CONCILII ECUMENICI
161
L
20.
BIB.NAZ.NAPOLI

BIBL. NAZ.
VITT. EMANUELE III
161
L
20
NAPOLI

Digitized by Google

Digitized by Google

68
3
20

Digitized by Google

SUMMA
CONCILIORUM
OMNIUM.

Digitized by Google

Digitized by Google

M. LUDOVICI BAIL

Abbavillæi Doct. Theolog. ac Propœnitent. Pariſ.

SUMMA CONCILIORUM OMNIUM

ordinata, aucta, illuſtrata

EX MERLINI, JOVERII, BARONII, BINII, CORIOLANI, SIRMUNDI, Aliorumque Collectionibus, ac Manuſcriptis aliquot,

CUM

Annotationibus, & Controverſiis partim Dogmaticis, partim Hiſtoricis, ac verborum Indice locupletiſſimo,

ULTIMA HAC EDITIONE

A pluribus erroribus diligenti multorum Exemplarium collatione expurgata.

Ea porro in ſex Claſſes diſtribuitur.

I. Concilia exhibet Veteris Teſtamenti.
II. Concilia Orientalia.
III. Concilia Occidentalia.
IV. Vulgata Provincialia.
V. Ex Regionibus variis addita.
VI. Decreta aliquot Pontificia, ac Synodos Diœceſanas.

TOMUS SECUNDUS

Tres poſteriores Claſſes continens.

PATAVII, Ex Typographia Seminarii, M.DCC.XXIII.

Apud Joannem Manfrè.

SUPERIORUM PERMISSU, ET PRIVILEGIO.

B. R. NEAPOLIS

Digitized by Google

Digitized by Google

INDEX CHRONOGRAPHICUS

CONCILIORUM PROVINCIALIUM

HOC SECUNDO TOMO CONTENTORUM,

Una cum Generalibus, paſſim in priori Tomo reperiendis.

Accedit ſeries Summorum Pontificum.

ANNO CHRISTI 45.

D. Petr. cum Antiochia ſeptem annis ſediſſet, Romam venit ſub Tiberio Caſare, & primus Pontifex Rom. fuit per 25. annos.

SÆCULUM PRIMUM.

Concilium Apoſtolorum, anno Chriſti 44. Claſſe 2. pag. 130
Hierololymitanum, an. 51. pag. 1
Antiochenum, an. 57. 3

ANNO CHRISTI 70.
Linus Italus natione, annis 2. menſibus 3.

ANNO CHRISTI 81.
Cletus Rom. annis 12. menſe uno.

ANNO CHRISTI 93.
Clemens Rom. annis 9.

SÆCULUM II.

ANNO CHRISTI 104.
Anacletus Græcus, annis 9. menſibus 3. diebus 10.

ANNO CHRISTI 112.
Evariſtus Græcus, menſibus 10.

ANNO CHRISTI 112.
Alexander Rom. annis 10. menſibus 5.

Concilium Gallicum, anno 130. 513

ANNO CHRISTI 132.
Sixtus I. Roman. annis 10. menſibus 3.

ANNO CHRISTI 142.
Teleſphorus Græcus, annis 11. menſibus 3.

ANNO CHRISTI 154.
Hyginus Græcus, annis 4. menſibus 3.

ANNO CHRISTI 158.
Pius Aquilejenſis.

ANNO CHRISTI 167.
Anicetus Syrus.

ANNO CHRISTI 175.
Soter Campanus annis 9. menſibus 7.

ANNO CHRISTI 179.
Eleutherius Græcus Nicopolitanus, an. 15. menſibus 3.

ANNO CHRISTI 194.
Victor Afer, an. 10. menſibus 2. diebus 10.

Concilium Romanum, anno 198. 4
Cæſareæ, an. eodem. 743
Palæſtinum. 4
Ponticum. ibid.
Ofroenum in Achaja. ibid.
Aſiaticum, anno eod. 4
Gallicum. 5

SÆCULUM III.

ANNO CHRISTI 204.
Zephyrinus Roman. annis 9. vel 18.

Concilium Africanum, an. 217. 6

ANNO CHRISTI 221.
Calixtus Rom. an. 6.

ANNO CHRISTI 227.
Urbanus I. annis 6.

Narbonenſe, an. 230. 514

ANNO CHRISTI 233.
Pontianus Rom. annis 6. menſibus 5.

ANNO CHRISTI 238.
Anterus Græcus, an-

Digitized by Google

nis 2. vel uno,

ANNO CHRISTI 240.
Fabianus Rom. an. 15.

Labeſitanum in Africa, anno 242 — 6
Arabicum, ann. 249. — ibid.
Romanum, ann, 253. — 6

ANNO CHRISTI 254.
Cornelius Rom. annis 3. diebus 10.

Carthaginenſe, ann. 254. — 7
Romanum I. — ibid.
Romanum II, an. 255. — ibid.
Italicum 8. — 3
Carthaginenſe II. ann. 255. — 9
Gallica plura. — 516

ANNO CHRISTI 255.
Lucius Rom. annis 3. menſibus 3. diebus 3.

ANNO CHRISTI 257.
Stephanus I. Roman. ann. 7. menſibus 5. diebus 2.

Africanum, ann. 257. — 10
Africanum, an. 258. — ibid.
Lugdunenſe eodem an. — 515
Iconienſe, ann. eodem. — 10
Carthaginenſe I. — 11
Carthaginenſe II. — ibid.
Carthaginenſe III. — ibid.

ANNO CHRISTI 260.
Sixtus II. Græcus, anno uno, menſibus 10, diebus 24.

ANNO CHRISTI 261.
Dionyſius, annis 10. menſibus 5. diebus 4.

Romanum, an. 263. — 13
Antiochenum I. an. 266. — 14
Antiochenum II. anno 272. ibid.

ANNO CHRISTI 273.
Felix Rom. annis 4. menſibus 3.

ANNO CHRISTI 275.
Eutychianus Tuſcus annis 8. menſibus 5.

ANNO CHRISTI 283.
Gajus Dalmata, annis 11. menſibus 4. diebus 12.

Arabicum, an. 293. — 743

ANNO CHRISTI 296.
Marcellinus Rom. annis 9. menſibus 2.

ANNO CHRISTI 304.
Marcellus Rom. annis 5. menſibus 6.

SÆCULUM IV.

Cirtenſe in Numidia. — 15
Sinueſſanum, an. 303. — 16
Sinueſſanum. — ibid.
Concil. Elibertinum, anno 305. — 18
Carthaginenſe ſchiſmaticum, an. 308. — 24

ANNO CHRISTI 309.
Euſebius Græcus, annis 2. menſe uno, diebus 3.

ANNO CHRISTI 311.
Melchiades Afer, an. 3. menſib. 7. & diebus 8.

Romanum, an. 313. — 24

ANNO CHRISTI 314.
Sylveſter Rom. annis 23. & menſibus 10. diebus 11.

Arelatenſe, anno 314. — 25
Ancyranum. — 28
Neocæſarienſe. — 31
Romanum I. — 32
Alexandrinum. — ibid.
Alexandrinum II. — ibid.
Laodicenum. — 33
Romanum II. — 37
Nicænum I. generale, an. — 38
Romanum III. — 148
Gangrenſe. — 39
Arelatenſe II. — 58
Tyrium. — 60
Hieroſolymitanum. — 61
Conſtantinopolitanum. — 61

ANNO CHRISTI 336.
Marcus Rom. menſibus 9.

ANNO CHRISTI 336.
Julius I. Roman. annis 15. menſibus 2. diebus 18.

Romanum, an. 337. — 61
Alexandrinum, anno 339. — 61
Antiochenum I. anno 340. — 61
Romanum II. — 65
Colonienſe, anno 346. — 66
Romanum III. — 67
Antiochenum II. — ibid.
Mediolanenſe I. — ibid.
Sardicenſe, an. 347. — 68
Philippopoli.
Carthaginenſe I. anno 349. — 68
Mediolanenſe II. anno 347 — 71
Hieroſolymitanum. — ibid.
Vaſenſe. — ibid.

ANNO CHRISTI 352.
Liberius Roman. annis 15. menſibus 4.

Romanum, an. 352. — ibid.
Arelatenſe Arrian. — 72
Mediolanenſe. — ibid.
Byterenſe. — 74
Syrmienſe, an. 357. — ibid.
Ancyranum, an. 358. — 76
Ariminenſe. — 77
Seleucienſe, an. 359. — 80
Conſtantinopolitanum. — ibid.
Antiochenum, an. 360. — ibid.
Alexandrinum, an. 362. — 81
Pariſienſe, an. eod. — ibid.
Alexandrinum II. anno 363. ibidem.
Antiochenum II. — ibid.
Lampſacenum. — 82
Sicilianum, an. 365. — ibid.
Illyritanum, anno eodem, ib.
Tyonenſe. — 83
Arrianorum in Caria. — ibid.
Singedunianum in Myſia, an. 366. — ibid.

ANNO CHRISTI 367.
Felix Roman. anno uno, menſibus 3. diebus 3.

Romanum I. — ibid.

ANNO CHRISTI 368.
Damaſus Hiſpanus, annis 17. menſib. 3.

Romanum II. an. 369. — ibid.
Romanum III. an. 373. — 84
Valentinum in Gallia, anno 374. — 85
Antiochenum, an. 377. — ibid.
Conſtantinopolitanum, anno

ANNO

Digitized by Google

381. generale. 191
Aquilejenſe ann. eodem. 86
Cæſarauguſtanum. 91
Romanum IV. 92
Synodus Sydæ habita. ibid.

Anno Christi 384.
Siricius Roman. annis 13. menſe uno, diebus 14.

Burdigalenſe anno 385. ibid.
II. ibidem an. 325. 38
Nemauſenſe. 517
Romanum anno eodem. 93
Trevirenſe anno eodem. ibid.
Capuanum anno 389. ibid.
Arelatenſe circa an. 432. 517
Mediolanenſe anno 390. 93
Angaris Concil. an. 391. 94
Hypponenſe anno 393. ibid.
Conſtantinopolitanum anno 394. 95
Adrumetinum in Africa anno 394. ibid.
Cavernenſe. ibid.
Bagajenſe Conciliab. anno eodem. ibid.
Taurinenſe anno 397. ibid.
Carthaginenſe ordine 2. 96

Anno Christi 398.
Anaſtaſius Roman. annis 4. menſe uno, diebus 13.

Carthaginenſe III. an. 398. 101
Carthaginenſe IV. an. eod. 105
Alexandrinum an. 399. 107
Africanum I. ibid.

Anno Christi 400.
Sub eodem Pontif. Anaſtaſio.

Conſtantinopolit. anno 400. 108
Toletanum I. an. eodem ib.

SÆCULUM V.

Anno Christi 402.
Innocentius I. Albanus annis 15. menſe uno, & diebus 10.

Africanum II. anno 401. 110
Africanum III. anno eodem. 111.
Milevitanum I. an. 402. ib.
Concil. ad Quercum an. 403. ibid.
Africanum I. anno eodem. 112
Africanum II. anno 404. ibidem.
Africanum III. anno 405. 113
Toletanum. ibid.
Africanum IV. anno 407. ibidem.
Africanum V. an. 408. ibid.
Africanum VI. an. 408. ibid.
Africanum VII. ibid.
Africanum VIII. ibid.
Ptolemenſe in Lybia anno 411 ibid.
Summa collationis habitæ cum Donatiſtis. 114
Concilium Cirtenſe in Numidia, anno 412. 118
Donatiſtarum Conciliab. anno 414. 119
Macedonicum eodem anno. ibidem.
Dioſpolitanum an. 415. ibid.
Carthaginenſe an. 416. 122
Milevitanum II. eodem anno 124.

Anno Christi 417.
Zoſimus, Græcus annis uno, menſib. 4. diebus 7.

Africanum an. 418. 129
Telepteuſe anno eodem ibid.

Anno Christi 418.
Bonifacius Roman. annis 4. menſibus 10.

Carthaginenſe ordine V. vulgo VI. 130
Continuatio hujus Concilii, vulgo Carthag. VII. 132

Anno Christi 423.
Cæleſtinus Rom. an. 8. menſibus 5.

Carthaginenſe ultimum, vulgo 2. 136
Concil. Conſtantinopolit. I. anno 427. 138
Romanum an. 430. ibi.
Alexandrinum. 139
Epheſinum univerſale, anno 431. 139

Anno Christi 432.
Sixtus III. Rom. annis 8. diebus 19.

Antiochenum, an. 432. ibid.
Arelatenſe. 517
Romanum, anno 433. ibid.
Armeniæ, anno 434. ibid.
Conſtantinopolit. anno 439. 140
Regienſe, anno eodem. ibid.

Anno Christi 440.
Leo I. Tuſcus annis 21. menſe uno.

Arauſicanum I. anno 441. 141
Valenſe, anno 442. 146
Romanum I. an. 444. 147
Romanum II. anno 445. 148
Concilia incerti loci. 519
Hiſpanum anno 447. 149
Conſtantinopol. I. anno 448. 151
Tyrium. 152
Berithenſe. 153
Conſtantinopolit. II. anno 448. 153
Epheſinum Conciliab. anno 449. ibid.
Romanum III. anno 450. 155
Conſtantinopolit. III. anno eodem. ibid.
Concil. Provinciæ Arelatenſis. 519
Arelatenſe. 520
Lugdunenſe. ibid.
Chalcedonenſe Oecumenicum, anno 451. 244
Alexandrinum, anno 457. Andegavenſe, an. 453. 156.
Venetenſe, eodem anno 157
Conſtantinopolitanum, ann. 459. 158

Anno Christi 461.
Hilarius Sardus annis 6. menſibus 10.

Romanum, anno 467. ibid.

Anno Christi 467.
Simplicius Tiburtinus annis 15. menſibus 5. diebus 18.

Viennenſe. ibid.
Arelatenſe. ibid.
Turonenſe I. anno 482. 162

Anno Christi 483.
Felix III. Roman. annis 8. menſibus 11. diebus 18.

Romanum I. anno 483. 163
Conſtantinopolitanum. 164
Romanum II. ibid.
Romanum III. anno 487. 165

Digitized by Google

SUMMÆ CONCILIORUM.

Anno Christi 492.
Gelaſius Afer annis 4. menſibus 8. diebus 18.

Romanum I. anno 494. ibid.
Romanum II. anno 495. p. 169.

Anno Christi 496.
Anaſtaſius II. Rom. anno uno, menſibus 11, diebus 24.

Anno Christi 498.
Symmachus Sardus, annis 15. menſibus 8. minus 4. diebus.

Romanum I. anno 499. ibid.
Cabilonenſe, ann. 500. 524
Romanum II. an. eod. 169

SÆCULUM SEXTUM.

Romanum III. anno 501. 169
Romanum IV. an. 502. ibid.
Romanum V. an. 503. 170
Romanum VI. an. 504. 171
Byzacenum an. eod. 172
Agathenſe. ibid.
Aurelianenſe I. anno 511. 177
Epaunenſe an. 509.
Additio ad idem Concilium, 524
Sydoniæ Palæſtinæ Conciliab. 179

Anno Christi 514.
Hormiſda Campan. annis 9. diebus 10.

Rhemenſe, an. 514. 180
Veteris Epiri Concil. anno 516. ibid.
Lugdunenſe. 525
Tarraconenſe, anno eodem. ibid. 180
Epaunenſe. 181
Gerundenenſe. 183
Conſtantinopolitanum I. an. 518. 184
Hieroſolymitanum, eodem an. ibid.
Tyrium, an. eodem. 185
Romanum, eodem ann. ibid.
Conſtantinopolit. II. an. 520. ibid.
Arvernenſe eod. an. 525

Anno Christi 523.
Joannes I. Tuſcus, annis 2. menſibus 9. diebus 17.

Illerdenſe. 185
Valentinum, an. 524. 187
Arelatenſe III. ibid.

Anno Christi 526.
Felix IV. Samnius, annis 4. menſibus 2. diebus 13.

Arauſicanum II. anno 529. 188.
Vaſenſe III. eodem an. 194.
Carpentoratenſe, an. eodem, ibid.

Anno Christi 353.
Boniſacius II. Rom. anno uno, & duobus diebus.

Romanum I. ibid.
Romanum II. ibid.
Toletanum II. an. 531. 195

Anno Christi 532.
Joannes II. Rom. an. circiter tres.

Romanum, an. 533. 197
Africanum. 197

Anno Christi 534.
Agapetus Rom. menſibus 11. diebus 18.

Conſtantinopolit. anno 536, ibidem.

Anno Christi 536.
Sylverius Campanus annis 3. & menſibus aliquot.

Hieroſolymit. anno eodem, 201.
Aurelianenſe II. an. 536. ibidem.

Anno Christi 540.
Vigilius Rom. an. 16.

Aurelianenſe III. an. 540. 202
Arvernenſe, an. 541. 205
Aurelianenſe IV. anno 543. 206
Conſtantinopolit. anno 547. 209
Tullenſe. 525
Aurelianenſe V. anno 552. 209
Conſtantinopolit. V. Oecumenicum, an. 553. 274
Hieroſolymit. an. 553. 211
Aquilejenſe, eodem an. ibid.

Anno Christi 555.
Pelagius I. Rom. annis 4. menſibus 9. diebus 18.

Arelatenſe. 525
Pariſienſe II. 211

Anno Christi 561.
Joannes III. Rom. annis 13. & diebus 12.

Pariſienſe III. an. 557. 212
Bracarenſe I. 213
Santonenſe, an. 566. 215
Lucenſe I. ibid.
Turonenſe II. an. 570. ibid.
Lugdunenſe I. an. eodem. 219
Lugdunenſe. 525
Bracarenſe II. an. 572. ibid.
Lucenſe II. an. 572. 221

Anno Christi 576.
Benedictus Roman. annis 4. menſe uno, diebus 28.

Pariſienſe IV. an. 576. ibid.

Anno Christi 577.
Pelagius Roman. annis 12. menſibus 2. diebus 27.

Santonenſe. 526
Pariſienſe V. an. 580. 221
Cabilonenſe I. an. 582. ibid.
Matiſconenſe I. an. eodem, 222
Brennacenſe, an. 583. ibid.
Conſtantinopolit. an. 587. 223
Lugdunenſe eod. an. ibid.
Matiſconenſe II. an. 588. ibidem.
Valentinum Galliæ II. an. 589. 225
Toletanum III. an. eodem, ibid.
Romanum eodem an. 229
Sauriacenſe. 526
Concil. in Confinio trium Civitatum in cauſa Tetradiæ, an. 590. ibid.
Narbonenſe. 229

Anno Christi 594.
Gregorius I. Roman. annis 13. menſibus 6. diebus 10.

Hiſpalenſe I. an. 590. ibid.
Romanum I. 230
Antiſiodorenſe. ibid.
Cæſaraugustanum II. 231
Numidiæ. 232
Pictavienſe. ibid.
Metenſe in Gallia. ibid.
Romanum II. ibid.

Anno

	Toletanum, anno 597. 232 Oſcenſe, anno 598. ibid. Conſtantinopolit. anno 599. ibid. Barcinonenſe, ibid.

	SÆCULUM VII.
Anno Christi 601. *Sub eodem Gregorio Pontifice.*	Romanum III. anno 601. 223. Romanum IV. anno eodem, ibid. Byzacenum, anno 602. 234 Numidiæ. 602. ibid. Cabilonenſe 527.
Anno Christi 604. *Sabinianus Tuſcus menſibus 5. diebus 19.*	
Anno Christi 606. *Bonifacius III. Rom. menſibus 8. diebus 23.*	Romanum, ibid.
Anno Christi 607. *Bonifacius IV. Marſus annis 6. menſibus 8. diebus 13.*	Romanum, anno 610. ibid. Toletanum, anno 610. ibid. Tarraconenſe, anno 614. ibid.
Anno Christi 615. *Deuſdedit, ſeu Theodatus Rom. ann. 8. minus quinque diebus.*	
Anno Christi 617. *Bonifacius V. Campanus ann. 7. menſibus 10. die uno.*	Matiſconenſe III. anno 618. ibid. Hiſpalenſe II. anno 619. 235. Rhemenſe, anno 630. 237 Alexandrinum, ann. 633. 248
Anno Christi 626. *Honorius Campan. annis 12. menſib. 6. minus tribus diebus.*	Toletanum IV. an. eod. ibid. Toletanum V. an. 638. 248 Toletanum VI. anno 638, 248. Conſtantinopolit. Conciliab. anno 638.
Anno Christi 638. *Severinus Rom. menſibus 11. diebus 4.*	Romanum, 252
Anno Christi 640. *Joannes IV. Dalmata ann. uno, menſibus 9. diebus 5.*	
Anno Christi 641. *Theodorus Græcus, annis 7. menſibus 5. diebus 20.*	Numidiæ in Africa, an. 645. ibidem. Byzacenum anno eod. ibid. Carthaginenſe eodem anno, ibid. Toletanum VII. ibidem. Romanum anno 648. 254
Anno Christi 649. *Martinus I. Tuſcus, an. 5. menſibus 4. diebus 12.*	Romanum anno 649. ibid. Aurelianenſe anno 650. 256 Toletanum VIII. anno 653. ibid.
Anno Christi 653. *Eugenius I. Romanus, annis duobus, menſibus 8. diebus 24.*	
Anno Christi 655. *Vitalianus Signienſis, ann. 13. menſibus 5. minus 4. diebus.*	Aurelianenſe. 527 Toletanum IX. anno 655. 262. Toletanum X. an. 656. 264 Nannatenſe. 528 Clypiacenſe juxta Pariſios, anno 662. 263 Cabilonenſe anno 663. 266 Anglicanum eodem anno. Emeritenſe in Luſitania. 267 Romanum. 268.
Anno Christi 669. *Adeodatus Romanus, annis 6. menſibus 2. diebus 17.*	Auguſtodunenſe. 528 Anglicanum, anno 672. 268 Toletanum XI. anno 675. ibidem. Bracarenſe III. anno eodem.
Anno Christi 676. *Domnus Rom. an. uno, menſibus 5. diebus 10.*	
Anno Christi 678. *Agatho Siculus annis 3. & menſibus plus minus 5.*	Anglicanum, anno 679. 276 Mediolanenſe, eodem anno, 277. Romanum, anno 680. ibid. Conſtantinop. III. Oecumen. 6. anno 681. 290 Toletanum XII. anno eod. 278. Rothomagenſe, anno 682. 282
Anno Christi 683. *Leo II. Siculus, menſibus 10. diebus 8.*	Toletanum XIII. anno 683. ibidem.
Anno Christi 684. *Benedictus II. Rom. menſibus 8. diebus 10.*	Toletanum XIV. anno 684. 284
Anno Christi 685. *Joannes V. Syrus, ann. uno, diebus 9.*	Gallicanum Conciliab. anno 685. ibid.
Anno Christi 686. *Conon Thrax, menſibus 11. diebus 23.*	
Anno Christi 687. *Sergius I. Syrus, annis 13. menſib. 8. & diebus 14.*	Toletanum XV. anno 688. ibidem. Cæſarauguſtanum III. anno 691. 185 Conſtantinopolitanum Pſeudoſextum generale, ſed reprobatum, anno 692. ibid. Toletanum XVI. anno 693. ibidem. Toletanum XVII. anno 694. ibidem. Trajectenſe, anno 697. ibid. Aquilejenſe Conciliab. anno 698. ibid.

	SÆCULUM VIII.
Anno Christi 701. *Joannes VI. Græcus annis 3. menſibus 2. & diebus 12.*	Toletanum XVIII. anno 701. 286
Anno Christi 705. *Joannes VII. Græcus,*	Romanum, anno 705. ibid.

annis

annis 12. menſibus 7. diebus 17.
Anglicanum,

Anno Christi 708.
Siſinnius Syrus diebus 20.

Anno Christi 708.
Conſtantinus Syrus, annis 6. & menſe uno.
Conſtantinopolitan. ibid.
Londinenſe.

Anno Christi 714.
Gregorius II. Roman. annis 16. menſibus 8. diebus 20.
Romanum I. anno 721. 287
Romanum II. anno 724. 288
Romanum III. anno 726. ib.

Anno Christi 731.
Gregorius Tertius Syrus annis 10. menſibus 9. diebus 12.
Romanum I. anno 732. ibid.
Romanum II. anno 732. ibid.

Anno Christi 742.
Zacharias Græcus, annis 10. menſibus 10. diebus 14.
Ratisbonenſe, anno 742. ibid.
Liptinenſe, anno 743. ibid.
Romanum, anno eodem. 289
Sueſſionenſe, anno 744. ibid.
Germ. Moguntinum, vel Germanicum, anno 745. ibid.
Rom. II. anno eodem. ibidem.

Anno Christi 752.
Stephanus II. Roman. qui a pluribus ſcriptoribus e ſerie Rom. Pontificum dimittitur.

Anno Christi 752.
Stephanus Tertius Rom. ann. 5. diebus 28.
Vermerienſe. 528
Conſtantinopolit. Pſeudoſeptimum univerſale, anno 754. 289
Gallicum, anno 755. 528
Concilium in Palatio Vermis anno 756. 290

Anno Christi 757.
Paulus I. Rom. annis 10. menſe uno.
Conciliab. Germaniæ, anno 759. ibid.
Romanum, anno 764. ibid.
Gentiliacenſe, anno 766. ibid.

Anno Christi 768.
Stephanus IV. Siculus annis 3. menſibus 5. diebus 28.
Romanum, anno 769. 291
Vormatienſe, anno 770. ibid.

Anno Christi 772.
Adrianus I. Rom. annis 23. menſibus 10. diebus 17.
Vormatienſe II. anno 772. ibidem.
Bavaricum, anno 775. ibid.
Concil. in Duria. 292
Vormatienſe. ibid.
Paderbornenſe, anno 777. ibid.
Concil. II. in Villa Duria, an. 779.
Lippienſe anno 780. ibid.
Colonienſe, anno 782. ibid.
Paderbornenſe II. anno 785. ibid.
Nicænum II. Gen. ſeptimum, anno 787. 293
Narbonenſe, anno 788. 529
Forojulienſe an. 791. 293
Ratisbonenſe, anno 794. 293
Francofordienſe an. 794. 294
Romanum, anno 800. 297

Anno Christi 795.
Leo Tertius Roman. annis 20. menſibus 5. diebus 15.

Anno Christi 800.
Sub eodem Leone Pontifice.

SÆCULUM IX.

Altinenſe, anno 802. 297
Conſtantinopolit. anno 806. 298
Theonvillæum, anno eodem. ibid.
Additio ad idem Concilium, 530
Conſtantinopolitan. II. anno 809. 298
Aquiſgranenſe, anno eod. ib.
Arelatenſe IV. anno 813. ib.
Turonenſe III. eodem anno, 300
Cabilonenſe II. anno eodem, 308
Moguntiacum I. eodem anno. 307
Rhemenſe I. eodem anno, 311
Conciliab. Conſtantinopolit. III. anno 814. 313
Concil. apud Theodonis villam, anno eodem. ib.
Noviomenſe, anno eodem. 314

Anno Christi 816.
Stephanus V. Roman. menſibus 7. diebus 3.
Aquiſgranenſe I. anno 816. ibid.

Anno Christi 817.
Paſchalis I. Rom. an. 7. menſibus 3. diebus 17.
Aquiſgranenſe II. anno 817. 315
Concilium in villa Engelheim. ibid.
Attiniacenſe. ibid.

Anno Christi 824.
Eugenius II. Roman. annis 3. menſibus 2. diebus 23.
Collatio Pariſienſis. ibid.
Romanum. ibid.

Anno Christi 827.
Valentinus Rom. diebus 40.

Anno Christi 827.
Gregorius IV. Rom. annis 16.
Pariſienſe, anno 829. 316
Concil. apud. Compendium Palatium. 833. 318
Metenſe. ibid.
Concil. in Theodonis villa. ibid.
Aquiſgranenſe, anno 836. 319
Lugdunenſe, anno 836. ibid.
Cabilonenſe. ibid.
Aquiſgranenſe II. anno 842. ibid.
Conſtantinopol. anno eodem. ibid.
Lauriacenſe. 530
Theonvillæum. ibid.
Vernenſe. ibid.

Anno Christi 844.
Sergius II. Rom. an. 3.
Bellovacenſe, anno 845. 319

An-

Meldenſe, eodem anno ibid.
Pariſienſe, anno 846. 320

Anno Christi 847. Leo IV. Rom. annis 8. menſibus 3. diebus 5.

Pariſienſe, anno 847. ibid.
Moguntinum I. anno eodem, ibidem.
Moguntinum II. anno 848, ibid,
Cariſiacenſe, anno 849. 530
Turonenſe, anno 849. 321
Regioticinenſe, anno 850. ib.
Cordubenſe, eodem anno, 322.
Moguntinum III. anno 853. ibidem.
Sueſſionenſe. ibidem.
Romanum, anno eodem, ib.
Cariſiacenſe, anno eodem, 532
Conſtantinopolit. anno 854. 323
Valentinum, anno 855. ibid.
Ticinenſe, anno eod. 324
Vermerienſe. 534

Nota hic fabulam, ſeu verius impudentiſſimum commentum, & calumniam hæreticorum de Joanna Papiſſa, de qua alii dicunt, quod in ſede Pontificia ſederit poſt S. Martinum Pontificem, alii poſt Stephanum V. alii deniq; poſt Leon. Quartum, unde cum de tempore inter ſe non conveniant, non eſt illis credendum.

Anno Christi 855. Benedictus Tertius Romanus, annis 2. menſibus 6. diebus 10.

Cariſiacum, anno 865. 324
Moguntinum, anno 857. ib.

Anno Christi 857. Nicolaus Prim. Rom. annis 9. menſibus 2. diebus 20.

Conſtantinopolit. ſive Conciliab. Photianum I. an. 858. Ibid.
Lingonenſe. 534
Tullenſe in Gallia, anno 859. 325
Conſtantinopolit. ſeu Conciliab. Photianum II. eod. an. 326
Confluentinum, anno 860. ib.
Conſtant. Concil. œcumen. falſo nuncupatum. 861. ibidem.
Romanum I. anno 861. ib.
Romanum II. anno 862. ib
Conciliab. Aquiſgranenſe, eodem anno. ibid.
Conventus ad Sablonarias, ibid.
Conciliab. Metenſe, an. 863. ibid.
Romanum III. anno eodem, ibidem.
Romanum IV. anno eodem, 328
Sylvanectenſe, anno 863. ib.
Romanum V. anno eod. ibid.
Piſtenſe, anno eodem, ib.
Romanum VI. anno 864. ib.
Romanum VII. anno 865. 329
Sueſſionenſe, anno 866. ibid.
Pariſienſe. 536
Trecenſe, anno 867. ibid. & 535.

Anno Christi 867. Adrianus Secundus Rom. annis 5.

Pariſienſe. 536
Romanum, anno 868. 329
Vvormatienſe, eodem anno, ibidem.
Conſtantinop. VI. inter œcumenica numero octavum, approbatum, an. 869. 382
Conciliab. Metenſe eodem anno, 333
Vermerienſe, anno 770. ibid.
Attiniacum eodem anno, ibid.
Colonienſe, anno eod. 334

Anno Christi 872. Joannes VIII. Rom. an. 10. diebus 2.

Duziacenſe, anno 871. ibid.
Duziacenſe, anno 874. 537
Ticinenſe, anno 876. 334
Pontigonenſe, eod. anno ib.
Sylvanectenſe, eodem anno 687.
Additio ad diem. ibid.
Neuſtrienſe, anno 877. 334
Trecenſe, anno 878. ibid.
Mantalenſe. 879. 537
Romanum, anno 879. 335
Conc. apud S. Macram, 538
Romanum II. an. 879. 355
Conciliab. Conſtantin. œcumenicum Pſeudooctavum, reprobatum, anno eod. ib.
Mantalenſe, anno eodem.
Fragmentum ejuſdem Concilii. 537
Romanum III. anno 881. 337

Anno Christi 882. Martinus Primus, an. uno, diebus 20.

Toloſanum, anno 883. 538

Anno Christi 884. Adrianus Tert. Rom. ann. uno, menſibus 3. diebus 19.

Anno Christi 885. Stephanus VI. Rom. annis 6.

Nemauſenſe. 539
Colonienſe, anno 887. 337
Moguntinum, an. 888. 338
Metenſe. 342
Vvormatienſe, anno 890. ib.

Anno Christi 891. Formoſus annis 6.

Viennenſe, anno 892. 539
Rhemenſe, anno eod. 342
Romanum, anno 893. 343
Triburienſe, anno 895. ibid.
Turonenſe, anno eod. 539
Nannatenſe. 351

Anno Christi 897. Stephanus VII. Rom. annis 4.

Romanum. 352

SÆCULUM X.

Anno Christi 900. Romanus natione Geleſianus menſibus 10.

Rhemenſe, anno 900. 540

Anno Christi 901. Joann. IX. annis 3.

Oveteuſe, anno 901. 353

An-

ANNO CHRISTI 904. *Theodorus Rom. ann. circiter 1.*	Romanum anno 904. ibid. Revennatenſe, anno eodem ibidem.
ANNO CHRISTI 905. *Benedictus IV. Rom. annis 3.*	
ANNO CHRISTI 907. *Leo V. Ardeatinus diebus 40.*	
ANNO CHRISTI 90 *Chriſtophorus Roman. menſibus 7.*	
ANNO CHRISTI 908. *Sergius III. an. menſ. 3.*	Sueſſionenſe, anno 909. 354
ANNO CHRISTI 910. *Anaſtaſius III. Roman. an. 2. menſibus totidem.*	
ANNO CHRISTI 912. *Lando Sabinus, menſibus 6. diebus 21.*	
ANNO CHRISTI 912. *Joannes X. Ravennas. an. men.*	Confluentinum, an. 912. ib. Troslejanum in Gallia, an. 914. ibid. Rhemenſe, anno 924. 540 Duisbergenſe, an. 925. 355
ANNO CHRISTI 928. *Leo VI. menſ. 6. dieb. 15.*	
ANNO CHRISTI 930. *Stephanus VIII. Rom. an. 2. menſe uno, dieb. 15*	
ANNO CHRISTI 931. *Joannes XI. an. 5. & aliquot menſibus.*	Troslejanum. 540 Erfordienſe, anno 932. 355 Rhemenſe, anno 935. ibid.
ANNO CHRISTI 936. *Leo VII. an. 3. menſib. 6.*	
ANNO CHRISTI 940. *Steph. IX. patria Germanus an. 5. menſib. 4. & diebus 5.*	Narbonenſe, anno 940. ibid. Sueſſionenſe anno eodem. ib.
ANNO CHRISTI 943. *Martinus II. Rom. an. 3. menſib. 6. diebus 13.*	Conſtantinopol. an. 944. ibid. Trenorchianum. 541
ANNO CHRISTI 946. *Agapitus II. annis 9. menſ. aliquot, & dieb. 10*	Virdunenſe, anno 947. 356 Moſomenſe, anno 948. ibid. Engilenheimenſe an. eod. ib. Trevirenſe anno eodem. ibid. Romanum, anno 949. ibid. C. apud S. Theodoricum. 541
ANNO CHRISTI 955. *Joannes XII. ann. 9.*	Auguſtanum 956. 357 Meldenſe. ibid. Romanum, anno 663. ibid. Conſtantinop. eod. an. 358 Romanum II. anno 964. ib.
ANNO CHRISTI 964. *Bened. V. Rom. an. uno.*	Romanum per Leon. Antipapam, anno 964. ibid.
ANNO CHRISTI 995. *Joannes XIII. annis 6.*	Ravennatenſe, an. 967. ibid.

menſibus 11. diebus 25	Anglicanum, anno 970. 359 Romanum, anno 971. ibid.
ANNO CHRISTI 972. *Donus II. Rom. men. 3.*	Concil. in Ingelheim, anno 972. ibid.
ANNO CHRISTI 973. *Bened. VI. Rom. an. uno menſib. 3. dieb. aliquot.*	Mutinenſe, an. 973. ibid.
ANNO CHRISTI 975. *Benedictus VII. an. 9.*	Rhemenſe. 541 Conſtantinop. an. 975. 359 Vintonienſe an. eod. ibid.
ANNO CHRISTI 984. *Joannes XIV. dieb. 19.*	Romanum an. 983. ibid.
ANNO CHRISTI 985. *Joan. XV. Rom. an. 10. menſibus aliquot.*	Karroffenſe. 541 Romanum, anno 989. 359 Sylvanectenſe an. 990. 360 Narbonenſe anno eodem. 541 Conc. Rhemenſ. anno 992 Romanum II. an. 993. 360 Moſonienſe anno 995. 361
ANNO CHRISTI 996. *Greg. V. patria Germanus an. 2. m. 8. & dieb. 4.*	Rhemenſe, an. eod. ibid. Romanum, anno 996. ibid.
ANNO CHRISTI 999. *Sylveſter II. natione Gallus, ante Pontificatum Gilberti nomine appellatus annis 5.*	Romanum, anno 999. ibid. San Dionyſianum. 541

SÆCULUM XI.

ANNO CHRISTI 1000. *Sub eod. Pontif. Sylveſtro II.*	Apud S. Diony. 541
ANNO CHRISTI 1003. *Joannes XVI. Roman. menſib. 5. dieb. aliquot.*	Tremonienſe, an. 1005. 361 Francofordienſe an. 1006. 362
ANNO CHRISTI 1003. *Joannes XVII. an. 6.*	Bambergenſe an. 1011. ibid.
ANNO CHRISTI 1009. *Sergius IV. an. 2. menſib. 8. diebus 13.*	Legionenſe, an. 1012. ibid.
ANNO CHRISTI 1012. *Benedictus VII. Tuſculanus an. 12.*	Airiacenſe. 542 Ad Aurelianenſe additio. ibid. Salegunſtadienſe an. 1022. 363 Aquiſgranenſe an. eod. 364 Moguntinum an. 1023. ibid.
ANNO CHRISTI 1024. *Joannes XVIII. dictus Tuſcul. an. 9. menſib. 8. diebus aliquot.*	Lemovicenſe, anno 1031. ibid. Pampilonenſe an. 1032. 365 Decretum pro pace anno eodem. 544
ANNO CHRISTI 1033. *Benedictus IX. Tuſcul. ann. 11.*	Lemovienſe, an. 1034 Bellovacenſe anno eodem. Triburienſe, an. 1035. 365
ANNO CHRISTI 1044. *Greg. VI. an. 2. menſ. 8.*	Sutrinum, anno 1046. ibid.
ANNO CHRISTI 1046. *Clemens II. German. annis 2.*	Romanum anno 1047. 365

Anno

Digitized by Google

Anno Christi 1048.
Damaſus Secundus, diebus 23.

Anno Christi 1048.
Leo Nonus, an. 5. menſibus 2. diebus 8.

Romanum anno 1049. ibid.
Rhemenſe eodem an. 350. & 693
Moguntinum, eodem anno 350.
Romanum II. anno 1050. ib.
Pariſienſe anno 1053. 545
Vercellenſe an. eodem. 367.
Coyacenſe eodem an. 368
Romanum III. 1051. ibid.
Romanum IV. 1053. ibid.

Anno Christi 1055.
Victor II. an. 2. menſibus 2. diebus 15.

Pariſienſe. 545
Heduenſe, anno 1055. 547
Florentinum, anno eodem. 368
Lugdunenſe, anno eodem. ib.
Turonenſe, eodem anno. ib.
Colonienſe, anno 1056. 369
Toloſanum, anno eodem. ib.
Compoſtellanum, anno eodem. ibid.

Anno Christi 1057.
Stephanus X. an. 5.

Anno Christi 1058.
Nicolaus II. Sabaudus, an. 2. menſibus 6.

Sutrinum, anno 1059. ibid.
Romanum, eodem anno. ib.
Malphie, anno eodem. 371
Pariſienſe, eodem anno. ibid.
Jaccitanum in Hiſpania, anno 1060. ib.

Anno Christi 1061.
Alexander II. Mediolanenſis, an. 11. menſibus 6. diebus 22.

Baſileenſe Conciliab. anno 1061. 372
Osborienſe in Germania, anno 1062. ibid.
Aragonenſe in Hiſpania, anno eodem. ib.
Romanum I. anno 1063. ib.
Cabilonenſe. 547
Mantuanum, an. 1064. 372
Barcinonenſe Hiſpanicum, eodem anno. 373
Romanum II. an. 1065. ibid.
Romanum III. anno eodem. ibid.
Wintonienſe in Anglia, anno 1067. ibid.
Toloſanum, anno 1068. 548
Moguntinum, anno 1069. 373
Moguntinum II. anno 1070. ibid.
Anglicanum, anno 1072. 374
Erphordienſe Conciliabul. anno 1073. ibid.
Concil. Provinciæ Burdigal. anno eodem. 552
Rothomagenſe, anno eodem. ibid. & 693

Anno Christi 1073.
Gregorius VII. patria Soarenſis, an. 12. menſe uno, diebus 3.

Romanum I. an. 1074. 374
Concil. apud S. Geneſium, anno 1074. 375
Anglicanum, anno eodem ib.
Romanum II. anno 1075. ib.
Moguntinum, anno eodem, ibidem.
Anglicanum II. eodem anno ibidem.
Vormatienſe Conciliabul. anno 1076. 376
Romanum III. anno 1076. ibidem.
Pariſienſe, *forte alias* Papienſe Conciliab. eodem anno. ibid.
Vuintonienſe. 703
Romanum IV. anno 1078. 376.
Romanum V. eodem anno 377.
Romanum VI. anno 1079. ibid.
Britannicum eodem anno, 378
Romanum VII. anno 1080. ibid.
Brixienſe Conciliab. anno eodem. 379
Illebonenſe. 694
Lugdunenſe eod. anno. 379
Avenionenſe eod. anno. ib.
Meldenſe, anno eodem, ibid.
Romanum VIII. anno 181. ibid.
Romanum IX. anno 184. ibid.
Romanum X. anno 1084. ib.
Quintilineburgenſe. 380
Moguntinum Conciliabul. anno 1085. ibid.

Anno Christi 1086.
Victor III. patria Beneventanus, an. 2.

Capuanum, anno 1086. 381
Beneventanum, eodem anno ibid.

Anno Christi 1088.
Urbanus II. annis 11. menſibus 4. diebus 18.

Romanum I. anno 1089. ib.
Trojanum, eodem anno, ib.
Tholoſanum, anno 1090. ib.
Melfitanum in Apulia, anno. eod. ibid.
Beneventanum, anno eod. *alias* 1091. 382
Rhemenſe, anno 1091. 552
Trojanum II. anno 1093 383
Conſtantienſe, anno 1094. ib.
Oſtienſe, anno eodem. ibid.
Placentinum, anno 1095. ib.
Rothomagenſe. 553
Claromontanum in Gallia, anno eodem. 384
Anglicanum, anno eod. 386
Turonenſe, anno 1096. ib.
Barenſe, an. 1097. ibid.
Romanum II. an. 1098. 387
Romanum III. anno 1099. ib.
Hieroſolymitanum, eodem anno. 388

Anno Christi 1099.
Paſchalis II. Thuſcus, annis 18. menſibus 5. diebus 9.

Pictavienſe, anno 1100. ib. & 564

Anno Christi 1100.
Sub eodem Paſchale Summ. Pontif.

SÆCULUM XII.

Romanum, anno 1102. 388
Londinenſe eodem an. 389
Londinenſe II. anno eodem, ibidem.

An-

Digitized by Google

Balgenciacenſe, anno 1103. 554.
Trecenſe, anno 1104. 390
Florentinum, anno 1105. ib.
Quintilineburgenſe, anno eodem.
Moguntinum, anno eodem. 391.
Guaſtallienſe, anno 1106. ib.
Hieroſolymitanum, an. 1107. ibidem.
Trecenſe II. anno eodem. 392.
Londinenſe III. ann. 1108. ib.
Beneventanum, anno eodem ibidem.
Piſtavienſe II. anno 1109. ibidem.
Rhemenſe, an. eodem, 393
Hieroſolymitanum, an. 1110. ibidem.
Lateranenſe, an. 1112. ibid.
Viennenſe eodem an. 394
Sueſſionenſe. 555
Beneventanum II. ann. 1113 394
Cyperanum, an. 1114. ibid.
Belvacenſe, an. eodem, 395
Syriacum, anno 1115. ibid.
Trojanum, anno eod. 396
Colonienſe an. 1116. ibid.
Lateranenſe, anno eodem. ibidem.
Romanum II. anno eod. ib.

ANNO CHRISTI 1118. *Gelaſius II. Camp. an. uno, diebus 4.*

Capuanum, anno 1118. ibid.
Sueſſionenſe, anno eodem. 558.
Colonienſe, anno 1119. 397
Fritelsarienſe, eodem anno. ibid.
Viennenſe anno eodem. ibid.

ANNO CHRISTI 1119. *Calliſtus II. Burg. an. 5. menſib. 10. diebus 13.*

Rhemenſe, anno 1119. ibid.
Toloſanum, 1120. 560
Neapolitanum, eodem anno. 397.
Lateranenſe I. œcumenicum, ſeu univerſale nonum, approbatum anno 1122. 400
Romanum, anno eod. 397.
Romanum II. anno 1123. 398.
Toloſanum, anno 1124. ib.

ANNO CHRISTI 1124. *Honorius II. Bonon. ann. 5. menſe uno, diebus 17.*

Londinenſe, anno 1125. ib.
Nannetenſe, anno 1126. 561
Trecenſe Gallicum, an. 1127 399.
Londinenſe II. anno eodem. ibid.
Ravennatenſe, anno 1128. ibid.
Claromontanum in Gallia, anno 1130. ibid.
Stampenſe, anno eodem. ib.

ANNO CHRISTI 1130. *Innocentius II. Roman. ann. 14. menſib. 7. diebus 8.*

Jotrinum, anno 1131. 400.
Rhemenſe anno 1131. ibid.
Additio ad idem Concilium. 562.
Moguntinum, anno eodem. p. 400.
Placentinum, anno 1132. ib.
Piſanum, anno 1134. ibid.
Northamptonienſe in Anglia, anno 1138. 400
Londinenſe, anno eodem. ib.
Lateranenſe II. Generale decimum, anno 1139. 413
Vintonienſe in Anglia, anno eodem. 401
Sueſſionenſe, anno 1139. ib.
Senonenſe, anno 1140. ib.
Londonienſe, an. 1142. 403
Latinienſe, anno eodem. 563
Antiochenum, anno 1142. 403
Hieroſolymitanum, an. 1143. ibid.

ANNO CHRISTI 1143. *Cœleſtinus II. Thuſcus menſibus 15. diebus 13.*

Londinenſe, anno 1143. ibid.

ANNO CHRISTI 1144. *Lucius II. Bononienſis, menſibus 11. diebus 14.*

ANNO CHRISTI 1145. *Eugenius III. Piſanus, ann. 8. menſibus 4. diebus 13.*

Vezeliacum, anno 1145. ib.
Additio ad idem Concilium. 564.
Carnotenſe, anno 1146. 404
Pariſienſe, anno 1147. ibid.
Antiſiodorenſe, anno eod. 565.
Rhemenſe, anno 1148. 404
Trevirenſe, eod. anno. 406.
Baugenciacenſe, anno eodem. ibidem.
Additio ad idem Concilium. 566.

ANNO CHRISTI 1153. *Anaſtaſius IV. Rom. an. uno, menſibus 4. diebus 24.*

ANNO CHRISTI 1154. *Adrianus Anglus 4. ann. 10. menſibus.*

Rhemenſe, anno 1158. 697

ANNO CHRISTI 1159. *Alexander III. Senenſis, annis 21. diebus 19.*

Concilium Papiæ, an. 1160. 406.
Anglicanum, anno 1161. 407
Selvacenſe, anno eodem. ib.
Laudenſe, anno eodem. ib.
Londinenſe, anno 1162. ib.
Turonenſe, anno 1163. ib.
Clarendonenſe Conciliabul. anno 1164. 407
Northamptonienſe, an. 1164. 408.
Lateranenſe Concil. an. 1168 409.
Caſſelanum in Hybernia, anno 1171. 409

Concil. Northmanniæ apud Abricam civit. an. 1172. ib.
Londonienſe, an. 1175. 410
Gallicanum, an. 1176. 412

An-

Digitized by Google

	Veneticum, anno 1177. ibid. C. apud Damalim. 741 Lateranenſe III. Generale, ſeu œcumenicum anno 1179. 404. Luciciense in Polonia majori 1180. 730
Anno Christi 1181. *Lucius III. Thuſc. an. 4. menſib. 2. dieb. 27.*	
Anno Christi 1185. *Urbanus III. Mediolanenſis, anno uno, menſibus 9. diebus 25.*	Pariſienſe, anno 1186. 413
Anno Christi 1187. *Gregorius VIII. Beneventanus menſe uno, diebus 27.*	
Anno Christi 1188. *Clemens III. Rom. an. 3. menſib. 3. dieb. 4.*	Anglicanum, an. 1188. ibid. Pariſienſe, an. eodem. ibid. Lanciciense in majori Polonia. 738
Anno Christi 1191. *Cœleſtinus III. Roman. annis 5.*	Divionenſe in Burgundia, an. 1197. ibid. Eboracenſe, an. 1194. 413 Monpelienſe. 566
Anno Christi 1198. *Innocentius III. Anagninus an. 18. menſib. 5. & diebus aliquot.*	Divinenſe, an. 1199. 414 Concil. in Dalmatia, anno 1199. ibid. Londinenſe an. 1200. ibid. Bituricenſe, an. 1200. 567
Anno Christi 1200.	SÆCULUM XIII.
Sub eodem Pontif. Innocent. III.	Sueſſionenſe. 567 Concil. in Scotia, an. 1203. 414. Albigenſe, an. 1207. 568 Montilienſe, anno 1208. ibidem. Avenionenſe. 570 Pariſienſe, an. 1210. 572 Avenionenſe, anno eodem. 573. Lavaurenſe, an. 1213. 415 Romanum anno eodem, ibidem. Pariſienſe an. 1212. 573 Londinenſe, ann. 1214. 415 Montepeſſulanum, an. 1215. ibid. Lateranenſe IV. œcumenicum, ſeu univerſale 12. an. 1215. 413 Melodunenſe, anno 1216. 574.
Anno Christi 1216. *Honorius III. Roman. an. 10. menſibus 8.*	Oxonienſe in Anglia, anno 1222. 416 Germanicum, anno 1225. 421 Bituricenſe anno eodem. 422 Veſtmonaſterienſe, an. 1226. ibidem.
Anno Christi 1227. *Gregorius IX. Anagninus, an. 14. menſib. 4. & diebus 26.*	Toloſanum, an. 1228. 575 Turialonenſe. Sanquintinianum, an. 1231. 577. Sanquintinianum continuatum anno eodem. 578 Item. 581 Romanum, an. 1234. 423 Narbonenſe, an. 1235. 579 Sanquintinianum, an. 1236. 582 Londinenſe, an. 1237. 423 Campinacenſe anno 1238. 583 Sanquintinianum, an. 1239. ibidem. Lanciciense, anno 1240. 730 Synodus Pariſienſis.
Anno Christi 1241. *Cœleſtinus V. Mediolanenſis diebus 8.*	Tarraconenſe, anno 1242. 424
Anno Christi 1243. *Innocentius IV. Genuenſis, an. 11. menſib. 5. diebus 12.*	Lugdunenſe I. œcumenicum, ſeu univerſale 13. an. 1245. 438 Uratiſlavienſe, anno eodem, 730 Lanciciense, an. 1246. ibid. Bitterenſe anno eodem. 584
Anno Christi 1254. *Alexander IV. Anagninus, an. 6. menſib. 5. diebus 13.*	Bitterrenſe. ibid. Sceniginenſe, an. 1248. 729 Albienſe. 586 Biterrenſe. 591 Burdigalenſe, an. 1255. 591 Roſſiciacenſe, anno 1256. 594 Copriniacenſe, anno 1260. 596
Anno Christi 1261. *Urbanus IV. Gallus, an. 3. diebus 34.*	Pariſienſe. 590 Burdigalenſe, an. 1255. ib. Roſſiciacenſe. 594 Monſpelienſe. 595 Copriniacenſe. 596 Redonenſe, an. 1263. 597
Anno Christi 1265. *Clemens IV. patria Narbonenſis, annis 3. diebus 21.*	Viennenſe, an. 1267. 424 Senonenſe. 598 Sanquintinianum, an. 1270. 599
Anno Christi 1272. *Gregorius X. Placentinus, ann. 4. menſib. 4. diebus 10.*	Sanquintinianum, & Novidanenſe, an. 1271. ibid. Lugdunenſe II. œcumenicum, ſive univerſale approbatum, an. 1274. 446 Salisburgenſe, anno 1274. 425
Anno Christi 1276. *Innocentius V. Tarantaſianus menſibus 5. & diebus aliquot:*	
Anno Christi 1276. *Adrianus V. Genuenſis diebus 40.*	
Anno Christi 1276. *Joannes XIX. Ulixipo-*	Bituricenſe, an. 1276. 601

Anno

Digitized by Google

menſis, menſibus 8. diebus aliquot.	
ANNO CHRISTI 1277. *Nicolaus III. ann. 3. menſibus 8. diebus 15.*	Compendienſe. 605 Tarraconenſe in Aragonia, anno 1279. 425. Pontodomarenſe, ann. 1279. 610 Budenſe anno eodem. 733
ANNO CHRISTI 1281. *Martinus II. Gallus, annis 4. menſe uno, diebus 7.*	Saliſburgenſe, an. 1281. 425
ANNO CHRISTI 1286. *Honorius IV. Roman. 2. & uno die.*	Ravennatenſe an. 1286. ibid. Bituricenſe, anno eodem 605 Rhemenſe, anno 1287. 612 Herbipolenſe, anno 1287. 425
ANNO CHRISTI 1288. *Nicolaus IV. patria Aſculanus an. 4. menſe 1. diebus 8.*	Mediolanenſe, anno 1288. 426 Nugariolenſe, an. 1290. 613 Saliſburgenſe, an. 1291. 426 Londinenſe, an. eodem ibid. Mediolanenſe. ibid. Aſchaffemburgenſe, an. 1291. ibidem.
ANNO CHRISTI 1294. *Cœleſtinus V. Italus menſibus 6.*	
ANNO CHRISTI 1294. *Bonifacius VIII. Anagninus, an. 8. menſibus 9. diebus 17.*	Lugdunenſe, an. 1298. 426 Pratenſe, anno 1299. 614 Senonenſe, an. 2299. 615 Marchianenſe. 616

SÆCULUM XIV.

ANNO CHRISTI 1300. *Sub eodem Pontif. Bonifacio VIII.*	Compendienſe, anno 1301. 617 Pariſienſe. ibid. Romanum, anno 1302. 427
ANNO CHRISTI 1303. *Benedictus XI. Tarviſinus menſibus 8. diebus 17.*	Nugariolenſe, an. 1303. 617
ANNO CHRISTI 1305. *Clemens V. Gallus, annis 8. menſibus 10. diebus 16.*	Auxitanum, anno 1308. 619 Saliſburgenſe I. an. 1310. 427 Saliſburgenſe II. eodem an. ibid. Moguntinum, anno 1310. ibidem. Ravennatenſe II. a. 1311. 428 Viennenſe œcumenicum, ſive univerſale XV. approbatum, anno 1311. 454 Nugariolenſe, anno 1313. 619 Revennatenſe III. an. 1314. 428
ANNO CHRISTI 1316. *Joannes XX. Gallus, an. 19. menſibus 4.*	Pariſienſe Senonenſe. 619 Pariſienſe aliud. 620. Revennatenſe IV. ann. 1317. 428 Sabinienſe, anno 1322. 429 Toletanum, anno 1324. ibid. Auxitanum, an. eodem. 621 Auxitanum, anno 1326. 622 Avinionenſe, an. 1328. 429 Compendienſe, an. 1329. 623 Gallicanum Pariſienſe, ann. eodem. ibid.
ANNO CHRISTI 1334. *Benedictus XII. an. 7. menſibus 3. diebus. 17.*	Concilium apud S. Ruffum, anno 1337. 626 Toletanum, anno 1339. 429
ANNO CHRISTI 1341. *Clemens VI. Gallus, ann. 10. menſibus 6. diebus 28.*	Toletanum, anno 1347. ibid.
ANNO CHRISTI 1353. *Innocentius VI. Gallus, annis 9. menſibus 8. diebus 6.*	
ANNO CHRISTI 1362. *Urbanus V. Gallus, an. 8. menſibus 2.*	Vaurenſe, anno 1368. 628 Saliſburgenſe, anno 1386. 429.
ANNO CHRISTI 1370. *Gregorius XI. Gallus, an. 2. menſibus 2. diebus 19*	Uniejovienſe 1375. 730
ANNO CHRISTI 1373. *Urbanus VI. Neapolitanus annis 7. menſibus 4*	Placentinum in Hiſpania, anno 1388. 430
ANNO CHRISTI 1389. *Bonifacius VIII. Neapolitanus, an 14. menſibus 9.*	Pariſienſe, anno 1398. 629

SÆCULUM XV.

ANNO CHRISTI 1400. *Sub eodem Bonifac. VIII. Pontif.*	Sylvanectenſe, an. 1042. 631. Gallicum, anno 1403. ibid.
ANNO CHRISTI 1404. *Innocentius VII. an. 2. diebus 23.*	
ANNO CHRISTI 1406. *Gregorius XII. Venetus, an. 2. diebus 27.*	Aquilejenſe, an. 1409. 430 Conciliab. in Aragonia, anno eodem. ibid. Piſanum, an. eod. ibid.
ANNO CHRISTI 1409. *Alexander V. Cretenſis menſibus 9.*	
ANNO CHRISTI 1410. *Joan. XXI. vel XXIII. Neapolitanus, an. 8.*	Aurelianenſe, an. 1411. 631. Conſtantienſe œcumenicum, anno 1414. 472
ANNO CHRISTI 1418. *Martinus III. vel V. Rom. an. 13. menſibus 3. diebus 10.*	Saliſburgenſe provinciale, anno 1420. 431 Pragenſe Conciliabulum eod.

Anno

Digitized by Google

	Senonenſe anno 1428. 632
	Dertuſenſis in Aragonia, anno 1429.
	Lancicienſe anno eodem, 731
Anno Christi 1431. *Eugenius IV. Venetus annis 16.*	Baſileenſe œcumenicum, anno 1431. 491
	Bituricenſe Conciliabulum, anno 1438. 431
	Florentinum œcumenicum XVII. anno 1439. 514
	Friſingenſe anno 1440. 432
Anno Christi 1447. *Nicolaus V. Lunenſis, annis 7.*	Turonenſe anno 1448. ibid.
	Lugdunenſe an. 1449. 433
	Colonienſe anno 1452. 731
Anno Christi 1455. *Callixtus III. Hiſp. annis 3. menſib. 3.*	Petricovienſe anno 1456. 730
	Calliſſienſe anno 1457. 731
Anno Christi 1458. *Pius II. ann. 6. menſibus 11. diebus 27.*	Lancicienſe anno 1459.
Anno Christi 1464. *Paulus II. Venetus, ann. 6 menſibus 10. diebus 26.*	Lancicienſe anno 1466.
Anno Christi 1471. *Sixtus IV. an. 14. diebus 4.*	Madritenſe an. 1473. 710
	Toletanum anno 1473. 433
	Aurelianenſe anno 1479. 640
Anno Christi 1484. *Innocentius VIII. Genuenſis an. 7. menſib. 10. diebus 27.*	Petricovienſe an. 1485. 731
	Lambetenſe anno 1488. 703
Anno Christi 1492. *Alexander VI. Hiſpanus, an. 11. diebus 8.*	Petricovienſe an. 1491. 731
Anno Christi 1503.	SÆCULUM XVI.
Pius III. Senenſis diebus 26.	Lancicienſe anno 1506. 731
Anno Christi 1503. *Julius II. an. 9. menſibus 3. diebus 21.*	Turonenſe Conciliabulum, anno 1510. 433
	Additio ad idem Conciliabulum 640
	Piſanum Conciliab. œcumenicum, anno 1511. 433
Anno Christi 1513. *Leo X. Florentinus, annis 8. menſibus 8. diebus 20.*	Lateranenſe Quintum œcumenicum, ſeu univerſale XVII. approbatum, anno 1518. 607
	Gneſnenſe an. 1506. 731
Anno Christi 1522. *Adrianus VI. Germanus anno uno, menſibus 2. diebus 4.*	Lancicienſe anno 1522. 731
Anno Christi 1523. *Clemens VII. Florentinus annis 10. diebus 7.*	Senonenſe an. 1528. 434
	Ratisbonenſe anno,
	Petricovienſe anno 1530. 731
	Lancicienſe an. 1531. ibidem
Anno Christi 1534. *Paulus III. Rom. annis 15. diebus 28.*	Colonienſe anno. 1536. 457
	Petricovienſe an. 1539. 731
	Auguſtanum an. 1548
	Petricovienſe an. 1540. 732
	Trevirenſe anno.
	Petricovienſe anno.
	Sacroſanctum Oecumenicum, & generale Concilium Tridentinum indictum an. 1545
	Colonienſe II. anno 1549. 464
	Lancicienſe an. 1547. 732
	Moguntinum anno 1549. 476
Anno Christi 1550. *Julius III. annis 5. diebus 10.*	Trevirenſe an. eodem, 723
	Petricovienſe an. 1551. 732
	Narbonenſe an. eod. 642
	Petricovienſe II. anno 1552. ibid.
	Petricovienſe III. an. 1553. ibid.
Anno Christi 1555. *Marcellus II. Etruſcus diebus 22.*	
Anno Christi 1555. *Paulus IV. Neapolitanus, annis 4. menſibus 3.*	Lovicienſe an. 1556. 732
	Petricovienſe an. 1557. 733
Anno Christi 1559. *Pius IV. Mediolan. an. 6. minus 16. dieb.*	Oecumenicum, & univerſale Tridentinum, die 13. Decemb. cœptum an. 1545. finitum vero 4. Decemb. an. 1563. 621
	Mediolanenſe ſub S. R. E. Card. Carolo Borromæo, an. 1565. 493
	Colloquium Poiſſiacenſe an. 1561. 643
Anno Christi 1566. *Pius V. Inſuber. annis 6. menſibus 4. minus 6. diebus.*	Varſovienſe an. eodem.
	Rhemenſe an. 1564. 648
	Cameracenſe. 713
	Sipontinum. 704
	Mediolanenſe II. ſub Carolo Borrom. an. 1569. 494
Anno Christi 1572. *Gregorius XIII. Bononienſis, an. 12. menſibus 10. diebus 27.*	Mechlinienſe I. 714
	Mediolanenſe III. an. 1573. 495
	Mediolanenſe IV. an. 1576. 496
	Concil. quædam Aſiatica an. 1072. 741
	Petricovienſe an. 1578. 733
	Mediolanenſe V. an. 1579. 496
	Mediolanenſe VI. an. 1582. 498
	Rothomagenſe, anno 1581 649
	Burdigalenſe an. 1582. 650
	Memphiticum. 747
	Rhemenſe an. 1583. 651
	Turonenſe eodem an. 656
	Limenſe in regno Peruano, anno eodem. 748
	Bituricenſe an. 1584. 660
	Goenſe an. eodem. 744

ANNO CHRISTI 1585. *Sixtus V. an. 5. menſibus 4. diebus 3.*	Aquenſe anno 1585. 662 Mexicanum an. eodem, 751
ANNO CHRISTI 1590. *Urbanus VII. Rom. diebus 13,*	Toloſanum an. 1590. 665
ANNO CHRISTI 1590. *Gregorius XV. Mediolanenſis, menſibus 10. diebus 19.*	
ANNO CHRISTI 1591. *Innocentius IX. menſibus 7. duobus diebus,*	
ANNO CHRISTI 1592, *Clemens VIII. an. 13, menſe uno, diebus 3,*	Aquilejenſe an. 1596. 499 Diamperenſe an. 1599. 744
	SÆCULUM XVII.
ANNO CHRISTI 1605. *Leo X. Florentinus 25. diebus.*	Collatio Fontanobliandi cum Pleſſio Calviniſta an. 1600. 665 Mechlinienſe II. anno 1607. 717. Narbonenſe an. 1609. 672
ANNO CHRISTI 1605. *Paulus V. Burgheſius ann. 15. menſibus 8. diebus 13.*	Senonenſe ſub Jacobo Davio Petronio Pariſiis celebratum, anno 1612. 673
ANNO CHRISTI 1621. *Gregorius XV. Bononienſis ann. 2, menſib. 6.*	Aquenſe anno eodem. 675 Meſopotameum. 746 Dordrectana Synodus, 720 Petricovienſe anno 1620. 733 Petricovienſe an. 1621. ibid.
ANNO CHRISTI 1623. *Urbanus VIII, Florentin. an. 21. aliquot diebus minus.*	Burdigalenſe ſub Card. de Sourdis, anno 1624. 676 Conventus Cleri Franciæ, 680
ANNO CHRISTI 1644. *Innocentius X. Rom.*	Pariſienſe ſub Illuſtriſſim. Franciſco de Gondi, ann. 1640. 683 Varſovienſe an. 1643. 733 Conſtantinopolit. anno 1640. 734 Synodus Biſuntina an. 1648, Fragmenta quorumdam Conciliorum Africanorum incerti temporis, 717 Synodus in Theſſalia. 734 Fragmenta quorumdam Africanorum. ibid. Concilium Generale ultimum Judicii univerſalis, 766

INDEX

Digitized by Google

INDEX,

ET ORDO CONCILIORUM

Hujus Tomi ſecundi.

QUARTA CLASSIS CONCILIORUM PROVINCIALIUM,

Quæ vulgo in Summis Concilorum continentur.

SÆCULUM I.

H. Concilium Hieroſolymitanum ſub D. Petro habitum anno Chriſti 51. contra Cherintum de hac quæſtione, an ſervandæ eſſent ceremoniæ legis antiquæ cum lege nova. pag. 1

A. Antiochena Synodus ſub D. Petro anno 57. pag. 3.

SÆCULUM II.

Concilia aliquot de Paſchatis obſervatione ſub Victore Papa habita contra Quartodecimanos. pag. 4

R. Romanum ſub Victore an. 198. ibid.

P. Palæſtinum ſub Victore an. 198. ibid.

P. Ponticum, anno 198. ibid.

O. Oſroenum, anno 198. ibid.

A. Aſiaticum reprobatum, anno 198. ibid.

G. Gallicum ſub Irenæo Lugdunenſi Epiſcopo tempore Victoris Papæ, & Severi Imperatoris, pro Controverſia de die Paſchatis, anno Domini 198. 5

SÆCULUM III.

A. Concilium Africanum ſub Zephyrino, improbatum, anno 217. 6

L. Concilium Labeſitanum in Africa ſub Fabiano Papa, anno 242. contra quendam hæreticum, ibid.

A. Arabicum ſub eodem Fabiano contra negantes immortalitatem animæ, anno 249. ibid.

R. Romanum a Clero Rom. ſede vacante anno 253. congregatum in cauſa lapſorum, an eſſent recipiendi. ibid.

C. Primum Carthaginenſe in cauſa lapſorum celebratum anno 254. tempore Cornelii Papæ. pag. 7.

R. Romanum primum in cauſa lapſorum celebratum anno 254. tempore Cornelii Papæ. ibid.

R. Romanum ſecundum, in quo Novatianus condemnatur, anno 255. ſub Cornelio Papa. ibid.

I. Italicum eadem de cauſa celebratum anno Chriſti 255. ſub eodem Cornelio. ibid.

C. Carthaginenſe II. in cauſa Schiſmaticorum Feliciſſimi, & Novatiani celebratum anno 255. ſub Cornelio Papa. 9

A. Africanum I. ad collapſam Eccleſiæ diſciplinam reformandam habitum anno 257. ſub Stephano Papa. 10

A. Africanum in cauſa Baſilidis, & Martialis habitum anno 258. ſub Stephano Papa I. ibid.

Concilium Iconienſe contra Cataphrygas celebratum an. 258. ſub Stephano Papa I. ibid.

A. Africanum, vel Carthaginenſe Primum in cauſa baptiſmatis hæreticorum an. 258. ſub Stephano Papa I. 11

A. Africanum, ſive Carthaginenſe II. in cauſa baptiſmi hæreticorum anno 258. ſub Stephano Papa I. ibid.

C. Carthaginenſe III. ſub Cypriano Epiſcopo in cauſa baptiſmi celebratum an. 258. tempore Stephani Papæ. ibid.

Judicium Stephani Papæ de hoc Concilio ex Vincentio Lirinenſi. 13

R. Romanum in cauſa Dionyſii Alexandrini de Sabellianiſmo accuſati, habitum an. 263. tempore Dionyſii Papæ. ibid.

A. Antiochenum I. in cauſa Pauli Samoſateni habitum an. 266. ſub Dionyſio Papa. 14

Symbolum Concilii Antiocheni miſſum ad Paulum Samoſatenum abſentem. ibid.

A. Antiochenum II. in cauſa Pauli Samoſateni ſub Dionyſio Papa an. 272. celebratum. ibid.

Digitized by Google

INDEX, ET ORDO CONCILIORUM

SÆCULUM IV.

C. Concilium Cirtenſe, quo in locum Traditoris Traditorem Epiſcopum ſubſtituerunt anno 303. ſub Marcello Papa. 15

S. Sinueſſanum celebratum an. Chriſti 303. tempore Marcellini Papæ indictum per Clerum Romanum. 16

E. Eliberitanum Hiſpaniæ, 19. Epiſcoporum ſub Marcello I. an. 305. 18

C. Carthaginenſe Schiſmaticorum ſub Marcello habitum an. 308. 24

R. Romanum I. in Laterano ſub Melchiade an. 313. in cauſa Donatiſtarum. ibid.

A. Arelatenſe I. habitum tempore Conſtantini Imperatoris, & Sylveſtri Papæ I. an. 314. 25

A. Ancyranum tempore Sylveſtri Papæ I. celebratum an. 314. 28

N. Neocæſarienſe ſub Sylveſtro anno Chriſti 314. 31

R. Roman. I. ſub Sylveſtro anno 315. contra Judæos, 32

A. Alexandrinum I. ſub Sylveſtro an. 315. ibid.

A. Alexandrinum Secundum ſub Sylveſtro anno 319. ibid.

L. Laodicenum ſub Sylveſtro pro reparanda diſciplina an. 320. 33

R. Romanum II. ſub Sylveſtro an. 324. 37

Canon, vel conſtitutio Sylveſtri Epiſcopi urbis Romæ, & Domini Conſtantini Auguſti, qualiter Eccleſiaſtici gradus cuſtodiantur, vel Religio, ibid.

R. Romanum III. ſub Sylveſtro pro confirmatione Nicæni Concilii an. 325. 38

G. Gangrenſe ſub tempore Sylveſtri Papæ I. circa annum 324. contra errores Euſtatii Epiſcopi Sebaſtienſis in Armenia. 39

A. Arelatenſe II. tempore Sylveſtri Papæ I. circa annum 330 58

T. Concilium, vel potius Conciliabulum Tyrium ſub Sylveſtro an. 335. in cauſa Athanaſii Epiſcopi Alexandrini habitum, 60

H. Concilium, ſeu potius Conciliabulum Hieroſolymitanum Euſebiorum in cauſa Arrii reſtituendi anno 335. celebratum. 61

C. Concilium, ſeu Conciliabulum Conſtantinopolitanum occaſione Marcelli Ancyrani celebratum ab Arrianis. 337. ibid.

R. Synodus Romana habita a Julio Papa I. & reliquis centum, & ſexdecim Orthodoxis Epiſcopis an. 339. ibid.

A. Alexandrinum ex Catholicis Epiſcopis Alexandrinæ Eccleſiæ in cauſa Athanaſii anno 339. ibid.

A. Antiochenum Primum ſub Julio Papa Primo celebratum, in quo Arriani Athanaſium depoſuerunt, atque Gregorium Cappadocem ſubſtituerunt anno 340 ibid.

R. Rom. II. ſub Julio in cauſa Athanaſii, aliorumque Epiſcoporum a ſedibus per Arrianos expulſorum an. 340. & 341. 65

A. Synodus Agrippinenſis, ſeu Colonienſis tempore Julii Papæ I. celebrata propter hæreſim Euphratæ anno 346. 66

R. Rom. III. ſub Julio pro defenſione actorum præcedentis Synodi Rom. contra Arrianorum calumnias an. 342. 67

A. Antiochenum Secundum ab Arrianis celebratum ſub Julio ad condendam fidei formulam anno 344. ibid.

M. Concilium Mediolanenſe I. ſub Julio a Catholicis celebratum ad examinandam novam fidei formulam Arrianorum an. 344. ibid.

S. Conciliabulum Sardicenſe a Semi-Arrianis habitum Philippopoli in Thracia an. 347. 68

C. Carthaginenſe Primum poſt Nicænum pro reformatione collapſæ diſciplinæ ſub Julio, anno 349. ibid.

M. Mediolanenſe I. ſub Julio an. 347. 71

H. Hieroſolymitanum an. 350. ibid.

V. Vaſenſe ſub Julio in Gallia Narbonenſi circa annum 337. contra Arrianos. ibid.

R. Romanum ſub Liberio an. 353. ibid.

A. Conciliab. Arelat. Arrian. ſub Liberio anno 353. 72.

A. Conciliabulum univerſale Mediolanenſe, ac reprobatum in cauſa Athanaſii ſub Liberio habitum anno 355. 72. ibid.

B. Biterrenſe a Saturnino Arelatenſi habitum anno 356. 74

S. Sirmienſe contra errores Photini Epiſcopi Sirmienſis ſub Conſtantio an. 357. ibid.

A. Concilium Ancyranum Semiarrianorum anno 358. 76.

A. Ariminenſe Euſebio, & Hypatio coſſ. habitum, in quo 400. Epiſcopi, omnes fere Catholici Arrianis Confeſſionibus rejectis, Nicænam fidem confirmarunt primo, ſed in fine Arrianæ fidei formulæ ſubſcripſerunt an. 359. 77

S. Conciliabulum Seleucienſe, in quo a Semiarrianis Acaciani damnatur an. 359. 80

C. Conciliabulum Conſtantinopol. in quo nova fidei formula promulgata, Semiarriani ab Acacianis, & Arrianis condemnantur an. 359. ibid.

A. Conciliab. Antioch. quo ab Arrianis Meletius Epiſc. Antioch. ſede deponitur, & Filius Patri diſſimilis declaratur an. 360. ibid.

A. Alexandrinum de lapſis recipiendis, ac de reformanda Eccleſia Alexandrina poſt reditum Athanaſii ſub Liberio approbatum, an. 362. 81

P. Concilium Pariſienſe contra Arrianos anno 362. ibid.

A. Concilium Alexand. II. Orthodoxorum poſt mortem Juliani Imper. ſub Pontificatu Liberii anno 363. ibid.

A. Antiochenum II. pro confirmanda Nicæna fide ſub Liberio an. 363. ibid.

L. Conciliabulum Lampſacenum Semiarrianorum adverſus Arrianos celebratum, anno 364. 82

C. Concilium in Cilicia an. 365. ibid.

I. Illyrica Synodus ſub Liberio propter controverſias in Aſia de conſubſtantialitate Spiritus ſancti an. 365. ibid.

T. Tyannenſe Catholicorum an. 365. 83

A. Conciliabulum Arrianorum in Caria anno 366. ibid.

S. Conciliabulum Singedunianum Arrianorum in Myſia an. 366. ibid.

R. Concilium Rom. Primum ſub Damaſo, in quo Urſacius, & Valens Arriani damnati ſunt, anno 367. ibid.

R. Rom. II. ſub Damaſo, in quo Auxentius Mediolanenſium Epiſcopus Arrianus deponitur, & Urſicinus Schiſmaticus damnatur an. 369. ibid.

R. Romanum III. ſub Damaſo, in quo Apollinariſtarum hæreſis damnata fuit an. 373. 84

V. Valentinum Galliæ ſub Damaſo Papa I. Æra 413. an. 374. 85

A. Antiochenum in cauſa Schiſmatis Antiocheni, ſub Damaſo an. 377. 85

A. Aquilejenſe contra duos Epiſcopos Arrianos celebratum, Palladium, & Secundianum, præſide D. Ambroſio an. 371. 86

C. Cæſar-Auguſtanum in Arragonia duodecim Epiſcoporum ſub Damaſo contra Priſcillianiſtas cele-

Digitized by Google

celebratum an. 381. 91
R. Romanum IV. ſub Damaſo propter Schiſma Antiochenum an. 382. 92
S. Synodus Sydæ habita adverſus Maſſilianos ſub Damaſo an. 383. ibid.
B. Burdigalenſe adverſus Priſcillianum ſub Syricio an. 385. ibid.
R. Romanum ſub Syricio an. 386. 93
T. Trevirenſe, in quo Ithacius ob irregularitatem, quam juſte incurrerat, injuſte abſolvitur an, 386. ibid.
C. Capuana Synodus in cauſa Antiochenæ diſſenſionis, & Bonoſi hæretici Virginitatem Beatæ Mariæ impugnantis celebrata ſub Syricio ann. 389. ibid.
M. Mediolanenſe, quo Jovinianus hæreticus condemnatus fuit ſub Syricio Papa an. 390. 93
N. Novatianorum Angaris celebratum ſub Syricio, an. 391. 94
H. Hypponenſe in Africa celebratum ſub Syricio anno 393. ibid.
C. Conſtantinopol. in quo cauſa duorum Epiſcoporum eundem Boſtienſem Epiſcopatum ſibi vendicantium definita fuit an. 394. 95
A. Adrumetinum in Africa an. 394. ibid.
C. Cavernenſe Donatiſtarum, in quo Maximianiſtæ Primianiſtas cum ſuo auctore Primiano condemnarunt an. 394. ibid.
B. Conciliabulum Bagajenſe Primianiſtarum contra Maximianum an. 394. ibid.
T. Conciliabulum Taurinenſe circa tempora Syricii Papæ, & paulo poſt obitum ſancti Amercii Epiſcopi Mediolanenſis celebratum, eſtque Provinciale, an. 397. 95
C. Carthaginenſe ordine ſecundum, quod vulgo dicitur tertium, circa tempora Syricii Papæ, & annum 397. Præſide Aurelio Carthagin. Epiſcopo. 96
C. Carthaginenſe ordine tertium, licet vulgo dicatur quartum, habitum ab Epiſcopis ducentis quatuordecim tempore Anaſtaſii Æra 436. an. 398. 101
C. Carthaginenſe ordine quartum, licet vulgo habeatur nomine Quintum ab Epiſcopis ſeptuaginta tribus circa tempora Anaſtaſii Papæ poſt Conſulatum Cæſarii, & Attici, 6. Kalend. Junii habitum Æra 438. an. 368. 105
A. Synodus Alexandrina ſub Anaſtaſio, in qua Origeniſtæ damnantur an. 399. 107
A. Africanum I. ſub Anaſtaſio an. 399. ibid.
C. Conſtantinopol. ſub Anaſtaſio in cauſa Epiſcopi Epheſini ſimoniaci an. 400. 108
T. Toletanum Primum ſub Anaſtaſio Papa, Æra 438. an. 400. præſide Patrono contra Priſcillianiſtas. ibid.

SÆCULUM V.

A. Concilium Africanum II. ſub Anaſtaſio anno 401. poſt. Conſulatum Stiliconis, 14. Kalend. Julias celebratum, in quo ad Anaſtaſium Romanum Pontificem, & Venerium Mediolanenſem Epiſcopum legatio decreta fuit, propter inopiam Clericorum an. 401. 110
A. Africanum III. ſub Anaſtaſio an. 401. Vincentio, & Flavio Coſs. Idib. Septemb. habitum de Donatiſtis Eccleſiæ reconciliandis. an. 401. 111
M. Milevitanum I. ſub Innocentio Kalend. Sept. anno 402. ad dijudicandas quorumdam Epiſcoporum controverſias. ibid.
Q. Synodus ad Quercum habita an. 403. in cauſa Chryſoſtomi præſide Paulo Heracleæ Metropolitano. 111
A. Africanum I. ſub Innocentio ad habendam collationem cum Donatiſtis, celebratum Carthagine an. 403. oct. Kal. Septem. 112
A. Africanum II. ſub Innocentio an. 404. ſexto Kalend. Julias habitum Carthagine, in quo contra Donatiſtas ad Honorium Imperatorem legatio decreta fuit. 112
A. Africanum III. ſub Innocentio an. 405. in quo iterum decreta legatio ad Honorium. 113
T. Toletan. ſub Innocentio. ibid.
A. Concil. Africanum IV. ſub Innoc. Honorio VIII. & Theodoſio ſecundum Coſ. an. 407. ibid.
A. Africanum V. & VI. ſub Innocentio an. 408. in quibus decreta legatio ad Honorium contra Donatiſtas, ibid.
A. Africanum VII. ſub Innocent. habitum anno 409 113
A. Africanum VIII. Carthagine ſub Innocentio habitum an. 410. ibid.
P. Synodus Ptolemenſis in Lybia, auctore Syneſio Ptolemaidis Epiſcopo congregata, ſub Innocentio Papa contra Andronicum præfectum anno 411. ibid.
C. Summa Collationis Carthagine habitæ inter Donatiſtas, & Catholicos per tres dies juſſu Honorii Imperatoris tempore Innocentii Papæ anno 411. 114
C. Circenſe in cauſa Donatiſtarum ſub Innocent. anno 412. 118
A. Conciliabulum Donatiſtarum in Africa ſub Innoc. I. anno 414. 119
M. Synodus in Macedonia Provincialis ſub Innocent. I. 414. 119
D. Synodus Dioſpolit. in Palæſtina præſide Eulogio Cæſarienſi tempore Innocentii Primi anno 415. in qua Pelagius Monachus declaratus eſt Catholicus. ibid.
C. Carthaginenſe in quo a 37. Epiſcopis Pelagius, & Cœleſtius hæretici, Theodoſio ſeptimum, & Palladio coſſ. damnati fuerunt ſub Innoc. Papa I. an. 416. 122
M. Milevitanum II. contra Pelagium, & Cœleſtium 60. Epiſcoporum: Theodoſio ſeptimum, & Palladio coſſ. celebratum ſub Innocentio I. anno 416. 124
A. Africanum ſub Zozimo an. 418 129
T. Concilium Teleptenſe in Byzacena Provincia Africæ ſub Zozimo anno 418. 129
C. Carthaginenſe quintum ordine (quod ſolet vocari ſextum) ab Epiſcopis ducentis ſeptemdecim ſub *Zozimo* inchoatum, ac ſub Cœleſtino abſolutum, præſide Aurelio circa annum 418. &c. 130
Continuatio hujus Concilii, ſeu Concilium Carthaginenſe ſextum, vulgo ſeptimum ſub Bonifacio I. circa an. 419. 132
Carthaginenſe ultimum, quod vulgo ſecundum dicitur, celebratum ſub Gennedio Carthaginenſi Epiſcopo tempore Cœleſtini Papæ ad annum 425. 136
C. Conſtantinopolitanum contra Maſſalianos Hæreticos celebratum ſub Cœleſtino Pontifice anno 427. 138
R. Romanum ſub Cœleſtino contra Neſtorium, an. 430. ibid.
A. Alexandrinum in cauſa Neſtorii anno 430. 139
A. Antiochenum in quo Joannes Antiochenus Patriarcha Neſtorium condemnat. an. 432. ibid.
R. Romanum a Sixto Pontifice ad ſui expurgationem indictum, & congregatum an. 433. ibid.
A. Armeniæ in quo libri Neſtorianorum ſunt condemnati an. 434. ibid.
D. Conſtantinopolit. in cauſa primatus Alexandri-

a 3 ni

ni ſub præſidio Procli Conſtantinopolit. Epiſcopi an. 439. 140

R. Regenſe, vel potius Rigenſe, aut Regenenſe in Gallia Narbonenſi habitum tempore Sixti Tertii Papæ ab Epiſcopis tredecim, Æra 472. anno 439. ibid.

A. Arauſicanum I. ſub Leone Papa Primo, & tempore Theodoſii Junioris, & Cyri Conſulum, ſexto idus Novembr. in Eccleſia Juſtinianenſi, præſide Hilario Arelatenſi an. 441. 141

V. Vaſenſe II. (Vulgo I.) tempore Leonis Papæ I. in quo octodecim Epiſcopi convenerunt præſide Hilario Arelatenſi an. 442. 146

R. Romanum Primum in cauſa Manichæorum ſub Leone an. 444. 147

R. Romanum II. ſub Leone in cauſa Hilarii Arelatenſis Epiſcopi an. 445. celebratum. 148

H. Hiſpanicum in Urbe Lucenſis Galliciæ juſſu Leonis Pontificis in cauſa Priſcillianiſtarum indictum præſide Balconio Bracarenſi an. 447. 149

C. Conſtantinopolit. I. Zenone, & Poſthumiano Coſs. celebratum, quo ſub præſidio Flaviani Eutyches Archimandrita condemnatus eſt ſub Pontificatu Leonis an. 448. 151

T. Concilium, vel potius Judicium Eccleſiaſticum Tyri in cauſa Ibæ Epiſcopi Edeſſæ in Syria, Flavio Zenone, & Poſthumio Conſulibus celebratum an. 448. 152

B. Concilium, ſeu potius judicium Eccleſiaſticum Berythi in cauſa Ibæ, Flavio Zenone, & Poſthumio Coſſ. celebratum menſe Septemb. anno 448. 153

C. Conſtantinopol. II. in cauſa Eutychetis anno 448. 153

E. Conciliabulum, ſeu Latrocinium Epheſinum reprobatum, quo centum, & viginti octo Epiſcopi an. 449. Eutychetem abſolverunt, hæreſim ejuſdem confirmaverunt, & Flavianum cum quibuſdam aliis Epiſcopis condemnarunt. ibid.

A. Romanum III. quo Leo Pontifex Acta Epheſini Conciliabuli reprobavit an. 450. 155

C. Conſtantinopolit. in quo Anatolius, aliique Epiſcopi confeſſionem fidei Catholicam ediderunt anno 450. ibid.

A. Andegavenſe pro reformatione diſciplinæ in Gallia ſub Leone I. an. 453. 156

V. Veneticum tempore Leonis Papæ I. celebratum circa an. 453. 157

C. Conſtantinop. 73. Epiſcoporum celebratum ſub Leone an. 459. 158

R. Romanum, 48. Epiſcoporum ſub Hilario celebratum an. 467. ibid.

V. Viennenſe in cauſa Rogationum triduanarum ante Aſcenſionem Domini celebrandarum a B. Mammerto Viennenſi Epiſcopo ſub Simplicio Papa, & circa an. 474. habitum. ibid.

A. Arelatenſe a Leontio Arelatenſium Epiſcopo contra Prædeſtinianorum errorem congregatum circa an. 475. ibid.

T. Turonicum I. tempore Simplicii Papæ an. 482. Turones Lugdunenſis Galliæ populi ad fluvium Ligerim, Authore Plinio lib. 4. c. 18. Ptolom. l. 2. cap. 10. urbs vulgo dicitur *Tours*. 162

R. Romanum Primum ſub Felice Tertio contra Acacium Conſtantinopolitanum, & Petrum Fullonem Antiochenum propter additionem in triſagio, anno 483. 163

C. Conſtantinopolit. ſub Felice III. Papa in cauſa Petri Fullonis Antiocheni Epiſcopi celebratum, anno 483. 164.

R. Romanum II. ſub Felice III. in quo Epiſcopi 77 damnatis Vitale, & Miſeno Sedis Apoſtolicæ Legatis, in Acacium Conſtantinopolit. & Petrum Mogum Alexandrinæ Sedis invaſorem, Synodali judicio anathematis, & depoſitionis ſententiam pronuntiarunt; Petrique Fullonis damnationem repetiverunt, anno 484. ibid.

R. Romanum III. 38. Epiſcoporum, de lapſis Africanæ Eccleſiæ recipiendis celebratum ſub Felice Tertio an. 487. 165

R. Romanum Primum, quo a Septuaginta Epiſcopis libri ſacri, & Authentici ab Apocryphis ſunt diſcreti, ſub Gelaſio, an. 494. Aſterio, atque Præſidio coſſ. ibid.

R. Romanum Secundum ſub Gelaſio, in quo ab Epiſcopis 55. Miſenus abſolvitur, an. 495. tertio Idus Maji. 169

R. Synodus Rom. ſub Symmacho Papa, Epiſcoporum 72. de tollendo ambitu in electione Pontificis, poſt Conſulatum Paulini V. tempore Theodorici Regis Atriani, an. 499. ibid.

R. Synodus Rom. II. habita, an. 500. in qua 115. Epiſcopi Symmachum ab objecto crimine abſolverunt, atque Petrum Altinenſem Epiſcopum deputatum viſitatorem condemnarunt. ibid.

SÆCULUM VI.

R. Synodus Rom. III. ſub Symmacho Papa in cauſa ejuſdem Symmachi congregata, an. 501. Avieno Seniore, & Pompeio Conſulibus. ibid.

R. Synodus Rom. IV. ſub Symmacho, alias Palmaris appellata, ubi, electione Symmachi confirmata, Regis Odoacri lex Eccleſiaſticæ libertati, & Pontificis electioni repugnans eſt abrogata, an. 502. Avienno Juniore Conſulatum agente. ibid.

R. Actio quintæ Synodi Romanæ ducentorum octodecim Epiſcoporum ſub Symmacho Papa, tempore Theodorici Regis Indictione nona, anno 503. 170

R. Synodus Romana VI. ſub Symmacho Papa, habita tempore Theodorici Regis ſub die Kalendarum Octobr. de invaſoribus rerum Eccleſiaſticarum, an. 503. 171

B. Concilium Byzacenum Africæ eo tempore, quo perſecutio per Traſamundum Regem excitabatur, an. 504. celebratum de ſubrogandis novis Epiſcopis. 172

A. Agathenſe tempore Symmachi Papæ, tertio Idus Septembris Meſſala Conſule, cui interfuerunt Epiſcopi triginta quinque, vulgo *Agde*, anno 5[illegible]. ibid.

A. Aurelianenſe I. triginta trium Epiſcoporum anno Chriſti 541. ſub Symmacho Papa, tempore Clodovei I. Francorum Regis Chriſtiani. 177

S. Pſeudo-Synodus Sydonis Paleſtinæ, quam ad damnandam Synodum Chalcedonenſem Eutychiani, & Acephali congregarunt, atque in ea juſſu Anaſtaſii Imperatoris Flavianum Antiochenum, & Eliam Hieroſolym. Orthodoxos Epiſcopos, Chalcedonenſis Concilii defenſores, ſedibus ſuis ejiciendos eſſe decreverunt. 179

R. Rhemenſe ſub Hormiſda in cauſa diſciplinæ Eccleſiaſticæ in Gallia reformandæ congregatum, anno 514. 180

E. Synodus veteris Epiri in cauſa Joannis Nicopolitani Epiſcopi, & Metropolitani veteris Epiri celebrata ſub Hormiſda, an. 516. ibid.

T. Tarraconenſe decem Epiſcoporum tempore Hormiſdæ Papæ habitum, Æra 554. anno 517. anno 6. Theodorici. ibid.

E. Epaonenſe tempore Hormiſdæ Papæ, & Childebertis Regis Francorum, an. 517. 181

G. Gerundenſe ſeptem Epiſcoporum habitum tempore Hormiſdæ Papæ, Æra 555. an. 517. 183

C. Conſtantinop. ex parte reprobatum, an. 518. die Julii 20. ſub Hormiſda Pontifice, & Juſtino Imperatore, quo Epiſcopi 40. Sacroſancti Concilii Chalcedonen-

Digitized by Google

HUJUS TOMI SECUNDI.

donenſis, Sancti Leonis Papæ, Euphemii, & Macedonii Epiſcoporum Conſtantinop. nomina ſacris Diptychis reſtituerunt, & Severum, alioſque ejuſdem Concilii adverſarios condemnarunt. 184

J. Synodus Jeroſolymitana, qua 33. Epiſcopi omnia, quæ pro confirmatione Concilii Chalcedonenſis, & pro reſtituendis nominibus Orthodoxorum, & damnatione hæreticorum in Concilio Conſtantinop. acta ſunt, confirmant, anno 518. ibid.

T. Tyrium, quo Acta legitima Conſtantinop. Concilii confirmantur. Celebratum fuit anno 518. die 16. Septemb. ſub Hormiſda Papa. 185

R. Romanum de Acacii, Euphemii, & Macedonii, Conſtantinopol. Epiſcoporum nominibus e ſacris Diptychis expungendis, celebratum Romæ ſub Hormiſda, anno 518. ibid.

C. Synodus Conſtantinopol. ab Epiphanio ejuſdem Eccleſiæ Epiſcopo collecta, anno Domini 520. tempore Hormiſdæ 7. & Juſtini Imperatoris 3. ibid.

I. Ilerdenſe octo Epiſcoporum, tempore Symmachi Papæ, vel Joannis habitum, & an. 15. Theodorici Regis, 8. Idus Auguſti. ibid.

V. Valentinum in Hiſpania ſex Epiſcoporum, tempore Joannis Papæ habitum, & an. 15 Theodorici Regis, an. Chriſti 524. 187

A. Arelatenſe, vulgo tertium, ſub Cæſario, an. 524. pro diſciplina morum, tempore Joannis Papæ Primi. ibid.

A. Canones Concilii Arauſicani ſecundi, a Cæſario Arelatenſi, tempore Felicis Quarti Papæ, an. 529. contra Pelagianos, Maſſilienſes, ac Prædeſtinianos de gratia, & libero arbitrio. 188

V. Valenſe, alias Vaſionenſe, nomine ſecundum, re vero ipſa tertium, tempore Joannis Papæ Secundi, ſub Conſulatu Decii Junioris menſe Novemb. ann. 529. celebratum. 194

C. Carpentoratenſe celebratum circa tempora Joannis Papæ Secundi, an. 529. ibid.

R. Romanum primum, quo Bonifacius ſecundus Vigilium Diaconum ſibi ſucceſſorem delegit, & quod idem Bonifacius paulo poſt reprobavit, an. 530. ibid.

R. Romanum ſecundum ſub Bonifacio, quo ipſomet auctore, electio Vigilii, vivente adhuc Pontifice, facta, velut illegitima, & ſacris Canonibus contraria irritatur, & reſcinditur, an. 530. ibid.

T. Toletanum Secundum habitum an. 5. Amalarici Regis, circa tempora Bonifacii Papæ Secundi, an. 531. 195

R. Romanum ſub Joanne Papa Secundo, quo contra Acæmetas definitum eſt, catholice, & pie dici poſſe, unum de Trinitate paſſum eſſe in carne: quoque etiam declaratum eſt, quo ſenſu Hormiſda Pontifex eam ſententiam rejecerit, an. 532. & 534. 196

A. Africanum ſub Joanne Papa Secundo, an. 535. 197.

C. Conſtantinopolitanum poſt obitum Agapeti, tempore interregni Pontificii ſub Menna, ann. 536. poſt Conſulatum Beliſarii contra Anthimum, Severum, alioſque Acephalorum principes celebratum. ibid.

J. Jeroſolymitanum poſt obitum Agapeti, tempore interregni Pontificii, ann. 436. decimanona Septembris, contra Severum, Petrum, & Zoaram hæreticos celebratum. 201

A. Aurelianenſe ſecundum triginta Epiſcoporum, an. 22. Childeberti Francorum Regis, qui eſt Chriſti 535. celebratum. ibid.

A. Aurelianenſe tertium, tempore Vigilii Papæ, & tempore Childeberti Regis, anno Chriſti 540. ſub Conſulatu Paulini. 202

A. Arvernenſe tempore Agapeti Papæ poſt Conſulatum Paulini Junioris, anno 541. ſub Theodoberto Rege. 205

A. Aurelianenſe IV. tempore Vigilii Papæ, & tempore Childeberti Regis, anno 545. 206

C. Synodus Conſtantinopol. triginta Epiſcoporum, in qua Vigilius Papa decrevit, ſententiam de trium Capitulorum damnatione uſque ad univerſale, & Oecumenicum Concilium ſuſpendendam eſſe, anno 547. habita. 209

A. Aurelianenſe V. tempore Vigilii Papæ, & Childeberti Regis, anno Chriſti 549. ibid.

J. Jeroſolymitanum, in quo quinta Synodus approbata fuit, anno 553. ſub Pontificatu Vigilii. 211

A. Aquilejenſe contra quintam Synodum coactum, anno 553. ibid.

P. Pariſienſe ſecundum ſub Pelagio primo in cauſa Saphoraci Pariſienſis Epiſcopi, celebratum circa ann. 555. ibid.

P. Pariſienſe tertium contra Sacrilegos, & ambitioſos, tempore Joannis Papæ Tertii, & Childeberti Regis Francorum in Gallia celebratum, circa annum Chriſti 557. 212

B. Bracarenſe primum ſub Theodomiro Svevorum Rege, anno 563. celebratum tempore Joannis Papæ Tertii. 213

S. Sanctonenſe ſub Joanne Tertio celebratum, in quo Emerius Sanctonenſis Epiſcopus a Clothario in ſedem intruſus deponitur a Leontio Burdigalenſi Epiſcopo, anno 666. 215

L. Concilium apud Lucum in Hiſpania a Theodomiro Principe habitum, anno 569. ibid.

T. Concilium Turonenſe ſecundum in cauſa Eccleſiaſticæ diſciplinæ reformandæ, tempore Joannis Papæ Tertii, & anno 6. Chariberti Regis eſt vero provinciale, anno 570. ibid.

L. Lugdunenſe Primum anno 570. celebratum ſub Joanne Tertio Papa. 219

B. Bracarenſe ſecundum ſub Ariamiro Svevorum Rege, anno 572. poſt obitum Joannis Papæ Tertii tempore interregni Pontificii habitum. ibid.

L. Lucenſe ſecundum anno 572. celebratum poſt obitum Joannis Tertii, tempore interregni Pontificii. 221.

P. Pariſienſe quartum ſub Benedicto celebratum, anno 176. ibid.

P. Pariſienſe quintum in cauſa Prætextati Rothomagenſis Epiſcopi celebratum, anno 580 ſub Pontificatu Pelagii Secundi. ibid.

C. Cabilonenſe primum in cauſa Sagittarii, & Salonii Epiſcoporum celebratum, anno 18. Gunthramni Regis, qui eſt 4. Childeberti, & Chriſti anno 582. ibid.

M. Concilium Matiſconenſe primum ſub Pelagio Secundo, anno 18. Guntheramni Regis, & an. Chriſti 582. celebratum. 222

B. Concilium Brennacenſe in Gallia, anno 5. Childeberti Junioris Regis Sigeberti filii, an. Chriſti 523. celebratum in cauſa Gregorii Turonenſis Epiſcopi. ibidem.

C. Synodus Conſtantinop. in cauſa Gregorii Antiocheni Epiſcopi celebrata, an. 587. 223

L. Lugdunenſe ſecundum ſub Pelagio Secundo Papa celebratum, an. 587. ibid.

M. Matiſconenſe Secundum, an. 588. celebratum ſub Pelagio Secundo Papa. ibid.

V. Valentinum Galliæ ſecundum ſub Pelagio Secundo Papa celebratum, an 589 225

T. Toletanum tertium ſub Pelagio Secundo, an. 586. celebratum, in quo Gothi in Hiſpania, abjurata Arrianæ hæreſeos perfidia, orthodoxam fidem profitentur. ibid.

R. Romanum ſecundum ſub Pelagio Secundo, an. 580. 229

N. Narbonenſe ſub Reccaredo Rege Svevorum anno 598. celebratum. ibid.

H. Hiſpalenſe primum circa tempora Gregorii Papæ Secundi (urbs dicitur nunc Sevilla) an. 590. ibid.

R. Romanum primum pro unione Schiſmaticorum, an. 590. celebratum ſub Gregorio. 230

A. Autiſiodorenſe Diœceſanum, præſide Annachario Epi-

Epiſcopo Altiſiodorenſi, tempore Gregorii Primi. an. 590. celebratum. ibib.
C. Cæſarauguſtanum ſecundum Æra 630. an. 7. Reccaredi Regis (Cæſarauguſta, vulgo Saraguſſa) ſub Gregorio primo celebratum, an. 591. 231
N. Numidiæ in cauſa Donadei Diaconi a S. Gregorio reprobatum, an. 592. 232
P. Pictavienſe in cauſa duarum Regiarum Monialium univerſam fere Galliam commoventium, anno 593. celebratum ſub Gregorio Papa, & Childeberto Rege Francorum. ibid.
M. Synodus Metenſis in Gallia, an. 594. celebrata in cauſa Ædigii Rhemenſis Epiſcopi. ibid.
R. Romanum ſecundum ſub Gregorio I. tempore Mauritii, Indictione 13. an. 595. celebratum. ibid.
T. Toletanum ſub Reccaredo an. 12. Regni ejus, Æra 635. an. Chriſti 597. habitum ſub Gregorio Papa Primo. ibid.
O. Oſcenſe anno 13. Reccaredi Regis, Æra 636. anno Chriſti 598. celebratum, ibid.
C. Synodus Conſtantinop. habita anno 599. celebrata ſub Gregorio Papa I. ibid.
B. Barcinonenſe Æra 637. an. 14. Regis Reccaredi, anno Chriſti 599. habitum. 233

SÆCULUM VII.

R. Concilium Romanum tertium, ſive Lateranenſe, ſub Gregorio Papa I. an. 601. ibid.
R. Romanum quartum ſub Gregorio, in cauſa Andreæ Monachi impoſtoris, & falſarii celebratum, anno 601. ibid.
B. Byzacenum in cauſa Clementii primatis provinciæ Byzacenæ celebratum in Africa, an. 602. tempore Gregorii Papæ Primi. 234
N. Numidiæ in cauſa Donadei Diaconi, & Paulini Regenſis Epiſcopi, juſſu S. Gregorii in Numidia celebratum, an. Chriſti 604. ibid.
R. Romanum ſub Bonifacio Tertio celebratum, ann. 606. de modo eligendi Romanum Pontificem. ibid.
R. Romanum ſub Bonifacio Quarto in cauſa Anglicanæ Eccleſiæ celebratum Romæ, an. 610. ibid.
T. Synodus Toletana ſub Gundemaro Æra 648. anno 610. de Primatu Eccleſiæ Toletanæ habita tempore Bonifacii Papæ Quarti. ibid.
T. Tarraconenſe, ſive Egaranſe ſub Siſebuto, anno regni ejus tertio, Æra 652. an. Chriſti 614. ſub Bonifacio quarto. ibid.
M. Matiſconenſe tertium pro regula Columbani celebratum, an. 618. tempore Bonifacii Papæ Quinti, & Clotharii Regis Francorum. ibid.
H. Hiſpalenſe ſecundum ſub die Iduum Novemb. Æra 657. tempore Siſebuti Regis ſub Bonifacio Papa Quinto, eſt provinciale. 235
R. Rhemenſe ſub Sonnatio Archiepiſcopo in cauſa diſciplinæ Eccleſiaſticæ reformandæ, circa annum Chriſti 630. tempore Honorii Papæ celebratum. 237
A. Synodus Alexandrina a Cyro Monothelita coacta ſub Honorio, ann. 633. 238
T. Toletanum quartum, tempore Honorii Papæ Primi, ſeptuaginta Epiſcoporum, Æra 671. an. 633. ib.
T. Toletanum quintum, tempore Honorii Papæ Primi, Æra 674. an. Chriſti 636. Chintilliano regnante. 247
T. Toletanum ſextum, tempore Honorii Papæ Primi, & Chintilliani Regis, Æra 676. an. 638. 248
R. Romanum ſub Joanne Quarto celebratum, anno 640. quo Ecthesis Heraclii, & Monothelitarum hæreſes condemnantur. 252
C. Concilia quatuor in Africa contra Monothelitarum hæreſim Conſtantinopoli publice promulgatam, tempore Theodori Papæ celebrata, an. 626. ibid.
B. Byzacenum Epiſcoporum 42. ſub præſidio Stephani primatis eodem tempore, eademque de cauſa celebratum. ibid.
C. Carthaginenſe Epiſcoporum 48. prædicto tempore ob cauſam prædictam celebratum. ibid.
T. Toletanum ſeptimum 38. Epiſcoporum tempore Theodori Papæ, regnante Chindaſuindo, Æra 684. anno 646. ibid.
R. Romanum ſub Theodoro, quo Paulus Conſtantinopolitanus Epiſcopus, & Pyrrhus in hæreſim Monothelitarum relapſus, condemnati ſunt, anno 648 254
L. Concilium Lateranenſe Romanum, in quo centum, & quinque Epiſcopi, Typo Conſtantis Imperatoris proſcripto, Monothelitarum hæreſim, ejuſque Promotores, Cyrum Alexandrinum, Sergium, Paulum, & Pyrrhum Conſtantinopolit. condemnarunt an. 649. tempore Martini Papæ Primi celebratum. ibid.
A. Concilium Aurelianenſe, in quo hæreticus quidam tranſmarinus a Salino Epiſcopo damnatus ejectus fuit an. 650. ſub Martino Papa. 256
T. Toletanum octavum celebratum tempore Martini Papæ, Æra 691. an. 653. ibid.
T. Toletanum nonum habitum anno 7. Receceſiunthi Regis, Kalend. Novemb. ab Epiſcopis 16. Æra 693. quæ coincidunt cum an. Chriſti 655. ſub Vitaliano Papa. 262
T. Toletanum decimum anno 8. Receceſiunthi Regis, Æra 694. anno 656. ſub Vitaliano Papa. 264
C. Clypiacenſe a Chlodoveo ſecundo Galliarum Rege celebratum an. 662. ſub Vitaliano Papa. 265
C. Cabilonenſe ſub Clodoveo ſecundo Rege tempore Martini Papæ Secundi circa an. 650. aut 665. 266
E. Emeritenſe in Luſitania ſub Vitaliano Papa 12. Epiſcoporum, die octava iduum Novemb. anno 18. Recceſiunthi Regis, & fuit confirmatum ab Innocentio Tertio in epiſt. ad Petrum Compoſtellanum Archiepiſcopum, habitum an. 666. 267
R. Romanum in cauſa Lappenſis Epiſcopi anno 667. celebratum. 268
A. Anglicanum an. 672. habitum. ibid.
T. Toletanum undecimum habitum anno 4. Vvambani Regis, tempore Adeodati Papæ anno 675. ibid.
B. Bracarenſe tertium habitum anno 4. Vvambani Regis tempore Adeodati Papæ anno 675. 274
A. Anglicanum in loco Herudfort, præſide Archiepiſcopo Theodoro anno 673. 276
A. Synodus Anglicana alia breviter adnotata, ex Eccleſiaſtica hiſtoria Anglorum ſecundum Bedam lib. 4. cap. 17. circa eadem tempora. 277
M. Mediolanenſe auctoritate Manſueti, in cauſa Monothelitarum, an. 679. tempore Agathonis Papæ congregatum. ibid.
R. Romanum, in quo 125. Epiſcopi orthodoxam fidem confirmarunt, Monothelitarum hæreſim condemnarunt, atque legationem Conſtantinopolim ad Synodum Oecumenicam decreverunt an. 680. ſub Agathone Papa. ibid.
T. Toletanum duodecimum circa tempora Agathonis Papæ, vel Leonis Papæ ſecundi habitum anno primo Eringii Regis, 5. idus Januarii, anno 581. Æra 719. 278
R. Rothomagenſe an. 682. ſub Theodorico Rege Galliarum, tempore interregni Pontificii, an. 682. 282
T. Toletanum decimumtertium ſub Leone Papa Secundo, anno quarto Eringii Regis, Æra 721. anno Chriſti 623. ibid.
T. Toletanum decimumquartum, Epiſcoporum decem, & ſeptem, Æra 722. anno quinto Eringii Regis, & 684. Chriſti, celebratum ſub Benedicto Secundo, ad recipiendam ſextam Synodum. 284
G. Conciliabulum Gallicanum ſub Theodorico Rege ann. 685. in Galliis celebratum. ibid.
T. Toletanum decimumquintum, Epiſcoporum 61. ann.

Digitized by Google

an. 688. tempore Sergii Papæ celebratum pro approbatione Libri a Juliano Metropolitano ſcripti, ibidem.
C. Cæſaraugustanum tertium tempore Sergii Papæ celebratum an. 691. 285
C. Conſtantinopolitanum pſeudoſextum univerſale, reprobatum, quo ſub nomine 5. & 6. Synodi Oecumenicæ centum, & duo Canones editi fuerunt an. 692. ſub Pontificatu Sergii, & Imperio Juſtiniani Junioris. ibid.
T. Toletanum decimumſextum, Epiſcoporum 59. tempore Sergii Papæ an. 693. celebratum. ibid.
T. Toletanum decimumſeptimum, tempore Sergii Papæ, an. 694. celebratum. 286
T. Traſtenſe authoritate S. Vvillebrordi congregatum an. 697. tempore Sergii Papæ. ibid.
A. Conciliabulum Aquilejenſe contra Quintam Synodum habitum tempore Sergii Papæ, an. 697. ibid.

SÆCULUM VIII.

T. Concilium Toletanum decimumoctavum tempore Vvitizæ Regis celebratum an. 701. ſub Joanne Sexto. ibid.
R. Romanum auctoritate Joannis Papæ ad inſtantiam Juliani Imp. pro Canonibus Sextæ Synodi confirmandis, vel reprobandis indictum ann. 705. tempore Joannis Septimi. ibid.
A. Anglicanum in reſtitutione S. Vvilfridi an. 605. celebratum ſub Joanne ſeptimo. 287
C. Conciliabulum Conſtantinopolitanum a Joanne Epiſcopo Monothelitarum Antelignano indictum, quo innumera Orientalium Epiſcoporum multitudo congregata, ſextam Synodum Oecumenicam damnavit, anno Chriſti 712. tempore Conſtantini Papæ, & Philippi Imperat. ibid.
R. Romanum primum Epiſcoporum 22. ſub Gregorio Secundo adverſus illicita connubia habitum, an. 721. ipſis Nonis Aprilis. ibid.
R. Romanum ſecundum in cauſa S. Corbiniani Friſingenſis Epiſcopi ſub Gregorio Secundo celebratum an. 724. 288.
R. Romanum tertium, quo Iconoclaſtarum hæreſis eſt condemnata, uſuſque ſacrarum Imaginum confirmatus ſub Gregorio ſecundo, an. 726. ibid.
R. Romanum primum in cauſa Gregorii Presbyteri Legati ſedis Apoſtolicæ, an. 731. celebratum ſub Gregorio Tertio. ibid.
R. Romanum ſecundum pro imaginum cultu celebratum, an. 732. ſub Gregorio Tertio. ibid.
A. R. Concilium primum auctoritate S. Bonifacii Ratisbonæ, vel Auguſtæ Vindelicorum celebratum an. 742. tempore Zachariæ Papæ. ibid.
L. Liptinenſe auctoritate Sancti Bonifacii congregatum menſe Martio, ann. 743. Indict. 1. ſub Zacharia Pontifice. ibid.
R. Romanum Romæ congregatum a Zacharia Papa, an. 743. Indict. 12. an. 3. Artabaldi, & Luithprandi Regis 32. 289
S. Synodus Sueſſionenſis ſub Childerico Rege, Duce Pipino ſub Zacharia Papa celebrata, anno 744. ibidem.
G. Germanicum auctoritate S. Bonifacii congregatum, in quo Adelbertus, & Clemens damnati: & poſt Gervilium Moguntiæ Epiſcopum, ob crimen homicidii depoſitum, S. Bonifacius factus eſt primus Archiepiſcopus Moguntinus, anno Domini 745. tempore Zachariæ Papæ, & Conſtantini Copronymi. ibid.
R. Romanum ſecundum contra Adelbertum, & Clementem hæreticos a Bonifacio condemnatos, Romæ ſub Zacharia Papa, an. 745. ibid.
C. Conciliabulum Conſtantinopolitanum pſeudoſeptimum univerſale, & reprobatum 338. Epiſcoporum a Conſtantino Copronymo adverſus cultum ſanctarum Imaginum congregatum an. 754. tempore Stephani Papæ Tertii. ibid.
V. Concilium in Palatio Vernis ſub Pipino Rege Franc. habitum, an. 756. ſub Stephano Papa Tertio. 290
C. Conciliabulum Germaniæ, in quo Othmarus Abbas Monaſterii S. Galli ob crimen impudicitiæ injuſte condemnatus eſt an. 759. tempore Pauli Papæ. ibidem.
G. Gentiliacenſe de cultu SS. Imaginum, ac de Sanctiſſima Trinitate celebratum in Gallia an. 766. tempore Pauli Papæ. ibid.
R. Concilium Romanum de Electione Pontificis, & cultu ſacrarum Imaginum ſub præſidio Stephani Papæ Quarti Romæ celebratum anno 769. Indict. 7. 291.
V. Vormatienſe tempore Caroli Magni, & Stephani Papæ Quarti celebratum an. 770. ibid.
V. Vormatienſe ſecundum tempore Adriani Papæ primi, & Caroli Magni Regis Francorum habitum an. 772. ibid.
B. Bavaricum apud Dingolvingam 22. an. Taſſilonis Ducis Bavariæ celebratum tempore Adriani Papæ primi, an. 77. ibid.
D. Concilium in Duria habitum tempore Caroli Magni, & Adriani Papæ primi, an. 775. 292
V. Vormatienſe ſub Adriano Papa primo, & Carolo Rege celebratum ann. 776. ibid.
P. Paderbornenſe ad Saxonum fidem ſtabiliendam, ſub Adriano Papa primo, & Carolo Francorum Rege habitum an. 777. ibid.
D. Concilium in Villa Duria ſub Adriano Papa primo, & Carolo Rege celebratum an. 779. in cauſa Saxonum perfidorum. ibid.
L. Lippienſe de Sedibus Epiſcopalibus in Saxonia erigendis, tempore Adriani Papæ primi, & Caroli Regis Francorum habitum an. 780. ibid.
C. Synodus Colonienſis tempore Caroli Magni, & Adriani Papæ primi habita an. 782. ibid.
P. Paderbornenſe ſecundum ſub Adriano Papa primo, & Carolo Francorum Rege celebratum anno 785. ibid.
F. Forojulienſe a Paulino Aquilejenſi in cauſa SS. Trinitatis, & Incarnationis Verbi Divini congregatum ſub Adriano Papa primo, an. Domini 791. & Caroli Magni 23. 293
R. Ratisbonenſe, in quo Felix Urgelitanus Epiſcopus condemnatus eſt an. 792. tempore Adriani Papæ, & Caroli Magni Regis Francorum. ibid.
F. Francofordienſe Provinciale approbatum, quo 300. circiter Epiſcopi Elipandum, & Felicem, eorumque hæreſim de Filio Dei, quæ Feliciana nominatur, condemnarunt, an. 794. tempore Adriani Papæ primi, & Caroli Magni anno Imperii illius 26. 294
R. Synodus Roman. I. in cauſa Leonis Tertii congregata in præſentia Caroli Regis an. 800. & Leonis Papæ Tertii anno 5. 297

SÆCULUM IX.

A. Concilium Altinenſe juſſu Paulini Aquilejenſis Epiſcopi congregatum an. 802. tempore Leonis Papæ Tertii, & Caroli Magni Imperatoris. ibid.
C. Conſtantinopolitanum in cauſa Joſephi Sacerdotis cujuſdam, quem Taraſius ſacerdotio amoverat, celebratum an. 806. tempore Leonis Papæ. 298
T. Conventus Optimatum Galliæ in villa Theodonis celebratus, quo Imperator Carolus Magnus, condito Teſtamento, inter tres filios Regnum diviſit, an. 806. ibid.
C. Conciliabulum Conſtantinopolitanum ſecundum contra Theodorum, & Platonem, eorumque ſocios con-

Digitized by Google

congregatum anno 809. tempore Leonis Papæ. ibid.

A. Aquiſgranenſe de addita ad Symbolum voce, Filioque, celebratum anno 809. tempore Leonis Papæ Tertii. ibid.

A. Arelatenſe quartum ſub Leone Tertio Papa, & Imperatore Carolo Magno celebratum an. 813. ibid.

T. Synodus Turonenſis 3. tempore Leonis Tertii, & Caroli Magni anno 813. 300

C. Synodus Cabilonenſis 2. ſub Leone Tertio Papa habita, Imperat. Carolo Magno an. 13. 302.

M. Moguntiacum I. celebratum an. ſalutis 813. ſub Ricolpho Archiepiſcopo, quinto Idus Junii. 307

R. Synodus Rhemenſis circa tempora Leonis Papæ tertii, & Caroli Magni an. 813. 311

C. Conciliabulum Conſtantinopolitanum tertium, quo Iconoclaſtæ hæretici Nicænam 2. Synodum condemnarunt, & pſeudoſeptimam Synodum confirmarunt an. 814. tempore Leonis Papæ. 313

T. Concilium apud Theodonis villam habitum, adverſus percuſſores Clericorum, tempore Caroli Magni, & Leonis tertii an. 814. ibid.

T. Capitulum Eccleſiaſticum apud Theodonis villam a Carolo Magno, & Ludovico, & primis Galliæ collaudatum, & ſubſcriptum, quod tamen non eſt hujus Synodi. ibid.

N. Noviomenſe de terminis duorum Epiſcopatuum Gallicanorum tempore Ludovici Imperat. & Leonis Papæ tertii celebratum an. 814. 314

A. Aquiſgranenſe celebratum circa an. 816. tempore Stephani Papæ quinti, & Ludovici Imperator. I. ibidem.

A. Aquiſgranenſe in cauſa regulæ S. Benedicti congregatum tempore Paſchalis Papæ, & Ludovici Imperatoris an. 817. 315

E. Conventus in villa Engelheim, tempore Paſchalis Papæ, & Ludovici Imperatoris, an. 819. celebratus. ibid.

A. Attiniacenſe, in quo Ludovicus Imperator publicam pœnitentiam egit tempore Paſchalis Papæ an. 822. ibid.

P. Pſeudoſynodus, vel potius collatio Pariſienſis de cultu imaginum habita, an. (ut habet inſcriptio) 824. tempore Eugenii Papæ Secundi. ibid.

R. Romanum 63. Epiſcoporum in cauſa diſciplinæ Eccleſiaſticæ celebratum an. 826. ſub Eugenio Papa Secundo. ibid.

P. Pariſienſe in cauſa reformandæ diſciplinæ Eccleſiaſticæ ſub Ludovico, & Lothario Imperator. Gregor. IV. an. 829. celebratum. 316

C. Concilium apud Compendium, in quo Ludovicus Imperat. Imperio deponitur an. 833. ſub Gregorio Papa quarto. 318

M. Metenſe, quo Imperator ab Ebbone Rhemenſe Archiepiſcopo injuſte excommunicatus, & ingreſſu Eccleſiæ interdictus, abſolvitur an. 835. ſub Gregorio Papa quarto. ibid.

T. Conventus Epiſcoporum in Theodonis villa habitus, quo Ebbo Rhemenſis Archiepiſcopus ſeipſum Epiſcopatu abdicavit an. 835. tempore Gregorii Papæ quarti. ibid.

A. Aquiſgranenſe de Eccleſiaſtica diſciplina, celebratum Indict. 14. ſub Gregorio Papa quarto, & Ludovico Imperat. an. 836. 319

L. Lugdunenſe in cauſa Eccleſiarum Lugdunenſis, & Viennenſis Paſtoribus carentium an. 836. ſub Greg. Papa quarto, & Ludovico Imperat. ibid.

C. Conventus Cabilonenſis de rebus Eccleſiaſticis, & politicis componendis, habitus an. 839. ſub Gregorio. ibid.

A. Aquiſgranenſe, quo Regnum Franciæ a Lothario ad Ludovicum, & Carolum fratres eſt translatum, an. 842. tempore Gregorii quarti, & Lotharii Imperat. ibid.

C. Conſtantinopolitanum, quo hæreſi Iconoclaſtarum damnata, cultus imaginum Conſtantinopoli eſt reſtitutus, ejectoque Joanne Patriarcha hæretico, Methodius Orthodoxæ fidei defenſor ſurrogatus fuit an. 842. tempore Greg. Papæ. ibid.

B. Concilium Bellovacenſe, quo Rhemenſi Eccleſiæ poſt depoſitionem Ebbonis datus eſt Archiepiſcopus Hincmarus an. 845. tempore Sergii ſecundi, & Lotharii Imperat. ibid.

M. Meldenſe contra laicos rerum Eccleſiaſticarum detentores, celebratum an. 845. ſub Carolo Juniore Rege Francorum, & Sergio Papa ſecundo. ibid.

P. Pariſienſe, quo Meldenſis Synodus abſoluta eſt, vel ſaltem illos, quos conſtituerat, Canones promulgavit an. 846. tempore Sergii Papæ ſecundi, & Lotharii Imperat. celebratum. 320

P. Pariſienſe in cauſa Ebbonis Rhemenſis quondam Archiepiſcopi congregatum an. 847. tempore Sergii Papæ inchoatum, & Leonis quarti. ibid.

M. Moguntinum primum ſub Rabano Archiepiſcopo pro juribus, & immunitatibus Eccleſiaſticis, celebratum anno 847. tempore Leonis Papæ quarti, & Lotharii Imperat. ibid.

M. Moguntinum ſecundum ſub Rabano Archiepiſcopo contra Godeſcalcum hæreticum presbyterum an. 848. celebratum tempore Leonis Papæ Quarti, & Lotharii Imperat. ibid.

T. Turonenſe adverſus Nomenojum Ducem Britannorum Britanniæ Minoris, celebratum in Gallia an. 849. tempore Leonis Papæ quarti. 321

R. Synodus Regiaticina (ſeu potius in urbe Regia Ticino facta) ad reformandos mores Eccleſiaſticos, celebrata an. 850. nunc primum edita ex membranis M. S. Monaſterii S. Galli. ibid.

C. Conciliabulum Cordubenſe, in quo vetitum eſt Martyrium, cultuſque SS. Martyrum ſublatus fuit an. 852. tempore Leonis Papæ Quarti, & Lotharii Imperat. 322

M. Moguntinum tertium ſub Rabano celebratum, an. 852. tempore Leonis Papæ quarti. ibid.

S. Sueſſionenſe apud S. Medardum in cauſa eorum, qui ab Ebbone Rhemenſi Archiepiſcopo ordinati fuerant, celebratum an. 853. tempore Leonis Papæ: ſed reprobatum fuit, ut infra. ibid.

R. Romanum 67. Epiſcoporum, in quo Anaſtaſius presbyter Cardinalis tituli B. Marcelli eſt depoſitus 8. Decemb. an. 853. tempore Leonis Papæ Quarti. ibid.

C. Conſtantinopolitanum, quo Gregorius Syracuſanus Epiſcopus damnatus eſt an. 854. tempore Leonis Papæ Quarti. 323

V. Valentinum 13. Epiſcoporum contra quoſdam Scotos in Gallia vagantes, & Hincmari capitula, in Gallia celebratum an. 855. tempore Leonis Papæ Quarti, & Lotharii Imperat. ibid.

T. Tricinenſe Ciſalpinorum Epiſcoporum in cauſa diſciplinæ Eccleſiaſticæ celebratum an. 855. tempore LeoniPs apæ Quarti. 324

C. Concilium apud Cariſiacum pro reformandis moribus Eccleſiæ congregatum in Gallia an. 856. tempore Benedicti Papæ tertii, & Caroli Calvi Regis Francorum. ibid.

M. Moguntinum tempore Caroli Archiepiſcopi anno 857. celebratum ſub Ludovico Imperatore, & Benedicto Pontifice. ibid.

C. Conciliabulum Conſtantinopolitanum, ſive Photianum primum, in quo Ignatio jam exturbato, Photius a Gregorio Syracuſano ſchiſmatico inauguratus eſt an. 858. tempore Nicolai Papæ. ibid.

T. Tullenſe apud Saponarias ob Vvenilonem Senonenſem Archiepiſcopum, pluresque alias cauſas celebratum anno 859. tempore Nicolai Papæ. 325

C. Conciliabulum Conſtantinopolitanum, ſive Photianum ſecundum adverſus Ignatium, celebratum an. 859. tempore Nicolai Papæ, & Michaelis Impera-

Digitized by Google

...ator. Orientalis; 326
C. Confluentium, quo inter quinque Reges Galliarum pax, & concordia ſancitæ fuerunt, an. 860. tempore Nicolai papæ, ibid.
C. Conciliabulum Conſtantinopolitanum, Oecumenicum falſo nuncupatum, quo 318. circiter Epiſcopi Ignatii injuſtam condemnationem, & Photii illegitimam intruſionem confirmarunt an. 861. tempore Nicolai papæ, & Michaelis Imperator. ibid.
R. Romanum primum in cauſa Joannis Ravennatenſis Epiſcopi celebratum an. 861. tempore Nicolai papæ, & Ludovici ſecundi Imperatoris. 327
R. Romanum ſecundum, quo occaſione quorumdam Orientalium hæreſis Theopaſchitarum iterum pullulans damnata eſt, anno 863. tempore Nicolai papæ, ibid.
A. Conciliabulum Aquiſgranenſe, quo 8. Epiſcopi declararunt Lotharium Francorum Regem a vinculo matrimonii cum Theutperga contracto liberum, & ſolutum eſſe, ideo, quod ipſa cum fratre inceſtuoſum adulterium commiſiſſet, celebratum fuit anno 682. tempore Nicolai papæ. ibid.
S. Conventus trium Regum Francorum, & Epiſcoporum Galliæ in villa ad Sablonarias dicta, quo inter tres, Ludovicum, Carolum, & Lotharium fratres, & Reges Galliæ pax eſt conſtituta an. 862. tempore Nicolai papæ. ibid.
M. Conciliabulum Metenſe in cauſa repudii Theutpergæ Reginæ a Lothario Rege facti an. 863. menſe Junio, Indict. 11. celebratum. ibid.
R. Romanum tertium, quo acta Metenſis Conciliabuli reprobantur, & Guntharius Colonienſis, Theutgaudus Trevirenſis Archiepiſcopi, una cum ſectariis, & complicibus Epiſcopis excommunicantur an. 863. tempore Nicolai papæ. ibid.
R. Romanum quartum, quo Zacharias Apoſtolica legatione in Oriente male functus excommunicatur, & deponitur, Photius, & Gregorius Syracuſanus condemnantur, Ignatius ſedi Conſtantinopolitanæ per ſententiam reſtituitur, cultuſque Imaginum adverſus Iconoclaſtas confirmatur anno 863. tempore Nicolai papæ, 328
S. Sylvanectenſe, quo auctore Hincmaro Rhemenſi Archiepiſcopo, Rhotaldus Sueſſionenſis Epiſcopus deponitur, ſubſtitutoq; ei alio quodam Epiſcopo, in Monaſterium detruditur. Habitum fuit an. 863. menſe Junio, Indictione 11. tempore Nicolai papæ, ibid.
R. Romanum quintum, quo acta Concilii Sylvanectenſis reprobantur, & Rhotaldus Sedi Epiſcopali, a qua ejectus fuerat, reſtitui jubetur: celebratum eſt an. 863. tempore Nicolai papæ. ibid.
P. Concilium in loco, qui dicitur Piſtis, ad Sequanam fluvium celebratum an. 863. tempore Nicolai papæ Secundi. ibid.
R. Romanum ſextum, quo Rodoaldus Portuenſis Epiſcopus in Legatione Apoſtolica prævaricator inventus, Epiſcopatu depoſitus, & excommunicatus eſt an 864. tempore Ncolai papæ. ibid.
R. Romanum ſeptimum, quo Rhotaldus Sueſſionenſis Epiſcopus juſſu Pontificis per Hincmarum Rhemenſem Archiepiſcopum poſt quartam admonitionem a vinculis ſolutus, Romamque citatus pleniſſime Sedi ſuæ reſtituitur an. 865. tempore Nicolai papæ. 329
S. Concilium Sueſſionenſe de ordinatione Clericorum, congregatum tempore Nicolai papæ anno 866. ibid.
T. Trecenſe occaſione præcedentis Synodi Sueſſionenſis de ordinatione Clericorum Rhemenſium ad Ebbone facta, convocatum anno 867. tempore Nicolai papæ. ibid.
R. Romanum approbatum, in quo Photius ter anathemate perculſus eſt, ejuſque volumen contra Nicolaum papam editum igni eſt adjudicatum, an. 868. tempore Adriani papæ Secundi. ibid.
V. Vuormacienſe provinciale, ex parte reprobatum, habitum in cauſa Eccleſiaſticæ diſciplinæ an. 868. tempore Adriani papæ ſecundi, & Ludovici Imperat. ſecundi. ibid.
M. Conciliabulum Metenſe, quo Regnum Galliæ a legitimo ſucceſſore Ludovico ad Carolum translatum eſt anno 869. tempore Adriani papæ Secundi. 333.
V. Conciliabul. Vvermeriæ habitum, quo 20. Epiſcopi Hincmarum Juniorem Laudunenſem Epiſcopum condemnarunt, quod ille juſſu Adriani papæ excommunicationis ſententiam in Northmannum bonorum Eccleſiaſticorum detentorem tuliſſet, anno 870. ibid.
A. Concilium in villa Attiniaco, quo Hincmarus Laudunenſis Epiſcopus ſede ſua privatus, vinculiſque ferreis ligatus ejicitur in exilium, & tandem ab hoſtibus, ne in Epiſcopatum redeat, excæcatur, an. 870. tempore Adriani papæ Secundi ibid.
C. Colonienſe in cauſa Eccleſiaſticæ diſciplinæ, celebratum 6. kalend. Octob. an. 870. tempore Adriani papæ ſecundi. 334
D. Duziacenſe, quo Hincmarus Laudunenſis ad placandum Carolum Regem, profeſſionem fidelitatis emiſit, atque obedientiam ſuo Metropolitano ſpopondit, an. 871. tempore Adriani papæ ſecundi. ibid.
T. Ticinenſe, quo Imperium Carolo Calvo collatum confirmatur an. 876. tempore Joannis papæ Octavi. ibid.
P. Pontigonenſe, quo juſſu Sedis Apoſtolicæ Galliarum Epiſcopi electionem Caroli confirmarunt ann. 876. ibid.
N. Concilium in Neuſtria celebratum adverſus Hugonem Lotharii Regis filium illegitimum an. 877. tempore Joannis papæ Octavi. ibid
T. Trecenſe, quo excommunicatio in Formoſum, alioſque a Joanne papa Octavo lata confirmatur. Hincmarus Laudunenſis ſedi priſtinæ reſtituitur, & Ludovicus Balbus in Regem Galliæ iterato ab eodem Pontifice coronatur, an. 878. ibid.
R. Romanum ob electionem novi Imperatoris poſt obitum Ludovici Tertii cognomento Balbi congregatum anno 879. tempore Joannis papæ octavi. 335
R. Romanum Secundum, quo Petrus in cauſa Photii reſtituendi miſſus eſt Conſtantinopolim anno 879. tempore Joannis papæ octavi. ibid.
C. Conciliabulum Conſtantinopolitanum Oecumenicum pſeudooctavum reprobatum 385. Epiſcoporum, quo poſt obitum Ignatii reſtitutio Photii eſt confirmata, ſancta, & œcumenica Synodus octava plane abrogata, & e Symbolo illa particula, Filioque, ſublata fuit an. 879. tempore Joannis papæ octavi. ibid.
R. Romanum tertium, quo Athanaſius Epiſcopus ſimul, & princeps Neapolitanæ urbis propter fœdus cum Saracenis initum excommunicatur. 337
C. Concilium Colonienſe, celebratum ann. 887. tempore Stephani ſexti, dicti quinti. ibid.
M. Moguntiacenſe ſecundum, tempore Arnulphi Imperatoris, an. 888. tempore Stephani papæ ſexti, dicti quinti. 338
M. Metenſe ad reformandos mores fidelium congregatum tempore Arnulphi Regis, ſub Stephano quinto Papa an. 888. 342
V. Vuormatienſe in cauſa Hermanni Colonienſis, & Adelgarii Hamburgenſis Epiſcoporum de Bremenſi Eccleſia contendentium, celebratum circa annum Domini 890. tempore Stephani Papæ quinti. ibid.
R. Rhemenſe, quo Carolus Simplex filius Ludovici Balbi Francorum Regni legitimus ſucceſſor a Fulcone Rhemenſi Epiſcopo, Odone Comite, qui ty-

tyrannice Regnum invaſerat, rejecto, Rex Francorum ungitur anno 892. tempore Formoſi Papæ. ibid.

R. Romanum ob graves perturbationes, quibus affligebatur Dei Eccleſia, celebratum Kalendis Martiis, Indictione 11. anno 893. tempore Formoſi Papæ. ibid.

T. Tribürienſe pro reformanda diſciplina Eccleſiaſtica celebratum an. 895. tempore Formoſi Papæ, & Arnulphi Imperat. ibid.

N. Conciliabulum Nannetenſe incerti temporis, an. 886. 351

R. Conciliabulum Romanum in cauſa Formoſi Papæ celebratum an. 887. 352

SÆCULUM X.

O. Concilium Ovetenſe, quo 18. Epiſcopi ex conceſſione Pontificis Joannis octavi Eccleſiam Ovetenſem Metropolitanæ dignitate auxerunt, Æra 939. qui eſt annus Chriſti 901. ſub Joanne nono. 353

R. Romanum, quo acta Stephani ſeptimi contra Formoſum habita reſcinduntur, & improbantur, & ſolius Lamberti coronatio, tamquam citra vim legitime facta, confirmatur, an. 904. tempore Joannis noni. ibid.

R. Ravennatenſe 74. Epiſcoporum in eadem cauſa Formoſi, & Stephani Romani Pontificum an. 904. celebratum tempore Joannis Papæ noni, & Lamberti Imperat. ibid.

S. Sueſſionenſe de correctione morum, & Eccleſiaſtica diſciplina reſtituenda, habitum an. 909. tempore Sergii Papæ Tertii. 354

C. Confluentinum octo Epiſcoporum; ne Chriſtiani intra ſeptimum cognationis gradum matrimonium contrahere præſumant, habitum an. 912. tempore Joannis Papæ Decimi. ibid.

T. Concilium apud Troslejum in tractu Sueſſionenſi in cauſa Iſaaci Comitis pœnitentiam agentis, habitum an. 924. tempore Joannis Papæ Decimi. ibid.

D. Concilium Duisbergenſe, in quo illi, qui Bennonem Metenſem Epiſcopum excæcarant, excommunicantur anno 927. tempore Joannis Papæ Decimi. 355

E. Concilium Erfordenſe in cauſa diſciplinæ Eccleſiaſticæ celebratum an. 932. tempore Joannis Papæ Undecimi. ibid.

R. Rhemenſe apud S. Macram in cauſa diſciplinæ Eccleſiaſticæ, celebratum an. 935. ſub Joanne Papa Undecimo. ibid.

N. Concilium Narbonenſe de finibus Diœceſeos inter Urgellitanum, & Pallarienſem controverſis celebratum an. 940. ſub Stephano Papa Nono. ibid.

S. Sueſſionenſe in cauſa Hugonis, & Artaldi Rhemenſium Archiepiſcop. celebratum an. 941. tempore Stephani Papæ Decimi. ibid.

C. Conſtantinopolitanum, quo Tryphon Patriarcha Conſtantinopolitanus doloſe depoſitus eſt, ſubſtituto in locum ejus Theophilacto Imperatoris filio, habitum fuit an. 944. tempore Martini Papæ Secundi. ibid.

V. Virdunenſe in cauſa Hugonis, & Artaldi Rhemenſis Eccleſiæ Archiepiſcoporum an. 947. celebratum tempore Agapiti Papæ Secundi. 356

M. Moſomenſe in prædicta cauſa celebratum tempore Agapiti Papæ Secundi an. 948. ipſis idibus Januarii, ibid.

E. Angilenheimenſe in cauſa Hugonis, & Artaldi Rhemenſis Eccleſiæ Archiepiſcoporum an. 948. tempore Agapiti ſecundi celebratum, & nunc primum ex M. S. Cod. Monaſterii Vveigartenſis per Henricum Caniſium editum. ibid.

T. Trevirenſe in cauſa Ludovici Regis, & Hugonis Principis celebratum an. 958. tempore Agapiti Papæ ſecundi. ibid.

R. Romanum, quo acta duarum præcedentium Synodorum ab Agapito Pontifice confirmantur, celebratum anno 949. ibid.

A. Synodus Auguſtana in cauſa diſciplinæ Eccleſiaſticæ an. 956. tempore Joannis Papæ Duodecimi celebrata, nunc primum ex M. S. Codice celeberrimi ejuſdem Monaſterii Vueigartenſis per Henricum Caniſium evulgata 357

M. Meldenſe in cauſa Rhemenſis Epiſcopi celebratum anno 962. tempore Joannis Papæ Duodecimi. ibid.

R. Conciliabulum Romanum, quo Joannes Papa Duodecimus deponitur, & Leo quidam (quem ſcriptores perperam octavum ejus nominis appellatum inter veros Pontifices adnumerant) in locum ejus ſubrogatur, habitum fuit an. 963. in præſentia Ottonis Imperat. ibid.

C. Conſtantinopolitanum in cauſa Nicephori Imperatoris Orientis habitum an. 963. tempore Joannis Papæ Duodecimi. 358

R. Romanum auctoritate Joannis Papæ congregatum, quo Leo Schiſmaticus pſeudopapa eſſe declaratur, actaque præcedentis Conciliabuli Romani reprobantur an. 964. ibid.

R. Conciliabulum Romanum, quo per Leonem Antipapam, & ſedis Apoſtolicæ invaſorem ſchiſmaticum Benedictus Papa 5. exauctoratur, & Hamburgum relegatur an. 964. ſub Ottone, & Nicephoro Phoca Imperat. ibid.

R. Ravennatenſe in cauſa diſciplinæ Eccleſiaſticæ celebratum an. 967. tempore Joannis Papæ decimitertii. ibid.

A. Anglicanum Generale adverſus incontinentes Clericos celebratum an. 970. tempore Joannis Papæ decimitertii. 359

R. Romanum, quo privilegia Monaſterio S. Mariæ Glaſtingeberi a Rege Anglorum Edgaro conceſſa confirmantur an. 971. tempore Joannis Papæ decimitertii. ibid.

I. Concilium Ingelheim celebratum an. 972. tempore Doni Papæ. ibid.

M. Mutinenſe, in quo controverſia inter diſſidentes Germanos proceres Petrum, & Lambertum compoſita fuit an. 973. tempore Benedicti Papæ ſexti. ibid.

C. Conſtantinopolitanum, quo Baſilius Patriarcha depoſitus fuit anno 975. ſub Benedicto Papa ſexto. ibid.

V. Concilium Vintonienſe in cauſa Clericorum contra Monachos inſurgentium, celebratum an. 975. tempore Benedicti Papæ ſeptimi. ibid.

R. Romanum in cauſa Gileleri Magdeburgenſis Epiſcopi 2. celebratum an. 983. tempore Benedicti ſeptimi. ibid.

R. Romanum in cauſa S. Adelberti Epiſcopi Pragenſis reſtituendi, celebratum an. 989. tempore Joannis Papæ decimiquinti. ibid.

S. Sylvanectenſe, quo juſſu Arnulphi Rhemenſis Archiepiſcop. Galliarum Epiſcopi prædonibus Rhemenſis civitatis anathema dixerunt, ann. 990. tempore Joannis decimiquinti. 360

R. Conciliabulum, ſive pſeudoſynodus Rhemenſis, qua Arnulphus Archiepiſcopus depoſitus, & Gerbertus eidem ſubſtitutus fuit an. 992. tempore Joannis Papæ Decimiquinti. ibid.

R. Romanum pro Canonizatione S. Udalrici Auguſtani Epiſcopi, celebratum an. 983. tempore Joannis Papæ Decimiquinti. ibid.

M. Moſonienſe, quo ejecto Gerberto Arnulphus ſedi ſuæ reſtituitur an. 995. tempore Joannis decimiquinti. 361

R. Rhemenſe ſecundum, quo per Leonem Sedis Apoſtolicæ Legatum Arnulphus, Gerberto depoſito, Rhe-

Digitized by Google

HUJUS TOMI SECUNDI.

Rhemenſi Eccleſiæ reſtituitur an. 995. tempore Joannis Papæ Decimiquinti. ibid.
R. Romanum, quo conſtitutum fuit, ut Imperator deinceps a ſeptem Electoribus Germaniæ Principibus eligatur: habitum fuit ann. 996. tempore Gregorii Papæ quinti. ibid.
R. Romanum in cauſa Giſeleri Magdeburgenſis Epiſcopi, celebratum an. 999. tempore Sylveſtri Papæ ſecundi. ibid.

SÆCULUM XI.

T. Concilium Tremonienſe pro reformanda Eccleſia celebratum an. 1005. tempore Joannis Papæ decimiſeptimi, alias deciminoni. ibid.
F. Francofordienſe de Eccleſia Bambergenſi in Cathedram Epiſcopalem erigenda, celebratum an. 1006. tempore Joannis Papæ decimiſeptimi, alias deciminoni. 362
B. Bambergenſe de controverſiis quibuſdam Epiſcoporum, celebratum an. 1011. ibid.
L. Legionenſe Æra milleſima quinquageſima, id eſt an. Chriſti 1012. ſub Adelfonſo quinto Rege Legionenſi. ibid.
S. Salegunſtadienſe habitum ſub Benedicto Papa octavo, & Imperatore Henrico ſecundo anno 1022. ibid.
A. Concilium Aquiſgranenſe, quo controverſia inter Pilegrinium Archiepiſcopum Colonienſem, & Durandum Epiſcopum Leodienſem, de ſubjectione Monaſterii Burrithani fuit terminata, an. 1022. tempore Benedicti Papæ octavi. 364
M. Moguntinum in cauſa Ottonis Comitis ab Hamerſtein congregatum an. 1023. tempore Benedicti Papæ octavi. ibid.
L. Concilium Lemovicenſe, quo declaratum eſt, Martialem Lemovicenſis Sedis auctorem Epiſcopum Apoſtolicum eſſe nominandum, circa annum 1031. ibid.
P. Pampilonenſe de Epiſcopatu Pampilonenſi antiquæ Sedi ſuæ reſtituendo, celebratum anno 1032. tempore Joannis Papæ decimioctavi, alias vigeſimi. 365
T. Concilium Triburienſe anno 1036. celebratum tempore Benedicti noni.
S. Sutrinum, quo Gregorius ſextus ſeipſum Pontificatu abdicavit an. 1046.
R. Romanum ad reformandum Eccleſiæ ſtatum, contra Simoniacos in primis celebratum an. 1047. tempore Clementis ſecundi. ibid.
R. Romanum primum contra Simoniacos celebratum an. 1049. tempore Leonis octavi, qui vulgo Leo undecimus appellatur. ibid.
R. Rhemenſe, pro diſciplina, & moribus Eccleſiæ reformandis celebratum anno 1049. tempore Leonis Papæ noni. 366
M. Moguntinum, 142. Epiſcoporum contra Simoniam, aliave vitia Cleri, celebratum an. 1049. tempore Leonis Papæ. ibid.
R. Romanum ſecundum, quo, damnato Berengario, Lanfrancus ſententiam abſolutionis retulit anno 1050. tempore Leonis Papæ. ibid.
V. Concilium Vercellenſe contra Berengarium, & pro Lanfranco celebratum an. 1050. tempore Leonis Papæ noni. 67
C. Coyacenſe pro reformandis moribus Eccleſiæ in Diœceſi Ovetenſi, Æra 1088. ideſt anno Chriſti 1050. ſub Ferdinando Rege primo Caſtellæ, qui cognominatus eſt Magnus, tempore Leonis Papæ noni. 368
R. Romanum tertium in cauſa Gregorii Vercellenſis Epiſcopi de adulterio accuſati, eorumque, qui a Simoniacis ordinati fuerant, congregatum an. 1051. tempore Leonis Papæ noni. ibid.
R. Romanum quartum de Canonizatione ſancti Geraldi Leucorum Epiſcopi: & de limitibus Diœceſeos inter Aquilejenſem, & Forojulienſem Epiſcopos controverſis celebratum an. 1053. tempore Leonis Papæ noni. ibid.
F. Florentinum contra Alienatores rerum Eccleſiaſticarum celebratum an. 1055. tempore Victoris Papæ ſecundi. ibid.
L. Lugdunenſe, quo Epiſcopus quidam per Hildebrandum ſedis Apoſtolicæ Legatum miraculoſe de crimine Simoniæ convincitur an. 1055. tempore Victoris Papæ ſecundi celebratum. ibid.
T. Turonenſe per Hildebrandum Subdiaconum, & Apoſtolicæ ſedis Legatum indictum, quo Berengarius, abjurata hæreſi, fidem Catholicam eſt profeſſus an. 1055. tempore Victoris Papæ ſecundi. ibid.
C. Colonienſe, quo auctoritate Victoris Papæ Balduinus, & Godefridus Comites Flandriæ Henrico Regi quinquennali conciliati ſunt an. 1056. 369
T. Toloſanum 18. Epiſcoporum contra Simoniam, aliave Cleri, & populi vitia celebratum anno 1056. tempore Victoris Papæ ſecundi. ibid.
C. Compoſtellanum a Creſconio Compoſtellano Archiepiſcopo ad diſciplinam Eccleſiaſticam reſtaurandam, celebratum anno 1056. tempore Victoris Papæ ſecundi, ibid.
S. Sutrinum, quo Benedictus pſeudopapa, & Schiſmaticus, cognomento Mincius, depoſitus, omnique Sacerdotali officio privatus eſt an. 1056. tempore Nicolai ſecundi electi. ibid.
R. Romanum centum, & tredecim Epiſcoporum in Baſilica Conſtantiniana, quo Berengarius, hæreſi ſua tertio abjurata, fidem Catholicam tertio profeſſus eſt: & de electione Romani Pontificis conſtitutio edita fuit an. 1059. tempore Nicolai Papæ ſecundi. ibid.
M. Malphiæ in Apulia celebratum an. 1059. tempore Nicolai Papæ ſecundi. 371
P. Pariſienſe 12. Epiſcoporum, quo Philippus Henrici Regis Francorum filius titulo Regio condecoratur, & ſolemni ritu coronatur an. 1059. tempore Nicolai Papæ ſecundi. ibid.
J. Jaccitanum in Hiſpania celebratum an. 1060. tempore Nicolai Papæ ſecundi. ibid.
B. Conciliabulum Baſileenſe in cauſa electionis Pontificis, celebratum ann. 1061. tempore interregni Pontificii. 372
O. Concilium in Osborio Germaniæ auctoritate ſancti Annonis Colonienſis Archiepiſcopi congregatum, quo in præſentia Regis poſt habitam diſputationem, Cadalous pſeudopapa omnium acclamatione condemnatus, & Alexandri legitime facta electio eſt confirmata an. 1062. ipſo feſto Simonis, & Judæ. ibid.
A. Aragonenſe in Hiſpania an. 1062. celebratum tempore Alexandri Papæ ſecundi. ibid.
R. Romanum primum centum, & amplius Epiſcoporum, occaſione Petri Florentini Epiſcopi de hæreſi, & Simonia accuſati, adverſus Simoniacos celebratum ann. 1063. tempore Alexandri Papæ ſecundi. ibid.
M. Mantuanum, quo Cadalous pſeudopapa iterum condemnatur, & Alexander a criminibus ſibi objectis expurgatur, defenditur, & abſolvitur, an. 1064. tempore Alexandri Papæ ſecundi. ibid.
B. Barcinonenſe Hiſpanicum, in quo leges Gothicæ, quibus Catalauni utebantur, plane ſunt abrogatæ an. 1064. tempore Alexandri ſecundi. 373
R. Romanum ſecundum contra inceſtuoſorum hæreſim celebratum an. 1065. tempore Alexandri Papæ ſecundi. ibid.
R. Romanum tertium, quo iidem inceſtuoſi hæretici excommunicantur an. 1065. ſub Alexandro Papa ſecundo. ibid.

V. Vuintonienſe, in quo per Legatum Sedis Apoſtolicæ a latere miſſum, Stigandus Cantuarienſis Eccleſiæ invaſor deponitur an. 1069. tempore Alexandri Papæ ſecundi. ibid.

M. Moguntinum auctoritate Sigefridi ſecundi indictum in cauſa Henrici quarti Regis volentis Bertam uxorem, quam ante biennium duxerat, repudiare, celebratum an. 1069. ibid.

M. Moguntinum ſecundum in cauſa Caroli Conſtantienſis Epiſcopi, quem Clerici ejuſdem Eccleſiæ ob crimen Simoniæ, & Sacrilegii ſede deponi urgebant tempore Alexandri Papæ ſecundi. ibid.

A. Anglicanum in cauſa Primatus Cantuarienſis ſuper Eboracenſem celebratum an. 1072. tempore Alexandri Papæ ſecundi. 374

E. Conciliabulum Erphordienſe in cauſa decimationum Thuringiæ, auctoritate Sigefridi Moguntini Archiepiſcopi congregatum, anno 1073. celebratum ſexto Idus Martii, tempore Alexandri Papæ ſecundi. ibid.

R. Romanum primum pro reformando Eccleſiæ ſtatu celebratum an. 1074. tempore Gregorii Papæ ſeptimi. ibid.

G. Concilium apud Sanctum Geneſium in cauſa Sancti Anſelmi Lucenſis Epiſcopi contra Lucenſes Canonicos celebratum, anno 1074. tempore Gregorii Papæ ſeptimi. 375

A. Anglicanum, quo S. Vulſtanus deponitur an. 1074. tempore Gregorii Papæ ſeptimi.

R. Romanum ſecundum pro reformanda Eccleſia celebratum anno 1075. tempore Gregorii Papæ ſeptimi. ibid.

M. Moguntinum, in quo Romanæ Synodi decretum contra Clericos concubinarios juſſu Gregorii Papæ eſt promulgatum an. 1075. ibid.

A. Concilium Anglicanum auctoritate Lanfranci Dorovernenſis Eccleſiæ Archiepiſcopi pro reformandis Eccleſiaſticis Conſtiturionibus, & Moribus Eccleſiæ, celebratum an. 1075. tempore Gregorii Papæ ſeptimi. ibid.

V. Conciliabulum Vvormatienſe, quo Schiſmatici Epiſcopi, juſſu Henrici quarti Regis congregati, Gregorium ſeptimum Pontificatu amovendum eſſe declararunt an. 1076. 376

R. Romanum tertium, quo Henricus Rex Germaniæ, Sigefridus Moguntinus, Vvilhelmus Trajectenſis, & Robertus Bambergenſis Epiſcopi excommunicantur anno 1076. tempore Gregorii Papæ 7. ibid.

P. Conciliabulum Pariſienſe, quo Epiſcopi Regi Schiſmatico inhærentes, anathema ſibi a Pontifice inflictum in eumdem Pontificem retorquere conati fuerunt an. 1076. ibid.

R. Romanum quartum, in quo Guibertus Ravennas, Theobaldus Mediolanenſis, aliique plures Epiſcopi excommunicantur an. 1078. tempore Gregorii Papæ ſeptimi. ibid.

R. Romanum quintum pro reſtauratione S. Eccleſiæ celebratum anno 1078. tempore Gregorii Papæ ſeptimi. 377

R. Romanum ſextum, in quo Berengarius ſæpe ad pœnitentiam vocatus, ſæpiuſque relapſus, hæreſim ſuam iterum abjuravit, fidemque Catholicam profeſſus fuit coram Gregorio ſeptimo an. 1079. ibid.

B. Britannicum ad falſam pœnitentiam proſcribendam celebratum an. 1079. tempore Gregorii Papæ ſeptimi. 378

R. Romanum ſeptimum, quo Regnum Germaniæ Henrico quarto abrogatum collatum fuit Rodulpho, ea conſtitutione addita, ne deinceps inveſtituræ Beneficiorum a laicis conferantur, vel accipiantur, anno 1080. tempore Gregorii Papæ 7. ibid.

B. Conciliabulum Brixienſe, quo 30. Schiſmatici Epiſcopi Gregorium Papam Sede depoſuerunt, & Guibertum Ravennatem Archiepiſcop. eidem in Schiſmate ſubrogarunt, an. 1080. 379

L. Lugdunenſe, quod ſub præſidio Hugonis Dienſis Epiſcopi, & Sedis Apoſtolicæ Legati, in cauſa Manaſſis Archiepiſcopi Rhementis celebratum eſt an. 1080. tempore Gregorii Papæ ſeptimi. ibid.

A. Avenionenſe, quo ſanctus Hugo Gratianopolitanus Epiſcopus creatus eſt an. 1080. tempore Gregorii Papæ ſeptimi. ibid.

M. Meldenſe, quo S. Arnulphus creatus eſt Epiſcopus Sueſſionenſis an. 1080. tempore Greg. Papæ 7. ibid.

R. Romanum octavum in cauſa Henrici Regis, & Epiſcoporum quorumdam celebratum an. 1081. tempore Gregorii ſeptimi. ibid.

R. Romanum nonum anno 1083. celebratum tempore Gregorii Papæ ſeptimi. ibid.

R. Romanum decimum, quo Guibertus Antipapa, & Hæreſiarcha, atque Henricus pſeudoimperator cum omnibus ſuis fautoribus excommunicantur anno 1084. tempore Gregorii Papæ ſeptimi. ibid.

Q. Quintilineburgenſe contra Henricianam, & Vvecilianam hæreſim celebratum anno 1085. tempore Gregorii Papæ ſeptimi. 380

M. Moguntinum, quo Gregorio depoſito, Guibertum juſte ſubrogatum fuiſſe declaratur an. 1085. ib.

C. Capuanum, quo Victor reſumptis inſignibus Pontificalibus, quæ præter voluntatem electus reſignaverat, conſecratus fuit, an 1086. 381

B. Beneventanum, quo Guibertus Antipapa cum ſuis ſibi adhærentibus Epiſcopis Schiſmaticis excommunicatur anno 1086. tempore Victoris Papæ ſeptimi. ibid.

R. Romanum primum 150. Epiſcoporum, quo res Gregorii ſeptimi, & Victoris tertii contra Guibertum Antipapam, & Henricum pſeudoimperatorem, alioſque Schiſmaticos geſtæ confirmantur an. 1089. tempore Urbani ſecundi. ibid.

T. Trojanum primum Epiſcoporum fere 75. in Apulia, de conjugiis conſanguineorum diſſolvendis, celebratum an. 1089. tempore Urbani Papæ ſecundi. ibid.

T. Toloſanum pro expurgando Toloſano Epiſcopo, aliiſque moribus Gallicanæ Eccleſiæ reformandis celebratum an. 1090. tempore Urbani Papæ ſecundi. ibid.

M. Melfitanum in Apulia celebratum an. 1090. tempore Urbani ſecundi. ibid.

B. Beneventanum, quo Guibertus Antipapa, omneſque complices excommunicantur, anno 1090. tempore Urbani Papæ ſecundi. 382

T. Trojanum ſecundum pro diverſis Eccleſiæ neceſſitatibus celebratum ann. 1093. tempore Urbani Papæ ſecundi. 383

C. Conſtantienſe pro reformanda diſciplina Eccleſiæ celebratum an. 1094. tempore Urbani Papæ ſecundi. ibid.

O. Oſtionenſe contra Philippum Regem Francorum adulterum, & inceſtuoſum, in Gallia celebratum an. 1094. tempore Urbani Papæ ſecundi. ibid.

P. Conciliabulum Placentinum, in cauſa Praxedis repudiatæ Imperatricis Philippi Regis Francorum, Alexii Imperatoris Conſtantinopolitani contra Saracenos auxilium petentis, celebratum anno 1095. tempore Urbani Papæ ſecundi. ibid.

C. Claromontanum ob bellum ſacrum congregatum an. 1095. tempore Urbani Papæ ſecundi. 384

A. Anglicanum in cauſa Urbani Papæ celebratum an. 1095. 386

T. Turonenſe pro expeditione Jeroſolymitana præparanda indictum an. 1096. tempore Urbani Papæ ſecundi. ibid.

B. Barenſe pro Græcis cum Romanis Eccleſiis conciliandis celebratum an. 1097. tempore Urbani Papæ ſecundi. ibid.

R. Romanum ſecundum, quo Regi Angliæ induciæ conceſſæ ſunt uſque ad feſtum S. Michaelis an. 1098. tempore Urbani Papæ ſecundi. 387

R. Romanum tertium, quo Urbanus Papa ſtatuta præ-
decel-

Digitized by Google

deceſſorum ſuorum confirmat, Guibertum Antipapam, ejuſque complices iterum excommunicat, & Jeroſolymitanam expeditionem promoveri rogat, an. 1099. ibid.

J. Jeroſolymitanum, quo Theobertus Piſanus Archiepiſcopus, & Apoſtolicæ Sedis Legatus eligitur in Patriarcham Jeroſolymitanum an. 1099. tempore Urbani Papæ ſecundi. 388

P. Pictavienſe in cauſa Philippi Francorum Regis ad priſtinam adulteram redeuntis, tempore Paſchalis Papæ ſecundi celebratum an. 1100. ibid.

SÆCULUM XII.

L. Concilium Lateranenſe, ſive Romanum primum contra Henricum quartum Germaniæ Regem celebratum an. 1102. tempore Paſchalis Papæ ſecundi. ibid.

L. Londinenſe primum pro reformatione Eccleſiæ celebratum an. 1102. tempore Paſchalis Papæ ſecundi. 389

L. Londinenſe ſecundum, in quo incontinentes Clerici depoſiti ſunt an. 1102. tempore Paſchalis Papæ ſecundi. ibid.

T. Concilium Trecenſe primum in cauſa Silvanectenſis Epiſcopi de Simonia per calumniam accuſati, habitum an. 1104. ſub Paſchali Papa ſecundo. 390

F. Florentinum 340. Epiſcoporum contra Fluentium illius loci Epiſcopum, celebratum an. 1105. tempore Paſchalis Papæ ſecundi. ibid.

Q. Quintilineburgenſe, ſeu Northuſenſe in Germania pro reformandis moribus Eccleſiæ apud Northuſum celebratum an. 1105. tempore Paſchalis Papæ ſecundi. ibid.

M. Moguntinum (Conventus Moguntinus) quo Henricus quartus Rex Germaniæ, & tertius Imperator a Clemente tertio pſeudopapa coronatus Imperio privatur an. 1105. tempore Paſchalis Papæ ſecundi. 391

G. Guaſtalienſe in Longobardia apud Padum fluvium de ſchiſmaticis Epiſcopis, ac Clericis in unionem Eccleſiæ aſſumendis, celebratum an. 1106. tempore Paſchalis Papæ ſecundi. ibid.

J. Jeroſolymitanum, quo Ebremaro depoſito, Dabertus Jeroſolymitanus Patriarcha ſedi ſuæ reſtitutus eſt an. 1107. præſide Gibellino Archiepiſcopo Arelatenſi Legato, tempore Paſchalis Papæ ſecundi. ibid.

T. Trecenſe, quo Simoniaci, & laici collatores beneficiorum proſcribuntur an. 1107. tempore Paſchalis Papæ ſecundi. 392

L. Londinenſe de inveſtitura a laicis non accipienda celebratum in Anglia ann. 1108. tempore Paſchalis Papæ ſecundi. ibid.

B. Beneventanum de inveſtitura beneficiorum Eccleſiaſticorum a Laicis non ſumenda an. 1108. tempore Paſchalis Papæ ſecundi. ibid.

P. Pictavienſe ad reformandos mores Eccleſiæ celebratum an. 1109. tempore Paſchalis Papæ ſecundi. ibid.

R. Rhemenſe in cauſa Godefredi Ambianenſis Epiſcopi an. 1109. celebratum ſub Paſchali Papa ſecundo. 393

J. Jeroſolymitanum ſecundum, in quo per Cononem Legatum condemnatus eſt Imperator Henricus V. alias IV. an. 4. Paſchalis Papæ ſecundi. ibid.

L. Lateranenſe ſecundum, quo a centum plus minus Epiſcopis privilegium illud, quod de concedendis ſibi beneficiorum inveſtituris Henricus quintus a Paſchali Papa per vim extorſerat, revocatur, in ipſum quoque Imperatorem anathematis ſententia promulgatur an. 1112. tempore Paſchalis Papæ ſecundi. ibid.

V. Viennenſe, quo Henricus Imperator quintus ob extortas inveſtituras excommunicatus eſt an. 1112. ſub Paſchali Papa ſecundo. 394

B. Beneventanum in cauſa Caſſinenſis Monaſterii celebratum an. 1113. tempore Paſchalis Papæ ſecundi. ibid.

C. Concilium apud Cyperanum habitum, in quo Caſſinenſis Monachus, qui invitus in Monaſterium intruſus fuerat, a voto abſolvitur, & Guillelmus Dux Apuliæ, Calabriæque conſtituitur, ann. 1114. tempore Paſchalis Papæ ſecundi. ibid.

B. Belvacenſe a Conone Sedis Apoſtolicæ Legato adverſus Henricum celebratum an. 1114. tempore Paſchalis Papæ ſecundi. 395

S. Syriacum in cauſa Arnulphi Jeroſolymitani Patriarchæ celebratum in Syria an. 1115. tempore Paſchalis Papæ ſecundi. ibid.

T. Trojæ in cauſa treguæ divinæ habitum anno 1115. ſub Paſchali Papa ſecundo. 396

C. Colonienſe ob promulgandum excommunicationem, quæ in Henricum Imperatorem Romæ prolata erat, auctoritate Theodori Cardinalis, & Legati Sedis Apoſtolicæ indictum an. 1116. ibid.

L. Lateranenſe tertium, quo acta Concilii Lateranenſis ſecundi in cauſa privilegii per vim Henrico conceſſi confirmantur an. 1116. tempore Paſchalis Papæ ſecundi. ibid.

R. Romanum in cauſa Cluniacenſis, & Caſſinenſis Monaſterii an. 1116. tempore Paſchalis Papæ ſecundi. ibid.

C. Capuanum, quo Henricus quintus Rex Germaniæ, quartuſque ejus nominis Imperator, una cum Mauritio Burdino Antipapa, qui ſe Gregorium octavum nominabat, excommunicatur an. 1118. tempore Gelaſii Papæ. ibid.

C. Colonienſe, quo per Cononem Legatum Sedis Apoſtolicæ excommunicatio in Henricum Regem lata promulgatur an. 1119. tempore Gelaſii ſecundi. 397

F. Friteslarienſe contra Imperatorem Henricum ſub Gelaſio ſecundo. ibid.

V. Viennenſe a Gelaſio ſecundo celebratum an. 1119. ibid.

R. Rhemenſe propter inveſtituras Eccleſiaſticas, excommunicationem Henrici Imperatoris, aliaſque cauſas a Gelaſio ſecundo indictum, ſed tempore Calliſti ſecundi celebratum an. 1119. ibid.

N. Neapolit. in Samaria, auctoritate Guaremundi Jeroſolymitani Patriarchæ ad reformandos mores Eccleſiæ celebratum in præſentia Balduini Jeroſolymorum Regis ann. 1120. tempore Calliſti Papæ ſecundi. ibid.

R. Romanum, quo Caſſinenſis Monaſterii Abbas Odericus conſecratur, ejuſdemque Monachi a querela Epiſcoporum abſolvuntur an. 1122. tempore Calliſti Papæ ſecundi. ibid.

R. Romanum ſecundum, quo ob reſtitutam in Comitiis Uvormatienſibus inveſtituram Eccleſiaſticam, pax inter Pontificem, & Imperatorem inita confirmatur an. 1123. tempore Calliſti Papæ ſecundi. 398

T. Toloſanum auctoritate Calliſti Papæ contra quoſdam hæreticos Monachos, in bona Eccleſiæ, & Sacramenta Eccleſiæ blaſphemos celebratum an. 1124. ibid.

L. Londinenſe primum auctoritate Joannis de Crema Cardinalis, & Apoſtolicæ Sedis Legati indictum, quo 60. Patres ad reformandos pravos Eccleſiæ mores plura ſanxerunt 9. Septemb. an. 1125. tempore Honorii Papæ ſecundi. ibid.

T. Trecenſe Gallicanum, quo Templariis Militibus anno ſuæ inſtitutæ Religionis nono, una cum regula aſſignatus eſt habitus albus anno 1127. tempore Honorii Papæ ſecundi. 399

L. Londonienſe, alias Londinenſe ſecundum pro reformandis moribus Eccleſiæ, celebratum in Anglia

glia anno 1127. tempore Honorii Papæ ſecundi. ibid.

R. Ravennatenſis, quo Aquilejenſis, & Venetiarum Patriarchæ depoſiti ſunt anno 1128. tempore Honorii Papæ ſecundi. ibid.

C. Claromontenſe Innocentii Papæ auctoritate indictum, quo Anacletus Antipapa, & invaſor Sedis Apoſtolicæ condemnatur, an. 1130. ibid.

S. Stampenſe contra Anacletum Antipapam congregatum an. 1130. tempore Innocentii ſecundi. ibid.

J. Jotrinum ob S. Thomam S. Victoris Pariſienſis Priorem occiſum pro juſtitia, congregatum anno 1130. tempore Innocentii ſecundi. 400

R. Rhemenſe auctoritate Innocentii ſecundi Rhemis indictum, quo pſeudopontifex Anacletus una cum Schiſmaticis fautoribus excommunicatur, an. 1131. ibid.

M. Moguntinum in cauſa Brunonis Argentinenſis Epiſcopi celebratum an. 1131. tempore Innocentii Papæ ſecundi. ibid.

P. Placentinum adverſus Anacletum pſeudopapam celebratum an. 1132. ſub Innocentio Papa ſecundo. ibid.

N. Northamptonienſe in Anglia celebratum an. 1138. tempore Innocentii Papæ ſecundi, & Stephani Regis. ibid.

L. Londonienſe ſub præſidio Alberici Oſtienſis Apoſtolicæ Sedis Legati, celebratum in Anglia anno 1138. tempore Innocentii Papæ ſecundi. ibid.

U. Uvintonienſe pro immunitate Eccleſiaſtica contra Regem Stephanum, qui caſtella Eccleſiæ invaſerat, & Epiſcopos nonnullos carceribus mancipaverat, celebratum an. 1139. tempore Innocentii Papæ ſecundi. 401

S. Sueſſionenſe auctoritate Legati Sedis Apoſtolicæ contra Petrum Abailardum ſub Ludovico Seniore Francorum Rege celebratum ante annum 1139. quo Ludovicus Rex vivis exceſſit. ibid.

S. Senonenſe contra eumdem Petrum Abailardum celebratum in præſentia Ludovici Regis Junioris anno 1140. tempore Innocentii Papæ ſecundi. ibid.

L. Londinienſe contra Clericorum hoſtes celebratum anno 1142. tempore Innocentii Papæ ſecundi. 403

A. Antiochenum contra Rodulphum Patriarcham Antiochenum ſub præſidio Alberici Oſtienſis Archiepiſcopi, & Apoſtolicæ Sedis Legati celebratum anno 1142. tempore Innocentii Papæ ſecundi. ibid.

J. Jeroſolymitanum ſub ejuſdem Legati Apoſtolici præſidio contra Armeniorum in fide errores celebratum ſub Innocentio Papa ſecundo anno 1143. ibid.

L. Londinenſe contra Sacrilegos rerum, & perſonarum Eccleſiaſticarum violatores celebratum anno 1143. ſub Cœleſtino Papa ſecundo. ibid.

V. Vezelinum, ſive Vizeliacum in Burgundia contra Turcas celebratum an. 1145. tempore Eugenii Papæ ſecundi. ibid.

C. Carnotenſe pro expeditione in terram Sanctam ſuſcipienda, indictum anno 1146. ſub Eugenio Papa tertio. 404

P. Pariſienſe contra Gilbertum Poretanum Pictavienſem Epiſcopum congregatum anno 1147. tempore Eugenii Papæ ſecundi. ibid.

T. Trevirenſe in cauſa S. Hildegardis Abbatiſſæ in Monte S. Ruperti celebratum an. 1148. tempore Eugenii Papæ tertii. 406

B. Baugenciacenſe in Gallia ob cauſam divortii inter Ludovicum Francorum Regem, & Eleonoram filiam Ducis Aquitaniæ an. 1115. ſub Eugenio Papa tertio. ibid.

P. Conciliabulum Papienſe a Friderico Imperatore, adeoque illegitima auctoritate indictum, meritoque ab Alexandro declinatum, & reprobatum, quo Victori tertio Antipapæ Schiſmatico contra Alexandrum tertium legitime, & Canonice electum, Pontificatus Romanæ Eccleſiæ adjudicatur anno 1160. initio Pontificatus Alexandri Papæ. ibid.

A. Anglicanum Epiſcoporum Normanniæ apud Novum Mercatum celebratum de receptione Papæ Alexandri, & refutatione Victoris Antipapæ anno 1161. tempore Alexandri Papæ tertii. 407

B. Belvacenſe eadem de cauſa, eodemque tempore in Gallia celebratum. ibid.

L. Conciliabulum Laudenſe, quo in præſentia Friderici primi intruſus Antipapa Octavianus, Victor tertius dictus recipitur anno 1161. ſub Alexandro tertio. ibid.

L. Londinenſe, quo Thomas, Theobaldo defuncto, electus eſt Cantuarienſis Archiepiſcopus an. 1162. ſub Alexandro tertio. ibid.

T. Turonenſe, quo Victor Antipapa, ejuſque fautores Schiſmatici, judicio 18. Cardinalium, & 124. Epiſcoporum excommunicati fuerunt an. 1163. præſide Alexandro tertio. ibid.

C. Clarendonenſe, quo ſexdecim capitula conſuetudinum, ut vocabant, Anglicanarum, æquitati, & Eccleſiaſticæ immunitati repugnantia, confirmata ſunt anno 1164. tempore Alexandri Papæ tertii. ibid.

N. Conciliabulum apud Northamptonam in Anglia celebratum, quo Thomas Archiepiſcopus Cantuarienſis de perjurio per Regem accuſatus, eo quod Anglicanas conſuetudines, quas juraverat, non obſervaſſet, condemnatus fuit, an. 1164. ſub Alexandro tertio. 408

L. Lateranenſe, quo Fridericus Imperator excommunicatur, & per ſententiam Imperio privatur anno 1168. ſub Alexandro tertio. 409

C. Caſſelanum in Hibernia de reformandis iſtius Eccleſiæ moribus, celebratum an. 1172. ſub Alexandro tertio. ibid.

N. Northmanniæ apud Abrincam civitatem Concilium habitum, quo Henricus Rex Angliæ a ſacrilega nece Sancti Thomæ Cantuarienſis jam ante per legatos abſolutus, ſecundo abſolvitur, & juramento promittit iterum, quæ jam ante promiſerat: item decreta quædam per Legatos Apoſtolicos conſtituta, quæ ad mores Eccleſiæ concernunt, promulgantur, an. 1172. ſub Alexandro tertio. ibid.

L. Londinienſe, quo 18. Canonibus conſtitutis, judicata eſt cauſa Ricardi Cantuarienſis, & Rogerii Eboracenſis Epiſcop. an. 1175. ſub Alexandro tertio. 410

G. Gallicanum, quo Albigenſes hæretici in Gallia vocati, convicti, & condemnati ſunt anno 1176. tempore Alexandri Papæ tertii. 412

V. Veneticum, quo Alexander Papa, & Fridericus Imper. reconciliantur, & Antipapa cum ſuis, quos ordinaverat, deponitur an. 1177. tempore Alexandri Papæ tertii. ibid.

P. Pariſienſe pro expeditione contra Turcas ſuſcipienda celebratum an. 1148. tempore Urbani Papæ tertii. 413

A. Anglicanum apud Gaintingtom de Cruce capienda, & decimis Saladinis Regi ſolvendis celebratum an. 1188. tempore Clementis Papæ tertii. ibid.

P. Pariſienſe, quo ad bellum contra Saladinum Turcarum Regem conceſſæ ſunt Regi decimæ Saladinæ anno 1188. tempore Clementis Papæ Tertii. ibid.

E. Eboracenſe pro reformandis Eccleſiæ illius moribus auctoritate Huberti Cantuarienſis Archiepiſcopi, & Apoſtolicæ Sedis Legati, celebratum Eboraci anno 1197. tempore Cœleſtini Papæ Tertii. ibid.

D. Concilium apud Divionem celebratum per Petrum de Dojajo Cardinalem ſedis Apoſtolicæ Legatum tempore Innocentii tertii, & Philippi propter repudiatam ab ipſo Ingelburgam reginam an.

cir-

circiter 1199. 414
D. Concilium in Dalmatiæ, & Diocliæ regnis per Legatos Sedis Apoſtolicæ in cauſa reformandæ Eccleſiaſticæ diſciplinæ an. 1199. celebratum ſub Innocentio Papa tertio. ibid.
L. Londinenſe apud Ueſtmonaſterium contra prohibitionem Gaufridi Comitis de Eſſexe, pro reformatione Eccleſiæ Anglicanæ per Hubertum Cantuarienſem Archiepiſcop. celebratum anno 1200. tempore Innocentii Papæ tertii, ibid.

SÆCULUM XIII.

S. Concilium in Scotia celebratum de initio celebritatis Dominicæ habitum an. 1203. tempore Innocentii Papæ tertii. ibid.
L. Lavaurenſe in cauſa Petri Aragoniæ Regis Comitem Toloſanum affinem ſuum protegentis, juſſu Innocentii Papæ tertii indictum an. 1213. 415
R. Concilium Romanum, quo Otto Imperator quartus per Innocentium tertium Papam Imperio depoſitus eſt, an. 1213. ibid.
L. Londonenſe, quo Joannes Rex Angliæ ab interdicto excommunicationis, & depoſitione per Nicolaum Tuſculanum Epiſcopum, & Sedis Apoſtolicæ Legatum abſolutus eſt, an. 1214. ibid.
M. Concilium apud Montempeſſulanum, quo Simoni Montfortiano Comiti Toloſanus Comitatus, ex quo Albigenſes ejecerat, datus fuit tempore Innocentii Papæ an. 1215. ibid.
O. Oxonienſe Anglicanum editum per Stophanum Archiepiſcopum pro reformatione morum anno 1222. tempore Honorii Papæ tertii. 416
G. Germanicum ſub præſidio Conradi Epiſcopi Cardinalis Portuenſis, & S. Rufinæ, Sediſque Apoſtolicæ Legati, contra Simoniacos, & concubinarios Clericos, celebratum an. 1225. tempore Honorii Papæ tertii. 421
B. Bituricenſe ſub Romano Legato anno 1225. 422
V. Ueſtmonaſterienſe in cauſa Romani Pontificis duarum præbendarum obventiones ſuæ Curiæ aſſignari petentis, celebratum in Anglia an. 1226. tempore Honorii Papæ tertii. ibid.
R. Romanum pro expeditione in terram Sanctam ſuſcipienda, indictum an. 1234. ſub Gregorio nono Papa. 423
L. Londinenſe auctoritate Ottonis Legati Sedis Apoſtolicæ pro reformanda Eccleſia Anglicana, celebratum an. 1237. tempore Gregorii Papæ noni. ibid.
T. Tarraconenſe ob Vvaldenſes hæreticos celebratum an. 1242. 424
V. Viennenſe auctoritate Guidonis Legati Sedis Apoſtolicæ, cauſa reformandæ Eccleſiæ celebratum an. 1267. tempore Clementis Papæ quarti. ibid.
S. Salisburgenſe pro recipiendis Lugdunenſis Synodi conſtitutionibus, aliiſque de cauſis congregatum an. 1274. tempore Gregorii Papæ decimi. 425
T. Tarraconenſe pro Canonizatione Raymundi Pennafortii celebratum an. 1279. ſub Nicolao Papa tertio. ibid.
S. Salisburgenſe in cauſa Eccleſiaſticæ diſciplinæ, tempore Friderici Archiepiſcopi habitum an. 1281. ſub Martino Papa quarto. ibid.
R. Ravennatenſe in cauſa reformandæ Eccleſiaſticæ diſciplinæ celebratum an. 1286. tempore Honorii Papæ quarti. ibid.
H. Herbipolenſe ſub præſidio N. Legati Sedis Apoſtolicæ in præſentia Rodulphi Imperatoris, multorumque Principum, celebratum an. 1287. tempore Honorii Papæ quarti. ibid.
M. Mediolanenſe in cauſa diſciplinæ Eccleſiaſticæ reſtituendæ habitum an. 1288. ſub Nicolao Papa quarto. 426
S. Salisburgenſe de Hoſpitalariorum, Templariorum, & Teutonicorum ordinibus conjungendis, celebratum an. 1291. tempore Nicolai Papæ quarti. ibid.
L. Londinenſe de ejectione Judæorum, habitum anno 1291. tempore Nicolai quarti. ibid.
M. Mediolanenſe pro auxilio Terræ Sanctæ ferendo congregatum an. 1291. tempore Nicolai Papæ quarti. ibid.
Aſcaffenburgenſe provinciale ſub præſidio Gerardi Moguntini Archiepiſcopi celebratum an. 1292. poſt obitum Nicolai Papæ quarti tempore interregni Pontificii. ibid.
L. Lugdunenſe, quo inhibetur Principibus, ne Sacerdotibus vectigalia imponant anno 1297. celebratum tempore Bonifacii Papæ octavi. ibid.

SÆCULUM XIV.

R. Concilium Romanum, quo Philippus Rex Francorum excommunicatur an. 1302. tempore Bonifacii Papæ octavi. 427
S. Salisburgenſe primum cauſa decimarum Sedi Apoſtolicæ ſolvendarum, habitum an. 1310. tempore Clementis Papæ quinti. ibid.
S. Salisburgenſe ſecundum, quo ſtatuta quædam pœnalia declarantur anno 1310. celebratum tempore Clementis Papæ quinti. ibid.
M. Moguntinum, quo ſub præſidio Petri Moguntini Archiepiſcopi juſſu Pontificis tractata eſt cauſa Templariorum an. 1310. tempore Clementis Papæ quinti. ibid.
R. Ravennatenſe pro diſciplina, & moribus Eccleſiæ reformandis celebratum anno 1311. tempore Clementis Papæ quinti. 428
R. Ravennatenſe tertium de cauſa celebratum anno 1314. poſt obitum Clementis quarti, tempore interregni Pontificii. ibid.
R. Ravennatenſe quartum celebratum Bononiæ anno 1317. tempore Joannis Papæ vigeſimi, vulgo vigeſimiſecundi. ibid.
S. Sabinienſe apud Vallemoleti Palentinæ Diœceſis, auctoritate Guillermi Sabinienſis Epiſcopi, & Sedis Apoſtolicæ Legati, celebratum in Hiſpania anno 1322. tempore Joannis Papæ vigeſimi, vulgo vigeſimiſecundi. 429
T. Toletanum auctoritate Joannis Archiepiſcopi, & Primatis Toletani celebratum an. 1324. tempore Joannis Papæ vigeſimi, vulgo vigeſimiſecundi. ibid.
A. Avenionenſe contra Nicolaum quintum Antipapam, ejuſque errorem, celebratum anno 1328. tempore Joannis Papæ vigeſimi, vulgo vigeſimiſecundi. ibid.
T. Toletanum primum, auctoritate Ægidii Toletani Archiepiſcopi ad reformandos mores Eccleſiæ celebratum an. 1339. tempore Benedicti undecimi, vulgo duodecimi. ibid.
T. Toletanum ſecundum auctoritate Ægidii Archiepiſcopi Toletani celebratum an. 1347. tempore Clementis Papæ ſexti. ibid.
S. Salisburgenſe in cauſa diſciplinæ Eccleſiaſticæ tempore Pilgrini Archiepiſcopi, celebratum an. 1386. ſub Urbano ſexto. ibid.
P. Concilium Palentinum ſub præſidio Petri de Luna anticardinalis in Hiſpania, (quæ adhuc in iſto tempore Clementi Antipapæ adhæreſcebat) celebratum anno 1388. tempore Urbani Papæ ſexti. 430

SÆCULUM XV.

A. COnciliabulum Aquilejenſe in Auſtria pro tollendo Schiſmate per Gregorium Papam Decimumſecundum an, 1409. circa feſtum Pentecoſtes celebratum, ibid,

A. Conciliabulum auctoritate Benedicti Antipapæ, quem vulgo XIII. nominant, celebratum in Aragonia an. 1409. ibid.

P. Piſanum ad tollendum ſchiſma indictum, quod Greg. Pontifice, & Benedicto pſeudopapa depoſitis, Alexandro quinto per Cardinales utriuſque obedientiæ electo, celebratum fuit an. 149. ibid.

S. Salisburgenſe Provinciale in cauſa fidei, ac morum ſub Everhardo Archiepiſcopo Salisburgenſi circa an. 1420. tempore Martini Papæ quinti. 431

B. Conciliabulum Bituricenſe pro approbatione pragmaticæ Sanctionis in Gallia celebratum an. 1438. tempore Eugenii Papæ quarti. ibid.

F. Friſingenſe in cauſa Eccleſiaſticarum conſtitutionum, tempore Nicodemi de Scala Epiſcopi an. 1440. ſub Eugenio quarto. 432

T. Turonenſe pro reformandis moribus Eccleſiæ, celebratum Andegavi in Gallia an. 1448. tempore Nicolai Papæ quinti. ibid.

L. Lugdunenſe pro ſchiſmate inter Nicolaum Papam, ac Felicem Antipapam tollendo, congregatum an. 1449. tempore Nicolai Papæ. 433

T. Toletanum in oppido quodam Hiſpaniæ de Aranda ad reformandos Cleri, populique mores, celebratum an. 1472. tempore Sixti Papæ quarti. ibid,

SÆCULUM XVI.

T. COncilium Turonenſe contra Julium Pontificem in Gallia celebratum an. 1515. ibid,

P. Piſanum reprobatum contra Julium Papam indictum, & congregatum an. 1511. tempore ipſius Julii Papæ, & Maximiliani Imperatoris. ibid.

S. Senonenſe in urbe Pariſienſi contra inſurgentes Lutheranos, & improbos mores ſub Antonio a Prato Archiepiſcopo, tempore Clementis ſeptimi, anno 1528. 434

C. Colonienſe primum an. 1536. auctoritate Hermanni Archiepiſcopi (qui poſtea in hæreſim lapſus eſt) pro moribus, tempore Pauli tertii, & Caroli quinti Imperatoris. 455

C. Colonienſe ſecundum ſub Adolpho Archiepiſc. pro reformatione diſciplinæ anno Domini 1549. tempore Pauli Papæ tertii, & Caroli quinti Imperatoris, 462

M. Moguntinum ſub reverend. in Chriſto Patre, & ampliſſimo Principe Sebaſtiano Archiepiſc. Moguntino, &c. ſexta Maji anno Domini 1549. 474

M. Mediolanenſe primum, quod ſub Pio quarto Pontifice Carolus Borromæus Presbyter Cardinalis tit. S. Praxedis, Legatus ad univerſam Italiam, & Archiepiſcopos Mediolanenſes habuit an. 1565. 491

M. Mediolanenſe ſecundum, quod Carolus Borromæus S. R. E. Cardinalis tit. S. Praxedis habuit an. 1569. ſub Pio V. Summo Pontifice. 492

M. Mediolanenſe tertium, quod Carolus Borromæus Cardinalis titul. S. Praxedis Archiepiſcopus habuit an. 1573. ſub Gregorio decimotertio Summo Pontifice. 493

M. Mediolanenſe quartum an. 1576. 494

M. Mediolanenſe quintum ſub Carolo Borromæo ann. 1579. ibid.

M. Mediolanenſe ſextum, quod habuit Carolus Borromæus S. R. E. Cardinalis tit. S. Praxedis Archiepiſcopus an. 1582. Gregor. decimotertio Pont. 496

A. Aquilejenſe celebratum an. 1596. ſub Clemente Papa octavo. 497

QUINTA CLASSIS ADDITA

AD SUMMAM CONCILIORUM,

CONTINENS

G. COncilium Gallicum contra errores Montani celebratum circa an, 130. tempore Eleutherii Papæ, & Adriani Imper. 513

N. Narbonenſe, in quo ſuam innocentiam, & caſtitatem aſſeruit Epiſcopus Paulus circa an. 230. 514

L. Lugdunenſe ſub Fauſtino contra Martianum Arelatenſem Novatiani ſectatorem an. 258. 515

G. Concilia plura Gallica ſub D. Hilario Pictavienſi Epiſcopo celebrata contra Arrianos circa ann. 354. tempore Liberii Papæ, & Juliani Imper. 416

N. Nemauſenſe circa an. 386. & tempora Siricii Papæ, & Valentini, & Theodoſii Imperatorum. 517

A. Arelatenſe contra Prædeſtinianorum hæreſim recentem ex mandato Cœleſtini Papæ circa an. 432. ſub Hilario. ibid.

I. Incerti loci celebratum in Gallia an. 444. Valentiniani tertii Imp. 19. B. Leonis tertii, in quo Chelidonius Epiſcopus Veſontionenſis, tanquam viduæ maritus, & qui capitalibus aliquando judiciis præfuiſſet, Epiſcopatu dejectus eſt. 519

I. Incerti loci ad opem ferendam Britanniæ contra Pelagianos an. 446. ibid.

A. Provinciæ Arelatenſis, & Narbonenſis, in quo lecta eſt, & approbata D. Leonis Papæ epiſtola contra errores Abbatis Eutychis, tempore ipſius Leonis Papæ, & Merovæi Regis an. 450. ibid.

A. Arelatenſe propter exemptionem Abbatiæ Lirinenſis, an. 455. 520

L. Lugdunenſe ſub S. Patiente circa an. 490. tempore Clodovei primi Regis Francorum, in quo recepta eſt profeſſio Lucidi Presbyteri ab hæreſi Prædeſtinianorum reſipiſcentis. ibid.

C. Concilium apud Cabilonem pro electione Epiſcopi celebratum ſub S. Patiente Archiepiſcopo Lugdunenſi circa ann. 500. & tempora Simplicii Papæ, & Clodovei primi. 524

E. Additio ad Concilium Epaunenſe celebratum anno 509. tempore Symmachi Papæ, & Clodovei Regis. ibid.

L. Lugdunenſe an. 517. Hoc Concilium fuit celebratum in Gallia circa an. 517. Hormiſdæ Papæ ſecundi, Childeberti Regis Francorum ſexti, contra Stephanum, qui oblitus divinas, & humanas leges, cognatæ ſuæ auſu nefario ſe ſociavit tempore Sigiſmundi Regis Burgundiorum, & Vinentioli Epiſcopi Lugdunenſis. 525

A. Concilium Arvernenſe pro reſtituendis Parochiis Epiſcopo Ruthenorum tempore Hormiſdæ Papæ, & Childeberti Regis celebratum circiter an. 520. ſub Sulpitio Archiepiſcopo Bituricenſi. ibid.

T. Tullenſe celebratum in Gallia an. 550. Vigilii Papæ ſecundi Childeberti Regis Francorum. 39. ibid.

A. Arelatenſe celebratum in Gallia an. 554. tempore Pelagii Papæ primi, & Childeberti Regis Francorum 43. ſub Sappaudo Epiſcopo, die 3. kal. Julias. ibid.

L. Lugdunenſe pro puniendis duobus Epiſcopis tempore Joannis Papæ, & Childeberti Regis ann. 571. præſide S. Nicetio. ibid.

S. Santonenſe ad reconcilliandum Nantinum Comitem excommunicatum an. 579. tempore Pelagii ſecundi, & Chilperici Regis. 526

S. Concilium apud Sauriacum villam in cauſa Epiſcopi Sueſſionenſis an 587. ibid.

S. Concilium in confinio trium Civitatum, Clarimontis, Gabali, & Rutenæ pro cogenda Tetradia ad reſtituenda ablata Eulalio Comiti tempore Gregorii magni, & Clotharii ſecundi an. 590. ibid.

Digitized by Google

HUJUS TOMI SECUNDI.

C. Concilium, ſive potius Conciliabulum Cabilonenſe celebratum in Gallia anno 603. Gregorii Magni Papæ XIV. Clotharii Secundi 19. Theodorici Regis VIII. 527

A. Aurelianenſe contra hæreticum quemdam Aſiaticum tempore Vitaliani Papæ, &, Dagoberti Regis circa an. 655. ibid.

N. Nannetenſe celebratum in Gallia an. 658. Vitaliani II. Papæ juſſu, & ejuſdem Pontificatus II. Clodovei Regis 15. 528

A. Auguſtodunenſe an. 670. tempore Adeodati Papæ II. Theodorici Regis IV. & S. Leodegarii Auguſtodunæ civitatis Epiſcopi. ibid.

V. Vermerienſe celebratum in Gallia an. 752. Stephani II. Papæ 1. Pipini Regis I. & eodem præſente apud Vermeriam Palatium. ibid.

G. Gallicum habitum tempore Stephani Papæ III. & Pipini Regis Francorum an. 755. pro reformanda diſciplina. ibid.

N. Narbonenſe tempore Adriani Papæ, & Caroli Magni celebratum præſide Deſiderio an. 788. contra Felicem Urgelitanum. 529

V. Additio ad Concilium Theodonis Villæ tempore Leonis III. & Caroli Magni celebratum anno 805. 530

L. Concilium apud Lauricanum in pago Andegavenſi anno 843. tempore Gregorii IV. Papæ XVI. Caroli Calvi IV. ibid.

T. Theodonis Villæ ſub Drogone Metenſi, anno 844. ibid.

V. Vernenſe an. 844. ſub eodem Pontifice, & Rege, cui præſedit Ebroinus Pictavorum Epiſcopus, & Vvenilo Senonum Archiepiſcopus, necnon Hlodovicus S. Dionyſii Abbas, & Hincmarus poſt Rhemorum Epiſcopus. ibid.

C. Cariſiacenſe prius contra Godeſcalcum Monachum præſide Hincmaro Archiepiſcopo Rhemenſi tempore Caroli Calvi an. 849. ibid.

C. Poſterius Cariſiacenſe contra Godeſcalcum habitum tempore Nicolai II. & Caroli Calvi anno 853. 532

V. Vermerienſe ſub Vuenilone Senonenſi ſub an. 853. Leonis Papæ, & Caroli Calvi tempore. 534

L. Lingonenſe apud Audemantunium Lingonum a Rhemigio Lugdunenſi tempore Nicolai Papæ II. & Caroli Calvi Regis Galliæ an. 859. ibid.

S. Sueſſionenſe an. 866. juſſu Papæ Nicolai pro cauſa Vulfadi, & aliorum Clericorum diſcutienda, non definienda tempore Caroli Calvi. 535

T. Tricaſſinum juſſu Nicolai I. ab iiſdem Epiſcopis, qui præcedenti anno apud Sueſſiones convenerant, celebratum an. 857. pro eadem cauſa ordinatorum ab Ebbone. ibid.

P. Pariſienſe an. 866. in quo electio Canonica, & regularis Abbatis Corbiæ in Picardia ſtabilita eſt. 536

D. Duziacenſe adverſus inceſta conjugia, & rerum Eccleſiaſticarum pervaſores anno 874. tempore Joannis Papæ VIII. & Caroli Calvi. 537

M. Synodi Mantalenſis an. 879. fragmentum ex Annalibus Burgundiæ Paradini. ibid.

R. Concilium apud S. Macram Rhemis an. 879. 538

T. Toloſanum præſide Sigebodo Archiepiſcopo Narbonenſi circa an. 883. & tempora Martini Papæ, & Carlomanni in cauſa Judæorum. ibid.

N. Nemanſe II. minus, ſub Theodardo Archiepiſcopo Narbonenſi an. 886. 539

V. Viennenſe in Delphinatu tempore Formoſi Papæ, & Ludovici Balbi Regis an. 892. ibid.

T. Turonenſe pro inſtituendo Feſto Tranſlationis corporis S. Martini, præſide Adalrado Archiepiſc. Turonenſi tempore Formoſi Papæ, & Caroli Simplicis an. 895. ibid.

R. Rhemenſe, Heriveo Archiepiſcopo Rhemenſi præſide contra homicidas ſui prædeceſſoris tempore Romani Papæ, & Caroli Simplicis celebratum an. 900. 540

R. Rhemenſe ſub Seulſo Archiepiſcopo pro imponenda pœnitentia contra militantes in bello injuſto, tempore Joannis X. & Caroli Simplicis celebratum anno 924. ibid.

T. Troslejanum ſub Heriveo Archipieſcopo anno 931. ibidem.

T. Trenorchianum ſub Guidone Archiepiſcopo Lugdunenſi, ac Gosfrido Veſontionenſi an. 944. 541

T. Concilium apud S. Theodoricum an. 953. ibid.

R. Rhemenſe tempore Adalberti Archiepiſc. Rhemenſis an. 975. ibid.

K. Karroffenſe celebratum Kalendis Junii circiter ann. 988. certe ante an. 990. quo obiit Hugo Epiſc. Engoliſmenſis. ibid.

N. Narbonenſe præſide Hermingaudo de Narbona Archiepiſc. Narbonenſi celebratum contra invaſiones Nobilium in bona Eccleſiaſtica circa annum 992. & tempore Joannis XV. & Hugonis Regis Gallarum, ibid.

S. D. Concilium apud S. Dionyſium prope Lutetiam, præſide Seguino Archiepiſcopo Senonenſi tempore Sylveſtri II. & Roberti Regis circa annum 1000. ibid.

A. Synodus in Airiaca villa in tractu Bituricenſi anno 1015. 542

A. Additio ad Concilium Aurelianenſe tempore Benedicti Papæ VIII. & Roberti Regis celebratum anno 1017. contra Heribertum, & Liſojum, alioſque novos hæreticos. ibid.

G. Decretum quoddam Epiſcoporum Galliæ, ut fertur pro pace mundo procuranda, tempore Joannis XX. & Roberti Regis 1032. 544

H. Concilium Heduenſe præſide Gaufredo Lugdunenſi Archiepiſcopo propter injurias illatas Heduorum Epiſcopo, celebratum tempore Victorii II. & Henrici I. an. 1055. 547

C. Concilium Cabilonenſe propter controverſiam inter Hugonem Abbatem Cluniacenſem, & Droconem Epiſcopum Matiſconenſem præſide Petro Damiani Cardinale Legato Alexandri II. anno 1063. ibid.

T. Toletanum præſide Hugone Candido Cardinali tempore Alexandri Papæ II. & Philippi Regis Francorum an. 1068. celebratum pro diſciplina Eccleſiaſtica, & aliis negotiis. 548

B. Provinciæ Burdigalenſis apud S. Maxentii urbem tempore Gregorii VII. & Philippi I. anno 1073. ſub Goſſelino Archiepiſcopo cum duobus aliis ſub eodem celebratis. 552

R. Rothomagenſe celebratum contra Monachos Sancti Audeoni tempore Gregorii VII. & Philippi I. anno 1073. ibid.

R. Rhemenſe ſub Rainoldo Archiepiſcopo anno 1092. celebratum tempore Urbani II. & Philippi I. ibid.

P. Pictavienſe in cauſa Philippi Regis Galliarum in adulterio perſeverantis tempore ejuſdem Regis, & Summi Pontificis an. 1100. 554

B. Concilium apud Balgenciacum tempore Paſchalis Papæ II. & Philippi I. Regis Galliarum pro eodem Rege abſolvendo congregatum circa annum 1103. ibid.

S. Sueſſionenſe circa an. 1112. ſub Rainaldo Archiepiſc. Rhemenſi, in quo Roſcelinus errorem de Trinitate revocavit. 555

C. Concilium contra vexationes Thomæ de Marna, & ad revocandum e Carthuſia Godefridum Epiſcopum Abianenſem, Belvaci inceptum, Sueſſioni continuatum, & Rhemis perfectum ſub Conone Legato an. 1115. tempore Paſchalis II. & Ludovici Groſſi. ibid.

S. Additio ad Concilium Sueſſionenſe contra Petrum Abailardum Monachum S. Dionyſii præſide Conone Legato anno 1118. tempore Gelaſii II. & Ludovici Groſſi. 558

T. Toloſanum tempore Calliſti Secundi, & Ludovici Groſ-

Groſſi celebratum circa annum 1120. contra hæreticos. 560

N. Nannetenſe præſide Hildeberto Archiepiſcopo Turon. tempore Honorii II. & Ludovici Groſſi celebratum circa ann. 1126. 561

R. Additio ad Concilium Rhemenſe celebratum ſub Innocentio II. & Ludovico Groſſo an. 1131. 562

L. Latiniacenſe (dicunt quidam *De Lagni*) præſide Yvone Sedis Apoſtolicę Legato tempore Innocentii II. & Ludovici VII. propter varia diſſidia celebratum an. 1142. 563

V. Additio ad Concilium Vezelinum celebratum contra Turcas an. 1145. 564

A. Antiſſiodorenſe ab Eugenio III. celebratum in cauſa Gilberti Porretani Epiſcopi Pictavienſis circa an. 1147. tempore Eugenii III. & Regis Francorum Ludovici Junioris. 565

B. Additio ad Concilium Balgenciacenſe pro ſeparatione Ludovici VII. Regis Galliarum, & Alionoræ conjugis tempore Eugenii III. & ejuſdem Regis an. 1152 566

B. Bituricenſe ſub Archiepiſcopo Simone de Soliaco tempore Innocentii III. & Philippi II. Auguſti circa an. 1200. ibid.

S. Sueſſionenſe ſub Innocentio III. & Philippo Auguſto, & præſidibus Octaviano Epiſcopo Oſtienſi, & Joanne Presbytero titulo S. Priſcæ Cardinalibus in cauſa divortii Philippi Regis, & Engembergæ anno 1201. 567

A. Concilium in partibus Albigenſium celebratum pro eorum converſione, præſide Legato Sedis Apoſtolicę, tempore Innocentii III. & Philippi II. anno 1297. 568.

M. Concilium apud Montilium in cauſa Raymundi Comitis Toloſani per Milonem Legatum Summi Pontificis celebratum an. 1208. ibid.

A. Avenionenſe an. 1290. in quo præſidebat Hugo Regienſis Epiſcopus. 570

P. Pariſienſe contra Almaricum, ejuſque Sectatores tempore Innocentii III. & Philippi Adeodati, ſeu Auguſti an. 1210. 572

A. Concilium apud Avenionem præſide Milone Legato an. 1210. ſub Innocentio III. & Philippo Auguſto, 573.

P. Pariſienſe ſub Roberto de Carceone Card. tempore Innocentii III. Papæ, & Philippi Adeodati, ſeu Auguſti an. 1212. ibid.

M. Concilium apud Melodunum tempore Innocentii III. & Philippi Auguſti propter excommunicationem in hunc latam per Summum Pontific. an. 1216. 574

T. Concilium apud Toloſam contra hæreticos Albigenſes tempore Gregorii Noni, & Sancti Ludovici Regis anno 1228. Petro Collomedio præſide Legato Eccleſiæ Romanæ Cardinali tituli Sancti Angeli, 575

S. Sanquintinianum ſub Henrico de Branna Archiepiſcopo Chemenſi tempore Gregorii IX. & S. Ludovici Regis in cauſa Epiſcopi Belvacenſis anno 1231. & apud Laudunum anno 1232. in eadem cauſa, 567

S. Concilium aliud Sanquintinianum propter querelas Capitulorum celebratum an. 1232. ſub Henrico de Branna tempore Gregorii IX. & Ludovici IX. Regis Galliarum. 578

N. Narbonenſe ſub Petro Amelio Archiepiſcopo celebratum tempore Greg. IX. & Ludovici IX. an. 1235. pro juvandis Fratribus Prædicatoribus Inquiſitoribus 579.

S. Sanquintinianum aliud, quod continuatum eſt apud Compendium, & deinde apud Sylvanectum pro libertatibus Eccleſiaſticis, tempore Gregorii IX. & Ludovici IX. Regis Gallorum anno 1231. 581

S. Concilium aliud Sanquintinianum ſub Henrico de Branna anno 1236. tempore Gregorii IX. & Ludovici Noni pro libertatibus Eccleſiæ tuendis. 582

C. Campinacenſe tempore Gregorii IX. celebratum, & Ludovici IX. an. 1238. ſub Gerardo Archiepiſc. Burdigalenſi. 583

S. Concilium aliud Sanquintinianum ſub eodem Henrico celebratum propter libertates Eccleſiæ anno 1239. tempore Gregorii IX. & Ludovici Noni. ibid.

B. Biterrenſe tempore Innocentii IV. & D. Ludovici IX. Regis Galliarum an. 1246. celebratum contra Albigenſes, præſide Epiſcopo Tornacenſi Sanctæ Sedis Apoſtolicæ Legato. 584

B. Biterrenſe celebratum per Epiſcopum Tornacenſem Legatum Sanctæ Sedis Apoſtolicæ. ibid.

A. Albienſe anno 1254. factum a Domino Zoeno Avenionenſi Epiſcopo Apoſtolicæ ſedis Legato, 586

P. Pariſienſe ſub ſancto Ludovico Rege Galliæ contra Blaſphematores circa hæc tempora. 590

B. Burdigalenſe præſide Gerardo de Malemort pro diſciplina Eccleſiaſtica celebratum, tempore Alexandri IV. & Ludovici IX. an. 1255. 591

R. Concilium Roffiacenſe ſub Gerardo Archiepiſcopo Burdigalenſi tempore Alexandri Quarti, & Ludovici Noni pro Juriſdictione Eccleſiaſtica anno 1256. 594

B. Provinciæ Burdigalenſis apud Copriniacum, celebratum pro diſciplina Eccleſiaſtica, præſide Petro Burdigalenſi Archiepiſcopo, tempore Alexandri IV. & Ludovici IX. an. 1260. 596

R. Rhedonenſe celebratum an. 1263. ſub Vincentio de Pilenis Archiepiſcopo Turonenſi tempore Urbani IV. & Philippi III. 597

S. Senonenſe celebratum pro diſciplina, & Juriſdictione Eccleſiaſtica ſub Petro de Charny Archiepiſcopo Senonenſi, Sede Romana vacante, tempore Ludovici IX. an. 1269. 598

S. Concilium apud Sanquintinianum indictum ſub Milone Sueſſionenſi Epiſcopo an. 1270. tempore Clementis IV. & Ludovici IX. 599

R. Provinciæ Rhemenſis, Sanquintinianum, & Noviomenſe circa an. 1271. & tempore Gregorii X. & Philippi III. ibid.

B. Bituricenſe præſide Simone de Bria tituli Sanctæ Cæciliæ Presbytero Cardinali, Apoſtolicæ Sedis Legato, celebratum ann. 1276. Sede Romana vacante tempore Philippi Tertii Regis Galliarum, 601

C. Compendienſe an. 1177. ad Capitulorum uſurpationes reprimendas tempore Nicolai III. & Philippi III. convocatum. 605

B. Bituricenſe ſub Simone de Belloloco Archiepiſcopo an. 1286. tempore Honorii IV. & Regis Philippi III. ibid.

R. Rhemenſe ſub Petro Barbet Archiepiſcop. tempore Honorii VI. & Philippi Pulchri an. 1287. in cauſa Religioſorum privilegiatorum. 612

A. Auxitanæ Provinciæ apud Nugariolum ſub Amaneo de Armeniaco Archiepiſc. tempore Nicolai IV. & Philippi Pulchri an. 1290. 613

S. Provinciæ Sennonenſis apud Melodunum ſub Stephano Beyard Archiepiſc. celebratum pro recipiendis quibuſdam decretalibus tempore Bonifacii VIII. & Philippi Pulchri an. 1299. 615

A. Auxitanum apud Marchianum ſub Guillielmo Archiepiſc. Auxitano, tempore Bonifacii VIII. & Philippi Pulchri an. 1300. 616

N. Nationale Gallicum Pariſiis congregatum, tempore Bonifacii VIII. & Philippi Pulchri propter diſſidia inter ipſos an. 1301. 617

C. Compendienſe ſub Roberto de Courtenay Archiepiſcopo pro immunitate Eccleſiaſtica an. 1301. tempore Bonifacii VIII. & Philippi Pulchri. ibid.

A. Auxitanum apud Nugariolum ſub Amaneo Archiepiſc.

Digitized by Google

HUJUS TOMI SECUNDI.

chiepiſc. tempore Bonifacii VIII. & Philippi Pulchri an. 1303. ibid.

A. Auxitanum ſub Amaneo Archiepiſcop. tempore Clementis V. & Philippi Pulchri an. 1308. 619

A. Auxitanum apud Nugariolum ſub Archiepiſc. Guillielmo de Flavacourt Sede Rom. vacante, & tempore Ludovici X. an. 1313. ibid.

S. provinciæ Senonenſis Pariſiis celebratum ſub Philippo Archiepiſcopo pro Juriſdictione Eccleſiaſtica, & diſciplina tempore Ludovici X. Regis Galliæ vacante ſede an. 1314. ibid.

S. Senonenſe Pariſiis celebratum ſub Guillielmo de Melduno pro Juriſdictione Eccleſiaſtica, & diſciplina tempore Joannis XXII. ann. 1323. 620

A. Auxitanum celebratum ſub Guillielmo de Flavacourt tempore Joannis XXII. & Caroli IV. anno 1324.

A. Auxitanum apud Marchianum ſub Guillielmo de Flavacourt tempore Benedicti XII. & Caroli IV. an. 1326. 622

C. Compendienſe ſub Guillielmo de Tria Archiepiſcopo Rhemenſi tempore Joannis XXII. & Philippi Valeſii an. 1329. 623

G. Gallicanum Pariſienſe tempore Joannis XXII. & Philippi IV. ſeu Valeſii pro tuendis Eccleſiæ libertatibus, & Juriſdictione an. 1329. ibid.

L. Lavaurenſe præſide Petro Narbonenſi Archiepiſcopo tempore Urbani V. & Caroli V. celebratum anno 1368. 628

P. Pariſienſe ad tollendum Schiſma, tempore Schiſmatis, & Caroli VI. an. 1398. 629

S. Sylvanectenſe pro tollendo Schiſmate inter Bonifacium IX. & Benedictum XII. regnante Carolo VII. an. 1402. 631

G. Gallicanum pro reſtituenda obedientia Benedicto XIII. an. 1403. celebratum tempore Schiſmatis, & Caroli VII. ibid.

A. Aurelianenſe ſub Archiepiſcop. Senonenſi tempore Joannis XXII. & Caroli VII. propter excommunicationem latam contra ducem Aurelianenſem, & alios Principes an. 1411. ibid.

S. Senonenſe Pariſiis habitum apud Bernarditas tempore Martini V. & Caroli VII. an. 1428. a Dom. Joanne de Nantone Senonenſi Archiepiſ. 632

B. Bituricenſe pro recipienda pragmatica ſanctione tempore Eugenii IV. & Caroli VII. an. 1438. cum reprobatione ejuſdem pragmaticæ ſanctionis. 639

A. Aurelianenſe tempore Xyſti IV. & Ludovici XI. pro renovanda pragmatica ſanctione anno 1477. 640

T. Additio ad Concilium Turonenſe, cui præfuit Franciſcus de Rohan Archiepiſcop. Lugdunenſis tempore Julii II. & Ludovici XII. celebratum pro reſolutione quorundam caſuum conſcientiæ an. 1510. ibid.

N. Narbonenſe præſide Alexandro Zerbinatis tempore Julii III. & Henrici II. an. 1551. 642

P. Colloquium Poiſſiacenſe in cauſa Religionis cum Miniſtris Calvinianis tempore Pii IV. & Caroli IX. an. 1561. 643

R. Rhemenſe tempore Pii IV. & Caroli IX. Regis Galliarum ſub Carolo Cardinali a Lotharingia an. 1564. 648

R. Rothomagenſe ſub Carolo Borbonio Cardinali tituli S. Chryſogoni celebratum pro moribus reformandis, & diſciplina Eccleſiaſtica tempore Gregorii XIII. & Henrici III. an. 1581. 649

B. Burdigalenſe ſub Antonio Prevotio Sanſaco Archiepiſcopo Burdigalenſi Aquitaniæ Primate, ann. 1582. tempore Gregorii XIII. & Henrici III. pro diſciplina, & moribus. 650

R. Rhemenſe tempore Gregorii XIII. & Henrici III. Chriſtianiſſimi Regis ſub Ludovico a Guiſia Presbytero Cardinali Archiepiſcopo, ac Duce Rhemenſi, & primo Pari Franciæ celebratum an. 1583. 651

T. Turonenſe partim Turoni, menſe Majo, partim Andegavi, menſe Septembri ann. 1583. habitum ſub Simone Mailleo Archiepiſcop. tempore Gregorii XIII. & Henrici III. Regis Galliæ, & Poloniæ, 656

B. Bituricenſe ſub Reginaldo Belnenſi tempore Gregor. XIII. & Henr. III. pro diſciplina, & moribus celebratum an. 1584. 660

A. Aquenſe ſub Alexandro Cogniaco Archiepiſcopo tempore Sixti V. & Henrici III. pro rebus fidei, ritibus Eccleſiæ, ac morum reformatione celebratum anno 1585. 662

T. Concilium Toloſanum ſub Franciſco de Joyoſa Cardinali Archiepiſcopo Toloſano tempore Xiſti V. & Henrici III. celebratum an. 1590. 665

F. Collatio Fontanobliaudenſis cum Pleſſio Calviniſta, tempore Clementis VIII. & Henrici IV. an. 1600 ibid.

N. Narbonenſe ſub Illuſtriſſ. & Reverendiſſ. Ludovico Vervins Archiepiſc. & Primate Narbonenſi anno 1609. 672

S. Senonenſe ſub Jacobo Davio Petronio Cardinal. Archiepiſcop. Senonenſi Pariſiis celebratum tempore Pauli Quinti, & Ludovici XIII. propter Libellum Anonymi de Eccleſiaſtica, & politica poteſtate, an. 1612. 673

A. Aquenſe ſub Paulo Huralto Hoſpitalio Archiepiſcopo tempore Pauli V. & Ludovici XIII. contra eumdem libellum Anonymi de Eccleſiaſtica, & politica poteſtate an. 1612. 675

B. Burdigalenſe ſub Franciſco Card. de Sourdis Archiepiſ. Aquitaniæ Primate, celebratum tempore Urbani VIII. & Ludovici XIII. 1624. 676

P. Conventus Generalis Cleri Franciæ Pariſiis congregati an. 1625. & 1630. 680

P. Concilium primum Provinciæ Pariſienſis ſub Illuſtriſſ. Joan. Franciſco de Gondi primo Archiepiſc. Pariſienſi tempore Urbani VIII. & Ludovici XIII. celebratum ann. 1640. adverſus libellum inſcriptum, *Optati Galli de cavendo Sciſmate, &c.* 683

Gallica. R. Rhemenſe ſub Sonnatio Archiepiſcop. celebratum circa annum 600. 685.. *idem eſt in 4. Claſſe.*

S. Concilium apud Sylvanectum an. 876. tempore Joan. VIII. & Caroli Calvi pro coercendo Abbate Karlomanno. 686

T. Additio ad Concilium Trecenſe ann. 878. celebratum per Joannem VIII. Sum. Pontif. tempore Ludovici III. Imperat. & Regis Galliarum. ibid.

S. D. Concilium totius regni Galliæ in regali Monaſterio ſancti Dionyſii convocatum pro detectione corporis S. Dionyſii Areopagitæ tempore Leonis Papæ IX. ac Henrici I. Regis Galliarum ann. 1050. 687

R. Rhemenſe Leone IX. præſide an. 1049. ex Orderico Vitali lib. 5. Eccleſ. hiſt. 693

R. Rothomagenſe ſub Joanne Archiepiſc. celebratum pro rebus fidei, & moribus tempore Alexandri II. & Philippi Regis Galliarum an. 1073. ibid.

I. Concilium apud Illebonam ſub Guillielmo Cadomenſi Archiep. Rothomagenſi pro moribus, & diſciplina celebratum tempore Gregorii VII. & Philippi I. Regis Galliarum an. 1080. 694

R. Rothomagenſe ſub Guillielmo Rothomagenſi Archiepiſc. pro concilianda pace inter proceres Normanniæ, & diſciplina Eccleſiaſtica tempore Victoris II. & Philippi I. Regis Galliarum an. 1095.

R. Rhemenſe præſide Samſone Delprets Archiep. pro controverſia inter Epiſcopum Laudunenſem, & Abbatem Præmonſtratenſem tempore Adriani Papæ IV. & Ludovici VII. Gallorum Regis anno 1158. 697

P. Concilium apud Pontem Audomari pro diſciplina, & moribus celebratum ſub Odone Rigault Archiepiſc.

piſc. Rothomagenſi tempore Nicolai III. & Philippi III. an. 1279.
P. Concilium apud B. Mariam de Prato celebratum pro diſciplina, & Juriſdictione Eccleſiaſtica ſub Guillielmo de Flavacuria Archiepiſc. Rothomagenſi tempore Bonifacii Octavi, & Philippi Pulchri anno 1299.
Anglicana. V. Synodus Vuintonienſis præſide Lanfranco Archiepiſc. Cantuarienſi an. 1076. 703
L. Lambathenſe in Anglia ad damnandos errores Reginaldi Peacochi Ciceſtrenſis Epiſcopi, præſide Thoma Bourchiero Archiepiſc. Cantuarienſi, ac Cardinali S. Cyriaci tempore Innocentii VIII. an. 1488. ibid.
Italica. I. Concil. Italica, ſive Conſtitutiones, & decreta Provincialis Synodi Sipontinæ celebratæ menſe Januarii an. 1567. Manfredoniæ præſide Illuſtriſs. & Reverendiſs. D. Ptolomæo Gallio S. R. E. tit. S. Pancratii Presbytero Cardinali, ac Dei, & Apoſtol. Sedis gratia Archiepiſc. Sipontino. 704
Hiſpanica. T. Turiaſonenſe in Aragonia pro diſſolvendo matrimonio Jacobi Regis Aragoniæ præſide Joanne Halgrino Cardinali Legato Sedis Apoſtolicæ tempore Gregorii IX. an. 1229. 709
M. Madriti celebratum pro reformatione, ac cultura Sacerdotum ignorantium ſub Roderico Cardinale Legato an. 1473. 710
C. Cameracenſe Provinciale præſide Maximiliano a Bergis Archiepiſc. & Duce Cameracenſi, ſacri Imperii Principe, Comite Cameracenſi anno 1565. 713
M. Decreta ſelecta Concilii Mechlinienſis celebrati an. 1570. tempore Pii V. præſidente in eo Martino Rythovio Epiſcopo Yprenſi tamquam Seniori Comprovinciali, nomine, & loco D. Antonii Perrenot Archiepiſc. Mechlinienſis, & tituli S. Petri ad Vincula Cardinalis Granvellani. 714
M. Mechlinienſe ſub Matthia Hovio Archiepiſcop. Mechlinienſi an. 1607. tempore Pauli V. 717
D. Dordrectana Synodus Calviniſtarum in Hollandia contra Arminianos an. 1618. 720
Germanica. C. Colonienſe præſide Nicolao de Cuſa Cardinali per Alemaniam Legato a latere Summi Pontificis Nicolai V. an. 1452. 621
T. Trevirenſe auctoritate Joannis Archiepiſc. Trevirenſis ſacri Romani Imperii per Galliam, & Regnum Arelatenſe Archicancellarii, Principis Electoris, pro fide, & moribus an. 1549. 723
Suevica. S. Scheningienſe in Suevia præſide Guillielmo Cardinali Sabinenſi, Legato Sedis Apoſtol. ad diſſolvenda matrimonia Sacerdotum tempore Innocentii IV. circa an. 1248. 729
Polonica. L. Lancicienſe in Polonia majori tempore Alexandri III. an. 1181. 730
L. Lancicienſe in majori Polonia tempore Clementis III. an. 1188. ibid.
L. Lancicienſe tempore Gregorii IX. anno 1240. ibid.
V. Uratiſlavienſe in Polonia præſide Jacobo Leodienſi Archidiacono Sedis Apoſt. Legato tempore Innocentii IV. an. 1245. ibid.
L. Lancicienſe tempore Honorii Quarti anno 1285. ibid.
V. Vniejovienſe tempore Gregorii XI. anno 1374. præſidente Jaroſlao Archiepiſc. Gneſnenſi. ibid.
P. Petricovienſe in Polonia anno 1456. ſub Callixto III. ibid.
C. Concilium Caliſſienſe in Polonia, an. 1457. 731
L. Lancicienſe in Polonia ſub Pio Secundo anno 1429. ibid.
L. Lancicienſe in Polonia ſub Paulo II. anno 1466. ibid.
P. Petricovienſe in Polonia ſub Innocentio VIII. anno 1485. Januarii 22. ibid.
P. Petricovienſe in Polonia ſub Alexandro VI. ann. 1491. Sabbato ante feſtum S. Ægidii. ibid.
L. Lancicienſe in Polonia, in feſto S. Matthæi ſub Julio II. 1506. ibid.
G. Gneſnenſe ſub Leone X. an. 1506. ibid.
L. Lancicienſe ſub Joanne Laſcio an. 1522. ibid.
P. Petricovienſe ſub Joanne Laſcio Archiep. Gneſnenſi an. 1530. ibid.
L. Lancicienſe ſub Matthia Drevicio Archiepiſc. Gneſnenſi an. 1531. ibid.
P. Petricovienſe ſub Paulo III. præſide Joanne Latalſcio Archiep. Gneſnenſi an. 1539. ibid.
P. Concilium aliud Petricovienſe præſide Petro Gamrato Archiep. Gneſnenſi an. 1540. 732
L. Lanciacenſe juſſu Nicolai Dziergovii Archiepiſc. Gneſnenſis Provincialiter celebratum anno 1547. ibid.
P. Petricovienſe ſub Julio Tertio auctoritate Nicolai Dziergovii Archiepiſc. Gneſnenſis anno 1551. ibid.
P. Petricovienſe præſide eodem Nicolao Dziergovio Legato nato pro cælibatu Sacerdotum anno 1552. ibid.
P. Petricovienſe eodem Nicolao Dziergovio Primate Poloniæ præſidente an. 1553. ibid.
L. Lovicienſe authoritate ejuſdem Nicolai Dziergovii congregatum præſide Aloyſio Lippomano Epiſcopo Veronenſi, Sedis Apoſtolicæ Legato a latere contra hæreſes, & pravos mores ann. 1556 ibidem.
P. Petricovienſe ſub eodem Nicolao Archiepiſcopo pro fide, & moribus an. 1557. 733
V. Varſovienſe ſub Joanne Præmbio Archiepiſcopo Gneſnenſi præſide Bernardo Bonioane Epiſcopo Camerini, Sedis Apoſtol. per Sarmatiam Legato a latere an. 1561. ibid.
P. Petricovienſe tempore Gregorii XIII. an. 1578. ſub Jacobo Uchanſcio Archiepiſcop. Gneſnenſi abſente, ac præſide Aloyſio Lippomano Sedis Apoſt. nuntio. ibid.
P. Petricovienſe præſide Bernardo Maciejovio Cardinali Archiepiſc. Gneſnenſi circa an. 1620. ib.
P. Petricovienſe ſub Laurentio Gembricio Archiepiſc. Gneſnenſi an. 1621. ibid.
P. Petricovienſe ſub Joanne Venzyk Arch. Gneſnenſi an. 1628. ibid.
V. Varſovienſe ſub eodem Primate, primo Senatus Principe Joanne Venzyk, an. 1634. ibid.
V. Varſovienſe præſide Mattia Lubino Archiep. Gneſnenſi an. 1643.
Ungarica. B. Budenſe an. 1279. Nicolao III. Pontifice Max. celebratum. ibid.
Græcanica. T. Synodus in Theſſalia contra libellos amatorios Heliodori Tricenſis Epiſcopi cum alia Conſtantinop. incerti temporis. 734
C. Decretum Synodale præſide Parthenio Patriarcha Conſtantinopolit. contra dogmata Calviniana, quæ profeſſus fuerat Cyrillus ejus prædeceſſor ann. 1642. 738
D. Concilium apud Damalim celebratum a Græcis Schiſmaticis tempore Alexandri III. & Manuelis Imperat. Conſtantinopol. circa ann. 1177. de hac quæſtione, an Deus Mahometis poſſet anathematizari. 741
Aſiatica. C. Concilium Cæſarienſe in Palæſtina tempore Victoris Papæ ſub Theophilo Epiſcopo ob controverſiam diei Paſchatis an. 198. 743
A. Synodus Arabica contra Beryllum Boſtrenæ Epiſcopum anno 293. ibid.
G. Goenſe in India, Provinciale III. ſub Alexio Menezio Archiep. Goenſi, & Orientis Primate circa an. 1584. 744
D. Diamperenſe in India Orientali pro reformanda Eccleſia S. Thomæ, celebratum per Alexium Menezium Archiepi. Goenſem an. 1599. ibid.
M. Meſopotameum ab Elia Patriarcha Babylonis,

Digitized by Google

an. 1616. 746
Africana. A. Fragmenta quorundam Conciliorum Africanorum incerti temporis. ibid.
M. Synodus Memphitica, ſeu Cairienſis an. 1582. pro reſtituenda religione. 747
Americana. L. Limenſe celebratum anno 1503. præſidente in eo D. Torivio Alphonſo Mogrovejo Archiep. tempore Gregorii XIII. & Philippi II. Regis Hiſpaniarum, & Indiarum. 748
M. Mexicanum, in eo præſidente Illuſtriſs. Petro Moya de Conteras Archiep. Mexicano celebratum an. 1585. tempore Xiſti V. 751

SEXTA CLASSIS.

POſt conſtitutiones, & Bullas Pontificum Romanorum ſubjunguntur Pontificum aliquot aliorum conſtitutiones Diœceſanæ. 755
P. Statuta Synodalia Pariſienſium Epiſcoporum Galonis Cardinalis, Odonis, Vvillielmi. ibid.
M. Sermo Synodalis Guillielmi Meldenſis Epiſcopi. 796
C. Conſtitutiones Synodales Diæceſis Carnotenſis ſub Ludovico Guillart Epiſcopo. 800
A. Acta, & Statuta Synodi Diæceſanæ Auguſtenſis. 894
T. Synodus Trevirenſis an. 1548. 709
B. Decretum ex ſtatutis Synodalibus Claudii D. Ahei Archiep. Bilontini. 852
T. Statuta primæ Synodi Diœceſanæ Tullenſis ab Illuſtriſs. & Reverendiſs. D.D. Andrea du Sauſſai Epiſcopo, & Comite Tullenſi S. R. I. P. Tulli die quinta Junii anno Domini 1658. celebratæ.

Hæc Synodus tardius in manus noſtras venit, unde non potuit ſuo loco integra reponi, ut optabamus, ægre ferentes quid minimum ex tanti viri laboribus deperdi. Continet autem plura decreta utilia de fidei Chriſtianæ profeſſione, & doctrina, de obſervandis per concionatores, de ſingulis Sacramentis, de Officio Parochorum, ac vita, & honeſtate Presbyterorum, & cæterorum Clericorum, & quibuſdam aliis opportunis ad medendum corruptis moribus, vitiis, & abuſibus, qui per longam Sedis Epiſcopalis vacationem in Diœceſim irrepſerant.

F I N I S.

NOI

Digitized by Google

NOI REFORMATORI
Dello Studio di PADOA.

HAvendo veduto per la fede di reviſione, & approbatione del P. F. Ambroſio Liſotti Inquiſitore di Padova nel libro intitolato: *Conciliorum omnium &c. Tomus Secundus, opera, ac ſtudio M. L. Bail, Abbavillai, Doct. Theol. ac Propœnitentiarii Pariſ.* non eſſervi coſ' alcuna contro la Santa Fede Cattolica, e parimente per atteſtato del Segretario noſtro niente contro Prencipi, e buoni coſtumi, concedemo licenza a Zuane Manfrè, che poſſi eſſere ſtampato, oſſervando gli ordini in materia di ſtampe, e preſentando le ſolite copie alle pubbliche Librarie di Venetia, e di Padoa.

Dat. 30. Marzo 1700.

(Alviſe da Moſto Proc. Reff.
(Ferigo Marcello Proc. Reff.
(Girolamo Venier Kav. Proc. Reff.

Agoſtino Gadaldini Secr.

SUMMA

Digitized by Google

SUMMA
CONCILIORUM
Ordinata, aucta, illuſtrata
A M. LUDOVICO BAIL
DOCTORE THEOLOGO PARISIENSI.

QUARTA CLASSIS CONCILIORUM PROVINCIALIUM, quæ vulgo in Summis Conciliorum reperiuntur.

IAm emenſis Generalibus Conciliis in præcedenti volumine, facilius erit adire claſſes provincialium, regionaliumve, quæ ne ſi multitudine ſua ſimul in unum coacerventur, animum lectoris confundant, cum hac partitione exhibebimus, ut in hac quarta claſſe ea ſedem occupent, quæ magis ordinarie in vulgatis hactenus Synodorum Summis continentur, ſeu ea legitima ſint, ſeu illegitima: ſeu probata, ſeu non probata: ſeu didactica, & decretoria, ſeu pure hiſtorica, itaut tamen non pauca addantur, quæ ad eorum illuſtrationem, ſeu explicationem pertinent, ea pro quinta claſſe reſervantes, quæ in additione noſtra ad Summam Conciliorum jam ab anno 1645. luce publica donata ſunt, cum aliquot aliis Conciliis, quæ ab eo tempore nobis occurrerunt. Sexta porro, & ultima claſſis dabit quaſdam Epiſtolas decretales, ac Bullas ſelectas Summorum Pontificum de doctrina, quæ hoc loco ponuntur, ne ſeries Conciliorum turbaretur, cum, ſi ratio authoritatis haberetur, minime in poſtrema claſſe reponi debuiſſent, additis etiam quorumdam Epiſcoporum Synodalibus decretis, ſi voluminis moles non impediat.

PRIMUM SÆCULUM.

CONCILIUM HIEROSOLYMITANUM SUB D. PETRO HABITUM, Anno Chriſti 51. contra Cherintum de hac quæſtione, an ſervandæ eſſent ceremoniæ legis antiquæ cum lege nova.

Plurimas fuiſſe Apoſtolorum conventiones diximus ſecunda claſſe: hanc autem præcipue proponimus, quod formam præbuerit ſubſequentibus Conciliis. Et quamvis univerſalis non ſit, in qua quatuor tantum Apoſtoli interfuerunt, primum tamen locum tenere videtur inter Nationalia, aut Provincialia Concilia, quibus nunquam tantus honor acceſſit ex præſentia quatuor Apoſtolorum. Deſcribitur autem in libro Actuum Apoſtolorum cap. 15. ſequentibus verbis.

ET quidam deſcendentes de Judæa docebant fratres, quia niſi circumcidamini ſecundũ morem Moyſi, non poteſtis ſalvari. Facta ergo ſeditione non minima Paulo, & Barnabę adverſus illos, ſtatuerunt, ut aſcenderent Paulus, & Barnabas, & quidam alii ex aliis ad Apoſtolos, & Preſbyteros in Jeruſalem ſuper hac quęſtione. Illi ergo deducti ab Eccleſia pertranſibãt Phęnicem, & Samariam, narrantes converſiones gentium, & faciebant gaudium magnum omnibus fratribus. A Cum autem veniſſent Jeroſolymam, ſuſcepti ſunt ab Eccleſia, & ab Apoſtolis, & ſenioribus, annunciantes, quanta Deus feciſſet cum illis. Surrexerunt autem quidam de hęreſi Phariſęorum, qui crediderunt, dicentes, quia oportet circumcidi eos, præcipere quoq; ſervare legem Moyſi: conveneruntque Apoſtoli, & ſeniores videre de verbo hoc. Cum autem magna conquiſitio fieret, ſurgens Petrus, dixit ad eos: Viri fratres, vos ſcitis, quoniam ab antiquis diebus Deus in nobis elegit per os meũ audire gen-

tes verbum Euangelii, & credere; & qui novit corda, Deus teſtimonium perhibuit, dans illis Spiritum ſanctum, ſicut & nobis, & nihil diſcrevit inter nos, & illos, fide purificans corda eorum. Nunc ergo quid tentatis Deum imponere jugum ſuper cervices diſcipulorum, quod neque Patres noſtri, neque nos portare potuimus? ſed per gratiam Domini Jeſu Chriſti credimus ſalvari, quemadmodū & illi. Tacuit autem omnis multitudo, & audiebant Paulum, & Barnabam narrantes, quāta Deus fecerit ſigna, & prodigia in gentibus per eos. Et poſtquā tacuerunt, reſpondit Jacobus, dicens: Viri fratres, audite me, Simon narravit, quemadmodū primum Deus viſitavit ſumere ex gentibus populū nomini ſuo, & huic concordant verba Prophetarū, ſicut ſcriptum eſt: Poſt hæc revertar, & rędificabo tabernaculū David, & quod decidit, & diruta ejus rędificabo, & erigā illud, ut requirant cæteri hominum Dominū, & omnes gentes, ſuper quas invocatum eſt nomen meum, dicit Dominus faciens hæc. Notum a ſæculo eſt Domino opus ſuum. Propter quod ego judico non inquietari eos, qui ex gentibus convertuntur ad Deum, ſed ſcribere ad eos, ut abſtineant ſe a contaminationibus ſimulacrorum, & fornicatione, & ſuffocatis, & ſanguine. Moyſes enim a temporibus antiquis habet in ſingulis civitatibus, qui eum prædicent in Synagogis, ubi per omne ſabbatum legitur. Tunc placuit Apoſtolis, & ſenioribus cum omni Eccleſia, eligere viros ex eis, & mittere Antiochiam, cum Paulo, & Barnaba, Judam, qui cognominatur Barſabas, & Silam viros primos in fratribus, ſcribentes per manus eorum. Apoſtoli, & ſeniores fratres, his, qui ſunt Antiochiæ, & Syriæ, & Ciliciæ, fratribus ex gentibus, ſalutem. Quoniam audivimus, quia quidam ex vobis exeuntes turbaverunt vos verbis, evertentes animas veſtras, quibus non mandavimus: placuit nobis collectis in unum eligere viros, & mittere ad vos, cum chariſſimis noſtris Barnaba, & Paulo hominibus, qui tradiderunt animas ſuas pro nomine Domini noſtri Jeſu Chriſti. Miſimus ergo Judam, & Silam, qui & ipſi vobis verbis referent eadem. Viſum eſt enim Spiritui ſancto, & nobis nihil ultra imponere vobis oneris, quam hæc neceſſaria, ut abſtineatis vos ab immolatis ſimulacrorum, & ſanguine, & ſuffocato, & fornicatione, a quibus cuſtodientes vos bene agetis. Valete. Illi ergo dimiſſi deſcenderunt Antiochiam, & congregata multitudine, tradiderunt Epiſtolam. Quam cum legiſſent, gaviſi ſunt ſuper conſolatione.

Controverſia, & elucidatio hujus Concilii Hieroſolymitani.

CIrca hoc Concilium conſideranda tria potiſſimum. 1. Origo, & cauſa Concilii. 2. Modus, quo res controverſa decreta eſt, 3. Exequutio Concilii. Jam enim

A diximus 1. par. claſſ. 2. in Concilio Apoſtolorum, Concilium iſtud generale non fuiſſe, ad quod omnes Apoſtoli vocati non fuerunt.

Quod ſpectat ad 1. Origo iſtius Concilii fuit diſſenſio inter Chriſtianos Antiochiæ orta de obſervatione legalium, ſeu antiquæ legis Moſaicæ, quam quidam ad Chriſti fidem converſi ſervandam eſſe contendebant ſimul cum lege Chriſtiana, cum lex Moſaica a Deo eſſet, & non intelligerent figuram fuiſſe alterius legis, qua adveniente, ceſſare debebat. Hujus diſſenſionis Author fuit Cherintus, ſi D. Epiphanio credimus lib. 1. adverſus hæreſes, cum agit adverſus Cherintianos: *Atque*, inquit de Cherinto loquens, *chariſſimi, idem ille fuit, qui Apoſtolorum tempore tumultum illum excitavit, cum Jacobus, cæterique Apoſto-*

B *li litteras Antiochiam ſcripſerunt*, &c. Act. 15.

Quod ſpectat ad 2. Non levis eſt difficultas, qui præfuerit in hoc Concilio, an D. Petrus tanquam Pontifex Eccleſiæ univerſalis, aut Apoſtolus Judæorum, an D. Jacobus tanquam Epiſcopus Hieroſolymæ, ubi habebatur Concilium.

Vincentius Belvacenſis ita dictus non ab Epiſcopatu urbis, ſed ab inhabitatione, lib. 8. ſpeculi hiſtorialis, cap. 11. ſic cenſet. Poſt hæc Jacobus authoritate Pontificali protulit definitivam ſententiam, quia quæſtio iſta mota eſt in Eccleſia Hieroſolymitana, cujus Epiſcopus erat, nec poterat ad alium transferri, niſi per appellationem: Petrus enim nondum erat conſtitutus in Cathedra Pontificali, ſed paulo poſt, ſcilicet eodem

C anno aſcendit Romam.

Hæc autem ſententia ſtare non poteſt, nam Chriſtus ſtatim poſt reſurrectionem Divo Petro primatum Sacerdotalem contulit, & illico Divus Petrus, veluti poſſeſſione adepta, munus ſuum obiit, & executus eſt in quatuor maxime negotiis, ut liber Actuum Apoſtolorum non obſcure declarat. 1. In Matthiæ electione Act. 1. congregata enim Eccleſia, cæteris tacentibus, ſurgens Petrus, tanquam omnium caput, verba fecit de ſupplendo proditoris Judæ Apoſtolatu. 2. Cum Judæi Apoſtolis ebrietatem exprobrarent, quod variis linguis loquerentur, Divus Petrus, tanquam dux in acie, contra adverſarios Eccleſiæ acriter invectus, Act. 2, cap. 3. Cum vocati eſſent Apoſtoli ad Tribunal Sacerdotum Judæorum, ut de ſanato claudo rationem redderent, Divus Petrus, tanquam omnium caput, ora-

D tionem habuit, ac cauſam illam totius Eccleſiæ impavidus tractavit, Act. 4. cap. 4. ſacrilegium Ananiæ, & Saphiræ, tanquam Eccleſiæ Judex, inſolita pœna punivit, Act. 5. Quibus, cum in poſſeſſione Summi Pontificatus eſſet, in præſenti controverſia de jure potuit ipſemet authoritate prima Pontificali rem definire. Nec neceſſe erat, ut Romæ poſſeſſionem Cathedræ adeptus eſſet: etſi enim quadam congruitate deceret Petri, ac Eccleſiæ Summum Sacerdotium Romæ eſſe, quod ibi fuerat, ac eſſet ſummum mundi imperium; ut tamen Sacerdotium Synagogæ variis in locis fuit, priuſquam Hieroſolymæ ſtatueretur; idem eſt de Sacerdotio ſummo Eccleſiæ Chriſti; primo enim ſtetit Hieroſolymæ in D. Petro, ſed illic a Judæis odioſus,

E turbata Eccleſia, peregrinari cœpit Antiochiam D. Petrus, ubi Pontificii ejus Cathedra primo fuit a gentibus ſolemniter admiſſa, atque ex hinc Romam migravit, ut in hac urbe metropoli maxima mundi fixum maneret Sacerdotium, ſicut Aaronicum poſt aliquot locorum mutationes, Hieroſolymæ Judæorum Metropoli ſtatutum fuerat.

Toſtatus Abulenſis in caput 17. Matthæi, quæſt. 13. putat, Jacobum definitivam protuliſſe ſententiam, veluti totius Eccleſiæ organum, & quolibet de aſſiſtentibus majorem, eamque authoritatem habuiſſe, non in quantum erat Apoſtolus, ſed in quantum erat Epiſcopus Hieruſalem, cui omnes Apoſtoli in regione illa erant quodammodo ſubditi. At hic eſt error Toſtati, quem ſequutus eſt Calvinus: in quacumque enim Diœceſi ſit Summus Pontifex Eccleſiæ, in ea præſi-

dec,

det, & ſubditum habet Epiſcopum loci, cum illius reſpectu, qui Paſtores ſunt aliorum, oves ſint, quarum paſcendarum regimen a Chriſto accepit. Ideoque verius eſt D. Petrum primo loquentem in hoc Concilio definitivam protuliſſe ſententiam, cui alii adhæſerunt, approbantes, quæ dixerat, ac poſt omnium ſuffragia deciſiva, concluſio facta eſt uno omnium conſenſu: unde nec dum definiebatur res abſolute, cum D. Jacobus ſuffragium dixit, non enim adhuc facta erat concluſio communis, ſed de illa ſubjungitur poſt verba Jacobi; *Tunc placuit Apoſtolis, &c.* Et præſides Conciliorum primos ſententiam dixiſſe in Synodis, pluries infra obſervari poterit.

Quod ad 3. ſpectat, ubi pronuntiata eſt ſententia, ut exequutioni demandaretur, miſſi ſunt, qui eam deferrent, ac promulgarent Antiochiæ, quia non ſatis eſt, quod Concilia quidpiam definiant, niſi etiam ea, quæ definierunt, publicentur, ut deinceps obſervatum fuit, quoniam, ut lex obliget, neceſſe eſt eam promulgari. Similiter ſolent dicere Patres in Concilio: Hæc ſancta Synodus in Spiritu ſancto legitime congregata, ſequendo normam hujus Concilii, in quo ſub hac formula definitio concepta, *viſum eſt Spiritui ſancto, & nobis*, id eſt, nobis a Spiritu ſancto inſpiratis. Bene D. Joannes Chryſoſtomus, & Oecumenius in Acta Apoſt. *Viſum eſt*, ajunt, *Spiritui ſancto, & nobis.* Nuſquam enim de his diſſeruit Chriſtus, ſed hi a lege hæc dicunt, ne ergo humanum eſſe videretur, ajunt, Spiritui ſancto viſum eſſe. Putat porro idem per ſuffocatum cædem dumtaxat probiberi, quaſi eſſet idem abſtinere a ſanguine, & ſuffocato, unde forſan profluxit apud Chriſtianos, ut tria crimina hic prohibita tam difficile abſolutionem conſequerentur. Vincentius Belvacenſis loco citato per ſuffocatum intellexit peccatum, quod in confeſſione non detegitur. Quod magis morale eſt, & Concionibus aptum. Vulgo intelligitur, ut verba ſonant: hancque prohibitionem factam fuiſſe ab Apoſtolis ad tempus, ne omnimoda eſſet diſſimilitudo inter gentiles, & Judæos. Hæc tamen prohibitio, ut erat de jure poſitivo, abrogari potuit cum tempore, quamvis Græci adhuc eam obſervent. Cæterum plura alia circa hoc Concilium in controverſiam revocantur.

Ac 1. Cyprianus lib. 3. ad Quirinum omiſit iſtud de ſuffocato. Omiſerat & Irenæus l. 3, contra hæreſes. c. 12. imo ſicut unum iſte omiſit, ſic aliud addidit, & quæcumque non vultis fieri vobis, aliis ne faciatis. Certum tamen eſt iſtos patres, ait Gregorius Ambianas Capuccinus ad cap. 12. lib. de pudicitia, per ſanguinem idem intellexiſſe, ac per ſuffocatum, ideo unum utroque verbo indicaſſe.

Leges Eccleſiæ.

Deinde vertitur in dubium, an ex decreto hujus Concilii probari poſſit authoritatem condendi leges eſſe in hominibus, ac Epiſcopis. Negat Calvinus lib. 4. Inſtit. cap. 10. aſſeritque Apoſtolos tantum ea ſtatuiſſe, quæ lege divina præcepta erant ad vitandum infirmorum ſcandalum, quia cum Apoſtoli contenderent eo tempore liberare fideles a jugo legis antiquæ, non eſt credibile novam eis legem impoſuiſſe. Ad hæc D. Paulus interfuit huic Concilio: at 1. ad Cor. 8. & 10. facultatem concedit veſcendi Idolothytis, niſi infirmi ſcandalizarentur. Hæc tamen non obſtat, quin bene inferatur in Eccleſiæ præſidibus auctoritas ad condendas novas leges, cum non fiat mentio ſcandali in decreto Apoſtolorum: quin etiam potuiſſent Apoſtoli tunc alia præcepta imponere, ut patet ex verbis D. Pauli, *nihil ultra imponere vobis*. Habebat autem manducatio ſuffocati quamdam ſpeciem ethnicæ ſuperſtitionis, quod animalia ſuffocata, tamquam pretioſum ſacrificium, gentes falſis Diis dedicabant. Quod notavit D. Thomas 1. 2. qu. 102. art. 6. D. autem Paulus vel voluit iſtud præceptum auctoritate Apoſtolica, qua pollebat, pro tunc indicare Corinthiis: vel ſi præceptum hoc jam novum notum habebant, tantum voluit illis indicare illam manducationem Idolothytorum nihil mali ex natura rei habere, cum idolum nihil ſit ad deſtruendam opinionem, quam recens converſi ut plurimum habebant, quod ex natura rei non liceret veſci carnibus, tamquam ex ſacrificio contaminatis. Interim tamen non diſſeruit, an ratione præcepti Apoſtolorum illis veſci liceret, quod hoc jam notiſſimum eſſet. De quibus plura tractat Gabriel Vaſques 1. 2. t. 2. diſp. 152. cap. 2.

Adhuc circa iſtud Concilium quidam volunt B. Virginem Mariam in eo præſidem fuiſſe, eamque opinionem tribuunt Ruperto l. 1. in Cantica, ac Caniſio lib. 5. de corrupt. verbi Dei in Mariali c. 13. ita Benzonius ſuper Canticum Deiparæ cap. 13. Sed utrumque ſcriptorem liberat ab iſta opinione Theophilus Raynaudus in *Dypticis Marianis* par. 1. punct. 10. num. 13. vocatque furfur doctrinæ: nec enim iis prærogativis a fœmineo ſexu alienis decoravit Chriſtus matrem ſuam: nec conſiſtum erat talem præſidem habere iſtud Concilium Hieroſolymitanum, quod veluti forma Conciliorum omnibus ſæculis futurum erat. Etſi non inficiandum plura Apoſtolos ex directione, & conſilio Deiparæ egiſſe, ut eſſet magiſtra magiſtrorum.

Quod etiam addunt quidam ex Hiſpania, decretum fuiſſe per Apoſtolos de immaculata ejus Conceptione in hoc, aut alio Concilio (qua de re agit Joannes Euſebius in *Parthenicis operibus*) fide probabili caret, nec nos morabitur.

Antiochena Synodus ſub D. Petro, anno 57.

PAmphilus Martyr (prout refert Turrianus lib. 1. cap. 21. adverſus Magdeburgenſes) teſtatur, Antiochiæ ab Apoſtolis, ad ſedandas controverſias illic exortas, habitam eſſe Synodum, atque in ea editos fuiſſe Canones, in Bibliotheca Origenis poſtea repertos. De hac eadem Synodo Innocentius Ep. 18. agens de Antiochena Eccleſia: *Ubi*, inquit, *& nomen accepit religio Chriſtiana, & quæ conventum Apoſtolorum apud ſe celeberrimum meruit.* Firmiſſimum teſtimonium huic Concilio Apoſtolorum Antiochiæ celebrato præbet Concilium Nicænum ſecundum Act. 1. his verbis: *In Antiochena Synodo ſanctorum Apoſtolorum dictum eſt, ſalvatos non debere, &c.*

Canones in hoc Concilio editi, & in compendium redacti.

I. Ut credentes in Dominum Jeſum, quos illius temporis homines (ut habetur in Actis Apoſt. c. 11.) appellabant diſcipulos, Chriſtiani dicerentur.

II. Ne baptizatus Judaico more circumcideretur.

III. Ut omni nationi ad Eccleſiam aditus pateret, nec quiſquam a Chriſtiana religione excluderetur.

IV. De vitanda avaritia, & queſtibus iniquis.

V. De vitio gulę coercendo, curioſitateque ludorum, qui in theatris exhiberi ſolent, vitanda: & de abſtinendo a juramento.

VI. De vitanda ſcurrilitate, & moribus Gentium.

VII. Abſtinentiam ſanguinis, & ſuffocati in Synodo Hieroſolymitana pręceptam confirmat.

VIII. Ne decipiantur ſalvati ob idola, ſed pingant ex oppoſito divinam, humanamque manufactam, impermixtam effigiem Dei veri, ac Salvatoris noſtri Jeſu Chriſti, ipſiuſque ſervorum, contra idola, & Judæos. Neque errent in idolis, neque ſimiles fiant Judæis.

IX. *& ultimus.* De non admittendo Judæorum delectu ciborum.

Controverſia hujus Synodi circa Canonem I. de nomine Chriſtiani.

QUare Chriſtiani populi ab hoc nomine, Chriſtus, denominantur Chriſtiani, non autem a nomine, JESUS, vocantur Jeſuitæ? ait Pelbartus de Temiſvar p. 2. *roſarii* ſub finem.

Reſpondetur ſecundum Doctorem, quod plures ſunt rationes: una ex parte Græci ſermonis; Nam, ut Chryſoſt. dicit ſuper Matth. Chriſtiani prius in Judæa, & ubique vocabantur Nazaræi, ſed poſtea in Græcia apud Antiochiam, creſcente numero Chriſtianorum, permutatum eſt nomen, ut dicerentur Chriſtiani: quia vero hæc permutatio facta eſt in Græcia, ideo nomine Græco a Chriſto nominantur, & non a nomine Hebræo, ſcilicet Jeſus.

Alia ratio, quia nomen, Jeſus, eſt nomen divinitatem Chriſti reſpiciens, dicitur enim Jeſus, ideſt, Salvator: ſalvare autem Dei eſt proprium: ſed nomen, Chriſtus, ideſt unctus, convenit Chriſto ratione humanitatis, in quo communicat nobiſcum: unde Chriſtiani ſunt uncti, tanquam pugiles contra mundum, carnem, & diabolum pro Chriſto Rege. Ergo, &c.

Chriſtiani nomen unde.

Tertia ratio ex derivatione nominis, & imitatione: nam Bern. ſuper Cant. ſer. 15. dicit: Chriſtianus particeps nominis eſt, & hæreditatis: Chriſtianus ſum, Chriſti frater ſum, ſi ſum, quod dicor, hæres ſum Dei, & cohæres Chriſti. Et Auguſtinus de vita Chriſtiana dicit: Non in hoc tantummodo nomine, quod Chriſtiani dicimur, nobis blandiamur, ſed propter hoc etiam nos judicari credamus, ſi nobis fruſtra nomen vindicemus alienum. Nomen Chriſti ille fruſtra ſortitur, qui Chriſtum actibus minime imitatur. Hæc ille. Proinde Chriſtianus definitur ſic ſecundum Joannem Climacum lib. ſcalæ: Chriſtianus eſt imitator Chriſti, ſecundum quod poſſibile eſt homini verbis, & operibus, & intentione, recte, & ſine querela credenti in Deum, & ſanctam Trinitatem; ſed quia non tenemur Chriſtum imitari in operibus divinis, puta in miraculis faciendis; ideo non denominamur a nomine, Jeſus, quod ratione divinitatis Chriſto competit. Sed quia tenemur in operibus virtuoſis, & bonis: ideo a Chriſto, quod eſt ipſi competens ratione humanitatis, derivatum nomen habemus Chriſtianum: nam & ſecundum Grammaticam regulam, omne derivatum ſequi debet ſuum primitivum. Ergo Chriſtianus ſicut nomine, ita & opere ſequi debet Chriſtum. Unde & Hieron. in teſtamento: Fruſtra Chriſtianum nomen habet, qui operibus diabolum ſequitur, &c. ex his patet Dei bonitas, & juſtitia laudabilis in Chriſtianos.

Porro Diſcipulus, cui nomen eſt Eroſtus, qui ex humilitate diſcipuli nomen ſibi attribuit, ſermone 19. eandem verſat quæſtionem, aitque nos non nominari a Jeſu Salvatos, ſicut a Chriſto nominantur Chriſtiani, quia nunc debemus eſſe reges regentes noſmetipſos, & Sacerdotes hoſtias ſpirituales offerentes, juxta illud Apoc. 1. *Feciſti nos Deo noſtro regnum, & Sacerdotes.* Hæc enim importat nomen Chriſti. Sed in futuro nominamur a nomine Jeſu ſalvati, quod amplius nunquam poſſumus amittere. Unde Iſaiæ 51. *Salus mea in ſempiternum erit.*

Hæc tamen intelligenda ſunt ſecundum quamdam convenientiam: nihil enim repugnat quoſdam a Jeſu denominari, qui ſpeciali magis modo præ cæteris ei colendo, ac diligendo totos ſeſe addicant: ſicut etſi totus exercitus ſit Regis, aut Imperatoris, quædam tamen agmina præ cæteris vel Regia, vel Imperatoria dicuntur. Intenderuntque tantum Apoſtoli in hac Synodo, ne fideles communiter vocarentur aut Nazaræi, aut Galilæi, ſicut plerique eos nuncupabant, ſed Chriſtiani.

Non moramur hic in aſſerendo imaginum cultu, quas Apoſtoli contra Idola erigi voluerunt. De hoc quippe ſatis egimus in controverſiis ſeptimæ Synodi, claſſe 2. Tantum hic advertimus Hæreticorum auda-

A ciam, qui imagines Chriſti Idola vocare non verentur, quas Apoſtoli ad delenda Idola gentium facere, & colere juſſerunt: imo potius Idolis gentium favent, dum Idolis falſorum Deorum imagines veri Dei, & Salvatoris noſtri Jeſu Chriſti opponere volunt. Ait prædictus Turrianus lib. 1. pro Canonibus Apoſtolorum cap. 25. ubi tantum hic partem Canonum hujus Synodi Antiochenæ eſſe aſſerit. Porro teſtatur Ruffinus Euſebii Interpres lib. 6. Eccleſ. Hiſt. cap. 23. hunc Pamphilum Bibliothecam Cæſarienſem inſtruxiſſe, conquiſitis antiquorum ſcriptorum voluminibus, ac præcipue Origenis, pro quo etiam Apologiam condidit, ut libros ejus, ac volumina nota habere potuerit.

SÆCULUM SECUNDUM.

B

Concilia aliquot de Paſchatis obſervatione ſub Victore Papa habita contra Quartodecimanos.

Concilium Romanum ſub Victore, anno 198.

HOc Concilium habitum eſt Romæ, anno Domini 198. Imperii Severi 4. Theophilus Cæſarienſis Epiſcopus per Victorem vocatus huic interfuit: Victor Pontifex eidem præfuit. Decretum eſt, Paſcha non 14. Luna primi menſis, ſed potius die Dominico poſt 14. Lunam, & vernale Æquinoctium occurrente, prout ab Apoſtolis traditum eſt, celebrandum eſſe. Euſebius lib. 5. Hiſt. cap. 22. Liber Pontificalis in vita Victoris. Actorum in hoc Concilio nihil extat.

C

Concilium Palæſtinum ſub Victore, anno 198.

EOdem anno Chriſti nati, & Severi Imperatoris, auctoritate Victoris Romani Pontificis, Cæſareæ in Palæſtina Theophilus Cæſarienſis Metropolitanus Epiſcopus hoc Concilium coegit, quo de tempore Paſchatis celebrandi idem conſtitutum eſt, quod præcedente, & ſequentibus quibuſdam aliarum Provinciarum Conciliis, nimirum, nequaquam licere Chriſtianis decimaquarta die primi menſis Paſcha celebrare. Euſebius prædicto loco. Hujus fragmentum plane aureum extat apud Bedam de Æquinoctio vernali, tom. 2.

Concilium Ponticum, anno 198.

D EOdem tempore, & ob eandem cauſam in Ponto a Palma hoc Concilium Provinciale celebratum eſt, & de Paſchatis obſervatione idem, quod præcedentia definivit. Euſebius prædicto loco. Acta non extant.

Concilium Oſroenum ſub eodem, anno 198.

DE hoc, & quodam alio Concilio Achaico tunc celebrato, ita Euſebius lib. 5. c. 22. *Aliud porro Eccleſiarum* (Concilium intelligo) *quæ Oſroenum, & reliquas in eo loco civitates incolebant. Aliud ſeparatim Bachyli Eccleſia Corinthiorum Epiſcopi: & alia denique aliorum prope infinitorum, qui uno conſenſu, judicioque uno eandem de illius feſti* (Paſchatis nimirum) *obſervatione tulere ſententiam.* Neque horum
E quidquam extat.

Concilium Aſiaticum reprobatum, anno 198.

HOc Concilium ob cauſam Paſchatis circa hæc tempora Aſiani Epiſcopi per Polycratem Epheſinum Epiſcopum celebrarunt. In quo putantes ſe Evangelio, & majorum traditionibus inhærere, a conſuetudine celebrandi Paſcha die 14. primi menſis, etiamſi in Dominicum non incideret, recedendum non eſſe conſtituerunt, idque per Polycratem ad Victorem Romanum Pontificem reſcripſerunt. Victor Pon-

Digitized by Google

Pontifex, hoc reſponſo accepto, Concilium reprobavit, & contra pertinaces, quam excommunicationis ſententiam diu minatus fuerat, executus eſt. Hanc Victoris ſententiam contra Orientales poſtea Patres Niceni Concilii confirmarunt. Euſebius lib. 5. cap. 23. & ſeq.

Concilium Gallicum ſub Irenæo Lugdunenſi Epiſcopo, tempore Victoris Papæ, & Severi Imperatoris, pro Controverſia de die Paſchatis, anno Domini 198.

Ex eodem Euſebio lib. 5. cap. 23.

B IN Provinciis Aſiæ quæſtio non minima exoritur, velut ex antiqua eorum obſervatione deſcendens, quod quartadecima Luna putarent omnimodo generale Paſcha obſervandum, quando ſcilicet Judæis Paſcha Agnus præcipitur immolari, veluti neceſſario confirmantes, quacumque die ſeptimanæ quartadecima Luna veniſſet, ſolvi debere jejunium, cum talis conſuetudo in nullis prorſus aliis unquam obſervata fuiſſet Eccleſiis; ob quam cauſam conventus Epiſcoporum, & Concilia per ſingulas quaſque Provincias convocantur: prorogatiſque ad ſe invicem Epiſtolis de ſingulis quibuſque locis unum omnes Eccleſiaſticum dogma confirmant; ne liceat aliquando, niſi in die Dominica, in qua Dominus ſurrexit a mortuis, Dominicum Paſchæ celebrare myſterium, & in hac C ſola ſolvendum eſſe Paſchæ jejunium. Extat denique uſque in hodiernum diem Concilii apud Cæſaream Paleſtinæ habiti decretum, in quo primus eſt Theophilus ipſius Cæſareæ Epiſcopus, & Narciſſus Hieroſolymorum Sacerdos. Habetur & in urbis Romæ Concilio ſimile aliud decretum, cui præfuiſſe Victor Epiſcopus judicatur, & Ponti Provinciæ Palmas. Gallorum quoque conventus extat: Irenæum Præſulem ſcribens: Achajæ vero Bachilum Corinthiorum Eccleſiæ Epiſcopum. Qui omnes diverſis e locis unam, eandemque judicii ſui ſententiam protulere. Et cap. 24. Sed Epiſcopi religionis Aſianæ, ſervandam magis a veteribus ſibi traditam conſuetudinem confirmabant. In quibus Polycrates, &c.

Controverſia.

D OCcaſione hujus Concilii duæ potiſſimum moveri ſolent quæſtiones. Prima, an Victor Summus Pontifex de facto excommunicaverit Aſianos Epiſcopos, an tantum comminationibus uſus fuerit: Secunda, ſi de facto excommunicaverit, an ſit propterea reprehenſibilis, quaſi nimia ſeveritate uſus fuerit.

Quoad primam quæſtionem, aliquibus viſum eſt, Victorem de facto non excommunicaſſe Aſiæ minoris Epiſcopos, propter illa verba Euſebii cap. 24. *Victor Romanæ Eccleſiæ Epiſcopus, pertinacius agens, paſſim potius Aſiæ, ac vicinarum Provinciarum Eccleſias a communionis ſocietate abſcindere nititur, tanquam in hæreſim declinantes, & litteras mittit, quibus omnes ſimul abſque diſcuſſione ab Eccleſiaſtico fœdere ſegregaret. Sed non omnibus placebat.* E Quibus verbis nihil amplius ſignificari videtur, quam quod voluerit eos excommunicationis gladio ferire, miſeritque litteras excommunicationis, quæ an publicatæ fuerint, incertum eſt.

Attamen communior eſt ſententia de facto eos excommunicaſſe propter ſequentia verba: *Nam, ut Irenæus, &c. Victorem tamen arguit, quod non recte fecerit abſcindere à corporis unitate tot, & tantas Eccleſias Dei, quæ morem ſibi antiquitus traditum cuſtodirent.* Quæ verba ſatis dilucide actualem excommunicationem important.

Quoad ſecundam quæſtionem, viſus eſt Summus Pontifex Victor reprehenſione dignus Polycrati, qui

A Primatum agere videbatur in Aſiæ Epiſcopos, qui cum Judæis decimaquarta Luna Paſcha celebrabant. Scribit enim ad Victorem, id obſervatum ex antiqua traditione ab omnibus Aſiæ Epiſcopis, etiam a S. Joanne Evangeliſta, qui ſupra pectus Domini recubuit, a Polycarpo Smyrnæ Epiſcopo, & martyre, quorum acta condemnare æquum non ſit. Sed & D. Irenæus cum cæteris Galliæ Epiſcopis, quamvis cenſeret Paſcha celebrandum in die Reſurrectionis Dominicæ, Victorem tamen arguit de tali excommunicatione, maxime quod Pontifices Romanos, qui ante ipſum Romæ Sacerdotium tenuerunt, S. Anicetus, Pius, Hyginus, Teleſphorus, & Xiſtus pacem habuerint cum Aſiæ Epiſcopis, qui decimaquarta Luna celebrabant, qui nunquam repulſi ſunt ab Eccleſiæ ſocietate: itaut pro more iiſdem tranſmiſſa ſit ſolemniter Euchariſtia a Romanis Pontificibus. Extant utriuſque Epiſtolæ cap. 24. ſupra citato, quibus Victorem a ſententia dimovere conantur.

Lubet etiam Auctoris in omnibus non probati attexere verba in Epiſtola nuncupatoria, quæ præmittitur D. Irenæi operibus, quem laudat, eo quod magna libertate, inquit, Victorem reprehenderit, quod præter exemplum eorum, quibus ſucceſſerat, tam facilis eſſet ad amputandas Eccleſias, non in fide, ſed in ritibus quibuſdam diſſidentes. Refert hæc fuſius Eccleſiaſticæ Hiſtoriæ lib. 5. cap. 24. Hæc Irenæus, cum nunc Ptolemæi quidam ex quamlibet frivolis nugis hæreſeon, & ſchiſmatum excitent calumniam. *Eraſmus Roterod.*

In hac lite Polycratem non moror, qui ſtudio partium laboraverit, & cum Judæis in Paſchate celebrando conſpiraverit contra monitionem Summi Paſtoris Eccleſiæ, cui obedire debuit. Nec eum excuſat exemplum D. Joannis, quod pro ſe afferebat, ille enim, ut ait Beda lib. 3. Hiſtor. c. 25. celebravit Paſcha decimaquarta die, ut ſe in illis initiis accommodaret Judæis ad fidem converſis, ſicut propter eandem cauſam Paulus Apoſtolus Timotheum Epiſcopum circumcidit. Attamen D. Petrus Romæ inſtituit, ut Paſcha die Dominico celebraretur, cujus inſtitutio debet prævalere. *Inſtituitur dies Dominica pro die Paſchatis.*

Quod vero ſpectat ad D. Irenæum, non tam zelo amaro, & reprehenſionis Victorem arguit, quam zelo pacis, & concordiæ in Eccleſia Dei; cum enim ejus nomen pacificum, & pacis ſtudioſum ſignificet, hanc maxime flagitavit in hac controverſia, dolens Eccleſiæ membra nobiliſſima a capite ſuo ſeparari, non conſiderans omnia, quæ Victor in ſpecula Eccleſiæ conſtitutus perſpiciebat, propter quæ juſtiſſime motus fuerit ad eos a corpore abſcindendos, quos prædeceſſores ſui juſtiſſime etiam toleraverant, propter diverſum rerum ſtatum, & circumſtantiarum non mediocrem mutationem. Ut enim ait Baronius ad annum Chriſti 198. num. 15. re minus plene, & imperfecte narrata, facile erit, ut Victorem quiſque nimiæ ſeveritatis, & auſteritatis accuſet; nam præter hoc, quid ultra ei adſcribat, nemo habet. At rem accuratius perſcrutemur. Quamdiu cum Catholicis tantum acta res eſt, tolerabile viſum fuit Romanis Pontificibus permittere Aſianos more Judæorum, decimaquarta Luna Paſcha celebrare. At, cum hæc indulgentia hæreſis validandæ eſſe videretur occaſio, ab ea ceſſare conſultius viſum eſt. Qui enim in Aſia his temporibus invaluerant Montani hæreſis ſectatores, quaſi lege divina ab ipſo ſuo ipſorum Paracleto pervulgata, & ipſi die decimaquarta Luna eſſe Paſcha celebrandum, omnes vero ſecus agentes errore duci vehementiſſime affirmabant. Attigit hæc de Cataphrygibus Pacianus, &c. Rurſum, &c. Adeo malum iſtud invaluit, ut nequaquam intra Aſianæ Provinciæ limites potuerit contineri, ſed longe, lateque graſſatum ſit, uſque adeo, ut ipſum quoque ſinum Romanæ penetraverit Eccleſiæ, inde evellens hominem Blaſtum nomine, qui ex illorum ſententia, in faciem ejuſdem Eccleſiæ dicere, jactare, defendere, ac mordicus propugnare non erubeſceret, celebrandum eſſe Paſcha Luna decimaquarta: de eo enim ſcribit Tertullianus, &c. Quamobrem & ſi du- *De Cathol. nomine ad Sempron.* *De Præſcr. cap. 55.*

ſi durum, ac violentum viſum eſt multis remedium Victoris Papæ, pernecesſarium tamen ad ulcus intrinſecus, extrinſecuſque ſerpente tabo curandum, cum præſertim non eadem eſſet Aſianorum cauſa, atque fuerat antea tempore Polycarpi; quandoquidem olim illi ex Nic. phor. l.4.c.36. permisſione, iſti ex necesſitate celebrare Paſcha decimaquarta Luna dicerent: ac proinde eos, qui ſecus facerent, errore labi jactarent, ſicque cæteros omnes toto orbe diffuſos Chriſtianos eo modo damnarent.

Cæterum Nicænum Concilium primum renovavit Decretum Victoris Papæ de celebrando Paſchate die Dominico poſt decimam quartam Lunam. Quod jure factum eſt propter multas rationes. Primo, ne concurramus cum Chriſti interfectoribus Judæis. Secundo, quia conſuetudo celebrandi Paſcha poſt decimamquartam multo univerſalior erat in Eccleſiis, nec æquitati conſentaneum erat, ut plures paucioribus cederent. Tertio, quia accidebat aliquando, ut bis in uno anno Paſcha celebraretur: cum enim non obſervarent æquinoctium, aliquando uno anno obſervabant Paſcha poſt æquinoctium, & ſequenti ante æquinoctium. Quæ rationes afferuntur a Conſtantino Magno, in Epiſtola ad omnes Eccleſias, quam refert Euſebius lib. 3. de Vita Conſtantini: *Nihil nobis*, inquit, *cum inimiciſſima Judæorum natione commune ſit, a Servatore noſtro aliam viam accepimus*, &c. *Unam collectam, minimeque diſſitam Eccleſiam ſuam eſſe voluit; ejus partes, quamquam locis abjunctæ ſint, uno ſpiritu, quod eſt cœleſte numen, incaleſcit*, &c. *Quam minime decens eſt alios indulgere conviviorum delitiis, alios id otii, dies eoſdem jejuniis addicere*. Conſule reliqua. Porro huic Concilio præfuiſſe Irenæum nomine Victoris Papæ, communior eſt opinio.

SÆCULUM TERTIUM.

Concilium Africanum ſub Zephyrino improbatum, Anno 217.

AGrippinum, Carthaginenſis Eccleſiæ Epiſcopum, indicto Concilio in Africa, omnes Numidiæ, & Africæ Epiſcopos convocaſſe, de iterando Baptiſmate hæreticorum omnium ſententias rogaſſe, ac demum ex communi Epiſcoporum ſententia id affirmantium, contra Apoſtolicam Eccleſiæ Catholicæ traditionem, Canonem, & decretum ſtatuiſſe, Cyprianus Epiſt. 71. ad Quintum aperte teſtatur his verbis. *Quod quidem & Agrippinus bonæ memoriæ vir, cum cæteris Coepiſcopis ſuis, qui illo tempore in provincia Africa, & Numidia Eccleſiam Dei gubernabant, ſtatuit, & librato conſilii communis examine firmavit; quorum ſententiam & religioſam, & legitimam, & ſalutarem, fidei, & Eccleſiæ Catholicæ congruentem nos etiam ſecuti ſumus*. Sic Cyprianus. Quia autem annus Chriſti 217. Chriſtianis pacatus extitit, illo eodem anno ſane Carthaginenſem Synodum habitam eſſe probabile eſt. Occa- Tertull. ſionem errandi Tertullianus tribuiſſe videtur: hic enim quodam prætextu pietatis, dum adhuc Catholicus eſſet, omnia hæreticorum ab Eccleſia rejicienda, ac depellenda eſſe ſentiens, eo erroris ipſe cum aliis quibuſdam, quos induxit, prolapſus eſt, ut nec Baptiſmum communem cum hæreticis habendum eſſe putaret; ideoque etiam baptizatos a miniſtris hæreticis in Eccleſiam Catholicam recipiendos non eſſe, niſi illud ipſum ſanctum Lavacrum per miniſterium Catholicorum iteratum denuo ſuſciperent. Hinc igitur certiſſimum eſſe liquido conſtat, uſum rebaptizandi ſub Agrippino frequentari cœptum eſſe; controverſiam vero de valore Baptiſmi ab hæreticis collati, eorumque rebaptizatione, inter Doctores Eccleſiæ agitatam ſub Stephano Pontifice exortam eſſe, Baronius anno Chriſti 217. num. 1.2.3. & anno 258. num. 19. & 20.

A *Concilium Labeſitanum in Africa, ſub Fabiano Papa, anno 242.*

Contra quendam Hæreticum.

COncilium hoc Africæ habitum eſt in Labeſitana Colonia, anno Chriſti nati 242., qui eſt Fabiani 4. & Gordiani Imp. 2. annus. Convenerunt 90. Epiſcopi adverſus Privatum hæreticum, quem poſt cauſæ diſcusſionem communi omnium ſententia condemnarunt: ſententiam vero eorum Fabianus Pontifex eo ipſo approbavit, quod eundem Eccleſiæ communione privaverit. Quæ fuerint hæreſes, & errores hujus hominis, nondum conſtat; potius alienæ hæreſis ſectatorem, quam novæ alicujus inſtitutorem fuiſſe credibile B eſt. Agit de hoc S. Cyprianus Epiſt. 55. ad Corn.

Concilium Arabicum ſub eodem Fabiano, contra negantes immortalitatem, anno 249.

COncilium hoc, teſte Euſebio libro 60. cap. 30. in Arabia celebratum eſt anno 4. Philippi Imp. qui eſt Chriſti 249. & Fabiani Pontificis 11. contra hæreticos affirmantes, animas hominum mortales eſſe, eaſque una cum corporibus extingui, & in noviſſimo die cum iiſdem viciſſim reſuſcitari. Origenes in hoc Concilio præſens eos doctiſſime impugnavit, & ſimul expugnavit. Vide Baronium anno 249. num. 6. in quo mira virtus, & ſcientia Origenis eluxit, qui tam facile Origenes. C hæreſim extinxit. Sed nec id ſemel egit; nam & Smaragdum in alio Concilio ad fidem revocavit, ut dicetur in claſſe ſequenti.

Concilium Romanum a Clero Romano, Sede vacante, anno 253. congregatum in cauſa lapſorum, an eſſent recipiendi.

COncilium hoc Romæ habitum eſt an. Chriſti 253. hanc ob cauſam. Plurimi ex lapſis, quorum alii ſacrificati erant, qui quomodocumque vel immolaverant, vel immolata guſtaverant: alii idololatræ, qui quemlibet religionis cultum idolis publice exhibuiſſent: alii Libellati, qui quidem privatim vel per ſe, vel per alium, edita aliqua profesſione, fidem negaverant; ne vero ſicut cæteri ignominioſe ad aram retraherentur, id D pecunia redimebant. Baronius anno 258. num. 18. 19. & 24. Ex his, inquam, cum plurimi in Africana Eccleſia lapſi, a Cypriano ardentius, datis nomine Eccleſiæ libellis ſupplicibus, pacem peterent, iiſque non ſine prævia pœnitentia, ac ſatisfactione recipi poſſe, neque debere reſponderet, Lucianus autem confrater quoſvis ſine diſcrimine recepiſſet, Romanæ Eccleſiæ ſententiæ, ac judicio per litteras ſe ſubmittit, ejuſque conſilium hac in re inquirit. Clerus vero Romanus ad evitandam invidiam, odiumque lapſorum, ne ipſi tantum viderentur auctores, atque promulgatores Eccleſiaſticæ diſciplinæ, perſecutione adhuc inſtante, hanc Synodum celebravit, & ad eam vicinos quoſque Epiſcopos, & quotquot ex aliis Regionibus extorres Romæ, fidei cauſa, mutato habitu, deliteſcebant, convocavit. Qui E ſimul congregati conſtituerunt, ut infirmi quidem de vita periclitantes, prævia confesſione, & pœnitentia, recipiantur; aliorum vero cauſa, & reconciliatio ad electionem novi Romani Pontificis ſuſpendatur. Decretum hoc extat in Epiſtola illa, quam ſcripſit Clerus Romanus, a Binio relatum poſt Papæ Fabiani Decreta. In qua quidem Epiſtola hæc etiam habentur: *Pulſent*, inquit, *fores, ſed non utique confringant: adeant ad limen Eccleſiæ, ſed non tranſiliant*, &c.

Hæc de lapſis coercendis, vel recipiendis, Decreta hujus Synodi univerſæ Eccleſiæ Catholicæ ſervanda præſcripta, & ad ſingulas toto terrarum orbe diffuſas Eccleſias tranſmiſſa ſunt, ut ſcilicet univerſus orbis Catholicus obſervet, quod a Cathedra Petri, etiam vacante, dimanare intelligit. Cyprianus Epiſt. 2. ad

Anto-

Antonianum & 81. , Baronius anno 253. numero 79. 80.

Controverſia .

Ex hoc Concilio quidam volunt inferre per Concilium Ariſtocraticum regi poſſe Eccleſiam abſque præſidencia unius Summi Pontificis, cum, vacante ſede in perſecutione Decii, Africanæ Eccleſiæ dubia ad Clerum Romanum deferrentur, & determinarentur, quidni ergo pacatis rebus Concilium Ariſtocraticum toti Eccleſiæ præeſſe poſſet?

An Pontifex ſit caput eſſentiale, & neceſſarium.

Verum eſt, cum ſint variæ regiminis ſpecies æque licitæ, & laudabiles, non repugnare, ſi res in ſe abſolute ſpectetur, quin Eccleſia regi poſſet etiam Concilio Ariſtocratico: ſed poſita Chriſti Domini inſtitutione, qui eam in forma regni inſtituit, ut toties regno aſſimiletur in Evangeliis, tam Pontifice Summo B indiget, quam regnum rege. Quod autem graſſante Decii perſecutione Clerus Romanus Eccleſiam rexerit: reſpondeo, inquit Andreas Duvallius Decanus Facultatis Pariſienſis *tract. de ſuprema Rom. Pontificis authoritate*, hoc fuiſſe per accidens, & eſſe de raro contingentibus, quorum nullam vult haberi rationem Juriſconſultus. Deinde Clerus Romanus in approbanda Cypriani ſententia contra Libellaticos Chriſtianos, & Provinciales Epiſcopos congregandos, non proprie exercuit actum juriſdictionis, ſed egit ut Doctor, & Conſultor, cujus deciſio, & reſolutio non poterat non eſſe magni roboris, & quam ſequi liceret, cum tuto, & citra periculum, quæ a celeberrimis Doctoribus præſertim congregatis etiam in materia fidei decreta ſunt, ſequi liceat, donec per Pontificem, aut Concilium Oecumenicum aliud innoteſcat, C & ſtatuatur.

Concilium primum Carthaginenſe in cauſa Lapſorum celebratum, anno 254. tempore Cornelii Papa.

Cauſa hujus Concilii, & aliquot ſequentium fuit Novatus Romanæ Eccleſiæ Presbyter, qui fideles in perſecutione fidem negantes abſolutione privandos docebat, quantumvis pœnitentes fuiſſent, in quo Princeps hæreſeos extitit Novatianorum, qui ab Eccleſia ſeparati ſuperbo nomine ſe Καθαροὺς, id eſt, mundos appellarunt. Hos truces, & crudeles hæreticos pluribus in Conciliis damnavit Eccleſia. Ac primo Concilium hoc Carthaginenſe habitum eſt Carthagine poſt Paſcha, anno Domini 254. eſtque Cypriano Epiſcopo D authore convocatum.

Initio illius Legati, quos Novatianus cum litteris ad Africanam Eccleſiam ſcriptis ablegaverat, a Cypriano excommunicantur. Patres autem in Synodo congregati litteras eorum, quas ipſi calumniis, & mendaciis in S. Cornelium pleniſſimas publice in Concilio legi urgebant, ſchiſmatis cauſa ex litteris Cornelii, relatione quorumdam Eccleſiæ Epiſcoporum Romam revertentium plene cognita, rejiciunt tanquam indignas, quæ in tam ſacro Sacerdotum conventu legantur, & audiantur. Cyprianus epiſt. 41. 42. & 55.

Feliciſſimus ſchiſmatis Africani infelix author, & quinque illi Presbyteri Carthaginenſes, qui lapſos ſine ſatisfactione recipiebant, Epiſcopo inobedientes, E fidei deſertores, ac ſchiſmatis ſectarii, de quibus Cyprianus epiſt. 40. jam ante bis excommunicati, in hoc ſacro Epiſcoporum Conventu cauſam ſuam acturi adſunt, audiuntur, & demum tertio excommunicantur. Id aperte conſtat ex epiſt. Cypriani 52. & 55. item ex litteris Synodicis ad Cornelium ſcriptis, quarum quidem S. Cyprianus ep. 42. meminit, ſed injuria temporum interciderunt. Decretum eſt in hoc Concilio, ut lapſi pœnitentiam agentes in Eccleſiæ communionem quidem recipiantur, ſed non citra urgentem neceſſitatem ante ſatisfactionis tempus impletum admittantur. Sic Cyprianus ep. 52. ad Antonianum.

A Vide Baronium anno 254. num. 83. uſque ad 90. excluſive.

Concilium Romanum I. in cauſa Lapſorum celebratum anno 254. tempore Cornelii Papa.

Synodus hæc auctoritate Cornelii Papæ ad petitionem Cypriani Romæ ob eamdem lapſorum cauſam anno 254. celebrata eſt: in qua decretum Carthaginenſis Concilii, de quo ſupra, confirmatum eſt, nimirum, ut lapſi ad pœnitentiam quidem admitterentur, ſed ad communionem non niſi tempore ſatisfactionis peracto reciperentur. Sic eſt ep. 54. Cypriani ad Antonianum. De Sacerdotibus lapſis hoc peculiariter decretum, & conſtitutum eſt hoc eodem Concilio, ut Sacerdotes lapſi, prævia pœnitentia, & ſatisfactione ad Eccleſiam quidem recipiantur, ſed a Sacerdotali functione deinceps abſtineant, & laica tantum communione contenti in Eccleſia communicent. Hoc Decretum per litteras Cornelius promulgavit, ut teſtatur Cyprianus epiſt. 67. in fine. Vigore hujus decreti Cornelius Pontifex, ut conſtat ex 52. epiſt. Cypriani, Trophimum quemdam Epiſcopum lapſum ad laicam tantum communionem recepit, eique, quamquam ad Eccleſiam admiſſus eſſet, Epiſcopali munere interdixit. Eamdem Conſtitutionem a Fortunatio Epiſcopo Aſſeritano lapſo non obſervatam fuiſſe, Cyprianus epiſtola 64. vehementer exclamat: idem quoque facit de Baſilide, & Martiale loquens, in ep. 68. Vide Baronium anno 254. nu. 90. & 91.

Concilium Romanum II. contra Novatianos ann. 255. ſub Cornelio Papa.

In præcedenti Concilio mentio habita eſt epiſt. D. Cypriani de Synodo Romana, ejuſdem Cypriani ſuggeſtione coacta a Cornelio, in qua confirmati ſunt Canones pœnitentiales circa lapſos in perſecutione. Nec opus eſt de hac Synodo plura dicere, a qua diverſa eſt hæc præſens contra Novatianum directe habita, ut autumat Baronius ad præſentem annum, contra aliquos, qui utramque in unam confundunt.

Pœnitentia, & abſolutio peccatorum.

Euſebius lib. 6. c. 35. præſens Concilium maximum vocat, in quo ſexaginta Epiſcopi, atque Presbyteri totidem, atque amplius una cum Diaconis in unum conveniunt. A Paſtoribus etiam ſeparatim per ſingulas cujuſque regionis provincias, quid de ea re agendum eſſet, deliberantibus, colloquia fiunt. A quibus omnibus tandem decernitur, Novatianum, ejuſque fautores tanta ſuperbia inflatos, & quotquot illius inhumaniſſimæ, & a fraterna charitate alieniſſimæ opinioni aſſentirentur, in eorum numero, qui erant ab Eccleſia excluſi, haberi: fratres autem, qui caſu infelici prolapſi fuerint, pœnitentiæ medicamentis curari, & ad ſanitatem reſtitui.

Novatianus alius a Novato.

Porro Novatianus Presbyter erat Romanus, alius a Novato Epiſcopo Africano, licet hic Romam veniens illum ſtimulis invidiæ agitatum contra Cornelium Pontificem via Spiritus Sancti ad Papatum electum, ad apertum ſchiſma incitaverit: Unde non recte Theodoretus *l. de fabulis hæreticis*, ac ſæpe Epiphanius, aliique cum Novato confundunt. Romæ autem ſe ordinari curavit in Epiſcopum per tres Epiſcopos, primumque ſchiſma in Eccleſia Romana ſuſcitavit, primuſque Anti-papa extitit, ac ſucceſſores in Epiſcopatu habuit opera Novatianorum creatos ſubinde uſque ad Cœleſtini Pontificatum, a quo Novatiani publice Epiſcopum habere prohibiti ſunt. Onuphrius e Socrate l. 7. c. 11.

Ejus initia, & progreſſum deſcribit Ruffinus Eccleſiaſticæ Hiſtoriæ l. 6. c. 33. & Genebrardus l. 3. Chronologiæ, quæ ad ipſum pertinent Novatianum, ſtudioſius colligit.

Con-

Controverſia.

QUæ fuerit Novatianorum hæreſis, qui & Catharos ſe dicebant, ideſt puros, controvertitur. Adhibito autem Epiphanio in hæreſi 59. quæ eſt Catharorum, conſtat in hoc ſitam fuiſſe eorum hæreſim, quod negarent in Eccleſia, ſeu ejus Paſtoribus aliam eſſe poteſtatem remittendi peccata, quam per baptiſmum, in quo ſolo pœnitentiæ virtutem conſtituebant: ita ut lapſis poſt baptiſmum ſpes indulgentiæ ab Eccleſia non ſupereſſet; ſed a ſolo Deo. Et ut ait Divus Ambroſius lib. 1. *de pœnitentia*, capite 2. eorum doctores omnia peccata, Stoicorum quodam more, paribus æſtimant menſuris, ideſt æqualia, & æque irremiſſibilia per Eccleſiæ claves, licet poſteriores ſectarii hujus hæreſeos tam acerbum decretum Novatiani aliqua moderatione temperarint, dum ajunt, exceptis gravioribus peccatis, ſe relaxare veniam levioribus. Si autem ſolam praxim negandi abſolutionem lapſis improbaſſent, non propterea ad hæreticorum numerum acceſſiſſent, quia circa uſum, & adminiſtrationem pœnitentiæ plures Epiſcopi ratione temporum, & pœnitentium ſuæ juriſdictioni ſubditorum non uno modo ſe habuerunt, ut patet ex diverſitate Canonum ea de re conditorum. Licuit pluribus in ſuo ſenſu abundare, & modo lenius, modo auſterius agere, abſque eo quod Eccleſiæ unitatem offenderent, ac ſalva fidei compage. Patet ex loco D. Cypriani in epiſt. ad Antonianum. *Et quidem apud Anteceſſores noſtros*, ait, *quidam de Epiſcopis iſtic in provincia noſtra dandam mœchis non putaverunt, & in totum pœnitentiæ locum contra adulteria clauſerunt, nontamen ab Epiſcoporum ſuorum collegio receſſerunt*. Scilicet diverſa praxis hæreſis non erat: at dogma Novatiani, quod in Eccleſia non eſſet poteſtas ad relaxanda peccata poſt baptiſmum perpetrata, hæreticum erat, & in præſenti Concilio damnatum eſt, licet ejus acta non extent. Novatianus enim ex quæſtione facti in juris quæſtionem, & ex diſciplina irruit in Eccleſiæ poteſtatem, ut notat Albaſpinæus l. 2. obſerv. 21.

Novatiani negabant poteſtatem abſolvendi.

Hinc Genebrardus l. 3. *Chronologiæ*: Etiam iſtorum (Novatianorum, ſive Catharorum) Lutherani, & Calviniſtæ ſpurii ſunt. Nam eorum erant capita, nullum eſſe in Eccleſia Pœnitentiæ ſacramentum, nullam debere fieri Sacerdoti exomologeſim, & eorum confeſſionem. Non unum eſſe (Romanum) in Eccleſia Epiſcopum, a quo cæteri pendeant. Euſebius l. 2. c. 43. Contra quod dogma Cypriani multæ epiſtolæ, & totus liber *de unitate Eccleſiæ*, quem & proinde aliqui inſcripſerant *de ſimplicitate Prælatorum*. Quare & Hæretici, & ſchiſmatici, qui revertebantur ad Eccleſiam cum hac fidei profeſſione in Africa, & Romæ, ubi maxime hæreſis Novatiana graſſabatur, recipiebantur. *Unum Deum, unum Chriſtum Dominum, unum Spiritum Sanctum, unum Epiſcopum in Catholica Eccleſia eſſe debere*. Euſebius ex Cornelio ibid. qua formula declarabatur Summi Pontificis authoritas.

Lutherani & Calviniſtæ Novatianiſmo laborant.

Formula fidei.

Quia autem Eccleſiaſticæ rei, functioniſque præcipua pars pœnitentia, ejuſque uſu, & adminiſtratione continetur, ut propterea vetera Concilia, & SS. Patrum decreta in hac potiſſimum adminiſtranda laborarent, ac variis gradibus illi præſcribendis: Dionyſius Petavius Jeſuita doctus, ſtudio Novatianæ hæreſis cognoſcendæ, ac quadam argumenti hujus dulcedine prolectus, in Commentariis ſuper Epiphanium ad hæreſim lix. multas movet quæſtiones, quæ ad ritum veterem pœnitentiæ ſatis obſcurum ſpectant. Ac ſcite monet, cum de priſcis Eccleſiæ ritibus agitur, nihil temere, nec abſque veterum ſcriptorum teſtimoniis aſſerendum. Neque enim id unum intueri ſatis eſſe, quam te probabiliter e laqueis quæſtionis alicujus explices, quod in controverſiis Scholaſticis uſuvenit; ſed quodcumque demum antiquioris Eccleſiæ auctoribus adſcripſeris, hujus ex hiſtoria tibi veritatem eſſe præſtandam. Optime equidem; ſed illud etiam addiderim, ſolerter perſpiciendum eſſe, an Canon ritum pœnitentiæ præſcribens jus commune pro univerſali Eccleſia ſtatuat, an pro unica provincia, aut parochia, ſeu Diœceſi, & an ſit a Summo Paſtore Eccleſiæ ex authoritate firmatus. Nam D. Leo Epiſt. lxxx. c. 2. conqueritur nonnulla factitari in uſu pœnitentiæ, ac præſumi contra Apoſtolicam regulam, ut quod ſingula peccata publice manifeſtentur, *cum reatus conſcientiæ*, inquit, *ſufficiat ſolis Sacerdotibus indicari confeſſione ſecreta*. Unde non ſatis ſolide argumentantur, qui ex aliquo Canone Provincialis alicujus Synodi regulam generalem, eamque neceſſariam pro omnibus inferunt. Sed & accurate diſtinguenda eſt ſatisfactio a confeſſione, nec non abſolutio ſacramentalis a canonica, & ceremoniali ex ſolo jure poſitivo inſtituta. Etſi enim pœnitentia ſit de jure divino, modificatio tamen ejus eſt de jure poſitivo, ut advertit Bretus, dictus parvus Scotus, Lavallenſis in 3. ſent. diſt. 17. ſubſtantia ſcilicet ſacramenti, quæ eſt poteſtas ligandi, & ſolvendi cum tribus actibus pœnitentis, contritione, confeſſione, & ſatisfactione conjuncta. At accidentalia ſacramenti, & quidam modus applicandi, aut diſponendi iſtas partes eſt ex inſtituto Eccleſiæ, quæ pro varietate temporum, & neceſſitate, aut utilitate majori varios Canones condit circa iſta, ſalva ſemper, & illæſa inſtitutione Chriſti quoad eſſentialia, & ſubſtantialia. Unde etſi aliquando confeſſio publica fuerit in uſu de peccatis publicis, itemque ſatisfactio ad mortem uſque injuncta fuerit cum excommunicationis cujuſdam forma, & alia hujuſmodi, manſit tamen Chriſti inſtitutum. Nec Novatores hodiernæ pœnitentiæ diſciplinam pudendæ corruptelæ jure coarguunt. Quod itidem de aliis ſacramentis aſſeri poteſt.

Cautio adhibenda in diſcernendis ritibus antiquis pœnitentiæ.

Quid de jure divino, & humano in pœnitentia?

Hic autem nobis jamdudum viſum hujuſmodi decreta circa lapſos reconciliandos magis pertinere ad reconciliationem quamdam ceremonialem, & ex jure poſitivo inſtitutam, quam ad abſolutionem ſacramentalem. Quod maxime confirmatur ex eo, quod Cyprianus permittat eam fieri a Diaconis, ſi deeſſet Sacerdos: at Diaconus non abſolvit ſacramentaliter. Nam quod reſpondet Gregorius Ambianas Minorita in obſervationibus ad Librum Tertulliani *de pudicitia* ad caput 11. poteſtatem abſolvendi collatam fuiſſe tunc Diaconis ſeparatam a poteſtate conſecrandi, quæ proprie Sacerdotem conſtituit, improbabile eſt, ſiquidem ex poteſtate in corpus Chriſti verum per conſecrationem profluit poteſtas hæc in corpus Chriſti myſticum per abſolutionem. Nec res tanti momenti abſque expreſſa authoritate admitti poteſt. Confirmatur ex facto Serapionis, qui in perſecutione lapſus Alexandriæ reſipuit, & in extremis pœnitentiam agens reconciliatus eſt per ſuſceptionem Euchariſtiæ a puero ſibi illatam abſque abſolutione ſacramentali. Sed & aſſerit Concilium Tridentinum ſeſſ. 14. cap. 7. *Ne aliquis pereat, pie admodum in Eccleſia Dei cuſtoditum ſemper fuiſſe, ut nulla ſit reſervatio in articulo mortis*: ergo tales Canones non ſpectabant ad abſolutionem ſacramentalem dandam in exitu, aut denegandam. Plura dici poſſent circa hoc argumentum, ſed pluries redibit occaſio illud verſandi.

Abſolutio ceremonialis, & ſacramentalis.

Poteſtas abſolvendi, & conſecrandi indiviſa.

Solum hic advertimus ex D. Epiphanio Novatianum ex textu D. Pauli ad Hebræos 6. errorem ſuum propugnaſſe. *Impoſſibile eſt eos, qui ſemel illuminati ſunt*, &c. *rurſum renovari*, &c. ad quem textum reſpondet idem eſſe de lapſo poſt baptiſmum, ac de eo, qui virginitatem amiſit, quam amplius repræſentare non poteſt: licet in continentia poſſit habere ſecundum commendationis gradum: ſic lapſus habet tantum ſecundum ſanitatis genus, & primo excidit.

Vide ſupra in Appar. in Epiſt. ad Hebræos.

Concilium Italicum eadem de cauſa celebratum, anno Chriſti 255. ſub eodem Cornelio,

EAndem ob cauſam Novatiani, Epiſcopos Italiæ circa hæc tempora conveniſſe, idem, quod præcedente

ſante Romano Concilio ſecundo conſtitutum eſt, confirmaſſe, & decreviſſe, teſtatur Hieronymus lib. de Scrip. Eccl. in Cornelio, his verbis: *Cornelius Romanæ urbis Epiſcopus, &c. ſcripſit epiſtolam ad Flavianum Antiochenæ Eccleſiæ Epiſcopum de Synodo Romana, Italica, & Africana*. Euſebius prædicto lib. 6. cap. 35. de hoc Cornelio hæc ait: *Epiſtolæ quidem Cornelii Epiſcopi Romani ſcriptæ ad Fabianum Epiſcopum Eccleſiæ Antiochenæ ad nos pervenerunt, quæ tum Acta Concilii Romæ habiti, tum quæ ab omnibus in Italia, in Africa, inque aliis locis de eo errore decreta erant, evidenter declarant*. Baron. anno 255. num. 2. & 3.

Concilium Carthaginenſe II. in cauſa ſchiſmaticorum Feliciſſimi, & Novatiani celebratum anno 255. ſub Cornelio Papa.

Concilium hoc anno Domini 255. Idibus Maji Carthagine in Africa celebratum eſt, in cauſa duorum ſchiſmaticorum, Feliciſſimi nimirum, & Novatiani, quorum ille omnes omnino lapſos abſque pœnitentia mox ſuſcipi debere pertinaciter defendebat: Novatianus vero in alterum extremum nimis declinans, neminem eorum, qui lapſi eſſent, in Eccleſiam recipiendum eſſe non minore pertinacia aſſerebat. Ad hanc ergo controverſiam determinandam, auctoritate Cypriani Epiſcopi, quadraginta duo Epiſcopi Africanæ Eccleſiæ congregantur, qui media via incedentes definierunt, lapſis reditum ad Eccleſiam poſtulantibus pacem, & reconciliationem concedendam eſſe, ſi impoſitam ſibi pœnitentiam adimpleviſſent: idque ordinarie obſervari conſtituerunt, niſi vel vitæ extremæ periculum imminens, vel inſtans Tyrannorum perſecutio (quam futuram eſſe Spiritus Sanctus Cypriano revelaverat) pœnitentiarum injunctarum, aut etiam injungendarum indulgentiam, relaxationem, & diſpenſationem poſtularet. Privatus veterator hæreticus, ut cauſam ſuam ageret, ad hanc Synodum ipſe cum ſuis introire tentavit quidem; ſed quia antea ſæpius damnatus fuiſſet, repulſus eſt: qua de cauſa ille ſociis quibuſdam collectis, Fortunatum quemdam profugum, & abſentem, adverſus Cyprianum, Pſeudoepiſcopum creat: & poſtea ſtatim per Feliciſſimum, & magnam ſchiſmaticorum catervam ad Cornelium Papam ablegatam, ut ſchiſmatis, & hæreſeos ſuſpicionem averterent, Apoſtolicæ Sedis communionem ſollicite admodum appetunt: verum cum Romam adnavigaſſent, & a Pontifice Cornelio aliquoties audiri, & recipi poſtulaſſent, eique contra Cyprianum querelas afferre tentaſſent; ab eodem protinus rejecti ſunt: quippe qui per litteras eos ſchiſmatis, atque hæreſeos auctores, & propugnatores profugos, & abſentes jam ſatis cognoviſſet. Baronius anno 255. num. 5. & ſequent. Synodica Epiſtola ad Cornelium tranſmiſſa extat apud Cyprianum inter ejus epiſt. 54.

Feliciſſimus lapſis indulgentior.

Controverſia.

Hoc Concilium habitum eſt ob varias opiniones circa lapſos in confeſſione Chriſti, dum atrox perſecutio ſub Decio Imperatore in Chriſtianos ferveret. Quo enim magis furerent tyranni, plus roboris, & conſtantiæ paſtores Eccleſiarum in Chriſtianis deſiderabant, ne cederent tyrannidi, atque ideo, ne quis ignavius thura adoleret idolis, minuſque conſtanter Chriſtum confiteretur, privandos eſſe communione Eccleſiæ, ac nequidem in fine vitæ reconciliandos plures cenſebant, ut formidine hujus pœnæ in officio continerentur inter cruciatus, & tormenta, quod etiam aliquot Africani Epiſcopi erga mœchos ſervabant, quos in exitu reconciliatione, & pace Eccleſiæ privabant: tantum Tertulliani zelus amarior invaluerat, a quo tantus rigor promanarat. Vigebat quoque Helceſaitarum hæreſis inter Arabes, qui, ut eſt apud Ruffinum l. 6. c. 28. Apoſtolum Paulum ex integro reſpuentes, aſſerebant, quod in perſecutionibus ſi quis negaverit, nihil criminis habeat, quia corde in fide permeruit, licet ore propter neceſſitatem neget: unde ne plures abriperentur propter hanc opinionem, decreta ſeveriora in lapſos pluribus placebant: cum tamen gravia inde detrimenta provenirent, quæ alii perpendentes non ita ſevere agendum cum lapſis contendebant: cum ergo multa de iis eſſet quæſtio, reddita pace Eccleſiæ, copioſus Epiſcoporum numerus apud Carthaginem ſub Cypriano convenit, ubi ait idem D. Cyprianus Epiſt. 52. ad Antonianum Numidiæ Epiſcopum, *ſcripturis diu ex utraque parte probatis, temperamentum ſalubri moderatione libravimus, ut nec in totum ſpes communicationis, & pacis lapſis denegaretur, ne plus deſperatione deficerent, & eo quod ſibi Eccleſia clauderetur, ſecuti ſæculum gentiliter viverent, nec tamen rurſus cenſura Euangelica ſolveretur, ut ad communicationem temere proſilirent, ſed traheretur diu pœnitentia, & rogaretur dolenter paterna clementia, & examinarentur cauſæ, & neceſſitates ſingulorum, ſecundum quod libello continetur, quem ad te perveniſſe confido, ubi ſingula placitorum capita conſcripta ſunt. Ac ſi minus ſufficiens Epiſcoporum in Africa numerus videbatur, etiam Romam ſuper hac re ſcripſimus ad Cornelium collegam noſtrum, qui & ipſe cum plurimis coepiſcopis habito Concilio in eamdem nobiſcum ſententiam pari gravitate, & ſalubri moderatione conſenſit.*

Helceſaitæ

Temperamentum in lapſis recipiendis.

Arbitratur autem Baronius ad an. 254. num. LXXXIX. libellum illum fuiſſe libellum pœnitentialem, & capita iſta tot fuiſſe canones pœnitentiales, quibus diverſæ pœnæ continebantur pro differentia eorum, qui lapſi fuerant. Adnotat autem ſpecialiter D. Cyprianus in eadem Epiſtola in hoc Concilio aliter decretum fuiſſe circa ſacrificatos, & circa libellaticos, neque enim, inquit ibi, æquandi ſunt, ille, qui ad ſacrificium nefandum ſtatim voluntate proſiliit, & qui reluctatus, & congreſſus diu ad hoc funeſtum opus neceſſitate pervenit. Porro libellatici, ut ibidem explicatur, cum nollent ſacrificare diis, dato pretio magiſtratibus, libellos, ſeu litteras emebant, quibus eximerentur, ne ad altaria accederent ſacrificandi cauſa, & non facerent, quod non liceret, & ideo addit D. Cyprianus: Placuit, Frater chariſſime, examinatis cauſis ſingulorum, libellaticos interim admitti, ſacrificatis in exitu ſubveniri, quia exomologeſis apud inferos non eſt, & cæt. neque enim præjudicamus Domino judicaturo, quoniam ſi pœnitentiam plenam, & juſtam peccatoris invenerit, tunc ratum faciat, quod a nobis fuerit hic ſtatutum. Si vero nos aliquis pœnitentiæ ſimulatione deluſerit; Deus, qui non deridetur, & qui cor hominis intuetur, de his, quæ nos minus perſpeximus, judicet, & ſervorum ſententiam Dominus emendet, dum tamen nos frater meminiſſe debeamus ſcriptum eſſe (Proverb. 18.) *frater fratrem adjuvans exaltabitur &c.*

Sacrificati libellatici.

Intelligendum eſt autem ſacrificatos admiſſos fuiſſe in fine vitæ, ſi antea pœnituiſſent, unde ſubjungit: pœnitentiam non agentes, nec dolorem delictorum ſuorum toto corde, & manifeſta lamentationis ſuæ profeſſione teſtantes, prohibendos omnino cenſuimus, & ſpe communicationis, & pacis, ſi in infirmitate, atque in periculo cœperint deprecari; quia rogare illos non delicti pœnitentia, ſed mortis urgentis admonitio compellit, nec dignus eſt in morte accipere ſolatium, qui ſe non cogitavit eſſe moriturum. Quæ verba Cypriani legem univerſalem non faciunt, & magis comminatorie ſcripta eſſe ab ipſo putandum eſt in illa Epiſtola, in qua tam diſertus, & eloquens eſt, ut perſuadeat miſericorditer agendum eſſe cum peccatoribus, qui pœnitent.

Sam-

Digitized by

Concilium Africanum I. Ad collapſam Eccleſiæ diſciplinam reformandam habitum anno 257. ſub Stephano Papa.

CEſſante jam perſecutione, ad quaſſatam Eccleſiam componendam, anno Chriſti 257. Cyprianus, ejuſque collegæ Epiſcopi Africanæ Eccleſiæ ex more convenerunt, partim ut rectam fidem, & Catholicam unitatem conſevarent, partim etiam, ut collapſam Eccleſiaſticam diſciplinam reſtituerent, ac bonos mores fidelium informarent.

Moſt excommunicantur.

In hac Synodo conſtitutum eſt primo, ut Diaconus ille, quem Rogatianus de protervia, & convitiis ſibi illatis coram Patribus Concilii denuntiaverat, aut abſtineatur, aut niſi peccatum emendet, omnino deponatur. Idem de reliquis protervis, & contumelioſis Clericis conſtitutum eſſe volens: quia contumacia in Clericis ſubjectis periculoſa ſit, ex qua ut plurimum in hæréſim prolabi conſueverunt. Vide Cyprianum Epiſt.65.

Secundo, hac eadem Synodo Patres Concilii intelligentes, quod Geminius Victor Chriſtianus ex hac vita diſcedens, Fortunatum quemdam Presbyterum teſtamento ſuorum filiorum tutorem nominaſſet: atque ita juxta Decretum Concilii alicujus olim hac de re in Africa ſub anteceſſoribus celebrati, pœnam excommunicationis incurriſſet, ipſum Geminium defunctum, eo quod Presbyterum a cultu Dei ad ſæcularia avocaſſet, excommunicatum eſſe denuntiant: ideoque pro defuncto Sacrificium offerri, nomen apud Altare nominari ſevere admodum interdicunt, ipſumque anteceſſorum ſuorum Decretum hac Synodali conſtitutione confirmant. Vide Cyprianum Epiſt. 66. Baronium anno 257. num. 13. & 14.

Controverſia:

AN mortui poſſint excommunicari, diſcuſſum fuit ſupra in quinta Synodo claſſis ſecundæ. Solum hic annotare juvat, multo plures eſſe, qui probabilius, & verius mortuum proprie excommunicari non poſſe docent; ſic Alphonſus de Caſtro, lib.2. de Juſta hæret. punit. cap. 19. & cap.20. Martinus Ledeſma 2.4. quæſt.26. art. 1. Covarruvias in cap. Alma mater. 1. part. § 11. nu. 8. de Sent. excomm. in 6. ubi ait eſſe communem Theologorum, & Canoniſtarum ſententiam, & Gloſ. & Panormitanum quoque reprehendit. Hunc etiam ſequuntur S. Antoninus 3. par. tit. 24. cap.75. §.1. Sylveſter verbo Excommunicatio 1. num.7. verſ. Sciendum eſt tertio; Tabiena verbo Excommunicatio 4. in principio; Turrecremata 24.q. 2. a princ. Suarez de Cenſur. lib. 1. c.8. n.8. Navarrus in Manuali cap. 27. num. 13. Sotus in 4. diſt. 22. qu. 2. art. 2. in fine.

Mortui excommunicati.

Quod ſi aliquando legimus, mortuos aliquos excommunicatos fuiſſe, ut in hoc Concilio præcipue, illud dupliciter intelligi poteſt: uno modo, quod fuerint declarati, & juridice pronuntiati excommunicati, eo quod poſt mortem deteguntur eorum peccata excommunicationem annexam habentia, quæ in vita fuerunt occulta: quod frequenter fit in crimine hæreſis: ſolent enim contra eos, qui in hæreſi occulta mortui eſſe deprehenduntur, libelli adſcribi, & ſententiæ pronuntiari, quibus publice declarantur hæretici, & in hæreſi mortui: unde & eorum corpora, & oſſa exhumantur, & igni traduntur, ad hæreſis deteſtationem, & aliorum terrorem. Alio modo, ut poſitum ſit excommunicationis nomen ſolum pro maledictione, & execratione, qua ſolemniter, & publice ſignificat Eccleſia ſe tales deteſtari; unde merito eos Eccleſia & Eccleſiaſtica ſepultura privat, alioſque pro illis orare prohibet: & ita effectu quodam ſecundario excommunicationis poſt mortem eos punire decernit: quod juſte poteſt. Cum enim excommunicatio duo præcipue operetur, unum, ne excommunicatus Eccleſiæ Sacra-

Excommunicatio.

A mentis, & Sacrificiis utatur; & alterum, ne Chriſtiani ſuffragia pro eo ferant, & ne Eccleſiaſtica ſepultura eos donent, ut probatur in cap. *Excommunicatos*, cum ſeq. 11. qu.3. & in cap. *A nobis*, & cap. *Sacris* de Sent. excom. primum illum effectum, in quo proprie excommunicatio conſiſtit, ad mortuum non operatur, ſed ſolum ſecundum. Ad id vero, quod in hoc Concilio fit, dico, quod tantum hic declaratur, Geminium Victorem antea in excommunicationem incidiſſe, & vinculo excommunicationis innodatum deceſſiſſe.

Concilium Africanum in cauſa Baſilidis, & Martialis habitum 258. ſub Stephano Papa I.

B COncilium hoc habitum eſt in Africa, anno Chriſti 258. ad inſtantiam Epiſcoporum Hiſpaniæ, eo fine, ut de cauſa Baſilidis, & Martialis Africanæ Eccleſiæ judicium cognoſcerent. Cauſa talis erat: Baſilides Legionenſis, Martialis Aſturicenſis Eccleſiæ Epiſcopi, eo quod in perſecutione fuiſſent lapſi Libellatici, qui nimirum privatim fidem abnegantes, publicum idolorum cultum pecunia redemiſſent, Epiſcopali honore ad denuntiationem fidelium Hiſpanorum ſpoliantur, & in eorum locum Sabinus, ac Felix ſubſtituuntur. Ceſſante perſecutione, illi, ſicut antea Feliciſſimus in Africa lapſus, abſque ullo gradus, & honoris diſpendio ab Eccleſia recipi temerario auſu contenderunt: quo conatu cum fruſtrarentur, Felicemque cum Sabino in locum ſuum ſubſtitutos viderent; Baſilides livore tabeſcens, ad A- C poſtolicam Sedem Romam ſe contulit, ibique ſe injuſte ſede privatum conquerens, Stephano Romano Pontifici ſupplicationem plurimis mendaciis refertam exhibet, ac per eam ſedi, ac honori priſtino reſtitui ſuppliciter rogat. Quod cum Epiſcopi Hiſpaniæ audiſſent, & ipſi duo ſuffecti Epiſcopi, Sabinus, ac Felix ad Africanam Eccleſiam ablegantur, & utrique litteræ ad Cyprianum, reliquoſque ejus Eccleſiæ Epiſcopos ſcriptæ communicantur, ut ſcilicet iidem Epiſcopi Libellaticorum duorum cauſam cognoſcant, ac dijudicent. Cyprianus igitur cum Legatos una cum litteris prædictis excepiſſet, collegas Antiſtites convocat, & in eorum ſacro conſeſſu litteras ad ſe, ſuoſque collegas ſcriptas legi, ac recitari, & ab iiſdem legatis in Con- D cilium introductis ſuam ipſorum cauſam enarrari procurat. Quæ cum facta eſſent, hoc, quod ab Epiſcopis Hiſpaniæ de Baſilidis, & Martialis Libellaticorum Epiſcoporum depoſitione & Sabini cum Felici ſuffectione conſtitutum fuerat, per Africanæ Eccleſiæ Epiſcopos illos, qui huic Concilio interfuerant, confirmatum eſt; nimirum Libellaticos omnes ad pœnitentiam quidem agendam poſſe admitti, verum ab ordinatione Clericali, atque Sacerdotali dignitate recte prohiberi; hoſce duos etiam ſua Epiſcopali dignitate recte ſpoliatos, Sabinum, ac Felicem in locum ipſorum recte ſuffectos eſſe. Quo teſtimonio habito, ipſi Sabinus ac Felix, litteris Cypriani, aliorumque Epiſcoporum ad Stephanum, & Epiſcopos Hiſpaniæ ſcriptis communiti, Romam adnavigant, cum ut menda- E cia Baſilidis coram refellant, tum etiam ut auctoritate Sedis Apoſtolicæ contumaces Epiſcoporum Hiſpaniæ contemptores compeſcant. Vide Baronium anno 258. num. 1. 2. 4. 6. 7.

Libellatici.

Aliud ad abſolutionem, aliud ad dignitatem reſtitui.

Cæterum quidpiam ſimile refert D. Cyprianus in Epiſt. ad Antonianum. *Sic admiſſus eſt Trophimus*, inquit, *ut laicus communicet, non Secundum quod ad te malignorum littera pertulerunt, quaſi locum & ſacerdotis uſurpet.*

Concilium Iconienſe, contra Cataphrygas celebratum anno 258. ſub Stephano Papa I.

ICOnii in Phrygia hoc Concilium habitum eſt anno 258. occaſione Cataphrygarum hæreticorum, ut de ipſorum, omniumque aliorum hæreticorum Baptiſmatis valore quid ſtatuendum ſit, inquirerent. Teſtatur

Controverſia de baptiſmo. ...tur enim Euſebius lib. 6. cap. 6. in Iconio, & aliis locis A tractatum fuiſſe de rebaptizandis hæreticis, prius quam in Africa ea de re ageretur. Porro ex Cappadocia, Cilicia, Galatia, aliiſque proximis Orientalibus regionibus Epiſcopi ad hanc Synodum acceſſerunt: a quibus omnibus conſtitutum, ac decretum eſt, nihil eorum, quæ ab hæreticis facta ſunt, ab Eccleſia Catholica recipiendum eſſe; Ordinationes, Baptiſmum, manuum impoſitiones, aliudve ſacrum quodvis ab hæreticis adminiſtratum, invalidum eſſe. Stephanus Pontifex Romanus Epiſcopos Orientales hæc conſtituentes excommunicat, & Apoſtolicæ Sedis communione privat; ipſam vero Synodum erraticam contra Apoſtolorum traditionem errorum dogma confirmantem *Auctoritas Papæ ſic emicat.* reprobat. Orientales ad Pontificem ſuos quidem Legatos, qui de rebus in Synodo geſtis coram Pontifice rationem redderent, ablegarunt: verum, Romam venientes, a Stephano Pontifice neque recepti, neque B auditi fuerunt. Ob quam cauſam Firmilianus Cæſareæ Cappadociæ Epiſcopus ad Cyprianum eam, quam Acta hujus Concilii enarrant, Epiſtolam ſcripſit, & de Legatis non auditis valde conqueritur. Baronius anno prædicto, num. 14. 15. & 16. De erroribus autem horum hæreticorum dicetur in Concilio Gangrenſi infra.

Concilium Africanum, vel Carthaginenſe I. in cauſa Baptiſmatis hæreticorum, anno 258. ſub Stephano Papa I. habitum.

Tertulliani ſcriptis. POſtquam in Africana Eccleſia, Agrippino, vel etiam Tertulliano auctore, uſus rebaptizandi eos, C qui ab hæreticis baptizati erant, jamdiu antehac frequentatus fuiſſet, cumque Novatianus, ut ſaltem hoc modo lapſos, quos immundos eſſe docebat, per Baptiſmum ab omni ſua immunditia abſolutos in Eccleſiam reciperet, æmulatus fuiſſet, Magnus homo laicus, occaſione Novatianorum, eamdem tunc temporis baptizandi formam cum Catholicis obſervantium, dubitavit primus, an ad Eccleſiam revertentes rebaptizari deberent, quos a Novatianis baptizatos eſſe ſcirent. Ex Epiſcopis primi reperiuntur fuiſſe Numidiæ, qui de iterando hæreticorum Baptiſmate ad Cyprianum, alioſque Epiſcopos ad Synodum hanc Carthagine coactos litteras conſcripſerunt. Prima igitur Synodica hac de re conſultatio, anno 258. Valeriano, & Gallieno Imp. habita, hæc eſt, D ut Cyprianus Ep. 73. ad Jubajanum oſtendit, in qua cum ex Africanis alii, juxta Apoſtolicam traditionem, ſentirent non eſſe rebaptizandos eos, qui legitime ab hæreticis baptizati eſſent; alii vero contra exiſtimarent, unum Baptiſma dumtaxat eſſe unius Eccleſiæ, ideoque apud hæreticos, qui extra Eccleſiam ſunt, Baptiſmum verum, ac Catholicum eſſe non poſſe, hac inquiſitione prævia, tandem definitum eſt, cum unum ſit in ſancta Eccleſia Baptiſma, neminem foris extra Eccleſiam baptizari poſſe; traditionem Apoſtolorum male interpre- *Novatianus corrigitur.* tantes, addiderunt (ut ex Cypriano Epiſt. 71. ad Quintum conſtat) illos, qui a Catholicis rite baptizati ad hæreticos defeciſſent, non per Baptiſmum, ſed per ſolam manuum impoſitionem recipiendos eſſe, ſi ad Eccleſiam redire contendant. Baronius anno Chriſti 258. nu. 17. uſque ad 26. incluſive. E

Concilium Africanum, ſive Carthaginenſe II. in cauſa Baptiſmi hæreticorum, anno 258. ſub Stephano Papa I.

UT ea, quæ præcedente Concilio conſtituta ſunt, pleniore ſententia confirmarentur, Cyprianus in eadem cauſa baptiſmi ab hæreticis collati, hoc eodem anno 258. pleniorem conventum Epiſcoporum convocavit, & ex Africa, ac Numidia 70. Epiſcopos, & unum ad hanc Synodum coegit, eo fine, ut quod ſinguli ſentiunt de traditionibus majorum ſancte, & inviolabiliter ſervandis, deponant. Poſtquam omnes prædicti conveniſſent, idem quod ſupra præcedentibus Conciliis Africanis in hac, & Baſilidis cauſa habitis, definitum eſt, duplici Decreto deſuper lato confirmarunt. Quorum primum eſt, ut ii, qui in Eccleſia ordinati a fide defecerunt, revertentes ad Eccleſiam, nonniſi ad laicam communionem recipiantur. Alterum, ut Baptiſmus hæreticorum ab ipſis collatus non tantum pro invalido, ſed etiam pro nullo habeatur, adeo, ut ſi ad Eccleſiam revertentes baptizentur, non ſecundo Baptiſmo rebaptizentur, ſed tantum primum iis Baptiſma conferatur; quia ab hæreticis non vere baptizati, ſed aqua tantum hæreticorum amplius ſordidati fuerint. Ita Cyprianus Epiſt. 73. ad Julianum. Unde qui illum Anabaptiſmo patrocinatum fuiſſe ſentiunt, graviter errant.

Hæc cum Epiſcoporum prædictorum 71. ſententiis conſtituta eſſent, ad Stephanum Romanum Epiſtola quadam Synodica perſcribuntur. Ille vero Synodica Epiſtola accepta, per litteras redditas Concilium hoc reprobavit, & ſimul etiam ſanctiſſime mandavit, ne a traditione Apoſtolica de non iterando Baptiſmate hæreticorum eorum, qui eadem forma, qua utitur Eccleſia, baptizaſſent, vel latum unguem recedant, ipſoſque ab ipſis baptizatos, ſi ad Eccleſiam redire petant, non aliter, quam per ſolam manuum impoſitionem recipiant. Hæc ex Cypriano Epiſt. 74. quam ad Pompejum Sabratenſem in Africa Epiſcopum ſcripſit, probantur. Vide Baronium anno 258. num. 27. uſque ad 38. incluſive.

Concilium Carthaginenſe III. ſub Cypriano Epiſcopo, in cauſa Baptiſmi, celebratum anno 258. tempore Stephani Papæ.

OCcaſio celebrandi hoc Concilium hæc fuit: Cum Stephanus Papa ea, quæ præcedente Africano Concilio de Baptiſmate hæreticorum ſtatuta erant, per litteras redditas reprobaſſet, non cunctatus eſt Cyprianus majore numero Epiſcoporum Carthagine aliud Concilium celebrare. Convocatis igitur ex Africa, Numidia, & Mauritania Epiſcopis 87. iiſdemque Carthagine coeuntibus, Kalendis Septembris anno 258. hoc tertium in eadem Baptiſmi cauſa Concilium celebrat.

In quo Concilio ab omnibus unanimiter decretum eſt, ab hæreticis non conferri verum baptiſma, ſicut nec datur Spiritus Sanctus, nec vera remiſſio peccatorum. Innixi verbis Pauli ad Ephes. 4. *Una fides, unum baptiſma*. Unde colligebatur hoc unicum dogma in hac Synodo communi conſenſu 86. Epiſcoporum approbatum. Baptizati ab hæreticis, ſi ad Eccleſiam redire cupiant, vero ipſius baptiſmo rebaptizandi ſunt, Quod poſtea per Stephanum Papam Romæ in Concilio reprobatum fuit. Nec mirum eſt Concilium particulare falſum fuiſſe. Non enim erat hæc Synodus Oecumenica. Dabimus hic præcipua ſuffragia cum reſponſionibus D. Auguſtini in ſummam redactis, ex libris ejus de baptiſmo.

Cum in unum Carthagine conveniſſent Kalendis Septembris Epiſcopi plurimi ex Provincia Africana, Numidia, Mauritania, cum Presbyteris, & Diaconis, præſente etiam plebis maxima parte, & lectæ eſſent litteræ Jubajani ad Cyprianum factæ, item Cypriani ad Jubajanum reſcriptæ, de hæreticis baptizandis, quidque poſtmodum Cypriano Jubajanus reſcripſerit, Cyprianus dixit.

Audiſtis collegæ dilectiſſimi, quod mihi Jubajanus Coepiſcopus noſter ſcripſerit, conſulens mediocritatem noſtram de illicito, & prophano hæreticorum baptiſmo. Et quid ego ei reſcripſerim, cenſens ſcilicet, quod ſemel atque iterum cenſuimus, *hæreticos ad Eccleſiam venientes, Eccleſiæ baptiſmo baptizari, & ſanctificari oportere*. Item lectæ ſunt vobis & aliæ litteræ

tere Jubejani, quibus pro ſua ſyncera, & religioſa de- A votione ad Epiſtolam noſtram reſcribens, non tantum conſenſit, ſed & inſtructum ſe eſſe gratias agit. Supereſt, ut de hac ipſa re ſinguli ſentiamus, perperam neminem judicantes, aut a jure communionis aliquem (ſi diverſum ſenſerit) amoventes. Neque enim quiſquam noſtrum *Epiſcopum ſe eſſe Epiſcoporum conſtituit*, aut tyrannico terrore ad obſequendi neceſſitatem collegas ſuos adigit, quando habeat omnis Epiſcopus pro licentia libertatis, & poteſtatis ſuæ arbitrium proprium, tanquam judicari ab alio non poſſit, cum nec ipſe poſſit alterum judicare, ſed expectemus Domini noſtri Jeſu Chriſti judicium, qui unus, & ſolus habet poteſtatem & præponendi nos in Eccleſiæ ſuæ gubernatione, & de actu noſtro judicandi.

Nota. Cum in errore verſaretur, Cyprianus acriter nimis perſtringit Romanum Pontificem Stephanum, B tacito ipſius nomine, ſed alibi maxime in libro de *unitate Eccleſiæ*, iſta emendat ſanctus vir correcto errore priori, interim ex hoc deprehendere licet, quales ſe nuncuparent Pontifices Romani. Quod idem indicant quædam loca Tertulliani, cum iiſdem inſenſus eſſet, ut in libro *adverſus Phyſicos*: necnon in libro *de pudicitia*, cum adverſariorum teſtimonia minus ſuſpecta eſſe debeant in hac cauſa.

Auctoritas Rom. Pontificis.

Cæcilius Abitæ, ſive a Bilta dixit.

Ex cap. 14. l. 6 de bapt. contra Novatianos.

Epheſ. 4.

E*Go unum baptiſma in Eccleſia ſola ſcio, & extra Eccleſiam nullum. Hoc erit unum, ubi ſpes vera eſt, & fides certa. Sic enim ſcriptum eſt: Una fides, una ſpes, unum baptiſma. Non apud hæreticos, ubi ſpes nulla eſt, & ſpes falſa. Ubi omnia per mendacium aguntur. Ubi exorcizat dæmoniacus. Sacramentum interrogat, cujus os, & verba cancer emittunt: fidem dat infidelis: Veniam delictorum tribuit ſceleratus, & in nomine Chriſti tangit Antichriſtus, benedicit a DEO maledictus. Vitam pollicetur mortuus, pacem dat impacificus, DEUM invocat blaſphemus, Sacerdotium adminiſtrat prophanus, ponit altare ſacrilegus. Ad hæc omnia accedit & illud malum, ut antiſtes diaboli audeat Euchariſtiam facere: aut qui illis aſſiſtunt, dicant hæc omnia falſa eſſe de hæreticis. Ecce ad qualia Eccleſia conſentire cogitur, & ſine baptiſmo, ac venia delictorum communicare compellitur. Quam rem, fratres, fugere, ac vitare debemus, & a tanto ſcelere nos ſeparare, & baptiſma tenere, quod ſoli Eccleſiæ a Deo conceſſum eſt.* C

Auguſt. Reſpondeo: quiſquis etiam intus confitetur D ſe Deum noſſe, factis autem negat, quales ſunt avari, & invidi. 1. Joan. 3. dicuntur homicidæ. Infra. Et Antiſtites diaboli, qui fraudi, & avaritiæ, quæ eſt Idololatria, ſerviunt. Cur ergo iſti baptizant?

Ex c. 14. Lucius a Caſtro Galbæ dixit: *Ite, & docete omnes gentes baptizantes eos, &c. Non permiſit baptizare, niſi bonos: quia malis non diceret, Joan. 20. ſi cui dimiſeritis, &c.*

Ex 24. Fortunatus a Thucaboli dixit: *Chriſtus ſuper Petram ædificavit Eccleſiam ſuam, non ſuper hæreſim: Et poteſtatem baptizandi Epiſcopis dedit, non hæreticis: quare, qui extra Eccleſiam ſunt, baptizare foris non poſſunt.*

Auguſt. An forte non ad hominis meritum, ſed ad E ipſius baptiſmi Sacramentum pertinet, ut foris dari non poſſit? ſi hoc ita eſſet, nec haberi foris poſſet. Nonne illi ſunt in Eccleſia, qui ſunt in petra, qui autem in petra non ſunt, nec in Eccleſia ſunt? & infra. *Qui audit verba mea hæc, & non facit ea: ſimilabo eum viro ſtulto, qui ædificavit domum ſuam ſuper arenam.* Matth. 7. Si ergo in petra eſt Eccleſia, qui ſuper arenam ſunt, quia extra Petram ſunt, profecto extra Eccleſiam ſunt, &c. Tamen quamdiu ita ſunt, baptizant, & baptizantur.

Ex 25. Sedatus a Tuburbo dixit. *Aqua Sacerdotis prece in Eccleſia ſanctificata abluit delicta, &c.*

Auguſtin. Si non ſanctificatur aqua, cum aliqua erroris verba per imperitiam peccator effundit, multi non ſolum mali, ſed etiam boni fratres in ipſa Eccleſia non ſanctificant aquam. Multorum enim preces emendantur quotidie, &c. Plerumque precis vitium ſuperat precantis affectus, & certa illa Euangelica verba, ſine quibus non poteſt baptiſmus conſecrari, tantum valent, ut per illa ſic evacuentur, quæcumque in prece vitioſa contra regulam fidei dicuntur, quemadmodum dæmonium Chriſti nomine excluditur, &c. Multi quippe irruunt in preces non ſolum ab imperitis loquacibus, ſed etiam ab hæreticis compoſitas, &c. Nec tamen quod in eis perverſum eſt, evacuat illa, quæ ibi recta ſunt: ſed ab eis potius evacuatur: Sicut in ipſo homine bonæ ſpei, & probabilis fidei, ſi quid aliter ſapit, non inde evacuantur, quæ recte ſapit. Si autem malus precem integram dicat, &c. non ideo ipſe rectus eſt, quia illa recta eſt: Et ſi in aliquibus perverſam precem afferat, Deus adeſt verbis Euangelicis ſuis, ſine quibus baptiſmus Chriſti conſecrari non poteſt: Et ipſe ſanctificat Sacramentum ſuum, ut homini ſive antequam baptizetur, ſive cum baptizatur, ſive poſtea quandoque ad ſe veraciter converſo idipſum valeat ad ſalutem, &c. Cæterum quis neſciat non eſſe baptiſmum Chriſti, ſi verba Euangelii, quibus Symbolum conſtat, illic defuerint? ſed facilius inveniuntur hæretici, qui omnino non baptizent, quam qui non illis verbis baptizent. Ideoque dicimus non omnem baptiſmum, ſed baptiſmum Chriſti, ideſt verbis Euangelicis conſecratum ubique eundem eſſe.

Preces hæreticorum.

Ex 34. Quietus a Baruch dixit: *Qui baptizatur a mortuo, quid proficit lavatio ejus?* Eccleſ. 34.

Auguſt. Non ab illo mortuo baptizatur, ſed ab illo vivo. Joan. 1. *Ipſe eſt, qui baptizat*; qui, quolibet corporaliter operante, baptizat.

Ex 37. Liboſus a Vaga dixit: *Ego ſum veritas*, inquit Chriſtus, Joan. 14. *Non dixit, ego ſum conſuetudo, &c.*

Auguſt. Si per illam conſuetudinem omnes polluti perierunt: de qua caverna iſti Donatiſtæ ſine originali veritate procedunt?

Ex 40. Felix ab Amaceura dixit: *Nec duobus populis ſalutarem aquam tribuere poteſt, qui unius gregis Paſtor eſt.*

Auguſt. Aqua diluvii conſtitutis juxta arcam ſalutaris fuit, extra arcam vero mortifera fuit, eadem tamen fuit.

Ex 42. Adelphius a Thasbalte dixit: *Eccleſia hæreticos non rebaptizat, ſed baptizat.*

Aug. Imo vero; quia niſi eos, qui baptizati non ſunt, non baptizat.

Ex 44. Vincentius a Thibari dixit: *hæreticos ſcimus pejores, quam Ethnicos, &c.*

Aug. Ex qua regula, &c. neſcio: cum Dominus dicat, Matth. 18. *Sit tibi tamquam Ethnicus, &c.* Poteſt fieri, ut aliquis pejor ſit Ethnico: & tamen in eo Chriſti Sacramentum non ſolum ſit, ſed etiam non ſit pejus, quam in homine ſancto, &c. Nonne Sodomitæ Ethnici erant? &c. pejores ergo erant Judæi, quibus Matth. 11. Tolerabilius erit Sodomis, quam vobis. Nonne tamen ideo Sacramenta divina, quæ apud Judæos erant, talia erant, quales ipſi, &c. Ipſi gentiles ſi quid divinum, & rectum in doctrinis ſuis habere potuerunt, non improbaverunt ſancti noſtri. Probat ex ipſo Cypr. lib. de Idolorum vanitate, idque de Hotane, Platone, & Hermete Triſmegiſto. Si ergo in ipſis poteſt aliquid divinum inveniri, recteque approbari, &c. non oportet nos ita moveri, etiamſi pejores ſint hæretici, ut quod in eis bonum eſt, Chriſti nolimus agnoſcere.

Hæretici, & Ethnici qui pejores?

Ex cap. 2. lib. 7. Marcus a Mactari dixit: *Quidam noſtri prævaricatores hæreticis ſuffragantur, &c.*

Auguſt. Poſt paſſionem Cypr. 40. annis traditio codicum facta eſt. Si ergo nos traditores, quia a traditoribus, ſicut ipſi confingunt: ab illis prævaricatoribus utrique originem ducimus,

Ex

Ex 4. Eccleſiæ baptiſmum eſſe apud hæreticos: ſicut aqua Paradiſi in terra Ægypti. Infra. Si hoc ſit quiſque, quod eſt ille, cui communicaverit, omnes tunc hæretici facti ſunt.

Ex 12. Pomponius a Dionyſiana dixit: *Manifeſtum eſt hæreticos non poſſe baptizare, & remiſſionem peccatorum dare, qui poteſtatem non habent, &c.*

Reſpondetur, hanc poteſtatem nec homicidæ habent, ideſt, qui oderunt fratres. Non enim talibus dictum eſt: ſi cui dimiſeritis peccata, dimittentur eis, &c. Et tamen baptizant, &c.

Ex 13. Venantius a Thimiſa dixit: *Qui baptiſma Eccleſiæ commune cum hæreticis facit, ſponſam Chriſti adulteris prodit.* Nunquid Cypr. ſponſum Chriſti prodebat adulteris: ac non potius monile ſponſi etiam in adultera cognoſcebat?

Ex 25. Therapius a Bulla dixit; *Qui hæreticis baptiſmum Eccleſiæ concedit, & prodit, quid aliud, quam ſponſæ Chriſti Judas exiſtit?* O magna convictio Schiſmaticorum! Si Cypr. talibus communicabat, qualis Judas traditor fuit, & tamen ab eis non maculabatur: aut ſi maculabatur, tunc Judæ facti ſunt omnes: Ergo & modo Judæ ſunt omnes, &c.

Ex 39. Puſillus a Malaſta dixit: *Quicquid abſque Catholica fuerit, ſimulatio eſt.*

Auguſt. Simulatio etiam in Catholica eſſe poteſt, &c. nec eſt Catholica ſimulatio. Sicut ergo eſt in Catholica, quod non eſt Catholicum, ſic poteſt extra Catholicam aliquid eſſe Catholicum.

Ex 49. Cypr. a Carthagine dixit: *Meam ſententiã pleniſſime exprimit epiſtola ad Jubajanũ, hæreticos ſecundũ Apoſtolicã conteſtationẽ adverſarios Chriſti, & Antichriſtos appellatos, quãdo ad Eccleſiã venerint, unico Eccleſiæ baptiſmate baptizandos eſſe, ut poſſint fieri de adverſariis amici, & de Antichriſtis Chriſtianiſſimi.*

Auguſt. Quod hic dixit, meminerimus dici poſſe de omnibus iniquis: Serm. de lapſis, quos & in Catholica eſſe ipſe teſtatur, & baptiſmum habere, & dare nemo noſtrum ambigit.

Judicium Stephani Papæ de hoc Concilio ex Vincentio Lirinenſi.

DE hoc Concilio Vincentius Lirin. part. 1. *commonitoris* c. 9. Quondam venerabilis memoriæ Agrippinus Carthaginenſis Epiſcopus, primus omnium mortalium contra divinum Canonem, contra univerſalis Eccleſiæ regulam, contra ſenſum omnium conſacerdotum, contra morem, ac inſtituta majorum rebaptizandum eſſe cenſebat. Quæ præſumptio tantum mali invexit, ut non ſolum hæreticis omnibus formam ſacrilegii, ſed etiam quibuſdam catholicis occaſionem præbuerit erroris. Cum ergo ad novitatem rei cuncti reclamarent, atque omnes quaquaverſum Sacerdotes pro ſuo quiſque ſtudio reniterentur, tunc B. memoriæ Papa Stephanus, Apoſtolicæ ſedis antiſtes, cum cæteris quidem collegis ſuis, ſed tamen pro cæteris reſtitit: dignum, ut opinor, exiſtimans, ſi reliquos omnes tantum fidei devotione vinceret, quantum loci authoritate ſuperabat. Denique in epiſtola, quæ tunc ad Africam miſſa eſt, idem his verbis ſanxit, *Nihil novandum, niſi quod traditum eſt.* Intelligebat etenim vir ſanctus, & prudens nihil aliud rationem pietatis admittere, niſi ut omnia, qua fide a Patribus ſuſcepta forent, eadem fide filiis conſignarentur: noſque Religionem, non qua vellemus, ducere, ſed potius, qua illa duceret, ſequi oportere: idque eſſe proprium Chriſtianæ modeſtiæ, & gravitatis, non ſua poſteris tradere, ſed a majoribus accepta ſervare. Quis ergo tunc univerſi negotii exitus? quis utique, niſi uſitatus, & ſolitus? retenta eſt, ſcilicet antiquitas, exploſa novitas.

Sed & D. Auguſtinus de hac controverſia loquens lib. 3. de baptiſmo cap. 9. *Nondum*, inquit, *factum*

A *erat univerſale Concilium: quia conſuetudinis robore tenebatur orbis terrarum, & hæc opponebatur inducere volentibus novitatem, &c. Poſtea tamen ad plenarii Concilii authoritatem, roburque perducta eſt poſt Cypriani quidem Paſſionem, ſed antequam nati eſſemus.* Quod intelligit D. Auguſtinus de Concilio Generali Niceno primo, in quo decretum eſt non rebaptizandos ab hæreticis baptizatos. Unde patet etiam non omnes extare Niceni Concilii Canones.

Cæterum Epiſcopi illi poſtea ſententiam mutarunt, ut teſtis eſt D. Hieronymus in Dialogo contra Luciferianos. *Conatus eſt*, inquit, *D. Cyprianus lacus contritos fugere, nec bibere de aqua aliena, & idcirco hæreticorum baptiſma reprobans, ad Stephanum tunc Romanæ urbis Epiſcopum, qui a B. Petro vigeſimus ſextus* **B** *fuit, ſuper hac re Africanam Synodum direxit: ſed conatus ejus fruſtra fuit. Denique illi ipſi Epiſcopi, qui rebaptizandos hæreticos cum eo ſtatuerant, ad antiquam conſuetudinem revoluti novum emiſere decretum. Quid facimus? ita & nobis majores noſtri, & illis ſui tradidere majores.* Unde colliges D. Cyprianum hujus Concilii præſidem in hac ſententia non permanſiſſe, ideoque hoc nihil obſtitiſſe ejus ſanctitati. Certe liber ipſius de *Unitate Eccleſiæ*, poſt plura ipſius opera ſcriptus, quid ſenſerit de Rom. Pontifice, abunde teſtatur, ut etiam compendium veritatis ipſum appellet. Nec immerito D. Auguſt. magnifacit eum, ac precibus ejus ſe commendatum cupit, in libris de baptiſmo contra Donatiſtas ſub finem, in qui- **C** bus refert, & refellit ſuffragia, ac rationes Epiſcoporum ejus Synodi contra eoſdem Donatiſtas, qui eumdem errorem tuebantur. Tantum prævaluerat authoritas Tertulliani, qui ex odio in hæreticos ad errorem iſtum viam aperuerat. Ejuſdem Synodi acta habentur inter opera D. Cypriani cum multis Pamelii obſervationibus.

Cyprianus non permanſit in opinione contra Papam Rom.

Concilium Romanum in cauſa Dionyſii Alexandrini de Sabellianiſmo accuſati, habitum anno 263. tempore Dionyſii Papæ.

CUm Sabelliana hæreſis, auctore Sabellio orta, ac propagata, glorioſiſſimæ, & adorandæ Trinitati perſonarum diſtinctionem auferret, aſſerens eumdem eſſe Patrem, Filium, ac Spiritum Sanctum, tantumque **D** diverſa nomina admittens, ut propterea etiam Patrem paſſum fuiſſe diceret, unde & illius ſectatores dicti ſunt Patro-paſſiani: Dionyſius Alexandrinus ſui officii ratus, hominem Lybium ſibi ſubditum refellere, in eum lucubrationes quaſdam ſcripſit, quibus ſiniſtro judicio Pentapolitanorum, non perſonarum tantum, ſed etiam naturæ divinæ diſtinctionem, ac diverſitatem tueretur. Pentapolitani igitur eumdem Dionyſium Alexandrinum, quaſi de fide, & Trinitate non recte ſentiret, apud Dionyſium Pontificem Romanum accuſant. Pontifex hoc Epiſcoporum conventu Romam indicto, Dionyſium Alexandrinum ad Concilium citat, & quid de natura, ac ineffabili glorioſiſſimæ Trinitatis ſubſtantia ſentiat; unam, eandemve, an vero diverſam in tribus perſonis ſubſiſtentem divinam naturam eſſe credat, **E** ſcripto proferri mandat. Epiſcopus Alexandrinus calumnioſe accuſatus, Pontificis decreto paret, Epiſtolam mentis ſuæ indicem, & criminis objecti purgatricem, quæ extat apud Baronium hoc anno num. 34. cum quatuor Apologeticis libris pro ſui defenſione conſcriptis propediem adferendis mittit. Quibus habitis, cum Pentapolitanorum accuſantium, & Dionyſii ſeſe purgantis cauſa diu, multumque diſcuſſa fuiſſet, prævio maturo conſilio, Dionyſius Alexandrinus Epiſcopus, omnium Epiſcoporum, qui huic Concilio interfuerunt, ſententia, ac judicio ab accuſatorum calumnia, teſte Athanaſio in illo Commentario, quem de ſententia Dionyſii adverſus Arrianos conſcripſit, abſolutus eſt. Vide Baronium anno 263. num. 30. uſque ad 50.

Sabellii hæreſis.

B *Com-*

Digitized by Google

Concilium Antiochenum I, in cauſa Pauli Samoſateni habitum anno 266, ſub Dionyſio Papa.

CONcilium hoc celebrandi cauſam dedit Paulus Samoſatenus Antiochenus Epiſcopus, qui hæc impia dogmata docebat: Chriſtum purum hominem eſſe; ante Mariam Virginem non extitiſſe: nomen filii Dei ex bonis, & juſtis ſuis operibus accepiſſe: in Sacramento Eccleſiæ ſanguinem ejuſdem Chriſti corruptibilem eſſe (ut habent litteræ Dionyſii Alexandrini, quas habet Baronius anno 265. nu. 6.) Qui cum totius Chriſtianæ Religionis fundamentum evertere conetur, jure, meritoque Dionyſius Romanus Pontifex, cui poſt Petrum, ejuſque quoſdam ſucceſſores cura Eccleſiæ demandata eſt, advigilat, ut impias hæreſes a Paulo introductas condemnet, ipſumque hæreſis auctorem pro ſuo merito ab Eccleſia, & Epiſcopali ſede deponat.

Indicto igitur Concilio, præter alios, quorum plures nominatim recenſet Euſebius lib. 7. cap. 22. Dionyſius Alexandrinus citatur quidem, ſed cum per corporis imbecillitatem intereſſe non poſſet, Epiſtolam ſcripſit, quam Turrianus e latebris vindicatam Latinitate donavit, cujuſque fragmentum extat apud Baronium prædicto anno 265. num. 6. Reliqui quotquot ad Synodum convenerunt Epiſcopi, ante omnia fidei Catholicæ de Filio Dei profeſſionem ſcripto editam emiſerunt, eamque ad Paulum Samoſatenum ex Synodo deferri curarunt, cum ſedula admonitione, ut de Divinitate Filii quid ſentiat, Patribus Concilii aperiat. Ille metuens, ne ſede dejiciatur, pœnitentiam doloſe ſimulans, ſententiam mutavit, hæreſim abjuravit, & fidem Catholicam profeſſus eſt. Quo facto, ſui de Epiſcopali ſede, ac honore dejectionem deprecatus, Præfecturam illius Antiochenæ ſedis ad tempus continuavit. Ita Synodica Epiſtola Concilii Antiocheni II. quæ extat apud Euſebium l. 7. c. 24. Vide Baronium anno Chriſti 265. n. 3. & ſeqq. item anno 266. n. 2. & ſeqq.

Ficta converſio.

Symbolum Concilii Antiocheni miſſum ad Paulum Samoſatenum abſentem.

COnfitemur Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum ante ſæcula quidem ex Patre, per Spiritum ſanctum vero noviſſimis temporibus ex Virgine ſecundum carnem natum, una dumtaxat perſona ex cœleſti divinitate, & humana carne ſubſiſtentem. Totum Deum, & totum hominem. Totum etiam cum corpore, ſed non ſecundum corpus Deum. Totum hominem etiam cum divinitate, ſed non ſecundum divinitatem hominem. Totum rurſum adorabilem etiam cum corpore, ſed non ſecundum corpus adorabilem. Totum adorantem etiam cum divinitate, ſed non ſecundum divinitatem adorantem. Totum increatum etiam cum corpore, ſed non ſecundum corpus increatum. Totum formatum etiam cum divinitate, ſed non ſecundum divinitatem formatum. Totum Deo homouſion etiam cum corpore, ſed non ſecundum corpus homouſion; quemadmodum neque ſecundum divinitatem quoque hominibus coeſſentialis eſt, eſt autem nobis ſecundum carnem homouſios, etiam in divinitate exiſtens: etiam cum illum ſecundum ſpiritum Deo conſubſtantialem dicimus, non dicimus hominibus ſecundum ſpiritum coeſſentialem. Contra autem cum illum ſecundum carnem hominibus conſubſtantialem prædicamus, non prædicamus illum ſecundum carnem Deo coeſſentialem; Ut enim ſecundum ſpiritum nobis homouſios non eſt (nam ſecundum hunc Deo homouſios eſt) ita viciſſim Deo ſecundum carnem coeſſentialis non eſt, ſecundum hanc autem nobis conſubſtantialis eſt. Quemadmodum autem hæc diſtincta, & inter ſe ſecreta pronunciamus, non ad judicandam unius indiviſa perſona diviſionem, ſed ad denotandam naturarum, & proprietatum verbi, & carnis diſtinctionem, & inconfuſibilitatem: ita illa, quæ ad indiviſam unionis, compoſitioniſve rationem faciunt, unita prædicamus, & veneramur.

Hoc ſymbolum, quo aperiunt patres, quid de Chriſto, ac ejus divinitate, quam impugnabat Paulus Samoſatenus patruus Neſtorii, ac Mahumetanorum pater, ſentiendum ſit, invenimus tomo 6. Actorum Peltanorum Concilii Epheſini. Delatum eſt autem ex Synodo ad dictum Paulum, cum ſedula monitione, ut aperiret Patribus Concilii, quid ſentiret de divinitate filii: metuens autem, ne de ſede dejiceretur, palinodiam doloſe cecinit, ac orthodoxum ſe ſimulavit: non diu tamen ſe continuit, quin rurſus hæreſim primam proderet, ut propterea aliud Concilium habitum fuerit, in quo damnatus, & ſede ſua pulſus eſt.

Paulus Samoſat. ficte fidem profitetur.

Aliam fidei profeſſionem ex eodem Concilio ad Paulum eundem miſſam refert Binius, quam Turriano acceptam refert. In qua inter cætera habetur de filio. Hunc dicit ſcriptura deſcendiſſe, & apparuiſſe Abrahæ ad quercum Mambre, unum ex tribus (Geneſ. 13.) cum quo Patriarcha tanquam cum Domino, & judice colloquebatur: ut qui omne judicium a Patre accepiſſet, de quo ſcriptum eſt: *Dominus pluit ſuper Sodoma, & Gomorrha ignem, & ſulphur a Domino de cœlo.* Qui implens voluntatem paternam, Patriarchis apparet, & cum eis loquitur in eiſdem clauſulis, & eiſdem capitibus, aliquando quidem tanquam Angelus, quandoque vero tanquam Dominus, quandoque autem Deus eſſe affirmatur. Deum enim univerſi impium eſt exiſtimare vocari Angelum. Filius vero Angelus Patris eſt, qui eſt ipſe Dominus, & Deus ſicut ſcriptum eſt: *Angelus magni conſilii, &c.*

Porro non deſunt, qui hoc arguant, etſi aliquibus ex antiquis patribus placuerit. Nam exinde Arriani divinitati Chriſti infeſti dogma ſuum confirmabant, quod cum verbum miſſum eſſet a Patre ad Patriarchas antiquos, ex hoc ipſo inferioris eſſet dignitatis, unde negaverunt ipſum verbum æquale eſſe patri, ac proprie Deum: quod movit D. Auguſtinum, cujus tempore nondum profligata erat Arriana hæreſis, ut in libris de Trinitate conſtanter aſſereret, non Verbum ipſum in perſona Patriarchis apparuiſſe in veteri teſtamento, ſed Angelum dumtaxat, ut ex hoc argumento, cui maxime innitebantur dicti Arriani, facilius ad Catholicæ Eccleſiæ fidem redirent. Quod annotare libuit, ut, qua mente in Concilio Sirmienſi ſimile quid huic profeſſioni fidei ſcriptum ſit, appareat, quod Concilium Arrianorum fuit, qui Liberii Papæ communionem vitarunt, ac in fidei prima profeſſione nomen conſubſtantialis omittit veteratorie ad fidem Nicænam explodendam.

Verbum ante incarnationem non fuit miſſum ad Patriarch.

Cæterum cur hæ duæ fidei profeſſiones ex eodem Concilio miſſæ reperiantur ad Paulum Samoſatenum, dubitari merito poteſt, cum una ſufficere poſſet. Ad quod tamen dici poteſt primam ex illis breviorem miſſam fuiſſe, ut ei ſubſcriberet Pſeudo-Paulus ille. Alteram vero explicatiorem, & authoritatibus ſcripturæ ſacræ firmatam, ut ex ea inſtitueretur, & veluti de fide convinceretur.

Concilium Antiochenum II. in cauſa Pauli Samoſateni, ſub Dionyſio Papa, Anno 272. celebratum.

PAulus Samoſatenus Antiochenus Epiſcopus, cum abdicatam ſemel hæreſim, atque priore Antiochena Synodo proſcriptam reſtituere, & convictam impietatem reſuſcitare conatus eſſet, anno 2. Aureliani Imp. qui eſt Chriſti 272. & Dionyſii Pontificis 12. inchoatus, Epiſcopi numero prope infiniti denuo Antiochiam rediere, atque Paulum ſecundo lapſum de errore, & corruptis vitæ moribus ſimul convictum, ac damnatum Epiſcopali throno depoſuerunt, atque ejus loco Dominum Epiſcopum ſuffecerunt. Quibus ita peractis, Epiſtolam de Actis Concilii Synodicam ad Dionyſium Rom. Pontificem ſcripſerunt, ac ſimul de divina natura Chriſti Dei Patris naturæ conſubſtan-

Particularia (ut nimirum duorum hæreſiarcharum, Samoſateni, & Sabellii, hæreſim de Chriſti divinitate jugularent) inſignem fidei profeſſionem (quæ extat tom. 6. c. 1. in fine Concilii Epheſini, edit. Pelt.) item poſt Synodum Epheſinam in fine Orationis illius, quam habuit Cyrillus de Incarnatione Verbi, ab Euſebio Arrianorum ſectario, & fautore doloſe ſuppreſſam, ediderunt. *Cum autem Paulus domo Epiſcopali exire juſſus, nollet obtemperare, Imperator Aurelianus*, ait Euſebius lib. 7. c. 24. in fine, *de ea re rogatus ſententiam, ſanctiſſime, quid eſſet agendum, decrevit. Præcepit enim, ut domus Eccleſiæ illis triberetur, quibus Chriſtiani Italiæ, & urbis Romæ Epiſcopi per litteras tribuendam preſcriberent. Sic demum Paulus cum ſummo dedecore ſæcularis Imperii, ac poteſtatis auctoritate, ab Eccleſia penitus extruditur*. Vide Baron. an. 272. per totum.

Paulus Samoſat. fiſte fidem profitetur.

SÆCULUM QUARTUM.

Concilium Cirtenſe, quo in locum Traditoris, Traditorem Epiſcopum ſubſtituerunt, anno 303. ſub Marcello Papa.

CONcilium hoc habitum eſt Cirtæ in Numidia, anno Domini 303. ſub Marcello Pontifice, & Diocletiano, ac Maximiano Impp. Secundo Tigiſitano Epiſcopo, Numidarum Epiſcoporum Primate auctore. Epiſcopi, qui ex Imperatorum edicto codices ſacros, reſve alias ſacras comburendas tradiderant, aut thuriſicarant, eo fine convenerunt, ut in locum defuncti Cirtenſis Epiſcopi alium ſufficerent, & ſubrogarent. Celebrata eſt hæc Synodus in domo Urbani Cariſi, quia Baſilicæ nondum erant reſtitutæ. De traditione ſacrorum librorum interrogante Secundo Tigiſitano, reliqui præſentes quæſiti traditionis crimen confeſſi ſunt, ſuumque Primatem interrogantem ejuſdem delicti redarguerunt. Qua de re ipſe ſe litteris ad Menſurium Carthaginenſem Epiſcopum ſcriptis omnino purgare, & excuſare fruſtra eſt conatus. Epiſcopum Cirtenſem, quæ fere præcipua conveniendi cauſa fuit, ordinarunt quemdam Paulum, qui hoc eodem anno a Magiſtratibus conventus, libros, & Eccleſiæ ſupellectilia tradidit, ſicut & Sylvanus ejuſdem Subdiaconus, poſtea vero etiam Cirtenſis Epiſcopus, ut conſtat ex Actis Proconſularibus, quæ prolixe recitantur a Baronio hic num. 7. Ex his traditoribus impii Donatiſtæ fluxerunt; quorum cauſa Africana Eccleſia tot cladibus multis ſæculis in pœnam criminis exagitata, ac deinde a Vvandalis primo, demum ab Arabibus penitus devaſtata fuit. Baronius num. 29. Fragmentum hujus Synodi recitatur ab Optato Milev. lib. 1. Quod viſum eſt hic eſſe adſcribendum propter antiquitatem.

Verbum ante incarnationem non fuiſſe miſſum ad Patriarch.

In Africa duo mala, & peſſima admiſſa eſſe conſtat; unum in traditione, alterum in ſchiſmate, ait Optatus Milevitanus l. 1. contra Parmenianum; ſed utraque mala & uno tempore, & iiſdem authoribus videntur eſſe commiſſa. Debes ergo, frater Parmeniane, diſcere, quod intelligeris ignorare. Nam ferme ante annos 60. & quod excurrit per totam Africam, perſecutionis eſt devagata tempeſtas, quæ alios fecerit martyres, alios confeſſores, nonnullos funeſta proſtravit in morte, latentes dimiſit illæſos. Quid commemorem Laicos, qui tunc in Eccleſia nulla fuerant dignitate ſuffulti? Quid miniſtros plurimos? quid Diaconos in tertio? Quid Presbyteros in ſecundo Sacerdotio conſtitutos? Ipſi apices, & principes omnium aliqui Epiſcopi illis temporibus, ut damno æternæ vitæ iſtius incertæ lucis moras breviſſimas compararent, inſtrumenta divinæ legis impie tradiderunt. Ex quibus erant Donatus Maſculitanus, Victor Ruſiccadienſis, Marinus ab aquis Tibilitanis, Donatus Calumenſis, & homicida Purpurius Limatenſis, qui interrogatus de filiis ſororis ſuæ, quod eos in carcere Milei necaſſe

Traditores.

A diceretur, confeſſus eſt, dicens: *Et occidi, & occido non eos ſolos, ſed & quicumque contra me fecerit*. Et Menalus, qui, ne thuriſicaſſe a ſuis civibus probaretur, oculorum dolorem fingens, ad conſeſſum ſuorum procedere trepidavit. Hi, & cæteri, quos principes tuos fuiſſe paulo poſt docebimus, poſt perſecutionem apud Cirtam civitatem (quia Baſilicæ necdum fuerant reſtitutæ) in domum Urbani Cariſi conſederant die iduum Majarum, ſicut ſcripta Nundinarii tunc Diaconi teſtantur, & vetuſtas membranarum teſtimonium perhibet, quas dubitantibus proferre poterimus. Harum namque plenitudinem veram in noviſſima parte iſtorum libellorum ad implendam fidem adjunximus. Hi Epiſcopi, interrogante Secundo Tigiſitano, tradidiſſe confeſſi ſunt. Et cum ipſe Secundus a Purpurio increparetur, quod & ipſe diu apud ſtationarios

B fuerit, & non fugerit, ſed dimiſſus ſit: non ſine cauſa dimiſſum fuiſſe, niſi quia tradiderat, jam omnes hæretici cœperunt murmurare. Quorum ſpiritum Secundus metuens, conſilium accepit a filio fratris ſui Secundo minore, ut talem cauſam Deo ſervaret. Conſulti ſunt, qui remanſerunt, ideſt Victor Garbienſis, Felix a Rotario, Centurion: Hi dixerunt talem cauſam Domino debere reſervari. Et dixit Secundus, *Sedete omnes*, tunc dictum eſt ab omnibus, *Deo gratias*, & ſederunt. Habes ergo, Parmeniane frater, qui manifeſto fuerint traditores. Deinde non poſt longum tempus iidem ipſi tot, & tales ad Carthaginem profecti traditores, conjurati homicidę Majorinum, cujus tu Cathedram tenes, poſt ordinationem Cæciliani ordinaverunt, ſchiſma facientes. Et quoniam traditionis reos principes veſtros

C fuiſſe monſtratum eſt, conſequens erit eoſdem fuiſſe authores ſchiſmatis.

Formula abſolutionis traditorum.

Cur improbatum hoc Concilium.

HOc Concilium maxime improbatur, quod Epiſcopi de traditione ſacrorum codicum, vaſorum Eccleſiæ, ac nominum fratrum rei, in his enim tribus hoc traditionis peccatum conſiſtebat, ſibi invicem peccata confeſſi ſunt, & indulgentiam ſibi invicem tribuerunt ſine canonica ſatisfactione, ut, juxta adagium, mulus mulum fricaret. Et hinc origo Theologiæ accommodantis. Exin canonum relaxatio, aut in iis diſpenſatio, exemplo ab his traditoribus ſumpto, qui in propria cauſa judices ſibi benigniores fuerunt. Unde exclamat Franciſcus Rothomagenſis Archiep. lib. 2. Hiſtoriæ *de rebus Eccleſiæ, earumque regimine, ac origine, cap.* 4. in novos homines contra divinum canonem conſcientiam accommodantes. Utinam litteras neſcirent: aut ſi durius eſt, ſaltem plus charitatem Eccleſiam ædificantem, quam ſcientiolam inflantem, ac diſciplinam publicam evertentem reſpicerent. Non tunc informis conſcientiæ verſatiles, ac lubricos caſus, ut vocant, qui voluntariis delictis fibulam laxant, ideſt, ut plurimum interpretor, temerarios lapſus, ſed ut olim regulas Eccleſiaſticas, ac ſtatuta Patrum ex ipſo naturæ, & gratiæ ſinu petita, in conſilium rerum agendarum adhiberent. Et cætera, quæ proſequitur occaſione hujus concilii, & judicii per Ælianum Africæ proconſulem lati de Felice Aptungitano Epiſcopo Cæciliani ordinatore, qui falſo accuſabatur a Donatiſtis de traditionis crimine, in quo, inquit, poſtrema illa laus

Origo caſuiſtarum laxiorum, & exinde mala.

D

E cernitur, quæ eſt ultima cœleſtium, quæ hoc ſæculo, & noſtris oculis evanuit. *Quod Felix Epiſcopus religioſus illis temporibus neque præſens fuerit, neque conſcientiam accommodaverit, neque tale aliquid fieri juſſerit*. Quod refert Optatus eodem lib. 1. contra Parmenianum. Neque vero hic ſeſe continuit hæc Epiſcoporum illorum facilitas. Ne ſoli infames haberentur, alios infamare voluerunt, & Carthaginem vocati per adverſarios Cæciliani Primatis Carthaginenſis, ut ejus ordinationem improbarent, quod non fuiſſet a Primate, ſed a Felice Aptungitano traditore facta, eis irritam eam declararunt quadringentis follibus, genus eſt monetæ, corrupti, quos Lucilla mulier pecunioſa, & factio-

factioſa Cæciliano irata, iis tribuit, ejuſque domeſticum Majorinum in Cathedram Cæciliani ſubſtituerunt, unde enatum ſchiſma Africanorum Donatiſtarum. De quo plura inferius.

Concilium Sinveſſanum, celebratum Anno Chriſti 303. tempore Marcellini Papæ indictum per Clerum Romanum.

CUm Marcellinus Pontifex Romanus ideo quod in templo Veſtæ, & Iſidis, ſimulacris, & idolis Gentilibus, Jovi nimirum, ac Saturno thus adoleviſſet, & ſacrificium obtuliſſet, accuſatus eſſet, in civitate Sinveſſana convenerunt trecenti Epiſcopi de lapſu Marcellini Pontificis ſententiam dicturi, cum ob perſecutionem in publicum prodire non auderent Chriſtiani. Locus conveniendi fuerat crypta Cleopatrenſis, quam quinquageni duntaxat alii poſt alios introibant, cum præ nimia anguſtia omnes ſimul non caperet. Poſt cauſæ diſcuſſionem, & quorumdam Preſbyterorum condemnationem Marcellinus Pontifex peccatum ſuum publice confeſſus, indutus ſacco, aſperſus cinere, humi proſtratus, pœnitentiam agens, *Peccavi* inquit, *coram vobis, & non poſſum eſſe in ordine Sacerdotum*: atque ita ſuo ſeipſum judicio condemnavit. Inter acta antiqua Concilii hæc ſunt.

De Synodo, ac de negatione Marcellini, quod non thurificaſſet.

FActa eſt itaque Synodus, non tamen collecti ſunt in integro ſacerdotes, quia curriculus urgebatur perſecutionis. Veniens autem Epiſcopus Marcellinus negabat ſe thurificaſſe. Nam dixit, & hanc ſententiam propoſuit, quia dimiſerunt eum, qui cum eo eſſe videbantur in eodem loco Preſbyteri Urbanus, Caſtorius, & Juvenalis, & Diaconus Gajus, & Innocentius. Synodus autem univerſa hoc dixit cunctorum judicio; Tu eris judex: ex te enim damnaberis, & ex te juſtificaberis, tamen in noſtra præſentia. Illuc vero dum veneris ad judicium tuum, ex te tunc damnaberis, & ex te juſtificaberis. Tu enim judex tui eris. Preſbyteri autem, & diacones (quoniam Pontificem, qui eos creavit in ordinem Preſbyterii, vel diaconatus honorem, & dimiſerunt arcam, & evacuaverunt horreum) ad probandum eos, amiſſo ordine, intrent in examen, quoniam evacuaverunt horreum. Debuit enim Pontifex potius mori cum quinque, quam ut viveret ſuo judicio condemnatus. Introivit autem univerſa Synodus in cryptam Cleopatren. in civitate Sinveſſana. Et, quia tota multitudo non recipiebatur in crypta Synodi, quinquageni introibant.

De damnatione Urbani, & Caſtorii, & de teſtimonio Epiſcoporum adverſus Marcellinum urbis Romæ Epiſcopum.

Prima autem die ſynodi introierunt damnantes Urbanum, Caſtorium, & Juvenalem Preſbyteros, & diacones Gajum, & Innocentium: qui Epiſcopi introierunt audientes, non tamen judicantes Pontificem, ad numerum 49. Hi introeuntes in cryptam propter metum Auguſtorum, uno ore quaſi trecenti uno die in Concilio judicantes, damnaverunt Urbanum, Caſtorium, & Juvenalem Preſbyteros, & Diacones Gajum, & Innocentium, qui evacuaverunt horreum, & dimiſerunt arcam apertam, ut introiret immundus, & comederet triticum. Preſbyteros, & Diacones damnabant, qui Marcellinum Papam dimiſerunt, ipſos etiam judicabant, non tamen judicabant Pontificem, quia ſic ex uno ore erant * corroborati, ut intra horum ſeptuaginta duorum teſtimonia ipſe judex, ipſe reus, ipſe ſemetipſum in præſentia eorum ſe innocentem ſervaret, aut infidelem ſe damnaret: quoniam in ſeptuaginta duorum libra occidus * in reparationem reſurgit annus. Hoc quoque factum eſt novi, ut introiret unus de teſtibus, qui cum uxorem haberet, & filios ex ea, ipſi tamen illi ſpretæ adulteram ſuperinduxit, & dedit uxori repudium. Et introierunt alii decem, & alii quatuor dicentes: Nos te vidimus mittentem, & thurificantem Herculi, Jovi, & Saturno. Dixit ergo Marcellinus, Quo die? Reſpondit unus eorum, & dixit: Quo die exuiſti purpuram, & induiſti coccum, & gaudebat ſuper te Diocletianus, & quos paulo ante negabas, & ante ejus tribunal eis thurificabas. Athanaſius Epiſcopus dixit: Itane vera ſunt, quæ teſtantur iſti? Et reſpondit Petrus Epiſcopus, & dixit: Loquere Pontifex, & judica cauſam tuam. Et ſubſcripſerunt quinquaginta Epiſcopi, qui ſupra dicti ſunt, cum 14 viris, qui ex uno ore loquebantur cum ſeptuaginta duobus, & firmabant judicium.

* cōcordati.

* al. per.

De triginta tribus Preſbyteris urbis Romæ, qui celebrant Synodum ſervandam.

Alia autem die venerunt 31. Preſbyteri urbis Romæ, & in eorum judicio Urbani, Caſtorii, & Juvenalis Preſbyterorum, & Gaji, & Innocentii Diaconorum damnationem integram perſpexerunt, ac ipſi de ſuo ordine, ſuo judicio juſtitiam tenuerunt, dicentes: Amiſſo ordine, negent ſe eſſe horum, qui ſunt ſocii Eccleſiæ. Convenientibus autem eis ſecundo poſt damnationem Preſbyterorum Urbani, Caſtorii, & Juvenalis, Gaji, & Innocentii Diaconorum, venerunt alii quinquaginta Epiſcopi, & introierunt in cryptam, ut tertia pars Synodi compleretur. Et dum ingreſſi fuiſſent in cryptam propter tempeſtatem temporis, introivit & Marcellinus urbis Romæ Epiſcopus, tum adhuc nomen tenens Epiſcopatus, nondum enim fuerat damnatus, niſi numerus ſecundum ordinem Synodi libræ probaret exemplum. Introierunt autem in cryptam.

De reſponſione Athanaſii, & Anthymi Epiſcoporum.

Reſponderunt Athanaſius, & Anthymus Epiſcopi, & dixerunt: Tuo ore judica cauſam tuam, & non noſtro judicio ſolve conditionem. Reſpondens autem Sebaſtianus Epiſcopus dixit: Noli audiri in noſtro judicio, ſed collige in ſinu tuo cauſam tuam, & introduc teſtes, ut teſtificentur veritatem, quoniam ex te juſtificaberis, aut ex ore tuo condemnaberis: quoniam recte præſcripti Patres noſtri, & Coepiſcopi damnaverunt, ſicut noſtro ore petimus, & uno conformi judicio damnari Urbanum, Caſtorium, & Juvenalem, Preſbyteros: Gajum, & Innocentium Diacones: Unde quia iſti ex ſpelunca fugerunt, & ſæpe fatum Marcellinum Epiſcopi hi dimiſerunt, amiſſo ordine, intrent in examen: quia omnes tegulæ (dicit Petrus Epiſcopus) dum * cultæ in fornace fuerint coctæ, iterum coquuntur ſole, & pluvia, & ibi probatur, ut ſint ſuper habitaculis hominum. Moram ergo non facientes, ut damnationi eorum jam ante dictorum ſubſcriberent hi quinquaginta Epiſcopi, omiſſo ordine, introierunt in Synodum.

* cocta.

De teſtimonio adverſus Marcellinum Epiſcopum, quod vidiſſent eum thurificantem.

Et ecce introierunt 14. teſtes, qui dicebant ſe vidiſſe Marcellinum thurificantem. Reſpondit unus Epiſcopus nomine Saluſtius, dicens: Dicite coram veritatem. Reſpondit Petrus, & dixit ad Marcellinum Epiſcopum. Jam audi, Pontifex, & judica cauſam tuam, quoniam ex ore tuo juſtificaberis, & ex ore tuo condemnaberis: quoniam nulla membra ſana eſſe poſſunt, ſi caput mœſtum fuerit. Reſpondit Marcellinus Epiſcopus, & dixit clara voce: Non diis ſacrificavi, ſed tantum grana * levatis manibus ſuper prunas combuſſi. Levaverunt ſe omnes quinquaginta præſcripti Epi-

* elevata.

ſcopi

ſcopi, dicentes ad 14. teſtificantes: Quid vidiſtis hunc ſcientem? Qui ex ore ſuo teſtati ſunt, quaſi uno ore loquentes. * Et ſubſcripſerunt omnes quinquaginta quinque in teſtata 14. virorum, ita ut 28. complerent cum participantibus. Unus autem de Epiſcopis nomine * Quirinus dixit: Infudiſti cor tuum Pontifex malitia, quod decem, & octo * ſiccaveras caſtitate, præſul vulneraſti univerſa membra tua. Propterea ego non recedam de omni cœtu Synodi, donec purpureum cor tuum manifeſtetur.

[* Et ſubſcripſerunt omnes quinquaginta quinque teſtimonia 14. virorum. — * Quirillus. — * Sanctificaveras. — * annis ſiccaveras manifeſtare.]

Altera autem die hi ducenti Epiſcopi conſtituerunt, quatenus & ipſi introirent in Synodum. Et facta collocutione inſimul cum præſcriptis centum, ſederunt in eadem civitate, omneſque uno examine trecenti alligaverunt, & damnaverunt hos, Urbanum, Caſtorium, & Juvenalem Presbyteros, Gajum, & Innocentium Diaconos. Reſpondit Sebaſtianus Epiſcopus: Huic tribunali noſtro ſermone, noſtro chirographo, noſtro eloquio, noſtro auxilio, noſtra conſtantia, & veritate fixa, & præclara diſpoſitione auditionis exhibemus ligamen. Non enim noſtro ore juſtificaberis, aut noſtro ore condemnaberis. Quapropter conſue tunicam: & quam paulo ante induebas ſutam, modo conſciſſam conſue ex toto corde tuo, & ex manibus tuis involve in peccato tuo, Marcelline Pontifex Romæ. Reſpondit Urbanus Epiſcopus ad Sebaſtianum Epiſcopum, & dixit: Introducantur teſtes viri veridici numero quadraginta quatuor, ut libra occidua compleatur a multis, * quod a multis fabricatum eſt. Et introierunt teſtes, numero * 42. Singulis autem aſtantibus in gremio trecentorum Epiſcoporum, & triginta Presbyterorum Romanorum, & 28. teſtium ſupradictorum, ut libra compleretur, quoniam 12. unciis in libra probabitur cenſus, & in 42. comparentibus damnabitur præſul. Reſpondit Quiriacus, & dixit ad Marcellinum: Nunc cognoſces univerſum velamen cordis tui. Judica ipſe cauſam tuam, & diſjectam a te maceriem tuam ipſe ſcrutare. Non enim noſtro, ſed tuo ipſius judicio condemnaberis, noſtro autem excuſaberis. Nihil time, quoniam nos in tui damnationem nihil opponimus cauſale, nihil defendimus, ſed damnamus eos, qui evacuaverunt templum, & dimiſerunt fabricam manu deſuper conſtructam, ut introirent lupi, & facerent ſpeluncas, & comederent agnos immaculatos, & eos, qui ex veteri ad novum venerant, inveterarent. Te enim non condemnamus, præſul, quoniam ex ore tuo juſtificaberis, & ex ore tuo condemnaberis. Marcellinus autem in conſpectu Synodi cecidit in terram. Ibi ergo jacentem, & moram eum facientem damnaverunt. Synodus autem, & Presbyteri 30. voce clara chirographum firmaverunt ſuper Urbanum, Caſtorium, & Juvenalem Presbyteros, numero 27. tres autem Diaconi. Subſcripſerunt autem in damnationem horum quinque, Urbani, Caſtorii, & Juvenalis Presbyterorum, & Gaji, & Innocentii Diaconorum.

[* quoniam. — * 46. — Non cognoſcis. Nunc cognoſce.]

De confeſſione Marcellini Epiſcopi, & condemnatione ejus.

In fine autem trecentorum Epiſcoporum, caput cinere convolutum habens Marcellinus Epiſcopus urbis Romæ, voce clara clamans dicebat: *Peccavi coram vobis, & non poſſum in ordine eſſe Sacerdotum, quoniam avarus * corrupit me auro.* Subſcripſerunt igitur in ejus damnationem, & damnaverunt eum extra civitatem. Sacerdos, nomine Helchiades Epiſcopus, ſubſcripſit primus in ejus damnationem, non tantum pro hoc tempore (quod exigebat ordo) ſed etiam in exemplum futuri temporis, quoniam & ipſe voce clara dicebat: *Juſte ore ſuo judicatus eſt, & ore ſuo condemnatus eſt. Nemo enim unquam judicavit Pontificem, nec præſul Sacerdotem ſuum: quoniam prima ſedes non judicatur a quoquam.* Hoc autem facto, Diocletianus cum eſſet in bello Perſarum, audivit, quod trecenti Epiſcopi, & triginta Presbyteri, & tres Diacones in eandem damnationem conveniſſent, quique dum ſubſcriberent omnes, ipſe omnium primus Marcellinus manu ſua propria concluſerat in ſuum anathema, anathemati ſubſcribens. Et iratus Diocletianus in eandem civitatem miſit, & multos Epiſcopos ad martyrii coronam traxit. Factum eſt autem nihil aliud, niſi quod dum primo damnati fuiſſent tres Presbyteri, & duo Diacones, damnatus eſt & Marcellinus ſuo judicio 10. Kalendas Septembris, Diocletiano 8. & Maximiano 7. clariſſ. Conſſ.

[* corrupit. — Melchiades.]

Controverſia.

Magdeburgenſes, quaſi a Donatiſtis confictum ſit, rejiciunt, ideo, quod putent non eſſe probabile, hoc anno Diocletiani 20. quo perſecutionis ſæviſſimum incendium flagrabat, & Imperatorum toto orbe Romano in Chriſtianos acerbior ira ſæviebat, trecentos Epiſcopos congregari potuiſſe. Verum ſi, nullo metu perſecutionis Decii obſtante, ante annos 50. circiter, ut ſupra diximus in Annotatione ad Romanum Concilium ſub Interregno habitum, ad litteras Cleri Romani remotiorum Provinciarum Epiſcopi plurimi, cum multis aliis vicinis Italiæ, & Romæ in exilio degentibus convenerunt, & Concilio ibidem celebrato ea ſtatuerunt, quæ pro neceſſitate Eccleſiæ tunc requirebantur; cur magis a veritate alienum erit, ejuſdem Cleri Romani vigilantiſſimo ſtudio, tranſmarinæ Eccleſiæ Epiſcopos per litteras Circulares convocatos, nullo metu, aut periculo vitæ prohibente, loco, ac tempore conveniſſe ad illam cauſam omnium deploratiſſimam decidendam, aut tranſigendam, qua non tantum Romana Eccleſia, ſed univerſa Chriſtiana religio in ſummo diſcrimine collocata erat; quia in Antiſtite fidei Catholicæ ipſum fundamentum Eccleſiæ concutiebatur, & prope excuſſum erat. Quis credat, ad medendum, & ſuccurrendum huic communi omnium cauſæ, Clerum Romanum alias vigilantiſſimum officio ſuo defuiſſe; aut Epiſcopos quoſvis hujus litteris convocatos, quanquam tempora periculoſiſſima eſſent, non comparuiſſe? Commentum Donatiſtarum eſſe nequit, quod teſte Auguſtino ipſis numquam cognitum fuit. *Lapſum Marcellini Donatiſtæ quidam Catholicis objecerunt*, inquit Auguſtinus de Unico Baptiſmate contra Petilianum, cap. 16. *Sed crimen commiſſum eſſe hactenus nondum probarunt.*

Circa hoc Concilium, & ejus Acta, quamquam virorum doctiſſimorum plurimi ea ſpuria, & nullius ponderis eſſe validis argumentis probare conati ſint, ut Baronius anno 302. & 303. in prima editione, adeoque aliud nihil eſſe ſentiant, quam commentum a Donatiſtis callide excogitatum, ut ſcilicet nomen Marcellini ab omnibus antiquioribus bene acceptum, & magnæ æſtimationis habitum infamaretur; nos tamen eadem Acta non modo non commentitia, Donatiſtis adſcribenda, ſed potius in magna veneratione habenda eſſe exiſtimavimus: tum quod pro iiſdem ipſa veneranda antiquitas, majeſtate ſua ab invitis etiam reverentiam extorquens acerrime militet: tum quod communi omnium conſenſu credita, in antiquis Romanæ, aliorumque Eccleſiarum Martyrologiis, ac Breviariis recepta hactenus, ſine ulla controverſia retenta fuerint. Ita Baronius re graviori lance perpenſa in aliis editionibus.

[De re varium judicium.]

Quod S. Auguſtinus de Unico Baptiſmo contra Petil. cap. 16. ait, lapſum Marcellini per rumuſculum dumtaxat recentioribus Donatiſtis cognitum, & Eccleſiæ objectum, demonſtrari, ac probari non potuiſſe, ideoque neque hoc judicium in hac cauſa agitatum, neque Concilium hanc ob rem congregatum fuiſſe; nihil antiquitati, nihil rei geſtæ præjudicat. Eſto, de lapſu Marcellini Donatiſtis antiquioribus, totique Africanæ Eccleſiæ (quod ex querela adverſus Melchiadem de abſoluto Cæciliano Imperatori oblata, ſatis firmiter colligitur) nihil conſtiterit, eumdemque Sanctus Auguſtinus compertum non habuerit, num-

[D. Auguſt. potuit neſcire iſtud Concilium.]

Digitized by Google

quid igitur verum erit, nihil horum Actorum in cauſa, & judicio labentis Marcellini Pontificis geſtum eſſe? Potuit enim fieri, ut hæc S. Auguſtinum latuerint, qui etiam diu Presbyter, jam ordinandus Epiſcopus, Nicænos Canones toto orbe vulgatos (ut Epiſt. 110. de ſeipſo fatetur) non modo non viderat, ſed etiam eoſdem tanto Concilio conſtitutos eſſe, plane ignoravit. Et quid tam novum, ſi hujuſmodi lapſus Marcellini, & Concilii Sinveſſani Acta conſcripta minime perlata fuerint ad Africanas Provincias, cum illud, quod cunctis tam Græcis, quam Latinis præ manibus fuerat Euſebii Chronicon, in Africam numquam pervenerit, ut Alypius, quod ſcribit Auguſtinus ep. 35. ex Italia a S. Paulino Nolano Epiſcopo illud petere debuerit? Nemo igitur prudens antiquiſſima Acta Marcellini propterea dumtaxat velut ſpuria, illegitima, ac commentitia rejecerit, quod eadem vel S. Auguſtino, vel etiam toti Africanæ Eccleſiæ antiquiori incognita fuerint. Ut autem Donatiſtis adſcribantur, eorumq; figmenta eſſe dicantur, quæ ipſi, Auguſtino, & rationibus ſupra memoratis atteſtantibus, neque unquam noverunt, neque iiſdem aliquando uſi fuiſſe reperiuntur, minus commode, & convenienter defendi poteſt.

Hæreſiarchæ noſtri temporis cum Donatiſtis tempore D. Auguſtini propter lapſum prædictum Marcellini mirifice admodum triumphant, quaſi Eccleſiæ Catholicæ turpiſſima macula inuſta ſit ex eo, quod caput Eccleſiæ hanc turpitudinem commiſerit: ſed quod ſolent alias, ante victoriam triumphum cantant. *Quid enim?* inquit Tertullianus de præſcript. *ſi Epiſcopus, ſi Diaconus, ſi vidua, ſi Doctor, ſi etiam Martyr lapſus a regula fuerit, ideo hæreſes veritatem obtinuere? Ex perſonis probamus fidem, an ex fide perſonas?* & S. Auguſtinus lib. de Unico Baptiſmo contra Petilianum agens, *Non ſane parva eſt*, inquit, *parumque glorioſa conſolatio cujuſque noſtrum, ſi ab inimicis Eccleſiæ cum ipſa Eccleſia criminamur, ejus tamen defenſio non in eorum hominum defenſione conſiſtit, quos iſti nominatim falſis criminationibus appetunt. Prorſus quales fuerint Marcellinus, Marcellus, Sylveſter, Melchiades, Menſurius, Cęcilianus, atque alii, quibus objiciunt pro ſua defenſione, quod volunt, nihil pręjudicat Eccleſię Catholicę toto terrarum orbe diffuſę, nullo modo eorum innocentia coronamur, nullo modo eorum iniquitate damnamur.* Vita ergo Pręſulum turpiter acta ipſis plurimum, nihil dogmatibus Orthodoxis Eccleſiæ præjudicat. Quod male vivendo multis ſcandalum præbeant, ob hoc gravis ſuo tempore pœna luenda ipſos manet. Vide Baronium anno 302. n. 8. 9. & ſeqq.

Marcellini lapſus non prodit eum fuiſſe infidelem.

Quod Centuriatores ex lapſu Marcellini urgent, Petrum, & Petri ſucceſſores in definiendis fidei dogmatibus errare poſſe, & quoſdam de facto erraſſe, inepte urgent: Marcellinus enim idolis ſacrificando metu mortis inductus, contra fidei confeſſionem peccavit, adeoque externo actu fidem negaſſe viſus eſt: verum interiore actu contra fidem nihil credidit, nihil etiam docuit, atque ideo hæreticus, vel infidelis eſſe non potuit, Cujus rei pœnitentia paulo poſt peracta, Pontificatu ſponte abdicatus, martyrium ob fidem ſuſceptum, indicium evidentiſſimum præbent. Vide Bellarminum lib. 4. de Rom. Pont. c. 9. Sed & ea, quæ dicta ſunt de Summo Pontifice Rom. in controverſiis Conciliorum Conſtantienſis, Baſileenſis, ac Florentini, tertia claſſe, ne dicta multoties repetamus.

Concilium Eliberitanum Hiſpaniæ, 19. Epiſcoporum ſub Marcello I. Anno 305.

TITULI CAPITULORUM
Concilii Elibertini.

Al. Elibertini.

1 *De his, qui poſt baptiſmum idolis ſacrificant.*
2 *De Sacerdotibus gentium, qui poſt baptiſmum immolarunt.*
3 *De eiſdem, ſi idolis tantum munus dederint.*
4 *De eiſdem, ſi Catechumeni adhuc immolant, quando baptizabuntur.*
5 *Si domina per zelum ancillam occiderit.*
6 *Si quicunque per malitiam hominem interfecerit.*
7 *De pęnitentibus mœchiæ, ſi rurſus peccaverint.*
8 *De fœminis, quæ adulteros maritos relinquunt.*
9 *De fęminis, quæ, relictis viris ſuis, aliis nubunt.*
10 *De relicta Catechumeni, ſi alterum duxerit.*
11 *De relicta Catechumeni, ſi graviter ægrotaverit.*
12 *De mulieribus, quæ lenocinium fecerint.*
13 *De Virginibus Deo ſacratis, ſi adulteraverint.*
14 *De Virginibus ſæcularibus, ſi mœchatæ fuerint.*
15 *De conjugio eorum, qui ex gentilitate veniunt.*
16 *De puellis fidelibus, ne infidelibus conjungantur.*
17 *De eis, qui filias Sacerdotibus gentilibus cōjungũt.*
18 *De Sacerdotibus, & miniſtris, ſi mœchati fuerint.*
19 *De clericis negocia, vel nundinas ſectantibus.*
20 *De clericis, & laicis uſurariis.*
21 *De his, qui ad Eccleſiam tarde accedunt.*
22 *De Catholicis in hæreſim tranſeuntibus, ſi non revertuntur.*
23 *De temporibus jejuniorum.*
24 *De his, qui peregre baptizantur, ut ad clerum non veniant.*
25 *De epiſtolis communicatoriis confeſſorum.*
26 *De hoc, ut omni ſabbato jejunetur.*
27 *De clericis, ut extraneam mulierem in domo non habeant.*
28 *De oblationibus eorum, qui non communicant.*
29 *De energumenis, qualiter habeantur.*
30 *De his, qui poſt lavacrum mœchati fuerint, ut nec ſubdiacones fiant.*
31 *De adoleſcẽtibus, qui poſt lavacrũ mœchati fuerint.*
32 *De excommunicatis Presbyteris, ut in neceſſitate communionem dent.*
33 *De Epiſcopis, & miniſtris, ut ab uxoribus abſtineãt.*
34 *Ne cerei in cœmeteriis incendantur.*
35 *Ne fœminæ in cœmeteriis pervigilent.*
36 *Ne picturæ in Eccleſia fiant.*
37 *De energumenis baptizandis.*
38 *Ut in neceſſitate & fideles baptizent.*
39 *Ut gentilibus manus imponatur.*
40 *Ne de hoc, quod idolis datum eſt, fideles accipiant.*
41 *Ut prohibeant Domini idola colere ſervis.*
42 *De his, qui ad fidem veniunt, quomodo baptizentur.*
43 *De celebratione Pentecoſtes.*
44 *De meretricibus paganis, ſi convertuntur.*
45 *De Catechumenis, qui Eccleſiam non frequentant.*
46 *De fidelibus ſi apoſtataverint, quandiu pęniteant.*
47 *De eo, qui uxorem habet, ſi ſæpius mœchatur.*
48 *De baptizandis, ut nihil accipiant clerici.*
49 *De frugibus fidelium, ne a Judæis benedicantur.*
50 *De Chriſtianis, qui cum Judæis veſcuntur.*
51 *De hæreticis, ut ad clerum non promoveantur.*
52 *De his, qui in Eccleſia libellos famoſos ponunt.*
53 *De Epiſcopis, qui excommunicato alieno communicant.*
54 *De parentibus, qui fidem ſponſaliorum frangunt.*
55 *De Sacerdotibus gentilium, qui jam non ſacrificant.*
56 *De magiſtratibus, & dominantibus.*
57 *De his, qui veſtimenta ad ornandam pompam dederint.*
58 *De his, qui communicatorias litteras portant.*
59 *De fidelibus, ne ad Capitolium cauſa ſacrificandi aſcendant.*
60 *De his, qui deſtruentes idola occiduntur.*
61 *De his, qui duabus ſororibus copulantur.*
62 *De auguribus, & pantomimis, ſi convertantur.*
63 *De uxoribus, quæ filios de adulteris necant.*
64 *De fœminis, quæ uſque ad mortem cum alienis viris adulterantur.*

Digitized by Google

65 *De adulteris uxoribus clericorum.*
66 *De his, qui privignas ſuas ducunt.*
67 *De conjugio Catechumenæ fœminæ.*
68 *De Catechumena adultera, quæ filium necat.*
69 *De viris conjugatis poſtea in adulterium lapſis.*
70 *De fœminis, quæ conſciis maritis adulterantur.*
71 *De ſtupratoribus puerorum.*
72 *De viduis mœchis, ſi eundem poſtea maritum duxerint.*
73 *De delatoribus.*
74 *De falſis teſtibus.*
75 *De his, qui Sacerdotem accuſant, nec probant.*
76 *De diaconibus, ſi ante honorem peccaſſe probentur.*
77 *De baptizatis, qui nondum confirmati moriuntur,*
78 *De fidelibus conjugatis, ſi cum Judæa, vel gentili mœchati ſint.*
79 *De his, qui tabula ludunt.*
80 *De libertis.*
81 *De fœminarum epiſtolis.*

CAPITULA CONCILII Elibertini,

1 PLacuit, ut quicunque poſt fidem baptiſmi ſalutaris, adulta ætate, ad templum idoli idololatraturus acceſſerit, & fecerit, quod eſt crimen capitale, nec in fine eum ad communionem ſuſcipere.

2. Flamines, qui poſt fidem lavacri, & regenerationis ſacrificaverint, eo quod geminaverint ſcelera accedente mœchia, placuit eos nec in fine accipere communionem.

3. Item Flamines, qui non immolaverunt, ſed munus tantum dederunt, eo quod ſe a funeſtis abſtinuerunt ſacrificiis, placuit in fine eis præſtare communionem, acta tamen legitima pœnitentia. Item ipſi, ſi poſt pœnitentiam fuerint mœchati, placuit ulterius eis non eſſe dandam communionem ne luſiſſe de Dominica communione videantur,

4. Item Flamines, ſi fuerint Catechumeni, & ſe a ſacrificiis abſtinuerint, poſt triennii tempora, placuit ad baptiſmum admitti debere.

D. 50. Si quæ fœmi, 5. Si qua fœmina, furore zeli accenſa, flagellis verberaverit ancillam ſuam, ita ut intra tertium diem animam cum cruciatu effundat, eo quod incertum ſit, voluntate, an caſu occiderit: ſi voluntate, poſt ſeptem annos: ſi caſu, per quinque annorum tempora, acta legitima pœnitentia, ad communionem placuit admitti. Quod ſi infra tempora conſtituta fuerit infirmata, accipiat communionem.

Nota. *Diſceptatur de ſignificatione communionis, an abſolutio Sacramentalis ſecreta, vel publica, an communicatio in oratione, an perceptio Euchariſtiæ intelligatur. Hinc origo multarum diatribarum, & controverſiarum.*

6. Si quis vero maleficio interficiat alterum, eo quod ſine idololatria perficere ſcelus non potuit, nec in fine impartiendam eſſe illi communionem.

7. Si quis forte fidelis poſt lapſum mœchiæ, poſt tempora conſtituta acta pœnitentia, denuo fuerit fornicatus, placuit eum nec in fine habere communionem.

8. Item fœminæ, quæ nulla præcedente cauſa reliquerunt viros ſuos, & alteris ſe copulaverunt, nec in fine accipiant communionem.

32. q. 8. Fidelis fœm, 9. Item fidelis fœmina, quæ adulterum maritum reliquerit fidelem, & alterum duxerit, prohibeatur, ne ducat. Si autem duxerit, non prius accipiat communionem, quam is, quem reliquit, de ſeculo exierit, niſi neceſſitas infirmitatis dare compulerit.

10. Si ea, quam Catechumenus reliquit, duxerit maritum, poteſt ad fontem lavacri admitti. Hoc & circa fœminas Catechumenas erit obſervandum. a Quod ſi fuerit fidelis, quæ ducitur ab eo, qui uxorem inculpatam reliquit, placuit hujuſmodi in fine dari communionem.

Ita legitur in cod. membranaceo, al. *Quod ſi ducitur ab eo, qui inculpatam reliquit uxorem, & eum ſcierit habere uxorem, quam ſine*
A *cauſa reliquit: placuit nec in fine hujus dari communionem.*

11. Intra quinquennii autem tempora, Catechumena ſi graviter fuerit infirmata, dandum ei baptiſmum, placuit non denegari.

12. Mater, vel parentes, vel quælibet fidelis, ſi lenocinium exercuerit, eo quod alienum vendiderit corpus, vel potius ſuum, placuit eam nec in fine accipere communionem.

13. Virgines, quæ ſe Deo dedicaverunt, ſi pactum perdiderint Virginitatis, atque eidem libidini ſervierint, non intelligentes quid amiſerint, placuit nec in fine dandam eis eſſe communionem. Quod ſi ſemetipſas pœnituerit, quod infirmitate corporis lapſæ fuerint, & toto tempore vitæ ſuæ hujuſmodi fœminæ egeB rint pœnitentiam, & abſtinuerint ſe a coitu, eo quod lapſæ potius videantur, placuit eas in fine communionem accipere debere.

14. Virgines, quæ Virginitatem ſuam non cuſtodierint, ſi eoſdem, qui eas violaverunt, duxerint, & tenuerint maritos, eo quod ſolas nuptias violaverint, poſt annum ſine pœnitentia reconciliari debebunt. Vel, ſi alios cognoverint viros, eo quod mœchatæ ſint, placuit per quinquennii tempora, acta legitima pœnitentia, admitti eas ad communionem.

15. Propter copiam puellarum, gentilibus minime *1. Cor. 6.* in Matrimonium dandæ ſunt virgines Chriſtianæ, ne ætas in flore tumens, in adulterio reſolvatur animæ.

16. Hæreticis, qui errant ab Eccleſia Catholica, nec ipſis Catholicas dandas puellas, ſed neque Judæis, neC que hæreticis dari placuit, eo quod nulla poſſit eſſe ſocietas fidelis cum infideli. Si contra interdictum fecerint parentes, abſtinere per quinquennium placet.

17. Si qui forte Sacerdotibus idolorum filias ſuas junxerint, placuit nec in fine eis dandam communionem.

18. Epiſcopi, Presbyteri, Diacones ſi in miniſterio poſiti, detecti fuerint, quod ſint mœchati, placuit & propter ſcandalum, & propter nefandum crimen nec in fine eos communionem accipere debere.

19. Epiſcopi, Presbyteri, & Diaconi de locis ſuis negotiandi cauſa non diſcedant, nec circumeuntes provincias quæſtuoſas nundinas ſectentur. Sane ad victum ſibi conquirendum aut filium, aut libertum, aut mercenarium, aut amicum, aut quemlibet mitD tant, &, ſi voluerint negotiari, intra Provinciam negotientur.

20. Si quis clericorum detectus fuerit uſuras accipere, placuit degradari, & abſtinere. Si quis etiam laicus accepiſſe probatur uſuras, & promiſerit correptus ſe jam ceſſaturum, nec ulterius exacturum, placet ei veniam tribui. Si vero in ea iniquitate duraverit, ab Eccleſia ſciat ſe eſſe projiciendum.

21. Si quis in civitate poſitus, tres Dominicas ad Eccleſiam non acceſſerit, * pauco tempore abſtineat, ut *al. tanto.* correptus eſſe videatur.

22. Si quis de Catholica Eccleſia ad hæreſim tranſitum fecerit, rurſuſque ad Eccleſiam recurrerit, placuit huic pœnitentiam non eſſe denegandam, eo quod coE gnoverit peccatum ſuum, qui etiam decem annis agat pœnitentiam, cui poſt decem annos præſtari communio debet. Si vero infantes fuerint tranſducti, quod non vitio peccaverint, incunctanter recipi debent.

23. Jejunia, ſeu abſtinentias per ſingulos menſes placuit celebrari, exceptis diebus duorum menſium Julii, & Auguſti, ob eorundem infirmitatem.

24. Omnes, qui peregre fuerint baptizati, eo quod eorum minime ſit cognita vita, placuit ad clerum non eſſe promovendos in alienis provinciis.

25. Omnis, qui attulerit litteras confeſſorias, ſubla- *D. 98. Omnes qui in peregre.* to nomine Confeſſoris, eo quod ſub hac nominis gloria partim concutiant ſimplices, communicatoriæ ei dandæ ſunt litteræ.

26. Errorem placuit corrigi, ut omni Sabbati die jejunium ſuperpoſitionem celebremus.

27. Epi-

27. Epiſcopus, vel quilibet clericus alius, aut ſororem, aut filiam Virginem dicatam Deo tantum ſecum habeat, extraneam vero nequaquam ſecum habeat.

28. Epiſcopum placuit ab eo, qui communicat, munera accipere non debere.

29. Energumenum, qui ab erratico ſpiritu exagitatur, hujus nomen neque ad altare cum oblatione eſſe recitandum, neque permittendum, ut ſua manu in Eccleſia miniſtret.

30. Subdiaconum eum ordinari non debere, qui in adoleſcentia ſua fuerit mœchatus, eo quod poſtmodum per ſubreptionem ad altiorem gradum non ſit promovendus. Si autem aliqui ſunt in præteritum ordinati, amoveantur.

31. Adoleſcentes, qui poſt fidem lavacri ſalutaris fuerint mœchati, cum duxerint uxores, acta legitima pœnitentia, placuit ad communionem eos admitti debere.

32. Si quis gravi lapſu in ruinam mortis inciderit, placuit agere pœnitentiam non debere ſine Epiſcopi conſultu, ſed potius apud Epiſcopum agat, cogente tamen infirmitate. Non eſt Presbyterorum, aut Diaconorum communionem talibus præſtare debere, niſi eis juſſerit Epiſcopus.

33. Placuit in totum prohibere Epiſcopis, Presbyteris, Diaconibus, ac Subdiaconibus poſitis in miniſterio, abſtinere ſe a conjugibus ſuis, & non generare filios. Quod quicunque fecerit, ab honore clericatus exterminetur.

34. Cereos per diem placuit in cœmeterio non accendi, inquietandi enim Sanctorum Spiritus non ſunt. Qui hæc non obſervaverint, arceantur ab Eccleſiæ communione.

Nota. *Cereorum accenſio gentilium more ad ſollicitandas animas defunctorum hic prohibetur. Juxta illud animæ Samuelis* 1. Reg. 28. Quare inquietaſti me, ut ſuſcitarer? *Alii referunt ad diſplicentiam, quam ſancti poſt hanc vitam de ſuperſtitione viventium habent: alioquin cereos in exequiis fidelium adhibere, ut fieri ſolet ad denotandam lucem æternam, quæ poſt hanc vitam juſtis affulget, & quam tantopere Eccleſia iis precatur, & exoptat, non eſt quod reprehendatur.*

35. Placuit prohiberi, ne fœminæ in cœmeterio pervigilent, eo quod ſæpe ſub obtentu orationis ſcelera latenter committant.

Propter abuſus prohibentur vigiliæ in cœmeteriis: quemadmodum vigiliæ, & pernoctationes in Eccleſia in jejunia commutata ſunt.

36. Placuit picturas in Eccleſia eſſe non debere, ne quod colitur, aut adoratur, in parietibus depingatur.

Hic canon 36. tunc temporis forte propter aliquem errorem, qualis eſt Anthropomorphitarum exiſtimantium Deum eſſe corporeum, fuit expediens: poſtea tamen per ſeptimam Synodum œcumenicam imagines, & picturæ approbatæ ſunt, & earum veneratio. Aut habet rationem loci, quod non decenter ſervato decore in parietibus imagines depingebantur, & brevi incruſtationis lapſu accidere ſolet deformitas imagini, & efficitur ridicula potius, quam veneranda. Aut quod vigente perſecutione a gentilibus deturpabantur, cum aſportari non poſſent.

In decret. Ivo. lib. 2. 37. Eos, qui a ſpiritibus immundis vexantur, ſi in fine mortis fuerint conſtituti, baptizari placet. Si vero fideles fuerint, dandam eis eſſe communionem. Prohibendum etiam, ne lucernas publice accendant. Si facere contra interdictum voluerint, abſtineant a communione.

38. Peregre navigantes, aut ſi Eccleſia in proximo non fuerit, poſſe fidelem (qui lavacrum ſuum integrum habet, nec ſit bigamus) baptizare in neceſſitate infirmitatis poſitum Catechumenum, ita ut ſi ſupervixerit, ad Epiſcopum eum perducat, ut per manus impoſitionem perfici poſſit.

39. Gentiles, ſi in infirmitate deſideraverint ſibi manus imponi, ſi fuerit eorum ex aliqua parte honeſta vita, placuit eis manum imponi, & fieri Chriſtianos.

40. Placuit prohiberi, ut cum rationes ſuas accipiunt poſſeſſores, quicquid ad idolum datum fuerit, acceptum non inferant. Si vero poſt interdictum fecerint, per quinquennii ſpacia temporis a communione eſſe arcendos.

41. Admonere placuit fideles, ut quantum poſſunt, prohibeant, ne idola in domibus ſuis habeant. Si vero vim metuunt ſervorum, vel ſeipſos puros conſervent, ſi non fecerint, alieni ab Eccleſia habeantur.

42. Eos, qui ad primam credulitatis fidem accedunt, (ſi bonæ fuerint converſationis) intra biennium temporis placuit ad baptiſmi gratiam admitti debere, niſi infirmitate compellente coegerit ratio, vel ſocio ſubvenire periclitanti, vel gratiam poſtulanti.

43. Pravam inſtitutionem emendari placuit juxta authoritatem ſcripturarum, ut cuncti diem Pentecoſtes celebremus. Quod qui non fecerit, quaſi novam hæreſim induxiſſe notetur.

44. Meretrix, quæ aliquando fuerit, & poſtea habuerit maritum, ſi poſtmodum ad credulitatem venerit, incunctanter placuit eſſe recipiendam.

45. Qui aliquando fuerit Catechumenus per infinita tempora, & nunquam ad Eccleſiam acceſſerit, ſi eum de clero quiſquam agnoverit, voluiſſe eſſe Chriſtianum, aut teſtes aliqui extiterint fideles; placuit baptiſmum ei non negari, eo quod in vetere homine deliquiſſe videatur.

46. Si quis fidelis apoſtata per infinita tempora ad Eccleſiam non acceſſerit, ſi tamen aliquando fuerit reverſus, nec fuerit idololatra, poſt decem annos placuit eum communionem accipere.

47. Si quis fidelis habens uxorem non ſemel, ſed ſæpe fuerit mœchatus, in fine mortis eſt conveniendus. Quod ſi ſe promiſerit ceſſaturum, detur ei communio. Si reſuſcitatus rurſus fuerit mœchatus, placuit ulterius non edere eum de communione pacis.

Nota. *Ex hoc canone prætendit Gregorius Ambianus ad librum Tertulliani de pudicitia, negatam fuiſſe abſolutionem in fine vitæ: ſed ut hoc adſtruas, pro verbis iſtis,* non edere eum de communione pacis, *ad denotandam Euchariſtiam, quæ denegabatur, iſta repoſuit neſcio unde deſumpta,* non ludere eum de communione pacis, *id eſt non amplius in fine vitæ abſolvi: luſit enim de priſtina abſolutione, quia promiſſis non ſtetit, quia in eandem colluviem recidit.*

48. Emendari placuit, ut hi, qui baptizantur (ut fieri ſolebat) nummos in concham non mittant, ne Sacerdos, quod gratis accepit, pretio diſtrahere videatur. Neque pedes eorum lavandi ſunt a Sacerdotibus, vel clericis.

1. *Quæſt.* 1. *Emendari placuit. Hi clerici ex pietatis prætextu quæſtum facientes condemnantur. Tamen teſte Ambroſio libro de Sacramentis, eadem conſuetudo invaluerat in Eccleſia Mediolanenſi lavandi pedes baptizandorum.*

49. Admoneri placuit poſſeſſores, ut non patiantur fructus ſuos, quos a Deo percipiunt, cum gratiarum actione a Judæis benedici, ne noſtram irritam, & infirmam faciant benedictionem. Si quis poſt interdictum facere uſurpaverit, penitus ab Eccleſia abjiciatur.

50. Si vero aliquis clericus ſive fidelis fuerit, qui cum Judæis cibum ſumpſerit, placuit eum a communione abſtinere, ut debeat emendari.

51. Ex omni hæreſi, qui ad nos fidelis venerit, minime eſt ad clerum promovendus: vel ſi qui ſunt in præteritum ordinati, ſine dubio deponentur.

52. Si qui inventi fuerint libellos famoſos in Eccleſia ponere, anathematizentur.

53. Placuit cunctis, ut ab eo Epiſcopo quis recipiat communionem, a quo abſtentus in crimine aliquo fuerit. Quod ſi aliquis Epiſcopus præſumpſerit eum admittere, illo adhuc minime ſciente, vel conſentiente, a quo fuerat communione privatus, ſciat ſe hujuſmodi cauſas inter fratres eſſe cum ſtatus ſui periculo præſtaturum. *5. quæſt. 1 Si qui inventi.*

54. Si

Digitized by Google

54. Si qui parentes fidem fregerint ſponſaliorum, triennii tempore abſtineant ſe a communione. Si tamen iidem ſponſus, vel ſponſa in illo gravi crimine fuerint deprehenſi, excuſati erunt parentes. Si vero in eodem fuerint vitio, & polluerint ſe conſentiendo, ſuperior ſententia ſervetur.

55. Sacerdotes, qui tantum ſacrificantium coronam portant, nec ſacrificant, nec de ſuis ſumptibus aliquid idolis præſtant, placuit poſt biennium accipere communionem.

56. Magiſtratum vero anno, quo agit duumviratum, prohibere placet, ut ſe ab Eccleſia cohibeat.

57. Matronæ, vel earum mariti veſtimenta ſua ad ornandam ſæculariter pompam non dent. Et ſi fecerint, triennii tempore abſtineant.

58. Placuit ubicumque, & maxime in eo loco, in quo primæ cathedræ conſtitutus eſt Epiſcopus, ut interrogentur hi, qui communicatorias litteras tradunt, an omnia recte habeant, & ſuo teſtimonio comprobent.

59. Prohibendum, ne quis Chriſtianus, aut gentilis ad idolum Capitolii ſacrificandi cauſa aſcendat, & videat. Quod ſi fecerit, pari crimine teneatur. Si fuerit fidelis, poſt decem annos, acta pœnitentia, recipiatur.

60. Si quis idola fregerit, & ibidem fuerit occiſus, quia in Euangelio non eſt ſcriptum, neque invenitur ab Apoſtolis unquam factum, placuit in numerum eum non recipi martyrum.

61. Si quis poſt obitum uxoris ſuæ ſororem ejus duxerit, & ipſa ſit fidelis, quinquennio a communione placuit abſtinere: niſi forte velocius dari pacem neceſſitas coegerit infirmitatis.

62. Si augur, aut pantomimi credere voluerint, placuit, ut prius artibus ſuis renuncient, & tunc demum ſuſcipiantur, ita ut ulterius non revertantur. Quod ſi facere contra interdictum tentaverint, projiciantur ab Eccleſia.

63. Si qua mulier per adulterium, abſente marito, conceperit, idque poſt facinus occiderit, placuit ei nec in fine dandam eſſe communionem, eo quod geminaverit ſcelus.

64. Si qua mulier uſque in finem mortis ſuæ cum alieno fuerit viro mœchata, placuit nec in fine dandam ei eſſe communionem. Si vero eum reliquerit, poſt decem annos recipi ad communionem, acta legitima pœnitentia.

65. Si cujus clerici uxor fuerit mœchata, & ſciat eam maritus ſuus mœchari, & eam non ſtatim projecerit, nec in fine accipiat communionem: ne ab his, qui exemplum bonæ converſationis eſſe debent, videantur magiſteria ſcelerum procedere.

66. Si quis privignam ſuam duxerit uxorem, eo quod ſit inceſtus, placuit nec in fine dandam eſſe ei communionem.

67. Prohibendum, ne qua fidelis, vel Catechumena aut comicos, aut viros ſcenicos habeat: quæcunque hæc fecerit, a communione arceatur.

Nota. *Alia lectio habet*, aut viros cinerarios, *qui alio nomine dicuntur ciniflones, qui calamiſtra exſufflantes in cineribus, & languidiori calefaciebant foco ad criſpandos matronarum capillos. Sed non hoc totum eorum miniſterium, dominarum quoque lecticas comitabantur, ſeu portabant, de quibus Tertullianus l. 2. ad uxorem c. 8. Horum igitur virorum famulitium interdicit canon honeſtis viduis, unde vitiatus eſt titulus hujus canonis, qui eſt de earum conjugio, ut etiam obſervat Albaſpinus Aurelianenſis Epiſcopus ad quoſdam canones hujus Concilii. Quod vero Sherlogus per hujuſmodi cinerarios Gallos, & Germanos intelligit in Cant. c. 5. veſtigatione xxxii. in explan. hiſt. ſect. 3. levi fundamento nititur.*

68. Catechumena ſi per adulterium conceperit, & conceptum necaverit, placuit eam in fine baptizari.

69. Si quis forte habens uxorem ſemel fuerit lapſus, placuit eum quinquennio agere debere pœnitentiam, & ſic reconciliari, niſi neceſſitas infirmitatis coegerit ante tempus dare communionem. Hoc & circa fœminas obſervandum.

70. Si conſcio marito fuerit mœchata uxor, placuit nec in fine dandam ei eſſe communionem. Si vero eam reliquerit, poſt decem annos accipiat communionem, ſi eam, cum ſcierit adulteram, aliquo tempore in domo ſua retinuit.

31. qu. 1. Si qua mulier.

71. Stupratoribus puerorum nec in fine dandam eſſe communionem.

72. Si qua vidua fuerit mœchata, & eundem poſtea habuerit maritum, poſt quinquennii tempus, acta legitima pœnitentia, placuit eam communione reconciliari. Si alium duxerit, relicto illo, nec in fine dandam ei eſſe communionem. Vel ſi fuerit ille fidelis, quem acceperit, communionem non accipiat, niſi poſt decem annos, acta legitima pœnitentia, niſi infirmitas coegerit velocius dare communionem.

5. q. 6. Delator ſi quis.

73. Delator ſi quis extiterit fidelis, & per delationem ejus aliquis fuerit proſcriptus, vel interfectus, placuit eum nec in fine accipere communionem. Si levior cauſa fuerit, intra quinquennium accipere poterit communionem. Si Catechumenus fuerit, poſt quinquennii tempora admittatur ad baptiſmum.

74. Falſus teſtis, prout crimen eſt, abſtinebit, ſi tamen non fuerit mortis, quod objecit. Et ſi probaverit, quod diu tacuerit, biennii tempore abſtinebit. Si autem non probaverit in conventu clericorum, placuit per quinquennium abſtineri.

75. Si quis autem Epiſcopum, Presbyterum, vel Diaconum falſis criminibus appetierit, & probare non potuerit, nec in fine dandam ei eſſe communionem.

76. Si quis Diaconum ſe permiſerit ordinari, & poſtea fuerit in crimine detectus mortis, quod aliquando commiſerit, ſi ſponte fuerit confeſſus, placuit eum, acta legitima pœnitentia, poſt triennium accipere communionem. Quod ſi alius detexerit, poſt quinquennium, acta pœnitentia, accipere communionem laicam debere.

77. Si quis Diaconus regens plebem ſine Epiſcopo, vel Presbytero, aliquos baptizarit, Epiſcopus eos per benedictionem perficere debebit. Quod ſi ante de ſæculo receſſerit, ſub fide, qua quis crediderit, poterit eſſe juſtus.

78. Si quis fidelis habens uxorem, cum Judæa, vel gentili fuerit mœchatus, a communione arceatur. Quod ſi alius eam detexerit, poſt quinquennium, acta legitima pœnitentia, poterit Dominicæ ſociari communioni.

D. 54. Prohibendum.

79. Si quis fidelis alea, id eſt tabula luſerit, placuit eum abſtinere. Et ſi emendatus ceſſaverit, poſt annum poterit communione reconciliari.

80. Prohibendum eſt, ut liberti, quorum patroni in ſæculo fuerint, ad clerum non provehantur.

81. Ne fœminæ, ſuo potius, quam maritorum nominibus, laicis ſcribere audeant, qui fideles ſunt, vel litteras alicujus pacificas ad ſuum ſolum nomen ſcriptas accipiant.

Fragmenta, quæ a Gratiano, Ivone, & Burchardo ex Concilio Elibertino citantur, & in eo non extant, juxta editionem Garciæ.

Ex Cap. I.

DEfinitio incauta laudabiliter ſolvenda eſt: nec eſt prævaricatio, ſed temeritatis emendatio.

Ex Cap. II.

OMnis homo ante ſacram communionem a propria uxore abſtinere debet tribus, aut quatuor, aut alias quinque, aut ſeptem, aut octo diebus. Nec inter Catholicos connumeratur, qui in iſtis videlicet temporibus, Paſcha, Pentecoſte, & Natali Domini non communicaverit.

Nec inter. *Hæc uſque ad finem abſunt ab hoc loco in Burchardo, at Ivone.*

Grat 22. q. 4. Definit. Ivo par. 12. cap. 80. Burch. l. 12. c. 25. qui id ex Conc. Eliber. cit. De Conſec. d. 2. Omnis homo. Burch. ibi l. 5. cap. 22.

Ex

Ex eodem Cap.

p. 2. c. 33. & 2. q. 5. Partri Ivo p. 12. cap. 81. Burch. l. 12. cap. 6.

PUeri ante annos quatuordecim non cogentur jurare. Puella quoque, ſi in puerili ætate ſita, in domo Patris, illo neſciente, ſe juramento conſtrinxerit, & pater, ſtatim ut audierit, contradixerit, vota ejus, & juramenta irrita erunt, & facilius emendabitur.

Ex Cap. 5.

Burch. l. 19. c. 155. Ivo p. 14. c. 88.

QUi in Quadrageſima, aut Paſcha cognoverit uxorem ſuam, & noluerit abſtinere ab ea, unum annum pœniteat, aut pretium, videlicet 25. ſolidorum, ad Eccleſiam tribuat, aut pauperibus dividat. Si per ebrietatem, & ſine conſuetudine acciderit, quadraginta dies pœniteat.

Ex Cap. 9.

Burch. l. 2. c. 66. Ivo p. 14. c. 115.

DEcrevit Sancta Synodus, ut Epiſcopi, ac miniſtri Epiſcoporum pro criminibus colonos flagellare cum virgis poteſtatem habeant, propter metum aliorum; ut ipſi criminoſi corrigantur, & vel inviti pœnitentiam agant, ne æternaliter pereant. Si vero ſeniores ipſorum colonorum indigne tulerint, & aliquam vindictam exinde exercere voluerint, aut eoſdem colonos, ne diſtringantur, defendere præſumpſerint: ſciant ſe excommunicationis Eccleſiaſticæ ſententia feriendos.

Ex Cap. 85.

Burch. l. 6. c. 39. & Ivo p. 10. c. 168.

SI mulier maritum ſuum cauſa fornicationis veneno interfecerit, aut quacumque arte perimere facit: quis Dominum, & ſeniorem ſuum occidit, ſæculum relinquat, & in monaſterio pœniteat.

Hunc Canonem ſic habet Joverius. Si qua mulier in morte mariti ſui cum aliis conſiliata ſit, & ipſe vir aliquem illorum ſe defendendo occiderit: & ſi probare poteſt ille vir eam ream eſſe conſilii, poteſt (ut nobis videtur) ipſam uxorem dimittere: ſi voluerit, aliam ducere: ipſa autem inſidiatrix pœnitentia ſubjecta abſque ſpe matrimonii maneat. *Unde hoc hauſerit, videat, nam lex Eccleſiæ repugnat.*

Ex eodem Concilio.

Burch. l. 19. c. 155. & Ivo p. 15. c. 263.

IN tribus Quadrageſimis anni, & in die Dominico, & in quarta Feria, & in ſexta Feria, conjugales continere ſe debent, nec illis diebus copulari, quamdiu gravata fuerit uxor, id eſt, a quo die filius in utero motum fecerit, uſque ad partum: a partu poſt 33. dies, ſi filius; ſi autem filia, poſt 65.

Ex eodem.

Ivo p. 15. c. 264.

SI mater filium ſuum ſponte occidit, quindecim annos pœniteat, & numquam mutet, niſi in die Dominico. Mulier autem paupercula, ſi fecerit pro difficultate nutriendi, ſex annos pęniteat.

Ex eodem

Burch. l. 19. c. 132.

SI vero quis Clericus, vel fidelis cum Judæis cibum ſumpſerit, placuit eum a communione abſtineri, ut debeat emendari.

Ex eodem.

Ibidem.

ADjectum eſt etiam, quoſdam Chriſtianos ad apoſtaſiam (quod dici nefas eſt) tranſeuntes, & idolorum cultu, ac ſacrificiorum contaminatione profanatos: quos a Chriſti Corpore, & Sanguine, quo dum redempti fuerant renaſcendo, jubemus abſcindi, & ſi reſipientes forte aliquando fuerint ad lamenta converſi, his, quamdiu vivunt, agenda pęnitentia eſt, & in ultimo fine ſuo reconciliationis gratia tribuenda; dicente Domino: Nolo mortem peccatoris, ſed ut convertatur, & vivat. *Ezech. 33.*

Ex eodem.

Burch. l. 19. c. 134.

DE his, qui apoſtatant, & raro ſe ad Eccleſiam repræſentant, nec quidem pęnitentiam agere quærunt, poſtea in infirmitate arrepti petunt communionem; placuit, non dandam eis communionem, niſi revelaverint eorum rectam fidem, & egerint fructus dignos pęnitentiæ.

Controverſiæ hujus Concilii.

Primo de tempore, & anno hujus Synodi variant ſcriptores: habitum tamen fuiſſe anno Domini 305. quo Marcellus Pontifex Eccleſiæ, Conſtantius, & Galerius Imperii gubernacula tenebant, quique eſt vigeſimus annus ante celebratum Concilium Nicænum, huic adſcripti Canones evidenter oſtendunt. Primo enim, & quibuſdam aliis ſequentibus Canonibus, fidelibus in perſecutione lapſis pœnitentia quidem conceditur, ſed ad terrendum alios communio negatur. Item Canone 25. agitur de illis, qui adferebant litteras a Confeſſionibus ſcriptas, quarum interventu lapſi facilius reciperentur. Apparet igitur, Epiſcopos Hiſpaniæ eo tempore, quo pax Eccleſiæ nondum reddita, & perſecutio nondum prorſus extincta erat, Conſtantii, non Conſtantini temporibus Eliberim conveniſſe, & contra imminentem furoris gladium, arma, & ſcuta hæc præparaſſe. Conſtantinus omnes Eccleſiæ perſecutores devicit, & tranquilliſſimam pacem eidem reddidit: nulla igitur ratio, aut neceſſitas urgebat, ut ab eodem bellum aliquod ſibi inferendum Eccleſia metueret, qui pacis, & tranquillitatis redditæ auctor extiterat. Galerius tempore Conſtantii erga Chriſtianos optime affecti, Chriſtianorum alios exilio, alios morte diriſſima in Oriente multavit. Tempore igitur ſupradicto, nimirum Chriſti nati 305. quo Conſtantius cum Galerio collega ultimum annum Imperii ſui agebat, hanc Synodum Provincialem habitam eſſe, verior eſt ſententia: maxime quod Innocentius illis verbis (quæ infra allegabimus) hæc a nobis dicta evidentiſſimo teſtimonio confirmet; illud nimirum Concilium, quo lapſis, ac gravibus peccatoribus in extremo vitæ periculo pœnitentia conceditur, communio negatur, tunc habitum eſſe, quando crebris perſecutionibus Eccleſia affligeretur, eique pax nulla reddita eſſet.

Si quis dicat, Innocentium non de Concilii Elibertini, ſed potius Cypriani temporibus locutum fuiſſe, aliquid forte diceret, ſi Cyprianus cum patribus hujus Concilii de lapſis tempore perſecutionis ad Eccleſiam recipiendis non aliter ſenſiſſet: Cyprianus enim Epiſt. 8. ad Concilium ſcribens, exiſtimat, cum lapſis tempore perſecutionis mitius, atque indulgentius agendum eſſe; Patres vero hujus Concilii contrario modo ſentiunt. Innocentius ergo prædicto loco de his, non de Cypriani temporibus locutus eſt. Ita Baronius anno Chriſti 305. num. 40. & 43. Bellarminus lib. 2. de Imag. cap. 9. Habes cauſam, ait hic Binius, cur de tempore habiti Concilii Illuſtriſſ. Cardinalis Baronii ſententiam amplectamur, & ſequamur, & a Garciæ Loaiſæ diligentiſſimi Conciliorum Hiſpaniæ collectoris, atque interpretis doctiſſimi ſententia diſcrepemus. Hæc de tempore hujus Concilii.

De loco Concilii etiam eſt diſputatio, cum duplex ſit Illiberis in Hiſpania, Bætica una, quæ bellis diruta eſt: alia Narbonenſis, vulgo Coliovre.

De ejus etiam auctoritate Scriptores mirifice variant. Quod 1. 2. 6. 8. 12. 17. 18. &c. Canones lapſis communionem in fine vitæ adimentes, Novatiano, quodque 34. Canon Vigilantio, 36. Iconomachis favere viderentur; nonnulli etiam viri doctiſſimi hanc Synodum vel reprobatam, vel erroneam eſſe ſenſerunt. *Quæ communio lapſis negata.* Melchior Canus lib 5. de Locis, cap. 4. ſcribit, Canonem 36. hujus Concilii erroneum eſſe: Cardinalis Bellarminus lib. 2. de Imagin. cap. 9. ait hoc Concilium Provinciale fuiſſe, & minime confirmatum, frequenter erraſſe, ideo quod lapſos, alioſque plures peccatores graves, licet pœniteant, ne quidem in mortis articulo abſolvi concedat: putat enim vir ſolidiſſime doctus, per denegatam communionem, non Euchariſtiam, ſed Sacramentalem reconciliationem, & abſolutionem intelligi debere: propterea quod Canone 69. reconciliatio, & communio ſignificatu eodem accipiantur. Baronius, cum ob prædictam cauſam de hoc eodem Concilio, quaſi prope Novatiani fines attigiſſet, Tom. 1. anno Domini 56. num. 119. & tribus ſequentibus paulo liberius, & acrius ſcripſiſſet, ea deinceps Tom. 2. anno Chriſti 305. num. 42. valde mitigavit; ita enim ibidem de Patribus Concilii, &

lapſo-

lapſorum reconciliatione ſcribit: *Cum quæ ab illis de eare ſunt ſtatuta, ab Innocentio Romano Pontifice excuſentur, nemo ſit, qui accuſare præſumat.* Exiſtimat igitur hanc Synodum legitimam fuiſſe, atque ab omni erroris culpa liberam, addens, illius nullam, ſicut de aliis, apud antiquiores nominatim mentionem fieri, ideoque prope antiquam remanſiſſe, ea de cauſa, quod hæc de lapſis conſtituta, male forte ab ipſis accepta, diſplicuerit. Novatiani lapſos ſimul a communione, ac pœnitentia excludebant. Patres hujus Concilii eoſdem, quod frequentia lapſorum, ac traditorum eo tempore exigebat, ad deterrendum alios, a communione dumtaxat arcebant; pœnitentia autem, & peccatorum abſolutione non prohibebant: ita Baronius num. 41. & 43. cum inhumanum ſit animam ſanguine Chriſti redemptam in extremo vitæ corporalis, & ſpiritualis diſcrimine piam matris Eccleſiæ opem implorantem, ne inter frementium dæmonum manus incidat, non adjuvare beneficio abſolutionis; cum id in promptu ſit, & ſine injuria ſacramenti, ac Redemptoris fieri poſſit, qui totum hujus vitæ tempus uſque ad ultimum inſtans tempus viæ eſſe voluit, & non termini. Reliqui vero Canones quomodo explicandi, & ab erroris nota vindicandi ſint, infra patebit apud eumdem.

Severior diſciplina primitivæ Eccleſiæ.

Notat quoque Joverius in Præfatione, ſi noſtri temporis, in quo diſciplina, morumque integritas elanguit, ratio habeatur, nonnulla ſtatuta Synodorum particularium ante Nicænam videri poſſe rigida, difficilia, aſpera, & æquitati adverſa: at ſi priſcam illam ætatem conſideres primitivæ ferventis, ac novitiæ Eccleſiæ, æqui bonique conſules eum, qui tunc expediebat, rigorem. Ad hæc prudentia Chriſtiana ita exigebat ad eliminandos prophanos quoſdam ritus paganorum, qui recens Chriſto dabant nomen, quos imbiberant, cum quibus adoleverant, ac proinde eoſdem Religioni Chriſtianæ conjungere conabantur. Contra hæc monſtra in antiquis Synodis acerrime pugnatum eſt. Et niſi quis in hujuſmodi conſideratione in legendis antiquis Conciliis probe munitur, multa leviter, inſulſe, ac ridicule in eis ſtatuta exiſtimabit. Quod Theologus ille ſcripſit ad hanc Synodum intendens, quæ videri poſſit omnium ſeveriſſima, multis denegans Euchariſtiam in fine vitæ. Quod tamen vix debet pati majorem difficultatem, quam cum reis in Galliis, & alibi denegatur. Cenſentque Julius Clarus, Corſetus, Vega, Zerola apud Dianam p. 3. tract. 6. in reſol. 59. indecenter recipi a reis ipſo die mortis, & ob id a Judicibus non eſſe permittendum miniſtrari, quamvis eam damnato concedant pridie mortis. Quia autem Eccleſia accepit a Chriſto poteſtatem diſtribuendi Sacramenta, prout magis expedire, ac decere videbitur, idcirco variis temporibus varios ſervat modos, modo liberalior, modo ſtrictior pro loco, & tempore.

Reis communio denegatur.

Quare quemquam morari non debet, quod objicitur contra primum hujus Synodi Canonem.

Contra hunc Canonem eſt Ancyrana Synodus cap. 6. & Nicæna I. cap. 12. & Aurelianenſis II. cap. 12. ubi ſtatuitur, ſincere pœnitentibus non eſſe in fine vitæ negandum Viaticum, etiam non acta legitima pœnitentia, ſi mortis periculum ſupervenerit. Hæc enim diſcrepantia ſic ſolvitur ab Innocentio I. Epiſt. 3. c. 2. *De his*, inquit, *obſervatio prior, durior; poſterior, interveniente miſericordia, inclinatior eſt. Nam conſuetudo prior tenuit, ut concederetur eis pœnitentia, ſed communio negaretur. Nam cum illis temporibus crebræ perſecutiones eſſent, ne communionis conceſſa facilitas, homines de reconciliatione ſecuros non revocaret a lapſu, negata merito communio eſt, conceſſa pœnitentia, ne totum penitus negaretur, & duriorem remiſſionem fecit temporis ratio. Sed poſtquam Dominus noſter pacem Eccleſiis ſuis reddidit, jam depulſo terrore, communionem dari abeuntibus placuit, & propter Domini miſericordiam, quaſi viaticum profecturis; ut Novatianis hæreticis, negantibus veniam,*

Propterea diſtinguenda.

aſperitatem, & duritiam ſubſequi videamur. Tribuetur ergo cum pœnitentia extrema communio, ut homines hujuſmodi, vel in ſupremis ſuis permittente Salvatore noſtro, &c. Quæ verba an intelligenda ſint de Cypriani, an Concilii Elibertini temporibus, licet aliqui priori modo ſentiant, ego tamen cum Baronio anno Chriſti 305. n. 40. & 43. & Bellarmino lib. 2. de Imag. c. 9. de tempore hujus Concilii intelligo.

Origo controverſiarum de pœnitentium reconciliatione.

Tandem quia ſæpe recurrunt hæ difficultates, nota momenta hujus controverſiæ, quod alii miſericordiam Dei in peccatores extollebant, alii vero ſeveritatem juſtitiæ divinæ urgebant, ut Tertullianus l. de pudicitia cap. 2. contra primos inſurgens. *Talia*, ajebat, *& tanta futilia eorum, quibus & Deo adulantur, & ſibi lenocinantur effœminantia magis, quam vigorantia diſciplinam: quantis & nos, & contrariis poſſumus repercutere, quæ & Dei ſeveritatem, & noſtram conſtantiam provocent?* Quia etſi bonus natura Deus, tamen & juſtus. Ex cauſa enim ſicut ſanare novit, ita & cædere: faciens pacem, ſed & condens mala; pœnitentiam malens, ſed & Jeremiæ mandans, ne pro populo peccatore deprecaretur. *Quoniam ſi jejunaverint*, inquit, *non exaudiam deprecationem eorum*, &c. Deus enim Zelotes, & qui naſo non deridetur, adulantium ſcilicet bonitati illius; & qui licet patiens, tamen per Eſaiam comminetur patientiæ finem. *Tacui, numquid & ſemper tacebo, & ſuſtinebo? Quidni velut parturiens exſurgam, & areſcere faciam*, &c. Sed non decet ultra de auctoritate ſcripturarum ejuſmodi funem contentioſum alterno ductu in diverſa diſtendere, ut hæc reſtringere frænos diſciplinæ, illa laxare videantur, quaſi incertæ, & pœnitentiæ ſubſidium illa proſternere per lenitatem, hæc negare per auſteritatem. Porro & auctoritas ſcripturæ in ſuis terminis ſtabit ſine alterutra oppoſitione, ſi & pœnitentiæ ſubſidium ſuis conditionibus determinatur ſine paſſiva conceſſione, & ipſæ prius cauſæ ejus diſtinguantur ſine confuſa propoſitione. Hæc, & plura Tertullianus in illo capite, concludens quædam peccata graviora, qualia ſunt poſt baptiſmum Idololatria, homicidium, mœchia, eſſe irremiſſibilia per poteſtatem Eccleſiaſticam, non apud Deum, ſi legitime pœniteat. Et hoc punctum eſt a Concilio Tridentino duobus verbis expreſſum, nempe *ficut oportet*: de divina enim miſericordia nulla quæſtio eſſe poteſt, ſed de hominis pœnitentia, nullum enim tam grande ſcelus, quod divina majus ſit miſericordia, ut advertit ibidem quidam ejus interpres, notans ita ſcripſiſſe Tertullianum contra edictum Zephirini Papæ Rom. de quo cap. 1. Audio edictum eſſe propoſitum, & quidem peremptorium; Pontifex ſcilicet maximus, quod eſt Epiſcopus Epiſcoporum, edicit: *Ego & mœchiæ, & fornicationis delicta pœnitentia functis dimitto*. O edictum, exclamat ille, cui adſcribi non poterit bonum factum: & ubi proponitur liberalitas iſta! ibidem opinor in ipſis libidinum januis, &c. illic legenda eſt venia, quo cum ſpe ejus intrabitur. Sed hoc in Eccleſia legitur, & Virgo eſt. Abſit, abſit a ſponſa Chriſti tale præconium: illa, quæ vera eſt, quæ pudica, quæ ſancta, carebit etiam aurium maculis. Non habet, quibus hoc repromittat; & ſi habuerit, non repromittit: quoniam & terrenum Dei templum citius ſpelunca latronum appellari potuit a Domino, quam mœchorum, & fornicatorum, &c.

Tertul. exaggerat rigorem juſtitiæ divinæ.

Edictum Zephirini Papæ.

Bone Deus, quales contentiones! tantæne animis cœleſtibus iræ! dum varie agitaretur cauſa pœnitentium in quibuſdam provinciis, Romanus Pontifex pro officio Summi Paſtoris non deſtitit compeſcere æſtus immoderatos quorumdam Sacerdotum, donec veritas cum tempore magis eluceret: ſcilicet in pœnitentia quædam eſſe de jure divino, quæ immota ſemper manſerunt: Alia de jure Eccleſiaſtico circa varios modos reconciliationis peccatorum, quorum praxis varia

Solutio difficultatis.

eſſe

eſſe potuit ratione temporum, locorum, morum, & personarum, ſine detrimento diſciplinæ hodiernæ, quam probat Eccleſia Catholica Romana ſponſa Chriſti, qui, etſi omnipotens, vult tamen cum ipſa condonare peccata, eo modo, ſalvis, quæ de jure divino ſunt, quem ipſa probat, & præſcribit. *Quod ergo Deus conjunxit, homo non ſeparet*, ait Abbas Iſaac de Stella ſer. Dom. 3. poſt Epiphan. *nihil vult humilis, & fidelis ſponſus ſine ſponſa*. Non eſt ergo, quod ſcandalum quidam accipiant, ſi non tot leges pœnitentiales adhuc obtineant.

Concilium Carthaginenſe Schiſmaticorum ſub Marcello habitum anno 308.

DOnatiſtæ ſchiſmatici, anno Domini 308. ſub Marcello Pontifice, & Imperio Conſtantini, Carthagine in Africa Concilium celebrarunt, in quo poſtquam 75. diebus acriter diſceptatum fuiſſet, ducentis ſeptuaginta Epiſcopis Donatiſtis communi conſenſu placuit ut Traditores, etiamſi baptizari nollent, ad communionem reciperentur tanquam integri, etſi immenſi criminis rei. Atque ita vigore hujus decreti Donatus una cum omnibus ſuæ factionis ſectariis, Deuterio Macrinenſis Eccleſiæ, univerſiſque Maurorum Epiſcopis deinceps uſque ad perſecutionem Macarianam per 40. annos jugiter communicarunt, facta cum Traditoribus unitate, ut refert ex Tychonio Donatiſta D. Auguſtinus Epiſt. 48. tam male ſibi conſtant hæretici. Unde ut hoc Concilium penitus ab hominum memoria deleretur, Donatiſtæ magno ſtudio curarunt. Cum enim ſe puriſſimos, & innocentiſſimos eſſe oſtentarent, nulla traditionis macula fœdatos unquam fuiſſe glorioſe admodum prædicarent: ac propterea adverſus Cæcilianum, ejuſque ſocios traditionis nota conſperſos, ſe juſtitiæ ſolius amore bellum gerere jactitarent, quaſi Eccleſia apud ipſos ſolos remanſiſſet, ac de toto orbe terrarum periiſſet, quod alii aut traditores eſſent, aut traditoribus adhærerent; Concilium vero hoc numeroſiſſimum ex Traditorum grege collectum, ne mendacia, impietatem, atque immunditiam eorum detegeret, illud ſummopere oderunt, & maximo conatu obliteratum eſſe voluerunt. Vide Baronium anno Chriſti 308. num. 28. & 29.

Concilium Romanum I. in Laterano ſub Melchiade anno 313. *in cauſa Donatiſtarum*.

HOc Concilium, teſte Auguſtino Epiſtola 152. Romæ habitum eſt Conſtantino, & Licinio tertium Conſulibus, anno Domini 313. qui eſt Imperii Conſtantini octavus, hanc ob cauſam: quod Donatiſtæ indigne ferrent, Cæcilianum Epiſcopum nihil ſchiſmaticorum omnium factionibus, convitiis, ac contumeliis, quibus eum afficiebant, commoveri, atque uno duntaxat unius Apoſtolicæ Sedis præſidio, ac communicatione fulciri: ſuos vero potius univerſos conatus in ſchiſmate promovendo irritos fieri. Optatus Milevitanus Epiſcopus lib. 1. contra Parmenianum rem totam deſcribit, & originem diſſidii, & ipſum Concilium, nec decet relictis fontibus rivulos ſectari.

Cæciliani virtus.

Origo ſchiſmatis Donatiſtarum in Africa ex Optato Milevit. lib. 1. contra Parmenianum.

Hoc apud Carthaginem poſt ordinationem Cæciliani factum eſſe, nemo eſt, qui neſciat: per Lucillam ſcilicet, neſcio quam fœminam factioſam, quæ ante concuſſam perſecutionis turbinibus pacem, dum adhuc in tranquillo eſſet Eccleſia, cum correptionem Archidiaconi Cæciliani ferre non poſſet, quæ ante ſpiritualem cibum, & potum, os neſcio cujus martyris, ſi tamen martyris, libare dicebatur, & cum præponeret calici ſalutari os neſcio cujus hominis mortui, etſi martyris, ſed necdum vindicati, correpta, cum confuſione irata diſceſſit. Iraſcenti, & dolenti, ne diſciplinæ ſuccumberet, occurrit ſubito perſecutionis enata tempeſtas. Iiſdem temporibus Felix quidam Diaconus, qui propter famoſam neſcio quam de tyranno Imperatore factam tunc Epiſtolam appellatus eſt, periculum timens apud Menſurium Epiſcopum delituiſſe dicitur. Quem cum poſtulatum Menſurius publice denegaret, relatio miſſa eſt: Reſcriptum venit, ut ſi Menſurius Felicem Diaconum non reddidiſſet, ad Palatium dirigeretur. Conventus non leves patiebatur anguſtias. Erant enim Eccleſiæ ex auro, & argento quam plurima ornamenta, quæ nec defodere terræ, nec ſecum portare poterat. Quaſi fidelibus ſenioribus commendavit commemoratorio facto, quod cuidam aniculæ dediſſe dicitur, itaut ſi ipſe non rediret, reddita pace Chriſtianis, anicula illa illi daret, quem in Epiſcopali Cathedra ſedentem invenerit. Profectus cauſam dixit. Juſſus eſt reverti Carthaginem, pervenire non potuit. Tempeſtas perſecutionis peracta, & definita eſt: jubente Deo, indulgentiam mittente Maxentio, libertas Chriſtianis eſt reſtituta. Botrus, & Cæleſius, ut dicitur, apud Carthaginem ordinari cupientes operam dederunt, ut abſentibus Numidis, ſoli vicini Epiſcopi peterentur, qui ordinationem apud Carthaginem celebrarent. Tunc ſuffragio totius populi Cæcilianus eligitur, & manus imponente Felice Aptungitano Epiſcopo ordinatur. Botrus, & Cæleſius de ſpe ſua dejecti ſunt, brevis auri, & argenti ſedenti Cæciliano, ſicut delegatum a Menſurio fuerat, traditur adhibitis teſtibus. Convocantur ſupra memorati ſeniores, qui faucibus avaritiæ commendatam ebiberant prædam. Cum reddere cogeretur, ſubduxerunt communioni plebem. Non minus & ambitores, quibus & ordinari non contigit: necnon & Lucilla, quæ jamdudum ferre non potuit diſciplinam; cum omnibus ſuis potens, & factioſa fœmina communioni miſceri noluit. Sic tribus convenientibus cauſis, & perſonis factum eſt, ut malignitas haberet effectum. Schiſma igitur illo tempore confuſa mulieris iracundia peperit, ambitus nutrivit, avaritia roboravit: ab iis tribus perſonis contra Cæcilianum cauſæ confictæ ſunt, ut vitioſa ejus ordinatio diceretur. Ad Secundum Trigiſitanum miſſum eſt, ut Carthaginem veniretur: proficiſcuntur omnes ſupra memorati Traditores: ſuſcepti hoſpitio ab avaris, ab ambitoribus, ab iratis, non a Catholicis, quorum petitione Cæcilianus fuerat ordinatus. Interea ad Baſilicam, ubi cum Cæciliano tota Civitas in frequentia fuerat, nullus de ſupradictis acceſſit. Tunc a Cæciliano mandatum eſt, *ſi eſt, quod igne probetur, exeat accuſator, & probet*. Illo tempore a tot inimicis nihil in illum potuit confingi. Sed de ordinatore ſuo, quod ab iis falſo traditor diceretur, meruit infamari. Iterum a Cæciliano mandatum eſt, ut ſi Felix in ſe, ſicut illi arbitrabantur, nihil contuliſſet, ipſi tanquam adhuc Diaconũ ordinarent Cæcilianum. Tunc Purpurius ſolita malitia fretus, quaſi & Cæcilianus filius ſororis ejus eſſet, ſic ait: *Exeat huc, quaſi imponatur illi manus in Epiſcopatu, & quaſſetur illi caput de pœnitentia*. His rebus compertis, tota Eccleſia Cæcilianũ retinuit, ne ſe latronibus tradidiſſet. Illo tempore aut reus debebat expelli, aut communicari debuit innocenti. Conferta erat Eccleſia populis, plena erat Cathedra Epiſcopalis, erat altare ſuo loco, in quo pacifici Epiſcopi retro temporis obtulerunt, Cyprianus, Lucianus, & cæteri. Sic exitum eſt foras, & altare contra altare erectum eſt, & ordinatio illicite celebrata eſt, & Majorinus, qui Lector in Diaconio Cæciliani fuerat, domeſticus Lucillæ, ipſa ſuffragante, Epiſcopus ordinatus eſt a Traditoribus, qui in Concilio Numidiæ (ut ſuperius diximus) crimina ſua ſibi confeſſi ſunt, & indulgentiam ſibi invicem tribuerunt. Manifeſtum eſt ergo exiſſe de Eccleſia & ordinatores, qui tradiderunt, & Majorinum, qui ordinatus eſt. Interea de ſuorum criminum fonte, qui apud eos multorum flagitiorũ venis exuberat,

Reliquia.

Tres cauſæ ſchiſmatis Africani Donatiſtarum.

Conciliabulum, in quo eligitur Majorinus.

berat, unum Traditionis convicium in Ordinatorem Cæciliani derivandum eſſe putaverunt, providentes, quod fama duas res ſimiles uno tempore loqui non poſſent, ut crimina in ſilentium mitterent ſua, vitam infamare conati ſunt alienam, & cum poſſent ipſi ab innocentibus argui, innocentes arguere ſtuduerunt, mittentes ubique litteras Liliore dictante conſcriptas: quas inter cæteros actus habemus in poſterum.

Habes in iſtis primâ originem Concilii iſtius Lateranenſis primi, quod ſubſequuta ſunt circiter octuaginta alia diverſis temporibus ob varias neceſſitates celebrata. Schiſma nempe Donatiſtarum in Africa, Lucilla muliere divite non ferente reprehenſionem Cæciliani adhuc Diaconi, quod veneraretur reliquias nondum vindicatas, & Eccleſiæ judicio probatas. Hinc multorum malorum ſcaturigo, adjuncta ambitione Boti, & Coeſileſii Cathedram Carthaginenſem ambientium, necnon avaritia eorum, qui vaſa ſacra in perſecutione depoſita reddere nolebant, quibus tandem a Religione excidit tota Africa, cum ipſa dejectum vellet a throno Epiſcopali Cæcilianum, uno ex ſuis domeſticis in ejus locum ſuffecto Majorino, aut, ut vocat Petrus Saxius in Pontificum Arelatenſium Hiſtoria, Majolino, qui ſuos ſucceſſores habuit oppoſitos Cæciliano, & ei poſt mortem ſubrogatas, quibus Donatiſtæ adverſabantur diviſo ſic populo cum Cathedra. Ac quia Majorino ſubſtitutus eſt Donatus vir eloquens, ab ipſo denominati ſunt, non ab alio Donato a *caſis nigris*, quamvis ab utroque ſic vocatos fuiſſe nihil vetet. Quod autem propius ad ipſum Concilium pertinet, ſic idem Optatus in eodem libro explanat, ad cujus verba tantum opus eſt attendere, ut hoc Concilium perſpectum habeas.

Concilium ipſum ex eodem Optato.

Quod de nobis dicitis (o Donatiſtæ) quid Chriſtianis cum regibus, aut quid Epiſcopis cum palatio? ſi nota eſt noſſe reges, vos tota perfundit invidia. Nam majores veſtri Lucianus, Dignus, Naſſutius, Capito, Fidentius, & cæteri Imperatorem Conſtantinum harum rerum adhuc ignarum his precibus rogaverunt: quarum exemplum infraſcriptum eſt. *Rogamus te, o Conſtantine Optime Imperator, quoniam de genere juſto es, cujus Pater inter cæteros Imperatores perſecutionem non exercuit, & ab hoc facinore immunis eſt Gallia (non erant in ea traditores) nam in Africa inter nos, & cæteros Epiſcopos contentiones ſunt. Petimus, ut de Gallia nobis judices dari præcipiat pietas tua. Data a Luciano, Digno, Naſſutio, Capitone, Fidentio, & cæteris Epiſcopis partis Donati* (is ſucceſſerat Majorino) quibus lectis Conſtantinus pleno livore reſpondit. In qua reſponſione, & eorum preces prodidit, dum ait: *Petitis a me in ſæculo judicium, cum ego ipſe Chriſti judicium expectem.* Et tamen dati ſunt judices.

Maternus ex Agrippina civitate. Rheticius ab Auguſtoduno civitate. Marinus Arelatenſis. Ad urbem Romam ventum eſt ab iis tribus Gallis, & ab aliis quindecim Italis. Convenerunt in domum Fauſtæ in Laterano Conſtantino III. & Licinio III. Conſulibus ſexto nonas Octobris, die ſexta feria. Cum conſediſſent Miltiades Epiſcopus urbis Romæ, & Rheticius, & Maternus, & Marinus Epiſcopi Gallicani, & Merocles a Mediolano, Florianus a Cæſena, Zoticus a Quintiano, Stemnius ab Arimino, Felix a Florentia Tuſcorum, Gaudentius a Piſis, Conſtantius a Faventia, Proterius a Capua, Theophilus a Benevento, Savinus a Terracina, Secundus a Præneſte, Felix a tribus Tabernis, Maximus ab Oſtia, Evandrus ab Urſino, Donatianus a foro Claudii. His decem, & novem Epiſcopis conſidentibus, cauſa Donati, & Cæciliani miſſa eſt a ſingulis. In Donatum ſunt hæ ſententiæ latæ. *Quod confeſſus ſit ſe rebaptizaſſe, & Epiſcopis lapſis manum impoſuiſſe, quod ab Eccleſia alienum eſt;* Teſtes inducti a Donato confeſſi ſunt ſe non habere,

A quod in Cæcilianum dicerent. Cæcilianus omnium ſupra memoratorum ſententiis innocens eſt pronuntiatus, etiam Miltiadis ſententia, qua judicium clauſum eſt his verbis, *Cum conſtiterit Cæcilianum ab iis, qui cum Donato venerunt, juxta profeſſionem ſuam non accuſari, nec a Donato convictum eſſe in aliqua parte conſtiterit, ſua communioni Eccleſiaſtica integro ſtatu retinendum merito eſſe cenſeo.* Sufficit ergo & Donatum tot ſententiis eſſe percuſſum, & Cæcilianum tanto judicio eſſe purgatum. Et tamen Donatus appellandum eſſe ab Epiſcopis credidit, ad quam appellationem Conſtantinus Imperator ſic reſpondit: *O rabida furoris audacia: ſicut in cauſis gentilium fieri ſolet, appellationem interpoſuerunt.*

Hæc ad Concilium primum Lateranenſe, de quo etiam meminit D. Auguſtinus in Libris contra Julia-
B num. Quæ erudite illuſtrat cum doctis obſervationibus Franciſcus Archiepiſcopus Rothomagenſis lib. 1. *De rebus Eccleſiæ, earumque regimine*, in editione ſecunda, quam hic laudamus, ut ab onere plura circa hæc ſcribendi levemur. Tantum monemus ex hac appellatione Donatiſtarum ortam eſſe occaſionem, aliud Concilium, Arelatenſe ſcilicet congregandi, cum quererentur, non ſatis cauſam examinatam fuiſſe, ac nihil pronuntiatum de Felice Aptungitano Cæciliani ordinatore, de quo infra.

Nec conditiones pacis a Melchiade propoſitas, ut Majorino de alio Epiſcopatu provideretur, acceptare voluerunt, nec judicio alteri Conſtantini, qui cauſa cognita Mediolani Cæcilianum innocentiſſimum, ipſos improbiſſimos declaravit, acquieſcere voluerunt, quin extra Eccleſiam baptizarent, etſi potuiſſent, Eccleſiam
C rebaptizarent, ſacrilega ſeparatione ab unitate populi Catholici ſeipſos ſeparantes, quaſi lucem orbis amiſiſſet, ſi Cæcilianus in Africa Lucillam læſerit. Nemo delet de Cœlo conſtitutionem Dei, nemo delet de terra Eccleſiam Dei, ille totum orbem promiſit: iſta totum orbem replevit. Et malos habet, & bonos: ſed nec in terris amittit, niſi malos, nec in Cœlum admittit, niſi bonos. Qui illi non communicat, exhæredatum a Deo ſe eſſe cognoſcat. Nec ſi quidpiam in ea deſideretur, juſtam ſe ſeparationis cauſam inveniſſe arbitretur. Lex quippe eſt Cypriani omnibus probatiſſima. *Etſi videantur in Eccleſia zizania, non tamen debet impediri fides, aut charitas noſtra, ut quoniam zizania eſſe in Eccleſia cernimus, ipſi de Eccleſia recedamus.*

Eccleſia propter malos non eſt deſerenda.

D
Concilium Arelatenſe I. habitum tempore Conſtantini Imperatoris, & Sylveſtri Papæ primi, Anno 314.

Tituli capitulorum Concilii Arelatenſis.

1 *UT uno die, & tempore Paſcha celebretur.*
2 *Ut, ubi quiſque ordinatur, ibi permaneat.*
3 *Ut qui in pace arma projiciunt, excommunicentur.*
4 *Ut aurigæ, dum agitant, excommunicentur.*
5 *Ut qui theatris conveniunt, excommunicentur.*
6 *Ut in infirmitate converſi manus impoſitionem accipiant.*
7 *De præſidibus, ut cum conſcientia Epiſcopi ſui communicent.*
E
8 *Ut ex hæreſi converſi in Trinitate baptizentur.*
9 *Ut qui confeſſorum litteras portant, alias accipiant.*
10 *Ut cujus uxor adulteravit, ipſe aliam non accipiat.*
11 *Ut fœminæ fideles, quæ gentilibus ſe junxerunt, excommunicentur.*
12 *Ut clerici fœneratores excommunicentur.*
13 *Ut proditores fratrum, vel vaſorum, ſeu ſcripturarum cum verberibus deponantur.*
14 *Ut falſi accuſatores fratrum uſque ad exitum excommunicentur.*
15 *Ut Levitæ non offerant.*
16 *Ut pœnitentes, ubi acceperint ordinationem, ibi communicent.*
17 *Ut nullus Epiſcopus alium conculcet Epiſcopum.*

18 *Ut Diaconus nihil ſine Presbytero ſuo agat.* A
19 *Ut Presbyteri ſine conſcientia Epiſcoporum ſuorum nihil faciant.*
20 *Ut peregrino Epiſcopo locus ſacrificandi detur.*
21 *Ut ſine tribus Epiſcopis nullus Epiſcopus ordinetur.*
22 *Ut clericus alibi tranſiens excommunicetur.*
23 *Ut apoſtatæ, qui tardius revertuntur, niſi per dignam pœnitentiam non recipiantur.*

Capitula Concilii Arelatenſis I.

DOmino, & ſanctiſſimo fratri Sylveſtro Epiſcopo, Marinus, vel cœtus Epiſcoporum, qui adunati fuerunt in oppido Arelatenſi. Quæ decrevimus communi conſilio, charitati tuæ ſignificamus, ut omnes ſciant, quid in futurum obſervare debeant.

De conſ. diſt. 3. De obſervatione paſc.

1. De obſervatione Paſchæ Domini, ut uno die, & B tempore per omnem orbem obſervetur, & juxta conſuetudinem litteras ad omnes tu dirigas.

2. De his, qui in quibuſcumque locis ordinati fuerint miniſtri, in locis perſeverent.

** In codice manuſcripto in mēbrana antiquiſſima legitur (in bello) quod videtur magis conſentaneum tales puniri, tāquam deſertores.*

3. De his, qui arma projiciunt in pace, placuit abſtinere eos a communione.

4. De agitatoribus, qui fideles ſunt, placuit eos, quamdiu agitant, a communione ſeparari.

5. De theatricis, & ipſos placuit, quamdiu agunt, a communione ſeparari.

6. De his, qui in infirmitate credere volunt, placuit debere his manum imponi.

7. De præſidibus, qui fideles ad præſidatum impetu proſiliunt, ita placuit, ut, cum promoti fuerint, litteras accipiant Eccleſiaſticas communicatorias, ita tamen, ut C in quibuſcumque locis geſſerint, ab Epiſcopo ejuſdem loci cura de illis agatur, ut cum cœperint contra diſciplinam publicam agere, tunc demum a communione excludantur. Similiter & de his fiat, qui rempublicam agere volunt.

De conſ. diſt. 4. de Arrianis. Alii legūt de Afris.

8. De Arrianis, qui propria lege ſua utuntur, ut rebaptizentur, placuit, ſi ad Eccleſiam aliqui de hæreſi venerint, interrogent eos noſtræ fidei Sacerdotes Symbolum. Etſi perviderint in Patre, & Filio, & Spiritu ſancto eos baptizatos manus eis tantum imponatur, ut accipiant Spiritum ſanctum. Quod ſi interrogati non reſponderint hanc Trinitatem, baptizentur.

Supra in conc. Elibertino. c. 25.

9. De his, qui Confeſſorum litteras afferunt, placuit, ut ſublatis eis litteris, alias accipiant communicatorias.

10. De his, qui conjuges ſuas in adulterio deprehen- D dunt, & iidē ſunt adoleſcentes fideles, & prohibentur nubere, placuit, ut, inquantū poteſt, conſiliū eis detur, ne viventibus uxoribus ſuis, licet adulteris, alias accipiant.

Petavius ad hæreſ. 59. ſuper D. Epiphanium putat negationem deeſſe, & legendum, non prohibentur.

14. qu. 4. miniſtri, qui fœne. Codex manuſcriptus legit: verberibus multis.

11. De puellis fidelibus, quæ gentilibus junguntur, placuit, ut aliquanto tempore a cōmunione ſeparentur.

12. De miniſtris, qui fœnerantur, placuit eos juxta formam divinitus datam a communione abſtinere.

13. De his qui ſcripturas ſanctas tradidiſſe dicuntur, vel vaſa Dominica, vel nomina fratrum ſuorum, placuit nobis, ut quicumque eorum ex actis publicis fuerit detectus, vel verbis nudis, ab ordine clerici amoveatur. Nam ſi iidem aliquos ordinaſſe fuerint deprehenſi, etſi in his, qui ordinaverunt, ratio ſubſiſtit, non tamē illis ſubſiſtat E ordinatio; quoniam multi ſunt, qui contra Eccleſiaſticam regulam pugnare videntur, & per teſtes redemptos putant ſe ad accuſationem admitti debere, qui omnino non admittantur, niſi (ut ſupra diximus) actis publicis docuerint omni ſe ſuſpicione carere.

Prov. 19.

14. De his, qui falſo accuſant fratres ſuos, placuit, eos uſque ad exitum non communicare, ſed falſum teſtem, juxta ſcripturam, impunitum non licere eſſe.

15. De Diaconibus, quos cognovimus multis locis offerre, placuit minime fieri debere.

16. De his, qui pro delicto ſuo a communione ſeparantur, ita placuit, ut quibuſcumque locis fuerant excluſi, * eodem loco communionem conſequantur.

Alias, in iſdem locis.

17. Ut nullus Epiſcoporum alium Epiſcopum conculcet.

18. De Diaconibus urbicis, ut non aliquid per ſe præſumant, ſed honor Presbyteris reſervetur.

19. Ut Presbyteri ſine conſcientia Epiſcoporum nihil faciant.

20. Ut peregrino Epiſcopo locus ſacrificandi detur.

21. De his, qui uſurpant ſibi, quod ſoli debeant Epiſcopum ordinare, placuit, ut nullus hoc ſibi præſumat, niſi aſſumptis ſecum aliis ſeptem Epiſcopis: ſi tamen non potuerint ſeptem, ſine tribus fratribus non audeant ordinare.

In dec. Ivo. lib. 3.

22. De presbyteris, aut diaconibus, qui ſolent dimittere loca ſua, in quibus ordinati ſunt, & ad alia loca ſe transferunt, placuit, ut his locis miniſtrent, quibus præfixi ſunt. Qui, ſi relictis locis ſuis, ad alium locum ſe transferre voluerint, deponantur.

Alias nunquam.

23. De his, qui apoſtatant, & * antequam ſe ad Eccleſiam repræſentent, nec quidem pœnitentiam agere quærunt, & poſtea infirmitate correpti petunt communionem, placuit eis non dandam communionem, niſi revaluerint, & egerint dignos fructus pœnitentiæ.

Controverſia hujus Concilii Arelatenſis I.

D. Auguſtinus in libris de Baptiſmo contra Donatiſtas ſæpius meminit Concilii Plenarii, per quod cauſa rebaptizantium ultimo dijudicata eſt. Per hoc autem Concilium Plenarium, quod videtur cum univerſali confundere ibidem D. Auguſtinus l. 2. de bapt. cap. 9. ſi bene perpendantur ejus verba, Bellarminus l. 1. de Sacramentis in genere cap. 26. Nicænum I. intelligit, quem ſequitur Thomas Hauzeur in lectione D. Auguſtini verſatiſſimus, in Anatomia operum ejuſdem tom. 2. ad libros illius de Baptiſmo. At Sirmondus tom. 1. Concil. Galliæ in præfatione ad Lectorem diſſentit, ac D. Auguſtinum autumat per Plenarium Concilium intellexiſſe Arelatenſe I. quod appellaverit plenarium, & univerſale, & univerſæ Eccleſiæ Concilium: vult proinde œcumenicas Synodos ab Arelatenſi originem ducere: quamvis in paucis verbis ſibi non conſtet Sirmondus, dicens de Arelatenſi illa Synodo, quod ſive ſpectentur Epiſcopi, qui ad eam convenere, ſive res in ea geſtæ, nulla unquam poſt œcumenicas habita ſit illuſtrior: unde licet inferre illum non exiſtimaſſe, illam fuiſſe œcumenicam, ſed poſt œcumenicas illuſtriorem. Nihilominus ea de re diſſertationem inſtituens Launojus Theologus Pariſienſis non modicæ eruditionis, ac ſedulus veterum monumentorum indagator, opinionem Sirmondi præferens opinioni Bellarmini cap. 4. ejus diſſertationis hæc ait: Quæ primo capite de Arelatenſi Concilio docuimus, perſpicue oſtendunt eos, qui Concilia ſimul omnia identidem ediderunt, vel etiam qui in compendium redegerunt, graviter erraſſe, cum hoc Concilium Provinciale inſcripſerunt. Quod enim Concilium Auguſtinus in cauſa Donatiſtarum plenarium Eccleſiæ univerſæ Concilium appellavit, Provinciale merito quis appellet? *Reſtabat*, inquit, *adhuc plenarium Eccleſiæ univerſæ concilium, ubi cum ipſis judicibus cauſa poſſet agitari*. Quæ verba ſi accurate expendantur, Arelatenſe Concilium intelligi non inficias irent etiam ii, qui, quæ huic Concilio de non iterando hæreticorum baptiſmate tribuimus, Nicæno tribuenda putarunt. Verum ut huic rei Auguſtinus non interſit, Arelatenſis certe Synodus altera, quæ poſt primam annis tantum octo, & triginta celebrata eſt, nullam de eo dubitandi locum relinquit: hujus autem verba ſunt Canone 18. *ad Arelatenſis Epiſcopi arbitrium Synodus congreganda: ad quam urbem ex omnibus mundi partibus, præcipue Gallicanis ſub Marini tempore legimus celebratum*. Collectam igitur ex omnibus mundi partibus Synodum nemo provincialem vocabit unquam, niſi qui nomine provincialis abutitur. Deinde quod excuſationem vix patitur ullam, hi Conciliorum editores Arelatenſi ſubjiciunt catalogum multorum Epiſcoporum, qui in hanc urbem ex diverſis totius occidentis provinciis coiverunt. Hæc ille,

Plenarium] concilium.

Quæ

Quæ tamen abducere me non poterunt ab antiqua, A & communi ſententia, quæ Nicæno contra Arrium Concilio, primi Concilii univerſalis poſt tempora Apoſtolorum gloria refert. Nunquam enim invenimus Concilium Arelatenſe, cum ſæpius apud antiquos enumerantur concilia œcumenica, ut obſervari poterit in ſecunda claſſe horum conciliorum. Etſi vero ex pluribus mundi partibus Epiſcopi in eo interfuerint, ſecundum quoſdam uſque ad ducentos, ſecundum alios uſque ad ſexcentos, cui etiam Conſtantinus interfuerit, non tamen convocatio, & indictio aliqua generalis omnium Epiſcoporum facta eſt. Sed cum Donatiſtæ Africani libentes ſe ſubmitterent Epiſcopis Galliæ, Conſtantinus Imperator, ad quem provocarant, alios etiam quoſdam magis illuſtres in variis occidentis par- B tibus deſignavit, quibus etiam tractorias litteras dedit, ut ſumptibus publicis in itinere alerentur, ut ſic frequentior, & celebrior Synodus cauſam, qua tota Africa turbabatur cum diſpendio religionis, majori authoritate dijudicaret. Hoc porro non eſt ſatis ad œcumenicum, & univerſale Concilium, quod indictio quædam generalis debet præcedere. Hoc autem videre eſt in Epiſtola Conſtantini ad Ablavium, quam hujus Concilii actis inſeruit Binius, ubi agitur de eligendis Epiſcopis, qui ad hoc Concilium venire debebant, ut dentur illis litteræ tractoriæ, in convocatione enim generali non ita ſeliguntur Epiſcopi. Sed & D. Auguſtinus cum loquitur de Concilio Arelatenſi Epiſtol. 48. *Rurſus*, inquit de Donatiſtis, *ab alio Epiſcopali judicio appellaverunt ad eumdem Imperatorem.* Ac minime vocat illud plenarium, cum tamen magis inde arguiſ- C ſet Donatiſtarum inſolentiam, ſi etiam a Plenario appellaſſent.

Indictio Concilii non fuit generalis.

Nonnulla autem advertit Franciſcus Rothomagenſis Archiepiſcopus circa hoc Concilium ſilentio minime prætermittenda l. 2. hiſt. de rebus Eccleſiæ.

1. Eſt, quod Epiſcopi hujus Concilii majori ex parte Galli Pontifici Rom. Communione juncti ſint, eique, quæ acta ſunt, exponant in præfatione, eique debitam reverentiam exhibeant. En, inquit, ad Apoſtolorum limina primi Gallorum expectant. Quod autem Archiepiſcopus Marinus, cætuſve Epiſcoporum in capite canonum, & in Synodica vocat Sylveſtrum fratrem, mirum quam hic delicati quidam avide annotant, canonem vero ſequentem, ac omnium primum intactum ſupervolant, &c. cum alioquin & Chriſtum omnium caput quotidie audiant non confundi vocare nos fra- D tres, ſic a nobis viciſſim primogenitum in multis fratribus dici, noſque appellari, credique cohæredes. Sed & magis urgent contra hæreticos verba hæc, quæ in Synodica ad Sylveſtrum continentur. *Sed quoniam recedere a partibus illis minime potuiſti, in quibus & Apoſtoli quotidie ſedent, & cruor ipſorum ſine intermiſſione Dei gloriam teſtatur*. Ex quibus videre eſt, quantus ſit ſtupor Novatorum ætatis noſtræ ſedem Roman. impugnantium.

Epiſcopi Galli Papæ conjuncti ab antiquo.

Circa can. 8. ubi de Arrianis ſermo, melius de Afris, quia nondum Arrianorum nomen increbuerat. Afri autem Cæciliano adverſantes facti ſunt ſchiſmatici, e ſchiſmaticis facti ſunt Anabaptiſtæ, ex Anabaptiſtis facti ſunt Trinitarii, qui paulo poſt orti, dictique Arriani. Et certe Africana rebaptizatio rupta communione, E factoque Traditorum, ac partis Donati, atque Majorini concurſu, & quaſi confluente, Orientem haud multo poſt inundavit. Degenerante, ac augeſcente natura, audaciaque Orientalium ingeniorum, & quo licentius repeteretur baptiſma irrumpente errore, uſque ad negationem characteris baptiſmalis, ex quo conſequenter fluxit negatio ejus, quæ tanto myſterio ſignata eſt conſubſtantialis Trinitatis. Vix error ſe continet, vel torrente ſuperbit, vel obicibus ruptis totum alveum effundit, ſi quid refluit. Atque Donatus Carthaginenſis, qui Majorino in diviſione ſucceſſit, non ſolum ſchiſmati hæreſim junxit, eamque eloquentia ſua confirmavit, ſed ſecuturo Arrianiſmo viam, arcemque ſtruxit, Catholicam de Trinitate ſententiam labefactantem.

Africanorum ruina ſeminum.

Cæciliano conſultum eſt per 2. Canonem, *De his, qui in quibuſcumque locis ordinati fuerint miniſtri, in ipſis locis perſeverent*. Quamvis & antequam ſeſe patres accingerent ad condendos canones, confirmata illi eſſet ſedes, ac repulſus Donatus.

Can. 15. de Diaconibus, ut non offerant, ideo fortaſſis conditus eſt, quod quemadmodum Presbyteri in die ordinationis ſolent cum Epiſcopo conſecrare, ſic ipſi altari aſſiſtentes verba conſecrationis cum ſacerdote proferebant, velut in paraſceve ex præſanctificatis ipſa oblata offerre, aut quid ſimile, quod hic vetatur.

Diaconi non ſacrificabant.

Canon 3. Eccleſiæ ſubjicit magiſtratuum ordinem: eſtque contra ſæculares incurſus, ac inſultus tutiſſimum munimentum. Prima lex antiquitatis Gallicanæ, ne grex Paſtorem ducat. Ideo conditus, quod in Cæciliani cauſa, licentia aulæ nimium progreſſa eſſet.

Cæterum etſi pro Cæciliano reſtituendo judicium tulerit Synodus, priuſquam de Canonibus ad reformationem morum pro temporis neceſſitate ageretur, minime acquieverunt Anticæciliani Donatiſtæ, nam dimiſſa Synodo pugnam reintegrarunt, ac Parthica fuga novam defectionem pararunt, atque ab Eccleſiæ judicio ad Imperium appellarunt. Unde factum, ut ſchiſmatis malum augeretur. De quibus omnibus plura habentur lib. 2. hiſtoriæ de rebus Eccleſiæ, quæ ſummæ brevitas non patitur, ut hic exponamus.

Epiſtola Synodica Concilii Arelatenſis.

Cæterum Epiſtola Synodica hujus Concilii magis integra exhibetur, etſi mutilata, quam viſum eſt hic lectorum curioſitati attexere.

Dilectiſſimo Papæ Sylveſtro Marinus, Agræcius, Cæcilianus, Fauſtinus, Surgentius, Gregorius, Rheticius, Ambitauſius, Termatius, Merocles, Pardus, Adelphius, Hibernius, Fortunatus, Ariſtaſius, Lampadius, Vitalis, Maternus, Gregorius, Creſcens, Anitianus, Daſnus, Orientalis, Quintaſius, Victor, Epictetus, in Domino æternam ſalutem, Communi copula charitatis, & unitatis matris Eccleſiæ Catholicæ vinculo inhærentes, ad Arelatenſium civitatem Piiſſimi Imperatoris voluntate adducti, inde te, religioſiſſime Papa, commerita reverentia ſalutamus, ubi graves, ac pernicioſos legi noſtræ, atque traditioni, effrænatæque mentis homines pertulimus; quos & Dei noſtri præſens authoritas, & traditio, ac regula veritatis ita reſpuit, ut nulla in illis aut dicendi ratio ſubſiſteret, aut accuſandi modus ullus, aut probatio conveniret: ideo judice Deo, & matre Eccleſia, quæ ſuos novit, & comprobat, aut damnati ſunt, aut repulſi. Et utinam, frater dilectiſſime, ad hoc tantum ſpectaculum intereſſes: tanti feciſſes profecto credimus, quia in eos ſeverior fuiſſet ſententia prolata, & te pariter nobiſcum judicante cætus noſter majori lætitia exultaſſet: ſed quoniam recedere a partibus illis minime potuiſti, in quibus & Apoſtoli quotidie ſedent, & cruor ipſorum ſine intermiſſione Dei gloriam teſtatur, non tamen hæc ſola nobis viſa ſunt tractanda, frater chariſſime, ad quæ fueramus invitati, ſed & conſulendum nobiſmetipſis (legendum videtur, cenſuimus) & quam diverſæ ſint Provinciæ, ex quibus advenimus, ita & varia contingunt, quæ nos cenſemus obſervare debere. Placuit ergo præſente Spiritu ſancto, & Angelis ejus, ut & his, qui ſingulos, quos movebat, judicare, proferremus de quiete præſenti. Placuit etiam, antequam a te, qui majores Diœceſes tenes, per te potiſſimum omnibus inſinuari, quid autem ſit, quod ſenſerimus, ſcripto noſtræ mediocritatis ſubjunximus. Et id primo in loco de vita noſtra, atque utilitate tractandum fuit, ut qui unus pro multis mortuus eſt, & reſurrexit, ab omnibus tempus ipſum ita religioſa mente obſervetur, ne diviſiones in tanto obſequio devotionis poſſint exurgere: cenſemus ergo

Antiquũ dicendi genus Gallicanum, judice Deo, & matre Eccleſia.

deeſt aliquid.

Paſcha Domini per orbem totum una die obſervari. De his quoque, qui quibuſcumque locis ordinati fuerint miniſtri, ut in ipſis locis perſeverent. De his agitur enim, qui arma in pace projiciunt, placuit abſtineri eos a communione. De corciſſariis agitatoribus, qui fideles ſunt; placuit eos quamdiu agitant, a communione ſeparari: de theatricis; ipſos placuit, quamdiu agunt, a communione ſeparari. De his, qui in infirmitate ſunt conſtituti, & recedere volunt, placuit eis manum imponi. De præſidibus autem, qui fideles ſunt, & ad præſidatum confiliunt, ita placuit, ut cum promoti fuerint, literas quidem accipiant Eccleſiaſticas communicatorias, ita tamen, ut in quibuſcumque locis geſſerint, ab Epiſcopis ejuſdem loci cura de illis agatur: & ſi cœperint contra diſciplinam agere, tunc demum a communione excludantur, & de his quidem, qui in republica agere volunt, ſimiliter. De Afris autem, quod propria ſua lege utuntur, ut rebaptizent; placuit, & ad Eccleſiam ſi aliquis hæreticus venerit, interrogent eum Symbolum, & ſi viderint eum in Patre, & Filio, & Spiritu ſancto eſſe baptizatum, manus tantum ei imponatur. Quod ſi interrogatus Symbolum, non reſponderit Trinitatem hanc, merito baptizetur, &c. Tunc Tędianus juſſit omnes ad ſuas ſedes redire.

Hæc Arelatenſis Synodica, ex parte mutila injuria temporum, forſan etiam Donatiſtarum, aut Arrianorum, ut etiam pleraque ex Optato expuncta, ac præſertim, quæ ſpectant ad Arelatenſem hiſtoriam. Præfatio autem canonum nonniſi ſumma eſt, & Epitome hujus Synodicæ, circa quam non omittenda Cardinalis Perronii Archiepiſcopi Senonenſis conjectura ad hæc verba illius Synodicæ: *Placuit etiam antequam a te, qui majores Diœceſes tenes, per te potiſſimum omnibus inſinuari*. Ubi lacunam ſatis patentem explet, ac locum acri, quo pollebat, ingenio ſic reſtituendam cenſet. *Placuit etiam hac juxta conſuetudinem antiquam ad te, qui majores Diœceſes (vel majores Diœceſeos) tenes, & per te potiſſimum omnibus inſinuari*. Ubi per majores Diœceſeos ſummam rerum intelligit, primaſque partes adminiſtrationis Eccleſiæ, haud ſecus, ac veteres imperii Diœceſim pro univerſa reipublicæ adminiſtratione dixerunt.

Card. Perronius.

An poteſtas Pontificis Romani læſa ſit per hoc Concilium.

In hoc Concilio non ad Papam, ut ſupremum judicem, ſed a Papa ipſo appellatum erat. Unde colligit Calvinus l. 4. inſtit. c. 7. n. 10. minime ſupremam juriſdictionem in cauſis Eccleſiaſticis Pontifici Romano competere. Vincit illic, ait de Concilio Romano, Cæcilianus, Donatus a calis nigris cadit actione calumnioſa. Provocat. Conſtantinus appellationis judicium demandat Epiſcopo Arelatenſi. Sedet ille judex, ut poſt Romanum Pontificem, quod viſum fuerit, pronuntiet. Si Romana ſedes ſummum habet judicium ſine provocatione: cur ſibi tam inſignem calumniam irrogari permittit Melchiades, ut ſibi Epiſcopus Arelatenſis præferatur? & quis Imperator hoc facit? Conſtantinus ſcilicet, quem jactant omne ſuum ſtudium, ac omnes fere imperii opes contuliſſe ad amplificandam ſedis ſuæ dignitatem.

Calvini objectio.

Verum perpendere oportet non ex rigore juris conceſſum fuiſſe Donatiſtis judicium Arelatenſe aliud a Romano ſub Melchiade, a quo de jure appellari non poterat. Sed id conceſſum fuiſſe duntaxat ex indulgentia. Nec propter Cæcilianum motam quæſtionem fuiſſe juris, aut fidei, ſed facti, an recte ſcilicet in thronum Carthaginenſis Eccleſiæ aſcendiſſet, nec Synodum hanc Arelatenſem citra conſenſum ſummi Pontificis celebratam fuiſſe. Nec illam Synodum ſibi ullam poteſtatem arrogaſſe ſupra Pontificiam, quaſi ejus decreta invito Pontifice Romano, vel reformare, vel immutare potuiſſet. Quinimo ipſa Synodus Arelatenſis ſubditam ſe agnovit illius juriſdictioni, ut teſtata eſt per Epiſtolam Synodicam ad Sylveſtrum Melchiadis ſucceſſorem miſſam eo fine, ut, quæ ſtatuiſſet, ipſe auctoritate Pontificia confirmaret. Ipſa porro Epiſtola ex Bibliotheca P. Pithæi deprompta eſt, & ex ipſa Synodus ipſa, ut vulgo a collectoribus Conciliorum proponitur, extracta eſt jamdudum, nec præter ipſam aliud reſtat monumentum Synodi, quæ vera non poteſt agnoſci ſine ipſa Epiſtola. Appellatio ergo Donatiſtarum iniqua fuit, & admiſſa eſt ex indulgentia, nec citra conſenſum Romani Pontificis, & examen aliud quæſtionis, quæ de facto erat, ac judicium exinde ſubſequutum Romani Pontificis judicio ſubmiſſum fuit: in quo ergo violata eſt Pontificis Romani authoritas?

Reſponſio.

Concilium Ancyranum tempore Sylveſtri Papæ I. celebratum anno Chriſti 314.

POſtquam per obitum Maximini perſecutoris ab Eccleſia omnis metus tyrannidis propulſatus eſſet, Orientales Epiſcopi hac pacis occaſione freti ad inſtantiam lapſorum in Eccleſiæ communionem, a qua tormentorum metu exciderant, recipi petentium, auctore Vitali Antiocheno Epiſc. ut probabile eſt, convocati, Ancyræ convenerunt: ideo, quod ad eam urbem in meditullio regionis ſitam, minoris Aſiæ Epiſcopi, Cappadoces, Pontici, Armeni, & Cilices, & Syri facilius convenire poſſent. Octodecim Epiſcopi congregati in cauſa lapſorum, afflatu Spiritus ſancti edocti, illud idem conſtituerunt, quod ſub Deciana perſecutione Romæ Cornelius, Carthagine Cyprianus, in Ponto Gregorius, & demum ſub Diocletiani tyrannide Petrus Alexandrinus Epiſcopus in Ægypto, Epiſcopi Hiſpaniæ Eliberi unanimi conſenſu, quantumvis loco, & tempore ſeparati fuerint, pie, ac ſancte decreverunt, ne ſcilicet quiſpiam lapſorum ad Eccleſiæ communionem admittatur, qui non ante pęnitentiam delicto convenientem egerit, & pro crimine debite ſatisfecerit. In quem finem vigintiquatuor Canones ediderunt, unde quam quiſque pęnitentiam agere debeat, facile cognoſcere poteſt. Extat autem Canonum triplex editio, quarum primam, quæ eſt Dionyſii Exigui, jure, meritoque ſequimur. Hoc Concilium a Nicæna Synodo univerſali approbatum eſſe, conſtat Act. 4. Concilii Florentini. Fuit autem celebratum hoc Concil. anno Pontif. Sylveſtri I. Conſtantini Imper. 9. qui eſt Chriſti nati 314.

Agitur de pęnitentia lapſorum.

Cap. I.

PResbyteros immolantes, & iterum luctamen adeuntes, ſi hoc non per illuſionem aliquam, ſed ex veritate fecerint, ut iterum teneri viderentur, aut tormentis ſubjici, quo facinus pati viderentur inviti: hos ergo placuit, honorem quidem ſedis retinere, offerre autem illis, & ſermones ad populum facere, aut aliquibus Sacerdotalibus officiis fungi non liceat.

Diſtinct. 50. Presbyteros. qui.

Cap. II.

DIaconi ſimiliter, qui immolaverunt, honorem quidem habeant, ceſſare vero ab omni ſacro miniſterio, ſive a pane, ſive a calice offerendo, vel prædicando. Quod ſi quidam Epiſcoporum conſcii ſunt laboris eorum, & humilitatis, & manſuetudinis, & voluerint eis aliquid amplius tribuere, penes ipſos erit poteſtas.

Cap. III.

QUi fugientes comprehenſi ſunt, vel domeſticis traditis vel ademptis facultatibus ſuſtinuere tormenta, aut in cuſtodiam truſi, proclamaverunt ſe Chriſtianos eſſe, & eo uſque adſtricti ſunt, ut manus eorum comprehendentes, violenter attraherent, & funeſtis ſacrificiis admoverent, aut aliquid polluti cibi per neceſſitatem ſumere cogerentur: confitentes jugiter ſe Chriſtianos eſſe, & luctum rei, quæ contigit, inceſſabiliter oſtendentes omni dejectione, & habitu, & humilitate vitæ, hos velut extra delictum conſtitutos, a communionis gratia non vetamus. Si vero prohibiti ſunt ab aliquibus, propter ampliorem cautelam, vel propter quorundam ignorantiam, ſtatim recipiantur. Hoc autem ſimiliter & de Clericis, & de

laicis

Digitized by

laicis cæteris obſervari conveniet. Perquiſitum eſt autem & illud, ſi poſſunt etiam laici, qui in has neceſſitatis anguſtias inciderunt, ad Clericatus ordinem promoveri: placuit ergo & hos, tanquam qui nihil peccaverunt, ſi & præcedens eorum vita probabilis ſit, ad hoc officium provehi.

Cap. IV.

DE his, qui ſacrificare coacti ſunt, inſuper & cœnaverunt in idolio, quicunque eorum, cum ducerentur, lætiori habitu fuerunt, & veſtimentis pretioſioribus uſi ſunt, & præparatæ cœnæ indifferenter participes extiterunt: placuit, eos inter audientes uno anno conſtitui, ſuccumbere vero tribus annis, in oratione autem communicare biennio, & tunc ad perfectionis gratiam pervenire.*

**i. ad ſumptionem Corporis, & Sanguinis Chriſti. Sic Baronius ann. praedicto. num. 87.*

Quotquot autem aſcenderunt templa veſte lugubri, & recumbentes, per omne tempus flevere diſcubitus, ſi B compleverunt pœnitentiam triennii temporis, ſine oblatione ſuſcipiantur. Si autem non manducaverunt, biennio ſubjecti pœnitentiæ, tertio anno ſine oblatione communicent, ut perfectionem quatriennio conſequantur. Penes autem Epiſcopos erit poteſtas, modum converſationis eorum probantes, vel humanius erga eos agere, vel amplius tempus adjicere. Ante omnia vero præcedens eorum vita, & poſterior inquiratur, & ita eis impertiatur humanitas.

Cap. V.

DE his, qui minis tantum ceſſere pœnarum, aut privatione facultatum territi, aut demigratione, ſacrificaverunt, & hactenus pœnitudinis negligentes, neque converſi, nunc hujus Concilii tempore ſemet obtulerunt, converſionis ſuæ conſilia capientes: placuit uſque ad magnum diem * eos inter audientes ſuſcipi, & poſt magnum diem triennio pœnitentiam agere, & poſtmodum duobus diebus ſine oblatione * communicare, & tunc demum ſex annis completis, ad perfectionis gratiam pervenire. Si vero quidam ante hanc Synodum ſuſcepti ſunt ad pœnitentiam, ex illo tempore initium eis ſexennii computetur. Si quod autem periculum, vel mortis expectatio, aut infirmitate, aut ex aliqua occaſione contigerit, his ſub definitione ſtatuta communio non negetur.

**i. ſancti Paſchæ.*
**i. ad communicandū in orationibus publicis, non ad Sacramentū Corporis, & Sanguinis Chriſti participandum.*

Cap. VI.

DE his, qui feſtis diebus Gentilium, in remotis eorum locis convivia celebrarunt, ciboſque proprios deferentes, ibidem comederunt: placuit, poſt pœnitentiam biennii eos ſuſcipi: utrum vero cum oblatione, ſinguli Epiſcoporum, probantes vitam eorum, & ſingulos actus, examinent.

Cap. VII.

HI, qui ſecundo, & tertio ſacrificaverunt coacti, quatuor annis pœnitentiæ ſubjiciantur: duobus autem aliis ſine oblatione communicent, & ſeptimo anno perfecte recipiantur.

Cap. VIII.

QUotquot autem non ſolum ipſi deviarunt, ſed etiam inſurrexerunt, compulerunt fratres, & cauſas præbuerunt, ut cogerentur: hi per triennium quidem locum inter audientes accipiant, per aliud vero ſexennium pœnitentiæ ſubjiciantur acriori, & alio anno communionem ſine oblatione percipiant, ut perfectionem (expleto decennio) conſequantur. Inter hæc autem & eorum vita penſanda eſt.

Cap. IX.

DIaconi quicunque ordinantur, ſi in ipſa ordinatione proteſtati ſunt, & dixerunt velle ſe conjugio copulari, quia ſic manere non poſſunt: hi, ſi poſtmodum uxores duxerint, in miniſterio maneant, propterea quod eis Epiſcopus licentiam dederit. Quicumque ſane tacuerint, & ſuſceperint manus impoſitionem, profeſſi continentiam, & poſtea nuptiis obligati ſunt, a miniſterio ceſſare debebunt.

Cælibatus Diaconorum.

Is Canon abrogatus eſt per Canonem 6. Concilii VI. Generalis, ut ait Balſamon. Quare vera eſt communis Theologorum, & Canonici Juris Interpretum opinio, nulli poſt Diaconatum, aut Subdiaconatum licere matrimonium contrahere: id non quidem Jure divino, ſed Canonico prohibente.

Cap. X.

DEſponſatas puellas, & poſt ab aliis raptas, placuit erui, & eis reddi, quibus ante fuerant deſponſatæ, etiamſi eis a raptoribus vis illata conſtiterit.

27. quæſt. 2. Deſponſatas puellas.

Cap. XI.

EOs, qui ante Baptiſmum ſacrificaverunt idolis, & poſtea Baptiſmum conſecuti ſunt, placuit ad Ordinem provehi, eo quod probentur abluti.

Cap. XII.

CHorepiſcopis non licere Presbyteros, aut Diaconos ordinare: ſed nec Presbyteris civitatis, ſine præcepto Epiſcopi, vel literis, in unaquaque Parochia aliquid imperare, nec ſine auctoritate litterarum ejus B in unaquaque Parochia aliquid agere.

Nota. Hic Canon non leves patitur difficultates: mendoſum eſſe ſuſpicatur doctiſſimus Petavius, notis in Epiphanium ad hæreſim 63. quæ eſt Arrianorum, & aliqua ex eo verba expungenda putat. In oppoſitum Doctor Hallier de ſacris Ord. ſect. 5. c. 2. art. 2. §. 2. Non facile expungenda putaverim, quæcumque palato noſtro non ſapiunt, ſi antiquis monumentis exarata habeantur. Argumentum porro ex hoc Canone deducitur, Chorepiſcopos nonnunquam Epiſcopali charactere inſignitos fuiſſe, hic vero modum illis adhiberi, tam in ordinatione, quam in regimine, ut licentiam prius in ſcriptis habeant ab Epiſcopo loci. Quo poſito ceſſat difficultas de verſione horum verborum in *unaquaque Parochia*, pro quibus in Græco habetur ἐν ἑτέρᾳ παροικίᾳ C in Parochia aliena.

Chorepiſcopi.

Cap. XIII.

HI, qui in Clero ſunt Presbyteri, & Diaconi, & a carnibus abſtinent, placuit, eas quidem contingere, & ita ſi voluerint, continere. Quod ſi in tantum eas abominantur, ut nec olera, quæ cum eis coquuntur, exiſtiment comedenda, tanquam non conſentientes regulæ, ab Ordine ceſſare debebunt.

Cap. XIV.

DE his, quæ pertinent ad Eccleſiam, quæcumque, cum non eſſet Epiſcopus, Presbyteri vendiderunt, placuit, reſciſſo contractu, ad Jura Eccleſiaſtica revocari. In judicio autem erit Epiſcopi, ſi pretium debeat recipi, necne: quia plerumque rerum diſtractarum redditus ampliorem ſummam pro pretio dato D reddiderit.

Cap. XV.

DE his, qui irrationabiliter verſati ſunt, ſive verſantur, quotquot ante vigeſimum annum tale crimen commiſerint, quindecim annis exactis in pœnitentia, communionem mereantur orationum. Deinde quinquennio in hac communione durantes, tunc demum oblationis Sacramenta contingant. Diſcutiatur autem & vita eorum, quales tempore pœnitudinis extiterint, & ita miſericordiam conſequantur. Quod ſi inexplebiliter his hæſere criminibus, ad agendam pœnitentiam prolixius tempus inſumant. Quotquot autem peracta viginti annorum ætate, & uxores habentes, hoc peccato prolapſi ſunt, viginti quinque annis pœnitudinem gerentes, in communionem ſuſcipiantur orationum. In qua E quinquennio perdurantes, tunc demum oblationis Sacramenta percipiant. Quod ſi qui & uxores habentes, & tranſcendentes quinquageſimum annum ætatis ita deliquerint, ad exitum vitæ communionis gratiam conſequantur.

Hoc eſt, peccatum beſtialitatis cum bruto, aut cum homine.

Cap. XVI.

EOs, qui irrationabiliter vixerint, & lepra injuſti criminis alios polluerint, præcepit ſancta Synodus inter eos orare, qui ſpiritu periclitantur immundo.

Nota. Verſio Dionyſii Exigui textui græco conformior habet, *juſſit ſancta Synodus inter hyemantes orare*, εἰς τοὺς χειμαζομένους. Erat hic primus gradus pœnitentiæ ejectorum ab Eccleſia, ſeu templo inter flentes,

& lacrymantes, inſtar hyemis pluvioſæ. Unde dicti A ſunt inter hyemantes, vel ſecundum alios, quod non ſinerentur ingredi in portum ſalutis ad audiendas ſcripturas inter audientes, ſicut tempeſtate jactati in hyeme a portus ingreſſu repelluntur: hi enim ſub dio manebant extra veſtibulum templi: Putat Gregorius Ambianas ad lib. Tertull. *de pudicitia*, ſic abjectos ab Eccleſia numquam ad ulteriorem gradum pœnitentiæ admiſſos fuiſſe. Sed ſeveritas iſta nimia, quæ quibuſdam ingeniis placet, non congruit Canoni 15. Interim adverte cenſeri hic de gravitate peccati juxta provectiorem ætatem, in qua magis temperati debent eſſe homines: magiſque reos cenſeri, qui alios actu, vel ſcandalo ad peccatum induxerint, ut qui alios polluunt. Quare autem quidam homines ad hæc abominanda habeant B inclinationem, tractat Toſtatus Abulenſis in c. 5. Matth. q. 212. & ſequentibus. In quibuſdam cauſa ſpecialis eſt, quod habeant paſſiones ægritudinales, quæ ſimul ſunt ægritudines, ut amentia, furor, mania, & ſimiles, quæ privant ratione; & cum ſola ratio illicitos motus cohibeat, fit in eis operatio totaliter inordinata propter defectum principii regulativi. In aliis cauſa eſt alteratio naturæ per morbum, quo cerebrum immutatur, & turbantur organa ſpecierum: unde conceptiones per illas ſpecies fiunt multum differentes a veris, ſic, ut appareant terribilia, quæ non ſunt, & delectabilia quæ non ſunt, alterata complexione naturali hominis, & ad beſtialem fere aſſimilata, quo fit, ut beſtialia delectabilia videantur tali homini. In aliis eſt propter complexionem naturalem: ſicut enim membra externa quandoque male proportionata ſunt, idem C eſt de complexione, ad quod quandoque cooperatur regio, aliquando error materiæ. In aliis vero id provenit ex prava conſuetudine mollitiei, quæ non emendata ad alia peccata trahit hominem novitatis ſemper avidum. In aliis otioſitas virtutum noverca, & mater omnium vitiorum: cum enim mens vacat a ſeriis cogitationibus, impuræ adveniunt. At ex cogitatibus, & apprehenſionibus appetitus excitari ſolet. Vide ibidem.

Cap. XVII.

SI qui Epiſcopi ordinati ſunt, nec recepti ab illa Parochia, in qua fuerant denominati, voluerintque alias occupare Parochias, & vim Præſulibus earum inferre, ſeditiones adverſus eos excitando, hos abjici D placuit. Quod ſi voluerint in Presbyterii ordine, ubi prius fuerant, ut Presbyteri reſidere, non abjiciantur propria dignitate. Si autem ſeditiones commovent ibidem conſtitutis Epiſcopis, Presbyterii quoque honor talibus auferatur, fiantque damnatione notabiles.

Cap. XVIII.

QUotquot virginitatem promittentes, irritam faciunt ſponſionem, inter bigamos cenſeantur. Virgines autem, quæ conveniunt cum aliquibus tanquam ſorores habitare prohibemus.

Cap. XIX.

SI cujus uxor adultera fuerit, vel ſi ipſe adulterium commiſerit, ſeptem annorum pœnitentia, oportet eum perfectionem conſequi ſecundum priſtinos gradus. E

Cap. XX.

DE mulieribus, quæ fornicantur, & partus ſuos necant, vel quæ agunt ſecum, ut utero conceptos excutiant, antiqua quidem definitio, uſque ad exitum vitæ eas ab Eccleſia removet. Humanius autem nunc definimus, ut eis decem annorum tempus, ſecundum præfixos gradus pœnitentiæ largiamur.

Cap. XXI.

QUi voluntarie homicidium fecerint, pœnitentiæ quidem jugiter ſe ſubmittant, perfectionem vero circa vitæ exitum conſequantur.

Cap. XXII.

DE homicidiis non ſponte commiſſis prior quidem definitio poſt ſeptennem pœnitentiam perfectionem conſequi præcipit: ſecunda vero quinquennii tempus explere. Modus autem hujus pœnitentiæ in Epiſcoporum ſit arbitrio, ut ſecundum converſationem pœnitentium poſſint & extendere tardantibus, & minuere ſtudioſe feſtinantibus.

Cap. XXIII.

QUi divinationes expetunt, & morem Gentilium ſubſequuntur, aut in domos ſuas hujuſcemodi homines introducunt, exquirendi aliquid arte malefica, aut expiandi cauſa, ſub regula quinquennii jaceant, ſecundum gradus pœnitentiæ definitos.

Cap. XXIV.

QUidam ſponſam habens, ſororem ejus violavit, gravidam reddidit: poſtmodum deſponſatam ſibi duxit uxorem: illa vero, quæ corrupta, laqueo ſe peremit. Hi, qui fuerunt conſcii, poſt decennem ſatisfactionem juſſi ſunt ſuſcipi ſecundum gradus pœnitentiæ conſtitutos.

UT Epiſcopi, eorumque miniſtri omnibus viribus elaborare ſtudeant, ut pernicioſam, & a diabolo inventam ſortilegam, & maleficam artem penitus ex Parochiis ſuis eradicent. *26. q. 1. 2. 3. & 4. & potiſſimum q. 5. ubi expreſſe habetur hoc editum ad Tit. 3.*

Et ſi aliquem virum, aut fœminam hujuſcemodi ſceleris ſectatorem invenerint, turpiter dehoneſtatum, de Parochiis ſuis ejiciant. Ait enim Apoſtolus: Hæreticum hominem poſt ſecundam, & tertiam correptionem devita, ſciens, quia ſubverſus eſt, qui ejuſmodi eſt. Subverſi ſunt, & a diabolo capti tenentur, qui derelicto creatore ſuo, a diabolo ſuffragia quærunt. Et ideo a tali peſte mundari debet ſancta Eccleſia. *Malefica, & ſortilegæ mulieres.* Illud etiam non eſt omittendum, quod quædam ſceleratæ mulieres, retro poſt ſatanam converſæ, dæmonum illuſionibus, & phantaſmatibus ſeductæ, credunt ſe, & profitentur nocturnis horis cum Diana paganorum dea, vel cum Herodiade, & innumera multitudine mulierum equitare ſuper quaſdam beſtias, & multa terrarum ſpacia intempeſtæ noctis ſpacio pertranſire, ejuſque juſſionibus velut dominæ obedire, & certis noctibus ad ejus ſervitium evocari. Sed utinam hæ ſolæ in ſua perfidia periiſſent, & non multos ſecum in infidelitatis interitum pertraxiſſent, Nam innumera multitudo hac falſa opinione decepta, hæc vera eſſe credit, & credendo a recta fide deviat, & in errorem paganorum revolvitur, cum aliquid divinitatis, aut numinis extra unum Deum arbitratur. Quapropter Sacerdotes per Eccleſias ſibi commiſſas, populo omni inſtantia prædicare debent, ut noverint hæc omnimodis eſſe falſa: & non a divino, ſed a maligno ſpiritu talia phantaſmata mentibus fidelium irrogari. Siquidem ipſe ſatanas, qui transfigurat ſe in Angelum lucis, cum mentem cujuſque mulierculæ ceperit, & hanc ſibi per infidelitatem ſubjugaverit, illico transformat ſe in diverſarum perſonarum ſpecies, atque ſimilitudines, & mentem, quam captivam tenet in ſomnis deludens, modo læta, modo triſtia, modo cognitas, modo incognitas perſonas oſtendens, per devia quæque ducit. Et cum ſolus ſpiritus hoc patitur, infidelis mens hæc non in animo, ſed in corpore opinatur evenire. Quis enim non in ſomnis, & nocturnis viſionibus extra ſe educitur, & multa videt dormiendo, quæ nunquam viderat vigilando? Quis vero tam ſtultus, & hebes eſt, qui hæc omnia, quæ in ſolo ſpiritu fiunt, etiam in corpore accidere arbitretur, cum Ezechiel Propheta viſiones Domini in ſpiritu, non in corpore vidit? *Ezech. in multis ca. Apo. 1. c. 2.* Et Joannes Apoſtolus Apocalypſis Sacramentum in Spiritu, non in corpore vidit, & audivit, ſicut ipſe dicit: Statim (inquit) fui in ſpiritu. Et Paulus non audet dicere ſe raptum in corpore. *Cor. 12.* Omnibus itaque publice annunciandum eſt, quod qui talia, & his ſimilia credit, fidem perdit. Et qui fidem rectam in Domino non habet, hic non eſt ejus, ſed illius, in quem credit, ideſt diaboli. Nam de Domino noſtro ſcriptum eſt: Omnia per ipſum facta ſunt. *Joan. 1.* Quiſquis ergo aliquid credit poſſe fieri, aut aliam creaturam in melius, aut in deterius mutari, aut transformari in aliam ſpeciem, vel ſimilitudinem, niſi ab ipſo creatore, qui

Digitized by Google

qui omnia fecit, & per quem omnia facta ſunt, procul dubio infidelis eſt, & pagano deterior.

Et ſubſcripſerunt Epiſcopi numero octodecim, qui in eodem Concilio convenerant.

Controverſia de ultimo Canone.

DE illo Canone ultimo magna eſt controverſia, ſitne legitimus, an addititius. Ex hoc enim videtur inferri imaginarias eſſe translationes, aut tranſportationes virorum, ac mulierum ad conventus dæmonum, in quibus horrenda multa perpetrantur. Quæ fuit opinio Authoris Fortalitii fidei lib. 5. ubi de dæmonum bello agit, probatque ex hoc Canone phantaſticas eſſe hujuſmodi tranſportationes, corpore manente in eodem loco, aut in ſomniis contingere, nec facile aliter iſta accidere credendum eſſe, cum etiam dubitaverit Div. Paulus in corpore, an in ſpiritu raptus fuerit. Hocque fieri a dæmone volente imitari ea, quæ Deus vere facit per Angelos, ſicut quando deduxit Abacuc Prophetam de Judæa in Babylonem. Atque plures alii idem ſentiunt. De quibus fuſe Delrio diſquiſit. Magic. lib. 2. quæſt. 16. ubi veras eſſe hujuſmodi tranſportationes ſaltem aliquando contendit, ſimulque legitimum hunc eſſe Canonem Concilii Ancyrani, licet hodie in exemplaribus Græcis, ac Latinis non extet. Reperitur enim in aliquibus antiquis collectionibus in Damaſi vitis Pontificum (ſi tamen ipſe eſt Author) in decretis Burchardi lib. 10. cap. 1. & Ivonis par. 11. cap. 30. & retentus fuit in decreto Gratiani juſſu Gregorii XIII. correcto. Porro in hoc Canone narrantur, quæ minime perfici poſſunt a dæmone, ut alloqui Herculem, & Achillem, qui ſunt in inferno, equitare cum Diana, quæ nulla eſt, &c. Alia vero, quæ perfici poſſunt a dæmone, ut translatio ad conventum dæmonum, non negat Canon poſſe contingere, ſed tantum voluit non ſemper reipſa contingere, αὐτοπροσώπως in perſona propria, ſed aliquando in imaginatione. Quia tamen in Canone illo eſt aliquid aliud damnandum, & verum, ſicut bonum eſt ex integra cauſa, malum, & falſum ex quovis defectu, & ſufficit ad alicujus opinionis damnationem partem aliquam fidei contrariam eſſe: ideo Synodus potuit damnare hæreticos, qui omnia in illo Canone contenta credunt, aut faciunt, licet in eo ſit aliquid verum.

Sabbatum dæmonum.

Pœnitentia Canonica, & Sacramentales.

Alia controverſia moveri poteſt circa pœnitentias injunctas in hac Synodo, an eſſent pro foro pure interiori, cum pœnitentes Sacramentaliter ſe accuſabant, an pro foro exteriori mixto, quod magis tunc erat in uſu, cum Epiſcopi quævis externa fidelium peccata graviora pœnis condignis mulctabant tum ad Deo ſatisfaciendum, tum ad deterrendos peccatores, tum etiam ad exemplum. Illud autem poſterius magis probandum videtur juxta ea, quæ diximus ſecunda parte Concilii Nicæni in claſſe ſecunda, tum etiam in tertia parte, *de examine pœnitentium*, quæſito octavo. Ubi multis conjecturis, ac etiam authoribus id firmatum a nobis eſt. Quia in antiqua Eccleſia præter abſolutionem Sacramentalem a peccatis, alia in uſu erat externa Canonica, & ceremonialis, quam condigna ſatisfactio juxta Canones debebat præcedere: quæ vix hodie exercetur, niſi circa Sacerdotes gravius delinquentes, aut circa Religioſos. Porro ex illa obſervatione duplicis abſolutionis non modica lux affulget pluribus antiquis Conciliis. Quam obſervationem qui reſpuunt, multa confundunt in Sacramento Pœnitentiæ, armaque ſuppeditant hæreticis hodiernis ad impugnandum Sacramentum Pœnitentiæ, ac abſolutionem, quæ ſit prævia ſatisfactioni, ſatis non diſtinguentes externam pœnitentiæ diſciplinam, quæ pro variis ſæculis, variiſque hominum ſtatibus, diverſis Canonibus a Paſtoribus Eccleſiæ, Epiſcopis maxime adminiſtrata eſt abſque præjudicio ſecretæ Confeſſionis, & abſolutionis, quæ ſemper in Eccleſia retenta fuit, non obſtantibus pœnitentiis iſtis Canonicis, quæ peccatis publicis, ac pœnitentiæ publicæ inſerviebant.

Concilium Neocæſarienſe ſub Sylveſtro, anno Chriſti 314.

Cap. 1. *De Presbyteris, quod uxores ducere non debent.*

PResbyter ſi uxorem duxerit, ab Ordine ſuo illum deponi debere. Quod ſi fornicatus fuerit, vel adulterium commiſerit, extra Eccleſiam abjici, & ad pœnitentiam inter laicos redigi.

Can. Neocæſarienſis Concilii. Diſt. 28. Presbyter.

Cap. 2. *De muliere, quæ duobus fratribus nupſerit.*

MUlier, ſi duobus nupſerit fratribus, abjiciatur uſque ad diem mortis. Sed propter humanitatem in extremis ſuis Sacramentis reconciliari oportet, ita tamen, ut ſi forte ſanitatem recuperaverit, matrimonio ſoluto, ad pœnitentiam admittatur.

Cap. 3. *De multinubis.*

DE his, qui frequenter uxores ducunt, & de his, quæ ſæpius nubunt, tempus quidem pœnitentiæ his conſtitutum manifeſtum eſt; ſed converſatio, & fides eorum tempus abbreviat.

31. q. 1. de his, qui frequenter.

Cap. 4. *De concupiſcentia non conſummata.*

SI quis concupita muliere, etiamſi concubitus ejus deſiderium habeat, non autem ſubſequatur effectus; manifeſtum eſt, hunc fuiſſe per divinam Gratiam liberatum.

Cap. 5. *De Catechumenis peccantibus.*

CAtechumenus, id eſt audiens, qui ingreditur in Eccleſiam, & ſtat cum Catechumenis, ſi peccare fuerit viſus, figens genua, audiat verbum, ut ſe abſtineat ab illo peccato, quod fecit. Quod ſi in eo perdurat, abjici omnino debere.

Cap. 6. *De prægnantibus baptizandis.*

DE prægnantibus, quod oportet eas baptizari, quando volunt. Nihil enim in hoc Sacramento commune eſt parituræ, & illi, qui de ejus utero fuerit editus, quia uniuſcujuſque in illa confeſſione libertas arbitrij declaratur.

Cap. 7. *Presbyteros in ſecundis nuptiis non debere orare.*

PResbyterum convivio ſecundarum nuptiarum intereſſe non debere, maxime cum præcipiatur, ſecundis nuptiis pœnitentiam tribuere. Quis ergo erit Presbyter, qui propter convivium illis conſentiat nuptiis?

31. q. 2. de his, qui.

HUnc Canonem nonnulli de iis, qui ſimul plures uxores habere volunt, explicant. Alii eundem intelligunt de iis, qui ſæpius nuptias contrahunt ſucceſſive, eoſque peccare ajunt, non quidem contrahendo, ſed quod indebitam ſolemnitatem, & celebritatem ſuis nuptiis licite contractis, adhiberi importune ſolicitarint. Rectius vero dicitur, quod ſicut Laodicenum can. 1. Nicænum can. 8. ſecundas nuptias approbant, ipſis tamen contrahentibus per Laodiceni Concilii Canonem allegatum, propter emiſſum incontinentiæ ſignum certi temporis pœnitentiam injungunt, ita hoc Concilio a bigamis pœnitentiam requiri, non quod ſecundum matrimonium contrahendo peccent, ſed quod ſuam ipſius incontinentiam manifeſtent, & bigamiam, quæ in humanæ imbecillitatis remedium, 1. Cor. cap. 7. inſtituta eſt licentia, uſurpent. Ita Baronius anno 314. num. 91. Bellarminus lib. 1. de Sacram. matrim. cap. 9.

Cap. 8. *Uxoris adultera virum Clericum fieri non debere.*

SI cujus uxorem adulterium commiſiſſe, cum eſſet laicus, fuerit comprobatum, is ad miniſterium Eccleſiaſticum admitti non poteſt. Quod ſi in Clericatu jam conſtituto eo adulteravit, dato repudio, dimittere eam debet. Si vero retinere ejus conſortium velit, non poteſt ſuſcepto miniſterio perfrui.

34. d. Si cujus uxor.

Cap. 9. *De Presbyteris corporali peccato præoccupatis.*

QUi admiſerit corporale peccatum, & hic poſtea Presbyter ordinatus eſt, ſi confeſſus fuerit, quod

15. diſt. 8. Qui admiſit.

ante

Digitized by Google

ante ordinationem ſuam peccaverit, non quidem offerat, maneat tamen in aliis officiis propter ejus ſtudii utilitatem. Nam cætera, cenſuerunt plurimi, etiam ordinatione tolli. Quod ſi de his non fuerit confeſſus, nec ab aliquibus poteſt manifeſte convinci, huic ipſi de ſe poteſtas eſt permittenda.

Cap. 10. *De Diaconis ſimiliter.*

Ibidem. SImiliter & Diaconus, ſi in eodem culpæ genere fuerit involutus, ſeſe a miniſterio cohibeat.

Cap. 11. *Quo tempore conveniat Presbyterum ordinare.*

d. 78. Presbyter ante. PResbyter ante triginta annorum ætatem non ordinetur, quamvis ſit probabilis vitæ, ſed obſervet uſque ad præfinitum tempus. Dominus enim noſter Jeſus Chriſtus trigeſimo anno baptizatus eſt, & tunc prædicavit.

Cap. 12. *De his, qui in ægritudine Baptiſma conſequuntur.*

diſt. 57. Si quis in ægritudine. SI quis in ægritudine conſtitutus fuerit baptizatus, Presbyter ordinari non debet. Non enim fides illius voluntaria, ſed ex neceſſitate eſt, niſi forte poſtea ipſius ſtudium, & fides probabilis fuerit, aut hominum raritas cogat.

Nota irregularitatem quamdam pro Clinicis, *ut tales per ludibrium vocabat D. Cyprianus ep. 76. ſicut vocabat* Peripateticos, *qui ſemicorpore baptizati fuerint.*

Cap. 13. *De Presbyteris alterius regionis.*

PResbyteri, qui corregionales ſunt, in Eccleſia, præſentibus Epiſcopis, vel Presbyteris civitatis, offerre non poſſunt, nec dare panem ſanctificatum, nec calicem porrigere. Quod ſi abſentes ſint civitatis Sacerdotes, & fuerint invitati ad dandam orationem, ſoli debebunt dare. Vicarii autem Epiſcoporum (quos Græci Chorepiſcopos vocant) conſtituti ſunt quidem ad exemplum ſeptuaginta Seniorum, ſed tanquam Conſacerdotes propter ſolicitudinem, & ſtudium, quod in pauperes agunt, offerant, & honorabiles habeantur. *Chorepiſcopi.*

Cap. 14. *De numero certo Diaconorum.*

d. 93. Diacons ſeptem Act. DIaconi ſeptem eſſe debent ſecundum regulam, quamvis magna ſit civitas. Regulæ autem auctoritas iſta eſt. Quod & liber Actuum Apoſtolorum inſinuat.

Concilium Romanum primum ſub Sylveſtro, anno 315. contra Judæos.

INvidia ſupra modum tabeſcebant Judæi contra Chriſtianos, quos dolebant Chriſtianum Imperatorem habere, cum præſens Concilium celebratum eſt Romæ, Conſtantino, & Licinio quartum conſulatum agentibus, anno nimirum Chriſti 315. qui eſt Sylveſtri ſecundus, & Conſtantini Imperatoris decimus. Acta Sylveſtri, & Lex 1. de Judæis, C. Theodoſ. his Conſulibus conſignata, teſtantur. In hoc Concilio in præſentia Conſtantini Imperatoris celeberrima illa diſputatio inter Judæos, & Sylveſtrum habita eſt, quo ad inſtantiam Imperatoris, ac matris illius Helenæ, utrimque viri doctiſſimi convenerunt eo fine, ut Scripturis ſimul, & miraculis ſingularum partium defenſores ſuæ Religionis veritatem probarent, ac manifeſtarent. De cujus eventu Acta Sylveſtri, quæ ab Adriano Romano Pontifice ad Carolum Magnum ſcribuntur, 3. epiſt. his verbis citata reperiuntur. *In ipſis exordiis Chriſtianorum, cum ad fidem converteretur Imperator Chriſtianus, mater ſua Helena Auguſta ad eum cum duodecim Scribis, & Phariſæis, ac Magiſtris, & Principibus Judæorum in urbem Romam venit, & ipſa una cum filio ſuo Conſtantino Auguſto, Concilium Judæos cum Chriſtianis facere cenſuerunt. In quo præſides ſanctus Sylveſter Papa, cum plurimis ſanctiſſimis Epiſcopis, in ampliorem ſtatum dilatantes Chriſtianorum fidem, tam per ſacram Scripturam, quam per miracula, Domino protegente, victores effecti ſunt.* Hæc ibi. Quæ victoria judicata eſt, & declarata per Cratonem Philoſophum, & Zenophilum V. C. quos ad id delegerant. *Diſputatio contra Judæos.*

A Attamen hac diſputatione confuſi Judæi non tantum Chriſtianis contumelias, & graves injurias inferebant, verum & in ipſum etiam Imperatorem ſeditionem concitabant: unde Imperator ad injuriam a Chriſtianorum capitibus propulſandam, allegata Lege adverſus illos promulgata conſtituit, ut ſi cui ſuæ ſectæ deſertori Chriſtiano lapidibus, aut alio immani ſupplicio moleſti eſſent, ſtatim flammis dederentur. Ut vero rebellionem, & ſeditionem eorum compeſceret, ſeditioſos, auriculis eorum amputatis, corporique illorum ſigno impreſſo, velut mancipia fugitiva, & verberones, per omnia loca circumducebat. Chryſoſtomus Orat. adverſus Judæos. Homil. 2. Baronius prædicto anno 315. numero 9. & 10. Convictiones contra Judæos vide ſupra claſſe 1. in Concilio ſub Herode habito tomo 1. *Lex contra Judæos.*

B

Concilium Alexandrinum primum ſub Sylveſtro, contra Arrium, anno Chriſti 315.

IN hac Synodo diuturna, & multiplicia certamina contra teterrimam hæreſim Arrianorum e throno majeſtatis Verbum divinum ejicere molientium initium ſumpſere. Hanc celebratam fuiſſe anno Chriſti 315. Sylveſtri Pontificis 2. Conſtantini Imperatoris 10. tradit Oroſius lib. 7. cap. 28. dum ait, eo tempore Arrium ſuam hæreſim in vulgus ſparſiſſe, quo Criſpus, & Conſtantinus Cæſares creati ſunt, anno nimirum 315. Cauſam huic Concilio ab Alexandro Alexandrino Epiſcopo indicto, & Alexandriæ centum fere Epiſcopis præſentibus celebrato, dedit Arrius ejuſdem Eccleſiæ Presbyter ambitioſus: qui, cum hactenus, velut Pro- *Arrius.*
C teus, modo Catholicis, modo ſchiſmaticis adhæreſcens, ſub diverſis formis latuiſſet, hoc demum tempore virulentam impietatem, ac blaſphemiam ſuam, quam hactenus in pectore occultam circumgeſtavit (hanc nimirum: Filium Dei non ſine principio a Patre genitum, ſed in tempore creatum eſſe) turpiter evomuit. Ad quam revocandam, dum illum Alexander Epiſcopus frequenter admonuiſſet; ille vero cum ſociis impietatis duodecim, quos ſeduxerat, perſeverans, hæreſim ſuam pertinaciter defenderet: convocato centum fere Epiſcoporum Concilio, perverſi, atque hæretici dogmatis tenaciſſimus, condemnatur, a communione Catholica rejicitur, & Presbyteratus Ordine exuitur. Baronius anno 315. num. 19. & 318. num. 42.

D

Concilium Alexandrinum ſecundum, ſub Sylveſtro, præſide Oſio, anno 319.

COncilium hoc anno Domini 319. qui eſt Sylveſtri 6. & Conſtantini Imp. 14. annus, Alexandriæ in Ægypto habitum eſt, cui omnes Epiſcopi, qui Alexandrino Primati parebant, una cum Oſio Cordubenſi Epiſcopo, qui Legationis Pontificiæ munere fungebatur, atque ideo huic Synodo præſidebat, interfuere. Ob quam cauſam Athanaſius Apolog. 2. hanc Synodum Generale Concilium appellavit: quod nimirum illi per Legatum Pontifex una cum prædicto numero Epiſcoporum interfuerit. Hic vero incipit prima Oſii præſidentia, quam plures aliæ conſecutæ ſunt. In qua enim Synodo ille non dux, & antesignanus fuit? quem non illa
E recta tuendo in ſententiam ſuam pertraxit? quæ Eccleſia illius præſidentiæ non pulcherrima monumenta retinet? ſcribit de illo D. Athanaſius in Apol. de fuga ſua. Cauſa autem primaria hujus Concilii hæc fuit.

Cum Sylveſter Pontifex per Encyclicas ab Alexandro ſcriptas, Arrianorum turbas ibi excitatas cognoviſſet, Oſium Cordubenſem Epiſcopum, qui erat Conſtantino a conſiliis, Legatum ſuum iſtuc ablegavit, qui ſumptis a Conſtantino Imperatore litteris, quas illi communicavit, pacis, & concordiæ ſuaſoriis, in Ægyptum veniens, ad Arrianorum motus componendos Synodum indicit, eorumque cauſam in judicium prædictorum Epiſcoporum deducit. Quid autem illo Concilio

ſio actum ſit, penuria Actorum, quæ interierunt, non conſtat. Auctore Athanaſio Apolog. 2. & Socrate lib, 3. c. 5. conſtat, quod non modo Arrianorum, ſed etiam Meletianorum, ac Colluthianorum ſchiſmaticorum cauſa, impiaque Sabellii de ſacroſancta Trinitate dogmata, hoc Concilio cognita, & dijudicata fuerint. Dicebantur autem Meletiani, qui cauſam Meletii Epiſcopi Theopolis in Ægypto tuebantur, qui ordinationes Epiſcoporum ad jus Epiſcopi Alexandrini pertinentes ſibi arrogabat: ſicut & Colluthiani dicebantur, qui cauſam Colluthi presbyteri Alexandrini defendebant, qui, cum non eſſet Epiſcopus, Presbyteros ordinabat, inter quos Iſchyras ab ipſo male ordinatus ad ſtatum laicalem reductus eſt. Quamvis & ipſius Colluthi alius feratur error, quod Deus non eſſet anthor malorum pœnæ. Ita imperitus erat, ut malum culpæ cum malo pœnæ confunderet. Sabellius homo Lybicus, Noeti diſcipulus, errore oppoſito contra errorem Arrii, dicebat in divinis unicam eſſe perſonam, diverſis nominibus nominatam: proinde patrem etiam paſſum fuiſſe, unde ejus ſectarii dicti ſunt Patropaſſiani apud D. Auguſtinum in libro de hæreſibus, & Euſebium Cæſarienſem Eccleſ. hiſt. lib. 10. cap. 29. qui ait inde profectam hanc hæreſim, quod neſciret diſtinguere inter ſubſtantiam, & ſubſiſtentiam.

Concilium Laodicenum ſub Sylveſtro pro reparanda diſciplina, anno 320.

CONcilium hoc antiqua nobilitate celeberrimum, Græcorum, atque Latinorum ſcriptis celebri memoria commendatum fuit. In quo ad collapſam Eccleſiæ diſciplinam reſtaurandam, auctore Nunechio Phrygiæ Metropolitano, congregati fuerunt 32. Epiſcopi, & hos quinquaginta novem Canones ad mores ſingulorum fidelium reformandos ediderunt, ut conſtat apud Gratianum can. 11. diſt. 16.

Quod vero hoc Concilium in Syria ſub Theodoto, vel Theodoſio Epiſcopo celebratum fuiſſe ſcribitur, plane falſum eſt, quia Laodiceæ in Phrygia Pacatiana celebratum eſt, ut conſtat ex ipſius Synodi titulo, qui diſertis verbis ſic habet: *Sancta Synodus, quæ apud Laodiceam Phrygiæ Pacatianæ convenit ex diverſis regionibus Aſiæ.* Et præterea Theodotus, ſive Theodoſius, qui fuit Epiſcopus Laodiceæ Syriæ, ut teſtatur Euſebius lib. 7. cap. ult. fuit ſucceſſor Stephani, & habetur tertio loco ſubſcriptus inter eos Epiſcopos, qui ex Cœleſyria Magno Nicæno Concilio interfuerunt, & ſubſcripſerunt. Unde convincitur, verum eſſe non poſſe, Synodum hanc in Phrygia celebratam, illius auctoritate indictam convocatam fuiſſe: ſed potius ex errore accidiſſe, ut cui vere Nunechius Laodicenſis Epiſcopus, ac Metropolitanus præſedit, Theodotus Laodiceæ in Syria Epiſcopus præſediſſe dicatur; propterea nimirum, quod Theodoti celebrius nomen eſſet, quam Nunechii. Vide Baron. in Append. 4. tom.

Error Summæ Carrãzæ, & Anſelm. apud Grat. c. 11. diſt. 16.

Præterea falſum eſt id, quod etiam aſſeritur, Synodum hanc celebratam eſſe circa annum Domini 364. ſub Papæ Liberii finalibus annis; nam fuit celebrata medio tempore inter Neocæſareenſem, & Nicænam Synodum Univerſalem, quando Sylveſter Pontificatum Eccleſiæ Catholicæ adminiſtrabat, ſub præſidio Nunechii Metropolitani. Hoc autem ſic probatur: Primo, Laodiceno Concilio Canon primus, quo bigamis pœnitentia aliqua injungitur, implicite allegatur, quem Neocæſareenſe Concilium tertio loco, & ordine editum conſtituit: proinde hanc Synodum ante Ancyranam, & Neocæſareenſem habitam fuiſſe dici non debet. Secundo, liber Judith auctoritate hujus Provincialis Concilii inter Canonicos non numeratur, quem, teſte S. Hieron. epiſt. 3. Patres Nicæni Concilij velut ſacroſanctum, in Canonem Scripturæ receperunt. Oportet igitur concedere, Laodicenſe hoc Concilium ante Nicænum celebratum fuiſſe: vel ſaltem (quod dictu inconvenientius eſt) Catholicæ Eccleſiæ Epiſcopos ea, quæ de Canonicis libris in magno Oecumenico Concilio magna conſideratione decreta erant, convellere, & retractare auſos fuiſſe. Tertio, quod quinque Canonibus Nicæni Concilii, hiſce 2. 4. 14. 18. & 19. conſtitutum eſt, hoc idem a Patribus Laodicenæ Synodi 3. 5. & 8. ſine ulla commemoratione, & allegatione priorum Conſtitutionum decretum eſſe conſtat. Quorum ſane Epiſcopi in hac Synodo Laodiceæ jure, meritoque magna cum reverentia meminiſſent, ſicut & Neocæſareenſis, bigamis pœnitentiam Canone deſuper edito imponentis, honorificam in principio primi Canonis Laodiceni mentionem fecerunt. Itaque hanc Synodum medio illo tempore, quod eſt inter Neocæſareenſe, & Nicænum Concilium, celebratam fuiſſe, certum eſt; quo autem anno, incertum. Quod apud Gratianum prædicto can. 11. Sexta numeretur poſt Nicænam, &c. erroneum eſt. Vide, quæ habet Severinus Binius hic. Non moror quoſdam recentiores, qui iſta volunt evertere: ſed nonniſi levibus argumentis.

In Summa Carranzæ.

Tẽpus hujus Concil.

Liber Judith.

Sequuntur Canones Concilii Laodiceni, juxta editionem Dionyſii Exigui.

SAncta Synodus, quæ apud Laodiceam Phrygiæ Pacatianæ convenit ex diverſis regionibus Aſiæ, definitiones expoſuit Eccleſiaſticas, quæ ſubter annexæ ſunt.

Cap. 1. *De bigamis.*

DE his, qui ſecundum Eccleſiaſticam regulam libere, ac legitime ſecundis nuptiis juncti ſunt, nec occulte nuptiarum copulam fecerunt, oportet, ut, parvo tempore tranſacto, vacent orationibus, & jejuniis, quibus etiam, juxta indulgentiam, communionem reddi decrevimus.

Corrigitur error quorumdam, qui ex zelo præpoſtero bigamis communionem negabant. Bellarminus lib. 2. de Concil. cap. 8.

Cap. 2. *De his, qui pro diverſis erratis pœnitudinem ferventius exegerunt.*

DE his, qui diverſis facinoribus peccaverunt, & perſeverantes in oratione confeſſionis, & pœnitentiæ, converſionem a malis habuere perfectam, pro qualitate delicti, talibus pœnitentiæ tempus impenſum, propter clementiam, & bonitatem Dei communio concedatur.

Cap. 3. *Quod non oporteat ad Clerum ſtatim poſt Baptiſma promoveri.*

DE his, qui nuper ſunt illuminati Baptiſmate, quod eos in Sacerdotali non conveniat ordine promoveri.

Cap. 4. *De tempore Ordinationum.*

QUod non oporteat Ordinationes ſub conſpectu audientium celebrari.

Nota, quod alia editio habet: Non licere manus impoſitionem ſuper ordinandos, præſentibus catechumenis, fieri.

Cap. 5. *Ut hi, qui ſacrario ſerviunt, uſuras non exigant.*

QUod non oporteat Sacerdotes, & Clericos fœnerantes uſuras, vel quæ dicuntur ſexcupla, id eſt, ſummam capitis, & dimidium ſummæ percipere.

d. 46. Non licet fœner.

Cap. 6. *De hæreticis intrantibus in Eccleſias, vel Baſilicas Martyrum.*

QUod hæretici non permittendi ſint ingredi in domum Domini, in hæreſi permanentes.

Cap. 7. *De his, qui ad Eccleſias ab hæreticis veniunt.*

DE his, qui ab hæreticis convertuntur, id eſt Novatianis (*quidam addunt, aut Photinianis*) aut Theſſaradecatitis, ſive baptizati ſint illi, ſeu Catechumeni, non ante ſuſcipiantur, quam omnes hæreſes anathematizent, & præcipue illam, qua detinebantur. Et tunc demum hi, qui apud eos detinebantur fideles, noſtræ doceantur Fidei Symbolum: & uncti ſancto Chriſmate, ſic myſteriis communicent ſacroſanctis.

Cir-

Circa initium, & finem hujus canonis controverſia eſt. Cabaſſutius, ut Baronium impugnet circa tempus hujus Concilii, præfert verſionem primam Dionyſii Exigui, quæ Photinianos exprimit, alteri verſioni Iſidori Mercatoris, quam multis ſcatere mendis nemo græce doctus ignorat, inquit. Sic controverſiarum nullus finis.

Verum, quia auctoritate Concilii Arelatenſis II. c. 16. decretum eſt, Baptiſmum Photinianorum, quod Filium Dei dumtaxat hominem fuiſſe aſſererent, nullum eſſe, veriorem, & magis germanam editionem putamus illam, a qua prædicta verba, aut Photinianis, abſunt. Accedit, quod Theodoretus lib. 2. Hæret. fabul. affirmat Photinum cum Paulo Samoſateno de SS. Trinitate eadem docuiſſe. Sicut igitur ex Decreto Concilii Nicæni can. 19. ſtatutum eſt, ut Paulianiſtæ ad Eccleſiam venientes baptizentur, & de Photinianis ſervatum oportuit eſſe. Et licet S. Hieronymi contra Lucifer. aliorumque auctoritate conſtet, Arrianorum Baptiſmum Eccleſiam Catholicam recipere conſueviſſe; Baptiſmus tamen Photinianorum nunquam ab ea receptus fuit. Vide Baronium in append. 4. tomi.

Confirmatio an iteranda?

Circa finem Canonis, ubi de Chriſmate non levior eſt difficultas, circa quam Bruno Signienſis Epiſcopus in reſponſione ad eam quæſtionem, *cur corruptus tunc temporis Eccleſiæ ſtatus?* probare nititur ex ultimis verbis hujus canonis, reiteratum fuiſſe Sacramentum confirmationis circa revertentes ab hæreſi ad Eccleſiam, nec aliter reconciliatos fuiſſe, ad quod inducit aliud decretum Concilii Rom. 277. Epiſcoporum, quo idem ſervatur. Item decretum Siricii Papæ, quo declaratur totum orientem, & occidentem idem cuſtodire, &c. Alii diſtinguunt, ſi confirmatio collata fuerit ab hæretico Epiſcopo, non a catholico Epiſcopo, iterari non poterit: atque per hanc diſtinctionem Morinus ſolvit objectionem ex Concilio Tridentino factam de impreſſo charactere in tribus ſacramentis. Ita ille de pœnit. lib. 9. cap. 11. Eadem eſt ſententia Joannis Maldonati in tract. de ſacramentis. Sed Algambius in Bibliotheca negat iſtud opus eſſe Maldonati, ac ullius e Societate Jeſu. Plura de iſta quæſtione, quæ factum reſpicit, ſubminiſtrat Chriſtianus Lupus ad 8. Synod. ut certum afferat, iſtud a catholica Eccleſia, & Rom. ſemper alieniſſimum fuiſſe. Canon ergo de alio chriſmate, aut de nondum confirmatis eſt.

Cap. 8. *De his, qui veniunt ab hæreſi Cataphrygarum.*

DE his, qui convertuntur ab hæreſi, quæ dicitur Cataphrygarum, etſi in Clero, qui apud eos eſſe creditur, fuerint, etſi maximi nominentur; hos ſub omni diligentia ab Epiſcopis Eccleſiæ, vel Presbyteris inſtrui, & baptizari conveniet.

Cataphrygarum Baptiſmum iterari jubetur, quia non ea forma, qua Eccleſia utitur, collatus fuerit.

Cap. 9. *De his, qui ad Eccleſias ab hæreticis veniunt.*

QUod non permittantur Eccleſiaſtici ad hæreticorum cœmeteria, vel ad ea, quæ ab eis Martyria appellantur, orationis cauſa, vel ſanitatis accedere: ſed huiuſmodi, ſi fideles fuerint, certo tempore communione privari; pœnitentes autem, & confitentes ſe deliquiſſe, convenit ſuſcipi.

Cap. 10. *De his, qui cum hæreticis nuptiarum copula junguntur.*

D. 31. Hæreticis, quæ.

QUod non oporteat indifferenter Eccleſiaſticos fœdere nuptiarum hæreticis ſuos filios filiaſque conjungere.

Cap. 11. *Non congruere, Presbyteras in mulieribus ordinari.*

QUod non oporteat eas, quæ dicuntur Presbyteræ, vel Præſidentes Eccleſiis ordinari.

Presbyteræ hoc loco appellantur viduæ ſeniores, ut poſterior editio declarat. Frequentiſſime tamen Presbyteræ in Conciliis nominantur mulieres cælibem vitam agentes illæ, quarum viri Presbyteratus Ordine initiati vel erant, vel fuerant. Ita intelligendus eſt Canon 21. Concilii Autiſſiodorenſis, quo inhibetur, ne Presbytera cum ſuo Presbytero dormiat. Ita etiam Diaconiſſarum, & Epiſcoparum mentio ſatis frequens apud ſcriptores reperitur, eadem fere ſignificatione. Vide Baronium anno 34. num. 288.

Cap. 12. *De Epiſcopalibus Ordinationibus.*

D. 61. Epiſcopum non oportet.

UT Epiſcopi judicio Metropolitanorum, & eorum Epiſcoporum, qui circumcirca ſunt, provehantur ad Eccleſiaſticam poteſtatem, hi videlicet, qui plurimo tempore probantur tam verbo fidei, quam rectæ converſationis exemplo.

Cap. 13. *Judicio multitudinis Ordinationes fieri non debere.*

dist. 63. Non eſt permittendum.

QUod non ſit permittendum turbis electiones eorum facere, qui ſunt ad Sacerdotium provehendi.

Cap. 14. *Ad alias Parochias Eulogias, quæ oblatæ ſunt, minime deſtinandas.*

QUod ſancta nullo modo, cauſa eulogiarum tempore Paſchalis feſti, ad alias Parochias debeant deſtinari.

Cap. 15. *De his, qui debeant in ambone, ideſt, in pulpito pſallere.*

QUod non oporteat amplius, præter eos, qui regulariter Cantores exiſtunt, qui & de codice canunt, alios in pulpitum conſcendere, & in Eccleſia pſallere.

Cap. 16. *De lectoribus, qui debeant Sabbatis recenſeri.*

QUod in Sabbatis Euangelia cum aliis Scripturis legi conveniat.

Cap. 17. *Quod interſtitium pſalmorum debeat in Sabbatis fieri.*

QUod in conventu fidelium nequaquam Pſalmos continuare conveniat, ſed per intervallum, ideſt per Pſalmos ſingulos recenſeri debeant Lectiones.

Alia editio habet in Proceſſionibus.

Alia editio habet, in Proceſſionibus. *Et ſic hoc Canone docemur, his, & anterioribus temporibus fideles aliquando procedentes, publico conventu preces ſuas ad Deum fundere conſueviſſe, quod etiamnum Eccleſia recte facit. De horum ritu precandi, & de proceſſionibus eſt intelligendum illud Tertulliani ad uxorem lib. 2. cap. 4* Si procedendum erit, numquam magis familiæ occupatio adveniat. *Has, quod expiationis cauſa publice indicuntur, Litanias nominatas fuiſſe, multa exempla habemus. Tempore Gregorii Thaumaturgi Neocæſareæ habitas eſſe, teſtatur Baſilius epiſt. 63. De his, aliiſque precandi ritibus plura vide apud Baronium in Notis ad Martyrologium Romanum, item in Annalibus anno Chriſti 58. num. 108.*

Cap. 18. *De precibus nona, & veſpera celebrandis.*

QUod idipſum officium precum & nona, & veſpera ſemper debeat exhiberi.

Cap. 19. *De precibus poſt Homilias proferendis; & de his, quos intra Sacrarium communicare conveniat.*

QUod oporteat ſeorſum primum poſt allocutiones Epiſcoporum, orationes ſuper Catechumenos celebrari. Et poſtquam Catechumeni egreſſi fuerint, ſuper eos, qui ſunt in pœnitentia, precem fieri. His etiam accedentibus ad manum Sacerdotis, & diſcedentibus, tres orationes conſummari fidelium, ita ut prima quidem ſub ſilentio, ſecunda vero, & tertia per exclamationes ſolitas expleantur, & ita demum pacem ſibi invicem dabunt. Et poſteaquam dederit Epiſcopus Presbyteris oſculum pacis, tunc laici ſibi tribuent, & ita ſancta celebrabitur oblatio. Solis autem miniſterio ſacro deditis ad altare ingredi, & communicare ibidem liceat.

Hoc Canone confirmantur ea, quæ ſupra in Annotationibus ad Concilium Ancyranũ diximus can. 4. ſequi nimirum, quod pœnitentium alii inſtar catechumenorum a communione orationum ſimul, & Sacramentorũ, alii

tan-

tandiuque a ſola Corporis, & Sanguinis participatione A. *prohibiti fuerint, donec injunctum pœnitentiæ tempus compleſſent.* Binius.

Cap. 20. *De honore, quem Presbyteris Diaconi, & Diaconis hi, qui ſunt ipſis inferiores, debeant exhibere.*

d. 93. Non oportet, & in Conc. Agat. c. 66. QUod non oporteat Diaconum coram Presbytero ſedere, ſed juſſione Presbyteri ſedeat. Similiter autem & Diaconis honor habeatur ab obſequentibus, ideſt a Subdiaconis, & omnibus Clericis.

Cap. 21. *Quod Subdiaconi a Diaconio, ideſt a Secretario, vel Sacrario ſint remoti.*

d. 13. Non oportet. QUod non oporteat Subdiaconos habere locum in Diaconio, & Dominica vaſa contingere.

Cap. 22. *Subdiaconos cum Orariis aſſiſtere non debere.*

d. 23. Miniſtrum non oportet. QUod non oporteat Subdiaconum uti orario, nec oſtia relinquere.

Orarium idem eſt in antiquis Patribus, quod Stola, quæ eſt veſtis ſacra, longa, non lata, cujus uſus Sacerdotibus, ac Diaconis conceſſus, Subdiaconis interdictus eſt. Significat autem myſtice jugum Chriſti, & hac ſignificatione ſumitur vox iſta in Cõcilio Bracarenſi I. c. 27. ubi Diaconi præcipiuntur ferre Orariũ ſuper ſcapulas. Unde aliqui putant, eſſe dictũ Orarium, quod Oratoribus, ſeu Prædicatoribus Evangelii concedatur. Aliquãdo vero vox Orarium accipitur pro Sacerdotali veſte honeſta, & talari: ſic in Concilio Moguntino ſub Carolo, cap. 27. Vide Suarem tom. 3. diſp. 82. ſect. 2.

Cap. 23. *Lectores, Cantoreſque cum Orariis agere ſuum officium non debere.*

d. 44. Non oportet. QUod non oporteat Lectores, aut Cantores orariis uti, & ita legere, vel pſallere.

Cap. 24. *Eccleſiaſtici in tabernis comedere non debent.*

QUod non oporteat ſacro miniſterio deditos, a Presbyteris uſque ad Diaconos, & reliquum Eccleſiaſticum Ordinem, ideſt, uſque ad Subdiaconos, Lectores, Cantores, Exorciſtas, & Oſtiarios, & ex numero continentium, & Monachorum ingredi tabernas.

Cap. 25. *Subdiaconi non debent benedicere, vel benedictionem tribuere.*

d. 93. Non oportet. QUod non oporteat Subdiaconos panem dare, vel calicem benedicere.

Cap. 26. *Qui ab Epiſcopo ordinati non ſunt, exorcizare non poſſunt.*

d. 69. Non oportet. QUod hi, qui non ſunt ab Epiſcopis ordinati, tam in Eccleſiis, quam in domibus exorcizare non poſſint.

Cap. 27. *De conviviis, quæ ex Agape fiunt, eſcarum partes accipi non debeant.*

QUod non oporteat ſacro miniſterio deditos Clericos, ad laicos ad Agapen vocatos, ciborum partes accipere, propterea quod hinc Eccleſiaſtico ordini fit injuria.

Agape. *Agape eſt convivium publicũ, quod olim in Eccleſia in ſanctorũ Martyrũ natalitiis celebrari conſuevit: ut patet ex Gregorio lib. 1. ep. 14. ubi dedicaturus Oratoriũ B. Mariæ, pro Agape parari mandat. Quæ omnia in ſequenti Canone temperata ſunt. Et ideo recte Concilii Carthaginenſis tertii, can. 10. eadem circumſtantia loci interdicta eſt. Baronius anno 57. n. 1. 7. & ſeq.*

Cap. 28. *In Eccleſiis prandia fieri non debent.*

d. 42. Non oportet in Baſilicis. QUod non oporteat in domiciliis divinis, ideſt, in Eccleſiis, convivia, quæ vocantur Agapæ, fieri, nec intra domum Dei comedere, vel accubitus ſternere.

Cap. 29. *Chriſtianis Sabbatizare, vel Judaizare non licet.*

QUod non oporteat Chriſtianos judaizare, & otiari in Sabbato, ſed operari eos in eodem die. Præferentes autem in veneratione Dominicum diem (ſi vacare voluerint) ut Chriſtiani hoc faciant. Quod ſi reperti fuerint judaizare, anathema ſint a Chriſto.

Cap. 30. *De viris cum mulieribus lavacra celebrantibus.*

QUod non oporteat ſacris officiis deditos, aut Clericos, aut continentes, vel omnem laicum Chriſtianum, lavacra cum mulieribus celebrare, quia hæc apud Gentes reprehenſio prima eſt. d. 81. Non oportet miniſtros.

Cap. 31. *Catholicis cum hæreticis fœdera jungere non licet.*

QUod non oporteat cum hæreticis univerſis nuptiarum fœdera celebrare, nec eis filios dare, vel filias, ſed magis accipere, ſi tamen Chriſtianos ſe fieri promittant. 1. q. 1. Non oportet.

Cap. 32. *Ab Hæreticis Eulogias accipi non debere.*

B QUod non oportet ab hæreticis eulogias accipere, quia ſunt maledictiones potius, quam benedictiones.

Cap. 33. *Cum Hæreticis, & Schiſmaticis non orandum.*

QUod non oportet cum hæreticis, aut ſchiſmaticis pariter orare.

Cap. 34. *De martyribus Hæreticorum.*

QUod omnem Chriſtianum non oporteat deſerere Martyrem Chriſti, & ire ad pſeudomartyres, ideſt, hæreticorum, & quos ipſos conſtet hæreticos extitiſſe. Hi namque ſunt alienati a Deo. Sint igitur anathema, qui ad tales acceſſerint.

Cap. 35. *De his, qui Angelos colunt.*

QUod non oporteat Eccleſiam Dei relinquere, & abire, atque Angelos* nominare, & congrega-
C tiones facere, quæ interdicta noſcuntur. Si quis igitur inventus fuerit huic occultæ idololatriæ ſerviens, ſit anathema, quia dereliquit Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum Filium Dei, & ſe idololatriæ tradidit. * angulos.

Ut Canone 34. veri Martyris cultus Religioſus recipitur, falſorum vero martyrum ſuperſtitioſa veneratio prohibetur: ita dum ſequente Canone ſubjungitur decretum ad cultum Angelorũ reformandũ pertinens, expreſſe patet, ſacroſanctã Synodũ voluiſſe, ut veri Angeli, qui æternam ſalutem adepti ſunt, ſicut veri Martyres colantur: falſorũ autem Angelorũ, ſicut pſeudomartyrum, cultus, ac veneratio ſub pœna anathematis evitetur. Angeli enim natura, & gratia donis omnes fere Sanctos excellunt. Quis ergo credat, Patres hujus Sy-
D *nodi Martyribus ob ſanctitatem, qua donati ſunt, cultũ, ac venerationem adjudicaſſe, Angelicæ autem creaturæ excellentiori, & ſanctiori omnem honorem, ac piam obſervantiam ademiſſe? Falſos autem Angelos, quos Gentiles, & Magi religioſe colebant, Genios fuiſſe, ait Baronius, quorum gratia ipſi, ut ex Cenſor. de die Natali, & Macrobio in Saturnalibus conſtat, diem natalitium celebrantes, affines, & amicos ſuos convocabant, & quod ait Canon, ad Angelos idololatriæ abominandæ congregationes faciebant. Quamquam probabilius eſſe judicet, per falſos Angelos intelligi debere dæmones, quos, cum illi ad magias ſuas perficiendas occulte invocarent, a Patribus hujus Concilii idololatræ nominati ſunt: cum vero ad impoſturas ſuas honeſto nomine ve-* Genii.
E *landas profiterentur ſe Angelos invocare, ut ait Tertullianus in Apolog. cap. 23. idololatræ occulti appellantur, quod nimirum idololatriam honeſtiſſimo nomine Angelorum velatam, & occultatam committerent. Vide Baronium anno Chriſti nati 60. num. 20. & ſeqq. Aliqui vero Codices habent,* ad angulos idololatriæ abominandæ congregationes facere. *Et tunc littera Canonis nullam haberet difficultatem.*

Cap. 36. *De his, qui incantationibus utuntur.*

QUod non oportet miniſtros Altaris, aut Clericos, magos, & incantatores eſſe, aut facere, quæ dicuntur phylacteria, quæ ſunt magna obligamenta animarum. Hos autem, qui talibus rebus utuntur, projici ab Eccleſia juſſimus. 26. q. 5. Non oportet.

Cap.

Cap. 37. *De his, qui ab hæreticis dona feriatica ſuſcipiunt.*

QUod non oporteat a Judæis, vel hæreticis feriatica, quæ mittuntur, accipere, nec cum eis dies agere feriatos.

Cap. 38. *De Chriſtianis, qui Judæorum azyma comedunt.*

NOn oportet a Judæis azyma accipere, aut communicare impietatibus eorum.

Cap. 39. *Non licere cum Paganis feſta celebrare.*

NOn oportet cum Paganis feſta celebrare, & impietatis eorum habere ſocietatem.

Cap. 40. *Epiſcopos ad Synodum vocatos non debere contemnere.*

d. 18. Non oportet. NOn oportet vocatos Epiſcopos ad Synodum contemnere, ſed abire debere, & aut docere, aut doceri, quæ ſunt ad Eccleſiæ, cæterorumque correctionem utilia. Quod ſi contempſerit, ſeipſum videbitur accuſaſſe, niſi forte per infirmitatem ire non poſſit.

Cap. 41. *Non debere Clericum ſine epiſtolis peregrinari.*

De conſecr. diſt. 5. Non oportet. NOn oportet miniſtrum Altaris, vel etiam laicum, ſine Canonicis litteris, ideſt Formata, alicubi proficiſci.

Cap. 42. *Nullum Clericum debere ſine Epiſcopi ſui juſſione peregrinari.*

NOn oportet miniſtrum Altaris, vel quemlibet Clericum præter juſſionem Epiſcopi ad peregrinandum proficiſci.

Cap. 43. *Ut Subdiaconi ad oſtia perſeverent.*

NOn oportet miniſtros, id eſt oſtiarios, vel brevi tempore ab oſtiis deeſſe, & orationi vacare.

Cap. 44. *Ut ad Sacrarium mulieres non introeant.*

NOn oportet mulieres ingredi ad Altare.

Cap. 45. *De his, qui circa mediam ſeptimanam ad Baptiſma veniunt.*

NOn oportet poſt duas hebdomadas Quadrageſimæ quemquam ad Baptiſmum ſuſcipi.

Cap. 46. *De redditione fidei baptizandorum.*

De conſecr. diſt. 4. Baptizandos. BAptizandos oportet fidei Symbolum dicere, & quinta Feria ultimæ ſeptimanæ vel Epiſcopo, vel Presbyteris reddere.

Cap. 47. *De his, qui in ægritudine baptizantur.*

QUi in ægritudine conſtituti Baptiſmum perceperunt, facti ſani, fidei Symbolum doceantur, ut noverint, qua donatione digni ſunt habiti.

Cap. 48. *Ut poſt Baptiſma Chriſma detur.*

OPortet baptizatos poſt Baptiſmum ſacratiſſimum Chriſma percipere, & cœleſtis regni participes fieri.

Cap. 49. *Oblationes offerri in Quadrageſima non oportere.*

NOn oportet in Quadrageſima panem offerri, niſi Sabbato, & Dominica tantum.

Cap. 50. *Non licere quinta Feria Septimanæ majoris jejunium ſolvi.*

De conſecr. diſt 3. Non oportet. NOn oportet in Quadrageſimæ quinta Feria ultimæ Hebdomadæ jejunium diſſolvi, & totam Quadrageſimam inhonorari, ſed per totos hos dies jejunare, & eſcis abſtinentiæ convenientibus, ideſt, aridioribus uti.

Cap. 51. *Non debere in diebus jejuniorum commemorationes Martyrum fieri.*

33. quæſt. 4. Non licet. NOn oportet in Quadrageſima Martyrum natalitia celebrari, ſed eorum in Sabbato, ac Dominica tantum memoriam fieri.

Cap. 52. *Non licere nuptias fieri in Quadrageſima.*

NOn oportet in Quadrageſima aut nuptias, vel qualibet natalitia celebrare.

Cap. 53. *Ut in Chriſtianorum non ſaltetur nuptiis.*

NOn oportet Chriſtianos ad nuptias euntes vel ballare, vel ſaltare, ſed caſte cœnare, vel prandere, ſicut competit Chriſtianis.

Cap. 54. *Non licere Clericis ſpectaculis intereſſe.*

De conſecr. diſt. 3. Non oportet. Quæ exhibentur ſcurrilia. NOn oportet miniſtros Altaris, vel quoslibet Clericos ſpectaculis aliquibus, quæ aut in nuptiis, aut in ſcenis exhibentur, intereſſe, ſed antequam Thymelici ingrediantur, ſurgere eos de convivio, & abire debere.

Cap. 55. *Non congruere Chriſtianis comeſſationibus intereſſe.*

diſt. 44. Nõ oportet. NOn oportet miniſtros Altaris, vel quoslibet Clericos, vel etiam laicos Chriſtianos, ex Symbolis (quæ vulgus Comiſſalia appellat) convivia celebrare.

Cap. 56. *Non licere Presbyteris ante ingreſſum Epiſcopi introire ad Altare.*

diſt. 95. Nõ oportet. NOn oportet Presbyteros ante ingreſſum Epiſcopi ingredi Eccleſiam, & ſedere in Tribunalibus, ſed cum Epiſcopo ingredi, niſi forte aut ægrotet Epiſcopus, aut in peregrinationis commodo eum abeſſe conſtiterit.

Cap. 57. *Qui in agris, vel poſſeſſionibus debeant ordinari.*

diſt. 80. Nõ debere. NOn debere in villis, & vicis Epiſcopos ordinari, ſed Viſitatores, ideſt, qui circumeant, conſtitui. His autem, qui ante hoc ordinati ſunt, nihil agere cenſemus ſine conſcientia Epiſcopi civitatis. Similiter etiam Presbyteri nihil ſine præcepto, & conſilio Epiſcopi agant.

Cap. 58. *Oblationes offerri in domibus non oportere.*

NOn oportet in domibus oblationes ab Epiſcopis, ſive Presbyteris fieri.

Cap. 59. *Quæ pſallere, vel legere in Eccleſia conveniat.*

Catalogus librorum ſcripturæ. NOn oportet ab idiotis Pſalmos compoſitos, & vulgares in Eccleſiis dici, neque libros, qui ſunt extra Canonem, legere, niſi ſolos Canonicos novi, & veteris Teſtamenti. Quæ autem oporteat legi, & in authoritatem recipi, hæc ſunt: Geneſis, Exodus, Leviticus, Numeri, Deuteronomium, Jeſu Nave, Judicum, Ruth, Regum libri 4. Paralipomenon, libri 2. Eſdræ, liber Pſalmorum numero 150. Proverbia Salomonis, Eccleſiaſtes, Cantica Canticorum, Job, Eſther, duodecim Prophetarum libri, ideſt, Oſee, & Amos, Joel, Abdias, Jonas, Michæas, Nahum, Habacuc, Sophonias, Aggæus, Zacharias, Malachias, Iſaias, Jeremias, Ezechiel, & Daniel. Novi Teſtamenti Euangelia quatuor, ſecundum Matthæum, ſecundum Lucam, ſecundum Marcum, ſecundum Joannem, Actus Apoſtolorum, canonicæ Epiſtolæ ſeptem, Jacobi una, Petri duæ, Joannis tres, Judæ una; Epiſtolæ Pauli Apoſtoli numero quatuordecim, ad Romanos una, ad Corinthios duæ, ad Galatas una, ad Epheſios una, ad Philippenſes una, ad Coloſſenſes una, ad Theſſalonicenſes duæ, ad Timotheum duæ, ad Titum una, ad Philemonem una, ad Hebræos una.

Nota. *In omni profeſſione litteraria certi ſunt authorum libri conducentes ad illius profeſſionis ſtudium, & ad ſummos illius profeſſionis principes, ac magiſtros pertinet decernere quinam libri ſint utiles, ac neceſſarii ad illius litterariæ profeſſionis ſtudioſos, ac alumnos. Haud aliter fidem Chriſtianam profitentes, libros habent ſacros ſuæ profeſſioni congruentes, quos determinare ad Eccleſiam pertinet. Hæc autem Synodus eos tantum libros enumerat, de quibus non erat controverſia, alios porro, qui dubii erant, tacendo non rejicit.*

Digitized by Google

Concilium Romanum II. ſub Sylveſtro anno 324. Canon, vel conſtitutio Sylveſtri Epiſcopi Urbis Romæ, & Domini Conſtantini Auguſti, qualiter Eccleſiaſtici gradus cuſtodiantur, vel Religio.

ACTIO PRIMA.

EO tempore, cum multi nobiles gauderent, quod Conſtantinus baptizatus eſſet a Sylveſtro Epiſcopo urbis Romæ, & emundatus fuiſſet a lepra, pro hoc beneficio, quod accepit a Domino noſtro Jeſu Chriſto per Sylveſtrum Epiſcopum, cœpit integre prædicare Dominum Jeſum Chriſtum, & confiteri ejus beneficia. Sylveſter igitur Epiſcopus urbis Romæ congregavit fratres, compresbyteros, & coepiſcopos, & Diaconos ſuos, & cives Romanos: & quem mater Eccleſia genuerat Filium chariſſimum Conſtantinum. Integre igitur Sylveſter Epiſcopus urbis Romæ cum ſuis eam ordinare deſideravit, & filios ejus frequenter lactare, & gradus ejus, ordineſque, & conſuetudines conſtituere, & honorare legibus canonicis Eccleſiæ ſtatum cupit, atque hunc canonem modo ſubter annexum conſtituit. Collegit autem univerſam Synodum Epiſcoporum cum conſilio Auguſti, & Matris ejus, & fecit parari in urbe Roma, intra thermas Domitianas, quæ nunc cognominantur Trajanæ. Collegit autem in gremio ſedis ſuæ ducentos octoginta quatuor, quibus Auguſtus Conſtantinus vehicula, & annonas omni loco præſtari præcepit. Et alios quinquaginta ſeptem Epiſcopos partis Rinocoruræ, quorum chirographis in eorum Concilio declaratur, & centum quadraginta duos Presbyteros urbis Romæ, & Diaconos ſex, & Subdiaconos ſex, acolythos ejus conſilio factos quadraginta quinque, exorciſtas viginti duos, lectores urbis Romæ nonaginta, qui omnes præſentes aderant. Notarios Eccleſiæ qutuordecim, qui geſta diverſorum Martyrum ſuſcipientes, ordinate narrabant. Has omnes etiam dum in uno articulo ad examen ſanctitatis ejus colligeret in thermas ſupradictas, voluit, ut nemo laicorum præſens videretur.

Prima hujus Synodi exemplaria depravata ſunt.

Hic interſeruntur Epiſcopi tam ex urbe Roma, & circumjacenti regione, quam ex Græcia.

Dum hi omnes veniſſent in Synodum, ſimiliter & alii, quorum chirographus cucurrit, & opinio ſanctitatis, ſederunt in eodem ſpecu thermarum ſupradictarum. Presbyteri autem Romani omnes, & Diaconi, cleruſque, & gradus ſequentes, a tergo Epiſcoporum ſteterunt. Nemo enim ſedit in eodem loco, niſi tantum Epiſcopi, & Sylveſter Epiſcopus, & Pontifex urbis Romæ. Erat enim ibi & Calphurnius, qui primo gentilis, & præfectus urbis, poſtea Chriſtianus effectus eſt. Dicit autem Sylveſter Epiſcopus urbis Romæ rationem hanc. Audite me, fratres, & coepiſcopi, & univerſus ordo Eccleſiæ Romanæ, quoniam bonum eſt, ut fixas contignationes habeat Eccleſia, ut regia Eccleſia non vacillet, ſed ſit firma, & claudat oſtium propter perſecutorem, & habeat firmum murum, unde expugnet adverſarios.

2. Cognitos loquor, improbum Hippolytum, & Calliſtum, qui pro arbitrio ſuo fecerunt creatorem Chriſtum creaturam: & Victorinum, qui in ſua extollentia dicebat, Paſcha non venire die ſuo, nec menſe, ſed decimo Kalendas * Maji cuſtodiri. Ego enim (ſicut lex commemorata) in veſtro judicio meum commendo ſermonem, ut introducantur hi tres. Et primo quidem arbitror Calliſtum damnari, ut noſtro ſermone corroboretur examen, quia ſequutus eſt ita dogma Sabellianum, ut arbitrio ſuo præſumat, unam eſ-

al. Aprilis.

A ſe perſonam Trinitatis. Non enim coæquat Patri Filium, & Spiritum Sanctum. Victorinum quoque præcipuum Pictavienſis regionis antiſtitem, qui in ſua ferocitate quicquid vellet, affirmabat hominibus, & cyclos Paſchæ pronunciabat fallaces, ut & hoc, quod conſtituit decimo Kalendas Maji cuſtodiri, veſtro ſermone (ſicut veritas habet) caſſetur, & veſtro judicio condemnetur, & filiorum noſtrorum Auguſtorum præcurrat authoritas ad condemnandum Victorinum Epiſcopum. Et introjerunt omnes, ut ſuo ſermone damnarentur in judicio. Damnaverunt autem Hippolytum, Diaconum Valentinianiſtam, & Calliſtum, qui in ſua extollentia ſeparabat Trinitatem, & Victorinum Epiſcopum, qui ignorans lunæ rationem, ſub arbitrii ſui tenacitate dirumpebat veritatem. Et in præſentia Epi-
B ſcoporum ſupradictorum, & Presbyterorum, clericorumque diverſorum graduum, damnavit & Sylveſter Epiſcopus Hippolytum, Victorinum, & Calliſtum. Et dedit eis anathema, & damnavit eos extra urbes ſuas.

3. Poſtea autem fecit hos gradus in gremio Synodi, ut non Presbyter adverſus Epiſcopum, non Diaconus adverſus Presbyterum, non Subdiaconus adverſus Diaconum, non acolythus adverſus Subdiaconum, non exorciſta adverſus acolythum, non lector adverſus exorciſtam, non oſtiarius adverſus lectorem det accuſationem aliquam. Et non damnabitur præſul, niſi in ſeptuaginta duobus teſtibus: neque præſul ſummus a quoquam judicabitur, quoniam ſcriptum eſt: *Non eſt diſcipulus ſuper magiſtrum*. Presbyter autem niſi in quadraginta quatuor teſtibus non damnabitur, Diaconus cardinarius conſtitutus urbis Romæ, niſi in trigin-
C ta ſex non condemnabitur. Subdiaconus, acolythus, exorciſta, lector, niſi (ſicut ſcriptum eſt) in ſeptem teſtibus. Teſtes autem, & accuſatores ſine aliqua ſint infamia, uxores, & filios habentes, & omnino Chriſtum prædicantes, ſicut dat myſtica veritas.

4. Commoneo autem vobis omnibus, mihi conſortibus monimentum hoc, ut de redditibus Eccleſiæ quatuor partes fiant: quarum una cedat Pontifici ad ſui ſuſtentationem: alia Presbyteris, & Diaconis, & omni clero: tertia templorum, & Eccleſiarum reparationi: quarta pauperibus, & infirmis, & peregrinis. Conſtituit & hunc ordinem, ut ſi quis de clero, vel Presbyteris univerſi loci tranſierit (quod commune eſt) de hoc mundo, ſi neminem de ſuo genere habuerit conſortem, quicquid paupertas ejus haberet, conferret Eccleſiæ, & exinde quatuor partes fierent, ſicut ſu-
D pra dictum eſt.

Diviſio bonorum Eccleſiæ.

5. Conſtituit etiam clara voce idem Sylveſter Epiſcopus urbis Romæ, ut nemo Presbyterorum chriſma confirmaret, dicens, quoniam Chriſtus a chriſmate vocatur.

6. Et ut Diaconi non eſſent plures per Parochiarum examen, niſi duo, & Cardinales urbis Romæ ſeptem: ita tamen, ut dalmaticis uterentur, & palla linoſtima læva eorum tegeretur.

Prima mentio Cardinalium.

Romana urbs in quatuordecim regiones diviſa erat, quæ Parochiæ dictæ ſunt, in unaquaque erant duo Diaconi, qui neceſſitates pauperum examinarent ſimul,
E *& iis providerent. Unde Diaconia, ideſt, loca quadam in unaquaque regione, aut Parochia, in quibus ſtipes egentibus miniſtrabant: inſtituit autem Sylveſter, ut eſſent ſeptem præcipui, ac Cardinales Diaconi, qui ſinguli binis regionibus præeſſent, ut bene proſpectum foret pauperibus. Hoc olim miniſterium Cardinalium Diaconorum. Atque hic ſit primum mentio Cardinalium, quorum tunc non erat adhuc tanta auctoritas, quanta poſtea extitit, cum illis attributa eſt poteſtas eligendi ſummum Pontificem a Leonis noni inauguratione, ut quidam putant, & conſtituendi ordinarium ejuſdem ſummi Pontificis Conſilium, ac Eccleſiæ ſenatum ad providendum, judicandumque cum ipſo pro univerſa Eccleſia neceſſitatibus, ut eodem fungantur officio, quo ſeptuaginta ſeniores apud Moyſem in ſynagoga. Unde ipſorum tanta demum eminen-*

tia. De quorum origine, & officio legi poteſt Ciaconius in vita Hygini Papæ, & Carranza parte 1. ſummæ Canonicæ, ubi multa de iis diſputantur.

7. Ita quoque Sylveſter voce clara dicebat ad coepiſcopos, ut a Subdiacono uſque ad lectorem omnes ſubditi eſſent Diacono Cardinali urbis Romæ in Eccleſia honorem repræſentantes eidem. Pontifici vero Presbyter, Presbytero Diaconus, Diacono Subdiaconus, Subdiacono acolythus, acolytho exorciſta, exorciſtæ lector, lectori oſtiarius in omni loco repræſentent obſequium ſive in publico, ſive in gremio Eccleſiæ.

7. Ordines hic numerantur.

8. Nullus autem Subdiaconorum ad nuptias tranſire, ne aliqua prævaricatione præſumpſerit, præcipimus.

9. Nullus lector, vel oſtiarius vaſa ſacrata audeat contingere, nullus acolythorum rem ſacratam a Presbytero jam alii porrigere: quia aliud eſt miniſter, aliud aſſiſtens eſt, niſi tantum ſupportet, quod ei Sacerdos impoſuerit, ſuo ore benedictum.

10. Nullus etiam Epiſcoporum Virginem ſacratam, ſi maritale expetierit conſortium, benedicere attentet, niſi eam probaverit ſeptuaginta duorum annorum eſſe conſtitutam, ubi probabitur judicium veræ pudicitiæ, ut ſeptuaginta duobus annis requirens verum Chriſtum, pudicitia cuſtodita, uncta vertice, introducatur ad nuptias Chriſti velamen capitis ferens, non cordis. Nulla ſchemata Monachorum oportet fieri, niſi prius viginti-quinque ætatis annos propter ſcandala, ut vigintiquinque annis jam evacuato omni fervore diaboli, inveniat ſibi mundum vas Spiritus Sanctus. Et ſubſcripſerunt ſupradicti Epiſcopi in illud, prædicante Sylveſtro Epiſcopo urbis Romæ. Subſcripſit autem & noviſſimus Calphurnius præfectus urbis Romæ. Subſcripſit & Auguſtus Conſtantinus cum matre ſua Helena Auguſta. Tunc fecit orationem, ſedens in eodem loco, & diſceſſerunt.

Actio ſecunda.

ALia autem die venerunt omnes Presbyteri urbis Romæ, & Diacones, & omnes Epiſcopi ducenti octoginta quatuor intra thermas Domitianas, quæ nunc Trajanæ vocantur: & ſedit in ſede ſua in eodem loco, ubi fecit ſeptem regiones, & diviſit Diaconibus. Erant autem Diacones iſti, Fabianus, Marcus, Liberius, Arcidamus, & Julius. Ordinavit quoque & alios duos, Priſcum, & Theodorum. Univerſus enim cœtus Presbyteri, & Diacones, & clerus hoc popoſcerunt a Sylveſtro Epiſcopo, ut eos ordinaret. Ibi ergo in thermis hos duos, Priſcum, & Theodorum ſubordinavit, & non ordinavit, aut conſecravit eos, niſi in gremio Baſilicæ occulto conſecrarentur.

11. Et præſente Synodo conſtituit, ut nullus ex laica perſona ab honore acolythi uſque ad Epiſcopatum ſublevaretur, niſi prius fuiſſet lector annis triginta, deinde una die exorciſta, poſtea caperet onus acolythi, & faceret in eodem ordine annos decem, ut acciperet onus ſubdiaconi, & in ſubdiaconatu eſſet annis quinque. Deinde ad Diaconatus honorem pertingeret fixus, donec rogantibus triginta Presbyteris examen, ut eſſet Diaconus Cardinalis, quia a prima ſede erat conſtitutum, ut ſerviret annos ſeptem.

Interſtitia ordinum.

Hoc etiam conſtituit, quod ſi quis deſideraret ordinem Presbyterii, ita exequeretur, ut in ſeptem annis a cuncto clero Romano probaretur gratia doctrinæ, nativitatis, generoſitatis, & conſilii, non expetens prædam a quoquam, & cujus opinionem claram, & firmam omnes Presbyteri declararent, & confirmarent, & ſic ad ordinem Presbyterii accederet, & faceret in eodem ordine annos tres: & ita ſi exigat ordo, vel diſpoſitio, vel cauſa pietatis, aut ſanctitatis, ad onus Epiſcopatus aſcenderet, & omnis clerus peteret ordinari ex uno voto perenni. Quod cum ita fieret ſermonibus Sylveſtri Epiſcopi nil opponebat Synodus, ſed magis firmabat prece.

Dixit autem & hoc Sylveſter urbis Romæ Epiſcopus: Audite ſancti coepiſcopi: Nemo abſcondat, quod ei videtur juſtitia abjurgare. Reſponderunt omnes Epiſcopi, & dixerunt, clamantes cum univerſis Presbyteris, clericiſque: In te juſtitia, & pietas a te non diſcedat. Quoniam a nobis nihil judicabitur in opinione dictorum tuorum, quoniam ſapientia non eſt, niſi in patientia fuerit conſtructa. Dixit autem Sylveſter Epiſcopus: Quoniam ſi ſapientia non eſt, niſi in patientia, quicquid ſermone fixero, veſtro chirographo confirmetur.

12. Nemo det pœnitentiam, niſi quadraginta annorum petenti. Baptiſmum enim prædicantes date omnibus infirmis: ſanis autem, ſicut veritas commonet, in Paſcha, & Pentecoſte.

Tempus pœnitentiæ, & Baptiſmi.

13. Nemo enim, niſi velamen cœleſte acceperit primi conjugii per manus ſacerdotis, ad clericatus honorem accedat. Fictus eſt enim.

14. Teſtimonium clerici adverſus laicum nemo recipiat.

15. Nemo etiam clericum quemlibet in publico examinet, niſi in Eccleſia.

16. Nemo etiam clericus, vel ſubdiaconus, vel diaconus, aut Presbyter, aut Epiſcopus propter cauſam quamlibet intret in curiam: quoniam omnis curia a cruore dicitur, & immolatio ſimulacrorum eſt. Quod ſi quis clericus in curiam introjerit, anathema ſuſcipiat, nunquam rediens ad matrem Eccleſiam. Communione autem non privetur propter tempus turbidum.

17. Nemo etiam quenquam peccantem clericum cæde attingat, non Presbyter, non Diaconus, nec Epiſcopus clericum ad cædem perducat. Sed ſi ita cauſa evicit clerici, triduo privetur honore, ut pœnitens redeat ad matrem Eccleſiam.

18. Nemo etiam Diaconus adverſus Presbyterum afferat crimen turpitudinis. Quod ſi quis accuſatur, cum grandi examinatione accuſetur. Et niſi detineatur, cum chirographo ſuo in communione perpetua diſtringatur. Multi enim livore corrupti crimen exerunt.

19. Nemo etiam Presbyter a die oneris Presbyterii ſumat conjugium. Quod ſi quis negligenter egerit, duodecim annis eum dicimus privari honore. At ſi quis contra hunc præſentem chirographum, ac publice dictum egerit, condemnetur in perpetuum.

Cælibatus.

20. Nemo etiam dijudicet primam ſedem, quoniam omnes ſedes a prima ſede juſtitiam deſiderant temperari. Neque quoque ab Auguſto, neque ab omni clero, neque a regibus, neque a populo judex judicabitur.

Primæ ſedes.

Et ſubſcripſerunt 284. Epiſcopi, & quadragintaquinque Presbyteri, & quinque Diacones, & duo ſequentes, & Auguſtus Conſtantinus, & mater ejus Helena. Et fixit canonem hunc Sylveſter Epiſcopus urbis Romæ, & omnibus Epiſcopis ſcripſit. Actum in Trajanis thermis tertio Cal. Junii Domino Conſtantino Auguſto, & Priſco Conſule tertio.

Hoc Concilium ex veteri collatione Creſconiana deſcriptum aſſerit Baronius ad annum 324. num. 124. Epiſcopos 210. tantum interfuiſſe memorat eadem collatio Creſconiana. Irrepſiſſe in reatum (Pictavienſem) ubi de Victorino putat idem Baronius, cum ignoretur, quis ſit ille Victorinus. Nulla fit mentio de Arriana hæreſi, quod anno ſequenti in Nicæa Sylveſter, & Conſtantinus pari conſenſu decreverant de ea agendum. Canon ultimus hujus Synodi citatur a Nicolao Papa in Epiſt. ad Michaelem Imperatorem.

Creſc. Concilium Nicænum I. generale, an. Chriſti 325. habetur in 2. claſſe.

Concilium Romanum III. ſub Sylveſtro pro confirmatione Nicæni Concilii. Anno Domini 325.

CUm Patres Concilii Nicæni conſtitutiones Sacroſanctæ Synodi ad Sylveſtrum Pontificem Romæ agentem tranſmiſiſſent, eaſque Pontificia authoritate confirmari per epiſtolam quamdam Synodicam, quæ in Actis

Digitized by Google

Actis Piſani libro 4. reperitur, humiliter petiviſſent: juſtæ poſtulationi eorum Silveſter Pontifex non gravate detulit, ſubitoque in dicta Synodo, ex Italia, aliiſque viciniis Provinciis Epiſcopos convocat, atque poſt confirmatum Nicænum Concilium, nonnulla mores fidelium concernentia decrevit, ex quibus aliqua fragmenta ſequentia ſuperſunt. Ex vetuſto quodam codice, de quo vide apud Baronium anno 325.

Confirmatio Nicænæ Synodi.

Silveſter Epiſcopus ſanctæ Apoſtolicæ Sedis urbis Romæ, dixit: Quidquid Nicæa Bithyniæ conſtitutum eſt ad robur ſanctæ matris Eccleſiæ Catholicæ, & Apoſtolicæ, a ſanctis Sacerdotibus trecentis decē, & octo, noſtro ore conformiter confirmamus. Omnes, qui auſi fuerint diſſolvere definitionē ſancti, & Magni Concilii, quod apud Nicæam congregatum eſt ſub præſentia piiſſimi, & venerandi Principis Conſtantini Auguſti, anathematizamus. Et dixerunt omnes: Placet.

Nicænum Conciliū ab Apoſtolica ſede confirmatum, & approbatum fuiſſe teſtatur Felix Papa Tertius, Epiſtola 4. his verbis. Domino ad B. Petrum Apoſtolum dicente: Tu es Petrus, & ſuper hanc petram ædificabo Eccleſiam meam: eam vocem ſequentes trecenti decem, & octo Patres, apud Nicæam congregati, confirmationem rerum, atque auctoritatem S. Romanę Eccleſiæ detulerunt. *Silveſtri epiſtola ad Synodum reſcripta idem firmiſſime atteſtaretur, ſi non ob Conſulatum Conſtantii quartū, & Conſtantini octavū perperā in ea poſitū, mendoſiſſima, & fere commentitia reputaretur. Imo ſi neutra epiſtola extaret, vel utraque omnino ut ſpuria rejiceretur, ipſa tamen antiqua jura Eccleſiæ, vetuſtiſſima obſervatio, traditio, & conſtitutio Apoſtolica (de qua Socrates lib. 2. cap. 13.) hæc:* Canon Eccleſiaſticus vetat, ne decreta abſque ſententia Epiſcopi Romanæ Eccleſię ſanciantur, *ſatis manifeſte indicarent, ſacroſanctæ Nicænæ Synodi decreta ab Epiſcopo Romanæ Eccleſiæ firmitatem, & robur accepiſſe.*

Paſchæ dies.

Omnibus Epiſcopis, & Presbyteris præceptum eſt, Paſchæ obſervantiam cuſtodire a Luna 14. uſque ad 21. ita ut Dominicus dies coruſcet. Et dixerunt Epiſcopi: Placet. Rurſus Silveſter Epiſcopus dixit: Robuſtius duximus conſilium (ſi placet) ut omnis Epiſcopus, qui convenit ad Concilium, fidem ſuam chirographo confirmet, ut deinceps rediens ad Parochiam ſuam, compagine noſtræ ſalutationis plebi ſuæ innoteſcat, ut, fide Concilii declarata, intemeratus ordo ſervetur. Et dixerunt Epiſcopi: Placet.

Exemptio clericorum.

Silveſter Epiſcopus dixit, Nulli omnino Clerico licere cauſam quamlibet in publico examinare, nec ullum Clericum ante judicem laicum ſtare. Et dixerunt Epiſcopi: Placet.

Si quis Clericatum promereri deſiderat, hoc juſtum eſt, ut ſit Oſtiarius annum unum, Lector annos 20. Exorciſta annos 10. Acolythus annos 5. Subdiaconus annos 5. Diaconus annos 5. Et ſic ad honorem Presbyterii accedat, & faciens in eo Ordine annos ſex, ſi fuerit omnium votiva gratia, non præmio, non invaſione cupiditatis, nulli prorumpens * gradum, ſi ab omni Eccleſia eligatur conſecrandus Epiſcopus, nullo de membris Eccleſiæ * intercidente, & omni Eccleſia conveniente. Et dixerunt Epiſcopi: Placet.

** præripiens. * intercedente.*

Ut nulli Epiſcopo liceat ſine cuncta Eccleſia, a noviſſimo gradu uſque ad primum ordinare neophytum. Et dixerunt Epiſcopi: Placet.

Silveſter Epiſcopus dixit: A nobis incipientes moderamine lenitatis indicare commonemus, ut nulli Epiſcopo libeat quemlibet gradum Clerici ordinare, aut conſecrare, niſi cum omni adunata Eccleſia. Si placet? Et dixerunt Epiſcopi: Placet.

In eadem Synodo Silveſter Pontifex ethnica dierum nomina Solis, Lunæ, Martis, Mercurii, Jovis, Veneris, & Saturni in Dominicam, feriam primam, ſecundam, tertiam, quartam, quintam, ſextam, & ſabbatum commutavit. *Starovolſcius ex Iſidoro, tom. 1. Concil. in Sylveſtro.*

Concilium Gangrenſe ſub tempore Sylveſtri Papæ Primi circa ann. 324. contra errores Euſtachii Epiſcopi Sebaſtienſis in Armenia multa innovantis.

Gangra civitas eſt Paphlagoniæ in minori Aſia, a Dejotaro Caſtoris filio juſto Imperio occupata. Has Strabo lib. 12. Plinius lib. 6. cap. 2.

Tituli Capitulorum Gangrenſis Concilii.

1 *De his, qui nuptias execrantur.*
2 *De his, qui abominantur eos, qui carnibus veſcuntur.*
3 *De ſervis, qui jugum famulatus abjiciunt Chriſtianitatis obtentu.*
4 *De presbyteris, qui habuere conjugia.*
5 *De his, qui ab Eccleſia conventus ſpernendos æſtimant.*
6 *De iis, qui Eccleſiaſtica miniſteria præter Eccleſiam faciunt.*
7 *De fructuum oblationibus, quæ miniſtris Eccleſiæ conferuntur.*
8 *De his, quæ in uſus pauperum conferuntur.*
9 *De his, qui in virginitate, continentiaque perſiſtunt.*
10 *De his, qui pro virginitate ſuperbiunt.*
11 *De his, qui agapas, id eſt paſtiones pauperum riſui deputant.*
12 *De his, qui palliis utuntur, & idcirco ſuperbiunt.*
13 *De mulieribus, quæ utuntur virilibus indumentis.*
14 *De his, qui velut peccatum copulam deſerunt nuptiarum.*
15 *De his, qui Chriſtianitatis obtentu deſpiciunt filios.*
16 *De his, qui patres Chriſtianitatis occaſione contemnunt.*
17 *De mulieribus, quæ ſe attondent Chriſtianitatis obtentu.*
18 *De his, qui Dominico die jejunant, tanquam nihil præ cæteris differente.*
19 *De his, qui Eccleſiaſtica jejunia abſque neceſſitate diſſolvunt.*
20 *De his, qui collectas, quæ fiunt in martyrum commemorationibus, execrantur.*

Capitula Gangrenſis Concilii.

SI quis nuptias in accuſationem duxerit, & mulierem fidelem, ac religioſam cum viro ſuo dormientem abominandam crediderit, aut etiam accuſandam, tanquam non poſſint conjugati in regnum Dei ingredi, anathema ſit.

d. 31. Si quis vitæ per. d. 30. Si quis nuptias.

2. Si quis carnem manducantem ex fide, cum religione, præter ſanguinem, & idolo immolatum, & ſuffocatum, crediderit condemnandum, tanquam ſpem non habentem, quod eas manducat, anathema ſit.

d. 30. Si quis carnem.

3. Si quis ſervum alienum, occaſione religionis, doceat dominum ſuum debere contemnere, & ejus miniſterium deſtituere, ac potius non docuerit eum ſuo domino bona fide, & cum omni honorificentia deſervire, anathema ſit.

17. q. 4. Si quis alienum.

4. Si quis diſcernit presbyterum conjugatum, tanquam occaſione nuptiarum, quod offerre non debeat, & ab ejus oblatione ideo ſe abſtinet, anathema ſit.

d. 28. Si quis diſcernis.

5. Si quis docet domum Dei contemptibilem eſſe debere, & congregationes, quæ in ea fiunt, anathema ſit.

d. 30. Si quis docet.

6. Si quis extra Eccleſiam privatim populos congregans, contemnat Eccleſiaſticas ſanctiones, aliterque ea, quæ ſunt Eccleſiæ, voluerit uſurpare, non conveniente presbytero, juxta decretum Epiſcopi, ipſamque Eccleſiam apud ſe, ſine conſilio Epiſcopi, * cum presbytero agat, anathema ſit.

*d. 30. Si quis extra Eccleſ. * alias ſine.*

7. Si quis oblationes fructuum, vel primitias Eccleſiæ debitas voluerit extra Eccleſiam accipere, aut dare præter conſcientiam Epiſcopi, vel hujus, cui hujuſmodi officia commiſſa ſunt, & non magis cum conſilio ejuſdem hæc agenda putaverit, anathema ſit.

8. Si quis dederit, vel acceperit fructuum oblationes præter Epiſcopum, vel eum, qui conſtitutus eſt ab eo ad diſpenſandam miſericordiam pauperibus, qui dat, & qui accipit, anathema ſit.

d. 30. Si quis vel virg.

9. Si quis vel virginitatem, vel continentiam profeſſus, tanquam abominabiles nuptias judicat, & non propter hoc ſolum, quod continentiæ, & virginitatis bonum, ſanctum propoſitum eſt, anathema ſit.

d. 30. Si quis propter Deum.

10. Si quis propter Deum virginitatem profeſſus, in conjugio poſitos per arrogantiam vituperaverit, anathema ſit.

d. 42. Si quis deſpicit.

11. Si quis contemnendos duxerit agapem facientes, & propter honorem Dei fratres ad ſe pauperes convocantes, & noluerit communicare vocationibus eorum, tanquam nihili, quod fit, ducens, anathema ſit.

d. 30. Si quis virorum. Birrus vilior, et groſſior veſtis.

12. Si quis virorum putaverit ſancto propoſito, id eſt, continentiæ convenire, ut pallio utatur, tanquam ex eo juſtitiam habiturus, & reprehendat, vel judicet alios, qui cum reverentia birris utuntur, & alia veſte communi, quæ in uſu eſt, anathema ſit.

d. 30. Si qua mulier.

13. Si qua mulier ſuo propoſito utile judicans, ut virili veſte utatur, & ad hoc in viri habitum mutetur, anathema ſit.

Ibidem.

14. Si qua mulier, derelicto viro, diſcedere voluerit, ſoluto vinculo conjugali, nuptias condemnando, anathema ſit.

d. 30 Si quis dereliquerit.

15. Si quis dereliquerit proprios ſuos, & non eos aluerit, &, quod pietatis eſt, neceſſaria non præbuerit, ſed ſub occaſione continentiæ negligendos putaverit, anathema ſit.

d. 30. Si qui filii.

16. Si qui filii parentes, maxime fideles, deſeruerint occaſione Dei cultus, hoc juſtum judicantes eſſe, & non potius debitum honorem parentibus reddiderint, ut hoc ipſum in eis venerentur, quod fideles ſunt, anathema ſit.

d. 30. quæcunq. mulier.

17. Quæcunque mulier religioni judicans convenire comam ſibi amputaverit, quam Deus ad velamen ejus, & ad memoriam ſubjectionis illi dedit, tanquam reſolvens jus ſubjectionis, anathema ſit.

d. 30. Si quis tanquam hoc.

18. Si quis, tanquam hoc continentiæ convenire judicans, die Dominico jejunaverit, aut in ejuſdem diei contemptum, anathema ſit.

d. 3. Si quis eorum

19. Si quis eorum, qui in propoſito ſunt continentię, præter neceſſitatem corporalem, ſuperbiens, jejunia communia totius Eccleſiæ putaverit contemnenda, perfectam in ſua ſcientia vindicans rationem, anathema ſit.

d. 30. Si quis per ſuperbiam.

20. Si quis per ſuperbiam, tanquam perfectum ſe exiſtimans, conventus, qui per loca, & baſilicas ſanctorum martyrum fiunt, vel accuſaverit, vel etiam oblationes, quæ ibidem celebrantur, ſpernendas eſſe crediderit, memoriaſque Sanctorum contemnendas, anathema ſit.

Et ſubſcripſerunt ſexdecim Epiſcopi.

d. 30. hæc autẽ ſcrip. Synodi concluſio.

Hæc autem ſcripſimus non abſcindentes eos, qui in Eccleſia Dei ſecundum ſcripturas ſanctorum propoſitum continentiæ eligunt, ſed eos, qui ſuſcipiunt habitum ejus, & in ſuperbiam efferuntur adverſus eos, qui ſimplicius vivunt. Sed & hos condemnamus, qui ſe extollunt adverſus ſcripturas, & Eccleſiaſticos canones, & nova introducunt præcepta. Nos autem & virginitatem cum humilitate admiramur, & continentiam cum caſtitate, & religione, Deo acceptiſſimam dicimus, & renunciationem ſęcularium negotiorum, atque actuum, cum humilitate approbando laudamus, & nuptiarum vinculum, quod ſecundum caſtitatem ſecum perdurat, honoramus, & divites cum juſtitia, & operibus bonis non abjicimus, & parſimoniam cum veſte humili non reprobamus, ſicut

d. 41. Parſimoniam tam.

etiam ornatum, præter corporis diligentiam, infucatum laudamus. Diſſolutos autem, & fractos in veſtibus inceſſus non recipimus, & domos Dei honoramus, & conventus, qui in his fiunt, tanquam ſanctos, & utiles recipimus, pietatem in privatis domibus non includentes, omnem locum in nomine Dei ædificatum honoramus, & congregationem in Eccleſia factam ad utilitatem communem recipimus, & bona opera, quę juxta vires in fratres pauperes exercentur, ſecundum Eccleſiaſticas traditiones beatificamus, & omnia, quæ conveniunt traditionibus Apoſtolicis, & ſanctarum ſcripturarum præceptis, in Eccleſia fieri exoptamus.

Synodica Concilii Gangrenſis cum quibuſdam notis Joannis Quintini Juris Doctoris.

DOminis reverendiſſimis in Armenia collegis, & comminiſtris, Euſebius, Ælianus, Eugenius, Olympius, Bithynicus, Gregorius, Philetus, Pappus, Eulalius, Hypatius, Proæreſius, Baſilius, Baſus, qui convenerunt in Gangran ad ſanctam Synodum, in Domino gaudium, & ſalutem.

In Epiſcoporum numero cum Græcis latina diſcrepant exemplaria. Zonaras nullos omnino nominat hic Epiſcopos: nec habet hanc Epiſtolam. Tredecim conveniſſe dicuntur hic ex Hilariano Codice. Tres ab interpretibus Latinis adduntur, Oſius Cordubenſis, Heraclius, & Baſſianus. Unde Gratianus poſt Iſidorum recenſens Topica, ſive Localia quædam concilia ſcribit. Tertia eſt Synodi Gangrenſis annotatio, quæ poſt Nicænam legitur fuiſſe. In qua Patres ſexdecim ſtatuerunt canones viginti. Annotatio (quod obiter admoneam) peculiare Juriſconſultorum vocabulum ſignificat Principis, ac Superiorum de noxio, vel reo quopiam, ſeu de re quavis alia decretum. Sic ab Iſidoro capitur hic.

Can. Prima Annotatio. 16. diſt. Annota. L. 4. ex ſapiens in tit. ff. de requir. reis.

Porro Oſius in aſſerenda Catholica vehementiſſimus: quum novationes Euſtathianiſtarum per Cappadociam, & univerſam Galatiam, Armeniamque percrebuiſſent, e Bithynia, ubi degebat adhuc, illo convolavit (ut credere par eſt) Conſtantino mandante, qui prius & eundem miſerat Alexandriam, quum ſuboriri cœpiſſent inter Alexandrum Epiſcopum, & impiiſſimum Arrium diſſenſiones, ad eas ſedandas, annis aliquot ante Nicænum conventum. Qui autem primus hoc loco nominatur Euſebius, puto, quod fuerit ille Cæſarienſis Euſebius, vere profecto πολυίστωρ inter Chriſtianos omnes appellandus, Conſtantino ſimiliter chariſſimus, atque familiariſſimus.

Oſius Cordubenſis.

Euſebius Cæſarienſis.

In hujus Epiſtolæ perantiqua ſane inſcriptione duo conſideremus. 1. honorificas Epiſcoporum tunc temporis appellationes. Domini jam ſalutabantur. Honoris magni vocabulum eſt Dominus. Etiam priſcis Latinis uſitatiſſimum, ad excellentiam pertinens, quam quis præ cæteris habet. Neque ſolummodo Κύριοι, ſive Domini vocitantur Epiſcopi, additur & epithetum glorioſum, τιμιώτατοι. Id eſt, Præſtantiſſimi, Honoratiſſimi, Reverendiſſimi.

Epiſcopi vocitantur Domini reverendiſſimi.

Deſinant igitur Gnoſtici noſtris in Presbyteris hoſce veteres titulos calumniari. Non minus claros invenies in Nazianzeni, Baſilii, Hieronymi, Auguſtini litteris, quas æqualibus, & ſynepiſcopis ipſi ſcribebant.

Gnoſtici (quo maledicendi cacoethe laborant) quum Dominationem, vel Sanctitatem, vel quid ejuſmodi legunt in ſalutationibus, aut allocutionibus noſtris, Adulatores nos protinus, qui falſis iſtis honoribus homines captemus, alte vociferantur. Atqui nullus unquam vel ipſi Pontifici ſummo ſic aſſentatus eſt, ut infelices fugitivi ſuis receptatoribus adulantur. Illuſtriſſimos Senatores appellant (non dico Bubulcos, aut Aratores, quod alienum a dignitate minus forte eſt) ſed obſcuriſſimos e fęce plebis homines, Venalitios, Κυρίους, mediis in officinis (quæ nihil unquam proferre poſſunt ingenuum) natos, & altos.

Clariſſi-

Clariſſimumque Senatum vocant Hominum, mercatu- A ris, uſuris, tabernis, propolis, pleonexiis, rem ſibi miſere quærentium, quorum jam ſe non nomine, ſed numine tutos prædicantes deprædicant. Quid hoc eſt, ſi blandiri non eſt? Et iis blandiri, quos nec alloquio dignaretur honeſtior paulo civitatis liberæ civis.

Aliud in ſæculo, & aliud in Domino gaudere. Ad Phil. 3. & 4.

Secundo, mihi diligenter animadverte Salutationem in Domino *gaudium, & ſalutem*. Laertius in Platone ſcribit Cleonem quemdam ſuis Epiſtolis præponere ſolitum duntaxat Χαίρειν, ideſt Gaudere, Lætari, voluptatem capere. Chriſtianis apta certe ſalutatio non eſt: niſi (quod hic) addatur, *in Domino*. Sic enim Paulus ad Philippenſes ſcribit, *Gaudete in Domino*. Rurſus, *Gaudete in Domino ſemper*, & *iterum dico, Gaudete*. Luctus occupare ſolet alterius cujuſvis extrema gaudii, Proverb. 14. Hæc de ſalutatione. B Sequitur Epiſtola, quam per cola, commataque ſua ſingula legemus.

QUoniam congregata Sanctiſſima Synodus Epiſcoporum in Eccleſiam Gangrenſem propter Eccleſiaſtica negotia quædam neceſſaria: Pariter ut inquireretur in ſectatores Euſtathii, deprehendit multa nefarie, contraque leges ab iis ipſis Euſtathii ſectatoribus acta: neceſſario decrevit, & ſtudioſe curavit omnia palam facere ad abrogationem, ſublationemque male, & improbe ab eo factorum.

Concilia ob omniū concordiā congregari debens. In fine c. 13. de hæres. in antiq.

Cauſam videmus hic omnium Synodorum, ſcilicet ob urgentes Eccleſiæ neceſſitates: utque proſpiciatur his, quibus indiget, & opus habet Eccleſia, vocant *Eccleſiaſtica negotia*. Potiſſimum, ne diu latitent hæretici, quorum quidem mos iſte perpetuus eſt, atque fuit, ut ore clanculum ſibilantes, dogmata ſua, tanquam ſerpentes venena, diffundant. Quod enim ſibi invicem ganniunt in aurem, ſuper tecta (niſi forte phygadeuteriorum ſuorum tecta) prædicare non audent. Epiſcoporum vero munus eſt, ex adverſo publice, ac ſæpe congregari, caute omnia rimari, noxia prævidere, populoque manifeſta facere: ne ſimplices oves iſtis intricentur diaboli laqueis, mel quidem præ ſe ferentibus, ſed mortem mox ferentibus. O ſanctam, divinamque Lateranenſium Patrum legem! quæ jubet ab Epiſcopali officio deponi Epiſcopum, qui de ſua Diœceſi negligit, aut non valet ſuis concionibus, moribus, & crebris viſitationibus expurgare pravitatis Hæreticæ fermentum! Subſtituique mandat alium, qui velit, ac poſſit hoc præſtare. Sanctæ Jeſu crucifixi (ſcilicet, Eccleſiam) cathedræ Theologis nunc illuſtrarentur, quæ neſcio quibus regalibus, & aulicis Diotrephis obſcurantur.

Diſt. 19. in prin. Can. 1.

Hic refricabo, Hæreſes tam multas, aliaſque ſuper alias quotidie novitates exoriri, quia ſimul convenire Provinciarum deſierint Epiſcopi. Proh dolor! Qui nunc, & qui (Bone Jeſu) convenire poſſunt? Ergo Tu, Domine, Tu judica cauſam tuam.

Hic mihi præterea diligenter obſerva, qui juſti, legitimique ſint aſſeſſores, judices, & præſides Conciliorum. In antiquis illis, primariiſque Synodis Epiſcopos, Chorepiſcopos, Archimandritas (animarum, videlicet, in populo curatores inſtitutos) vel eorum legatos, ſolos interfuiſſe, præfuiſſeque legimus, atque ſententiam dixiſſe. Hiſtoriam vide Conſtantini, Valentiniani, Theodoſii, multorumque non minus pietate, quam potentia magnorum quondam regum. Videbis iſtorum quidem litteris pariter, & impenſis, evocatos Orientis, & Occidentis Epiſcopos ob Eccleſiarum diſſenſiones in unum ſæpe coiviſſe. Conventibus illis ipſos interfuiſſe, cum Sacerdotibus una quoque ſediſſe: controverſiarum vero de fide judices illos non invenies unquam fuiſſe. Fidei jubebant fieri diſquiſitionem, non a Stratiotis, ſed ab ipſis congregatis Epiſcopis. Ad quam rem, quia vocantibus, & quippiam decernentibus Orthodoxis, Heterodoxi non paruiſſent (ut modo non parent) Epiſcopis, gladium geſtantes aderant, ſi qua foret opus. Non ipſi decreta fidei ponebant, ſed ab Epiſcoporum conſeſſu poſita defendebant, ab omnibus obſervari curabant. Hæreticos contradicentes duriſſime puniebant: quod unicum, propriumque regum eſt officium. Theodoritus de Synodo illa magna ſcribens, quæ Conſtant. Mag. ſumptibus, & cura convenerat Nicæam, refert, dum primi conſediſſent Epiſcopi, cum paucis omnium poſtremum introgreſſum fuiſſe Conſtantinum: Qui throno parvo poſito, in medio ſedit, ab Epiſcopis poſtulans hoc ſibi concedi. Rem longe copioſius, & elegantius enarrat Euſebius paulo poſt initium libri tertii de vita Conſtantini, quo ex loco ſua Theodoritus decerpſit. Idem probat exemplo Martiani Imperatoris in Concilio Chalcedon. in ſexto conſeſſu.

Canon Principes, & ſeq. 23. quæſt. 5. L. Quoniā venerabiliæ de Epiſcopo & cler. L. Quicumque de hæres. Can.

Cap. 7. l. 1.

Paucis oſtendiſſe ſufficiat, qui ſoli poſſint Eccleſiæ Concilia celebrare. Supereſt, ut dicamus, quiſnam fuerit Euſtathius, cujus cauſa Patres Gangram convenerunt. Socrates, qui poſt Euſebium, & Ruffinum commode proſequutus eſt Eccleſiaſticam hiſtoriam, de Euſtathio Sebaſtiæ Epiſcopo, antea Monacho, quem poſtea Synodus Gangrenſis, ob innovatos veteris Eccleſiæ ritus, novaſque ceremonias introductas, damnavit, ampliſſime ſcribit in cap. 43. lib. 2. & in cap. 11. lib. 4. Sozomenus etiam in cap. 14. libri ſui tertii. Deinde (ſicut ajunt) a prædictis miſſam pilam more claudi tenens Nicephorus Calliſtus eadem de eodem C refert Euſtathio in cap. 16. & in fine, cap. 45. lib. 9. Si quid hic deſideras, illinc petito.

Euſtathius, & Aerius, qui cauſam dedere Synodo Gangrenſ.

Euſtathius habuit Eulalium Patrem, Epiſcopum Cæſareæ Cappadocum, beatiſſimi Hermogenis ſucceſſorem; qui quidem Hermogenes Euſtathium delegerat in Presbyterum: ſed Pater ipſe poſtea filium dejecit ab Eccleſia, propterea quod veſtem Presbyteris inſolitam, nec ordini congruentem geſtaret. Inde converſus Euſtathius ad Monachiſmum fertur ille primus apud Armenios, & Paphlagonas, & in Ponti montibus Author fuiſſe monaſticæ, ac ſolitariæ vitæ degendæ. Suis autem Sectatoribus privatis habitus novos præcepit: a communi diſcretum victum, nec aſſueta jejunia mandavit: precationes, & cantilenas inauditas in Eccleſia præſcripſit: quin & domi quemque ſuæ jubebat orare, Synaxes, & conventus in pu- D blica templa negligens, & alia, quæ ſtatim ſingula proferemus. Hoc in inſtituto Monachico ſic ille claruit, & alios excelluit, ut Monachorum dux optimus haberetur. Cui magni Baſilii perutilem ſane, & perquam neceſſarium Monachis omnibus ΑΣΚΗΤΙΚῸΝ librum nonnulli tribuerunt. Hos tamen abſurde fuiſſe deceptos nemo dubitat, qui Baſilium legerit. Eccleſiaſticos enim conventus, & antiquorum traditiones ille nullibi contempſit: ubique toto ſtudio defendit. Ab ipſo Baſilio, quis fuerit hic nefarius hæreticus, deſcribitur, iſque damnatur in Epiſtola 74. Sed quia Cappadox erat Baſilius, amator ſolitariæ, ſeu Monaſticæ vitæ maximus: qui Cæſareæ quoque E Cappadociæ ſacris Eccleſiæ rebus præfuit Epiſcopus, in qua pridem vixerat, & ordinatus fuerat Euſtathius, hinc arrepta pertinaces Euſtathii ſectatores occaſione, pulcherrimum illud Baſilii ſcriptum non erubuerunt in teterrimum nebulonem tranſcribere, quo perſuaderent ipſum culpa vacaſſe, neque juſte damnatum fuiſſe. Sed ad id, quod cœperam. Nec enim modo dicta conveniunt huc, attamen dicenda fuere: nequis cum Gnoſticis illa contemnat inſtituta monaſtica, velut ab hæretico ſcripta: quibus Eccleſiæ nihil eſt conducibilius. Utinam præ manibus illas veteres pro novis neſcio qualibus regulis aſſidue nunc haberemus. Ad Euſtathium Monachum, de quo fama tam celebris erat in montibus illis Ponticis, ac tantus de Sanctitate, Politejaque vitæ ſuæ rumor increbuerat,

Baſilii Aſcetica.

ut Presbyteris, & vicinis Epiſcopis hypocriſi tali deceptis apparuerit dignus, qui vacanti Sebaſtianenſi præficeretur Eccleſiæ. Delectus utcumque ſuorum Monachorum factione, ſic fuit Epiſcopus Sebaſtius in Armenia.

Sebaſtiæ factus Epiſcopus Euſtathius, quas in angulis pravas, & a Canone diſcrepantes opiniones privatim ſuis Monachis inſuſurrarat, pro concione palam prædicare cœpit: Nec in Eccleſiam recipiendos eſſe dicebat aliter viventes, ac ſe gerentes, quam docebat. Homo non tam facundus, quam ſermone vehemens, innumeram multitudinem pelliciebat in ſuam ſententiam. Qua re Patres exciti, ſe protinus Gangram contulerunt; anathemate rebellem dogmatiſten cum diſcipulis damnarunt, ordineque rurſus, & Epiſcopatu moverunt. Epiphanius ſcribens in Hæreſim ſeptuageſimam quintam, Tomo primo libri tertii, tradit & hunc Arrii dogma tenuiſſe pertinaciſſime: quem (ſicut ait) nec etiam tribulationes perſequutionum correxerunt. Quibus ille preſſus, ſuas ſubinde impietates abjurare ſe ſimulabat, & ſanæ fidei conſentire, ut in Antigrapho fidei per Baſilium prædicatæ patet: cui ſubſcripſerat is Euſtathius: Hoc annectitur Epiſtolæ 78. Semel hoc Romæ fecit apud Liberium Papam, quo confugerat poſt hanc Synodum, ſub annum Chriſti 350. per quem fuit etiam reſtitutus. Mox tamen ac evaſerat, in cœno ſolito volutabatur, apud Sozomenum cap. 24. libri quarti. Vide quoque Baſilium, qui dicit & hunc Alexandriæ ab Arrio doctum fuiſſe, connumeratumque in germaniſſimis, & ſelectiſſimis Arrii diſcipulis, Macedonii quoque Spiritum Sanctum negantis eſſe Deum blaſphemia fuit etiam notatus, Pneumatomachis patrocinans, ut ait Baſilius Magnus. Ita Suidas: Euſtachius Sebaſtianus Macedonicæ ſuperſtitionis, cœpit cum Baſilio Ancyrano, ipſius urbis Epiſcopo. Similiter Euſtathium cum Macedonio ſenſiſſe ſcribit etiam Socrates cap. 45. lib. 2. Nicephorus in cap. 47. dicti lib. 9. qui poſt Suidam, & Epiphanium, meminit etiam Baſilii Ancyrani Epiſcopi, jam dicto cap. 45. Tale nihil objicit ei Synodus, nec ejus ſectatoribus; quos tamen, ut hic vides, vehementer exagitat. Sed quia jam diu pluſquam damnati fuerant errores illi, dumtaxat ipſorum novitates inſectatur. Hæc de Euſtathio.

Euſtathius fidem abnegat hæreſim.

Aerius,

Inter Euſtathii præcipuos aſſeclas, primoſque ſodales, inſignis unus extitit, Aerius nominatus. Ex quo nomen hæreſeos Aerianæ. De qua nunc indicato loco ſcribit Epiphanius. Fuit Ærius Monachus pariter Armenius, Euſtathii in Monachatu ſocius. Ἀποτακτικοὶ uterque. Sic eos vocabant, qui communibus Eccleſiæ legibus, & Canonibus non contenti, ſingulare quoddam converſationis, & vitæ genus ſibi deligebant, ab aliorum ſolito more diverſum, quaſi diceres, a cæterorum diſcretos, & ſelectos ordine, Victum, Veſtitum, Feſtivitates, Orationes, aſſuetos in Eccleſiam conventus, breviter, antiquas omnes Eccleſiæ ceremonias innovabant. Sic inſignes haberi prodigioſa quadam rituum novitate volebant. Euſtathius, & Ærius, tales erant. In quos demum Synodus Gangrenſis convenit poſt Nicænam. Quæ ſolius tamen meminit Euſtathii, eo quod Epiſcopus erat, & Ærium Synaſceten ſuum ordinaverat in Presbyterum, quem Ptochotrophio præfecerat. Ægre tamen ferens Ærius in Epiſcopatu prælatum ſibi fuiſſe ſymmonachum ſuum Euſtathium, diu ſuam non diſſimulavit æmulationem. Seceſſit enim, jam plane de ſocio factus inimicus, ab eo: ſed in Eccleſia calumnia perſeveravit: Impietatis tamen ſuæ primæ dogmati addens aliquid, aut detrahens, quod Euſtathii doctrinæ diſſentiret. Auditor Chriſtiane; Mos fuit, & eſt Hæreticorum perpetuus, ut una de re, communis & una nunquam ſit, aut fuerit his omnibus ſententia. Sola ſunt in maledicentia, & Catholicorum detractione concordes. Ærius in multam ſenectutem pervenit. Adhuc enim ſuperſtes erat in vita, cum ſcriberet Epiphanius adverſus hæreſes, anno Chriſti circiter 376. Euſtathius jam tunc obierat, ut ex eodem conjicere licet Epiphanio. Qui cum meminerit utriuſque, de Concilio Gangrenſi miror hominem tacuiſſe, Synodumque de Ærio. Puto, quod hic nondum famoſus erat. Ex Euſtathii ſectatorum nomine ſatis intelligitur.

Apotactici,

Hæretici ſunt in ſtatu ſuo ab Eccleſia concordes; in perfidia ſua diſcordes.

Quis fuerit Euſtathius, & qui ſequaces, videmus. Jam novas, atque damnabiles inſpiciamus turbas, quas in Eccleſia ſuſcitarunt illi; ſingulas ſingulis ſubſequentibus decretis damnatas.

NAm ex eo, quod illi nuptias damnarent, & docerent, quod nullus eorum, qui ſunt in conjugio, habet in Deo ſpem, ſeductæ mulieres multæ ſuis ſubditæ maritis, ab ipſis maritis diſceſſerunt, & a propriis uxoribus Viri. Sed hoc interim medio, dum continere non valent, adulterium commiſerunt: Eaque de cauſa diffamati ſunt, & probris inſimulati.

Error de nuptiarum calumniatoribus, & disjungendis conjugibus in 1. Synodi Canone, & in 14. damnatur, erroriſque prædicator Euſtathius, qui facile multas in illa regione ſectatrices, ac diſcipulas invenerat. Ibi namque, viciniſque locis, Amazonum (quæ matrimonium pro ſervitute ducebant, & maritorum, non aliorum tamen virorum, coitum vitabant) olim ſedes fuerat, ad amnem Thermodoontem, in ora Cappadociæ.

Tu quoque videas hic epithetum conjugatæ mulieris: ὕπανδρος γυνὴ vocatur: quod ad Rom. cap. 7. ad verbum tranſtulit interpres antiquus, *Quæ ſub viro eſt mulier*. Sic in Proverbiorum cap. 6. verſum legimus licet. *Qui ingreditur ad mulierem proximi ſui, non erit mundus*. Itaque mulier ſub viro, vel hypandros, eſt mulier nupta, ſive marita.

ὕπανδρος.

COmperiebantur etiam, qui magna contemptione, ac deſpicientia commoti adverſus Eccleſiam, & ea, quæ geruntur in Eccleſia, ſecederent a Dei domibus, & Eccleſia: Et etiam qui clanculum Synaxes, & conciones haberent, diverſaſque doctrinas traderent: & alia facerent adverſus Eccleſias, & adverſus res Eccleſiaſticas.

Græca vox illa (quam reliqui) Synaxis, in aliquot Eccleſiæ Græcæ doctoribus, & Synodis eſt uſitatiſſima, ſæpius hæc in Synodo repetitur. Vix apud alios invenias, Legiſſe certe non memini. Latinus nullus de veteribus utitur, quod equidem ſciam. Conventum ſignificat, & congregationem populi, non quamlibet, aut quolibet illam, ſed in Eccleſiam dumtaxat, & in ſacratum Deo templum (modo fieri poſſet) ad gratiarum actionem, Deique laudem confluentis, & adunati populi. Ex Apologia Athanaſii ad Imperatorem Conſtantium. De quibus convenientibus apud Epiphanium legimus in finem Syntomi Catholicæ fidei, Qui liber eſt ultimus Panarii, Synaxes autem fieri conſtitutum fuit ab Apoſtolis, Quarta (ſubaudias, Hebdomados die) Proſabbato (ideſt Sexta) & Dominica: jejunia ſervari præcipiebantur in duabus primis ad horam uſque nonam, qui nobis eſt meridies. De priſcorum Chriſtianorum Synaxibus, earundemque certis, atque ſtatis diebus habes (quod huc attineat) in Eccleſiaſticæ Socratis hiſtoriæ libro quarto cap. 22.

Synaxis,

Dum vero Paſchæ, Pentecoſtes, ſimiliumque feſtorum dierum, vel martyrum Synaxes agerentur, myſteria quoque corporis, & ſanguinis Dominici tum peragebantur, omneſque tunc de myſteriis participabant. Ubi namque non erat ſacrificium, nec ibi Feſtum quid erat: eo quod omne Feſtum ſacrificio peragi oportebat. Et in multis orbis Eccleſiis obſervabatur,

cur, ut omnes, Hebdomadis cujuſque periodo recurren-A tes, communicarent myſteriis. Præter has ſynaxes ſeſtas, aliæ fiebant abſque ſanguinis, & corporis conſecratione: in quibus ſcripturæ tantum legebantur, & Doctores illas interpretabantur. Has modo vocamus Conciones, atque ſermones. Alia quædam de ſynaxibus huc pertinentia dicentur in Can. ultimo.

INtroducunt etiam peregrinos, & inſolitos habitus ad indumentorum communiter uſitatorum ſublationem.

Seditioſus Euſtathius multis perſuaſerat, cultum B corporis ſæcularem (videlicet quo populus pro ſuo quiſque ſtatu vulgariter uti ſolitus eſſet) illis obſtare, qui ſalutem ſibi propter populi mores quodam ſpeciali ſtudio quærerent. Ideoque veſtium diſtinctionem docebat habendam: ſalutiferas nonnullas, reliquas damnabiles eſſe dicens. In vilibus, ac ſordidis conſtituebat ſanctitatem. Sancto vivendi propoſito dicebat alias impedimentum facere. Semper hinc fucus Religioni maximus factus fuit. Utinam jam non fiat. Dictis nunc in locis damnatur error hypocriticus, de quo prolixius ibi tractabitur. Hieronymi dumtaxat ea de re ſententiam modo proferam, quam Salvinæ de viduitate ſervanda ſcribit. *Hujus maritus Nebridius, juvenis adhuc, obierat, in Cæſaris aula præ cæteris honoratiſſimus*: cujus Eleemoſynas, & Orationes, & aſſidua cum Monachis, & Clericis conſortia cum deſcripſiſſet ille, ſubdit: *Nihil nocuit militanti Paludamentum, & Baltheus, & Apparitorum caterva: quia ſub habitu alterius alteri militabat. Sicut e contrario, nihil aliis prodeſt vile palliolum, fulva tunica, corporis illuvies, &* C *ſimulata paupertas, ſi nominis dignitatem operibus deſtruat.* Hæc Hieronymus. Perpetuo meminerimus, quod Perſonarum non eſt acceptor Deus. Sed in omni propoſito, ſub quacumque veſte, qui timet Deum, & operatur juſtitiam, acceptus eſt illi.

Veſtis neminem ſanctificat, ſed neque damnat.

Tob. 1.

Cap. 5. de Inſtit. in Antiq.

ET Eccleſiaſticas fructuum obventiones, ac oblationes Eccleſiæ donatas olim, ſibi, ſecumque ſentientibus, tanquam Sanctis, diſpertiuntur, atque diſtribuunt.

Hac invidia ſemper Eccleſia laboravit, & vexata fuit ab hæreticis: etiamnum laborat adhuc, & divexatur. Qui nihil habentes, quod immaculatæ Jeſu Sponſæ poſſint objicere, Sandalium (ſi nobis hac uti ſimilitudine permittatis) in ea calumniantur, ideſt, exteriores neſcio quas illius opes reprehendunt, invadunt, in-D volant, & miſerrimis diſcerpunt modis. Nudam videre volunt, ut ejus veſtiantur ſpoliis. Noſtra ſuffodiunt, ut ædificent ſua. Quod eſt proculdubio, cum nefando illo prodere Dominum, propter unguentum effuſum ſuper caput ejus.

Hic interim venit obſervandus impiæ deprædationis, & rapinæ titulus. Euſtathianiſtæ ſibi, tanquam ſanctis, faciunt Eccleſiaſticorum proventuum diſtributiones, atque diviſiones. Iſti ſe ſolos Apoſtolicos eſſe, Sanctos, & Euangelicos exiſtimabant: Ideo ſe tantum dignos prædicabant, qui de fructibus Euangelii viverent. Antiquis Sacerdotibus, & miniſtris, ut indignis, excluſis. Incredibile, planeque diabolicum E genus hominum: qui, niſi quod faciunt, rectum nihil exiſtimant: qui mera ſe pedere thura putant, (Honor ſit auribus) unde miri nihil eſt, ſi, juxta veterem parœmiam, ſuus ſibi crepitus oleat bene. Quicquid ipſi loquuntur, quicquid ſcribunt, quicquid agunt, hoc, ſuggerente, dictante, dirigente Spiritu Dei, dictum, ſcriptum, factum credi volunt: intolerabili blaſphemia non timentes arrogare ſibi, quod habeant Spiritum Dei: quo ſancto Spiritu poſt Apoſtolorum deceſſum (ſi credas dementibus) ad hoc uſq; ſeculum ſuum, Catholica ſemper caruit Eccleſia. Gregalis iſtorum

Hæretici ſibi ſoli Chriſtiani videntur.

(quem tamen a ſe poſtea juſtiſſimo gladio ſegregarunt) non tam late primis ante nos temporibus Dei ſpiritum negavit. Ab annis enim mille ducentis, & ſexaginta dumtaxat Eccleſiam Chriſti, terris dimiſſis, relegavit in Cœlum. Bene habet. Ergo trecentos liberos annos relinquit Spiritui. Vicimus, dummodo velit ejus temporis exempla, Patrumque decreta ſequi. Sed ſcio, quid iſti nebulones ventoſi, quaſi forenſes, e fori formulis reſpondere ſoleant. Hoc recipio, quatenus, & in quantum pro me facit. Ambroſium cites, Hieronymum, vel Auguſtinum, vel quemvis alium de veteribus in illo feliciſſimo, Chriſtique triumphis proximo ſæculo ſcribentibus adducas: Homines fuiſſe reſpondent, qui neſcio quid humanum reſipiunt, quando ſecum non ſapiunt; ac eos deliraſſe dicunt. Auguſtinus non ita de Cypriano, Baſilio, Chryſoſtomo, cæteriſque ſanctis ſcriptoribus ſe præcedentibus exiſtimat: quibus honorem tantum defert, ut eos erraſſe non auſit credere: ſed ſe potius non intelligere dicat. Optime certe præcipiunt, qui cum talibus Gnoſticis diſputare vetant. Litigatores enim rixoſi mihi magis videntur, quam diſputatores. Hic tibi, ſi quid ex Clemente proferas, Anacleto, vel Alexandro, Sacroſanctiſque primæ Pontificibus, aut Conciliis Eccleſiæ, quod illis non conveniat: Mox referent eſſe fictitios Clementes, larvatos Alexandros, Rhapſodias ab indocto Monacho male conſarcinatas, & ab hujuſmodi ſcriptoribus, qui ſpiritum non habuerint: quem audiuſtertius ipſi de Cœlo repente facto ſono poſt Apoſtolos receperunt, & linguis variis loqui cœperunt: Hic non habeo, quod dicere poſſim, auditor Chriſtiane. Niſi quod ſunt illo quondam Patriarcha ſuo Montano Phryge (nam verum negare non decet) hac quidem parte modeſtiores: qui nec in Apoſtolos, ſed in ſe primum, ſuaſque fœminas ſanctum Spiritum deſcendiſſe prædicabat, & ſe Paracletum nominabat.

Hæretici, Patres antiquos ſpernunt.

Can. Ego ſolis 9. diſt.

Non aſſeverabat ſe Dei ſpiritu (quod veriſſime tamen poterat) ſed opinabatur Paulus Corinthiis honeſte, caſteque vivendi præcepta ſcribere, & conſilium dare. *Puto*, inquit, *quod & ego Spiritum Dei habeam*, 1. Corinth. 7. Rurſus ait idem ad Philip. 3. *Fratres, Ego me non arbitror comprehendiſſe*. Gnoſtici contra nudo jam capite proclamant, Omnia ſumus aſſequuti. Scripturas, & occulta Scripturarum tenemus. Ac revelata ſunt nobis omnia. Nos vero, Papiſtæ, Raſi, Babilonis inquilini, Meretricis alumni, potius omnia, quam Chriſtiani, traducimur. Quid hoc eſt? an non eſt criminatorem, & ſuſurronem eſſe in populis? Ac dicere fratri ſuo *Racha*? Sat ſciunt utrumque vetitum. Sed interim, ſoli iſti Chriſtiani, Soli ſancti homines, Eccleſias Chriſti parum Chriſtiane, parumque ſancte ſpoliant, & ſupra quoſcumque Turcas evertunt, & in ſe avertunt. Baſilius Magnus Epiſt. 71. ſcribit hoc eſſe commentum Diaboli, ſuam malignitatem ſub nomine Chriſtiano (quod hoſtes, & Hæretici prætexunt) obtegentis. Ne, dum ſectis, & opinionibus novis, dum bonorum depopulationibus, mulctis, ac decimationibus Eccleſiam Chriſti perſequitur, iſta pro Chriſto pati Eccleſia videatur, cum perſecutores ejus eodem Chriſti nomine cenſeantur.

Levit. 19. Matth. 5.

ET ſervi (*comperiebantur*) a ſuis Dominis abſcedentes: qui propter inuſitatos habitus (*religionem præferentes*) haberent Dominos in contemptu.

Servus a Domino ſuo recedere non det occaſione religionis. Et hominis enim ſervus, & Chriſti libertus, quis unus eſſe poteſt. Anathema docenti contrarium.

ET Mulieres præter ſolitum morem pro veſtimentis muliebribus Virilia ſumpſiſſe (*compertum eſt*) indeque ſe credere iuſtificari,

cari. Sed & multæ per ſpeciem religionis detondent excreſcentem comam muliebrem.

Euſtathii ſectatrices, quæ neſcio quid Amazonium referentes, nolebant eſſe capillatæ, quia revera nolebant videri cuiquam ſubjectæ: Veruntamen ſimplicitatem quamdam, & humilitatem prætexebant. Paſſis enim capillis, aut ſpiris, & antiis capillorum, mulieres efferri, & laſcivire ſolent. Interpres antiquus ita vertit hunc locum. *Pluresque earum, occaſione religionis, tonſuras genuini decoris comas amputaſſe.* Videtur aliud ſequutus exemplar: aut exponere paraphraſi voluit, quid eſſet in mulieris coma Phyſis, aut Phyſa, id autem reprehendit Synodus, quod inde ſe credebant juſtificari.

IN die quoque Dominico Jejunia peragunt, ſanctitatem liberæ diei contemnentes, & in Eccleſiis ordinata jejunia ſpernentes, in hiſque comedentes.

Dies Dominicus eſt dies liber.

Hoc pertinet ad infra poſitos canones 17. & 18. ubi dicetur. Hic modo conſideremus, quod Dies Dominicus vocatur a Patribus ἐλευθέρα ἡμέρα Libera dies. Sabbati quietem obſervabant Judæi, qui dies erat hebdomadæ poſtremus. In eo nihil quicquam facientes operis laborioſi, nec ullo modo ſeſe affligentes. Hanc autem requiem Chriſtiani tranſtulerunt in primum Septimanæ diem, quem vocavere Dominicum: Multaque ſemper cum religione, parique lætitia coluerunt ob memoriam ſalutaris Domini noſtri Jeſu Chriſti reſurrectionis. Omnibus tunc externis ſoluti curis, niſi qua forte proximi charitas, & neceſſitas expoſceret, omni tum labore vacui diem tranſigebant: etiam jejuniis, & piacularibus quibuſcumque pœnis interdictis. Illud ſubinde Vatis divini carmen decantantes. *Hac dies, quam fecit Dominus: exultemus, & lætemur in ea:* Semper Eccleſia Dominicas omnes lætas, & delicatas egit: non tamen ventris deliciis vacans. In dicto can. 18. Dominicus itaque dies eſt Dies liber, ideſt vacuus, expers, & ſolutus ab opere quocumque negocioſo: qui nulla re moleſta, nulla re fatigante corpus eſt implicatus (apud Senecam, principio Thyeſtæ ſic exponunt) Liberum dedimus diem.

Meminerimus tamen, Auditores Chriſtiani, quòd in iſto Libero die pariter animus a cupiditatibus, a delictis, ab omni perturbatione debet eſſe liber ſic, ut requiem corporalem referamus ad Spiritualem: Noſtrumque novum hoc Sabbatum ſit requies ſancta Domino. Liberi noſtri, feſtique dies alioqui diſtare non videbuntur a neſcio quibus gentium Liberalibus, & Hilaribus.

ISTorumque nonnulli (*comperiebantur*) qui ſumere carnes, & his veſci deteſtarentur.

Rerum natura nulla noxia, vel mala eſt.

De Hæreſ. tom. 6. can. Quidam ſ. Florian. 24. q. 3. tom. 1.

Can. Ill. qui, 6. q. 1.

Si qua fuit Hæreſis unquam, quæ poneret os ſuum (ſicuti dicitur) in cœlum (quod omnes quidem faciunt) in primis hæc una fuit, audax, & blaſphema: dicere non veritа, Rerum quarundam ſubſtantiam ſua natura malam, nocivam, abominandam eſſe. Dictum ſane impiiſſimum, cum Malum per naturam creari non poſſit: Nec enim Deus omnium rerum creator optimus eſſe poteſt author Mali: quin, Opere mundi perfecto, vidit ille cuncta, quæcumque fecerat, & erant in ſuo quæque genere ſingula valde bona. Geneſ. c. 1. Quis adeo demens, & inſanus (ait Chryſoſtomus hoc explicans) ut hic os aperire, & his contradicere Dei verbis audeat? Auguſtinus tamen quemdam Florinum ſcribit fuiſſe, qui contrarium aſſeruerit; cujus ſectatores ab eo vocantur Floriniani, poſt Iſidorum Gratianus appellat Florianos. Nullum eſſe naturale malum, nullamque ſubſtantiam per ſe malam, ſed per incongruentiam, ſeu diſconvenientiam differit idem Auguſtinus pluribus in locis, maxime cap. 8. lib. 2. de morib. Manichæorum. Scorpiones, & Serpentes, & id genus venenoſa demon-

A ſtrans non eſſe per ſe mala. Non eſt igitur alicujus carnis natura damnanda. Carnis opera (non caro) ſunt a nobis tantummodo repudianda, Chriſtiani Auditores: Quæ qui perpetrant, regnum Dei non conſequentur, ad Galatas cap. 5.

ET qui nolunt in ædibus conjugatorum facere preces: factaſque deſpiciunt: ac ſæpenumero de oblatis in illis conjugatorum domibus non participant.

Panem per domos invicem frangere ſolebant Chriſtiani. Hoc eſt, Una convivari, & Agapas agere.

Primæ noſtræ religionis mos fuit amoris, & mutuæ charitatis pleniſſimus (quo præcipue ſigno ſuos a cæteris dignoſci Chriſtus voluit) ut in privatorum quorumque domos diſcipuli perquam ſæpe cum fide- B libus aliis convenirent, annunciantes, & docentes Chriſtum per ſingulas domos: Ibique panem tum frangebant, & una cibum ſumebant. In fine cap. 2. & cap. 5. Act. Apoſt. Quibus in locis, Panem frangere Chryſoſtomus interpretatur, Alimentum cum jejunio & auctoritate ſumere. Sic etiam legimus in Oecumenio. Hoc autem, Frangentes panem, dicit, ut frugalem, & inelaboratum oſtenderet ipſorum victum. Frangentes vero panem, ſumebant alimoniam, non autem delitias. Hoc ſenſu, Paulus in navi dicitur fregiſſe panem, & manducaſſe, Act. 27. Eſt ubi tamen Fractio panis accipitur pro Sacrato pane, & Euchariſtiæ participatione, jam dicto cap. 2. & 1. ad Corinth. 10. quod exponebamus in can. Apoſt. 3. Mos vero domeſticatim conveniendi, paniſque frangendi, hoc eſt, C ſimul epulandi cum exultatione, & ſimplicitate cordis, apud veteres diutiſſime perduravit, ut hinc, & ex hiſtoriis aliis perquam multis Eccleſiaſticis apparet. Quem tollere volens Euſtathius, & conjugibus nolens communicare, a patribus excommunicatur. Undecimi canonis eſt argumentum.

ET qui Presbyteros conjugatos contemnunt, eorumdemque Liturgias non attrectant.

Sacerdos, & Maritus aliquis unus eſſe poteſt. Nec enim Matrimonium repugnat Sacerdotio. Marci c. 1. Act. Apoſt. 21. Diſt. 26.

Neſcio plane quid iſti mentis habuerint: quove ore errorem ſuum defendere potuerint, exiſtimantes ob initas aliquando nuptias ab altaris obeundo poſtea miniſterio ſemel dumtaxat maritum perpetuo repelli de- D bere. Petri ſocrus apud Marcum, & apud Lucam Philippi filiæ redarguunt eos. Cum dixit Apoſtolus, *Oportet Epiſcopum unius uxoris eſſe virum*, dixiſſe mihi videtur, ſi maritus aliquis eo virtutis devenerit, ut idoneus ſit, cui Presbyterii manus imponatur, & Eccleſia fuerit eo neceſſitatis adacta, ut aſſumere talem cogatur, aſſumi recte poteſt. Nec enim, ſi non ipſa diſſentiat, uxor (ſola Nuptialis, puta, copula) Viri Chirotoniæ obſtat, quod Apoſt. can. 6. declarabam, Synodi præſentis canon quartus huc pertinet.

Liturgia.

Λειτουργίας vertit antiquus interpres in Oblationes, & quandoque in Sacramenta, & in Sacrificia. Neque non bene, quod ſæpius annotavi. Sed ubique vocem græcam relinquere malo. Sacrificium, Miſſa (quæ vulgo dicitur) Sacerdotium, Sacerdotale munus, Of- E ficium, quodcumque Sacerdotis in Eccleſia miniſterium vocatur Liturgia.

ET qui Martyrum ſynaxes, & eo convenientes, atq; ſacrificantes reprehendunt.

A librariis locum mutilatum fuiſſe judicavi ex vetere interprete, qui ſic tranſtulit.

Loca Sanctorum Martyrum, vel Baſilicas contemnere: & omnes, qui illuc conveniunt, & Sacramenta conficiunt, reprehendere.

Librarii feſtinantes in prælo ſuo primam clauſulam reliquere: quam de poſtremo Synodi Canone ſumptam

ptam repoſui. Non eſt ad manum codex Hilarianus manu ſcriptus, unde fortaſſis incuria librariorum reſtitui poſſet. Editio Pariſienſis anno 1540. corrupta eſt.

ET qui divites etiam condemnant, tanquam ſpem non habentes apud Deum, niſi ſuis omnibus poſſeſſionibus, & facultatibus cedant.

Marc. 10. Luc. 18. Matth. 7. Luc. 13.

Divites in Euangelio comparantur Camelis. Hoc animal eſt tuberibus, & colli proceritate longum, tortuoſum, vaſtum: quod itinere ſpatioſo, lateque patenti ſolummodo poteſt agi. Cœleſtis autem regni porta dicitur eſſe perangusta: & via, qua tenditur illuc, eſt arctiſſima. Divitiis igitur onuſti, pecuniis diſtenti, poſſeſſionibus tuberoſi, pingues terræ (Cameli, videlicet, Euangelici) per anguſtam regni viam non poſſunt ingredi, nec intrare per arctam portam. Quod ſi contendant (ſicuti contendere jubemur omnes) hoc demum facere valebunt, quum ſarcinas, ac tubera pecuniarum depoſuerint.

Bonæ quidē ſūt divitiæ, ſed periculoſæ. Bona quoq; paupertas, ſed etiam periculoſa. Propterea neq; divitias, neque paupertatē dederis mihi, Domine. Prov. 30.

Euſtachius reipſa præſtari volebat, & eſſe neceſſarium dicebat, ut ſe prædiis, pecuniis, facultatibus ſuis, & omnibus omnino terrenis bonis abdicaret, quicumque ſyncere Chriſtianus eſſe deſideraret. Nec alios, quam ſic nudatos, & ſpoliatos, in ſuam Synodiam recipiebat, aſſeverans malas, pernicioſas, noxias, abominabiles eſſe Divitias. Si periculoſas, fallaces, inſidioſas, aliud agentes, & aliud pollicentes, denique ſi ſpinas appellaſſet, quæ bonum ſemen ſuffocare ſoleant, nemo contradicere potuiſſet. Dicenti vero Divitias natura malas, Anathema. Dicenti Divitias obeſſe religioni, Anathema. Non enim res ipſa, ſed avaritia, cupiditas, utentium voluntas reddit aurum malum. Nec divitias habere, ſed divitiis uti male, & in divitiis confidere malum eſt. Quum dixit Dominus, *Facilius eſt Camelum per foramen acus tranſire, quam Divitem intrare in regnum cælorum*, difficultatem rei propoſuit, non impoſſibilitatem.

Super hujus Hæreſeos damnatione Patres hic legem non edidere ſpecialem. Fuiſſe tamen damnatam cognoſcimus ex Anacephaleoſi Concilii, in verſu, *Et Divitias*. Condemnatur etiam ſatis ex decretis in Canonibus 7. 8. 12. Cuperem nos habere Clementis Alexandrini præceptoris Origenis librum, quem memorat Hieronymus de ſcriptoribus Eccleſiaſticis agens, inſcriptum, *Quiſnam dives ſalvetur*. Expedita quæſtio foret. Hieronymus breviter explicavit ad Salvinam, citata ſuperius Epiſtola. *Nec opes obſunt Diviti*, ait, *ſi eis bene utatur. Nec egeſtas facit paupertatem commendabiliorem, ſi inter ſordes, & inopiam non caveat peccata.*

ET alia multa, quæ nemo numerare poſſit (*Euſtathii ſectatores facere, docereque deprehendebantur*) Unus enim quiſque iſtorum, poſteaquam receſſit ab Eccleſiaſtico Canone, tamquam proprias, atque privatas leges inſtituit, nec enim communis ipſorum ſententia. Nec unus animus poſtmodum fuit: Sed unuſquiſque, quod intra ſe cogitaſſet, hoc addidit in Eccleſiæ calumniam, & ipſius injuriam.

Quantum malum ſit hæreſis, uno verbo Patres Gangrenſes explicant, cum numerari non poſſe aſſeritur mala omnia, quæ ab ea promanent; una enim hæreſis mox aliam trahit, catenati quippe ſunt errores, & juncta mutuo vitia.

Liber extat Auguſtini De Paſtoribus in 17. capita diviſus. In 8. cap. refert ille Paſtor vere ſanctus, & exponit verbum Domini. Ezech. 34. *Erraverunt oves meæ* (dicit Dominus) *in cunctis montibus, & in univerſo colle excelſo*, ideſt in Hæreticis, quos illæ ſequuntur. Donati nempe ſuperbia, Mons eſt. Parmeniani, Collis eſt excelſus. In montibus autem, & collibus iſtis, quos terrenus tumor, & ſuperbia ſæculi extulit, & erroris novi Authores effecit, errantes oves, dum paſcua quærunt, in omnem terræ faciem diſperſæ ſunt. Ideſt Hæreticos ubique reperiunt, ad quos deflectant. In terra nunquam defuerunt Hæretici, nuſquamque deſunt, aut defuturi ſunt. Sed hic alii, & ibi ſunt alii. Diverſis in locis diverſi. Quos tamen omnes, ubicumque terrarum degant, una mater ſuperbia genuit: ut una mater noſtra Catholica Fideles, & Chriſtianos orbe toto diffuſos generavit. Non ergo mirum, ſi ſuperbia diſſenſionem parit: ut Charitas Unionem. In aſſerendis Hæreticorum diſcordiis concordantem Patribus Auguſtinum vides. Quod nec ipſi negant, anticategoriis, & mutuis recriminationibus alter alterius vitam ſuam pernicioſiſſimam prodentes: ubi Magos ſe invicem, & Simones Magos, & Cacodæmones Furiis agitatos, Sabellianos, Manichæos, Anabaptiſtas, Horribiles blaſphemos, Execrabiles beſtias, Horrenda denique monſtra ſe vocitant.

Tom. 9. Oves errātes in montibus, quæ ſequuntur Hæreticos.

Hæreſis Hydra vere eſt & ποικίλος, & πολυκέφαλος, ideſt, varia, ſibi non conſtans, nec uno capite contenta. Legimus in Eccleſiaſticis Hiſtoriis olim, quod & hodie comprobamus. Ex una, vixdum quinquagenaria, quot eruperint Echidnæ: concolores quidem, ac ſimiles in impietate, ſed in impietatis genere diſpares, nec unius coloris omnes. Antris, & cavernis diſſident, nec una ſpelunca clauduntur. Sibili quoque diſſoni, ſed in perfidiæ veneno conſonant adverſus Eccleſiam, prout ſequitur.

Hydra.

Hæreticorum diverſi quidem ſunt, atque multiformes errores: una tamen in omnibus eſt, atque ſimilis voluntas. Mendax, & vana, videlicet, *Ut decipiant ipſi de vanitate in idipſum.* Pſalm. 61. Quem locum ſic interpretatur Auguſtinus enarrans octogeſimum Pſalmum. Quamvis, ait, opinionum varietate diſcordent, ſimili tamen vanitate colligantur. In pejus iſti conſentiunt, quamvis a ſe invicem diſſentire videantur. Ideo Samſon caudas vulpium colligavit. Vulpes autem ſignificant inſidioſos, maximeque Hæreticos doloſos, fraudulentos, cavernoſis anfractibus latentes, & decipientes, odore etiam tetro putentes. Hæc inibi Divus Auguſtinus. Poſt quem Patres in Lateranenſi Concilio ſub Innocentio III. Papa 1215. dum per Excommunicationem de vineis, & ſegetibus Eccleſiæ Vulpes iſtas univerſas (quas Hæreticorum nomine generali volunt intelligi, tametſi ſpecialia quædam magiſtrorum ſuorum nomina retineant) expulſas, & longe fugatas volunt, hanc demum ſuæ ſententiæ cauſam reddunt. Facies quidem diverſas habent, ſed caudas adinvicem colligatas. Quia de vanitate conveniunt in idipſum. Concilii cap. 3. Illud vero; De vanitate conveniunt in idipſum, ſic interpretatur Iſidorus in fine cap. 5. libri octavi Etymol. Hæreſes, dum inter ſe multis erroribus diviſæ invicem ſibi diſſentiunt, communi tamen nomine adverſus Eccleſiam Dei conſpirant. Ergo voluntas una eſt omnium Hæreticorum, ſcilicet, ut oppugnent, & expugnent Eccleſiæ ſimplicitatem. Sed oppugnantium machina non una. Regum tertius, & quartus liber, a Roboam filio Salomonis, & ab Hieroboam filio Nabeth, duorum regnorum, Judæ, & Iſraelis hiſtoriam deſcribit: Illam quidem ſimplicibus, & nudis verbis: quorum tamen abſtruſior ſenſus Hieronymo deſignat Hæreticorum bella contra Eccleſiam. Quibus bellis ut plurimum ſuæ præfuerunt, ut etiam præſunt, Jezabeles, & Athaliæ. Nam quæ fuit Hæreſis unquam ſine fœmina vel duce, vel perpetua comite?

Etſi de opinionū varietate in diverſū eant, de vanitate tamen unū ſunt Hæretici. Opinio diverſa eſt, Vanitas una. Vulpes. Tom. 8.

Cap. 13. & 15. de Hæres. In antiq. can. quidem autē Hæret. in fin. 24. q. 3.

Hieronym. ad Paulinū in præfatione Bibliorū. Tom. 3.

QUapropter hæc Sancta Synodus in Gangris habita eſt, ac celebrata; ut eos condemnaret, ſuiſque regulis definiret ipſos foris, & extra Eccleſiam eſſe.

Hære-

Hæreticos intelligi vulpium nomine bis oſtendimus in ſuperiore loco propter aſtutias, & occultas ipſorum nequitias, quibus homines parum firmos invertere, vagos, & voluptarios, tam facile, quam facile Uulpes pirum comeſt (ut eſt in Proverbio) decipere ſolent. Ab his autem circumventos, atque ſupplantatos Hieronymus intelligit eorum nomine, de quibus in Pſalm. 92. canitur, *Partes Vulpium erunt*: Ideſt in ſortem cedent, & in portionem crudelium, pariter & aſtutorum (quæ Vulpis eſt natura) Gnoſticorum, a quibus vorabuntur, & cum quibus in manus gladii, & in inferiora terræ mittentur.

Ezech. 13. & Pſ. 80. Epiſcopis mandavit Dominus, ut iſtiuſmodi Vulpes in foveis ſagaciter inveſtigent, omni cum ſolertia venentur, & capiant. Hieronymus, & Auguſtinus *Capiendæ ſunt Vulpeculæ.* in duobus ante citatis locis ita verbum Salomonis interpretantur. *Capite nobis Vulpeculas, quæ demoliuntur vineas*, Cant. 2. Divus Bernardus totus eſt in iſtius explicatione dicti, Sermone 65. ſuper Cant. locum vidiſſe juvabit. Ad hanc venationem, capturamque Vulpium Patres Gangras convenerunt: ut hic legitis. Quæ (ſicut initio diximus) una ſingularis, & ſumma eſt Eccleſiaſticorum conventuum cauſa juxta Innocentii tertii monita ſcribentis ad Archiepiſcopum Senonenſem. *Inter ſolicitudines noſtras illa debet eſſe præcipua, ut capiamus Vulpeculas, quæ moliuntur vineam Domini demoliri*. Vulpeculas (ait Hoſtienſis) ideſt, hæreticos, ad modum Vulpecularum latentes, & doloſos.

Videre ſupereſt, quid in deprehenſos Hæreticos ab Eccleſiaſticis, & Catholicis veniat agendum.

QUod ſi mentem mutarint, & Anathematizarint ea ſingulatim, quæ male ſunt ab eis, & perperam dicta, definit ipſos recipiendos. Propterea ſancta Synodus expoſuit unumquodque, quod anathematizantes admitti debent.

Cap. 10. de purg. can. Qua ratione poſſit hæreticus ad Eccleſiam revertens ab Eccleſia recipi. Tom. 1.

Quonam modo reſipiſcentes, ad Eccleſiamque redire volentes Hæretici debeant ab Eccleſiæ præſidibus admitti, Patres hic decernunt.

Divus Athanaſius ſcribens Antiochenſibus tradit aperte conditiones, quibus a conventu Catholicorum pax iniri poſſit, & concordia ſanciri cum ſeditioſis Hæreticis, a ſcelerata ſua factione reſilire volentibus, & pacifice cum fratribus, qui permanſerunt in veteris Eccleſiæ communione, deinceps agere deſiderantibus. *Vos tanquam pii Patres*, ait, *iſtos benigne recipite: Nec amplius quid ab eis exigite, quam ut omnem deteſtentur, & execrentur Hæreſim: confiteanturque Sanctorum Patrum in Nicæa fidem catholicam*, videlicet, univerſalis Eccleſiæ fidem. Tales quoque per pœnitentiam redeuntes Hæreticos, ab Eccleſia ſemper fuiſſe receptos, quin eos ad pœnitentiam multa cum ſolicitudine provocandos, Hieronymus exemplis, & canonibus majorum probat in fine dialogi ſupra jam laudati, contra Luciferianos. *Ambroſ.* Ambroſius in Alexandria vir dives, & nobilis, errore Marcionis infectus, ab Origene correctus, & converſus eſt, ab Eccleſiaque receptus. *Tom. 7.* Quin & poſtea fuit Eccleſiæ Diaconus, inſignis gloria Dominicæ confeſſionis, ut atteſtatur Hieronymus de ſcriptoribus Eccleſiaſticis. Agit Euſebius de hoc Ambroſio, cap. 18. & 22. & 36. libri ſexti Hiſt. Auguſtinus idem pariter affirmat adverſus Creſconium, cap. 11. 12. & 16. libri ſecundi, & innumeris alibi locis. In quibus omnibus de bando, ſeu compoſitione pecuniaria nihil ego lego.

In Latinis ea eſt Epiſt. 71. Verumtamen hic eſt diligentiſſime cavendum, ne ſimulanter Hæreſim verbis, & ore duntaxat inficientur, animo, ſenſuque retineant. Et ideo, qui ſe reſipuiſſe dicunt, in primis (quod Baſilius jubet) ſuam pœnitentiam, ſive reſipiſcentiam ſcriptam demonſtrent: Et quod Hæreticos execrantur, ab hiſque ſeparantur, Id au-A tem pro quorumcumque judicum tribunali feciſſe nequaquam ſatis eſt. Ævi tamen præſentis apud judices hypocriſis uſitatiſſima, quæ plane, pleneque perdit Eccleſiam noſtram. Se namque ſimulant impoſtores ad priſtinam veritatem reverti: Non ut pectoris venena deponant, ſed ut ea cæteris adhuc infundant, & interim, conniventibus judicibus, pœnas evadant. Hieronymi verba ſubſcribam, in principio cap. 3. & in fine c. 12 Hieremiæ Prophetæ. *Quotidie cernimus, & rebus probamus, quod ideo Heretici fidei ſimulent veritatem, ut ſimplices quoſque decipiant: & non ipſi convertantur ad fidem, ſed fideles trahant ad infidelitatem*. Longe plus nocet falſus Hæreticus (ait Bernardus) quam manifeſtus Hæreticus.

Diligenter cavendum ne fictos catholicos habemus, quas oper. tet hæretic. cum aliqua de novemur. *Tom. 7.*

B Quare Cyprianus iſtos recipi non vult ante Exomologeſim publicam, ante peractam publice pœnitentiam cum ſatisfactione, ante manum ab Epiſcopo, & univerſo clero in pœnitentiam lapſis impoſitam. *Cap. ad abolendã. de Hæret. in antiq.* Multas hujus argumenti ſcriptas ejus Epiſtolas invenies lib. 3. ep. inter quas lege decimamquintam cum ſequenti, qua duriſſime reprehendit, & exactiſſime vetat, aut ipſis dari, aut pro ipſis offerri Euchariſtiam, ideſt Sanctum Domini corpus. Hæc ſunt Epiſcopi, Martyriſque Dei verba. Præterierunt anni mille quadringenti. Per homines ergo Domini corpus offertur pro aliis: etſi non pro lapſis, aut hæreticis. Sed parergon. *D. cap. 10. de purg. Canon.* Concludamus Auguſtinum ſequuti, quod ſciri non poteſt, an ſanati ſint Hæretici, niſi cum non ſolum ſua dogmata falſa tacuerint, ſed etiam vera, ſuis illis contraria, tanto, quo ſolebant illa falſa, ſtudio defenſarint, Epiſt. 104.

C Item ſcias, auditor Chriſtiane, dum Patres Hæreticum pœnitentem jubent in Synaxim recipi: Hos tamen non voluiſſe, quod Hæreſeos inventor unquam reciperetur ad communionem, quod etiam Deus noluiſſe videtur, Arrium fœda morte prohibens ab Eccleſiæ ſuæ ingreſſu. *Tom. 2.* Athanaſius ad Serapionem ſcribens, hanc hiſtoriam narrat: & cauſam prohibitionis reddit, ne, tali recepto in Eccleſiam, videatur ſimul cum eo & Hæreſis recipi: deindeque impietas pro pietate habeatur. Marcion, dum Romæ pœnitentium publice confeſſus eſſet, haud aliter tamen ad Eccleſiæ pacem receptus eſt, quam ſi cæteros quoque, quos perditioni erudiſſet, Eccleſiæ reſtitueret. Morte præventus conditionem non implevit. Hæc a Tertulliano referuntur in libro de præſcriptionibus adverſus Hæreticos. Eleutheri benedicti Pontificatu (tam reverenter Papæ de-D functi meminit) & Antoninorum principatu geſta, circiter anno Domini 180. Hieron. paulo ante finem dialog. contra Luciferianos. *In Alexandrina Synodo conſtitutum eſt, ut exceptis authoribus Hæreſeos* (quos error excuſare non poteſt) *Hæretici pœnitentes ſociarentur Eccleſiæ*. Berengarius Andegavenſis Eccleſiæ Diaconus in publica Synodo Romana, cum Nicolaus ſecundus præſideret, circiter anno Domini 1060. ex Auguſtini præſcripto fecit, quod Marcion non fecerat. Ideo receptus, & admiſſus fuit. Alioqui Hæreſiarches, qui lingua ſua tam multos perdidit, pœnitentia ſua non deſinit eſſe nocens: Nihilo magis, quam fur, aut homicida, quem pœnitentem Leges quotidie gladio feriunt.

Can. ego Berengarius de conſecr. diſt. 2. L. Quis ſit fugitivus, ff. de edil. edict. Initio ſtatim libri de utilitate credendi. Tom. 6.

E Alius eſt Hæreticus (ait Auguſtinus) alius eſt homo credens Hæreticis. Quapropter iniquum putare noli: Si perpetuo rejiciatur unus, altero pœnitente recepto. Gregorius nonus judicavit, erroribus Hæreticorum credentes: Hæreticos ſimiliter eſſe, diſcrimen nullum eſt inter pertinaces. *Cap. pen. de hæret.*

De recipiendis fugitivis Hæreticis ad religionis veritatem redeuntibus dicta ſufficiant. Verum, quid ſi pervicaciter pro more ſuo rixentur, nec errorem corrigere velint? de talibus ita Synodus cenſuit.

SI vero quis non paruerit his dictis, hunc, ut Hæreticum, Anathematizari, & eſſe excommunicatum, & ab Eccleſia ſeparatum opor-

oportebit. Et oportebit Epiſcopos evitare, cavere, & adſervari omnes, qui tales apud ipſos deprehenduntur.

Can. Epiſcopi 26. qu. 5. Can. ad menſam 11. qu. 3. Can. omnis, qui recedit 24. qu. 1.

Hinc apparet, in Eccleſia Chriſti, quænam ſemper fuerit Hæreticorum pœna, qualis primum, videlicet, a Paulo præſcripta legitur ad Titum cap. 3. cum dicit, *Hæreticum hominem, poſt unam, & ſecundam correptionem, devita: ſciens, quia ſubverſus eſt, qui ejuſmodi eſt, & delinquit, cum ſit proprio judicio condemnatus*. Adeoque devita, *ut ne cibum quidem capias cum illo*, 1. Corinth. 5. *Sed nec Ave dixeris illi: Nec in domum recipias*. In 2. Joan. Epiſt.

Hæreticus. *Excommunicatio.*

Iſta, quam præcipit Apoſtolus, fuga, rejectio, repudiatio, vitatio, deteſtatio Hæretici, videlicet hominis Chriſtianum ſe ſimulantis, Eccleſiam vero Chriſti novis opinionibus, & factioſis doctrinis perturbantis, & per verba legis (ut ait Ambroſius) ipſam legem impugnantis, eſt excommunicatio: Ideſt, ab omni fraterna Chriſtianorum communicatione prohibitio, & interdictio, cum, videlicet, a colloquiis, & mutua fidelium converſatione, a ſacrorum frequentatione, ſacramentorumque participatione quis, ut immoderatus, & ἌΤΑΚΤΟΣ, ordinem, regulamque ſequi nolens aliorum, removetur, & arcetur.

Mirum eſt, quod Hæretici diſcunt non blaſphemare, in ſchola blaſphemi Satanæ.

Paulus iſta rejectione punivit illos in fide naufragos, de quibus in priore ad Timoth. cap. 1. & in poſteriore ad eundem cap. 2. Videlicet, Hæreticos, qui fidem, & bonam conſcientiam de Jeſu Chriſto repulerant, & abjecerant: alioſque ſermone ſuo in ſimile naufragium præcipites agebant. Ideo Satanæ traditi fuerunt, ut diſcerent non blaſphemare. Sed quonam, quæſo, modo Hæretici non blaſphemare diſcent in ejus ſchola, qui Pater eſt, & Author omnis blaſphemiæ? Chryſoſtomus hic tibi reſpondet. Ita ſub Satana diſcunt Hæretici ab impietate, & hæreſi temperare, ſicuti fures, & Homicidæ traditi carnificibus, ut plurimum ſceleratiſſimis hominibus, diſcunt non furari, vel occidere. Sic enim cognoſcunt ſe deliquiſſe, & ab eventu perſæpe contingit, quod neque dæmon, neque carnifex intendit.

Can. omnis Chriſtianus 11. q. 3.

Igitur Hæreticum tradi Satanæ, eſt a Chriſti conſortio in diaboli contubernium detrudi propter ingens admiſſum crimen. Qui non eſt enim Chriſti, oportet, quod ſit Diaboli: quem ſi, ſubſequente pœnitentia deſerat, iterum ſit & ipſe Chriſti. Quapropter jubet Chryſoſtomus obſervari, quod Apoſtolus hic, & 1. Corinth. cap. 5. *Non dixit, dare hujuſcemodi hominem Satanæ, ſed tradere. Aperiens ipſi pœnitentiæ januas, ac tanquam pædagogo tradens ipſum diabolo.*

Can. audivimus 24. q. 1.

Talis vero traditio (quæ dicitur a nobis excommunicatio) quandoque fit abſque moleſtia, ſeu vexatione corporis, ut illis naufragis inflictam fuiſſe videmus. Et eſt iſta Spiritalis traditio, cui nonnunquam accedit etiam corporalis, cum corporis (puta) cruciatu conjuncta, & quemadmodum loquitur Apoſtolus, *ad interitum carnis*, ut etiam depulſus a piorum ſocietate luat inſuper & pœnas in corpore. Quod pœnæ genus illatum legimus per ipſoſmet Apoſtolos enormibus quibuſdam criminibus puniendis. Quale fuit Ananiæ mendacis: quale fuit & Bar-Jeſu, rectas Domini vias ſubvertere non deſinentis, Act. 5. & 13. Illius quoque inceſtuoſi Corinthii. Nec enim defuit Apoſtolis authoritas etiam corporaliter illos puniendi, qui ſe pertinaciter avertebant a fide, vel infamibus aliis erant operti criminibus. Id affirmat Chryſoſtomus in eo c. 1. ad Timoth. Eoque pertinere dicit illam, quam Paulus Corinthiis minatur, virgam, ſcribens eis, *Quid vultis? In virga veniam ad vos? An in charitate, & ſpiritu manſuetudinis?* 1. Corinth. c. 4. (quærit Chryſoſtomus.) *Quid eſt in virga? in punitione. In ſupplicio, hoc eſt, perdam, Cæcabo.*

Can. Ananias 17. q. 3. Can. quod Chriſtus 23. q. 4. Apoſtolis in corpus & in animam juriſdictio data.

Can. Schiſmatici 23. qu. 6.

Cœleſtis eſt iſta plane, divinaque poteſtas in corpus, & animam ſimul Apoſtolis, Apoſtolorumque ſucceſſoribus a Deo conceſſa, de qua publice gloriabantur; & qua parati ſemper ad ulciſcendam omnem inobedientiam, nonnunquam durius, nonnunquam, pro re nata, lenius utebantur: *ad ædificationem tamen, non ad deſtructionem*, 2. Corinth. c. 10. & 13.

Can. de excommunicatione 24. q. 3.

Chryſoſtomus deinde ſubjicit, Apoſtolos per ſeipſos adverſus eos, qui non credebant, & pervicaciter credere nolentes fidei doctrinæ reſiſtebant, hanc tantum exercuiſſe poteſtatem, velut in Anania factum fuit. Sed in diſcipulos apoſtatas, puta qui defecerant ab auditis, & jam creditis per alios crimen hoc Apoſtaſiæ vindicabant, & hos aliis puniendos tradebant. Viri ſancti verba proferam, quo planum fiat, quod dico. Sunt in eo cap. 1. prioris ad Timoth. *Denique, quid infideles? etenim Ananias infidelis erat, Apoſtolos enim tentabat. Ut infideles itaque addiſcerent, quod latere non poſſent, ideo per ſeipſos Apoſtoli puniebant illos. At eos, qui jamque didicerant iſtud, & a via poſtea digrediebantur, Satanæ tradiderunt: Oſtendentes, quod non propria virtute, ſed Apoſtolorum cuſtodia continebantur, & vallabantur, quicumque ſe contumaciter in ſuperbiam efferebant. Ut igitur videmus in Regibus, qui ſuos hoſtes in bello trucidant ſuis propriis manibus, ſibi vero ſubjectos tradunt lictoribus: Ita hic.*

Hæretici nolunt Hæreticos corporaliter puniri: ſed Hæreſi ſuæ liberos dimitti volunt. Et hoc etiam Sicarii de ſe volunt.

Audis Chryſoſtomum. Sed aſpides ſurdæ, quæ ſuas obturant aures (iſtius ævi, ſcilicet Gnoſtici) non audiunt hanc auream vocem. Nolunt enim pars iſtorum maxima, vinculis, inedia, jejuniis, carcere, pane doloris, & aqua triſtitiæ, denique ſcuticis, & flagris ab Eccleſiarum præſidibus Apoſtatas coerceri. Cum tamen ad Paſtoralem diligentiam (ſicut eſt in Auguſtino) pertineat oves perditas, & a grege aberrantes, inventas, ad ovile dominicum, ſi reſiſtere voluerint, flagellorum terroribus, ac etiam doloribus revocare, Epiſtola 50. de quo & nos agebamus in Can. Apoſtol. 27.

23. qu. 6. Can. Schiſmatici.

Maternis autem plagis non emendatos nolunt aliis in cædem carnis tradi: ſed ſuæ quemque conſcientiæ, ſuæ, ſibi quamcunque finxerit, religioni ſolutum relinqui volunt: cum Donatiſtis plane, Circumcellionibus, atque Manichæis clamitantes, *quem coegerunt Apoſtoli? Cui vim fecerunt? Credere, vel non credere liberum eſt.*

Hæreſibus hanc ſuper Hæreſim cumulantes ad hoc uſque tempus, omnes, quotquot abyſſi puteus effudit (effudit innumerabiles) Hæretici contenderunt, Imperatores, & Principes, etiam Chriſtianos, in Euangelii cauſa debere nihil, aut poſſe jubere: Nec ad eos hujuſcemodi rerum curam pertinere. Vocant homicidas, & reos agunt ſanguinis Eccleſiaſticos, qui terrenis poteſtatibus hæreticum judicandum tradunt: & auxilium poſtulant a regibus, & magiſtratibus adverſus ipſorum tumultus, & inſolentias non ferendas: quas nequit amplius Eccleſiæ pia manus continere, nec poteſt Eccleſiæ virga coercere. Quibus dudum reſpondit Auguſtinus duabus prolixiſſimis, & utiliſſimis Epiſtolis, aut verius libris, ad Vincentium Rogatiſtam. Priore, qui nulla vi, ſed ſolo Dei verbo diſputabat, agendum eſſe cum hæreticis, ea eſt quadrageſimaoctava. Altera eſt quinquageſima, ad Bonifacium virum militarem, de Cæſaris comitatu, cui demandata fuerat Africa regenda. Conſulebat, an agere liceret legibus imperialibus in hæreticos? & licere probat Auguſtinus: caſtigarique debere, ſi reſipiſcere nolunt: attamen citra pœnam mortis, quamvis atrocia facinora commiſerint, & quæ lex capite punit. Non quia mortem non ſint illi commeriti, ſed quia manſuetudinis Eccleſiaſticæ non eſt, mortem miſeris imprecari, quare totum committit arbitrio, religionique judicantis. *Audire namque ſoleo* (inquit) *in judicis eſſe poteſtate molliri ſententiam, & mitius vindicare, quam leges.* Iſta forte didicerat ex Ulpiani reſponſo, quod invenies in Pandectarum libro 48. Titulo 16. Videas Epiſtolas 158. 159. & 160. Quæ ſcribebantur omnes circiter annos Domini 390 ad

Tom. 2. *L. hodie ff. de pœnis.*

annum

annum 430. ſub imperiis Gratiani, Valentiniani 2. A Theodoſii ſenioris, Arcadii, Honorii, Theodoſii junioris, & Valentiniani 3. Novis hi legibus obſervari præceperunt antea latas a Conſtantino Magno, Filiiſque Leges in Hæreticos: novaſque tulerunt. Quo etiam tempore, Nazianzenus Olympium ſuum, Provinciæ præſidem clariſſimum, ſuper Apollinariſtis, hoc interpellat modo, cum gravia, nec pientiſſimis ferenda regibus dixiſſet Hæreticorum ſcelera, ſubdidit, *Perſequi velis eorum commiſſa: quamvis ipſorum flagitiis, & arrogantia minus*. Ea eſt Epiſtola (niſi me ſupputatio feſellerit) 137. inter Epiſtolas Baſilii Magni.

Sed forſitan quæris, quænam fuerint adverſus Hæreticorum ſeditiones Chriſtianorum Cæſarum leges? Expediam paucis, quia res in promptu eſt ex titulo 8. libri B primi Codicis Juſtinianei.

Regum Chriſtianorum leges adverſus Hæreticos. Monarcharum primus Chriſtum Deum publice coram hominibus confeſſus eſt Conſtantinus Magnus. Is inde conſtituit, ut res, & bona convictorum Hæreticorum pervicaciter unitati reſiſtentium, ſuarumque congregationum loca fiſco vendicarentur. Hanc legem repetitam leges in duabus illis Auguſtini modo citatis prælongis Epiſtolis. Extat & altera lex ejuſdem principis, quam refert Euſebius in fine libri tertii de vita Conſtantini, quæ ſic habet: Imperator Catholicus ibi ſcribit Hæreticis: cauſamque non unam reddit, cur exterminatos eſſe velit. Inter alias & eam ponit, quam vides, ſic dicens: *Per hanc legem præcipimus, ne quis veſtrum colligere, ſive collectas facere* C *amplius audeat. Et propterea cunctas ædes veſtras, in* *quibus talia ſynedria, ſeu conventicula peraguntur, everti jubemus*. *L. Conventicula.* Arcadius, & Honorius, annis poſtea circiter centum, vel octoginta, non deſtrui, ſed proſcribi domos illas mandarunt. Lex eſt 15. de Epiſcopis, & Clericis, C. Tres Conſtantini filii, Conſtantinus, Conſtantius, & Conſtans primo poſt obitum *L. 1. C. de Hæretic.* Patris anno, ſcilicet anno Chriſti 340. tulere legem, qua Privilegiis, & favoribus omnibus Religioni generaliter indultis, & conceſſis hæreticos excludunt. Appellatione religionis noluerunt hæreticorum phantaſias, & novas cantilenas intelligi, quantum de Chriſto, de puro Chriſti cultu, meraque religione garriant illi. Non enim ſunt Eccleſiaſtici, vel Chriſtiani. Nec illorum cœtus, & ſynaxes appellare decet Eccleſias, niſi dicas, πονηρευομένων, prout eſt in Pſalmo. Paraſy- D naxes nominantur in lege Martiani. Αἱρετικῶν συνόδους παρασυναγωγὰς ὀνομάζειν ὁ νόμος κελεύει. Hæreticorum Conventus Oratoria nominare non convenit, hoc invenies in citata modo Conſtantini ad Hæreticos Epiſtola. Theodoſius Major mitius egiſſe videtur, quam Conſtantinus adverſus hæreticos. In convictos enim dumtaxat decem librarum auri pœnam conſtituit. *Tom. 9. in fin. lib. 1. ff. de pæn.* Ut refert Auguſtinus ad Dulcitium tribunum ſcribens, Epiſt. 68. & cap. 47. libri tertii contra Creſconium. Non dubito, quin vetus illa Romana lex in eis obſervata fuerit: Ut ſi qui fortaſſis egentes eluderent hanc pecuniariam pœnam, ſubirent extraordinariam coercitionem.

L. 5. & 6. C. de Hæret. Duo Theodoſii nepotes, Junior (dico) Theodoſius, & Valentinianus 3. auſteriores, ac ſeveriores in E hæreticos fuere: quos omni ſolo Romano, poſt omnium bonorum publicationem, juſſerunt exulare, omnibuſque modis inteſtabiles eſſe. Voluerunt inſuper & Manichæos, & Manichæis conſentientes nominatum capitali ſupplicio tradi. Quam legem non vidit Auguſtinus. Data nempe fuit Conſtantinopoli 3. Kal. Julii, Felice, & Tauro coſſ. hoc eſt, anno Chriſti 430. Quo ipſo anno Divus Auguſtinus 5. Calendas Septembris (hoc eſt ſexaginta ſolis poſt eam datam legem diebus) obiit Hipponæ, Gothis Aphricam vaſtantibus. Eo nondum lex pervenerat. Nam ſcribens Auguſtinus ad illum tribunum Dulcitium, cum moneret hominem, ne Donatiſtas (qui Manichæos tamen, ſive Macarianos habebant pro Catholicis) occide- A ret, ſed tantummodo corrigeret, ſic ait: *Non enim tu in eos jus gladii ullis legibus accepiſti, aut imperialibus conſtitutis, quorum tibi injuncta eſt executio, hoc præceptum eſt, ut necentur*, Epiſt. 61. In libro legum novellarum Theodoſii Junioris titulus eſt de Judæis, Samaritanis, Hæreticis, & Paganis, qui ſecundus eſt. In quo præter cætera, ſic illi cum Valentiniano jubent. Præterea bona ſua proſcripta cernat, mox pœnæ ſanguinis deſtinandus, quicumque fidem alterius expugnavit perverſa doctrina. Vocant hanc juſſionem Trabalem, quaſi diceres, Trabali clavo fixam, *Trabalis.* quod Proverbio fertur, hoc eſt indiſſolubilem, & nunquam movendam legem, datam Conſtantinopol. pridie Cal. Febr. Theodoſio Auguſt. 17. Coſ. hoc eſt, anno B Domini 441. Neque tum primum damnare cœperunt Hæreticos ad mortem. Nam Priſcillianus & ſæculi gladio, & totius orbis authoritate damnatus antea fuerat, ut Author eſt Hieronymus ad Cteſiphontem contra Pelagianos. *Tom. 2.* Id actum Treveri, cum Valentinianus II. & Major Theodoſius regnarent, anno 388. plus annis ante Theodoſium Juniorem quadraginta, quod a Proſpero ſcriptum legimus in principio ſui Chronici.

Martianus Imperator anno poſtea 459. generaliter ſancivit, ut quicumque illicita, & hæretica docere *Hæreſim prædicantes, morte, audientes pecunia, ſervantes, deportatione pleЀuntur, lib. 1. C. de Hæret.* tentarent, ultimo ſupplicio coercerentur. Auditores, ac diſcipuli decem libris auri mulctarentur. In hæreſi deprehenſi deportatione damnarentur. Hæreticorum præterea libros conquiri, ac publice comburi juſſit. C Quod & antea Theodoſius Junior, & Valentinianus fecerant. Imitati Conſtantinum, qui lege præceperat iſtorum libros exquiri, & auferri de medio, ſicuti refert Euſebius in citato tertio libro. Mos in Eccleſia vetuſtiſſimus, ut impii libri comburantur, Act. Apoſt. cap. 19.

Diverſas externarum poteſtatum leges in Hæreticos videmus: Pecuniarias quaſdam, nonnullas capitales, quarum cauſa generalis una eſt omnium pœnalium legum, ne maleficia remaneant impunita. Hæreſim *L. ita vulneratus 51. ff. ad leg. aquil.* crimen eſſe, ac maleficium, crimen (inquam) publicum, quod omnes offendit, quod in omnium fertur injuriam, denique quod nos excludit a regno Dei, non minus quam vel idololatria, furta, homicidia, vel adulteria, vel alia quævis opera damnata, Galatis enumerata, nemo dubitat, niſi qui de Paulo dubitet. Si vero cri- D men eſt hæreſis, ergo Reipublicæ expedit, ut puniatur. *In fine lib. aut facta 16. ff. de pœnis.* Et ut exacerbetur etiam maleficii ſupplicium, quando multis perſonis graſſantibus, opus eſt exemplo. Quæ cauſa eſt juſtiſſima, cur Eccleſiaſticis (ne diutius opprimatur, & vexetur ab improbis, & malignis Eccleſia) denunciantibus, ad capitis quandoque periculum, non ad bona tantum, pro motu animi ſui *23. quæſt. 5. Can. reos. cap. 15. de Jud. in antiq.* legem ſuam Princeps extendat: & maleficos vivere non permittat (quod judicium præcepit ei Dominus) nec opprobrium diſſimulet illius, qui noſtra omnium probra delevit.

Ab Auguſtino docti dicere noſtri ſolent in Canonibus, & Eccleſiæ legibus hæreticorum pœnas eſſe quatuor, excommunicationem, depoſitionem, rerum *L. 8. Hoſtes, ff. de pæn. c. ad abolendam.* ablationem, & militarem perſecutionem. Quæ po- E ſtrema, pertinaces de more concremantur. Ut enim transfugæ per leges civiles vivi exuruntur, ita Gnoſtici quoque damnandi videntur, cum prodita Chriſtianorum civitate deficiant, & ad hoſtes transfugiant. Hoſtienſis Cardinalis exponens cap. 9. de hæret. in antiq. ubi eſt: Quicumque manifeſte fuerit in hæreſi deprehenſus, arbitrio ſecularis judicis relinquatur, debitam recepturus pro qualitate facinoris ultionem. Ultio debita (inquit) eſt ignis crematio, quam pœnam generalis approbat conſuetudo, ſecundum quam igni traduntur hæretici univerſi. Deinde citat illud Chriſti prognoſticum Joan. 15. quod huc totum pertinere dicit. *Si quis in me non manſerit, mittetur foras, ſicut palmes, & areſcet, & colligent eum, & in ignem mittent, & ardet.* Hoſtienſem reliqui noſtri com-

commentatores inſequuntur. Aridis palmitibus, arbori fructum non ferenti, paleis, zizaniis ignem Chriſtus ubique minatur: inextinguibilem quidem illum, & æternum, quo ſunt, qui ſe ab eo per hæreſim disjungunt, arſuri perpetuo, quid vetat infelices iſtos hic ſua, Dei jam judicio, prævenire tormenta; *Vindicta carnis impii, ignis, & vermis.* Item, *Synagoga peccantium eſt veluti ſtupa collecta: & conſummatio illorum flamma ignis*. Præterea, ſolidorum, ſive monetæ publicæ corruptor, & adulter illico flammarum exuſtionibus a lege mancipatur. Euangelii corruptoribus, & adulteratoribus (ideſt, illud ſuo ſenſu, non Eccleſiæ Catholicæ, majorumque tractantibus, & interpretantibus) Gnoſticis par ſupplicium debetur.

Eccl. cap. 7. & 21. L. 2. C. de falſa mon.

Nihil (ajunt iſti) corrumpimus, aut innovamus; imo corrupta per vos, & omnes majores veſtros adulterata reſtituimus, & curamus. O Chriſte, patientiſſime Domine, qui tot annis inverſionem prædicationis tuæ ſuſtinuiſti, donec tibi Prædicantes iſti ſubvenirent! Iſtis jamdudum Tertullianus ſic reſpondit, Marcionem confundens: quid aptius aliud reſpondere poſſumus? quandoquidem ſunt & Marcioniſtæ.

Lib. 12.

Sed objiciunt, Apoſtolos, & Apoſtolicos viros a Regibus, & Principibus terræ contra perſecutores, & adverſarios ſuos auxilium numquam petiiſſe, patienter omnia propter Chriſtum ſuſtinuiſſe. Quamvis hoc verum foret, male tamen colligeretur, quod nec poſtea fas fuit petere. Ab amico namque peto, quod non ab hoſte. Præterea ex mera negativa nihil concluditur. Atqui falſiſſima ſumunt, quod duobus in locis Ariſtocratiæ noſtræ diſputantes oſtendimus, cum de utroque apud Eccleſiam gladio, deque mero Eccleſiæ imperio diſſereremus. Ab inſidiantibus, & conjuratis in ſe Judæis cum ſibi timeret Paulus, ad Tribunum confugit: a quo ſupra quadringentos milites accepit ad ſui defenſionem. Quid, niſi interfecturos, quicumque repugnaſſent? Ergo Paulus effuſi ſanguinis reus? Hieroſolymis idem judicari noluit, ſed ad Cæſarem provocavit. Quid agis, Paule? Chriſtus Angelorum legiones auxilio ſibi non accerſivit, imo nec gladiolum quidem ſtringi voluit, quo protegeretur ab invaſoribus. Impie damnatus, velut ovis coram tondente ſiluit, non appellavit: & Centuriones, ac Tribunos tu ſolicitas? Cæſarem appellas? Facto ſuo reſpondet Apoſtolus argumentum non valere, quod a negativa trahitur. Cum diſpenſationis alia ſit, & alia ratio.

In fidei, & Eccleſiæ rebus Chriſti fideles ab infidelibus principibus auxilium petierunt. Act. 23. & 25.

Can. Maximianus, 23. qu. 3.

Sed Gnoſticos oſtendamus dicere falſa, quanquam ſe falſarios ubique diſſimulent. Ab idolorum ſervis, & infidelibus Apoſtolici viri non ſemel implorarunt, & obtinuerunt auxilia. Quod nemo non audivit, inculcans hic referam Lampridii verbis in Alexandri Mameæ vita. Dum Chriſtiani quemdam locum, qui publicus fuerat, occupaſſent, contra Popinarii dicerent eum ſibi deberi: reſcripſit Imperator, melius eſſe, ut quomodocumque illic Deus colatur, quam popinariis dedatur. Id Origenis ætate geſtum ſub anno Domini 230. Circiter anno Domini 260. Galienus ad Chriſtianorum ſupplicationem vetuit edicto publico, ne quis ipſis negotium faceſſeret, aut moleſtus eſſet. Iiſdem quoque poſtulantibus ea loca reſtitui juſſit, quæ vocabant *Κοιμητήρια*. Refert hoc Euſebius in cap. 13. lib. 7. Cum ſceleſtus, & impius Paulus Samoſatenus Antiochiæ propter execrabilem hæreſim fuiſſet a Catholicis Epiſcopis excommunicatus, ordineque depoſitus, neque tamen vellet Eccleſiæ domo excedere, ſed eam vi retinere contenderet, a Chriſtianis interpellatus Aurelianus Imperator, præcepit, ut illa domus traderetur eis, quibus Italiæ, & urbis Romanorum concordes Epiſcopi tradendam ſcriberent. Sic igitur homo deprehenſus extrema cum ſui ſceleris infamia per mundanam poteſtatem depellitur Eccleſia. Author idem in ejuſdem ſeptimi libri cap. 30. quod evenit circiter anno Domini 280. Itaque Gnoſtici deſinant Eccleſiaſticos increpare, quod adverſus ipſorum furores modo concitent, & arment reges, ejuſdem

Fideles pro Catholicis contra Hæreticos.

A præſertim ſecum dogmatis, atque fidei cultores.

Te ſcire tamen, auditor Chriſtiane, velim, Gnoſticos hic opinionibus etiam variare, quas pro modo virium ſuarum ſubinde mutant. Apoſtaſiæ ſuæ principio, cum paucos adhuc, & debiles ſectatores habent, ipſi tum nolunt, quod in ſe judicia de religione exerceantur. Sed tum libris editis, atque ſermonibus ſuis prædicant nolle, neque debere ſævire cautos homines, quia vident ſe non poſſe. Cum ſua vero factio crevit, & efferos, barbaroſque populos, mundique principes nonnullos, Belial filios Satanas ipſis conciliarit, e veſtigio prodeunt in publicum libelli clamitantes, occidite, mactate, pervicaces iſtos hæreticos vivere non ſinite: nec alia manu, quam carnificis, iſtarum beſtiarum cervices rebelles, & contumaces frangi B poſſe putant. Hic utor ipſorummet verbis. Viderique volunt ſcripturarum pondere contradicentes obruere. Hæreticos autem vocant eos, qui diſſentiunt ab ipſis, Catholici quicumque tandem ſint.

De ſingulis exinde Canonibus agamus. Quos in primis ſciamus omnes eſſe jam latæ ſententiæ Canones, ideſt, Patres ex eo tempore, quo damnarunt iſta, velut hæretica, ſubjeciſſe mox omnes anathemati, quicumque pertinaciter in has aut lapſi fuerant, aut poſtea laberentur, hæreſes: neque moniti reſurgere vellent. Sane, ſi convicti fuerint, & ab Eccleſia tales (videlicet, hæretici contumaces) pronunciati, ſeu declarati fuerint: eo ipſo ſuppoſiti ſunt pœnis in hæreticos per Canones decretis. Et alia non eſt opus ſententia, quam quæ ſit admiſſi criminis declaratoria, puta, C quod obſtinati ſunt hæretici. Ergo jure ipſo, ideſt, jure diſponente, & hoc ſtatuente, ſunt excommunicati. Græcum illud, *ἔσω*, quod eſt *ἔνοχος ἀφορισμῷ*, Latinum pariter illud ſit. Et alia quæcunque ſunt præſentis temporis verba, cum vel a lege, vel a judice proferuntur, ſententiam tum quoque proferri denotant. Anathema eſto. Sit excommunicatus. Anathemati ſupponatur. Excommunicatione plectatur, & in ſimilibus ſtatim poſt admiſſum crimen intelligitur delinquens incurriſſe pœnam. Docetur hoc in ſcholis noſtris, cap. 12. de foro competen. De quo rhapſodia extat Felini ſatis prolixa in fine cap. *Rodolphus*, de reſcript. Cum dicitur in Euangelio, *Sit tibi velut Ethnicus*, Matth. 18. Rurſuſque Joan. 3. *Qui non crediderit, jam judicatus eſt*. Cumque jubet Apoſtolus hæreticum D non obedientem vitari: cauſam reddens, quia ſit proprio judicio condemnatus. Non aliud intelligendum puto, quam quod hic dicimus. Etiamſi taceant homines, & ſi delinquens per Sacerdotes ab Eccleſia non expellatur, excommunicationis tamen pœnam eſſe perpetuam comitem delicti. Neque bene conſequi, non eſt probatum crimen. Hypocrita non eſt declaratus hæreticus. Ergo non eſt excommunicatus. Ipſe namque ſemet excommunicavit, cum ſuo ſolus arbitrio de Eccleſia receſſit. Quiſquis in hæreſim jam ſemel damnatam labitur, ejus ſe damnatione involvit: nova non opus eſt ſententia: Quod propter fictos, & ſimulatos modo neſcio quam multos dixerim: qui pro veris tamen, ac ſinceris magis Chriſtianis volunt haberi. E *Quicumque* (ait Hieronymus) *aliter ſcripturam intelligit, quam ſenſus Spiritus ſancti flagitat, quo conſcripta eſt, licet de Eccleſia non receſſit, hæreticus tamen appellari poteſt*.

Hæretici ſunt ipſo jure excommunicati.

Cap. Novit. de jud. Can. Beneditus, de pœnit. d. 4.

2. qu. 1. can. 1. & can. 3. Omnis Hæreticus, ſive manifeſtus, ſive occultus eſt excommunicatus, Can. Hæreſis, 24. qu. 3.

Neque putes Armenios ſolos, & Paphlagonas hiſce Canonibus teneri: quia ſint in metropoli Paphlagonum conditi, a qua Synodus ipſa nominatur Gangrenſis, ut initio declaratum fuit. A locis, in quibus habentur, etiam generalia Concilia ſortiuntur nomina ſua ſingularia: Nicænum, Conſtantinopolitanum, Chalcedonenſe, &c. quæ non propterea ſingulares talibus dumtaxat in locis conſtituunt leges, imo ſunt omnium locorum communes.

Atqui non univerſalis omnium ex habitabili terra Epiſcoporum congregatio, ſed particularis extitit: in quam de certis Provinciis pauci convenerunt. Hoc verum.

rum. Non ligat igitur univerſos. Hoc falſum. Quando lex particularis generali ratione, quæ ſit omnium communis, innititur: idemque jubet, aut prohibet, quod lex generalis potius eſſe videtur, quam lex aliqua nova. Canones autem Gangrenſes nihil ſanciunt, quod Apoſtolicis Canonibus, ac litteris non contineatur. Inſuper ab univerſali recepti ſunt Eccleſia: per Pontifices etiam comprobati ſunt: ergo generales, univerſales, atque publici ſunt. Quod etiam dictum volo de Carthaginenſibus, Sardicenſibus, Aurelianenſibus, Arelatenſibus, & aliis omnibus Eparchicis, Topicis, aut Metricis Eccleſiarum conventibus.

Can. quoniã, & ſeq. diſt. 16.

Pergam ex dicto Quintino juris Doctore, ac Profeſſore ordinario in Pariſiorum univerſitate, qui acrior quibuſdam videri poſſit in Hæreticos, quamvis ei non contradixerit Theologia in hoc, quod de excommunicatione hæreticorum aſſerit, cum hoc additamento, quod licet ſint excommunicati, non ſunt tamen vitandi adhuc ſub pœna excommunicationis, donec nominatim denuntiati fuerint. Dico vitandi ſub pœna excommunicationis: namque jure naturali ſemper vitandi erant ab omnibus, qui ex ipſorum periculoſa converſatione detrimentum in anima incurrere poſſent, ut taceam de jure divino poſitivo, quo idem cavetur.

Advertentia ejuſdem ad Canones Synodi Gangrenſis.

Ad I. Canonem.

SEditioſus Monachus Euſtathius, cum ſuo ſynmonacho Aerio, Encratitarum ſectabatur hæreſim. Inter alios infandos errores, quibus Eccleſiam turbabant, a Patribus in præſenti Concilio notatos, atque damnatos, unus erat ab Apoſtolica doctrina, ſi quis unquam fuit, alieniſſimus, puta, Nuptiarum contemptus, & execratio. Dicebant enim, Matrimonio convenire nihil cum Dei, & Euangelii regno. Propterea (ſicuti poſt videbimus) Uxores nolebant ſuis viris cohabitare: ſed ad innovatores iſtos Apoſtatas caſtæ, ſcilicet, ac religioſæ mulieres transfugiebant. Ut nunc etiam Gnoſticorum perſuaſione faciunt, omnes œſtro ſimili percitæ: ſibi, videlicet, conditionem quærentes.

Gen. cap. 2.

Matrimonium, quamvis una cum duorum primorum hominum creatione ſtatim quoque fuerit ab ipſomet creatore inſtitutum, ſuis tamen calumniatoribus, & hæreticis oppugnatoribus non caruit, neque dum caret: aliis aliter hoc tam ſanctum maris, & fœminæ conſortium, pro ſuo quippe ſenſu prophane tractantibus.

Matth. 19. 31. qu. 10. can. 1.

Hæreſes multæ circa matrimonii ſacramentũ.

Uxoris, & mariti conjunctionem quidam non pluris facere videbantur, quam quorumvis animalium coitionem: quæ ſubinde, prout moventur, altero derelicto, ad alterum ineunt. Sic illi conjugum repudia, nuptiarumque divortia vel nulla, vel levi de cauſa fieri non improbabant, nec adhuc improbant. Hos Apoſtolorum canon quinquageſimus abunde refutat. Ibi cauſas confutationis exponebamus. Diverſi mihi non videntur alii, qui ſimul uni plures concedunt uxores, cum Deus inſeparabiliter uni ſoli conjunxerit unum ſolum. Utraque ſpurciſſimi Mahumetis opinio, non tantum mutationem pro libito, ſed uxorum quoque multitudinem concedentis in nuptiis. Octodecim ſimul habuit, alienarum præterea quamplurimarum corruptor, & adulter impuriſſimus. Ego (dicebat aſinus ille magnarum carnium, fœtidiſſimus Arabs) virorum quadraginta vires in meis lumbis habeo. Legas Alcoranum, didicerat hoc a Nicolaitis. Neque velim mihi Patriarchas hic alleges cum ſuis uxoribus: illi namque ſuæ legi, ſuoque tempori ſervierunt. Noſtræ pariter legi, noſtroque tempori ſerviamus, ut admonet Hieronymus. Cujuſvis Chriſtiani cœlibatus non eſt Abrahæ, vel Jacob nuptiis anteferendus. Hæc prima de nuptiis Hæreſis.

Mahumetis inſana libido.

Can. quis ignoret, & ſeq. 32. q. 4.

Altera fuit eorum, qui nuptias quidem recipiebant, A ſed unas duntaxt, & primas: Secundas autem, repetitaſque poſt conjugis mortem, damnabant, & crimen eſſe dicebant. Quæ fuit Hæreſis Catharorum, veniens a Montano quodam, primæ poſt Apoſtolos in Phrygia ſucceſſionis, cum Priſcilla, & Maximilla ſuis inſanis vatibus. Unde κατὰ τῶν φρυγῶν nominatur. Quæ Tertullianum decepit, alioqui ſanctitatis, & doctrinæ excellentis presbyterum: continentiæ, puritatis, & omnis abſtinentiæ amatorem maximum, quod indicant ejus libelli.... de pudicitia, de jejuniis, de monogamia. Nicæni Patres ab Hæreſi converſis hanc abjurari præcipiunt in octavo Concilii canone. Non damno digamos (ait Hieronymus) imo nec trigamos, &, ſi dici poteſt, octogamos, in apologetico pro libris contra Jovinianum. Nulla certe jura Digamiam condemnarunt unquam. Civilia tamen eandem puniunt, & a Ca- B nonum commentatoribus diſputatur. Nunquid & a Canonibus hæc etiam puniatur, obiter hic dicam, non aberrans a via longe. Chryſoſtomus apud Gratianum vocat Digamiam, honeſtam quamdam fornicationem. Convicii nonnihil eſt in hoc verbo, ſonareque videtur in aliquam pœnam, ſi non in aliam, certe in malæ exiſtimationis pœnam. Quare non ab omnibus pecuniariis mulctis excuſare vellem Viduam nubentem. Videas Archiepiſcopum Panormitanum in d. cap. 5. Erraret tamen ille graviter, qui propterea ſecundo nubentem, vel ſecundam uxorem ducentem virum peccare diceret.

Cataphryges exorti circa tẽpora Marci Antonini. Sub annũ D. 160.

Can. Aperiant, Can. Hac ratione 31. q. 1. Cod. de ſec. nupt. Auth. de nupt. collat. 4. Cap. 4. & 5. de ſec. nup. in antiq. d. Can. Hac ratione.

Digamia quidem nõ eſt peccatũ, pro foribus tamen peccatum ſtabulatur.

Ex abyſſo locuſtarum una nuper evolavit, eorum dux, & anteſignana, qui poſtea nihil divini, nihil gratiæ credentes ineſſe Matrimonio, negarunt illud eſſe ſacramentum. Nunc alienum foret hanc impietatem plu- C ribus confutare. Mihi non videtur abeſſe procul ab ea, quæ nuptias vituperat, quam præſens canon anathemate damnat. Gratianum cum ſuis commentatoribus adeas 27. q. 1. & recentiores in tit. de ſacram. non iterand. Non ſemel a nobis uſurpata vox magni cujuſdam Romæ civis (Scauri, ni fallor) [illegible] rogabo. Mihi, quæſo, bona fide reſpondete. Auguſtinus cum tota Catholicorum ſchola dicit matrimonium eſſe Sacramentum: παλύδης, aut Myconinus (homines heri nati) Matrimonium dicit non eſſe Sacramentum. Utri magis vos creditis, & addicitis? Ubicumque de moribus antiquis, de vetuſtis Eccleſiæ Conciliis, de Patrum priſcorum legibus aliquid, imo cuncta, Gnoſtici negant, omnia confundunt, & innovant, haud aliter interrogatos volo vos, quos non dubito, variis iſtis exploſis, Scaurum ſine mora ſequuturos.

D Hic alio currens obiter admonebo, Cœlibes a nobis vocari, qui conjugem nec habent, nec habere volunt: Viduæ, Virgines, & omnes, qui caſte vivere proponunt. Ideo Cœlibes appellati, quia cœlo ſint digni, quia coitu careant. Ita ſcriptum reliquit Hieronymus in fine libri ſecundi contra Jovinianum, quod Accurſius in dicto quoque tit. ſentit. Hoc etymum Pompejus Feſtus de antiquis vocabulis etiam tradit. Ut ſint Cœlibes dicti, quaſi Cœlites. Et ſunt Cœlites, qui ſibi faciunt iter ad cœlum, ut ait Auguſtinus. Ergo qui meretricatur, ſcortatur, adulteratur, Cœlebs proprie non habetur. De Grammatica tractans Auguſtinus, ait, Cœlebs dicitur, qui non habet uxorem, vel quæ non habet maritum: qualia ſunt numina in cœlo, E quæ abſque conjuge ſunt: ſi Agapetas non attendamus. Hæc Auguſtinus. Ἀγαπηταὶ, id eſt, Dilectæ, nomen hoc nonnullis viſum fuit honeſtius, quam vel Amicarum, vel Concubinarum, ſic occultas ſuas voluptates obtegere ſe credentibus. Auditor Chriſtiane, ſcito, quod in ſuis Eccleſiis non approbat neſcio quem diſſolutum cœlibatum, ſine continentiæ voto, dum quis (ut vulgi circumfertur joco) neque Presbyter, neque maritus, ac neque mortuus eſt. Aut nubant, aut voveant.

Cœlibes.

Tom. 1.

Can. Leſtores, 32. diſ.

In hanc Hæreſim, quæ, cœlibatu reprobato, connubia ſine diſcrimine cunctis imperabat, Apoſtolus de cœlibatu quæſtionem moventibus Corinthiis reſcri-

Eccleſia neque ſnades, neque aſſuadet conjugia.

Agamis, & viduis ſcribit.

ſcribit .... Agamis, & viduis dico: Bonum eis eſſe, ſi ſic maneant: Quod ſi ſe non continent, matrimonium contrahant: Igitur nemo compellatur ad matrimonium, ſed etiam, Nemo contemnat Matrimonium, quod præſens canon vetat, alteram circa nuptias Hæreſim condemnans, quæ ſequitur....

Quidam e-tiam prohibebant matrimonium.

Omnem virorum cum fœminis congreſſum quidam non ſecus deteſtabantur, quam ſi cum dæmonibus peſſimis, animi tranquillitatis, & omnis honeſtatis hoſtibus infenſiſſimis, coiretur. Eaque *μισογυνίᾳ* laborabant, ut hominis partem quidem mediam, ſupra umbilicum, eſſe Dei: ſed alteram dimidiam, ſub umbilico, qua fœminis junguntur mares, eſſe diaboli formationem dicere non erubeſcerent. A Satana vero mulierem totam formatam fuiſſe mentirentur. Et ſic erant a nuptiis averſi *μισόγαμοι*, ut illos dicerēt opus diaboli explere, qui matrimonium contraherent: quod nihil a ſcortatione differre putabant, & inter ea peccata reponebant, quibus homo ſordidiſſime coinquinatur. Ideo (quod futurum prædixerat Paulus) in hypocriſi mendacium loquentes, Matrimonia prohibebant. De quibus in can. 6. & in can. 51. Apoſt. Severiani, Tatiani, Archontici, Manichæi, ſed & alii plures Hæretici hoc affirmarunt apud Epiphanium, Philaſtrum, & Auguſtinum: qui pariter, nuptiis improbandis, hunc habuerunt Euſtathium ſectatorem, quem Synodus anathematizat.

Ab Hæreticis Judæorum, Nazaræis, & Eſſenis venit hæc Hæreſis ad Hæreticos Chriſtianorum, Cerdoniſtas, Marcioniſtas, & ſubſequentes alios modo nominatos. Qui (ſicuti nunc fit a Gnoſticis) Hæreſiarcharum ſuorum nomine derelicto, ſe poſtea cognominarunt *ἐγκρατίτας*, id eſt, Continentes, ac Temperantes, qui non tantum mulieris corpus tangere, ſed cujuſvis animalis carnem, velut inquinantem, execrabantur, ut in can. ſeq. &c.

Ad IV. Canonem.

EUſtathius, Aerius etiam cum ſequacibus, præ ceteris omnibus virtutibus, unam ſic ſe fingebant amare Caſtitatem, ſic haberi Caſti volebant, ut nec ad menſam, vel convivia conjugatorum vellent accedere, & Agapas agere, quod in 11. can. videbimus. Si quis autem maritus, & unius uxoris vir (Eccleſiæ tum neceſſitate ſic exigente) factus eſſet Eccleſiæ miniſter, & ordinatus Sacerdos, ab hoc illi ſecedebant: per quem Sacra pollui, quia conjugatus eſſet, ob matrimonium ſolum credebant. Error ſane vaniſſimus, ut in ſuperiore proſphonetica oſtendimus Epiſtola, verſ. Et qui Presbyteros conjugatos. Ad cujus erroris condemnationem Patres hanc ſpecialem tulere legem. Qua quidem non permittitur Sacerdotibus, ut uxorem ducant (fraudem Legi faciunt, qui ſic ejus ſententiam circumveniunt). Sed quæ tum Gnoſticis vetabatur, ne quempiam putarent inhabilem eſſe ad Sacerdotium, propterea quod adhuc uxorem haberet, injuria ſiquidem magna fiebat honeſtati, ſanctitatiq; matrimonii.

Nō Matrimonium, ſed opera Matrimonii repugnant altaris miniſterio.

Vos tamen hic, Auditores Chriſtiani, monitos neceſſario velim. Tametſi Matrimonium conſtans adhuc inter virum, & Uxorem non arceat ab altaris acceſſu Virum: tamen altaris acceſſus hunc arcet ab uxoris amplexu. Venit a miniſterio deponendus, qui ſimul & miniſterio vacat, & conjugio. Nec enim debet amplius altaris tractare munda, qui mulieris contrectat immunda, ſive ſit ea conjux, ſive *συνείσακτος*, alia mulier dicta: quam Sacerdos in domum ſuam ſubintroduxerit habitaturam ſecum. Talis neque ſacrum quid agat, neque ſacris adſiſtat: ſed a communi fratrum ſocietate pellatur.

Presbyteri cum mulieribus, etiā conjugibus, habitare non debent.

Impuriſſimus ſanctiſſimi protomartyris collega Nicolaus Antiochenus ab Apoſtolorum collegio fuit ejectus, quod ille, poſtquam Diaconus electus fuiſſet, ad uxorem ſuam, quam formoſam habebat, *ὡς κύων ἐπὶ τὸν ἴδιον ἔμετον*, reverti non erubuiſſet. Hæc Epiphanius contra Nicolaitas ſcribens in libro primo tomi 1. Socratis adhuc ævo, ſub Theodoſio Juniore, mos fuit ab illuſtribus Eccleſiarum per Orientem, Græciamque rectoribus, & Epiſcopis obſervatus, quem verbis ipſius referam. *Γνώριμος κληρικὸς ἐκεῖ, ὃς νόμῳ γαμήσας πρὶν κληρικὸς γίνεται, μετὰ τὸ κληρικὸς γενέσθαι, συγκαθευδήσας αὐτῇ, ἀποκήρυκτος γίνεται.* Hæc in lib. 5. cap. 22. Id eſt, factus ibi (in Orientis, & Græciæ multo maxima parte) Clericus, quam lege duxerat uxorem, priuſquam Clericus fieret, poſteaquam Clericus factus eſt, ſi cum illa dormierit, alienus ſit, & abdicetur a Clericatus munere. Ergo jam non debent amplius cohabitare. Sed nec etiam mulieres aliæ quævis, Antiquorum Canonibus interdictæ, cum Presbyteris verſari, commorarive debent. Alioqui Mulieroſorum Miſſas nullus audiat, Sacrificia nemo recipiat, quod argumentum plene tractatur integra diſt. 32. per Gratianum. Faxit Jeſus Chriſtus, ut ordinariis prælectionibus noſtris illud explicare vobis, ut optamus, ſic etiam valeamus.

Ad V. Canonem.

Cū hominibus quidem vult, & gaudet habitare Deus, Prov. 8. Delitiæ meæ eſſe cū filiis hominum; ſed in habitaculo ſeparato.

ORigo rei divina eſt. Inter homines enim Deus converſari dignatus, a promiſcuis mundi locis diviſum, unique ſibi proprium locum ſemper habere voluit, ſeparatique præcepit, id eſt quod Templum nunc appellamus. Exodi cap. 25. Loquere filiis Iſrael, ut faciant mihi Sanctuarium: Et habitabo in medio eorum. Neque præcepiſſe contentus, ædificii quoque formam deſignavit, inquiens. Faciant illud ſecundum exemplar, & juxta ſimilitudinem tabernaculi, quod tibi in monte monſtratum eſt. Satis & hoc viſum non eſt. Sui præterea tabernaculi docuit Architectos, Fabros, Sculptores, atque Pictores, quod in 20. Can. dicemus. Mandatum repetitur in repetitæ legis libro cap. 12. Ad locum, quem Dominus Deus veſter elegerit de cunctis tribubus veſtris, ut ibi nomen ſuum ponat, & habitet in eo, venietis: Et offeretis in loco illo victimas, & holocauſta veſtra, decimas, & primitias manuum veſtrarum, vota, atque donaria. Poſtea, ne perfunctorium, atque temporarium videretur hoc eſſe mandatum, poſt annos ab hac prima Tabernaculi divini conſtructione, quadringentos, & octoginta (qui fuerunt inter Moſen, & Salomonem) per ipſum Salomonem conſtrui ſibi domum illam mirabilem voluit, de qua 3. Reg. cap. 7. tertiique Reg. cap. 5. & 6. Item 1. Paral. cap. 17. & 22. Ab hac ædificatione ſtetit illa domus annis 442. cum Rex Chaldæorum Nabuchodonoſor, Hieroſolymis everſis, hanc incendit, quod non impune tulit, ut mox audietis. Incenſam ſic, miſerabiliterque dirutam, poſt iſtius deſolationis annos ſeptuaginta, rurſus ædificari ſibi Dominus Deus cœli præcepit Perſarum monarchæ Cyro. Et ædificata fuit 2. Paralipom. cap. ult. & octo primis capitibus libri primi Eſdræ.

Tempora Tabernaculi Moſaici, & Templi Salomonici.

Patres ānte legē habebant etiam Templa.

Neque ſancti primi Patres, qui mandata de Domini tabernaculo, ſeu templo præceſſerunt, Adam videlicet, Abel, Seth, Enos (qui cœpit invocare nomen Domini) Enoch, Noe, Abraham, Iſaac, Jacob, ipſi denique duo fratres, Moyſes, & Aaron, ante factum ſibi de tabernaculo mandatum (poſt annum repromiſſionis de vocatione gentium, quæ fuerat Abrahæ facta, quadringenteſimum trigeſimum) abſque tabernaculo tamen, ſive Templo Deum coluerunt. Erectis namque thyſiaſtiriis, invocantes ibi Deum, ſua deferebant illuc, & offerebant Holocauſta. Noe doctus a majoribus ſuis ædificavit altare Domino de cunctis pecoribus, & volucribus mundis ponens ſuper altare, Gen. cap. 8. Sic Abraham, & Abrahæ nepotes fecerunt. Iſta vero *θυσιαστήρια*, id eſt Altaria, quamvis non in formam Templorum conſtructa, pro templis tamen, & locis accipio nominatim Deo conſecratis, quandoquidem Templum nobis cum locum ſignificat, in quo ſola divina ſpecialiter, & unice contemplamur, & agimus. Locus ædificio vacuus, & abſque pe-

parietibus in agro deſerto; Lapis ille ſolus, quem Jacob in ϛήλην ſtatuerat, οἶκ@- Θεοῦ, Domus Dei nominatur. Gen. 28. in fin. cap.

Neque ſanctos illos Patres credere fas eſt, ſuper altaria ſua poſt oblata ſua ſacrificia commune quid, & immundum ſtatuiſſe, vel feciſſe, proque ſtabulis eduxiſſe. Quod impius neſcio quis de grege Gnoſticorum non erubuit de templis noſtris evomere, Δραπέτα ſceleratiſſime, de ſtabulo, ut neque de foro, Deus non ejeciſſet ementes, & vendentes: quos tamen furore divino expulit e templo. Taceo, quod illud Amos Prophetæ cap. 4. Juravit Dominus in ſancto ſuo, plerique priſcorum doctorum, ſanctorumque ſcriptorum interpretantur, quod juravit Dominus per templum ſanctum ſuum, veluti per rem ſacerrimam. Et audes cum ſtabulo componere templum? quod & nominatur Domus Dei, Domus Patris, Domus Orationis. Stabulum non ſic appellavit. Nicanoras audire mihi videor, conjurantes in planitiem ſe deducturos Dei phana, & effoſſuros altaria: quæ libero Patri (ſuæ, videlicet, Gnoſticæ libertati) ſint conſecraturi. Finem non expectent igitur alium, quam Nicanoris. Sed in cœpto pergamus argumento.

Solent, qui ſacra tractant, hominum mores, & inſtituta diſtinguere (ſane convenienter) in tria tempora.... Naturæ, Legis, & Gratiæ. Quod accipias.... Cum Natura ducerentur, cum Lege regerentur, cum per Euangelium monerentur homines. Heri conabamur docere tam Naturam, quam Legem conſtruxiſſe Deo templa. Monſtrare ſupereſt Euangelium non deſtruxiſſe Templa.

Chriſtianorum templa deſignantur per illam Propheticã, & Evãgelicã Turrim in vinea Domini conſtructam.

Paterfamilias (qui Deus intelligitur) vineam plantavit: In ea Turrim ædificavit: Agricolis eam locavit, ut ſuo tempore fructus redderet, Matth. cap. 21. Vinea Domini eſt Gens a Domino vocata, Populus electus: qualis primo fuit Domus Iſrael. Quam quidem vineam tranſtulit Dominus de Ægypto, Pſal. 79. Turris in vinea, haud dubium, quin Templum, prout Hieronymus interpretatur ibidem, & Eſaiæ cap. 5. Ædificavit turrim in medio ejus Templum, videlicet, in media civitate (ait Hieronymus) & Torcular extruxit in ea, quod Altare quidam ſignificare putant. Agricolæ vero primi fuere Judæi, qui, quia nedum ſervos locatoris Domini, ſed ipſum hæredem vineæ, puta Filium Patrisfamilias interemerunt, ablata eſt ipſis vinea, & aliis, id eſt nobis Chriſtianis, ad Euangelii gratiam, Deique legem vocatis locata, ſed non abſque torculari, vel turri. Per quæ, ſicut olim Hieron. Altare, Templumque, ſic modo noſtras e materia factas Eccleſias intelligere mihi non abſurde videor. Vulgaribus hominum vineis abunde eſt, ſi plantatæ ſint, & cultæ diligenter. Si ſepibus circundatæ. Si torcular (quod non omnes adhuc) habeant, & excipiendo muſto Lacum. In vinea vero Domini Turris inſuper ædificari debet, ad vineæ Dominicæ cuſtodiam, quo ſeſe frequenter agricolæ recipiant, invicem vineæ cultum procurantes. Hic igitur mihi Gnoſtici πυργομαχεῖν deſinant, & ſciant, quod abſque Turri coli commode nequit vinea Domini: quæ quidem Turris Vinitorum commune eſt aſylum, non ſingulare cujuſpiam domicilium.

Non in alicujus privatas ædes ad Dominicam Cœnam manducandam Chriſtiani congregabantur. Eccleſiæ Dei communis erat ille locus, ita conjicio. Paulus enim dixit: Numquid domos non habetis ad manducandum, & bibendum? 1. Corinth. cap. 11. quaſi diceret: Hoc in loco publico, qui ſacris noſtris conventibus eſt dedicatus, agendum nihil eſt prophanum, & quod ſacris noſtris non congruat myſteriis.

Nonniſi in Spiritu, & Veritate vere Deus adorari poteſt.

Sed (ajunt) in Spiritu, & Veritate oportet adorare. Argute, quaſi non poſſimus in templo ſic adorare: ſed oporteat nos in pratum Clericorum, vel in ſuburbanos lucos, & hortos exire, vel in aliquod nuptiale triclinium convenire, ſi velimus in Spiritu, & Veritate Patrem adorare. Nunquid iſto ſpiritali modo priſci Patres Abel, Seth, Enos, & alii nominati ſuperius in principio Canonis, ad altaria ſua convenientes adorarunt, & coluerunt Deum? Non equidem puto Chriſtum de talibus hic negare voluiſſe, quin Spiritu, & Veritate fidentes adorarint. Deus enim Spirituales adoratores & a Judæis olim, & nunc a ſuis etiam Chriſtianis exegit, quæſivit, & quærit ubique. Nam qui Spiritaliter, & in Veritate non orat, ſive id in templo, ſive in agro faciat, is nec orat, nec adorat. Deus igitur ubivis coli vult in Spiritu, & Veritate: Hoc eſt, animo non ficto, non hypocrita, ſed in Fide, Spe, & Charitate, in corde contrito, & humiliato, quod tum demum fit, cum pias, & puras manus attollimus in cœlum, nulli male volentes, abſque ira, & diſceptatione. Semigentilis quidam Sapiens & hoc nos dudum docuit, alloquens filium ſuum.

Si Deus eſt animus nobis, ut carmina dicunt,
Hic tibi præcipue ſit pura mente colendus.

Spiritalibus enim ſacrificiis Deo tantum litatur.... Huic interno, & ſpiritali cultui (quando colentis, & adorantis animus nullis avaritiæ, libidinis, ambitionis ſordibus eſt maculatus) loca noſtra ſacra non obſtant, imo contra, juvant, & incitant affectum precantis. Ergo ſacrilegus, & impius eſt, quiſquis ea contemnit, & violat. Idolorum fana Gregorius everti noluit, ſed in Eccleſias dedicanda mandavit, Epiſt. 71. libri noni: Et impie tu Miſonæ non formidas ſacrata Deo, manu, verbiſque temerare? Sed quid non audet lingua doloſa dicere? & manus impia facere?

Nec oblationibus noſtris, neque templis indiget Deus: ſed ipſi ſumus, qui talibus indigemus, Irenæus c. 34. lib. 4.

Athenienſis illa concio, qua Deus hominum coli manibus, & in templis hominum manu conſtructis habitare negatur, ab ipſo concionante exponitur, Χειροποιήτοις, Gnoſtici mutilam pro more ſuo citant. Ibi enim ſubditur, indigens aliquo, cum ipſe det omnibus. Id eſt, Deo templa non ædificantur, Deo nihil offertur, quaſi vel egeat ille, qui mundum, non ſibi, ſed homini fecit; qui de ſe ait: Si eſuriero, non dicam tibi, meus eſt enim orbis terrarum, & plenitudo ejus, Pſal. 49. vel quaſi re delectetur alia, quam pura, & reſipiſcente anima, quod eſt acceptiſſimum Deo templum. Non ſemel hoc atteſtante Paulo: Templum Dei eſtis, & Spiritus Dei habitat in vobis. Iterum: Templum Dei ſanctum eſt, quod eſtis vos. Item.... Membra veſtra Templum ſunt Spiritus ſancti, qui in vobis eſt. Atque iterum.... Vos eſtis Templum Dei vivi. Prioris ad Corinth. 3. & 6. cap. & 2. Corinth. cap. 6. ad Hebr. cap. 3. Domus Chriſti ſumus nos, ſi fiduciam, & gloriam ſpei firmam uſque ad finem retineamus. In lapideo quidem, ſive materiali Templo Deum colimus, & Sacramenta recipimus, de quo quidem nihil vetat illud intelligere Pauli: Si quis Templum Dei violaverit, diſperdet illum Deus. Verum tamen ſciamus, quod ὁ ναὸς ὁ χειροποίητος τύπ@- ἐϛὶ τοῦ ναοῦ τοῦ ἀχειροποιήτου: Id eſt, illud manufactum, ſive materiale templum, typus eſt, & figura templi non manufacti, videlicet, omnium Chriſtifidelium, de quibus ait Petrus: Et vos, tanquam vivi lapides, ædificamini domus ſpirituales, 1. Petr. 2. Paulus quoque: Dei ædificatio eſtis, cujus & ſe profitetur Architectum, d. cap. 3. Dei templum eſt, non lapides, aut lutum, ſed homo ipſe: qui figuram Dei geſtat, ut ait Lactantius cap. 8. lib. de Juſtitia.

Ad VI. Canonem.

IN Cataphronitas hoc decretum fuit: Id eſt in eos, qui non ad ſobrietatem, nec ad modeſtiam, ſed nimis quam ſuperbe ſapiunt, altius aliquid, & excellentius de ſe, quam par ſit, ac deceat, exiſtimantes, de ſeque nimium magnifica ſentientes, & non in humilitate, & ſimplicitate, prout unicuique Deus dona ſua gratuita diviſit, ad Rom. 12. Immorigeri propterea facti, majoribus obedire nolebant. Immo nullos in Eccleſia ſe majores, aut ſuperiores agnoſcebant. Atqui legimus a Paulo mandatum,.... Obedite præpoſitis

bis veſtris, & ſubjacete. Ipſi enim vigilant pro animabus veſtris rationem reddituri, ad Hebr. ult. Hegemonas illos Apoſtolus proculdubio vult intelligi, qui nobis in via ſalutis præſides, & duces exiſtunt, ſane Presbyteros, & Epiſcopos.

Id autem genus homines, qui, derelicta majorum via, ſemitas, & diverticula quærunt (Presbyterorum ſuorum dicimus, & Epiſcoporum contemptores) Canones appellant συνωμότας, στασιώτας, φράτορας, atque τυράννους, id eſt, Conjuratores, Seditioſos, denique tyrannos, ideo, quod obedire nullius imperio, ſed ſuo parere velint omnes.

Tyrannus eſt in Eccleſia, qui legibus regi non vult Eccleſiaſticis.

Annis non adeo multis poſt Synodum Chalcedonenſem, quæ congregata fuerat anno Chriſti 454. neſcio quis Severus ex Abyſſo putei ſolutus exiliit, eam ſanctam ſexcentorum triginta Patrum Synodum, pariter & omnia, quæ præceſſerant, Concilia ſuperbe deſpiciens, diſſolute ridens, & procaciter impugnans, Epiſcoporum ſe decretis, & obedientiæ ſubtrahens, uni ſibi de rebus divinis, & Eccleſiæ ſacramentis credebat. Succeſſoribus non caruit. Et his (quæſo) quando caruit diabolus in rebus etiam quantumvis abſurdis, & horrendis?

Can. conjurationũ, & ſequ. can. 11. q. 1.

Severus in Eccleſia primus dictus Acephalus.

Eccleſiæ conſuetudo poſtea, Clericos illos, qui nullius Epiſcopi diſciplina, nullius ſenioris providentia gubernari vellent, qui Præpoſitos ſuos contemnerent, & ab ipſis temerarie ſecederent, etſi aliter a Fide non aberrarent, Acephalos nominavit, can. Nulla ratione, 93. diſt. Ravennatum Eccleſiam, quæ multo tempore ſegregata a Romana, nec ullam ſupra ſe volebat agnoſcere, propterea vocarunt Ἀλλοκεφάλω, ſive Αὐτοκεφάλω, quæ ſibi caput eſſe volebat. Hanc diſſenſionem, quæ plures, quam trecentos durarat annos, Domnus Papa ſedavit, Apoſtolicæque ſedi obtemperantem reddidit circiter anno Domini 675.

Non plura tunc proponemus, nec aliud concludemus, quam quod Irenæus colligit cap. 43. lib. 4. adverſus Hæreſes, inquiens.... Quapropter eis, qui in Eccleſia ſunt, Presbyteris obedire oportet: His, qui ſucceſſionem habent ab Apoſtolis, ſicut oſtendimus; qui, cum Epiſcopatus ſucceſſione, chariſma veritatis certum, ſecundum placitum patris, acceperunt. Reliquos vero, qui abſiſtunt a principali ſucceſſione, & quocumque loco colliguntur, ſuſpectos habere: vel quaſi Hæreticos, & malæ ſententiæ: vel quaſi ſcindentes, elatos, & ſibi placentes: aut rurſus ut Hypocritas, quæſtus gratia, & vanæ gloriæ hoc operantes. Vir ſanctus exinde confert Hæreticos, & alias ipſorum doctrinas, Abiu, & Nadab, filiis Aaronis, alienum ignem offerentibus ad Altare Dei: quapropter, ut hi, ſic igne cœleſti comburentur & illi. Levit. cap. 10. Qui autem ſcindunt, & dividunt unitatem Eccleſiæ (noſtri, puta, Staſiodæ) ſicuti de Jeroboam, non relinquet ex eis Dominus mingentem ad parietem. Jamdudum ſua cœpit exercere, & exercet occulta quotidie judicia. Donec ille tandem nobis, ut unum ſimus omnes, quemadmodum ille cum Patre unum eſt. Amen.

Quicumque veteres Eccleſiæ ritus, & ſucceſſiones, atq; traditiones nõ ſequuntur, aut hæretici, aut ſchiſmatici, aut hypocritæ. Hoc ſentit Irenæus.

Can. Inter hæc de pœnit. diſt. 1.

Ad VII. Canonem.

QUod in hoc canone, ſequentique ſtatuitur, ex quatuor Apoſtol. canonib. emanaſſe videtur 38. 39. 40. & 41. quorum ſumma eſt. Neque ſpirituale quid, neque temporale gerendum eſt in Eccleſiis ſine Rectoris Eccleſiæ (puta) Presbyteri, & Epiſcopi voluntate. Conveniunt ea, quæ dicta modo fuere in præcedenti Canone.

Quid per Oblationes intelligant Eccleſiaſtici ſcriptores, dudum nos in Analectis noſtris explicabamus, cap. 13. & cap. 19. de verb. ſignif. in antiq. Græci canones appellant Προσφορὰς, & Καρποφορίας. Priſca latinitas (quod ibi cum Feſto Pompejo dicebamus) Offerumenta vocabat ea, quæ Diis ſuis offerebat. Noſtrum vulgus Offerendas: Ideo futuri voce, quia populus in manum dabat Sacerdoti, quod Sacerdos poſtea, nomine populi, ſpecialiter offerret Deo. Sic enim Hieronymus adverſus Luciferianos..... Sacerdos quippe pro Laico offert oblationem ſuam, imponit manum ſubjecto, reditum ſancti Spiritus invocat, quod obſervari ſolitum cognoſcis ex Innocentii Primi Epiſtola prima. Res in Eccleſiis antiquiſſima inter pios omnes, ac Religioſos Dei cultores, ab ipſo Abel durans in hoc uſque tempus. Benedictiones, Eulogiæ, Collectæ Paulinæ, ſunt Oblationes. Juxta quod in Deuteronomii cap. 16. mandatum fuerat: Non apparebit ante Dominum vacuus. Sed offeret unuſquiſque, ſecundum quod habuerit, juxta benedictionem Domini Dei ſui, quam dederit ei. Subindeque repetitum legimus. Honora Dominum de tua ſubſtantia. Prov. cap. 3. Sic enim pro modo facultatum noſtrarum foris, & exterius interioris animi noſtri gratitudinem teſtamur erga Dei beneficentiam: & in bonis noſtris agnoſcimus erga nos bona, beneficiaque Dei. Neque mihi (quod Gnoſtici movent) paupertatem quis obtendat. Etiam, quæ ſola ſuperſunt ad victum, mittamus in gazophylacium. Laudavit enim Dominus pauperculam viduam, quæ ſic feciſſet, Lucæ 21. Una tamen cum donis, & oblationibus iſtis meminerimus, Hoſtiam vivam, rationalem, Deo placentem (noſmetipſos videlicet) offerre Deo. Nam ſupervacanea forent alia quævis munera.

Cap. cauſa Carpẽſis, & cap. cum leuter vos.

cons. 2. can. ſolet, de conſ. diſt. 1.

Chriſtiani debent in primis offerre ſe totos Deo, poſtea de ſuis id, quod poſſunt.

Can. omnis Chriſtianus de conſecr. diſt. 1.

Ad XII. Canonem.

TErtullianus factus Chriſtianus mox libellum de Pallio ſcripſit ad Carthaginenſium primores: qui, quod hominis Centurionis, & Proconſularis filius, derelicta Toga, Pallium ſumpſiſſet, ipſum deridebant, atque ſubſannabant, ſive (ut loquitur) eum denotabant: objicientes e trivio tunc proverbium: de Toga ad Pallium; quaſi diceres: A ſplendidis, & lautis ad vilia dejici. De principe coquus, aut molitor factus, ut noſtri loquuntur. In ejus libelli ſtatim principio deſcribit ille Pallium, dicens... Pallii extrinſecus eſt habitus, & ipſe quadrangulus, ab utroque laterum regeſtus, & cervicibus circumſtructus, infibulæ morſu humeris acquieſcebat. In fine rurſus libelli, quam Togæ formam retuliſſet, qua nihil erat impeditius, ut ita, qui Togam geſtaret, indutum ne ſe, an onuſtum: habere veſtem, an bajulare neſciret. Poſt hæc ait... Pallio, contra, nihil eſt expeditius: quod operit ſolutum (id eſt, uno circumjectu ſine plicis, non inculto illo, nec inhumano) & omnia hominis ſimul contegit. Pallii deſcriptionem vides. Per quam ſatis intelligitur ipſum proprie nominari Peribolæum. Pollux in Onomaſtico, Αἱ δ' ἐφεστρίδες, καὶ ἀμφιεστρίδες, περιβόλαια ἂν εἶεν. Id eſt, Exteriores veſtes, & quæ ſuperinduuntur, ac ſuperinvolvuntur, Peribolæa ſunt, cap. 13. lib. 7. Tale quondam fuiſſe Pallium conjicio, qualis nunc eſt ea veſtis, quam Talarem, Longam, ſive Presbyteralem vulgo nominamus: quæ ſine rugis, latiſque manicis, & ambitu ſpatiante conſuta eſt, honeſtati Clericorum præſcripta per Concilia. Cum vero Tertullianus dicit, Pallium cervicibus circumſtructum fuiſſe, mihi dicere videtur, Pallium fuiſſe pene cucullatum, quod altum ſic eſſet, ut collum totum retro contegeret. Pariter, quod apud eundem ſequitur... Infibulæ morſu, humeris acquieſcebat... Patrum confirmat decretum longiſſimo poſt tempore vetatum, ne Clerici Palliis diffibulatis utantur, id eſt, ut fibulis ad collum Sacerdotum veſtes connectantur, dummodo non ſint aureæ, vel argenteæ fibulæ. Fibulas, & infibulas noſtri vocant Agraphas. Ex Tertulliano præterea cognoſcimus, illis Apoſtolicis Eccleſiæ temporibus ad Chriſtum converſos, aliis indumentis omnibus derelictis, omnes fere veſtire ſe Pallio ſolitos: ob hujus veſtimenti (ſicuti puto) facilitatem, frugalitatem, atque ſimplicitatem. Quæ res dedit Hæreſi cauſam, quæ præſenti Canone damnatur, ad cujus plenam declarationem fuit iſtud neceſſario prænotandum.

Palliũ eſt genus veſtis oblongũ, ſimplex, & frugale, hominis totũ corpus, a cervicibus ad talos uſque, uno circumactu contegens, fibulis annexum, & aptatum corpori, Græce Peribolæum.

Cap. 15. de vit. & honeſt. Cler. in antiq. & cap. 2. in Clement.

d. cap. 15.

Ad XV. Canonem.

NOſter Canon ſtatuit, ut Patres erudiant Filios ſuos πρὸς θεοσέβειαν, id eſt, ad pietatem, & cultum divinum. Paulus educari præcipit ἐν παιδείᾳ Κυρίου, id eſt, in monitis, & inſtitutione, ac in diſciplina Domini. Non ſunt iſta duo diverſa mandata: quæ ſummam puerilis omnis inſtitutionis continent. Heli mortuus eſt: Et Samuel judicatum populi amiſit ob filios in lege, ac timore Domini male inſtitutos. Ad negligentum patrum noutheoſiam voluit iſta Deus in ſelectis illis viris & fieri, & litteris poſtea mandari, quorum meminiſſe poſteri perpetuo debeant. Non eſt enim parvi apud Deum meriti bene filios educare, quod ad Salvinam ſcripſit Hieronymus. De quo ſermo nobis erit in Speculo, declarantibus illud Apoſtoli: Suæ domui bene præpoſitum 47. diſt.

Inter alios legendus eſt hunc in locum Divus Chryſoſtomus. De Hieronymo dicemus in Can. Legant. inferius 37. diſt. Nunc unam laudati modo Chryſoſtomi ſententiam ſuper hac re vobis referam, qua noſtrum ſimul Canonem concludam........ Βούλει σου τὸν υἱὸν πειθήνιον; ἐξ ἀρχῆς αὐτὸν ἔκτρεφε ἐν παιδείᾳ, καὶ νουθεσίᾳ Κυρίου. Ἄτοπον γὰρ τὰ τέκνα εἰς τέχνας ἐκπέμπειν, καὶ εἰς διδασκαλεῖον, καὶ πάντα πράττειν ὑπὲρ τούτου, ἐν δὲ παιδείᾳ, καὶ νουθεσίᾳ Κυρίου μὴ ἐκτρέφειν τὰ τοιαῦτα. Ore certe aureo digniſſima verba: quæ Patres omnes æterna tenere memoria deberent: quibus ita loquitur ille Græc. diſertiſſimus. Heus Pater.... Vis tibi morigerum, & obedientem eſſe filium? Mox a principio in diſciplina, & cognitione Domini ipſum enutrias. Abſurdum namque eſt, Filios veſtros ad artes addiſcendas, & in Didaſcalium mittere, omniaque facere eo ſpectantia: Ipſos vero non educare in Domini monitis, & eruditione. Sic aureus ille Doctor, cujus conſilia, Canonumque decreta ſequi donet omnibus Parentibus gratia Domini noſtri Jeſu Chriſti; cui laus a nobis, & perpetuus honor.

Quomodo filii reddantur obedientes parentibus.

Ad XVI. Canonem.

EUſtathius author novi cujuſdam monachiſmi quadamtenus renovabat illam Phariſæorum doctrinam, quam Chriſtus reprehendit multum vehementer, & acerbe Matth. 15. cap. Legimus in Euangelio, Phariſæos docuiſſe filios apud egentes Parentes, ſibique ſubveniri poſtulantes, excuſare ſe Templi prætextu poſſe. Chriſtus ait ibi... Deus dixit.... Honora Patrem, & Matrem. Vos autem dicitis, Quicunque dixerit Patri, vel Matri, munus quodcumque ex me tibi proderit: & non honorificabit Patrem ſuum, aut Matrem ſuam. Senſus eſt aliquanto involutior, aperietur alterius Euangeliſtæ verbis idem de Chriſto referentis. Indigenti Patri, & a Filio rem neceſſariam petenti, reſpondebat Filius a Phariſæis edoctus: Mi Pater, id quod a me tibi dari poſtulas (finge domum, nummos, agrum quempiam, veſtem, aliquidve ſimile) Corban eſt. Marci cap. 7. id eſt, jam Deo promiſſum, jamque Deo devotum eſt. Ideo nefas eſt, ut in alienos uſus convertatur. Verum, non mihi ſoli, ſed tibi quoque Deus majora reſtituet. Ita ſacratarum rerum prophaſi pauperes parentes deſtituebantur. Atque ita fiebat (ait Hieronymus) ut egentibus patre, & matre, Sacrificium offerrent filii, quod Sacerdotes, & Scribæ conſumerent, quod ibi Chriſtus improbat. Corban ſic interpretatur Hieronymus ad Gerontiam ſcribens de monogamia. Corban, non quodvis donum ſignificat, ſed proprie, quod templo dicatur: unde & arcam, ubi talia dona ſervabantur, Corbanam vocant. Matth. 27. Syriacas dicunt eſſe voces.

Corban.

Euſtathii ſectatores, Parentibus contemptis, hoc modo ſe totos neſcio cui vitæ generi devovebant, quod author ille novus inſtituerat. Et hanc non erubeſcebant appellare Θεοσέβειαν, id eſt pietatem, Religio-

A nem, Dei cultum. Verborumque ſumentes corticem, non ſpiritum, ſic illud interpretabantur Chriſti...... Qui non reliquerit patrem, & matrem propter me, & Euangelium, non eſt me dignus. Matth. 19. Marc. 10.

Ad XVII. Canonem.

MOnachas ſuas Euſtathius jubebat, Ἀποκείρειν τὰς κόμας, tondere ſuos capillos, & comas, ut puto, volens oſtendere ſolutas illas eſſe aliena quacumque poteſtate, & imperio. Nam veterum conſuetudine, raſum caput indicabat libertatem. Radere caput in ſervis erat ſignum manumiſſionis, ex Plautino Soſia in Amphitryone. Chriſtum ſolum jam pro domino, & unico ſuo capite ducebant illæ novæ Monachæ. Sic ſuus Euſtathius inſtituerat eas, Paulo reclamante,
B vetanteque mulieres quaſcumque κείρεσθαι, ἢ ξυρᾶσθαι, tonderi, vel radi. Ne Prophetantibus quidem, vel orantibus mulieribus hoc permittit. Neque tantum de mulieribus illis, quas in præfatione vocari docebamus, Ὕπανδρος, id eſt, viro ſubditas, & connubio junctas, intellige dicta, videlicet, quod ſolæ poteſtatem debeant habere ſuper caput ſuum, ideſt, velari. De viduis, atque virginibus accipi Tertullianus in eo libello demonſtrat. Quod ſi dixeris Virgines, & Viduas non eſſe viris ſubditas, ergo non aſtringi lege velandi capitis, quod eſt ſignum ſubjectionis. Fateor. Viris, id eſt, Maritis, quos non habent, ſubditæ non ſunt. Non tamen ideo liberæ ſunt, ac ſuæ poteſtatis, etiam ſi Patribus orbæ ſint. Quemadmodum noſtris nunc privatis Gallorum legibus, & conſuetudinibus, uxor abſque mariti ſui conſenſu non poteſt rem quam-
C piam gerere: Donare (puta) vendere, quoquomodo contrahere. Φερνῆς enim Dominus eſt: & παραφερνῆς administrator, procuratorque (modo ſit ipſe frugi) conſtitutus. Sic etiam, priſco Romanorum more (quem ſcripta lex aliqua nobis utinam confirmaſſet) curatores, atque tutores aliis mulieribus olim per Prætorem dabantur, ſine quorum voluntate nihil agere valebant. Ita Cicero ſcribit pro Lucio Murena, nec ſemel apud eundem, cæteroſque Romanarum rerum ſcriptores occurret. Mulieres omnes (ait ille) propter infirmitatem conſilii, majores in tutorum poteſtate eſſe voluerunt. Illud, quod ad mulierem Dominus dixit, Sub viri poteſtate eris.... Tertullianus de quibuſcumque mulieribus accipit: ibique, vir, & mulier, ſexus, non conditionis eſſe vocabula dicit. Ergo mulier omnis, Ὕπανδρος. Euſtathius contentioſus aliud
D prædicabat.

Eccleſia ſemper in id genus adiaphoris habuit Philonicos. Auguſtini tempore nonnulli Monachi de crinibus, & coma nutrienda contendebant. Hos reprehendit, & falſe ridet, appellans ipſos, Fratres crinitos, qui timerent, ne tonſa ſanctitas vilior eſſe, quam comata crederetur. Hypocritas increpat, populo perſuadere volentes, ut qui tales videret, antiquos illos cogitaret, Samuelem, & cæteros, qui non tondebantur. Omnes demum Fratres, juxta Pauli regulam, tonderi præcipit, in ult. trib. cap. libri de opere Monachorum. Non minus acriter Hieronymus iſtos impetit comatos fratres, quibus (ut vir ſanctus loquitur) fœminei contra Apoſtolum crines, &
E hircorum barba dependet mento. Tales fugito. Diaboli ſunt hæc (ait) argumenta. Sic ſuam monet Euſtochium, ſcribens ad eam de cuſtodia virginitatis. Pauli traditio, de tondendis viris, in Eccleſia tam diligenter obſervata viguit, ut Hilarion, qui ſeptuaginta prope continuis vixit annis in Eremo ſine tonſoribus, ne ſuperſtitioſus traditionis contemptor aliquibus videretur, vel in coma prolixa religionem collocare, capillum ſemel in anno die Paſchæ totonderit; in ejus vita ſcribit hoc Hieronymus. Breviter, quod Apoſtolus atteſtatur: Natura docet comam non decere Virum: quam tamen, ceu propriam, & genuinam mulieri dedit. Hunc exponens Canonem Zonaras ait,

Auguſtin. volens fratres in religione tonderi, c. 3.

Τὰς

Τοσαύτην γὰρ οἰκεῖον οἶδεν ἡ φύσις ταῖς γυναιξὶ τὴν κόμην, ὡς καὶ φαλακρώματα ταύταις ἐγγίνεται σπανίως. Ideſt, tam proprium novit Natura fœminis eſſe comam, ut ipſis Calvitium non fiat naturaliter. Idem, vel non diſſimile, quod Plinius ſcribit cap. 37. lib. 11. Capillorum defluvium in muliere rarum eſt. Nihil igitur fœmina cauſari, vel excuſare poteſt, quominus faciem tegat. Nam flammeo carens habet operimenti vice capillos: quos vel religionis occaſione tondere nunquam debet. Anathema legem ſolventi. A

Sed huic mos in Eccleſia receptus modo refragatur, quo Sanctimonialibus capita radunt, & comas amputant. Hugo ſic argumentatur, & reſpondet. Forte male faciunt, vel (ait) hoc intelligas de fœminis laicis, & ſecularibus, quales non ſunt Monachæ, vel Nonnæ. B Radi quoque Veſtales apud Romanos Plinius oſtendit cap. 44. lib. 16. ſcribens Virginum Veſtalium capillos ad arborem quandam Lotum deferri ſolitos, quæ propterea dicebatur Capillata. Nihil ad nos de Romanis iſtis: Chriſtianas tonderi non juſſit Auguſtinus in Epiſtola 109. quam jam citavimus in d. can. Quod interrogaſti. Hugonis mihi neutra ſolutio placet. Si quo faciebat Euſtathius animo, pariter & id aliquis modo faceret, in tonſura, vel neceſſitatem, vel ſummam Theoſebiæ conſtituens, in legem graviter peccare talem puellarum tonſorem aſſerere non dubitarim, qui noſtri ſenſus eſt Canonis.

Nec in dimittendis, nec in detondendis capillis constituenda eſt religio.

Concilium Vienneſe non videtur in Sanctimonialibus capillos improbaſſe, dummodo Comati, & Cornuti non ſint earum crines, hoc eſt, Dummodo cincinnos non habeant. Omnibus in mulieribus Apoſtoli ſine diſcrimine damnant hujuſcemodi laſciviam, prioris ad Timoth. cap. 2. Mulieres ornent ſe cum modeſtia, non intortis crinibus, aut auro, aut margaritis. Et 1. Pet. 3. Externus mulieris ornatus non ſit, ἐκ πλοκῆς τριχῶν, καὶ περιθέσεως χρυσίων, in plicatura crinium, & aureorum circumpoſitione.

In Clem. 2. de ſtatu Mon.

Utinam ſic externa iſta ſervemus, ut interna placeant illi, qui πάντων καρδιογνώστης eſt, Dominus, ac Deus noſter, Jeſus Chriſtus. Amen.

Ad XIX. Canonem.

IN alio mundo verſari mihi videntur Interpretes, dum, quæ ſcripſerunt in iſtum canonem, lego: quos ego modo neque referendos, neque refellendos eſſe puto ...... Patres, per τελείους λογισμοὺς intelligunt antiquas Eccleſiæ leges de jejuniis, & aliis rebus ad Dei cultum neceſſariis, & utilibus: quæ, quia magno conſilio, multa cum deliberatione, ratiocinatione, & conſideratione ferri ſolent, ideo λογισμοὶ nuncupantur: & τέλειοι, perfecti, abſoluti, quibuſque nihil deeſt. Interpretes omnino nihil afferunt, quod huc attineat.

Itaque ſciendum, ſtata, determinataque jejunia ſemper in Eccleſia fuiſſe. Semper, hoc eſt, A prima per ipſum Chriſtum Eccleſiæ Chriſtianæ conſtitutione. Dubitare nemo poteſt, niſi pariter Euangelium revocet in dubium; tria hæc opera (videlicet) Orationem, Jejunium, & Eleemoſynam, ſi qua ſint alia, eſſe opera mere Euangelica: ut magna duci ratione videantur, E qui Jejunia dicant ab ipſo inſtituta fuiſſe Chriſto. Ab Apoſtolis ambigit nemo.

Semper in Eccleſia fuerunt jejunia certa.

Certos, & ordinarios, atque ſtatos ad jejunia dies in Eccleſia prima fuiſſe cognoſcimus: quos humana præſumptione quiſquis non obſervabat, Anathema protinus audiebat ...... Euſtathius, & Aerius jejuniis quidem non detrahebant (quod Jovinianus poſtea fecit, ut antea retuli) Salutare Jejunium dicebant illi, ſed voluntarie ſuſceptum, non imperatum. Theſis hæc una fuit iſtorum δογματιστῶν. Οὔτε νηστεία ἐστὶ τεταγμένη. ταῦτα γὰρ Ἰουδαϊκά ἐστι, καὶ ὑπὸ ζυγὸν δουλείας. Δικαίῳ γὰρ νόμος οὐ κεῖται. Ideſt, Non eſt aliquod jejunium ſtatum (puta, quod ordinatis, & deſtinatis temporibus fieri debeat, iſtud eſt τεταγμένον.) Hoc enim jejunium eſt Judaicum, & ſub jugo ſervitutis. Atqui juſto lex non

eſt poſita. Sic illi prædicabant, ὡς τάχα φθασάντων εἰς τελειότητα, καὶ οὐκέτι δεομένων νηστείας (ait hic Zonaras) id eſt, ac ſi forte jam perveniſſent ad perfectionem, nec amplius indigerent iejunio. Quæ fuit hæreſis a Begardis, & Beguinis Alemaniæ renovata anno 1300. In Clement. 3. de hæret.

Ad XX. Canonem.

ET hic alius erat Euſtathii, necnon eorum, qui decepti ſe ad ejus dogmata conferebant, error. Hi loca deſpiciebant, & nihil faciebant, in quibus reliquiæ ſanctorum Martyrum ſervabantur. Ibi miniſtrantes, & athletarum Chriſti memoriam venerabunde colentes irridebant, & Anthropolatriæ accuſabant: Fidelium congregationes ad ea loca fieri ſolitas avertebant: Veteres eorundem ſanctorum typos, & imagines a priſcis Eccleſiaſticis religionis authoribus, tamquam veritatis notas, Eccleſiæ traditas evertebant. Ob quod a Synodo poſitus eſt præſens canon: qui faſtuoſos, & arrogantes iſtos innovatores, Eccleſiæ toti ſeſe præponentes, & conventus, qui fiebant ad Martyres, pro deteſtabilibus ducentes, Anathemate condemnat. Anathema autem iſtud nihil aliud eſt, quam ſeparatio a Chriſto, ſcilicet, ut jam Chriſtianus non cenſeatur, qui talia ſentit.

Qui contemnunt memorias Sanctorum non ſunt Chriſtiani.

Auditor Chriſtiane, vides inſolentis tumidorum Gnoſticorum exercitus duces, & anteſignanos. Quorum fœtidas opiniones contra ſanctorum Martyrum reliquias & audire, & proferre, & non abominari, Sacrilegium eſt, ut ad Riparium ſcribit Hieronymus. C Ideo rem (quia mihi cauſa poſtulare videtur) prolixius agitabo: de qua viri multi ſancti jamdudum non paucis egere. Septima Synodus Epiſcoporum trecentorum quinquaginta circiter annum Dom. 781. quæ ſecunda Nicæna dicitur, in iſtiuſmodi blaſphemos Iconomachos nihil execrationis, ac deteſtationis omiſit. In eaque decretum fuit ...... τὰς σεπτὰς εἰκόνας καὶ προσκυνεῖσθαι, καὶ σέβεσθαι, Quod Zonaras refert in vita Conſtantini, ejuſque matris Irenes, poſt explicabimus. Eodem pene tempore, dum regnaret in Gallia Ludovicus pius, ſub anno Dom. 830. (cui ſucceſſit in regno filius, Carolus calvus) Jonas Aurelianenſis Epiſcopus elegantes ſane libellos tres ſcripſit adverſus quemdam Presbyterum, D natione Hiſpanum, nomine Claudium, Taurinenſem Epiſcopum, de cultu Imaginum, maxime de Crucis adoratione. Divus Hieronymus annis antea ſere quingentis, certe multo pluribus, quam quadringentis (imperabat Arcadius, tumque temporis Oſſa beati Samuelis de Judæa tranſtulerat in Thraciam, circiter an. Do. 390.) ſpeciali tractatu, nec ſine conviciis magnis, impium quemdam Vigilantium (de quo mox) confutarat, qui Gallicas Eccleſias, hactenus monſtris hæreſeon carentes, hac hæretica lue corrumpere tentabat. Poſtea Gregorius Papa, non præterierant anni ducenti, vehementer arguit Epiſcopum Maſſilienſem, Serenum, quod inconſiderato zelo fregiſſet imagines Sanctorum. Id quod a nullo unquam factum fuerat ſacerdote, ut ait Epiſt. 109. lib. 7. & Epiſt. 9. lib. 9. Citatos in ea ſeptima Synodo comperies Eccleſiæ græcæ doctores ex antiquitate complures, iſtud idem crimen coarguentes. Suidas Epiphanium quemdam memorat, Epiſcopum Σηλυμβρίας, ἢ Ὀλυβρίας, ὃς ἔγραψε λόγον Ἀντιῤῥητικὸν, κατὰ εἰκονοκαυστῶν, λίαν ὠφέλιμον. Epiſcopum Selymbriæ, vel Olybriæ (Selymbria, Oppidum Thraciæ in Propontide non procul Byzantio, ſive Conſtantinopoli. Plinius cap. 11. lib. 4.) Qui ſermonem ſcripſit confutatorium contra combuſtores imaginum valde utilem. Deſideramus has ſanctas Epiſcoporum ſanctorum vigilias. Quorum quidem dictis, atque ſententiis addi nihil poteſt, quod ſuperfluum non videatur. Attamen res impræſentiarum nonnihil me dicere cogit, ob Gnoſticorum ſuperbas impietates, quibus nulla ſatis unquam ratio facit. Neque tamen ſequentia retulerim, quo mortuos iſtos audituros, lectur oſve

noſtra

noſtra credam; qui ſuo tantum lolio ſepulti victitant. Orationibus, & Jejuniis, non Libris, aut Scripturis, certandum jam nunc eſt adverſus illos. Hæc itaque ſcripſerim, quo nos Idiotæ, nihil aberrantes omni cum humilitate ſequamur veſtigia majorum, præceptaque teneamus.

Ad Synodi Gangrenſis concluſionem.

HUmanis multis concupiſcentiis hic fræna laxari videbantur: Dum carnium permittitur eſus, Jejunia continua vetantur, Uxores cum viris ſuis habitare jubentur. Et alia, quæ diverſa videri poterant a nonnullis Apoſtolorum mandatis Coloſſ. 4. Mortificate membra veſtra terreſtria— Fraternitatem diligite—— Et ſimilia, quæ tamen Patres hic oſtendunt abs ſe non fuiſſe contempta. Proteſtantur in primis, & ajunt.

Ideo prædicta non ſtatuimus, quod opera bona Jejunium, Continentiam, Virginitatem, cæteraque negligamus, neque quod pium, veramque religionis exercitium damnemus (ut aſtruunt) ſed quia fictum, fucatumque reprobamus, dum ſumma religionis in cibis, atque veſtibus, & aliis externis quibuſdam collocatur, & ſi qui forte non utantur, minus pii putantur, & ab utentibus contemnuntur. Hoc modo laudamus, ac veneramur inſtituta Benedicti, Dominici, Franciſci, Brunonis, atque ſimilium Domino Jeſu dilectorum virorum. Sed ſi quis ſalutis viam præcluderet ea non profitentibus, inſaniſſimæ foret hæreſeos damnandus, quemadmodum damnantur hic Euſtathianiſtæ. Tu enim quis es, qui judicas fratrem tuum? Quare ſpernis fratrem tuum? Non eſt iſta Chriſtianorum, ſed Phariſæorum religio, quæ præ ſe deſpicit alios, tamquam peccatores. Omnis enim religionis veræ fundamentum eſt animi modeſtia cum vitæ ſimplicitate conjuncta. Propterea, Frater, noli altum ſapere, ſed time. Ex hac autem ſingulari patrum proteſtatione veniunt obſervanda quædam, ſcitu certe neceſſaria. Primum.

Jac. 18. Rom. 11. & 12.

De principibus hoc exiſtimandum venit— Ipſos per ſua quæcumque reſcripta nolle juris communis diſpoſitionem tollere: ſi non ita ſe velle dicant. Hoc licet ex præſenti Patrum deciſione cognoſcere, dum ſe ſcripſerunt, ἄγραφα non improbare, quæ Scripturis, & Canonibus non improbatur. Exempla ſunt in jure perquam trita. Secundum—

L. ult. C. Si contra jus. C. Si quando C. de inoff. teſta. c. 57. de elect. in antiq. Extra Catholicam nulla eſt religio.

Ea tantum vera eſt religio, quam divina Scriptura, & Eccleſia catholica definit: non quam ſua quis opinione novam fingit. Hoc ipſum eſt, quod Deus per Moſen præcepit Iſraelitis—Non facietis ſinguli, quod ſibi rectum videtur: ſed quod Deus facere præcepit. Deutero. cap. 12. Suos quoque Chriſtus admonuit.— Si qui vobis dixerint—Ecce, Hic eſt Chriſtus, alius vero clamitet— Ecce, illic eſt, alium locum, ſpeciem, cultum demonſtrans, Nolite ire: Neque ſectemini. Lucæ 17. quaſi nos moneret, ea tantum credite, quæ de Chriſto Dei prophetæ vobis, & veſtri majores annunciarunt. Ore circumfertur omnium Auguſtini verbum, quod propius huc reſpiciat— Euangelio non crederem, niſi me catholicæ Eccleſiæ commoveret authoritas capit. 5. libri contra Epiſtolam Manichæi, quam Fundamenti vocant. Idem Vincentio ſcribens contra Donatiſtas Epiſt. 48. Similiter in Creiconium grammaticum Donatiſtam libr. 4. graviſſime reprehendit illud, quod inter Hæreticorum Præfectos, & Epiſcopos jactabatur, proverbium, dicebant illi — Quod volumus, Sanctum eſt. Neque tantum, quod volumus, ſed etiam, Quando volumus: & quamdiu volumus. Dicere conveniebat — Quod a Scripturis, & Canonibus Eccleſiaſticis ſanctum eſt, Hoc ſancitum eſt, ut hoc in loco dicitur. Superſtitio quoque Romana voluit (quod jam ſuperius proponebamus) id habendum non eſſe ſacrum, quod ſibi quis privatim ſacrum conſtituit: ſed id ſolum, quod rite per Pontifices publice conſecratum fuit. Unde cautum Pontificio jure legimus, illum voti reum non eſſe, qui ſe religioni

Ya. 6.

Ya. 2. & Ya. 9.

per Apoſtolicam ſedem non approbatæ devovit.

Præterea, diligenter hic annotandum venit, Anathemate damnari omnem Morum, Legum, omnium denique rerum non neceſſariam innovationem. Καινοτομία hic appellatur, alibi Καινοφωνία, longevæ conſuetudini, ſeu vetuſtati oppoſita. Sic & Apoſtolus Καινοφωνίας vitari præcipit. Ideſt, Vocum, Verborumque novitates, 1. ad Timoth. cap. ult.

Suſpectius nihil eſt in religione quam Novitas.

Unum vobis, & alterum referam de quampluribus exemplum, quo rhetoricationes iſtas (putate, Καινοφωνίας, ſeu Καινολογίας.) In ſacris attrectandis, uti ſtibia, vel ceruſſas in facie pudicæ mulieris, juxta Pauli mandata, ſumme diſplicuiſſe patribus oſtendam.

Tatianus quidam rhetor poſt glorioſum præceptoris ſui Juſtini martyrium, circiter annum Dom. 190. regnante Commodo, defecit ab Eccleſia, damnatus inter alia, quod Euangeliorum, Paulique phraſi contempta, παραφράζειν non dubitarit, ornatiore ſtilo cuncta invertens. Author Euſebius.

Hiſt. lib. 4. c. 16. & 28.

Verſiones novæ Scripturarum.

Spyridion Trimythuntis in Cypro civitatis Epiſcopus Triphyllium pariter Epiſcopum— Ἐλλόγιμον ἄνδρα multi nominis, & exiſtimationis virum non tulit concionantem, cum verba Joannis immutaſſet, innuens quod Euangeliſta non ſatis proprie loquutus fuiſſet, dicens: Ἆρόν σου τὸν κράβατον. Tolle tuum Grabatum. Itaque Triphyllius dixiſſet, Ἆρόν σου τὸν σκίμποδα. Tolle tuum Scimpoda, Non tu Triphylli (Spiridion dixit) illo præſtantior es, qui Grabatum ſcripſit, cujus tu verbis erubeſcis uti, moxque ſua cathedra ſurgens concionem dereliquit. Author Sozomenus. Σκίμπους (ut hoc obiter explicem) κράββατος, ſed Σκίμπους (non Γράβατος) eſt vox Attica, proprie ſignificans humiles, & viles lectulos, quibus debiles, & χωλοὶ decumbentes mendici circumferuntur, χαλαγράβατοι ait Suidas.

In 1. hiſt. ſua lec. 11.

Skimpus Grabatum

Scilicet, Hi ſanctitate, ſimiliter & antiquitate venerandi Patres tuliſſent neſcio quos modo Jovas, & Genios, quibus jam Sacra noſtra prophane corrumpuntur? Ac non pugnis, & calcibus expuliſſent a ſuo cœtu dicentem— Adeſte, Cantemus Jovam: Reſonemus numen ſalutare nobis: interpellemus eum celebrando, & cantionibus reſonando. Etenim Deus magnus eſt Jova, & Rex omnium maximus Deorum. Micant per orbem ejus fulgura: quo viſo, terra concutitur. Ab Homero ſic lego, ſuum neſcio quem celebrari Jovem. Non alia prece Jovem ſuum puto Flamines Diales invocaſſe, cum ſingulis idibus eidem bovem mactabant, Γελῶν enim παρὰ Ἰταλοῖς ὁ Ζεύς. ait Suidas. Apud Italos Deus dicitur Jovis. Cujus quidem nomen, atque laudes uno cantari non poſſunt ore cum laudibus Chriſti.

Can. Cum multa. 86. diſt.

Cur iſtum, quæſo, Gnoſticorum Jovam nobis invidere Septuaginta? Cur Hieronymus occultavit? Niſi forte tantum virum neſciiſſe dicas, quod iſti ſciunt. Quia neſcio quos Genios legimus Homericorum deorum miniſtros, atque nuncios, ideo dicemus— Miſſus eſt Genius ad Mariam. Quid? Num tibi ſacrilega videtur, & impia Xenophonia, dum ſupercœleſtem Dominici panis hoſtiam vocant panis cruſtulum? etiam ſi ſacroſanctum dicant: Quid ſupereſt, quam quod cum Poeta dicant, Orbem Fatalis Cruſti? Quid hoc eſt, ſi non eſt in Chriſti religionem verbis apertiſſimis inducere velle Paganiſmum, quaſi Profeſſio noſtra (quibus alia nulla caret) ſibi quoque peculiaria vocabula, longiſſimo tam multorum ſeculorum uſu corroborata non haberet. Anathema Bonatibus iſtis καινοφάγοις, καινοφώνοις, καινοπιστοῖς, καινοέργοις, καινολόγοις, & quicumque demum ſint.

Sed forte rogabis me. Nova ne ſunt omnia tibi ſuſpecta? Num tibi videntur omnia rejicienda? Certe ſunt in religione. Scilicet. Ex eo tempore, quo Vetera tranſierunt, & facta ſunt omnia nova. 2. Corinth. 5. Si quis aliud quid evangelizet: nec fuerit ſequutus doctrinam Domini noſtri Jeſu Chriſti, ſit Anathema, & Maranatha. In aliis autem rebus tibi poſt Oratorum

14. q. 3. Can. Cum ergo. Cicero in Lælio.

Auh. Ut appareat, Impe. in. princ. in. ſin. Coll. 5.

tum ſapientiſſimum reſpondebo --- Novitates, ſi ſpem A afferunt, ut tanquam in herbis non fallacibus fructus appareat, non ſunt illæ quidem repudiandæ; Vetuſtas tamen ſuo loco conſervanda eſt; Maxima eſt enim vis vetuſtatis, & conſuetudinis. Itaque Novatores videant, Ne (quod Juſtinianus cavit) Novitatis additio ſit Vetuſtatis interemptio.

Nos autem & Virginitatem cum humilitate miramur.

Can. quicumque 26. qu. 6. de pœnit. diſt. 2. can. 1. Tom. 1.

Humilitas ſola eſt, propter quam Deo placet Virginitas.

Pertinet hoc ad decimum Synodi canonem, quo virgines prohibentur efferre ſeſe, vel extollere ſupra conjugatos. Inde calumniabantur, quod Virginitas non eſſet excellentior conjugio. Imo, Nulli comparabilis virtus eſt Virginitas: aliis omnibus eo mirabilior, quo difficilior, quod in eo can. x. dicebatur. Si tamen Virginitas omnis boni fundamento nitatur, quod eſt Humilitas, præcipua conſervatrix, & quædam virtutum omnium cuſtos, quod ad Cælantiam ſcribens Hieronymus affirmat, qua Deus tantum placatur: Et Bernardus homilia prima de laudibus Virginis matris ait. Laudabilis quidem virtus eſt Virginitas: ſed magis neceſſaria humilitas. Poteſt humilitas placere, quæ Virginitatem deplorat amiſſam. Sine humilitate autem (audeo dicere) nec virginitas Mariæ placuiſſet. Hæc Bernardus. Ubique ſuperbam vides improbari virginitatem, deinde proſequuntur.

Et a negociis mundanis receſſum cum humilitate commendamus.

Patres in Synodo prohibuerant, ne quis ob religionem deſereret familiarium, domeſticarumque rerum ſolicitudinem, & curam can. 3. can. 15. & 16. Calumniabantur Euſtathii ſectatores. Ergo mundi nos implicari vultis negociis. Haudquaquam, ſed hortamur, ac monemus, ut his vos expliceris: dummodo ſæcularia negligantur, animo de ſe nihil altum ſentiente, vel ocium ignavum non quærente, & ſine proximi injuria, vel incommodo ullo. Nec enim continuo melior eſt, quiſquis Ἀμελέστερος eſt. Illud Euangelicum Luc. 14. Qui non renuntiat omnibus, quæ poſſidet, non poteſt meus eſſe diſcipulus, ad Romanas de ceſſione bonorum leges referri nolim: ſed nec licet. Ære aliquis obrutus alieno ſe devovet inſtituto Monachico, non propterea ſuis cenſetur abſolutus eſſe debitis. Imo nec ordinandus eſt. De oblig. ad ratio. in antiq. declarabamus in Apoſt. can. 80. Quemadmodum ſi poſt abligurita bona ſua decoctor creditores fruſtretur, ac cedat bonis: aut etiam paupertate preſſus id faciat, hominem lex ideo non liberat, ff. & C. de ceſſ. bon. c. 3. de ſolut. in antiq. Quod autem pertineat ad hanc ſpontaneam renuntiationem bonorum --- Divus Auguſtinus in Epiſt. 89. fine, ſe ſua omnia reliquiſſe teſtatur. Et hanc ipſe viam perfectionis appellat, de qua Dominus loquutus eſt, Matth. 19. Ad quam ingrediendam pro ſuis ille viribus alios exhortabatur. Et in nomine Domini habeo conſortes (ait) quibus hoc, per meum miniſterium, perſuaſum eſt. Sic tamen, ut præcipue ſana doctrina teneatur: Nec eos, qui iſta non faciunt, vana contumacia judicemus, dicentes nihil prodeſſe, quod pudice, quamvis conjugaliter, vivunt: quod domos ſuas, & familias Chriſtiane regunt. Et alia, quæ ſequuntur ibi, propoſito convenientia. Geminianus hic duo nobis aſtruit, authoritate canonis, 1. quod -- Qui ſæculi renuntiat rebus, & ſuis facultatibus, hic vitam mutare, profiterique religionem cenſetur: Etſi certo nulli ſit addictus ordini. 2. Habitus religionis aſſumptio non prodeſt, ſi propter humiliandam, macerandamque vitam facta non eſt. Ergo fieri Monachum, vel Presbyterum, ut ociole vivas, non eſt vere Monachari, vel Presbyterari. Jam ſæpe monui. De membro ſequenti.

To. 2. Can. Nolo. 12. q. 1.

De ſpontanea bonorum renuntiatione.

Honeſtæ nuptiæ quæ.

Et caſtum nuptiarum conſortium nos honoramus.

Can. 4. ſtatuerant ob uxorem legitime ductum non eſſe idoneum quempiam poſtea delectum Presbyterum, contemnendum, quod Euſtathius faciebat. Conjugatos etiam nolebant a mutua cohabitatione ſecedere can. 1. & 14. quod Euſtathius volebat. Non propterea nos intemperanter libidinari permittebant, ut Euſtathianiſtæ calumnioſi blaterabant. Sed illa ſtatuebant, propterea quod nuptias honorabiles ducebant: ſi modo foret immaculatus, & impollutus thorus, ideſt: Si nec ex parte Mariti, nec ex parte uxoris interveniat adulterium. Sic honeſtas nuptias Hugo putat eſſe. Deinde proteſtantur.

Et divitias cum Juſtitia, & Beneficentia non contemnimus.

Luc. 18.

Can. prima annotatio §. Tertia Gang. diſt. 16.

Euſtathius, & ſui non magis facile credebant eſſe, B Camelum per foramen acus tranſire, quam Divites intrare in regnum cœlorum poſſe. Putabant impoſſibile penitus utrumque. Cujus erroris meminit Iſidorus apud Gratianum ſcribens Euſtathium dixiſſe, quod-Nullus fidelis, qui non renuntiaret omnibus, quæ poſſideret, Spem ullam ad Deum haberet. Euſtathio longe prius, hæreſis iſta fuit eorum, qui ſe, ſtatim fere poſt Apoſtolos, cognominarunt Apoſtolicos, apud quos obſervabatur, ut nihil omnino poſſiderent, extrema paupertate gloriantes. Quibus & alios non diſſimiles hæreticos conjungit Epiphanius, qui vocabantur σακκοφόροι, Sacciferi. Legas Epiſtolam, quam ſcripſit Acatio, & Paulo, ſtatim Panarii ſui principio, & quæ libro ſecundo Tomi primi refert de Apoſtolicis. C Eandem fuiſſe Manichæorum, Pelagianorumque opinionem teſtatur Auguſtinus in ea jam dicta Epiſtola 89. Hilarii percunctationibus reſpondens in quæſt. 4. Superius Ebionites, & miſeros alios Pauperes deſcripſimus in can. 2. & 18. bis in Ariſtocratia noſtra, cum de divitiis Eccleſiaſticis ageremus, hanc hæreſim refutabamus. Et plenius in Apoſtolico canone 40. Dixiſſe nunc ſatis erit --- Euangelio Chriſti, neque divitias, neque divites improbari. Foret hoc, nationem filiorum Dei reprobare, ideſt, plerofque pietate, vitæque integritate excellentes viros peccati condemnare, quod opibus, ac divitiis pariter excelluerint. Id autem nefas eſt. Pſal. 72.

Divitiæ nõ reddunt poſſeſſores ſuos ingratos Deo.

Gen. c. 13. 14. 26. 32. 34. 48.

Abraham ſiquidem valde Dives erat in poſſeſſione auri, & argenti: cui Vernæ plus quam trecenti fuerunt: qui pene ſolo familiæ comitatu quatuor ſuperbos victoria reges expugnare valuit. D Iſaac a Domino locupletatus, & magnus vehementer effectus eſt: habuitque poſſeſſiones ovium, & armentorum, & familiæ plurimum. Tam potens extitit Jacob, ut obvius potentiſſimo regionis illius tyranno Eſau fratri ſuo ſibi infeſto ſtuporem incuſſerit: Et Chananæis etiam timori fuerit, & Amorrhæis, omnium, quos Judæi poſtea vicerunt, fortiſſimis, urbe Sichimitarum per ſuos deleta, Agrum in gladio, & arcu ſuo (ideſt, vi, & jure belli) abſtulerit, quem teſtamento reliquit Joſeph filio ſuo. Vides hic opulentiſſimos, atque ditiſſimos homines: quorum tamen nomine Deus in terra nominari voluit, & ab hominibus vocari Deus Abraham, E Deus Iſaac, Deus Jacob. De filiis Eſau poſtea Job inter omnes Orientales maximus regnavit: his tamen nihil obſtantibus divitiis, dixit Deus, in terra ſe non habere ſervum, qui Job ſimilis eſſet. Iſtos, & omes ævi ſui reges, regni gloria, ſplendore vitæ, rerum copia, David excelluit, homo tamen ſecundum cor Domini factus fuiſſe dicitur. Et alios legimus viros quamplurimos in ampliſſimis facultatibus, & patrimoniis quam ſanctiſſime vixiſſe.

Job. 1.

2. Reg. 8.

Luc. 19. Matth. 27. Ad phil. 4.

Nec Euangelium Chriſti caret ſuis Divitibus. Zachæus, in cujus domum Chriſtus invocatus divertit, dives erat; Abrahæ filius nuncupatus. Joſeph Jeſu diſcipulus erat, & ipſe quoque dives ab Arimathæa. De domo Cæſaris quidam Romæ cum Paulo familiariter verſabantur, quos & Sanctos appellat. Hos ego nunquam crediderim mendicantes, & egentes fuiſſe. Neque ſuis Epheſii, Galatæ, Corinthii, Romani, reliquæ

liquæ gentes a Paulo ſubactæ, renuntiarunt opibus, inopes hac illac cum pallio, & pera vagantes. Imo religione, pariter & rerum multarum poſſeſſione claros fuiſſe, vitamque Apoſtolicam vixiſſe non dubito. Nec enim dixit Chriſtus — Impoſſibile eſt Divites intrare in regnum cœlorum, ſed difficile. Ubi vero Difficile ponitur, non Impoſſibilitas prætenditur, ſed raritas demonſtratur. Hæc Hieron. Euangeliſtam declarans, Ne dixerimus ergo peccatores in ſæculo ſolos obtinuiſſe divitias. Quæ ſi forte nobis a Deo contigerint, hunc audiamus admonentem — Divitiæ ſi affluant, nolite cor apponere, & in incerto divitiarum ſperare nolite: ſed in eo ſolo, qui largitor eſt earum. Divitias non vituperemus, nec obeſſe religioni putemus. Illa plane falſa eſt neſcio quorumdam Philoſophorum ſententia dicentium apud Hieronymum — Omnis dives aut iniquus eſt, aut iniqui hæres. Prædictis, & innumeris aliis conſtat hæc falſitas exemplis.

Pſal. 61. 1. Tim. 6.

In cap. 5. Hier. & alibi ſæpe.

Quæ tamen omnia ſunt ad Canonem noſtrum referenda, puta, quando quis cum juſtitia, & Beneficentia Dives eſt. Patres hic dicere volunt, quod tum demum bonæ ſunt Divitiæ, quando nullo proximi malo, ſed ipſius indigentis bono poſſidentur. Aliena cum jactura locupletari & injuſtum eſt, & contra naturam dicitur eſſe: certe non minus eſt inhumanum, minuſve injuſtum, cum potes, miſeris opem non ferre. Divitiarum namque finis in homine Chriſtiano eſt Ε᾽λεημοσύνη, ϗ Εὐποιΐα, ideſt, miſericordia, & Beneficentia. Beneficentiæ, & Communicationis (Εὐποιΐας, ϗ Κοινωνίας) ne obliviſcamini. Talibus enim Deus hoſtiis promeretur. Hebr. cap. ult. Redemptio animæ viri ſunt divitiæ ſuæ. Proverbior. 13. Suæ autem cujuſque noſtrorum, ſive propriæ Divitiæ ſunt, quas nos Chriſti veritas docuit: qui præcipit, ut faciamus nobis amicos de iniquo Mammona, qui nos recipiant in æterna tabernacula. Luc. 16. Nam tum demum Divitiæ noſtræ ſunt, cum donantur Pauperibus. Altera quoque ſequitur circa veſtes proteſtatio, pertinens ad 12. can. ſuperius. —

Divitiarum poſſidendarum finis inter chriſtianos.

Regula Jur. 206. ff. & 48. in 6.

Et ut ſemel omnia dicamus, Quæcumque per Scripturas divinas, & Apoſtolicas traditiones conſtituta ſunt, in Eccleſia fieri vehementer optamus, & etiam precamur.

Quemadmodum Romani ſuæ civitatis ejus conſtare dixerunt ex ſcripto, & ex non ſcripto: Sic etiam Patres jus Chriſtianæ civitatis diviſerunt in Ε᾽γγραφον, in Scriptum, & in Α᾽γραφον, Non ſcriptum, quæ juris Eccleſiaſtici diviſio probatur hic, & in can. Eccleſiaſticarum, ſequentibuſque can. 11. diſt.

§. Conſtat autem jus Inſtit. de jure natur. vali. &c.

Jus Scriptum eſt, quod per Divinas ſcripturas docet ea, quæ fidelibus ad ſalutem ſunt ordinata. Puta per legem, Pſalmos, Prophetas, per Euangelium Jeſu Chriſti, per Apoſtolicas Epiſtolas, per ſancta patrum concilia, per ſacros Eccleſiæ canones. Ad quod quidem ſcriptum jus refero, quod Apoſtolus ſcribit Romanis — Quæcumque ſcripta ſunt, ad noſtram doctrinam ſcripta ſunt: ut per patientiam, & conſolationem ſcripturarum ſpem habeamus cap. 15.

Eccleſia regitur Jure duplici, Scripto, & non ſcripto.

Jus autem non ſcriptum eſt, quod uſus Eccleſiæ catholicæ longævus, & mos Patrum diutinus comprobavit. Ab ipſis Apoſtolis, & Patribus Apoſtolicis hoc veluti per manus ab initio traditum, venit ad poſteros, abſque ulla publica ſcriptura, vel aliquo communi concilio.

Quæ per traditiones in Eccleſiis obſervantur, Authoritati ſcriptæ legis habent.

Jus iſtud Eccleſia græca Παραδόσεις nominavit, & Latina, Traditiones. Quales Apoſtolorum diſcipulus, & auditor Clemens Octoginta quinque Canones in libellum collegit a ſuis magiſtris Eccleſias primas inſtituentibus viva tunc voce perceptos. Magnus per omnia Baſilius de Paradoſibus iſtis obſervandis in multis ſuis Homiliis multa coacervavit, & præſertim cap. 27. libri de ſancto Spiritu ad Amphilochium. Similiter & Hieronymus adverſus Luciferianos. Etiamſi ſcripturæ non ſubeſſet authoritas, totius tamen (ait) orbis aliquam in rem conſenſus inſtar præcepti obtineret? Non differt hoc ab eo jure, quod vel Gentium, vel naturæ vocamus. Tertullianus annis utroque pene prior trecentis non pauciora propoſuerat, uti, Signum crucis in omnibus actibus Chriſtianorum frequentiſſimum: Baptiſmalis aquæ, & olei conſecrationem: Verſus orientem, quum volunt orare Chriſtiani, converſionem: Jejunia certa: Cibos delectos: Cilicia: Vigilias: & alia, quæ ſola traditione defenduntur: in libello, de corona militis. Innumera obſervantur per ſcripturas nobis non injuncta, ſed introducta duntaxat per aſſiduam, & longam Majorum conſuetudinem. Cujus quidem conſuetudinis authoritatem, vireſque magnas in Eccleſia Dei ſemper fuiſſe ad ea confirmanda, quæ ſacris litteris non exprimuntur, Apoſtolus ſatis oſtendit, aliud non reſpondens contentioſis quibuſdam Corinthiis, de mulieribus non tondendis, quam —. Nos talem conſuetudinem non habemus, neque Eccleſia Dei. Gnoſticis omnia modo novantibus, & quibus nihil conſuetum placet, a Paulo docti ſic etiam reſpondeamus, & fugiant confuſi.

1. Corinth. 11.

Paternis profecto traditionibus iſtis, non minus, quam ſcripturæ legibus Eccleſiaſtica Hierarchia noſtra continetur. Hominum tamen ſuperſtitioſorum inventa (proh blaſphemiam!) Dæmoniorum doctrinas, impudens, & impia Gnoſticorum maledicentia vocat. Omnes pii contra vociferantur, ab ipſis Apoſtolorum temporibus ad nos uſque tales deveniſſe, proceſſiſſeque traditiones a Spiritu ſancto conteſtantur. Non quod in eis conſtituerint unquam, vel conſtituant ſpem ſalutis: ut in ſupervacaneis quibuſdam ſuis Deuteroſibus olim Judæi: propter quas etiam Dei mandata faciebant irrita. Matth. 15. Traditiones amplectimur, quia promoveant obſervantes ipſas ad pietatem: quia fraternam communionem firment, & ad finem ſocietatis, & unionis Eccleſiaſticæ tendant, ac legem perſæpe declarent, ut paulo ſuperius vidimus de eleemoſyna. Legem vocat Apoſtolus Pædagogum ad Chriſtum cap. 3. ad Gal. Quidni quoque Ritus, & Ceremonias, & Eccleſiæ conſuetudines antiquas appellemus etiam Pædagogos noſtros, morum cuſtodes, & vitæ Magiſtras? quibus certe remotis, atque ſublatis, Eccleſiæ tranquillitas, rerumque publicarum omnium ſtatus, & honeſtas, ut una turbetur, & confundatur, neceſſe eſt.

Quomodo Priſcorum traditionibus manet Eccleſia.

De quibus Hieronymus ad Algaſiam quæſt. 10. Tom. 3. & alibi.

Hactenus ex commentariis in hanc ſynodum quædam defloravimus, quod hæc lucem pluribus difficillimis allatura ſperare poſſimus.

Concilium Arelatenſe II. tempore Sylveſtri Papæ Primi circa annum 330.

Tituli Capitulorum Concilii Arelatenſis ſecundi:

1 *De neophytis clericis non ordinandis.*
2 *Qualiter conjugati ad Sacerdotiũ provehãtur.*
3 *Ut nullus Clericus, aut Diaconus in ſolatio ſuo extraneam habeat mulierem.*
4 *Ut nullus clericus in cellario, vel in ſecreto intromittat puellam.*
5 *Ut Epiſcopus cum ordinatur, cum conſenſu metropolitani, tres eum ordinent Epiſcopi.*
6 *De Epiſcopo, qui ſine metropolitani conſenſu fuerit ordinatus.*
7 *De his, qui ſeipſos abſcindunt.*
8 *De his, qui excommunicatos alterius ſuſcipiunt.*
9 *Ut Novatiani in communionem non ſuſcipiantur.*
10 *De his, qui in perſecutione prævaricati ſunt.*
11 *De his, qui pœnis victi, ſacrificare compulſi ſunt.*
12 *De his, qui in pœnitentia poſiti, vitam exceſſerunt.*
13 *Ut ne quis qualibet neceſſitate ſuam relinquat Eccleſiam.*
14 *Ne clericus uſuram accipiat.*
15 *Ne Diaconus coram Presbytero ſedeat, vel Euchariſtiam tradat.*
16 *Ut Photiniani, & Pauliamiſtæ baptizentur.*
17 *Ut hæretici, qui in Trinitate baptizati ſunt, cum chriſmate, & manus impoſitione recipiantur.*

18 Me-

18 Metropolitani arbitrio Synodus congregetur.
19 Ut nulli Epiſcopo liceat a Synodo deeſſe: vel ante peractam Synodum diſcedere.
20 De aurigis, & theatricis fidelibus.
21 Si poſt acceptam pœnitentiam quis nupſerit.
22 Ut pœnitentia conjugatis ex conſenſu detur.
23 De Sacerdotibus, qui idololatriam non everterunt.
24 De accuſatoribus fratrum.
25 De apoſtatis, ſi non revertuntur.

Capitula ejuſdem Concilii.

d. 28. Aſſumi aliquem. 1. ORdinari ad diaconatus, vel ſacerdotii officium neophytum non debere.

2 Aſſumi aliquem ad ſacerdotium non poſſe in vinculo conjugii conſtitutum, niſi fuerit promiſſa converſio, non oportet.

Ex 3. cap. Nicænæ Synodi. 3 Si quis de clericis a gradu diaconatus, in ſolatio ſuo mulierem, præter aviam, matrem, ſororem, filiam, neptem, vel converſam, ſecum uxorem habere præſumpſerit, a communione alienus habeatur. Par quoque & mulierem (ſi ſe ſeparare noluerit) pœna percellat.

4 Nullus diaconus, vel presbyter, vel Epiſcopus ad cellarii ſecretum intromittat puellam, vel ingenuam, vel ancillam.

Ex c. 4. Nicæ. Syn. 5 Nullus epiſcopus ſine metropolitani permiſſu, nec Epiſcopus metropolitanus ſine tribus Epiſcopis comprovincialibus præſumat Epiſcopum ordinare, ita ut alii comprovinciales Epiſtolis admoneantur, ut ſe ſuo reſponſo conſenſiſſe ſignificent. Quod ſi inter partes aliqua nata fuerit dubitatio, majori numero metropolitanus in electione conſentiat.

Ex 6. cap. Nic. Syn. 6 Illud autem ante omnia clareat, eum, qui ſine conſcientia metropolitani conſtitutus fuerit Epiſcopus, juxta magnam ſynodum eſſe Epiſcopum non debere.

Ex 1. cap. Nicæ. Syn. 55. bi, qui ſe carn. 7 Si qui ſe carnali vitio repugnare neſcientes abſcindunt, ad clerum pervenire non poſſunt.

Ex cap. 8. Nicæ. Syn. Ibidem. 8 Si quis excommunicatum alterius, ſive clericum, ſive ſæcularem recipere poſt interdictum præſumpſerit, noverit ſe reum fraternitatis factum, cauſam in Concilio redditurum.

9 Novatianum in communionem recipi non debere, niſi ſuſcepta pœnitentia incredulitatis, præteritum damnet errorem.

10 De his, qui in perſecutione prævaricati ſunt, ſi voluntarie fidem negaverint, hoc de eis Nicæna Synodus ſtatuit, ut quinque annos inter Catechumenos exigant, & duos inter diſcommunicantes, ita ut communionem inter pœnitentes non præſumant. In poteſtate tamen, vel arbitrio erit Epiſcopi, ſi eos ex animo errorem deflere, & agere pœnitentiam viderit, ad communionem pro Eccleſiaſtica humanitate ſuſcipere.

Ex eodem. 11 Si qui vero dolore victi, & pondere perſecutionis negare, & ſacrificare compulſi ſunt, duobus annis inter Catechumenos, triennio inter pœnitentes habeantur a communione ſuſpenſi.

Ex cap. 12. Nicæ. Syn. 12 De his, qui in pœnitētia poſiti vita exceſſerunt, placuit nullum cōmunione vacuum debere dimitti, ſed pro eo, quod honoravit pœnitentiā, oblatio illius recipiatur.

Ex cap. 15. ejuſdem. 13 Nullus cujuſcunque ordinis clericus, non Diaconus, non Presbyter, non Epiſcopus, quacunque occaſione faciente, propriam relinquat Eccleſiam, ſed omnimode aut excommunicetur, aut redire cogatur. Quod ſi aliquis commorationis tempore, invito Epiſcopo ſuo, in aliena Eccleſia habitans ab Epiſcopo loci clericus fuerit ordinatus, hujuſmodi ordinatio irrita habeatur.

Ex cap. 18. 14 Si quis clericus pecuniam dederit ad uſuram, aut conductor alienæ rei voluerit eſſe, aut turpis lucri gratia aliquod genus negotiationis exercuerit, depoſitus a clero, a communione alienus habeatur.

Ex cap. 14. ejuſdem. 15 In ſecretario Diaconos inter Presbyteros ſedere non liceat, vel Corpus Chriſti, præſente Prebytero, tradere non præſumant. Quod ſi fecerint, ab officio Diaconatus abſcedant.

Ex cap. 19. ejuſdem. 16 Photinianos, ſive Paulianiſtas ſecundum Patrum ſtatuta baptizari oportet.

17 Bonoſiacos autem ex eodem errore venientes (quos ſicut Arrianos baptizari in Trinitate manifeſtum eſt) dum interrogati fidem noſtram ex toto corde confeſſi fuerint, cum chriſmate, & manus impoſitione in Eccleſia recipi ſufficit.

Marini. 18 Ad Arelatenſis Epiſcopi arbitrium Synodum congregandam (ad quam urbem ex omnibus mundi partibus, præcipue Gallicanis, ſub ſancti Marini tempore legimus celebratum fuiſſe Concilium, atque conventum) ſi quis commonitus infirmitatis cauſa defuerit, perſonam vice ſua dirigat.

diſt. 18. Si quis autē. 19 Si quis autem adeſſe neglexerit, aut cœtum fratrum, antequam diſſolvatur Concilium, crediderit deſerendum, alienum ſe a fratrum communione cognoſcat, nec eum recipi liceat, niſi in ſequenti Synodo fuerit abſolutus.

Idem Can. eſt 4. in 1. Conc. Arelat. Probabile eſt hos aurigas fuiſſe agitatores currū quib. gladiatores certabāt, quod a Concilio prohibitur, quia videbatur habere duelli ſpeciē; vide Hilarionis vitam. 20 De agitatoribus, ſive theatricis, qui fideles ſunt, placuit eos, quamdiu agunt, a communione ſeparari.

21 Pœnitentes, quæ, defuncto viro, aliis nubere præſumpſerint, vel ſuſpecta, vel interdicta familiaritate ſe cum extraneo junxerint, cum eodem ab Eccleſiæ liminibus arceantur. Hoc etiam de viro in pœnitentia poſito placuit obſervari.

22 * Pœnitentiam conjugatis non niſi ex conſenſu dandam.

23 Si in alicujus Presbyterio infideles aut faculas accenderint, aut arbores, fontes, vel ſaxa venerentur, ſi hæc eruere neglexerit, ſacrilegii ſe eſſe reum cognoſcat. Dominus autem, vel ordinator rei ipſius, ſi admonitus emendare noluerit, communione privetur.

** 33. qu. 4. Pœnitentiam Conc.*
** 10. qu. 1. Eos qui. Ex hoc capite claret, plures eſſe Nicæn. Synod. conſtit. quā 20. cū iſta non ſit de illorum numer.*

24 * Eos qui falſa fratribus capitula objeciſſe convicti fuerint, placuit uſque ad exitum non communicare (ſicut magna Synodus ante conſtituit) niſi digna ſatiſfactione pœnituerint.

25 Hi, qui poſt ſanctam religionis profeſſionem apoſtatant, & ad ſæculum redeunt, & poſtmodum pœnitentiæ remedia non requirunt, ſine pœnitentia communionem penitus non accipiant. Quos etiam jubemus ad clericatus officium non admitti. Et quicumque ille ſit, poſt pœnitentiam habitum ſæcularem non præſumat. Quod ſi præſumpſerit, ab Eccleſia alienus habeatur.

Hi ſequentes titulis carent.

26 De his, quos clericatui ipſa vitæ gratia ſuggeſſerit, ſi forte inter nupta, & duplicata matrimonia inciderint, non ultra Subdiaconum Eccleſiaſticas capiant dignitates. Quod ſi facti forſitan ſunt, ab Eccleſiaſtico removeantur officio.

** Locus obſcurus. Ca. 4. ejuſdem con.* 27 Profeſſas viduas, * ſi in cohibendam perſtiterint, cum raptoribus eſſe damnandas.

28 Secundum conſtitutionem *Synodi Valenſis* (alias *Vaſenſis*) qui oblationem fidelium ſuppreſſerit, aut negaverit, ab Eccleſia, cui fraudem fecit, excludatur.

29 Si quis Epiſcopus ſuæ ſententiæ non acquieſcit, Synodi legibus audiendum.

30 Secundum inſtituta ſeniorum ſi a communione Sacerdotali fuerit authoritate ſuſpenſus Epiſcopus, hunc non ſolum a clericorum, ſed etiam a totius populi colloquio, atque convivio placuit excludi, donec reſipiſcens ad ſanitatem redire feſtinet.

31 Hi, qui publicis inter ſe odiis exardeſcunt, ab Eccleſiaſticis conventibus ſunt removendi, donec ad pacem recurrant.

32 Si expoſitus ante Eccleſiam, cujuſcumque fuerit miſeratione collectus, conteſtationis ponat epiſtolam. Et ſi is, qui collectus eſt intra decem dies, quæſitus, agnituſque non fuerit, ſecurus habeat, qui collegit. Sane qui poſt prædictum tempus calumniator extiterit, ut homicida Eccleſiaſtica diſtrictione damnabitur, ſicut Patrum ſancit authoritas.

33 De

33 De puellis, quæ ſe voverunt Deo, & præclari nominis decore floruerunt, ſi poſt viginti, & quinque annos ætatis ad terrenas nuptias ſponte tranſierunt, id cuſtodiendum eſſe decrevimus, ut cum his, cum quibus ſe obligaverint, communione priventur, ita ut, eis poſtulantibus, pœnitentia non negetur, cujus pœnitentiæ communio multo tempore differatur.

34 Si quis famulorum cujuslibet conditionis, aut generis, quaſi ad exacerbandam Domini diſcretionem, ſe diabolico repletus furore percuſſerit, ipſe tantum ſanguinis ſui reus erit, neque ad Dominum ſceleris alieni invidia pertinebit.

35 Placuit in ordinatione Epiſcopi hunc ordinem cuſtodiri, ut primo loco venalitate, vel ambitione ſubmota, ab Epiſcopis nec nominentur, de quibus Clerici, vel Laici cives erga unum eligendi habeant poteſtatem.

36 Si quis ſæcularium religionis ſe ad quemcumque Sacerdotum crediderit conferendum, ipſe ſibi eum, quem erudiendi gratia ſuſcepit, vindicabit.

37 Hoc etiam placuit cuſtodiri, ut nihil contra magnam Synodum Metropolitani exiſtiment vindicandum.

Nota. Plures Canones hujus Synodi habet Sirmondus tom. 1. Concil. Galliæ, ſcilicet quinquaginta ſex ex codice Eccleſiæ Rhemenſis, in quo primam editionem hujus Concilii extitiſſe autumat, nec inter eos invenitur Can. 28. in quo fit mentio Synodi Vaſenſis. Unde videntur incerti Canones ſine titulo.

Controverſia.

SUnt qui ad annum 389. ſub Syricio Papa remittant hanc Synodum. Verum qui res Arelat. diligentius ſcrutatus eſt Petrus Saxius in Hiſtoria *Primatuum ſanctæ Arelatenſis Eccleſiæ*, ſub Martino ſecundo, aliud cenſet. Scrupulus tamen, inquit, ad Chronologiam ſupereſt nonnullus; tum quod hæc Synodus ſecunda eoſdem habeat Patres ſubſcriptos, quos prima; tum quod nulla de Photino, & Bonozo Hæreticis ante Syricii tempora, qui anno octogeſimo quinto ſupra ſæculum tertium vixit, memoria habeatur. At multiplici ratione hic ſcrupulus penitus evellitur. Nimirum Donatiſtæ, qui opera Optati Milevitani detruncarunt, hoc Concilium cum primo permixtum, confuſumque voluere, ut ſententia in ipſos prolata nullum pondus, & authoritatem ex Concilio mutilo, & incerto ſibi conciliaret: Canones vero, qui de Bonozo, & Photino mentionem faciunt, nullus eſt, qui non videat ex marginali annotatione in textum ſuperinductos. Stet ergo Concilium Arelatenſe ſecundum proxime peracto Niczno fuiſſe celebratum, quod voluere Authores permulti, nec obſcuri nominis Baronius an. 314. licet dubius, Azorius inſtit. moral. p. 2. l. 5. c. 19. Genebrardus in Sylveſtro, & Hauterius in tabula Chronographica ſæculo 4. columna 3.

Porro de primatu Arelatenſi eo in Concilio egere Patres. Unde colligere eſt æmulos jam aliquos fuiſſe, qui Arelatenſem Eccleſiam ex ſancti Trophimi privilegio conſecutam, in dubium vocabant: præſente tamen Vero (non Claudio) Viennenſium Epiſcopo, nec reclamante decrevere Patres Can. 18. *ad Arelatenſis Epiſcopi arbitrium Synodum congregandam, &c.*

Obſervatum labentibus poſt ſæculis hoc decretum, teſtantur omnes Pontificum Romanorum ad Arelatenſes Epiſcopos litteræ. Nolim vero cenſeas ex hoc canone ortum eſſe Metropolitanæ Arelatenſis Eccleſiæ primatum, qui a Beato Trophimo tanquam vero, germanoque fonte in ſubſequentes Epiſcopos effluxit.

Conſignat autem Epiſcopatum Marini ab ann. 325. ad annum 335. ut intra hoc tempus celebrari debuerit hoc ſecundum Arelatenſe Concilium.

Atque hanc ſententiam ſequitur Joverius, qui in claſſe Provincialium Conciliorum hanc Arelatenſem ſecundam Synodum adjungit Synodo Gangrenſi, & ante Carthaginenſe primum ſub Sylveſtro celebratum collocat. Unde nec tam abſurdum fuerit, ut multi Epiſcopi tam primæ Arelatenſi, quam ſecundæ ſubſcripſerint.

Dubium autem de Concilio Vaſionenſi, quod hic laudatur, diſſolves, ſi minus certæ fidei agnoſcas Canones præter viginti quinque primos: aut citationes iſtas, quas collector quiſpiam Synodorum pro arbitrio margini inſcripſit, ex ea in textum irrepſiſſe exiſtimes.

Concilium, vel potius Conciliabulum Tyrium, ſub Sylveſtro, anno Domini 335. in cauſa Athanaſii Epiſcopi Alexandrini habitum.

Conciliabulum hoc reprobatū fuiſſe probatur. 1. Ratio.

NOn immerito hoc, quod Tyri celebratum eſt, Concilii nomine indignum, Conciliabulum, & malignantium conventum tres potiſſimum ob cauſas nominavimus. Quarum prima eſt: Quia ab Imperatore, præter munus, & officium ejus, indictum fuerit in civitate Tyri contra eum, quem malitioſe a Meletianis, Arrianis, & Euſebianis accuſatum innocentiſſimum eſſe cognoverat, cujuſque innocentiam litteris ad Alexandrum ſcriptis probaverat: adeoque non tam facile, neque tam breviter, quarto, aut ſæpius convictis hæreticis nefariis deferre debuerat. Altera eſt, quod ad eorumdem inſtantiam Imperator ad Concilium illos dumtaxat Epiſcopos convocaverit, quos nefarii Hæreſiarchæ deſignaverant, quodque adeo in eadem cauſa iiſdem accuſandi, & judicandi munus conceſſum eſſe voluerit, ipſumque innocentem Athanaſium citaverit, ut a nefariis hæreticis non tam judicaretur, quam condemnaretur. Athanaſius huic quantumvis illegitimo Conventui cum quadraginta ſeptem Ægypti Epiſcopis Catholicis, ac Confeſſoribus ſe præſentem adhibuit, ne cauſæ ſuæ diffidere videretur, & adverſariis amplius ſæviendi cauſam præberet: neve demum invitus adeſſe cogeretur. Tertia cauſa illegitimi Conventus eſt, quod Præſidem illius ageret Dionyſius Comes cum militari manu ſub prætextu comprimendi tumultus, & imperandi, ſi opus eſſet, ſilentii, coercendæque procaciæ inſolentium, cum tamen præſidio militum revera innocentia expugnaretur, & denuo hoſtibus Athanaſii ad fidem Catholicam oppugnandam aditus aperiretur.

Secunda ratio. *Tertia ratio.*

Hunc autem Conventum malignantium collectum fuiſſe anno Chriſti nati 335. probatur. Primo auctoritate Euſebii, dum lib. 3. cap. 11. Vitæ Conſtantini ait, ipſis tricennalibus, ideſt trigeſimo Anno Imperii Conſtantini, qui cum prędicto anno Chriſti concidit, Tyri Epiſcopos conveniſſe, ut diſcordiæ inter Ægyptios ortæ componerentur. Secundo idem probatur ex Epiſtola Eccleſiæ Mareoticę in Ægypto, dum Tyri Synodus ageretur, Conſtantino, & Albino Conſulibus data, quorum Conſulatus, juxta Faſtos emendatiores cum anno Chriſti 335. & Sylveſtri 22. Conſtantini Imperatoris 30. concurrit.

Calumniæ fictæ in D. Athanaſ.

Cauſæ vero habiti Concilii fuerunt variæ calumniæ Athanaſio objectæ: quarum prima fuit, quod illegitime electus eſſet. Secunda, quod Philumeno cuidam Imperatoris hoſti magnam pecuniæ quantitatem miſiſſet. Tertia, quod Arſenium Epiſcopum interfecerit. Quarta, quod meretriculæ cuidam vim intulerit. A quibus omnibus Athanaſius ſe purgavit, ſuamque innocentiam in omnibus oſtendit, maxime vero circa pudicitiam; nam ingreſſus Synodum, cum mulier ipſum, quem non agnoſcebat, de adulterio accuſaret, Timotheus ſub nomine Athanaſii ſe excuſabat: at mulier ipſum Athanaſium credens vehementer objurgat: ſicque de falſa accuſatione convicta eſt, & confuſa; nec minus confuſi fuere Epiſcopi, cum Arſenium

pre-

præſentem in Concilio aſpexerunt, quem ab Athanaſio occiſum dicebant. Tunc conclamatum eſt Athanaſium magum eſſe, ſuiſque diſcerpere manibus parant, ſed per occultos exitus e Synodo eductus aufugit. Interim Concilium rurſus conveniens, tanquam ſi nihil deprehenſum fuiſſet, ut confeſſum de intentatis criminibus, Athanaſium condemnat, qui poſtea novis calumniis exagitatus, quaſi minatus fuiſſet, ne quid frumenti Alexandria Conſtantinopolim deveheretur, in Galliam relegatus eſt, Euſebianorum audacia in dies creſcente. Sic ergo fidei Athleta magnus Athanaſius magis exoſus redditus Imperatori adverſariorum æmulatione, & ſuſurratione, ac velut Imperii hoſtis habitus, exul factus eſt. Maximinus Trevirenſis Epiſcopus ut de impietate triumphantem in urbe ſua eum excepit cum magno honore.

Concilium, ſeu potius Conciliabulum Jeroſolymitanum, Euſebianorum, in cauſa Arrii reſtituendi, anno 334. celebratum.

CAuſa celebrandi hoc Conciliabulum fuit, quia Euſebiani perſuaſerant Conſtantino Arrium de fide Orthodoxa recte, & Catholice ſentire: unde cum Epiſcopi iidem, qui Tyri fuerant ad dedicandam Eccleſiam ab Imperatore recens erectam, conveniſſent, vocatum ad ſe Arrium cum ſua, quam obtulerat, fidei confeſſione ambigua, & in ſpecie Catholica, ad Epiſcopos Jeroſolymis congregatos remittit, mandans, ut illi confeſſionem oblatam examinent, & ſi Arrius recte ſentiret, ac crederet, probarent, eumque non tantum reciperent, ſed etiam Alexandrinam Eccleſiam, & urbem, a cujus aditu juſſu Nicæni Concilii abſtinere debebat, ipſi reſtituerent. Peracta igitur templi dedicatione, cœtuque dimiſſo, convenientes, Arrium, ejuſque fidem probant, recipiunt, & Alexandriam ei reſtituunt. Vide Baronium anno 335. num. 42. 46. 54.

Concilium, ſeu Conciliabulum Conſtantinopolitanum, occaſione Marcelli Ancyrani celebratum ab Arrianis, anno 337.

CUm Arriani in Concilio Nicæno Marcellum Ancyranum in Galatia Epiſcopum ſuæ factioni infenſiſſimum adverſarium ſenſiſſent, ipſeque vocatus ad Encænia Jeroſolymitanæ Eccleſiæ, cum Euſebianis communicare nollet, ad Imperatorem eumdem detulerunt. Hujus auctoritate deinde ad Synodum Conſtantinopolitanam anno Chriſti 336. celebratam, dicturus cauſam convocatus comparuit cum propinquioribus Epiſcopis, fere omnibus Euſebianis, Euſebius Nicomedienſis, Euſebius Cæſarienſis, Theognis, Patrophilus, Urſacius, & Valens Arrianorum anteſignani, qui ut Athanaſium ſede ſua, modo, quo ſupra diximus, exturbarent, illuc convenerant. Ubi cum Athanaſium per novam calumniam in exilium expuliſſent, viribus omnibus laborarunt, ut Marcellus, alter fidei Catholicæ defenſor acerrimus, eadem ſententia percelleretur. Itaque poſt multas calumnias, eum crimine hæreſeos falſo inſimulatum, quaſi contra Aſterium ſcribens cum Paulo Samoſateno ſentiret, Chriſtumque purum hominem eſſe doceret, condemnarunt, & Epiſcopatu abdicatum in exilium ejecerunt.

Deinde hac re pro voto ſuo egregie peracta, Arrium ob infidelitatis, & hæreſis ſuſpicionem ab Alexandrinis rejectum, recte, & orthodoxe ſentire judicant. Juramento eamdem fidem profeſſus, in Eccleſiæ communionem recipi ab Imperatore jubetur, ad quam cum deduceretur magno cum Euſebianorum faſtu, exonerandi alvum neceſſitate ad locum ſecretiorem declinare compulſus, una cum excrementis viſcera effudit, Judæ inſtar, ait Gregor. Nazianz. orat. 21. ob eamdem Verbi proditionem diſruptus; ſic Deo hæreſim ejus damnante, unde multi ad fidem redierunt. Hæc ex Ruffino, Epiphanio Hæreſi 73. Athan. Apol. 2. de Synodis, epiſt. ad Solitarios. Baronius anno 336. num. 37.

Synodus Romana habita a Julio Papa I. & reliquis centum, & ſexdecim Orthodoxis Epiſcopis anno 337.

SYnodus hæc a Julio Papa ipſo ſui Pontificatus exordio convocata eſt, duas potiſſimum ob cauſas, quarum prima eſt ut certæ fidei confeſſionem ederet, ipſamque Synodum ſuo quoque calculo confirmaret. Altera eſt, quod Arrianam hæreſim ante condemnatam, ſua etiam ſententia excommunicari, ac proſcribi voluerit.

De tempore vero, quo hæc Synodus congregata eſt, inter varias opiniones, Baronii ſententiam ſequimur, quod nimirum Feliciano, & Titiano Coſſ. anno Chriſti nati 337. Julii Pontificis primo, primo item Imperii Conſtantini, Conſtantii, & Conſtantis celebrata fuerit. De hac autem Synodo nihil aliud habetur, niſi confeſſio Fidei Catholicæ, quæ refertur a Binio.

Concilium Alexandrinum ex Catholicis Epiſcopis Alexandrinæ Eccleſiæ, in cauſa Athanaſii, anno 339.

CUm Conſtantinus Imperator voluntatem Patris defuncti executus, Athanaſium biennio exulantem Eccleſiæ ſuæ reſtituiſſet, reditum illius Arriani indigne admodum ferentes, veteribus calumniis tres alias noviter excogitatas addiderunt. Primo, Quod reditus illius omni populo ingratus fuiſſet, cædeſque plurimorum concitaſſet. Secundo, Quod a Synodo damnatus, Synodali decreto temere, & contra Canones Sedem recipere præſumpſiſſet. Tertio, Quod frumentum ex liberalitate Imperatoris Ægypti, ac Libyæ viduis exhiberi ſolitum ſurripuiſſet. His commentis inſtructi, ad Julium Romanum Pontificem, ſicut etiam ad Occidentalis Imperii Imperatores Conſtantium, & Conſtantem, Legatos quoſdam ex ſuis ablegarunt, qui ſpuria illa Acta Tyri ſecum deferentes, eaque Julio Pontifici offerentes, peterent, ut Athanaſii condemnatio Tyri facta, rata, ac firma haberetur. Quod cum Orthodoxi Epiſcopi Alexandrinæ Eccleſiæ reſciviſſent, ſubito congregati accuſationes Arrianorum novas ſimul, ac veteres ad examen, & judicium vocarunt: dum accuſationes eorum calumniis pleniſſimas eſſe animadvertiſſent, utiliſſimum fore judicarunt, ut ad Legatos Arrianorum refutandos, ſuos ipſi etiam ablegarent, eoſque Synodali epiſtola adverſus omnes Euſebianorum accuſationes, tam veteres Tyri productas, quam etiam novas ab iiſdem recens excogitatas, ſcripta, inſtruxerunt, & confirmarunt. Quos cum eodem tempore ſimul Romæ, & apud Imperatorem cum Arrianis præſentes eſſe contigiſſet, mendaciis Arrianorum utrobique refutatis, de hoſte proſtrato, ac devicto, apud Imperatorem, & Pontificem glorioſe admodum triumpharunt. Ad pudorem, quo ſuffundebantur adverſarii, minuendum, ad Concilium aliud ſubito provocarunt. Hæc Baronius anno 339.

Concilium Antiochenum I. ſub Julio Papa I. celebratum, in quo Arriani Athanaſium depoſuerunt, atque Gregorium Cappadocem ſubſtituerunt, anno 340.

CUm Julius Pontifex anno Chriſti 340. Concilium, quod Arrianorum legati, per Alexandrinæ Sy-

Synodi deputatos convicti, ad cauſam Athanaſii ab exilio revocati latius diſcutiendam, Romæ indici, ac celebrari petiverant, indixiſſet, eoſque ad præfinitum terminum citaſſet, jamque Athanaſius ultra annum eorum adventum præſtolatus fuiſſet; ut honeſto prætextu indictum Romæ Conventum ſubterfugerent, auctore Conſtantino procurarunt, ut Antiochiæ nobiliſſimi illius templi, quod a Conſtantino magno inceptum, quodque ſub Conſtantino poſtmodum abſolutum, præ ſui excellentia, Dominicum aureum appellatum fuit, encænia, & dedicatio celebraretur. Callidum Imperatoris inventum placuit; convocantur a Conſtantino per litteras Epiſcopi, teſte Athanaſio lib. de Synodis, nonaginta, vel quod habet Hilarius libro de Synodis, nonaginta ſeptem; quamquam Sozomenus lib. 3. cap. 5. nonaginta novem convocatos, ac congregatos fuiſſe ſcribat. Ex his triginta ſex Arriani erant: verum quam occultam in pectore gerebant hæreſim, ac fraudem, mirifice admodum tegebant. Ne enim viderentur non Catholici, hujus Conventus principio Arrianum nomen publicis ſcriptis averſati, atque intrinſecus inſignes ſeſe fidei, ac morum vindices jactitarunt, eo ipſo quod Euſtathium ob adulterium, & Sabellii hæreſim condemnatum, Epiſcopatu depoſuiſſent. Mirum igitur videri non debet, quod cum Arrianis Catholici convenerint, ſimul in ſacris Encæniorum ſolemnitatibus communicaverint, ſimulque in uno, eodemque Concilio conſederint.

Peracta igitur templi dedicati celebritate, in eodem Epiſcoporum Conventu cauſa Athanaſii in judicium deducta eſt: poſt repetitas eas calumnias, quæ in Tyrio Conventu propoſitæ, ac refutatæ fuerant, accuſatur, quod contra Canones ab exilio revocatus, & priſtinæ Alexandrinæ Eccleſiæ reſtitutus ſit: nam Epiſcopatu amotum, non aliter quam per Concilium reſtitui oportere ajebant; hoc modo cum Athanaſius reſtitutus non fuiſſet, Euſebianorum calculo dumtaxat dijudicatum eſt, eum juſte depoſitum a ſede Alexandrina, cui non legitime reſtitutus eſſet, deturbandum, aliumque in ejus locum ſubrogandum eſſe. Huic decreto, quantumvis Epiſcopi Catholici majori numeri voto ſuo contradicerent, tamen Conſtantii Imperatoris nutu, favore, ac voluntate, illud ſartum, tectumque habitum eſt, quod Euſebiani numero pauciores conſtituerant. Poſt multa de ſubrogando in locum ejus alio Epiſcopo, ex ſententia Euſebii Nicomedienſis olim, nunc Conſtantinopolitani, Euſebius Emiſſenus, homo nondum ſacris initiatus, quem ſancti Hieronymi Chronicon Arrianæ factionis ſigniferum appellat, *ad ſedem Eccleſiæ Alexandrinæ* (hæc Sozom. lib. 3. cap. 5.) *capeſſendam deſignatus eſt; nam putabat illum tum propter piæ vitæ inſtitutionem, tum propter ſingularem in dicendo facultatem, animos Ægyptiorum a benevolentia, qua Athanaſium complectebantur, facile avocaturum. At ubi Epiſcopatum capeſſere recuſavit, ratione ſecum inita, quod paratum in odium apud Alexandrinos incurreret, qui videre non poterant alterum in locum Athanaſii ſubrogatum, Eccleſiæ Alexandrinæ Epiſcopatus Gregorio tributus eſt*: homini nimirum Arriano, peregrino Cappadoci, quem Philagrius, & Arſacius præfecti magna Catholicorum ſtrage, anno Chriſti 342. introduxerunt, Sardicenſis Concilii Patres depoſuerunt: quem denique populi Alexandrinæ Eccleſiæ decimo menſe poſt habitum Sardicenſe Concilium occiderunt. His rebus contra Athanaſium Nicænæ fidei acerrimum defenſorem ita peractis, ut Nicænæ fidei Symbolum evertant, nomenque *Conſubſtantialis* inde callide, vafre, & quaſi per cuniculos expungant, ſe Arrium deteſtari, ac procul ab ejus ſententia abhorrere, fidei confeſſione conſcripta profitentur, ut videre eſt apud Sozomenum, ubi ſupra, & apud Binium hic.

Circa Canones vero viginti quinque hujus Concilii, & hic infra poſitos, ſciendum quod ab antiquis rejecti fuerunt, eo quod ab Euſebianis inſtituti eſſent, ut infra patebit in Annotatione Canon. 12. Horum nonnulli antiqua fidei dogmata, fideique Nicænæ decreta confirmant: nonnulli vero tanquam Orthodoxæ fidei, & bonis operibus ab Eccleſia receptis contrarii, exploduntur. Cum Apoſtolica, & antiqua lege, ac conſuetudine hactenus obſervatum eſſet, ut Epiſcopi quavis injuria affecti, ad Apoſtolicæ Sedis judicium appellarent, non citra fraudem hic conſtitutum eſt, ne Epiſcopus a Concilio depoſitus, ad ſedem priſtinam aliter, quam a majoris numeri Epiſcoporum Concilio, ac ſententia abſolutus redire præſumeret. Ac quia Athanaſius Euſebianorum Synodali ſententia condemnatus fuerat, ut docerent, eum juſte, ac legitime reſtitutum non fuiſſe, qui Romani Pontificis ſententia abſolutus, & Imperatoris decreto revocatus fuerat; talem ſcilicet Canonem excudiſſe oportuit. Inſuper, ut hæreſeos Arrianæ, & Nicænæ Fidei contemptæ ſuſpicionem, quam juſte incurrerant, aliquo modo declinarent, ipſo ingreſſu Canonem illum poſuerunt, quo Nicæni Concilii Canonis de Paſchatis tempore inſtituti ſe vindices exhibuerunt.

Appellatio ad Papam.

Ad nomina ſubſcriptorum Epiſcoporum etiam addiderunt inſignem illum Jacobum Niſibitam Epiſcopum, ut authoritatem aliquam Concilio conciliarent. Hic enim eſt, qui obſidione Niſibis per Saporem Regem Perſarum, magno miraculo urbem liberavit. Quare Conſtantinus Magnus admirabili ſanctitate hujus Epiſcopi in Nicæno Concilio cognita, Conſtantino filio hoc in mandatis dedit, ut hunc Epiſcopum non tantum viventem coleret, & obſervaret, ſed ejus quoque cadaver honore proſequeretur; ac proinde non abhorreret a fide, quam ſciebat ab eodem ſancto Epiſcopo prædicari.

Jacobus Niſibita.

Contra vero eorum, qui Arrianæ factionis Anteſignani erant, Euſebii Nicomedienſis olim, jam Conſtantinopolit. Arrarii Epiſc. Cæſarienſis, Maris Chalcedonenſis, Patrophyli Scythopolitani, Theognis Nicæni, aliorumque famoſiſſimorum Arrianorum nomina omiſerunt, aut ſaltem doloſe ſuppreſſerunt, epiſtolamque verborum lenocinio fictam ſuo Conciliabulo præfixerunt, Unde accidit, ut Canonum Collectores hos Canones, velut ab Orthodoxis editos collegerint, Eccleſiæ legendos ediderint, atque duos ex iis Patres Concilii Chalcedonenſis abſque titulo Antiocheni Concilii citaverint; non aliter ſane, quam ut ea, quæ ſecundum Eccleſiaſticam diſciplinam antiquitus traditam, ab eis in Synodo depoſita eſſe videbantur, ab ipſis tanquam ab injuſtis poſſeſſoribus vindicarent.

Quod Gratianus Can. 11. diſt. 16. hanc Synodum inter Concilia a Catholicis habita recenſeat, gravi errore lapſus eſt: poterat enim intellexiſſe, non a Catholicis, ſed ab Euſebianis, & Arrianis hoc Concilium collectum fuiſſe, cui Euſebium Arrianæ factionis in Palæſtina Epiſcopum, velut Præſidem interfuiſſe ſcribit. Vide Baronium anno 341. numero 29. 32. 34. & 37. Et eodem errore lapſus videtur Carranza, qui in fine hujus Concilii ſic ait: Probatum eſt Concilium Antiochenum in ſexta Synodo Generali Conſtantinopoli in Trullo celebrata, ut ex ſecundo Canone editionis Græcæ conſtat, & per Dionyſinm Papam, ut patet per Euſebium libro ſeptimo capite 24. & 25. in Hiſtor. Eccleſ. Hæc ille. Sed tam a Carranza, quam ab aliis quibuſdam confunditur hoc Concilium cum aliis in Antiochia celebratis, ut optime Bellarminus perpendit: ſex enim fuerunt Concilia Antiochena. Primum, & ſecundum contra Paulum Samoſatenum, tempore Dionyſii Papæ, circa annum 266. & 272. Vide Euſebium lib. 7. Hiſtor. cap. 23. 24. 25. & 26. Tertium Arrianorum, tempore Julii Primi, anno 340. & eſt hoc præſens, Quartum eſt Macedonianorum pro ſua

Error Gratiani, & Carranzæ.

Plura Concilia Antiochena.

hæreſi

hæreſi, anno 367. tempore Liberii Papę, Hieronymus A in Chronico. Quintum eſt Catholicum Provinciale Epiſcoporum 30. cujus Canones 25. habentur in Tomo primo Conciliorum. Videtur fuiſſe tempore Joviniani, & Liberii. Vide Sozomenum lib. 6. cap. 4. Sextum eſt incertum Act. 14. Concilii Chalcedonenſis. Hoc autem vocatur primum Antiochenum, quia apud hæreticos cenſetur Generale. His omnibus ſic annotatis, ſequuntur Can. hujus Conc. Antiocheni.

Canon I. *Paſcha celebrandum eſſe juxta Concilium Nicænum.*

OMnes, qui auſi fuerint diſſolvere deffinitionem ſancti, & Magni Concilii, quod apud Nicæam B congregatum eſt ſub præſentia piiſſimi, & venerabilis Principis Conſtantini de ſalutifera ſolemnitate ſacratiſſimi Paſchæ; excommunicandos, & de Eccleſia pellendos eſſe cenſemus, ſi tamen contentioſius adverſus ea, quæ bene ſunt decreta, perſtiterint. Et hæc quidem laicis dicta ſint. Si quis autem eorum, qui præeſſe noſcuntur Eccleſiæ, aut Epiſcopus, aut Presbyter, aut Diaconus, poſt hanc definitionem tentaverit, ad ſubverſionem populorum, Eccleſiarumque perturbationem, ſeorſim colligere, & cum Judæis Paſcha celebrare: Sancta Synodus hunc alienum jam hinc ab Eccleſia judicavit, quod non ſolum ſibi, ſed & plurimis cauſa corruptionis, & perturbationis extiterit. Nec ſolum tales a miniſterio removet, ſed etiam illos, qui poſt damnationem hujuſmodi com- C municare tentaverint: damnatos autem omni quoque extrinſecus honore privari, quem ſancta regula, & Sacerdotium Dei promeruit.

Can. II. *Non licere cum excommunicatis communicare.*

OMnes, qui ingrediuntur Eccleſiam Dei, & Scripturas ſacras audiunt, nec communicant in oratione cum populo, ſed pro quadam intemperantia a perceptione ſanctæ communionis avertunt, hi de Eccleſia removeantur, quamdiu per confeſſionem pœnitentiæ fructus oſtendant, & precibus indulgentiam conſequantur. Cum excommunicatis autem non licere communicare, nec cum his, qui per domos conveniunt, devitantes orationes Eccleſiæ, ſimul orandum eſt, ab alia quoque Eccleſia non ſuſcipiendum, D qui in alia minime congregatur. Si quis autem de Epiſcopis, aut Presbyteris, vel Diaconis, ſeu quilibet ex Clero deprehenſus fuerit excommunicatis communicare, etiam iſte privetur communione, tanquam qui regulam confundat Eccleſiæ.

Nota. *Probabile eſt id contra Audæanos, qui etiam Antropomorphitæ dicti ſunt, conſtitutum fuiſſe, de quibus hæc Epiphanius hæreſi 70.* Cæterum quod graviſſimum, ac horrendiſſimum eſt, non faciunt preces cum aliquo, etiamſi probatus videatur, & nihil habeat, quod accuſari mereatur, &c. *Theodoretus lib. 4. hæretic. fabul.* Prætexunt, *inquit*, ſe fugere Eccleſiæ communionem propter fœneratores, & eos, qui mulieribus cohabitant. *Sed inſuper cum peccatoribus peccata remitterent, nulla ſatisfactione Sacramentali im-* E *poſita, ut prædicto loco atteſtatur Theodoretus, Euſebiani hoc Canone decreverunt id, quod docet Eccleſia Catholica: nimirum, quod per ſimplicem confeſſionem peccata non dimittantur, ſi digna ſatisfactio præſcripta non impleatur. Baron. an. 341. n. 44.*

Can. III. *Non debere Clericum ad aliam Eccleſiam migrantem ibi perſeverare.*

7. q. 1. Si quis Presbyter. SI quis Presbyter, aut Diaconus, aut omnino quilibet ex Clero, Parochiam propriam deſerens, ad aliam properaverit, vel omnino demigrans in alia Parochia per multa tempora nititur immorari, ulterius ibidem non miniſtret, maxime ſi vocanti ſuo Epiſcopo, & regredi ad propriam Parochiam commonenti obedire contempſerit. Quod ſi in hac indiſciplinatione perdurat, a miniſterio modis omnibus removeatur, itaut nequaquam locum reſtitutionis inveniat. Si vero pro hac cauſa damnatum alter Epiſcopus ſuſcipiat, hic etiam a communi arceatur Synodo, velut qui Eccleſiaſtica conſtituta diſſolvat.

Can. IV. *Non licere Epiſcopo, vel Clerico, ſi exauctoratus fuerit, miniſtrare.*

SI quis Epiſcopus damnatus a Synodo, vel Presbyter, aut Diaconus a ſuo Epiſcopo, auſi fuerint aliquid de miniſterio ſacro contingere, ſive Epiſcopus juxta præcedentem conſuetudinem, ſive Presbyter, aut Diaconus, nullo modo liceat ei, nec in alia Synodo reſtitutionis ſpem, aut locum habere ſatisfactionis, ſed communicantes ei omnes abjici de Eccleſia, & maxime, ſi poſteaquam didicerint adverſum memoratos prolatam fuiſſe ſententiam, eiſdem communicare tentaverint. 11. q. 4. Si quis Epiſc.

Can. V. *Ne Clerici, contempto Epiſcopo, ſeorſum ſe colligant.*

SI quis Presbyter, aut Diaconus Epiſcopum proprium contemnens, ſe ab Eccleſia ſequeſtravit, & ſeorſum colligens, altare conſtituit, & commonenti Epiſcopo non acquieverit, nec conſentire, vel obedire voluerit ſemel, & iterum convocanti; hic damnetur omnimodo, nec ultra remedium conſequatur, quia ſuam recipere non poteſt dignitatem. Quod ſi Eccleſiam conturbare, ſolicitare perſiſtat, tanquam ſeditioſus per poteſtates exteras opprimatur.

Ab Euſebianis hunc Canonem ideo conſtitutum fuiſſe putamus, quod cum Euſtathium Antiochenum Epiſcopum quaſi adulterum, & Sabellianiſmi ſectatorem amoviſſent, & Euphronium quemdam Arrio faventem ſubſtituiſſent: Catholici, quos illi ignominia cauſa Euſtathianos nominabant, Arriani Antiſtitis communionem, ut rem execrabilem, deteſtati, ſeorſum ab eo conventus egerint, nulloque modo adigi potuerint, ut cum Arrianis, & Euſebianis communicarent. Quod idem accidit Alexandriæ, cum illuc Gregor. in locum Athanaſii intruſus fuiſſet. Fideles enim illius Eccleſiæ nulla vi militum, nulliſque tormentis ad ejus communionem compelli potuerunt. Canonem igitur hunc Apoſtolico jure ad ſchiſmaticos, & ſeditioſos coercendos utiliter conſtitutum, Euſebiani ad vexandos Catholicos Synodali hac conſtitutione renovarunt, & in pravum uſum converterunt. Unde quod hoc Canone hoc loco diſpoſitum fuit a Patribus Chalcedonenſis Concilii (cujus 4. Actione, ſuppreſſo Antiocheni Concilii nomine, integre recitatur) non plane abjectum, ſed ab Arrianis, tanquam ab injuſtis poſſeſſoribus vindicatum fuit. Vide Baronium an. 341. n. 35. & 36.

Can. VI. *De excommunicatis.*

SI quis a proprio Epiſcopo communione privatus eſt, non ante ſuſcipiatur ab aliis, quam ſuo reconcilietur Epiſcopo, aut certe ad Synodum, quæ congregatur, occurrens pro ſe ſatisfaciat, & perſuadens Concilio, ſententiam ſuſcipiat alteram. Hæc autem definitio maneat circa laicos, & Presbyteros, & Diaconos, omneſque, qui ſub regula eſſe monſtrantur. 11. queſt. 3. Si quis a proprio.

Can. VII. *De Peregrinis.*

NUllus peregrinorum ſine Pacificis, id eſt Commendatitiis, ſuſcipiatur Epiſtolis.

Can. VIII. *Ut Epiſtolæ a ſolo fiant Chorepiſcopo.*

PResbyteri, qui ſunt in agris, Canonicas Epiſtolas dare non poſſunt: ad ſolos tantum unicos Epiſcopos literas deſtinabunt. Chorepiſcopi autem, qui D. 71. nullus abſque.

qui ſunt irreprehenſibiles, dare poſſunt Pacificas, id A eſt generales Epiſtolas,

Can. IX. *De Metropolitanis Epiſcopis*.

6. qu. 3. *Per ſingu. las.*

PEr ſingulas regiones Epiſcopos convenit noſſe, Metropolitanum Epiſcopum ſollicitudinem totius Provinciæ gerere. Propter quod ad Metropolim omnes undique, qui negotia videntur habere, concurrant. Unde placuit, eum & honore præcellere, & nihil amplius præter eum cæteros Epiſcopos agere, ſecundum antiquam a Patribus noſtris regulam conſtitutam, niſi ea tantum, quæ ad ſuam Diœceſim pertinent, poſſeſſioneſque ſubjectas. Unuſquiſque enim Epiſcopus B habeat ſuæ Parochiæ poteſtatem, ut regat juxta reverentiam ſingulis competentem, & providentias gerat omnis poſſeſſionis, quæ ſub ejus eſt poteſtate, ita ut Presbyteros, & Diaconos ordinet, & ſingula ſuo judicio comprehendat. Amplius autem nihil agere tentet præter Antiſtitem Metropolitanum, nec Metropolitanus ſine cæterorum gerat Concilio Sacerdotum.

Can. X. *De Chorepiſcopis*.

QUi in vicis, vel poſſeſſionibus Chorepiſcopi nominantur, quamvis manus impoſitionem Epiſcoporum perceperint, & ut Epiſcopi conſecrati ſint: tamen ſanctæ Synodo placuit, ut modum proprium recognoſcant, ut gubernent ſibi ſubjectas Eccleſias, earumque moderamine, curaque contenti ſint. Ordinent etiam Lectores, & Subdiaconos, atque Exorciſtas, quibus promotiones iſtæ ſufficiant. Nec Presbyterum vero, nec Diaconum audeant ordinare præter civitatis Epiſcopum, cui ipſe cum poſſeſſione ſubje- C ctus eſt. Si quis autem transgredi ſtatuta tentaverit, depoſitus, quo utebatur, honore privetur. Chorepiſcopum vero civitatis Epiſcopus ordinet, cui ille ſubjectus eſt.

Can. XI. *De Epiſcopis, vel Clericis adeuntibus Imperatorem.*

11. qu. 8. *Si quis Epiſcopus.*

SI quis Epiſcopus, aut Presbyter, aut quilibet regulæ ſubjectus Eccleſiæ præter Concilium, & litteras Epiſcoporum Provinciæ, & præcipue Metropolitani adierit Imperatorem, hunc reprobari, & abjici oportere non ſolum a communione, verum & ab honore, cujus particeps videtur exiſtere, quia venerandi Principis auribus moleſtiam tentavit inferre contra leges Eccleſiæ. Si igitur adire Principem neceſſaria cauſa depoſcit, hoc agatur cum tractatu, & Concilio Metropolitani, & cæterorum Epiſcoporum, qui D in eadem Provincia commorantur, qui etiam proficiſcentem ſuis proſequantur Epiſtolis.

Can. XII. *De damnatis Epiſcopis, aut Clericis adeuntibus Imperatorem.*

10. qu. 5. *Si quis a proprio.*

SI quis a proprio Epiſcopo Presbyter, aut Diaconus, aut a Synodo fuerit Epiſcopus forte damnatus, & Imperatoris auribus moleſtus extiterit, oportet ad majus Epiſcoporum converti Concilium, & quæ putaverint habere juſta, plurimis Epiſcopis ſuggerant, eorumque diſcuſſiones, ac judicia præſtoletur. Si vero hæc parvipendentes moleſti fuerint Imperatori, E hos nulla venia dignos eſſe, nec locum ſatisfactionis habere, nec ſpem futuræ reſtitutionis penitus operiri dijudicamus.

Hunc Canonem adverſus Athanaſium conſtitutum fuiſſe, hinc conſtat, quod quem illi Concilio Tyrio condemnaverant, & ſede Alexandrina per ſententiam depoſuerant, ac demū auxilio Imperatoris Conſtantini Magni relegarant, ſolus Imperator Conſtantinus Junior citra alterius Concilii majoris numeri Epiſcoporū ſententiam, ac decretum, ab exilio revocaſſet, & priſtinæ ſedi Alexandrinæ reſtituiſſet. Hic eſt ille Canon, quem adverſarii ſancto Chryſoſtomo objecerunt, ſed illius defenſores libera voce dixerunt objectum Canonē ab Arrianis ſancitum, & per Sardicenſe Concilium, quo cuivis Epiſcopo, a quovis Concilio depoſito, libera facultas Romanum Pontificem adeundi, & interpellandi poteſtas conceditur, plane abrogatum eſſe. Vide Socratem libro 6. capite 16. & Innocentium Romanum in epiſtola ad Clericos Conſtantinopolitanos. Advertat ergo Lector, qua authoritate Gratianus, Carranza, & aliqui alii hanc Euſebianorum Synodum in numerum Orthodoxorum Conciliorum retulerint. Vide Baron. an. 341. num. 29. 30. & 31.

Can. XIII. *Ne Epiſcopi in aliena Provincia Ordinationes efficiant.*

NUllus Epiſcopus ex alia Provincia audeat ad aliam tranſgredi, & ad promotionem miniſterii aliquos in Eccleſiis ordinare, licet conſenſum videantur præbere nonnulli, niſi litteris tam Metropolitani, quam cæterorum, qui cum eo ſunt, Epiſcoporum rogatus adveniat, & ad actionem Ordinationis accedat. Si vero, nullo vocante, inordinato amore deproperet ſuper aliquibus Ordinationibus, & Eccleſiaſticis negotiis, ad eum non pertinentibus, componendis, irrita quidem, quæ ab eo geruntur, exiſtant: ipſe vero incompoſiti motus ſui, & irrationabilis audaciæ ſubeat ultionem, ex hoc jam damnatus a ſancto Concilio.

9. qu. 2. *nullus Epiſcopus.*

Can. XIV. *De Epiſcopis accuſatis.*

SI quis Epiſcopus de certis criminibus judicetur, & contingat de eo comprovinciales Epiſcopos diſſidere, cum judicatus ab aliis innocens creditur, reus ab aliis æſtimatur, pro totius hujus ambiguitatis abſolutione ſanctæ Synodo placuit, ut Metropolitanus Epiſcopus a vicina Provincia Judices alios convocet, qui controverſiam tollant, ut per eos ſimul, & per comprovinciales Epiſcopos, quod juſtum viſum fuerit, approbetur.

6. qu. 4. *Si quis Epiſcopus.*

Can. XV. *Ad idem.*

SI quis Epiſcopus de certis criminibus accuſatus condemnetur ab omnibus Epiſcopis ejuſdem Provinciæ, cunctique conſonanter eamdem contra eum formam decreti protulerint, hunc apud alios nullo modo judicari, ſed firmam concordantium Epiſcoporum Provinciæ manere ſententiam.

6. qu. 4. *Si quis Epiſcopus.*

Can. XVI. *De Epiſcopis vacantibus.*

SI quis Epiſcopus vacans in Eccleſiam vacantem proſiliat, ſedemque pervadat abſque integro, perfectoque Concilio, hic abjiciatur neceſſe eſt, & ſi cunctus populus, quem diripuit, eum habere delegerit. Perfectum vero Concilium illud eſt, ubi interfuerit Metropolitanus Antiſtes.

D. 96. *Si quis Epiſcopus*

Can. XVII. *De Epiſcopis, qui cum ad Epiſcopatum convocantur, evitant.*

SI quis Epiſcopus per manus impoſitionem Epiſcopatum acceperit, & præeſſe populo conſtitutus, miniſterium ſubire neglexerit, nec acquieverit ire ad Eccleſiam ſibi commiſſam, hunc oportet communione privari, donec ſuſceperit coactus officium, aut certe de eo aliquid integra decreverit ejuſdem Provinciæ Synodus Sacerdotum.

Diſt. 92. *Si quis Epiſcopus per manus.*

Can. XVIII. *Ad idem.*

SI quis Epiſcopus ordinatus ad Parochiam minime, cui eſt electus, acceſſerit, non ſuo vitio, ſed quod eum aut populus vetet, aut propter aliam cauſam, non

Diſt. 92. *Si quis Epiſcopus ordinatus.*

Digitized by Google

non tamen ejus vitio perpetratam, hic & honoris ſit, & miniſterii particeps, dummodo nil moleſtus Eccleſiæ rebus exiſtat, ubi miniſtrare cognoſcitur. Quem etiam obſervare conveniet, quidquid Synodus perfecta Provinciæ, quod viſum fuerit, judicando decreverit.

Nota. *Plures Paſtores a populis tunc abjiciebantur propter hæreſim Arrianam.*

Can. XIX. *Non licere Epiſcopum ordinari ſine conſilio Metropolitani.*

Diſt. 65. Epiſcopus non eſt. EPiſcopus præter Synodum, & præſentiam Metropolitani nullatenus ordinetur.

Can. XX. *Ut bis in anno Synodus celebretur.*

Diſt. 18. Propter. PRopter utilitates Eccleſiaſticas, & abſolutiones earum rerum, quæ dubitationem, controverſiamque recipiunt, optime placuit, ut per ſingulas quaſque Provincias Epiſcoporum Concilia celebrentur.

Can. XXI. *Ne Epiſcopus de una Parochia in aliam tranſeat.*

7. q. 1. Epiſcopus. EPiſcopus ab alia Parochia nequaquam migret ad aliam, nec ſponte ſua prorſus inſiliens, nec vi coactus a populis, nec ab Epiſcopis neceſſitate compulſus: maneat autem in Eccleſia, quam primitus a Deo ſortitus eſt; nec inde tranſmigret, ſecundum priſtinum de hac re terminum conſtitutum.

Can. XXII. *Epiſcopum non debere in alienam irruere civitatem.*

9. q. 2. Epiſcopum non debere. EPiſcopus alienam civitatem, quæ non eſt illi ſubjecta, non adeat, nec ad poſſeſſionem accedat, quæ ad eum non pertinet, ſuper Ordinationem cujuſquam, nec conſtituat Presbyteros, aut Diaconos alteri ſubjectos Epiſcopo, niſi forte cum conſilio, & voluntate regionis Epiſcopi. Si quis autem tale aliquid facere tentaverit, irrita ſit ejus Ordinatio, & ipſe coerceatur a Synodo.

Can. XXIII. *Epiſcopo non licere ſucceſſorem ſibi conſtituere.*

8. q. 1. Epiſcopo non liceat. EPiſcopo non licere pro ſe alterum ſucceſſorem ſibi conſtituere, licet ad exitum vitæ perveniat. Quod ſi tale aliquid factum fuerit, irritum eſſe hujuſcemodi eſt conſtitutum. Servetur autem Jus Eccleſiaſticum id continens, oportere non aliter fieri niſi cum Synodo, & judicio Epiſcoporum, qui poſt obitum quieſcentis, poteſtatem habent, eum, qui dignus extiterit, promovere.

Can. XXIV. *De rebus ad Eccleſiam pertinentibus.*

9. q. 1. Quacumq; res. QUæ ſunt Eccleſiæ, ſub omni ſolicitudine, & conſcientia bona, & fide, quæ in Deum eſt, qui cuncta conſiderat, judicatque, ſerventur, quæ etiam diſpenſanda ſunt judicio, & poteſtate Pontificis, cui commiſſus eſt populus, & animæ, quæ in Eccleſia congregantur. Manifeſta vero ſint, quæ pertinere videntur ad Eccleſiam, cum notitia Presbyterorum, & Diaconorum, qui circa ipſam ſunt, ita ut agnoſcant, nec ignorent, quæ ſunt Eccleſiæ propria, nec eos aliquid lateat. Ut ſi contigerit Epiſcopum migrare de ſæculo, certis exiſtentibus rebus, quæ ſunt Eccleſiæ, nec ipſæ collapſæ depereant, nec quæ propria probantur Epiſcopi, ſub occaſione rerum pervadantur Eccleſiæ. Juſtum namque, & acceptum eſt coram Deo, & hominibus, ut ſua Epiſcopus, quibus voluerit, derelinquat; & quæ Eccleſiæ ſunt, eidem conſerventur Eccleſiæ; ut nec Eccleſia aliquod patiatur incommodum, nec

A Epiſcopus ſub occaſione proſcribatur Eccleſiæ, & in cauſis incidant, qui ad eum pertinent, & ipſe poſt obitum maledictionibus ingravetur.

Can. XXV. *Ut Epiſcopus diſpenſandi res Eccleſiaſticas habeat poteſtatem.*

EPiſcopus Eccleſiaſticarum rerum habeat poteſtatem, ad diſpenſandum erga omnes, qui indigent, cum ſumma reverentia, & timore Dei. Participet autem & ipſe, quibus indiget, ſi tamen indiget, tam in his, quam in fratrum, qui ab eo ſuſcipiuntur, neceſſariis uſibus profuturis, ita ut in nullo qualibet occaſione fraudentur, juxta ſanctum Apoſtolum ſic dicentem: *Habentes victum, & tegumentum, his contenti ſimus*. Quod ſi contentus iſtis minime fuerit, convertat autem res Eccleſiæ in ſuos uſus domeſticos, & ejus commoda, vel agrorum fructus, non cum Presbyterorum conſcientia, Diaconorumque pertractet, ſed horum poteſtatem domeſticis ſuis, aut propinquis, aut fratribus, filiiſque committat, ut per hujuſmodi perſonas occulte cæteræ lædantur Eccleſiæ, Synodo Provinciæ pœnas iſte perſolvat. Si autem & aliter accuſetur Epiſcopus, aut Presbyteri, qui cum ipſo ſunt, quod ea, quæ pertinent ad Eccleſiam, vel ex agris, vel ex alia qualibet Eccleſiaſtica facultate ſibimet uſurpent, ita ut ex hoc affligantur quidem pauperes, criminationi vero, & blaſphemiis tam ſermo prædicationis, quam hi, qui diſpenſant, taliter exponantur, & hos oportet corrigi, ſancta Synodo, quod condecet, approbante. *12. q. 1. Epiſcopus Eccleſiaſticarum rerum.* *1. Tim. 6.*

Et ſubſcripſerunt 30. Epiſcopi, qui in eodem Concilio convenerunt.

Concilium Romanum II. ſub Julio in cauſa Athanaſii, aliorumque Epiſcoporum, a ſedibus per Arrianos expulſorum, anno Domini 340. & 341.

CUm Arriani per Alexãdrinæ Eccleſiæ Legatos Romæ coram Julio Pontifice convicti, ad Concilium appellaſſent, Pontifex eorum appellationi deferens, hanc Synodum Romæ celebrandam indixit: cumque querelæ adverſus Arrianos aliunde accumularẽtur, ipſos cum Athanaſio per litteras debite citatos, certo, atque præfixo termino præſentes adeſſe mandavit. Athanaſius Pontificis mandato obtemperans, tempore, quo oportebat, mature præſto fuit. Arriani vero poſt futiles, & inanes excuſationes, Encæniorum Antiochenæ Eccleſiæ celebritatem prætexentes, non modo contumaciter ſe abſentarunt, verum etiam Conciliabulo quodam, de quo ſupra, ibidem celebrato, Athanaſium Epiſcopatu, & Sede Alexandrina amoverunt, inque ejus locum Gregorium Cappadocem Arrianum ſubrogarũt. Interea Athanaſius Romæ Ægyptiorum Monachorum inſtitutionem, & admirabilem vitam Magni Antonii adhuc viventis a ſe deſcriptam promulgavit, & ad imitandam, & conſectandam vitam Monaſticam, omnibus hominibus reverendam, ex Romanis fœminis nobiliſſimas plurimas induxit: Sanctus Hieronymus epiſtola 16. ad Principiam. Publicam etiam Catholicæ fidei profeſſionem, quæ Symbolum Athanaſii appellatur, Latino ſermone coram Pontifice, eique aſſidentibus recitavit. Hanc Pontifex ab ipſo cognitam, atque ſuſceptam, una cum Actis Synodi, in ampliſſimo Romanæ Eccleſiæ Archivio collocari mandavit. *Symbolum Athanaſii.*

Cum jam Athanaſius Romæ ultra annum, & ſex menſes adventum Euſebianorum expectaſſet, ne diutius, quam par erat, ab Eccleſia abeſſet, cauſa illius in judicium quindecim Epiſcoporum deducta eſt: quia cum Actis Tyriis, & Mareoticis (quæ nocturno tempore fugientes Arrianorum Legati turpiter convicti, ut patet ex Epiſtola 4. Julii Romani, reliquerant) diligenter perviſis, accuſantium calumniam deprehendiſſent, Athanaſium calumnioſe accuſatum abſolverunt, in communionem Eccleſiæ receperunt, eumque litteris Communi-

catoriis ad ſuos redeuntem dimiſerunt. Id quidem Julius epiſtola 4. quam ad Euſebianos ex tertio Romano Concilio poſt cladem Alexandrinam ſcripſit, teſtatur his verbis: *Cum igitur iſtiuſmodi allegarentur, & tot teſtes pro Athanaſio ſtarent, & ipſe tam juſta pro ſe adferret: quid quæſo nos oportuit facere? An non quod Eccleſiaſtici Canonis eſt? hominemq; proinde non condemnaremus; ſed potius acciperemus, eumque pro Epiſcopo, quemadmodum eſt, haberemus, &c.* Hoc ſecundum eſt judicium, quo ipſe Athanaſius a calumniis ſibi ab Euſebianorum malitia illatis publice abſolutus eſt. Qua de re initio ſuæ Apologiæ ſecundæ hæc ipſe ſcribens, ait: *Presbyter enim Vitus plures Epiſcopos, quam quinquaginta ad Concilium adduxit, ubi & noſtra defenſio recepta fuit, noſque digni habiti ſumus communione, & agape*, Ibidem hæc: *Quod ad nos attinet, nullo judicio opus eſt. Judicatum eſt enim non ſemel ſecundum nos, ſed ſæpius, & ſæpius: primum quidem in noſtra Provincia, cum ad id coiſſent propemodum centum Epiſcopi: ſecundum Romæ, nobis, cæteriſque adverſariis Euſebii ad ejus criminoſas litteras judicio comparentibus: fuerunt autem in eo conſeſſu pluſquam quinquaginta Epiſcopi.*

Marcellus Ancyranus.

De cognita hoc eodem Concilio cauſa Marcelli Ancyrani Epiſcopi, qui, ut in Conciliabulo Conſtantinopolitano ſub Marco videre eſt, ob Samoſatenianam hæreſim ab Euſebianis ſede ſua deturbatus, & in exilium relegatus, Romanum Pontificem appellans, Romam (teſte Athanaſio) profectus eſt; hæc Julius Pontifex, prædicta Epiſt. 4. *De Marcello autem, poſtquam de illo quoque ut impio in Chriſtum perſcripſiſtis, vobis ſtudui ſignificare, eum, cum huc veniſſet, affirmaſſe falſa eſſe, quæ de ſe litteris veſtris ſcripta eſſent. Sed tamen cum a nobis poſtularetur, ut de fide diceret, tanta cum fiducia per ſe reſpondit, ut nemo non perciperet, eum nihil a veritate proferre alienum; ſed eadem pietate, qua Eccleſia de Domino, ac Salvatore noſtro, ſentire: neque jam tantummodo, ſed etiam olim hujus ſententiæ ſe fuiſſe confirmabat, &c.* Quod vero non Athanaſii tantum, atque Marcelli, ſed & aliorum quamplurium, querelas de illata ſibi ab Arrianis vi, & injuria aſſerentium, cauſæ hac Synodo diſcuſſæ fuerint, ſubditur his verbis: *Non ſolum Athanaſius, & Epiſcopi, cum querimoniis de illatis injuriis, ſed & plurimi alii Epiſcopi ex Thracia, Cœleſyria, Phœnicia, Palæſtina huc convenere: Presbyteri item non pauci, partim ex Alexandria, partim aliunde huc ad Concilium occurrerunt, & coram omnibus Epiſcopis ibi congregatis inter reliqua dicta ſua conqueſti ſunt, vim, & injurias Eccleſiis illatas eſſe, ſuaſque Eccleſias eadem, qua Alexandrina, paſſas eſſe.* Id ſane non citra probabilitatem intelligi poſſet de Euſtathio Antiocheno Epiſcopo, quem ſede Antiochena deturbatum (ideo quod in matrem Conſtantii Principis contumelioſe locutus fuiſſet, atque Sabellianæ hæreſeos ſectator, mulierculæ cuidam ſtuprum intuliſſet) in exilium relegaverant, anno nimirum Chriſti 340. quo poſt Synodum hanc Romæ indictam, Paulum Conſtantinopoli Alexandro in Epiſcopatu ſuffectum, Euſebius Nicomedienſis olim Antiſtes, Conſtantinopolitanæ ſedis invaſor dejecit. Ita tres acerrimos Nicænæ fidei defenſores ab Arrianis ſedibus ſuis amotos, legitima judicii forma obſervanda abſolvi, ſedibus ſuis reſtitui, intruſos exinde amoveri neceſſum erat. Vide Baronium anno Chriſti 340, num. 12. & ſeqq. item 341. num. 46. & ſeqq.

Synodus Agrippinenſis, ſeu Colonienſis, tempore Julii Papæ primi celebrata propter hæreſim Eufratæ, anno 346.

Agrippina (quæ vulgo etiam Colonia dicitur) Belgicæ eſt civitas Rheno adjacens, Vide Ptolemæum lib. 2. c. 9. vulgo Cologne.

POſt conſulatum Amantii, & Albini quarto Idus Majas, cum conſediſſent Epiſcopi in Agrippi- A nenſium civitate, ideſt, Maximinus Treverorum, &c.

Hic recenſentur, qui huic ſynodo interfuerunt.

Quumque recitata fuiſſet Epiſtola plebis Agrippinenſium, ſed & omnium caſtrorum Germaniæ ſecundæ, de nomine Eufratæ, qui Chriſtum Deum negavit; Maximinus Epiſcopus dixit: Quia Dei voluntas Patris noſtri Jeſu Chriſti voluit nos juxta poſtulatum fratrum ad hoc Agrippinenſe oppidum convenire, propter perditum, & blaſphemum Eufratam, quem omnis mundus jam ore Domini cognovit eſſe damnatum, qui in Spiritum Sanctum eatenus blaſphemavit, quod Chriſtum negat, hanc mediocritas mea ſententiam fert, ſicut Dei, & Domini noſtri Salvatoris ore prolata eſt dicentis: Omnia peccata, & blaſphemiæ remittuntur hominibus: B qui autem blaſphemaverit in Spiritum Sanctum, non remittetur ei neque hic, neque in futuro, ſed reus erit æterno judicio. Ideo Epiſcopum eum manifeſtum eſt eſſe non poſſe.

Valentinus Epiſcopus dixit: Quia Eufrata Chriſtum Deum negat, conſentio eum Epiſcopum eſſe non poſſe, qui nec laicam debet communionem accipere.

Donatianus Epiſcopus dixit: In pace negavit Chriſtum Deum, & ideo conſtat, Eufratam non eſſe Catholicum,

Severinus Epiſcopus dixit: Cum conſtet, Eufratam ſubſcriptione fratrum plurimorum in Spiritum Sanctum blaſphemaſſe, negando Deum Chriſtum, & ego conſentio eundem juxta Euangelica præcepta jure ab Epiſcopatu eſſe dejectum,

Optatianus Epiſcopus dixit: Et ego ſentio, Eufra- C tam in Epiſcopatu permanere non poſſe, qui in Spiritum Sanctum blaſphemavit, negando Chriſtum Deum.

Teſſis Epiſcopus dixit: Non ſolum Epiſtolis omnium Eccleſiarum quæ audierunt, Eufratam negare Deum Chriſtum, ſed quod ego ipſe auribus meis audivi, ſub præſentia Martini conſenioris noſtri, & Metropii Presbyteri, & Quintini Presbyteri, & Victoris Diaconi, ideo conſenſi, illum jure eſſe depoſitum.

Victor Epiſcopus dixit: Quoniam palam factum eſt, & probatum Eufratam, immemorem Sacramenti cœleſtis blaſphemaſſe in Spiritum Sanctum, negando Chriſtum Deum Dei filium, & multis criminibus coarguitur, quod Epiſcopum nullo modo decet, conſentio, eum eſſe depoſitum,

D Valerianus Epiſcopus dixit: Etſi non omnes conſeniores mei apud Agrippinam Dei voluntate, qui ſumus adunati, conveniſſemus, ſufficeret a quinque Epiſcopis Eufratam blaſphemum, quia Chriſtum Deum negat, pro meritis ſuis ſententiari, eodem jure eſſe depoſitum. Nunc autem in præſenti majora cognovimus, multorum etiam charorum laicorum ſubſcriptione manifeſtum eſt, quia primordialem Dominum, & Deum noſtrum negat, cum per univerſos prophetas manifeſtetur, illum ante mundi conſtitutionem fuiſſe cum Deo Patre omnipotente, & quia omnes cecinerunt illum venturum, & pati pro totius mundi ſalute, ſicut ipſe complevit. Quapropter Eufrata falſus doctor, qui nudum tantum hominem aſſerit Chriſtum, recte omnium conſacerdotum voce damnatus eſt. Ideo E conſentio, ut ſi quis epiſtolas ipſius per Catholicam Eccleſiam attulerit, communione privetur, eundemque cenſeo juſte eſſe depoſitum.

Simplicius Epiſcopus dixit: Eſſe Epiſcopum non poſſe Eufratam conſentio, quia Chriſtum Deum negat.

Amandus Epiſcopus dixit: Siquidem in præſenti, quando Eufrata a quinque Epiſcopis ſententiam accepit, me inter ipſos fateor eſſe conſentaneum, qui epiſtolis meis ad eundem deponendum conſenſi, ſecundum falſam doctrinam ipſius, qui Chriſtum Dominum Deum negat, merito in ipſum ſententiam collatam eſſe conſtat, ad cujus condemnationem conſentio.

Juſtinianus Epiſcopus dixit: Exempla clericorum

Agri

Agrippinenſium, necnon & fratrum per ſingula caſtra conſtitutorum, quorum Epiſtolæ, & ſubſcriptiones tenentur, cognovimus, Eufratam eſſe blaſphemum, qui Chriſtum Salvatorem Dominum noſtrum Deum eſſe negat: quapropter & ego conſentio, illum ab Eccleſia Catholica eſſe damnatum.

Eulogius Epiſcopus dixit: Diabolus, qui ab initio fuit, qui periit primus, & cæteros * prodidit, ipſe hodie in Eufrata perſiſtit. Nam & idem multos ſecum trahendo decepit, qui tamen meminiſſe debuerat Apoſtolum prædicaſſe, qui ait: *Etſi Angelus deſcenderit de cœlo, & vobis aliter prædicaverit, quam vobis eſt prædicatum, anathema ſit.* Quare Eufrata falſus doctor, legiſque ſubverſor, merito omnium Epiſcoporum ſententia damnatus eſt, qui benedictum Dominum, & Salvatorem noſtrum, authorem lucis, & vitæ, Jeſum Chriſtum Deum negare auſus eſt. Et ideo puſillitatis meæ conſenſu, ut meretur, damnatione percuſſus eſt.

* Ambian. al. perdidit.

Galat. 1.

Servatius Epiſcopus dixit: Quid fecerit, quidve docuerit Eufrata pſeudoepiſcopus, non opinione, ſed veritate cognovi, pro finitimi loci conjuncta civitate, cuique publice, & domeſtice obſtiti ſæpe, cum ille Chriſtum Deum negaret, audiente Athanaſio Epiſcopo Alexandriæ, & Presbyteris, & Diaconibus plurimis, & idcirco cenſeo Chriſtianis Epiſcopum eum eſſe non poſſe, quia Deum Chriſtum ſacrilega voce negavit: neque illum Chriſtianum eſſe judicandum, qui ejuſdem conſtitutus fuerit inventus.

Diſcolius Epiſcopus dixit: qui Chriſtum Deum neget, in Eccleſia non poteſt permanere, dicente Domino noſtro Chriſto: *Qui me negaverit coram hominibus, & ego negabo eum coram Patre meo, qui in cœlis eſt.* Et ideo Eufratam inter cæteros fratres meos arbitror, & rectiſſime cenſeo eſſe Epiſcopum non permitti. Item in epiſtola Diapeti Epiſcopi Aurelianorum: Inter omnium voces Eufrata damnationi tradatur, atque puniatur, qui Chriſtum negat eſſe Filium Dei, cujus falſa machinatio multis innocentibus attulit pravitatem: ſed neceſſe eſt, ut ipſe veterator, qui tantum molitus eſt ſcelus, cœleſti plaga feriatur. *Excommunicationem intelligit.*

Matth. 10.

Nota. *Duo habita fuiſſe Concilia in cauſa Eufratæ Agrippinenſis, aut Colonienſis Epiſcopi probabiliter colligit Binius in notis ad hoc Concilium ex ſuffragio Amandi Argentinenſis, ac quemadmodum ex Arelatenſi primo, & ſecundo, ſimiliter ex Vaſenſi primo, & ſecundo compilator unum fecit confuſis canonibus: ſic ex duplici Agrippinenſi, in quorum primo, vel calumnioſe denunciatus fuerit abſolutus, vel palinodiam recantarit, in ſecundo vero e throno dejectus. Suſpicione autem non carere hanc Synodum putat Baron. an. 346. Quod anno ſequenti Eufrata legatione honorificentiſſima legatur functus ad Conſtantium, quod minime decuiſſet hominem adeo infami nota inuſtum, & quem gravior hæreſis, quam Arrii infamaſſet, poſt tam breve tempus, etiamſi palinodiam recantaſſet, fuiſſe reſtitutum.*

Concilium Romanum tertium ſub Julio pro defenſione actorum præcedentis Synodi Rom. contra Arrianorum calumnias an. 342.

CONcilium hoc celebratum eſt Romæ anno Domini 342. poſt cladem illam Alexandrinam, qua Gregorius in locum Athanaſii ab Euſebianis Antiochena Synodo ſuffectus, magna Chriſtianorum calamitate, & templorum incendio in urbem introductus eſt, quove cladem Alexandrinam prævíſam fugiens, Romam reverſus, ibique deinceps triennio commoratus eſt; cumque eo Elpinius, & Philoxenus, ab Euſebianis in Oriente hucuſque detenti cum litteris ex Antiocheno Conciliabulo ad Julium acerbiſſime, & contumelioſe ſcriptis, tandem dimiſſi fuerunt. Qui ubi prædicto an. Romam veniſſent, obtuliſſentque Pontifici Arrianorum litteras, quibus de Athanaſio abſoluto, de termini ad comparendum præfixi anguſtiis, de judicio Romani Pontif. & Concilii illegitime uſurpato, deque aliis pluribus conquerebantur; Pontifex hac Synodo comprovincialium ſecundum Apoſtolicam conſtitutionem congregata, litteras eorum, aliter quam ſtatuerat, legi, & publicari demandavit, quidque calumniatoribus reſpondendum videretur, inquiſivit. Placuit autem omnibus ibidem congregatis, ut per Epiſt. a Julio omnium nomine ſcriptam, calumniæ Euſebianorum refutentur, injuriæ depellantur, & juſtæ Athanaſii, Marcelli, & aliorum factæ Synodales abſolutiones defendantur.

Hanc vero Synodum a priore Romana diverſam non eſſe arbitrantes, ideo quod Athanaſii, aliorumque abſolutiones ſubſequente epiſtola poſt cladem Alexandrinam enarrantur, graviter errant: id enim factum eſt per anticipationem, qua ſolent quandoque propter rerum affinitatem prius enarrari ea, quæ poſterius acciderunt. Anno 341. Romana Synodo prædictos Epiſcopos abſolutos; alia quadam an. 342. celebrata, Euſebianorum litteras expoſtulatorias prælectas; ac demum mandato Synodi, per reſcriptum Julii ad Synodum ſequente anno 343. Romæ congregandam, vocatos fuiſſe, mirum eſſe non debet: cum non tantum lege Apoſtolica, de qua in Can. Apoſt. ſupra egimus; verum etiam Antiocheno Euſebianorum Conciliabulo conſtitutum fuerit, ut bis in anno Concilia Epiſcoporum ſaltem Provincialium celebrentur. Vide Baronium anno 341. num. 47. anno 342. num. 28. & 34.

Concilium Antiochenum II. ab Arrianis celebratum ſub Julio ad condendam fidei formulam, anno 344.

HAnc Synodum ab Arrianis anno tertio poſt Antiochenam in Encæniis celebratam, habitam fuiſſe Antiochiæ anno Chriſti 344. atque in ea prioribus fidei formulis rejectis, aliam cæteris prolixiorem, & ad Occidentales Epiſcopos, quos nulla adhuc Arrianæ perfidiæ labecula contaminarat, decipiendos, convenientiorem edidiſſe, eamque in Occidentem nullo cum fructu tranſmiſiſſe, poſt Athanaſium Sozomenus libro 1. cap. 20. aperte indicat. *Epiſcopi enim Occidentis eam non receperunt: reſponderunt ſe decretis Nicæni Concilii velle acquieſcere: & præter illa nihil amplius curioſe inquirendum curarunt.* Sic Sozomenus, quem ſecutus eſt Socrates lib. 2. c. 15.

Prædicto autem tempore hanc Synodum habitam fuiſſe, etiam manifeſte colligitur ex Athanaſio de Synodis, cum ait: *Rurſum quaſi iſtorum pœnitentia laborarent* (nempe de editis quatuor fidei regulis) *pœnitentes poſt triennium iterum in conſeſſum veniunt.* Ut ergo Orientales Epiſcopi eam, qua laborabant, Arrianæ hæreſeos ſuſpicionem eluerent, & ab Arriano contagio ſe procul abhorrere ſignificarent, probatum in Magna Nicæna Synodo nomen *conſubſtantialitatis* delerent, ipſumque vocabulum prædictum crebris, validiſque arietum ictibus quatientes, omnem ſimul cum eo fidem Orthodoxam proſternerent, ſicque Arrii impietatem diu dolo ſuppreſſam erigerent, aliam fidei formam, qua Arriana hæreſis ſpecie tenus condemnatur, omneſque ejus poſitiones ſimplicioribus deſtrui videntur, ediderunt; editamque per Eudoxium, Martyrium, Macedonium, & Demophilum ad Occidentalis Eccleſiæ Epiſcopos tranſmiſerunt. Quo autem eventu, ſequenti Concilio conſtabit. Vide Baronium anno 344. num. 1. 2. 3. 4. Vide etiam Binium, qui hic ponit fuſe prædictam Formulam; decies enim fidei formam immutarunt.

Concilium Mediolanenſe I. ſub Julio a Catholicis celebratum, ad examinandam novam fidei formulam Arrianorum, anno 344.

CUm Eudoxius, Martyrius, Macedonius, & Demophilus Orientalium Legati prædicto Concilio Antio-

Antiocheno deſignati, juxta Formulam fidei, quam velut Catholicam, & Orthodoxam venditabant, ſibi, atque omnibus Orientalibus, velut Orthodoxis, & Catholicis Epiſcopis, communionem Romanæ Eccleſiæ impertiri petiviſſent, Orthodoxi Patres in hoc Conventu Mediolanenſi congregati, ante omnia oblatam fidei formulam examinantes, ipſam ob novitatem, & nomen *conſubſtantialitatis* omiſſum rejecerunt; ideo maxime, quod ad abluendam labem ex Arrianæ hæreſeos ſuſpicione contractam, & ad communionem Eccleſiæ Catholicæ impetrandam, ſatis fuiſſet, Catholicæ fidei Nicænum Symbolum profiteri, ipſumque ſuo chirographo conſignatum, quod fecerant antehac alii, Romam miſiſſe. Cum igitur, fraude eorum cognita, Orthodoxi Epiſcopi Arrii ſententias condemnare vellent, Legati, qui hactenus & verbis, & ſcriptis ſe id facturos eſſe præ ſe tulerant, continuo reſilierunt, ſimulque ſuam, & aliorum impoſturam detexerunt. Ad fidem Verbi Divini, Deo Patri conſubſtantialis, per occultos meatus, & cuniculos evertendam, non ſatis hominibus perfidis, ac turbulentis fuit, quod Athanaſium falſis criminibus affictis circumveniſſent, ipſumque cum plurimis aliis fidei defenſoribus ſedibus exturbaſſent; ſed oportebat etiam apud Occidentales hoc ad fraudem, & impoſturam adjicere, ut crebris de fide Catholica Conciliis celebratis, velut mole quadam unicum Nicænum obruerent, ſtatutamque in eo unicam fidei Catholicæ profeſſionem toto orbe receptam, Formulis aliis a ſe frequenter commutatis, eliminarent. Rem hoc Concilio geſtam Liberius Pontifex in ea Epiſtola, quam ad Conſtantinum ſcripſit, quæque in tomo 9. Bibliothecæ SS. Patrum, & apud Binium habetur, tractat. Vide Baronium anno 344. num. 45. & 49.

Cur tam crebra Arrianorum concilia.

Sardicenſe anno Chriſti 347. habetur in 2. claſſe.

Conciliabulum Sardicenſe a Semiarrianis habitum Philippopoli in Thracia, anno 347.

EPiſtola Concilii Sardicenſis in priori tomo initium, & originem hujus pſeudoſynodi aperit: vocati a Julio Pontifice omnes Epiſcopi Sardicam, eo etiam venerunt Euſebiani, ne de abſentia notarentur: invitati autem a Patribus ſynodi, ut Concilium introirent, cum ſcirent ſe de graviſſimis criminibus accuſatum iri, ac accuſatores ſuos paratos eſſe, ut eſt timida nequitia, non auſi ſunt comparere coram numeroſa Patrum multitudine. Itaque Sardica per fugam elapſi, ideo quod in legitimo Sardicenſi Concilio juſta judicii forma conſtituto, de futura victoria nihil ſibi pollicerentur, in urbe Philippi, quæ eſt in Thracia, anno Chriſti 347. vel ſaltem 348. ſeorſim convenerunt, ibique inſtar canum petram eam, a qua læſi fuerant, fruſtra mordentium, in Julium Romanum Pontificem, Oſium Cordubenſem, Maximum Trevirenſem, alioſque Orthodoxæ Fidei Epiſcopos, quod cum Athanaſio, Paulo, Marcello, & Aſclepa ſuo judicio condemnatis communicaſſent, anathematis ſententiam pronuntiarunt, eamque ſubito per litteras Encyclicas ad diverſos Epiſcopos ſcriptas denuntiarunt. Ac exemplar earum literarum, quas ad Donatum Carthaginenſem miſerunt, ex Bibliotheca Pith. extat apud Baronium Tomo tertio, anno Chriſti 347. numero octuageſimo, & in fragmentis D. Hil. quas cum ex archiviis Donatiſtarum legiſſet D. Auguſtinus, putavit abſolute Sardicenſe Concilium fuiſſe Arrianorum l. 3. cap. 34. contra Creſconium Donatiſtam, non advertens diſſidium Sardicenſium Epiſcop. quis enim omnia ſciret?

Audax facinus Arr. Ep. in Ro. Pontif.

Poſt quatuor fidei Regulas Antiocheno Conventiculo in Encæniis celebrato editas, hoc eodem malignantium congreſſu quintam perfidiæ Formulam, ementito Sardicenſis Concilii nomine inſignitam fabricarunt; in qua Arrii poſitionibus quibuſdam damnatis (unde teſte Epiphanio Hæreſi 75. Semiarriani nominari meruerunt) nomen *Conſubſtantialitatis* Filii cum Patre omittentes, hoc callide ſuo more egerunt, ut inſtar ludionum in ſcena, ſuo vultui alia forma perſonæ ſuperinducta, Arrii hoſtes, & Catholicæ Fidei propugnatores viderentur, atque ita univerſam Eccleſiam deciperent. Quamvis hiſtor. tripart. l. 4. c. 23. ex Socrate referatur, aperte ipſos conſubſtantialitatem anathematizaviſſe, & ſectam inæqualis ſubſtantiæ Epiſtolis ſubſcribentes undequaque miſiſſe. Sic in rebus facti ſæpe variant ſcriptores, ut cui magis ſit credendum, non facile diſcernas.

Plura hujus Pſeudoſynodi geſta, & decreta diſci poterunt ex Epiſtola ipſius ad Africam miſſa, ad cujus calcem ipſorum fidei Symbolum reperitur, cum hac additione ad articulum de judicio, *cujus regnum inceſſabile permanet in æterna ſecula*. Quod addiderunt contra Marcellum Ancyræ Epiſcopum, qui regnum Chriſti in fine mundi ceſſaturum docebat, cum aliis pluribus erroribus: licet incaute a vera Sardicenſi reſtitutus fuiſſet, ut Orthodoxus, cum in talibus judiciis de perſonis innocue falli poſſe Eccleſiam videri poſſit apud Facundum Hermianenſem Epiſcopum in Africa l. 7. c. 3. Quamvis de iſto Marcello variantes ſint ſententiæ, nam innocens declaratus eſt ex lectione libri, in quo quædam quærendo poſuerat, quæ Euſebiani, quaſi aſſeruiſſet, calumniati ſunt. Quid ſi poſtea errores prædicarit? potuit ab Athanaſio a communione ſuſpendi, ut refertur in fragmentis Synodorum D. Hilarii abſque nota veri Concilii Sardicenſis. Quæ diximus claſſe 2. in Concilio Sardicenſi, & ad canonem 7. primi Concilii Conſtantinopolitani.

Concilium Carthaginenſe I. poſt Nicænum pro reformatione collapſæ diſciplinæ ſub Julio, anno 349.

HOc Concilium appellatur primum, quia inter Orthodoxa, & approbata Concilia Carthagine habita, ea, quæ etiamnum extant, primum ſit, & antiquiſſimum poſt exturbatos ſchiſmaticos ex Africa. Poſt abſolutum ſiquidem Sardicenſe Concilium, Gratus Carthaginenſis Epiſcopus Catholicus cum triginta collegis Epiſcopis Africanis in Africam reverſus Conſtanti Imperatori Religionis, pacis, & concordiæ amantiſſimo ſtatum Africanæ Eccleſiæ exponit, quod duo Donati, alter Carthaginenſis, alter Bagajenſis, Epiſcopi ſchiſmatici, homines factioſiſſimi, diro, ac implacabili ſchiſmate, tempore Diocletiani exorto, Africanam Eccleſiam proſcidiſſent, & graviſſime etiamnum inquietarent: quodque per Circumcelliones ſectæ ſuæ defenſores (qui etiam gloria Martyrum illecti ſibi ipſis mortem inferrent, vel a conductis a ſe interfectoribus inferri procurabant) Præfectis Provinciarum reſiſtere auderent, per nundinas, villas, vicoſque circumvagantes ſeſe publicæ juſtitiæ vindices jactitarent: eoque prætextu ſervos ad pileum vocarent, oppreſſos ære alieno a creditoribus liberarent, minacibus litteris ad eos ſcriptis, niſi eorum debita expungerent, mortem minantes. Addidit præterea, quia quantumvis Schiſmatis Authores præ nimia pertinacia omnes pacis conditiones repudiarent, populum tamen oblatis concordiæ, pacis, & unionis conditionibus facile conſenſurum, ſi modo legati ab Imperatore miſſi collatis beneficiis eumdem ad unitatem amplectendam provocarent: tandem a Conſtante Imperatore obnixe admodum petivit, ut memor paterni affectus in rem Chriſtianorum, Africanæ Eccleſiæ graviſſimis calamitatibus exagitatæ, ſuo ſubſidio ſuccurrere non dedignaretur. Imperator petitioni annuens Paulum, & Macarium viros ex multis aliis ampliſſimis, maximeque piis ſelectiſſimos in Africam ablegat, ut populum collatis beneficiis, & muneribus ab imbuta ferocia avocatum, ad ineundam cum fratribus concordiam provocent, & inducant. Legati fideliter munus exequentes principio ipſos Donatiſtarum Epiſcopos ad concordiam invitarunt, qui non

modo

modo non conſenſerunt, ſed potius magno conatu iiſ- A dem pro viribus reſiſtere tentarunt: Donatus Carthaginenſis tantæ ſuperbiæ vir, ut etiam per ſuum nomen tanquam per numen aliquod, jurare homines docuerit apud Optatum l. 3. contra Parmenianum. Hic ſuæ partis homines per litteras, & nuncios monendo, ne quidpiam a peccatoribus, etiam eleemoſynæ loco acciperent (puta ab Imperatore, ejuſque legatis, quod a ſua parte alienæ communicationis eſſent) Donatus vero Bagajenſis ad arma circumcellianos ſuos, & ad tumultum convocando. Sed hi omnes a præfectis Imperatoriæ militiæ fugati ſunt, Donatuſque ipſe Carthaginenſis malorum omnium fons, cum aliis quibuſdam captus, atque urbe expulſus eſt, & ex hac occaſione exturbatis Epiſcopis ſchiſmaticis, Catholici Concil. congregarunt, &, quæ ab iiſdem ſchiſmaticis in Chri- B ſtiana diſciplina corrupta fuerant, reſtituere, ac reformare laborarunt ſcriptis Canonibus 14. anno Pontificatus Julii 13. Chriſti vero Domini 349. probatumque a Leone IV. diſt. 20. cap. *de libellis*.

Fuit autem celebratum hoc Concilium, non, ut dicit Carranza, tempore Sylveſtri I. Papæ, ſed tempore Julii Papæ I. anno nimirum ſui Pontificatus 12. vel 13. qui eſt Chriſti 348. vel 349. Conſtantis 12. vel 13. ut recte colligit Binius hic. Fuiſſe autem celebratam hanc Synodum poſt Sardicenſe Concilium, evidentiſſime colligitur ex cap. 5. Carthaginenſis I. ubi Sardicenſis ante habiti fit mentio nominatim. Ante vero Conſtantis Imperatoris necem, quæ contigit an. Chriſti 350. qui eſt Julii, & Conſtantis 14. habitam fuiſſe, Africana Legatio manifeſtiſſime indicat. Tempore igitur intermedio, quod inter Concilium Sardicenſe, anno Chri- C ſti 347. Julii, & Conſtantis 11. celebratum, atque inter obitum Conſtantis, anno Chriſti 350. Julii 14. occiſi, & intermedium eſt, hanc Synodum congregatam fuiſſe oportuit; anno nimirum Chriſti, Pontificis, & Imperatoris eodem, quo ſupra dixi.

Et vocatur primum Concilium hoc, non quod nullum aliud Concilium Carthagine ante hæc tempora celebratum fuerit, cum ne quidem ſub ethnicis Imperatoribus, & perſecutoribus Eccleſiæ, Carthagine Concilia celebrari deſierint; ſed quia inter Orthodoxa, & approbata Concilia Carthagine habita, ea, quæ etiam num exiſtant, primum ſit, & antiquiſſimum hoc Carthaginenſe Concilium poſt exturbatos ſchiſmaticos in Africa celebratum. Baronius anno 347. num. 43.

Concilii I. Carthaginenſis Exordium.

CUm Gratus Epiſcopus Carthaginenſis in Concilio una cum collegis conſediſſet, & qui ex diverſis Provinciis Africanis ad Carthaginem convenerunt, Felice Bajanenſi, Fortunatiano Raptano, Creſcente Vagenſi, Vindiciano Lacobricenſi, Abundantio, Adrumentio, Privato Vegeſilitano, Gaudentio Tuſdritano, Patricio Sincenſi, Quieto Uticenſi, Rumulo Tebeſtenſi, & cæteris, quorum manus continentur, Idem Gratus Epiſcopus dixit: Gratias Deo omnipotenti, & Chriſto Jeſu, qui dedit malis ſchiſmatibus finem, & reſpexit Eccleſiam ſuam, ut in ejus gremium erigeret univerſa membra diſperſa, qui imperavit religioſiſſimo Conſtantino Imperatori, ut votum gereret unitatis, & mitteret miniſtros ſancti operis famulos Dei Paulum, & Macarium. Dei ergo nutu congregati ad unitatem, ut per diverſas Provincias Concilia celebremus, & univerſæ Provinciæ Africæ hodierna die Concilium gratia Dei Carthaginem veniret: unde conſiderantibus vobis cum mea mediocritate tractentur tituli neceſſarii, de quibus neceſſe eſt, nos memores præceptorum divinorum, & magiſterii divinarum Scripturarum, contemplantes unitatis tempus, id de ſingulis definire, quod nec Carthago vigorem legis infringat, nec tamen tempore unitatis aliquid duriſſimum ſtatuamus.

Conſtanti legendum putat Baron. an. 348.

Cap. I. *Ne Baptiſmus reiteretur.*

GRatus Epiſcopus Carthaginenſis, qui præſidebat in Concilio, dixit: Ergo, ſi vobis placet, conſideremus primum titulum rebaptizationis. Unde ſanctitatem veſtram poſtulo, ut mentis veſtræ placita producatis. Univerſi Epiſcopi dixerunt: abſit. Illicitas eſſe ſancimus rebaptizationes, & ſatis eſſe alienum a ſincera fide, & Catholica diſciplina rebaptizari.

Cap. II. *De Martyrum ſepulcris, & honorificentia, & ut nemo ſemetipſum interficiat, aut morti tradat.*

MArtyrum dignitatem nemo prophanus infamet, neque ad paſſiva corpora, quæ ſepulturæ tantum propter miſericordiam Eccleſiaſticam commendari mandatum eſt, redigat, ut aut inſania præcipitatos, aut aliquo tali pacto, aut alia ratione peccati disjunctos, non ratione, vel tempore competenti, quo martyria celebrentur, Martyrum nomine appellet. At ſi quis ad injuriam Martyrum claritati eorum adjungat infamiam, placet, eos, ſi laici ſint, ad pœnitentiam redigi; ſi autem ſunt Clerici, poſt commonitionem, & poſt cognitionem honore privari. Univerſi dixerunt: Recte ſtabilit ſanctitas veſtra. Hoc & ſingulis Conciliis ſtatutum eſt.

Donatiſtarum opera execrandum illud, atque nefandum ſcelus inter ipſos ſchiſmaticos coaluerat, ut gloria Martyrum illecti, ſeipſos præcipitio necarent, mortemque voluntariam vel ipſi appeterent, vel a conductis ſuis interfectoribus ſibi inferri procurarent, ideo ſane, ut apud ſua ſecta homines titulo Martyrum, & honore illis congruo frequentarentur: Optatus libro 3. Quo facto, cum nihil perniciofius Reipublica Chriſtiana accidere poſſet, ne voluntarium ſui ipſius homicidium deinceps impune committatur, hac ſanctione hoc ſcelus patrantibus, tam laicis, quam Clericis graviſſima pœna merito indicta fuit.

Cap. III. *Ut Clerici, & ſanctimoniales fœminæ cum extraneis viris, vel fœminis non habitent.*

GRatus Epiſcopus dixit: Et illud præcipue, ſi videtur veſtræ dilectioni, cavendum eſt, ut Paſtoris cura, quantum debet, & poteſt regularis pro- D videntia, præmoneat, ut nullis liceat ab affectu abſtinentibus carnali apud extraneas pariter commorari. Occaſiones enim amputandæ ſunt peccatorum, & tollendæ omnes ſuſpiciones, quibus ſubtilitas diaboli ſub prætextu charitatis, & dilectionis, incautas animas, vel ignaras irretire conſuevit. Nullus igitur, nullaque ſanctimoniæ, & virginitati deſerviens, propter blaſphemiam Eccleſiæ, ſi vobis placet, in una domo cum extraneis penitus commorari debeat. Univerſi dixerunt: Qui nolunt nubere, & pudicitiæ meliorem eligunt partem, hæc vitare debent. Et non ſolum non habitare ſimul, ſed nec habere ad ſe aliquem acceſſum. E Hoc ergo lex jubet, & ſanctitas veſtra commendat, ut in ſingulis Conciliis ſtatutum eſt. Gratus Epiſcopus dixit: Hæc perſuaſio interdum prudentes ſolet arcere a peccatis, dum imprudentes debet metus hujuſmodi conſtringere, ſi ſanum conſilium reſpuunt, & ſalutare mandatum. Si ergo laici ſunt, poſt commonitionem, ſi contempſerint, a communione ſeparentur. Univerſi dixerunt: Placet.

Cap. IV. *Ut Clerici cum viduis, vel aliis extraneis perſonis non commorentur.*

GRatus Epiſcopus dixit: Etſi infinita ſunt, quæ lege præſcripta, proficientia ſunt diſciplinæ, & unuſquiſq; noſtrum tractatu aſſiduo, & commonitione frequenti, per ſingulas quaſque ſpecies proficientes,

ad

ad diſciplinam poterit populos invitare, tamen aliqua ex eis propter blaſphemias ſuggerenda ſunt a nobis, & in Concilio ſtatuenda. Si videtur vobis, pari ſententia teneantur etiam hi, qui cum viduis commorantur, & nulla ſecum germanitate conjuncti ſunt. Univerſi dixerunt: Juxta viduos, & viduas eadem lex maneat, & ſententia.

Cap. V. *Ut Clerici in alterius Eccleſia non ordinentur.*

Dimiſſoria littera.

Privatus Epiſcopus Vegeſelitanus dixit: ſuggero ſanctitati veſtræ, ut ſtatuatis, non licere Clericum alienum ab aliquo ſuſcipi ſine litteris Epiſcopi ſui, neque apud ſe retinere, nec laicum uſurpare ſibi de plebe aliena, ut eum ordinet ſine conſcientia ejus Epiſcopi, de cujus plebe eſt. Gratus Epiſcopus dixit: Hæc obſervantia pacem cuſtodit: nam & memini, in ſanctiſſimo Concilio Sardicenſi ſtatutum, ut nemo alterius plebis hominem uſurpet. Sed ſi forte erit neceſſarium, petat a collega ſuo, & per conſenſum habeat.

Cap. VI. *Ut clerici actus ſæcularium, vel procurationes non ſuſcipiant.*

Necaſius Epiſcopus Culuſitanus dixit, Credo placere ſuggeſtionem meam ſanctitati veſtræ, & diſplicere vobis, ut qui ſerviunt Deo, & annexi ſunt Clero, * accedant ad actus, ſeu adminiſtrationem, vel procurationem domorum. Gratus Epiſcopus dixit: Et Apoſtolorum ſtatuta ſunt, qui dicunt: *Nemo militans Deo, ingerit ſe negotiis ſæcularibus*. Proinde aut Clerici ſint ſine actionibus domorum, aut actores ſine officio Clericorum. Univerſi dixerunt: Hoc obſervemus.

** non concurrant.*

2. Tim. 2.

Cap. VII. *Ut Clerici, vel Laici in Eccleſia aliena non communicent ſine litteris ſui Epiſcopi.*

Caſianus Uſulenſis Epiſcopus dixit: Statuat gravitas veſtra, ut unuſquiſque Clericus, vel Laicus non communicet in aliena plebe ſine litteris Epiſcopi ſui. Gratus Epiſcopus dixit: Niſi hoc obſervatum fuerit, communio fiet paſſim. Nam ſi cum litteris receptus fuerit, concordia inter Epiſcopos ſervatur, & nemo ſubtilis alterius fugiens communionem, ad alterum latenter accedit. Univerſi dixerunt: Omnibus provides, & clero, & laicis conſulis.

Cap. VIII. *Ut implicati negotiis alienis ante redditam rationem Clerici non ordinentur.*

Magnus Epiſcopus Aſtyagenſis dixit: Quid dilectioni veſtræ videtur? Procuratores, & actores, etiam per ſe tutores pupillorum, ſi debeant ordinari? Gratus Epiſcopus dixit: ſi poſt depoſita univerſa, & reddita ratiocinia, actus vitæ ipſorum fuerint probati in omnibus, debent & cum laude Cleri (ſi poſtulati fuerint) honore munerari. Si enim ante libertatem negotiorum, vel officiorum, ab aliquo ſine conſideratione fuerint ordinati, Eccleſia infamatur. Univerſi dixerunt: Recte omnia ſtatuit ſanctitas veſtra: ideoque ita eſt, & noſtra iſta quoque ſententia.

Cap. IX. *Laici Clericos actores, vel ratiocinatores ſibi non conſtituant.*

Metus Cannenſis Epiſcopus dixit: Recte ſtatutum eſt, ut obnoxii alienis negotiis non ordinentur. Tamen dimiſſi & gratias referre debent, & a Clericorum injuria temperare; & ipſis non liceat Clericos noſtros eligere apothecarios, vel ratiocinatores. Gratus Epiſcopus dixit: Nulli dubium eſt, quod omnes vel Domini, vel procuratores, vel quicumque præſunt, cum audierunt ſaluberrima inſtituta Concilii, & ſibi eſſe conſultum, nec impeditum, propriam debebunt temperare injuriam in Clericis noſtris. Quod ſi injuria Conſtitutionis Imperatoriæ Clericos inquietandos putaverint, ſi defenſio Eccleſiaſtica nos non deridet, pudor publicus vindicabitur. Univerſi dixerunt: Saluberrimæ profeſſiones debuerunt a tanto concedi Concilio.

Cap. X. *Ne Epiſcopus alterius Epiſcopi plebes, vel fines uſurpet.*

Felix Epiſcopus Bajanenſis dixit: Nullus debet collegæ ſuo facere injuriam. Multi enim tranſcendunt ſua, & uſurpant aliena, ipſis invitis. Gratus Epiſcopus dixit: Avaritiæ cupiditatem radicem omnium malorum eſſe nemo eſt, qui dubitet. Proinde inhibendum eſt, ne quis alienos fines uſurpet, aut tranſcendat Epiſcopum collegam ſuum, aut uſurpet alterius plebes ſine ejus petitu: quia inde cætera mala omnia generantur. Univerſi dixerunt: Placet, placet.

Cap. XI. *De Clericis contumacibus, & de numero judicantium Presbyterorum, & Diaconorum.*

Elpidophorus Cuiziatanus Epiſcopus dixit: Statuat ſanctitas veſtra, ut Clerici, qui ſuperbi, vel contumaces ſunt, coerceantur, ut qui minores majoribus irrogarunt injurias, metum habeant. Gratus Epiſcopus dixit: Manifeſtum eſt, illum non eſſe Dei, qui humilitatem contemnit, ſed diaboli, qui ſuperbiæ inventor, & princeps eſt. Unde ſi quis tumidus, vel contumelioſus extiterit in majorem natu, vel aliquam cauſam habuerit, a tribus vicinis Epiſcopis, ſi Diaconus eſt, arguatur: ſi Presbyter, a ſex: ſi Epiſcopus, a duodecim conſacerdotibus audiatur. Univerſi dixerunt: Contemptus debet contumaciæ, & ſuperbiæ in omnibus frangi: cauſa vero pro perſonis a ſtatuto numero audiatur.

Cap. XII. *Ut pacta inter Epiſcopos inita cuſtodiantur.*

Antigonus Epiſcopus Madurenſis dixit: Gravem injuriam patior, & credo dolere ſanctitatem veſtram contumeliam meam, & computare communem injuriam. Optantius, cum ſe repræſentaret, pactum mecum habuit, & diviſimus plebes. Manuſcriptiones noſtræ tenentur epittaciis. Contra hoc pactum circuit plebes mihi attributas, & uſurpat populos, ut illum Patrem, me vitricum nominent. Gratus Epiſcopus dixit: Factum hoc delendum eſt, ut in ſe illiciat populorum imperitorum animas contra diſciplinam, contra Evangelicam traditionem, contra pacis placita. Nam ſi ſibi id poſſe contingere arbitraretur, nunquam profecto in fratrem aliquis deliquiſſet. Unde aut inita pacta ſuam obtineant firmitatem, aut conventus, ſi ſe non cohibuerit, Eccleſiaſticam ſentiat diſciplinam.

Cap. XIII. *Ut non liceat Clericis fœnerari.*

Abundantius Epiſcopus Adrumetinus dixit: In noſtro Concilio ſtatutum eſt, ut non liceat Clericis fœnerari. Quod ſi & ſanctitati tuæ, & huic Concilio videatur, præſenti Placito deſignetur. Gratus Epiſcopus dixit: Novellæ ſuggeſtiones, quæ vel obſcuræ ſunt, vel ſub genere latent, inſpectæ a nobis, formam accipient. Cæterum, de quibus apertiſſime divina Scriptura ſanxit, non differenda ſententia eſt, ſed potius exequenda. Proinde quod in Laicis reprehenditur, id multo magis in Clericis oportet prædamnari. Univerſi dixerunt: Nemo contra Prophetas, nemo contra Evangelia facit ſine periculo.

CAP.

Digitized by Google

Cap. XIV. Ut Laici contemptores Canonum excommunicentur, Clerici vero honore priventur.

GRatus Epiſcopus dixit: Juxta ſtatuta Concilii, & meæ mediocritatis ſententiam, placet facere rerum omnium concluſionem. Univerſi tituli deſignati, & digeſti teneant ſententias ſuas. Sane credo vos retinere, multis Conciliis a Patribus noſtris, traditionem temerariam eſſe damnatam, rebaptizationis impietatem eſſe puniendam, quas res etiam noſtro Concilio credo jam terminum accepiſſe. Reliqua vero, quæ vel facta, vel dicta ſuperius comprehenſa ſunt, vel ab aliis Conciliis conſcripta, quæ ſecundum legem inveniuntur, cuſtodire nos oportet. Si quis vero ſtatuta ſupergreſſus corruperit, vel pro nihilo habenda putaverit, ſi Laicus eſt, communione, ſi Clericus eſt, honore privetur. Univerſi dixerunt: Placet, placet. Gratus Epiſcopus dixit: Supereſt jam, ut placita omnium noſtrum, quæ ad conſenſum veſtrum ſunt ſcripta, veſtra quoque ſubſcriptione firmetis. Univerſi dixerunt, Et conſenſiſſe nos, Concilii hujus ſcripta teſtantur, & ſubſcriptione noſtra conſenſus declarabitur noſter. Et ſubſcripſerunt.

Concilium Mediolanenſe II. ſub Julio, anno Domini 347.

ANno Chriſti 347. cum adhuc Conſtans Imperator in humanis celebris eſſet, Mediolani Epiſcoporum celebris conventus agebatur, cui cum pluribus aliis Epiſcopis Romanæ Eccleſiæ Presbyteri interfuerunt. Hoc conventu Urſacius, & Valens, quorum Eccleſiæ Murcia, & Singidon in ditione Conſtantis erant, ſeu ut ipſi gratum facerent, aut quaſi a ſua ipſorum conſcientia flagellati, præmiſſis ad Athanaſium litteris Pacificis, & Communicatoriis, pœnitentiam egerunt, confitentes omnia, quæ vel dixiſſent, vel feciſſent contra Athanaſium, falſa eſſe, & nihil aliud, quam calumniam. Neque id ſimpliciter egerunt, ſed ita, ut Arrianam fidem anathemate execrarentur, ſuamque pœnitentiam ſcripto promulgarent. Quod negotium cum gravius eſſet, quam ut hoc Mediolanenſi conventu, licet eidem Romanæ Eccleſiæ Presbyteri intereſſent, abſolvere liceret: neve contra antiquum Eccleſiæ Catholicæ morem, alibi quam Romæ coram ipſo Pontifice, hæreſiarchæ hæreſim ſuam abjuraturi, ad communionem Eccleſiæ reciperentur, eoſdem ad Julium Romanum Pontificem miſerunt, ut coram ipſo poſt oblatum pœnitentiæ ſuæ libellum, univerſa Romana Eccleſia ſpectante, exomologeſim agerent. Quibus peractis, non ſolum venia donati, & in gratiam, Eccleſiæque communionem recepti fuere, ſed etiam Encyclicis illis litteris Athanaſii Pacificis, & Communicatoriis, quas Alexandriam reverſus miſerat ad omnes extra Palæſtinam Epiſcopos, cum multis aliis Epiſcopis, ſubſcripſerunt. Hæc ex epiſtola Synodali ſanctorum Patrum Ariminenſis Concilii, & ex epiſtola Oſii Cordubenſis ad Conſtantium ſcripta, apud Athanaſium ep. ad ſolitariam vitam agentes. Conſtante tamen mortuo cum magno Eccleſiæ detrimento, ſub Conſtantio Arriano, ut canes ad vomitum reverſi ſunt, & mirum quantam ſtragem iſti duo urſi in vinea Domini intulerunt. Cæterum de anno hujus Concilii diſſentit Dionyſius Petavius a Baronio in Notis ad Epiphanium, & in diſſertatione de Photio, reponitque ad annum 347. cum Baronius ad an. 350. referret. Sequitur Cabaſſutius Petavium, licet in Notis ipſius ad Epiphanium id nondum occurrerit. Controverſia hæc ſit penes ipſos.

Concilium Jeroſolymitanum, pro reſtitutione D. Athanaſii in ſuam ſedem, anno Dom. 350.

CAuſa Concilii congregati hæc eſt: Athanaſium judicio Sardicenſis Concilii abſolutum, Aquilejæ exulantem, Conſtantius Orientis Imperator metu admonentis fratris inductus, ad ſedem Alexandrinam tranquille poſſidendam pluribus litteris benigne admodum invitaverat: ſed accidit, dum adhuc in itinere eſſet, ut a nefando crudelique tyranno Magnentio Conſtans Imperator, Orthodoxæ fidei columna, exulumque Epiſcoporum magnus defenſor, ac patronus, innocentiſſime occideretur. Qua occaſione Arriani novam calumniam in Athanaſium commenti, quaſi ad Magnentium tyrannum adverſus Conſtantium litteras ſcripſiſſet, eum a reditu, & ingreſſu urbis, minando, & terrendo prohibere conati fuerunt: verum poſt fraudem, ac malitiam eorum cognitam, acceptis denuo ab Imperatore litteris, bene animatus Jeroſolymam uſque progreditur. Quo cum veniſſet, Maximus Jeroſolymitanus Epiſcopus ibidem Synodum coegit, in qua Epiſcopi illi, qui olim ſententiæ in Athanaſium ſubſcripſerant, delictum ſuum deteſtati, atque confeſſi, eam, quam poſtularunt, communionem, & reconciliationem præſentis Athanaſii impetrarunt. Hæc ex Athanaſii Apol. 2. Baron. anno 350. num. 1. uſque ad 15.

Conſtantis mors.

Concilium Vaſenſe ſub Julio in Gallia Narbonenſi circa annum Dom. 337. contra Arrianos.

Vaiſon.

DE hoc Concilio ſolum habemus teſtimonium Adonis Viennenſis Archiepiſcopi in Chronico ad annum 337. Maximus, inquit, Treverorum Epiſcopus clarus habetur, a quo Athanaſius cum a Conſtantino quæreretur ad pœnam, honorifice ſuſceptus eſt. Florebat & tunc temporis Nectarius Viennenſis Epiſcopus in doctrina fidei eximius: qui in Vaſenſi illa Synodo venerabili primus interfuit, & Patris, & Filii, & Spiritus Sancti unam eſſe naturam, & poteſtatem, & Deitatem, & virtutem in Eccleſia publice prædicavit, & docuit.

Porro Canones, qui a quibuſdam hic reponuntur, alterius Concilii Vaſenſis poſterioris eſſe videntur. Non agnoſcit autem hoc præſens Concilium Sirmondus, tantumque duo eſſe Concilia Vaſenſia putat, non tria, primumque reponit ad ann. Chriſti 442. fruſtraque ſe torquere ait, & nodum in ſcirpo quærere, qui plura aſſerunt: Duo quippe, nec plura in antiquis exemplaribus leguntur ſuis apte diſtincta Canonibus, neque in his ulla, quod putant, eſt confuſio. Hæc ille. Præſens tamen Concilium a duobus aliis diſtinctum negare non poſſumus authoritate Adonis.

Concilium Romanum ſub Liberio, an. Dom. 352.

HAbitum eſt hoc Concilium Romæ, initio Pontificatus Liberii, anno Chriſti 352. hanc ob cauſam: Arriani, dum mortem Julii, & ſuffectionem Liberii cognoviſſent, collectis ſuę communionis Epiſcopis, Concilium habent in Oriente, ex quo dant litteras ad Liberium, quibus Catholicę unitatis communionem ab eo expoſcunt, atque Athanaſio nova crimina impingunt. Primum hoc, quod poſt Maximinum Trevirenſem, & Servatium Tungrenſem Legatos Magnentii, Alexandrię hoſpitio ſuo exceptos, adverſus Conſtantium Imperatorem ad Magnentium tyrannum ſcripſiſſet. Secundum, quod anno Chriſti 350. Alexandriam reverſus, Baſilicam ibidem a Conſtantio extructam, citra ipſius ſcitum, ac juſſum conſecrare, atque in ea ſacram Synaxim celebrare auſus fuiſſet. Tertium, quod per litteras ab Imperatore in Italiam evocatus, venire recuſaſſet.

Ad has calumnias in Athanaſium excogitatas abſtergendas Catholici, ex conſenſu 75. Epiſcoporum Ægyptiorum, pro defenſione Athanaſii, ad eundem Liberium litteras hujus argumenti reddiderunt; quod per Legatos Magnentii Catholicos ad Magnentium Athanaſius nihil litterarum reſcripſerit. Maximinum cum Servatio ab Athanaſio hoſpitio exceptos fuiſſe, tum

Crimina objecta Athanaſio diluuntur.

tum quod a Maximino tempore primi ſui exilii Treviris optime habitus fuerit; tum etiam, quod utrumque in Sardicenſi Concilio contra Arrianorum calumnias ſui defenſorem fuiſſe agnoverit. Dominicum Imperatoris, Athanaſium non (quod calumniabantur Arriani) conſecraſſe, ſed ſaltem ad petitionem populi, cujus multitudinem Eccleſia non capiebat, in eadem ſacram Synaxim celebraſſe, atque in ea pro ſalute Imperatoris preces ad Deum effudiſſe. Demum ab Imperatore in Italiam evocatum non veniſſe, quia Imperator ad commentitias, & doloſas Arrianorum litteras, nomine Athanaſii Salvumconductum in Italiam veniendi expetentes, reſponderit, eoque reſponſo veniendi poteſtatem conceſſerit, nullamque neceſſitatem accedendi injunxerit. Hæc ex Apologia Athanaſii ad Conſtantium. Utrimque igitur his litteris acceptis, Liberius Pontifex Romæ Concilium Epiſcoporum coegit, in quo recitatis partis utriuſque litteris, viſum eſt Arrianis id, quod a Liberio poſtulabant, negandum eſſe. Ne tamen ejuſmodi occaſione Conſtantius Imperator (cujus voluntate cuncta iſta fieri ſentiebant omnes, qui in eadem Synodo cum Liberio erant) in Romanam Eccleſiam graſſandi anſam arriperet; illud ibi ab iis tunc decretum fuit, ut Legatio de cogendo Aquilejæ Concilio ad ipſum Conſtantium mitteretur. Deputati ſunt Vincentius, & Marcellus Campaniæ Epiſcopi. Verum cum Magnentianum bellum impedimento eſſet, quominus hæc pertractari poſſent, ad annum ſequentem, poſt expugnatum tyrannum, Legatio dilata fuit. Quis effectus fuerit Legationis, vide in ſequenti Conciliabulo Arelatenſi. Hæc ex epiſtola Liberii ad Oſium, & Conſtantinum. Baronius anno 352. num. 11.

Conciliabulum Arelatenſe, Arrianorum, ſub Liberio, anno 353.

CUm poſt devictum Magnentium, anno Chriſti 353. audiſſet Conſtantius, non ex Arrianorum ſententia eveniſſe, ut a Liberio Papa ipſi iidem Arriani in communionem acciperentur, atque Athanaſius damnaretur, in furorem exarſit: & ut ab omnibus Epiſcopis Athanaſius condemnaretur, teſte Sulpitio lib. 2. publico edicto mandavit. A quo furore ut eum Liberius placaret, atque perſecutionem cum Athanaſio univerſæ Eccleſiæ imminentem anteverteret, Legationem præcedente Romano Concilio decretam ad Conſtantium Arelate agentem ablegat. Qui cum poſt expetitum coram Imperatore Concilium ab Arrianis, quorum complures ibidem invenerant (Valentem, Urſacium, Saturninum) ſollicitati fuiſſent, ut ante omnia Athanaſium condemnarent. Hac occaſione *itur in Concilium* (verba ſunt Liberii in epiſt. ad Conſtantium) *accipiunt cum deliberatione reſponſa: Arrii doctrinam ſe damnare non poſſe: Athanaſium, quod ſolum exigebant, communione eſſe privandum.* Severus lib. 2. *Petebatur*, inquit, *ut priuſquam in Athanaſium ſubſcribere cogerentur, de fide potius diſceptarent, & tum demum de re cognoſcendum, cum de perſona judicium conſtitiſſet. Sed Valens, ſociique ejus, prius Athanaſii damnationem extorquere cupiebant, de fide certare non auſi, &c.*

Lapſus Vincentii Capuanii Epiſcopi.

Poſtquam igitur hæc per decretum ſtatuiſſent, principio Vincentium primarium Sedis Apoſtolicæ Legatum, quique Nicænæ Synodo præfuerat nomine Sylveſtri importunitate ſua, atque Conſtantii imperio per vim, & contumelias inducunt, ut coactus tandem, & deceptus, Athanaſii damnationi ſubſcribat. Quod *cum ille per vim*, ut inquit Athanaſius Apologia ad Conſtantium, *coactus præſtitiſſet*, ſuo exemplo Fortunatianum Aquilejæ, & Herminum Theſſalonicæ ad idem facinus patrandum commovit. Ex eodem hoc Arrianorum Conventiculo, ideo quod Athanaſii condemnationem deteſtarentur, una cum Paulino Trevirenſi Epiſcopo in exilium miſſum eſſe Rhodianum, necnon Lucium Annæum Epiſcopum Moguntinum relegatum in Phrygiam, & ſecundo anno exilii ſui, qui Chriſti 354. Arrianorum inſidiis ſtrangulatum, atque in locum ejus ab Orthodoxis Maximum ſubrogatum eſſe, Acta ejuſdem Maximi, quæ Trithemius collegit, ſæpe atteſtantur. Hæc ex prædictis Auctoribus Baronius an. 353. num. 15. uſque ad 23.

Conciliabulum Univerſale Mediolanenſe, ac reprobatum, in cauſa Athanaſii, ſub Liberio habitum, anno Domini 355.

HOc eſt illud Concilium, quod occaſione promulgati ab Imperatore edicti de ſubſcribendo ſub pœna exilii condemnationi Athanaſii, a Liberio Pontifice ad avertendum ab Eccleſia imminentem perſecutionem duabus Legationibus ſupra habitis, fuerat expetitum. Liberius enim, ut ſe expediret a mandato Conſtantii, petiit cauſam iſtam tractari in plena Synodo intra Italiæ fines convocata.

Fuit autem hoc Concilium Oecumenicum, & Univerſale, quod permiſſu Conſtantii Imperatoris a Liberio Pontifice eſt indictum. Ad hoc (Orientalibus fere omnibus morbo, vel itineris longitudine impeditis, pauci tamen præſentes fuerunt) Lucifer Epiſcopus Calaritanus, Pancratius Presbyter, & Hilarius Diaconus Sedis Apoſtolicæ Legati, cum Occidentalibus Epiſcopis trecentis, & amplius convenerunt, Arletione, & Lolliano Conſulibus, anno nimirum Chriſti 355. qui eſt Liberii Pontificis quartus, & Conſtantii Imperatoris 9. Scribit enim Severus lib. 2. exilia Epiſcoporum ex eodem Concilio irrogata, prædictis Conſulibus contigiſſe. Tyrannidem Conciliabuli Euſebius Vercellenſis prævidens, eidem intereſſe recuſavit; per Synodicas tamen ab Arrianis nomine totius Synodi conſcriptas, perque epiſtolam Legatorum Pontificiorum, ut veniret, rogatus fuit.

Reprobatum fuiſſe Concilium, Actorum, quæ apud Hilarium, Athanaſium, & Severum ſuperſunt fragmenta, evidenter atteſtantur. Cum enim huic Conventui ab Eccleſia ad Palatium translato, una cum ſatellitio adhuc cruentus innoxiorum ſanguine præſideret hæreticus Imperator, cumque in eo Arrianis omnia concederentur; Catholicis autem Epiſcopis, ſuffragiis eorum vetitis, interciſis, ac vilipenſis, omnia negarentur, parati aſtarent Commentarienſes, atque expediti lictores, ſancirentur non Canones, ſed Epiſcoporum degradationes: ſcriberentur, ac ſubſcriberentur exiliorum ſententiæ: cum denique in eodem Arriana procacia Orthodoxorum conſtantiam, & in dicendo libertatem per vim opprimens, nihil non auderet, quis non illi præfixum Concilii nomen jure ademerit, idque tyrannicam potius conſultationem, diaboli ſynagogam, conventum malignantium, conjurationem Arrianorum, factionem ſceleratorum, conſpirationem impiorum, ac demum publicorum latronum violentam graſſationem appellaverit?

Acta Conciliabuli ab Hilario ad Conſtantium, Severo libro 2. Hiſt. Athanaſio Epiſtola ad Solitar. deſcripta, hic ſummatim recenſita, hæc ſunt: Inchoato Concilio in abſentia Imperatoris adhuc catechumeni, (quippe cui legitimo Concilio intereſſe non liceret) convenerant fere Catholici Epiſcopi, ſe omnia, quæ poſtularent Arriani, facturos eſſe, ſi Nicænæ fidei priores ſubſcriberent: quod cum Valens, & Urſacius Arrianæ Hæreſis principes, ac nebulones relapſi, fieri poſſe negarent, & paulo poſt Epiſtolam Imperatoris omni pravitate, & falſitate refertam in Eccleſia legendam propoſuiſſent, populus magno cum clamore eam, quaſi veritati contrariam, eſt averſatus. Unde illi veriti populum, ab Eccleſia in Palatium tranſeuntes, Concilium in ſæculare judicium commutarunt. In quo dum Valens, & Urſacius Athanaſii novas calumnias, ſupra in ſumma Romani Concilii recenſitas, atque adeo novam condemnationem proponerent; illi

vero

vero tamquam infames relapſi, ac fœdifragi, a Catholicis non audirentur, impius Imperator aſſurgens: *Et*, inquit, *Athanaſii accuſator ſum, meo nomine illis credite.* Lucifero autem, Euſebio, Dionyſio, aliiſve Athanaſii defenſoribus magna audacia, & libertate reſpondentibus, reum abſentem, ac non auditum injuſte damnari; concitatior in Athanaſium factus, edictoque promulgato Athanaſium damnari, ſede ſua dejici, & exturbari, ejus defenſores omnes relegari jubet: ac demum data Arrianis poteſtate, quidvis in Athanaſium pro arbitratu ſuo conſtituere permittit. Lata ſententia, ad ſubſcribendum condemnationi ſollicitantur omnes Epiſcopi Catholici. Plurimi, qui ipſius condemnatione bellum Eccleſiæ ſopitum fore ſperabant, obtemperantes ſubſcripſerunt, cumque Arrianis communicarunt. Legati autem Apoſtolici, Dionyſius Mediolanenſis, Euſebius Vercellenſis Epiſcopus, ne condemnatione Athanaſii fidem quoque Nicænam damnare viderentur, ſubſcribere recuſantes, poſt Hilarium Diaconum virgis cæſum, poſtque ſubſcriptum nomen Dionyſii, arte quadam, & induſtria Euſebii, e tabella expunctum, omnes in longinquas, & diverſas regiones relegati fuerunt. Poſt hæc Notarii, & Palatini per Provincias emiſſi, Epiſcopos omnes in Eccleſiis ſuis commorantes, ad parendum ſententiæ coegerunt: niſi facerent, vincula, contumelias, exilia, bonorumque omnium direptiones expectarent.

Perſecutio Eccleſiæ per Conſtantium.

His auditis, Liberius Pontifex Epiſtolam Encyclicam ad Epiſcopos exules miſit, qua gloriam eorum laudans conqueritur, ſe cum ipſis eſſe non poſſe. Cogitantes ſecum Arriani, ſe brevi omnes ſuperaturos, ſi in ſuam ſententiam Liberium Romæ Epiſcopum pertrahere poſſent, Conſtantium Imperatorem ad eum alliciendum, & trahendum impellunt. Is igitur Euſebium Spadonem Præfectum cubiculi cum donis, & litteris ad eum mittit, ut per dona blandiendo, per literas minando, ſubſcriptionem Pontificis extorqueret. Quæ omnia cum (donis, & muneribus ab ipſo Pontifice contemptis) Eunuchus fruſtra egiſſet, Leontius Urbis Præfectus, metu populi amore Liberii flagrantis, medio noctis eum furtim abducere coactus fuit. Mediolanum cum veniſſet, Conſtantius poſt dialogum cum eodem habitum, eumdem in exilium, quod præelegerat, in Thraciam deportari mandavit. Quos autem illi Conſtantius, & Imperatrix in ſumptus exilii obtulerant mille aureos, cum hac exprobratione remiſit: *Tu Eccleſias orbis terræ expilaſti, & jam mihi, ut damnato, & egenti affers Eleemoſynam? abi primum, & Chriſtianus ipſe fias.* In locum relegati Pontificis Felicem Diaconum Liberii, Catholicum ſchiſmaticum Pontificem Arriani ſuffecerunt, cujus communionem, licet fidem Nicænam integre ſervaret, univerſus populus Catholicus cum Clero Romano uſque ad lapſum Liberii vitavit: utpote quod ſchiſmaticus eſſet, ab Arrianis intruſus, eorumque communione pollutus. Ejecto in exilium Liberio Papa, furorem ſuum Arriani convertunt in Oſium Cordubenſem Epiſcopum, gloria confeſſionis jam ante ſexaginta annos illuſtrem, & tunc prope centenarium. Qui a Conſtantio evocatus, Imperatorem magnis rationibus conterritum a ſententia deduxit, atque ita in patriam, & Eccleſiam ſuam rediit. Rurſum eum ad ſe acceerſit Imperator, & cum ad ſubſcriptionem in Athanaſium impellere nequiret, pro exilio, integro anno illum Sirmii detinet.

Liberius Papa.

Oſius.

His Epiſcoporum relegationibus Imperator needum contentus, impulſu Arrianorum ad Rectores Provinciarum ſcribit, ut omnes Orthodoxos Clericos, & populos, qui Arrianorum communionem deteſtabantur, ad communicandum cum illis impellerent. Quam vim impiam, Hilarius ex conjugato recenter factus Epiſcopus Pictavienſis, vitam deinceps cælibem agens, oblato libello ſupplici, qui inter ejus Opera, & apud Baronium extat, deprecatur. Hoc ejus petitioni in Gallia indulgendum eſſe cenſebat, ne Gallias, quas ſciebat eſſe Catholicas, ob invaſionem barbarorum nutantes, a ſe alienaret. Hæc ex prædictis Auctoribus Baronius anno 355. per totum.

De Lucifero Calaritano.

PAtet vero ex hoc maxime Concilio, quantum Conſtantius Imperator Magni Conſtantini filius degener unum nomen, & unum hominem odio incenſo proſecutus ſit, ſcilicet nomen conſubſtantialis, & unum hominem Athanaſium orthodoxæ fidei propugnatorem invictiſſimum. Lucifer Calaritanus in Sardiniæ inſula Epiſcopus librum a ſe compoſitum ad ipſum miſit, in quo erant hæc varia opuſcula, quibus ad veritatem flecteretur, ſi non peſſime Arrianiſmi tenebris obcæcatus fuiſſet, durior Pharaone. Sunt autem hæc ſequentia.

Opuſcula Luciferi Calaritani.

Luciferi Epiſcopi pro Athanaſio l. II.
De Regibus Apoſtaticis l. I.
De non conveniendo cum hæreticis l. I.
De non parcendo in Deum delinquentibus l. I.
De eo, quod moriendum ſit pro filio Dei l. I.

Librum I. *pro Athanaſio* ſic orditur. Cogis nos (Conſtanti) abſentem damnare conſacerdotem noſtrum religioſum Athanaſium, ſed divina id facere prohibemur lege. Impellis auctoritate totius regalis Dominii ſacerdotes ad effundendum cruorem, ignorans jura juſtitiæ tradita nobis divinitus te conatum ex noſtris auferre mentibus. An divinitus poteris aſſerere permiſſum, abſentem inauditum, & quod eſt maximum, innocentem damnari? Quo modo enim arbitraris divinitus permiſſum, puniri inauditos, quando videris Adam, & Evam principes noſtri generis auditos, ſententia percuſſos Dei? *& vocavit Deus Adam, &c.* Abel interficitur juſtus, & interrogatus Cain ſumit ſententiam: & tu Domini inauditum vis puniri ſacerdotem? Sic toto libro ad Imperatorem ſuper hoc argumento varias percurrens ſcripturæ ſententias ad id confirmandum, quod inauditus damnari non debeat. De eodem argumento extat opuſculum Theophili Rainaudi inſcriptum, *Gemitus columbæ de judiciis ſeculi de damnatione inauditi.*

Liber *de regibus Apoſtaticis* varia exempla profert ex ſcripturis regum impiorum, qui a Deo puniti fuerunt; ſic autem incipit: Uſitatum quis habere digneris verbum: quod enim niſi & integre crederes, & hæc, quæ geris circa nos, Deo eſſent placita, jam fuiſſes extinctus, paucorum tibi in Apoſtaſia, atque crudelitate æqualium regum facta deſideravi referare, quo poſſit vox illa tua ſepeliri, qua dicas: niſi catholica eſt fides Arrii, hoc eſt mea, niſi placitum eſſet Deo, quod illam perſequar fidem, quam contra non ſcripſerint apud Niciam, nunquam profecto adhuc in Imperio florerem. Non illorum regum facio mentionem, qui a Dei notitia fuerunt alieni, de his ſolis tracto, qui in Judæa noſcuntur regnaſſe.

Librum *de non conveniendo cum hæreticis* ſic orditur: Cum omnibus pernicioſis tuis conatibus advertiſſes itum obviam, cumque omnia machinamenta contra Dei Eccleſiam tua reperiſſes cuncto Dei populo revelata, dixiſti nos fuiſſe, atque eſſe inimicos pacis, hoſtes unitatis, adverſarios etiam fraternæ charitatis: ſi inter Dei cultores, & ejus religionis inimicos nihil eſſe debet inter, cur Moyſes tempore, quo vidit populum illum carnalem Judaicum, cujus tu ſapientiam tenes, Idololatriæ incurriſſe reatum, poſtquam gladio certos percuti fecit, etiam ſtationem ſuam ſegregatam eſſe voluit? quæ ita eſſe accipe ſcriptum, *& dixit Dominus ad Moyſem: dic filiis Iſrael: vos populus duræ cervicis videte, ut aliam plagam inducam ſuper vos, nec deleam vos: nunc ergo deponite ſtolas gloriæ veſtræ, &c.*

Librum *de non parcendo in Deum delinquentibus* ſic incipit: Superatum te Imperator a Dei ſervis, ex omni cum conſpexiſſes parte, dixiſti paſſum te, ac pati a nobis con-

contra monita ſacrarum ſcripturarum contumeliam : A dicis nos inſolentes extitiſſe circa te, quem honorari decuerit. Si quiſquam Dei cultorum pepercit Apoſtatis, ſint vera, quæ dicis de nobis: unde ordiamur, ut tu nunc a nobis corriperis ita eſſe correptos omnes erraticos per Dei cultores, quo probare poſſimus? unde niſi a Moyſi ſervi Dei actibus : legibus in Exodo? Sic argumentum tractat ex ſcripturis: inde venit ad factum Oziæ regis, ſic eum increpat.

Conſtantius increpatus acriter.

Dicit contumelioſos illi fuiſſe regi ſacerdotes, necne? ſi necdum fuerunt contumelioſi, nec nos tibi videamur, quandoquidem ſimilia audias a nobis., quæ audierit & ille: Non licet tibi Conſtanti Arriano cum Dei convenire populo. Non licet tibi Idololatriæ Arrianæ hæreſis auctori, negatori unici filii Dei de Dei ſacerdotibus judicare ſacrilege, fingens te Chriſtianum, cum ſis Antichriſti præcurſor, &c.

Librum denique inſcriptum *moriendum eſſe pro Dei filio*, ſic incipit: Decuerat quidem, Conſtanti Imperator, nihil jam tecum de divinis retractare ſcriptu- B ris. In hoc libro fere totus eſt ad deſcribendum crudelia facta Conſtantii contra Catholicos, qui conſtanter ubique illi reſiſtebant tormenta, & mortem ipſam nihil metuentes ob ſpem cœleſtis premii, In his omnibus, inquit, in quibus te numquam putas eſſe miſerum, contemnique omnem carnificinæ tuæ rabiem a ſervis Dei, volui iſto prætertim libro notum ſacrilegium funeſtatæ facere menti tuæ; ſi enim miſerum putas, quod malim quovis crudeli ſupplicio pro Dei filio, ut omittam æternam beatorum Martyrum gloriam, quocumque genere eſſe moriendum ſcio: dabo tibi denique multos, qui in lectulis crudelius pereant, quos interior aliqua ſuppuratio inflavit, & nervorum ſecum C luctantium dolore contraxit. Intereſt, ex qua cauſa, non ex quo pendeam ſtipite, &c.

Hi libri denique produnt, quæ fuerit facies Eccleſiæ ſub Conſtantio, & quantus zelus Luciferi Calaritani. Etſi nonnulli eum velint fuiſſe, & mortuum fuiſſe hæreticum. Sed id quam levi, aut nullo fundamento ſubnixum ſit, prodit Epiſtola Joannis Tillii Epiſcopi Meldenſis ad Pium V. præfixa ipſius Opuſculis, quæ ipſe primum in lucem evulgari curavit typis Pariſiis an. 1563. apud Michaelem Sonnium. Nihil huic magno Confeſſori, inquit, vitio vertitur, quam nimia durities, atque ſeveritas adverſus matris noſtræ Eccleſiæ ſolitam indulgentiam, & conniventiam: quod ab his recederet, qui Epiſcopos, & Clericos in hæreſim lapſos, & relictam a ſe fidem catholicam repetentes, ad D honorem, & priſtinum in ea munus recipiebant: ac quoniam ubi hæreſes, ac ſchiſmata plurimum regnant, nullus diſciplinæ locus relinquitur, & mores magis inquinantur; ipſe, ac ejus aſſeclæ hoc veluti colore, ut vitia, & vitioſos fugerent, ſeſe a fidelium ſocietate ſegregabant. Ex elegantioribus D. Hieronymi libris, unus nobis ſupereſt, qui adverſus eos inſcribitur. Hæc, & alia Tillius. Porro hæc pio animo geſta, nullo dogmate ab ipſo propoſito, non deterruerunt plures, quin ipſum poſt mortem uti ſanctum colerent, ac venerarentur.

Tillii Epiſc. Meldenſis judiciũ de Lucifero Calarit.

Conciliabulum Byterrenſe, anno Domini 356. a Saturnino Arelatenſi habitum.

Beziers.

E

CUm Epiſcopi fama celeberrimi ob fidem Catholicam in exilium acti eſſent, jamque ſatis Arrianorum perſecutio adverſus Eccleſiam Catholicam declarata eſſet, Hilarius, & Epiſcopi Gallicani in unum convenientes, edito decreto, ſe mutuo conſenſu a communione Saturnini, Valentis, & Urſacii ſepararunt; addentes, excommunicationis ſententia feriendos eſſe, qui ad vitandam eorum communionem admoniti ſententiæ Epiſcoporum Catholicorum non obtemperarent. Quod cum inter alios Arrianos Saturninus Arelatenſis Epiſcopus iniquo animo ferret, indignum judicans ſe ab Epiſcopis ſuæ Provinciæ communicatione excludi, & anathemati traditum ab omnibus evitari, favore Conſtantii egit, ut in ſua Diœceſi prope Arelatem Byterris Concilium cogeretur, ad quod vi Præſidum, Catholici Epiſcopi venire compellerentur. Hoc conventu coacto, ſanctus Hilarius timens, ne Arriani, quod alias ante hæc fecerant, ſimulate, ſub mentito *ſubſtantiæ* nomine, ſimplicitatem plurimorum Orthodoxorum Epiſcoporum circumvenirent, libellum legendum obtulit, quo Arrianorum latebræ, eorumque doloſæ inſidiæ, ac blaſphemæ hæreſes omnibus innoteſcerent. Sed ne hæc ab Hilario ingeſta legerentur reſiſtentes, tandem ipſum Hilarium, ex cive Pictavienſi conjugato, Epiſcopum, ſolum vertere exilii ſententia coegerunt. Rodanum quoque Toloſanum antiſtitem, qui natura levior, non tam ſuis viribus, quam Hilarii ſocietate non ceſſerat Arrianis, eadem conditio implicuit, Apud Petrum Saxium in Saturnino.

Concilium Sirmienſe contra errores Photini Epiſcopi Sirmienſis an. Chriſti 357. ſub Conſtante.

Aut ſecundum alios an. 351.

SIrmium urbs eſt in Pannonia inferiori, cujus Epiſcopus Photinus errore Pauli Samoſateni infectus Chriſtum purum hominem prædicabat, nec aliud habere principium, quam Mariam Virginem: hinc origo hujus Concilii, cum exoſus eſſet omnibus tam iis, qui Nicænam fidem, quam qui Arrianum profitebantur, ac Conſtantio Imperatori maxime, qui hoc Concilium congregavit, cum exul eſſet Liberius Papa, & ipſe Sirmii commoraretur, atque ad indicendum Concilium ab Arrianis Epiſcopis ſollicitaretur. Duplici enim ſtimulo ferebantur, tum ut ſe catholicos profiterentur non ferentes Photinum ad tantam impietatem deveniſſe, hancque ignominiam ab Eccleſia depellerent ipſius condemnatione; tum ut nanciſcerentur occaſionem cudendi aliquam fidei formulam, a qua nomen *conſubſtantialis* expunctum eſſet, ut eam profitentes ipſi Catholici haberentur, etſi Verbum creaturam exiſtimarent.

Sirmium vulgo Sirmiſch.

In hoc autem Concilio cum prævalerent Catholicis Epiſcopis, cumque primo auditum Photinum, poſtquam Baſilius Ancyranus cum ipſo coram Imperatore congreſſus fuiſſet, teſte Epiphanio in Photinianorum hæreſi, damnaſſent, ac e throno dejeciſſent, primam hanc fidei formulam ediderunt, in qua, tacito nomine conſubſtantialis, quid de Verbo Divino ſentirent, exponunt, verbis ambiguis, ut Catholicis recta etiam videri poſſet.

Credimus in unum DEUM, Patrem omnipotentem, Creatorem, & factorem univerſorum, ex quo omnis paternitas in Cœlo, & in Terra nominatur. Et in unigenitum ejus Filium, Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum, qui ante omnia ſæcula ex Patre natus eſt, Deum ex Deo, lumen ex lumine, per quem facta ſunt omnia in Cœlis, & in Terra, viſibilia, & inviſibilia, Verbum exiſtens, & ſapientia, & lumen verum, & vita. Qui noviſſimis diebus propter nos humanatus ex ſancta Virgine, & crucifixus, & mortuus, & ſepultus; & reſurrexit a mortuis tertia die, & aſcendit ad Cœlum, & ſedet ad dexteram Patris. Et venturus eſt in conſummatione ſæculi judicare vivos, & mortuos, & reddere unicuique ſecundum opera ſua, cujus Imperium ſine fine exiſtens in ſæcula permanet infinita. Erit enim ſedens in dextra Patris, non ſolum in hoc ſæculo, ſed etiam in futuro. Et in Spiritum ſanctum paracletum, ideſt conſolatorem, quem promittens Apoſtolis poſt Aſcenſionem ad Cœlos eſſe mittendum, ut doceret, & commemoraret eis univerſa, tranſmiſit. Per quem etiam ſanctificantur animæ credentium in eo veraciter. Eos autem, qui dicunt ex non exiſtentibus filium, aut ex altera eſſentia, & non ex Dei, & quia erat tempus ante ſæculum, quando non erat, alienos novit ſancta Eccleſia. Rurſus igitur dicimus.

A Si quis Patrem, & Filium duos Deos dicit, anathema ſit. 1

Et ſi quis Deum Chriſtum, ante ſæcula Filium Dei miniſtrantem Patri ad creationem univerſorum, non confitetur, anathema ſit. 2

Si quis ingenitum, aut partem ejus ex Maria natam dicere præſumit, anathema ſit. 3

Si quis ſecundum præſcientiam ante Mariam dixerit filium eſſe, & non ante ſæcula ex Patre natum apud Deum eſſe, & per ipſum omnia facta, anathema ſit. 4

Si quis ſubſtantiam Dei dilatari, aut contrahi dixerit, anathema ſit. 5

Si quis dilatatam ſubſtantiam Dei Filium dixerit facere, aut dilatationem ejus ſubſtantiæ Filium nominaverit, anathema ſit. 6

Si quis affectivum, & prolativum Verbum dixerit Dei Filium, anathema ſit. 7

B Si quis hominem ſolum dixerit Filium, qui ex Maria eſt, anathema ſit. 8

Si quis Deum, & hominem ex Maria dicens, Deum ingenitum eundem intelligit, anathema ſit. 9

Si quis illud, quod ſcriptum eſt, Ego Deus: primus & ego poſtea præter me non eſt Deus: cum ad deſtructionem idolorum, & Deorum non exiſtentium dictum ſit, ad deſtructionem magis unigeniti ante ſæcula Dei, Judaice percipit, anathema ſit. 10

Si quis audiens, Verbum caro factum eſt, Verbum in carnem mutatum putaverit, aut converſione facta ſuſcepiſſe carnem, anathema ſit. 11

Si quis unigenitum Filium Dei crucifixum audiens, corruptionem, aut paſſionem, aut converſionem, aut mutationem, aut peremptionem ſuſtinuiſſe dicit, anathema ſit. 12

C Si quis, quod ſcriptum eſt, faciamus hominem, non Patrem ad Filium dicere, ſed ipſum ad ſemetipſum aſſerit dixiſſe Deum, anathema ſit. 13

Si quis contra Jacob non Filium tamquam hominem luctatum eſſe, ſed ingenitum Deum, aut Patrem ejus dixerit, anathema ſit. 14

Si quis illud, quod ſcriptum eſt, *pluit Dominus a Domino*, non de Patre, & Filio perceperit, ſed ipſum a ſemetipſo pluere dixerit, anathema ſit, pluit enim Dominus Filius a Domino Patre. 15

Si quis audiens Dominum Patrem, aut Filium Dominum, & Dominum Patrem, & Filium, & Dominum a Domino, dicens, duos aſſeruerit Deos, anathema ſit: non enim coaptamus Filium Patri, ſed ſubditum novimus, neque enim deſcendit in Sidonia ſine voluntate P. neque pluit a ſeipſo, ſed a Domino, authoritatem videlicet præbente Patre, neque ſedet a dextris a ſemetipſo, ſed audit dicentem Patrem, ſede a dextris meis. 16

D Si quis Patrem, & Filium, & Spiritum ſanctum unam perſonam dicit, anathema ſit. 17

Si quis Spiritum paracletum dicens, ingenitum aſſerit Deum, anathema ſit. 18

Si quis, ſicuti docuit nos, non alium dicit paracletum præter Filium, ait enim, *& alium paracletum mittet vobis Pater, quem rogabo ego*, anathema ſit. 19

Si quis Spiritum dicit Patrem Patris, aut Filii, anathema ſit. 20

Si quis conſilio Dei tamquam unam creaturam factum aſſerit Filium Dei, anathema ſit. 21

E Si quis Patrem, & Filium, & Spiritum ſanctum tres dicit Deos, anathema ſit. 22

Si quis, nolente Patre, natum Filium dixerit, Anathema ſit: non enim invitus, & vim paſſus Pater neceſſitate generandi, quaſi nolens, genuit Filium, ſed illum, ut voluit etiam ſine tempore, & ſine paſſione ex ſemetipſo genuit. 23

Si quis ingenitum, & ſine principio, & duo ingenita dicens, & duos faciens Deos, anathema ſit. Caput enim eſt, & Principium omnium Filius. Caput autem Chriſti, Deus. Sic enim ad unum omnium principium, quod eſt ſine principio, per Filium pie omnia referuntur. 24

Rurſum autem ſubtiliter inſpicientes Chriſtianum ſenſum dicimus. 25

Si quis Chriſtum Deum, Filium Dei ante ſæcula miniſtrantem Patri ad omnem creationem non dixerit, ſed, ex quo ex Maria natus eſt, ex eo dicit Filium, & Chriſtum eſſe vocatum, & initium accepiſſe, ut Deus eſſet, anathema ſit, ſicut Samoſatenus.

Hæc fuit prima fidei formula, quæ in hoc Concilio edita eſt, conſentientibus (ægre tamen) Catholicis Epiſcopis, & Arrianis, quaſi per eam utrique ſatisfactum fuiſſet: illis quidem, quod alieni ab Eccleſia haberentur, qui dicerent filium eſſe ex non extantibus, &c. His vero, quod nomen conſubſtantialis in ea omiſſum eſſet illis inviſum, & propter quod cavillabantur ſimplicitatem Patrum Nicænorum, ut refert D. Athanaſius in Epiſt. de Synodis Arimin. & Seleucienſi, cum non poſſent illi adaptare ſenſum Arrii, nam reliqua explicabant ad ſuam mentem, & apparitiones veteris teſtamenti factas fuiſſe per Verbum ſub ſpecie hominis libenter admittebant. Qua de re dictum eſt ſupra in Conciliis Antiochenis contra Paulum Samoſatenum. Hanc Sirmii factam fidei expoſitionem aliquot articulis adhuc auctiorem refert D. Hilarius in libro de Synodis adverſus Arrianos, rationem reddens ejus prolixitatis. Non enim infinitus Deus, & immenſus brevibus humani ſermonis eloquiis vel intelligi potuit, vel oſtendi. Fallit enim plerumque & audientes, & docentes brevitas verborum: & compendio ſermonum aut non intelligi poteſt, quod requiritur, aut etiam corrumpitur, quod ſignificatum magis, quam enarratum rationis abſolutione non conſtat. Nihil autem nobis mirum videri debet, quod tam frequenter exponi fides cœptæ ſunt; neceſſitatem hanc furor hæreticus imponit. Tum addidit de ignorantia Epiſcoporum Orientalium. Abſque Epiſcopo Eleuſio, & paucis cum eo ex majori parte Aſianæ decem Provinciæ, intra quas conſiſto, Deum neſciunt. Atque utinam eum neſcirent, cum procliviore enim venia ignorarent, quam obtrectarent. Hæc D. Hilarius.

Ignorantia Epiſcop. Orientalium.

Quia vero ſciebant Concilia nullius eſſe ponderis abſque authoritate Pontificis Romani, qui tunc exulabat in Thracia, quod fortiter Conſtantio contra Arrianos reſtitiſſet, per Valentem, & Urſacium Epiſcopos ex Pannonia Arrianiſmo addictiſſimos, licet aliquando inconſtantes, ad illum delata eſt extorquendæ illius ſubſcriptionis cauſa.

Interim quia Photini ſententias optime deſtruebat, laborarunt, ut ei etiam ſubſcriberet, propoſita ei Epiſcopatus, & dignitatis reſtitutione: ille vero provocavit eos potius ad diſputationem, eloquentia, qua pollebat, confiſus, ac juſſu Conſtantii aſſignato loco ad diſputandum, cum Baſilius Ancyranus conditionem diſputandi contra eum acceptaſſet, viſus eſt in diſputatione inferior Photinus, nec tamen ab hæreſi recedere voluit, quare exilio mulctatus eſt, ut eſt apud Nicephorum l. 9. c. 31. ubi degens, opinionem ſuam Græce, & Latine, multa enim in utroque ſermone ei inerat gratia, ſcriptis mandavit.

Liberius ex tædio exilii remiſſior factus, & ut creditur invidia exſtimulatus contra Felicem Diaconum ſuum cathedram ſuam occupantem, nec non deteriora metuens a Conſtantio, adduci ſe paſſus eſt ad ſubſignandum formulæ, cum nihil expreſſe contra fidem in ea contineri putaret. Forſan animo ejus inerat, quod ſcripſit poſtea Arnulphus Lexovienſis Epiſcopus ad Thomam Cantuarienſem. Si quid tractandum inciderit, nolite ſingulos articulos nimia ſubtilitate diſcutere, quia ſubtilitas contentionem parit, contentio vero ſopitos odiorum ignes quaſi quibuſdam flatibus excitat, & accendit. Non erit vobis ad ſingularia decurrendum, ſed quaſi generalibus ſtudioſius inhærete, quia ſalva res eſt, niſi pactiones ſpecialiter expreſſæ perimant libertatem. Ut ut ſit, decreto ejuſdem Concilii Felix a fide Romana expulſus eſt, & Liberius reſtitutus.

Liberius Papa.

Sed nec hic conquievit pſeudozelus Arrianorum,

formula de conſubſtantialitate filii tacebat, eam tamen non excludebat, & aliud eſt non confiteri, aliud negare: aliud negative circa quidpiam ſe habere tacendo, aliud negare poſitive improbando. Ut opera Semiarrianorum primum obtinuerant in prima formula, tentant ſecundum aſſequi, ac in eadem Synodo, ut Dei Filius non Deus ex Deo, ſed creatura ex nihilo, vel ſaltem ex creatura genitus eſſe credatur, ſecundam Fidei formulam, ac confeſſionem ediderunt, qua nomen *ſubſtantiæ* prorſus abdicarunt; decernentes, ne voces *ſubſtantiæ*, & ΟΜΟΟΥΣΙΟΝ, quarum nulla mentio fit in Scriptura, in ſermonibus uſurparentur. Utque impietati a ſe conſcriptæ auctoritatem adderent, Athanaſio, Socrate, & Sozomeno teſtantibus, Oſium Cordubenſem Epiſcopum, Sirmii in loco exilii ab Imperatore detentum, multarum Synodorum auctorem, & principem, multis Legationibus, & publicis actionibus functum, non ad ſcribendum, quod vitioſe, & corrupte præ ſe fert titulus hujus formulæ apud Hilarium; ſed potius ad ſubſcribendum ſollicitarunt; qui dum aliquamdiu id facere recuſaſſet, vir imbecillis, prope centenarius, ſenio confractus, & immemor geſtorum ſuorum, tandem per vim, tormenta, & plagas uſque ad fidiculas, & verbera, inductus (proh ſcelus!) ignominioſe ſubſcripſit, luctuque, & horrore immenſo fidelibus incuſſo, turpius, quam ante Origenes, & Tertullianus, lapſus fuit, meritoque illa pœna, quam Iſidorus Hiſpalenſis ipſi affixit, puniendus, niſi paulo poſt de vi, & injuria ſibi illata proteſtatus, Arrianorum hæreſi condemnata, eorumque communione fidelibus interdicta, pœnitentiam egiſſet, atque ita Dei vindicis iram antevertiſſet. *Tantam*, inquit Athanaſius ad Solitarios, *vim intulit ſeni, quem Sirmii pro exilio detinebat, & ita eum arcte tenuit, ut afflictus, attritusque malis tandem, ægreque cum Urſacio, & Valente communicaret: ſed tamen, ut contra Athanaſium non ſubſcriberet. Verum ne ita quidem eam rem pro levi habuit: moriturus enim* (poſt biennium circiter, aut annum) *quaſi in teſtamento ſuo eorum vim proteſtatus eſt, & Arrianam hæreſim condemnavit, vetuitque eam a quocumque probari, ac recipi.* Item de Oſio Apologia ſecunda, in fine ait: *Vis illa, & Conſtantii tyranni poteſtas, multæque contumeliæ, & interminationes ſatis oſtendunt, minime eum in noſtri condemnationem conſenſiſſe, ſed ſenii imbecillitate imparem verberibus ad tempus ceſſiſſe.*

2. fidei formula. — *Oſii lapſus.*

CONTROVERSIA.

DE authoritate vero hujus Concilii Bellarminus libro primo de Conciliis, capite ſeptimo, Oecumenicum fuiſſe ait, cui præter Orientales, trecenti, & amplius ex Occidente Epiſcopi interfuerunt. Ex parte probatum eſſe ſcribit, quia ſententiam condemnatoriam in Photinum hic pronuntiatam omnes Orthodoxi approbarunt. Poſſet idem confirmari per hoc, quod primam Sirmianam fidei Confeſſionem, utpote quæ nullam manifeſtam hæreſim contineat, velut Catholicam Hilarius interpretatus fuerit: ego tamen Baronium ſecutus, Conciliabulum potius, quam ulla ex parte probatum Concilium fuiſſe, verius eſſe putarem; tum quod manifeſtum ſit, in prima Formula Fidei, quæ Catholica eſſe judicatur, nomen *Conſubſtantialis* ad Fidem Nicænam explodendam omiſſum eſſe, eamque veteratorie, & per ſummam ſimulationem editam fuiſſe: tum etiam, quod Liberii communionem Catholici evitarint, ideo maxime, quod Fidei Confeſſioni primæ, quæ videbatur Catholica, ſubſcribens, Arrianorum communione pollutus ab unitate Eccleſiæ Catholicæ merito exciderit.

De Liberio Papa.

DE Liberii lapſu gravior eſt controverſia, an hæreticus fuerit. Quia cum ſubſcripſiſſet formulæ fi- A dei contra Photinum editæ, in quo nomen *Omouſios*, ſeu conſubſtantialis tacebatur, fama malum ingens, quod vires acquirit eundo, percrebuit ope Arrianorum; quod Liberius ſubſignaſſet formulæ, in qua aſſerebatur Filius diſſimilis Patri. Refert Sozomenus l. 4. cap. 14. licet idem Sozomenus aſſerat hanc fidei formulam Arrianos a Liberio obtinuiſſe, in qua ab Eccleſia interdicebatur iis, qui aſſererent Filium non eſſe ſimilem Patri in ſubſtantia, & in omnibus. Quo denotatur Liberium tantum illi formulæ ſubſcripſiſſe, quæ erat contra Photinum, quæ orthodoxa habita eſt, cum abſtrahentium, ut dicunt Philoſophi, non ſit mendacium, tantumque in ea non exprimeretur nomen conſubſtantialis, non autem improbabatur. Etſi vero Arriani prætenderent ſecundum ſenſum proprium opinio- B nem ſuam in hac formula ſtabilire, cum tamen ſecundum legitimum verborum ſenſum hæretica non eſſet, non magis hæreticum erat ea uti, quam verbis iis ſcripturæ, quibus hæretici expromunt errores ſuos, ac in ea re ſimile habetur exemplum in D. Auguſtino Epiſt. 174. ad Paſcentium Arrianum, ubi ejus confeſſioni fidei ſe ſubſcribere paratum aſſerit, ſi nihil veritati contrarium ineſſet, quamvis nomen conſubſtantialis ibi non inveniretur. Sic etiam Symbolum D. Athanaſii de hæreſi ſuſpicionem non habet, etſi in eo nomen Ὁμοούσιος conſubſtantialis minime reperiatur. Aliud autem eſt de Oſio, qui alteri formulæ ſubſcripſit, ut propterea vituperetur a D. Hilario in libro de Synodis. Scandaloſa tamen fuit hæc Liberii ſubſcriptio, tum quod aditum faceret Arrianis ad impugnandam C Filii conſubſtantialitatem juxta eorum intentionem, & habita ratione temporum erat contra externam fidei confeſſionem, & ſapiebat hæreſim: tum etiam ſubſcribebat damnationi Athanaſii, in qua fidei cauſa implicata videbatur, licet, cum Athanaſius ob alia crimina accuſatus eſſet, ejus damnatio hæreſim non adſtrueret. Sed ut iſta ſic ſe habeant, pœnitentia delevit Liberius peccata hæc: nec poterat cenſeri ex Cathedra, & ex authoritate ſcripſiſſe, quod per tyrannidem Conſtantii adactus non voluntarie agebat. Vide Duchenium in ejus vita.

Liberius, & Oſius diſſimiles.

Alia etiam eſt controverſia de anno, quo celebrata eſt Synodus. Dionyſius Petavius in Chronologia temporum ſicut in pleriſque aliis valde oculatus certiſſime ſtatuit ad annum 351. celebratam fuiſſe Sergio, ac Ni- D griano conſulibus. Pergam, inquit, de Hiſtoriis, & Annalibus Eccleſiaſticis bene mereri, ac, quemadmodum dirigi ad veritatis amuſſim debeant, proponam hoc loco breviter, ut, hac offenſione ſublata, rectam deinceps viam inſiſtant. Tum refert ſuas probationes, quas apud ipſum videre eſt in Notis ad Epiphan. ad hæreſim 73. quæ eſt ſemiArrianorum. Cui nos non refragamur: ut eadem obſervatio ſpectet etiam ad ſequens Ancyranum.

Concil. Ancyranum Semiarrianorum, an. 358.

EPiſcopi Orientales ſecundam illam, ac perfidam Sirmianam confeſſionem fidei deteſtati, a Sirmio recedentes in Aſiam migrarunt, atque Ancyræ in Galatia anno Domini 358. convenerunt, ibique ablegatum a Filio Dei *ſubſtantiæ* nomen reſtituentes, im- E pia ſtatuta ſecundæ Confeſſionis, ac Formulæ plane condemnarunt, Filiumque Dei ſecundum ſubſtantiam Patri per omnia ſimilem eſſe aſſeruerunt. Unde, ut fidem ſuam profiterentur, duodecim regulas, ac definitiones fidei ſecundæ Sirmienſi plane contrarias, quas recenſet Hilarius libro de Synodis, expreſſerunt, eaſque per Legatos ad Conſtantium Imperatorem Sirmii morantem miſerunt. Quas cum ille accepiſſet, Orientales vero omnes ad Ariminenſe Concilium profecturi opportune Sirmium, ubi Imperator agebat, revertiſſent, poſt ſecundam Sirmienſem Confeſſionem publico edicto reprobatam, juſſu Imperatoris ibidem 11. Kalend. Junias, nocte illuceſcentis ſacræ diei Pente-

Digitized by

Pentecoſtes, tertiam Sirmienſem Fidei Formulam compoſuerunt; eamque ſua ſubſcriptione munitam, atque Ariminum aſportatam, ibidem in Concilio Ariminenſi recitarunt. Ubi Catholicorum omnium riſu, ac ludibrio excepta eſt, & contemptui habita. Vide Baronium anno 357.

Dicuntur autem hi, qui ad hoc Concilium convenerunt, Semiarriani, quia nomen Arrii deteſtati, divinam in Filio Dei ſubſtantiam utcumque ſpecie tenus confitebantur: quia tamen vocem *Conſubſtantialitatis* non recipiebant, Nicænumque Symbolum explodebant, Semiarriani nominabantur. Horum erat illa Fidei Profeſſio, quæ Antiochiæ in Encæniis, Sardicæ, & Sirmii primo, & tertio loco edita fuit, quæque hic Ancyræ declarata fuit.

Concilium Ariminenſe, Euſebio, & Hypatio Coſſ. habitum, in quo 400. Epiſcopi, omnes fere Catholici, Arrianis confeſſionibus rejectis, Nicænam Fidem confirmarunt primo, ſed in fine Arriana fidei formulæ ſubſcripſerunt, Anno Domini 359.

SIrmienſi Synodo abſoluta, cum Arriani non tam inter ſe pace aſtricti, quam majori diſcordia diviſi eſſent, ſtatuerat Imperator, Datiano, & Cereali Coſſ. anno Chriſti 358. ad eoſdem inter ſe conciliandos, Nicomediæ Concilium congregare: verum urbis illius prodigioſo interitu impeditus, ex ſubito terræ motu, quo ædificia omnia corruerunt cum ingenti hominum clade, Euſebio, & Hypatio Coſſ. anno Chriſti 359. ad eaſdem fidei controverſias componendas, Oecumenicã Synodum indixit, eamq; in duas diviſit, ſtatuens, ut Occidentales Arimini, Orientales Seleuciæ in Iſauria convenirent: eo nimirum fraudulento Arrianorum conſilio, ut Orthodoxi loco diviſi animis, & votis inter ſe dividerentur, & quia facilius eſſe putarent, paucioribus, quam ſimul omnibus imponere. Sed & alteram ſaltem Synodum in ſententiam ſuam ſe pertracturos ſperabant, ſicque eorum hæreſis omnium calculo non damnaretur. Quod agebant per Eunuchum Euſebium aulæ Conſtantii præfectum. Accedebat minor laboris, & impenſarum difficultas, ſi in diverſis locis congregarentur Epiſcopi. Unde claret, quam vere ſcripſit de Conſtantio Ammianus Marcellinus Ethnicus, licet hiſtoricus, ipſum diſſidia plurima in religione Chriſtiana aluiſſe, quam perplexius ſcrutabatur, ut externis antiſtitum jumentis publicis ultro citroque diſcurrentibus per Synodos, quas appellant, dum ritum omnem ad ſuum conatur trahere arbitrium, rei vehiculariæ ſucciderit nervos.

Refert D. Athanaſ. in ep. de Synodis.

Initio Concilii Epiſcopi Arriani, qui erant quinquaginta, & amplius, chartulam exhibuerunt, recitatiſque conſulibus, ſub quibus ſcripta erat, quaſi fides nova eſſet, poſtulabant, ut ea omnibus Synodis anteponeretur, omiſſa omni de hæreſi quæſtione: erat autem hujuſmodi Latine. Edita eſt Catholica fides in præſentia Domini noſtri Religioſiſſimi, præclarique victoris Regis Conſtantii Auguſti æterni, Conſulibus clariſſimis viris Flavio Euſebio, & Hypatio Sirmii undecimo Kalendas Junii.

Credimus in unum, & ſolum, & verum Deum Patrem omnipotentem, &c. Vocabulum porro ſubſtantiæ, quia ſimplicius a Patribus poſitum eſt, & a populis ignoratur, & ſcandalum adfert, eo quod in ſcripturis non continetur, placuit, ut de medio tolleretur, & nullam poſthac de Dei ſubſtantia mentionem eſſe faciendam, eo quod ſacræ ſcripturæ nuſquam meminere ſubſtantiæ Patris, & Filii. Filium autem Patri per omnia ſimilem eſſe dicimus, quemadmodum ſacræ litteræ & dicunt, & docent. *Hæc hæretici.*

Quibus recitatis non longe poſtea cognita eſt iſtorum, qui hæc ſcripſerunt, vafrities. Epiſcopis enim proponentibus, ut ceteræ cum Arriana damnarentur hæ- A reſes, reliquiſque omnibus in id conſentientibus, Urſacius, & Valens cum ſociis ſuis abnuerunt. Ac deinde cognitum eſt eos ad abolendum ea, quæ Nicææ acta erant, hæc propoſuiſſe. Dixeruntque alii Epiſcopi: Nos, non quia fide indigeremus, huc convenimus: habemus enim ſanam fidem, ſed ut eos, qui veritati contradicunt, confunderemus. Si igitur vos quaſi nunc incipientes credere iſta ſcripſiſtis, nondum Clerici haberi poteſtis, ut qui nunc rudimenta fidei condiſcere incipiatis: quod ſi eo animo, quo nos, huc veniſtis, ſit omnium concordia, & hæreſes anathemate exſecremur, &, quæ Patrum ſunt, teneamus, ne poſthac captatæ Conciliorum occaſiones obverſentur, cum ſemel illi, qui Nicææ convenerunt, omnia præoccupaverint, & nihil non egerint B pro Catholica fide. Omnibus ergo Epiſcopis ita ſuffragiis inter ſe conſentientibus, illis e diverſo abnuentibus, ac proinde ut doloſis, ac hæreticis condemnatis; totum Concilium ſuis calculis Nicænam Synodum approbavit, & eam ad omnia ſufficere judicavit, literaſque Synodales ad Conſtantium Auguſtum Romana lingua ſcripſit.

Conſentiunt iſtis relata ab Epiſcopo Cyrenſi. At Epiſcopi, refert Theodoretus l. 2. hiſt. Eccleſ. c. 15. fraude intellecta (Arrianorum) eos, qui hæc dicebant, abdicarunt: mentem vero ſuam ipſi per litteras Imperatori aperuerunt. Filios enim, & hæredes Patrum, qui apud Nicæam convenerant, ſe eſſe dixerunt. Si qui, inquiunt, aliquid eorum, quæ ab illis ſcripta ſunt, detrahere, vel recte conſtitutis addere auſi fuerimus, ſpurios nos eſſe, velut Patrum accuſatores, oſtendemus.

Conſtans fides Epiſc. Cathol.

C

Epiſtola Conſtantii ad Synodum Ariminenſem.

Extat apud Hilar. Frag. l. 2. p. 44.

VIctor Conſtantius Maximus triumphator ſemper Auguſtus. Continent priora inſtituta, Venerabiles, ſanctimoniam legis rebus Eccleſiaſticis niti: ſatis ſuperque proſpeximus litteris ad noſtram prudentiam datis, iiſdem oportere operam dare; cum profecto & Epiſcoporum id officio congruat, & ſalus omnium longe, lateque populorum hoc fundamine roboretur; ſed res admonuit inſtituta rurſus exiſtere. Non enim aliquis definita geminari ſuperfluum judicabit, cum rebus conſueverit admonitio augere cumulum D diligentiæ. His ita ſe habentibus, de fide, atque unitate tractari debere cognoſcat ſinceritas veſtra, & operam dari, ut Eccleſiaſticis rebus ordo competens præbeatur. Diſcurret namque cunctorum poſteritas ubique populorum, & concordia fide ſervabitur, cum penitus amputatis nec hujuſmodi quæſtionibus cunctis ſectando commoverit, res iſta non debet ita intentionem animi propagare. Non enim de Orientalibus Epiſcopis in Concilio veſtro patitur ratio aliquid definiri. Proinde ſuper his tantum, quæ ad vos pertinere cognoſcit gravitas veſtra, tractare debebitis, & completis celeriter univerſis, conſentiente conſeſſu, decem mittere ad Comitatum meum, ut prudentiæ veſtræ prioribus litteris intimavimus. Prædicti enim poterunt omnibus, quæ eiſdem Orientalibus propoſuerint, reſpondere, vel tractare de fide, ut exitu competenti omnis quæ- E ſtio terminetur, & ambiguitas ſopiatur. Quæ cum ita ſint, adverſus Orientales nihil ſtatuere vos oportet, aut ſi aliquid volueritis contra eoſdem prædictis abſentibus definire, id, quod fuerit uſurpatum, irrito evaneſcet effectu. Non enim illa vires habere poterit definitio, cui noſtra ſtatuta teſtantur jam nunc robur, & copiam denegari. Quæ cum ita ſint, moderatione religionis venerabilibus Antiſtitibus conſentanea debetis veneranda perficere, ut id, quod religio poſtulat, explicetur, & quod audiri prohibet ratio, nullus uſurpet. Divinitas vos ſervet per multos annos Parentes. K.

Deeſt quidpiam.

Dat. 6. Kalend. Junias, Euſebio & Hypatio Coſſ.

Definitio Catholica Concilii Ariminenſis apud Hilarium extans hæc eſt.

Extat apud Hilar. Frag. l. 2. p. 45. & 46.

INcipit Definitio Catholica habita ab omnibus Catholicis Epiſcopis, priuſquam per terrenam poteſtatem territi hæreticorum conſortio ſociarentur in Concilio Ariminenſi.

Si credimus placere omnibus poſſe Catholicis, Symbolo accepto nos reddere non oportere, quod in collatione apud nos integrum recognovimus: nec a fide receſſuros, quam per Prophetas a Deo Patre per Chriſtum Dominum noſtrum, docente S. Spiritu, & in Euangeliis, & in Apoſtolis omnibus ſuſcepimus, ut per traditionem Patrum ſecundum ſucceſſionem Apoſtolorum, uſque ad tractatum apud Nicæam habitum contra hæreſim, quæ tunc temporis exſurrexerat, poſitum nunc B uſque permanet. Quibus omnibus nec addendum aliquid credimus, nec minui poſſe manifeſtum eſt. Placet ergo nihil novum fieri: *ſubſtantiæ* quoque nomen, & rem a multis ſanctis Scripturis inſinuatam mentibus noſtris, obtinere debere ſui firmitatem. Quam rem cum ſuo nomine Eccleſia Catholica, cum doctrina deifica ſemper confiteri, & profiteri conſuevit. Subdit Actor: Huic definitioni omnes in unum Catholici conſpirantes ſubſcripſerunt.

Damnatio Arriana hæreſeos apud Hilarium extans.

Extat apud Hilar. l. poſt. de Synod. Ariminum.

DAmnatio blaſphemiæ Arrii, & expoſitio integræ, & Catholicæ fidei, quam Catholici in tractatu C Ariminenſi firmaverunt, & manu ſua ſubſcripſerunt.

Blaſphemiæ Arrii, licet antehac fuerint damnatæ, latebant tamen occultæ, quia eum blaſphemaſſe ignorabant. Verum, favente DEO, procuratum eſt, ut conſtitutis nobis apud Ariminum, ejus peſtifera hæreſis reperiretur. Et ideo ſimul cum ejus blaſphemiis omnes quoque hæreſes, quæ antehac exſurrexerunt contra Catholicam, & Apoſtolicam traditionem, ſicut jam dudum damnatæ ſunt præteritis Conciliis, & diverſis in locis, nos quoque damnamus, & anathematizamus eos, qui dicunt, Filium Dei, nullis extantibus, & de alia ſubſtantia, & non de Deo Patre natum, Deum verum de Deo vero.

Et ſi qui Patrem, & Filium duos Deos, hoc eſt, non nota duo principia dixerit, & non Patris, & Filii unam Deitatem profiteatur, anathema ſit.

D Si quis Filium Dei creaturam, vel facturam dixerit, anathema ſit.

Si quis Deum Patrem ipſum de Maria natum, eundemque Patrem, & Filium dixerit, anathema ſit.

Si quis Filium Dei de Maria initium ſumpſiſſe dixerit, vel fuiſſe tempus, quando non erat Filius, anathema ſit.

Si quis Filium Dei aut temporalem, aut hominem ſolum, & non ante omnia ſæcula de Deo Patre natum profiteatur, anathema ſit.

Si quis Patris, & Filii, & Spiritus ſancti unam perſonam, aut tres ſubſtantias diviſas dixerit, & non perfectæ Trinitatis unam Deitatem profiteatur, anathema ſit.

E Si quis Filium Dei eſſe ante omnia quidem ſæcula, & non ante omne omnino tempus dixerit, ut ei tempus aſſignet, anathema ſit.

Si quis creata omnia non per Verbum, ſed ſine eo, vel ante illud facta dixerit, anathema ſit.

Si quæ autem aliæ blaſphemiæ Arrii, vel cujuslibet repertæ fuerint, ſimiliter anathematizamus.

Epiſtola Synodica per Legatos ad Conſtantium transmiſſa hæc eſt.

Extat apud Athanaſ. de Synod.

DEi juſſui, tuoque pie edicto parentes, quæ olim dogmatibus tradita ita eſſe, ut tradita ſunt, noſtris ſuffragiis ſtabilienda judicavimus. Nam Ariminum ex omnibus ad Occidentem poſitis civitatibus in unum convenimus, ut fides Catholicæ Eccleſiæ cognoſceretur, & qui alterius opinionis eſſent, manifeſti fierent. Ibique poſt longam deliberationem optima viſa eſt ea fides, quæ hactenus uſque a priſcis temporibus perduravit, quam & Prophetæ, & Evangeliſtæ, & Apoſtoli per Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum prædicarunt, qui eſt tui Imperii cuſtos, tuæ valetudinis defenſor. Statutum eſt igitur, ut eam retinentes coleremus: & colentes uſque ad finem conſervaremus. Indecens enim, & nefarium, aliquid ex recte, & juſte decretis, & ex Nicææ publice cum Illuſtriſſimo Principe Conſtantino Patre tuo, per accuratam deliberationem conſtitutis immutare velle, in quibus tanta doctrina eſt, prudentia, ut ea ubique deprædicata ad omnium aures, animoſque pervenerit, quæ ſola hoſtis, & interfectrix Arrianæ hæreſeos, & per quam non illa, ſed & reliquæ hæreſes ſublatæ ſunt: in qua certe & addere aliquid, temerarium eſt; & auferre periculoſum: quorum ſi alterum fiat, erit hoſtibus quidlibet agendi libera facultas. Atque ea de cauſa Urſacius, & Valens, jam pridem ſocii, & adſtipulatores Arriani dogmatis, a noſtra communione, ſententia data, ſegregati fuere, &c. Reliqua fuſe extant apud Athanaſium.

Atque hactenus recte Concilium Ariminenſe: quomodo vero male finierit, perpendendum eſt.

CONTROVERSIA.

Juliani Pelag. ſent.

QUomodo acciderit, quod plures ex Ariminenſibus ſubſcripſerint Arrianæ confeſſioni. Si fides adhibenda Juliano Pelagiano apud D. Auguſt. l. 1. operis perfecti contra Julianum Pelagianum, de ſexcentis, & quinquaginta, ut fertur, Epiſcopis vix ſeptem inventi ſunt, quibus chariora eſſent Dei præcepta, quam regis, videlicet, ut nec in Athanaſii damnationem convenirent, nec Trinitatis confeſſionem negarent. Illa vero omnis dejectorum pectorum multitudo, extra injuriarum metum hac eſt potiſſimum vel nominis comminatione, ne Athanaſiana vocaretur, vel interrogationis calliditate decepta. Nam cum proponerent Arriani, qui rerum ea tempeſtate potiebantur, *homouſion* ſequi vultis, aut Chriſtum? Reſponderunt illico Chriſtum ſe ſequi, *Homouſion* repudiare, atque ita exeunt geſtientes, quaſi qui Chriſto crederent. Sed hæc ab adverſario Catholicorum prolata fide indigna ſunt: rem aliter narrat D. Hieronymus in Dialogo contra Luciferianos, ex ipſis actis Ariminenſis Concilii, quæ legerat.

D. Hieron.

Itaque alia die in Eccleſia, quæ eſt apud Ariminum, & Epiſcoporum ſimul, & Laicorum turbis concurrentibus, Muzonius Epiſcopus Provinciæ Byzantinæ, cui propter ætatem primæ ab omnibus deferebantur, ita locutus eſt: Ea, quæ ſunt jactata per publicum, & ad vos uſque perlata, aliquem e nobis ſanctitati veſtræ legere præcipimus; ut quæ ſunt mala, & ab auribus, & a corde noſtro abhorrere debent, omnium una voce damnentur. Reſponſum eſt ab univerſis Epiſcopis, Placet. Itaque cum Claudius Epiſcopus Provinciæ Piceni, ex præcepto omnium blaſphemias, quæ Valentis ferebantur, legere cœpiſſet: Valens ſuas eſſe negans, exclamavit, & dixit: ſi quis negat Chriſtum Deum Dei Filium, ante ſæcula ex Patre genitum, anathema ſit.

Sonabant verba pietatem, nemo venenum inſertum putabat.

Ab univerſis conſonatum eſt, anathema ſit.

Si quis negat Filium ſimilem Patri ſecundum ſcripturas, anathema ſit.

Omnes reſponderunt, anathema ſit.

Si quis Filium Dei non dixerit æternum cum Patre, anathema ſit.

Ab univerſis conclamatum eſt, anathema ſit.

Si quis dixerit creaturam Filium Dei, ſicut cæteræ creaturæ, anathema ſit.

Simi-

Similiter dictum eſt, anathema ſit.

Si quis dixerit de nullis extantibus Filium, & non de Deo Patre, anathema ſit.

Omnes conclamaverunt, anathema ſit.

Si quis dixerit, erat tempus, quando non erat Filius, anathema ſit.

In hoc vero cuncti Epiſcopi, & tota ſimul Eccleſia plauſu quodam, & tripudio Valentis vocem exceperunt. Quod ſi quis a nobis fictum putat, ſcrinia publica ſcrutetur, plenæ ſunt certe Eccleſiarum arcæ, & recens adhuc rei memoria eſt. Superſunt homines, qui illi Synodo interfuerunt: & quod veritatem firmet, ipſi Arriani, hæc ita, ut diximus, geſta non denegant. Cum ergo cuncti Valentem ad cœlum laudibus tollerent, & ſuam in eum ſuſpicionem cum pœnitentia damnarent: idem Claudius, qui ſupra legere cœperat, ait: Adhuc ſunt aliqua, quæ ſubterfugerunt Dominum, & fratrem meum Valentem. Quæ, ſi vobis videtur, ne quis ſcrupulus remaneat, in commune damnemus.

Si quis dixerit Filium Dei eſſe quidem ante omnia ſæcula, ſed non ante omne omnino tempus, ut ei aliquid anteferat, anathema ſit.

Dixerunt cuncti, anathema ſit.

Multaque alia, quæ ſuſpicioſa videbantur ad pronuntiationem Claudii, Valens damnavit, quæ ſi quis plenius diſcere cupit, in Ariminenſis Synodi actis reperiet, unde & nos iſta libavimus.

His ita geſtis, Concilium ſolvitur, læti omnes ad Provincias revertuntur. Idem enim Regi, & bonis omnibus curæ fuerat, ut Oriens, atque Occidens communionis ſibi vinculo necterentur. Sed diu ſcelera non latent: & cicatrix male obducta incocto pure dirumpitur. Cœperunt poſtea Valens, & Urſacius, cæterique nequitiæ eorum ſocii, egregii videlicet Chriſti Sacerdotes palmas ſuas jactitare, dicentes ſe Filium non creaturam negaſſe, ſed ſimilem cæteris creaturis. Tunc uſiæ nomen abolitum eſt, tunc fidei Nicænæ damnatio conclamata eſt. Ingemuit totus orbis, & Arrianum ſe eſſe miratus eſt. Igitur alii intra ſuam communionem remanſere, alii ad eos Confeſſores, qui ſub nomine Athanaſii exulabant, cœperunt litteras mittere, nonnulli initam ſocietatem meliorum deſperatione planxerunt: pauci vero (ut ſe natura hominum habet) errorem pro conſilio defenſavere. Periclitabatur navicula Apoſtolorum, urgebant venti, fluctibus latera tundebantur: nihil jam ſupererat ſpei. Dominus excitatur, imperat tempeſtati, beſtia moritur, tranquillitas redit, manifeſtius dicam; Omnes Epiſcopi, qui de propriis ſedibus fuerunt exterminati, per indulgentiam novi Principis ad Eccleſias redeunt: tunc triumphatorem ſuum Athanaſium Ægyptus excepit: 37. Tunc Hilarium de prælio revertentem, Gallicarum Eccleſia complexa eſt: 38. Tunc ad reditum Euſebii lugubres veſtes Italia mutavit. Concurrebant Epiſcopi, qui Ariminenſibus dolis irretiti, ſine conſcientia Hæretici ferebantur, conteſtantes Corpus Domini, & quidquid in Eccleſia ſanctum eſt, ſe nihil mali in ſua fide ſuſpicatos. Putavimus, ajebant, ſenſum congruere cum verbis: nec in Eccleſia Dei, ubi ſimplicitas, ubi pura confeſſio eſt, aliud in corde clauſum eſſe, aliud in labiis proferri timuimus, Decepit nos bona de malis exiſtimatio. Non ſumus arbitrati Sacerdotes Chriſti adverſus Chriſtum pugnare; multaque alia, quæ brevitatis ſtudio prætereo, flentes aſſerebant, parati & ſubſcriptionem priſtinam, & omnes Arrianorum blaſphemias condemnare. Hoc loco interrogo iſtos nimium religioſos, quid de Confeſſoribus agendum putaverint? Depoſitis, inquient, veteribus Epiſcopis, novos ordinaſſent. Tentatum eſt: ſed quotuſquiſque bene ſibi conſcius patitur ſe deponi? præſertim cum omnes populi, Sacerdotes ſuos diligentes, pene ad lapides, & ad interemptionem deponentium eos convolaverint? Manſiſſent, ajunt, intra ſuam communionem. Hoc eſt dicere, irrationabili crudelitate orbem totum diabolo condonaſſent.

Ex his innoteſcit, quo tandem modo Catholicis tantum prævaluerint Arriani, dolo ſcilicet Valentis Murſienſis Epiſcopi, qui cum nihil proficere videret contentiones diſputationum, minaſque per Taurum præfectum a Conſtantio miſſum ad dimovendos a fide Catholicos, finxit cum aſſeclis ſuis ſe idem credere de Filio Dei, quod Catholici; ſolamque eſſe quæſtionem de voce *uſia* abjicienda, quæ in ſcripturis non erat, & infirmis ſcandalo erat: ac tunc ea egit, quæ ex actis ipſius Concilii a D. Hieronymo plene, & exuberanter referuntur. Sic enim ad partes Hæreticorum inclinare cœperunt Catholici, partim tædio moræ diuturnioris in civitate Ariminenſi, in qua a ſeptem menſibus detinebantur, partim imbecillitate ingenii, qua non ſatis articulos fidei ab hæreticis propoſitos examinarunt. Unde factum eſt, ut mundus ingemuerit, ac Eccleſia improbarit hoc Concilium, cum in Chriſtianis non laudentur initia, ſed finis. Unde Bellarminus illud inter reprobata Concilia enumerat lib. 1. de Concil. cap. 6. nulla habita ratione legitimi Ariminenſis ab illegitimo, quod plures confingunt, cum revera unum fuerit Concilium Ariminenſe, initio rectum, in fine depravatum, ſicut in Baſileenſi accidit. Quibus etiam favet Marianus in ſcholiis ad Dialogum D. Hieronymi contra Luciferianos. Eſt autem Ariminum urbs Italiæ, Adriatico mari adjacens, intra Piſaurum, Ravennam, & Ceſenum poſita.

Varior narratio Theodoreti.

Verum qui attenderit ad narrationem Theodoreti lib. 2. Eccleſ. hiſt. cap. 15. & 16. rem aliter ſe habuiſſe comperiet. Qui conatus Arrianorum, qui expectabant, ut Catholici Epiſcopi longioris moræ tædio ſibi conſulerent, ſcribit inutiles fuiſſe, cum enim reſciviſſent priores ſuas Epiſtolas ab Imperatore non lectas, alteram Epiſtolam miſerunt, inquit, generoſi fidei defenſores Imperatorem obteſtantes, ut & Legatos admitteret, & ſibi poteſtatem faceret diſcedendi. Perlata autem hac Epiſtola, cum Imperatoris animum irritaſſent Arriani, plurimos Epiſcoporum in urbem quamdam Thraciæ, Nicam nomine, invitos deducunt, & partim dolo circumventis ob ſimplicitatem, partim metu exterritis, perſuadent, ut detractis de fidei formula vocibus, *ſubſtantia*, & *conſubſtantialis*, harum loco *ſimile* ſubſtituant, quamvis, inquit, hanc formulam non uſurpent hujus ætatis hæretici, ſed pro ſimili diſſimile prædicant. Ac ſubjungit hanc formulam, a qua prædictæ voces ſubtractæ ſunt, & nomen *ſimile* adaptatum filio. His ita poſitis, ſatis videre eſt Ariminenſem Synodum integram fuiſſe, & non poſſe ipſi tribui, quæ Concilio diſſoluto in alia civitate remota acta ſunt a pluribus Epiſcopis: licet in primo conventu Ariminenſi extitiſſent. Ut unicuique in ſua arte magis credendum, Theodoreto qui ex profeſſo hiſtoriam Eccleſiæ tractat, magis fidendum, quam quibuſdam actis a D. Hieronymo lectis, quæ depravata eſſe potuerunt per Arrianos, & ſuſpecta ſunt in hoc, quod præſentiam Valentis Epiſcopi aſſerant, qui jam damnatus erat, & a Concilio abdicatus. Sed nec cum actis Athanaſianis iſta acta Hieronymiana concordant, ſi quis conferat utraque. Cum ergo quidam tantum vituperant, & improbant Concilium Ariminenſe, non diſtinxerunt ſatis verum Ariminenſe ab eo, quod in Nica, ſeu Nicæa Thraciæ actum eſt. Et quod quidam ob dictum D. Hieronymi, *totus mundus ingemuit*, &c. putant hæreſim Arrianam totam Eccleſiam occupaſſe, valde falluntur. Nam ſi mundus ingemuit, & miratus eſt ſe eſſe Arrianum: ergo re ipſa non erat Arrianus, ut ingemiſcendo teſtaretur ſe non conſentire Arrianiſmo. Totus fere Occidens diſſidebat, & plures in Concilio Seleucienſi, in quo erat D. Hilarius. Divus ergo Hieronymus Rhetor inſignis figura hyperboles uſus eſt, ut hæretici de puſillo grege ſibi ex hoc non blandiantur: ſicut quidam ex ultimis novatoribus tutabantur paucitatem ſuam ex hoc dicto Hieronymiano.

Con-

Conciliabulum Seleucienſe, in quo a Semiarrianis Acaciani damnantur, anno Domini 359.

SYnodus hæc Ariminenſis æmula celebrata eſt Seleuciæ eodem tempore, quo Arimini in Occidente. In qua circiter centum ſexaginta Epiſcopi convenerunt, partim Acaciani, id eſt Aerianorum conſortes, Chriſtum omnis cum Patre ſubſtantiæ expertem impie tradentes: partim Semiarriani, divinæ cum Patre ſubſtantiæ ſuo quodam ſenſu aſſertores. Ad eandem etiam S. Hilarius Pictavienſis Epiſcopus, jam quartum annum agens in exilio in Phrygia, divino plane conſilio evocatus fuit. Miſſi ſunt ab Imperatore duo Comites, qui Synodo intereſſent. Antequam in conſeſſum iretur, Hilarii fides (quem, ſicut omnes alios conſubſtantialitatis aſſertores Catholicos, Sabellianum nominaverant) explorata fuit. Multum initio Synodi diſputatum eſt, an primum de fide, vel de moribus, & cauſis Epiſcoporum definiretur. Ac vicit eorum ſententia, qui prius de fide diſputandum cenſuerunt. Deinde quatuor dierum ſeſſionibus, quartam Semiarriani formulam fidei in Encæniis Antiochiæ conſtitutam, retinendam eſſe, ac ſubſcribendam definierunt. Acaciani vero eam urgebant, a qua voces *ſubſtantiæ*, ac *conſubſtantialitatis*, tanquam a Scripturis alienæ abeſſent. Quippe Synodum Nicænam aperte diffamabant: alii vero permulti reliqua Synodi approbabant, ſolummodo de voce *conſubſtantialitatis*, quaſi obſcura, cavillantes. Atque hi erant Semiarriani. Qua ratione, cum prædicto tempore de fide contendiſſent, tandem a Semiarrianis Acaciani, vel Arriani condemnati fuerunt. Abſentibus a Synodo excommunicatis, reliquos omnes Arrianos ſedibus ſuis abdicarunt, &, litteris miſſis ad cujuſque iſtorum Parochiam, ſeu Diœceſim, ſententiam contra eos datam promulgaverunt, ſicut refert D. Athanaſius in Epiſt. de Synodis Arimin. & Seleucienſi. Damnati ad Imperatorem Conſtantinopolim reverſum appellarunt, novamque Synodum ibidem congregari pro voto impetrarunt, ut in ſequenti Conciliabulo patet. Factiones hujus Synodi fuſe ſatis refert Nicephorus lib. 9. cap. 43.

Acaciani.

Arriani in ſe invicem pugnant de formula fidei.

Conciliabulum Conſtantinopolitanum, in quo nova Fidei formula promulgata, Semiarriani ab Acacianis, & Arrianis condemnantur, anno Domini 359.

COnciliabulum hoc Conſtantinopoli celebratum eſt præſente Conſtantio, eo tempore, quo Epiſcopi Arimini congregati, illic adhuc detenti erant: nova enim illa fidei Profeſſio Conſtantinopoli ſcripta, teſte Athanaſio de Synodis, ad eos, qui Arimini convenerant, ut eidem omnes vel ſubſcriberent, vel in exilium relegarentur. Convocati fuere ex proxima tantum Provincia, ut tradit Socrates lib. 2. cap. 33. Epiſcopi Bithyniæ numero quinquaginta. Novam, eamque nonam a Nicæno Concilio fidei Profeſſionem ediderunt, in qua non modo vox *ſubſtantia*, ſed etiam *hypoſtaſis*, vel *ſubſiſtentia* impie abolita fuit. Quam cum Semiarriani deteſtarentur, mutua illis gratia viciſſim reddita, eoſdem condemnarunt, ſedibuſque privatos in exilium relegarunt. Ut viderentur Catholici, ſuæ hæreſeos auctorem Aerium condemnarunt, ut ſcilicet Deo ita volente, ſuo ipſorum judicio condemnati excuſationis prætextum nullum haberent. Quod Silvanus, & Eleuſius Semiarriani, vocis *conſubſtantialitatis* inimici, eo tempore, quo Acaciana impietas invaleſcebat, defenſores facti fuerint, eamque, teſte Theodoreto, libro 2. cap. 27. ad ſui relegationem uſque, contra Arrianos propugnaverint, prope miraculum eſſe arbitramur. Tanta enim eſt veritas Orthodoxæ fidei, ut quandoque inimici noſtri judices ſint æquiſſimi. Interea, dum hæc agerentur, Arimino alia fidei Formula Conſtantinopolim adfertur, cui omnes Epiſcopi, etiam Orientales Seleucienſis Synodi, juſſu Conſtantii, ſubſcripſerunt, adeo ut iidem Epiſcopi, eodem prope tempore, duplici fidei diverſæ, Conſtantinopolitanæ, & Ariminenſi, ſubſcripſerint. Harum alteram in Oriente, alteram in Occidente Imperator obſervari voluit. Hæc latius apud Socratem, Sozomenum, Theodoretum, & Baronium anno 359. num. 79. & ſequentibus.

Arrius.

De tot fidei formulis ſic Nicephorus lib. 9. cap. 44. Quandoquidem vero nos vix tandem ex formularum fidei labyrintho expedivimus, breviter jam numerum earum inire viſum eſt. Ac primum quidem profeſſio fidei Nicænæ recte eſt dictata. Secunda formula Antiochiæ in dedicatione dupliciter eſt prolata. Tertia a Narciſſo, ſectatoribuſque ejus Imperatori Conſtantino Juniori in Galliis eſt exhibita. Ad has quarta Eudoxii acceſſit, quæ in Italiam eſt miſſa. Sirmii tres aliæ editæ, quarum una quoque Arimini eſt recitata. Octavam Seleuciæ Acacius compoſuit. Nona, & ultima Conſtantinopolitana eſt, cui etiam Ariminenſis addita, ne in Deo vel ſubſiſtentia, vel ſubſtantia nominaretur. De his ſatis.

Variæ fidei formulæ.

Conciliabulum Antiochenum, quo ab Arrianis Meletius Epiſcopus Antiochenus ſede deponitur: & Filius Patri diſſimilis declaratur, anno 360.

HOc Conciliabulum habitum eſt Antiochiæ, anno Conſtantii, ut teſtatur in Chronico Hieronymus 34. qui eſt Chriſti 360. Cauſa habiti Concilii illa primaria fuit, ut Acaciani, & Arriani declararent Meletium Antiochenum Epiſcopum ſede ſua juſte dejectum, eique Euzojum Arrio quondam familiarem, ſuæ factionis ſectarium impuriſſimum, æquiſſimo judicio ſubſtitutum eſſe. Cum enim Meletius, teſte Sozomeno lib. 4. cap. 27. ab Eudoxianis, & Acacianis, poſt aliorum Semiarrianorum depoſitionem, in ſedem Antiochenam introductus, præter ſpem, & opinionem eorum, Dei nutu, ac ſingulari providentia, Nicæni Concilii fidem publice tanto zelo, & Orthodoxæ Religionis ardore prædicaret, ut dum ipſius concionantis os Archidiaconus manu obſtrueret, digitos ille primo tres, deinde unum proferens, Trinitatem in unitate, & unitatem in Trinitate doceret: juſſuſque ab Imperatore recantare palinodiam, recuſaret: ejuſdem Conſtantii Imperatoris mandato depoſitus, in exilium contra pacta aſſecurationis data, & apud Euſebium Samoſatenum velut ſequeſtrum depoſita, ejectus fuit. Arriani itaque metuentes, ne decreti illius conſcripti teſtimonio coarguerentur, perſuadent Conſtantio, ut per nuntium ab Euſebio decretum repetat. Ad quod faciendum cum ille neque verbis, neque minis, manus ſcilicet abſciſſionis, ab Imperatore induci potuiſſet, reſpondiſſetque ſe commune decretum communi conſenſu acceptum nunquam redditurum, niſi omnes, qui ſuæ fidei illud commiſerant, in unum convenirent.

Meletii pietas.

Hac occaſione Acaciani Antiochiæ convenientes, approbata Meletii injuſta depoſitione, ac relegatione, novam rurſus fidem, eamque omnium deterrimam, Conſtantio, & Acacio auctoribus condiderunt, qua Filium Patri ſubſtantia, & voluntate diſſimilem, atque ex nihilo ortum eſſe ſtatuerunt, ſicut Arrio ab initio placuerat. Et hic tandem finis magnæ tragœdiæ, ab Arrianis poſt Nicænum Concilium per triginta, & amplius annorum ſpatia confectæ, cujus tot fuerunt actus, quot celebrata Concilia. Quorum ultimo funeſtum illud, quod primum in eorum animis inſedit, Dei Filium (proh ſcelus!) ſubſtantia, & voluntate Patri eſſe diſſimilem infeliciter concluſum eſt. Nam eo tempore, quo Conſtantius Filio Dei Divinitatem ademit, non ſine prodigio eidem Imperium abripitur, cum in Galliis Julianus a militibus alias acclamatus

Extremum ſcelus Arrianorum.

Im-

Imperator eligitur, & quantumlibet invitus imperare cogitur. Anno enim ſequenti procul omni dubio Conſtantius cum Orientali Imperio vitæ exutus fuiſſet, niſi eum mors citius confeciſſet. Hæc ex Theodoreto, Epiphanio, Sozomeno, & Ammiano. Baronius anno 360. n. 45. & ſeq.

Concilium Alexandrinum de Lapſis recipiendis, ac de reformanda Eccleſia Alexandrina poſt reditum Athanaſii, ſub Liberio approbatum anno 362.

CONcilium hoc congregandi hæc cauſa fuit: Cum poſt occiſum Georgium Cappadocem, Alexandrinæ ſedis invaſorem Athanaſius a tertio exilio, & quinquennalibus latebris, anno Juliani ſecundo, qui eſt Chriſti 362. Alexandriam reverſus, magnoque omnium gaudio, & applauſu exceptus fuiſſet, hortatu, & auctoritate Liberii Pontificis Concilium indixit: tum ut Eccleſiam ſuam ab Arrianæ hæreſeos inquinamentis, ac ſordibus expurget, tum ut inter eos, qui diſſidebant, pacem conciliet, atque tyrannide oppreſſos liberet, adeoque ſtatum Catholicæ Eccleſiæ, dira multorum annorum perſecutione collapſum, reſtituat, atque reformet. Pontificis Legationi adfuit Euſebius Vercellenſis Epiſcopus remeans ab exilio, quod ultra terminos Thebaidos fuerat, una cum Lucifero Calaritano, qui tamen Lucifer miſit in locum ſuum Diaconum, per quem profeſſus eſt ratum ſe habiturum, quod eſſet Concilio ordinante conſtitutum. Unde præſens non adfuit Concilio ex epiſt. ſcrip. lib. 6. cap. 19. Cum his Ægypti, aliarumque Eccleſiarum Epiſcopi convocati convenerunt; eo libentius, ut ſimul reducem ab exilio Athanaſium viſerent.

Exemplo Antiocheni, & Nicæni Concilii, Paulum Samoſatenum, alioſque Epiſcopos ad pœnitentiam, citra priſtinæ dignitatis jacturam, admittentium, magna etiam conſilii maturitate a Patribus in hac Synodo conſtitutum fuit: Primo, ut Epiſcopi per ignorantiam, vel tormenta in hæreſim lapſi, cum ad Catholicam Eccleſiam reverterentur, in eodem honoris gradu, quo inſigniti fuiſſent, prævia pœnitentia, ablatis honoribus, laica communione impertirentur. S. Hieronymus tom. 2. adverſus Lucifer.

Secundo, adverſus Eunomium, Macedonium, & Semiarrianos, Spiritus ſancti Divinitatem negantes, necnon recens emergentem hæreſim, quæ poſtea dicta eſt Apollinaris, perfectam Chriſti Incarnationem diminuentem, animam nimirum ab humanitate Chriſti detrahentem, Synodus antiquam doctrinam retinendam decrevit, quam ab initio Eccleſ. traditio docuit Chriſtianos. *Ejuſdem hiſt. cap. 20.*

Tertio, Controverſia illa gravis, & perícoloſa de nominandis in ſacroſancta Trinitate ſuppoſitis inter Græcos, & Latinos exorta, feliciter admodum ſopita fuit, hoc modo: Græci, qui tres hypoſtaſes dicebant, videbantur Latinis tres Οὐσίας, ſive eſſentias cum Arrio dicere, *eo quod tota Græcorum prophanorum ſchola diſcrimenter hypoſtaſim, & uſiam ignorabat*, teſte Hieron. in ep. Latini vero, qui, rejecto nomine hypoſtaſis, perſonas dicebant, Græcis videbantur diſtinctionem non realem, ſed tantum ratione muneris, ſive officii inter Patrem, & Filium, & Spiritum ſanctum agnoſcere: eo quod perſonæ vocabulum ad auctoritatem officii ſignificandam accommodari ſolet. Ob quam verborum contentionem, *eo res adducta eſt*, inquit Nazianzenus orat. de laud. Athanaſ. ſub fin. *ut periculum eſſet, ne orbis terrarum fines* (ideſt Orientalis, & Occidentalis Eccleſia) *una cum ſyllabis a ſe invicem diſtraherentur, & abrumperentur.* Effecit itaque Athanaſius, ut depoſita tandem controverſia nominum, Græci Perſonæ vocabulum pro Hypoſtaſi uſurparent; & viciſſim Latini Hypoſtaſim pro Perſona dicerent. Et quamquam S. Aug. lib. 5. de Trinit. cap. 8. & 9. Latiniſque

Hypoſtaſis nomen.

A poſteris hæc conciliatio deinceps diſpliciuiſſe videatur; tamen S. Hieronymus ep. 57. apud Damaſum impetravit, ut hujus, de nomine dumtaxat, controverſiæ conciliatio admitteretur. Deinceps vero apud poſteros communi uſu in Eccleſia receptum fuit, ut quamquam olim pro eſſentia, & ſubſiſtentia vox Hypoſtaſis uſurpata fuerit; nunc idem in divinis, & creaturis rationalibus ſignificet Græce Hypoſtaſis, quod Latine perſona. Ita S. Bonavent. S. Thomas, & reliqui communiter.

Quarto, hac eadem Synodo Alexandrina declaratum eſt, Profeſſionem illam fidei ab Arrianis titulo Sardicenſis Concilii promulgatam, ſpuriam, & ſurreptitiam eſſe, atque ad Nicænam confeſſionem in Sardicenſi Concilio nihil additum fuiſſe: adeoque Appendicem illam Synodali epiſtolæ Sardicenſi apud Theodoretum falſo additam fuiſſe.

B Tandem cum Athanaſius per reſcriptum, Liberium Romanum Pontificem de omnibus in hac Synodo geſtis certiorem reddidiſſet, de iiſdem prius ad Antiochenos, poſt ad Orientales univerſos miſſa eſt Synodica epiſtola. Vide Baronium an. 392. n. 176. & ſequ.

Concilium Pariſienſe contra Arrianos, anno Domini 362.

HOc Concilium unum eſt ex his frequentibus Conciliis, anno Domini 362. poſt Hilarium ab exilio reverſum in Gallia habitis; quibus teſtimonio Severi lib. 2. Orientalium error adverſus Nicænam fidei profeſſionem in diverſis Synodis comprobatus una cum ſuis auctoribus, nomen *conſubſtantialitatis* in Filio Dei proſcribentibus, penitus condemnatur. Quid C in hoc, reliquiſve Galliæ Conciliis ſub Hilario hoc tempore celebratis actum fuerit, ex Synodali epiſtola Concilii apud Pariſios (mendoſe, & corrupte, quod habet inſcriptio, Fariſeam civitatem) congregati colligere licet, quæ extat apud Binium hic.

Concilium Alexandrinum II Orthodoxorum poſt mortem Juliani Imp. ſub Pontificatu Liberii, anno 363.

POſtquam Athanaſius audiviſſet, Julianum, quem & cito defuturum divino oraculo præmonitus ſenſerat defunctum, exuleſque Epiſcopos a Joviniano per edictum revocatos eſſe, litteraſque Imperatoris, fidemque doceri petentis, accepiſſet, citra omnem moram D primarios Ægypti, Thebaidis, ac Lybiæ Epiſcopos Orthodoxos ſibi ſubditos ad hanc Synodum Alexandrinam convocavit. Qua deliberatione prævia, decretum eſt, ut ſcriptum Catholicæ fidei libellum e veſtigio ad novum Imperatorem Jovinianum mitterent, ne ille (quod Conſtantio accidit) ab hæreticis præoccupatus, in impietatem tranſverſus penitus ageretur. Athanaſius itaque, ut periculum anteverteat, ſcriptum in Synodo ejuſmodi libellum ad Imperatorem mittit; *quo perlecto*, inquit Theodoretus lib. 4. cap. 4. *tum cognitio Imperatoris, quam de rebus divinis imbiberat, confirmata eſt; tum amor ejus erga eaſdem exardeſcere cœpit.* Extat epiſtola Synodalis apud Athanaſium de fide *ad Jovinian.* Theodoretum lib. 3. cap. 3.

E *Concilium Antiochenum II. pro confirmanda Nicæna fide ſub Liberio, anno Domini 363.*

SEmiarriani Imperatoris animum præoccupaturi, e Perſide redeunti obviam proceſſerunt, fidei libello oblato, poſtularunt, ut Acaciani Filium Dei Patris diſſimilem eſſe docentes, ſedibus ſuis ejicerentur, ipſique in eorum locum ſufficerentur. *Imperator*, inquit Socrates, *accepto eorum libello, ipſos abſque reſponſo dimiſit, hæc verba dumtaxat locutus: Ego contentionem odio proſequor; eos, qui concordiæ dediti ſunt, complector amore, veneror que.* Quod cum Acaciani intellexiſſent, ne, quod Catholicis Epiſcopis

Acaciani.

ipſi

ipſi fecerant, Eccleſiis ſuis ejicerentur, pietate confi-ſtim ſimulata inſtiterunt, ut per Meletium Orthodoxorum Antiochiæ Epiſcoporum Concilium cogeretur. Quod cum Antiſtes Catholicus præſtitiſſet, viginti ſeptem Epiſcopi Arriani ad Synodum convenerunt, in qua Nicænam fidem abſque altercatione in medium prolatam, recitatam, ac recognitam communi ſuffragio omnes ad unum comprobarunt: quique per multa annorum curricula eamdem impugnarant, quaſi e longo inſaniæ lethargo expergefacti, palinodiam recantantes, abſque tergiverſatione aliqua cognoverunt, ſuoque eam chirographo munitam ad Imperatorem Jovinianum tranſmiſerunt. Tanti intereſt, Principes palam profiteri ſe vere Catholicos, & Orthodoxæ fidei acerrimos defenſores eſſe: ſua enim fidei confeſſione publica, & ſincera hæreticos timore correptos ad palinodiam recantandam inducunt; vel ſaltem hoc efficiunt, ut rubore ſuffuſi ſileant, lateant, aliove procul abſcedant. Baronius anno 363. n. 140.

Arriani 27. converſ. *Exemplum regis.*

Epiſtola Synodalis prædicta extat apud Socratem lib. 3. cap. 21. Sozomenum lib. 6. cap. 4.

Conciliabulum Lampſacenum Semiarrianorum adverſus Arrianos celebratum, anno 364.

LAmpſacus urbs eſt in anguſto Helleſponti, ad quam convocatum eſt hoc Concilium anno Chriſti 364. quando Valentinus per Legatum Hypatianum Heracleæ Epiſcopum ad Synodum indicendam ſollicitatus, præclarum hoc reſponſum dedit: *Sibi, qui unus e laicorum numero erat, non licere ſe ejuſmodi negotiis interponere. Et ideo Sacerdotes, & Epiſcopi, inquit, quibus hæc cura ſunt, ſeorſum per ſe, ubicumque ipſis libitum fuerit, in unum conveniant. Quo reſponſo ad Legationem Hypatiani dato, Lampſaci Concilium cogunt.* Hæc Sozomenus lib. 6. cap. 7. Quod ibidem ait, Epiſcopos Catholicos Conſubſtantialitatis aſſertores Imperatorem de hac Synodo indicenda ſolicitaſſe, adeoque Concilium Catholicum fuiſſe; non tantum ex Actis hujus Concilii, ſed etiam ex 72. & 82. epiſt. ſancti Baſilii falſum eſſe conſtat, ubi Lampſacenam confeſſionem inter eas enumerat, quæ ab hæreticis diverſis in locis editæ fuerunt.

Sozomenus, aliive plures, putantes hoc Catholicum fuiſſe Concilium, errandi occaſionem inde accepiſſe videntur, quod eos, qui horrendas Arrianorum blaſphemias in Conſtantinopolitano Conciliabulo per Eudoxium, & Acacium editas execrarunt, & condemnarunt, Catholicos fuiſſe exiſtimaverint. S. Baſilius epiſt. 79. confitetur ſe cum aliis Epiſcopis, fortaſſe Catholicis, vocatum, huic Conventui interfuiſſe. Neque tamen argumentum hoc ſufficit, ut prudens aliquis Lampſacenam Synodum ideo Catholicam fuiſſe affirmet.

Hæretici inter ſe [pugnant].

Quid in hoc Concilio actum, conſtitutumve fuerit, Sozomenus lib. 8. cap. 7. enarrat his verbis: *Decernunt Acta Conſtantinopolis, opera, & ſtudio Eudoxii, & Acacii cum ſuis ſancita, abroganda eſſe.* Et paulo infra: *Porro formulam fidei in conſecratione Eccleſiæ Antiochenæ editam, & Seleuciæ omnium Epiſcoporum conſenſu confirmatam in omnibus Eccleſiis tenendam. Quin etiam, ut ii, qui ab iis, qui Filium Patri diſſimilem aſſeverabant, abdicati eſſent, ſuas ipſorum ſedes, utpote Eccleſiis per nefas ejecti, denuo reciperent.* Socrates lib. 4. cap. 4. eadem brevius enarrans, inquit: *Rurſus contra Acacium, & Eudoxium, utpote jure abdicatos, tulere ſententiam.* Ex iis, quæ paulo poſt ſubjungit, Eleuſium Cizici Epiſcopum, dogma illud, quod a Macedonio ejus auctore nomen invenit, quodque in Lampſaceno Concilio multo evidentius omnibus patefactum fuit, propugnaſſe; illudque Concilium cauſam fuiſſe, cur Helleſpontus tanta Macedonianorum frequentia abundaret: ex eo ſane manifeſtiſſimum fit, hoc eodem Conciliabulo Spiritus ſancti Divinitatis negationem a Semiarrianis ex ſententia Macedonii additam fuiſſe.

Spiritus S. Divinitas impetitur.

His peractis, Statuta Synodi per Euſtathium Sebaſtenum, Theophilum, & Sylvanum Legationis munere functuros, Occidentalis Eccleſiæ Epiſcopis, ac præcipue Liberio Romano Pontifici per Synodicas ſignificarunt. Ut vero ejuſdem Pontificis, atque Catholicæ, & Orthodoxæ Eccleſiæ communionem aucuparentur, ac ſedes, quibus juſte privati erant, recipere poſſent, ſimulantes ſe Catholicos, fideique Nicænæ obſervantiſſimos eſſe, fidei ſuæ libellum, quem recitat Socrates lib. 4. cap. 11. Pontifici offerunt. Quod cum feciſſent, non tantum Communicatorias a Pontifice, aliiſque Epiſcopis litteras impetrarunt, ſed etiam alias acceperunt, quibus auctoritate Apoſtolica præcipiebatur, ut iidem, qui ante ſedibus ſuis expoliati fuerant, poſt habitam Catholicæ fidei profeſſionem ſuis Eccleſiis reſtituerentur. Tædium diuturnæ diſſenſionis, amor pacis Eccleſiaſticæ, ſpeſque meliorum inducebant Liberium, ut hujuſmodi nebulones venia indignos facilius reſtitueret. His impetratis, quid egerint, dicemus in ſequentibus Conciliis. Epiſtola Liberii Pacifica eſt undecima inter epiſtolas ejuſdem Liberii, quam vide apud Binium.

Concilium in Sicilia, anno Domini 365.

EUſtathius Sebaſtenus, cæterique Legati Lampſaceni in Siciliam profecti fuerunt, ubi Concilio Epiſcoporum Siculorum convocato, coram illis ſimiliter fidem Conſubſtantialitatis ſe ſervare confitentur, fideique Formulam in Nicæno Concilio confirmatam ratam faciunt. Ita Socrates lib. 4. cap. 12. addens, quod cum Profeſſionem fidei per litteras Communicatorias a Pontifice acceptas confirmaſſent, Pontificiis epiſtolis ſuas ejuſdem argumenti ad Orientales ſcriptas addiderint. Tanta enim erat Romani Pontificis auctoritas, ut quos ille communione Catholica dignatus fuerat, quantumvis de fide maxime ſuſpecti eſſent, nemo eos recipere detrectaret. Baronius anno 365. num. 16.

Illyrica Synodus ſub Liberio propter controverſias in Aſia de conſubſtantialitate Spiritus ſancti, anno 365.

TUnc ſicut & antea, ait Nicephorus Eccleſ. hiſtor. lib. 11. cap. 30. quæſtio multa per Aſiam, & Phrygiam orta eſt, an Spiritum ſanctum conſubſtantialem Patri, & Filio confiteri oporteat. Nec minoris momenti ea quæſtio habebatur, quam quæ de Verbo fuerat.

Valentinianus Occidentalis partis Imperator flagranti amore in Nicæna decreta nulli concedens, quibus dogmata fidei credita eſſent, ut, quid facto opus eſſet, proferrent, & ſtatuerent, conceſſit, excedere namque talia explorationem ſuam, ſive cognitionem putavit.

Liberius hoc cognito, Epiſcopis finitimis convocatis, Nicænam fidem confirmans, ſcripſit ex mente Concilii Orientalibus Epiſcopis, ut Trinitatem ejuſdem ſubſtantiæ, & ejuſdem gloriæ prædicarent. Miſſa eſt Epiſtola per Elpidium Presbyterum, quæ habetur apud Theodoretum lib. 4. Eccleſ. hiſtor. cap. 8. unde excepit Nicephorus. In qua hæc breviter annotare libet.

Epiſcopi Illyrici Eccleſiis Dei, & Epiſcopis Diœceſis Aſianæ, Phrygiæ, Carophrygiæ, Pacatianæ in Domino ſalutem. Conventu a nobis acto, & diſquiſitione multa facta de ſalutari verbo, decrevimus conſubſtantialem eſſe Trinitatem Patris, & Filii, & Spiritus ſancti, & æquum eſſe duximus litteras ad vos exarare, &c.

Quod reliquum eſt, etiamſi errori aliquando implicati fueritis, tamen veterem hominem exuentes, induite novum, nam & ipſe frater, & adminiſter Elpidius veram fidei profeſſionem vos docebit, quod ſancta Trinitas conſubſtantialis Deo, & Patri cum Filio, & Spiritu ſancto, ſanctificata, glorificata, & manifeſtata eſt: Pater in Filio, Filius in Patre cum ſancto Spiritu in ſæcula. Hoc namque manifeſtato, manifeſte ſan-

ſanctam Trinitatem conſubſtantialem profiteri poterimus juxta Nicænam fidem Niceæ dudum promulgatam, quam & Patres confirmarunt. Itaque fides hæc, ſi prædicata fuerit, tum exitioſi dæmonis plagas effugere, tum eo extincto, pacificis litteris pacate viventes, mutuo nos venerari poterimus. Scripſimus ſane vobis, ut exhautoratos ſciretis inſanientes Arrianos, qui non profitentur ex ſubſtantia Patris eſſe Filium, neque Spiritum ſanctum, quorum nomina ſubjecimus. Polychronius, Telemachus, Fauſtus, Aſclepiades, Amantius, Cleopater. Atque hæc quidem ita in gloriam Patris, & Filii, & Spiritus ſancti in ſecula ſeculorum. Valere vos multis annorum curriculis optamus Patri, & Filio ſervatori noſtro cum ſancto Spiritu.

Concilium Thyanenſe Catholicorum, anno Domini 365.

THyane urbs eſt Cappadociæ ad radices montis Tauri poſita, in qua Synodus habita eſt ab Euſebio Cæſareæ Cappadociæ, Athanaſio Ancyræ, Pelagio Laodiceæ, Zenone Tarſi, Paulo Emeſæ, Otreio Melitinæ, Gregorio Nazianzi, aliiſque multis Epiſcopis, qui *conſubſtantialis* verbum ſervandum eſſe Antiochiæ decreverant, Joviniano imperante. Ac eo tempore celebrata fuit, quo Legati Orientalium ex Occidente diſcedentes, in Orientem venerunt, anno nimirum Chriſti 365.

Euſtathius Sebaſtenus fictus.

Euſtathius Epiſcopus Sebaſtiæ cum aliis collegis ad eam ſe conferens, Liberii Pontificis, aliorumque Occidentalium Epiſcoporum Communicatoriis Epiſtolis oſtenſis, ad Profeſſionem fidei Nicænæ ſe obtulit, ſimulque juxta mandatum, & ſpeciales litteras Romani Pontificis hac de re ſcriptas, in ſedem ſuam reſtitui petiit. Epiſcopi vero omnes Thyanæ congregati, primæ Sedis majeſtatem, & auctoritatem veriti, non modo eum Catholica communione dignati fuerunt, ſed etiam in ſedem, a qua Acacianorum ſententia dejectus fuerat, reſtituerunt. Receptus, ſedique priſtinæ reſtitutus, relapſus eſt, quia fortaſſe *omnia hæc ſimulate tantum aſtitaverit, Nicænamque confeſſionem ad decipiendum, larva dumtaxat loco, uſurpaverit*, ut dicit S. Baſilius epiſt. 74. ad Orientales ſcripta.

Addit Nicephorus lib. 10. hiſtor. Eccleſiaſt. cap. 9. Synodum ad univerſas ſcripſiſſe Eccleſias, Orientis ſcilicet, ut legerent Epiſtolas Liberii, Italorum, Afrorum, Gallorum, & Occidentalium, qui longe Ariminenſe Concilium ſuperabant, ut tanto ſecum conſentientium numero conſiderato, ad eorum ſententiam, & communionem accederent: necnon ut litteris ſuis ſignificarent ſe ejuſdem eſſe ſententiæ, circa Filii nempe conſubſtantialitatem.

Conciliabulum Arrianorum in Caria, anno 366.

VAlens Imperator hactenus Catholicus, in procinctu Gothico propter Procopii tyrannidem, anno Imperii ſui tertio, qui eſt Chriſti 366. feliciter debellatam, bono conſilio ſalutarem Baptiſmum expetens, uxoris Arrianæ blanditiis, peſſimo conſilio ad Arrianos tranſierat, & ab Eudoxio Arrianorum nequiſſimo baptizatus, ab eodem juramento obſtrictus fuerat, ut in impio ſuſcepto dogmate perſeveret, & diverſa ſentientes ubique Eccleſiis exigat. Cum itaque impulſus Eudoxii Conſtantinopolitani iniquo furore, non tantum Catholicos, ſed etiam Novatianos, Macedonianos, & Semiarrianos exagitaret, & perſequeretur, Arriani eam occaſionem captantes, novas Synodos indicere, & congregare cœperunt. De hoc eorumdem Conventiculo hæc ſcribit Sozom. lib. 6. cap. 12. *Cum autem jam Concilium Tarſi cogeretur, circiter triginta quatuor Epiſcopi Aſiani in Caria, quæ eſt regio Aſiæ, in unum congregati, ſtudium Eccleſiæ concordiæ ſtabiliendæ poſitum probabant illi quidem, ſed tamen vocabulum conſubſtantialis rejiciebant, conſtanterque affirmabant, formulam fidei Antiochiæ, & Seleuciæ editam tenendam eſſe, quippe quæ etiam a Luciano martyre ante edita habetur, & non ſine multorum tum periculorum, tum laborum ſuſceptione, ab his, qui ipſos ætate anteibant, confirmata. Imperator vero, impulſu Eudoxii, Concilium, quod in Cilicia futurum expectabatur, partim literis, partim minis diremit.* Vide Baronium anno 366. num. 25.

Valens Imperat. pervertitur.

Conciliabulum Singedunianum Arrianorum in Miſia, anno 366.

ANno Chriſti 366. Valens, & Urſacius Arrianorum fæces, una cum collegis ſuæ perfidiæ adverſus Semiarrianos Singeduni in Myſia Conciliabulum habuerunt, quo Semiarrianos ad Formulam Ariminenſem, & Conſtantinopolitanam, qua Filius Patri tantum abſolute ſimilis eſſe dicitur, approbandam inducere tentarunt; atque in eum finem ad Geminium Epiſcopum Semiarrianum Epiſtolam ipſi ſcripſerunt, ab eoque reſponſoriam acceperunt; ut eo valentius Valente in ſuas partes pertracto Catholicos exagitarent. Utrumque ex lib. 1. Fragmentorum S. Hilarii exhibet Baronius anno Chriſti 366. num. 26. & 27.

Concilium Romanum I. ſub Damaſo, in quo Urſacius, & Valens Arriani damnati ſunt, an. 367.

IN hac Synodo Romæ ſub Damaſi Pontificatus initio celebrata, Valens, Urſacius, cæterique manifeſto Arriani damnati, totique orbi terrarum per litteras Pontificis denuntiati fuerunt. Sic Athanaſius ſcribit ad Epiſcopos Africanos. Hanc vero Synodum ante damnationem Auxentii Romæ coactam fuiſſe, ex verbis ejuſdem Athanaſii præcedentibus manifeſte patet: nam prædicta Epiſtola de Auxentio multa locutus ſcripſit, ſe mirari, cur ſtudio, & opera Damaſi Papæ, cui de Auxentii hæreſibus plura ſcripſiſſet, Hæreſiarcha nondum ex Eccleſia ejectus, & depoſitus fuerit. Illo igitur tempore, quo Athanaſius Pontificem de Auxentio condemnando per litteras admonuerat, hanc in cauſa Urſacii, Valentis, aliorumque Arrianorum coactam fuiſſe, ex verbis Athanaſii patet. Sic enim ait: *Gratiam habemus & illius* (Damaſi) *pietati, & cæteris, qui Romæ convenerunt, quod Urſacio, & Valente cum ſociis ſuis ejuſdem ſententiæ ejectis, concordiam Eccleſiæ conſervarint.*

Concilium Romanum II. ſub Damaſo, in quo Auxentius Mediolanenſium Epiſcopus Arrianus deponitur, & Urſicinus ſchiſmaticus damnatur, anno Domini 369.

POſt relegatum, auctoritate Conſtantii Imperatoris, & Mediolanenſis Conciliabuli, Dionyſium, ſubſtituitur Auxentius, homo ne Romanæ quidem linguæ, ſed tantum hæreſeos peritus, ingenio vafer, ſerpens veternoſus, & callidus, hæreſim ſuam Mediolanenſibus civibus peroſam, Arriique nomen ipſis execrabile callide occultans, adeo ut ab Euſebio Vercellenſi, aliiſque Catholicis Epiſcopis exagitatus, Imperatoris edictum pro ſe extorſerit. Quod cum Hilarius ferendum non putaret, deceptumque Imperatorem doleret: Mediolanum, ubi agebat Imperator, profectus eſt, ut coram Imperatore Auxentii fraudes, & dolos detegeret. Sed cum ille ſe contra denunciationem Hilarii Catholicum eſſe reſpondiſſet, Hilarius, ut turbarum auctor, edicto Imperatoris juſſus eſt Mediolano diſcedere. Hac de re, poſt Encyclicam ad omnes fideles decimo anno poſt Ariminenſe Concilium ſcriptam (hanc Hieronymus Libellum contra Auxentium nominat) Hilarius merito conqueſtus, omnes fideles adhortatur, ne Auxentio

Hilarius.

com-

communicent. Interea Auxentius communione ignorantis populi, & Imperatoris patrocinio fretus, dictis, factiſque in Euſebium Vercellenſem, Philaſtrium Brixianum, alioſve Eccleſiæ Catholicæ Epiſcopos, quos ſibi adverſarios paſſus fuerat, inſultabat, Formulamque fidei Ariminenſem Nicææ in Thracia conſtitutam, Illyricis Epiſcopis promulgabat.

Damaſus igitur Romanus Pontifex per Athanaſii, aliorumque Ægypti Epiſcoporum, de damnando, & deponendo Auxentio Synodalem Epiſtolam admonitus, Romæ Concilium hoc congregavit, atque ne latius ſerperet lethale virus, quod lento tabo proximos quoſdam in Illyrico Epiſcopos infecerat, nonaginta Epiſcopos ex Italia, & Gallia convocavit, qui loco prædicto, anno Chriſti 369. qui eſt Pontificatus Damaſi tertius, & Imperii Valentiniani, & Valentis ſextus, congregati, Auxentium Mediolanenſis Eccleſiæ invaſorem Arrianum condemnarunt, Epiſcopatu depoſuerunt, atque ſub pœna anathematis vitari decreverunt. Ad Illyrici Epiſcopos, quos ille magna ex parte ſeduxerat, Synodalem miſerunt epiſtolam, qua Auxentius Pontificia, & Synodali ſententia condemnatur, & ſub pœna excommunicationis, & depoſitionis ad Catholicam veritatem redire monetur. Decreta hujus Concilii confirmantur, teſte Athanaſio ad Epict. *Diverſis Conciliis per Galliam, Hiſpanias, & Romæ celebratis, omnes, qui in eo Conventu fuere, iſtos lucifugas, qui ſeſe ei ſamnum occultant, &c. quæ Arrii ſunt, ſapiunt, Auxentium dico Mediolanenſem, Urſacium, Valentem, & Cajum Pannonem communi calculo, unius Spiritus incitatu, anathemate percuſſerunt.*

Auxentius quamquam Synodali judicio hoc anno condemnatus eſſet, non tamen ante 374. annum Chriſti, ſede Mediolanenſi exturbari potuit, ideo, quod Imperator per ſummam nequiſſimi hominis ſimulationem deceptus, illi de hæreſis infamia calumniam inferri exiſtimaret. Niſi enim eum ſumma Imperatoris ſuffulſiſſet auctoritas, quo pacto ipſe tot Conciliis damnatus, & a populo Mediolanenſi ut hæreticus derelictus, ſubſiſtere potuiſſet? Eumdem, invitis quoque magiſtratibus, hanc ſedem uſque ad obitum detinuiſſe, ex eo exploratum videri poteſt, quod Ambroſius a Probo ad eam Provinciam adminiſtrandam miſſus, agnos Mediolani, eum, quem execrabatur, pati coactus fuerit. Poſt quinquennium Auxentio e vivis ſublato, Ambroſius, cui Probus Præfecturam adminiſtraturo dixerat: *Vade, age, non ut Judex, ſed ut Epiſcopus*, diu, multumque reluctatus, in Epiſcopatu Mediolanenſi ſuffectus fuit. In hac eadem Synodo Urſicinum ſchiſmaticum, crebrius in Damaſum ſtudia renovantem, rurſus damnatum fuiſſe, conſtat ex epiſt. Valentiniani Imp. apud Baronium anno prædicto.

Ambroſius.

Concilium Romanum III. ſub Damaſo, in quo Apollinariſtarum hæreſis damnata fuit, anno 373.

HAnc Synodum ante annum Domini 373. qui eſt Damaſi ſeptimus, Valentiniani, & Valentis decimus, non fuiſſe celebratam, duæ rationes evincunt. Una, quod, teſte Sozomeno, huic Concilio interfuerit Petrus Alexandrinus, Athanaſii anno 372. defuncti ſucceſſor, qui ex perſecutione Arrianorum poſt Lucii iniquiſſimi Arriani ingreſſum concitata, nonniſi prope finem anni 372. Romam venerat. Altera, quod tertia Legatio Baſilii ad Damaſum, hæreſim Apollinariſtarum damnari petentis, anno Chriſti 372. contigerit, quodve ante hæc tempora non tantum Baſilius, & Gregorius Nazianzenus, ſed etiam Damaſus, atque Hieron. Apollinarem Hæreſeos auctorem, virum pium, atque eruditum exiſtimaverint, cumque eo uſque ad præſens tempus litterarum conſuetudine communicarint. Poſtquam vero Pontifex per epiſtolam Baſilii 74. quam Legatio tertia Romam attulerat, Apollinaris hæreſim cognoviſſet, probabile eſt, hoc anno ſta-

A tim ſine mora adverſum eum Synodum coegiſſe, eumque cum ſuæ hæreſeos ſectatoribus condemnaſſe, & excommunicaſſe, ne habita cum Hæreſiarcha per litteras communio Pontificem in ſuſpicionem mutuæ ſocietatis cum Apollinari induceret. Vide Baronium anno prædicto num. 1.

Cauſa vero hujus Romæ celebrati Concilii hæc eſt: Vitalis in Chriſto carnem, & mentem fuiſſe, doloſe confeſſus (per mentem enim Divinitatem Chriſti intelligebat) in communionem Catholicam ſuſceptus fuerat. Sed cum fraus, & dolus impoſtoris hæretici animadverſa fuiſſet: *Damaſus* (ait Gregor. Nazianz. ep. 2. ad Hellen.) *cum poſtea rectius edoctus fuiſſet, ſimulque in priſtinis ipſos expoſitionibus perſtare audiiſſet, eos ab Eccleſia cum abdicavit, fideique libellum*

Vitalis hæretici.

B (oblatum ſcilicet ante Romæ) *cum anathematiſmo delevit*. Ita igitur hoc Concilio cum ipſa hæreſi, hæreſis auctor Apollinaris, Vitalis, & Timotheus ejuſdem diſcipuli, ac ſectarii merito condemnati. Qua de re hæc Sozomenus lib. 6. cap. 25. *Hanc quidem Apollinaris hæreſim apud multos ſerpere, Damaſus Epiſcopus Romanus, & Petrus Epiſcopus Alexandrinus certiores facti, primi omnium Concilio Romæ convocato, eamdem alienam eſſe ab Eccleſia Catholica pronuntiarunt.* Apollinarem cum Timotheo ejus diſcipulo, hac Synodo condemnatum fuiſſe, Damaſus Epiſcopis Orientalibus, per litteras ad eos ſcriptas, & a Theodoreto lib. 5. cap. 22. relatas ſignificavit.

Qui ſacroſanctam Nicænam fidem violarent, ſive

C viventes eſſent, ſive defuncti, omnes hac eadem Synodo, teſte Juſtiniano Imperatore in epiſt. ad Joannem Romanum Pontificem, excommunicati fuerunt. *Quidam*, inquit, *ex ipſis, qui in Nicæna ſancta Synodo convenerunt, & expoſita ab ea fidei definitioni, vel Symbolo ſubſcripſerunt, quoniam poſtea contraria ſapientes apparuerunt, alii quidem vivi, alii autem poſt mortem anathematizati ſunt a Damaſo ſanctæ memoriæ Papa antiquioris Romæ*, &c. Millenariorum antiqua hæreſis per Apollinarem reſtaurata, in ipſo ita condemnata fuit, ut poſthac omnino conticuerit, nec amplius audita fuerit. Vide Baron. anno 373. n. 1. uſque ad 14.

Contra Apollinarem, & contra ejus falſa dogmata S. Gregor. Nazianz. decem infraſcriptos anathematiſmos conſtituit, orat. 51. ſeu epiſt. ad Cledonium.

Apollinar. hæreſ. 2.

Si quis S. Mariam Deiparam non credit, extra Divi-

D nitatem eſt.

Si quis Chriſtum per Virginem, tanquam per canalem, decurriſſe, ac defluxiſſe, ac non in ea divino modo, quia abſque viri opera; humano, quia procreationis lege formatum eſſe dixerit, in ſimili impietate verſatur.

Si quis creatum hominem fuiſſe, Deumque poſtea ſubiiſſe pronuntiaverit, damnationi obnoxius eſt.

Si quis duos Filios, alterum ex Deo, & Patre, alterum ex matre, non autem unum, eundemque induxerit, is ab ea quoque filiorum adoptione excidat, quæ recte credentibus promiſſa eſt.

Si quis Divinitatem in eo velut in Propheta per gratiam operatam fuiſſe, ac non ſecundum eſſentiam connexam fuiſſe, atque connecti dixerit, divino afflatu careat, immo contrario impleatur.

Si quis cruci affixum non adoret, anathema ſit, at-

E que in eorum, qui Deum interemerunt, numerum adſcribatur.

Si quis eum ex operibus perfectionem aſſecutum fuiſſe, aut poſt baptiſmum, vel reſurrectionem a mortuis, in Filium adoptatum fuiſſe dixerit, quemadmodum quos Græci Deos adſcriptitios inducunt, anathema ſit. Neque enim id, quod cœpit, aut progreditur, aut perficitur, Deus eſt: tametſi hæc de eo idcirco dicantur, quod paulatim hominibus innotuerit.

Si quis ſanctam carnem nunc exutam, & abjectam, Divinitatemque corpore ſpoliatam eſſe, non autem cum aſſumpta parte & eſſe, & venturam eſſe dixerit, præſentiæ illius gloriam non cernat.

Si quis carnem e cœlo deſcendiſſe, & non hinc,

atque

atque a nobis eſſe dixerit, anathema ſit.

Si quis in hominem mente carentem ſperet, amens profecto eſt, nec dignus, qui totius ſalute donetur.

Præterea ex epiſtola illa Athanaſii, quam adverſus errores Apollinaris ſcripſit ad Epictetum Corinthiorum Epiſcopum, conſtat, eundem Hæreſiarcham aſſeruiſſe, carnem Chriſti de cœlis deſcendentem Verbo coæqualem eſſe, Verbumque ſic carnem factum, ut in ipſam carnem mutatum fuerit. Hos errores primus omnium Athanaſius impugnans, non tantum prædictam Epiſtolam, ſed etiam egregios illos Commentarios de Chriſti incarnatione, & ſalutari ejuſdem adventu editos conſcripſit. Sanctus Hieronymus epiſtola 82. ad Oceanum, eundem cum Tertullianiſtis de origine animarum ſenſiſſe, eas ex traduce generari, B atque inſtar corporum ex corporibus, ex animabus animas pariter propagari. De eodem quoque Theodoretus lib. 4. Hebr. fabul. habet, quod non tantum divinarum perſonarum proprietates, verum etiam ipſas perſonas inſtar Sabellii confuderit. Sunt & alia, quæ Apollinaris impie ſenſit, de quibus vide Auctores apud Baron. anno 349. an. 25. 26. item 373. num. 15.

Ex eodem Concilio miſſa eſt profeſſio fidei ad Paulinum Antiochenum, quæ dicta eſt libellus Occidentalium, & lecta eſt in Concilio Conſtantinopolitano primo, ubi habetur integra parte 2. vide in 2. claſſe, ne hic repetatur.

Concilium Valentinum Galliæ ſub Damaſo Papa Primo, æra 413. anno Chriſti 374.

C *Valentia Allobrogum (qui nunc Sabaudienſes, & Pedemontani vulgo dicuntur) civitas eſt in Gallia Tranſalpina, juxta Viennam ad Rodanum ſita, vulgo, Valence, dicta. De qua Plinius lib. 3. cap. 4. Ptol. lib. 3. cap. 9.*

Tituli Capitulorum Concilii Valentini.

1. *De digamis non conſecrandis.*
2. *Ut devota, ſi ſe maritaverit, aut mœchata fuerit, pœnitentia deputetur.*
3. *Circa eorum vero perſonas, qui ſe poſt unum, & ſanctum lavacrum, vel prophanis ſacrificiis dæmonum, vel inceſta lavatione polluerunt.*
4. *Ut Sacerdos, vel Levita, ſi de ſe crimen aliquod confiteatur, deponatur.*

Capitula Concilii Valentini.

DIlectiſſimis fratribus per Gallias, & quinque Provincias conſtitutis Epiſcopis, Fegadius, Emerius, Florentius, Artemius, Æmilianus, Britto, Juſtus, Evodius, Rodanius, Evortius, Chreſtus, Concordius, Conſtantinus, Paulus, Anterius, Felix, Neuterius, Nicetius, Urbanus, Simplicius, & Vincentius Epiſcopi in Domino ſalutem. Tranſactis Valentiæ omnibus, & in Dei nomine in ſtatu meliore compoſitis, quæ fuerunt coepta cauſa diſſidii, quorumdam fuit Patrum utilis, & religioſa ſuggeſtio retractata de his, quæ nec E recipere poſſumus ob Eccleſiæ ſanctitatem, nec tamen uſquequaque conſuetudinis cauſa damnare. Ita enim per omnes Eccleſias ejuſmodi vitiorum germen inolevit, ut ad plena remedia non facilis ſit recurſus, certe non ſine verecundia eorum, quibus cauſa contigit. Quocirca, fratres, librato diu, moderatoque conſilio, ea cautelæ ratio ſervata eſt, quæ & ſcandala ſubmoveret, & ſanctitatem Eccleſiæ cuſtodiret.

1. Sedit ergo, neminem poſt hanc Synodum, qua ejuſmodi illicitis vel ſero ſuccurritur, de digamis, aut internuptarum maritis ordinari clericum poſſe, nec requirendum, utrum ne initiati Sacramentis divinis, an ne gentiles hæc ſe infelicis ſortis neceſſitate maculave-

A runt, cum divini præcepti ſit forma. Sed quia fratrum noſtrorum vel imperitiam, vel ſimplicitatem, vel etiam præſumptionem damnare non poſſumus, nec per omnes Eccleſias, quæ ſunt jampridem male geſta, corrigere: placuit etiam de eorum ſtatu, qui prius ordinati ſunt, nihil revolvi, ſi nulla extrinſecus cauſa procedit, qua indigni miniſterio comprobentur.

2. De puellis vero, quæ ſe Deo voverunt, & præclari nominis decore floruerunt, ſi ad terrenas nuptias ſponte tranſierint, id cuſtodiendum eſſe decrevimus, ut pœnitentes non ſtatim ad pœnitentiam recipiantur: & cum data tamen fuerit, niſi plene ſatisfecerint Deo, in quantum ratio popoſcerit, eiſdem communio differatur. *Pœnitentia i. abſolutio.*

3. Circa eorum vero perſonas, qui ſe poſt unum, & ſanctum lavacrum, vel prophanis ſacrificiis dæmonum, B vel inceſta lavatione polluerunt, eam cenſuræ formam duximus eſſe ſervandam, ut his, juxta Synodum Nicænam, ſatisfactionis quidem aditus non negetur, ne infelicibus lacrymis vel ſolatii janua deſperatione claudatur; acturi vero pœnitentiam uſque in diem mortis, non ſine ſpe tamen remiſſionis, quam ab eo plane ſperare debebunt, qui ejus largitatem & ſolus obtinet, & tam dives miſericordia eſt, ut nemo deſperet. Deus enim mortem non fecit, nec lætatur in perditione vivorum. *Nicæna Syn. c. 11.*

4. Nec illud, fratres, ſcribere alienum ab Eccleſiæ utilitate cenſuimus, ut ſciretis, quicunque ſub ordinatione vel Diaconatus, vel Presbyterii, vel Epiſcopatus mortali crimine dixerint ſe eſſe pollutos, ſupra dictis ordinationibus ſubmovendos, reos ſcilicet vel C veri confeſſione, vel mendacio falſitatis. Neque enim abſolvi poteſt is, qui in ſeipſum dixerit, quod dictum in alios puniretur, cum omnis, qui ſibi fuerit mortis cauſa, major homicida eſt. Divina pietas vos in æternum cuſtodiat, dilectiſſimi fratres. *Sap. 1.*

Decretum, ſive ſtatutum unum Concilii Valentini ex Gratiano. Niſi ut meliora proſpiciat, rem Eccleſiæ non liceat diſtrahere Epiſcopo.

Irrita erit Epiſcoporum donatio, vel venditio, vel commutatio rei Eccleſiaſticæ, abſque collaudatione, & ſubſcriptione Sacerdotum. *Art. 4. c. 31.*

D *Aliud decretum Valentinum. Non niſi a propriis Epiſcopis Presbyteri chriſma petant.*

Presbyteri, qui Diœceſanas Eccleſias regunt, non a quibuslibet Epiſcopis, ſed a ſuo, non per juniorem clericum, ſed per ſeipſos, aut per illum, qui ejuſdem ordinis ſit, ante Paſchæ ſolemnitatem chriſma petant.

Et ſubſcripſerunt triginta Epiſcopi, qui in eo Concilio convenerunt.

Concilium Antiochenum in cauſa ſchiſmatis Antiocheni ſub Damaſo, anno Domini 377.

GRegorius Nyſſenus in Epiſt. ad Olimpium Monachum, de vita, obituque S. Macrinæ ſororis, ſcribit, Orthodoxos Orientales Epiſcopos, per Edictum Valentis ab exilio relaxatos, ſuiſque Eccleſiis ſanctione Gratiani Imperatoris reſtitutos, nono menſe poſt obitum S. Baſilii, Antiochiæ conveniſſe, ut proſtratæ Orientali Eccleſiæ paribus votis, ac ſuffragiis conſulerent, & auxilium ferrent: *Poſt hanc jacturam* (nempe obitus S. Baſilii Epiſcopi Cæſareæ Cappadociæ) *nonus menſis*, inquit, *aut paulo amplius cum Epiſcoporum Concilium indictum eſt Antiochiæ, cui nos item interfuimus.* Cum igitur auctoritate ejuſdem Gregorii, & Hieronymi certum ſit, Baſilium in

Digitized by Google

exordio anni 378. ipſis nimirum Calend. Januarii, vita defunctum eſſe, hoc Antiochenum Concilium anno præcedente, menſe Septembri, celebratum fuiſſe, neceſſario eſt concedendum.

Tres Ep. Antioch. ſimul.

Cauſa vero congregandi tale Concilium fuit, quod Antiochena Eccleſia a tempore obitus Juliani Apoſtatæ, diro, ac periculoſo admodum ſchiſmate exagitata fuit. Principio enim tres Epiſcopi erant in una civitate, nempe Meletius ab Arrianis; Euzojus in locum Meletii depoſiti; & Paulinus a Lucifero Calaritano Epiſcopo Sedis Apoſtolicæ Legato inſtitutus. Cum Meletio communicabant Catholici, illi dumtaxat, qui ab Arrianis baptizati fuerant. Alii vero Catholici Euſtathiani, qui fidem Catholicam perpetuo ſervarant, quod Meletius ab Epiſcopis Arrianis Epiſcopus creatus fuerat, quodque ejuſdem fautores Catholici ab Arrianis baptizati eſſent, eum fugientes, cum Paulino a Lucifero Calaritano Epiſcopo, & Legato Sedis Apoſtolicæ inſtituto, ideo quod is nulla umquam vel tenui ſuſpicione pollutæ fidei Catholicæ laboraſſet, ſed eam potius magna laude inter tot, tantaque diſcrimina propugnaſſet, communicarunt. Aliarum vero Eccleſiarum Epiſcopi, alii Meletio, alii Paulino favebant. Illius electionem Baſilius, hujus vero inſtitutionem, poſt Alexandrinum Concilium ſub Liberio habitum, approbavit Damaſus, eamque cauſæ, & electioni Meletianæ prætulit.

Cum igitur hoc ſchiſmate Antiochena Eccleſia per annos quindecim exagitata, univerſam prope Eccleſiam in periculum ſchiſmatis induxiſſet, jamque Euzojo Arriano per mortem ſublato, ea, quæ majoris erat periculi, Catholicorum dumtaxat diſcordia reſtaret, atque neutra pars alteri cederet, hac Synodo indicta, illud remedium eſt excogitatum, ut inter utramque partem tranſigeretur hac ratione, ut cum alteruter, Paulinus, vel Meletius, prior ex hac vita decederet, qui ſuperſtes eſſet, in locum demortui, nullo alio creato Epiſcopo ſucceſſore, ſolus illius Eccleſiæ Antiſtes remaneret. Ad quod præſtandum jurejurando adegerunt ſex primores Eccleſiæ illius Presbyteros, qui propinquiores ad eum gradum conſequendum eſſe viderentur. Quod cum utrique parti placuiſſet, ſchiſma Antiochenæ Eccleſiæ ſublatum fuit. Ita Socrates lib. 5. cap. 5. Sozomenus lib. 5. cap. 3. Theodoretus poſt obitum Meletii, partes ſectatus Flaviani ſchiſmatici, qui contra præſtitum juramentum in locum defuncti ſuffectus erat, in gratiam illius res in hoc Concilio geſtas aliter, quam ſe habent, narravit, & contra adverſarium ejus Paulinum male congeſſit. Cujus rei manifeſtum ſatis indicium præbet illa Epiſtola Synodalis, quam Damaſus ad Paulinum ſcripſit, in qua ille pro *Paulino Antiocheno*, ſcripſit, *Paulinum Theſſalonicenſem*.

Præterea etiam ad viſitandas Orientis Eccleſias, eaſque ſublevandas, & in fide Catholica confirmandas, decretæ ſunt complures Legationes, illique, qui præclarioris nominis Synodo intererant, electi ſunt, Gregorius Nyſſenus, Euſebius Samoſatenus, Gregorius Nazianzenus, atque Meletius Antiochenus, qui ad ruinas Eccleſiæ reſtaurandas profecti, amotis Arrianis, Catholicos ubique locorum ſubſtituerunt. Vide Baronium anno 374. num. 35. uſque ad 55.

CONCILIUM I. CONSTANTINOP. Generale 2. anno 381.

Habetur in 2. claſſe.

Concilium Aquilejenſe contra duos Epiſcopos Arrianos celebratum, Palladium, & Secundianum, præſide D. Ambroſio, an. Domini 381.

Palladius, & Secundianus Epiſcopi Arriani cum vellent intrudere quemdam Arrianum in ſedem Sirmienſem, male audierunt; ac de hæreſi Arriana palam infamati ſunt, & extra Eccleſiam pulſi. Ac cum hujuſmodi homines nihil magis refugerent, quam ut Arriani haberentur, Gratianum Imperatorem Sirmium venientem conſtanter interpellarunt, ut ad ſui purgationem generale Concilium a Pontifice indici curaret. Sed D. Ambroſius continuo interceſſit, indignum judicans, ut propter duos carioſos hæreticos Juſtinæ Valentini ſenioris conjugis patrocinio fretos totus orbis commoveretur. Acquieſcens ei Imperator indixit, ut finitimi Epiſcopi convenirent, præcipiens præſidibus, ut venientes publicis expenſis deducerentur, & alerentur, facta reliquis Epiſcopis poteſtate conveniendi, ſi vellent. Unde triginta duo convenerunt omnes virtute ſublimes, ex Orientalibus nullus adfuit, quod non eſſet generale Concilium: ex Hiſpania quoque nullus, quod turbata eſſet a Priſcilliano, cujus hæreſis pleraſque ejus Diœceſes jam pervaſerat. Quarum rerum pleraque patent ex ipſis actis, licet mutila ſint, nec quicquam habeant, nec de damnatione Secundiani Epiſcopi, nec Attali Presbyteri. Horum tantum hic ſpecimina aliqua dabimus, ut præcipua argumenta in eo Concilio agitata appareant, & tergiverſationes Arrianorum, qui quidem Chriſtum verum Dei Filium confitebantur, non tamen Deum verum. De quibus fuſe apud Baronium anno 381. qui ipſa acta illuſtrat, & ex eo Binius.

Ex quibus actis etiam confutari poteſt Calvinus lib. 4. inſtit. cap. 7. num. 22. ubi vocat hoc Concilium Univerſale, cui, inquit, Romanus Pontifex non interfuit. Præerat Ambroſius, qui tunc inſigni authoritate pollebat apud Cæſarem. Nulla illic Pontificis Romani fit mentio. Ergo tunc Ambroſii dignitate factum eſt, ut illuſtrior eſſet Mediolanenſis ſedes, quam Romana. Sed mirum eſt, quot mendaciis ſcateant, quæ ſcripſit Calvinus de Conciliis. Iſtius acta ſi legiſſet, manifeſte agnoviſſet non fuiſſe univerſale, cum de hoc conqueratur Palladius, ac ſæpe reſpondere nollet, quod non eſſet univerſale Concilium. Quiſquis vero Epiſcoporum præſit in Provincialibus Conciliis, non derogat authoritati Summi Pontificis, quamvis nec ſine authoritate illius præfuerit D. Ambroſius, etſi ea de re mentio non habeatur, cum omnia non ſcribantur.

Ex actis Concilii Aquilejenſis.

Syagrio, & Eucherio viris clariſſ. Conſulibus, Nonis Septembris Aquilejæ in Eccleſia conſidentibus, cum Epiſcopo Aquilejenſium civitatis, Valeriano, Ambroſio, Euſebio, Limenio, Amenio, Savino, Abundantio, Artemio, Conſtantio, Juſto, Filaſtro, Conſtantio, Theodoro, Almachio, Domino, Amantio, Maximo, Felice, Baſiliano, Numidio, Januario, Proculo, Heliodoro, Jovino, Felice, Exuperantio, Diogene, Maximo, Macedonio, Caſſiano, Marcello, & Euſtachio Epiſcopis.

Ambroſius Epiſcopus dixit: Diu citra acta tractavimus. Et quoniam tanta ſacrilegia a parte Palladii, & Secundiani noſtris auribus ingeruntur, ut difficile quiſque credat, tam aperte eos blaſphemare potuiſſe, vel ne qua ipſi calliditate dicta ſua poſtea negare conentur, licet de tantorum Sacerdotum teſtificatione dubitari non queat: tamen, quoniam omnibus Epiſcopis placet, fiant acta, ut unuſquiſque profeſſionem ſuam negare non poſſit. Quid ergo vobis ſancti viri placeat, declarandum eſt. Omnes Epiſcopi dixerunt: Placet.

Ambroſius Epiſcopus dixit: Diſceptationes noſtræ ex re firmandæ ſunt ſcripto Imperat. ut allegentur.

Sabinianus Diaconus recitavit Epiſtolam Imperatoris, qua teſtatur ſe antiſtites Aquilejam vocaſſe, ut videlicet a quibus proficiſcuntur inſtituta doctrinæ, ab eiſdem diſcordis eruditionis repugnantia ſolveretur.

tur. Neque ſane nunc aliter jubemus, ac juſſimus, non invertentes præcepti tenorem, ſed ſuperfluam convenarum copiam recolentes. Nam quod Ambroſius & vitæ merito, & Dei dignatione conſpicuus Epiſcopus Mediolanenſium civitatis, ibi multitudine non opus eſſe ſuggerit, ubi veritas non laboraret in pluribus, ſeque eorum, qui contra aſtarent, aſſertionibus, & Sacerdotes vicinarum ex Italia civitatum ſatis, abundeque ſufficere poſſe ſuggerit: abſtinendum venerabilium virorum fatigatione cenſuimus, ne quis vel maturo ævo gravis, vel corporali debilitate confectus, vel laudabili paupertate mediocris inſuetas repetens terras, & reliqua.

Ambroſius Epiſcopus dixit: Ecce quod Chriſtianus conſtituit Imperator. Noluit injuriam facere Sacerdotibus, ipſos interpretes conſtituit Epiſcopos. Ac per hoc, quoniam in Sacerdotali Concilio conſedemus, reſponde ad ea, quæ tibi proponuntur. Arrii Epiſtola lecta eſt, etiam nunc recitabitur, ſi tibi videtur, a principio habet blaſphemias, ſolum Patrem Æternum dixit: Si tibi videtur, quod Dei Filius ſempiternus non ſit, hoc ipſum (quemadmodum vis) aſtrue. Si damnandum putas, damna Euangelium. Præſens eſt & Apoſtolus, omnes ſcripturæ præſto ſunt, unde vis aſtrue, ſi putas non eſſe Dei Filium ſempiternum.

Palladius dixit: Veſtro ſtudio factum eſt (ſicut dictat lectio ſacra a vobis prolata) ut non eſſet generale, & plenum Concilium. Abſentibus Sacerdotibus noſtris, nos reſpondere non poſſumus.

Ambroſius Epiſcopus dixit: Qui ſunt conſortes veſtri?

Palladius dixit: Orientales Epiſcopi.

Ambroſius Epiſcopus dixit: Interim quia ſuperioribus temporibus Concilium ſic factum eſt, ut Orientales in Orientis partibus conſtituti haberent Concilium, Occidentales in Occidente: nos in Occidentis partibus conſtituti convenimus ad Aquilejenſium civitatem juxta Imperatoris præceptum. Denique etiam præfectus Italiæ litteras dedit, ut ſi vellent convenire, in poteſtate haberent. Sed quia ſcierunt conſuetudinem hujuſmodi, ut in Oriente Orientalium eſſet Concilium, intra Occidentem Occidentalium, ideo putaverunt non eſſe veniendum.

Pal. dixit: Imperator noſter Gratianus juſſit Orientales venire, negas tu juſſiſſe eum? Ipſe Imperator nobis dixit, ſe Orientales juſſiſſe venire.

Amb. Epiſc. dixit: utique juſſit, qui non prohibuit huc venire.

Pal. dixit: Ut non venirent, tua petitio fecit, ſub ſpecie falſæ voluntatis hoc impetraſti, & diſtuliſti Concilium.

Ambroſ. Epiſc. dixit: Non opus eſt evagari diutius, reſponde nunc. Bene dixit Arrius, ſolum æternum Patrem, & ſecundum ſcripturas hoc dixit, an non?

Pal. dixit: Non tibi reſpondeo.

Euſebius Epiſcopus dixit: Sed debes ſimpliciter fidei tuæ prodere libertatem. Si te gentilis exigeret, quemadmodum in Chriſtum crederes, confiteri erubeſcere non deberes, &c. *Epiſcop. Bononienſis.*

Amb. Epiſc. dixit: Sequeſtrata ſit cauſa Orientalium, ſententiam tuam hodie quæro. Arrii tibi epiſtola lecta eſt. Soles te Arrianum negare. Aut damna hodie Arrium, aut defende.

Pal. dixit: Non eſt hoc authoritatis tuæ, ut hoc a me quæras.

Euſebius Epiſcop. dixit: Non credimus religioſum Imperatorem aliud dixiſſe, quam ſcripſit. Epiſcopos juſſit convenire, non potuit tibi ſoli contra reſcriptum ſuum dicere, ut ſine Orientalibus cauſa minime diceretur.

Pal. dixit. Si Itali ſoli juſſi ſunt convenire?

Evagrius Presbyter, & legatus dixit, ut ante quatuor dies, & ante biduum reſponderet ſe adfuturum, Quid ergo expectabas (ut dicis) Orientalium conſortium tuorum ſententiam expectandam, ſic debuiſti mandare, non promittere conflictum?

Pal. dixit: Quia quaſi ad Concilium plenum veneram, vidi non meos conſortes veniſſe: ut convenirem, & dicerem, ſecundum juſſionem egeritis in præjudicium futuri Concilii.

Ambroſ. Epiſc. dixit: Ut hodie reſideremus, ipſe exegiſti. Denique etiam hodie tu ipſe dixiſti, quia Chriſtiani ad Chriſtianos venimus. Chriſtianos nos probaſti. Promiſiſti te conflictaturum, promiſiſti te allaturum eſſe rationem. Libenter itaque accepimus præfationem tuam. Optavimus, ut quaſi Chriſtianus venires. Obtuli tibi Epiſtolam Arrii, quam ſcripſit Arrius, de cujus nomine dicitis vos injuriam frequenter ſuſtinere. Dicitis, quod Arrium non ſequamini. Hodie aperta debet eſſe ſententia. Aut condemna illum, aut aſtrue quibuſvis lectionibus. Et addidit: Ergo juxta epiſtolam Arrii Chriſtus Dei Filius non eſt ſempiternus?

Pal. dixit: Nos diximus, probaturos nos Chriſtianos, ſed in Concilio pleno. Non vobis reſpondemus omnino in præjudicium Concilii futuri.

Euſebius Epiſc. dixit: Sine calliditate fidei tuæ profeſſionem debes exponere.

Pal. dixit: Et quid Concilio reſervamus?

Amb. Epiſc. dixit: Omni ore condemnatio facta eſt in eum, qui negaret Dei Filium ſempiternum. Negavit Arrius, hunc ſequitur Palladius, qui non vult condemnare Arrium. Itaque utrum hujus probanda ſententia ſit, conſiderate, & utrum ſecundum ſcripturas dicat, aut contra ſcripturas intelligere liquet. Lectum eſt enim, *Sempiterna virtus Dei, atque divinitas*, Dei virtus Chriſtus eſt. Si igitur ſempiterna Dei virtus eſt, ſempiternus utique Chriſtus eſt, quia Chriſtus eſt Dei virtus. *ad Rom. 1.*

Euſeb. Epiſc. dixit: Hæc fides noſtra eſt, intelligentia Catholica. Qui hæc non dixerit, anathema.

Omnes Epiſcopi dixerunt: anathema.

Euſebius Epiſcopus dixit: Specialiter dicit ſolum Patrem ſempiternum, & Filium aliquando cœpiſſe?

Pal. dixit: Arrium nec vidi, nec ſcio, qui ſit.

Euſeb. Epiſc. dixit: Arrii blaſphemia prolata, in qua negat Dei Filium ſempiternum. Hanc perfidiam damnas cum authore, aut aſſeris?

Pal. dixit: Ubi authoritas pleni Concilii non eſt, non dico.

Amb. dixit: Dubitas damnare poſt divina judicia, cum crepueris medius? Et addidit: Dicant enim ſancti viri legati Gallorum.

Conſtantius Epiſcopus, & Legatus Gallorum dixit: Hanc impietatem ejus hominis & ſemper damnavimus, & nunc damnamus non ſolum Arrium, ſed & quicumque Filium Dei non dixerit ſempiternum.

Ambr. Epiſcop. dixit: Quid etiam dicit Dominus meus Juſtus?

Juſtus Epiſcopus, & Legatus Gallorum dixit: Qui Filium Dei coæternum cum Patre non confitetur, anathema habeatur. Omnes Epiſcopi dixerunt: anathema.

Ambroſius Epiſcopus dixit: Dicant etiam Afrorum legati, qui omnium civium huc attulere ſententias.

Felix Epiſcop. & legatus dixit: Si quis Filium Dei negaverit, & ſempiternum, & coæternum negaverit, non ſolus ego legatus totius Africanæ Provinciæ damno, ſed & cunctus chorus Sacerdotalis, qui ad hunc cœtum ſanctiſſimum me miſit, etiam ipſe ante damnavit.

Amenius Epiſcopus dixit: Caput Illyrici non niſi civitas eſt Syrmienſis. Ego igitur Epiſcopus illius civitatis ſum. Eum, qui non confitetur Filium Dei æternum, & coæternum Patri, quod eſt ſempiternum, ana-

anathema dico, ſed etiam is quidem non confitetur.

Amb. Epiſc. dixit: Audite ſequentia. Et recitatum eſt: Solum æternum, ſolum ſine initio, ſolum verum, ſolum immortalitatem habentem.

1. Joan. 1. Ambroſ. Epiſcop. dixit: Et in hoc damna eum, qui negat Filium Deum verum. Cum enim ipſe ſit veritas, quemadmodum non eſt Deus verus? Et addidit: Quid eſt hoc?

Tergiverſatio Palladii. Pal. dixit: Filium verum quis non dicat?

Amb. Epiſc. dixit: Arrius negavit.

Pal. dixit: Cum Apoſtolus dicat, Chriſtum ſuper omnia Deum, poteſt aliquis negare verum Filium Dei?

Amb. Epiſcop. dixit: Ut ſcias quam ſimpliciter veritas a nobis requiratur, ecce dico ego, ut dicis, ſed ſemiplenum habeo. Cum enim ita dicis, videris negare Deum verum: ſi autem ſimpliciter confiteris verum Deum Filium Dei, eo ordine aſtrue, quo ipſe propono. B

Pal. dixit: Ego ſecundum ſcripturas tibi loquor, verum Filium Dei Dominum dico.

Ambroſ. Epiſc. dixit: Verum Dominum dicis, Filium Dei?

Pal. dixit: Cum verum Filium dicam, quid amplius?

Ambroſ. Epiſcop. dixit: non quæro tantummodo, ut verum Filium dicas, ſed ut verum Dominum Dei Filium dicas.

Euſebius Epiſcopus dixit: Chriſtus Deus verus eſt, ſecundum omnium fidem, & Catholicam profeſſionem. C

Pal. dixit: Verus Dei Filius eſt.

Euſebius Epiſc. dixit: Nam & nos per adoptionem filii ſumus, ille ſecundum proprietatem generationis divinæ. Et addidit: Confiteris ergo verum Filium Dei, Dominum verum eſſe ſecundum nativitatem, & proprietatem?

Pal. dixit: Verum Dei Filium unigenitum dico.

Euſeb. Epiſc. dixit: Hoc ergo putas contra ſcripturas, ſi Chriſtus Deus verus eſt, dicatur?

Cumque Palladius reticeret, Ambroſius Epiſcopus dixit: ſolum verum Filium Dei qui dicit, & non vult dicere Dominum, verum videtur negare. Hoc igitur ordine confiteatur, ſi tamen confitetur Palladius, & dicat, utrum verum Dominum Dei Filium dicat.

Pal. dixit: Cum dicat Filius: *Ut cognoſcant te ſolum verum Deum, & quem miſiſti Jeſum Chriſtum,*
Joan. 15. cum effectu, an veritate? D

Amb. Epiſcop. dixit: Joannes dicit in epiſtola ſua,
1. Joan. 5. *Hic eſt verus Deus*. Nega hoc.

Pal. dixit: Cum dicam tibi verum Filium, profiteor veram etiam divinitatem.

Ambroſ. Epiſcop. dixit: Et in hoc eſt fraus. Sic enim ſoletis dicere, unam, & veram divinitatem, ut Patris tantummodo, non etiam filii veram, & unam divinitatem dicatis. Ergo ſi aperte vis dicere, quia ad ſcripturas me provocas, dic, quod dixit Evangeliſta Joannes, *Hic eſt verus Deus*, aut nega dictum.

Pal. dixit: Abſque filio alius genitus non eſt.

Euſeb. Epiſc. dixit: Chriſtus verus Deus ſecundum omnium fidem, & Catholicam profeſſionem. An in ſententia tua Deus verus non eſt? E

Pal. dixit: Virtus Dei noſtri eſt.

Amb. Epiſc. dixit: Non habes libertatem profitendi, ac fer anathema ei, qui non confitetur verum Filium Deum Dei. Omnes Epiſcopi dixerunt: anathema habeatur, qui Chriſtum Filium Dei, Dominum verum non dixerit. Iterum addidit: Solum verum, ſolum immortalitatem habentem.

Amb. Epiſ. dixit: Filius Dei habet immortalitatem, aut non habet ſecundum divinitatem?

1. Tim. 6. Pal. dixit: Apoſtolum admittis, an non? *Rex regum ſolus habet immortalitatem.*

A Ambroſius Epiſcopus dixit: De Chriſto Filio Dei quid dicis?

Pal. dixit: Chriſtus nomen divinum eſt, an humanum?

Euſeb. Epiſcopus dixit: Secundum carnis quidem Sacramentum Chriſtus dicitur, ſed idem Deus, & homo eſt.

Pal. dixit: Chriſtus nomen carnis eſt, Chriſtus nomen humanum eſt, & reſpondete vos mihi.

Euſebius Epiſcopus dixit: Quid ſuperfluis immoraris? Cum legeretur impietas Arrii, qui hoc dicit de Patre, quia ſolus habet immortalitatem, attuliſti teſtimonium ad conſenſum impietatis Arrii ex Apoſtolo, dicens: *Qui ſolus habet immortalitatem, & lucem inacceſſibilem habitat*. Sed ſi intelligis, totius naturæ dignitatem in Dei nomine expreſſit, ſiquidem in Dei nomine Pater, & Filius deſignantur.

Pal. dixit: Et ego vos quod interrogavi, reſpondere noluiſtis.

Amb. Epiſc. dixit: Aperte de te ſententiam quæro: Filius Dei habet immortalitatem ſecundum generationem divinam, an non habet?

Pal. dixit: Secundum generationem divinam incorruptibilis, & per carnem mortuus eſt.

Amb. Ep. dixit: Non divinitas mortua eſt, ſed caro mortua eſt.

Pal. dixit: ante vos mihi reſpondete.

Amb. Epiſc. dixit: Filius Dei ſecundum divinitatem habet immortalitatam, an non habet? Sed etiam fraudes, & inſidias tuas, non ſecundum Arrii profeſſionem prodidiſti. Et addidit: Qui Filium Dei negat habere immortalitatem, quid vobis videtur? Omnes Epiſcopi dixerunt: anathema habeatur.

Pal. dixit: Status divinus immortalis eſt.

Amb. Epiſc. dixit: Aſtute & hoc, ut de Dei Filio nihil exprimas evidenter. Et ego dico, immortalitatem habet Dei Filius ſecundum divinitatem? aut nega, quia non habet immortalitatem.

Pal. dixit: Chriſtus mortuus eſt, an non?

Amb. Epiſcopus dixit: Secundum carnem anima noſtra non moritur: Scriptum eſt enim: *Nolite timere eos, qui occidunt corpus, animam autem non poſſunt occidere*. Cum igitur anima noſtra mori non poſſit, putas, quod Chriſtus ſecundum Divinitatem mortuus ſit?

Pal. dixit: Mortis appellationem quare tu horres?

Amb. Epiſc. dixit: Imo non horreo, ſed confiteor ſecundum carnem meam. Eſt enim, per quam a mortis vinculis ſum revinctus.

Pal. dixit: Mortem ſeparatio facit ſpiritus. Nam Chriſtus Filius Dei carnem ſuſcepit, & per carnem mortuus eſt.

Ambroſ. Epiſcopus dixit: Scriptum eſt, Chriſtum paſſum. Secundum carnem igitur paſſus eſt, ſecundum divinitatem habet immortalitatem. Hoc qui negat, diabolus eſt.

Pal. dixit: Ego Arrium non novi.

Amb. Epiſcop. dixit: Ergo male dixit Arrius, cum etiam Filius Dei habeat immortalitatem ſecundum divinitatem. Et addit, bene dixit, an male?

Pal. dixit: Non conſentio.

Amb. Epiſc. dixit: Cui non conſentis? Anathema illi, qui non explicat fidei libertatem. Omnes Epiſcopi dixerunt: anathema.

Pal. dixit: Dicite, quod vultis, ejus eſt divinitas immortalis.

Amb. Epiſc. dixit: Cujus? Patris, an & Filii? Et addidit: Multas impietates congeſſit Arrius, ad alias tranſeamus. Et recitatum eſt, ſolum ſapientem, &c. In hunc modum acta exhibent mutuas altercationes ſimiles circa ſapientiam, potentiam, & alia divina Chriſti attributa.

Euſeb. Epiſc. dixit: Niſi impietatem Arrii ex ordine damnaveris, interrogandi tibi non dabimus facultatem,

Pal.

Digitized by Google

Pal. dixit: Non tibi reſpondeo.

Ambr. Epiſcop. dixit: Filius Dei (ſicut lectum eſt) judex eſt, an non?

Pal. dixit: Si non reſpondes mihi, ego tibi ut impio non reſpondeo.

Amb. Epiſcop. dixit: Habes profeſſionem meam, qua reſpondebo tibi. Interim perlegatur epiſtola Arrii. Et addidit: In epiſtola Arrii invenies & hoc ſacrilegium, quod tu moliris.

Pal. dixit: Ego quæ interrogo, non reſpondetis.

Euſebius Epiſc. dixit: Filium Dei Deo æqualem dicimus.

Pal. dixit: Tu judex es, tui exceptores hic ſunt.

Amb. Epiſc. dixit: Scribunt tui, qui volunt.

Pal. dixit: Pater major eſt, an non?

B Euſeb. Epiſc. dixit: Secundum divinitatem æqualis eſt Filius Patri. Habes in Euangelio, quod Judæi perſequebantur eum, quia non ſolum ſolvebat Sabbatum, ſed & Patrem ſuum dicebat Deum, æqualem ſe faciens Deo. Quod ergo impii perſequentes confeſſi ſunt, nos credentes negare non poſſumus.

Joan. 5.

Philip. 2. Amb. Epiſc. dixit: Et alibi habes: *Qui cum eſſet in forma Dei, non rapinam arbitratus eſt eſſe ſe æqualem Deo, ſed ſemetipſum exinanivit, formam ſervi accipiens, in ſimilitudinem hominum factus, obediens uſque ad mortem*. Et addit: Vides, quia in forma Dei æqualis eſt? Et formam, inquit, ſervi accepit. In quo ergo minor eſt? Secundum formam utique ſervi, non Dei.

C Euſeb. Epiſc. dixit: Sicut in forma ſervi conſtitutus, inferior ſervo non fuit: ita in forma Dei conſtitutus, inferior Deo eſſe non potuit.

Amb. Epiſc. dixit: Aut dic, quia ſecundum divinitatem minor eſt Filius Dei.

Pal. dixit: Pater major eſt.

Amb. Epiſc. dixit. Secundum carnem.

Pal. dixit: Qui me miſit, major eſt me. Caro miſſa eſt a Deo, aut Filius Dei?

Amb. Epiſc. dixit: Falſari a vobis divinas ſcripturas hodie comprobamus. Sic enim ſcriptum eſt: *Pacem meam do vobis, pacem meam relinquo vobis. Non turbetur cor veſtrum. Non quomodo hic mundus dat, & ego do vobis. Si diligeretis me, gauderetis, quia dixi, Vado ad Patrem, quia Pater major me eſt*. Non dixit, Qui me miſit, major me eſt.

Joan. 14.

Pal. dixit: Pater major eſt.

D Amb. Epiſc. dixit: Anathema illi, qui divinis ſcripturis addit aliquod, aut minuit. Omnes Epiſcopi dixerunt: anathema.

Pal. dixit: Pater major eſt Filio.

Ambroſius Epiſcopus dixit: Secundum carnem filius minor eſt Patre, ſecundum divinitatem æqualis eſt Patri. Legi igitur æqualem Dei Filium Patri, ſicut jam & prolata exemplaria teſtantur. Secundum carnem autem quid miraris minorem, cum dixerit ſe ſervum, cum dixerit ſe lapidem, cum dixerit ſe vermem, cum dixerit ſe minorem Angelis, quia ſcriptum eſt: *Minoraſti eum paulo minus ab Angelis?*

Pal. dixit: Impie aſſerentes video, non reſpondemus vobis ſine auditoribus.

E Sab. Epiſc. dixit: Nemo requirat ab eo ſententiam, qui tam innumeris ſententiis blaſphemavit.

Pal. dixit: Non vobis reſpondemus.

Sabinus Epiſcopus dixit: Ab omnibus jam damnatus eſt Palladius. Arrii blaſphemiæ multo minores ſunt, quam Palladii. Et cum Palladius ſurrexiſſet, atque foras exire voluiſſet: ideo (inquit) ſurgit Palladius, quoniam apertis ſcripturarum teſtimoniis convincendum eſſe ſe cernit, ſicut jam convictus eſt. Sic enim lectum eſt, ſecundum divinitatem quod æqualis Patri Filius ſit. Accipiat autem, quod ſecundum divinitatem majorem non habet. Scriptum eſt: *Abraha cum repromiſiſſet Deus, quoniam nullum alium habebat majorem, per quem juraret, juravit per ſemetipſum*. Vides igitur ſcripturam, quia nullum alium majorem habet, per quem juraret. Filius autem eſt, de quo dicitur, Quoniam ipſe viſus eſt Abrahæ. Unde & ait: *Abraham diem meum vidit, & gaviſus eſt*.

Heb. 9.

Joan. 8.

A Pal. dixit: Pater major eſt.

Euſeb. Ep. dixit: Quando ut Deus locutus, majorem non habuit.

Palladius dixit: Pater genuit Filium, Pater miſit Filium.

Amb. Epiſc. dixit: Anathema illi, qui negat Filium ſecundum divinitatem æqualem Patri. Omnes Epiſcopi dixerunt: anathema, &c.

Ambr. Epiſc. dixit: Veneras tractaturus, ſed poſtquam objeci tibi, vidiſti epiſtolam Arrii, quam damnare noluiſti, aſſerere autem non potes: idcirco nunc refugis, & cavillaris, plenarie ipſam recito. Ad ſingula dic, utrum Chriſtus creatus videatur, an fuit, quando non fuit Chriſtus, an vero ſemper fuit unigenitus Dei Filius? Cum Arrii Epiſtolam audieris, aut damna, aut proba.

Pal. dixit: Cum impietatis te arguam, te judice non utor. Tranſgreſſor es.

Sabinus Epiſc. dixit: Quas impietates objicis fratri noſtro, & conſacerdoti Ambroſio, dicito.

Pal. dixit: Jam vobis dixi, Pleno Concilio reſpondebo, & præſentibus authoribus.

Ambr. Epiſc. dixit: In conſeſſu fratrum cupio confutari, & redargui. Quæ igitur impie dixerim, dicito, ſi impius tibi videor, qui pietatem aſtruo.

Sab. Epiſc. dixit: Ergo impius tibi videtur, qui Arrii blaſphemias arguit?

Pal. dixit: Ego non negavi, bonum Filium Dei.

Ambr. Epiſc. dixit: Dicis ergo Chriſtum Deum bonum?

Pal. dixit: Non vobis reſpondeo.

Valerianus Epiſc. dixit: Nolite multum adigere Palladium, non poteſt vera noſtra ſimpliciter confiteri. Ipſius enim conſcientia duplici blaſphemia confuſa eſt. Nam a Photinianis eſt ordinatus, & cum ipſis eſt damnatus, & nunc plenius damnabitur.

Pal. dixit: Hoc proba.

Sabinus Epiſc. dixit: Non aliter poterat Chriſtum verum negare, niſi auctores ſuos ſequeretur.

Ambroſ. Epiſc. dixit: Objeciſti me eſſe impium, hoc proba.

Pal. dixit: Expoſitionem afferimus. Cum attulerimus, tunc diſpoſitio habebitur.

Ambr. Epiſc. dixit: Damna impietatem Arrii. Cum reticeret Palladius,

Euſebius Epiſc. dixit: Superfluis immoramur. Tot impietates Arrii Palladius noluit condemnare, imo potius aſſerendo confeſſus eſt. Hunc qui non damnat, ſimilis illius eſt, & hæreticus jure dicendus eſt. Omnes Epiſcopi dixerunt: a nobis omnibus anathema ſit Palladius.

Amb. Epiſc. dixit: Acquieſcis, ut cætera legantur Arrii, Palladi.

Pal. dixit: Date auditores, veniant & ex utraque parte exceptores. Non poteſtis eſſe judices, ſi auditores non habuerimus, & niſi ex utraque parte venerint, qui audiant, non vobis reſpondebimus.

Amb. Epiſc. dixit: Quos quæris auditores?

Pal. dixit: Sunt hic honorati multi.

Sabinus Epiſc. dixit: Poſt tot blaſphemias auditores petis?

Amb. Epiſc. dixit: Sacerdotes de laicis judicare debent, non laici de Sacerdotibus: ſed tamen quos judices petas, dicito.

Pal. dixit: Auditores veniant.

Cromatius Presbyter dixit: Salva condemnatione Sacerdotali, quin & qui Palladii ſunt, etiam in pleno legantur.

Pal. dixit: Non permittantur loqui. Auditores veniant, & ex utraque parte exceptores, & reſpondebunt vobis hi in Concilio Generali.

Ambr. Epiſcop. dixit: Etſi in multis impietatibus deprehenſus ſit, erubeſcimus tamen, ut videatur, qui Sacer-

Digitized by Google

Sacerdotium ſibi vindicat, a laicis eſſe damnatus. Ac A per hoc quoniam & in hoc ipſo damnandus eſt, qui laicorum expectat ſententiam: cum magis de laicis Sacerdotes debeant judicare juxta ea, quæ hodie audivimus Palladium profitentem, & juxta ea, quæ condemnare noluit, pronuncio illum Sacerdotio indignum, & cavendum, ut in loco ejus Catholicus ordinetur. Omnes Epiſcopi dixerunt: anathema Palladio.

Condemnatio Palladii hæretici a Concilio.

Ambroſius Epiſcopus dixit: Imperator clementiſſimus, & Chriſtianus Sacerdotum judicio cauſam, ut & ipſi arbitri eſſent altercationis, ipſi (inquit) conſtituiſ- B ſemus: quoniam igitur nobis judicium videtur delatum, interpretes eſſe ſcripturarum, condemnemus Palladium, qui impii Arrii noluit damnare ſententiam. Et qui ipſe Filium Dei ſempiternum, & cætera, quæ actis hærent, negavit, ergo anathema habeatur. Omnes Epiſcopi dixerunt: Omnes condemnamus eum. Anathema habeatur.

Aliquid deeſt.

Ambroſ. Epiſcopus dixit: Quoniam omnes conſiſtunt viri Chriſtiani, & Deo probati fratres, & conſacerdotes noſtri: dicat unuſquiſque, quid ſibi videtur.

Valerianus Epiſc. dixit: Mihi quidem videtur, quia qui Arrium defendit, Arrianus eſt, qui blaſphemias ipſius non condemnat, ipſe blaſphemus eſt. Ideoque hujuſmodi hominem a conſortio Sacerdotum cenſeo eſſe alienum.

Pal. dixit: Cœpiſtis ludere, ludite: ſine Concilio Orientali vobis non reſpondemus.

Armenius Epiſcopus Syrmienſis dixit: Quicumque hæreſes Arrianas non condemnat, Arrianus ſit C neceſſe eſt. Hunc igitur alienum etiam a noſtra communione, & Sacerdotali cœtu privatum eſſe cenſemus.

Conſtantius Epiſc. Arauſicus dixit: Priuſquam Arrii diſcipulum, cujus impietates jam olim damnatæ ſunt a Patribus noſtris in Concilio Niceno, & nunc hodie probatæ, cum recenſerentur a Palladio ſingulæ, quis non confuſus eſt, dum Dei Filium a Deo Patre eſſe alienum, eum creaturam confitetur, cum tempore dicit, Dominum verum negat, in ſempiternum cenſeo eſſe damnandum. *Sic cæteri Epiſcopi.*

Et cum Secundianus ſubſcripſiſſet, Ambroſius Epiſ. dixit: Audiſti Secundiane cujuſmodi Palladius impius ſententiam Sacerdotali Concilio damnatus exceperit, licet diſplicuerit nobis, quod ejus, hoc eſt, Palladii non horrueris amentiam, tamen de te aliqua ſpecialiter quæro, Utrum Dei filium, Dominum noſtrum Jeſum D Chriſtum, vel non verum Deum dicas.

Secundianus dixit: Qui negat Dominum verum eſſe Patrem Domini, & Dei noſtri Jeſu Chriſti, non eſt Chriſtianus, nec qui negat Dominum Filium verum.

Tergiverſatio Secundiani.

Ambroſius Epiſcopus dixit: Deum verum Dei Filium confiteris?

Secundianus dixit: Verum Dei Filium, unigenitum Dei Filium verum dico.

Ambroſ. Epiſc. dixit: Verum Dominum dicis?

Secundianus dixit: Verum unigenitum Filium, quis negat verum Filium Dei?

Euſebius Epiſcopus dixit: Non ſufficit, quod Filium E Dei unigenitum confiteris, nam hoc omnes confitentur: ſed hoc movet, quod Arrius dixit Dominum ſolum Patrem, ſolum verum negavit Filium Dei Dominum verum. Simpliciter Filium Dei Deum verum confiteris?

Arriani negabant Arrium.

Secund. dixit: Qui fuerit Arrius, ignoro: quid dixerit, neſcio: mecum loqueris vivus ad vivum. Illud dico, quod Chriſtus dixit: Unigenitum Filium ſe aſſerit Patris. Filius unigenitus eſt Dei Filius verus.

Ambroſius Epiſcopus dixit: Deus verus eſt, verus Dei Filius Deus? Et addidit: In divinis ſcriptum eſt: *Quia qui jurant ſuper terram, jurabunt Deum verum.* Quod utique de Chriſto eſſe non dubium eſt. Nos ergo verum Deum profitemur, & fides noſtra hæc eſt, & profeſſio, quia unigenitus Patris Filius eſt verus Deus. Dic & tu de Deo vero, deinde Filium Deum verum.

Secund. dixit: De Deo vero.

Amb. Epiſc. dixit: Filius Dei Deus verus eſt?

Secund. dixit: Ergo mendax.

Ambroſius Epiſcopus dixit: In hoc fraudem facis, ut non Deum verum dicas, ſed Deum unigenitum: ac per hoc dic ſimpliciter, unigenitus Dei Filius, Deus verus.

Secund. dixit: Unigenitum dixi Dei Filium.

Euſeb. Epiſcop. dixit: Hoc Photinus non negat, hoc Sabellius confitetur.

Amb. Epiſc. dixit: Et qui hoc non confitetur, jure damnatur. Ac per hoc ſæpe te convenio, licet cavillando negaveris veritatem. Non quæro tantummodo unigenitum Filium dicas Dei, ſed etiam Deum verum.

Secund. dixit: Veritatis me ſervum profiteor. Quæ dico, non ſcribuntur: & quæ dicis, ſcribuntur. Chriſtum verum Dei Filium dico. Quis negat Filium Dei verum eſſe?

Amb. Epiſc. dixit. Qui negat unigenitum Dei Filium, anathema ſit.

Secund. dixit: Deum verum unigenitum Filium Dei, quid mihi profiteris, quod non eſt ſcriptum?

Amb. dixit. Apertum ſacrilegium eſt, quando Chriſtum Dei Filium Arrius negavit, &c.

Ex his intelligi poſſunt præcipua argumenta diſputationis habitæ in hoc Concilio, & quæ fuerint Arrianorum in diſputando cavillationes. Exemplar totius diſputationis, prout extat, habetur tom. 5. operum D. Ambroſii noviſſimarum editionum, & apud Binium: quamvis non integrum, ſed mutilum, & defectuoſum eſſe bene advertat Joverius claſſe 2.

Controverſia.

Controverſia de hoc Concilio Aquilejenſi graviſſima extitit poſt Opuſculum ſecundum Franciſci Chiffletii de Vindiciis operum Vigilii Tapienſis (Traphenſem dicunt alii.) Contendit ille de duobus actum fuiſſe in Concilio iſto. 1. de compeſcendo Urſicino PſeudoPapa, qui Damaſum Papam, & alios turbabat, pro Pontifice ſe gerendo ſine electione populi Romani. 2. de Orientalibus Eccleſiis Antiochena, & Alexandrina tranquillandis. Cæterum longam illam diſputationem contra Palladium, & Secundianum, Attalumque Arrianos eſſe fictitiam, & data opera fabricatam fuiſſe a Vigilio Tapſenſi Epiſcopo Bizacenæ Provinciæ ad confutandos hæreticos, ſervata nihilominus hujus Synodi Aquilejenſis Epocha, & Patrum, qui ei adſtiterunt, nominibus.

Diſputatio fictitia hujus Concil.

Liber Synodicus, quem de Græco Latine reddidit Joannes Puppus, editusque eſt primo Argentorati an. 1601. & Lutetiæ Pariſiorum anno 1661. cujus auctor græcus Anonymus, Synodos omnes ab Apoſtolorum temporibus uſque ad octavam Synodum, quæ ſuper Joannis Papæ VIII. & Photii unione celebrata eſt, compendio complexus eſt; hæc habet cap. 74. de Aquilejenſi Synodo, loquens de Gratiano Imperatore. Damaſo etiam Papæ mandavit, ut Aquilejæ Synodum convocaret, cui præfuit Ambroſius Mediolanenſis, & Acholius Theſſalonicenſis. Quæ quidem Synodus tomum componens hortationis plenum (tanquam & ipſa eſſet Oecumenica) ad piiſſimum Imperatorem Theodoſium cum idoneis viris eum tranſmiſit. Ex Romanis enim etiam qui de Hiſp. & Gallis ſunt, ab hæretica lue inventi ſunt immunes: de SpanoGallia, Italia, Campania, Dalmatia, Sardinia, Achaja, quicumque Occidentales Gratiano erant ſubjecti.

Porro tomum illum interpretari promum eſt de duobus

Digitized by Google

bus epiſtolis Synodicis, quæ res geſtas in Synodo continent, de duobus iſtis capitibus, abjiciendo ſcilicet Urſicino ex auctoritate Imperatoris, ut Romana ſedes turbari deſineret, & Alexandriæ Concilium fieri jubeat ad pacem procurandam Eccleſiis Orientalibus, obiterque moneat non niſi duos hæreticos inveniri in Occidente, qui Concilio obviare poſſint. Hi ſunt ſcilicet Palladius, & Secundianus, contra quos Stropham hujus diſputationis adinvenit Vigilius ad ipſorum majorem confuſionem.

Vigilii Tapſenſis ars contra Arrianos.

Hæc eſt Chifletii ſententia, quam pluribus, nec levibus momentis confirmare nititur ad exſibilandam vulgo receptam opinionem, quam etiam ſecuti ſunt Sirmondus, Petavius, Baronius, nec non Cardinalis Perronius, qui vulgata acta haſtenus a cavillis hæreticorum vindicavit, in reſponſione iterata ad magnum Britanniæ Regem. Non enim mirum, ſi cum hæc acta veram doctrinam contineant, pro veris Synodi actis ab eruditis habita fuerint. Quod idem contigit dialogo cuidam cum Arrio, qui D. Athanaſio tributus eſt a pleriſque, & Vigilii Hapſenſis eſſe quoſdam de Trinitate libros, recentior ætas deprehendit. Magnanimorum eſt, ut ait Ariſtoteles, facile in fraudem induci: nec ignaviæ, inſcitiæve maculam canæ vetuſtati adſpergunt inventa, aut reperta juniorum. Sed de his majorem fidem faciet prædictum Opuſculum, cujus author rem accurate expendit; ſtudioſorum erit conſulere.

Chifletius S. I.

Concilium Cæſarauguſtanum in Aragonia duodecim Epiſcoporum, ſub Damaſo contra Priſcillianiſtas celebratum, anno Domini 381.

ERat Priſcillianus Laicus nobilis, qui totam Hiſpaniam infecit ſuis erroribus, adhibitis mulieribus, quæ publice, & per domos prædicabant contra præceptum Apoſtoli, 1. Cor. 14. *Mulieres in Eccleſia taceant*. Contra ejus errores egregiam ſcripſit epiſtolam D. Leo Papa epiſt. 93. ad Turbium Aſturicenſem Epiſcopum per 15. capita. Sub Damaſo autem, ac circa hunc annum habitam hanc Synodum indicant verba Idacii Epiſcopi in Chronico. Priſcillianus, inquit, declinans in hæreſim Gnoſticorum per Epiſcopos, quos ſibi in eadem pravitate collegerat, Abulæ Epiſcopus ordinatur. Qui aliquot Epiſcoporum Conciliis auditus, Italiam petit, & Romam. Ubi ne ad conſpectum quidem ſanctorum Epiſcoporum Damaſi, & Ambroſii receptus, cum his, cum quibus iverat, redit ad Gallias. Inibi ſimpliciter a ſancto Martino hæreticus judicatus, appellat ad Cæſarem, quia in Galliis his diebus poteſtatem tyrannus Maximus obtinebat Imperii. Hæc & plura de eo Idacius, qui & hæreſim ejus vocat blaſphemiſſimam. Hocque conſignat ad Olympiadem CCXCI. quæ non longe diſtat ab hoc anno. Sic autem habent acta. Quarto nonas Octobris Cæſarauguſtæ in ſecretario reſidentibus Epiſcopis Hiradio, Delphino, Raticio, Ampolio, Augentio, Leucio, Italio, Splendidio, Valerio, Sympoſio, Caterio, & Italio, ab univerſis dictum eſt: recitentur ſententiæ.

Nota. *Delphinus erat Epiſcopus Burdigalenſis, adverſarius Priſcilliani. Pro Italio, & Italio legendum putat Baronium Idachium, & Itachium.*

Can. I. *Ut fœminæ fideles a virorum alienorum cœtibus ſeparentur.*

LUcius Epiſcopus legit: Ut mulieres omnes Eccleſiæ Catholicæ, & fideles a virorum alienorum lectione, & cœtibus ſeparentur, nec ad ipſas legentes aliæ ſtudio vel docendi, vel diſcendi conveniant. Quoniam hoc Apoſtolus jubet. Ab univerſis Epiſcopis dictum eſt, anathema futuros, qui hanc Concilii ſententiam non obſervaverint.

Can. II. *Ut diebus Dominicis nullus jejunet, nec diebus Quadrageſimæ ab Eccleſia ſe abſentet.*

ITem legit: Ne quis jejunet die Dominica, cauſa temporis, aut perſuaſionis, aut ſuperſtitionis: ut de Quadrageſimarum diebus ab Eccleſiis non deſint, nec habitent in latibulis cubiculorum, ac montium, qui in his ſuſpicionibus perſeverant: ſed exemplum, & præceptum cuſtodiant Sacerdotum, & ad alienas villas agendorum conventuum cauſa non conveniant. Ab univerſis Epiſcopis dictum eſt: Anathema ſit, qui hoc commiſerit.

Can. III. *Ut qui Euchariſtiam in Eccleſia accipit, & ibi eam non conſumit, anathematizetur.*

ITem legit: Euchariſtiæ gratiam ſi quis probatur acceptam in Eccleſia non ſumpſiſſe, anathema ſit in perpetuum. Ab univerſis Epiſcopis dictum eſt: Placet.

Can. IV. *Ut tribus hebdomadis, quæ ſunt ante Epiphaniam, ab Eccleſia nemo recedat.*

ITem legit: Viginti, & uno die, quo a 16. Kal. Januarii uſque in diem Epiphaniæ, quæ eſt 8. Idus Januarii, continuis diebus, nulli liceat de Eccleſia ſe abſentare, nec latere in domibus, nec ſecedere ad villam, nec montes petere, nec nudis pedibus incedere, ſed concurrere ad Eccleſiam. Quod qui non obſervaverit, his decretis anathema ſit in perpetuum. Ab univerſis Epiſcopis dictum eſt: Anathema ſit.

Sanctus Leo Epiſt. 93. tradit, eoſdem Priſcillianiſtas tempore Natalis Domini conſueviſſe jejunare, ideo quod non crederent Chriſtum vere humanam carnem aſſumpſiſſe: hac igitur occaſione Patres Concilii hunc Canonem edidiſſe, non eſt dubitandum.

Can. V. *Ut qui a ſuis Epiſcopis communione privantur, ab aliis non recipiantur.*

ITem lectum eſt, ut hi, qui per diſciplinam, aut ſententiam Epiſcopi ab Eccleſia fuerint ſeparati, ab aliis Epiſcopis non ſint recipiendi. Quod ſi ſcientes Epiſcopi fecerint, dictum eſt: Qui hoc commiſerit, non habeat communionem.

Can. VI. *Ut Clericus, qui propter luxum Monachus voluerit eſſe, excommunicetur.*

ITem legit: Si quis de Clericis propter luxum, vanitatemque præſumptam de officio ſponte diſceſſerit, ac velut obſervatorem legis Monachum videri voluerit eſſe magis, quam Clericum, ita de Eccleſia repellendum, ut niſi rogando, atque obſecrando pluri mis temporibus ſatisfecerit, non recipiatur. Ab univerſis Epiſcopis dictum eſt, Ita fiat.

Sanctitatem habitu æſtimans.

Can. VII. *Ut Doctoris ſibi nomen non uſurpet, cui conceſſum non eſt.*

ITem lectum: Ne quis Doctoris ſibi nomen imponat, præter has perſonas, quibus conceſſum eſt: ſecundum quod ſcriptum eſt. Ab univerſis Epiſcopis dictum eſt: Placet.

Can. VIII. *Ut ante quadraginta annos Sanctimoniales Virgines non velentur.*

ITem lectum eſt, Non velandas eſſe Virgines, quæ ſe Deo voverint, niſi quadraginta annorum probata ætate, quam Sacerdos comprobaverit. Ab univerſis Epiſcopis dictum eſt: Placet.

Can.

Digitized by Google

Concilium Romanum IV. ſub Damaſo propter ſchiſma Antiochenum, an. Domini 382.

A CUm Damaſus de rebus in Synodo Conſtantinopolitana geſtis nuncium accepiſſet, & inter alia in contumeliam Paulini, Flavianum Meletio ſucceſſorem deſignatum eſſe intellexiſſet, Concilium generale Romæ celebrandum indixit; idque favore, & patrocinio Gratiani, & Theodoſii Imperatorum congregari, & convocari impetravit.

Præter Paulinum, Epiphanium, & Acholium Theſſalonicenſem ex Oriente nemo adfuit: omnes quidem litteris Damaſi, quas ad illos tranſmiſit Imperator, vocati fuerunt; ſed aſtuto conſilio Conſtantinopoli indicta Synodo convenientes, ne ſuas Eccleſias Paſtoribus B deſtitutas hæretici præ foribus eorum excubantes incurſarent, miſſis iſthinc Romam Legatis hanc ob rem excuſari petiverunt, literaſque Synodicas earum rerum, quæ præcedente Conſtantinopolitano Concilio geſtæ fuiſſent, ad Concilium Romanum tranſmiſerunt. His literis Synodalibus acceptis, Legatiſque eorum auditis, quid Romæ factum fuerit, non conſtat. Acta enim perierunt.

Libellus Occidentalium. Confeſſio fidei ad Paulinum ſcripta, non in hac, quod exiſtimat Theodoretus, ſed in præcedenti Romana Synodo III. ſcripta fuit; ipſe enim Paulinus huic interfuit: atque ne totus Oriens ab unitate Eccleſiæ ſe præſcinderet, ab excommunicatione Flaviani ceſſatum eſt, & ſchiſma Antiochenæ Eccleſiæ ad tempus certum C toleratum fuit.

Damaſus ſubodoratus, affectatam ab Orientalibus Conſtantinopolitanæ Eccleſiæ Patriarchalem ſedem, ac dignitatem, etſi nihil hac de re in ſua ad Concilium Synodica meminerit, Canonem in collectione Creſconiana, & Vaticana, aliiſve antiquis codicibus, poſt anathematiſmos ſupra deſcriptos extantem, ediſſe videtur hunc: *Poſt has omnes Propheticas, & Euangelicas, & Apoſtolicas, quas ſuperius deprompſimus, Scripturas, quibus Eccleſia Catholica per gratiam Dei fundata eſt; etiam intimandum putavimus, quod quamvis per orbem Catholica diffuſa Eccleſia, quaſi unus thalamus Chriſti ſit: ſancta tamen Romana Eccleſia nonnullis Synodicis conſtitutis cæteris Eccleſiis prælata eſt. Sed & Euangelica voce Domini Sal-* D *vatoris noſtri Primatum obtinuit*: Tu es Petrus, & ſuper hanc Petram ædificabo Eccleſiam meam: & portæ inferi non prævalebunt adverſus eam, & tibi dabo claves regni cælorum: & quæcumque ligaveris ſuper terram, erunt ligata & in cœlo; & quæcumque ſolveris ſuper terram, erunt ſoluta & in cœlo. *Addita eſt etiam ſocietas beatiſſimi Pauli Apoſtoli, vaſis* *Matth. 16.* *electionis, qui non diverſo (ſicut hæretici garriunt) ſed uno tempore, uno, eodemque die glorioſa morte cum Petro in urbe Roma ſub Cæſare Nerone agonizans, coronatus eſt, & pariter ſupradictam Romanam Eccleſiam Chriſto Domino conſecrarunt, aliiſque omnibus in univerſo mundo ſua præſentia, atque veneranda triumpho prætulerunt. Eſt ergo prima Petri Apoſt. ſedes Romana Eccleſia, non habens maculam, neque ru-* E *gam, neque aliud hujuſmodi. Secunda autem ſedes apud Alexandriam B. Petri nomine a Marco ejus diſcipulo, atque Euangeliſta conſecrata eſt: ipſeque in Ægyptum directus a Petro Apoſtolo, Verbum veritatis prædicavit, & glorioſum conſummavit Martyrium. Tertia autem ſedes eſt apud Antiochiam beatiſſimi Apoſtoli Petri, quæ habetur honorabilis, eo quod illam primitus, quam Romam veniſſet, habitaverit, & illic primum nomen Chriſtianorum novellæ gentis exorditum eſt.*

In Actis Damaſi, quæ in Eccleſia recitari ſolebant, habentur Decreta Romani Concilii hæc:

Ut decimæ, atque primitiæ a fidelibus dentur; qui detrectant, anathemate feriantur.

Qui fœnori vacant, eadem ſententia plectendos eſſe;

A Qui in Eccleſia vanis ſermonibus operam dant, ab ea ejici præcipiuntur.

Omnes maleficos, ſacrilegos, augures, aliiſve ſuperſtitionibus vacantes excommunicandos eſſe.

Fœminas illas, quæ a dæmone illuſæ putant ſe noctu ſuper animalia ferri, atque cum Herodiade circumvagari, eadem ſententia plectendas eſſe. *Vide ſupra in Concil. Ancyrano.*

Ex præſcripto Nicæni canonis, ut ibi ponitur, ne diebus feſtis ante tertiam horam Miſſæ canerentur: aliis vero diebus a media quarta uſque ad nonam facere liceret, additumque Decretum, quo jubetur in fine cujuſque Pſalmi apponi, *Gloria Patri, & Filio, & Spiritui Sancto*. Vide Baronium anno 382. num. 1. 2. 3. 17. 18. 19. & 20.

Subjungitur hic a quibuſdam Concilium Conſtantinop. 2. quaſi Provinciale, cum fuerit generale B ſecundum, prout diximus claſſe 2. in ſecunda Synodo generali. Vide ibidem dicta.

Synodus Syda habita adverſus Maſſilianos ſub Damaſo, an. 383.

HIs temporibus adverſus Maſſilianos Sydæ in Phœnicia prope Tyrum congregata Synodus. Præfuit Amphilocius Iconii Epiſcopus. De hac Photius in Bibliotheca: *Legimus ſynodum Syda factam adverſus hæreſim Maſſilianorum, ideſt Euchaitarum, vel Adelphiorum. Præfuit ſynodo Amphilocius Epiſcopus Iconii, cum Epiſcopis 25. Ex ſynodo ibi eſt ſynodica ad Flavinianum Antiochenum Epiſcopum, qui* C *ea de cauſa aliam ſynodum habuit. In eo Concilio Syda habito Adelphius, licet pœnitentiam polliceretur, non eſt admiſſus, quamvis hæreſim deteſtari videretur; quoniam non ex corde pœnitentia, & renuntiatio facta eſſet.* Seu, ut habet verſio Andreæ Scotti: *Quod neque ea hæreſeos abjuratio, neque pœnitentia vera eſſe probaretur.* Is vero Adelphius neque Monachorum, neque Sacerdotum in ordinem lectus erat, ſed plebejus, ac privatus.

Quod vero Dionyſius Petavius Notis in Epiphan. ad hæreſim 59. quæ eſt Novatianorum, probat ex hac Synodo negatam olim in periculo mortis communionem; per quam intelligit tam abſolutionem, quam Euchariſtiam, nullius eſt momenti. Nam hæc Synodus D non habet tale decretum, quod ipſi tribuit, ſcilicet, *ſi quis hac hæreſi ſeu verbis, ſeu factis infectum ſe prodiderit, nunquam in poſterum admittatur, quamvis millies ſe pœnitentiam gradus omnes expleturum promittat*, ſed eſt exclamatio quædam Neonis Epiſcopi contenta in epiſt. Synodica, quam ad Epiſcopos Pamphiliæ miſit Synodus quædam Conſtantinopoli congregata Siſinnii Epiſcopi conſecrandi cauſa, ut in eodem Photii codice LII. videre eſt. *Petavius.*

Quales vero fuerint errores, diximus inter acta Concilii Epheſini, in quo etiam damnati fuerunt.

Concilium Burdigalenſe adverſus Priſcillianum ſub Syricio, anno Domini 385.

E CUm Priſcillianus Cæſarauguſtano Concilio damnatus, Gratiani reſcripto reſtitutus fuiſſet, Ithacius Epiſcopus Hiſpanus apud Maximum Imperatorem eumdem viciſſim citra poteſtatem de hæreſi, aliiſve criminibus accuſavit, mortiſque ſupplicio dignum denuntiavit. Maximus Imperator his accuſationibus permotus, hanc Burdigalenſem Synodum indici, atq; Priſcillianum cum Ithacio ad eam citari, & adduci mandavit. Ubi cauſam dixiſſent, Ithacius Epiſcopatu indignus pronuntiatus eſt. Priſcillianus ſe damnandum intelligens, ad Principem provocavit. Cum judices appellationi male detuliſſent, eamque contra jus, & conſtitutiones Eccleſiæ admiſiſſent, Treviris Hæreſiarcha auditus, bis convictus, tandem cum quibuſdam aliis, juſſu Maximi, gladio occiſus eſt. Hæc ex Severo l. 2. & Proſperi Chronico Baron. an. 385. nu. 22. 23. & 24. *Eccleſia neſcit ſanguinem.*

Con-

Concilium Romanum ſub Syricio, anno Domini 386.

ANno Chriſti 386. ipſo menſe Januarii, Romæ in Baſilica S. Petri celebratum eſt Concilium octoginta Epiſcoporum ad collapſam diſciplinam in Africana Eccleſia reſtaurandam. In Synodo nihil decretum, quod non Apoſtolicis, aut Nicænis Canonibus ante conſtitutum fuerat. Unde Concilium, quod nominatur Carthaginenſe, cœlibatum Sacrorum Miniſtrorum non ex lege Syricii, ſed Apoſtolica auctoritate inſtitutum ſibi vendicat. Quos in Synodi epiſtola Syricius Pontifex Montenſes appellat (Donatiſtas fuiſſe ſciendum eſt: ſic dictos, quod in montibus agere, & convenire ſolerent) innovatæ conſtitutiones hujus Concilii, in Concilio Teleptenſi, ſub Honorio Imperatore in Africa celebrato, recitatæ fuerunt. Vide Baronium anno 386. num. 2. & 3.

Donatiſtæ dicti Montenſes.

Concilium Trevirenſe, in quo Ithacius ob irregularitatem, quam juſte incurrerat, injuſte abſolvitur, anno Domini 386.

CAuſa habiti Treviris in Gallia Concilii hæc eſt; Ithacius, teſte Iſidoro de Viris illuſtribus cap. 2. Hiſpaniæ Epiſcopus, cognomento, & eloquio clarus, acerrimus Priſcillianorum hoſtis, apud Imperii perduellem, ac Gratiani interfectorem Maximum hoc procuraverat, ut Priſcillianus, ejuſve ſectatores hæretici non tantum compeſcerentur, ſed ut de iiſdem etiam capitis, vitæque ſupplicium ſumeretur, atque de reliquiis eorum in Hiſpania per ferrum, & flammam exturbandis mandatum edidiſſet. Quod cum a manſuetudine Chriſtiana, qua exemplo Chriſti in primis Epiſcopi, ac Sacerdotes imbuti eſſe debebant, plurimum abhorreret, Theognoſtus, aliique Catholicæ communionis Epiſcopi, Ithacium cum ſociis velut ſanguinarium, ac crudelem, Sacerdotio indignum excommunicarunt: non quidem ideo quod adverſus hæreticos auxilium Principis imploraſſet (hoc enim S. Auguſtinus, aliique ſæpius feciſſe leguntur) ſed quod importunius, ac ſævius agens in eoſdem pœnam capitis procuraſſet, ſolitamque proteſtationem non interpoſuiſſet, qua ſe delinquentium incorrigibilium correctionem ſic expetere declararet, ut tamen a ſanguinis pœna abſtineretur.

Defectus lenitatis.

Ithacius vero Maximi Imperatoris patrocinio fretus, decimo ſexto anno ante obitum S. Martini, qui eſt Chriſti 386. Treviris Synodum congregari impetravit, quæ eum velut innocentem abſolvit, nullaque culpa teneri pronunciavit. Præſides ſanguinolenti, adventu S. Martini Epiſcopi, qui duorum Comitum Gratiani fautorum reconciliationem, & decretam in Hiſpania inquiſitionem periculoſam deprecaturus veniebat, valde turbati (metuebant enim morte Priſcilliani, in abſolutione Ithacii nihil fore actum, ſi in urbem admitteretur) rogarunt Imperatorem, urbis acceſſu Epiſcopum prohiberi. At ille nocturno tempore urbem ingreſſus, Imperatorem adiit: qui cum poſt diuturna colloquia de duobus Comitibus illis, pro quorum vita precatum venerat, ſupplicium ſumi mandaſſet; vir ſanctus, & clarus miraculis cum Ithacianis ſe communicaturum ſpopondit, ſi Imperator innocentum vitæ parceret. Maximus omnia indulget, & ſanctus Martinus Felicem Ithacianæ factionis Epiſcopum ordinando, cum ipſo, aliiſve ejus conſortibus communicat; ſatius exiſtimans ad horam cedere, quam his non conſulere, quorum cervicibus gladius imminebat. Ut vero communionem illam ſubſcriptione firmaret, nequaquam induci potuit. Cum hanc ob rem poſtero die plurimum doleret, aſtitit ei Angelus dicens: *Merito, Martine, compungeris, ſed aliter exire nequiſti. Repara virtutem, reſume conſtantiam, ne jam periculum*

S. Martinus.

S. Martinus quare cum Ithacianis communicarit.

Martinus ab Angelo ad conſtantiam excitatur.

A *gloriæ, ſed ſalutis incurras.* Itaque ab illo tempore ſatis cavit cum illa Ithacianæ partis communione miſceri. Cæterum cum quoſdam ex energumenis tardius, quam ſolebat, & gratia minore curaret; ſubinde nobis cum lacrymis fatebatur, ſe propter communionis illius malum, cui ſe vel puncto temporis neceſſitate, non ſpiritu miſcuiſſet, detrimentum virtutis ſentire. Sexdecim poſtea vixit annos, nullam Synodum adiit. Hæc ex Severo Dialog. l. 3. Vide Baronium anno 386. n. 25. & ſeqq.

Capuana Synodus in cauſa Antiochenæ diſſenſionis, & Bonoſi hæretici, virginitatem B. Mariæ impugnantis, celebrata ſub Syricio, anno Domini 389.

B POſtquam Paulinus, quem Lucifer Calaritanus Antiochiæ contra Meletium Antiochenæ Sedis Epiſcopum deſignaverat, anno 389. obiiſſet, auditores illius contra Flavianum Meletii ſucceſſorem, Evagrium in loco Paulini ſurrogarunt, ortamque ante aliquot annos diſcordiam continuarunt. Pontifex, & cum eo fere Occidentales univerſi, contra Flavianum, ſicut ante a Paulino, ita nunc ab Evagrii partibus ſteterunt, atque Imperatorem contra Flavianum per literas animarunt. Quibus ille permotus, circa hæc tempora proculdubio (in hac cauſa certus enim annus ignoratur) Capuæ Synodum indixit. Flavianus ad eam vocatus non venit, ſed per litteras ab Imperatore petivit, hoc ejus auctoritate procurari, ut Occidentales Epiſcopi patiantur in Oriente Concilium celebrari, C in quo cauſam ſuam ipſe coram agere poſſit.

Continuatio ſchiſmatis Antioch.

Qui autem Capuæ convenerant, ad ſchiſma totius Eccleſiæ avertendum, conſtituerunt, ut tam Flaviani, quam Evagrii fautores ad communionem Catholicam admittantur, modo Catholicæ fidei aſſertores eſſe inveniantur. Præterea, ut diſſenſiones perieuloſiſſimæ omnino ſedarentur, Theopilo Alexandrino una cum aliis Ægypti Epiſcopis cognitionem cauſæ, ac diſſenſionis inter Flavianum, & Evagrium demandarunt; tum quod ille principalioris Sedis in Oriente Antiſtes eſſet; tum etiam quod a neutrius partibus ſtaret. Præſcripta eſt arbitrio limitata conditio hæc, ut ſuam a ſe prolatam ſententiam Romanæ Eccleſiæ auctoritate confirmandam, ac comprobandam offerret.

Theophilus Alexandrinus.

D Judicium Theophili cum Flavianus, ut conſtat ex ep. 78. Ambroſii, refugiſſet, cauſa Bonoſi cujuſdam in Macedonia Epiſcopi hæretici, negantis illibatam Dei genitricis Mariæ virginitatem poſt partum, in judicium deducta eſt. Synodus cognitionem cauſæ Anyſio Theſſalonicenſi cum Epiſcopis ipſi ſubjectis delegavit. Quod videre eſt ex ep. 79. apud Ambroſium. Ab Anyſio autem Epiſcopo Theſſalonicenſi Bonoſum (a quo Bonoſiani, ad hæreſes Photini ſuam addentes) damnatum, eorumque, quos ordinaſſet, communione privatum eſſe, teſtatur Innocentius Papa epiſt. 22. cap. 5.

Hac eadem Capuenſi Synodo conſtitutum fuit, ne fierent rebaptizationes, reordinationes, & Epiſcoporum tranſlationes. Hæc ex 78. & 79. epiſt. Ambroſii.

E *Concilium Mediolanenſe, quo Jovinianus hæreticus condemnatus fuit, ſub Syricio Papa, anno Domini* 390.

CUm Jovinianus hæreſiarcha, poſt octo annorum latebras anno Chriſti 390. qui eſt Syricii Pontificis 6. & Theodoſii Imperatoris 12. annus poſt cladem Theſſalonicenſem, teſte Ambroſio epiſt. 28. Mediolano, ubi ſub habitu monaſtico, & Catholico nomine latuerat, ejectus Romæ plures ſermone, ſcriptiſq; a ſe Commentariis ſeduxiſſet, idque Pammachii cujuſdam nobiliſſimi Catholicæ fidei propugnatoris opera, ſtudio, ac diligentia Syricio Pontifici innotuiſſet, coacto ſtatim auctoritate Pontificis Romani Eccleſiæ

Pammachius Senator.

Preſ-

Digitized by Google

Presbyterio, Jovinianus hæreſiarcha, cum Helvidio, A aliiſque ſectatoribus collegis damnatur. De qua re, ut Mediolanenſis Eccleſia, unde exierat, certior fieret, litteras de rebus omnibus in cauſa Joviniani Romæ geſtis ad eandem Eccleſiam ſcribit, eaſque per tres Legatos Presbyteros iſtuc deferri procurat (epiſtola Pontificis extat apud Binium.)

Cum Mediolanum veniſſent, indicta eſt Synodus ex Gallia, aliiſve vicinis Provinciis. Epiſcopi, quorum nomina Synodalis epiſtola ſubſcripta refert, convocati convenerunt. Poſt lectam Syricii epiſtolam, & cauſæ cognitionem, ea, quam Syricius contra Jovinianum, ejuſque collegas protulerat Romæ ſententiam, Synodico hoc Patrum decreto confirmata fuit. Vide Baronium anno 390. num. 35. 36. & ſeqq.

B Dogmata Joviniani ſanctus Hieronymus ſic deſcribit: *Dicit, virgines, viduas, & maritatas, quæ ſemel in Chriſto lotæ ſunt, ſi non diſcrepent cæteris operibus, ejuſdem eſſe meriti. Nititur approbare, eos, qui plena fide in Baptiſmate renati ſunt, a diabolo non poſſe ſubverti. Tertium proponit, inter abſtinentiam ciborum, & cum gratiarum actione ſumptionem eorum nullam eſſe diſtantiam. Quartum, quod & extremum eſt, eſſe omnium, qui ſuum Baptiſma ſervaverunt, unam in regno cælorum remunerationem.* Hæc Hieronymus libro 2. contra Jovinianum. Sed longius progreſſus, Deiparam Mariam deſiiſſe Virginem eſſe, cum Chriſtum peperit, affirmavit. Cum Manichæis negavit, Filium Dei veram carnem aſſumpſiſſe. Hæc ex Ambroſio, Auguſtino, Hieronymo Baronius anno 382. num. 29. C & ſeqq. Hunc Honorius Imperator ſervili affectum ſupplicio relegavit in inſulam, cæteris ejus ſectariis in diverſa loca diſperſis.

Concilium Novatianorum Angaris celebratum ſub Syricio, anno 391.

SOcrates libro 5. cap. 20. refert, hoc Novatianorum Conventu Canonem conſtitutum fuiſſe de feſto Paſchatis: *quem ἀδιάφορον, id eſt indifferentem vocabant, dicebantque diſſenſionem de feſto Paſchatis non ſatis juſtam cauſam fuiſſe, cur Eccleſia dirimeretur, neque eos, qui in Pazo coacti fuiſſent, præjudicium generali Canoni feciſſe.* Licuiſſe cuilibet, abſque diſpendio Catholicæ veritatis, Paſcha celebrare die, qua vellet, deinceps ſubjungit, ut ſcilicet Epiſcopos Nova- D tianos ſchiſmaticos, & hæreticos Novatianus Scriptor contra conſcientiam, & veritatem defendat. Vide Baronium anno 391. num. 17. 18. & 19. Eſt autem Angaris emporium Bithyniæ in Aſia prope Helinopolim.

Concilium Hypponenſe in Africa celebratum ſub Syricio, anno 393.

HOc Concilium celebratum eſſe anno Chriſti 393. Pontificatus Syricii, Imperatoris Theodoſii 15. colligitur ex principio Africani Concilii, ubi hæc verba leguntur: *Glorioſiſſimo Imperatore Theodoſio ſemper Auguſto tertium, & Abundantio viro clariſſimo Coſſ. octavo Idus Octobris, Hyppone regio, in Secretario Ba-* E *ſilicæ Pacis.* Horum conſulatum cum prædicta Chriſti, Pontificis, & Imperatoris Chronologia coincidere, Faſtos Conſulares intuenti patebit.

Ob quam cauſam habitum fuerit, Patres Carthaginenſis Concilii initio Breviarii his verbis indicant: *Ea, quæ in Concilio Hypponenſi jamdudum maturata ſunt, & legitime ad corrigendam diſciplinam ſalubriter geſta, & ſtatuta noſcuntur, effrænata temeritate quoſdam minime cuſtodire.* Quod quidem adeo efficaciter præſtiterunt, ut cætera Concilia poſtea in Africa celebrata, ex Hypponenſi, tamquam archetypo quodam, complura mutuata fuerint.

Decreto Concilii Carthaginenſis, Cæſario, & Attico Conſulibus, anno Chriſti 397. celebrati, ex quadra- A ginta Canonibus, & uno confectum eſt quoddam Breviarium, quo eorumdem, ut facilius innoteſceret, brevis Summa deſcripta eſt, quæ aptius hic exhibetur.

STATUTA

Concilii Hypponenſis breviata, & quædam eorum in Concilio Carthaginenſi cum Byzacenis Epiſcopis collata, & diligentius pertractata, hæc ſunt.

B PLacuit etiam propter errorem, qui ſæpe ſolet oboriri, ut omnes Africanæ Provinciæ obſervationem diei Paſchalis ab Eccleſia Carthaginenſi curent accipere.

Ut Lectores populum non ſalutent.

Ut Clerici inſtructi promoveantur.

Ut Sacramenta Catechumenis non dentur.

Ut corporibus defunctis Euchariſtia non detur.

Ut per ſingulos annos Concilium convocetur.

Si Epiſcopus accuſatus fuerit, ad Primatem Provinciæ cauſam ſuam referat.

Epiſcopus accuſatus, ſi ad Concilium anniverſarium non venerit, ſententiam damnationis ſuæ tuliſſe judicetur.

C Presbyter ſi accuſatus fuerit, cum quinque collegis ex vicinis Epiſcopis, cauſa ſua diſcutiatur.

Diaconus cum duobus.

Epiſcopo, aut Clerico ſi fuerit crimen inſtitutum,

Ut Judices Eccleſiaſtici ad alios judices cauſam non provocent.

Ut filii Clericorum ſpectacula non exhibeant.

Ut filii Epiſcoporum hæreticis non conjungantur.

Ut Epiſcopi, & Clerici filios ſuos non ejiciant.

Ut Epiſcopi, & Clerici nihil conferant rerum ſuarum, niſi Catholicis.

Epiſcopus, Presbyter, aut Diaconus non ſint conductores.

Ut Clerici cum extraneis fœminis non habitent.

De ſacris Gradibus.

De Lectoribus.

D Ut Clericum alienum nemo retineat.

Ut Clericus non ordinetur, antequam probatus ſit.

Ut in Precibus nec Pater pro filio, nec Filius pro Patre nominetur.

Ut nullus Clericus amplius accipiat, quam dedit.

In Sacramentis aliud non offeratur, quam panis, & vinum aqua mixtum.

Ut Epiſcopi, Presbyteri, aut Clerici ad viduas, aut Virgines ſoli non accedant.

Ut primæ Sedis Epiſcopus Princeps Sacerdotum non appelletur.

Clerici in tabernis non manducent, nec bibant.

Ut Epiſcopus trans mare non proficiſcatur.

Ut a jejunis altaris Sacramenta celebrentur.

E Ut in Eccleſia neque Epiſcopus, vel Clerici conviventur.

Ut Presbyter, inconſulto Epiſcopo, non reconciliet pœnitentem.

Ut Virgines gravioribus fœminis commendentur.

Ut ægrotantes baptizentur.

Ut reverſis reconciliatio non negetur.

Vt Presbyter Chriſma non conficiat.

Vt in aliena civitate Clerici non morentur.

Scripturæ Canonicæ in Eccleſia legendæ, quæ ſint, & præter quas aliæ non legantur.

De his, qui in nullo teſtimonio ſe baptizatos noverunt, ut baptizentur.

Vt Donatiſtæ in numero laicorum recipiantur.

Hujus Concilii Hypponenſis meminit Poſſidius in

vita

vita S. Auguſt. c.7. quæve in eo fuerint partes S. Auguſtini, ita deſcribit: *Per idem tempus coram Epiſcopis hoc illis jubentibus, qui plenarium totius Africæ Concilium Hyppone agebant, de fide, & Symbolo Preſbyter adhuc Auguſtinus diſputavit*. Sic ille. Et quidem cum omnium laude, & admiratione tanta, ut quem omnes Epiſcopum cuperent, Valerius, ne ſuæ Eccleſiæ eriperetur, poſtularit, & impetrarit, anno Chriſti 394. ſibi adhuc viventi in Epiſcopatu ſubrogari. Poſſidius ubi ſupra, cap. 8. Cui totius Africæ Provinciæ Epiſcopi interfuerunt, jure meritoque alibi Generale, alibi Plenarium Concilium appellatur: licet vere tantum Provinciale fuerit. Vide Baronium anno 393. num. 33. & 34.

Concilium Conſtantinopolitanum, in quo cauſa duorum Epiſcoporum eundem Boſtienſem Epiſcopatum ſibi vendicantium definita fuit, anno Domini 394.

OB controverſiam duorum Epiſcoporum, Agapii, & Gebapii, eundem Boſtienſem Epiſcopatum ſibi vendicare ſatagentium, cum multis aliis Eccleſiæ Orientalis Epiſcopis, duos Patriarchas, Alexandrinum nimirum, & Antiochenum conveniſſe probabile non eſt. Sed potius illud majori fide aſſeri poſſe videtur, quod ad dedicandam novam Baſilicam Apoſtolorum Petri, & Pauli nomine, a Ruffino Præfecto Pretorio erectam, convocati, & congregati poſt ſacra ſolemnia ex more expleta, prædictam controverſiam inter nominatos ſupra Epiſcopos obortam, judicio ſuo definiverunt, eo modo, quo acta a Theodoro Balſamone enarrata declarant, nimirum ex ſententia Theophili Alexandrini deciſum fuiſſe, non aliter, quam Synodali judicio, cui Epiſcopi fere univerſi interſint, Epiſcopum deponi poſſe, aut licere. Vide Baronium anno 394. n. 25. & ſeq.

Concilium Adrumetinum in Africa, anno Domini 394.

ARcadio III. & Honorio II. Conſulibus, anno nimirum Chriſti 394. Adrumeti in Africa hanc Synodum celebratam, atque ad eam ab Aurelio Carthaginenſi Epiſcopo Legationem miſſam fuiſſe, patet initio Concilii Africani, ubi hæc ſcripta leguntur: *Glorioſiſſimis Imperatoribus Arcadio III. & Honorio II. Auguſt. Conſulibus, 6. Kalendarum Juliarum Carthagine. In hoc Concilio Legati directi ſunt Epiſcopi proconſulares ad Concilium Adrumetinum*.

Quæ vero in hac Synodo conſtituta fuerint, non apparet; ideo quod diverſorum Conciliorum Canones in unum collecti, ſimul ſub uno titulo Concilii Africani, admixti habeantur. Vide Baronium anno 394. num. 32.

Concilium Cavernenſe Donatiſtarum, in quo Maximianiſtæ Primianiſtas cum ſuo auctore Primiano condemnarunt, anno Domini 394.

APud Cavernas Suſis, qui eſt locus Carthagini propinquus, Arcadio III. & Honorio II. Conſulibus anno nimirum Chriſti 394. ex Maximianiſtis convenerunt 53. Epiſcopi, qui poſt aliquantulam cognitionem cauſæ, Primianum cum ſuis ſectatoribus jam ante Cebarſuſſi a centum, & amplius Epiſcopis Maximianiſtis prædamnatum iterata ſententia condemnarunt.

Primianus Parmeniano defuncto ſuffectus erat: adverſus hunc poſtea ab aliis Donatiſtis creatus eſt Maximianus Diaconus, ſicque maximum inter eos ſchiſma conflatum eſt. Fautores Primiani, Primianiſtæ, Maximiani, Maximianiſtæ: ſicut etiam alii a Claudio, Claudianiſtæ; a Rogato, Rogatiſtæ appellati fuere. Ita qui Donatiſtæ ante a Donato nominabantur, deinceps, ex occaſione electionis Epiſcoporum ſuorum, in qua non conveniebant, in partes, & varias factiones, more hæreticorum omnium diviſi, ab auctoribus ſciſſionum nuncupati fuere. Quod Deo permittente ſic factum, ut ab exemplo Maximianenſium ipſi Donatiſtæ convincerentur. Querebantur enim, quod Donatiſtæ appellarentur. Quod Donatus non author Eccleſiæ, quæ ante non fuerat, ſed a Chriſto deductæ, & antiquæ unus ex Epiſcopis fuerit. Ad quod D. Auguſt. lib. 4. contra Creſconium cap. 6. dicebat. *Nonne attendis hoc, & de ſeipſo Maximianum dicere: ex cujus tamen nomine univerſam ejus communionem appellatis*, & lib. 3. cap. 82. cum gloriarentur apud ſe ſolos Eccleſiam eſſe Chriſti, cum tamen Maximianenſes execrarentur: *Quid dignius*, inquit, *adverſus hanc falſiſſimam elationem, quam cauſa Maximianenſium potuit vobis procurari?*

Concilium Bagajenſe Primianiſtarum contra Maximianum, anno Domini 394.

BAgai civitate Numidiæ trecenti, & decem Epiſcopi a Primiano Carthaginenſi Epiſcopo Donatiſtæ adverſariæ factionis vocati, convenerunt; ubi conſidentes, examinata cauſa ipſius Primiani, qui aderat, & Maximiani itidem Epiſcopi Carthaginenſis abſentis, aliorumque eidem communione conjunctorum, in Maximianiſtas, eam, quam recitat Auguſtinus contra Creſconium lib 3. cap. 53. damnationis ſententiam protulerunt, ſcilicet: *Maximianum fidei æmulum, veritatis adulterum, Eccleſiæ matris inimicum, Dathan, Core, & Abiron miniſtrum de pacis gremio ſententiæ fulmen excuſſit, &c. Nec ſolum hunc ſceleris ſui mors juſta condemnat, trahit etiam ad conſortium criminis plurimos catena ſacrilegii*. Cætera apud eundem D. Auguſtinum eodem loco.

Concilium Taurinenſe circa tempora Syricii Papæ, & paulo poſt obitum ſancti Ambroſii Epiſcopi Mediolanenſis celebratum. Eſtque Provinciale, anno Domini 397.

COncilium hoc ſub Pontificatu Syricii adhuc viventis, & paulo poſt obitum S. Ambroſii Mediolanenſis Eccleſiæ Epiſcopi, habitum fuiſſe, verba Canonis 5. circa finem manifeſto indicant. Cum itaque Sario, & Attico Conſulibus, teſte Marcell. in Chronico, Ambroſius defunctus fuerit, iiſdemque Conſulibus Simplicianus eidem ſuffectus eſſe reperiatur, Canon. 48. Concilii Carthaginenſis III. demum non ultra ſequentem annum Syricius Pontifex ſuperſtes fuerit, hanc Synodum præciſe decimo kalend. Octobris, anno Chriſti 397. qui eſt Syricii penultimus, Arcadii, & Honorii Imperatorum 3. celebratam fuiſſe neceſſario eſt concedendum. Movet tamen dubium Sirmondus to. 1. Concil. Galliæ in notis, quod ex Zoſimi Papæ epiſt. ad Africanos Briccius Turonenſis Epiſcopus fuerit tempore hujus ſynodi: At nondum mortuus erat D. Martinus, cui Briccius ſucceſſit. Unde ſynodi epocham differri oportebit.

In hoc Concilio, principio duæ epiſtolæ, in cauſa communicationis cum Felice Ithacianæ factionis Epiſcopo, a Syricio, & Ambroſio ad Taurinenſem ſynodum ſcriptæ lectæ fuerunt. Extant epiſtolæ apud Binium. Hinc ſubſcribitur ab aliis Taurinenſe Concilium, quod putetur celebratum Taurini, quæ urbs in Italia Tranſpadana ad radices Alpium ſita eſt.

Obſervat hic Cabaſſutius jus primatus collatum hic Proculo Maſſilienſi Epiſcopo, ſed tantum ad vitam ipſius, quod forſan quiſpiam Arrianus poſſideret tunc Eccleſiam Aquenſem.

TITULI CAPITULORUM Concilii Taurinatis.

1 *Ut qui comprobaverit ſuam civitatem metropolim fuiſſe, teneat primatum.*
2 *Ut Epiſcopi, qui contra ſtatuta faciunt, honore priventur.*
3 *De laicis, qui clericis crimen intendunt.*
4 *De Clericis, qui per culpam ab Epiſcopo ſuo excommunicantur.*
5 *De his, qui ſe ab hæreticis ſeparare voluerint, ut ab Eccleſia Catholica ſuſcipiantur.*
6 *Ut alterius Clericum non promoveat alter, nec abjectum recipiat.*
7 *De his, qui contra interdictum ſunt ordinati, vel in honore filios genuerunt.*

CAPITULA CONCILII TAURINATIS.

FRatribus dilectiſſimis per Gallias, & quinque provincias conſtitutis, ſancta ſynodus, quæ convenit in urbe Taurinatum die decimo kal. Octobris. Cum ad poſtulationem Provinciarum Galliæ ſacerdotes conveniſſemus ad Taurinatum civitatem, atque in ejuſdem urbis Eccleſia, authore Domino, vel mediatore ſederemus, auditis allegationibus Epiſcoporum, eorum (videlicet) qui ad judicium noſtrum fuerant congregati, de ſingulis negotiis hæc ſententiæ forma proceſſit, ita ut pacis bonum, & inſtituta canonum ſervarentur, & plurimorum contentionibus adhiberetur utilis medicina.

Maſſilienſis Metropolitanus.

1. Nam cum primo omnium vir ſanctus Proculus Maſſilienſis Epiſcopus civitatis, ſe tanquam Metropolitanum Eccleſiis, quæ in ſecunda provincia Narbonenſi poſitæ videbantur, diceret præeſſe debere, atque per ſe ordinationes in memorata Provincia ſummorum fieri ſacerdotum, ſi quidem aſſereret eaſdem Eccleſias vel ſuas fuiſſe, vel Epiſcopos a ſe in eiſdem Eccleſiis ordinatos; & e diverſo ejuſdem regionis Epiſcopi ſibi aliud defenſarent, ac ſibi alterius provinciæ ſacerdotem præeſſe non debere contenderent, id judicatum eſt a ſancta ſynodo contemplatione pacis, atque concordiæ, ut non tam civitati ejus, quæ in altera provincia ſita eſt, cujus magnitudinem penitus neſciremus, quam ipſi potiſſimum deferretur, ut tanquam Pater Filiis honore primatus aſſiſteret. Dignum enim viſum eſt, ut quamvis unitate provinciæ minime tenerentur, conſtringerentur tamen pietatis affectu. Hæc igitur ipſi tantum in diebus vitæ ejus forma ſervabitur, ut in Eccleſiis provinciæ ſecundæ Narbonenſis, quas vel ſuas parochias, vel ſuos diſcipulos fuiſſe conſtiterit ordinares, Primatus habeat dignitatem. Illud quoque a patribus ſic obſervandum, quod licet ex ſuperfluo, non tamen inutiliter commonetur, ut ipſe Proculus, tanquam pius pater conſacerdotes ſuos honoret, ut filios, & memoratæ provinciæ ſacerdotes, tanquam boni filii, eundem habeant ut parentem, & invicem ſibi exhibeant Charitatis affectum, impleto hoc, quod ait beatus Apoſtolus: *Honore mutuo prævenientes, non alta ſapientes, ſed humilibus conſentientes.* Illud deinde inter Epiſcopos urbium Arelatenſis, & Viennenſis, qui de primatus apud nos honore certabant, a ſancta E ſynodo definitum eſt, ut qui ex eis comprobaverit, ſuam civitatem eſſe metropolim, is totius provinciæ honorem primatus obtineat, & ipſe juxta præceptum canonum ordinationum habeat poteſtatem. Certe ad pacis vinculum conſervandum hoc conſilio utiliori decretum eſt, ut ſi placet memoratarum urbium Epiſcopis, unaquæque de his viciniores ſibi inter provincias vendicet civitates, atque eas Eccleſias viſitet, quas oppidis ſuis proximas magis eſſe conſtiterit, ita ut memores unanimitatis, atque concordiæ, non alter alterum ſibi longius uſurpando, quod eſt alius prius, inquietet.

Rom. 12.

Diſſidium Arelat. & Viennenſis Epiſc.

2. Geſtorum quoque ſeriem conſcribi placuit ad A perpetem diſciplinam, quæ circa Octavium, Urſionem, Remigium, & Triferium Epiſcopos ſancta ſynodus decrevit, qui in uſurpatione quadam de ordinatione ſacerdotum ad invidiam vocabantur, quod eis eatenus idcirco videtur indultum, ut de cætero hac authoritate commoniti nihil tale uſurpare conentur, ſiquidem ea ſe ab hac cauſa excuſatione defenderint, qua dicerent, prius ſe non eſſe conventos.

Proinde judicavit ſynodus, ut ſi quis ex hoc fecerit contra ſtatuta majorum, ſciat is, qui ordinatus fuerit, Sacerdotii ſe honore privandum; ille vero, qui ordinaverit, auctoritatem ſe in ordinationibus, vel in Conciliis minime retenturum. Non ſolum autem circa memoratos Epiſcopos hæc ſententia prævalebit, ſed & circa eos, qui ſimili errore decepti, ordinationes hujuſmodi perpetrarunt.

B 3. De Palladio autem laico, qui Spano Presbytero non leve crimen intenderat, inter quos Epiſcopus Triferius ejuſdem criminis cauſas ſe cognoviſſe teſtatus eſt, id Concilii decrevit auctoritas, ut idem Palladius in eadem ſententia maneret, qua cognitionis tempore a Triferio fuerat ſacerdote mulctatus, hoc ei humanitate reſervato Concilii, ut ipſe Triferius in poteſtate habeat, quando voluerit, ei relaxare.

4. Statuit quoque de Exuperantio Presbytero ſancta ſynodus, qui in injuriam ſancti Epiſcopi ſui Triferii gravia, & multa congeſſerat, & frequentibus eum contumeliis provocaverat, ita ut nonnulla fecerit contra Eccleſiaſticam diſciplinam, propter quam cauſam ab eo fuerat Dominica communione privatus, ut in ejus ſit arbitrio reſtitutio ipſius, in cujus poteſtate ejus fuit C abjectio, hoc eſt, ut quando vel idem Exuperantius ſatisfecerit, vel Epiſcopo Triferio viſum fuerit, tunc gratiam communionis accipiat.

5. Illud decrevit præterea ſancta ſynodus, ut (quoniam legatos Epiſcopi Galliarum, qui Felici non communicant, deſtinarunt) ſi quis ab ejus communione ſe voluerit ſequeſtrare, in noſtræ ſanctæ pacis conſortium ſuſcipiatur juxta literas venerabilis memoriæ Ambroſii Epiſcopi, vel Romanæ Eccleſiæ ſacerdotis dudum latas, quæ in Concilio legatis præſentibus recitatæ ſunt.

Felix Epiſcopus Trevirenſis, cujus ordinationi interfuit D. Martinus, ac de ea repœnituit, ſentiens exin virtutis imminutionem ad patranda miracula.

6. Nec illud prætermittendum fuit, quod ſynodi ſententia definitum eſt, ut clericum alterius ſecundum D ſtatuta canonum nemo ſuſcipiat, neque ſuæ Eccleſiæ in alio gradu audeat ordinare, neque abjectum recipiat in communionem.

7. Hi autem, qui contra interdictum ſunt ordinati, vel in miniſterio genuerunt filios, ne ad majores gradus ordinum permittantur, ſynodi decrevit authoritas. Incolumes vos Dominus noſter ævo longiſſimo conſervare dignetur, Domini fratres dilectiſſimi.

In Carthag. 3. can. 44. In Carthag. 2. can. 7.

Concilium Carthaginenſe ordine II. quod vulgo dicitur III. circa tempora Syricii Papæ, anno 397. præſide Aurelio Carthaginenſi Epiſcopo.

TITULI CANONUM CONCILII Carthaginenſis tertii.

1 *Ut comprovinciales Epiſcopi de Paſcha ſummo inquirant primatum.*
2 *Ut per ſingulos annos Concilium fiat.*
3 *Ut Epiſcopus, priuſquam ordinetur, canones agnoſcat.*
4 *Ut Levitæ, & virgines ante viginti quinque annos non conſecrentur.*
5 *Ut Sacramentum catechumenis non præbeatur.*
6 *Ut baptiſmus mortuis, vel Euchariſtia non detur.*
7 *Ut Epiſcopus accuſatus ubi, vel infra quod tempus examinetur.*

8 *De*

Google

8 *De Presbyteris, & Diaconibus, quanti Epiſcopi eos audiant.*
9 *Ut clerici publica judicia non appellent.*
10 *Si a quoquam ab aliis judicibus Eccleſiaſticis ad alios judices, & Eccleſiaſticos majoris authoritatis provocatum fuerit, non obeſſe prioribus diverſas ſententias proferentibus.*
11 *Ut filii clericorum ad ſpectacula non accedant.*
12 *Ut clericorum matrimoniis infideles non ſocientur.*
13 *Ut clerici de rebus ſuis nihil infidelibus conferant.*
14 *Ut clerici filios ſuos a ſua poteſtate exire non ſinant, niſi ætate, & moribus comprobatos.*
15 *Ut clerici non ſint conductores, vel negociatores.*
16 *Ut clerici non ſint uſurarii.*
17 *Ut cum clericis extranea fœmina non cohabitent.*
18 *Ut clerici non ordinentur, niſi omnes, qui cum eis ſunt, fideles exiſtant.*
19 *Ut clerici, cum ad pubertatem venerint, aut conjugium, aut caſtitatem profiteantur.*
20 *Ut plebes alienas alius Epiſcopus non uſurpet.*
21 *Ut nullus Epiſcopus alienum clericum audeat retinere, vel ordinare.*
22 *Ut nullus clericus ordinetur, niſi fuerit probabilis.*
23 *De precibus, & orationibus.*
24 *Ut in ſacrificio tantum panis, & calix offeratur.*
25 *Ne clerici, vel continentes ad viduas, vel virgines ſoli habeant acceſſum.*
26 *Ut primæ ſedis Epiſcopus princeps ſacerdotum non appelletur.*
27 *Ut clerici tabernas non ingrediantur.*
28 *Ut Epiſcopus ſine formata metropolitani longius non proficiſcatur.*
29 *Ut miſſa a jejunis celebretur.*
30 *Ut nullus in Eccleſia conviventur.*
31 *Ut pœnitentibus juxta peccatorum modum pœnitentia detur.*
32 *Ut presbyter præter juſſa, vel abſentiam Epiſcopi non reconciliet pœnitentes.*
33 *De cuſtodia ſacrarum virginum.*
34 *De baptizandis ægrotis, qui jam loqui non poſſunt.*
35 *Ne apoſtatis, vel hiſtrionibus converſis pœnitentia negetur.*
36 *Ut Presbyter chriſma non conficiat.*
37 *Ut clerici ſine neceſſitate in aliena civitate non immorentur.*
38 *Ut non liceat fieri tranſlationes Epiſcoporum.*
39 *Ut nō præſumant duo Epiſcopi ordinare Pontificem.*
40 *Ut dum Epiſcopus eligitur (ſi contradictores habet) quinque ſacerdotes conveniant.*
41 *Ut per ſingulos annos convenientes Epiſcopi ad Concilium etiam de Paſchali ſolemnitate a Primate ſuo informentur.*
42 *Ut non accipiat alium Epiſcopum plebs, quæ in diœceſi ſemper ſubjacuit.*
43 *Ut qui plebe ſua contempta ad Concilium venire detrectant, & plebem, & honorem amittant.*
44 *Ut clericum alienum nullus ſibi præſumat Epiſcopus ordinare.*
45 *Ut Epiſcopus, qui plures habet clericos, ei, qui eget, ad ordinandum poſtulatus, largiatur.*
46 *Ut Epiſcopus in diœceſi factus ſolum plebem teneat, qua extitit ordinatus.*
47 *Ut præter ſcripturas canonicas nihil in Eccleſia legatur ſub nomine divinarum ſcripturarum.*
48 *De baptizatis, & Donatiſtis.*
49 *Ut ea, quæ quis in Eccleſiaſtico poſita acquiſivit, Eccleſiæ conferantur.*
50 *Ut geſta Concilii Epiſcoporum ſubſcriptionibus confirmentur.*

Canones Concilii Carthaginenſis tertii.

Horū conſulatus incidit in an. 397.

CÆſario, & Attico viris clariſſimis Conſulibus, Kal. Septemb. Carthagine in ſecretario Baſilicæ

A reſtitutæ, cum Aurelius Epiſcopus una cum Coepiſcopis ſuis conſediſſet, aſtantibus etiam Diaconibus, conſtituta ſunt hæc, quæ in præſenti Concilio definita ſunt.

Baſilica reſtituta, ita dicta vel a Virgine Martyre ejus nominis, vel a Reſtituto Epiſc. Carthag. vel ab eo, quod a Donatiſtis prius occupata, Catholicis fuerit reſtituta. Baron. anno 397.

1. Placuit ergo principio propter errorem, qui ſæpe ſolet oboriri, ut omnes Africanæ Provinciæ Epiſcopi obſervationem Paſchalem ab Eccleſia Carthaginenſi curent accipere.

2. Similiter placuit, ut propter cauſas Eccleſiaſticas, quæ ad perniciem plebium ſæpe veteraſcunt, ſingulis quibuſque annis Concilium convocetur. Ad quod omnes Provinciæ, quæ primas ſedes habent, de Conciliis ſuis binos, aut quantos elegerint, Epiſcopos mittant, *al. lectio, ternos mittant.*
B ut & minus invidioſi, minuſque hoſpitibus ſumptuoſi exiſtant, ut, congregato conventu, plena poſſit eſſe authoritas. De Tripoli autem, propter inopiam Epiſcoporum, unus Epiſcopus veniat.

3. Item placuit, ut, ordinandis Epiſcopis, vel Clericis, prius ab ordinatoribus ſuis decreta Conciliorum auribus eorum inculcentur, ne ſe aliquid contra ſtatuta Concilii feciſſe pœniteat. *38. Placuit, ut ordin.*

4. Item placuit, ut ante vigintiquinque annos ætatis nec Diaconi ordinentur, nec Virgines conſecrentur. Et ut lectores populum non ſalutent. *77. placuit, ut ante annos.*

5. Item placuit, ut per ſolemniſſimos Paſchales dies Sacramentum catechumenis non detur, niſi ſolitum ſal: quia ſi fideles per illos dies Sacramenta non mutant, nec catechumenis oportet mutari. *25. & 20. qu. 1. placuit, ut ſupra, & in dec. Ivon. lib. 3.*

Nota. *Ex 3. Canone Apoſtolorum, multa offerebantur a fidelibus pro ſacrificio, & ſuſtentatione miniſtrorum, puta panis, vinum, lac, ſal, &c. Ex his ſal dumtaxat vult Canon hic dari catechumenis: vetatque illis dari ſacramentum, hoc eſt reliquias panis conſecrati. Nos hoſtias diceremus. Vide Petavium in animad. ad expoſitionem fidei num. 22.*
C

6. Item placuit, ut corporibus defunctorum Euchariſtia non detur. Dictum eſt enim a Domino: *Accipite, & edite*. Cadavera autem nec accipere poſſunt, nec edere. Cavendum eſt etiam, ne mortuos baptizari poſſe fratrum infirmitas credat, quibus nec Euchariſtiam dari licitum eſt.

7. Aurelius Epiſcopus dixit: Quiſquis Epiſcoporum accuſatur, ad primates Provinciæ ipſius cauſam deferat accuſator, nec a communione ſuſpendatur, cui crimen intenditur, niſi ad cauſam ſuam dicendam, electorum *4. quaſt. 4. Quiſque.*
D judicium, die ſtatuta litteris evocatus, minime occurrerit, hoc eſt, infra ſpacium menſis ex ea die, qua eum litteras accepiſſe conſtiterit. Quod ſi aliquas veras neceſſitatis cauſas probaverit, quibus eum occurrere non potuiſſe manifeſtum ſit, cauſæ ſuæ dicendæ intra alterum menſem integram habeat facultatem. Verum tamdiu poſt menſem ſecundum non communicet, donec purgetur. Sin autem nec ad Concilium anniverſarium occurrere voluerit, ut vel ibi cauſa ejus terminetur, ipſe in ſe damnationis ſuæ ſententiam dixiſſe judicetur. Tempore ſane, quo non communicat, nec in ſua Eccleſia, vel parochia communicet. Si vero aliquando fuerit ſubtrahens, ſe reſtituto in communionem Epiſcopo, removeatur a communione accuſator, ita tamen, ut nec ipſi adimatur facultas cauſæ peragendæ, ſi
E ſe ad diem occurrere voluiſſe, ſed non potuiſſe probaverit. Illud vero placuit, ut cum agere cœperit in Epiſcoporum judicio, ſi fuerit accuſatoris perſona culpabilis, ad arguendum non admittatur, niſi proprias cauſas, non tamen Eccleſiaſticas, aſſerere voluerit. *4. q. 6. Illud vero placuit.*

8. Si autem Presbyteri, vel Diaconi fuerint accuſati, adjuncto ſibi ex vicinis locis cum proprio Epiſcopo legitimo numero collegarum, quos ab eodem accuſati petierint, id eſt, una ſecum in Presbyteri nomine ſex, in Diaconi tribus, ipſorum cauſas diſcutiant, eadem dierum, & dilationum, & a communione remotionum, & diſcuſſione perſonarum inter accuſatores, & eos, qui *15. q. 7. Si Presbyt.*

accuſantur, forma ſervata. Reliquorum autem Clericorum cauſas etiam ſolus Epiſcopus loci agnoſcat, & finiat. A

11. qu. 1. Placuit, ut quiſquis. 9. Item placuit, ut quiſquis Epiſcoporum, Presbyterorum, & Diaconorum, ſeu Clericorum, cum in Eccleſia ei crimen fuerit intentatum, vel civilis cauſa fuerit commota, ſi derelicto Eccleſiaſtico judicio, publicis judiciis purgari voluerit, etiam ſi pro ipſo fuerit prolata ſententia, locum ſuum amittat, & hoc in criminali actione. In civili vero perdat, quod evicit, ſi locum ſuum obtinere maluerit, ſiquidem ad eligendos *1. Cor. 6.* judices ſibi de Eccleſiæ conſortio dubitat, vileque Eccleſiæ conſortium judicat, qui de univerſa Eccleſia male ſentiendo, de judicio ſæculari poſcit auxilium, cum privatorum cauſas Apoſtolus etiam ad Eccleſiam deferri, atque ibi determinari præcipiat.

2. q. 1. Placuit, & in dec. Ivon. l. 4. 10. Hoc etiam placuit, ut a quibuſcunque judicibus Eccleſiaſticis, ad alios judices Eccleſiaſticos, ubi eſt major authoritas, fuerit provocatum, non eis obſit, *2. q. 6. Sane, ſi & in dec. Ivonis, l. 4.* quorum fuerit ſoluta ſententia, ſi convinci non potuerint, vel inimico animo judicaſſe, vel aliqua cupiditate, aut gratia depravari. Sane, ſi ex conſenſu partium judices electi fuerint, etiam a pauciore numero, quam conſtitutum eſt, non liceat provocari.

11. Ut filii Sacerdotum, vel Clericorum ſpectacula ſæcularia non exhibeant, ſed nec ſpectent, quoniam quidem ab ſpectaculo & omnes laici prohibeantur. Semper enim Chriſtianis omnibus hoc interdictum eſt, ut, ubi blaſphemi ſunt, non accedant.

12. Item placuit, ut filii, vel filiæ Epiſcoporum, vel quorumlibet Clericorum gentilibus, vel hæreticis, aut ſchiſmaticis matrimonio non jungantur.

13. Epiſcopi, vel Clerici in eos, qui catholici Chriſtiani non ſunt, etiamſi conſanguinei fuerint, nec per donationes rerum ſuarum aliquid conferant.

14. Ut Epiſcopi, vel Clerici ſuos filios a ſua poteſtate per emancipationem exire non ſinant, niſi de moribus eorum fuerint & ætate ſecuri, ut poſſint ad eos jam propria pertinere peccata.

21. quæſt. 3. Placuit, ut Ep. 15. Item placuit, ut Epiſcopi, & Presbyteri, & Diaconi, vel Clerici non ſint conductores, neque procuratores, neque ullo turpi, vel inhoneſto negotio victum quærant, quia reſpicere debent, ſcriptum eſſe: *Nemo* *2. Tim. 2.* *militans Deo implicat ſe negotiis ſæcularibus.*

14. quæſt. 4. nullus Cleric. 16. Ut nullus Clericorum amplius recipiat, quam cuiquam accommodaverit, ſi pecuniam accipiat, ſpeciem eandem, quantam dederit, accipiat, & quicquid aliud tantum, quantum dederit, accipiat.

18. Cum omnibus. 17. Ut cum omnibus omnino Clericis extraneæ fœminæ non cohabitent, ſed ſolæ matres, aviæ, & matertera, amitæ, ſorores, & filiæ fratrum, aut ſororum, & quæcunque ex familia domeſtica, neceſſitate etiam, antequam ordinarentur, jam cum eis habitabant, vel ſi filii eorum jam ordinatis parentibus uxores acceperunt, aut ſervis non habitantibus in domo, quas ducunt, aliunde ducere neceſſitas fuit.

18. Ut Epiſcopi, Presbyteri, & Diaconi non ordinentur, priuſquam omnes, qui ſunt in domo eorum, Chriſtianos catholicos fecerint.

d. 23. Lect. cum ad. Et dec. Ivonis lib. 3. 19. Placuit, ut lectores, cum ad annos pubertatis venerint, cogantur aut uxores ducere, aut continentiam profiteri.

7. q. 1. Placuit, ut a d. 71. Cler. alien. 20. Placuit, ut a nullo Epiſcopo uſurpentur plebes alienæ, nec aliquis Epiſcoporum ſupergrediatur in diœceſi ſuum collegam.

21. Ut Clericum alienum, niſi concedente eis Epiſcopo, nemo audeat vel retinere, vel promovere in Eccleſia ſibi credita. Clericorum autem nomen etiam lectores, & pſalmiſtæ, & oſtiarii retineant.

24. Nullus ordin. 22. Ut nullus ordinetur Clericus, niſi probatus vel Epiſcoporum examine, vel populi teſtimonio.

23. Ut nemo in precibus vel Patrem pro filio, vel filium pro Patre nominet. Et cum ad altare aſſiſtitur, ſemper ad Patrem dirigatur oratio. Et quæcunque ſibi preces aliquis deſcribit, non eis utatur, niſi prius eas cum inſtructioribus fratribus contulerit.

Controverſia de directione Orat. ad perſonam Patris.

Arrianorum argum. ex Can. Miſſæ. ARgumentum, quo utebantur Arriani ex initio Canonis Miſſæ, *Te igitur clementiſſime Pater per Jeſum Chriſtum, &c.* potuit tunc aliquos commovere ad immutandam iſtam formulam precandi in Altaris ſacrificio. Ut enim hæreticis aſſuetum eſt omnem lapidem movere ad corroborandum ſuum dogma, præter trecentas rationes ex natura rerum deſumptas, & quadraginta locos ſcripturæ ad decipiendos fideles, adhibebant etiam Canon. Miſſæ, in quo ad ſolum Patrem dirigitur ſacrificium; erat autem hoc eorum argumentum quaſi palmare, ut meminit D. Fulgentius lib. 2. ad B Monimum cap. 2. Gravis erat enim difficultas, num iſtud decretum faveat Arrianis, qui volebant ſacrificium, & orationes ad ſolum Patrem dirigi, eo quod ſola prima perſona ſit verus Deus: Unde nolebant his perſonis, origine poſterioribus, offerri ſacrificium, & honorem æqualem honori, qui Patri defertur: quæ eſt, ait Theophilus Rainaudus in Heteroclitis ſpiritualibus ſect. 1. punct. 1. atrociſſima impietas, & vertex blaſphemiæ, quam refellit S. Fulgentius lib. 2. ad Monimum cap. 2. ubi videtur hanc difficultatem tractare. Si qui vero, inquit, Catholici fideles, hujus ſacramenti nunc uſque videbantur ignari, deinceps ſcire debent, omne cujuslibet honorificentiæ, & ſacrificii ſalutaris obſequium & Patri, & Filio, & Spiritui ſancto, hoc eſt ſanctæ Trinitati ab Eccleſia Catholica pariter exhiberi. *Sacrif. in Miſſa.* In cujus utique uno nomine C manifeſtum eſt ſanctum quoque baptiſma celebrari. Neque enim præjudicium Filio, vel Spiritui ſancto comparatur, dum ad Patris perſonam precatio ab offerente dirigitur. Cujus conſummatio, dum Filii, & Spiritus ſancti complectitur nomen, oſtendit nullum eſſe in Trinitate diſcrimen. Quia dum ad ſolius Patris perſonam honoris ſermo dirigitur, bene credentis fide tota Trinitas honoratur: & cum ad Patrem litantis intentio deſtinatur, ſacrificii munus omni Trinitati uno, eodemque offertur litantis officio. Ex quibus verbis D. Fulgentii diſſolvitur argumentum Arrianorum, qui volebant inferre, ſolum Patrem eſſe Deum, quod ad ipſum dirigeretur oratio, & ſacrificium, cum ad totam Trinitatem, omneſque perſonas dirigatur, licet ſola perſona Patris nominetur. Etſi enim licitum ſit, ſingulas perſonas ſeorſim ab aliis invocare ad aliquod beneficium D conſequendum, ſeu ad ipſas ſpecialiter honorandas: non tamen id fieri debet cum intentione excludendi alias perſonas, quaſi pari cultu dignæ non eſſent, aut ab una ſola emanaret beneficium, non etiam ab aliis, cum opera Trinitatis ad extra ſint indiviſa, id eſt, omnibus communia. Quare & ad omnes Trinitatis perſonas dirigi poteſt oratio, & ad ſingulas ſeorſim haberi devotio, ſicut in Theologia Affectiva oſtendimus tract. 2. qui eſt de S. Trinitate, medit. 6. Quia autem ſcripturæ ſacræ methodus eſt nobis repræſentare Patrem offenſum hominibus, qui per ſolum Filium placari poteſt, in quo magis commendatur myſterium redemptionis humani generis, exinde Eccleſia in precibus publicis orationem ad Patrem per Filium adimplendam dirigit. Non eſt E vero privatorum preces publicas immutare: ideo decretum Concilii iſtud prohibet in precibus publicis: eſtque iſtud magis conforme modo loquendi ſcripturæ ſacræ propter ordinem redemptionis. Porro ex eodem canone 23. Molinæus Calviniſta famoſus in libro, cui nomen impoſuit: *Novitas Papatus, ſive Replicatio ad Reſponſionem Sereniſſimi Jacobi Regis Magnæ Britanniæ,* ex hoc ipſo decreto Patrum Carthaginenſium bellum movet adverſus invocationem, & adorationem Chriſto exhibitam in Euchariſtia, quaſi Patres Carthaginenſes, inter quos emicabat D. Auguſtinus, decernendo orationem ad Patrem dirigi in altari, prohiberent dirigi ad Filium, ac conſequenter illi exhiberi adorationem in altari, ſeu in Euchariſtia. At ſi hoc verum eſt, ſequeretur Patres illos fuiſſe Arrianos, qui adoratio-

tionem Filio denegarent, fuiſſe quoque Macedonianos, A ſeu Pneumatomachos, qui Spiritum ſanctum coadorandum cum Patre, & Filio negabant, tantum enim valet conſequentia contra Spiritum ſanctum, ac contra Chriſtum in Euchariſtia, ſi ratiocinatio Molinæi valet, fas non fuiſſe ad Chriſtum preces dirigere in Euchariſtia: itidemque nefas erat, ut loquitur, corpus adorare: ſiquidem in religione Chriſtiana omnis adoratio invocationem includit, & hinc nomen ſuum mutuatur, adoratio enim quædam eſt oratio: Atque hoc ideo, quia tertio Concilio Carthag. ſerie 2. 3. definitum eſt, ut cum altari aſſiſtitur, ſemper ad Patrem dirigatur oratio. At quis credat, D. Auguſt. ſi comperiſſet Concilium vel Arrianis, vel Macedonianis tantillum favere, non ſaltem moniturum Patres illos, vel ab eorum cœtu, ſi reperiſſet pertinaces, non diſceſſurum? Reſpexerunt ergo illi Patres ad ſacroſanctum Miſſæ Canonem ab Apoſtolis traditum, B & ægre ferentes pro quorumdam arbitrio variari, ex quacumque occaſione id accideret, ſanxerunt, ut ſacerdotes ad Patrem dirigerent orationem in ſacrificio incruento offerendo, ſicque uniformitatem Deo gratam, & Eccleſiæ decoram in rebus ſacris ſervarent illibatam, ut ſcite obſervavit Sauſſajus nunc Epiſcopus Tullenſis in Appendice *de Chriſti invocatione, & adoratione*.

Qnã ſubjunxit Panopl. Sacerd. cõtra Petr. Molinæũ Calv.

de conſ. d. 2. in ſacr. *81. clerici, vel cont.*

24. Ut in Sacramentis Corporis, & Sanguinis Domini nihil amplius offeratur, quam ipſe Dominus tradidit, hoc eſt, panis, & vinum aqua mixtum. Nec amplius in ſacrificiis offeratur, quam de uvis, & frumentis.

25. Ut Clerici, vel continentes ad viduas, vel virgines, niſi juſſu, vel permiſſu Epiſcoporum, & Presbyterorum non accedant. Et hoc non ſoli faciant, ſed cum C Clericis, vel cum his, cum quibus Epiſcopus juſſerit, vel Presbyter. Nec Epiſcopi, aut Presbyteri ſoli habeant acceſſum ad hujuſmodi fœminas, niſi aut Clerici præſentes ſint, aut graves aliqui Chriſtiani.

99. Primæ ſedis.

26. Ut primæ ſedis Epiſcopus non appelletur princeps Sacerdotum, aut ſummus Sacerdos, aut aliquid hujuſmodi, ſed tantum primæ ſedis Epiſcopus.

Nota. *Hadrianus Papa in epiſt. ad Epiſc. Hiſpaniæ contra Elipandum Toletan. vocat ſe primæ ſedis Epiſcopum, Joannes octavus ſecunda Tricaſſina Synodo ſubſcripſit ſe primæ ſedis Epiſcopum, nec Concilium hoc provinciale legem ſtatuit, nec ſtatuere potuit Pont. Rom. ſed Epiſcopis Africanis, ac primatibus, qui his titulis principis ſacerdotum, aut ſummi ſacerdotis inſignes haberi volebant. Quod tituli illi ab aliis uſurpabantur, ut* D *patet vel ex ſola hiſtoria Ruffini, quam ad Chromatium Epiſcopũ Aquileenſem direxit, vocans eum Pont. Maximũ, ut advertit Franciſcus Rhotomag. Archiep. lib. 1. hiſt. cap. 15. licet quædam exemplaria id non habeant.*

27. Ut Clerici edendi, vel bibendi cauſa tabernas non ingrediantur, niſi peregrinationis neceſſitate compulſi.

28. Item placuit, ut Epiſcopi trans mare non proficiſcantur, niſi conſulto primæ ſedis Epiſcopo, ſive cujuſcunque Provinciæ Primate, ut ab Epiſcopo præcipue poſſint ſumere formatam, vel commendationem.

de conſ. d. 2. Sacram.

29. Ut Sacramenta altaris nonniſi a jejunis hominibus celebrentur, excepto uno die anniverſario, quo cœna Domini celebratur. Nam ſi aliquorum pomeridiano tempore defunctorum, ſive Epiſcoporum, ſive cæterorum commendatio facienda eſt, ſolis orationibus E fiat, ſi illi, qui faciunt, jam pranſi inveniantur.

30. Ut nulli Epiſcopi, vel Clerici in Eccleſia conviventur, niſi forte tranſeuntes hoſpitiorum neceſſitate illic reficiantur: populi etiam ab hujuſmodi conviviis, quantum fieri poteſt, prohibeantur.

26. q. 7. pœnitentibus ſecundum.

31. Ut pœnitentibus ſecundum peccatorum differentiam, Epiſcopi arbitrio pœnitentiæ tempora decernantur.

32. Ut Presbyter, inconſulto Epiſcopo, non reconciliet pœnitentem, niſi abſente Epiſcopo, & neceſſitate cogente. Cujuſcunque pœnitentis publicum, & vulgatiſſimum crimen eſt, quod univerſam Eccleſiam commoverit, ante abſidem manus ei imponatur.

33. Ut virgines ſacræ, ſi parentibus, a quibus cuſtodiebantur, privatæ fuerint, Epiſcopi providentia, vel Presbyteri, ubi Epiſcopus abſens eſt, in monaſterio Virginum, vel gravioribus fœminis commendentur, ut ſimul habitantes invicem ſe cuſtodiant, ne paſſim vagantes Eccleſiæ lædant opinionem.

34. Ut ægrotantes ſi pro ſe reſpondere non poſſunt, cum voluntatis eorum teſtimonium ſui dixerint, baptizentur. Similiter & de pœnitentibus agendum eſt.

De conſ. d. 4. ægrotãtes. Et in dec. Ivonis lib. 1.

35. Ut ſcenicis, atque hiſtrionibus, cæteriſque hujuſmodi perſonis, vel apoſtaticis converſis, vel reverſis ad Dominum, gratia, vel reconciliatio non negetur.

36. Ut Presbyter inconſulto Epiſcopo virgines non conſecret, chriſma vero nunquam conficiat.

37. Ut Clerici in aliena civitate non immorentur, niſi cauſas eorum juſtas Epiſcopi loci, vel Presbyteri locorum perviderint.

38. Illud autem ſuggerimus mandatum nobis, quod etiam in Capuenſi plenaria Synodo videtur ſtatutum, quod non liceat fieri rebaptizationes, & reordinationes, vel tranſlationes Epiſcoporum. Nam Creſconius Villeregienſis Epiſcopus, plebe ſua derelicta, Tibinenſem invaſit Eccleſiam, & uſque hodie commonitus, ſecundum quod ſtatutum fuerat, relinquere eandem, quam invaſerat, plebem, contempſit. Adverſus iſtum, quę pronunciata fuerant, confirmata quidem audivimus, ſed petimus, ſecundum quod nobis mandatum eſt, ut dignemini dare fiduciam, qua neceſſitate ipſa cogente, liberum ſit nobis rectorem provinciæ, ſecundum ſtatuta glorioſiſſimorum principum, adverſus illum adire, ut qui miti admonitioni ſanctitatis veſtræ acquieſcere noluit, & emendare illicitum, authoritate judiciaria protinus excludatur. Aurelius Epiſcopus dixit: Servata forma diſciplinæ non æſtimabitur appetitus, ſi a veſtra charitate modeſtius conventus recedere detrectaverit, cum fuerit ſuo contemptu, & contumacia faciente, etiam authoritate judiciaria conventus. Honoratus, & Urbanus Epiſcopi dixerunt: Hoc enim omnibus placet. Ab univerſis Epiſcopis dictum eſt: Juſtum eſt, placet.

De conſ. d. 4. Non licet fieri. Et in dec. Ivonis l. 2.

11. q. 1. Petimus.

39 Honoratus, & Urbanus Epiſcopi dixerunt: Et illud nobis mandatum eſt, ut, quia proxime fratres noſtri Numidiæ duo Epiſcopi ordinare præſumpſerunt Pontificem, nonniſi a duodecim cenſeatis Epiſcoporum celebrari ordinationes. Aurelius dixit: Forma antiqua ſervabitur, ut non minus, quam tres ſufficiant, qui fuerint a Metropolitano directi ad Epiſcopum ordinandum, propterea, quia in Tripoli forte, & Arguze interjacere videntur barbaræ gentes. Nam in Tripoli (ut aſſeritur) Epiſcopi ſunt quinque tantummodo, & poſſunt forte de ipſo numero vel duo neceſſitate aliqua occupari. Difficile eſt enim, ut de quolibet numero omnes poſſint occurrere. Numquid debet hoc ipſum impedimento Eccleſiaſticæ eſſe utilitati? Nam & in hac Eccleſia, ad quam dignata eſt ſanctitas veſtra humaniter convenire, crebro, ac pene per diem Dominicam ordinandos habemus. Nunquidnam frequenter potero duodecim, vel decem, vel multo minus advocare Epiſcopos? Sed facile eſt mihi duos adjungere meæ parvitati Epiſcopos vicinos. Quapropter cernit mecum charitas veſtra, hoc ipſum obſervari non poſſe.

40. Sed illud eſt ſtatuendum, ut quando ad eligendum Epiſcopum convenerimus, ſi qua contradictio fuerit oborta (quia talia facta ſunt apud nos) non præſumant ad purgandum eum, qui ordinandus eſt, tres jam, ſed poſtulentur ad numerum ſupradictorum duo, vel tres, & in eadem plebe, cui ordinandus eſt, diſcutiantur, primo perſonæ contradicentium, poſtremo illa etiam, quæ objiciuntur, pertractentur. Et cum purgatus fuerit ſub conſpectu publico, ita demum ordinetur. Si hoc cum veſtræ ſanctitatis animo concordat, roboretur veſtræ dignitatis reſponſione. Ab univerſis Epiſcopis dictum eſt: Placet ſatis.

d. 23. Illud ſtatuendũ eſt.

41. Honoratus, & Urbanus Epiſcopi dixerunt: Quoniam de Concilio quædam tractata noſcuntur, adjicimus etiam de die Paſchæ nobis eſſe mandatum, ut de Eccleſia ſemper Carthaginenſi (ſicut prædi-

ctum eſt) inſtruamur ; & non ſub anguſto temporis ſpatio. Aurelianus Epiſcopus dixit : Si ſanctitati veſtræ videtur (quoniam nos ſpopondiſſe jam ſuperius meminimus) ut ſingulis quibuſque annis ad tractandum conveniamus, & cum convenerimus in unum, tunc divulgabitur ſanctus Paſchæ dies per legatos, qui fuerint in Concilio. Honoratus, & Urbanus Epiſcopi dixerunt : Nunc de præſenti cœtu petimus, ut litteris provinciam noſtram de hac die informare dignemini. Aurelius Epiſcopus dixit : Ita fiat neceſſe eſt.

39 quæſt. 1. Multis in Conciliis.

42. Epigonius Epiſcopus dixit : Multis in Conciliis hoc ſtatutum eſt a cœtu Sacerdotali, ut plebes, quæ in Diœceſibus ab Epiſcopis retinentur, quæ Epiſcopos nunquam habuerunt, non niſi cum voluntate ejus Epiſcopi, a quo tenentur, proprios accipiant rectores, id eſt Epiſcopos. At vero, quia nonnulli quodam dominatu adepto communionem fratrum abhorrent, vel certe, cum elevati fuerint, quaſi in quadam arce, tyrannicam ſibi dominationem vindicant, quod plerique ſtolidi adverſus Epiſcopos ſuos cervices erigunt Presbyteri, vel conviviis ſibi conciliantes plebem, ut perſuaſu maligno, & illicito eoſdem velint ſibi collocare rectores, quod quidem inſigne mentis tuæ tenemus votum, frater religioſe Aureli, qui hæc ſæpe oppreſſiſti, non curando tales petitiones, ſed propter eorum malos cogitatus, & prave concinnata conſilia hoc dico, non debere rectorem accipere eam plebem, quæ in Diœceſi ſemper ſubjacuit, nec umquam proprium Epiſcopum habuit. Quapropter ſi univerſo ſanctiſſimo Concilio complacet hoc, quod proſequutus ſum, confirmetur. Aurelius Epiſcopus dixit : Fratris, & conſacerdotis noſtri proſequutioni non obſiſto, ſed hoc me, & feciſſe, & facturum eſſe confiteor, circa eos ſane, qui fuerint concordes, non ſolum circa Eccleſiam Carthaginenſem, ſed circa omne Sacerdotale conſortium.

43. Sunt enim plerique conſpirantes cum propriis plebibus, quas decipiunt (ut dictum eſt) earum ſcalpentes aures, ad ſeducendum vitioſæ vitæ homines, vel certe inflati, & ab hoc conſortio ſeparati, qui putant propriæ plebi incubandum, & nonnunquam conventi ad Concilium venire refugiunt, & detrectant, ſua forte ne prodantur flagitia metuentes. Dico, ſi placet, circa hos, non tantum Diœceſes non eſſe ſervandas, verum etiam & de propria Eccleſia, quæ illis male faverit, omnino adnitendum, ut etiam authoritate publica rejiciantur, atque ab ipſis principalibus cathedris removeantur. Oportet enim, ut qui univerſis fratribus, ac toti Concilio adhæſerit, non ſolum ſua jure integro, ſed & diœceſes poſſideat. At vero qui ſibimet putant plebes ſuas ſufficere, fraternâ dilectione contempta, nec tantum Diœceſes amittant, ſed (ut dixi) etiam in propriis publica careant authoritate, ut rebelles. Honoratus, & Urbanus Epiſcopi dixerunt : Summa proviſio ſanctitatis tuæ cohæſit mentibus ſingulorum, & puto omnium reſponſione ea, quæ proſequi dignatus es, probanda. Univerſi Epiſcopi dixerunt : Placet, placet.

44. Epigonius Epiſcopus dixit : In multis Conciliis hoc ſtatutum eſt, etiam nunc hoc confirmandum eſt veſtra providentia, fratres beatiſſimi, ut clericum alienum nullus ſibi præripiat Epiſcopus præter ejus arbitrium, cujus fuerit Clericus. Dico autem Julianum (qui ingratus Dei beneficiis per meam parvitatem in ſe collatis) ita temerarium, & audacem extitiſſe, ut eum (qui a me baptizatus eſt, cum eſſet puer egentiſſimus, mihi ab eodem commendatus, cumque multis annis a me aleretur, atque increſceret) hunc, ut dixi, baptizatum in Eccleſia mea per manum parvitatis meę, conſtat (idem in Diœceſi Mapalienſi lector eſſe cœperat, imo annis ferme duobus legerat) neſcio quo contemptu humilitatis meæ, idem Julianus arripuit, quem dicit quaſi proprium civem ſui loci Uzaritani, me inconſulto uſurpare : nam & diaconum illum ordinavit, hoc ſi liceat, pateat hæc licentia a vobis, beatiſſimi fratres : ſin minus, tam impudens cohibeatur, nec ſe miſceat communioni cujuſquam. Numidius Epiſcopus dixit : Si non poſtulata, neque conſulta tua dignatione id videatur feciſſe Julianus, judicamus omnes inique factum, atque indigne. Quapropter, niſi idem Julianus correxerit errorem ſuum, & cum ſatisfactione eundem Clericum, quem fuit auſus ordinare, revocaverit tuæ plebi contra ſtatuta Concilii faciens, contumaciæ ſuæ, ſeparatus a nobis, excipiet judicium. Epigonius Epiſcopus dixit : Ætate Pater, & ipſa promotione antiquiſſimus vir laudabilis, frater, & collega noſter Victor vult, hanc petitionem generalem omnibus effici.

45. Aurelius Epiſcopus dixit : Sermonem meum admittite, fratres. Contingit nonnunquam, ut poſtulemur ab Eccleſiis, quæ præpoſitis egent, vel Epiſcopis, vel Presbyteris, & tamen memor ſtatutorum id ſequor, ut conveniam Epiſcopum ejus, atque ei inculcem, quod ejus clericus a qualibet Eccleſia poſtuletur. Sed forte in hodierno non reluctati ſunt, & ne quando contingat, ut reluctentur, cum fuerint a me in hac cauſa poſtulati, quem ſcitis multarum Eccleſiarum, & ordinandorum cauſam ſuſtinere. Juſtum eſt ergo, ut quemlibet conſacerdotum conveniam cum duobus e conſortio noſtro, vel tribus teſtibus. Si vero indevotus extiterit, quid cenſet charitas veſtra faciendum ? Ego enim cunctarum Eccleſiarum dignatione Dei (ut ſcitis fratres) ſolicitudinem ſuſtineo. Numidius Epiſcopus dixit : Fuit ſemper hæc licentia huic ſedi, unde vellet, & de cujus nomine fuiſſet conventus, pro deſiderio cujuſque Eccleſiæ ordinare Epiſcopum. Epigonius Epiſcopus dixit : Bonitas ſequeſtrat poſſibilitatem. Minus enim præſumis, frater. Et cum te bonum, & clementem omnibus reddis (habes enim hoc in arbitrio) ſatis eſt, ut ſatisfiat perſonæ uniuſcujuſque Epiſcopi in prima tantummodo conventione. Si autem quodlibet huic ſedi vindicandum fuerit ſibi arbitratus, neceſſe habes tu, omnes Eccleſias ſuffulcire. Unde tibi non poteſtatem damus, ſed etiam aſſignamus, ut liceat voluntati tuæ & ſemper tenere, quem voles, ut præpoſitos plebibus, vel Eccleſiis conſtituas, qui poſtulati fuerint, & unde voles. Poſthumianus Epiſcopus dixit : Deinde, qui unum habuerit, nunquam debet illi ipſe unus Presbyter auferri ? Aurelius Epiſcopus dixit : Sed Epiſcopus unus eſſe poteſt, per quem dignatione divina Presbyteri multi conſtitui poſſunt, unus autem Epiſcopus difficile invenitur conſtituendus. Quapropter ſi neceſſarium Epiſcopatui quis habet Presbyterum, & unum (ut dixiſti, frater) habuerit, etiam ipſum ad promotionem dare debebit. Poſthumianus Epiſcopus dixit : Ergo ſi habet alius abundantes clericos, debet mihi alia plebs ſubvenire. Aurelius Epiſcopus dixit : Sane, quomodo Eccleſiæ alterius tu ſubveneris, perſuadebitur illi, qui plures habet clericos, ut unum tibi ordinandum largiatur.

46. Honoratus, & Urbanus Epiſcopi dixerunt : Audivimus conſtitutum, ut Diœceſes non mereantur Epiſcopos accipere, niſi cum conſenſu ejus, ſub quo fuerint conſtitutæ. Sed in Provincia noſtra cum aliqui forte in Diœceſi (concedente coepiſcopo, in cujus poteſtate fuerant conſtitutæ) ordinati ſunt Epiſcopi, etiam Diœceſes ſibi vindicant. Hoc & corrigi charitatis veſtræ judicio, & inhiberi de cætero decet. Epigonius Epiſcopus dixit : Singulis Epiſcopis ſervatum eſt, quod decebat, ut ex maſſa Diœceſium nulla caperetur, ut proprium Epiſcopum habuiſſet, niſi ipſe conſenſum adhibuiſſet concedendi. Sufficiat enim, ſi conſenſerit, ut eadem Diœceſis permiſſa proprium tantum Epiſcopum habeat, cæteras ſibi non vindicet Diœceſes, quæ exempta de falce multarum, ſola meruit honorem Epiſcopatus ſuſcipere. Aurelius Epiſcopus dixit : Non dubito charitati veſtræ omnium placere, eum, qui in Diœceſi concedente Epiſcopo, qui matricem tenuit, ſolum eandem retinere plebem, in qua fuit ordinatus.

47.

47. Item placuit, ut præter ſcripturas Canonicas nihil in Eccleſia legatur ſub nomine divinarum ſcripturarum. Sunt autem Canonicæ ſcripturæ, ideſt Geneſis, Exodus, Leviticus, Numeri, Deuteronomium, Jeſu Nave, Judicum, Ruth, Regum libri quatuor, Paralipomenon libri duo, Job unus, Pſalterium Davidicum, Salomonis libri quinque, libri duodecim Prophetarum, Eſaias, Hieremias, Ezechiel, Daniel, Tobias, Judith, Eſther, Eſdræ libri duo, Machabæorum libri duo. Novi autem teſtamenti viginti ſeptem, Euangeliorum libri quatuor, Actuum Apoſtolorum liber unus, Pauli Apoſtoli Epiſtolæ tredecim, ejuſdem ad Hebræos una, Petri Apoſtoli duæ, Joannis Apoſtoli tres, Judæ Apoſtoli una, & Jacobi una, Apocalypſis Joannis liber unus, qui ſunt viginti ſeptem. Hoc etiam fratri, & conſacerdoti noſtro Bonifacio, vel aliis earum partium Epiſcopis pro confirmando iſto Canone innoteſcat, quia a Patribus iſta accepimus in Eccleſia legenda. Liceat etiam legi paſſiones Martyrum, cum anniverſarii dies eorum celebrantur.

c. 54. Vide infantibus. Nota. *Bonifacius ſedere cœpit anno 418. unde ex alio Concilio Carthaginenſi hic Canon hic tranſcriptus eſt.*

48. De Donatiſtis placuit, ut conſulamus fratres, & conſacerdotes noſtros Syricium, & Simplicianum de ſolis infantibus, qui baptizantur penes eoſdem, ne, quod ſuo non fecerunt judicio, cum ad Eccleſiam Dei ſalubri propoſito fuerint converſi, parentum illos error impediat, nec provehantur ſacri altaris miniſtri. Quibus inſertis Honoratus, & Urbanus Epiſcopi legati provinciæ Mauritaniæ Sitenſis dixerunt: Jamdudum, cum apud ſanctitatem veſtram allegaremus ſcripta, dilati ſumus ea contemplatione, quod fratres noſtri advenire poſſent de Numidia legati: ſed quia non pauci dies ſunt quibus expectati minime venerunt, ultra prætermittere, quæ nobis mandata ſunt a noſtris Coepiſcopis, non oportet, atque ideo, fratres, ſuggeſtionem noſtram libenter admittite. De fide enim Nicæni tractatus audivimus. Verum & de ſacrificiis inhibendis poſt prandium, ut a jejunis (ſicut dictum eſt) offerantur, & tunc, & nunc confirmatum eſt.

49. Placuit, ut Epiſcopi, Presbyteri, Diaconi, vel quicumque Clerici, qui nihil habentes ordinantur, & tempore Epiſcopatus, vel Clericatus ſui agros, vel quæcumque prædia nomine ſuo comparant, tanquam rerum divinarum invaſionis crimine teneantur, niſi admoniti Eccleſiæ eadem ipſa contulerint. Si autem ipſis proprie aliquid liberalitate alicujus, vel ſucceſſione cognationis venerit, faciant inde, quod eorum propoſito congruit. Quod ſi a ſuo propoſito retrorſum exorbitaverint, honore Eccleſiaſtico indigni, tanquam reprobi, judicentur.

50. Aurelius Epiſcopus dixit: Quoniam igitur univerſa arbitror fuiſſe tractata, ſi omnia cum animo veſtro convenerunt, ſermone veſtro cuncta roborate. Univerſi Epiſcopi dixerunt: Omnibus hæc placuerunt, & hæc noſtra ſubſcriptione firmamus. Et ſubſcripſerunt. Aurelius Epiſcopus Eccleſiæ Carthaginenſis huic decreto conſenſi, & relecto ſubſcripſi. Epigonius Epiſcopus Bullenſis, Regienſis ſubſcripſi. Auguſtinus Epiſcopus plebis Hyppone ſubſcripſi. Similiter & omnes Epiſcopi quadraginta quatuor numero ſubſcripſerunt.

Nota. *Hic addunt aliqui plura decreta alicujus Concilii Carthaginenſis, at quia incertum eſt, quale ſit, aut ſub quo tempore, & præſide habitum, chartam hic non occupabunt. Abbreviationes vero Concilii Hypponenſis ſupra data ſunt in eodem Concilio Hypponenſi.*

Concilium Carthaginenſe ordine tertium, licet vulgo dicatur quartum, habitum ab Epiſcopis ducentis quatuordecim, tempore Anaſtaſii, æra 436. anno 398.

INgens Epiſcoporum numerus ad hanc Synodum convenit, quod extincto Gildone tyranno, qui res Africæ perturbabat, facilius convenire potuerint ad collapſam Eccleſiæ diſciplinam reſtituendam potiſſimum, licet etiam pauca habeat contra novas Origeniſtarum hæreſes emergentes.

TITULI CANONUM CONCILII Carthaginenſis quarti.

1 *QUaliter debeant Epiſcopi ordinari.*
2 *Qualiter conſecrentur Epiſcopi.*
3 *Qualiter Presbyteri ordinentur.*
4 *Quemadmodum Diacones conſtituantur.*
5 *Quemadmodum ſubdiaconi ordinentur.*
6 *Quemadmodum acolythi ordinentur.*
7 *Qualiter exorciſtæ conſtituantur.*
8 *Qualiter lectores fiant.*
9 *Qualiter oſtiarii ordinentur.*
10 *Qualiter pſalmiſta.*
11 *Qualiter virgines ſanctimoniales.*
12 *Qualiter viduæ, vel ſanctimoniales ad baptiſterium ordinentur.*
13 *Qualiter ſponſi, & ſponſa benedicantur.*
14 *De cellula Sacerdotis.*
15 *De victu, & habitu Sacerdotis.*
16 *Ut Epiſcopus libros gentilium non legat.*
17 *Ut Epiſcopus indigentium curam per Presbyteros, & Diaconos agat.*
18 *Ut Epiſcopus teſtamentum per tuitionem non ſuſcipiat.*
19 *Ut Epiſcopi pro rebus ſæcularibus non litigent.*
20 *Ut Epiſcopus tantum divinis vacet.*
21 *Ut Epiſcopus ægrotans per ſe legatum ad Synodum mittat.*
22 *Ut Epiſcopus ſine teſtimonio clericorum, & plebis clericos inſtituat.*
23 *Ut Epiſcopus cauſas clericis abſentibus non audiat.*
24 *Ut quando Epiſcopus verbum facit, nullus diſcedat.*
25 *De diſcordantibus Epiſcopis.*
26 *Ut Epiſcopus diſſidentes concordare compellat.*
27 *De Epiſcopo, vel clerico in alium locum non transferendo.*
28 *De damnatione Epiſcoporum a Synodo tractanda.*
29 *De Epiſcopo, qui alicui crimen objecerit.*
30 *Quod irrita ſit ſententia Epiſcoporum in abſentem.*
31 *Qualiter res Eccleſiæ ab Epiſcopo habeantur.*
32 *De irritis diſtractionibus Epiſcoporum.*
33 *De Epiſcopis, vel Presbyteris, ut a cujuſcumque Eccleſia in ordine ſuo recipiantur.*
34 *De primatu conſeſſus Presbyterorum cum Epiſcopo.*
35 *De conſeſſu Presbyterorum in Eccleſia cum Epiſcopo.*
36 *Ut Presbyteri Parochiani aut per ſe, aut per alios, qui ſacra tractant, chriſma ab Epiſcopo petant.*
37 *De obedientia Diaconorum erga Presbyteros.*
38 *Ut Diaconus Eucharistiam juſſu Presbyteri miniſtret.*
39 *Ut Diaconus, jubente Presbytero, ſedeat.*
40 *Ut Diaconus coram Presbyteris interrogatus reſpondeat.*
41 *Ut Diaconus, tempore tantum officii, albam induat.*
42 *De clericis, qui pro fide tentati ſunt.*
43 *De his, qui pro fide ab infidelibus perſecutiones paſſi ſunt.*
44 *De tonſura clericorum.*
45 *De habitu clericorum.*
46 *De continentia clericorum.*
47 *De inceſſu clericorum.*

48 *De clericis, qui extra neceſſitatem ad nundinas vadunt,*
49 *De vigiliis clericorum,*
50 *De clericis ab officio continentibus.*
51 *De clericis, ut artificio victum quærant.*
52 *De clericis, qualiter ſibi victum, & veſtitum quærant.*
53 *Ut legant clerici, qui orare poſſunt.*
54 *De clericis invidis.*
55 *De clericis accuſatoribus.*
56 *De clericis adulatoribus, & proditoribus,*
57 *De clericis maledicis.*
58 *De clericis frequenter litigantibus,*
59 *De clericis diſcordantibus,*
60 *De clericis turpiloquis, ſive vagis.*
61 *De clericis per creaturas jurantibus.*
62 *De clericis inter epulas cantantibus.*
63 *De clericis ſanis jejunia pollentibus.*
64 *De his, qui ſtudioſe Dominico die jejunant,*
65 *De Paſcha ſuo tempore celebrando.*
66 *Ut clericus ab Epiſcopo injuſte damnatus recurrat ad Synodum.*
67 *De ſeditionariis, aut uſurariis, ne clerici fiant.*
68 *Ut ex pœnitentibus ordinatus clericus deponatur.*
69 *Ut Epiſcopus, vidua, vel repudiata maritum ad clerum promovens, deponatur.*
70 *Ut clericus hæreticorum convivia, vel conſortia fugiat.*
71 *Quod hæreticorum cœtus non Eccleſia, ſed conciliabulum ſit.*
72 *Quod cum hæreticis nec orandum ſit, nec pſallendum.*
73 *Ut cum excommunicatis communicans, vel orans excommunicetur.*
74 *De pœnitentium lege.*
75 *De negligentioribus pœnitentibus.*
76 *De poſcentibus pœnitentiam, ſi poſtea obmuteſcant.*
77 *De pœnitentibus, ut in morte viaticum accipiant,*
78 *De pœnitentibus, ſi poſt viaticum ſupervivant.*
79 *De pœnitentibus, ſi caſu aliquo moriantur.*
80 *De manus impoſitione ſuper pœnitentes.*
81 *Ut pœnitentes mortuos efferant, & ſepeliant,*
82 *Ut pœnitentes ſemper genua flectant,*
83 *De ſenibus honorandis.*
84 *Uſque ad miſſam Catechumenorum nullus Eccleſiam ingredi prohibeatur.*
85 *Ut qui baptizandi ſunt, nomen dent, & a vino, & a carne abſtineant.*
86 *Ut nuper baptizati caſte, & continenter vivant.*
87 *De Catholicis, qui cauſam apud infideles proponunt.*
88 *De his, qui, Eccleſia prætermiſſa, ad ſpectacula pergunt.*
89 *De his, qui auguriis, vel incantationibus, vel Judaicis ſuperſtitionibus ſerviunt.*
90 *De energumenis,*
91 *Item de energumenis.*
92 *De victu energumenorum.*
93 *Ut oblationes diſcordantium non recipiantur,*
94 *Ut oppreſſorum pauperum oblationes non ſuſcipiantur,*
95 *De his, qui oblationes defunctorum Eccleſiis fraudant,*
96 *De accuſatore, & accuſato.*
97 *De eo, qui religioſis fœminis præficitur, ut probetur.*
98 *Ut laicus præſentibus clericis non doceat.*
99 *Ut mulieres publice docere non præſumant,*
100 *Ut mulieres baptizare non præſumant.*
101 *De viduis adoleſcentibus, & infirmis.*
102 *Ne clerici viduarum familiaritati aſſocientur,*
A 103 *De viduis, quæ Eccleſiæ ſtipendiis ſuſtentantur,*
104 *De viduis, quæ profeſſæ continentiam prævaricatæ ſunt,*

STATUTA ECCLESIÆ ANTIQUA.

AUguſto Honorio quarto, & Eutychiano Conſulibus, ſexto Idus Novembris, cum Aurelius Epiſcopus in Concilio univerſali Carthagine in ſecretario cum omnibus Conſacerdotibus ſuis conſediſſet, placuit cum eo cunctis, qui fuerunt in eadem ſancta Synodo, conſtituere hæc, quæ ad ordines Eccleſiaſticos Canonicis ſunt neceſſaria diſciplinis. Ibi in principio conſtitutum eſt, qualis ordinari debeat Epiſcopus,

B 1. Qui Epiſcopus ordinandus eſt, antea examinetur, ſi natura ſit prudens, ſi docibilis, ſi moribus temperatus, ſi vita caſtus, ſi ſobrius, ſi ſemper ſuis negociis cavens, ſi humilis, ſi affabilis, ſi miſericors, ſi litteratus, ſi in lege Domini inſtructus, ſi in ſcripturarum ſenſibus cautus, ſi in dogmatibus Eccleſiaſticis exercitatus, & ante omnia, ſi fidei documenta verbis ſimplicibus aſſerat, ideſt, Patrem, & Filium, & Spiritum ſanctum unum Deum eſſe confirmans, totamque Trinitatis Deitatem coeſſentialem, & conſubſtantialem, & coæternalem, & coomnipotentem prædicans, ſi ſingulam quamque in Trinitate perſonam plenum Deum, & totas tres perſonas unum Deum, ſi incarnationem divinam non in Patre, neque in Spiritu ſancto factam, ſed in Filio tantum credat, ut qui erat in divinitate C Dei Patris Filius, ipſe fieret in homine hominis Matris Filius, Deus verus ex Patre, homo verus ex matre, carnem ex matris viſceribus habens, & animam humanam rationalem, ſimul in eo veritas utriuſque naturæ, idem Deus homo, una perſona, unus Filius, unus Chriſtus, unus Dominus Creator omnium, quæ ſunt, & author, Dominus, & rector cum Patre, & Spiritu ſancto omnium creaturarum, qui paſſus ſit vera carnis paſſione, mortuus vera corporis ſui morte, reſurrexit vera carnis ſuæ reſurrectione, & vera animæ reſumptione, in qua veniet judicare vivos, & mortuos. Quærendum etiam ab eo, ſi novi, & veteris teſtamenti, id eſt, legis, & Prophetarum, & Apoſtolorum unum, eundemque credat authorem, & Deum, ſi diabolus non per conditionem, ſed per arbitrium factus ſit D malus. Quærendum etiam ab eo, ſi credat hujus, quam geſtamus, & non alterius carnis reſurrectionem, ſi credat judicium futurum; & recepturos ſingulos pro his, quæ in carne geſſerint, vel pœnas, vel præmia, ſi nuptias non improbet, ſi ſecunda matrimonia non damnet, ſi carnium perceptionem non culpet, ſi pœnitentibus reconciliatis communicet, ſi in baptiſmo omnia peccata, id eſt, tam illud originale contractum, quam illa, quæ voluntarie admiſſa ſunt, dimittantur, ſi extra Eccleſiam Catholicam nullus ſalvetur. Cum in his omnibus examinatus fuerit, inventus plene inſtructus, tunc cum conſenſu clericorum, & laicorum, & conventu totius Provinciæ Epiſcoporum, maximeque Metropolitani vel authoritate, vel præſentia ordinetur Epiſcopus. Suſcepto in nomine Chriſti Epiſcopatu, non ſuæ delectationi, nec ſuis motibus, ſed his Patrum diffinitionibus acquieſcat. In cujus ordinatione E etiam ætas requiratur, quam ſancti Patres in præeligendis Epiſcopis conſtituerunt. Deinde diſponitur, qualiter Eccleſiaſtica officia ordinantur,

Epiſc. qualitates.

2. Epiſcopus, cum ordinatur, duo Epiſcopi ponant, & teneant Euangeliorum codicem ſuper caput, & * cervicem ejus, & uno ſuper eum fundente benedictionem, reliqui omnes Epiſcopi, qui adſunt, manibus ſuis caput ejus tangant.

diſt. 23. Ep. cum ord. & inde. * Ivo lib. 3.*

3. Presbyter, cum ordinatur, Epiſcopo eum benedicente, & manum ſuper caput ejus tenente, etiam omnes Presbyteri, qui præſentes ſunt, manus ſuas juxta manum Epiſcopi ſuper caput illius teneant.

4. Diaconus, cum ordinatur, ſolus Epiſcopus, qui

eum

eum benedicit, manum ſuper caput illius ponat, quia non ad Sacerdotium, ſed ad miniſterium conſecratur.

Annotatio.

AD Canones iſtos gravis tractatur quæſtio de materia ordinationum, an ſola manus impoſitio ſufficiat, an porrectio inſtrumentorum inſuper requiratur in ordinatione Presbyteri, & Diaconi, & cætera. Joannes Morinus *de Sacris ordinationibus, p. 3. exercit. 7. c. 1.* ſolam impoſitionem manuum omnis Eccleſia Latina, Græca, barbara ſemper agnovit. Hanc ſolam, inquit, commemorant omnes antiqui Rituales & recentiores Patres Græci, Latini. Favetque hic Canon ſecundus, tertius, quartus, imo & quintus. Sed argumenta Morini ſunt ab auctoritate negativa. Ideo minus probant. Non omnia ad Euchar. ſpectantia antiquitus divulgata fuerunt. Et Cabaſſutius ejuſdē Inſtituti cum Morino hic monet, ipſum Morinum non advertiſſe Ordinem Romanum libellū ab Alcunio Caroli Magni Præceptore alicubi allegatum, ac per conſequens altioris antiquitatis referre in ea parte, non ſolum manus ab Epiſcopo illis imponi, qui Sacerdotio initiantur, & manus inungi, ſed etiam calicem cum vino aqua permixto, & patenam cum pane tradi, ſimulque iſta iis enuntiari: *Accipe poteſtatem offerre ſacrificium Deo, Miſſamque celebrare tam pro vivis, quam pro defunctis.* Unde colliges porrectionem inſtrumentorum non eſſe rem adeo novam, ut putat Morinus, cujus proinde initium cum neſciatur, ad tempora anteriora, imo & Apoſtolorum referendum erit.

ordinationis materia, & forma.

Quod adjungit de praxi aliquot Eremitarum, quos refert Theodoretus ordinatos fuiſſe in Presbyteros, nulla facta mentione porrectionis inſtrumentorum, id indebite factum de Macedonio teſtatur idem Theodoretus hiſt. religioſæ cap. 13. Scimus ſane, inquit, haud laudandam iri a multis hanc narrationem. Deinde ait hunc Eremitam altari admotum fuiſſe cum inter Sacerdotes cooptatus, quæ ad altare admotio eſt quidam virtualis contactus inſtrumentorum, ut diximus in controverſia Concilii Florentini, ad quam lectorem remittimus, ubi de iſta difficultate plura. Extra *de conſuetudine c. 2. ex litteris*, Innocentius III. ſcribit rem cenſeri traditam per poſitionem ipſius ſuper altare ſub teſtimonio videntium, & audientium. Sic igitur poteſt fieri traditio inſtrumentorum per approximationem ad illud, aut ipſius contactum, cum in eo inſtrumenta fuerint. Nec tam ſollicite præcipui ordines, ad altare, ſemper cautum fuiſſet, ut conferrentur, ſicut ſemper cautum fuit, niſi quod illa admotio, aut contactus altaris ſuppleret vicem porrectionis inſtrumentorum. Supponit autem concilium ad altare ordinatos fuiſſe Presbyterum, & Diaconum pro more uſitato, etſi expreſſe non meminerit; Sicut meminit Toletan. 4. cap. 27. ut infra patebit. Inde vero poterunt concordari Latinorum, & Græcorum ordinationes, de quibus hactenus tanta fuit inter Doctores diſputatio.

Contactus virtualis inſtrumentorum.

5. Subdiaconus cum ordinatur, quia manus impoſitionem non accipit, patenam de Epiſcopi manu accipiat vacuam, & calicem vacuum. De manu vero Archidiaconi urceolum cum aqua, & mantile, & manutergium.

6. Acolythus cum ordinatur, ab Epiſcopo quidem doceatur qualiter in officio ſuo agere debeat. Sed ab Archidiacono accipiat ceroferarium cum cereo, ut ſciat ſe ad accendenda Eccleſiæ luminaria mancipari. Accipiat & urceolum vacuum ad ſuggerendum vinum in Euchariſtiam ſanguinis Chriſti.

7. Exorciſta cum ordinatur, accipiat de manu Epiſcopi libellum, in quo ſcripti exorciſmi, dicente ſibi Epiſcopo: Accipe, & commenda memoriæ, & habeto poteſtatem imponendi manus ſuper energumenum, ſive baptizatum, ſive catechumenum.

8. Lector cum ordinatur, faciat de illo verbum Epiſcopus ad plebem, indicans ejus fidem, ac vitam, atque ingenium. Poſt hæc ſpectante plebe tradat ei codicem, de quo lecturus eſt, dicens ad eum: Accipe, & eſto * lector verbi Dei, habiturus, ſi fideliter, & utiliter impleveris officium, partem cum eis, qui verbum Dei miniſtraverunt.

al. elator.

9. Oſtiarius cum ordinatur, poſtquam ab Archidiacono inſtructus fuerit, qualiter in domo Dei debeat converſari, ad ſuggeſtionem Archidiaconi tradat ei Epiſcopus claves Eccleſiæ de altari, dicens: Sic age, quaſi redditurus Deo rationem pro his rebus, quæ his clavibus recluduntur.

ib. oſtiarius.

10. Pſalmiſta, id eſt cantor, poteſt abſque ſcientia Epiſcopi, ſola juſſione Presbyteri, officium ſuſcipere cantandi, dicente ſibi Presbytero: Vide, ut, quod ore cantas, corde credas, &, quod corde credis, operibus comprobes.

ibid. Pſal.

11. Sanctimonialis virgo cum ad conſecrationem ſui Epiſcopo offertur, in talibus veſtibus applicetur, qualibus ſemper uſura eſt, profeſſioni, & ſanctimoniæ aptis.

12. Viduæ, vel ſanctimoniales, quæ ad miniſterium baptizandarum mulierum eliguntur, tam inſtructæ ſint ad officium, ut poſſint * aperto, & ſano ſermone docere imperitas, & ruſticas mulieres, tempore, quo baptizandæ ſunt, qualiter baptizatori interrogatæ reſpondeant, & qualiter accepto baptiſmate vivant.

al. apto.

13. Sponſus, & ſponſa cum benedicendi ſunt a ſacerdote, a parentibus ſuis, vel paranymphis offerantur. Qui cum benedictionem acceperint, eadem nocte pro reverentia ipſius benedictionis in virginitate permaneant.

di. 23. & 30. qu. 5. Sponſus a ſponſa. Ivo. lib. 6.

14. Ut Epiſcopus non longe ab Eccleſia hoſpitiolum habeat.

d. 41. Ep. diſt. 37 ep. Synod. l. 2.

15. Ut Epiſcopus vilem ſupellectilem, & menſam, ac victum pauperem habeat, & dignitatis ſuæ authoritatem fide, & vitæ meritis quærat.

16. Ut Epiſcopus gentilium libros non legat, hæreticorum autem pro neceſſitate, & tempore.

17. Ut Epiſcopus gubernationem viduarum, & pupillorum, ac peregrinorum non per ſeipſum, ſed per Archipresbyterum, aut per Archidiaconum agat.

ibid.

18. Ut Epiſcopus tuitionem teſtamentorum non ſuſcipiat.

19. Ut Epiſcopus provocatus pro rebus tranſitoriis non litiget.

Gratianus diſt. 14. qu. 1. aliter, & melius legit in hunc modum: Epiſcopus nec provocatus pro rebus tranſitoriis litiget, & ita legit codex S. Victoris. Gratianus clare explicat hunc Canonem. In 1. tomo Conciliorum ſic legitur: ut Epiſcopus, non provocatus pro rebus tranſitoriis litiget. In noſtro codice antiquiſſimo habetur: Ut Epiſcopus nec provocatus pro rebus tranſitoriis non litiget.

20. Ut Epiſcopus nullam rei familiaris curam ad ſe revocet, ſed ut lectioni, & orationi, verbo, & prædicationi tantummodo vacet.

di. 88. Epiſ. nullam rei. diſt. 18. Ep. ad Synod.

21. Ut Epiſcopus ad Synodum ire non tardet, ſi non ſatis gravi neceſſitate inhibeatur, ſic tamen, ut in ſua perſona legatum mittat, ſuſcepturus ſalva fidei veritate, quicquid Synodus ſtatuerit.

di. 24. Ep. ſine conſilio. 15. qu. 7. nullius cauſam.

22. Ut Epiſcopus ſine conſilio clericorum ſuorum clericos non ordinet, ita ut civium aſſenſum, & conniventiam, & teſtimonium quærat.

23. Ut Epiſcopus nullius cauſam audiat abſque præſentia clericorum ſuorum, alioquin irrita erit ſententia Epiſcopi, niſi clericorum præſentia confirmetur.

24. Sacerdote verbum faciente in Eccleſia, qui egreſſus de auditorio fuerit, excommunicetur.

de conſec. diſt. 1. diſt. 90. diſſidentes.

25. Diſſidentes Epiſcopos ſi non timor Dei, Synodus reconciliet.

26. Studendum eſt Epiſcopis, ut diſſidentes fratres, ſive

ſive clericos, ſive laicos, ad pacem magis, quam ad judicium cohortentur. A

9. q. 1. epiſ. ne loco ignobili per ſententiam. 27. Ut Epiſcopus de hoc loco ignobili ad nobilem per ambitionem non tranſeat, nec quiſquam inferioris ordinis clericus. Sane ſi id utilitas Eccleſiæ fiendum popoſcerit, decreto pro clericorum, & laicorum Epiſcopis porrecto, in præſentia Synodi transferatur, nihilominus alio in loco ejus Epiſcopo ſubrogato. Inferioris vero gradus Sacerdotes, vel alii clerici conceſſione ſuorum Epiſcoporum poſſunt ad alias Eccleſias transmigrare.

11. q. 3. Irritam eſſe. & 6. q. 2. Epiſ. Si clo. 3. q. 9. Caveant in decr. et. 12. q. 2. Si excepi. & in dec. Ivo. lib. 28. Irritam eſſe injuſtam Epiſcoporum damnationem, & idcirco a Synodo retractandam.

29. Epiſcopus ſi clerico, vel laico crimen impoſuerit, deducatur ad probationem in Synodum. B

30. Caveant judices Eccleſiæ, ne (abſente eo) cujus cauſa ventilatur, ſententiam proferant, quia irrita erit, imo & cauſam in Synodo pro facto dabunt.

7. q. 1. Epiſ. vel Presb. 31. Ut Epiſcopus rebus Eccleſiæ tanquam commendatis, non tanquam propriis utatur.

32. Irrita erit donatio Epiſcoporum, vel venditio, vel commutatio rei Eccleſiaſticæ abſque conniventia clericorum.

33. Epiſcopi, vel Presbyteri, ſi cauſa viſitandæ Eccleſiæ alterius Epiſcopi ad Eccleſiam venerint, & in gradu ſuo ſuſcipiantur, & tam ad verbum faciendum, quam ad oblationem conſecrandam invitentur.

d. 95. Epiſ. in quolib. loco. 59. eq. in Eccleſia. 34. Ut Epiſcopus in quolibet loco ſedens, ſtare Presbyterum non patiatur. C

35. Ut Epiſcopus in Eccleſia cum conſenſu Presbyterorum ſublimior ſedeat. Intra domum vero collegam ſe Presbyterorum eſſe cognoſcat.

36. Presbyteri, qui per Diœceſes Eccleſias regunt, non a quibuslibet Epiſcopis, ſed a ſuis: nec per juniorem * clericum, ſed omni anno aut per ſeipſos, aut per illum, qui ſacrarium tenet, ante Paſchæ ſolemnitatem chriſma petant.

al. minor. d. 95. Preſbyt. qui per al. diac. ita ſe Presb. ut Epiſ. miniſtros eſſe cognoſcant. 37. Diaconus ita ſe Presbyteri, ut Epiſcopi miniſtrum eſſe cognoſcat.

d. 93. diac. ita & preſbyter. præſente. d. 93. Diac. ibid. in ib. 38. Ut Diaconus, præſente Presbytero, Euchariſtiam corporis Chriſti populo (ſi neceſſitas cogat) juſſus eroget.

39. Diaconus quolibet loco, jubente Presbytero, ſedeat. D

40. Ut Diaconus in conventu Presbyterorum interrogatus loquatur.

41. Ut Diaconus tempore oblationis tantum, vel lectionis alba induatur.

42. Clericum inter tentationes officio ſuo incubantem, gradibus ſublimandum.

43. Chriſtianum Catholicum, qui pro Catholica fide, & pro Eccleſiaſtica re, & Chriſtiana religione tribulationes patitur, honore omni a Sacerdotibus honorandum. Etiam & per Diaconum ei victus adminiſtretur.

al. tondeat. 44. Clericus nec comam nutriat, nec barbam * radat.

Hic 44. Canon vario modo legitur in diverſis codicibus: In Gemblacenſi habetur, barbam tondeat, in Gandenſi barbam radat: exemplar ex bibliotheca ſancti Victoris circa muros Pariſienſes legit, nec comam nutriat, nec barbam radat. Noſter vero codex membranaceus ita habet, clericus nec comam nutriat, nec barbam, & ita pleraque exemplaria legunt, ait Joverius. E *De barbi-raſio.*

Nota. At quo modo tandem legendum, lis adhuc pendet indeciſa; quamvis quoad praxim Græci prolixa barba utantur ab antiquis temporibus, Latini e contra; nec in pluribus conciliis, in quibus ſimul aſſederunt, ullus in alterum de barba litigavit, quæ cum ſpectet ad corporis veſtem, cujus apud varias nationes non unus modus eſt, haud ex illa varietate læditur fides, & religio. Notetque Chriſtianus Lupus ad Synodum 8. ubi refellit calumnias Photii contra Latinos; inter quas octava eſt, quod Latini non annuant barbas radere, nuper Clementem VII. compeſcuiſſe quoſdam Epiſcopos Latinos, qui Clericos Græcos in ſuis diœceſibus habitantes ad barbæ raſuram cogebant.

45. Clericus profeſſionem ſuam & in habitu, & in inceſſu probet, & ideo nec veſtibus, nec calceamentis decorem quærat. *d. 41. Clericus profeſ.*

46. Clericus cum extraneis mulieribus non habitet.

47. Clericus per plateas, & andronas, niſi certa, & maxima officii ſui neceſſitate, non ambulet. *d. 91. Cler. quolib. ibi. Cler. vict. al. ſtipen. ibid. cleric. quilibet.*

48. Clericus, qui non pro emendo aliquid in nundinis, vel in foro deambulat, ab officio ſuo degradetur.

49. Clericus, qui abſque corpuſculi ſui inæqualitate vigiliis deeſt, ſtipendiis privatus, excommunicetur.

50. Clericum inter tentationes ab officio ſuo declinantem, vel negligentius agentem ab officio ſuo removendum.

51. Clericus, quantumlibet verbo Dei eruditus, artificio victum quærat. *ib. al. artificio hono. ſo victum, & veſt. ib. d. 46. Clericus invi. ibid. accuſatores fratrum.*

52. Clericus victum, & veſtimentum ſibi artificiolo, vel agricultura, abſque officii ſui dumtaxat detrimento præparet.

53. Omnes Clerici, qui ad operandum validi ſunt, & artificiola, & litteras diſcant.

54. Clericus invidens fratrum profectibus, donec in vitio eſt, non promoveatur.

55. Ut Epiſcopus accuſatores fratrum excommunicet. Et, ſi emendaverint vitium, recipiat eos ad communionem, ad clerum. *Ibid. Cler. qui.*

56. Clericus, qui adulationibus, & proditionibus vacare deprehenditur, ab officio degradetur.

57. Clericus maledicus, maxime in Sacerdotibus, cogatur ad poſtulandum veniam. Si noluerit, degradetur, nec unquam ad officium abſque ſatisfactione revocetur. *d. 90. diſt.*

58. Clerici (qui frequenter litigat, & ad cauſandum facilis eſt) teſtimonium nemo abſque grandi examine recipiat.

59. Diſcordantes clericos Epiſcopus vel ratione, vel poteſtate ad concordiam trahat, inobedientes Synodus per * audaciam damnet. *audientiā, vel codex manuſcr. legit pro inaudibilia al. detra. d. 46. cler. & in con. Aga. c. 70. 22. q. 1. cle. Ibidem.*

60. Clericum ſcurrilem, & verbis turpibus joculatorem ab officio * detrudendum.

61. Clericum per creaturas jurantem acerrime objurgandum. Si perſtiterit in vitio, excommunicandum.

62. * Clericum inter epulas cantantem ſupradictæ ſententiæ ſeveritate coercendum.

63. Clericum, qui tempore indicti jejunii, abſque inevitabili neceſſitate, jejunium rumpit, minorem habendum.

64. Qui Dominico die ſtudioſe jejunat, non credatur Catholicus. *26. qu. 7. Sac. Pern. de con. d. 3. Paſcha.*

65. Paſchæ ſolemnitas uno die, & tempore celebranda.

66. Clericus, qui Epiſcopi circa ſe diſtrictionem injuſtam putat, recurrat ad Synodum. *11. q. 3. cler. qui. d. 40. Sedi. Et in Agathē. ca. 69. d. 50. Ex Pœnit. Ivo lib. 3.*

67. Seditionarios nunquam ordinandos clericos, ſicut nec uſurarios, nec injuriarum ſuarum ultores.

68. Ex pœnitentibus (quamvis ſit bonus) clericus non ordinetur. Si per ignorantiam Epiſcopi factum fuerit, deponatur a clero, quia ſe ordinationis tempore non prodidit fuiſſe pœnitentem. Si autem ſciens Epiſcopus ordinaverit talem, etiam ipſe ab Epiſcopatus ſui ordinandi duntaxat poteſtate privetur.

69. Simili ſententiæ ſubjacebit Epiſcopus, ſi ſciens ordinaverit clericum eum, qui viduam, aut repudiatam uxorem habuit, aut ſecundam. *34. qu. 3. Cler. lic.*

70. Clericus hæreticorum, aut ſchiſmaticorum tam convivia, quam ſodalitates evitet æqualiter.

71. Quod

A 71. Quod hæreticorum cœtus non Eccleſia, ſed Conciliabulum ſit.

11. q. 3. qui communi. 26. q. 7. Sacer. pœnit. 26. qu. 6. Is qui.

72. Cum hæreticis nec orandum, nec pſallendum.

73. Qui communicaverit, vel oraverit cum excommunicato, ſive clericus, ſive laicus, excommunicetur.

74. Ut Sacerdos pœnitentiam imploranti abſque perſonæ acceptione pœnitentis leges injungat.

75. Ut negligentiores pœnitentes tardius reconcilientur.

76. Is, qui pœnitentiam in infirmitate petit, ſi caſu, dum ad eum Sacerdos invitatus venit, oppreſſus infirmitate obmutuerit, vel in phreneſin verſus fuerit, dent teſtimonium, qui eum audierunt, & accipiat pœnitentiam. Et ſi continuo creditur moriturus, reconcilietur per manus impoſitionem, & infundatur ori ejus Euchariſtia. Si ſupervixerit, admoneatur a ſupradictis teſtibus petitioni ſuæ ſatisfactum, & ſubdatur ſtatutis pœnitentiæ legibus, quamdiu Sacerdos, qui pœnitentiam dedit, probaverit.

26. q. 6. Is, qui in infirmitate. 26. qu. 7. Sacer. pœn.

77. Pœnitentes, qui in infirmitate ſunt, viaticum accipiant.

78. Pœnitentes, qui in infirmitate viaticum Euchariſtiæ acceperint, non ſe credant abſolutos ſine manus impoſitione, ſi ſupervixerint.

Diſtinguenda hic duplex abſolutio, Sacramentalis una, canonica altera. Hi, qui pœnitentes viaticum receperant, ſacramentaliter abſoluti fuerant. Reſtabat abſolutio canonica, cum ſatisfactionem canonicam adimplevisſent. Quod etiam indicat Canon 76.

79. Pœnitentes, qui attente leges pœnitentiæ exequuntur, ſi caſu in itinere, vel in mari mortui fuerint, ubi eis ſubveniri non poſſit, memoria eorum & orationibus, & oblationibus commendetur.

Ibidem.

80. Omni tempore jejunii manus pœnitentibus a Sacerdotibus imponantur.

81. Mortuos pœnitentes Eccleſiæ afferant, & ſepeliant.

82. Pœnitentes etiam diebus remiſſionis genua flectant.

83. Pauperes, & ſenes Eccleſiæ plus cæteris honorandi ſunt.

de con. d. 1. Ep. nullum Ivo lib. 2. uſque ad conſ. tunc enim miniſt. dicere ſolebat, exeant catechumeni de con. d. 4. Baptizan. de con. d. 5. Neophyti. 2. q. 6. Ca. de con. d. 1. Qui die. 26. qu. 5. Auguſt. de con. d. 5. Omni die.

84. Ut Epiſcopus nullum prohibeat ingredi Eccleſiam, & audire Verbum Dei, ſive gentilem, ſive hæreticum, ſive Judæum uſque ad miſſam Catechumenorum.

85. Baptizandi nomen ſuum dent, & diu ſub abſtinentia vini, & carnium, ac manus impoſitione, crebra examinatione baptiſmum percipiant.

86. Neophyti aliquandiu a lautioribus epulis, & ſpectaculis, vel conjugibus abſtineant.

87. Catholicus, qui cauſam ſuam ſive juſtam, ſive injuſtam ad judicium alterius fidei judicis provocat, excommunicetur.

88. Qui die ſolemni prætermiſſo ſolemni Eccleſiæ conventu ad ſpectacula vadit, excommunicetur.

89. Auguriis, vel incantationibus ſervientem, a conventu Eccleſiæ ſeparandum. Similiter & ſuperſtitionibus Judaicis, vel feriis inhærentem.

90. Omni die exorciſtæ energumenis manus imponant.

91. Pavimenta domorum Dei energumeni verrant.

d. 90. Obl. diſſident. Ibid. Qui paupe. 13. qu. 2. Qui oblat. 2. qu. 7. quærendu, 18. qu. 2. Qui.

92. Energumenis in domo Dei aſſidentibus victus quotidianus per exorciſtas opportuno tempore miniſtretur.

93. Oblationes diſſidentium fratrum neque in ſacrario, neque in gazophylacio recipiantur.

94. Eorum, qui pauperes opprimunt, dona a Sacerdotibus refutanda.

95. Qui oblationes defunctorum aut negant Eccleſiis, aut cum difficultate reddunt, tanquam egentium necatores excommunicentur.

96. Quærendum in judicio, cujus ſit converſationis, & fidei is, qui accuſat, & is, qui accuſatur.

97. Qui religioſis fœminis præponendus eſt, ab Epiſcopo loci probetur.

98. Laicus, præſentibus clericis, niſi ipſis rogantibus docere non audeat.

d. 23. Mulier. de con. d. 3. Mulier. d. 81. ad reatum.

99. Mulier quamvis docta, & ſancta, viros in conventu docere non præſumat.

100. Mulier baptizare non præſumat.

101. Viduæ adoleſcentes, quæ corpore debiles ſunt, ſumptu Eccleſiæ, cujus viduæ ſunt, ſuſtententur.

102. Ad reatum Epiſcopi pertinet, vel Presbyteri, qui parochiæ præeſt, ſi ſuſtentandæ vitæ præſentis cauſa, adoleſcentiores viduæ, vel ſanctimoniales clericorum familiaritatibus ſubjiciantur. *Ibidem.*

103. Viduæ, quæ ſtipendio Eccleſiæ ſuſtentantur, tam aſſiduæ in Dei opere eſſe debent, ut & meritis, & orationibus ſuis Eccleſiam adjuvent. *Viduæ, quæ.*

B 104. Sicut bonum eſt caſtitatis præmium, ita & majori obſervantia, & præceptione cuſtodiendum eſt. Ut ſi quæ viduæ quantumlibet adhuc in minoribus annis poſitæ, & maturæ ætate, a viro relictæ ſe devoverunt Domino, & veſte laicali abjecta, ſub teſtimonio Epiſcopi, & Eccleſiæ religioſo habitu apparuerint, poſtea vero ad nuptias ſæculares tranſierint, ſecundum Apoſtolum damnationem habebunt, quoniam fidem caſtitatis, quam Domino voverunt, irritam facere auſæ ſunt. Tales ergo perſonæ ſine Chriſtianorum communione maneant, quæ etiam nec in convivio cum Chriſtianis communicent. Nam ſi adulteræ conjuges reatu ſuo ſunt viris ſuis obnoxiæ, quanto magis viduæ, quæ religioſitatem mutaverunt, crimine adulterii notabuntur, ſi devotionem, quam Deo ſponte, non coacte obtulerunt, libidinoſa corruperint C voluptate, atque ad ſæculares nuptias tranſitum fecerint? Quæ etſi violentia irruente ab aliquo præreptæ fuerint, ac poſtea delectatione carnis, atque libidinis permanentes in conjugio, raptori, vel violento viro conſenſerint, damnationi ſuperius comprehenſæ tenebuntur obnoxiæ. De talibus ait Apoſtolus: Cum luxuriatæ fuerint, nubere volunt, habentes damnationem, quia primam fidem irritam fecerunt. Aurelius Epiſcopus Carthaginenſis Eccleſiæ ſubſcripſi. Donatianus Talabricenſis primæ ſedis ſubſcripſi. Auguſtinus Hypponæ Regienſis ſubſcripſi. Similiter omnes Epiſcopi ſubſcripſerunt.

26. q. 1. Sicut bo. 1. Tim. 5. al. Secundas. 1. Tim. 5.

Capitulum ex codice ſancti Bavonis excerptum.

D Falſus accuſator deprehenſus abſque Eccleſia fiat, donec pœnitendo emendetur.

CONCILIUM CARTHAGINENSE ordine quartum, licet vulgo habeatur nomine quintum, ab Epiſcopis ſeptuaginta tribus, circa tempora Anaſtaſii Papæ, poſt Conſulatum Cæſarii, & Attici, 6. Cal. Junii habitum. Æra 438. anno Domini 398.

Æra non ſine mendo.

Concilium hoc celebratum eſt ad diſciplinam Africanæ Eccleſiæ reſtaurandam, & mores ejuſdem reformandos, licet in duobus primis canonibus Patres Africani interturbare incipiant juriſdictionem Sum- E mi Pontificis in cauſis appellationis. Eodem autem anno cum præcedenti habitum. Sic tempore D. Cypriani plura Concilia in eodem anno celebrata retulimus ſupra.

Tempus vero hujus Concilii fuit anno Pontificatus Anaſtaſii primo, qui eſt Arcadii, & Honorii Imperator. 4. & Chriſti nati 398. Annus enim ille, qui poſt Conſulatum Cæſarii, & Attici inſcribitur, cum prædictis temporibus coincidit. Baronius anno 398.

Addidit vero idem huic Concilio *poſt Conſulatum Cæſarii, & Attici*, ex ſcripto codice, & merito: ante enim quam Honorius Imperator Edictum de reliquiis idololatriæ tollendis promulgaſſet, hanc Syno-

Synodum celebratam fuiſſe conſtat. Nam ad petitionem Legatorum, quos inter alias cauſas Patres Concilii ad Imperatorem ablegaverunt, de reliquiis idololatriæ extirpandis Edictum Imperatoris extorſerunt.

Circa aſſignationem Æræ 438. ſciendum, quod ſicut aliis pleriſque in locis, ita hic etiam mendoſus numerus Æræ trigeſimæ octavæ inhæret. Nam ſi triginta octo, quibus Æræ computatio Chronologiam nati Chriſti excedit, ab ea demas, remanebunt anni 400. Unde ſequeretur, hanc Synodum anno 400. habitam fuiſſe, quam anno 398. celebratam eſſe, ex præcedentibus patet.

TITULI CANONUM.

1 *De clericis ad teſtimonium non pulſandis.*
2 *De clericis pro crimine ſuo damnatis, ut a quolibet non defenſentur.*
3 *De Sacerdotibus, & Levitis, ut ab uxoribus ſe contineant.*
4 *De rebus Eccleſiæ ſine conſilio Metropolitani Epiſcopi non alienandis.*
5 *Ut nullus Epiſcopus relicta Cathedra in Diœceſi reſideat.*
6 *De his, qui nullo teſtimonio ſe baptizatos noverunt, ut baptizentur. Similiter de conſecratione Eccleſiarum faciendum eſt.*
7 *De tempore Paſchali, ſeu concilii.*
8 *De interceſſoribus, ne cathedram morientis Epiſcopi diu retineant, ſed infra ann. Sacerdotem provideant.*
9 *De defenſore Eccleſiarum a Principe poſtulando.*
10 *Ut Epiſcopi ad diem concilii occurrant.*
11 *Ut lapſis Sacerdotibus manus ſicut laicis non imponatur.*
12 *De clericis excommunicatis quamdiu eis aſſerere liceat innocentiam ſuam.*
13 *De clericis, vel Monachis ab alio Epiſcopo ordinatis.*
14 *De baſilicis, quæ ſine Martyrum reliquiis dedicatæ ſunt.*
15 *De idololatriis deſtruendis.*

CAPITULA CONCIL. CARTHAG. V.

POſt conſulatum placuit, ut die ſexta Kalend. Junii Carthagine in ſecretario Baſilicæ reſtitutæ ſubter inſerta ſtatuerentur. Cum Aurelius Epiſcopus una cum Epiſcopis ſuis conſediſſet, aſtantibus Diaconibus conſtituta ſunt hæc, quæ in ſequenti Concilio definita ſunt.

2. q. 6. Statutum eſt, ut qui in.

1. In principio ſtatuendum eſt, ut qui forte in Eccleſia quamlibet cauſam, jure Apoſtolico Eccleſiis impoſito, agere voluerit, & fortaſſe deciſio clericorum uni parti diſplicuerit, non liceat clericum in judicium ad teſtimonium devocari eum, qui cognitor, vel præſens fuit, & nulla ad teſtimonium dicendum Eccleſiaſtici cujuslibet perſona pulſetur.

11. q. 1. Si quis cunſ.

2. Et illud ſtatuendum, ut ſi quis cujuslibet honoris clericus judicio Epiſcoporum pro quocunque crimine fuerit damnatus, non liceat eum ſive ab Eccleſiis, quibus præfuit, ſive a quolibet homine defenſari, interpoſita pœna damni, pecuniæ, atque honoris, quo nec ætatem, nec ſexum excuſandum eſſe præcipimus.

d. 28. Cum de quorundam. d. 32. placuit. Ep. Presb. Diaconos. al. priora.

3. Præterea cum de quorundam clericorum, quamvis erga uxores incontinentia referretur, placuit Epiſcop. & Presbyteros, & Diaconos ſecundum* propria ſtatuta etiam ab uxoribus continere. Quod niſi fecerint, ab Eccleſiaſtico removeantur officio. Cæteros autem clericos ad hoc non cogi, ſed ſecundum uniuſcujuſque Eccleſiæ conſuetudinem obſervari debere.

Id, quod dicitur in hoc Canone, ſecundum propria ſtatuta, *intelligitur ſecundum legem in prioribus Carthaginenſibus Conciliis conditam. Quædam alia lectio* A *aliter habet* ſecundum priora ſtatuta. *Græci hæc verba male intelligentes verterunt* κτ̀ τὰς ἰδίους ὅρους. *Hac tranſlatione noſtri temporis hæretici cœlibatum clericorum impugnant, quaſi hujus canonis authoritate, canonici ab uxoribus in ordine tantum vicis ſuæ abſtinere deberent: reliquis vero temporibus iiſdem maritali conſortio cohabitare liceret. At inepte, ſiquidem præter hoc, quod major ſit auctoritas Latinæ editionis, quam Græcæ tranſlationis, prædicta verba exponi poſſent,* ſecundum proprias regulas, ac leges, *ὅρος enim non tantum ſignificat* terminum, *ſed etiam* regulam, *ac* præceptum.

17. q. 4. Nullus res Eccleſiæ.

4. Placuit etiam, ut rem Eccleſiæ nemo vendat. Quod ſi aliqua neceſſitas cogit, hanc inſinuandam eſſe primati provinciæ ipſius, ut cum ſtatuto numero Epiſcopo- B rum, utrum faciendum ſit, arbitretur. Quod ſi tanta urget neceſſitas Eccleſiæ, ut non poſſit ante primatem conſulere, ſaltem poſt factum curioſitatem habeat, & vicinis Epiſcopis hoc ante indicare, & ad Concilium referre eas ſuæ Eccleſiæ neceſſitates. Quod ſi non fecerit, reus Concilii venditor teneatur.

7. q. 1. Placuit, ut nemini.

5. Placuit, ut nemini ſit facultas, relicta principali cathedra, ad aliquam Eccleſiam in Diœceſi conſtitutam ſe conferre, vel in re propria diutius, quam oportet, conſtitutum, curam, vel frequentationem propriæ cathedræ negligere.

de conſ. d. 4. placuit de infanti. Et in decr. Ivonis l. 1.

6. Placuit de infantibus, quoties non inveniuntur certiſſimi teſtes, qui eos baptizatos eſſe ſine dubitatione teſtentur, neque ipſi ſunt per ætatem idonei C de traditis ſibi Sacramentis reſpondere, abſque ullo ſcrupulo eos eſſe baptizandos, ne iſta trepidatio eos faciat Sacramentorum purgatione privari. Hinc enim legati Maurorum fratres noſtri conſuluerunt, quia multos tales a barbaris redimunt. Similiter & de Eccleſiis (quoties ſuper earum conſecratione hæſitatur) agendum eſt, ideſt, ut ſine ulla trepidatione conſecrentur.

de conſ. d. 3. placuit, ut dies.

7. Placuit, ut dies venerabilis Paſchæ formatarum ſubſcriptione omnibus intimetur, dies vero Concilii undecimo Kalendas Novembris ſervetur: & ſcribendum ad ſingularum quarumque Provinciarum primates, ut quando apud ſe Concilium congregant, iſtum diem non impediant.

7. q. Conſtitutum eſt, ut nulli.

8. Item conſtitutum eſt, ut nulli interceſſori licitum ſit cathedram, cui interceſſor datus eſt, quibusli- D bet populorum ſtudiis, vel ſeditionibus retinere, ſed dare operam, ut intra annum eidem Epiſcopum provideat. Quod ſi neglexerit, anno exempto, interventor alius tribuatur.

23. q. 3. ab Imperatoribus univerſis.

9. Ab Imperatoribus univerſis viſum eſt poſtulandum, propter afflictionem pauperum, quorum moleſtiis ſine intermiſſione fatigatur Eccleſia, ut defenſores eis adverſus potentias divitum cum Epiſcoporum proviſione delegentur.

d. 18. Placuit, ut quotieſcunque.

10. Item placuit, ut quotieſcunque congregandum eſt Concilium, Epiſcopi, qui neque ætate, neque ægritudine, neque alia graviori neceſſitate impediuntur, competenter occurrant, primatibuſque ſuarum quarumcumque Provinciarum intimetur, ut de univerſis Epiſcopis vel duæ, vel tres fiant turmæ, ac de ſingulis tur- E mis viciſſim, quotquot electi fuerint, ad diem Concilii inſtantiſſime occurrant. Quod ſi non potuerint occurrere, excuſationes ſuas in tractatoria ſubſcribant: vel ſi poſt adventum tractatoriæ, aliquæ neceſſitates repente forſitan ortæ fuerint (niſi rationem impedimenti ſui apud ſuum primatem reddiderint) ab Eccleſiæ communione debere eſſe contemptos.

d. 50. Confirmatum eſt.

11. Item confirmatum eſt, ut ſi quando Presbyteri, vel Diaconi in aliqua graviori culpa convicti fuerint, qua eos a miniſterio neceſſe fuerit removeri, non eis manus tanquam pœnitentibus, vel tanquam fidelibus laicis imponatur, neque unquam permittendum, ut rebaptizati ad clericatus gradum promoveantur.

2. q. 3. Rurſus conſtitutum eſt.

12. Rurſus conſtitutum eſt, ut quoties clericis convictis, & confeſſis in aliquo crimine, vel propter eorum, quo-

quorum verecundiæ parcitur, vel propter Eccleſiæ opprobrium, aut inſolentem inſultationem hæreticorum, atque gentilium, ſi forte cauſæ ſuæ adeſſe voluerint, & innocentiam ſuam aſſerere, intra annum excommunicationis hoc faciant. Si vero intra annum cauſam ſuam purgare contempſerint, nulla eorum vox poſtea penitus audiatur.

d. 58. Si quis de al.

13. Item placuit, ut ſi quis de alterius Monaſterio repertum vel ad clericatum promovere voluerit, vel in ſuo Monaſterio majorem Monaſterii conſtituere, Epiſcopus, qui hoc fecerit, a cæterorum communione ſejunctus, ſuæ tantum plebis communione contentus ſit, & ille neque clericus, neque præpoſitus perſeveret.

de conſ. d. 1. placuit, ut altaria quæ. Et in decre. Ivo. lib. 2.

14. Item placuit, ut altaria, quæ paſſim per agros, aut vias tanquam memoriæ martyrum conſtituuntur, in quibus nullum corpus, aut reliquiæ martyrum conditæ probantur, ab Epiſcopis, qui eiſdem locis præſunt (ſi fieri poteſt) evertantur. Si autem hoc propter tumultus populares non ſinitur, plebes tamen admoneantur, ne illa loca frequentent, ut, qui recte ſapiunt, nulla ibi ſuperſtitione devincti teneantur. Et omnino nulla memoria martyrum probabiliter acceptetur, niſi aut ibi corpus, aut aliquæ certæ reliquiæ ſint, aut ubi origo alicujus habitationis, vel poſſeſſionis, vel paſſionis fideliſſima origine traditur. Nam quæ per ſomnia, & per inanes quaſi revelationes quorumlibet hominum ubique conſtituuntur altaria, omnimode reprobentur.

15. Item placuit ab Imperatoribus glorioſiſſimis peti, ut reliquiæ non ſolum in ſimulacris, ſed in quibuſcumque locis, vel lucis, vel arboribus omnimodo deleantur. Aurelius Epiſcopus Eccleſiæ Carthaginis ſupra comprehenſis in noſtro Concilio ſtatutis, ſubſcripſi. Similiter ſeptuaginta duo Epiſcopi ſubſcripſerunt.

Falſa prophetia.

Nota. *Gentiles, ut cultores idolorum ſuorum in officio continerent, ex divinis oraculis, & reſponſis acceptis, jactitabant fore, ut in fine anni 365. a Paſſione Chriſti, qui eſt nati Salvatoris 398. Chriſtiana Religio plane extirparetur, finemque ultimum acciperet. Ut ergo vanitas, & ſtultitia Ethnicorum, ac falſitas oraculorum Gentilium toti mundo innoteſceret, atque adeo ipſi radicitus evellerentur, qui Chriſtianam religionem extinctam exoptabant; per deputatam ad Comitatum Legationem petiverunt, reliquias idololatriæ extirpari. Arcadius, & Honorius, promulgatis Edictis per Orientem, & Occidentem Manlio Theodoro Conſule, anno nimirum Chriſti 399. omnes idololatria reliquias ſuſtulerunt, ſimulacra fregerunt, ſacrificia Gentium prohibuerunt, eorumque templa funditus everterunt: verum cum clariſſima ædificia omnino everſa urbibus immenſam deformitatem adderent, poſterioribus Edictis reſcripſere, ut omni Gentilitate ſublata, publicorum operum ornamenta ſervarentur.* Vide Baron. an. 399. n. 10. 20. & 21. &. n. 54. & ſeqq.

Synodus Alexandrina ſub Anaſtaſio, in qua Origeniſtæ damnantur, Anno Domini 399.

Melania fit hæretica.

CAuſam habiti Concilii exponam a primo initio. Melania Romanorum nobiliſſima, quæ tempore perſecutionis Valentis quinque millia Monachorum occultarat, triduoque panibus ſuis ſuſtentaverat, relegatos magno fidei ardore proſecuta eſt, ut de ſuis facultatibus iiſdem vitæ ſubſidia miniſtraret. Quibus ab exilio revocatis, ipſa Monaſterium Jeroſolymis conſtruxit, in quo præter 50. Virgines ſecum habitantes, 27. annis ſanctos eo peregrinos Epiſcopos, Monachos, & Virgines ex voto ſuſcepit, & fovit. Qua occaſione accidit, ut ipſa cum Ruffino, a cæco, ſed erudito, & magni nominis viro, Didymo Alexandrino, Operum Origenis nimio admiratore, erroribus ejuſdem Origenis imbuti fuerint, ejuſque *Periarchon*; (verum multarum hæreſeon promptuarium) tanquam magnum theſaurum non modo ipſi reciperent, verum etiam toto terrarum orbe vulgari deſiderarent. Poſt 25. igitur annos abſentiæ in Ægypto, & Palæſtina exactos, magna ſanctitatis fama Romam revertentes, particulamque Crucis ſecum adferentes, Origenis errores, magna fraude vulgatis *Periarchon* libris circumtectos, Romanæ Eccleſiæ obtrudere moliuntur. Sed fraudem Melaniæ fœminæ Deus per fœminam Marcellam detexit. Detecta fraude, ipſum *Periarchon* ſua opera in Latinum converſum eſſe, ſeque cum Origene ſentire, negarunt: & ut ſe Catholicos eſſe ſimularent, communicatorias literas a Syricio Pontifice impetrarunt, ac ab urbe viciſſim receſſerunt. Interim Pammachius, & Oceanus viri clariſſimi, atque doctiſſimi multa improbantes in eo libro *Periarchon*, quem Latine verſum, & quaſi emendatum Romæ Melania, & Ruffinus vulgaverant, Hieronymum Jeroſolymis agentem per epiſt. 64. rogant, ut *Periarchon* Origenis Latine integre edat, Auctoris etiam errores ſimul, & Interpretis in eo notet. Quod cum vir ſanctus doctiſſime præſtitiſſet, opus a ſe abſolutum anno Chriſti 399. ad eoſdem Romam miſit, Præfatione appoſita, qua omnes, qui eo libro ſunt errores Origenis, omnibus manifeſtos redderet, ac dolum pariter prioris Interpretis aperiret, demum etiam a ſuſpicione hæreſeos Origeniſtarum, quam per laudes Ruffini Interpretis incurriſſe potuerat, ſeſe expurgaret.

Didymus cæcus.

Marcella.

D. Hieron.

Hac occaſione, Ruffini, & Melaniæ ſectatores in ſanctum Hieronymum commoti, turbaſque, ac rumores excitantes, Theophilo Alexandrinæ Sedis Epiſcopo cauſam dederunt, ut indicta Synodo Alexandriæ celebranda, errores Origenis cognoſcerentur. Anno itaque Chriſti 399. qui eſt Anaſtaſii 2. Arcadii, & Honorii 5. hac occaſione in unum Alexandrinæ Eccleſiæ Epiſcopi convenientes, Origenem, ejuſque ſectatores condemnant, atque Synodicam Epiſtolam ad Anaſtaſium Romanum Pontificem, Joannem Conſtantinopolitanum, Epiphanium Cypri, alioſve Epiſcopos, ac Monachos tranſmiſerunt. Interea Theophilus per ſe, ſuoſque Legatos, Origenis ſectatores ex Ægypto, & Palæſtina expulit.

Expulſi Conſtantinopolim ad Chryſoſtomum profecti, ibidem de injuriis ſibi velut hominibus Catholicis, & innocentibus a Theophilo illatis conqueſti fuerunt, ejuſque auxilium implorarunt: ille benigne exceptos communione tantum peregrina, ideſt, orationis, non Sacramentorum dignatus, reconciliandi eos Theophilo negotium ſuſcepit. Epiphanius Conſtantinopolim profectus, a Chryſoſtomo eos damnari, & expelli volebat. Chryſoſtomus contra, qui ſe calumniam paſſos eſſe dicebant, & ſpeciem pietatis præ ſe ferebant, abſque Synodo damnare, & expellere non audebat. Qua ex cauſa Epiphanius Chryſoſtomo infenſus communionem ejus vitavit. Hæc Sozomenus, Socrates, & Palladius, Origeniſtarum fautores prolixe; Hieronym. epiſt. 67. 73. 78. Baron. anno 399. n. 36. & ſeqq.

I. Chryſoſt. & Epiph. diſſidium.

Concilium Africanum primum ſub Anaſtaſio, anno Domini 399.

CUm Gildonem tyrannum potentiſſimum ſeptuaginta millibus militum Africam a decennio devaſtantem, Maſcezil parva militari manu, quinque millium ſcilicet, in ſomno admonente eum Ambroſio, Deoque auxiliante feliciſſime fudiſſet, & profugaſſet, fratremque germanus frater pro ſuo merito ſtrangulari mandaſſet, rei proſperæ inſolentis Maſchezil victor elatus, poſthabito ſanctorum conſortio, quorum ope, ac monitu, Deo militans vicerat, Eccleſiæ immunitatem violare auſus, fugientes ad Eccleſiam ab ea extraxit, atque paulo poſt pœnas ſacrilego dignas Deo vindici perſolvit; ut teſtantur Oro-

Oroſius, & Zoſimus libro 5. Hac occaſione Africanæ Eccleſiæ Epiſcopi anno 399. quinto Calendas Majas Carthagine Synodo convocata, ac celebrata, Legatos deputarunt, qui ad Imperatorem profecti, Edictum exorarent, & impetrarent, ne quis quocumque reatu involutos ab Eccleſia abſtrahere auderet, ſi ad eam confugiſſent. Et dubium non eſt, quin hæc Legatio ab Imperatore obtinuerit, quod Honorius Imperator ad Sapidianum Vicarium Africæ pro Africana Eccleſia reſcripſit his verbis: *Si Eccleſia venerabilis privilegia cujuſquam fuerint vel temeritate violata, vel diſſimulatione neglecta; commiſſum quinque librarum auri (ſicut etiam prius conſtitutum eſt) condemnatione plectatur. Si quid igitur contra Eccleſias, vel Clericos per obreptionem, vel ab hæreticis, vel ab hujuſmodi hominibus fuerit contra leges impetratum; hujus ſanctionis auctoritate vacuamus. Data 7. Kalend. Jul. Brixiæ, Theodoro V.C. Conſule.*

Extat l. 34. de Ep. & Cler. C. Theodoſ. Ba. an. 399. n. ult.

Concil. Conſtantinopolitanum ſub Anaſtaſio in cauſa Epiſcopi Epheſini Simoniaci, anno 400.

ANno Domini 400. Anaſtaſii 3. Arcadii, & Honorii 6. Conſtantinopoli Eccleſiaſticarum neceſſitatum gratia viginti duo Aſiæ Epiſcopi convenerunt, & hanc Synodum ibidem celebrarunt: in qua ab Euſebio Valentinianopolitano Epiſcopo accuſatus eſt Antonius Epheſi Epiſcopus de multis, & maxime de Simoniacis Ordinationibus: de quibus Palladius in vita Chryſoſtomi.

Hoc autem judicium cum ob teſtium abſentiam agi non potuiſſet, mortuo interim Epheſi Epiſcopo, ad petitionem Cleri Epheſini cum Joanne Chryſoſtomo ſeptuaginta Epiſcopi Aſiæ Epheſum convenerunt, ibique in locum demortui Epiſcopi Epheſini Heraclidem Diaconum elegerunt, & judicium defuncti Conſtantinopoli inchoatum hic abſolverunt, ſexque Epiſcopos per Simoniam ab ipſo ordinatos depoſuerunt. Hæc Palladius in vita Chryſoſtomi, Socrates lib. 6. cap. 10 Sozomenus lib. 8. cap. 6. Vide Baronium anno 400. num. 73. & ſeqq.

Concilium Toletanum primum ſub Anaſtaſio Papa, æra 438. anno Chriſti 400. præſide Patrono contra Priſcillianiſtas.

T*Oletum, quæ nunc Metropolis eſt Hiſpaniæ, cujuſque Archiepiſcopus titulo primatis inſignitur a Plinio libro tertio, capite 3. ſub titulo Hiſpaniæ citerioris collocatur. Ait enim: caput Celtiberiæ Segobrigenſes, Tarpetani, & Toletani Tago flumini impoſiti. Hæc civitas multis nominibus, & divitiis clara, & religione clariſſima hoc etiam nomine celebris habetur, quod tredecim Concilia totius provinciæ in ea celebrata ſint Fidem, & bonos mores concernentia: vulgo Toledo dicitur.*

De hoc Concilio ſic Idatius Epiſcopus Lemicenſis in Chronico ſub Olympiade ducenteſima nonageſima quarta, cujus primus annus coincidit cum anno Chriſti quadringenteſimo. In Provincia Carthaginenſi in civitate Toleto Synodus Epiſcoporum contrahitur, in qua quod geſtis continetur, Simphoſius & Dictinius, & alii cum his Galliciæ Provinciæ Epiſcopi, Priſcilliani ſectatores, & hæreſim ejus blaſphemiſſimam cum adſertore eodem profeſſionis ſuæ ſubſcriptione condemnant. Statuuntur quædam etiam obſervanda de Eccleſiæ diſciplina, communicante in eodem Concilio Ortigio Epiſcopo, qui Celenis fuerat ordinatus, ſed agentibus Priſcillianiſtis pro fide Catholica pulſus factionibus exulabat.

TITULI CANONUM CONCILII Toletani primi.

1 *De Presbyteris, & Diaconibus, ſi poſt ordinationes filios genuerint.*
2 *Ut pœnitens, ſi neceſſitas cogat, lector, aut oſtiarius fiat.*
3 *De his, qui viduas acceperint, ne diacones efficiantur.*
4 *Ut Subdiaconus, ſi defuncta uxore aliam duxerit, oſtiarius fiat.*
5 *Ut ſi cujuslibet ordinis clericus tardius ad Eccleſiam venerit, deponatur.*
6 *Ut religioſa puella virorum familiaritatem in domo non habeat.*
7 *Ut clericus, cujus uxor peccaverit, præter necem, poteſtatem habeat diſtringendi eam, & cum ea cibum non ſumat.*
8 *De eo, qui poſt baptiſmum militaverit, ut ad diaconatum non permittatur.*
9 *Ut nulla profeſſa, vel vidua, abſente Sacerdote, in domo ſua, ſacerdotale officium, vel lucernale impleat.*
10 *Ut nullus obligatum cuiquam abſque conſenſu Domini, vel patroni clericum faciat.*
11 *Ut ſi quis potentum expoliaverit quemlibet, & admonente Epiſcopo non reddiderit, excommunicetur.*
12 *Ut nullus clericus ab Epiſcopo recedat, & ad alium ſe transferat.*
13 *De his, qui Eccleſiam intrant, & non communicant, ut excommunicentur.*
14 *De eo, qui acceperit Euchariſtiam, & non ſumpſerit, ut ſacrilegus repellatur.*
15 *De his, qui excommunicantur a ſacerdotibus; ut nullus ad eos accedat.*
16 *Ut devota, ſi adultera fuerit, decem annos pœniteat: Si maritum duxerit, non permittendam ad pœnitentiam, niſi maritus deceſſerit.*
17 *De eo, qui uxorem habet, ſi concubinam habuerit, non communicet.*
18 *Si vidua Epiſcopi, Presbyteri, vel Diaconi maritum acceperit.*
19 *Si Sacerdotis, vel Diaconi filia religioſa peccaverit, in fine tantum communicet.*
20 *Uti nullus præter Epiſcopum chriſma conficiat.*
21 *De regulis fidei catholicæ contra Priſcillianos.*

Concilium Toletanum primum ſequitur novemdecim Epiſcoporum, tempore Honorii, & Arcadii Stilicone Conſule habitum, Patrono Epiſcopo præſidente ſub die ſeptimo Idus Septembris.

CAPITULA CONCILII TOLETANI Primi.

COnvenientibus Epiſcopis in Eccleſia Toleto, id eſt, Patrono, Marcello, Aliciano, Aphrodiſio, Jocundo, Olympio, Severo, Aſterio, Hilario, Lampadio, Euſtochio, Exuperantio, Sereno, Floro, Leporio, Aureliano, Lampadio, Leona, Gallia, Lucentio, (hic conventus municipiis Celænis actus eſt. Iſti ſunt, qui & in aliis geſtis adverſus Priſcilliani ſectatores, & hæreſim, quam aſtruxerat, libellarem dedere ſententiam) conſidentibus Presbyteris, aſtantibus Diaconibus, & cæteris, qui intererant Concilio congregato, Patronus Epiſcopus dixit: Quoniam ſinguli cœpimus in Eccleſiis noſtris facere diverſa, & inde tanta ſcandala ſunt, quæ uſque ad ſchiſma perveniunt, ſi placet, communi Concilio decernamus quid ab omnibus Epiſcopis in ordinandis Clericis ſit ſequendum. Mihi autem placet conſtituta primitus Nicæni Concilii perpetuo eſſe ſervanda, nec ab his eſſe recedendum. Univerſi Epiſcopi dixerunt: Hoc nobis placet, ita ut ſi quis cognitis geſtis Nicæni Conc. aliud

Digitized by Google

aliud, quam ſtatutum eſt, facere præſumpſerit, & non A in eo perſeverandum putaverit, hic excommunicatus habeatur, niſi per correptionem fratrum emendaverit errorem.

In decret. Ivon. l. 3.

1. Placuit, ut Diacones ſi vel integri, vel caſti ſint, & continentis vitæ, etiamſi uxores habeant, in miniſterio conſtituantur, ita tamen ut ſi qui, etiam ante interdictum, quod per priores ante nos Epiſcopos conſtitutum eſt, incontinenter cum uxoribus vixerint, Presbyteri honore non cumulentur. Si quis vero ex Presbyteris ante interdictum filios ſuos ſuſceperit, de Presbytero ad Epiſcopum non admittatur.

d. 50. Plac. & in decr. Ivo. l. 3.

2. Item placuit, ut pœnitentes non admittantur ad clerum, niſi tantum ſi neceſſitas, aut uſus exegerit, & B tunc inter oſtiarios deputentur, vel inter lectores, ita ut Euangelia, aut epiſtolam non legant. Si qui autem ante ordinati ſunt Diacones, inter Subdiacones habeantur, ita ut manum non imponant, nec ſacra contingant. Eum vero pœnitentem dicimus, qui poſt baptiſmum, aut pro homicidio, aut pro diverſis criminibus, graviſſimiſque peccatis, publicam pœnitentiam gerens ſub * Concilio divino fuerit reconciliatus altari.

** al. cilicio.*

3. Item conſtituit ſancta Synodus, ut lector fidelis, ſi viduam alterius uxorem acceperit, amplius nihil ſit, ſed ſemper lector habeatur, aut forte Subdiaconus.

4. Subdiaconus autem, defuncta uxore, ſi uxorem aliam duxerit, ab officio, in quo ordinatus fuerat, removeatur, & habeatur inter oſtiarios, vel lectores, ita ut Euangelium, & Apoſtolum non legat, propterea ne qui Eccleſiæ ſervierit, publicis officiis ſervire videatur. Qui vero tertiam (quod nec dicendum eſt) acceperit, abſtentus biennio, poſtea inter laicos reconciliatus per pœnitentiam communicet.

al. epiſtolã.

5. Presbyter, vel Diaconus, vel Subdiaconus, vel C quilibet Eccleſiæ deputatus clericus, ſi intra civitatem fuerit, vel in loco, in quo Eccleſia eſt, aut caſtella, aut vici ſunt, aut villæ, ſi ad Eccleſiam, aut ad Sacrificium quotidianum non venerit, clericus non habeatur, ſi caſtigatus per ſatisfactionem, veniam ab Epiſcopo noluit promereri.

6. Itemque puella Dei nec familiaritatem habeat cum Confeſſore, aut cum quolibet laico ſanguinis alieni, aut convivium ſola adeat, niſi ubi ſit ſeniorum, aut honeſtorum, aut viduarum, honeſtarumque frequentia, ubi honeſte Confeſſor quilibet cum plurimorum teſtimonio teſtium convivio intereſſe poſſit. Cum lectoribus autem in ipſorum domibus non admittendas penitus, nec videndas, niſi forte conſanguinea ſoror ſit, vel uterina.

33. q. 2. Placuit, ut ſi quorumcum q.

D 7. Placuit, ut ſi quorumcumque Clericorum uxores peccaverint (ne forte licentiam peccandi plus habeant) accipiant mariti earum hanc poteſtatem: præter necem cuſtodiendi, ligandi in domo ſua, ad jejunia ſalutaria, non mortifera, eas cogentes, ita ut invicem ſibi Clerici pauperes auxilium ferant, ſi ſervitia forte non habeant. Cum uxoribus autem ipſis, quæ peccaverint, nec cibos ſumant, niſi forte ad timorem Dei, acta pœnitentia, revertantur.

d. 51. Si quis poſt baptiſmũ.

8. Si quis poſt baptiſmum militaverit, & chlamydem ſumpſerit, aut cingulum ad necandos fideles, etiam ſi gravia non admiſerit, ſi ad clerum admiſſus fuerit, Diaconi non accipiat dignitatem.

9. Nulla profeſſa, vel vidua abſente Epiſcopo, vel Presbytero in domo ſua antiphonas cum Confeſſore, E vel ſervo ſuo faciat: Lucernarium vero niſi in Eccleſia non legatur: aut ſi legatur in villa, præſente Epiſcopo, vel Presbytero, vel Diacono legatur.

Nota.

Lucernarium antiquis dicebatur pars prima veſpertina Officii, quæ nunc veſpera dicuntur, poſt quas ſolebant Epiſcopi, vel Sacerdotes exhortationem habere, ac ſcripturam interpretari, ideo ſine eorum præſentia vetantur hic celebrari. Dicebantur autem veſpera lucernarium a lucernis, quæ tunc in fine diei accendebantur. Ita Garcias.

10. Clericos, ſi quidem obligati ſint, vel pro æquatione, vel de genere alicujus domus, non ordinandos, niſi probatæ vitæ fuerint, & patroni conſenſus acceſſerit.

11. Si quis de potentibus Clericum, aut quemlibet pauperem, aut religioſum expoliaverit, & mandaverit eum ad ſe venire Epiſcopus, ut audiatur, & is contempſerit, invicem mox ſcripta percurrant per omnes Provinciæ Epiſcopos, & quoſcunque adire potuerint, ut excommunicatus habeatur ipſe, donec obediat, & reddat aliena.

24. q. 3. Si quis, de parã.

12. Item, ut liberum nulli Clerico ſit diſcedere ab Epiſcopo ſuo, & alteri Epiſcopo communicare, niſi forte ei, quem Epiſcopus alius libenter habeat de hæreticorum ſchiſmate diſcedentem, & ad fidem Catholicam revertentem. Si qui autem de Catholicis diſceſſerint, & in communione eorum vel palam, vel occulte cum eis (qui vel excommunicati ſunt, vel per ſententiam jam notati) fuerint inventi, habeant illorum, ad quos ire voluerint, etiam in damnatione conſortium.

de conſ. d. 2. Hi, qui intrant.

13. De his, qui intrant in Eccleſiam, & deprehenduntur nunquam communicare, admoneantur. Quod ſi non communicant, non ſemper abſtineantur. Si non fecerint, abſtineantur.

14. Si quis autem acceptam a Sacerdote Euchariſtiam non ſumpſerit, velut ſacrilegus propellatur.

11. qu. 3. Si quis laicus abſtinetur.

15. Si quis laicus abſtinetur, ad hunc, vel ad domum ejus, vel Clericum, vel Religioſorum nullus accedat. Similiter & Clericus ſi abſtinetur, a Clericis devitetur. Si quis cum illo colloqui, aut convivari fuerit deprehenſus, etiam ipſe abſtineatur. Sed hoc pertineat ad Clericos, qui ejus ſunt Epiſcopi, & ad omnes, qui commoniti fuerint de eo, qui abſtinetur, ſive laico quolibet, ſive Clerico.

27. q. 1. Devotam peccantẽ non.

16. Devotam peccantem non recipiendam in Eccleſiam, niſi peccare deſierit: &, ſi deſinens egerit aptam pœnitentiam decem annis, recipiat communionem. Priuſquam autem in Eccleſiam admittatur ad orationem, ad nullius convivium Chriſtianæ mulieris accedat. Quod ſi admiſſa fuerit, etiam hæc, quæ eam receperit, habeatur abſtenta. Corruptorem etiam par pœna conſtringat. Quæ autem maritum acceperit, non admittatur ad pœnitentiam, niſi adhuc ipſo vivente marito caſte vivere cœperit, aut poſtquam ipſe deceſſerit.

diſt. 34. Is, qui, & in dec. Ivon. lib. 6.

17. Si quis habens uxorem fidelem, concubinam habeat, non communicet. Cæterum is, qui non habet uxorem, & pro uxore concubinam habet, a communione non repellatur, tantum, ut unius mulieris, aut uxoris, aut concubinæ (ut ei placuerit) ſit conjunctione contentus. Alias vero vivens abjiciatur, donec deſinat, & ad pœnitentiam revertatur.

Nota.

Per concubinam hic intelligitur vera uxor, ſed ſine dote, & ſine ſolemnitate in matrimonium ducta. Sicut Geneſ. 25. Agar, & Cethura veræ uxores Abrahæ dicuntur concubinæ.

18. Si qua vidua Epiſcopi, aut Presbyteri, aut Diaconi maritum acceperit, nullus Clericus, nulla Religioſa cum ea convivium ſumat, nunquam communicet, morienti tantum ei Sacramentum ſubveniat.

19. Epiſcopi, ſive Presbyteri, ſive Diaconi filia, ſi devota fuerit, & peccaverit, & maritum duxerit, ſi eam Pater, vel Mater in affectum receperint, a communione habeantur alieni. Pater vero cauſas in Concilio noverit ſe præſtaturum. Mulier autem non admittatur ad communionem, niſi marito defuncto egerit pœnitentiam. Si autem vivente eo ſeceſſerit, & pœnituerit, nullo modo, niſi vitæ deficiens, accipiat communionem.

20. Quamvis plene ubique cuſtodiatur, ut abſque Epiſcopo chriſma non conficiatur, tamen, quia aliquibus locis, vel Provinciis Presbyteri dicuntur chriſma conficere, placuit ex hac die nullum, niſi Epiſcopum, chriſma conficere, & per Diœceſim deſtinare, itaut de ſingulis Eccleſiis ad Epiſcopum ante diem Paſchæ Diaconi deſtinentur, aut Subdiaconi, qui confectum chriſ-

chriſma ab Epiſcopo deſtinatum ad diem Paſchæ, A poſſint ad tempus deferre. Epiſcopo ſane certum eſt, quod omni tempore liceat chriſma conficere. Sine conſcientia autem Epiſcopi nihil penitus Presbyteri agere præſumant. Statutum vero eſt Diaconum non chriſmare, ſed Presbyterum, abſente Epiſcopo: præſente vero non, niſi ab ipſo fuerit præceptum. Hujuſmodi conſtitutionem meminerit ſemper Archidiaconus vel præſentibus, vel abſentibus Epiſcopis ſuggerendam, ut eam & Epiſcopi cuſtodiant, & Presbyteri non relinquant.

Intellige de chriſmatione verticali in baptiſmo, quæ olim a Presbytero ſine licentia Epiſcopi non adhibebatur; apud Hugonem de S. Victore lib. 2. de Sacram. part. 7. cap. 3.

Regulæ fidei contra omnes hæreſes, quam maxime B contra Priſcillianiſtas, quas Epiſcopi Tarraſconenſis, Carthaginenſis, Luſitani, & Betici fecerunt, & ex præcepto Papæ Leonis ad Balconium Epiſcopum Galliciæ tranſmiſerunt. Ipſi etiam & ſupraſcripta viginti canonum capitula ſtatuerunt in Concilio Toletano.

Nota. *Putat Baronius anno 447. regulam hanc fidei editam fuiſſe in duabus aliis Synodis tempore Leonis habitis, cum repullularet hæreſis Priſcilliana, quæ non tam cito extincta fuit, atque errore collectoris huic primo Concilio Toletano additam fuiſſe. Verum Idatii Lemicenſis verba indicant, etiam in hac Synodo profeſſionem fidei ab Epiſcopis contra Priſcillianum ſubſcriptam fuiſſe: nulla autem alia præter iſtam invenitur: ideoque potius in aliis Synodis renovatam fuiſſe* C *videtur, & indicant hæc verba,* ipſi etiam, &c. *quæ verba ſunt collectoris, non ipſius Synodi.*

Aſſertio fidei ejuſdem Concilii.

CRedimus in unum verum Deum Patrem omnipotentem, & Filium, & Spiritum ſanctum, viſibilium, & inviſibilium factorem, per quem omnia facta ſunt in cœlo, & in terra, unum Deum, & unam eſſe divinæ ſubſtantiæ Trinitatem. Patrem autem non eſſe Filium ipſum, ſed habere Filium, qui Pater non ſit. Filium non eſſe Patrem, ſed Filium Dei de Patris eſſe natura. Spiritum quoque eſſe paracletum, qui nec Pater ſit ipſe, nec Filius, ſed a Patre, Filioque procedens. Eſt ergo ingenitus Pater, genitus Filius, non genitus Paracletus, ſed a Patre, Filioque procedens. Pa- D ter eſt, cujus vox hæc audita eſt de cœlis: *Hic eſt Filius* (Matth. 3. Marc. 1. Luc. 3. Joan. 16.) *meus dilectus, in quo mihi bene complacui, ipſū audite.* Filius eſt, qui ait: *Ego a Patre exivi, & a Deo veni in hunc mundum.* Paracletus eſt Spiritus, de quo Filius ait: *Niſi ego abiero ad Patrem, Paracletus non veniet.* Hanc Trinitatem perſonis diſtinctam, ſubſtantia unitam, virtute, & poteſtate, & majeſtate indiviſibilem, indifferentem, præter hanc nullam credimus divinam eſſe naturam vel Angeli, vel Spiritus, vel virtutis alicujus, quæ Deus credatur. Hunc ergo Filium Dei Deum natum a Patre ante omnia principium, ſanctificaſſe uterum Virginis Mariæ, atque ex ea verum hominem, ſine virili generatum ſemine, ſuſcepiſſe duabus dumtaxat naturis, ideſt deitatis, & carnis in unam convenientibus omnino perſonam, ideſt Dominum noſtrum E Jeſum Chriſtum. Nec imaginarium corpus, aut phantaſmatis alicujus in eo fuiſſe, ſed ſolidum, atque verum, hunc & eſuriſſe, & ſitiſſe, & doluiſſe, & fleviſſe, & omnes corporis injurias pertuliſſe, poſtremo a Judæis crucifixum, & ſepultum, & tertia die reſurrexiſſe, converſatum poſtmodum cum diſcipulis ſuis, & quadrageſima poſt reſurrectionem die ad cœlum aſcendiſſe. Hunc Filium hominis etiam Filium Dei, & Filium Dei, & hominis filium appellamus. Reſurrectionem vero futuram humanæ credimus carnis, animam autem hominis non divinæ eſſe ſubſtantiæ, aut Dei Patris, ſed creaturam dicimus Dei voluntate creatam. Si quis autem dixerit, aut crediderit, a Deo omnipotente mundum hunc factum non fuiſſe, atque omnia A ejus inſtrumenta, anathema ſit. Si quis dixerit, atque crediderit, Filium eundem eſſe Patrem, vel Paracletum, anathema ſit. Si quis dixerit, vel crediderit, Filium eundem eſſe Patrem, vel Paracletum, anathema ſit. Si quis dixerit, vel crediderit Paracletum eſſe vel Patrem, vel Filium, anathema ſit. Si quis crediderit, vel dixerit, carnem tantum ſine anima a Filio Dei fuiſſe ſuſceptam, anathema ſit. Si quis dixerit, vel crediderit, Chriſtum innaſcibilem eſſe, anathema ſit. Si quis dixerit, vel crediderit deitatem naſcibilem eſſe, anathema ſit. Si quis dixerit, vel crediderit deitatem Chriſti convertibilem fuiſſe, vel paſſibilem, anathema ſit. Si quis dixerit, vel crediderit alterum Deum eſſe priſcæ legis, alterum Evangeliorum, anathema ſit. Si quis dixerit, vel crediderit, ab altero Deo mundum factum fuiſſe, & non ab eo, de quo ſcriptum eſt, (Gen. 1.) *In principio fecit Deus cœlum, & terram,* anathema ſit. Si quis dixerit, vel crediderit, corpora humana non reſurgere poſt mortem, anathema ſit. Si quis dixerit, vel crediderit, animam humanam Dei portionem, vel Dei eſſe ſubſtantiam, anathema ſit. Si quis dixerit, vel (*Nota errores Priſcillianiſtarum.*) crediderit alias ſcripturas, præter quas Eccleſia Catholica recipit, in authoritate habendas, vel eſſe venerandas, anathema ſit. Si quis dixerit, vel crediderit, deitatis & carnis unam in Chriſto eſſe naturam, anathema ſit. Si quis dixerit, vel crediderit eſſe aliquid, quod ſe extra divinam Trinitatem poſſit extendere, anathema ſit. Si quis aſtrologiæ, vel matheſi exiſtimat eſſe credendum, anathema ſit. Si quis crediderit conjugia hominum, quæ ſecundum legem divinam licita habentur, execrabilia eſſe, anathema ſit. Si quis dixerit, vel crediderit carnes avium, ſeu pecudum, quæ ad eſcam datæ ſunt, non tantum pro caſtigatione hominum abſtinendas, ſed execrandas eſſe, anathema ſit. Si quis in errore Priſcilliani ſectam ſequitur, vel profitetur, ut aliud in ſalutari baptiſmo contra ſedem ſancti Petri faciat, anathema ſit.

Explicit regula fidei Catholicæ adverſus Priſcillianiſtas.

Patronus Epiſcopus ſubſcripſi.

Marcellus Epiſcopus ſubſcripſi.

Afrodiſius Epiſcopus ſubſcripſi. Subſcripſerunt & alii Epiſcopi, qui interfuerunt Concilio.

SÆCULUM V.

Concilium Africanum II. ſub Anaſtaſio, anno Chriſti 401. poſt Conſulatum Stiliconis, 14. Kalend. Julias celebratum, in quo ad Anaſtaſium Romanum Pontificem, & Venerium Mediolanenſem Epiſcopum Legatio decreta fuit, propter inopiam clericorum, anno Domini 401.

HÆc Synodus celebrata poſt primum Conſulatum Stiliconis, quando adhuc Anaſtaſius Pontifex in vivis ſupereſſet, ad annum Domini 401. qui eſt Anaſtaſii IV. Arcadii, & Honorii VII. eſt referenda.

Cauſa habiti Concilii fuit, ut decernerentur Legati, qui ab Anaſtaſio Romanæ, a Venerio Mediolanenſis Eccleſiæ Epiſcopo peterent, ut Africanæ Eccleſiæ Clericorum inopia laboranti ſuccurrerent. Utrumque Africanæ Eccleſiæ petitioni acquieviſſe, ex conjecturis colligit Baronius anno prædicto, num. 7. His peractis, triginta duo Canones de Eccleſiaſtica diſciplina hoc, aliiſque præcedentibus Conciliis Africanis conſtituti, in hac Synodo confirmati, vel ſaltem iterum promulgati fuerunt.

Con-

Concilium Africanum III. ſub Anaſtaſio, anno Chriſti 401. Vincentio, & Flavito Coſſ. Idibus Septembr. habitum de Donatiſtis Eccleſiæ reconciliandis, anno Domini 401.

CAuſa habiti Concilii hæc eſt: Anaſtaſius Pontifex de univerſali Eccleſia ex officio jure meritoque ſollicitus, ſciens Africanam Eccleſiam ex Donatiſtarum ſchiſmate magnopere laceratam, de unitate ardentiore ſtudio procuranda ad Aurelium Carthaginenſem, alioſque aliarum Provinciarum in Africa Epiſcopos litteras dederat. Cujus admonitionem iidem plurimi facientes, Generale Concilium Idibus Septembris anno 491. Carthagine celebrandum indixerunt.

Statuto tempore convenientes, ne, qui ſepoſita ſeveritate leniter cum ipſis agere decreverant, rationibus, ſi foret neceſſarium, deſtituti viderentur, illud in primis excogitarunt, ut ab Africanarum Provinciarum Præfectis, & Judicibus, Primianiſtarum contra Maximianiſtas, res geſtas in publica monumenta relatas conſequerentur, eo fine, ut ex propriis Actis manifeſti erroris convinci poſſent; utque etiam quæ ipſi contra Maximianiſtas ſæpius perpetraſſent, fruſtra Catholicis objici intelligerent.

Indulgentia erga hæreticos.

Secundo decretum eſt, ut quo facilius ad pacem, & unitatem Eccleſiæ ſchiſmatici redeant, ab Anaſtaſio Pontifice, aliiſve tranſmarinæ Eccleſiæ Epiſcopis pro bono pacis indulgeri, ac permitti petatur, ut Donatiſtæ ad Eccleſiam Catholicam redire volentes, in iiſdem Ordinibus apud ſuos ante ſuſceptis (ſi hoc recipiens Epiſcopus conducere exiſtimat) perſeverare poſſint. Hoc ipſum Anaſtaſium Pontificem indulſiſſe, certum illud eſt argumentum, quod conſtet ex Auguſt. contra Creſcon. lib. 2. cap. 11. & 12. Africanos Epiſcopos ea poteſtate ſibi proculdubio conceſſa uſos fuiſſe.

Tertio ex ſuggeſtione ſancti Auguſtini decretum, ut ad facilius conciliandos Donatiſtas Legati mittantur, qui litteras a Carthaginenſi Epiſcopo omnium nomine ſcriptas ſecum aſportarent, eo fine, ut qui ad bonum pacis cum Maximianiſtis conjunctionem ineundam eſſe decreto univerſalis Concilii decreverant, ſcirent, id propter totius orbis Chriſtiani pacem, & concordiam ineundam, magis ſollicite a ſe præſtari, ac fieri debere.

His peractis, XIV. Canones ad diſciplinam Eccleſiaſticam recte inſtituendam, & ex antiquioribus regulis reformandam, partim hoc, partim aliis præcedentibus Conciliis conſtituti, in hac Synodo promulgati reperiuntur. Baronius anno 401. num. 9. & ſequentibus.

Concilium Milevitanum I. ſub Innocentio, Kalend. Septemb. anno Domini 402. ad dijudicandas quorundam Epiſcoporum controverſias.

MIlenum civitas Numidiæ in Africa vulgo *Milevi*, quam male quidam Maltham putaverunt, in hac duæ Synodi celebratæ ſub Innocentio. In quarum prima poſt confirmata Synodalia decreta diverſorum Epiſcoporum cauſæ in medium allatæ ſunt.

Creſconii Villaregienſis Epiſcopi cauſam ante omnes alias in judicium deductam eſſe conſtat; ſed quid in ea decretum, ac conſtitutum fuerit, non apparet.

Epiſcopus Quod vult Deus.

Poſt hanc tractata fuit cauſa QuodvultDei Centurienſis Epiſcopi, de qua illud a Patribus definitum, quod Canon ſub titulo de Judiciis in Decretalium lib. 2. editus habet, ut excommunicatus eſſet.

Tertio lectus eſt libellus Maximiani Vagienſis Epiſcopi, qui cum ex Donatiſtarum ſchiſmate ad Eccleſiam Catholicam converſus, non pacifice a populo reciperetur, bono pacis conſulens, ſignificabat ſe ſuæ Sedi renuntiare: rogans etiam, ut ad bene conſulendum paci Eccleſiaſticæ alius in locum ſuum ſubrogetur. Cauſa igitur diligenter examinata, Patres ſpontaneam, & honorificam illius propter bonum pacis factam abdicationem admiſerunt, atque fratrem ipſius Caſtorium, ad quem ſancti Auguſtini, & Alypii litteræ hoc anno cum laude Maximiani deſcriptæ extant, in ejus locum ſubrogarunt.

Ad hanc Synodum ſpectare videtur, quod ſcribit S. Auguſtinus Epiſt. 236. ad Xantippum de Presbytero quodam, qui cum in die natalis Domini cõtra morem ſuę Eccleſiæ non jejunaſſet, ſed apud quamdam malæ famæ mulierem & prandiſſet, & cœnaſſet, & in una domo manſiſſet; atque ob id cum officio ſuo per Auguſtinum merito privatus fuiſſet, ad Synodum appellavit, ſuamque cauſam ſex delegatis Judicibus Epiſcopis committi impetravit.

Cum de primatu Numidiæ inter Xantippum Conſtantinæ, & Victorinum alterius civitatis in Numidia diſceptatum eſſet, ut conſtat ex 217. Epiſt. Auguſtini ad Victorinum, in hoc Concilio Primatus Numidiæ Xantippo, ſedique Conſtantinæ adjudicatus fuit. Unde Juſtinianus Imperat. *lib. 1. Cod. de Officio Præf. Prætor. Afric.* Conſtantinam civitatem primam Sedem Numidiæ appellat.

De hac Synodo intelligendum eſt illud Auguſtini Epiſt. 168. ad Euſebium, qua negat, ſui muneris eſſe, parricidium a filio quodam Catholico ad Donatiſtas transfuga matri intentatum, ad Milevitanam Synodum deferre: maxime cum res in aliena Diœceſi geſta, ob imminens periculum, ad Magiſtratum delata eſſet. Is matri viduæ, & ſeni violentas manus inferre ſolitus, minatus eidem erat ſe in partes Donatiſtarum tranſiturum, & eam, quam cædere ſoleret, pe remptu rum. Quod & præſtitit. O quales ſolent eſſe Eccleſiæ Catholicæ deſertores! O ſi liceret omnium Apoſtatarum noſtri ſæculi ſcelera in unum cogere, eis profecto replendæ latrinæ decies centies ſuperarent Augiæ ſtabuli ſordes: ut plene nec unus ſit reperiri, qui antequam ab Eccleſia Catholica migrat, non ea ſæpius perpetrarit, quæ ſi ad Eccleſiaſtica tribunalia perlata fuiſſent, recta ſententia ab Eccleſia ejiciendus fuiſſet, ait Baronius ad an. 402.

Synodus ad Quercum habita, anno 403. in cauſa Chryſoſtomi præſide Paulo Heraclea Metropolitano.

CAuſa habitæ Synodi hæc eſt: Origeniſtæ, de quorum erroribus in quinta Synodo claſſe 2. actum eſt, damnati a Theophilo Alexandrino, & ex Ægypto expulſi, Theophilum accuſarunt apud Arcadium Imperatorem, quod antropomorphita eſſet. Quare Conſtantinopolim vocatus eſt, ut ſeſe ab accuſatione purgaret: intercedebat autem inter eum, & D. Joan. Chryſoſtomum ſimultas, quod hic Origeniſtas Conſtantinopoli ſuſcepiſſet, cum quinquaginta ex eis ſelecti venerandæ canitiei Monachi ipſum adiiſſent, ac verbis blandis ipſius opem imploraſſent; ratus enim Chryſoſtomus iram Theophili adverſus illos in gratiam transferri poſſe, ut in Ægypto morari poſſent, tanquam ſequeſter, nihil de hæreſi eorum ſuſpicatus ad Theophilum ſcripſit pro ipſis in Ægyptum revocandis, interim eorum victui, ac neceſſitatibus in Conſtantinopolitana urbe providit. Unde odium Theophili in Chryſoſtomum. Sed & plures alii infenſi erant Chryſoſtomo ex variis cauſis, ſeu quia ab ipſo reprehenſi fuerant, ac depoſiti, ſeu ex invidia; qua nonnulli contra eum ferebantur ob eloquentiam; qua de cauſa ſi quid aſperius contra fœminarum intemperiem, aut luxum dixiſſet, ad Eudoxiam Imperatricem referebatur, tanquam ipſam intendiſſet palam arguere inter concionandum. Unde & ipſi innatum eſt de-

tized by Google

ſiderium depoſitionis Joannis Chryſoſtomi. Quæ omnia probe noſcens Theophilus, cum ex Alexandria ad dicendam cauſam de criminibus illi ab Origeniſtis impoſitis Conſtantinopolim evocatus veniret, in itinere collegit Epiſcopos, quibus ad Chryſoſtomi depoſitionem abuteretur, propterea quod Chryſoſtomus Origeniſtarum fautor eſſe videretur. Cum igitur Conſtantinopolim perveniſſet, in ſuburbio per tres hebdomadas ſubſiſtens, ex reo ſubito factus actor, & Judex, conſilio ſuo patefacto omnes variis de cauſis Chryſoſtomo infenſos Epiſcopos, Clericos, Monachos, viros, fœminas, ipſam quoque Imperatricem Eudoxiam excitat ad accuſationes in eum intendendas.

Calumniæ in D. Jo. Chryſoſt.

Capita omnia accuſationum refert Photius in Bibliotheca num. 59. partim per Joannem ejus Diaconum viva voce, partim per Iſaacium Epiſcopum per libellum propoſita. Inter illa dicebant, quod Epiphanium delirum, & parvulum dæmonem appellarit. Quod Antonium ſepulchrorum violatorem convictum ordinarit Epiſcopum. Quod neque incedens ad templum, neque egrediens Deum precatus ſit. Quod ſine teſtibus multos ordinarit. Quod ſolus edat intemperanter Cyclopum vitam degens. Quod mulieres ſuſcipiat, ſolus cum ſolis, aliis omnibus foras emiſſis; quod propter Olympiadem, Nicætam, & alias ipſi miniſtrantes improperabat. Quod pugno contuderit Memnonem in Apoſtolorum ſacra æde, & ſanguine ex ipſius ore manante, nihilominus Euchariſtiæ obtulerit miniſteria. Quod in Eccleſia dicat menſam eſſe furiarum plenam. Quod licentiam peccantibus præbet ſic docens; *Si iterum peccaſti, pœniteat iterum: & quoties peccaveris, veni ad me, & iterum te ſalvabo.* Quod in Eccleſia docens blaſphemet Chriſtum orantem ideo non auditum, quia non, ut oportet, oraſſet. Quod Origeniſtas receperit. Communicantes vero cum Eccleſia Monachos, etſi literas commendatitias afferentes, in carcerem conjectos non dimiſerit, & ibi morientes non inviſerit. Quod Eccleſiæ reditus nemo noverit, quo abeant. Et alia ejuſmodi nugarum plauſtra in ſanctum virum conficta, ut eſt etiam iſtud, quod extra altare ordines conferret; Ut nemo ſtupeat, ſi aliquando malarum linguarum dicteriis impetatur, cum nec ſancti immunes evaſerint. Aut quæ ſancte egerunt, aut dixerunt, in malam partem detorquentur. Citatur Chryſoſtomus.

Chryſoſt. provocat ad Concil. generale.

Reſpondit: *Abjicite de medio veſtrum apertos inimicos meos, & de loco non contendam, in quo oportet me judicari.* Cum quarto citatus, quarto ſic reſpondiſſet, ad extremum ad Synodum Oecumenicam provocavit. At illi, nulla habita ratione appellationis, ſententiam depoſitionis in eum tulerunt, relationemque ad Imperatorem miſerunt: *Quoniam accuſatus,* inquiunt, *Joannes quorundam criminum, conſciuſque ad ea diluenda occurrere noluit: hujuſmodi vero deponunt leges, id quod & paſſus eſt. Continent autem libelli & læſæ Majeſtatis crimen. Jubeat hunc pietas veſtra expelli, vel invitum, daturum tanti criminis pœnas. Nobis enim iſta non licet inquirere.* Miſſo igitur tertio die poſt abdicationem cum militibus Comite, circa veſperum, ne tumultus fieret, ſe ad navim perducendum præbuit. Abductione ejus cognita, magna populi ſeditio concitatur, ut etiam alieniores ab eo ad innocentis ejecti commiſerationem commoverentur. Qua cauſa, & quod terræmotus ea nocte factus terrorem Imperatrici incuſſiſſet, pluribus nuntiis uno poſt alium miſſis, Imperator eum revocat, & magno populi applauſu accipitur. Reſtitutus petit ab Imperatore ſuam cauſam in legitima Synodo tractari; quam Theophilus futuram timens, cum ſuis fugam arripuit. Per litteras Imperatoris vocatus, prætexens plebis furorem, ejuſque timorem, venire contempſit. Hæc ex Socrate, Sozomeno, Theodoreto, Palladio, & maxime ex epiſt. ipſiuſmet Chryſoſtomi ad Innocentium, Baron. anno 403. num. 1. uſque ad 32. incluſive.

Ab exilio revocatur.

Præſes porro Concilii Paulus fuit Heracleæ Epiſcopus, ut notat expreſſe Photius, propterea opinor, ait Andreas Scottus in Scholiis, quod Patriarcha ſolet ab Heracleæ Metropolita impoſitionem manus accipere, quia Byzantium in eis Epiſcopatus olim fuit, Auctore Curopalata de offic. Conſtantin. ex qua obſervatione dici poterit non fuiſſe neceſſe improperare Theophilo, quod extra terminos jus diceret, cum non præſideret.

Locus autem Synodi *Ad Quercum* dictus, fuit ſuburbium Chalcedonis, quod a Ruffino Conſulari jam cognomen habet, ac dicitur *Ruffini ſuburbium*, in quo & Regia eſt, & ampla Eccleſia, quam ipſe Ruffinus in honorem Apoſtolorum Petri, & Pauli extruxit, & Apoſtolæum ex his appellavit. Hunc locum Epiſcopi adverſarii conſulto delegerunt, ne ſcilicet vim populi ſuo Paſtori addictiſſimi experirentur. Baronius prædicto loco ex Palladio, & Sozomeno.

Concilium Africanum primum ſub Innocentio ad habendam collationem cum Donatiſtis, celebratum Carthagine, anno Domini 303. octavo Cal. Septembris.

PRæcedente Concilio Africano inter alia decreta fuit Legatio ad Romanum Pontificem pro aſſequenda indulgentia, qua Donatiſtis ad Eccleſiam Catholicam redeuntibus liceret retinere eandem dignitatem, quam apud ſuos accepiſſent: Legati itaque Roma reverſi, in hoc Concilio, coram omnibus Carthagine ſignificarunt, quæ ab ipſo Romano Pontifice Anaſtaſio obtinuiſſent: quod Aurelius in Præfatione inſinuare videtur his verbis: *Jam dudum enim, &c.* Pro reconciliandis Donatiſtis decretum, debere unumquemque in ſua civitate Donatiſtarum Præpoſitos convenire, unumque collegam ſibi vicinum adjungere, propterea quod (teſte Auguſtino contra Creſconium lib. 3. cap. 45.) Donatiſtæ laici ab Epiſcopis Catholicis conventi reſponderunt, de fide cum Epiſcopis ſuis agi debere, ſeque noſtram collationem vehementer optare. Forma conventionis certa præſcripta eſt, & publicata Can. 59. qua Donatiſtas Catholici convenire deberent. Sed quæ hæc ſubſecuta fuerint, Auguſtinus prædicto loco ſubdit his verbis: *Factum eſt, conventi ſunt, recuſarunt, quibus verbis, quo dolo, maledictione, amaritudine plenis, nunc longum eſt demonſtrare.* Extat conventio duorum, Auguſt. Proculianum Hipponenſem Epiſcopum Donatiſtarum: & Poſſidii, Criſpinum Calamenſem convenientis. Sed quo illi ſupercilio ſuperbiæ reſponderint, dici non poteſt. Non contenti verbis atrocibus, & minacibus egiſſe, Criſpinus quidem Poſſidio inſidias per ſuos tetendit: poſt aperte inſecutus, obſedit, lapidationem fecit, ignem domui injecit, expugnavit, Epiſcopum contumeliis affecit. Ex his, quid alii fecerint, conjici poteſt. Vide Baron. an. 403. n. 35. 37. & ſeqq.

Concilium Africanum ſecundum ſub Innocentio, anno 404. ſexto Calend. Julias habitum Carthagine, in quo contra Donatiſtas ad Honorium Imperatorem Legatio decreta fuit.

COncilium hoc celebratum eſt Carthagine anno 404. hanc ob cauſam. Donatiſtæ ad pacem, & concordiam amice invitati, fraternam communionem non tantum contempſerunt, verum etiam convenientes ſe Epiſcopos Catholicos armata manu exagitarunt. Ut huic malo remedium quæreretur, decreta eſt Legatio ad Honorium Imperatorem, ut is, ſua auctoritate interpoſita, Donatiſtarum furorem coerceat, & compeſcat. Legatis in Synodo deſignatis, in ſcriptis data eſt admonitio, quæ commonitorium dicitur; unde, quid agendum foret, cognoſcerent. Ut autem ſecuritati Catholicorum interea conſulerent, Judices ad ſui patro-

patrocinium per litteras ſollicitarunt, Legatis Commendatitiis ad Romanos, alioſque Epiſcopos illius loci, ubi Imperator moraretur, ſcriptas, addiderunt. Baron. anno 404. num. 123.

Concilium Africanum III. ſub Innocentio, anno 405. in quo iterum decreta Legatio ad Honorium.

Legum vi Donatiſtæ converſi.

CONcilium hoc propter hanc cauſam congregatum eſt: Antequam Legati præcedenti Africano Concilio deputati Imperatorem conveniſſent, privatæ Epiſcoporum, & inter alias Maximiani Bagajenſis Epiſcopi querelæ præcurrerant. Ut ergo Donatiſtarum furor, & ſævitia coerceretur, Honorius Imperator diverſas Sanctiones adjecit, quibus mulctam decem librarum iiſdem perſolvendam impoſuit, teſtamento, aut donatione aliquid accipere prohibuit, emptionis, & venditionis contractum interdixit, ac demum recuſantes redire ad unitatem Eccleſiæ, relegari mandavit. Harum legum ſeveritate, & timore plurimi ad Eccleſiam reverſi fuerunt, idque magno totius Africanæ Eccleſiæ gaudio: Auguſtinus Ep. 48. 50. & 68. Quam ob cauſam Stilicone ſecundum, & Arthemio Conſulibus, anno nimirum Chriſti 459. Innocentii IV. Carthagine convenientes nihil aliud decreverunt, quam ut per Legationem ad comitatum ablegatam, Imperatori de illis, qui, relicto ſchiſmate, ad Catholicam Eccleſiam rediiſſent, gratiæ agerentur. Baron. anno 405. num. 54.

Toletana Synodus ſub Innocentio.

HÆc eſt illa Synodus Toletana, in qua de Ordinationibus perperam factis actum fuit, & ad quam Innocentius epiſt. 23. ſcripſit, ut cauſidici curiales, vel ſæculari militiæ dediti ad clerum non admittantur, & ſi tales ordinati fuerint, cum ordinatoribus ſuis deponantur. Hanc ab illa priore ſub Anaſtaſio habita diverſam eſſe probat Baronius contra Marianæ opinionem.

Concilium Africanum IV. ſub Innocentio, Honorio VIII. & Theodoſio ſecundum Coſſ. anno Domini 407.

HOc Concilium, ut ex annotatis Conſulibus liquet, habitum fuit Carthagine anno ſalutis noſtræ 407. qui eſt Innocentii VI. Arcadii, & Honorii 13. Inter alia ſtatuta ibidem decreta eſt Legatio ad Honorium Imper. pro defenſione rerum Eccleſiaſticarum adverſus Donatiſtas, atque Paganos: ſancitumque, ut ad Comitatum euntes, Formatas acciperent ad Romanum Pontificem, a quo aliam quærerent Formatam ad Imperatorem: ideo ſane, ne hæretici Catholico nomine velarentur. Nam illi tantum manifeſti Catholici habebantur, quos cum Romano Pontifice communicare, Formatæ ab eo acceptæ teſtabantur. Præceptum eſt etiam, ut Formatis dies Paſchæ illius anni apponatur: & ſi propter nondum divulgatum diem Paſchæ is definite non ſciretur, decretum eſt apponi diem anni præteriti, ſcilicet: *Poſt diem Paſcha anni præteriti*, ut evenire ſolet, cum in publicis ſcriptis, poſt Conſulatum, quid factum ſit, ſcribitur.

D. Joan. Chryſoſt.

Circa cauſam vero Chryſoſtomi, ſciendum, quod Rom. Pontif. in cauſa S. Joannis Chryſoſt. adverſus Theophilum Alexandrinum, & in omnes alios Epiſcopos, qui cum illo adverſus eundem Chryſoſtomum conſpiraverant, mirum in modum commotus fuit, adeo ut miſſas ab illis epiſtolas accipere noluerit. De hac diſſenſione Theodorus Diaconus apud Palladium hæc ſcribit: *Eſt autem Romana Eccleſia ſententia, non communicare in finem uſque Orientalibus Epiſcopis, maximeque Theophilo, donec Dominus univerſalis Synodi tribuat locum, ac per eam curet putrida membra eorum, qui ita geſſerunt.* Publico itaque Decreto Legatis Romam miſſis mandatum eſt, ut Alexandrinam Eccleſiam, per litteras ad Innocentium ſcriptas, Romanæ Eccleſiæ reconcilient. Nec enim quiquam ex Catholicis cum Theophilo communicare volebat. Baronius anno 407.

Concilium Africanum V. & VI. ſub Innocentio anno 408. in quibus decreta Legatio ad Honorium contra Donatiſtas.

POſt Stiliconem, Occidentalis Imperii perduellem, ac proditorem, ab Heraclio anno Chriſti 408. interfectum, in Africa Gentiles, & Donatiſtæ falſo rumore jactabant, nequaquam ex voluntate Honorii Imperatoris, ſed opera dumtaxat Stiliconis leges contra ſe latas extitiſſe: adeoque earum auctoritatem una cum ipſo Stilicone extinctam eſſe. Viciſſim itaque in Catholicos inſurrexerunt, plurimoſque etiam Epiſcopos necaverunt. Hac occaſione Carthagine duobus Conciliis duæ Legationes ad Imperatorem decretæ fuerunt, quæque per Stiliconem in hæreticos, & Gentiles ſtatuta erant, Honorius per Legatos, & Auguſtini epiſtolas ſollicitatus, ex ſua ſententia multis reſcriptis confirmavit, & amplificavit. Baron. anno 408. n. 18.

Concilium Africanum VII. ſub Innocentio habitum, anno Domini 409.

IN hoc Concilio confirmantur ea, quæ in præcedentibus definita ſunt.

Concilium Africanum VIII. Carthagine, ſub Innocentio habitum, anno Domini 410.

CUm Attalus Tyrannus invaſiſſet Imperium, & jam Africam eſſet tentaturus, accidit anno Domini 410. Innocentii Pontificis nono, ut Heracliani in Africa Comitis, vel Macrobii in ea Proconſulis conſilio, leges adverſus Donatiſtas datæ ſilerent: etenim univerſa Africana Provincia in diſcrimine poſita videbatur, ſi tot legibus exagitati, & exaſperati Donatiſtæ pro partibus Attali dimicarent. Quamobrem elicitum fuit ab Honorio Imperatore reſcriptum, quo iidem ſinerentur eam, quam vellent, religionem amplecti: ſicque res tranſacta fuit. Cum autem Attalo exauctorato, periculum illud ceſſaſſet: Epiſcopi Africani, quod viderent Honorii Reſcriptum in magnum Chriſtianæ Religionis diſpendium vergere, collecto Carthagine Epiſcoporum conventu, una omnium ſententia decreverunt, mittendam eſſe ad Imperatorem Honorium Legationem, quam quatuor Epiſcopi ad hoc munus electi ornarent: rogarentque Imperatorem, ut edictum pro Donatiſtis latum revocaret. Et hoc eſt, quod in hujus Synodi Præf. ſic habetur: *Lex data eſt, ut libero cultu quis Chriſtianitatem acciperet.* Hæc ex præſcripto Honorii Imperatoris, quod extat l. 51. *De hæret. Cod. Theod.* manifeſte colliguntur. Vide Baron. anno 410.

Libertas religionis permiſſa.

Synodus Ptolemenſis in Lybia, auctore Syneſio Ptolemaidis Epiſcopo congregata, ſub Innocentio Papa, anno Domini 411. contra Andronicum Præfectum.

ANno ſalutis 411. Innocentii X. Honorio, & Theodoſio Imperat. celebrata eſt Synodus Ptolemaide in Pentapoli Ægypti. Cauſa habiti Concilii ibidem hæc interceſſit: Andronicus Provinciæ Præfectus multa crudelia in ſubditos, atque irreligioſa, & impia adverſus Eccleſiam perpetrarat, quibus in Synodo propoſitis, atque probatis communi omnium ſententia diræ excommunicationis pœna mulctatur. Baron. anno 411. num. 53.

Summa Collationis Carthagine habita inter Donatiſtas, & Catholicos per tres dies juſſu Honorii Imperatoris, anno Domini 411. tempore Innocentii I. Papæ.

Methodus diſputandi cum hæret.

COllationem hanc, quia inter Concilia reponit Binius, omittendam eſſe non duximus, maxime cum in ea appareat ſpiritus hæreticorum, quem noſſe multis prodeſt ad cavendos eorum errores. Sed & ex hac collatione methodum habemus diſputandi cum hæreticis, ut ſcilicet nos Catholici, qui antiquitate priores ſumus, ac in poſſeſſione fidei, defenſorum dumtaxat partes agamus, in hoc inſiſtentes, ut diluamus eorum rationes, quibus a nobis juſtam ſeparationis cauſam habere B contendunt; cum enim iis rationibus reſponderimus, apparebit eos inique ab Eccleſia antiqua ſeceſſiſſe, atque adeo ad unitatem Eccleſiæ redire debere. Quæ methodus a Catholicis obſervata fuit contra Donatiſtas. Hi, ut ſupra dictum eſt, ſe ſeparaverant ab Eccleſia Catholica ſub hoc prætextu, quod quidam ex Catholicis libros Scripturæ ſacræ metu tormentorum paganis tradidiſſent, quod crimen multis etiam innoxiis per calumniam impoſuerunt, cum non pauci ex ipſis ejuſdem traditionis rei eſſent. Hinc eorum odium adverſus Catholicos in tantum exarſit, ut ſe pollui eorum ſocietate putarent, nec poſſe veram Chriſti Eccleſiam tam malos homines habere, qui traderent ſcripturas: Eccleſiam proinde Chriſti apud ſe ſolos remanere putarunt in Africa, juxta illud Cant. 1. *Indica mihi, quem diligit anima mea, ubi paſcas, ubi cubes in meridie.* Cum potius C ſenſus loci illius eſſe poſſet, quod cum hæretici, & Catholici eſſent in Africa, quæreret anima, ubi eſſet Chriſtus, an apud Catholicos, an apud alios, ſi vis aliqua eſſet in hoc textu ad cauſæ illius definitionem. Odio eorum in dies magis efferveſcente multi tumultus excitabantur, multæ perſecutiones, & occiſiones Catholicorum per Donatiſtas, multæ diſputationes, multæ Synodi. Tandem cum remedium aliquod ſperaretur ex amica collatione, in qua audirentur conqueſtus Donatiſtarum contra Eccleſiam ex conſenſu, & ad inſtantiam partium, Honorius Imperator Cognitorem, ſeu præſidem miſit Marcellinum tribunum, & notarium (quæ dignitas tanta erat, quanta nunc Regiorum Secretariorum quatuor in Gallia) non ad definitionem doctrinæ, ſed ad libertatem partium, & ut omnia inter eos cum ordine, & pa- D cifice agerentur ſine violentia, ac tumultu. Quod neceſſarium fuiſſe eventus demonſtravit. Quippe cum Catholici ad omnia, quæ juris, & rationis erant, conſentirent, contra Donatiſtæ ad omnia protervirent (mirum enim quot moras, tricas, rixas, & ſuffugia nexuerint, traxerint, quæſierint, antequam ad cauſæ ventilationem veniretur) ſapienti quodam mediatore inter utramque partem opus erat, qualis fuit hic Marcellinus, qui etiam in quibuſdam plus viſus eſt deferre Donatiſtis, quam Catholicis, ne tumultuarie hi erumperent, collatioque ad finem non pertingeret. Unde nullum præjudicium juriſdictioni Eccleſiaſticæ illatum eſt ex hujus Cognitoris præſidentia, ex qua magis innotuit & hæretica E pravitas, & Catholica ſinceritas.

Aderat autem præſens D. Auguſtinus inter Catholicos Epiſcopos ad diſputandum ſelectos. Nam ad hoc ſeptem ex utraque parte Epiſcopi nominati ſunt. Inter Donatiſtas Epiſcopos, qui numero 279. cum pompa Carthaginem ingreſſi erant, primus erat Primianus Epiſcopus Carthaginenſis ex eorum parte, qui ubi primum a Catholicis conventus eſt de collatione habenda, iſta ore rotundo verba turgida protulit. *Indignum eſt, ut in unum conveniant filii martyrum, & progenies traditorum.* Etſi vero ipſi Epiſcopi Donatiſtæ, quos nebulones Baronius appellat, minime fructum retulerint ex hac collatione, multa tamen millia plebis, & circumcellionum reſipuerunt, & ad Catholicæ Eccleſiæ unitatem redierunt.

A Quod vero collatio, non Concilium dicta ſit hæc Epiſcoporum congregatio, ratio eſt quod hæretici, & ſchiſmatici vocati ſint non tamquam judicandi, ſed tamquam fratres ad unitatem, perpenſis cauſæ momentis, attrahendi.

2. capita diſputationis.

Diſputationis capita primaria duo fuerunt. 1. utrum Eccleſia Catholica per totum orbem eſſet diffuſa. Donatiſtæ enim ad ſolam Africam eam coarctabant. 2. caput, an Eccleſia tantum ex bonis conſtaret. Quia multis hæreticis ſcandalo fuit, quod eſſent etiam mali in Eccleſiæ communione. Hinc enim Novatiani anſam ſuæ diſciſſionis arripuerunt. Hinc ſchiſma Luciferianum duxit originem, quod zelo Lucifer Calaritanus non ferret lapſos in communionem per pœnitentiam recipi, itaut quidam ex ejus aſſeclis Helladius videns B plures Epiſcopos Arrianos reſtitutos, diceret mundum eſſe diaboli, & Eccleſiam in lupanar converſam. In quem ſpiculum orationis intorquet D. Hieronymus in dialogo adverſus Luciferianos. Nec alia de cauſa tam eloquentes ſunt Calviniſtæ in enarrandis Sacerdotum, ac religioſorum peccatis ſeu veris, ſeu ſæpius etiam confictis, quam ut adornent ſibi prætextum ſeparationis ſuæ ab Eccleſia, quaſi ipſi ſancti eſſent ab utero matris ſuæ: idem erat ſpiritus Donatiſtarum: tantum ſui ipſorum æſtimatione inflati erant, ut etiam vox ipſorum eſſet familiaris apud Optatum, *quicquid volumus, ſanctum eſt.* Unde magno faſtu aſpernabantur Catholicos. Sed quam bene D. Cyprianus lib. 3. epiſt. 3. etſi videntur in Eccleſia eſſe zizania, non tamen debet impediri fides, aut charitas noſtra, ut quoniam zizania in Eccleſia eſſe cernimus, ipſi de Eccleſia recedamus: & D. Aug. concione 3. in Pſal. 36. ſuſpicamini, quod vultis de nobis: ſi boni ſumus in Eccleſia Chriſti, frumenta ſumus: ſi mali ſumus in Eccleſia Chriſti, palea ſumus, tamen ab area non recedimus. Tu vento tentationis foras volaſti, quid es? &c. quare tu propter malos ipſam cathedram dimiſiſti? redi ad pacem, redi ad concordiam, quæ te non offendit. Si bona loquor, & bona facio, imitare me, ſi autem non facio, quod dico, habes conſilium Domini: quæ dico, fac, quæ autem facio, noli facere, tamen ab Eccleſia Dei noli recedere. Sed rem, qua brevitate poterimus, modo exhibeamus ex geſtis famoſæ iſtius collationis ſæpius deſideratæ, & tentatæ, ſed reſilientibus Donatiſtis retardatæ, donec accedente Imperatoris Honorii authoritate, cui & propter hoc res Imperii felicius ſucceſſerunt, ad exitum perducta eſt.

Prætextus hæreticorũ ſeparandi ſe retunditur a D. Auguſt.

Specimina collationis primæ diei.

Ex præfatione. Cum Catholici Epiſcopi, & partis Donati, juſſu Imperatoris diſputando inter ſe geſtis apud Tribunum, & Notarium Marcellinum cognitorem habitis contuliſſent, &c. qui cauſam bonam non ſe habere ſciebant, id egerunt primum quantum potuerunt, ut ne ipſa collatio fieret, & ut prorſus cauſa ipſa non ageretur: ſed quia hoc obtinere minime potuerunt, id effecerunt multitudine dictorum, ut quod actum eſt, non facile legeretur. Unde viſum eſt iſto breviario cuncta complecti.

E Ex cap. 1. Ingreſſus itaque utriſque partibus primo loco recitatum eſt reſcriptum Imperatoris, quo juſſit collationem fieri, &c.

Ex 2. Secundo loco recitatum eſt edictum ipſius cognitoris, quod per Provinciam miſit, ut convenirentur utriuſque partis Epiſcopi, & intra diem Calendarum Juniarum conferendi cauſa congregarentur Carthagine. In eo edicto Baſilicas ſine juſſione Imperatoris reddidit Donatiſtis, qui ſe pollicerentur eſſe venturos, &c.

Ex 3. Tertio loco recitatum eſt alterum cognitoris edictum, quod propoſuit jam præſentibus utriuſque partis Epiſcopis, qui locus, & modus collationis futurus eſſet, &c.

Ex 4. Quarto loco recitata eſt Notoria Donatiſtarum: in qua dixerunt non ſibi placere, quod in edicto ſuo poſuit, &c. Sed petiverunt ſe omnes potius,

Donatiſtæ tergiverſantur.

qui

qui venerunt adeſſe debere, ut eorum numerus appa- A reret, dicentes, quod eos adverſarii paucos eſſe mentiti ſint.

Ex 5. Quinto loco recitatæ ſunt litteræ Catholicorum, quas reſcripſerunt cognitori, ſicut edicto commonuerat, inſinuantes conſentire ſe ad omnia, quæ illo edicto fuerant ordinata.

Ex 6. Sexto loco recitatum eſt etiam edictum ipſum cognitoris, &c. inſinuans populos, quæ illi pars utraque reſcripſerit.

Ex 7. Recitatæ ſunt litteræ Catholicorum ad cognitorem, concedentes Donatiſtis, quod petierant, ut univerſi, qui venerant, præſentes eſſent in loco, ubi erat futura collatio: cum tamen illic ex Catholicis Epiſcopis illi ſoli adeſſent, quos edicto ſuo cognitor definierat, ut ſi aliquis tumultus exiſteret, quod Catholici valde metuebant, non illis imputaretur, qui pauciſſi- B mi adeſſent, ſed eis potius, qui multitudinem ſuam præſentem eſſe voluiſſent. In eiſdem litteris etiam tota ipſa cauſa comprehenſa eſt; ut oſtenderetur, quod Eccleſia Catholica non eſſet pars Donati, ſed illa potius, quæ per totum mundum fructificaret, incipiens ab Jeruſalem, &c.

Ex 8. Octavo loco, cum cognitor inquiſiſſet, utrum ſicut a Catholicis videbat, ita etiam a parte Donati electi jam eſſent, qui ſuſceptam cauſam peragerent: Reſponſum eſt a parte Donati, quod jam eſſet acta a Catholicis cauſa, propter illas litteras, quæ totam cauſam breviter continebant. Deinde inſtare cœperunt, ut prius ageretur de tempore, de mandato, de perſonis, de cauſa, tunc ad negotii merita veniretur. Et cum cognitor interlocutus eſſet, nihil de cauſa eſſe mutilatum: C & rurſus inquiſiſſet, utrum de conſtituendo numero diſputantium edicto ejus paritum fuerit, &c. cœperunt Donatiſtæ agere de tempore, quoniam cauſa ipſa agi non poſſet, quia dies præteriſſet, &c. quoniam inter 4. menſes agi cauſam præceperat Imperator, & petebant, ut, tamquam in contumaces Catholicos ſententia proferretur, quaſi admoniti Catholici, vel evocati defuiſſent, &c. Sed ad hoc eis reſpondit ipſe cognitor, quod in Kalend. Junias pars utraque conſenſerit, quamvis, etiamſi quælibet pars adhuc uſque non occurriſſet, duos alios menſes ſupereſſe potuiſſe, quos Imperator adjunxit trinis edictis, fuiſſe ſervandos.

Ex 9. Nono loco, quoniam cognitor dixerat de tempore præſcribere, ut cauſa non ageretur, non Epiſcopalis, ſed forenſis potius eſſe objectionis: Invenit oc- D caſionem pars Donati, qua diceret, nihil ergo ſecum agi publico jure debere, ſed tantum divinis teſtimoniis: unde cum quæſiſſet cognitor, quid utrique parti de hac re placeret: reſponſum eſt a Catholicis, ut intereſt mandatum Catholici Concilii recitari, ubi electis diſputatoribus, agendi modus injunctus eſt.

Ex 10. Decimo loco mandatum Concilii Catholici recitatum eſt, Hoc iterum breviter tota cauſa comprehenſa eſt. *Infra*. Ne forte, ſicut fama jactabat, aliquas moratorias præſcriptiones Donatiſtæ ingerere conarentur.

Ex 11. Cum cognitor interlocutus fuiſſet, in mandato Catholicorum magis divina teſtimonia, quam forenſia vincula eſſe prolata, & juſſiſſet etiam ſubſcriptiones omnium recitari, conflictus exortus eſt, cum E Donatiſtæ exigerent eorum præſentiam, qui mandato ſubſcripſerant, &c. Catholici autem, ne ſui præſentarentur, reſiſtebant, verentes, ne illi tumultum præpararent, per quem prorſus abrumperetur ipſa collatio, &c. Sed voluntati eorum cedentibus Catholicis, ut omnes, qui ſubſcripſerant, ingrederentur, apparuit poſtea hoc ideo voluiſſe Donatiſtas, quia exiſtimabant non conveniſſe Carthaginem tot Catholicos, quot ſubſcriptiones oſtendebantur, &c. quia Catholici non ea pompa, qua illi, Carthaginem fuerant ingreſſi.

Ex 12. Ingreſſis Epiſcopis Catholicis, omnes ſingillatim recitati, & in medium procedentes, a Donatiſtis recogniti ſunt, &c.

Ex 13. Cognitor obtulit petens, ut confidentes potius agerent, quam ſtantes: Donatiſtæ autem recuſaverunt, gratias tamen agentes, quod talibus ſenibus obtuliſſet conſeſſum, &c.

Ex 14. Mandatum etiam Donatiſtarum prolatum, & recitatum eſt, ut hi, quos elegerant, agerent, velut adverſus traditores, & perſecutores ſuos. Recitata ſunt etiam eorum nomina, &c. inventi ſunt quidam, pro quibus abſentibus, alii ſubſcripſerunt. Inventus eſt etiam unus, qui cum, ſuo nomine recitato, non reſponderet, dixerunt eum in itinere eſſe defunctum. Et cum quærerent Catholici, quomodo potuerit apud Carthaginem ſubſcribere, qui fuerat in itinere defunctus; illi diu fluctuaverunt neſcientes, quid reſponderent, &c. cognitor hanc eorum falſitatem deprehenſam, judicio Dei relinquens, juſſit cetera nomina recitari. Quibus recitatis, quæſivit de numero Epiſcoporum partis utriuſque. Reſpondit officium, nomina Donatiſtarum Epiſcoporum eſſe 279. annumeratis etiam illis, pro quibus abſentibus alii ſubſcripſerant, &, illo defuncto, Catholicorum autem omnium præſentium nomina eſſe conſtitit 286. In loco ergo collationis, hoc eſt, in thermis Gargilianis, &c. quoniam ſe Donatiſtæ de univerſitate jactabant, &c. dictum eſt a Catholicis alios Epiſcopos 120. non veniſſe Carthaginem: quod quidam eorum ſenectute, quidam infirmitate, quidam diverſis neceſſitatibus impediti eſſent. Donatiſtæ reſponderunt, etiam ſuos multo plures non veniſſe Carthaginem, &c. cum in ſua Notaria, quam cognitori dederant, apertiſſime dixerint, ſe omnes veniſſe, &c.

Donatiſtæ mendacii argumentum.

Numerus Epiſcop.

Ex 15. In perendinum diem collatio dilata eſt, utrumque conſenſu.

Specimina collationis 2. diei.

Ex cap. 1. obtulit conſeſſum iterum cognitor, deprecans, ut fieret: & mox Catholici conſederunt: Donatiſtæ autem recuſaverunt, &c. quod ſcriptum ſibi eſſet cum talibus non ſedere, *Pſal.* 25. Tunc ergo etiam ipſe cognitor ſtando ſe cogniturum eſſe reſpondit.

Ex 2. recitata eſt Notaria, quam pridie dederant, petentes, ut ſibi mandatum Catholicorum ederetur, &c. & reſponſio cognitoris in eadem Notaria, qua juſſit fieri, quod petebant.

Ex 3. cum cognitor quæſiſſet, utrum eis placeret, quod edicto propoſuerat, ut proſecutoribus ſuis quiſque ſubſcriberet, & Catholici reſpondiſſent, jam ſe in hoc conſenſum ſuum litteris expreſſiſſe: illi dixerunt, quod hoc conſuetudo non haberet, cum cognitor interrogaſſet, utrum eis ſufficeret, quod dati fuerant geſtorum conſcribendorum ex utraque parte cuſtodes, dilationem petere cœperunt, ut ſibi conſcripta geſta ederentur, & tunc reſponderent. Hic ortus eſt diuturnus conflictus cum eis, cum conſenſus, quo placuerat, ut illo die res ageretur, ſæpe recitaretur ex tabulis. *Infra*. Et conceſſa eſt ſex dierum dilatio, &c.

Specimina collationis 3. diei.

Ex cap. 1. tertio die collationis, id eſt ſexto Idus Junias, ingreſſis partibus, primo loco, utrum edita eis geſta fuerint, cognitor inquiſivit. Reſpondit officium, ſe ante diem, quam promiſerat, ediſſe, quod ex utriuſque partis cautionibus probaretur. Et recitatæ ſunt cautiones, &c.

Ex 2. cum cognitor juſſiſſet principale negotium jam proponi, dictum eſt a Catholicis, olim ſe agere velle principale negotium, & hoc eſſe, ut crimina, quæ ſolent Donatiſtæ dicere in Eccleſiam toto orbe diffuſam, ſi poſſent, probarent. Reſponſum eſt a Donatiſtis, ut prius quæreretur, qui eſſent, qui agerent, &c. Catholicis recuſantibus, &c. Donatiſtæ contendebant, ut exprimerentur, qui petiſſent ab Imperatore fieri iſtam collationem: volebant enim, ut conſtaret Catholicos eſſe petitores, ut ex forenſi jure poſſent diſcutere

Initium diſputat.

per-

perſonas petitorum; cum jam in actione prima recitatum fuiſſet Catholicorum mandatum, ubi oſtendebant ſe non petitores eſſe, ſed defenſores, &c. cum ipſi prius exegerint, ut Eccleſiæ cauſa, non forenſibus formulis, ſed magis divinarum ſcripturarum teſtimoniis ageretur, &c. ſeque ex divinæ legis auctoritate viciſſim acturos eſſe promiſerint. *infra.* Perventum eſt, ut Imperatoris præceptum, quo collationem juſſiſſet fieri, legeretur, & ut eo modo petitorum perſona conſtaret. &c. præcepto ergo Imperiali recitato, collationem petiiſſe Catholicos declaratum eſt, eamque eſſe conceſſam. Tunc Donatiſtæ etiam preces, quibus ab eis hæc collatio petita eſt, poſtulare cœperunt, &c. *infra*. Catholici aſſerebant omnino, quod peterent, ad cauſam non pertinere, &c.

Catholici defenſores.

Ex 3. inter hæc etiam de Catholico nomine, apud quos potius eſſet, pauca ab utraque parte invicem dicta, & objecta ſunt, & juſſum eſt principali cauſæ potius reſervari. Et poſt aliquanta identidem, cum Catholici nominis facta mentione dicerent Donatiſtæ apud ſe potius eſse Catholicam: interlocutus eſt cognitor, ſe interim ſine cujuſquam præjudicio non poſſe aliter appellare Catholicos, quam eos appellavit Imperator, a quo cognitor datus eſt: illos autem quanto magis ſe eſse Catholicos dicerent, tanto magis jam cauſam ipſam, remotis morarum interpoſitionibus, agere debere, in qua probare poſsent ſe potius eſse Catholicos. Hic Donatiſtæ, &c. dixerunt, ut ſi noluiſſent Catholici obtemperare judicatis, ſaltem hoc reſponderent: Utrum loco petitorum conſiſterent, &c. interrogaverunt ergo Catholici: quibus judicatis non paruerint. Et Donatiſtis ad hoc non reſpondentibus, interlocutus eſt cognitor: ad illud, quod de loco petitoris Donatiſtæ quæſierant, Catholici reſponderent. Et reſponderunt ſe hoc proponere, ut crimina, quæ ſolent Donatiſtæ communioni eorum objicere, vel probentur, vel diluantur: ut poſſit Donatiſtarum ſeparatio vel defendi, vel corrigi. Tunc cognitor, cum reſponſionem a Donatiſtis exigeret, reſponderunt: Afros, qui ſe Catholicos dicerent, alienam cauſam velle defendere, hoc eſt, totius orbis Eccleſiam, de qua nihil ſibi debere præjudicare, cum inter Afros hoc negotium ventiletur, & expectare potius Eccleſiam tranſmarinam, ut, qui vicerint, ipſi ad eam pertinere videantur, & ipſi habeant Catholicum nomen, &c. hic Catholici breviter reſponderunt, &c. quia Eccleſiæ toto orbe diffuſæ, cui teſtimonium perhibet ſcriptura divina, ipſi, non Donatiſtæ communicant: unde Catholici merito & ſunt, & vocantur. Donatiſtæ autem reſponderunt: non Catholicum nomen ex univerſitate gentium, ſed ex plenitudine Sacramentorum inſtitutum: & petiverunt, ut probarent Catholici ſibi communicare omnes gentes. Quod Catholici cum gratiſſime acciperent, & peterent, ut hoc probare permitteretur, rurſus cœperunt a cauſa Eccleſiæ iterum reſilire: modo mandatum ſupradictum petendo, modo de petitoris perſona, ut conſtaret, inſtando, modo, ut de his ipſis, quæ petierant, judicaret cognitor, exigendo, de quibus jam toties fuerat interlocutus, & eos illa fruſtra petere pronunciaverat.

Nomen Catholici vertitur in diſput.

Ex 4. Cognitori non videbatur injuſte illos petere, ut petitoris perſona conſtaret. *infra*. Hoc ergo videntes Catholici noluerunt perſonam ſuſcipere petitorum, aſserentes non ſe objicere crimina, ſed objecta defendere, &c. Hic Donatiſtæ aſserebant, quocumque modo ultro Catholici cogerent ſibi adverſarios reſpondere, petitorum eos habere perſonam. Sed Catholici reſpondebant, ad hoc ſe petiiſse collationem, non ubi objicerent diluenda, ſed ubi objecta diluerent. *infra*. Hic Donatiſtæ identidem petere cœperunt, ut Cognitor de perſona pronunciaret. Et pronunciavit, dicens: *Si collationem pars utraque petiviſſet, eum eſſe petitorem, qui crimina objiceret.* Et exegerunt Donatiſtæ, ut probaretur a Catholicis, utrum collationem utrique petiverint. Ubi Cognitor

Catholici defenſores, non petitores.

cum dixiſset, hoc Catholici probare debebunt; ortus eſt iterum moratorius conflictus de Catholico nomine, & Donatiſtarum, & Cæcilianiſtarum. Deinde obtulerunt Catholici geſta habita in judicio præfecturæ, quibus probarent etiam Donatiſtas collationem petiiſse. *infra*. Quorum geſtorum, cum dies, & conſules fuiſsent recitati, continuo rurſus Donatiſtæ interruperunt, & eadem illa præterita poſcere cœperunt.

Ex 5. Obtulerunt Donatiſtæ geſta proconſularia, &c. his geſtis Catholicos; volebant oſtendere loco aſſiſtere petitorum, quia eos illic dixerant hæreticos multa contra divinas leges, humanaſque committere. Contra hoc Catholici dicebant, ideo ſe etiam tunc flagitaſſe collationem, ut contra eorum crimina pro Eccleſia reſponderent. Itaque petiverunt ſæpius, ut ſi ea geſta recitanda eſsent, quæ priora eſse conſtaret, illa potius legerentur, ubi Donatiſtæ primitus cauſam Cæciliani ad Imperatorem Conſtantinum per Anulinum proconſulem accuſando miſerunt, &c. Iſta ergo ne recitarentur, vehementer Donatiſtæ obluctabantur, &c. In hac autem obluctatione ſæpe repetebant illud tot interlocutionibus Cognitoris repulſum, de mandato legatorum ſibi edendo, & utrum teſtimoniis legis, an publicis geſtis Catholici agere mallent: & tamen ſi hoc eligerent Catholici, &c. ſe non permiſſuros, ut ea, quæ a Catholicis offerebantur geſta, legerentur, eo quod haberent validam temporis præſcriptionem, &c. vehementer enim eos timere apparebat, ne geſta legerentur, &c. hoc eſt, ne ipſa cauſa omnino ageretur, &c.

Ex 6. Contra Catholici, &c. *infra*. Sed aliquando vicit Cognitor tam longas obſtinationes, & juſſit recitari, quæ a Catholicis data ſunt, & cœpit agi cauſa, &c. quod mirabiliter factum eſt: ut cum Donatiſtæ propterea quærerent petitoris perſonam, ne perveniretur ad cauſam, ipſa inquiſitio petitoris ſubito in medium mitteret cauſam.

Ex 7. Lecta eſt relatio Anulini proconſulis ad Imperatorem Conſtantinum, &c. qua perlecta, Donatiſtæ quærere cœperunt, &c. utrum Catholicis Cæcilianus pater eſſet, an mater: cum dictum jam fuiſſet a Catholicis, nec patrem ſibi eum eſſe, nec matrem, ſed fratrem ſive bonum, ſive malum, &c. objecerunt Donatiſtæ, quomodo diceret Apoſtolus 1. Corinth. 4. *Etſi multos pædagogos habeatis in Chriſto, ſed non multos patres: in Chriſto enim Jeſu per Evangelium ego vos genui*. Et reſponſum eſt a Catholicis, hoc honorificentiæ cauſa dictum, &c. Nam Patrem ad fidem, ſalutemque æternam non eſſe, niſi Deum, Matth. 23. *Ne vobis dicatis patrem in terra: unus eſt enim Pater veſter Deus*.

Ex 8. Quarto itaque loco lectæ ſunt litteræ Donatiſtarum, quibus conati ſunt reſpondere mandato Catholicorum, &c. cui non potuiſſe eos reſpondere, qui utraque conſiderare voluerit, comperit: quia teſtimonia, quibus oſtenditur Eccleſia Catholica per totum mundum diffundi, incipiens ab Hieruſalem, unde in propinqua, & longinqua creſcendo, etiam in Africam venit, & in alia loca, & Civitates, in quibus multæ Eccleſiæ ad ipſam unicam pertinentes, Apoſtolico labore fundatæ ſunt, quibus Donatiſtas non communicare manifeſtum eſt, non ſolum non pertractare, ſed omnino nec attingere voluerunt. Nec aliquod teſtimonium in tam prolixa epiſtola ſua proferre auſi ſunt de ſcripturis ſanctis, quo aſſererent Eccleſiam partis Donati eſſe prædictam, & prænunciatam: ſicut tam multa Catholici protulerunt pro Eccleſia, cui communicant, quæ, incipiens ab Jeruſalem, toto orbe diffunditur. *infra*. Illud oſtendere tentaverunt, quod Eccleſia Dei non cum malorum hominum commixtione futura prædicta ſit: & tamen ad ſimilitudinem de retibus in mare miſſis, quibus congregari dixit Dominus omnia genera piſcium, & bonos a malis in littore, hoc eſt in fine ſæculi ſeparari, Matth. 13. etiam ipſi faſſi ſunt in Eccleſia eſſe permixtos, ſaltem occultos malos:

Eccleſia ex bonis, & malis.

Zi-

Zizania vero inter triticum, non in Eccleſia, ſed in ipſo mundo permixta dixerunt: quoniam Dominus ait, *Ager eſt hic mundus*. De area ſane, cui paleam Catholici dixerant uſque ad tempus ventilationis admixtam, &c. quod hoc a ſeipſis Catholici dixerint, tantummodo reprehenderant, velut ex teſtimonio Hieremiæ capite 23. quid paleis ad triticum? Non attendentes, unde hoc dixiſſet: non enim ajebat de Eccleſia, ſed de divinis viſionibus, & humanis ſomniis, &c. Similitudinem de ovibus, & hædis, qui ſimul paſcuntur, & in ſæculi fine ſegregabuntur, omnino attingere noluerunt; neque enim poterant illic dicere etiam hædos a paſtoribus in communibus paſcuis ignorari, ſicut dixerant inter retia piſces malos in mari a piſcatoribus non videri. *infra*. De Juda traditore ipſe Cyprianus ſic intellexit, ſic ſcripſit, quemadmodum Catholici in ſuo mandato poſuerunt: quod & Dominus Judam ad templum malorum in Eccleſia tolerandorum pertulerit. *infra*. De perſecutionibus, quas perpeti ſe queruntur, multa in ſuis litteris poſuerunt: nec tamen reſpondere auſi ſunt ad illud, quod ipſi primitus apud Conſtantinum Imperatorem accuſaverunt Cæcilianum. *infra*. De purgatione, & abſolutione Cæciliani, &c. cum illic tota cauſa, propter quam venerant, verſaretur, nihil omnino reſpondere in tam prolixis litteris voluerunt, &c.

Ex 9. Donatiſtæ ad ea, quæ ſcripſerant, ut reſponderetur, flagitare cœperunt, &c. Incipiebant ergo Catholicis reſpondere, Donatiſtæ interrumpere, & obſtrepere cœperunt, ne perpetuus reſpondentis ſermo decurreret, ſicut eorum litteræ, nullo interpellante, fuerant recitatæ. *infra*. Flagitantibus itaque patientiam eorum Catholicis, & permultas Cognitoris interlocutiones vix impetrantibus: reſponderunt litteris eorum, oſtendentes multis ſanctarum Scripturarum teſtimoniis, & exemplis, malos in Eccleſia ſic nunc eſſe permixtos, ut quamvis debeat vigilare Eccleſiaſtica diſciplina, ad eos non ſolum verbis, ſed etiam excommunicationibus, & degradationibus corripiendos; tamen non ſolum in ea latentes neſciantur, ſed plerumque propter pacem unitatis etiam cogniti tolerentur. *infra*. Hoc etiam ſignificaſſe, quod corvus avis immunda exierit de arca, & non redierit: quæ tamen arca, exeunte corvo, non utique omnibus immundis animalibus caruit: ſed in ea fuerunt munda, & immunda uſque ad diluvium, ſicut in Eccleſia boni, & mali uſque ad finem ſæculi. Sicut non de immundis animalibus Noe obtulit ſacrificium: ita non ii, qui mali ſunt in Eccleſia; ſed ii, qui boni ſunt, perveniunt ad Deum. De Prophetis etiam, quia dixerunt Donatiſtæ in litteris ſuis, non eos communicare illis, in quos mala tanta dixerunt: Reſponderunt Catholici, quod unum templum fuerit, quo univerſi utebantur, nec quemquam Prophetarum, qui tanta dixerunt in malos, conſtituiſſe ſibi aliud templum, ſacrificia, Sacerdotes. Et quod Donatiſtæ poſuerant, ad peccata parentum etiam filios pertinere (cum hoc utique numquam recte intellectum ſit, niſi de iis filiis, qui parentum iniquitates imitarentur.) Reſponderunt Catholici. *infra*. Quam calunnioſe objicerentur Catholicis toto orbe diffuſis crimina Cæciliani, cum Simeoni, & Annæ, & talibus objici non poſſent crimina illius populi, in quo nati fuerant, Sacramentis ejuſdem populi conſecrati, quæ crimina eidem populo non humana opinio, ſed ſermo divinus objecerat. *infra*. Ibi etiam opportuniſſimo loco reſponſum eſt Donatiſtis ad illud, quod dixerant, cum eos peteret Cognitor, ut ſederent, ſcriptum ſibi eſſe, ut cum talibus non ſederent, Pſal. 25. *Odivi Eccleſiam malignantium, & cum impiis non ſedebo*; non ſic intelligendum, nam ibi ſequitur: *Et cum iniqua gerentibus non introibo*. Cum ergo illi intraſſent cum eis, quare non etiam ſederunt? &c.

Arguit dictum ad Donatiſtas.

Ex 10. Ad hæc Donatiſtæ, cum reſpondere non poſſent ad illud, quod jam peractum fuerat, redierunt, dicentes, mundum non bene intelligi Eccleſiam, &c. *infra*. Et quomodo potuerit diabolus in Eccleſia ſeminare zizania: Deinde calumniantes, quod duas Eccleſias Catholici dixerint, &c. Ad hoc Catholici reſponderunt inter alia: eamdem ipſam unam, & ſanctam Eccleſiam nunc eſſe aliter, tunc autem aliter futuram: nunc habere malos permixtos, tunc non habituram: ſicut nunc mortalem, quod ex mortalibus hominibus conſtaret, tunc autem immortalem, ſicut non ideo duo Chriſti, quia prius mortuus, poſtea non moriturus, &c. Multas etiam Eccleſias in Scripturis inveniri dictas, quæ tamen multæ illius unicæ membra eſſe intelligerentur. Ad hæc Donatiſtæ rurſus eadem replicare non deſtiterunt, inſuper addentes, & invidioſe jactantes, quod Eccleſiam mortalem Catholici dixerint; quaſi non eam dixerint fieri immortalem gratia Dei, &c.

Ex 11. Hæc inter eos cum agerentur, &c. promiſit Cognitor ſe de his, quæ ſatis audiſſet, extrema ſententia judicaturum. *infra*. Donatiſtæ reſiſtere cœperunt, dicentes, hujus cauſæ Chriſtum judicem eſſe debere, & invidiam facientes Catholicis, quod hominem petiverant judicem. Ad hoc Catholici reſponderunt: Nec de homine judice poſtulato eos debere facere invidiam, qui & de cauſa Maximianiſtarum judicaverunt, nec eam Chriſto judici ſervaverunt, & ipſam Cæciliani cauſam primitus ad hominem, hoc eſt, ad Imperatorem Conſtantinum, accuſantes miſerunt. *infra*. Cum Donatiſtæ perſecutiones, quas patiuntur, exaggerantes commemorarent, &c. commemoraverunt Catholici ab eis horrenda eſſe commiſſa. &c. Cumque in hujuſmodi objectis diu conflictio verſaretur, maluit Cognitor hæc omnia cohibere, promittens de his judicium poſteriore ſententia, &c. ſic peracta eſt cauſa Eccleſiæ, quam magnopere Catholici curaverant a Cæciliani cauſa diſtinguere, quoniam ei non poſſet cujuslibet præjudicari criminibus, quæ contra humanas criminationes tot teſtimoniis divina meruiſſet. Ex hoc jam cœpit agi etiam cauſa Cæciliani.

Ex 12. Recitatæ ſunt duæ relationes Anulini proconſulis ad Conſtant. Imperat. &c. deinde lectæ ſunt etiam litteræ ſupradicti Imperatoris ad Epiſcopos datæ, ubi ei cauſam Cæciliani injunxit audiendam, &c. legi cœpit etiam Epiſcopale judicium Melchiadis Romani Epiſcopi, & aliorum cum illo Gallorum, & Italorum Epiſcoporum in eadem urbe Roma factum.

Ex 16. Habet Eccleſiæ Catholicæ conſuetudo, ut non Numidiæ, ſed propinquiores Epiſcopi Epiſcopum Eccleſiæ Carthaginenſis ordinent: ſicut nec Romanæ Eccleſiæ ordinat aliquis Epiſcopus Metropolitanus: ſed de proximo Oſtienſis Epiſcopus.

Ex 17. Cognitor juſſit geſta apud Melchiadem habita cætera recitari, & recitata ſunt: quibus apparuit omnium, qui tunc conſederant, Epiſcoporum ſententiis, & ipſius Melchiadis, Cæcilianum abſolutum, atque purgatum: Donatum vero damnatum, qui præſens in prima actione fuerat convictus, illi ſcilicet dictus a Caſis nigris.

Ex 18. Tunc Donatiſtæ ipſum Melchiadem cœperunt crimine traditionis arguere, & dicere propterea majores ſuos illius judicium refugiſſe.

Ex 19. Reſponderunt etiam Imperatorias aures pravis ſuggeſtionibus inflatas.

Ex 22. Donatiſtæ reſponderunt Cognitori: de libero arbitrio nihil dicit poteſtas tua: hoc putantes, ſecundum Conſtantini litteras, ſibi poſſe a præſente Cognitore concedi, &c. Hic, cum ei Cognitor reſpondiſſet, aliud ſibi eſſe a præſentis temporis Imperatore præceptum, ierunt in aliud, &c.

Ex 25. Urgere Cognitor cœpit, ut ſi qua poſteriora geſta Donatiſtæ haberent contra abſolutionem Cæciliani, vel Felicis, jam jamque proferrent, ut poſſet de omnibus pronunciari: quoniam legibus prohiberetur ſemiplenam ferre ſententiam. *infra*. Si contra nihil eſt, quod legatis, exire dignemini, ut poſſit plena de omnibus ſcribi ſententia. Et utriſque exeuntibus, ſenten-

Sententia pro Catholicis.

ten-

ſententiam ſcripſit; quam rurſus intromiſſis partibus recitavit, &c. *Confutatos a Catholicis Donatiſtas, omnium documentorum manifeſtatione pronuncians.*

Objectiones Donatiſtarum poſt collationem diluit D. Auguſtinus.

ATque hæc in illa collatione, in qua victi a Catholicis Donatiſtæ multa jactarunt, quibus omnem iniquitatis notam a ſe depellerent: quibus reſpondit D. Auguſtinus in Epiſtola ad Donatiſtas, tum in libro, qui inſcribitur poſt collationem. Dicebant illi inter cætera, judicium fuiſſe corruptum. *Non ergo*, ait in præfata Epiſtola, *vobis dicant, quia præmio corrupimus judicem.* Quid enim aliud ſolent victi homines dicere? &c. Et in præfato libro poſt collationem. *Cum vobis dicunt, judicem fuiſſe corruptum, quid novum faciunt? quid aliud omnes victi facere conſueverunt? & quid adhuc hominibus victis creditis, & veritati, quæ nunquam eſt victa, non creditis?* Dicebant, nocte fuiſſe prolatam ſententiam, cap. 12. *Quis ferat victos homines conqueri, quod nocte contra eos prolata eſt ſententia?* Infra. *Adhuc dies erat, quando volentes deſtruere judicium Romani Epiſcopi Melchiadis, &c. etiam ipſum Melchiadem traditorem eſſe dixerunt.* Dicebant partem Donati pati perſecutionem, cap. 17. *& ad hæc etiam convicti, inde ſe jactant, inde nos lacerant, quia nos facimus perſecutionem, ipſi patiuntur: quanta mala noſtris fecerint furioſiſſimi Clerici, & Circumcelliones partis Donati, noſtis & vos, &c.* cap. 18. *Expergiſcimini aliquando, non vos tartareus obliget ſomnus.* cap. 31. *Ubi eſt illa vox, qua vos decipere conſueverunt? illi portant multorum Imperatorum ſacras, nos ſola portamus Evangelia. Contigit eis apud Imperatorem Conſtantinum, quod inimicis S. Danielis*, cap. 35. *Quomodo erat carcer, ubi erat & Judex? clauſos fuiſſe nos neſciebamus, qui ſimul intus eramus: ipſi unde ſciunt, niſi quia fugere fortaſſis voluerunt? Sed quis non videat, quod iſta inania, & ridicula de tali cognitore non dicerent, ſi pro ſua cauſa poſſent aliquid validum invenire, quod dicerent?*

Concilium Cyrtenſe in cauſa Donatiſtarum ſub Innocentio, anno Domini 412.

CAuſa habiti Concilii iſta fuit, quod Donatiſtæ collatione victi, & confutati atrocius graſſarentur, & verbis ſimul, ac ſcriptis plura mendacia ſpargerent, quaſi noſtri Judicem corrupiſſent, ſuæ factionis hominibus autem ne quidem loqui permiſſum fuiſſet. Ut his ergo mendaciis occurrerent, Sylvanus Numidiæ Primas, S. Auguſt. aliique plures ejus Provinciæ Epiſc. convenerunt, acturi, & conſulturi de communi modo, quo Donatiſtis calumniantibus, ſuiſque mendaciis collationem habitam irritare conantibus, reſiſtendum foret. Quid vero inter eos tranſactum ſit, & communi ſententia decreverint, licet acta ipſa perierint, Synodalis Epiſtola ad Donatiſtas laicos ſcripta refert. Extat apud Auguſt. ep. 152. de qua illud admonendum putamus, quod in fine ipſius octavus pro nono Conſulatu Honorii mendoſe poſitus ſit. Baron. an. 412.

In hac autem epiſtola, quam a ſe dictatam agnoſcit D. Auguſtinus lib. 2. retractat. cap. 40. ſcribunt Patres Cyrtenſes ad Donatiſtas de geſtis in collatione Carthaginenſi, quæ eorum Epiſcopi in ea victi, multo aliter narrabant ipſis, urgebantque maxime, ut, nulla habita ratione eorum, quæ ab Epiſcopis ſuis audiebant, ad Catholicæ Eccleſiæ per orbem diſperſæ unitatem redirent. Quod a pluribus eorum factum eſt. Epiſtola autem hæc incipit: *Sylvanus ſenex, Valentinus, Aurelius, Innocentius, Maximus, Optatus, Auguſtinus, Donatus, & cæteri Epiſcopi de Concilio Cirtenſi ad Donatiſtas.*

Ep. Synodica circularis.

Cum in auribus noſtris fama crebreſceret, hoc vobis veſtros Epiſcopos dicere cognitorem præmio fuiſſe corruptum, ut contra eos ſententia proferretur, vos autem iſta facile credere, ac propterea multos veſtrum adhuc nolle acquieſcere veritati: Placuit nobis, cogente Domini charitate, ac Concilio noſtro hæc ad vos dirigere, quibus primitus admoneremini, illos vobis victos, atque convictos hæc mendacia jactare, &c.

In progreſſu epiſtolæ continetur ſummarium collationis, ut in ea mendaces oſtenſi ſunt Epiſcopi Donatiſtæ, & veris probationibus contra Eccleſiam deſtituti. In quibus hæc magis notanda.

Nolite ergo eſſe ingrati tantæ miſericordiæ, quæ per iſtam diligentiam vobis miniſtrata eſt. Nulla excuſatio jam remanſit, nimium dura, nimium diabolica ſunt hominum corda, quæ adhuc tantæ manifeſtationi veritatis obſiſtunt, &c.

Quiſquis ergo ab hac Eccleſia Catholica fuerit ſeparatus, quantumlibet laudabiliter ſe vivere exiſtimet, hoc ſolo ſcelere, quod a Chriſti unitate disjunctus eſt, non habebit vitam, ſed ira Dei manet ſuper eum. Quiſquis autem in hac Eccleſia bene vixerit, nihil ei præjudicant aliena peccata, quia *unuſquiſque in ea onus proprium portabit*, ad Galat. 6. &c.

In Eccleſia ſalus.

Nam cum ventum fuiſſet ad cauſam Cæciliani, quam nos ab Eccleſiæ cauſa diſtinguebamus, ut ſi forte malus eſſet inventus, ipſum anathematizaremus, non tamen propter ipſum Eccleſiam Chriſti relinqueremus, cui per malam cauſam ſuam præjudicare non poſſet.

Sic etiam ipſis ſociis ſuis Maximus non præjudicat, quibus iſti dilationem dederunt, dicentes eos ab illo, cum quo fuerunt, non fuiſſe pollutos, quia nec cauſa præjudicat, nec perſona perſonæ. Quid ergo quæritis amplius? multis quidem verbis ſuperfluis geſta oneraverunt, & quia non potuerunt efficere, ut cauſa non ageretur, hoc fecerunt, multum loquendo, ut difficile ageretur, &c.

Concluſio epiſtolæ eſt. Sed quid vos pluribus litteris oneremus? Si vultis nobis credere, credite: & teneamus pariter unitatem, quam jubet, & quam diligit Deus. Si autem nobis non vultis credere, geſta ipſa legite, &c. Si autem nihil horum facere vultis, & manifeſtiſſima veritate convictam partis Donati falſitatem adhuc ſequi deſideratis, mundi erimus a pœna veſtra, quando vos ſero poſtea pœnitebit. Si vero id, quod vobis præſtitit Deus, non contempſeritis, & poſt cauſam tam diligenter actam, & tam diligenter manifeſtatam, perverſam conſuetudinem relinquentes, paci Chriſti, & unitati conſenſeritis, de veſtra correctione gaudebimus: & Sacramenta Chriſti, quæ in ſacrilegio ſchiſmatis ad judicium habetis, utilia, & ſalubria vobis erunt, cum in Catholica pace habueritis caput Chriſtum, ubi charitas operit multitudinem peccatorum, 1. Petri 4. Hæc ad vos ſcripſimus 18. Kalend. Julias piiſſimo Honorio Auguſto octavo Conſule, ut, quando poſſunt, ad quoſque veſtrum iſtæ litteræ pervenirent.

Hæc tunc ſcribenda ad populos Donatiſtarum ſchiſmate, ac hæreſi ſimul jam a pluſquam centum annis ab Eccleſia divulſos poſt collationem Carthaginenſem. Quæ fruſtra ſcripta non ſunt, cum multi, ut jam dictum, ad Eccleſiam redierint, ut non deſperemus omnino, ſicut multi faciunt, de converſione Lutheranorum, ac Calviniſtarum. Quidni enim, qui in principio, & progreſſu hæreticos Donatiſtas imitati ſunt, perpetuis calumniis Eccleſiam Chriſti accuſantes, redire aliquando cum illis poſſint, ſi non negligeretur, tamquam deſperata eorum ſalus? ſed aliquoties ingemui, quod in majoribus Jubilæis, facta licentia cuilibet Sacerdoti abſolvendi quoslibet parricidas, miſeris hæreticis in errore Patrum ſuorum involutis, nulla fiat paterna invitatio, ſaltem ſemel in ſæculo integro, nec facilior aditus pateat ad Eccleſiam data majori Sacerdotibus ad eorum reconciliationem juriſdictione.

Urbe

Urbs porro Cirtæ in Numidia ipſa eſt, quæ aliquando fuit Regia Maſiniſſæ, & in qua initia ſchiſmatis Donatiſtarum conflata ſunt, in reconciliatione facilio-ri Epiſcoporum traditorum, ut ſupra ſæculo tertio expoſitum fuit.

Conciliabulum Donatiſtarum in Africa, ſub Innocentio I. anno 414.

CUm Honorius Imperator in Africa, anno Domini 414. lege quadam promulgata, Donatiſtas inteſtabiles, infames, hæreditatis adeundæ incapaces, exilio, ac relegatione dignos fore declaraſſet, legiſque executionem Dulcitio demandaſſet, triginta Donatiſtarum Epiſcopi ſtatim in Concilium convenerunt; atque in eo decreverunt, Eccleſias nequaquam deſerendas eſſe: deportatos in exilium non obtemperare;, ſed voluntaria ſuipſius nece unumquemque vim Præfectorum antevertere debere; ideo, quod ita futurum arbitrarentur, ut vel ſui tanquam Martyres colerentur, vel ſaltem commiſeratione Judicum talis exhorrentium, in ſuis ipſorum Eccleſiis tolerarentur. Plures id fecerunt, adeo ut plurium nece voluntaria perterritus Dulcitius, quid ſibi agendum foret, Auguſtinum conſuluerit. Ex epiſtola ad Dulcitium ſcripta apparet, eum reſpondiſſe, præſtare, ut per mortem etiam paucorum voluntariam plures ſervarentur. Hæc ex Auguſtino libro primo contra Gaudentium, capite 19. 37. 38. Baronius anno prædicto, numer. 5. & ſequentibus.

Donatiſtæ ſeſe interficiunt.

Synodus in Macedonia Provincialis, ſub Innocentio I. anno 414.

EX hac, pro confirmatione rerum geſtarum, miſſa eſt Legatio ad Innocentium Papam per Vitalem Archidiaconum. Idque actum eſt anno Chriſti 414. ſcripſerat autem prius ad ipſos Epiſcopos Innocentius, nec ejus litteras ſecuti ſunt. Quare iterato ſcribens, ea de re conqueritur, quod ſedi Apoſtolicæ, ad quam relatio, quaſi ad caput Eccleſiarum miſſa currebat, aliqua fieret injuria, cujus adhuc in ambiguum ſententia duceretur. Scribit autem ad eos epiſt. 22. alias 27. ut Sacerdos, qui viduam duxiſſet, ſuum perdat officium, ac deponatur; ut clericus eſſe non poſſit, qui cum ante baptiſmum uxorem duxiſſet, ea mortua, poſt baptiſmum aliam adhuc duxerit, cum ſit vere bigamus; ut ab hæreticis ordinati clerici non habeantur, licet enim a Bonoſo ordinati in ordine remanſerint, id tantum propter vitandum majus ſcandalum, & propter neceſſitatem factum fuit, &c. ex quibus datur intelligi Concilium hoc Macedoniæ circa hoc erraſſe, ac per Innocentium acta ejus correcta fuiſſe ex authoritate, qua ſuper Eccleſias pollet.

Ordinati ab heret.

Synodus Dioſpolitana in Paleſtina, præſide Eulogio Cæſarienſi, tempore Innocentii I. anno Domini 415. in qua Pelagius Monachus declaratus eſt Orthodoxus.

QUid actum ſit in hac Synodo quatuordecim Epiſcoporum, non melius, & certius declarari poteſt, quam ex libro D. Auguſtini de geſtis Pelagii, qui liber totus fere eſt in narratione geſtorum in hac Synodo, in qua Pelagio Monacho præſenti, & ad hoc vocato, ut ſe defenderet, varii errores tum ex Cœleſtii diſcipuli ſui aſſertionibus, tum ex propriis ſuis libris excerpti, objecti ſunt in faciem, ipſum Pelagium accuſantibus duobus Epiſcopis Gallis, Eros Arelatenſi, Lazaro Aquenſi apud Epiſc. Palæſtinæ, cum in Monaſterio ejus regionis tunc degeret. A quibus ſeſe expedivit fraude, & impoſtura, partim negando a ſe dicta, partim in bonum aliquem ſenſum, ſaltem ſpecioſum, & apparentem interpretando, non ſine æquivocationibus. Quo factum eſt, ut cum nullos adverſarios ſatis perſpicaces, & acutos ibi haberet, a quibus urgeretur, ab illis Epiſcopis declaratus ſit Catholicus, & Orthodoxus. Unde factum eſt, ut Pelagius poſt hoc judicium gloriaretur, quaſi de parta victoria, hæreſeſque ſuas latius diſſeminaret ſub nomine Catholici. Unde D. Hieronymus epiſt. 79. ad Alipium, & Auguſtinum Synodum hanc vocat miſerabilem, quod non ſatis caute, & prudenter actum ſit in illa contra Pelagium ab Epiſcopis, & illam noluerit confirmare, ſicut nec infirmare Innocentius. Liber autem iſte Divi Auguſtini de geſtis Pelagii in lucem prodire cœpit anno circiter 1611. ac de illo meminit lib. 2. retract. cap. 47. Quod ſit autem verus fœtus D. Auguſtini, patere poteſt ex pari ſtylo, ac concordia ejus cum ſententiis aliorum librorum, aliiſque conjecturis, quas ſuppeditabit tibi Thomas Hauzerius in Epitome Divi Auguſtini, confirmatque Hieronymus Vignier in ſupplemento operum ejuſdem Divi Auguſtini. Quia vero totum librum hunc in hanc ſummam transferre operoſius eſſet, ſatis nobis fuit ex illo præcipua quædam delibare, cum brevibus quibuſdam annotationibus, ex quibus patere poſſit, quæ dogmata ex illo Concilio retenta, & approbata ſint, & quibus ſubterfugiis coluber Britannicus, ita enim dictus Pelagius, integer eruperit, & liberaverit ſe, indemnis a cenſura hujus Concilii.

Lib. D. Auguſt. de geſtis Pelag.

1. Objectum eſſe Pelagio, quod in libro ſuo quodam ſcribit: *Non poſſe eſſe ſine peccato, niſi qui legis ſcientiam habuerit.* Quo recitato, Synodus dixit: Tu hoc edidiſti, Pelagi? At ille reſpondit: Ego quidem, ſed non ſicut illi intelligunt: non dixi, non poſſe peccare, qui ſcientiam legis habuerint, ſed adjuvari per legis ſcientiam ad non peccandum, ſicut ſcriptum eſt, Legem in adjutorium dedit illis. Hoc audito Synodus dixit: Non ſunt aliena ab Eccleſia, quæ dicta ſunt a Pelagio.

1. Fraus Pelagii.

Plane ſubjungit Divus Auguſtinus cap. 2. non ſunt aliena, quæ reſpondit: illud vero, quod de libro ejus prolatum eſt, aliud ſonat. Sed hoc Epiſcopi Græci homines & ea verba per interpretem audientes diſcutere non curarunt, &c. Latebat autem venenum in iſta prima propoſitione, quod per eam indicaret gratiam Chriſti non eſſe neceſſariam, ut quis eſſet ſine peccato, ſed ad hoc ſufficere legis notitiam habere.

2. Adjecit Synodus, & ait: Legatur aliud capitulum, & lectum eſt in eodem libro poſuiſſe Pelagium: *Omnes voluntate propria regi.* Quo lecto, Pelagius reſpondit: Et hoc dixi propter liberum arbitrium, cui Deus adjutor eſt eligenti bona: homo vero peccans, ipſe in culpa eſt, quaſi liberi arbitrii. Quo audito Epiſcopi dixerunt: Neque hoc alienum eſt ab Eccleſiaſtica doctrina. Quis enim condemnaret, vel negaret liberum arbitrium, cum quo Dei adjutorium prædicatur?

Subjungit Divus Auguſtinus cap. 3. hoc dictum Pelagii merito placuiſſe Epiſcopis. Et tamen, inquit, illud, quod in libro ejus poſitum eſt, omnes voluntate propria regi, fratres, qui noverant, quid adverſus gratiam Dei ſolent diſputare iſti, procul dubio debuit permovere. Sic enim dictum eſt, omnes propria voluntate regi, tanquam Deus neminem regat, & tanquam fruſtra ſcriptum ſit, *& rege eos, & extolle illos uſque in ſæculum, &c.* Et tamen tantum præſtat gratia Salvatoris, ut non dubitet dicere Apoſtolus, *Quotquot Spiritu Dei aguntur, hi ſunt filii Dei, &c.* Nota iterum per hanc propoſitionem Pelagium intendiſſe excluſionem gratiæ Dei. Aliud quippe ſonat propoſitio quædam in ore hæretici, aliud ſæpe in ore Orthodoxi.

2. Fraus Pelagii.

3. Item recitatum eſt, quod in libro ſuo Pelagius poſuit, *in die judicii iniquis, & peccatoribus non eſſe parcendum, ſed æternis eos ignibus exurendos.* Reſpondit Pelagius, hoc ſecundum Euangelium ſe dixiſſe, ubi dicitur de peccatoribus, *Iſti ibunt in ſupplicium æter-*

æternum, juſti autem in vitam æternam. Et ſi quis aliter credit, Origeniſta eſt. Dixit Synodus hoc non eſſe alienum ab Eccleſia.

Nota hanc propoſitionem Pelagii moviſſe Catholicos contra ipſum; quod ſignificaret omnes, qui fuiſſent peccatores igne inferni puniendos, non eis exceptis, qui fundamentum habent Chriſtum, quamvis ſuperædificent lignum, fœnum, ſtipulam, & de quibus dicit Apoſtolus; *Si cujus opus arſerit, ſalvus erit, quaſi per ignem*; itaut nullus ex iis, qui igne purgatorii detineretur, accedente Judicio, miſericordiam Dei conſequeretur. Sed rurſus ait D. Auguſt. cap. 3. qui nullum peccatorem in Dei Judicio miſericordia Dei dignum exiſtimat, quod vult, ei nomen imponat, dum tamen & hunc errorem Eccleſiaſtica veritate non recipi intelligat. *Judicium* enim *ſine miſericordia fiet illi, qui non fecit miſericordiam*. Advertitque poſt hoc Epiſcopale judicium non ſatis apparere de mente Pelagii in hac propoſitione.

4. Objectum eſt Pelagio, tanquam in libro ſuo ſcripſerit: *Malum nec in cogitationem venire*, ſcilicet ſanctis. Reſpondit autem: hoc non ita poſuimus, ſed diximus debere ſtudere Chriſtianum, ne male cogitet. Quod, ſicut docuit, Epiſcopi approbarunt, ait D. Auguſt. cap. 4. & potuit fieri, ut codicem mendoſum legerent, qui hoc illi objiciendum arbitrati ſunt. Sanctis enim cogitatio mali poteſt ineſſe, etſi conſenſio non ſequatur, & ideo culpam non habet.

Ambigui nomen veteris teſtamenti.

5. Recitatum eſt aliud, quod in ſuo libro ſcripſit: *Regnum cœlorum etiam in veteri teſtamento promiſſum*. Ad quod Pelagius: hoc & per ſcripturas probari poſſibile; hæretici autem in injuriam veteris teſtamenti hoc negant. Ego vero authoritatem ſcripturarum ſecutus dixi, quoniam in Propheta Daniele ſcriptum eſt: *& accipient Sancti regnum Altiſſimi*. Qua ejus accepta reſponſione, Synodus dixit: Neque hoc a fide Eccleſiaſtica alienum eſt.

Nota Pelagium voluiſſe æquare vetus teſtamentum novo, ut infra patebit: ideoque hoc illi objectum. Sed objectionem eluſit, accipiendo latius vetus teſtamentum tam pro lege data in monte Sina, quam pro libris Prophetarum. Non pro ſola lege data in monte, in qua non invenitur apertiſſime promitti, niſi terrena felicitas, ait D. Aug. cap. 5.

6. Poſt hæc objectum eſt, quod Pelagius in eodem ſuo libro ſcripſerit, *Poſſe hominem, ſi velit, eſſe ſine peccato*, & quod ſcribens ad viduam, adulatoriè dixerit: *Inveniat apud te pietas, quæ nuſquam invenit locum: inveniat ubique peregrinans ſedem juſtitia: veritas, quam jam nemo cognoſcit, domeſtica tibi, & amica fiat, & lex Dei, quæ ab omnibus prope hominibus contemnitur, a te ſola honoretur*. Et iterum ad ipſam, *O te felicem, & beatam, ſi juſtitia, quæ in cœlo tantum eſſe credenda eſt, apud te ſolam inveniatur in terris, &c.* Ad hoc autem Pelagius reſpondens ait, poſſe quidem hominem ſine peccato eſſe, & Dei mandata cuſtodire, ſi velit, diximus: hanc enim poſſibilitatem Deus illi dedit: non autem diximus, quod inveniatur aliquis ab infantia uſque ad ſenectam, qui nunquam peccaverit, ſed quoniam a peccatis converſus, proprio labore, & Dei gratia poſſit eſſe ſine peccato: nec tamen per hoc in poſterum inconverſibilis. Reliqua vero, quæ ſubjecerunt, neque in libris noſtris ſunt, neque talia unquam diximus. His auditis, Synodus dixit: Quoniam negas te talia ſcripſiſſe, anathematizas illos, qui ſic tenent? Pelagius reſpondit: Anathematizo quaſi ſtultos, non quaſi hæreticos: ſiquidem non eſt dogma. Deinde judicaverunt Epiſcopi, dicentes: nunc quoniam anathematizavit Pelagius incertum ſtultiloquium recte reſpondens hominem cum adjutorio Dei, & gratia poſſe eſſe ſine peccato, reſpondeat & ad alia capitula.

Alia fraus Pelagii in nomine gratiæ.

Nota hic Pelagium fefelliſſe Epiſcopos, non intelligendo per gratiam, veram Chriſti gratiam ſupernaturalem, qua ſperamus nos poſſe liberari de corpore mortis hujus, ſed aliquid aliud naturalis ordinis, ut liberum arbitrium, vel ſcientiam legis. Quod illi non diſcuſſerunt exactius: ſicut an alia verba ad viduam in ejus aliquo libro continerentur, cum negaret ille a ſe dicta, licet, ut teſtatur Divus Auguſtinus cap. 6. inventa ſint in libro, qui ſub ejus nomine divulgabatur. Potuit enim aliquis liber ſub ejus nomine falſo fuiſſe conſcriptus.

Cœleſtius.

7. Hæc ſequuntur objecta Pelagio, quæ in doctrina Cœleſtii diſcipuli ejus referuntur inventa. *Adam mortalem factum, qui ſive peccaret, ſive non peccaret, moriturus eſſet. Quoniam peccatum Adæ ipſum ſolum læſerit, & non genus humanum*. Quoniam lex ſic mittit: *ad regnum quemadmodum Evangelium. Quoniam ante adventum Chriſti fuerunt homines ſine peccato. Quoniam infantes nuper nati in illo ſtatu ſunt, in quo Adam fuit ante prævaricationem. Quoniam neque per mortem, vel prævaricationem Adæ omne genus hominum moriatur, neque per reſurrectionem Chriſti omne genus hominum reſurgat*.

Divites.

Deinde & objecta ſunt quædam capitula. *Poſſe hominem ſine peccato, ſi velit, eſſe. Infantes, etſi non baptizentur, habere vitam æternam. Divites baptizatos, niſi omnibus renuntient, ſi quid boni viſi ſunt facere, non reputari illis, neque regnum Dei poſſe illos habere*. Ad hæc ſibi objecta Pelagius reſpondit: Poſſe quidem hominem ſine peccato eſſe, dictum eſt ſuperius. De eo autem, quod fuerint ante adventum Domini homines ſine peccato, dicimus & nos, quoniam ante adventum Chriſti vixerunt quidam ſancte, & juſte ſecundum ſcripturarum ſanctarum traditionem; reliqua vero & ſecundum ipſorum teſtimonium a me dicta non ſunt, pro quibus ego ſatisfacere non debeo, ſed tamen ad ſatisfactionem ſanctæ Synodi anathematizo eos, qui ſic tenent, aut aliquando tenuerunt. Poſt hanc ejus reſponſionem Synodus dixit, ad hæc prædicta capitula ſufficienter, & recte ſatisfecit præſens Pelagius, anathematizans ea, quæ non erant ejus.

Hinc recte infert D. Aug. cap. 1. omnia iſta capitula, quæ damnavit Pelagius, damnata fuiſſe ab hac Synodo, de quorum contentioſiſſimis aſſertionibus uſquequaque ferventibus multorum fratrum perturbaretur infirmitas. Quare & ipſe propter ſolicitudinem charitatis, quam circa Eccleſiam gerebat, coactum ſe dicit fuiſſe de quibuſdam hujuſmodi quæſtionibus ſcribere, maxime de baptiſmo parvulorum.

8. Objectum eſt Pelagio, quod diceret: *Eccleſiam hic ſine macula, & ruga eſſe*. Reſpondit: Dictum eſt a nobis ita, quoniam lavacro ab omni macula, & ruga purgatur Eccleſia, quam velit ita Dominus permanere. Ad quod Synodus dixit: Hoc & nobis placet. Quis enim noſtrum negat in baptiſmo omnium peccata dimitti, & omnes fideles ſine macula, & ruga de lavacro aſcendere? aut cui Chriſtiano Catholico non placet, quod & Domino placet, idque futurum eſt, ut in Eccleſia permaneat ſine macula, & ruga?

Nota per iſtam propoſitionem intendiſſe Pelagium excludere neceſſitatem orationis, in tempore hoc medio inter lavacrum, & regnum, qua de re ſæpe diſputat contra ipſum D. Auguſt. ſed deficientibus adverſariis, qui urgerent, nullo negotio expedit ſe a quibuſvis objectionibus.

9. Objectum eſt illi de libro Cœleſtii capitulo primo: *Quoniam plus facimus, quam juſſum eſt in lege, & in Evangelio*. Ad quod Pelagius reſpondit, hoc quaſi noſtrum poſuerunt. Dictum eſt vero a nobis ſecundum Apoſtolum de Virginitate, de qua Paulus dicit: *Præceptum Domini non habeo*. Synodus dixit: hoc & Eccleſia recipit.

Nota. Intendebat Pelagius tantum nos habere per naturam liberi arbitrii poſſibilitatem non peccandi, ut plus etiam, quam præceptum ſit, plures faciant, ſervando Virginitatem: ſed judices quo ſenſu Pelagius, ſeu Cœleſtius id dixerit neſcientes, probaverunt ejus reſponſum, quoniam plus Virginitas, quam pudicitia con-

conjugalis, licet neutrum ſine gratia Dei habeatur.

10. Objectum eſt Pelagio ex eodem libro Cœleſtii cap. 3. ipſum ſcripſiſſe, *Gratiam Dei, & adjutorium non ad ſingulos actus dari, ſed in libero arbitrio eſſe, vel in lege, ac doctrina*. Et iterum. *Dei gratiam ſecundum merita noſtra dari, quia ſi peccatoribus illam det, videtur eſſe iniquus*: his verbis intuliſſe, *Propterea & ipſa gratia in mea voluntate poſita eſt, ſive dignus fierem, ſive indignus. Si enim per gratiam omnia facimus, quando vincimur a peccato: non nos vincimur, ſed Dei gratia, quæ voluit nos adjuvare omnimodo, & non potuit*. Et iterum ait. *Si gratia Dei eſt, quando vincimus peccata, ergo ipſe eſt in culpa, quando vincimur a peccato, quia omnino cuſtodire nos aut non potuit, aut noluit*. Ad iſta Pelagius reſpondit. Hæc utrum Cœleſtii ſint, viderint, qui dicunt eſſe Cœleſtii: ego vero nunquam ſic tenui, ſed anathematizo, qui ſic tenet. Synodus dixit: Recipit te ſancta Synodus ita verba reproba condemnantem.

Excuſat ſe Pelagius de ſcriptis Cœleſtii.

Hinc infert Divus Auguſtinus cap. 14. quamvis ſit adhuc occultum, quid de iſtis ſentiat Pelagius, hæc tamen omnia per Synodum damnata fuiſſe, & Pelagium ſimul fuiſſe damnandum, niſi iſta damnaſſet: unde poſt hoc judicium, inquit, quando contra iſtas ſententias diſputamus, contra hæreſim damnatam diſputamus.

11. Objectum eſt Pelagio ex eodem libro Cœleſtii cap. 5. *Quod affirment unumquemque hominem omnes virtutes poſſe habere, & gratias, & auferant diverſitatem gratiarum, quam Apoſtolus docet.* Pelagius reſpondit: dictum eſt a nobis, ſed maligne, & imperite reprehenditur: non enim auferimus gratiarum diverſitatem, ſed dicimus donare Deum ei, qui fuerit dignus accipere omnes gratias, ſicut Paulo Apoſtolo donavit: ad hoc Synodus dixit: conſequenter & Eccleſiaſtico ſenſu & ipſe ſenſiſti de dono gratiarum, quæ in ſancto Apoſtolo continentur.

Adverte non potuiſſe Pelagium non eſſe ſuſpectum, cum dixit, Deum donare gratiam ei, qui dignus eſt, ipſum quippe gratiæ nomen, ait Divus Auguſtinus cap. 14. & ipſius intellectus aufertur, ſi non gratis datur, ſed is, qui dignus eſt, accipit. An forte quis dicat me Apoſtolo facere injuriam, quia eum gratia fuiſſe dignum non dico? immo tunc facio illi injuriam, & mihi pœnam, ſi, quod ipſe dicit, non credo. An ille gratiam non ita definivit, ut eam ſic appellatam, quod gratis daretur, oſtenderet? nempe ipſe dixit: *Si autem gratia, jam non ex operibus, &c.* Quæ D. Auguſtini, & Divi Pauli verba intelligenda veniunt de operibus puræ naturæ, aut ſolius liberi arbitrii, quibus Pelagius vim juſtificandi tribuebat, quicquid interim ſenſerit de juſtificatione, an in habituali dono conſiſteret, an in favore Dei externo. Quæ quæſtio nondum adeo profunde ſuo ſæculo diſcutiebatur.

12. Objectum eſt Pelagio ex ſexto Capitulo libri Cœleſtii, quod aſſereret, *Filios Dei non poſſe vocari, niſi omnimodo abſque peccato fuerint effecti*. Unde ſecundum ipſum dictum eſt, neque Apoſtolum eſſe Filium Dei, qui dixit: *Non quod jam acceperim, aut quod jam perfectus ſim.*

In ſeptimo, oblivionem, & ignorantiam non ſubjacere peccato, quoniam non ſecundum voluntatem eveniunt, ſed ſecundum neceſſitatem, cum David dicat, delicta juventutis meæ ne memineris, & ignorantias: *& cum in lege ſacrificia pro ignorantia offerantur.*

In decimo capitulo, non eſſe liberum arbitrium, ſi Dei indigeat auxilio: quoniam in propria voluntate habet unuſquiſque aut facere aliquid, aut non facere. In duodecimo capitulo victoriam noſtram non ex Dei eſſe adjutorio, ſed ex libero arbitrio, quod inferre dictus eſt his verbis, noſtra eſt victoria, quoniam propria voluntate arma ſuſcepimus: ſicut e contrario noſtrum eſt, quod vincimur, quoniam armari propria voluntate contempſimus. Et de Apoſtolo Petro poſuit teſtimonium, Divinæ nos eſſe conſortes naturæ. *Et Syllogiſmum facere dicitur, quoniam ſi anima non poteſt eſſe ſine peccato: ergo & Deus ſubjacet peccato, cujus pars, hoc eſt anima, obnoxia eſt peccato.*

In decimotertio capitulo dicit, quoniam pœnitentibus venia non datur ſecundum gratiam, & miſericordiam Dei, ſed ſecundum merita, & laborem eorum, qui per pœnitentiam digni fuerant miſericordia.

His recitatis, Synodus dixit. Quid ad hæc, quæ lecta ſunt capitula, dicit præſens Pelagius Monachus? hoc enim reprobat ſancta Synodus, & ſancta Dei Catholica Eccleſia. Pelagius reſpondit: Iterum dico, quia hæc ſecundum ipſorum teſtimonium non ſunt mea, pro quibus, ut dixi, ſatisfactionem non debeo: quæ vero mea eſſe confeſſus ſum, hæc recta eſſe affirmo: quæ autem dixi non eſſe mea, ſecundum judicium ſanctæ Eccleſiæ reprobo, anathema dicens omni contravenienti, & contradicenti ſanctæ Eccleſiæ doctrinis. Ego enim in unius ſubſtantiæ Trinitatem credo, & omnia ſecundum doctrinam ſanctæ Catholicæ Eccleſiæ; ſi quis vero aliena ab hac ſapit, anathema ſit.

Synodus dixit Nunc quoniam ſatisfactum eſt nobis perſecutionibus præſentis Pelagii Monachi, qui quidem piis doctrinis conſentit; contraria vero Eccleſiæ fidei reprobat, & anathematizat, communionis Eccleſiæ eum eſſe Catholicæ confitemur.

Senſus Pelagii circa veniā datā pœnitenti.

Nota. Quando Synodus reprobavit ultimam propoſitionem, qua fertur veniam peccatorum non dari ſecundum merita, & laborem eorum, qui per pœnitentiam digni fuerint miſericordia; hoc dictum eſſe ſecundum ſenſum Pelagii, qui intendebat aliquem mereri, & dignum eſſe venia peccatorum ex merito pure humano, & labore pœnitentiæ naturalis, quæ non procederet ſaltem ex præveniente Dei gratia, quam ipſe non admittebat. Nam quod venia peccatorum detur pœnitenti ex actibus ſupernaturalibus contritionis, vel attritionis, non eſt contra fidem, immo ſcriptura id ſæpe prædicat. Quamvis non debeat dici per hos actus peccatorem mereri veniam peccatorum, ſupple merito ex condigno: quia Deus, quando veniam dat pœnitenti, non illi dat miſericordiam, tanquam illam merenti, ſed tanquam ad illam ſe diſponenti, ex gratia ſaltem præveniente. Non inutile eſt autem iſta annotare, quia doctrina Pelagii non probe intellecta fomes eſt errorum plurium, quibus firmantur hæreſes hujus ſæculi, quarum exitum vix ſperare quis poſſit. Hoc enim ſtatuendum eſt, Pelagium cenſuiſſe æque bona, ac mala dependere ab humana voluntate, ut annotari poteſt in faſciculo hujus ultimæ objectionis, & clare expreſſit Proſper Aquitanicus contra ingratos.

Unde non magis requirebat gratiam ad recte agendum, quam ad peccandum. Quod Eccleſiæ ſenſui contrarium eſt, quæ docet ad recte agendum prærequiri gratiam Dei, neutiquam autem ad peccatum.

Hæreſis damnata, etſi non ipſe.

Cæterum Divus Auguſtinus cap. 21. non putavit Pelagium purgatum fuiſſe his reſponſis: illi enim, inquit, tanquam de ignoto judicantes, his præſertim abſentibus, qui contra eum libellum dederant, duobus ſcilicet Galliæ Epiſcopis Heroto, & Lazaro, hominem quidem diligentius examinare minime potuerunt: hæreſim tamen ipſam penitus peremerunt. Illi autem, qui bene ſciunt, quæ Pelagius docere conſuevit, ſive qui ejus diſputationibus reſtiterunt, ſive qui ex ipſo errore ſe liberatos eſſe gratulantur, quomodo poſſunt eum non habere ſuſpectum, quando ejus non ſimplicem confeſſionem præterita errata damnantem; ſed talem confeſſionem legunt, quaſi nunquam aliter ſenſerit, quam iſto Judicio in ejus eſt reſponſionibus approbatum? Hunc autem defectum attribuit idem Divus Auguſtinus cap. 2. eorundem geſtorum ipſiſmet Epiſcopis Judicibus, quod multa indiſcuſſa reliquerunt Latini ſermonis ignari, & ejus, qui cauſam dicebat confeſſione contenti: præſertim ubi ex adverſo nullus inſtabat, qui verba libri

ejus exponendo aperire interpretem cogeret, atque, unde fratres non fruſtra moverentur, oſtendere. Pauciſſimi quippe ſunt legis periti: multitudinem autem membrorum Chriſti uſquequaque diffuſam, & legis tam profundæ, ac multiplicis imperitam, ſimplicis ſidei pietas, & ſpes firmiſſima in Deo, & charitas ſincera commendat, quæ his donis prædita, gratia Dei ſe confidit a peccatis poſſe mundari per Jeſum Chriſtum Dominum noſtrum. Atque in libro de Gratia Chriſti contra eumdem Pelagium magis ſubdolum ejus animum oſtendit, & quas latebras habuerit: etſi enim diceret anathema ei, qui dicit, vel ſentit Gratiam Dei, qua Chriſtus venit in hunc mundum peccatores ſalvos facere, non per ſingulas horas, aut per ſingula momenta, ſed etiam per ſingulos actus noſtros non eſſe neceſſariam, debere tamen haberi hæc ejus verba ſuſpecta; quia, inquit, etſi Gratiam Dei in ſola peccatorum remiſſione conſtituat, poteſt huic ſenſui iſta verba coaptare, dicens: ideo eam per ſingulos actus eſſe neceſſariam, ut ſemper reminiſcentes dimiſſa nobis eſſe peccata, non peccemus ulterius, adjuti non aliqua ſubminiſtratione virtutis, ſed viribus propriæ voluntatis, &c. ut in omni converſatione noſtra intueamur Dominicæ converſationis exemplum: & cap. 3. in libris, quos edidit pro libero arbitrio, nihil aliud ſentire monſtratur, quam id, quod damnaſſe videbatur.

Controverſia.

Porro extant alia acta in Pelagium Synodi Orientalis, in Opuſculo quodam inſcripto, *Pauli Oroſii Preſbyteri liber Apologeticus contra Pelagium de arbitrii libertate*. Sed hunc minime eſſe Paulum Oroſium D. Hieronymi, ac D. Auguſtini diſcipulum, ſed authorem Novatianum, ac Neſtorianum multis oſtendit Petrus Vvaſtellius Carmelita lib. 3. vindiciarum operum Joannis Jeroſolymitani, adeoque acta illa ſpuria eſſe, ac ſolum ea legitima, quæ multum conquiſita, & ab Aurelio Carthaginenſi accepta ſub ſuo nomine in lucem emiſit D. Auguſtinus. Sed nec in eodem loco, nec ſub eodem præſide acta illa edita eſſe aſſeruntur a Pſeudo Oroſio. Siquidem Concilium Dioſpolitanum in urbe Sepheris prope Carmelum, Patria eſt S. Joachim, & Annæ, in qua educata beata Virgo ex Bertio Epiſtol. 2. ad Filium, alias Lydda, quæ & urbs Jovis dicebatur, celebratum eſt, unde illi nomen Dioſpolitanum, & ſub præſide Eulogio Cæſarienſi Epiſcopo: acta vero illa Pſeudo Oroſii Jeroſolymæ habita referuntur, præſide Joanne Epiſcopo Jeroſolymitano. Fictaque videntur ab hæretico ad elevandum fidem geſtorum Pelagii in Synodo Dioſpolitana, quam ſolam contra ipſum celebratam fuiſſe agnoſcunt antiqui, de Jeroſolymitana tacentes. Etſi admittat præfatus Vvaſtellius potuiſſe Joannem Jeroſolymitanum ad ſe vocare Pelagium cum ſuis Monachis converſantem, ut pro ratione debiti Epiſcopalis cum eo collationem aliquam haberet præviam ad Synodum Dioſpolitanam. Sed hæc ſine præjudicio amplioris cujuſdam diſcuſſionis eorum actorum ſub Joanne Jeroſolymitano. Quia autem Pelagius ſub pallio æquivocationis errores diſſimulans, damnationis ſententiam evaſerat, unde magis, magiſque ejus hæreſis graſſabatur, hinc D. Hieronymus, qui nulli unquam pepercit, ubi de hæreſi agebatur, dialogum edidit tribus libris contentum adverſus Pelagianos, in quo interlocutores ſunt Critobulus pro Pelagianis, & Atticus pro Catholicis, qui ſic variis interrogationibus urget Critobulum, ut vera ſenſa, viruſque occultum Pelagii expromat. Sicque ipſum Pelagium refellit, hac arte parcens famæ Synodi Dioſpolitanæ, quæ minus Pelagii errores notos reddiderat, ut vitarentur, ac de ea nihil memorans.

Dialog. D. Hier. cōtra Pelag.

Atque ex his actis intelligi poſſunt errores Pelagii, & quid damnaverit, ut neceſſe non ſit alium indiculum texere errorum illius. Ille ſcilicet, eraſo peccato originali, media ſupernaturalia ad beatitudinem aſſequendam negabat, nec Chriſtum Jeſum, & Redemptorem agnoſcebat, quippe natura integra, ac in tali ſtatu, in quo a Deo primum condita fuerat, remanens ſibi ipſi ad ſalutem ſufficiebat abſque gratiis internis cum ſola Euangelii promulgatione externa; tantum igitur Chriſtus apud eum legiſlatoris partes agebat, qui omnium virtutum exempla præbebat hominibus, ac maxime patientiæ in morte ſua, per quam & divinitatem commeritum fuiſſe putabat, ſicut in ſecunda claſſe diximus in Concilio Epheſino, in quo etiam damnatus fuit cum Neſtorio, cui oſtium ad hæreſim aperuerat, juxta illud Proſperi contra ingratos: *Neſtoriana lues ſucceſſit Pelagiana*. Ut non immerito totis viribus contra tam nefarium dogma primus ſcripſerit D. Auguſt. magno ſcripturarum, ac rationum pondere in ipſum irruens, ac Julianum Epiſcopum Capuanum ejus defenſorem cum Cœleſtio.

Hæreſis Pelagii quæ.

Concilium Carthaginenſe, in quo a 37. Epiſcopis Pelagius, & Cœleſtius hæretici, Theodoſio ſeptimum, & Palladio Coſſ. anno Domini 416. damnati fuerunt ſub Innocentio Papa I.

Qua occaſione hæc Synodus Carthagine in Africa celebrata ſit, quidve in ea actum fuerit, ex Synodali epiſtola, quæ inter B. Auguſtini epiſtolas eſt 90. cognoſcere licet; nimirum, quod cum ex Oroſii Preſbyteri relatu, litteriſque ſancti Hieronymi ad Auguſtinum redditis, aliorumque Epiſcoporum Galliæ intellexiſſent, Pelagium a Patribus Dioſpolitani Concilii in Palæſtina, eo quod hæreſim ſuam fraudulenter dumtaxat condemnaſſet, Catholicæ communioni redditum eſſe; omnino neceſſarium fore exiſtimarunt, ut Concilio deſuper indicto, Africanæ Eccleſiæ Epiſcopi congregentur, & cauſa Pelagii, & Cœleſtii Synodali Epiſcoporum judicio iterum examinetur, quod a Dioſpolitanæ Synodi Patribus in communionem Eccleſiæ receptus Pelagius cum magno periculo fidelibus converſaretur.

Occaſio Concilii.

Initio confeſſus epiſtolæ Herotis, & Lazari Epiſcoporum in Gallia exhibitæ, & perlectæ fuerunt. Poſt cauſa Pelagii, & Cœleſtii ſedulo diſcuſſa fuit, ac contra eorum errores oppoſiti Canones editi ſunt. Ac actorum confirmatio per Synodicam ab Innocentio petita fuit. Lecta quoque fuerunt acta quædam ante quinque annos contra Cœleſtium ſub Aurelio Carthaginenſi Epiſcopo, diſputante contra ipſum Paulino Diacono, quod in libris ſuis negaret peccatum originale. Ac damnatus Cœleſtius ad Innocentium appellavit. Horum actorum fragmenta extant apud D. Auguſtin. de peccato originali contra Pelagium lib. 2. cap. 2. & 3. in quibus patet Ruffinum Preſbyterum fuiſſe Pelagianum, quamvis errores ſuos caute occultaret. Non apparet autem plures ad id conveniſſe Epiſcopos, ut minime Judicium tunc latum contra Cœleſtium inter Concilia recenſeri debeat.

Porro Canones editi contra Pelagium, & Cœleſtium in ſequenti Concilio Milevitano huic Carthaginenſi adſcribuntur in codice Canonum Africanorum, qui extat apud Binium ſub finem tom. 1. tum etiam apud Photii Nomocanonem in Concilio Carthaginenſi, in quo in unum corpus redigit variorum Conciliorum Canones. Hos dabimus in ſequenti Concilio, in quo forſan iidem relecti ſunt, & probati: unde & Cœleſtinus Papa in epiſt. ad Epiſcopos Galliæ quoſdam Canones Concilii Milevitani refert, ac ſi eſſet ex Concilio Carthaginenſi. Epiſtolarum autem Synodicarum hæc ſumma eſt.

Ex Ep. 90. Patrum Concilii Carthaginenſis ad Innocentium Papam, de actis contra Pelagium, & Cœleſtium.

Cum ex more ad Carthaginenſem Eccleſiam ſolemniter veniſſemus, &c. Compreſbyter noſter Oro-

Oroſius nobis litteras Sanctorum Fratrum, & Conſacerdotum noſtrorum dedit, Herotis, & Lazari, quarum formam conſtituimus his eſſe ſubdendam. His ergo perlectis, Pelagium, & Cœleſtinum Authores nefarii prorſus, & ab omnibus nobis anathematizandi erroris advertimus. Unde factum eſt, ut recenſendum peteremus, quid ante ferme quinquennium ſuper Cœleſtii nomine hic apud Eccleſiam Carthaginenſem fuerit agitatum. *Vide 2. Retr. cap. 33. & 50. &c.* Hoc itaque geſtum, Domine frater ſancte, Charitati tuæ intimandum duximus, ut ſtatutis noſtræ mediocritatis etiam Apoſtolicæ ſedis adhibeatur authoritas. Idem enim agunt iſti damnabilibus diſputationibus ſuis, ut, &c. Nullum relinquant locum Gratiæ Dei, qua Chriſtiani ſumus, &c. Quod auxilium fides impetrat, quæ eſt in Chriſto Jeſu Domino noſtro. Iſti autem aſſerunt, ſicut a fratribus, qui etiam eorum libros legerunt, cognovimus, in eo Dei gratiam deputandam, quod talem hominis inſtituit, creavitque naturam, quæ per propriam voluntatem legem Dei poſſit implere, &c. Veremur ne apud te iſta commemorando, quæ majore gratia de ſede Apoſtolica prædicas, inconvenienter facere videamur, &c. Si ergo Pelagius geſtis, quæ in Oriente confecta dicuntur, etiam tuæ venerationi juſte viſus fuerit abſolutus: error tamen ipſe, & impietas, quæ jam multos aſſertores habet, etiam authoritate Apoſtolicæ ſedis anathematizanda eſt, &c.

Ex 91. Epiſtola B. Innocentii Papæ ad Patres Concilii Carthaginenſis.

Antiquæ traditionis exempla ſervantes, & Eccleſiaſticæ memores diſciplinæ, veſtræ religionis vigorem ad noſtrum referendum approbaſtis eſſe judicium, ſcientes, quid Apoſtolicæ ſedi, cum omnes hoc loco poſiti, ipſum ſequi deſideremus Apoſtolum, debeatur, a quo ipſe Epiſcopatus, & tota authoritas nominis hujus emerſit. Quem ſequentes tam mala jam damnare novimus, quam probare laudanda. Patrum inſtituta non cenſetis eſſe calcanda, quod illi non humana, ſed divina decrevere ſententia, ut quicquid de diſcretis, remotiſque Provinciis ageretur, non prius ducerent finiendum, niſi ad hujus ſedis notitiam perveniret; ubi tota hujus authoritate, juſta quæ fuerit pronuntiatio, firmaretur, indeque ſumerent cæteræ Eccleſiæ, velut de natali ſuo fonte aquæ cunctæ procederent, &c. Gratulor igitur, fratres chariſſimi, quod per fratrem, & Coepiſcopum noſtrum Julium litteras ad nos deſtinaſtis, &c. Sanandum ergo celerius, ne longius execrandus animis morbus inſerpat: ut ſi Medicus, ne corpus reliquum ſua tabe corrumpat, ferro amputat, quod nocebat, &c. Nam quid nos de his poſthac rectum exiſtimemus, qui ſibi ſe putant debere, quod boni ſunt, &c. Ergo eris tibi in prævidendo præſtantior, quam poteſt in te eſſe, qui te, ut eſſes, effecit? & cui putas debere, quod vivis? quomodo non putes debere, quod quotidianam conſequendo gratiam taliter vivis, &c. Quid tam mortiferum, ſi Authoris noſtri obliti, ejus potentiam abjuremus, quaſi jam amplius, quod poſſit dare, non habeat, qui te in tuo ortu liberum fecit, &c. Cum pares nos ad reſiſtendum non liberum arbitrium, ſed Dei ſolum facere poſſit auxilium. *infra*. Liberum enim arbitrium olim ille perpeſſus, cum ſuis inconſultus utitur bonis, cadens in prævaricationis profunda demerſus, nihil, quemadmodum exinde ſurgere poſſet, invenit, &c.

Lib. de dogmat. Eccl. cap. 22. Neceſſe eſt enim, ut quo auxiliante vincimus, eo iterum non adjuvante vincamur. Cum hoc totum in noſtra profeſſione conſiſtat, quotidianiſque precibus nihil agamus, niſi quatenus Dei miſericordiam conſequamur, quomodo ferre poſſimus iſta jactantes? &c.

Ordo aſſer. in Pelag. Quia vero multum confuſa ſunt Africana, ac Carthaginenſia Concilia, quod eorum omnium acta ſeparatim edita non extent. Sed quædam Canonum collectiones, in quibus multa indiſtincte ſatis concervantur,

A ideo hic annotare juvabit, ad diſſolvendas harum rerum controverſias ex Proſpero Aquitanico lib. de ingratis, quos intelligit Pelagianos, ipſos Pelagianos primo damnatos fuiſſe a Romano Pontifice Innocentio, tum a Palæſtina Synodo Dioſpoleos, in qua ſic reſtitutus eſt Pelagius, ut tamen famoſæ ejus ſententiæ damnatæ haberentur, & ejus aſſeclæ ab omnibus fere expellerentur, unde poſtea ſequuta ſunt Africana, aut Carthaginenſia Concilia, quæ tria, vel quatuor extitiſſe docet Joannes Olivarius in quadam annotatione ad reſponſionem objectionis VIII. Gallorum per D. Proſperum, qui in prædicto libro contra ingratos, ubi primum Pelagii errores deſcripſit, ſic proſequitur cap. 2.

Peſtem ſubeuntem prima recidit — *In Synodo Dioſpolitana.*
B *Sedes Roma Petri, quæ paſtoralis honoris*
Facta caput mundo, quicquid non poſſidet armis,
Religione tenet: non ſegnior inde Orientis
Rectorum cura emicuit: captumque nefandi
Dogmatis authorem conſtrinxit lege benigna
Commentum damnare ſuum, niſi corpore Chriſti
Abjungi, & ſancto mallet grege diſſociari.
Lene quidem hoc, nimiumq; malis toleraſſe videtur
Judicium: ſed ſancta fides examine in illo
Vicit oborturam diro de ſemine prolem.
Proſpectum namque eſt, & divino munere cautum,
Ut licet inſtantem declinans beſtia pœnam,
Perfidia ſecum ſenſus tenuiſſet eoſdem;
Ipſa tamen proprium germen damnando necaret
Ore malam extinguens ſobolem, quam protulit ore.
Tunc etiam Bethlei præclari nominis hoſpes,
C *Hebræo ſimul, & Grajo, Latioque venuſtus*
Eloquio, morum exemplum, mundique magiſter
Hieronymus libris valde excellentibus hoſtem — *D. Hieron.*
Diſſecuit, noſcique dedit, quo turbine veram
Vellent exorta lucem obſcurare tenebræ, &c.
Tu cauſam fidei flagrantius Africa noſtra
Exequeris; tecumque ſuum jungente vigorem
Juris Apoſtolici ſolio, fera viſcera belli
Conficis, & lato proſternis limite victos.
Convenere tui de cunctis urbibus almi
Pontifices, geminoque ſenum celeberrima cœtu
Decernis, quod Roma probet, quod regna ſequantur.
Nec ſola eſt illic Synodorum exorta poteſtas.
Ceu quos non poſſent ratione evincere noſtri,
Vi premerent: diſcuſſæ artes, viruſque reſectum eſt
Hæretici ſenſus: nullumque omnino relictum,
D *Docta fides, quod non diſſolveret argumentum.*
Condita ſunt, & ſcripta manent, quæ de cataractis
Æterni fontis fluxere undante meatu,
Et tercentenis procerum ſunt edita linguis:
Sic moderante ſuam legem bonitate ſevera,
Ut qui damnato vellent de errore reverti,
Acciperent pacem, pulſis qui prava tenerent.
An alitus in fines poſſet procedere ſanctum
Concilium, cui dux Aurelius, ingeniumque — *D. Auguſt.*
Auguſtinus erat? quem Chriſti gratia cornu
Uberiore rigans, noſtro lumen dedit ævo.
Accenſum vero de lumine? nam cibus illi
Et vita, & requies Deus eſt, omniſque voluptas
Unus amor Chriſti eſt, unus Chriſti eſt honor illi.
E *Et dum nulla ſibi tribuit bona, ſit Deus illi*
Omnia, & eſt, ſancto regnat ſapientia templo.

Vides in iſtis verſibus progreſſum Synodorum contra Pelagium, & quam accurato examine ejus argumenta diſcuſſa ſunt in Africanis Conciliis, in quibus etſi majorem lucem deſiderares, vix tamen ſperari poteſt in tam magna ſcriptorum diſſenſione, & obſcuritate.

Concilium Milevitanum II. contra Pelagium, & Cœleſtium, 60. Epiſcoporum; Theodoſio ſeptimum, & Palladio Coſſ. celebratum ſub Innocentio I. anno Domini 416.

DUm Patres hujus Concilii Pelagianam hæreſim octo Canonibus adverſus eam editis unanimi conſenſu condemnaſſent, Synodicam ad Innocentium Romanum Pontificem per eumdem Julium Legatum, quem Concilium Carthagineoſe cum litteris Synodalibus Romam miſerat, dederunt. Quinque Epiſcopi hi, Aurelius, Alypius, Auguſtinus, Evodius, & Poſſidius ſuas privatas familiares litteras addiderunt; quibus illum admonuerunt, ne, quod jactitabant Pelagiani, cum iiſdem Romæ degentibus communicaret, aut ſaltem conviveret: idque privatis, iiſdemque familiaribus litteris præſtiterunt, ne verenda Patris retegere viderentur. Quas vero Innocentius reddiderit, quomodo ſe iiſdem expurgarit, omnemque ſuſpicionem e cordibus Africanorum Epiſcoporum ſuſtulerit, patet ex Epiſtolis ad Concilium Milevitanum, & quinque Epiſcopos redditis, quæ extant apud Binium. Quare autem hoc Concilium dicatur Secundum, jam dictum eſt ſupra in primo Concilio Milevitano ſub anno 402.

Sequitur Concilium.

GLorioſiſſimis Imperatoribus Arcadio, & Honorio Auguſtis, viris clariſſimis Conſulibus, 6. Kalend. Septemb in civitate Milevitana, in Secretario Baſilicæ, cum Aurelius Epiſcopus Eccleſiæ Carthaginis in Concilio Univerſali conſediſſet, aſtantibus Diaconibus, Aurelius Epiſcopus dixit: Quoniam Eccleſiæ ſanctæ unum eſt corpus, omniumque membrorum caput eſt unum, factum eſt, volente Domino, ac noſtram infirmitatem juvante, ut ad hanc Eccleſiam conveniremus, dilectionis, & fraternitatis gratia invitati. Unde quæſo charitatem veſtram, quia ita credendum eſt, quod noſter acceſſus ad vos nec ſuperfluus, nec inſuavis eſt cunctis, ideoque pariter quædam de cauſis fidei, unde nunc quæſtio Pelagianorum imminet, in hoc cœtu ſanctiſſimo primitus tractentur: deinde ſubſequantur & aliqua, quæ diſciplinæ Eccleſiaſticæ neceſſaria exiſtunt.

Cap. I. *Contra Pelagianos, qui dicunt etiam ſine peccato mori potuiſſe Adam.*

PLacuit ergo omnibus Epiſcopis, qui fuerunt in hac ſancta Synodo, conſtituere hæc, quæ in præſenti Concilio definita ſunt: ut quicumque dicit, Adam primum hominem mortalem factum, ita ut ſive peccaret, ſive non peccaret, moreretur in corpore, hoc eſt de corpore exiret, non peccati merito, ſed neceſſitate naturæ, anathema ſit.

Cap. II. *Quod omnes in peccatorum remiſſionem veraciter baptizentur.*

De conſ. d. 4. placuit.

ITem placuit, ut quicumque parvulos recentes ab uteris matrum baptizandos negat, aut dicit, in remiſſionem quidem peccatorum eos baptizari, ſed nihil ex Adam trahere originalis peccati, quod regenerationis lavacro expietur; unde fit conſequens, ut in eis forma Baptiſmatis In remiſſionem peccatorum, non vera, ſed falſa intelligatur, anathema ſit. Quoniam non aliter intelligendum eſt, quod ait Apoſtolus: *Per unum hominem peccatum intravit in mundum, & per peccatum mors: & ita in omnes homines pertranſiit, in quo omnes peccaverunt*, niſi quemadmodum Eccleſia Catholica ubique diffuſa ſemper intellexit. Propter hanc enim regulam fidei, etiam parvuli, qui nihil pec-

Rom. 5.

A catorum in ſemetipſis adhuc committere potuerunt, ideo in peccatorum remiſſionem veraciter baptizantur, ut in eis regeneratione mundetur, quod generatione traxerunt.

Controverſia de peccato originali.

REcte ſcribebat de peccato originali D. Auguſtinus *lib. de moribus Eccleſiæ* cap. 22. quod hoc peccato antiquo nihil ſit ad prædicandum notius, nihil ad intelligendum ſecretius, & lib. 3. *de peccatorum meritis*, cap. 3. propoſitis Pelagii argumentis contra peccati originalis exiſtentiam, & traductionem, fatetur cap. 4. tantam in illis eſſe difficultatem, ut ſolvendæ non ſufficiat.
B Ego autem, inquit, etſi refellere iſtorum argumenta non valeam, video tamen inhærendum eſſe iis, quæ in ſcripturis ſunt apertiſſima.

Difficultas de peccato originali.

Locus ſcripturæ inter alios ad probandum iſtud peccatum eſt in Job cap. 14. *nemo mundus a ſorde, nec infans, cujus eſt unius diei vita ſuper terram*, juxta verſionem 70. Interpretum. Quod idem explicat id, quod ſequitur in vulgata. *Quis poteſt facere mundum de immundo conceptum ſemine, nonne tu, qui ſolus es?* Sed eludebat Pelagianorum Demoſthenes, ait per Ironiam D. Hieronymus, exponendo verba Job de ſordibus pannorum infantilium. Sed eluſio ridicula erat, cum mundatio illarum Deo tribuatur, cujus eſt dimittere ſordes peccati, ſordes autem pannorum infantilium etiam obſtetrix mulier eluit. Unde ex hoc loco ſatis probatur exiſtentia peccati originalis: ſed utrum
C propagetur per immunditiam ſeminis, ſicut inſinuant verba Prophetæ, ſicut lepra, quæ per ſemen corruptum a Patre filio communicatur, gravior eſt difficultas. D. Thomas lib. 4. contra gentes, cap. 50. admittit ex immunditia humani ſeminis aliquam immunditiam ad hominem ex ſemine conceptum pervenire. Sunt vero, qui hæc penitus rejiciunt, ſicut & quod dicunt alii per concupiſcentiam transfundi peccatum originale, imo ipſum peccatum eſſe ipſam concupiſcentiam, quæ nihil aliud eſt, quam appetitus inordinatus, per quam, ſecundum D. Auguſtinum, ſuperiora inferioribus turpiter ſerviunt, aut inferiora ſuperioribus contumaciter reluctantur. Etſi vero hæ opiniones deficiant in hoc, quod non explicant perfectam, & totalem viam proſeminationis iſtius peccati, aliquid tamen attingunt, quod ſaltem partialiter pertinet
D ad quidditatem iſtius peccati, & ipſius transfuſionem. Nam cum juſtitia originalis reſideret partim in anima ex parte ſuperiori, partim in corpore ex parte inferiori, peccatum originale, quod eſt proprie juſtitiæ originalis privatio, partim eſt in anima, quæ embrioni indita tanquam in vitioſo vaſe corrumpitur, juxta D. Auguſtinum lib. 5. contra Julianum cap. 3. partim in corpore in vitioſis habitibus, & inclinationibus appetitus inferioris ipſi congenitis, qui vocantur concupiſcentia, ut pluries in libris contra Julianum idem Div. Auguſt. videtur aſſerere: cum inquam peccatum originale in utraque parte hominis, ſuperiori, & inferiori reſideat, qua parte reſidet in inferiori, nihil prohibet ſemen corruptum ad illud conferre occaſionaliter, &
E eſſe etiam concupiſcentiam, ſed partialiter, & minus præcipue. Unde non expedit omnia reprobare, quæ aliqui Doctores Catholici de iſto peccato tradunt, in quo cum multa reperiuntur, dum unus aliquam ejus particulam tangit, alius aliam, videntur ſibi contradicere, cum tamen eorum dicta molliri poſſent aliqua interpretatione, & commoda aliqua diſtinctione, & reduci omnia ad bonum aliquem ſenſum.

l. 2. adverſ. Pelag. c. 2.

Juſtitia originalis tribus donis conſtabat.

Loquendo autem de peccato originali magis complete, & integre ſic deſcribendum videtur.

Eſt privatio juſtitiæ originalis ineſſe debitæ in poſteris Adæ ex vi pacti divini cum ipſo.

Peccati originalis definitio.

Quid ſit illud pactum, & quale, ſupra explicatum eſt 1. par. Apparatus ad priora capita Geneſis. Juſtitia autem originalis cum ex tribus donis conſtaret, 1. gratiæ ſan-

ſanctificantis, quo anima Deo ſubjiciebatur. Secundo temperiei appetituum, qui rationi obtemperabant. Tertio dono immortalitatis, qua corpus animæ ſubditum erat. Peccatum originale eſt privatio primario quidem gratiæ ſanctificantis, ſecundario vero, & conſequenter temperiei illius appetituum ad nutum rationis, & immortalitatis inſuper corporis.

Unde cum in baptiſmo remittatur peccatum originale, neceſſe eſt aliquo pacto reſtitui tria illa dona, ac gratia ſanctificans integre reſtituitur: quia vero cum gratia ſanctificante ſimul infunduntur virtutes, daturque gratia ſacramentalis, quæ includit jus quoddam recipiendi gratias actuales ad ſervanda præcepta opportuno tempore concedendas, per quas motus concupiſcentiæ contineri poſſunt, reſtituitur aliqua ex parte temperies illa appetituum, licet non ſine pugna aliqua fiat. Deinde per Baptiſmum Chriſtiani Chriſtum induunt, jus habent ad reſurgendum cum ipſo in gloria, ſi obicem non apponant; unde illud eſt, quod aſſerit Hervæus Britto in 4. ſent. diſt. 4. q. 2. art. 2. tolli indignitatem, qua homines digni ſunt pœna mortis. Acquiritur dignitas ad vitam æternam, ut mors non ſit baptizatis, qui innocentiam ſervaverint in pœnam reatus, ſed magis ad exercitium.

Baptiſmi effectus. Ita enim loquitur: per baptiſmum tollitur omnis pœna naturæ pro tempore ſuo, quia per baptiſmum fit dignus habere corpus impaſſibile, & agile, ſic de aliis in reſurrectione, niſi poſtea peccent. Tamen differtur ablatio iſtius pœnæ uſque ad reſurrectionem finalem, ita quod nunc non aufertur. Cujus ratio duplex aſſignatur, una propter profectum ſpiritualem, ut ſcilicet homo, cum quo pugnat, habeat, dum tales pœnas ſuſtinet, &c. alia ratio ſumitur ex univerſali reparatione naturæ: quia tunc conveniens eſt, quod tota, & plena reparatio naturæ fiat, quando numerus omnium ſuppoſitorum naturæ, quæ reparanda eſt, erit completus.

Quæ verba, ſi debite ponderentur, valent ad reſpondendum magnis difficultatibus, quæ afferri ſolent contra doctrinam Eccleſiæ de peccato originali, & ejus remiſſione in baptiſmo. Ad quod etiam proderunt aliquot loca D. Auguſtini contra Julianum Epiſcopum Capuanum, qui fere extinctam Pelagii hæreſim reſtauravit, & explicationem non vulgarem, quam inſignis Theologus Ægidius Romanus Cardinalis affert in volumine quodlibetorum.

Objectiones Pelagianorum contra peccatum originale. Ac D. Auguſtinus ſerm. 14. de verbis Apoſtoli refellit Pelagianos, dicentes, peccatum ortum eſſe quidem ex Adamo, ſed per imitationem, quia exemplum præbuit peccandi: legatur mihi, inquit alicubi, omnes in Diabolo peccaverunt, &c. nemo vos fallat, ſcriptura evidens eſt, auctoritas fundatiſſima eſt, fides catholiciſſima, &c. miraris, quare peccator naſcatur de ſemine juſti: non te delectat mirari, quare oleaſter naſcatur de ſemine olivæ.

Lib. 4. contra Julianum probat peccatum originale ex gravi jugo, & miſeriis, cum quibus naſcuntur homines: non enim aliter judicia Dei juſta forent; & lib. 3. diſerte ponit ignis pœnam cum diabolo inter iſtas miſerias: Hæc, inquit, cum creduntur, & intelliguntur, Manichæorum, & Pelagianorum error extinguitur: Manichæorum ſcilicet, quia mala iſta generis humani malunt deputari neſcio cui malo principio æternitati Dei coæterno: Pelagianorum autem, quia volunt ea imputare peccato.

Idem argumentum repetit lib. 1. operis imperfecti contra eumdem Julianum: & quia vocabat Catholicos traducianos propter traductionem originalis peccati, non mirum, inquit, quod novi hæretici Catholicis, a quibus exeunt, novum nomen imponant. Hoc & alii fecerunt, quando ſimiliter exierunt.

Imputabant Catholicis, quod damnarent nuptias, ſi ex iis oriretur homo cum peccato. Quare ſcripſit D. Auguſtinus lib. de bono conjugali.

Urgebat Julianus, impoſſibile eſſe parvulos peccare, cum nondum vellent aliquid: & Deo repugnare ipſos innocentes flammis addicere: inde trucem vocabat Auguſtinum, qui horridius exhalaret, quam puteus Averni. Reſp. Auguſtinus, homines fuiſſe in lumbis Adam, ſicut Iſrael in lumbis Abrahæ: aliena ſunt peccata, ait, ſed paterna: ac per hoc jure ſeminationis, atque germinationis & noſtra ſunt.

Ex quibus videre eſt, quanto fervore diſputatum fuerit de peccato originali, cujus fides ſi deſtruatur, evertitur etiam fides myſterii redemptionis humani generis: ſic enim colligatæ ſunt veritates fidei Catholicæ, ut ex veritate unius dependeant aliæ.

Ægidii Romani doctrina notabilis de peccato originali. Porro Ægidius Romanus quodlibeto 6. viam faciliorem demonſtrat ad intelligendum peccatum originale, in quo duo diſtinguit, debitum habendi juſtitiam originalem, & privationem illius juſtitiæ. Primum vocat formale peccati originalis, ſecundum materiale. Adam autem transfundit peccatum in poſteros, non immittendo ipſum peccatum, ſed ad aliquid obligando, ſcilicet ad habendam juſtitiam originalem, ut poſſint per eam ſalutem conſequi: quia ſic erat primus ordo conſtitutus, ut per eam ſalvarentur. Cum ergo peccatum ſit non habere id, quod quis tenetur habere, ex hoc homines habent peccatum originale per Adamum, quod per illum naſcuntur obligati ad habendam juſtitiam originalem, qua privati ſunt: ſicque in Adam naſcuntur omnes mortui, & impotentes ad vitandam mortem, & acquirendam ſalutem.

Baptiſmi effectus. Baptiſmus autem tollit peccatum originale, quia tollit illam obligationem habendi juſtitiam originalem, non quidem ipſam juſtitiam reſtituendo, ſed in ejus locum ſubſtituendo gratiam Chriſti. Abſolvuntur enim baptizati ab ordine, in quo erant, ut membra Adami, & facti membra Chriſti, in ordinem alium relabuntur ad conſequendam ſalutem per ipſam Chriſti gratiam.

Gratia Chriſti. Quemadmodum ſi quis vellet tranſire aquam, ignarus natandi, deberet habere navem. Quod ſi ſuper aquam fieret pons, liberaretur a debito habendæ navis: quia haberet pontem ad tranſeundum. Ad propoſitum, juxta primum Dei ordinem, homo non poterat tranſire ad ſalutem, & vitare mortem, niſi habendo navem juſtitiæ originalis, quia erat filius Adami: ſed Chriſtus Pontifex futurorum bonorum, veluti pontem fecit per baptiſmum, in quo nobis dat ſuam gratiam in locum juſtitiæ originalis. Per hanc & vitare mortem, & ſalutem conſequi poſſumus: ſic abſolvit nos a debito habendæ juſtitiæ originalis, & ponit nos in alio ordine, quam primo ad tranſeundum ſic flumen præſentis vitæ, ut ſalutem conſequamur. Illi ſit honor, & gloria, qui talem ſapientiam dat hominibus ad difficillima fidei myſteria ſic elucidanda.

Cap. III. *Quod gratia Dei non ſolum peccata dimittit; ſed etiam adjuvat, ne committantur.*

De conſ. d. 4. Placuit, &c. ITem placuit, ut quicumque dixerit gratiam Dei, in qua juſtificamur per Jeſum Chriſtum Dominum noſtrum, ad ſolam remiſſionem peccatorum valere, quæ jamjam commiſſa ſunt, non etiam adjutorium, ut non committantur, anathema ſit.

Cap. IV. *Quod per gratiam Dei ſciamus, quid facere debeamus, & diligere ut faciamus.*

De conſ. d. 4. Quiſquis dixerit. 1. Cor. 8. ITem quiſquis dixerit, eandem gratiam Dei, per Jeſum Chriſtum Dominum noſtrum, propter hoc tantum nos adjuvare ad non peccandum, quia per ipſam nobis revelatur, & aperitur intelligentia mandatorum, ut ſciamus, quid appetere, quid vitare debeamus, non autem per illam nobis præſtari, ut quod faciendum cognoverimus, etiam facere diligamus, atque valeamus, anathema ſit. Cum enim dicat Apoſtolus: *Scientia inflat, charitas vero ædificat*; valde impium eſt, ut credamus, ad eam, quæ inflat, nos

habere gratiam Chriſti, ad eam, quæ ædificat, non ha- A bere; cum ſit utrumque donum Dei & ſcire, quid facere debeamus, & diligere, ut faciamus: ut, ædificante charitate, ſcientia non poſſit inflare. Sicut autem de Deo ſcriptum eſt: *Qui docet hominem ſcientiam*; ita ſcriptum eſt: *Charitas ex Deo eſt*.

Pſal. 63. Joan. 4.

Cap. V. *Quod gratia Dei præſtet, ut lex impleatur, non gratia (ſicut ait Pelagius) facile, quaſi ſine gratia Dei difficilius poſſit impleri.*

De conſ. d. 4. placuit, ut.

ITem placuit, ut quicumque dixerit, ideo nobis gratiam juſtificationis dari, ut, quod facere per liberum jubemur arbitrium, facilius poſſimus implere per gratiam, tamquam etſi gratia non daretur, non quidem facile, ſed tamen poſſimus etiam ſine illa implere divina mandata, anathema ſit. De fructibus enim man- B datorum Domini loquebatur, ubi non ait: Sine me difficilius poteſtis facere; ſed ait: *Sine me nihil poteſtis facere*.

Joan. 15.

Cap. VI. *Quod juxta ſententiam Joannis Evangeliſtæ nemo ſit, qui eſſe poſſit ſine peccato.*

ITem placuit, quod ait ſanctus Joannes Apoſtolus: *Si dixerimus, quia peccatum non habemus, nos ipſos ſeducimus, & veritas in nobis non eſt*; quiſquis ſic accipiendum putavit, ut dicat, propter humilitatem oportere dici nos habere peccatum, non quia veritas eſt, anathema ſit. Sequitur enim Apoſtolus, & adjungit: *Si autem confeſſi fuerimus peccata noſtra, fidelis eſt, & juſtus, qui remittat nobis peccata, & mundet nos ab* C *omni iniquitate*. Ubi ſatis apparet hoc non tantum humiliter, ſed etiam veraciter dici. Poterat enim Apoſtolus dicere: Si dixerimus, quia non habemus peccatum, nos ipſos extollimus, & humilitas in nobis non eſt. Sed cum ait; *Nos ipſos decipimus, & veritas in nobis non eſt*; ſatis oſtendit, eum, qui ſe dixerit non habere peccatum, non verum loqui, ſed falſum.

Joan. 1. Ibidem.

Cap. VII. *Quod unicuique, etiam juſto, dicere oportet:* Dimitte nobis debita noſtra.

ITem placuit, ut quicumque dixerit in Oratione Dominica, ideo dicere ſanctos, *Dimitte nobis debita noſtra*, ut non pro ſeipſis hoc dicant; quia non eſt eis jam neceſſaria iſta petitio, ſed pro aliis, qui ſunt in D ſuo populo peccatores: & ideo non dicere unumquemque ſanctorum: *Dimitte mihi debita mea*; ſed: *Dimitte nobis debita noſtra*, ut hoc pro aliis potius, quam pro ſe juſtus petere intelligatur, anathema ſit. Sanctus enim, & juſtus erat Apoſtolus Jacobus, cum dicebat: *In multis enim offendimus omnes*. Nam quare additum eſt, *omnes*, niſi ut iſta ſententia conveniret & Pſalmo, ubi legitur: *Non intres in judicium cum ſervo tuo, quia non juſtificabitur in conſpectu tuo omnis vivens*: & in oratione ſapientiſſimi Salomonis: *Non eſt homo, qui non peccet*; & in libro Job: *In manu omnis hominis ſignat, ut ſciat omnis homo infirmitatem ſuam*. Unde etiam Daniel ſanctus, & juſtus, cum in oratione pluraliter diceret; *Peccavimus, iniquitatem fecimus, &c.* cætera, quæ ibi veraciter, & humiliter confitetur, ne E putaretur, quemadmodum quidam ſentiunt, hæc non de ſuis, ſed populi ſui potius dixiſſe peccatis, poſtea dixit: *Cum orarem, & confiterer peccata mea, & peccata populi mei Domino Deo noſtro*. Noluit dicere peccata noſtra, ſed populi ſui dixit, & ſua, quia futuros iſtos, qui tam male intelligunt, tamquam Propheta prævidit.

Jac. 3. Pſal. 142. Eccleſ. 7. Job. 37. Dan. 9.

Cap. VIII. *Quod a ſanctis veraciter dicitur:* Dimitte nobis debita noſtra.

Matth. 6.

ITem placuit, ut quicumque verba ipſa Dominicæ Orationis, ubi dicimus: *Dimitte nobis debita noſtra*, ita volunt a ſanctis dici, ut humiliter, non veraciter hoc dicatur, anathema ſit. Quis enim ferat orantem, & non hominibus, ſed ipſi Domino mentientem, qui labiis ſibi dicit dimitti velle, & corde dicit, quæ ſibi dimittantur, debita non habere?

Hucuſque de fide contra Pelagianos, nunc Regulæ tractentur Eccleſiaſticæ.

Cap. IX. *Quod ad communes cauſas Eccleſiæ Generale Concilium congregari oporteat; in privatis vero cauſis ſpeciale uniuſcujuſque Provinciæ.*

Regula Eccleſiaſtica.

PLacuit, ut non ſit ultro fatigandis fratribus anniverſaria neceſſitas, ſed quoties exegerit cauſa communis, ideſt, totius Africæ, undecumque ad hanc ſedem pro Concilio datæ literæ fuerint, congregandam eſſe Synodum in ea provincia, ubi opportunitas perſuaſerit. Cauſæ autem, quæ communes non ſunt, in ſuis Provinciis judicentur.

Cap. X. *Ut Epiſtolæ ad Concilium evocandum Metropolitanus ſubſcribat, & dirigat, impetretur.*

PLacuit etiam peti, ut omnium Epiſcoporum Epiſtolis omnibus, de Concilio dandis, ſanctitas tua ſola ſubſcribat.

Cap. XI. *Ut de hæreticis, & infidelibus quidquid in Concilio conſtituitur, a Principe impetretur.*

PLacuit & illud adverſus hæreticos, vel paganos, vel eorum ſuperſtitiones, ut Legati miſſi de hoc glorioſo Concilio, quicquid utile providerint, a glorioſiſſimis Principibus impetrent.

Cap. XII. *Ut Preces, & Orationes compoſitæ, niſi probatæ fuerint in Concilio, non dicantur.*

PLacuit etiam & illud, ut Preces, vel Orationes, ſeu Miſſæ, quæ probatæ fuerint in Concilio, ſive Præfationes, ſive Commendationes, ſeu manus impoſitiones, ab omnibus celebrentur. Nec aliæ omnino dicantur in Eccleſia, niſi quæ a prudentioribus tractatæ, vel comprobatæ in Synodo fuerint, ne forte aliquid contra fidem, vel per minus ſtudium ſit compoſitum.

Cap. XIII. *Ut poſteriores anterioribus Epiſcopis non præferantur.*

PAlentius Epiſcopus dixit: Si permittit bonum patientiæ veſtræ, proſequar ea, quæ neceſſaria ſunt Eccleſiaſticæ diſciplinæ. Scimus enim ſic inviolate permanſiſſe Eccleſiaſticam diſciplinam, ita ut nullus fratrum prioribus ſuis ſe aliquando auderet anteponere, ſed officiis legitimis id ſemper exhibitum eſt prioribus, quod ab inſequentibus rationabiliter ſemper acciperetur. Hunc ordinem jubeat ſanctitas veſtra melius veſtris interlocutoribus roborari. Aurelius Epiſcopus dixit: Non decuerat quidem, ut hæc repeteremus, niſi forte exiſterent inconſideratæ mentes quorumdam, quæ & ad hæc ſtatuenda noſtros acuerent ſenſus. Sed & communis hæc cauſa eſt, quam inſinuavit frater, & Coepiſcopus noſter, ut unuſquiſque noſtrum ordinem ſibi decretum a Deo cognoſcat, & poſteriores anterioribus deferant, nec eis inconſultis aliquid agere præſumant. Qua de re oportet eos, qui putaverint, ſpretis majoribus, aliquid præſumendum, competenter eſſe ab omni Concilio coercendos. Univerſi Epiſcopi dixerunt: Hic ordo & a patribus, & a majoribus eſt ſervatus, & a nobis, Deo propitio, ſervabitur, ſalvo etiam jure primatus Numidiæ, & Mauritaniæ.

Cap.

Digitized by Google

Cap. XIV. *Ut Epiſcopi pro tempore conſecrationis ſuæ literas ab Ordinatoribus habeant.*

DEinde placuit, ut quicumque deinceps ab Epiſcopis ordinantur, literas accipiant ab Ordinatoribus ſuis, manu eorum ſubſcriptas, continentes Conſulem, & diem, ut nulla altercatio de poſterioribus, vel anterioribus oriatur.

Cap. XV. *Ubi primum quis legerit, ibi permaneat Clericus.*

Diſt. 72. placuit, ut. ITem placuit, ut quicumque in Eccleſia vel ſemel legerit, ab alia Eccleſia ad Clericatum non teneatur.

Cap. XVI. *Ut pro cauſis Eccleſiarum Executores, vel Advocati a Principe poſtulentur.*

PLacuit præterea, ut Executoribus in omnibus juſtis deſideriis impertiatur. Placuit etiam, ut petatur a glorioſiſſimis Imperatoribus, ut jubeant Judicibus dare petitos ſibi defenſores Scholaſticos, qui in actu ſint, vel in officio defenſionum cauſarum Eccleſiaſticarum, more Sacerdotum Provinciæ, ut iidem ipſi, qui defenſionem Eccleſiarum ſuſceperint, habeant facultatem pro negotiis Eccleſiarum (quoties neceſſitas flagitaverit) vel ad obſiſtendum calide recipientibus, vel obrepentibus, vel ad neceſſaria ſuggerenda, ingredi Judicum ſecretaria.

Cap. XVII. *Ut neque dimiſſus, neque dimiſſa alteri conjungantur.*

32. q. 7. placuit, ut. 1. Cor. 7. PLacuit, ut ſecundum Euangelicam, & Apoſtolicam diſciplinam, neque dimiſſus ab uxore, neque dimiſſa a marito alteri conjungantur: ſed ita maneant, aut ſibimet reconcilientur. Quod ſi contempſerint, ad pœnitentiam redigantur. In qua cauſa legem Imperialem petendam promulgari.

Patres hujus Concilii legem Imperialem deſideraverunt, non qua declararetur, novum conjugium poſt divortium utroque adhuc conjuge vivente illicitum eſſe (id enim ex Evangelio, & Apoſtolo conſtare, ipſimet Patres hic affirmant) ſed qua a poteſtate temporali ſevere etiam punirentur, qui crimen illud admitterent. Bellarminus libro 1. *de Matrim. cap.* 17. *object.* 10.

Cap. XVIII. *De his, qui in ſua Provincia non communicant, alibi non communicent.*

PLacuit, ut quicumque non communicat in Provincia propria, & in aliis Provinciis, vel tranſmarinis partibus ad communicandum obrepſerit, jacturam communionis, vel clericatus excipiat.

Cap. XIX. *De Clericis, qui apud Principem ſæculare judicium, aut Synodale impleverint.*

11. q. 1. placuit, ut quicumque. PLacuit, ut quicumque ab Imperatore cognitionem judiciorum publicorum petit, honore proprio privetur. Si autem Epiſcopale judicium ab Imperatore poſtulaverit, nihil ei obſit.

Cap. XX. *Ut ſine Formatis nemo ad Comitatus proficiſcatur, & qualiter Formatæ fiant.*

PLacuit, ut quicumque Clericus propter neceſſitatem ſuam alicubi ad Comitatum ire voluerit, Formatam ab Epiſcopo ſuo accipiat. Quod ſi ſine Formata voluerit pergere, a communione removeatur. Quod ſi alicubi ei repentina neceſſitas orta fuerit ad Comitatum pergendi, alleget apud Epiſcopum loci jus ipſam neceſſitatem, & de hoc ſcripta ejuſdem Epiſcopi deferat. Formatæ autem, quæ a Primatibus, vel a quibuſcumque Epiſcopis Clericis propriis dantur, habeant diem Paſchæ. Quod ſi adhuc ejuſdem anni Paſchæ dies incerta eſt, ille præcedens adjungatur, quomodo ſolet, poſt Conſulatum, in publicis geſtis adſcribi.

Cap. XXI. *De Epiſcopis, qui, quod repetere poterant, prætermiſſa Synodo invaſerunt.*

ITem placuit, ut quicumque Epiſcopi, quaſcumque Eccleſias, vel plebes, quas ad ſuam cathedram æſtimant pertinere, non ita repetierint, ut cauſas ſuas Epiſcopis judicantibus agant, ſed alio retinente irruerint, ſive volentibus, ſive nolentibus plebibus, cauſæ ſuæ detrimentum patiantur. Et quicumque jam hoc fecerint, ſi nondum eſt inter Epiſcopos finita contentio, ſed adhuc inde contendunt, ille diſcedat, quem conſtiterit, prætermiſſis judiciis Eccleſiaſticis, irruiſſe. Non ſibi quiſque blandiatur, ſi a Primate, ut retineat, litteras impetraverit: ſed ſive habeat litteras, ſive non habeat, conveniat eum, qui tenet, & ejus litteras accipiat, ut eum appareat pacifice tenuiſſe Eccleſiam ad ſe pertinentem. Si autem ille aliquam quæſtionem retulerit, per Epiſcopos Judices cauſa finiatur, ſive quos Primates dederint, ſive quos ipſi vicinos ex conſultu Primatis delegerint. *16. q. 6. placuit, ut.*

Cap. XXII. *De Clericis, qui de judicio Epiſcoporum ſuorum conqueruntur.*

ITem placuit, ut Presbyteri, Diaconi, vel cæteri inferiores Clerici in cauſis, quas habuerint, ſi de judiciis Epiſcoporum ſuorum queſti fuerint, vicini Epiſcopi eos audiant, & inter eos, quidquid eſt, finiant, adhibiti ab eis ex conſenſu Epiſcoporum ſuorum. Quod ſi & ab eis provocandum putaverint, non provocent niſi ad Africana Concilia, vel ad Primates Provinciarum ſuarum. Ad tranſmarina autem qui putaverit appellandum, a nullo intra Africam in communionem ſuſcipiatur. *2. qu. 6. placuit, ut Presbyter.*

Nota. Hic Canon non de Epiſcopis, ſed tantum de Presbyteris, & minoribus Clericis loquitur, & Gratian. 2. q. 6. hunc Canonem citans, non ſatis convenienter eidem hanc limitationem addit: *Niſi forte Romanam Sedem appellaverint*; quaſi Africani trans mare appellare conſueviſſent.

Dices: Si Clericis inferioris Ordinis ab Epiſcoporum ſuorum ſententia ad Sedem Apoſtolicam appellare prohibitum fuit, quo jure Romani Pontifices Apiarium Presbyterum ex Africa appellantem ſuſceperunt, & quod referunt Africani Patres in Epiſtola ad Bonifacium, & Cœleſtinum, in gradum ſuum reſtitui fecerunt? Reſpondeo: Licet ipſis Clericis ab Epiſcopis ſuæ Provinciæ appellare prohibitum fuerit; non tamen prohibitum fuit, neque etiam prohiberi potuit Summo Pontifici, ne, ſi vellet, eos admitteret. Præterea Romani Pontifices appellationem Apiarii non tam admiſerunt, quam ejus querelas audierunt, & Africanis mandarunt, ut ejus cauſam diligenter cognoſcerent, & fideliter judicarent. Vide infra in Carthagin. 5. *Apiarius Presbyter.*

Cap. XXIII. *De his, qui apud hæreticos pœnitentiam acceperunt.*

PLacuit, ut quicumque converſus ab hæreticis dixerit, ſe apud eos pœnitentiam accipere, unuſquiſque Catholicus Epiſcopus requirat, ubi, & ob quam cauſam apud eoſdem hæreticos pœnitentiam ſuſceperit, ut cum documentis certis hoc ipſum approbaverit, ſibi pro qualitate peccati, ſicut eidem Epiſcopo Catholico viſum fuerit, tempus pœnitentiæ, vel reconciliationis decernat.

Cap.

Digitized by Google

Cap. XXIV. *De Epiſcopis negligentibus adverſus hæreticos.*

16. qu. 3. placuit, &c.

ITem placuit, ut quicumque negligunt loca ad ſuam cathedram pertinentia in Catholicam unitatem lucrari, conveniantur a diligentibus vicinis Epiſcopis, ut id agere non morentur. Quod ſi intra ſex menſes a die conventionis non hoc fecerint: qui potuerit ea lucrari, ad ipſum pertineant, ita ſane ut (ſi ille, ad quem pertinuiſſe videbantur, probare potuerit, magis illius electam negligentiam ab hæreticis, impune ut ibi ſint, & ſuam diligentiam fuiſſe præventam, ut eo modo ejus cura ſolertior vitaretur, cum hoc Judices Epiſcopi cognoverint) ſuæ cathedræ loca reſtituant. B Sane, ſi Epiſcopi, inter quos cauſa verſatur, diverſarum ſunt Provinciarum, ille Primas det Judices, in cujus Provincia eſt locus, de quo contenditur. Si autem ex communi placito vicinos Judices elegerint, aut duo eligantur, aut tres. Quod ſi tres elegerint, aut omnium ſententiam ſequantur, aut duorum. A Judicibus autem, quos communis conſenſus elegerit, non liceat provocari. Et quiſquis probatus fuerit, pro contumacia nolle obtemperare Judicibus, cum hoc primæ ſedis Epiſcopo fuerit probatum, det litteras, ut nullus ei communicet Epiſcoporum, donec obtemperet.

2. qu. 6. A Judicibus. 2. qu. 6. Quiſquis.

Cap. XXV. *Ad idem.*

SI in matricibus Cathedris Epiſcopus negligens fuerit adverſus hæreticos, conveniatur a vicinis Epiſcopis diligentibus, & ei ſua negligentia demonſtretur, ut ſe excuſare non poſſit. Quod ſi ex die, quo convenitur, intra ſex menſes, ſi in ejus Provincia executio fuerit, & non eos ad unitatem Catholicam convertendos curaverit, non ei communicetur, donec impleat. Si autem executor ad loca non venerit, non adſcribatur Epiſcopo. Si autem probatum fuerit, eum de communione illorum fuiſſe mentitum, dicendo, eos communicaſſe, quos (eo ſciente) non communicaſſe conſtiterit, etiam Epiſcopatum amittat.

Cap. XXVI. *De Virginibus, quæ infra 25. annos neceſſitate cogente velantur.*

ITem placuit, ut quicumque Epiſcoporum neceſſitate periclitantis pudicitiæ virginalis (cum vel petitor potens, vel raptor aliquis formidatur: vel ſi aliquo etiam mortis ſcrupulo periculoſo compuncta fuerit, ne non velata moriatur, aut exigentibus parentibus, aut his, ad quorum curam pertinet) velaverit Virginem, ſeu velavit intra vigintiquinque annos ætatis, non ei obſit Concilium, quod de iſto annorum numero conſtitutum eſt.

Cap. XXVII. *De Epiſcopis, qui poſt Acta Carthaginenſis Synodi retenti ſunt ad reliqua peragenda.*

ITem placuit, ne diutius univerſi Epiſcopi, qui ad Concilium congregati ſunt, tenerentur, ab univerſo Concilio ternos Judices de ſingulis Provinciis eligi. Et electi ſunt de Provincia Carthaginenſi, Vincentius, Fortunatianus, & Clarus: de Provincia Numidiæ, Alypius, Auguſtinus, & Reſtitutus: de Provincia Byzacena, cum ſancto ſene Donatiano Primate Creſconius, Jocundus, & Æmilianus: de Mauritania Sitifenſi, Severianus, Aſiaticus, & Donatus: de Provincia Tripolitana, Plautius, qui (ex more) Legatus unus eſt miſſus, qui omnes cum ſancto ſene Aurelio univerſa cognoſcant. A quo petiit univerſum Concilium, ut cunctis ſive geſtis, quæ confecta jam ſunt, ſive Epiſtolis ipſe ſubſcribat. Et ſubſcripſerunt. Aurelius Epiſcopus Eccleſiæ Carthaginenſis huic Decreto conſenſi, & perlecto ſubſcripſi. Donatianus Teleptenſis primæ Sedis ſubſcripſi. Auguſtinus Hipponæ A Regienſis ſubſcripſi. Similiter & omnes Epiſcopi ſubſcripſerunt.

Ex Epiſt. 92. B. Auguſt. & reliquorum Patrum Concilii Milevitani ad Beatum Innocentium Papam.

QUi te Dominus gratiæ ſuæ præcipuæ munere in Sede Apoſtolica collocavit, diligentiam, quæſumus, adhibere digneris. Nova quippe hæreſis, & nimium pernicioſa tentat ſurgere, inimicorum gratiæ Chriſti, qui nobis etiam Dominicam orationem impiis diſputationibus conantur auferre. *Subdunt, ac breviter reprobant eorum errores, ut ſolet Aug.* Non opus habemus tantam impietatem vobis exaggerare, &c. Hujus B autem pernicioſiſſimi erroris authores eſſe perhibentur Pelagius, & Cœleſtius, &c. Hæc ad ſanctitatem tuam de Concilio Numidiæ ſcripta direximus, imitantes Carthaginenſis Provinciæ Coepiſcopos noſtros, quos ad Sedem Apoſtolicam, quam beatus illuſtras, de hac cauſa ſcripſiſſe comperimus.

Ex Auguſt. Epiſt. 93. B. Innocentii Papæ ad Patres Concilii Milevitani..

INter cæteras Romanæ Eccleſiæ curas, frater, & Coepiſcopus noſter Julius dilectionis veſtræ litteras ex Milevitano Concilio mihi inopinanter ingeſſit, Carthaginenſis etiam Synodi querelæ parilis ſcripta ſubjungens. Exultat Eccleſia tantam ſolicitudinem C commiſſis gregibus exhibere paſtores, &c. diligenter ergo, & congrue Apoſtolico conſulitis honori, honori illius, inquam, quem ſollicitudo manet omnium Eccleſiarum. 2. Cor. 11. Quoties fidei ratio ventilatur, arbitror omnes fratres, & Coepiſcopos noſtros nonniſi ad Petrum, id eſt, ſui nominis, & honoris Authorem referre debere, veluti nunc retulit veſtra dilectio, quod per totum mundum poſſit omnibus Eccleſiis in commune prodeſſe: *Infra.* Quid acerbius in Deum fingere potuerunt, quam cum adjutoria divina caſſarent, cauſamque quotidianæ precationis auferrent? Hoc eſt dicere, quid mihi opus Deo? merito in hos Pſal. 51. *Ecce homines, qui non poſuerunt Deum adjutorium ſibi, &c.* Audi David dicentem Pſalm. 125. *Adjutorium noſtrum in nomine Domini.* D Et Pſalm. 26. *Adjutor meus eſto, ne derelinquas me. Infra.* Quare Pelagium, Cœleſtiumque, ideſt, inventores vocum novarum, &c. 2. Tim. 2. Eccleſiaſtica communione privari, Apoſtolici vigoris authoritate cenſemus, donec reſipiſcant de diaboli laqueis, &c. Simul autem præcipimus, ut quicumque id pertinacia ſimili defenſare nitantur, par eos vindicta conſtringat, &c. Datum Kalend. Febr. Honorio, & Conſtantino viris clariſſimis Conſulibus.

Fidei negotium ad Papam referendum.

Notat autem Baronius anno 516. tantum priores octo Canones eſſe Concilii hujus Milevitani, reliquos vero diverſorum eſſe Conciliorum Africanorum, ipſamque ad finem appoſitam ſubſcriptionem longe diverſam ab hoc Concilio Milevitano, qui nomina legerit Epiſcoporum, qui huic Synodo interfuerint, inveniet: adeo E ut unum videas corpus ex diverſis membris eſſe compactum, cujus caput, pedes, & reliqua membra ſunt ex diverſis membris compaginata: quæ niſi quis accurate perſpexerit, in ambages inextricabiles, & nodos inſolubiles incidat neceſſe eſt.

Confuſio Canonum.

Sed & in his duobus ultimis Conciliis demandata eſt D. Auguſtino cura ſcribendi contra Pelagianos. Quod videtur ſignificari his verbis Philippi Abbatis in ejus vita cap. 28. Deinde dixit (D. Auguſt.) ad populum: Noſtis, quod ante aliquot annos, cum in duobus Conciliis, Numidiæ ſcilicet, & Carthaginis a ſanctis Fratribus, & Patribus Coepiſcopis meis cura mihi ſcripturarum imponeretur, petii a vobis, ut per quinque dies in hebdomada liceret mihi aſſidue vacare otio, imo litterali inſervire negotio, &c. Atque iterum Poſſidius

D. Aug. deputatur ad ſcribendum contra Pelag.

Poſſidius in ejus etiam vita cap. 18. Adverſus Pelagianiſtas quoque novos noſtrorum temporum hæreticos, & diſputatores callidos, arte magis ſubtili noxia ſcribentes, & ubicumque poterant publice, & per domos loquentes, & per annos ferme decem laboravit librorum multa condens, & edens, & in Eccleſia populis ex eodem errore frequentiſſime diſputans, &c. additque illi divinitus donatum fuiſſe, ut de laborum ſuorum fructu etiam in hac vita gauderet in Hipponenſi Eccleſia, & aliis Africæ partibus ſive per ſeipſum, ſive per alios, quos ipſe dederat Sacerdotes pullulaſſe, & multiplicatam fuiſſe Eccleſiam Dei pervidens, Manichæoſque, Donatiſtas, Pelagianiſtas, & paganos ex parte defeciſſe, & Eccleſiæ Dei ſociatos eſſe congaudens. Hæc ibi Poſſidius, quæ tamen non obſtiterunt, quominus ex ejuſdem doctrina Pelagianis adverſa, dum non bene a quibuſdam capitur, occaſio nata ſit aliarum hæreſum, de quibus infra dicendum erit.

Unde tot libri Divi Auguſtini.

Interim ex hoc Synodorum mandato data eſt occaſio D. Auguſtino plurium laborum, ac certaminum. Statim enim emittit duos libros; unum *de gratia Chriſti*, alterum de peccato originali, retegens fraudulentias Pelagii, & quam parum illi fidendum demonſtrans poſt acta Synodi Palæſtinæ. Sed inde a Donatiſtis traducitur, quod admittendo peccatum originale damnaret nuptias: ideo ſcribit librum primum *de nuptiis, & concupiſcentia*. Contra quem librum Julianus acris ingenii Epiſcopus volens Pelagianiſmum reſtituere quatuor libros repoſuit. Ad ſui vero defenſionem Auguſtinus vulgat ſecundum librum de *nuptiis, & concupiſcentia*. Huic ſecundo libro Julianus octo oppoſuit, plus atra bile, quam atramento exaratos, contra quos reſcripſit D. Auguſtinus. Interim prodeunt conqueſtus Adrumetinorum, & Maſſylienſium: ex quibus nata occaſio aliorum librorum vulgandorum, ut dicetur infra. Sic ſcribendi nuſquam finis Auguſtino, & viginti, & amplius annis contra inimicos gratiæ Dei catholica acies hujus viri ductu pugnat, & vicit, ait Proſper libro contra Collatorem.

Concilium Africanum ſub Zozimo, anno Chriſti 418.

INnocentius acceptis litteris Synodorum Africæ damnaverat ſectam Pelagii, & Cœleſtii. Cumque ipſi mortuo ſubrogatus fuiſſet Zozimus, nihil non tentant Pelagius, & Cœleſtius, ut ſe purgent coram Zozimo. Cœleſtius Romam profectus libellum purgatorium Zozimo offert: Pelagius e Palæſtina ſcribit ad ipſum. Omnia cum tanta aſtutia, & ficta ſubmiſſione, ut Zozimus putaret catholicos, & licet nondum abſolveret, ſcribit tamen ad Africanos Præſules, quod tam facile aures præbuiſſent ipſorum accuſatoribus. Turbati Epiſcopi talibus litteris congregantur Carthagine num. 217. acta, ſcriptaque Pelagii accuratius diſcutiunt, ac Zozimum monent de Pelagii, & Cœleſtii mendaciis, & hypocriſi, qui tulit in eos ſententiam damnationis, & ad totius orbis Epiſcopos deſtinavit. Poſtquam Honorius edicto Imperiali eos ex omnibus urbibus expulit, non ſine magno Eccleſiæ Catholicæ augmento, Zozimus quidem ſimulantes conatus eſt lucrari, ſed quando eos ſtrictius examen fidei ſubterfugere animadvertiſſet, hoc egit, quod in cauſa Pelagii, & Cœleſtii deinceps actum fuiſſe deſcribit breviter in Chronico S. Proſper, his verbis: *Concilio apud Carthaginem habito ducentorum decem, & ſeptem Epiſcoporum, ad Pontificem Zozimum Synodalia decreta perlata ſunt: quibus probatis per totum mundum hæreſis Pelagiana damnata eſt*. Baronius anno 418.

Concilium Teleptenſe in Byzacena Provincia Africæ, ſub Zozimo, anno Chriſti 418.

MEndoſe dicebatur antea Telenſe, hancque emendationem valde laudat Aurelius in Antyretico contra Sirmondum. Vix autem de hoc aliud reperitur, quam quod lecta in eo epiſtola Syricii Papæ ad Africanos Epiſcopos, & habitum eſt in Eccleſia Apoſtolorum urbis Teleptenſis. Hoc ejus fragmentum eſt. Cum beatus Pater primæ Sedis Epiſcopus Donatianus civitatis Telenſis reſediſſet, conſidentibus ſecum Januario, Felice, &c.

Hic recenſentur alii, qui huic Concilio adfuerunt.

Et cæteris Epiſcopis, necnon etiam Vincentio, & Fortunatiano legatis provinciæ Proconſularis ad Byzacenum Concilium directis, & reliqua.

Vincentius, & Fortunatianus dixerunt.

Etiam cum eſſemus Tuſdrum (ſicut mecum recolit memorabilis auditio veſtra) & epiſtolas ſanctæ memoriæ Syricii Sedis Apoſtolicæ Epiſcopi dederamus recitandas, ex quibus cum legeret unum ſanctimonium fratris noſtri Epiſcopi Latoni, utraſque nunc nos referre ſuggeſtio indicat, has recitari donate. Epiſcopi dixerunt: Recitentur epiſtolæ venerabilis memoriæ Syricii, ut noverimus, quid earum textus contineat. Cumque traderentur, Privatus notarius dixit: Exemplum tractatoriæ Epiſcopi urbis Romæ.

Epiſtola Syricii Papæ quarta.

Non habetur in epiſt. Innoc. ad Victricium.

DIlectiſſimis fratribus, & coepiſcopis per Africam, Syricius. Cum in unum plurimi fratres conveniſſemus ad ſancti Apoſtoli Petri reliquias, per quem & Apoſtolatus, & Epiſcopatus in Chriſto cœpit exordium, placueritque propter emergentes plurimas cauſas (quæ in aliquantis non erant cauſæ, ſed crimina) ut de cætero ſolicitudo eſſet unicuique in Eccleſia curam hujuſmodi habere, ſicuti Apoſtolus prædicat Paulus, talem Deo Eccleſiam exhibendam, non habentem maculam, aut rugam, ne per alicujus morbidæ afflatum ovis conſcientia noſtra contaminata videretur, hac de re meliore conſilio id ſtuduit, propter eos maxime, qui in præſenti valetudine corporis, aut feſſæ ætatis cauſa adeſſe minime potuerunt, quo perpetuo iſtiuſmodi forma ſervetur, literas tales dare placuit, non quæ nova præcepta aliqua impedirent, ſed quibus ea, quæ per ignaviam, deſidiamque aliquorum neglecta ſunt, obſervari cupiamus, quæ tamen Apoſtolica, & patrum conſtitutione ſunt conſtituta. Scriptum eſt: *State, & tenete traditiones noſtras, ſive per verbum, ſive per epiſtolam*. Illud certe veſtram debet mentem, dilectiſſimi fratres, vehementius excitare, ut ab omni labe ſeculi iſtius immunes ad Dei conſpectum ſecuri veniamus. Nec enim erimus immunes, qui præſumus plebibus, cum ſcriptum ſit: *Cui multum creditum fuerit, plus ab eodem requiretur*. Ergo quoniam non pro nobis tantum, ſed pro populo credito cogimur præſtare rationem, populum diſciplinam deificam, & humilem erudire debemus. Extiterunt enim nonnulli, qui ſtatuta majorum contemnentes, caſtitatem Eccleſiæ præſumptione violarunt, voluntatem populi ſequentes, Dei judicium non timentes. Ergo ne pari more ſilentio connivere, atque adhibere conſenſum talibus videamur, unde gehennæ pœnas poſſimus incurrere, dicente Domino: *Furem videbas, & currebas cum eo, & cum adulteris portionem tuam ponebas*. Hæc ſunt, quæ deinceps intuitu divini judicii omnes Catholicos Epiſcopos expedit cuſtodire.

Epheſ. 1. — *2. Theſſ. 2.* — *Pſal. 49.*

1. Ut extra conſcientiam ſedis Catholicæ, hoc eſt, primatis, nemo audeat ordinare. Integrum enim judicium eſt, quod plurimorum ſententiis conſequitur.

2. Ne unus Epiſcopus Epiſcopum ordinare præſumat propter arrogantiam, ne furtivum beneficium præſtitum videatur. Hoc enim in ſynodo Nicæna conſtat eſſe definitum.

3. Item, ſi quis poſt remiſſionem peccatorum cingulum *Vide in*

lum militiæ ſecularis habuerit, ad clerum admitti non A debet.

can. Nicæn. claſſe 2.

4. Ut mulierem, id eſt viduam, clericus non ducat uxorem.

5. Ut is, qui laicus viduam duxerit, non admittatur ad clerum.

6. Ut de aliena Eccleſia ordinare clericum nullus uſurpet.

7. Ut abjectum clericum alia Eccleſia non admittat.

8. Ut venientes a Novatianis, vel Montenſibus per manus impoſitionem ſuſcipiantur præter eos, quos rebaptizant.

9. Præterea quod dignum, & pudicum, & honeſtum eſt, ſuademus, ut ſacerdotes, & Levitæ cum uxoribus ſuis non coeant, quia in miniſterio divino quotidianis neceſſitatibus occupantur. Ad Corinthios namque ſic Paulus ſcribit, dicens: *Abſtinete vos, ut* B *vacetis orationi*. Si ergo laicis abſtinentia imperatur, ut poſſint deprecantes audiri, quanto magis ſacerdos utique omni momento paratus eſſe debet, munditiæ puritate ſecurus, ne aut ſacrificium offerat, aut baptizare cogatur? Qui ſi contaminatus eſt carnali concupiſcentia, quid faciet? Excuſabit? Quo pudore, qua mente uſurpabit? Qua conſcientia, quo merito hic exaudiri ſe credat? cum dictum ſit: *Omnia munda mundis, coinquinatis autem, & infidelibus nihil mundum*. Qua de re hortor, moneo, rogo, tollatur hoc opprobrium, quod poteſt jure etiam gentilitas accuſare. Forte creditur, quia ſcriptum eſt: *unius uxoris virum*. Non permanenti in concupiſcentia generandi dixit, ſed propter continentiam futuram. Neque enim integras non admiſit, qui ait: *vellem autem omnes homines ſic eſſe, ſicuti & ego*. Et apertius declarat, dicens: *Qui autem in* C *carne ſunt, Deo placere non poſſunt. Vos autem jam non eſtis in carne, ſed in ſpiritu.*

1. Cor. 7. — Tit. 1. — 1. Tim. 3. — Rom. 8.

Hæc itaque, fratres, ſi plena vigilantia fuerint ab omnibus obſervata, ceſſabit ambitio, diſſenſio conquieſcet, hæreſes, & ſchiſmata non emergent, locum non accipiet diabolus ſæviendi, manebit unanimitas, iniquitas ſuperata calcabitur. Charitas ſpiritali fervore flagrabit, pax prædicata labiis cum voluntate concordabit. Pax utique Dei noſtri Salvatoris, quam proximus paſſioni ſervandam eſſe præcepit, & hæreditario eam nobis jure dereliquit, dicens: *Pacem do vobis, pacem relinquo vobis*: & dictum Apoſtoli: *Ut unanimes, unum ſentientes, permaneamus in Chriſto, nihil per contentionem agentes, neque per inanem* D *gloriam vindicantes, nec hominibus, ſed Deo noſtro ſalvatori placentes*. His præceptis omnibus ſi fideliter voluerimus obedire, cuſtodiet Dominus corpora noſtra, & animas noſtras in die, qua redditurus eſt unicuique juxta opera ſua. Si quis ſane inflatus mente carnis ſuæ ab hac canonis ratione voluerit evagari, ſciat ſe & a noſtra communione ſecluſum, & gehennæ pœnas habiturum. Præterea miſericordia cum judicio eſſe debet, talibus oportet labentibus manum porrigere, qui ſic currentem non pertrahant in ruinam. Data Romæ, in Concilio Epiſcoporum octoginta, ſub die octavo Idus Januarii, poſt conſulatum Arcadii Auguſti, & Bautonis viris clariſſimis Conſulibus.

Joan. 4. Philip. 2. — 2. Theſſ. 2. Rom. 8.

Hæc epiſtola lecta eſt, quod inſerviret ad controverſiam in Concilio judicandam, quæ qualis fuerit, noſcitur. E

CONCILIUM CARTHAGINENSE quintum ordine (quod ſolet vocari ſextum) ab Epiſcopis ducentis ſeptemdecim ſub Zozimo inchoatum, ac ſub Cæleſtino abſolutum, præſide Aurelio circa annum 418. &c.

Contenta in hoc Concilio.

1 *Allocutio Aurelii Epiſcopi ſancti ad ſynodum.*
2 *Reſponſio Fauſtini Epiſcopi legati Romanæ Eccleſiæ de his, quæ in Eccleſia partim canone, partim conſuetudine ſunt firmata.*
3 *De commonitorio Romani Papæ recitatio.*
4 *Alypii Epiſcopi reſponſio, pro veris exemplaribus Niceni Concilii perquirendis.*
5 *Ubi Fauſtinus Epiſcopus dixit, ut Romano Papæ ſynodus pro inquirenda Nicenæ ſynodi veritate innoteſcat.*
6 *De Sententia Sardicenſis Concilii recitata a poſtulante Novato Epiſcopo.*
7 *Ubi Auguſtinus Epiſcopus cum ſynodo Nicænum concilium ſervare promiſit.*
8 *Ubi Fauſtinus Epiſcopus, pro dubietate recitati capituli, Romano Papæ petit ſcribendum.*
9 *Ubi ſynodus exemplaria Niceni Concilii magis ab Orientalibus competenda decrevit.*

In hoc Concilio actum eſt, ut Nicænum Concilium ab Epiſcopis Orientalibus peteretur, cui Synodo interfuit legatio Eccleſiæ Romanæ, Fauſtinus Epiſcopus, Philippus, & Aſellus presbyteri.

Capitula Concilii Carthaginenſis ſexti.

POſt conſulatum glorioſiſſimorum Imperatorum Honorii duodecimi, & Theodoſii octavi Auguſtorum, octavo Cal. Junii, ſcripta hæc ſunt Carthagine, in ſecretario baſilicæ Fauſti, cum Aurelius Papa una cum Valentino primæ ſedis Numidiæ, & Fauſtino Eccleſiæ Potentinæ primæ ſedis, provinciæ Italiæ Piceni, legato Eccleſiæ Romanæ, ſed & legatis diverſarum provinciarum Africanarum, id eſt, Numidiarum C duarum, Byzacenæ, Mauritaniæ Sitifenſis, & Mauritaniæ Cæſarienſis, ſed & Tripolis, & Vincentio Culucitano, Fortunatiano, & cæteris Epiſcopis Provinciæ Proconſularis ducentis decem, & ſeptem, necnon Philippo, & Aſello presbyteris Romanæ Eccleſiæ: cum conſediſſet aſtantibus Diaconibus Aurelius Epiſcopus dixit:

1. Poſt diem præſtitutum Concilii, ut recordamini fratres chariſſimi, multa flagitata ſunt per expectantes fratres noſtros, qui nunc ad præſentem ſynodum legati advenerunt, quæ geſtis neceſſe eſt conſocientur. Qua de re Domino noſtro de tantæ congregationis cœtu gratias referimus. Supereſt, ut tam exemplaria Nicæni concilii, quæ nunc habemus, & a Patribus conſtituta ſunt, D quam etiam hic a deceſſoribus noſtris eandem firmantes ſynodum, vel quæ ſecundum eam formam per omnes clericorum gradus, a ſummo uſque ad ultimum ſalubriter ordinata ſunt, in medium proferantur. Ab univerſo Concilio dictum eſt: Proferantur. Daniel Notarius recitavit. Nicæni concilii fidei profeſſio, vel ſtatuta ſic ſe habent.

2. Et cum legiſſet, Fauſtinus Epiſcopus plebis Potentinæ, provinciæ Italiæ Piceni, legatus Romanæ Eccleſiæ dixit: Injuncta ſunt nobis a ſede Apoſtolica aliqua per ſcripturam, aliqua etiam in mandatis cum veſtra beatitudine tractanda, ſicut & geſtis ſuperioribus meminimus: hoc eſt, de Nicænis canonibus, ut conſerventur & conſtitutio eorum, & conſuetudo, quia aliqua ordine, & canone tenentur, aliqua conſuetudine firmata ſunt. De his ergo primitus ſi placet beatitudini E veſtræ tractemus, & poſtea cætera, quæ acta, vel inchoata ſunt, inſerta firmabuntur, ut ad ſedem Apoſtolicam reſcriptis veſtris intimare poſſitis, atque nos vos admonuiſſe, apud venerabilem Papam evidenter pateat, licet & capitula actionum jam inſerta ſint geſtis. De ipſis ergo, ut dictum eſt ſuperius, quid veſtræ beatitudini placeat, agere debemus. Veniat ergo commonitorium in medium, ut ſcire poſſit veſtra beatitudo, quid in eo contineatur, ut ad ſingula reſpondeatur.

3. Aurelius Epiſcopus dixit: Proferatur commonitorium, quod fratres, & conſacerdotes noſtri in actis nuper allegaverunt, & cætera, quæ acta ſunt, vel quæ agenda ſunt, ſubſequantur. Daniel notarius

Commonitorium Zozimi Papæ.

rius recitavit commonitorium, Fratri Fauſtino, & filiis Philippo, & Aſello Presbyteris Zozimus Epiſcopus. **A** Vobis commiſſa negotia non latent. Vos ita ut noſtra, imo quia noſtra ibi in vobis præſentia eſt, cuncta peragite, maxime cum & hoc noſtrum poſſitis habere mandatum, & verba canonum, quæ in pleniorem firmitatem huic commonitorio inſeruimus. Ita enim dixerunt (dilectiſſimi fratres) in Concilio Nicæno cum de Epiſcoporum appellatione decernerent. Placuit autem, ut ſi Epiſcopus accuſatus fuerit, & judicaverint congregati Epiſcopi regionis ipſius, & de gradu ſuo dejecerint eum; & appellaſſe Epiſcopus videatur, & confugerit ad beatiſſimum Eccleſiæ Romanæ Epiſcopum, & voluerit audiri, & juſtum putaverit, ut renovetur examen, ſcribere his Epiſcopis dignetur, qui **B** in finitima, & propinqua provincia ſunt, ut ipſi diligenter omnia requirant, & juxta fidem veritatis definiant. Quod ſi is, qui rogat cauſam ſuam iterum audiri, deprecatione ſua moverit Epiſcopum Romanum, ut e latere ſuo Presbyterum mittat, erit in poteſtate Epiſcopi Romani, quid velit, & quid exiſtimet. Et ſi decreverit mittendos eſſe, qui præſentes cum Epiſcopis judicent, habentes authoritatem ejus, & a quo deſtinati ſunt, erit ſuo arbitrio. Si vero crediderit ſufficere Epiſcopos, ut negotio terminum imponant, faciet, quod ſapientiſſimo conſilio ſuo judicaverit.

Sardicenſ. Concilii cap. 7. Et in decretis 2. q. 6. Si quis Epiſcopus accuſatus.

4. Et cum recitaret, Alypius Epiſcopus Tagaſtenſis, legatus provinciæ Numidiæ dixit: De hoc jam ſuperioribus etiam literis Concilii noſtri reſcripſimus, & id nos ſervaturos profitemur, quod in Nicæno Concilio conſtitutum eſt. **C** Adhuc tamen me movet, quoniam cum inſpiceremus græca exemplaria hujus ſynodi Nicænæ, iſta ibi neſcio qua ratione minime invenimus. Unde petimus venerationem tuam, ſancte Papa Aureli, ut quia hoc authenticum Concilium Nicænum in urbe dicitur eſſe Conſtantinopolitana, aliquos cum ſcriptis tuæ ſanctitatis mittere digneris, & non ſolum ad ipſum ſanctum fratrem noſtrum Conſtantinopolitanum Epiſcopum, ſed etiam ad Alexandrinum, & Antiochenum venerabiles ſacerdotes, qui hoc nobis Concilium ſub ſtipulatione litterarum ſuarum dirigant, ut omnis poſtmodum ambiguitas auferatur, quia nos ita, ut frater Fauſtinus attulit, minime invenimus. Iſta nos tamen tantiſper ſervaturos, ut antea dixi, donec integra exemplaria veniant, **D** profitemur. Petendus eſt autem literis noſtris & venerabilis Eccleſiæ Romanæ Epiſcopus Bonifacius, ut ipſe quoque ad memoratas Eccleſias aliquos mitteret, qui eadem exemplaria prædicti Nicæni Concilii ſecundum ejus poſſint ſcripta proferre. Nunc autem memorati Concilii qualia exemplaria habeamus, his geſtis ſociemus.

Requiritur Concilium Nicænum.

5. Fauſtinus Epiſcopus legatus Eccleſiæ Romanæ dixit: Nec veſtra ſanctitas præjudicat Eccleſiæ Romanæ, ſive de hoc capitulo, ſive de aliis, quia dicere dignatus eſt frater noſter, & Coepiſcopus Alypius, dubios eſſe canones. Sed hæc ipſa ad ſanctum, & beatiſſimum Papam noſtrum ſcribere dignemini, ut & ipſe integros canones inquirens, cum veſtra ſanctitate de omnibus conſtitutis tractare poſſit. Sufficit autem, ut & **E** ipſe beatiſſimus Epiſcopus urbis Romæ, ſicuti veſtra ſanctitas apud ſe tractat, ita & ipſe inquirat, ne contentio inter Eccleſias naſci videatur, ſed magis charitate fraterna deliberare poſſitis, ipſo reſcribente, quid melius obſervari debeat. Aurelius Epiſcopus dixit: præter iſta, quæ promiſimus actis, neceſſe eſt, ut etiam noſtræ parvitatis litteris ſancto fratri, & conſacerdoti noſtro Bonifacio ſingula, quæ tractamus, pleniſſime intimemus. Ergo ſi omnibus placet proſecutio noſtra, ore omnium condiſcamus. Univerſum Concilium dixit: Placet.

6. Novatus Epiſcopus legatus Mauritaniæ Sitifenſis dixit: Nunc meminimus in hoc præſenti commonitorio lecto etiam de Presbyteris, ſive Diaconibus contineri, qualiter ab Epiſcopis ſuis, vel a finitimis audiri **A** debeant, quod in Nicæno Concilio minime legimus. Unde hoc ipſum jubeat ſanctitas veſtra nobis recitari. Aurelius Epiſcopus dixit; recitetur ad locum etiam hoc, quod depoſcitur. Daniel notarius recitavit. De appellationibus autem clericorum, ideſt, minoris loci, reſtat ipſius ſynodi certa reſponſio. De qua re quid acturi ſitis, credimus inſerendum, quod taliter dictum eſt ex Sardicenſi Concilio. Oſius Epiſcopus dixit. Quid me adhuc moveat, reticere non debeo. Si Epiſcopus forte iracundus, quod eſſe non debet, cito, aut aſpere commoveatur adverſus Presbyterum, ſive Diaconum ſuum, & exterminare eum de Eccleſia voluerit; providendum eſt, ne innocens damnetur, aut perdat communionem. Et ideo habeat poteſtatem ejectus, **B** ut finitimos interpellet epiſcopos, ut cauſam ſuam audiant, & diligenter tractent; quia non oportet negari audientiam roganti. Et ille Epiſcopus, qui aut juſte, aut injuſte eum ejecit, patienter accipiat, ut negotium diſcutiatur, aut probetur ejus, aut emendetur ſententia, &c.

In Sardicen. con. cap. 17.

7. Cumque recitaretur, Auguſtinus Eccleſiæ Hipponis Regienſis, legatus provinciæ Numidiæ dixit: Et hoc nos ſervaturos profitemur, ſalva diligentiori inquiſitione Concilii Nicæni. Aurelius Epiſcopus dixit: Si hoc etiam omnium veſtræ charitati placet, reſponſione firmate. Univerſum Concilium dixit: Omnia, quæ in Niceno Concilio ſtatuta ſunt, nobis omnibus placent. Jocundus Epiſcopus Eccleſię Sufetulę, legatus provinciæ Byzacenæ dixit: Quod conſtitutum eſt in Nicæno Concilio, violari a quoquam nullatenus poteſt.

Submiſſio D. Auguſt. & Epiſcoporum.

C 8. Fauſtinus Epiſcopus, Legatus Eccleſiæ Romanæ dixit: Adhuc ſecundum profeſſionem ſanctitatis veſtræ, tam ſancti Alypii, quam & fratris noſtri Jocundi aliqua infirmari credo, aliqua firmari debeant, cum jam in dubium ipſi canones venerunt. Ergo ut placet & nobis, & beatitudini veſtræ, ad ſanctum, & venerabilem Eccleſiæ Romanæ Bonifacium Epiſcopum veſtra ſcribere dignetur ſanctitas, ut & ipſe, quod ſanctus Auguſtinus ſtatuere dignatus eſt, deliberare poſſit, utrumnam & hoc concedendum ſit, an reticendum, hoc de appellationibus inferioris gradus. Si ergo adhuc in dubium venit de hoc capitulo, juſtum eſt, ut beatiſſimæ Romanæ ſedis Epiſcopus informari debeat, ſi tamen in approbatis canonibus hoc inveniri poſſit.

Deeſt [illegible] quid.

D 9. Aurelius Epiſcopus dixit: Etiam quæ dudum veſtræ charitati intimavimus, nunc patimini exemplaria ſtatutorum Nicæni concilii, ſed & quæ hic ſalubriter a noſtris deceſſoribus ſecundum ejuſdem Concilii normam formata ſunt, vel quæ nunc ordinata ſunt, a nobis recitari, & geſtis inſeri. Omne Concilium dixis: Exemplaria fidei, & ſtatuta Nicænæ Synodi, quæ ad noſtrum Concilium per beatæ recordationis olim prædeceſſorem tuæ ſanctitatis, qui interfuit, Cæcilianum Epiſcopum allata ſunt, ſed & quæ Patres ea exemplaria ſequentes hic conſtituerunt, vel nunc communi tractatu ſtatuimus, his geſtis eccleſiaſticis inſerta manebunt, ita ut ſuperius dictum eſt, venerabilibus viris Antiochenæ, & Alexandrinæ, ſed & Conſtantinopolitanæ Eccleſiarum Epiſcopus ſcribere veſtra beatitudo dignetur, **E** ut exemplaria veriſſima Concilii Nicæni ſub aſtipulatione litterarum ſuarum dirigant; quo declarata veritate, ea capitula (quæ in commonitorio præſens frater, & coepiſcopus noſter Fauſtinus, & compresbyteri Philippus, & Aſellus ſecum attulerunt) aut ibidem reperta, a nobis firmabuntur, aut ſi non inveniuntur, collecta Synodo de hoc in ſequenti tractabimus. Daniel notarius Nicæni Concilii profeſſionem fidei, vel ejus ſtatuta recitavit, in Concilio Africano. *Habentur 2. claſſe.*

CON-

CONTINUATIO HUJUS CONCILII, ſeu Concilium Carthaginenſe ſextum (vulgo ſeptimum) ſub Bonifacio primo, circa an. 419.

TITULI CAPITULORUM CONCILII Carthaginenſis ſeptimi.

1 *De excommunicatis, ut ad clericorum accuſationem non admittantur.*
2 *De perſonis, quibus clericorū accuſatio interdicitur.*
3 *De his, qui primum crimen objectum non probarunt, ut ad cætera non admittantur.*
4 *De perſonis, quæ adverſus clericos teſtimonium dicere prohibentur.*
5 *De eo, quem ſolo ſuo teſtimonio præſumpſerit excommunicandum Epiſcopus.*

Capitula Concilii Carthaginenſis ſeptimi.

POſt conſulatum glorioſiſſimorum Imperatorum Honorii duodecimi, & Theodoſii octavi Auguſtorum, tertio Kal. Julii, Carthagine in ſecretario Baſilicæ reſtitutæ, cum Aurelius Epiſcopus una cum Fauſtino Eccleſiæ Potentinæ, Provinciæ Italiæ Piceni, legato Romanæ Eccleſiæ, Vincentio Culucitano, Fortunatiano Neopolitano.

Hic prætermiſi nomina cæterorum Legatorum.

Numeriano Rugunienſi legatis Provinciæ Mauritaniæ Cæſarienſis, ac univerſis in Concilio judicibus delectis, aſtantibus Diaconibus conſediſſet, & quibuſdam peractis multi Epiſcopi cæterorum peragendorum moras ſe conquererentur ſuſtinere non poſſe, & ad proprias Eccleſias feſtinarent, placuit univerſo Concilio, ut ab omnibus eligerentur de ſingulis quibuſque Provinciis, qui propter alia peragenda reſiderent. Et factum eſt, ut hi adeſſent, quorum ſubſcriptiones eos adfuiſſe teſtantur.

4.q.1.defi-nimus eum rite, & in decr. Ivonis lib. 4. 1. Placuitque, quoniam ſuperioribus Conciliorum decretis, de perſonis, quæ admittendæ ſunt ad accuſationem clericorum, jam conſtitutum eſt, & quæ perſonæ non admittantur, jam expreſſum non eſt, idcirco definimus eum rite ad accuſationem non admitti, qui poſteaquam excommunicatus fuerit, in ipſa adhuc excommunicatione conſtitutus, ſive ſit clericus, ſive laicus, accuſare voluerit.

Ibidem 4. q.6. Omnibus, quibus accuſatio. 2. Item placuit, ut omnes ſervi, vel proprii liberti ad accuſationem non admittantur, vel omnes, quos ad accuſanda publica crimina leges publicæ non admittunt. Omnes etiam infamiæ maculis aſperſi, id eſt hiſtriones, ac turpitudinibus ſubjectæ perſonæ. Hæretici etiam, ſive pagani, ſive Judæi. Sed tamen omnibus, quibus accuſatio denegatur, in cauſis propriis accuſandi licentia non neganda.

3.q.10. placuit, ut quotieſcumq; 3. Item placuit, quotieſcumque clericis ab accuſatoribus multa crimina objiciuntur, & unum ex ipſis, de quo prius egerit, probare non valuerit, ad cætera jam non admittatur.

4.q.2.& 3. Teſtes autem ad teſtimonium. 4. Teſtes autem ad teſtimonium non admittendos, qui nec ad accuſationem admitti præcepti ſunt, vel etiam quos ipſe accuſator de domo ſua produxerit. Ad teſtimonium autem infra annos quatuordecim ætatis ſuæ non admittantur.

5. Item placuit, ut ſi quando Epiſcopus dicit, aliquem ſibi ſoli proprium crimen fuiſſe confeſſum, atque ille neget, non putet ad injuriam ſuam Epiſcopus pertinere, quod illi ſoli non creditur. Et ſi ſcrupulo propriæ conſcientiæ ſe dicit neganti nolle communicare, quandiu excommunicato non communicaverit ſuus Epiſcopus, eidem Epiſcopo ab aliis non communicetur Epiſcopis, ut magis caveat Epiſcopus, ne dicat quidquam, quod aliis documentis convincere non poteſt. Et ſubſcripſerunt Aurelius Epiſcopus Eccleſiæ

A Carthaginenſis, & alii octodecim diverſarum Provinciarum legati, quorum nomina recenſere ſupervacaneum viſum eſt.

Continuatio alia ejuſdem Concilii, ſeu Africanum Concilium.

Præcedentium Conciliorum ſub Aurelio Canones per epitomen hic renovantur, quibus lectis Aurelius Epiſcopus dixit: Juxta ſtatuta totius Concilii congregati, & meæ mediocritatis ſententiam placet facere rerum omnium concluſionem. Univerſi tituli deſignati, & digeſti hujus diei tractatum Eccleſiæ geſta ſuſcipiant: quæ vero adhuc expreſſa non ſunt, die ſequenti per fra-

B tres noſtros Fauſtinum Epiſcopum, Philippum, & Aſellum Presbyteros venerabili fratri, & Coepiſcopo noſtro Bonifacio reſeribemus.

Epiſtola totius Concilii Africani ad Bonifacium urbis Romæ Epiſcopum.

Domino beatiſſimo, & honorabili fratri Bonifacio Aurelius, Valentinus primæ ſedis Provinciæ Numidiæ, & cæteri, qui præſentes adſuimus numero ducenti ſeptem ex omni Concilio Africæ.

Quoniam Domino placuit, ut de his, quæ nobiſcum egerunt ſancti fratres noſtri, Coepiſcopus Fauſtinus, & Compreſbyteri Philippus, & Aſellus non beatæ memoriæ Epiſcopo Zozimo (a quo ad nos mandata,

C & litteras attulerunt) ſed tuæ venerationi (qui in ejus locum es divinitus conſtitutus) humilitas noſtra ſubſcriberet, ea breviter inſinuare debemus, quæ utrorumque concordia terminata ſunt, non ea, quæ prolixis geſtorum voluminibus continentur, in quibus ſalva quidem charitate, non tamen ſine parvo altercationis labore, demorati ſumus, ea geſtis delibantes, quæ nunc ad cauſam pertinent, quanquam & ille, ſi adhuc eſſet in corpore, hoc acciperet gratius, quod videret pacatius terminatum. Domine frater Apiarius Presbyter, de cujus & ordinatione, & excommunicatione fuerat exortum, non ſolum Siccenſi, verum etiam toti Africanæ Eccleſiæ non leve ſcandalum, de omnibus erratis ſuis veniam petens, communioni eſt reſtitutus. Prior autem Coepiſcopus noſter Siccenſis Urbanus, quod in eo corrigendum viſum eſt, ſine ulla dubitatione correxit. Quia vero paci, & quieti Eccleſiæ

D non tantum ad præſens, ſed etiam in poſterum proſpiciendum fuit, quoniam talia multa præceſſerant, ut vel ſimilia, vel etiam graviora deinceps præcaveri oporteret, placuit nobis, ut de Siccenſi Eccleſia, retento ſcilicet honore gradus ſui, Presbyter removeretur Apiarius accepto epiſtolio, ubicunque alibi vellet, & poſſet, Presbyterii munere fungeretur, quod eidem ipſi, per litteras proprias poſtulanti, ſine difficultate conceſſimus. Sane priuſquam hæc cauſa iſto termino clauderetur, inter alia, quæ diuturnis diſceptationibus verſabamus, quia rogatio ipſa poſcebat, ut apud acta Eccleſiaſtica a fratribus noſtris Fauſtino Coepiſcopo, & Philippo, atque Aſello Compreſbyteris quæreremus, ut promerent, quicquid eis nobiſcum fuiſſet in-

E junctum agendum, nonnulla quidem ſine ullo ſcripto proſecuti ſunt verbis: ſed cum id potius flagitaremus, quod in litteris ferrent, commonitorium protulerunt. Quod recitatum nobis, etiam geſtis, quæ ſecum ad vos defeceruñt, eſt alligatum. In eis quatuor quidem nobiſcum agenda mandata ſunt: unum de appellationibus Epiſcoporum ad Romanæ Eccleſiæ Sacerdotem. Alterum ne ad Comitatum Epiſcopi importune navigent. Tertium de tractandis Presbyterorum, & Diaconorum cauſis apud finitimos Epiſcopos, ſi a ſuis excommunicati perperam fuerint. Quartum de Urbano Epiſcopo excommunicando, vel etiam Romam evocando, niſi ea, quæ videbantur corrigenda, corrigeret. Quorum omnium de primo, & tertio, id eſt ut Romam liceat Epiſcopis provocare, & ut clericorum

Apiarius.

Commonitorium.

rum cauſæ apud ſuarum Provinciarum Epiſcopos fi-niantur. Jam priore anno, etiam litteris noſtris ad eumdem venerabilis memoriæ Zozimum Epiſcopum datis, inſinuari curavimus, ut ea ſervare ſine ulla ejus injuria paulisper ſineremus uſque ad inquiſitionem ſtatutorum Concilii Nicæni. Et nunc de tua poſcimus ſanctitate, ut quemadmodum ea apud Nicæam a Patribus acta, vel conſtituta ſunt, ſic ea a nobis facias cuſtodiri, & ibi apud vos iſta, quæ in commonitorio attulerunt, facias exerceri, ideſt ſi Epiſcopus accuſatus fuerit, & judicaverint congregati Epiſcopi regionis ipſius, & de gradu ſuo dejecerint eum, & appellaſſe videantur, & confugerit ad beatiſſimum Eccleſiæ Romanæ Epiſcopum, & voluerit audiri, & juſtum putaverit, ut renovetur examen, ſcribere his Epiſcopis dignetur, qui in finitima, & propinqua Provincia ſunt, ut ipſi diligenter omnia requirant, & juxta fidem veritatis definiant. Quod ſi is, qui rogat cauſam ſuam iterum audiri, deprecatione ſua moverit Epiſcopum Romanum, ut e latere ſuo Presbyterum mittat, erit in poteſtate Epiſcopi, quid velit, & quid æſtimet. Et ſi decreverit mittendos eſſe, qui præſentes cum Epiſcopis judicent, habentes authoritatem ejus, a quo deſtinati ſunt, erit in ſuo arbitrio. Si vero crediderit Epiſcopos ſufficere, ut negotio terminum imponant, faciet, quod ſapientiſſimo ſuo conſilio judicaverit. Item de Presbyteris, & Diaconibus. Si Epiſcopus qui iracundus, quod eſſe non debet, cito, aut aſpere commoveatur adverſus Presbyterum, ſive Diaconum ſuum, & exterminare eum de Eccleſia voluerit, providendum eſt, ne innocens damnetur, aut perdat communionem: habeat poteſtatem ejectus, ut finitimos interpellet Epiſcopos, & cauſa ejus audiatur, & diligentius tractetur, quia non oportet ei negari audientiam roganti, & ille Epiſcopus, qui aut juſte eum rejecit, patienter accipiat, ut negotium diſcutiatur, ut aut probetur ejus, aut emendetur ſententia. Hæc utique uſque ad adventum veriſſimorum exemplariorum Nicæni Concilii inſerta geſtis ſunt: quæ ſi ibi, quemadmodum ipſo, quod apud nos fratres ex Apoſtolica ſede directi commonitorio allegaverunt, continentur, eoque ordine, vel apud vos in Italia cuſtodirentur, nullo modo nos talia, qualia commemorare jam nolumus, vel tolerare cogeremur, vel intolerabilia pateremur. Sed credimus, adjuvante miſericordia Domini Dei noſtri, quod tua ſanctitate Romanæ Eccleſiæ præſidente, non ſumus jam iſtum typum paſſuri, & ſervabuntur erga nos ea, quæ nobis etiam non diſſerentibus cuſtodiri debeant cum fraterna charitate, quæ ſecundum ſapientiam, atque juſtitiam, quam tibi donavit Altiſſimus, etiam ipſe proſpicis eſſe ſervanda, ſi forte aliter ſe habent Canones Concilii Nicæni. Quamvis enim plurimos codices legeremus, ſed nunquam in Nicæno Concilio in Latinis codicibus legimus, quemadmodum in ſupradicto commonitorio inde directa ſunt: tamen, quia hic in nullo codice Græco ea potuimus invenire, ex Orientalibus Eccleſiis, ubi perhibentur eadem decreta poſſe etiam authentica reperiri, magis nobis deſideramus afferri. Pro qua re tuam quoque venerationem obſecramus, ut ſcribere etiam ipſe digneris ad illarum partium Sacerdotes, hoc eſt Eccleſiæ Antiochenæ, Alexandrinæ, & Conſtantinopolitanæ, & aliis, ſi etiam tuæ placuerit ſanctitati, ut inde ad nos iidem Canones apud Nicæam civitatem a Patribus conſtituti veniant, te potiſſimum hoc beneficium cunctis Occidentalibus Eccleſiis in Domini adjutorio conferente. Quis enim dubitet, exemplaria eſſe veriſſima Concilii in Græcia Nicænæ Synodi congregatæ, quæ de tam diverſis locis, & de nobilibus Græcis Eccleſiis allata, & comparata concordant? Quod donec fiat, hæc quæ in commonitorio ſupradicto nobis allata ſunt, de appellationibus Epiſcoporum ad Romanæ Eccleſiæ Sacerdotem, & de Clericorum cauſis apud ſuarum Provinciarum Epiſcopos terminandis, nos uſque ad probationem

Ex Concil. Sard. c. 17. Et 11. q. 3. ſi forte Ep. iracundus, in dec. Y-vonis l. 5.

A ſervaturos eſſe profitemur, & beatitudinem tuam ad hoc nos adjuturam in Dei voluntate confidimus. Cætera vero, quæ in noſtra ſynodo geſta, vel firmata ſunt, quoniam ſupradicti fratres noſtri Fauſtinus Coepiſcopus, Philippus, & Aſellus Compresbyteri ſecum ferunt, ſi dignatus fueris, tuæ nota facient ſanctitati. Et alia manu, Dominus noſter te nobis annis plurimis cuſtodiat, beatiſſime frater. Subcripſerunt quoque Alipius, Auguſtinus, Poſſidius, Marinus, & cæteri Epiſcopi ducenti ſeptemdecim.

Interim obedirent ſummo Pontifici.

Epiſtola Cyrilli ad Synodum.

104. Dominis honorabilibus ſanctis fratribus Coepiſcopis Aurelio, Valentino, ſed & omni ſanctæ congregationi in Carthaginenſi ſynodo congregatæ, B Cyrillus ſalutans in Deo charitatem veſtram. Scripta venerationis veſtræ multam habentia querimoniam cum omni lætitia per filium veſtrum Innocentium Presbyterum ſuſcepi, quibus a nobis ſperatis, ut de ſcrinnio noſtræ Eccleſiæ veriſſima exemplaria ex authentica ſynodo apud Nicæam civitatem Metropolim Bithyniç a ſanctis Patribus conſtituta, atque formata, ſub noſtræ fidei profeſſionem veſtræ dilectioni porrigamus. Unde, Domini venerabiles fratres, ſalute præeunte, neceſſe habui per harum latorem filium noſtrum Innocentium Presbyterum fideliſſima exemplaria ex authentica ſynodo in Nicæa Bithyniæ habita veſtræ charitati dirigere, quæ & in Eccleſiaſtica hiſtoria requirentes invenietis. De Paſcha vero, ut ſcripſiſtis, nunciamus vobis decima ſeptima ka- C lendas Majas nos futura indictione celebrare. Et alia manu, Deus, & Dominus noſter ſanctam veſtram congregationem cuſtodiat, quod optamus, chariſſimi Fratres.

Eccleſiaſtica hiſt. lib. 10. c. 6.

Epiſtola Attici ad Synodum.

Dominis ſanctis merito beatiſſimis fratribus Coepiſcopis Aurelio, Valentino, vel cæteris chariſſimis in Synodo apud Carthaginem habita conſtitutis, Atticus Epiſcopus. Per filium noſtrum Marcellum Subdiaconum veſtrum ſcripta veſtræ dilectionis cum omni gratiarum actione ſuſcepi, Domino gratias agens, quod merui tantorum fratrum benedictione perfrui, Domini beatiſſimi fratres. Scribitis ſane, ut veriſſimos Canones apud Nicæam civitatem Metropolim Bi- D thyniæ a Patribus conſtitutos, ſub fidei adſtipulatione dirigam. Et quis eſt, qui communem fidem, vel ſtatuta a Patribus firmata ſuis fratribus deneget? Qua de re per eundem filium meum Marcellum Subdiaconum veſtrum nimirum feſtinantem, ſicut ſtatuti ſunt in Nicæa civitate a Patribus, Canones integros, ut juſſiſtis, direxi, petens, ut pro me plurimum veſtra ſancta congregatio orare jubeat. Et alia manu, Deus noſter ſanctitatem veſtram cuſtodiat, quod optamus, ſancti fratres.

Credimus in unum Deum Patrem omnipotentem, &c. ſicut habet Symbolum Nicænum, &c.

Epiſtola Synodi ad Cœleſtinum.

Domino dilectiſſimo, & honorabili Fratri Cœleſtino E Aurelius, Palatinus, Antonius, Tutus, Servus Dei, Terentius, Fortunatus, Martinus, Januarius, Optatus, Celticius, Donatus, Theaſius Vincentinus, Fortunatianus, & cæteri, qui in univerſali Africano Concilio Carthaginis affuimus: Optaremus, ſi quemadmodum ſanctitas tua de adventu Apiarii lætatos vos fuiſſe, miſſis per compresbyterum noſtrum Leonem litteris intimavit, ita nos quoque de ejus purgatione hæc ſcripta cum lætitia mitteremus. Eſſet profecto & noſtra, & veſtra modo alacritas certior, nec feſtinata, nec præpropera videretur, quæ adhuc tam de audiendo, quam de audito præceſſerat. Adveniente ſancto fratre, & Coepiſcopo

noſtro Fauſtino concilium congregavimus, & credidimus ideo cum illo miſſum, quoniam ſicut per ejus operam Presbyterio ante redditus fuerat, ita nunc poſſet de tantis criminibus a Tabracenis objectis eo laborante purgari; cujus tanta, ac tam immania flagitia decurſus noſtri Concilii examen invenit, ut & memorati patrocinium potius, quam judicium, ac defenſoris magis operam, quam diſceptatoris juſtitiam ſuperarent. Nam primum quantum obſtiterit omni congregationi diverſas injurias ingerendo, quaſi Eccleſiæ Romanæ aſſerens privilegia, & volens eum a nobis in communionem ſuſcipi, quem tua ſanctitas (credens appellaſſe, quod probare non potuit) communioni reddiderat, quod minime tamen licuit, quod etiam geſtorum ex lectione melius cognoſces. Triduano tamen laborioſiſſimo agitato judicio, cum diverſa eidem objecta afflictiſſimi quæreremus, vel moras Coepiſcopi noſtri Fauſtini, vel tergiverſationes ipſius Apiarii, quibus nefandas turpitudines occulere conabatur, Deus judex juſtus, fortis, & longanimis magno impendio reſecavit. Tetriore quippe, ac putidiore obſtinatione compreſſa, qua tantum lividum cœnum impudentia negationis volebat obruere, Deo noſtro ejus conſcientiam coarctante, & occulta, quæ in illius corde, tanquam involuta criminum jam damnabat, etiam hominibus publicante, repente in confeſſionem cunctorum objectorum flagitiorum doloſus negator erupit. Et tandem de omnibus incredibilibus opprobriis ultroneus ſe ipſe convicit, atque ipſam quoque noſtram ſpem, qua eum & credebamus, & optabamus de tam pudendis maculis poſſe purgari, convertit in gemitus, niſi quoniam iſtam noſtram mœſtitiam uno tantum ſolatio mitigavit, quod & nos labore diuturnioris quæſtionis abſolvit, & ſuis vulneribus qualemcunque medelam, etſi invita, ac ſua conſcientia reluctante, confeſſione providit, Domine frater. Præfato itaque debitæ ſalutationis officio impendio deprecamur, ut deinceps ad veſtras aures huc venientes, non facilius admittatis, nec a nobis excommunicatos in communionem ultra velitis excipere, quia hoc etiam Niceno Concilio definitum facile advertet venerabilitas tua. Nam etſi de inferioribus clericis, vel laicis videtur ibi præcaveri, quanto magis hoc de Epiſcopis voluit obſervari, ne in ſua Provincia communione ſuſpenſi, a tua ſanctitate, vel feſtinato præpropere, vel indebite videantur communioni reſtitui. Presbyterorum quoque, & ſequentium clericorum improba refugia, ſicuti te dignum eſt, repellat ſanctitas tua, quia & nulla Patrum definitione hoc Eccleſiæ derogatum eſt Africanæ, & decreta Nicæna, ſive inferioris gradus clericos, ſive ipſos Epiſcopos ſuis Metropol. apertiſſime commiſerunt. Prudentiſſime enim, juſtiſſimeque viderunt, quæcunque negotia in ſuis locis, ubi orta ſunt, finienda, nec unicuique Provinciæ gratiam ſancti Spiritus defuturam, qua æquitas a Chriſti Sacerdotibus & prudenter videatur, & conſtantiſſime teneatur, maxime quia unicuique conceſſum eſt, ſi judicio offenſus fuerit Cognitorum, ad Concilia ſuæ Provinciæ, vel etiam univerſale provocare. Niſi forte quiſquam eſt, qui credat, unicuilibet poſſe Deum noſtrum ex animis in animis inſpirare juſtitiam, & innumerabilibus congregatis in Concilium Sacerdotibus denegare. Aut quomodo ipſum tranſmarinum judicium ratum erit, ad quod teſtium neceſſariæ perſonæ, vel propter ſexus, vel propter ſenectutis infirmitatem, vel multis aliis intercurrentibus impedimentis adduci non poterunt? Nam ut aliqui tanquam a tuæ ſanctitatis latere mittantur, nulla invenimus Patrum Synodo conſtitutum. Quia illud, quod pridem per eundem Coepiſcopum noſtrum Fauſtinum, tanquam ex parte Nicæni Concilii exinde tranſmiſiſtis, in Conciliis verioribus (quæ accipiuntur Nicæni) a ſancto Cyrillo Coepiſcopo noſtro Alexandrinæ Eccleſiæ, & a venerabili Attico Conſtantinopolitano antiſtite, ex authentico miſſis; quæ etiam ante hoc per Innocentium Presbyterum; & Marcellum Subdiaconum, per quos ad nos ab eis directa ſunt, venerabilis memoriæ Bonifacio Epiſcopo prædeceſſori veſtro a nobis tranſmiſſa ſunt, in quibus tale aliquid non potuimus reperire. Executores etiam clericos veſtros quibuſque petentibus nolite mittere, nolite concedere, ne fumoſum typum ſæculi in Eccleſiam Chriſti (quæ lucem ſimplicitatis, & humilitatis diem Deum videre cupientibus præfert) videamur inducere. Nam de fratre noſtro Fauſtino (amoto jam pro ſuis nefandis nequitiis de Chriſti Eccleſia delendo Apiario) ſecuri ſumus quod eum, probitate, ac moderatione tuæ ſanctitatis ſalva fraterna charitas ulterius in Africa minime ſubſtinere patiatur. Et alia manu. Dominus noſter ſanctitatem veſtram ævo longiore orantem pro nobis cuſtodiat, Domine frater.

Apiarii multa crimina.

Afri Concilium per modum libelli ſupplicis, inſinuando incommoda.

Nicæni Conc. c. 5.

Ibidem 6.

Ibidem 5.

Controverſia de appellationibus ad ſummum Pontificem Romanum.

Calvinus lib. 4. inſt. cap. 7. ſupponens Eccleſiaſticam poteſtatem his capitibus contineri, ordinatione Epiſcoporum, Conciliorum indictione, audiendis appellationibus, aut juriſdictione, monitionibus colligatoriis, aut cenſuris, dum tertiam partem hujus poteſtatis diſcutit, quæ appellationibus conſtat; ſummum enim imperium penes eum eſt, ad cujus tribunal provocatur, putat ſe ex actis in hoc Concilio poteſtatem ſummi Pontificis circa appellationes poſſe infringere. In Africa, inquit, diu fuit de ea re diſceptatum. Nam cum in Milevitano Concilio, ubi aderat Auguſtinus, excommunicati fuiſſent, qui provocarent ultra mare, conatus eſt Romanus Pontifex efficere, ut id corrigeretur. Legatos miſit, qui id privilegii ſibi a Nicæno Concilio datum oſtenderent. Proferebant legati acta Nicæni Concilii, quæ ex Eccleſiæ ſuæ armario ſumpſerant. Reſtiterunt Africani, negaruntque fidem Rom. Epiſcopo habendam eſſe in propria cauſa: proinde ſe Conſtantinopolim miſſuros, & in alias Græciæ urbes, ubi exemplaria minus ſuſpecta haberentur. Compertum eſt nihil illic tale ſcriptum, quale obtenderent Romani. Ita ratum fuit decretum illud, quod Romani Pontificis ſummam cognitionem abrogaverat. Qua in re flagitioſa ipſius Rom. impudentia apparuit. Nam cum fraude Sardicenſem Synodum pro Nicæna ſuppoſuiſſet, turpiter in manifeſta falſitate deprehenſus fuit, &c. Sic Gratianus, 2. q. 4. c. *placuit*, malitia ne, an inſcitia, neſcio, ubi decretum illud retulit, ut communione priventur, qui trans mare provocaverint, adjungit exceptionem, niſi forte Romanam ſedem appellarint. Quid facias iſtis beſtiis, quæ adeo ſenſu communi carent, ut illud unum a lege excipiant, cujus cauſa legem eſſe poſitam nemo non videt? Siquidem Concilium cum tranſmarinas appellationes damnat, hoc tantum prohibet, ne quis Romam provocet. Hic bonus interpres Romam a communi lege excipit.

Calvini mordacitas.

Hæc Calvinus in contemptum ſummi Pontificis, temerariis his verbis commonſtrans, quo proſiliat ejus in Vicarium Chriſti odium, nempe ut omnem ejus authoritatem, ſimulque omnem Eccleſiæ ordinem funditus convellat. At reſp. Patres Concilii Carthaginenſis ſexti non arguere falſi Zozimum, ſed dubitare de Canonis allati per legatos veritate, ac temere judicaſſe, quod non eſſet ex Nicænis, quia multi alii Canones ſunt Nicæni, qui in exemplaribus Africanis non habebantur. D. Auguſt. epiſt. 110. Canonem Nicænum citat, *Ne Epiſcopus ſibi ſucceſſorem faciat.* Concil. Carthag. 3. Can. 48. alium Canonem Nicænum citat, *Ne quis, niſi jejunus, ſacrificet.* Et in iſtis exemplaribus nullus eſt Canon vel contra Arrianam hæreſim, vel propter obſervationem diei Paſchæ, propter quas duas cauſas Concilium hoc congregatum eſt. Unde non debuerunt Africani Patres exemplaria pro veriſſimis habere, aut ideo Canonem a Zozimo allegatum rejicere, quia in his exemplaribus non habe-

Patres Africani minus conſulte agunt.

beretur. Ubi etiam notandum, quod ſolus Cæcilianus ex tota Africa Concilio Nicæno interfuerat, ut habetur in 5. ſynodo, collat. 5. cujus exemplar, ſi quod habuit, in tam varia Donatiſtarum perſecutione facile interire potuit. Græca quoque exemplaria magis debebant eſſe ſuſpecta, quod ab illis Eccleſiis miſſa erant, in quibus dominati fuerant Arriani, qui ea depravare poterant odio definitionis Nicænæ. Deinde Attici exemplar remittit illos ad Hiſtoriam Eccleſiaſticam, in qua tamen Canones Nicæni non habentur, niſi apud Ruffinum, qui & latine ſcripſit, & alio ordine, ac numero, quam ab Attico, rebuſque, & materia diffident. Adjungam recens antiquæ Græcorum fidei teſtimonium. Siud SulaKa Patriarcha Neſtorianorum in confeſſione ſuæ fidei Romæ facta anno 1553. affirmat, in Nicæno Concilio ſcriptum eſſe de Eccleſia Romana, quod ſit caput omnium Eccleſiarum propter verba Chriſti ad Petrum Matth. 16. addens hanc ipſam definitionem Nicæni Concilii apud ipſos haberi, atque ſervari.

Quod Patres Africani ex cauſa allegata rejiciunt appellationes ad Rom. Pontificem, temere id faciunt, & a majorum ſuorum obedientia, & exemplis receſſerunt. Nam paucis ante annis Stephanus Archiepiſcopus Numidiæ, & alii Africani Epiſcopi in tribus Conciliis congregati aperte ſcribunt in litteris ſuis ad Damaſum Pontificem, *neminem Epiſcopum quantumvis disjunctum, niſi conſulto Romano Epiſcopo, damnari debere, omnes graviores cauſas ad illius fidem referendas*. Extant hę litteræ inter decretales Damaſi Papæ tom. 1. Concil.

Patres autem Sardicenſes illum Canonem ex Concilio Nicæno, ut omnia fere alia ibi definita acceperunt. Non enim alia de cauſa illi Patres convenerunt, quam ut Nicænos Canones refricarent, & Nicæni Concilii decreta, ab Arrianis convulſa, reſtaurarent. Unde ex eo, quod eſſet ex Canonibus Sardicenſibus, exiſtimari poterit fuiſſe quoque ex Nicænis. Sed & Canon ſextus Nicæni Concilii primatum attribuit Rom. Eccleſiæ, ſicut lectus fuit in Concilio Chalcedonenſi, prout notatum eſt 2. claſſe in nota ad hunc Canonem. His certe de cauſis paucis poſt annis Africani Epiſcopi ſub Eulalio Carthag. Archiepiſcopo cum Rom. Eccleſia reconciliati ſunt, nam ſchiſma peperit iſta contentio, & Bonifacius tunc Romanus Pontifex merito ſcripſit: *Africanos Epiſcopos inſtigante diabolo contra Rom. Eccleſiam ſub Aurelio, qui huic Concilio ſexto Carthaginenſi præfuit, ſuperbire cœpiſſe*. In epiſt. ad Eulalium tom. 2. Concil. multo mitius autem, & moderatius in epiſt. ſua ad Bonifacium Papam Africani egerant in Concilio 3. quam poſtea in Concilio 6. in epiſt. ad Cœleſtinum, ubi in ſchiſma res erupit. Quod Deus per Vvandalos Eccleſiam Africanam devaſtantes ultus eſt hoc eodem ſæculo.

Sed etſi nec clericis, nec Epiſcopis jus daretur appellandi ad Rom. Pontificem, ſed omnes cauſæ terminari deberent per Primates, aut per Concilia, ſalvus eſſe poteſt tamen primatus Rom. Pontificis. Quia poteſt ipſe remittere hoc jus Primatibus, aut Conciliis ex voluntate ſua, ſine præjudicio, ſicut olim Imperatores Præfectis prætorio, & Reges Galliæ Parlamentis ſuis judicium cauſarum concedunt, nulla appellatione permiſſa, ſalva nihilominus eorum ſuprema authoritate. Stapleto controv. 3. de primario ſubjecto poteſtatis Eccleſ. q. 7. hæc fere omnia in Calvinum circa præſentem controverſiam, quo vix alius aptior ad petulantiam retundendam hęretici hominis, ac mendacia coarguenda.

Denique tota quæſtio in hoc Concilio agitata fuit non juris, ſed facti, an appellatio ad Romanum Pontificem contineretur inter Nicænos Canones. Et Patres Africani precibus agunt cum ſummo Pontifice, ut ad eum non provocaretur, donec de veritate conſtiterit: Impendio deprecamur, ajunt, ita ut tantum in-

A dicent incommoda talium judiciorum, interim vero manent ſubditi, & obedientes, donec de Nicęno Canone conſtiterit. Nec invenitur, quod Summus Pontifex in hac parte eis acquieverit. *Uſus appellationis ad Papam antiquus.*

Nec enim facile credendum eſt Calvino falſum Canonem miſiſſe Zozimum. Ex exemplaribus Ro. Eccleſiæ, ubi integra magis ſervari potuerunt Decreta omnia Nicæna, deprompſit canonem illum Zozimus, qui ſuppreſſus fuerat in aliis exemplaribus per Arrianos, exceptis illis viginti, qui Arrianæ impietati tali nihil præjudicant. Aut certe Nicęna, & Sardicenſis ſynodus pro una, eademque ſynodo habitæ fuerant, quod fere iidem Epiſcopi interfuerint, ac eandem cauſam tractaverint. Non mirum ergo, quod ex hac parte tumultus in hoc Concilio exortus fuerit. Cæterum B appellationem ad Romanum Tribunal ante Nicænum Concilium extitiſſe, multa produnt exempla, ut Marcionis, qui ab Epiſcopo Ponti excommunicatus appellans ad ſummum Romæ Epiſcopum auditus fuit, teſte Epiphanio, hęreſi 42. Fortunati, & Feliciſſimi, qui a Cypriano Carthaginenſi depoſiti, appellantes admiſſi ſunt a Cornelio Papa, ipſo teſte Cypriano epiſt. 55. ad Cornelium Papam: Baſilidis in Hiſpania, qui depoſitus ad Stephanum provocat, apud eumdem Cyprianum. Athanaſii quoque a Synodo Tyri provocantis ad Julium Papam, antequam Sardicenſis ſynodus colligeretur, ut valde certum ſit antiquum iſtud jus Romani Pontificis, quod tantopere averſantur hæretici omnes. Sed ut ad Africanos Patres re- C deamus

Quod inſuper expoſcunt ex ignorantia veri Concilii Sardicenſis, ne quemquam mittat in Africam commiſſarium ex parte ſua ad dijudicandas cauſas provocantium ad ſuam ſedem, ne fumoſum ſæculi typum in Eccleſiam introduceret, id non tam ſpectat ad ipſam appellationem, quam ad modum executionis judicii lati per delegatos cum vi, ac poteſtate militari, quæ minime decet Eccleſiaſticos judices. Hoc enim comminabatur Antonius Feſſulanenſis Epiſcopus munere Epiſcopali per Africanos Epiſcopos privatus. Propter quod D. Auguſtinus idem petit a Bonifacio Zozimi ſucceſſore, quod Patres hujus Concilii, occaſione Apiarii, & Fauſtini Presbyterorum, quorum appellationem admiſerat Summus Pontifex, ab eodem poſtulant.

D Hic autem Antonius, quem D. Auguſt. parti cuidam ſuæ Diœceſis præfecerat Epiſcopum, cum ob enormia quædam ſcelera, officio, & miniſtratione Epiſcopali privatus, honori vero, & Epiſc. ordini, ac titulo relictus fuiſſet (Auguſt. qui his Conciliis interfuerat, epiſtola 261. editionis Plantinianæ tomo ſecundo atteſtante) ad Bonifacium Zozimi ſucceſſorem, acceptis a Primate Numidiæ litteris commendatitiis appellans dixit: *Aut in mea cathedra ſedere debui, aut Epiſcopus eſſe non debui*. Bonifacius acceptis litteris in commendationem Antonii a Primate Numidiæ ſcriptis, magna cautela, quod ſanctus Auguſtinus laudat, pro eodem reſcripſit; eo temperamento adhibito, ſi nulla videlicet ſurreptio interceſſiſſet. Nam in litteris hæc appoſuit: *Si ordinem rerum nobis fideliter indicavit &c.* Bonifacio interim defuncto, contigit eandem cauſam ad Cœleſtinum ejus ſucceſſorem integre E devolvi; addita Feſſulanenſium querela, quod ſanctus Auguſtinus perditiſſimum hominem illis Epiſcopum dediſſet. Cum itaque hoc rerum ſtatu adverſarius jactaret fore, ut Cœleſtinus Pontifex Legatos militum comitatu ſtipatos mitteret, qui invitis etiam, & rebellantibus Feſſulanenſibus, Antonium in ſedem ſuam, & Epiſcopatus adminiſtrationem reſtituerent, S. Auguſtinus epiſtola prædicta 261. ad Cœleſtinum Pontificem ſcripta poſt alia ad finem hæc precatur. *Accipe*, inquit, *nunc, quæ poſt ejus ſancta memoriæ viri* (nempe Bonifacii Papæ) *in Africa litteras geſta ſunt, & ſubveni hominibus opem tuam in Chriſti miſericordia multo avidius, quā ille, poſcentibus, a cujus inquietudine deſi-* *Antonius Feſſulanenſis.*

derant liberari. Judicia quippe illis, & publicas poteſtates, & militares impetus, tanquam executores Apoſtolicæ ſedis ſententiam, ſive ipſe, ſive rumores creberrimi comminantur: ut miſeri homines Chriſtiani Catholici graviora formident a Catholico Epiſcopo, quam cum eſſent hæretici, a Catholicorum Imperatorum legibus formidabant. Non ſinas iſta fieri, obſecro te per Chriſti Sanguinem, per Apoſtoli Petri memoriam, qui Chriſtianorum præpoſitos populorum monuit, ne violenter dominentur inter fratres. Hoc eſt, quod Patres Africani ad eundem Cœleſtinum Pontificem ex Carthaginenſi Concilio ſcripſerunt his verbis: *Executores etiam Clericos veſtros quibuſque petentibus nolite mittere, nolite concedere, ne fumoſum typum ſæculi in Eccleſiam Chriſti, quæ lucem ſimplicitatis, & humilitatis diem Deum videre cupientibus præfert, videamur inducere.* Unde ſatis perſpicuum eſt, quod ſicut Auguſtinus, ita & reliqui Africani Epiſcopi Apoſtolicæ ſedis judicium, quod pro confirmandis a ſe latis ſententiis, defendendiſque contra impugnantes implorabant, non refugiſſe, executionem etiam judicii non denegaſſe, ſed tantum modum judicandi, & exequendi cum militibus, & Magiſtratuum apparitura exhorruiſſe. Quid quod ſanctus Auguſtinus prædicta epiſt. 261. ad Cœleſtinum Pontificem Antonio reſpondens, oſtendit frequentiſſime accidiſſe, ut Epiſcopi Africani Epiſcopatus adminiſtratione in Africa privati, poſt appellationem ad Sedem Apoſtolicam interpoſitam, eamdem condemnationis ſententiam impetrarint? *Exiſtat*, inquit, *exemplo, ipſa Sede Apoſtolica judicante, vel aliorum* (Africanorum, & Orientalium, &c.) *judicia firmante, quoſdam pro culpis quibuſdam nec Epiſcopali privatos honore, nec relictos omnimodo impunitos; quæ, ut a noſtris temporibus remotiſſima non requiram, recentia memorabo: Clamet Priſcus Provinciæ Cæſareenſis Epiſcopus: Aut ad primatum locus, ſicut cæteris, mihi patere debuit, aut Epiſcopatus mihi remanere non debuit. Clamet alius ejuſdem Provinciæ Victor Epiſcopus, cui relicto in eadem pœna, in qua & Priſcus fuit nuſquam, niſi in Diœceſi ejus ab alio communicabatur Epiſcopo, clamet, inquam: Aut ubique communicare debui, aut etiam in meis locis communicare non debui, &c.* Unde nihil novi videas juris furari voluiſſe ſibi Zozimum, ut imperite jactant hæretici.

Quoad Gratianum ſpectat, multi idem adverterunt, quod Calvinus. Nec dubium, quin iſta additio emendari debuerit, ſicut & in pluribus aliis decretum ejus correctum fuit, & reſtitutum a viris quibuſdam eruditiſſimis auctoritate Gregorii XIII. Pontificis anno Domini 1580. quod ex eo Gratiano accidiſſe putat Bellarminus de Scriptor. Eccleſ. ad annum 1155. quod in ſcribendo decreto delectum non habuerit authorum, quod per modum exempli in aliquot ejus locis oſtendit ibidem.

Gratia. decretum.

Dubium movent aliqui, cur miſſi a Zozimo non præfuerint, ſed Aurelius Carthaginenſis Epiſcopus. Facilis reſponſio: non erant miſſi ad præſidendum, ſed ob alios fines.

An unum, vel plura Concilia.

Alia vero eſt controverſia, an Concilium iſtud in duo, aut tria debeat dividi, ſicut plures hactenus fecerunt. Conferenti autem mihi varios codices Conciliorum Carthaginenſium, viſum eſt, ea duo Concilia, ſextum, & ſeptimum Carthaginenſe vulgo nuncupata, ac aliud Africanum ſimpliciter dictum pro uno debere haberi, quod quintum Carthaginenſe vocamus poſt Nicænum, remiſſo eo, quod ſecundum vocabatur a collectoribus ad annum 424. quodque ſextum ordine haberi poteſt, relictis Conciliis, quæ vocantur Africana, in ſua ſede ordinaria, prout viſum eſt hactenus collectoribus Conciliorum, ne interturbarent ordinem Carthaginenſium, etſi ipſa inter Carthagin. majori ex parte numerari poſſent. Cur autem iſta Concilia pro uno numeremus, Photii Nomocanon cogitationem hanc indidit primo, apud quem videntur ad unum Concilium pertinere, quæ exhiberi ſolent in iſtis. Conjecturam vero hanc video confirmare Binium in notis ad ſept. Concil. Carthaginenſe. Quod iis ſexto, & ſeptimo Conciliis inveniatur ſubſcripſiſſe Epiſcopos 217. eodem menſe, eadem prope ſeptimana. Qui refert etiam Baronium idem videri cenſere. Itaque hæc Synodus tempore Zozimi inchoata, ſub Bonifacio propter indagata exemplaria Nicæna ſuſpenſa eſt, ac demum circa initium Cœleſtini Papæ abſoluta. Ne igitur multiplicemus entia ſine neceſſitate, ac Concilia, quorum ſatis ingens eſt numerus, ſine veritate, in hac ſtabimus ſententia, quamvis, etſi quis ea diſtincta malit, ea hic exhibuerimus cum diſtinctionis nota per titulos haud inevidenti.

Pollicetur autem P. Labbeus in Synopſi, ſe hæc diligentius examinaturum, in magna illa editione, ſcilicet Conciliorum, quæ propediem proditura eſt. Iſta omnia, inquit, Afrorum Concilia penſiculatius erunt a nobis, Deo dante, examinanda. Iſta enim ὡς ἔν τύχῃ, & ſoloce, craſſoque filo deproperata. Interim videri poterit Cabaſſutius in notitia Conciliorum.

Concilium Carthaginenſe ultimum, quod vulgo ſecundum dicitur, celebratum ſub Genedio Carthaginenſi Epiſcopo tempore Cæleſtini Papæ ad annum 425.

TITULI CAPITULORUM CONCILII Carthaginenſis ſecundi.

1 *Ut Trinitas & credatur, & prædicetur.*
2 *Ut caſtitas a Levitis, & Sacerdotibus cuſtodiatur.*
3 *Ut chriſma, & benedictio puellarum, & reconciliatio pœnitentium a Presbyteris non fiant.*
4 *Ut Presbyter pœnitentem juſſus ab Epiſcopo ſuo reconciliet.*
5 *Ut diœceſis, quæ Epiſcopum nunquam habuit, non habeat.*
6 *Ut qui criminibus implicati ſunt, clericos non accuſent.*
7 *Ut qui excommunicatum alterius ſuſceperit, excommunicetur.*
8 *Ut ſi Presbyter excommunicatus ſacrificare præſumpſerit, anathematizetur.*
9 *Ut ſi Presbyter inconſulto Epiſcopo agenda celebraverit, honore privetur.*
10 *Quanti debeant judicare Sacerdotem, atque Levitam.*
11 *Ut nullus Parochiam alienam præſumat.*
12 *Ut ſine conſultu Metropolitani nullus ordinetur Epiſcopus.*
13 *Ut qui contra profeſſionem, & ſubſcriptionem ſuam venerit, in concilio deponatur.*

Capitula Concilii Carthaginenſis ſecundi.

GLorioſiſſimo Imperatore Valentiniano Auguſto quarto, & Theodoſio, viris clariſſimis Conſulibus, decimoquarto Kalendas Junii, Carthagine in Baſilica perpetua reſtituta, cum Genedius Epiſcopus una cum Victore Abderitano, & alio Victore Pupputanenſi, & cæteris Coepiſcopis ſuis provinciarum diverſarum conſediſſet, Genedius Epiſcopus dixit:

1. Omnipotenti Deo gratias refero, qui permiſit, ut ſecundum commune concilium habitum in prætorio, etiam ita juxta tenorem petitionis litterarum mearum ad Carthaginem pro fide, atque utilitate Eccleſiaſtica veniretis, licet non omnes. Tamen cum charitas totum perſuadet, ut qui corpore ſunt abſentes, nobiſcum in ſpiritu videantur eſſe conjuncti; id-

Symbolum recitatur initio Synodi.

idcirco, Deo propitio, quia præſentes eſtis, pari proſeſſione fides Eccleſiaſtica, quæ per nos traditur, in hoc cœtu glorioſo primitus confitenda eſt. Tunc demum ordo Eccleſiaſticus ſingulorum ex conſenſu omnium eſt extruendus, atque roborandus, ut fratrum, & Coepiſcoporum nuper promotorum mentes de his, quæ proponenda ſunt, roborentur. Et ſicut a Patribus certa diſpoſitione accepimus, ut Trinitatem, quam in noſtris ſenſibus conſecratam retinemus, Patris, & Filii, & Spiritus Sancti unitatem, quæ nullam noſcitur habere differentiam, ſicut didicimus, Dei populos inſtruamus. Ab univerſis Epiſcopis dictum eſt: Plane ſic accepimus, ſic tenemus, fidem Apoſtolicam ſequentes.

diſt. 84. Cū in præter. di. 31. Epiſcopus Presbyt. Et in dec. Ivonis l. 3.

2 Aurelius Epiſcopus dixit: Cum in præterito Concilio de continentiæ, & caſtitatis moderamine tractaretur, gradus iſti tres conſcriptione quadam caſtitatis, per conſecrationes annexi ſunt. Epiſcopos, inquam, Presbyteros, & Diaconos ita placuit, ut condecet ſacroſanctos Antiſtites, & Dei Sacerdotes, necnon & Levitas, vel qui ſacramentis divinis inſerviunt, continentes eſſe in omnibus, quo poſſint ſimpliciter, quod a Deo poſtulant, impetrare; ut quod Apoſtoli docuerunt, & ipſa ſervavit antiquitas, nos quoque cuſtodiamus. Ab univerſis Epiſcopis dictum eſt: Omnibus placet, ut Epiſcopi, Presbyteri, & Diaconi, vel qui Sacramenta contrectant, pudicitiæ cuſtodes, etiam ab uxoribus ſe abſtineant. Ab omnibus dictum eſt: Placet, ut in omnibus, & ab omnibus pudicitia cuſtodiatur, qui altari deſerviunt.

26. q. 6. jubet ſanctitas.

3 Fortunatus Epiſcopus dixit: Si jubet ſanctitas veſtra, ſuggero. Nam memini præterito Concilio fuiſſe ſtatutum, ut chriſma, vel reconciliatio pœnitentium, necnon & puellarum conſecratio a Presbyteris non fiant. Si quis autem emerſerit hoc faciens, quid de eo ſtatuendum ſit? Aurelius Epiſcopus dixit: Audivit dignatio veſtra ſuggeſtionem fratris, & Coepiſcopi noſtri Fortunati. Quid ad hæc dicitis? Ab univerſis Epiſcopis dictum eſt: Chriſmatis confectio, & puellarum conſecratio a Presbyteris non fiant. Vel reconciliare quemquam in publica Miſſa Presbytero non licere, hoc omnibus placet.

26. q. 6. Aurelius Epiſcopus dixit. 1. q. 1. Felix.

4 Aurelius Epiſcopus dixit: Si quiſquam in periculo fuerit conſtitutus, & ſe reconciliari divinis altaribus petierit, ſi Epiſcopus abſens fuerit, debet utique Presbyter conſulere Epiſcopum, & ſic periclitantem ejus præcepto reconciliare. Quam rem debemus ſalubri concilio corroborare. Ab univerſis Epiſcopis dictum eſt: Placet, quod ſanctitas veſtra neceſſario nos inſtruere dignata eſt.

5 Felix Epiſcopus Selemſelitanus dixit: Etiamſi hoc placet ſanctitati veſtræ, inſinuo, ut Diœceſes, quæ nunquam Epiſcopos acceperunt, non habeant, & illa Diœceſis, quæ aliquando habuit, habeat proprium. Et ſi accedente tempore, creſcente fide, Dei populus multiplicatus deſideraverit proprium habere rectorem, ejus videlicet voluntate, in cujus poteſtate eſt Diœceſis conſtituta, habeat Epiſcopum. Secundum autem hanc proſecutionem ſanctitas veſtra exiſtimet, quid fieri debeat. Genedius Epiſcopus dixit: Si placet inſinuatio fratris, & coepiſcopi noſtri Felicis, ab omnibus confirmetur. Ab univerſis Epiſcopis dictum eſt: Placet.

6 Numidius Epiſcopus Maſſylitanus dixit: Præterea ſunt quamplurimi non bonæ converſionis, qui exiſtimant majores natu, vel Epiſcopos paſſim, vagèque in accuſationem pulſandos. Debent tam facile admitti, necne? Aurelius Epiſcopus dixit: Placet ergo charitati veſtræ, ut is, qui aliquibus ſceleribus irretitus eſt, vocem adverſus majores natu non habeat accuſandi? Ab univerſis Epiſcopis dictum eſt: Si criminoſus eſt, non admittatur, omnibus placet.

7 Felix Epiſcopus Selemſelitanus dixit: Illud autem veſtræ ſuggero ſanctitati, ut ſi qui pro facinoribus ſuis

A de Eccleſia pellantur, & auſi fuerint ad comitatum pergere, aut ad judicia publica proſilire, aut forſitan Eccleſiæ Catholicæ limina conturbare, ſi Epiſcopus, vel clericus cujuslibet plebis eos ſine conſenſu ſuſceperit, de his quid cenſetis? Epigonius Epiſcopus Bullenſis Regienſ. dixit: Si quis Epiſcopus communionem tenens Catholicam hujuſmodi homines vanis blandimentis incedentes temere ſuſceperit, ſciat cum his ſe rectiſſime depravatum, vel damnatum. Genedius Epiſcopus dixit: Ergo recte ſuggerunt fratres, & Coepiſcopi, ut qui merito facinorum ſuorum ab Eccleſia pulſi ſunt (ſi ab aliquo Epiſcopo, aut Presbytero, vel clerico fuerint in communione ſuſcepti, etiam ipſe pari cum eis crimine teneatur obnoxius) refugientes ſui Epiſcopi regulare

11. q. 3. Qui merito & in dec. Ivo l. 3.

B judicium. Ab univerſis Epiſcopis dictum eſt: Omnibus placet.

8. Alipius Epiſcopus Eccleſiæ Tagaſtenſis legatus Provinciæ Numidiæ dixit: Nec illud prætermittendum eſt, ut ſi quis forte Presbyter ab Epiſcopo ſuo correptus, aut excommunicatus, tumore, vel ſuperbia inflatus, putaverit ſeparatim Deo ſacrificia offerenda, vel aliud erigendum altare contra Eccleſiaſticam fidem, diſciplinamque crediderit, non exeat impunitus. Valentinus primę ſedis Provinciæ Numidiæ dixit: Neceſſario diſciplinæ Eccleſiaſticæ, & fidei congrua ſunt, quæ frater noſter Alipius proſecutus eſt. Proinde, quid eximiæ videtur veſtræ dilectioni, edicite. Si quis Presbyter contra Epiſcopum ſuum inflatus ſchiſma fecerit, anathema ſit. Ab univerſis Epiſcopis dictum eſt: Si quis Presbyter a præpoſito ſuo excommunicatus, vel correptus fuerit, debet utique apud vicinos Epiſcopos conqueri, ut ab ipſis ejus cauſa poſſit audiri, ac ipſe ſuo Epiſcopo reconciliari. Quod niſi fecerit, ſed ſuperbia, quod

11. q. 3. Si quis Presb.

C abſit, inflatus, ſecernendum ſe ab Epiſcopi ſui communione duxerit, ac ſeparatim cum aliquibus ſchiſma faciens, ſacrificium Deo obtulerit, anathema habeatur, & locum amittat. Nihilominus & de civitate, & congregatione, in qua fuerit, longius repellatur, ne vel ignorantes, vel ſimpliciter viventes ſerpentina fraude decipiat, quoniam ſecundum Apoſtolum Eccleſia una eſt, una fides, unum baptiſma. Et ſi querimoniam juſtam adverſus Epiſcopum habuerit, inquirendum erit.

Epheſ. 4.

9. Numidius Epiſcopus Maſſylitanus dixit: in quibuſdam locis ſunt Presbyteri, qui aut ignorantes ſimpliciter, aut diſſimulantes audaciter præſente, & inconſulto Epiſcopo complurimis in domiciliis agant agenda, quod diſciplinæ incongruum cognoſcit eſſe

D ſanctitas veſtra. Genedius Epiſcopus dixit: Fratris, & Coepiſcopi noſtri dignæ ſuggeſtioni reſpondere non immoremur. Ab univerſis Epiſcopis dictum eſt: Quiſquis Presbyter inconſulto Epiſcopo agenda in quolibet loco voluerit celebrare, ipſe honori ſuo contrarius exiſtit.

10. Felix Epiſcopus Selemſelitanus dixit: Etiam hoc adjicio ſecundum ſtatuta veterum Conciliorum, ut ſi quis Epiſcopus, quod non opinamur, in reatum aliquem incurrerit, & fuerit ei nimia neceſſitas, non poſſe plurimos congregare, ne in crimine remaneat, a duodecim Epiſcopis audiatur, & a ſex Presbyteris, & a tribus Diaconibus cum proprio ſuo Epiſcopo. Genedius Epiſcopus dixit: Quid ad hoc dicit ſanctitas veſtra? Ab univerſis Epiſcopis dictum eſt: A nobis veterum ſtatuta debere ſervari.

15. q. 7. Felix 3. q. 8. Suggero ſecundum ſtatuta.

E 11. Victor Epiſcopus Abderitanus dixit: Roboranda eſt Eccleſiaſtica diſciplina, ne quiſquam Epiſcoporum alterius plebes, vel Diœceſim ſua importunitate pulſare debeat. Qui hoc facere tentaverit, quemadmodum coercendus eſt? Genedius Epiſcopus dixit: Et lex ſancta prohibet, & ipſa veritas definit, non debere quemquam aliena concupiſcere. Proinde quid etiam vobis omnibus placeat, propria voce ſignate. Ab univerſis Epiſcopis dictum eſt: Placet ſecundum divinæ legis, & Sancti Evangelii authoritatem, ut nemo noſtrum alienos limites tranſgrediatur.

Exod. 20. Deuter. 5. & 7. Deuter. 19. & 27. Prov. 22.

12 Numidius Epiſcopus Maſſylitanus dixit: Aliqui Epiſcopi uſurpatione quadam exiſtimant contempto Primate cujuslibet Provinciæ, ſive ad deſiderium populi Epiſcopum ordinare, nec litteris ad ſe primæ cathedræ manantibus, neque poſtea acceptis. Quid de hoc ſtatuit ſanctitas veſtra? Genedius Epiſcopus dixit: Quoniam communis eſt honorificentia, quæ unicuique ſervari oportet, idipſum fraternitati veſtræ convenit pronunciare. Ab univerſis Epiſcopis dictum eſt: Placet omnibus, ut inconſulto primate cujuslibet Provinciæ tam facile nemo præſumat, licet cum multis Epiſcopis in quocunque loco, ſine ejus, ut dictum eſt, pręcepto, Epiſcopum ordinare. Si autem neceſſitas fuerit, tres Epiſcopi in quocumque loco ſint, cum primatis præcepto ordinare debeant Epiſcopum.

13 Genedius Epiſcopus dixit: Omnia ergo, quæ a veſtro cętu glorioſiſſimo ſtatuta ſunt, placet ab omnibus cuſtodiri. Ab univerſis Epiſcopis dictum eſt: Placet, placet, ut cuſtodiantur ab omnibus. Genedius Epiſcopus dixit: Si (quod non opinamur) ab aliquo fuerint violata, quid ſtatuitis, quod fieri debeat? Ab univerſis Epiſcopis dictum eſt: Qui contra ſuam profeſſionem, vel ſubſcriptionem venerit, ipſe ſe ab hoc cœtu ſeparabit. Genedius Epiſcopus dixit: Gratulemur, Domino noſtro præſtante, quod pro ſtatu Eccleſiæ Catholicæ cuncta nos ſalubri conſilio ſervanda decrevimus. Et ideo quæ ab omnibus ſunt dicta, propria debemus ſubſcriptione firmare. Ab univerſis Epiſcopis dictum eſt: Fiat, fiat. Et ſubſcripſerunt.

Controverſia.

DUbium eſt, cur hoc Concilium, quod in ordine Conciliorum Carthaginenſium, prout ab antiquis collectoribus digeſta fuerunt, ſecundum ponebatur, in præcedenti titulo, a nobis cæteris poſtponatur. Sed rei veritas nos cogit, cum ſęcula Conciliorum obſervare nobis propoſitum eſſet. Nam hoc Concilium vere poſt omnia Carthaginenſia celebratum fuiſſe, non modo ex canonibus, verumetiam Epiſcoporum præſentium nominibus evidentiſſime probatur. Si, quod habent Acta Concilii, Valentinus Numidiæ Primas, Xantippi ſucceſſor huic Concilio interfuerit, poſt Milevitanum, adeoque poſt quinque ſaltem anteriora, hoc, cui Genedius præfuit, quodque ſecundum appellatur, habitum fuiſſe oportet.

Nam Milevitano Concilio Xantippus Numidiæ Primas Valentini anteceſſor interfuit. Illud igitur, in quo Valentinus Epiſcopalem ſententiam deciſivam dixiſſe ſcribitur, ante Milevitanum ſub Innocentio, multo minus ante tria Carthaginenſia ſub Syricio, & Anaſtaſio celebrata, habitum fuiſſe ſuſtineri non poteſt. Valentinus Numidiæ Primas, initio Actorum Carthaginenſis VI. & in litteris Synodalibus ad Bonifacium, & Cœleſtinum Pontifices ſcriptis, nominatim recenſetur. Xantippi igitur non anteceſſorem, ſed potius ſucceſſorem fuiſſe, nemini dubium eſſe poteſt.

Secundo, anterioribus Carthaginenſibus omnibus Aurelium Epiſcopum præfuiſſe, ex actis eorundem Conciliorum aperte conſtat. In hoc cum Aurelio Carthaginenſi Epiſcopo Genedius Carthaginenſis re, & nomine Epiſcopus præſedit, quod ille litteris ſuis Carthagine celebrandum indixit, in quo primo loco ſedens, primam ſententiam pronuntiavit. Dubium atque nullum eſt, quin Aurelius poſt ſex, aut ſeptem Concilia Carthagine habita, poſt multos in Eccleſia Carthaginenſi exantlatos labores, Epiſcopatu ſe abdicarit, atque ad imitationem Valerii Hippone S. Auguſt. ſubſtituentis, in Genedium munus Epiſcopale Carthaginenſis Eccleſiæ transtulerit: ſicque authoritate Genedii Carthaginenſis hoc Concilium poſtremo loco Carthagine habitum fuerit. Nam inauditum eſt, ut alius quam Carthaginenſis Epiſcopus Carthagine Concilium indixerit, per literas convocarit, atque in eo primo loco ſedens, primam ſententiam pronuntiaverit. Quod Aurelium Carthaginenſem Epiſcopum interfuiſſe, & ſententiam ſuam dixiſſe ſcribitur, honoris cauſa accidit.

Tertio, ſub Pontificatu Cœleſtini poſt Africanum, adeoque poſt omnia Carthaginenſia Concilia hanc Synodum Carthaginenſem, quæ ſub præſidio Genedii habita eſt, celebratam fuiſſe, ſecundus, & tertius Canon hujus Concilii, in quibus Africani Concilii anno primo Cęleſtini Pontificis celebrati Canones, decimus nimirum, & vigeſimus ſeptimus citati reperiuntur, manifeſtiſſime teſtantur.

Quarto demum. Ex addita ad ſecundum Canonem hujus Concilii antiqua lectione habetur expreſſum, quod Fauſtinus Epiſcopus Potentinus in Piceno, Legatus a latere a Bonifacio Papa miſſus, in hoc Concilio ſententiam dixerit. Sivę igitur in Africa hucuſque perſeveraverit, ſive iterum a Cœleſtino miſſus fuerit, ex præſentia illius colligitur, hanc Synodum Carthaginenſem ſub Pontificatu Cœleſtini, poſt Africanum, aliaque omnia Carthaginenſia Concilia habitam, & congregatam fuiſſe. Hęc ex Baronii Appendice ad Tom. 5. anno 397.

Concilium Conſtantinopolitanum contra Maſſalianos hæreticos celebratum anno 423. ſub Cœleſtino Pontifice.

ANno Chriſti 427. Cœleſtini 4. Theodoſii 20. celebrata eſt Synodus, in qua adverſus Maſſalianos hæreticos, alias ſæpe damnatos, conſtitutum fuit, ne, licet ſummam præleferrent pœnitentiæ ſpeciem, amplius in Eccleſiam reciperentur, quam ſępius graviſſime eluſerant.

Photius in Biblioth. num. 51. hanc Synodum habitam teſtatur ex occaſione conſecrationis Siſinnii Epiſcopi Conſtantinopol. juſſu Imperatoris Theodoſii, ac ſcripſiſſe epiſtolam ad Epiſcopos Pamphiliæ, in qua epiſtola Neon Epiſcopus exclamavit contra Maſſalianos: *Si quis poſt anathematiſmum fuerit aliquando deprehenſus vel verbo, vel opere in ſuſpicionem hujus morbi lapſus, nunquam amplius in poſterum locum habeat, neque ſi decies millies polliceatur ſe eſſe paratum ad omnia, quæ ad pœnitentes attinent.* Quod ita factum intellige, quod ficti eſſent hæretici, nec ſerio pœniterent. Vide ipſum Photium, & quæ de ipſis diximus in Concil. Epheſ. claſſe 2. ſed quid vetat id etiam intelligere de reſtitutione ad gradus, & officia, non autem de remiſſione peccati in foro interiori?

Concilium Romanum ſub Cœleſtino contra Neſtorium, anno 430.

HUjus Concilii habita cauſa hæc eſt: Scripſerat Neſtorius ad Cœleſtinum Pontificem epiſtol. de Pelagianis Epiſcopis, qui ob hæreſim Pelagianam ſuis Epiſcopatibus privati, Conſtantinopolim ad Theodoſium confugerant, de injuria ſibi illata conqueſturi. Atque ut Cœleſtinum in ſuas partes callide pertrahere poſſet, ſemine ſuæ impietatis totam illam epiſtolam replet, quaſi hæreticos illos correxiſſet, ac S. Mariam *Theotocon*, non *Chriſtotocon* appellandam eſſe docuiſſet. Suos hac de re ſcriptos commentarios addidit, eoſque cum litteris per Antiochenum virum illuſtrem tranſmiſit. Eodem tempore Poſſidonius Diaconus cum litteris Cyrilli, & commentariis, quibus Neſtorii impietas confutabatur, ſupervenit, expectans, quid de Neſtorio excommunicando Pontifex ſentiret. His itaque litteris acceptis, Cœleſtinus, congregata Synodo, Neſtorii hæreſim, nemine refragante, condemnavit; ipſique Neſtorio decem dierum ſpatium ad reſipiſcendum per litteras ad eum miſſas præſcripſit: demum, niſi reſipiſcat, anathema comminatus.

10. dies dati Neſtorio ad reſipiſcendum.

Seri-

Scripta quoque epiſt. ad Cyrillum de rebus in hac A Synodo geſtis, qua ſuas illi vices committens, mandat, ut niſi Neſtorius intra decem dierum intervallum tam verbi prædicatione ad populum, quam ſcriptis, palinodiam recantet, anathemate illum feriat, aliumque Epiſcopum Conſtantinopolitanæ Sedi præficiat. Vide Concil. Epheſinum 2. claſſe.

Porro quod hic vides Neſtorium agere partes Pelagianorum, cauſa eſt, quod Neſtoriana, & Pelagiana hæreſis ſimul conſpirarent, & quod petulanter jactabat Pelagius de corpore, ac membris Chriſti, unumquemque pro merito voluntatis Spiritum ſanctum appellare, & repellere, Neſtorius affirmabat de ipſo capite Chriſto, qui ex Maria editus ob naturalis voluntatis dignitatem verbum habeat concomitans, unde illi ratio filiationis. Adeundus Photius in Biblioth. B num. 54.

Concilium Alexandrinum in cauſa Neſtorii, anno 430.

CYrillus acceptis Cœleſtini litteris, quibus delegatam in cauſa Neſtorii poteſtatem acceperat, ſtatim coegit Synodum, in qua quatuor Legati decernuntur hi: Theopentus, & Daniel Epiſcopi, Potamon, atque Macarius Eccleſiæ Alexandrinæ miniſtri. Hos cum litteris Romani Pontificis ad Neſtorium ablegavit, præſcripturos ei decem dierum ſpatium ad hæreſim ſuam abjurandam. Addidit quaſdam epiſtolas Synodales, quarum una cum duodecim anathematiſmis ad Neſtorium delata eſt: reliquæ ad Clerum Conſtantinopolitanum, & Patres Monaſteriorum ſcriptæ fuerunt.

Epiſtola ad Neſtorium quæ incipit cum Salvator &c.

Illa porro epiſtola cum 12. anathematiſmis incipit, *cum Salvator noſter directe pronuntiet*, &c. eſt magni momenti ad cognoſcendum diverſos errores Neſtorii, fuitque recepta in Concilio Epheſino, ut teſtatur Gelaſius Cizicenus: idcirco illam inſeruimus in Concilio Epheſino inter Epiſtolas cum aliquot annotationibus, maxime propter errorem Græcorum de proceſſione Spiritus ſancti. Deprehenditur ſiquidem exinde additionem ad Symbolum, *filioque*, non eſſe contra intentionem Patrum Concilii Epheſini.

Legati Conſtantinopolim profecti, die Dominica, dum Synaxis in Baſilica haberetur, acceptas litteras, & anathematiſmos Neſtorio obtulerunt: quibus ille D cum ſe in craſtinum reſponſurum pollicitus eſſet, toto biduo deluſit; tandem nec reſpondere quidquam dignatus eſt. In perverſis dogmatibus docendis perſeverans pro more hæreticorum ad declinandum judicium Eccleſiaſticum, & ad eludendam ſententiam in ſe prolatam, Theodoſium Imperatorem adverſus Cyrillum, veluti dirum perſecutorem, movet: anathematiſmos Cyrilli ad Joannem Antiochenum, alioſque ſibi amicitia conjunctos Epiſcopos Syriæ miſſos, cavillatur, & de Apollinariſtarum hæreſi ſuſpectos in crimen adducit; eo ſane conſilio, ut ſententiæ contra ſe latæ executionem effugeret, & Romani Pontificis decretum eluderet. Arbitrabatur enim nequaquam fieri debere, ut ſententia contra hæreticum prolata, illi exequenda committeretur, qua ipſe de hæreſi accu- E ſatus eſſet. Theodoſius Imperator hanc ob cauſam arbitratus, quod ad has turbas componendas opus eſſet Univerſali Concilio, de illo in annum ſequentem Epheſi celebrando apud Cœleſtinum Pontificem egit. Vide Baronium anno 430. num. 50. & ſequentibus.

Neſtorius adverſus Cyrillum.

Concilium Epheſinum generale 3. habetur in 2. claſſe.

Concilium Antiochenum in quo Joannes Antiochenus Patriarcha Neſtorium condemnat, anno Chriſti 432.

THeodoſius Imperator ad tollenda Eccleſiæ diſſidia, inter Joannem Antiochenum, & Cyrillum Alexandrinum pacem iniri ſub gravibus pœnis mandabat, ut dictum eſt in hiſtoria Concilii Epheſini claſſe 2. cumque nullum pacis modum videret Joannes, niſi in fide, & doctrina cum Cyrillo conveniret, B ſynodum hanc habuit, in qua confeſſionem fidei Catholicam, & Neſtorio oppoſitam edidit. Quam ad ſe miſſam Cyrillus cum ſuſcepiſſet, non aliter acquievit, ut patet ex ejus epiſtola 38. ad Dynatum, quam Joannes Antiochenus illi ſubſcripſiſſet, ſociique ejus Epiſcopi Neſtorii dogmata manifeſtius anathematizaſſent, confeſſique eſſent, illum ſe pro depoſito habere, & Ordinationi Maximiani Epiſcopi Conſtantinopolitani conſenſiſſent. Et quamquam cunctationem Ariſtolaus moleſte ferret, tamen conditionibus requiſitis obtemperatum fuit. Joannes Antiochenus ſubſcripſit, ejuſque collegæ expreſſe Neſtorii dogma anathematizarunt, Neſtorii depoſitionem, & Maximiani ſurrogationem approbarunt, ac tandem petitam communionem impetrarunt. Ita arbitrio Cyrilli cuncta C adverſus Neſtorium geſta feliciter tranſacta fuerunt. De hac epiſtola Cyrilli 38. ad Dynatum Baronius anno 432. ſed & de hoc Concilio actum eſt 2. claſſe in hiſtoria Concil. Epheſini, ac extant epiſtolæ ad hanc ſynodum ſpectantes in actis Peltanis to. 5. quæ acta minime eſſe Gelaſii Ciziceni putamus, re melius expenſa.

Concilium Romanum a Sixto Pontifice ad ſui expurgationem indictum, & congregatum, anno 433.

COncilium hoc celebratum eſt Romæ menſe Decembri anno Domini 433. qui eſt ſecundus a creatione Sixti Pontificis. Cauſa habiti Concilii hæc fuit: Sixtus Papa criminatus fuit a quodam Baſſo de ſtupro virgini Deo conſecratæ illato. Facto igitur conventu, cum magna examinatione per judicium Synodicum purgatur præfatus ſummus Pontifex a quinquaginta ſex Epiſcopis, & condemnatur Baſſus a Synodo, ita tamen, ut ultimo die Viaticum ei non negetur, propter humanitatem pietatis Eccleſiæ. Hoc audiens Valentinianus Auguſtus cum matre ſua Placidia Auguſta furore ſancto commoti, proſcriptione Baſſum condemnarunt, & omnia prædia facultatum ejus Eccleſiæ Catholicæ ſociarunt. Qui Baſſus intra tres menſes moritur: cujus corpus Sixtus Epiſcopus cum linteaminibus, & aromatibus ſuis tractans recondidit, & ſepelivit ad D. Petrum Apoſtolum in cubiculo parentum ejus.

E Acta Concilii nimia antiquitate corrupta, atque undique depravata extant apud Binium.

Concilium Armenia, in quo libri Neſtorianorum ſunt condemnati, anno 434.

CUm Theodoſius Imperator libros Neſtorii publica ſanctione edita condemnaſſet, ideo quod ex ſcriptis Neſtorii in Orientali Eccleſia controverſiæ, & tumultus agitarentur, Neſtoriani ad fontem, unde ſuum venenum hauſerant, revertentes, libros Theodori Mopſueſteni, & Diodori Tarſenſis legendos expoſuerunt, atque in Syriorum, Armenorum, & Perſarum linguam tranſlatos, velut Catholicos, duas natu-

Libri Theodori Mopſueſteni.

ized by Google

naturas in Chriſto contra Eunomium, & Apollinarem A confitentes divulgarunt. Qua re cognita, Epiſcopi Armeniæ in Synodum convenerunt, inventoſque libros impietate plenos condemnarunt. Quos ne ſoli condemnaſſe viderentur, per Legationem miſſam ad Proclum Conſtantinopolitanum Epiſcopum ſententiæ ſuæ confirmationem petiverunt. Proclus, re examinata cum Armenis, non tantum ipſe conſenſit; verum etiam per Joannem Antiochenum, alioſque Epiſcopos, qui cum ipſo congregati erant, eamdem ſententiam ſubſcribi curavit. Hæc ex Liberati Breviario cap. 10.

Juſta ſane damnatio, ſi enim vivus ſermo hæretici, qui ut cancer ſerpit, Chriſtiano devitandus eſt, quanto magis ſcriptio, quæ non cito volat, & momento dilabitur, ut verbum ore prolatum, ſed perſtat veluti pe- B rennis quidam fons virulentiæ tranſmittendæ in infinitos ſimul mortales, ad quos viva oratio nunquam pertigiſſet. Nec ullo unquam inſtrumento hactenus magis hæreſis impietas obtinuit, quamquam præſtaret multa ignorare abſque his libris, quam ſcire cum periculo ſalutis. Plura in hanc rem ſuppeditat Theophilus Rainaudus in libro de bonis, ac malis libris Erotemate 3. & paſſim occurrunt in hac ſumma.

Concilium Conſtantinopolitanum in cauſa Primatus Alexandrini ſub Præſidio Procli Conſtantinopolitani Epiſcopi, an. 439.

C

CUm Dioſcorus Alexandrinæ Eccleſiæ Diaconus, Conſtantinopoli degens, ejuſdem Alexandrinæ Eccleſiæ Apocriſarium ageret, veterem controverſiam de jure Diœceſeos, & primatus exſuſcitans, ad Alexandrinum Epiſcopum pertinere inſtabat, omnibus Orientis Eccleſiis præſidere, utpote quod in Eccleſia Catholica poſt Romanum Pontificem, Alexandrinus primatum obtineret. Cui cum Epiſcopus Antiochenus potiſſimum contradiceret, ideo, quod diſtinctio, & diviſio Diœceſium authoritate Apoſtolica ſemel ordinata Nicæni, aliorumque Conciliorum Canonibus confirmata eſſet, congregata hanc ob cauſam Synodo, poſt diligentem cauſæ diſcuſſionem, fratres unanimi conſenſu definierunt, ut quæ in Nicæno, aliiſ- D que Conciliis hac re olim conſtituta fuiſſent, rata, ac firma manerent. Pro juribus Antiochenæ Eccleſiæ Theodoretus Cyri Epiſcopus acerrimus defenſor inſurrexit. Unde factum, quod (ſicut ipſe teſtatur) Dioſcorus in hoc tempore cum gravi, & diuturno odio ipſum proſecutus fuerit. Hæc ex epiſt. 86. Theodoreti. Baronius anno 439. num. 42. & 43.

Reiz

Concilium Rhegienſe, vel potius Rigenſe, aut Regenenſe, in Gallia Narbonenſi habitum tempore Sixti III. Papæ ab Epiſcopis tredecim, Æra 472, anno Domini 439.

TITULI CANONUM CONCILII Rhegienſis.

1. *Ut perverſi ordinatores nullis denuo ordinationibus interſint.*
2. *Ut a duobus Epiſcopis ordinatus aliquando Epiſcopus poſſit non eſſe.*
3. *De hæreticis, & ſchiſmaticis Epiſcopis, ſi ad catholicam fidem venerint, quid obſervari debeat.*
4. *Ut Epiſcopus & benedicat, & confirmet neophytum.*
5. *Ut Epiſcopus cum ſepelierit Epiſcopum habeat curam Eccleſiæ ipſius.*
6. *Ut abſque Metropolitani literis, & conſenſu nullus accedat ad deſtitutam Eccleſiam Epiſcopo.*

CANONES, ET CAPITULA Rhegienſis Concilii.

De mulcta duorum, qui ordinationem præſumpſerunt.

ITaque eos, qui tam incondita, ac tam inſtabilia uſurpaverant, placuit miſericordiæ, & charitatis occurſu, ita in communionem, dilectionemque recipi, ut ſcirent ſecundum recentem, & ſaluberrimam Taurinatis ſynodi definitionem, ad perpetuam vitæ iſtius ſuffuſionem nullis ſe de cætero ordinationibus, nullis ordinariis futuros intereſſe conciliis, quia nihil ſalubre ab illis ſtatuendum expectaretur, qui tantæ corruptionis deteſtanda exempla præbuerant Ebredunenſi Eccleſiæ, cui ante omnia mature viſum eſt conſulendum (quia quatuor, & biennio menſibus ſacerdote legitimo deſtituta hoc gravius ægrotaverat) quod clerus innocens diſciplinæ, ut probatum eſt, memor, quorundam laicorum inſolentia, ac varia perturbatione vexatus, etiam in ſacerdotibus, ac miniſtris minas, ac jurgia, & vim acerbiſſimam perniciose pernicioſa nuper cæde pertulerat, nec poterat differri bonorum, ac diſciplinæ mœror, ne vel expectatione videretur contumacium, & inquietorum vota palpare, quorum conſpirationes iniquæ, machinationeſque, & in præteritum, quantum deprehendi poſſint, animadverſione Eccleſiaſtica puniendæ, & in futurum mancipandæ erant ſupplicio. Itaque ordinationem, quam canones irritam definiunt, nos quoque vacandam eſſe cenſuimus, in qua prætermiſſa trium præſentia, nec expetitis comprovincialium literis, metropolitani quoque voluntate neglecta, prorſus nihil, quod Epiſcopum faceret, oſtenſum eſt.

ca. 1. Taurinaten. concilii.

2. *De remotione ejus, quem ordinare perperam duo præſumpſerunt.*

Itemque voluntate Domini placuit, remoto hoc, qui perperam aſſumptus erat Epiſcopus, fieri omnino fratrum conſtitutionem, Eccleſiaſtica traditione ſervata. Verum quia hæc ſancta ſynodus non diſciplinam tantum, ſed & miſericordiam geſtit, cumque occurrerit, quod ſe Armentarius diebus proximis eidem Eccleſiæ multa aſſentatorum inſolentia retuliſſet, occurrebat tamen quod ante admonitionem diſceſſiſſet, quod a nonnullis ſacerdotibus in hoc ipſum confirmatus, ſe etiam privatæ domui reddidiſſet, quod epiſtolas ad clerum ipſum emiſerat, quibus Epiſcopatum, ad quem ſe ineptum agnoſcebat, appetere, renunciaverat, eradi nomen ſuum petens, & hoc eſt ipſum, quod inſtabiliter in ſe præſumptum erat, jam tunc inordinatum, & irritum futurum proteſtatum eſſe confirmans: in illam potius partem declinata ſententia eſt, ut juveni educato in timore Domini plus ſuffragaretur, quod in actu vitioſiſſimo interdum ſana ſenſiſſet, quam quod juvenilibus titillationibus aliqua in parte ceſſiſſet. Itaque prætermiſſis his, quæ in ingreſſu ipſius eum abſque ullius excuſationis effugio, culpæ aſſociatum E aſſeverant, velut innocentem eumdem præterire Sacerdotes Domini, qui huic concilio aderant, damnatione vacuum maluerunt.

3. *De indulto eidem peregrini, vel Chorepiſcopi nomine.*

Quod ergo in quibuſdam ſchiſmaticis magis, quam hæreticis recipiendis Nicænum concilium ſtatuit a ſingulis per territoria ſua, hoc etiam præſens conventus in hoc ſtatuit ab omnibus ſervari debere, id eſt, ut cuicunque de fratribus tale aliquid charitatis concilia dictaverint, liceat ei in unam parochiarum ſuarum Eccleſiam cedere, in qua aut chorepiſcopi nomine, ut idem canon loquitur, aut peregrina (ut ajunt) communione foveatur. Primum itaque ſtatuitur, ut hoc

Nicæni Conc. c. 8.

hoc in qualibet provincia, præterquam in Alpina maritima liceat, quam ſi in aliqua parte acceſſerit, ut malorum incitator, & quietis impatiens, damnationi, quam in ſe provocaverat, ſubjacebit. Sed & ſi quis eidem quicquam ex his, quæ ſtatuta ſunt, tranſgredienti communicaverit, a communione omnium fiat alienus. Deinde ut quolibet in loco, præterquam in publico gererentur, ne quiſquam ei locus decernatur, quem curiæ, &, civitatis ſpecies, aut ordo nobilitat. Additur, ne unquam in civitatibus, niſi ſub Epiſcoporum abſentia offerre præſumat, nec ordinare vel ultimum clericum, ne in eadem quidem Eccleſia, quæ illi cujuſcunque miſericordia fuerit attributa, nec ulli Epiſcoporum vel ſuccedente ætate aſſumpto aliquo, in rudimentis ſuis huic in aliquo quaſi pro ætatis reverentia cedere liceat, nec uſquam ipſi quicquam de epiſcopalibus officiis uſurpare, præterquam in Eccleſia, quam cujuſquam miſericordia fuerit adeptus, in qua ei ſolum neophytos confirmare, & ante presbyteros offerre conceditur. Quod ſi unquam aliter aliquis charitate alterius provocatus, de habitationis commutatione variaverit, non aliter in alia Eccleſia requiem accipiat, quam in priori habuit, cui renuntiaverat. Nec omnino unquam gubernationem obtineat, cui etiam in ea, quæ ipſi conceditur, miniſtros a civitatis Epiſcopo neceſſe eſt ordinari. Sane quia miniſtrorum mentio facta eſt, & nonnulli ab ipſo inventi excommunicati, temere in clero dicuntur provecti, ſtatutum eſt, eos, qui ita aſſumpti ſunt, deponendos. Quibus autem nulla macula converſationis præjudicarit, prout Ebredunenſi ſacerdoti conſtituendo viſum eſt, aut in Eccleſiæ ſuæ miniſterio tenendos, aut ad ipſum, quocumque habitaſſet, transferendos, plebique, quam acceperit ex conſtitutionis hujus permiſſu, benedicere, &, ut ſupra definitum eſt, in una, eademque Eccleſia neophytos confirmare in caſtellis, ac vicis totum illi ante presbyteros, ſicubi venerit, liceat, quod in civitatibus omnino præſcribitur.

4. *Ut Presbyteri privatim fidelibus deſiderantibus benedicant.*

Et inter minutas has diſcuſſiones, & indefinitas, viſum eſt omni Presbytero per familias, per agros, per privatas domos pro deſiderio fidelium habere facultatem benedictiones aperire, quod nonnullas jam provincias habere occurrit. Hinc autem etiam in Eccleſiarum plebibus, per loca tamen magis, quam per urbes, hoc idem viſum eſt eſſe tribuendum. In Eccleſia quoque, in qua ordinatus fuerit, conſecrandi virginem, ſicut confirmandi neophytum jus habebit. Et per omnia, ut ſit multæ indulgentiæ teſtimonium, ſemper ſe inferiorem Epiſcopo, ſuperiorem Presbytero agat. Mandatis, votiſque omnium ſanctorum proſequentibus vivat in timore Domini, & Epiſcopum ſuum colat, Deo ſerviat, Synodi circa ſe benevolentiæ gratias agat, ſemperque indignum ſe indultis etiam negatis imparem eſſe fateatur.

5. *De ordinanda Eccleſia defuncto Epiſcopo.*

In commune autem omnes, qui convenerant Sacerdotes, ſibimetipſis contra hujuſmodi ſcandala præcavendum cenſuerunt. Itaque propter ejuſmodi temeritatem ſtabili definitione conſultum eſt, ut de cætero obſervaretur, ne quis ad eam Eccleſiam, quæ Epiſcopum perdidiſſet, niſi vicinæ Eccleſiæ Epiſcopus exequiarum tempore accederet, qui tamen ſtatim Eccleſiæ ipſius curam diſtrictiſſime gereret, ne quid ante ordinationem diſcordantium in novitatibus clericorum ſubverſione liceret. Itaque cum tale aliquid accidit, vicinis vicinarum Eccleſiarum inſpectio, deſcriptio, recenſioque rerum mandatur.

6. *Ne quis ad ordinationem veniat, niſi Metropolitani litteris invitatus.*

Hæc autem omnia exequiarum tempore uſque ad ſeptimam defuncti agat diem. Exinde Eccleſiæ referens mandatum Metropolitani, ſimul cum omnibus ſanctis Epiſcopis ſepeliatur. Neque quiſquam ad Eccleſiam, quæ ſummum amiſerat Sacerdotem, niſi Metropolitani litteris invitatus (ne a plebe decipiatur) accedat, & vim pati voluiſſe videatur.

Alius titulus, & Canon ex vetuſto codice Gemblacenſi. 7. De conventu annuo.

Hæc, quæ communi conſenſu de voluntate Domini ſervanda ſunt, neque, quod abſit, ſine offenſa Dei, ac omnium a quoquam tranſgredienda definierunt ita dicentes, ut ſecundum antiquam conſuetudinem (ſi qui ex tempore ruerint) bis in anno conventus agant, ac certe inter quaslibet anxietates neglectis propriis, & domeſticis neceſſitatibus, gratias ſimul Deo agentes, quicquid in Spiritu conſiderant conſurgentes, ſolum Eccleſiæ remedium, remota ultionis prurigine, atque omni animoſitate quærant. Subſcripſit Hilarius Arelatenſis cum aliis Epiſcopis. Unde potius in Gallia, quam apud Reginum in Italia, ut quidam falſo putant, habitum eſt hoc Concilium.

Concilium Arauſicanum primum ſub Leone Papa I. & tempore Theodoſii junioris, & Cyri Conſulum, ſexto idus Novembris, in Eccleſia Juſtinianenſi, præſide Hilario Arelatenſi, anno Domini 441. *Aurenge.*

Arauſio, ſeu Arauſienſis civitas Narbonenſis eſt Galliæ, nunc Anaponenſium principum ditioni ſubjacens. Plin. lib. 3. cap. 4. In mediterraneo colonia Secundorum dicta, quod e ſecunda legione milites coloni eo deducti ſint. Ejus meminit Ptolem. lib. 2. cap. 10. & Strabo lib. 4. Vulgo dicitur *Aurenge*.

TITULI CANONUM ARAUSICENSIS Concilii ſequentis.

1 *Ut nullus miniſter ſine chriſmate proficiſcatur.*
2 *De hæreticis, ſi in mortis diſcrimine convertantur.*
3 *De pœnitentibus, qui de corpore exeunt.*
4 *De Clericis pœnitentiam volentibus.*
5 *De his, qui ad Eccleſiam confugiunt, ne tradantur.*
6 *Nullus pro ſuis mancipiis, qui ad Eccleſiam confugiunt, clericorum mancipia occupet.*
7 *De libertis, qui in Eccleſia commendati ſunt, ne opprimantur.*
8 *De his, qui clericum alienum ordinare præſumunt.*
9 *De his, qui cives alienos ordinaverint.*
10 *De Epiſcopis, qui in poſſeſſione, & in aliena Diœceſi Baſilicam conſtruxerunt.*
11 *De Epiſcopis, qui excommunicatum alterius ſuſcipiunt.*
12 *De his, qui ſubito obmuteſcunt, quod & baptiſmum, & pœnitentiam accipere poſſunt.*
13 *De his, qui mente deſipiunt.*
14 *De energumenis baptizatis.*
15 *Ut energumenis, & Catechumenis de baptiſmo conſulatur.*
16 *Ut energumeni ad clerum non promoveantur.*
17 *Ut in unum propoſitio Sacramenti conſecretur.*
18 *Ut Evangelia Catechumeni non audiant.*
19 *Ut Catechumeni ad baptiſteria non accedant.*
20 *Ut Catechumeni cum fidelibus benedictionem non accipiant.*
21 *Ut duo Epiſcopi Epiſcopum non faciant.*
22 *Ut Clerici conjugati, niſi continentiam profiteantur, diaconi non fiant.*

23 *De*

23 *De his, qui poſt acceptum Diaconatum incontinentes inveniuntur.*
24 *De his, qui priuſquam ordinarentur, incontinentes inventi ſunt.*
25 *De viris probatis, ſi conjugia duplicaverint.*
26 *De Diaconiſſis non ordinandis.*
27 *De fœminis, quæ viduitatem profeſſa ſunt coram Epiſcopo.*
28 *De his, qui profeſſi ſunt caſtitatem, ſi prævaricati fuerint.*
29 *Ut nullus Epiſcopus de Concilio ſine conſenſu diſcedat, aut ad Concilium ire recuſet.*

CANONES CONCILII
Arauſicenſis primi.

De conſ. d. 4. Nullus miniſtror.

NUllus miniſtrorum, qui baptizandi recipit officium, ſine chriſmate uſquam debet progredi, quia inter nos placuit ſemel in baptiſmate chriſmari. De eo autem, qui in baptiſmate, quacumque neceſſitate faciente, non chriſmatus fuerit, in confirmatione Sacerdos commonebitur. Nam inter nos chriſmatis ipſius non niſi una benedictio eſt. Non ut præjudicans quicquam dico, ſed ut neceſſaria habeatur chriſmatio repetita.

Nota ad iſtud, *Sacerdos commonebitur*, nempe Sacerdos Epiſcopus: ad ea verba *non niſi una benedictio eſt*, quia idem chriſma inſervit chriſmationi baptiſmi in vertice, quæ eſt ex inſtitutione B. Sylveſtri apud Amalarium Fortunatum lib. 1. de Offic. Eccleſ. cap. 27. & chriſmationi confirmationis. Ad iſtud *non ut præjudicans quidquam dico*, ideſt ſi chriſmatio in vertice deſit, nullum inde ſalutis periculum, *ſed ut neceſſaria videatur chriſmatio* in fronte; quaſi non tam neceſſaria haberetur chriſmatio frontalis, cum verticalis non defuiſſet, vide infra.

2. Hæreticos in mortis diſcrimine poſitos, ſi Catholici eſſe deſiderent, ſi deſit Epiſcopus, a Presbyteris cum chriſmate, & benedictione conſignari placet.

26. qu. 6. Qui rece.

3. Qui recedunt de corpore pœnitentia accepta, placuit ſine reconciliatoria manus impoſitione eos communicare, quod morientis ſufficit conſolationi ſecundum definitiones Patrum, qui hujuſmodi communionem congruenter viaticum nominaverunt. Quod ſi ſupervixerint, ſtent in ordine pœnitentiæ fructibus, legitimam communionem cum reconciliatoria manus impoſitione recipiant.

4. Pœnitentiam deſiderantibus etiam clericis non negandam.

d. 17. Eos, qui ad ec.

5. Eos, qui ad Eccleſiam refugerint, tradi non oportere, ſed loci ſancti reverentia, & interceſſione defendi.

6. Si quis autem mancipia clericorum pro ſuis mancipiis ad Eccleſiam confugientibus crediderit occupanda, per omnes Eccleſias diſtrictiſſima damnatione feriatur.

Et in dec. Ivon. lib. 2.

7. In Eccleſia manumiſſos, & per teſtamentum Eccleſiæ commendatos, ſi quis in ſervitutem, vel obſequium, vel ad coloniarum conditionem imprimere tentaverit, animadverſione Eccleſiaſtica coercebitur.

8. Si quis alibi conſiſtentem clericum ordinandum putaverit, prius definiat, ut cum ipſo habitet. Nec eum ſine conſultatione ejus Epiſcopi, cum quo ante habitavit, ordinare præſumat: quia non ſine cauſa diu ab alio non ordinatus remanſit.

9. Si qui autem alienos cives, aut alibi conſiſtentes ordinaverint, nec ordinati in ullo accuſentur, aut ad ſe eos revocent, aut ipſi eis impetrent, cum quibus habitent.

10. Si quis Epiſcoporum in alienæ civitatis territorio Eccleſiam ædificare diſponit, vel pro fundi ſui negocio, aut Eccleſiaſtica utilitate, vel pro quacunque ſua opportunitate permiſſa licentia ædificandi (quia prohibere hoc nefas eſt) non præſumat dedicationem, quæ illi omnimode reſervatur, in cujus territorio Eccleſia aſſurgit: reſervata vero ædificatori Epiſcopo hac gratia, ut quos deſiderat clericos in re ſua videre, ipſos ordinet is, in cujus civitatis territorio eſt, vel ſi ordinati jam ſunt, ipſos habere acquieſcat. Et omnis Eccleſiæ ipſius gubernatio ad eum (in cujus civitatis territorio Eccleſia ſurrexit) pertinebit. Quod ſi etiam ſæcularium quicunque ædificaverit Eccleſiam, & alium magis, quam eum, in cujus territorio ædificat, invitandum putaverit, tam ipſe, qui contra conſtitutionem, ac diſciplinam gratificare vult, quam omnes Epiſcopi, qui ad hujuſmodi dedicationem invitantur, a conventu abſtinebunt. Si quis exceſſerit, in reatum devocabitur. Si quis exceſſerit, ordinem recognoſcat canonum.

11. Placuit in reatum venire Epiſcopum, qui admonitus de excommunicatione cujuſquam, ſine reconciliatione ejus, qui eum excommunicavit, ei communicare præſumpſerit, ut integra omnia (ſi reconciliatio interceſſerit) de injuſtitia, vel iniquitate excommunicationis proxima Synodo reſerventur. *11. q. 6. qu. recedunt.*

12. Subito obmuteſcens, prout ſtatutum eſt, baptizari, aut pœnitentiam accipere poteſt, ſi voluntatis præteritæ teſtimonium aliorum verbis habet, aut præſentis in ſuo nutu. *Carth. can. 76.*

13. Amentibus quæcunque ſunt pietatis conferenda ſunt.

14. Energumeni jam baptizati, ſi de purgatione ſua curent, & ſe ſollicitudine clericorum tradant, monitiſque obtemperent, omnimode communicent Sacramenti ipſius virtute, vel muniendi ab incurſu dæmonum, quo infeſtantur, vel purgandi, quorum jam oſtenditur vita purgatior.

15. Energumenis Catechumenis, in quantum vel neceſſitas exegerit, vel opportunitas permiſerit, de baptiſmate conſulendum.

16. Energumeni non ſolum non aſſumendi ſunt ad ullum ordinem clericatus, ſed & illi, qui ordinati jam ſunt, ab impoſito officio ſunt repellendi.

17. Admixtionem Euchariſtiæ ſimul conſecrandam cenſuimus.

18. Placuit cathecumenis non legi Euangelium in Eccleſia.

19. Ad baptiſterium catechumeni numquam admittendi.

20. Segregandi, informandique ſunt catechumeni, ut ſe revocent, & ſignandos, vel benedicendos ſemotim offerant eos fideles.

21. Duo ſi præſumpſerint ordinare Epiſcopum in veſtris provinciis, placuit de præſumptoribus, ut ſicubi contigerit duos Epiſcopos invitum Epiſcopum facere, authoribus damnatis, unius eorum Eccleſiæ ipſe, qui vim paſſus eſt, ſubſtituatur, ſi tamen vita reſpondeat, & alter in alterius dejecti loco nihilominus ordinetur. Si voluntarium duorum fecerint, & ipſe damnabitur, quo cautius ea, quæ ſunt antiquitus inſtituta, ſerventur. *d. 64. de abjectione, & ambitione. Et in dec. Ivonis l. 3.*

22. Sedit præterea, ut deinceps non ordinentur diacones conjugati, niſi qui prius converſionis propoſito confeſſi fuerint caſtitatem.

23. Si quis autem poſt acceptam benedictionem leviticam cum uxore ſua incontinens invenitur, ab officio abjiciatur.

24. De his autem, qui priuſquam ordinati fuerint, in hoc ipſum inciderint, Taurinatis ſynodi ſequendam eſſe ſententiam, qua jubentur non ulterius promoveri. *Cap. 7. & ult. Unde colligitur Taurinaten. ſynodũ hanc præceſſiſſe.*

25. De idoneis autem, probatiſque viris, quos clericatui alligari ipſa vitæ gratia ſuggerit, ſi forte inciderint in duplicata matrimonia, ut non ultra ſubdiaconatum Eccleſiaſticas capiant dignitates.

26. Diaconiſſæ omnimode non ordinandæ. Si quæ jam ſunt benedictioni, quæ populo impenditur

tized by Google

27. q. 1. Viduitatis.

ditur, capita ſubmittant.

27. Viduitatis ſervandæ profeſſionem coram Epiſcopo in ſecretario habitam, impoſitam a presbytero veſte viduali, non eſſe violandam. Raptorem vero talium, vel ipſam talis profeſſionis deſertricem, merito eſſe damnandam.

28. Hi vero, qui ſunt deſertores profeſſæ caſtitatis, prævaricatores habendi, & his omnibus per pœnitentiam legitimam conſulendum.

29. Hæc, quæ ſubſcripſimus cum eorum quoque concordia, qui conſenſus dederunt, rata deinceps inter nos, ac noſtros haberi volumus, & habenda ſancimus, non prætereuntes eos, qui ſynodo aut per ſe, aut per conſenſus ſuos, vel ad vicem ſublegatos deſtinando adeſſe detrectant, ut quid ſibi de illis placeat, qui Patrum ſtatuta deſpiciunt, innoteſcat, non quod nobis temporum qualitate difficile ſit ad ſanctam ſynodum convenire, adjicientes, quod ſi ſimilibus deinceps paginis pro ſalubritate eccleſiaſtica, ac remediis congregare conventus voluerimus, conſtituamus, ut nullus conventus ſine alterius conventus denunciatione ſolvatur. Itaque ſequenti anno, ſi Domino, ac Deo noſtro Jeſu Chriſto permittente, conceditur, die decimoquinto Calendas Novembris, in Arauſico territorio conventum habeamus. Qui ideo tanto prius ante denuntiatur, ut tam excuſationis libertas, quam invitationis neceſſitas non ſit. De die enim, ac loco per ipſos non commonebitur, ſinguli nobiſcum exemplaribus ea, quæ per nos ſunt conſtituta, referentes, reliquos, qui defuerunt, beatiſſimi fratris noſtri Hilarii ſollicitudini relinquamus, datis ad ipſos horum exemplaribus commonendos. Si poſt omnia occurrerit imbecillitas fragilitatis humanæ, ut ſi quis Epiſcopus per infirmitatem, debilitatemve aliquam, aut hebetudinem ſenſus inciderit, aut officium oris amiſerit, ea, quæ non niſi per Epiſcopos gerunt, non ſub præſentia ſua Presbyteros agere permittat: ſed evocet Epiſcopum, cui hoc, quod in Eccleſia agendum fuerit, imponat.

De negatione addita 1. Canoni controverſia inter Sirmundum, & Aurelium.

CIrca primum Canonem hujus Concilii non levis orta eſt controverſia, ex eo quod Petrus Sirmundus in Conciliis Gallicis ſub finem hujus Canonis, quem ſecundum poſuit, negationem addidiſſet juxta aliquot manuſcripta, in quibus illam repererat. Animadvertit negationem iſtam Aurelius, ac arbitratus vergere in detrimentum Sacramenti Confirmationis, & Epiſcopalis authoritatis, ſcripto edito Sirmundum arguit de falſato Canone, qui, ut erat multæ doctrinæ, & eruditionis, ſcripto alio negationem recte a ſe additam defendit; cui reſpondit Aurelius ſcripto alio, unde non pauci libelli ſibi invicem adverſantes pro hac negatione prodierunt, qui videri poſſunt inter opera Aurelii Cleri ſtipendiis in lucem edita, quod Epiſcoporum authoritatem non craſſa Minerva in iis tueretur. Jam ante hanc controverſiam inter duos pugiles exercitatiſſimos ſententiam ſuam protulerat de iſtis correctionibus Canonum, ex manuſcriptis numquam viſis in hunc modum, in monitione, quam ad calcem Synodi Gangrenſis commentariis non contemnendis a ſe illuſtratæ, Joannes Quintinus juris Canonici Profeſſor in Facultate Pariſienſi. Nec ignotos ullos produco nondum viſos, non auditos in Bibliothecis, ut in quibuſdam Bibliotaphiis hactenus conditos authores. Res iſta ſuſpicionis eſt pleniſſima. Leges enim teſtibus, non teſtimoniis credi volunt. Quis non ſe libros, manu tantum ſcriptos, publicis haud excuſſos typis, hominum manu nequaquam tritos jactitare poſſit habere? mare profluit hinc annotationum, correctionum, caſtigationum, diſpunctionum, denique novorum intellectuum: quod utinam prophanis, & humanis tantum, non etiam divinis exundaſſet in rebus. Con-

Joannis Quintini judicium de manuſcriptis.

cors noſtra pacis, & unionis religio multo pacatiſſima, & conjunctiſſima foret, in tam diverſas modo propter hujuſmodi annotatores dilacerata partes.

Sed ex Anæretico Aurelii, in quo Antirrethicum, (nomen eſt libri) a Sirmundo editum pro defenſione negationis, inſerto ipſius textu refellit, melius controverſia patebit, exinde aliqua carptim collecta ſubjicimus.

Sirmundus in epiſtola. Nos optima, & antiqua exemplaria ſecuti ſic edidimus. *Nullum miniſtrorum, qui baptizandi recipit officium, &c. non ut præjudicans quicquam, ſed ut non neceſſaria habeatur repetita chriſmatio.*

Hic tu ſine reprehenſione cætera prætereiens, poſtremis verbis cenſoriam notam inuris. Alii, inquis, eadem pene omnia retinent, niſi quod poſtremam clauſulam addita negatione ita legunt. *Sed ut non neceſſaria habeatur repetita chriſmatio:* Sic antiqua editio Colonienſis, quam neſcio cur P. Sirmundus ſine cauſa ſequi maluerit, contra P. Frontonem Ducæum, qui exploratis vetuſtiſſimis manuſcriptis ultimæ illi parti negationem non addidit. Tota ergo inter nos de tribus litteris eſt diſceptatio, in qua duo accuſationis tuæ ſunt capita: ſine cauſa enim, & contra P. Frontonem adjectam negationem criminaris.

De tribus litteris contentio.

Aurelius. Clare demonſtravi ex ſerie ipſa ſcriptionis meæ, nullam mihi propoſitam fuiſſe reprehenſionem adjectæ a te negationis Canoni Arauſicano, nec de Canonis omnino editione, aut ſententia laboraſſe, ſed miratum eſſe dumtaxat, quod tu novitatem intuliſſes Canoni cæteris collectoribus inauditam, nec cauſæ tamen quicquam ſubjeciſſes, cur id tibi faciendum ſtatuiſſes. Hanc meam mentem, hoc meum conſilium ex tota diſputatione mea emicans laborare debuiſti, ut perſpiceres; vel ſi de eo laborare nolueris, abſtinere debuiſti animum a querela, & criminatione mea, ne id me reprehendiſſe argueres, quod vere non reprehendiſſem, & id accuſares, quod neſcires. Non niſi temere ad hanc adverſum me contentionem provolare potuiſti.

Sirmundus. Hoc a te reprehenſum liquet, quod ſine cauſa, & contra P. Frontonem Canoni negationem intulerim. In quo quidem, quod ſine cauſa interpretaris ſine veterum librorum teſtimonio, quos ad Canonem illum non laudarim, quamquam ridicula, & futilis eſt declinatio, eam non reſpuo.

Aurelius. Ego ſine cauſa a te inſitam Canoni negationem dixi, hoc eſt ſine argumento, ac ratione ulla, imo ſine ulla penitus ejus rei in notis tuis mentione plena eſt hoc ſenſu oratio mea, quam ita denique concluſi. Quis tibi concedat, ut quod univerſi tandiu ſuſceperunt, tuo arbitrio ſine cauſa, ſine ratione regia poteſtate quadam proſcribas, & eruditorum omnium judicia tuo ſubmittas? hæc mea fuit interpretatio, & reprehenſio, Sirmunde, juſta, ſolida, aperta, quam tu ridicula illa, & futili declinatione, quam mihi ſuperbe tribuis, evadere voluiſti. Non enim veterum dumtaxat librorum authoritatem deſideravi, ſed vel illam, vel rationem omnino tolerabilem aliquam, vel denique aliquam ſaltem in notis tuis, in quibus alia multa minutiora commemoraſti, mentionem. Non enim tam fui abſonus, ut manuſcriptorum authoritatem putarim ſolam idoneam cauſam emendandi Canones, aut vitiatas ſcripturas, cum vel ſine manuſcriptorum ope Canonis Arauſicani editionem adverſus te manuſcriptis, ut videri vis, ſuccinctum tuerer. Longe enim firmiora novi teſtimonia, quibus germanas, & ſpurias ſcriptorum Eccleſiaſticorum lectiones internoſcamus, quam manuſcriptorum codicum fidem, qui tum demum valent, cum alia præſidia deſunt, quibus illi præponantur. Gravior multo eſt in primis majorum traditio, perpetua doctrina, & authoritas Eccleſiæ, quibus ſi codices manuſcripti tantillum obſtrepere videantur, longe aſpernandi judicantur a ſanis hominibus, quantumlibet nume-

Manuſcripta.

Digitized b

numerum, vel conſenſum exhibeant, &c.

Manuſcr. quæ authoritas.

Sirmundus. Quod ſi a me vetera ſtant exemplaria, quorſum vulgatas editiones velut oppoſitam ex adverſo aciem intentas? an neſcis iſtorum inter ſe quam diſpar ſit conditio? vulgatoſque libros ex manuſcriptis natos, authoritatem ab iiſdem petere, non ſcriptos ex vulgatis?

Aurelius. Non ſolum editiones vulgatas oppoſui manuſcriptis tuis, ut male ſimulas, ſed manuſcriptos codices, unde tum vulgatæ omnes editiones, tum multo ante illas univerſi Canonum collectores Canonem Arauſicanum ſine negatione deprompſiſſent, quatuor manuſcriptis, quibus negationis adjectamentum in tua epiſtola tuebare, &c.

Nec tamen vulgatorum codicum authoritatem tam exiguam tecum puto, ut eam ſemper manuſcriptis inferiorem, & ex illis metiendam aſſentiar. Quis enim paulo humanior veterum codicum ab indocto fortaſſis ſcriba, certe ignoto, ſcriptorum tantam, ac tam irrefragabilem authoritatem putet, ut eorum fidei, quos doctiſſimi homines ſumma cura ediderint, & recenſuerint, ſemper præponantur? Quis tanto honore notarios ignobiles, tanto dedecore clariſſimos, & eruditiſſimos homines afficiat? fatendum eſt codicum ab his editorum lectiones manuſcriptorum authoritati recte interdum præponi, ſi rerum ipſarum genio, & rationi magis conſentaneæ, & melioribus argumentis fultæ videantur. Hoc critici, hoc eruditi homines agnoſcunt, & reipſa paſſim probant. Doctiſſimi Gratiani emendatores plane profitentur ſe vulgatorum codicum lectiones non raro prætuliſſe ipſis, ut loquuntur, originalibus. *Ex ipſo*, inquiunt, *Originali emendavimus, niſi ſicubi vulgata lectio viſa eſt melior. Nam tunc illa retenta notatum eſt, quomodo originale ipſum habeat.* Et Criticorum decus prudentiſſimus Lipſius in præfatiuncula ad veterem ſcriptorem caſtigandum. *Præterea*, inquit, *veteres editiones inſpeximus, quas hic & in aliis ſcriptoribus nihilo deteriores invenimus manuſcriptis*. Nec mirum, cum veteres editiones ex manuſcriptis propius ſint expreſſæ, adeoque manuſcriptorum quodammodo vicem obtineant. Tu ipſe non uno loco idem agnoſti, tum alibi, tum in primis ad illum Canonem Concilii Aurelianenſis V. in quo editionem vulgatam, quæ regis voluntatem ad Epiſcopi ordinationem exigit, retinuiſti repugnantibus quinque manuſcriptis codicibus a teipſo, & Frontone citatis, qui eam omnes expungunt, ut priori mea reſponſione tibi objectum eſt, licet tu egregie diſſimularis. Tu ergo, quacunque ex parte opponis aciem tuam nudam, & imbellem, nec telis ſolum noſtris, ſed tuis quoque confractam, &c.

In præfatione emendatorum Gratiani. In præfat. ad Valer. Max.

Sirmundus. Contra manuſcriptos, inquis, ergo negationem habuit Iſidorus? habuit, inquam, Aureli. Hoc eſt enim, quod te præter ſpem auditurum prænuntiaram, Iſidorum ipſum, cujus collectionem priore ſuo tomo edidit Merlinus, ipſius, inquam, Iſidori vetera exemplaria negationem in Canone Arauſicano præferre, quam impugnas. Si fidem apud te non mereor, Iſidori codicibus non negabis, quorum unum in Bibliotheca S. Victoris videre licebit, alterum in Thuana. Tertium Laudunenſem tibi amicus ille ſuggeret, qui nuper Reginonem commodavit: Bellovacenſem, & alios non commemoro, ne te longius amandatum conquerare.

Plutar. 6. diſſ. num. 13.

Aurelius. Ergone præter ſpem quicquam a te audio, quem jamdudum vaniſſime fabulantem nihil allaturum eſſe perſpexi præter fabulas inaniſſimas, & vigilantis animi ſomnia? dic tandem, ſodes, cenſeſne probi eſſe critici ſtatuere ex tribus codicibus, ſi maxime tibi concedantur tres iſti, quos commemoras, quæ vera, & germana ſit authoris cujuſpiam lectio? cenſeſne omnem editionem, cui tres codices faveant, probam; a qua diſſentiant, vitioſam, & adulterinam eſſe; & qui hanc primus emiſerit, perfidiæ, vel incuriæ reum? imo vero cenſeſne ex tribus codicibus certo pronuntiandum eſſe, quid in cæteris omnibus codicibus ſcriptum ſit? quid tibi vis cum ineptiſſimorum argumentorum umbris, quibus nihil niſi Criticorum, ſanorumque omnium riſus aſſequi potes? quæ tandem lectio certa erit, ac firma, ſi trium codicum conſenſus labefactandæ illi ſufficiat? quam facilis eſt trium codicum aberratio, cum multo plures in rebus etiam certiſſimis paſſim aberraſſe conſtet? cur legitime ratiocinaris, libros, quibus Merlinus uſus eſt, negationem habuiſſe, quam ille compreſſerit, quia tres Iſidori codices inveneris, qui eam habeant, quaſi trium illorum teſtimonio efficere poſſis, nullos uſquam eſſe, aut fuiſſe negationis expertes, quorum e numero illi fuerint, quod ad editionem ſuam adornandam ſibi ab Archiepiſcopo Senonenſi, & Epiſcopo Pariſienſi præbitos eſſe teſtatur Merlinus? Præcipue cum tu eos non videris, adeoque de non viſis ridicule pronuntiare, & eum, qui illos vidit, mira tua temeritate, & cæcitate coargui poſſe abſurdiſſime putes, &c. Audi modo de libris tuis. Thuanum in primis, & Laudunenſem tibi eripimus, quos indigne ſimulas Iſidori collectionem exhibere, a qua longe diſſentiunt. Nam nec priores illas veterum Romanorum Pontificum habent epiſtolas, quas conſtat Iſidori collectioni præfixas eſſe, & ab eo primum congeſtas, & plane diſcrepant a Merlini editione, &c. tot temeritatis tuæ argumenta merito fidem imminuunt Bellovacenſi, & aliis, quos te alibi vidiſſe ais.

Merlinus Doctor Pa.

Epiſtola decretal.

Ita reliquus eſt unus codex Victorinæ Bibliothecæ, quem vide etiam atque etiam num codicum omnium velis ſtatuere normam, & ex eo uno de vera, & nativa Iſidori ſcriptura ſententiam ferre. Vide, inquam, num quod ſcriptori nulli contigit, Iſidori codices omnes integre, emendateque deſcriptos putes? aut ſi fateris eſſe aliquod Iſidori exemplar vitioſe ſcriptum, unde probes unum illud Victorinum recte ſcriptum eſſe? &c. Quibus ſi adjicias Merlinum Iſidori collectionem ſine illa negatione ex manuſcriptis edidiſſe, tot congruentiſſima teſtimonia facillime efficient Iſidorum nullam negationem Canoni Arauſicano admiſcuiſſe; & ita puram, integramque in eo edendo fuiſſe Merlini fidem, quam tu ſumma iniquitate, & vincendi libidine primus omnium temere inſimulaſti, cujus tamen Theologiæ, & Canonum peritia ita perſpecta fuit meritiſſimo Pariſienſium Epiſcopo, ut eum principem Pœnitentiarium in ſua Eccleſia conſtituerit, & apud ipſum ſuos Conciliorum codices manuſcriptos depoſuerit, &c.

Sirmundus in epiſtola. Verum ego hac ſola defenſione non utor: ipſa pro me Synodi verba loquuntur, & negationem ſalva ſententia tolli non poſſe teſtantur. Relege, ſodes, Canonem integrum, & ſingulas ejus partes expende. Tum ego fidem tuam obteſtabor, æquum ne cenſeas de Synodi Arauſicanæ Patribus tam leviter ſuſpicari, ut qui chriſmationem unicam tot modis toto Canone inculcarant, eoſdem placeat in extrema ejus clauſula neceſſariam chriſmationem alteram affirmare.

Aurelius. Duplicem in Canone chriſmationem plane reperio. Primum illam, quæ in baptiſmate jubetur fieri a miniſtris baptizantibus: Deinde illam, quæ in Confirmatione a Sacerdote, ſeu Epiſcopo fieri dicitur. Ex qua utraque per ſe, & in ſuo genere unica, fit duplex illa unctio, quæ in clauſula Canonis neceſſaria eſſe concluditur. Quæro ex te, qua ſententia poni velis ultimam Canonis clauſulam negatione inſerta, *Sed ut non neceſſaria habeatur repetita chriſmatio?* Qua de chriſmatione ſermo eſt? Si de baptiſmali, ſeu verticali, ridicule iteranda negabitur, cum illa ipſa chriſmatio prius conſtituenda eſſet, quam de iteranda ageretur. Hoc autem Canone primum decreta reperitur in Eccleſia Gallicana. Supereſt, ut de chriſmatione Epiſcopali loquatur, & non neceſſariam habendam dicat repetitam chriſmationem, nempe Epiſcopalem in Confirmatione poſt Presbyteralem, ſeu verticalem in baptiſmo. At hoc quoque ſenſu adeo abſurdum eſt, ut

Chriſmatio multipl.

minus

minùs quam prior ferendus ſit. Si enim ii ſoli, qui in baptiſmo chriſmari non potuerunt, ab Epiſcopo ſunt chriſmandi, Epiſcopalis chriſmatio baptiſmalis chriſmationis merum eſt ſupplementum. Hinc via patet ad pleniorem Canonis expoſitionem. Primum enim ſtatuendum eſt, quod diximus, Arauſicanos Patres chriſmationem baptiſmalem in Galliis antehac minus notam, minuſque, quod conſtet, uſurpatam, hoc Canone primum ſancire. Statuunt enim nullum deinceps baptiſmum ſine chriſmatis unctione adminiſtrandum eſſe. Unde claret non recte hinc a te avulſum illud *in baptiſmate*, cum ſeries ipſa Canonis indicet non generatim edici ſemel eſſe chriſmandum, ſed ſemel in baptiſmate chriſmari: & ſignificent Patres chriſmationem iis verticalem, non Epiſcopalem permitti. Porro ita præcipiunt ejuſmodi chriſmationem, ut eam, ſi quo caſu omiſſa fuerit, ſuppleri jubeant ante confirmationem Epiſcopalem. Nempe ne talem confirmet Epiſcopus, niſi eum ad Presbyterum prius chriſmandum miſerit. Ipſe enim Epiſcopus ejuſmodi chriſmationem præbere non poteſt, *Quia chriſmatis ipſius non niſi una benedictio eſt*. Eſſet autem duplex, ſi prius eam, quæ a miniſtris petenda erat, deinde ſuam expleret. Hoc ſenſu iſtius partis poſito, nihil intereſt legatur, *Nam inter nos*, aut *inter quoslibet*: eſt enim vera utraque oratio. Hinc ad Canonis concluſionem proficiſcuntur Patres. Juſſerant de eo, qui baptizatus a miniſtris quacumque neceſſitate, chriſmatus non fuerat, in confirmatione moneri Epiſcopum, ne prius eum confirmet, quam baptiſmalem chriſmationem a miniſtro perceperit. Ejus rei rationem afferunt, non quo chriſmatis baptiſmalis omiſſionem ſola neceſſitate contractam cuiquam obeſſe, aut chriſmationis Epiſcopalis vim minuere velint, ſed ut ſine ullo ejuſmodi præjudicio, repetita chriſmatio, ſeu chriſmatio duplex neceſſaria habeatur. Ex quo patet ſententiam intercipi, ſi negationem ultimæ parti adjicias. Nec quemquam moveat loquutio illa, *Non ut præjudicans quicquam dico*, quam tu vocem *dico* ſuſtuliſti, cum ſine ea ſententia deficiat: quia frequentiſſima eſt in Conciliis oratio, ut ab uno quopiam Epiſcopo propoſita ſuo nomine ſententia cæterorum aſſenſu probetur. Refellitur eadem opera titulus, quem tuo marte affinxiſti, *De non iteranda chriſmatis benedictione*, contra omnium codicum, qui antehac a collectoribus inſpecti ſunt, fidem, qui omnes uno conſenſu Canonem inſcribunt, *Ut nullus miniſter ſine chriſmate proficiſcatur*. Certe enim titulus tuus a ſcopo Canonis aberrat. Confirmatur codicum titulus a Concilio Arelatenſi II. ſeu verius rapſodia, & centone variorum Canonum a te edito, ut pateat raſpodiæ iſtius compilatorem ſpectaſſe Canonis ſenſum, quem nos edidimus. Cæterum iſti quoque centoni Arelatenſi videris more tuo abſtuliſſe voces illas *in baptiſmate*, contra vim, ſcopumque Canonis.

Senſus Canonis.

Sirmundus. Quæ ſit mea mens de ſenſu Canonis Arauſicani, adeo alii intelligere nequeant ex tua iſta reſponſionis meæ deformatione ignaviſſima, ut ego ipſe vix capiam, aut in ea quicquam meum agnoſcam. Qui enim paſſim in tanta dictorum, argumentorumque meorum inverſione, detractione, mutilatione: ſtuduiſti nempe cum in aliis ubique locis, tum in hoc potiſſimum primario, & capitali, ut oratio mea, ſi non ex tuis argumentis, ſaltem ex tuis fallaciis, & ex indigniſſimo iſto breviandi artificio, inſulſa videretur, perplexa, obſcura, abſona, & imbellem tuam pertinaciam, quam ſuo robore, & inſita ſibi veritatis luce aperit, affuſa ei a te caligine, & fœditate velaret. Nam pleraque mea prorſus ſiles: quæ autem refers, ea mutilas, & ſpolias additarum a me rationum firmamentis, ſine quibus capi omnino non poſſunt; alia rurſus ita perſtringis uno verbulo, & prætervolas, quaſi pluribus ea declarare verearis, quæ tamen ſine expoſitionibus meis abſurda, & inania videri neceſſe eſt, ut iis, quæ retuliſti, majorem injuriam inflixeris, quam iis, quæ

A tacuiſti. Longum eſſet ſigillatim enarrare tuas fraudes; quibus integras pagellas paſſim abſorpſiſti, & in eis præcipua robora orationis meæ: nec id aliter fieri poſſet, niſi tota illa hic repræſentata, quam tu, tum ſimulando, tum diſſimulando, tum loquendo, tum ſilendo, totam evertiſti, & e medio abſtuliſti, bis falſarius & canterio, & ſtylo. Cæterum harum fraudum pleræque a nobis aperientur in procurſu reſponſionis noſtræ, & expoſitæ a nobis veritatis germana facies, una cum ſomniorum tuorum abſurditate declarabitur, ne prolixa, & odioſa enumeratione quemquam hoc loco obtundamus, &c.

Sed quid plura tranſcribere neceſſe eſt, cum extet hic Anæreticus Aurelii, in quo inſuper hos errores, & hæreſes in Theologiam, & fidem Sirmundo improperat.

B 1. Chriſmationem Sacramenti Confirmationis paſſim in Eccleſia commiſſam olim Presbyteris fuiſſe, idque a quibuſvis Epiſcopis.

2. Quoſvis Epiſcopos Chriſmationem illam vulgo, & ſine neceſſitate committere potuiſſe, & commiſiſſe non Presbyteris ſolum, ſed etiam Diaconis: & hos non Epiſcopos miniſtros illius ordinatos fuiſſe. Nam canon Arauſicanus loquitur de omnibus miniſtris baptizandi officium ſuſcipientibus.

3. Sacramentum Confirmationis non conſtitiſſe ex illa Chriſmatione, nec in illa a ſanctis Patribus poſitum fuiſſe.

4. Chriſma adhiberi in Sacramento Confirmationis ex Eccleſiæ inſtituto, non ex lege Chriſti.

5. Fuiſſe olim adminiſtratum Sacramentum Confirmationis per Eccleſiam ab Epiſcopis tempore Concilii

C Arauſicani ſine Chriſmate.

6. Chriſmationem Sacramenti iterari poſſe, ejuſque iterationem non eſſe noxiam, ſeu præjudicantem.

7. Ludicrum fore ſpectaculum, ut Epiſcopus hominem in baptiſmo non chriſmatum ad Parochum confirmandum remittat ante Confirmationem. Hos inquam errores improperat Sirmundo præter alias in criticam falſitates, & impoſturas, ratiocinandi abſurditatem, temere dicta, &c. ut libri illi non modo fellea amaritudine tincti, ſed penitus imbuti ſint, dum ab his ſtylo fere conſimili ſeniles lacertos juveniliter movens Sirmundus, ſicut quondam D. Auguſtinus ſenex contra Julianum conatur ſe defendere. De quibus judicium eſto Lectori.

Quidam codices habent ad finem hujus Concilii for-

D mam abſolutionis, ut ſequitur, tanquam ab hoc Concilio inſtitutam, quam minime prætermittendam cenſuimus.

Reconciliatio excommunicati.

CUm aliquis excommunicatus, vel anathematizatus pœnitentia ductus veniam poſtulat, & emendationem promittit, Epiſcopus, qui eum excommunicavit, ante januas Eccleſiæ venire debet, & duodecim Presbyteri cum eo, qui eum hinc, & inde circunſtare debent. Ubi etiam eſſe debent illi, quibus injuria, vel damnum commiſſum debet emendari: aut ſi jam emendatum eſt, eorum teſtimonio comprobari. Deinde interroget Epiſcopus, ſi pœnitentiam, juxta quod

E Canones præcipiunt pro perpetratis ſceleribus, ſuſcipere velit. Et ſi ille terræ proſtratus veniam poſtulat, culpam confitetur, pœnitentiam implorat, & de futuris cautelam ſpondet, tunc Epiſcopus apprehenſa manu ejus dextra in Eccleſiam illum introducat, & ei communionem, & ſocietatem Chriſtianam reddat, & ſeptem pſalmos pœnitentiales decantet cum iſtis precibus: Kyrie eleiſon. Pater noſter. Et ne nos. Salvum fac ſervum tuum. Deus meus ſperantem in te. Mitte ei, Domine, auxilium de ſancto. Et de Sion tuere eum. Nihil proficiat inimicus in eo. Et filius iniquitatis non apponat nocere ei. Eſto ei, Domine, turris fortitudinis. A facie inimici. Domine exaudi, &c. Dominus vobiſcum, &c.

11. 9. Cum aliquis.

Oratio.

Præſta quæſumus Domine huic famulo tuo dignum pœnitentiæ fructum, ut Eccleſiæ tuæ ſanctæ, a cujus integritate deviaverat peccando, admiſſorum veniam conſequendo reddatur innoxius. Per Chriſtum Dominum noſtrum. Amen.

Alia Oratio.

Majeſtatem tuam quæſumus, Domine ſancte, Pater omnipotens, æterne Deus, qui non mortem, ſed peccatorum vitam ſemper inquiris, reſpice flentem famulum tuum, attende proſtratum, ejus planctum in gaudium tuæ miſerationis converte, ſcinde delictorum ſaccum, & indue eum lætitia ſalutari, ut poſt longam peregrinationis famem de ſanctis altaribus ſatietur, ingreſſuſque cubiculum regis, in ipſius aula benedicat nomen gloriæ tuæ ſemper. Amen.

Alia Oratio.

Deus miſericors, Deus clemens, qui ſecundum altitudinem miſerationum tuarum peccata pœnitentium deles, & præteritorum criminum culpas veniæ remiſſionis evacuas, reſpice ſuper hunc famulum tuum N. & remiſſionem omnium peccatorum ſuorum tibi tota cordis confeſſione poſcentem deprecatus exaudi, innova in eo, piiſſime Pater, quicquid terrena fragilitate corruptum, vel quicquid diabolica fraude violatum eſt, & unitati corporis Eccleſiæ membrum redemptionis annecte. Miſerere, Domine, gemituum, miſerere lacrymarum ejus, & non habentem fiduciam, niſi in tua magna miſericordia, ad tuæ ſacramentum reconciliationis admitte. Per Chriſtum Dominum noſtrum, Amen. Poſt hæc ſecundum modum culpæ pœnitentiam ei injungat, & litteras per Parochiam ſuam dirigat, ut omnes noverint eum in ſocietate Chriſtiana receptum. Aliis etiam Epiſcopis hoc notum faciat. Nullus autem Epiſcopus alterius Parochianum excommunicare, vel reconciliare præſumat ſine conſenſu, vel conſcientia proprii Epiſcopi.

Item, *Ut Sabbato Sancto jejunia non ſolvantur.*

Ut in Sabbato Sancto, hoc eſt, in vigilia Paſchæ, jejunium ante noctis initium, niſi a parvulis, & infirmis non ſolvatur, nec in ipſa paraſceve, quia cœna Domini, & paraſceve, & ſabbatum ad illos quadraginta dies reſpiciunt, vel divina myſteria his duobus diebus celebrantur, Canonibus quippe jubentibus in biduo iſto, id eſt paraſceve, & Sabbato Sacramenta penitus non celebrari.

Concilium Vaſenſe ſecundum, vulgo primum; tempore Leonis Papæ primi, in quo octodecim Epiſcopi convenerunt, anno Chriſti 442. Præſide Hilario Arelatenſi.

Vaſio in Narbonenſi Gallia Vocontiorum eſt oppidum, de quo Ptolem. lib. 2. cap. 10. Plin. lib. 3. c. 4. Pomp. Mela lib. 2. cap. 3. Scaliger vocat *Vaiſon* Gallice.

TITULI CAPITULORUM HUJUS Concilii Vaſenſis.

1 *Ut Gallicani Epiſcopi in Galliis non diſcutiantur.*
2 *De pœnitentibus ſubito mortuis, ut oblationes eorum recipiantur.*
3 *Ut alterius Epiſcopi chriſma nullus accipiat, ſed tantummodo proprii.*
4 *Ut qui oblationes defunctorum retinent, excommunicentur.*
5 *Ut qui ſententiæ Epiſcopi ſui non acquieverit, recurrat ad Synodum.*
6 *Ut excommunicatus humiliet ſemetipſum.*
7 *Ut accuſatores de levibus cauſis non audiantur, de criminibus vero diſcutiantur.*
8 *Ut Epiſcopus alienum clericum redarguat peccantem.*
9 *Ut qui expoſitum invenerit, Eccleſiam conteſtetur.*
10 *Ut qui præter conſtitutum expoſcit, ut homicida habeatur.*

Capitula Concilii Vaſenſis primi.

Conſtitutiones Sanctæ Synodi habitæ in civitate Vaſenſi apud Urbicum Eccleſiæ catholicæ, temporibus Theodoſii junioris, & Dioſcori Conſulis ſub die Iduum Novemb.

1. Placuit ergo, tractatu habito, Epiſcopos de Gallicanis provinciis venientes, intra Gallias non diſcutiendos, ſed ſolum ſufficere ſi nullus communionem eis interdixerit; quia inter circumhabitantes, ac ſibi pene invicem notos, non tam teſtimonio indigent probi, quam denotatione, & denunciationibus depravati.

2. Horum, qui, pœnitentia accepta, in bono vitæ curſu, ſatisfactoria compunctione viventes, ſine communione inopinato nonnunquam tranſitu in agris, aut in itineribus præveniuntur, oblationem recipiendam, & eorum funera, ac deinceps memoriam Eccleſiaſtico affectu proſequendam; quia nefas eſt, eorum commemorationes excludi a ſalutaribus ſacris, qui ad eadem ſacra fideli affectu contendentes, dum ſe diutius reos ſtatuunt, & indignos ſalutiferis myſteriis judicant, ac dum purgatiores reſtitui deſiderant, abſque ſacramentorum viatico intercipiantur, quibus fortaſſe nec abſolutiſſimam reconciliationem ſacerdos denegandam putaſſet.

3. Per ſingula territoria Presbyteri, vel miniſtri ab Epiſcopis, non (prout libitum fuerit) a vicinioribus, ſed a ſuis propriis per annos ſingulos petant chriſma, appropinquante ſolemnitate Paſchali: nec per quemcunque Eccleſiaſticum, ſed ſi qua neceſſitas, aut miniſtrorum occupatio eſt, per ſubdiaconum: quia inhonorum eſt, inferioribus ſumma committi. Optimum eſt autem, ut ipſe ſuſcipiat, qui in tradendo uſurus eſt. Si quid autem obſtat, ſaltem is, cujus officium eſt ſacrarium diſponere, & Sacramenta ſuſcipere.

4. Qui oblationes defunctorum retinent, & Eccleſiis tradere demorantur, ut infideles ſunt ab Eccleſia abjiciendi: quia uſque ad inanitionem fidei pervenire certum eſt hanc divinæ pietatis exacerbationem, quia & fideles de corpore recedentes, votorum ſuorum plenitudine, & pauperes conſolatu alimoniæ, neceſſaria ſuſtentatione fraudantur. Hi enim tales quaſi egentium necatores, nec credentes judicium Dei habendi ſunt. Unde & quidam Patrum hoc ſcriptis ſuis inſeruit, congruente ſententia, qua ait: *Amico quippiam rapere, furtum eſt: & Eccleſiam fraudare, ſacrilegium.* [13. q. 2. qui oblationes.] [Hieronym. epiſt. 2. ad Nepotian.]

5. Si qui Epiſcopi ſui ſententiæ non acquieſcit, recurrat ad ſynodum.

6. Ex Epiſtola Sancti Clementis utilia quæque præſenti tempore Eccleſiis neceſſaria ſunt honorifice proferenda, & cum reverentia ab omnibus fidelibus, ac præcipue clericis recipienda. Ex quibus quod ſpecialiter placuit propter venerandam antiquitatem, ſtatutis præſentibus roboramus, quod ſupradictus Beatus martyr de Beatiſſimi Petri Apoſtoli conſtitutione commemorat, dicens: *Quædam autem etiam ex vobis ipſis intelligere debetis, ſi qua ſint, quæ ipſe propter inſidias hominum malorum non poteſt evidentius, & manifeſtius proloqui. Verbi gratia: Inimicus eſt alicui pro actibus ſuis, vos nolite expectare, ut ipſe vobis dicat, cum illo nolite amici eſſe, ſed pruden-* [Ex epiſt. 1. Clemen. 1. & diſt. 93. Si inimicus.]

ter

ter obſervare debetis, & voluntati ejus videlicet, qui Eccleſiæ curam gerit abſque commonitione obſecundare, & averti ab eo, cui ipſum ſentitis adverſum: ſed nec loqui his, quibus ipſe non loquitur, ut unusquisque, qui in culpa eſt, dum cupit omnium veſtrum ſibi gratiam reparare, citius feſtinet reconciliari ei, qui omnibus præeſt, ut per hoc redeat ad ſalutem, cum obedire cœperit monitis præſidentis, &c. quæ in conſequentibus denotant amicos eorum, qui veritati inimici ſunt. Sciat itaque deinceps clerus ad reatum, ſed & populus fidelium ad culpam ſibi adſcribendum, ſi quis in hoc vitium majorum confortator, & diſciplinæ ſubverſor cognoſcitur.

7. Placuit præterea accuſandi licentiam in veſtris ordinibus, ſi quæ exiſtat levitate comprimere. Quod ſi Epiſcopus aliquem judicat abſtinendum pro humiliatione, & correctione fratris, & aſſurgitur exorari a cæteris, acquieſcat fratri, de quo agitur, correptione, & communicatione adhibita. Sin autem de crimine aliquem putet eſſe damnandum, accuſatoris vice diſcutiendum ſe ſciat. Fas eſt enim, ut quæ uni probantur, probentur ab omnibus.

6. q. 2. Si tantum. 8. Quod ſi tantum Epiſcopus alieni ſceleris ſe conſcium novit, quandiu probare non poteſt, nihil proferat, ſed cum ipſo ad compunctionem ejus ſecretis correptionibus elaboret. Quod ſi correptus pertinacior fuerit, & ſe communioni publicæ ingeſſerit, etiamſi Epiſcopus in redarguendo illo, quem reum judicat, probatione deficiat, indemnatus licet ab his, qui nihil ſciunt, ſecedere ad tempus pro perſona majoris authoritatis jubeatur, illo, quamdiu probari nihil poteſt in communione omnium, præterquam ejus, qui eum reum judicat, permanente.

9. De expoſitis (quia conclamatur ab omnibus) querela proceſſit, eos non miſericordiæ jam, ſed canibus exponi, quos colligere calumniarum metu (quamvis inflexa præceptis miſericordiæ mens humana detrectet) id ſervandum viſum eſt, ut ſecundum ſtatuta fideliſſimorum, piiſſimorumque Auguſtorum, & Principum quiſquis expoſitum colligit, Eccleſiam conteſtetur, conteſtationem colligat, nihilominus de altario Dominico die miniſter annunciet, ut Eccleſia ſciat expoſitum eſſe collectum, ut intra dies decem ab expoſitionis die expoſitum recipiat, ſi quis probaverit ſe agnoviſſe, collectori pro ipſorum decem dierum miſericordia, prout maluerit, aut præſens retribuat, aut in perpetuum cum Dei gratia, ſi voluerit, poſſideat. *Ivo parte 3. c. 252.*

10. Si quis expoſitorum hoc ordine collectorum repetitor, vel calumniator extiterit, homicida habendus eſt.

Teſtatur Sirmundus in annot. ad tom. 1. Concil. Galliæ omnia manuſcripta habere apud Auſpicium, non Urcum. Et ex citato Hieronymi loco ſingulari, qui volunt hoc Concilium habitum fuiſſe ſub Julio.

Concilium Romanum I. in cauſa Manichæorum ſub Leone anno 444.

EX Africa per Gildonem turbata navigarant in Italiam Manichæi hæretici, qui ſub finem ſæculi tertii exorti inſignem labem Chriſtiano nomini intulerant. Ac cum Romæ tandem obſcœnitates ſuas perpetrarent, vigilantia paſtorali D. Leonis detecti ſunt, ac anno Pontificatus ſui quinto, qui eſt Chriſti 444. & Theodoſii Imperatoris 37. adverſus eoſdem Romæ Concilium indixit. Cui, ut Manichæorum ſcelera notiora redderentur, non tantum Epiſcopos, & Presbyteros, ſed & Senatores complures, illuſtreſque viros, imo & plebis partem præſentem eſſe voluit. Quid in hoc Concilio actum fuerit Serm. 5. de Jejunio decimi menſis, deſcribit his verbis: *Reſidentibus itaque mecum Epiſcopis, ac Presbyteris, ac in eundem conſeſſum Chriſtianis viris, ac nobilibus*

A *congregatis, Electos, & Electas eorum juſſimus præſentari. Qui cum de perverſitate dogmatis ſui, & de feſtivitatum ſuarum conſuetudine multa reſerarent: illud quoque ſcelus, quod eloqui verecundum eſt, prodiderunt. Quod tanta diligentia inveſtigatum eſt, ut nihil minus credulis, nil obtrectatoribus maneret ambiguum. Aderant enim omnes perſonæ, per quas nefandum facinus fuerat perpetratum: puella ſcilicet, ut multum, decennis, & duæ mulieres, quæ ipſam nutrierant, & huic ſceleri præpararant. Præſto erat etiam adoleſcentulus vitiator puellæ, & Epiſcopus ipſorum deteſtandi criminis ordinator. Omnium par fuit horum, & una confeſſio, & patefactum eſt execratum, quod aures noſtræ vix ferre potuerunt. De quo ne apertius loquentes caſtos offendamus auditus, geſtorum documenta* B *ſufficiunt, quibus pleniſſime docetur nullam in hac ſecta pudicitiam, nullam honeſtatem, nullam penitus reperiri caſtitatem: in qua lex eſt mendacium, diabolus religio, ſacrificium turpitudo. Hos ideo homines, dilectiſſimi, per omnia execrabiles, atque peſtiferos, quos aliarum regionum perturbatio nobis intulit crebriores, ab amicitia veſtra penitus abdicate, voſque præcipue mulieres a talium notitia, & colloquiis abſtinete; ne dum fabuloſis narrationibus incautus delectatur auditus, in diaboli laqueos incidatis.*

Controverſia de erroribus Manichæorum.

Quinam fuerint eorum errores, apud multos du- C bium eſt, ſeu quod eorum myſtæ non omnibus eos propalarent, ſeu quod ita abſurdi ſunt, ut difficile ſit ſibi imaginari Chriſtianos homines tam prodigioſa, ac fabulis ſimilia potuiſſe ſibi imaginari. Collectanea hæc ſine ordine digeſta ad aliquam eorum notitiam accipe.

D. Auguſtinus in lib. contra epiſtolam Manichæi, quam vocat *fundamenti*, Cap. V. Manichæus vocabat ſe Apoſtolum Chriſti, ejus enim epiſtola ſic incipit: *Manichæus Apoſtolus Jeſu Chriſti.* Non credo iſtum eſſe Apoſtolum Chriſti, & lege mihi jam ſi potes in Evangelio, ubi Manichæus Apoſtolus dictus eſt.

Cap. VI. Illa ſuperbia mater omnium hæreticorum impulit hominem, ut non miſſum ſe a Paracleto vellet videri, ſed ita ſuſceptum, ut paracletus diceretur.

D Lib. I. Retract. cap. 15. introducebant inſaniſſimo errore naturam mali æterno bono coæternam. lib. contra epiſt. fundamenti cap. 43. deteſtamur iſtam hæreſim, quæ ſuorum phantaſmatum fidem ſecuta, divinam ſubſtantiam per locorum ſpatia quamvis infinita, velut informem molem disjecit, atque diffudit, & eam ex una parte truncavit, ut inveniret locum malo.

Cap. XXXVI. Contra eamdem epiſt. breviſſime reſponderi poteſt quærentibus, unde corruptio eſt: ex eo quod hæ naturæ non de Deo genitæ, ſed ab eo de nihilo factæ ſunt. Scilicet difficultas, quam habuit Manichæus, eum in errorem impulit, cum originem mali, ac peccati neſciret. Non enim a Deo malum creatum fuit. Ad quod alibi reſpondet D. Auguſt. malum eſſe a bono, ſed a bono finito, quod non excludit omne malum. Hoc non capiebat Manichæus, & ideo multa dixit eſſe a diabolo, ſeu a malo principio, quod & vocabat gentem tenebrarum, utebaturque illo textu Joan. 8. *vos ex Deo non eſtis, vos ex Patre diabolo eſtis.* *Malum eſt ex bono finito, & imperfecto.* E

Admittebat duas animas in homine, bonam, & malam, hanc bona agentem, mala illam, hanc ex Deo, illam ex Diabolo, hanc partem boni Dei, illam mali Dei. Unde lib. de duabus animabus cap. 14. quæro ex duabus illis animabus, cujus ſit pœnitere peccati. Scio quidem neque illius eſſe poſſe, quæ male facere, neque illius, quæ bene facere non poteſt, &c. pœnitendi enim illa affectio, quæ prodit male feciſſe pœnitentem, & benefacere potuiſſe teſtatur, &c. quamobrem

aut negent iſti eſſe pœnitendi magnam utilitatem, aut animarum illa duo genera, unum, ex quo nihil mali, alterum, ex quo nihil boni ſit, diſcere, atque docere jam deſinant: quod ſi faciant, Manichæi utique eſſe jam deſinent, nam tota illa ſecta iſta bicipiti, vel potius præcipiti animarum varietate fulcitur. Putabant Manichæi, quod Deus corpus eſſet lucidum, & immenſum, unde D. Auguſt. lib. 4. confeſſ. cap. 16. ſed quid mihi proderat putanti quanti, quod tu Deus meus veritas corpus eſſes lucidum, immenſum, & ego fruſtum de illo corpore? & cap. 14. quid autem ſuperbius quam ut aſſererem mira dementia me id eſſe naturaliter, quod tu es?

Lib. III. Confeſſ. cap. 6. deſcribit genium Manichæorum. Incidi itaque in homines ſuperbe delirantes, &c. in quorum ore laquei diaboli, & viſcum confectum commixtione ſyllabarum nominis tui, & Domini Jeſu Chriſti, & Paracleti conſolatoris noſtri Spiritus ſancti, & dicebant, veritas, & nuſquam erat in eis, c. 7. quaſi acutule movebar, ut ſuffragarer ſtultis deceptoribus: cum a me quærerent, unde malum.

Lib. I. Contra Fortunatum Manichæorum Presbyterum, contra quem diſputavit, & quem ad fidem convertit. Docet inter Manichæos alios fuiſſe, qui dicebantur electi, alios qui auditores, ex quibus tantum erat. D. Aug. ibid. urget contra eos. Quare nobis eſt pœnitentia, ſi nos nihil mali facimus, ſed gens tenebrarum? Dignare etiam mihi illud exponere, quo modo dictum eſt ab Apoſtolo: *Eramus naturaliter filii iræ?* Qomodo dicis naturaliter animam filiam eſſe, & portionem Dei? Ibid. vocabat Fortunatus concupiſcentiam, quæ eſt radix mali, portiunculam mali Dei, ſcilicet, unde excluſa libertate, malum procedere docebant, & gentem tenebrarum mala facere.

Ex libro de moribus Manichæorum cap. 15. & 16. apparet eos exiſtimaſſe omnia creata eſſe ex mixtione bonæ ſubſtantiæ cum mala ad reprimendam, & quaſi temperandam hujus malitiam: unde anima erat bona ſubſtantia, caro mala; quare cum anima exhalaſſet, non remanebat niſi malum, ideo a carne abſtinebant. In frugibus terræ, & fructibus mixturam illam manere adhuc putabant, purgandam tamen ſancta eorum manducatione cum pſalmis, & orationibus: inde ſuperſtitioſæ eorum abſtinentiæ ab aliquibus cibis, & deliria plura. Quæ tanta perverſitas eſt, vinum putare fel principum tenebrarum, uvis comedendis non parcere? pacem mendicanti *Chriſtiano* dare prohibetis. Quid, ſi nummis illis, quos dederitis, panem ſibi emat? non putabant in pane aliquid manere bonæ ſubſtantiæ.

Porro ex hoc, quod vinum ita abhorrebant, non niſi ſub una ſpecie Euchariſtiam accipiebant, ac per hoc agniti ſunt Romæ, cum tunc indifferenter communicarent fideles vel ſub una, vel ſub utraque ſpecie.

Iſti quoque ſentiebant hominis partem mediam ſupra umbilicum eſſe Dei, ſed alteram dimidiam ſub umbilico eſſe diaboli formationem, a diabolo vero totam mulierem formatam. Hinc *μισογύνια*, & odium mulierum, & matrimonii in Severianis, Tatianis, Archonticis, Manichæis, & aliis apud Epiphanium, Philaſtrium, & D. Auguſtinum, refert Joan. Quintius ad Can. 1. Synodi Gangrenſis. Nec propterea caſtiores erant, imo in libidinem projectiores.

D. Leo Serm. 5. de jejunio decimi menſis. Sed cum in cunctis perverſitatis (dæmon) multiformem teneat principatum, arcem tamen ſibi in Manichæorum ſtruxit inſania, & latiſſimam aulam, in qua ſe exultantius jactaret, invenit, ubi non unius pravitatis ſpeciem, ſed omnium ſimul errorum, impietatumque mixturam generaliter poſſideret. Quod enim in paganis prophanum; quod in Judæis carnalibus cæcum, quod in ſecretis magicæ artis illicitum, quod denique in omnibus hæreſibus ſacrilegum, atque blaſphemum eſt, hoc in iſtos quaſi in ſentinam quamdam cum omnium ſordium concretione confluxit. Plura de iis idem D. Leo variis in locis habet.

Horum omnium, aliorumque errorum origo erat dogma eorum primarium, quod duo principia ſtatuerent, quæ & principio carerent, & nunquam deſinerent, invicemque contraria forent, quorum unum lucem, ac bonum appellabant, alterum tenebras, ac malum, ut idem ſint, ac Deus, & diabolus, quos quidem ambos nonnunquam Deos nominarent, Deum bonum, ac Deum malum. Ab his duobus principiis exorta eſſe omnia, ab altero bona, ab altero mala. Ab uno animam, ab alio corpus. Idque ita aſſerebant, cum non poſſent imaginari Deum bonum authorem eſſe malorum, quæ ſunt in mundo, accuſabantque Chriſtianos, quod non adhiberent fidem Jeſu Chriſto dicenti Matth. 7. *Non poteſt arbor bona malos fructus facere, neque arbor mala bonos fructus facere*. Ex D. Epiphanio hæreſi 61.

Hinc vero generationem humanam Chriſto negabant, ac principium Euangelii ſecundum Matthæum reſpuebant, ſicut & totum vetus teſtamentum propter bella ibi approbata, quæ nequaquam bono Deo, ac principio convenirent. Explanare vero omnes eorum errores, & quomodo inter ſe connecterentur, difficile eſſet iis, qui eorum myſteriis initiati non eſſent, ac inter perfectos eorum: unde nec D. Auguſtinus, qui tantum fuit inter audientes inter ipſos, omnia adhuc noſcebat, maxime quæ ad turpitudines eorum ſpectabant. Adeundus eſt in libris contra Fauſtum Manichæum.

Concilium Romanum II. ſub Leone, in cauſa Hilarii Arelatenſis Epiſcopi, anno Domini 445. celebratum.

CUm Hilarius Arelatenſis Epiſcopus, Patrocli, aliorumque anteceſſorum ſuorum veſtigiis inſiſtens, contra Taurinenſis Concilii definitionem, Bonifacii, & Cœleſtini Pontificum Conſtitutionem, Projectum Archiepiſcopum Viennenſem, & Celidonium Biſuntinenſem, dum viſitaret Provinciam, deponere, alioſque in locum adhuc viventium ſubſtituere præſumpſiſſet, apud Sedem Apoſtolicam jure meritoque hanc ob rem denunciatus, ad ſui defenſionem ſponte ſe Romam pedes contulit, ac ſubodorata Leonis mente, cui ſe præſentaverat, ac nulla licentia impetrata, Arelatem rediit.

Quæ poſt abitum illius in Concilio acta fuerint, S. Leo in ep. 89. ad Viennenſes ſcripta prolixe recenſet. Sententiam in eum pronunciatam, Leonis Pontificis rogatu, Valentinianus Imperator, dato reſcripto ad Aetium Magiſtrum militiæ in Gallia, executus fuit. Extat reſcriptum Valentiniani inter Novellas Theodoſii Cod. Theod. tit. 24. De Epiſcopis ordinandis: quod inter cætera præclara de auctoritate Romani Pontificis hæc habet: *Et erat ipſa quidem ſententia* (Romani Pontificis) *per Gallias etiam ſine Imperiali ſanctione valitura. Quid enim tanti Pontificis auctoritati in Eccleſiis non liceret? ſed noſtram quoque præceptionem hæc ratio provocavit, ne ulterius vel Hilario, quem adhuc Epiſcopum nuncupari ſola manſueti Præſulis permittit humanitas, nec cuiquam alteri Eccleſiaſticis rebus arma miſcere, aut præceptis Rom. Pont. liceat obviare: auſibus enim talibus fides, & reverentia noſtri violatur Imperii*. Et paulo poſt: *Hac perenni ſanctione decernimus, ne quid tam Epiſcopis Gallicanis, quam aliarum Provinciarum contra veterem conſuetudinem liceat ſine viri venerabilis Papæ urbis æternæ auctoritate tentare. Sed illis, omnibuſque pro lege ſit, quidquid ſanxit, vel ſanxerat Apoſtolicæ Sedis auctoritas, &c.* Integrum Edictum recenſet Baron. anno 445. n. 9. & 10. Quibus omnibus ceſſit Hilarius ipſi Summo Pontifici, ejuſque animum delinivit cum multa humilitate, miſſa in eam rem ad ipſum legatione; vide P. Sexium in Pontif. ubi fuſius iſta narrantur in vita Hilarii, ſimulque aſſeritur contra Scaligerum primatus

Are-

Arelatenſis, quod urbs eſſet Galliarum primaria, quæque ſub Troſimo fidem Galliis dedit. Licet primatus ipſe deſierit, quod primates ſibi quemdam Papatum ex nimio faſtu deſignare inciperent, ut notat Doctor Fileſacus de ſacra Epiſc. authoritate c. 9.

Concilium Hiſpanicum in urbe Lucenſi Gallicia ſuaſu Leonis Pontificis, in cauſa Priſcillianiſtarum indictum, anno Domini 447. Præſide Balconio Bracarenſi.

CUm ingruentibus barbaris Vvandalis, Gothis, atque Suevis florentiſſima illa Hiſpaniarum Eccleſia ſanctiſſimorum Antiſtitum ſolita cultura careret, pulchra immutata facie, reddita eſt velut ager incultus, vepribus undique repletus, ac ſpinis, in quibus feræ ſua latibula quærebant. Accidit, quod dum S. Turibius Aſturicenſis Epiſcopus, vehementi Catholicæ veritatis ardore ſuccenſus, hac de cauſa Hiſpaniæ Eccleſias luſtraret, ejuſdem beſtiarum luſtra inveniens, ad eas pellendas, earumque latebras deſtruendas, Apoſtolicæ Sedis, a qua Hiſpaniæ ſincerum Euangelium acceperant, ſubſidium imploraverit, atque per Diaconum ſuum Romam ad hoc opus ablegatum, Leonem Pontificem de his omnibus certiorem reddiderit. Quæ dum S. Leo exacte examinaſſet, redditis litteris poſt alia eum admonuit, ut in Hiſpania Generale Concilium celebraretur.

His literis in Hiſpaniam perlatis, ad celebrandum Generale Concilium Epiſcopi diverſarum Provinciarum convenerunt, Priſcillianam hæreſim condemnarunt, atque contra eam regulam quamdam fidei cum aliquot Capitulis ediderunt. Lecta quoque eſt Leonis epiſtola, cui quidam Epiſcopi nonniſi ficte ſubſcripſerunt.

Leo Epiſcopus Turibio Epiſcopo Salutem.

Ex ep. 93. QUam laudabiliter pro Catholicæ fidei veritate movearis, & quam ſolicite dominico gregi devotionem officii Paſtoralis impendas, tradita nobis per Diaconum tuum fraternitatis tuæ ſcripta demonſtrant, quibus notitiæ noſtræ inſinuare curaſti, qualis in regionibus veſtris de antiquis peſtilentiæ reliquiis errorum morbus exarſerit. Nam & epiſtolæ ſermo, & commonitorii ſeries, & libelli tui textus demonſtrat (*Eloquitur.*) Priſcillianiſtarum fœtidiſſimam apud vos recaluiſſe ſentinam. Nihil eſt enim ſordium in quorumcumque ſenſibus impiorum, quæ in hoc dogma non confluxerint: quoniam de omnium terrenarum opinionum (*Feculentiã.*) luto multiplicem ſibi fæcem commiſcuerunt, ut ſoli totum biberent, quidquid alii ex parte guſtaſſent. Denique ſi univerſæ hæreſes, quæ ante Priſcilliani tempus exortæ ſunt, diligentius retractentur, nullus pene invenietur error, de quo non traxerit impietas iſta contagium: quæ non contenta eorum recipere falſitates, qui ab Euangelio Chriſti ſub Chriſti nomine deviaverunt, tenebris etiam paganitatis immerſi ſunt, ut per magicarum artium prophana ſecreta, & mathematicorum vana mendacia, religionis fidem, morumque rationem in poteſtate dæmonum, & effectu ſyderum collocarent. Quod ſi & credi liceat, & doceri, nec virtutibus præmium, nec vitiis pœna debetur, omniaque non ſolum humanarum legum, ſed etiam divinarum conſtitutionum decreta ſolventur: quia neque de bonis, neque de maliſactibus ullum poterit eſſe judicium, ſi in utramque partem fatalis neceſſitas motum mentis impellit: & quidquid ab hominibus agitur, non eſt hominum, ſed aſtrorum. Ad hanc inſaniam pertinet & prodigioſa illa totius humani corporis per duodecim cœli ſigna diſtinctio, ut diverſis partibus diverſæ præſideant poteſtates: & creatura, quam (*Geneſ. 1.*) Deus ad imaginem ſuam fecit, in tanta ſit obligatione ſyderum, in quanta eſt connexione membrorum. Merito patres noſtri, ſub quorum temporibus

A hæreſis hæc nefanda prorupit, per totum mundum inſtanter egere, ut impius furor ab univerſa Eccleſia pelleretur, quando etiam Principes mundi hanc ſacrilegam amentiam ita deteſtati ſunt, ut authorem ejus, ac pleroſque diſcipulos legum publicarum enſe proſternerent. Videbant enim omnem curam honeſtatis auferri, omnem conjugiorum copulam ſolvi, ſimulque divinum jus, humanumque ſubverti, ſi hujuſmodi hominibus uſquam vivere cum tali profeſſione licuiſſet. Et profuit diu iſta diſtrictio Eccleſiaſticæ lenitatis: (*Poteſtas Eccleſiaſ.*) quæ etſi Sacerdotali contenta judicio cruentas refugit ultiones, ſeveris tamen Chriſtianorum Principum conſtitutionibus adjuvatur, dum ad ſpiritale nonnunquam recurrunt remedium, qui timent corporale ſupplicium. Ex quo autem multas provincias hoſtilis occupavit irruptio, & executionem legum B tempeſtates interdixere bellorum: ex quo inter Sacerdotes Dei difficiles commeatus, & rari cœperunt eſſe conventus, invenit ob publicam perturbationem ſecreta perfidia libertatem, & ad multarum mentium ſubverſionem his malis eſt incitata, quibus debuit eſſe correcta. Quæ vero illic, aut quanta pars plebium a contagione peſtis hujus aliena eſt, ubi (ſicut charitas tua indicat) lethali morbo etiam quorundam Sacerdotum (*Intercluſere.*) corda corrupta ſunt, & per quos opprimenda falſitas, & defendenda veritas credebatur, per ipſos doctrinæ Priſcilliani Euangelium ſubditur Chriſti, ut ad prophanos ſenſus, pietate Sanctorum voluminum depravata, ſub nominibus Prophetarum, & Apoſtolorum non hoc prædicetur, quod Spiritus Sanctus docuit, ſed quod diaboli miniſter inſeruit? Quia ergo C dilectio tua fideli quantum potuit diligentia damnatas olim opiniones decem, & ſex capitulis comprehendit, nos quoque ſtrictim omnia retractemus, ne aliquid harum blaſphemiarum aut tolerabile videatur, aut dubium.

1. Primo itaque capitulo demonſtratur quam impie ſentiant de Trinitate divina, qui & Patris, & Filii, & Spiritus Sancti unam, atque eandem aſſerunt eſſe perſonam, tanquam idem Deus nunc Pater, nunc Filius, nunc Spiritus Sanctus nominetur: nec alius ſit, qui genuit, alius, qui genitus eſt, alius, qui de utroque proceſſit, ſed ſingularis unitas in tribus quidem vocabulis, & non tribus ſit accipienda perſonis. Quod blaſphemiæ genus de Sabellii opinione ſumpſerunt: cujus diſcipuli etiam Patro-paſſiani merito nuncupantur: quia ſi ipſe eſt Filius, & Pater, Crux Filii Patris eſt Paſſio, & quicquid D in forma ſervi Filius Patri obediendo ſuſtinuit, totum in ſe Pater ipſe ſuſcepit. Quod Catholicæ fidei ſine ambiguitate contrarium eſt, quæ Trinitatem unitatis ſic homouſion confitetur, ut Patrem, & Filium, & Spiritum Sanctum ſine confuſione indiviſos, ſine tempore ſempiternos, ſine differentia credat æquales: quam unitatem in Trinitate non ex eadem perſona, ſed eadem implet eſſentia.

2. In ſecundo capitulo oſtenditur ineptum, vanumque commentum de profeſſionibus quarumdam virtutum ex Deo, quas habere cœpit, & quas eſſentia ſua ipſe præceſſerit: in quo Arrianorum quoque ſuffragantur errori dicentium, quod Pater Filio prior ſit, quia fuerit aliquando ſine filio, &c. E

3. Tertii vero capituli ſermo deſignat, quod iidem impii aſſerant, ideo unigenitum dici Filium Dei, quia ſolus ſit natus ex Virgine. Quod utique non auderent dicere, niſi Pauli Samoſateni, & Photini virus hauſiſſent, qui dixere Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum, antequam naſceretur ex Virgine Maria, non fuiſſe, &c.

4. Quarto autem capitulo continetur, quod natalem Chriſti, quem ſecundum ſuſceptionem veri hominis Catholica Eccleſia veneratur, quia verbum caro factum eſt, & habitavit in nobis, non vere iſti honorent, ſed honorare ſe ſimulent, jejunantes eodem die, ſicut & die dominico, qui eſt dies reſurrectionis Chriſti, &c. Quaſi vera non fuerit, ſequentes dogma

Cerdonis, atque Marcionis, & cognatis ſuis Manichæis per omnia concordantes. Qui (ſicut in noſtro examine directi, atque convicti ſunt) dominicum diem, quem nobis Salvatoris noſtri reſurrectio conſecravit, exigunt in mœrore jejunii, ſoli (ut proditum eſt) reverentiæ hanc continentiam devoventes, ut per omnia ſint a noſtra fidei unitate diſcordes: & dies, qui a nobis in lætitia habetur, ab illis in afflictione ducatur. Unde dignum eſt, ut inimici Crucis Chriſti & reſurrectionis talem accipiant ſententiam, qualem elegere doctrinam.

5. Quinto autem capitulo refertur, quod animam hominis divinæ aſſerant eſſe ſubſtantiæ, nec a natura creatoris ſui conditionis noſtræ diſtare naturam. Quam impietatem ex Philoſophorum quorundam, & Manichæorum opinione manantem Catholica fides damnat, ſciens nullam tam ſublimem, tamque præcipuam eſſe facturam, cui Deus ipſe natura ſit, &c.

6. Sexta adnotatio indicat eos dicere, quod diabolus nunquam fuerit bonus, nec natura ejus opificium Dei ſit, ſed eum ex Agar, & tenebris emerſiſſe, qui ſcilicet nullum ſui habeat authorem, ſed omnis mali ipſe ſit principium, atque ſubſtantia: cum fides vera, quæ eſt Catholica, omnium creaturarum ſive ſpiritualium, ſive corporalium bonam confiteatur ſubſtantiam, & mali nullam eſſe naturam, quia Deus, qui univerſitatis eſt conditor, nihil non bonum fecit. Unde & diabolus bonus eſſet, ſi in eo, quod factus eſt, permaneret. Sed quia naturali excellentia male uſus eſt, & in veritate non ſtetit, non in contrariam tranſiit ſubſtantiam, ſed a ſummo bono, cui debuit adhærere, deſcivit, ſicut ipſi, qui talia aſſerunt, a veris in falſa proruunt, & naturam in eo arguunt, in quo ſponte delinquunt, ac pro ſua voluntaria perverſitate damnantur. Quod utique in ipſis malum erit: & ipſum malum non erit ſubſtantia, ſed pœna ſubſtantiæ.

Joan. 8.

7. Septimo loco ſequitur, quod nuptias damnant, & procreationem naſcentium perhorreſcunt: in quo (ſicut pene in omnibus) cum Manichæorum prophanitate concordant: ideo (ſicut ipſorum mores probant) conjugalem copulam deteſtantes, quia non eſt illic & libertas turpitudinis, ubi nec pudor matrimonii ſervatur, nec ſpes ſobolis.

8. Octavum eorum eſt, plaſmationem humanorum corporum diaboli dicere eſſe figmentum, & ſemina conceptionum, opera dæmonum in mulierum uteris figurari. Propterea reſurrectionem carnis non eſſe credendam, quia concreatio corporis non ſit congruens animæ dignitati. Quæ falſitas ſine dubio opus diaboli eſt: & talia prodigia opinionum figmenta ſunt dæmonum, qui non in fœminarum ventribus formant homines, ſed in hæreticorum cordibus tales fabricantur errores. Quod immundiſſimum virus de Manichææ impietatis ſpecialiter fonte procedens olim fides Catholica deprehendit, atque damnavit.

9. Nona autem adnotatio manifeſtat, quod filios promiſſionis, ex mulieribus quidem natos, ſe ex Spiritu Sancto dicant eſſe conceptos: ne illa ſoboles, quæ de carnis ſemine naſcitur, ad Dei conditionem pertinere videatur. Quod Catholicæ fidei repugnans, atque contrarium eſt, quæ omnem hominem in corporis, animæque ſubſtantiam a conditore univerſitatis formari, atque animari intra materna viſcera confitetur, manente quidem illo peccati, mortalitatiſque contagio, quod in prolem a primo parente tranſcurrit: ſed regenerationis ſacramento ſubveniente, quo per Spiritum Sanctum promiſſionis filii renaſcuntur, non in utero carnis, ſed in virtute baptiſmatis. Unde & David, qui utique erat promiſſionis filius, dicit ad Deum: *Manus tuæ fecerunt, & plaſmaverunt me*. Et ad Hieremiam Dominus ait: *Priuſquam te formarem in utero, novi te, & in utero matris tuæ ſanctificavi te*.

Pſ. 118, 5. 6. 11. Hier. 1.

10. Decimo autem capitulo referuntur aſſerere, animas, quæ humanis corporibus inſeruntur, fuiſſe in corpore, & in cœleſti habitatione peccaſſe, atque ob hoc a ſublimibus ad inferiora delapſas, in diverſæ qualitatis principes incidiſſe, & per aereas ac ſidereas poteſtates alias duriores, alias mitiores, corporibus eſſe incluſas ſorte diverſa, & conditione diſſimili: ut quicquid in hac vita varie, & inæqualiter provenit, ex præcedentibus cauſis videatur accidere. Quam impietatis fabulam ex multorum ſibi erroribus texuerunt; ſed omnes eos Catholica fides a corpore ſuæ unitatis abſcidit, conſtanter prædicans, atque veraciter, quod animæ hominum priuſquam ſuis inſpirarentur corporibus, non fuere, nec ab ullo incorporentur, niſi ab opifice Deo, qui & ipſarum eſt creator, & corporum, &c.

ullo.

11. Undecima ipſorum blaſphemia eſt, qua fatalibus ſtellis & animas hominum, & corpora opinantur adſtringi: per quam amentiam neceſſe eſt, ut homines paganorum erroribus implicati, & faventia ſibi (ut putant) ſidera colere, & adverſantia ſtudeant mitigare. Verum iſta ſectantibus nullus in Eccleſia Catholica locus eſt: quoniam qui ſe talibus perſuaſionibus dedit, a Chriſt corpore totus abſceſſit.

abſtringi. omnibus.

12. Duodecimum inter hæc illud eſt, quod ſub aliis poteſtatibus partes animæ, ſub aliis corporis membra deſcribunt, & qualitates interiorum præſulum in Patriarcharum nominibus ſtatuunt: quibus e diverſo ſigna ſiderea, quorum virtuti corpora ſubjiciantur, opponunt. Et in his omnibus inextricabili ſe errore præpediunt, non audientes dicentem Apoſtolum: *Videte, ne quis vos decipiat per Philoſophiam, & inanem fallaciam ſecundum traditionem hominum, ſecundum elementa mundi, & non ſecundum Chriſtum: quia in ipſo inhabitat omnis plenitudo divinitatis corporaliter, & eſtis in illo repleti, qui eſt caput omnis principatus, & poteſtatis, &c.*

Coloſ. 2.

13. Decimo tertio loco propoſitum eſt eoſdem dicere, quod omne corpus ſcripturarum canonicarum ſub Patriarcharum nominibus accipiendum ſit, quia illæ duodecim virtutes, quæ reformationem hominis interioris operantur, in horum vocabulis indicentur, ſine qua ſcientia nullam animam poſſe aſſequi, ut in eam ſubſtantiam, de qua prodiit, reformetur. Sed hanc impiam vanitatem deſpectui habet Chriſtiana ſapientia, quæ novit veræ Deitatis inviolabilem, & inconvertibilem eſſe naturam, animam autem ſive in corpore viventem, ſive a corpore ſeparatam, multis paſſionibus ſubjacere. Quæ utique ſi divinæ eſſet eſſentiæ, nihil adverſi poſſet incidere. Et ideo ineffabiliter aliud creator eſt, aliud creatura. Ille enim ſemper idem eſt, & nulla varietate mutatur: hæc autem mutabilis eſt etiam non mutata: quia ut non mutetur, datum poterit habere, non proprium.

de divina eſſentia.

quod autem non mutetur, donatum.

14. Sub quartodecimo vero capitulo de ſtatu corporis ſentire dicuntur, quod ſub poteſtate ſiderum, atque ſignorum pro terrena qualitate teneatur: & ideo multa in ſanctis libris, quæ ad exteriorem hominem pertineant, reperiri; ut in ipſis ſcripturis inter divinam, terrenamque naturam quædam ſibi repugnet adverſitas, & aliud ſit, quod ſibi vendicent animæ præſules, aliud, quod corporis conditores. Quæ fabulæ ideo aſſeruntur, ut & anima divinæ affirmetur eſſe ſubſtantiæ, & caro credatur malæ eſſe naturæ; quoniam & ipſum mundum cum elementis ſuis non opus Dei boni, ſed conditionem mali profitentur authoris. Atque ut hæc mendaciorum ſuorum ſacrilegia bonis titulis colorarent, omnia pene divina eloquia ſenſuum nefandorum immiſſione violarunt.

15. De qua re quintidecimi capituli ſermo conqueritur, & præſumptionem diabolicam merito deteſtatur: quia & nos iſtud veracium teſtium relatione comperimus, & multos corruptiſſimos eorum codices, qui

Cano-

Canonici titulantur, invenimus. Quomodo enim decipere ſimplices poſſent, niſi venenata pocula quodam melle prælinirent, ne uſquequaque ſentirentur inſuavia, quæ eſſent futura mortifera? Curandum ergo eſt, & Sacerdotali diligentia maxime providendum, ut falſati codices, & a ſincera veritate diſcordes in nullo uſu lectionis habeantur. Apocryphæ autem ſcripturæ, quæ ſub nominibus Apoſtolorum multarum habent ſeminarium falſitatum, non ſolum interdicendæ, ſed etiam penitus auferendæ ſunt, atque ignibus concremandæ. Quamvis enim ſint in illis quædam, quæ videantur ſpeciem habere pietatis, nunquam tamen vacua ſunt venenis; & per fabularum illecebras hoc latenter operantur, ut mirabilium narratione ſeductos laqueis B cujuſcumque erroris involvant. Unde ſi quis Epiſcoporum vel apocrypha haberi per domos non prohibuerit, vel ſub Canonicorum nomine eos codices in Eccleſia permiſerit legi, qui Priſcilliani adulterina ſunt emendatione corrupti, hæreticum ſe noverit judicandum; quoniam qui alium ab errore non revocat, ſe ipſum errare demonſtrat.

Dicticinii, & ſic dein.

16. Poſtremo autem capitulo hoc prodidit juſta querimonia, quod Dicticinii tractatus, quos ſecundum Priſcilliani dogma conſcripſit, a multis cum veneratione legerentur: cum ſi aliquid memoriæ Dicticinio tribuendum putant, recuperationem ejus magis debeant amare, quam lapſum. Non ergo Dicticinium, ſed Priſcillianum legunt: & illud probant, quod errans docuit, non quod correctus elegit. Sed nemo hoc impune præſumat, nec inter Catholicos cenſeatur, quiſquis utitur ſcripturis non ab Eccleſia ſolummodo Catholica, ſed etiam a ſuo authore damnatis, &c.

17. In eo vero, quod in extrema familiaris epiſtolæ tuæ parte poſuiſti, miror cujuſdam Catholici intelligentiam C laborare, tanquam incertum ſit, an deſcendente ad inferna Chriſto, caro ejus requieverit in ſepulchro, quæ ſicut vere & mortua eſt, & ſepulta, ita vere eſt die tertia reſuſcitata. Hoc enim & ipſe Dominus denuntiaverat, dicens ad Judæos: *Solvite templum hoc, & in triduo reſuſcitabo illud.* Ubi Evangeliſta ſubjungit: *Hoc autem dicebat de templo corporis ſui.* Cujus rei veritatem etiam David Propheta prædixerat, loquens ſub perſona Domini Salvatoris, & dicens; *Inſuper & caro mea requieſcet in ſpe. Quoniam non derelinques animam meam in inferno, nec dabis ſanctum tuum videre corruptionem.* Quibus utique verbis manifeſtum eſt, quod caro Domini & vere ſepulta requievit, & corruptionem non ſubiit: quia celeriter vivificata animæ reditu reſurrexit.

Joan. 2.

Pſal. 52.

Chriſti & in ſepulchro.

Quod non credere ſatis impium eſt, & ad Manichæi, D Priſcillianique doctrinam pertinere non dubium eſt: qui ſacrilego ſenſu ita ſe Chriſtum ſimulant confiteri, ut Incarnationis, & mortis, & reſurrectionis auferant veritatem.

Habeatur ergo inter vos Epiſcopale Concilium, & ad eum locum, qui omnibus opportunus ſit, vicinarum provinciarum conveniant ſacerdotes: ut ſecundum quæ ad tua conſulta reſpondimus, pleniſſimo diſquiratur examine, an ſint aliqui inter Epiſcopos, qui hujus hæreſeos contagio polluantur, a communione ſine dubio ſeparandi, ſi nefandiſſimam ſectam per omnium ſenſuum pravitates damnare noluerint. Nulla enim ratione tolerandum eſt, ut qui prædicandæ fidei ſuſcepit E officium, is contra Evangelium Chriſti, contra Apoſtolicam doctrinam, contra univerſalis Eccleſiæ ſymbolum audeat diſputare. Quales illic erunt diſcipuli, ubi tales docebunt magiſtri? Quæ illic religio populi, quæ ſalus plebis, ubi contra humanam ſocietatem, pudoris ſanctitas, ſive verecundia tollitur, conjugiorum fœdera auferuntur, propagatio generationis inhibetur, carnis natura damnatur, contra autem verum Dei cultum trinitas Deitatis negatur, Perſonarum proprietas confunditur, anima hominis divina eſſentia prædicatur, & eadem ad diaboli arbitrium carne concluditur, Dei Filius per id, quod ex Virgine ortus, non per id, quod ex Patre natus eſt, unigenitus prædicatur, idemque nec vera Dei proles, nec verus filius Virginis aſſeritur, ut per falſam paſſionem, mortemque non veram mendax etiam reſurrectio reſumptæ de ſepulchro carnis habeatur? Fruſtra autem utuntur catholico nomine, qui iſtis impietatibus non reſiſtunt. Poſſunt hæc credere, qui poſſunt talia patienter audire. Dedimus itaque literas ad fratres, & Coepiſcopos noſtros, Tarraconenſes, Carthaginenſes, Luſitanos, atque Gallicos, eiſque Concilium Synodi generalis indiximus. Ad tuæ dilectionis ſolicitudinem pertinebit, ut noſtræ ordinationis authoritas ad prædictarum provinciarum Epiſcopos deferatur. Si autem aliquid (quod abſit) obſtiterit, quominus poſſit celebrari generale Concilium Galliciæ, ſaltem in uno conveniant Sacerdotes: quibus congregatis fratres noſtri Hydatius, & Ceponius imminebunt, conjuncta cum eis inſtantia tua, quatenus de provinciali conventu remedium tantis vulneribus afferatur.

Concilium. Veri Dei cultus interdicitur.

Hydatius in Chronico ad Olympiadem 306. meminit hujus epiſtolæ inter varia ſcripta Leonis Papæ contra Priſcillianiſtas ad Epiſcopos Hiſpanienſes miſſa. Inter quæ, inquit, ad Epiſcopum Turibium de obſervatione Catholicæ fidei, & de hæreticis blaſphemiis diſputatio plena dirigitur, quæ ab aliquibus ſubdolo probatur arbitrio. Hæc eſt porro epiſtola, quæ miſſa ad Synodum Lucenſem in Gallicia ſub Barconio Bracarenſi Epiſcopo, ubi renovata regula fidei, quæ habetur in Toletano primo. & hæc Epiſtola admiſſa eſt, ſed a quibuſdam ficta ſubſcriptione, ut eſt hæreticis familiare. Subdolo arbitrio, ait Hydatius, nec enim facile hæreſis, quæ Manichæi pars erat de turpitudine, ut loquitur D. Hieronymus ad Cteſiphontem, quæque a Gnoſticis ex Ægypto in Hiſpania exulibus initium ducens nocturnos amplexus, congreſſuſque virorum, ac mulierum promiſcue docebat, fovebatque, evelli potuit ex omnium corde.

Concilium Conſtantinopolitanum primum, Zenone, & Poſthumiano Coſſ. celebratum, quo ſub præſidio Flaviani Eutyches Archimandrita condemnatus eſt, ſub Pontificatu Leonis, anno Domini 448.

CUm in Cauſa Florentii Sardiorum Metropolitani adverſus Epiſcopos ſub eo conſtitutos Joannem, & Coſſinium, Flavio Zenone, & Poſthumiano Conſulibus, anno nimirum Domini 448. Concilium haberetur Conſtantinopoli, Euſebius Dorilæi Epiſcopus, cum vulgatam incerto authore novam hæreſim (qua docebatur in Chriſto Domino ante Incarnationem duas, poſt Incarnationem vero non duas, ſed unam dumtaxat fuiſſe naturam) ab Eutychete Archimandrita prædicari, ac doceri præſens audiviſſet, nihilque piis admonitionibus apud eum profeciſſet, ſcriptum adverſus eum querelarum libellum huic Synodo legendum obtulit, petens, dum lectus eſſet, ejuſdem copiam Eutycheti communicari, & ad ſui defenſionem citari, ac cum citatio prima actione Concilii decreta, & nondum executa fuiſſet:

Secunda actione, pridie Idus Novembris, Synodo præſto fuit Euſebius, eam, quam ſemper coluit, fidem rectam palam ex ſcriptis Cyrilli exponit, eademque ſe ſapere, ac ſapuiſſe, & etiamnum ſapere profitetur. Oſtendit etiam ſanctos, & Orthodoxos Patres ſemper in Chriſto duas in una, eademque perſona conjunctas naturas agnoviſſe. Quæ quidem, ut ſancte, pieque dicta, ab omnibus, qui præſentes erant Patribus, ſingulis candidum calculum porrigentibus, recepta, atque probata fuerunt.

Inchoata rurſum actione tertia decimo quinto Novembris, Feria ſecunda, ad inſtantiam Euſebii, contra Eutychem querelam ſuam proſequentis, decreto Synodi prima citatio per Joannem, & Andream executa,

Eutyches tergiverſatur.

entia, in judicio reproducta fuit. Poſtquam autem A uterque retuliſſet, Eutychetem reſpondiſſe, ſe Monaſterio ſuo non egreſſurum; dixiſſe etiam ſe paratum eſſe expoſitioni Sanctorum Patrum, qui in Nicæa, & Epheſo congregati ſunt, conſentire, eorumque interpretationibus, quatenus Scripturæ conformes eſſent, & non aliter (quod hæreticorum eſt) ſubſcribere, ad inſtantiam Euſebii per Mamantem, & Theophilum Presbyteros Eutyches ſecundo citari juſſus eſt, quibus abeuntibus, & ſcriptam citationem exequentibus, Euſebius ad ſuæ querelæ, & accuſationis probationem addidit Eutychetem de ſua hæreſi libros ſcripſiſſe, eoſque ad diverſa Monaſteria miſiſſe, eo fine, ut ſubſcriptione Abbatum, & Monachorum aliorum approbarentur. Quod cum Flavianus teſtimonio Abrahami Presbyteri verum eſſe cognoviſſet, ablegavit ex Synodo B diverſos ad diverſa Monaſteria, qui miſſum ab Eutychete fidei tomum inquirerent, & ad Synodum referrent. Cum poſt hæc reſponſum ſimile priori retuliſſent illi, qui ſecundam citationem executi fuerant, inſtitit tertio Euſebius accuſator, ut vel invitus Eutyches ad Synodum trahatur. Tum vero ſecundum judicii formam a ſancta Synodo decretum eſt, ut per Memnonem ſacrorum vaſorum cuſtodem, Epiphanium Presbyterum, Germanum Diaconum tertio citaretur. Traditus eſt illis libellus citationis ſcriptus, quo ſignificabatur, ut poſt diem ſequentem Feria quarta ad decimam ſeptimam menſis Novembris Eutyches judicio præſto eſſet.

Interea Actione quarta, ſequenti die, qui erat 16. C Novembris ad Synodum venit Abrahamus Archimandrita, allegans Eutychetem ob ingraveſcentem morbum venire non poſſe. Quam excuſationem licet cum Flaviano reliqui Patres acceptarent, per eundem tamen Abrahamum Eutychetem moneri voluerunt, ut qui ad accuſandum Neſtorium Monaſterio egreſſus fuiſſet ad Concilium Epheſinum, idem ad ſui defenſionem egredi, & ad Concilium venire non recuſet; maxime ideo, quod plures verbo, & opere ſcandalizaſſet: nihil peti aliud, quam ut veniat, errorem ſuum aut defendat, aut deprecetur, & revocet.

Actione quinta, quæ decima ſeptima menſis Novembris habita fuit, ii, qui ad tertiam citationem Eutycheti inſinuandam miſſi erant, retulerunt ſe mandatum citationis fideliter executos fuiſſe: Eutychetem reſpondiſſe, quod Abrahamum Archimandritam ad D Synodum deſtinarit, qui ſuo nomine diceret, ſe Sanctorum Patrum dictis, & Nicænæ Synodo acquieſcere: quibus ſi ſancta Synodus contenta non eſſet, unius ſeptimanæ inducias, & dilationes peteret. Auditi ſunt etiam illi, qui a ſancta Synodo miſſi fuerant ad Monaſteria, inquiſituri de voluminibus ab Eutychete ad ea miſſis, retuleruntque Archimandritas volumen fidei ab Eutychete miſſum accepiſſe, ſed ſubſcribere noluiſſe. Cum itaque Euſebius poſt cauſæ ſuæ defenſionem inſtaret, Eutychetem ex ſcriptis ſuis damnandum eſſe, ne tamen præcox videretur eſſe judicium, petitam ſeptem dierum dilationem Patres Concilii ei conceſſerunt.

Poſt tertiam citationem executam, inveteratus dierum malorum hypocrita, qui ſæpe conteſtatus fuerat, E ſe e Monaſterio nequaquam egredi poſſe, licet totius Synodi juſſu urgeretur. *Dum hæc agerentur*, ait Liberatus cap. 11. *refugiens Eutyches ad Theodoſium Imperatorem* (more hæreticorum) *impetravit ab eo per Chryſaphium Eunuchum, quem ipſe Eutyches ſuſceperat in ſacro Baptiſmate, ut cum Patricio Florentio, & Magno Conſiliario Concilium ingrederetur. Dicebat enim ſe Flaviani calumnias timere.*

Sexta actione ad inſtantiam Euſebii, vigeſima ſecunda Novembris audita eſt relatio eorum, qui ad tertiam citationem peragendam deputati fuerant. Qui, dum habitam cum ipſo de fide diſputatiunculam, ejuſque reſponſum hoc, quod nulla pœna depoſitionis a ſententia deterreri poſſet, expoſuiſſent, adveniente præſcripto ſeptem dierum termino; qui vigeſima ſecunda Novembris expiraverat, ſeptima Actione magna militum apparitura ſtipatus adfuit, ac cum licentia, & conſenſu Patrum, una cum Florentio patricio in Synodum intromiſſus fuit. Cum in præſentia Florentii de hæreſi convictus, ad palinodiam induci non potuiſſet, judicio omnium Patrum hæc ſententia in eum prolata fuit: *Lacrymantes, & lugentes perfectam ejus perditionem, decrevimus per Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum ab eo blaſphematum, extraneum eſſe ab omni officio Sacerdotali, & a noſtra communione, & primatu monaſterii. Scientibus hoc omnibus, qui poſtea colloquentur ei, & ad eum convenerint, quoniam rei erunt & ipſi pœna excommunicationis, ſicut non recedentes ab ejus collocutione.*

Huic ſententiæ ſubſcripſerunt Epiſcopi triginta duo, & Archimandritæ, qui aderant, viginti tres. De rebus in Synodo geſtis Flavianus Leonem Pontificem certiorem reddit per Epiſtolam, quæ extat poſt Epiſt. 8. Leonis, eſtque talis initio: *Nulla res diaboli venena compeſcit, &c.* Unde Eutyches quoque ſubdolas, & mendaciorum plenas ſcribit litteras ad S. Leonem Papam, quas per Regios miniſtros Flaviani litteris malitioſe detentis, citius Romam deferri obtinet. Ad Pontificem quidem appellavit, eique blandis verbis correctionem pollicitus eſt, ſed appellationi non eſt delatum. Mendacem quoque libellum, & fraudulentum Theodoſio Imperatori offert, quo ſe vim paſſum eſſe prædicat. Ut celebriores Epiſcopos Italiæ in ſuam ſententiam pertraheret, litteras ad eoſdem ſcripſit. Hæc ex Actis Concilii recitatis in prima actione Concilii Chalcedonenſis; item ex epiſt. Leonis 12. ad Flavianum, ex Liberato Diacono cap. 11. Breviarii.

Concilium, vel potius Judicium Eccleſiaſticum Tyri in cauſa Ibæ Epiſcopi Edeſſæ in Syria, Flavio Zenone, & Poſthumiano Conſulibus, celebratum anno Domini 448.

IBas Edeſſæ in Syria Epiſcopus a quatuor Presbyteris Edeſſenæ Eccleſiæ, quos ſua ſententia excommunicaverat, principio apud Domnum Antiochenum de hæreſi Neſtoriana accuſatus fuit, quaſi poſt initam inter Cyrillum Alexandrinum, & Joannem Antiochenum concordiam, in antiqua ſententia pro Neſtorio contra Cyrillum perſtaret. Cum mandato Domni Antiocheni Ibas excommunicatos abſolvere, ſeque poſt feſtum Paſchæ Synodali judicio præſentem ſiſtere juſſus eſſet, quatuor vero Presbyteri accuſatores, juramento præſtito promiſiſſent, ſe non ante finem Synodi Antiochia diſceſſuros: accidit, quod duo ex illis, Samuel, & Cyrus nominati, præſtiti juramenti parum memores, iſtinc diſceſſerint, & Imperatori ſupplicaverint, petentes, ut quia Domnus Ibæ plus nimio faveret, aliis Judicibus non partialibus cauſæ inquiſitio committeretur.

Interea Domnus Antiochiæ Synodum celebravit, duobus tantum accuſatoribus præſentibus, in qua poſt cauſam Ibæ innocenter accuſati præcognitam, duo accuſatores condemnati fuerunt. De rebus geſtis Domnus ad Flavianum Conſtantinopolitanum perſcripſit. Cumque ſupplicantibus perjuris Presbyteris Imperator detuliſſet, judicium Ibæ tribus aliis Epiſcopis, Photio nimirum Tyri, Euſtathio Berythi, & Uranio Himeriæ commiſit, Damaſcium Tribunum, & Notarium Judicem cognitorem miſit, mandans ei, ut judicio præſens aſſiſteret, quæque delecti a ſe in ea cauſa Judices definirent, executioni mandaret. Miſſus eſt etiam a Flaviano Conſtantinopolitano Epiſcopo Eulogius Diaconus. His omnibus Tyri præſentibus, vigeſima quinta Februarii, Indictionis primæ, ad diſſidia tollenda tres Epiſcopi pacis ſequeſtres agere cœperunt, idque convenientiſſime ſtatuerunt, ut Ibas Neſtorii hæreſim, ob quam potiſſimum accuſatus fuerat, omneſ-

que

quæ alia ad eum ſpectantes execraretur, deinde fidem Catholicam pure, ſincere, & integre profiteretur. Quod cum ille præſtitiſſet, eum a ſuſpicione hæreſeos abſolverunt. Clericos etiam accuſatores cum ſuo Epiſcopo reconciliarunt. Vide Baronium anno 448. num. 59.

Acta hujus Concilii extant in Concilio Chalcedonenſi, actione nona, & decima.

Concilium, ſeu potius Judicium Eccleſiaſticum Berythi in cauſa Ibæ, Flavio Zenone, & Poſthumiano Coſſ. celebratum menſe Septembri, anno Domini 448.

IBas cum duobus aliis Epiſcopis denuo a tribus diverſis Edeſſenæ Eccleſiæ Presbyteris in judicium vocatus, apud Flavianum Conſtantinopolitanum Epiſcopum accuſatus fuit: verum is cognitionem cauſæ tribus iiſdem Judicibus Epiſcopis Berythi, Tyri, & Himeriæ, qui præcedenti judicio interfuerant, commiſit. Primo objectum eſt, quod blaſphemiam horrendam dixiſſet hanc: *Non invideo Chriſto facto Deo, in quantum factus eſt, & ipſe factus ſum*. Vel: *Si voluero, & ipſe, ut ille, fieri poſſum*. Quam Ibas teſtificatione totius Cleri Edeſſeni ad Epiſcopos Judices tranſmiſſa omnino diluit. Secundam calumniam hanc adduxerunt, quod S. Cyrillum hæreticum appellaſſet, ideoque non temere Neſtorianus eſſe videretur. Reſpondit Ibas, id quidem ante initam cum Joanne Antiocheno concordiam a ſe factum eſſe; ab eo autem tempore, quo opera, & ſtudio Pauli Emeſeni inter utrumque pax compoſita fuit, numquam accidiſſe. Cum illi contra urſiſſent, poſt factam utriuſque reconciliationem Cyrillum ab Iba hæreticum eſſe nominatum, idque ex ejus epiſtola ad Marim Perſam ſcripta probari poſſe aſſeruiſſent; illius epiſtolæ fragmentum, quod Actis Chalcedonenſis Concilii Act. 10. intextum habetur, editum fuit. Hanc epiſtolam ſuam eſſe agnovit Ibas, ſed cum in ea nihil eorum, quæ objiciebantur, probari poſſet, Epiſcoporum judicio abſolutus fuit. Patres Chalcedonenſis Concilii eandem ſententiam confirmarunt. Sed cum hac occaſione Neſtoriani ſpargerent epiſtolam Ibæ, qua laudes Theodori Mopſueſteni, & vituperia Cyrilli Alexandrini continerentur, a Patribus Chalcedonenſis Concilii approbatam, & receptam fuiſſe, Quinta Synodus Oecumenica collatione octava eam merito condemnavit; quippe quæ in Orthodoxum Scriptorem gravius, quam oportebat, inveheretur, & Theodorum Mopſueſtenum hæreticum nimium laudaret. Quod vero non epiſtolam, ſed auctorem epiſtolæ tantum Patres Chalcedonenſis Concilii, horum Judicum ſententiam imitati, a calumnia adverſariorum abſolverint, judicaverintque eum fautorem Neſtorianæ hæreſeos eſſe deſiiſſe, poſt initam Cyrilli cum Joanne Antiocheno concordiam, Catholicum, & Orthodoxum fuiſſe oſtendit Binius in Notis Concilii Chalcedonenſis, verbo *Approbatum*. Vide Baronium anno 435. num. 11. & 12. & anno 448. num. 61. & ſeqq. uſque ad 77.

Epiſtola Ibæ eſt in Synodo.

Concilium Conſtantinopolitanum ſecundum in cauſa Eutychetis, anno Domini 448.

DAmnato Eutychete (ut vidimus ſupra Concilio Conſtantinopolitano primo) Chryſaphius Eunuchus, Imperatorii cubiculi præfectus, nullum non movit lapidem, ut Acta Synodalia a Flaviano legitime confecta plane irrita reddat, & in ipſum Flavianum damnationis pœnam convertat. Permovit itaque Imperatorem, ut pro Eutychete ad Leonem Pontificem ſcribat; & ut judicium, atque examen Eutychetis prius eludatur, perſuadet Imperatori, ut confeſtim Conſtantinopolim triginta Epiſcopos convocet, qui ſub præſidio Theodoſii Cæſareæ Cappadociæ Epiſcopi, Eutychetis cauſam potiſſime cognoſcant.

Mira celeritate res confecta eſt. Quinto Idus Aprilis anno Chriſti 449. qui eſt 10. Leonis, Synodus inchoata eſt. Interfuerunt triginta Epiſcopi, quorum nomina in Actis Concilii Chalcedonenſis recenſentur. Inter eos Florentius Patritius ab Imperatore miſſus eſt, ut intereſſet. Theodoſius Cæſareæ Cappadociæ Epiſcopus Synodo præſidere juſſus fuit. Interea ante omnia, contra jus, & æquitatem omnem, ab Imperatore conceſſum eſt Eutycheti per Procuratorem cauſam ſuam in Synodo agere; accuſatori nequaquam. De ordine judicii non obſervato, de querelis Euſebii Epiſcopi Dorilæi non auditis exceptum eſt, ſed nihil impetratum. Pro Eutychete cauſam acturi cum libello ejuſdem Eutychetis intromiſſi ſunt in Synodum Conſtantinus, Eleuſius, & Conſtantius, Monachi. Quibus intromiſſis, Macedonius Tribunus, & Notarius, nomine Imperatorum, ab omnibus Epiſcopis juramentum aſſertorium exegit; ſed interceſſione Baſilii obtentum eſt, ne Epiſcopi jurare cogerentur. Poſt hæc ordine rerum oblatus eſt ad legendum libellus Eutychetis, quem jam ante damnatus Imperatoribus obtulerat. Recitato libello, Acta Conſtantinopolitani Concilii vera, & originalia a Notariis ejuſdem Concilii exacta, & lecta fuerunt. Ea quæ produxerunt Eutychetis Procuratores, originalia quidem, ſed aliunde mendoſe deſcripta eſſe cognitum fuit. Cum allegaſſent Procuratores Eutychetis appellationem, apud Epiſcopos Prioris Conſtantinopolitani Concilii interpoſitam, ex Actis, omniumque Epiſcoporum præſentia oſtenſum eſt, id nequaquam contigiſſe.

Florentius.

Hæc cum prima Seſſione habita fuiſſent, contigit, ut vigeſima ſeptima ejuſdem menſis Aprilis iidem 30. Epiſcopi convenirent. Ubi oblatus Eutychetis libellus, legi juſſus eſt. Silentiarius teſtatus eſt, ſe a Flaviano accepiſſe, quod Eutychetem ipſe, concepta in ſcriptis ſententia, condemnaſſet, antequam Synodi actio cogeretur. Aſterii cujuſdam teſtificatione dictum, & in Acta relatum eſt, ipſa prioris Synodi Acta a Notariis commutata fuiſſe. His cavillis legitimæ damnationi Eutychetis a priore Synodo factæ illuſum fuit. Vide Baronium anno 448.

Mendacii rem agitur.

Conciliabulum, ſeu Latrocinium Epheſinum reprobatum, quo centum, & viginti octo Epiſcopi, an. Domini 449. Eutychetem abſolverunt, hæreſim ejuſdem confirmarunt, & Flavianum cum quibuſdam aliis Epiſcopis condemnarunt.

THeodoſius Imperator, Chryſaphii Eunuchi fraude, & dolo inductus, uſurpata ſibi Pontificia poteſtate, Synodum Oecumenicam contra jus, & conſuetudinem Eccleſiæ indixit, datoque ad Dioſcorum Alexandrinum reſcripto, eum Synodi Præſidem conſtituit; conceſſa eidem facultate adducendi, quos vellet, Epiſcopos, quique Eutychetis cauſæ contra Flavianum faverent. Hæc Liberatus Diaconus in Breviario cap. 12. Nicephorus lib. 4. cap. 47. Qua occaſione accidit, quod illi, qui Eutychetis ſtudioſiſſimi erant, tamquam acerrimi Neſtorianæ perfidiæ impugnatores, Synodo intereſſe, & præeſſe juberentur.

Quoniam vero Imperator non ignorabat, Concilium Oecumenicum nullum fore, quod abſque Pontificis auctoritate indictum eſſet, illud iniit conſilium, ut eum quidem vocaret, ſed tamen ne vel per ſe, vel etiam per Legatos adeſſet, caute admodum præcaveret. Et quomodo id factum? Primum anguſtiſſimo termino tempus clauſit, ut non niſi magno incommodo adeſſe poſſet. Et quia præter anteceſſorum ſuorum conſuetudinem, atque exemplum eſſe ſciebat, ut ipſe Pontifex in perſona propria Concilio univerſali intereſſet, ſcribens ad Leonem Pontificem, ejus perſonam huic Synodo præſentem eſſe petivit. Hæc ex epiſtola Leonis XLII.

Cum

Cum Pontifex litteras Theodoſii accepiſſet, mala, quæ Eccleſiæ ſuæ imminere præſagiebat, antevertere conatus, perſuaſit Imperatori, ut ſi in Italia conventus Epiſcoporum haberi non poſſet, plane omitteretur, eo quod in re adeo perſpicua tanta conſultatio non eſset adhibenda. Sed cum hac in re fruſtra laboraſſet, ne per abſentiam Romani Pontificis cauſa fidei aliquod diſpendium pateretur, tres Legatos a latere miſit, Julianum Puteolanum Epiſcopum, Renatum Presbyterum Cardinalem tituli ſancti Clementis, atque Hilarium Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalem Diaconum. His Encyclicam epiſtolam ad Flavianum inſcriptam dedit (extat apud Binium) eo conſilio, ut in conventu Epiſcoporum legeretur: & quid de Verbi Incarnatione ſentiendum ſit, univerſa Synodus intelligeret. Appropinquante jam die cogendæ Synodo præſtituta, Imperator Magiſtratui ſuo, quem intereſse juſserat, ſcripto curare mandavit, ut Epiſcopi, qui in Synodo Conſtantinopolitana cauſam Eutychetis judicaſent, nihil interloquantur.

Legati Pontif. Roman.

Ac, cum ómnes ſimul in Baſilica S. Dei genitricis Mariæ conſediſsent, Dioſcorus litteras Imperatoris ſibi datas legi mandavit. Legati Sedis Apoſtolicæ, poſtquam de ſua Commiſſione, & Legatione Synodum informaſsent, & Leonem Papam, quod in propria perſona non comparuiſset, excuſaſsent, ex eo, quod Romani Pontifices nonniſi per Legatos extra urbem Synodis intereſse conſueviſsent, Encyclicam illam Epiſtolam Leonis de Verbi Incarnatione ad Synodum, & ad Flavianum tranſmiſſam, legendam obtulerunt. Dioſcorus ubi eam accepiſset, jurato quidem promiſit fore, ut legeretur; ſed parum præſtiti juramenti memor, ex compoſito varias Imperatoris epiſtolas legi, ac recitari præcepit, ut a legenda Romani Pontificis epiſtola præſentes avocarentur: quamobrem non injuſte Act. 3. Concilii Chalcedonenſis Dioſcorus perjurii eſt accuſatus. Abſoluta recitatione litterarum Imperatoris, facta eſt ſuggeſtio de Fide agendum eſse: contra Dioſcorus ex decreto Imperatoris de controverſiis inter Flavianum, & Eutychetem Conſtantinopoli obortis tractandum eſse reſpondit. Hoc idem placuiſse Epiſcopis omnibus Notarii Dioſcori falſo exceperunt; prout Acta Concilii Chalcedonenſis Act. 1. aperte monſtrant. Ingreſſus in conſeſsum Epiſcoporum Eutyches, libellum fidei obtulit. Quo recitato Flavianus Euſebium Dorilæi Epiſcopum accuſatorem audiri petivit, ſed fruſtra: quaſi non fuerit Flaviani aliquid in hoc Synodo petere, cum olim Eutychetis judex, hic vero cum Euſebio reus dumtaxat aſſiſteret judicandus; ita facti turpitudinem in Concilio Chalcedonenſi Comes Elpidius excuſavit.

Epiſt. Leonis legitur aſtu Dioſcori.

Deinde Acta Conſtantinopolitani Concilii publice legi voluit Dioſcorus: Legati autem non ante illum admittendum eſse dixerunt, quam epiſtola Encyclica Pontificis lecta foret. Cum Eutyches oppoſitam Legatorum contradictionem allegaſset, eo ſuſpicionis argumento, quod apud S. Flavianum manſiſsent, & cum eo pranſi fuiſsent, Dioſcorus incompetenti exceptione attenta, Legatorum petitionem repulit, ipſiſque invitis, Acta Conſtantinopolitana legi permiſit. Quæ dum legerentur, illi, qui Dioſcoro blandiebantur, bis, terve Eutychianam hæreſim, clamoribus ſuis interpoſitis, confirmarunt. Lectione Actorum abſoluta a Dioſcoro, ejuſque ſectatoribus, reclamante Flaviano, Eutyches eſt abſolutus, Flavianus Conſtantinopolis, Euſebius Dorilæi, Ibas Edeſſenus, Theodoretus Cyri Epiſcopi condemnati, ſedeque Epiſcopali, ſurrogatis aliis, amoti fuerunt.

A Flaviano, & Theodoreto ad Sedem Apoſtolicam appellatum eſſe, ex Actis Concilii Chalcedonenſis, epiſtola Theodoreti 113. aliiſque Scriptoribus liquidiſſime conſtat. Sententiam in Flavianum, & Euſebium pronuntiatam, præter Legatos Pontificios, ſubſcriptione ſua omnes fere Epiſcopi approbarunt. Quod qua ratione acciderit in Synodo Chalcedonenſi, Dio-

A ſcoro præſente, teſtatus eſt Acacius Epiſcopus his verbis: *Puræ chartæ ſubſcripſimus compulſi, & violenter, multa mala perpeſſi nolentes, ſed & per potentiam perpeſſi ſubnotavimus. Uſque enim ad veſperam tenuerunt nos recludentes in Eccleſia, & ægrotantes nos neque quieſcere permiſerant, neque concedere, ut aliquantulum refocillaremur, ſed milites nobis cum fuſtibus, & gladiis impoſuerunt, & ſic nos fecerunt ſubnotare.* In hoc tam horrendo Epiſcoporum naufragio ſola Navicula Petri incolumis emergens ſalvatur. Legati enim Apoſtolicæ Sedis Dioſcoro audaciſſime in faciem reſtiterunt, conteſtantes, nullius roboris eſſe, quæ per vim, & metum extorquerentur. Quæ conteſtatio etſi in actis, quæ Dioſcorus, ut diximus ſupra, per ſuos Notarios ad libitum confici voluit, deſideretur; tamen de B his eſt expreſſa mentio in pluribus litteris Leonis Romani Pontificis ad Theodoſium, & Pulcheriam datis.

Legati Roman. Pont.

Hilarium Dioſcorus (ne, quæ tyrannice geſta erant, Romano Pontifici nuntiarentur) vi adhibita retinere tentavit; ſed ipſe ocyus fuga elapſus, per invia loca, perque multa pericula, ope divina potius, quam humana liberatus Romam pervenit, atque Pontifici ſingula, prout geſta fuerant, enarravit. Qui poſtea creatus Pontifex Sancti Joanni Euangeliſtæ liberatori ſuo in gratiarum actionem Eccleſiam dedicavit, eo quod evaſiſſet.

Ex litteris Pulcheriæ Auguſtæ ad Leonem Romanum Pontificem, quæ extant inter præambulares Concilii Chalcedonenſis, conſtat, Epiſcopos, qui ſubſcribere recuſarunt, a Dioſcoro per milites in exilium deportari juſſos eſſe. C Cum Flavianus poſt interpoſitam viva voce appellationem animo proſequendæ ejuſdem appellationis ſcriptum libellum appellatorium Legatis obtuliſſet, *caſus eſt* (inquit Liberatus Diaconus in Breviario cap. 12.) *& multis injuriis affectus, dolore plagarum migravit ad Dominum*. Vide quæ dicta ſunt in Concil. Chalcedon.

Flaviani martyrium.

Controverſia.

Calvinus lib. 4. Inſtit. cap. 7. num. 1. Quid dicam, inquit, de Concilio Epheſino ſecundo, ubi cum adeſſent Leonis Legati, Alexandrinus tamen Patriarcha Dioſcorus, velut ſuo jure, præſidebat? Excipiunt non fuiſſe orthodoxum Concilium, a quo Sanctus vir Flavia- D nus damnatus, & Eutyches abſolutus, ejuſque impietas comprobata. At cum Synodus cogeretur, cum ſeſſiones inter ſe diſtribuerent Epiſcopi, illic certe inter alios Romanæ Eccleſiæ Legati, non aliter, quam in ſancto, & legitimo Concilio ſedebant. Non contendunt tamen de primo loco, ſed eum alteri cedunt, nequaquam id facturi, ſi ſuum jure eſſe crederent. Nunquam enim puduit Romanos Epiſcopos maximas quaſque contentiones pro ſuis honoribus ſuſcipere, & hanc ſolam ob cauſam multis ſæpe, & pernicioſis certaminibus vexare, & turbare Eccleſiam. Sed quia videbat Leo nimis improbum fore poſtulatum, ſi Legatis ſuis primam ſedem ambiret, eo ſuperſedit.

Calvinus refellitur, de primatu Rom. Pont.

E Hæc Calvinus more ſuo primatum Pontificis Romani, ac Chriſti opus deſtruere ſatagens, nulla habita ratione, quod in hoc Conciliabulo nullus ordo, ſed perpetuus horror fuerit. Sed ſufficit ad ea omnia convellenda, quod contra ipſum ſcripſit Bellarminus lib. 1. de Conciliis, cap. 19. non ſine probationibus, quibus ille deſtituitur, litem hanc temerarie intentatam dirimens. Quod Leo, inquit, non ſit auſus petere primam ſedem, mendacium eſt. Scribit enim Liberatus in Breviario cap. 12. Legatos Romani Pontificis noluiſſe in Concilio ſedere, cum vidiſſent præſidere Dioſcorum: porro Dioſcorum extorſiſſe contra fas ab Imperatore præſidentiam illam, ſcribunt Zonaras in vita Theodoſii, & Euagrius lib. 1. & 10. Unde etiam Leo epiſt. 24. 25. 26. ad Theodoſium, & Pulcheriam conqueritur Dioſcorum in ea Synodo vindicaſſe principatum, ubi etiam teſtatur Flavianum Epiſcopum appel-

lan-

lantem ab hoc Concilio ad Apoſtolicam ſedem, libellum tradidiſſe Legatis Romani Pontificis. Quomodo ergo non auderet Leo in eo Concilio præſidentiam petere, a quo ad ſe tanquam ad majorem appellabatur: hæc Cardinalis Bellar. A

Sed ut appareat Leonem nihil improbum exiſtimaſſe, ſi Dioſcoro ſe prælatum, ac ſuperiorem diceret, evidentiſſime indicat ejuſdem Leonis epiſt. 81. ad Dioſcorum, ubi ſatis authoritatem ſuam prodit.

Leo Epiſcopus Dioſcoro Epiſcopo Alexandrino Salutem.

QUantum dilectioni tuæ dominicæ charitatis impendamus affectum, ex hoc poteris approbare, quod tua firmius deſideramus fundare initia, ne quid charitati tuæ ad perfectionem deeſſe videatur, cum tibi ſpecialis gratiæ merita (ut probavimus) ſuffragantur. Paterna igitur, & fraterna collatio debet ſanctitati tuæ eſſe gratiſſima, & a te taliter ſuſcipi, quemadmodum a nobis eam intelligis proficiſci. Unum enim nos ſentire oportet, & agere, ut (ſicut legimus) in unoquoque unum eſſe cor, & anima probetur. Cum enim beatiſſimus Petrus Apoſtolicum a Domino acceperit principatum, & Romana Eccleſia in ejus permaneat inſtitutis, nefas eſt credere, quod ſanctus diſcipulus ejus Marcus, qui Alexandrinam primus Eccleſiam gubernavit, aliis regulis traditionum ſuarum decreta formaverit, cum ſine dubio de eodem fonte gratiæ unus Spiritus fuerit & diſcipuli, & magiſtri: nec aliud ordinatus tradere potuerit, quam quod ab ordinatore ſuſcepit. Non ergo patimur, ut cum unius nos eſſe corporis, & fidei fateamur, in aliquo diſcrepemus, & alia Doctoris, alia diſcipuli inſtituta videantur. B

Act. 4. 24. qu. 1. cum beatiſſ.

C

1. Quod ergo a patribus noſtris propenſiore cura novimus eſſe ſervatum, a vobis quoque volumus cuſtodiri: ut non paſſim diebus omnibus Sacerdotalis, vel Levitica ordinatio celebretur, ſed poſt diem Sabbati, ejuſque noctis, quæ in prima Sabbati luceſcit, exordia deligantur, hoc eſt ſub lege Divini Officii ſubſtituantur, in quibus his, qui conſecrandi ſunt, jejunis, & a jejunantibus ſacra benedictio conferatur, &c.

2. Ut autem in omnibus obſervantia noſtra concordet, illud quoque volumus cuſtodiri, ut cum ſolemnior feſtivitas conventum populi numeroſioris indixerit, & ad eam tanta multitudo convenerit, quam recipere Baſilica ſimul una non poſſit, ſacrificii oblatio indubitanter iteretur, &c. D

Concilium Romanum tertium, quo Leo Pontifex Acta Epheſini Conciliabuli reprobavit, anno Domini 450.

CUm moris eſſet, ut ad tertium Kalendas Octobris ſingulis annis plurimarum Provinciarum Epiſcopi ad Synodum celebrandam Romam convenire ſolerent, opportune accidit, ut abſque alia Epiſcoporum vocatione poſt Hilarii Diaconi reditum Romæ ex priſtino uſu ſancta Synodus cogeretur; in qua cuncta, quæ, more prædonum, Epheſi ab Eutychianis hæreticis geſta erant, penitus condemnata fuerunt. Ultra 15. Octobr. anni 459. initium hujus Synodi dilatum non eſſe, epiſtolæ Leonis, quas poſt hanc Synodum celebratam, ad Clerum Conſtantinopolitanum, Theodoſium Imperatorem, & Pulcheriam ſcripſit, manifeſte ſatis oſtendunt. De rebus in Synodo geſtis, Hilarius Diaconus in fine epiſt. ad Pulcheriam Auguſtam, quæ extat inter præambulares Concilii Chalcedonenſis, hæc ſummatim perſcripſit: *Veſtra itaque veneranda clementia cognoſcat, a præfato Papa cum omni Occidentali Concil. reprobari omnia, quæ in Epheſo contra Canones, & tumultus, & ſæcula omnia a Dioſcoro Epiſcopo geſta ſunt, & nulla ratione hæc in his partibus ſuſcipi poſſe, quæ per potentiam prædicta, non ſine læſione fidei, & præjudicio ſanctiſſimi viri, innoxiique commiſſa ſunt.* Vide epiſt. Leonis 22. ad Clerum Conſtantinopol. 24. ad Pulcheriam, 27. ad Flavianum, 28. ad Archimandritas. E

Hæc cum Dioſcoro innotuiſſent, vix Alexandriam reverſus, habito Epiſcoporum conventu, in S. Leonem Romanum Pontificem excommunicationis ſententiam protulit, idque ſcelus perpetravit, quod nullus perditorum hominum cogitaſſet. Mirum eſt dictu, quod cum Eutychianam fidem, præcedente Conciliabulo, confirmaſſet Dioſcorus Epiſcopus, plus minus nonaginta invenerit, qui latam a ſe ſententiam ſubſcribendo confirmarint, & non potuerit niſi decem dumtaxat, eoſque lacrymantes, & invitos inducere, ut latam a ſe in Romanum Pontificem excommunicationis ſententiam chirographo ſuo approbarent. Adeo enim omnes inauditum hactenus exhorruere facinus, portentumque inſolitum execrati ſunt, & licet hæretici facti eſſent, & Catholicæ fidei adverſarii, ſublimitatem tamen, & majeſtatem throni Apoſtolici veriti, & reveriti fuerunt. Vide Liberatum Diaconum in Breviario cap. 12. Libellum Theodori Diaconi extantem apud Acta Concilii Chalcedonenſis actione 3. Baronium anno 449. *Dioſc. Papā excom.*

Concilium Conſtantinopolitanum, anno Domini 450. celebratum, in quo Anatolius, aliique Epiſcopi confeſſionem fidei Catholicam ediderunt.

CUm Theodoſius Imperator Anatolium Conſtantinopolitanum Epiſcopum, in locum Flaviani ſurrogatum, confirmari petiſſet, adeoque jam omnibus lapſis Epiſcopis ab errore reſipiſcendi, & ad fidem Catholicam revertendi via aperta eſſet; viſum eſt ſancto Leoni, ad Anatolii, aliorumque lapſorum fidem probandam, & confirmandam, mittere quatuor Legatos a latere, hos, Abundium, Aſterium, Baſilium, ac Senatorem, Presbyteros, qui lapſos redire volentes ad Eccleſiam, a qua impie, Dioſcoro cogente, vel Eutychete fallente, turpiter defecerant, probarent. Hi, dum Conſtantinopolim veniſſent litteriſque Leonis, quas ad Theodoſium ſcripſerat, Marciano Imperatori oblatis, honorifice excepti eſſent, juſſu Pontificis Conſtantinopoli, anno Domini 450. Leonis undecimo, Synodum haberi, & ex vicinis locis Epiſcopos Catholicos convocari juſſerunt. Primum omnium ex ſancti Leonis Papæ litterarum præſcripto Anatolius fidei confeſſionem edidit talem, quæ in omnibus S. Leonis Papæ ſcriptis conſentiens, & plane Catholica inventa fuit. Poſt Anatolium alii eamdem fidem profeſſi fuerunt. Abſentibus mandatum eſt, ut per ſuos Legatos idem exequantur. Conſtat ex epiſt. 33. Leonis ad Theodoſium, 34. ad Archimandritas, & 35. ad Pulcheriam, item ex Epiſtola Pulcheriæ ad Leonem, quæ extat inter præambulares Concilii Chalcedonenſis. Ex hac Synodo per Legatos Apoſtolicæ Sedis ad ſingulos Metropolitanos Orientis miſſam eſſe Epiſtolam Leonis 10. olim ad Flavianum datam, eo fine, ut omnes eidem ſubſcriberent, ea, quæ habentur poſt actionem quartam Concilii Chalcedonenſis in cauſa Photii, & Euſtathii, in Græcis codicibus teſtantur. In hac Synodo conſtitutum fuiſſe, ut Epiſcopis in ſatanico conventu Epheſino lapſis, ad communionem Eccleſiæ redire volentibus, ſuæ tantum, non totius Eccleſiæ Catholicæ communio concedatur: ſicut etiam, ne Dioſcori Alexandrini, Juvenalis Jeroſolymitani, & Euſtathii Berythi Epiſcoporum nomina in Sacris nominarentur: ideo quod impœnitentes anteſignani ſchiſmaticorum eſſent. Epiſtola Leonis 40. aut 42. ad Anatolium ſcripta manifeſte indicat. Vide Baronium anno 449.

Concilium Chalcedonenſe generale tertium, anno 451. *habetur in ſecunda claſſe.*

Con-

Concilium Andegaven. pro reformatione Diſciplinæ in Gallia, ſub Leone I. anno 453.

HOc Concilium Frontoducæus Societatis Jeſu in orbe litterario clariſſimus ex obſcuritate vindicatum miſit ad Cardinal. Baronium, dum Annalibus ſuis ordinandis incumberet, ut illis insereretur, ex quibus poſtea ad tomos Conciliorum Binii corrivatum eſt.

1. *De eo, cum conveniſſent Epiſcopi Andegavis.*

Cum ad ordinandum Epiſcopum in civitate Andegavorum conveniſſent, & Talaſſius eſſet Epiſcopus ordinatus: omnibus pariter reſidentibus Leone, Euſtochio, Charilatone, Rumorido, Vincentio, Victorio, & Malaſſio Epiſcopis, pari conſilio, atque tractatu, Deciſionem, quam verbis decreverant, etiam ſcripturæ mandare voluerunt, ut hac die, hoc eſt 4. Nonas Octobris, Opilione v. Conſule, hæ regulæ Eccleſiaſticæ ſervarentur, quæ a ſenioribus juxta authoritatem Scripturarum jam fuerant conſtitutæ,

2. *De eo, ut contra Epiſcopale judicium clericis non liceat proſilire.*

Primum, ut contra Epiſcopale judicium clericis non liceat proſilire, neque, inconſultis ſacerdotibus ſuis, ſæcularium judicia expetere: ſed nec de loco uno in alium ſine Epiſcopi permiſſione tranſire, nec ſine commendatitiis ſacerdotum ſuorum litteris commeare.

Occaſione Sanctionis Valentinianæ anno 452. Romæ promulgatæ, qua Eccleſiaſticum Forum ſuis privilegiis ſpoliabatur, nullaque extra cauſas Fidei, ac Religionis juriſdictio relicta erat, hunc canonem ſancivere Patres. C

3. *De eo, ut Diaconi Presbyteris humiliter deferant.*

Ut Diaconi Presbyteris noverint omni humilitate deferendum eſſe.

Hoc idem conſtitutum fuit ante annos pluſquam centum in Concilio Arelatenſi primo, can. 14. Sed qua occaſione hoc ſtatutum fuerit, ſciendum, quod Diaconi, ob bonorum adminiſtrationem ſibi commiſſam, majore honore a populo obſervabantur, eaque occaſione adverſus Presbyteros cervicem erigebant, eoſque contemnebant: & cu ex antiqua lege Eccleſiæ, Presbyteris ſedentibus, ipſi ſtare tenerentur, ex adminiſtratione bonorum elatiores facti, contra has leges, & obſervationem Eccleſiæ agebant. Cum ergo ille Diaconorum faſtus aliquoties depreſſus, hoc tempore in Galliis viciſſim repullulaſſet, opus fuit, ut Eccleſiaſtica cenſura ſecuri, malum alias amputatum iterum ſuccideretur. D

4. *De violentia, & crimine.*

Ut a violentia, & crimine perputationis abſtineant.
Mendoſe legitur, *perputationis*, & legendum eſt *pervaſionis*, ut *pervadere* ſit *alienas res invadere, ac per vim uſurpare.* Sic Concilio Agathenſi c. 29. *Libertos legitime a Dominis ſuis factos Eccleſia tueatur, quos ſi quis ante audientiam aut pervadere, aut expoliare præſumpſerit, ab Eccleſia repellatur.* Item Turon. I. can. 9. *Ut aut Diœceſes alienas tranſgrediendo, terminos a Patribus conſtitutos pervadat.* E

5. *De familiaritate extranearum fœminarum.*

Deliter. Familiaritatem extranearum fœminarum noverint eſſe vitandam. Sed ſi qui ſunt cælibes, non niſi a ſororibus, aut amitis ſuis, aut a matribus conſolentur. Quia ſicut bonum non eſt homini ſolum eſſe, ita familiares eſſe Clericos fœminis non oportet extraneis;

A quia frequenter plurimorum ruinas ſub hac occaſione deflemus. Si quis autem poſt hoc interdictum ſe a prædictis familiaritatibus revocare noluerit, nequaquam gradu altiori donabitur: &, ſi jam ordinatus fuerit, non miniſtret. Tum ſi qui in tradendis, vel capiendis civitatibus interfuiſſe fuerint detecti, non ſolum a communione habeantur alieni, ſed ne conviviorum quidem admittantur eſſe participes.

6. *De iis, qui accepta pœnitentia reſilierunt.*

Quod etiam de his, qui accepta pœnitentia reſilierint, debita ſeveritate ſervabitur. Quæ forma etiam B circa eas, quæ de virginitate Sanctimonialium crimine proprio deciderunt, ſtatuto rigore permaneat.

7. *De iis, qui alienis uxoribus maritatis, conjugio abutuntur.*

Hi quoque, qui alienis uxoribus, ſuperſtitibus ipſorum maritis, nomine conjugii abutuntur, a communione habeantur extranei.

8. *De clericis, qui relicto clero, ad ſæcularem militiam ſe contulerint.*

Clerici quoque, qui relicto Clero ſe ad ſæcularem militiam, & ad laicos contulerint, non injuſte ab Eccleſia, quam reliquerunt, amoveantur.

9. *De Monachis, qui cœptam obſervationem ſuam relinquunt.*

Monachi quoque, qui cœptam obſervationis viam reliquere, & abſque Epiſtolis, & abſque certis negotiis, vel neceſſitatibus per regiones vagantur alienas, cognita diſtrictione, ſi ſe non emendaverint, ab Abbatibus ſuis, vel a Sacerdotibus ad communionem non recipiantur.

10. *De Epiſcopis, quibus alienis clericis gradum augere non liceat.*

Aliis quoque Epiſcopis aliorum Clericis gradum augere non liceat.

11. *De Clericis, quibus excommunicare non liceat; niſi probatis criminibus.*

Quicumque autem vel de laicis, vel de Clero miniſtri fuerint ordinati, & obſervare noluerint; ſi laicus, criminare non liceat, niſi forte reprobaverint criminoſos.

12. *De Diaconibus, vel Presbyteris, ut bigami non ordinentur.*

Nonniſi unius uxoris viri, iidemque virginibus copulati, Diaconi, vel Presbyteri odinentur.

13. *De pœnitentibus, qui converſi errorem ſuum voluerint confiteri.*

Pœnitentiæ ſane locus omnibus pateat, qui converſi errorem ſuum voluerint confiteri, quibus perſpecta qualitate peccati, ſecundum Epiſcopi æſtimationem, erit venia largienda.

Quod ita inter prædictos viros pari conſilio, & ordinatione decretum eſt, ut ſi quis ex ipſis contra hanc ordinationem agendum eſſe præſumpſerit, obvius fuiſſe regulæ Eccleſiaſticæ judicetur: adverſus quem cæteris fratribus ſuis, quaſi adverſus contemptores, licebit inſurgere.

Con-

In minori Britannia.

Concilium Veneticum tempore Leonis Papæ I. celebratum, circa annum Domini 453.

Anno Domini 453.

Vannes.

COncilium hoc licet nulla Conſulum nota perſpicuum ſit, conſtat tamen circa tempora Andegavenſis, & Turonenſis Concilii celebratum eſſe: qui enim huic Concilio interfuerunt, Synodicam ad Victurium Cenomanenſem, & Thalaſſium Andegavenſem Epiſcopos dederunt, qui & Turonenſi, & Andegavenſi Concilio interfuerunt. Cauſam habiti Concilii prædicta Synodica indicat his verbis: *Itaque quoniam nos in Eccleſia Venetica cauſa ordinandi Epiſcopatus congregavit, &c.* ut ſcilicet diſciplinam Eccleſiaſticam B barbarorum incurſionibus in Gallia plurimum laxatam emendent, & corrigant.

Dominis beatiſſimis, & nobis in Chriſto omni charitatis honore venerandis fratribus, Victurio, & Thalaſſio Epiſcopis, Perpetuus, Paternus, Albinus, Athemius, Nunechus, & Liberalis Epiſcopi. Cum ſemper a nobis cura Religionis haberi debeat in promptu, nec aliunde debeat eſſe meditatio, eo præcipue tempore, quo nos aut voluntas, aut occaſio congregarit, niſi ut communes ex multorum collatione tractatus, conſentiente in Chriſto ſpiritu, multarum ſententiarum authoritate firmentur, ne per ſingularem pro arbitrii ſui qualitate definitio, aut imperitiæ decipiatur errore, aut tumore præſumptionis, vel iracundiæ depravetur: & dum unuſquiſque ſine fratrum collatione ſuo tantum credit arbitrio, ſtatuat, quod merito omnibus poſſit diſplicere. Itaque quoniam nos in Eccleſia Venetica cauſa ordinandi Epiſcopatus congregavit, rectum eſſe credimus, de regula Eccleſiaſtica, quæ nobis, donante Domino, credita eſt, & de diſtrictione, cujus coram non ſine culpa noſtra omittemus, habita conſultatione, ut quæ in priorum Patrum ſtatutis vidimus omiſſa, & procedente tempore, ex nimia licentia prolabente ſæculari libertate præſumpta, ſtatutis celeberrimis ſanciremus. Quod in notitiam beatitudinis veſtræ, quia præſentia veſtra nobis neceſſitate faciente fraudata eſt, credidimus deferendum, ut ſi probabile duxeritis, id quoque & veſtra auctoritate firmetur, & diſtrictione ſervetur.

Ex occaſione habiti Concilii.

I. Itaque cenſemus homicidas, & falſos teſtes a communione Eccleſiaſtica ſubmovendos, niſi pœnitentiæ ſatisfactione crimina admiſſa diluerint.

II. Eos quoque, qui relictis uxoribus ſuis ſicuti in Evangelio dicitur, excepta cauſa fornicationis, ſive adulterii probatione alias duxerint, ſtatuimus a communione ſimiliter arcendos, ne per indulgentiam noſtram prætermiſſa peccata alios ad licentiam erroris invitent.

III. Pœnitentes quoque qui ſuſceptam publice pœnitentiam intermiſerint, & ad prioris erroris conſuetudinem revoluti, vitæ ſe ſæculari, converſationique reddiderint, non ſolum a communione Dominicorum Sacramentorum, ſed etiam a conviviis Fidelium ſubmovendos.

IV. Eas etiam, quæ virginitatem profeſſæ, & benedictionem fuerint per manus impoſitionem ſub conteſtatione hujus propoſiti conſequutæ, ſi fuerint in adulterio deprehenſæ, cum adulteris ipſarum arcendas a communione cenſemus.

V. Clericis, aut Monachis, ſine commendatitiis Epiſtolis Epiſcopi ſui, licentia non pateat ambulandi, aut evagandi: & in omni loco, ad quem ſine Epiſtolis Epiſcopi ſui (ut dictum eſt) venerint, a communione habeantur alieni.

VI. In Monachis quoque par ſententiæ forma ſervetur. Quod ſi verborum increpatio non emendaverit, etiam verberibus ſtatuimus coerceri.

VII. Servandum eſt de Monachis, ne eis ad ſolitarias cellulas liceat a congregatione diſcedere, niſi forte probatis poſt emeritos labores, aut propter infirmi-A tatis neceſſitatem aſperior ab Abbatibus regula remittatur. Quod ita demum fiet, ut intra eadem Monaſterii ſepta manentes, tamen ſub Abbatis poteſtate ſeparatas habere cellulas permittantur.

VIII. Abbatibus quoque ſingulis diverſas cellulas, aut plurima Monaſteria habere non liceat, niſi tantum propter incurſum hoſtilitatis intra muros receptacula collocare.

IX. Clerico, niſi ex permiſſu Epiſcopi ſui, ſervorum ſuorum ſæcularia judicia adire non liceat. Sed ſi fortaſſe Epiſcopi ſui judicium cœperit habere ſuſpectum, aut ipſi de proprietate aliqua adverſus ipſum Epiſcopum fuerit nata contentio, aliorum Epiſcoporum audientiam, non ſæcularium poteſtatum, debebit ambire: aliter a communione habeatur alienus.

X. Clericos quoque ab Epiſcopis ordinatos, ſine permiſſu eorum, a quibus fuerant ordinandi, promovere ad ſuperiorem aliquem Ordinem non præſumant, ne concordiam fraternam injuria illata contaminet.

XI. Presbyteri, Diaconi, atque Subdiaconi, vel deinceps quibus ducendi uxores licentia non eſt, etiam alienarum nuptiarum evitent convivia, ne his cœtibus miſceantur, ubi amatoria cantentur, & turpia, aut obſcœni motus corporis, choreis, & ſaltibus efferuntur, ne auditus, & obtutus ſacris myſteriis deputati, turpium ſpectaculorum, atque verborum contagio polluantur.

Juriſdictio Eccleſiaſtica.

XII. Omnes deinceps Clerici Judæorum convivia evitent, nec eos ad convivium quiſquam excipiat: C quia ſicut apud Chriſtianos cibis communibus non utuntur, indignum, atque ſacrilegum eſt, eorum cibos a Chriſtianis ſumi, cum ea, quæ Apoſtolo permittente nos ſumimus, ab illis judicentur immunda: ac ſic inferiores incipiant eſſe Clerici, quam Judæi, ſi nos, quæ ab illis apponuntur, utamur, illi a nobis oblata contemnant.

XIII. Ante omnia a clericis vitetur ebrietas, quæ omnium vitiorum fomes, ac nutrix eſt. Nec quis poteſt liberum corporis ſui, ac mentis judicium habere, cum captus vino a ſenſu probetur alienus, & proclivis ad vitium mente labefactata ducatur, ac plerumque poſſit peccatum, aut crimen, dum neſcit, incurrere. Sed ignorantia talis non poteſt ſubjacere pœnæ, quam ex voluntaria amentia manaſſe conſtiterit. Itaque eum, D quem ebrium eſſe conſtiterit (ut ordo patiatur) aut triginta dierum ſpatio a communione ſtatuimus ſubmovendum, aut corporali ſubdendum eſſe ſupplicio.

Ebrietas.

XIV. Clericus, quem inter muros civitatis ſuæ manere conſtiterit, & matutinis hymnis ſine probabili excuſatione ægritudinis inventus fuerit defuiſſe, ſeptem diebus a communione habeatur extraneus: quia miniſtrum ſacrorum, eo tempore, quo non poteſt ab officio ſuo ulla honeſta neceſſitas occupare, fas non eſt a ſalubri deceptione ceſſare.

XV. Rectum quoque duximus, ut vel intra Provinciam noſtram Sacrorum, & ordo pſallendi una ſit conſuetudo, ut ſicut unam cum Trinitatis confeſſione fidem tenemus, unam & Officiorum regulam teneamus, ne varia obſervatione, in aliquo religio noſtra E diſcrepare credatur.

XVI. At ne fortaſſe id videatur omiſſum, quod maxime fidem catholicæ religionis infeſtat, quod aliquanti Clerici ſtudent auguriis, & ſub nomine confictæ religionis (quas Sanctorum ſortes vocant) divinationis ſcientiam profitentur, aut quarumcumque Scripturarum inſpectione futura promittunt, in hoc quicumque Clericus detectus fuerit vel conſulere, vel ducere, ab Eccleſia habeatur extraneus. Incolume regnum, & coronam veſtram Eccleſiæ ſuæ Deus protegat, Domini fratres.

A

Concilium Conſtantinopolit. 73. Epiſcoporum, anno Domini 459. celebratum ſub Leone.

CUm Leo Imperator apud Leonem Pontificem de indicenda univerſali Synodo diu fruſtra egiſſet, rogavit tandem, ut a latere ſuo Legatum mitteret Conſtantinopolim, qui una cum Gennadio ejuſdem Sedis Antiſtite vigilantiſſimo Eccleſias ab Eutychiana hæreſi, & a labe Simoniaca expurgarent. Præſentibus igitur Domitiano, atque Geminiano Epiſcopis, Apoſtolicæ Sedis a latere Legatis, Gennadius Epiſcopos e proximioribus 73. convocavit. Inchoato Concilio, ex more primo omnium actum eſt de firmando Fidei decreto in Chalcedonenſi Concilio edito, quod hæretici frequentibus ictibus concutere, atque penitus dejicere conabantur.

Deinde recitatæ fuerunt ibidem omnes Epiſt. quas & Epiſcopi Orientis, & ſanctiſſimi Anachoretæ conſcripſerant. Ad tollendam Simoniacam labem, quæ Conſtantinopolitanam Eccleſiam deturparat, Canonem illum ediderunt, qui in Epiſtola encyclica hujus Concilii apud Binium extante continetur. Reliqua acta omnia præter fragmentum a Theod. Balſamone poſt Nomocanonem, item Tom. 1. Biblioth. Sanctorum Patrum, interierunt. Vide Baronium anno 459. num. 1. 2. 3.

Concilium Romanum 48. Epiſcoporum ſub Hilario celebratum anno Domini 467.

CAuſam convocandi hoc Concilium indicat Hilarius Papa Epiſtola 8. his verbis: *Præſidente fratrum numeroſo concilio ex diverſis Provinciis ad diem natalis noſtri in honorem Beati Petri Ap. per D. gratiam congregato, &c.* & Ep. 1. *Lectis in conventu fratrum, quos natalis mei feſtivitas congregarat, literis veſtris, quæ ordinandis Epiſcopis ſecundum ſtatuta Canonum, vel prædeceſſorum meorum decreta ſunt, diſcetis*, Unde patet, quod cum ad celebrandum diem creati Pontificis Hilarii 48. Epiſcopi Romam conveniſſent, ex Hiſpania diverſæ Epiſtolæ Tarraconenſium Epiſcoporum allatæ ſunt; quarum prima Silvanum Calaguritanum de ordinatione perperam facta contra Canones denuntiabat: altera Irenæum, quem ſibi Nundinarius Barcinonenſis jam moriturus ſucceſſorem deſignaverat, confirmari petebat, Utrumque improbatum eſt hoc in Concil. cum ordinatio Epiſcopi Deo, non homini referenda ſit; & deponi debeant Epiſcopi præter decreta Eccleſiæ ordinem conferentes. Attamen Hilarius Papa Epiſt. 1. Synodica a ſe fatetur pro Silvano Epiſcopo quædam producta fuiſſe, quæ ad vitandum ſchiſma Eccleſiæ Hiſpanicæ Pontificem ad diſpenſandum cum eodem Silvano commoverent. Quæ cum in Actis hujus Concilii deſiderentur, ea mutila, & non integra eſſe evidentiſſimo argumento convincitur.

C A N O N E S.

a. quæſt. 1. nulli fas. Diſt. 28. curandum, Diſt. 55. Pœnit. vel 8. quæſt. 1. Plerique.

Primo, ut Canones Nicæni Concilii, & Apoſtolicæ Sedis Decreta cuſtodiantur.

Secundo, ut Bigami, aut viduæ, aut corruptæ mariti ad gradus Eccleſiaſticos non accedant.

Tertio, ut pœnitentes, aut inſcii litterarum, ſive defectu membrorum, aut deciſione aliquid minus habentes, ad ſuperiorem Ordinem non accedant.

Quarto, ut nullus Epiſcopus ſibi eligat ſucceſſorem, ad petitionem Epiſcoporum Tarraconenſium. Nam Epiſcopus Barcinonenſis poſt mortem ſuam velut jure hæreditario voluit Irenæum ſucceſſorem in Eccleſia derelinquere.

Quibus Hilarius reſpondit ex ſententia Epiſcoporum, qui in ipſo Concilio ſunt congregati per ſubjecta capita.

Primum, Quod nullus ordinetur Epiſcopus ſine conſenſu Metropolitani Epiſcopi.

Secundum, ut nullus Epiſcoporum, relicta una Eccleſia, ad aliam tranſeat.

Concilium Viennēſe in cauſa Rogationum triduanarum ante Aſcenſionem Domini celebrandarum, a B. Mammerto Viennenſi Epiſcopo ſub Simplicio Papa, & circa annum Chriſti 474.

B

IN civitate Viennenſi tunc temporis inaudita cives prodigia terruerunt: nam motu terræ nimio, multarum Eccleſiarum ſubita everſione, & ruentium palatiorum concuſſione, gravis animi dejectio incubuerat, inſtantibus prodigiis mundi terminum, & extremum Judicii diem ſuperventurum ſpectantibus. Porro ibi beſtiæ multæ oberrantes, lupi, urſi, ac cervi ingreſſi per portam civitatis, homines plures devorantes, hoc per totum annum faciebant. Superveniente ſolemni die Paſchæ ſanctus Mammertus Viennenſis Epiſcopus cum in ipſa Vigilia ſacrum Myſterium celebraret, Palatium quoque regale, quod editiore urbis loco eminebat, divino igne ſuccenſum eſt. Hanc

C

divinæ indignationis animadverſionem ex offenſa hominum accidiſſe advertentes Epiſcopi, communi conſilio decreverunt ſervari jejunium, quod triduo ante Aſcenſionem Domini uſque nunc per omnes Galliarum Eccleſias agitur: ſicque ipſa tribulatio, atque ſubverſio quievit. Hæc Chron. Cameracenſ.

Concilium Arelatenſe a Leontio Arelatenſium Epiſcopo contra Prædeſtinianorum errorem congregatum, temporibus Simplicii Papæ, & Enrici in Gallia Viſigothorum Regis, circa annum Chriſti 475.

D

COngregatum fuiſſe a Leontio Arelatenſi Concilium contra Prædeſtinianos teſtatur Fauſtus Regienſis in Præfatione libri de Gratia, & Libero arbitrio, quam ipſe Leontio direxit, his verbis.

Domino beatiſſimo, ac Reverendiſſimo Leontio Papæ Fauſtus; Quod pro ſollicitudine paſtorali, B. Papa Leonti, in condemnando Prædeſtinationis errore Concilium ſummorum Antiſtitum congregaſtis, univerſis Galliarum Eccleſiis præſtitiſtis, &c.

Sed & juſſus fuerat Leontius ab Hilario Papa concilia congregare, ex quibus poſſet Provinciis; in cujus mandati obedientiam hanc Synodum Arelate congregavit, anno 475. ad damnandum Prædeſtinationis errorem. Epiſt. 4. in Sirmundo, alias octava in editione regia hujus mandati meminit.

Quæ vero acta, & decreta ſint in ſpeciali, non conſtat, niſi quod in eodem Concilio cura demandata ſit

E

eidem Fauſto ſcribendi contra iſtam hæreſim juxta ea, quæ contra eam inducta fuerant, dum diſcuteretur a Patribus Concilii. Quod indicant verba hæc ſequentia ejuſdem præfationis. *Quod vero ad ordinanda ea, quæ conſultatione publica doctiſſime protuliſtis, operam infirmis humeris, curamque mandaſtis, parum ſanctæ exiſtimationi veſtræ conſuluiſtis, &c.*

Quod autem circa hunc annum, quem Sirmundus aſſignat, Concilium hoc celebratum ſit, ex eo probabilius fit, quod ſub Leontio habitum fuerit; at Leontius anno ſalutis 462. ſedem auſpicatus eſt, cujus rei teſtis eſt Hilarius Papa, qui ad illum reſcripſit tanquam ad novum Metropolitam ann. 462. extantque literæ apud Baronium eodem anno., probatque aliis ratio-

rationibus Petrus Saxius in Pontificio Arelat. qui & A conjicit ſedem produxiſſe ad annum 480. unde intra annum 462. & 480. habitum fuiſſe Concilium neceſſe eſt, quod circa annum 475. conſignat Sirmundus, non determinando quis fuerit. Sed & coincidunt tempora Fauſti, qui Proſpero ſucceſſit in Epiſcopatu ad annum 464. apud Petrum a Natalibus in catalogo Sanctorum.

Epiſtola Fauſti ad Lucidum, & Lucidi ad Fauſtum.

Epiſtola Fauſti ad Lucidum Presbyterum errore Prædeſtinatianorum infectum, & alia epiſtola Lucidi ad Synodum Lugdunenſem non videntur fuiſſe lectæ in hoc Concilio, nec approbatus liber Fauſti de Gratia, & libero Arbitrio, licet ex his, quæ in Concilio dicta fuerant, conflatus ſit. Probatur, quia nondum iſta conſcripta erant, cum habitum eſt hoc Concilium. De Epiſtola Lucidi res eſt evidens, quia epiſtola ſcripta ad poſteriorem Synodum in anteriori non legeretur. B De Epiſtola vero Fauſti, & ejus libro, id probatur ex antea dictis, quia demandata eſt illi cura ſcribendi de iſtis per Synodum: ergo tantum poſt Synodum, ſaltem quod ſpectat ad librum prolixiorem, & majoris operæ: licet vero epiſtolam durante adhuc Synodo ſcribere potuerit, aut jam ſcriptam exhibere Synodo, ſeu ad probationem ejus habendam, ut multorum eſt ſententia, ſeu ad teſtandam fidem ſuam, de qua ſuſpectus a quibuſdam habitus eſt: hoc tamen probari non poteſt, quia debuiſſet ſubſcribi a Leontio præſide Synodi prius, quam ab aliis Epiſcopis: at ejus ſubſcriptio minime invenitur in hac epiſtola. Quare mihi veriſimilius eſt ex mandato hujus Concilii Arelatenſis tam epiſtolam ad Lucidum, quam librum de Gratia, & libero Arbitrio Fauſtum ſcripſiſſe, quam C epiſtolam a pluribus ſubſcribi curavit, ut majori fide digna a Lucido haberetur.

Nec obſtat, quod in fine præfationis laudatæ dicat Fauſtus: in quo quidem opuſculo, poſt Arelatenſis Concilii ſubſcriptionem, novis erroribus deprehenſis adjici aliqua Synodus Lugdunenſis exegit: incertum eſt enim, quo referatur ſubſcriptio. Et ad quid librum Leontio dedicaſſet Fauſtus, ſi jamdudum ab ipſo approbatus, ac ſubſcriptus fuiſſet? Nec novi iſti errores in libro Fauſti inveni intelliguntur, ſed magis in Prædeſtinatianis hæreticis, qui ut volunt latere, omnes ſuos errores ſimul non profundunt. Niſi malis cum aliis exiſtimare epiſtolam Lucidi bis propoſitam fuiſſe. Primo in hoc Concilio Arelatenſi, ſed imminutam, nec omnibus numeris abſolutam: ſecunda vice in Concilio D Lugdunenſi completam, prout habetur in Sirmundo tomo primo Conciliorum Galliæ, necnon in Bibliotheca Patrum Colonienſi tomo 5. parte 3. Quæ non obſervata a pluribus, nebulas offundunt, non minus quam variæ conſignationes annorum de ſynodis ob præſentem hæreſim celebratis.

Manuſcrip. varietas triplex.

Sciendum eſt enim Epiſtolas Fauſti, & Lucidi non uno modo inveniri in antiquis manuſcriptis, ex quibus in volumina Conciliorum repoſitæ fuerunt. Primo enim in quodam volumine manuſcripto ſancti Galli, eoque perturbatiſſimo inventæ ſunt ab Henrico Caniſio ſine ullis ſubſcriptionibus, propter quod nullius Concilii auctoritate firmatas eſſe exiſtimavit, imo & in hunc errorem inductus eſt, ut putarit eſſe ſemi-Pelagianas. Attamen in prædicto manuſcripto poſt aliqua E opuſcula interdicta legitur: *Item alia manu, Fauſtus exemplar epiſtola mea relegi, & ſubſcripſi*.

Secundo inventæ ſunt cum ſubſcriptionibus, ſed in minori numero Epiſcoporum, & ſine fuſiori aliqua explicatione aliquot propoſitionum in ipſis contentarum, maxime illius, quæ Chriſtum pro omnibus mortuum aſſerit, cujus verba, ſi nihil addatur, poſſunt trahi in diverſos ſenſus. At iſto modo reperiuntur in Margarino de la Bigne, Baronio, Binio, & aliis, ſicque eas Catholicas eſſe Baſſichelanus Magiſter ſacri Palatii, & alii ſcriptores Catholici ſentiunt.

Tertio inventæ ſunt cum ſubſcriptionibus plurium adhuc Epiſcoporum, & cum explicatione fuſiori aliquot propoſitionum ad tollendam omnem ambiguitatem ſenſuum, quibus tuentur hæretici ſuos errores, qualiter inveniuntur in libris jam antea indicatis, & exhibebuntur in ſequenti claſſe.

Eſt ergo mens Joannis Euſebii, quod juxta ſecundum modum in hoc Concilio Arelatenſi lectæ fuerint, & approbatæ: ſed cum poſtea novi errores apparerent, puta ex mala interpretatione propoſitionum aliquot, hinc eſt quod novis erroribus deprehenſis, dicitur, quod ſynodus Lugdun. aliqua adjici exegit, quæ fuit ratio, cur in Synodo Lugdunenſi cum additamentis prædictæ Epiſtolæ lectæ ſint, & approbatæ. Plures enim Epiſcopi ſubſcripſerunt epiſtolis cum additamentis: ſunt enim triginta, inter quos plures Sanctorum catalogo inſerti ſunt, ut injurioſe nimium habiti ſint ab hodiernis Novatoribus, qui poſt Uſſerum Dublinenſem Archiepiſcopum Calviniſtam non verentur eos appellare ſemi-Pelagianos, quo ſecurius eorum doctrinam damnent. Sunt enim inter eos S. Pragmetius Epiſcopus Auguſtodunenſis, S. Patiens Lugdunenſis, & S. Claudius Biſontinus, de quibus Baronius ad annum Chriſti 490.

Prædeſtinatio res graviſſimi momenti.

Præcipuum autem caput iſtius hæreſis erat opinio de prædeſtinatione, & reprobatione, quam ſic concipiebant, quaſi Deus abſoluto decreto, nullo habito reſpectu operum futurorum, quoſdam in certo numero elegiſſet ad gloriam, & pro ipſis ſolis Filius incarnatus, & crucifixus fuiſſet, non pro aliis, quos in majori numero, abſoluto etiam decreto, reprobaſſet, quia ſic ſibi placitum erat: Unde ſi ante examen operum de omnibus irrevocabili præjudicio eſt definitum, perſpicuum eſſe putabant tolli omnem ſollicitudinem bene operandi, quia ſi es deprehenſus in priori numero nulla incuria faciat, ut excidas: ſin aliter nulla ſollicitudo faciat, ut intres: ſic enim pronum eſt pluribus ſpeculationem ad praxim applicando ratiocinari: unde notat Leſſius in prologo ad diſp. de præd. & reprobatione, ex conſideratione prædeſtinationis quoſdam in graviſſimos melancholiæ affectus incidiſſe; alios ſtudium pietatis, & religionis abjeciſſe; alios pene per totam vitam in anxietate verſari, prædeſtinationem Dei ſemper ſuſpectam habentes: ſunt aliqui vero tam felici, vel facili ingenio, ut nullæ abſolutæ, & inſeparabiles Dei prædefinitiones, nullæ prædeterminationes in voluntatem immiſſæ eos commoveant, perinde iſta habent. Speculative illa conſiderant, ad praxim non applicant. Solantur de tenebris myſterii, & quod malle ſe dicunt eſſe in manibus Dei, quam in manu conſilii ſui. At tanta non eſt facilitas pluribus, & exactioribus mentibus, cum res ſit omnium graviſſima, & nondum ab Eccleſia determinata, non ita cito ſentiunt, quod volunt, ſicut alii, unde nec poſſunt ferre talia doctrinæ principia, ex quibus plus deſperationis, quam ſpei conſequitur ex inæqualitate numeri prædeſtinatorum, & reproborum: quidni ergo concilia inquirant quid magis expediat credere in re tanti momenti?

Cæterum hoc Concilium non fuiſſe primum contra Prædeſtinatianos congregatum, ex eodem demonſtramus, quod incœperint ſub finem vitæ Cœleſtini Papę, & D. Auguſtini circa annum 430. non eſt autem probabile tandiu Synodos conticuiſſe, cum tunc frequentiſſimæ eſſent de hęreſi tam perverſa. Qua de re agendum erit pluribus in ſequenti claſſe, ubi epiſtolis Fauſti Lucidi locus erit. Interim ad aliquam notitiam hujus hæreſis aliqua ſpecimina libri Fauſti Regienſis *de Gratia, & libero Arbitrio* ſubjungimus, nonnullis premiſſis de hæreſi Prædeſtinatianorum.

De hæreſi Prædeſtinatianorum.

Ut initium iſtius hæreſis ſępius renaſcentis ſiat evidentius, ſciendum eſt illam profluxiſſe ex hoc, quod non ſatis Maſſilienſes Presbyteri in Gallis mentem D. Auguſtini aſſecuti ſunt, cum ejus doctrinam de Gra-

Gratia, & libero arbitrio, ac ei annexis articulis acriter carperent, & criminarentur. Simile ſcandalum paſſi fuerant Adrumetini Monachi in Africæ oppido Adrumeto; colligebant enim ex doctrina D. Auguſtini, non eſſe liberum arbitrium, & in die judicii non reddendum unicuique ſecundum opera ſua, quibus conſuluit D. Aug. per librum de *gratia, & libero arbitrio.* Cumque occaſione hujus libri in alium errorem incidiſſent, ſcilicet neminem corripiendum, ſi præcepta non ſervaſſet, ſed tantum pro eo orandum, quod ſola Dei gratia omnia præſtaret, eidem malo occurrit D. Aug. per alium librum de *correptione, & gratia*, ex quibus ſedati ſunt illi Adrumetani, ſed quibus poſt Caſſianus, & alii in Gallia, ex iiſdem libris D. Auguſtini exacerbati ſunt, quaſi totum tribueret gratiæ, nihil libero arbitrio. Hi dicti ſunt Maſſilienſes, & Semipelagiani, quod rejecto Pelagii dogmate particulam ejus retinerent, nempe initium fidei eſſe ex libero arbitrio; ob id tumultuatum eſt, prout manifeſtum eſt ex Epiſtolis Proſperi, & Hilarii Arelatenſis, in quibus de his contradictionibus ipſum admonent. Scripſerat autem D. Auguſtinus ea, ex quibus ipſi ſcandalum patiebantur, contra Pelagianos totam ſalutem hominis ſolius liberi arbitrii viribus, & operibus tribuentes, ſeu illa peragenda eſſent, ſeu tantum præſcita, ſi non vixiſſent homines. Etiam prædeſtinationem ob ipſa factam putabant, ut nihil gratiæ Dei ſupernaturali reliquum facerent. Contra quos dum D. Auguſtinus & reſpondet ad ipſos, & in errores, qui ſatis noti erant, ſcribit, intelligendus eſt, non alia opera humana excludere voluiſſe, quam ea, quibus Pelagiani omnia tribuebant, ſcilicet ſolius liberi arbitrii opera. Nihilominus dum contra tales inimicos gratiæ Dei ſcripſit libros de *prædeſtinatione*, & de *perſeverantia*, non acquieverunt. Itaque poſt hos libros magis adhuc viſus eſt Maſſilienſibus ſemipelagianis, quaſi in alteram foveam delapſus eſſet, minus tribuere libero arbitrio, atque adeo ipſius doctrinam vellicarunt, ac criminati ſunt, ipſi injurioſe affingentes, quæ non aſſeruerat. Quod alii dicti Prædeſtiniani poſtea non ferentes, cum bene affecti eſſent ad D. Auguſtinum, dogmata illa, quæ illi improperabant Maſſilienſes ſine debito, ac ſufficienti examine, an vere eſſent D. Auguſtini, defendere cœperunt, ut illius cauſam ſuſciperent; & ſub eo prætextu quod eſſent D. Aug. ſic factum, ut D. Auguſtinus & ab adverſariis, & ab amicis ſimul male haberetur; ab illis quidem, quia eum criminabantur ob falſam doctrinam; ab his vero, qui eum tuebantur in falſa doctrina, quaſi ab eo emanaſſet. Nec facile judicet quiſpiam, qui gravius in eum peccarent, amici ne, an adverſarii; niſi quod dicat Salomon, meliora eſſe vulnera diligentis, quam fraudulenta oſcula odientis.

Ut ut ſit, hinc prima mali labes, hinc origo Hæreticorum Prædeſtinianorum, quorum errores in hoc Concilio carpuntur: ac cum hanc hæreſim vere extitiſſe multis probet Hincmarus *de prædeſtinatione* c. 1. ſub præſulatu Cœleſtini Papæ, maxime ex ſcriptis Gennadii, Hyginique, necnon antiqua chronica Proſperi, Sigeberti, & recentiora Vincentii Belvacenſis, ac Philippi Bergomatenſis, Baronii quoque, & Genebrardi, & aliorum teſtatum faciant, inveniuntur tamen in hoc ſæculo, qui iſta inter fabuloſa eſſe aliis perſuaſerunt, ut inter cæteros Janſenius Epiſcopus Iprenſis l. 8. de hæreſi Pelagiana c. ultimo, quod errores Prædeſtinianorum revocaret, ut cum docet l. 10. de gratia Chriſti c. 4. nullam aliam eſſe cauſam electionis, & reprobationis hominum, quam merum Dei beneplacitum, qui ex pariter damnatis per peccatum originale quoſdam elegit, in quibus miſericordiam ſuam oſtenderet, alios reliquit, erga quos ſuam juſtitiam exerceret. Ac quamvis hoc principium ſolitarie ſumptum de hæreſi non debeat accuſari, cum e multis catholicis Lectoribus paſſim aſſeratur, ſitque de profundioribus quæſtionibus, de quibus noluit Cœleſtinus determinare, ſicut nec determinarunt hactenus Pontifices; ex hoc tamen principio facili conſequentia errores ſuos derivabant; ſicut fecit Calvinus, & poſt eum Janſenius ex hoc principio errores conſequentes defendit, ut quod gratia non detur omnibus ad mandata Dei adimplenda, ut propterea etiam quibuſdam juſtis impoſſibilia ſint. Quod liberum arbitrium indifferentiæ ad bonum, & malum nullum ſuperſit, quod Chriſti mors ſolis electis proſit, & alios. In uno tamen differt, quod ignes æternos, non obſtantibus iſtis, admittit, non tantum pro adultis, ſed etiam pro infantibus in peccato originali extinctis: quod peccatum originale totam cauſam reprobationis eſſe docet, nec aliam admitti a D. Auguſt. libro eodem c. 3. Atque cum diſſerendi contra iſta omnia ſeges ſit ingens, tantum hic oſtendere libet prædeſtinationem, ac præſcientiam Dei minime libertati indifferentiæ obſtaculum inferre, ut, capitali errore hic everſo, præjudicium detur de aliis erroribus. *Calvinus.*

Joannes Driedo. Sic autem rem iſtam conficit Joannes Driedo de captivitate, & redemptione generis humani ſub finem; quamvis contingere non poſſit, quod aliquid non fiat, aut futurum ſit aliter, quam Deus aut prædeſtinaverit, aut reprobaverit, tamen ſecundum Canonicas ſcripturas firma fide tenendum eſt, Deum ea, quæ facturus eſt libera ſua voluntate, & contingenter facturum eſſe, ex quo conſequens eſt hominem, qui prædeſtinatus eſt, poſſe damnari, & eum inſuper, qui eſt reprobatus, poſſe ſalvari; cum ſit ex ſcripturis ſacris manifeſtum, Deum ea poſſe nunc facere, quæ propoſuit facere, & eumdem inſuper multa poſſe facere, quæ tamen ipſe facturus non eſt, prædeſtinatum quoque hominem poſſe facere mala, quæ non facit, & a charitate cadere uſque in finem vitæ, & poſſe perſeverare in mala voluntate. Deinde operatur quidem divina prædeſtinatio in omnibus prædeſtinatis bene vivere, & recte operari, ſed id tam ſuaviter, tamque ſapienter Deus operatur, ut non adimat eis declinandi ad vitia poſſibilitatem, neque præſcientia, neque reprobatio cogit reprobos, ſi converti noluerint. Et quia hoc difficillime penetratur, magis ſtudeas in hac vita Deum diligere, timere, & revereri, quam ejus ſecreta myſteria comprehendere. Præterea ex eo, quod Salvator dicit Joan. 6. *Nemo poteſt venire ad me, niſi Pater meus traxerit eum*, conſequens eſt, hominem a Patre tractum aliquid etiam voluntarie agere, ſcilicet ſua ſponte venire, quamvis nequaquam venire potuiſſet, niſi tractus eſſet. Agit enim Deus aliquid ſine nobis, & aliquid agit cooperantibus nobis. Et ut idem Driedo in eodem tractatu paulo ſuperius dixerat, providus ſanctæ Scripturæ Spiritus omnibus obviat erroribus. Nam interdum exaggerando, & inclinando gratiam tacita libera voluntate totum tribuit divinæ miſericordiæ, ne homo putet aliquid eſſe ſuum, quod non ſit ex Dei munere. Interdum tacita gratia totum tribuit homini, ne ita in Deum cuncta rejiciat homo, ut ſe putet poſſe otioſum eſſe, & ſegnem. Hæc eſt per omnem locum Prophetica, Euangelica, & Apoſtolica doctrina, quæ nec ſuperbos vult nos eſſe, nec deſides. Unde Deus, & liberum arbitrium ſimul ad opus bonum concurrunt, non perinde atque duo homines ad navis motum, ubi uterque ſuis agens viribus trahit. Ubi tametſi ipſius navis motus non fieret, niſi uterque traheret, tamen nec alter ab altero vim accipit agendi, nec impetum, inclinationem, aut affectionem trahendi: ſed concurrit ad opus bonum Deus cum homine, quemadmodum ſol cooperatur aeri ceram mollienti per acceptum ab ipſo ſole lumen, & calorem, quemadmodum & doctor concurrit viam monſtrans, & erigens ducit languidum, & imbecillimum. Hæc ille Doctor.

Modus loquendi Scripturæ.

Concurſus Dei cum homine.

Sed ut hæc ratiocinatio aliquorum mentem tranquillare valeat, non tamen eorum, qui rem tantam magis oculate perſpiciunt, ut meretur perſpici res, in qua de ſumma hominis agitur. Quod enim Deus tam ſuaviter, ac ſapienter agat, hoc non minus eripit libertatem homini, qua meretur, & demeretur, nam talis præde-

A prædeſtinatio infert neceſſitatem bene agendi, & talis reprobatio infert neceſſitatem male agendi. Ubi vere neceſſitas adeſt, libertas abeſt. Hoc jam fixum eſt in damnatione 5. propoſitionum Janſenii, de quibus infra: Nec ſalvat libertatem ſuavitas illa agendi ex parte Dei: quemadmodum, abſit verbo injuria, latro, qui tam ſapienter, & ſubtiliter tibi burſam eriperet, ut non ſentires, numquid propterea minus eſſes ſpoliatus? o ſapientia humana quanta es! fere me in opinionem tuam induxiſti, ut crederem me liberum, modo ſuaviter, & ſubtiliter ad bonum, vel malum ducerer, licet neceſſario. Sed hæc ſimplicioribus ſolatio ſint, nihil proficiunt eruditis, qui neceſſitatem excludere libertatem dogma eſſe Catholicum noverunt. Fruſtra jacitur rete ante oculos pennatorum. B Medicina hæc ſuavitatis divinæ præmotionis perplexitatem non ſanat, ſed magis exaſperat: decet ſapientes conſequenter loqui ad ea principia doctrinæ, quæ poſuerunt, aut ea certe repudiare. Omnis arbor bona bonos fructus facit. Sed mali erant fructus errorum Prædeſtinianorum, quos ex ſua prædeſtinatione vi ſatis rationabilis conſequentiæ inferebant: debebant ergo corrigere principium iſtud, ut errores conſequentes vitarent, hoc eſt facere arborem bonam, & fructus ejus bonos.

Suavitas divinæ non ſalvat libertatem, a neceſſitate.

Demum notanda verba Tertulliani cap. 2. de exhortatione caſtitatis. *Non eſt bona, ac ſolida fidei ſic omnia ad voluntatem Dei referre, ut non intelligamus eſſe aliquid in nobis ipſis.*

C *Quædam ſpecimina librorum Fauſti de gratia, & libero arbitrio.*

Fauſtus lib. 2. De Gratia Dei, & libero arbitrio, ubi in primis duobus capitibus Pelagianos refutavit, incipit cap. 3. Prædeſtinianos refellere, variaſque eorum ſententias, cap. 3. Nunc veniendum eſt ad illos, inquit, qui dum gratiam aliis dari, aliis negari aſſerunt, munus gratiæ cum Pelagio perdiderunt, &c. totum, inquiunt, ſolius eſt gratiæ: iſtud melius a nobis poterit dici, hoc magis noſtris partibus poterit applicari, qui non in partem, ſed in totum genus humanum gratiæ beneficia fatemur extendi: ſic tamen ut ei vigilantiæ humanæ ſtudium judicemus adjungi.

Dogma prædeſt. refellitur.

D Cap. IV. Cum dixerint, totum gratiæ Dei eſt: quis non ad tam reverendum nomen omni cordis inclinetur affectu? ſed cum reſponderimus, totum plane gratiæ eſt, ſed omnibus eam offert, atque ingerit, ad ſalutem omnium conditor, ac Redemptor. Ad hæc illi longe a pietatis tramite recedentes reſpondere præſumant. Non eam omnibus ſalvator dedit, quia nec pro omnibus mortuus eſt. Ecce ſtatim in ſecundis apparet gratiæ impugnator, qui in primis putabatur aſſertor. Objiciunt nomen gratiæ, ut abominandum ſenſum operiant blaſphemiæ. In alterutram itaque partem ſubſidia orationis excludunt. Quid enim ultra ſperet, quem jam gratia ſuum fecit? in quo contrario non deſperet, quem præfinitio violenta damnavit, &c. Sed dicis, ideo orare debet, quia, ex qua parte ſit, neſcis, &c. E Quid refert, ſi nondum noverit locum ſuum, qui definitiſſime novit, quia nullum jam recipiat vel dextera periculum, vel ſiniſtra profectum?

1. Cor. 15. Gratia prævenit.

Cap. VI. Vide, quomodo ad gratiæ donum ſemper ſubjungit laboris obſequium. *Non ego autem.* Quia mentionem ſolius laboris intulerat: cito quaſi ad amplexum matris gratiæ recurrit dicens: *ſed gratia Dei mecum. Gratia*, inquit, *Dei ſum.* Primas partes ſoli gratiæ piæ ſubjectus adſcripſit, media quæque labori magiſter obedientiæ deputavit.

Cap. VIII. Contra hoc, quod dicunt, liberum arbitrium ex toto fuiſſe ſublatum. Hoc intelligebant de libertate indifferentiæ.

Cap. IX. Sed interrogas, & ais, quomodo intelligendum eſt infirmatum humanæ mentis arbitrium? attenuata libertas ejus, ita gratiæ adminicula plus requirit, ſicut homo longa infirmitate confectus, adjutoriis, ac ſolatiis gradu titubante magis indiget, &c.

Deut. 30. Pſal. 118.

Audi Legiſlatorem de voluntatis arbitrio diſputantem. *Poſui ante faciem tuam vitam, & mortem, bonum, & malum, elige vitam, ut vivas.* Et iterum *viam veritatis elegi.* Vides, quod neminem hoc cogit tali vel impoſitæ perditionis neceſſitas, ubi competit eligendi poteſtas, &c.

ad Rom. 9.

Cap. X. Sed dicis, in totum nihil eſt hominis, ſed totum gratiæ Dei, ut Apoſtolus dicat, *Non volentis, neque currentis*, ſicut ſibi arrogat Judæus ex lege, vel Pelagius ex liberi arbitrii præſumptione, ſed licet cum hominis ſervitute, totum tamen miſerentis eſt Dei, non volentis, neque currentis. Hic illum evidenter notat, & arguit, qui ſolum ſe ſibi ſufficere ſine manu adjuvantis exiſtimat, &c. Hoc loco Apoſtolus gentium aſſerens fidem Judæorum ſuperbiam coercet, & comprimit, qui ſibi juſtitiam de legis operibus arrogabant.

Cap. XII. Contra eum ſenſum qui dicit, quod vas in contumeliam non poſſit adſurgere, ut ſit vas in honorem.

Cap. XIV. Sed dicis: Si prædeſtinatio non eſt, cur in parvulis alii baptizantur, alii ſine baptiſmi ſanctificatione rapiuntur? ſerpentinæ fraudis eſt ad tenebroſas cavernas relicta luce transfugere, &c. quid utilitatis eſt certa omittere, & incerta conſulere, de quibus nihil invenis Catholica lectione conſcriptum? non intelligis, quod in veritatis injuriam perſcrutaris, quicquid veritas ſcire te noluit? materiam de liberi arbitrii ratione proponis, & ad diſcutiendum infantiæ ſtatum pernicioſo errore delaberis? in quo nullum penitus veſtigium liberi arbitrii, nullum apparere poteſt propriæ voluntatis judicium.

Dogma prædeſtin. de morte Chriſti refellitur.

Cap. XVI. Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum ajunt carnem non pro omnium ſalute ſumpſiſſe, nec pro omnibus mortuum eſſe. Hoc omnimodis Catholica deteſtatur Eccleſia. Nam ſi ita eſſet, quomodo Apoſtolus diceret (1. Cor. 15.) *Sicut in Adam omnes moriuntur, &c.* Idem etiam impii per virtutem reſurrectionis Chriſti reſuſcitandi etiam creduntur, &c.

Quod ſi quemadmodum abrupta blaſphemat impietas, alii ad mortem prædeſtinati, alii prædeſtinati videntur ad vitam, nullam Chriſtus veniendi cauſam, nullam moriendi, quam pietas ejus invenit, habuit neceſſitatem. Novum ergo remedium nihil agere potuit; ſi ante ſæcula res humanas definitio vetuſta præfixit, &c.

Gratia omnibus datur.

Cap. XVII. *Nemo* (inquit Joan. 6.) *venit ad me, niſi Pater, qui miſit me, traxerit eum.* Quis tam immemor ſalutis ſuæ ſit, qui attrahentis miſericordiam negare præſumat? Sed ille vere impius eſt, qui eam non omnibus ingeri, non omnibus teſtatur impendi, &c. quid vos oportet inter iſta ſentire, niſi ut ſemper gratiæ ſubjiciamus laborem, & ſemper gratiam cum labore ſociemus?

Cap. XIX. Si autem, ut dicit hæreticus, per voluntatem Dei trahuntur homines in perditionem, quomodo in lectione Regum mulier loquitur ad David: *Nec vult, inquit, Deus perire animam?*

Nota ſolutionem.

Lib. 2. cap. 6. Quis ergo dicit, *Cum enim nondum egiſſent boni aliquid, vel mali, non ex operibus, ſed ex vocante dictum, quia major ſerviet minori.* Ex vocante quidem dictum eſt, non tamen ad compellendos, vel repellendos, ſed ad credituros, & non credituros dictum eſſe mandatum eſt: ut divina ſibi conſtante juſtitia ad hominis pertineat voluntatem, vel renuere, vel obſervare præcepta, &c.

Quomodo hic juxta pravi ſenſus interpretem circa nondum natos ſententia cœleſtis exeritur? nec reus enim eſſe poteſt nondum genitus, nec dilectus:

nihil enim meretur nondum productus in lucem: ſed ſicut in futurum adhuc erat eorum repoſita converſatio, ita futura præſcientis offenſio, futura prænuntiatur electio.

Cap. VIII. Sed dicis naturalia bona commemoranda non eſſe, quia ante adventum Chriſti nequaquam gentes ad ſalutem pertinuiſſe manifeſtum eſt, &c. ut extollam beneficia curantis, ſed in immenſum præferam redimentis. Nec hoc quidem videbor incautus, ſi profitear, quod aliquoties in diſpoſitionibus noſtris, non quidem in vitæ noſtræ primordiis, ſed duntaxat in mediis gratias ſpeciales, & ex accidenti largitate venientes, voluntas noſtra Deo ita largiente præcedat, &c.

Cap. IX. Contra hoc, quod dicunt, quia ante gratiæ tempus agnitio unius Dei gentibus conceſſa non fuerit. In grandi profundo ignorantiæ volutantur, qui dicunt, quod unius Dei notitiam habere non potuerint gentes ante Salvatoris adventum, &c.

Deteriorem pecude hominem facis, cur enim ei relinquis peccatum, cui tollis arbitrium? aut ſi eum ſubdis peccato, noli privare judicio. Non ergo mentiatur iniquitas ſibi, novit quid in occulto dederit homini cognitor occultorum (intellige de gratiis interioribus, quæ datæ ſunt gentibus) & ideo quando ab eo quiſque corripitur, & condemnatur, bonum facere potuiſſe convincitur, &c.

Ex paucis iſtis excerptis duorum librorum Fauſti de gratia, & libero arbitrio agnoſci poteſt ipſorum puritas, cum omnia ad hos ſenſus reducenda ſint ab æquo lectore: agnoſcitur quoque prædeſtinatianos hæreticos vere extitiſſe, quandoquidem Fauſtus in iſtis libris abjurato Pelagianiſmo, imo & ſemiPelagianiſmo, cum ejus ſententiæ utrumque improbent, eorum tanquam hæreticorum errores refert, refellitque eorum præcipua argumenta, quos quidem errores, & argumenta manifeſte conati ſunt reſtaurare Calviniſtæ, & Janſenius Yprenſis, ejuſque ſectatores. Ut vel ex his ſolis libris confutari poſſit, quod ajunt, nunquam in rerum natura extitiſſe prædeſtinatianos hæreticos, ſed id confinxiſſe Hincmarum Remenſem. Unde enim melius errores aliquando viguiſſe cognoſcimus, quam ex ſcriptis Patrum, qui eos improbaverunt?

Nec obſtat, quod dicitur, Fauſtum Pelagianum, aut SemiPelagianum extitiſſe. Eſto enim eorum erroribus aliquando adhæſerit, at duodecim menſes anni ſunt, in uno retractat homo, quod in altero male conceperat. Certe in iſto opere, ſi bene expendatur, Pelagianiſmi, & SemiPelagianiſmi errores improbantur, & Gennadius Epiſcopus Maſſilienſis, qui fuit aliquando SemiPelagianus, ſed præcepto Gelaſii emendavit ſe, cum circa illius tempus nemo ad faſtigium Epiſcopalis dignitatis aſſumeretur, qui prius profeſſionem fidei ad præſcriptum Rom. Eccleſiæ non ediſſet; Gennadius, inquam, poſt palinodiam, in vita Fauſti, quam Margarinus *de la Bigne* præmiſit his libris in Bibliotheca Patrum, laudat eximie hoc opus. Edidit quoque, inquit, egregium opus de gratia Dei, qua ſalvamur, & libero humanæ mentis arbitrio, in quo ſalvamur. In quo opere docet gratiam Dei ſemper & invitare, & præcedere, & juvare voluntatem noſtram: & quicquid ipſa libertas arbitrii pro labore piæ mercedis acquiſierit, non eſſe proprium meritum, ſed gratiæ donum. Quibus verbis oſtendit hunc librum immunem eſſe ab errore SemiPelagianorum, qui negabant gratiam Dei neceſſario prævenire libertatis opus.

Fauſti defenſio.

Quod autem a tribus Pontificibus damnati libri Fauſti de gratia, & libero arbitrio ferantur: nequaquam de his libris accipiendum eſt, ſed de aliis ejuſdem argumenti, quos dum eſſet Pelagianus ſcripſerit. Nec iſti ſpeciatim deſignantur inter Apocryphos a Gelaſio, ut infra videbitur in Concilio Romano ſub eodem; ſimiliter quod contra ejus libros plures ex Pa-

A tribus ſcripſerint, contra alios ſcripſiſſe intelligendi ſunt. Quod manifeſte docet Trithemius in libro de ſcript. Eccleſiaſticis anno 496. Tandem, inquit, a B. Fulgentio Ruſpenſi Epiſcopo correptus, & emendatus, errorem deſeruit, & ad veritatem Catholicæ fidei reverſus eſt: in cujus rei argumentum egregium volumen edidit contra priſtinos errores, quod de gratia Dei prænotavit. Hæc Trithemius. Atque hoc ipſum manifeſtum fieri poſſet ex ſeptem opuſculis, quæ ſcripſiſſe fertur Fulgentius contra libros de gratia, & libero arbitrio, qui interierunt, ſicut & duo alii libri ejuſdem Fulgentii *de differentiis gratiæ*, ex quibus lux affulget iſtis difficultatibus.

Cæterum de cauſa Fauſti multi ſe immiſcuerunt: Aliqui contra ipſum ſcripſerunt, & famam ejus dehoneſtarunt viri etiam doctrina, & auctoritate inſignes.
B Alii vero ab ejus partibus ſteterunt non pauciores numero, nec merito impares. Ut etiam in catalogo ſanctorum inſulæ Lyrinenſis reponatur apud Vincentium Barralem, & a pluribus aliis nomine ſancti decoretur. Difficultates aliæ ex hoc Concilio naſcentes tractabuntur infra pluribus in locis, ac maxime in 5. claſſe in Concilio Lugdunenſi. Prodierunt autem ann. 1659. Lugduni opera Parthenica Joannis Euſebii S. J. in quibus diſſertatio epiſtolaris valde erudita de hoc Fauſti negotio continetur, quæ non multum nobis adverſatur. Hanc lectori ſtudioſo indicare operæ pretium nobis viſum eſt.

C *Turonicum Concilium primum tempore Simplicii Papæ, anno Domini 482. Turones Lugdunenſis Galliæ populi ad Fluvium Ligerim authore Plinio lib. 4. cap. 18. Ptolemæo lib. 2. cap. 10. Urbs vulgo dicitur TOURS.*

SEverino viro clariſſimo Conſule, ſub die 18. Cal. Decembris, cum ad ſacratiſſimam feſtivitatem, qua Domini Martini receptio celebratur, in civitate Turonorum beatiſſimi Sacerdotes, quorum ſubſcriptio ſubter adjecta eſt, veniſſent, neceſſario crediderunt, ut quia per longam incuriam in aliquo de rebus Eccleſiaſticæ diſciplinæ regula fuiſſet vitiata, definitionem ſuam, quæ cum Patrum authoritate concordat,
D præſentis ſcripturæ emanatione firmarent, non quæ prius illicite commiſſa ſunt revolventes, ſed in poſterum univerſorum utilitati proſpicientes, ut ſecundum Euangelica præcepta, & Apoſtolicam doctrinam Patrum ſtatuta ſervantes, Eccleſia Domini pura, & immaculata permaneat.

Canones Turonenſis Concilii primi.

Primo ergo loco Sacerdotes, vel miniſtri Eccleſiæ (de quibus dictum eſt, Vos eſtis lux mundi) ita in omni ſancta converſatione a Dei timore actus ſuos dirigant, ut & divinæ poſſint placere clementiæ, & bonum fidelibus præbeant exemplum: quia ſicut væ eis interminatur, per quos nomen Dei blaſphematur, ita
E illi immortalitatis gloriam conſequentur, per quorum actum nomen Dei benedicetur. Si enim univerſis fidelibus ſecundum Apoſtolicam doctrinam caſtitas cuſtodienda indicitur, ut qui habent uxores, ita ſint quaſi non habentes, quanto magis Sacerdotes Dei, ac Levitæ divino mancipati altario cuſtodire debent, ut non ſolum cordis, verum etiam corporis puritatem ſervantes, pro plebe ſupplicaturi, preces illorum ad divinum mereantur introire aditum, quia ſecundum authoritatem Apoſtoli, qui in carne ſunt Deo placere non poſſunt. Vos autem non eſtis in carne, ſed in ſpiritu. Et iterum: Omnia munda mundis, coinquinatis autem, & infidelibus nihil mundum, ſed polluta eſt mens eorum, & conſcien-

Matth. 5.

by Google

ſcientia. Cum ergo laico abſtinentia imperetur, ut A poſſit orationi vacans, & Deum deprecans exaudiri, quanto magis Sacerdotes, vel Levitæ, qui omni momento pacati eſſe debent, ac in omni munditia, & puritate ſecuri, ne aut ſacrificium offerre, aut baptizare, ſi id temporis neceſſitas popoſcerit, cogantur imparati, aut immundi. Qui ſi contaminati fuerint carnali concupiſcentia, qua fronte excuſabunt, quo pudore uſurpabunt, qua conſcientia, quo merito exaudiri ſe credent?

2. Et licet a Patribus noſtris e commiſſa authoritate id fuerit conſtitutum, ut quicunque Sacerdos, vel Levita filiorum procreationi operam dare fuiſſet convictus, a communione Dominica abſtineret, nos tamen huic diſtrictioni moderationem adhibentes, & juſtæ conſtitutione molientes, id decrevimus, ut Sacerdos, vel Levita conjugali concupiſcentiæ inhærens, vel a filiorum procreatione non deſinens ad altiorem gradum non conſcendat, neque ſacrificia Deo offerre, vel plebi miniſtrare præſumat. Sufficit his tantum, ut B a communione non efficiantur alieni. Sed ut hæc valeant obſervare, fomitem omnium vitiorum oportet abſcindi, Apoſtolo præcipiente: Nolite inebriari vino, in quo eſt luxuria. Et quam gravi ebrietas ſupplicio expietur, eadem Apoſtolica manifeſtat doctrina, inter cætera dicens: Neque fornicatores, neque idolis ſervientes, neque ebrioſos regnum Dei poſſeſſuros. Si quis vero in omni officio clericali Deo militans ab ebrietate ſe non abſtinet, ſecundum ſtatus ſui ordinem competens vindicta tribuatur.

Ephes. 5. 1. Cor. 6.

Ephes. 4.

3. Et quia nullum Diabolo locum dari oportet, hoc præcipue cuſtodiendum decrevimus, ut nullam clerici cum extraneis fœminis habeant familiaritatem, ne C ullum male loquendi, vel ſentiendi hominibus aditum tribuant, quia frequenter per hanc indecentem occaſionem contingit, ut diabolus, qui inſidiatur, ſicut leo in cubili ſuo, de ruina ſervorum Dei exultet. Si quis clericus poſt interdictum Epiſcopi ſui illicitis familiaritatibus extranearum fœminarum voluerit inhærere, a communione habeatur alienus.

4. Et ut clericus, cui datur nubendi licentia, internuptam non accipiat uxorem. Quod ſi fecerit, ultimum in officio clericali teneat locum.

5. Si quis vero clericus, relicto officii ſui ordine, laicam voluerit agere vitam, vel ſe militiæ tradiderit, excommunicationis pœna feriatur. D

6. Qui vero ſe ſacratis virginibus per conjunctionem nefandam miſcuerit, vel propoſitum profeſſæ religionis dereliquerit, utrique a communione habeantur alieni (quia ſi quis templum Dei violaverit, diſperdet illum Deus) donec reſipiſcentes a laqueo diaboli, a quo capti tenentur, ab ipſius voluntate ad auxilium pœnitentiæ revertantur.

1. Cor. 3.

7. Homicidis penitus non communicandum, donec per confeſſionem pœnitentiæ ipſorum crimina diluantur.

8. Si qui vero poſt acceptam pœnitentiam, ſicut canis ad vomitum, ita ad ſæculares illecebras, derelicta, quam profeſſus eſt, pœnitentia fuerit reverſus, a communione Eccleſiæ, vel a convivio fidelium extraneus habeatur, quo facilius & ipſe compunctionem per hanc confuſionem accipiat, & alii ejus terreantur exemplo. E

9. De præſumptoribus etiam placuit obſervari, ut ſi quis Epiſcopus in jus fratris ſui ſuam conatus fuerit inſerere poteſtatem, ut aut diœceſes alienas, tranſgrediendo terminos a Patribus conſtitutos, pervadat, aut clericos ab aliis ordinatos, vel ſanctimoniales promovere præſumat, ab univerſorum fratrum, & conſacerdotum ſuorum communione ſe alienum efficiendum non dubitet, quia Apoſtolo docente cognoſcimus, nullam nos cum fratribus inordinate ambulantibus, & non ſecundum traditionem a Patribus conſtitutam, poſſe habere participationem.

2. Theſ. 3.

10. Ordinationes vero illicitas irritas denunciamus, niſi per ſatisfactionem, quæ ad pacem pertinet, componantur.

11. Si quis vero clericus abſque Epiſcopi ſui permiſſu, derelicta Eccleſia ſua, ad alium ſe transferre voluerit locum, alienus a communione habeatur.

12. Et ut clerici non abſque ſacerdotum ſuorum commendatione ad alias provincias, ſive civitates ambulare diſponant.

13. Illud etiam ſecundum ſcripturarum authoritatem, vel Patrum conſtitutionem addendum credidimus, ut ne quis clericus, qui negotiandi ſtudium habere voluerit, uſuras accipiat, quia ſcriptum eſt: *Qui pecuniam ſuam non dedit ad uſuram.* Et alio loco: *Et non defecit de plateis ejus uſura, & dolus.*

Pſal. 14. Pſal. 54.

Manifeſtum eſt enim, beatitudinis non poſſe conſequi gloriam, qui a præceptis divinis deviaverit. Et humilitatis noſtræ conſtitutio ut adjuvante Domini miſericordia valeat cuſtodiri, ſancti, ac beatiſſimi Sacerdotis Domini Martini, quæ Deo accepta eſt, obtinebit interceſſio. Confidimus enim Sacerdotum Domini conſenſu diffinitionem noſtram firmandam, quæ cum Patrum noſtrorum authoritate concordat.

Concilium Romanum ſub Felice III. contra Acacium Conſtantinopolitanum, & Petrum Fullonem Antiochenum propter additionem in triſagiis anno Domini 483.

Cum in locum defuncti Timothei Alexandrinæ Eccleſiæ Epiſcopi Orthodoxi, communi conſenſu Epiſcoporum, Joannem virum optimum, hominemque orthodoxum, in ſede Alexandrina ſuffectum, Zeno Imperator impulſu Acacii Epiſcopatu amoviſſet, eique Petrum Mogum hæreticum, antea ſemel inde fugatum, ſubſtituiſſet: Joannes de vi, & injuria ſibi illata proteſtatus, ad Sedem Apoſtolicam appellavit.

Anno Domini 483. Romam veniens, ſuam, quam interpoſuerat, appellationem introducturus, & debito modo proſecuturus, Felici Papæ (Simplicium enim defunctum invenerat) libellum injuriarum obtulit. Quo ſuſcepto, Felix ob cauſam, qua non unius tantum, ſed trium præcipuarum Sedium Orientis Eccleſiarum vertebatur periculum, Concilium ex Epiſcopis Italiæ more majorum celebrandum eſſe putavit.

Appellatur ad Summum Pont. Rom.

Convocatis itaque ſanctiſſimis Patribus, habita eſt ſacra Synodus, qua poſt graviſſimas ſententias plurimorum interpoſitas omnium conſenſu illud conſtitutum fuit, ut ad Zenonem Imperatorem, Conſtantinopoli degentem, Legatio decerneretur, ſcriberenturque robuſtiſſime ad eum litteræ, quibus de proditione Catholicæ fidei, ejuſque proditoribus querelæ ingererentur: adderet ſuas ad Acacium Conſtantinopolitanum, quibus cum eo ob fidem non defenſam, & conniventiam cum hæreticis expoſtularet. Præterea viſum fuit eſſe convenientiſſimum, ut tranſmiſſa copia illius libelli, quem Joannes Alexandrinus Pontifici obtulerat, Acacius ad ſui defenſionem in ſcripto citaretur, ſcriptoque libello rogaretur Imperator, ut Acacium ad reſpondendum querelis adverſum ſe objectis impelleret.

Acta in Concilio.

Hæc omnia debito modo peracta fuiſſe, epiſtolæ Felicis ad Acacium, & Zenonem, quæ nunc primum cum prædictis libellis quibuſdam opera Illuſtriſſimi Cardinalis Baronii in lucem prodierunt, aperte demonſtrant.

Petrus Fullo.

Hac etiam Synodo damnatus eſt Petrus Fullo, alias Cnapheus nominatus, intruſus poſt Calendionem electum Epiſcopus Antiochenus. Qui dum ſacro Triſagio in omnibus Orientis Eccleſiis ex revelatione Dei cantari conſueto, *Sanctus Deus, Sanctus fortis, Sanctus immortalis*, hanc blaſphemiam addidit, *qui paſſus eſt pro nobis*, quaſi ſcilicet tota ſanctiſſima Trinitas mortem, ac paſſionem ſubiiſſet: ſe non tantum

Triſagium

Eu-

Eutychianum, ſed etiam Apollinariſtam, atque Sabellianum eſſe detexit. Cum enim diceret, unam in Chriſto eſſe naturam, Eutychianum ſe prodidit. Cum diceret, carnem de cœlo allatam in Verbum eſſe converſam, ſe Apollinaris ſectatorem profeſſus eſt. Cum vero Patri, Filio, ac Spiritui ſancto paſſionem conjungeret, Sabellianum ſe eſſe aperuit; quoniam eo ipſo unam tantum totius Trinitatis perſonam eſſe aſſeruit, ſicque nefandum Theopaſcitarum errorem jamdiu ante proſcriptum majori cumulo reddidit.

In hoc judicio Fullonis tres actiones habitæ videntur, quarum prima directa eſt ad eum epiſt. Synodica, qua Pontifex confutatis ſingulis illius blaſphemis erroribus, in fine ſic eum alloquitur: *Hac tibi ſcripſi una cum præſente Synodo, conveniens te coram Deo, & ſanctis Angelis, ut ea doceas, & nobiſcum ſentias, ut illibata fides noſtra permaneat ad gloriam Dei*. Extat hæc epiſtola Felicis ordine 3. Incipit ſic: *Quis dabit capiti meo aquam?* Secunda Actione viſum fuit, ſecundas litteras Commonitorias ipſi tranſmittere, minis adhibitis, ut niſi bene monentibus acquieſcat, excommunicationis, & depoſitionis ſententiam ſibi infligendam præcognoſcat. Hæc conſtat ex epiſtola quarta Felicis, qua laturus in eum depoſitionis ſententiam ſic eum alloquitur: *Nec ambulare in veritate, nec noſtris duabus epiſtolis aurem voluiſti accommodare. Nunc igitur ſum exorſus adverſus te proferre ſententiam*, &c. Secundæ litteræ Felicis ad Petrum interierunt.

Cum duabus hiſce admonitionibus, maxime paternis, homo ſceleſtiſſimus necdum acquieſceret, conſilio, & hortatu Patrum quadraginta duorum Romæ hac de cauſa diutius commorantium, Felix Pontifex excommunicationis, & depoſitionis ſententiam in eum conceptam promulgavit, ſcriptaque ad eum epiſtola ſynodica, latam ſententiam eidem intimavit. Adjecit his Felix Papa litteras ad Zenonem, monens eum, ut caveat a communione Petri Eccleſiaſtico judicio jam condemnati. At non Felix tantum, ſed etiam Quintianus magni nominis Aſculanus, Juſtinus Siciliæ, & Flavianus Rhodopenſis, Epiſcopi ex occidente, ad Petrum Fullonem blaſphemum litteras dederunt, quibus poſt refutatas illius horrendas blaſphemias, eumdem ad pœnitentiam, & meliorem mentem exhortati fuerunt. Quæ epiſtolæ extant apud Binium.

Concilium Conſtantinopolitanum ſub Felice III. Papa in cauſa Petri Fullonis Antiocheni Epiſcopi, anno Domini 483. celebratum.

PEtrus Fullo, alias Cnaphæus, epiſtolam quamdam blaſphemiis pleniſſimam ſcripſit ad Acacium Conſtantinopolitanum Epiſcopum, quando ejus opera expulſo Calendione, in Sedem Antiochenam invectus fuit. Hanc cum Acacius accepiſſet, exhorreſcens tot blaſphemiarum involucrum, inſtar ſerpentum mutuis ſpiris inter ſe invicem glomerantium, quantumvis eiſdem nonnihil ſtuduiſſet, ad dementem hominem curandum, Conſtantinopoli Concilium Epiſcoporum congregavit, quo omnium Orthodoxorum unanimi conſenſu, inſanus ille inſani Fullonis error condemnatus fuit. Hæc autem anno Domini 483. initio Pontificatus Felicis, quando in eadem cauſa Romæ haberetur Concilium, facta eſſe, certo inde deducitur argumento, quod in ep. 4. Felicis, qua Petrus Fullo condemnatur, mentio habeatur de Acacio adhuc præſidente Conſtantinopolitanæ Eccleſiæ, quem tamen anno 2. Felicis, qui eſt Chriſti 484. exauctoratum eſſe conſtat. Binius.

Concilium Romanum II. ſub Felice III. in quo Epiſcopi 77. damnatis Vitale, & Miſeno Sedis Apoſtolicæ Legatis, in Acacium Conſtantinopolitanum, & Petrum Mogum Alexandrinæ Sedis invaſorem, Synodali judicio anathematis, & depoſitionis ſententiam pronuntiarunt, Petrique Fullonis damnationem repetiverunt, anno 484.

HUic Synodo celebrandæ occaſionem præbuerunt Vitalis, & Miſenus, duo Epiſcopi, Sedis Apoſtolicæ Legati. Deſtinarat eos Romana Synodus prima, ut ad inſtantiam Joannis Antiocheni, Acacio, & Zenoni ſynodicas epiſtolas porrigerent; quibus ſi nihil impetraretur, Acacium citarent, oblatoque Imperatori ſcripto alio, peterent eumdem ad parendum compelli. Cum itaque his litteris inſtructi Conſtantinopolim veniſſent, contra jus Gentium, omnemque pietatem a Zenone tractati fuerunt: ereptis litteris, in carcerem conjecti ſunt, & ab Acacio blanditiis, mellitiſque ſermonibus inducti, ipſi Acacio non tantum communicarunt, verum etiam nefandiſſimi Petri Mogi Alexandrinæ Sedis invaſoris hæretici nomen in Diptychis publice recitari audiverunt, & ſine ulla contradictione ſuſtinuerunt.

Prævaricatio Legatorum per Monachos Orthodoxos Romam nuntiata fuit. Quibus auditis, Felix Papa in tanto rerum diſcrimine, licet Eccleſia ſub Erulis Arrianis, quaſi captiva videretur, majoreſque tumultus ab Eutychianis in Oriente concitatos eſſe ſciret, fideique Catholicæ Imperatorem adverſari conſpiceret, indicit Synodum ſeptuaginta ſeptem Epiſcoporum, ut tantum nefas ex proditione Legatorum admiſſum omnium ſententia damnaretur, & tam ipſos proditores, quam ad ſcelus impulſores per damnationis ſententiam percelleret. Epiſcopi ex Italia vocati properarunt ad Synodum. Qui dum ſimul in unum congregati eſſent apud ſanctum Petrum Apoſtolum, ſolemnibus ex more rite peractis, præſidente Felice Papa Romano, juſſerunt, Miſenum, atque Vitalem Epiſcopos jam Conſtantinopoli reverſos de credita ſibi Legatione rationem reddere. De tranſgreſſione, & prævaricatione ſuorum mandatorum, deque inita cum hæreticis communicatione, ex litteris Acacii, quas ſecum detulerunt, & quorumdam præſentium teſtimonio convicti, una omnium ſententia, quantamvis vim, fraudes, & injurias ſibi illatas pro defenſione prætexerent, Apoſtolica communione indigni habiti ſunt condemnati, & Epiſcopatus honore dejecti. Gelaſius in epiſtola ad Epiſcopos Dardaniæ.

His peractis, alia Seſſione cognita eſt cauſa Acacii, allatiſque in medium cunctis manifeſtis ab eo perpetratis criminibus, hæreticorum participatione pollutus, omnium Epiſcoporum judicio de hæreſi eſt condemnatus. Sub pœna excommunicationis infligendæ admonitus, ut reſipiſceret, non modo non reſipuit, verum amplius perverſe agere, & contra Romanum Pontificem niti conſtituit: Joannem illum Apamæ Epiſcopum, quem nuper ad inſtantiam ipſius Acacii cum Petro Felix Papa excommunicarat, Tyri Epiſcopum creavit: Petrum Fullonem ſynodali Decreto depoſitum, etiam in Sede Antiochena confirmavit, ſuperbe nimis exiſtimans, Præſulem ampliſſimæ Conſtantinopolitanæ civitatis, in qua ſola Romani Imperii ſceptra vigebant, cedere non debere Romanæ Eccleſiæ, quæ cum Romano Imperio in Occidente humi depreſſa eſſet. Cum igitur ipſi Romano Pontifici, & ſanctæ huic Synodo ſimul innotuiſſet, Acacium more ſuo noviſſimam admonitionem contempſiſſe, adeo ut nulla plane ſpes emendationis relicta foret, collatis calculis, una omnium ſententia eum condemnarunt, Catholica communione indignum Epiſcopi honore privarunt, ipſam damnationis, & excommu-

Acacius Conſt. adverſatur Rom. Pont.

municationis ſententiam ſcripto conceptam, teſte Liberato cap. 18. Conſtantinopolim miſerunt. Quam cum Acacius præſidio Imperatoris fultus acceptare nollet, ignotus quidam Monachus Acoemetenſis ad pallium Acacii, dum ad Sacra peragenda procederet, ſententiam ſuſpendit. Formula ſententiæ hæc eſt: *Habes ergo cum his, quos libenter amplecteris, portionem ex ſententia præſenti, quam per tua tibi direximus Eccleſiæ defenſorem, a Sacerdotali honore, & communione Catholica, necnon etiam a fidelium numero ſegregatus: ſublatum tibi nomen, & munus miniſterii Sacerdotalis agnoſce, ſancti Spiritus judicio, & Apoſtolica auctoritate damnatus, numquam anathematis vinculis exuendus*. Exſtat apud Binium in fine Synodicæ epiſtolæ Felicis ordine ſextæ, quæ ſic incipit: *Multarum tranſgreſſionum, &c.*

Concilium Romanum III. triginta octo Epiſcoporum, de Lapſis Africanæ Eccleſiæ recipiendis, celebratum ſub Felice III. anno Domini 487.

CUm poſt obitum Hunerici, Gundabundus Rex Vvandalorum, teſte Iſidoro, pacem Eccleſiis donaſſet, & Catholicos ab exilio primus revocaſſet, illi, qui lapſi fuerant, a Confeſſoribus poſtliminio redditis vitabantur. Sed cum reſipiſcentes vulneribus inflictis medicinam quærerent, Romanamque Eccleſiam, velut quamdam pharmaciam, ex qua congruum, & præſentaneum antidotum ægrotantibus præpararetur, adirent; Felix Romanus Pontifex, cujus muneris eſt lapſos Sacerdotes potiſſimum erigere, collecto triginta octo Epiſcoporum Concilio, pro qualitate vulnerum, opportuna pharmaca compoſuit, eaque aliquot diverſis capitibus diſtinxit.

Conſtitutio Concilii. De Epiſcopis, Presbyteris, & Diaconis conſtitutum eſt, ut quantumvis pœnis coacti miſere lapſi fuerint, excluſi ab omni cœtu fidelium, atque Catechumenorum, uſque ad finem vitæ laica tantum communione impertirentur. Reliqui inferioris Ordinis Clerici, Monachi, vel laici triennio inter audientes perſeverarent: inter pœnitentes ſeptem annis ſub manibus Sacerdotum collocarentur, peregrinæ tantum communicationis participes effecti, dum cum ſæcularibus ſine perceptione Euchariſtiæ orare permitterentur. Additum, neque pueros, aut puellas, quas ætas excuſat, ſine pœnitentia in Eccleſiam admittendos: ſed inter pœnitentes ſub manus impoſitione retineri debere, ut tandem communicationis participes eſſe poſſint. Denique conſtitutum fuit, ut ejuſmodi lapſis ad Clericatum nullus umquam aditus pateret; ſed inter laicos Catholicos tantummodo uſque ad exitum vitæ connumerari deberent.

Concilium Romanum I. quo a ſeptuaginta Epiſcopis libri ſacri, & Authentici ab Apocryphis ſunt diſcreti, ſub Gelaſio, anno Domini 494. Aſterio, atque Præſidio Coſſ.

AD fidem Catholicam illibate cuſtodiendam, diſſidia tollenda, pacemque in Eccleſia reſtituendam, Pontifex una cum Concilio in eo potiſſimum laboravit, ut Apoſtolicæ, & Catholicæ Eccleſiæ communio, nulla vel levi macula conſperſa, illibata penitus, & impolluta, ſarta tecta in omnibus ſervaretur. Ad hoc autem præſtandum ſollicitiorem curam impendens, non ſolum vindicare voluit ipſam Eccleſiam ab omnibus, ut ſemper fuit, immunem hæreſibus, atque hæreticorum conſortio: ſed ut eam redderet a pravorum ſcriptorum contagione ſecuram, omne ſtudium adhibens, delectum habuit Eccleſiaſticorum librorum, qui hactenus editi legi ſolerent: diſtinguens, ſeparanſque, quaſi os Domini, mundum ab immundo, & ſecernens pretioſum a vili.

Acta Concilii. Cujus rei perficiendæ gratia Decretum conſtituit ab Eccleſia Catholica perpetuo ſervandum, in quo poſt recenſitos Veteris, ac Novi Teſtamenti libros Canonicos, adjecit de primatu Eccleſiæ Romanæ, & aliarum Patriarchalium Eccleſiarum Juribus, ad reprimendam Conſtantinopolitanorum Antiſtitum præſumptionem, & audaciam infringendam, qua ſe Acacius primum, inde ejus ſucceſſores adverſus Romanam Eccleſiam proterve nimis erexerant.

Ordo librorum Veteris Teſtamenti, quem ſancta, & Catholica Romana ſuſcipit, & veneratur Eccleſia, digeſtus a B. Gelaſio Papa cum ſeptuaginta Epiſcopis.

GEneſis liber unus.
Exodi liber unus.
Levitici liber unus.
Numeri liber unus.
Deuteronomii liber unus.
Jeſu Nave liber unus.
Judicum liber unus.
Ruth liber unus.
Regum libri quatuor.
Paralipomenon libri duo.
Pſalmorum 150. liber unus.
Salomonis libri tres.
Proverbia.
Eccleſiaſtes, &
Cantica Canticorum.
Item Sapientiæ liber unus.
Eccleſiaſticus liber unus.

Item ordo Prophetarum.

Iſaiæ liber unus.
Jeremiæ liber unus.
Cinoth, ideſt, de Lamentationibus ſuis.
Ezechielis liber unus.
Danielis liber unus.
Oſee liber unus.
Amos liber unus.
Michææ liber unus.
Joel liber unus.
Abdiæ liber unus.
Jonæ liber unus.
Nahum liber unus.
Habacuc liber unus.
Sophoniæ liber unus.
Aggæi liber unus.
Zachariæ liber unus.

Item ordo Hiſtoriarum.

Job liber unus.
Tobiæ liber unus.
Eſdræ liber unus.
Eſther liber unus.
Judith liber unus.
Machabæorum liber unus.

Item ordo Scripturarum novi, & æterni Teſtamenti.

EUangeliorum libri quatuor.
Secundum Matthæum liber unus.
Secundum Marcum liber unus.
Secundum Lucam liber unus.
Secundum Joannem liber unus.
Actuum Apoſtolorum liber unus.
Epiſtolæ Pauli Apoſtoli numero xiv.
Ad Romanos epiſtola una.
Ad Corinthios epiſtolæ duæ.
Ad Galatas epiſtola una.
Ad Theſſalonicenſes epiſtolæ duæ.
Ad Epheſios epiſtola una.
Ad Philippenſes epiſtola una.

Ad

Digitized by Google

Ad Timotheum epiſtolæ duæ.
Ad Titum epiſtola una,
Ad Philemonem epiſtola una,
Ad Hebræos epiſtola una.
Item Apocalypſis Joannis liber unus.
Item Canonicæ epiſtolæ numero VII.
Jacobi epiſtola una.
Petri Apoſtoli epiſtolæ duæ.
Joannis Apoſtoli epiſtolæ tres.
Judæ Zelotis Apoſtoli epiſtola una.

B. Gelaſii *Papa decretum cum 70. Epiſcopis habitum de Primatu Eccleſia Romana, & de Apocryphis Scripturis.*

Hoc decretum eſt contra Conſtant. Epiſcopos.

Romana Eccleſia omnibus ep. prælata Domini voce. Mat. 16.

POſt Propheticas, Euangelicas, atque Apoſtolicas Scripturas, quibus Eccleſia Catholica per Gratiam Dei fundata eſt, illud etiam intimandum putamus, quod quamvis univerſæ per orbem Catholicæ Eccleſiæ unus thalamus Chriſti ſit; ſancta tamen Romana, Catholica, & Apoſtolica Eccleſia nullis Synodicis conſtitutis cæteris prælata eſt, ſed Euangelica voce Domini, & Salvatoris noſtri Primatum obtinuit, *Tu es Petrus*, inquientis, *& ſuper hanc petram ædificabo Eccleſiam meam: & portæ inferi non prævalebunt adverſus eam: & tibi dabo claves regni Cælorum. Et quæcumque ligaveris ſuper terram, erunt ligata & in cælis: & quæcumque ſolveris ſuper terram, erunt ſoluta & in cælis.* Cui data eſt etiam ſocietas beatiſſimi Pauli Apoſtoli Vaſis electionis, qui non diverſo, ſicut hæretici garriunt, ſed uno tempore, uno, eodemque die, glorioſa morte cum Petro in urbe Roma ſub Cæſare Nerone agonizans, coronatus eſt, & pariter ſupradictam ſanctam Romanam Eccleſiam Chriſto Domino conſecrarunt, talemque omnibus urbibus in univerſo mundo ſua præſentia, atque venerando triumpho prætulerunt.

Eſt ergo prima Petri Apoſtoli Sedes Romana Eccleſia, non habens maculam, neque rugam, nec aliquid hujuſmodi. Secunda autem Sedes, apud Alexandriam B. Petri nomine a Marco ejus diſcipulo, & Euangeliſta conſecrata eſt. Ipſeque a Petro Apoſtolo in Ægyptum directus verbum veritatis prædicavit, & glorioſum conſummavit martyrium. Tertia vero Sedes, apud Antiochiam ejuſdem beatiſſimi Petri Apoſtoli nomine habetur honorabilis, eo quod illic, priuſquam Romam veniſſet, habitavit, & illic primum nomen Chriſtianorum novellæ gentis exortum eſt. Et quamvis *aliud fundamentum nullus poſſit ponere, præter id, quod poſitum eſt, quod eſt Chriſtus Jeſus*; tamen ad ædificationem noſtram eadem ſancta Romana Eccleſia poſt illas Veteris, vel Novi Teſtamenti, quas regulariter ſuſcepimus, etiam has ſuſcipi non prohibet Scripturas; id eſt, ſanctam Synodum Nicænam trecentorum decem, & octo Patrum, mediante maximo Conſtantino Auguſto, in qua Arrius hæreticus condemnatus eſt: ſanctam Synodum Conſtantinopolitanam, mediante Teodoſio Seniore Auguſto, in qua Macedonius hæreticus debitam damnationem excepit: ſanctam Synodum Epheſinam, in qua Neſtorius condemnatus eſt conſenſu beatiſſimi Cæleſtini Papæ, mediante Cyrillo Alexandrinæ Sedis Antiſtite, & Arcadio Epiſcopo ab Italia deſtinato: ſanctam Synodum Chalcedonenſem, mediante Marciano Auguſto, & Anatholio Conſtantinopolitano Epiſcopo: in qua Neſtoriana, & Eutychiana hæreſes ſimul cum Dioſcoro, ejuſque complicibus damnatæ ſunt. Sed & ſi qua ſunt Concilia a ſanctis Patribus hactenus inſtituta, poſt horum auctoritatem & cuſtodienda, & recipienda, & decernimus, & mandamus.

1. Cor. 3.

Synod.

Sic in textu. Deinde ponit Indicem Auctorum probatorum, & librorum Apocryphorum.

Jam nunc ſubjiciendum eſt de opuſculis ſanctorum Patrum, quæ in Eccleſia Catholica recipiuntur: Opuſcula beati Cypriani martyris, & Carthaginenſis Epiſcopi. Item opuſcula beati Athanaſii Alexandrini Epiſcopi. Item opuſcula beati Gregorii Nazianzeni Epiſcopi. Item opuſcula beati Baſilii Cappadocenſis Epiſcopi. Item opuſcula beati Joannis Conſtantinopolitani Epiſcopi. Item opuſcula beati Hilarii Pictavienſis Epiſcopi. Item opuſcula beati Auguſtini Hypponenſis Epiſcopi. Item opuſcula beati Hieronymi Presbyteri. Item opuſcula beati Ambroſii Mediolanenſis Epiſcopi. Item opuſcula beati Proſperi viri religioſiſſimi. Item epiſtolam beati Leonis Papæ ad Flavianum Epiſcopum Conſtantinopolitanum deſtinatam: cujus totum, aut unum jota ſi quiſque idiota diſputaverit, & non eam in omnibus venerabiliter acceperit, anathema ſit. Item opuſcula, ſeu tractatus omnium Patrum orthodoxorum, qui in nullo a ſanctæ Romanæ Eccleſiæ conſortio deviaverunt, nec ab ejus fideli prædicatione ſejuncti ſunt: ſed communionis ipſius gratia Dei uſque ad ultimum diem vitæ ſuæ participes fuerunt, legenda decernimus.

Auctores probati.

Subjunguntur illis epiſtolæ decretales ab urbe Romana datæ pro diverſorum patrum conſultatione. Geſta ſanctorum Martyrum. Vitæ Patrum, quas vir beatiſſimus Hieronymus ſcripſit. Actus B. Sylveſtri. Scripta de inventione crucis Dominicæ, & alia ſcripta de inventione capitis B. Joannis Baptiſtæ. De quibus ait: Novellæ quidem revelationes ſunt, & nonnulli eas Catholici legunt: ſed cum hæc ad Catholicorum manus pervenerint, B. Pauli Apoſtoli ſententia præcedat. *Omnia probate; quod bonum eſt, tenete.* Item Ruffinus, &c. Sed quoniam B. Hieronymus de aliquibus eum de arbitrii libertate notavit: illa ſentimus, quæ B. Hieronymum ſentire cognoſcimus: & non ſolum de Ruffino, ſed etiam de univerſis, quos vir ſæpius memoratus zelo Dei, & fidei religione reprehendit. Item Origenis nonnulla opuſcula, quæ vir beatus Hieronymus non repudiat legenda, ſuſcipimus. Reliqua autem omnia cum authore ſuo ducimus eſſe renuenda. Item Chronicum Euſebii Cæſarienſis, atque ejuſdem Eccleſiaſticæ hiſtoriæ libros, &c. Item Oroſium virum eruditiſſimum collaudamus, quia valde neceſſaria adverſus paganorum calumnias ordinavit, miraque brevitate contexuit. Item venerabilis viri Sedulii paſchale opus, quod heroicis verſibus deſcripſit, inſigni laude proferimus. Item Vincentii nihilominus laborioſum opus non ſpernimus, ſed imitamur. Cæterum quæ ab hæreticis conſcripta, vel prædicta ſunt, nullatenus recipit Catholica, & Apoſtolica Eccleſia Romana. Quibus & pauca, quæ ad memoriam venerunt, & catholicis vitanda ſunt, decrevimus eſſe ſubdenda. Imprimis Ariminenſem Synodum a Conſtantio Cæſare Conſtantini filio congregatam mediante Tauro præfecto, ex tunc, & in æternum confitemur eſſe damnatam. Item Itinerarium nomine Petri Apoſtoli, quod appellatur ſancti Clementis libri octavi, apocryphum. Actus nomine Andreæ Apoſtoli, apocryphus. Actus nomine Thomæ Apoſtoli, apocryphus. Euangelia Thaddæi nomine, apocrypha. Euangelia nomine Thomæ Apoſtoli, quibus Manichæi utuntur, apocrypha. Euangelia nomine Barnabæ, apocrypha. Euangelia nomine Bartholomæi, apocrypha. Euangelia nomine Andreæ Apoſtoli, apocrypha. Euangelia, quæ falſavit Lucianus, apocrypha. Euangelia, quæ falſavit Hyrcius, apocrypha. Liber de infantia Salvatoris, apocryphus. Liber de nativitate Salvatoris, & de Sancta Maria, & de obſtetrice Salvatoris, apocryphus. Liber, qui appellatur Paſtoris, apocryphus. Libri omnes, quos fecit Leutitius diſcipulus diaboli, apocryphi. Liber, qui appellatur fundamentum, apocryphus. Liber, qui appellatur theſaurus, apocryphus. Liber, qui appellatur de filiabus Adæ, vel geneſis, apocryphus. Liber, qui appellatur pentametrum de Chriſto, Virginalis compaginatum verſibus, apocryphus. Liber, qui appellatur actus Theclæ, & Pauli, apocryphus. Liber, qui appellatur Lepotius, apocryphus.

D. Hieronymus.

Index librorum prohibitorum.

phus. Liber proverbiorum ab hæreticis tranſcriptus, & S. Sixti nomine ſignatus, apocryphus. Revelatio, quæ appellatur Pauli, apocrypha. Revelatio, quæ appellatur Thomæ, apocrypha. Revelatio, quæ appellatur Stephani, apocrypha. Liber, qui appellatur tranſitus ſanctæ Mariæ, apocryphus. Liber, qui appellatur pœnitentia Adæ, apocryphus. Liber, qui appellatur Diogenes nomine gigantis, qui poſt diluvium cum dracone, ac hæreticis pugnaſſe perhibetur, apocryphus. Liber, qui appellatur teſtamentum Job (aliis eſt Jacob) apocryphus. Liber, qui appellatur de pœnitentia Origenis, apocryphus. Liber de pœnitentia Cypriani, apocryphus. Liber, qui appellatur Jamnæ, & Mambræ, apocryphus. Liber, qui appellatur ſors Apoſtolorum, apocryphus. Liber Suſannæ, apocryphus. Liber canonum Apoſtolorum, apocryphus. Liber philologus ab hæreticis conſcriptus, ſed beati Ambroſii nomine præſignatus, apocryphus. Hiſtoria Euſebii Pamphili, apocrypha. Opuſcula Tertulliani, ſive Africani, apocrypha. Opuſcula Joviani, & Galli, apocrypha. Opuſcula Montani, & Priſcillæ, & Maximillæ, apocrypha. Omnia opuſcula Fauſti Manichæi, apocrypha. Opuſcula alterius Clementis Alexandrini, apocrypha. Opuſcula Caſſiani Presbyteri Galliarum, apocrypha. Opuſcula Pictavienſis Victoris, apocrypha. Opuſcula Fauſtini Thegienſis Galliarum, apocrypha. Opuſcula Frumentici, apocrypha. Epiſtola Jeſu ad Abagarum, apocrypha. Paſſio Gregorii, apocrypha. Paſſio Quirici, & Julitæ, apocrypha. Scriptura, quæ appellatur Salomonis contradictio, apocrypha. Philacteria omnia, quæ non ab Angelo, ut illi confingunt, ſed magis a dæmone conſcripta ſunt, apocrypha. Hæc, & his ſimilia, quæ Simon Magus, Nicolaus, Cherintus, Tervidus, Marcion, Baſilides, Ebion, Paulus etiam Samoſatenus, & Boneſius, qui ſimili errore defecerunt, Montanus quoque cum ſuis obſcœniſſimus ſequacibus: Apollinaris, Valentinus, ſive Manichæus, Fauſtus, Sabellius, Arrius, Macedonius, Eunomius, Vonacius, Sebacius, Calentus, Donatus, & Euſtachius, Julianus Pelagius, Julianus, & latini Cęleſtinus, & Maximianus, Priſcillianus ab Hiſpania, Lapedius, Dioſcorus, Eutychius, Petrus, & alius Petrus, ex quibus unus Alexandriam, alius Antiochiam maculavit. Acacius Conſtantinopolitanus cum conſortibus ſuis: necnon & omnes hæreſes, quas ipſi, eorumque diſcipuli, ſive ſchiſmatici docuerunt, vel conſcripſerunt, quorum nomina minime retinemus, non ſolum repudiata, verum etiam ab omni Romana Eccleſia eliminata, atque cum ſuis auctoribus, auctorumque ſequacibus ſub anathematis indiſſolubili vinculo in æternum confitemur eſſe damnata.

Cęterum, qui libri in Eccleſiaſticis officiis per anni circulum a nonnullis legantur (quem ritum illum Apoſtolica non reprobat, ſed ſequitur Eccleſia) pro fidelium ædificatione annotandos cenſuimus. Quidam quod in Septuageſima ponunt Pentatheucum uſque in XI. diem ante Paſcha, a XV. die ante Paſcha ponunt Hieremiam uſque in Cœnam Domini. In Cœna Domini legunt tres lectiones de lamentationibus Hieremiæ. Quomodo ſedet ſola civitas plena populo, &c. & tres lectiones de tractatu Auguſtini in Pſalm. 54. Exaudi, Domine, deprecationem meam, & ne deſpexeris: & tres de Apoſtolo, ubi ait in Epiſtola ad Corinth. Convenientibus vobis in unum. Secunda lectio ſic incipit: Similiter poſtquam cœnavit. Tertia de ſpiritualibus: Nolo autem vos ignorare fratres. In Paraſceve tres lectiones de lamentationibus Hieremiæ, Tres de tractatu ſancti Auguſtini in Pſalmum: Exaudi, Deus, deprecationem meam. Et tres de Apoſtolo, ubi ait in Epiſtola ad Hebræos, Feſtinemus ingredi, &c. Secunda lectio: Omnis namque Pontifex. Tertia: De quo nobis eſt grandis ſermo. In ſabbato tres lectiones de lamentationibus Hieremiæ Prophetæ. Et tres de tractatu ſancti Auguſtini in 63. Pſal. Exaudi; Deus, orationem meam, cum tribulor; & tres de Apoſtolo,

A ubi ait in Epiſtola ad Hebræos: Chriſtus aſſiſtens Pontifex futurorum bonorum. Secunda lectio: Ubi enim Teſtamentum. Tertia: Umbram enim lex habens futurorum bonorum. In Paſcha Domini homil. ad ipſum diem pertinentem. Infra Hebdomadam homilias. In octavis Paſchæ ponunt Apocalypſim, & actus Apoſtolorum, & Epiſtolas Canonicas uſque in octavam Pentecoſtes. In octava Pentecoſtes ponunt librum Regum, & Paralipomenon uſque in Kalendis Auguſti. In Dominica prima menſis Auguſti ponunt Salomonem uſque in Kalendas Septembris. In Dominica prima menſis Septembris ponunt Job, Tobiam, Eſther, Eſdram uſque in Kalendis Octobris. In Dominica prima menſis Octobris ponunt librum Machabæorum uſque in Kalendis Novembris. In Dominica B prima menſis Novembris ponunt Ezechielem, & Danielem, & minores Prophetas uſque in Kalendis Decembris. In prima Dominica menſis Decembris ponunt Iſaiam Prophetam uſque in nativitatem Domini. In natali Domini legunt primum de Jſaia tres lectiones. Prima lectio: Primo tempore alleviata eſt terra Zabulon, &c. Secunda: Conſolamini. Tertia: Conſurge Hieruſalem. Deinde Sermones, vel Homilias ad ipſum diem pertinentes. In natali ſancti Stephani homilia de ipſa die. In natali ſancti Joannis ſimiliter. In natali Innocentium ſimiliter. In natali ſancti Sylveſtri ſimiliter. In octava natalis Domini homiliam de ipſa die. In Dominica prima nativitatis Domini ponunt Epiſtolas Pauli uſque ad ſeptuageſimam. In Epiphania lectiones tres de Iſaia. Prima C lectio incipit: Omnes ſitientes. Secunda: Surge, illuminare Hieruſalem. Tertia: Gaudens in Domino gaudebo. Deinde leguntur Sermones, vel Homiliæ ad ipſum diem pertinentes.

CONTROVERSIA.

EXplicatio difficilium, quæ in hoc decreto occurrunt, quia multa dici poſſunt in utramque partem de pluribus libris hic approbatis, aut damnatis, de quibus Doctorum variantes ſunt ſententiæ, volumen integrum deſideraret, paucula hic attingemus.

Didacus Covarruvias variarum reſolutionum l. 4. c. 14. plura advertit notatione digna circa iſtius decreti varias partes. Pauca excipiemus. Ad iſtud de ſcri- D pturis canonicis, *quibus Eccleſia fundata eſt*, id eſt, quibus utitur ad probandum probatione irrefragabili, quę ad fidem, ac religionem Chriſtianam attinent, & ad evertenda, quæ hæretici quotidie adverſus Catholicam unionem, ejuſque Canones, ac decreta comminiſcuntur. Hæc etenim ratione divinæ ſcripturæ, propter irrefragabilem, ac ſacroſanctam auctoritatem, principia, atque elementa pietatis, ac religionis noſtræ dici jure optimo poterunt, ac dicuntur a Nicephoro Græco Eccleſiaſticę Hiſtoriæ auctore l. 12. c. ult. Circa illud de Eccleſia Romana, *primatum obtinuit*, advertit, quod etſi conceſſione Pontificis Rom. vel Conciliorum, aliquot Pontifices in provinciis primatum in alios Epi- E ſcopos obtinuerunt, ſimilitudo tamen cum Romano Pontifice non ſit concedenda in radice, & auctoritate hujus Prælationis, nec in ipſius majeſtate, aut extenſione, ſiquidem primatus Papę competit ex divina inſtitutione, & in totum Chriſtianum orbem protenditur, ac vires habet. Primatus vero aliorum Pontificum jure humano, & in provincię tantum Epiſcopos, aut regionis prælatos conceditur. Ex quo poterit lector expendere veram interpretationem Nicęni Concilii in d. c. *mos antiquus*.

Ad illa verba: *jam nunc ſubjiciendum eſt*, a libris Canonicis, & Opuſculis Sanctorum Patrum diſtinguit libros Hagiographos, qui libri dicuntur, quos Eccleſia Catholica probavit, ut publice legerentur ad ædificationem fidelium, non tamen haberent canonicam auctoritatem ad probandum ea, quæ ad fidem pertinent irrefragabili probatione. Ejuſmodi olim erant

apud

apud Hebræos *Eccleſiaſticus*, *& Sapientia*. Quam definitionem deducit ex D. Auguſtino lib. 8. de Civit. Dei c. 38. legi poteſt prædictus Covarruvias de Opuſculis hujus indicis Gelaſiani, necnon Theophili Rainaudi S. I. Erotemata de malis, ac bonis libris, deque juſta, aut injuſta eorum confixione, nempe de eorum cenſura, quod aliquando de ea verum ſit iſtud Juvenalis: *Dat veniam corvis, vexat cenſura columbas.* Qua de re dedimus aliqua in librò *de triplici examine* parte 3. ubi quærimus de examine Doctorum, ipſorumque peccatis. Addimus tantum hic circa idem decretum Gelaſii, quod Vincentius, qui ultimus ponitur inter probatos Authores, videtur eſſe Vincentius Gallus Presbyter, qui commentarios edidit in Pſalmos, & alia quædam, de quo meminit Gennadius de ſcriptor. Eccleſ. apud Trithemium de iiſdem ſcriptoribus, qui floruit ſub Martiano anno 450. nam, ne Lirinenſem intelligamus, prohibet brevitas commonitorii illius.

Vincentius.

Liber Paſtoris.

Liber Paſtoris quis ſit, indicatur a Tertulliano in lib. *de pudicitia*. Crederem tibi, ſi ſcriptura Paſtoris, quæ ſola mœchos amat, divino inſtrumento meruiſſet incidi, ſi non ab omni Concilio Eccleſiarum veſtrarum inter apocrypha, & falſa judicaretur, adultera & ipſa, & inde Patrona ſociorum. Quibus verbis denotat Tertullianus & adulterorum abſolutionem, quam ipſe tunc dandam negabat, hunc librum docere.

APOCRYPHUM.

QUid hic per Apocryphum intelligi debeat, dubium eſt. Gloſſa ad diſt. 15. Gratiani, ubi integrum refertur hoc decretum, nihil aliud intelligit, quam id, quod abſconditum eſt, unde Hieronymus ſuper Iſaiam ad illa verba: *Ecce virgo concipiet*, monet obſervandum in Hebræo eſſe *alma*, quæ græce dicitur Apocrypha, id eſt, abſcondita, quæ ſcilicet nunquam viri aſpectibus apparuit. Unde libri dicerentur Apocryphi, quorum authores ignoti eſſent. Sed non uno ſenſu uſurpatur nomen hoc. Nam & libri dicuntur Apocryphi, qui authorem præſeferunt, ſed ſuppoſititium: ſic enim plerique, ut virus ſuæ perfidię tegant, piorum auctorum nomina ſuis libris affigunt, qui metum periculi tollant. Cui malo præcaventes Apoſtoli Can. 60. ſtatuunt deponendos, qui tale quid attentaverint. Dicuntur etiam alio ſenſu libri Apocryphi ſcriptorum quorumdam Eccleſiaſticorum, doctrinaque celebrium, qui vario ſemine bonæ, & malæ doctrinæ mixti ſunt, itaut inter pleraque vera errores aliqui gravioris notæ reperiantur. Quo ſenſu hic Gelaſius pleraque magnorum, & illuſtrium ſcriptorum opera inter Apocrypha refert, ut Tertulliani, Clementis Alexandrini, Victorini Pictavienſis, & aliorum. Cum enim horum operum Authores noti ſint, non alio nomine inter Apocrypha deputantur, quam quia labe aliqua adſperguntur. Ideoque non prohibentur ſub anathemate, ſed cum cautela legendi ſunt, non enim damnaret Pontifex Tertulliani Apologeticum, aut de præſcriptionibus librum. Legendi, inquam, privatim, non in conventibus Eccleſiaſticis, quærendo in eis, quæ utilia ſunt, noxia fugiendo.

Unde multa conciliari poterunt, ſi Apocryphum hic ſumamus juxta Covarruviam pro iis, quæ in Eccleſia publice legi non debent, privatim tamen legi poſſunt: talia ſunt Euſebii Pamphili hiſtoriæ, ob quarum damnationem ſatis temere ſcripſit Rhenanus, vel Gelaſium ſibi contrarium, vel hæc verba ab aliquo aſino addita fuiſſe: favet enim Arrio Euſebius, diſſimulando ſubdole ipſius damnationem, licet orthodoxus fuerit mortuus.

Alio adhuc modo hic uſurpatur Apocryphum pro opuſculo, cujus author indubitatus agnoſcatur eſſe hæreticus; ſic liber Proverbiorum, qui eſt ab hæreticis conſcriptus, & ſub Chriſti nomine (al. Sixti) ſignatus, eſt Apocryphus. Libri omnes, quos fecit Lentieius (al. Lucius) diſcipulus diaboli. Apocryphus, &c. Quę hic ſub anathematis indiſſolubili vinculo in æternum damnata aſſerit Gelaſius. Verum, cum Synodi concluſio cadat in omnes libros hic damnatos, talis diſtinctio potius effugium eſt, quam difficultatis ſolutio. Nam, etſi a ſcriptoribus in vario ſenſu uſurpetur iſtud nomen, hic tamen propter generalem concluſionem omnium ſub anathemate locum non habet: niſi, quod generalis illa concluſio de libris hæreticorum intelligenda ſit ſecundum ſenſum formalem, id eſt de libris ſcriptis ab hęreticis, quatenus tales erant, non de aliis ſcriptis extra ſtatum hæreſis. Qua moderatione adhibita multis authoribus, qui jam in pretio ſunt, ſua conſtabit authoritas, & ſalvatur contradictio.

Porro ante Gelaſium extitiſſe aliquem Catalogum apocryphorum librorum, etiam ex authoritate Concilii, innuit D. Auguſt. l. 15. de Civ. Dei c. 23. unde forſan hic Gelaſianus catalogus non eſt primus in Eccleſia index librorum vitandorum expurgatorius, ſicut nec poſtremus, ſiquidem alius generalis index prodiit ad annum 1552. cum Lutheranorum libri increbreſcerent, qui deinceps auctus eſt.

Laborem hunc utiliſſimum Eccleſiæ valde improbabat Joſephus Scaliger, dicens: *Expurgatorios indices habere Marannorum eſt*. Proh ſupercilium, imo infrunitam audaciam! igitur Maranni Pontifices omnes, ac præſules. Ludo operam, qui homini Calvinianam ganeam ructanti proferam Pontifices, ac præſules, quos omnes ſpiritu hæretico deſpuit. Urgendus potius fuerat (hoc quidem cenſore) tot Imperatorum, ac regum Maranniſmus. Exclamat contra eum Theophilus Rainaudus in lib. de bonis, ac malis libris, qui totus eſt de hoc argumento.

Scaliger retunditur.

Cum autem de indice hujuſmodi multa moveretur quæſtio in congregationibus Concilii Tridentini, quomodo legi poſſent, & per quos. Si citarentur, & audirentur prius Authores, quam damnarentur, quid de vivis, quid de mortuis, quid de abſentibus, & remotis, quid etiam de anonymis, quid de jam ſegregatis ab Eccleſia, cum etiam cenſerent quidam parentes Catholicorum defunctorum vocandos prius, ad quos eorum fama, vel infamia pertingit: quorum ſi minime intereſſet, mortuorum tamen memoriam haudquaquam eſſe damnandam, niſi prævia juſta defenſione. Cum, inquam, hæc, & plura alia agitarentur, Gregorius P.P. Eremitarum Generalis dixit, non tot ſubtilitates neceſſarias eſſe. Librorum enim prohibitionem omnino eſſe inſtar cibi a medico vetiti. Ejus interdictum neque eſſe ſententiam contra cibum, quaſi malum in ſe, neque contra eum, qui præparaverit: audiendum tamen ab ægro medicum, cui ægri bonum, & ſalus curæ eſt. Ad eumdem modum debere Synodum inſtar medici id ſolum ſpectare, quos libros conveniat fideles legere, quos minus, damnoſos autem, ac noxios vetare. Neque cuiquam fieri injuriam, ſi a lectione libri, qui ex ſe bonus, arceatur, ſi infirmitati hominum præſentis ſęculi parum ſit accommodus. Hæc Petrus Suavis l. 6. Hiſt. Conc. Trid. nec obſtat revelatio facta Dionyſio Alexand. circa annum 240. de quovis libro legendo, & in eo prava a rectis diſcernendo. Non omnes enim, imo pauci admodum ad gradum doctrinæ, qua ille inſignis erat, attigerunt.

Videretur autem Gelaſius in præſenti decreto maxime iſtud ſpectaviſſe, ſcilicet hominum ſui ſæculi morbum, & infirmitatem, quibus plurium librorum lectio non expediebat, ob graſſantes hæreſes ex eorum lectione, quibus plurium mentes depravabantur tunc: ſicut & nunc ex quorumdam Novatorum ſcriptionibus. Sunt autem quidam tempore magis nocivi, ut fervet contentio: quod ſufficeret ad componenda multa diſſidia ex hoc decreto orta, niſi Gelaſius (quod aliquis objicere poſſet) uteretur iſta clauſula: *ſub anathematis indiſſolubili vinculo in æternum confitemur eſſe damnata*.

Con-

Digitized by Go

Concilium Romanum ſecundum ſub Gelaſio, in quo ab Epiſcopis 55. Miſenus abſolvitur, anno 495. tertio Idus Maji.

CUm Vitalis, & Miſenus Apoſtolicæ ſedis Legati per Zenonem Imperatorem inducti, Acacio communicaſſent, & Petri Mogi Alexandrinę Eccleſiæ invaſoris nomen in Diptychis publice recitari ſine contradictione audiviſſent; ideoque Juſto judicio a Felice Papa in Synodali Patrum conſeſſu excommunicati fuiſſent: tandem poſt intervallum undecim annorum, poſtque Vitalem in excommunicatione defunctum, Miſenus gratia Dei adjutus, ad mentem rediit, ſuumque delictum plurimum deteſtatus, ad pœnitentiam, & Eccleſiæ unitatem recipi poſtulavit. Indicto igitur hac de cauſa Concilio, poſt cauſæ cognitionem, magno omnium applauſu humeris paſtorum impoſitus, ad ovile Chriſti, unde annis prope undecim aberraverat, viciſſim reductus fuit.

Habitum eſt hoc Synodale judicium in Baſilica S. Petri, anno Chriſti 495. tertio Idus Maji, ſub Conſulatu viri Clar. Flavii Victoris, qui eſt Gelaſii 4 & Anaſtaſii Imperatoris ann. Imperii 5. Acta hujus Concilii per Dionyſium Exiguum tranſlata fuerunt. Vide Baronium prædicto anno 495.

Synodus Romana ſub Symmacho Papa, Epiſcoporum 72. de tollendo ambitu in electione Pontificis, poſt conſulatum Paulini V. tempore Theoderici Regis Arriani, anno Domini 499.

ARtibus Anaſtaſii Conſtantinopolitani Imperatoris Laurentius electus fuerat contra Symmachum in Pontificem, cumque ambo ſuos partiarios haberent, ingens ſchiſma in Eccleſia ortum eſt. Ad quod ſedandum ad Theodoricum Regem Oſtrogothorum Ravennæ habitantem, ac Italiæ Dominum cauſam detulerunt, neceſſitate rerum cogente. Ac cum jam Rex Arrianus, ſuo judicio ſchiſmate Eccleſiæ, & tumultu populi ſedatis, Symmacho, utpote qui plurium ſuffragiis electus eſſet, Sedem Apoſtolicam adjudicaſſet; jamque legitimæ cogendæ Synodo locus conceſſus eſſet, mox Symmachus Papa ad Italiæ Epiſcopos litteras dedit, quibus iidem ad Synodum quamprimum convenire jubebantur, ut omnium etiam Epiſcoporum cognitione, & judicio approbaretur legitimus Romanæ Eccleſiæ Epiſcopus, quem Rex Arrianus ſua ſententia legitime electum confirmaverat. Id habent Acta Concilii in principio cap. 1. Anaſtaſius in vita Symmachi his verbis: *Papa Symmachus Synodum congregavit.* Errat igitur Theodorus Lector in Collectaneis ſuis, ubi hanc Synodum a Theodorico Rege congregatam ſcribit.

Cauſam habiti Concilii indicat Symmachus Pontifex cap. 2. his verbis: *Ut Epiſcopalem ambitum, & confuſionis incertum, vel popularem tumultum, quem per ſubreptionem diaboli uſurpatione aliquorum tempore ordinationis meæ conſtat exortum, communicato pariter tractatu in futurum poſſimus robuſte amputare.*

Acta Concilii ſummatim recenſentur.

I. Suggeſtio Fulgentii Archidiaconi Eccleſiæ Romanæ de congreganda Synodo ex præcepto Papæ Symmachi.

II. Interlocutio Symmachi, ut Epiſcopalis ambitus radicitus amputetur.

III. Sententia Synodi, ut ſi quis, Papa ſuperſtite, pro Romano Pontificatu cuiquam quolibet modo favorem præſtare convincitur, loci ſui ordine, vel communione privetur.

IV. Ut ſi Papa præventus morte non potuerit ante de ſui ſucceſſoris electione decernere, is ordinetur Antiſtes, quem cunctus Clerus, aut certe pars major elegerit.

V. Ut ſi quis ambientes, vel fautores ambientium, conjuratoreſque prodiderit, non ſolum purgatus videatur eſſe, ſi fuerit particeps, verum etiam remuneratione digniſſimus.

Ad quartum Caput ſciendum, neminem Romanorum Pontificum poſt Petrum Apoſtolum ſibi ſucceſſorem aliquem ſubrogaſſe, vel etiam ſubrogare tentaſſe: modeſtia tamen cauſa obſervatum fuiſſe, ut decedentis Pontificis de ſucceſſore ſententia rogaretur: quem poſtea Clerus Romanus ſuo ſuffragio libere vel approbare, vel rejicere poterat, ſi ita Eccleſiæ expedire judicaret.

Synodus Romana ſecunda, habita anno Domini 500. in qua 115. Epiſcopi Symmachum ab objecto crimine abſolverunt, atque Petrum Altinenſem Epiſcopum deputatum Viſitatorem condemnarunt.

LAurentio Antipapa non acquieſcente priori Synodo, ſed nullum non movente lapidem contra Symmachi electionem plura Concilia ob eam rem habita ſunt, ut ab impoſitis calumniis purgaretur Symmachus. Hinc Anaſtaſius in Symmacho paucis hæc ſcribit: *Eodem tempore beatus Symmachus congregavit Epiſcopos centum quindecim, & facta Synodo purgatur a crimine, & damnatur Petrus Altinas invaſor Sedis Apoſtolicæ, & Laurentius Nucerinus, qui, vivo Symmacho Epiſcopo, ſedem ejus pervaſerunt,* &c.

SÆCULUM SEXTUM.

Synodus Romana tertia ſub Symmacho Papa, in cauſa ejuſdem Symmachi congregata, anno Domini 501. Avienno Seniore, & Pompejo Conſulibus.

CUm Eccleſiæ Romanæ ſtatus præſentia Theodorici Regis aliquantiſper quieviſſet, ea ſchiſmaticorum ſpe, quod favore Principis Symmachum Papam falſis calumniis circumventum deponendum ſperaſſent, tandem ubi Regem æqui amantiſſimum nihil de cauſa Symmachi decernere, ſed ex ſententia Epiſcoporum, qui convenerant, definiri velle cognoviſſent, furore perciti, ad violentiam converſi, cædibus omnia miſcere ſunt ingreſſi. Interea vero Theodoricus, interpellatione Catholicorum, & aliorum, qui erant in Urbe Symmacho faventium Senatorum, de cogenda Synodo cogitat. Cum vero ſciret, non eſſe ſuarum partium Orthodoxos Antiſtites ad Synodum convocare, ſibi nihil plus æquo tribuens, Regia via incedens, more majorum, ipſius Symmachi Papæ auctoritate id perficiendum curavit, & ab ipſo Pontifice litteras eadem de re dari voluit, ac præcepit. Hæc ita ſe habere non tantum conſtat ex Actis Synodalibus, verum etiam ex illis Theodorici, aliorumque Epiſcoporum litteris, quæ in hac cauſa ultro, citroque tranſmiſſæ fuerunt, quæ apud Binium extant.

Synodus Romana quarta ſub Symmacho, alias Palmaris appellata, electione ubi Symmachi confirmata Regis Odoacri lex, Eccleſiaſticæ libertati, & Pontificis electioni repugnans, eſt abrogata, anno Domini 502. Avienno Juniore Conſulatum agente.

SYnodus hæc Palmaris dicta eſt, quia Concilium hoc in Baſilica ſancti Petri, ad quam Pontifex ab adverſariis lapidibus impetitus ſe recepit, celebra-

tum, denominata a porticu ejuſdem Baſilicæ, quæ Palmaria dicebatur; de qua Anaſtaſius in Honorio Papa hæc habet; *In Porticu B. Petri Apoſtoli, quæ appellatur ad Palmaria*, &c. A

In hac ergo Synodo primum confirmata eſt electio Symmachi Papæ a ſchiſmaticis ſæpius calumniata. Deinde Regis Odoacri lex libertati Eccleſiaſticæ, & electioni Pontificis repugnans abrogatur. Ipſe enim Odoacer Rex Erulorum, & Italiæ, poſt obitum Simplicii, quando Sedes Apoſtolica vacabat, anno Domini 483. ſuaſu, ac monitu, ut ajebat, ejuſdem Simplicii, duas per Baſilium Præfectum Prætorio leges tulerat: Unam, ne abſque conſultatione, & conſenſu Regis Italiæ electio Summi Pontificis fieret: Alteram, qua bona Eccleſiæ non neceſſaria diſtrahi, & in uſus pios converti mandabat, quaque prædia Eccleſiaſtica alienari prohibebat. Utraque Conſtitutio laici Principis jure, meritoque eſt irrita: prior, quod Canonibus ſacrorum Conciliorum repugnaret: poſterior, quod ab incompetente Legiſlatore profecta, nullaque ſummi B Pontificis ſubſcriptione munita eſſet. Quibus irritatis, legitima deinceps Patrum authoritate conſtitutum, ac declaratum fuit, quid de alienatione bonorum Eccleſiæ teneri, & obſervari deberet. Vide Baronium an. 483. num. 10. & 11. Tertio demum in hac eadem Patrum corona, Anaſtaſii Imperatoris hæretici cauſa in medium poſita, communi omnium conſenſu Imperator impius a Symmacho excommunicatus fuit. Hæc ex Epiſtola Symmachi Apologetica ad Imperatorem ſcripta aperte conſtant, licet Acta Synodalia horum non meminerunt. Baronius anno 502. num. 30. ubi poſt alia hæc demum ſubjungit: Quid præterea hic Symmachus Papa egerit, accipe ex Theodoro lectore, C dum ait: *Symmachus Papa Laurentium iterum intruſum deponi, & iterum in exilium mitti curavit: quo facto, quievit ſeditio.*

Animadverſione tamen indiget id, quod legitur in cap. 2. hujus Synodi, ubi ſic habetur non longe a principio: *Tamen admonitione beatiſſimi viri Papæ noſtri Simplicii hoc nobis ſub obteſtatione fuiſſe mandatum* (meminiſtis) *ut propter illum ſtrepitum, & venerabilis Eccleſiæ detrimentum, ſi eum de hac luce tranſire contigerit, non ſine noſtra conſultatione cujuslibet celebretur electio.* Hoc, inquam, animadverſione dignum eſt, non enim eſt putandum, voluiſſe Simplicium ſine conſenſu Regis Italiæ Pontificem eligi non debere, D ſed fortaſſe rogaſſe, ut ad comprimendas turbas, & ad vitanda diſſidia, electioni dumtaxat ſucceſſoris Rex præſto eſſe non gravaretur. Baronius anno 483. numer. 11.

Ennodius. In eadem Synodo demandatum fuit Ennodio Diacono, poſtea Epiſcopo Ticinenſi, ut ſcripto defenderet Synodum adverſus impugnatores Symmachi. Quod præſtitit refellens decem fere objectiones, quibus Synodum hanc calumniabantur; ac in ſequentis Synodi initio lectus eſt ejus Apologeticus, ac honorificentiſſimo elogio ornatus: extat apud Binium, & tom. prim. ſupplem. Biblioth. Patrum edito Pariſiis anno 1639.

ACTIO QUINTÆ SYNODI ROMANÆ ducentorum octodecim Epiſcoporum ſub Symmacho Papa, tempore Theodorici Regis, Indictione nona, anno 503. E

Canones Conc. Rom. 5. ſub Symmacho.

1. *De confirmando libello ab Ennodio conſcripto.*
2. *De inſidiatoribus Symmachi Papæ, & ut oves Paſtorem ſuum non accuſent.*
3. *De Epiſcopis rebus expoliatis, aut a ſede pulſis.*
4. *De accuſatoribus.*
5. *De his, qui prædicta tranſgreſſi fuerint.*
6. *Item de inſidiatoribus Pontificum, & de his, qui eos manifeſtaverunt.*

POſt Conſulatum Avienni, cum in unum, annuente Domino, ante confeſſionem Beati Petri Apoſtolorum Principis reſediſſemus, ſancta Synodus dixit: Libellus, qui Synodali auctoritate contra eos, qui adverſus quartam noſtram Synodum, quæ habita eſt Romæ palmari, mutire præſumpſerunt, ab Ennodio conſcriptus eſt, coram omnibus deferatur, & in præſentia omnium legatur, atque roboretur. Quo recitato, & ab omnibus conſona voce roborato, ſancta Synodus dixit: Hæc futuris temporibus conſerventur, atque ab omnibus teneantur, & in omnibus ſerventur. Hic libellus integerrime ſynodaliter ab omnibus teneatur, atque inter quartæ, & quintæ Synodorum noſtrarum actiones interponatur, & ita, ſicut harum Synod. decreta habeatur, quia Synodali authoritate conſcriptus eſt, & roboratus. Ad quæ ter beatiſſimus Papa reſpondit: Juxta veſtram omnium fiat voluntatem, &, ut judicatis, Apoſtolica habeatur authoritate, & inter Apoſtolica, quod dicitis, interponatur decreta, & ſicut cætera Apoſtolica ab omnibus teneatur decreta. Ad quæ omnes ter una voce reſponderunt, dicentes:

Ut fiat, rogamus, Ut fiat, rogamus. Ut fiat, rogamus.

2. Poſtquam acclamatum eſt ab omnibus Epiſcopis, & Presbyteris: Illi, qui Papam Symmachum accuſaverunt, & damnationem ei inferre tentaverunt, & illi, qui eum judicaverunt, aut contra noſtram Synodum garrire, aut ſcribere præſumpſerunt, ut damnentur, rogamus. Et paulo poſt omnes Epiſcopi, & Presbyteri voce magna clamantes, dixerunt: Exaudi, Chriſte, Symmacho Papæ vita. Dictum eſt octies. Cujus ſedem, & annos. Dictum eſt decies. Ut fiat, rogamus. Dictum eſt duodecies.

Quibus ceſſatis, Symmachus Epiſcopus Eccleſiæ Catholicæ urbis Romæ dixit: Quoniam fraternitas veſtra ſingulari charitatis ſtudio, pio, ac vigilanti affectu, indefeſſis laboribus, ac ſpiritu vivaci ſtuduiſtis, venerandi Patres, tutelam rerum Eccleſiaſticarum fovere, ſedem Apoſtolicam (quæ ſolida Petri confeſſione ſtabilita eſt) tueri viriliter, cui, licet indigni, Domino ſic diſponente, præſumus, ac parvitatem noſtram jamdudum multis afflictionibus impulſam, virili protectione defendiſtis, oblocutoribus, & ſuſurrantibus reſiſtendo, qui novis ſemper inſidiis aliquid adverſum nos, & famam noſtram moliuntur, quos ſpiritus ille diviſionis continuis exagitat aculeis, quibus eſt pax inimica, & diſcordia placens, & quia veſtra bonitas curam proviſionis noſtræ ſuis exhortationibus incitavit, & parilem circa Eccleſiæ tranquillitatem Dei noſtri contemplatione animi præſtet, flagitamus, ut circa inſidiatores, & perſecutores noſtros mitius agatis. Et licet juſte damnentur, propter miſericordiam tamen conſerventur, ut in nobis illa Domini declaretur ſententia, qua præcipitur ita fratribus dimitti, ſicut ſibi a Domino cupiunt dimitti. De cætero vero, ne unquam talia non ſolummodo in Apoſtolicæ ſedis præſule a quoquam præſumantur, ſed nec in ullo Chriſtianorum Epiſcopo uſurpentur. Non ergo neceſſe eſt ſuper his nova cudere, ſed vetera recitare, atque firmare. Eſt enim a multis anteceſſoribus noſtris ſynodaliter decretum, atque firmatum, ut oves, quæ Paſtori ſuo commiſſæ fuerint, eum nec reprehendere, niſi a recta fide exorbitaverit, præſumant, nec ullatenus pro quacumque re alia, niſi pro ſua injuſtitia accuſare audeant, quoniam Paſtorum actus gladio oris non ſunt feriendi, quamquam rite reprehendi æſtimentur. *Gelaſii manſuetudo.*

3. Nec ullos Epiſcopos ſuis rebus expoliatos, vel a ſedibus vi, aut dolo, aut quocumque ingenio pulſos, ſicut & vos de nobis judicaſtis, aut ad Synodum tam Provincialem, quam generalem poſſe convocare, aut in aliquo judicare, antequam cuncta, quæ eis ablata ſunt legibus poteſtati eorum pacifice per omnia reintegrentur, decernimus. Prius ergo oportet omnia illis legibus reintegrari, & Eccleſias, quæ ſibi ſublatæ ſunt, cum

cum omni privilegio ſuo reſtitui, & poſtmodum non ſub anguſto temporis ſpatio, ſed tantum temporis ſpatium eis indulgeatur, quanto expoliati, vel expulſi eſſe videntur, antequam ad Synodum convocentur, & ab omnibus quiſque Provinciæ ſuæ Epiſcopis audiatur. Nam nec convocari ad cauſam, nec dijudicari poteſt expoliatus, vel expulſus, quia non eſt privilegium, quo expoliari poſſit jam nudatus: Unde & antiquitus decretum eſt: Omnes poſſeſſiones, & omnia ſibi ſublata, atque fructus cunctos ante conteſtatam litem perceptos, aut primas poſſeſſori reſtituat. Et alibi ſcriptum habetur: Ille, qui violentiam pertulit, univerſa in ſtatu, quo fuerant, recipiat: & quæ poſſidet, ſecurus teneat. Et alibi in Synodalibus Patrum decretis, & Regum edictis legitur ſtatutum. Redintegranda ſunt omnia expoliatis, vel ejectis Epiſcopis præſentialiter ordinatione Pontificum, & in eorum unde abſceſſerunt, poteſtatem funditus revocanda, quacunque conditione temporis, aut dolo, aut captivitate, aut virtute majorum, aut per quaſcumque injuſtas cauſas res Eccleſiæ, vel proprias, aut ſubſtantias ſuas perdidiſſe noſcuntur ante accuſationem, aut regularem ad Synodum vocationem eorum, & reliqua. Eſt etiam in antiquis Eccleſiæ ſtatutis decretum, ut qui aliena invadit, non exeat impunitus, ſed cum multiplicatione omnia reſtituat. Unde & in Euangelio ſcriptum eſt: *Quod ſi aliquid defraudavi, reddo quadruplum*. Et in legibus ſæculi cautum habetur: Qui rem ſubripit alienam, illi, cujus res direpta eſt, in decuplum, quæ ſublata ſunt, reſtituat. Et in lege divina legitur: *Maledictus omnis, qui transfert terminos proximi ſui. Et dicet omnis populus, Amen*. Talia ergo non præſumantur abſque ulla ultione, nec exerceantur abſque ſua damnatione.

2. qu. 2. In ſcrip. & in dec. Ivo li. 4.

3. q. 1. Redintegrandi.

In dec. Ivo. lib. 4. Luc. 19. 2. qu. 2. In legibus. Deut. 27.

4. Accuſatoribus vero inimicis, vel de inimici domo prodeuntibus, vel qui cum inimicis immorantur, aut ſuſpecti ſunt, ne credatur, ne irati nocere cupiant, ne læſi ulciſci ſe velint.

3. q. 5. Ac cuſatores vel.

5. Quid ad hæc vobis, chariſſimi fratres, videtur prudentia veſtra pro Eccleſiaſtica quiete, vel indemnitate univerſi edicite: univerſa Synodus dixit: Epiſcoporum perſecutionem, & Eccleſiarum abſciſſionem, vel vaſtationem, atque ſervorum Dei inſectationem fulti prædicta auctoritate, & omnium ſanctorum Patrum prohibitione, veſtraque conſolatione communi tractatu pariter in futurum robuſte, ac veraciter amputantes, ſanctorumque Patrum ſtatuta firmantes expreſſis ſententiis ſancimus, ne unquam talia a quoquam noſtris, aut futuris temporibus præſumantur. Et ſilentio facto, Symmachus Epiſcopus Eccleſiæ Catholicæ urbis Romæ dixit: Quod ſi aliqui hæc transgreſſi fuerint, & talia præſumpſerint, quid ſuper his vobis videtur, pari adunatione manifeſtate. Cumque ſurrexiſſent, & paulo poſt iterum conſediſſent, una voce dixerunt: Si quis hæc, quæ hodie in hac ſancta Synodo prohibita ſunt, infringere præſumpſerit, aut voluntarie transgredi tentaverit, ſi clericus eſt, gradu proprio penitus careat: ſi vero Monachus, aut laicus fuerit, communione privetur. Et ſi non emendaverit vitium, anathemate feriatur.

6. Secretas vero inſidias, vel manifeſtas Pontificibus a quibuſcumque illatas, vel ea, quæ hujus ſanctæ Synodi ſententia complectitur, ſi quis ad Eccleſiæ pertulerit notitiam, potiatur honore: & hi, qui adverſa eis moliuntur, ſicut & a Sanctis Patribus dudum ſtatutum eſt, & hodie Synodali, & Apoſtolica authoritate firmatur, penitus abjiciantur, & exilio ſui omnibus ſublatis perpetuo tradantur. Hæc vero, quæ in hac ſancta Synodo ſtatuta ſunt, & ea, quæ in libello, quem Ennodius noſtra authoritate conſcripſit, ſicut in præſentia noſtra relecta ſunt, ut propriis manibus roborentur, rogamus, atque in perpetuum conſerventur (ſicut prædictum eſt) veſtra Apoſtolica authoritate firmentur. Symmachus Eccleſiæ urbis Romæ Catholicæ Epiſcopus dixit. Acclam. veſtras, Synodique judicium præſentia ſuſcipient geſta. Adjecitque, & dixit: Ea, quæ ad ſuſcipiendos veternoſæ præſumptionis errores, vel infenſæ Pontificibus præſumptionis morbos, quibus ſtatus affligi ſolet Eccleſiæ, ſervorumque ejus, deliberatione religioni congrua, pacique conſtituit, perpetua ſocientur firmitate, ut, annuente Domino, quem cuſtodem rerum conſtat eſſe bonarum, Synodalis ordinatio vigeat, atque omnis, qui ſine perſonæ alicujus diſtinctione venire præſumpſerit, impoſita ſuperius diſtinctione plectetur. Univerſa Synodus dixit: Ut fiat, rogamus. Dictum eſt decies: ut ſcandala amputentur, & inſidiæ, atque detractiones erga Epiſcopos vitentur, rogamus. Dictum eſt duodecies. Et facto ſilentio, univerſi in ſancta Synodo congregati clamantes dixerunt: Exaudi, Chriſte, Symmacho vita. Dictum eſt octies: Hic eſt pax cum Symmacho. Dictum eſt decies: Ut de præſenti fiat. Dictum eſt duodecies. Et paulo poſt, cum reſediſſent, facto ſilentio, univerſa Synodus dixit: Quiſquis Clericorum, aut Monachorum, aut Laicorum, tam majoris ordinis, quam etiam inferioris poſt hanc formam a nobis prolatam, his decretis contraire præſumpſerit, ſtatutis Canonicis, velut ſchiſmaticus, percellatur.

Synodus Romana ſexta ſub Symmacho Papa, habita tempore Theodorici Regis ſub die Kalendar. Octobr. de invaſoribus rerum Eccleſiaſticarum, anno 504.

HOc Concilio decretum eſt, ut invaſores bonorum Eccleſiaſticorum, niſi ea reſtituerint, velut manifeſti hæretici anathematizentur: neque aliter, quam per ſatisfactionem ad communionem Eccleſiæ admittantur. Multi ſcilicet, ut habent acta Concilii, pro remiſſione peccaminum ſuorum, & pro æternæ vitæ mercatione dederant Eccleſiis, quæ a diverſis minus Deum timentibus mortifera calliditate tenebantur, ut aliorum oblatio illis pertineat ad ruinam, &c.

Additum eſt, eadem ſententia teneri omnes, qui facultates Eccleſiæ ſub ſpecie largitatis Regiæ obtinuiſſent, eo quod Regum non ſit de bonis Eccleſiæ decernere. Nec licere Imperatori, vel Regi contra divina mandata, & Patrum conſtituta, ſibi aliquid quovis modo uſurpare.

Paruit Decreto Concilii Rex Theodoricus. Teſtatur enim Caſſiodorus Variarum libro ſecundo, Epiſtola 29. quod interpellatus ab Euſtorgio Juniore Epiſcopo pro bonis Eccleſiæ Mediolanenſis, hæc reſcripſerit: *Quamvis nullos velimus gravamen aliquod ſuſtinere, quos videtur pietas noſtra potegere (quia regnantis eſt gloria, ſubjectorum otioſa tranquillitas) tamen ſpecialiter Eccleſias ab omni injuria cupimus reddi alienas, quibus dum æquabilia præſtantur, miſericordia Divinitatis acquiritur. Et ideo beatiſſimi viri Euſtorgii Epiſcopi ſancta Mediolanenſis Eccleſia petitione permoniti, præſentibus te affatibus admonemus, ut prædiis vel honoribus illius Eccleſia intra Siciliam conſtitutis, tuitionem ſtudeas ſalva civilitate præſtare: nec a quoquam cujuslibet rationis homine contra fas patiaris opprimi, quos decet Divinitatis intuitu ſublevari.* Huic veritati certiſſimam fidem faciunt, quæ apud Caſſiodorum Variarum libro quarto, epiſtola decima ſeptima, poſtea reſcripſit de poſſeſſionibus Eccleſiæ Narbonenſis, & alia reſcripta, quæ dedit pro defenſione bonorum, & jurium Eccleſiarum. Præſtitit hæc in re Princeps Arrianus, quod in pluribus Orthodoxis Regibus (proh dolor!) etiamnum deſideratur. Sed conſecutus eſt in hac vita præmium, quia Dei voluntate frequenter contra hoſtes glorioſe triumphavit.

Theodorici Arriani æquitas.

Concilium Byzacenum Africæ eo tempore, quo perſecutio per Traſamundum Regem excitabatur, anno Domini nimirum 504. celebratum de ſubrogandis novis Epiſcopis.

CUm Traſamundus Rex Byzacenæ Provinciæ in Africa præcepiſſet, ne quis in locum defuncti Antiſtes ſubrogaretur, eo quidem conſilio, ut abſque exerto ad perſequendum gladio, ipſæ orthodoxorum Eccleſiæ aliquo temporis ſpatio Paſtoribus orbatæ, univerſæ ſua ſponte conciderent, cumque ex eo ejuſdem Provinciæ Epiſcopi Orthodoxi brevi temporis ſpatio fore proſpicerent, ut juſſu Regis prohibentis, defunctis Epiſcop. novos ſubrogari, areſcentibus truncis abſque palmitibus, omnes Eccleſiæ deſolarentur, hoc Concilium indixerunt, quo ſanctiſſimi Patres magno numero congregati una omnium ſententia decreverunt, ut non obſtante Principis mandato, omnibus Eccleſiis Paſtoribus deſtitutis, Epiſcopi conſtituerentur, idque confeſtim opere expleverunt.

Quæ autem ex his acciderint, in ipſis ſancti Fulgentii rebus geſtis extant apud Surium die primo Januarii, & ab eodem rerum inſpectore his verbis accurate narrantur: *Poſtquam vero ſacra turba Pontificum, qui remanſerant, communicato inter ſe conſilio definierunt adverſus præceptum Regis in omnibus locis celebrare Ordinationes Pontificum; cogitantes aut Regis iracundiam, ſi qua forſan exiſteret, mitigandam, quo facilius ordinati in ſuis plebibus viverent, aut ſi perſecutionis violentia naſceretur, coronandos etiam fidei confeſſione, quos dignos inveniebant promotione, miniſterium vero ſuum facilius impleturos, atque in ipſas tribulationes propriis plebibus ſolatia praſtituros. Fit repente communis aſſumptio: Presbyteros, Diaconos, & ſi quos inveniret electio, rapere, benedicere, & conſecrare certatim in locis ſingulis properantibus, ne in tali ſtudio aliquis aut tardus, aut noviſſimus videretur.* Hæc Fulgentius de Epiſcopis Byzacenæ Provinciæ: Perſecutionem Africanam cœpiſſe anno 504. probat Baron. ibid. n. 23.

Concilium Agathenſe tempore Symmachi Papæ, tertio Idus Septembris, Meſſala Conſule, cui interfuerunt Epiſcopi triginta quinque: vulgo Agde, anno 506.

HOc Concilium permiſſu Alarici Regis Arriani, auctoritate Cæſarii Arelatenſis Provinciæ Primatis congregatum eſt, ad collapſam Eccleſiaſticam diſciplinam in vigorem priſtinum reſtituendam: quod Patres Concilii in Præfatione ipſius Concilii indicant his verbis: *De diſciplina, & Ordinationibus Clericorum, atque Pontificum, vel de Eccleſiarum utilitatibus tractaturi.*

Huic Concilio præſediſſe Cæſarium Arelatenſem Epiſcopum, non tantum ex prima nominis Cæſarii ſubſcriptione aperte colligitur, verum etiam manifeſtis verbis indicatur cap. 73. Concilii Meldenſis, ubi Canon, qui ſic habet: *Sanctus Cæſarius Eccleſiæ Arelatenſis cum aliis triginta quinque Epiſcopis, omnes inquiunt. Deinceps Clerici, ſive laici Judæorum convivia evitent, &c.* ad verbum in prædicto Meldenſi Concilio allegatus, eſt Concilii quadrageſimus.

Fuit autem celebratum Conſule Meſſala, anno nimirum Chriſti 506. qui eſt Symmachi Papæ 8. Anaſtaſii Imperatoris 10. Theodorici in Italia regnantis 14. & Alarici Gothorum Regis Arriani in Gallia regnantis annus regni, qui in fine Actorum hujus Concilii notatus habetur 22.

Concilii Agathenſis exordium.

CUm in Dei nomine ex permiſſu Regis in Agathenſem civitatem ſancta Synodus conveniſſet, & in ſancti Andreæ Baſilica conſediſſemus, ibique flexis genibus in terra pro regno ejus, pro longævitate populi Dominum deprecaremur, ut qui nobis congregationis permiſerat poteſtatem, regnum ejus Dominus felicitate extenderet, juſtitia gubernaret, virtute protegeret, de diſciplina, & ordinationibus Clericorum, atque Pontificum, vel de Eccleſiarum utilitatibus tractaturi, in primis id placuit, ut Canones, & ſtatuta Patrum per ordinationem legerentur. Quibus lectis

Cap. I. *De Bigamis clericis, ut non adminiſtrent.*

PLacuit de bigamis, aut internuptarum maritis, quamquam aliud Patrum ſtatuta decreverint, ut qui huc uſque ordinati ſunt, habita miſeratione, Presbyteri, vel Diaconi nomen tantum obtineant: officium vero conſecrandi Presbyteri, & miniſtrandi hujuſmodi Diacones non præſumant.

Cap. II. *De contumacibus clericis, & ad officium tardis.*

D. 50. Contumaces Clerici.

COntumaces vero Clerici, prout dignitatis ordo permiſerit, ab Epiſcopis corrigantur: & ſi qui prioris gradus elati ſuperbia, communionem fortaſſe contempſerint, aut Eccleſiam frequentare, vel officium ſuum implere neglexerint: peregrina eis communio tribuatur, itaut, cum eos pœnitentia correxerit, reſcripti in matricula, gradum ſuum, dignitatemque ſuſcipiant.

Cap. III. *De Epiſcopis, qui vel innocentes, vel pro minimis cauſis aliquos excommunicant.*

11. q. 3. Epiſcopi ſi.

EPiſcopi vero, ſi Sacerdotali moderatione poſtpoſita, innocentes, aut minimis cauſis culpabiles excommunicare præſumpſerint, aut ad gratiam feſtinantes *, recipere fortaſſe noluerint, a vicinis Epiſcopis cujuslibet Provinciæ litteris moneantur. Et ſi parere noluerint, communio illis uſque ad tempus Synodi a reliquis Epiſcopis non denegetur: ne forte propter excommunicatoris peccatum, excommunicati longo tempore morte præveniantur.

** ad reconciliationem cum ſuo Epiſcopo.*

Cap. IV. *De his qui ſuas, vel propinquorum oblationes Eccleſiæ defraudant.*

13. quæſt. 2. Clerici, vel ſæculares.

CLerici etiam, vel ſæculares, qui obligationes parentum, aut donatas, aut teſtamento relictas, retinere perſtiterint, aut id, quod ipſi donaverunt Eccleſiis, vel Monaſteriis, crediderint auferendum: ſicut Synodus ſancta conſtituit, velut necatores pauperum, quouſque reddant, excludantur Eccleſiis.

Cap. V. *Si Clericus furtum Eccleſiæ fecerit.*

SI quis Clericus furtum Eccleſiæ fecerit, peregrina ei communio tribuatur.

Cap. VI. *Si Epiſcopo a quibuslibet quidquam fuerit derelictum.*

12. quæſ. 3. Pontifices, quibus.

POntifices vero, quibus in ſummo Sacerdotio conſtitutis ab extraneis dumtaxat aliquid, aut cum Eccleſia, aut ſequeſtratim, aut dimittitur, aut donatur, quia hoc ille, qui donat, pro redemptione animæ ſuæ, non pro commodo Sacerdotis offerre probatur; non

quaſi

quaſi ſuum proprium, ſed quaſi dimiſſum Eccleſiæ inter facultates Eccleſiæ computatur: quia juſtum eſt, ut ſicut Sacerdos habet, quod Eccleſiæ dimiſſum eſt, ita & Eccleſia habeat, quod relinquitur Sacerdoti. Sane quidquid per fidei commiſſum aut Sacerdoti, aut Eccleſiæ fortaſſe dimittitur, cuicumque alii poſtmodum profuturum, id inter facultates ſuas Eccleſia computare, aut retinere non poterit.

CAp. VII. *De rebus Eccleſiæ, quomodo ab Epiſcopis habeantur; & de ſervis Eccleſiæ, qualiter ab Epiſcopo manumittantur.*

12. quaſ. 2. Caſellas. CAſellas, vel mancipiola Eccleſiæ Epiſcopi (ſicut priſca Canonum præcepit auctoritas) vel vaſa miniſterii, quaſi commendata fideli præpoſito, in integro Eccleſiæ jure poſſideant, ideſt, ut neque vendere, neque per quoſcumque contractus res, unde pauperes *10. quaſ. 1. Quod ſi neceſſitas.* vivunt, alienare præſumant. Quod ſi neceſſitas certa compulerit, ut pro Eccleſiæ augmento, aut neceſſitate, aut utilitate, vel uſufructu, vel indirecta venditione aliquid diſtrahatur, apud duos, vel tres comprovinciales, vel vicinos Epiſcopos, cauſa, qua neceſſe ſit vendi, primitus comprobetur, ut habita diſcuſſione Sacerdotali, eorum proſcriptione, quæ facta fuerit venditio, roboretur. Aliter facta venditio, vel tranſactio, non valebit. Sane, ſi quos de ſervis Eccleſiæ benemeritos ſibi Epiſcopus libertate donaverit, collatam a ſucceſſoribus libertatem placuit cuſtodiri, cum hoc, quod *10. quaſ. 2. Si quis.* eis manumiſſor in libertatem contulerit, quod tamen jubemus viginti ſolidorum numerum, & modum in terrula, vel vineola, vel hoſpitiolo tenere. Quod amplius datum fuerit, poſt manumiſſoris mortem, Eccleſiæ revocetur. Minuſculas vero res, aut Eccleſiæ minus utiles peregrinis, vel Clericis, ſalvo jure Eccleſiæ, in uſum præſtari permittimus.

Cap. VIII. *De clericis, qui ad ſæculares confugiunt.*

11. quaſ. 3. Placuit, ut Clerici ID etiam placuit, ut ſi Clericus, relicto officio ſuo, propter diſtrictionem ad ſæcularem judicem fortaſſe confugerit, & is, ad quem recurrit, ſolatium ei defenſionis impenderit, cum eodem de Eccleſiæ communione pellatur.

Cap. IX. *De Presbyteris, & Diaconibus, qui ad conjugalem coitum revertuntur.*

diſt. 82. propoſuiſti. PLacuit etiam, ut ſi Presbyteri, vel Diaconi conjugati ad torum uxorum ſuarum redire voluerint, Papæ Innocentii ordinatio, vel Syricii Epiſcopi auctoritàs, quæ eſt his Canonibus inſerta, ſervetur. Quod ſi ad aliquos Formula illa Eccleſiaſticæ vitæ, pariter & diſciplinæ, quæ a Syricio Epiſcopo ad Provincias commeavit, non probabitur perveniſſe; eis ignorationis venia remittitur, itaut de cętero penitus incipiant abſtinere. Et ita gradus ſuos, in quibus inventi fuerint, ſic retineant, ut ad potiora eis non liceat aſcendere. Quibus in beneficio eſſe debet, quod locum ipſum, quem retinent, non amittunt. Si qui autem ſciſſe formam vivendi miſſam a ſancto Syricio Epiſcopo detegantur, neque ſtatim cupiditates libidinis abjeciſſe; illi ſunt modis omnibus ſubmovendi, eo quod poſt admonitionem cognitam, præponendam arbitrati ſunt voluptatem.

Cap. X. *Ut nullus clericorum cum extraneis fœminis habitet.*

ID etiam ad cuſtodiendam vitam, & famam ſpeciali ordinatione præcipimus, ut nullus Clericorum extraneæ mulieri qualibet collatione, aut familiaritate jungatur. Et non ſolum in domo illius extranea mulier non accedat, ſed nec ipſe frequentandi extraneam mulierem habeat poteſtatem, ſed cum matre tantum, ſorore, filia, aut nepte, ſi habuerit, aut voluerit, vivendi liberam habeat poteſtatem. De quibus nominibus nefas eſt aliud, quam natura conſtituit, ſuſpicari.

Cap. XI. *Ut nullus Clericus in cellario, vel in ſecreto fœminam intromittat.*

ANcillas, vel liberas a cellario, vel a ſecreto miniſterio, & ab eadem manſione, in qua Clericus manet, placuit removeri.

Cap. XII. *Ut omni Quadrageſimæ Sabbato jejunetur.*

PLacuit, etiam, ut omnes Eccleſiæ filii (exceptis diebus Dominicis) in Quadrageſima, etiam die Sabbato, Sacerdotali ordinatione, & diſtinctionis commi- *De conſ. d. 3. Placuit, ut omnes.* natione jejunent.

Cap. XIII. *Ut Symbolum ante octo dies Paſchæ competentibus prædicetur.*

SYmbolum etiam placuit ab omnibus Eccleſiis una die, ideſt ante octo dies Dominicæ Reſurrectionis, *De conſec. d. ſymbol.* publice in Eccleſia competentibus prædicari.

Cap. XIV. *Ut Altare & benedicatur, & ungatur.*

ALtaria placuit non ſolum unctione chriſmatis, ſed etiam ſacerdotali benedictione ſacrari. *De conſec. d. 4. altar.*

Cap. XV. *Qualiter majores, qualiter minores pœnitentiam accipiant.*

POenitentes, tempore, quo pœnitentiam petunt, impoſitionem manuum, & cilicium ſuper caput a *D. 50. Pœnitentes.* ſacerdote (ſicut ubique conſtitutum eſt) conſequantur. Si autem comas non depoſuerint, aut veſtimenta non mutaverint, abjiciantur. Et niſi digne pœnituerint, non recipiantur. Juvenibus etiam pœnitentia non facile committenda eſt propter ætatis fragilitatem. Viaticum tamen omnibus in morte poſitis non eſt negandum.

Cap. XVI. *Qua ætate Diacones ordinentur.*

EPiſcopus benedictionem Diaconatus minoribus, quam vigintiquinque annorum penitus non com- *D. 77. Epiſcop. benedictionem.* mittat. Sane, ſi conjugati juvenes conſenſerint ordinari, etiam uxorum voluntas ita requirenda eſt, ut ſequeſtrato manſionis cubiculo, religione promiſſa, poſtea qui pariter converſi fuerint, ordinentur.

Cap. XVII. *Qua ætate Epiſcopi, vel Presbyteri conſecrentur.*

PResbyterum vero, vel Epiſcopum, ante triginta annos, ideſt antequam ad viri perfecti ætatem *D. 77. Epiſcop. benedicendi.* perveniat, & Diaconos ante vigintiquinque nullus Metropolitanorum ordinare præſumat, ne per ætatem (quod aliquoties evenit) aliquo errore culpentur.

Cap. XVIII. *De laicis, quibus temporibus communicare debeant.*

SÆculares, qui in Natali Domini, Paſcha, & Pentecoſte non communicaverint, Catholici non cre- *De conſecr. d. 2. ſæcul.* dantur, nec inter Catholicos habeantur.

Ex hoc Canone infertur contra Caſaubonum exercitat. 18. adverſus Baronium, fideles non fuiſſe adſtrictos ad communicandum toties, quoties miſſam audirent. Petavius in animadverſionibus ad expoſitionem fidei.

A

Cap. XIX. *De ſanctimonialibus, quâ ætate velentur.*

SAnctimoniales, quantumlibet vita earum, & mores probati ſint, ante annum ætatis ſuæ quadrageſimum non velentur.

Cap. XX. *De Clericis, qui comam nutriunt.*

diſ. 23. Clerici, qui. CLerici, qui comam nutriunt, ab Archidiacono (etiamſi noluerint) inviti detondeantur. Veſtimenta etiam, vel calceamenta eis, niſi quæ religionem deceant, uti, aut habere non liceat.

Cap. XXI. *Ut ſolemnitates majores in civitatibus celebrentur.*

B

De conſec. d. 1. ſi quis eſſet. SI quis etiam extra Parochias, in quibus legitimus eſt, ordinariuſque conventus, Oratorium in agro habere voluerit, reliquis Feſtivitatibus, ut ibi Miſſas teneat propter fatigationem familiæ, juſta ordinatione permittimus: Paſcha vero, Natali Domini, Epiphania Domini, Aſcenſione Domini, Pentecoſte, & Natali ſancti Joannis Baptiſtæ, & ſi qui maximi dies in feſtivitatibus habentur, nonniſi in civitatibus, aut in Parochiis teneant. Clerici vero, ſi qui in Feſtivitatibus, quas ſupra diximus, in Oratoriis (niſi jubente, aut permittente Epiſcopo) Miſſas facere, aut tenere voluerint, a communione pellantur.

C

Cap. XXII. *Ut non liceat Presbyterum, aut Clericum rem Eccleſiæ vendere, aut donare.*

12. q. 2. ſtatuimus. ET licet ſuperfluum ſit de re nota, & antiquis Canonibus prohibita aliquid iterato definire, attamen quo facilius cupiditas, aut improbitas reprimatur, id ſtatuimus, quod omnes Canones jubent, ut civitatenſes, ſive Diœceſani Presbyteri, vel Clerici, ſalvo jure Eccleſiæ, rem Eccleſiæ, ſicut permiſerunt Epiſcopi, teneant, vendere autem, aut donare penitus non præſumant. Quod ſi fecerint, vel fecerunt, & facta venditio non valebit, & de facultatibus (ſi quas habeat proprias) indemnem Eccleſiam reddant, & communione priventur.

Cap. XXIII. *Ut Clericus minor ſeniori non præponatur.*

d. 17. Epiſc. etiam. EPiſcoporum etiam, quorum vita non reprehenditur, poſteriorem priori nullus præponat, niſi forte elatus ſuperbia, quod pro neceſſitate Eccleſiæ Epiſcopus juſſerit, implere contemnat. Sane, ſi officium Archidiaconatus propter ſimpliciorem naturam implere, aut expedire nequiverit, ille loci ſui nomen teneat, & ordinationi Eccleſiæ, quem elegerit Epiſcopus, præponatur.

Cap. XXIV. *De expoſitis inventis.*

DE expoſitis id obſervandum, quod jamdudum Synodus ſancta conſtituit.

Cap. XXV. *De ſæcularibus, qui ſuas uxores derelinquunt.*

32. q. 1. ſæculares, & in Con. Carthagin. c. 130. SI vero ſæculares, qui conjugale conſortium, ſine culpa graviori, dimittunt, vel etiam dimiſerunt, & nullas cauſas diſſidii probabiliter proponentes, propterea matrimonia ſua dimittunt, ut aut illicita, aut aliena præſumant, ſi antequam apud Epiſcopos comprovinciales diſſidii cauſas dixerint, & prius uxores, quam judicio damnentur, abjecerint, a communione Eccleſiæ, & ſancto populi cœtu (pro eo, quod fidem, & conjugia maculent) excludantur.

A

Cap. XXVI. *Ut ſi voluntarie Clericus damnum Eccleſiæ fecerit, & ſatisfaciat, & excommunicetur.*

SI quis de clericis documenta, quibus Eccleſiæ poſſeſſio firmatur aut ſupprimere, aut negare, aut adverſariis fortaſſe tradere, damnabili, & punienda obſtinatione præſumpſerit, quidquid per abſentiam documentorum damni Eccleſiæ illatum eſt, de propriis facultatibus reddat, & communione privetur. Hi etiam, qui in damno Eccleſiæ impie ſolicitati, a traditoribus aliquid acceperint, ſuperiori ſententiæ teneantur. *12. q. 2. ſi quis de Clericis.*

B

Cap. XXVII. *Ut Monaſterium novum, inconſulto Epiſcopo, nullus fundare præſumat, nec conſtituat de Monachis.*

MOnaſterium novum, niſi Epiſcopo aut permittente, aut probante, nullus incipere, aut fundare præſumat. Monachi etiam vagantes ad officium Clericatus, niſi eis teſtimonium Abbas ſuus dederit, nec in civitatibus, nec in Parochiis ordinentur. Monachum, niſi Abbatis ſui aut permiſſu, aut voluntate, ad alterum Monaſterium commigrantem, nullus Abbas ſuſcipere, aut retinere præſumat; ſed ubicumque fuerit, Abbati ſuo auctoritate Canonum revocetur. Si enim neceſſe fuerit, Clericum de Monachis ordinari, cum conſenſu, & voluntate Abbatis præſumat Epiſc. *18. q. 2. De Monachis. 16. q. 1. Monachi vagantes. 30. q. 4. Monachis, niſi.*

C

Cap. XXVIII. *Ut monaſteria puellarum procul a Monachis conſtituantur.*

MOnaſteria puellarum longius a Monaſteriis Monachorum, aut propter inſidias diaboli, aut propter oblocutiones hominum collocentur. *18. q. 1. Monaſ. puellar.*

Cap. XXIX. *De libertis, ut in neceſſitate ab Eccleſia tueantur.*

LIbertos legitime a Dominis ſuis factos Eccleſia (ſi neceſſitas exegerit) tueatur; quod ſi quis ante audientiam aut pervadere, aut expoliare præſumpſerit, ab Eccleſia repellatur. *Diſ. 17. Libertos.*

D

Cap. XXX. *Ut poſt Antiphonas Orationes dicantur.*

ET quia convenit ordinem Eccleſiæ ab omnibus æqualiter cuſtodiri, ſtudendum eſt, ſicut ubique fit, ut poſt Antiphonas, Collectiones per ordinem ab Epiſcopis, vel Presbyteris dicantur, & Hymni Matutini, vel Veſpertini decantentur diebus omnibus, & in concluſione Matutinarum, vel Veſpertinarum, & Miſſarum, poſt Hymnos, Capitella de Pſalmis dicatur, & plebs collecta oratione ad Veſperam ab Epiſcopo cum benedictione mittatur. *De conſec. d. 5. Convenit.*

Cap. XXXI, *De his, qui propter odium ad pacem non revertuntur.*

PLacuit etiam, ut (ſicut plerumque fit) quicumque odio, aut longinqua inter ſe lite diſſenſerint, *d. 90. Placuit etiam.*

E

& ad pacem revocari diutina intentione nequiverint, a Sacerdotibus civitatis primitus arguantur. Qui, ſi inimicitias deponere pernicioſa intentione noluerint, de Eccleſiæ cœtu juſtiſſima excommunicatione pellantur.

Cap. XXXII. *Ut Clericus, inconſulto Epiſcopo, ad Judicem ſæcularem non pergat.*

CLericus nequaquam præſumat apud ſæcularem Judicem, Epiſcopo non permittente, pulſare. Sed, ſi pulſatus fuerit, non reſpondeat, nec proponat, nec audeat criminale negotium in judicio ſæculari proponere. *1. q. 1 Clericorum nullus.*

Digitized by Google

nere. Si quis vero ſæcularium per calumniam Eccleſiam A aut Clerum fatigare tentaverit, & convictus fuerit, ab Eccleſiæ liminibus, & a Catholicorum communione (niſi digne pœnituerit) coerceatur.

Cap. XXXIII. *Si Epiſcopus, hæredes non habens, Eccleſiam, cui præfuit, hæredem non fecerit.*

21. quæſt. 2. Epiſc. qui. Epiſcopus, qui filios, aut nepotes non habens, alium, quam Eccleſiam, reliquit hæredem, ſi quid de Eccleſia, non in Eccleſiæ cauſa, aut neceſſitate inſumſerit, quod diſtraxit, aut donavit, irritum habeatur. Qui vero filios habet, de bonis, quæ reliquit, ab hæredibus ejus indemnitatibus Eccleſiæ conſulatur.

Cap. XXXIV. *De Judæis, qui converti cupiunt, qualiter ſuſcipiantur.* B

De Conſ. d. 4. Judæi. Judæi (quorum perfidia frequenter ad vomitum redit) ſi ad legem Catholicam venire voluerint, octo menſes inter Catechumenos Eccleſiæ limen introeant: & ſi pura fide noſcuntur venire, tum demum Baptiſmatis gratiam mereantur. Quod ſi caſu aliquo periculum infirmitatis intra præſcriptum tempus incurrerint, & deſperati fuerint, baptizentur.

Cap. XXXV. *Si Epiſcopus a Metropolitano admonitus, pro Synodo, vel ordinatione Epiſcopali, venire diſtulerit.*

Diſt. 18. Si Epiſc. In Arel. II. c. 19. & in Vaſion. c. 2. Si Epiſcopus Metropolitanus ad comprovinciales Epiſcopos epiſtolas direxerit, in quibus eos ad ordinem ſummi Pontificis, aut Synodum invitet, poſtpoſitis omnibus (excepta gravi infirmitate corporis, aut præceptione regia) ad conſtitutum diem adeſſe non differant. Quod ſi defuerint (ſicut priſca Canonum præcepit auctoritas) uſque ad proximam Synodum, charitate fratrum, & Eccleſiæ communione priventur.

Cap. XXXVI. *Ut ſtipendia Clericorum juxta meritum diſtribuantur.*

2. q. 2. Clerici. Clerici etiam omnes, qui Eccleſiæ fideliter, vigilanterque deſerviunt, ſtipendia ſanctis laboribus debita, ſecundum ſervitii ſui meritum, vel ordinationem Canonum, a Sacerdotibus conſequantur.

Cap. XXXVII. *De homicidis, & falſis teſtibus.*

24. quæſt. Itaque. Itaque cenſuimus, homicidas, & falſos teſtes a communione Eccleſiaſtica ſubmovendos, niſi pœnitentiæ ſatisfactione crimina diluerint.

Cap. XXXVIII. *Ut ſine Epiſcopi ſui epiſtola non liceat Clericum, vel Monachum proficiſci. Et de Monachis, vel Abbatibus.*

20. qu. 4. Monachis. Clericis ſine Commendatitiis epiſtolis Epiſcopi ſui licentia non pateat evagandi. In Monachis quoque præſentis ſententiæ forma ſervetur. Quos ſi verborum increpatio non emendaverit, etiam verberibus ſtatuimus coerceri. Servandum quoque de Monachis, ne eis ad ſolitarias cellulas liceat a congregatione diſcedere, niſi forte probatis poſt emeritos labores, aut propter infirmitatis neceſſitatem aſperior ab Abbatibus regula permittatur. Quod ita demum fiet, ut intra eadem Monaſterii ſepta manentes, tamen ſub Abbatis poteſtate ſeparatas habere cellulas permittantur. Abbatibus quoque ſingulis diverſas cellulas, aut plura Monaſteria habere non liceat, niſi tantum propter incurſum hoſtilitatis intra muros receptacula collocare.

Cap. XXXIX. *Ut Clerici nuptiarum vitent convivia.*

Presbyteri, Diacones, Subdiacones, vel deinceps, quibus ducendi uxores licentia non eſt, etiam alienarum nuptiarum evitent convivia. Nec his cœtibus miſceantur, ubi amatoria cantantur, & turpia, aut obſcœni motus corporum choreis, & ſaltationibus efferuntur, ne auditus, & obtutus ſacris myſteriis deputati, turpium ſpectaculorum, atque verborum contagione polluantur. Diſt. 34. Presbyter.

Cap. XL. *Ne Chriſtiani Judæorum utantur conviviis.*

Omnes deinceps Clerici, ſive laici Judæorum convivia evitent, nec eos ad convivium quiſquam excipiat, quia cum apud Chriſtianos cibis communibus non utantur, indignum eſt, atque ſacrilegum, eorum cibos a Chriſtianis ſumi: cum ea, quæ Apoſtolo permittente nos ſumimus, ab illis judicentur immunda; ac ſi inferiores incipiant eſſe Chriſtiani, quam Judæi, ſi nos, quæ ab illis ponuntur utamur; illi vero a nobis oblata contemnant. 28. qu. 1. Omnes deinceps.

Cap. XLI. *Ut a Clericis vitetur ebrietas.*

Ante omnia Clericis vitetur ebrietas, quæ omnium vitiorum fomes, ac nutrix eſt. Itaque eum, quem ebrium fuiſſe conſtiterit (ut ordo patitur) aut triginta C dierum ſpatio communione ſtatuimus ſubmovendum, aut corporali ſubdendum ſupplicio. D. 35. Ante omnia.

Cap. XLII. *De ſortilegis, vel auguratoribus, ut ab Eccleſia ſeparentur.*

Ac ne id fortaſſe videatur omiſſum, quod maxime fidem Catholicæ religionis infeſtat, quod aliquanti Clerici, ſive laici ſtudent auguriis, & ſub nomine fictæ religionis, per eas, quas Sanctorum ſortes vocant, divinationis ſcientiam profitentur, aut quarumcumque ſcripturarum inſpectione futura promittunt. Hoc quicumque Clericus, vel laicus detectus fuerit vel conſulere, vel docere, ab Eccleſia habeatur extraneus. 26. qu. 2. Aliquanti.

D Cap. XLIII. *Ne de pœnitentibus Clericus ordinetur, ut Presbyter Altare non erigat.*

De pœnitentibus id placuit obſervare, quod ſancti Patres noſtri Synodali ſententia cenſuerunt, ut nullus de his Clericus ordinetur, & qui jam ſunt per ignorantiam ordinati, aut ſunt bigami, aut internuptarum mariti locum teneant. Miniſtrare diaconus, conſecrare Altare Presbyter non præſumat. In Conc. Arel. II. c. 25.

Cap. XLIV. *Presbyter benedictionem populo vel pœnitenti in Eccleſia dare non præſumat.*

E Benedictionem ſuper plebem in Eccleſia fundere, aut pœnitentem in Eccleſia benedicere, Presbytero penitus non liceat. 26. qu. 6. Miniſtrare Diacon.

Cap. XLV. *Epiſcopus exiguum aliquid ſine Clericorum conniventia (ſi neceſſaria fuerit) non diſtrahat.*

Terrulas, aut vineolas exiguas, & Eccleſiæ minus utiles, aut longe poſitas parvas, Epiſcopus ſine conſilio fratrum (ſi neceſſitas fuerit) diſtrahendi non habeat poteſtatem. 12. qu. 2. Terrulas.

Cap.

Digitized by Google

A

Cap. XLVI. *Servos Eccleſiæ fugitivos Epiſcopo liceat vendere.*

12. quæſt. 2. Fugitivi. FUgitivi domus ſuas, aut familias deſerentes, qui etiamſi revocati fuerint, non poſſunt teneri, ſimili ratione ab Epiſcopo, ſi voluerit, aut ſi ita illi meruerint, diſtrahantur.

Cap. XLVII. *Ante Miſſam expletam egredi populus non præſumat.*

De Conſ. d. 1. Miſſas. MIſſas die Dominico ſæcularibus totas audire ſpeciali ordine præcipimus, ita ut ante benedictionem Sacerdotis egredi populus non præſumat. Qui ſi fecerint, ab Epiſcopo publice confundantur.

Traditione Apoſtolica diem Dominicum colendum eſſe, eodemque Miſſas audiendas, tradit Sanctus Auguſtinus 21. Serm. de tempore. Dominicum ergo diem, *inquit*, Apoſtoli, & Apoſtolici viri ideo religioſa ſolemnitate habendum eſſe ſanxerunt, quia in eodem Redemptor noſter a mortuis reſurrexit: quique ideo Dominica appellatur, ut in eo terrenis operibus, vel mundi illecebris abſtinentes, tantum divinis cultibus ſerviamus. *Et poſt multa de Miſſa audienda ſubjungit.* In die vero nullus ſe a Miſſarum ſacrarum celebratione ſeparet, neque quis domi remaneat, cæteris ad Eccleſiam pergentibus, neque in venatione ſe occupet.

Cap. XLVIII. *De rebus Eccleſiæ propriis, vel acquiſitis.*

2. q. Epiſc. UT de rebus Epiſcopi propriis, vel acquiſitis, vel quidquid Epiſcopus de ſuo proprio habet, hæredibus ſuis, ſi voluerit, derelinquat. Quidquid vero de proviſione Eccleſiæ ſuæ fuerit, ſive de agris, ſive de frugibus, ſive de oblationibus, omnia jure Eccleſiæ reſervare cenſuimus.

Cap. XLIX. *De non alienandis rebus Eccleſiæ, & de libertis.*

2. Quæſt. 2. Diacon. DIacones, vel Presbyteri in Parochia conſtituti de rebus ſibi creditis nihil audeant commutare, vendere, vel donare, quia res ſacratæ Deo eſſe noſcuntur. Similiter & Sacerdotes nihil de rebus Eccleſiæ ſibi commiſſæ (ut ſuperius comprehenſum eſt) alienare præſumant. Quod ſi fecerint convicti in Concilio, & ab honore depoſiti, de ſuo aliud tantum reſtituant, quantum viſi ſunt præſumpſiſſe. Sane ſi quis pro qualibet conditione de rebus Eccleſiæ aliquid alienare præſumpſerit, ſi de ſuo proprio tantum Eccleſiæ contulerit, quantum viſus eſt abſtuliſſe, tunc demum iſtud ſtare licebit. Libertos tamen, quos Sacerdotes, vel Diaconos de Eccleſia ſibi commiſſa facere voluerint, actus Eccleſiæ proſequi jubemus. Quod ſi facere contempſerint, placuit eos ad proprium reverti ſervitium.

Cap. L. *De Clericis capitale crimen incurrentibus.*

D. 50. Si Epiſc. SI Epiſcopus, Presbyter, aut Diaconus capitale crimen commiſerit, aut chartam falſaverit, aut teſtimonium falſum dixerit, ab officii honore depoſitus in Monaſterium detrudatur, & ibi quamdiu vixerit, laicam tantummodo communionem accipiat.

Cap. LI. *De Epiſcopi teſtamento.*

12. q. 5. Si Epiſc. cond. SI Epiſcopus, condito teſtamento, aliquid de Eccleſiaſtici juris proprietate legaverit, aliter non valebit, niſi tamen de juris proprii facultate ſuppleverit.

Cap. LII. *De Clericis ſine ſui Epiſcopi litteris proficiſcentibus.*

PResbytero, aut Diacono, vel Clerico ſine Antiſtitis ſui epiſtolis ambulanti, communionem ei nullus impendat.

Cap. LIII. *De Presbyteris Parochianis res Eccleſiæ diſtrahentibus.*

QUidquid Parochiarum Presbyter de Eccleſiaſtici juris poſſeſſione diſtraxerit, inane habeatur, & vacuum vendicatione comparantis, & actione vendentis. 12. qu. 2. Quidquid Paroch.

B

Cap. LIV. *De eiſdem, ut quidquid emerint, in nomine comparent Eccleſiæ.*

PResbyter, dum Diœceſim tenet, de his quæ emerit ad Eccleſiæ nomen, ſcripturam faciat, aut ab ejus (quam tenet) Eccleſiæ ordinatione diſcedat. 12. qu. 4. Presbyter.

Cap. LV. *Ut Sacerdotes, & Levitæ canibus ad venandum, & accipitribus non utantur.*

EPiſcopis, & Presbyteris, & Diaconibus canes ad venandum, aut accipitres habere non liceat. Quod ſi quis talium perſonarum in hac voluntate detectus fuerit, ſi Epiſcopus eſt, tribus menſibus ſe ſuſpendat a communione, Presbyter duobus menſibus ſe abſtineat, Diaconus vero ab omni officio, vel communione ceſſabit. D. 34. Epiſcopi ex Concil. Aurelian.

C

Cap. LVI. *De venditionibus, quas Abbates facere præſumunt.*

IN venditionibus, quas Abbates facere præſumunt, hæc forma ſervetur, ut quidquid ſine Epiſcopi notitia venditum fuerit, ad poteſtatem Epiſcopi revocetur. Mancipia vero Monachis donata, ab Abbate non liceat manumitti. Injuſtum enim putamus, ut Monachis quotidianum rurale opus facientibus ſervi eorum libertatis otio potiantur. 19. qu. 3. In venditione licentia.

Cap. LVII. *Ne unus Abbas duobus Cœnobiis præponatur.*

D

UNum Abbatem duobus Monaſteriis præſidere interdicimus. 21. qu. 1. Unum.

Cap. LVIII. *Ne Monaſterium ſine notitia Epiſcopi conſtituatur.*

CEllulas novas, aut congregatiunculas Monachorum abſque notitia Epiſcopi prohibemus inſtitui. 18. qu. 2. Cellulas novas.

Cap. LIX. *De rebus Eccleſiæ uſui collatis, ut præſcriptionis tempore non defendantur.*

CLerici quilibet, quantacumque diuturnitate temporis de Eccleſiæ remuneratione aliqua poſſederint, in jus proprium, præſcriptione temporis, non vocentur, dummodo pateat Eccleſiæ rem fuiſſe, ne videantur etiam Epiſcopi adminiſtratione prolixas, aut precatorias, cum ordinati ſunt, facere debuiſſe, aut diu retentas facultates in jus proprietatis ſuæ poſſe transferibere. 16. qu. 3. Clerici quilibet.

E

Cap. LX. *De lapſis, qui de Catholica fide in hæreſim tranſeunt.*

LApſis, ideſt qui in Catholica fide baptizati ſunt, ſi prævaricatione damnabili poſt hæreſim tranſierint, grandem redeundi difficultatem ſanxit antiquitas. Quibus nos, annorum multitudine breviata, pœnitentiam biennii, conditione infraſcriptæ obſervationis

Digitized by Google

tionis imponimus, ut præſcripto biennio, tertio ſine relaxatione jejunent, & Eccleſiam ſtudeant frequentare. In pœnitentium loco ſtandi, & orandi humilitatem ita noverint obſervandam, ut etiam ipſi, cum Catechumeni egredi commonentur, abſcedant. Hoc ſi obſervare voluerint, conſtituto tempore admittendis ad Altarium obſervatio relaxetur. Quod ſi ardua, vel dura forte putaverint, ſtatuta præteritorum Canonum implere debebunt.

Cap. LXI. *De inceſtis conjugiis.*

35. q. 2. §. *De inceſtis.* DE inceſtis conjunctionibus nihil prorſus veniæ reſervamus: niſi cum adulterium ſeparatione ſanaverint. Inceſtos vero nullo conjugii nomine deputandos, quos etiam deſignare funeſtum eſt. Hos enim cenſemus eſſe: Si quis relictam fratris, quæ pene prius ſoror extiterat, carnali conjunctione polluerit: ſi quis frater germanam uxorem acceperit: ſi quis novercam duxerit: ſi quis conſobrinæ ſuæ ſe ſociaverit: ſi quis relictæ, vel filiæ avunculi miſceatur, aut patrui filiæ, vel privignæ ſuæ, aut qui ex propria conſanguinitate aliquam, aut quam conſanguineus habuit, concubitu polluat, aut duxerit uxorem. Quos omnes, & olim atque ſub hac conſtitutione inceſtos eſſe non dubitamus, & inter Catechumenos uſque ad legitimam ſatisfactionem manere, & orare præcipimus. Quod ita præſenti tempore prohibemus, ut ea, quæ ſunt haſtenus inſtituta, non diſſolvamus. Sane, quibus conjunctio illicita interdicitur, habebunt ineundi melioris conjugii libertatem.

Cap. LXII. *De his, qui ſervos ſuos extra Judicem necant.*

SI quis ſervum proprium ſine conſcientia Judicis occiderit, excommunicatione, vel pœnitentia biennii reatum ſanguinis emendabit.

Cap. LXIII. *De Laicis, qui in ſolemnitatibus majoribus ad civitatem non occurrunt.*

UT cives, qui ſuperiorum ſolemnitatum, ideſt Paſchæ, ac Natalis Domini, vel Pentecoſtes feſtivitatibus cum Epiſcopis intereſſe neglexerit (cum in civitatibus communionis, vel benedictionis accipiendæ cauſa poſitos ſe noſſe debeant) triennio a communione priventur Eccleſiæ.

Cap. LXIV. *De Clericis, qui ab Eccleſia officio diebus ſolemnibus deſunt.*

q. 1. Si quis. SI quis in Clero conſtitutus, ab Eccleſia ſua diebus ſolemnibus defuerit, ideſt Nativitate Domini, Epiphania, Paſcha, vel Pentecoſte, dum potius ſingulari lucro ſtudeat, quam ſervitio ſuo parere, convenit, ut triennio a communione ſuſpendatur. Similiter Diaconus, vel Presbyter, ſi per tres hebdomadas ab Eccleſia ſua defuerit, huic damnationi ſuccumbat.

Cap. LXV. *De Levitis, ut non ſine juſſu Presbyteri ſedeant.*

D. 93. Non oportet. QUoniam non oportet Diaconem ſedere præſente Presbytero, ſed ex juſſione Presbyteri ſedeat. Similiter autem honorificetur Diaconus a miniſtris inferioribus, & omnibus Clericis.

Cap. LXVI. *De miniſtris, ut Secretarium ingrediantur.*

D. 23. Non oportet. QUoniam non oportet in ſacros miniſtros licentiam habere in Secretarium (quod Græci Diaconicon appellant) ingredi, & contingere vaſa Dominica.

A Cap. LXVII. *De Catholicis, ne hæreticorum connubiis copulentur.*

q. 1. 28. Non oportet. QUoniam non oportet cum omnibus hæreticis miſcere connubia, vel filios, vel filias dare, ſed potius accipere, ſi tamen profitentur, Chriſtianos futuros eſſe ſe, & Catholicos.

Cap. LXVIII. *De Levitis, & Clericis, ne magi, vel incantatores ſint.*

26. q. 6. Nō Magicis. QUoniam non oportet miniſtros Altaris, aut Clericos magos, & incantatores eſſe, aut facere, quæ dicunt phylacteria, quæ ſunt magna obligamenta animarum. Nos autem, qui talibus utuntur, projici ab B Eccleſia juſſimus.

Cap. LXIX. *De ſeditionariis Clericis.*

D. 4. 6. Seditionarios. SEditionarios numquam ordinandos Clericos, ſicut nec uſurarios, vel injuriarum ſuarum ultores.

Cap. LXX. *De ſcurris, & joculatoribus Clericis.*

D. 46. Clericum. CLericum ſcurrilem, & verbis turpibus joculatorem, ab officio retrahendum.

Cap. LXXI. *De Synodo annis ſingulis congreganda.*

SYnodum etiam ſecundum conſtituta Patrum annis ſingulis placuit congregari. Et quia in nomine C Domini in omnibus ſalubriter conſtitutis, Synodus cum pace dimittitur, gratias Deo primitus, & Domino noſtro Regi agamus, orantes divinam clementiam, ut hæc eadem facere, & docere per multos annos in honorem Domini poſſimus. Et ego Cæſarius in Chriſti nomine Epiſc. juxta id, quod univerſis Epiſcopis meis, qui mecum ſubſcripſerunt, placuit, inſtituta Patrum ſecutus, his definitionibus annuens, ſub die quinto Kalendas Septemb. anno 22. Regis Alarici, ſubſcripſi.

Huic Concilio ſubſcripſit Cæſarius Arelatenſis Epiſcopus cum 24. aliis Galliæ Epiſcopis, & novem Preſbyteris, aut Diaconis abſentium Epiſcoporum procuratoribus.

D *Concilium Aurelianenſe I. triginta trium Epiſcoporum, anno Chriſti 511. ſub Symmacho Papa tempore Clodovei I. Francorum Regis Chriſtiani.*

Aurelia, alias Aurelia, Galliæ Celticæ urbis, multis nominibus, & juriſprudentia potiſſimum celebris, olim Genabum, nunc Vulgo Orleans. Cujus frequens mentio habetur in Commentariis Cæſaris.

TITULI CAPITULORUM
Aurelianenſis Synodi primæ.

1 *Clodovei Franciæ Regis epiſtola ad Synodum.*
2 *Reſcriptum Epiſcoporum ad Regem Clodoveum.*
3 *De his, qui pro qualibet culpa ad Eccleſiam confugerint.*
4 *Si raptor cum rapta ad Eccleſiam confugerit.*
5 *Si ſervus a Domino de Eccleſia excuſſus, vel ductus injuriam, aut cædem pertulerit.*
6 *Ut filii, vel nepotes clericorum in Epiſc. ſint poteſtate, & de laicis ſine voluntate Epiſc. non ordinandis.*
7 *Qualiter ab Epiſcopo facultas Eccleſiæ diſpenſetur.*
8 *Eum, qui Epiſcopum proprio jure invitat, non excommunicandum.*
9 *Nullus Clericorum ſine commendatitiis Epiſcopi ſui ad regem accedat.*
10 *Si, neſciente Domino, ſciens Epiſcopus ſervum alienum promoverit.*

11 *Si*

Digitized by Google

11 *Si Presb. aut Diaconus crimen capitale commiſerit.*
12 *De Clericis, qui pure ad fidem noſtram converſi fuerint ex hæreticis.*
13 *De Pœnitentibus, qui ad ſæcula redierint.*
14 *De Clericis pœnitentibus.*
15 *Si relicta Presbyt. aut Diaconi alii ſe conjunxerit.*
16 *De his, quæ in altario offeruntur.*
17 *De his, quæ a fidelibus parochianis in Eccleſiis offeruntur.*
18 *Ut Epiſcopus & pauperes, & infirmos tueatur.*
19 *Ut Baſilicæ, in cujus territorio ſunt, in ejus Epiſcopi maneant poteſtate.*
20 *De inceſtis, ut excommunicentur.*
21 *Ut Abbates in poteſtate Epiſcoporum ſint, & de Monachis vagis.*
22 *Ut Monachi oratorio, vel zonis non utantur.*
23 *Si Monachus uxorem duxerit.*
24 *Ut Monachus ſine permiſſu Epiſcopi, vel Abbatis cellulas non conſtruat.*
25 *Si Epiſcopus cuiquam terrulas præſtiterit excolendas, ſine præjudicio juris Eccleſiæ tenebuntur.*
26 *Ut ante Paſcha quadrageſima teneatur.*
27 *Ut nullus civium feſtivitates majores in villa celebret.*
28 *Ut populus ante completam miſſam, & benedictionem acceptam, egredi non præſumat.*
29 *Ut litaniæ ante Aſcenſionem Domini celebrentur.*
30 *De Clericis, qui ad officium venire contemnunt.*
31 *De familiaritate extranearum mulierum.*
32 *De religioſis ſæcularibus, qui divinationibus attendunt.*
33 *Quod Epiſcopus die Dominica ab Eccleſia abeſſe non debet.*

CAPITULA CONCILII Aurelianenſis I.

[al. Clotovæhus.] DOMINIS *Sanctis, & Apoſtolicæ ſede digniſſimis Epiſcopis Clodoveus Rex.* Enunciante fama quid actum fuerit, vel præceptum omni exercitui noſtro, priuſquam in patriam Gotthorum ingrederemur, beatitudini veſtræ præterire non potuit. In primo quoque de miniſterio Eccleſiarum omnium præcepimus, ut nullus ad ſubripiendum in aliquo conaretur, neque de ſanctimonialibus, neque de viduis, quæ in religione Domini devotæ eſſe probarentur. Simili conditione & de Clericis, vel filiis ſupradictorum tam Clericorum, quam viduarum, qui cum illis in domo ipſorum
D conſiſtere videbantur. Idem & de ſervis Eccleſiarum, quos de Eccleſiis tractos per Epiſcoporum ſacramenta conſtiterit, præceptum eſt obſervare, ut nullus ex ipſis aliquam violentiam, vel damnum patiatur. Quod ita ad integrum eſt intelligendum, ut ex his ſupradictis, ſi aliquis vim captivitatis pertuliſſet, ſive in Eccleſiis, ſive extra Eccleſiam, omnino ſine aliqua dilatione præcipiamus eſſe reddendos. De cæteris quidem captivis laicis, qui extra pacem ſunt captivati, & fuerint approbati Apoſtoli, aut cui volueritis arbitrii veſtri eſt non negandum. Nam de his, qui in pace noſtra tam Clerici, quam Laici ſubrepti fuerint, ſi veraciter agnoſcitis, veſtras Epiſtolas de annulo veſtro infra ſi-
E gnatas, ſic ad nos omnimodis dirigatis, & a parte noſtra præceptionem latam noveritis eſſe firmandum, ſic tamen populus noſter petit, ut cuicunque epiſtolas veſtras præſtare fueritis dignati, cum ſacramento per Deum, & benedictione veſtra dicere non tardetis, rem iſtam, quæ poſcitur veram eſſe, quia multorum varietates, & falſitates inventæ ſunt, ut comprehendantur, ſicut ſcriptum eſt: [Geneſ. 8.] *Perit juſtus cum impio.* Orate pro me Domini Sancti, & Apoſtolicæ ſede Papæ digniſſimi.

2. *Domino ſuo Catholicæ Eccleſiæ filio Clodoveo glorioſiſſimo Regi.* Omnes Sacerdotes, quos ad Concilium venire juſſiſtis, quia tanta ad Religionis Catholicæ cultum glorioſæ fidei cura vos excitat, ut Sacerdotalis mentis affectu Sacerdotes de rebus neceſſariis tractatu-
A ros in unum colligi juſſeritis, ſecundum veſtræ voluntatis conſultationem, & titulos, quos dediſtis, ea, quæ nobis viſa ſunt, definitione reſpondimus, ita ut ſi ea, quæ nos ſtatuimus, etiam veſtro recta eſſe judicio comprobantur, tanti conſenſus regis, ac Domini majoris authoritatem ſervandam, tantorum firmet ſententia Sacerdotum.

3. Cum authore Deo in Aurelianenſi urbe fuiſſet Concilium Summorum antiſtitum congregatum, communi omnium collatione complacuit, ut hoc, quod verbis ſtatuerunt, etiam ſcripturæ teſtimonio roborarent.

De homicidis, adulteris, & furibus ſi ad Eccleſiam confugerint, id conſtituimus obſervandum, quod Eccleſiaſtici Canones decreverunt, & lex Romana conſtituit, ut ab Eccleſiæ atriis, vel domo Epiſcopi reos [17. qu. 4. Id conſtituimus.]
B abſtrahere omnino non liceat, ſed nec alteri conſignare, niſi ad Euangelia datis Sacramentis de morte, & debilitate, & omnium pœnarum genere ſint ſecuri, ita ut ei, cui reus fuerit criminoſus, de ſatisfactione conveniat. Quod ſi quis ſua ſacramenta convictus fuerit violaſſe, reus perjurii, non ſolum a communione Eccleſiæ, vel omnium Clericorum, verum etiam & a Catholicorum convivio ſeparetur. Quod ſi is, cujus reus eſt, noluerit intentione faciente componi, & ipſe reus de Eccleſia actus timore diſceſſerit, ab Eccleſiæ Clericis non quæratur.

4. De raptoribus autem id conſtituendum eſſe cenſuimus, ut ſi ad Eccleſiam raptor cum rapta confugerit, & fœminam ipſam violentiam pertuliſſe conſtiterit, ſtatim liberetur de poteſtate raptoris, & raptor mortis, vel pœnarum impunitate conceſſa, aut ſerviendi con- [36. q. 1. De raptoribus.]
C ditioni ſubjectus ſit, aut redimendi ſe liberam habeat facultatem. Si vero, quæ rapitur patrem habere conſtiterit, & puella raptori conſenſerit, poteſtati patris excuſata reddatur, & raptor patri ſuperioris conditionis ſatisfactione teneatur obnoxius.

5. Servus, qui ad Eccleſiam confugerit pro qualibet culpa, ſi Domino pro amiſſa culpa Sacramentum ſuſceperit, ſtatim ad ſervitium Domini ſui redire cogatur, & poſteaquam dato Sacramento Domino ſuo fuerit conſignatus, ſi aliquid pœnæ pro eadem culpa, qua excuſatur, probatus fuerit pertuliſſe, pro contemptu Eccleſiæ, & prævaricatione fidei a communione, & convivio Catholicorum extraneus habeatur. Si vero ſervus pro culpa ſua ab Eccleſia defenſatus, Sacramenta Domini Clericis exigentibus de impunitate perceperit, exire nolentem a Domino liceat occupari. [17. q. 4. Id conſtituimus.]

D 6. De ordinationibus clericorum id obſervandum eſſe decrevimus, ut nullus ſæcularium ad clericatus officium præſumat accedere, niſi aut cum regis juſſione, aut cum judicis voluntate, ita ut filii clericorum, ideſt patrum, avorum, ac proavorum, quos ſupradicto ordine parentum conſtat obſervatione ſubjunctos, in Epiſcoporum poteſtate, & diſtrictione conſiſtant.

7. De obligationibus, vel agris, quos Dominus noſter Rex Eccleſiæ ſuo munere conferre dignatus eſt, vel adhuc non adhibentibus Deo ſibi inſpirante contulerit ipſorum agrorum, vel clericorum immunitate conceſſa, id eſſe juſtiſſimum definimus, in reparationibus Eccleſiarum, alimoniis Sacerdotum, & pauperum refectio-
E ne, vel redemptionibus captivorum quicquid Deus in fructibus dare dignatus fuerit, expendatur, & clerici ad adjutorium Eccleſiaſtici operis conſtringantur. Quod ſi aliquis Sacerdotum, ſeu minoris officii ad hanc curam minus ſolicitus fuerit, ac devotus extiterit, publice a comprovincialibus Epiſcopis confundatur. Quod ſi nec ſub tali ſe confuſione correxerit, donec emendet errorem, communione fratrum habeatur indignus, minores vero (ut dignum eſt) diſtringantur.

8. Si quis ab Epiſcopo ſuo vel de Eccleſia, vel de proprio jure crediderit aliquid repetendum, ſi nihil convicii, aut criminationis objecerit, eum pro ſola contentione a communione Eccleſiæ non liceat ſubmoveri. [2. qu. 7. Si quis ab Epiſcopo.]

9. Abbatibus, Presbyteris, omnique clero, vel in religionis profeſſione viventibus, ſine diſcuſſione,

vel

vel commendatione Epiſcoporum, pro petendis beneficiis ad Dominos venire non liceat. Quod ſi quiſquam præſumpſerit, tamdiu loci ſui honore, & communione privetur, donec per pœnitentiam plenam ejus ſatisfactionem Sacerdos accipiat.

D. 54. Si ſervus Ab. de pœnit. d. 5. De his qui. 10. Si ſervus abſente, vel neſciente Domino ſuo, Epiſcopo tamen ſciente, quod ſervus ſit Diaconus, aut Presbyter fuerit ordinatus, ipſo in clericatus officio permanente, Epiſcopus eum Domino duplici ſatisfactione compenſet. Si vero Epiſcopus eum ſervum neſcierit, qui teſtimonium perhibent, aut eum ſupplicaverint ordinari, ſimili redhibitioni teneantur obnoxii.

11. Si Diaconus, aut Presbyter crimen capitale commiſerit, ſimul & ab officio, & communione pellatur.

12. De hæreticis Clericis, qui ad fidem Catholicam cum plena fide, ac voluntate venerint, & de Baſilicis, quas in perverſitate ſua Gotthi hactenus habuerunt, id cenſuimus obſervari, ut clerici fideliter convertantur, & fidem Catholicam integre confiteantur, vel ita dignam vitam morum, & actuum probitate cuſtodiant, officio, quo eos Epiſcopus dignos eſſe cenſuerit, cum impoſitæ manus benedictione ſuſcipiant, & Eccleſias ſimili, quo noſtræ invocari ſolent, placuit ordine conſecrari.

13. De his, qui ſuſcepta pœnitentia religionem ſuæ profeſſionis obliti ad ſecularia relabuntur, placuit eos & a communione ſuſpendi, & ab omnium catholicorum conviviis ſeparari. Quod ſi poſt interdictum, cum eis quiſquam præſumpſerit manducare, & ipſe communione privetur.

14. Si Diaconus, vel Presbyter pro reatu ſuo ſe ab altaris communione ſub pœnitentis profeſſione ſubmoverit, ſic quoque, ſi alii defuerint, & cauſa certæ neceſſitatis exoritur, poſcentem baptiſmum liceat baptizare.

D. 28. Siſe. 15. Si ſe cuicunque mulier duplici conjugio Presbyteri, vel Diaconi relicta conjunxerit, aut caſtigati ſeparentur: aut certe, ſi in criminum intentione perſtiterint, pari excommunicatione plectantur.

16. Antiquos Canones relegentes priora ſtatuta credimus renovanda, ut de his, quæ in altari oblatione fidelium conferuntur, medietatem Epiſcopus ſibi vendicet, & medietatem ſibi diſpenſandam ſecundum gradus clerus accipiat tam de prædiis propriis, quam de omni commoditate in Epiſcoporum poteſtate durantibus.

10. q. 1. De his, quæ. 17. De his, quæ parochiis in terris, vineis, mancipiis, atque peculiis quicumque fideles obtulerint, antiquorum Canonum ſtatuta ſerventur, ut omnia in Epiſcopi poteſtate conſiſtant. De his tamen, quæ in altario acceſſerint, tertia fideliter Epiſcopis deferatur. Decimæ autem ſecundum quoſdam ſingulis annis tertia pars, aut in tertio tota. Sed tamen nos ſequentes Romanos, ſingulis annis quartam partem, aut in quarto anno totam Epiſcopi accipiant.

D. 82. Epiſ. pauper. 18. Epiſcopus pauperibus, vel infirmis, qui, debilitate faciente, non poſſunt ſuis manibus laborare, victum, & veſtimentum, inquantum poſſibilitas habuerit, largiatur.

19. Omnes Baſilicæ, quæ per diverſa loca conſtructæ ſunt, vel quotidie conſtruuntur, placuit ſecundum priorum Canonum regulam, ut in ejus Epiſcopi, in cujus poſitæ ſunt territorio, poteſtate conſiſtant.

20. Nec ſuperſtes frater torum defuncti fratris aſcendat, nec ſe quiſquam amiſſæ uxoris ſorori audeat ſociare. Quod qui fecerint, Eccleſiaſtica diſtrictione feriantur.

18. q. 2. Abbates pro. 21. Abbates pro humilitate religionis in Epiſcoporum poteſtate conſiſtant. Et ſi quid extra regulam fecerint, ab Epiſcopis corrigantur. Qui ſemel in anno, in loco, ubi Epiſcopus elegerit, accepta vocatione conveniant. Monachi autem Abbatibus omni obedientia, & devotione ſubjaceant. Quod ſi quis per contu- A maciam extiterit indevotus, aut per aliqua loca vagari, aut peculiare aliquid habere præſumpſerit, omnia, quæ acquiſierit, ab Abbatibus auferentur, ſecundum regulam Monaſterio profutura. Ipſi autem, qui fuerant pervagati, ubi inventi fuerint, cum auxilio Epiſcopi tanquam fugaces ſub cuſtodia revocentur. Et reum ſe ille Abbas futurum eſſe cognoſcat, qui in hujuſmodi perſonis non regulari animadverſione diſtrinxerit, vel qui ſuſceperit Monachum alienum.

22. Monacho orarium in Monaſterio, vel zonas habere non liceat. 27. q. 1. Monacho.

23. Monachus in Monaſterio converſus, ſi pellici poſtea, vel uxori fuerit ſociatus, tantæ prævaricationis reus, nunquam Eccleſiaſtici gradus officium ſortiatur.

24. Nullus monachus congregatione monaſterii derelicta, ambitionis, & vanitatis impulſu cellulam conB ſtruere, ſine Epiſcopi permiſſione, vel Abbatis ſui voluntate præſumat. 18. qu. 2. Nullus.

25. Si Epiſcopus humanitatis intuitu, mancipiola, vineolas, vel terrulas clericis, vel monachis præſtiterit excolendas, vel pro tempore tenendas, etiamſi longa tranſiſſe annorum ſpatia comprobentur, nullum Eccleſia præjudicium patiatur: nec ſæcularis legis præſcriptio, quæ Eccleſiæ aliquid impediat, opponatur. 16. q. 3. Si Epiſcop.

26. Id Sacerdotibus omnibus eſt decretum, ut ante Paſchæ ſolemnitatem non Quinquageſima, ſed Quadrageſima teneatur. De conſec. d. 3. Sacer.

27. Ut nulli civium Paſchæ natalis Domini, vel Quadrageſimæ ſolemnis in villa liceat celebrare, niſi quem Infirmitas probabitur tenuiſſe.

28. Cum ad celebrandas Miſſas in Dei nomine conC venitur, populus non ante diſcedat, quam Miſſæ ſolemnitas compleatur: & ubi Epiſcopus non fuerit, benedictionem accipiat ſacerdotis. De Conſec. d. 1. Cum ad. tollit negationem Sirmundus

29. Rogationes, id eſt litanias, ante Aſcenſionem Domini placuit celebrari, ita ut præmiſſum triduanum jejunium in Dominicæ Aſcenſionis ſolemnitate ſolvatur, per quod triduum ſervi, & ancillæ ab opere relaxentur, quo magis plebs univerſa conveniat. Quo triduo omnes abſtineant, & quadrageſimalibus cibis utantur. De Conſec. d. 4. Rogat.

30. Clerici vero, qui ad opus ſanctum adeſſe contempſerint, ſecundum arbitrium Epiſcopi Eccleſiaſticam ſuſcipiant diſciplinam. 26. q. 3. Si quis Cler.

31. De familiaritate extranearum mulierum tam Epiſcopi, quam Presbyteri, vel diaconi præteritorum canonum ſtatuta cuſtodiant.

32. Si quis Clericus, Monachus, vel ſæcularis divinaD tionem, vel auguria crediderit obſervanda, vel ſortes (quas mentiuntur eſſe ſanctorum) quibuſcunque putaverint intimandas, cum his, qui eis crediderint, ab Eccleſiæ communione pellantur.

33. Epiſcopus, ſi infirmitate non fuerit impeditus, Eccleſiæ, cui proximus fuerit, die Dominico deeſſe non debet. De Conſec. d. 3. Epiſ. ſi.

Primus ſubſcripſit huic Concilio Cyprianus in Chriſti nomine Epiſcopus Eccleſiæ Burdigalenſis Metropolis, deinde Tetradius Epiſcopus Eccleſiæ Biturica Metropolis, Licinius Turonica Metropolis, Leontius Eluſana Metropolis, & Gildaridus Rothomagenſis Metropolis, tum alii Eccleſiarum, quæ non dicuntur Metropoles, ſicut quinque. Elusa vulgo Eauſſe *olim Metropolis, nunc Auſcenſi Archiepiſcopo redacta. Litaredus Eccleſiæ Oxomenſis, olim Epiſcopalis, nunc ſub* E *Sagienſi Epiſcopo eſt in Normania.*

Pſeudo Synodus Sydonia Palæſtinæ, quam ad damnandam Synodum Chalcedonenſem Eutychiani, & Acephali congregarunt, atque in ea juſſu Anaſtaſii Imperatoris Flavianum Antiochenum, & Eliam Jeroſolymitanum Orthodoxos Epiſcopos, Chalcedonenſis Concilii defenſores, ſedibus ſuis ejiciendos eſſe decreverunt.

Con-

Conciliabulum hoc ab Anaſtaſio Imperatore hæretico adverſus Dominum, & adverſus Chriſtum ejus indictum, celebratum eſt ab hæreticis, & perfidis octoginta Epiſcopis apud Sydonem in Palæſtina, anno Domini 512. qui eſt Symmachi 14. & Anaſtaſii Imperatoris 22.

De rebus in Synodo geſtis hæc ſummatim Marcellinus in Chronico ſub Conſulatu Pauli, & Muſciani: *Porro redintegrata pravitate, Anaſtaſius infamem, & irridendam Synodum apud Sidonem civitatem, octoginta ferme perfidorum Epiſcopis congregatis, adverſus Orthodoxorum Epiſcopos fieri imperavit. Flavianus Antiochiæ Catholicus Patriarcha, & Joannes Palæſtinorum Pontifex, quoniam hunc cœtum ſacrilegum refellerunt, in caſtellum, quod Petra dicitur, exules miſſi ſunt. Ibi Flavianus Confeſſor Chriſti in Domino requievit. Joannem Juſtinus Auguſtus mox Imperator factus revocavit*. Concilio Nicæno II. Act. 1. ex actis hujus Conciliabuli hæc recitata ſunt. *Variis modis Flavianum afflixerunt, & vexarunt, cogentes interim, & obtorto collo huc trahentes, ut Acta Chalcedonenſis Synodi anathemate perſequeretur: quo nolente, Epiſcopatu ſuo privatus, in exilium quoque damnatus eſt*. Vide Baron. anno 512. n. 19. & ſeqq.

Concilium Rhemenſe ſub Hormiſda in cauſa diſciplinæ Eccleſiaſticæ in Gallia reformandæ congregatum, anno Domini 514.

S. Remigius.

Cum S. Remigius ſcriptam ad ſe epiſtolam Hormiſdæ Papæ accepiſſet, uſurpata ſibi poteſtate delegata, Concilium Gallicanorum Epiſcoporum Rhemis collegit, in quo Arrianus quidam Epiſcopus tanta ſuperbia inflatus fuit, ut ſolus omnes Catholicos ad certamen provocaret. At vero ingredienti Remigio Synodum, cæteri Epiſcopi omnes, ut par erat, aſſurgunt: ille faſtu plenus aſſurgere dedignatur. Sed tranſeunte apud illum Remigio, obmutuit, admirantibus omnibus garrulam hæretici linguam ſola Remigii umbra compreſſam: qui poſtmodum cum eloqui nihil poſſet, ad pedes ſancti Remigii procidens, nutibus veniam petiit, & S. Præſulis ſanctimonia & ab hæreſi, & a linguæ impedimento ſanatus eſt, promens confeſtim Catholicam profeſſione.n tam de myſterio Trinitatis, quam de Chriſti Incarnatione. Hincmarus in Vita S. Remigii apud Surium tom. 1. die 13. Januarii. Recitat ejuſdem Concilii Acta Baronius anno 514. nu. 19. & 20.

Synodus veteris Epiri in cauſa Joannis Nicopolitani Epiſcopi, & Metropolitani veteris Epiri, celebrata ſub Hormiſda anno Domini 516.

Mortuo Alcyſone Epiſcopo Nicopolitano, anno Domini 516. qui eſt tertius Hormiſdæ, ſubrogatus eſt Joannes: qui ſtatim more majorum coacta Synodo Epiſcoporum veteris Epiri, cujus ipſe erat Metropolitanus Antiſtes, communionem ſedis Apoſtolicæ amplexurus, fidei ſuæ libellum illico per Ruffinum Diaconum ad Hormiſdam Papam miſit, probans quatuor Generalia Concilia, damnanſque omnes hæreticos, eorumque in primis ſocium Acacium. Synodicam ejuſdem argumenti ipſa Synodus univerſa adjunxit, & per eumdem Ruffinum ad Pontificem tranſmiſit. Utraque epiſtola habetur apud Binium.

Concilium Tarraconenſe decem Epiſcop. tempore Hormiſdæ Papæ habitum Æra 554. anno Dom. 617. Anno 6. Theodorici Regis.

Tarraco citerioris Hiſpaniæ urbs opulentiſſima, quæ potiori totius Hiſpaniæ parti nomen dedit, Metropolis ipſa, & civitatum Hiſpaniæ mater ad Pyrenea juga poſita, Scipionum opus, ad excipiendas principum peregrinationes egregie nata eſt. Hæc ex Ptolem. lib. 2. cap. 4. Plin. lib. 3. cap. 2. & 3. Strabone lib. 3.

TITULI CAPITULORUM
Concilii Tarraconenſis.

1 *Ut etiam ad proximas ſanguinis cum teſtimonio clerici vadant.*
2 *Ut clericis emendi vilius, vel vendendi carius non permittatur licentia.*
3 *Ut quantum clericus præſtiterit, tantum recipiat.*
4 *Ut nullus Epiſcopus, vel infra poſitus die Dominica cauſas judicare præſumat.*
5 *Ut qui in metropolitana civitate epiſc. non fuerit ordinatus, poſt duos menſes ſe metropolit. præſentet.*
6 *Ut Epiſc. qui a metropolitano commonitus ad ſynodum non venerit, excommunicetur.*
7 *Ut Diœceſani Clerici ſeptimanas teneant, & die ſabbato omnes in unum conveniant.*
8 *Ut annis ſingulis Epiſcopi diœceſim viſitent, & non plus quam tertiam partem de parochiis accipiant.*
9 *De clericis, & oſtiariis, qui adulteris mulieribus admiſcentur, ut prohibeantur.*
10 *Ut nullus Epiſcop. pro judiciis munera accipiat.*
11 *Ut Monachus miſſus alicubi miniſterium Clericatus agere non præſumat, nec negotiator exiſtat.*
12 *Ut ſi Epiſcopus inteſtatus obierit, inventarium de rebus ejus Clerici faciant, & nullus exinde aliquid auferat.*
13 *Ut Epiſcopus diœceſanos Presbyteros, & quoſdam ex laicis moneat litteris convenire.*

Canones Concilii Tarraconenſis.

In nomine Chriſti habita Synodus Tarracone, anno ſexto Theodorici Regis, conſulatu Petri, ſub die octavo Idus Novembris. Antiquorum Patrum ſtatuta de his cenſuiſſe videntur, quæ in tempore, aut ad illos relata pervenerunt, aut acta certe teſtimonio proprio comprobaverunt. Cujus rei & nos ſequentes exemplum, illa, quæ nunc fiunt, placuit obſervanda decernere, ut præterita abſque ambage cuſtodiantur, & præſenti hac obſervatione ſint firma. Igitur cum in unum pariter conveniſſemus in urbem Tarraconenſem, quæ eſt Metropolitana obſervantiſſime fundata, titulos ſubter annexos conſcripſimus obſervandos. *In Hiſpania.*

1. De his, quibus cura pro parentelæ proximitate haberi permittitur, ea cautela earum neceſſitates ſuſtineant, ut pietatis beneficia, quæ eis ſunt neceſſaria, præbeant. Ipſi vero pro vilendis eis cum ingreſſi fuerint, celeri ſalutatione recurrant, nec ibi faciant manſionem. Qui tamen cum ad earum viſitationem pergunt, teſtem ſolatii ſui fide, & ætate probatum adhibeant ſecum. Si quis hæc a nobis ſtatuta contempſerit, ſi Clericus eſt, loci ſui dignitate privetur. Si vero Religioſus, vel Monachus, in cella Monaſterii incluſus pœnitentiæ lamentis incumbat, ubi ſingulari afflictione panis, & aquæ victum ex Abbatis ordinatione percipiat.

2. Canonum ſtatutis firmatum eſt, ut quicumque in Clero eſſe voluerit, emendi vilius, vel vendendi carius ſtudio non utatur. Certe ſi hæc voluerit exercere, cohibeatur a Clero. *14. q. Canonum ſtatutis.*

3. Si quis Clericus ſolidum in neceſſitate præſtiterit, hoc de vino, vel frumento accipiat, quod mercandi cauſa tempore ſtatuto decretum fuerit venundari. Cæterum ſi ſpeciem non habuerit neceſſariam, ipſum, quod dedit, ſine ullo augmento recipiat. *14. q. 5. Si quis Clericus in neceſſitate, & in dec. Ivo. lib. 4.*

4. Nullus Epiſcoporum, aut Presbyterorum, vel Cle-

Clericorum die Dominico propoſitum cujuſcumque cauſę negotium audeat judicare, niſi hoc tantum, ut Deo ſtatuta ſolemnia peragant. Cæteris vero diebus convenientibus perſonis, illa, quæ juſta ſunt, habeant licentiam judicandi, exceptis criminalibus negotiis. A

11. q. 4. Epiſc. aut presbyt. vel cler.

5. Si quis in Metropolitana civitate non fuerit Epiſcopus ordinatus, poſteaquam ſuſcepta benedictione per Metropolitani litteras honorem fuerit Epiſcopi adeptus, id optimum eſſe decrevimus, ut poſtmodum ſtatuto tempore, ideſt impletis duobus menſibus, ſe Metropolitani ſui repræſentet aſpectibus, ut ab illo monitis Eccleſiaſticis inſtructus plenius, quid obſervare debeat, recognoſcat. Quod ſi forte hoc implere neglexerit, in ſynodo increpatus a fratribus corrigatur. Et ſi forte infirmitate aliqua (ne hoc impleat) fuerit præpeditus, hoc ſuis litteris Metropolitano indicare procuret. B

n. 65. Si quis in Metropolit.

6. Si quis Epiſcoporum commonitus a Metropolitano, ad Synodum nulla gravi intercedente neceſſitate corporali venire contempſerit, ſicut ſtatuta Patrum cenſuerunt, uſque ad futurum Concilium cunctorum Epiſcoporum charitatis communione privetur.

d. 18. Si quis Ep. commonitus.

7. De Diœceſanis Eccleſiis, vel Clero id placuit definiri, ut Presbyteri, vel Diaconi, qui inibi conſtituti ſunt, cum clericis ſeptimanas obſervent, id eſt, ut Presbyter unam faciat hebdomadam, qua expleta, ſuccedat Diaconus ei ſimiliter, ea ſcilicet conditione ſervata, ut omnis Clerus die Sabbati ad veſperam ſit paratus, quo facilius die Dominico ſolemnitas cum omnium præſentia celebretur, ita tamen, ut omnibus diebus veſperas, & matutinas celebrent, quia deſiſtente Clero (quod eſt peſſimum) comperimus, in Baſilicis nec luminaria miniſtrari. Si qui ſane negligentiæ vitio hæc implere noluerint, noverint ſecundum ſtatuta canonum ſe pro modo perſonarum canonicæ diſciplinæ ſubdendos. C

8. Multorum caſuum experientia magiſtrante reperimus, nonnullas Diœceſanas Eccleſias eſſe deſtitutas. Ob quam rem hac conſtitutione decrevimus, ut antiquæ conſuetudinis ordo ſervetur, & annuis vicibus ab Epiſcopo Diœceſes viſitentur. Et ſi qua forte Baſilica reperta fuerit deſtituta, ordinatione ipſius reparari præcipiatur, quia tertia pars ex omnibus per antiquam traditionem, ut accipiatur ab Epiſcopis, novimus ſtatutum. D

10. q. 1. Decrevimus, ut antiquæ.

9. Si quis Lector adulteræ mulieri voluerit miſceri, vel adhærere conſortio, aut relinquat adulteram, aut a Clero habeatur extraneus. Simili ſententia Oſtiariorum laſcivia punietur.

10. Obſervandum quoque decrevimus, ne quis ſacerdotum, vel clericorum more ſæcularium judicum audeat accipere pro impenſis patrociniis munera, niſi forte in Eccleſiis oblata gratuito, quę non favore muneris videantur accepta, ſed collatione devotionis illata. Quod ſi quis iſta probatur accipere, velut exactor fœnoris, aut uſurarum poſſeſſor, ſecundum ſtatuta patrum ſe noverit degradandum.

15. qu. 2. Obſervandum quoq.

11. Monachi a Monaſterio foras egredientes, ne aliquod miniſterium Eccleſiaſticum præſumant agere, prohibemus, niſi forte cum Abbatis imperio. Similiter, ut nullus eorum, id eſt Monachorum forenſis negotii ſuſceptor, vel executor exiſtat, niſi quod Monaſterii expoſcit utilitas, Abbate nihilominus ſibi imperante, Canonum ante omnia Gallicanorum de his conſtitutione ſervata. E

16. qu. Monachi a Monaſt.

12. Sic ubi defunctus fuerit Epiſcopus inteſtatus, poſt defunctionem ejus a Presbyteris, & Diaconibus de rebus ipſius inventarium fideliter conſcribatur a minimo uſque ad maximum, id eſt de utenſilibus, vel omni ſupellectile, ita tamen, ut ſi quis exinde vel præſumpſiſſe aliquid, vel occulte fuerit tuliſſe convictus, ſecundum furti tenorem reſtituat univerſa.

12. q. 5. Sicubi defunctus fuerit.

13. Epiſtolæ tales per fratres a Metropolitano ſunt dirigendæ, ut non ſolum e Cathedralis Eccleſiæ Preſbyteris, verum etiam de Diœceſanis ad Concilium trahant, & aliquos de filiis Eccleſię ſæcularibus ſecum adducere debeant.

Subſcripſerunt Joannes Epiſcop. Tarracon. cum novem aliis.

Decretum ejuſdem Tarraconenſis Concilii ex Gratiano deſumptum, quod ſcribitur eſſe cap. 6. nec tamen habetur inter priora capitula.

Secundo, vel tertio nullus confirmetur.

DIctum eſt nobis, quod quidam de plebe bis, vel ter, aut eo amplius ab Epiſcopis ignorantibus tamen, ab eiſdem Epiſcopis confirmentur. Unde viſum eſt nobis, eandem confirmationem, ſicut nec baptiſmum iterari minime debere: quia bis, vel ter, vel amplius baptizatos, aut confirmatos, non ſæculo, ſed ſoli Deo ſub habitu regulari, vel clericali religioſiſſime famulari decretum eſt.

Concilium Epaonenſe tempore Hormiſdæ Papæ, & Childeberti Regis Francorum, anno Domini 517.

DE Epaonenſi civitate, ubi hoc Concilium celebratum eſt, nihil certi potuimus ex coſmographis colligere: quocirca maluimus ignorantiam candide fateri, quam aliquid incerti proponere, ait Joverius. Et Sirmundus tom. 4. Concil. Galliæ exiſtimat Epaonenſe, quod in veteribus libris non Epauna, ſed Epaone celebratum dicitur, ac in Epiſtola Aviti Viennenſis Archiepiſcopi, qui Epiſcopos Provinciæ Viennenſis ad hanc Synodum vocat. *Cautos, ait, ſimul poſcimus fratres, ut Deo favente octavo Iduum Septembrium in Parochia Epaonenſi adeſſe dignemini.*

de conſ. d. 5 dictum eſt, & in dec. Ivo. l. 2. & in cod. l. 16. l. 4. c. 6.

1. *Qualiter Epiſcopus ordinetur.*
2. *De illicitis clericorum ordinationibus.*
3. *Epiſcopi non ſint venatores, nec accipitres habeant.*
4. *Ne pœnitentes ordinentur.*
5. *Ne alterius Epiſcopi clericus in alia civitate conſtituatur.*
6. *De vagis clericis ad communionem non aſſumendis.*
7. *Ne quid Archipresbyter vendat.*
8. *De Archipresbyterorum emptionibus, & Abbatum venditionibus.*
9. *Unius Monaſterii ſit unus Abbas.*
10. *De novis Monaſteriis, ac congregationibus.*
11. *Qualiter clericus publicum judicium non interpellet.*
12. *De venditionibus Epiſcoporum.*
13. *De falſis teſtibus.*
14. *De his, quæ aliquis ante Epiſcopatum de alterius Eccleſia poſſedit.*
15. *De hæreticorum, & Judæorum conviviis.*
16. *De hæreticis ſe convertentibus.*
17. *De donationibus in teſtamento.*
18. *De poſſeſſionibus clericorum.*
19. *De correptione Abbatis peccantis.*
20. *Ne illicitis horis clericus ambulet.*
21. *De benedictione viduarum.*
22. *De criminationibus Sacerdotum.*
23. *De pœnitentibus.*

d by Google

24. *De propoſitione laicorum contra clericos.*
25. *De ſanctorum reliquiis.*
26. *De altaribus conſecrandis.*
27. *De Divino Officio per Metropolitanum ordinando.*
28. *De his, quos moriens Epiſcopus excommunicatos reliquit.*
29. *De lapſis a Catholica fide Eccleſia reſtituendis.*
30. *De inceſtis conjunctionibus.*
31. *De pœnitentia homicidarum.*
32. *De relictis mulieribus Sacerdotum.*
33. *De Baſilicis hæreticorum Divinis non applicandis.*
34. *De pęna occidentium ſervos proprios.*
35. *De invitandis civibus ad certas ſolemnitates.*
36. *Nullus in deſperatione ab Eccleſia renuatur.*
37. *De laicis ordinandis.*
38. *De Monaſteriis puellarum.*
39. *De fugitivis ſervis.*
40. *De confirmatione Canonum.*
41. *De illis, qui excommunicati moriuntur.*

Canones Concilii Epaonenſis.

QUod præcipientibus tantis Dominis meis miniſterium proferendi ſermonis aſſumo, facio hoc non tam præſumptionis auſu, quam præſumptionis obſequio, dum exequi, & implere contendit non audacia temeritatem, ſed obedientia juſſionem, ſimulque tanto major obtemperantis apparebit humilitas, quanto minor comprobatur facultas, majorque profecto præcipientium reverentia prodetur, quando obedientia nulla poſſibilitatis fiducia ſuffragatur. Sic Dominus mediocritatis meę eo amplius honorabit imperitiam. Charitas quoque veſtra, ſi nequaquam facundo oblectabitur, aut inſtruetur eloquio, ædificetur ſaltem humilitatis exemplo. Quoniam ergo (ſicut volumus) tacere non ſinimur, aliquid (ut poſſumus) jam loquamur. Deo propitio ad Epaonenſem Eccleſiam congregati, quid vel de antiquis regulis, vel de noſtris ambiguitatibus ſenſerimus expreſſis, ſingulatimque deſcriptis conſtitutionibus, præferentibus titulis, credimus adnotandum.

1. Prima, & immutabili conſtitutione decretum eſt, ut cum Metropolitanus fratres, vel comprovinciales ſuos ad Concilium, aut ad ordinationem cujuſque conſacerdotis crediderit vocandos, niſi cauſa evidens extiterit, nullus excuſet. *1. Tim. 3.*

2. Ne ſecundæ uxoris, aut renuptæ maritus Preſbyter, aut Diaconus ordinetur, abunde ſufficeret ab Apoſtolo conſtitutum; ſed quia præceptum hujuſmodi excidiſſe quorumdam fratrum ſimplicitate cognovimus, ſpeciali obſervantia renovamus, ut qui ſcienter eum contra dicta ordinaverit, reum fratribus ſe futurum ſciat. Illum autem, qui contra fas honorem prohibitæ benedictionis ambierit, nihil ſe Clericalis miniſterii præſumpturum. *Con. Aga. c. 36. d. 34. c. Epiſcop. presbyter.*

3. Epiſcopis, Presbyteris, atque Diaconibus canes ad venandum, & accipitres ad aucupandum habere non liceat. Quod ſi quis talium perſonarum in hac fuerit voluntate detectus, ſi Epiſcopus eſt, tribus menſibus ſe a communione ſuſpendat, duobus Presbyter abſtineat, uno Diaconus ab omni officio, & communione ceſſabit.

4. Pœnitentiam profeſſi ad Clericatum penitus non vocentur.

5. Ne Presbyter territorii alicujus ſine conſcientia ſui Epiſcopi in alterius civitatis territorio præſumat Baſilicis, aut oratoriis inſervire, niſi forte Epiſcopus ſuus illum concedat Epiſcopo illi, in cujus territorio habitare diſpoſuit. In quo ſi exceſſum fuerit, Epiſcopus, cujus Presbyter non fuerit, fratri ſuo noverit culpabilem ſe factum, qui Clericum juri ſuo illicita facientem, ſciens ab ſcandali admiſſione non revocavit.

6. Presbytero, vel Diacono ſine Antiſtitis ſui epiſtolis ambulanti communionem nullus impendat. *Con. Aga. c. 15. & 12. q. 2. Nimium.*

7. Quicquid Parochiarum Presbyter de Eccleſiaſtici juris poſſeſſione diſtraxerit, inane habeatur, & vacuum in venditorem, vel hęredes ſuos comparantis actione.

8. Archipresbyter, dum diœceſim tenet, de his, quæ emerit, aut Eccleſiæ nomine ſcripturam faciat, aut ab ejus, quam tenet, Eccleſię ordinatione diſcedat. Similis quoque de venditionibus, quas Abbates, vel Abbatiſſæ facere præſumpſerint, forma ſervetur, ut quicquid ſine ipſorum notitia venditum fuerit, ad poteſtatem Epiſcopi revocetur. Mancipia vero monaſteriis donata, ab Abbatibus utriuſque ſexus non liceat manumitti. Injuſtum enim putamus, ut Monachis quotidianum rurale opus facientibus, ſervi eorum libertatis uſu potiantur.

9. Unum Abbatem duobus Monaſteriis interdicimus præſidere.

10. Cellas novas, aut congregatiunculas Monachorum abſque Epiſcopi notitia prohibemus inſtitui. *Bur. l. 8. 74. et Aga. con. ca. 18. & 18. q. 2. de Monac.*

11. Clerici ſine ordinatione Epiſcopi ſui adire, vel interpellare publicum judicium non præſumant: & ſi pulſati fuerint, ſequi ad ſæculare judicium non pręſumant. *con. Ag. ca. 37. 27. p. 4. in vend. in Bur. l. 16. c. 24. additur huic canoni, et officii ordine degradetur.*

12. Nullus Epiſcopus de rebus Eccleſiæ ſuæ ſine conſcientia Metropolitani ſui vendendi aliquid habeat poteſtatem, utili tamen omnibus commutatione permiſſa.

13. Si quis clericus in falſo teſtimonio convictus fuerit, reus capitalis criminis cenſeatur.

14. Quiſquis clericus aliquid de munificentia Eccleſiæ, cui ſervierit, adeptus, & ad ſacerdotium alterius civitatis eſt, aut fuerit ordinatus, quod dono accipit, vel acceperit, reddat, & quod ſuum eſt ex proprietate, vel ſecundum inſtrumenti ſeriem probatur emiſſe, poſſideat.

15. Si ſuperioris loci clericus hæretici cujuſcunque convivio interfuerit, anni ſpatio pacem Eccleſiæ non habebit. Quod ſi minores clerici præſumpſerint, vapulabunt. A Judæorum conviviis etiam laicos conſtitutio noſtra prohibuit, & ne cum illo clericus panem comedat, quiſquis in Judæorum fuerit convivio inquinatus.

16. Presbytero propter ſalutem animarum, quam in cunctis optamus, deſperatis, & in lecto recumbentibus hæreticis, ſi converſionem ſubitam petant, chriſmate ſubvenire permittimus. Quod etiam omnes converſuri, ſi ſani ſunt, ab Epiſcopo noverint expetendum.

17. Si Epiſcopus, condito teſtamento, aliquid de Eccleſiaſtici juris proprietate legaverit, aliter non valebit, niſi vel tantam de juris ſui propria facultate ſuppleverit.

18. Clerici, quod etiam ſine precatoriis, qualibet diuturnitate temporis, de Eccleſiæ remuneratione poſſederunt, cum authoritate Domini glorioſiſſimi principis noſtri, in jus proprietatis temporis præſcriptione non vocetur, dummodo pateat Eccleſiæ rem fuiſſe, ne videantur Epiſcopi etiam adminiſtrationes prolixæ, aut precatorias, cum ordinatæ ſunt, facere debuiſſe, aut diuturnitas Eccleſiæ facultatis proprietatis ſuæ.

19. Abbas, ſi in culpa reperiatur, aut fraude, & innocentem ſe aſſerens, ab Epiſcopo ſuo accipere noluerit correptionem, ad metropolitani judicium deducatur.

20. Epiſcopo, Presbytero, & Diacono, vel diverſis clericis horis indebitis, id eſt meridianis, vel veſpertinis, ad fœminas prohibemus acceſſum: qui tamen, ſi cauſam habuerit, cum presbyterorum, aut clericorum teſtimonio videatur.

21. Vi-

21. Viduarum conſecrationem, quas diaconiſſas vocant, ab omni religione noſtra penitus abrogamus, ſolam eis pœnitentiæ benedictionem, ſi converti ambiunt, imponendo.

22. Si Diaconus, aut Presbyter crimen capitale commiſerit, ab officii honore depoſitus, in Monaſterium retrudatur, ibi tantummodo, quandiu advixerit, communionem ſumendo.

23. Si quis accepta, profeſſaque pœnitentia, boni immemor, ad ſæcularia revolvatur, prorſus communicare non poterit, niſi confeſſione, quam illicite prætermiſerat, reformetur.

24. Laicis contra cujuslibet gradus clericum, ſi quid criminale parant objicere, dummodo vera ſuggerant, proponendi permittimus poteſtatem.

Ap. Bur. l. 3. c. 88. ita legitur. Vicinus eſſe contin. pignori. Bur. l. 3. c. 21. 11. q. 3. Si Ep. ante Bur. lib. 11. c. 50. Ag. con. ca. 37. al. lapſus. al. breviata. al. conditione. In Aga. con. ca. 37. non habetur dies, ſed ſolum: Tertio.

25. Sanctorum reliquiæ in oratoriis villaribus non ponantur, niſi forſan clericus cujuſcunque parochiæ in cujus Eccleſia eſſe contingat, qui ſacris cineribus pſallendi frequentia famuletur.

26. Altaria niſi lapidea infuſione chriſmatis non ſacrentur.

27. Ad celebrandum divina officia, ordinem, quem Metropolitani tenent, provinciales obſervare debebunt.

28. Si Epiſcopus ante damnati abſolutionem obitu rapiatur, correctum, aut pœnitentem ſucceſſori licebit abſolvere.

29. Lapſi, ideſt, qui in catholica baptizati, ſi prævaricatione damnabili poſt in hæreſim tranſierunt, grandem eis redeundi difficultatem ſanxit antiquitas. Quibus nos annorum multitudine privatis, pœnitentiam biennii conditionibus infraſcriptæ obſervationis imponimus, ut præſcripto biennio, tertia die ſine dilatione jejunent, & in Eccleſia ſtudeant frequentare pœnitentiam, locum ſtandi, orandi, humilitatem noverint obſervandam, & etiam ſi ipſi cum catechumenis procedere commoneantur, abſcedant. Hoc ſi obſervare voluerint, conſtituto tempore admittentur ad altarium, & relaxatio obſervetur. Quam ſi arduam, vel duram forte putaverint, ſtatuta præteritorum canonum complere debebunt.

30. Inceſtis junctionibus nihil prorſus veniæ reſervamus, niſi cum adulterium ſeparatione ſanaverint. Inceſtus vero nec ullo conjugii nomine pallietur. Quod propter illos (quod dinumerare funeſtum eſt) eſſe cenſuimus. Ut ſi quis relictam fratris, quæ pene prius ſoror extiterat, carnali conjunctione violaverit, ſi quis germanam uxorem acceperit, ſi quis novercam duxerit, ſi quis conſobrinæ ſe ſociet, quod ut a præſenti tempore prohibemus, ita ea, quæ ſunt anterius inſtituta, non ſolvimus. Si quis relictæ avunculi miſceatur, aut patrui, vel privignæ concubitu polluatur, ſane quibus conjunctio illicita interdicitur, non habebunt ineundi melioris conjugii libertatem.

Ancyrani can. 21. & 22. ſeq.

31. De pœnitentia homicidarum, qui ſæculi leges evaſerunt, hoc ſumma reverentia de eis inter nos placuit obſervari, quod Ancyrani canones decreverunt.

32. Relictæ Presbyteri, ſive Diaconi, ſi cuicumque nupſerint, eatenus ab Eccleſia elongentur, donec a conjunctione illicita ſeparentur; mariti quoque juris ſimilis uſque ad correctionem ſeveritate plectentur.

33. Baſilicas hæreticorum, quas tanta execratione habemus exoſas, ut pollutionem earum purgabilem non putemus, ſanctis uſibus applicare deſpicimus, niſi quas per violentiam noſtris abſtulerint, poſſimus revocare.

34. Si quis ſervum proprium ſine conſcientia judicis occiderit, excommunicatione biennii effuſionem ſanguinis expiabit.

35. Cives natalium ſuperiorem noctem Paſchæ, ac Nativitatis Domini ſolemnitatem, Epiſcopis nec intereſt, in quibus civitatibus poſitus accipiendæ benedictionis deſiderio non venerit expetendus.

36. Ne ullus ſine remedio, aut ſpe veniæ ab Eccleſia repellatur, neve ulli, ſi aut pœnituerit, aut ſe correxerit, ad veniam redeundi aditus obſtruatur: Et ſi cuique forſitan diſcrimen mortis immineat, damnationis conſtitutæ tempora relaxentur. Quod ſi ægrotum accepto viatico revaleſcere fortaſſe contingit, ſtatuti temporis ſpatia obſervare conveniet.

37. Ne laicus ſine religione promiſſa clericus ordinetur.

38. Monaſteria puellarum nonniſi probatæ vitæ, & ætatis provectæ ad quaſcunque earum neceſſitates, vel miniſtrationes laici permittantur intrare. Ad faciendas vero Miſſas, qui ingreſſi fuerint, ſtatim exacto miniſterio regredi feſtinabunt, alias autem nec clericus, nec Monachus juvenis ullum ad puellarum congregationem habebit acceſſum, niſi hoc aut paterna, aut germana perſonæ neceſſitudo probetur admittere.

39. Servus reatu atrociore culpabilis, ſi ad Eccleſiam confugerit, a corporalibus tantum ſuppliciis excuſetur. De peccatis vero, vel quocunque opere placuit, a dominis juramenta non exigi.

40. Quocirca hæc ſuperna inſpiratione communi conſenſu placuerunt. Si quis ſanctorum Antiſtitum, qui ſtatuta præſentia ſubſcriptionibus propriis firmaverunt, nec non & quos eorum Deus eſſe voluerit ſucceſſores, relicta integritate, obſervationes exceſſerit, reum ſe divinitatis, pariter & fraternitatis judicio futurum eſſe cognoſcat.

Canon Concilii Epaunenſis ex Burch. & Grat. tranſcriptus.

Si aliquis excommunicatus fuerit mortuus, qui jam ſit confeſſus, & teſtimonium habet bonum, & non poterat venire ad ſacerdotem, ſed præoccupavit eum mors in domo, aut in via, faciant pro eo parentes ejus oblationem ad altare, & dent redemptionem pro captivis;

Bur. lib. 11. c. 51. Grat. 26. q. 6. ca. Si aliquis.

Item Canon 11. in editione Sirmundi ſic legitur. Clerici ſine ordinatione Epiſcopi ſui adire, vel interpellare publicum non præſumant. Sed ſi pulſati fuerint, ſequi ad ſæculare judicium non morentur, ubi *pulſati* idem eſt, ac in jus vocati.

Concilium Gerundenſe ſeptem Epiſcoporum, habitum tempore Hormiſdæ Papæ, Æra 555. anno Domini 517.

CAPITULA CONCILII GERUNDENSIS.

Caput primum. *Unaquaque Eccleſia in officio eumdem ordinem teneat.*

UT inſtitutio Miſſarum, ſicut in Metropolitana Eccleſia agitur, ita in Dei nomine in omni Tarraconenſi Provincia tam ipſius Miſſæ ordo, quam pſallendo, vel miniſtrando, conſuetudo ſervetur.

De Conſ. d. 2. Inſtit.

Cap. II. *Litaniæ poſt Pentecoſten celebrentur.*

UT expleta ſolemnitate Pentecoſtes in ſequenti ſeptimana a quinta Feria in Sabbatum, hoc triduum abſtinentia celebretur.

Cap. III. *De ſecundis Litaniis.*

ITem ſecunda Litania facienda eſt Kalendis Novembris, ea tamen conditione ſervata, ut ſi iiſdem diebus Dominica interceſſerit, in alia Hebdomada, ſecundum prioris abſtinentiæ obſervantiam, a quinta Feria incipiatur, & in Sabbati veſpere Miſſa facta finiatur: quibus tamen diebus a carnibus, a vino decrevimus abſtinendum.

Abſtinentia a vino.

His duobus Capitibus agitur de primis, & ſecundis Litaniis faciendis. Litaniæ Græce, Latine Rogationes dicuntur, ut conſtat ex Concilio 1. Aurelianenſi, cap. 29. & 32. & Moguntiaco ſub Carolo Magno. Sunt autem Rogationes ad rogandum Deum, a Patribus, & ad impetrandam Dei miſericordiam inſtituta. Sunt autem aliæ Majores, aliæ Minores: neque ſtatuto tempore in principio celebrari ſolitas invenio, ſed multoties, & pluries pro conſuetudine, & devotione Eccleſiæ, & ingruentibus neceſſitatibus, cum auxiliares ſint ad cor populi ad pœnitentiam emolliendum. Apud ſanctum Gregorium epiſt. 66. lib. 8. Ind. 2. ad Paſtorem, habetur memoria de quatuor, vel quinque ſolemnibus Litaniis in Ravennate Eccleſia celebrari ſolitis. A quo autem fuerint primo edita, nondum conſtat. Hoc autem certum fuiſſe totius Eccleſiæ Catholicæ vetuſtiſſimum inſtitutum, Supplicationes publicas in calamitatibus, & preſſuris habere, &c.

Litaniæ. Rogationes.

Caput IV. *In Paſcha tantum, & Pentecoſte Baptiſmus detur.*

de Conſ. d. 4. de Catechumen.

DE Catechumenis baptizandis id ſtatutum eſt, in Paſchæ ſolemnitate, vel Pentecoſtes, quanto majoris celebritatis celebritas major eſt, tanto magis ad baptizandum veniant. Cæteris ſolemnitatibus infirmi tantummodo debeant baptizari, quibus quocumque tempore convenit baptiſmum non negari.

Cap. V. *Ut unius diei infans, ſi in diſcrimine eſt, baptizetur.*

DE parvulis, qui nuper e materno utero editi ſunt, placuit conſtitui, ut ſi infirmi (ut aſſolet) fuerint, & lac maternum non appetunt, etiam eadem die, qua nati ſunt, ſi oblati fuerint, baptizentur.

Cap. VI. *Ut conjugati ab Epiſcopo uſque ad Subdiaconatum non ſine teſtimonio vivant.*

DE converſatione vitæ id ſtatuere placuit, a Pontifice uſque ad Subdiaconatum, poſt ſuſcepti honoris officium, ſi quis ex conjugatis fuerit ordinatus, ut ſemper alterius fratris utatur auxilio, cujus teſtimonio vita ejus debeat clarior apparere.

Cap. VII. *Ut qui ſine uxoribus ordinantur, extraneas in domo non habeant.*

DE his, qui ſine uxoribus ordinantur, & familias domus habent, habito ſecum pro vitæ converſatione fratre in teſtimonium, non per quamcumque fœminei ſexus perſonam, eorum ſubſtantia gubernetur, aut per puerum; ſed aut per amicum domum ſuam debeant ordinare, niſi matrem, aut ſororem in domo habuerint, ut ſecundum priorum Canonum ſtatuta, per earum perſonas eorum debeat contutari ſubſtantia.

Cap. VIII. *Ne laici, qui viduam, aut dimiſſam acceperint, in Clero admittantur.*

SI quis de laicis poſt uxorem, aliam cujuſcumque conditionis cognoverit mulierem, in Clero nullatenus admittatur.

Cap. IX. *De his, qui publice pœnitentiam non accipiunt, ſed tantum Viaticum, ut in Clero promoveantur.*

Diſt. 50. Is vero.

IS vero, qui ægritudinis languore depreſſus, pœnitentiæ benedictionem, quam Viaticum deputamus, per communionem acceperit, & poſtmodum reconvaleſcens, caput pœnitentiæ in Eccleſia publice non ſubdiderit, ſi prohibitis vitiis non detinetur obnoxius, admittatur ad Clerum.

A

Cap. X. *Ut omnibus diebus, horis veſpertinis, & matutinis Oratio Dominica dicatur.*

ITem nobis ſemper placuit obſervari, ut omnibus diebus poſt Matutinas, & Veſpertinas Oratio Dominica a Sacerdote proferatur. Joannes in Chriſti nomine Epiſcopus ſubſcripſi, &c. Similiter reliqui Epiſcopi ſubſcripſerunt.

Concilium Conſtantinopolitanum ex parte roboratum, anno Chriſti 518. die Julii 20. ſub Hormiſda Pontifice, & Juſtino Imperatore, quo Epiſcopi 40. Sacroſancti Concilii Chalcedonenſis, Sancti Leonis Papæ, Euphemii, & Macedonii Epiſcoporum Conſtantinopolitanorum nomina Sacris Diptychis reſtituerunt, & Severum, alioſque ejuſdem Concilii adverſarios condemnarunt.

B

POſtquam Juſtinus Imperator, magnus Catholicorum patronus, & defenſor, ſingulari Dei beneficio Imperium adeptus fuiſſet, populus Eccleſiam ingreſſus 15. & 16. Julii magno zelo extorſerat, ut excommunicatis Eutychianis, eorumque defenſoribus, ſacroſanctum Chalcedonenſe Concilium, cum S. Leonis Papæ, Euphemii, & Macedonii Epiſcoporum nominibus, ſacris Diptychis reſtituerentur: Quod cum importunis clamoribus populi convictus Joannes Epiſcopus præſtitiſſet, idque minus legitime factum judicaret; procuravit idem Epiſcopus, ut eadem rite more majorum in Conventu Patrum agerentur. Poſt quatuor dies a dictis publicis Actis in Eccleſia habitis, nempe 20. Julii, Conſtantinopoli collecta eſt Synodus 40. Epiſcoporum ibidem commorantium, vel in vicinia proxima habitantium. Sicque reſtituta ſunt nomina Euphemii, & Macedonii Epiſcop. Conſtantinopolitanorum, Acacio Eutychiano nimis addictorum. Hæcque fuit occaſio Synodi. Quæ inſuper ab Hormiſda Pontifice per ſynodicam quandam, & Juſtini Imperatoris interceſſionem expetivit, ut Legati Conſtantinopolim mittantur, qui auctoritate Apoſtolica lapſos ad Eccleſiam recipiant, omnibuſque Eccleſiis pacem concilient.

C

D

Fuit autem hoc Concilium ex parte roboratum, quia auctoritate Hormiſdæ Romani Pontificis, per Legatos anno 519. nomina Euphemii, & Macedonii una cum nomine Acacii e ſacris Tabulis viciſſim expuncta ſunt, idque propterea, quod nomen Acacii ſchiſmatici, & hæreticorum communione polluti, nimis pertinaciter retinentes, communione Sedis Apoſtolicæ exciderint, quantumvis in ſchiſmate pro fide Catholica exulaſſent. Reliqua vero, quæ in hac Synodo, pro firmitate Chalcedonenſis Concilii, & contra Severum, alioſque Eutychianos hæreticos decreta fuerunt, ab eodem Romano Pontifice rata habita ſunt, & novis accedentibus ſcriptis firmata, atque roborata.

E

Synodus Jeroſolymitana, qua 33. Epiſcopi omnia, quæ pro confirmatione Concilii Chalcedonenſis, & pro reſtituendis nominibus Orthodoxorum, & damnatione hæreticorum Concilio Conſtantinopolitano acta ſunt, confirmant. Anno Domini 518.

CUm Jeroſolymitana Eccleſia per litteras Joannis de rebus Conſtantinopoli in ſynodo geſtis certior reddita eſſet, ſubito convocato Epiſcoporum Concilio, protritam Fidem Catholicam erigunt, & priſtino majeſtatis ſuæ throno honorifice collocant. Quid in hac Synodo geſtum ſit, ſynodalis epiſtola

ad

ad Joannem Conſtantinopolitanum, & Concilium ibidem congregatum reddita, liquido demonſtrat. Vide Binium.

Concilium Tyrium, quo acta legitima Conſtantinopolitani Concilii confirmantur. Celebratum fuit anno Domini 518. die 16. Septembris, ſub Hormiſda Papa.

NOn tantum Palęſtinæ, ſed etiam Tyrii Epiſcopi, habito Synodali conventu, ſacroſancti Concilii, & orthodoxorum Patrum reſtitutionem, atque Severi, aliorumque hæreticorum condemnationem confirmaverunt. Ruſticus Romanæ Eccleſiæ Cardinalis Diaconus, hujus ſæculi Scriptor, dum contra Acephalos per Dialogiſmum diſputat, teſtatur, duo millia, & quingentos Sacerdotes ſub hoc eodem Juſtino Imperatore Fidem Catholicam probaſſe. Extat allegatus Dialogiſmus Tomo quarto Bibliothecæ ſanctorum Patrum.

Cum hæc perferrentur ad Juſtinum Imperatorem, calumniati ſunt apud eum Proceres Eutychiani, hos omnes, qui Concilio interfuerant, eſſe Neſtorianos hęreticos, ideoque dignos, qui pœnis ſubjicerentur. Quibus auditis Imperator, Syros, ac Palęſtinos ſcripto admonuit, ut, cujus eſſent fidei, docerent. Qua occaſione Antiocheni, & Jeroſolymitani clerici cum Monachis earumdem Eccleſiarum convenientes, libellum ſcripſerunt ad Juſtinum Imperatorem, quo ſe vere Catholicos eſſe abſque ulla ambiguitate perſpicue declararunt.

Catholici reſtituuntur.

His acceptis, Juſtinus Imperator pro ipſorum voto promulgavit edictum, quo præcipiebatur, ut omnes exules fidei cauſa ſub Anaſt. condemnati, ad propria poſtliminio redirent, priſtinoſque gradus, & honores reciperent, ſubrogati vero in locum ipſorum hæretici procul pellerentur, aliiſque pœnis exagitarentur, ſacroſanctum Chalcedonenſe Concilium in ſacras Tabulas referretur, ab omnibuſque Eccleſiis tutiſſima pax redderetur. Vide Acta magni Sabæ apud Surium Tomo 6. die 5. Decembris. Deinde iterum edixit Imperator piiſſimus, ne hęretici publicis muneribus fungantur, ſintque ab omni militia alieni. Mentio eſt hujus Edicti in Conſtitutionibus novellis Juſtiniani adverſus omnes hęreticos.

Hæretici muneribus non funguntur.

Concilium Romanum de Acacii, Euphemii, & Macedonii Conſtantinopolitanorum Epiſcoporum nominibus e ſacris Diptychis expungendis, celebratum Romæ ſub Hormiſda, anno Domini 518.

ACceptis ex Oriente Juſtini Imperatoris, Synodi Conſtantinopolitanæ, Joannis ejuſdem Conſtantinopolitanę Eccleſiæ Epiſcopi, necnon Comitis Juſtiniani Epiſtolis, pacem, & communionem cum Romana Eccleſia expetentibus, detento pauliſper Romæ Grato, Legationis Imperatoriæ officio fungente, Hormiſda Pontifex Epiſcoporum conventum collegit. Qui omnes poſt diligentem inquiſitionem, quid hac de re prædeceſſores Romani Pontifices, Simplicius, Felix, Gelaſius, & Symmachus ſenſiſſent, una, eademque ſententia decreverunt, recipiendam Orientalem Eccleſiam ad communionem Apoſtolicæ Sedis, ſi Acacium ſchiſmaticum condemnarent, nomen ejuſdem penitus abolerent: denique ſi Euphemium, & Macedonium eadem ſchiſmatis labe reſperſos e ſacris Tabulis delerent, & expungerent. Quibus ita peractis; Pontificia Legatio deſignata eſt, quæ Decretum Synodi exequeretur. Hac Legatione Orientalis Eccleſia Romanæ eſt reconciliata. Vide Binium hic.

Reconciliatur Eccleſ. Conſt.

Synodus Conſtantinopolitana ab Epiphanio ejuſdem Eccleſiæ Epiſcopo collecta, anno Domini 520. Hormiſdæ 7. & Juſtini Imperatoris 3.

SYnodus hęc ad Hormiſdam Papam una cum Legatione ſynodicam epiſtolam miſit de ordinatione Epiphanii Epiſcopi, ac de pace, & unione Eccleſiarum, quæ Epiſtola extat apud Binium, ejuſque exordium hujuſmodi eſt: *Innumerabilem, & inveſtigatam magni Dei, &c.*

Concilium Ilerdenſe octo Epiſcoporum tempore Symmachi Papæ, vel Joannis habitum, & anno quintodecimo Theodorici Regis 8. Idus Auguſti.

Ilerda in Hiſpania citeriori Ilergetum, ut Ptolem. 2. c. 6. vel Sardonum, ut Plinius l. 3. c. 3. civitas juxta Sycorium fluvium, quæ Lerida, & Leyda vernaculis dicitur.

TITULI CAPITULORUM CONCILII Ilerdenſis.

1. *De his, qui altario miniſtrant, ut a ſanguine hominis ſe abſtineant.*
2. *De his, qui abortivum faciunt, vel natos ſuos extinguunt.*
3. *De Monachis, ut clerici ordinentur cum voluntate Abbatis, & quæ Monaſterio offeruntur, non auferantur, & de baſilicis, quas laici fecerunt.*
4. *De inceſtis, ut quandiu in ſcelere ſunt, inter catechumenos habeantur.*
5. *De his, qui altario ſerviunt, ſi ſubito in fragilitatem carnis inciderint.*
6. *De eo, qui viduæ pœnitenti, vel religioſæ virgini ſtuprum intulerit.*
7. *De his, qui ſacramento ſe obligant, ne ad pacem redeant.*
8. *Si clericus ſervum, vel diſcipulum de Eccleſia traxerit, ut penitentiam agat.*
9. *De his, qui rebaptizati ſunt, quantum pœniteant.*
10. *De his, qui, jubente Epiſcopo, remiſſa culpa, ab Eccleſia exire contemnunt.*
11. *De clericis, qui in mutuam cędem prorumpunt.*
12. *De his, qui contra canones ordinati ſunt, ut deponantur.*
13. *De catholicis, qui filios ſuos hæreticis baptiſ. tradiderunt.*
14. *De catholicis, ut cum rebaptizatis non converſentur.*
15. *Ut clerici cum extraneis mulieribus non habitent.*
16. *Cum ſacerdos moritur, quid de rebus Eccleſiæ ſervetur.*

Capitula Concilii Ilerdenſis.

DE his clericis, qui in obſeſſionis neceſſitate poſiti fuerint, id ſtatutum eſt, ut qui altario miniſtrant, & Chriſti corpus, & ſanguinem tradunt, vel vaſa ſacro officio deputata contrectant, ut ab omni humano ſanguine, etiam hoſtili, ſe abſtineant: Quod ſi in hoc inciderunt, duobus annis tam officio, quam communione corporis Domini priventur, ita ut his duobus annis, vigiliis, jejuniis, orationibus, & eleemoſynis pro viribus, quas Dominus donaverit, expientur, & ita demum officio, vel communioni reddantur, ea tamen ratione, ne ulterius ad officia potiora provehantur. Quod ſi in definito tempore negligentiores circa ſalutem ſuam extiterint, protelandi ipſius pœnitentię tempus in poteſtate maneat Sacerdotis.

2. His vero, qui male conceptos ex adulterio fœtus, vel editos necare ſtuduerint, vel in ventribus matrum potionibus aliquibus colliſerint, in utroque ſexu adulteris, poſt ſeptem annorum curricula communio tribuatur, ita tamen, ut omni tempore vitæ ſuæ fletibus, & humilitati inſiſtant. Si vero clerici fuerint, officium eis miniſtrandi recuperare non liceat, attamen in choro pſallentium a tempore receptæ communionis interſint. Ipſis autem veneficis in exitu tantum (ſi facinora ſua omni tempore vitæ ſuæ defleverint) communio tribuatur.

c. 27. conſt. Agath. 16. q. 1. Cum pro utilitate.

3. De Monachis id obſervari placuit, quod Synodus Agathenſis noſcitur decreviſſe, hoc tantummodo adjiciendo, ut cum pro Eccleſiæ utilitate aliquos Epiſcop. probaverit in clericatus officio promovendos, cum Abbatis voluntate debeant ordinari. Ea vero, quæ jure monaſterii de facultatibus offeruntur, in nullo Diœceſana lege ab Epiſcopis contingantur. Si autem ex laicis quiſquam a ſe factam baſilicam conſecrari deſiderat, nequaquam eam ſub Monaſterii ſpecie, ubi congregatio non colligitur, vel regula ab Epiſcopo non conſtituitur, a diœceſana lege audeat ſegregare.

4. De his, qui ſe inceſtus pollutione commaculant, placuit, ut quouſque in ipſo deteſtando, & illicito carnis contubernio perſeverant, uſque ad Miſſam tantum Catechumenorum in Eccleſia admittantur, cum quibus etiam nec cibum ſumere ullum Chriſtianorum (ſicut Apoſtolus juſſit) oportet.

d. 50. Hi, qui altar.

5. Hi, qui altario Dei deſerviunt, ſi ſubito in flenda carnis fragilitate corruerint, & Domino reſpiciente digne pœnituerint, ita ut mortificato corpore cordis contriti ſacrificium Deo offerant, maneat in poteſtate Pontificis, vel veraciter afflictos non diu ſuſpendere, vel deſidioſos prolixiore tempore ab Eccleſiæ corpore ſegregare: ita tamen, ut ſic officiorum ſuorum loca recipiant, ne poſſint ad altiora officia ulterius promoveri. Quod ſi iterato, velut canes ad vomitum, reverſi fuerint, & veluti ſues in volutabris luti jacuerint, non ſolum dignitate officii careant, ſed etiam ſanctam communionem, niſi in exitu, non percipiant.

6. Qui pœnitenti viduæ, vel Virgini religioſæ vim ſtupri intulerit, ſi ſe ab eo ſequeſtrare noluerit, pariter a communione Chriſtianorum, & conſortio ſegregentur. Si vero illa, quæ vim pertulit, ad ſanctam religionem redierit, in illo ſolo ſententia excommunicationis teneatur, quoadusque publice pœniteat.

22. q. 4. Qui ſacramento ſe obli.

7. Qui Sacramento ſe obligaverit, ut litigans cum quolibet, ad pacem nullo modo redeat, pro perjurio uno anno a communione ſanguinis, & corporis Domini ſegregatus reatum ſuum eleemoſynis, fletibus, & quantis poterit jejuniis abſolvat. Ad charitatem vero, quæ operit multitudinem peccatorum, celeriter venire feſtinet.

8. Nullus clericorum ſervum, aut diſcipulum ſuum ad Eccleſiam confugientem extrahere audeat, vel flagellare præſumat. Quod ſi fecerit, donec digne pœniteat, a loco, cui honorem non dedit, ſegregetur.

c. 11. Nicæn. ſyn.

9. De his, qui in prævaricatione rebaptizati, ſine aliqua neceſſitate, vel tormento delapſi ſunt, placuit ut circa eos illa Nicænæ Synodi ſtatuta ſerventur, quæ de prævaricatoribus ſancita eſſe noſcuntur; id eſt, ut ſeptuaginta annis inter Catechumenos orent, & duobus inter Catholicos, & poſtea moderatione, & clementia Epiſcopi fidelibus in oblatione Euchariſtiæ communicent.

11. q. 3. Qui jubente ſac.

10 Qui jubente ſacerdote pro quacunque culpa Eccleſiam exire contempſerit, pro noxa contumaciæ tardius recipiatur ad veniam.

11. Si qui clerici in mutuam cædem proruperint, prout dignitas officiorum in tali exceſſu contumeliam pertulerit, a Pontifice diſtrictius vindicetur.

12. Qui contra decreta canonum indiſcrete clericos uſque nunc ordinaverunt, eis Dominus, vel ſancta, & Eccleſiaſtica charitas ignoſcat. Amodo vero, ſi in tali auſu proruperint, decretum canonum, quod circa eorum perſonas ſtatutum eſt, id eſt, nullum ordinare jam audeant, obſervetur: vel, qui deinceps ordinati fuerint, deponantur. Hi vero, qui tales hactenus ordinati ſunt, nullo tempore promoveantur.

13. Catholicus, qui filios ſuos in hæreſi baptizandos obtulerit, oblatio illius in Eccleſia nullatenus recipiatur.

14. Cum rebaptizatis fideles religioſi nec in cibo participent.

15. Familiaritatem extranearum mulierum, licet ex toto ſancti Patres antiquis monitionibus præceperint Eccleſiis evitandam, id nunc tamen nobis viſum eſt, ut qui talis probabitur, ſi poſt primam, & ſecundam commonitionem ſe emendare neglexerit, donec in vitio perſeverat, officii ſui dignitate privetur. Quod ſi ſe (Deo juvante) correxerit, ſancto miniſterio reſtauretur.

12. q. 1. Hac hujus placiti.

16. Licet de re hujuſmodi, quam conſtituere ſalubri ordinatione decernimus, priſca authoritas canonum nequaquam ſiluerit, ſed evidenti ſanctione præceperit, ut cujuſcunque Eccleſiæ Pontifice defuncto non paſſim pro libitu ſuo in earum rerum direptionem, quas obediens dereliquit, quiſquam irruat, domumque ſubvertat: ſed ſacerdos, qui exequiarum tempore eſt, ea omnia, quæ ad utilitatem, & conſervationem pertinent, debeat diligenti circumſpectione munire: tamen quia ipſa ſanctio (quod pejus eſt) a multis clericis nunc cognoſcitur violari, ita ut non jubente ſacerdote expectorato affectu, totaque diſciplinæ ſeveritate poſthabita, immaniter, quæ in domo Pontificali reperiuntur, invadant, & abradant, ideo nunc hæc hujus placiti conſtitutione internos cenſura placuit cuſtodire, ut defuncto antiſtite, vel etiam adhuc in ſupremis agente, nullus clericorum cujuslibet ordinis, officii, graduſve ſit, quicquam de domo præſumat, vel quod de utilitate inſtrumenti domus eſſe agnoſcitur, id eſt, mobilis, & immobilis rei Eccleſiaſticæ conetur invadere, nihil furto, nihil dolo ſupprimens, auferens, atque abſcondens, ſed is, cui domus commiſſa eſt, ſubjunctis ſibi cum conſilio uno, vel duobus fideliſſimis clericis, omnia uſque ad tempus Pontificis ſubſtituendi debeat conſervare, & his, qui in domo inveniuntur, clericis conſuetam alimoniam adminiſtrare. Subſtitutus autem Antiſtes ſuſceptæ ſedis commoda ordinabit, velut Deus imperabit, ut eis uti cum his debeat, quos cognoverit diſciplinæ, & charitati prædeceſſoris ſui fideliter paruiſſe. Quod ſi quiſquam poſt hæc cujuslibet ordinis (ut ſuperius dictum eſt) quicunque clericus occaſione de omni facultate quippiam probatus fuerit abſtuliſſe, vel forſitan dolo aliquo ſuppreſſiſſe, reus ſacrilegii prolixiori anathemate condemnetur, & vix quoque peregrina ei communio concedatur: quia durum eſt, ut hi, quos conſtat in ſervitio Domini cum primæ ſedis Antiſtite deſudaſſe, de his, qui ſuarum rerum incubitatores, atque vacantes fuiſſe noſcuntur, deſpecti aliquatenus crucientur.

QUATUOR CAPITULA ILERDENSIS Concilii ex Gratiani decreto, & ſimiliter Ivonis deſumpta.

1. *In diebus quadrageſimæ nuptias celebrare non licet.*

33. q. 4. Non oportet a ſept. & in dec. Ivo. lib. 6.

NOn oportet a Septuageſima uſque in octavam Paſchæ, & tribus hebdomadibus ante feſtivitatem ſancti Joannis Baptiſtæ, & ab Adventu Domini uſque poſt Epiphaniam nuptias celebrare. Quod ſi factum fuerit, ſeparentur.

2. *Non*

2. Non prohibetur a ſacris ordinibus, qui a medicorum inciſione claudus efficitur.

dist. 55. Si quis in infirmitate. Et in dec. Ivo. li. 2.3. qu. 4.

Si quis in infirmitate poſitus clericus, medicorum inciſione claudus efficitur, promoveri ad ſacros ordines eum non denegamus.

3. De purgatione clericorum, ſi convinci non potuerunt.

Si quis Presb.

Si quis Presbyter a plebe ſibi commiſſa mala opinione infamatus fuerit, & Epiſcopus legitimis teſtibus approbare non potuerit, ſuſpendatur Presbyter uſque ad dignam ſatisfactionem, ne populus fidelium in eo B ſcandalum patiatur. Digna enim ſatisfactio eſt, ſi eis, a quibus reus creditur, poſt rectam ſecuritatem de impoſito crimine innocens eſſe manifeſtetur. Quod ita a nobis, & a majoribus conſtitutum eſſe docetur, ſi ſive ſecundum canones, ſive ad arbitrium Epiſcopi, ſibi collegas ſeptem adjungat, & juret in ſacro coram poſito Euangelio, quod eum ſancta Trinitas, & Chriſtus Filius Dei, qui illum fecit, & docuit, quod Euangelium continet, & ſancti quatuor Euangeliſtæ, qui illud ſcripſerunt, ſic adjuvent, quod ille prænominatam actionem ita non perpetrarit, ſicut ei de illo oblatum eſt. Et is hac ſatisfactione purgatus, ſecure deinceps ſuum exerceat miniſterium. Quam ſatisfactionem nonnulli præcedentium Patrum, ſanctum Leonem Papam in baſilica ſancti Petri Apoſtoli, coram reverendiſſ. Cæſare Carolo, ac clero, & plebe ita feciſſe commemorant, atque ita mox venerandum principem contra ejuſdem ſancti Papæ adverſarios dignæ ultionis vindictam exercuiſſe. C

4. Ad baptizandi officium, & ad veſtimenta altaris lavanda, ſacerdos propria debet habere vaſa.

De conſ. d. 4. Omnis Presb.

Omnis Presbyter, qui fontem lapideum habere nequiverit, vas conveniens ſolummodo ad baptizandi officium habeat, quod extra Eccleſiam non deportetur. Similiter ad corporale lavandum, & ad pallas altaris propria habeantur vaſa, in quibus nihil aliud fiat.

Ex Decreto Ivonis libro VII. Ut duobus, vel tribus teſtibus teſtimonium dicentibus conſanguinei ſeparentur.

D

Deut. 19. & 17. & Mat. 18. & 2. Cor. 13.

UT omnis controverſia, quæ de Eccleſiaſticis rebus fit, ſecundum divinam legem ſub duobus, vel tribus teſtibus terminetur, teſtis eſt Dominus, cum dicit: Non unus ſtet contra alium, ſed in ore duorum, vel trium teſtium ſtet omne verbum.

CONCILIUM VALENTINUM IN HISPANIA ſex Epiſcoporum, tempore Joannis Papæ habitum, & anno quintodecimo Theodorici Regis, anno Chriſti 524.

E

Valentia Hiſpaniæ citerioris maritima civitas, authore Plinio libro 3. cap. 3. tribus millibus paſſuum a mari diſtans, nunc vero milliari unico remota, Archiepiſcopatus eſt, atque metropolis regni ejuſdem nominis, nobilitate non minus, quam rerum variarum ubertate, ac cœli amœnitate inſignis.

CAPITULA CONCILII VALENTINI HISPANIÆ.

ANno decimoquinto Theodorici Regis, ſub die ſecundo nonas Decembris in nomine Domini noſtri Jeſu Chriſti Valentino in Concilio congregati, dum Eccleſiaſticas regulas tractaremus, antiquos caA nones relegentes, inter cætera hoc eſſe cenſuimus obſervandum.

1. Ut ſacroſancta Euangelia ante munerum illationem in Miſſa Catechumenorum, in ordine lectionum poſt legantur, quatenus ſalutaria præcepta Domini noſtri Jeſu Chriſti, vel ſermones Sacerdotis, non ſolum fideles, ſed etiam Catechumeni, ac pœnitentes, & omnes, qui e diverſo ſunt, audire licitum habeant. Sic enim Pontificum prædicatione audita, nonnullos attractos ad fidem evidenter ſcimus.

2. Hoc etiam placuit, ut Epiſcopo ab hoc ſæculo, jubente Domino, accerſito, clerici ab omni omnino ſupellectili, vel quæcunque ſunt in domo Eccleſiæ, vel Epiſcopi in libris, ſpeciebus, utenſilibus, vaſculis, B frugibus, gregibus, animalibus, vel omni omnino re rapaces manus abſtineant, & nihil latronum more diripiant. Qui ſi nec Canonum authoritate prohibiti fuerint, omnia, quæ pervaſerint, Metropolitani, vel omnium comprovincialium Sacerdotum diſtrictione coacti, in priſtinum ſtatum redintegrare cogantur, &c.

3. Statuit, ut propinqui morientis Epiſcopi de rebus ejus nihil uſurpent ſine Metropolitani, & comprovincialium conſcientia.

4. De exequiis morientis Epiſcopi, & qualiter humetur.

5. De vagis, & inobedientibus clericis, ſi officium in delegata ſibi Eccleſia non dependent, excommunicentur.

6. Ut clericum alienum nullus ordinet, nec ſit clericus, qui non ſpondeat locum, ubi ſit delegatus.

C

Concilium Arelatenſe vulgo tertium ſub Cæſario, anno 524. pro diſciplina morum tempore Joannis I.

PEtrus Saxius in Pontificio Arelatenſi in Cæſario. Indixit etiam, inquit, tertium Arelate Concilium non Vincomolao, & Opilione conſulibus, anno ſalutis 455. ſed Opilione cum Juſtino Auguſto Conſulatum agente anno 524. Vincomolaus enim a ſciolo additus eſt, erroremque induxit annorum fere ſeptuaginta. In hoc Provinciali Concilio dedicata eſt Baſilica B. Mariæ, quam vulgus Virginem de Majori appellat. Hodie eſt Collegium Canonicorum. Poſt illud convocatum eſt Arauſicanum, cui præfuit ipſe Cæſarius, D anno Domini quingenteſimo undetrigeſimo, non Baſilio Juniore, ſed Decio Conſule anno 529. fatetur vero clariſſimus Baronius (anno 529.) ſe collectorem Conciliorum ſecutum bis erraſſe: errorem vero emendavit in annalibus.

Ex his inferre licet, non bene Carranzam, & alios ad tempora Leonis in ſæculo antecedenti Concilium iſtud revocare. Sed & aliorum hallucinatio rejicienda, qui in hoc Concilio lectas eſſe Epiſtolas Fauſti, & Lucidi de errore Prædeſtinianorum arbitrantur. Non enim congruunt tempora Fauſti cum anno hujus Concilii. Scite hoc inter alios advertit Joannes Euſebius Epiſtola 5. diſſertationum Epiſtolicarum de Immaculata Conceptione: omnia quidem clamant, inquit, ſe fefelliſſe E Binium, ſimul cum Franciſco Longo, imo cum Cardinali Baronio longe diverſum, ac multo ante celebratum Concilium fuiſſe, in quo approbata fuit Epiſtola Fauſti, neceſſe eſt. Baronius, aliique eum ſecuti conjiciunt in annum 490. Atque nos id ſecuti ſumus in claſſe 5. ſequenti, ubi tractatur negotium Lucidi, quem Fauſtus ad ſanam mentem reduxerat ab errore Prædeſtinatianorum. Prætermiſſis ergo Epiſtolis Fauſti, ac Lucidi, Actorum hujus Concilii ſumma eſt, quæ ſequitur.

Epiſt. Fauſti, & Lucidi.

Concilii Arelatenſis III. Decreta.

CUm in Baſilica S. Mariæ in Arelatenſi civitate Sacerdotes Domini conveniſſent, congruum eis, & ra-

Digitized by Google

& rationabile viſum eſt, ut primum de obſervandis Canonibus attentiſſima ſollicitudine pertractantes, qualiter ab ipſis Eccleſiaſticæ regulæ ſervarentur, ſalubri Concilio definirent.

I. Ut Diaconus ante 25. annos, & Sacerdos ante 30. non ordinetur.

II. Ut bigami, vel pœnitentes, vel repudiatarum mariti ad Sacerdotium non provehantur.

III. Ut laicus ante annum converſionis non ordinetur.

IV. Ut qui Clerum alienum defendere nititur, communione privetur.

V. Ut laici, qui excubias funeris obſervant, cum timore, & terrore, & reverentia hoc faciant. Nullus ibi diabolica carmina præſumat cantare, nec jocos, nec ſaltationes facere, quæ Pagani, docente diabolo, adinvenerunt. Quis enim neſciat, diabolicum eſſe, & non ſolum a religione Chriſtiana alienum, ſed etiam humanæ naturæ eſſe contrarium, ibi lætari, cantare, inebriari, & cachinnis ora diſſolvi, & omni pietate, & affectu charitatis poſtpoſito, quaſi de fraterna morte exultare, ubi luctus, & planctus flebilibus vocibus debuerit reſonare pro amiſſione chari fratris? Patres ſiquidem veteris, & novi Teſtamenti, mortes ſanctorum virorum legimus multis in locis cum fletu deploraſſe, in nullo autem loco de illis, qui a ſæculo diſceſſerant, exultaſſe. Nam & Jacob Patriarcham tota flevit Ægyptus 70. diebus, & Joſeph, & fratres ejus, cum patrem deferrent in terram Chanaan ad ſepeliendum, celebrantes exequias, planctu magno, atque vehementi impleverunt ſeptem dies. Tantus autem fuit planctus, ut locus inde nomen acceperit. Et de Beato Stephano legitur, quod *ſepelierunt eum viri timorati, & fecerunt planctum magnum ſuper eum.* Et ideo talis inepta lætitia, & peſtifera cantica ex auctoritate interdicenda ſunt. Si quis autem cantare deſiderat, *Kyrie eleiſon* cantet: ſi autem aliter, omnino taceat. Si autem tacere non vult, in craſtino a Presbytero taliter coerceatur, ut alii timeant.

Subſcripſerunt 13. Epiſcopi, & 4. Presbyteri abſentium Epiſcoporum procuratores.

Canones Concilii Arauſicani ſecundi a Cæſario Arelatenſi tempore Felicis IV. Papæ anno Chriſti 529. contra Pelagianos, Maſſilienſes, ac Predeſtinianos, de gratia, & libero arbitrio.

CUm ad dedicationem Baſilicæ, quam Illuſtriſſim. Præfectus, & Patricius filius noſter Liberius in Arauſica civitate fideliſſima devotione conſtruxit, Deo propitiante, & ipſo invitante conveniſſemus, & de rebus, quæ ad Eccleſiaſticam regulam pertinent, inter nos fuiſſet ſpiritualis oborta collatio: pervenit ad nos eſſe aliquos, qui de gratia, & lib. arb. minus caute, & non ſecundum fidei Catholicæ regulam ſentire velint. Unde & nobis ſecundum authoritatem, & admonitionem ſedis Apoſtolicæ juſtum, & rationabile viſum eſt, ut pauca capitula, quæ ab antiquis Patribus de certis ſcripturarum voluminibus in hac præcipue cauſa collata ſunt, ad docendos eos, qui aliter, quam oportet, ſentiunt, ab omnibus obſervanda proferre, & manibus noſtris ſubſcribere deberemus. Quibus lectis, qui hucuſque, non ſicut oportebat, de gratia, & libero arbitrio credidit, ad ea, quæ fidei Catholicæ conveniunt, animam ſuam inclinare non differat.

1. Si quis per offenſam prævaricationis Adæ non totum, id eſt, ſecundum corpus, & animam, in deterius dicit hominem commutatum, ſed animæ libertate illæſa durante, corpus tantummodo corruptioni credit obnoxium, Pelagii errore deceptus adverſatur ſcripturæ dicenti: *Anima, quæ peccaverit, ipſa morie-*

A *tur.* Et, *Neſcitis quoniam cui exhibebitis vos ſervos ad obediendum, ſervi eſtis ejus, cui obeditis.* Et, *A quo quis ſuperatur, ejus & ſervus addicitur.* Ezec. 18. Rom. 6. 2. Petr. 2.

2. Si quis ſoli Adæ prævaricationem ſuam, non & ejus propagini aſſerit nocuiſſe, aut certe mortem tantum corporis, quæ pœna peccati eſt, non autem & peccatum, quod mors eſt animæ, per unum hominem in omne genus humanum tranſiſſe teſtatur, injuſtitiam Deo dabit, contradicens Apoſtolo dicenti: *Per unum hominem peccatum intravit in mundum, & per peccatum mors in omnes homines pertranſiit, in quo omnes peccaverunt.* Rom. 5.

3. Si quis invocatione humana gratiæ Dei dicit poſſe conferri, non autem ipſam gratiam facere, ut invocetur a nobis, contradicit Iſaiæ Prophetæ, vel Apoſtolo idem dicenti: *Inventus ſum a non* Iſa. 65. & Rom. 10.
B *quærentibus me, palam apparui his, qui me non interrogabant.*

4. Si quis, ut a peccato purgetur, voluntatem noſtram Deum expectare contendit, non autem, ut etiam purgari velimus, per ſancti Spiritus infuſionem, & operationem in nos fieri confitetur, reſiſtit ipſi Spiritui ſancto per Salomonem dicenti: *Præparatur voluntas a Domino*: & Apoſtolo ſalubriter prædicanti, *Deus eſt, qui operatur in nobis & velle, & perficere pro bona voluntate.* Prov. 18. juxta 70. Phil. 2.

5. Si quis ſicut augmentum, ita etiam initium fidei ipſum credulitatis effectum, quo in eum credimus, qui juſtificat impium, & ad regenerationem baptiſmatis pervenimus, non per gratiæ donum, id eſt, per inſpirationem Spiritus ſancti corrigentem voluntatem noſtram ab infidelitate ad fidem, ab impietate ad pietaC tem, & naturaliter nobis ineſſe dicit, Apoſtolicis dogmatibus adverſarius approbatur, Beato Paulo dicente: *Confidimus, quia qui cœpit in vobis bonum opus, perficiet uſque in diem Domini noſtri Jeſu Chriſti.* Et illud: *Vobis datum eſt pro Chriſto non ſolum, ut in eum credatis, ſed etiam ut pro illo patiamini.* Et, *Gratia ſalvi eſtis per fidem, non ex vobis: Dei enim donum eſt.* Qui enim fidem, qua in Deum credimus, dicunt eſſe naturalem, omnes eos, qui ab Eccleſia Chriſti alieni ſunt, quodammodo fideles eſſe diffiniunt. Phil. 1. Ibidem.

6. Si quis ſine gratia Dei credentibus, volentibus, deſiderantibus, conantibus, laborantibus, vigilantibus, ſtudentibus, petentibus, quærentibus, pulſantibus nobis miſericordiam dicit conferri, non autem divinitus, ut credamus, velimus, vel hæc omnia, ſicut
D oportet, agere valeamus, per infuſionem, & inſpirationem ſancti Spiritus in nobis fieri confitetur, aut humilitati, aut obedientiæ humanæ ſubjungit gratiæ adjutorium, nec ut obediens, & humilius ipſius gratiæ donum eſſe conſentit, reſiſtit Apoſtolo dicenti: *Quid habes, quod non accepiſti?* Et, *Gratia Dei ſum id, quod ſum.* 1. Cor. 4. Ibid. 15.

7. Si quis per naturæ vigorem bonum aliquod, quod ad ſalutem pertinet vitæ æternæ, cogitare ut expedit, aut eligere, ſive ſalutari, id eſt, Euangelizanti prædicationi conſentire poſſe confirmat, abſque illuminatione, & inſpiratione Spiritus ſancti, qui dat omnibus ſuavitatem in conſentiendo, & credendo veritati, hæretico fallitur ſpiritu, non intelligens vocem Dei
E in Euangelio dicentis: *Nunquid idonei ſumus cogitare aliquid a nobis, quaſi ex nobis? ſed ſufficientia noſtra ex Deo eſt.* Joan. 15. 2. Cor. 3.

8. Si quis alius miſericordia, alius vero per liberum arbitrium (quod in omnibus, qui de prævaricatione primi hominis nati ſunt, conſtat eſſe vitiatum hominem) ad gratiam baptiſmi poſſe venire contendit, a recta fide probatur alienus. Is enim non omnium liberum arbitrium per peccatum primi hominis aſſerit infirmatum, aut certe in læſum putat, ut tamen quidam valeant ſine revelatione Dei myſterium ſalutis æternæ per ſemetipſos conquirere. Quod quam ſit contrarium, ipſe Dominus probat, qui non aliquos,

ſed

ſed neminem ad ſe poſſe venire teſtatur, niſi quem A Pater attraxerit. Sicut & Petro dicit: *Beatus es Simon Barjona, quia caro, & ſanguis non revelavit tibi, ſed pater meus, qui in cœlis eſt.* Et Apoſtolus: *Nemo poteſt dicere Dominum Jeſum Chriſtum, niſi in Spiritu ſancto.*

Joan. 16. Mat. 16. 1. Cor. 12. Philip. 2.

9. *De adjutorio Dei.*

Divini eſt muneris, cum & recte cogitamus, & pedes noſtros a falſitate, & injuſtitia tenemus. Quoties enim bona agimus, Deus in nobis, atque nobiſcum, ut operemur, operatur.

10. *De adjutorio Dei.*

Adjutorium Dei etiam renatis, ac ſanctis ſemper eſt implorandum, ut ad finem bonum pervenire, vel in bono poſſint opere perdurare.

11. *De obligatione votorum.*

Nemo quicquam Domino recte voverit, niſi ab ipſo acceperit, ſicut legitur: Quæ de manu tua accepimus, damus tibi.

12. *Quales nos diligit Deus.*

Tales nos amat Deus, quales futuri ſumus ipſius dono, non quales ſumus noſtro merito.

13. *De reparatione liberi arbitrii.*

Arbitrium voluntatis in primo homine infirmatum niſi per gratiam baptiſmi non poteſt reparari. Quod amiſſum, niſi a quo potuit dari, non poteſt reddi.
Joan. 8. Unde ipſa Veritas dixit: *Si vos filius liberaverit, tunc vere liberi eritis.*

14. Nullus miſer de quantacumque miſeria liberatur, niſi qui Dei miſericordia prævenitur, ſicut dicit Pſalmiſta: *Cito anticipet nos miſericordia tua, Domine.* Et illud: *Deus meus, miſericordia tua præveniet me.*

Pſal. 78. Pſal. 58.

15. Ab eo, quod formavit Deus, mutatur Adam, ſed in pejus per iniquitatem ſuam. Ab eo, quod operata eſt iniquitas, mutatur fidelis, ſed in melius per gratiam Dei. Illa ergo mutatio fuit prævaricatoris primi. Hæc ſecundum Pſalmum *Mutatio dexteræ Excelſi.*

Pſal. 6.

16. Nemo ex eo, quod videtur habere, glorietur, tanquam non acceperit: aut ideo ſe putet accepiſſe, quia litera extrinſecus, vel ut legitur, apparuit, vel ut audiretur, ſonuit. Nam ſicut Apoſtolus dicit: *Si per legem juſtitia, ergo Chriſtus gratis mortuus eſt. Aſcendens in altum captivam duxit captivitatem, dedit dona hominibus.* Inde habet, quicunque habet. Quiſquis autem inde ſe habere negat, aut vere non habet, aut id, quod habet, auferetur ab eo.

1. Cor. 4. Galat. 2. Epiſt. 4.

17. *De fortitudine Chriſtiana.*

Fortitudinem gentilium mundana cupiditas, fortitudinem Chriſtianorum Dei charitas fecit, quæ diffuſa eſt in cordibus noſtris, non per voluntatis arbitrium, ſed per Spiritum ſanctum, qui datus eſt nobis, nullis meritis gratiam prævenientibus.

Rom. 5. Rom. 4.

18. Debetur merces bonis operibus, ſi fiant, ſed gratia, quæ non debetur, præcedit, ut fiant.

19. *Neminem niſi Deo miſerante ſalvari.*

Natura humana etiamſi in illa integritate, in qua eſt condita, permaneret, nullo modo ſeipſam, creatore ſuo non adjuvante, ſervaret. Unde cum ſine gratia Dei ſalutem non poſſit cuſtodire, quam accepit, quomodo ſine Dei gratia poterit reparare, quod perdidit?

20. *Nihil boni hominem poſſe ſine Deo.*

Multa in homine bona fiunt, quæ non facit homo. Nulla vero facit homo bona, quæ non Deus præſtet, ut faciat homo. Eſa. 16.

21. *De natura, & gratia.*

Sicut eis, qui volentes in lege juſtificari, & a gratia exciderunt, veriſſime dicit Apoſtolus: *Si ex lege juſtitia, ergo Chriſtus gratis mortuus eſt*, ſic eis, qui gratiam, quam commendat, & præcipit fides Chriſti, putant eſſe naturam, veriſſime dicitur, ſi per naturam B juſtitia eſt, *ergo Chriſtus gratis mortuus eſt*: jam hic enim erat lex, & non juſtificabat: jam hic erat & natura, & non juſtificabat: ideo Chriſtus non gratis mortuus eſt, ut & lex per illum repararetur, qui dixit: *Non veni ſolvere legem, ſed adimplere*: & natura per Adam perdita per illum repararetur, qui dixit, veniſſe quærere, & ſalvare, quod perierat.

Galat. 2. Mat. 15. Luc. 19.

22. *De his, quæ hominum propria ſunt.*

Nemo habet de ſuo, niſi mendacium, & peccatum. Si quis autem homo habet veritatem, atque juſtitiam, ab illo fonte eſt, quem debemus ſitire in hac eremo, ut ex eo quaſi guttis quibuſdam inrorati non deficiamus in via. Eſa. 10.

C

23. *De voluntate Dei, & hominis.*

Suam voluntatem homines faciunt, non Dei, quando id agunt, quod Deo diſplicet. Quando autem ita faciunt, quod volunt, ut divinæ ſerviant voluntati, quamvis volentes agant, quod agunt, illorum tamen voluntas eſt, a quo eis præparatur, & jubetur, quod volunt.

24. *De palmitibus vitis.*

Ita ſunt in vite palmites, ut viti nihil conferant, ſed inde accipiant, unde vivant. Sic quippe vitis eſt in palmitibus, ut vitale ſubminiſtret eis, & non ſumat ab eis. Ac per hoc & manentem in ſe habere Chri- D ſtum, & manere in Chriſto, diſcipulis prodeſt, & non Chriſto. Nam præciſo palmite, poteſt de viva radice alius pullulare. Qui autem præciſus eſt, non poteſt ſine radice vivere.

Joan. 15. & Aug. ſuper Joan.

25. *De dilectione, qua diligimus Deum.*

Prorſus donum Dei eſt, diligere Deum. Ipſe, ut diligeretur, dedit, qui nos dilectos diligit. Diſplicentes amati ſumus, ut fieret in nobis, unde placeremus. Diffundit enim charitatem in cordibus noſtris Spiritus Patris, & Filii, quem cum Patre amamus & Filio. Ac ſic ſecundum ſupraſcriptas ſanctarum ſcripturarum ſententias, vel antiquorum Patrum diffinitiones, E hoc Deo propitiante & prædicare debemus, & credere, quod per peccatum primi hominis ita inclinatum, & attenuatum fuerit liberum arbitrium, ut nullus poſtea aut diligere Deum, ſicut oportuit, aut credere in Deum, aut operari propter Deum, quod bonum eſt, poſſit, niſi gratia eum, & miſericordia divina prævenerit. Unde Abel juſto, & Noe, & Abraham, & Iſaac, & Jacob, & omni antiquorum Sanctorum multitudini, illam præclaram fidem, quam in ipſorum laudem prædicat Apoſtolus Paulus, non per bonum naturæ, quod prius in Adam datum fuerat, ſed per gratiam Dei credimus fuiſſe collatam: quia gratiam etiam poſt adventum Domini omnibus, qui baptizari deſiderant, non in libero arbitrio habere, ſed in Chriſti novimus, ſimul & credimus largitate conferri, ſecundum illud, quod jam ſupra dictum eſt, & prædicat

Joan. 4. Joan. 14. Rom. 5. Hebr. 1. per totum.

Pau-

Digitized by Google

Paulus Apoſtolus: *Vobis donatum eſt pro Chriſto, non ſolum ut in eum credatis, ſed etiam ut pro illo patiamini.* Et illud: *Deus, qui cœpit in vobis bonum opus, perficiet uſque in diem Domini noſtri.* Et illud: *Gratia ſalvi facti eſtis per fidem, & hoc non ex vobis; Dei enim donum eſt.* Et quod de ſeipſo ait Apoſtolus: *Miſericordiam conſequutus ſum, ut fidelis eſſem.* Non dixit, quia eram, ſed ut eſſem. Et illud: *Quid habes, quod non accepiſti?* Et illud: *Omne datum bonum, & omne donum perfectum deſurſum eſt, deſcendens a patre luminum.* Et illud: *Nemo habet quicquam boni, niſi illud illi datum fuerit deſuper.* Innumerabilia ſunt ſanctarum Scripturarum teſtimonia, quæ poſſint ad probandam gratiam proferri, ſed brevitatis ſtudio prætermiſſa ſunt, quia & revera cui pauca non ſufficiunt, plura non proderunt. Hoc etiam ſecundum fidem Catholicam credimus, quod accepta per baptiſmum gratia, omnes baptizati, Chriſto auxiliante, & cooperante, quæ ad ſalutem pertinent, poſſint, & debeant, ſi fideliter laborare voluerint, adimplere. Aliquos vero ad malum divina poteſtate prædeſtinatos eſſe, non ſolum non credimus, ſed etiam ſi ſunt, qui tantum malum credere velint, cum omni deteſtatione illis anathema dicimus, quod in omni opere bono non nos incipimus, & poſtea per Dei miſericordiam adjuvamur, ſed ipſe nobis nullis præcedentibus bonis meritis, & fidem, & amorem ſui prius inſpirat, ut & baptiſmi ſacramenta fideliter requiramus, & poſt baptiſmum cum ipſius adjutorio, ea, quæ ſibi ſunt placita, implere poſſimus. Unde manifeſtiſſime credendum eſt, quod & illius latronis, quem Dominus ad Paradiſi patriam revocavit, & Cornelii Centurionis, ad quem Angelus Domini miſſus eſt, & Zachæi, qui ipſum Dominum ſuſcipere meruit, illa tam admirabilis fides non fuit de natura, ſed divinæ largitatis donum. Et quia definitionem antiquorum Patrum, noſtramque, quæ ſupraſcripta eſt, non ſolum religioſis, ſed etiam laicis medicamentum eſſe & deſideramus, & cupimus: placuit ut etiam illuſtres, ac magnifici viri, qui nobiſcum ad præfatam feſtivitatem convenerunt, propria manu ſubſcriberent.

ad Phil. 1.
Epheſ. 2.
1. Cor. 7.
1. Cor. 4.
Jacob. 1.
Joan. 3.

Confirmatio Synodi a Papa.

Subſcripſit Cæſarius cum 13. Epiſcopis, & 8. Laicis illuſtribus. Ac extat apud Sirmundum tom. 1. Concil. Galliæ epiſtola Bonifacii 2. ad Cæſarium, in qua rogatus ab ipſo Synodum confirmat. Affectu congruo, ait ibi, ſalutantes, ſupraſcriptam confeſſionem veſtram conſentaneam Catholicis Patrum regulis adprobamus.

CONTROVERSIA.

Suarez Judicium.

De hoc Concilio Suarez in prolegomenis librorum de gratia prolegomeno 6. cap. 5. Quamvis hoc Concilium provinciale ſit, & non legamus fuiſſe confirmatum ſubſequente, ut ſic dicam, approbatione, nihilominus Canones illius infallibilem fidei authoritatem continent, quia antecedenter, ut ſic dicam, fuerunt authoritate Pontificia confirmati, vel potius editi. Nam ut Patres illius Concilii profeſſi ſunt, illi Canones non fuerunt ab illis facti, vel inventi, ſed ab Apoſtolica ſede fuerunt ad illos tranſmiſſi, ut ejuſdem ſedis authoritate, & admonitione promulgarentur; & hac ratione Concilium illud antecedenter ab Apoſtolica ſede confirmatum dici poteſt, &c.

Non ſolum autem Pelagianorum error, ſed etiam aliqua ex parte hęreſis Prædeſtinianorum in illo Concilio damnata eſt; hinc in Canone ultimo definitur, nullum eſſe prædeſtinatum ad malum, & quemlibet baptizatum poſſe per Chriſti gratiam, quæ ad ſalutem pertinent, operari, ſi velit, & debere id facere, ſi ſalvari velit. At vero hac definitione, & aliis non obſtantibus, hic error Prædeſtinianorum aut poſtea duraſſe, vel poſt aliquot annos repullulaſſe videtur.

Hæc, & alia Suarez de hoc Concilio. Quod ad confirmationem tamen hujus Concilii non modo antecedentem, ſed etiam conſequentem; poſtea patuit a ſummo Pontifice confirmata fuiſſe illa decreta ex epiſtola Bonifacii II. quam ex codice Foſſatenſi, & alio, qui extat in Bibliotheca S. Mariæ Laudunenſis publici juris fecit Sirmundus, & ſubjunxit huic Concilio tom. 1. Concilii Galliæ, & ad Cæſarium præſidem Concilii dirigitur, qui prius decreta Concilii ad ipſum miſerat. In hac inter cætera habetur: quapropter affectu congruo ſalutantes, *ſupra ſcriptam confeſſionem veſtram conſentaneam catholicis Patrum regulis adprobamus, &c.* data 8. Kalend. Februarias, Lampadio, & Oreſte VV. CC. Conſulibus.

Quoad damnationem erroris Prædeſtinianorum verum eſt, quod notat Suarez, quamvis novi Prædeſtiniani Concilio illo exiſtiment confirmari ſuos errores, quod multum, ut æquum eſt, D. Gratiæ tribuat. Unde & ab aliquot annis Gallico ſermone donavit quidam ex ipſis hoc Concilium, vocavitque Concilium gratiæ, additis ad ſingulos Canones reflexionibus Theologicis, in quibus paſſim, ac ſubdole ſic Pelagianis adverſatur, aut ſemi-Pelagianis, ut prædeſtinianis ſuffragari videatur. Sed in hoc advertendum eſt Concilium hoc ſuos Canones edidiſſe relative ad errores Pelagianorum, ac ſemi-Pelagianorum, qui cum aliquid tribuerent ex actibus, *ut oportet*, *aut expedit*, ad juſtificationem, aut ſalutem conſequendam, naturæ ſoli nondum præventæ, aut confortatæ ſubſidiis gratiæ interioris, cum hoc Concilium in contrarium ſoli gratiæ omnia tribuit, ſolum excludere intendit naturam, aut libertatem prædictis gratiæ ſubſidiis non pręventam, aut confortatam, ſicut Pelagiani, ac ſemi-Pelagiani intelligebant: quod quia jam non ſemel explicatum maxime in controverſiis Concilii Tridentini, non eſt, quod hic dicta repetamus.

Concilium gratiæ.

Juxta verba can. 16. & 25.

Multa porro controverſa de Canonibus hujus Concilii inveniuntur apud Vaſquez 1.2.diſp. 89. c. 8. ſcilicet quod ibidem ait, non poſſe minimam vinci tentationem abſque ope gratiæ, etiamſi non intelligatur de victoria, quæ ſit cum merito vitæ æternæ, juxta Sotum de natura, & gratia cap. 21. non probatur ab omnibus, & quod diſp. 290. cap. 4. nullum opus bonum ab homine fieri ſine gratiæ auxilio, ſed ſine illa totum, quod agit, eſſe falſitatem, mendacium, vel peccatum, ſic generaliter dictum, etſi verbis Concilii conforme appareat, non tamen ſenſui ejus congruit. Quippe relative ad mentem Pelagianorum, ac ſemi-Pelagianorum iſti Canones intelligi debent. Erat autem eorum mens attribuere voluntati aliquod initium boni illius, quod dicitur, *ut oportet*. Ideſt, quod conferret ad juſtificationem, ac gloriam conſequendam, & Pelagiani non tantum initium aliquod, ſed etiam progreſſum uſque ad finem tribuebant. Mens igitur Concilii eſt totum iſtud negare, itaut homo de ſuo, & ex vi ſuæ nativitatis depravatæ per peccatum, nonniſi peccatum habeat, & finaliter in eo permaneat abſque gratia Dei. Idque aſſerit Concilium reſpective, & contradictorie ad ſententiam Pelagianorum, qui cum hominem ſanum eſſe, & abſque peccato originali putarent, totum redemptionis beneficium putabant eſſe ſuperfluum, & gratiæ interioris infuſionem non neceſſariam ad ſalutem conſequendam. Unde nec diſtinguebant inter fidem naturalem, aut acquiſitam, & fidem ſupernaturalem, aut infuſam: nec diſtinguebant inter actum ſecundum genus, aut ſubſtantiam ſpectatum, & actum ſpectatum ſecundum modum, prout valet directe, & poſitive ad ſalutem æternam, quam ſemper in mente habebant SS. Patres, dum de rebus hujuſmodi differerent. Nondum Theologię profectus tantus erat, qualis poſtea fuit. Ac quoniam circa hæc verſatur pręcipua difficultas hujus ſynodi, non pigebit paulo diutius in gratiam ſtudioſorum cum Theologico rigore momenta ejus ex utraque parte ventilare.

Gabriel Vaſquez.

Actus ut oportet quid ſit.

At

An aliquod initium fidei naturaliter ſit poſſibile cum ſolo concurſu generali, modo non deſit prædicatio, & argumenta ſufficientia ad faciendam fidem, ut ſunt miracula, vaticinia prophetarum, aliaque credibilitatis motiva?

QUi nullam aliam fidem, niſi infuſam, & ſupernaturalem admittunt, rejiciunt diſtinctionem illam ſatis fundatam in Conciliis, Arauſicano nempe 11. cap. 6. 7. 25. & Trident. ſeſſ. 6. can. 3. de actibus *ut oportet*, quæ valeant ad ſalutem, & de actibus naturalibus, quæ ad ſalutem directe, & per ſe non valeant. Quis enim, inquit unus ex ipſis, qui hanc quæſtionem ſæculo B anteriori diſcutiebat lib. 5. *De tribus virt. cap.* 5. dicat nihil prodeſſe ſpiritualiter eam perſuaſionem, qua Deus non ſolum unus, ſed etiam trinus, & unus Dei, hominumque mediator Chriſtus, & una in terris Eccleſia tanquam familia, & regnum ipſius agnoſcitur, quamvis ſolius viribus liberi arbitrii ſine ſpeciali gratiæ illuminatione comparata ſit?

Lenſæus Lovan. Doctor.

Reſp. prodeſſe quidem hanc perſuaſionem, ſi contingeret illam ita comparari, indirecte removendo prohibens, & impediendo peccatum infidelitatis, ſed directe, & poſitive non acceptari a Deo, ut diſpoſitionem poſitivam ad juſtificationem, aut ad meritum vitæ æternæ, quia ex hypotheſi non eſſet ex Chriſto, & gratia ipſius, qui eſt mediator ſalutis, ſine quo Deus neminem ſalvat, qui eſt oſtium vitæ, ipſo dicente, *ſine me nihil poteſtis facere*. Joan. 15. C ſupple, quod ſit, *ut oportet*, ad ſalutem conſequendam. Hæc itaque eſt fixa Dei voluntas, quæ hoc ita ſtatuit. Sic D. Bonavent. in 2. diſt. 33. art. 2. qu. 2. Non indocte dicunt aliqui, quod non ſolum ſatisfactio pro peccato Adæ, ſed etiam pro quocumque alio peccato fundata eſt ſuper meritum, & ſatisfactionem Chriſti, in cujus fide, & ſacramentis Deus parcit, quibuſcumque parcit, & ideo contingit omnes de plenitudine ejus accipere: & ipſum dedit caput totius Eccleſiæ tam finalis, quam primitivæ. Item Scotus in 4. diſt. 15. q. 1. Deus non diſpoſuit ſibi reconciliare inimicum, niſi per obſequium magis gratum, quam offenſa ejus diſplicens ſibi erat; tale obſequium eſt paſſio Chriſti, & meritum ejus. Et D. Thomas 2. 2. q. 2. a. 9. actus noſtri ſunt meritorii, in quantum procedunt ex libero arbitrio moto per gratiam. Nec deeſt ratio petita ex improportione actuum mere D naturalium cum præmio ſupernaturali, quam urgent Theologi plures.

Gratia Chriſti.

Inſtant, doctrinam Euangelicam humanum captum longo intervallo ſuperare, unde multi illi reſiſtunt, & ſtultitiam reputant. Unde ſcribit D. Joannes 1. c. *Lux in tenebris lucet, & tenebræ eam non comprehenderunt*.

Reſp. per revelationem, & prædicationem cum argumentis idoneis ad perſuadendum reddi proximiorem humano intellectui, ut poſſit circa illam omnes tres ſuas operationes exercere: primam apprehendendo illam, ſecundam judicando illam veram eſſe, in quo conſiſtit actus fidei, & tertiam ratiocinando circa ipſam. E Aliud autem eſt objectum fidei, ut puta Trinitas, aliud notitia, & cognitio ipſius objecti. Quamvis autem objectum ipſum ſit ſupra intellectum, cognitio tamen ipſius, ſi ſit in intellectu per revelationem antecedentem, reddit ipſum præſens intellectui in ratione objecti. Quod autem multi reſiſtunt, hoc non infert magis neceſſitatem gratiæ divinæ ad credendam illam doctrinam, quam ſubſcribendum dogmatibus ſcientiarum naturalium, circa quæ ingenia Philoſophantium in varias partes, & opiniones diſtrahuntur. Ipſe actus fidei, ait Stapleto lib. 2. de juſtif. cap. 4. qui eſt aſſentiri articulo fidei, in dæmonibus eſt, & hæreticis.

Dicunt Apoſtolum 2. ad Cor. 2. nullos medios agnoſcere, cum ait: *Chriſti bonus odor ſumus Deo in iis,* A *qui ſalvi fiunt, & in iis, qui pereunt, aliis quidem odor mortis in mortem, aliis autem odor vitæ in vitam*. Ibi nullos agnoſcit, qui ita credant, ut ad vitæ æternæ fructum iis non proſit.

Reſp. argumentum ab auctoritate negativa non concludit, & ſi gratiæ Dei non deſunt, vix aliquis credit, cui hoc non proficiat ad ſalutem: nec quæſtio hæc agitatur tam de facto, quam de poſſibili, in hypotheſi, qua quis aſſentiret abſque gratia actuali per fidem naturalem, de qua hic ſermo.

Cur igitur Apoſtolus 1. ad Theſſal. 2. gratias agebat, quod recepiſſent verbum Euangelicæ prædicationis, ut verbum Dei, niſi hoc gratiæ Dei tribuendum eſſe perſpiceret?

Reſp. agendas eſſe Deo gratias de bonis naturalibus, ac ſupernaturalibus; cæterum æſtimandum eſſe unumquemque credere, *ut oportet*, & ex inſpiratione Dei, cum nihil obſtet ad aliter exiſtimandum, ſicut bene noverat D. Paulus de illis credentibus, quod crederant fide ſupernaturali.

Tantum igitur, inquiunt, infidelitatis vitium, quod eſt cæterorum caput, poterit excuti ſolis naturæ viribus cum generali concurſu providentiæ: & cum addatur poſſe hominem naturali amore ſuper omnia diligere Deum, poterit ſolis naturæ viribus omnia ſaltem mortifera vitare peccata, quibus aliquid creaturæ præponitur creatori.

Reſp. aliud eſſe exire a peccato infidelitatis antea commiſſo, aliud excutere infidelitatem actualem. Primum non poteſt fieri ſine gratia tam actuali, quam habituali: at ſecundum non repugnat, ſuppoſita revelatione, & prædicatione, quam D. Bonaventura, & D. Thomas in 2. ſent. revocant ad gratias gratis datas, etſi ſint gratiæ externæ. Quod additur de amore Dei, & evitatione peccatorum mortalium, nec id implicare contradictionem, verius eſt de ſingulis peccatis diviſim intellectum, & extra ſtatum graviſſimæ tentationis: non tamen propterea qui innocens eſſet, beatitudinem conſequeretur, quia impediret peccatum originale, quod ſine gratia baptiſmi non remittitur.

Argumentantur ulterius ex plaga peccati originalis, qua homo vulneratus eſt, ut ſicut cæcus a nativitate, quamvis lumen affulgeat, videre non poteſt: aut ſicut febre correptus appetitu depravato, quæ dulcia ſunt, non poteſt non amara ſentire. Quid ſibi vult ille Euangelicus ab Hieruſalem deſcendens in Hiericho? quo modo a ſpoliatione tantorum vulnerum inflictio diſtinguitur, ſi per peccatum tantum ſupernaturalibus eſt privatus muneribus? Imo vero quænam poſſit vulneris conſtare ratio ſine corruptione, ſine integritatis læſione? Dionyſius quidem Areopagita dixit in hominibus, & Angelis integra naturalia remanſiſſe, ſed integra dixit quantum ad facultatis cujuſque propriam rationem, atque naturam.

Reſp. magnam cladem illatam eſſe humano generi per peccatum Adami. Catholicus non eſt, qui hoc negaverit, ſed ut dixit D. Thomas, imminuta eſt libertas hominis, non corrupta. Ideoque poteſt adhuc circa bonum, & malum morale, quod poterat ante peccatum; ſed quod tunc poterat circa bonum ſine pugna, & difficultate, hodie non poteſt ſine pugna, & difficultate, quod potentiæ non amplius armatæ ſint, & veſtitæ donis ſupernaturalibus juſtitiæ originalis, cujus jacturam fecit.

Cæterum ad diſcernendum, quid interſit inter ſpoliationem, & vulnera hominis illius Euangelici Adamum lapſum cum tota ſua ſerie exhibentis, operæ pretium eſt diſtinguere id, quod primario, & immediate per peccatum Adami infertur, & id, quod ſecundario, & conſequenter. Primario enim, & immediate Adam cum ſua progenie propter peccatum gratuitis, & ſupernaturalibus bonis juſtitiæ originalis ſpoliatus eſt. Secundario vero, & conſequenter ſecuta ſunt in ejus intellectu ignorantia, in voluntate ſuperbia, in appetitu concupiſcibili ardor, ſeu concupiſcentia ad ſenſibilia bona,

Vulnera peccati originalis.

bona, & in iraſcibili infirmitas, quæ ſunt vulnera diſtincta ab ejus ſpoliatione, a qua tamen promanant: ac propter iſta homo in bono agendo patitur difficultatem, & repugnantiam, ut ſit illi pugnandum, cum aliquid boni agendum. Et ut eventus belli dubius ſæpe etiam cadit in plura peccata propter peccatum originale. Nihilominus, quia prædicatio verbi Dei diſſipat ignorantiam, & tenebras intellectus, & promiſſio bonorum ſpiritualium, & æternorum magno intervallo ſuperat omnia bona ſenſibilia, allicitur voluntas ad ea deſideranda, ſperanda, & proſequenda: ideoque poteſt naturaliter homo ea credere, & diligere, non minus quam credit pleraque alia minus credibilia, ut ſunt errores infidelium; & diligit multa alia minus diligibilia, & majoribus difficultatibus obſita, ut ſunt pleraque bona hujus mundi. Et vanum eſt, quod dixerit D. Dionyſius tantum remanſiſſe naturalia poſt pec- B catum in Angelis, quia ipſæ potentiæ remanſerunt: cum enim potentiæ ſint propter actus, non aliter id intellexit D. Dionyſius, quam quia remanſerunt potentiæ cum ſuis actibus connaturalibus. Nec deterius habitus eſt homo peccans, quam Dæmon; cur non igitur in homine intelligemus poſt peccatum naturalia etiam remanſiſſe, ut eadem poſſit quoad ſubſtantiam?

Reſponſiones adverſariæ diſcutiuntur.

Atque ut hactenus reſponſum eſt eorum objectionibus, ſolutionibus etiam, quas adhibent, argumentis, quibus impugnari ſolent, ſatisfaciendum reſtat.

1. Argumentum eſt, quod experientia doceat, quod quando ſunt rationes, & argumenta, quæ rem aliquam reddunt credibilem, ſitum ſit in libero arbitrio aſſenſum præbere, voluntate imperante, captivanteque intellectum ad ejuſdem aſſenſum.

Ad quod reſpondent, ſæpe reſiſtere, ut, cum Chriſto C prædicante, ea, quæ Deo digna erat, eloquentia dicebant, *Durus eſt hic ſermo, quis poteſt eum audire?* Joan. 6. Quod Pelagius cum ſolo libero arbitrio tribueret, Auguſtinus contra dicebat: cum Euangelium prædicatur, quidam credunt, quidam non credunt, ſed qui credunt, prædicatore foris ſonante, intus a Patre audiunt, atque diſcunt, hoc eſt, inquit, illis datur, ut credant, illis non datur. Itaque volunt totum diſcrimen fidelium, & infidelium repeti a Deo, qui dat uni gratiam credendi, alteri denegat.

At contentio contra Pelagium erat de actu credendi, *ut oportet*, qui non eſt ſine Dei gratia, & inſpiratione, cui obaudiat voluntas pro jure ſuæ libertatis. Nam & D. Auguſt. in lib. *De bono perſever. cap.* 14. ſcripſit, habere quoſdam in ipſo ingenio divinum naturaliter D munus intelligentiæ, quo moveantur ad fidem, ſi congrua ſuis mentibus vel audiant verba, vel ſigna conſpiciant. In caſu ergo, in quo reſonante foras Euangelio omnes audientes interius inſpirat Deus, omnes quidem intus audiunt, ſed non omnes diſcunt, aliud ſiquidem eſt audire Magiſtrum, aliud diſcere: etenim diſcunt in hac ſchola, qui obediunt aſſentiendo, & illis datur, ut credant utiliter ad ſalutem, aliis non datur de facto, quia indociles facti ſunt ſua culpa.

Aliud audire, aliud diſcere.

2. Argumentum erat ex multiplici exemplo, ut hæreticorum, qui adhuc credunt multis fidei articulis, & ſcripturis ſacris: ſicut & Judæi poſt Chriſtum, & Pagani, qui inſtructi in fide Chriſtiana per hæreticos, ſicut quondam accidit Gothos per Arrianos fidem capeſ- E ſere. Hi enim credunt fide acquiſita, & naturali ſine inſpiratione Dei, quæ non inducit ad talem fidem capeiſendam. At non aliter judicari debet, cum veræ fidei, & integræ ſubſcribitur.

Ad quod reſpondent, Deum ſic homines illos regere, ut cum ſua gratia eos adjuvet ad aliqua vera credenda, ſinat tamen eos in aliquibus ſuæ infirmitati, unde in quibuſdam errant. Nec intereſt, per quorum miniſterium id fiat, quia neque qui plantat, neque qui rigat, eſt aliquid, ſed qui incrementum dat Deus: ſic per baptiſma hæreticorum ſua etiam dona communicat.

Hæc, & ſimilia reſpondent, quæ veriſimilitudinem obtinebunt apud eos, qui Deum auctorem peccati aſ- A ſerere non reformidabunt; at cum fides talium hominum, talis qualis eſt, ſit peccatum fidei oppoſitum, quis credat Chriſtum ſanguinem fudiſſe, ut tanquam donum ſingulare, & dignum immortalibus gratiis obtinerent, per quod itur ad viam perditionis?

3. Argumenti genus erat ex Conciliis Arauſ. & Trident. ubi requiritur inſpiratio, & gratia Spiritus ſancti, ut actus ſit, *ut oportet*, ad ſalutem. Dicunt enim per terminum illum aliud importari, nempe quod noxie, & vitioſe quidam hos actus, credere, pœnitere, eliciunt. Quo pacto non ſufficiunt ad juſtificationem, aut meritum. Nam impii, & prophani homines ſæpe cogitant de iis, quæ ad ſalutem vitæ æternæ pertinent, ſed non ut expedit: & ut alios prætercam, hæretici hodierni cogitant de ſua ſalute per fidem ſpecialem, qua ſibi perſuadent remiſſa eſſe peccata, quæ fides potius ducit in B damnationem.

Reſp. intentum Conciliorum fuiſſe aſſerere neceſſitatem gratiæ Dei ſupra opera naturæ, quæcumque naturali perfectione polleant: nam poſito, quod ab his actibus removeantur quicumque defectus, adhuc non ſunt, *ut oportet*, ad ſalutem, ſine gratia Jeſu Chriſti, quæ eſt fons aquæ ſalientis in vitam æternam: nam ſunt actus humani, & naturales, quibuſcumque defectibus expiati, ſi non adſit virtus Spiritus ſancti.

4. Argumenti genus erat ex ſcripturæ locis, ut Luc. 10. de Tyriis, & Sidoniis, qui crediditſent, & pœnitentiam egiſſent, ſi Chriſtus apud ipſos prædicaſſet, & prædicationem miraculis confirmaſſet. Item Joan. 4. Chriſtus dicit Judæis: *Cur a vobis non judicatis, quod juſtum eſt?* Hæc enim oſtendunt non requiri gratiam illam interiorem. Sed quoniam ea, quæ his reſpondent, C obſcuriora ſunt, in his non vacat tamdiu immorari. Cum hactenus dicta ſufficiant ad difficultates de præſenti Concilio pullulantes eluendas.

Objiciunt aliï, quod duobus modis poſſunt credi res fidei. Primo reſolvendo aſſenſum in externa motiva, vel ſigna credibilitatis tanquam in rationem credendi, & ad hoc genus fidei ſufficere poteſt voluntas naturalis, quia non tranſcendit fidem acquiſitam, neque certitudinem humanam. Alius modus credendi eſt pure ſiſtendo in auctoritate divina, & ad hunc modum dicimus eſſe neceſſariam voluntatem ſupernaturalem. Ita Suarez diſp. 6. de fide ſect. 7.

Contra, modus ille credendi ob auctoritatem divinam, ſi modo illa ſufficienter proponatur ſimul cum rebus creditis, non habet difficultatem majorem, imo facilitatem affert actui fidei: nam quanto major eſt au- D ctoritas dicentis, tanto facilius eſt ejus dictis aſſentiri. 1. Joan. 5. *Si teſtimonium hominum accipimus, teſtimonium Dei majus eſt*: idcirco ſi ex conceſſis naturaliter poteſt voluntas velle, ut intellectus aſſentiatur ob rationem motivorum fidei, etiam poterit velle, ut aſſentiatur ob auctoritatem divinam. Et eadem motiva, quæ inducunt ad credendum res fidei fide acquiſita, inducunt etiam ad eas credendum ob auctoritatem Dei revelantis, eadem fide acquiſita.

Nec obſtant rationes in contrarium adductæ, quia ibi ſermo eſt de fide ſecundum modum, & *ut oportet*, & ut ſalutifera eſt, & conducens ad ſalutem æternam: de hac enim fide loquuntur Scripturæ, Concilia, & libri D. Auguſt. contra Semipelagianos: ſeſe enim ita clare E explicat lib. de dono perſever. cap. 8. & 13. & alibi paſſim, & ante ipſummet: *Sancti*, ait D. Ambroſius, *ſpiritualibus ſemper intendunt, & vita æterna profutura vel cognoſcere geſtiunt, vel docere*. Ita in Pſal. 118. ad illa verba, *fundaſti terram*. Agitur ergo in his locis de fide, quæ vocatur, *ut oportet*, præterquam concipimus fidem acquiſitam, ſuppoſita propoſitione rerum fidei cum ſufficientibus motivis, quæ naturaliter acquiri poteſt ab hominibus, licet non ſit, *ut oportet*, & promovens ad ſalutem, quia ex hypotheſi non erit ex auxilio gratiæ, aut immediate infuſa. Quamvis ordinarie præveniantur homines ſufficientibus auxiliis, cum illis annuntiantur myſteria fidei, ut ſic eorum fides

cenſeri

cenſeri poſſit infuſa per accidens, & majorem fiduciam ob id concipiamus.

Hæc autem via vobis magis tenenda videtur, quia melius ſalvat liberum arbitrium, dum actus hujuſmodi ſecundum ſubſtantiam producit, non obſtante, quod ſimul, & conjunctim a divina gratia produci valeant. Deinde conſervat hominem in humilitate, cum faciendo quæcumque præcepta fuerint, juſte poſſit dicere, *ſervi inutiles ſumus*, neſciens ſi, *ut oportet*, ea adimplevit: unde & cum metu, & tremore ſalutem ſuam operatur, ſine ſecuritate de ſuo ſtatu, & ſuis meritis, quæ in hac opinione illi abſcondita ſunt, neſciens, ex quo principio prodierint: totum quoque negotium ſuæ ſalutis æternæ Dei gratiæ tribuit, quod tantopere commendat D. Auguſt. contra Pelagium, ac proinde ſe nonniſi per Jeſum Chriſtum in via progredi poſſe exiſtimat. Ac adimplens præcepta Dei hac conſolatione fruitur, quod ea ſic ſibi poſſibilia eſſe intelligens, in ſua poteſtate ſitum eſſe videt, poſt remiſſionem peccati in ſacramentis, ab æterna damnatione eripi; quamvis quod ſpectat ad conſecutionem ſummi, & æterni boni, ſpem non in homine, ſed in Deo, ac Chriſto Jeſu collocare debeat, ſic timens occulta ejus judicia, ut eum, qui pro omnibus mortuus eſt, & qui dat omnibus affluenter, ſibi tempore opportuno non defuturum, confidat. Cur autem ſint tam variæ opiniones circa hæc, argumentum ex eo petitur, quod ratio entis ſupernaturalis non ſatis intelligitur a quibuſdam. Quod nos movit, ut ante aliquot annos evulgaremus *Supplementum 1. Theologiæ Affectivæ*, quod eſt *ſummula de ente ſupernaturali*, quod diſtinguimus in ens ſupernaturale cognoſcibile, & factibile, de cujus eſſentia eſt, ut tam principium, quam objectum ſupernaturale habeat. Atque in hoc libro præſens difficultas magis elucidatur.

Valeant ergo Pelagiani, qui totum redemptionis myſterium paganorum inſtar, ac Judæorum ignorant, ac deſpiciunt, ingratæ creaturæ, pro quibus Chriſtus mortuus eſt.

Valeant Semi-Pelagiani, qui quamvis Chriſtum ita non ignoraverint, primum tamen gradum boni ſalutaris ſibi ipſis abſque gratia vindicare voluerunt.

Valeant etiam Prædeſtiniani, qui ſic ad bonum alios eſſe prædeſtinatos volunt, & alios ad malum, ut illi neceſſario boni, hi neceſſario mali, ac ii ſunt, qui tantum malum credere volunt, cum omni deteſtatione, ait ſynodus, illis anathema dicimus.

De tempore, quo habitum eſt hoc Concilium, alia eſt controverſia, Carranza, Joverio, & aliis ad tempora Leonis I. referentibus, in præcedenti ſæculo: quorum ſententia ex eo falſa apparet, quod præfuerit illi S. Cæſarius Arelatenſis, ſicut aliis pluribus hoc ſæculo 6. celebratis, quibus ut Primas primus ſubſcripſit, Agathenſi, Arelatenſi 3. Carpentoratenſi, Vaſionenſi 2. Epaonenſi, & Valentino ad Rhodanum, quamvis huic ultimo impeditus morbo non interfuerit, ſed per Cyprianum Legatum ſuum: At Cæſarius circa initium hujus ſæculi Pontificatum auſpicatus eſt, in quo quadraginta annos exegiſſe teſtatur in ejus vita Cyprianus Epiſcopus Tolonenſis apud Petrum Saxium in Pontificio Arelatenſi, qui & id probat ex diverſis epiſtolis Pontificum, ut tempus ejus Pontificatus vindicetur ab errore, & achroniſmo omnium fere antehac ſcriptorum. Scripſit enim ad eum Symmachus Papa, qui ſedit ab an. 499. ad annum 514. eique pallium conceſſit, & ejus Diaconos, ut Eccleſiæ Romanæ Diaconos, Dalmaticis uti conceſſit. Scripſit quoque Vigilius Papa an. 544. ad ejus ſucceſſorem Auxanium de ejus in Epiſcopum electione gratulatorias, cum obiiſſet Cæſarius anno 543. Unde neceſſe eſt hoc Concilium habitum fuiſſe hoc ſæculo. Quod vero anno 529. indicat Conſulatus Decii Junioris, ſub quo acta conſignata ſunt, & ſubſcriptio Liberii patricii Galliarum præfecti a Theodorico inſtituti ſub finem vitæ ſuæ, & initium Athalarici, ut ex eorum litteris ad ipſum ſcriptis colligit Binius.

De occaſione vero, ob quam celebratum eſt hoc Con- A cilium, præter dedicationem Baſilicæ, quam Liberius Patritius ædificari fecerat, Coriolanus ait Canones fuiſſe editos de gratia, & libertate ad refellendum Fauſti librum de gratia, & libertate, contra quem ſcripſerat Cæſarius cum approbatione Felicis IV. Sed non videtur veriſimile, quod Fauſtus ad hæc tempora pervenerit, nec liber illius, cujus ſpecimina aliqua ſupra dedimus in Conc. Arelat. an. 475. his antidotis indigebat, ut legenti patebit. Cum tam ſæpe gratiam interiorem præviam, & antecedentem ad bonos actus admittat, ac in ultimo etiam capite, in quo videri poſſit amicus Pelagianorum, ibi tamen ſic ſcribit. Simulq; interpoſita obtinendi difficultate, dum munificentia abſconditur, fides probatur, exercetur ambitus, manifeſtatur affectus, *totumque hoc in homine ignis interior a Deo inſitus, & ab homine cum Dei gratia nutritus operatur*.

B Sed & Sidonius Apollinaris lib. 9. epiſt. 9. ad Fauſtum tanti facit ejus libros, ut extra aleam cenſuræ Synodorum ſatis comprobet, indicatis inter eos, licet ſubobſcure, duobus his de gratia, & libero arbitrio. Nihil, inquit, in facundia cæterorum, nihil in ingeniis facile perſpexi juxta politum, &c. Rapuiſti Philoſophiam, quæ violenter e numero ſacrilegarum artium exempta, raſo capillo ſuperfluæ religionis, ac ſupercilio ſcientiæ ſæcularis, &c. quin potius experietur, quiſque conflixerit, Stoicos, Cynicos, Peripateticos, Hæreſiarchas propriis armis, propriis quoque concuti machinamentis. Nam ſectatores eorum Chriſtiano dogmati ſi repugnaverint, mox te magiſtro ligati vernaculis implicaturis in retia ſua præcipites implagabuntur, Syllogiſmis tuæ propoſitionis uncatis volubilem tergiverſantium linguam inhamantibus, dum ſpiris categoricis lubricas quæſtiones tu potius innodas, acrium more medicorum, qui remedium contra vene- C na, cum ratio compellit, & de ſerpente conficiunt. Nam quis æquali veſtigia tua inſequatur greſſu; cui datum eſt ſoli loqui melius, quam didiceris, vivere melius, quam loquaris?

At objicitur, Cæſarium ſcripſiſſe contra libros Fauſti cum approbatione Felicis IV. referente Cypriano in vita Cæſarii. Forſitan contra alium a Fauſto Regienſi ſcripſerit Cæſarius libros, quos non Felix IV. ſed Bonifacius II. approbavit, qui ſedit anno Chriſti 530. vitam illam a Cypriano conſcriptam legere nondum datum eſt, ut id falſitatis intrepide arguam. Sed quo pacto Sidonius Arvernorum Epiſcopus, qui ſub Zenone Imperatore Orientis florebat circa an- D num 460. tot laudibus efferat ſcripta Fauſti, & ea improbet poſt ſexaginta annos Cæſarius, cum Fauſtus inter ſanctos cenſeretur, vix poſſum intelligere. Sola temporum obſervatio ad quæſtiones iſtas diſſolvendas ſufficiat; & agnoſcendum, quod nuper ſcripſit Cælotius l. in hiſtor. Gotteſchalchi lib. 2 cap. 4. Fauſtum ultra meritum ab adverſariis vexari, ne doctrinæ ejus ſana parte, qua maxime urgentur, penitus opprimantur. Sed & Baronius, qui non parum ejus famæ nocuit in appendice tom. 10. edi. Colonienſis mollit, quæ aſperius in ipſum ſcripſerat. Et nomen ejus lego in catalogo Sanctorum lib. 2. c. 91. Epiſcopi Equilini, & in Martyrologio Gallicano ad 4. Kal. Oct. recentioris noſtri Adonis Andreſi Sauſſai nunc Tullenſis Epiſc. ut alios omittam. Vide dicta in Concil. Arelat. an. 475.

E Cæterum poſt hoc Concilium Maſſilienſes Semipelagiani dicti acquieverunt veritati per Concilium declaratæ, nec amplius ſententiam priorem tutati ſunt. Nec deſunt, qui dicunt ante Concilium erraſſe quidem tum propter dogma de initio fidei ſalutiferæ a ſeipſis, tum de Prædeſtinatione abſoluta, quam impugnabant in Divo Auguſtino, adſtruentes illam ex bonis operibus, non ex gratia, quod ſanum dogma fuiſſet, ſed ex natura: non habitos fuiſſe pro hæreticis, nec a communione fidelium ſeparatos fuiſſe, qui aliunde D. Auguſt. admirabantur, & diligebant, ut propterea a D. Auguſt. vocentur fratres, & dilectores ſui, & ab Eccleſia Lugdunenſi in libro de tribus Epiſtolis,

qui habetur in Annotat. Bibliothecæ Patrum, vocantur A fideles magni, & ſancti apud Galliæ viros. Quæ, & alia de ipſis refert Joannes Euſebius epiſt. 5. diſſert. Epiſtolicarum ab omnibus, inquit, examinanda, a pluribus toleranda, ab aliquibus probanda, & apte corrigenda.

Concilium Vaſenſe, alias Vaſionenſe, nomine II. re vero ipſa III. tempore Felicis Papæ II. ſub Conſulatu Decii junioris menſe Novemb. anno 529. celebratum.

Canones tertii, & primi Vaſenſis Concilii confuſi ſunt, ut diximus ſupra in Annot. Concilii Vaſenſis I. ſub Julio. Et quamquam duo Capitula hinc de- B ſumpta primo Vaſenſi adſcribant quidam; placuit tamen eadem ſuis locis relicta hic viciſſim adſcribere, ne quam Lector confuſionem incurrere, vel quid propter auctoritatem antiquorum, & doctiorum ablatum culpare valeat.

CANONES VASENSIS CONCILII nomine II. re ipſa vero III.

CAPITULUM I.

Cum ſecundum ſtatuta Canonum, in Vaſenſi vico ſanctorum Pontificum fuiſſet Concilium congregatum, juxta conſuetudinem antiquorum Patrum regulas relegentes, propitiante Domino, nullum de præſentibus Dominis Sacerdotibus aliquid contra Decreta C ſpiritualia aut præteriſſe, aut præſumpſiſſe cognovimus. De qua re uberes Deo gratias agimus, quia ſervis ſuis ſecundum pietatis conſuetudinem præſtare dignatus eſt, pro quibus ſolo perfectæ charitatis affectu, & pro deſiderio videndi, ad Synodum convenerunt. Et quamvis omnia, quæ a ſanctis Sacerdotibus, vel Clericis obſervari debeant, & antiqui, & novelli Canones continere probentur, tamen ne congregatio ſancta ſine aliqua definitione diſceſſerit, parum aliquid, quod ad ædificationem Eccleſiarum pertinere poſſit, inſpirante Domino decreverunt.

Et hoc placuit, ut omnes Presbyteri, qui ſunt in parochiis conſtituti, ſecundum conſuetudinem, quam per totam Italiam ſatis ſalubriter teneri cognovimus, juniores D Lectores quantoſcumque, ſive uxores habuerint ſecum in domo, ubi habitare videntur, recipiant: & eos quomodo boni patres ſpiritualiter nutrientes, Pſalmos parare, divinis lectionibus inſiſtere, & in lege Domini erudire contendant, ut & ſibi dignos ſucceſſores provideant, & a Domino præmia æterna recipiant. Cum vero ad ætatem perfectam pervenerint, ſi aliquis eorum pro carnis fragilitate uxorem habere voluerit, poteſtas ducendi conjugem non negetur.

CAPITULUM II.

Ut Presbyteris prædicandi poteſtas ſuis plebibus concedatur.

Hoc etiam pro ædificatione omnium Eccleſiarum, & pro utilitate totius populi nobis placuit, ut non E ſolum in civitatibus, ſed etiam in omnibus Parochiis verbum faciendi daremus Presbyteris poteſtatem, ita ut ſi Presbyter, aliqua infirmitate prohibente, per ſeipſum non potuit prædicare, ſanctorum Patrum Homiliæ a Diaconibus recitentur. Si enim digni ſint Diaconi, quæ Chriſtus in Evangelio locutus eſt, legere, quare indigni judicentur SS. Patrum expoſitiones publice recitare?

CAPITULUM III.

Ut Kyrie eleiſon *in omnibus Eccleſiis dicatur.*

Et quia tam in ſede Apoſtolica, quam etiam per totas Orientales, atque Italiæ Provinciales dulcis, & nimium ſalubris conſuetudo intromiſſa eſt, ut *Kyrie eleiſon*, frequentius cum grandi affectu, & compunctione dicatur, placuit etiam nobis, ut in omnibus Eccleſiis noſtris iſta conſuetudo ſancta & ad Matutinum, & ad Miſſas, & ad Veſperam, Deo propitiante, intromittatur.

CAPITULUM IV.

Ut omnibus Miſſis ſive Matutinis, ſive Quadrageſimalibus, vel quæ in defunctorum commemorationibus fiunt, ſemper *Sanctus, Sanctus, Sanctus*, dicatur, & ut nomen Papæ urbis Romæ in noſtris Eccleſiis recitetur.

CAPITULUM V.

Ut propter hæreticorum incredulitatem, poſt *Gloria Patri, & Filio, & Spiritui ſancto*: etiam, *Sicut erat in principio, &c.* ſemper dicatur.

Concil. Carpentoratenſe celebratum circa tempora Felicis Papæ II. & anno Dom. 529.

Quo anno præciſe, quove die hæc Synodus celebrata fuerit, non conſtat: eandem vero circa hæc allegata tempora habitam fuiſſe, facile conjicere poſſumus ex eo, quod ferme omnes iidem Epiſcopi huic interfuiſſe, & ſubſcripſiſſe reperiantur, qui præcedentibus duobus Aurelianenſi II. & Vaſenſi III. Conciliis ſubſcripſerunt. Placuit igitur hunc Conventum hiſce ſubjungere, quibuſcum eorumdem Epiſcoporum præſentiam, & ſubſcriptionem habere meruit. *Vulgo Carpentras.*

Quid vero in hoc Concilio actum ſit, ex epiſtola Cæſarii ad Agrœtium Epiſcopum Antipolitanum (vulgo d'*Antibe*) quæ extat apud Binium, conſtat, qua ſignificatur, ipſum Agrœtium Patrum ſententia ſuſpenſum eſſe per annum a ſacrarum Miſſarum celebratione ob ordinationem ab eo perperam factam, & quod ad dicendam cauſam ad Synodum vocatus neque ipſe venerit, neque alium quemquam ſuo loco miſerit, Baronius an. 463. nu. 13.

Hoc Concilium habitum fuiſſe anno 527. ſub Felice IV. oſtendit Sirmundus ex probatis codicibus, ex quibus unicum illius Canonem refert, qualiter Epiſcopus ſe habere debeat circa ea, quæ Parochiis collata fuerint a Chriſtianis: ac in fine habetur: Hoc etiam placuit cuſtodiri, ut in ſequenti anno in vico Vaſenſi octavo idus Novemb. debeat Conciliũ congregari. *Ex Codice Lugd.*

Concil. Romanum I. quo Bonifacius II. Vigilium Diacon. ſibi ſucceſſorem delegit: & quod idem Bonifac. paulo poſt reprobavit. Anno 530.

Concilii hujus Romæ ob prædictam cauſam congregati mentio habetur apud Anaſtaſium in vita Bonifacii his verbis: *Hic congregavit Synodum in Baſilica B. Petri Apoſtoli, & fecit conſtitutum, ut ſibi ſucceſſorem ordinaret. Quo conſtituto, cum chirographis Sacerdotum, & jurejurando ante confeſſionem B. Apoſtoli Petri, Diaconum Vigilium conſtituit.* *Vigilius.*

Concil. Romanum II. ſub Bonifacio, quo ipſomet auctore, electio Vigilii, vivente adhuc Pontifice, facta, velut illegitima, & ſacris Canonibus contraria irritatur, & reſcinditur. Anno Dom. 530.

Hujus etiam Concilii idem Anaſtaſius in vita Bonifacii, ob aſſignatam in titulo cauſam Romæ convocati, meminit hiſce verbis: *Eodem tempore facta iterum Synodo, hoc cenſuerunt Sacerdotes omnes propter reverentiam ſanctæ Sedis, & quia contra Canones fuerat hoc factum: & quia culpa eum reſpiciebat, ut ſucceſſorem ſibi conſtitueret, ipſe Bonifacius Papa reum ſe confeſſus eſt Majeſtatis, quod Diaconum Vi-*

Digitized by Google

Vigilium ſua ſubſcriptione chirographi, ante confeſſionem B. Petri Apoſtoli conſtituiſſet; ac ipſum conſtitutum in præſentia omnium Sacerdotum, & Cleri, & Senatus, incendio conſumpſit.

Hinc Silverius Papa in decreto anathematis in Vigilium ſcribit, ab eodem procuratum eſſe, ut hæc contra Canones decernerentur; ideo hæc illi exprobravit: *Quia contra Jura Canonica temporibus ſanctæ memoriæ Bonifacii Papæ ipſo vivente deſignari conabaris, niſi tibi ampliſſimi Senatus obviaſſet juſtitia: nunc providentia paſtorali, ac Põtificali auctoritate tua execrāda debuerant auſpicia detruncari: ſed dum parvũ vulnus in te neglectum eſt, inſanabile accrevit apoſtema, &c.*

CONTROVERSIA.

Electio Papæ.

CIrca factum Bonifacii ſucceſſorem ſibi eligentis ſciendum, quod merito ipſemet ſuam electionem retractavit, quia Papa non poteſt ſibi eligere ſucceſſorem, quamvis ſub prætextu reſiſtendi Regi Gotthorum Atalarico, qui jus ſubrogandi Pontificem, mortuo Pontifice, ſibi arrogare volebat, id tum factum fuerit. Ratio eſt, quia ſi, ut ait Apoſtolus ad Hebr. 7. neceſſe eſt, ut tranſlato Sacerdotio legis tranſlatio fiat: neceſſe eſt etiam transferri formam aſſumendæ perſonæ ad ſacrificium. Et quia in Sacerdotio legali vim habebat ſucceſſio originis, & carnis, unde ſacerdotes debebant eſſe de ſtirpe Aaron, ut patet Exodi 28. decuit, ut hujuſmodi forma, tranſlato Sacerdotio, transferretur in aliam, ut jam non per carnis originem, ſed per electionem aſſumptio fieret perſonæ ad Pontificatum. Hæc ratio eſt Joannis de Turrecremata lib. 2. de Eccleſ. cap. 51. Secunda ratio ejuſdem eſt ex ſpiritualitate Sacerdotii Euangelici, cujus ſummus principatus non carni, ſed vitæ, & ſpiritui merito debetur. Tertia eſt ex univerſitate ſacerdotii, quod ad omnes tribus, & nationes pertinere poteſt, ac pertinet. Quarta eſt ex qualitate vitæ, & ſanctimonia, quæ requiritur in maximo Sacerdote, quæ ſanctitas minus periclitatur, difficiliuſque perit, ſi Sacerdotium ſummum non origine, ſed electione mandetur. Quinta ex periculo fortuito, quod accidere poſſet, ſi ſucceſſione originis Pontifex eligeretur: nam cum ſentiret Pontifex ſibi mortem imminere, poſſet, ſive ad illuſtrandum genus, ſive ad familiæ ornamenta, & commoda augenda, ſive ad propinquos locupletandos, alicui conſanguineo tradere, ſeu verius prodere Pontificatum. Poſſent item duo nefarii, Simoniacique pactionibus partiri vices, ac tempora Pontificiæ poteſtatis gerendæ, excluſis viris optimis, ac rei Chriſtianæ utiliſſimis. Unde ſubjungit Turrecremata: *De Jure naturali quaſi divino videtur eſſe, quod Papa nõ faciat ſibi ſucceſſorem, nec poſt mortem, nec poſt reſignationem.* Et paulo poſt: *Sic ergo patet, quod tam juri divino, quã juri naturali conſonum videtur, quod ex electione univerſalis Eccleſiæ, vel illorum, ad quos de conſenſu univerſalis Eccleſiæ tranſlatum eſt jus eligendi, ſicut hodie ſunt Cardinales, ut in cap. in nomine Domini, diſt. 23. & 79. cap. 1. fiat Papa, ſive aſſumatur Summus Pontifex.* Confirmat Turrecremata hanc ipſam ſententiam Canone Anacleti cap. *Electione*, diſt. 79. Archidiaconus in cap. *Tranſitus*, diſt. 79. Panormitanus in cap. *Licet*, De vitanda elect. num. 2. Joannes Andreas in cap. *Tranſitus dictus*, & communiter Doctores idem docent. Et ratio eſt, quia effectus hujuſmodi electionis refertur ad tempus, quo non eſt futurus Papa, L. *Eum qui*, *ff. de juriſdict. omn. Judicum.* Sed Conſtitutio, quam facit ſuper electionem, admittitur, quia providet futuris ſcandalis, & in caſu, quod alius præter eum providere non poteſt. Poſſet tamen Papa dare poteſtatem alicui Prælato eligendi ſibi ſucceſſorem, ut in cap. *Petiſti.* 7. q. 1. & tunc fieret electio auctoritate Papæ, non propria.

Ad argumentum vero, quod in contrarium adduci ſolet, nempe quod S. Petrus inſtituit ſibi ſucceſſorem Clementem, multiplex eſt reſponſio. Primo, quod factum eſt incertum: ſiquidem Linus, & Cletus creduntur Romanam rexiſſe Eccleſiam, ut veri Pontifices ante Clementem; ergo videtur, quod non eum nominaverit ſucceſſorem ſuum. Secundo. Si id fecit, fuit ex Spiritus ſancti impulſu. Tertio. Propter poteſtatis excellentiam, quæ illius fuit propria. Quarto id fecit aſſentiente Eccleſia: *Nam ad conſenſum*, inquit Turrecremata ubi ſupra, *Cleri, & populi conſuevit antiquitus fieri electio. cap. Quanto, & c. Plures, diſt. 63.* Et ait, Clementis inſtitutionem per modum electionis fuiſſe, quamvis formam ejuſmodi Eccleſia poſtea recuſarit. Quinto, & ultimo dicendum eſt, Clementem vere per Petrum deſignatum fuiſſe Pontificem, ſed oblatum ſibi Pontificium poſt obitum Petri non acceptaſſe. Teſtatur hoc Epiphanius hæreſi 27. ubi refert Clementem hæc verba dixiſſe: *Secedo, abeo, erigatur Eccleſia Dei:* ſicque ad obitum utriuſque, Lini nimirum, & Cleti, Epiſcopatum recuſaſſe. Baronius anno Chriſti 69. num. 38. Bellarm. lib. 2. de Pontif. cap. 5.

Electio Clement. in ſedem D. Petr.

Magnum autem argumentum eſt, Papam non poſſe ſibi eligere ſucceſſorem, quia poſt Petrum nunquam id a quoquam factum eſt: factum vero eſſet, ſi fieri potuiſſet, cum certum ſit, non ſemper optimæ frugis homines in illa Pontificia, ac ſanctiſſima Sede fuiſſe. Unde recte Anacletus dixit, electionem ſummorum Pontificum Dominum ſibi reſervaſſe, licet electionem eorum bonis Sacerdotibus, & ſpiritualibus populis conceſſerit. Legitur bene in hoc, & in præcedenti Concilio, quod Bonifacius II. ſucceſſorem ſibi elegit Vigilium; ſed caſſavit paulo poſt electionem illam, quam ſentiebat omnibus diſplicere. Cardinalis Bellarm. in Chronologia ſub anno 530.

Concilium Toletanum II. habitum anno quinto Amalarici Regis, circa tempora Bonifacii Papæ II. Anno Domini 531.

TITULI CAPITULORUM CONCILII Toletani II.

1 *De his, quos parentes ab infantia in clericatus officio mancipaverunt, ſi poſtea voluntatem habeant nubendi.*

2 *De Clerico, qui ad aliam tranſit Eccleſiam, & qui eum receperit.*

3 *Ut nullus a ſubdiaconatu, & ſupra, extraneam habeat mulierem.*

4 *Ut quicquid de jure Eccleſiæ Clerici tenuerunt, poſt obitum eorum ad Eccleſiam revertatur.*

5 *De his, qui ſe proximis ſuis copulant, ut a communione Chriſti ſeparentur.*

CAPITULA CONCILII Toletani II.

CUm in voluntate Domini apud Toletanam urbem ſanctorum Epiſcoporum præſentia conveniſſet, & de inſtitutis ſanctorum Patrum, canonumque decretis commemoratio haberetur, nobis in unum poſitis placuit, ut ſi qua in antiquis canonibus minime commemorata ſunt, ſalubri tractatu, ac diligenti conſideratione inſtituantur. Si qua vero in anterioribus ſunt neglecta, redivivam ordinationis cenſuram obtineant, quatenus dum his (quæ in Conciliis ſunt decreta, ſed abuſione temporum hactenus dimiſſa, & ad cultum fidei pertinent) ſtudium religioſæ impendimus obſervationis, Dei miſericordiam facilius impetremus.

1. De his, quos voluntas parentum a primis infantiæ annis in clericatus officio, vel Monachali poſuit, pariter ſtatuimus obſervandum, ut mox cum detonſi, vel miniſterio electorum contraditi fuerint, in domo Eccleſiæ ſub Epiſcopali præſentia a præpoſito ſibi debeant erudiri. At ubi octavum decimum ætatis ſuæ compleverint annum, coram totius cleri, plebiſque conſpectu, voluntas eorum de expetendo con-

jugio ab Epiſcopo perſcrutetur: quibus ſi gratia caſti- A tatis (Deo inſpirante) placuerit, & promiſſionem caſtimoniæ ſuæ abſque conjugali neceſſitate reſponderint ſervaturos, hi tanquam appetitores arctiſſimæ vitæ leviſſimo Domini jugo ſubdantur, ac primo ſubdiaconatus miniſterium, probatione habita profeſſionis ſuæ, a viceſimo anno ſuſcipiant. Quod ſi inculpabiliter, ac inoffenſe viceſimum, & quintum annum ætatis ſuæ peregerint, ad Diaconatus officium (ſi ſcienter implere poſſe ab Epiſcopo comprobentur) promoveri debent. Cavendum tamen eſt his, ne quando ſuæ ſponſionis immemores ad terrenas nuptias, aut abortivos concubitus ultra recurrant. Quod ſi forte fecerint, ut ſacrilegii rei, ab Eccleſia habeantur extranei. His autem, quibus voluntas propria interrogationis tempore B deſiderium nubendi perſuaſerit, conceſſam ab Apoſtolo ſententiam auferre non poſſumus, ita ut cum provectæ ætatis, in conjugio poſiti, renunciaturos ſe pari conſenſu operibus carnis ſpoponderint, ad ſacros gradus aſpirent.

1. Cor. 7.

2. Similiter placuit cuſtodire, ne quis ex eis, qui tali educatione imbuitur, qualibet occaſione cogente, propriam relinquens Eccleſiam, ad aliam tranſire præſumat. Epiſcopus vero, qui eum ſuſcipere abſque conſcientia proprii ſacerdotis fortaſſe præſumpſerit, totius fraternitatis ſe reum eſſe noverit, quia durum eſt, ut eum, quem alius rurali cenſu, ac ſquallore infantiæ exuit, alius ſuſcipere, ac vendicare præſumat.

3. Illud vero præterea ſpeciali ordinatione decrevi- C mus, quod nec antiqua concilia in univerſis canonibus ſiluerunt, ut nullus clericorum a gradu ſubdiaconatus, & ſupra, in conſortio familiaritatis habeat mulierem, vel ingenuam, vel libertam, vel ancillam, ſed ſi ſunt ei hujuſmodi ſervitia, matri, vel ſorori, vel alii propinquæ contradat; & quicquid ſuis manibus perfecerit, proprio Domino deferatur. Aut ſi propinquitatis memoria deeſt, alterius domus adhærentis habitaculum requiratur, dummodo nulla occaſio introeundi domum clerici fœminæ permittatur, unde aut laqueum poſſit incurrere, aut noxialis fama innocenti fortaſſe poſſit inuri. Sane deinceps poſt datam hanc admonitionem, quiſquis earum conſortio frui voluerit, noverit ſe non ſolum a clericatus officio retrahi, vel Eccle- D ſiæ foribus expelli, ſed etiam omnium catholicorum, clericorum, vel laicorum communione privari, nulla prorſus vel colloquii conſolatione relicta, quatenus malæ conſuetudinis abraſa rubigo, in poſteris radicis ſuæ veneno ſerpere non poſſit.

4. Si quis ſane clericorum agellos, vel vineolas, ſeu alia ædificia in terris Eccleſiæ ſibi feciſſe probatur, ſuſtentandæ vitæ ſuæ cauſa, uſque ad diem obitus ſui poſſideat. Poſt ſuum vero de hac luce deceſſum, juxta priorum canonum conſtitutiones, jus ſuum Eccleſiæ ſanctæ reſtituat, nec teſtamentario, ac ſucceſſorio jure cuiquam hæredum, aut prohæredum relinquat, niſi forſitan cui Epiſcopus pro ſervitiis, ac præſtatione Eccleſiæ largiri voluerit.

5. Nam & hæc præcavenda ſalubriter ſancimus, ne E quis fidelium propinquam ſanguinis ſui, uſquequo affinitatis lineamenta generis ſucceſſione cognoſcit, in matrimonio ſibi deſideret copulari, quoniam ſcriptum eſt: Omnis homo ad proximum ſanguinis ſui non accedat, ut revelet turpitudinem ejus. Nec ſine denunciatione ſit ſententiæ: nam paulo poſt infert, & dicit: Anima, quæ fecerit de abominationibus iſtis quippiam, peribit de medio populi ſui. Si quis ergo hujus decreti temerator extiterit, ac vetitum violare præſumpſerit, tanto graviori ſententia mulctandum ſe recognoſcat, quanto eam propinquiorem, cui copulari ſe maluit, ſerie originis eſſe non ambigit: tantoq; annoſioris excommunicationis tempore a Chriſti corpore, & fraternitatis conſortio ſequeſtretur, quanto fuerit propinquioris ſanguinis contagione pollutus. Hujus inſtitutionis regulam qui ſubſcripſimus, irrefragabili authoritate nos ſpondemus ſervaturos. Si quis autem noſtrum, vel eorum, qui nunc ſanctæ ſynodo ex hac provincia defuerit, huic tam ſalubri ordinationi obviare præſumpſerit, vel ſolerter adimplere neglexerit, convictus, totius fraternæ charitatis aliquandiu habeatur extraneus. Sane juxta priorum canonum decreta Concilium apud fratrem noſtrum Montanum Epiſcopum (ſi Dominus voluerit) futurum pronunciamus. Itaque ſtatuimus, ut frater, & Coepiſcopus noſter Montanus, qui in Metropoli eſt, ad Comprovinciales noſtros Domini ſacerdotes litteras de congreganda ſynodo, adveniente tempore, debeat deſtinare. Nunc ergo in nomine Domini finitis his, quæ in conſultationem venerunt, gratias agimus omnipotenti Deo, deinde Domino noſtro glorioſo Amalarico regi, divinam clementiam poſtulantes, ut innumeris annis regni ejus ea, quæ ad cultum fidei proveniunt, peragendi nobis licentiam præſtet.

Levit. 18.

Concilium Romanum ſub Joanne Papa II. quo contra Acœmetas definitum eſt, Catholice, & pie dici poſſe, unum de Trinitate paſſum eſſe in carne: quoque etiam declaratum eſt, quo ſenſu Hormiſda Pontifex eam ſententiam rejecerit, anno 533. & 534.

Tempore Hormiſdæ Papæ oborta fuit quæſtio inter pſeudo-Monachos Scythiæ, Eutychianæ hæreſeos ſectatores occultos, atq; Victorem Diaconum profeſſorem Synodi Chalcedonenſis, ſitne addendum ad Chalcedonenſe Concilium, *unum de Trinitate eſſe crucifixum Chriſtum*. Illi aſſerebant, Victor negabat. Facta ſubmiſſione, declararunt Legati Sedis Apoſtolicæ, ut quis demonſtretur Catholicus, ſatis eſſe abſque ulla verborum additione Chalcedonenſe Concilium profiteri. Monachi repulſam paſſi, a ſententia Legatorum ad Pontificem appellarunt: ubi cum libellum appellationis adverſus Victorem, velut Neſtorianum, & Legatos tanquam Neſtorii fautores interpoſuiſſent, juſſique ad reditum Legat. manere fugiſſent, eadem ſententia Pontif. Hormiſdæ ſunt condemnati.

Propoſitio ſuſpecta uno tempore, non alio.

His ita deciſis, inferebant Neſtoriani, eorumque defenſores, ac ſectarii Acœmatæ Monachi; ſi non eſt paſſus unus de Trinitate, ergo neque natus eſt idem carne; ergo neque vere dici poteſt, ajebant, Mariam vere, & proprie eſſe Dei Genitricem. His accedebant Origeniſtæ, negantes Chriſtum unum de Trinitate fuiſſe. Reſiſtebant hæreticis cum Imperatore Epiphanius Conſtantinopolitanus, cæterique Orthodoxi Epiſcopi aſſerentes pie, ſancteque dici, unum de Trinitate eſſe paſſum, impie vero negari, ſanctiſſimam Virginem Mariam vere, proprieque Matrem Dei appellandam eſſe.

Acœmetæ quaſi non dormientes.

Acœmatæ cum ab Imperatore inſtinctu Epiphanii magnopere urgerentur, ad Joannem Romanum Pontificem Legatos miſerunt, rogantes, ne ſententiam illam viciſſim reciperet, quam Hormiſda ſemel exploſiſſet. Si enim quæ ædificaret ſemel deſtruxiſſet, prævaricatorem ſe conſtitueret juxta Apoſt. ad Galat. 2. Quod cum Epiphanius, & Imperator audiviſſent, & eumdem Joannem Romanum Pontificem Hypatium Epheſiorum, & Demetrium Cæſareenſem Epiſc. Legatos cum Epiſtolis a Binio recitatis, & excuſis miſerunt.

Juſtiniano.

Exceptis utrimque Legatis, lectiſque, quas ſecum attulerant, epiſtolis, cognitum eſt, rem gravem, atque difficilem proponi, quæ diuturniorem inquiſitionem, & indaginem requirebat. Poſt factam diligentem quæſtionis indaginem, poſtque Ferrandi Diaconi Carthaginenſis inquiſitam mentem, qui cenſuit, dici poſſe unum de Trinitate paſſum eſſe, ſed cum hoc additamento, *in carne*, aliorumque tranſmarinorum ſententias exploratas, habito Romæ deſuper Concilio, unanimi Patrum conſenſu Acœmetarum ſententia recitata eſt, & confutata: ipſius vero Juſtiniani ſcripta fidei profeſſio approbata fuit.

Qui-

zed by Google

Quibus peractis, Pontifex illam Epiſtolam ad Juſtinianum reſcripſit, quæ Codici inſerta, tit. *de ſumma Trinitate*, a quibuſdam parum Orthodoxis avulſa eſt, tanquam nimis Pontificia. At tanquam vera reſtituitur ab Alciato Parerg. lib. 4. cap. 33. & Cujacio lib. 12. obſervat. cap. 26.

Ita mutatis hoſtibus, arma mutari neceſſum fuit. Cum Pſeudomonachi Eutychiani hac ſententia doloſe Chalcedonenſi Concilio, quaſi imperfectum eſſet, & additamento indigeret, auctoritatem, Chriſto autem Domino Divinitatem adimere conarentur; neceſſarium fuit, ut Hormiſda Pontifex ſententiam inſolitam, de fraude ſuſpectam, & ab hæreticis primum noviter inventam, & uſurpatam rejiceret: quantumvis ipſa fraude remota, velut catholica recipienda fuiſſet. Quando autem Neſtoriani, & Origeniſtæ auctoritate Pontificis Hormiſdæ abuterentur, requirebat Eccleſiæ utilitas, atque neceſſitas, ut declararet Pontifex Joannes, quo ſenſu Hormiſda Pontifex allegatam ſententiam rejeciſſet, quoque admiſiſſet; ſcilicet, quod eam non tanquam hæreticam, ſed tantum velut novam, atque de fraudibus Eutychianorum ſuſpectam proſcripſerit, & rejecerit: quæ alioquin, ſi dolus ab Eutychianis abſuiſſet, omnino recipi potuiſſet. Vide Baronium anno Domini 519. 533. & 534.

Nota. Quod ſub hac propoſitione Eutychiani fovebant hæreſim ſuam, quod nempe divinitas paſſa fuiſſet, ſicut Arriani ſub hac propoſitione, *Pater major me eſt*, virus ſuum occultabant.

Concilium Africanum ſub Joanne Papa ſecundo, anno 535.

AFricana Eccleſia in priſtinam libertatem vindicata, ad reſtituendam collapſam ob longam ſervitutem Eccleſiaſticam diſciplinam, convenerunt Epiſcopi, ſcriptaque ad Joannem Pontificem Epiſtola Synodica, ad eumdem Legationem miſerunt, qua perfuncti ſunt Petrus, & Lucius Epiſcopi, atque Liberatus Diaconus Carthaginenſis Eccleſiæ, cui his temporibus Reparatus præſidebat. Legatio dum Romam veniens Joannem defunctum inveniſſet, Agapeto Papæ, qui in locum ejus ſucceſſit, Synodales litteras dedit. Ex eadem hac Synodo Theodorus Diaconus miſſus eſt Conſtantinopolim ad Imperatorem pro recuperandis rebus, & Juribus Eccleſiaſticis a Vandalis uſurpatis. Qua Legatione accepta, Juſtinianus inter alias redditas litteras reperitur reſcripſiſſe ad Salomonem Præfectum Prætorium in Africa de iis, quæ Africanis Eccleſiis concedit, Novella 36. & 37. Epiſtolæ præfatæ extant omnes apud Binium.

Concilium Conſtantinopolitanum poſt obitum Agapeti, tempore interregni Pontificis ſub Menna, anno Domini 536. poſt Conſulatum Beliſarii, contra Anthimum, Severum, alioſque Acephalorum principes celebratum, anno 536.

LEgati ſedis Apoſtolicæ, quos Pontifex anno 535. ad res componendas Conſtantinopolim præmiſerat, quoſque decedens ibidem reliquerat, ſummo ſtudio poſt obitum Agapeti Pontificis curarunt, ut quæ ab eodem Agapeto adhuc vivente conſtituta fuiſſent, nullo hæreticorum inſultu labefactarentur, ſed potius ſarta tecta, atque in omnibus illibata, & integra ſervarentur. Induxerunt Mennam Conſtantinopolitanum, alioſque Orientales Epiſcopos, ut idem procurarent. Antequam igitur depoſiti nuper hæretici, potentia Imperatricis freti rurſus inſurgerent, pari conſenſu decreverunt, ex vicinioribus, iiſque, qui Conſtantinopoli morabantur, Epiſcopis Synodum colligere, ut hæretici auctoritate Pontificis Agapeti compreſſi A aliorum Orthodoxorum Præſulum ſententia condemnarentur.

Synodum in Dytico habitam eſſe, ex ſingularum Actionum initio cognoſcere licet. Dyticum autem fuit celeberrimum Conſtantinopolitanæ urbis Monaſterium Dy appellatum, cujus hoc tempore Præfectus erat Agapetus, qui in ordine Archimandritarum, in libellis Synodo oblatis, primo loco ſubſcriptus habetur. Appellatus eſt hic locus a Dio Archimandrita ſanctitate celebri. Librarii cum hanc vocem non intelligerent, pro *Dytico*, corrupte ſcripſerunt *Dyptico*, vel *Dypſicho*. Vide Notas Baronii in Martyrolog. die 8. Februarii. *Monaſt. Dy.*

Ex farragine actorum hujus concilii excepta quædam ſubjungimus.

B

ACTIO PRIMA.

Poſt conſulatum clariſſimi Flavii Beliſarii primo nonas Junias, Indict. 14. in Deo amata, & regia urbe Conſtantinopoli, præſidente autem ſanctiſſ. & Beatiſſ. Domino noſtro Oecumenico Archiepiſcopo, & Patriarcha Menna in atrio dytico venerandæ domus ſanctæ, & glorioſæ dominæ noſtræ Matris Dei, & ſemper Virginis Mariæ prope ſanctiſſimam magnam Eccleſiam exiſtentis, & a dextera quidem parte conſidentibus illis coadjutoribus, juxta pium juſſum a Chriſto amati, & a Deo cuſtoditi Imperatoris; excellentiſſ. & ſanctiſſimis, ac Deo amantiſſimis Epiſcopis, Sabino Canuſii, Epiphanio Eſculanorum, Aſterio Salernitanorum, Leone Nolanorum, Ruſtico Feſulanorum, Theophane Diacono Romano, Pelagio Diacono Romano, omnibus quidem ex Italica regione ab Apoſtolica ſede nuper miſſis, poſtea autem conſentientibus Agapeto Papæ antiquæ Romæ huc advenienti, &c. præſente autem, & venerabili clero Regiæ urbis, Euphemius Deo amantiſſimus Diaconus, & primicerius notariorum dixit: Venerabiles Monachi Regiæ urbis, & quidam ex civibus ſuis, & Hieroſolymitanis ſurgentes, ſupplicationem dederunt piiſſ. & ſereniſſimo Imperatori noſtro, & libellos veſtræ beatitudini. Juxta igitur pium juſſum Imperatoris noſtri convenientе ſancta veſtra Synodo, ſanctiſſimus Archiepiſcopus Menna dixit: Intrent & Theodorus circumſpectus referendarius piiſſimi Imperatoris noſtri, & venerabiles Monachi, & intrarunt Theodorus circumſpectus referendarius Imperatoris tribunus, & notarius, & Marianus Presbyter, & Prior domus Dalmatii ſanctæ memoriæ, & Princeps, & qui cum ipſo erant venerabiles Presbyteri, & Abbates, & Monachi, qui & ſe ſubſcripſerunt libello ab ipſis oblato ſanctiſſimo Domino noſtro Archiepiſcopo œcumenico, & Patriarchæ Mennæ, qui dixit: Dicat ſecundum primum ordinem Theodorus circumſpectus cauſam, pro qua ad nos venit. Theodorus circumſpectus dixit: Deo amantiſſimi Epiſcopi ſecundæ Syriæ Provinciæ relationem fecerunt de quibuſdam Eccleſiaſticis capitulis piiſſimo Domino noſtro: & non ſolum ipſi, ſed & venerabiles Abbates Evagorum Monaſteriorum regiæ urbis hujus, & quidam ex Orientali adminiſtratione, & venerabiles Monachi Hieroſolymæ dederunt ſereniſſimo Domino noſtro ſupplicationes. Et ſtatuit Imperium ſuum ipſas per me tradi veſtræ beatitudini, & ſanctiſſimis viris antiquæ Romæ, ac reliquæ præclaræ Synodo congregatæ, adducereque ad vos ipſos venerabiles viros, qui ſupplicationes dederunt, ut in his interpellantes vos ipſis finem imponatis. Sanctiſſim. Archiepiſcopus dixit. Legantur producta a circumſpecto Theodoro. Accipienſque Diodorus duas ſupplicationes, alteram quidem ex parte Epiſcoporum, alteram vero ex parte Monachorum, legit, &c.

al. dyptico. *al. Theodoto.*

C D E

Interlocutio Menna Patriarcha.

Sanctiſſimus Archiepiſcopus, & tota Synodus dixit,

Non mirandum ſi ſuas & nunc magna Apoſtolica ſedes ſequitur ſacras ſanctiones ſanctiſſimarum Eccleſiarum inviolatas conſervando, & quæ rectæ fidei ſunt defendendo, ac his, qui peccaverunt, clementem veniam tribuendo. Unde & nos implentes ea, quæ a ſanctiſſimo Papa in Epiſtola Synodali data fuere, & tempus pœnitentiæ ipſis dantes deputemus, & decernamus Velporium ſanctiſſimum Epiſcopum Neocæſareæ Metropolitanæ, &c. Deſignentur 6. Eccleſiaſtici ad ſignificandum Anthimo geſta, & ut intra tres dies concilio ſatisfaciat.

ACTIO SECUNDA.

Facta a Menna Patriarcha Conſtantinopolitano.

Hæ actiones, quia non ſunt magni momenti, in Compendiũ ſunt redactæ.

Poſt conſulatum Flavii Beliſarii clariſſimi nonas Majas Indictione 14 in Chriſto amantiſſima, & imperiali Roma Conſtantinopoli, &c. ut in prima actione.

In hac ſeſſione nihil actum, niſi quod deputati ad quærendum Anthimum referunt quæſitum diligenter, nec tamen inventum fuiſſe.

ACTIO TERTIA.

Poſt conſulatum Flavii Beliſarii clariſſimi, &c. ut in act. prima. In hac ſeſſione duo tantum tranſiguntur: Primo audiuntur teſtes contra Anthimum. Secundo cum nuſquam inveniretur Anthimus ſæpe quæſitus, & diu, iterum jubet Concilium eum quæri.

ACTIO QUARTA.

Poſt conſulatum Flavii Beliſarii clariſſimi, &c. ut in actione prima. Præſente venerabili clero Regiæ urbis, Euphemius venerabilis diaconus, & notariorum primicerius dixit: Cum jam tertio convenerit noſtra ſancta Synodus juxta pium juſſum Chriſto amantiſſimi, & ſereniſſimi Imperatoris noſtri, & quædam geſta fuerint ſuper venerabili Anthimo, & ejus requiſitione a veſtra ſanctitate, ſententiaque ſancta a vobis prolata ſit, definiens dilationem 10. dierum ad inquiſitionem ipſius, & proclamationem apponi jubens invitando ipſum venire ad ſanctam noſtram Synodum.

Anthimi cauſa ventilatur.

Cumque etiam evenerit id, quod a vobis mandatum erat, ad effectum pervenire, & inducias per veſtram D ſanctam ſententiam datas decurriſſe, convenienteque & nunc noſtra Synodo, ac obverſantibus audientiam noſtram his, qui in principio accuſationem contra ipſum venerabilem Anthimum fecerunt, venerabiles (videlicet) Monachi hujus regiæ urbis, & Theopolitanæ, petentibuſque introitum habere, ſubjicimus ad notitiam.

Sanctiſſimus Archiepiſcopus dixit: Intrent: Et intravit Marianus Deo amantiſſimus Presbyter, &c. Teſtes contra Anthimum audiuntur. Hi, quibus injuncta erat Provincia inquirendi Anthimum, fideliter retulerunt ſe nuſquam inveniſſe eum. Quare cum diligenter quæſitus non compareret, a Synodo condemnatus eſt. Sanctiſſimus Archiepiſcopus, & tota E Synodus dixit: Legatur proſcriptio appoſita ſecundum jam præcedentem ſententiam. Et accipiens Diodorus Notarius, & Diaconus legit: Mennas Archiepiſcopus Conſtantinopolitanus, œcumenicus Patriarcha, & tota Synodus in ipſa Deo amata Roma Conſtantinopoli congregata Anthimo venerabili. Siquidem aliqua ratio conveniens tibi fuiſſet, & ſpes pœnitentiæ de peccatis commiſſis, nihil certe opus fuiſſet præſentium proclamationum. Sed olim ſanctæ memoriæ Agapeto Papæ antiquæ Romæ manifeſtam feciſti opinionem tuam, & jam in ipſis reprehenſibilibus dogmatibus incuſationem meruiſti, cum Pontifex Trapezuntius appareas, ſed neque inquiſitionem illius ſuſtinuiſti, & cum a nobis tanto tempore ad pœnitentiam A evocatus fueris, non moderatior te ipſo factus es, & inobedientiam tuam meliorem ſacerdotali humilitate, ſicut viſum eſt, oſtendiſti. Et quidem quæ a te geſta ſunt, nulla venia digna ſunt. Veruntamen adhuc hominum lubrico peccata aſcribendo, & clementiam uſque ad multum tempus erga eos, qui peccaverunt, & occaſionem emendationis (licet tarde) ſæpius factam invenientes præſenti littera te provocamus, admonentes tuam venerabilitatem, non ſtare in ipſa contentione uſque ad finem, & venire ad ſanctam Synodum intra numerum ſex dierum, & opinionem, quam in rectis dogmatibus adeptus es, pura voce oſtendere, palamque facere univerſis aliis, quanta poteſt ad revocationem his, qui lapſi ſunt, patrum mitiſſimorum, & judicum clementiſſimorum admonitio. Si vero & B hanc noſtram vocationem deſpexeris, tibi de cætero non in tempore locus pœnitentiæ erit: nobis enim non aliunde, quam ex his, quæ feciſti, ea, quæ judicii ſunt, inducentur. Subſignavi appoſita menſe Maji die 15. Indictione 14 poſt conſulatum Flavii Beliſarii glorioſiſſimi, &c.

Sanctiſſimus Archiepiſcopus dixit: Sanctiſſimi comminiſtri, qui vobiſcum præſentes ſunt ex regione Italiæ, & Deo amantiſſimi Diaconi, & venerabiliſſimi notarii ſedis Apoſtolicæ audierunt ſupplicationes oblatas fideliſſimo, ac a Deo cuſtodito Imperatori noſtro, & libellos oblatos ſanctæ, & beatæ memoriæ Agapeto, & accuſationes, quas fecerunt contra impium Anthimum apud nos illi, qui ipſos porrexerunt, & ſicut accuſatio in ipſum provenit ſuper approbatiſ- C ſimis, hoc quidem, quod non vult, conſentire rectis Apoſtolicis doctrinis veræ fidei noſtræ, hoc vero, quod ad errorem, & hæreſim Eutychis declinat, & depoſitos, ac anathematizatos a ſancta Chalcedonenſi Oecumenica Synodo, & ab Apoſtolica ſede, & ab Eccleſiaſtico ſtatu, qui ex illa uſque nunc fuit propter communicationem, & opinionem ad Eutychem, amplexatur, conſpicientes ad Synodicas Epiſtolas ſanctas a ſanctæ, ac beatæ memoriæ patre noſtro Agapeto Papa antiquæ Romæ contra Anthimum: cogitanteſque ipſius uſque ad finem inobedientiam, & quod neque Canonicis vocationibus obedire, neque accuſationes in ipſum adductas repellere voluit, quam ſuper his omnibus opinionem habent, dicere dignentur. Et Mennas in Deo venerabilis lector, & ſecundarius notariorum Apoſtolicæ ſedis antiquæ Romæ legit vocem, quæ ſic ſe habet: Sanctiſſimi Epiſcopi partium Italiæ, & viri venerabiles Diaconi Apoſtolicæ ſedis dixerunt: Diffinitionem ſanctæ recordationis patris noſtri quondam Papæ Agapeti Synodicis Epiſtolis pro Menna ſanctiſſimo Archiepiſcopo hujus Regiæ urbis Conſtantinopolitanæ factis additam de perſona Anthimi Trapezuntii quondam Epiſcopi, nos ſequi per omnia profitemur: Sanctiſſimus Archiepiſcopus dixit, & reliqua ſancta Synodus nobiſcum congregata, quæ audivit omnia, quæ a principio ſuper materia contra Anthimum geſta ſunt, omnibuſque, quæ a nobis dicta ſunt, attendens dignetur manifeſta facere, quæ vult provenire in Anthimum. Sancta Synodus Ipatium ſanctiſſimum Epiſcopum Epheſinum Metropolitam Aſianorum dixit.

Sententia Synodi Conſtantinopolitanæ contra Anthimum.

Multarum tranſgreſſionum Anthimus reus demonſtratus eſt. Venerabiles quidem patrum leges, tanquam non poſitas, ad nihilum reputavit, & paulo minus ſuo exemplo omnem Eccleſiaſticum ſtatum conturbavit, introducendo ſe in patriarchalem ſedem hujus regiæ urbis, quæ nullo modo ſibi convenit, communemque confuſionem ſacerdotibus Dei, ac populis fideliſſimis operatus eſt. Quinimo non hoc ſolum ſtudium erat, ſed & Eutychis opinionem habet. Cumque ſic obtinere potuerit magnum pontificium (quemad-

Ambitus Anthimi Eutychiani.

admodum dictum eſt) paulatim putavit oportere depaſcere ſanctiſſimas Dei Eccleſias tali morbo, & contrarium, quam divinæ voces dicant pro congregando rationabiles oves Dei ovilis, diviſiones excogitavit adverſus omnes (ut ita dicatur) Eccleſias, ut periclitando unionem ſanctiſſimarum Eccleſiarum tantis piiſſimi Imperatoris noſtri laboribus reformatam in multas diviſiones ſcinderet. Denique paulatim hanc corruptionem ſignificabat, ſimulans quidem ſuſcipere ſanctas Synodos (Nicænam dicimus) contra impium Arrium, Conſtantinopolitanam contra hæreticum Macedonium, & Epheſinam primam contra impium Neſtorium, ac Chalcedonenſem contra impium Eutychem, ſaltem ipſas habens in ſacris dyptichis : ſed cum inſerta ipſis Synodis eſſet ſancta memoria beatiſſimi Leonis Papæ, nullo tamen tempore aliter vel præcipit, vel participat ſanctiſſimis Dei myſteriis, nec celebritatem ipſorum prædicat, ne in hac quidem ſanctiſſima magna Eccleſia, reſiliens univerſaliter a rectis ipſorum confeſſionibus, & neque magnorum Pontificum, neque venerabilium priorum, qui pro talibus reſpiciunt, aut omnino tolerat, aut aliquam defenſionem dat, quomodo non parvum ſingulo die affert ſcandalum in talibus, infidelibus quidem irridentibus, fidelibus vero dolentibus, ut qui parum credunt, adhuc magis conturbentur, & in pejus incidant : Imperator ſeipſum diſpoſuerit, ad memoriamque revocaverit ſententiam Principis Apoſtolorum, qua dicit : Paratos nos ſemper eſſe oportere ad reſpondendum omni petenti rationem de ea, quæ in nobis eſt, ſpe, nihil plus juvit, ſed ad ejus ſerenitatem deceptibilibus rationibus uſus, promiſit ſe omnia facere, quæcumque ſummus Pontifex magnæ ſedis Apoſtolicæ decerneret, & ad ſanctiſſimos Patriarchas ſcripſit, ſe ſequi per omnia Apoſtolicam ſedem. At magno Deo, & Salvatore noſtro Jeſu Chriſto non permittente talia uſque in finem procedere, miſſus eſt huic regiæ urbi ſecundum ipſius deitatem Agapetus ſanctæ, & beatæ memoriæ Papa beatiſſimus, qui ſtatim ſacris canonibus manum cum Deo porrexit, & ipſum de ſede ſibi non conveniente depulit, data venia his, qui talis rei participes, aut communicatores ſunt, & regiæ, ac a Deo cuſtoditæ civitati ſacrum ornatum ſuum reddidit, cum oſtendit veſtram beatitudinem huic ſanctæ magnæ ſedi præeſſe. Quoniam vero & in dogmatibus impietatis ſibi infinita crimina impendit, ſupplicationeſque, & libelli multi porrecti ſunt piiſſimo Imperatori noſtro, & beatiſſimo Papæ a diverſis venerabilibus viris, & multis quidem ſudoribus ipſe beatiſſimus Papa animam ipſius paternaliter revocare ſtuduit, ſic tamen inſanabiliter habere invenit, & pia dogmata recuſantem, inſuper etiam & criminantem illam vocem de duabus naturis, quod adverſus maxime ſancta Chalcedonenſis Synodus diffinivit, prorſus negando, & recte condemnatos a ſancta Synodo recuſantem evitare, immo e contra ipſos amplexantem, & quantum in ipſo eſt, ſtudentem oſtendere Dioſcorum, & ipſum Eutychem prorſus inſontes (inter quos hæreticare deprehenſus eſt) ſententiam profert in ſcriptis plenam clementia, & decenti ſanctitate, differens ei tempus pœnitentiæ, decernenſque, donec a tali opinione mutatus ſatisfecerit his, quæ a ſanctis Patribus doctrinaliter, & canonice diffinita ſunt, ipſum non habere nomen Catholici, neque Sacerdotis. Hæc autem ſequutus piiſſimus Imperator noſter, reſpicienſque ad ſupplicationes ſuæ ſerenitati a diverſis perſonis venerabilibus porrectas, veſtram beatitudinem, & nos omnes in idipſum ſuper iſto convenire, bene ſatisfaciendo juſtum judicavit. Nos itaque venerabiles canones Sanctorum Patrum ſequentes, ſacris vocationibus ipſum advocavimus, & tempus pœnitentiæ ei dedimus, & latenti, ac modelam recuſanti proclamatione manifeſta fecimus, quæ a nobis facta ſunt. Cumque in his omnibus ad converſionem adducere ipſum non potuerimus, apertam hanc ſuæ hæreſis demonſtrationem accipientes, ſequenteſque ea, quæ a beatiſſimo Papa bene examinata ſunt, conſpicimus (ſi hoc vobis aſtaret) omnino ipſum, tanquam membrum inutile, & putridum abjici de corpore ſanctarum Dei Eccleſiarum, & extra Epiſcopatum Trapezuntinum eſſe, & alienum ab omni ſacra dignitate, & efficacia, & juxta ipſius ſanctiſſimi Papæ ſententiam a Catholica appellatione.

Dyptiche tabulæ, in quibus nomina fidelium.

Agapetus Papa.

Sententia Mennæ contra Anthimum.

SAnctiſſimus, ac beatiſſimus Oecumenicus Patriarcha, & Archiepiſcopus dixit. Cum Salvator noſter Jeſus Chriſtus verus Deus noſter dederit nobis poteſtatem propriis ſacerdotibus evellendi, & plantandi, demoliendi, & ædificandi, oravimus quidem omne tempus nobis eſſe ædificandi, & plantandi, nullum autem evellendi, aut demoliendi : ſed dira eſt (ut videtur) veritatis tranſgreſſio, & via maxima ad proditionem his, qui uſi ſunt. Eſt enim diligenter conſiderantibus voluntatem Anthimi videre in ipſum multas ſacras ſanctiones tranſgreſſas. Nam erga Deum cum non ſervavit confeſſionem, ſed & inde a ſpe ſeparatus, quomodo non eſt contrarius accuſator proprii defectus? hanc itaque & nos tanquam quandam uſurpationem ulceris inſanabilis ſiſtere conabimur, ſi exciſionem membri, quod paſſum eſt, fecerimus. Circumſpicientes enim dolorem iſthinc eventurum, coacti neceſſitate ſumus venire ad præſentem ſententiam. Nam ducimur quidem ex hac mœroribus, ſed univerſim plus tribuimus communi utilitati Catholicæ Eccleſiæ quilibet noſtrum, quam ſuis quibuſque propriis compaſſionibus. Quia igitur diverſæ in ipſum conſultivæ, & canonicæ querimoniæ factæ ſunt, & quidem ſanctæ memoriæ Agapetus Papa Romanus pœnitentiæ tempus ei dans, uſquequo univerſa, quæ a Sanctis Patribus diffinita ſunt, viſus fuerat deſpexiſſe, neque ſacerdotis, neque catholici nomen habere ipſum permittit. Nos autem, quia non eſt poſſibile moleſtatos de ipſis deſpicere, quæ dicitur via ſacerdotibus condecenti in talibus ambulantes, canonicis ipſum induximus vocationibus, induciaſque tribuimus ad recognitionem, & quod jam ultimum eſt, neque a conſuetis proſcriptionibus abſtinuimus. Ipſe vero tantum abhorrebat tam a mutatione in melius, quam a defenſione denunciatorum, quod nec omnino venire voluit, nec hic videlicet inquiſitionem a nobis factam ſuſtinere. Nam erat ei accuſator (ut videtur) conſcientia, ſed cedendo ab accuſatoribus induxit delicti confeſſionem, & anima peccare conſueta difficilis ad pœnitentiam, etſi maxime multa fuerint ad hanc trahentia. Unde ſuper impœnitenti inobedientia voluntatis ipſius lacrymantes, & ſuper errore, qui illius animam apprehendit gemiſcentes, ſequendo ſanctiſſimam vocem magni Dei, & Salvatoris noſtri, qui docet non parcere propriis membris, ſi alicujus ſcandali cauſa nobis fiunt, ſed ipſius inciſionem facere inſinuat ad integritatem totius corporis, reſpicienteſque ad ea, quæ pridie a ſanctæ memoriæ Agapeto Papa antiquæ Romæ, & quod nullum pœnitentiæ tempus accipiat, nec elegit melioris opinionis eſſe ſatisfaciendo his, qui ab ipſo ſcandalizati ſunt, atque etiam ad ea, quæ nunc judicata ſunt a ſancta Synodo nobiſcum exiſtente, ipſum Anthimum conſtitui extra Pontificium Trapezuntinum decernimus, & ipſum alterum eſſe ab omni alia ſacra appellatione, ſimul & dignitate, ad efficacia de cætero, & omnino inter Orthodoxos non numerari cenſemus.

ACTIO QUINTA.

Sententia Mennæ Patriarchæ contra Petrum, & Severum, & Zoaram.

SAnctiſſimus, ac beatiſſimus Oecumenicus Archiepiſcopus, & Patriarcha Mennas dixit : Cum Joannes 1. Jo. 5.

nes divinus Apoſtolus, & diſcipulus magni Dei, & Salvatoris noſtri Jeſu Chriſti dicat quædam peccata eſſe non ad mortem, doceatque nos per hanc ſententiam fugere blaſphemias in Deum per opiniones hæreticorum, velut ad mortem ducentes, videnturque Severus, & Petrus ſponte præeligere peccata ad mortem: opportunum eſt eos, qui a principio erraverunt, & opinionibus hæreticis ſubducti ſunt, & propter hoc a ſancta Catholica Eccleſia, & Apoſtolica, & ab omnibus, qui in ipſa partem Sacerdotii ſortiti ſunt, condemnationem ſibi ipſis ſuperinduxerunt, ſobrie pœnam portare, & ipſam exiſtimare occaſionem pœnitentiæ, atque recognitionis. At cum hi nihil tale videantur feciſſe, neque toto tempore aliquam demonſtrationem recognitionis fecerint, ſed tanquam ad ipſum Deum ſuperbientes manſerunt in propriis impietatibus, & parvum putaverunt ſtare uſque ad perditionem ſuam, & ſi non omnes alios, quibus validi fuerunt perdidiſſent, & opus affectarunt dignum ſolius authoris, & inventoris iniquitatis, qui propriam ruinam communem omnium hominum perditionem conſtituere voluit, & uſque nunc vult. Non ergo ceſſaverunt uti doctrinis ſcriptis: & non ſolum ſcriptis in civitatibus, in quibus fuerunt commorantes, ſed etiam in longe remotis, ſimpliciorum animas alliciendo, & participes propriæ perditionis faciendo, non ad intellectum accipientes judicium Dei, neque Dominicam ſententiam

Matth. 18. manifeſtiſſime clamantem: *Si quis ſcandalizaverit unum de puſillis iſtis, obnoxius erit gehennæ ignis.* Inſuper autem conculcaverunt venerabiles Canones, qui prudenter ſanxerunt, condemnatum in aliqua Synodo nullo modo poſſe Sacerdotale miniſterium reaſſumere, donec de eo diſcuſſio ab alia Synodo facta ipſum innocentem probaſſet. Et ſi quis audebit ſacrum medio tempore facere ante reſtitutionem in alia Synodo, hunc nec poſtea in alia Synodo ſpem aliquam reſtitutionis habere. Sed hæc omnia diſpicientes prædicti Severus, & Petrus, & ſui communicatores, &

Zoara. participes, de quorum numero eſt Zoara quidam Monachus de Syria ortus, homo, qui neque intelligere aliquid ſacri poteſt, neque ſecundum rationem facere, non quod aliis quicquam boni impartiri poſſit, ſed ſimpliciter hic hypocriſim, veluti eſcam quandam animabus eſurientium porrigit, imo (quod verius eſt dicere) materiam avaritiæ facit. Contempſerunt quidem Eccleſiam Romanam ſucceſſorem Apoſtolorum, quæ ſententiam contra ipſos protulit, & ad nihilum reputaverunt hujus Regiæ urbis ſedem Patriarchalem, & omnem Synodum in ea congregatam, & ejuſdem Domini Salvatoris omnium in ſanctis locis Apoſtolicam ſucceſſionem, & ultra hæc omnia etiam omnem ſententiam Orientalis Diœceſis contra ipſos latam. Dicendum etiam eſt, quod illotis manibus ſancta contrectarunt, & tanquam porci quidam margaritas conculcaverunt (dico autem Euangelicas, & paternas ſententias) nec ceſſaverunt uſque in hodiernam diem *

Graviter. graviter obviare ſtatui, & paci ſanctiſſimarum Eccleſiarum. Ipſi enim clam, & occulte faciunt ea, quæ canonibus interdicta ſunt, alios quidem multos iniqua doctrina ipſorum perſuadentium * pervertendo, conventiculaque, & parabaptiſmata per domos, & Monaſteria faciendo contra canones, & ipſorum ſceleratam communionem multis, qui ab ipſis perverſi fuerant, tradendo: homines dicimus neque figura, neque re, qui habebant ordinationem ab ipſis datam ſimilem ipſis perverſis. Porro per hæc non ſolum non eradicatur anathema primo impoſitum a patribus noſtris, ſed & ex noſtra ſententia, imo vero canonum authoritate ſpes reſtitutionis ipſis aufertur, & ut Catholici filii cum hoc intelligunt, fugiant illorum errorem, & hæreſim. Propterea igitur ſequentes Sanctorum Patrum noſtrorum ſententias, & Euangelicis, & paternis inhærendo ſanctionibus, ſuſcipimus & ſanctiſſimos fratres, & comminiſtros, cum ab ipſis lata fuerit ſententia contra prædictos Severum, Petrum, & Zoaram, & alios, quicunque communicant ipſis in impietate, ac contra complices ipſorum. Et nos illos per Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum verum Deum noſtrum, tanquam lupos quoſdam graviter irruentes in ovile Chriſti, abjicimus, & conſentientes ſumus ſanctiſſimis fratribus, & comminiſtris noſtris: & ſæpius prius nominatos Severum, & Petrum ſimili anathemate ferimus, non autem ipſos ſolum, ſed & Zoaram, & alios, qui conventicula, & parabaptiſmata faciunt, nec non & omnia ab ipſis conſcripta, quæ venenum draconis authoris mali in ipſis nutriunt, & ipſum in ſimpliciorum animabus immittunt.

Perimendo.

CONSTITUTIO JUSTINIANI Imperatoris contra Anthimum, Severum, Petrum, & Zoaram.

In nomine Domini noſtri Jeſu Chriſti Dei noſtri, Imperator Cæſar Flavius Juſtinianus Alemanicus, &c. ſemper Auguſtus, Mennæ Patriarchæ.

REm non inſolitam imperio & nos facientes, ad præſentem venimus legem. Quoties enim Sacerdotum ſententia quoſdam indignos Sacerdotio de ſacris ſedibus depoſuit, quemadmodum Neſtorium, Eutychem, Arrium, Macedonium, & Eunomium, ac quoſdam alios ad iniquitatem non minores illis, toties Imperium ejuſdem ſententiæ, & ordinationis cum Sacerdotum authoritate fuit, ſicque divina pariter, & humana concurrentia unam conſonantiam rectis ſententiis facere, quemadmodum & nuper factum eſſe circa Anthimum ſcimus, qui quidem dejectus eſt de ſede hujus regiæ urbis a ſanctæ, & glorioſæ memoriæ Agapeto ſanctiſſimæ Eccleſiæ antiquæ Romæ Pontifice, eo quod nullo modo ſibi ipſi conveniens, contra omnes ſacros canones ſe intruſerat: ſed & communi ſententia ipſius ſanctæ memoriæ viri primum, deinde etiam ſacræ Synodi hic celebratæ condemnatus, & depoſitus fuit, eo quod a rectis dogmatibus receſſit: & quæ prius multoties diligere videbatur, hæc demum diverſis luſtrationibus aufugit, ſimulans ſequi ſanctas quatuor Synodos 300, videlicet decem, & octo Patrum in Nicæa, & 150. in hac felici civitate, & in Epheſo primo congregatorum 200. & 630. venerabilium Patrum in Chalcedone. At quidem nec dogmata ſequi, nec noſtram clementiam, & condeſcenſum, quem propter ipſius ſalutem habebamus, ſuſcipere voluit, neque ipſe abdicare authores impiorum dogmatum, qui prius a ſanctis Synodis percuſſi fuerant, ſed putat oportere ſecundum ipſum in æquali ducere & condemnatos. Nam ſemel alienis a ſanctiſſima Eccleſia intellectibus mancipatus, & a rectis dogmatibus alienatus, merito ad ipſorum rectitudinem reverti non valuit, etiam ad hæc a nobis invitatus, & directus, qui omni ſtudio uſi ſumus ad ipſius ſalutem. Propter hæc igitur omnem ſententiam depoſitionis in ipſum a ſancta Synodo factam, occaſione non liciti, neque a ſanctis canonibus approbati raptus ſacrarum ſedium hujus regiæ urbis, & averſionis a rectis, & veris dogmatibus Κυρίω propter noſtrum ponit Imperium, & contra iſtum præſentem ſcribit legem. Interdicimus ei commorari in hac felici civitate, & ejus diſtrictu, ac in quacumque alia inſigni civitate: ſancientes in quiete eſſe, & eos diligere, quibus eundem digne ſuppoſuit, & non aliquibus communicare, neque eos imbuere perditionem interdictorum dogmatum. Nec utique extra imperialem confirmationem relinquimus ſententiam juſte contra Severum latam, ac ex omnibus (ut ita dicamus) Pontificalibus, & Patriarchalibus, una cum monachicis conſenſibus provenientem ſedibus, & anathematiſmum ipſi inferentem, &c.

Locus obſcurus.

CON-

CONTROVERSIA.

Plures hoc Concilium ſub Menna quintam Synodum univerſalem reputant, cum tamen non hoc ſub Menna, ſed aliud ſub Vigilio paucos poſt annos in eadem regia urbe congregatum pro quinta Synodo univerſali ſæpius numeretur 2. claſſe. Anſam dedit hallucinationi, ſi non placet conjectura a nobis allata in initio præludiorum quintæ Synodi univerſalis, erronea inſcriptio cujuſdam codicis antiqui græci Bibliothecæ Palatinæ, in cujus frontiſpicio habetur, *Acta ſancta quinta Synodi Conſtantinopolitana*. Ex hoc porro codice acta ad hoc Concilium ſpectantia primo deſcripta ſunt, & typis edita.

Aliud dubium de præſide. Carranza cum aliis Mennam Patriarcham Conſtantinopolitanum præſidem ſtatuit hujus Concilii. Binius, Starovolſcius, & alii legatos ſummi Pontificis. Calvinus porro Inſtit. lib. 4. cap. 6. numer. 2. Leonis ſucceſſor, inquit, cum ad quintam Synodum Conſtantinopolitanam Legatos ſuos mitteret, non rixatus eſt de prima ſede, ſed Mennam Patriarcham Conſtantinopolitanum præſidere facile eſt paſſus. Hinc volens concludere contra primatus ſedis Romanæ vetuſtatem in Conciliis generalibus. Sed cum fuerit Concilium magis provinciale, nihil concludi poteſt contra primatum ſedis Romanæ, cum in provincialibus Archiepiſcoporum, ac Primatum ſit præſidentia. Nec Agapitus legatos ſuos miſerat Conſtantinopolim ad præſidendum: & quamvis ad hunc finem miſiſſet, ac delegaſſet, cum mortuo interim Agapito, ac in interregno coactum fuerit hoc Concilium, Mennæ præſidentia nihil officiebat legatis, quorum poteſtas in hac re nondum incœpta expirabat morte delegantis.

Dubitari etiam poſſet, an propter ſolas Eutychetis opiniones damnati ſint illi hæretici. Mens eſt Joverii in præludiis Conſtantinopolitanæ Synodi 11. duo capita religionis conſtituta hic fuiſſe. Primo confirmatam quartam Synodum contra Severum Antiochenum, qui ex Neſtorii, & Eutychetis ſectis unam conſtituens, commune impiorum receptaculum erat. Additque egiſſe hanc Synodum contra novos hæreticos triſagio addentes particulam: *qui crucifixus es pro nobis, miſerere nobis.* Quod favebat Sabellianis ſeu Theopaſſianis, aut Patropaſſianis, quorum hæreſis ſepulta erat. Quæ jam attigimus in præludiis veræ quintæ Synodi, claſſe 2. *Duo constituta in Synodo.*

Concilium Jeroſolymitanum poſt obitum Agapiti, tempore interregni Pontificii, anno Dom. 536. decima nona Septembris, contra Severum, Petrum, & Zoaram hæreticos celebratum.

Cum Mennas Conſtantinopolitanus Epiſcopus abſoluta Synodo, ut dictum ſupra, ejus Acta miſiſſet ad Petrum Jeroſolymitanum Epiſcopum (cujus juſſu Monachi Orthodoxi Palæſtinæ, & nonnulli Epiſcoporum contra prædictos hæreticos acturi, Conſtantinopolim abierant) idem Petrus Jeroſolymis, decima nona Septembris, poſt Conſulatum Beliſarii, anno nimirum Chriſti 536. Synodum hanc collegit, cui Epiſcopi quadraginta quinque interfuerunt. In qua cum legiſſent, & cognoviſſent ea, quæ Conſtantinopoli contra Anthimum, poſtea vero in Severum, Petrum, & Zoaram acta eſſent, condemnationis ſententiam pronunciaverunt. Binius hic.

A

Concilium Aurelianenſe ſecundum triginta Epiſcoporum, anno 22. Childeberti Francorum Regis, qui eſt 536. celebratum, præſide Honorato Byturicenſi Metropolitano.

AURELIANENSIS CONCILII SECUNDI CANONES.

Cum ex præceptione glorioſiſſimorum Regum in Aurelianenſem urbem de obſervatione legis Catholicæ tractaturi (Deo auxiliante) conveniſſemus: ibique quid de antiquis regulis, quid de novis ambiguitatibus pro captu intelligentiæ (illuminante Domino) ſenſerimus, expreſſimus ſigillatim: deſcriptiſque conſtitutionibus, atque (Deo propitio) in poſterum quæ ſint obſervanda, ex veterum Canonum authoritate conſcripſimus. B

1. Id ergo eſt conſtitutum, ut nullus Epiſcoporum (admonente Metropolitano Epiſcopo) niſi certa tædii cauſa detentus, ad Concilium, vel ordinationem conſacerdotis venire penitus ulla excuſatione detrectet.

2. Ut Metropolitani ſingulis annis comprovinciales ſuos ad Concilium evocent.

3. Ne quis Epiſcopus de quibuslibet cauſis, vel Epiſcoporum ordinationibus, cæterorumque clericorum aliquid præſumat accipere: quia Sacerdotem nefas eſt cupiditatis venalitate corrumpi. *Matth. 10.*

C 4. Si quis Sacerdotium per pecuniæ nundinum execrabili ambitione quæſierit, abjiciatur ut reprobus: quia Apoſtolica ſententia donum Dei eſſe præcipit pecuniæ trutina minime comparandum.

5. Nullus Epiſcopus ad ſepeliendum Epiſcopum venire conficta occaſione diſſimulet, ne cujuslibet corpuſculum diutius inhumatum, negligentia interveniente, ſolvatur. Is vero Epiſcopus, qui defunctum advenerit ſepelire, præter expenſam neceſſariam, nihil pretii pro fatigatione depoſcat. *Act. 8.*

6. Ut Epiſcopus, qui ad ſepeliendum Epiſcopum venerit, evocatis Presbyteris in unum, domum Eccleſiæ adeat, deſcriptamque idoneis perſonis cuſtodiendam ſub integra diligentia derelinquat, ut res Eccleſiæ ullorum improbitate non pereant.

7. In ordinandis Metropolitanis Epiſcopis antiquam inſtitutionis formulam renovamus, quam per D incuriam omnimodis videmus amiſſam. Itaque Metropolitanus Epiſcopus a comprovincialibus clericis, vel populis electus, congregatis in unum omnibus comprovincialibus Epiſcopis ordinetur, ut talis (Deo propitio) ad gradum hujus dignitatis accedat, per quem regula Eccleſiæ in melius aucta plus floreat.

8. Si quis Diaconus in captivitatem redactus, uxori fuerit copulatus, reverſus ab officii omnino miniſterio removendus eſt. Cui ſufficere debet, pro actus ſui levitate impleta pœnitentia, pro ſatisfactione communio.

9. Nullus clericorum ſine permiſſione Epiſcopi ſui cum ſæcularibus habitare præſumat. Quod ſi fecerit, ab officii communione pellatur.

10. Nullus novercæ ſuæ, id eſt uxori patris ſui, ulla copulatione jungatur. Quod ſi præſumpſerit, noverit ſe anathematis ſupplicio feriendum.

E 11. Contracta matrimonia, accedente infirmitate, nulla voluntaria contrarietate ſolvantur. Quod ſi qui ex conjugibus fecerint, noverint ſe communione privandos.

12. Ne quis in Eccleſia votum ſuum cantando, bibendo, vel laſciviendo diſſolvat: quia Deus talibus votis irritatur potius, quam placatur.

13. Clerici, qui officium ſuum implere deſpiciunt, aut vice ſua ad Eccleſiam venire detrectant, loci ſui dignitate priventur.

14. Oblationem defunctorum, qui in aliquo crimine fuerint interempti, recipi debere cenſemus, ſi tamen

Digitized by Google

tamen non ipſi ſibi mortem probentur propriis manibus A intuliſſe.

15. Presbyter, vel Diaconus, ſi nec litteras, vel baptizandi ordinem neſciat, nullatenus ordinetur.

16. Fœminæ, quæ benedictionem Diaconatus hactenus contra interdicta Canonum acceperunt, ſi ad conjugium probantur iterum devolutæ, a communione pellantur. Quod ſi hujuſmodi contubernium, admonitæ ab Epiſcopo, cognito errore, diſſolverint, in communionis gratiam, acta pœnitentia, revertantur.

17. Placuit etiam, ut nulli poſtmodum fœminæ diaconalis benedictio pro conditionis hujus fragilitate credatur.

18. Placuit, ut nullus Chriſtianus Judæam, neque Judæus Chriſtianam in matrimonio ducat uxorem; quia inter hujuſmodi perſonas illicitas nuptias eſſe B cenſemus. Qui ſi commoniti a conſortio hoc ſe ſeparare diſtulerint, a communionis gratia ſunt ſine dubio ſubmovendi.

19. Catholici, qui ab idolorum cultu ſe non cuſtodiunt, nec ad integram accepti baptiſmi gratiam revertuntur, vel qui cibis idolorum cultibus immolatis, guſtu illicitæ præſumptionis utuntur, ab Eccleſiæ cœtibus arceantur.

20. Similiter & hi, qui beſtiarum morſibus extincto, vel quolibet morbo, aut caſu ſuffocato veſcuntur.

Abbates Epiſcop. ſuodiss. 21. Abbates, qui Epiſcoporum præcepta deſpiciunt, ad communionem nec penitus admittantur, niſi contumaciam humilitate ſuſcepta deponant.

22. Sane, ſi qui poſt hanc diligentiſſimam ſanctio- C nem non obſervaverint, quæ ſunt ſuperius comprehenſa, reos ſe divinitatis pariter, & fraternitatis judicio futuros eſſe cognoſcant.

Concilium Aurelianenſe tertium, tempore Vigilii Papa, & tempore Childeberti Regis, anno Chriſti 540. ſub Conſulatu Paulini, præſide Lupo Eccleſiæ Lugdunenſis Metropolitano.

TITULI CAPITULORUM SEQUENTIS CONCILII.

1. *Ne a Metropolitano comprovinciales vocati ad* D *Synodum intra biennium celebrandum venire prætermittant.*
2. *Ne a Subdiacono, & ſupra quis ſe propriis uxoribus miſceat.*
3. *De electione Metropolitanorum, & de conſenſu populi.*
4. *De familiaritate, & cohabitatione extranearum mulierum cum clericis.*
5. *De oblatis, & collatis Baſilicis.*
6. *Qua ætate Presbyter, vel Diaconus ordinetur, & ne duarum uxorum vir, aut renupta maritus, aut pœnitentiam profeſſa, nec publice arreptitius promoveatur.*
7. *De ordinatis clericis, ne nubant, & ne quis in-* E *vitus ordinetur.*
8. *De clerico convicto de furto, aut falſitate, & de perjurio.*
9. *De his, qui, uxoribus defunctis, concubinas ſibi crediderint ſociandas.*
10. *De inceſtis conjunctionibus, vel ſi ante baptiſmum ſe conjunxerint, ignorantes, vel a quibus perſonis conjugalis copula ſit obſervanda.*
11. *De clericis propter patrocinia ſæcularium officium ſuum minus implentibus.*
12. *De agris Eccleſiæ ab Epiſcopo inutiliter diſtractis, & diſtractorum tricenaria repetitione.*
13. *De mancipiis Chriſtianis, quæ Judæorum ſervitio detinentur.*
14. *Ut miſſarum celebritas hora tertia inchoetur.*
15. *Ut Epiſcopi in Diœceſi aliena clericos non ordinent, nec altaria conſecrare præſumant, nec ſine commendatitiis clericus uſquam pergat.*
16. *De raptu virginum ſacrarum.*
17. *De eo, quod id, quod clerici beneficio Eccleſiæ perceperint, a ſuo ſucceſſore minime auferatur.*
18. *De clericis contumacibus.*
19. *De clericis injuſte oppreſſis a ſuis Pontificibus.*
20. *De clericorum conſpiratione per rebellionem in ſcripturis, aut alias factam.*
21. *De ſacerdotibus Eccleſiæ res debitas occupantibus, & in ſuam poteſtatem redigentibus, & de retinentibus defunctorum oblationes.*
22. *Miniſtris Eccleſiarum non liceat Eccleſiæ res ſine Epiſcopi conſenſu alienare.*
23. *Quod pœnitentia non ſit in juvenibus temere credenda, nec ſenibus conjugatis ſine conſenſu communi, nec his, qui accepta pœnitentia, ad malitiam redierint ſæcularem.*
24. *Ne ſervus, vel colonus ad honorem promoveatur ante receptam ingenuitatem.*
25. *Ut clericus honoratus pecuniam non donet ad uſuram.*
26. *Quod die Dominico operari non permittitur.*
27. *Ut ante Dominicam orationem expletam de Eccleſia nullus diſcedat.*
28. *Ut Judæis a die Cœnæ Domini uſque ad ſecundum Sabbati inter Chriſtianos procedere non liceat.*
29. *De Hæreticis, vel Bonoſiacis.*
30. *Ut clericus ſine Pontificis ſui conſenſu nullum ad judicem trahat ſæcularem, neque laicus clericum.*
31. *Quid de Epiſcopis, qui ſupraſcripta obſervare diſtulerint?*

CANONES AUREL. CONCIL. III.

CUm in Dei nomine in Aurelianenſem urbem ad Synodale Concilium veniſſemus, de his, quæ per longum tempus, obſervatione ceſſante, fuerint intermiſſa, priorum Canonum tenore ſervato, præſentibus regulis vetera ſtatuta ſervanda, & nova pro cauſarum, vel temporum conditione addenda credidimus.

1. Primum, ut unuſquiſque Metropolitanus in Provincia ſua cum comprovincialibus ſuis ſingulis annis Synodale debeat opportuno tempore habere Concilium. Quod ſi illum infirmitas, aut neceſſitas certa tenuerit, ut ad conſtitutum locum adeſſe non poſſit, ad ſuam civitatem ſuos evocet fratres, ut ſi intra biennium, divinitus temporum tranquillitate conceſſa, admonitis comprovincialibus a Metropolitano, Synodus indicta non fuerit, Metropolitanus ipſe pro evocationis tarditate anno integro Miſſas facere non præſumat. Quod ſi evocati, non corporali infirmitate detenti, adeſſe ſuæ evocationi diſtulerint, ſimili ſententiæ ſubjacebunt. Qui tamen & hanc accuſationem ſibi noverint eſſe ſublatam, ſi abſentiam ſuam vigore ſortis crediderint excuſandam.

2. Ut nullus Clericorum a Subdiacono, & ſupra, quos uxores in propoſito ſuo accipere inhibetur, propriæ (ſi forte jam habeat) miſceatur uxori. Quod ſi fecerit, laica communione contentus, juxta priorum Canonum ſtatuta ab officio deponatur. Quem ſi ſciens Epiſcopus ſuus in hac utilitate permixtionis viventem ad officium poſtea admiſerit, & ipſe Epiſcopus ad agendam pœnitentiam tribus menſibus ſit a ſuo officio ſequeſtratus.

3. De Metropolitanorum vero ordinationibus id placuit, ut Metropolitani a Metropolitanis omnibus (ſi fieri poteſt) præſentibus comprovincialibus ordinentur, ita ut ipſi Metropolitano ordinandi privilegium maneat, quem ordinationis conſuetudo requirat. Ipſe tamen Metropolitanus a comprovincialibus Epiſcopis (ſicut decreta ſedis Apoſtolicæ continent)

Digitized by Google

tinent) cum conſenſu cleri, vel civium eligatur. De A comprovincialibus vero ordinandis cum conſenſu metropolitani, cleri, vel civium, juxta priorum Canonum ſtatuta electio, & voluntas requiratur.

4. Licet jam multa, quæ obſervari debent, multis Canonicis ſententiis fuerint ſtatuta, tamen, quod agnoſcitur ſæpe tranſcendi, convenit replicari. Ideoque ſtatuimus, ut ne quis antiſtitum, clericorumve omnium licentiam habeat intra domum ſuam ullam abſque propinquis mulieribus, quas priores Canones eloquuntur, habere perſonam. Quibus etiam id ſpecialiter inhibetur, ut ſi quis clericorum ſuſpicionem adverſam, aut oblocutionem populi de muliere quacumque fortaſſis incurrerit, eam ſtatim, ſi intra domum habet, abjiciat. Si certe extranea, & ſui juris eſt, ita omnibus conditionibus ſtudeat obviare, ut infamia, quæ excitata eſt, abrogetur. Quilibet ille B antiſtitum, vel clericorum, qui, quod ſcriptum eſt, vitare noluerit, pro inobedientia triennii excommunicatione mulctetur. Quod ſi adulterii permixtione fuerit comprobatus, in degradatione honorum priorum canonum ſtatuta ſerventur, in quibus communionibus Metropolitanus a comprovincialibus ſuis, comprovincialis a Metropolitano cum reliquis comprovincialibus diſtringatur.

5. Si quæ oblationes in quibuslibet rebus, atque corporibus collatæ fuerint Baſilicis in civitatibus conſtitutis, ad poteſtatem Epiſcopi redigantur. Et in ejus ſit arbitrio, quid in repetitione Baſilicæ, aut obſervantium ibi ſubſtantiæ deputetur. De facultatibus vero Parochiarum, vel Baſilicarum in pagis civitatum conſtitutis, ſingulorum locorum conſuetudo ſervetur. C

6. De clericorum præmittenda converſione, id omnimodis obſervetur, ne ullus ex laicis ante annualem converſionem, vel ætatem legitimam, id eſt vigintiquinque annorum Diaconus, & triginta Presbyter ordinetur, ita ut de ipſis quoque, qui ordinandi ſunt, clericis, regulari cuſtodiatur ſtudio, ne aut duarum uxorum vir, aut renuptæ maritus, aut pœnitentiam profeſſus, aut ſemus corpore, aut qui publice aliquando arreptus ſit, ad ſupraſcriptos ordines promoveatur. Quod ſi ſciens Epiſcopus contra hæc ſtatuta agendum eſſe crediderit, is quidem, qui ordinatur, ſuſcepto juxta anteriores Canones privetur officio, ſed ille pro ordinationis temeritate ſex menſibus a celebrandis officiis ſequeſtretur. Quod ſi Miſſas intra D ſtatutum tempus facere præſumpſerit, anno integro omnium fratrum charitate privetur. De quorum promotionibus ſi quis Clericus, aut civis teſtis extiterit, quorum teſtimonio dum creditur, frequenter Pontificis ignorantia prævenitur, cum agnitum fuerit ordinationem illicite celebratam, anno integro a communione pellatur. Qui ſi in infirmitatem deciderit, ei viaticum non negetur.

7. Clerici vero, qui cum uxores non habuerint, benedictione ſuſcepta, conjugia crediderint eligenda, qui volentes abſque ulla reclamatione in ætate fuerint legitima ordinati, cum ipſis mulieribus, quas acceperunt, excommunicatione percellantur. Quod ſi invitus, vel reclamans fuerit ordinatus, ab officio quidem deponatur, ſed non a communione pellatur. Epiſcopus autem, qui invitum, aut reclamantem præſumpſerit E ordinare, annuali pœnitentiæ ſubditus, Miſſas facere non præſumat. De adulteriis autem honoratorum clericorum id obſervandum eſt, ut ſi quis adulteraſſe aut confeſſus fuerit, vel convictus, depoſitus ab officio, communione conceſſa, Monaſterium toto vitæ ſuæ tempore trudatur.

Diſt. 74. Ep. invitum.

8. Si quis clericus furtum, aut falſitatem admiſerit, quia capitalia etiam ipſa ſunt crimina, communione conceſſa, ab ordine degradetur. De perjurio vero id cenſuimus obſervandum, ut ſi quis clericus in cauſis, quæ ſub jurejurando finiendæ ſunt, præbuerit juramenta, & poſt rebus evidentibus detegitur pejeraſſe, biennii tempore a communione pellatur.

Diſt. 81. Si qu. clericus ad. Et in dec. Ivo. l. 3.

9. De his, qui ex concubinis filios habent, & uxores legitimas poſthabuerint, aut defunctis uxoribus, ſibi concubinas publice crediderint ſociandas, id obſervandum eſſe cenſuimus, ut ſicut eos, qui jam ſunt clerici per ignorantiam ordinati, non removemus, ita ſtatuimus, ne ulterius ordinentur.

10. De inceſtis conjunctionibus ita quæ ſunt ſtatuta ſerventur, ut qui aut modo ad baptiſmum veniunt, aut quibus Patrum ſtatuta ſacerdotali prædicatione antea in notitiam non venerunt, ita pro novitate converſionis, ac fidei ſuæ credidimus conſulendum, ut contracta hucuſque hujuſmodi conjugia non ſolvantur, ſed in futurum, quod de inceſtis conjunctionibus in anterioribus Canonibus interdictum eſt, obſervetur, id eſt ne quis ſibi ſub conjugii nomine ſociare præſumat relictam patris, filiam uxoris, relictam fratris, ſororem uxoris, conſobrinam, aut ſobrinam, relictam avunculi, vel patrui. Quod ſi qui in hoc inceſti adulterio potius, quam conjugio fuerint, ſociatique diu ſe non ſequeſtraverint, a communione Eccleſiaſtica repellantur. Illud etiam adjiciendum eſſe credidimus, ut in Epiſcopi diſcuſſione conſiſtant. De his, qui in civitate ſua, ac territorio conſiſtunt, & tali ſunt ordine ſociati, utrum ignoranter ad illicita conjugia venerint, aut per contumaciam, quæ ſunt interdicta, præſumpſerint: quia, ſicut his, qui per ignorantiam lapſi ſunt, ſubvenitur, ita illis, quibus prius Patrum ſtatuta in notitiam venerunt, quique etiam contra Sacerdotum interdicta in tali permixtione verſantur, priorum canonum in omnibus ſtatuta ſerventur, ut non prius ad communionem recipiantur, quam inceſti adulterium (ſicut ſcriptum eſt) ſeparatione ſanaverint: quia in lege Domini manifeſte legitur: *Maledictus, qui dormit cum uxore patris ſui, cum privigna, vel uxoris ſuæ ſorore*, & reliqua his ſimilia. Quo fit, ut quos Deus maledixit, non niſi emendatos benedicere poſſimus. *Deut. 27.*

11. Si qui clerici miniſteria ſuſcepta quacunque occaſione agere, ſicut & reliqui detrectant, & excuſationem de patrociniis quorumcumque, ne officium impleant, prætendunt, ac ſacerdotes ſuos ſub hujuſmodi cauſa æſtimant per inobedientiam contemnendos, inter reliquos clericos Canonicos, ne a licentia alii vitientur, nullatenus habeantur, neque ex rebus Eccleſiaſticis cum canonicis ſtipendia, aut munera ulla percipiant.

12. De agellis vero, cæteriſque facultatibus Eccleſiaſticis a Sacerdotibus non alienandis, nec per contractus inutiles obligandis, priorum canonum ſtatuta ſerventur, ut nobis per nullos contractus res Eccleſiaſticas alienare, aut inutiliter liceat obligare. Ea etiam, quæ de rebus Eccleſiaſticis ab anteceſſoribus alienata, vel quibuſcunque inſtrumentis inutiliter in diſpendium Eccleſiæ obligata noſcuntur, & intra tricenaria tempora repetitio ſuppetit, quæ acta ſunt, ſuffragante juſtitia per publicum, aut clericorum judicium revocentur. Quod ſi is, qui rem Eccleſiaſticam tenet, admonitus judicium declinarit, quouſque aut ad diſcuſſionem veniat, aut rem Eccleſiaſticam reſtituat, communione privetur.

13. De mancipiis Chriſtianis, quæ in Judæorum ſervitio detinentur, ſi eis, quod Chriſtiana Religio vetat, a Dominis imponitur, aut ſi eos de Eccleſia excuſatos tollant pro culpa, quæ remiſſa eſt, & affligere, aut cædere fortaſſe præſumpſerint, & ad Eccleſiam iterato confugerint, nullatenus a ſacerdote reddantur, niſi pretium offeratur, ac detur, quod mancipia ipſa valere pronunciaverit juxta taxationem. Chriſtianis quoque omnibus interdicimus, ne Judæorum conjugiis miſceantur. Qui ſi fecerint, uſque ad ſequeſtrationem, quiſquis ille eſt, communione pellatur. Item Chriſtianis convivia interdicimus Judæorum, in quibus, ſi forte fuiſſe probantur, annuali excommunicationi pro hujuſmodi contumacia ſubjacebunt.

14. De Miſſarum celebritate in præcipuis dumtaxat

Google

gat ſolemnitatibus, id obſervare debemus, ut hora tertia Miſſarum celebratio in Dei nomine inchoetur, quo facilius intra horas competentes ipſo officio expedito, Sacerdotes poſſint ad veſpertina officia, ideſt in veſpertino tempore convenire: quia ſacerdotem veſpertinis officiis ad Eccleſiam talibus præcipue diebus nec decet deeſſe, nec convenit.

15. Epiſcopus in diœceſes alienas ad alienos clericos ordinandos, vel conſecranda altaria accedere non debet. Quod ſi fecerit, remotis his, quos ordinaverat, altaris tamen conſecratione manente, tranſgreſſor canonum anno a Miſſarum celebritate ceſſabit. De his vero clericis, qui ſub qualibet occaſione, aut conditione in alienorum civitatibus, vel territoriis crediderint immorandum, nec ad ullum clericatus honorem abſque ſui Epiſcopi ſcripto, atque conſenſu habeant promoveri. Verum etiam Presbytero, Diacono, vel Subdiacono ſine Epiſcopi ſui litteris ambulanti, juxta ſtatuta priora, communionem nullus impendat.

16. De raptu virginum conſecratarum, ſeu in propoſito ſub devotione viventium id ſtatuimus, ut quicunque ſacratæ, vel devotæ, ideſt religionem profeſſæ vim inferre præſumpſerit, a communione Eccleſiaſtica uſque ad exitum repellatur, viatico tantum ei infirmitatis periculo reſervato. Quod ſi quæ rapta dicitur, cum raptore habitare conſenſerit, & ipſa excommunicatione ſimili feriatur. Quæ & formam de pœnitentibus, ac viduis in propoſito manentibus definitam ſub diſtrictione Eccleſiaſtica conſervet. Quod ſi quis Sacerdos ſciens hujuſmodi perſonis communicaverit, anno integro pacem Eccleſiaſticam non habebit.

17. De munificentiis vero Sacerdotum id obſervandum, quod ſicut ſi quid præſenti tempore a clericis decedentibus munificentiæ habetur, vel poſſidetur, deinceps a ſucceſſoribus nullatenus auferatur: ita qui deceſſorum largitatibus gaudent, officia, & Eccleſiæ obedientiam, & affectum ſacerdotibus præbeant. De quibus tamen munificentiis, quæ præſenti tempore ab his (ſicut dictum eſt) poſſidentur, ſi pro opportunitate Epiſcopo placuerit, quod voluerit commutare, ſine accedente diſpendio in locis aliis commutetur. De munificentiis vero præſentibus, quas unuſquiſque clericus pro ſua gratia eorum obſequiis exiſtimat conferendas, ſicut in arbitrio dantis eſt, ut tribuere, quibus voluerit, debeat, ita ſi inobedientia, vel contumacia in aliquo accipientis extiterit, culpa agnita, in arbitrio ſit præſentis, utrum, vel qualiter debeat revocare.

18. De his vero clericorum perſonis, quæ de Civitatenſis Eccleſiæ officio Monaſterii, vel Diœceſis, vel baſilicis in quibuſcunque locis poſitis, ideſt ſive in territoriis, ſive in ipſis civitatibus ſuſcipiuntur ordinandæ, in poteſtate ſit Epiſcopi, ſi de eo, quod ante de Eccleſia habebant, eos aliquid, aut nihil exinde habere voluerit: quia unicuique facultas ſuſcepti monaſterii, diœceſis, vel baſilicæ debet plena ratione ſufficere.

19. Si quis ſuperbia elatus officium ſuum indignatione quacumque implere noluerit, juxta ſtatuta priora, a communione retentus, & ab ordine depoſitus tamdiu habeatur, quamdiu (ſicut ſcriptum eſt) pœnitentiæ ſupplicatione ſatisfecerit præſidenti Pontifici. Tamen illis regulariter juxta charitatem integram, & quæcunque illis ſtipendiorum juxta conſuetudinem debentur, pro qualitate temporis ſunt miniſtranda. De quibus ſi querela procedat, officium agens recurrat ad Synodum.

20. Si quis clericorum circa ſe diſtrictionem Epiſcopi ſui putat injuſtam, juxta antiquas conſtitutiones recurrat ad Synodum.

21. q. 1. Si qui cler.

21. Si qui clericorum (ut nuper in multis locis per ſuperbiam, diabolo inſtigante, actum fuiſſe perpatuit) rebelli authoritate ſe in unum conjuratione intercedente collegerint, & aut Sacramenta inter ſe data, aut chartulam conſcriptam fuiſſe patuerit; nullis excuſationibus hæc præſumptio prævaleat, ſed res detecta, cum in Synodum ventum fuerit, in præſumptores juxta perſonarum, & ordinum qualitatem a pontificibus, qui tunc in unum collecti fuerint, vindicetur. Quia ſicut charitas ex præceptis Dominicis corde, non chartulæ conſcriptione eſt, vel conjurationibus exhibenda, ita quod ſupra ſacras admittitur ſcripturas, authoritate, & diſtrictione pontificali eſt reprimendum.

22. Si quis Sacerdos res Eccleſiæ debitas, vel proprias horrenda cupiditate occupaverit, retinuerit, aut a poteſtate ex competitione perceperit, ſi eas non reſtituerit, nullis rebus excuſetur. Sed & ſi agnito jure Eccleſiaſtico, non ſtatim Eccleſiæ, vel ſacerdoti reformaverit, ut ipſum jus agnoſcere poſſit, & in judicium electorum venire diſtulerit, tamdiu a communione Eccleſiaſtica ſuſpendatur, quandiu reſtitutis rebus tam Eccleſiam, quam ſacerdotem reddat indemnem. Similis etiam de his, qui obligationes defunctorum legaliter dimiſſas quolibet ordine aſſignare tardaverint, vel detinere præſumpſerint, diſtrictionis Eccleſiaſticæ juxta priores canones forma ſervetur. Cui etiam ſententiæ ſubjacebit, quiſquis ille quolibet ordine, quod pro devotione ſua Eccleſiis dedit, revocare præſumpſerit.

23. Abbatibus, Presbyteris, cæteriſque miniſtris de rebus Eccleſiaſticis, vel ſacro miniſterio alienare, vel obligare abſque permiſſu, & ſubſcriptione Epiſcopi ſui nil liceat. Quod qui præſumpſerit, degradetur, communione conceſſa. Et quod præſumptum, vel alienatum, vel temere ordinatum eſt, ordinationi Epiſcopi revocetur. 12. quæſt. 2. Abbat.

24. De pœnitentium converſione, ut ne quis benedictionem pœnitentiæ juvenibus perſonis credere præſumat. Certe conjugatis, niſi ex conſenſu pari, ætate jam plena, eam dare non audeat. Aut ſi quis pœnitentiæ benedictione ſuſcepta, ad ſæcularem habitum, militiamque reverti præſumpſerit, excommunicatione plectatur, viatico conceſſo ad exitum.

25. Ut nullus ſervilibus, colonariiſque conditionibus obligatus, juxta ſtatuta ſedis Apoſtolicæ, ad honores Eccleſiaſticos remittatur, niſi prius aut teſtamento, aut per tabulas eum legitime conſtiterit abſolutum. Quod ſi quis Epiſcoporum ejus, qui ordinatur, conditionem ſciens, tranſgredi per ordinationem indebitam fortaſſe voluerit, anni ſpatio Miſſas facere non præſumat.

26. Ut clericus a Diaconatu, & ſupra pecuniam non commodet ad uſuras, ne de præſtitis beneficiis quicquam amplius, quam datur, ſperet. Nec ut in exercendis negotiis turpis lucri cupiditate verſetur, ſicut publici negotiatores, qui ad populares penſum obſervant, aut ſub alieno nomine interdicta negotia audeat exercere. Quod ſi quis adverſus hæc ſtatuta venire præſumpſerit, communione conceſſa, ab ordine degradetur.

27. Quia perſuaſum eſt populis, die Dominico cum caballis, & bobus, & vehiculis itinerare non debere, neque ullam rem ad victum præparare, vel ad nitorem domus, vel hominis pertinentem nullatenus exercere (quæ res, quia ad Judæam magis, quam ad obſervantiam Chriſtianam pertinere probatur) id ſtatuimus die Dominico, quod ante fieri licuit, licere: de opere tamen rurali, ideſt agricultura, vel vinea, vel ſectione, vel meſſione, excuſſione, vel exacto ſæpe cenſuimus abſtinendum, quo facilius ad Eccleſiam venientes orationis gratia vacent. Quod ſi inventus fuerit quis in operibus ſupraſcriptis, quæ interdicta ſunt, ſe exercere, qualiter emendari debeat, non in laici diſtrictione, ſed in Sacerdotis caſtigatione conſiſtat.

28. De Miſſis nullus laicorum ante diſcedat, quam Dominica dicatur oratio. Et ſi Epiſcopus præſens fuerit, ejus benedictio expectetur. Sacrificia vero Matutina Miſſarum, ſive veſpertinarum, ne quis cum armis

Digitized by Google

mis pertinentibus ad bellorum uſum expetat. Quod qui fecerit, in ſacerdotis poteſtate conſiſtat, qualiter ejus diſtrictione debeat caſtigari.

29. Quia Deo propitio ſub Catholicorum regum dominatione vivimus, Judæis a die Cœnæ Domini uſque in ſecundam Sabbati in Paſcha, hoc eſt ipſo quatriduo procedere inter Chriſtianos, neque catholicis populis ſe ullo loco, vel quacunque occaſione miſcere præſumant.

30. Judex civitatis, vel loci, ſi hæreticum, aut Bonoſiacum, vel cujuslibet alterius hæreſis ſacerdotem, vel quamcunque perſonam de Catholicis rebaptizaſſe cognoverit, quia reges nos conſtat habere catholicos, non ſtatim rebaptizantes adſtrinxerit, & ad regis fidem propterea diſtringendos adduxerit, annuali excommunicationi ſubdatur.

Nota. Bonoſiaci hæretici, alias dicti *Monothelitæ*, Chriſtum Filium Dei adoptivum, non naturalem dicebant. De quibus Prateolus verbo Bonoſiaci, & Baronius ann. 389. hæreſis peſſima ſæpe rediviva, ut nunc etiam per Socinianos in Hollandia, & alibi.

11. qu. 2. Cler. ex. Et in dec. Epiſtola Marcelli Papæ.

31. Clericus cujuslibet gradus ſine Pontificis ſui permiſſu nullum ad ſæculare judicium præſumat attrahere. Neque laico, inconſulto ſacerdote, clericum in ſæculare judicium liceat exhibere.

32. Quocirca hæc, quæ, inſpirante Deo, communi conſenſu placuerunt, ſi quis antiſtitum, vel eorum, quos Spiritus Dei eſſe voluerit ſucceſſores, relicta obſervationis integritate, cuſtodire, & implere neglexerit, reum ſe divinitatis pariter & fraternitatis judicio futurum eſſe cognoſcat. Quia & canones ſuos nec ignorare quemquam, nec diſſimulare, id eſt præterire permittitur.

Concil. Bizac.

Interſeritur hic Concilium Provinciæ Bizacenæ in Africa, an. 541. in quo miſſa eſt legatio ad Juſtinianum Imperatorem, nec aliud de eo reperitur.

Concilium Arvernenſe tempore Vigilii Papæ, poſt conſulatum Paulini junioris, anno Chriſti 541. ſub Theodeberto Rege.

Arverni, ſeu potius Averni, aut Alverni, populi Galliæ in Aquitania, qui a Trojanis oriundi audebant ſe appellare Romanorum fratres, adverſus quos etiam varia bella geſſerunt. De his Strabo lib. 4. Plinius lib. 4. cap. 16. Vulgo oppidum hujus gentis Alebres dicitur, ait Joverius.

Capitula Arvernenſis Synodi.

APud Eccleſiam Arvernam ſub die ſexto Iduum Novembris poſt conſulatum Paulini junioris, cum in Dei nomine, congregante ſancto Spiritu, conſentiente Domino glorioſo, pioque rege Theodeberto, in Arvernam urbem Sancta Synodus conveniſſet, ibique flexis in terra genibus pro rege, pro ejus regno, & longævitate, & pro populo Dominum deprecaremur, ut qui nobis congregationis tribuerat poteſtatem, regno ejus Dominus noſter felicitatem tribueret, imperium regeret, & in juſtitia gubernaret, in Eccleſia ex more conſedimus. Inſpectiſque canonibus, id nobis rationabile viſum eſt, ut quamvis Eccleſiaſticæ regulæ pene omnia comprehendant, quædam tamen vel adderentur nova, vel repeterentur antiqua.

In dec. Prou. l. 4.

1. In primis placuit, ut quoties ſecundum ſtatuta Patrum ſancta Synodus congregatur, nullus Epiſcoporum aliquam prius cauſam ſuggerere audeat, quam ea, quæ ad emendationem vitæ, ad ſerenitatem regulæ, ad animæ remedium pertinent, finiantur.

2. Placuit etiam, ut ſacrum quis Pontificis honorem non votis quærat, ſed meritis: ne divinum videatur munus comparare rebus, ſed moribus: atque eminentiſſimæ dignitatis apicem omnium conſcendat ele-

ctione, non paucorum favore. Sit in eligendis ſacerdotibus cura præcipua, quia irreprehenſibiles eſſe convenit, quos præeſſe neceſſe eſt corrigendis. Diligenter itaque quiſque inſpiciat prædium Dominici gregis, ut ſciat, quod meritum conſtituendi deceat eſſe paſtoris. Epiſcopatum ergo deſiderans, electione clericorum, vel civium, conſenſu etiam metropolitani ejuſdem provinciæ pontifex ordinetur. Non patrocinia potentum adhibeat, non calliditate ſubdola, ad conſcribendum decretum alius hortetur præmiis, alius timore compellat. Quod ſi quis fecerit, Eccleſiæ, cui indignus præeſſe cupit, communione privabitur.

3. Obſervandum, ne pallis, vel miniſteriis divinis defunctorum corpuſcula obvolvantur, & ne a potentibus ſæculi clerici contra Epiſcopos ſuos ullo modo erigantur.

4. Qui regulam Eccleſiæ petunt a regibus, & horrendæ cupiditatis impulſu egentium ſubſtantiam rapiunt, irrita habeantur, quæ obtinent & a communione Eccleſiæ, cujus facultatem auferre cupiunt, excludantur.

5. De opertorio Dominici corporis, ſeu palla altaris, nunquam ſacerdotis corpus, dum ad tumulum evehitur, obtegatur, quia ſacro velamine uſibus ſuis reddito, dum honorantur corpora, altaria polluuntur.

6. Si quis Judaicæ pravitati, jugali ſocietate conjungitur, & ſeu Chriſtiana Judæo, ſive Judæus Chriſtianæ mulieri conſortio miſceatur carnali, quicunque horum tantum nefas admiſiſſe dignoſcitur, a Chriſtianorum cœtu, atque convivio, & a communione Eccleſiæ, cujus ſociatur hoſtibus, ſegregetur.

7. Ne ad nuptiarum ornatum miniſteria divina præſtentur, ne dum improborum contactu, pompaque ſæcularis luxuriæ polluuntur, ad officium ſacri myſterii videantur.

8. Ne Judæi Chriſtianis populis judices præponantur.

9. Ne parochiam cujuslibet Epiſcopi alterius civitatis Epiſcopus canonum temerator invadat, & veſanæ cupiditatis facibus inflammatus, ſuis quoquo modo non contentus, rapiat alienam.

10. Ne ullus Epiſcopus alterius clericum contra voluntatem Epiſcopi ſui ſuſcipere audeat, aut ſacerdotio prærogare. *Ideſt Promovere.*

11. Si quis relictam fratris, ſororem uxoris, privignam, conſobrinamve relictam, ideſt patrui, vel avunculi, carnalis contagii macula crediderit violandam, & uſu ſacrilego, authoritatem divinæ legis, ac jura naturæ præruperit, & cui charitatis, ac pii affectus ſolatia exhibere debuerat, ſuorum hoſtis, ac pudicitiæ expugnator, vim inferre tentaverit, Apoſtolicæ conſtitutionis ſententia feriatur: & quandiu in tanto verſatur ſcelere, Chriſtiano cœtu, atque convivio, & Eccleſiæ communione privabitur.

12. Cum Presbyteri, atque Diaconi ſublimi dignitatis apice prærogentur, actibuſque omnino ſæculi renuncient, & ad ſacrum miniſterium electi repudient; & quiſquis eſt Presbyter, atque Diaconus divino munere benedictione percepta, uxoris ſuæ prius frater illico efficiatur, & conjugis. Attamen quoſdam reperimus ardore libidinis inflammatos, abjecto militiæ cingulo, vomitum priſtinum, & inhibita rurſus conjugia repetiſſe, atque inceſti quodammodo crimine clarum decus ſacerdotii violaſſe, quod nati etiam filii prodiderunt. Quod quiſquis feciſſe cognoſcitur, omni in perpetuum (quam admiſſo jam crimine perdidit) dignitate privabitur.

13. Si quis cujuſcunque Eccleſiæ munuſcula quælibet, qualibet ſub Sacramenti ſcriptura collata nefaria calliditate fraudaverit, invaſerit, retinere tentaverit, atque ſuppreſſerit, & non ſtatim a ſacerdote commonitus, collata reddiderit, ab Eccleſiæ Catholicæ communione pellatur.

14. Si quis ex Presbyteris, aut Diaconis, qui neque

Burch. lib. 2. cap. 33. *Epiſcopi ſunt Curati.*

in civitate, neque in parochiis canonicus eſſe dignoſcitur, ſed in villulis habitans, in oratorio ſancto deſerviens, celebret divina myſteria: feſtivitates præcipuas Domini Natale, Paſcha, Pentecoſten, & ſi quæ principales ſunt feſtivitates reliquæ, nullatenus alibi, niſi cum Epiſcopo ſuo in civitate teneat. Quicunque ſunt etiam cives natu majores, pari modo in urbibus ad Pontifices ſuos in prædictis feſtivitatibus veniant. Quod ſi qui improba temeritate contempſerint, eiſdem feſtivitatibus, quibus in civitatibus adeſſe deſpiciunt, communione pellantur.

15. Epiſcopus, Presbyter, atque Diaconus tam ſancta conſcientia reſplendeant, ut effugiant probitate actuum maledicorum obloquia, & teſtimonium in ſe divinum implere contendant, quo Dominus ait: *Sic luceat lumen veſtrum coram hominibus, ut videntes veſtra bona opera, glorificent Patrem veſtrum, qui in cœlis eſt.*

16. Igitur authoritate canonica, aliqua menſura in ea conſtitutione ſanximus, ut fugiatur ab his extranearum mulierum culpanda libertas, & tantum cum avia, matre, ſorore, vel nepte, ſi neceſſitas compulerit, habitent. De quibus omnibus (ut priorum canonum ſeries continet) nefas eſt, aliud, quam natura conſtituit, ſuſpicari. In cubiculo etiam horum, atque cellario, vel familiari quolibet ſervitio neque ſanctimonialis ulla, neque extranea mulier, neque ancilla ullo modo admittatur. Quod ſi quis præceptorum Dei immemor crediderit contemnendum, ſciat ſe authoritate canonica communionis ſine dubio jacturam ſubire. Quod ſi antiſtes culpam hanc in Presbytero, aut Diacono ſuo diſtringere canonico rigore noluerit, ipſe ſeveritate ſententiæ, vel ſeveritatis ſententia feriatur.

Subſcripſerunt huic Concilio Honoratus Epiſcopus Eccleſiæ Bituricæ, Gallus Epiſc. Eccleſiæ Arvernicæ cum aliis tredecim Epiſc. inter quos eſt Domitianus Epiſc. Eccleſiæ Colonienſis.

CAPITA QUÆDAM EJUSDEM CONCILII ex vetuſto Codice.

Ut Presbyteri plebes ſuas admoneant, quod hoſpitales ſint.

PLacuit, ut Presbyteri ſuas plebes admoneant, ut hoſpitales ſint, & nulli iter facienti manſionem denegent. Et, ut omnis occaſio rapinæ tollatur, nihil carius vendant tranſeuntibus, niſi quanto in mercato vendere poſſint. Quod ſi carius vendere voluerint, ad Presbyterum tranſeuntes hoc referant, & illius juſſu cum humanitate eis vendant.

1. *De poſſeſſione triginta annorum, ne repetatur.*

Burch. l. 3. cap. 67. Quicunque Epiſcopus alterius Epiſcopi diœceſim per triginta annos ſine aliqua interpellatione poſſederit, admittenda non eſt contra eum actio repoſcendi, ſed hoc intra, extra vero nullo modo: ne dum diœceſis defenditur, provinciarum termini confundantur.

2. *Ut in vita Epiſcopi alius non ſuperponatur.*

Burch. l. 1. cap. 186. Ut nullus vivente Epiſcopo alius ſuperponatur, aut ſuperordinetur Epiſcopus, niſi forſitan in ejus locum, quem capitalis culpa dejecerit.

3. De Presbyteris, qui de crimine fornicationis, ſive aliquo capitali flagitio accuſantur, & non habent collegas, cum quibus ſe expurgare poſſint, aut ſi forte lapſi fuerint, quomodo ſatisfaciant, in quorum judicio neque ad dexteram, neque ad ſiniſtram declinandum eſt, ſed recta via gradiendum eſt. In Concilio namque Neocæſarienſi ſcriptum eſt: Presbyter ſi uxorem acceperit, ab ordine deponatur. Si vero fornicatus fuerit, aut adulterium perpetraverit, amplius pelli debet, & ad pœnitentiam redigi.

4. *Quod licitum ſit Epiſcopis cum conſilio Cleri, de theſauro Eccleſiæ ſuæ familiæ ſuccurrere.*

Licitum ſit Epiſcopis præſentibus Presbyteris, & Diaconibus, de theſauro Eccleſiæ, familiæ, & pauperibus ejuſdem Eccleſiæ ſecundum Canonicam inſtitutionem, juxta quod indiguerint, erogare.

Concilium Aurelianenſe IV. tempore Vigilii Papæ, & tempore Childeberti Regis, anno Chriſti 545.

TITULI CAPITULORUM ſequentis quarti Concilii.

1 *DE feſtivitate Paſchali celebranda.*
2 *Ut Quadrageſima æqualiter teneatur.*
3 *Ut primores civitatis Paſcha in civitate celebrent.*
4 *De eo, quod in ſacrificio Miſſæ eſt offerendum.*
5 *De ordinatione Epiſcopi.*
6 *Quod Clerici canonum ſtatuta ab Epiſcopis percipiant.*
7 *De oratoriis, & clericis in illis ſervire debentibus.*
8 *De pœnitentia lapſorum in hæreſim.*
9 *De relictis, venditis, ac alienatis a ſacerdote cujuslibet Eccleſiæ.*
10 *De indignis ad ſacerdotium promotis, & qui indigni cenſeantur.*
11 *De non diſtrahendis, quæ monaſteriis, vel Eccleſiis ſunt collata.*
12 *De eo, quod ſi Epiſcopi diſcordes fuerint inter ſe de repetitione poſſeſſionis.*
13 *De judicibus, qui quemlibet clericum cujuslibet ordinis publicis actionibus implicaverint.*
14 *Ut quæ Epiſcopus Eccleſiæ dederit, hæredes ſui non auferant.*
15 *De his, qui poſt baptiſmum dæmonibus offerunt, ad vomitum reverſi.*
16 *Chriſtianus in pecudes non juret.*
17 *Clerici honorati cum conjugibus ſuis lectum communem non habeant.*
18 *Eccleſia præjudicium non patiatur ex alienatione bonorum per clericos.*
19 *Quod Eccleſiæ collatum eſt, nec a collatore, nec ab illius hæredibus repeti non debet.*
20 *Quod judex ſæcularis clericum conſtringere non audeat, aut diſcutere.*
21 *Ne de Eccleſiarum ſeptis fugitivum quemcumque quis quacumque occaſione abſtrahat.*
22 *Nullus per poteſtatem filiam competat alienam.*
23 *De mancipiis propter ſpem conjugii ad Eccleſiam confugientibus.*
24 *De clerico, aut laico, qui per poteſtatem regiam res Eccleſiæ, contempto Pontifice, petere, aut poſſidere præſumpſerit.*
25 *De Eccleſiis in domo potentum exiſtentibus, & clericis eorum.*
26 *De inceſtis conjunctionibus.*
27 *De homicidio voluntarie facto.*
28 *De mulieribus in adulterio cum clericis deprehenſis.*
29 *De mancipiis Chriſtianis ſervientibus Judæis.*
30 *De Judæis, qui advenam, vel Chriſtianum ad Judaicam ſuperſtitionem ſeduxerint, vel ſi ſibi ancillam Chriſtianam ſociaverint.*
31 *De exiſtentibus genere ſervilibus perſonis, & eorum poſteritate.*
32 *De facientibus in agro ſuo oratorium, ut clericis ſufficientem ibidem facultatem provideant.*
33 *De agellis ſacerdotum, ac aliis eorum facultatibus, ut firma eis maneant.*
34 *De ſubſtituendo antiſtite.*
35 *Si Epiſc. clerico alienæ civitatis aliquid dederit poſſidendũ, poſt ejus obitum ad Eccleſ. revertatur.*

36 Ut

Digitized by Google

36. *Ut ſynodus annis ſingulis celebretur.*
37. *Ut, quæ ſtatuta ſunt, obſerventur.*

CAPITULA SYNODI Aurelianenſis IV.

CUm in Aurelianenſ. urbem unanimiter in Chriſti nomine ſancta adfuiſſet congregatio ſacerdotum, & de his, quæ ad ſacrum propoſitum pertinent, vel quæ ſecundum Eccleſiaſticum ordinem regulari conveniunt diſciplinæ (Deo medio) tractare cœpiſſet, placuit, ut, quæ ſunt definita ſecundum antiquam conſuetudinem, inviolata monſtrentur. Et quo firmius ſtatuta ſerventur, cum conſenſu omnium docet adnotata ſubſcriptio.

1. Placuit itaque, ut ſanctum Paſcha ſecundum laterculum Victoris, ab omnibus ſacerdotibus uno tempore celebretur. Quæ feſtivitas annis ſingulis ab Epiſcopo Epiphaniarum die in Eccleſiis denuncietur. De qua ſolemnitate quoties aliquid dubitatur, inquiſita, vel agnita per Metropolitanos, a ſede Apoſtolica ſacra conſtitutio teneatur.

2. Hoc etiam decernimus obſervandum, ut Quadrageſima ab omnibus Eccleſiis æqualiter teneatur. Neque Quinquageſimam, aut Sexageſimam ante Paſcha quilibet ſacerdos præſumat indicere. Sed neque per ſabbata abſque infirmitate quiſquam ſolvat Quadrageſimale jejunium, niſi tantum die Dominico prandeat. Quod fieri ſpecialiter Patrum ſtatuta ſanxerunt. Si quis hanc regulam irruperit, tanquam tranſgreſſor diſciplinæ a ſacerdotibus cenſeatur.

3. Quiſquis de Prioribus civibus Paſcha extra civitatem tenere voluerit, ſciat ſibi a cuncta ſynodo eſſe prohibitum. Sed principales feſtivitates ſub præſentia Epiſcopi teneant, ubi ſanctum decet tenere conventum. Tamen ſi aliquis certa neceſſitate adſtringatur, ut hoc implere non poſſit, ab Epiſcopo poſtulet commeatum. Quod ſi hoc poſtulare deſpexerit, & eumdem locum idem in feſtivitatibus præſentibus tenere voluerit, ſuſpendatur. *Tne Epiſc.*

4. Ut nullus in oblationibus ſacri calicis, niſi quod ex fructu vineæ ſperatur, & hoc ſine aqua mixtum offerre præſumat, quia ſacrilegium judicatur aliud offerri, quam quod in mandatis ſacratiſſimis Salvator inſtituit. *Luc. 22.*

Nota. Binius delet iſta verba: *Et hoc ſine.* Cum tamen repugnare videatur ratio ipſius Concilii.

5. Id etiam regulare eſſe perſpeximus decernendum, ut Epiſcopus in civitate, in qua decreto eligitur ordinandus, in ſua Eccleſia, cui præfuturus eſt, conſtituatur. Sane ſi ſubito neceſſitas temporis hoc implere non patitur, licet melius eſſet in ſua Eccleſia fieri, tamen aut ſub præſentia Metropolitani, aut certe cum ejus authoritate intra Provinciam omnino a comprovincialibus ordinetur.

6. Parochiani Clerici a Pontificibus ſuis neceſſaria ſibi ſtatuta canonum legenda percipiant, ne ipſi, vel populi, quæ pro ſalute eorum decreta ſunt, excuſent poſtmodum ignoraſſe.

7. Ut in oratoriis Domini Clericorum nemo contra votum Epiſcopi, ad quem territorii ipſius privilegium noſcitur pertinere, peregrinos clericos intromittat, niſi forſitan, quos probatos ibidem diſtrictio Pontificis obſervare præcepit.

8. De his, qui poſt baptiſmi ſacramentum ad hæreſis lapſum (carne ſuadente) deſcendunt, & agnoſcentes reatum, ad unitatem fidei Catholicæ venire deſiderant, in Epiſcoporum poteſtate conſiſtat, cum eos viderint dignam pœnitentiam agere, quando, vel qualiter communioni priſtinæ reformentur.

9. Ut Epiſcopus, qui de facultate propria Eccleſiæ nihil relinquit, de Eccleſiæ facultate, ideſt, ſi aliter, quam canones eloquuntur, obligaverit, vendiderit, aut diſtraxerit, ad Eccleſiam revocetur. Sane ſi de ſervis Eccleſiæ libertos fecerit numero competenti, in

A ingenuitate permaneant, ita ut ab officio Eccleſiæ non recedant.

10. Si quis Epiſcoporum ſciens aut bigamum, aut interuptæ maritum, ad officium Leviticæ dignitatis, ſive Presbyterii contra jus Canonum promovere præſumpſerit, ſciat, ſe unius anni ſpatio ab omni officio ſacerdotli eſſe ſuſpenſum. Qui ſi forte ſententiæ ſubjacere contempſerit, a communione ejus uſque in aliam ſynodum ſe fraternitas univerſa ſuſpendat: illi vero, qui illicite promoti ſunt, degradentur.

11. Si quid Abbatibus, aut ſacris Monaſteriis, aut Parochiis pro Dei contemplatione oblatum fuerit, in ſua proprietate hoc Abbates, vel Presbyteri minime revocabunt, nec alienari a cunctis fratribus debet quacunque occaſione. Quibus ſi fuerit neceſſarium, ut B ſtatuta convellant, non aliter valeat, niſi fuerit ſui Epiſcopi ſubſcriptione firmatum.

12. Si inter Epiſcopos de rebus terrenis, aut poſſeſſionibus, ſub repetitione, aut retentionis titulo naſcatur contentio, impleto anni ſpatio, pro ſtudio charitatis, quæ cunctis debet rebus temporalibus anteferri, per epiſtolas fratrum affectuoſe admoniti, aut inter ſe, aut in præſentia judicum negocium ſanare feſtinent. Quod ſi diſtulerint, donec ipſa cauſatio abrogetur, a charitate fratrum, qui diſtulerit, habeatur extraneus: quia injuſtum eſt, ut, qui cunctis præſunt, inter ſe quacunque occaſione diſſentiant.

13. Si quis judicum clericos de quolibet corpore venientes, atque altario mancipatos, vel quorum nomina in matricula Eccleſiæ tenentur inſcripta, publicis C actionibus applicare præſumpſerit, ſi a ſacerdote admonitus emendare noluerit, agnoſcat ſe pacem Eccleſiæ non habere. Similiter & ad ullam adminiſtrationem Pontificis Presbyteros, atque Diaconos ideo excuſatos eſſe decrevimus, quia quod lex ſæculi etiam paganis ſacerdotibus, & miniſtris ante præſtiterat, juſtum eſt, ut erga Chriſtianos ſpecialiter conſervetur.

14. Quæcunque Eccleſiis a Pontificibus ſub competenti, ac juſto documento fuerint derelicta, ab hæredibus legitimis, dignum eſt, ut pro Dei contemplatione ſerventur.

15. Si quis poſt acceptum baptiſmi ſacramentum ad immolata dæmonibus ſumenda, tanquam ad vomitum revertitur, ſi commonitus noluerit ex hac prævaD ricatione ſe revocare, a communione Catholica pro emendatione ſacrilegii ſuſpendatur.

16. Si quis Chriſtianus (ut eſt gentilium conſuetudo) apud cujuſcunque feræ, vel pecudis extra invocatis inſuper nominibus paganorum fortaſſe juraverit, ſi ſe ab hac ſuperſtitione commonitus noluerit cohibere, donec reatum emendet, a conſortio fidelium, vel Eccleſiæ communione pellatur.

17. Ut ſacerdotes, ſive Diaconi cum conjugibus ſuis non habeant communem lectum, nec cellulam, ne propter ſuſpicionem carnalis conſortii religio maculetur. Quod ſi fecerint, juxta priſcos Canones ab officio degradentur. *Caſtitas Sacerdotum.*

18. Ut quicunque clericus aliquid de jure Eccleſiaſtico, ſeu verbo, ſeu per ſcripturam acceperit ad utendum, & poſtmodum alienare quacunque occaſione voE luerit, non valebit, quia ſecundum Canonum inſtituta, proprietatem Eccleſiæ non violat in alios quamlibet longa poſſeſſio. Sed in Pontificis poteſtate conſiſtat, qualiter pro conſervando jure Eccleſiaſtico rem poſſeſſam inter Clericos debeat communicare.

19. Quicunque pro devotione ſua oblationis ſtudio aliquid in campellis, vel in vineolis etiam abſque ſcriptura probatur Eccleſiæ contuliſſe, ſi poſtmodum ipſe, vel hæredes ejus quacunque occaſione auferre a jure hoc Eccleſiæ, vel alienare voluerint, quoadusque a tali intentione diſcedant, aut pervaſa reſtituant, aut certe a communione Eccleſiaſtica ſuſpendantur.

20. Ut nullus ſæcularium perſonarum, prætermiſſo Pontifice, ſeu præpoſito Eccleſiæ, quenquam Clerico-

rum pro ſua poteſtate conſtringere, & diſcutere audeat, vel damnare. Sed & Clericus ſi pro cauſæ appetitione cujuſcunq; fuerit ab Eccleſiaſtico ordine commonitus, ſe ad audientiam ſpondeat affuturum, & reſpondere nulla calliditate diſſimulet. ſed quæcunque cauſatio quoties inter clericum, & ſæcularem vertitur, abſque Presbytero, aut Archidiacono, vel ſi quis eſſe præpoſitus Eccleſiæ dignoſcitur, judex publicatus audire negotium non præſumat. Sane ſi cauſam habentibus placuerit ire ad judicium fori ex voluntate communi, permittente præpoſito Eccleſiæ, Clerico licentia tribuatur.

21. Si quis neceſſitatis impulſu ad Eccleſiæ ſepta confugerit, & ſacerdote, vel præpoſito Eccleſiæ prætermiſſo, atque contempto, eum quiſque de locis ſacris, vel altariis ſeu vi, ſeu dolo abſtrahere, aut ſollicitare forte præſumpſerit, ut inimicus Eccleſiæ, ab ejus liminibus arceatur, quouſque juxta Pontificis diſtrictionem digna pro indicta pœnitentia emendatio ſubſequatur, eo tamen, qui abſtractus eſt, prius Eccleſiæ reſtituto.

22. Ut nullus per imperium poteſtatis filiam competere audeat alienam, ne conjugium (quod contra parentum voluntatem piam copulatur) velut captivitas judicetur: ſed ſi quid eſt prohibitum, abnuatur. Si quis perpetraverit, excommunicationis ſeveritas pro modo piaculi imponatur. Item ſervo ſæculari ſacerdotum prædas, vel captivitates exercere non liceat, quia juſtum eſt, ut quorum Domini redemptionis debent præſtare ſuffragium, per ſervorum ſuorum exceſſum diſciplina Eccleſiaſtica non maculetur.

Nota. Binius duos canones hic diſtinctos habet, ut ſit 23. Item ſervo, &c.

23. Quæcunque mancipia ſub ſpecie conjugii ad Eccleſiæ confugerint ſepta, ut per hoc credant poſſe fieri conjugia, minime eis licentia tribuatur, nec talis conjunctio a Clericis defenſetur, quia probatum eſt, ut ſine legitima traditione conjuncti, pro religionis ordine, ſtatuto tempore ab Eccleſiæ communione ſuſpendantur, ne in ſanctis locis tali coitu miſceantur. De qua re decernimus, ut parentibus, aut propriis Dominis (prout ratio poſcit) perſonarum accepta fide reſtituti ſub ſeparationis promiſſione reddantur. Poſtmodum tamen a parentibus, atque Dominis libertate conceſſa, ſi voluerint, eos propria voluntate conjungant.

24. Si quis clericus, aut laicus ſub potentum nomine, atque patrocinio res ad Eccleſiam pertinentes, contempto Pontifice, petere, ſeu poſſidere præſumpſerit, primum admoneatur, quæ abſtulit, civiliter reformare, aut certe judicium ſacerdotis, ſeu judicis operiri, ut poſcit ſacra religio. Quod ſi in perverſionis pertinacia ſubſiſtit, tandiu ab Eccleſiæ liminibus arceatur, donec cum ſatisfactione juſtiſſima pervaſa, aut occupata reſtituat.

25. Si quæ Parochiæ in potentatuum domibus conſtitutæ ſunt, ubi obſervantes clerici ab Archidiacono civitatis admoniti ſecundum qualitates ordinis ſui, fortaſſe quod Eccleſiæ debent, ſub ſpecie Domini domus implere neglexerint, corrigantur ſecundum Eccleſiaſticam diſciplinam. Et ſi ab agentibus potentum, vel ipſis rei Dominis de agendo officio Eccleſiæ ab aliquo prohibentur, authores nequitiæ a ſacris ceremoniis arceantur, donec ſubſequuta emendatione, in pace Eccleſiaſtica ſacris ceremoniis miſceantur.

Aurel. 3. c. 10. Epaon. c. 30. 26. De inceſtis conjunctionibus id ſtatuimus obſervandum, ut ſi quis poſt Synodum Aurelianenſem ante hoc triennium conſtitutam illicita tori jura præſumpſerit, circa eum ſecundum ſtatuta Epaonenſium Canonum a ſacerdotibus Eccleſiæ ſeveritas retineatur.

27. Quiſquis homicidium voluntate commiſerit, itaut occidere audeat innocentem, ſi a principibus, aut parentibus quacumque re ſe reddiderit abſolutum, modus pœnitentiæ diſtringendi in ſacerdotis poteſtate conſiſtat.

28. Si quæ mulieres fuerint prolapſæ in adulterium cum Clericis, diſtrictione adhibita, mulieres ipſæ, prout ſacerdoti viſum fuerit, diſtrictioni ſubjaceant, & a civitatibus, ut ſacerdos præceperit, propellantur.

29. Cum prioribus Canonibus jam fuerit definitum, ut de mancipiis Chriſtianis, quæ apud Judæos ſunt, ſi ad Eccleſiam confugerint, & redimi ſe poſtulaverint, etiamſi ad quoſcunque Chriſtianos refugerint, & ſervire Judæis noluerint, taxato, & oblato a fidelibus juſto pretio, ab eorum dominio liberentur; ibidem ſtatuimus, ut tam juſta conſtitutio ab omnibus Catholicis obſervetur.

30. Hoc etiam decernimus obſervandum, ut ſi quicumque Judæus proſelytum (qui advena dicitur) Judæum facere præſumpſerit, aut Chriſtianum factum ad Judaicam ſuperſtitionem adducere, vel ſi Judæus Chriſtianam ancillam ſuam ſibi crediderit ſociandam, vel ſi de parentibus Chriſtianis natum, Judæum ſub promiſſione fecerit libertatis, mancipiorum amiſſione mulctetur. Ille vero, qui de Chriſtianis natus Judæus factus eſt, ſi ſub conditione fuerit manumiſſus, ut in ritu Judaico permanens habeat libertatem, talis conditio non valebit, quia injuſtum eſt, ut ei libertas maneat, qui de Chriſtianis parentibus veniens, Judaicis vult cultibus adhærere.

31. De genere ſervili id decrevimus obſervandum, ut deſcendens inde poſteritas ubicumq; quamvis poſt longa ſpatia temporum, reperiatur in loco, cui authores ejus conſtat fuiſſe deputatos, ſtudio ſacerdotis, in ea, quæ conſtituta eſt a devotis, conditione permaneat. Cui præcepto ſi quis ſæcularium humanæ cupiditatis impulſu crediderit obviandum, quouſque ſe corrigat, ab Eccleſia ſuſpendatur.

32. Si quis in agro ſuo aut habet, aut poſtulat habere diœceſim, primum & terras eis diſponat ſufficienter, & clericos, qui ibidem ſua officia impleant, ut ſacratis locis reverentia condigna tribuatur.

33. Quiſquis agellum Eccleſiæ in die vitæ ſuæ, a quocumque ſacerdote, cui poteſtas eſt, acceperit poſſidendum, quæcumque ibi profecerit, alienandi nullam habeat poteſtatem, nec ibi parentes ſui ex ea re aliquid exiſtiment vindicandum.

34. De ſubſtituendo antiſtite, ſi fortaſſis mora extiterit, & voluntate deceſſoris ante fuerit res reſerata, quam ſucceſſor accedit Eccleſiæ, non impediat ſucceſſorem. Si quiſpiam Clericorum aliquid de facultate illa præſumpſerit, in poteſtate ſit advenientis Epiſcopi, utrum ſua debeat voluntate adire, an rejicere deceſſori, nec Eccleſiæ in objecto veniant tempora legibus conſtituta, dum non extitit perſona, quæ de utilitate Eccleſiæ cogitaret.

35. Si quis Epiſcopus alterius Eccleſiæ Clerico de facultatibus ſuæ Eccleſiæ aliquid ſub titulo quocumque donaverit, poſt ejus obitum, qui acceperit, ad Eccleſiæ jus, de cujus facultate diſceſſerat, revertatur, quia iniquum eſt, ut ſub hac ſpecie damnum Eccleſia, quæ multis ſubvenit, patiatur.

36. Placuit præterea, ut cuncti Metropolitani de Comprovincialibus ſuis in Provincia ſua annis ſingulis Synodum debeant congregare, ut dum in unum ſe fraternitas jungit, ſemper & cenſura teneatur, & charitas.

37. Quapropter (auxiliante Domino) quæ Synodus ſancta conſtituit, decernimus, ut a cunctis fratribus hæc definitio ſancta conſervetur. Quod ſi quiſque ſalubriter perſpicit inſtituta indecenter tranſgredi, quacunque occaſione tentaverit, noverit ſe Deo, & cunctæ fraternitati culpabilem eſſe futurum: quia juſtum eſt, per unitatem antiſtitum, ut Eccleſiaſtica fulgeat diſciplina, & inconvulſa maneat conſtitutio ſacerdotum.

Subſcripſerunt Epiſcopi 13.

Sp.

Synodus Conſtantinopolit. triginta Epiſcoporum, in qua Vigilius Papa decrevit, ſententiam de trium Capitulorum damnatione, uſque ad Univerſale, & Oecumenicum Concil. ſuſpendendam eſſe, anno 547. habita.

Juſtinianus Imper.

CUm Oriens, & Africana Eccleſia horrendis diſſidiis ſcinderentur factione Eutychianorum, Neſtorianorum, & Acephalorum, occaſione cujuſdam libelli de tribus capitulis, quæ expoſita ſunt 2. Claſſe in præludiis quintæ Synodi: ac Juſtinianus Imperator, proverbii immemor, *Ne ſutor ultra crepidam*, ſuggeſtione Theodori Cæſarienſis, non recte de iis definiret in præjudicium Concilii Chalcedonenſis, itaut inde magis excreſceret diſſenſio, Papa Vigilius, qui tum in Regia urbe Conſtant. degebat, Synodum hanc habuit, in qua ad vitandum impendens ſchiſma, controverſiarum deciſionem diſtulit ad univerſalis Concilii Conventum, ſuſpendens interim ſententias omnes excommunicationis, ut ſicut tempore fœderis commercia habentur, ſic concederetur communio tam impugnatoribus, quam defenſoribus trium capitulorum, relicto unoquoque ſuæ conſcientiæ. Quod Vigilii judicium alii laudarunt, alii vituperarunt. Vide, quæ diximus in quinta ſynodo, ut eadem multoties non repetamus.

Interim Vigilii Pap.

Sunt autem tria capitula: fides Theodori Mopſueſteni Epiſcopi: Epiſtola Ibæ ad Marim Perſam: & ſcripta Theodoreti Cyrenſis Epiſc. adverſus XII. Anathematiſmos Cyrilli. Occaſione vero hujus decreti idem quæri poſſet de multis aliis articulis, an Papa poſſet ſuſpendere anathemata, relicto unoquoque ſuæ conſcientiæ in iis, ſine quibus pietas Chriſtiana, & cultus divinus, ac præceptorum divinorum obſervantia poſſet ſubſiſtere, ut quidam putant de proceſſione Spiritus Sancti a Filio, de Tranſubſtantiatione, & pluribus aliis: ſic enim Clemens VIII. ſuſpenſa excommunicatione in controverſia de auxiliis initio ſæculi XVII. videtur pacem ſuſtentaſſe in Eccleſia: vide dicta in controverſiis Concilii Tridentini. Res eſt certe graviſſima ob querelas hæreticorum de multitudine anathematum, per quæ multi ſeparantur ab Eccleſia Romana.

Concil. Aurelianenſe V. tempore Vigilii Papæ, & Childeberti Regis, anno Chriſti 549. Epiſc. 50. præſidente Sacerdote Lugdunenſi Metrop.

TITULI CAPITULORUM
Aurelianenſis Concilii V.

1 *DOgmata Eutychis, vel Neſtorii damnanda.*
2 *Neminem a ſacerdote de levibus cauſis damnandum.*
3 *De extranearum mulierum familiaritate.*
4 *Si poſt acceptam benedictionem incontinens invenitur.*
5 *Nullus Clericum alienum recipere, vel promovere ſine epiſtola Pontificis ſui præſumat.*
6 *Servum alienum Clericum non ordinandum.*
7 *De manumiſſis.*
8 *Pontifice mortuo nullus in civitate, aut per Parochias ordinare Clericos, aut altaria audeat conſecrare.*
9 *Nullus ex laicis ante annuam converſationem Epiſcopus ordinetur.*
10 *Nulli Epiſcopatum pretio liceat comparare.*
11 *Nullus invitus ordinetur Epiſcopus.*
12 *Nullus vivente Epiſcopo, præter culpabilem, alius ſuperior ordinetur.*
13 *Qui facultates Eccleſiæ ſubtraxerit, alienaverit, vel retinuerit, puniatur.*
14 *Epiſcopus, vel quicunque res Eccleſiæ cujuſcunque regni, vel loci non occupet.*
15 *De eo, quod ex Xenodochiis collatum fuerit.*
16 *Qui Eccleſiæ oblata auferre præſumpſerit.*
17 *Eccleſiæ cauſæ qualiter, & per quos finiantur.*
18 *Vocati Comprovinciales a Metropolitano ad Concilium venire teneantur.*
19 *De obligatione puellarum in Monaſteriis.*
20 *Incarcerati Dominicis diebus ab Eccleſiæ prepoſitis viſitentur.*
21 *De ſolicitudine infirmorum, vel ſuſtentatione.*
22 *De annua annunciatione Concilii.*
23 *De his, qui ad Eccleſiam confugerunt.*

CAPITULA AURELIANENSIS
Concilii V.

AD divinam gratiam referendum eſt, cum vota principum concordant animis ſacerdotum, ut, dum fit Pontificale Concilium, normam vivendi teneat recapitulatio antiqua canonum, ut locus, & tempus eſt in quibuſcunque titulis veteribus adhærens nova conſtitutio ſanctionum. Igitur clementiſſimus princeps, triumphorum titulis invictiſſimus, Dominus Childebertus, cum pro amore ſacræ fidei ſtudio religionis in Aurelianenſium urbem congregaſſet in unum dominos ſacerdotes, cupiens ex ore Patrum audire, quod ſacrum eſt, & quod pro Eccleſiaſtico ordine authoritate promoveretur paſtorali, & quod advenientibus ſit norma, & præſentibus ſit diſciplina, atque conveniens a præſenti tempore in poſterum cuſtodiri (præſtante Deo) ſignanter eſt titulis prænotatum.

Eutyches & Neſtorius damnantur.

1. Primum itaque nefariam ſectam, quam author male ſibi conſcius, & a vivo ſanctæ fidei Catholicæ fonte diſcedens, ſacrilegus quondam condidit Eutyches, vel ſi qua a venefico ſimiliter impio ſunt prolata Neſtorio, quas etiam ſectas ſedes Apoſtolica ſancta condemnat, ſimiliter & nos eaſdem cum ſuis authoribus, & ſectatoribus execrantes, præſentis conſtitutionis vigore anathematizamus, atque damnamus Apoſtolicum fidei ordinem in Chriſti nomine prædicantes.

Cauſa excommunic. non ſit levis.

2. Nullus ſacerdotum quemquam rectæ fidei hominem pro parvis, & levibus cauſis a communione ſuſpendat, præter eas culpas, pro quibus antiqui Patres ab eccleſia arceri juſſerunt committentes.

3. Ut nullus Epiſcoporum, presbyterorum, & diaconorum extranearum mulierum intra domum præſumat habere ſolatium, quibus etiam pro utilitate ſua aliqua familiarius regenda committat. Quod etiam de propinquis fœminis indicentes, ſimiliter prohibemus, ne ſub conceſſa ſibi licentia parentali, ex earum ſequipedis memoratorum vita, vel opinio polluatur. Quod ſi Epiſcopus nunc vetitis uti ſub quadam præſumptione voluerit, anno uno a Metropolitano, vel a comprovincialibus ſuis ab officio ſuſpendatur, Clerici vero a propriis epiſcopis, modo, qui ſcriptus eſt, corrigantur.

Cælibat.

4. Si quis clericus poſt acceptam benedictionem cujuslibet loci, vel ordinis ad conjugalem torum, jam ſibi illicitum, denuo redire præſumpſerit, uſque in diem vitæ ab honore accepti ordinis (ſicut habent antiquorum Patrum canones) ab officio deponatur, ei tantummodo communione conceſſa.

Clerici proprii Epiſc. ſubditi.

5. Ut nullus clericum, ſeu lectorem alienum ſine ſui conceſſione epiſcopi vel promovere, vel ſibi quibuſlibet conditionibus audeat vendicare. Quod ſi quis hanc conſtitutionem fuerit quacunque præſumptione tranſgreſſus, memoratæ perſonæ ab eo, cui ſunt debitæ ſeu eccleſiaſtico jure, ſeu proprio revocatæ, quia illicita vacatione diſceſſerant, & ab honore, vel officio ſuſcepto, juxta arbitrium ſui Pontificis, ſuſpendantur. Epiſcopus vero, qui ordinaverit, ſex menſibus Miſſas facere non præſumat.

6. Ut ſervum, qui libertatem a dominis propriis non acceperit, aut etiam jam libertum, nullus epiſcoporum abſque ejus voluntate tantum, cujus ſervus eſt, & eum abſolviſſe dignoſcitur, clericum au-

dent ordinare. Quod ſi quiſquam fecerit, qui ordinatus eſt, a Domino revocetur: & ille collator ordinis, ſi ſciens feciſſe probatur, ſex menſibus Miſſas tantum facere non præſumat. Si vero ſæcularium ſervus eſſe cognoſcitur, qui ordinatus eſt, benedictione ſervata, honeſtum in ordine Domino ſuo impendat obſequium. Quod ſi ſæcularis Dominus amplius eum voluerit inclinare, ut ſacro ordini inferre injuriam videatur, duos ſervos (ſicut antiqui canones habent) Epiſcopus, qui eum ordinavit, Domino ſæculari reſtituat, & Epiſcopus eum, quem ordinavit, ad Eccleſiam ſuam revocandi habeat poteſtatem.

7. Et quia plurimorum ſuggeſtione comperimus, eos, qui in Eccleſiis juxta conſuetudinem a ſervitio fuerint abſoluti, pro libito quorumcunque iterum ad ſervitium revocari, impium eſſe tractavimus, ut quod B in Eccleſia Dei conſecratione a vinculo ſervitutis abſolvitur, irritum habeatur. Ideo pietatis cauſa communi conſilio placuit obſervandum, ut quæcunque mancipia ab ingenuis dominis ſervitute laxantur, in ea libertate maneant, quam tunc a dominis perceperunt. Hujuſmodi quoque libertas, ſi a quocunque pulſata fuerit, cum juſtitia ab Eccleſiis defendatur, præter eas culpas, pro quibus leges collocatas ſervis revocare juſſerunt libertates.

8. Ut in civitate, ubi Pontifex jure humanæ conditionis obierit, nullus Epiſcopus ante ſubſtitutionem deputati per ordinem ſucceſſoris, aut in civitate, aut per parochias ordinare clericos, aut altaria audeat conſecrare, vel quicquam de rebus Eccleſiæ præter humanitatem præſumat auferre. Quod ſi quiſquam te- C merario auſu ſtatuta tranſcenderit, conventus ab inſtituto Pontifice, verecundiæ ſuæ conſulens, ſine dilatione ablata reſtituat. Si vero ſuæ voluntatis arbitrio, vel quorumcunque precibus actus, quamcunque perſonam promovere, aut contra interdictum ire præſumpſerit, anno integro Miſsas facere non præſumat.

9. Nullus ex laicis abſque annua converſatione præmiſſa Epiſcop. ordinetur, ita ut intra anni ipſius ſpatium, a doctis, & probatis viris, diſciplinis, & regulis ſpiritualibus plenius inſtruatur. Quod ſi hoc quiſquam Epiſcoporum tranſcendere quacumque conditione præſumpſerit, anno integro ab officio, vel charitate fratrum habeatur extraneus.

10. Ut nullum Epiſcopatum per præmia, aut comparatione liceat adipiſci, ſed voluntate regis juxta electionem clerici, ac plebis (ſicut in antiquis canonibus D continetur ſcriptum) conſenſu cleri, ac plebis, a Metropolitano, vel quem vice ſua permiſerit, cum comprovincialibus Pontifex conſecretur. Quod ſi quis hanc regulam hujus ſanctæ conſtitutionis per coemptionem exceſſerit, eum, qui per præmia ordinatus fuerit, ſtatuimus removendum.

11. Item (juxta quod antiqui canones decreverunt) nullus invitus detur Epiſcopus, ſed nec per oppreſſionem potentium perſonarum, ad conſenſum faciendum cives, aut clerici (quod dici nefas eſt) inclinentur. Quod ſi factum fuerit, ipſe Epiſcopus, qui magis per violentiam, quam per decretum legitimum ordinatur, ab indebito Pontificatus honore in perpetuum deponatur.

12. Nullus viventi Epiſcopo alius ſuperponatur, aut ſuperordinetur Epiſcopus, niſi forſitan in ejus loco, E quem culpa capitalis dejecerit.

13. Ne cui liceat res, vel facultates Eccleſiæ, aut Monaſteriis, vel Xenodochiis pro quacumque eleemoſyna cum juſtitia delegatas retentare, alienare, atque ſubtrahere. Quod ſi quiſquis fecerit, tanquam necator pauperum, antiquorum canonum ſententiis conſtrictus, ab Eccleſiæ liminibus excludatur, quamdiu ab ipſo ea, quæ ſunt ablata, vel retenta reddantur.

14. Ut nullus Epiſcoporum, aut cujuslibet ordinis Clericus, vel alia quæcunque perſona, quibuslibet conditionibus, ſeu in uno regno, ſeu in alio poſitus, A alterius cujuſcunque Eccleſiæ res aut petat, aut præſumat accipere. Quod ſi fecerit, tamdiu habeatur a communione altaris, vel omnium fratrum, ac filiorum charitate ſuſpenſus, donec ipſi Eccleſiæ *, cujus directo ordine res eſt ablata, reſtituatur.

* Forte res eſt ablata, directo ordine reſtituatur.

15. De Xenodochiis vero, quod piiſſimus Rex Childebertus, & conjugalis ſua Ultrotho Regina in Lugdunenſi urbe (inſpirante Domino) condiderunt (inſtitutionis ordinem, vel exſcriptionem firmavimus) viſum eſt nobis pro Dei contemplatione, junctis nobis in unum, permanſura authoritate decernere, ut quicquid præfato Xenodochio, aut per ſupradictorum regum oblationem, aut per quorumcumque fidelium eleemoſynam collatum, aut conferendum eſt, in quibuſcunque rebus, atque corporibus nihil exinde | ad ſe quolibet tempore antiſtes Eccleſiæ Lugdunenſis revocet, aut ad jus Eccleſiæ transferat, ut ſuccedentes ſibi per temporum ordinem Sacerdotes, non ſolum de facultate Xenodochii ipſius, aut de conſuetudine, vel inſtitutione nihil minuant: ſed dent operam, qualiter res, & ipſius ſtabilitas in nullam partem detrimentum, aut diminutionem aliquam patiatur, providentes ad intuitum retributionis æternæ, ut præpoſitis ſemper ſtrenui, ac Deum timentes decedentibus ſubſtituantur, & cura ægrotantium, ac numerus, vel exceptio peregrinorum ſecundum indictam inſtitutionem inviolabili ſemper ſtabilitate permaneat. Quod ſi quis quolibet tempore contra conſtitutionem noſtram venire tentaverit, aut aliquid de conſuetudine, vel facultate Xenodochii ipſius abſtulerit, ut Xenodochium (quod avertat Deus) eſſe deſinat, ut necator pauperum, irrevocabili anathemate feriatur.

16. Quiſquis etiam aut majorum, aut mediocrium perſonarum, quodcunque muneris, vel facultatis Sacerdotibus, aut Eccleſiis, aut quibuslibet locis ſanctorum ſtudio mercedis cum juſtitia pro Dei contemplatione contulerit, & hæc ipſa, quæ a parentibus donata noſcuntur, poſtmodum quis auferre præſumpſerit, ſuperiori ſententia, ut necator pauperum, communione privetur.

17. Placuit etiam, ut ſi quæcunque perſona contra Epiſcopum, vel authores Eccleſiæ ſe proprium crediderit habere negotium, prius ad eam recurrat charitatis ſtudio, ut familiari additione commonitus, ſanare ea debeat, quæ in querimoniam deducuntur. Quam rem ſi differre voluerit, tunc demum ad Metropolitani audientiam veniatur. De qua re cum litteras ſuas Metropolitanus ad Comprovincialem Epiſcopum dederit, & cauſa ipſa inter utroſque quacunque occaſione amicis mediis non fuerit definita, ut ipſi Metropolitano neceſſarium ſit in eodem negotio iterare ſcriptum, & ſecundo admonitus, aut venire diſtulerit, tunc a charitate Metropolitani ſui noverit ſe eſſe ſuſpenſum, donec ad præſentiam ejus veniens cauſæ ipſius, de qua petitur, reddiderit rationem. Quod ſi patuerit, Epiſcopum ipſum contra juſtitiam fatigatum, is, qui eum injuſta interpellatione pulſavit, anni ſpatio a communione Eccleſiaſtica ſuſpendatur. Si vero Metropolitanus a quocunque Comprovinciali Epiſcopo bis fuerit in cauſa propria appellatus, & eum audire diſtulerit, ad proximam ſynodum, quæ conſtituetur, negotium ſuum in Concilium licentiam habeat exerendi, & quicquid pro juſtitia a Comprovincialibus ſuis ſtatutum fuerit, ſtudeat obſervare.

18. Etiam hoc decreto decrevimus, ut ſi quis de Provincialibus Epiſcopis a Metropolitano ſuo ad Concilium intra ſuam Provinciam fuerit evocatus, & præter evidentem infirmitatem ad Concilium venire diſtulerit, atque de ſynodali conventu, antequam cuncta conveniant, ſine commeatu Concilii ipſius diſcedere fortaſſe præſumpſerit, ſicut eſt præcedentibus regulis ſtatutum, ſex menſibus a Miſſarum officio ſuſpendatur. Quod ſi quem a Concilio quæcumque neceſſitas illata abſtulerit, a Metropolitano ſuo veniam

nium poſtulans, ad Miſſarum faciendarum gratiam revocentur.

19. Quæcunque etiam puellæ, ſeu propria voluntate Monaſterium expetunt, ſeu a parentibus offeruntur, annum in ipſa veſte, qua intraverint, permaneant. In his vero Monaſteriis, ubi non perpetuo tenentur incluſæ, triennium in ea, qua intraverint, veſte permaneant, & poſtmodum ſecundum ſtatuta Monaſterii ipſius in loco, quo elegerint permanere, veſtimenta religionis accipiant. Quæ ſi deinceps ſacra relinquentes loca, propoſitum ſanctum ſæculi ambitione tranſcenderint, illæ, quæ in domibus propriis tam puellæ, quam viduæ, commutatis veſtibus convertuntur, cum his, quibus conjugio copulantur, Eccleſiæ communione priventur. Sane ſi culpam ſequeſtratione ſanaverint, ad communionis gratiam revocentur.

20. Id etiam miſeratione tua condiximus cuſtodiri, ut qui pro quibuſcumque culpis in carceribus deputantur, ab Archidiacono, ſeu a præpoſito Eccleſiæ diebus ſingulis Dominicis requirantur, ut neceſſitas vinctorum ſecundum præceptum divinum miſericorditer ſublevetur, atque a Pontifice, inſtituta fideli, & diligenti perſona, quæ neceſſaria provideat, competens victus de dono Eccleſiæ tribuatur.

21. Et licet (propitio Deo) omnium Domini Sacerdotum, vel quorumcumque hæc cura poſſet eſſe fidelium, ut egentibus neceſſaria debeant miniſtrari, ſpecialiter tamen debilibus id pietatis cauſa convenit, ut unuſquiſque Epiſcoporum incolis, quos infirmitatem incurriſſe, tam territorii ſui, quam civitatis agnoverit, de domo Eccleſiæ juxta poſſibilitatem victui, & veſtitui neceſſaria ſubminiſtret, ut non eis deſit miſericordiæ cura, quos per duram infirmitatem intolerabilis conſtringit inopia.

22. His quoque (Deo propitio) conſtitutis (quod præcipue in omnibus Patrum Conciliis habetur ſcriptum) congrua diffinitione ſancimus, ut intra anni circulum unuſquiſque Metropolitanus Epiſcopus, junctis in unum locum Comprovincialibus ſuis, intra provinciam ſuam ſtudeat habere Concilium, ut aut ſi qua acceſſerint, charitatis emendentur ſtudio, aut ſi pax regalis, vel diſciplina in cunctis (Deo adjuvante) permanſerit, authore bonorum omnium Deo de charitate, & præſentia gratulentur. Hæc ergo (Deo propitio) conſtanter, & unanimiter definita ſervantes, etiam præteritorum ſtatuta Canonum, his decernimus, ut (Chriſto authore) deinceps inconvulſa univerſa ſerventur, manente concorditer, quæ divina inſpiratione ſalubriter in præſenti tempore definita ſunt, amodo & habeant vigorem, & cuſtodiant charitatem.

23. De ſervis vero, qui pro qualibet cauſa ad Eccleſiæ ſepta confugerint, id ſtatuimus obſervandum, ut ſi quid in antiquis conſtitutionibus tenetur ſcriptum, pro conceſſa culpa, datis a Domino Sacramentis, quiſquis ille fuerit, egrediatur, de venia jam ſecurus. Enimvero ſi immemor fidei Dominus tranſcendiſſe convincitur, quod juravit, ut is, qui veniam acceperat, poſtmodum pro ea culpa, qualicumque ſupplicio cruciatur, Dominus ille, qui immemor fuit datæ fidei, ſuſpenſus ſit ab omnium communione. Iterum, ſi ſervus pro venia datis Sacramentis a Domino, jam ſecurus exire noluerit, ne ſub tali contumacia requirens locum fugæ omnino fortaſſe depereat, egredi nolentem a Domino, eum liceat occupare, ut nullam quaſi pro retentione ſervi quibuslibet modis moleſtiam, aut calumniam patiatur Eccleſia: fidem tamen Dominus, quam pro conceſſa venia dedit, nulla temeritate tranſcendat. Quod ſi gentilis Dominus fuerit, aut alterius ſectæ, qui a conventu Eccleſiæ probatur extraneus, is, qui ſervum repetit, perſonam requirat bonæ fidei Chriſtianum, ut ſpe in perſona Domini pro ſervo præſtet Sacramentum, quia ipſi poſſunt ſervare, quod ſacrum eſt, qui poſt tranſgreſſionem Eccleſiæ metuunt diſciplinam.

Subſcripſerunt Sacerdos Epiſcopus Eccleſiæ Lugdunenſis, Aurelianus Arelatenſis, & alii Epiſcopi omnes 50. & Presbyteri, vel Diacones, qui in loca Epiſcoporum venerunt 21. Quidam codices addunt duos Canones, unum de indicenda ſynodo quotannis a Metropolitano, alterum de obſervatione præteritorum Canonum.

Concil. Conſtantinopol. II. Generale V. an. 553. *habetur in 2. Claſſe.*

Concil. Jeroſolymit. in quo quinta Synodus approbata fuit, anno 553. ſub Pontif. Vigilii.

ACta hujus Concilii extant, atque ſummatim deſcribuntur Act. 1. Concilii Nicæni II. his verbis: *Præterea Imperator noſter, Dei amantiſſimus, Acta Synodi* (Quintæ) *Jeroſolymam miſit, in qua civitate, coacto Epiſcoporum conventu, quotquot erant Palæſtinorum Epiſcopi, manibus, & pedibus, & ore ſententiam & ſtatutum Synodi confirmarunt: niſi quod Alexander Epiſcopus Abyles contrarium ſenſit. Quamobrem Epiſcopatu exutus, Byzantium ſe recepit, & terræ motu abſorptus eſt, & defoſſus.* Baron. an. 553. n. 248.

Concil. Aquilejenſe contra quintam Synodum coactum anno Dom. 553.

CUm Occidentales Epiſcopi interpretarentur damnationem 3. Capitulorum in quinta Synodo factam, contigiſſe in odium Chalcedonenſis Concilii, facto Concilio Aquilejenſi (in locis enim Imperii id per Edictum Juſtiniani defenſores trium Capitulorum perſequentis, id non licebat) quintam Synodum reſpuendam eſſe decreverunt, ſeque ab unione Eccleſiæ Catholicæ ſegregarunt, atque in eodem ſchiſmate uſque ad tempora Sergii Papæ per annos fere centum perſeverarunt, donec ſalutaribus beati Sergii Papæ monitis inſtructi, & ipſi huic cum cæteris Eccleſiis annuere conſenſerunt. Vide Baronium anno 553. num. 222.

Concil. Pariſienſe II. ſub Pelagio I. in cauſa Saphoraci Pariſ. Epiſc. celebratum, Sapaudo Arelatenſi præſide, a Childeberto Rege convocatum, circa annum 555.

CUm in urbem Pariſienſem ad invitationem Domini Regis glorioſiſſimi Childeberti veniſſemus, & in unum poſiti, quæ ad Eccleſiaſticum ordinem, vel fidei Catholicæ authoritatem pertinent, Chriſto adjuvante, quæ erant neceſſaria, tractaremus, & ex hoc magis pro ordinanda Eccleſia memoratæ urbis, & ejus nos ordinatio jugiter admoneret, ut eundem ſacerdotem (ſicut deflendum eſt) manifeſta ſiquidem culpa dejecerat, qualiter reparare Dominici gregis Paſtor providus debuiſſet, Pontificalis conventio declararet. Ob hoc in domo Eccleſiæ unanimiter reſidentes geſta, in qua quondam diſcuſſio Saphoraci Epiſcopi habita fuerat, nobis poſtulavimus recenſeri, quam per ordinem relegentes, cum veniſſemus ad locum, ubi ejus confeſſio de crimine tenebatur, quam præſentibus ſanctis, ac venerabilibus viris Epiſcopis Medovecho, Leubeno, vel Leubachario Abbate, Hilculpho Presbytero, Æterno Archidiacono, necnon & Aſtricio diacono profeſſus fuerat memoratus quondam Epiſcopus Saphoracus, ipſos denuo interrogantes, ſupraſcripti profeſſionem nobis denuo ore proprio retulerunt, quod etiam facimus, necnon & Epiſcopus Ardaricus a memorati Saphoraci ore ſe etiam veridica aſſertione audiſſe perdocuit. Et quia tanti, ac tales viri, quos interfuiſſe diſcuſſioni veridica docet ſcripta relatio, quæque revera dicta, vel agnita ſunt, geſtis tenentur ſcriptorum Sanctorum antiſtitum, & laudabilium virorum, quos ſtudioſiſſime judicaſſe oſtendit conſcripta diſcuſſio, & tanta eorum diſcuſſione unanimiter præbente aſſenſum, placuit nobis, quod eum in Monaſterio duxerunt, præſentibus etiam decre-

-aretis unanimiter profitemur, & quia ſine dubio culpas ejus eſſe capitales, canonum authoritate monſtratur, utique confeſſione propriæ linguæ dejectioni ipſe fecit ſe obnoxium. Igitur tam aperta confeſſione ſecundum ſententiam Canonum, quæ de hujuſmodi tranſgreſſione in Aurelianenſi ſynodo nuper habita ſunt decreta, a Metropolitano, cui redigendi actio, vel ordinatio de Comprovincialibus ejus Eccleſiæ manet, in memorata urbe ſcripta ſerventur, ac regulariter peragantur, ut diſciplinæ modus maneat, & qui tanto ordini præſunt, adjuvante Chriſto, bonæ vitæ authoritate viventes, quem ſecundum ordinem ſacrum poſſitis ordinare, provideant, ut nec falſæ objectio culpæ maculet innocentes: & illi, qui inventi, & comprobati in culpa fuerint, in nulla diſtrictione habeantur immunes.

Subſcripſerunt Sapandus Arelatenſis, Eſychius Viennenſis cum aliis 25. Epiſcopis.

Concilium Pariſienſe III. contra ſacrilegos, & ambitioſos tempore Joannis Papæ III. & Childeberti Regis Francorum in Gallia celebratum, circa annum Chriſti 557.

CAuſa habiti Concilii talis fuit: Cum in Gallia inter Childebertum, atque Clotharium Francorum Reges, & fratres germanos, ob diviſionem bonorum Theobaldi Regis defuncti, ingens civile bellum (quod prolixe deſcribit Agathias lib. 2.) anno Domini 556. tempore Pelagii primi exortum fuiſſet; ejuſque occaſione accidiſſet, ut non tantum in adverſantium, verum etiam in res Eccleſiæ manus hoſtiles injicerentur, atque jura, & beneficia Eccleſiæ a Regibus obtinerent illi, qui ea ab Epiſcopis impetrare non poterant; neceſſarium erat, ut Galliæ Epiſcopi, Sacro Conventu indicto, avaritiam cum ſacrilegio, & ambitione conjunctam coercerent. Interfuerunt Epiſcopi quindecim: & conſtituti fuerunt Canones novem virtute pollentes, quibus Regum, eorumque miniſtrorum, atque aliorum ſibi nimium attribuentium temeritatem uſurpatam repreſſerunt: ex quibus non ſolum qui illis temporibus vixerunt, ſed & Novatores noſtri temporis exagitantur. Nominamus autem hoc Concilium *Tertium*, propter Concilium, quod recenter inſertum eſt ſupra ſub Pontificatu Liberii Papæ. Annum determinatum hujus Concilii incertum putat Sirmundus.

CONCILII PARISIENSIS III.

Præfatiuncula.

COnjuncti in unum (Chriſto opitulante) Pariſiis pro utilitatibus Eccleſiarum, unde non leviter rationem ſumus quandoque reddituri, in quantum divina pietas virtutem dare dignata eſt, tentavimus ſalubri conſideratione proſpicere, ne dum periculoſa abuſione ordinatio ſuperna negligitur, in nobis aliorum crimina vindicentur.

Cap. I. *Nemo res Eccleſiæ aut pervadat, aut competat, aut retineat.*

ITaque placet, &c. In iſto cap. agitur contra raptores, & injuſtos poſſeſſores rerum Eccleſiaſticarum, & eſt idem, quod habetur in II. Synodo Turonenſi, cap. 18.

Cap. II. *Nemo res Epiſcopi proprias aut competere, aut confiſcare præſumat.*

ET quia Epiſcoporum res propriæ, Eccleſiarum res eſſe noſcuntur, ſi in eorum facultatibus ſimili fuerit crudelitate graſſatum, pervaſores rerum memoratarum Canonum diſtrictione feriantur: ut dum vindicta corrigit, qui non moribus propriis, ac nulla conſcientiæ caſtigatione corripitur, ſaltem regulæ obtundatur aculeis: perpetuo enim anathemate feriantur, qui res Eccleſiæ confiſcare, aut competere, aut pervadere periculoſa infeſtatione præſumpſerint.

Cap. III. *Ne Epiſcopus alterius Epiſcopi res competat.*

ET quia exempla boni operis a Pontificibus debent primum (Chriſto opitulante) procedere, nullus Epiſcopus res competat alienas, aut ſi competitas aut a ſe, aut ab anteceſſore ſuo forte quis poſſedit, Domino proprietatis poſſeſſionem propriam, abſque præjudicio liberalitatis Regiæ, integra reformatione reſtituat, ut quia Deus dona reprobat iniquorum, non ad judicium ſuum Eccleſiæ res exteras derelinquat.

Cap. IV. *De illicitis, & inceſtis conjunctionibus.*

Occaſione Clotharii Reg. Franc. qui ſororem defunctæ conjugis uxor. duxerat, ſtatut. eſt hic Canon.

COnvenit etiam univerſis fratribus, ut non ſolum præſentium rerum actus, & animarum quoque debeant præparare remedia. Nullus ergo illicita conjugia, contra præceptum Domini, fortiri præſumat, ideſt fratris relictam, nec novercam ſuam, relictamque patrui, vel ſororem uxoris ſuæ ſibi audeat ſociare, neque avunculi quoque quæ relicta eſt, neque nurus ſuæ, vel materteræ conjugio potiatur. Pari etiam conditione a conjugio amitæ, privignæ, ac filiæ privignæ conjunctionibus præcipimus abſtinere.

Cap. V. *De Sanctimonialium raptarum indecenti copula.*

SAcrarum etiam virginum neque per raptum, neque per competitiones aliqua quiſquam conjugia ſortiatur. Similiter de earum erit conjunctionibus abſtinendum, & hi, qui eas rapere, aut competere voluerint, a communione ſunt removendi, quæ veſtium commutatione tam viduæ, quam puellæ religionem, pœnitentiam, aut virginitatem publica fuerint declaratione profeſſæ. Quod ſi contra interdicta quis venerit, & Sacerdotem ſuum audire neglexerit, & in præſenti a communione Eccleſiæ Catholicæ habeatur extraneus, & perpetuo anathemate feriatur.

Cap. VI. *Nullus familiam alterius agere competat, aut rapiat.*

ET quia utilium rerum cœpit cauſa tractari, hoc univerſitas præcavere quoque debet, tam Sacerdotes, quam Principes, omniſque populus, ut nullus res alienas competere a Regis audeat poteſtate. Nullus viduam, neque filiam alterius extra voluntatem parentum aut rapere præſumat, aut Regis beneficio æſtimet poſtulandum, Quod ſi fecerit, ſimiliter ab Eccleſiæ communione remotus, anathematis damnatione plectatur.

Cap. VII. *Nemo excommunicatus ab aliis colligatur.*

ET quia univerſis Sacerdotibus ita convenit, ut ſi quis de eis communione Eccleſiæ pro contemptu Canonum, aut pervaſione rerum Eccleſiaſticarum, aliquem fortaſſe ſuſpenderit, a nullo penitus Epiſcopo recipi præſumatur. Quod ſi factum fuerit, is, qui eum contra interdicta receperit & a fratrum ſuorum erit concordia ſeparatus, & æterni Judicis in futurum (ut confidimus) iracundiam ſuſtinebit.

Cap.

Digitized by Google

Cap. VIII. *De ordinatione Epiſcoporum.*

ET quia in aliquibus rebus conſuetudo priſca negligitur, ac decreta Canonum violantur, placuit, ut juxta antiquam conſuetudinem Canonum decreta ſerventur. Nullus civibus invitis ordinetur Epiſcopus, niſi quem populi, & Clericorum electio pleniſſima quæſierit voluntate, non principis imperio, neque per quamlibet conditionem contra Metropolit. voluntatem, vel Epiſcoporum comprovincialium ingeratur. Quod ſi per ordinationem Regiam honoris iſtius culmen pervadere aliquis nimia temeritate præſumpſerit, a comprovincialibus loci ipſius Epiſcopus recipi nullatenus mereatur. Quem indebite ordinatum cognoſcunt, ſi quis de comprovincialibus accipere contra interdicta præſumpſerit, ſit a fratribus omnibus ſegregatus, & ab ipſorum omnium charitate remotus. Nam de actis Ordinationibus Pontificum, ita convenit, ut conjunctus Metropolitanus cum ſuis comprovincialibus Epiſcopis, vel quos vicinos Epiſcopos eligere voluerit, in loco, ubi convenit, juxta antiqua ſtatuta Canonum, omnia communi conſilio, & ſententia decernantur.

Cap. IX. *De famulatu, & miniſterio ſervorum degentium.*

DE degeneribus ſervis, qui ſepulchris defunctorum pro qualitate ipſius miniſterii deputantur, hoc placuit obſervari, ut ſub qua ab actoribus fuerint conditione dimiſſi, & ſive hæredibus, ſive Eccleſiis pro defenſione fuerint deputati, voluntas defuncti circa eos in omnibus debeat conſervari. Quod ſi Eccleſia eos de fiſci functionibus in omni parte defenderit, tam illi, quam poſteri eorum Eccleſiæ defenſione in omnibus potiantur, & occurſum impendant. Et quia huic definitioni cuncti fratrum intereſſe minime potuerunt; hoc omnis congregatio Sacerdotum Chriſto propitiante decrevit, ut Conſtitutio præſens, a quantis oblata fuerit, ſubſcriptionibus eorum debeat probari, quatenus in hoc, quod ab univerſis obſervandum eſt, univerſitas debeat conſentire.

Concilium Bracharenſe I. ſub Theodomiro Suevorum Rege celebratum, tempore Joannis Papæ III. anno 563.

DUm Juſtinianus Imperator in Oriente a Catholica fide deficiens, Orthodoxos inſequitur, admirabili divina providentia contigit in Occidente Theodomirum, qui fuerat hæreticus, ad fidem Chriſtianam converti, cujus hortatu Orthodoxi Epiſcopi congregati, habitis Conciliis, hæreſes omnes cum ſuis auctoribus condemnarunt. Hoc ergo Concilium idem Princeps celebrari curavit anno 3. Regni ſui. Ante omnia in eo ſecundum præſcriptum Sedis Apoſtolicæ damnata eſt hæreſis Priſcillianiſtarum, & aliorum hæreticorum errores. Fallitur autem hic Carranza, & alii, dicentes, hoc Concilium tempore Ariamiri Regis, & Honorii Papæ primi congregatum eſſe. Vide Baronium anno 560. n. 1. item 563.

Propoſita contra Priſcillianum Capitula hæc ſunt.

Caput I.

SI quis Patrem, & Filium, & Spiritum ſanctum non confitetur tres perſonas unius ſubſtantiæ, & virtutis, ac poteſtatis, ſicut Catholica, & Apoſtolica Eccleſia docet, ſed unam tantum, ac ſolitariam dicit eſſe perſonam, ita ut ipſe ſit Pater, qui Filius, ipſe

A etiam ſit Paracletus Spiritus, ſicut Sabellius, & Priſcillianus dixerunt, anathema ſit.

II. Si quis extra ſanctam Trinitatem, alia (neſcio quæ) Divinitatis nomina introducit, dicens, quod ipſa divinitas ſit Trinitas, ſicut Gnoſtici, & Priſcillianus dixerunt, anathema ſit.

III. Si quis dixerit, Filium Dei Dominum noſtrum, antequam ex Virgine naſceretur, non fuiſſe, ſicut Paulus Samoſatenus, & Photinus, & Priſcillianus dixerunt, anathema ſit.

IV. Si quis Natalem Chriſti ſecundum carnem non vere honorat, ſed honorare ſe ſimulat, jejunans in eodem die, & in Dominico, qui Chriſtum in hominis natura natum eſſe non credit, ſicut Cerdon, Marcion, Manichæus, & Priſcillianus dixerunt, ana- *Die Nat. Dom. non jejunas.*

B thema ſit.

V. Si quis animas humanas, vel Angelos ex Dei credit ſubſtantia extitiſſe, ſicut Manichæus, & Priſcillianus dixerunt, anathema ſit.

VI. Si quis animas humanas dicit prius in cœleſti habitatione peccaſſe, & pro hoc in corpora humana in terram dejectas, ſicut Priſcillianus dixit, anathema ſit.

VII. Si quis dixerit, diabolum non fuiſſe prius Angelum bonum, a Deo factum, nec Dei opificium fuiſſe naturam ejus, ſed dicit, eum ex tenebris emerſiſſe, nec aliquem ſui habere auctorem, ſed ipſum eſſe principium, atque ſubſtantiam mali, ſicut Manichæus, & Priſcillianus dixerunt, anathema ſit.

VIII. Si quis credit, quod aliquantas in mundo

C creaturas diabolus fecerit, & tonitrua, & fulgura, & tempeſtates, & ſiccitates ipſe diabolus ſua auctoritate faciat, ſicut Priſcillianus dixit, anathema ſit.

IX. Si quis animas, & corpora humana fatali ſigno credit adſtringi, ſicut Pagani, & Priſcillianus dixerunt, anathema ſit.

X. Si qui duodecim ſigna, quæ Mathematici obſervare ſolent, per ſingula animæ, vel corporis membra diſſipata credunt, & nominibus Patriarcharum adſcripta dicunt, ſicut Priſcillianus dixit, anathema ſit.

XI. Si quis conjugia humana damnat, & procreationem naſcentium perhorreſcit, ſicut Manichæus, & Priſcillianus dixerunt, anathema ſit.

XII. Si quis plaſmationem humani corporis

D diaboli dicit figmentum eſſe, & conceptiones in uteris matrum operibus dicit dæmonum figurari, propter quod reſurrectionem carnis non credit, ſicut Manichæus, & Priſcillianus dixerunt, anathema ſit.

XIII. Si quis dicit, creationem univerſæ carnis, non opificium Dei, ſed malorum eſſe Angelorum, ſicut Manichæus, & Priſcillianus dixerunt, anathema ſit.

XIV. Si quis immundos putat cibos carnium, quas Deus in uſum hominum dedit, & non propter afflictionem ſui corporis, ſed quaſi immunditiam putans, ita abſtineat ab eis, ut nec olera cocta cum carnibus prægustet, ſicut Manichæus, & Priſcillianus docuerunt, anathema ſit.

XV. Si qui Clericorum, præter matrem, aut ger-

E manam, vel etiam quæ proxima conſanguinitate junguntur, alias aliquas quaſi adoptivas fœminas ſecum retinent, & cum ipſis habitant, ſicut Priſcilliani ſecta docuit, anathema ſit.

XVI. Si quis Quinta Feria Paſchali, quæ vocatur Cœna Domini, hora legitima poſt nonam, jejunus in Eccleſia Miſſas non tenet, ſed ſecundum ſectam Priſcilliani, feſtivitatem ipſius diei ab hora tertia per Miſſas defunctorum, ſoluto jejunio, coluit, anathema ſit.

XVII. Si quis Scripturas, quas Priſcillianus ſecundum ſuum depravavit errorem, vel Tractatus Dictinii (quos ipſe Dictinius, antequam converteretur, ſcripſit ſub nomine Patriarcharum, Propheta-

rum,

ized by Google

A

rum, & Apoſtolorum, & ſuo errori conſona confinxit) legit, & impia eorum figmenta ſequitur, aut defendit, anathema ſit.

Propoſitis his Capitulis, & relictis, Patres ſtatuerunt ſequentia.

Caput I.

Diſt. 12. Placuit. Concil. Tolet. 4. cap. 2.

PLacuit omnibus communi conſenſu, ut unus, atque idem modus pſallendi in Matutinis, vel Veſpertinis officiis teneatur, & non diverſæ, ac privatæ, neque Monaſteriorum conſuetudines cum Eccleſiaſtica regula ſint permixtæ.

II. Item placuit, ut per ſolemnium dierum Vigilias, vel Miſſas, omnes eaſdem, & non diverſas Lectiones in Eccleſia legant.

III. Item placuit, ut non aliter Epiſcopi, & aliter Presbyteri populum, ſed uno modo ſalutent, dicentes: *Dominus ſit vobiſcum*, ſicut in libro Ruth legitur; & ut reſpondeatur a populo: *Et cum Spiritu tuo*, ſicut & ab ipſis Apoſtolis traditum omnis retinet Oriens, & non ſicut Priſcilliana pravitas permutavit.

B

Salutatio in Miſſa.

Nota. *Salutatio hæc Sacerdotalis ad populum antiquiſſima eſt, ab Apoſtoliſque fluxit: ejus meminit S. Dionyſ. Areopagita de Eccleſiaſtica Hierarchia, & Petrus Damiani librum inſcripſit*, Dominus vobiſcum, *qui floruit anno Domini* 1050. *Neque in hoc capite rejicitur Pontificalis, Epiſcopaliſque ſalutatio*, Pax vobis: *quæ antiquiſſima etiam eſt, & ſolis Epiſcopis tributa: eaque forma uſi ſunt S. Jacobus, & Baſilius in liturgiis, & D. Ambroſius libro de dignitate Sacerdotali, cap. 5. Chryſoſtomus Homil. 3. ad Coloſſ. ſed adverſus Priſcilliani figmentum, qui uſum ſalutandi in Miſſa permutavit, decernitur, Epiſcopum poſſe uti etiam Sacerdotali ſalutatione; nam in Miſſis privatis, & in ſolemnioribus prima vice Epiſcopus ſalutat hac forma*, Pax vobis: *poſtea dicitur:* Dominus vobiſcum: *ſicuti Sacerdos: quod Priſcillianus negabat affirmans eſſe*, Pax vobis, *tantum ab Epiſcopo dicendum ſemper; a Sacerdote vero*, Dominus vobiſcum.

C

IV. Item placuit, ut eodem ordine Miſſæ celebrentur ab omnibus, quem Profuturus quondam hujus Metropolitanæ Eccleſiæ Epiſcopus ab ipſa Apoſtolicæ Sedis authoritate ſuſcepit ſcriptum.

D

V. Item placuit, ut nullus eum baptizandi ordinem prætermittat, quem & antea tenuit Metropolitana Bracarenſis Eccleſia: & pro amputanda aliquorum dubietate, prædictus Profuturus Epiſcopus ſcriptum ſibi, & directum a Sede beatiſſimi Apoſtoli Petri ſuſcepit.

VI. Item placuit, ut conſervato Metropolitani Epiſcopi primatu, cæteri Epiſcoporum, ſecundum ſuæ Ordinationis tempus, alius alii ſedendi deferat locum.

Bona Eccleſiæ tripertita.

VII. Item placuit, ut de rebus Eccleſiaſticis tres æquæ fiant portiones, ideſt Epiſcopi una, alia Clericorum, tertia in recuperatione, vel in luminariis Eccleſię; de qua parte, ſive Archipresbyter, ſive Archidiaconus, illam adminiſtrans, Epiſcopo faciat rationem.

E

VIII. Item placuit, ut nullus Epiſcopus Clericum alterius ordinare præſumat, ſicut & antiqui Canones ſtatuerunt: niſi forte ſignata ipſius Epiſcopi ſcripta ſuſceperit.

23. Diſt. Non liceat cuilibet.

IX. Item placuit, ut quia in aliquantis hujus Provinciæ Eccleſiis, Diacones abſconſis infra tunicam utuntur orariis, ita ut nihil differre a Subdiacono videantur; de cætero ſuperpoſito ſcapulæ (ſicut decet) utantur orario.

X. Item placuit, ut non liceat cuilibet ex Lectoribus ſacra Altaris vaſa portare, niſi his, qui ab Epiſcopo Subdiaconi fuerint ordinati.

XI. Item placuit, ut Lectores in Eccleſia, in habitu ſæculari ornati non pſallant, neque granos Gentili ritu dimittant.

Quod Lectores interdicunt granos dimittere, idem erat, ac ne aures fluentibus, & laxis contegerent capillis; hæ enim promiſſa comæ grani ſunt Gothorum, ut patet ex Sidonio lib. 1. Epiſt. 2. quod cum Lectores imitarentur circa Bracaram, eo canone id prohibetur. Notat Sherlogus in c. 5. Cant. veſtig. 32. expl. hiſt. ſect. 1.

Nota.

Alii putant per granos inaures intelligi gentilium, quos deteſtatur Synodus, quod in talibus aurium ornamentis deorum inſculpta eſſent effigies: quare Jacob Gen. c. 35. inaures abſtulit domeſticis, & effodit, ſed primum eſt probabilius.

Hoc Aug. ep. 19. Donatiſtis improp.

XII. Item placuit, ut extra Pſalmos vel Canonicarum Scripturarum novi, & veteris Teſtamenti, nihil Poetice compoſitum in Eccleſia pſallatur: ſicut & ſancti præcipiunt Canones.

Nota.

Sic in Concilio Laodiceni cap. 59. ſtatutum eſt, ut in Eccleſia non legantur, niſi volumina novi, & veteris Teſtamenti, nihilque a plebe editum. Et Carthaginenſi III. cap. 23. & 43. ſub nomine divinarum Scripturarum nullæ Preces, vel Orationes legantur, niſi ſint in Synodo approbatæ, vel a prudentibus tractatæ. *Milevitano cap. 12. legi permittuntur Martyrum paſſiones, cum eorum anniverſaria dies celebrantur, & Carthaginenſi III. cap. 47. Doctorum Orthodoxorum hymni: & Toletano IV. cap. 13.*

XIII. Item placuit, ut intra ſanctuarium Altaris ingredi ad communicandum non liceat laicis, viris; vel mulieribus, niſi tantum Clericis, ſicut & antiquis Canonibus ſtatutum eſt.

Nota.

Sanctuarium, *velum intelligitur, quo diſtinguebatur locus Altaris, & tegebatur, ne omni populo eſſet conſpicuus: hoc conſtat ex Gregorio in Epiſt. 30. ad Conſtantiam Auguſtam, lib. 3. Vocatur &* brandeum, *ex quo, cum a Sancto Leone Papa forcipibus incideretur, ſanguis effluxit; alibi appellatur* velamen.

Locus communionis.

Pro illis verbis, Antiquis Canonibus, *ſciendum, quod Sacerdotibus, & Levitis dabatur communio ante Altare: Clero in Choro: populo extra Chorum. Id conſtat ex Concilio Toletano IV. cap. 18. Hinc a locorum diviſione vocatur laica communio, & peregrina, & Sacerdotalis, de qua re in Concilio Laodiceni, cap. 19. ſic legitur*: Solis autem miniſtris Altaris liceat ingredi ad Altare, & ibidem communicare.

Suſpicio hæreſis vitanda.

XIV. Item placuit, ut quicumque in Clero cibo carnium non utuntur, pro amputanda ſuſpicione Priſcillianæ hæreſis, vel olera cocta cum carnibus tantum prægustare cogantur. Quod ſi contempſerint, ſecundum quod de his talibus ſancti Patres antiquitus ſtatuerunt, neceſſe eſt, eos pro ſuſpicione hæreſis hujus, officio excommunicatos, omnibus modis removeri.

XV. Item placuit, ut hi, qui pro hæreſi, aut pro crimine aliquo excommunicantur, nullus eis communicare præſumat, ſicut & antiqua Canonum continent ſtatuta; quæ ſi quis ſpernit, voluntarie ſeipſum damnationi tradet.

XVI. Item placuit, ut hi, qui ſibiipſis aut per ferrum, aut per venenum, aut per præcipitium, aut ſuſpendium, vel quolibet modo violentam inferunt mortem, nulla pro illis in oblatione commemoratio fiat, neque cum Pſalmis ad ſepulturam eorum cadavera deducantur: multi enim ſibi hoc per ignorantiam uſurpaverunt. Similiter & de his placuit, qui pro ſuis ſceleribus puniuntur.

XVII. Item placuit, ut Catechumenis ſine redemptione Baptiſmi defunctis, ſimili modo neque oblationis commemoratio, neque pſallendi impendatur officium: nam & hoc per ignorantiam uſurpatum eſt.

Sepultu-

XVIII. Item placuit, ut corpora defunctorum nul-

lo

ro extra Eccleſ. lo modo in Baſilica Sanctorum ſepeliantur, ſed ſi neceſſe eſt, deforis circa murum Baſilicæ, uſque adeo non abhorret. Nam ſi firmiſſimum hoc privilegium uſque nunc manet civitatis, ut nullo modo intra ambitus murorum cujuslibet defuncti corpus humetur, quanto magis hoc venerabilium Martyrum debet reverentia obtinere?

Nota. *Hunc morem antiqui Chriſtiani religioſe ſervarunt, ut in capellis, aut in muro Eccleſiæ, & non intra Eccleſiam humarentur, quamvis eſſent Primates, & Principes viri. Nunc vero tanta omnes homines ambitio, & faſtus cepit, ut vel lacera corpora, trunci artus, putres forma, prope Chriſti Dei veri Sacramentum, adhibitis marmoreis imaginibus ſuperbe collocentur. Superbiam, & luxum inanem damnamus, non pietatem, modumque profanis ſepulturis adhibendum ſuademus.*

In ſepeliendis vero ſanctorum Martyrum corporibus alia erat conditio, & ratio: nam in illis condiendis, & in templis ſtruendis ad eorum cultum effuſa erant impenſæ Chriſtianorum, ut auctor eſt Tertullianus in Apologet. & Prudentius, & Gregorius Nyſſenus in orat. de funere Meletii, & Nazianzenus epiſt. 18. ad Sophron.

Chriſmatis benedictio. XIX. Item placuit, ut ſi quis Presbyter, qui poſt hoc interdictum auſus fuerit Chriſma benedicere, aut Eccleſiam, aut Altarium conſecrare, a ſuo officio deponatur; nam & antiqui hoc Canones vetuerunt.

Nota. *Nullus Presbyter poteſt Chriſma conficere, ut ſtatuit Sylveſter Papa Act. 1. Concilii Romani, cap. 5. & II. Carthaginenſe, cap. 3. & III. Carthaginenſe, cap. 36. & I. Toletanum, c. 20. id enim munus ſolius Epiſcopi eſt. Innocentius Papa ep. 5. Eſtque Cyprianus auctor, id a Chriſti Salvatoris Domini noſtri facto emanaſſe, in Opuſculo de Unctione Chriſmatis, & aliis Sacramentis.*

Sed neque Altare conſecrare debent Presbyteri, nam id etiam Epiſcopo reſervatum eſt. Concilium Agathenſe, cap. 43. Vide etiam Concilium II. Hiſpalenſe, cap. 7. De eo etiam Felix Papa 14. Epiſt. Decret. cap. 1. & Concilium Toletanum VIII. cap. 7. & Vvormacenſe, cap. 8.

Interſtitia ordinum. XX. Item placuit, ut ex laico ad gradum Sacerdotii ante nemo veniat, niſi prius anno integro in officio Lectoratus, vel Subdiaconatus diſciplinam Eccleſiaſticam diſcat, & ſic per ſingulos gradus prædictus ad Sacerdotium veniat. Nam ſatis reprehenſibile eſt, ut qui necdum didicit, jam docere præſumat, dum & antiquis hoc Patrum inſtitutionibus interdictum ſit.

XXI. Item placuit, ut ſi quid ex collatione fidelium, aut per Feſtivitates Martyrum, aut per commemorationem defunctorum offertur, apud unum clericorum fideliter colligatur, & conſtituto tempore, aut ſemel, aut bis in anno inter omnes clericos dividatur, nam non modica ex ipſa inæqualitate diſcordia generatur, ſi unuſquiſque in ſua ſeptimana, quod oblatum fuerit, ſibi defendat.

Hæc diviſio erat oblationum. Idem dicitur II. Bracarenſi, cap. 6. At I. Aurelianenſi, cap. 16. dimidia pars aſſignatur Clero, dimidia Epiſcopo: & cap. 13. dicitur, tertiam partem eſſe Epiſcopi, Clericorum vero duas alteras. Vide Decretum Damaſi Papæ apud Gratianum 10. q. 1. cap. Hanc conſuetudinem, & Concilium IV. Toletanum cap. 32.

XXII. Item placuit, ut quæcunque præcepta antiquorum Canonum modo in Concilio recitata ſunt, nullus audeat præterire. Si quis autem quaſi contumax tranſgreditur, ille neceſſe eſt, ut de ſuo degradetur officio.

Deinde ſubſcripſerunt omnes Epiſcopi.

Concilium Sanctonenſe ſub Joanne III. anno Chriſti 566. celebratum, in quo Emerius Sanctonenſis Epiſcopus, a Clothario in ſedem intruſus, deponitur a Leontio Burdigalenſi Epiſcopo, anno 566.

Cum in Concilio Pariſienſi tertio ſupra conſtitutum fuiſſet, ad Epiſcopatum admittendum eſſe, non quem Regis auctoritas abſque Canonica electione intruſiſſet, ſed quem Clerus elegiſſet, & Epiſcopi Provinciales una cum Metropolitano probaſſent: Leontius Burdigalenſis Epiſcopus, collecto collegarum ſuorum Concilio, Sanctonis poſt alia decreta, Emerium Epiſcopum Sanctonenſem a Clothario Rege eo modo in Epiſcopatum Regia auctoritate intruſum ſede privavit. *Intruſio Epiſcopi.* Quod cum Cariberto Regi nunciatum eſſet, ita fremens nuntium Presbyterum a ſuis conſpectibus extrahi juſſit, & plauſtro ſpinis ſuppleto imponi deſuper, & in exilium protrudi præcepit, convocato aliorum Religioſorum conventu, Emerium vi iterum intruſit. Rem in Concilio geſtam prolixius deſcribit Gregorius Turonenſis lib. 4. cap. 27.

Concilium apud Lucum in Hiſpania a Theodomiro Principe habitum, anno 569.

Tempore Suevorum, ſub Æra ſexcenteſima ſeptima, die Kalend. Januarii, Theodomirus Princeps Suevorum Concilium in civitate Luco fieri præcepit, ad confirmandam fidem Catholicam, vel pro diverſis Eccleſiæ cauſis. In hoc autem actum eſt rogatione regis, ut nova inſtitueretur Metropolitana Eccleſia in Gallicia, quæ tamen eſſet ſubdita Bracarenſi, circumſcriptique ſunt in eodem Conventu limites Lucenſis Eccleſiæ, ad lites de finibus evitandas, Baronius anno 569. num. 2.

Concilium Turonenſe ſecundum, in cauſa Eccleſiaſticæ diſciplinæ reformandæ celebratum, anno Domini 570. tempore Joannis Papæ II. & anno 6. Chariberti Regis. Eſt vero Provinciale.

Cum multorum temeritate ſacri Canones in Gallia proculcarentur, ſanctiſſimi Patres Galliæ ex adverſo conſurgentes, pro muro ſe domus Iſrael oppoſuere, atque viginti octo Canones antehac conſtitutos ſtabili firmitate corroborarunt, quibus Eccleſiaſtica diſciplina collapſa reſurgeret, priſtinoque nitore ſplendeſceret.

PROOEMIUM.

Eccleſiaſticæ diſciplinæ debet eſſe ſuffragium congregatio Sacerdotum, nec aliud erit ſuæ ſollicitudinis tam peculiare conſcribere, quam quod ad fundamentum Religionis proficere recognoverit, operari non ceſſet, ut cum paſtoralis cautela propagatur in ovilis cuſtodia, paucorum veneranda ſecreta ſint ſalutis publicæ documenta. Et quoniam, quod omitti non decet, oportet implere, præſertim cum cujus animarum intellectualium (de quibus Deo cura eſt) forma proceſſit, ejus traditioni lex ad Pontifices manavit, neceſſe eſt vigilantiſſime providere, repulſo corpore; & quidquid ab antiquis Patribus ſtatutum, de tramite Canonico, quarumdam perſonarum temeritate cernitur imminutum, revocandum eſt in ſtatum priſtinum, ut poſſint male admiſſa corrigi, & non admittenda damnari. Magna eſt enim in ipſa ſeveritate pietas, per quam tollitur peccandi facultas. *Severitas.* Nam ubi inſana libertas generat vulnera, Sacerdotalis diſtrictio

Digitized by Google

ſtio dat medelam. Quapropter (Chriſto auſpice) in Turonica civitate, concilio concordante, juxta convenientiam glorioſiſſimi Domini Chariberti Regis annuentis, coadunati pro pace, & inſtructione Eccleſiæ opportunum credimus ſubter adnexa Decreta conficere, & ſubſcriptionibus propriis roborare, ut retundantur noxia, propagentur optata; ne taciturnitate ſilentii, vitioſorum criminum nutriri videretur licentia, non abſcindi; & quæ opportuna erant pro qualitate temporis adjici, non paterentur negligi, ſed procurarentur impleri.

Cap. 1. *De conventione Synodi per ſingulos annos.*

PLacuit itaque, ſancto Concilio interpoſito, virtute Domini Martini, in Baſilica ſua conſcribi, ut bis ad Synodum annis ſingulis Metropolitanus, & comprovinciales ſui in locum, quem deliberatio Metropolitani elegerit, Deo propitiante conveniant; aut ſi neceſſitas, ſicut hactenus, inevitabilis præpedierit: vel ſemel in anno, ſine cujuslibet excuſatione perſonæ, ideſt, Regiæ, vel privatæ, ſine cujuſcumque utilitatis obſtaculo, præter infirmitatis certiſſimæ labore præventum, nullus occaſione velaminis habeat unuſquiſque concurſum: ſed (ſicut dictum eſt) neque per impedimentum ordinationis Regiæ, neque ſub occaſione utilitatis, aut cauſæ propriæ debeat a Concilio
Rom. 8. ſeparari, Apoſtolo prædicante: *Quis nos ſeparabit a charitate Chriſti? tribulatio? an anguſtia? an perſecutio? an fames? an nuditas? an periculum? an gladius?* Et reliqua. Non debet ſpirituali operi etiam Regalis præferri præceptio, cum primum in Eccleſia
Matth. 22. ſit mandatum: *Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, & ex tota anima tua, & tota virtute tua.* Unde non debet præcepto Domini perſona cujuslibet hominis anteponi, neque debet terrenæ conditionis actio, vel perſona terrere, quos Chriſtus ſpe crucis armavit. Si quis Epiſcopus (ut ſuperius dictum eſt) ad Synodum venire diſtulerit, uſque in majorem Synodum a Metropolitano, & comprovincialibus maneat excommunicatus, nec ei ex alia Provincia ullus Epiſcopus interea communicare præſumat. Ipſe enim ſuæ diviſionis præparat inſtrumenta, qui cum ſuis fratribus in membris Eccleſiæ non concordat.

Cap. II. *De pace Sacerdotali.*

ITem decernitur, propter cœleſte illud mandatum, *Pacem meam do vobis, &c.* ut Pontificalis affectus inter conſacerdotes inviolabiliter obſervetur. Verum ſi pro peccatis (ut aſſolet) ex cauſa livor emerſerit, ut pendente certamine ſibi invicem reconciliari non poſſint; electis ab utraque parte fratribus, ideſt Presbyteris, præponderante dulcedine, litis jacula finiant, & vota pacis acquirant.

Cap. III. *De compoſitione Corporis Domini ſuper Altare.*

UT Corpus Domini in Altari, non in imaginario ordine, ſed ſub Crucis titulo componatur.

Nota. *Hic prohibetur, ne corpus Domini inter ſacras imagines ſuper altare poni ſolitas ponatur, ſed potius collocetur ſub ipſa Cruce, quæ in meditullio ipſius Altaris poni conſuevit. His temporibus Corpus Domini intra columbam argenteam conſervabatur. Legitur enim in actis ſancti Baſilii, quæ Amphilocii nomine inſcripta habentur, iſto ſæculo ſacram Euchariſtiam*
Euchariſtia ubi repoſita. *intra columbas argenteas repoſitam fuiſſe. Has a Severo furtim ſublatas fuiſſe, Monachi Antiocheni in libello, quem Quintæ Synodo obtulerunt, conqueruntur. Hic aſſervandi modus a Synodo prohibitus eſſe videtur, dum præcipit, ne in ordine imaginario collocetur. Commendatur Felix Epiſcopus Biturricenſis, qui ad ſacratiſſimam Euchariſtiam aſſervandam curaverit fieri inſtar turris vas aureum perelegans: quod Venantius Fortunatus Epigrammate celebravit. S. Exuperius etiam Epiſcopus Toloſanus a S. Hieronymo epiſt. 3. commendatur, qui tempore exundantium Barbarorum, ne iſtiuſmodi aurea ſacra vaſa illorum rapinæ cederent, ipſa in uſum pauperum conflarat, caniſtro viminco, & vitreo calice Corpus Domini portans. Non niſi de aſſervata in Eccleſia Euchariſtia intelligi poteſt illud execrandum Donatiſtarum ſcelus, quod ab Optato breviter deſcribitur ſic:* Juſſerunt Euchariſtiam canibus fundi, non ſine ſigno divini judicii: nam iidem canes accenſi rabie, ipſos dominos ſuos, quaſi latrones ſancti Corporis reos, dente vindice, tanquam ignotos, & inimicos laniaverunt.

Cyrillus Alexandrinus redarguit hunc primum emergentem errorem illorum, qui putabant, Euchariſtiam in ſequentem diem non eſſe ſervandam. Nam ad Caloſyrium Epiſcopum Arſinoitem ſcribens, ſic ait: Porro alios etiam eſſe audio, qui myſticam benedictionem nihil ad ſanctificationem proficere dicant, ſi quid ex ea ſiat reliqui in alium diem. Inſaniunt vero qui hæc aſſerunt: neque enim alteratur Chriſtus, neque ſanctum ejus Corpus immutatur, ſed benedictionis vis, & facultas, & vivificans gratia perpetuo in ipſo exiſtit. *Sic ille. Videant, & cognoſcant ex his Novatores heretici, novum non eſſe, quod extra ſumptionem, in Eccleſia Catholica ſacroſanctum Corpus Chriſti in Altari aſſervetur.*

Cap. IV. *Ne laici in Eccleſia Clericis miſceantur.*

UT laici ſecus Altare, quo ſancta Myſteria celebrantur, inter Clericos, tam ad Vigilias, quam ad Miſſas, ſtare penitus non præſumant: ſed pars illa, quæ a cancellis verſus Altare dividitur, choris tantum pſallentium pateat Clericorum. Ad orandum vero, & communicandum laicis, & fœminis, ſicut mos eſt, pateant Sancta Sanctorum.

Cap. V. *De paſtu pauperum propriorum.*

UT unaquæque civitas pauperes, & egenos incolas alimentis congruentibus paſcat ſecundum vires: tam vicini Presbyteri, quam cives omnes ſuum pauperem paſcant: quo fiet, ut ipſi pauperes per civitates alias non vagentur.

Cap. VI. *De Epiſtolis dandis.*

UT nullus Clericorum, vel laicorum, præter Epiſcopos, Epiſtolia facere præſumat.

Cap. VII. *De remotione Abbatum.*

UT Epiſcopus nec Abbatem, nec Archipresbyterum, ſine omnium ſuorum Compresbyterorum, & Abbatum conſilio, de loco præſumat ejicere, neque per præmia alium ordinare, niſi facto Concilio tam Abbatum, quam Presbyterorum ſuorum, quos culpa, aut negligentia ejecit, cum omni Presbyterorum conſilio reſutentur.

Cap. VIII. *De his, qui excommunicatis communicant.*

QUicumque Epiſcopus illum, quem alter Epiſcopus excommunicatum habet, poſtquam fuerit de ipſius excommunicatione commonitus, communicare præſumpſerit, uſque ad Synodum excommunicatus habeatur.

Cap. IX.

Digitized by Google

Cap. IX. *Ut in Britannia ſine conſenſu Metropolitani, vel comprovincialium, Epiſcopi non ordinentur.*

ADjicimus etenim, ne quis Britannum, aut Romanum in Armorico, ſine Metropolitani, aut comprovincialium voluntate, vel litteris, Epiſcopum ordinare præſumat. Quod ſi quis contrarie tentaverit, ſententiam in anterioribus Canonibus prolatam obſervet, & a noſtra charitate uſque ad majorem Synodum ſe cognoſcat remotum, & excommunicatum: quia merito a charitate noſtra, vel noſtris Eccleſiis ſegregantur, qui Patrum ſtatuta contemnunt.

Cap. X. *Ut nullus Clericorum familiaritate extranearum mulierum utatur.*

DE familiaritatibus mulierum, licet crebrius ſit in Canonibus replicatum, attamen neceſſe eſt, ut ſi ſecti vir, atque mulier, qui male pullulaverant, redeant, rurſus fidei falce ſuccidantur, & jam radicitus eruantur. Nullus ergo deinceps Clericorum pro occaſione neceſſitatis faciendæ veſtis, aut cauſa ordinandæ domus, extraneam mulierem in domo ſua habere præſumat. Et cum jubeamur victum, aut veſtitum artificiolo quærere, & manibus propriis laborare: quid opus eſt in domo ſerpentem includere pro veſte, quæ multiformem veſtem non propterea deponit, ut nudetur; ſed ut ſe, dum renovatur, oſtendat clariorem? Nullus ergo Clericorum, non Epiſcopus, non Presbyter, non Diaconus, non Subdiaconus, quaſi Sanctimonialem, aut viduam, vel ancillam propriam confirmatione rerum in domo ſua ſtabilire præſumat: quæ & ipſa extranea eſt, dum non eſt mater, aut ſoror, aut filia: quæ etiam pronioꝗ propinquabit ad culpam, dum dignoſcitur ſubjecta dominatui. Si quis aut Presbyter, ſeu Diaconus, aut Subdiaconus de hac re ſtatuta Patrum, vel noſtra temerare præſumpſerit, excommunicetur.

Mulier vepres.

Cap. XI. *Ut Epiſcopus nullam ignaviam ad diſtringendum habeat, ſed etiam, ſi neceſſe fuerit, ab aliis adjuvetur Epiſcopis.*

SI quis Epiſcopus ad diſtringendum eos, qui in hac facilitate perdurant, negligens apparuerit, ſicut in ipſa ſancta Baſilica eſt publice recitatum, ex conſenſu communi, atque totius populi, ſententiam prædeceſſorum Canonum ſe incurrere omnino cognoſcat; ſic tamen, ut tam Metropolitanus ſuis comprovincialibus, quam comprovinciales Metropolitano ſuo, ſi reſiſtere, aut contemnere Epiſcopum Clerici ſui præſumpſerint, dent omnino ſolatium. Et quia dixit ſancta Scriptura: *Frater fratrem adjuvans exaltabitur*; quicunque pro cauſa Dei fratri ſuo ſolatium commonitus dare diſtulerit, uſque ad Synodum removeatur. Nam ſi Epiſcopus ſe contemni ſentiens, fratres ſuos in ſolatium ſuum non commonuerit, ipſe ſciat, qualiter reddat Domino rationem.

Prov. 18.

Cap. XII. *Ut nullam det Epiſcopus occaſionem ad detrahendum ſibi.*

EPiſcopus conjugem ut ſororem habeat, & ita ſancta gubernatione gubernet domum omnem, tam Eccleſiaſticam, quam propriam, ut nulla de eo ſuſpicio quaque ratione conſurgat. Et licet (Deo propitio) Clericorum ſuorum teſtimonio caſtus vivat, quia cum illo tam in cella, quam ubicumque fuerit, ſecum habitet, eumque Presbyteri, & Diaconi, vel deinceps Clericorum turba juniorum (Deo adjutore) conſervent: ſi tamen propter zelotem Deum noſtrum, tam longe abſint, manſionis propinquitate diviſi, ut nec hi,

A qui ad ſpem recuperandam Clericorum ſervitute nutriuntur, famularum propinqua contagione polluantur.

Nota. *Epiſcopus* conjugem, *&c. Intelligitur hic Canon juxta uſum Orientalis Eccleſiæ, in qua conjugatus promovebatur.*

Cap. XIII. *Ne Epiſcopum mulieres proſequantur.*

EPiſcopum Epiſcopam non habentem nulla ſequatur turba mulierum, licet ſalvetur vir per mulierem fidelem, ſicut & mulier per virum fidelem, ut Apoſtolus ait. Nam ubi talis cuſtodia neceſſaria non eſt, quid eſt neceſſe, ut miſeria proſequatur, unde fama conſurgat? Habeant miniſtri Eccleſiæ, utique Clerici, qui Epiſcopo ſerviunt, & eum cuſtodire debent, licentiam extraneas mulieres de frequentia cohabitationis ejicere.

B

Cap. XIV. *Ne duo Clerici in uno ſtratu recumbant.*

ET ne occaſio famam laceret honeſtatis, quia aliqui laici, dum diverſa perpetrant adulteria, hoc quod ſe ſciunt, in aliis ſuſpicantur, ſicut ait Seneca, peſſimum in eo vitium eſſe, qui in id, quo inſanit, ceteros putat furere. Ut ergo ipſe ſiniſtræ exiſtimationis aditus amputetur, nullus Sacerdotum, ac Monachorum colligere alium in lecto ſuo præſumat. Nec liceat C Monachis cellulas habere communes, ubi aut bini maneant, aut peculiares reponi poſſint, ſed ſchola labore communi conſtruatur, ubi omnes jaceant, aut Abbate, aut Præpoſito gubernante, ut dum duo, vel tres viciſſim & legunt, & excubant, alii conſolentur; ut non ſolum ſit cuſtodia corporum, ſed & ſurgat pro lectione aſſidua profectus animarum.

Mali magis ſunt ſuſpic.

Cap. XV. *Ne Monachus conjugio copuletur.*

SI qui in Monaſterio converſi ſunt, aut converti voluerint, nullatenus exinde habeant licentiam evagandi, nec (quod abſit) ullus eorum conjugem ducere, aut extranearum mulierum familiaritatem habere. Nam, ſicut ſupra dictum eſt, ſi uxorem duxerit, excommunicetur, & de uxoris male ſociatæ conſortio D etiam Judicis auxilio ſeparetur. Quod ſi Judex ad hoc ſolatium dare noluerit, excommunicetur. Qui infelix Monachus tali conjunctione fœdatur, ſi per cujuſcumque patrocinium ſe conatus fuerit defenſare, & is, qui in hac pertinacitate perdurat, & illi, qui eum exceperint ad defenſandum, ab Eccleſia ſegregentur, donec revertatur ad ſepta Monaſterii, & indictam ab Abbate, quamdiu præcepta ei fuerit, agat pœnitentiam, & poſt ſatiſfactionem revertatur ad gratiam.

Cap. XVI. *Mulier intra ſepta monaſterii non permittatur introire.*

UT mulier intra ſepta monaſterii nullatenus introire permittatur. Si Abbas in hac parte, aut Præpoſitus negligens apparuerit, qui eam viderit, & non E ſtatim ejecerit, excommunicetur.

Cap. XVII. *Jejunia antiqua a monachis inſtituta conſerventur.*

DE jejuniis vero antiqua a Monachis inſtituta conſerventur, ut de Paſcha uſque ad Quinquageſimam, exceptis Rogationibus, omni die fratribus prandium præparetur. Poſt Quinquageſimam vero tota hebdomada exacte jejunent. Poſtea uſque ad Kalendas Auguſti, ter in ſeptimana jejunent, ſecunda, quarta, & ſexta die, exceptis his, qui aliqua infirmitate conſtricti ſunt. In Auguſto, quia quotidie Miſſæ Sanctorum ſunt, prandium habeant.

Quinquageſima eſt Pentecoſt.

In Septembri toto, & Octobri, & Novembri, ſicut A prius dictum eſt, ter in ſeptimana. Et quia inter Natalem Domini, & Epiphaniam omni die Feſtivitates ſunt, itemque prandebunt. Excipitur triduum illud, quo, ad calcandam Gentilium conſuetudinem, Patres noſtri ſtatuerunt privatas in Kalendis Januarii fieri Litanias, ut in Eccleſiis pſallatur, & hora octava in ipſis Kalendis Circumciſionis Miſſa Deo propitio celebretur. Poſt Epiphaniam vero uſque ad Quadrageſimam, ter in ſeptimana jejunent.

Obſerva eſt hora poſt meridiem ſecunda.

Cap. XVIII. *Ut in Eccleſiis idem pſallendi modus ſervetur.*

ITemque pro reverentia Domini Martini, vel cultu, B ac virtute, id ſtatuimus obſervandum, ut tam in ipſa Baſilica ſancta, quam in Eccleſiis noſtris, iſte pſallendi ordo ſervetur: Ut in diebus Feſtis ad Matutinum ſex Antiphonæ binis Pſalmis explicentur. Toto Auguſto manicationes * fiant, quia Feſtivitates ſunt, & Miſſæ Sanctorum. Septembri ſeptem Antiphonæ explicentur binis Pſalmis: Octobri, octo ternis Pſalmis: Novembri, novem ternis Pſalmis: Decembri, decem ternis Pſalmis: Januario, & Februario, itidem uſque ad Paſcha. Sed, ut poſſibilitas habet, qui facit amplius pro ſe, & qui minus, ut potuerit: ſupereſt, ut vel duodecim Pſalmi expediantur ad Matutinum, quia Patrum ſtatuta præceperunt, ut ad Sextam ſex Pſalmi dicantur cum Alleluja, & ad duodecimam duodecim, itemque cum Alleluja; quod etiam (Angelo oſtendente) didicerunt. Si ad duodecimam duodecim Pſal- C mi, cur ad Matutinum, non itemque, vel duodecim explicentur? Quicumque minus quam duodecim Pſalmos ad Matutinum dixerit, jejunet uſque ad Veſperam, panem cum aqua manducet, & non illi ſit altera in illa die ulla refectio. Et qui hoc facere contempſerit, una hebdomada panem cum aqua manducet, & jejunet omni die uſque ad veſperam.

** Ideſt, matutinæ conventiones.*

Pœna non recitantis officium.

Cap. XIX. *Archipresbyteri conjugati ſine teſtimonio clericorum non dormiant.*

ARchipresbyteri Vicani, & Diaconi, & Subdiaconi, non quidem omnes, ſed plures in hac ſuſpicione tenentur a populo, quod cum conjugibus ſuis maneant. Pro qua re hoc placuit obſervare, ut quotieſcumque Archipresbyter ſeu in vico manſerit, ſeu D ad villam ſuam ambulaverit, unus Lector Canonicorum ſuorum, aut certus aliquis de numero Clericorum cum illo ambulet. & in cella, ubi ille jacet, lectum habeat pro teſtimonio, &c.

Cap. XX. *De Virginibus, & reliquis caſtitatem profeſſis, vel viduis, quæ poſt mutatam veſtem conjugio copulatæ ſunt.*

ET quia in ſententia Papæ Innocentii ad Victricium Epiſcopum Rothomagenſem lata, legitur ſcriptum de virginibus, quæ Chriſto ſpiritualiter nupſerunt, & velari a Sacerdote meruerunt, ſi poſtea nupſe- E rint, quod vix etiam ad agendam pœnitentiam mereantur accedere, &c. Nos ergo hoc ſequentes, quod vel Apoſtolus, vel Papa Innocentius ſtatuit, in Canonibus noſtris inſerentes ſtatuimus obſervandum, ut nullus ſacratam Deo virginem, quæ in honorem Chriſti veſtem mutavit, aut rapere, aut competere, aut ſibi conjugem ſociare præſumat, &c.

Nota. *Vide in tertia Synodo Arelatenſi cap. 33. & can. 26. Concilii Milevitani, & in tertia Carthaginenſi cap. 4. & in can. 21. Concilii Epaonenſis, & can. 27. Concilii ſecundi Arelatenſis, ubi de materia prædicti canonis fit mentio.*

Cap. XXI. *De inceſtuoſis, & adulterinis conjunctionibus.*

DE inceſtis vero conjunctionibus cenſuimus ſtatuta Canonum vetera non interrumpi. Deinde ad longum ponitur totum cap. Levit. 18. cui etiam additur Canon 20. Synodi Aurelianenſis tempore Clodovæi, & can. 30. Concilii Epaonenſis, & can. 11. Arvernenſis Concilii, ubi prohibentur inceſtuoſæ conjunctiones.

Nota. *Canonem hunc ſanctiſſimi Patres hujus Concilii ſtatuiſſe videntur ad corrigendum ipſum Regem Charibertum inceſtus crimine labefactatum; utpote qui Marcoveſam conjugis ſuæ Meroſlendis ſororem ſibi nefarie copulaſſet. Sed cum hujus canonis auctoritate apud eum nihil, aut parum effectum fuiſſet, S. Germanus Pariſienſis Epiſcopus eumdem excommunicavit, cum ad pœnitentiam agendam monitus peccare non deſiſteret. Gregorius Turonenſis lib. 4. cap. 26. Hiſtor. Francor.*

Cap. XXII. *De Kalendis Januarii, & Cathedra ſancti Petri.*

IN hoc Canone hoc præcipue annotandum eſt, in Kalendis Januarii non eſſe colendum Janum, ut Gentiles; & quod celebratio Cathedræ S. Petri Apoſtoli ſit perantiqua.

Cap. XXIII. *De hymnis recipiendis.*

LIcet hymnos Ambroſianos habeamus in Canone, tamen quoniam reliquorum ſunt aliqui, qui digni ſunt forma cantari, volumus libenter amplecti eos, præter ea, quorum auctorum nomina non fuerint in limine prænotata; quorum quæ fide conſtiterint, dicendi ratione non obſtant.

Nota. *Hujus Canonis ſanciendi cauſam dediſſe videntur hymni illi, quos Venantius Fortunatus haud pridem de Cruce cecinerat, quique ab Eccleſia recepti, hactenus pie, ſancteque concini conſueverunt.*

Cap. XXIV. *De his, qui per cuſtodias Regum, res Eccleſiarum, aut Sacerdotum competunt.*

ILlud quoque, quamquam priorum Canonica ſit auctoritate præfixum, quod dum inter ſe ſæviunt Domini noſtri, ac malorum hominum ſtimulo concitantur, & alter alterius res rapida cupiditate pervadit, ne iſta caduca actione, qua inter ſe aguntur, Eccleſiaſtica jura contingere, aut contaminare præſumant, inviolabiliter obſervandum cenſemus, ut quicumque tam Eccleſiæ, quam Epiſcopi res proprias (quæ & ipſius Eccleſiæ noſcuntur eſſe, quas Pontifex Actoribus Eccleſiæ dignoſcitur aſſignaſſe) vel Abbatum, aut Monaſteriorum, ſive Presbyter quaque temeritate pervadere, competere, vel confiſcare præſumpſerit, tunc reſervato correctionis hoc loco, adhuc Presbyter ejuſdem Eccleſiæ, cujus intereſt, pervaſorem convenit admonere, & ſi reſtitutionem diſtulerit, adhuc quaſi filius ab omnibus fratribus ad reddendum miſſis epiſtolis compellatur. Qui ſi pertinaciter in pervaſione perſtiterit, & ſe tollere poſt tertiam commonitionem de re illa aut Eccleſiæ, aut propria noluerit; convenit, ut omnes omnino una convenientes ſimul cum noſtris Abbatibus, ac Presb. vel Clero, qui ſtipendiis ex ipſo alimento paſcuntur, quia arma nobis non ſunt alia, auxiliante Chriſto, circumſepto Clericali choro, necatori pauperum, qui res pervadit Eccleſiæ, Pſal. 108. dicatur, ut veniat ſuper eum illa maledictio, quæ ſuper Judam venit, qui *Joan. 12.* dum loculos faceret, ſubtrahebat pauperum alimenta, ut non ſolum excommunicatus, ſed etiam anathematizatus moriatur, & cœleſti gladio feriatur, qui in deſpectu Dei, & Eccleſiæ, & Pontificum, in hac pervaſione

præ-

præſumit aſſurgere. Illud etiam annecti placuit, ut qui A de fratribus ad dandum ſolatium venire pro certa infirmitatis neceſſitate non potuerit, Abbates, & Preſbyteros in vice ſua tranſmittat. Qui ſi præter certam infirmitatis excuſationem commonitus, aut venire, aut tranſmittere noluerit, remotum ſe a fratrum charitate eſſe cognoſcat. Nam, quod quidem non credimus, ſi quis contra Decreta noſtra tali temeratori communicare præſumpſerit, in ſe cauſam excommunicationis transformet, & cum eodem ſe a charitate omnium Sacerdotum cognoſcat eſſe remotum.

Nota. *Hoc loco Patres Concilii temporalem pœnam imprecantur direptoribus bonorum Eccleſiaſticorum. Ea pœna ſacrilegium puniri, Deo gratum fuiſſe, plura exempla declarant. De quodam Diacono, qui relicta Eccleſia, fiſco ſe publice junxerat, narrat Gregorius* B *Turonenſ. lib. de glor. Mart. cap.* 17. *quod cum is aliquando uſurpaſſet de gregibus ſub nomine martyris Juliani, & inclamantibus Paſtoribus eos eſſe ſancti martyris Juliani, & ille irridens reſpondiſſet:* Putaſne, quia Julianus comedit arietes? *poſt multos dies, cum non religione, ſed caſu tranſiens ante ſepulchrum B. Martyris ibi obdormiſſet, tanta, tamque ardenti febre corripiebatur, ut clamaret ſe incendi per Martyrem, & crimen confiteretur: cumque deprecaretur, quanta maxima poſſet voce, jactari ſuper ſe aquam, tanquam de fornace, ita fumus egrediebatur de corpore. Interea miſeri artus combuſti in nigredinem convertuntur, unde tantus procedebat fœtor, ut tolerari vix poſſet; atque ita ſpiritum exhalavit. De Rege Chariberto narrat idem Gregor. de mirac. S. Mart. quod cum loco ſacro, qui fuerat in honorem S. Martini conſecratus, ſtabulum erexiſſet, omnium equorum illuc introductorum jacturam fecerit, monituſque reddere, quod injuſte occupabat, reſponderit:* Sive juſte, ſive injuſte reddi debeat, me regnante, hanc Baſilicam non habebit. *Quo ſacrilegio cum haud dubie divinum Numen graviſſime offendiſſet, paulo poſt Regno, ſimul & vita, juſſu Dei vindicis, exutus fuit.*

Cap. XXV. *De pervaſoribus rerum Eccleſiaſticarum.*

PLacet itaque, ac omnibus nobis convenit obſervare, ut quia nonnulli memores ſui, per qualibet ſcripturas pro captu animi, de facultatibus ſuis Eccleſiis aliquid contuliſſe probantur, quod a diverſis Deum minus timentibus eatenus mortifera calliditate tenetur, ut aliorum oblatio illis pertineat ad ruinam; nec intueri corde poſſint diem judicii, dum nimiæ cupiditatis delectantur ardore. Quicumque ergo immemor interitus ſui, res Eccleſiis (ut ſupra diximus) delegatas injuſte poſſidens, præſumpſerit retinere, & veritate comperta, res Dei ſervis ejus diſſimulaverit reformare, ab omnibus Eccleſiis ſegregatus, a ſancta communione habeatur extraneus: nec aliud mereatur habere remedium, niſi cum culpam propriam rerum emendatione purgaverit. Indigne enim ad Altare Domini properare permittitur, qui res Eccleſiaſticas & audet rapere, & injuſte poſſidere iniqua defenſione perdurat. Necatores enim pauperum judicandi ſunt, qui eorum taliter alimenta ſubtraxerint. Sacerdotalis tamen debet eſſe proviſio, ut vindictam admonitio manifeſte præcedat, ut res uſurpatas injuſte qui abſtulit, adhibita æquitate, reſtituat. Quod ſi neglexerit, & neceſſitas compulerit, poſtea prædonem Sacerdotalis diſtrictio maturata percellat; neque quiſquam per interregna res Dei nitatur defenſare, quia Dei potentia cunctorum regnorum terminos ſingulari dominatione concludit.

Cap. XXVI. *De judicibus, qui pauperes opprimunt.*

UT Judices, aut potentes, qui pauperes opprimunt, ſi commoniti a Pontifice ſuo non emendaverint, excommunicentur.

Ca. XXVII. *Ne Sacerdotium per pecuniam acquiratur.*

CAuta enim eſt in ſalute proviſio ad effugiendam culpam delicti, aditum delinquendi repellere. Nullus Epiſcoporum de Ordinationibus Clericorum præmia præſumat exigere, quia non ſolum ſacrilegum, ſed & hæreticum eſt (ſicut in dogmatibus Eccleſiaſticis habetur inſertum) ad ordinandum Clericum, per ambitionem (ad imaginem Simonis Magi) pecuniam offerre Sacerdoti, quia dicitur: *Gratis accepiſtis, gratis date.* Et cum talis ſit, qui gratiam Dei a Sacerdote æſtimat pretio comparari, qualis ille, qui venit; uterque uſque ad Synodum ab Eccleſia ſegregetur. Cauta eſt enim in ſalute proviſio ad effugiendam culpam delicti, aditum delinquendi repellere. *Act. 8. Matth. 10.*

Subſcripſerunt huic Synodo Euphronius Turonicæ civitatis Epiſcopus, Prætextatus Rothomagenſis, Germanus Pariſienſis cum ſex aliis, omneſque ſubſcribunt ſe peccatores præter Euphronium.

Concilium Lugdunenſe primum, anno Domini 570. celebratum ſub Joanne tertio Papa.

AD evitandum ſcandalum, quod a quibuſdam malæ vitæ Epiſcopis Eccleſiæ Lugdunenſi illatum fuerat, per ſe, ſuoſque Legatos quatuordecim C Epiſcopi convenerunt, ſtatueruntque ſex dumtaxat Canones, quibus Eccleſiaſticæ paci, atque indemnitati conſulitur. Summa Canonum eſt.

In primo Canone decernitur unitas, & concordia inter Coepiſcopos, & ut in contentionibus judicio Metropolitani ſint contenti.

In ſecundo Canone, Ut Epiſcoporum, & Clericorum teſtamenta, quibus aliquid Eccleſiæ, aut quibuſcumque conferre videntur, omni ſtabilitate ſubſiſtant.

In tertio Canone, Ut qui alios a quiete abduxerunt, juxta præceptum Domini Regis emendare ſtudeant; alioquin Eccleſiæ communione priventur.

In quarto Canone, Ut qui ab uno Epiſcopo excommunicatur, apud omnes ſic habeatur, uſquequo a proprio Epiſcopo reconcilietur.

D In quinto Canone, Ut quaſcumque munificentias Clericis dederint Sacerdotes, ſive de rebus Eccleſiæ, ſive de ſuis propriis, ſubſequentes Pontifices nullatenus auferre præſumant.

In ſexto, & ultimo Canone habetur, Ut in prima Hebdomada noni menſis, hoc eſt ante diem Dominicam, quæ prima in ipſo menſe illuxerit, Litaniæ, ſicut ante Aſcenſionem Domini, ſancti Patres fieri decreverunt, deinceps ab omnibus Eccleſiis, ſeu Parochiis celebrentur.

Concilium Bracarenſe ſecundum ſub Ariamiro Sueverum rege, anno Domini 572. poſt obitum Joannis Papæ tertii, tempore interregni E *Pontificii celebratum.*

IN hoc Concilio ſtatuti ſunt Canones decem ad Eccleſiaſticam diſciplinam pertinentes. Obſervandum autem in hoc, enumeratis quatuor Oecumenicis Conciliis, quintam Synodum omitti, quod in illis de fide, in hoc de perſonis dumtaxat actum fuerit. Baron. anno 572. num. 13.

Canon I *Ut Epiſcopus ambulet per Diœceſim ſuam, & ante triginta dies Paſcha Catechumeni doceantur Symbolum.*

PLacuit omnibus Epiſcopis, atque convenit, ut per ſingulas Eccleſias Epiſcopi per Diœceſes ambu- *10. quæſ. 1. Placuit omnib. Epiſ.*

ambulantes, primum diſcutiant Clericos, quomodo ordinem Baptiſmi teneant, vel Miſſarum, & quæcumque officia in Eccleſia peraguntur. Et ſi recte quidem invenerint, Deo gratias agant: ſi autem minime, docere debeant ignaros, & hoc modis omnibus præcipere, ut, ſicut antiqui Canones jubent, ante viginti dies Baptiſmi, ad purgationem exorciſmi Catechumeni currant: in quibus viginti diebus omnino Catechumeni Symbolum, quod eſt, *Credo in Deum Patrem omnipotentem*, ſpecialiter doceantur. Poſtquam ergo in his ſuos Clericos diſcuſſerint, vel docuerint Epiſcopi, alia die, convocata plebe ipſius Eccleſiæ, doceant illos, ut errores fugiant idolorum, vel diverſa crimina, id eſt homicidium, adulterium, perjurium, falſum teſtimonium, & reliqua peccata mortifera; aut, quod nolunt ſibi fieri, non faciant alteri: & ut credant reſurrectionem omnium hominum; diem Judicii, in quo unuſquiſque ſecundum ſua opera recepturus eſt. Et ſic poſtea Epiſcopus de Eccleſia illa proficiſcatur ad aliam.

Symboli ſcientia neceſſaria.

Can. II. *Quid accipiant Epiſcopi viſitantes.*

30. quæſt. 2. Placuit, ut nullus.

PLacuit, ut nullus Epiſcoporum per Diœceſes ſuas ambulans, præter honorem cathedræ ſuæ, ideſt duos ſolidos, aliquid per Eccleſias tollat; neque tertiam partem ex quacumque oblatione populi in Eccleſiis parochialibus requirat, ſed illa tertia pro luminariis Eccleſiæ, vel recuperatione ſervetur, & ſingulis annis Epiſcopo inde ratio fiat. Nam ſi tertiam partem illam Epiſcopus tollat, lucem, & ſarta tecta abſtulit Eccleſiæ. Similiter & ut Parochiales Clerici ſervili more in aliquibus operibus Epiſcopis ſervire non cogantur, quia ſcriptum eſt: *Neque ut dominantes in Clero.*

1. Pet. 5.

Nota. *Lumen, & ſarta tecta. Lumen, & luminaria Eccleſiæ ab origine naſcentis Eccleſiæ ſemper fidelibus magno in honore ad cultum Dei habita, ingentique cura obſervata, unde narrat Euſebius lib. 6. cap. 7. & Nicephor. lib. 5. cap. 9. quod cum oleum deeſſet luminaribus in die ſolemni Vigiliarum Paſchæ in Eccleſia Jeroſolymitana, Narciſſus Jeroſolymitanus Epiſcopus aquam imperavit deferri, eamque benedixit, & infudit lampadibus: tunc, ait Euſebius, repente, miro, & ſæculis inaudito genere virtutis, natura aquæ in olei pinguedinem verſa, ſplendorem luminum etiam ſolito reddidit clariorem. Simile miraculum commemorat Gregorius libro 1. Dialogorum cap. 5. & lib. 3. cap. 30. lampades immiſſo divinitus lumine accenſas fuiſſe.*

Uſus luminarium in Eccleſia antiquus.

Can. III. *Epiſcopus in Ordinatione Clericorum commodum nullum accipiat.*

PLacuit, ut de Ordinationibus Clericorum Epiſcopi munera nulla ſuſcipiant, ſed, ſicut ſcriptum eſt, quod gratis donante Deo accipiunt, gratis dent. Et non aliquo pretio gratia Dei, & impoſitio manuum venundetur; quia antiqua definitio Patrum ita de Eccleſiaſticis Ordinationibus ſtatuit dicens: Anathema ſit danti, & accipienti, propterea quia aliquanti multis ſceleribus obruti, ſancto Altario indigne miniſtrantes, non hoc teſtimonio bonorum actuum, ſed profuſione munerum obtinent. Oportet ergo non per gratiam munerum, ſed per diligentem prius diſcuſſionem, deinde per multorum teſtimonium, Clericos ordinare.

Ordines gratis conferantur. Matth. 10.

Can. IV. *Pro Chriſmate Epiſcopus nihil accipiat.*

3. q. 1. Placuit, ut nullus.

PLacuit, ut modicum Balſami, quod benedictum pro Baptiſmi Sacramento per Eccleſias datur, quia ſinguli tremiſſes pro ipſo exigi ſolent, nihil ulterius exigatur: ne forte quod pro ſalute animarum per invocationem ſancti Spiritus conſecratur, ſicut Simon Magus donum Dei pecunia emere, ita nos venumdare damnabiliter videamur.

Can. V *Pro conſecratione Baſilicæ Epiſcopus nihil exigat.*

PLacuit, ut quoties ab aliquo fidelium ad conſecrandas Eccleſias Epiſcopi invitantur, non quaſi ex debito munus aliquod a fundatore requirant, ſed ſi ipſi quidem aliquid ex ſuo voto obtulerint, non reſpuatur. Si vero aut paupertas illum, aut neceſſitas retinet, nihil exigatur ab illo. Hoc tantum unuſquiſque Epiſcopus meminerit, ut non prius dedicet Eccleſiam, aut Baſilicam, niſi antea dotem Baſilicæ, & obſequium ipſius per donationem chartulæ confirmatum accipiat: nam non levis eſt iſta temeritas, ſi ſine luminariis, vel ſine ſuſtentatione eorum, qui ibidem ſerrituri ſunt, tamquam domus privata, ita conſecretur Eccleſia.

Nota. *Poſt extructam Baſilicam, duo ex antiquis decretis Eccleſiæ ſunt neceſſaria ad rem divinam in ea agendam, unum eſt dos, alterum conſecratio.*

Dos Eccleſiæ.

Dos opus eſt, ut Sacerdotum victui, & veſtitui aptius conſuleretur, eorumque rationibus provideretur. In Concilio Toletano tertio, cap. 15. & ſanctus Chryſoſtomus hom. 18. in Acta, Quaſi, *inquit*, ducta uxore, vel ſponſa, vel data virgine, ſi erga Eccleſiam affectus ſis: dotem inſcribe illi, ita tibi benedictione prædium multiplicabitur, *de conſecr. diſt. 1. cap. Nemo, & can. Cum ſicut.*

Conſecratio vero Eccleſiæ ab Apoſtolis fluxit, ipſi a Domino eam acceperunt, & nobis tradiderunt. Clemens epiſt. 2. ad Jacobum fratrem Domini conſecratio. *Athanaſius ab Arrianis accuſatus, quod Synaxim in Eccleſia nondum conſecrata celebraſſet, ipſe reſpondit in epiſt. ad Conſtant. Imperat., frequentia populi, & neceſſitate, & periculi metu coactum fuiſſe.*

Can. VI. *Qui oratorium pro quæſtu ſuo in terra propria fecerit, non conſecretur.*

De conſ. d. 1. ſi quis Baſilic.

PLacuit, ut qui Baſilicam non pro devotione fidei, ſed pro quæſtu cupiditatis ædificat, ut quidquid ibidem de oblatione populi colligitur, medium cum Clericis dividat, eo quod Baſilicam in terra ſua ipſe condiderit, quod in aliquibus locis uſque modo dicitur fieri. Hoc ergo de cætero obſervari debet, ut nullus Epiſcopus tam abominabili voto conſentiat, ut Baſilicam, quæ non pro Sanctorum patrocinio, ſed magis tributaria conditione eſt condita, audeat conſecrare.

Can. VII. *De baptizatis nullum accipiat præmium.*

1. q. 1. Placuit, ut unuſquiſque.

PLacuit, ut unuſquiſque Epiſcopus per Eccleſias ſuas hoc præcipiat, ut hi, qui infantes ſuos ad Baptiſmum offerunt, ſi quid voluntarie pro ſuo offerunt voto, ſuſcipiatur ab eis; ſi vero per neceſſitatem paupertatis aliquid non habent, quod offerant, nullum illis pignus violenter tollatur a Clericis. Nam multi pauperes hoc timentes, filios ſuos a Baptiſmo retrahunt. Quod ſi forte, dum differunt, ſine gratia Baptiſmi de hac vita receſſerint, neceſſe eſt, ut ab illis eorum perditio requiratur, quorum ſpolia pertimeſcentes, a Baptiſmi gratia retraxerunt.

Can. VIII. *Qui Clericum accuſaverit, & id non probaverit, excommunicetur.*

PLacuit, ut ſi quis Clericorum aliquem in accuſatione fornicationis impetit, ſecundum præceptum Pauli Apoſtoli, duo, vel tria teſtimonia requirantur ab illo: quod ſi non potuerit, datis teſtimoniis, approbare, quæ dixit, excommunicationem accuſati accuſator excipiat.

Can.

Can. IX. *Per ſingulos annos a Metropolitano Paſcha pronuncietur.*

De Conſ. d. 4. Placuit.

PLacuit, ut poſtquam omnia in Concilium Sacerdotum fuerint ordinata, illud omnibus obſervetur, ut ſuperventurum ipſius anni Paſcha, quanto Kalendarum die, vel quota Luna debet ſuſcipi, a Metropolitano Epiſcopo nuntietur. Quod cæteri Epiſcopi, vel reliquus Clerus Breviculo ſubnotantes, unuſquiſque in ſua Eccleſia, adveniente Natali die Domini, adſtanti populo, poſt Lectionem Euangelicam, nuntient, ut introitum Quadrageſimæ nullus ignoret, in cujus principio convenientes in unum vicinæ Eccleſiæ per triduum, cum Pſalmis per Sanctorum Baſilicas ambulantes, celebrent Litanias. Tertio autem die, celebratis hora nona, ſive decima Miſſis, dimiſſo populo, præcipiant Quadrageſimæ ſervare jejunia, & mediante Quadrageſima, ex diebus viginti baptizandos infantes ad exorciſmi purgationem offerre.

Can. X. *Presbyter poſt cibum non teneat Miſſam pro mortuis.*

PLacuit, ut quia per ſtultitiam præſumpti nuper erroris, aut certe ex veteris Priſcillianæ adhuc hæreſis fœtore corruptos cognovimus quoſdam Presbyteros in hujus præſumptionis audacia detineri, ut in Miſſa mortuorum, etiam poſt acceptum merum, oblationem auſi ſint conſecrare; ideoque hoc præfixa evidentis ſententiæ admonitione ſervetur, ut ſi quis Presbyter poſt hoc Edictum noſtrum amplius in hac veſania fuerit deprehenſus; id eſt, ut non jejunus, ſed quocumque jam cibo præſumpto, oblationem conſecraverit; continuo ab officio ſuo privatus, a proprio deponatur Epiſcopo.

De Miſſ. a jejunis celebranda, vide Conc. Tol. 7. c. 2.

Nota. *Pro vivis, & defunctis eſſe Miſſas celebrandas, antiquus Eccleſiæ Catholica retinet mos, ut ex Gregorio Secundo Papa epiſt. 8. conſtat, & ex Concilio Triburienſi ſub Arnulpho Imperatore, cap. 15. & ex Concilio Toletano decimoſeptimo, & ex Auguſtin. lib. de cura agenda pro mort. cap. 1. & 4. & lib. 20. de civ. Dei, cap. 9. & in Enchirid. cap. 100. & ex Chryſoſt. ſerm. 3. in epiſt. ad Philip. & ex Cypriano Mart. lib. 1. ep. 9. & Concilio Cabilonenſi, cap. 39.*

Concilium Lucenſe ſecundum, anno Domini 572. celebratum poſt obitum Joannis tertii, tempore interregni Pontificii, anno 572.

HOc Concilium Lucenſe ſecundum (ut videre eſt ex Conſtitutione Regis, quæ extat apud Ambroſium Moralem libro 11. cap. 62.) habitum fuit æra 610. anno ſecundo Ariamiri Regis, paulo poſtquam Bracarenſe ſecundum abſolutum fuiſſet. Ab illo ergo Lucenſi diverſum eſſe apparet, quod celebratum eſt ſub Theodomiro parente, æra 607. In Conſtitutione Regis, quæ prædicto loco apud Moralem habetur, Theodomirus hanc Synodum convocaſſe legitur, ſed mendoſe. Canones antiquorum Conciliorum, auctore ſancto Martino Dumenſe, & Bracarenſe Epiſcopo collecti, ad hanc Lucenſem Synodum miſſi fuerunt, qui Canones minus caute a Gratiano tribui ſolent Martino Papæ.

Concilium Pariſienſe quartum, anno Domini 576. ſub Benedicto celebratum.

DUm in Gallia bellum civile recrudeſceret, Guntheramnus Rex procuraverat, ut Pariſiis Concilium celebraretur, ſi forte per ſanctiſſimos Epiſcopos res abſque bello componi poſſet. Verum ubi ſemel res armis agi cœpta fuit, Eccleſiaſticæ leges omnino ſilue-A runt. Ait enim Gregorius de Geſtis Francorum, lib. 4. cap. 47. & 48. his temporibus accidiſſe, ut Chilpericus per Filium ſuum Theodobertum, Turonenſibus, Pictavienſibus, atque aliarum civitatum Eccleſiis magnam cladem intulerit. Hanc ille paucis perſtringens, ſic ait: *Vaſtat, evertit, Eccleſias incendit, miniſteria detrahit, Clericos interficit, Monaſteria virorum dejicit, puellas deludit, & cuncta devaſtat. Fuitque illo tempore pejor in Eccleſiis gemitus, quam tempore perſecutoris Diocletiani.*

Concilium Pariſienſe quintũ in cauſa Prætextati Rothomagenſis Epiſcopi celebratum, anno Domini 580. ſub Pontificatu Pelagii II. an. 580.

B

CUm Meroveus major natu Chilperici filius, Brunichildem Sigeberti Regis, ac patrui ſui relictam uxorem (quam Chilpericus apud Rothomagum exulare juſſerat) ſibi in matrimonium copulaſſet, patrem Chilpericum acerrime offendit, & ad arma contra filium capeſſenda commovit. Hic victum, & captum prælio filium tonſurari, & Presbyterum ordinari curavit. Poſt aliquot tempora, veſte ſæculari indutus, inde fugiens, ad Baſilicam S. Martini profugit; ibique communionem a Gregorio per minas (quod dolendum eſt in viro alioquin ſanctiſſimo) excucullatus apoſtata extorſit. Ut e Baſilica ejiceretur filius apoſtata, Rex Chilpericus a Gregorio poſtulavit; ſed non fuit exauditus, propterea quod confugientes ad Eccleſiam, ab ea per vim non ſint ejiciendi. Interea Meroveus C præſidio Eccleſiæ non diutius confidens, ab eo fugit, & ad Brunichildem Reginam pervenit. Factum filii turpiſſimum, inſtantia Reginæ Fredegundis, datum eſt crimini Prætextato Rothomagenſi Epiſcopo, quaſi is cum filio rebelli, & inceſtuoſo contra Regem rebellaſſet. Cum accuſatus de objectis calumniis ſe plene purgaſſet; dolo tandem Regis inductus eſt, ut ſe reum profiteretur, & peteret veniam, quam Rex ſua clementia daturus eſſet. Damnatus juxta propriam confeſſionem, indulgentiam a Rege non potuit obtinere, qui potius petiit a Synodo, ut aut tunica ejus ſcinderetur, aut 108. Pſalmus, qui maledictiones Iſcarioticas continet, ſuper caput ejus recitaretur: aut certe judicium contra eum ſcriberetur, ne in perpetuum communicaret: quibus conditionibus cum reſiſterent, cum eſſent contra canones, ab oculis eorum raptus eſt, D & in exilium actus. Acta Concilii extant apud Gregorium Turonenſem lib. 5. Hiſt. Franc. 18.

Concilium Cabilonenſe primum in cauſa Sagittarii, & Salonii Epiſcoporum, celebratum an. 18. Guntheramni regis, qui eſt 4. Childeberti, & 582. Chriſti redemptoris, anno 582.

DE hoc Cabilonenſi primo hæc ſummatim Gregorius Turonenſis lib. 5. Hiſtor. Franc. cap. 27. *Anno quoque quarto Childeberti Regis, qui fuit decimus octavus Guntheramni, & Chilperici Regum, apud Cabilonum Civitatem Synodus facta eſt juſſu Principis* E *Guntheramni: diſcuſſiſque diverſis cauſis contra Salonium, & Sagittarium Epiſcopos, iteratur vetus judicium, objiciunturque eis crimina: & non ſolum de adulteriis, verum etiam de homicidiis accuſantur. Sed hæc per pœnitentiam purgare cenſentes Epiſcopi, illud eſt additum, ut conſtituerentur rei majeſtatis, & patriæ proditores. Qua de cauſa ab Epiſcopatu dejecti, in Baſilicam B. Marcelli ſub cuſtodia detruduntur: ex qua per fugam elapſi diſceſſerunt per diverſa vagantes, donec in civitatibus eorum alii ſubrogati ſunt.*

Concilium Matiſconenſe I. ſub Pelagio ſecundo, anno 18. Guntheramni regis, qui eſt Chriſti 582. celebratum anno 582.

COncilium hoc hortatu Guntheramni Regis celebratum eſſe, Acta indicant, ad mores Eccleſiæ reformandos, ac præcipue Judæorum petulantiam coercendam. In eo viginti Canones conſtitutos fuiſſe, ſcripſit Ado Viennenſis Epiſcopus in Chronico, e quibus novemdecim dumtaxat reperiuntur.

Cap. I. Cum ex evocatione glorioſiſſimi Domini Guntheramni Regis, tam pro cauſis publicis, quam pro neceſſitatibus pauperum in urbe Matiſconenſi, noſtra mediocritas conveniſſet, &c. Igitur auctoritate Canonica, atque manſura in ævum Conſtitutione ſancimus, ut fugiatur ab his (Epiſcopis, Presbyteris, atque Diaconis) extranearum mulierum culpanda libertas, & tantum cum avis, matre, ſorore, vel nepte, ſi neceſſitas fuerit, habitent.

Monialium cuſtodia.

II. Ut nullus Epiſcopus, Presbyter, Diaconus, Clericus, vel quicumque ſæcularis, in Monaſteriis puellarum, niſi probatæ vitæ, & ætatis provectæ, præter utilitatem, aut pro quacumque reparatione Monaſterii, in quacumque eorum neceſſitate habitare, aut ſecretas collocutiones habere præſumant: ne intra ſalutatorium, aut oratorium ingredi permittantur, præcipue Judæi, non pro quorumcumque negotiorum occaſione, puellis intra Monaſterium Deo dicatis aliquid ſecretius colloqui, aut familiaritatem, vel moras ibidem habere præſumant.

III. Ut nulla mulier in cubiculo Epiſcopi, abſque duobus Presbyteris, aut certe Diaconis, ingredi permittatur.

IV. Ut qui oblationes fidelium defunctorum, quæ Eccleſiis conferuntur, retinent, veluti retentores bonorum Eccleſiæ, & necatores egentium, ab Eccleſiæ liminibus arceantur.

V. Ut nullus Clericus ſagum, aut veſtimenta, aut calceamenta, niſi quod Religionem deceat, inducere præſumat. Quod ſi poſt hanc definitionem Clericus aut cum indecenti veſte, aut cum armis inventus fuerit, a ſenioribus ita coerceatur, ut triginta dierum incluſione detentus, aqua tantum, & modico pane diebus ſingulis ſuſtentetur.

VI. Ut Archiepiſcopus ſine pallio Miſſas dicere non præſumat.

VII. Ut nullus Clericus de qualibet cauſa, extra diſcuſſionem Epiſcopi ſui a ſæculari Judice injuriam patiatur, aut cuſtodiæ deputetur. Quod ſi quicumque Judex cujuſcumque Clericum abſque cauſa criminali, id eſt, homicidio, furto, aut maleficio, facere fortaſſe præſumpſerit; quamdiu Epiſcopo loci illius viſum fuerit, ab Eccleſiæ liminibus arceatur.

VIII. Ut Clerici coram Judice ſæculari cauſas non agant.

IX. Ut a Feria S. Martini uſque ad Natalem Domini, ſecunda, quarta, & ſexta Sabbati jejunetur, & Sacrificia Quadrageſimali debeant ordine celebrari. In quibus diebus Canones legendos eſſe, ſpeciali diffinitione ſancimus, ut nullus ſe fateatur per ignorantiam deliquiſſe.

X. Ut Presbyteri, Diaconi, vel quolibet ordine Clerici, ita Epiſcopo ſuo obedientiæ devotione ſubjaceant, ut non alibi dies feriatos, niſi in obſequio illius liceat tenere, aut celebrare. Quod ſi quis per quamcumque contumaciam, aut per cujuſcumque patrocinium hoc facere diſtulerit, ab officio ſegregetur.

XI. Clerici, qui ardore libidinis inflammati, abjecto Religionis cingulo, ad vomitum priſtinum, & inhibita rurſus conjugia repetierint, atque inceſti quodammodo crimine clarum decus Sacerdotii violaverint, omni dignitate priventur.

XII. Puella Deo vota, ſi poſtea ad conjugium (po-
A tius ſtuprum) tranſierit, uſque ad exitum cum ipſo, qui ſe hujuſmodi conſortio miſcuerit, communione privetur. Si vero pœnitentia ducti ſe ſequeſtraverint, quamdiu Epiſcopo loci viſum fuerit, a communionis gratia ſuſpendantur: ita tamen, ut propter infirmitatem, aut ſubitaneum tranſitum vitæ, communio illis (miſerationis intuitu) non negetur.

Contra Judæos.

XIII. Nec Judæi Chriſtianis populis Judices deputentur, aut telonearii eſſe permittantur, per quod illis (quod Deus avertat) Chriſtiani videantur eſſe ſubjecti.

XIV. Ut Judæis a Cœna Domini uſque ad primam diem poſt Paſcha, ſecundum Edictum bonæ recordationis Childeberti Regis, per plateas, aut forum, quaſi inſultationis cauſa, deambulandi licentia denegetur;
B & ut reverentiam cunctis Sacerdotibus Domini, vel Clericis impendant, nec ante Sacerdotes conceſſum, niſi ordinati, habere præſumant. Qui hoc facere fortaſſe præſumpſerit, a Judicibus locorum (prout perſona fuerit) diſtringatur.

XV. Ut nullus Chriſtianus Judæorum conviviis participare præſumat. Quod ſi facere quicumque (quod nefas eſt dicere) Clericus, aut ſæcularis præſumpſerit, ab omnium Chriſtianorum conſortio ſe noverit compeſcendum, quiſquis eorum impietatibus fuerit inquinatus.

XVI. Nullus Chriſtianus Judæo deinceps debeat deſervire.

XVII. Qui convictus fuerit, alios ad falſum teſti-
C monium, vel perjurium attraxiſſe, aut quacumque corruptione ſolicitaſſe, ipſe quidem uſque ad exitum non communicet: hi vero, qui ei in perjurio conſenſiſſe probantur, poſt ab omni ſunt teſtimonio prohibendi, & ſecundum legem, infamia notabuntur.

XVIII. De his vero, qui innocentes coram Principe, aut Judicibus accuſare convicti fuerint, ſi Clericus honoratior fuerit, ab officii ſui ordine degradetur: ſi vero ſæcularis, communione privetur.

XIX. Monacha, quæ (inſtigante diabolo) quaſcumque res ad ſe pertinentes potentibus aliquibus dat, ut per eorum patrocinium ſe poſſit de intra Monaſterii ſui ſepta ſubtrahere, & voluptatibus ſæculi clandeſtinis, vel ſingulari habitatione vacare; ideo ſtatuitur, ut tam illa, quæ hoc dare voluerit, quam illi quicumque hoc acceperint, tamdiu ſint a communionis gratia
D ſequeſtrati, quamdiu res ipſas eis, a quibus acceperant, digna pœnitentiæ ſatisfactione reſtituant.

Ultimus iſte Canon ſtatuitur propter quamdam Monacham, quæ rem hic prohibitam agere moliebatur.

Subſcripſit Priſcus Epiſcopus Eccleſiæ Lugdunenſis cum 20. aliis Epiſcopis.

Concilium Brennacenſe in Gallia, anno 5. Childeberti Junioris, regis Sigeberti filii, anno Domini 583. celebratum in cauſa Gregorii Turonenſis Epiſcopi.

CUm Leudaſtes Præfectus, ſive Comes Turonen-
E ſis injuſte admodum ſe geſſiſſet, Eccleſiiſque plurima damna intuliſſet, ideoque opera ſancti Gregorii Turonenſis Præfectura ejuſdem urbis amotus fuiſſet, adverſus eum hanc vindictam paravit. Conſpirans cum quodam Riculpho Turonenſi Presbytero, cui Epiſcopatum Gregorii promiſerat, apud Regem illum accuſavit, dicens: per Gregorium diffamatam eſſe Fredegundem Reginam, quaſi ipſa cum Bertheramno Burdigalenſi Epiſcopo commiſceri conſueviſſet; & ad calumniam facilius comprobandam, Platonem Archidiaconum, & Gallienum ejuſdem Eccleſiæ æque Diaconum produxit, qui de injuria Reginæ illata teſtarentur. Interea Gregorius uſque ad futurum conventum Epiſcoporum in villa Brennaco colligendum juſſus eſt cuſtodiri. Facto autem Patrum Conventu, dum

Falſa accuſatio.

dum

dum ſe Gregorius per juramentum debite purgaſſet, reconciliatus eſt Regi Chilperico. Leudaſtes autem acculator ab audientia ſe ſubtraxit, eſtque ab omnibus Eccleſiis excommunicatus. Riculphus a morte per Gregorium ereptus, cui per ſententiam Judicis addictus fuerat, in tormentis confeſſus eſt, quidquid in S. Gregorium inter ſe, & Leudaſtem malitioſe excogitatum fuerat. Totam rei geſtæ ſeriem ſummatim recenſet ipſe Gregorius Turonenſis lib. 5. Hiſt. Franc. cap. 47. 48. & 49. Venantius Fortunatus Fredegundem, de tanto crimine ſacrilegii injuſte, & innocenter diffamatam, inſigni carmine celebravit; ut quæ cum ignominia ad judicium fuerat adducta, majore cum laude, & virtutis ornamento iſthinc abduceretur. De ſeipſo ſcribit S. Gregorius lib. 6. Hiſt. Franc. cap. 5. quod qui ad Regem reus majeſtatis advenerat, a Regia majeſtate nonniſi maximo affectus honore receſſerit, utpote a quo nonniſi Epiſcopali benedictione Regi impertita admitti potuerit. Vide Baron. an. 583. num. 15. & ſeqq.

Synodus Conſtantinopolitana in cauſa Gregorii Antiocheni Epiſcopi celebrata, anno Domini 587.

HÆc Synodus habita fuit iſta occaſione: Gregorius Antiochenus Epiſcopus invidia Præfectorum, & totius populi *accuſabatur*, inquit Evagrius lib. 6. cap. 7. *cum propria ſorore alteri viro in matrimonium data rem habuiſſe, proſperumque civitatis ſtatum non ſemel, ſed ſæpius labefactaſſe*. De quo crimine cum ſe purgaſſet, & ad Concilium provocaſſet, profectus eſt Conſtantinopolim, ut ibidem ſe purgaret. Cauſa cognita, poſt multas, & graves contentiones, ſecundum Gregorium ſententia promulgata eſt. Hæc eſt illa cauſa, cujus prætextu ſanctus Gregorius multis in locis ait, Joannem Conſtantinopolitanum Epiſcopum Synodum feciſſe, in qua ſe Univerſalem Epiſcopum appellaret. Verba S. Gregorii lib. 4. Indict. 13. epiſt. 36. ad Eulogium hæc ſunt: *Ante annos octo ſanctæ memoriæ Pelagii prædeceſſoris mei tempore, Frater, & Coepiſcopus noſter Joannes in Conſtantinopolitana urbe ex cauſa alia occaſionem quærens, Synodum fecit, in qua ſe Univerſalem appellare conatus eſt. Quod mox idem prædeceſſor meus ut agnovit, directis litteris, ex auctoritate ſancti Petri Apoſtoli ejuſdem Synodi Acta caſſavit: quarum videlicet Epiſtolarum Sanctitati veſtræ exemplaria ſtudui deſtinare.*

Concilium Lugdunenſe II. ſub Pelagio II. Papa, celebratum anno 587.

IN hoc Concilio, ad diſciplinam Eccleſiæ reformandam, anteriorum Conciliorum Conſtitutiones confirmatæ ſunt. Ex viginti Epiſcopis duodecim per ſuos Vicarios interfuerunt, & ſubſcripſerunt.

Concilium Matiſconenſe II. Anno Domini 588. celebratum ſub Pelagio II. Papa.

Vulgo Macon.

HÆc Synodus convocata eſt juſſu Regis Guntheramni: qui cum magno dolore videret, ſtatum Regni ſui quotidie in pejus vergere, ſeque contra Gothos aliquoties infeliciter pugnaſſe; malorum fontem altius inquirens, ſolos Epiſcopos hac in re culpandos eſſe animadvertit, utpote qui populum corruptis ſuis moribus Dei vindicis iram in ſe provocantem, Euangelicis, ut par erat, doctrinis non inſtituerent. Quare in eoſdem nonnihil commotus, omnes Metropolitanos in ſua Provincia poſitos cum reliquis omnibus Epiſcopis ſibi ſubditis convenire voluit: ut Synodo Generali congregati definirent, & ſtatuerent, quid ad mores Eccleſiæ univerſæ reformandos neceſſarium eſſe ipſi judicarent.

Origo calamitatum.

Hæc Synodus Generalis appellatur: quia in ea omnes Metropolitani epiſcopi, quotquot erant in Regno Guntheramni, convenerunt.

Ad hanc Synodum referendum eſt, quod Gregorius Turonenſis lib. 8. cap. 12. Hiſt. Franc. ſcribit de Theodoro Maſſilienſi Epiſcopo ſanctiſſimo: quem ſæcularis Judex a ſe antea ſatis exagitatum, *ad præſentiam Regis Guntheramni*, inquit Gregorius prædicto loco, *direxit, ut ſcilicet ad Synodum, quæ Matiſcone futura erat, quaſi ab Epiſcopis damnandus, adeſſet.*

Præterea quæ in Actis Concilii habentur, in hac Synodo circa diverſorum Epiſcoporum cauſas, & judicia, illa contigerunt, de quibus ita Gregorius lib. 8. cap. 20. *Interim dies advenit: & Epiſcopi ex juſſu Regis Guntheramni apud Matiſconenſem urbem collecti ſunt. Fauſtinus autem, qui ex juſſu Gundebaldi Aquenſis urbis fuerat Epiſcopus ordinatus, ea conditione removetur, ut eum Bertbramnus, Oreſteſque, ſive Palladius, qui eum benedixerant, verbis paſcerent, centenoſque ei aureos annis ſingulis miniſtrarent. Nicetius autem ex laico, qui primus Chilperico Regi præceptum elicuerat, in ipſa urbe Epiſcopatum adeptus eſt. Urſicinus autem Cadurcenſis Epiſcopus excommunicatur, pro eo quod Gundebaldum excepiſſe publice confeſſus eſt, accepto ejuſmodi placito, ut pœnitentiam tribus annis ageret, neque capillum, neque barbam tonderet, vino, & carnibus abſtineret, Miſſas celebrare, Clericos ordinare, Eccleſias, Chriſmaque benedicere non præſumeret, Eulogias dare penitus non auderet: utilitas tamen Eccleſiæ, per ejus ordinationem, ſicut ſolita erat, omnino exerceretur.* Et paulo poſt: *Prætextatus vero Rothomagenſis Epiſcopus, Orationes, quas in exilio poſitus ſcripſit, coram Epiſcopis recitavit: a quibuſdam vero, quia artem ſecutus minime fuerat, reprehendebantur: ſtylus autem per loca Eccleſiaſticus, & rationabilis erat.*

Concilii Matiſconenſis II. Canones.

Canon I. *De intermiſſo Dominicæ diei cultu reſtituendo.*

CUſtodire debemus diem Dominicam, quæ nos denuo peperit, & a peccatis omnibus liberavit. Nullus veſtrum litium fomitibus vacet, nullus cauſarum actiones exerceat, nemo ſibi talem neceſſitatem exhibeat, quæ jugum cervicibus jumentorum imponere cogat. Eſtote omnes hymnis, & laudibus Dei animo, corporeque intenti. Si quis veſtrum proximam habeat Eccleſiam, properet ad eamdem, & ibi Dominico die ſemetipſum precibus, lacrymiſque afficiat. Sint oculi, manuſque veſtræ toto illo die ad Deum expanſæ, ipſe eſt enim dies requietionis perpetuus, ipſe nobis per ſeptimæ diei umbram inſinuatus noſcitur in Lege, & Prophetis. Juſtum igitur eſt, ut hanc diem unanimiter celebremus, per quam facti ſumus, quod non fuimus. Fuimus enim ante ſervi peccati, ſed per eam facti ſumus filii juſtitiæ. Exhibeamus Domino liberam ſervitutem, cujus nos novimus pietate de ergaſtulis liberatos erroris, non quia hoc Dominus noſter a nobis expetit, ut corporali abſtinentia diem Dominicam celebremus, ſed quærit obedientiam, per quam nos, calcatis terrenis actibus, ad cœlum uſque miſericorditer provehat. Si quis igitur veſtrum hanc ſalubrem exhortationem parvipenderit, aut contemptui tradiderit, ſciat, ſe pro qualitate meriti principaliter a Deo puniri, & deinceps Sacerdotali quoque iræ implacabiliter ſubjacere. Si Cauſidicus fuerit, irreparabiliter cauſam amittet; ſi ruſticus, aut ſervus, gravioribus fuſtium ictibus verberabitur; ſi Clericus, aut Monachus, menſibus ſex a conſortio ſuſpendetur fratrum.

Can.

Digitized by Google

Can. II. *De Paſchate per ſex dies feſtos celebrando.*

PAſcha noſtrum, in quo ſummus Sacerdos, & Pontifex pro noſtris delictis immolatus eſt, omnes debemus feſtiviſſime colere, & in illis ſanctiſſimis ſex diebus nullus ſervile opus audeat facere.

Can. III. *De Baptiſmo in Paſchate celebrando.*

DEcernimus, ut extra tempora decreta Baptiſmi nullus filios ſuos baptizet, niſi infirmitas nimia, vel dies extremus compulerit filios ſuos Baptiſmum ſuſcipere.

Can. IV. *De oblationibus in omnibus Dominicis diebus a populo faciendis.*

ITem ſtatuimus, ut omnibus Dominicis diebus Altaris oblatio ab omnibus viris, & mulieribus offeratur, tam panis, quam vini, ut per has immolationes & peccatorum ſuorum faſtibus careant, & cum Abel, vel cæteris juſte offerentibus promereantur eſſe conſortes.

Can. V. *De decimis a populo Clericis ex antiquo more perſolvendis.*

OMnes reliquas fidei ſanctæ Catholicæ cauſas, quas temporis longitudine cognovimus deterioratas fuiſſe, oportet nos ad ſtatum priſtinum revocare, ne nobis ſimus adverſarii, dum ea, quæ cognoſcimus ad noſtri ordinis qualitatem pertinere, aut non corrigimus, aut (quod nefas eſt) ſilentio præterimus. Leges namque divinæ, conſulentes Sacerdotibus, ac miniſtris Eccleſiarum, pro hæreditaria portione, omni populo præceperunt decimas fructuum ſuorum locis ſacris præſtare, ut nullo labore impediti per res illegitimas, ſpiritualibus poſſint vacare miniſteriis, quas Leges Chriſtianorum congeries longis temporibus cuſtodivit intemeratas. Unde ſtatuimus, ut decimas Eccleſiaſticas omnis populus inferat, quibus Sacerdotes aut in pauperum uſum, aut captivorum redemptionem prorogatis, ſuis orationibus pacem populo, ac ſalutem impetrent. Si quis autem contumax noſtris ſtatutis fuerit, a membris Eccleſiæ omni tempore ſeparetur.

Can. VI. *De Miſſis jejune celebrandis.*

CAnon 6. eſt Canon 29. Concilii Carthaginenſis III. qui etiam corrigitur per cap. 29. Sextæ Synodi.

Can. VII. *De perſonis Eccleſiaſticis ab epiſcopis judicandis.*

STatuimus inſuper, ut liberti Eccleſiæ per ſolos Epiſcopos judicentur.

Can. VIII. *De reis ab eccleſia non extrahendis.*

ITem decernimus, ut quicumque, culpa compellente, aut potentum importuna non ſuſtinens, ſua gremium matris Eccleſiæ petierit, in eodem loco inconſulte permaneat, nulli permittentes, quolibet gradu dignitatis functo, fugitivo in locis ſacris violentiam inferre.

Can. IX. *De epiſcopis ad ſæcularia judicia non trahendis.*

STatuimus etiam, ut epiſcopus per ſæcularem poteſtatem non judicetur. Nefas eſt enim, ut illius ma-

A nibus Epiſcopus, aut juſſione de Eccleſia trahatur, pro quo ſemper Deum exorat, & cui, invocato nomine Domini, ad ſalvationem corporis, animæque Euchariſtiam ſæpe porrexit. Hoc enim Decretum a nobis præfixum qui fuerit audacter tranſgreſſus, tam ipſe, quam omnes qui ei conſenſerint, uſque ad Generale Concilium, anathemate de Eccleſia ſeparentur.

Can. X. *De Clericis coram Epiſcopis conveniendis.*

QUod de Epiſcopis cenſuimus, vim obtineat & in Clero, ut neque Presbyter, nec Diaconus, neque Subdiaconus de Eccleſiis trahantur, aut injuriam aliquam (inſcio Epiſcopo eorum) patiantur: ſed quidquid quis adverſus eos habuerit, in notitiam epiſcopi

B proprii perducat, & ipſe cauſam, juſtitia præeunte, diſcutiens, animo Clericos accuſantis ſatisfaciat.

Can. XI. *De hoſpitalitate ſervanda.*

SEctatores hoſpitalitatis nos eſſe non ſolum Dominus Jeſus admonet, cum ſe dicit in hoſpitem receptum fuiſſe; ſed etiam Apoſtolus omnibus pene præceptis. Propterea, beatiſſimi fratres, unumquemque noſtrum oportet non ſolum ſemetipſum ad hoc opus aptare, ſed etiam omnium fidelium mentes, ut poſſint apud Deum miſericordiæ operibus pro noſtris peccatis intercedere, & nos ei per veram hoſpitalitatem reconciliari. Si quis ergo noſtrum non admonuerit, aut exemplum

C exhortationis ſuæ ipſe prius comprobaverit opere, indignationem divinæ proculdubio incurret majeſtatis. Prædicetur hoc noſtræ mediocritatis ſtatutum in auribus omnium Chriſtianorum.

Can. XII. *De viduis, & pupillis non niſi coram Epiſcopo judicandis.*

QUid autem ſcriptura divina de viduis, & pupillis præcipiat, nobis clam non eſt; ideoque quia proviſioni noſtræ (Deo auctore) cauſæ principaliter viduarum, & pupillorum ſunt commiſſæ, decernimus, ut Judices non prius viduas, & pupillos conveniant, niſi Epiſcopo nuntiarint, cujus ſub velamine degunt. Quod ſi Epiſcopus præſens non fuerit, Archidiaconus, & Presbyter pariter ſedentes, communi deliberatione cau-

D ſis eorum terminos figant, ita juſte, & recte, ut deinceps de talibus antedictæ perſonæ non conquaſſentur. Quod ſi quis Judex, aut impetitor eis injuriam aliquam ingeſſerit, aut hanc definitionem tranſgreſſus fuerit, a communione ſuſpendatur.

Can. XIII. *De canibus, & accipitribus ab Epiſcopis non alendis.*

VOlumus igitur, quod epiſcopalis domus, quæ ad hoc inſtituta eſt, ut ſine perſonarum acceptione omnes in hoſpitalitate recipiat, canes non habeat, ne forte hi, qui in ea miſeriarum ſuarum levamen habere

E confidunt, dum infeſtorum canum morſibus laniantur, detrimentum verſa vice ſuorum ſuſtineant corporum. Cuſtodienda eſt igitur Epiſcopalis habitatio hymnis, non latratibus; operibus bonis, non morſibus venenoſis. Ubi igitur Dei eſt aſſiduitas cantilenæ, monſtrum eſt, & dedecoris nota, canes ibi, vel accipitres habitare.

Can. XIV. *De violentia potentum in miſeros coercenda.*

EX interpellatione quorundam cognovimus, quod calcatis Canonibus, & Legibus, hi, qui lateri Regis adhærent, vel aliqui, qui potentia ſæculari inflantur, res alienas competere, & nullis exertis actionibus, aut conjunctionibus prærogatis, non ſolum miſeros de agris, ſed etiam de domibus propriis exulare. Idcirco id

Digitized by Google

id remedium conſulentes decernimus, ut deinceps hujus A mali licentiam quiſpiam non habeat, ſed ſecundum Canonum, atque Legum tenorem, cauſarum ſuarum actionem proponat, ut nullus miſerorum rebus ſuis per vim, aut aſſentationem quamlibet defraudetur. Illi autem, qui contra fecerint, proceloſi anathematis ultione pleſtantur.

Can. XV. *De honore Clericis honoratioribus a ſæcularibus exhibendo, adeo ut Clerico pedeſtri eques obviam ſæcularis ad terram deſiliat.*

STatuimus, ut ſi quis quempiam Clericorum honoratorum in itinere obviam habuerit, uſque ad inferiorem gradum honoris veneranter illi colla ſubdat, B prout is officia, & obſequia fideliſſima Chriſtianitatis jure promeruit, & ſi quidem ille ſæcularis equo vehitur, Clericuſque ſimiliter, ſæcularis galerum de capite auferat, & Clerico ſinceræ ſalutationis manus adhibeat. Si vero Clericus pedes graditur, & ſæcularis vehitur equo, illico ad terram defluat, & debitum honorem illi ſinceræ charitatis exhibeat. Qui vero horum, quæ Spiritu ſancto dictante ſancita ſunt, tranſgreſſor fuerit, ab Eccleſia, quamdiu Epiſcopus illius Eccleſiæ voluerit, ſuſpendatur.

Can. XVI. *De uxoribus Clericorum, ne poſt eorum mortem ineant ſecunda matrimonia.*

ILlud quoque rectum a nobis viſum eſt diſponere, ut quæ uxor Subdiaconi, vel Exorciſtæ, vel Acolythi C fuerat, mortuo illo, ſecundo ſe non audeat ſociare matrimonio. Quod ſi fecerit, ſeparetur, & in Cœnobiis puellarum Dei tradatur, & ibidem uſque ad exitum vitæ permaneat.

Can. XVII. *De aliena ſepultura jure non uſurpando.*

COmperimus multos, nec dum marcidatis mortuorum membris, ſepulchra reſerare, & mortuos ſuos ſuper imponere, & aliorum (quod nefas eſt) pro mortuis ſuis religioſa loca uſurpare ſine voluntate Domini ſepulchrorum: ideoque ſtatuimus, ut nullus deinceps hoc peragat. Quod ſi factum fuerit, ſecundum D Legem ſuperimpoſita corpora de eiſdem tumulis rejectentur.

Can. XVIII. *De inceſtuoſis copulationibus vitandis.*

INceſtam copulationem, in qua nec conjuges, nec nuptias recte appellare Leges ſanxerunt, Catholica deteſtatur Eccleſia, & gravioribus pœnis eos afficere permittit, qui nativitatis ſuæ gradus libidinoſo ardore contemnentes, in ſtercore, ut ſues teterrimi, convolvuntur.

Can. XIX. *De Clericis, ne forum criminale frequentent, ne reorum neci interſint.*

ITem ſtatuimus, ut ad locum, ubi pro reatus ſui qua- E litate quiſpiam interficiendus eſt, nullus clericorum accedat.

Can. XX. *De concilio tertio quoque anno celebrando.*

DEcernimus etiam, ut ad Synodum poſt triennii tempus omnes conveniant, & hoc adimplere ſollicitudinis ſit Metropolitani Lugdunenſis Epiſcopi, una cum diſpoſitione magnifici Principis noſtri, definientis locum, ad quem omnes congregentur. Si aliquis eorum contumax fuerit, aut excuſationem falſæ neceſſitatis invenerit, volumus, ut uſque ad Concilium Generale a communione maneat alienus.

Subſcripſerunt Priſcus Lugdunenſis, Evantius Vienenſis, & 41. alii Epiſcopi. Miſſi ab aliis Epiſcopis 18. & tres Epiſcopi non habentes ſedem, Frovimus, Prometius, Fauſtinus.

Concilium Valentinum Galliæ II. ſub Pelagio II. Papa, celebratum an. Dom. 589.

IN hoc Concilio nihil aliud factum invenitur, quam quod ad inſtantiam Regis Guntheramni, donationes, quas ad pias cauſas, nimirum in uſus pauperum, & Eccleſiæ, ipſe, ejuſque poſteri contulerant, vel collaturi eſſent, privilegiis, & immunitatibus Eccleſiaſticis donatæ fuerint. Celebratum eſt autem Concilium 10. Kal. Julias, in fine anni 24. Guntheramni Regis.

Concilium Toletanum III. ſub Pelagio II. an. Domini 589. celebratum, in quo Gothi in Hiſpania, abjurata Arriana hæreſeos perfidia, Orthodoxam fidem profitentur.

COncilium hoc habitum eſt Æra 627. ut habent Codices Manuſcripti, ſub Reccaredo Rege, Pelagio II. Papa, & Euphemio primæ ſedis Toletanæ Epiſcopo.

Valde memorabile Concilium, ut advertit Cabaſſutius in notitia Concil. quippe convocatum feliciſſimis auſpiciis, cum primum Catholica fides prius ſub Vuiſigothis Arrianis oppreſſa in Hiſpaniis refloruerit, quam prius Rex Leovigildus Arrianus atrociter perſequutus fuerat. Cujus filius minor Reccaredus opera S. Leandri Hiſpalenſis ad fidem converſus poſt Patris mortem, accepto regno, religionem Catholicam omni ſtudio fovere conatus eſt. Unde ſub ipſo hæc Synodus celebrata eſt Hiſpanicæ æræ anno 627. quæ Chriſtiana epocha anterior eſt annis 38. *Æra Hiſpanica.*

In nomine Domini noſtri Jeſu Chriſti ann. 4. regnante glorioſiſſimo atque piiſſimo, & Deo fideliſſimo Reccaredo Rege, die 8. Iduum Majarum, Æra 627. hæc ſancta Synodus habita eſt in ſancta civitate Regia Toletana ab Epiſcopis totius Hiſpaniæ, & Galliciæ, qui infraſcripti ſunt. Cum pro fidei ſinceritate, idem glorioſiſſimus Princeps omnes regiminis ſui Pontifices in unum convenire mandaſſet, ut tam de ejus converſione, quam de gentis Gothorum innovatione in Domino exultarent, & divinæ dignationi pro tanto munere gratias agerent, memoratus ſanctiſſimus Princeps ſic venerandum Concilium alloquitur: Non incognitum reor eſſe vobis, Reverendiſſimi Sacerdotes, quod propter inſtaurandam diſciplinæ Eccleſiaſticæ formam ad noſtræ vos ſerenitatis præſentiam evocaverim: & quia decurſis retro temporibus, hæreſis imminens in tota Eccleſia catholica agere Synodica negotia denegabat; Deus, cui placuit per nos ejuſdem hæreſis obicem depellere, admonuit inſtituta de more Eccleſiarum reparare. Ergo ſit vobis jucunditatis, ſit gaudii, quod mos Canonicus proſpectu Dei per noſtram gloriam ad paternos reducitur terminos. Prius tamen admoneo pariter, & exhortor, jejuniis vos, & vigiliis, atque orationibus operam dare, ut ordo Canonicus, quem a Sacerdotalibus ſenſibus detraxerat longa, atque diuturna oblivio, quam ætas noſtra ſe neſcire fatetur, divino dono vobis rurſum patefiat. Ad hæc autem gratias Deo agentes, & religioſiſſimo Principi univerſo Concilio in laudibus acclamantes, triduanum eſt exinde prædicatum jejunium. Sed cum die 8. Iduum Majarum in unum cœtum Dei Sacerdotes adeſſent, & oratione præmiſſa, unuſquiſque Sacerdotum competenti loco reſediſſet, ecce in medio eorum adfuit Sereniſſimus Princeps, ſeque cum Dei Sacerdotibus orationi communicans, divino deinceps flamine plenus, ſic ad loquendum exorſus eſt, dicens: *Allocutio Recc. ad Conc.*

Non credimus, veſtram latere ſanctitatem, quanto tempore in errore Arrianorum laboraſſet Hiſpania, & non multos poſt deceſſum genitoris noſtri dies, quibus nos veſtra beatitudo Fidei ſanctæ Catholicæ cognovit eſſe ſociatos, credimus generaliter magnum *Gothorum converſio.*

magnum, & æternum habuiſſe: & ideo venerandi Patres ad hanc vos peragendam congregari decrevimus Synodum, ut de omnibus nuper advenientibus ad Chriſtum ipſi æternas Deo gratias referatis. Quidquid vero verbis apud Sacerdotium veſtrum nobis agendum erat de fide, atque ſpe veſtra, quam gerimus, in hoc Tomo conſcripta, atque alligata, nota facimus. Relegatur ergo in medio veſtri, & in judicio Synodali examinata, per omne ſucceſſivum tempus gloria noſtra ejuſdem fidei teſtimonio declarata clareſcat.

Suſceptus eſt autem ab omnibus Dei Sacerdotibus, offerente Rege, ſacroſanctæ fidei Tomus, & pronuntiante Notario, clara voce recenſitus eſt, in quo confeſſus eſt fidem Catholicam juxta Canones quatuor Conciliorum Generalium, cui ſubſcripſit Rex, his verbis: Huic vero confeſſioni meæ ſanctarum Scripturarum, & Conciliorum conſtitutionibus conſentiens, teſtimonio divino tota cordis ſimplicitate ſubſcripſi.

Tunc acclamatum eſt in laudibus Dei, & in favore Principis ab univerſo Concilio, Gloria Patri, & Filio, & Spiritui ſancto, cui cura eſt, pacem, & unitatem Eccleſiæ Catholicæ providere, &c.

Nota. *In confeſſione Epiſcoporum Concilii Toletani IV. c. 15. & 23. ſic habetur:* Statuimus, ut in fine Pſalmorum non Gloria Patri, ſed Gloria, & honor Patri dicatur. *De qua re ſcribit ſanctus Hieronymus ad Damaſum (ſi ejus eſt epiſtola, & non potius adulterina) Nicephorus, libro 3. cap. 8. Caſſianus de inſt. Cœnobiticis, lib. 2. cap. 9. Hymnum glorificationis, hoc eſt:* Gloria Patri, & Filio, & Spiritui ſancto, *ab Apoſtolorum inſtituto fluxiſſe, Auctor eſt Divus Baſilius, libro de Spiritu ſancto, cap. 7. 27. & 29. & eo tempore, quo ab Apoſtolis promulgatum eſt Evangelium ab eiſdem occini, cœptum, cum juſſu Domini ſacrum Baptiſma, in nomine Patris, & Filii, & Spiritus ſancti, ſit fidelibus collatum. In Concilio Niceno adjectum adverſus Arrianos*, Sicut erat in principio, & nunc, & ſemper, & in ſæcula ſæculorum, Amen. *Id conſtat ex Concilio Vaſenſi, cap. 5.*

Deinde univerſo Concilio jubente, unus Epiſcoporum Catholicorum ad Epiſcopos, & religioſos Clericos, vel majores natu, ab hæreſi Arriana converſos, ſic eſt allocutus: Officii noſtri cura compellimur, a veſtra charitate perquirere, quid damnetis in hæreſi, aut quid intra ſanctam Catholicam credatis Eccleſiam. Tunc Epiſcopi omnes una cum Clericis ſuis, Primoreſque gentis Gothicæ pari conſenſione dixerunt: Licet hoc, quod tua Paternitas, atque Fraternitas veſtra a nobis cupit audire, jam olim converſionis noſtræ tempore egerimus, quando ſecuti glorioſiſſimum Reccaredum Regem noſtrum ad Eccleſiam tranſivimus, & perfidiam Arrianam cum omnibus ſuperſtitionibus ſuis anathematizavimus; nunc tamen propter charitatem, & devotionem, quam Deo, & Eccleſiæ Catholicæ debemus, quæ petitis, promptiſſime agere properamus, ſed & ſi qua adhuc congrua fidei eſſe perſpicitis, ac nobis charitate perſuadetis, faciemus.

Omnis ergo, qui fidem, & communionem ab Arrio venientem, & uſque ad nos retentam adhuc tenere deſiderat, & de tota cordis intentione non damnat, anathema ſit.

Quicunque Filium Dei Dominum Jeſum negaverit a paterna ſubſtantia ſine initio genitum, & æqualem Patri eſſe, vel conſubſtantialem, anathema ſit.

Quicunque Spiritum ſanctum non credit, aut non crediderit a Patre, & Filio procedere, eumque non dixerit coæternum eſſe Patri, & Filio, & coeſſentialem, anathema ſit.

Quicumque in Patre, & Filio, & Spiritu ſancto & perſonas non diſtinguit, & unius Divinitatis ſubſtantiam non agnoſcit, anathema ſit.

A Quicumque Filium Dei Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum, & Spiritum ſanctum, juxta Deitatem, eſſe Patre minorem aſſeruerit, & gradibus ſeparaverit, creaturamque eſſe dixerit, anathema ſit.

Quicunque neſcire Filium Dei, quod Deus Pater ſciat, dixerit, anathema ſit.

Quicumque Filium Dei, ſecundum Divinitatem ſuam, viſibilem, aut paſſibilem auſus fuerit proferre, anathema ſit.

Quicunque Spiritum ſanctum, ſicut Patrem, & Filium, verum Deum, & omnipotentem eſſe non credit, anathema ſit.

Quicunque alibi fidem, & communionem Catholicam, præterquam in Eccleſia Univerſali, quam Niceni, & Conſtantinopolitani, & primi Epheſini, & Chalcedonenſis Concilii decreta tenent, pariter & honorant,
B anathema ſit.

Quicumque Patrem, & Filium, & Spiritum ſanctum honore, & gloria, & Divinitate ſeparat, aut disjungit, anathema ſit.

Quicunque non dixerit, Gloria Patri, & Filio, & Spiritui ſancto, anathema ſit.

Quicumque rebaptizandi ſacrilegium opus eſſe bonum credit, aut crediderit, agit, aut egerit, anathema ſit.

Quicumque Ariminenſe Concilium ex toto corde non reſpuerit, & damnaverit, anathema ſit.

Sint ergo damnata in cœlo, & in terra, quæcunque per hanc Catholicam fidem damnantur: & ſint accepta in cælo, & in terra, quæcunque per hanc fidem accipiuntur, regnante Domino noſtro Jeſu Chriſto, cui cum Patre, & Spiritu ſancto eſt gloria in ſæcula ſæculo-
C rum.

Subſcripſerunt omnes Epiſcopi, Presbyteri, & Diaconi ex hæreſi Arriana converſi, & Gothorum viri illuſtres, & omnes ſeniores ſubſcripſerunt.

DECRETA CONCILII.

Can. I. *Ut Conciliorum ſtatuta, & Præſulum Romanorum decreta cuſtodiantur.*

POſt damnationem hæreſis Arrianæ, & fidei ſanctæ Catholicæ expoſitionem, hoc ſanctum præcipit Concilium, ut quia a nonnullis vel hæreſis, vel gentilitatis neceſſitate per Hiſpaniarum Eccleſias Canonicus prætermiſſus eſt ordo, dum & licentia abundaret tranſgrediendi, & diſciplinæ optio negaretur, dum
D omnis exceſſus hæreſis foveretur patrocinio, & abundantia mali temporis procul eſſet diſtrictio diſciplinæ. At nunc pace Eccleſiæ, Chriſti miſericordia, reparata, quod priſcorum Canonum auctoritas prohibet, ſit reſurgente diſciplina inhibitum, & agatur omne, quod præcepit fieri. Permaneant in ſuo vigore Conciliorum omnium Conſtituta, ſimul & Synodicæ ſanctorum Præſulum Epiſtolæ Romanorum. Nullus deinceps ad promerendos honores Eccleſiaſticos contra Canonum ſtatuta aſpiret indignus. Nihil ex hoc fiat, quod ſancti Patres, Spiritu Dei pleni, ſanxerunt debere non fieri. Et qui præſumpſerit, ſeveritate priorum Canonum diſtringatur. *Epiſt. Pontiſ.*

E Can. II. *Ut in omnibus Eccleſiis die Dominica Symbolum recitetur.*

PEtitione Reccaredi Regis conſtituit Synodus, ut per omnes Eccleſias Hiſpaniæ, & Galliciæ ſecundum formam Orientalium Eccleſiarum Concilii Conſtantinopolitani, hoc eſt, centum quinquaginta Epiſcoporum, Symbolum fidei recitetur, & priuſquam Dominica dicatur Oratio, voce clara prædicatur, quo fides vera manifeſta ſit, teſtimonium habeat, & ad Chriſti Corpus, & Sanguinem prælibandum pectora populorum fide purificata accedant.

Can.

Can. III. *Ut ne quis extra neceſſitatem rem Eccleſiæ alienet.*

HÆc ſancta Synodus nulli Epiſcoporum licentiam tribuit res alienare Eccleſiæ, quia & antiquioribus Canonibus hoc prohibetur. Si quid vero, quod utilitatem non gravet Eccleſiæ, pro ſuffragio Monachorum, vel Eccleſiarum ad ſuam Parochiam pertinentium dederint, firmum maneat. Peregrinorum, vel Clericorum, & egenorum neceſſitati, ſalvo jure Eccleſiæ, præſtare permittuntur pro tempore, quæ potuerint.

Can. IV. *Quod liceat religionis intuitu res Eccleſiæ alienare.*

SI Epiſcopus verum de Parochianis Eccleſiis Monaſterium dedicare voluerit, ut in ea Monachorum regulariter congregatio vivat, hoc de conſenſu Concilii ſui habeat licentiam faciendi. Qui etiam, ſi de rebus Eccleſiæ pro eorum ſubſtantia aliquid, quod detrimentum Eccleſiæ non exhibeat, eidem loco donaverit, ſit ſtabile. Rei enim bene ſtatuendæ ſanctum Concilium dat conſenſum.

Can. V. *Ut Sacerdotes, & Levitæ cum uxoribus ſuis non vivant.*

COmpertum eſt a ſancto Concilio, Epiſcopos, Presbyteros, & Diaconos, venientes ex hæreſi, carnali adhuc deſiderio uxoribus copulari. Ne ergo de cætero hoc fiat, præcipitur, quod & Canonibus prioribus continetur, ut non liceat eis vivere in libidinoſa ſocietate, ſed manente inter eos conjugali lege communem utilitatem habeant, & non ſub uno conclavi maneant. Vel certe ſi ſuffragatur virtus, in alia domo ſuam uxorem faciat habitare, ut caſtitas apud Deum, & apud homines habeat teſtimonium in bonum. Si quis vero poſt hanc conventionem obſcœne cum uxore elegerit vivere, ut neglector habeatur. Qui vero ſemper ſub Canone Eccleſiaſtico jacuerint, ſi contra veterum imperata in ſuis cellulis mulierum, quæ infamiæ ſuſpicionem poſſunt generare, conſortium habuerint, illi Canonice quidem diſtringantur, mulieres vero ab Epiſcopis venundentur, & pretium ipſum pauperibus erogetur.

Cœlibatus. Nota. *Ex hoc Canone evidenter colligitur, quod his temporibus neque in Sicilia, neque etiam in Hiſpania Subdiaconis continentia adhuc imperata fuerit, cum hoc loco Sacerdotes tantum, atque Diaconi abſque uxoribus caſte vivere admoneantur. Refert ſanctus Gregorius ep. 42. lib. 1. quam ſcripſit ad Petrum Subdiaconum Siciliæ, quod anno 591. Indict. 9. in Sicilia conſtitutum fuerit, ut Subdiaconi cum uxoribus ante Subdiaconatum ſibi conjunctis permanerent, moreque Romanæ Eccleſiæ continentiam ſervarent, etſi uſus conjugii eis antea conceſſus fuerit, quod ſancto Gregorio durum, & incompetens videretur, cujus ſententia conſtitutum fuit, ne quis deinceps Subdiaconus ordinaretur, niſi qui ſe caſte victurum promiſerit. Vide prædictam epiſtolam Gregorii ad Petrum Subdiaconum.*

Can. VI. *Ut liberti ab Epiſcopo defendantur.*

12. q. 2. De libertis. DE libertis autem hæc præcipit ſancta Synodus, ut ſi qui Presbyteri, vel Diaconi ab Epiſcopis facti ſunt, ſecundum modum, quo Canones antiqui dant licentiam, ſint liberi, & tamen a patrocinio eccleſiæ tam ipſi, quam ab eis progeniti non recedant. Ab aliis quoque libertati traditi, & Eccleſiis commendati, patrocinio Epiſcopi colligantur, &, ne cuiquam donentur, hoc a Principe Epiſcopus poſtulet.

Can. VII. *Quod ſacrarum Scripturarum lectio Sacerdotalibus conviviis miſceatur.* *Canon notabilis.*

D. 44. Pro reverentia. PRo reverentia Dei, & Sacerdotum id univerſa conſtituit Synodus, ut (quia ſolent crebro menſis otioſæ fabulæ interponi) in omni Sacerdotali convivio lectio divinarum Scripturarum miſceatur. Per hoc enim & animæ ædificantur ad bonum, & fabulæ non neceſſariæ prohibentur.

Can. VIII. *Ut Clerici de familia fiſci a Principe non donentur.*

JUbente autem, atque conſentiente Domino Reccaredo Rege, id præcipit Sacerdotale Concilium, ut Clericos ex familia fiſci nullus audeat a Principe donatos expetere; ſed tradito capitis ſui tributo, Eccleſiæ Dei, qui ſunt alligati, uſque dum vivunt, regulariter adminiſtrent.

Can. IX. *Ut Eccleſiæ Arrianorum ad Catholicum Epiſcopum, in cujus Diœceſi ſunt, pertineant.*

DEcreto hujus Concilii hoc ſtatuitur, ut Eccleſiæ, quæ fuerunt in hæreſi Arriana, nunc autem ſunt Catholicæ, ad eos Epiſcopos cum ſuis rebus pertineant, ad quos Parochiæ ipſæ, in quibus ipſæ Eccleſiæ fundatæ ſunt, pertinere videntur.

Can. X. *Ut mulier invita viro non nubat.*

32. qu. 2. Hoc ſanctum confirmat. VIduæ, quibus placuerit, teneant caſtitatem, non tamen ad nuptias vi venire cogantur. Similis conditio & de virginibus habeatur. Si quis vero propoſitum caſtitatis viduæ, vel virgini impedierit, a ſancta communione, & a liminibus Eccleſiæ habeatur extraneus.

Can. XI. *Ut pœnitens pœnitentiam agat.*

QUoniam comperimus per quaſdam Hiſpaniarum Eccleſias, non ſecundum Canones, ſed fœdiſſime pro ſuis peccatis homines agere pœnitentiam, ut quoties peccare libuerit, toties a Presbyteris ſe reconciliari expoſtulent, ideo pro coercenda tam execrabili præſumptione, id a ſancto Concilio jubetur, ut ſecundum formam Canonum antiquorum detur pœnitentia, hoc eſt, ut prius eum, quem ſui pœnitet facti, a communione ſuſpenſum, faciat inter reliquos pœnitentes ad manus impoſitionem crebro recurrere. Expleto autem ſatisfactionis tempore, ſicuti Sacerdotalis contemplatio probaverit, eum communioni reſtituat. Hi vero, qui ad propria vitia, vel intra pœnitentiæ tempus, ut poſt reconciliationem labuntur, ſecundum priorum Canonum ſeveritatem damnentur.

Can. XII. *De his, qui pœnitentiam poſcunt, ſi vir eſt, prius tondeatur; ſi fœmina, prius habitum mutet.*

QUicumque ab Epiſcopo vel Presbytero ſanus, vel infirmus pœnitentiam poſtulat, id ante omnia Epiſcopus ſervet, & Presbyter, ut, ſi vir eſt, ſive ſanus, ſive infirmus, prius eum tondeat, aut in cinere, & cilicio habitum mutare faciat, & ſic pœnitentiam ei tradat. Si vero mulier fuerit, non accipiat pœnitentiam, niſi prius aut velata fuerit, aut mutaverit habitum; ſæpius enim laicis cum feminis tribuendo deſidioſe pœnitentiam, ad lamentanda rurſus facinora poſt acceptam pœnitentiam relabuntur.

Can.

Can. XIII. *Ut Clerici, qui ſæculares Judices appetunt, excommunicentur.*

11.q.1. Inoliia præſumptio. INolita præſumptio uſque adeo illicitis auſibus aditum patefecit, ut Clerici Clericos ſuos (relicto ſuo Pontifice) ad judicia publica pertrahant. Proinde ſtatuimus, ut hoc de cetero non præſumatur. Si quis hoc præſumpſerit facere, conventus, & cauſam perdat, & a communione efficiatur extraneus.

Can. XIV. *De Judæis.*

COnventus noſter hoc Canonibus inferendum præcepit, ut Judæis non liceat Chriſtianas habere uxores, vel concubinas, neque mancipium Chriſtianum B in uſus proprios comparare: ſed & filios, qui ex tali conjugio nati ſunt, aſſumendos eſſe ad Baptiſmum. D.54. Nulla officia publica. Judaica. Nulla officia publica eis injungantur, per quæ eis occaſio tribuatur Chriſtianis pœnam inferre. Si vero Chriſtiani ab eis in Judaiſmo * ritu ſunt maculati, vel etiam circumciſi, non reddito pretio ad libertatem, & religionem redeant Chriſtianam.

Can. XV. *Ut ſervi fiſci, qui Eccleſias conſtruunt, eiſdem dotem faciant.*

SI qui ex ſervis fiſcalibus fortaſſe Eccleſias conſtruxerint, eaſque de ſua paupertate dotaverint, has procuret Epiſcopus prece ſua auctoritate regia confirmari.

Can. XVI. *Ut Epiſcopi cum judicibus idola deſtruant, & domini idololatriam ſervis prohibeant.*

QUoniam pene per omnem Hiſpaniam, ſive Galliciam idololatriæ ſacrilegium inolevit, hoc cum conſenſu glorioſiſſimi Principis ſancta Synodus ordinavit, ut omnis ſacerdos in loco ſuo, una cum Judice territorii, ſacrilegium memoratum ſtudioſe perquirat, & exterminare inventum non differat. Omnes vero, qui ad talem errorem concurrunt, ſine diſcrimine, qua poterunt animadverſione, coerceant. Quod ſi neglexerint, ſciant ſe utique excommunicationis periculum eſſe ſubituros. Si qui vero domini extirpare hoc malum de poſſeſſione ſua neglexerint, & familiæ prohibere noluerint, ab epiſcopo & ipſi a communione pellantur.

Can. XVII. *Ut Epiſcopi cum Judicibus necatores filiorum acriori diſciplina corripiant.*

CUm multæ querelæ ad aures ſancti Concilii deferrentur, inter cætera tantæ crudelitatis opus eſt nuntiatum, quantum conſidentium aures Sacerdotum non poſſent ſuſtinere, ut in quibuſdam Hiſpaniæ partibus filios ſuos parentes interimant, fornicationis avidi, pietatis alieni; quibus ſi tædium eſt filios numeroſos alere, prius ſeipſos debent caſtigare a fornicatione. Nam, dum cauſa propagandæ prolis ſortiuntur conjugia, parricidio, & fornicationi tenentur obnoxii, qui filios necando proprios, docent ſe non pro filiis, ſed pro libidine uxores duxiſſe. Proinde tantum nefas ad cognitionem glorioſiſſimi noſtri Reccaredi Regis perlatum eſt, cujus gloria dignata eſt Judicibus earumdem partium imperare, ut amovendum tantum facinus diligenter cum Sacerdote procurent, & adhibita ſeveritate prohibeant. Ergo & Sacerdotes locorum eorundem, in quibus ſceleris hujus immanitas peragitur, ſancta Synodus præcipiendo convenit, ut idem ſcelus cum Judice curioſius quærant, & ſine capitali vindicta acriori diſciplina prohibeant.

A

Can. XVIII. *Ut Eccleſia cum dotibus ſuis in epiſcopi poteſtate conſiſtant.*

SIc quidam contra Canonum auctoritatem Eccleſias, quas ædificaverunt, poſtulant conſecrari, ut dotem, quam eidem Eccleſiæ contulerint, cenſeant ad epiſcopi ordinationem non pertinere. Quod factum taliter in præterito corrigatur, ut in futuro, ne fiat, prohibeatur, & omnia ſecundum conſtitutionem antiquam ad epiſcopi ordinationem, & poteſtatem pertineant. 10.q.1. Sic quidam contra.

Can. XIX. *Ut epiſcopus angarias, vel indictiones in Diœceſi non imponat.*

QUia cognovimus, epiſcopos per Parochias ſuas non ſacerdotaliter agere, ſed crudeliter deſævire. Et dum ſcriptum ſit: Forma eſtote gregi, non ut dominantes in Clerum, qui exactiones Diœceſi ſuæ, vel damna infligunt, ideo cenſemus (excepto quod veterum Conſtitutiones a Parochiis habere jubent epiſcopos) ut alia, quæ illis hucuſque præſumpta ſunt, denegentur, hoc eſt neque in angariis Presbyteri, aut Diaconi, neque aliquibus fatigentur indictionibus, ne videantur in Eccleſia Dei exactores, potius quam Pontifices nominari. Hi vero Clerici tam locales, quam Diœceſani, qui ſe ab epiſcopo gravari cognoverint, querelas ad Metropolitanum deferre non differant, & Metropolitanus non moretur hujuſmodi præſum- C ptiones avertere. 10. qu. 3. Quia cognovimus.

Can. XX. *Ut non liceat Judicibus, Clericos, vel ſervos Eccleſiæ in ſuis angariis occupare.*

ECcleſiarum ſervos, & Epiſcoporum, vel Presbyterorum, vel omnium Clericorum a Judicibus, vel exactoribus publicis in diverſis angariis fatigari dolemus. Propter quod omne Concilium a pietate glorioſiſſimi Domini noſtri poſcit, ut tales uſus deinceps inhibeat, ſed ſervi ſupradictorum officiorum in eorum uſibus, vel Eccleſiæ laborent. Si quis vero Judicum, aut actorum Clericum, aut ſervum Clerici, vel Eccleſiæ in publicis, ac privatis negotiis occupare voluerit, a communione Eccleſiaſtica (cui impedimentum facit) effi- D ciatur extraneus. 11.q.1. Eccleſiarum ſervos.

Can. XXI. *Quod qui ſpem futuræ reſurrectionis habent, de mortuis triſtari non debent.*

QUi divina vocatione ab hac vita recedunt, cum Pſalmis tantummodo, & pſallentium vocibus debent ad ſepulchrum ferri. Nam funebre carmen, quod vulgo defunctis cantari ſolet, vel in pectoribus ſe, aut proximos, aut familias cædere, omnino prohibemus. Sufficiat autem, quod in ſpe reſurrectionis Chriſtianorum, corporibus famulatus divinorum impenditur Canticorum. Prohibet enim nos Apoſtolus ſanctus lugere E defunctos, dicens: *De dormientibus autem nolo vos contriſtari, ſicut & cæteri, qui ſpem non habent.* Dominus non flevit Lazarum mortuum, ſed ad hujus vitæ ærumnas ploravit reſuſcitandum. Si autem poteſt hoc epiſcopus omnibus Chriſtianis prohibere, non moretur agere; religioſis autem omnino aliter fieri non debere cenſemus. Sic enim Chriſtianorum per omnem mundum humari oportet corpora defunctorum. 13. qu. 11. Qui divina vocatione. 1. Thes. 4.

Can. XXII. *Quod in ſanctorum natalitiis ballimathia prohibeantur.*

IRreligioſa conſuetudo eſt, quam vulgus per Sanctorum ſolemnitates, & feſtivitates agere conſuevit. Populi, qui debent officia divina attendere, ſaltationibus turpibus invigilant, cantica non ſolum mala cantantes, ſed etiam Religioſorum officiis perſtrepunt. De Conſ. d. 3. Irreligioſa conſuetudo.

Hoc

Digitized by Google

Hoc enim, ut ab omnibus provinciis depellatur, Sacerdotum, & Judicum a Concilio ſancto curæ committitur.

Poſt confeſſionem ergo, & ſubſcriptionem omnium Epiſcoporum, & totius gentis Gothicæ ſeniorum, Reccaredus Rex Dei Sacerdotes pie, & benigne affatus eſt, & poſt alia verba hoc ſubjecit Decretum.

Hoc adhuc neceſſarium pro firmitate Catholicæ fidei noſtræ Deo ſupplex inſtituere decrevit auctoritas, ut propter roborandam gentis noſtræ novellam converſionem, omnes Hiſpaniarum, & Galliciæ Eccleſiæ hanc regulam ſervent, ut omni ſacrificii tempore ante communicationem Corporis Chriſti, & Sanguinis, juxta Orientalium partium morem unanimiter clara voce ſacratiſſimum fidei recenſeant Symbolum, ut primum populi, quam credulitatem teneant, fateantur, & ſic B corda fide purificata ad Chriſti Corpus, & Sanguinem percipiendum exhibeant.

Publico Edicto Regis confirmatum eſt concilium, & ſingula ejus capitula in unam ſummam redacta confirmavit dicens: Flavius Reccaredus Rex hanc deliberationem, quam cum ſancta definivimus Synodo, confirmans, ſubſcripſi. Subſcripſeruntque Epiſcopi præſentes.

Concilium Romanum II. ſub Pelagio II. Anno Domini 580.

HUjus Concilii mentio habetur in epiſtola Pelagii, quam ſcripſit ad Epiſcopos Germaniæ, & Galliæ, his verbis: *Cum in Dei nomine in Romana* C *Eccleſia Synodum Epiſcoporum, ſive cæterorum conſacerdotum Dei fidelium congregatam habuiſſemus*, &c. Quid in ea actum ſit, indicat allegata epiſtola, quam apud Binium invenies.

Concilium Narbonenſe ſub Reccaredo Rege Suevorum, anno Domini 589. celebratum.

IN hoc Concilio de diſciplina Eccleſiæ reformanda ab octo Epiſcopis Provinciæ Narbonenſis in Gallia, quæ eidem Suevorum Regi, qui in Hiſpania dominabatur, parebat, ſexdecim Canones editi reperiuntur.

I. Hoc regulariter definitum eſt, ut nullus Clericorum veſtimenta purpurea induat, quæ ad jactantiam pertinent mundialem, non ad Religioſam dignitatem. D

II. Ut in pſallendi ordinibus per quemque Pſalmum gloria dicatur omnipotenti Deo: per majores vero Pſalmos, prout fuerint prolixius, pauſationes fiant, & per quamque pauſationem gloria Trinitatis Domino decantetur.

III. Nullus Clericus, Subdiaconus, Diaconus, vel Presbyter in plateis reſideat: certe nec in plateis ſtare, & famulis diverſis commiſceri. Quod ſi quis facere præſumpſerit, repellendum omnino ab officio, & execrandum; ſi non emendaverit, & a communione, & ab officio privetur.

IV. Ut omnis homo, tam ingenuus, quam ſervus, Gothus, Romanus, Syrus, Græcus, vel Judæus, die Dominico nullam operam faciant, nec boves jungantur, excepto, ſi in metendo neceſſitas incubuerit. E

V. Secundum Concilium Nicænum ſanctiſſimum, conciliabula, vel conjurationes non fiant Clericorum: nec unuſquiſque de inferiori gradu ſeniorem ſibi elatus aut increpet, aut injuriet. Quod ſi quis, prætermiſſo tam juſtæ cenſuræ ordine, auſus fuerit facere, diſtrictione ſæviſſima corrigatur.

VI. Quicumque fuerit culpabilis inventus Clericus, aut honoratus de civitate, & ad Monaſterium fuerit deportatus, ſic Abbas, qui eſt præfectus, cum illo, qui dirigitur, agat, ſicut ab Epiſcopo manifeſta correctione fuerit ordinatus.

VII. Quicunque Clericorum contra ſanctæ Eccle- A ſiæ utilitatem agere, tractare, vel conari fuerit repertus, merito dejiciatur, qui fidem ſervare minime cognoſcitur.

VIII. Quicumque Clericus ſine conſcientia Epiſcopi aliquid de poſſeſſionibus, vel de domo Eccleſiæ tulerit, aut fraudem fecerit, non ſolum cum omni dedecore conſtricti reſtituat, quod fecit; ſed etiam non debere ibi in Eccleſia eſſe, ubi fraudem viſus eſt operaſſe: duobus jaceat ſub pœnitentia annis, & cum defleverit factum, revertatur ad officium.

IX. Judæis non liceat corpus defuncti deducere pſallendo, ſed ut eorum habuit mos, & conſuetudo antiqua, corpus deducant, & deponant.

X. Nullus Clericus audeat Ordinationem ſui Epiſcopi contemnere: quod ſi ſub cothurno ſuperbiæ neglexerit implere, non ſolum a ſtipendio, ſed uno anno a communione privetur.

XI. Nulli Epiſcoporum liceat ordinare Diaconum, aut Presbyterum litteras ignorantem; ſed, ſi qui ordinati fuerint, cogantur diſcere.

XII. Dum Miſſa celebratur, nullus Presbyter, aut Diaconus abſque aliqua infirmitate, dum Miſſa perficitur, egredi de Altario audeat. Nec Diaconus, aut Subdiaconus certe, vel Lector, antequam Miſſa conſummetur, Alba ſe præſumat exuere. Quod ſi quiſquam non impleverit conſtitutum, Presbyteri increpentur, ut redeant, Diaconos & execrandos, & ſtipendio privandos, reliquos flagris coercendos.

XIII. In hoc Canone decernitur contra divinatores, caragios, ſeu ſorticularios tam Chriſtianos, quam Judæos, quod ubi inventi fuerint, graviſſime publice fuſtigentur, & venundentur, & pretia ipſorum pauperibus erogentur.

Reliqui Canones dimittuntur, quia non faciunt ad rem.

Concilium Hiſpalenſe I. circa tempora Gregorii Papæ I. (urbs nunc dicitur Sevilla) anno Domini 590.

COncilium hoc fuit congregatum anno Domini 590. Æra 658. anno 5. Reccaredi Regis. Extat epiſtola ex Concilio miſſa Pegaſio Aſtigitano Epiſcopo: alia vero plura in Concilio decreta non extant.

Domino ſancto, & reverenter a nobis honorando, chariſſimo Fratri Pegaſio Epiſcopo, Leander, Joannes, Agapius, Stephanus, Baſilius, Velatus, Finitio, & Petrus Epiſcopi, qui una in urbe Hiſpalenſi affuimus, ſanctitatem tuam charitatis ſtudio ſalutantes, precamur Dominum, qui nos de ſalute mutua, vel viſione lætificare dignetur, te lætum multo conſervet in tempore.

1. Interea confidentibus nobis in Eccleſia Hiſpalenſi ſancta Jeruſalem, brevem mancipiorum Eccleſiæ, quæ liberaſſe viſus fuerat præceſſor tuus ſanctæ recordationis Gaudentius Epiſcopus, veſtri nobis Diaconi obtulerunt, & non ſolum quæ liberaverat, ibidem relegimus, ſed etiam quæ proximis ſuis de familiis Eccleſiæ donaverat, in eodem brevi invenimus annotata. Qua de re Canonum inſtituta conſuluimus, ſi talis libertas, aut tractio potuiſſet eſſe ſtabilis. Comperimus autem in Canone, ut Epiſcopus, qui res proprias, exceptis filiis, & nepotibus, alteri, & non Eccleſiæ ſuæ dimiſerit, quicquid de Eccleſiæ rebus aut donavit, aut vendidit, aut quoquo modo ab Eccleſia tranſtulit, irritum habeatur. Et ideo ſi res præceſſoris tui Gaudentii Epiſcopi Eccleſia veſtra non poſſidet, liberi, qui ab eo facti ſunt, non ſunt legitime abſoluti. Cæterum, ſi res illius in compenſationem Eccleſiæ veſtræ deſerviunt, illi prorſus maneant liberi. Nam (ut dictum eſt) ſi præſtitum de rebus ſuis non fecit, tale damnum utique ferre non debuit. Propterea ergo de uno conſenſu omnes ſignificamus, magis humanius, quam ſeverius cogitantes, ut hi, quos conſtat tali conditione fuiſſe libera-

beratos, in jure Eccleſiæ maneant, ut idonei, & peculium ſuum non aliis perſonis, ſed tantum filiis ſuis derelinquant. Ipſis quoque filiis, & nepotibus cum peculiis ipſorum, quaſi idoneis in jure Eccleſiæ permanentibus, in extraneam eis non liceat perſonam quippiam tranſmittere. Si qui eorum ſine hærede deceſſerint, peculium eorum ſanctæ proficiat Eccleſiæ. A

2. Ea vero mancipia, quæ memoratus de jure Eccleſiæ ſublata ſuis proximis contulit, ſi ſimilia de proprio ſuo Eccleſiæ ipſi non compenſavit, Eccleſia veſtra abſque aliqua oppoſitione recipiat. Hanc formam non ſolum veſtra, hoc eſt Aſtigitana ſervabit Eccleſia, ſed & omnes, qui per omnem Beticam provinciam tali conditione, vel ſorte de jure Eccleſiæ commearunt, pari ſententiæ ſubjacebunt. Durum eſt enim, atque irreligioſum, ut Epiſcopus, qui Eccleſiaſticis ſtipendiis vivit, & proprietatem ſuam lucris Eccleſiæ minime confert, aliorum oblationes a jure Eccleſiaſtico privet. B

a cap. 2. Concil. 3. Toletan.

3. Inter cætera vero cognoſcite a nobis hoc definitum, pro abolendis maculis Clericorum, quia quidam Epiſcoporum, non obſervantes nuper editum Concilii Toletani decretum, minus ſoliciti in ſubjectis exiſtunt; placuit proinde, ut ſi Presbyter, Diaconi, vel clerici conſortia extranearum fœminarum, vel ancillarum familiaritatem per ſacerdotis ſui admonitionem a ſe minus removerint, ſæculi judices eaſdem mulieres cum voluntate, & permiſſu Epiſcopi comprehenſas, in ſuis lucris uſurpent, ut vitium hoc, dum ſacerdos inhibere non prævalet, poteſtas judicialis coerceat: dato tamen ab eiſdem judicibus ſacramento Epiſcopo, ut eas Clericis nulla arte reſtituant. Quod ſi reſtituerint, ipſi judices ſententia excommunicationis feriantur. Mulieribus vero illis, juxta priores canones a ſacerdote diſtractis, pretium earum indigentibus diſpenſetur. Quæ ſtatuta manu noſtra ſubſcripſimus. C

Concubinæ Sacerdotum.

Concil. Romanum I. pro unione ſchiſmaticorum, anno Dom. 590. ſub Gregorio celebratum.

HÆc Synodus congregata eſt Romæ ad petitionem Mauritii Auguſti. Scripſerat enim ad Gregorium Romanum Pontificem, ut auctoritate ſua omnes ſchiſmaticos Romam ad Synodum convocaret, ut Synodali decreto iis, quæ ab ipſis revocata ſunt in dubium, amotis, perfecta Eccleſiæ unitas ſanciretur. Addidit, ut nolentes venire ſedibus ſuis ejicerentur. D Acquievit petitioni Imperatoris Pontifex, citatus eſt Severus Aquilejenſis cum reliquis ſchiſmaticis Epiſcopis. Recuſans accedere, juſto Dei judicio ab hoſtibus Aquileja accenſa, ſede privatus eſt, factuſque profugus, ad ſummam inopiam deductus eſt. Hujus Synodi meminit Gregorius epiſt. 16. lib. 1. ad Severum Aquilejenſem Epiſcopum ſcribens, his verbis: *Pro qua re imminente, latore præſentium, juxta Chriſtianiſſimi, & Sereniſſimi Domini juſſionem ad B. Petri Apoſtoli limina cum tuis ſequacibus venire te volumus, ut auctore Deo aggregata Synodo, de ea, quæ inter nos vertitur, dubietate, quod juſtum fuerit, judicetur*, Baronius anno 590. num. 28.

Concilium Antiſiodorenſe Diœceſanum, præſide Aunachario Epiſcopo Antiſiodorenſi, tempore Gregorii I. anno Dom. 590. celebratum. E

IN hoc Concilio reperiuntur ſanciti quadraginta Canones ad Eccleſiaſticam diſciplinam, & Monaſticam obſervantiam; quorum nonnulli, etſi in uſu eſſe deſierint, antiquitatis tamen indices remanſerunt. Concilium non fuit Provinciale, ſed Diœceſanum tantum, cui ſolus Aunacharius ejuſdem civitatis Epiſcopus, cum Abbatibus, & Presbyteris ejuſdem Diœceſis præfuit. Plura ex iis, quæ in Matiſconenſi II. Concilio ſtatuta fuerant, cuique ipſe Aunacharius interfuit, pariter hic repetita eſſe reperiuntur. Ex quo etiam colligitur, paulo poſt Concilium Matiſconenſe II. hanc Synodum congregatam fuiſſe.

ANTISIODORENSIS CONCILII CANONES.

I. NOn licet Kalend. Januarii vecula, aut cervolo facere, vel ſtrenas diabolicas obſervare, ſed in ipſa die ſic omnia beneficia tribuantur, ſicut & reliquis diebus.

II. Ut omnes Presbyteri ante Epiphaniam miſſos ſuos dirigant, qui eis de principio Quadrageſimæ nuntient, & in ipſa Epiphania ad populum indicent.

III. Non licet conventus in domibus propriis, nec vigilias in feſtivitatibus Sanctorum facere, nec inter ſentes, aut arbores ſacrivos, vel ad fontes vovere, ſed quicumque votum habuerit, in Eccleſia vigilet, & matriculæ ipſum votum, aut pauperibus reddat, nec ſubtilia pede, aut hominem lineo fieri penitus præſumat.

Prohibentur hic vigiliæ, quæ cum quadam ſuperſtitione, quam admixtam habebant, in privatis domibus fieri conſueverant. Hæc expoſitio confirmatur eo argumento, quod Patres Concilii Matiſconenſis II. quemlibet diem Dominicum, præcedentibus nocturnis vigiliis, a fidelibus celebrari conſtituerint. Quod Decretum Provincialis Concilii cum ipſe Aunacharius Antiſiodorenſis Epiſcopus ſua præſentia, & ſubſcriptione confirmaverit; non eſt probabile, ut per hoc Diœceſanum Concilium illi Conſtitutioni aliquid derogatum voluerit, cum præſertim Canone undecimo hujus Concilii, de vigiliis Paſchæ religioſe ſervandis ſanctiſſimam Conſtitutionem reddiderint.

IV. Non licet ad ſortilegos, vel auguria reſpicere, nec ad characteres, nec ad ſortes, quas Sanctorum vocant, vel quas de ligno, aut de pane faciunt, aſpicere, ſed quæcumque homo facere vult, omnia in nomine Domini fiant.

V. Omnino & inter ſupradictas conditiones, vigilias, quas in honore Domini Martini obſervant, omnimodis prohibere.

VI. Ut a media Quadrageſima Presbyteri Chriſma petant, & ſi quis infirmitate detentus venire non potuerit, ad Archidiaconum ſuum, vel Archiſubdiaconum tranſmittat, ſed cum chriſmatico, & linteo, ſicut Reliquiæ Sanctorum deportari ſolent.

VII. Ut medio Majo omnes Presbyteri ad Synodum in civitatem veniant, ut Kal. Novemb. omnes Abbates ad Concilium conveniant.

VIII. Non licet in altario in Sacrificio divino mellitum, quod mulſum appellant, nec ullum aliud poculum extra vinum cum aqua mixtum offerre: quia ad grandem reatum, & peccatum pertinet Presbytero illi, quicumque aliud poculum, extra vinum, in conſecratione Sanguinis Chriſti offerre præſumpſerit.

IX. Non licet in Eccleſia choros ſæcularium, vel puellarum cantica exercere, nec convivia in Eccleſia præparare, quia ſcriptum eſt: *Domus mea domus orationis vocabitur*. Matth. 21. Iſa. 56.

X. Non licet ſuper uno Altario in uno die duas Miſſas dicere, nec in Altario, ubi Epiſcopus Miſſas dixerit, Presbyter in illa die Miſſas dicat.

XI. Non licet in Vigilia Paſchæ ante horam ſecundam noctis vigilias expedire: quia in illa nocte non licet poſt mediam noctem bibere, nec in Natali Domini, nec in reliquis ſolemnitatibus.

XII. Non licet mortuis nec Euchariſtiam, nec oſculum tradi, nec velo, vel pallis corpora eorum involvi.

XIII. Non licet Diacono velo, vel palla ſcapulas ſuas involvi.

XIV. Non licet in Baptiſterio corpora ſepelire.

XV. Non licet mortuum ſuper mortuum mitti.

XVI. Non licet die Dominico boves jungere, vel alia opera exercere.

oogle

XVII. Quicumque ſe proprie voluntate in aquam jactaverit, aut collo ligato ſe ſuſpenderit, aut de arbore præcipitaverit, aut ferro percuſſerit, aut qualibet occaſione voluntarie ſe morti tradiderit, iſtorum oblata non recipiantur.

XVIII. Non licet, abſque Paſchæ ſolemnitate, ullo tempore baptizare, niſi illos, quibus mors vicina eſt, quos Gravatarios dicunt. Quod ſi quis in alio pago, contumacia faciente, poſt interdictum hunc infantes ſuos ad Baptiſmum detulerit in Eccleſias noſtras, non recipiantur. Et quicumque Presbyter ipſos extra noſtrum permiſſum recipere præſumpſerit, tribus menſibus a communione Eccleſiæ ſequeſtratus ſit.

XIX. Non licet Presbytero, aut Diacono, aut Subdiacono, poſt acceptum cibum, vel poculum Miſſas tractare, aut in Eccleſia, dum Miſſæ dicuntur, ſtare.

XX. Quod ſi Presbyter (quod nefas eſt dicere) aut Diaconus, aut Subdiaconus, poſt acceptam benedictionem infantes procreaverit, aut adulterium commiſerit, & Archipresbyter hoc Epiſcopo, aut Archidiacono non intimaverit, integro anno non communicet.

XXI. Non licet Presbytero in uno lecto poſt acceptam benedictionem cum Presbytera ſua dormire, nec in peccato carnali miſceri, nec Diacono, nec Subdiacono.

XXII. Non licet relictæ Presbyteri, nec relictę Diaconi, nec Subdiaconi, poſt ejus mortem maritum accipere.

Presbyt. caſtitas.

Nota. *Nomenclatura illa presbytera erat ex ordine, quem maritus aſſumpſerat. Tales autem fœminæ voto tenebantur ad caſtitatem, quando dabant maritis licentiam recipiendi Ordines: unde poſt ipſorum mortem non poterant nubere. De quibus intelligunt plures illud Apoſtoli* 1. *ad Timot.* 3. mulieres ſimiliter pudicas. *Idem de Diaconiſſis, & Subdiaconiſſis, licet Diaconiſſæ fuerint aliæ, præter mulieres Diaconorum, quæ ſerviebant in aliquibus miniſteriis, quæ propter honeſtatem non decebant Diaconos; de quibus Concil. Nicæ.* 1, *can.* 19. *& alibi.*

XXIII. Si Monachus in Monaſterio adulterium commiſerit, aut peculiare habere præſumpſerit, aut furtum fecerit, & hoc Abbas per ſe non emendaverit, aut Epiſcopo, aut Archidiacono non intimaverit, ad pœnitentiam agendam in alio Monaſterio retrudatur.

XXIV. Non licet Abbati, nec Monacho ad nuptias ambulare.

XXV. Non licet Abbati filios de baptiſmo habere, nec Monachis commatres habere.

XXVI. Quod ſi quis Abbas mulierem in Monaſterio ſuo ingredi permiſerit, aut feſtivitates aliquas ibi ſpectare præceperit, tribus menſibus in alio Monaſterio retrudatur, pane, & aqua contentus.

XXVII. Non licet, ut aliquis ſuam novercam accipiat uxorem.

XXVIII. Non licet, ut filiam uxoris ſuæ quis accipiat.

XXIX. Non licet, ut relictam fratris ſui in matrimonio ducat.

XXX. Non licet duas ſorores, ſi una mortua fuerit, alteram in conjugium accipere.

XXXI. Non licet conſobrinam, hoc eſt, quæ de duobus fratribus, aut de duabus ſororibus procreatur, in conjugium accipere: nec, qui de ipſis nati fuerint, in conjugio ſocientur.

XXXII. Non licet, ut nepos avunculi uxorem accipiat.

XXXIII. Non licet Presbytero, nec Diacono ad trepalium, ubi rei torquentur, ſtare.

XXXIV. Non licet Presbytero in judicio illo ſedere, unde homo ad mortem tradatur.

XXXV. Non licet Presbytero, aut Diacono, vel cuiquam Clericorum de qualibet cauſa conclericum ſuum ad judicem ſecularem trahere.

XXXVI. Non licet mulieri nuda manu Euchariſtiam accipere.

XXXVII. Non licet mulieri manum ſuam ad pallas Dominicas mittere.

XXXVIII. Non licet cum excommunicato communicare, nec cum eo cibum ſumere.

XXXIX. Si quis Presbyter, aut quilibet de Clero, aut de populo, excommunicatum abſque voluntate ipſius, qui eum excommunicaverit, ſciens receperit, aut cum illo panem manducaverit, vel colloquium habere decreverit, ſimili ſententiæ ſubjacebit.

XL. Non licet Presbytero inter epulas cantare, vel ſaltare.

XLI. Non licet Presbytero, nec Diacono quemquam inſcribere, ſed ſi vice ſua cauſam habuerit, aut fratrem, aut quemcumque ſecularem roget.

XLII. Ut unaquæque mulier, quando communicat, Dominicale ſuum habeat. Quod ſi qua non habuerit, uſque in aliam diem Dominicum non communicet.

Nota. *Quid per* Dominicalem *intelligi debeat, accipe ex S. Auguſtino, qui de hoc agit in Sermone* 152. *de tempore, ubi ait.* Omnes viri, quando communicare deſiderant, lavent manus: & omnes mulieres nitida exhibeant linteamina, ubi corpus Chriſti accipiant, &c. Porro viri cum nuda manu Euchariſtiam accipiebant. Notat Baronius in Martyrolog. ad 15. Auguſti.

XLIII. Quicunque Judex ſecularis Presbytero, aut Diacono, aut cuilibet de Clero, aut de junioribus abſque audientia Epiſcopi, aut Archidiaconi, vel Archipresbyteri injuriam inferre præſumpſerit, anno ab omnium Chriſtianorum conſortio habeatur extraneus.

XLIV. Si quis ex ſecularibus inſtitutionem, aut commonitionem Archipresbyteri ſui contumacia faciente, audire diſtulerit, tamdiu a limitibus ſanctæ Eccleſiæ habeatur extraneus, quamdiu tam ſalubrem inſtitutionem adimplere non ſtuduerit; inſuper mulctam, quam glorioſiſſimus Dominus rex præcepto ſuo inſtituit, ſuſtineat.

XLV. Si quis hanc definitionem, quam ex auctoritate Canonica communi conſenſu, & conniventia conſcripſimus, ac inſtituimus, tam ad Clerum, quam ad populum commonendum; vel ad id, quod conſtitutum eſt, conſervandum, negligens inventus fuerit, & hoc obſervare diſtulerit: aut eos, qui ipſum audire neglexerit, celaverit, aut ſuppreſſerit, & in notitiam Epiſcopi non depoſuerit, anno a conſortio fratrum, vel ab omnium Chriſtianorum communione habeatur extraneus.

Subſcripſit unicus Epiſcopus, Abbates 7. Presbyteri 34. Diaconi 3. loco Presbyterorum abſentium.

Concilium Cæſarauguſtanum II. (Æra 630. anno 7. Reccaredi Regis) Cæſarauguſtæ, vulgo Sarragoſſa, ſub Gregorio I. celebratum, anno 501.

HOc Concilium fuit actum anno 7. Reccaredi Regis, Æra 630. Toletanum vero tertium, Æra 627. unde fere omnes Epiſcopi, qui in Toletano, in hoc etiam ſubſcripſerunt. Præfuit Artemius Tarraconenſis, qui ſucceſſit Stephano.

In primo Canone datur norma Clericis, & Presbyteris, qui ex Arriana hæreſi convertuntur, ut ſanctam, & puram fidem, ac caſtiſſimam vitam tenentes, acceptam denuo benedictionem Presbyterii ſanctæ, & pure miniſtrare debeant: cæteri vero, qui ſic vivere neglexerint, ab officio deponantur.

In ſecundo ſtatuitur, ut reliquiæ Arrianorum ubicumque inventæ fuerint, prolatæ a Sacerdotibus, in quorum Eccleſiis reperiuntur, Pontificibus præſen-

Digitized by Google

ſentatæ, igne probentur. Quod ſi a quibuslibet occultatæ fuerint, & detegantur, a ſacroſanctæ, & Catholicæ Eccleſiæ cœtu ſegregentur. A

In tertio ſtatuit ſancta Synodus, ut Epiſcopi de Arriana hæreſi venientes, ſi quas Eccleſias ſub nomine Catholicæ fidei conſecraverint, necdum benedictione percepta a Catholico Sacerdote, conſecrentur denuo.

Conciliabulum Numidiæ in cauſa Donadei Diaconi a ſancto Gregorio reprobatum, anno 592.

DE cogendo Numidiæ Concilio Gregorius ſcripſerat ad Provinciæ Numidiæ Epiſcopos propter Donadeum Diaconum a Victore Epiſcopo in Numidia degradatum, qui ad ſedem Rom. appellaverat, quem cum audiviſſet, voluit ejus cauſam in Concilio totius provinciæ cognoſci, ubi, cum Epiſcopi præter jus, & fas aliqua ſtatuiſſent, ſanctus Gregorius ſacrorum canonum rigidus obſervator illa nullius auctoritatis eſſe voluit; Columbumque Epiſcopum in eadem Numidia delegavit, qui de actis in eo Concilio inquireret, ut videre eſt in ejuſdem Gregorii epiſt. 7. libro 3. Indictione 12. ad Gennadium Exarchum ſcripta. B

Concilium Pictavienſe in cauſa duarum Reginarum Monialium, univerſam fere Galliam commoventium, anno Dom. 593. celebratum ſub Greg. Papa, & Childeberto Rege Francor.

DUæ Francorum Regum filiæ, Chrodieldis filia Chariberti Regis, & Baſina Chilperici filia, ſub S. Radegunde virginitatem, & Monaſtica inſtituta ſub Regula S. Cæſarii Arelatenſis Epiſcopi profeſſæ, poſt obitum prædictæ Radegundis extra clauſtra eruperant, tractiſque ſecum quadraginta, & amplius virginibus, Reges Francorum adiverant, conquerentes, quod ab Abbatiſſa male tractarentur. Sed cum apud Reges nihil profeciſſent, Pictavos regreſſæ, cum armato ſatellitio nefariorum, & perditorum hominum Baſilicam S. Hilarii invaſerunt, indeque ſceleſtiſſimos homines ad invadendum Monaſterium, & alligandam vinculis Abbatiſſam miſerunt. Qua de cauſa cum duplici Synodali ſententia, quam Ebrogiſilus Agrippinenſis Epiſcopus præſentia ſua, ut teſtatur Turonenſis lib. 19. cap. 15. confirmavit, excommunicatæ fuiſſent, rurſum per ſuos armatos Monaſterium invaſerunt, cæſiſque, & fugatis pluribus Epiſcopis, Monachos plures occiderunt, atque Abbatiſſam plane denudatam a Monaſterio ſuo abſtraxerunt. Quæ cum Childebertus Rex audiviſſet, Legationem miſit ad Regem Guntheramnum, ut ſcilicet Epiſcopi ex utroque Regno conjuncti, hæc, quæ gerebantur, canonica ſanctione emendarent. Maconi Comiti datum eſt negotium, ut ſeditionem comprimeret: quod nonniſi per multas factioſorum cædes fieri potuit. Conſtituto demum judicio, Abbatiſſa de levibus rebus confeſſa, gravioribus non probatis, abſolvitur, & Monaſterio reſtituitur. Chrodieldis, ejuſque conſortes, flagitiis, & ſceleribus comprobatis, omnes communione privatæ fuerunt, uſquequo condignam pœnitentiam agerent. Hæc ex Gregorio Turonenſi Hiſt. Francor. lib. 9. ex quibus videas ſpeculum aliquot malorum, quæ accidunt multis puellis nobilibus ex ingreſſu religionis ſine vocatione, ut ajunt, magiſque ex aliena, quam ex propria voluntate.

Monialis ſine vocatione.

Synodus Metenſis in Gallia, anno Dom. 594. celebrata in cauſa Ægidii Rhemenſis Epiſcopi.

IN hac Synodo, quæ Metis in Gallia habita fuit, redigitur in ordinem Ægidius Rhemenſis Epiſcopus de crimine læſæ Majeſtatis convictus. Rei geſtæ ſeriem habet Gregorius Turonenſis lib. 10. cap. 20. ubi in fine hæc ſubjungit: *In hac Synodo Baſina Chilperici Regis filia, quam ſupra cum Chrodielde a communione remotam diximus, coram Epiſcopis ſolo proſtrata veniam petiit promittens ſe cum charitate Abbatiſſæ Monaſterium ingredi, ac de Regula nihil tranſcendere.*

Concilium Romanum II. ſub Gregorio I. tempore Mauritii, indictione 13. anno Domini 595. celebratum.

COncilium hoc indictum eſt a Gregorio Papa in cauſa Joannis Presbyteri Chalcedonenſis Eccleſiæ, qui, cum a Joanne Epiſcopo Conſtantinopolitano hæreſis injuſte damnatus fuiſſet, ad Sedem Apoſtolicam appellaverat. Auctoritate Pontificis Synodum hanc congregari ibidem fecit, in qua eum poſt cauſæ cognitionem innocentem eſſe repertum, ideoque retractato Conſtantinopolitano ſynodali judicio, juſte abſolutum fuiſſe teſtatur Gregorius lib. 5. epiſt. 15. 16. & 17. ad Joannem Epiſcopum Conſtantinopolitanum. In hac eadem Synodo poſt ſex Canones apud Binium extantes, S. Gregorius implendum indixit illud, de quo lib. 5. epiſt. 1. Indict. 14. agit, ut nullius ſint ponderis, quæ de bonis poſt Epiſcopatum adeptis Epiſcopus teſtamento diſpoſuiſſet, ſecus vero de his, quæ ante Epiſcopatum poſſediſſet. Baronius anno 595. n. 59. ſcribit ſic: *Reperimus in ſcripto codice Sublacenſi, in Concilio Romano eundem Gregorium Regulam ſancti Benedicti probaſſe, & confirmaſſe.*

Appellatio ad ſummum Pontificem.

Teſtam. Epiſcop.

Concilium Toletanum ſub Reccaredo anno 12. Regni ejus, Æra 635. an. Chriſti 597. habitum ſub Gregorio Papa I. C

PRiſcorum Patrum ſequentes monita, id præcipiunt Dei Sacerdotes, ut quæ S. Trinitati conveniunt, operibus fidei Catholicæ in omnibus conjungantur, ita ut ſanctam, & amicam Dei obſervantes caſtitatem, non ſolum retinendam Pontifices ſuo corpore cenſeant, ſed & Presbyteris, & Diaconibus, miniſtrantibus Dei Altaribus, modis omnibus obſervandam conſtituant: ut ex his, qui caſtitatis voluerit patientiam violare, tali ſorte coerceatur, ut ultimus, a quo eſt gradu dejectus, Deo amplius non miniſtret; ſed Sacerdotis ſui electione ſit tali clauſtro conſeptus; ut cæteros ſuo exemplo corrigat, ille ex pœnitentia reviviſcat. D

II. Id etiam placuit Dei Sacerdotibus, ne quiſquam Antiſtes infra ſuam parœciam Dei aulam inquirat, & munificus ille, qui ſanctam Dei ædificaverit Eccleſiam, quod ibidem pro ſuo hærede largitus eſt, eodem loco Presbyter ſecundum priorum Canonum inſtituta deſerviens, habeat. Etſi Presbyterum ea facultas habere non permittit, vel Diaconus inſtituatur. Certe, ſi minor eſt cenſus, Oſtiarius a Sacerdote ſit electus, qui nitorem infra ſinus ſanctæ Eccleſiæ faciat; qui & ſanctarum Reliquiarum luminaria omni ſubſequenti nocte accendat.

Concilium Oſcenſe an. 13. Reccaredi Regis, Æra 636. anno Chriſti 598. celebratum. E

IN hoc Concilio nihil eſt notatu dignum, quod ad noſtra hæc tempora pertineat.

Synodus Conſtantinopoli habita anno 599. ſub Gregorio Papa I.

HUjus Synodi memoria reperitur duntaxat apud S. Gregorium lib. 7. epiſt. 70. Indict. 2. quam ſcripſit ad omnes Epiſcopos, monens eos, ut ſi Cyriacus Conſtantinopolitanus Epiſcopus de nomine œcumenici

Digitized

menici Conſtantinopolitano Antiſtiti attribuendo, vel quid ſimile Canonibus contrarium decernendo attentaret, fortiter illi omnes reſiſtant.

Concilium Barcinonenſe Æra 637. *anno* 14. *Regis Reccaredi, anno Chriſti* 599. *habitum.*

CUm S. Gregorius per Cyriacum Abbatem ad præcipuos Galliarum Epiſcopos ſcripſiſſet epiſtolas plures lib. 7. indict. 2. extantes, ut Simonia, aliaque nefanda crimina corrigerentur, eaque ibidem peracta fuiſſent, videtur idem Abbas juſſu ſancti Gregorii in Hiſpanias profectus eſſe: ut ad extirpandam ubique Simoniacam hæreſim, idem fieret in Hiſpanis, quod in Galliis factum fuerat. Nam ſecundum argumentum illarum epiſtolarum ſancti Gregorii, quas in Gallias detulit Cyriacus, quatuor Canones Patres Barcinonenſis Concilii edidiſſe reperiet, quiſquis prædictas epiſtolas legerit. Baronius anno 599. n. 23.

Can. I. Ut Epiſcopus nihil accipiat pro collatione Ordinum.

Can. II. Ut Epiſcopus nihil accipiat pro conficiendo Chriſmate.

Can. III. Ut laici ad Ordines promoveantur, ſervatis ſervandis.

Can. IV. Ut virgo Deo vota ad nuptias non tranſeat.

SÆCULUM SEPTIMUM.

Concilium Romanum III. ſive Lateranenſe, ſub Gregorio Papa I. Anno Domini 601.

SAnctus Gregorius probe per experientiam agnoſcens, quantas interdum moleſtias Monachi ab Epiſcopis pati ſolerent, paulo ante vitæ ſuæ exitum, quem ob jugem corporis adverſam valetudinem proxime imminere ſentiebat, Monachorum quieti, & indemnitati conſulere voluit. Quare collectis Epiſcopis viginti, Presbyteris, atque Diaconis Cardinalibus, Nonis Aprilis anno 601. pro Monachis edidit hoc Synodale Decretum, quod Conſtitutum appellari conſuevit.

De quiete, & libertate, atque exemptione nigrorum Monachorum.

Exemptio Monachorum.

QUam ſit neceſſarium Monachorum quieti proſpicere, & de eorum perpetua ſecuritate tractare, ante actum nos officium, quod in regimine officii exhibuimus, nos informat. Et quia in plurimis Monaſteriis multa a præſulibus præjudicia, & gravamina Monachos pertuliſſe cognoſcimus, oportet, ut noſtræ fraternitatis proviſio de futura quiete, & eorum ſalubri diſponat ordinatione, quatenus converſantes in illis, in Dei ſervitio, gratia ipſius ſuffragante, mente libera perſeverent. Sed ne ex ea, quæ magis emendanda eſt, conſuetudine, quiſque Monachis quicquam moleſtiæ præſumat inferre, neceſſe eſt, ut ea, quæ inferius enumeranda curavimus, ſtudio fraternitatis Epiſcoporum debeant cuſtodiri, ut ex eis non poſſit ulterius inferendæ inquietudinis occaſio reperiri. Interdicimus igitur in nomine Domini Jeſu Chriſti, & authoritate B. Petri Principis Apoſtolorum prohibemus, cujus vice huic Eccleſiæ Romanæ præſidemus, ut nullus Epiſcoporum, aut ſæcularium ultra præſumat de redditibus, vel rebus, vel curtis Monaſteriorum, vel de cellulis, vel de villulis, quæ ad ea pertinent, quocunque modo, vel qualibet occaſione minuere, vel dolos, vel immiſſiones, aut violentias aliquas facere: ſed ſi qua cauſa forte inter terram venientem ad partem ſuarum Eccleſiarum, & Monaſteriorum evenerit, & pacifice non potuerit ordinari apud electos Abbates, & alios Patres timentes Deum, ſine voluntaria dilatione, mediis ſacroſanctis Evangeliis finiatur. Defuncto vero Abbate cujuſquam congregationis, non extraneus, niſi de eadem congregatione, quem ſibi propria voluntate conſors fratrum ſocietas elegerit, & qui electus fuerit, ſine dolo, vel venalitate aliqua ordinetur. Quod ſi aptam inter ſe perſonam invenire nequeunt, ſolerter ſibi de aliis Monaſteriis ſimiliter eligant ordinandum, niſi forte ex tantis (quod abſit) criminibus, quæ ſacri Canones punire monſtrant, prohibeantur. Partim autem cuſtodiendum eſt, ut invito Abbate ad ordinanda alia Monaſteria, aut ad ordines ſacros, vel clericatus officium tolli exinde Monachi non debeant: ſed ſi abundantes fuerint, qui ad celebrandas Dei laudes, vel utilitates loci ſufficiunt complendas, de his, qui ſuperfuerint, offerat Abbas coram Deo, quos digne potuerit invenire. Quiſquis autem ex Monaſterio ad Eccleſiaſticum ordinem pervenerit, ulterius illic nec poteſtatem aliquam, nec licentiam habeat habitandi. Deſcriptioneſque rerum, aut cultarum, ſeu computorum, aut rationum Monaſterii ab Epiſcopo fieri omnino negamus: ſed ſi res exigit, aliquando Abbas loci illius cum aliis Abbatibus rerum inventarum deſcriptiones faciat, & eorum conſilio, ſive judicio finiantur. Solus autem Abbas Viſitator loci illius ſuorum officialium recipiat computum, aut rationem. Abſente quoque Abbate, Epiſcopus in deſcribendis, pervidendiſque rebus Monaſterii acquiſitis, vel datis nulla occaſione ſe permiſceat. Miſſas etiam publicas ab eo in cœnobio fieri omnino prohibemus, ne in ſervorum Dei receſſibus, & in eorum receptaculis nulla popularis occaſio præbeatur conventibus, vel mulierum fiat illis introitus: quia non expedit animabus eorum. Nec audeat ibi cathedram collocare Epiſcopus, ſeu quacunque alia dignitate præditus, aut poteſtate, vel quamlibet poteſtatem imperandi, nec aliquam ordinationem, quamvis leviſſimam faciendi, niſi ab Abbate loci fuerit rogatus, quatenus Monachi ſemper maneant in Abbatum ſuorum poteſtate. Nulluſq; Monachorum ſine teſtimonio, vel conſenſu Abbatis ſui in Eccleſia aliqua locum teneat, vel ad aliquem promoveatur honorem. Hanc ergo ſcriptorum noſtrorum paginam omni in futuro tempore ab omnibus Epiſcopis, & quibuſcunque aliis firmam ſtatuimus, illibatamque ſervari. Et ſanctæ Eccleſiæ, juvante Domino, ſuo termino, ſive jure contentæ. Et Monaſteria Eccleſiaſticis conditionibus, ſeu angariis, aut etiam procurationibus, vel quibuſlibet ſubſidiis, obſequiiſque ſecularibus nullo modo ſubjaceant. Et prædicta authoritate noſtra ne in hujuſmodi Epiſcopis, aut aliis precariis, ſeu exactionibus ab eis, ſeu eorum ſubditis quovis modo exigendis, & extorquendis obtemperando obediant, diſtrictiſſime prohibemus. Nullis præterea canonicis curis deſerviant: ſed remotis vexationibus, ac cunctis gravaminibus, divinum opus cum ſumma devotione animi perficiant. Univerſi Epiſcopi reſponderunt: Libertati Monaſteriorum congaudemus, &, quæ nunc de his ſtatuit beatitudo veſtra, firmamus.

Concilium Romanum IV. ſub Gregorio in cauſa Andreæ Monachi impoſtoris, & falſarii celebratum anno Domini 601.

IN hoc Concilio damnatus eſt Andreas Græcus homo, ſub Monachi habitu degens apud Baſilicam S. Pauli, detectus impoſtor, atque falſarius. Qua de re plura Gregorius lib. 9. epiſt. 69. ad Euſebium Theſſalonicenſem Epiſcopum.

Digitized by Google

Concilium Byzacenũ in cauſa Clementii Primatis Provinciæ Byzacenæ celebratum in Africa anno Domini 602. tempore Gregorii Papæ I.

CUm Clementius Primas Provinciæ Byzacenæ gravium criminum reus conſtitutus eſſet apud ipſum Romanum Pontificem, viſum eſt ipſi Pontifici, qui inter Longobardorum gladios ſæpius verſabatur, ut, collecto Epiſcoporum Concilio, hæc cauſa ab Epiſcopis comprovincialibus exactiſſime tractaretur. Vide Gregorium epiſt. 35. lib. 10.

Concilium Numidiæ in cauſa Donadei Diaconi, & Paulini Regienſis Epiſcopi, juſſu ſancti Gregorii in Numidia celebratum, anno Domini 602.

DOnadeus Africanæ Eccleſiæ Diaconus in Numidia a Victore Epiſcopo injuſte degradatus, ad Sedem Apoſtolicam appellavit: quem dum ſanctus Gregorius audiſſet, cauſam ejus a Primate Numidiæ, aliiſque ejus Provinciæ Epiſcopis in publico Concilio cognoſci voluit; ut ſi Diaconus revera innocens repertus eſſet, Victor Epiſcopus, qui eum damnarat, digna cenſura percelleretur. In eodem Concilio cognoſci mandavit cauſam Regini Numidiæ Epiſcopi, qui a ſuis Clericis accuſatus fuerat, quod Simoniacis Ordines Eccleſiaſticos conferret: quod ſi verum eſſet, juſſit tam Epiſcopos dantes, quam accipientes Canonica pœna damnari. De innovandis Simoniacorum pœnis in eodem Concilio aliud præceptum addidit. Vide epiſtolam Gregorii 8, & 31. lib. 10.

Concilium Romanum ſub Bonifacio III. celebratum anno 606. *De modo eligendi Romanum Pontificem.*

PEr ambitionem multorum Clericorum in electionem Pontificis irrepſerat, ut ſuperſtite adhuc Pontifice, de eo, qui poſt obitum ejus in ſucceſſorem eligendus eſſet, tractaretur. Quæ facinoroſa molitio, etiam ſi ante ſacris legibus Pontificis vetita eſſet: tamen e re Eccleſiæ futurum exiſtimavit Bonifacius, ſi ad tollendum pravum illum uſum electionis Synodale Decretum ederetur. Quare ubi primum ſedem Pontificiam adeptus fuit, in Baſilica Vaticana hanc ſynodum 72. Epiſcoporum convocavit, qua ad reformandos pravos electionis Pontificiæ mores ſub pœna anathematis conſtitutum fuit, ut non prius de eligendo ſucceſſore Pontificis agatur, quam defunctus Pontifex triduo ſepultus fuerit. Acta Concilii ſummatim recenſentur ab Anaſtaſio in Vita Bonifacii. Vide apud Binium.

Concilium Romanum ſub Bonifacio IV. in cauſa Anglicanæ Eccleſiæ celebratum Romæ, anno Domini 610.

DE loco, & tempore, & rebus in hac ſynodo geſtis, Beda lib. 2. c. 4. Hiſtor. Anglic. ſummatim hæc ſcribit: *His temporibus venit Mellitus Londoniæ Epiſcopus Romam, de neceſſariis Eccleſiæ Anglorum cauſis cum Apoſtolico Papa Bonifacio tractaturus. Et cum idem Reverendiſſimus cogeret ſynodum Epiſcoporum Italiæ de vita Monachorum, & quiete ordinaturus, & ipſe Mellitus inter eos aſſedit anno* 8. *Imperii Focatis Principis, indictione* 13 *tertia die Kalendarum Martiarum, ut, quæque erant decreta regulariter, ſua quoque auctoritate ſubſcribens confirmaret, ac in Britanniam rediens, ſecum Anglorum Eccleſiæ mandata, atque obſervanda deferret una cum epiſtolis, quas idem Pontifex Deo dilecto Archiepiſcopo Laurentio, &* A *Clero univerſo, ſimiliter & Edilberto Regi, atque genti Anglorum direxit.* Sic ille.

Extra mœnia Londini civitatis recens extructum erat Monaſterium, pro cujus regulari obſervantia Mellitus plurimum ſollicitus Romam ſe contulerat: utpote, quod illud ipſum fore ſciret, ſi bene cuſtodiretur, amplum ſeminarium, ex quo omnes Eccleſiæ, quæ erant in Anglia, ſibi Antiſtites adſciſcerent. His accedebat alia cauſa, quæ & potiſſima videri poterat, an nimirum rata ſit habenda Eccleſiæ ſancti Petri ejuſdem Monaſterii dedicatio divinitus facta, de qua plura miranda refert Ealredus Abbas, Scriptor graviſſimus, in vita ſancti Eduardi Regis Anglorum, apud Surium die B quinto Januarii. Vide Baronium anno 610. numero decimo.

Synodus Toletana ſub Gundemaro Æra 648. *anno Chriſti* 610. *de Primatu Eccleſiæ Toletanæ, habita tempore Bonifacii Papæ IV.*

IN his Toletanis Conciliis numerus conſulto a me non eſt poſitus, ne antiquorum ordinem a Patribus, & Generalibus Conciliis citatum everterem, & confunderem, unde conſultius exiſtimavi, ea ſine ſerie ponere, ſervata tamen annorum antiquitate. Erant enim aliqua Concilia in Canone poſita, aliqua non priora ſunt, quæ citantur certis numeris, alia ſine numeris traduntur. Unde apud Rodericum invenies: Hoc Concilium eſt in Canone, hoc non eſt in Canone.

Cauſa vero hujus Concilii celebrandi quænam præceſſerit, ex Actis Concilii, necnon ex Conſtitutione C Gundemari Regis, hoc anno edita, colligitur. Cum enim Toletanæ Eccleſiæ Primatum aliqui labefactare ſtuderent, quaſi ipſa non totius Carthaginenſis, ſed tantum Carpetaniæ Provinciæ Metropolis eſſet, hac de cauſa hoc Concilium congregari oportuit. Euphemius Toletanus Epiſcopus Concilio Toletano III. ſubſcribens, ex modeſtia ſe nominavit Metropolitanum Provinciæ Carpetaniæ. Ne quid ergo juris Toletanæ Eccleſiæ per hoc factum Euphemii decederet, hoc Synodali, & Regio Decreto opus erat. Baronius anno 610. num. 14. Extant Decreta prædicta apud Binium.

Subſcripſerunt 15. Epiſcopi. Controverſia porro de Primatu Toletano infra diſcutietur amplius in Tolet. II.

D *Concilium Tarraconenſe, ſive Egarenſe, in Egara ſub Siſeputo, anno Regni ejus tertio Æra* 652. *anno Domini* 614. *ſub Bonifacio IV.*

IN hoc Concilio determinatum eſt, ut Conſtitutio, quæ dudum in anno 13. Regni Reccaredi Regis in Concilio Oſcenſi conſtituta quidem, ſed conſcripta minime fuit confirmata, ut in perpetuum valitura perduret. Et omne quidquid ex caſtimonia Presbyterorum, & inferius Clericorum conſcriptum fuit, eadem forma etiam de omnibus Epiſcopis ſub tali induſtria, ſolertiaque omni tempore pepigendo ſcrutetur, ut, au- E xiliante Domino, & adminiculante, talis vitæ ſollicitudinem nulla (quod abſit) reprehenſionis occaſio ſubripere aliquando prævaleat.

Concilium Matiſconenſe III. pro Regula Columbani celebratum, anno Domini 618. *tempore Bonifacii Papæ V. & Clotharii Regis Francorum.*

AGreſtinus olim Theodorici Regis Notarius, poſt Luxovienſis Monachus factus, non poſt lon-

longum tempus importune inſtitit apud Euſtaſium Abbatem ſuum, ut Gentium prædicator, & Apoſtolus eſſe permitteretur. A quo propoſito cum Euſtaſius diſſuadendo eum (utpote qui ad tantum munus ſubeundum adhuc nimis rudis eſſet) deterrere, & avocare non poſſet, tandem ire permiſit. Profectus in regionem Bojoariorum, nullo ibi operæ pretio facto, paulo poſt tranſit ad Aquilejenſes: factus ſchiſmaticorum conſors, & ſchiſmatis ſectarius, Attalam cœnobii Bobienſis Patrem, & Auſtaſium Columbani ſucceſſorem, cum aliis quibuſdam, in eumdem ſecum errorem pertrahere conatus fuit. Quod cum ei nuſquam ſuccederet, ſermonem convertit in Regulam B. Columbani, eamque calumniari cœpit, pellectis ſecum Apellino Genuenſe, aliiſve pluribus Epiſcopis, ut calumniis ſuis fidem adhiberet Rex Clotharius, ipſe quidem auſu temerario conatus fuit; ſed cum B. Columbani ſanctitas, ejuſque diſcipulorum doctrina Regi cognita eſſet, fruſtra illud aliquoties attentavit: tandem vero, ut hominis petulantem linguam compeſceret, ſtatuit, ut Synodali examinatione probaretur, non ambigens de auctoritate venerabilis viri Euſtaſii, quin omnes adverſantes ſanctæ Regulæ ſua prudentia ſuperaret, ſicuti & factum eſt. Vana enim tantum objiciebat, ut quod vas, in quo bibebant Monachi, ſæpius ſigno Crucis ſignaretur: quod in ingreſſu, & egreſſu cellæ ſignarent ſe ſigno eodem, & benedictionem poſtularent ſæpius: quod S. Columbanus in Miſſa orationes, & collectiones multiplicaret præter morem Eccleſiæ, quæ nullius momenti viſa ſunt. Refert ex Jona Monacho Luxovienſi Sirmundus tom. 1. Concil. Galliæ.

Concilium Hiſpalenſe II. ſub die Iduum Novembrium Æra 657. tempore Siſebuti Regis ſub Bonifacio Papa V. Eſt Provinciale.

ANno nono Regni Siſebuti celebratum eſt ſub D. Iſidoro Metropolitano Concilium II. Hiſpalenſe pro Eccleſiaſticis negotiis, & contra Acephalos hæreticos, negantes temere in Chriſto duas naturas in una divina perſona. Summa eſt hæc.

Cap. I. *Non eſt objicienda præſcriptio, ubi neceſſitas intereſt hoſtilitatis.*

PRima Actione Theodulphi Malacitanæ Antiſtitis Eccleſiæ ad nos oblata precatio eſt aſſerentis, antiquam ejuſdem urbis Parochiam militari quodam diſcrimine fuiſſe deciſam, & ab aliis Eccleſiis eſſe remotam. Pro qua re placuit, ut omnis Parochia, quæ ab antiqua ditione ante militarem hoſtilitatem retinuiſſe Eccleſiam ſuam quiſquis comprobaret, ejus privilegio, reſtitueretur. Sicut enim per legem mundialem his, quos Barbarica ſeveritas captiva neceſſitate tranſvexit, poſtliminio revertentibus redditur antiqua poſſeſſio; ſic Eccleſia receptura eſt Parochiam, quam ante tenuit, cum rebus ſuis. Non enim erit objicienda præſcriptio temporis, ubi neceſſitas intereſt hoſtilitatis.

Cap. II. *Legitimus ſi deficiat limes, præſcriptio longi temporis ſilentium repetenti imponit.*

PLacuit, ut ſi Diœceſi Epiſcopi poſſidentis ſitam Baſilicam veteribus ſignis limes perviſus monſtraverit, Eccleſiæ, cujus eſt jus retentionis, ſit æternum dominium. Quod & ſi limes legitimus eamdem Baſilicam non recludit, & tamen longi temporis probatur objecta præſcriptio, appellatio repetentis Epiſcopi non valebit, quia illi tricennalis objectio ſilentium imponit. Sin vero infra metas tricennalis temporis extra alienos terminos Baſilicæ injuſta retentio reperitur, repetentis Epiſcopi juri ſine mora reſtituetur.

Cap. III. *De deſertoribus Clericis, ut Epiſcopis ſuis reſtituantur.*

PLacuit, ut ſi quis Clericus miniſteriis Eccleſiæ propriæ deſtitutus ad aliam tranſitum fecerit, compellente (ad quem fugerit) Sacerdote, ad Eccleſiam, quam prius incoluerat, remittatur. Qui vero eum ſuſceperit, nec ſtatim ſine ullo niſu exceptionis ad propriam Eccleſiam remittendum elegerit, quamdiu eum reſtituat, communione ſe privatum agnoſcat. Deſertorem autem Clericum cingulo honoris, atque ordinationis ſuæ exutum, aliquo tempore Monaſterio relegari convenit, ſicque poſtea in miniſterio Eccleſiaſtic ordinis revocari.

Cap. IV. *Bigami ad Presbyterium, vel Diaconatum non ſunt promovendi.*

NUntiatum eſt nobis, apud Aſtigitanam Eccleſiam quaſdam nuper Ordinationes illicitas extitiſſe, ita ut quidam viduarum mariti Levitarum miniſterio ſacrarentur: quos quidem convenit a gradu ſuſcepto in irritum devocari, nec ultra provehi ad Diaconii miniſterium, qui contra divina, atque Eccleſiaſtica jura inſtituta reperiuntur.

Cap. V. *Presbyteri non præſumant ordinare.*

RElatum eſt nobis de quibuſdam Clericis, quorum dum unus ad Presbyterium, duo ad Levitarum miniſterium ſacrarentur, Epiſcopus oculorum dolore detentus, fertur manum ſuam ſuper eos tantum impoſuiſſe, & Presbyter quidam illis contra Eccleſiaſticum ordinem benedictionem dediſſe. Qui licet propter tantam audaciam poterat accuſatus damnari, ſi adhuc viveret; ſed quia jam ille examini divino relictus, humano judicio accuſari non poteſt, hi, qui ſuperſunt, gradum Sacerdotii, vel Levitici Ordinis, quem perverſe adepti ſunt, amittant. *Diſt. 23. Quorundã Clericorũ.*

Cap. VI. *Presbyteri, vel Diaconi ab uno Epiſcopo non ſunt deponendi.*

COmperimus quemdam Presbyterum a Pontifice ſuo olim injuſte dejectum, & innocentem exilio condemnatum. Ideo decrevimus (juxta priſcorum Patrum Decretum) Synodali ſententia, ut nullus noſtrum ſine Concilii examine, dejicere quemlibet Preſbyterum, vel Diaconum audeat: Epiſcopus enim Sacerdotibus, & miniſtris ſolus honorem dare poteſt, auferre ſolus non poteſt. Tales enim neque ab uno damnari, nec uno judicante poterunt honoris ſui privilegiis exui, ſed præſentati Synodali judicio, quod Canon de illis præceperit, definiri.

Cap. VII. *Prohibita Chorepiſcopis, & Presbyteris.*

RElatum eſt nobis, Agapium Cordubenſem Epiſcopum frequenter Chorepiſcopos, vel Presbyteros deſtinaſſe (qui tamen juxta Canones unum ſunt) qui abſente Pontifice Altaria erigerent, Baſilicas conſecrarent. Quod quidem non eſt mirum, id præcepiſſe virum Eccleſiaſticæ diſciplinæ ignarum. Ergo ne ultra talis a nobis licentia uſurpetur, communi ſententia ſtatuendum oportuit, ſcientes, quia ſicut Presbytero, vel Chorepiſcopo illicita conſecratio eſt Altaris, ita & conſtitutio. In divinis enim literis, præcipiente Domino, ſolus Moyſes in Tabernaculo erexit Altare, ſolus ipſe unxit, quia ſummus Dei Sacerdos erat, ſicut ſcriptum eſt de eo, *Moyſes, & Aaron in Sacerdotibus ejus*. Ideoque id, quod tantum facere principibus Sacerdotum juſſum eſt (quorum typum Moyſes, & Aaron tenuerint) Presbyteri, qui filiorum Aaron geſtant figuram, arripere non præſumant. Nam quam- *Exod. 40.* *Pſal. 98.*

quamvis cum Epiſcopis plurima illis myſteriorum communis ſit diſpenſatio, quædam tamen auctoritate veteris Legis, quædam novellis, & Eccleſiaſticis regulis ſibi prohibita noverint, ſicut Presbyterorum, & Diaconorum, ac Virginum conſecratio, conſtitutio Altaris, benedictio, vel unctio; ſi quidem nec liceat eis bendicere Eccleſiam, vel Altaria conſecrare, nec impoſitiones manus fidelibus baptizandis, vel converſis ex hæreſi Spiritum Sanctum tradere, nec Chriſma conficere, nec Chriſmate baptizatorum frontem ſignare, ſed nec publice quidem in Miſſa quemquam pœnitentem reconciliare, nec Formatas cuilibet epiſtolas mittere, &c. Quæ omnia eis a Sede Apoſtolica prohibita eſſe noſcuntur.

Cap. VIII. *Ob ingratitudinem liberti libertate priventur.*

STatuimus, ut qui ab Epiſcopo ſuo libertati traditi ſunt, ſi immemores beneficii accepti, el ingrati ob ſuperbiam ſuam extiterint, in ſervitutem revocentur: ut, quorum libertas pernicioſa eſt, ſit ſalutifera ſervitus.

Cap. IX. & Cap. XXV. Concilii Chalcedonenſis.

Cap. X. *Anathemate feriantur Monaſteriorum expilatores.*

SI quis noſtrum, vel nobis ſuccedentium Sacerdotum, quodlibet Monaſterium aut vi cupiditatis expoliandum, aut ſimulatione aliqua fraudis convellendum, aut diſſolvendum tentaverit, anathema effectus maneat, & a regno Dei extraneus, nec proficiat illi bonum fidei, vel operis ad ſalutem, qui tantæ, & tam ſalutaris vitæ deſtruxerit tramitem. Super hos etiam univerſi illius Provinciæ Epiſcopi congregati, eundem ſacrilegum, cœtuſque ſui everſorem a communione ſuſpendant, quod impie unus ſubverterit, omnes reſtaurent.

Cap. XI. *Ut Virginum Monaſteria Monachorum cura committantur.*

DEcrevimus, ut Monaſteria Virginum Monachorum adminiſtratione gubernentur. Tunc enim ſalubria Chriſto dicatis Virginibus providemus, quando eis Patres ſpirituales eligimus, quorum non ſolum gubernaculis tueri, ſed etiam doctrinis ædificari poſſint. Et tamen circa Monachos cautela ſervetur, ut remoti ab earum familiaritate maneant. Sed nec Abbati, vel ei, qui præficitur, extra eam, quæ præeſt, loqui Virginibus Chriſti aliquid, quod ad inſtitutionem morum non pertineat, licebit, nec cum ea ſola, qui præeſt, frequenter ei loqui oportet: ſed ſub teſtimonio duarum, vel trium ſororum, ita ut rara ſit acceſſio, & brevis omnis locutio. Abſit enim, ut Monachos (quod dictu etiam nefas eſt) Chriſti Virginibus familiares eſſe velimus; ſed eos tantum earumdem gubernaculis deputamus, conſtituentes, ut unus Monachorum probatiſſimus eligatur, cujus curæ ſit, prædiis earum ruſticis, vel urbanis intendere, fabricas extruere, &c. ut Chriſti famulæ ſolis divinis cultibus, operibuſque ſanctis inſerviant. Sane is, qui ab Abbate præponitur, judicio ſui Epiſcopi comprobetur, &c. Si qui Monachorum contra fecerint, ſciant, quod eorum temeritas excommunicationis ſit plectenda cenſura.

Nota. *Divus Leander in libello ſuo de inſtitutione Virginum, cap. 2. ſic inquit*: Jam quaſi fuga virum fugias, Soror tu pudica, ſi tam ſolicite fœminas ſæculi declinabis? Quiſquam vir, ſi ſanctus eſt, nullam tecum gerat familiaritatem; ne virili jugitate aut infametur utriuſque ſanctitas, aut pereat, aut decidat a charitate proximi. Quæ etſi malum non agit, opinionis tamen peſſimæ famam nutrit. Diſpar enim ſexus in unum locatus, eo titillatur inſtinctu, quo naſcitur. Et naturalis movetur flamma, ſi, quod incendi poſſit, attingitur: Quis colligavit ignem in ſinu ſuo, & non comburetur? Ignis, & ſtuppa ſibi utraque contraria, in unum redacta flammas enutriunt. Viri ſexus, & fœminæ, diverſa, quæ ſi conjunguntur, ad quod Lex naturæ provocat, commoventur.

Cap. XII.

DUodecima actione ingreſſus eſt ad nos quidam ex hæreſi Acephalorum, natione Syrus (ut aſſerit ipſe) Epiſcopus, duarum in Chriſto naturarum proprietatem abnegans, & deitatem paſſibilem aſſerens. Cujus dum noſtris ſenſibus tanti erroris confuſio patuiſſet, prolatis ille de Incarnatione Domini Jeſu Chriſti teſtimoniis, ſanctorumque Patrum ſententiis recitatis, omni eum deinde exhortatione ad veræ fidei * rectitudinem ſacerdotali modeſtia invitavimus. [* *Certitudinem.*] Qui ſalutaribus monitis pertinaciter per multos, diuturnoſque conflictus renitens, tandem gratia divina edoctus cunctis coram aſtantibus hæreſim propriam abdicavit, duaſque naturas, & unam perſonam in uno, eodemque Domino noſtro Jeſu Chriſto confeſſus eſt, credens impaſſibilem naturam deitatis, atque in ſola humanitate ſuſcepiſſe infirmitates paſſionis, & crucis. Converſus itaque, atque receptus, ſuſceptæ fidei * confeſſionem cum adſtipulatione protulit, atque ab omnibus ſuis erroribus purgatus apparuit. [* *Profeſſionem.*] Talique pro merito gaudentes Chriſto gratias agimus, quod eundem poſt pravitatem hæreſis ad rectitudinem fidei divina gratia promoviſſet, quem optamus, ut permanens in Chriſti fide, pure, ac devotiſſime conſervetur.

Nota. De *Acephalis multa tradit Nicephorus lib. 18. Eccleſiaſt. Hiſtor. cap.* 45. Eodem tempore & Acephali, quorum Dux Severus Antiochenus fuit, unam Verbi, & carnis naturam male prædicantes. *Et mox*: Acephali autem ob eam cauſam dicti ſunt, quod ſub Epiſcopis non fuerint. Proinde Epiſcopis, & Sacerdotibus apud eos defunctis neque Baptiſmus juxta ſolemnem, & receptum Eccleſiæ morem apud eos adminiſtratus, neque oblatio, aut res aliqua divina facta, miniſteriumve Eccleſiaſticum, ſicuti mos eſt, celebratum eſt. Communionem vero illi a plurimo tempore aſſervatam habentes, Feriis Paſchalibus in minutiſſimas inciſam partes convenientibus ad ſe hominibus dederunt. Quo tempore, quam quiſque voluiſſet, placitam ſibi ſumebat poteſtatem. Et propterea quod quilibet, quod ſibi viſum eſſet, fidei inſertum volebat, quamplurima defectorum, & hæreticorum turba exorta eſt, &c. *Lege Iſidorum lib. 3. Etymolog. 8. cap. 3.*

Cap. XIII. *De duabus in Deo naturis, & una perſona.*

TErtiadecima proſecutione breviter narrandum putavimus, ad refutationem eorumdem hæreticorum, qui duas naturas Chriſti poſt unionem delirantes confundunt, & paſſibilem in eo Divinitatis ſubſtantiam aſſerunt. Contra quorum blaſphemias oportet nos in una perſona Chriſti geminæ naturæ proprietatem oſtendere, paſſionemque ejus in ſola humanitatis ſuſceptione manifeſtare: ut ſi forte aliqui ſtultorum hujus ſententiæ errore decepti ſunt, dum iſta legerent, reſipiſcant, rectæque fidei veritatem firmiter teneant. Ergo (ſicut immaculata fides, & ſancta Dei Eccleſia docet) confitemur Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum æternaliter ex Patre Deum natum, temporaliter ex utero Glorioſæ Virginis Mariæ hominem editum, & ob hoc in una perſona duas naturas habentem, Deitatis, qua ante ſæcula genitus eſt; & humanitatis, qua in tempore editus eſt. Cujus geminæ natu-

naturæ diſtrictio primum ex literis Legis, deinde ex Prophetis, & Euangelicis, atque Apoſtolicis depromenda eſt paginis, ut ea, quæ aſſerimus, non argumentis, ſed exemplis Scripturarum firmemus. Primo ex illo: *Exod. 23.* *Ecce mitto Angelum meum, qui præcedat te. Obſerva eum, &c. quia eſt nomen meum in illo.* Hic divina demonſtratur natura. Et illud: *Gen. 22.* *In ſemine tuo benedicentur omnes gentes*, id eſt in carne Chriſti, quæ de Abrahæ ſtirpe deſcendit, Hic humana demonſtratur natura. Secundo, in Pſalmis David ſub una Chriſti perſona ſic oſtendit utramque naturam: Divinam, ſecundum illud: *Pſal. 109.* *Ex utero ante luciferum genui te.* Humanam ibi: *Pſal. 86.* *Homo natus eſt in ea.* Rurſus divinam ibi, *Eructavit cor meum verbum bonum*. Humanam ibi, *Pſal. 44.* *Speciosus forma præ filiis hominum*. Tertio, Iſaias *ibid. Iſa. 66.* ſub una, eademque Chriſti perſona, utramque oſtendit naturam. Deitatis ibi, *Iſa. 7.* *Numquid qui alios parere facio, ipſe non pariam?* B Humanitatis vero ſecundum illud; *Ecce virgo in utero concipiet, & pariet filium*, Rurſus Deitatis: *Iſa. 45.* *Rorate cœli deſuper, & nubes pluant juſtum*. Humanitatis ibi, *Aperiatur terra, & germinet Salvatorem*. Et iterum humanitatis ibi. *Iſa. 6.* *Parvulus natus eſt nobis*. In Euangelio quoque, in uno, *Joan. 10.* eodemque Chriſto divinæ naturæ ſignificatio: *Ego, & Pater unum ſumus*. Humanæ naturæ inſinuatio ibi, *Pater major me eſt*. Item divinæ naturæ ibi, *Ego ſum via, veritas, & vita*. Humanæ naturæ, *Triſtis eſt anima mea uſque ad mortem*. Paulus quoque Apoſtolus in uno, eodemque Chriſto naturam Divinitatis exprimit ibi. *Primogenitus omnis creaturæ ipſe eſt ante omnes*. Humanitatis, cum dicit: *Ipſe eſt caput corporis Eccleſiæ*. C De paſſione vero, quam in ſola humanitate, non in Deitate ſuſtinuit, Legis, & Prophetarum auctoritas, Euangeliorum, & Apoſtolorum prædicatio adhibenda eſt. Lex de paſſione corporis Chriſti ſic dicit: *Lavabit in vino ſtolam ſuam, & in ſanguine uvæ pallium ſuum*. Quid hic pallium, quid ſtola, niſi caro Chriſti paſſionis ſanguine decorata? & alia multa, quæ ſupervacaneum eſt referre. Probatur ergo veteris, ac novi Teſtamenti teſtimoniis, in quibus duæ naturæ Chriſti patefactæ ſunt in una ſubſiſtentes perſona, in quibus & paſſio ejus apparuit in homine ſolo expleta. Deinde oportuit ſententias ſubnecti ſanctorum Patrum, qui in Sacris litteris ingenti gloria refulſerunt, ut etiam eorum traditione perpateat, quia Dominus noſter Jeſus Chriſtus ex duabus naturis, & una perſona ſubſiſtit, & quia mortem, D & paſſionem in ſola carne ſuſcepit.

Recenſentur ad hoc Hilarius, Ambroſius, Gregorius Nazianzenus, Baſilius, Cyrillus, Athanaſius, Auguſtinus, Leo Papa, Fulgentius: quorum etiam teſtimoniis concluditur quæſtio.

Hæc quidem, quæ tam divinæ Scripturæ, quam etiam ſanctorum Patrum eloquia docuerunt, decretis noſtris breviter inſerta protulimus, demonſtrantes geminam carnis, & Deitatis naturam in una Domini, & Salvatoris noſtri perſona, paſſum quoque eumdem in ea natura, quæ corporis eſt, non tamen paſſum in ea natura, quæ Deitatis eſt. His ergo concordi ſententia in tribus Secretariis definitis, pro confirmatione ſubſcriptionem ſubjecimus. Iſidorus in Chriſti nomine Eccleſiæ Hiſpalenſis Epiſcopus ſubſcripſit. Malacitanus Epiſcopus, Cordubenſis Epiſcopus, & cæteri omnes fecerunt ſimiliter. E

Concilium Rhemenſe ſub Sonnatio Archiepiſcopo in cauſa diſciplinæ Eccleſiaſticæ reformandæ circa annum Domini 630. tempore Honorii Papæ celebratum.

IN hac Synodo multa leguntur utilia conſtituta.

De rebus ſcilicet Eccleſiæ, qualiter tractandæ ſint: & de his, quæ per precatoriam impetrantur ab Eccleſia, ne diuturnitate temporis ab aliquibus in jus A proprium uſurpentur, & Eccleſiæ defraudentur.

De Clericis, ſi qui rebellionis auſu Sacramentis ſe, aut ſcripturæ conjuratione conſtrinxerint, atque inſidias Epiſcopo ſuo callida allegatione confecerint: ut ſi admoniti emendare contempſerint, gradu proprio omnino priventur.

Ut Capitula Canonum Pariſiis acta in Generali Synodo, in Baſilica S. Petri, Lotharii Regis ſtudio congregata, omni firmitate cuſtodiantur.

Ut ſi qui hæretici adhuc eſſe ſuſpicantur in Galliis, a Paſtoribus Eccleſiarum perquirantur: &, ſi veraciter fuerint inventi, ad fidem Catholicam revocentur.

Ut temere nullus excommunicetur; & ſi excommunicatus exiſtimat ſe injuſte damnatum, in proxima Synodo habeat licentiam reclamandi: &, ſi injuſte damnatus fuerit, abſolvatur; ſin autem juſte, impoſitum pœnitentiæ tempus exolvat. B

Ut ſi quis Judex cujuslibet ordinis Clericum publicis actionibus inclinare præſumpſerit: aut pro quibuslibet abſque conſcientia, & permiſſu Epiſcopi diſtringere, aut contumeliis, vel injuriis afficere præſumpſerit, communione privetur. Epiſcopus tamen de reputatis conditionibus Clericorum negligentias emendare non tardet.

Hi vero, quos publicus cenſus ſpectat, ſine permiſſu Principis, vel Judicis ſe ad Religionem ſociare non audeant.

Si quis fugitivum ab Eccleſia abſque Sacramento, quo ei jurandum eſt, ut de vita, tormento, truncatione ſecurus exeat, qualicumque occaſione abſtraxerit, communione privetur.

C Similiter ſi quis jus Sacramenti præſtitum violaverit, communione privetur: ille vero, qui ſanctæ Eccleſiæ beneficio liberatur a morte, non prius egrediendi accipiat libertatem, quam pœnitentiam ſe pro ſcelere eſſe facturum promittat, & quod ipſi Canonice imponetur, impleturum.

De inceſtis conjunctionibus, ſi qui infra præſcriptum a Canonibus gradum inceſtuoſo ordine cum his perſonis, quibus a divinis regulis prohibetur, ſe conjunxerint, niſi pœnitentiam ſequeſtratione teſtentur, communione priventur, & neque in Palatio militiam, neque agendarum cauſarum licentiam habeant. Et quando prædicti ſe inceſtuoſi conjunxerint, Epiſcopi, ſeu Presbyteri, in quorum Diœceſi, vel pago actum fuerit, Regi, vel Judicibus ſcelus perpetratum annuntient, ut, cum ipſis denuntiatum fuerit, ſe ab D eorum communione, aut cohabitatione ſequeſtrent, & res eorum ad proprios parentes perveniant ſub ea conditione, ut, antequam ſequeſtrentur, per nullum ingenium, neque per parentes, neque per emptionem, neque per auctoritatem Regiam ad proprias perveniant facultates, niſi præfati ſceleris ſeparatione pœnitentiam fateantur.

Si quis homicidium ſponte commiſerit, & non violente reſiſtens, ſed vim faciens impetu hoc fecerit, cum illo penitus non communicandum: ſic tamen, ut ſi pœnitentiam egerit, in exitu ei communionis Viaticum non negetur.

Clerici etiam, vel ſæculares, qui oblationes parentum aut donatas, aut teſtamento relictas retinere præſumpſerint; aut id, quod ipſi donaverint Eccleſiis, E aut Monaſteriis, crediderint auferendum, ſicut ante Synodus ſancta conſtituit, velut necatores pauperum, quouſque reddant, ab Eccleſiis excludantur.

Ut Chriſtiani Judæis, vel Gentilibus non vendantur, & ſi quis Chriſtianorum neceſſitate cogente mancipia ſua Chriſtiana elegerit venundanda, non aliis, niſi tantum Chriſtianis expendat. Nam ſi Paganis, aut Judæis vendiderit, communione privetur, & emptio careat firmitate. Judæi vero ſi Chriſtiana mancipia ad Judaiſmum vocare præſumpſerint, aut gravibus tormentis afflixerint, ipſa mancipia fiſci ditionibus revocentur: qui tamen Judæi ad nullas actiones publicas admittantur, Judæorum vero convivia in

Chriſtianos penitus refutanda ſunt.

Item ſi Clericus proficiſcens de civitate, ad alias civitates voluerit, aut Provincias pergere, Pontificis ſui epiſtolis commendetur. Quod ſi ſine epiſtolis profectus fuerit manifeſtis, nullo modo recipiatur.

Item ut Epiſcopus mancipia, vel res ad jus Eccleſiæ pertinentes neque vendere, neque per quoſcunque contractus, unde pauperes vivunt, poſt mortem alienare præſumat.

Item de his, qui auguria, vel paganorum ritus inveniuntur imitari, vel cum Paganis ſuperſtitioſos comedunt cibos; quos benigna placuit admonitione ſuaderi, ut ab erroribus priſtinis revocentur. Quod ſi neglexerint, & idololatris, vel immolantibus ſe immiſcuerint, pœnitentiæ dignum tempus exolvant.

Item, ut ſerviles perſonæ ad accuſationem non admittantur: & qui perſonam ſuſceperit accuſantis, cum unum crimen non probatur, ad alia accuſandum non admittatur.

Item ſi quis in quolibet gradu, vel cingulo conſtitutus, aut poteſtate ſuffultus, decedente Epiſcopo, res cujuslibet conditione in domos, vel agros Eccleſiæ poſitas ante reſerationem teſtamenti, vel audientiam auſus fuerit occupare, vel Eccleſiæ repagula effringere, & ſupellectilem intra domum Eccleſiæ poſitam contingere, vel ſcrutari præſumpſerit, a communione Chriſtianorum penitus abdicetur.

Item ſi quis ingenuum, aut libertum ad ſervitium inclinare voluerit, aut fortaſſe jam fecit, & commonitus ab Epiſcopo ſe de inquietudine ejus revocare neglexerit, aut emendare noluerit, tamquam calumniæ reum placuit ſequeſtrari.

Item, ut Clerici cujuslibet Ordinis, neque pro Eccleſiaſticis cauſis aliter adire debeant forum, nec cauſas dicere audeant, niſi quas cum permiſſu, & conſilio Epiſcopi agere eis fuerit omnino permiſſum.

Item, ut in Parochiis nullus laicorum Archipresbyter præponatur, ſed qui ſenior in ipſis eſſe debet, Clericus ordinetur.

Item Pontifices, quibus in ſummo Sacerdotio conſtitutis ab extraneis dumtaxat aliquid, aut cum Eccleſiis, aut ſequeſtratum, aut dimittitur, aut donatur: quia ille, qui donat, pro remedio animæ ſuæ, non pro commodo Sacerdotis probatur offerre; non quaſi ſuum proprium, ſed quaſi dimiſſum Eccleſiæ inter facultates Eccleſiæ computabunt: quia juſtum eſt, ut ſicut Sacerdos habet, quod Eccleſiæ dimiſſum eſt, ita & Eccleſia habeat, quod relinquitur Sacerdoti. Sane quidquid per fidei commiſſum, aut ſacerdotis nomini, aut Eccleſiæ fortaſſe dimittitur, cuicumque alii poſtmodum profuturum, id inter facultates ſuas Eccleſia computatum retinere non poterit.

Item, Si quis Epiſcopus res, quæ ab alia Eccleſia præſentaliter poſſidentur, quocumque ingenio, aut callida cupiditate pervaſerit, aut ſine audientia præſumpſerit uſurpare, ac ſuis, vel Eccleſiæ ſuæ ditionibus revocare, dum communione privari non poteſt, ut necator pauperum ab officio deponatur.

Item, ſi quis Epiſcopus, excepto ſi venerit ardua neceſſitas pro redemptione captivorum, miniſteria ſancta frangere pro qualicumque conditione præſumpſerit, ab officio ceſſabit Eccleſiæ.

Item viduas, quæ ſe Domino conſecrari petierunt, vel puellas Domino conſecratas nullus neque per auctoritatem Regiam, neque qualicumque poteſtate ſuffultus, aut propria temeritate rapere, aut trahere audeat. Quod ſi utrique conſenſerint, communione priventur.

Pariſiis.

Judices, qui ſuper auctoritate, & Edicto Dominico Canonum ſtatuta contemnunt; vel Edictum illud Dominicum, quod * Pariſius factum eſt, violaverint, aut contempſerint, placuit eos communione privari.

Item, ut decedente Epiſcopo, in locum ejus non alius ſubrogetur, niſi loci illius indigena, quem univerſale, & totius populi elegerit votum, ac comprovincialium voluntas aſſenſerit. Aliter; qui præſumpſerit, abjiciatur e ſede, quam invaſit potius, quam accepit. Ordinatores autem triennio ab officio adminiſtrationis ſuæ ſedis ceſſare decernimus.

Synodus Alexandrina a Cyro Monothelita coacta ſub Honorio, anno Domini 633.

HAnc Synodum menſe Majo anno Domini 633. collegit Cyrus Alexandrinus Epiſcopus: quæ ſub nomine pacis, Monothelitarum hæreſi viam aperuit: eo ſimulato prætextu, quod hæreticos omnes in Ægypto poſitos Eccleſiæ Catholicæ jungere poſſet, ſi duarum voluntatum, operationum voces ſilentio ſuppprimeret; ſatis eſſe dicens, ſi in Chriſto tantum Dei virilis voluntas, & operatio diceretur, ex qua duarum naturarum in Chriſto exacta profeſſio ederetur, eo quod, etſi non voces, res ipſæ tamen expreſſæ haberentur. Hac itaque de cauſa edidit Synodale Decretum, quod Satisfactio inſcribitur, in quo novem ſunt Capita, quibus non quidem aperte, ſed tantum callide, & latenter Monothelitarum hæreſis confirmabatur. Acta Concilii una cum Synodali epiſtola, quæ ſimul extant Act. 13. Sextæ Synodi, ad Sergium Conſtantinopolitanum Epiſcopum tranſmiſerunt. Sophronius Jeroſolymorum Epiſcopus de his Conſtitutionibus certior factus, ad eundem Sergium Conſtantinopolitanum Epiſcopum non ſolum ſcripſit, ut illud de unica operatione Capitulum hujus Synodi deleretur; verum etiam ipſe (ut teſtatur Sergius in epiſtola ad Honorium Papam) hac de cauſa ad eundem Sergium Conſtantinopolim profectus fuit: metuebat enim id, quod exitus poſtea declaravit, ne hæc ad deſtructionem Catholicæ veritatis hæretici molirentur. Verum dum fraudulento relatu Sergii, hæreſim ſuam hoc tempore adhuc occultantis, Sophronius Præſul Jeroſolymitanæ urbis ſanctiſſimus audivit, rem bona fide, & intentione pacis ineundæ agi, duaſque naturas in Chriſto inconfuſe, & indiviſe unitas aſſeri, ſuſpicione fraudis ſepoſita, Sergio de una, aut duabus naturis ad tempus ſilendum eſſe ſuadenti (ut fatetur ipſe in epiſtola ad Honorium) conſenſit. Vide Baronium anno 633.

Concilium Toletanum IV. tempore Honorii Papæ I. 70. Epiſcoporum Æra 671. anno Chriſti 633.

TITULI CAPITULORUM
Concili Toletani IV.

1 *DE oratione, & fidei Confeſſione, quæ in ſancta Dei Eccleſia prædicatur.*

2 *Nulla pene res magis diſciplinæ mores ab Eccleſia Chriſti depulit, quam inordinata diverſitas officii.*

3 *De formula, ſecundum quam debeat ſancta ſynodus in Dei nomine fieri.*

4 *In ſolemnitate Paſchali, qualiter ſolet in Hiſpaniis veritas exiſtere.*

5 *De baptiſmi ſacramento.*

6 *Comperimus, quod per nonnullas Eccleſias in die ſexta feria paſſionis Domini clauſis Baſilicarum foribus non celebretur officium.*

7 *Quidam in die ejuſdem Dominicæ paſſionis ad horam nonam jejunium ſolvunt.*

8 *Lucerna, & cereus infra vigilias apud quaſdam Eccleſias non benedicuntur: & cur a nobis benedicuntur, inquirunt.*

9 *Nonnulli ſacerdotum per Hiſpanias reperiuntur, qui Dominicam orationem, quam Salvator noſter docuit, & præcipit, non quotidie, ſed tantum die Dominico dicunt.*

10 *Quod ſacerdotes Hiſpaniæ diebus quadrageſimæ alleluja decantent.*

11 *Quod*

11 *Quod in quibuſdam Hiſpaniarum Eccleſiis laudes poſt Apoſtolum decantent.*

12 *De hymnis etiam canendis.*

13 *De hymno quoque trium puerorum, in quo univerſa cœli, terraque creatura Deum collaudat.*

14 *Quod in fine Pſalmorum, non ſicut a quibuſdam Gloria Patri, ſed Honor, & Gloria Patri dicatur.*

15 *Sunt quidam, qui in fine reſponſoriorum Gloriam non dicunt.*

16 *De Apocalypſis libro, ut teneatur, & quãdo legatur.*

17 *Quod quidam ſacerdotes non rite poſt dictam orationem Dominicam ſtatim communicant, & poſtea benedictionem in populo dant.*

18 *Quod pernicioſa conſuetudo nequaquam eſt retinenda.*

19 *Quod in veteri lege ab anno vigeſimo quinto Levita ordinari mandantur.*

20 *Quod ſacerdotes Dei irreprehenſibiles eſſe debent.*

21 *Quod apud Deum conſcientiam puram, & apud homines famam optimam nos habere oporteat.*

22 *Quemadmodum antiſtites, ita presbyteri, & Levita, ſicut nomine, ita & meritis vitam teneant, & teſtimonium vitæ.*

23 *Quod prona ſit omnis ætas ab adoleſcentia in malũ.*

24 *Quod maxime in ſacerdotibus Dei vitanda eſt errorum ignorantia.*

25 *De Presbyteris Parochianis dum ordinantur, quod libellũ officialem a ſacerdote ſuo accipere debent.*

26 *Quando presbyteri, aut diaconi in parochias conſtituuntur, oportet eos profeſſionem Epiſcopo ſuo facere.*

27 *Si Epiſcopus, presbyter, diaconus, aut ſubdiaconus a gradu ſuo dejecti fuerint, & in ſecunda ſynodo innocentes inveniantur, qualiter recipi debeant.*

28 *Si Epiſcopus, presbyter, ſeu diaconus, vel ex ordine clericorum, magos, aruſpices, ariolos, augures, vel ſortilegos conſulere fuerint deprehenſi, quid de eis agendum ſit.*

29 *Confinitimi hoſtium ſacerdotes præter eos, qui a regia poteſtate licentiam acceperint, in ſynodo mundandi ſunt.*

30 *Quod ſæpe principes contra quoslibet majeſtatis obnoxios ſacerdotibus ſua negotia committunt.*

31 *Ut Epiſcopi in protegendis populis, ac defendendis impoſitam a Deo ſibi curam non ambigant.*

32 *Quod avaritia radix cunctorum malorum aliquorum ſacerdotum mentes obtineat.*

33 *Quicunque Epiſcopus alterius Epiſcopi diœceſim per triginta annos ſine aliqua interpellatione poſſederit, ut teneat eam.*

34 *Ut ſicut diœceſim alienam tricennalis poſſeſſio tollit, ita territorii conventum non amittit.*

35 *Quod Epiſcopos per cunctas diœceſes, parochiaſque ſuas ire oporteat per ſingulos annos.*

36 *Quicunque Epiſcopi ſuffragio cujuslibet aliquid de Eccleſiaſticis utilitatibus providerint, quid agendum ſit.*

37 *Præbendum a ſacerdotibus vitæ ſolatium indigentibus, & maxime his, quibus reſtituenda viciſſitudo eſt.*

38 *Nonnulli diacones in tantam erumpunt ſuperbiam, ut presbyteris ſe præferant.*

39 *Si non licet Epiſcopis, nec presbyteris oraria duo indui, quanto magis nec diaconis, qui miniſtri eorum ſunt?*

40 *Ut omnes clerici, vel lectores, ſicut levitæ, & Sacerdotes, detonſo ſuperius capite, inferius ſolam circuli coronam relinquant.*

41 *Ut extraneæ fœminæ cum clericis non habitent.*

42 *De clericis, qui non habentes legitimum conjugium, extranearum mulierum, vel ancillarum ſuarum interdicta ſibi conſortia appetunt.*

43 *De clericis, qui ſine conſultu Epiſcopi ſui uxorem duxerint.*

A 44 *De clericis, qui in quacumque ſeditione arma volentes ſumpſerunt.*

45 *Si quis clericus in demoliendis ſepulchris fuerit deprehenſus.*

46 *De præcepto Domini noſtri Siſenandi regis.*

47 *De eligendis œconomis.*

48 *De profeſſione monachi, ut, quidquid fuerit allegatum, teneat.*

49 *De clericis, qui monachorum propoſitum appetunt.*

50 *Quale jus Epiſcopi in monaſteriis habere debeant.*

51 *De monachis, qui egredientes de monaſterio, non ſolum ad ſæculum revertuntur, ſed etiam uxores accipiunt.*

52 *De religioſis propriæ regionis, qui nec inter clericos, nec inter monachos habentur.*

B 53 *De iis, qui in diſcrimine conſtituti, pœnitentiam accipiunt.*

54 *De ſæcularibus, qui accipientes pœnitentiam ſe totonderant, & rurſus prævaricantes laici effecti ſunt.*

55 *Quod duo ſunt genera viduarum, ſæculares, & ſanctimoniales.*

56 *De Judæis, ne vi ad credendum cogantur.*

57 *De cupiditate Epiſcopi, Presbyteri, vel diaconi, ſive clericorum, qui contra fidem Chriſtianam Judæis ſuffragium præſtant.*

58 *De prævaricatione eorum, qui dudum ad Chriſtianam fidem promoti ſunt.*

59 *De Judæorum filiis, vel filiabus, ne parentum ultra involvantur erroribus.*

C 60 *De Judæis baptizatis, ſi poſtea prævaricati fuerint in Chriſto.*

61 *De malorum conſortiis, quod etiam bonos corrumpunt.*

62 *De Judæis, qui Chriſtianas mulieres in conjugio habent.*

63 *Non poteſt erga homines eſſe fidelis, qui extiterit impius in Deum.*

64 *Præcipiente Domino, atque excellentiſſimo Siſenando rege, ut Judæi, aut qui ex Judæis ſunt, officia publica nullatenus appetant.*

65 *Ut Chriſtianos ſervos non liceat Judæis habere.*

66 *De his, qui de rebus ſuis pauperibus Chriſti nullatenus diſtribuunt.*

67 *De Epiſcopis, qui mancipium juris Eccleſiæ non retento Eccleſiaſtico patrocinio manumitti deſiderant.*

D 68 *Ut Sacerdotes, qui aut res ſuas Eccleſiæ relinquunt, aut nihil habentes aliqua prædia Eccleſiis ſuis conquirunt, ſi voluerint, poſſunt de Eccleſiæ famulis aliquos libertos facere.*

69 *De libertis Eccleſiæ, quia nunquam moritur eorum patrona, a patrocinio ejuſdem nunquam diſcedunt.*

70 *De libertis Eccleſiæ, qui a patrocinio ejuſdem diſcedunt.*

71 *De libertis, qui a quibuſcunque manumiſſi ſunt, atque Eccleſiæ patrocinio commendati exiſtunt.*

E 72 *Ut qui libertatem a Dominis ſuis ita percipiunt, ut nullum in eis obſequium patronus decernet, ſuſcipiantur ad clerum.*

73 *De famulis Eccleſiæ conſtituere presbyteros, vel diaconos per parochias licet.*

74 *De Eccleſiaſtici ordinis inſtitutis, vel decretis, quæ ad quorumdam pertinent diſciplinam.*

CAPITULA CONCILII
Toletani IV.

ANno tertio, regnante Domino noſtro glorioſiſſimo Principe Siſenando, die Nonarum Decembris, dum ſtudio amoris Chriſti, ac diligentia religioſiſſimi

Digitized by Google

ſſimi Siſenandi Regis Hiſpaniæ, atque Gallitiæ ſacerdotes apud Toletanam urbem in nomine Domini convenifſemus, ut ejus imperiis, atque juſſis commoniti a nobis agitaretur de quibuſdam Eccleſiæ diſciplinis tractatus, primum gratias Salvatori noſtro Deo omnipotenti egimus, poſt hæc antefato miniſtro excellentiſſimo, & glorioſo regi, cujus tanta erga Deum devotio extat, ut non ſolum in rebus humanis, ſed etiam in cauſis divinis ſolicitus maneat. Hic quippe, dum in Baſilica beatiſſimæ, & ſanctæ martyris Leocadiæ omnium noſtrum pariter jam cœtus adeſſet, pro merito fidei ſuæ, cum magnificentiſſimis, & nobiliſſimis viris ingreſſus, primum coram ſacerdotibus Dei humi proſtratus, cum lacrymis, & gemitibus pro ſe interveniendum Domino poſtulavit. Deinde religioſa proſecutione ſynodum exhortatus eſt, ut paternorum decretorum memores, ad confirmanda in nobis jura Eccleſiaſtica ſtudium præberemus, & illa corrigere, quæ dum per negligentiam in uſum venerunt, contra Eccleſiaſticos mores licentiam ſibi de uſurpatione fecerunt. Talibus ergo ejus monitis congaudentes, neceſſarium extitit, juxta ejus, noſtrumque votum tractare, quæ competunt, ſive in ſacramentis divinis, quæ diverſo, atque illicito modo in Hiſpaniarum Eccleſiis celebrantur, ſeu quæ in moribus prave uſurpata noſcuntur. Et quoniam generale Concilium agimus, oportet primum noſtræ vocis ſermonem de cœlo eſſe, ut poſt profeſſionem fidei ſequentia operis noſtri vota quaſi ſuper fundamentum firmiſſimum diſponantur.

Rex humi proſtratus.

B

1. Secundum enim divinas ſcripturas, & doctrinam, quam a ſanctis Patribus accepimus, Patrem, & Filium, & Spiritum Sanctum unius deitatis, atque ſubſtantiæ confitemur, in perſonarum diverſitate Trinitatem credentes, in divinitate unitatem prædicantes, nec perſonas confundimus, nec ſubſtantiam ſeparamus. Patrem a nullo factum, vel genitum dicimus, Filium a Patre non factum, ſed genitum aſſerimus. Spiritum vero Sanctum nec creatum, nec genitum, ſed procedentem ex patre, & filio profitemur. Ipſum autem Dominum Jeſum Chriſtum Dei filium, & creatorem omnium ex ſubſtantia patris ante ſæcula genitum, deſcendiſſe ultimo tempore pro redemptione mundi a Patre, qui nunquam deſinit eſſe cum patre. Incarnatus eſt enim ex Spiritu ſancto, ex glorioſa Sancta Dei genitrice Virgine Maria, & natus ex ipſa ſolus idem Dominus Jeſus Chriſtus, unus in Sancta Trinitate, anima, & carne perfectus, ſine peccato ſuſcipiens hominem, manens quod erat, aſſumens quod non erat, æqualis patri ſecundum divinitatem, minor patre ſecundum humanitatem, habens in una perſona duarum naturarum proprietatem. Naturæ enim in illo duæ, Deus, & homo. Non autem duo filii, & Dei duo, ſed idem una perſona in utraque natura perferens paſſionem, & mortem pro noſtra ſalute, non in virtute divinitatis, ſed in infirmitate humanitatis. Deſcendit ad inferos, ut ſanctos, qui ibi tenebantur, erueret, & devicto mortis imperio reſurrexit. Aſſumptus deinde in cœlis, venturus eſt in futurum ad judicium vivorum, & mortuorum. Cujus morte, & ſanguine mundati remiſſionem peccatorum conſequuti ſumus, reſuſcitandi ab eo in die noviſſimo in ea, qua nunc vivimus, carne, & in ea, qua reſurrexit idem Dominus, forma percepturi ab ipſo, alii pro juſtitiæ meritis vitam æternam, alii pro peccatis ſupplicii æterni ſententiam. Hæc eſt Eccleſiæ Catholicæ fides. Hanc confeſſionem ſervamus, atque tenemus. Quam quiſquis firmiſſime cuſtodierit, perpetuam ſalutem habebit.

Confeſſio fidei.

C

D

E

2. Poſt rectæ fidei confeſſionem, quæ in ſancta Dei Eccleſia prædicatur, placuit omnes ſacerdotes, qui catholicæ fidei unitate complectimur, ut nihil ultra diverſum, aut diſſonum in Eccleſiaſticis ſacramentis agamus: ne qualibet noſtra diverſitas apud ignotos, ſeu carnales ſchiſmatis errorem videatur oſtendere, & multis extet in ſcandalum varietas Eccleſiarum. Unus

A

ergo ordo orandi, atque pſallendi a nobis per omnem Hiſpaniam, atque Gallitiam conſervetur, unus modus in Miſſarum ſolemnitatibus, unus in veſpertinis officiis, nec diverſa ſit ultra in nobis Eccleſiaſtica conſuetudo, quia in una fide continemur, & regno. Hoc enim & antiqui Canones decreverunt, ut unaquæque provincia & pſallendi, & miniſtrandi parem conſuetudinem teneat.

3. Nulla pene res diſciplinæ mores ab Eccleſia Chriſti magis depulit, quam ſacerdotum negligentia, qui contemptis canonibus ad corrigendos Eccleſiaſticos mores ſynodum facere negligunt. Ob hoc a nobis univerſaliter definitum eſt, ut quia juxta Patrum antiqua decreta bis in anno difficultas temporis fieri Concilium non ſinit, ſaltem vel ſemel a nobis celebretur: ita tamen, ut ſi fidei cauſa eſt, aut quælibet alia Eccleſiæ communis, generalis totius Hiſpaniæ, & Gallitiæ ſynodus convocetur. Si vero nec de fide, nec de communi Eccleſiæ utilitate tractabitur, ſpeciale erit Concilium, prout uniuſcujuſque provinciæ Metropolitanus elegerit, peragendum eſſe. Omnes autem, qui cauſas adverſus Epiſcopos, ac judices, ac potentes, aut contra quoslibet alios habere noſcuntur, ad idem Concilium concurrant: & quæcunque examine ſynodali a quibuslibet prave uſurpata inveniuntur, regii executoris inſtantia juſtiſſime his, quibus jura ſunt, reformentur, ita ut pro compellendis judicibus, vel ſæcularibus viris ad ſynodum Metropolitani ſtudio quidam executor a principe poſtuletur. Quintadecima autem Calendarum Januariarum congreganda eſt in unaquaque provincia ſynodus propter vernale tempus, quando herbis terra veſtitur, & pabula germinum inveniuntur. Hora itaque diei prima ante ſolis ortum ejiciantur omnes ab Eccleſia: obſeratiſque foribus cunctis, ad unam januam, per quam ſacerdotes ingredi oportet, oſtiarii ſtent. Et convenientes omnes Epiſcopi pariter introeant, & ſecundum ordinationis ſuæ tempora reſideant. Poſt ingreſſum omnium Epiſcoporum, atque conſeſſum vocentur deinde presbyteri, quos cauſa probaverit introire. Nullus ſe interingerat diaconorum. Poſt hos ingrediantur diacones probabiles, quos ordo popoſcerit intereſſe. Et corona facta de ſedibus epiſcoporum, preſbyteri a tergo eorum reſideant, diaconi in conſpectu eorum ſtent. Deinde ingrediantur laici, qui electioni Concilii intereſſe meruerint. Ingrediantur quoque & notarii, quos ad recitandum, vel excipiendum ordo requirit. Et obſerentur januæ, ſedentibuſque in diuturno ſilentio ſacerdotibus, & cor tantum habentibus ad Deum, dicat archidiaconus: Orate. Statimque omnes in terram proſternantur, & orantibus diutius tacite cum fletibus, atque gemitibus, tunc unus ex epiſcopis ſenioribus ſurgens, orationem palam ad Dominum fundat, cunctis adhuc in terra jacentibus. Finita autem oratione, & reſponſo ab omnibus, Amen, ruſſus Archidiaconus dicat: Erigite vos. Et confeſtim omnes ſurgant, & cum timore omni, & diſciplina tam epiſcopi, quam presbyteri ſedeant. Sicque omnibus in ſuis locis, & in ſilentio conſidentibus, diaconus alba indutus, codicem canonum in medio proferens, capitula de Conciliis agendis pronunciet. Finitiſque titulis Metropolitanus Epiſcopus Concilium alloquatur, dicens: Ecce, ſanctiſſimi ſacerdotes, recitatæ ſunt ex canonibus priſcorum Patrum ſententiæ de Concilio celebrando. Si qua ergo quempiam veſtrum actio commovet, coram ſuis fratribus proponat. Tunc ſi aliquis quamcumque querelam, quæ contra canonem agit, in audientiam ſacerdotalem protulerit, non prius ad aliud tranſeatur capitulum, niſi primum, quæ propoſita eſt actio, terminetur. Nam & ſi Presbyter aliquis, aut diaconus, vel clericus, ſive laicus, de his, qui foris ſteterint, Concilium pro qualibet re crediderit appellandum, Eccleſiæ Metropolitanæ archidiacono cauſam ſuam intimet, & ille Concilio denunciet. Et tunc illi & introeundi, & proponendi licentia conceda-

Ordo in Concilio.

ceda-

ceditur. Nullus autem epiſcoporum a cœtu communi ſecedat, antequam hora generalis ſeceſſionis adveniat: concilium quoque nullus ſolvere audeat, niſi fuerint cuncta determinata, ita ut quæcunque deliberatione communi finiuntur, Epiſcoporum ſingulorum manibus ſubſcribantur. Tunc enim Deus ſuorum ſacerdotum Concilio intereſſe credendus eſt, ſi tumultu omni abjecto, ſollicite, atque tranquille Eccleſiaſtica negotia terminentur.

4. Solet in Hiſpaniis de ſolemnitate Paſchali varietas exiſtere prædicationis. Diverſa enim obſervantia laterculorum Paſchalis feſtivitatis interdum errorem parturit. Proinde placuit, ut ante tres menſes Epiphaniorum Metropolitani ſacerdotes litteris ſe invicem inquirant, ut communi ſcientia docti diem reſurrectionis Chriſti comprovincialibus ſuis inſinuent, & uno tempore celebrandum annuncient. B

Merſio una, aut triplex in baptiſmo.

5. De baptiſmi autem ſacramento, propter quod in Hiſpaniis quidam ſacerdotes trinam, ſimplam quidam merſionem faciunt, a nonnullis ſchiſma eſſe conſpicitur, & unitas fidei ſcindi videtur. Nam dum partes diverſæ in baptizandis aliquo contrario modo agunt, ab aliis non baptizatos eſſe contendunt. Proinde quid a nobis in ſacramenti diverſitate faciendum ſit, Apoſtolicæ ſedis informemur præceptis, non noſtram, ſed paternam inſtitutionem ſequentes. Beatæ ergo memoriæ Gregorius, Romanæ Eccleſiæ Pontifex, qui non ſolum partes Italiæ illuſtravit, ſed & longe exiſtentes Eccleſias ſua doctrina perdocuit, efflagitante ſanctiſſimo Leandro Epiſcopo de hac Hiſpaniæ diverſitate, quid potius eſſet ſequendum, inter cætera reſcribens ei, ſic ait: De trina vero merſione baptiſmatis C nihil reſponderi verius poteſt, quam ipſi ſenſiſtis, quia in una fide nihil officit ſanctæ Eccleſiæ conſuetudo diverſa. Nos autem, quod tertio mergimus, triduanæ ſepulturæ ſacramenta ſignamus: ut dum tertio infans ab aquis educitur, reſurrectio triduani temporis exprimatur. Quod ſi quis forte, etiam pro ſummæ Trinitatis veneratione exiſtimet fieri, neque ad hoc aliquid obſiſtit baptizandum ſemel in aquis mergere: quia dum in tribus ſubſiſtentiis una ſubſtantia eſt, reprehenſibile eſſe nullatenus poteſt, infantem in baptiſmate in aquam vel ter, vel ſemel mergere, quando & in tribus merſionibus perſonarum Trinitas, & in una poteſt divinitatis ſingularitas deſignari. Sed ſi nunc uſque ab hæreticis infans in baptiſmate tertio mergebatur, faciendum apud vos eſſe non cenſeo, ne dum merſiones numerant, divinitatem dividant: dumque quod faciebant, faciunt, morem veſtrum ſe feciſſe glorientur. Quapropter quia de utroque ſacramento, quod fit in ſancto baptiſmo, a tanto viro reddita eſt ratio, quod utrumque rectum, utrumque irreprehenſibile in Sancta Dei Eccleſia habeatur, propter vitandum autem ſchiſmatis ſcandalum, vel hæretici dogmatis uſum, ſimplam teneamus baptiſmi merſionem, ne videantur apud nos, qui tertio mergunt, hæreticorum approbare aſſertionem, dum ſequuntur & morem. Et ne forte cuiquam ſit dubium hujus ſimpli myſterium ſacramenti, videat in eo mortem, & reſurrectionem Chriſti ſignificari. Nam in aquis merſio, quaſi ad inferum deſcenſio eſt: & rurſus ab aquis emerſio, reſurrectio eſt. Item videat in eo unitatem divinitatis, & trinitatem perſonarum oſtendi. Unitatem, dum ſemel mergimus: trinitatem, dum in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti baptizamus. Panditur hujus ſingularis baptiſmi myſterium etiam ſcripturarum ſanctarum exemplis, Paulo Apoſtolo atteſtante: *Nolo vos ignorare, fratres, quoniam patres noſtri omnes ſub nube fuerunt, & omnes mare tranſierunt, & omnes in Moyſe baptizati ſunt, in nube, & in mari.* Mare quippe rubrum ſignificat baptiſmum, Chriſti ſanguine conſecratum, per quod populus Dei ſub columna ignis, & nubis ſemel tranſiit: ubi tamen tota erat Trinitas, præcedente populum columna ignis, & nubis. In igne quippe ſignificatur Pater, in columna Filius, in nube Spiritus ſanctus. Jordanis quoque fluenta cum arca populus Dei ſemel tranſit, per quod ſignificatur ſimpla merſio baptiſmatis, cujus ſacramento Eccleſia abluitur, & de ſæculi hujus laboribus per baptiſmum quaſi per Jordanem ad terram cœleſtis repromiſſionis ingreditur.

Lib. 1. Regiſtri epiſt. 41. De conſ. d. 4. De trina merſione. 2. 1. Cor. 10. Exod. 3. & 14. Joſue 3.

Ibidem.

6. Comperimus, quod per nonnullas Eccleſias in die ſextæ feriæ paſſionis Domini clauſis Baſilicarum foribus non celebratur officium, nec paſſio Domini populis prædicatur, dum idem Salvator noſter Apoſtolis ſuis præcepit dicens: Paſſionem, & mortem, & reſurrectionem meam omnibus prædicate. Ideoque oportet eodem die myſterium crucis, quod ipſe Dominus cunctis annunciandum voluit, prædicari, atque indulgentiam criminum clara voce omnem populum præſtolari, ut pœnitentiæ compunctione mundati, venerabile feſtum Dominicæ reſurrectionis remiſſis iniquitatibus ſuſcipere mereamur, corporiſque ejus, & ſanguinis ſacramentum mundi a peccato ſumamus.

Marc. 16.

7. Quidam in die ejuſdem paſſionis Dominicæ ab hora nona jejunium ſolvunt, conviviis adhibentur; & dum ſol ipſe eadem die tenebris palliatus lumen ſubduxerit, ipſaque elementa turbata mœſtitiam totius mundi oſtenderint, illi jejunium tanti diei polluunt, epuliſque inſerviunt. Et quia totum eundem diem univerſalis Eccleſia propter paſſionem Domini in mœrore, & abſtinentia peragit, quicunque in eo jejunium, præter parvulos, ſenes, & languidos, ante peractas indulgentiæ preces ſolverit, a Paſchali gaudio depellatur, nec in eo ſacramentum corporis, & ſanguinis Domini percipiat, qui diem paſſionis ejus per abſtinentiam non honoravit.

8. Lucerna, & cereus infra vigilias apud quaſdam Eccleſias non benedicitur: & a nobis, cur benedicatur, inquirunt. Propter glorioſum enim noctis ipſius ſacramentum hæc ſolemniter benedicimus, ut ſacræ reſurrectionis Chriſti myſterium, quod tempore hujus noctis votive advenit, benedictione ſanctificati luminis ſuſcipiamus. Et quia hæc obſervatio per multarum loca terrarum, regioneſque Hiſpaniæ, in Eccleſiis commendatur, dignum eſt propter unitatem pacis, ut in Gallicianis Eccleſiis conſervetur. Nulli autem impune erit, qui hæc contempſerit, ſed Patrum regulis ſubjacebit.

9. Nonnulli ſacerdotum in Hiſpaniis reperiuntur, qui Dominicam orationem, quam Salvator noſter docuit, & præcepit, non quotidie, ſed tantum die Dominica dicunt. Et quia ſine intermiſſione, ut oremus, Apoſto- D lus docuit, qualiter autem oremus, Chriſtus præcepit, dicens: *Cum autem oratis, dicite: Pater noſter, qui es in cœlis:* Quomodo ergo quotidie non dicitur, quod ſine intermiſſione dici jubetur? Nam in tantum quotidie hæc oratio dicenda eſt, ut etiam ipſo titulo utatur: nam vocatur oratio quotidiana: ſic eam ſancti Patres nuncupaverunt, quod etiam apud doctores, quorum illuſtris doctrina eſt, invenitur. Sanctus quoque Cyprianus dicit: Itaque in oratione Dominica panem noſtrum, id eſt Chriſtum dari nobis quotidie petimus, ut qui in Chriſto manemus, & vivimus, a ſanctificatione, & corpore ejus non recedamus. Sanctus Hilarius dicit: Panem noſtrum quotidianum da nobis hodie. Quid enim E tam vult Deus, quam ut quotidie Chriſtus habitet in nobis, qui eſt panis vitæ, & panis e cœlo? Et quia quotidiana oratio eſt, quotidie quoque, ut detur, oratur. Sanctus Auguſtinus dicit: De quotidianis autem, brevibus, levibuſque peccatis, ſine quibus vita hæc non ducitur, quotidiana oratio fidelium ſatisfacit. Eorum eſt enim dicere: Pater noſter, qui es in cœlis, qui jam Patre tali regenerati ſunt ex aqua, & Spiritu ſancto. Delet ergo hæc quotidiana oratio minima, & quotidiana peccata, delet & illa, a quibus vita fidelium etiam ſcelerate geſta, pœnitendo in melius diſcedit mutata. Ergo ſicut Chriſtus præcepit, ſicut Apoſtolus monuit, & quemadmodum doctores Eccleſiaſtici inſtituerunt, quia quotidie vel cogitatione, vel verbo delinquimus, quotidie hanc orationem effundere in conſpectu

1. Theſ. 5. Matth. 6. In ſermone de oratione Dominica. In Enchiridio apud Laurentiũ.

Dei debemus. Quiſquis ergo ſacerdotum, vel ſubjacentium clericorum hanc orationem Dominicam quotidie aut in publico, aut in privato officio præterierit, propter ſuperbiam judicatus, ordinis ſui honore privetur.

10. Item cognovimus quoſdam Hiſpaniæ ſacerdotes, qui in Quadrageſimæ diebus alleluja decantant, præter in ultima Hebdomada Paſchæ, quod deinceps fieri interdicimus, ſtatuentes, ut in omnibus prædictis quadrageſimæ diebus (quia tempus non eſt gaudii, ſed mœroris) alleluja non decantetur. Tunc enim opus eſt fletibus, ac jejuniis inſiſtere, corpus cilicio, & cinere induere, animum mœroribus dejicere, gaudium in triſtitiam vertere, quouſque veniret tempus reſurrectionis Chriſti, quando oportet jam alleluja in lætitia canere, & mœrorem in gaudium commutare. Hoc enim Eccleſiæ univerſalis conſenſio in cunctis terrarum partibus roboravit, quod & a nobis omnibus, ut conſervetur per Hiſpanias, Gallitiaſque provincias, oportebit. In temporibus vero reliquis, id eſt, Kalendis Januariis, quæ propter errorem gentilitatis aguntur, omnino alleluja non decantabitur. In quibus etiam præter piſcem, & olus, ſicut & illis quadraginta diebus cæteris carnibus abſtinetur, & a quibuſdam etiam nec vinum bibitur. Si quis ergo Epiſcopus, aut Presbyter, aut Diaconus, aut quilibet ex ordine clericorum fuerit repertus, qui arbitrium ſuum huic conſtitutioni æſtimet præferendum, ordinis ſui officio carere cogatur, & communione ejuſdem Paſchæ privetur.

11. In quibuſdam quoque Hiſpaniarum Eccleſiis Laudes poſt Apoſtolum decantantur, priuſquam Euangelium prædicetur, dum Canones præcipiant, poſt Apoſtolum non Laudes, ſed Euangelium annunciari. Præſumptio eſt enim, ut anteponantur ea, quæ ſequi debeant. Nam laudes ideo Euangelium ſequuntur propter gloriam Chriſti, quæ per idem Euangelium prædicatur. Circa omnes igitur ſacerdotes hic ordo deinceps retineatur, excommunicationis pœnam ſuſcepturi, qui hunc ordinem perturbaverint.

De conſ. d. 1. de hym. Matth. 26. Epheſ. 5. 12. De hymnis etiam canendis, & Salvatoris, & Apoſtolorum habemus exemplum. Nam & ipſe Dominus hymnum dixiſſe perhibetur, Matthæo Euangeliſta atteſtante: *Et hymno dicto, exierunt in montem Oliveti*. Et Paulus Apoſtolus ad Epheſios ſcripſit, dicens: *Implemini Spiritu ſancto, loquentes vobiſmetipſis in pſalmis, & hymnis, & canticis ſpiritualibus*. Et quia a nonnullis hymni humano ſtudio in laudem Dei, atque Apoſtolorum, & martyrum triumphos compoſiti eſſe noſcuntur, ſicut hi, quos beatiſſimi doctores Hilarius, atque Ambroſius ediderunt, quos tamen quidam ſpecialiter reprobant, pro eo quod de ſcripturis ſanctorum Canonum, vel Apoſtolica traditione non exiſtunt. Reſpuant ergo & illum hymnum ab hominibus compoſitum, quem quotidie publico, privatoque officio in fine omnium pſalmorum dicimus, Gloria, & honor Patri, & Filio, & Spiritui ſancto in ſæcula ſæculorum. Amen. *Lib. 2.* Nam & ille hymnus, quem nato in carne Chriſto, Angeli cecinerunt, Gloria in excelſis Deo, & in terra pax hominibus bonæ voluntatis, reliquaque, quæ ibi ſequuntur, Eccleſiaſtici doctores compoſuerunt. Ergo nec ipſi in Eccleſiis canendi ſunt, quia in ſanctarum ſcripturarum libris non inveniuntur. Componuntur Miſſæ, ſive preces, vel orationes, ſive commendationes, ſeu manus impoſitiones, ex quibus ſi nulla decantentur in Eccleſia, vacant officia omnia Eccleſiaſtica. Admonet hæc fieri, atque hortatur Timotheum Apoſtolus, dicens: *1. Tim. 2.* *Obſecro ergo primum omnium fieri obſecrationes, orationes, poſtulationes, gratiarum actiones pro omnibus hominibus, pro regibus, & pro omnibus, qui in ſublimitate ſunt*. Sicut ergo orationes, ita & hymnos in laudem Dei compoſitos nullus noſtrum ulterius improbet, ſed pari modo in Gallitia, Hiſpaniaque celebrent, excommunicatione plectendi, qui hymnos rejicere fuerint auſi.

13. Hymnum quoque trium puerorum, in quo univerſa cœli, terræque creatura Deum collaudat, & quem Eccleſia Catholica per totum orbem diffuſa celebrat, quidam ſacerdotes in Miſſa dominicorum dierum, & in ſolemnitatibus martyrum canere negligunt. Proinde ſanctum Concilium inſtituit, ut per omnes Hiſpaniæ Eccleſias, vel Gallitiæ in omnium Miſſarum ſolemnitate idem in publico decantetur: communionem amiſſuri, qui antiquam hujus hymni conſuetudinem, noſtramque definitionem exceſſerint.

14. In fine pſalmorum, non ſicut a quibuſdam huc uſque Gloria Patri, ſed Gloria, & honor Patri dicatur, David Propheta dicente: *Afferte Domino gloriam, & honorem*, *Pſal. 28.* & Joannes Euangeliſta in Apocalypſi audivit vocem cœleſtis exercitus dicentem: *Apoc. 5.* *Honor, & gloria Deo noſtro ſedenti in throno*. Ac per hæc duo ſic oportet in terris dici, ſicut in cœlis reſonant. Univerſis ergo Eccleſiaſticis hanc obſervationem damus, quam quiſquis præterierit, communionis jacturam habebit.

15. Sunt quidam, qui in fine reſponſoriorum, Gloria non dicunt, propter quod interdum inconvenienter reſonat. Sed hæc eſt diſcretio, ut in lætis ſequatur Gloria, in triſtioribus repetatur principium.

16. Apocalypſim librum multorum Conciliorum authoritas, & ſynodica ſanctorum præſulum Romanorum decreta Joannis Euangeliſtæ eſſe præſcribunt, & inter divinos libros recipiendum conſtituerunt. *Apocalypſis.* Et quia plurimi ſunt, qui ejus authoritatem non recipiunt, eumque in Eccleſia Dei prædicare contemnunt, ſi quis eum deinceps aut non receperit, aut a Paſcha uſque ad Pentecoſten Miſſarum tempore in Eccleſia non prædicaverit, excommunicationis ſententiam habebit.

17. Nonnulli ſacerdotes poſt dictam orationem Dominicam ſtatim communicant, & poſtea benedictionem in populo dant, quod deinceps interdicimus: ſed poſt orationem Dominicam benedictio in populum ſequatur, & tunc demum corporis, & ſanguinis Domini ſacramentum ſumatur, eo videlicet ordine, ut ſacerdotes, & levitæ ante altare communicent, in choro clerus, extra chorum populus.

18. Pernicioſa conſuetudo nequaquam eſt recipienda, quæ majorum ſtatuta præteriens, omnem Eccleſiæ ordinem perturbavit, dum alii per ambitum ſacerdotia appetunt, alii oblatis muneribus Pontificatum aſſumunt. Nonnulli etiam ſceleribus implicati, vel ſeculari militiæ dediti, indigni ad honorem ſummi, ac ſacri ordinis pervenerunt. De quorum ſcilicet cauſa, atque remotione oportuerat quædam ſtatuere. Sed ne perturbatio quamplurima Eccleſiæ oriretur, præteritis omiſſis, deinceps qui non promoveantur ad ſacerdotium, ex regulis Canonum neceſſario credimus inſerendum. *d. 51. Qui in aliquo crimine.* Ideſt qui in aliquo crimine detecti ſunt, qui infamiæ nota aſperſi ſunt, qui ſcelera aliqua per publicam pœnitentiam ſe admiſiſſe confeſſi ſunt, qui in hæreſim lapſi ſunt, vel qui in hæreſi baptizati, aut rebaptizati eſſe noſcuntur, qui ſemetipſos abſciderunt, aut naturaliter defectu membrorum, aut deciſione aliquid minus habere noſcuntur, qui ſecundæ uxoris conjunctionem ſortiti ſunt, aut numeroſa conjugia frequentaverunt, qui viduam, vel a marito relictam duxerunt, aut corruptarum mariti fuerunt, qui concubinas, aut fornicarias habuerunt, qui ſervili conditioni obnoxii ſunt, qui ignoti ſunt, qui neophyti, vel laici ſunt, qui ſecularis militiæ ſunt, qui curiæ nexibus obligati ſunt, qui inſcii litterarum ſunt, qui nondum ad triginta annos pervenerunt. Qui per gradus Eccleſiaſticos non acceſſerunt, qui ambitu honorem quærunt, qui muneribus honorem obtinere moliuntur, qui a deceſſoribus in ſacerdotium eliguntur. *Ordinatio.* Sed nec ille deinceps ſacerdos erit, quem nec clerus, nec populus propriæ civitatis elegit, vel authoritas metropolitani, vel comprovincialium ſacerdotum aſſenſus non exquiſivit. Quicunque ergo deinceps ad ordinem ſacerdotii poſtulatur, & in his, quæ prædicta ſunt, exquiſitus, in nullo horum deprehenſus fuerit, & examinatus, probabilis vita,

atque

atque doctrina extiterit, tunc ſecundum ſynodalia, vel decretalia conſtituta cum omnium clericorum, vel civium voluntate ab univerſis comprovincialibus Epiſcopis, aut certe a tribus, in ſacerdotem die Dominica conſecrabitur, convenientibus cæteris, qui abſentes ſunt litteris ſuis, & magis authoritate, vel præſentia ejus, qui eſt in metropoli conſtitutus. Epiſcopus autem comprovincialis ibi conſecrandus eſt, ubi metropolitanus elegerit. Metropolitanus autem non niſi in civitate metropoli, & comprovincialibus ibidem convenientibus. Si quis autem deinceps contra prædicta vetita canonum ad gradum ſacerdotii indignus aſpirare contenderit, cum ordinatoribus ſuis adepti honoris periculo ſubjacebit.

d. 77. In veteri lege Num. 8. 19. In veteri lege ab anno vigeſimoquinto levitæ in tabernaculo ſervire mandantur, cujus authoritatem in canonibus & ſancti Patres ſequuti ſunt. Nos & divinæ legis, & conciliorum præcepti immemores infantes, & pueros levitas facimus ante legitimam ætatem, & ante experientiam vitæ. Ideoque ne ulterius fiat a nobis, & divinæ legis, & canonum admonemur ſententiis. Sed viginti quinque annorum ætatis levitæ conſecrentur, & triginta Presbyteri ordinentur, ita ut ſecundum præceptum Apoſtolicum probentur primum, & ſic miniſtrent, nullum crimen habentes. *1. Tim. 3.*

Ibidem. 20. Quicunque in ſacerdotio Dei poſiti ſunt, irreprehenſibiles eſſe debent, Paulo atteſtante: *Oportet Epiſcopum irreprehenſibilem eſſe*. Inoffenſos ergo, & immaculatos decet Dei exiſtere ſacerdotes, nec ullius eos fornicationis contagio pollui, ſed caſte viventes, mundos ſemetipſos celebrandis exhibeant ſacramentis. Abſtineamus ergo nos ab omni opere malo, & ab omni inquinamento carnis liberi maneamus: ut mundi corpore, purgati mente poſſimus ad ſacrificium Chriſti digni accedere, & Deum pro delictis omnium deprecari.

Rom. 12. & 2. Cor. 8. 21. Quamvis conſcientiam puram apud Deum nos habere oporteat, tamen & apud homines famam optimam cuſtodire convenit, ut juxta præceptum Apoſtolicum, *non tantum coram Deo, ſed etiam coram hominibus* vitæ ſanctæ teſtimonium habeamus. Quidam enim hucuſque ſacerdotum non modicum ſcandalum creaverunt, dum in converſatione vitæ non bonæ famæ exiſtunt. Ut ergo excludatur deinceps omnis nefandæ ſuſpicionis occaſio, & ne detur ultra ſæcularibus locus obtrectandi, oportet epiſcopos teſtimonium probabilium perſonarum converſationis, & vitæ in conclavi ſuo habere, ut & Deo placeant per converſationem bonam, & Eccleſiæ per optimam famam.

22. Similiter placuit, ut quemadmodum antiſtites, ita presbyteri, atque levitæ, quos forte infirmitas, atque ætatis gravitas in conclavi ſuo manere non ſinit, ut & iidem in cellulis ſuis teſtes vitæ habeant, vitamque ſuam ſicut nomine, ita meritis teneant.

12. qu. 1. Omnis ætas. Gen. 6. Prov. 23. 23. *Prona eſt omnis ætas ab adoleſcentia in malum*. Nihil enim incertius, quam vita adoleſcentium. Ob hoc conſtituendum oportuit, ut ſi qui in clero puberes, aut adoleſcentes exiſtunt, omnes in uno conclavi atrii commorentur, ut lubricæ ætatis annos non in luxuria, ſed in diſciplinis Eccleſiaſticis agant, deputato probatiſſimo ſeniore, quem & magiſtrum diſciplinæ, & teſtem vitæ habeant. Quod ſi aliqui ex his pupilli exiſtunt, ſacerdotali tutela foveantur, ut & vita eorum a criminibus intacta ſit, & res ab injuria improborum. Qui autem his præceptis reſultaverint, monaſteriis deputentur, ut vagantes animi, & ſuperbi ſeveriori regula diſtringantur.

d. 38. Ignorantia mater. 24. Ignorantia mater cunctorum errorum maxime in ſacerdotibus Dei vitanda eſt, qui docendi officium in populis ſuſceperunt. Sacerdotes enim legere ſanctas ſcripturas frequenter admonet Paulus Apoſtolus dicens ad Timotheum: *Intende lectioni, & exhortationi: doctrina quoque, & ſemper permane in his*. *2. Tim. 4.* Sciant igitur ſacerdotes ſcripturas ſanctas, & canones meditentur, ut omne opus eorum in prædicatione divina, & doctrina conſiſtat, atque ædificent cunctos tam fidei ſcientia, quam operum diſciplina.

25. Quando presbyteri in parochiis ordinantur, libellum officialem a ſuo ſacerdote accipiant, ut ad Eccleſias ſibi deputatas inſtructi ſuccedant, ne per ignorantiam etiam in ipſis divinis ſacramentis offendant, ita ut quando vel ad litanias, vel ad concilium venerint, rationem epiſcopo ſuo reddant, qualiter ſuſceptum officium celebrent, vel baptizent. *d. 19. Quoniam presbyter. Libel. offic. eſt Manuale.*

26. Quando presbyteri, aut diaconi per parochias conſtituuntur, oportet eos primum profeſſionem epiſcopo ſuo facere, ut caſte, & pure vivant ſub Dei timore, ut, dum eos talis profeſſio obligaverit, vitæ ſanctæ diſciplinam retineant. *d. 28. Quando presby.*

27. Epiſcopus, presbyter, aut diaconus ſi a gradu ſuo injuſte dejectus in ſancta ſynodo innocens reperiatur, non poteſt eſſe, quod fuerat, niſi gradus amiſſos recipiat coram altario de manu epiſcoporum. Si epiſcopus eſt, orarium, annulum, & baculum. Si presbyter, orarium, & planetam. Si diaconus, orarium, & albam. Si ſubdiaconus, patenam, & calicem. Sic & reliqui gradus ea in reparationem ſui recipiant, quæ, cum ordinarentur, perceperant. *11. q. 3. Epiſc. presb. Orarium eſt ſtola.*

Hic canon plura mutationi ſtudioſorum objicit. Primo namque videtur ſupponere ordinatos, etiam injuſte dejectos ab ordine, indiguiſſe iterata ordinatione, quaſi non fuiſſet impreſſus character indelebilis. Qua de re vide dicta in controverſia ſynodi VIII. Secundo datur agnoſcere ordinationes præcipuas debere fieri coram altari, ubi nempe ſupponuntur fuiſſe calix, & patena, ut ſic ſemper fieret virtualis quædam, aut moralis traditio, eo ipſo quod altari admoverentur ordinandi. Qua de re in controverſia concilii Florentini. Tertio cum nulla fiat hic mentio impoſitionis manuum, non tamen recte inferri adhibitam non fuiſſe: unde non recte argumentatur Morinus de *ſacris ordin. p.3. exercit.7. c.1.* Presbyterum non recepiſſe calicem, & patenam in ſua ordinatione, quia in reſtitutione ſua ei non reſtituuntur: niſi a ſimili velit contra ſuam opinionem concludi poſſe, nec impoſitionem manuum ei factam fuiſſe, ſicut nec Diacono, cum in reſtitutione non repetatur. Vide dicta ad Concil. Charthag.

28. Si quis epiſcopus, aut presbyter, ſive diaconus, vel quilibet ex ordine clericorum magos, aut aruſpices, aut ariolos, aut certe augures, vel ſortilegos, vel eos, qui profitentur artem magicam, aut aliquem eorum ſublimia exercentem conſuluiſſe fuerit deprehenſus, ab honore dignitatis ſuæ depoſitus, monaſterii cenſuram excipiat: ibique perpetuæ pœnitentiæ deditus, ſcelus admiſſum ſacrilegii ſolvat. *26. qu. 5. Si quis ep.*

29. Confinitimi hoſtium ſacerdotes, præter eos, qui a regia poteſtate ſublimi licentiam acceperint, quodlibet mandatum ad gentem extraneam occulte accipere, vel dirigere non præſumant. Qui autem deprehenditur, aut convincitur, denunciatus principi, apud concilium condigna animadverſione mulctabitur.

30. Sæpe principes contra quoslibet majeſtatis obnoxios ſacerdotibus negotia ſua committunt. Et quia ſacerdotes a Chriſto ad miniſterium ſalutis electi ſunt, ibi conſentiant regibus fieri judices, ubi jurejurando ſupplicii indulgentia promittitur, non ubi diſcriminis ſententia præparatur. Si quis ergo ſacerdotum contra hoc commune conſultum diſcuſſor in alienis periculis extiterit, ſit reus effuſi ſanguinis apud Chriſtum, & apud Eccleſiam perdat proprium gradum. *23. q. 8. Sæpe principes.*

31. Epiſcopi in protegendis populis, ac defendendis impoſitam a Deo ſibi curam non ambigant. Ideoque dum conſpiciunt judices, ac potentes pauperum oppreſſores exiſtere, & prius eos ſacerdotali admonitione redarguant, & ſi contempſerint emendari, eorum inſolentiam regis auribus intiment, ut quos ſacerdotalis admonitio non flectit ad juſtitiam, regalis poteſtas ab improbitate coerceat. Si quis autem epiſcoporum id neglexerit, concilio erit reus.

1. Tim. 6. 32. *Avaritia radix eſt cunctorum malorum*, cujus ſitis etiam ſacerdotum mentes obtinet. Multi enim fidelium in honorem Chriſti, & martyrum in parochiis Epiſcoporum baſilicas conſtruunt, oblationes ſanctas tribuunt, ſacerdotes hæc auferunt, atque in uſus ſuos convertunt. Inde eſt, quod cultores ſacrorum deficiunt, dum ſtipendia ſua perdunt. Inde labentium baſilicarum ruinæ non reparantur, quia avaritia ſacerdotali omnia auferuntur. (*16. q. 1. conſtitutum eſt.*) Pro qua re conſtitutum eſt a præſenti concilio, epiſcopos ita diœceſes ſuas regere, ut nihil ex earum jure præſumant auferre: ſed juxta priorum authoritatem conciliorum, tam de oblationibus, quam de decimis, tributis, ac frugibus tertiam conſequantur. Quod ſi amplius quippiam ab eis præſumptum extiterit, per concilium reſtauretur, appellantibus aut ipſis conditoribus, aut certe propinquis (B) eorum, ſi jam illi a ſæculo deceſſerunt. (*10. q. 1. Noverint.*) Noverint ergo conditores baſilicarum in rebus, quas eiſdem Eccleſiis conferunt, nullam ſe poteſtatem habere, ſed juxta canonum inſtituta, ſicut Eccleſia, ita dos ejus ad ordinationem epiſcopi pertineat.

16. q. 3. Quicunque epiſcopus. 33. Quicumque epiſcopus alterius epiſcopi diœceſim per triginta annos ſine aliqua interpellatione poſſederit, quia ſecundum jus legis ejus videtur eſſe diœceſis, admittenda non eſt contra eum actio repoſcendi. Sed hoc intra in unam parochiam, extra vero nullo modo; ne, dum diœceſis defenditur, provinciarum termini confundantur.

16. q. 3. Sicut diœc. 34. Sicut diœceſim alienam tricennalis poſſeſſio tollit, ita territorii conventum non adimit. Ideoque baſilicæ, quæ novæ conditæ fuerint, ad eum proculdubio (C) epiſcopum pertinebunt, cujus conventus eſſe conſtiterit.

10. q. 1. Epiſcopum per cunctas. 35. Epiſcopum per cunctas diœceſes, parochiaſque ſuas per ſingulos annos ire oportet, ut exquirat, quo unaquæque baſilica in reparationem ſui indigeat. Quod ſi ipſe aut languore detentus, aut aliis occupationibus implicatus id explere nequiverit, presbyteros probabiles, aut diacones mittat, qui & redditus baſilicarum, & reparationes, & miniſtrantium vitam inquirant.

12. qu. 2. Quicumq. ſuffragio. 1. Tim. 5. 36. Quicumque epiſcopi ſuffragio cujuslibet aliquid Eccleſiaſticæ utilitatis providerint, & pro eo quodcumque commodum in remunerationem promiſerint, promiſſi ſolutionem eos exolvere oportebit, ita ut id ad concilium provinciale deferatur, ut eorum conniventia (D) confirmetur, quia ſicut Paulus ait, *Dignus eſt operarius mercede ſua*.

16. qu. 7. Quicunq; fidelium. 37. Præbendum eſt a ſacerdotibus vitæ ſolatium indigentibus, & maxime his, quibus reſtituenda viciſſitudo eſt. Quicunque ergo fidelium de facultatibus ſuis Eccleſiæ aliquid devotione propria contulerint, ſi forte ipſi, aut filii eorum redacti fuerint ad inopiam, ab eadem Eccleſia ſuffragium vitæ pro temporis uſu percipiant. Si enim clericis, ſeu monachis, vel peregrinis, aut quamlibet neceſſitatem ſuſtinentibus pro ſolo religionis intuitu in uſum res Eccleſiaſticæ largiuntur, quanto magis conſulendum eſt, quibus retributio juſta debetur?

d. 93. Nonnulli diaconi. 38. Nonnulli diacones in tantam erumpunt ſuperbiam, ut ſeſe presbyteris anteponant, atque in primo (E) choro ipſi priores ſtare præſumant, presbyteris in ſecundo choro conſtitutis. Ergo ut ſubliniores ſibi presbyteros agnoſcant, tam hi, quam illi in utroque choro conſiſtant.

d. 25. Unum orarium. 39. Si oraria duo nec epiſcopo induere quidem licet, nec presbytero, utique multo minus diacono, qui miniſter eorum eſt. Unum ergo orarium oportet levitam geſtare in ſiniſtro humero, propter quod orat, id eſt prædicat. Dexteram autem oportet habere liberam, ut expeditus ad miniſterium ſacerdotale diſcurrat. Caveant ergo amodo levitæ gemino uti orario, ſed uno tantum, & puro, nec ullis coloribus, aut auro ornato.

40. Omnes clerici, vel lectores, ſicut levitæ, & ſa- (A) cerdotes detonſo ſuperius capite toto, inferius ſolam circuli coronam relinquant. Non ſicut hucuſque in Gallitiæ partibus facere lectores videntur, qui prolixis, ut laici, comis in ſolo capitis apice modicum circulum tondent. Ritus enim iſte in Hiſpanis hucuſque hæreticorum fuit. Unde oportet, ut pro amputando ab Eccleſiis ſcandalo hoc ſignum dedecoris auferatur, & ſit una tonſura, vel habitus, ſicut totius Hiſpaniæ eſt uſus. (*Tonſura clericorum.*) Qui autem hoc non cuſtodierit, fidei catholicæ reus erit.

41. Cum clericis extraneæ fœminæ nullatenus habitent, niſi tantum mater, ſoror, filia, amita, in quibus perſonis nihil ſceleris æſtimari naturæ fœdus promittit. Id enim & conſtitutio antiquorum Patrum decrevit.

(B) 42. Quidam clerici legitimum non habentes conjugium, extranearum mulierum, vel ancillarum ſuarum interdicta ſibi conſortia appetunt. Ideo quæ conjunctæ taliter cum clericis ſunt, ab epiſcopo auferantur, & venundentur, illis pro tempore relegatis ad pœnitentiam, quos ſua libidine infecerunt. (*d. 81. Quidã clerici.*)

43. Clerici, qui ſine conſultu epiſcopi ſui uxores duxerint, aut viduam, aut repudiatam, vel meretricem in conjugium acceperint, ſeparari eos a proprio epiſcopo oportebit.

44. Clerici, qui in quacunque ſeditione arma volentes ſumpſerint, aut ſumpſerunt, reperti, amiſſo ordinis ſui gradu, in monaſterium contradantur pœnitentiæ. (*23. qu. 8. Clerici.*)

45. Si quis clericus in demoliendis ſepulchris fuerit (C) deprehenſus, quia facinus hoc pro ſacrilegio legibus publicis ſanguine vindicatur, oportet canonibus in tali ſcelere proditum a clericatus ordine ſubmoveri, & pœnitentiæ triennio deputari.

46. Præcipiente Domino noſtro, atque excellentiſſimo Siſenando rege, id conſtituit ſanctum concilium, ut omnes ingenui clerici pro officio religionis, ab omni publica indictione, atque labore habeantur immunes, ut liberi Deo ſerviant, nullaque præpediti neceſſitate ab Eccleſiaſticis officiis retrahantur.

47. Eos, quos œconomos Græci vocant, hoc eſt, qui vice epiſcoporum res Eccleſiaſticas tractant, ſicut ſancta ſynodus Chalcedonenſis inſtituit, omnes epiſcopos de proprio clero ad regendas Eccleſias habere oportet: (*Chalced. Con. c. 26.*) (D) qui autem deinceps contempſerit, obnoxius ejuſdem magni concilii erit.

48. Monachum aut paterna devotio, aut propria profeſſio facit. Quidquid horum fuerit, alligatum tenebit. Proinde his ad mundum revertendi intercludimus aditum, & omnes ad ſæculum interdicimus regreſſus. (*20. qu. 1. Monachum.*)

49. Clerici, qui monachorum propoſitum appetunt, quia meliorem vitam ſequi cupiunt, liberos eis ab epiſcopo in monaſteriis largiri oportet ingreſſus, nec interdici propoſitum eorum, qui ad contemplantis deſiderium tranſire nituntur. (*20. q. 1. Clerici qui Monachor.*)

50. Nunciatum eſt præſenti concilio, quod monachi epiſcopali imperio ſervili operi mancipentur, & jura monaſteriorum contra inſtituta canonum illicita præſumptione uſurpentur, ita ut pœnæ ex cœnobio (E) poſſeſſio fiat, atque illuſtris portio Chriſti ad ignominiam, ſervitutemque perveniat. Quapropter monemus eos, qui Eccleſiis præſunt, ut ultra talia non præſumant. (*18. qu. 2. hoc tantum ſibi.*) Sed hoc tantum ſibi in monaſterio vendicent ſacerdotes, quos præcipiunt canones, id eſt monachos ad converſationem ſanctam præmonere, Abbates, aliaque officia inſtituere, atque extra regulam facta corrigere. Quod ſi aliquid in monachos canonibus interdictum præſumpſerint, aut uſurpare quippiam de monaſterii rebus tentaverint, non deerit ab illis ſententia excommunicationis, qui ſe deinceps nequaquam ſuſtulerint ab illicitis.

51. Nonnulli monachorum egredientes a monaſterio, non ſolum ad ſæculum revertuntur, ſed etiam &

uxores

uxores accipiunt. Igitur revocati in eodem monaſterio, a quo exierant, pœnitentiæ deputentur: ibique defleant crimina ſua, unde deceſſerunt.

52. Religioſi propriæ regionis, qui nec inter clericos, nec inter monachos habentur, ſive hi, qui per diverſa loca vagi feruntur, ab epiſcopis, in quorum conventu commorari noſcuntur, licentia eorum coerceatur, ut aut in clero, aut in monaſterio deputentur præter eos, qui ab epiſcopo ſuo, aut propter ætatem, aut propter languorem fuerint abſoluti.

53. Hi, qui in diſcrimine conſtituti pœnitentiam accipiunt, nulla manifeſta ſcelera confitentes, ſed tantum ſe peccatores eſſe prædicantes, hujuſmodi ſi revaluerint, poſſunt etiam per morum probitatem ad gradus Eccleſiaſticos pervenire. Qui vero ita pœnitentiam accipiunt, ut aliquod mortale peccatum ſe perpetraſſe publice fateantur, ad clerum, vel honores Eccleſiaſticos pervenire nullatenus poterunt, quia ſe confeſſione propria notaverunt.

54. Quicunque ex ſæcularibus accipientes pœnitentiam retonderunt ſe, & rurſus prævaricantes laici effecti ſunt, comprehenſi ab epiſcopo ſuo, ad pœnitentiam, ex qua receſſerunt, revoventur. Quod ſi aliqui per pœnitentiam irrevocabiles ſunt, nec admoniti revertuntur, ut vere apoſtatæ coram Eccleſia anathematis ſententia condemnentur. Non aliter & hi, qui a parentibus detonſi fuerunt, aut ſponte ſua, amiſſis parentibus, ſeipſos religioni devoverunt, & poſtea habitum ſæcularem ſumpſerunt, ut iidem a ſacerdote comprehenſi ad cultum religionis, acta prius pœnitentia, revocentur. Quod ſi converti non poſſunt, velut apoſtatæ anathematis ſententiæ ſubjiciantur. Quæ forma ſervabitur etiam in viduis, virginibuſque ſacris, ac pœnitentibus fœminis, quæ ſanctimonialem habitum induerunt, & poſtea aut veſtem mutaverunt, aut ad nuptias tranſierunt.

55. Duo ſunt genera viduarum, ſæculares, & ſanctimoniales. Sæculares viduæ ſunt, quæ adhuc diſponentes nubere, laicalem habitum non depoſuerunt. Sanctimoniales ſunt, quæ jam, mutato habitu ſæculari, ſub religioſo cultu in conſpectu ſacerdotis, & Eccleſiæ apparuerunt. Hæ ſi ad nuptias tranſierint juxta Apoſtolum, non ſine damnatione erunt, quia ſe primum Deo voventes, poſtea caſtitatis propoſitum abjecerunt.

1. Tim. 5.

56. De Judæis autem præcepit ſancta Synodus, nemini deinceps ad credendum vim inferre. *Cui enim vult, Deus miſeretur, & quem vult, indurat.* Non enim tales inviti ſalvandi ſunt, ſed volentes, ut integra ſit forma juſtitiæ. Sicut enim homo propria arbitrii voluntate ſerpenti obediens periit: ſic vocante ſe gratia Dei propriæ mentis converſione homo quiſque credendo ſalvatur. Ergo non vi, ſed libera arbitrii voluntate, ut convertantur ſuadendi ſunt, non potius impellendi. Qui autem jampridem ad Chriſtianitatem venire coacti ſunt, ſicut factum eſt temporibus religioſiſſimi principis Siſebuti, quia jam conſtat, eos ſacramentis divinis ſociatos & baptiſmi gratiam ſuſcepiſſe, & chriſmate unctos eſſe, & corporis Domini, & ſanguinis extitiſſe participes, oportet ut fidem etiam, quam vi, vel neceſſitate ſuſceperunt, tenere cogantur, ne nomen Domini blaſphemetur, & fides, quam ſuſceperunt, vilis, ac contemptibilis habeatur.

d. 45. De Judæis. Rom. 9. Gen. 3. Liberum arbitrium

Nota. In hoc canone corrigitur ſub Siſenando rege, quod non recte, nec ſecundum receptam Eccleſiæ diſciplinam a rege Siſebuto ſtatutum fuerat de cogendis ad baptiſmum Judæis ex legibus Wiſigothorum l. 12. tit. 3. lege 3. apud Baron. an. 614. n. 39. Horum omnium tranſgreſſor quiſquis repertus fuerit, centum flagella decalvatus ſuſcipiat, & debita mulctetur exilii pœna, taſtamen ejus ad Principem pertineat, &c. ſic Chilpericus in Gallia coegit Judæos. Sed facta particularia quorumdam ex zelo ſine ſcientia legem communem non ſtatuunt, aut uſum univerſalem. Extat ea de re diſſertatio erudita Doctoris F. Joan. Nicolai adverſus Launojum edita Pariſiis an. 1667.

57. Tanta eſt quorumdam cupiditas, ut quidam eam appetentes, juxta quod ait Apoſtolus, etiam *a fide erraverunt*. Multi quippe hucuſque ex ſacerdotibus, atque laicis accipientes a Judæis munera, perfidiam eorum ſuo patrocinio fovent, qui non immerito ex corpore Antichriſti eſſe noſcuntur, quia contra Chriſtum faciunt. Quicunque ergo deinceps Epiſcopus, ſive clericus, ſive ſæcularis illis contra fidem Chriſtianam ſuffragium vel munere, vel favore præſtiterit, vere ut prophanus, & ſacrilegus anathema effectus, ab Eccleſia Catholica, & regno Dei habeatur extraneus. Quia dignus eſt, ut a corpore Chriſti ſeparetur, qui inimicis Chriſti patronus efficitur.

1. Tim. 6. Erraverunt.

58. Plerique, qui ex Judæis dudum ad Chriſtianam fidem promoti ſunt, nunc blaſphemantes in Chriſtum, non ſolum Judaicos ritus perpetraſſe noſcuntur, ſed etiam abominandas circumciſiones exercere præſumpſerunt. De quibus conſultu piiſſimi, ac religioſiſſimi Domini noſtri Siſenandi regis hoc ſanctum decrevit Concilium, ut hujuſmodi tranſgreſſores, Pontificali authoritate correcti, ad cultum Chriſtiani dogmatis revocentur: ut quos voluntas propria non emendat, animadverſio ſacerdotalis coerceat. Ii autem, quos circumciderunt, ſi filii eorum ſunt, a parentum conſortio ſeparentur; ſi ſervi, pro injuria corporis ſui libertati tradantur.

De conſ. d. 4. Plerique.

59. Judæorum filios, vel filias baptizatos, ne parentum ultra involvantur erroribus, ab eorum conſortio ſeparari decernimus, deputandos aut Monaſteriis, aut Chriſtianis viris, aut mulieribus Deum timentibus, ut ſub eorum converſatione cultum fidei diſcant, atque in melius inſtituti tam in moribus, quam in fide proficiant.

28. qu. 1. Judæorum filios.

60. Judæi baptizati, ſi poſtea prævaricantes in Chriſtum qualibet pœna damnati extiterint, a rebus eorum fideles filios excludi non oportebit, quia ſcriptum eſt: *Filius non portabit patris iniquitatem*.

1. q. 4. Judæi baptizati.

61. Sæpe malorum conſortia etiam bonos corrumpunt, quanto magis eos, qui ad vitia proni ſunt? Nulla ergo communio ultra ſit Hebræis ad fidem Chriſtianam tranſlatis, cum his, qui adhuc in veteri ritu conſiſtunt, ne forte eorum participio ſubvertantur. Quicunque ergo modo ex his, qui baptizati ſunt, infidelium conſortia non vitaverint, & hi Chriſtianis donentur, & illi publicis cædibus deputentur.

Ezech. 18. 29. q. 1. Sæpe malorum.

62. Judæi, qui Chriſtianas mulieres in conjugio habent, admoneantur ab Epiſcopo civitatis ipſius, ut ſi cum eis permanere cupiunt, Chriſtiani efficiantur. Quod ſi admoniti noluerint, ſeparentur: quia non poteſt infidelis in ejus permanere conjunctione, quæ jam in Chriſtianam tranſlata eſt fidem; filii autem, qui ex talibus nati exiſtunt, fidem, atque conditionem matris ſequantur. Similiter & hi, qui procreati ſunt de infidelibus mulieribus, & fidelibus viris, Chriſtianam religionem ſequantur, non Judaicam ſuperſtitionem.

28. q. 1. Judæi, qui Chriſtian.

63. Non poteſt erga homines eſſe fidelis, qui Deo extiterit infidelis. Judæi ergo, qui dudum Chriſtiani effecti ſunt, & nunc Chriſti fidem prævaricati ſunt, ad teſtimonium dicendum admitti non debent, quamvis eſſe ſe Chriſtianos annuncient, quia ſicut in fide Chriſti ſuſpecti ſunt, ita in teſtimonio humano dubii habentur. Infirmari ergo oportet eorum teſtimonium, qui in fide falſi docentur. Nec eis eſt credendum, qui veritatis a ſe fidem abjecerunt.

2. q. 7. Non poteſt.

64. Præcipiente Domino, atque excellentiſſimo Siſenando rege, conſtituit id ſanctum concilium, ut Judæi, aut hi, qui ex Judæis ſunt, officia publica nullatenus appetant, quia ſub hac occaſione Chriſtianis injuriam faciunt. Ideoque judices provinciarum cum ſacerdotibus eorum ſubreptiones fraudulenter relictas ſuſpendant, & officia publica eos agere non permittant. Si quis autem judicium hoc permiſerit, velut in ſacrilegum excommunicatio proferatur: & is, qui ſubrepſerit, publicis cædibus deputetur.

17. q. 4. Conſtituit Sanctum.

65. Ex decreto glorioſiſſimi principis hoc ſanctum elegit Concilium, ut Judæis non liceat Chriſtianos ſervos, nec Chriſtiana mancipia emere, nec cujuſquam conſequi largitatem. Nefas enim eſt, ut membra Chriſti ſerviant Antichriſti miniſtris. Quod ſi deinceps ſervos Chriſtianos, vel ancillas Judæi habere præſumpſerint; ſublati ab eorum dominatu, libertatem a principe conſequantur.

12. qu. 2. Et ſi illi.

66. Et ſi illi, qui nulla ex rebus ſuis pauperibus Chriſti diſtribuunt, æterni judicis voce in futuro condemnabuntur, quanto magis hi, qui auferunt pauperibus, quæ non dederunt? Quapropter Epiſcopi, qui nihil ex proprio ſuo Eccleſiæ Chriſti compenſaverunt, hanc divinam ſententiam metuant, & libertos ex familiis Eccleſiæ ad condemnationem ſuam facere non præſumant. Impium eſt enim, ut qui res ſuas Eccleſiæ Chriſti non contulerit, damnum inferat, & jus Eccleſiæ alienare contendat. Tales ergo libertos ſucceſſor Epiſcopus abſque aliqua oppoſitione ad jus Eccleſiæ revocabit, quia eos non æquitas, ſed improbitas abſolvit.

12. qu. 2. Epiſcop.

67. Epiſcopus, qui mancipium juris Eccleſiæ, non retento Eccleſiaſtico patrocinio, manumitti deſiderat, duo meriti ejuſdem, & peculii coram Concilio Eccleſiæ, cui præeminet, per commutationem ſuſcribentibus ſacerdotibus offerat, ut rata, & juſta inveniatur diffinitio commutantis. Tunc enim liberam manumiſſionem ſine patrocinio Eccleſiæ concedere poterit: quia enim, qui libertati tradere diſponitur, jam juri proprio acquiſivit. Hujuſmodi autem liberto adverſus Eccleſiam, cujus juris extitit, accuſandi, vel teſtificandi denegetur licentia. Quod ſi præſumpſerit, placet, ut ſtante commutatione in ſervitutem propriam revocetur, cui nocere conatur.

68. Conſenſu totius Concilii definitur, ut ſacerdotes, qui aut res ſuas Eccleſiæ relinquunt, aut nihil habentes, aliqua tamen prædia, aut familias Eccleſiis ſuis conquirunt, licebit illis aliquos de familiis ejuſdem Eccleſiæ manumittere, juxta rei collatæ modum, quem antiqui Canones decreverunt, ita ut cum peculio, & poſteritate ſua ingenui ſub patrocinio Eccleſiæ maneant, utilitates injunctas ſibi, juxta quod potuerint, proſequentes.

12 q. 2. Libertis Eccl.

69. Liberti Eccleſiæ (quia nunquam moritur eorum patrona) a patrocinio ejuſdem nunquam diſcedant, nec poſteritas quidem eorum, ſicut priores canones decreverunt. Ac ne forte libertas eorum in futura prole non pateat, ipſaque poſteritas naturali ingenuitate obtinens, ſeſe ab Eccleſiæ patrocinio non ſubtrahat, neceſſe eſt, ut tam hi liberti, quam ab eis progeniti profeſſionem Epiſcopo ſuo faciant, per quam ex familia Eccleſiæ libertos effectos ſe eſſe fateantur, ejuſque patrocinium non relinquant, ſed juxta virtutem ſuam obſequium ei, vel obedientiam præbeant.

Ibid. Liberti Eccl. qui a Papa.

70. Liberti Eccleſiæ, qui a patrocinio ejus diſcedentes, quibuslibet perſonis adhæſerunt, ſi admoniti redire contempſerint, manumiſſio eorum irrita ſit, quia per obedientiæ contemptum ingrati actione tenentur.

d. 54. Eccleſ. qui a quibuſcumque.

71. Liberti Eccleſiæ, qui a quibuſcunque manumiſſi ſunt, & Eccleſiæ patrocinio commendati exiſtunt, ſicut & regulæ antiquorum Patrum conſtituerunt, ſacerdotali defenſione, a cujuslibet inſolentia protegantur, ſive in ſtatu libertatis eorum, ſive in peculio, quod habere noſcuntur.

d. 54. Quicumque.

72. Quicunque libertatem a dominis ſuis ita percipiunt, ut nullum ſibi in eis obſequium patronus retentet, iſti, ſi ſine crimine capitali ſunt, ad clericatus ordinem liberi ſuſcipiantur, quia directa manumiſſione abſoluti noſcuntur. Qui vero retento obſequio manumiſſi ſunt, pro eo, quod *adhuc patroni ſervitute tenentur obnoxii, nullatenus ſunt ad Eccleſiaſticum ordinem promovendi, ne, quando voluerint eorum Domini, fiant ex clericis ſervi.

**A patrono ſervitii.*

73. De familiis Eccleſiæ conſtituere Presbyteros, & Diacones per parochias liceat, quos tamen vitæ rectitudo, & probitas morum commendat: ea tamen ratione, ut antea manumiſſi libertatem ſtatus ſui percipiant, & denuo ad Eccleſiaſticos honores ſuccedant. Eſt enim irreligioſum, obligatos exiſtere ſervituti, qui ſacri ordinis ſuſcipiunt dignitatem. Quicquid autem talibus aut per libertatem conceſſum, aut ſucceſſione extiterit datum, aut a quolibet quoquo modo collatum, non licebit eis quippiam inde in extraneas perſonas tranſmittere, ſed omnia ad jus ejus Eccleſiæ, a qua manumiſſi ſunt, poſt eorum obitum pertineant. His quoque, ſicut & cæteris Eccleſiæ libertis accuſandi, vel teſtificandi adverſus Eccleſiam aditus intercluditur; ad quod ſi aſpiraverint, non ſolum libertatis beneficio careant, ſed etiam honoris gradu, quem non dignitate naturæ, ſed temporis neceſſitate promeruerunt.

Regibus fidelitas ſervanda.

74. Poſt inſtituta quædam Eccleſiaſtici ordinis, vel decreta, quæ ad quorundam pertinent diſciplinam, poſtrema nobis cunctis ſacerdotibus ſententia eſt, pro robore noſtrorum regum, & ſtabilitate gentis Gothorum Pontificale ultimum ſub Deo judice ferre decretum. Multarum quippe gentium (ut fama eſt) tanta extat perfidia animorum, ut fidem ſacramento promiſſam regibus ſuis obſervare contemnant, & ore ſimulent juramenti profeſſionem, dum retineant mente perfidiæ impietatem. Jurant enim regibus ſuis, & fidem, quam pollicentur, prævaricantur; nec metuunt volumen illud judicii Dei, per quod inducitur maledictio, multaque pœnarum comminatio ſuper eos, qui jurant in nomine Dei mendaciter. Quæ ergo ſpes talibus populis contra hoſtes laborantibus erit? Quæ fides ultra cum aliis gentibus in pace credenda? Quod fœdus non violandum? Quæ in hoſtibus jurata ſponſio ſtabilis permanebit, quando nec ipſis propriis regibus juratam fidem conſervant? Quis enim adeo furioſus eſt, qui caput ſuum manu propria deſecet? Illi (ut notum eſt) immemores ſalutis ſuæ, propria manu ſeipſos interimunt, in ſemetipſos, ſuoſque reges proprias convertendo vires. Et cum Dominus dicat, *Nolite tangere Chriſtos meos*: & David, *Quis* (inquit) *extendet manum ſuam in Chriſtum Domini, & innocens erit?* Illis nec vitare metus eſt perjurium, nec regibus inferre exitium. Hoſpitibus quippe fides pacti datur, nec violatur. Quod ſi in bello fides vigeat, quanto magis in cæteris ſervanda eſt? Sacrilegium quippe eſt, ſi violetur a gentibus regum ſuorum promiſſa fides: quia non ſolum in eos fit pacti tranſgreſſio, ſed & in Deum, in cujus nomen pollicetur ipſa promiſſio. Inde eſt, quod multa regna terrarum cœleſtis iracundia ita permutavit, ut pro impietate fidei, & morum alterum ab altero ſolveretur. Unde & nos cavere oportet caſum hujuſmodi gentium, ne ſimiliter plaga feriamur præcipiti, & pœna puniamur crudeli. *Si enim Deus Angelis in ſe prævaricantibus non pepercit*, qui per inobedientiam cœleſte habitaculum perdiderunt, unde & per Eſaiam dicit, *Inebriatus eſt gladius meus in cœlo*; quanto magis nos noſtræ ſalutis interitum timere debemus, ne per infidelitatem eodem ſæviente Dei gladio pereamus? Quod ſi divinam iracundiam vitare volumus, & ſeveritatem ad ejus clementiam provocare cupimus, ſervemus erga Deum religionis cultum, atque timorem cuſtodiamus erga principes noſtros, pollicitam fidem, atque ſponſionem. Non ſit in nobis, ut in quibuſdam gentibus infidelitatis ſubtilitas impia, non ſubdolæ mentis perfidia, non perjurii nefas, & conjurationum nefanda molimina. Nullus apud nos ſub præſumptione regnum arripiat, nullus excitet mutuas ſeditiones civium, nemo meditetur interitus regum: ſed defuncto in pace principe, primates totius gentis cum ſacerdotibus ſucceſſorem regni Concilio communi conſtituant, ut dum unitatis concordia a nobis retinetur, nullum patriæ, gentiſque diſſidium per vim, atque ambitum moliatur.

Hier. 7. — *Pſal. 104. 1 Reg. 26.* — *2. Petr. 2. Eſa. 34.*

Quod ſi hæc admonitio mentes noſtras non corrigit,

Gothorum Reges in Hiſpan. per Eccl. ſtabiliuntur.

git, & ad ſalutem communem cor noſtrum nequaquam perducit, audi ſententiam noſtram. Quicunque ergo ex nobis, vel totius Hiſpaniæ populis, qualibet conjuratione, vel ſtudio ſacramentum fidei ſuæ, quod pro patriæ, gentiſque Gothorum ſtatu, vel conſervatione regiæ ſalutis pollicitus eſt, temeraverit, aut regem nece attrectaverit, aut poteſtate regni exuerit, aut præſumptione tyrannica regni faſtigium uſurpaverit, anathema ſit in conſpectu Dei Patris, & Angelorum: atque ab Eccleſia Catholica, quam perjurio profanaverit, efficiatur extraneus, & ab omni cœtu Chriſtianorum alienus cum omnibus impietatis ſuæ ſociis; quia oportet, ut una pœna teneat obnoxios, quos ſimilis error invenerit implicatos. Quod iterum ſecundo replicamus, dicentes: Quicumque amodo ex nobis, vel cunctis Hiſpaniæ populis, quolibet tractatu, vel ſtudio ſacramentum fidei ſuæ, quod pro patriæ, gentiſque Gothorum ſtatu, vel conſervatione regiæ ſalutis pollicitus eſt, violaverit, aut regem nece attrectaverit, aut poteſtate regni exuerit, aut præſumptione tyrannica regni faſtigium uſurpaverit, anathema in conſpectu Chriſti, & Apoſtolorum ejus ſit: atque ab Eccleſia Catholica, quam perjurio prophanaverit, efficiatur extraneus, & ab omni conſortio Chriſtianorum alienus, & damnatus in futuro judicio Dei habeatur cum participibus ſuis: quia dignum eſt, ut qui talibus ſociantur, ipſi etiam damnationis eorum participatione obnoxii teneantur. Hoc etiam tertio acclamamus, dicentes: Quicunque amodo ex nobis, vel cunctis Hiſpaniæ populis, qualibet meditatione, vel ſtudio ſacramentum fidei ſuæ, quod pro patriæ ſalute, gentiſque Gothorum ſtatu, vel incolumitate regiæ poteſtatis pollicitus eſt, violaverit, aut regem nece attrectaverit, aut poteſtate regni exuerit, aut præſumptione tyrannica regni faſtigium uſurpaverit, anathema ſit in conſpectu Spiritus ſancti, & martyrum Chriſti: atque ab Eccleſia Catholica, quam perjurio prophanaverit, extraneus efficiatur, & ab omni communione Chriſtianorum alienus; nec partem habeat iſtorum, ſed cum diabolo, & Angelis ejus æternis ſuppliciis condemnetur una cum eis, qui eandem conjurationem nituntur: ut par pœna perditionis conſtringat, quos in perniciem prava ſocietas copulat. Et ideo, ſi placet omnibus, qui adeſtis hoc tertio reiteratam veſtræ vocis conſenſu firmate. Ab univerſo clero, vel populo dictum eſt: Qui contra hanc noſtram definitionem præſumpſerint, anathema maranatha, hoc eſt, perditio in adventu Domini ſint, & cum Juda Scarioth partem habeant ipſi, & ſocii eorum. Amen. Quapropter nos ipſi, & ſacerdotes omnes ſanctam Eccleſiam Chriſti, ac populum admonemus, ut hæc tremenda, & toties reiterata ſententia nullum ex nobis præſenti, atque æterno condemnet judicio, ſed fidem promiſſam erga glorioſiſſimum Dominum noſtrum Siſenandum Regem cuſtodientes, ac ſincera illi devotione famulantes, non ſolum divinæ pietatis in nobis clementiam provocemus, ſed etiam gratiam antefati principis percipere mereamur. Te quoque præſentem regem, ac futuros ætatum ſequentium principes humanitate debita depoſcimus, ut moderati, & mites erga ſubjectos exiſtentes, cum juſtitia, & pietate populos a Deo vobis creditos regatis, bonamque viciſſitudinem, qui vos nobis conſtituit, largitori Chriſto rependatis, regnantes in humilitate cordis cum ſtudio bonæ actionis. Nec quiſquam veſtrum ſolus in cauſa captivum, aut reum ſententia feriat, ſed conſenſu publico cum rectoribus ex judicio manifeſto delinquentium culpa pateſcat, ſervata a vobis in offenſis manſuetudine, ut non ſeveritate magis in illis, quam indulgentia polleatis, ut dum omnia hæc (auctore Deo) pio a vobis moderamine conſervantur, & reges in populis, & populi in regibus, & Deus in utriſque lætetur. Sane de futuris regibus hanc ſententiam promulgamus, ut ſi quis ex eis contra reverentiam legum ſuperba dominatione, & faſtu regio in flagitiis, & facinore, ſive cupiditate crudeliſſimam poteſtatem in populis exercuerit, anathematis ſententia a Domino condemnetur, & habeat a Deo ſeparationem, atque judicium, propter quod præſumpſerit prava agere, & in perniciem regnum deducere. De Simithilana vero, qui propria ſcelera metuens ſeipſum regno privavit, & poteſtatis faſcibus exuit, id cum gentis conſultu decrevimus, ut neque eum, vel uxorem ejus propter mala, quæ commiſerunt, neque filios eorum unitati noſtræ unquam conſociemus, nec eos ad honores, a quibus ob iniquitatem dejecti ſunt, aliquando promoveamus. Quique etiam, ſicut in faſtigio regni habentur extranei, ita a poſſeſſione rerum, quas de miſerorum ſumptibus auxerant, maneant alieni, præter id, quod pietate piiſſimi principis noſtri fuerint conſecuti. Non aliter & Geilanem memorati Simithilanæ & ſanguine, & ſcelere fratrem, qui nec in germanitatis fide ſtabilis extitit, nec fidem glorioſo Domino noſtro pollicitam conſervavit: hunc ergo cum conjuge ſua, ſicut & ante factum eſt, a ſocietate gentis, atque conſortio noſtro placuit ſeparari, nec in amiſſis facultatibus, in quibus per iniquitatem creverant reduces fieri, præter id, quod conſecuti fuerint pietate clementiſſimi principis, cujus gratia bonos donorum præmiis ditat, & malos a beneficentia ſua non ſeparat. Gloria autem, & honor omnipotenti Deo noſtro, in cujus nomine congregati ſumus. Poſt hæc pax, & ſalus, & diuturnitas piiſſimo, & amatori Chriſti Domino noſtro Siſenando regi, cujus devotio nos ad hoc decretum ſalutiferum convocavit. Corroboret ergo Chriſti gratia regnum illius, genteſque Gothorum in fide Catholica annis, & meritis. Protegat illum uſque ad ultimam ſenectutem ſummi Dei gratia, & poſt præſentis regni gloriam ad æternum regnum tranſeat, ut ſine fine regnet, qui in ſæculo feliciter imperat, ipſo præſtante, qui eſt Rex regum, & Dominus Dominorum, cum Patre, & Spiritu ſancto in ſæcula ſæculorum. Amen. Definitis itaque his, quæ ſuperius comprehenſa ſunt, annuente religioſiſſimo placuit deinde nulla re impediente a quolibet noſtrum ea, quæ conſtituta ſunt, temerari, ſed cuncta ſalubri conſilio conſervari. Et quia profectibus Eccleſiæ, & animæ noſtræ conveniunt, etiam propria ſubſcriptione (ut permaneant) roboramus. Ego Iſidorus in Chriſti nomine Spalenſis Eccleſiæ Metropolitanus Epiſcopus hæc conſtituens ſubſcripſi. Similiter & alii Epiſcopi ſubſcripſerunt, numero ſeptuaginta.

Maranatha.

Regum inſtructio.

Concilium Toletanum quintum, tempore Honorii Papæ primi, æra 674. anno Chriſti 636. Chintillano regnante.

Tituli Capitulorum Concilii Toletani V.

1. *De inſtitutione novarum litaniarum.*
2. *De cuſtodia ſalutis regum, & defenſione prolis præſentium principum.*
3. *De reprobatione perſonarum, quæ prohibentur adipiſci regnum.*
4. *De his, qui ſibi blandiuntur ſpe, rege ſuperſtite.*
5. *De his, qui principes maledicere præſumunt.*
6. *Ut regum fideles a ſucceſſoribus regum rerum jure non fraudentur pro ſervitutis mercede.*
7. *Quod in celebritate cunctorum Conciliorum, Synodus Toletana temporibus Siſenandi habita, per prolationem vocis claræ, ob cuſtodiam ſui cunctis debeat innoteſcere.*
8. *De indulgentia principum noxiis ſervata.*
9. *De favore principū Concilii acclamatione conceſſo.*

Capitula Concilii Toletani V. habiti anno I. Chintillani.

Apud urbem Toletanam diverſis ex provinciis Hiſpaniæ ſacerdotes Domini, qui in uno pacis oſcu-

oſculo in Baſilica ſanctæ martyris Leocadiæ conſedimus, gratiarum actiones omnipotenti Deo perſolvimus propter ſuam miſericordiam magnam, cujus nutu in hanc convenimus concordiam, & glorioſi principis noſtri Chintillani regis initia, ob cujus ſalutis, & felicitatis conſtantiam ſupernam imploramus clementiam, qui ſe in medio noſtri cœtus ingreſſus cum optimatibus, & ſenioribus palatii ſui, ſupplex ſe omnium orationibus commendavit, ſuoſque fideles ita facere ſancta exhortatione coegit, atque hanc inſtitutionem, quam ex præcepto ejus, & decreto noſtro ſancimus, divina inſpiratione permiſit.

1. Scilicet, ut in cuncto regno a Deo ſibi conceſſo, ſpecialis, & propria hæc religioſa omni tempore teneatur obſervantia, ut a die Iduum Decembrium litania triduo ubique annua ſucceſſione peragatur, & B indulgentia delictorum lacrymis impetretur. Quod ſi dies dominica interceſſerit, in ſequenti hebdomada celebretur, ut quoniam, deficiente charitate, eo uſque protelatur malitia, ut nova exerceantur facinora, nova quoque hæc ipſa ſurgat conſuetudo, quæ poſſit ante omnipotentis oculos noſtra eſſe purgatio.

2. Summa autem nobis vigilantia, & grandi religionis cura providendum eſt, ut mala, quæ aſſidue prohibita perpetrantur, circumſpecta diſciplina Eccleſiaſtica extirpentur. Non enim eſt incaſſum ſcriptum: *Peſtilente flagellato, ſtultus ſapientior erit.* (Prover. 19.) Quamobrem quoniam præponderante onere delictorum, experientia pene ſemper, ac ſæpe fieri dicimus, quod magnopere vitare debemus, quod etiam cuſtoditur, cum hoc, quod divinis Sacramentis ſpopondimus, temeritate non violamus, ideo frequenter compeſcendum, C quod crebro invenitur tranſgreſſum. Sed ne ſuccedentes precedentibus, ac deinde ſequentes invideant anterioribus, & cuncta quieta, & pacata permaneant, hæc in Concilio communiter conſiderata defertur ſententia, ut ſervetis quæcunque in univerſali, & magna Synodo proviſa, conſcriptaque circa principum ſalutem, & utilitatem ſunt. Hæc quoque adjecta cuſtodiantur, videlicet, ut omni benignitate, omnique firmitate circa omnem poſteritatem principis noſtri Chintillani regis teneatur dilectio, & præbeatur rationabile defenſionis adminiculum, ne res juſte proviſæ, aut etiam parentum digna proviſione procuratæ, ad juris proprietatem pertinentes, injuſte, fraudulenterve a quoquam cauſa illicite exquiſita lædendi eos præbeatur, nec quocunque modo quibuslibet rebus, ſpreta dilectione, moleſtentur. D Hæc enim licentia efficit & principes in ſubjectis ſuſpectos, & ſubjectos in bonis principum cupidos. Quocirca, ne & præmiſſa contemnantur, & ut cupiditas *radix omnium malorum* (1. Tim. 6.) auferatur, conteſtamur omnes præſentes, & abſentes, vel etiam futuris temporibus conſequentes, coram Deo, & Angelis ejus, quod ſi quiſquam noſtræ conteſtationis temerator extiterit, atque contemptor, & quacumque argumentatione odioſe eos moleſtare, aut in aliquo fuerit conatus lædere, ſit anathema a Chriſtianorum omnium cœtu, atque ſupremo condemnetur judicio: ſit exprobrabilis omnibus Catholicis, & abominabilis ſanctis Angelis, in miniſterio Dei conſtitutis: ſit in hoc ſæculo perditus, & in futuro condemnatus, qui tam rectæ proviſioni noluit præbere conſenſum.

3. E Inexpertis, & novis morbis novam decet invenire medelam. Quapropter, quoniam ſunt inconſideratæ quorundam mentes, & ſe minime capientes, quos nec origo ornat, nec virtus decorat, qui paſſim putant, licenterque ad regalia majeſtatis pervenire faſtigia: Hujus rei cauſa, noſtra omnium cum invocatione divina profertur ſententia, ut ſi quis talia meditatus fuerit, quem nec electio omnium præficit, nec Gothicæ gentis nobilitas ad hunc apicem trahit, ſit conſortio Catholicorum privatus, & divino anathemate condemnatus.

4. Ergo, quia & religioni inimicum, & hominibus conſtat eſſe pernicioſum, futura illicite cogitare, & caſus principum exquirere, ac ſibi in poſterum providere, A cum ſcriptum ſit: *Non eſt veſtrum noſſe momenta, vel tempora, quæ Pater poſuit in ſua poteſtate:* (Act. 1.) hoc decreto cenſemus, ut quiſquis inventus fuerit talia perquiſiſſe, & vivente principe in alium attendiſſe pro futura regni ſpe, aut alios in ſe propter id attraxiſſe, a conventu catholicorum cum excommunicationis ſententia expellatur.

5. Sed & hoc pro peſtilentioſis hominum moribus ſalubri deliberatione cenſemus, ne quis in principem maledicta congerat. Scriptum eſt enim a legiſlatore: *principem populi tui ne maledixeris.* (Exod. 22. Act. 23.) Quod ſi quis fecerit, excommunicatione Eccleſiaſtica plectatur. Nam ſi *maledici regnum Dei non poſſidebunt*, (1. Cor. 6.) quanto magis talis ab Eccleſia neceſſario pellitur, qui divinæ violator ſententiæ invenitur?

6. Simili providentia pro fidelibus regum noſtra B datur ſententia, ut quiſquis ſuperſtes principum extiterit, juſte in rebus profligatis, aut largitate principis acquiſitis, nullam debeat habere jacturam. Nam ſi licenter, & injuſte perturbentur fidelium mentes, nemo optabit proprium, ac fidele præbere obſequium, dum cuncta nutant in incertum, & in futuro diſcriminis formidant cauſam, ſed ſaluti, & rebus eorum principalis pietas debet præbere ſuffragia. Exemplis enim cæteri provocantur ad fidem, cum fideles non fraudantur mercede.

7. Propter malarum mentium facilitatem, & memoriæ oblivionem hoc ſacratiſſima ſtatuit Synodus, ut in omni Concilio Epiſcoporum Hiſpaniæ univerſalis Concilii decretum, quod propter principum noſtrorum eſt ſalutem conſtitutum, peractis omnibus in Synodo, publica voce debeat pronunciari, quatenus ſæpe C replicatum auribus, vel aſſiduitate iniquorum mens territa corrigatur, quæ ad prævaricandum & oblivione, & facilitate perducitur.

8. In his omnibus, quæ præmiſimus, poteſtatem indulgentiæ in culpis delinquentium principi reſervamus, ut juxta bonitatis ſuæ, & pietatis moderamen, ubi emendationem proſpexerit mentium, veniam tribuat culparum.

9. His vero omnibus fidem, & robur ſubſcriptione noſtra facientes, gloriam, & laudem omnipotenti Domino Deo, in quantum mortalium valetudo ſinit, reddimus. Poſt hæc gratias excellentiſſimo, & glorioſiſſimo Principi noſtro Chintillano regi peragimus, cujus ardor fidei, & ſtudium bonæ intentionis, & unanimitatis concordiam nobis tribuit, & charitatis: donet ei Dominus de inimicis triumphum, & de beatitudine D gaudium: cuſtodiat eum protectione aſſidua, & muniat bonæ voluntatis ſuæ circunſpectione tutiſſima, cujus regnum manet in ſæcula ſæculorum. Ego Eugenius Toletanæ Eccleſiæ provinciæ Carthaginenſis Metropolitanus Epiſcopus, his omnibus decretis annuens ſubſcripſi. Similiter & alii Epiſcopi ſubſcripſerunt, numero viginti.

Concilium Toletanum ſextum, tempore Honorii Papæ primi, & Chintillani regis, æra 676. anno Chriſti 638.

Tituli Capitulorum Concil. VI.

E 1. *De plenitudine fidei Catholicæ.*
2. *De obſervatione litaniarum.*
3. *De cuſtodia fidei Judæorum.*
4. *De damnatione clericorum per pecuniam Eccleſiaſticos gradus aſſequentium.*
5. *De ſtipendiis clericorum, ne a jure alienentur Eccleſiarum.*
6. *De viris, & feminis ſacris propoſitum tranſgredientibus.*
7. *De pœnitentibus tranſgreſſoribus.*
8. *Quod quibuſdam pœnitentibus priſtina tradantur conjugia.*
9. *De profeſſionibus, & obedientia libertorum Eccleſiæ.*

10. *De*

10. *De progenie libertorum Eccleſiæ, ne eis vel pro nutrito eruditionis ab Eccleſia liceat evagari.*
11. *Ne ſine accuſatore legitimo quiſpiã condemnetur.*
12. *De confugientibus ad hoſtes.*
13. *De honore primatuum Eccleſiæ.*
14. *De remuneratione collata fidelibus regum.*
15. *Ut res Eccleſiæ a quibuslibet juſte collatæ in earum jure firma ſtabilitate permaneant.*
16. *De incolumitate, & adhibenda dilectione regiæ proli.*
17. *De his, qui, rege ſuperſtite, aut ſibi, aut aliis aſfuturum provident regnum, & de perſonis, quæ prohibentur ad regnum accedere.*
18. *De cuſtodia vitæ principum, & defenſione præcedentium regum a ſequentibus adhibenda.*
19. *De gratiarum actionibus in confirmatione Concilii, Deo, & principi datis.*

CAPITULA CONCILII TOLET. VI.

Conventientibus nobis Hiſpaniarum, Gallitiæque Pontificibus ſummis, cum Orthodoxi, & glorioſi Chintillani Regis ſalutaribus hortamentis abſque impedimento, in prætorio Toletano, in Eccleſia ſanctæ Leocadiæ martyris ſedibus collatis, ſub die ſexta Idus Januarii, anno prædicti principis, & triumphatoris Chriſti ſecundo, ſtatuimus ſubter inſerta capitula.

1. Cum primum omnipotenti Deo pro corona fratrum ita numeroſæ gratiæ in nobis fuiſſent peractæ, nihil melius, nihilque ſalubrius omnium inſedit animo, quam ut more Synodi univerſalis poſt ſolemnia perfunctæ orationis, quod mente interius ruminabamus, lingua narraremus, & quod corde credebamus, ore ru- C ctaremus, ſuperna favente ſententia, quæ ait: *Eructavit cor meum verbum bonum.* Et juxta Prophetam: *Verbum fecit Dominus abbreviatum ſuper terram.* (*Pſal.* 44. *Eſa.* 10. *Rom.* 9.) Quamobrem ex abundantia noſtri cordis ſit confeſſio vocis, ut fidem, quam omnium mens intrinſecus geſtat, in confeſſione interpres lingua foris effundat. Itaque credimus, & profitemur ſacratiſſimam, omnipotentiſſimam Trinitatem, Patrem, & Filium, & Spiritum Sanctum unum Deum ſolum non ſolitarium, unius eſſentiæ, virtutis, poteſtatis, majeſtatis, uniuſque naturæ, diſcretam inſeparabiliter perſonis, indiſcretam eſſentialiter ſubſtantia deitatis, creatricem omnium creaturarum, Patrem ingenitum, increatum, fontem, & originem totius divinitatis, Filium a Patre intemporaliter ante omnem creaturam ſine initio genitum, non creatum: nam nec Pater unquam ſine Filio, nec D Filius extitit ſine Patre, ſed tamen Filius Deus de Patre Deo, non Pater Deus de Filio Deo, ille autem Filius Patris, & Deus de Patre, per omnia coæqualis Patri, Deus verus de Deo vero: Spiritum vero ſanctum neque genitum, neque creatum, ſed de Patre, Filioque procedentem utriuſque eſſe Spiritum, ac per hoc ſubſtantialiter unum ſunt, qui & unus ab utroque procedit. In hac autem Trinitate tanta eſt unitas ſubſtantiæ, ut pluralitate careat, & æqualitatem teneat: nec minor in ſingulis, quam in omnibus: nec major in omnibus, quam in ſingulis perſonis manet. Ex his igitur tribus perſonis ſolum Filium fatemur ad redemptionem humani generis, propter culparum debita, E quæ per inobedientiam Adæ originaliter, & noſtro libero arbitrio contraximus, reſolvenda a ſecreto Patris arcanoque prodiiſſe, & humanitatem ſine peccato de ſancta ſemper Virgine Maria aſſumpſiſſe, ut idem Filius Dei Patris eſſet Filius hominis, Deus perfectus, & homo perfectus, ut homo, & Deus eſſet unus Chriſtus, naturis in duabus una perſona, ne quaternitas Trinitati accederet, ſi in Chriſto geminata perſona eſſet. Ergo a Patre, & Spiritu Sancto ſeparabilis creditur perſona, ab homine autem aſſumpta natura, idem cum eodem homine unus extat perſona cum Patre, & Spiritu Sancto, natura, ac (ſicut diximus) ex duabus naturis, & una perſona unus eſt Dominus noſter Jeſus Chriſtus, in forma divinitatis æqualis Pa-

A tri, in forma ſervi minor Patre. Hæc eſt enim vox ejus in Pſalmo: *De ventre matris meæ Deus meus es tu.* (*Pſal.* 21.) Natus itaque a Deo ſine matre, natus a Virgine ſine Patre, ſolum *Verbum caro factum eſt, & habitavit in nobis.* (*Joan.* 1.) Et cum tota cooperata ſit Trinitas formationem ſuſcepti hominis, quoniam inſeparabilia ſunt opera Trinitatis, ſolus tamen Filius ſuſcepit humanitatem in ſingularitate perſonæ, non in unitate divinæ naturæ, ideſt in eo, quod proprium eſt Filii, non quod commune eſt Trinitati. Nam ſi unam nati hominis, Dei alteram confeciſſet perſonam, tota Trinitas corpus aſſumpſiſſet, quoniam conſtat naturam Trinitatis eſſe, non tamen perſonam. Hic ergo Dominus noſter Jeſus Chriſtus miſſus a Patre, ſuſcipiens, quod non erat, nec amittens, quod erat, inviolabilis de ſuo, mortalis de B noſtro, *Venit in hunc mundum peccatores ſalvos facere,* (*1. Tim.* 1. *Rom.* 4.) & credentes juſtificare, facienſque mirabilia, *traditus eſt propter delicta noſtra, mortuus eſt propter expiationem noſtram, reſurrexit propter juſtificationem noſtram,* hujus livore ſanati, hujus morte Deo Patri reconciliati, hujus reſurrectione ſumus reſuſcitati. Quem etiam venturum in fine expectamus ſæculorum cum reſurrectione omnium, æquiſſimo ſuo judicio redditurum juſtis præmia, & impiis pœnas. Eccleſiam quoque Catholicam credimus, ſine macula, & ruga, & corpus ejus eſſe, regnumque habituram cum capite ſuo omnipotente Chriſto Jeſu, poſtquam hoc corruptibile induerit incorruptionem, & mortale immortalitatem, *ut ſit Deus omnia in omnibus.* (*1. Cor.* 15.) Hac fide corda purificantur, hac hæreſes extirpantur, in hac omnis Eccleſia collata jam cœleſti regno deinceps in ſæculo præſenti gloriatur, & non alia fide eſt ſalus, *nec enim nomen aliud eſt ſub cælo datum hominibus, in quo oporteat nos ſalvos fieri.* (*Fer. in fide.*)

2. Religioſiſſimi principis noſtri devotionem, & (*Act.* 4.) noſtrorum conſacerdotum primo anno regni ſui conſtitutionem cum magna reverentia, & veneratione ſuſcipientes, quam conſtat jam in omni regno ſuo annua vice celebrari, quam placuit etiam noſtra aſſenſione firmari: proinde univerſalis authoritate cenſemus Concilii, ut hi dies litaniarum, qui in Synodo præmiſſa ſunt inſtituti, eodem in tempore, quo juſſi ſunt, excoli annuo recurſu omni obſervatione habeantur celeberrimi, ut pro illis, quibus nunc uſque ſimul ſumus implicati delictis, ſit noſtra expiatio ante oculos Dei omnipotentis.

3. Inflexibilis Judæorum perfidia deflexa tandem D videtur pietate, & potentia ſuperna. Hinc enim liquet, quod in ſpiramine ſummo Dei excellentiſſimus, & Chriſtianiſſimus princeps ardore fidei inflammatus, cum regni ſui ſacerdotibus prævaricationes, & ſuperſtitiones eorum eradicare elegit funditus, nec ſinit degere in regno ſuo eum, qui non eſt catholicus, ob cujus fervorem fidei gratias omnipotenti Domino cœlorum agimus, eo quod ei tam illuſtrem crearit animam, & ſua repleverit ſapientia, ipſe quoque donet ei & in præſenti ſæculo longævam vitam, & in futuro gloriam æternam. Illud autem provida nobis cura, & valde eſt decernendum vigilanti ſolertia, ne ejus fidei calor, & noſter labor quandoque in poſteris tepe- E factus liqueſcat. Quocirca conſonam cum eo corde, & ore promulgamus Deo placituram ſententiam, ſimul etiam cum ſuorum optimatum, illuſtriumque virorum conſenſu, & deliberatione ſancimus, ut quiſquis ſuccedentium temporum regni ſortitus fuerit apicem, non ante conſcendat regiam ſedem, quam inter reliqua conditionum ſacramenta pollicitus fuerit, hanc ſe Catholicam non permiſſurum eos violare fidem, ſed & nullatenus eorum perfidiæ favens, vel quolibet neglectu, aut cupiditate illectus, tendentibus ad præcipitia infidelitatis aditum præbeat prævaricationis, ſed quod magnopere noſtro eſt tempore conquiſitum, debeat illibatum perſeverare in futurum. Nam incaſſum bonum agitur, ſi non ejus providetur perſeverantia. Ergo poſtquam ordine præmiſſo ad gu-

ber-

bernacula acceſſerit regni, ſi ipſe temerator hujus extiterit promiſſi, ſit anathema maranatha in conſpectu ſempiterni Dei, & pabulum efficiatur ignis æterni, ſimilique cum eo damnatione perculſis, quicunque ſacerdotum, vel quilibet Chriſtianorum ejus implicati fuerint errori. Nos etenim ita præſentia decernimus, ut præterita, quæ in univerſali Synodo de Judæis conſcripta ſunt, confirmemus, quoniam ea, quæ neceſſaria pro eorum ſalvatione ſcribi potuerunt, in eadem eſſe cautum ſcimus. Quapropter, quæ tunc decreta ſunt, valitura eſſe cenſemus.

Sub Synod. oecum. can. 32.

4. Sæpe pullulantis pravitatis germina, licet ſæpiſſime Patrum juſta noverimus ſeveritate damnata, quia tamen crebris conſpiciuntur denuo vigere radicibus, juſtitiæ acriore vigore radicitus amputare ſancimus. Proinde quicunque Simonis imitator, ſimoniacæ quoque hæreſis extiterit ſectator, ut Eccleſiaſticorum ordinum gradus non dignitate morum obtineat, ſed munerum impenſione conquirat, & per oblata munera capiat, quibus hunc nec rationis ordo, nec dignitas morum ulla commendat, talis inventus ſacrorum ordinum apices penitus adipiſci nullo modo permittatur: ſed, etſi adeptus fuerit, communione privatus cum ordinatoribus ſuis propriorum bonorum amiſſione damnetur.

12. q. 2. Sæpe fit.

5. Sæpe fit, ut proprietati originis obſiſtat longinquitas temporis. Quapropter providentes decernimus, ut ſi quis Clericorum ſtipendium de rebus Eccleſiæ cujuſquam Epiſcopi percipit largitate, ſub precariæ nomine debeat profeſſionem ſcribere, nec per retentionem diuturnam præjudicium afferat Eccleſiæ, & quæcunque in uſu perceperit, debeat utiliter laborare, ut res divini juris videantur aliqua occaſione negligi, & ſubſidium ab Eccleſia, cui deſerviunt, percipere poſſint clerici. Quod ſi quis eorum contempſerit facere, ipſe ſe ſtipendio ſuo videbitur privare.

20. q. 3. Proclivis curſus.

6. Proclivis curſus eſt ad voluptatem, & imitatrix natura vitiorum. Quamobrem quiſquis virorum, vel mulierum habitum ſemel induerit ſpontanee religioſum, aut ſi vir deditus Eccleſiæ choro, vel fœmina fuerit, aut fuerit delegata puellarum monaſterio, in utroque ſexu prævaricator ad propoſitum invitus reverti cogatur, ut vir detondeatur, & puella ad monaſterium regrediatur. Si autem quolibet patrocinio deſertores permanere voluerint, ſacerdotali ſententia ita a Chriſtianorum cœtu habeantur extorres, ut nec locus eis ullus ſit communionis. Viduæ quoque, ſicut univerſalis Synodus jam ſtatuit, profeſſionis, vel habitus ſui deſertrices, ſuperiori ſententia condemnentur.

Supra, in Conc. Tolet. 4. ca. 53.

7. Quamvis priora nunquam ſiluerint de tanto facinore Concilia, ratio tamen depoſcit, ut ea, quæ frequenti prævaricatione iterantur, frequenti ſententia condemnentur. Et ideo, quoniam tanta exiſtit perverſitas hominum, ut hi, quos ſub religioſo habitu pœnitentiæ profeſſio pro venia peccatorum ad manum ſacerdotis deducit, vel abduxit, iterum rediviva malitia ad vitæ priſtinæ ſordes revocet; hujus rei cauſa ſancta Synodus decernit, ut ſi qui ingenuorum utriuſque ſexus ſub nomine pœnitentis in habitu religioſo ſunt converſati, poſt hæc autem comam nutrientes, vel veſtimenta ſæcularia ſumentes, ad id, quod reliquerant, redierint: ab Epiſcopo civitatis, in cujus territorio ſunt converſi, comprehenſi, rurſus legibus pœnitentiæ in monaſteriis ſubdantur inviti. Quod ſi fieri propter alicujus poteſtatis vigorem difficile fuerit, tunc ſicut priſcorum canonum ſtatuerunt decreta, quouſque ad dimiſſum ordinem revertantur, excommunicati, & anathemate condemnati habeantur. Similiter & hi, qui poſt excommunicationem, vel interdictum cum ipſis communicaverint. Sacerdos autem, ad quem pertinere noſcuntur, ſi eos quolibet munere, vel favore, aut negligentia admonere noluerit, ut aut revertentes ſuſcipiat, aut contemnentes de Eccleſia rejiciat, ſimili ſententia plectatur, quouſque emendationis eorum, vel damnationis ab eo ſententia promulgetur.

33. q. 7. Antiqui, & ſanctiſs. in ep. ad Ruſtic. Narbon. Epiſc. quæ eſt 90. reſp. 12.

8. Antiqui, & ſanctiſſimi eſt Patris ſententia Papæ Leonis, ut is, qui in ætate adoleſcentiæ poſitus, dum mortis formidat caſum, pervenerit ad pœnitentiæ remedium, ſi conjugatus, & forte fuerit incontinens, ne poſtea adulterii incurrat lapſum, redeat ad priſtinum conjugium, quouſque poſſit adipiſci temporis maturitate continentiæ ſtatum. Quod nos ſicut de viris, ita de fœminis æquo modo cenſemus, non quidem hoc generaliter, & canonice præceptum, ſed conſtat a nobis pro humana fragilitate indultum: ea dumtaxat ratione, ut ſi is, qui pœnitentiæ non eſt legibus deditus, ante ab hac vita deceſſerit, quam ex * conſenſu alter ad continentiam eat, unde fuerit regreſſus, ſuperſtiti liceat denuo ad uxoris tranſire amplexus. Si autem illius vita extiterit ſuperſtes, qui non accepit * benedictionem pœnitentis, nubat, ſi ſe continere non poteſt, & alterius conſortio fruatur uxoris. Quod de utroque ſexu pari modo a nobis manifeſtum eſt decretum eſſe, ita videlicet, ut in his omnibus ſacerdotis ordinatio expectetur, ut juxta quod ætatem aptam proſpexerit pœnitentiæ, abſolutionis, vel diſtrictionis tribuat legem.

** communi addit Gratianus.*

** alii codices legunt abſolutionem.*

9. Longinquitate ſæpe fit temporis, ut non pateat conditio originis. Unde jam decretum eſt in anteriori univerſalis Concilii Canone, ut profeſſionem ſuam liberti Eccleſiæ debeant facere, qui profitentur ſe & de familiis Eccleſiæ, & Eccleſiæ obſequium nunquam relicturos. Unde his quoque nos adjicimus, ut quoties curſum vitæ ſacerdos impleverit, & de hac vita migraverit, mox, cum ſucceſſor ejus advenerit, omnes liberti Eccleſiæ, vel ab eo progeniti chartulas ſuas in conſpectu omnium debeant ipſi, qui ſubſtituitur, Pontifici publicare, & profeſſiones ſuas in conſpectu Eccleſiæ renovare, quatenus ſtatus ſui vigorem & illi obtineant, & obedientia eorum Eccleſia non careat. Si autem aut ſcripturas libertatis ſuæ intra annum ordinationis novi ſui Pontificis manifeſtare contempſerint, aut profeſſiones renovare noluerint, vacuæ, & inanes chartulæ ipſæ remaneant, & illi origini ſuæ redditi, ſint perpetuo ſervi.

Locus cit. in margine apud B. Leo. eſt dilucidior; loquitur enim de his, qui metu mortis, aut captivorum conditionem, conceditur illis, ſi abſtinere nequeant uſu propriæ uxoris, mortua vero, ſecunda nuptiæ ei denegantur; alteri parti, quæ non vovit, ſecunda nuptiæ conceduntur, mortua parte, quæ vovit.

10. Etenim decet, ut ſi quorum parentes titulum libertatis de familiis Eccleſiæ perceperunt, intra Eccleſiam, cui obſequium debent, exula eruditionis enutriantur. Contemptor quippe eſt patronorum, ſi, ipſis neglectis, aliis ad educandum detur progenies manumiſſorum. Itaque cenſemus, ut ſine ſtatus ſui præjudicio, ab Epiſcopo habeantur in doctrinæ obſequio, quatenus & illi debitum reddant famulatum, & nullum patiantur ſuæ ingenuitatis detrimentum. Eos vero, qui aliter, quam ſententia noſtra decreverit, agere tentaverint, invitos jubemus ab Epiſcopis ad hoc ipſum reduci. Quod ſi forte parentes eorum eos Pontificibus ſuis dare contempſerint, & alios ſibi patronos adoptaverint, ingratorum feriantur lege libertorum.

11. Dignum eſt, ut vita innocentis nulla maculetur pernicie accuſatoris. Ideo quiſquis a quolibet criminatur, non ante accuſatus ſupplicio detur, quam accuſator præſentetur, atque legum, & canonum ſententia exquiratur. Quod ſi indigna ad accuſandum perſona invenitur, ad ejus accuſationem non judicetur, niſi ubi pro capite regiæ majeſtatis cauſa verſatur.

12. Pravarum audacia mentium ſæpe aut malitia cogitationum, aut cauſa culparum refugium appetit hoſtium. Unde quiſquis patrator culparum extiterit talium, virtutem petens defendere adverſariorum, & patriæ, vel genti ſuæ detrimenta intulerit rerum, in poteſtatem Regis, ac gentis ſuæ reductus, excommunicatus, & retruſus longinquioris pœnitentiæ legibus ſubdatur. Quod ſi ipſe mali ſui prius reminiſcens, ad Eccleſiam fecerit confugium, interceſſu ſacerdotum, & reverentia loci in eos pietas reſervetur comitante juſtitia.

13.

13. Qui Primatu dignitatis, atque reverentiæ, vel gratiæ ob meritum in palatio honorabiles habentur, his a junioribus modeſtus honor per omnia deferatur. Qui etiam minores a ſenioribus & dilectionis amplectantur affectu, & utilitatis imbuantur exemplo.

Cap. 6. Concil. Tolet. 5.

14. Præmio fraudare fideles non ſolum inhumanum, ſed etiam exiſtit injuſtum. Ideoque cum fidei meritum tam in rebus divinis, quam in humanis non habeatur ingratum, dignum videtur, ut ſacerdotali ſententia conſulamus fidelibus regis. Proinde ut anno primo ſereniſſimi Principis noſtri decrevit Concilium ſanctum, omnes fideles, qui obſequio, & ſincero ſervitio voluntatibus, vel juſſis paruerint principis, totaque intentione ſalutis ejus cuſtodiam habuerint, a regni ſucceſſoribus, nec a dignitate, nec a rebus priſtinis cauſa repellantur injuſta: ſed nunc ita pro uniuſcujuſque utilitate principis moderentur diſcretione, ſicut eos perſpexerit neceſſarios eſſe patriæ. Et ſic illis impertiatur benignitas, ut in cæteris magnæ monſtretur gratiæ poteſtas, quatenus ita omnia in rebus juſte conquiſitis lucreentur, ut poſteris relinquendi, vel quibus voluntas eorum decreverit, conferendi ſpontaneo fruantur arbitrio. Cæterum ſi infidelis quiſquam in capite regio, aut inutilis in rebus commiſſis præſente Domino noſtro piiſſimo Chintillano rege extiterit, in clementia ejus maneat poteſtatis, ac nutu conſtituenda hujuſmodi moderatio. Nefas eſt enim in dubium deducere ejus poteſtatem, cui omnium gubernatio ſuperno conſtat delegata judicio. Quod ſi poſt ejus diſceſſum quiſpiam repertus fuerit ejus vitæ fuiſſe infidelis, quidquid largitate ipſius in rebus habuit conquiſitis, careat, confiſcandum, & fidelibus largiendum.

15. Quia his, qui principibus digne deſerviunt, atque deferentibus fidele illis obſequium, conſtat nos optimum miniſtraſſe ſuffragium, dum juſte a principibus acquiſita, in eorum jure perſiſtere ſancimus indivulſa, æquum eſt maxime, ut rebus Eccleſiarum Dei adhibeatur a nobis providentia opportuna, adeo ut quæcunque res Eccleſiis Dei a principibus juſte conceſſæ ſunt, vel fuerint, vel cujuſcunque alterius perſonæ quolibet titulo, illis non injuſte collatæ ſunt, vel extiterint, ita in earum jure perſiſtere firma ſtabilitate jubemus, ut evelli quoquo caſu, vel tempore nullatenus poſſint. Opportunum eſt enim, ut ſicut fidelis hominum ſervitia non exiſtere cenſuimus ingrata, ita Eccleſiis collata, quæ proprie ſunt pauperum alimenta, earum in jure pro mercede offerentium maneant inconvulſa.

Cap. 4. Concil. Tolet. 5.

16. Sicut inſolentia malorum regum odioſa, & execrabilis ſemper exiſtit ſubjectis, ita bonorum provida utilitas amabilis efficitur populis: Quocirca quis ferat, aut quis Chriſtianus toleranter videat regiam ſobolem, aut poſteritatem expoliari rebus, aut privari dignitatibus? Quod ne fiat, generalis hæc promatur de principis filiis ſententia, & de præſentis excellentiſſimi Chintillani regis poſteritate dentur aperta decreta a nobis, ut ea, quæ Synodus præterito anno in hac Eccleſia habita conſtituit, circa omnem poſteritatem ejus univerſitas regni ſui conſervet, hoc eſt, ut præbeatur filiis ejus dilectio benigna, & firma, & tribuantur, ubi loci opportunitas exhibuerit, defenſionis adminicula juſta, ne de rebus juſte profligatis, aut parentum dignitate procuratis, vel largitate principum, vel alicujus impenſis, aut etiam proprietate debitis fraudentur quibuslibet inſidiis calliditatis, neque a quoquam lædendi eos præbeantur argumenta machinationis: quia dignum eſt, ut cujus regimine habemus ſecuritatem, ejus poſteritati decreto Concilii impertiamus quietem. Denique tanta erga nos noſtri principis extant beneficia, ut longum ſit ſigillatim ea promere lingua. Ipſe enim, authore Deo, nobis pacem, ipſe quaſi captivam reduxit charitatem, ipſius ope quieti, ipſius ſumus largitione ditati, ipſe medicamine bonitatis ſuæ & reis pepercit, & rectos ſublimavit. Cui ſi dignis voluerimus reſpondere beneficiis, non tantis extamus copiis virtutis, quibus tantæ voto ſufficiamus voluntatis.

Cap. 4. Concil. Tolet. 5.

17. Quoniam in Concilio anteriori, quod anno primo glorioſi principis noſtri habitum eſt, de hujuſmodi re fuerit promulgata ſententia, tamen placet iterare, quod convenit cuſtodiri. Itaque regis vita conſtante, nullus ſibi aliquo opere, vel deliberatione, ſeu cujuſcunque dignitatis laicus, ſeu gradus Epiſcopi, aut Presbyteri, aut Diaconi conſecratus, cæteriſque clericatus officiis deditus, futurum regem provideat contra viventis regis utilitatem, & proculdubio voluntatem nullo blandimento, vel ſuaſione pro eadem ſpe, aut alios in ſe trahat, aut ipſe in alium acquieſcat. Iniquum enim, & valde execrabile Chriſtianis debet haberi, futuri temporis illicitis proſpicere, & vitæ ſuæ ignaros ventura diſponere. Quod ſi quiſque jam talia iniqua deliberatione cum quocunque eſt meditatus, hoc ſibi noverit eſſe ſacerdotali moderatione conceſſum, ſi venerabiliter poſcit, ut hoc ſine mora præſentis principis auribus ſtudeat publicare. Si autem retineat, & deliberationis ſuæ machinamenta noluerit dicere, peſſimo plectatur anathemate. Rege vero defuncto nullus tyrannica præſumptione regnum aſſumat, nullus ſub religionis habitu detonſus, aut turpiter decalvatus, aut ſervilem originem trahens, vel extraneæ gentis homo, niſi genere, & moribus dignus, promoveatur ad apicem regni. Temerator autem hujus præceptionis ſanctiſſimæ perpetuo anathemate damnetur.

Cap. 3. Concil. Tolet. 5.

18. Jam quidem in antecedenti univerſali Synodo ſaluti noſtrorum principum conſtat eſſe conſultum: ſed libet iterare bene ſancita, & digna authoritate munire ſalubriter ordinata. Ideoque teſtamur coram Deo, & omni ordine Angelorum, coram Prophetarum, atque Apoſtolorum, vel omni martyrum choro, coram omni Eccleſia Catholica, & Chriſtianorum cœtu, ut nemo intendat in interitum regis, nemo vitam principis attrectet, nemo regni eum gubernaculis privet, nemo tyrannica præſumptione apicem regni ſibi uſurpet, nemo quolibet machinamento in ejus adverſitate ſibi conjuratorum manum aſſociet. Quod ſi quidquam horum quiſquam noſtrorum temerare præſumpſerit, anathemate divino perculſus, abſque ullo remedii loco habeatur condemnatus æterno judicio. Is autem, qui ejus ſedem fuerit aſſequutus, ſi vult tanto expiari piaculo, quaſi proprii patris ejus ulciſcatur interitum, in cujus defenſionis auxilium univerſi regni Gothorum conſentiat fortitudo. Si autem deſidiæ cauſa, & minori zelo tam funeſtum noluerint vindicare ſcelus, ſint omnes ex noſtra ſententia opprobrium cæteris gentibus.

19. His omnibus rite diſpoſitis, & diuturna collatione deliberatis, benedictionem, gloriam, & honorem inviſibili omnium authori rependimus luminum Patri, & in his conſervandis ejus imploramus opem ſuffragii, ut conſtitutionibus noſtris robur tribuat, ſeu virtutem, fragilitatemque humanam huic diſpoſitioni reddat efficacem, & ſalubrem, ut non judicet prævaricatricem. Nos ergo omnia ſupraſcripta omni authoritate priſcorum Canonum ſubſcriptione noſtra firmamus, & gratias agimus Chriſtianiſſimo, & glorioſiſſimo Chintillano principi noſtro, cujus ſtudio advocati, & inſtantia collecti ſumus, cujus voluntas probata, ordinatio extitit religioſa. Donet ei Dominus optimo principi diuturnum in ſæculo præſenti triumphum, & in parte juſtorum perpetuum regnum, felicibuſque annis felix ipſe in longa felicitate fruatur, & divinæ dexteræ protectione ubique muniatur. Ego Silva, etſi indignus Eccleſiæ Epiſcopus Narbonenſis, his conſtitutionibus a nobis editis ſubſcripſi. Similiter & alii Epiſcopi ſubſcripſerunt numero quinquaginta duo, ſubſcripſerunt vicem agentes aliorum Epiſcoporum.

Ego Eugenius Eccleſiæ Toletanæ Epiſcopus ſubſcripſi.

Con-

Concilium Romanum ſub Joanne IV. celebratum, anno Domini 650. quo Ecthefis Heraclii, & Monothelitarum hæreſes condemnantur.

DE hoc Romano, aliiſve in eadem cauſa Africanis Conciliis, hæc breviter Theophanes: *Joannes Romanus Præſul, collecto Epiſcoporum Concilio, Monothelitarum hæreſim anathematizavit; ſimiliter & in Africa penes Byzantium, Numidiam, & Mauritaniam diverſi Epiſcopi convenientes, Monothelitas anathemate perculerunt*. Baronius anno 640.

Concilia IV. in Africa contra Monothelitarum hæreſim Conſtantinopoli publice promulgatam, tempore Theodori Papæ celebrata, anno Domini 645.

1. EST Numidiæ ſub Columbo Metropolitano. 2. Eſt

Concilium Byzacenum Epiſcoporum 42. ſub præſidio Stephani Primatis eodem tempore, eademque de cauſa celebratum.

3. COncilium Mauritaniæ ſub Reparato eadem de cauſa. 4. celebratum anno 646. In his Conciliis, quia Africana Eccleſia cum Orientali amplius non communicabat, rogaverunt Theodorum Papam, ut quas dirigebant Paulo Conſtantinopolitano Archiep. Monothelitæ epiſtolas per ſuos Legatos illi traderentur, ac ſi non reſipiſceret, excommunicaret ipſum Paulum in ſua epiſtola ad ipſummet, locantes ſanctiſſimum beatiſſimum Dominum, Patrem patrum, Archiepiſcopum, & univerſalem Papam; ut in actis Concilii Lateranenſis ſub Martino primo videre eſt.

Concilium Carthaginenſe Epiſcoporum 48. prædicto tempore ob cauſam prædictam celebratum.

IN hoc Concilio id peculiare eſt, quod Fortunati, ſeu Fortunii nulla habeatur mentio, quod a cœtu Epiſcoporum excluſus fuiſſet, qui Monothelitis in errore communicaret.

Concilium Toletanum ſeptimum 38. Epiſcop. tempore Theodori Papæ, regnante Chindaſiundo, æra 684. anno Chriſti 646.

TITULI CAPITULORUM Concilii Toletani VII.

1. *De refugis, atque perfidis clericis, ſive laicis.*
2. *De languoris eventu miniſtrantium clericorum.*
3. *De exequiis morientis Epiſcopi.*
4. *De exactione Eccleſiarum Gallicia Provinciæ.*
5. *De recluſis inhoneſtis, ſive vagis.*
6. *De conviciniis Epiſcopis in urbe regia commorandis.*

ANno ſexto Chindaſiundi regis, quinto Kalendas Novembris. Cum in nomine ſanctæ Trinitatis, pro quibuſdam diſciplinis Eccleſiaſticis, tam noſtra devotione, quam ſtudio ſereniſſimi, & amatoris Chriſti Chindaſiundi regis noſtri apud Toletanam urbem conventus adeſſet, competenter viſum eſt, mutua collatione decernere, quod ſolicite conſervandum, & præſentibus, & futuris commodis, nimium (ut confidimus) prodeſſe conſtabit: magiſque ſemper eſt magnopere providendum, quicquid vel Eccleſiaſticis moribus, vel publicæ utilitati (ſine qua quieti non vivimus) opportunum eſſe perpenditur.

1. Nam licet & ante conſtitutiones Canonum ex- A tent, quæ ad omnem poſſint correctionem ſufficere; ſi quis eas dignetur libenter attendere, tanto tamen luminis claritas amplius emicat, quanto fuerit ſtudioſius ſæpiſſime contrectata. Non parum proficit ad emendationem multorum, ſi dum ea, quæ conſtituta ſunt, per fraternam collationem ad memoriam reducantur, & illa etiam adjiciantur, quæ aut deeſſe videntur, aut omnino conſtituenda competenter exiſtimantur. Quis enim neſciat, quanta ſint hactenus per tyrannos, & refugas, transferendo ſe in externas partes, illicite perpetrata, & quam nefanda eorum ſuperbia jugiter frequentata, quæ & patriæ diminutionem afferrent, & exercitui Gothorum indeſinentem laborem imponerent? Quod ſi quidem laicorum inſania fuiſſet factum, tolerandum a nobis forſitan aliquoties videretur. Illud tamen eſt vehementius ſtupendum, quia (quod pejus eſt) tanta ex religionis propoſito in hac interdum præſumptione præcipites efferuntur, ut ad non levem confuſionem noſtram pertineat, ſi res B ullatenus inulta remaneat, quam & mundana lege, & Eccleſiaſtica convenit inſtanter diſciplina corrigere. Ideoque placuit nunc concordi ſententia definire, ut quiſquis in ordine clericatus a maximo gradu uſque minimum conſtitutus, in alienæ gentis regionem ſe quacunque occaſione tranſduxerit, ut exinde ſuperbiendo vel reditum ſuum, vel quodlibet aliud videatur expetere, ſive etiam quo genti Gothorum, vel patriæ, vel regno ſpecialiter ſub hac occaſione poſſit nocere, vel fieri diſpoſuerit, aliquatenus fecerit, ſed & quicunque talibus conſcius reperitur, eiſque vel conſilium, vel opem adminiſtrare cognoſcitur, qualiter aut ad gentem alienam fugam appeterent, aut in malis, quæ cœ- C perant, perdurarent, ſeu quamcunque læſionem genti Gothorum, vel patriæ, aut principi poſt fugam inferrent, atque in eadem pravitate perſeverarent: quiſquis hoc feciſſe dignoſcitur, iſte ita indubitanter omni honoris ſui gradu privetur, ut locum ejus, in quo miniſtraverat, alter continuo perpetim regendum accipiat. Ipſe vero tranſgreſſor ſub pœnitentia conſtitutus, ſi reminiſcens mali, quod fecerat, uſque in diem mortis ſuæ rectiſſime pœnituerit, in ſolo tantum fine communio ei danda eſt, ita ut antequam tempus finis ejus adveniat, ſi quiſquam ſacerdotum, etiam ordinante principe, communicare conſenſerit, particeps criminis illius effectus, anathema fiat in perpetuum, ac ſimili cum eo, cui communicaverit, ſententia con- D demnetur: quoniam poteſtati principis nullus ſacerdotum in hoc præbere debet aſſenſum, unde vel perjurium videatur incurrere, vel (quod abſit) ſi quicunque Catholicæ prævaricator princeps ſurrexerit, ſacerdos nullatenus favore principis, vel terrore, a rectæ credulitatis lumine ad tenebras cogatur reverti. Sic enim nec ſuperannexa capitula, vel imperiis principum, vel terroribus oportebit unquam evacuare, quia novimus omnes pene Hiſpaniæ ſacerdotes, omneſque ſeniores, vel judices in cæteros homines officii palatini juraſſe: atque ita nunc legibus decretum fuiſſe, ut nullus refuga, vel perfidus, qui contra gentem Gothorum, vel patriam, ſeu regem agere, aut in alterius gentis ſocietatem ſe transducere reperitur, integritate rerum ſuarum nullatenus reformetur: niſi E forſitan princeps humanitatis aliquid perſonis talibus impertiri voluerit, qui tamen non amplius, quam vigeſimam partem rerum ei, qui perfidus extitit, de rebus, unde rex elegerit, tribuendi poteſtatem habebit. Sed quia pleroſque clericos inconſtantiis levitatis interdum pravitatis præſumptio ita elevat, ut prætermiſſa ordinis ſui gravitate, ac polliciti ſacramenti immemores, conſtante principe, cui fidem ſervare promiſerant, in alterius electionem temeraria levitate conſentiant, abrogari decet hanc omnino licentiam, & a noſtro conſortio penitus extirpari: ita ut ſi quicunque laicorum quandoque intra fines patriæ Gothorum ſuperbiens regni apicem ſumere fortaſſe tentaverit, eique clericorum quilibet adjutorium, vel favorem præſtiterit, atque hunc

Gothorum regnum defenditur.

Sacerdotes regibus fideles ſint.

hunc, qui ſuperbire videtur, ad eandem regni ambitionem prævalente delicto pervenire contigerit, ex eo quidem die, vel tempore eundem Epiſcopum, vel cujuslibet ordinis clericum excommunicatum manere perpetim oportebit, qui tali ſe ſcelere implicavit. Tamen ſi propter improbitatem principis, cui inique conſenſit, non potuerit inſtantia ſacerdotum a communione ſuſpendi, ſaltem ſi ſuperſtitem eum poſt ejuſdem regis obitum tempus invenerit, ſuperiori anathematis correptioni ſubjaceat: & quicunque illi, præterquam in ultimo vitæ ſuæ fine (ſi tamen eum legitime pœnitere probaverit) communionis gratiam conſenſerit impendendam: nobis interim ratio perſuaſit, ſynodali ſuper hoc conſtitutione decernere, ut quicunque etiam laicorum in adverſitatem gentis, aut patriæ poteſtatis, vel regiæ, in externas partes ſe conferendo, vel talibus opem præbendo, noxius fuerit ultra repertus, non ſolum (ut dictum eſt) omnium rerum ſuarum proprietate privetur, ſed & perpetua excommunicatione damnetur: & nunquam illi, niſi in ultimo mortis ſuæ tempore, communio tribuatur, excepto, ſi communionis ejus remedium, vel eorum, quos ſupra taxavimus, imploratione ſacerdotum apud principem fuerit impetratum. Nam ſi in derogationem, aut contumeliam principis reperiatur aliquis nequiter loqui, aut in necem regis, ſeu direptionem intendere, vel conſenſum præbere, nos quidem hujuſcemodi excommunicatione dignum cenſemus. Utrum tamen ſit illi quandoque communicandum, pietati principis decernendum relinquimus, cujus proculdubio poteſtatis eſt, ſubjectorum culpas miſericordiæ, judiciique ſententia temperare. Conteſtamur autem clementiſſimos principes, & per ineffabile divini nominis ſacramentum obteſtantes, unanimiter obſecramus, ne quando abſque juſta (ubi neceſſe fuerit) imploratione ſacerdotali, excommunicationis hujus ſententiam a perfidis clericis, vel laicis, ad externas partes ſe transferentibus, vel conſenſum præbentibus, quacunque temeritate ſuſpendant. Nam hoc magis * utilitatibus videtur fore conſultum, ſi conſtitutionis noſtræ forma ſervetur. Execrandum anathema fiat, & velut prævaricator Catholicæ fidei ſemper apud Deum reus exiſtat, quicunque regum deinceps Canonis hujus cenſuram in quocunque crediderit, vel permiſerit violandam.

utile videtur fore conſultum.

2. Nihil contra ordinis ſtatutum temeritatis auſu præſumatur, neque illa, quæ ſumma veneratione cenſentur, vel minimo præſumptionis tactu ſolvantur, cum ad hoc tantum fieri juſſa ſunt, ne interrupta noſcantur, vel languoris proventu robore ſalutis privetur natura. Non ergo fragilitati ſolum conſulitur humanæ, ſed etiam ſacro honori myſteriorum Dei provida cavetur ſolicitudine. Cenſuimus ergo convenire, ut cum a ſacerdotibus miſſarum tempore ſancta myſteria conſecrantur, ſi ægritudinis acceſſerit quilibet eventus, quo cœptum nequeat conſecrationis expleri myſterium, ſit liberum Epiſcopo, vel Presbytero alteri, conſecrationem exequi officii cœpti. Non enim aliud ad ſupplementum initiatis myſteriis competit, quam aut incipientis, aut ſubſequentis completa benedictio ſacerdotis: quia nec perfecta videri poſſunt, niſi perfectionis ordine compleantur. Dum enim ſimul omnes unum in Chriſto, nihil contrarium perſonarum diverſitas format, ubi efficaciam proſperitatis unitas fidei repræſentat. Quod etiam conſultum cuncti ordinis clerici individuum eſſe ſibi non ambigant, ſed (ut præmiſſum eſt) præcedentibus libenter alii pro complemento ſuccedant. Ne tamen, quod naturæ languoris cauſa conſulitur, in præſumptionis perniciem convertatur, nullus poſt cibum, potumque quamlibet minimum ſumptum, miſſas facere, nullus abſque patentis proventu moleſtiæ miniſter, vel ſacerdos, cum cœperit, imperfecta officia præſumat omnino relinquere. Si quis hæc temerare præſumpſerit, excommunicationis ſententiam ſuſtinebit.

7. qu. 1. Nihil contra.

3. Ea, quæ competunt honeſtati, contingit ſæpe quorundam deſidia non impleri. Proinde quia notum eſt, quæ dignitas in exequiis morientis Epiſcopi ex Canonibus conſervetur, traditioni moris antiqui hoc tantum adjicimus, ut ſi quis ſacerdotum ſecundum ſtatuta Concilii Valentini, ad humanda decedentis Epiſcopi membra venire commonitus, pigra voluntate diſtulerit appellantibus clericis obeuntis Epiſcopi, apud ſynodum, ſive apud metropolitanum Epiſcopum, tempore anni unius nec faciendi miſſam, nec communicandi habeat omnino licentiam. Presbyteri autem, ſive cęteri clerici, quibus major honoris locus apud eandem Eccleſiam fuerit, cujus ſacerdos obierit, ſi omni ſolicitudine pro exequiis aut jam mortui, aut continuo mortui antiſtitis, ad commonendum Epiſcopum tardi inveniantur, aut per quamcunque moleſtiam animi id negligere comprobentur, totius anni ſpatio ad pœnitentiam in monaſteriis deputentur.

4. Inter cætera denique, quæ communi conſenſu nos conferre competenter oportuit, querimonias etiam parochianorum presbyterorum Gallitiæ provinciæ ſolertiſſime diſcernere decuit, quas contra pontificum ſuorum rapacitates neceſſitas (ut comperimus) tandem compulit in publicum examen deferri. Hi enim pontifices (ut evidens inquiſitio patefecit) indiſcreto moderamine parochianas Eccleſias prægravantes, dum in exactionibus ſuperflui frequenter exiſtunt, pene uſque ad exinanitionem extremæ virtutis quaſdam Baſilicas perduxiſſe probantur. Ne ergo fiat de cætero, quod conſtat hactenus inordinate præſumptum, non amplius quam duos ſolidos unuſquiſque Epiſcoporum præfatæ provinciæ per ſingulas diœceſes, vel ſingulas Eccleſias, juxta ſynodum Bracarenſem, annua illatione ſibi expetat inferri, monaſteriorum tamen Baſilicis ab hac ſolutionis penſione ſejunctis. Cum vero Epiſcopus diœceſim viſitat, nulli præ multitudine oneroſus exiſtat, nec unquam * quinquagenarium numerum evectionis excedat, aut amplius quam una die per unamquanque Baſilicam remorandi licentiam habeat. Quicunque vero pontificum eorundem aliter quam decernimus, agendum præſumpſerit, correptioni proculdubio canonum ſubjacebit, tanquam conſtitutorum ſynodalium tranſgreſſor, & priſcorum Patrum edictorum corruptor.

Can. 2. Concilii Bracarenſ. 2.

quinquagenarium.

5. Quoſdam paternarum ignaros, vel oblitos traditionum, in tantam conſpicimus corruiſſe deſidiam, ut eorum execrando uſu pene oblita pateſcant, quę extiterunt legitime conſtituta. Dum enim indocti docere appetunt, quid aliud, quam quia ignorantiæ errore vexentur, oſtendunt? Et quia greſſu præpoſtero innitentes, præſumptionem doctrinæ docendi ſtudio anteponunt: patet, quod non ſummæ humilitatis gratiam petunt, ſed actioni depravationis inſerviunt. Ex hoc ergo juſtæ ſeveritatis talia decernentes, opportuno amputare judicio jubemus eos, quos in cellulis propriis recluſa ſanctæ vitæ ambitio tenet: quoſque ejuſdem ſancti propoſiti & merita juvant, & probitas ornat, hos & Dei auxilio, & noſtro favore tutos exiſtere: illos vero, quos in tali propoſito ignavia impulit, non prudentiæ cognitio deputavit, quoſque nulla vitę dignitas ornat, ſed (quod eſt deterius) & ignorantia fœdat, & morum execratio turbat, decernimus, ab his abjici cellulis, atque locis, in quibus aut feruntur vagi, aut tenentur incluſi: atque ab Epiſcopis, ſive rectoribus monaſteriorum, ex quorum congregatione fuerint, vel in quorum vicinitate conſiſtunt, in monaſteriis omnimodo deputentur, ut illic ſancti ordinis meditantes doctrinam, primum poſſint diſcere, quæ ſunt a patribus inſtituta, ut poſtea valeant docere, quæ ſunt ſancta meditatione percepta: atque tunc demum ſi doctrinæ, & ſancti operis fructu extiterint fœcundati, ad ſummam virtutis properent, exercitio ſanctæ intentionis imbuti. Deinceps autem quicunque ad hoc ſanctum propoſitum venire diſpoſuerint, non aliter iterum dabitur aſſequi: nec hoc antea poterunt adipi-

cti, niſi prius in monaſteriis inſtituti, & ſecundum ſanctas monaſteriorum regulas plenius eruditi, & dignitatem honeſtæ vitæ, & notitiam potuerint ſanctæ promereri doctrinæ. Illos autem, quos tantum extrema veſania occuparit, ut incertis locis vagi, ac morum depravationibus inhoneſti, nullam prorſus nec ſtabilitatem ſedis, nec honeſtatem mentis habere extiterint cogniti, quicunque ex ſacerdotibus, vel miniſtris vagantes repererint: aut ſi fuerint prope, cœnobiorum patribus corrigendos aſſignent: aut ſi difficile eſt, pro ſola honeſtate vigoris ſui poteſtati erudiendos inclinent.

6. Id etiam placuit, ut pro reverentia principis, ac regiæ ſedis honore, vel metropolitani civitatis ipſius, & conſolatione convicini Toletanæ urbis Epiſcopi, qui ejuſdem pontificis admonitionem acceperint, ſingulis per annum menſibus in eadem urbe debeant commorari, meſſivis, ac vindemialibus feriis relaxatis. Nos autem immortali Deo, & glorioſo Chindaſuindo principi, ob cujus votum in hanc urbem ſancta devotione convenimus, gratias unanimiter offerentes, optabili anniſu depoſcimus, ut ſanctæ Eccleſiæ Catholicæ fidei ſemper, ac pacis cumuletur affectus, & memorato principi cum proſperitate præſentis regni, futuri etiam largiantur præmia gaudii, ipſo præſtante, qui in Trinitate unus Deus vivit, & gloriatur in ſæcula ſæculorum.

Horontius in Chriſti nomine ſanctæ Emeritenſis Eccleſiæ metropolitanus Epiſcopus, hæc conſtituta definiens ſubſcripſi: ſimiliter & alii Epiſcopi ſubſcripſerunt, numero triginta octo.

Concilium Romanum ſub Theodoro, quo Paulus Conſtantinopolitanus Epiſcopus, & Pyrrhus in hæreſim Monothelitarum relapſus, condemnati ſunt, anno 648.

CUm Paulus Epiſcopus Conſtantinopolitanus, a Pontifice per literas paterne admonitus non reſipiſceret; ſed potius reddita epiſtola (quæ extat in Concilio Lateranenſi, Secretario 4.) hæreſim ſuam teſtimoniis Scripturarum, Patrum, & Conciliorum corroboraret, adeoque Pius Pontifex de futura converſione hominis ſuperbi, & contumacis parum ſperaret, neceſſarium eſſe putavit, ut Apoſtolica ſecuri ad arborem admota, arbor periculoſa, & inutilis ſuccideretur. Quamobrem hanc Synodum indicens mandavit, ut quæ in Africanis Conciliis adverſus novam hæreſim, novumque hæreſeos patronum ſtatuta, ac deciſa fuerunt, diligenter inquirantur, & cognoſcantur. Quibus omnibus ſedulo peractis, hæreſim Monothelitarum cum Typo a Conſtante promulgato condemnavit: Paulum Epiſcopum non ſolum excommunicavit, ſedetiā Conſtantinopolitana ſede per ſententiam privavit. Similis ſententia hoc eodem Concilio pronuntiata eſt in Pyrrhum, qui poſt abjuratam hæreſim, opera Olympii Exarchi ad vomitum rediit. De quibus vide, quæ habet Anaſtaſius in Vita Theodori Papæ, quæque ibidem prolixius notat Binius.

Concilium Lateranenſe Romanum, in quo centum, & quinque Epiſcopi, Typo Conſtantis Imperat. proſcripto, Monothelitarum hæreſim, ejuſque promotores Cyrum Alexandrinum, Sergium, & Paulum, & Pyrrhum Conſtantinopolitanum condemnarunt, anno Domini 649. tempore Martini Papæ I. celebratum.

CAuſa congregandi hoc Concilium fuit talis: Poſtquam Conſtans Imperator electionem S. Martini more ſolito confirmaſſet, ab eoque in ſignum gratitudinis exegiſſet, ut promulgatam a ſe perfidiam Pontifex ſuo conſenſu, ſuaque ſubſcriptione approbaret: non modo impium aliquod petenti Imper. non conſenſit; ſed potius in contrarium niſus, Synodum indixit, in qua promulgatam perfidiam condemnavit. Cauſa igitur primaria hujus Synodi cogendæ non tam fuit, ut Sergius, Pyrrhus, & Paulus jam antea condemnati iterato judicio damnarentur, quam ut recens credendi Formula ab Imper. ſuo Edicto (quod *Typum* nominavit) propoſita, omnino proſcriberetur, atque anathemati ſubjiceretur.

Martini pro fide [illegible].

Hæc ſancta Synodus tantæ eſt amplitudinis, dignitatis, ac majeſtatis, ut ad plenam fidei Catholicæ profeſſionem, poſt quinque Univerſalium Synodorum aſſertionem, hujus quoque confeſſionem uſque ad plenam Sexti Oecumenici Concilii promulgationem fideles adjicere ſolerent. Conſtat illud ex Synodo Anglicana ſub Theodoro Archiepiſcopo celebrata apud Bedam libro 5. Hiſtor. Anglic. cap. 17.

Auctoritas magna hujus Synodi ſub Martino.

Acta Synodalia integra extant apud Binium, & continet ipſa Synodus quinque Secretarios, ſive Conſult. Seſſiones, vel actiones, quæ ſummatim hic ponentur.

In primo Conſulto, 3. Nonas Oct. celebrato, præparatis per Primicerium Notariorum ad deliberandum animis Epiſcoporum, S. Martinus Papa ad Synodum Orationem habuit, qua oſtendit, per hæreſim Monothelitarum myſterium Incarnationis everti: nominatiſque prædictæ hæreſeos auctoribus Cyro Alexandrino, Sergio, Pyrrho, & Paulo Conſtantinop. Epiſcopis, auctoritate S. Scripturæ, & SS. Patrum, Catholicum dogma confirmavit: quæque ab adverſariis adducta erant, docte, & ſolide refutavit, eo ipſo, quod poſita una voluntate, una inferatur natura, adeoque totum Incarnati Verbi myſterium deſtruatur. Poſt hæc lecta eſt epiſtola Mauri Epiſc. Ravennatis, quam per Legatos Epiſcopi Ceſenatis ad Synodum deſtinaverat. Qua cum ille abſentiam ſuam per incurſiones barbaricas excuſaſſet, fideique Catholicæ profeſſionem emiſiſſet, Martinus Papa de duabus in Chriſto voluntatibus, & operationibus diſertam diſputationem adhibuit, qua abſoluta, auditaque ſuggeſtione Deus dedit Epiſcopi, finis impoſitus eſt primo Synodi Secretario.

Secundus Secretarius habitus eſt octavo Idus Octobris, quo dum Martinus Papa de qualitate judicii Eccleſiaſtici paucula præfatus fuiſſet, oblati ſunt duo libelli, alter a Stephano Dorenſi Epiſc. Sediſque Apoſt. in Palæſtina Vicario: alter ab Abbatibus, Presbyteris, & Monachis Græciæ; petebatur in utroque, ut impii hæretici cum ſua hæreſi, cumque abominabili Typo ſub Imperatoris nomine promulgato damnarentur. His auditis, juſſa ſunt edi ſcripta eorum, qui prædeceſſori Theodoro Papæ adverſus eoſdem hæreticos querelarum libellos obtulerant. Primum lectæ ſunt Sergii Epiſcopi cujuſdam in Cypro: deinde epiſt. Africanorum Epiſcoporum, quas ad Theodorum Papam, Conſtantem Imperatorem, & Paulum Conſtantinopolitanum tranſmiſerant.

Tertius Secretarius, ſeu Conſultatio celebrata fuit 16. Kalendas Novembris. In hac Martinus Pontifex præmiſit, quo ſtudio, quave vigilantia, & cura mandato Dei hæreſibus reſiſtere debeat is, qui univerſæ Eccleſiæ præeſt. His præviis, juſſu ejuſdem Pontificis eduntur ſcripta Theodori Phanitæ Epiſcopi de una voluntate, & operatione. Ad hæc confutanda, ſanctorum Patrum ſententiæ in medium allatæ ſunt. Deinceps novem Capitula Cyri Alexandrini cum epiſtola, quam Sergius Conſtantinopolitanus ad ipſum ſcripſerat, recitata fuerunt. Et quoniam Cyrus teſtimonio S. Dionyſii ſuam ſententiam confirmabat, juſſus eſt adferri Codex Dionyſii, legique ejus epiſtola ad Cajum, in qua Deivirilem Chriſti operationem appellat. Interlocutus S. Martinus Papa, detecta hæreticorum fraude textum Dionyſii corrupte citantium oſtendit, quod cum Dionyſius Areopagita dixiſſet, novam Deivirilem operationem, loco *novam*, illi *unam* dixerint, ejectaque voce *Deivirilis*, unam in Chriſto operationem dumtaxat aſſeruerint. Juſſa ſunt etiam legi ſcri-

Monothelitæ un.

pta

ſens tex-tum Dio-nyſ. Areo-pagitæ.

pta Themiſtii hæretici de una operatione ex Dionyſii Deivirilis operationis male acceptæ ſententia. Quæ cum lectæ fuiſſent; Martinus Papa Dionyſium per Deivirilem operationem non unam, ſed unius perſonæ duas, humanam ſcilicet, & divinam, ſignificare voluiſſe, pluribus oſtendit. Idem per Sophronium Jeroſolymitanum Epiſcopum antea detectum, & in hæreticos objectum, male vero a Pyrrho excuſatum fuiſſe, Deuſdedit Calaritanus Epiſcopus interlocutione ſua demonſtravit. His peractis juſſa eſt edi Ecthesis Sergii Conſtantinopolitani Epiſcopi, nomine Heraclii Imperatoris edita, & promulgata: addita eſt lectio epiſtolarum, quas pro confirmatione prædictæ Ectheſeos Sergius ad Cyrum, & contra Cyrus ad Sergium reddidit.

Quarta conſultatione Martinus Papa Ectheſim Heraclii, ejuſque defenſores, Sergium, Cyrum, & Pyrrhum fortiſſimis rationibus impugnavit, addiditque de Paulo, qui Typum edendum propoſuit, judicium peragi. Juſſæ igitur ſunt litteræ ipſius Pauli ad Theodorum Romanum Pontificem recitari; ex quibus refractarius illius animus cognitus fuit. His adjecta eſt lectio Typi, quem cum S. Synodus ſubdolum, inconſtantem, mendacem, atque in omnibus impium eſſe reperiſſet, eumdem condemnavit'. His pravis germinibus evulſis, juſſu ſanctiſſimi Pontificis Nicænum, & Conſtantinopolitanum Symbolum, duodecim Anathematiſmi Concilii Epheſini, Definitio Fidei Catholicæ facta in Chalcedonenſi Concilio, & quatuordecim capita Quintæ ſynodi recitata fuerunt. Quibus lectis, nomine totius ſynodi locutus eſt Maximus Aquilejenſis Epiſcopus, pluraquè in commendationem hæreſeos, ejuſque ſectariorum inculcavit: quæ vero a ſanctis Patribus pro Catholica veritate ſcripta fuerunt, in ſequentem Conſultationem rejecit.

Quinta, & ultima Conſultatione, quam pridie Kalendas Novembris habuerunt, hortatu Martini Papæ, allata ſunt nomina ſanctorum Patrum, Divi Ambroſii, Gregorii Nazianzeni, Niſſeni, & aliorum, ex quibus Patres Concilii, velut e pharetra ſagittas, quibus adverſarii ferirentur, acceperunt. Deinde juſſa ſunt legi veterum hæreticorum ſcripta, eo fine, ut hæreticos recentiores convincerent, qui ſe Patres Orthodoxos ſequi, Concilia tueri, antiquorum hæreticorum ſententias de fide nequaquam ſectari, ad decipiendum ſimpliciores, mentiebantur. Poſt fidem Orthodoxam de vera Verbi incarnatione ſtabilitam, ad confutandas adverſariorum aſſertiones viginti Canones ſanciverunt; quibus ſingulis ad finem oppoſita eſt condemnatio eorum, qui ſecus ſentirent. Demum vero poſt hæc ſecuta eſt omnium Epiſcoporum ſubſcriptio, cui tanquam appendix addita poſtea fuit ſubſcriptio trium aliorum Epiſcoporum; nempe Joannis Epiſcopi Mediolanenſis, Juſtini Epiſcopi Calaritani, & Melliodori Dertonenſis Epiſcopi.

Abſoluta Synodo, ſcripta eſt a S. Martino Romano Pontifice, & Concilio epiſtola ſynodalis, & Encyclica ad omnes Chriſtifideles, de rebus pro fide Catholica in hac ſynodo geſtis. Exemplaria ſynodalium Actorum ad ſingulos fere Epiſcopos tranſmiſſa fuerunt; ut conſtat ex ea epiſtola, quam Martinus Papa ad Amandum Trajectenſem Epiſcopum reddidit. Hæc de ſynodo Lateranenſi compendioſe excepta ſunt ex Baronii Annalibus anno 649. num. 1. & ſeq. in tantum vero poſt hæc exarſit odium Imperatoris Conſtantinopolitani adverſus Papam, ut eum tandem poſt multas vexationes in exilium amandarit apud Cherſoneſum, ubi in multis anguſtiis vitam terminavit, ſanctitate, & miraculis clarus.

Canones XX. Concilii Lateranenſis ſub Martino I. ſub anathemate recipiendi.

1. SI quis ſecundum ſanctos Patres non confitetur proprie, & veraciter Patrem, & Filium, & Spi-

A ritum ſanctum, Trinitatem in unitate, & unitatem in Trinitate, hoc eſt, unum Deum in tribus ſubſtantiis, conſubſtantialibus, & æqualis gloriæ unam, eandemque trium Deitatem, naturam, ſubſtantiam, virtutem, potentiam, regnum, imperium, voluntatem, operationem inconditam, ſine initio incomprehenſibilem, immutabilem, creatricem omnium, & protectricem, condemnatus ſit.

2. Si quis ſecundum ſanctos Patres non confitetur proprie, & ſecundum veritatem ipſum unum ſanctæ, conſubſtantialis, & venerandæ Trinitatis Deum Verbum e cœlo deſcendiſſe, & incarnatum ex Spiritu ſancto, & Maria ſemper Virgine, & hominem factum, crucifixum carne, propter nos, ſponte paſſum, ſepultumque, & reſurrexiſſe tertia die, & aſcendiſſe in cœlos, B atque ſedentem in dextera Patris, & venturum iterum cum gloria paterna, cum aſſumpta ab eo, atque animata intellectualiter carne ejus, judicare vivos, & mortuos, condemnatus ſit.

3. Si quis ſecundum ſanctos Patres non confitetur proprie, & ſecundum veritatem Dei genitricem ſanctam, ſemperque Virginem, & immaculatam Mariam, utpote ipſum Deum Verbum ſpecialiter, & veraciter, qui a Deo Patre ante omnia ſæcula natus eſt, in ultimis ſæculorum abſque ſemine concepiſſe ex Spiritu ſancto, & incorruptibiliter eum genuiſſe, indiſſolubili permanente, & poſt partum, ejuſdem virginitate, condemnatus ſit.

4. Si quis ſecundum ſanctos Patres non confitetur C proprie, & ſecundum veritatem ipſius, & unius Domini noſtri, & Dei Jeſu Chriſti duas nativitates, tam ante ſæcula ex Deo, & Patre incorporaliter, & ſempiternaliter, quamque de Sancta Virgine ſemper Dei genitrice Maria corporaliter in ultimis ſæculorum, atque unum, eumdemque Dominum noſtrum, & Deum Jeſum Chriſtum conſubſtantialem Deo, & Patri ſecundum Deitatem, & conſubſtantialem homini, & matri ſecundum humanitatem, atque eumdem paſſibilem carne, & impaſſibilem Deitate; circumſcriptum corpore, incircumſcriptum Deitate; eumdem inconditum, terrenum, & cœleſtem, viſibilem, & intelligibilem, capabilem, & incapabilem, ut toto homine, eodemque & Deo totus homo reformaretur, qui ſub peccato cecidit, condemnatus ſit.

5. Si quis ſecundum ſanctos Patres non confitetur D proprie, & ſecundum veritatem unam naturam Dei Verbi incarnatam, per hoc quod incarnata dicitur noſtra ſubſtantia perfecte in Chriſto Deo, & indiminute, abſque tantummodo peccato ſignificata, condemnatus ſit.

Subſtantia humana indiminute in Chriſto.

6. Si quis ſecundum ſanctos Patres non confitetur proprie, & ſecundum veritatem duabus, & in duabus naturis ſubſtantialiter unitis inconfuſe, & indiviſe unum, eumdemque eſſe Dominum, & Deum Jeſum Chriſtum, condemnatus ſit.

7. Si quis ſecundum ſanctos Patres non confitetur proprie, & ſecundum veritatem, ſubſtantialem differentiam naturarum inconfuſe, & indiviſe, & in eo ſalvatam, condemnatus ſit.

8. Si quis ſecundum ſanctos Patres non confitetur E proprie, & ſecundum veritatem naturales proprietates Deitatis ejus, & humanitatis indiminute in eo, & ſine deminoratione ſalvatas, condemnatus ſit.

9. Si quis ſecundum ſanctos Patres non confitetur proprie, & ſecundum veritatem duas unius, ejuſdemque Chriſti Dei noſtri voluntates cohærenter unitas, divinam, & humanam, ex hoc, quod per utramque ejus naturam voluntarius naturaliter idem conſiſtit noſtræ ſalutis, condemnatus ſit.

10. Si quis ſecundum ſanctos Patres non confitetur proprie, & ſecundum veritatem duas unius, ejuſdemque Chriſti Dei noſtri operationes cohærenter unitas, divinam, & humanam, ab eo, quod per utramque ejus naturam operator naturaliter idem exiſtit noſtræ ſalutis, condemnatus ſit.

11. Si quis ſecundum ſceleroſos hæreticos unam Chriſti Dei noſtri voluntatem confitetur, & unam operationem, in peremptionem ſanctorum Patrum confeſſionis, & abnegationem ejuſdem Salvatoris noſtri diſpenſationis, condemnatus ſit. A

12. Si quis ſecundum ſceleroſos hæreticos in Chriſto Deo in unitate ſubſtantialiter ſalvatis, & a ſanctis Patribus noſtris pie prædicatis duabus voluntatibus, & duabus operationibus, divina, & humana, contra doctrinam Patrum, & unam voluntatem, atque unam operationem confitetur, condemnatus ſit.

13. Si quis ſecundum ſceleroſos hæreticos cum una voluntate, & una operatione, quæ ab hæreticis impie confitetur, duas voluntates, pariterque & operationes, hoc eſt, divinam, & humanam, quæ in ipſo Chriſto Deo in unitate ſalvantur, & a ſanctis Patribus orthodoxe in ipſo prædicantur, denegat, & reſpuit, condemnatus ſit. B

Vide controverſiam 6. Synodi claſſe 2. num. 1.

14. Si quis ſecundum ſceleratos hæreticos Deivirilem operationem, quod Græci dicunt Θεανδρικὴν, unam operationem inſipienter ſuſcipit, non autem duplicem eſſe confitetur ſecundum ſanctos Patres, hoc eſt, divinam, & humanam, aut ipſam Deivirilis, quæ poſita eſt, novam vocabuli dictionem unius eſſe deſignativam, ſed non utriuſque mirificæ, & glorioſæ unitionis demonſtrativam, condemnatus ſit.

15. Si quis ſecundum ſceleroſos hæreticos in peremptione ſalvatis in Chriſto Deo eſſentialiter in unitione, & ſanctis Patribus pie prædicatis duabus voluntatibus, & duabus operationibus, hoc eſt, divina, & humana, diſſenſiones, & diviſiones inſipienter myſterio C diſpenſationis ejus innectit, & propterea Euangelicas, & Apoſtolicas de eodem Salvatore voces non uni, eidemque perſonæ, & eſſentialiter tribuit eidem ipſi Domino, & Deo noſtro Jeſu Chriſto ſecundum beatum Cyrillum, ut oſtendatur Deus eſſe, & homo idem naturaliter, condemnatus ſit.

16. Si quis ſecundum ſanctos Patres non confitetur proprie, & ſecundum veritatem omnia, quæ tradita ſunt, & prædicata ſanctæ Catholicæ, & Apoſtolicæ Dei Eccleſiæ, perindeque a ſanctis Patribus, & venerandis Univerſalibus quinque Conciliis uſque ad unum apicem verbo, & mente condemnatus ſit.

17. Si quis ſecundum ſanctos Patres conſonanter nobis, parique fide non reſpuit, & anathematizat animo, & ore omnes, quos reſpuit, & anathematizat nefandiſſimos hæreticos cum omnibus impiis eorum con- D ſcriptis uſque ad unum apicem ſancta Dei Eccleſia Catholica, & Apoſtolica, hoc eſt ſanctæ, & Univerſales quinque Synodi, & conſonanter omnes probabiles Patres, &c. hujuſmodi condemnatus ſit.

18. Si quis ea, quæ ſceleroſi hæretici ſapiunt, indubitanter profeſſus, atque intelligens, per inanem proterviam dicit hæc pietatis eſſe dogmata, quæ tradiderunt ab initio ſpeculatores, & miniſtri verbi, hoc eſt, dicere, ſanctæ, & Univerſales quinque Synodi, calumnians utique ſanctos Patres, & memoratas ſanctas quinque Synodos in deceptione ſimplicium, vel ſuſceptione ſuæ profanæ perfidiæ, hujuſmodi condemnatus ſit.

19. Si quis ſecundum ſceleroſos hæreticos quocun- E que modo, aut verbo, aut tempore, aut loco terminos removens illicite, quos poſuerunt firmius ſancti Catholicæ Eccleſiæ Patres, id eſt, ſanctæ, & Univerſales quinque Synodi, novitates temere exquirere, & fidei alterius expoſitiones, aut typos, vel leges, aut definitiones, aut libellos, aut epiſtolas, aut conſcripta, aut ſubſcriptiones, &c. & uſque in finem ſine pœnitentia permanet hæc impie agens, hujuſmodi in ſæcula ſæculorum condemnatus ſit, & dicat omnis populus, Fiat, fiat.

Joverius 17. dumtaxat canones habet, qui tamen cum his 20. ſatis congruunt. Ad clariorem porro intelligentiam hujus Synodi, legenda, quæ diximus claſſe 2. in 6. Synodo.

Concilium Aurelianenſe, in quo hæreticus quidam tranſmarinus, a Salino Epiſcopo damnatus, ejectus fuit: Anno Domini 650. ſub Martino Papa, anno 650.

REfert Audoenus in vita ſancti Eligii, cap. 34. apud Surium, 1. Decembris, quod hæreticus quidam, hoc tempore a partibus tranſmarinis in Gallias profectus, Auguſtodunum venerit, ibique virus ſuum ſpargere cœperit, quodque ea occaſione Aurelianenſe hoc Concilium celebratum fuerit, in quo homo nequiſſimus a Salino Epiſcopo confutatus, damnatus, & ejectus eſt. Baronius anno 650. num. 23. &c.

Concilium Toletanum octavum, celebratum tempore Martini Papæ Æra 691. an. 653.

Tituli Capitulorum ejuſdem Concilii.

1 *De Catholica fidei plenitudine.*
2 *De incauto juramento.*
3 *De his, qui ſacroſanctos ordines muneribus aſſequuntur, & fautoribus eorum.*
4 *De incontinentibus Epiſcopis.*
5 *De incontinentibus Presbyteris, ac diaconibus, & fœminis, quæ talibus conjunguntur.*
6 *De incontinentibus ſubdiaconibus.*
7 *De his, qui poſt aſſumpta Eccleſiaſticarum dignitatum officia ad conjugia redeunt.*
8 *De non ordinandis his, qui pſalmorum, canticorum, ſeu hymnorum ignari ſunt.*
9 *De his, qui prætextu incommoda ægritudinis, quadrageſima jejunium ſolvunt.*
10 *De his, qui aut per authoritatem, aut per vim ordinati ſunt.*
11 *De confirmatione univerſalium decretorum.*
12 *De Judæis.*

Capitula Concilii Toletani VIII.

ANno quinto Orthodoxi, atque glorioſi, & veræ clementiæ dignitate præcipui Recceſuinthi regis, cum omnes nos divinæ ordinatio voluntatis, ejuſdem principis ſereniſſimo juſſu, in Baſilica ſanctorum Apoſtolorum ad ſacrum Synodi coegiſſet congregari conventum, dies tandem lætitiæ appetitu diutiſſime præoptatus, & gratus adfuit, & jucundus, tanto noſtri pectoris avidiore voto ſuſceptus, quanto ad remedium ſalutis extiterat anhelantium præcordiis exquiſitus. Cumque ex more unuſquiſque noſtri ordinis ſedes debitas occupaſſet, & eventum rei tranquillæ intentionis expectatio ſuſtineret, adeſt ſereniſſimus princeps, pia religione pleniſſimus, & ſummo laudum titulo glorioſus, qui ſe noſtro cœtui reddens acclivem, ut hunc omnipotenti Domino precibus commendaremus, aſtans, dulcifluis (ut filios) nos cohortatus eſt verbis, grates deferens Deo virtutum, quod ſuæ juſſionis implentes decretum, in unum fuiſſemus adunati Concilium. Sed cum tam humilem cognoviſſemus ejus animi voluntatem, & tam ſublimis gloriæ celſitudinem videremus acclivem, tanta ſumus inde gloria exultationis ſuccenſi, ut grates illis debitas, & honorem læti redderemus, & cernui. Sed quantum extulerat principem humilitatis ordo ſublimis, tantum ad exercitia ſummæ virtutis inſtruebant exempla ſacratiſſimi principis formam noſtræ religionis. Tum relatis Deo laudibus de unitatis alternæ proventu, magna nos cum tranquillitatis gratia alloquutus eſt, dicens.

Oratio Regis in Synodo.

Etſi ſummus Author rerum me divinæ memoriæ Domini genitoris mei temporibus regni ſede ſubvexit, atque ipſius gloriæ deferens participem fecit: nunc tamen cum ipſe requiem æternarum adeptus eſt manſionum, ea, quæ in me totius regiminis tranſfuſa jura

reli-

reliquit, ex tota divina mihi potentia ſubjugavit. Unde quia regendorum membrorum cauſa, ſalus eſt capitis, & felicitas populorum, non niſi manſuetudo eſt principum: votive decrevi vobis coram poſitis, & votorum meorum deliberationes ſanctione patula reſerare, & ſtudiorum apta decreta ſyncera exhibitione deferre. At vero quia anhelum pectus ſeſe in promiſſionum compita diffundit, ne pigritia feſſum retardationis oneribus ſeſe ſubmittat, longam proſequutionem compendio brevitatis aſtrinxi: & quod productionibus loquelarum in concione diffundere potui, totum in tomi hujus complicamento prorſus almæ veſtræ ſanctitudini offerre decrevi: id magno precatu deliberationis exhortans, ut quæcunque illic tenentur aſcripta, valido attendatis intuitu, ſagaci perſcrutemini ſtudio, & quæcunque extiterint placita Deo, veſtri oris ad nos ſacro referantur oraculo.

Luc. 23.

Accepto deinde oblato nobis tomo, agentes Domino gratias, acclamavimus: *Gloria in excelſis Deo, & in terra pax hominibus bonæ voluntatis.* Poſt hujus exultationis beatæ gaudium, & cœleſtis gloriæ hymnum, eidem ſacro principi benediximus: reſeratoque tomo hæc inibi contexta reperimus, &c.

Inſpien-tione.

1. Relicta tomi pagina, vel finita, cum glorificaſſemus Deum, de fidei principalis auditu, & de bonæ voluntatis ejus affectu, ad peragendarum cauſarum cæterarum negotium ſtatim vertimus animum, ſimulque ſumus exorſi initium. Tunc primæ narrationis exortu veræ fidei nobis tractatus occurrit, * incipientes de illa primitus loqui, ut inde ſoliditatis auſpicemur exordium, unde ſacrę ſumpſimus nativitatis initium, quatenus aſſertionum ſanctarum forti præmiſſa ſententia, quidquid in poſterum ſubſequenter advenerit de actis negotiorum, fortius ſuſtinere valeat ſeriem decretorum. Unius ergo ſacræ fidei veram profeſſionem, veramque regulam tenere nos tota virtute animi & profitemur, & acclamamus, cunctiſque percipiendam, ac retinendam plena deliberatione inceſſanter prædicamus, ſicut a ſanctis Apoſtolis oſtenſa docetur, ſicut a ſequentibus Patribus Orthodoxis diſſerta probatur, ſicut etiam a ſanctis illis ſynodalibus geſtis vere, ſancteque confirmata dignoſcitur, in quibus Arrii, vel Eutychetis inſaniſſimus error deprehenditur, & radicitus extirpatur, ſicut denique in ſacris Miſſarum ſolemnitatibus concordi voce profitemur, ac dicimus:

Symbolum Concil. Tolet.

Credimus in unum Deum, patrem omnipotentem, factorem cœli, & terræ, viſibilium omnium, & inviſibilium conditorem. Et in unum Dominum Jeſum Chriſtum, filium Dei unigenitum, & ex Patre natum ante omnia ſæcula, Deum ex Deo, lumen ex lumine, Deum verum ex Deo vero, natum, non factum, homouſion patri, hoc eſt ejuſdem cum patre ſubſtantiæ, per quem omnia facta ſunt, quæ in cœlo, & quæ in terra. Qui propter nos, & propter noſtram ſalutem deſcendit, & incarnatus eſt de Spiritu ſancto ex Maria Virgine, homo factus, & paſſus ſub Pontio Pilato, ac ſepultus, & tertia die reſurrexit. Aſcendit in cœlos, ſedet ad dexteram Patris, inde venturus judicare in gloria vivos, & mortuos, cujus regni non erit finis. Credimus & in Spiritum ſanctum vivificatorem, ex Patre, & Filio procedentem, cum Patre, & Filio adorandum, & glorificandum. Qui locutus eſt per Prophetas. Et unam Catholicam, & Apoſtolicam Eccleſiam. Confitemur unum baptiſma in remiſſionem peccatorum. Expectamus reſurrectionem mortuorum, & vitam futuri ſæculi, Amen. Hujus fidei ſanctæ regula idcirco nunc tractatus non recipit aperturam, quia & a ſacris Doctoribus abunde conſtat expoſita, & imminentium cauſarum negotia nos ad alia trahunt peragenda.

Spiritus ex Patre, & Filio.

2. Secundæ diſputationis occurſu affuit negotium tam difficile, quam & grave, in quo de refugis, atque perfidis diſputatione commota, utrumne poſſit eorumdem temperari ſententia damnatorum, magno ſatis conatu eſt exquiſitum. Sed cum illarum ſeries conditionum, ad quas, decurſis non longe temporibus, pro eorum penuria hoſtilitatis vaſtitas nos jurare coegerat, noſtris eſſet auditibus recenſita, tantam reperimus obligationis illic ineſſe cenſuram, ut maculorum ſuarum nodoſitas non tantum videretur prohibitionem dediſſe tranſgreſſionum, quantum concluſiſſe viſcera pietatum. Aderat enim, quod in utroque pavor agebat, & ne ſancti nominis prophanatio fieret, & ne miſerationis operatio interiret, quia ex Dei nominis prophanatione non aberat, quod terrebat, & prohibitione pietatis aderat, quod tædebat. Dum quoque alterno periculorum objectu ſibi prolatæ ſententiæ compugnarent, periclitabamur ancipites in bifido partium diſſidentium calle, quo direptionis tramite judicium properaret. Sed cum greſſibus diſputationis noſtræ eſſet difficultatis congreſſio, & de via objeciſſet properandi, tandem relicto diſcrimine, cum fragore ſingultuum, & imbribus lacrymarum, ad Deum, qui pietatis fons eſt, verba, ſimul & corda convertimus, orantes: Aſpira, ſancte Spiritus, & ducito nos in portum voluntatis tuæ, ſedatis fluctibus ignorantiæ noſtræ. Ecce enim periculorum ſyrtes in littore curſus noſtri proveniunt, atque hinc inde obviantibus naufragiorum obicibus, quo diſputationis noſtræ vela pandamus, attentionis conſideratione non cernimus. Sed aſpira rurſus tu, ſancte Spiritus, & dato nobis te donante noſſe, quod jubeas, ac te jubente implere poſſe, quod juſſeris, ut perluſtrando illumines, quod neſcimus, & adjuvando perficias, quod implere pavemus. Simus ergo in te requieſcentes, & erroneorum fluctuum pavoribus abjectis, commercia nos jube diſponere pacis, inchoemus illa, quæ & in gloriam tuæ omnipotentiæ conferantur, & humanæ ſaluti, te annuente, donentur. Temporibus non procul excurſis, cum quorundam refugarum tumultuoſa ſeditio frequenter vaſtationes terris inferret, & ſcandala populis cum excidiis irrogaret, adeo ut captivorum turmas duceret, & deſolationes Eccleſiarum faceret, quæ tali concuſſæ ſunt peſte, ut quilibet conatus nequeat reparare: & exactum eſt potius vi neceſſitatis extortæ, quam deliberatione judicii, ut contra eoſdem, eidemque ſimillimos, cum omni fere populo, acerrima juramenta daremus. Unde juraſſe nos per atteſtationem divini nominis, conditio juramenti demonſtrat, & ne reſolvi queat, ſacræ ſcripturæ authoritas inſtat. Scriptum namque in Exodo eſt: *Non aſſumes nomen Domini Dei tui in vanum: nec enim inſontem habebit Dominus eum, qui aſſumpſerit nomen Dei ſui fruſtra.* Item in Levitico: *Non perjurabis in nomine meo, nec pollues nomen Domini Dei tui, ego Dominus.* At vero, quia illata preſſurarum acerbitas reſolvi poſſit, ac debeat, tam vinculorum, & lamentorum horum aſperitas inſinuat, quam ejuſdem authoritatis dominicæ præcepta commendant. Etenim juxta veterem tranſlationem, ita quoſdam per Eſaiam gravi exprobratione Dominus increpat, & arguit, dicens: *Væ filiis deſertionis, dicit Dominus: feciſtis concilium non per me, & ſponſionem non per ſpiritum meum, addere peccatum ſuper peccatum.* Item in Hieremia: *Iniquitates noſtræ declinaverunt hæc, et peccata noſtra amoverunt bona a nobis, quia inventi ſunt in populo meo impii, & loquentes vana, ſtatuerunt ad diſpergendos viros, & comprehenderunt. Ut laqueus venantis plenus volatilibus, ſic domus eorū plena dolo.* Et per Michæam: *Væ mihi anima mea, quia periit reverens a terra: & qui corrigat, inter homines non eſt. Omnes in ſanguine judicantur, unuſquiſque proximū ſuum tribulat, omnes in malum ſuas manus præparant.* Ad beneficentiam certe, quæ divinis oculis tanto eſt gratior, quanto & invenitur eſſe præſtantior, ſic nos Eſaias inſtruit, dicens: *Diſſolve colligationes impietatis, ſolve faſciculos deprimentes.* Paulus etiam vas electionis: *Pietas ad omnia utilis eſt.* Et Jacobus: *Judicium ſine miſericordia illi fiet, qui non fecerit miſericordiam. Superexcellit autē miſericordia judicium.* Joannes item: *Qui odit fratrem ſuum, homici-*

Oratio. *Exo. 20.* *Levit. 19.* *Eſaiæ 30.* *Hier. 5.* *Mich. 7.* *Eſ. 58.* *1. Tim. 4.* *Jacob. 2.* *1. Joan. 3.*

micida eſt. Et ſcitis, quia omnis homicida non habet A
vitam æternam in ſe manentem. Et per ſemetipſam
veritas: *Diligite inimicos veſtros, benefacite his, qui*
Luc. 6. *vos oderunt.* Et iterum: *Dimittite, & dimittetur vo-*
Ibidem. *bis. Si autem non dimiſeritis, nec Pater veſter cœleſtis*
Matth. 6. *dimittet vobis peccata veſtra.* Ecce ſunt dominicæ juſ-
ſionis hinc inde aſtipulata firmiſſima cautione præ-
cepta, ac proinde, quia ſunt divini oris proſecutione
taxata, manebunt per omnia æterna lege præfixa.
Quid ergo? Nunquid aut juramenta juſtitię, aut miſe-
ricordiæ pacem ſibi contraire narrabimus, dum ſcri-
Pſal. 84. ptum ſit: *Miſericordia, & veritas obviaverunt ſibi,*
juſtitia, & pax complexa ſunt? Aut quia controver-
ſiarum lapſus ſeſe in contentionem diffundunt, ideo
unius partis aſſertionem narrabimus non implendam,
ne alterius aſſertio partis jacturę patiatur inſtantiam? B
Et quia juramenti cuſtodia ultionem non temperat pa-
veſcendam, idcirco impietatis atrocitas mortem pa-
22. qu. Si publicis. riet execrandam? Abſit. Etenim ſi publicis ſacramen-
torum geſtis (quod Deus avertat) a quibuslibet illi-
cita, vel non bona extitiſſet conditio alligata, quæ aut
jugulare animam patris, aut agere compelleret ſtu-
prum ſacratiſſimæ virginis: nunquid tolerabilius eſſet,
ſtultæ promiſſionis rejicere vota, quam per inutilium
promiſſorum cuſtodiam, exhorrendam criminum im-
plere menſuram? Quod ſi ita eſſet, quomodo credere-
tur unius obſervantia juſſionis fons pietatis, cum emit-
teret tribulos ultionis? Aut quænam illa eſſet ſacræ
obſervatio legis, quæ ſacrilegia committeret pravita-
tis? Vel cujus menſuræ æquitas videretur, ut ex unius
præcepti cautela necis exoriretur immanitas trucu-
lenta? At nunc non ita contendimus, ut contentionum C
divortiis concitatis, noſipſos contentionis certamini-
bus miſceamus. Eſt vera pax in utroque, quod dicimus,
quia ſic Spiritus ſanctus iter noſtrum, ac curſum tem-
perat, ut in nullo devius nos caſus a diſpoſitione ſe-
cludat. Unde plena jam voce, pleniori fide, pleniſſi-
maque intentione prædicimus, atque in tota ſanctę Ec-
cleſiæ univerſitate prædicamus, pariter & optamus,
nulla prophanatione ſolius, & ſummæ divinitatis no-
men exiſtere aſſumendum, nullo perjurii ſacrilegio
indebite prophanandum, nullo uſpiam contractu fal-
laciæ contingendum. Nam ſi atteſtante veritate, pro-
pter prophanationem perjurii evitandam, prohibetur
Matth. 5. omnino jurare, cum dicitur: *Sit ſermo veſter, eſt eſt,*
non non: quod autem plus his eſt, a malo eſt: quomodo
impunitum erit, nomen tantæ gloriæ voluntarie pro- D
phanaſſe, dum in eo taxata fides dignoſcitur interiſſe?
Vel quatenus pacis fœdera inter gentium diſſidia liga-
buntur, ſi non juramenti pacta ſanctiori integritate
ſerventur? Etenim omne, quod in pacis fœdera venit,
tunc ſolidius ſubſiſtit, cum juramenti hoc interpoſitio
roborat. Sed & omne, quod animos amicorum conci-
liat, tunc fidelius durat, cum id ſacramenti vincula li-
22. qu. 1. Omne quod. gant. Omne etiam, quod teſtibus aſtipulatur, tunc ve-
rius conſtat, cum id adjectio jurationis affirmat. Quod
ſi & teſtis deficiat, innocentis fidem ſolam jurisjurandi
taxatio manifeſtat. Hinc ut mentibus humanis divina
voluntas panderet, quod volebat, ne labans fragilitas
pro incerto teneret, quod inviolatæ veritatis promiſ-
Iſaiæ 45. ſio exprimebat, per Iſaiam loquitur dicens: *Ego Do-*
minus, & non eſt alius. In memetipſo juravi. Si ergo E
tantæ inſtitutionis limites ſunt votiva juramenta ſer-
vanda, quis alienus a veritate hæc adſtruat execrabi-
liter violanda? Stabunt ergo ſacræ authoritatis vivifica
juſſa, nec vana prophanatione erunt aliquatenus teme-
randa. Verum ne juramenta, quæ data ſunt, videantur
in nos ita penitus miſerationum concluſiſſe præcordia,
ut nullam de pietatis affectu animæ viſcera concipiant
indulgentiam paritura: ſic ſtabilitis contractibus per ju-
ramenta ſinum miſericordiæ aperimus, atq; ita cunctis
Deo placita devotione miſereri cenſemus, ut nos nec
juramenti teneat cautio reos, nec inhumanitas faciat
execrandos. Occurrere certe miſerorum ruinis debet
ſubſidio unuſquiſque quo valet, & ex relevatione alie-

næ vindictæ, a ſe Dei amovere vindictam. Libet enim *Job. 29.*
Domino proſpera, qui ab afflictis pellit adverſa. Un-
de Job ante paſſionis ſuæ experientiam impendens pa-
tientibus paſſionis ſuæ patientiam memorabat, ſua-
rumque virtutum catalogum texens inter cætera con-
nectit: *Benedictio perituri ſuper me veniebat, & cor* *Job. 30.*
viduæ conſolatus ſum. Et paulo poſt: *Flebam quondam*
ſuper eo, qui afflictus erat, & compatiebatur anima
mea pauperi. Hinc & Salomon: *Erue eos, qui ducun-* *Prov. 24.*
tur ad mortem, & qui trahuntur ad interitum, libe-
rare ne ceſſes. Quibus ſanctæ authoritatis inſtructi de-
cretis, nec ſanctum nomen prophanaſſe nos conſtat,
quod nullatenus prophanandum jus noſtræ prædica-
tionis inſinuat. Et indulgentiæ viſceribus adapertis,
licet oris ſui profeſſione damnati difficile mereantur
abſolvi, juxta quod ſcriptum eſt: *Sanguis tuus ſuper* *2. Reg. 1.*
caput tuum, os enim tuum locutum eſt adverſum te. *Matth. 12.*
Iterum: *Ex ore tuo condemnaberis, & ex ore tuo ju-*
ſtificaberis: tamen pietatis intuitu, & parcendi viam
pandimus, & miſericordiam prorogamus. Hujus ſane
promiſſionis incautæ crudam, cruentamque temperare
ſententiam, illa quam maxime compellimur cauſa; *d. 13. Duo mala ſi.*
quod hæc duo mala, licet ſint omnino cautiſſime præ-
cavenda, tamen ſi periculi neceſſitas ex his unum ten-
tare compulerit, id debemus reſolvere, quod minori
nexu noſcitur obligari. Quid autem ex his levius, quid-
ve ſit gravius, pietatis acumine inveſtigemus. Etenim
dum perjurare compellimur, creatorem quidem offen-
dimus, ſed nos tantummodo maculamus. Cum vero
noxia promiſſa complemus, & Dei juſſa ſuperbe con-
temnimus, & proximis impia crudelitate nocemus, &
noſipſos crudeliori gladio trucidamus. Illic enim du-
plici culparum telo percutimur, hic tripliciter jugula-
mur. Reſtat ergo, ut hæc noſtra pergat ſententia, qua
miſericordiæ patuerit via. Quæ ita Domino probatur
accepta, ut plus eam cupiat, quam ſacrificia veneran-
da, dicente ipſo: *Miſericordiam volo, & non ſacrifi-* *Matth. 9.*
cium. Hac indulgentiæ conceſſa licentia, miſeratio-
nis ipſius opus in glorioſi principis poteſtate redigi-
mus, ut quia Deus illi miſerendi aditum patefecit, re-
media pietatis ipſe quoque non deneget. Quæ ita
principali diſcretione moderata perſiſtant, ut & illis
ſit aliquatenus miſericordia contributa, & nuſquam
gens, aut patria per eoſdem aut periculum quodcun-
que perferat, aut jacturam. Hæc miſerationis obtentu
temperaſſe ſufficiat. Cæterum quæcunque juramenta
pro regiæ poteſtatis ſalute, & confortatione gentis, &
patriæ vel hactenus ſunt exacta, vel deinceps extite-
rint exigenda, omni cuſtodia, omnique vigilantia
indiſſolubiliter decernimus obſervanda, a membro-
rum truncatione, mortiſque ſententia religione peni-
tus abſoluta. Sed ne pravarum mentium verſuta ne-
quitia noſmetipſos ad perjurii quandoque devocet
culpam, nec a ſanctæ fidei regula hanc aſſerat venire
ſententiam, tam divinæ authoritatis oracula, quam
præcedentium Patrum aſſerta huic narrationi curavi-
mus innectenda. Etenim incommutabilis, eademque
ſemper exiſtens Dei natura parcens ſua ſæpe in ſa-
cris litteris legitur mutaſſe promiſſa, & pro miſericor-
dia temperaſſe ſententiam. Unde quamlibet ſit impaſ- *22. qu. 4. in com. mutat.*
ſibilis, atque immutabilis, ejuſdemque deitatis licet
ſint dicta firmiſſima, crebro tamen ejus & juramenta
leguntur, & pœnitentia, quæ ſacris extant myſteriis
adaperta. Jurare namque Dei eſt, a ſeipſo nullatenus
ordinata convellere: pœnitere vero, eadem ordinata,
cum voluerit, immutare. Sic enim per Hieremiam
dicit: *Repente loquar adverſum gentem, & adverſum* *Hier. 18.*
regnum, ut eradicem, & deſtruam, & diſperdam il-
lud; ſi pœnitentiam egerit gens illa ſuper malo ſuo,
quod locutus ſum adverſus eam, agam & ego pœni-
tentiam ſuper malo, quod cogitavi, ut facerem ei. Et
per Ezechielem: *Si dixero juſto viro, quod vita vivat,* *Ezec. 33.*
& converſus a juſtitia ſua fecerit iniquitatem, omnes
juſtitiæ ejus oblivioni tradentur, & in iniquitate, quam
operatus eſt, in ipſa morietur. Si autem dixero im-
pio,

A

pio, morte morieris, & egeris pœnitentiam a peccato ſuo, vita vivet, & non morietur. Si ergo noſtra converſio ſic divinam mutat ſententiam, cur miſerorum tantæ lacrymæ, vel preſſuræ tam crudam non temperent ex miſeratione vindictam? Hinc etiam Iſraelitico populo ſæpe ultio promiſſa ſuſpenditur, & Ninivitarum perditio, divinæ ſententiæ permutatione ſedatur. At vero illuſtrium laudum titulo præclarus author Ambroſius, in libro de officiis primo, hujuſce rei cauſa ſic loquitur: Eſt etiam contra officium nonnunquam ſolvere promiſſum, & ſacramentum cuſtodire: ut Herodes, qui juravit, quoniam, quidquid petitura eſſet, daret filiæ Herodiadis, & necem Joannis præſtitit, ne promiſſum denegaret. Nam de Jephte quid dicam, qui immolavit filiam, quæ ſibi victori primum occurrerat, quo votum impleret, quod ſpoponderat, ut, quidquid ſibi primum occurriſſet, offerret Deo? Melius fuerat nihil tale promittere, quam promiſſum ſolvere parricidio. Item in libro tertio. Purum ergo, ac ſincerum oportet eſſe affectum, ut unuſquiſque ſimplicem ſermonem proferat, vas ſuum in ſanctitate poſſideat, nec fratrem circumſcriptione verborum ſeducat. Nihil promittat inhoneſtum. At ſi promiſerit, tolerabilius eſt promiſſum non facere, quam facere, quod turpe ſit. Sæpe plerique conſtringunt ſe juriſjurandi ſacramento, & cum ipſi cognoverint promittendum non fuiſſe, ſacramenti tamen contemplatione faciunt, quod ſpoponderint. Sicut de Herode ſupraſcripſimus, qui ſaltatrici præmium turpiter promiſit, crudeliter ſolvit. Turpe eſt, quod regnum pro ſaltatione promittitur: crudele, quod mors prophetæ pro juriſjurandi religione datur. Quanto tolerabilius tale fuiſſet perjurium ſacramento? Et poſt pauca de Jephte diſputans: Mirabilis, inquit, neceſſitas, quæ ſolvitur parricidio. Melius eſt non vovere, quam vovere id, quod ſibi is, cui promittitur, nolit exolvi. Et poſt paululum: Non ſemper igitur promiſſa ſolvenda omnia ſunt. Denique ipſe Deus, ſicut ſcriptura indicat, frequenter mutat ſuam ſententiam. Vir quoque ſanctiſſimus Auguſtinus, veſtigationis acumine cautus, inveniendi arte præcipuus, aſſerendi copia profluus, eloquentiæ flore venuſtus, ſapientiæ fructu fœcundus, hæc in ſuis narrat affatibus: Duo ſunt omnino genera mendaciorum, in quibus non magna culpa eſt, ſed tamen non eſt ſine culpa, cum aut jocamur, aut pro miſericordia mentimur. Illud primum in jocando ideo non eſt perniciolum, quia non fallit. Novit enim ille, cui dicitur, joci cauſa eſſe dictum. Secundum autem minus eſt, ideo quia retinet nonnullam benevolentiam. Idem ipſe: Non auferat (inquit) veritas miſericordiam, nec miſericordia impediat veritatem. Si enim pro veritate, aut quaſi rigida veritate oblitus fueris miſericordiam, non ambulabis in via Domini, in qua miſericordia, & veritas obviaverunt ſibi. Beatus etiam Papa Gregorius, & vitæ meritis honorandus, atque in Ethicis aſſertionibus pene cunctis merito præferendus, ſic in libris infert Moralibus: Quia ergo Behemoth iſte tam inexplicabilibus nodis ligat, ut plerumque mens in dubium adducta, unde ſe a culpa ſolvere nititur, inde in culpa arctius inſtringatur, recte dicitur: *Nervi teſticulorum ejus perplexi ſunt.* Argumenta namque machinationum illius, quo magis relaxantur, ut relinquant, eo magis implicantur, ut teneant. Eſt tamen, quod ad deſtruendas ejus verſutias utiliter fiat. Ut cum mens inter minora, & maxima peccata conſtringitur, ſi omnino nullus ſine peccato aditus evadendi patet, minora ſemper eligantur; quia & qui murorum ambitu, ne fugiat, clauditur, ibi ſe in fugam præcipitat, ubi brevior murus invenitur. Noſtri quoque ſæculi doctor egregius Eccleſiæ Catholicæ noviſſimum decus, præcedentibus ætate poſtremus, doctrinæ comparatione non infimus, atque quod majus eſt, jam ſæculorum finitorum doctiſſimus, cum reverentia nominandus Iſidorus, in libro ſententiarum ſecundo hæc pro tali narrat negotio. Non eſt conſervandum ſacramentum, quod male, & incaute promittitur, velut ſi quiſpiam adulteræ perpetuam cum ea permanendi fidem polliceatur. Tolerabilius eſt enim non implere ſacramentum, quam permanere in ſtupri flagitio. Similiter in ſynonymis: In malis promiſſis reſcinde fidem, in turpi voto muta decretum. Quod incaute voviſti, non facias. Impia eſt promiſſio, quæ ſcelere adimpletur. Hæc de ſacris paginis, authoribuſque præcipuis breviſſime ſufficiat prælibaſſe. Nam plurima colligere poterit, qui hæc attentius legendo quæſierit. Ceterum, quibus hæc nequaquam ſufficiunt, vel hinc ſumant cum rubore ſilentium, quia optat vas electionis anathema eſſe a Chriſto pro fratribus ſuis, quam perdurare crudelibus in delictis.

D. Ambroſius. *Ca. 50.* *Matth. 14.* *Mar. 6.* *Judic. 11.* *Cap. 12.* *22. q. 4. Non ſemper.* *Joan. 2. Auguſtinus.* *Pſal. 84.* *D. Gregorius.* *Job, 40.* *D. Iſidorus.* *22. qu. 4. Non eſt.* *Id. lib. 2.*

B

3. Tertio ratiocinationis alloquio doluimus contra priora monita Patrum, vota pernicioſiſſima poſterorum. Nam quanto frequentius illi noxia vetuerunt, tanto ſtudioſius iſti perpetrare vetita non quieſcunt. Sicque per contrarium, quod penitus occumbere debuit, inſultare non deſinit: & res, quæ tot exciſa decretis areſcere potuit, ad vicem lernæi capitis (ut ferunt fabulæ) truncata vireſcit. Denique quod non ſine magno dolore dicendum eſt, reperiuntur quamplurimi negotio muneris perituri, mercari velle gratiam Spiritus ſancti, dum vile præmium donant, ut pontificalis ordinis ſublime culmen accipiant, obliti verborum Petri, qui dixit ad Simonem: *Pecunia tua tecum ſit in perditionem, quoniam donum Dei exiſtimaſti per pecuniam poſſideri.* Proinde quia & uſitatum eſt tantum malum, & majorum frequenter conſtat

Act. 8.

C

mucrone ſucciſum, nos quoque huic vulneri canceroſo ignitum (quod ſupereſt) adhuc injicimus ferrum, decernentes omnino, ut quicunque deinceps propter accipiendam ſacerdotii dignitatem quodlibet præmium fuerit detectus obtuliſſe, ex eodem tempore ſe noverit anathematis opprobrio condemnatum, atque a participatione Chriſti corporis, & ſanguinis alienum, ex quo illum conſtat execrabile Chriſto perpetraſſe flagitium. Quod ſi aliquis extiterit, qui accuſet, ille, qui hunc ordinem munerum fuerat acceptione lucratus, & ſuſcepto honoris gradu privetur, & in monaſterio ſub perenni pœnitentia relegetur. Illi vero, qui hac cauſa munerum acceptatores extiterint, ſi clerici fuerint, honoris amiſſione mulctentur: ſi vero laici, anathemate perpetuo condemnentur.

Epiſcoporum caſtitas.

D

4. Quartæ congreſſionis eventu obvius ſeſe nobis intulit pontificalis culminis lapſus, quem ante flere, quam diſponere compulſi ex ordine ſumus. Nam dum ſecundum carnis aſſumptæ myſterium, Eccleſiæ ſuæ fuerit dignatus caput exiſtere Chriſtus, merito in membris ejus intentio Epiſcoporum officia peragere cernitur oculorum. Ipſi enim de ſublimioribus celſitudine ordinis regunt, & diſponunt ſubjectas multitudines plebium. Unde quanto ipſi ſequentium fiunt ductores, tanto meritorum lumine debent præfulgere. Quapropter omnes Epiſcopi inter cætera virtutum ornamenta, nitore carnis debent propenſius enitere, ut ex hoc audientes munditiam appetant, ex quo doctores immunditia non deturpat: adeo ut ſi deinceps epiſcopi detecti fuerint execrabilibus flagitiis cum quibuslibet fœminis pollui, ac familiari peculiaritate verſari, noverint ſe irrevocabili ſententia Patrum ulciſci, ideſt & loci, & ordinis dignitate privari.

E

5. Quintæ actionis impulſu pervenit ad totius Concilii ſacrum auditum, quoſdam ſacerdotes, & miniſtros, obliviſcentes majorum, ac veterum conſtitutorum, aut uxorum, aut quarumcunque fœminarum immunda ſocietate, & execrabili contagione turpari, & peſſima cordis obſtinatione, tam ſacris literis, quam Patrum regulis obviantes, nec levi quidem reſpiramine contemplantes, quod ſcriptum eſt: *Sancti eſtote, quoniam & ego ſanctus ſum, dicit Dominus*; & illud Apoſtolicum, *Mortificate membra veſtra, quæ ſunt ſuper terram*, ideſt, fornicationem, & im-

Levit. 19. & 20. *Coloſſ. 3.*

immunditiam, concupiſcentiam malam, & avaritiam: quibus quanto eſt pertinacior vis in malis, tanto auſterioribus convenit obviare decretis. Propter quod * flagitiis detectis, ſpecialiter hoc a ſancto Concilio definitur, ut omnes Epiſcopi idipſum in ſuis quærere ſolicite curent. Et cum hoc veriſſime reperire potuerint, omnes placita cautione taliter diſtringant, ut nunquam ulterius tam abominanda committant. Mulieres vero ſeu liberæ ſint, ſeu ancillæ, tam turpiter ſociatæ, ita omnimode ſeparentur; aut certe vendantur, ut ulterius ad conſocios ſui criminis revertendi omnem habeant aditum denegatum. Illi vero, ſi omnino coerceri nequiverint, uſque ad exitum vitæ ſuæ monaſteriis deputati, diſciplinis monaſticis maneant omnino ſubjecti.

Flagitii dedecus ſpe.

6. Sextæ diſcuſſionis objectu, quorundam male ſibi conſciorum paruit denotatum elogium. Nam relatum eſt nobis, quoſdam ſubdiaconos, poſtquam ad ſacri ordinis pervenerint gradum, non ſolum carnis immunditiis ſordidari, cum ſcriptum ſit: *Mundamini, qui fertis vaſa Domini*: ſed etiam (quod dictu quoque nefas eſt) novis uxoribus copulari, aſſerentes hoc ideo ſibi licere, quia benedictionem a pontifice ſe neſciunt percepiſſe. Proinde omni excuſationum diſciſſo velamine, id præcipimus obſervari, cum iidem ſubdiacones ordinantur, cum vaſis miniſterii benedictio eis ab Epiſcopo detur, ſicut in quibuſdam Eccleſiis vetuſtas tradit antiqua, & ſacra dignoſcitur conſuetudo ſubſtare, prolata omni penitus ab illis ſorde mulierum, ac familiaritate remota. Quod ſi hoc vulnere deinceps fuerint ſauciati, mox erunt ſub pœnitentiæ oneribus uſque ad extremum vitæ monaſteriis religandi.

Eſa. 52. *Materia ordinis.*

7. Septimæ aſſertionis acceſſu adiit cœtum noſtrum tam inverecunda progreſſio, quam ignobilis, ac deteſtanda præſumptio. Quoſdam enim aut eventu neceſſitatum, aut metu periculorum, ab epiſcopis ſumpſiſſe novimus Eccleſiaſticarum officia dignitatum. Et quoniam cum illis hæc imponerentur, id ſibi fieri noluiſſe teſtati ſunt, idcirco hæc ſpernere, atque ad priſtina pertentant conjugia, moreſque redire, tam nequiter cœleſtia jura ſolventes, quam prompte ſæculi extant illecebris inhiantes. Qua de re noſſe nos convenit, quod Epiſcopalis eminentiæ culminis authoritas non immerito ſacris omnibus eſſe ſumma percenſuit, quæ cæteris ſacerdotibus exercenda prohibuit, ſcilicet templorum Dei ſacrationem, chriſmatis benedictionem, ſacrorumque ordinum inſtitutionem, quæ tam divinaliter ordinata perſiſtunt, quam excellentiſſime conferuntur: quia & tanto ab eis ſingulariter impenduntur, quanto eidem ſummo culmini peragenda ſervantur. Quomodo ergo, quod in ſe recipit, a ſe rejicere poterit, cum hæc a nullo altero conferri, quam a ſolis Pontificibus novit, quibus nec ligata ſolvi, nec ſoluta poterunt ab aliquo religari. Sic enim ad Petrum veritas ait: *Quodcunque ligaveris ſuper terram, erit ligatum & in cœlo: & quodcunque ſolveris ſuper terram, erit ſolutum & in cœlo*. Nequaquam aliquando poterit prophanari, quod divina juſſione, ſimulque Apoſtolicæ traditionis authoritate ſacrum noſcitur extitiſſe. Verum ſicut ſanctum chriſma collatum, & altaris honore evelli non queunt, ita quoque ſacrum decus honorum, quod his compar habetur, & ſocium, qualibet fuerit occaſione perceptum, manebit omnimode inconvulſum. Ad extirpandum vero radicitus hujus callidæ machinationis inutile argumentum, id ſibi rationabiliter dari noverint in objectu, quod ſacroſancti baptiſmatis inappreciabile donum eſt; ſemper, & ſæpe non ſolum nolentibus, verum etiam (quod majus eſt) neſcientibus impartitur, ſed hoc a nullo penitus prophanari permittitur. Quod etſi hic opponitur, necdum rationis capacem extitiſſe, qui hoc probatur accipere: hinc omnimodo cognoſcant, quia ſi majores impune non deſerunt, quod parvuli vel neſciendo, vel nolendo per-

Epiſcoporum authoritas. *Matth. 16.*

A cipiunt, quanto magis non convenit violari, quod pro mortis, aut pœnarum evadenda pernicie, occulta Dei diſpenſatione dignoſcitur obveniſſe? Recedant ergo talium deſideriorum ſine verecundia impudorati fautores; & licet inviti perceperint, quod non merebantur habere, libenter tamen ob cœleſte retineant præmium, quod nolendo, propter terrenæ conſecuti ſunt neceſſitatis eventum, ut tam inviti appetant bona diligere, quam ſponte videntur deſidentes impugnare. Quod ſi quis poſt hoc perennis diſpoſitionis edictum non ſynceriter ſacris inhæſerit cultibus, & abjiciens a ſe gratiam, quam accepit, relabatur ad conjugium, moreſque ſæculi attentaverit, vel eum redire ad hoc conſtiterit, mox omni Eccleſiaſtici ordinis dignitate privetur, & ut apoſtata a ſanctæ Eccleſiæ liminibus, & ſocietate fidelium habeatur prorſus excluſus, B monaſterii clauſtris, donec vixerit, ſub pœnitentia retrudendus.

8. Octavæ diſceptationis afflatu reperimus quoſdam divinis officiis mancipatos, tanta neſcientiæ ſocordia plenos, ita literarum, & diſciplinæ ignaros, ut nec in illis probentur inſtructi competenter ordinibus, qui quotidianos verſantur in uſus. Proinde ſolicite conſtituitur, atque decernitur, ut nullius cujuſcunque dignitatis Eccleſiaſticæ deinceps percipiant gradum, qui non totum pſalterium, vel canticorum uſualium, & hymnorum, ſive baptizandi perfecte noverint ſupplementum. Illi ſane, qui jam honore dignitatum funguntur, hujuſce tamen ignorantiæ cæcitate vexantur, aut ſponte ſumant intentionem neceſſariam perdiſcendi, aut a majoribus ad lectionis exercitia cogantur inviti. Abſurdum ſiquidem eſt, eos, qui C cæteros ſimpliciores, & laicos debent docere, quibus & diſciplinæ, & vitæ habent eſſe veluti quoddam ſpeculum, ad alicujus ordinis, vel dignitatis promoveri ſtatum; qui legem Dei ignorant, nec literarum ſaltem mediocritate ſunt inſigniti. Nullus igitur ad ſacra Dei myſteria tractanda veniat indoctus, aut ignorantiæ tenebris cæcutiens: ſed ſolus is accedat, quem morum innocentia, & literarum ſplendor reddunt illuſtrem: aliter ordinaturis, & ordinandis imminente in poſterum Dei, & ejus Eccleſiæ vindicta.

Scientia Sacerdotibus neceſſaria.

9. Nonæ intentionis admonitu detecta eſt ingluvies horrenda voracium, quæ dum fræno parſimoniæ non adſtringitur, religioni contraria monſtratur. Dicente enim ſcriptura: *Qui ſpernit minima, paulatim decidit*: illi tanta edacitatis improbitate graſſantur, D ut cœleſtia, & pene ſumma contemnere videantur. Etenim cum quadrageſimæ dies anni totius decimæ deputentur, quæ in oblatione jejunii Domino conſecrantur, quibus etiam ſaluberrime conditio humani generis expiatur, dum a quatuor mundi partibus ad hanc homo religionem crediturus adducitur, & ex quatuor elementis formatus, propter tranſgreſſionem decalogi quaterdecies convenienter affligitur; illis, qui auſu temerario hæc omnia contemnunt, nec voracitatis ingluviem frænant, & (quod pejus eſt) paſchalia feſta illicitorum eſuum perceptione prophanant: ex hoc adeo acerrime interdicitur, ut quiſquis ſine inevitabili neceſſitate, atque fragilitate, & evidenti languore, ſeu etiam impoſſibilitate ætaE tis, diebus quadrageſimæ eſum carnium præſumpſerit attentare, non ſolum reus erit reſurrectionis Dominicæ, verumetiam alienus ab ejuſdem diei ſancta communione: & hoc illi cumuletur ad pœnam, ut ipſius anni tempore ab omni eſu carnium abſtineat gulam, quia ſacris diebus abſtinentiæ oblitus eſt diſciplinam. Illi vero, quos aut ætas incurvat, aut languor extenuat, aut neceſſitas arctat, non ante prohibita violare præſumant, quam a ſacerdote permiſſum percipiant.

Eccle. 9. *Quadrageſima jejunium decima.*

10. Decimæ colluctationis aſſenſu moleſtis actibus, quos ſagax indagatio pietati obviare detexit, & non tam bene regendi licentia, quam ſe manſuetudo impu-

pugnaſſe probavit, ſatis (ut opinamur) & lege glorioſi principis, & decreto ſanctæ ſynodi hujus contradictum eſſe conſpeximus. Ita enim ſanctus Spiritus per utraſque definitiones mortalium corda perflavit, ut vitali flatu verborum, in poſterum omnem exureret male concupiſcentium rabiem animorum. Actum namque eſt definitionibus ipſis, ut quia pietatis divinæ incomprehenſibilis natura ſe conditioni mortalium in unitatem perſonæ conjunxit myſterio redemptionis humanæ, nos quoque membra capitis hujus & perfidię malum, & concupiſcentiam, *quæ radix malorum eſt omnium, & avaritiam, quæ invenitur ſervitus idolorum*, pari ſimul igne, ac mucrone, totoque artificio radicitus evellamus, ac deſecemus. Ab hinc ergo deinceps ita erunt in regni gloriam præficiendi rectores, ut aut in urbe regia, ut in loco, ubi princeps deceſſerit, cum Pontificum, majorumque palatii omnimodo eligantur aſſenſu, non forinſecus cœtu, aut conſpiratione paucorum, aut ruſticarum plebium ſeditioſo tumultu. Erunt Catholicæ fidei aſſertores, eamq; & ab hac, quæ imminet, Judæorum perfidia, & a cunctarum hæreſum injuria defendentes, erunt actibus judices, & vita modeſti: erunt in proviſionibus rerum parci, pluſquam extenti, ut nulla vi, aut factione, ſcripturarum, vel definitionum qualiumcunq; contractus a ſubditis vel exigant, vel exigendos intendant; erunt in conquiſitis obligationis gratiſſimę rebus non proſpectantes proprii jura commodi, ſed conſulentes patriæ, atque genti. De rebus congregatis ab eis, illas tantum ſibi vendicent partes, quas dictaverit authoritas principalis. Verum quæcunque inordinata reliquerint, hæreditabunt ſucceſſores proprii eorum, & ante regnum juſtiſſime conquiſita aut filii, aut hęredes capiant jure proximitatis. De affinium ſucceſſione, vel munere, quamvis inopinate relicta ſint, aut primo tantum filiis, aut hæredibus ſequenter proficiant, vel propinquis, atq; ita in eorum cunctis actibus, moribus, ac rebus præfatæ legis authoritas erit valitura, ut & perenniter maneat inconvulſa, & non prius apicem regni quiſque percipiat, quam ſe illa per omnia ſuppleturum juris jurandi taxatione definiat. Cui etiam legi, vel decreto Epiſcopalem non ſolum in futuro, ſed etiam in præſenti reverentiam apponentes, decernimus, ut quicumque detractor, & non potius venerator decreti ejuſdem, atque legis eſſe maluerit, ſive religioſus ille ſit, ſive laicus, non ſolum Eccleſiaſtica excommunicatione plectatur, verum & ſui ordinis dignitate privetur.

1. Tim. 6. Epheſ. 5.

Princeps qualis eſſe debet.

11. Undecimæ occaſionis articulo decretorum univerſalium perenne dedimus firmamentum, ſcientes, quod multimoda ſemper Deus oppoſitione judiciorum ærumnas relevat oppreſſorum. Et ſicut malis exigentibus hominum, permittit exerceri pœnas ultionum: ita cum voluerit, gravedines relevat preſſurarum. Hinc & decreta præcedentium Patrum ad contentionis jurgium radicitus evellendum, rite ſynodalem fieri cenſuere conventum, ut illic de diverſitate judiciorum præteritæ lites habeant terminum, ubi ſanctus Spiritus univerſalem coadunaverit cœtum. Ab hoc ergo Spiritu ſancto ſuccenſi, ne quælibet in poſterum aut impune valeant committi, aut generalis ſtatuta convelli, plena decernimus unanimitate connexi, ut quæcunque pro fidei cauſis, Eccleſiaſticiſq; negociis, aut in præteritis geſtis, aut in præſentibus conſtitutis, aut in futuris etiam decretis vel ſint, vel fuerint definitiones conſcriptæ univerſali auctoritate, nullus deinceps contradicere audeat, nullus evertere præſumat, nullus non implere contendat. Nam ſi quis ex religione contra hæc inobediens, aut ſuſurrans, aut certe lacerator, aut invidus, ac non potius eorundem fautor extiterit, gratia & honoris ſui, & communionis ſacræ lugeat amiſſione mulctatus. Cum vero aut quælibet ſancta ſynodus agitur, aut pacifice inter Pontifices quippiam definitur, ſi pauciores per neſcientiam, vel contentionem forte diſſentiant, aut commoniti plurimorum ſententiæ cedant, aut ab eorum cœtu cum dedecore confuſionis abſcedant, aut excommunicationis annuæ ſententiam luant.

12. Duodecimæ quæſtionis propoſitione, quæ eſt finalis, & ultima ſacratiſſimi principis obſecratione piiſſima pro Judæorum abominabili, ac nefanda perfidia, execranda noſtro cœtui perpatuit cauſa. Quam idcirco in fine ſententiarum cenſuimus eſſe ponendam, quoniam eandem gentem, delicti ſui merito retroductam, per divinæ ſanctionis oracula a capite poſitam, deflemus nunc eſſe in cauda. Sed quia Chriſtus, ut pro nobis, ita quoque pro illis mortuus eſt, juxta quod ipſe ait: *Non ſum miſſus, niſi ad oves, quæ perierant, domus Iſrael*: neceſſarium duximus, ſummam pro eis impendere curam, pro quibus ſuam Chriſtus ponere non dedignatus eſt animam. Ideoque principali clementia devotiſſime approbante (quæ ob hoc ſui regni apicem a Deo ſolidari præoptat, ſi Catholicæ fidei pereuntium turmas acquirat, indignum reputans Orthodoxæ fidei principem ſacrilegis imperare, & infidelium ſocietate pollui) nihil aliud pro his ex noſtra ſententia definitur, quam ut decreta Concilii Toletani, quod divinæ memoriæ Siſenandi regis aggregatum eſt tempore, a nobis, ac poſteris omnimoda ſuppleantur intentione. Qui autem ab ejuſdem ſynodi voluerit ſententia diſſentire, ut vere ſacrilegum noverit ſe condemnari. Divinæ Trinitatis inſeparabile nomen ſicut inſpiratione mirabili noſtrorum tractatuum primordia illuminavit, ita conſummatione ſublimi eoſdem jam perficiendo concludat, ut in illo ſit noſtrum explicuiſſe, a quo nobis fuit inchoaſſe. Damus ergo gloriam, & honorem eidem ſanctæ indiviſibili Trinitati, quæ nobis & hæc dicere contulit, & in ſe dicta complevit: quæ reformavit extremitate ſæculorum remedia pietatum, & reſolvit ligamina vinculorum. Sit gratiarum actio, ſalus, & benedictio exercituum Domino, ſuper ſereniſſimo Recceſiuntho principe glorioſo. Gratiarum actio, & reverentiæ plenitudo a nobis omnibus in commune ipſi clementiſſimo principi, bonorum gratifico largitori, cujus votorum inſtantia benigna Deus attulit complementa: cujus diſpoſitio piiſſima preſſurarum removit exitia: cujus temporibus confert juſtitia vigorem, & exuberat miſericordia opulenta: cui Dominus poſt præſentis ævi tempora diuturnam cum ſanctis omnibus tribuat in remuneratione coronam. Nos autem omnes hanc decretorum noſtrorum ſeriem ex rectæ fidei, vel pietatis, ac juſtitiæ fonte manantem, coram Deo, & Angelis ejus, Orthodoxis omnibus, & nunc, & in futuro impenſiſſime commendamus, obſecrantes enixius, ut hanc & reverenter adimpleant, & ab æmulis benigne defendant. Contemnentibus autem eam divinæ ſeveritatis ultio pavenda præveniat, obſervantibus autem miſericordia profluens, pax perpetua, & gloria ſempiterna contingat. Hujus quoque ſententiæ fortitudine, vel vigore decretum noſtri Recceſiunthi regis edidimus nomine, pro rebus a divinæ memoriæ patre ſuo quolibet titulo conquiſitis, decernimus omnino conſtare. Legem denique, quam pro execranda principum, horrendaque cupiditate idem clementiſſimus edidit princeps, ſimili robore firmamus, atque ut futuris retro temporibus modis omnibus obſervetur, pari ſententia definimus. Quæ etiam ne taciturnitate temporum, vel oblivioſa vetuſtate deleantur, huic noſtræ conſtitutioni decrevimus utraque innectenda, & ita cunctorum memoriæ commendanda, ut a cunctis regulis ſuperius ordinatis nequaquam maneant ſegregata. Cętera quoque decretorum noſtrorum judicia, quæ ab hac ſancta Synodo noſcuntur eſſe confecta, ſi quis convellere forſitan decreverit, aut temere implere neglexerit, vel infringere quandoque voluerit, per judicium omnipotentis Dei, anathema ſit. Soli autem Deo noſtro gloria in ſæcula ſæculorum. Amen.

Matth. 15.

Mors Chriſti pro omnibus.

ca. 56. 57. 58. 59. 60. 62. Conc. Tolet. 4.

Inter

Interfuerunt huic ſancto Concilio, qui & ſubſcripſerunt pontifices numero quinquaginta duo.

Concilium Toletanum IX. habitum anno ſeptimo Receceſuinthi Regis, Kalend. Novemb. ab Epiſcopis ſexdecim, Æra 693. quæ coincidunt cum anno Chriſti 655. ſub Vitaliano Papa.

TITULI CAPITULORUM ejuſdem Concilii.

1 *UT de rebus Eccleſiæ nihil Epiſcopi auferant, & qualiter proximi fundatoris Eccleſiæ ſolicitudinem gerant.*

2 *Fundatores Eccleſiarum, quoadusque vixerint, earum habeant curam, ipſique illic miniſtros eligant ſervituros.*

3 *Si de rebus Eccleſiæ pro præſtatione aliquid dari dicatur, cauſa præſtati cognoſcatur.*

4 *Quod de conquiſitis rebus inter Eccleſiam, & ſacerdotis hæredes æqualis diviſio fiat.*

5 *Si Epiſcopus Monaſterium facit, vel Parochianam Eccleſiam ditat, quartam partem de rebus Eccleſiæ conferat.*

6 *Ut Epiſcopus tertiam partem Eccleſiaſticarum rerum ſibi debitam, cui elegerit, conferat.*

7 *Ne extra conſtitutum ordinem morientis ſacerdotis hæredes rem ejus adire præſumant.*

8 *Ut in ſcripturis, quas ſacerdotes, vel miniſtri injuſte fecerint, poſt mortem eorum habeant annorum numerum computatum.*

9 *Quantum commodum ſibi Epiſcopus tollat de Eccleſia, cujus tumulaverit ſacerdotem.*

10 *De damnatione filiorum, qui ex ſacerdotibus, & miniſtris geniti probantur.*

11 *Quod ſervilibus clericis dare debeant Epiſcopi libertatem.*

12 *Quod poſt mortem ſacerdotis, in libertate ſervis collata, annorum tempus debet computari.*

13 *Ut ex libertis Eccleſiæ, & perſonis ingenuis geniti ab obſequiis Eccleſiæ non recedant.*

14 *Quod ſi liberti Eccleſiæ ad eam reverti noluerint, omnis eorum regula juri applicetur Eccleſiæ.*

15 *De obſequio, & diſciplina libertorum Eccleſiæ.*

16 *Quod liberto Eccleſiæ nihil de rebus ſuis in alienum liceat transferre.*

17 *Ut baptizati Judæi cum Epiſcopis celebrent dies feſtos.*

Capitula ejuſdem Concilii.

CUm Canonicę definitionis edicto in Toletana urbe pro peragendo Concilio poſt diem calendarum Novembrium, anno ſeptimo Reccesiunthi principis glorioſi, in Baſilica ſanctæ Mariæ ſemper Virginis in unum fuiſſemus Domino favente collecti, id communi definitione decrevimus, ut capitula, quæ in priſcis Canonibus minime habebantur inſerta, promulgarentur ſententia, & antiquis jungerentur regulis perenni jugitate manſura, & omni reverentia conſervanda. Sed quis nequaquam recte ſubditos judicat, qui non ſeipſum prius juſtitię cenſura caſtigat: aptum nobis, & expedibile viſum eſt, ante noſtris exceſſibus imponere modum, & ſic errata corrigere ſubditorum. Tunc namque melius judiciorum exordia ducuntur, cum vita judicum ante diſponitur, eo quod potius judicii forma completur, cum negotiorum principiis æquitas judicantium antefertur. Ideo exordium æquitatis inchoari a judicibus debet, ut perfecta juris cauſatio limitem apertius formet.

1. Omnis itaque rei Eccleſiaſticæ quantitas, ſicut remedium veniæ tribuit conferenti, ita damnum rite præparat fraudatori. Et ideo nullus ſacerdotum, vel miniſtrorum ex rebus Eccleſiæ, quæ in quibuſcunq; locis a fidelibus largiuntur, aliquid auferat, vel juri ſuo, aut Cathedræ propriæ unitati connectat. Devotio enim uniuſcujuſque, ſicut gratanter votum contulit Deo, ita definivit, quod plenitudo votorum conſervaretur in loco, in quo, velut ſi collata tenentur, manet gratia offerentis: ita ſi fruſtrantur, imminet pernicies defraudantis. Verum ut hujus rei potior ſoliditas habeatur, condignis filiis, vel nepotibus, honeſtioribuſque propinquis ejus, qui conſtruxit, vel ditavit Eccleſiam, licitum ſit, hanc bonæ intentionis habere ſolertiam, ut ſi ſacerdotem, ſeu miniſtrum aliquid ex collatis prævideriint defraudare, aut commonitionis honeſtæ conventione compeſcant, aut talia Epiſcopo, vel judici corrigenda denuntient. Quod ſi talia Epiſcopus agere tentet, metropolitano ejus hæc inſinuare procurent. Si autem metropolitanus talia gerat, regis hæc auribus intimare non differant. Ipſis tamen hęredibus, in eiſdem rebus non liceat, quaſi juris proprii poteſtatem præferre, non rapinam, non fraudem ingerere, nec violentiam quamcunque præſumere: ſed hoc ſolum in ſalutarem ſolicitudinem adhibere, quod aut in nullam noxam operatio nocens attingat, aut ut in multam partem, aut aliquam ſalutaris merces aſſumat. Si quis vero deinceps hæc monita temerare voluerit, & male rapta cum confuſione reſtituet, & excommunicationis annuæ ſententiam ſuſtinebit.

2. Cum ſæpe ſit ſolitum, etiam illa, quæ non debentur, prece ſupplicationis, & vi quodammodo extorqueri doloris: quanto magis & ſine obſtaculo concedi debent exquiſita ſimul & ordine juris, & dolore compaſſionis? Quia ergo fieri plerumque cognoſcitur, ut Eccleſiæ parochiales, vel ſacra Monaſteria ita quorundam Epiſcoporum vel inſolentia, vel incuria horrendam decidant in ruinam, ut gravior ex hoc oriatur ædificantibus mœror, quam inſtruendo gaudii exciterat labor: ideo pia compaſſione decernimus, ut quamdiu earundem fundatores Eccleſiarum in hac vita ſuperſtites extiterint, pro eiſdem locis curam permittantur habere ſolicitam, & ſolicitudinem ferre præcipuam, atque rectores idoneos. Quod ſi tales forſitan non inveniantur ab eis, tunc quos Epiſcopus loci probaverit Deo placitos, ſacris cultibus inſtituat, cum eorum conniventia ſervituros in eiſdem Baſilicis iidem ipſi offerant Epiſcopo ordinandos. Quod ſi ſuperſtitibus eiſdem fundatoribus, rectores ibidem præſumpſerit Epiſcopus ordinare, & ordinationem ſuam irritam noverit eſſe, & ad verecundiam ſuam, alios in eorum loco, quos iidem ipſi fundatores condignos elegerint, ordinari.

3. Si ſacerdos, vel miniſter de rebus Eccleſię quippiam alicui ſub præſtationis obtentu concedat, inſtrumenti cauſam præſtiti evidenter exponat, ut hoc aut juſte confecta tranſactio innoteſcat, aut fraus incompetens, quæ latet, appareat: aliter vero pro hujus negotii cauſa, deinceps ſcriptura valeat.

4. Sacerdotes, vel quicunque illi ſunt, quibus Eccleſiaſticarum rerum cura commiſſa eſt, quæcunque adminiſtrationis ſuæ emerint, ſi de rebus propriis vel vile, vel carum habuerint, ad Eccleſiæ nomen, cui pręſunt, chartarum inſtrumenta conficere procurent. Non enim convenit, ut Eccleſia, quam ſuſcepit externum, efficiat in alieno divitem, & in ſuo retineat fraudatorem. Hi vero, qui ſuarum noſcuntur habere compendium, ex omni re, quam poſt ordinationis ſuæ diem viſi ſunt acquiſiſſe, ſive nulla, ſive aliqua ſint inſtrumenta confecta, compenſata tam juris ſui, quam Eccleſiaſticarum rerum habitudine, ſi ſe utriuſque rei quantitas exæquaverit, inter Eccleſiam, & decedentis hæredes æquo jure conquiſitio pertinebit. Si autem quælibet pars majori cumulo ſui juris excreverit, majorem portionem etiam in diviſione percipiet. Quicunque vero de prædictis ſacerdotibus, vel miniſtris, pro ſui utilitate, atque amicitia, vel præſtatione, aut quocunque modo, aut per ſcripturæ ſeriem aliquid meruerint a quolibet percipere, in rebus Eccleſiaſticis non poterit numerari: ſed quod exinde voluerint facere, in ipſo-

12. q. 4. *ſacerdotes.*

ipſorum voluntatis arbitrio ſubjacebit. Quod ſi hoc poſt eorum mortem ordinatum fortaſſe remanſerit, Eccleſia hoc ſibi, cui præfuit, vel miniſter extiterit, in perpetuum vindicabit.

11. q. 2. Bonæ rei. 5. Bonæ rei dare conſultum, & præſentis habetur vitæ ſubſidium, & æternæ remunerationis expectare cernitur præmium. Quiſquis itaque Epiſcoporum in parochia ſua monaſterium conſtruere forte voluerit, & hoc ex rebus Eccleſiæ, cui præſidet, ditare decreverit; non amplius ibidem, quam quinquageſimam partem dare debebit, ut (hac temperamenti æquitate ſervata) & cui tribuit, competens ſubſidium conferat: & cui tollit, damna gravia non infligat. Ad Eccleſiam vero, quæ monaſticis non informabitur regulis, aut quam pro ſuis magnificare voluerit ſepulturis, non amplius quam centeſimam partem cenſus Eccleſiæ, cui præſidet, ibidem conferre licebit: ea tamen cautela ſervata, ut unam tantummodo, quæ placuerit, ex his duabus remunerationem aſſumat.

12. q. 3. Epiſcop. ſi tertiam. 6. Cum præteritis ſanctionibus notiſſimum habeatur, quæ de rebus parochialium Eccleſiarum pars Epiſcopo conferatur: opportune tamen duximus decernendum, ut ſi Epiſcopus tertiam partem, quam de rebus earumdem ſanctione ſibi debitam novit, aut ipſi Eccleſiæ, cujus res eſſe patebit, aut alteri Eccleſiæ, quam elegit, conferre decreverit, & licitum maneat, & irrevocabile robur ejus ſententia ferat.

7. Propinqui morientis Epiſcopi nihil de rebus ejus abſque metropolitani cognitione uſurpare præſumant. Quod ſi is, qui receſſerit, metropolitanus fuerit, ſucceſſoris ejus ſententiam, aut Concilium ſuſtinebunt, ne paſſim hæreditatis adeundæ danda licentia, de rebus Eccleſiæ aut non retineatur ratio plena, aut fraus inveniatur illata. Quod ſi Presbyteri, aut Diaconi fuerint, quos obiiſſe conſtiterit, non ſine agnitione ſui Epiſcopi rem ejus hæredibus adire licebit. Quiſquis ſane poſt hæc tranſgreſſor inventus extiterit, pro his, quæ non expectato ordine adierit, invaſionis damno legis ſententia ſubjacebit.

12. q. 3. Si ſacerdos. 8. Si ſacerdos, vel miniſter, dum gubernacula Eccleſiarum adminiſtrare videtur, contra Patrum ſanctiſſimas ſanctiones, de rebus Eccleſiæ definiſſe aliquid dignoſcitur: non ex die, quo talia ſcribendo decrevit, ſed ex quo talia moriendo definita reliquit, ſupputationis ordo ſubtrahit. Nunquam enim ad triennium temporis pertinere poterit poteſtas irrite hoc judicantis: quia ſtatus contractuum initia non ſumpſit ab origine æquitatis.

9. Plerique dum rapinis inhiant, quod non debent, aut miſerationis opus condigne non implent, aut indebita ipſi miſeratione damna permiſcent. Ideoque ne amplius miſericordiæ opus execrabile labatur in ſcelus, id communi decreto ſancimus, ut, cum Pontificem mori contigerit, Epiſcopus, qui ad humandum corpus advenerit, deſcriptis theſauris, atque ornamentis omnibus, ſi locuples decedentis Eccleſia fuerit, non amplius, quam libram auri in rebus, quibus ei placuerit, exceptis ornamentis Eccleſiæ, cum gratia offerentium auferre pertentet. Si vero minor rebus extiterit, dimidiam libram ſibi licenter uſurpet. Nam & hæc uſurpare ipſa ratio nulla permitteret, niſi ejus, qui convenit, ſacerdotis injuriæ contemplatione antiquitas hoc uſurpata ſervaſſet. Porro breve deſcriptarum rerum, ſub fideli ratione hic, qui deſcripſit, dirigere metropolitano curabit. Metropolitanus autem ex eadem morientis Eccleſia nihil prorſus auferre præſumat, ſed ſolam, quæ ad eum pertinet, curam ſalutarem impendat.

15. q. 8. Cum multæ. 10. Cum multæ ſuper incontinentia ordinis clericorum hactenus emanaverint ſententiæ Patrum, & nullatenus ipſorum reformari quiverit correctio morum, uſque adeo ſententiam judicantium protraxere commiſſa culparum, ut non tantum ferretur ultio in authores ſcelerum, verum & in progeniem damnatorum. Ideoque quilibet ab Epiſcopo uſque ad Subdiaconum deinceps, qui vel ex ancillæ, vel ex ingenuæ deteſtando

A connubio, in honore conſtituti filios procrearint: illi quidem, ex quibus geniti probabuntur, canonica cenſura damnentur: proles autem aliena pollutione nata, non ſolum hæreditatem parentum nunquam accipiet, ſed etiam in ſervitutem ejus Eccleſiæ, de cujus ſacerdotis, vel miniſtri ignominia nati ſunt, jure perenni manebunt.

11. Qui ex familiis Eccleſiæ ſervituri devocantur in clerum, ab Epiſcopis ſuis libertatis neceſſe eſt ut percipiant donum: & ſi honeſtæ vitæ claruerint meritis, tunc demum majoribus fungantur officiis. Quos vero flagitii ſordidaverit incorrigibilis noxa, perpetua ſervitus conditionis rediget in catenam. *d. 54. Qui ex fam.*

B 12. Si ſacerdos libertatem ſervis Eccleſiæ conferre voluerit, non a die confectionis ſcripturæ tempus annorum computatum tenebit, ſed ex eo, cum eum, qui ſcripturam confecit, verius obiiſſe conſtiterit.

13. Exceſſibus libertorum Eccleſiæ plerumque patronam videmus Eccleſiam convexari, & bicipiti coacti ſumus tædio condolere: uno, dum per ſuperbiam reluctantis author contemnitur libertatis: altero, dum libertas ſuperbientis in conditionem relabi cogitur ſervitutis. Ideo cum jam præteritis Patrum regulis multæ ſuper hoc diverſæ conſtitutionis emanaverint ſanctiones, tamen quoddam ad plenitudinem rei aptum conſpeximus adhuc innectere complementum. Igitur ſicut legum reverenda ſanctio cenſuit, ita ſervari totius generis nobilitas debet, ut in nullo aliena commixtio maculet, quod generoſitas propria decoravit. Unde cunctis Eccleſiarum libertis, tam viris,
C quam fœminis, eorumque propagini, interdicitur judicio generali, ne deinceps cauſa connubii, aut Romanis ingenuis copulentur, aut Gothis: Quod ſi hoc factum quandoque patuerit, permixtione tali genita proles nunquam meretur jus debitæ dignitatis: nec Eccleſia unquam carebit obſequiis, cujus beneficio donum meruiſſe noſcitur libertatis.

14. Si contingat quemcunque libertatis Eccleſiæ, eorumque proſapię, contra primævas, modernaſque Patrum regulas, aut Gothis, aut Romanis ingenuis copulari, tam illis, quam eorum ſtirpi non licebit ab Eccleſiæ patrocinio evagari, ſed ad debita obſequia reverti cogendi ſunt: aut ſi redire noluerint, quæcumque aut parentes eorum, vel ipſi ab Eccleſia ſunt adepti, vel in ejus patrocinio viſi ſunt conquiſiſſe, inſiſtente Pontifice, in ditionem propriæ reducantur Eccleſiæ.
D

15. Eccleſiæ liberti, eorumque progenies, eidem Baſilicæ, de qua libertatis gratiam meruerunt, obſequia prompta, ſynceraque parabunt: qui ſicut hoc in obſequio pro poſſibilitate ſui, quod utiles ingenui dabunt: ita quoque in emendatione culparum, quod inutiles ingenui ſuſtinebunt.

16. Libertis Eccleſiæ, eorumque propagini, ex omnibus, quæ de jure Eccleſiæ noſcuntur habere, nihil licebit in extraneum Dominum tranſactione quacunque deducere: ſed ſi ex his quælibet vendere fortaſſe voluerint, ſacerdoti ejuſdem Eccleſiæ offerant convenienter emenda, eorumque precia rerum, ut eis
E placuerit, aut diſpenſent, aut habeant. Nam & in Dominum partis alterius rei ſuæ cenſum nullo modo tranſire permittimus. Suis ergo filiis, vel propinquis ejuſdem Eccleſiæ vel ſervitio, vel patrocinio ſubjugatis, quæcunque vendere, vel donare voluerint, aditus omnino patebit.

17. Baptizati Judæi quocunque loco certo tempore converſentur. Feſtis tamen præcipuis novi teſtamenti ſerie conſecratis, ac diebus illis, quos olim ſanctione veteris legis ſibimet cenſebant eſſe ſolemnes, in civitatibus, publiciſque conventibus cum ſummis Dei ſacerdotibus celebrare præcipimus, ut eorum converſationem, & fidem & Pontifex approbet, & veritas ſervet. Hujus vero temerator edicti, prout Epiſcopus permiſerit, aut flagris, aut abſtinentibus ſubjacebit. Expletis omnibus, quæ ad honeſtatis regulam in colla-

latio-

lationem venere fraternam, grates exolvimus immortali Domino ſoli, cujus diſpoſitione mirabili, ad hunc ſanctæ congregationis cœtum meruimus adunari, ut communis viſio proſperitatem noſtram oſtenderet, & pari diffinitione concordiam aſſignaret: obſecrantes ejus miſericordiam largam, ut ſereniſſimo Domino, & amabili Chriſto Receeſiuntho principi glorioſo ita præſentis vitæ felicitatem impendat, ut angelicæ beatitudinis gloriam poſt longæva tempora concedat: atque ita nos ejuſdem felicitatis lætos efficiat, ut in terra viventium remunerandos attollat. Antiquitatis dehinc ordinem ſaluberrime retinentes, poſtquam rationem feſti Paſchalis fraternitas veſtra cognoverit, noverit ſe anno venturo die Kalendarum Novembrium, cauſa peragendi Concilii in hac urbe, favente Domino, congregari, ut ſimili diſceptatu, aut quæ proſpexerimus congrua, decernamus, aut ſolius pacis conventu lætemur. Conſummatum eſt hoc ſanctum Concilium die octavo Kalendarum Novembrium, anno feliciter ſeptimo regni ſereniſſimi, atque clementiſſimi Domini noſtri Receeſiunthi.

Subſcripſerunt Epiſcopi 16. Abbates 8. Viri Palatini 4.

Concilium Toletanum X. anno 8. Receeſiunthi Regis Æra 694. anno Chriſti 656. ſub Vitaliano Papa.

Tituli Capitulorum Concilii Toletani decimi.

1. *De celebritate annuntiationis Dominicæ.*
2. *De his, qui adverſus principem conjuraverunt.*
3. *De Epiſcopis, qui in Monaſteriis, vel Eccleſiis conſanguineos ſuos, vel ſibi faventes præficiunt.*
4. *De profeſſione, & habitu viduarum ſanctimonialium.*
5. *De ſanctimonialibus fœminis, quæ propoſitum abjecerunt.*
6. *De his, qui in parva ætate coram parentibus religionis habitum tenuerint, vel uſque ad quotum annum liceat parentibus filios tradere religioni.*

Capitula ejuſdem Concilii.

GRatulationem nobis ſpiritualem contulit divina gratia, quando tribuit inter nos & ſalutaris diſciplinæ frequentiam, & convenire ad pacificorum ſtudia præoptata. Congregatis ergo nobis, & in concordia animi, & in conventu loci referentes gratias inviſibili Deo, & glorioſo rerum Domino Receeſiuntho Regi, cujus ſanctiſſimo voto retenta paternitatis ſanctæ traditione, ad ſacrum quivimus adunari conventum, has ſubter annexas regulas concordi definitione prolatas, æterna ſtatuimus manere lege præfixas.

1. De celebritate feſtivitatis divinæ Matris, cum nihil fidei ſinceritas per diverſitatem adverſum incurrat, & unitatem catholicæ regulæ varietas nulla decerpat: eſt tamen, quod niſi temporum unitate ſervetur, & diſſidium indiſciſſæ unitatis parturiat, & Sacramentorum unitate conſtare non valeat. Hinc eſt enim, quod Paſchale tempus niſi uno die celebremus, & tempore, ne in Judaicum decidamus errorem. Hinc adventum ſancti Spiritus poſt Reſurrectionem Domini, niſi expectemus tempore definito dierum numerum, non poſſumus implere ejuſdem Spiritus dono: quoniam, ſi caret plenitudinis numero, carere poteſt & myſterii Sacramento. Hinc Nativitatis Dominicæ ſacrum, quo evidenter de utero virginali Verbum prodiit caro factum, abſque dubio ſervat temporis & curſum, & repræſentat ſpeciale Dei monumentum. Si ergo Nativitatis, & mortis hujus incarnati Verbi dies abſque immutatione ita certus habetur, ut abſque diverſitate in toto orbe terrarum ab omni Eccleſia concorditer celebretur: cur non feſtivitas glorioſæ matris ejus, eadem obſervantia, uno ſimul ubique die, ſimilique habeatur honore? Invenitur etenim in multis Hiſpaniæ partibus hujus ſanctæ Virginis feſtum non in uno die per omnes annorum circulos agi. Quo enim tranſducit homines diverſitas temporum, dum varietatem celebritatis non habere probantur? Qua de re, quoniam, qua die invenitur Angelus Virgini Verbi conceptum & annunciaſſe verbis, & indidiſſe miraculis, eadem die feſtivitas non poteſt celebrari condigne, quod interdum Quadrageſima, vel Paſchale feſtum videatur incumbere, in quibus nihil de Sanctorum ſolemnitatibus, ſicut ex antiquitate regulari cautum eſt, convenit celebrari, cum ſecundum ipſam incarnationem Verbi non conveniat tunc celebritatibus prædicari, quando conſtat, idipſum Verbum poſt mortem carnis gloria reſurrectionis attolli: ideo ſpeciali conſtitutione ſancitur, ut ante octavum diem, quo natus eſt Dominus, Genitricis quoque ejus dies habeatur celeberrimus, & præclarus. Ex pari enim honore conſtat, ut ſicut nativitatem Filii ſequentium dierum inſequitur dignitas, ita feſtivitatem Matris tot dierum ſequatur ſacra ſolemnitas. Nam quod feſtum Matris eſt, niſi incarnatio Verbi? Cujus feſtum ita debet eſſe ſolemne, ſicut eſt & ejuſdem Nativitatis Verbi. Quod tamen nec ſine exemplo decentis moris, qui per diverſas mundi partes dignoſcitur obſervari, videtur inſtitui. In multis itaque Eccleſiis, a nobis & ſpatio remotis, & terris, hic mos agnoſcitur retineri. Proinde, ut de cætero, quicquid eſt dubium, ſit remotum, ſolemnitas Dominicæ Matris die decimoquinto Kal. Januar. omnimodo celebretur, & nativitas Filii ejus Salvatoris noſtri die octavo Kalend. earumdem, ſicut mos eſt, ſolemnis in omnibus habeatur.

Feſta fixa — *Feſtum V. Mariæ.*

2. Frequentium moleſtiarum nocens impulſus, contemni quidem magnitudine decentis poterit gravitatis: ſed quia honeſta ſolicitudo cohibere properat, quod frequentata uſitatio vitare non curat, ideo cum & quorumdam paternorum ſanctionibus decretorum, & inſtitutionibus ſit legalibus cautum, ne contra ſalutem principum, gentiſque, aut patriæ quiſquam meditari conetur adverſum: hoc unum ſpecialiter nunc depromitur obſervandum, ut ſi quis religioſorum ab Epiſcopo uſque ad extremum ordinis clericorum, ſive monachorum, generalia juramenta in ſalutem regiam, gentiſque, aut patriæ data reperiatur violaſſe voluntate prophana: mox propria dignitate privatus, & loco, & honore habeatur excluſus, eo miſerationis obtentu tantummodo reſervato, ut an locum, an honorem, an utraque poſſideat, concedendi jus, licentiamque principalis poteſtas obtineat.

3. Reverentiæ totius auditu percipiatur, quia res adeo dura non fruſtra cogitur hac duriori extirpari cenſura. Agnovimus enim quoſdam Pontifices præcepti principis Apoſtolorum (qui ait: *Paſcite, qui in vobis eſt, gregem non coacte, ſed ſpontanee; neque ut dominantes in clero, ſed forma facti gregis*) ita eſſe immemores, ut quibuſdam monaſteriis, parochialibuſque Eccleſiis, aut ſuæ conſanguinitatis perſonas, aut ſui favoris participes, iniquum ſæpe ſtatuant in Prælatum, ita illis providentes commoda inhoneſta, ut aut eiſdem deferantur, quæ proprio Epiſcopo dari juſtus ordo depopoſcerit, aut quæ rapere deputati exactoris violentia poterit. Proinde decenter omnibus placet, & in præſenti tale reſcindere factum, & non eſſe de cætero faciendum. Nam quiſquis Pontificum deinceps, aut ſanguinis propinquis, aut favore perſonis quibuſcunque ſibi devinctis, talia commendare lucra tentaverit: ad ſuum nefandæ præſumptionis excidium, & quod juſſum fuerit, devocetur in irritum: & qui ordinavit, annuæ excommunicationi ſubjaceat, quæ vero ablata fortaſſe fuerint, ab eo, qui tulit, reddantur in duplum.

1. Petri 5. — *d. 99. Decenter omnibus.*

4. Bene per ſpiritum Domini poſſumus cum ſancto Apo-

Apoſtolo dicere, *non ignorare nos aſtutiam ſatanæ*, quia impellimur zelo domus Dei, & ardore cremati. [2. Cor. 2.] Vidimus enim ad tanta fraudum ſtudia convaleſcentem excreviſſe perniciem, ut & primæva Patrum conſtitutio a quibuſdam æſtimetur illudi, & nova judicum putetur intentio pelli. Nam inveniuntur nonnullæ viduæ, diverſis excuſationibus ſe adeo contegentes, ut blandiantur ſibi, non ſe Patrum plena religionis alligatas inſtitutione teneri. Unde antiquis inconcuſſe permanentibus regulis, hoc adjicitur novæ oraculo ſanctionis, ut vidua, quæ ſanctæ religionis obtinere propoſitum voluerit, ſacerdoti, vel miniſtro, ad quem aut ipſa venerit, aut ad quem ſe venire contigerit, ſcriptis profeſſionem faciat, a ſe aut ſigno, aut ſubſcriptione notatam, continentem ſe & religionis propoſitum velle, & hoc perenniter inviolate ſervare. Tunc accepta a ſacerdote, vel miniſtro apta * religionis hujus veſte, ſeu lectulo quieſcens, ſive quocunque in loco conſiſtens, incunctanter ea utatur. [* religionis profeſſioni.] Nec diverſi coloris, aut diverſæ partis eadem ſit notabilis veſtis, ſed religioſa, & non ſuſpecta, quæ careat varietatibus colorum, & diverſitatibus ſpecierum: adeo ut abſque ulla ſuſpicione tranſgreſſionis, maneat uſui tantum apta ſanctæ religionis, & ſuo ſexui competens ad teſtimonium probitatis. Ut autem deinceps nil devocetur in dubium, pallio purpureo, vel nigri coloris caput contegat ab initio ſuſceptæ religionis, ut dum illic tulerit ſignum probabilis ſanctitatis, ubi nullius falli poterit viſio intuentis, nunquam auſus attentet deteſtandæ præſumptionis.

5. Omnibus fœminis, quæ jam in præteritum religionis veſte probantur indutæ fuiſſe, nihil excuſationis valeat in oppoſitionem quælibet objectio, quamvis diverſis, ac callidis adumbrare ſe velint fallaciæ argumentis, ſed ad ſacratiſſimam ſanctionem diſciplina ſanctior eas teneat religatas, atque ſubnexas. Commoneantur ſane ſacerdotis authoritate, ut redeant ſponte. Quæ ſi redire noluerint, impulſu ſacerdotis ad religionis cultum reducantur, & in monaſteriis redactæ, excommunicationis condignæ ſententia feriantur. Hic idem quoque ordo in illarum condemnatione manebit, quæ quamlibet a ſacerdote ſanctimoniæ veſtem non accepiſſent, ipſæ tamen aut indutæ ſunt, aut in illo diu habitu conſenſerunt, qui religionis eſſe cultus ab intuentibus crederetur, ſi coram Eccleſia, vel ſacerdote, aut etiam competentibus teſtibus quandoque indutæ, certis indiciis, aut teſtimoniis approbantur: omnes tamen hæ ſeu venientes ad primam religionem, ſeu poſt tranſgreſſum reſumentes iteratam converſionem, ſicut præmiſſum eſt, & pallio capita contegant, & conſcriptam, roboratamque profeſſionis faciant ſcripturam, per quam ulterius non ſinantur relabi ad prævaricationis audaciam. Quæ vero ex omnibus his fuerint repertæ, animum, aut veſtem in tranſgreſſionem dediſſe, excommunicationis ſententiam ferant: & rurſum, mutato habitu, in monaſteriis (donec diem ultimum claudant) ſub ærumnis arduæ pœnitentiæ maneant religatæ.

6. De his, qui in parva ætate coram parentibus religionis habitum tenuerunt, quoniam uſque huc diſſolutæ operationis effectus interdum mutare fecit honeſtum conſtitutionis edictum, dum incondite reſolvi putatur, quod indiſſolubili ſanctionis auctoritate tenetur: ideo quicquid obvium ex incerto occurrit, evidenter abjici debet, ut de cætero nihil ſuperſit, quod in dubium nutet. Ideoque ſi in qualibet minori ætate, vel religionis tonſuram, vel religioni debitam veſtem in utroque ſexu filiis aut unus, aut ambo parentes dederint, certe aut nolentibus, vel neſcientibus ſeſe ſuſceptam, & non mox viſam in filiis abdicaverint: ſed vel coram ſe, vel coram Eccleſia, palamque in conventu eoſdem filios talia habere permiſerint: ad ſæcularem reverti habitum, ipſis filiis quandoque penitus non licebit: ſed convicti, quod tonſuram, aut religioſam veſtem aliquando habuerint; mox ad religionis cultum, habitumque revocentur, & ſub ſtrenua diſtrictione hujuſcemodi obſervantiæ inſervire cogantur. Parentibus ſane filios ſuos religioni contradere, non amplius, quam uſque ad * decimum ætatis eorum annum licentia poterit eſſe. [* Gratian. habet 14. Ivon. autem 10.] Poſtea vero an cum voluntate parentum, an ſuæ devotionis ſit ſolitarium votum erit filiis licitum religionis aſſumere cultum. Quiſquis autem vel abolitione tonſuræ, vel ſæcularis veſtis aſſumptione detectus fuerit attigiſſe tranſgreſſionem, & excommunicationis cenſuram accipiat, & religioni ſemper inhæreat. Opitulante miſeratione divina, & glorioſiſſimi Receceſuinthi principis inhærente voluntate religioſa, his teſtibus decentiſſime allegatis in pace connexis, ex totis præcordiorum viſceribus, damus gloriam, & honorem ſoli æterno, & immortali Deo, Patri, & Filio, & Spiritui ſancto, cujus dono collatum nobis agnoſcimus, pro ejus Eccleſiæ ſtatu gerere curam, & poſſe ſacri regiminis competentia diſponere jura, a quo petimus, & optamus, ut porrecta in longitudine felicium dierum ſacratiſſimi principis vita, omni gloriarum decore perpetim faciat pollere ſalute. Nobis quoque attribuat, ſuſceptum Eccleſiæ ſuæ regimen cum æquitate diſponere, ac ſolicitudine gubernare, & in pace tenere, ut poſt hujus mundi ſuſcepta pericula pervenire poſſimus ad cœleſtia regna. Amen.

Eugenius, indignus Toletanæ ſedis Metropolitanus Epiſcopus hæc noſtrarum definitionum ſtatuta ſubſcripſi. Similiter & alii Epiſcopi ſubſcripſerunt, numero viginti unus.

Concilium Clypiacenſe a Clodoveo ſecundo Galliarum Rege celebratum, anno Domini 662. ſub Vitaliano Papa.

[Vulgo de Cliſſy.]

De hac Synodo, quæ in Clypiano, ideſt, in villa quadam territorii Pariſienſis habita fuit, apud Aimoinum lib. 4. cap. 41. hæc leguntur. *Anno 16. ex quo ſceptra ſuſceperat regalia Clodoveus, Pontif. & totius gentis Principes Clypiacum convenire jubens, mediuſque inter eos ſolio reſidens, hoc habuit ſermonis exordium. Quamquam, inquiens, Francigenæ cives, terreni nos cura principatus admonuerit, publcis vos rebus conſultores advocare; tamen prius nobis convenit, quæ Dei, & Sanctorum ejus ſunt, diſponere, ut poſtmodum ea, quæ noſtra ſunt, Deo dante, ex ſententia cedant.* Et poſt pauca: *Noſtri itaque devotio hæc extat animi, ut Monaſter. Patroni noſtri Dom. Dionyſii, in quo ipſe cum conſortibus teſtimonii veritatis requieſcit humatus, & pia memoria genitoris noſtri, Dom. videlicet Dagobertus ac Dom. Nantildis ſe ſepeliri mandaverunt, ab omni ſolvamus dominio mortaliũ, quatenus Abbas, vel frater eo loco commanentes, poſſeſſiones a parentibus noſtris, ſive ab aliis fidelibus Chriſtianis ſibi traditas, abſque ullius dominationis inquietudine poſſidentes, pro ſalute noſtra, ac ſtatu Regni noſtri liberius Deũ deprecentur. Huic autẽ noſtra ſuggeſtioni conſentit venerabilis Landericus Pariſiacæ urbis Præſul, in cujus Diœceſi Cœnobiũ illud ſitum eſt, & cujuſque ad præſens tempus ſubjectũ fuit. Hanc ergo libertatem ſervi Dei inibi conſiſtenti dũ fuerint adepti, nulliuſque præter Dei, & Sanctorum, noſtrumque, cui etiam tota Francorum natio paret, fuerint perpeſſi dominatum, ſciant ſe debito tali genitoribus noſtris, & nobis, eiſque, qui noſtro (ut ſperamus) per Dei gratiam orientur ex ſemine fore obnoxios: & pro noſtra, eorumque, quos commemoravimus, præſenti, ac futura requie non deſinant Deum exorare. Hæc Regem pro concione locutum, circumſtantes, poſtquam auſcultaverunt intente, in laudibus ejus proclamantes, manſura Dei optant gaudia. Huic conventui interfuere prope omnes Gallicani Epiſcopi, inter quos quidam ſancti extiterunt viri, quos ſancta Eccleſia dignis effert honoribus, eo quod ad eorũ ſepulchra variis vexati ſanarentur infirmitatibus: ideſt, B. Audoenus, Rado frater ipſius, & D. Eligius, cũ B. Sulpitio, necnon S. Eucherio.* [Monaſter. San-Dionyſ.]

A

CONTROVERSIA.

DE exemptione religioſorum per auctoritatem ſummi Pontificis, quod expediat adhibito juſto moderamine, multis probat Jacobus de Thermis in quodam tractatu contra impugnantes exemptiones, & privilegia, edito Viennæ durante Concilio generali ibidem celebrato, & videre eſt tom. 4. Biblioth. Ciſtercienſis. Sed alia eſt difficultas major, an poſſit Epiſcopus ſua auctoritate exemptionem illam concedere: hoc eſt enim derelinquere gregem ſuum: hoc eſt projicere ſarcinam ſibi a Domino impoſitam: hoc eſt abdicare a ſe, & alienare oves ſuo regimini commiſſas a ſuperiori Archimandrita, & paſtore, ſeu is ſummus Pontifex, ſeu ipſe Chriſtus intelligatur. An exemptus erit propterea Epiſcopus a reddenda ratione ovium iſtarum? nec temporalia quidem poteſt a ſua cura eximere, quomodo animas tanti pretii? immo nec unicam perſonam, quomodo communitatem integram, ac numeroſam? ideoque ſi hæc exemptio ex hoc tempore vera, & valida fuit, debuit ex authoritate ſummi Pontificis corroborari. Nec ſine medio Romanæ ſedi ſubdita eſt magnifica hæc Abbatia abſque diplomatibus Pontificiis, quæ refert Jacobus Doubletus in hiſtoria regia ejuſdem Abbatiæ Gallice edita.

Exemptiones Abbatiarum a quo eſſe debeant.

Concilium Cabilonenſe ſub Clodoveo ſecundo Rege, circa annum Chriſti 650. aut 663.

Cabellinum in Gallia Celtica Heduorum civitas inter Dubilem, & Ararim fluvios ſitum, de quo Ptolemæus lib. 2. Strabo autem lib. 4. & Plinius lib. 3. cap. 4. Cabellionem nominat. Vulgo Chalon ſur Saone, *& Cabilonum ad differentiam Catalauni,* Chalon ſur Seine.

TITULI CAPITULORUM Cabilonenſis Concilii.

1. *Ut omnes una conſpiratione, & conniventi animo ſentiant.*
2. *Canonū ſtatuta ab omnibus intemerata ſerventur.*
3. *De clericorum cum extraneis mulieribus familiaritate fugienda.*
4. *Ne duo in civitate una uno quoque tempore ordinentur, aut habeantur Epiſcopi.*
5. *Sæculares commiſſionem, ſeu regimen parochiarum non habeant, nec rerum earum.*
6. *Nullus ante audientiam res quorumlibet invadere, aut inferre præſumat.*
7. *Res defuncti Presbyteri, aut Abbatis intacta ad tempus permaneant.*
8. *De pœnitentia peccatorū, quæ eſt medela animæ.*
9. *Ne mancipia Chriſtiana alienis vendantur.*
10. *De electione Epiſcopi poſt alicujus mortem.*
11. *Ne corā judicibus publicis Eccleſiaſt. compareant.*
12. *Ne duo Abbates uni monaſterio præficiantur.*
13. *Ut nullus alterius clericum, illo invito, retinere præſumat.*
14. *Ne his, qui curam habent oratoriorum per villas potentum exiſtentium, vis inferatur, aut impedimentum, quominus illis intendant.*
15. *Ne Eccleſiaſtici patrociniis principum utantur, ubi vitari poteſt.*
16. *Nullus promoveatur ad ſacros ordines pecunia, vel præmio: contraveniens digna pœna puniatur, honore adepto privatus.*
17. *Quod Eccleſiaſticorum locorum immunitas omnino tueatur, & defenſetur.*
18. *Die dominico nulla ruralia opera fiant, ſed dies ille celebris habeatur.*
19. *Ne turpia, aut obſcœna, vel ludicra cantica in Eccleſiis, vel circa eas canantur.*

CAPITULA CABILONENSIS CONCILII.

PRiſcis quidem Canonibus noſcitur inſtitutum, ut Metropolitani cum eorum comprovincialibus, per ſingulos annos debeant in Synodali conjungi (Deo propitiante) Concilio: ſed nunc tam ex communi omnium voluntate, quam ex evocatione, vel ordinatione Domini Clodovei Regis, pro zelo religionis, vel Orthodoxæ fidei dilectione, in Cabilonenſi urbe in Eccleſia ſancti Vincentii pariter conglobati, ipſius ſancti martyris interceſſionem poſcentes, ut longævitatem ſupradicti principis ſuo ſuffragio mereremur: inſpiratione que divina interveniente, de Canonibus ſignificaretur: quod ſi fuiſſet aliquid prætermiſſum, vel per B ignorantiam vitiatum, in priſtinum ſtatum (ſicut dudum fuerat a ſanctis Patribus ſtatutum) debeat, auxiliante Domino Chriſto, reformari.

1. Itaque omnes, inſpirante Domino, & conveniente, uno animo definimus, ut fidei norma, ſicut in Nicæno Concilio pia eſt profeſſione firmata, vel a ſanctis Patribus tradita, atque ab ipſis expoſita, vel in poſtmodum a ſancto etiam Chalcedonenſi Concilio firmata, in omnibus, & ab omnibus conſervetur.

2. Canonum vero ſtatuta ab omnibus intemerata ſerventur.

3. Licet jam prioribus canonibus fuerit ſtatutum, C placuit tamen renovare, ut ſi quis Epiſcopus, Presbyter, aut diaconus, vel quicunque ex ſacerdotali catalogo, præter perſonas, quæ in ipſis canonibus continentur, cum qualicunque extranea muliere familiaritatem habere præſumpſerit, quæ dedecoris, vel adulterii poſſit adferre ſuſpicionem, juxta ſtatuta canonum ab ordine degradetur.

4. Ut duo in una civitate penitus uno tempore nec ordinentur, nec habeantur Epiſcopi, ne res Eccleſiæ ſæva diviſione debeant partiri.

5. Sæculares vero, qui necdum ſunt ad clericatum converſi, res parochiarum, vel ipſas parochias minime ad regendum debeant habere commiſſas.

6. Ut nullus ante audientiam res quorumlibet invadere, aut auferre præſumat: quod qui fecerit, ut necator pauperum habeatur.

7. Ut defuncto Presbytero, vel Abbate, nihil ab D Epiſcopo auferatur, vel Archidiacono, vel a quocumque de rebus parochiæ, vel xenodochii, vel monaſterii aliquid debeat minuere. Quod qui fecerit, juxta ſtatuta canonum debet coerceri.

8. De pœnitentia vero peccatorum, quæ eſt medela animæ, utilem omnibus hominibus eſſe cenſemus, & ut pœnitentibus a ſacerdotibus (facta confeſſione) indicatur pœnitentia, univerſitas ſacerdotum noſcitur conſentire.

Sirm. legit, data confeſſione.

9. Pietatis eſt maximæ, & religionis intuitus, ut captivitatis vinculum omnino a Chriſticolis redimatur. Unde ſancta Synodus noſcitur cenſuiſſe, ut nullus mancipium extra fines, vel terminos, qui ad regnum Clodovei Regis pertinent, penitus debeat venundare, ne (quod abſit) per tale commercium, aut captivitatis E vinculo, vel (quod pejus eſt) Judaicæ ſervituti mancipia Chriſtiana teneantur implicita.

10. Si quis Epiſcopus de quacunque civitate fuerit defunctus, non ab alio, niſi a comprovincialibus, clero, & civibus ſuis, alterius habeatur electio, ſin aliter, hujus ordinatio irrita habeatur.

11. Pervenit ad ſanctam Synodum, quod judices publici, contra veteranam conſuetudinem, per omnes parochias, vel monaſteria, quas Moſes Epiſcopus circuire conſuevit, ipſi illicita præſumptione videantur diſcurrere: etiam & Clericos, vel Abbates, ut coram eis compareant, invitos, atque diſtrictos ante ſe faciant exhiberi: Quod omnimodis religioni non convenit, nec canonum permittit authoritas. Unde omnes unanimiter cenſuimus, ſententiantes, ut deinceps iſta de-

Digitized by Google

debeant emendare. Et ſi præſumptione, vel poteſtate, quâ pollent, excepta invitatione Abbatis, aut Archipresbyteri, in ipſa Monaſteria, vel Parochias aliquid fortaſſe præſumpſerint, a communione omnium ſacerdotum eos convenit ſequeſtrari.

12. Ut duo Abbates in uno Monaſterio eſſe non debeant, ne ſub obtentu poteſtatis, ſimultas inter Monachos, & ſcandalum generetur. Verumtamen ſi quilibet Abbas ſibi elegerit ſucceſſorem, ipſe, qui ſic eligitur, de facultatibus ipſis Monaſterii ad regendum nullam habeat poteſtatem.

13. Ut nullus alterius clericum retinere præſumat, ſicut priſcis eſt canonibus inſtitutum, nec ad ſacrum ordinem ſine voluntate ſui Epiſcopi penitus promovere.

14. De oratoriis, quæ per villas fiunt, nonnulli ex fratribus, & Epiſcopis noſtris reſidentes in ſancta Synodo, querimonias detulerunt, quod oratoriorum per villas potentum jam longo conſtructorum tempore, & facultatum ibidem collatarum ipſi, quorum villæ ſunt, Epiſcopi adminiſtrationi contradicant, ita ut nec ipſos clericos, qui ad ipſa oratoria deſerviunt, ab Archidiacono coerceri permittant. Quod convenit emendari, ita duntaxat, ut in poteſtate ſit Epiſcopi & de ordinatione Clericorum, & de facultate ibidem collata, qualiter ad ipſa oratoria & officium divinum poſſit impleri, & ſacra libamina conſecrari. Quod ſi quis contradixerit, juxta priſcos canones, communione privetur.

15. Ut Abbates, vel Monachi, aut agentes Monaſteriorum, patrocinio ſæculari penitus non utantur, nec ad principis præſentiam ſine Epiſcopi ſui permiſſu ambulare audeant. Quod ſi fecerint, a ſuis Epiſcopis excommunicentur.

16. Ut nullus Epiſcopus, neque Presbyter, vel Abbas, ſeu Diaconus, per præmium ad ſacrum ordinem penitus accedat. Quod qui fecerit, ipſo honore, quem præmiis comparare præſumpſerit, omnino privetur.

17. Et quia multa per præſumptionem proveniunt, quæ Deo minus placita, & ſacris canonibus videntur eſſe contraria, quæ a ſacerdotibus neceſſe eſt coerceri, ita ſancta Synodus inſtituit, ut nullus ſæcularium nec in Eccleſia, nec infra atrium ipſius Eccleſiæ qualecumque ſcandalum, aut ſimultates penitus excitare præſumat, nec arma trahere, aut quemcumque ad vulnerandum, vel interficiendum penitus appetere. Quod ſi quis fortaſſe præſumpſerit, ab Epiſcopo loci illius, ubi factum fuerit, ipſe, juxta ſtatuta canonum, communione privetur.

18. Licet generaliter ab omnibus Catholicis, & Deum timentibus, * de die Dominico, quæ eſt prima Sabbati, convenit obſervare, ſicut ſuperius in canonibus eſt ſtatutum: non aliquid novi condentes, ſed vetera renovantes, inſtituimus, ut in ipſo die Dominico ruralia opera, ideſt arare, meſſes metere, exartos facere, vel quicquid ad ruris culturam pertinet, nullus penitus præſumat. Quod qui inventus fuerit faciens, ſub diſciplina diſtrictionis omnimodis corrigatur.

Forte, diem Dominicū, Aurelian. Con. 3. c. 27.

19. Multa quidem eveniunt, quæ dum leviter corriguntur, ſæpius ad majora conſcendunt. Valde enim omnibus noſcitur eſſe indecorum, quod per dedicationes baſilicarum, aut feſtivitates martyrum, ad ipſa ſolemnia confluentes, chorus fœmineus turpia quidem, & obſcœna cantica decantare videntur, dum aut orare debeant, aut clericos pſallentes audire. Unde convenit, ut ſacerdotes loci talia a ſeptis baſilicarum, vel porticibus ipſarum, ac etiam ab ipſis atriis vetare debeant, & arcere. Et ſi voluntarie noluerint emendare, aut excommunicari debeant, aut diſciplinæ aculeum ſuſtinere.

A *De Agapio, & Bobone Dinienſis urbis Epiſcopis.*

AGapium vero, & Bobonem Dinienſis urbis Epiſcopos pro eo, quod ipſos contra ſtatuta canonum in multis conditionibus erraſſe, vel deliquiſſe cognovimus, ipſos juxta tenorem canonum ab omni Epiſcopatuum ordine decrevimus degradare.

Hunc canonem 20. habet Sirmundus, quem Joverius non habet. Addit quoque epiſtolam Concilii hujus ad Theodoſium Epiſcopum Arelatenſem, qui a Concilio abfuerat, quod multa adverſus ipſum de indecenti vita, & exceſſu canonum pervulgarentur, pro quibus cum ille pœnitentiam profiteretur, ſcribunt ad illum, quod qui publice pœnitentiam profiteretur, Epiſcop. Cathed. nec tenere, nec regere poteſt. Propterea ſalu- B tantes beatitudinem veſtram honorifice indicamus, ut uſque ad aliam Synodum de Arelatenſi ſede, ubi vos conſtat Cathedram Pontificalem tenuiſſe, debeatis omnimodis abſtinere, & de facultate ipſius Eccleſiæ, nihil ad veſtram dominationem, donec in audientia ante fratres conveniatis, penitus præſumatis.

Eamdem epiſtolam refert Petrus Saxius in Pontificio Arelatenſi, ſubjungens ſe apud authorem nullum legiſſe Theodoſium ſede pulſum, quod tamen Patres fuerant minitati.

Subſcripſerunt Concilio Candericus Epiſc. Lugdunenſis, Laudalenus Viennenſis, Audoenus Rothomagenſis, & alii 34. Epiſcopi cum ſex procuratoribus abſentium.

C *Concilium Emeritenſe in Luſitania ſub Vitaliano Papa duodecim Epiſcoporum, die 8. Iduum Novembris an. 18. Receceſuinthi Regis. Et fuit confirmatum ab Innocentio tertio in epiſtola ad Petrum Compoſtellanum Archiepiſcopum, quæ incipit:* Licet unum ſit, *quæ extat apud Binium. Habitum eſt anno* 666.

Emerita Auguſta, olim caput Luſitaniæ.

IN primo Canone pronuntiatur fides Catholica, & recitatur Symbolum Nicænum ſimul cum Conſtantinopolitano.

Canon II. *De Veſpertini officii ſervando ordine.*

D SIcut in fide ſancta noſtra eſt unanimitas, ita pro ſancto Dei officio debet eſſe intentio ſumma. Oportet igitur, ut ſicut in aliis Eccleſiis veſpertino tempore, poſt lumen oblatum, prius dicitur Veſpertinum, quam ſonum in diebus Feſtis; ita & a nobis cuſtodiatur in Eccleſiis noſtris. Si quis hunc ordinem minime cuſtodierit in ſua Eccleſia, excommunicationis ſe noverit feriri ſententia.

Nota. *De Veſpertinis officiis, & Lucernario (hoc eſt enim* lumen oblatum) *vide ſupra in Concilio Toletano I. cap. 19. offerebatur vero lumen his verbis, ut a Baſilio traditur lib. de Spir. ſancto, cap. 29.* Laudemus Patrem, & Filium, & ſanctum Spiritum. *Iſidorus in Regula Monachorum, cap. 6. ſic habet:* In Veſpertinis officiis, primo Lucernarium, deinde Pſalmi duo, Reſponſorium unum, & Laudes, Hymnus, atque Oratio di- E cenda eſt. *Quod ab Iſidoro vocatur* Laudes, *eſt Sonus in hoc Canone poſitus: forte quia ſonora voce decantabatur.*

Forte ſonum.

In Canone III. ſtatuitur, Ut fiat oratio pro Rege, pro patriæ ſtatu, atque ſalute.

In Canone IV. agitur, Ut inter Metropolitanum, & ſuos finitimos Epiſcopos ſit intelligentia, & unus alium certiorem faciat de ſua promotione.

In Canone V. ſtatuitur, Ut quando celebrandum ſit Concilium, ad id vadat Epiſcopus in perſona, ſi poterit, quod ſi non poterit, mittat pro ſe Archipresbyterum, aut Presbyterum, non autem Diaconum.

In Canone VI. decernitur, Ut dum quiſquam

Comprovincialis Epiſcopus Metropolitani ſui admonitionem acceperit, pro diebus feſtis Nativitatis Domini, & Paſchæ cum eo peragendis, veniendi ad eum nullam faciat excuſationem.

In Canone VII. determinatur, Ut ſemel in anno fiat Concilium, ubi elegerit Metropolitanus Epiſcopus. Quiſquis ergo Epiſcopus ad Concilium venire diſtulerit admonitus, illic excommunicationis agat tempus, ubi cum his, qui præſentes fuerint, elegerit Metropolitanus.

In Canone VIII. ſtabilitur, Ut unuſquiſque Epiſcopus non uſurpet de Parœcia, ſeu Epiſcopatu alterius, & qui in poſſeſſione per triginta annos aliquid tenet, teneat, donec per Metropolitanum aliud determinetur, qui Sajones mittat, & per evidentia ſigna Diœceſes ipſas conſpiciat, & unuſquiſque, quod illi debitum eſt, accipiat, & habeat.

B In Canone IX. decernitur, Ut pro Chriſmate, & Baptiſmo conferendo nihil accipiatur.

In Canone X. determinatur, Ut quicumque ad gradum Eccleſiaſticum pervenerit, humilitatem Pontifici ſuo, & reverentiam præbeat.

In Canone XI. agitur, Ut tam a Presbyteris, quam ab Abbatibus Epiſcopo honor debitus impendatur: & quandocumque contigerit, eum juxta Canonicam ſententiam viſitare ſuam Parochiam, digne eum ſuſcipiant, & prout habuerint, aut ratio permiſerit, illi præparent, quæ fuerint neceſſaria.

In Canone XII. Ut Epiſcopus, qui illi placiti fuerint de Parochia ſua, Presbyteros, atque Diaconos Cathedrales ſibi faciat.

C In Canone XIII. Ut Epiſcopus, quem viderit de Clericis ſuis ad bonum profectum tendere, honorandi, & magnificandi de rebus Eccleſiæ licentiam habeat.

In Canone XIV. Ut pecunia, quæ in Eccleſia Dei offertur, fideliter colligatur, & fideliter dividatur.

In Canone XV. Ut Epiſcopi, atque Presbyteri pro gravibus cauſis (quod Legum damnat ſententia) ſine Judicis examine familiam Eccleſiæ non debeant extirpare.

In Canone XVI. Ut Epiſcopo non liceat tertiam partem de Parochianis Eccleſiis tollere: ſed, quæ inſtituta ſunt, debeat obſervare.

In Canone XVII. Ut poſt mortem Epiſcopi nulli ſubjectorum liceat de eo quidquam tollere.

D In Canone XVIII. Ut Presbyter, qui plures Eccleſias habuerit commiſſas, pro ſingulis Dominicis diebus, in ſingulis ſacrificium Deo offerre intendat.

In Canone XIX. Ut quiſquis digne juxta Canonicam regulam libertus fuerit factus, in libertate maneat, & a patrocinio Eccleſiæ ipſe aut poſteritas ejus nunquam diſcedat.

In Canone XX. Ut ſi Epiſcopus Eccleſiæ ſuæ, in qua præſidet, de rebus ſuis inventus fuerit plurima contuliſſe, quidquid amicis ſuis, ſervis, aut liberis, vel quibuslibet perſonis de Eccleſiæ ſuæ rebus compertus fuerit aliquid donaſſe, ſi triplum, aut multo plus patuerit eſſe, quod conſcripſit in nomine Eccleſiæ ſuæ, firmum maneat. Nec licebit ſuccedenti Epiſcopo prioris ſui irrumpere voluntatem.

E In Canone XXI. Ut excommunicatione feriatur, qui hujus Canonicæ regulæ ſtatuta non ſervaverit.

In Canone XXII. Gratiæ aguntur Deo, & Regi, cui etiam vita felix optatur.

Concilium Romanum in cauſa Lappenſis Epiſcopi, anno Domini 667. celebratum.

JOannes Lappenſis Epiſcopus in Creta, ab Archiepiſcopo ſuo injuriam paſſus, appellavit ad Sedem Apoſtolicam, &, ne interpoſitam appellationem ipſe proſequi poſſet, invitus detinebatur. Elapſus tandem venit Romam ad Vitalianum Papam, ipſumque obnixe poſtulavit, atque conjuravit per terribilem adventum magni Dei Salvatoris noſtri Jeſu Chriſti, ut

A ſecundum ſacratiſſimos Canones, inſtitutaque Sanctorum Patrum cauſæ meritum inquireretur, & ſententia promulgaretur. Non deſpexit juſtam appellationem appellantis Vitalianus; verum deferens ipſius appellationi, hanc Synodum Epiſcoporum collegit, in qua ejus cauſa cognoſceretur. Poſt cauſæ diligentem inquiſitionem, & diſcuſſionem cognitum fuit, ipſum appellantem gravi injuria affectum fuiſſe: ideoque communi ſuffragio abſolutionis ſententiam Patres hujus Concilii eidem communicarunt. Hæc ex epiſtola Vitaliani ad Paulum Cretenſem, quæ extat apud Binium.

Concilium Anglicanum, anno Domini 672. habitum.

DE hoc Concilio in Anglia celebrato Beda lib. 4. cap. 5. Hiſt. Eccleſ. Anglic. hæc præfatur: *Ejuſdem Regis Egfridi anno 3. Theodorus* (Dorovernenſis Epiſcopus, Sedis Apoſtolicæ Vicarius) *cogit Concilium Epiſcoporum una cum eis, qui Canonica Patrum ſtatuta diligerent, & noſſent, Magiſtris Eccleſiæ pluribus. Quibus pariter congregatis, diligenter ea, quæ unitati pacis Eccleſiaſticæ congruerent eo, quo Pontificem decebat animo, cœpit obſervanda docere.* Baronius anno 672. num. 4. & ſeq.

Concilium Toletanum XI. habitum an. 3. Uvambani Regis, tempore Adeodati Papæ, anno Chriſti 675.

TITULI CAPITULORUM ejuſdem Concilii.

1. *Ne tumultu Concilium agitetur.*
2. *Non debere Metropolitanum a confinitimorum inſtructione ceſſare.*
3. *Ut in una provincia diverſitas officiorum non teneatur.*
4. *De diſcordia ſacerdotum.*
5. *De compeſcendis exceſſibus ſacerdotum.*
6. *Non debere ſacerdotes quaslibet in Eccleſiæ familiis truncationes membrorum facere, nec aliquid, quod morte plectendum eſt, judicare.*
7. *Quæ debeat diſcretio Eccleſiarum eſſe rectoribus, ne per inconditam diſciplinam ſubeant homicidii notam.*
8. *Ne quicquam præmii pro divinis ſacramentis accipiatur.*
9. *Quid cuſtodiri debeat, ſi per præmium quis Epiſcopus fiat, vel quæ ſententia feratur, qui poſt honorem acceptum, per pecuniam ordinatus fuiſſe detegitur.*
10. *Ut omnes Pontifices, rectoreſque Eccleſiarum, tempore, quo ordinandi ſunt, ſub cautione promittant, quod juſtiſſime vivere debeant.*
11. *De elucidatione antiqui Canonis, quo præcipitur, ut ſi quis acceptam a ſacerdote Euchariſtiam non ſumpſerit, velut ſacrilegus propellatur.*
12. *Ne in confinio mortis pœnitens a reconciliatione divina ſuſpendatur, & ut oblatio eius pœnitentis, qui nec tamen reconciliatus de hac vita exierit, ab Eccleſia recipiatur.*
13. *De ſacerdotibus, qui vexati cadere videntur.*
14. *Ut hi, qui Domino canunt, atque ſacrificant, poſt ſe ſemper habeant adjutoria conſtituta.*
15. *De inſtitutione certi temporis, quo Concilium agatur.*
16. *De relatione gratiarum pro conſūmatione Concilii.*

CAPITULA EJUSDEM CONCILII.

IN nomine ſanctæ Trinitatis collectis in unum Carthaginenſium provinciæ ſacerdotibus in Toletana urbe, in beatæ Matris Domini Mariæ Virginis ſede, anno quarto excellentiſſimi, ac religioſi Uvambani prin-

Digitized by Google

principis, ſub die ſeptimo idus Novembris, res votiva gaudii, & dies nimium optatæ gratulationis occurrit, in quo nobis datum eſt conſpicere pariter, & deflere, quid lacrymarum de præteritis Domino deberemus. Eramus enim hucuſque pro labentis ſæculi colluvione inſtabiles: *Synodorum utilitas.* quia annoſa ſeries temporum, ſubtracta luce Conciliorum, non tam vitia auxerat, quam matrem omnium errorum ignorantiam ocioſis mentibus ingerebat. Hactenus enim florentem Domini vineam devaſtaverunt apri frendentes: ſponſam Chriſti, quam ſui precioſiſſimi ſanguinis effuſione conciliavit, conſpurcare, & polluere conata eſt hæreticorum ſubdola machinatio, & inconſutibilem Domini veſtem dividere, unitatem fidei ſcindere, charitatis tollere fomenta, cum ſuo proprio pertinaciter ſenſui volens inhærere, ſacræ ſcripturæ puritatem ſuæ pravitatis intelligentia prophanet. B Præterea ſacroſanctam Eccleſiam Dei vulnerant etiam cuſtodes ejus, qui cum deberent ob dignitatis excellentiam cæteros per ſuæ vitutis imitationem provocare ad charitatis, & unitatis obſervantiam, tanquam ſal infatuatum, potius ſcandali, quam ædificationis dant materiam. Hinc cernentibus quomodo Babylonicæ confuſionis olla ſuccenſa nunc tempora averteret Conciliorum, *Jerem. 1. Apoc. 17.* nunc ſacerdotes Domini de reſolutis moribus irretiret: purpuratæ enim meretricis ſequebantur incitamenta, quia Eccleſiaſtici conventus non aderat diſciplina, nec erat, qui errantium corrigeret partes, cum ſermo divinus haberetur exoſus. Et quia non erat adunandorum Pontificum ulla præceptio, creſcebat immanis vita deteriorum. C Cum tandem divina clementia, operis manuum ſuarum perditioni condolens, prava in directa reducens, ſuum ſanctum Sabaoth novis propaginibus, ac plantis novellis fœcundare volens, negligentiæ ſurrogans diligentiam, pro ignorantia diſciplinam immittens, pro ſocordia ſolertiam, pro ſchiſmate unitatem inducens, pro zizania veræ pacis vinculum largiens, pro caducis cœleſtium deſideria infundens, pro turpibus honeſta ſectari ſtimulans, a terrenis, & infimis ad ſublimia erigens nos, in hac lacrymarum valle potius morientes, quam viventes, in hoc vaſto periculorum mari vagantes ſine remige, ſine clavo huc, illucque tempeſtatum fluctibus per abrupta colliſos, in continua malorum acie confligentes, ubi nos circumſtant mille diſcrimina, ubi verſutiſſimus inſidiatur hoſtis, mille nocendi artibus inſtructus: ex alto cœli domicilio reſpiciens, & tempori ætatis noſtræ ſe occurſuram præbuit, D & ſaluti, præparans noſtris ſæculis religioſi principis mentem devotam pariter, & inſtructam. Cujus providæ ſolicitudinis voto & lux Conciliorum renovata reſplenduit, & alterna charitas ſe mutuo in corrigendis, vel inſtruendis moribus excitavit, dum & aggregandi nobis hortatu principis glorioſi facultas data eſt, & opportuna corrigendis præparata eſt diſciplina, ut qui decurſis longe ante temporibus, poſt decem, & octo ſcilicet labentium annorum excurſum, in unum meruimus aggregari conventum, mereri poſſimus ſpirituali gratia ſanitatem. Nec enim numerus iſte alienus eſt a ſalute. *Luc. 13.* Sic quippe mulier ipſa in Evangelio, ter ſenis annorum excurſibus curva, quæ figuram totius humani generis geſtabat ſub ſacramento E hujus numeri, ſaluti priſtinæ redonatur. Nos ergo per tot annos curvo noſtri ordinis perſiſtente ſtatu, in eo quod nulla nos Conciliorum definitio jungeret, nullus etiam conventus Eccleſiaſtici ordinis adunaret, tandem divinæ voluntatis imperio, & religioſi principis juſſu evocati in Toletanam urbem convenimus. Qui cum in Eccleſia Beatæ Mariæ Virginis debitis in ſedibus locaremur, inter cætera, quæ ſubterius diſcreto capitulorum ordine ſunt digeſta, non aliunde primum cœpimus habere ſermonem, niſi de ſanctæ fidei puritate: ut quia initiandis ad beatam vitam hominibus hæc prima ſemper eſt via ſalutis, prævia quoque noſtris fieret præceptis. Unde ſacræ inſtructionis arcana ſanctorum, Nicæni ſcilicet, Conſtantinopolitani, A Epheſini, atque Chalcedonenſis, Conciliorum monita amplectentes, per quæ & radicitus hæreticorum falſa conciliabula deſtruuntur, & fidei catholicæ norma declaratur, hoc communi, alternoque animorum judicio definimus, ut hanc ipſam fidei noſtræ regulam verbis ſimplicibus niteremur alternatim nobis, ſingulariterque referre: ita ut quidquid per triduum de hujuſmodi quæſtionibus unicuique noſtrum lectionis memoria miniſtraret, & prout animis, vel memoriæ occurreret, omni ſobrietatis compendio ſimplici notaretur ſtylo: relatio tamen ipſius Sacramenti pura, & evidens, & a capite primum inciperet, & ſic ad membra reliqua perveniret, nullas obſcuritatis in ſe lineas habens, nullas etiam inuſitatæ loquutionis regulas continens: ſed puritas ſola eſſet clara ſermonum, quæ poſſet evidentem exprimere ſenſum, B quod exercitatiores non magis ad intelligendum verborum redderet ſimplex collatio, quam relata condenſæ lectionis inſtructio. Quia & revera tantæ rei myſterium ita ſacerdotes Dei convenit noſſe, ut non ſuperficie verborum efferantur incogniti, ſed ſenſu ſanæ intelligentiæ reperiantur inſtructi, ut in diſſerendo præcipue hujus ſanctæ Trinitatis arcano, plus evidentia, quam eloquentia eos efficiat ſaporatos.

Sic enim ex divini muneris dono eſt actum, ut juxta votum definitionis alternæ promiſſio monſtraretur in opere. Unde quod primo die præſidentis Metropolitani lingua profudit, die tertia omnium noſtrum vox ſigillatim collative repetiit. Ille eſt ergo tenor fidei noſtræ, qui & a capite copioſe profluxit, & a membris probatus glorioſe emicuit.

Expoſitio fidei.

C Confitemur, & credimus ſanctam, atque ineffabilem Trinitatem, Patrem, & Filium, & Spiritum ſanctum unum Deum naturaliter eſſe, unius ſubſtantiæ, unius naturæ, unius quoque majeſtatis, atque virtutis. Et Patrem quidem non genitum, non creatum, ſed ingenitum profitemur. *Pater.* Ipſe enim a nullo originem ducit, ex quo & Filius nativitatem, & Spiritus Sanctus proceſſionem accepit. Fons ergo, & origo totius divinitatis ipſe eſt. Ipſe quoque Pater eſſentia quidem ineffabilis, ſubſtantiæ ſuæ Filium ineffabiliter genuit: nec tamen aliud, quam quod ipſe eſt, genuit, Deus Deum, lux lucem. Ab ipſo ergo eſt omnis paternitas in cœlo, & in terra. *Epheſ. 3.* Filium quoque de ſubſtantia Patris ſine initio ante ſæcula natum, nec tamen factum eſſe fatemur: quia nec Pater ſine Filio, nec Filius ſine Patre aliquando extitit. D Et tamen non ut Filius de Patre, ita Pater de Filio, quia non Pater a Filio, ſed Filius a Patre generationem accepit. Filius ergo Deus de Patre, Pater autem Deus, ſed non de Filio. *Filius.* Ille autem Filius Patris, & Deus de Patre: æqualis tamen per omnia Filius Deo Patri, quia nec naſci cœpit aliquando, nec deſiit. Hic etiam unius cum Patre ſubſtantiæ creditur, propter quod & homouſion Patri dicitur, hoc eſt, ejuſdem cum Patre ſubſtantiæ: ὁμὸς enim Græce unum, Οὐσία vero ſubſtantia dicitur: quod utrumque conjunctum ſonat, una ſubſtantia. Nec enim de nihilo, neque de alia aliqua ſubſtantia, ſed de Patris utero, ideſt de ſubſtantia ejus idem Filius genitus, vel natus eſſe credendus eſt. Sempiternus quoE que eſt & Filius, quoniam ſi Pater ſemper fuit, ſemper habuit Filium, cujus Pater eſſet, & ob hoc Filium de Patre natum ſine initio confitemur. Nec enim eundem Filium Dei pro eo, quod de Patre ſit genitus, deſectæ naturæ portiunculam nominamus: ſed perfectum Patrem, perfectum Filium, ſine imminutione, ſine deſectione genuiſſe aſſerimus: quia ſolius divinitatis eſt, inæqualem Filium non habere. Hinc etiam Filius Dei natura eſt Filius, non adoptione, quem Deus Pater nec voluntate, nec neceſſitate genuiſſe credendus eſt: quia nec ulla in Deo neceſſitas cadit, nec voluntas ſapientiam prævenit. Spiritum quoque ſanctum, qui eſt tertia in Trinitate perſona, unum, atque æqualem cum Deo Patre, & Filio credimus eſſe Deum, unius ſubſtantiæ, unius quoque eſſe naturæ;

non tamen genitum, vel creatum, ſed ab utriſque procedentem, amborum eſſe ſpiritum. Hic etiam Spiritus ſanctus nec ingenitus, nec genitus creditur: ne, aut ſi ingenitum dixerimus, duos Patres dicamus, aut ſi genitum, duos Filios prædicare monſtremur: qui tamen nec Patris tantum, nec Filii tantum, ſed ſimul *Spiritus S. a Patre, & Filio.* Patris, & Filii Spiritus dicitur. Nec enim de Patre procedit in Filium, vel de Filio procedit ad ſanctificandam creaturam: ſed ſimul ab utriſque proceſſiſſe monſtratur, quia charitas, ſive ſanctitas amborum eſſe agnoſcitur. Hic ergo Spiritus Sanctus miſſus ab *Joan. 14.* utriſque creditur, ſed minor Patre, & Filio non habetur, ſicut Filius propter aſſumptam carnem, minorem ſe Patre, & Spiritu ſancto eſſe teſtatur. Hæc eſt ſanctæ Trinitatis relata narratio, quæ non triplex, ſed Trinitas & dici, & credi debet. Nec recte dici poteſt, ut in uno Deo ſit Trinitas, ſed unus Deus Trinitas. In relativis vero perſonarum nominibus Pater ad Filium, Filius ad Patrem, Spiritus Sanctus ad utroſque refertur, quæ cum relative tres perſonæ dicantur, una tamen naturalis ſubſtantia creditur. Nec ſicut tres perſonas, ita tres ſubſtantias prædicamus: ſed unam ſubſtantiam, tres autem perſonas. Quod enim Pater eſt, non ad ſe, ſed ad Filium eſt: & quod Filius eſt, non ad ſe, ſed ad Patrem eſt. Similiter & Spiritus Sanctus non ad ſe, ſed ad Patrem, & Filium relative refertur, in eo, quod Spiritus Patris, & Filii prædicatur. Item cum dicimus, Deus non aliquid dicitur, ſicut Pater ad Filium, vel Filius ad Patrem, vel Spiritus Sanctus ad Patrem, & Filium: ſed ad ſe ſpecialiter Deus dicitur. Nam ſi de ſingulis perſonis interrogemur, Deum neceſſe eſt fateamur. Deus ergo Pater, Deus Filius, Deus Spiritus Sanctus ſingulariter dicitur: nec tamen tres dii, ſed unus eſt Deus. Item & Pater omnipotens, & Filius omnipotens, & Spiritus Sanctus omnipotens ſingulariter dicitur: nec tamen tres omnipotentes, ſed unus omnipotens, ſicut & unum lumen, unumque principium prædicatur. Singulariter ergo unaquæque perſona unus Deus confitetur, & creditur una illis, & indiviſa, atque æqualis deitas, majeſtas, ſive poteſtas. Nec minoratur in ſingulis, nec augetur in tribus: quia nec minus aliquid habet, cum unaquæque perſona Deus ſingulariter dicitur: nec amplius, cum totæ tres perſonæ unus Deus enunciantur. Hæc ergo ſancta *Numerus in Trinitate.* Trinitas, quæ unus, & verus eſt Deus, nec recedit a numero, nec capitur numero. In relatione enim perſonarum numerus cernitur, in divinitatis vero ſubſtantia, quid enumeratum ſit, non comprehenditur. Ergo hoc ſolo numerum inſinuant, quod ad invicem ſunt, & in hoc numero carent, quod in ſe ſunt. Nam ita ſanctæ huic Trinitati unum naturale convenit nomen, ut tribus perſonis non poſſit eſſe plurale. Ob hoc ergo credimus illud in ſacris litteris dictum: *Magnus Dominus noſter, & magna virtus ejus, & ſapientiæ ejus non eſt numerus.* *Pſal. 146.* Nec quia tres has perſonas eſſe diximus unum Deum, eundem eſſe Patrem, quem Filium: vel eum eſſe Filium, qui eſt Pater: aut eum, qui eſt Spiritus Sanctus, vel Patrem, & Filium dicere poterimus. Non enim ipſe eſt Pater, qui Filius, nec ipſe Filius, qui Spiritus Sanctus: nec Spiritus Sanctus ipſe, qui eſt vel Pater, vel Filius: cum tamen ipſum ſit Pater, quod Filius: ipſum Filius, quod Pater: ipſum Pater, & Filius, quod eſt & Spiritus Sanctus, ideſt natura unus Deus. Cum enim dicimus, non ipſum eſſe Patrem, quod Filium, & ipſum Filium, quod Patrem, ipſum Spiritum Sanctum, quod Patrem, & Filium, ad naturam, qua Deus eſt, vel ſubſtantiam pertinere monſtramus, quia ſubſtantia unum ſunt. Perſonas enim diſtinguimus, non Deitatem ſeparamus. Trinitatem igitur in perſonarum diſtinctione agnoſcimus, unitatem propter naturam, vel ſubſtantiam profitemur. Tria ergo iſta unum ſunt, natura ſcilicet, non perſona: nec tamen illæ tres perſonæ æſtimandæ ſunt ſeparabiles, cum nulla ante aliam, nulla poſt aliam, nulla ſine alia vel extitiſſe, vel quippiam operata eſſe aliquando creditur. Inſeparabiles enim inveniuntur & in eo, quod ſunt, & in eo, quod faciunt: quia inter generantem Patrem, & generatum Filium, vel procedentem Spiritum ſanctum, nullum fuiſſe credimus temporis intervallum, quo aut genitor genitum aliquando præcederet, aut genitus genitori deeſſet, aut procedens Spiritus Patre, vel Filio poſterior appareret. Ob hoc ergo inſeparabilis, & inconfuſa hæc Trinitas a nobis & creditur, & prædicatur. Tres igitur perſonæ iſtæ dicuntur, juxta quod majores definiunt, ut agnoſcantur. Nam ſi attendamus illud, quod Scriptura ſancta dicit de Sapientia: *Splendor eſt lucis æternæ:* ſicut ſplendorem luci videmus inſeparabiliter inhærere, *Sap. 7.* ſic confitemur Filium a Patre ſeparari non poſſe. Tres ergo illas unius, atque inſeparabilis naturæ perſonas ſicut non confundimus, ita ſeparabiles nullatenus prædicamus: quandoquidem hoc nobis dignata eſt ipſa Trinitas evidenter oſtendere, ut etiam in omnibus, quibus voluit ſingulatim perſonas agnoſci, unam ſine altera non permittat intelligi. Nec enim Pater abſque Filio cognoſcitur, nec ſine Patre Filius invenitur. Relatio quippe ipſa vocabuli perſonalis perſonas ſeparari vetat. Quæ etiam non ſimul nominat, ſimul inſinuat. Nemo enim audire poteſt unumquodque iſtorum nominum, in quo non intelligere cogatur & alterum. Cum ergo hæc tria ſint unum, & unum tria, eſt tamen unicuique perſonæ manens ſua proprietas. Pater enim æternitatem habet ſine nativitate, Filius æternitatem cum nativitate, Spiritus vero ſanctus proceſſionem ſine nativitate.

De his tribus perſonis ſolam Filii perſonam pro li- *Incarnatio.* beratione humani generis hominem verum ſine peccato de ſancta, & immaculata Maria Virgine credimus aſſumpſiſſe, de qua novo ordine, novaque nativitate eſt genitus. Novo ordine, quia inviſibilis divinitate viſibilis monſtratur in carne. Nova autem nativitate eſt genitus, quia intacta virginitas & virilem coitum neſcivit, & fœcundata per Spiritum Sanctum, carnis materiam miniſtravit. Qui partus Virginis nec ratione colligitur, nec exemplo monſtratur. Quod ſi ratione colligitur, non erit mirabile: ſi exemplo, non erit ſingulare. Nec tamen Spiritus Sanctus Pater eſſe credendus eſt Filii, pro eo, quod Maria eodem Spiritu ſancto obumbrante concepit, ne duos Patres Filii videamur aſſerere, quod utique nefas eſt dici. In quo mirabili conceptu, ædificante ſibi Sapientia domum, *Verbum caro factum eſt, & habitavit in nobis.* *Joan. 1.* Nec tamen Verbum ipſum ita in carnem converſum, atque mutatum eſt, ut deſiſteret Deus eſſe, qui homo eſſe voluiſſet: ſed ita Verbum caro factum eſt, ut non tantum ibi ſit Verbum Dei, & hominis caro, ſed etiam rationalis hominis anima: atque hoc totum & Deus dicatur propter Deum, & homo propter hominem. In quo Dei Filio duas credimus eſſe naturas, unam divinitatis, alteram humanitatis: quas ita in ſe una Chriſti perſona univit, ut nec divinitas ab humanitate, nec humanitas a divinitate poſſit aliquando ſejungi. Unde perfectus Deus, perfectus & homo, in unitate perſonæ unus eſt Chriſtus. Nec tamen, quia duas in Filio diximus eſſe naturas, duas cauſabimur in eo eſſe perſonas, ne Trinitati (quod abſit) accedere videatur quaternitas. Deus enim Verbum non accepit perſonam hominis, ſed naturam, & in æternum perſona divinitatis temporalem accepit ſubſtantiam carnis. Item unius ſubſtantiæ credimus eſſe Deum Patrem, & Filium, & Spiritum Sanctum: non tamen dicimus, ut hujus Trinitatis unitatem Maria Virgo genuerit, ſed tantummodo Filium, qui ſolus naturam noſtram in unitate perſonæ ſuæ aſſumpſit. Incarnationem quoque hujus Filii Dei tota Trinitas operata eſſe credenda eſt, quia inſeparabilia ſunt opera Trinitatis. Solus tamen Filius formam ſervi accepit in ſingularitate perſonæ, non in unitate divinæ naturæ, in id, quod proprium eſt Filii, non quod commune Trinitati, quæ forma illi ad unitatem perſonæ coaptata eſt,

eſt, ideſt, ut Filius Dei; & Filius hominis unus ſit A Chriſtus. Item idem Chriſtus in his duabus naturis, & tribus extat ſubſtantiis: verbi, quod ad ſolius Dei eſſentiam referendum eſt: corporis, & animæ, quod ad verum hominem pertinet. Habet ergo in ſe geminam ſubſtantiam, divinitatis ſuæ, & humanitatis noſtræ. Hic tamen per hoc, quod de Deo Patre ſine initio prodiit natus tantum (nam neque factus, neque prædeſtinatus accipitur) per hoc tamen quod de Maria Virgine natus eſt, factus, & prædeſtinatus eſſe credendus eſt. Ambæ tamen in illo generationes mirabiles: quia & de Patre ante ſæcula ſine matre eſt genitus, & in fine ſæculorum de matre ſine Patre eſt generatus: qui tamen ſecundum quod Deus eſt, creavit Mariam: ſecundum quod homo creatus eſt ex Maria. Ipſe Pater Mariæ matris, & filius. Item per B hoc quod Deus eſt, æqualis eſt Patri, per hoc quod homo, minor eſt Patre. Item & major, & minor ſeipſo credendus eſt, propter humanitatem aſſumptam, quia Divinitas major eſt: in forma autem ſervi, ſeipſo minor eſt, ideſt humanitate, quæ minor Divinitate accipitur. Nam ſicut per aſſumptam carnem, non tantum Patre, ſed ſeipſo minor accipitur: ita ſecundum divinitatem, qua eſt æqualis Patri, & ipſe, & Pater major eſt homine, quem ſola Filii perſona aſſumpſit. Item in eo, quod quæritur, utrum poſſit filius ſic æqualis, & minor eſſe Spiritu ſancto, ſicut Patri nunc æqualis, nunc minor Patre creditur eſſe, reſpondemus: Secundum formam Dei æqualis eſt & Patri, & Spiritui ſancto: ſecundum formam C ſervi, minor eſt & Patre, & ſpiritu ſancto; quia nec Spiritus ſanctus, nec Deus Pater, ſed ſola Filii perſona ſuſcepit carnem, per quam minor eſſe creditur illis perſonis duabus. Item, hic Filius a Deo Patre, & Spiritu ſancto * ſeparaliter diſcretus creditur eſſe, perſona: ab homine autem aſſumpto, natura. Item, cum homine, unus extat perſona: cum Patre vero, & Spiritu ſancto, natura Divinitatis ſuæ, ſive ſubſtantia. Miſſus tamen Filius, non ſolum a Patre, ſed & a Spiritu ſancto miſſus eſſe credendus eſt, in eo quod per Prophetam dicitur: *Et nunc Dominus miſit me, & Spiritus ejus*. A ſeipſo quoque miſſus accipitur, pro eo quod inſeparabilis non ſolum voluntas, ſed operatio totius Trinitatis agnoſcitur. Hic enim, qui ante ſæcula unigenitus eſt vocatus, temporaliter primogenitus factus eſt. Unigenitus, propter Divinitatis ſub- D ſtantiam: primogenitus, propter aſſumptam carnis naturam: in qua ſuſcepta hominis forma, juxta Euangelicam veritatem, ſine peccato natus, ſine peccato mortuus creditur: qui ſolus pro nobis peccatum factus eſt, id eſt ſacrificium pro peccatis noſtris: tamen paſſionem ipſam (ſalva Divinitate ſua) pro delictis noſtris ſuſtinuit, mortique adjudicatus, & cruci, veram carnis mortem accepit; tertio quoque die virtute propria ſuſcitatus, a ſepulchro ſurrexit. Hoc ergo exemplo capitis noſtri confitemur vera fide reſurrectionem carnis omnium mortuorum: nec in aerea, vel qualibet alia carne (ut quidam delirant) reſurrecturos nos credimus, ſed in iſta, qua vivimus, conſiſtimus, & movemur. Peracto hujus ſancto reſurrectionis exemplo, idem Dominus noſter, atque ſalvator, paternam aſcendendo ſe- E dem repetiit, de qua numquam per Divinitatem diſceſſit. Illic ad dexteram Patris ſedens, expectatur in fine ſæculorum judex omnium vivorum, & mortuorum, inde cum ſanctis omnibus veniet ad ferendum judicium, reddere unicuique mercedis propriæ debitum, prout quiſque geſſit in corpore poſitus ſive bonum, ſive malum. Eccleſiam ſane catholicam pretio ſui ſanguinis comparatam cum eo credimus in perpetuum regnaturam: intra cujus gremium conſtituti, unum baptiſmum credimus, & confitemur remiſſionem omnium peccatorum: ſub qua fide & reſurrectionem mortuorum veraciter credimus, & futuri ſæculi gaudia expectamus. Hoc tantum orandum eſt nobis, & petendum, ut cum peracto, finitoque judicio, *tradiderit filius regnum Deo, & Patri*, participes efficiat nos regni ſui, ut per hanc fidem, qua illi inhæſimus, cum illo ſine fine regnemus. Hæc eſt confeſſionis noſtræ fides expoſita, per quam omnium hæreticorum dogma perimitur, per quam omnium fidelium corda mundantur, per quam & ad Deum glorioſe acceditur, cujus ſacroſancto ſapore ſub triduano jejunio continua relationum collatione orantes, ad ea, quæ ſubnexa ſunt, ſequenti die decernenda tranſibimus.

Inſeparabiliter, vel inſeparabilis.

Eſ. 48. 5.

1. Cor. 15.

Jejunant Patres Concilii.

1. In loco benedictionis conſidentes Domini ſacerdotes, nullis debent aut indiſcretis vocibus perſtrepere, aut quibuslibet tumultibus perturbare: nulli etiam vanis fabulis, vel riſibus agi, & (quod deterius eſt) obſtinatis diſceptationibus tumultuoſas voces effundere. *Si quis enim* (ut Apoſtolus ait) *putat ſe religioſum eſſe, non refrænans linguam ſuam, ſed ſeducens cor ſuum, hujus vana eſt religio*, cultum enim ſuum juſtitia perdit, quando ſilentium perit, & judicium obſtrepentium turba confundit, dicente Propheta: *Erit cultus juſtitiæ, ſilentium*. Debet ergo, quidquid aut conſultationibus conſidentium agitur, aut ab accuſantium parte proponitur, ſic mitiſſima verborum relatione proferri, ut nec contentioſis vocibus ſenſus audientium turbent, nec judicum vigorem de tumultu enervent. Quicunque ergo in conventu Concilii hæc, quæ præmiſſa ſunt, violanda crediderit, & contra hæc interdicta aut tumultu, aut contumeliis, vel riſibus Concilium conturbaverit: juxta divinæ legis edictum, quo præcipitur, *Ejice deriſorem, & exibit cum eo jurgium*: cum omni dedecore, de conſeſſione abſtractus, a communi cœtu ſecedat, & trium dierum excommunicationis ſententiam perferat.

S. 9. c. In loco benedictio.

Joan. 1.

Eſa. 32.

Prov. 22.

2. Quantum quis præcelſi culminis obtinet locum, tantum neceſſe eſt præcedat cæteros gratia meritorum, ut in eo, quod præſidet ſingulis, ſingulariter ornetur eminentia ſanctitatis, habens ſemper & in ore gladium veritatis, & in opere efficientiam luminis, ut juxta Paulum, *potens ſit exhortari in doctrina ſana, & contradicentes revincere*. Nos proinde noſtri ordinis gradum, vel ſuſcepti regiminis modum magnopere cogitare debemus: ut qui officium prædicationis ſuſcepimus, nullis curis a Divina lectione privemur. Nam quorundam mentes Pontificum ita torporis otio a lectionis gratia ſecluduntur, ut quid doctrinæ gregibus ſubditis exhibeat, non inveniat præco mutus. Inſiſtendum ergo ſemper erit majoribus, ut quos ſub regiminis cura tuentur, fame verbi Dei perire non ſinant. Sicut metropolitanis in confinitimos, cæteroſque Eccleſiaſticis ordinibus deditos: ſic confinitimis in commiſſo ſibi religioſorum numero vigilandum eſt, qualiter neſcientia talium Divinæ legis eruditionibus imbuatur, ita in indeſinenti ſolicitudine prælatus quiſque ſubditos quærens, aut profectum eorum lætabundus agnoſcat, aut neſcientiam ſine arrogantia inſtruat. Placuit ergo de talibus, juxta inſtituta Toletani Concilii hoc ſpecialiter definire, ut aut ſponte ſumant intentionem neceſſariam perdiſcendi, aut a majoribus ad lectionis exercitia cogantur inviti.

Tit. 1.

Con. 8. ca. 8.

3. De his, qui contra Apoſtoli voluntatem *circumferuntur omni vento doctrinæ*, placuit huic ſancto Concilio, ut metropolitanæ ſedis authoritate coacti, uniuſcujuſque provinciæ cives, rectoreſque Eccleſiarum unum, eundemque in pſallendo teneant modum, quem in metropolitana ſede cognoverint inſtitutum, nec aliqua diverſitate cujuſcumque ordinis, vel officii, a metropolitana ſe patiantur ſede disjungi. Si enim juſtum eſt, ut inde unuſquiſque ſumat regulas magiſterii, unde honoris conſecrationem accipit, ut juxta majorum decreta, ſedes, quæ unicuique ſacerdotalis mater eſt dignitatis, ſit Eccleſiaſticæ magiſtra rationis. Abbatibus ſane indultis officiis, quæ juxta voluntatem ſui Epiſcopi regulariter illis implenda ſunt, cætera officia publica, id eſt veſperas, matutinum, ſive miſſam, aliter quam in principali Eccleſia celebrare

c. 13. De his, qui contra. Jaco. 1.

brare non liceat. Quiſquis autem horum decretorum violator extiterit, ſex menſibus communione privatus, apud metropolitanum ſub pœnitentiæ cenſura permaneat corrigendus, quatenus apud illum & præteritæ tranſgreſſionis culpam lacrymis diluat, & neceſſariam officiorum doctrinam ſtudioſe addiſcat. Sub iſta ergo regula diſciplinæ, non ſolum metropolitanus totius ſuæ provinciæ pontifices, vel ſacerdotes aſtringat, ſed etiam cæteri Epiſcopi ſubjectos ſibi Eccleſiarum rectores obtemperare his inſtitutionibus cogant.

1. Joan. 4. — 4. Sicut *omnis, qui diligit fratrem ſuum, ex Deo eſt: ita omnis, qui odit proximum, ex diabolo eſt*. Dilectione enim ſola diſcernitur quis, ex quo genitus approbetur, dicente Joanne: *In hoc manifeſtati ſunt filii Dei, & filii diaboli. Omnis, qui non facit juſtitiam, non eſt ex Deo, & qui non diligit fratrem ſuum. Quoniam hæc eſt annunciatio, quam ab initio audiſtis, ut diligamus alterutrum*. (Ibidem.) Et poſt paululum: *Omnis, qui odit fratrem ſuum, homicida eſt. Et ſcitis, quoniam omnis homicida non habet vitam æternam in ſe manentem*. Ecce homicida eſſe probabiliter declaratur, qui a fraterna ſocietate dividitur. Nam, & ſi manus non moveat ad occidendum, pro eo tamen, quod immitis eſt ad ignoſcendum, jam a Deo homicida tenetur. Vivit ille, & iſte jam interfector eſſe convincitur. Cum ergo his præceptis beatus Apoſtolus Paulus conſona prædicatione concordet, dicens: *Non occidat ſol ſuper iracundiam veſtram*: &, *Nolite locum dare diabolo*: (Epheſ. 4.) relatæ ſunt nobis quorundam ſacerdotum perſonæ in tantam obſtinationis efferbuiſſe diſcordiam, ut non ſolum illos ab ira occaſus ſolis non revocet, ſed nec annoſa quidem tranſactio temporum ad bonum charitatis reclinet: quippe in quorum cordibus ſol juſtitiæ Chriſtus occubuit, ut lumen charitatis redire vix poſſit. Horum ergo, & ſimilium diſcordantium fratrum oblationes juxta antiqui Canonis definitionem, nullo modo recipiendas eſſe cenſuimus. De perſonis tamen diſcordantium id ſpeciali definitione præcipimus, ut ante quam eos reconciliatio vera innectat, nullus eorum accedere ad altare Domini audeat, vel gratiam communionis ſanctæ percipiant: ſed geminato tempore per pœnitentiam compenſabunt, quod diſcordiæ ſervierunt. (*Diſcordes & rixoſi.*) Quod ſi unus eorum, alio contemnente, ad ſatisfactionem charitatis cucurrerit: ex eo tempore, ut pacificus intra Eccleſiam reputetur, ex quo ad concordiam feſtinaſſe convincitur, ſententia tamen ſuperiori ſervata, ut tempus quod in ira expendit, geminatum in pœnitentiæ ſatisfactione reſolvat.

5. Nullis vita præſulum perturbari debet exceſſibus motionum, quia valde indignum eſt, ut qui throni Dei vocantur, levi motione turbentur, &, qui debent eſſe iter juſtitiæ, ipſi efficiantur ſeminarium litis, atque rapinæ. Quomodo ergo hujuſmodi, juxta Apoſtolum, irreprehenſibiles erunt, (1. Tim. 4.) qui non ſolum reprehenſibilia faciunt, ſed mortifera potius, & execranda committunt? Relati enim nobis ſunt quidam ex ſacerdotibus, quod omni gravitate ſacerdotalis ordinis prætermiſſa, audientiam judicum furore præveniant, & excuſſu ſolius inhoneſtæ motionis, judicia audire refugiunt, pro quibus eos oportuerat æquitatis judicia ſuſtinere. Dum enim de honoris ſui culmine blandiuntur, patientiam habere refugiunt: & qui inconcuſſe debuerant veritatis conſervare ſtatum, ſubito religionis mutant propoſitum, & præcipiti furore judicium antecedunt. Sicque in quo decuerat eos judicii ſuſtinere conventum, perſuaſione agunt, unde de præſumptionibus confundantur. Qui tamen aut damno pariter, & excommunicatione plectendi ſunt, aut emiſſis compoſitionibus rerum, ſola ſatisfactione pœnitentiæ curabuntur. Illi enim, qui rei propriæ facultate ſuffulti ſunt, aut qui rem ſuam jam antea in nomine Eccleſiæ, cui præſunt, transfudiſſe noſcuntur: ſi aut per ſe, aut per ſubditos, ſeu per quoslibet aliena diripiant, vel præſumptionis, ſeu cædis quippiam agunt, tam in rebus fiſcalibus, quam etiam in quorumlibet dominio conſtitutis, & perverſa, vel præſumpta de rebus propriis, juxta legem excellentiſſimi principis ſarciant, & pro exceſſu religioni contrario, quod inhoneſte ante judicium perpetraverunt, duarum Hebdomadarum excommunicatione plectendi ſunt. Illi autem, qui & hujuſmodi exceſſibus ſerviunt, & nihil proprietatis habere videntur, magna diſcretionis arte medendi ſunt, quo nec auſus illicitos Eccleſiarum facultatibus redimant, nec ipſi penitus extorres a pœna perſiſtant. Nec enim juſtum eſt, ut pro pravis actibus ſacerdotum, Eccleſiæ, quibus præminent, ſuſtineant damnum: & pro exceſſibus talibus ſatisfactio ab Eccleſiis exigatur, cum Eccleſia cultores ſuos non ad litem, ſed honeſtatem informet. De talibus ergo placuit definire, qui, nullis habitis rebus propriis, aut in quocunque pervaſores extiterint, aut quibuslibet perſonis cædes, vel quodcunque præſumptionis intulerint, nulla eos incurvatione ſtatus ſui ſervituti hominum debere addici: ſed juxta quod præſumptuoſus quiſquis ille extiterit, ita & pœnitentiæ legibus ſubjacebit, ideſt ſi in decem ſolidorum ſummam præſumptor eſſe convincitur, viginti dierum pœnitentiæ ſatisfactione purgetur: ita ut ſive minoris, ſive majoris ſummæ exceſſum peregerit, ſimiliter geminata hoc ſemper ſatisfactione pœnitentiæ recompenſet. Servos autem Eccleſiarum, qui hujuſmodi exceſſus operati eſſe noſcuntur, ad leges ſæculares audiendas remittimus. Et hæc quidem de generali exceſſu dicta ſufficiant. Cæterum ſpecialitatis ordinem proſequentes decernimus: Si quis Epiſcoporum magnatis cujuſquam uxorem, filiam, neptem, ſeu quolibet illi gradu altero pertingentem, quacunque fraude, vel ſubtilitate, adulterina pollutione fœdaverit, & honoris proprii gradum amittat, & ſub exilii relegatione perpetuam excommunicationis ſententiam perferat, qui tamen circa finem vitæ communionis remedio adjuvandus eſt. Hanc ſane & illi ſententiam merebuntur, qui aut volentes homicidium fecerint, aut primatibus palatii, generoſiſque perſonis, ſeu nobilioribus quibuſcunque mulieribus, aut puellis aliquid per necem, aut per quamcunque irrogatam injuriam viſi fuerint intuliſſe. Unde eos juxta legum ſæcularium inſtituta, aut talionem recipere, aut traditionem de his fieri, vel proſcriptionem oporteat.

6. His, a quibus Domini ſacramenta tractanda ſunt, judicium ſanguinis agitare non licet. (*23. 8. bis, a quibus.*) Et ideo magnopere talibus exceſſibus prohibendum eſt, ne indiſcretæ præſumptionis motibus agitati, aut quod morte plectendum eſt, ſententia propria judicare præſumant, aut truncationes quibuslibet perſonis aut per ſe inferant, aut inferendas præcipiant. Quod ſi quiſquam horum immemor præceptorum, aut in Eccleſiæ ſuæ familiis, aut in quibuslibet perſonis tale aliquid fecerit, & conceſſi ordinis honore privetur, & loco: ſub perpetuo quoque damnationis teneatur religatus ergaſtulo. Cui tamen communio exeunti ex hac vita non neganda eſt, propter Domini miſericordiam, (*Communio ad finem vitæ.*) qui non vult peccatoris mortem, ſed *ut convertatur, & vivat*.

7. Cum juxta antiquæ inſtitutionis editum, plus (*Ezech. 18. 33. cap.*) erga corrigendos agere debeat benevolentia, quam ſeveritas: plus cohortatio, quam commotio, plus charitas, quam poteſtas: relatum eſt nobis, quod quidam ex fratribus, plus livore odii, quam correctionis ſtudio ſubditos inſequentes, dum ſe ſimulant ſpiritualem eis adhibere correctionem, indiſcretam ſubito afferunt mortem, cum inauditos a ſe projiciunt, & illicitis eos judiciis ſub pœnitentia puniunt. Non ergo de cætero perverſis voluntatibus ſit liberum ſimulare, quod fingunt: ſed, quotieſcunque quilibet ex ſubditis corrigendus eſt, aut publica debet a ſacerdote diſciplina curari: aut ſi aliter rectoribus placet, duorum, vel trium fratrum ſpiritualium teſtimonio peculiariter adhibito,

adhibito, & modus criminis agnoſcatur, & modus pœnitentiæ irrogetur: ita tamen ut ſi exilio, vel retruſione dignum eum eſſe cognoverit, aut quid aliud peculiare decreverit, modus pœnitentiæ, quam coram tribus fratribus ſacerdos transgreſſori indixerit, ſpeciali debeat ejus, qui ſententiam protulit, manus propriæ ſubſcriptione notari. Sicque fiet, ut nec tranſgreſſores ſine teſtimonio excidia vitæ ſuæ incurrant, nec rectores accuſatos ſe de quorumlibet interemptionibus erubeſcant.

1. qu. 1. quidquid inviſibilis. Matth. 10.

8. Quidquid inviſibilis gratiæ conſolatione tribuitur, numquam quæſtu, vel quibuslibet præmiis venundari penitus debet, dicente Domino: *Quod gratis accepiſtis, gratis date.* Et ideo quicunque deinceps in Eccleſiaſtico ordine conſtitutus, aut pro baptizandis, conſignandiſque fidelibus, aut collatione chriſmatis, vel promotionibus graduum, precia quælibet, vel præmia, niſi voluntate oblata, pro hujuſmodi ambitione ſuſceperit: equidem ſi ſciente loci Epiſcopo tale quidquam a ſubditis perpetratur, idem Epiſcopus duobus menſibus excommunicationi ſubjaceat, pro eo quod & ſciens mala contexit, & correptionem neceſſariam non adhibuit. Sin autem ſuorum quiſpiam, eodem neſciente, pro ſupradictis quodcunque capitulis accipiendum eſſe ſibi crediderit, ſi Presbyter eſt, trium menſium excommunicatione plectatur: ſi diaconus, quatuor: ſubdiaconus vero, vel clericus his cupiditatibus ſerviens, & competenti pœna, & debita excommunicatione plectendus eſt.

Simonia aſtuta.

9. Multæ ſuper hoc capitulo Patrum ſententiæ manaverunt, ſcilicet ne impreciabilem Sancti Spiritus gratiam donis, vel muneribus quis exiſtimet comparandam. Sed (quod non ſine gravi dolore dicendum eſt) quanto hæc frequenti decretorum eſt præceptione prohibita, tanto a nobis fraudibus cognoſcitur iterata, dum hi, qui tali precio mercari nituntur gratiam Spiritus Sancti, aut ordinationis ſuæ tempora præveniunt munere, aut poſt acceptum honorem, promiſſis ſuis conferunt apparitoribus turpis lucri mercedem. Et ideo, ut horum, & ſimilium argumentorum deinceps amputetur occaſio, hæc Sancta Synodus definivit, ut cum quiſque Pontificale culmen ante Domini altare percepturus acceſſerit, ſacramenti exactione aſtringatur, quod pro conferenda ſibi conſecratione honoris, nulli perſonæ cujuslibet præmii collationem vel aliquando dediſſet, vel aliquando in futurum dare procuret. Sicque aut mundus ab hoc contagio prælationis conſecrationem accipiat, aut publicato hoc ſcelere manifeſte denudatus coram Eccleſia, & ad honorem, quem mercari voluit, non accedat. Illos autem, quos deinceps poſt prælationem per præmium ordinatos fuiſſe patuerit, ſub definitis pœnitentiæ legibus, ut vere ſimoniacos, ab Eccleſia ſeparandos eſſe cenſemus, ideſt ut duorum annorum ſpatio exilio relegati, & digna ſatisfactione, vel excommunicationis ſententia coerciti, honoris gradum, quem præmiis emerant, lacrymis conquirere, & reparare intendant. Unde ſic digna ſatisfactione pœnitentiæ tempore, non tantum communi, ſed & loco, & totius ordinis officiis, a quibus ſeparati fuerant, reſtaurandi ſunt.

10. Quanquam omnes, qui ſacris mancipantur ordinibus, Canonicis regulis teneantur aſtricti, expedibile tamen eſt, ut promiſſionis ſuæ vota ſub cautione ſpondeant, quos ad promotionis gradus Eccleſiaſtica probat diſciplina. Solet enim plus timeri, quod ſingulariter pollicetur, quam quod generali ſponſione concluditur. Et ideo placuit huic ſancto Concilio, ut unuſquiſque, qui ad Eccleſiaſticos gradus eſt acceſſurus, non ante honoris conſecrationem accipiat, quam placita ſibi annotatione promittat, ut fidem Catholicam ſyncera cordis devotione cuſtodiens, juſte, & pie vivere debeat, & ut in nullis operibus ſuis, canonicis regulis contradicat, atque ut debitum per omnia honorem, atque obſequii reverentiam præeminenti ſibi unuſquiſque rependat, juxta illud beati Papæ Leonis edictum: Qui ſe ſcit aliquibus eſſe præpoſitum, non moleſte ferat, aliquem ſibi eſſe prælatum: ſed obedientiam, quam exigit, etiam ipſe dependat. Pœna tamen juxta Eccleſiaſticæ conſuetudinis morem, & placitis talium inferenda, & ab his, qui tranſgreſſores fuerint, perſolvenda eſt.

11. Cum nihil in divino Canone debeat eſſe confuſum, nihil dubium, nihil etiam indiſcretum, in collatione noſtri cœtus relectus eſt canon Toletani Concilii primi, in quo præceptum eſt, ut ſi quis acceptam a ſacerdote Euchariſtiam non ſumpſerit, velut ſacrilegus propellatur: nec adjecta eſt ibi diſcretio voluntatum, cum & infidelis infideliter hæc talia agat, & fidelis fidenter accipiat, quod naturalis illum neceſſitas deglutire non ſinit. Solet enim humanæ naturæ infirmitas, in ipſo mortis exitu prægravata, tanto ſiccitatis pondere deprimi, ut nullis ciborum illationibus reſici, ſed vix tandem illati delectetur poculi gratia ſuſtentari. Quod etiam in multorum exitu vidimus, qui optatum ſuis votis ſacræ communionis expetentes viaticum, collatam ſibi a ſacerdote Euchariſtiam rejecerunt. Non quod infidelitate hæc agerent, ſed quod propter Dominici calicis hauſtum traditam ſibi non poſſent Euchariſtiam deglutire. Non ergo hujuſmodi a corpore Eccleſiæ ſeparandi ſunt, qui talia non infidelitate, ſed neceſſitate fecerunt, præſertim hi, de quibus nihil fidei ſiniſtræ ſentitur. Placuit ergo definire, quod nec fideli officiat, nec infideli inultum exiſtat. Quicunque ergo fidelis inevitabili qualibet infirmitate coactus Euchariſtiam perceptam rejecerit, in nullo Eccleſiaſticæ damnationi ſubjaceat. Similiter nec illos cujuſquam punitionis cenſura redarguet, qui talia aut tempore infantiæ faciunt, aut in qualibet mentis alienatione poſiti, qui, quod fecerint, ignorare videntur. Jam vero quicunque aut de fidelium, vel infidelium numero, corpus Domini abſque inevitabili (ut dictum eſt) infirmitate projecerit, ſi fidelis eſt, perpetua communione privetur: ſi infidelis, & verberibus ſubdatur, & perpetuo exilio relegetur. Quod ſi horum quilibet hujuſmodi exceſſus digna pœnitentiæ ſatisfactione defleverit, poſt quinquennium licebit illum communioni priſtinæ reformari. Cap. 14.

12. Qui pœnitentiam in mortis agit periculo, non diutinæ reconciliationis gratia differendus. Sed ſi præcincto mortis urgeatur periculo, pœnitentia per manus impoſitionem accepta, ſtatim ei reconciliatio adhibenda eſt, ne prius ab humanis rebus æger abſcedat, quam donum reconciliationis accipiat: ſicque ſuperſtitibus quodammodo doloris videatur eſſe perpetui, ſi præciſum ab Eccleſiæ membris eum, qui utique reconciliationem non meruerit, raptum a præſenti vita, mortis natura ſubduxerit. Unde juxta Papæ Leonis edictum, his, qui in tempore neceſſitatis, & in periculi urgentis inſtantia præſidium pœnitentiæ et more reconciliationis implorant, nec ſatisfactio interdicenda eſt, nec reconciliatio deneganda: quia in miſericordia Dei nec menſuras poſſumus ponere, nec tempora definire. De his autem, qui accepta pœnitentia, antequam reconcilientur, ab hac vita receſſerint, quanquam diverſitas præceptorum de hoc capitulo habeatur, illorum tamen nobis ſententia placuit, qui multiplici numero de hujuſmodi humanius decreverunt, ut & memoria talium in Eccleſiis commendetur, & oblatio pro eorum delicto a Presbyteris recipiatur.

26. qu. 6. His, qui in tempore. Et in Epiſtola ri Leonis Epiſt. 89.

13. Bene ſiquidem majorum regulis definitum eſt, ut dæmoniis, aliiſque paſſionibus irretitis miniſteria ſacra tractare non liceat. Cui præcepto conſenſu rationis adhibito, id communiter definimus, ut nullus de his, qui aut in terram arrepti a dæmonibus eliduntur, aut quolibet modo vexationis incurſibus efferuntur, vel ſacris audeant miniſtrare altaribus, vel indiſcuſſi ſe divinis ingerant ſacramentis: exceptis illis, qui variis corporum incommoditatibus dediti, in ejuſmodi paſſionibus in terram approbantur eliſi. Qui tamen & ipſi tandiu erunt ab officii ſui & ordine, & loco ſuſpenſi, quouſ-

quouſque unius anni ſpatio per diſcretionem Epiſcopi, inveniantur ab incurſu dæmonum alieni.

*7. qu. 1. Illud divini oraculi. Eccleſ. 4.

14. Et illud divini oraculi * momentis ſingulis præcaventes, quo ſcribitur: *Væ ſoli, quia cum ceciderit, non habet ſublevantem*: ſummopere verendum nobis eſt, & cavendum, ne horis illis, atque temporibus, quibus Domino pſallitur, vel ſacrificatur, unicuique divinis ſingulariter officiis inſiſtenti, pernicioſa paſſio, vel corporis quælibet valetudo occurrat, quæ aut corpus ſubito ſubrui faciat, aut mentem alienatione, vel terrore confundat. Pro hujuſmodi ergo caſibus præcaventes, neceſſarium duximus inſtituere, ut ubi temporis, vel loci, ſive cleri copia ſuffragatur, habeat quiſquis ille canens Deo, atque ſacrificans poſt ſe vicini ſolaminis adjutorem: ut ſi aliquo caſu ille, qui officia impleturus accedet, turbatus fuerit, vel ad terram eliſus, a tergo ſemper habeat, qui ejus vicem exequatur intrepidus.

15. Peractis omnibus, quæ ad correctionem noſtri ordinis in hoc Concilio promulgata ſunt: placuit definire, ut paternis inſtitutionibus obſequentes, omni anno ad peragendam celebritatem Concilii in metropolitana ſede, tempore, quo principes, vel metropolitani electio definierit, devotis ſemper animorum ſtudiis conferamur, nec quibuslibet requiſitis occaſionibus abſentemur, ſed in præparato die, quo judicium fuerit, adunatis in metropolitana ſede omnibus provinciæ Pontificibus, Concilium Deo præſule celebretur. Quiſquis autem Epiſcoporum, excepta inevitabili cauſa, vel neceſſitate de peragendo Concilio ſe abſentaverit, unius anni erit excommunicatione plectendus. Quod ſi deinceps abſque celebratione Concilii anni unius metas tranſierit, omnium in commune Pontificum Carthaginis provinciæ ſuperioris cenſuræ ſententiam obnoxius retinebit, id eſt ſi nulla eum impediente principis poteſtate, vel infirmitate, aut inevitabili cauſa, ſed ſolius propriæ voluntatis libitu ſeſe ad celebrandum Concilium non collegerit.

16. His ergo conſtitutionibus noſtris, quas neceſſario gerendas credidimus, finalem manus noſtræ ſubſcriptionem adjecimus, immortali Deo noſtro, & Domino gloriam, & honorem reddentes, qui nos de conventu alternæ viſionis lætos effecit, qui os noſtrum in confeſſione laudis ſuæ aperuit, qui etiam decreta hujus noſtri Concilii honeſto fine complevit. Poſt hæc religioſo domino noſtro, & amabili principi noſtro Vvambano regi gratiarum actiones perſolvimus, cujus ordinatione collecti, cujus & ſtudio aggregati ſumus. Qui Eccleſiaſticæ diſciplinæ his noſtris ſæculis novus reparator occurrens, omiſſos Conciliorum ordines non ſolum reſtaurare intendit, ſed etiam annuis recurſibus celebrandos inſtituit, ut ad alternam morum correctionem annuo tempore alacriter concurrentes, juxta prophetæ vaticinium, quod in nobis defractum eſt, alligetur, & quod abjectum eſt, reducatur. Det ergo eidem principi Dominus, pro hujus ſacræ ſolicitudinis voto & curſum præſentis vitæ in pace tranſire, & poſt diuturna tempora ad ſe in pace, remiſſis iniquitatibus, pervenire: qualiter & ille felicia tempora ducat, & felix cum omnibus, quibus principatur, ad Chriſtum ſine confuſione perveniat: ut quia per eum coronæ noſtri ordinis in melius reſtauratur, coronam futuri regni capiat, ex hoc in regione vivorum regnans cum Chriſto in ſæcula ſæculorum. Amen.

Votum pro rege.

Exce. 34.

Concilium Bracarenſe tertium, habitum anno quarto Vvambani Regis, tempore Adeodati Papæ, anno 675.

DEcenter ſatis per divinum Spiritum in Bracarenſi urbe collecti, & de his, quæ intra Eccleſiam perverſa actione geruntur, tractaturi convenimus, ut adjuvante nos illo, qui dicit: *Ubicunque duo, vel tres collecti fuerint in nomine meo, ibi ero in medio eorum*; pari animo, parique devotionis ſtudio exurgentes, male habitos extirpemus errores. Etenim dum nos in unum ſynodalis actio aggregaſſet, debitis in ſedibus collocati, primum de ſanctæ fidei Sacramento cœpimus habere ſermonem, ſcilicet ne aut vanitate diſputantium, aut neſcientia ſimplicium, erroris quippiam in hoc Sacramento fidei teneretur. Unde cum omnes nos in vera fide, ut per ſpeculum perluſtraremus illæſos, in eo quia nullum noſtrum ſchiſmatici erroris fatigaverat turbo, ſed vera nos, & ſimplex in hoc Sacramento apoſtolica oſtendit idoneos prædicatio, grates omnipotenti peregimus Deo, quod hanc noſtræ fidei regulam ipſis verbis, atque ſententiis commemorantes reteximus, quibus eam in conventu Niceni Concilii declaratam eſſe ſcimus.

Matth. 18.

Credimus in unum Deum, Patrem omnipotentem, &c.

Errores circa Miſſam.

Poſt hujus ſanctæ fidei ſacramentum, relatus eſt in concione omnium noſtrum error manifeſtus pariter, & diverſus, qui tanta debet diſciplinæ arte retundi, quanta & perverſitate comprobatur infundi. Quidam enim in ſacrificiis Domini relati ſunt lac pro vino offerre, Euchariſtiam quoque vino madidam pro complemento communionis credunt populis porrigendam. Et quod pejus his omnibus eſt, quidam ſacerdotum in vaſis Domini epulas ſibi apponunt, & manducare in eis præſumunt. Quidam etiam ex ſacerdotibus relati ſunt, quod Eccleſiaſticæ conſuetudinis ordine prætermiſſo, miſſam ſine orariis audeant dicere, & quod in ſolemnitatibus martyrum reliquias ſuo collo imponant, & in ſellulis non ab aliis ſe portandos, niſi ab albis indutis diaconibus credant. Illud quoque quod plerique ſacerdotum abſque teſtimonio cum fœminis commorantur, & quod quidam illorum honoratos fratres ſuos verberibus indiſcretis ſubjiciant: necnon & illud, quod quidam Simonis cupiditate arrepti, quos ordinaturi ſunt, ſub cautione dimittant, qualiter poſtquam ordinati fuerint, pecuniam ab illis promiſſam accipiant. Illud quoque, quod familiam Eccleſiæ in propriis laboribus quaſſant, damnum in rebus dominicis facientes. Quæ omnia ne confuſe videantur eſſe prolata, diſcretis titulorum ordinibus credimus ſubnectenda.

Act. 8.

TITULI CAPITULORUM
Concilii Bracarenſis tertii.

1 *Ut repulſis omnibus opinionibus ſuperſtitionum, panis tantum, & vinum aqua permixtum in ſacrificio offerantur.*
2 *Ne vaſa Domino ſacrata humanis uſibus ſerviant.*
3 *Ne ſacerdos ſine orario Miſſam audeat celebrare.*
4 *Ne ſacerdotes, ſive quicumque ex clero, ſine teſtimonio cum quibuslibet fœminis habitent.*
5 *De damnata præſumptione quorundam Epiſcoporum, qui in feſtivitatibus martyrum ad Eccleſiam procedentes, appenſis collo reliquiis, ab Albatis diaconibus in ſellulis vectantur.*
6 *De honeſtate honoratorum, & diſciplina.*
7 *Ne promiſſione munerum honoris gratia venundetur.*
8 *Ne rectores Eccleſiæ prius propria, quam Eccleſiaſtica jura laborare intendant.*

CAPITULA EJUSDEM CONCILII.

De con. d. 2. cum omne crimen. Et in decret. Ivo. lib. 2.

CUm omne crimen, atque peccatum oblatis Deo ſacrificiis deleatur, quid de cætero pro delictorum expiatione Domino dabitur, quando in ipſa ſacrificii oblatione erratur? Audivimus enim quoſdam ſchiſmatica ambitione detentos, contra divinos ordines, & apoſtolicas inſtitutiones, lac pro vino in divinis ſacrificiis dedicare, alios quoque intinctam Euchariſtiam populis, pro complemento communio-

nionis porrigere, quoſdam etiam expreſſum vinum in Sacramento dominici calicis offerre. Quod quam ſit Euangelicæ, atque Apoſtolicæ doctrinæ contrarium, & conſuetudini Eccleſiaſticæ adverſum, non difficile ab ipſo fonte veritatis probatur, a quo ordinata ipſa Sacramentorum myſteria proceſſerunt. Cum enim magiſter veritatis verum ſalutis noſtræ ſacrificium ſuis commendaret diſcipulis, non illis lac, ſed panem tantum, & calicem ſub hoc ſacramento cognoſcimus commendaſſe. Ait enim Euangelica veritas: Accepit

Matth. 26. Jeſus panem, & calicem, & benedicens dedit diſcipulis ſuis. Ceſſet ergo lac in ſacrificio offerri, quia manifeſtum, & evidens exemplum Evangelicæ veritatis illuxit, quod præter panem, & vinum, aliud offerri non ſinit. Illud vero, quod pro complemento communionis intinctam tradunt Euchariſtiam populis, nec hoc prolatum teſtimonium ex Euangelio recipit, ubi Apoſtolis corpus ſuum, & ſanguinem commendavit.

Joan. 13. Seorſum enim panis, & ſeorſum calicis commendatio memoratur. Nam intinctum panem aliis Chriſtum præbuiſſe non legimus, excepto illo tantum diſcipulo, quem intincta buccella magiſtri proditorem oſtenderet, non quæ ſacramenti hujus inſtitutionem monſtraret. Nam quod de expreſſo botro, ideſt de uvarum granis populus communicatur, valde eſt omnino confuſum. Calix enim dominicus, juxta quod quidam Doctor ediſſerit, vino, & aqua permixtus debet offerri, quia videmus in aqua populum intelligi, in vino vero oſtendi ſanguinem Chriſti. Ergo quando in calice vino aqua miſcetur, Chriſto populus adunatur, & credentium plebs ei, in quem credit, copulatur, & jungitur. Quæ copulatio, & conjunctio aquæ, & vini ſic miſcetur in calice Domini, ut commixtio illa non poſſit ſeparari. Nam ſi vinum tantum quis offerat, ſanguis Chriſti incipit eſſe ſine nobis: ſi vero aqua ſit ſola, plebs incipit eſſe ſine Chriſto. Ergo quando botrus ſolus offertur, in quo vini tantum efficientia demonſtratur, ſacramentum noſtræ ſalutis negligitur, quod per aquam ſignificatur. Non enim poteſt calix Domini eſſe aqua ſola, aut vinum ſolum, niſi utrumque ſibi miſceatur. Et ideo, quia jam ex eo plurima, & multiplex majorum manavit ſententia, quorum pietas in Deum religioſa ſacramentorum horum efficientias copioſas diſſeruit, & inſtitutiones veriſſimas declaravit, omnis talis error, atque præſumptio ceſſare jam de cætero debet, ne perverſorum inordinata compago ſtatum veritatis enervet. Et ideo nulli deinceps licitum ſit, aliud in ſacrificiis divinis offerre, niſi juxta antiquorum ſententiam Conciliorum panem tantum, & calicem vino, & aqua permixtum. De cætero aliter, quam præceptum eſt, faciens, tamdiu a ſacrificando ceſſabit, quamdiu legitima pœnitentię ſatisfactione correptus, ad gradus ſui officium redeat, quod amiſit.

2. Omni cura, omnique ſtudio providendum eſt,

diſt. 23. Eccleſiaſtica inſt. ne hi, qui locum videntur obtinere regiminis, contumeliam videantur inferre cœleſtibus ſacramentis. Etenim, quod & auditui terribile, & viſui execrabile judicatur, relatum eſt nobis, quod quidam ſacerdotum ſacrilega temeritate præcipites, vaſa Domini in proprios uſus aſſumant, epulaſque ſibi in eis comedendas apponant. Quod malum & obſtupentes deflemus, & deflentes obſtupeſcimus, ut illic humana temeritas ſibi epulum præpararet, ubi Sanctum Spiritum cognoſcitur advocaſſe: & ibi eſum carnium crapulatus aſſumat, ubi divina viſus eſt celebraſſe myſteria: & in quibus tantum ſibi offerri ſacramenta pro expiatione delictorum præcipit, in his expleat voluntatem ludibrii ſui. Et ideo hujus de cætero præſumptionis perſona, quæ ſciendo divina vaſa, vel miniſteria aut in uſus ſuos tranſtulerit, aut comedere in his, vel poculum ſibi ſumendum elegerit, gradus ſui, vel officii periculum ſuſtinebit, ita tamen, ut, ſi de ſæcularibus fuerit, perpetua excommunicatione damnetur: ſi vero religioſus, ab officio deponatur. Sub hac quoque damnationis ſententia & illi obnoxii tenebuntur, qui Eccleſiaſtica ornamenta, vela, vel alia quælibet indumenta, atque etiam utenſilia ſciendo in uſus ſuos tranſtulerint, vel aliis donanda, vel vendenda crediderint.

3. Quoniam antiqua, & Eccleſiaſtica noverimus inſtitutione præfixum, ut omnis ſacerdos, cum ordinatur, orario utroque humero ambiatur, ſcilicet, ut qui imperturbatus præcipitur conſiſtere inter proſpera, & adverſa, virtutum ſemper ornamento utroque circumſeptus appareat humero. Qua ratione tempore ſacrificii non aſſumit, quod ſe in ſacramento accepiſſe non dubitat? Proinde modis omnibus convenit, ut, quod quiſque percepit in conſecratione honoris, hoc retineat & in oblatione, vel perceptione ſuæ ſalutis, ſcilicet, ut cum ſacerdos ad ſolemnia miſſarum accedit, aut per ſe Deo ſacrificium oblaturus, aut ſacramentum corporis, & ſanguinis Domini noſtri Jeſu Chriſti ſumpturus, non aliter accedat, quam orario utroque humero circumſeptus, ſicut & tempore ordinationis ſuæ dignoſcitur conſecratus, ita ut de uno, eodemque orario cervicem pariter, & utrumque humerum premens, ſignum in ſuo pectore præparet crucis. Si quis autem aliter egerit, excommunicationi debitæ ſubjaceat.

4. Quanquam antiqua canonum inſtitutio, de hujuſmodi præſumptione abſolutas, & multiplices diſciplinas, atque inſtitutiones ediderit, nos tamen brevitatis cauſa omnem fornicandi occaſionem cupientes auferre, id omnimoda ſancimus authoritate tenendum, ut nullus ſacerdotum, ſive * quiſque de clero, abſque honeſto, & competenti teſtimonio, excepta ſola matre, cum quibuslibet fœminis ſecrete ſe præſumat adjungere. Et non ſolum cum extraneis mulieribus, ſed nec cum ipſis etiam ſororibus, vel propinquis, ne licentia ſororum, vel propinquarum mulierum quiſque ſolus familiarior habeatur ad perpetrandum ſcelus. Hujus ergo præceptionis tranſgreſſor ſex menſibus ſe noverit pœnitentiæ legibus ſubjacere.

* *Neque quiſquam de clero.*

5. Bona ſiquidem res eſt, divina ſacerdotibus contrectare myſteria. Sed cavendum valde eſt, ne hoc quiſque ad uſum pravitatis ſuæ intorqueat, unde ſoli Deo de bona conſcientia placere debuerat. Scriptum eſt enim: *Væ his, qui faciunt opus Domini fraudulenter, & deſidioſe.* *Jer. 48.* Ut enim quorundam Epiſcoporum deteſtanda præſumptio noſtro ſe cœtui intulit diriménda, agnovimus quoſdam de Epiſcopis, quod in ſolemnitatibus martyrum ad Eccleſiam progreſſuri, reliquias collo ſuo imponant, ut majori faſtu apud homines gloria intumeſcant, & quaſi ipſi ſint reliquiarum arca, Levitæ albas induti in ſellulis eos deportent. Quæ deteſtanda præſumptio abrogari per omnia debet, ne ſub ſanctitatis ſpecie, ſimulata vanitas ſola prævaleat, ſi modum ſuum uniuſcujuſque ordinis reverentia non agnoſcat. Et ideo antiqua in hac parte, & ſolemnis conſuetudo ſervabitur, ut in feſtis quibuſque diebus arcam Domini cum reliquiis, non Epiſcopi, ſed Levitæ in humeris geſtent, quibus & in veteri lege onus idem impoſitum novimus eſſe præceptum. *d. 15. Cum B. Paulus. 1. Tim. 4.* Quod ſi & Epiſcopus reliquias per ſe deportare elegerit, non ipſe a diaconibus in ſellula vehatur, ſed potius pedeſtri eo una cum populis progreſſione procedente, ad conventicula ſanctarum Eccleſiarum ſanctæ Dei reliquiæ per eundem Epiſcopum portabuntur. Jam vero qui hæc inſtituta ſciendo adimplere diſtulerit, quandiu in officio fuerit, a ſacrificando ceſſabit.

6. Cum Beatus Apoſtolus arguere, obſecrare, vel increpare *in omni patientia* præcipiat, extra hanc doctrinam, novimus quoſdam ex fratribus tantis cædibus inhonoratos effervescere, quantas poterant latrocinantium promereri perſonæ. Et ideo qui gradus jam Eccleſiaſticos meruerunt, ideſt Presbyteri, Abbates, & Levitæ, qui, exceptis gravioribus, & mortalibus culpis, nullis debent verberibus ſubjacere: non eſt dignum, ut paſſim unuſquiſque prælatus honorabiliora membra ſua, prout voluerit, & ei placuerit, verberibus ſubjiciat,

ed by Google

ctat, & dolori: ne dum incaute ſubdita percutit membra, ipſe quoque debitam ſibi ſubditorum reverentiam ſubtrahat, juxta illud quod quidam ſapiens dixit: Leviter caſtigatus reverentiam exhibet caſtiganti; aſperitatis autem nimiæ increpatio nec increpationem recipit, nec ſalutem. Et ideo ſi quis aliter quam dictum eſt, prædictos honorabiles ſubditos, licentia perceptæ poteſtatis elatus, malitia animi tantum crediderit verberandos, juxta modum verberum, quæ intulerit, excommunicationem pariter, & exilii ſententiam ſuſtinebit.

In decr. Ivo. lib. 3. quicunque pro confer. cap. 2.

7. Quia non expedit, ut donum Sancti Spiritus pecuniis comparetur, quanquam ex hoc antiquorum Canonum diſciplinæ maneant diverſæ, tamen quia neceſſe eſt, ut frequentius retundatur, quod ſine intermiſſione præſumitur, ideo novellæ hujus inſtitutionis formulam inſtituentes, decernimus, ut quicunque pro conferendo cuiquam ſacerdotii gradu, aut munus quodcunque, aut promiſſiones muneris, antequam ordinetur, acceperit, vel etiam poſtquam ordinatus fuerit, in aliquo ſe pro hoc ipſo præſumpſerit munerari, ſive qui dederit, ſive ille, qui acceperit, juxta ſententiam Chalcedonenſis Concilii, gradus ſui periculum ſuſtinebit.

12. qu. 4. Quicunque ſub hoc neg.

8. Non decet rectores Eccleſiæ in ſuis ſtrenuos, & in Eccleſiaſticis rebus eſſe remiſſos. Nam quorundam fertur opinio, quod quidam ſacerdotum familias Eccleſiæ in ſuis laboribus quaſſent, rei propriæ profectum augentes, dominicis vero diſpendium nutrientes, unde quicunque ſub hoc neglectu res divinas laborare diſtulerit, placito ſpeciali diſtringendus eſt, qualiter ſi de rebus, ſeu augmentis Eccleſiæ quæſtum laboribus ſuis proprie auxit, & ex hoc Eccleſiaſticis rebus aut neglectum laboris exhibuit, aut minorationem, vel perditionem induxit, quidquid in rebus Eccleſiæ minuit, illi reſtituat, ex cujus rebus, atque ſuffragiis ſuos convictus fuerit ampliaſſe labores. Quod ſi aliquid pro utilitatibus Eccleſiæ aut ſubſtantiæ expendit, aut diſpendii, vel perditionis quippiam pertulerit, ſi hoc comprobari potuerit, totum illi a rebus Eccleſiæ ejuſdem reformabitur, pro cujus utilitatibus id expendiſſe probatur. Gratias itaque omnipotenti Deo peragimus: poſt hæc ſit pax, ſalus, & diuturnitas piiſſimo, & amatori Chriſti Domino Vvambano Regi, cujus devotio nos ad hoc decretum ſalutiferum convocavit, divinam poſtulantes clementiam, ut gloria Chriſti regnum ejus corroboret uſque ad ultimam ſenectutem, præſtante ipſo, qui cum Patre, & Spiritu Sancto vivit, & gloriatur in Trinitate Deus, in ſæcula ſæculorum, Amen.

Nota. *Quodnam ſit Concilium Bracarenſe primum. Vide in claſſe ſequenti inter Concilia miſcellanea, ſeu Europæa.*

Concilium Anglicanum in loco Herutfort, præſide Archiepiſcope Theodoro Anno Chriſti 679.

BEda lib. 4. cap. 5. Hiſtor. Eccleſiaſt. refert, quod anno tertio regni Egfredi Regis, Theodorus Epiſcopus coegit Concilium Epiſcoporum una cum eis, qui canonica Patrum ſtatuta diligenter, & magiſtris Eccleſiæ pluribus parere noſſent. Quibus pariter congregatis, diligenter ea, quæ unitati pacis Eccleſiaſticæ congruerent, eo qui Pontificem decebat, animo, cœpit obſervanda docere. Cujus ſynodicæ actionis, ait, hujuſmodi textus eſt.

In nomine Domini Dei Salvatoris Noſtri Jeſu Chriſti, regnante in perpetuum, ac gubernante ſuam Eccleſiam eodem Domino noſtro Jeſu Chriſto, placuit convenire nos juxta morem canonum venerabilium, tractaturos de neceſſariis Eccleſiæ negotiis. Convenimus autem die 14. menſis Septembris, indictione prima, in loco, qui dicitur Herutfort. Ego quidem Theodorus, quamvis indignus, ab Apoſtolica Sede deſtinatus, Doruvernenſis Eccleſiæ Epiſcopus, & conſacerdos, ac frater noſter Reverendiſſimus Biſi Orientalium Anglorum Epiſcopus. Quibus etiam frater, & conſacerdos noſter Vilfrid Nordamhumbrorum gentis Epiſcopus per proprias legatarias affuit. Affuerunt fratres, & conſacerdotes noſtri. Puta Epiſcopus Caſtellæ Cantuariorum, Profceſtus, Eleutherius Epiſcopus Occidentalium Saxonum, Vinfrid Epiſcopus Provinciæ Merciorum. Cumque in unum convenientes, juxta ordinem quique ſuum reſediſſemus: Rogo, inquam, dilectiſſimi fratres, per timorem, & amorem Redemptoris noſtri, ut in communi omnes pro noſtra fide tractemus, ut quæcunque decreta, ac definita ſunt a ſanctis, ac probabilibus Patribus incorrupte ab omnibus nobis ſerventur. Hæc, & alia quamplura, quæ ad charitatem pertinebant, unitatemque Eccleſiæ conſervandam, proſecutus ſum. Cumque expleſſem prolocutionem, interrogavi unumquemque eorum per ordinem, ſi conſentirent ea, quæ a Patribus canonice ſunt antiquitus decreta, cuſtodire. Ad quod omnes conſacerdotes noſtri reſpondentes, dixerunt: Optime omnibus placet, quæcunque definierunt Sanctorum Canones Patrum, nos quoque omnes alacri animo libentiſſime ſervare. Quibus ſtatim protuli eundem librum Canonum, & ex eodem libro decem capitula, quæ per loca notaveram, quæ maxime nobis neceſſaria ſciebam, illis coram oſtendi. Et, ut hæc diligentius ab omnibus ſuſciperentur, rogavi.

1. Ut ſanctum diem Paſchæ in communi omnes ſervemus, dominica poſt decimam quartam lunam primi menſis.

2. Ut nullus Epiſcoporum parochiam alterius invadat, ſed contentus ſit gubernatione creditæ ſibi plebis.

3. Ut quæque Monaſteria Deo conſecrata nulli Epiſcoporum liceat ea in aliquo inquietare, nec quidquam de eorum rebus violenter abſtrahere.

4. Ut ipſi Monachi non migrent de loco ad locum, hoc eſt de Monaſterio ad Monaſterium, niſi per miſſionem proprii Abbatis: ſed in ea permaneant obedientia, quam tempore ſuæ converſionis promiſerunt.

5. Ut nullus Clericorum relinquens proprium Epiſcopum, paſſim quolibet diſcurrat: neque alicubi veniens, abſque commendatitiis literis ſui præſulis ſuſcipiatur. Quod ſi ſemel ſuſceptus eſt, & noluerit invitatus redire: & ſuſceptor, & is, qui ſuſceptus eſt, excommunicationi ſubjacebit.

6. Ut Epiſcopi, atque clerici peregrini contenti ſint hoſpitalitatis munere oblato, nullique eorum liceat ullum officium ſacerdotale abſque permiſſu Epiſcopi, in cujus Parochia eſſe cognoſcitur, agere.

7. Ut bis in anno Synodus congregetur. Sed quia diverſa impediunt, placuit omnibus in communi, ut calendis Auguſti, in loco, qui appellatur Cloſaes, hoc ſemel in anno congregetur.

8. Ut nullus Epiſcoporum ſe præferat alteri per ambitionem, ſed omnes cognoſcant tempus, & ordinem conſecrationis ſuæ.

9. Capitulum in communi tractatum eſt, ut plures Epiſcopi, creſcente numero fidelium, augerentur. Sed de hac re ad præſens ſilemus.

10. Ut nulli liceat niſi legitimum habere connubium. Nullus inceſtum faciat, nullus conjugem propriam, niſi ut ſanctum Euangelium docet, fornicationis cauſa relinquat. Quod ſi quiſque propriam expulerit conjugem, legitimo ſibi matrimonio conjunctam, ſi Chriſtianus eſſe recte voluerit, nulli alteri copuletur: ſed ita permaneat, aut propriæ reconcilietur conjugi.

Pro conjugiis. Matth. 5. & 19.

His itaque capitulis in communi tractatis, ac definitis, ut nullum deinceps ab aliquo noſtrum oriatur contentionis ſcandalum, aut alia pro aliis divulgentur: placuit, ut, quæcunque definita ſunt, unuſquiſque noſtrum manus propriæ ſubſcriptione confirmet. Quiſquis igitur contra hanc ſententiam, juxta decreta canonum, noſtra etiam conſenſione, ac ſubſcriptione

me-

manus noſtræ confirmatam, quoquomodo vivere, vel venire, eamque infringere tentaverit, noverit ſe ab omni officio ſacerdotali, & noſtra ſocietate ſeparatum. Divina nos gratia in unitate ſanctæ Eccleſiæ viventes cuſtodiat incolumes.

Synodus Anglicana alia breviter adnotata ex Eccleſiaſtica hiſtoria Anglorum, ſecundum Bedam, lib. 4. c. 17. circa eadem tempora.

HIs temporibus audiens Theodorus fidem Eccleſiæ Conſtantinopolitanæ per hæreſim Eutychetis multum eſſe turbatam, & Eccleſias Anglorum, quibus præerat, ab hujuſmodi labe immunes perdurare deſiderans, collecto venerabilium ſacerdotum, doctorumque plurimorum cœtu, cujus eſſent fidei ſinguli, ſedulus inquirebat, omniumque unanimem in fide catholica reperit conſenſum. Et hunc ſynodalibus literis, ad inſtructionem, memoriamque ſequentium, commendare curavit. Quarum videlicet literarum iſtud exordium eſt. In nomine Domini noſtri Jeſu Chriſti Salvatoris, imperantibus dominis piiſſimis noſtris Egfrido rege Humbronenſium anno 10. regni ejus, ſub die 15. Calend. Octobris, Indictione 8. & Egilredo Mercinenſium anno 6. regni ejus, & Aliduulſo rege Eſtranglorum, anno 17. regni ejus, & Lothario rege Cantuariorum, regni ejus anno 4. præſidente ipſo Theodoro gratia Dei Archiepiſcopo Britanniæ inſulæ, & civitatis Doruvernis, una mecum ſedentibus cęteris Epiſcopis Britanniæ inſulæ viris venerabilibus, propoſitis ſacroſanctis Euangeliis, in loco, qui Saxonico vocabulo Herdtfeld nominatur, pariter tractantes fidem rectam, & orthodoxam expoſuimus, ſicut Dominus noſter Jeſus incarnatus tradidit diſcipulis ſuis, qui principaliter viderunt, & audierunt ſermones ejus, atque ſanctorum Patrum tradidit ſymbolum, & generaliter omnes ſanctæ, & univerſales ſynodi, & omnis probabilium Catholicæ Eccleſiæ doctorum chorus. Hos itaque ſequi nos pie, atque orthodoxe juxta inſpiratam divinitus doctrinam eorum profeſſi, credimus conſonanter, & confitemur ſecundum ſanctos Patres, proprie, & veraciter Patrem, & Filium, & Spiritum ſanctum Trinitatem, & in unitate conſubſtantialem, & unitatem in trinitate, hoc eſt, unum Deum in tribus ſubſiſtentiis, vel perſonis conſubſtantialibus æqualis gloriæ, & honoris. Et poſt multa hujuſmodi, quæ ad rectæ fidei confeſſionem pertinebant, hoc quoque ſancta ſynodus ſuis literis addidit: Suſcepimus ſanctas, & univerſales quinque ſynodos beatorum, & Deo acceptabilium Patrum, ideſt, qui in Nicæa congregati fuerunt 318. contra Arrium impiiſſimum, & ejuſdem dogmata. Et in Conſtantinopoli 150. contra veſaniam Macedonii, & Eudoxii, & eorum dogmata. Et in Epheſo primo ducentorum contra nequiſſimum Neſtorium, & ejuſdem dogmata. Et in Chalcedone ſexcentorum, & 30. contra Eutychem, & Neſtorium, & eorum dogmata. Et iterum in Conſtantinopoli quinto congregati ſunt Concilio in tempore Juſtiniani junioris contra Theodorum, & Theodoritum, & eorum dogmata contra Cyrillum. Et paulo poſt: Et ſynodum, quæ facta eſt in urbe Romana in tempore Martini Papæ beatiſſimi, indict. 8. imperante Conſtantino piiſſimo anno 9. ſuſcipimus, & glorificamus Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum, ſicut iſti glorificaverunt, nihil addentes, vel ſubtrahentes. Et anathematizamus corde, & ore, quos anathematizaverunt: & quos ſuſceperunt, ſuſcipimus, glorificantes Deum Patrem ſine initio, & Filium ejus unigenitum ex patre generatum ante ſæcula, & Spirit. S. procedentem ex Patre, & Filio inenarrabiliter, ſicut prædicaverunt hi, quos memoravimus, ſupradicti ſancti Apoſtoli, & Prophetæ, & Doctores. Et nos omnes ſubſcribimus, qui cum Theodoro Archiepiſcopo fidem Catholicam expoſuimus. Et cap. 18. Intererat huic ſynodo, paritérque Catholicæ fidei decreta firmabat vir venerabilis Joannes Archicantor Eccleſiæ ſancti Apoſtoli Petri, & Abbas Monaſterii B. Martini, qui nuper venerat Roma per juſſionem Papæ Agathonis, duce reverendiſſ. Abbate cognomine Benedicto, cujus ſupra meminimus, &c.

8. Synodus.

Concilium Mediolanenſe, auctoritate Manſueti in cauſa Monothelitarum an. Dom. 679. tempore Agathonis Papa congregatum.

DIxerat Agatho Pontifex, futurum, ut anno ſequente in Cauſa Monothelitarum cum conſenſu Imperatoris Conſtantini Pogonati, Univerſale Concilium indiceretur, adeoque neceſſarium videri, ut Epiſcopi omnes Italiæ, habitis ſynodis, eandem cauſam inquirant, ac decidant, factamque deciſionem, vel ipſi coram, ſi poſſent, vel ſaltem per litteras, in conſeſſu œcumenici Concilii manifeſtent. Paruerunt Pontifici Inſubres Epiſcopi, atque Mediolani hanc Synodum coegerunt, qua Monothelitarum hæreſim condemnarunt, Orthodoxæque fidei profeſſionem ediderunt. Cum autem plerique eorum partim ob difficultates itineris, partim per ætatem, & morbos ad Concil. œcum. Conſtant. proficiſci non poſſent, ſynod. epiſt. ad Conſtantinum Imperatorem mittendam eſſe cenſuerunt, ut ſaltem ſcripto ſuo ſuffragio condemnarent pernicioſam hæreſim, quam præſentes impugnare, & anathematizare non poſſent. Baron. anno 679. n. 2. 3. 4. & 5.

Concil. Rom., in quo 125. Epiſcopi Orthodoxam Fidem confirmarunt, Monothelitarum hæreſim condemnarunt, atq; Legationem Conſtantinopolim ad Synodum Oecumenicam decreverunt, an. Dom. 680. ſub Agathone Papa.

ACcepta ab Imperatore, quam de cogenda Univerſali Synodo ad Donum ſcripſerat, epiſtola, Agatho Papa Romanus id Romæ adimplevit, quod ejuſdem juſſu præſtiterant Mediolani Epiſcopi Inſubres, nimirum ut Epiſcopi Occidentales, qui vel per ætatem, vel corporis morbum, vel itineris difficultates ipſi Synodo Oecumenicæ præſentes eſſe non poſſent, per Legationem ſuo nomine deputatam profiterentur, quid pro fide Catholica adverſus Monothelitas decernendum eſſe ſentiant. Cum itaque Epiſcopi 125. auctoritate Agathonis Papæ conveniſſent, damnataque Monothelitarum hæreſi, Orthodoxam fidem egregie corroboraſſent, tres Legatos hoſce, Joannem Portuenſem, Abundantium Paternenſem, & Joannem Regienſem, ſive Regitanum Epiſcopos delegerunt, dato illis Commonitorio tali, ut de incertis, & dubiis nihil contendant, eaque dumtaxat, quæ Romano hoc Concilio de fide conſtituta fuerant, in Univerſali Patrum conſeſſu proponant.

Hoc commonitorio inſtructi, ſtatim Conſtantinopolim ad Concilium Univerſale profecti ſunt, editaque ibidem Synodali epiſtola, quam ſecum attulerant, injunctum munus Legationis fideliter executi fuerunt. Huic publicæ Legationi ſuam Agatho Papa adjunxit, munuſque Legationis Apoſtolicæ Theodoro, & Geórgio Presbyteris, Joanni Diacono, & (ut ſcribit Anaſtaſius in Agathone) Conſtantino Subdiacono commiſit Epiſtolam quamdam privatam ſuo ſolius nomine ad Imperatorem conſcriptam iiſdem communicavit: atque ita duplex Legatio, duplici Epiſtola ab Agathone accepta, ad Concilium Univerſale ſimul profecta fuit: dumque circa initium Septembris anni 680. Conſtantinopolim perveniſſent, eo honore, quem Anaſtaſius in vita Agathonis deſcribit, excepti, Oecumenicum Concilium inchoari procuraverunt.

Legati Rom. cum inſtructione.

Teſtatur Anaſtaſius in vita Agathonis, Theodorum Ravennatis Eccleſiæ Epiſcopum ſchiſmaticum hoc tempore Romam veniſſe, Romanoque Pontifici

ſe iterum ſubmiſiſſe. Non dubito, quin illud hac ſyno- A do, cui ipſe præſens interfuit, & ſubſcripſit, factum fuerit; cum ejus hic tantum, alibi vero nulla memoria reperiatur. Tanta enim Ravennatis Eccleſiæ Epiſcoporum a Mauro uſque ad hunc Theodorum contumacia fuerat, ut eam nullo modo diſſimulare poſſent Romani Pontifices, qui nec quidem faſtum, & uſurpatam prærogativam Conſtantinopolitanorum Præſulum hactenus ſufferre potuerunt.

Ravennatum contumacia,

In priore epiſtola, quam Agatho privatim per ſuam Legationem ad Imperatorem tranſmitti curavit, dignum eſt notatu, quod ad defenſionem Honorii, ait Pontifex, Apoſtolicam Sedem, ejuſque Pontifices nunquam in fide aberraſſe, ſed potius juxta promiſſionem Petro factam, devios quoſque a veritatis tramite redu- B xiſſe, atque in vera, & Orthodoxa fide confidenter confirmaſſe. Quod ſane non tam libere aſſeruiſſet Agatho Pontifex, ſi eamdem hæreſim, quam ipſe Agatho hac ſua epiſtola adeo valide inſectatur, Honorius foviſſet, ſuoque ſcripto confirmaſſet. In epiſtola ſynodica hoc pro ejuſdem Honorii expurgatione diligenter eſt obſervandum, quod Legati limitatum dumtaxat acceperunt mandatum, ea tantum proponendi, quæ in ſynodo Romana pro fide Catholica adverſus Monothelitas acta fuerant.

Honorius,

Deinde circa eamdem epiſtolam eſt adnotandum, quod (ut in Concil. Florentino Julianus S. R. E. Cardinalis in diſputatione, quam habuit contra Græcos poſt Emmanuelem Calecam advertit) Græci impoſtores eam corruperunt, eoque loco, quo legebatur olim: *Credimus in Spiritum ſanctum Dominum, & vivificato-* C *rem, ex Patre, Filioque procedentem*, illi nomine *Filioque* expunxerunt. Unde quidam probant Acta ſynodalia Sexti Concilii, in iis prætertim, quæ de Honorio Romano Pontifice atteſtantur, Græcorum impoſtura ubique depravata fuiſſe.

De rebus in hac Synodo geſtis extant duæ epiſtolæ in act. 4. Sextæ Synodi. Vide eamdem Synodum, & ejus controverſias Claſſe 2. ubi de illis abunde diximus.

Concilium Conſtant. III. Generale VI. an. Chr. 581, *habetur in 2. Claſſe.*

Concil. Tolet. XII. circa tempora Agathonis Papæ, vel Leonis Papæ II. habitū an. 1. Eringii Regis, 5. Idus Januarii, an. Dom. 681. Æra 719. D

CUm ex glorioſiſſimo prædicti Principis juſſu in unum fuiſſemus aggregati conventum, & in Baſilica ſanctorum Apoſtolorum debitis in ſedibus locaremur, affuit coram nobis idem clementiſſimus Princeps humanitatis gratia plenus, & claro pietatis cultu perſpicuus, qui noſtro ſe cœtui reclivem exhibens, ac devotum, in primis omnium ſacerdotum ſe commiſit precibus adjuvandum. Deinde grates multiplices omnipotenti Domino egit de conventu Concilii totius, ut ſuæ glorioſæ juſſionis, cum in unum adeſſent, impleverint votum, & alternæ viſionis innovationem fecerint gaudiorum. Deinde adjiciens ſic omne Concil. eſt al- E locutus, Non dubium eſt (ſanctiſſimi Patres) quod optima Conciliorum adjutoria ruenti mundo ſubveniant, ſi officioſis, quæ corrigenda ſunt, ſtudiis peragantur. Et ideo, quibus plagis pro eventu dierum ſuccedentium pereamus, paternitati veſtræ non reor eſſe incognitum, Ob id, quia certum apud vos gerimus, quod pro contemptu divinorum præceptorum terra perniciem ſuſtineat preſſurarum, dicente Domino per Prophetam: *Propter hoc lugebit terra, & infirmabitur omnis, qui habitat in ea*: ideo oportet, ut quia os Salvatoris noſtri, & Domini oracula eſſe probamini, per vos ſalvationis obtineat lucrum, per quos regenerationis percepit ſacramentum, ut diligentia dignationis veſtræ ab omni mundata contagione, & ab infirmitatis peſte ſit libera, & bonorum omnium proventibus ſit glorioſa. Jam nunc, quicquid me adhuc dicere opportuna ratio ſinit, quicquid etiam narrandum auribus veſtris convenit, aut memoriæ titulorum intercapedo ſubducit, aut faſtidium prolixæ orationis intercipit, ecce in brevi complexa, vel exarata devotionis meæ negotia in hujus tomo complicationis agnoſcenda perlegite, perlecta diſcutite, diſcuſſa elimate, ac diſcretis titulorum ſententiis definite, ut pura, & placens Deo veſtrarum definitionum valitura diſcretio & regni noſtri primordia decoret exhortatione juſtitiæ & terrores plebium digna cohibeat ſeveritate cenſuræ. Scriptum eſt enim; *Juſtitia elevat gentem, miſeros facit populos peccatum*. Tunc ſuſcepto a glorioſo principe tomo pro tam ſalubri invitamento & copio- B ſas grates retulimus Domino Jeſu Chriſto, & item benediximus principi glorioſo. Poſt egreſſum ergo ejuſdem ſereniſſimi Principis, hæc in jam dicto tomo ſcripta reperimus.

Oſee 4. — *Prov. 14.*

Tituli Capitulorum ejuſdem Concilii.

1 *De agnita, & confirmata prælatione faſtigii principalis in nomine ſanctæ Trinitatis.*
2 *De his, qui pœnitentiam conſentientes accipiunt.*
3 *De culpatorum receptione, vel communione apud Eccleſiam.*
4 *Ut in locis, ubi Epiſcopus non fuerit, nunquam Epiſcopus ordinetur.*
5 *De quorumdam conſuetudine ſacerdotum fœdiſſima, qui, oblatis Deo ſacrificiis, non communicant.* C
6 *De conceſſa Toletano Pontifici Generalis ſynodi poteſtate, ut Epiſcopus alterius provinciæ conniventia principum in urbe regia ordinetur.*
7 *De recepto teſtimonio perſonarum, quæ per legem, quæ de promotione exercitus facta eſt, teſtificandi licentiam perdiderunt.*
8 *De his, qui uxores ſuas, divortio intercedente, relinquunt.*
9 *De confirmatione legum, quæ in Judæorum nequitia promulgatæ ſunt, earumdem legum præfixo ordine titulorum, qui in eodem Canone annumerantur.*
10 *De his, qui ad Eccleſiam confugium faciunt.*
11 *De cultoribus idolorum.* D
12 *De indicto temporis conſtituti, quo debeat Concilium celebrari.*
13 *Concluſio definitionum, in qua & Deo gratiæ referuntur, & pro principe exoratur.*

Decreta ejuſdem Concilii.

PRimo die Synodalis exordii conſidentibus Epiſcopis, atque ſenioribus palatii univerſis, habita eſt primo de ſancta Trinitate collatio, non quæ novello exactionis ſtylo definita pateſceret, ſed quæ verbis ſimplicioribus ſeſe pigris ſenſibus patefacta monſtraret, ubi præmiſſa ſemper lectio præcederet, quod ſequens expoſitio aperiret. Credentes pariter, & docentes de eadem ſanctæ fidei puritate, quicquid Euangelica, & Apoſtolica traditio ſanxit, quicquid Conſtantinopolitana Patrum aggregata collectio promulgavit, quicquid Epheſini cœtus definitio docuit multorum Catholicorum Patrum documento expoſitum, traditumque nobis accepimus, ſicut etiam in Miſſarum ſolemniis patulis confeſſionem vocibus proclamamus.

Credimus in unum Deum, Patrem omnipotentem, factorem cœli, & terræ, viſibilium, & inviſibilium conditorem. Et in unum Dominum Jeſum Chriſtum, Filium Dei unigenitum, ex Patre natum ante omnia ſæcula, Deum ex Deo, lumen ex lumine, Deum verum ex Deo vero, natum, non factum, homouſion Patri, hoc eſt ejuſdem cum Patre ſubſtantiæ, per quem omnia facta ſunt, quæ in cœlo, & quæ in terra.

Qui

Qui propter nos, & propter noſtram ſalutem deſcendit, & incarnatus eſt de Spiritu ſancto ex Maria Virgine, homo factus eſt, paſſus ſub Pontio Pilato, & ſepultus, tertia die reſurrexit. Aſcendit in cœlos, ſedet ad dexteram Patris: iterum venturus in gloria judicare vivos, & mortuos, cujus regni non erit finis. Credimus in Spiritum ſanctum, Dominum, & vivificatorem, ex Patre, & Filio procedentem, cum Patre, & Filio adorandum, & glorificandum, qui locutus eſt per Prophetas. Unam Catholicam, & Apoſtolicam Eccleſiam. Confitemur unum baptiſmum in remiſſionem peccatorum. Expectamus reſurrectionem mortuorum, & vitam futuri ſæculi. Amen.

1. Poſt pacifica ergo hujus ſanctæ fidei collationum ſtudia, illa ſe primum noſtris ſenſibus Salvatoris cognitio cognoſcendam invexit, quæ tanto corda omnium ardore charitatis adſtrinxit, quanto ſe per tandem ipſa cognitio in conventu generalis Concilii prænoſcendam exilivit. Etenim ſub qua pace, vel ordine ſereniſſimus Eringius Princeps regni conſcenderit culmen, regnandique per ſacroſanctam unctionem ſuſceperit poteſtatem, oſtenſa nobis ſcripturarum evidentia docet, in quibus & præceptio, & Vvambæ Principis pœnitentiæ ſuſceptio naſcitur, & translatus regni honor in hujus noſtri principis nomine derivatur. Idem Vvamba, dum inevitabili neceſſitudinis teneretur eventu, ſuſcepto religionis debito cultu, & venerabili tonſuræ ſacræ ſignaculo, mox per ſcripturam definitionis ſuæ hunc inclytum Dominum noſtrum Eringium poſt ſe prælegit regnaturum, & ſacerdotali benedictione ungendum.

al. Ervigius.

Rex fit clericus.

Vidimus enim, & pariter patulo alternæ viſionis intuitu prælucente perſpeximus hujus præmiſſi ordinis ſcripturas, id eſt notitiam manu ſeniorum palatii roboratam, coram quibus antecedens princeps & religionis cultum, & tonſuræ ſacræ adeptus eſt venerabile ſignum. Scripturam quoque definitionis ab eodem edictam, ubi glorioſum Dominum noſtrum Eringium, poſt ſe fieri regem exoptat. Aliam quoque informationem jam dicti viri, in nomine honorabilis, & ſanctiſſimi fratris noſtri Juliani Toletanæ ſedis Epiſcopi, ubi eum ſeparavit pariter, & inſtruxit, ut cum omni diligentia jam dictum Dominum noſtrum Eringium in regno ungere deberet, & omni diligentia unctionis ipſius celebritas fieret. In qua ſcriptura & ſubſcriptio nobis ejuſdem Vvambæ principis claruit, & omnis evidentia confirmationis earundem ſcripturarum ſeſe manifeſte monſtravit. Quibus omnibus approbatis, atque perlectis dignum ſane noſtro cœtui viſum eſt, ut prædictis definitionibus ſcripturarum, noſtrorum omnium confirmatio apponatur, ut qui ante tempora in occultis judiciis præſcitus eſt regnaturus, nunc manifeſto in tempore generaliter omnium ſacerdotum habeatur definitionibus conſecratus. Et ideo ſoluta manus populi ab omni vinculo juramenti, quę prædicto viro Vvambæ, dum regnum adhuc teneret, alligata eſt, hunc ſolum, qui permanſit, ſereniſſimum Eringium principem obſecutura, gratæ ſervitutis famulatu ſequatur & libera, quem & divinum judicium in regno prælegit, & deceſſor princeps ſucceſſorem ſibi inſtituit, & quod ſupereſt, quem totius populi amabilitas exquiſivit, unde his pręcognitis, atque præſcriptis ſerviendum eſt Deo cœli, & prædicto principi noſtro Eringio regi, eique pia devotione obſequendum, & promptiſſima voluntate agendum, & enitendum, quicquid ejus ſaluti proficiat, quicquid gentis ſuæ utilitatibus, & patriæ conſuluerit. Unde non erit jam deinceps ab anathematis ſententia alienus, aut divinæ animadverſionis ultione ſecurus, quiſquis contra ſalutem ejus deinceps aut erexerit vocem, aut commoverit cædem, aut quamcunque exquiſierit lædendi ultionem.

2. Plerumque hi, quibus miſeratio Domini etiam volentibus ſubvenit, beneficiis Dei videntur eſſe ingrati, & abuti gratia largitoris, qua bene uſi, poterant conſequi abſolutionem facinoris. Impugnant ſæpe, quod honorare debuerunt: & prophanis quæſtionibus indultę gratiæ munus a ſe rejiciunt, quod ſummis votis amplecti debuerunt. Etenim multos ſæpe adſpeximus in ſalute poſitos, ultimum deſiderantes pœnitentiæ fructum: & rurſus nimietate ægritudinis ita loquendi, & ſentiendi naturale perdidiſſe officium, ut nulla illis cura ſalutis ſuæ videretur ineſſe, nullo etiam priſtinæ devotionis noſcerentur deſiderio anhelare: quorum tamen caſibus fraternitas condolens ita talium neceſſitates in fide ſuſcepit ſua, ut ultimum illis tribuatur viaticum, ſcilicet ne ſine fructu pœnitentiæ videantur tranſire e ſæculo. Quod ſi forſitan reſpiciente Domino, ſaluti priſtinæ reformentur, agunt cautionibus vanis, & oppoſitionibus execrandis, qualiter a ſe tonſuræ venerabile ſignum expellant, atque habitum religionis abjiciant, imprudentiſſime aſſerentes, ideo ſe nullis regulis Eccleſiaſticæ diſciplinæ ſub hoc voto teneri, quia pœnitentiam nec ipſi petierunt, nec conſentientes acceperunt, quorum impudentia divinæ bonitatis, quæ eos ad tam venerabile, ac fœcundi fructus vocavit ſacramentum, turpiter immemor, & obſtinata procacitas non aliquando diceret talia, ſi qualiter ad vitam per ſacroſancti lavacri gratiam veniret, meminiſſet. Etenim parvulorum infantium vita, originali peccato obnoxia, quæ nulli propter ætatem diſcernendi, vel expetendi ſenſui aptior judicetur, niſi ex ſponſione fidelium baptiſmi accipiant ſacramentum, nullo ſenſu, nulla etiam diſcretionis induſtria id appetere poſſunt. Unde ſicut baptiſma, quod neſcientibus parvulis, ſine ulla contentione in fide tantum proximorum accipitur: ita pœnitentiæ donum, quod neſcientibus illabitur, abſque impugnantia violationis, hi, qui illud acceperint, obſervabunt. Si quis autem quolibet modo pœnitentiam accipiens, hoc violaverit ſynodale inſtitutum, ut vere tranſgreſſor, paternis regulis ferietur. Nec enim iſta ſtatuentes, ſacerdotes quoſque, ut paſſim, & licenter donum pœnitentię non pœnitentibus audeant prorogare, abſolvimus: ſed hos, qui qualibet forte pœnitentiam ſuſceperint, ne ulterius ad militare cingulum redeant, religamus. Sacerdotes tamen, qui non conſentiendo, neque pœnitenti auſu temerario pœnitentiam dederint, neque ſe exhortatu ejus, qui pœnitentiam accipit vel manuum indiciis, vel quibuslibet aliis evidentibus ſignificationibus invitatum fuiſſe probaverit, unius anni excommunicationis ſententię ſubjacebit.

Ne pœnitentia detur invitis.

3. Vidimus quoſdam, & flevimus, e numero culpatorum receptos in gratiam principum, extorres extitiſſe a collegio ſacerdotum: quod denotabile malum illa res agit, quia licentia principalis, in quo ſe ſolvi licentius curat, ibi alios alligat: & quos in ſuam communionem videtur ſuſcipere, a communione, & pace Eccleſiæ videtur ſeparare: ut qui cum illo veſcuntur, ſacerdotum communione ſola priventur. Et ideo, quia remiſſio talium, qui contra legem, gentem, vel patriam agunt, per definitiones Canonum antiquorum poteſtate ſolum regia puniuntur, qui & peccaſſe noſcuntur, ab eis nulla deinceps abſtinebit ſacerdotum communio: ſed quos regia poteſtas aut in gratiam benignitatis receperit, aut participes menſæ ſuæ effecerit, hos etiam ſacerdotum, & populorum conventus ſuſcipere in Eccleſiæ communionem debebit, ut quod principalis pietas habet acceptum, non a ſacerdotibus Dei debeat eſſe extraneum.

4. Majorum inſtitutionibus auſu temerario contraire, & ſanctorum Patrum decreta convellere, & ſuperiorum ſuorum effrænata libidine contra ſanctiſſimam Apoſtoli doctrinam ſanctionibus reniti: quid aliud eſt, quam vinculum ſocietatis Chriſti abrumpere, & uſurpata præſumptionis licentia ſtatum Eccleſiæ diſſipare? Proſequente igitur venerabili, & ſanctiſſimo viro fratre noſtro Stephano Emeritenſis ſedis Epiſcopo, res nobis novellæ præſumptionis uſurpatione ſeſe intulit pertractanda, tanto communi no-

ſtro judicio convellenda, quanto & pravitatis auſu A noſcitur perpetrata.

Dixit enim violentia principali ſe impulſum fuiſſe ut in Monaſterio villulæ, in qua venerabile corpus ſanctiſſimi Pinevii confeſſoris debito quieſcit honore, novam Epiſcopalis honoris ordinationem efficeret. Et ideo ex indiſcreto, & facillimo aſſenſu injuſtis Vvambæ principis juſſionibus parens, novam, & injuſtam illic Pontificalis ſedis prælectionem induxit, ubi Canonica conſtitutio id fieri omnimoda ratione refellit. Prædictus idem vir proſtratus humi, medicamine noſtri præcepti & ſibi dari veniam petit, & quid potiſſimum fieri oporteat de perſona ejus, qui illic ordinatus fuerat, noſtri oris ſententia decerni poſcit. Sed quia veraciter, imo communiter noveramus prædictum conſilio levitatis agentem, non ſolum præcepiſſe, ut in prædicto loco aliquis Epiſcopus fieret, ſed etiam ita B cum conſuetis obſtinationibus definiſſe, ut in ſuburbio Toletano in Eccleſia Pretorienſi ſanctorum Petri, & Pauli Epiſcopum ordinaret, nec non & in aliis vicis, vel villulis ſimiliter faceret: ideo pro tam inſolenti hujuſmodi extirpationis licentia, quid de hac re habent inſtituta Canonum, in medium proferri præcipimus. Tunc hæc in ordine conſtituta, perlecta ſunt: in primis ex epiſtola Pauli Tito diſcipulo, ut Epiſcopos per civitates conſtituere debeat, præcipientis. Item ex Concilio Nicæno titulo * octavo, ubi inter cætera præcipitur, ut in civitate una non videantur duo Epiſcopi eſſe, Item ex Concilio Laodiceno, titulo quinquageſimo ſeptimo, ubi dicit: Non oportet in vicis, & in villulis Epiſcopos ordinari, &c. Item ex Concilio * Africæ ſecundo, titulo quinto, ubi Felix Epiſcopus C Selemſelitanus dixit: Etiamſi hoc placuit, ſanctitati veſtræ inſinuo, ut diœceſes, quæ nunquam habuerunt Epiſcopos, non habeant: & diœceſis, quæ aliquando habuit, habeat proprium Epiſcopum. Secundum autem hanc proſecutionem ſanctitatis veſtræ, æſtimate, quid fieri debeat. Genedius Epiſcopus dixit: Si placet inſinuatio fratris, & Coepiſcopi noſtri Felicis, ab omnibus confirmetur. Ab univerſis Epiſcopis dictum eſt: Placet: Item ex Concilio * Africæ tertio, titulo quadrageſimo ſecundo, ubi dicit, ut non accipiat alterum Epiſcopum plebs, quæ in diœceſi ſemper ſubjacuit. Epigonius enim Epiſcopus inter cætera ſic dixit: Hoc dico, non debere rectorem accipere eam plebem, quæ in diœceſi ſemper ſubjacuit, nec unquam proprium Epiſcopum habuit. Quapropter ſi univerſo ſanctiſſimo D cœtui placet hoc, quod præfatus ſum, confirmetur. Aurelius Epiſcopus dixit: Fratris, & conſacerdotis noſtri proſecutioni non obſiſto, ſed hoc me feciſſe, & facturum eſſe profiteor. Item ex Concilio Sardicenſi capitulo ſexto, ubi inter cætera præcipitur, licentia paſſim danda non eſt. Si enim ſubito aut vicus aliquis, aut modica civitas, cui ſatis eſt unus Presbyter, voluerit ſibi Epiſcopum ordinari, ad hoc, ut vileſcat nomen Epiſcopi, & authoritas, non debent illi ex alia provincia invitati facere Epiſcopum, in quibus antea non fuit. Item de ſententia eorum, qui hujuſmodi ordinationes faciunt, vel de his, qui contra hæc inſtituta Canonum ordinantur, ex Concilio Tauritano, titulo ſecundo, ubi dicit: Geſtorum quoque ſeriem conſcribi placuit ad perpetem diſciplinam, quod circa Octavium, Urſionem, Remigium, ac Triferium Epiſcopos ſynodus ſancta decrevit, qui in uſurpationem quandam de ordina- E tione ſacerdotum ad invidiam vocabantur: quod ita his videtur indultum, ut de cætero hac auctoritate commoniti nihil uſurpare conentur, ſi quidem ſe ab hac cauſa tali excuſatione defenderint, qua dicerent, ſe non eſſe prius conventos. Proinde judicavit ſynodus, ut ſi quis ex hoc fecerit contra inſtituta majorum, ſciat is, qui ordinatus fuerit, ſacerdotis ſe honore privandum, & ille, qui ordinaverit authoritatem ſe in ordinationibus, vel in Conciliis minime retenturum. Non ſolum autem circa memoratum Epiſcopum hæc ſententia prævalebit, ſed & circa omnes ſimili errore deceptos, qui ordinationes hujuſmodi perpetrarunt. Hic ergo fortiſſimis regulis effectum pii operis opponentes, in communi definitione elegimus, ut in loco villulæ ſupradictæ deinceps ſedes Epiſcopalis non remaneat, neque Epiſcopus illic ultra conſtituendus exiſtat. Hic tamen Convildus, qui contra majorum decreta illic videtur inſtitutus fuiſſe Epiſcopus, nullis canonum erit ad condemnationem ſuis ſententiis ulciſcendus: quia non ambitione, ſed Principis impulſione conſtitit ordinatus. Et ideo hoc illi remedium humilitatis concedimus, ut in ſedem aliam decedentis cujuslibet Epiſcopi transferatur, & prædictus locus ſub Monaſtica deinceps inſtitutione manſurus, non Epiſcopali ultra privilegio fretus, ſed ſub regimine Abbatis (ſicut huc uſque fuit) erit nobis omnibus mancipandus. Jam vero de cætero generale ponentes edictum. Si quis contra hæc canonum interdicta venire conatus fuerit, ut in locis illis ſe Epiſcopum eligat fieri, ubi Epiſcopus nunquam fuit, anathema ſit in conſpectu Dei omnipotentis. Et inſuper tam ordinator, quam ordinatus gradum ſui ordinis perdat: quia non ſolum antiquorum Patrum decreta, ſed & Apoſtolica auſus eſt convellere inſtituta.

5. Relatum nobis eſt, quoſdam de ſacerdotibus non tot vicibus communionis ſanctæ gratiam ſumere, quot ſacrificia in una die videntur offerre: ſed in uno die, ſi plurima per ſe Deo offerant ſacrificia, in omnibus ſe oblationibus a communione ſuſpendunt, & in ſola tantum extrema ſacrificii oblatione communionis ſanctæ gratiam ſumunt, quaſi non ſit toties illis vero, & ſingulari ſacrificio participandum, quoties corporis, & ſanguinis Domini noſtri Jeſu Chriſti immolatio facta conſtiterit. Nam ecce Apoſtolus dicit: *Nonne qui edunt hoſtias, participes ſunt altaris?* Certum eſt, quod hi, qui ſacrificantes non edunt, rei ſunt Dominici ſacramenti. Quicumque ergo ſacerdotum deinceps divino altario ſacrificium oblaturus acceſſerit, & ſe a communione ſuſpenderit, ab ipſa, qua ſe indecenter privavit, gratia communionis anno uno repulſum ſe noverit. Nam quale erit illud ſacrificium, cui nec ipſe ſacrificans particeps eſſe cognoſcitur? Ergo modis omnibus eſt tenendum, ut quotieſcunq; ſacrificans corpus, & ſanguinem Jeſu Chriſti Domini noſtri in altario immolat, toties perceptionis corporis, & ſanguinis Chriſti ſe participem præbeat.

6. Illud quoque collatione mutua decernendum nobis occurrit, quod in quibuſdam civitatibus decedentibus Epiſcopis propriis, dum differtur diu ordinatio ſucceſſoris, non minima creatur officiorum divinorum offenſio: dum tractu terrarum commeantium impeditur celeritas nunciorum, quo aut non queat regis auribus decedentis præſulis tranſitus innoteſci, aut de ſucceſſore morientis Epiſcopi libera principis electio præſtolari. Naſcitur ſæpe & noſtro ordini de relatione talium difficultas, & regiæ poteſtati, dum conſultum noſtrum pro ſubrogandis pontificibus ſuſtinet injurioſa neceſſitas. Unde placuit omnibus Pontificibus Hiſpaniæ, atque Galliciæ, ſalvo privilegio uniuſcujuſque provinciæ, ut licitum maneat deinceps Toletano Pontifici, quoſcunque regalis poteſtas elegerit, & jam dicti Toletani Pontificis judicium dignos eſſe probaverit, in quibuslibet provinciis, & in præcedentium ſedibus præficere præſules, & decedentibus Epiſcopis eligere ſucceſſores: ſic tamen, ut quiſquis ille fuerit ordinatus, poſt ordinationis ſuæ tempus infra trium menſium ſpatium proprii metropolitani præſentiam viſurus accedat, qualiter ejus authoritate, vel diſciplina inſtructus, condigne ſuſceptæ ſedis gubernacula teneat. Quod ſi per deſidiam, aut neglectum quilibet conſtituti temporis metas exceſſerit, quibus nequeat metropolitani ſui obtutibus præſentari, excommunicatum ſe per omnia noverit, excepto ſi regia juſſione impeditum ſe eſſe probaverit. Hanc quoque definitionis formulam ſicut de Epiſcopis, ita de cæteris Eccleſiarum rectoribus placuit obſervandam.

Tit. 1.
** 26. Si capitula Sardic. Concil. addantur Nic. Concilio, ſicut in aliquibus exemplar. reperitur.*
** Car. 2.*
Ibid. 3.
d. conſ. d. 2. Relatum nobis eſt.
1. Cor. 10.
Reges Gothorũ Epiſcop. nominabant.
Primat. Toletani Epiſc.

7. O.

7. Omnis diſciplina ſic ſubjectos debet arguere, ut ſpem veniæ non videatur auferre, nec funditus curvationis indicere jugum, ſed temperantiæ ſemper adhibere conſultum. Et ideo quia legem illam a Domino Vvambano principe edictam, quæ de proditione eſt annotata, hujus principis noſtri Domini Eringii manſuetudo temperare diſpoſuit, ideo annuente nobis glorioſo, & religioſiſſimo Eringio principe noſtro, neceſſarie hoc ſanctum Concilium definivit, ut hi, qui per ſuperiorem legem teſtificandi dignitatem perdiderint, recepto teſtimonio priſtinæ dignitatis, cauſas exequi poſſint debitæ actionis, æqualiter nobilitatis ſolidæ titulum reportantes, quæque de præteritis legitime teſtificari voluerint, licentiæ obtineant votum, & judicibus nullis prohibentibus arceantur, hoc videlicet adjicientes, ut ſi quid in præteritis teſtificari voluerint, ſi pro ſola hujus rei infamatione rejecti ſunt, teſtimonio ſuo nuper conquirant, quod in præteritis conquirere potuerant: tantum ſi illo tempore, quo in præteritis ad teſtimonium dicendum vocati ſunt, & ſupradictæ legis inſtitutionibus reprobari, & aliam criminis notam eos tunc non habuiſſe patuerit: aut trienniumi tunc abfuiſſe, cum ad teſtimonium fuerant prolati, hi, qui eos reprobaverant, manifeſte convicerint.

Matth. 5. & 19. 32. q. 5. Præceptum Dominum Domini eſt. Et in dec. Ivo. lib. 7.

8. Præceptum Domini eſt, ut excepta cauſa fornicationis, uxor a viro dimitti non debeat. Et ideo quicunque citra culpam criminis ſupradicti uxorem ſuam quacunque occaſione dimiſerit, quia quod Deus junxit, ille ſeparare diſpoſuit: tandiu ab Eccleſiaſtica communione privatus, & a cœtu omnium Chriſtianorum maneat alienatus, quamdiu ſocietatem relictæ conjugis ſynceriter amplectatur, & foveat. Ita tamen, ut qui jam admoniti a ſacerdote ſemel, bis, terque, ut corrigerentur, ad torum ſuæ conjugis noluerint redire, ipſi ſe ſuis meritis & a palatinæ dignitatis officio ſeparabunt, & inſuper generoſæ dignitatis teſtimonium, quamdiu in culpa fuerint, amiſſuri ſunt, qui carnem ſuam diffidii jugulo tradiderunt.

Leges Judæis præſcriptæ.

9. De Judæorum autem execranda perfidia, diſcretis titulorum ſententiis editas noviter a glorioſo principe leges vigilanti ſenſuum intentione perlegimus, diſtricto etiam gravitatis pondere, earum inſtituta probavimus. Proinde, quæ debitæ rationis judicio editæ, ſynodali dignatione probatæ ſunt, irrevocabili deinceps judiciorum ordine, pro eorum exceſſibus tenebuntur, ideſt, leges, quæ de commemoratione priſcarum ceremoniarum, & Judæorum tranſgreſſionibus promulgatæ ſunt, atque de novella confirmatione earum. Item, de blaſphematoribus ſanctæ Trinitatis. Item, ne Judæi aut ſe, aut filios ſuos, vel famulos a baptiſmi gratia ſubtrahant. Item, ne Judæi more ſuo celebrent Paſcha, vel carnis circumciſiones exerceant, ac ne Chriſtianum quemquam a fide Chriſti dimoveant. Item, ne Judæi ſabbata, cæteraſque feſtivitates ritus ſui celebrare præſumant. Item, ut omnis Judæus diebus Dominicis, & in prænotatis diebus ab opere ceſſet. Item, ne Judæi more ſuo dijudicent eſcas. Item, ne Judæi ex propinquitate ſui ſanguinis connubia ducant, & ut ſine benedictione ſacerdotis nubere non audeant. Item, ne Judæi religioni noſtræ inſultantes, ſectam illam ſuam defendere audeant: nec a fide refugientes, alibi ſe tranſducant. Et ne quilibet refugientes eos ſuſcipiant. Item, ne Chriſtianus a Judæis quodcunque muneris contra fidem Chriſti accipiat. Item, ne Judæi libros legere audeant, quos Chriſtiana fides repudiat. Item, ne Judæis mancipia deſerviant, vel adhæreant Chriſtiana. Item, ſi Judæus ſe Chriſtianum eſſe teſtetur, & ob hoc non velit a ſe rejicere mancipium Chriſtianum. Item, profeſſio Judæorum, quomodo unuſquiſque ad fidem veniens indiculum profeſſionis ſuæ conſcribere debeat. Item, conditiones Judæorum, quas jurare debeant hi, qui ex eis ad fidem venientes, profeſſiones ſuas dederint. Item, de Chriſtianis mancipiis Judæorum, quæ ſe non prodiderint Chriſtiana, ſive de publicatoribus eorum. Item, ne Judæi a quolibet poteſtate accepta extra regiam ordinationem Chriſtianum quemque impetere, plectere, vel diſtringere audeant. Item, ut ſi Judæorum ſervi, necdum adhuc converſi, ad Chriſti gratiam convolaverint, libertati donentur. Item, ne Judæi, adminiſtratorio uſu, in ordinem villicorum, atque actorum Chriſtianam familiam redigere audeant, & de damnis eorum, qui talia ordinanda injunxerint. Item, Judæus ex aliis provinciis, vel territoriis ad regis noſtri ditionem pertinentibus veniens, Epiſcopo loci, vel ſacerdoti ſe præſentare non differat, ut ſciat, quid eum in toto obſervare conveniat. Item, ut concurſus Judæorum diebus inſtitutis ad Epiſcopum fieri debeat. Item, ut quicunque Judæum ſecum aſſequentem habuerit, expetente ſacerdote, eum apud ſe retinere non audeat. Item, ut cura omnis diſtringendi Judæos ſolis ſacerdotibus debeatur. Item, de damnis ſacerdotum, vel judicum, qui Judæis inſtituta legum adimplere diſtulerint. Item, ne judices quicquam de perfidorum exceſſibus extra ſacerdotum conniventiam judicare præſumant. Item, ut Epiſcopi tunc immunes habeantur a damnis, cum eorum Presbyteros ad ea, quæ ipſi non correxerint, remiſerint corrigenda. Item, de ſervata principibus miſerendi poteſtate in his, qui converſi ad fidem Chriſti veraciter fuerint. Item, ut Epiſcopi omnes Judæis ad ſe pertinentibus libellum de ſuis editum erroribus tradant, & ut profeſſiones eorum, vel conditiones in ſcriniis Eccleſiæ condant. Quarum omnium legum promulgatio gravida, ſicut ſynodali judicio comprobata, ita generali omnium noſtrum definitione in eorum erit deinceps exceſſus exercenda.

d. 54. Et ſi Judæorum ſervi.

17. q. 4. Definivit ſanctum Concil. Et in dec. Ivo.

10. Pro his, qui quolibet metu, vel terrore Eccleſiam appetunt, conſentiente pariter glorioſiſſimo Domino noſtro Eringio rege, hoc ſanctum Concilium definivit, ut nullus audeat confugientes ad Eccleſiam, vel reſidentes inde vi abſtrahere, aut quodcumque nocibilitatis, vel damni, ſeu ſpolii reſidentibus in loco ſancto inferre: ſed eſſe potius his ipſis, qui Eccleſiam petunt, per omnia licitum, in triginta paſſus ab Eccleſię januis progredi. In quibus triginta paſſibus uniuſcujuſque Eccleſiæ in toto circuitu reverentia defendetur, ſic tamen, ut hi, qui ad eam confugiunt, in extraneis, vel longe ſeparatis ab Eccleſia domibus nullo modo obcelentur: ſed in hoc triginta paſſuum numero abſque domorum extranearum receptaculo progredientes, aditum obtinebunt, ut ad requiſitæ naturæ uſum debitis exeant locis. Et nullo teneantur eventu neceſſitudinis, qui Dominicis ſe defendendos commiſerint clauſtris. Si quis autem hoc decretum tentaverit violare, & Eccleſiaſticæ excommunicationi ſubjaceat, & ſeveritatis regiæ feriatur ſententia. Ipſos tamen, qui ad Eccleſiam confugium fecerint, ſi juxta priſcorum canonum inſtituta, his, qui eos competunt, ſacramenta reddiderint: & ſacerdos Eccleſiæ ipſius ab Eccleſiæ non abſtraxerit foribus, aut fuga talium, ſi evenerit, ſacerdoti quærenda eſt, aut damnorum ſententia ſecundum electionem principis hujuſmodi ſacerdotibus irroganda.

Exo. 20. Exo. 21. Deut. 7.

11. Præcepta Domini ſunt dicentis: *Non facies tibi ſculptile, neque omnem ſimilitudinem, quæ eſt in cœlo deſuper, & quæ in terra deorſum, nec eorum, quæ ſunt in aquis ſub terra, nec adorabis ea, neque coles.* Item, *qui immolat diis, occidetur, præterquam Domino ſoli.* Item *Vir, aut mulier, qui faciunt malum ante conſpectũ Domini Dei ſui, & tranſgrediuntur pactũ illius, ut vadãt, & ſerviant diis alienis, & adorent eos, vel ſolem, & lunam, & omnem militiam cœli, quæ non præcepi, & hoc tibi fuerit nunciatum, audienſque inquiſieris diligenter, & verum eſſe reperęris; & abominatio factã eſt in Iſrael: educes virum, ac mulierem, qui rem ſceleratiſſimam perpetrarunt, ad portas civitatis, & lapidibus obruentur.* Præcepta Domini hæc non in ultione, ſed in terrore delinquentium apponentes, non mortis ſententiam promulgamus, ſed cultores idolorum, vene-

ratores lapidum, accenſores facularum, & excultores fontium admonemus, ut agnoſcant, quod ipſi ſpontaneæ morti ſe ſubjiciunt, qui diabolo ſacrificare videntur. *Apoc. 6.* Mortis enim nomine diabolus appellatur, ſicut de eo ſcriptum eſt: *Et erat illi nomen mors.* Ac proinde omne ſacrilegium idololatriæ, vel quidquid illud eſt contra ſanctam fidem, in quo incipientes homines captivari, diabolicis culturis inſerviunt, ſacerdotis, vel judicis inſtantia inventum, ut ſacrilegia eradantur, & exterminata truncentur. Eos vero, qui ad talem errorem accurrunt, verberibus coerceant, & onuſtos ferro dominis ſuis tradant: ſi tamen domini eorum per jurisjurandi atteſtationem promittant, ſe eos tam ſolicite cuſtodire, ut ultra eis non liceat tale nefas committere. Quod ſi domini eorum nolint hujuſmodi reos in fide ſua ſuſcipere, nunc ab eis, a quibus coerciti ſunt, regiis aſpectibus præſententur, ut princeps authoritatem, ac liberam de talibus dominandi poteſtatem obtineat. Domini tamen eorum, qui nunciatos ſibi talium ſervorum errores ulciſci noluerint, & excommunicationis ſententiam perferant, & jura ſervi illius, quem coercere noluerint, ſe amiſiſſe cognoſcant. Quod ſi ingenuorum perſonæ erroribus fuerint implicatæ, & perpetuæ excommunicationis ſententia feriantur, & arctiori exilio ulciſcantur.

12. Placuit huic ſancto Concilio, ut juxta priorum Epiſcoporum ſingularum provinciarum canonum inſtituta, annis ſingulis in unaquaque provincia Kalend. Novembris Concilium celebraturi conveniant. Quiſquis autem in prædictis Kalend. Novembris pro celebratione ſynodi venire diſtulerit, excommunicationi debitæ ſubjacebit.

13. Præmiſſis his omnibus ſynodalibus geſtis, quæ honeſto decretorum fine complevimus, perpetuum his robur per manuum noſtrarum ſubſcriptionem annectimus, dantes pro his gloriam, & honorem immortali Deo, & Domino noſtro, quo inſpirante & determinationis noſtræ ſententia viguit, & probitas cauſarum honeſto ſe fine complevit. Unde ſanctæ Trinitatis poſcimus inenarrabile nomen, & glorioſam ineffabilis potentiæ majeſtatem, ut det amatori Chriſti sereniſſimo Domino noſtro, atque amantiſſimo Eringio principi, cujus juſſu ad hunc meruimus advocari conventum, imperare clementer, regnare feliciter, habere de clementia fructum, obtinere de juſtitia præmium, de pietate trophæum, quo & hic invictus victor hoſtium ſemper appareat, & poſt diuturna hujus ſæculi curricula, ad regnum æternum cum ſuis omnibus coronandus perveniat, præſtante Deo, & Salvatore noſtro Jeſu Chriſto Domino noſtro, qui cum Patre, & Spiritu ſancto, ac Trinitate vivit, & regnat Deus in ſæcula ſæculorum. Amen.

Controverſia de primatu Toletano.

EX Canone 6. agnoſces, ad hæc uſque tempora nullos fuiſſe in Hiſpania primates proprie dictos, ſed tantum Metropolitanos, qui & ipſi ſuarum quique Provinciarum primates nuncupabantur. Nam ſi plures Synodum eamdem convenirent Metropolitani, in iis antiquitatis ratio habebatur, ut prius vel ſederent, vel ſubſcriberent, qui ante alios ordinati fuerant. Toletani porro Epiſcopi nulli præfuere Concilio, niſi ut Metropolitani Comprovincialibus Epiſcopis, vel certe ut aliis ibi præſentibus Epiſcopis Metropolitanis antiquiores. At æra demum 719. anno Chriſti 681. in Toletano XII. Concilio ſancitum eſt, ut exinde penes ſolos Epiſcopos Toletanos jus eſſet probandi, & conſtituendi omnes omnium Hiſpaniæ Provinciarum Epiſcopos, qui a Gothorum Regibus (ibi tum rerum potentibus) ad id muneris electi eſſent. Tum vero ex conſequenti collatam quoque Epiſcopis Toletanis primatiam oſtendunt ſequentia Concilia Toletana, in quibus illos primo ſemper loco ſubſcriptos leges. Quin imo & jus appellationum a Metropolitanorum judi-

A ciis tunc illis delatum eſſe cenſeo (repugnante licet Petro Marca in libro de primatibus) itaut exinde ad plenum, ac ſolidum jus primatus nihil eis deeſſet. Atque hæc mea ratiocinatio eſt. Cum Toletum a Saracenis per annos amplius trecentos ſæva oppreſſam tyrannide Ildefonſus VI. Caſtellæ Rex vi recepiſſet, ejus rogatu Urbanus Papa II. anno Chriſti 1088. pallium Bernardo Archiepiſcopo Toletano conferens his eum verbis compellavit (teque, ſecundum quod ejuſdem urbis conſtat extitiſſe Pontifices, in totis Hiſpaniarum regnis primatem privilegii noſtri ſanctione ſtatuimus. Et primatem te univerſi Hiſpaniarum præſules reſpicient, & ad te, ſi quid inter eos quæſtione dignum exortum fuerit, referent) hac poſtrema clauſula nemo dubitaverit (ne Marca quidem) quin contineatur jus appellationum a Metropolitanis. Sic verbo Ber-
B nardum Urbanus primatem eſſe ſancit, ſicut ejuſdem urbis conſtat extitiſſe Pontifices. Igitur id juris penes antiquos Toletanos Epiſcopos fuerat. Nempe a Concilio Toletano XII. & ab anno Chriſti 681. Hæc Chifletus animadverſione in ſanctum Ferrandum redivivum, quam addidit quinque opuſculis ſcriptorum veterum de fide Catholica Divione editis anno 1656.

Concil. Rothomag. an. 682. ſub Theodorico Rege Galliarum tempore interregni Pontificii.

DEſiderantur acta, & decreta hujus Concilii, cujus obiter meminit Monachus Taillepied in collectione antiquitatum urbis Rothomagenſis, licet circa annum fallatur, eique interfuiſſe ait ſexdecim Epiſco-
C pos, inter quos erant Ausbertus Rothomagenſis, Altadus Carnotenſis, Auſoaldus Pictavienſis, Aquilinus Ebroicenſis, Gerebaldus Bajocenſis, Annabertus Sagienſis, & alii plures.

Concil. Toletan. XIII. ſub Leone Papa II. anno 4. Eringii regis, æra 721. anno Chriſti 683.

ILlibatæ charitatis inſtinctu alternis viſionum obtutibus redditi, & in unum cœtum factore Deo pariter aggregati, in Eccleſia videlicet ſanctorum Apoſtolorum Petri, & Pauli, anno regni 4. sereniſſimi Eringii Principis ſub die ſecundo Non. Novembris, æra 721. cum unuſquiſque noſtrum debitis locaretur in ſedibus, affuit idem princeps, pleno fidei ardore ſubnixus, & humilitatis gratia decoratus, qui ſynodo deliberatio-
D nis ſuæ vota commendans, & ut pro ſe Deum inſtantiſſime deprecaretur expoſtulans, hoc præſertim eſt allocutus ſufficienti exhortatione Concilium, ut Eccleſiaſticæ diſciplinæ, quæ congruunt, & corrigendis moribus, quæ conveniunt, tractatus noſtri evidentia ſancirentur. Deinde religioſis votis ſuæ clementiæ, quibus ſubveniendum miſeris definivit, ſynodali conventui confirmanda commiſit, offerens videlicet ſacris Pontificibus tomum, obſecrans pariter, & conteſtans, ut quicquid illic venuſtioris eſſet calami reſperſione congeſtum, ſynodalis potentiæ conderetur ordine titulorum. Tunc nos pro ſuſcepto a principe tomo gloriam dedimus Deo, & eidem principi benediximus glorioſo. Idem tamen princeps, poſtquam votorum ſuorum
E actionem peregit, a conventu Concilii gratioſus exivit. Tunc poſt præſentiæ principalis abſceſſum, hoc in tomi ipſius allegatione reperimus exaratum.

In nomine Domini Flavius Eringius Rex ſanctiſſimis patribus in hac ſancta Synodo reſidentibus: Ecce ſanctiſſimi religioſa pietate excolendi Pontifices, & divini cultus inſtantiſſimi ſectatores, coram cœtus veſtri reverentia humilis, devotuſque proſternor, reclivis aſſiſto, promptus aſtipulor, primum de conventus veſtri aggregatione patri luminum gratiarum copiam ſolvens, deinde votorum meorum ſtudia veſtris judiciis dirimenda committens. Nec enim fas eſt, quenquam, etiam ſi nondum ſit opus, ſine collegio

gio agere, cum multa permiſit Deus bona cum conſilio honorum egiſſe. Unde ut brevi exhortatione perorem, vota mea, quibus remedia pietatum exercere delector, ſenſibus paternitatis veſtræ agnoſcenda innuo. Quæ tamen ne oblivione quadam memoriam fugiant, & relationi propriæ curarum intercapedo ſubducat, in hujus tomi complicatione accipite annotata. Illud primum volenti mihi miſeris parcere, convenit intimare, quod divulſam per tyrannidem noſtri corporis partem, in ſocietatis noſtræ gremium conamur reducere. Etenim retroactis divæ memoriæ prædeceſſoris noſtri Vvambæ Regis temporibus, quę in prophanatoribus patriæ, qui cum Paulo quondam tyrannidem aſſumpſerunt, illata eſt ſententia ultionum, qui per judicii univerſalis edictum amiſerunt teſtimonium, rebuſque propriis caruerunt: quæ cuncta veſtræ ſanctitudini nota ſunt, quos tamen & in Collegio ſocietatis noſtræ recipere, & rebus, quibus fas fuerit, devovimus deveſtire. Nam & de accuſatis modum volumus ponere juſtiſſimæ perquiſitionis, quo ſive de religioſis, ſive de laicis quiſquam accuſationis cujuſquam ſtudio fuerit propulſatus, non occultatis fraudibus, vel violentiis comprimatur, nec clam ad profeſſionem violenter arceatur, ſed in communi omnium examine judicetur, quo ſecundum publicę profeſſionis ſuę tenorem, aut offenſibilis debitas damnationis pœnas excipiat, aut innocens ex judicio omnium comprobatus clareſcat. Numquid jam de tributorum fiſcalium exactionibus referam, quorum redhibitiones tantis debitorum cumulis increverunt, ut exigi penitus jubeantur, & ſtatus ſobruantur funditus populorum, & fragmine colliſionis eorum ultimum terræ ſentiat propriæ prolapſionis excidium? Unde talibus non ſolum privatis, ſed etiam fiſcalibus ſervis remedia pietatis præoptans noſtra gloria affluenter impendere, ut omnes tributorum exactiones, quæ apud illos de retroactis temporibus adjacent, uſque ad primum annum manſuetudo noſtra illis remittendas laxavit, & ſtylo propriæ authoritatis ſacroſancto cœtui veſtro relegendas elegit. Illud quoque adjiciens loquar, quod vocis noſtris horribile, & animis execrabile eſt ſemper. Ignobilitatis conditio libertorum, vel ſervorum adæquata, gentis noſtræ ſtatum degenerat. Ob quam rem hoc noſtrę gloriæ animis placet, ut exceptis fiſcalibus ſervis, vel libertis, abraſa deinceps hujus malæ præſumptionis licentia, nullus, qui ex ſervitute quorumlibet ſervus ſit, vel libertus, ad palatina officia tranſeat. Quod ſi fecerit, illic ſerviturum proculdubio recludendum ſe noverit, quo aut conditionis propriæ originem ſumpſit, aut libertatis titulum reportavit. His votorum meorum inſinuationibus allegatis, quæſo ut fortia paternitatis veſtræ adjutoria prærogetis. Luce enim clarius conſtat, quod aggregatio ſacroſancta Pontificum, quicquid cenſuerit obſervandum, per ſancti Spir. donum omnino eſt ad ęternitatem præfixum. Et ideo univerſitatem paternitatis veſtræ, ſublimiumque virorum nobilitatem, qui ex aulę regalis officio in hac ſancta ſynodo nobiſcum ſeſſuri, prælecti ſunt, obteſtor pariter, & conjuro, atque per ineffabile illud Sacramentum convenio, ut quiſquis in medio veſtri ſe judicandum, vel retractandum invexerit, tam quæ per nos dicta, quam etiam cætera, quæ veſtris auditibus ſe ingeſſerint audienda, communi vigore juſtitiæ, & temperamento miſericordiæ dirimere procuretis, quo cum omni reverentia Patrum pręcedentium regulis ſubditi, totius humanitatis veſtræ ſententia non aliunde, quam ex veritatis fonte procedat. Sicque & his, quæ præmiſſa ſunt, ſolidum deliberationis ſtylum promptiſſime apponatis, & reliqua adhuc, quę neceſſaria ſunt, in peragendis Eccleſiaſticæ regulæ diſciplinis, & dirimenda tractetis, & dirempta religioſioribus diligenter conſcribatis, qualiter dum doctrinam diſpergitis ſalutarem in populis, Chriſtum Dominum in cumulando juſtitiæ fructu capiatis, ut vobis prædicantibus, & implentibus, & quæ divinis oculis complaceant, & quę nobis proficiant, ſemper agere valeamus. Sit utriſque parentibus in hoc ſæculo de lucro animarum ineffabile gaudium, & in futuro de perventione ęternitatis pręmium inconvulſum. Datum ſub die 5. nonas Novemb. anno feliciter quarto regni gloriæ noſtræ in Dei nomine Toleto. Perlecto ergo coram cunctis tomi neceſſariæ inſtitutionis exorſu, prius de fide S. Trinitatis ſermocinationis noſtrę cœpit eſſe principium, profitentes pariter, & credentes ea, quæ de hac S. Trinitate & Euangelia tradunt, & Apoſtolorum ſanctiones inſtituunt, ſicut Nicæna ſynodus hoc pietatis ſacramentum expoſuit, ſicut Conſtantinopolitana definitio ſanxit, vel primi Epheſini cœtus, atque Chalcedonenſis evidens doctrina conſtituit, juxta quod etiam ſacroſancti ſymboli elucubrata profeſſio claret, quę in Miſſarum ſolemnitatibus patula cunctorum acclamatur fidelium voce.

Credimus in unum Deum, Patrem omnipotentem, factorem cœli, & terræ, &c. Hic Iſidorus finem imponit Conciliis Toletanis. At Garzias plura alia inſuper collegit. Addit quoque huic decimotertio aliquos Canones, qui apud Binium extant. Summa eſt.

1. Reſtituuntur dignitati quidam, qui tyrannidem cum quodam Paulo moliti fuerant contra Regem.

2. Quia trabale Regum judicium (ideſt magnum inſtar trabis, ait Garzias) quoſdam morti, aut ignominiæ ſubjugaverat, ſtatuitur, ut ne fiat amplius ſine publica Sacerdotum, ſeniorum, ac Gardingorum (qui officiarii quidam erant inter Gothos) diſcuſſione.

3. Probatur maxime relaxatio quędam tributorum ex beneficio pietatis regis Eringii. *al. Ervigii.*

4. De munitione prolis regiæ, ut ſcilicet nullus occulte, vel publice malitiæ ſuæ contra eam vota extendat: non eam gladio, vel qualibet perniicioſa factione interimat: nullus conſilium, vel opus, quibus injuſte dejiciatur, vel nudetur rebus, exhibeat, &c. Qui ſecus fecerit, ſit æterno anathemate ultus, & futuri examinis judicio condemnatus.

5. Nec defuncto Rege, relictam ejus conjugem aut in conjugio ſibi quiſquam, aut in adulterio audeat copulare. Non hoc ſecuturis regibus licitum, non cuiquam hominum licebit eſſe permiſſum. Qui hanc ſententiam violare præſumpſerit, ſit ab omni Chriſtianorum communione ſecluſus, & ſulphureis cum diabolo contradatur ignibus exurendus.

6. Ut exceptis vel libertis fiſcalibus, nullus de ſervitute quorumlibet, aut libertis, deinceps ad Palatinum officium quocumque tempore tranſeat.

7. Ne altaria quis nudare præſumat, vel luminaria Eccleſiæ ſubtrahere.

8. Ne admonente Metropolitano, quiſquam ex finitimis ad locum, ubi invitatur, venire contemnat, alioquin ſe noverit excommunicatione mulctari. Quam pœnam etiam merebuntur excipere, qui exortos contra ſe clamores negotiorum, admoniti a Metropolitano, diſtulerint emendare, atque compeſcere, aut ſi admoniti, ut ad judicium primæ Sedis accedant, aut per ſe noluerint properare, aut vades ſuos neglexerint legaliter informatos dirigere. *Intelligitur de ſede Toletana.*

9. De confirmatione Concilii Toletani XII. quod factum eſt anno 1. glorioſiſſimi Eringii Regis.

10. Quomodo gerere ſe debeant, qui pœnitentiam accipiunt in Sacerdotio conſtituti. Ubi ſtatuitur, ut Sacerdotes poſt reconciliationem, etiamſi in pœnitentia ſint, a ſui ordinis officio non retrahantur. Cum enim omnis Sacerdos tunc ſibi licitum ſacrificare ſciat, quando a malis actibus vacat, qua ratione, qui remedium pœnitentiæ ſuſcepit, quod datur in remiſſione peccati, a ſacrificiis divinis ſe abigit, &c. aut nunquid pœnitentiæ donum, quod in remiſſionem ſit peccati, in prohibitione devocandum eſt Sacramenti? nuſquam ergo pœnitentiæ præcepta privabunt jura cœleſtia: pœnitens enim abſtinere a peccatis pariter, & negotiorum ſæcularium tumultibus debet, non ab iis, quæ ſancta videntur, ſe abſtrahere, quæ operantem plus expiant, quam commacu- *Pœnitentia ſacerdotum.*

cu-

culando deturpant, &c. Cæterum, ſi (ut dictum eſt) ſub perceptione pœnitentiæ conſiſtens, nihil mortalis criminis ſe admiſiſſe prædixerit, attamen quod fateri hominibus erubeſcit, abſconſum intra clauſa ſui pectoris deliteſcit, noverit ipſe ſibi de ſe poteſtatem eſſe conceſſam, ut juxta conſcientiæ ſuæ fiduciam, utrum audeat, aut non audeat ſacrificare, ex ſui potius arbitrii poteſtate, quam ex noſtri judicii permiſſione procedat.

CONTROVERSIA.

Videtur hic Canon indicare Sacerdotes propter quædam peccata occulta ſe ſubmiſiſſe legibus pœnitentiæ, quos non vult Concilium hoc, ſi reconciliationem, puta abſolutionem ſecretam, acceperint, abſtinere a ſacrificio. Non ita ſi eſſent rei criminum publicorum, propter quæ legibus pœnitentiæ ſubditi eſſent. Unde hic canon refellit eos, qui moroſas, annoſaſque excommunicationes ſacerdotibus præcipiunt de publico crimine non diffamatis, etſi pœniteant. Quod dignum eſt, ut magis expendatur a novellis quibuſdam pœnitentiæ miniſtris. Intelligendum eſt enim Presbyteros aliquando vel nolentes ſubditos legibus pœnitentium fuiſſe, itaut tamen prius deponerentur, & degradarentur. Patet ex Gregorio, citante Gratiano diſt. 6. cap. 2. *Sacerdos ante omnia caveat, ne de his, quæ ei confitentur peccata, alicui revelet; & ſi fecerit, deponatur, & omnibus diebus vitæ ſuæ ignominioſus peregrinando pergat*. Aliquando vero cum crimina notoria non eſſent, nihilominus voluntarie ſe ſubmittebant legibus pœnitentiæ, tum ad ſatisfaciendum Deo, tum etiam in exemplum virtutis, & mortificationis, can. 4. Arauſicani Concilii primi. *Pœnitentiam deſiderantibus clericis non negandam*. Atque de hoc pœnitentiæ genere loquitur Concilium præſens. Nec obſtat, quod ſcribunt Siricius Papa epiſt. 1. ad Himertium cap. 14. & Leo I epiſt. ad Ruſticum Narbonenſem cap. 2. pœnitentiam non ſolere concedi clericis. Id enim intelligitur, itaut eſſent redigendi ſacerdotes in ordinem laicorum pœnitentium eodem modo cum ipſis legibus pœnitentiæ coercendi. Nam & in foro, atque in ipſis tribunalibus ſemper alię liberis, ingenuis, nobilibus, aliæ ſervis, plebeiis, vilibuſque perſonis conſtitutæ pœnæ fuerunt. Porro de pœnitentiis antiquis ſacerdotum plura tibi ſuppeditabit Joannes Fileſacus in ſyntagmate pœnitentiæ cap. 2.

Undecimo, Ne quis alienum Clericum, vel Monachum ſuſcipiat fugientem.

Duodecimo, De non excommunicandis a proprio Epiſcopo perſonis illis, qui ad Metropolitanum ſuum, negotia ſua acturi, acceſſerint.

Decimo tertio, Hic aguntur gratiæ Deo, & Principi poſt Concilium.

Subſcripſit Julius Eccleſiæ Toletanæ Metropolitanus cum 47. Epiſcopis, & abſentium 27. procuratoribus.

Concilium Toletanum XIV. Epiſc. decem, & ſeptem, Æra 722. anno 5. Eringii Regis, & Chriſti Redemptoris 684. celebratum ſub Benedicto II. ad recipiendam ſextam ſynodum, anno 684.

In hoc Concilio agitur de infraſcriptis.

I. De præmemoratione aggregati Concilii, & relatione principalis Edicti, quo juſſum eſt Synodum agitari.

II. Narratur acta ſextæ ſynodi cum Epiſtola Leonis II. miſſa fuiſſe in Hiſpaniam, ut præſulum auctoritate fulcirentur.

II. De adverſitate duplici, qua non potuit Generale Concilium fieri.

IV. De reſponſis Præſulum, ut per ſingulas provincias in ſynodis hæc acta comprobentur, & ſalubri divulgatione in agnitionem plebium tranſeant.

V. De iterata diſcuſſione præmemorati Concilii in provincia Carthaginis.

VI. De præmemorati Concilii honore collato, ut ſubnecteretur aliis generalibus.

VII. De loco, vel ordine, quo jam dictum Concilium collocari oporteat, ſcilicet poſt Chalcedonenſe. Sic prætereuntes quintam ſynodum. Quod in ea de perſonis tantum actum fuerit, non de fidei dogmatibus. Baron. an. 674.

VIII. Allocutio ad totius compagem Eccleſiæ, de duabus Chriſti naturis inſeparabilibus, & perfectis.

IX. De duarum naturarum Chriſti voluntatibus, & operibus.

X. De hæreticorum contentionibus excitandis; & ut non diſcutiantur, quæ ſumma ſunt, ſed credantur.

XI. De communi omnium judicio, quo reſponſa partis noſtrę firmata ſunt.

XII. De relatione gratiarum ad Deum pro peracto Concilio.

Subſcripſerunt Epiſcopi poſt Julianum urbis regiæ Toletanæ Metropolitanum.

Conciliabulum Gallicanum ſub Theodorico Rege, anno Domini 685. in Galliis celebratum.

Hæc Pſeudoſynodus, & tyrannica Conſultatio convocata eſt a Theodorico Rege, opera Ebroini Magiſtri domus: in qua hoc tantummodo conſilio Tyranni prædicti concluſum eſt, ut de Lamberto Trajectenſi, & Leodegario Auguſtodunenſi Epiſcopis pœnæ ſumerentur, amotique ſuis Epiſcopatibus relegarentur. Acta Concilii breviter deſcribit Sigebertus in Chronico his verbis: *Theodoricus Rex Ebroinum in gratiam recipit, ejus conſilio Synodum Epiſcop. cogit, & in hac multos eorum ex ſententia Ebroini Epiſcopatu privat: aliquos etiam eorum irrevocabili exilio damnat. Sub tã proceloſo domeſticæ perſecutionis tumultu S. etiam Lambertus a Trajectenſi amotus Epiſcopatu in Cœnobio Stabulenſi Monachicæ quietis expetit portum, ibique per ſeptem annos habitavit ſecum: S. Leodegarius diu ab Ebroino tormentatus, poſt famem, & carceris ſqualorem, poſt oculorum evulſionem, poſt plantarum conciſionem, poſt linguæ, & labiorum exciſionem, tandem conſummavit martyrium poſt capitis abſciſſionem*. Hæc Sigebertus in Chronico anno 675.

Concil. Toletanum XV. Epiſcoporum 61. anno Domini 688. tempore Sergii Papæ celebratum, pro approbatione libri a Juliano Metropolitano ſcripti.

In Præfatione hujus Concilii habetur, quod cum eſſent conciliariter congregati Patres, adfuit etiam Egica Princeps, qui in medio Pontificum poſitus, humique proſtratus, Sacerdotum Dei ſe commendat orationibus. Deinde obtulit eis tomum ſuarum petitionum. Poſtea Patres Symbolum Nicænum profeſſi ſunt. Quibus peractis, ad illa ſe convertunt contuenda Capitula, pro quibus ante hoc biennium beatæ memoriæ Romanus Papa Benedictus eos literarum ſuarum ſignificatione monuerat. Quæ Rodericus Toletanus Archiepiſcopus lib. 3. c. 13. ſic deſcribit. *Ejus in tempore*, inquit, *liber de Tribus ſubſtantiis, quem dudum Romam miſerat Primas ſanctiſſimus Julianus, & minus caute tractando, Benedictus Romanus indixerat reprobandum, ob id, quod voluntas genuit voluntatem. Sed S. Julianus veridicis teſtimoniis in hoc Concilio, ad exactionem præfati Principis, per oracula eorum, quæ Romam tranſmiſerat, verum eſſe firmavit; & apologeticum fecit, & Romam miſit per ſuos Legatos, Presbyterum, Diaconem, & Subdiaconem, viros eruditiſſimos, in omnibus Dei ſervos, & in divinis Scripturis imbutos, cum verſibus etiam acclamatoriis, ſecundum quod & olim tranſmiſerat de* laude

Google

laude Romani Imperii. Quod Romanus Pontifex Benedictus digne, & pie recipiens, cunctis legendum indixit, atque acclamando, laus tua Deus in fines terræ, lectum ſæpius notum fecit, qui & reſcriptum Domino Juliano per ſupra ſatos legatos cum gratiarum actione, & cum honore remiſit, & omnia quæcunque ſcripſit, juſta, & pia eſſe depromſit. Hæc Rodericus.

Alia pauca deinde tractant Patres, quæ nihil annotatione dignum continent: extant tamen apud Binium.

Controverſia.

Ex hoc exemplo probat Theophilus Raynaudus in lib. de bonis, ac malis libris partitione 3. erotemate 5. iniqui cenſoris librorum obligationem, ad levandum ſcilicet læſos Authores refixa injuſta cenſura, ſicut hic Benedictus egit erga Julianum. Quod ne cogatur admittere Baronius anno 685. calumniæ dicam Roderico impingit, aſſerens Benedictum non improbaſſe, ſed tantum explicari petiiſſe ſubobſcuras propoſitiones Juliani, cui ſubſcripſit Binius in notis ad Concilium Toletanum 14. ſed pace virorum graviſſimorum dixerim, ait ibi Raynaudus, calumnia eſt in Rodericum. Nam Concilium Toletanum 15. in eo Apologetico pleniore, qui miſſus ſecundo eſt Romam ſub Sergio Papa, diſerte habet, capitula Juliani incaute poſita viſa fuiſſe Benedicto, eundemque incurioſæ lectionis tranſcurſione prætereuntem exiſtimaſſe, longe aliud voluiſſe Julianum, &c. Itaque ſalvum manet, quod dixerat Rodericus, Pontificem Benedictum, mutato Judicio, famæ Juliani, quam improbato ejus libro ſauciaverat, proſpexiſſe. Quod humilitatis Chriſtianæ Pontifices quoque ipſos non dedecentis exemplum æmulatus proxime eſt ſuperioribus annis cœtus graviſſimus, refixo poſt diſcuſſam uberius cauſam decreto adverſus opus de præceptis Eccleſiæ. Quidquid vero ſit de iſta controverſia, an Baronius, & Binius a vero aberrent, an Raynaudus: Illud tamen advertimus Benedictum nullum edidiſſe decretum contra Juliani librum, ſed tantum exiſtimaſſe, ac illi viſum fuiſſe incaute aliquid poſitum fuiſſe a Juliano in libro, quem ediderat de tribus ſubſtantiis, quod in eo ſcripſiſſet eſſe tres ſubſtantias in Chriſto. Quod Julianus intelligebat de anima, carne, & divinitate. Quod ita intellectum admitti poſſe viſum eſt ſine errore. Et quod in eodem ſcripſiſſet, voluntatem in Deo eſſe de voluntate. Quod poſtea explicavit Julianus in Apologetico, qui extat apud Binium hic, dicens ſe ſumpſiſſe voluntatem prout eſt idem, ac eſſentia, ſicque voluntatem eſſe de voluntate, ſicut dicitur ſapientia de ſapientia, ac lumen de lumine.

Quæ explicatio placuit Bonifacio, ſicque librum Juliani probatum habuit.

Concil. Cæſaraugust. III. tempore Sergii Papæ celebratum anno Domini 691.

In hoc Concilio hæc ſummatim tractantur.

1. Ut non liceat Epiſcopis, citra diebus Dominicis, conſecrationes Eccleſiarum exercere.

2. Ut confinitimi Epiſcopi de ſacra ſolemnitate Paſchali annua vice Primatem ſuum requirant.

3. Ut Monaſteria diverſoria ſæcularium non fiant.

4. De libertis, qui ab Epiſcopis ex familia Eccleſiæ manumittuntur.

5. Ut defuncto Principe, ſuperſtes Regina ſtatum, & veſtem ſecularem deponat, & in Cœnobio Virginum mancipetur permanſura.

Ultimo dant laudes Deo, & Principi.

Hoc Concilium exſcriptum eſt ex C. M. S. vetuſto Monaſterii Sancti Æmiliani. Vide Binium hic.

Concil. Conſtantinopol. Pſeudo-ſextum Univerſale, & reprobatum, quo ſub nomine V. & VI. Synodi Oecumenicæ, centum, & duo Canones editi fuerunt, anno Domini 692. ſub Pontificatu Sergii, & Imperio Juſtiniani Junioris.

Habetur tom. 2. claſſe 2. poſt ſextam Synodum. Vide.

Concilium Toletanum XVI. Epiſcoporum 59. tempore Sergii Papæ, anno Domini 693. celebratum.

In hoc Concilio poſt confeſſionem fidei ſtatuuntur quædam ad diſciplinam Eccleſiaſticam, moreſque male errantium componendos neceſſaria.

In Can. 1. Statuitur de Judæis, Ut qui eorum ad Chriſtum plena mentis intentione ſe converterint, & fidem Catholicam abſque alieno infidelitatis fuco ſervarint, ab omni exactione, quam ſacratiſſimo fiſco perſolvere conſueti ſunt, cum his, quæ habere poterunt, ſecuri, extorreſque perſiſtant.

In Can. 2. Decernitur. Ut Epiſcopi, ſeu Presbyteri, vel hi, qui judicandis cauſarum negotiis præſunt, ſolerti cura invigilent, ut ſacrilegos omnes, cultores idolorum, veneratores lapidum, accenſores facularum, auguratores quoque, ſeu præcantores extirpare ſatagant.

In Can. 3. Statuitur contra Sodomiticos, Ut ſi talis fuerit Epiſcopus, Presbyter, aut Diaconus, de proprii honoris gradu dejectus, perpetuo exilio damnetur: alii vero excommunicentur, & centenis verberibus correpti, ac turpiter decalvati, exilio mancipentur perpetuo.

In Can. 4. Præcaventur fideles, Ne deſperati ſeipſos laqueo ſuſpendant, ferro, vel aliis mortiferis caſibus ſe interimant.

In Can. 5. Determinatur, Ut plures Eccleſiæ uni nequaquam committantur Presbytero: quia ſolus per totas Eccleſias nec officium valet perſolvere, nec populis Sacerdotali jure occurrere, ſed nec rebus earum neceſſariam curam impendere.

In Can. 6. Quia aliqui Sacerdotes in Hiſpania partim ex ignorantia, partim temerario auſu, non panes mundos, & ſtudio præparatos ſupra menſam Domini in Sacrificio offerant, ſed de panibus ſuis uſibus præparatis cruſtulam in rotunditatem auferant, eamque ſuper Altare cum vino, & aqua pro ſacro libamine offerant, &c. propterea ſtatuitur, ut non aliter panis in Altari Domini Sacerdotali benedictione ſanctificandus proponatur, niſi integer, & nitidus, qui ex ſtudio fuerit præparatus, &c.

Innocentius III. lib. 4. de Sacramento Euchariſtiæ c. 16. adverſus hujus temporis impios hæreticos annotat, in more ſanctis Patribus fuiſſe ex antiqua traditione, hoſtiam Euchariſtiæ offerre in Miſſarum ſolemniis rotundâ, integram, nitidam, ex ſtudio præparatam: non grande fruſtum panis, ſed modica quantitate formatum: ne gravaret ſumentem, neque in digeſtionem ſpecies moleſte irent: poſſetque poſt conſecrationem in partes, & fragmenta dividi, ut fideles alimonia ſpirituali reficiantur; recondiq; etiam in modico loculo ſine injuria: neq; ſub utraq; ſpecie, ſed una tantum ſervari, & laicis tradi, & ad adorandum populis proponi poſſe. Qua vero munditiei in paratura hoſtiarum adhibenda, docet Aloyſius Novarinus lib. 5. elect. ſacrorum. Primum ex decretis Lanfranci pro ordine S. Benedicti, ſingula grana, ex quibus panis conficiendus, electa fuiſſe in ſacculo mundo poſita: a fratribus albis indutis cum mundis manibus panem confectum ex iis ſuper menſa mundiſſima; ac dum hoſtia fierent, & coquerentur, Pſalmi cantabantur. Petrus Abelardus Epiſt. 8. ait, Hoſtias, ſi fieri poteſt, virgines conficiant. Apud Cæſarium lib. 9. cap. 3. perſtringitur negligentia Sacerdo-

cerdotum; quod olim in antiqua lege panes propoſitionis ex ſimila mundiſſima per ſeipſos conficiebant. Hoc modo panes, ſub quibus eſt veritas, ideſt, corpus Chriſti poſt conſecrationem, modo premunt, formant, & coquunt negligentes uxores companariorum. Unde cum Abbas noſter celebraturus eſſet in quadam Eccleſia, quæſivit, de quo grano eſſent hoſtiæ? Reſpondente campanario, De avena: Noluit celebrare, & valde arguens illum dixit, quod nihil ibi fieret. *Adde in hoc Sacramento ſancte colendo ſitam eſſe vitæ ſpiritualis, & temporalis omnem honeſtatem, & cunctam in negligendo turpitudinem: populumque ſine hac ſalutari Hoſtia, & Sacrificio eſſe veluti mundum ſine ſole, in tenebris Ægypti a Deo derelictum.*

In Can. 7. Præcipitur, Ut decreta Synodalia populo annuncientur, quia ex hoc grandis ſperatur correctio.

B In Can. 8. Statuitur, Ut nullus Regi, & filiis malum aliquod intentet.

In Can. 9. Quia Siſbertus Toletanæ Sedis Epiſcopus contra Regem machinaſſe ad mortem repertus eſt, ſecundum antiquorum Canonum inſtitutionem fuit honore, & dignitate ſpoliatus, a conventu Catholicorum excommunicatione repulſus, omnibuſque rebus exutus, & in perpetui exilii ergaſtulo relegatus.

In Can. 10. Decernitur, Ut contra Regem non machinetur.

Deinde gratiæ ſunt Deo, & Principi actæ, & ſubſcripti fuerunt Canones.

Concilium Toletanum XVII. tempore Sergii Papæ, anno Chriſti 694. celebratum.

C

IN principio hujus Concilii præmittitur de more Profeſſio fidei. Deinde in honorem ſanctiſſimæ Trinitatis indicitur trium dierum jejunium.

In Can. 1. Statuitur, Ut tempore quadrageſimali oſtia Baptiſterii Pontificali manu obſignata maneant uſque ad Cœnam Domini: in quo tempore nullus abſque neceſſitate baptizetur, ſed omnes reſerventur in die Paſchæ; ut quia conſepulti ſunt cum Chriſto in Baptiſmo, cum ipſo pariter reſurgant.

In Can. 2. determinatur, ut in die Cœnæ Domini, ad exemplum Chriſti, omnes Pontifices per Hiſpaniam, & per Galliam, pedes ſuorum lavare ſtudeant.

In Can. 3. Decernitur, Ut nullus Sacerdotum de ſacris miniſteriis, vel Eccleſiæ ornamentis confringere, vendere, aut naufragare pertentet. Qui ſecus fecerit, ut ſacrilegus perenni infamia denotatus, a ſacræ communionis perceptione (excepto in ſupremo temporis curſu) omnibus diebus vitæ ſuæ maneat alienus.

In Can. 4. Prohibetur, Ut pro vivis non dicatur Miſſa de defunctis. Si quis hoc perpetraverit Sacerdos, a proprio deponatur gradu: & tam ipſe Sacerdos, quam ille, qui ad talia peragenda incitaſſe perpenditur, exilii perpetui ergaſtulo religatis, excepto in ſupremo vitæ curriculo, cunctis diebus vitæ ſacræ communionis eis denegetur perceptio.

Ultimo loco fit precatio pro vita Regis Egicæ, & gratiæ Deo aguntur.

Concil. Trajectenſe auctoritate S. Uvillebrordi congregatum, anno Domini 697. tempore Sergii Papæ.

HOc Concilium habitum eſt in civitate inferioris Germaniæ, quæ Ultrajectum vulgo nominatur. Cujus auctoritate indictum, quidve in eo conſtitutum fuerit, refert Marcellinus in Vita Suiberti apud Surium die 1. Martii, cap. 14. his verbis: *Cui ſanctæ Synodo præfuerunt S. Uvillebrordus, & Suibertus An-*

A *tiſtites conſtantiores. In qua concluſum, & definitum fuit, ut omnes primi Prædicatores in exteras Provincias prædicarent verbum Dei, &c.* Vide Surium, ubi ſupra.

Conciliabulum Aquilejenſe, contra Quintam Synodum, habitum tempore Sergii Papæ, anno Domini 698.

AUctoritate venerabilis Bedæ libro de Sex ætatibus, Pauli Diaconi lib. 5. cap. 14. & Sigeberti in Chronic. conſtat, hoc tempore Aquilejæ contra Quintam Synodum habitum fuiſſe Concilium, quo ipſam Quintam Synodum Oecumenicam reſpuendam eſſe decreverunt, ſeque ab unione Eccleſiæ præciderunt ea de cauſa, quod damnationem trium Capitulorum in Quinta Synodo factam, in odium, & præjudicium Chalcedonenſis Concilii contigiſſe interpretarentur. Eadem de cauſa habita eſt Synodus Aquilejæ tempore Vigilii Papæ anno Domini 553. ut viſum eſt ſupra. Eoſdem ab antiquo ſchiſmate opera ſancti Gregorii reſipuiſſe, conſtat ex actis Synodalibus Concilii Romani ſub Agathone, ubi quidam Aquilejenſis Epiſcopus Agatho nominatus eidem Concilio interfuiſſe, & ſubſcripſiſſe reperitur. Quamobrem neceſſe eſt dicere eamdem Eccleſiam bis in eumdem errorem relapſam, duabus vicibus opera SS. Gregorii, & Sergii Pontificum ab eodem errore reſipuiſſe.

SÆCULUM OCTAVUM.

Concilium Toletanum XVIII. tempore Vuitizæ Regis celebratum, anno Domini 701 ſub Joanne VI.

DE hoc Concilio Rodericus Toletanus lib. 3. cap. 14. *Hic in Eccleſia S. Petri, quæ eſt extra Toletum, cum Epiſcopis, & magnatibus ſuper ordinatione Regni Concilium celebravit: quod tamen in corpore Canonum non habetur.* Sic ille. Exiſtimo celebratum fuiſſe hoc Concilium ſub Gunderico Toletano Antiſtite, *qui* (ut Rodericus ait) *ſanctimoniæ dono illuſtris fuit, & in multis mirabilibus clarior celebratur.* Hæc Garzias.

Quid de Actis Concilii ſentiat Baronius, vide in anno 701. num. 15.

D

Concil. Roman. auctoritate Joannis Papæ, ad inſtantiam Juſtiniani Imperat. pro Canonibus Sextæ Synodi confirmandis, vel reprobandis indictum, an. Domini 705. tempore Joan. VII.

HÆc Synodus qua occaſione Romæ coacta fuerit, indicat Anaſtaſius in Vita Joannis VII. nimirum, quia per Epiſtolas, & Legationem Imperator Juſtinianus petivit, ut in Quiniſexto Concilio ſancitos Conſtantinopoli Canones Joannes Papa congregato Concilio examinaret, & quos Catholicæ diſciplinæ conſentientes reperiſſet, rejectis cæteris, probaret, & confirmaret. Indecenti poſtulato nihil Pontifex detulit, & recte: nam inconveniens eſt, & valde indecorum, vel minimum approbare eorum, quæ in Pſeudo-ſynodo conſtituta fuerant.

E

Hac eadem Synodo VVilfridus vir ſanctus a quadraginta annis Eboracenſis Epiſcopus, poſtquam jam ante ſub Agathone Papa ſemel injuſte accuſatus in Romano Concilio ſub eodem Agathone Romæ abſolutus fuiſſet, ab Aldfride Rege ſecundo accuſatus, ſecundo Synodali judicio Romæ abſolutus fuit, cum lectum fuiſſet decretum abſolutionis ipſius in priori Synodo ſub Agathone, in quo continebatur profeſſio fidei Catholicæ, quam ibi ediderat, tam pro ſe,

quam

quam pro omni inſula ſua, ac Hybernia, Beda lib. 5. Hiſt. cap. 20. A

Concilium Anglicanum in reſtitutione S. Vuilfridi anno 705. celebratum ſub Joanne VII.

CUm poſt impetratam abſolutionem in ſecundo Concilio Vuilfridus Romam deceſſiſſet, venienſque in Galliam in morbum graviſſimum incidiſſet apud civitatem Meldum, apparitione, & medela S. Michaelis miraculoſe liberatus, hoc anno venit in Angliam. Cumque lectis Epiſtolis Apoſtolicis ab Archiepiſcopo honorifice acciperetur, ab Aldfrido autem Rege accuſatore ſui contemneretur, poſt mortem Regis ſubito defuncti, *factum eſt*, inquit Beda lib. 5. cap. 20. *ut regnante Oſredo filio ejus, mox ſynodo facta, juxta fluvium Nidd, poſt aliquantum utriuſque partis conflictum, tandem cunctis faventibus, in Præſulatum ſit ſuæ receptus Eccleſiæ: ſicque quatuor annis, ideſt uſque ad diem obitus ſui vitam duxit in pace*. B

Conciliabulum Conſtantinopolitanum a Joanne Epiſcopo Monothelitarum Anteſignano indictum, quo innumera Orientalium Epiſcoporum multitudo congregata, Sextam Synodum Oecumenicam damnavit anno Chriſti 712. tempore Conſtantini Papæ, & Philippici Imperatoris.

EXcæcatus quidem corporis, & mentis oculis Monothelita Monachus ad ſe venienti Philippico, teſte Theophane, dixit: *Imperium tibi eſt repoſitum*. Qua de cauſa cum ille turbaretur, ait Monachus: *Si jubet Deus, tu quamobrem contradicis? Hoc autem dico, quia Sexta Synodus male facta eſt. Si ergo imperaveris, hanc projice, & imperium fiet tibi forte, atque longævum*. Credens Philippicus impoſtoris vanitati, juramento ſpopondit, ſe hoc facturum. Imperium adeptus, exturbato e ſede Conſtantinopolitana Cyro Patriarcha, Joannem ſuæ impietatis ſocium, teſte Cedreno, eidem ſolio præpoſuit, eaque deinceps opera Monothelitarum anteſignanus Joannes in urbe Regia in conventu innumeræ multitudinis Epiſcopus peregit, quæ his verbis deſcripſit Theophanes: *Et cum regnaret, fecit Pſeudoſynodum cum Epiſcopis juxta Pſeudomonachi, & incluſi ſermonem, & abjecit ſanctam, & univerſalem Sextam Synodum*. Ita ad nutum Imperatoris, ad libitum Patriarchæ Monothelitæ, ſancta Sexta Synodus condemnatur, & ea, quę de duabus in Chriſto voluntatibus, & duplici operatione ſententia ſancita fuerat, plurimorum Epiſcoporum Orientalium ex Catholicis uno momento in Monothelitas converſorum decreto, & ſubſcriptione retractatur. Baronius anno 712. num. 3. 4. &c. C D

Concilium Romanum I. Epiſcoporum 22. ſub Gregorio II. adverſus illicita connubia habitum, anno Domini 721. ipſis Nonis Aprilis.

Cap. I. *Ut nullus audeat Presbyteram in conjugium ducere.* E

SI quis Presbyteram duxerit in conjugium, anathema ſit. Et reſponderunt omnes tertio, Anathema ſit.

Nota. *Presbytera dicitur, quæ ex mutuo conſenſu a viro ad ſacrum Ordinem promoto relinquebatur, & caſtitatem ſervare tenebatur. Diacona ſimiliter appellatur Canone ſequente, quæ ex mutuo conſenſu a viro ad Diaconatus Ordinem promoto relinquebatur, caſteque deinceps vivere cogebatur. Quæ cum exemplo Orientalium propter Canonem Pſeudoſextæ Synodi ad aliorum connubia tranſirent illicite, propterea quod toro ſeparati, veri conjuges remanerent, hoc Conſtituto Synodali opus erat. De diaconiſſis vide Delacerda. Adverſar. ſacr. c. 82. num. 5.*

Cap. II. *Item de Diacona.*

SI quis Diaconam in conjugium duxerit, anathema ſit. Et reſponderunt omnes tertio, Anathema ſit.

Cap. III. *Item de Monacha, quam Dei ancillam vocant.*

SI quis monacham, quam Dei ancillam appellamus, in conjugium duxerit, Anathema ſit. Et reſponderunt omnes tertio, Anathema ſit.

Cap. IV. *Item de commatre ſpirituali.*

SI quis commatrem ſpiritualem duxerit in conjugium, anathema ſit. Et reſponderunt omnes tertio, Anathema ſit.

Cap. V. *Item de fratris uxore.*

SI quis fratris uxorem duxerit in conjugium, Anathema ſit. Et reſponderunt omnes tertio, Anathema ſit.

Cap. VI. *Item de nepte.*

SI quis neptem duxerit in conjugium, anathema ſit. Et reſponderunt omnes tertio, Anathema ſit.

Cap. VII. *Item de noverca, aut nuru.*

SI quis novercam, aut nurum ſuam duxerit in conjugium, anathema ſit. Et reſponderunt omnes tertio, Anathema ſit.

Cap. VIII. *Item de conſobrina.*

SI quis conſobrinam duxerit in conjugium, anathema ſit. Et reſponderunt omnes tertio, anathema ſit.

Cap. IX. *Item de propria cognatione, vel quam cognatus habuit.*

SI quis de propria cognatione, vel quam cognatus habuit, duxerit uxorem, anathema ſit. Et reſponderunt omnes tertio, anathema ſit.

Cap. X. *Ut viduam nemo furetur in uxorem.*

SI quis viduam rapuerit, vel furatus fuerit in uxorem, cum ſibi conſentientibus, anathema ſit. Et reſponderunt omnes tertio, anathema ſit.

Cap. XI. *Item ut virginem nemo furetur in uxorem.*

SI quis virginem, quam ſibi non deſponſaverit, rapuerit, vel furatus fuerit in uxorem, vel conſentiens ei, anathema ſit. Et reſponderunt omnes tertio, anathema ſit.

Cap. XII. *De aruſpicibus, vel incantatoribus, ſeu phylacteriis.*

SI quis ariolos, aruſpices, incantatores obſervaverit, aut phylacteriis uſus fuerit, anathema ſit. Et reſponderunt omnes tertio, anathema ſit.

Cap. XIII. *De præceptis Eccleſiæ obſervandis.*

SI quis in quamlibet partem præcepta ante emiſſa Apoſtolicæ Eccleſiæ de olivetis, & locis diverſis teme-

temeraverit, & non in omnibus obſervaverit, anathema ſit. Et reſponderunt omnes tertio, anathema ſit. A

Cap. XIV. *De Adriano filio Exhilarati.*

ADrianus filius Exhilarati, qui poſt præſtitum Sacramentum in Apoſtolica confeſſione Epiphaniam Diaconam illicito auſu in uxorem habet, anathema ſit. Et reſponderunt omnes tertio, anathema ſit.

Cap. XV. *De Epiphania Diacona.*

EPiphania Diacona, quæ poſt præſtitum ſacramentum, cum Adriano Exhilarati filio fuga lapſa eſt, anathema ſit. Et reſponderunt omnes tertio, anathema ſit. B

Cap. XVI. *Ut nullus audeat aſſenſum ei tribuere.*

SI quis eis in tam crudeli actu conſenſum præbuit, anathema ſit. Et reſponderunt omnes tertio, anathema ſit.

Cap. XVII. *De coma Clerici non relaxanda.*

SI quis ex Clericis relaxaverit comam, anathema ſit. Et reſponderunt omnes tertio, anathema ſit.

Concilium Romanum II. In cauſa S. Corbiniani Friſingenſis Epiſcopi ſub Gregorio II. celebratum anno Domini 724. C

ARibo in Actis Corbiniani Epiſcopi apud Surium die 8. Septembris refert, quod Corbinianus Romam profectus, ad pedes Pontificis proſtratus, amore quietis, dimiſſionem ab Epiſcopatu petiverit: quodque tantam ejus humilitatem Summus Papa miratus, poſt illum a ſe dimiſſum, Synodum Presbyterorum, & Epiſcoporum in Urbe præſentium congregarit, & in eorum præſentia petitionem Corbiniani recitarit. *Quibus illi auditis*, inquit Aribo, *una voce eum reverti debere proclamabant, multis teſtimoniis ſcripturarum id confirmantes. His ita dicentibus, virum Dei in medium venire juſſit, quorum verbis ſe victum* D *conſiderans, ut injunctum ſibi a ſancto Patre officium nullo modo omitteret, & a lucro vacuus rediret ad aream, cum ſummo ibi aliquantum temporis retentus honore, & benedictione accepta, valefaciens omnibus, triſtis receſſit.* Hæc de actis Synodi Aribo prædicto loco.

Concilium Romanum III. Quo Iconoclaſtarum hæreſis eſt condemnata, uſuſque Sacrarum Imaginum confirmatus ſub Gregorio II. anno Domini 726.

DE hujus Concilii auctoritate hæc Adrianus Papa I. in Epiſtola ad Carolum magnum: *Pro his firmiſſimis exemplis prædeceſſor noſter Dominus Gregorius II. junior Papa, in ſuo ſacro Concilio (quod* E *etiam in alio Concilio prædeceſſoris noſtri Stephani Papæ una cum Sacerdotibus partium Franciæ, atque Italiæ acto, ſuſceptum, & veneratum eſt) in eo ipſo præſidente ſanctiſſimo, ac beatiſſimo quondam Domino Gregorio Papa per ſemetipſum ſimiliter dixit. Si contraria ſentientibus, & irritas facere quærentibus antiquas Patrum traditiones, ſalutis concurreret converſio, &c.*

Poſt hæc autem teſtimoniis ſacræ Scripturæ demonſtrat, cultum ſacrarum Imaginum antiquitus in Eccleſia pie receptum fuiſſe. Hoc eodem Concilio Iconoclaſtarum hæreſi, ejuſque ſectatoribus anathema dictum eſſe, teſtatur Zonaras. Vide Binium.

Concilium Romanum I. in cauſa Gregorii Presbyteri Legati Sedis Apoſtolicæ, anno Domini 731. celebratum ſub Gregorio III.

AD extirpandam Iconoclaſtarum hæreſim ſcripſerat Gregorius ad Leonem Imperatorem Epiſtolam adhortatoriam, qua eum ab errore avocare conabatur. Hanc Gregorius Presbyter Legationis Apoſtolicæ munere functurus acceperat, ut eam Imperatori coram traderet: ſed humano terrore motus, non porrexit. Quod cum ille Romam reverſus Pontifici enarraſſet, literaſque acceptas agnita culpa tradidiſſet, Synodali congregatione ſententiam depoſitionis a Presbyterio incurriſſet, niſi cœtus Epiſcoporum præſentium pœnam deprecati fuiſſent. Rem geſtam narrat Anaſtaſius in Vita Gregorii.

Concilium Romanum II. pro imaginum cultu celebratum, anno 732. ſub Gregorio III.

GRegorium Presbyterum ſecunda vice cum litteris Commonitoriis ad Leonem Imperatorem deſtinaverat Pontifex: quem cum Imperator Iconomachus in Sicilia aliquandiu retinuiſſet, ablatiſque ſcriptis in exilium amandaſſet; collecto hac de cauſa Romæ 93. Epiſcoporum Concilio, primum ad confirmandas antiquas Patrum traditiones de uſu ſacrarum Imaginum Conſtitutum edidit, eoſque diro anathemate percuſſit, qui huic Decreto adverſarentur. Additum præterea ex Synodo ad eumdem Imperatorem Commonitoriam Epiſtolam mittendam eſſe. Habet hæc omnia Anaſtaſius in Vita Gregorii III. his verbis: *Majore fidei ardore permotus Gregorius Papa, Synodale fecit Decretum, &c.*

Concilium I. Auctoritate S. Bonifacii Ratisbonæ, vel Auguſtæ Vindelicorum celebratum, anno Chriſti 742. tempore Zachariæ Papæ.

ZAcharias Papa per litteras præceperat S. Bonifacio, ut juxta ripam Danubii Concilium celebraret: quas cum accepiſſet, ſollicitus juſſa illius implere, continuo ſe contulit ad Carlomannum, deque congreganda Epiſcoporum Synodo conſenſum impetravit, ut patet in Vita S. Bonifacii apud Surium Tom. 3. die 5. Junii.

In hoc Concilio multa ſancita ſunt ad reformationem Eccleſiæ, & ad mores recte componendos, quæ alias etiam decreta ſunt. Inter cætera vero determinatum eſt, & ut Monachi, & ancillæ Dei Monaſteriales juxta Regulam ſancti Benedicti vivere ſtudeant. Vide omnia apud Binium.

Concilium Liptinenſe, auctoritate S. Bonifacii congregatum menſe Martio, anno Redemptoris 743. Indictione 1. ſub Zacharia Pontifice.

DE hac ſecunda Synodo Bonifacii Benedictus Levita in exordio lib. 5. Capitularium Regum Francorum, hæc ſcribit: *Item altera Synodus a ſupraſcriptis Epiſcopis, ac Principe, auctoritate Apoſtolica Kal. Martias ad Liptinas habita.*

In hoc Synodali Conventu omnes venerabiles Sacerdotes Dei, Comites, & Præfecti prioris Synodi Decreta conſentientes firmaverunt: ſeque ea implere velle, & obſervare promiſerunt. Abbates vero, & Monachi receperunt Regulam S. Patris Benedicti, ad reſtaurandam normam regularis vitæ. Fornicatores, & adulteros Clericos, qui ſancta loca, vel Monaſteria ante tenentes coinquinaverunt, præceperunt inde tollere, & ad pœnitentiam redire.

Item ſtatuerunt, ut propter imminentia bella ſub precario, & cenſu aliqua pars Eccleſialis pecuniæ in adjutorium exercitus cum indulgentia Dei aliquanto tempore retineatur, ea conditione, ut annis ſingulis de

de unaquaque caſata, ſolidus, id eſt duodecim denarii ad Eccleſiam, vel Monaſterium reddantur, &c. Et omnino obſervetur, ut Eccleſia, vel Monaſterium penuriam, & paupertatem non patiantur, quorum pecunia in precario præſtita ſit. Plura apud Binium.

Nota. *Precarium pecunia eſt, quæ alicui ad ejus preces, ſeu precario datur mutua, quoadusque voluerit, qui dederit. L. 1. ff. de precario.*

Concilium Romanum Romæ congregatum a Zacharia Papa, anno Domini 743. Indictione 12. anno 3. Artabaſdi, & Luithprandi Regis 32.

IN hoc Concilio Zacharias Papa hæc decrevit:

1. Ut Epiſcopi cum mulieribus omnino non habitent.

2. Ut Presbyteri vel Diaconi ſubintroductas mulieres nullo modo ſecum audeant habere.

3. Ut Epiſcopus, Presbyter, & Diaconus ſæculari indumento minime utatur, niſi ut condecet, tunica Sacerdotali: ſed nec dum ambulaverit in civitate, aut in via, aut in plateis, ſine operimento præſumat ambulare, præterquam ſi in itinere longo ambulaverit.

4. Ut Epiſcopi propinqui viſitent limina Apoſtolorum annue. Qui vero de longinquo, per chirographum impleant.

5. Ut Presbyteram, Diaconam, Nonnam, aut Monacham, vel etiam ſpiritualem commatrem nullus ſibi præſumat nefario conjugio copulare.

6. Itidem ut nec conſobrinam, neptem, novercam, fratris uxorem, vel etiam de propria cognatione.

7. Si quis temerario auſu præſumpſerit virginem, aut viduam furari in uxorem, præter quam deſponſatam habuerit, anathema ſit.

8. Ut nullus Clericorum, aut Monachorum comam laxare præſumat. Si quis Clericus, aut Monachus comam laxare præſumpſerit, anathema ſit.

9. Ut nullus Kalendas Januarias, & broma colere præſumat, &c. qui ſecus faxit, anathema ſit.

Si quis Chriſtianus filiam ſuam Judæo in conjugio copulare præſumpſerit, vel ſervum, aut ancillam eidem Judæo Chriſtianus vendiderit, anathema ſit.

Alia plura ad mores pertinentia ſtatuit idem Pontifex, vide apud Binium.

Synodus Sueſſionenſis ſub Childerico Rege, Duce Pipino, & Zacharia Papa celebrata, Anno Domini 744.

IN hac Synodo ſtatuitur, ut annis ſingulis Synodus renovetur, ut qualiter populus Chriſtianus ad ſalutem animarum pervenire poſſit, ut hæreſis amplius in populo non reſurgat. Et plura alia bona ad mores ſtatuta ſiunt. Vide apud Binium.

Concilium Germanicum Auctoritate S. Bonifacii congregatum, in quo Adelbertus, & Clemens damnati: & poſt Gervilium Moguntiæ Epiſc. ob crimen homicidii depoſitum, S. Bonifacius factus eſt primus Archiepiſcopus Moguntinus, anno Domini 745. tempore Zachariæ Papæ, & Conſtantini Copronymi.

DE hac Synodo lib. 3. Hiſtor. Mogunt. Notat. 31. circa medium plura Serarius.

Hic Adelbertus Gallus ab ineunte ætate hypocrita, ſibi ab Angelo ex ultimis terræ finibus miræ ſanctitatis reliquias allatas dicebat, quarum virtute omnia a Deo impetrare poſſet, quæ poſtularet. Hinc multas poſt ſe duxit captivas mulierculas oneratas peccatis, ac multitudinem ruſticorum: in ſuperbiam elatus ſe Apoſtolis æquiparabat, ungulas ſuas, & capillos dabat ad deferendum, & honorandum cum reliquiis S. Petri Principis Apoſtolorum: venienti populo, & ante ſe proſtrato ad confitendum dicebat, ſibi omnium peccata remiſſa eſſe, nec opus eſſe illa confiteri, ſeque omnia præterita dimittere. Hæc & plura de eo in epiſt. Bonifacii ad Zachariam, quæ to. 2. ſupplementi Biblioт. SS. PP. apud Binium extat. Huic porro adhærebat Clemens ſimiliter damnatus.

Concilium Romanum II. contra Adelbertum, & Clementem hæreticos a Bonifacio condemnatos, Romæ ſub Zacharia Papa, anno Domini 745.

SUmmus Pontifex Zacharias poſt Legationes, & literas S. Bonifacii de confirmandis Actis Synodalibus contra Adelbertum Gallum, & Clementem Scotum natione acceptas, Concilium Epiſcoporum collegit, in quo eoſdem hæreticos condemnavit.

Epiſtola Bonifacii, quam Deneardus Presbyter ad Sedem Apoſtolicam Legatus attulerat, inter Acta Synodalia recitatur.

Lecta eſt in Concilio Adelberti oratio, in qua octo nomina Angelorum invocavit, ſic inquiens: *Precor vos, & conjuro vos, & ſupplico me ad vos Angelus Uriel, Angelus Raguel, Angelus Tubuel, Angelus Michael, Angelus Adimis, Angelus Tubuas, Angelus Sabaoth, Angelus Simihel.* Qua lecta dixit Zacharias Papa: hæc nomina, præter Michaelis, omnia ſunt nomina dæmonum. Quid aliud agendum, niſi ut omnia, quæ lecta ſunt, igni concrementur? annueruntque omnes Epiſcopi dicentes, non pluſquam trium Angelorum nomina agnoſcimus, id eſt Gabriel, Michael, Raphael; atque hinc infert Baronius, perſpicuo intelligi, librum quartum Eſdræ nomine vulgatum, in quo frequens eſt mentio Angeli Uriel, ab Eccleſia Romana proſcriptum, penituſque rejectum.

Ad ſententiæ hujus confirmationem addo Concilii Aurelianenſis cap. 3. quod a D. Burchardo citatur lib. 3. cap. 198. *Nihil aliud in Eccleſia legatur, aut cantetur, niſi ea, quæ auctoritatis divinæ ſunt, & Patrum Orthodoxorum ſanxit auctoritas. Ne falſa Angelorum nomina colant; ſed ea tantum, quæ Prophetica, & Evangelica docet Scriptura, id eſt Michael, Gabriel, Raphael.* Sunt tamen aliqui moderniores, qui contendunt, nomina illa, Uriel, Jehudiel, Sealthiel, & ſimilia, eſſe vera nomina Angelorum, non dæmonum, ac Georgius Venetus, ſupra modum addictus Rabbinorum conjecturis, ſæpius in libro Harmoniæ mundi hæc nomina uſurpat, ac ſi eſſent electorum Angelorum.

Conciliabulum Conſtantinopolitanum Pſeudoſeptimum Univerſale, & reprobatum 338. Epiſcoporum, a Conſtantino Copronymo adverſus cultum Sanctarum Imaginum congregatum anno Domini 754. tempore Stephani Papæ III.

CAuſam, locum, tempus, numerum Epiſcoporum, & Acta Conciliabuli Theophanes ſummatim enarrat his verbis: *Eodem quoque anno Conſtantinus impius contra ſanctas, & venerabiles Imagines Concilium iniquum trecentorum triginta octo Epiſcoporum congregavit in Palatio Hierria: quorum primi erant Ephiſimus filius Abſimari, & Paſtillus Pregenſis, qui apud ſe, quæ viſa ſunt, dogmatizarunt, &c.*

Qua ratione, quave auctoritate hæc Pſeudo-ſynodus congregata fuerit, indicant Acta Stephani Papæ apud Baronium, anno 754. extantia, quibus ſcribitur, quod in templo B. Mariæ Virginis, nullo Catholico Patriarcha præſente, ipſe Imperator Conſtantinus ambonem conſcenderit, atque ex eo Conſtantinum Monachum ex Silei Epiſcopo Patriarcham homo laicus deſignaverit: & paulo poſt per laicum Epiſcopum laicus Imperator Sacroſanctum Univerſale Concilium Septimum, ut ajebant, congregaverit.

In hac Pſeudo-ſynodo non ſolum ſacrarum Imaginum cultum damnarunt, S. Germanum Conſtantinopolitanum Patriarcham, Georgium Cyprium, Joannem Damaſcenum, alioſque omnes ſacrarum Imaginum cultores anathematizaverunt, & idololatras vocaverunt; verum etiam ſanctorum Martyrum reliquias igne, & aqua perdiderunt, per lignum S. Crucis, perque Corpus, & Sanguinem Domini in Sacramento Euchariſtiæ juratam exegerunt a ſuis profeſſionem, ſe numquam Imagines culturos, ſed potius eaſdem velut idola execraturos, numquam invocaturos eſſe. Acta autem hujus Conciliabuli magna ex parte inſerta ſunt in ſeptima Synodo, claſſe 2. cum eorundem refutatione: ibi legi poterunt. Hæretici noſtri temporis Pſeudo-ſynodum reprobatam, & damnatam a vera, & B germana Septima Synodo Nicæna (a qua ipſi cum ſuis dogmatibus de cultu, & invocatione Sanctorum, de meritis bonorum operum, de veritate Corporis & Sanguinis in Sacramento Euchariſtiæ expreſſe anathematizantur) magna cum admiratione multorum laudant, ſummopere deprædicant: idque ſane illa Dei ſecreta providentia, ut ſuam incredibilem ſtupiditatem, & impudentiam ipſi prodant, & antiquiores Iconoclaſtas Novatoribus meliores eſſe iidem propria confeſſione inde deponant. Nam ſi noſtros cum illis Copronymianis conferas, duplo, triploque deteriores eſſe invenies. [*Calviniſtæ.*] Copronymiani inter ſacras Imagines abjectas, cultum venerandæ Crucis, per quam in medio poſitam ſuos adſtringebant juramento, retinebant; Novatores Iconoclaſtæ indifferenter omnem imaginem rejiciunt. C Cultum diviniſſimi Sacramenti Corporis, & Sanguinis Chriſti Copronymus cum ſuis retinebat: funeſta autem Novatorum ſecta eundem calumnioſe deteſtatur. Vide Bellarm. lib. 1. de Conc. cap. 9. & 2. de Imag. cap. 14. Baronium anno 754. num. 19. 20. &c.

Concilium in Palatio Vernis Sub Pipino Rege Francorum habitum, anno Domini 756, Stephano Papa III.

Congregatum eſt Concilium hoc, ut recuperarentur aliquantiſper inſtituta Canonica; & ordinata ſunt plura.

1. Ut Epiſcopi debeant per ſingulas civitates eſſe.

2. Ut Metropolitano cæteri Epiſcopi obediant. D

3. Ut unuſquiſque Epiſcoporum poteſtatem habeat in ſua Parochia, tam de Clero, quam de Regularibus, vel ſæcularibus, ad corrigendum, & emendandum ſecundum ordinem Canonicum ſpiritualem, ut ſic vivant, qualiter Deo placere poſſint.

4. Ut bis in anno Synodus fiat.

5. Ut Monaſteria tam virorum, quam puellarum, ſecundum Ordinem regulariter vivant.

6. Nulla Abbatiſſa duo Monaſteria præſumat habere: nec extra Monaſterium licentiam habeat exire, niſi hoſtilitate cogente; & niſi eam Rex vocaverit, & juſſerit ad ſe venire: tunc enim per conſenſum Epiſcopi, in cujus Parochia eſt, poterit exire.

7. Ut publicum Baptiſterium in nulla Parochia ſit, niſi ubi Epiſcopus conſtituerit.

8. Ut omnes Presbyteri, qui in Parochia ſunt, ſub poteſtate Epiſcopi eſſe debeant, & de eorum ordine nullus Presbyter præſumat in illa Parochia baptizare, nec Miſſas celebrare ſine juſſione Epiſcopi, in cujus Parochia eſt.

9. Presbyter degradatus, ſi poſtea per contemptum aliquid de ſuo officio ſine commeatu facere præſumpſerit, & poſtea ab Epiſcopo ſuo correptus, & excommunicatus fuerit; qui cum ipſo communicaverit ſcienter, ſciat ſe eſſe excommunicatum.

10. Si quis omnia iſta contempſerit, & Epiſcopus emendare minime potuerit, Regis judicio exilio condemnetur.

11. Monachi, qui vere regulariter vivunt, ad Ro- A manam Sedem, vel aliubi vagari non permittantur, niſi obedientiam ſui Abbatis exerceant.

12. Qui dicunt ſe tonſuratos eſſe propter Deum, in Monaſterio habitent ſub Ordine regulari, aut ſub manu Epiſcopi ſub ordine Canonico.

13. Non ſuſcipiantur alterius Eccleſiæ Clerici abſque Commendatitiis.

14. Epiſcopi vagantes extra ſuam Parochiam non poſſint in aliena Parochia miniſtrare, nec ullam Ordinationem facere ſine juſſione proprii Epiſcopi. Et ſi hoc facere præſumpſerint, ab officio ſuſpendantur.

15. In diebus Dominicis opera ſervilia non fiant.

16. Ut omnes homines laici publicas nuptias faciant, tam nobiles, quam ignobiles.

17. Clerici non habeant actiones ſæculares, niſi pro cauſa Eccleſiarum, orphanorum, vel viduarum, ordinante Epiſcopo ſuo. [*Chalced. Conc. c. 3.*]

18. Poſt mortem Epiſcopi, non liceat Epiſcopatum eſſe ſine Paſtore ſupra menſes tres, niſi neceſſitas grandis evenerit, ut hoc nullo modo aliter fieri poſſit.

19. Nullus Clericus ad judicia laicorum publica conveniat ſine juſſione Epiſcopi ſui, vel Abbatis, juxta canones Concilii Carthaginenſis cap. 9.

20. Omnes immunitates in univerſis Eccleſiis conſervatæ ſint.

21. Monaſteria pro ſuorum Religioſorum victu ad illos recurrant, a quibus fundata ſunt.

22. Peregrini, qui propter Deum vadunt, telonium non ſolvant.

23. Judices primo viduarum, orphanorum, vel Eccleſiarum cauſas audiant, & definiant, & poſtea alias cauſas.

24. Nullus per pecuniam ad honorem, vel gradum Eccleſiaſticum accedere debeat, quia hæreſis Simoniaca eſſe videtur.

25. Nullus Epiſcopus, nec Abbas, nec laicus pro juſtitia facienda ſportulas accipiat; quia ubi dona intercurrunt, juſtitia evacuatur.

26. Omnes juſtitiam faciant, tam laici, quam Eccleſiaſtici.

Conciliabulum Germaniæ, in quo Othmarus Abbas Monaſterii S. Galli ob crimen impudicitiæ injuſte condemnatus eſt, anno Domini 759, tempore Pauli Papæ.

D

Cum Vvarinus, & Ruithardus Fiſci Procuratores res Eccleſiæ invaſiſſent, eaque de cauſa ab Othmaro ſemel accuſati, acriterque a Rege ad deſiſtendum moniti non obtemperaſſent, Othmarum, cum iterum Regem adiret, ex itinere retraxerunt, & per ſubornatum, & conductum accuſatorem Monachum, nomine Lambertum, impacto illi impudicitiæ delicto, in vincula conjecerunt. Cumque ad objecta crimina non negando, & Deum ſuæ innocentiæ teſtem invocando, juſte reſpondiſſet; iniqua tamen ſententia Conciliabuli incarceratus, & ſine alimento corporis relictus, fame interiit. Hæc Vvalfridus in Vita S. Galli apud Surium Tomo ſexto die 16. Novembris. [*Accuſatio falſa.*]

E *Concil. Gentiliacenſe de cultu Sanctarum Imaginum, ac de Sanctiſſima Trinitate celebratum in Gallia, anno Domini 766. tempore Pauli Papæ.*

Legatio illa, quam pro confœderatione Pipini Regis impetranda Conſtantinus Imperator miſerat in Franciam, hæc impietatis zizania ſeminaverat; pro quibus extirpandis hiſce ſarculis opus erat. Nemo quidem Scriptorum illud expreſſe affirmat; ſed tamen quia Francorum Annales evidenter commemorant, per nobiliſſimam Legationem aliquanto tempore actum fuiſſe de fœdere ineundo, haud dubie hæc impietatis ſemina ibidem ſparſa fuerunt. [*Vulgo Gentilly.*]

Præ-

Præterea in hoc Synodali Conventu tractatam fuiſ- A
ſe quæſtionem hanc, An Spiritus ſanctus a Patre, Filioque procedat? tradit Ado Viennenſis in Chronico. Cum enim Occidentales Conſtantino Copronymo, ejuſque ſectatoribus Orientalibus ſacrarum Imaginum deſpectum, & contemptum vitio verterent; ille contra Latinis exprobrabat, quod ad Symbolum vocem *Filioque* adjeciſſent. Unde patet, quod, cum Græci ſchiſmatici hac in re Latinos impugnent, aperte profiteantur, ſe impiiſſimi Conſtantini Copronymi, quem ſuo ipſi judicio condemnant, cauſam turpiſſimam turpiter agere, tueri, & defendere.

Græci, & Latini ſibi invicè improperant.

Concilium Romanum de electione Pontificis, & cultu Sacrarum imaginum, ſub præſidio Stephani Papæ IV. Romæ celebratum, anno Domini 769. indictione 7. B

HUjus Concilii Acta recitantur ab Anaſtaſio in Vita Stephani IV. Papæ. Cauſam habendi Concilium præbuit Conſtantinus Pſeudopapa, qui Sedem Apoſtolicam invadens, uno fere momento, ex laico, tamquam in ſcena, prodiit Romanus Pontifex, damnato Pſeudo-Pontifice, & Sedis Apoſtolicæ raptore violento, Canone ſancito eſt prohibitum, ne in poſterum quis talia præſumere audeat. Quare damnatis omnibus Pſeudo-Synodi Actis illegitimis, eadem combuſſerunt, addito Statuto tali, Ne quis in poſterum alius, quam Diaconus, aut Presbyter Cardinalis, ad Pontificatum aſſumatur. De his, qui ab eodem Pſeudo-Papa ordinati fuerunt, conſtitutum eſt, ne deinceps ulla ratione in ſuo Ordine miniſtrare permittantur; præter collatum Baptiſmi, & Chriſmatis Sacramentum, omnia ejuſdem Acta irritantur. Ad poſtremum plane improbata ſunt omnia illa, quæ contra ſacras Imagines ſub Conſtantino Copronymo Conſtantinopoli deciſa, ſtatuta, & ordinata fuerunt. Poſt hæc pie, & legitime conſtituta, lecta eſt Epiſtola Synodalis Theodori Patriarchæ Jeroſolymitani, de cultu ſacrarum Imaginum, cui Alexandrinus, & Antiochenus Patriarchæ ſubſcripſerant, quæque diu ante hæc tempora, teſte Adriano in Epiſt. ad Carolum Magnum, ad Paulum Papam emiſſa fuerat. C

Abſoluto Concilio, Stephanus Papa, & Epiſcopi cum univerſo Clero, ac populo, nudis pedibus cum Hymnis, & Canticis ad B. Petrum proceſſerunt, & ſingula Concilii Acta ex ambone ad populum clara voce lecta ſunt: & ne ſtatuta hujus Concilii ab aliquo temere violentur, trium Epiſcoporum promulgatione lecta eſt, & promulgata ſententia anathematis in eos, qui pie, ſancteque decretas Conſtitutiones haſce Synodales tranſgrediuntur. D

De rebus in hac Synodo pro cultu ſacrarum Imaginum geſtis, Stephanus Papa Conſtantinum Copronymum, & Iconomachum per literas certiorem reddidit.

Hæc partim ex Anaſtaſio, partim ex diverſis Epiſtolis Adriani.

Concilium Vvormatienſe tempore Caroli Magni, Stephani Papæ IV. celebratum anno Domini 770. E

IN Vita Caroli Magni apud Scriptores Annalium Francorum reperitur Synodus quædam hoc anno Vvormatiæ celebrata: quid in ea geſtum fuerit, non conſtat.

Concilium Vvormatienſe II. tempore Adriani Papæ I. & Caroli Magni Regis Francorum, habitum anno 772.

DE hoc Concilio extat unum Capitulum, De purgatione Sacerdotum lib. 7. Capitularium Francorum, cap. 205.

Concilium Bavaricum apud Dingolvingam 22. anno Taſſilonis Ducis Bavariæ celebratum tempore Adriani Papæ I. anno 772.

MArcus Velſerus, vir doctiſſimus, & nobiliſſimus, celeberrimæ Auguſtanæ Reip. Septemvir, hanc Synodum, vel potius fragmentum Synodi ſupradicto tempore celebratæ, primus in lucem emiſit, dentibuſque tinearum, & blattarum eripuit, ex pervetuſto Codice, quem, ut ait Henricus Caniſius, utendum acceperat a Reveren. & Magnif. Domino Georgio Lautherio SS. Theol. Doctore, & Monachii ad D. Virginem Præpoſito, idem Velſerus propria manu exſcripſit. Agnoſcant hinc Bavari, ante annos pluſquam 800. in Bavaria receptam fuiſſe illam Religionem, quæ Epiſcopos, Abbates, Sacerdotes, & aliorum Ordinum Clericos habet: quæ SS. Miſſæ Sacrificium pro vivis, & defunctis religioſe immolat: quæ ſacrorum Canonum decretis debitam reverentiam exhibet; Monialium matrimonia ſeveris pœnis coercet: O felicem Bavariam, quæ fidem Theodonis, Taſſilonis, Caroli Magni, aliorumque generoſiſſimorum Heroum, tot luſtris labentibus, inter fluctus, & procellas ſartam tectam cuſtodiſti, neque impuros apoſtatas S. Ruperto, & excellentiſſimis illis Regibus, ac Ducibus antetuliſti. Hæc ex Henrici Caniſii Præfatione in dictam Synodum.

Hæc ſunt Decreta, quæ conſtituit ſancta Synodus, in loco, qui dicitur Dingolvinga, Domino Taſſilone mediante.

De die Dominico ita conſtitutum eſt, ut tali honore habeatur, ſicut in Lege ſcriptum eſt, & in decretis Canonum. Et ſi quis præſumpſerit frangere contra legem, aut decreta Canonum, talis pœnæ ſubjaceat, ſicut ibi ſcriptum eſt.

De hæreditate, quæ tradita eſt ad Eccleſiam, ita conſtituit, ut quiſquis hæreditatem ſuam ad Eccleſiam ante donaverat, aut poſtea donaverit, ſi quid mutare voluerit, chartam ſuam habeat ita ſcriptam, ut locum, & tempus, & perſonam habeat, aut tribus teſtibus fidelibus, & nobilibus teſtificetur. Si Sacerdos non habeat chartam, nec teſtem, ut prædiximus, tunc ſicut in Lege Bajoariorum, & jus judicat, ſic defendat.

De eo, quod Epiſcopi juxta Canones, & Abbates Monaſteriorum juxta Regulam viventes, ita conſtituit.

De eo, quod Sanctimoniales, quæ in ſervitio Dei ſunt, ita conſtituit, ut nullus auſus ſit in conjugium, & matrimonium ducere; aut ſi quis auſus fuerit contra decreta Canonum, ita componat, ſicut Canones decreverunt.

De eo, quod jus ad Legem, quam habuerunt in diebus patris ſui, nobiles & liberi, & ſervi ejus, ita donavērunt, ut firma fieret.

De eo, quod ut ſi qui de nobili genere de hæreditate ſua dare ad Sanctuarium Dei in ſua poteſtate eſſet, nemo prohibuiſſet, nec mutaret in perpetuum.

De eo, quod ut ſervi Principis, qui dicuntur Adelſchalche, ut ſuam habeant Vveregeldam, juxta morem, quem habuerunt ſub parentibus, & cæteri minores Vvegeldi juxta Legem ſuam, ita conſtituit.

De eo, quod parentes Principis, quodcumque præſtitum fuiſſet nobilibus intra Bajoarios, hoc conſtituit, ut permaneret, & eſſet ſub poteſtate uniuſcujuſque relinquendum poſteris, quamdiu ſtabiles fœdere ſervaſſent apud Principem ad ſerviendum ſibi, & hæc firma permaneret, ita conſtituit.

De eo, ut nullus hæreditate ſua privetur niſi per tres cauſas * quas in pacto ſcribentur: Propter homicidium, hoc eſt, ut quiſquis hominem Principis ſibi ddectum occiderit, ob injuriam Principis, & ad calumniam hominem componat, ſecundum Legem tunc privetur hæreditate ſua.

* Quæ.

De eo quiſquis mulierem nobilem acceperit in conjugium, & non præſcivit, ita conſtituit, ut iterum

Digitized by Google

libera eſſet, dimittat ſervum, & poſtea non redigatur in A
ſervitium, ſed eſſet libera.

De eo, quod etſi quis de quocumque reatu accuſatus ab aliquo poteſtatem accipiat cum accuſatore ſuo pacificare ſi voluerit, antequam pugnam, quæ Vvedahine vocatur, permittat.

De eo quiſquis de nobili genere deprehenſus fuerit de illis IV. cauſis, de quibus ſupra diximus, ille hæreditatis ſuæ portionem pro illius criminis reatu perdat, uxor autem illius ſuo jure non privetur, ita conſtituit.

De collaudatione, quam Epiſcopi, & Abbates in Bajoaria inter ſe fecerunt pro defunctis fratribus.

Concilium in Duria habitum tempore Caroli Magni, & Adriani Papæ I. anno 775.

CArolus contra Saxones hoc anno pugnaturus, ad componendum prius ſtatum Eccleſiæ, & Reipublicæ Chriſtianæ, pro more ſuo piiſſimo, Epiſcopos, & B
Abbates convocavit in Duria; peractoque Concilio Saxones duobus prœliis profligavit. Hæc ex Annalibus Francorum. Quæ autem in hoc, aliiſve ſequentibus Conciliis ipſius monitu celebratis ſtatuta fuerint, promiſcue ſimul in unum librum congeſſit Angegiſus Abbas Lobienſis, quo centum, & ſexaginta octo Capita continentur. Baronius anno 775. n. 9.

Concilium Vvormatienſe ſub Adriano Papa I. & Carolo rege celebratum, anno Domini 776.

CUm ad debellandum Rotgandum Forolivienſem in Italia profectus fuiſſet, Saxones novam rebellionem excitarunt, deſtructoque Ereſburgo caſtello, Sigiſburgum magna vi expugnare tentarunt: verum divino miraculo ab obſidione fugati, ſeipſos partim trucidarunt, partim etiam a Francis cæſi fuerunt. Quæ dum Carolus Rex audiviſſet, in Vvormatia hanc Synodum congregavit: qua habita, in Saxoniam feſtinavit. Saxones de adventu Caroli certiores facti, terrore perculſi, ſua ſponte deditionem fecerunt, ſeque Chriſtianos futuros non tantum promiſerunt, verum etiam memorabilem multitudinem in nomine SS. Trinitatis baptizandam obtulerunt. Hæc Annales Francorum in vita Caroli Magni.

Concilium Paderbornenſe ad Saxonum fidem ſtabiliendam, ſub Adriano Papa I. & Carolo Francorum Rege habitum anno 777.

HÆc Synodus Paderbornæ celebrata fuit, ad ſtabiliendos, & confirmandos Saxones in ea fide, quam rite, & legitime in ſuſceptione Baptiſmi profeſſi erant: habito deſuper Synodali conſeſſu, conſtitutum fuit, & re ipſa obſervatum, ut omnes in Saxonia baptizati juramento firmarent, ſe Chriſtianam fidem perpetuo ſervaturos: & ſi qui juratam promiſſionem non adimplerent, illi omnium bonorum ſuorum diſpendio privarentur. Conſtitutionem Synodicam, præter unum Principem, Vvitichindum nomine, qui cum paucis hac de cauſa in Normandiam fugerat, omnes re- E
ceperunt.

In eadem hac Synodo tres Saracenorum Principes ab Hiſpania venientes, ſeque cum ſuis urbibus, quibus a Rege præfecti fuerant, dedentes, magno gaudio haud dubie excepit: de quorum adventu Annales ſub Ludovico per domeſticum illius ſcripti produnt hæc: *venit iiſdem & loco, & tempore ad Regis præſentiam de Hiſpania Saracenus quidam nomine Ibamalarabi, cum aliis Saracenis ſociis ſuis, dedens ſe, ac civitates, quibus eum Rex Saracenorum præfecerat*, Eadem Acta Caroli, vetus Chronicon, Annales Francorum, & Rhegino tradunt.

Concilium in Villa Duria ſub Adriano Papa I. & Carolo Rege celebratum, anno Domini 779. in cauſa Saxonum perfidorum.

SEditio Saracenorum Regum moverat Carolum, ut in Hiſpaniam cum exercitu proficiſceretur, & contra iniquos, ac infideles Hiſpaniæ detentores arma ſumeret. Quare cum per hanc expeditionem Carolus longius abeſſet, Saxones, & Vveſtphali ſæpius perjuri, ſuaſu Vvitichindi Principis, a Carolo defectionem fecerunt, ad Rhenum uſque obvia quæque cæde, atque incendio vaſtarunt. Quare cum prædictam Saxonum rebellionem compeſcere firmiter conſtituiſſet, more ſuo optimo, primum curans, quæ Dei ſunt, quam bellica inchoaret, pro reformandis ſubditorum moribus, & SS. Eccleſiæ ritibus, hanc Synodum in Villa Duria congregavit. Qua peracta, adverſus Saxones profectus incruento bello, Saxoniam, & Vveſtphaliam debellavit, receptiſque ab iiſdem obſidibus, rebuſque ſingulis novo juramento iterum firmatis, in Franciam redit. Hæc Annales Francorum prolixius, Rhegino brevius.

Concilium Lippienſe de Sedibus Epiſcopalibus in Saxonia erigendis, tempore Adriani Papæ I. & Caroli Regis Francorum habitum, anno Domini 780.

HOc anno Lippiæ habitam eſſe Synodum, teſtatur Crantzius in Metropoli lib. 1. cap. 2. De ſedibus Epiſcopalibus in Saxonia erigendis hoc Synodali conventu actum fuiſſe, ex eodem Crantzio colligitur. Cum C
enim ipſe fateatur loco ſupracitato, hoc anno fundamenta Oſnaburgenſis Eccleſiæ jacta fuiſſe: ipſe vero Carolus in ſuo Diplomate teſtetur, Oſnaburgenſem Eccleſiam in honorem ſancti Petri Principis Apoſtolorum, & ſanctorum Martyrum Criſpini, & Criſpiniani inter alias primam a ſe erectam, & fundatam eſſe, veriſſimum eſſe videtur, quod in hac Synodo de erigendis ſedibus Epiſcopalibus actum fuerit. Poſt Oſnaburgenſem, Eccleſiam Salingenſtadienſem in Epiſcopatum erexit, eamque nomine ſancti Stephani Protomartyris Deo Optimo Maximo conſecravit. Extant apud Surium Acta ſancti Nemulphi Diaconi, in quibus aſſeritur, anno 780. ab eodem Carolo Magno parvam eſſe conſtructam Eccleſiam Paderbornæ, eiq; poſt annos 15.
D datum eſſe Epiſcopum. Ita Saxones ſæpe Evangelium profitentes, ac deſerentes, tandem armis Caroli in Chriſtiana Religione retenti ſunt, ſuumque Idolum, *Krodo* nominatum, formaque ſenis ſuper piſcem ſtantis, atque rotam utraque manu tenentis (quem Saturnum eſſe dixere Latini) depictum, plane repudiarunt, & abdicarunt. Vide Crantzii Hiſtoriam Saxonum libro 2. cap. 7.

Synodus Colonienſis tempore Caroli Magni, & Adriani Papæ I. anno Domini 782.

CArdinalis Baronius anno 782. auctoritate Eginhardi ſcribit a Carolo Magno Coloniæ habitam fuiſſe Synodum, eique in propria perſona interfuiſſe, ac Legatos diverſarum Gentium excepiſſe: quid vero in illa geſtum fuerit, non liquet.

Concilium Paderbornenſe II. ſub Adriano Papa I. & Carolo Francorum Rege celebratum anno Domini 785.

IN hac Synodo ſtatus Eccleſiæ Saxonicæ diſpoſitus eſt: nam cum Vvitichindus, qui cum Albione Saxoniæ Principe rebellare conſueverat, Baptiſma ſuſcepiſſet, res Saxonum quodam modo in tuto collocatæ erant: adeoque in rebus ſtatum Eccleſiæ concernentibus hunc Synodalem conſeſſum receperant. Eodem Synodali conſeſſu jacta creduntur fundamenta Mindenſis

denſis Eccleſiæ, cui primus præfectus eſt Epiſcopus Herimbertus. Quomodo autem hæc ſe habuerint, in Hiſtoria Saxonum refert Crantzius lib. 1. cap. 9. & lib. 2. cap. 23. ubi hoc memoratu digniſſimum ſcribit, quod Vvidichindus, rerum Chriſtianarum adhuc rudis, a Rege quæſitus cur mendici habitu inter mendicos ſediſſet, quidve adſpectu jucundum vidiſſet, reſponderit: *Vidi, inquit, quod mirabar ante biduum te demiſſo vultu triſtem, incertus quid contigiſſet, quod tantum Regem contriſtares (commemoratio fuit Dominicæ Paſſionis, qua die Paraſceves regium vultum obſcuraſſet) rurſum, inquit, vidi hodierna die te primum ſollicitum, & ad rem attentiſſimum; poſtquam vero menſam adieras in templo mediam, ita hilari mihi conſpectus es vultu, ut repentina in te mutationis me caperet miraculum. Stupor enim erat videre, quod de manu purpurati Sacerdotis ſinguli pulchellum puerum in os ſuſciperent, quem quibuſdam ludibundum arridere, ultro properare, aliis vero abhorrentem avertiſſe vultum, & tamen in ora demiſſum, nec redeuntem aſpexi. Hoc quid ſit, necdum accipio. Tum Rex: Bene, inquit, profeciſti: plus tibi aliquid, quam cunctis ſacerdotibus, & omnibus nobis eſt oſtenſum. Inde mutata veſte, manu ſecum abſtractum docuit grande pietatis myſterium in altaris ſacramento. Qua re cognita, exhilaratum Ducem oraſſe, ut proprium illi ſacerdotem permitteret, qui divina rei curam haberet, crebrinſque in conſpectum perageret Altaris ſecretum Myſterium. Rex etiam Pontificem illi daturum promittit, modo illi habitationem Epiſcopo dignam providerit. Ducem vero arcem ſuam ad Vviſeram utrinſque capacem oſtendiſſe: deditque in ejuſdem arcis non exiguo circo locum ædificandæ Eccleſiæ. Ferunt proinde nomen Eccleſiæ proveniſſe, quod* meum, *&* tuum, *quaſi communis duorum poſſeſſio, ſonat in lingua Saxonum vernacula* Min, din.

Exemplum inſigne bonæ, & malæ comm. in Paſch.

Mindenſis Eccleſ.

Erat vir præcipua religione Herimbertus: qui cum Carolum latere non poſſet, dignus eſt habitus, quem primum præficeret eidem Eccleſiæ Mindenſi Epiſcopum: adjecit illi miniſteriales non paucos, nec parvos, ut haberet Eccleſia defenſores ſuos. Illi vero quia ex imo gradu in nobilitatem excreverant, ut partim Comites, partim Duces fierent, ſpreviſſe Matrem videntur.

Concil. Nicæn. 2. generale VII. an. Chr. 787. habetur in 2. Claſſe.

Concilium Forojulienſe a Paulino Aquilejenſi in cauſa ſanctiſſimæ Trinitatis, & Incarnationis Verbi Divini congregatum ſub Adriano Papa I. anno Dom. 791. & Caroli Magni 23.

HIs temporibus duæ diverſæ hæreſes Eccleſiam devaſtabant: una de proceſſione Spiritus ſancti in Oriente, altera de Incarnatione Domini noſtri Jeſu Chriſti in Occidente.

De Spiritu ſancto controvertebatur, an is a ſolo dumtaxat Patre, vel a Patre ſimul, & Filio procederet? Antiquam controverſiam adverſus hæreſes ſæpius antehac damnatas Paulinus doctiſſime decidit, oſtendens Patrem, & Filium unum eſſe principium proceſſionis Spiritus ſancti, adeoque impium, & blaſphemum videri, contra ſententiam ab univerſa Eccleſia temporibus S. Leonis Magni receptam, novos errores concitare. E

De Incarnatione Verbi Divini Elipandus Toletanus Epiſcopus in Hiſpania, & cum eo, quem ipſe ſeduxerat Felix Urgelitanus Epiſcopus aſſerebant, Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum ſecundum naturam divinam dicendum eſſe Dei Filium naturalem, ſecundum humanitatem vero eundem Filium Dei adoptivum eſſe nominandum. Quæ doctrina cum duos Filios aſſereret, adeoque Neſtorianiſmum jam diu ante condemnatum reſuſcitaret, Paulinus recitatione Symbolorum Nicæni, & Conſtantinopolitani eandem ſolidiſſime refutavit, exploſit, & condemnavit.

Demum vero in hac eadem Synodo poſt tractationem, dogmaticarum diſputationum abſolutam ſanciti

A ſunt 14. Canones ad diſciplinam Eccleſiaſticam ſpectantes, prout ſequitur.

1. Ut nullus Canonicas, & Apoſtolicas definitiones ignorans, inordinate, vel inhoneſte in domo Dei, quæ eſt Eccleſia, converſetur. Illud ſummopere, vigilantique ſtudio præcaventes decernere curavimus, ut nullus Canonicæ deditus ditioni, donum ſancti Spiritus, pecuniæ pretio fraudulenter deceptus, vendere, vel emere præſumat.

2. Ut longe altius excellat vita paſtoris comparata vitæ ſubditi gregis.

3. Ut ſobrie, pie, caſteque juxta Apoſtolum viventes fugiamus turpis lucri gratiam.

4. Ut nullus patiatur ſubintroductas mulieres ſecum in domo propria habitare, vel privatim cum eis cohabi-B tantes converſari.

5. Ut ſæcularia negotia ultra modum menſuræ nulli liceat exercere.

6. Ut per mundanas actiones in venationibus, vel in canticis ſæcularibus, aut in irreſoluta, & immoderata lætitia in lyris, & tibiis, & his ſimilibus luſibus nullus Eccleſiaſticus audeat abuti: niſi forte, ſi in Hymnis, & ſpiritualibus Canticis delectatur, de ſacris videlicet Scripturarum voluminibus digne, honeſteque compoſitis utatur.

7. Ut nullus Epiſcoporum Presbyterum, vel Diaconum, vel Archimandritam in diſpendio honoris condemnare præſumat, abſque hujus venerandæ Sedis conſultu.

8. Ut nemini liceat furtim, raptimque nuptias con-C trahere.

9. Ut nullus præſumat ante annos pubertatis, ideſt infra ætatem, puerum, vel puellam in matrimonium ſociare, nec in diſſimili ætate, ſed coætaneos, ſibique conſentientes.

10. Ut quandiu adultera vivit, non liceat viro ab ea ſeparato aliam uxorem ducere: ſed nec adulteræ alium virum, ipſo priori vivente.

11. Mulieres cujuſcunque conditionis, quæ virginitatis, ſive continentiæ propoſitum ſpontanee pollicentes, Deo emancipatæ fuerint, & ob continentiæ ſignum nigram veſtem, quaſi religioſam, inductæ fuerint, licet non ſint a Sacerdote ſacratæ, in hoc tamen propoſito eas perpetuo perſeverare mandamus.

12. Ut Monaſteria puellarum, quæ ſub diſciplina D Regulæ degunt, obſtrictius munitis clauſtris, nullo pateant, niſi forte ſumma neceſſitate compellente, aditu virorum.

13. Diem Dominicum, inchoante noctis initio, quando ſignum inſonuerit, cum omni reverentia, & honorifica religione venerari omnino mandamus: abſtinere primum ab omni peccato, & ab omni opere carnali, etiam a propriis conjugibus, & ab omni opere terreno, & ad nihil aliud vacare, niſi ad orationem, & concurrere ad Eccleſiam cum ſumma mentis devotione.

14. Ut ſolvantur decimæ, &c.

Concilium Ratisbonenſe, in quo Felix Urgelitanus Epiſcopus condemnatus eſt, anno Domini 792. tempore Adriani Papæ, & Caroli Magni Regis Francorum.

DE hoc Concilio Alcuinus lib. 1. adverſus Elipandum Toletanum, qui cum Felice Urgelitano in montibus Pyrenæis Epiſcopo totas Hiſpanias inficiebat Neſtorianiſmo, ſed aliis verbis expreſſo, quod ſcilicet eſſet tantum filius adoptivus, atque adeo alienus, & extraneus a natura divina, meminit, reſpondens calumniis prædicti Elipandi. Admones me, inquit, non pio, ut videtur, animo, ſed ſevera invectionis caſtigatione glorioſum regem Carolum non corrumpere: non ego illum corrumpere veni in Franciam, qui corrumpi non poteſt, ſed adjuvare in fide Catholica:

impoſſibile eſt enim, ut corrumpatur a quoquam, quia *Carolus Magnus.* Catholicus eſt in fide, Rex in poteſtate, Pontifex in prædicatione, Judex in æquitate, & Philoſophus in liberalibus ſtudiis, inclytus in moribus, & omni honeſtate præcipuus. Antequam ego eodem ſapientiſſimo rege jubente veniſſem in Franciam, hæc eadem veſtræ erroris ſecta eodem glorioſo Principe præſidente, præſente Felice, quem multum laudare ſoles, veſtræ partis defenſore, ventilata eſt in celeberrimo loco, qui dicitur Rajepinis burg (eſt Ratisbona, quæ variis nominibus appellata eſt) & Synodali authoritate ſacerdotum Chriſti, qui ex diverſis Chriſti Imperii partibus convenerant, æterno anathemate damnata: immo & a beatæ memoriæ Adriano Papa, qui tunc temporis S. Romanæ Eccleſiæ Apoſtolica authoritate rexerat ſedem, funditus exterminata: donec idem Felix infeliciter ad veſtras rediens partes, ſopitos infidelitatis cineres, vobis exhortantibus, reſuſcitare intendit, cui ego in has adveniens partes charitatis calamo Epiſtolam exhortatoriam, ut ſe catholicæ jungeret unitati, dirigere curavi, cui ille non Epiſtolari brevitate, ſed libelli prolixitate reſpondere niſus eſt, atque in eo omnes perfidiæ veſtræ foveas maxime aperuit, aſſerens Chriſtum & veterem hominem eſſe, & nuncupativum Deum, & adoptivum filium, & ſecunda indiguiſſe regeneratione, & alia plurima Eccleſiaſticæ doctrinæ inconvenientia, cui libello ejus ſeptem noſtræ devotionis libellis reſpondimus, omnes veſtræ pravitatis evacuans doctrinas. Qui etiam noſtræ devotionis ſermones lecti ſunt, & probati in præſentia domni regis, & ſacerdotum Chriſti. Subjungit, quomodo prædictus Felix in palatio Aquis in præſentia Caroli regis convictus gloriam Deo dederit, ac in pacem Catholicæ unanimitatis reverſus ſit cum ſuis diſcipulis, qui ibi tunc temporis erant præſentes. Cujus, inquit, te cum tuis diſcipulis, venerande pater, humilitatem ſectari ſuadeo, aggrega teipſum cum ovibus tibi commiſſis in ovile Chriſtianæ charitatis per eum qui ait, *ego ſum oſtium*: prævidendum eſt tibi cauta ſollicitudine, ne ſis ex eorum numero, de quibus ipſa veritas in eodem ſubjungit loco. *Omnes*, inquiens, *quotquot venerunt, fures ſunt*, & latrones, qui venerunt, ait, non qui miſſi ſunt. Et Apoſtolus, *quomodo prædicabunt, niſi mittantur?* Quis te, o Pater Elipande, miſit prædicare adoptionem in Chriſto Filio Dei? Ergo ſi nullo mittente per te veniſti, & prædicaſti, fur, & latro convinceris eſſe, &c. Habes in his verbis Alcuini & fidem præſentis Concilii, & occaſionem ſequentis contra hæreſim Felicianam, quam tuebatur Elipandus.

Concilium Francofordienſe Provinciale approbatum, quo 300. circiter Epiſcopi Elipandum, & Felicem, eorumque hæreſim de Filio Dei, quæ Feliciana nominatur, condemnarunt. Anno Domini 794. tempore Adriani Papæ I. & Caroli Magni, anno Imperii illius 26.

CAuſam celebrandi Concilii in Germania præbuit Elipandus Toletanæ Eccleſiæ Archiepiſcopus, qui cum audiviſſet, Felicem Urgelitanum Epiſcopum in Concilio Ratisbonenſi convictum, & damnatum fuiſſe, eundemque apud Sedem Apoſtolicam poſt agnitionem erroris, & hæreſeos deteſtationem ad Eccleſiam, & Sedem priſtinam receptum eſſe, non deſtitit acerrimus hæreſeos ſuæ defenſor, & propagator, neque prius quievit, quam Felicem ad Orthodoxos reverſum ad caſtra impietatis revocaſſet. Imo cum eſſet octogenarius, & in perfidia erroris obſtinatior, ſcriptis ad Carolum Magnum literis privatis, ad univerſos Galliæ, & Germaniæ Epiſcopos patentibus, & *Felix relapſus in hæreſim.* publicis, intrepide hoc agebat, ut cum Rege totam Germaniam, & Galliam in ſuam ſententiam pertraheret. Itaque cum hac ratione Felicem vere infelicem, inſtar canis ad vomitum, lotæ ſuis ad volutabrum luti reduxiſſet, ne malum longius ſerperet, infuſumque venenum ſana membra inficeret, celebratum eſt hoc Concilium, in quo præfuiſſe Paulinum Aquilejenſem Patriarcham illuſtrem virum illius temporis, indicare videtur libellus dictus ſacro ſyllabus, hujus Concilii conſtitutionem fuſiſſimam continens contra Elipandum. Acta vero quædam hujus Concilii ex bibliotheca Claudii Puteani Senatoris Pariſienſis clariſſimi extracta, & quæ Andreas Quercetanus, ſeu Ducennius, varie enim redditur cognomen ipſius *Duchesne*, qui fuit vir laicus, antiquitatis ſedulus indagator, ad calcem operum Alcuini in editione Pariſienſi anni 1617. appoſuit, hic atteximus, eo libentius, quod a Binio, & aliis collectoribus Conciliorum nondum evulgata ſint.

ACTA CONCILII, ET DECRETA.

1. Conjungentibus, Deo favente, Apoſtolica authoritate, atque piiſſimi Domni noſtri Caroli Regis juſſione anno 26. principatus ſui cunctis regni Francorum, ceu Italiæ, Aquitaniæ, Provinciæ Epiſcopis, ac Sacerdotibus ſynodali Concilio, inter quos ipſe mitiſſimus ſancto intervenit conventui, ubi in primordio capitulorum exortum eſt de impia, ac nefanda hæreſi Elipandi Toletanæ ſedis Epiſcopi, & Felicis Orgellitanæ, eorumque ſequacibus, qui male ſentientes in Dei filio admittebant adoptionem, quam omnes qui ſupra ſanctiſſimi patres reſpuentes una voce contradixerunt, atque hanc hæreſim funditus a ſancta Eccleſia eradicandam cenſuerunt.

2. Allata eſt in medium quæſtio de nova Græcorum ſynodo, quam de adorandis imaginibus Conſtantinopoli fecerunt: in qua ſcriptum habebatur, ut qui imaginibus Sanctorum, ita ut Deificæ Trinitati ſervitium, aut adorationem non impenderent, anathema judicarentur. Qui ſupra ſanctiſſimi Patres noſtri omnimodis adorationem, & ſervitutem renuentes contempſerunt, atque conſentientes condemnaverunt. His peractis

3. De Thaſſillone definitum eſt capitulum, qui dudum Bajoariæ dux fuerat, Sobrinus videlicet Domni Caroli Regis. In medio ſanctiſſimi adſtitit Concilii, veniam rogans pro commiſſis culpis, tam quas tempore Domni Pipini Regis adverſus eum, & regnum Francorum commiſerat, quam & quas poſtea ſub Domni noſtri piiſſimi Caroli Regis, in quibus fraudator fidei ſuæ extiterat, indulgentiam ut ab eo mereretur accipere, humili petitione viſus eſt poſtulaſſe, dimittens videlicet puro animo iram, atque omne ſcandalum de parte ſua, quæque in eo perpetrata fuiſſent, & ſciebat, necnon omnem juſtitiam, & res proprietatis, quantum illi, aut filiis, vel filiabus ſuis in Ducatu Bajoariorum legitime pertinere debuerant, gurpivit, atque projecit. Et in poſtmodum omni lite calcanda, ſine ulla repetitione indulſit, & filios, & filias ſuas in illius miſericordia commendavit, & idcirco Domnus noſter miſericordia motus præfato Thellilloni gratuito animo & culpas perpetratas indulſit, & gratiam pleniter conceſſit, & in ſua eleemoſyna eum in amore dilectionis viſus eſt ſuſcepiſſe, ut ſecurus Dei miſericordia exiſteret ut antea. Unde tres breves ex hoc capitulo uno tenore conſcriptos fieri præcepit: unum in palatio retinendum; alterum præfato Thaſſilloni, ſecum ut haberet in Monaſterio dandum: tertium vero in ſacri palatii capella recondendum fieri juſſit.

4. Statuit piiſſimus Domnus noſter recte conſentiente ſacra ſynodo, ut nullus homo ſive Eccleſiaſticus, ſive laicus ſit, umquam carius vendat annonam ſive tempore abundantiæ, ſive tempore caritatis, quam modium publicum, & noviter ſtatutum. De modio de avena denarius 1. Modio hordei denarii 2. Modio ſigali denarii 3. Modio frumenti denarii 4. ſi vero in pane vendere voluerit, duodecim panes de frumento habentes ſinguli libras duas pro denario dare debeat. Sigalatios 15. æquo pondere pro denario.

Or-

Ordeaceos 20. ſimiliter penſantes, avenatios 25. ſimiliter penſantes. De publica vero annona Domni regis, ſi venundata fuerit, de avena modii duo pro denario, hordeo denar. 1. ſigalo denar. 2. frumento mod. den. 3. & qui noſtrum habet beneficium, diligentiſſime prævideat, quantum poteſt, Deo donante, ut nullus ex mancipiis ad eum pertinentibus beneficio famis moriatur, & quod ſupereſt ultra illius familiæ neceſſitatem, hoc libere vendat jure præſcripto.

5. De denariis autem certiſſime ſciatis noſtrum edictum, quod in omni loco, in omni civitate, & in omni emporio ſimiliter vadant iſti novi denarii, & accipiantur ab omnibus. Si autem nominis noſtri numiſma habent, & mero ſunt argento pleniter penſantes. Si quis contradicit eos in ullo loco, in aliquo negotio emptionis, vel venditionis, ſi ingenuus eſt homo, 15. ſolid. componat ad opus regis: ſi ſervilis conditionis, ſi ſuum eſt illud negotium proprium, perdat illud negotium, aut flagelletur nudus ad palum coram populo. Si autem ex juſſione ſui Domini fecerit, tunc ille Dominus ſolid. 15. componat, ſi ei approbatum fuerit.

6. Statutum eſt a Domno rege, & Sancta Synodo, ut Epiſcopi juſtitias faciant in ſuis Parochiis, ſi non obedierit aliqua perſona Epiſcopo ſuo, de Abbatibus, Presbyteris, Diaconibus, Subdiaconibus, Monachis, & ceteris clericis, vel etiam aliis, in cujus Parochia veniant ad Metropolitanum ſuum, & ille dijudicet cauſam cum ſuffraganeis ſuis. Comites quoque noſtri veniant ad judicium Epiſcoporum: & ſi aliquid eſt, quod Epiſcopus Metropolitanus non poſſit corrigere, vel pacificare, tunc tandem veniant accuſatores cum accuſato cum litteris metropolitani, ut ſciamus veritatem rei.

7. Definitum eſt a Domno rege, & Sancta Synodo, ut Epiſcopus non migret de civitate in civitatem, ſed curam habeat Eccleſiæ ſuæ: ſimiliter Presbyter, & Diaconus maneat in ſua Eccleſia canonice.

8. De altercatione Urſionis Viennenſis Epiſcopi, & advocato Elipanto Arelatenſis Epiſcopi lectæ ſunt epiſtolæ B. Gregorii, Zozymi, Leonis, & Symmachi, quæ definierunt, eo quod Viennenſis Eccleſia 4. ſuffraganeas habere ſedes deberet, quibus illa quinta præemineret, Arelatenſis Eccleſia 9. ſuffraganeas habere deberet, quibus ipſa præemineret. De Tarantaſia vero, & Ebreduno, ſive Aquis, legatio facta eſt ad ſedem Apoſtolicam, & quidquid per Pontificem Romanæ Eccleſiæ definitum fuerit, hoc teneatur.

9. Definitum eſt etiam ab eodem Domno Rege, ſive a ſancta Synodo, ut Petrus Epiſcopus conteſtans coram Deo, & Angelis ejus juraret cum duobus, aut tribus, ſicut ſacrationem ſuſcepit, aut certe cum ſuo Archiepiſcopo, quod ille in mortem regis, ſive in regno ejus non conſiliaſſet, neque ei infidelis fuiſſet, qui dum Epiſcopus, cum quibus juraret, non inveniſſet, elegit ſibi ipſe, ut ſuus homo ad Dei judicium iret, & ille teſtaretur abſque reliquiis, & abſque ſanctis Euangeliis ſolummodo coram Deo, quod ille innocens exinde eſſet, & ſecundum ejus innocentiam Deus adjuvaret illum ſuum hominem, qui ad illud judicium exiturus erat, & exivit: tamen ejus homo ad judicium Dei neque per regis ordinationem, neque per factam a Synodo cenſuram, ſed ſpontanea voluntate, qui etiam a Domino liberatus, idoneus exivit: clementia tamen regis noſtri præfato Epiſcopo gratiam ſuam contulit, & priſtinis honoribus eum ditavit, nec paſſus eſt eum eſſe ſine honore, quem proſpexit de compoſito crimine nihil male meruiſſe.

Deeſt aliquid. 10. Definitum quidem a Domno rege, & ſancta Synodo eſſe dignoſcitur, ut Gerbodus, qui ſe Epiſcopum eſſe dicebat, & ſuæ ordinationis teſtes non habuit, qui tamen Epiſcopalia a Magenardo Metropolitano Epiſcopo conſecutus eſt, qui etiam profeſſus eſt Diaconum, & Presbyterum non ſecundum Canonicam ordinationem ordinatum eſſe, ut ab eodem gradu Epiſcopatus, quem de ſe habere dicebatur, deponeretur a prædicto metropolitano, ſive a comprovincialibus Epiſcopis.

11. Ut Monachi ad ſæcularia negotia, neque ad placita exercenda non exeant, niſi ita faciant, ſicut ipſa regula præcepit.

12. Ut recluſi non fiant, niſi quos ante Epiſcopus provinciæ, atque Abbas comprobaverint, & ſecundum eorum diſpoſitionem in recluſionis loco ingrediantur.

13. Ut Abbas cum ſuis dormiat Monachis, ſecundum regulam S. Benedicti.

14. Ut cellarii in Monaſteriis avari non eligantur, ſed tales electi ſint, quales regula S. Benedicti docet.

15. De Monaſteriis, ubi corpora ſanctorum ſunt, ut habeant oratorium intra clauſtra, ubi peculiare officium, & diuturnum fiat.

16. Audivimus enim, quod quidam Abbates cupiditate ducti præmia pro introeuntibus in Monaſteria requirunt. Ideo placuit nobis, & Sanctæ Synodo, pro ſuſcipiendis in ſancto ordine Fratribus, ut nequaquam pecuniæ requirantur, ſed ſecundum regulam S. Benedicti ſuſcipiantur.

17. Ut Abbas in congregatione non eligatur, ubi juſſio regis fuerit, niſi per conſenſum Epiſcopi loci illius.

18. Ut Abbates qualibet culpa a Monachis commiſſa nequaquam permittantur cœcare, aut membrorum debilitatem ingerere, niſi regulari diſciplinæ ſubjaceant.

19. Ut Presbyteri, Diaconi, Monachi, & Clerici tabernas ad bibendum non ingrediantur.

20. Ut Epiſcopum canones, & regulas non liceat ignorare.

21. Ut dies Dominica a Veſpera uſque ad Veſperam ſervetur.

22. Quod non oporteat in villulis, nec in vicis Epiſcopos ordinari.

23. De ſervis alienis, ut a nemine recipiantur, neque ab Epiſcopis ſacrentur ſine licentia Dominorum.

24. De Clericis, & Monachis, ut in ſuo propoſito permaneant.

25. Ut decimas, & nonas, ſive cenſus omnes generaliter donent, qui debitores ſunt ex beneficiis, & rebus Eccleſiarum ſecundum priora Capitula Domni Regis, & omnis homo ex ſua proprietate legitimam decimam ad Eccleſiam conferat. Experimento didicimus, in anno, quo illa valida fames irrepſit, ebullire vacuas annonas a dæmonibus devoratas, & voces exprobrationis auditas.

26. Ut domus Eccleſiarum, & tegumenta ab eis fiant emendata, vel reſtaurata, qui beneficia exinde habent; & ubi repertum fuerit per veraces homines, quod lignamen, & petras, ſive tegulas, quæ in domibus Eccleſiarum fuerint, & modo in domo ſua habeant, omnia in Eccleſia fiant reſtaurata, unde abſtracta fuerunt.

27. De Clericis, ut nequaquam de Eccleſia ad aliam Eccleſiam tranſmigrent, neque recipiantur ſine conſcientia Epiſcopi, & litteris commendatitiis, de cujus diœceſi adfuerunt, ne forte diſcordia exinde veniat in Eccleſia. Et ubi modo tales reperti fuerint, omnes ad eorum Eccleſiam redeant, & nullus eos poſt ſe retinere audeat, poſtquam Epiſcopus, aut Abbas ſuus eos recipere voluerit: & ſi forte ſenior ignorat, ubi ſuum requirere debet Clericum, cum quo fuerit, ipſe eum ſub cuſtodia retineat, & non permittat eum vagari aliubi, uſque dum Domino ſuo reſtituatur.

28. Ut non abſolute ordinentur.

29. Ut unuſquiſque Epiſcopus ſibi ſubditos bene doceat, & inſtruat, ita ut in domo Dei ſemper digni inveniantur, qui canonice poſſint fieri electi.

30. De Clericis ad invicem altercantibus, aut contra Epiſcopum ſuum agentibus, ſicut canones docent, ita omnimodis peragant; & ſi forte inter clericum, & laicum fuerit orta altercatio, Epiſcopus, & Comes ſimul conveniant, & unanimiter inter eos cauſam definiant ſecundum rectitudinem.

31. De

Digitized by Google

31. De conjurationibus, & conſpirationibus ne fiant: & ubi ſunt inventæ, deſtruantur.

32. Ut Monaſteria ſecundum canonicam inſtitutionem fiant cuſtodita.

33. Ut fides Catholica Sanctæ Trinitatis, & oratio Dominica, atque Symbolum fidei omnibus prædicetur, & tradatur.

34. De avaritia, & cupiditate calcanda.

35. De hoſpitalitate ſectanda.

36. De criminoſis, ut non habeant vocem accuſandi majores natu, aut Epiſcopos ſuos.

37. De reconciliatione tempore neceſſitatis.

38. De Presbyteris, qui contumaces fuerint contra Epiſcopos ſuos, ut nequaquam communicent cum Clericis, qui in capella Regis habitant, niſi reconciliati fuerint ab Epiſcopo ſuo, ne forte Canonica excommunicatio ſuper eos inde veniat.

39. Si Presbyter in criminali opere fuerit deprehenſus, ad Epiſcopum ſuum ducatur, & ſecundum canonicam conſtitutionem conſtringatur, & ſi forte negare voluerit, & accuſator comprobationem dare non potuerit, & coram Epiſcopo definitum eſſe nequiverit, tunc ad univerſale Concilium illorum ratio deferatur.

40. De puellis, quæ a parentibus privatæ fuerint, ut ſub Epiſcoporum, & Presbyterorum providentia, gravioribus fœminis commendentur, ſicut canonica docet authoritas.

41. Ut nullus Epiſcopus propriam ſedem amittat, aliubi frequentando, aut in propriis rebus ſuis manere audeat amplius, quam tres hebdomadas: & propinqui, vel hæredes Epiſcopi res, quæ ab Epiſcopo ſunt acquiſitæ, aut per comparationes, aut per traditiones, poſtquam fuerit ordinatus, nequaquam poſt ejus obitum hæreditare debeant, ſed ad ſuam Eccleſiam catholice. Illæ autem, quas prius habuit, niſi traditionem ad Eccleſiam ex eis fecerit, hæredibus, & propinquis ſuccedant.

42. Ut nulli novi ſancti colantur, aut invocentur, nec memoriæ eorum per vias erigantur, ſed ii ſoli in Eccleſia venerandi ſunt, qui ex authoritate paſſionum, aut vitæ merito electi ſunt.

44. Ut electi judices de utriſque partibus non ſpernantur.

45. De eorum teſtibus canonica ſit obſervatio, & parvuli non trahantur ad ſacramentum, ſicut Guntbadingi faciunt.

46. De Virginibus, quo tempore velandæ ſunt, vel quibus occupationibus ante annos 25. detinendæ, ſi neceſſitas compellit, ea quærantur, quæ in canone ſcripta ſunt.

47. De Abbatiſſis, quæ canonice, aut regulariter non vivunt, Epiſcopi requirant, & regi annuntient, ut ab honore priventur.

48. De oblationibus, quæ in Eccleſia, vel in uſus pauperum conferuntur, Canonica obſervetur norma, & non ab aliis diſpenſentur, niſi cui Epiſcopus ordinaverit.

49. De Presbyteris ante triceſimum ætatis annum non ordinandis.

50. Ut poſt confecta ſacra myſteria in Miſſarum ſolemniis omnes generaliter pacem ad invicem præbeant.

51. De non recitandis nominibus antequam oblatio offeratur.

52. Ut nullus credat, quod nonniſi tribus linguis Deus orandus ſit, quia in omni lingua Deus adoratur, & homo exauditur, ſi juſta petierit.

53. Ut nulli Epiſcoporum, & ſacerdotum liceat ſacros Canones ignorare.

54. De Eccleſiis, quæ ab ingenuis hominibus conſtruuntur, licet eas tradere, aut vendere tantummodo, ut Eccleſia non deſtruatur, ſed ſerventur quotidie honores.

55. Dixit etiam Dominus Rex in eadem Synodo ſe a ſede Apoſtolica, i. ab Adriano Pontifice licentiam habuiſſe, ut Angilramnum Archiepiſcopum in ſuo palatio aſſidue haberet propter utilitates Eccleſiaſticas: deprecatus eſt eandem Synodum, ut eo modo, ſicut Angilramnum habuerat, ita etiam Hildebaldum Epiſcopum habere debuiſſet: quia de eodem, ſicut de Angilramno Apoſtolicam licentiam habebat. Omnis Synodus conſenſit, & placuit eis eum ex palatio eſſe debere propter utilitates Eccleſiaſticas.

56. Commonuit etiam, ut Alcuinum ipſa Sancta Synodus in ſuo conſortio, ſive in orationibus recipere dignaretur, eo quod eſſet vir in Eccleſiaſticis doctrinis eruditus. Omnis namque Synodus ſecundum admonitiones Domini regis conſenſit, & eum in eorum conſortio, ſive in orationibus receperunt.

CONTROVERSIA.

SHerlogus in Cantica cap. 5. veſtigatione 33. explanationis myſticæ ſect. 1. ſtudioſe teſtatur a doctis indagari, num Felix, & Elipandus, quamquam verbis aliud diſſimulaverint, reipſa cum Neſtorio ſenſerint, & duos Chriſtos intellexerint, alterum purum hominem, alterum divinitate pollentem, an unam perſonam intelligentes revera a Neſtorio diſcreparint, & ob conſequentiam rationum ſolum Neſtorianiſmi coarguerentur, quod ex adoptione ſequeretur extraneam, & adſcititiam, ex alia ſcilicet, & non ex eadem Dei ſubſtantia fuiſſe Chriſti perſonam, proinde & divinitate intrinſece vacuam, ſolaque accidentali conjunctione Deum eſſe, ut & Neſtorius adſtruebat. In eandem non conſpiraſſe cum Neſtorio ſententiam adſtruunt Vaſquez tom. 1. in 3. part. D. Thomæ diſput. 89. cap. 8. Alvarez Dominicanus de Incarnat. diſput. 75. & alii: e contra opinantur Suarez in eandem 3. part. diſput. 49. ſect. 3. Baronius tom. 9. anno 794. ac eandem theſim denſior juniorum factio ſuſtentat. Ac id ſe probaturum ſufficienter confidit prædictus Sherlogus, nec ſegniter id præſtat adductis in eam rem multis authoritatibus, ac conjecturis in eadem ſectione, quam nobis indicaſſe avido harum controverſiarum ſufficit. Tamen hic ſubjiciemus aliquos textus Alcuini ex lib. 1. adverſus Elipandum, ex quibus conſtet eum ſic contra ipſum agere, ac ſi Neſtorium, Ebionemque Neſtorii anteſignanum refelleret. Paratum (inquit charitatis amore pro Chriſto incenſus) cor meum, Deus, paratum cor meum, paratum, divina inſpirante gratia, ad proferendam veritatis doctrinam, paratum ad reſiſtendum falſitatis erroribus. Paratum, Domine Jeſu, te amare, laudare, & prædicare, paratum te verum Deum, verumque Dei Filium intelligere cum B. Euangeliſta, qui de ſacratiſſima tui pectoris plenitudine Catholicæ veritatis hauriens fidem, ait: *hæc autem ſcripta ſunt, ut credatis, quia Jeſus eſt Chriſtus Filius Dei, &c.* Hæc eadem, Deo miſerante, mihi eſt Adoptio cauſa contra te ſcribendi, & tuas deſtruendi infidelitates, o Pater Elipande, quæ fuit B. Joannis Euangeliſtæ ſanctum cauſa ſcribendi Euangelium, ut ſanctarum ſcripturarum auctoritate, & Catholicæ fidei veritate oſtendam Jeſum Chriſtum verum eſſe Filium Dei, &c. Si adoptio eſt in Chriſto, non eſt omnis plenitudo nobilitatis in eo, quia adoptio de quadam extranea perſona adſumi ſolet in Filii nomen, nec quiſquam Apoſtolorum, qui ſunt lumina, & doctores totius mundi, Jeſu nomini adoptionem addere voluit, &c. nunquam vero alienus, quia nunquam vetus homo fuit: licet in errore veſtro dicatur Chriſtus homo vetus; nam B. Hieronymus ait in tract. epiſt. ad Epheſios. Quid enim in homine, qui a Salvatore noſtro aſſumptus eſt, non novum fuit? &c. Hæc una ſententia, ſi fideliter legatur, & vivaciter intelligatur, peſſimas veſtri erroris evacuat aſſertiones: dum vos dicitis Chriſtum veterem hominem, nuncupativum Deum, adoptivum Filium: iſte vere nobiliſſimus doctor Salvatorem noſtrum novum hominem, verum Deum, & vere Dei Filium abſque

Adoptio.

ulla

ulla dubietate creatum teſtatur. Ex his, & ſimilibus verbis Alcuini toto opere ſparſis intelligitur, mentem Elipandi fuiſſe Chriſtum eſſe purum hominem, ſicut Neſtorius, Paulus Samoſatenus, aliique poſt Ebionem putaverant, ac proinde non eſſe perſonam divinam, aut Filium Dei naturalem, ejuſdem cum eo ſubſtantiæ, ſed dumtaxat Filium Dei adoptivum ex Dei gratia, ſicut ſunt alii juſti, quæ propoſitio merito damnata eſt, cum non ſint in Chriſto duæ perſonæ, ſed unica, eaque divina, cui nobilius aliquid filiatione adoptiva competit, cum adoptio argueret ipſum eſſe extraneum a Deo. Nec obſtat, quod naturam humanam haberet alienam a Deo: quia adoptio non eſt naturæ, ſed perſonæ.

An damnata 7. Synodus.

Aliud caput controverſiæ eſt de Nicæna ſecunda Synodo, in qua cultus imaginum retentus eſt contra Iconoclaſtas; an hæc Synodus damnata fuerit per præſens Concilium; Baronius ad an. 794. ac Bellarminus lib. 2. de imaginibus cap. 14. putant damnatam eſſe. Unde nonnulli imaginantur quamdam hæreſim, quam vocant Francicam contra cultum legitimum imaginum tunc probatam fuiſſe ab Epiſcopis Galliæ, ſed hi ſunt ſolis pectines. Atque hæc quæſtio jam a nobis ventilata eſt in controverſiis ſextæ Synodi, ubi ex multis authoritatibus oſtendimus non aliam damnatam eſſe, quam quæ Conſtantinopoli celebrata fuit. Cum autem ſeptima Synodus generalis Nicææ celebrata ſit, proculdubio non fuit rejecta per hoc Concilium, quod Synodum Conſtantinopolitanam renuit, ut in ſecundo Canone patet, qui & iiſdem verbis habetur in libris Carolinis, ut non ſine teſtimonio ſit. Perpenſis autem variis auctoribus, qui varia narrant de hoc facto, eos in hac re fideliter narranda erraſſe, non eſt reformidandum aſſerere, quod & advertit Binius in notis ad hoc Concilium. Quin etiam, quantum ex actis hujus Concilii patet, illud errore facti labitur non bene informatum de ſententia, ac definitione Concilii Conſtantinopolitani; in quo nunquam talis definitio facta fuit, qualis hic rejicitur. Sicut nec in Nicæno ſecundo, in cujus act. 7. legitur imaginem Chriſti non eſſe adorandam latria, ſed adorari, ſicut liber Euangeliorum, aut ſacra vaſa, & in 1. Actione Baſilius Ancyranus ante Iconoclaſta reſipiſcens profeſſionem edidit audiente, & probante toto Concilio, in qua dixit imagines ſe colere, non tamen latria. Quod etiam alii Epiſcopi in eadem Synodo dixerunt.

Unde Synodus hæc convenit in doctrina cum ſeptima Synodo Nicææ celebrata, quod cultu ſupremo latriæ, pari ſcilicet ac ipſa Trinitas, imagines non ſint adorandæ. Quod etiam nuſquam invenitur fuiſſe definitum in ullo Græciæ conventu, ſeu Catholicorum, ſeu hæreticorum fuerit. Sed cum fama hæc delata fuiſſet ad Synodum, licet falſa, locum præbuit ſecundi Canonis definitioni. Ex qua de ipſo Concilio dijudicandum contra mendacia hæreticorum hujus temporis, ut Molinæi Calviniſtæ famoſi *in Clypeo fidei*, ubi non veretur aſſerere ſect. 120. id plus, quam vigeſies definitum fuiſſe in illa ſeptima Synodo, cujus quinque ſplendida mendacia circa eamdem Synodum egregie refutat Cardin. Richelius in erudito illo tractatu methodi ad reducendos ad Eccleſiam Catholicam devios.

Nec mirum videri debet hunc rumorem ſparſum fuiſſe de definitione Concilii in Oriente celebrati, quod forte pauci legerant nondum Latino ſermoni redditum, cum ſimilem famam habeat apud Lutheranos, & Calviniſtas Concilium Tridentinum in definitione circa imagines: ut vero erraverit in quæſtione facti, non tamen erravit in quæſtione juris, cum ejus definitio ſana ſit, & integra. Non enim hoc Concilium imaginum uſum abrogavit, ut mentiuntur hæretici, confeſtim enim ob Caroli Magni potentiam Synodo aſſentientis, executioni decretum mandatum fuiſſet: ſed circa modum cultus imaginum, ſalva rerum ſubſtantia, determinavit eas non eſſe afficiendas eodem honoris cultu, quo Deus ipſe, aut S. Trinitas coleretur. Quod verum eſt, licet iſtud determinaverit, præmiſſo a quibuſdam falſo rumore de definitione contraria Synodi Conſtantinopolitanæ.

Alia ſolutio difficilis.

Denique, ut varia, quæ narrant hiſtorici, & ſingulorum opiniones percurram, Concilium iſtud Francofordien. ſic deſcribitur in Annalibus Francorum Metenſibus, qui habentur tom. 3. ſcriptorum per Ducennium. *Anno Dominicæ Incarnationis 794. celebravit rex Paſcha in Franconofurt, ibique congregavit Synodum magnam Epiſcoporum Galliarum, Germanorum, Italorum. Ubi fuerunt miſſi Dom. Papæ Theophilus, & Stephanus Epiſcopi. In hac Synodo tertio condemnata eſt hæreſis Feliciana, quam damnationẽ per auctoritatem ſanctorũ Patrum in libro conſcripſerunt, cui libro omnes ſacerdotes manibus propriis ſubſcripſerunt. Eodem tempore obiit Fairada regina, & in Monaſterio ſancti Albani honorifice ſepulta eſt. Pſeudo-ſynodus Græcorum, quam pro adorandis imaginibus fecerunt, ab Epiſcopis rejecta eſt. Poſt hac rex diviſo in duas partes exercitu, &c.* Ubi noſtrates hæretici hæc verba, *pro adorandis imaginibus fecerunt*, interpretantur ad adorandas imagines, ideoque tribuunt ſeptimæ Synodo Nicææ ab Adriano probatæ, neque enim Græci alias Synodos ad adorandas imagines fecerunt. Sed obſtat, quod hæc Nicæna ab Epiſcopis tot nationum, præſentibus legatis Adriani Papæ, qui rem totam noverant, ut falſa rejici non potuerit. Legati certe id impediviſſent: id ergo de Copronymiana intelligitur, quam Græci fecerant pro adorandis imaginibus, hoc eſt in cauſa imaginum ſacrarum, ac adorandarum, cultu ſcilicet reſpectivo, ut explicatur in ipſa Nicæna Synodo. Hic eſt genuinus ſenſus auctoris horum Annalium, quem quia non capiunt hæretici, imo & quidam Catholici, illi damnatam prædicant Nicænam Synodum: hi vero probris afficiunt omnes fere totius Occidentis Epiſcopos, ac plurimum favent hæreticis. Tot, ac tam varios ſemper paſſa eſt veritas adverſarios. Vide dicta in controv. 7. Synod. claſſ. 2.

Synodus Romana, in cauſa Leonis congregata in præſentia Caroli Regis, anno Domini 800. & Leonis Papæ tertii anno 5.

ANno Domini 800. Carolus Magnus Romam ſe contulit, ut Eccleſiam illam impiorum factionibus perturbatam, in priſtinam ſecuritatem reſtitueret. Ingreſſus eſt urbem 8. Kalend. Decemb. Ut autem ea, quorum cauſa venerat, citius expedirentur, congregata eſt Synodus, qua Pontifex præſentes Epiſcopos ſuæ cauſæ, criminumque ſibi objectorum Judices eſſe mandavit; quanquam Apoſtolicam Sedem ab aliorum judicio exemptam eſſe non ignoraret. Cumque nemo inveniretur, qui objecta crimina probare poſſet, ipſe Pontifex in Baſilica B. Petri ferens ſacrum Euangelium, ambonem conſcendit, & ab objectis criminibus per invocationem divini Numinis ſe canonice, & legitime purgavit. Rem geſtam Annales Francorum deſcribunt.

SÆCULUM NONUM.

Concilium Altinenſe, juſſu Paulini Aquilejenſis Epiſcopi congregatum, an. Dom. 802. tempore Leonis Papæ tertii, & Caroli Magni Imper.

SCribunt Annales Venetorum, quod permiſſu Joannis Venetorum Ducis, & gratia Nicephori Orientalis Imperatoris, Chriſtophorus homo Græcus Ulivolenſis Epiſcopus conſtitutus fuerit. Quod cum Venetiarum Tribuni iniquo animo ferrent, orarunt Joannem Gradenſem Patriarcham, ne Chriſtophorum hominem Græcum conſecraret. Joannes vero eorum precibus obſecutus, illum non tantum non conſecravit, ſed etiam a piorum communione removit. Quo facto Dux Venetorum uſque adeo commotus eſt, ut aſſumpto filio Mauritio claſſem ingentem Gradum duxerit, ipſum-

by Goog

ipſumque oppidum primo adventu occuparit: poſtque immenſam tyrannidem in ſacerdotibus exhibitam, Joannem Gradenſem Patriarcham arripuerit, & arreptum e turri celſiſſima præcipitem dederit, & interfecerit.

Cumque vicini Epiſcopi hoc ſcelus gravi pœna expiandum eſſe ſentirent, Paulinus Aquilejenſis Synodum iſtam convocavit, qua, ſicut omnibus viſum fuerat neceſſarium, & conveniens, Synodali epiſtola Caroli Imperatoris, & Francorum Regis auxilium implorarunt. In locum defuncti, Tribunorum ſtudio, ſuffectus eſt Fortunatus, Joanni defuncto ſanguine conjunctus, quem Pontifex pallio, & Carolus Imperator ſecuritatis diplomate donarunt. Baron. anno 802.

Conciliab. Conſtantinop. in cauſa Joſephi ſacerdotis cujuſdam, quem Taraſius Sacerdotio amoverat, celebratū an. 806. tempore Leonis Papæ. III.

DE cauſa hujus Concilii in vita Theodori Studitæ hæc ſcribuntur: *Joſephum ſiquidem illum communi Eccleſiæ calculo a Taraſio jure olim ejectum, ob manifeſtum ab eo commiſſum crimen* (Theodorus eum adulterii Imperatoris Conſtantini copulatorem nominat) *quod nemini obſcurum eſt, non dubitavit iterum tyrannice, & contra Canones in Eccleſiam revocare, atque ademptum illi Sacerdotium reſtituere. Quod ut faceret Patriarcha per vim aggreſſus, ægre adductus præſtitit, veritus opinor, ne atrocius quippiam inſanus ille moliretur.* Theodorus in epiſt. 25. & 30. ad Leonem, hoc Conciliabulum appellat *Synodum hæreticorum, & adulterantium*, quia Epiſcopi in eo congregati, adulterium Conſtantini cum Theodote comprobarunt, & Joſephum adulterii copulatorem amplexi fuerunt. Vide Baron. anno Domini 806. num. 13. & 14.

Conventus optimatum Galliæ, in villa Theodonis celebratus, quo Imper. Carolus Magnus condito teſtamento inter tres filios Regnum diviſit, anno Domini 806.

EXtat apud Baronium anno 806. num. 17.

In hoc Teſtamento illud eſt præcipue notandum, quod piiſſimus Carolus dicit, nempe: *Super omnia autem jubemus, ut ipſi tres fratres curam, & defenſionem S. Papæ ſimul ſuſcipiant, ſicut quondam ab avo noſtro Carolo, & beatæ memoriæ genitore Pipino Rege, & a nobis poſtea ſuſcepta eſt, ut eum cum omni adjutorio ab hoſtibus defendere nitantur, & juſtitiam ſuam, quantum ad ipſos pertinet, & ratio poſtulat, habere faciant. Similiter & de cæteris Eccleſiis, quæ ſub illorum fuerint poteſtate, præcipimus, ut juſtitiam ſuam, & honorem habeant; & paſtores, & rectores venerabilium locorum habeant poteſtatem rerum, quæ ad ipſa pia loca pertinent, in quocumque de his tribus Regnis illarum Eccleſiarum poſſeſſiones fuerint.*

Conciliab. Conſtantinop. ſecundum contra Theodorum, & Platonem, eorumque ſocios, congregatum an. Domini 809. tempore Leonis Papæ.

HOc Concilium Theodorus in epiſtola ad Euprepianum, *proditorum carnificinam, & mœchoſynodum* nominat: idque non immerito; nam poſtquam Epiſcopi ibidem congregati, Platonem ſanctiſſimum catenis vinctum in judicium deduxiſſent, atque univerſam Eccleſiam Catholicam ſuos errores averſantem anathematis ſententia perſtrinxiſſent, ſceleſtiſſimum protulerunt decretum, ut conjugium Conſtantini cum Theodote, vivente adhuc legitima conjuge, quam in Monaſterium detruſerat, ex diſpenſatione legitimum dici deberet. Addiderunt in gratiam Imperatoris nefariam, & plane pudendam ſententiam, hanc nimirum: Leges divinas adverſus reges nihil poſſe: Martyres non eſſe nominandos, ſi qui Joannem, vel Chryſoſtomum imitati, pro veritate, & juſtitia ſanguinem effudiſſent: Epiſcopos in omnibus Canonibus diſpenſandi poteſtatem habere. Plura in hac adulterantium Synodo decreta recenſet Theodorus in epiſt. ad Leonem.

De tempore hujus Conciliabuli hæc Theophanes: *Tunc Nicephorus Imperator occaſione percepta, cum Epiſcopos, & Presbyteros congregaſſet, Synodum adverſus illos celebrari præcipit, per quam a Monaſterio, & urbe dejecti* (Theodorum, & Platonem intelligit) *exilio ſunt deſtinati menſe Januario, indictione ſecunda*, anno nimirum Domini 809. Leonis 14. Caroli 9. & Nicephori Imperatoris Orientalis 8.

Concilium Aquiſgranenſe de addita ad Symbolum voce, Filioque, celebratum an. 809. tempore Leonis Papæ tertii.

DE tempore, & cauſa hujus Concilii Annales Francorum anno Domini 809. hæc ſcribunt: *Imperator de Arduenna Aquiſgranum reverſus menſe Octob. Conciliū habuit de proceſſione Spiritus ſancti. Quā quæſtionem Joannes quidam Monachus Jeroſolymis primo concitavit. Cujus definiendæ cauſa Bernarius Epiſcopus Vvormatienſis, atque Jeſſe Epiſcopus, & Adelhardus Abbas Monaſterii Corbejæ Romam ad Leonē Papam miſſi ſunt. Agitatum eſt etiam in eodem Concilio de ſtatu Eccleſiarum, & converſatione eorum, qui in iis Deo ſervire dicuntur, nec aliquid tamen in iis definitum eſt, propter rerum, ut videbatur, magnitudinem.* Hæc Annales Baron. ann. 809. a num. 54. uſque ad 63.

Concilium Arelatenſe quartum ſub Leone tertio Papa, & Imperatore Carolo Magno celebratum, anno Domini 813.

CAPITULA EJUSDEM CONCILII.

I SEcundum divinas enim ſcripturas, & doctrinam, quam a SS. Patribus accepimus, Patrem, & Filium, & Spiritum ſanctum unius deitatis, atque ſubſtantiæ confitemur, in perſonarum diverſitate trinitatem credentes, in divinitate unitatem prædicantes, nec perſonas confundimus, nec ſubſtantiam ſeparamus: Patrem a nullo factum, vel genitum dicimus, Filium a Patre non factum, ſed genitum aſſerimus, Spiritum vero S. nec creatum, nec genitum, ſed procedentem ex Patre, & Filio profitemur. Ipſum autem Dominum Jeſum Chriſtum, Dei Filium, & creatorem omnium, ex ſubſtantia Patris ante ſæcula genitum, deſcendiſſe ultimo tempore pro redemptione mundi a Patre, qui nunquam deſiit eſſe cum Patre. Incarnatus eſt etiam ex Spiritu ſancto, & ſancta glorioſa Dei genitrice Maria, & natus ex ipſa ſolus idem Dominus Jeſus Chriſtus, unus de S. Trinitate, animam, & carnem, perfectum ſine peccato ſuſcipiens hominem, manens, quod erat, aſſumens, quod non erat, æqualis Patri ſecundum divinitatem, minor Patre ſecundum humanitatem, habens in una perſona duarum naturarum proprietatem. Naturæ enim in illo duæ, Deus, & homo. Non enim duo Filii, & Dii duo, ſed idem una perſona in utraque natura, perferens paſſionem, & mortem pro noſtra ſalute, non in virtute divinitatis, ſed in infirmitate humanitatis. Deſcendit ad inferos, ut ſanctos, qui ibidem tenebantur, erueret: devictoque mortis imperio, reſurrexit, aſſumptus deinde in cœlos, venturus eſt in finem ad judicium vivorum, & mortuorum, cujus morte, & ſanguine mundati, peccatorum remiſſionem conſecuti ſumus, reſuſcitandi ab eo in die noviſſimo, in ea, qua nunc vivimus, carne, & in ea, qua ſurrexit idem Dominus, forma, percepturi ab ipſo alii pro juſtitiæ meritis vitam æternam, alii pro peccatis ſupplicii æterni ſententiam. Hæc eſt catholicæ Eccleſiæ fides, hanc confeſſionem ſervamus, atque tenemus. Quam quiſquis firmiſſime cuſtodierit,

rit, perpetuam ſalutem habebit. Sanctæ etenim fidei myſterium oris noſtri confeſſione pandentes, ad capitula, quæ ob diſciplinam Eccleſiaſticam, moreſque male errantium componendos neceſſaria ſunt, unanimitatis noſtræ articulum flectere, & quæ opportuna ſunt, diſcretis capitulis diffinire oportet.

2. Ut pro excellentiſſimo, atque glorioſiſſimo Domino noſtro Carolo rege, ſeu liberis ejus, omnes Epiſcopi, Presbyteri, ſeu Abbates, & Monachi in unum collecti, in quantum extremitas noſtra prævalet, Pſalmodiam, Miſſarum ſolemnia, atque litaniarum officia omnipotenti Deo devotiſſime exolvere decrevimus.

3. De baptiſmo, & myſterio ſanctæ fidei unuſquiſque Archiepiſcopus ſuos ſuffraganeos diligenter, ſtudioſeque admoneat, quatenus per ſtudium ſacræ lectionis imbuti, & de myſterio ſanctæ fidei, & de ſacramento baptiſmatis unuſquiſque illorum in propria parochia perfecte, ſtudioſeque Presbyteros, & univerſum populum docere, & inſtruere non negligat: quia ignorantia mater eſt cunctorum errorum: & maxime in ſacerdotibus Dei vitanda eſt, qui docendi officium in populo ſuſceperunt. Sacerdotes enim legere ſanctas ſcripturas admonet Paulus Apoſtolus, dicens ad Timotheum: *Attende lectioni, exhortationi, doctrinæ*. Sciant igitur Sacerdotes ſcripturas ſanctas, & canones, ut omne opus eorum in prædicatione, & doctrina conſiſtat, atque ædificent cunctos tam fidei ſcientia, quam operum diſciplina. *2. Tim. 4.*

4. Ut laici Presbyteros, abſque judicio proprii Epiſcopi, non ejiciant de Eccleſiis, nec alios immittere præſumant, quia quando Presbyteri ab Epiſcopis in parochiis ordinantur, neceſſe eſt, ut ab ipſis Epiſcopis diligenter inſtructi Eccleſias ſibi deputatas accipiant, ne per ignorantiam (quod abſit) etiam in ipſis divinis ſacramentis offendant: quia a ſanctis Patribus inſtitutum eſt, ut quando ad Concilium venerint, rationem Epiſcopo reddant, qualiter ſuſceptum officium, vel baptiſmum celebrent.

5. Ut laici omnino a Presbyteris non audeant munera exigere, propter commendationem Eccleſiæ, quia propter cupiditatem plerunque a laicis talibus Presbyteris Eccleſiæ dantur, qui ad peragendum ſacerdotale officium ſunt indigni.

6. Providendum neceſſe eſt unicuique Epiſcopo, qualiter canonici vivere debeant, necnon & Monachi, ut ſecundum ordinem canonicum, vel regularem vivere ſtudeant, ut ait Apoſtolus: *Unuſquiſque, in qua vocatione vocatus eſt, in ea permaneat*. *1. Cor. 7.*

7. Ut in Monaſteria puellarum nonniſi probatæ vitæ, & ætatis provectæ viri, ad quaſcunque earum neceſſitates, vel miniſtrationes permittantur intrare: ad faciendas vero Miſſas, qui ingreſſi fuerint, ſtatim exacto miniſterio, egredi feſtinabunt. Alias autem nec Clericus, nec Monachus juvenis ad puellarum congregationem habebunt acceſſum, niſi aut paterna, aut germana neceſſitudo probetur admittere.

8. Ut non amplius ſuſcipiantur in Monaſterio Canonicorum, atque Monachorum, ſeu etiam puellarum, niſi quantum ratio permittit, & in eodem Monaſterio abſque neceſſariarum rerum penuria degere poſſint.

9. De decimis, ut unuſquiſque de propriis laboribus decimas, & primitias Deo offerat, ſicut ſcriptum eſt: Decimas, & primitias tuas non tardabis offerre Domino Deo tuo. *Mogunt. con. temp. Arnulphi, cap. 22. Exod. 22.*

10. Providimus enim pro ædificatione omnium Eccleſiarum, & pro utilitate totius populi, ut non ſolum in civitatibus, ſed etiam in omnibus parochiis, Presbyteri ad populum verbum faciant, & ut bene vivere ſtudeant, & populo ſibi commiſſo prædicare non negligant.

11. De inceſtis conjunctionibus, ſicut a ſanctis Patribus inſtitutum eſt, nihil prorſus veniæ reſervamus, niſi cum adulterium ſeparatione ſanaverint. Inceſtos vero nullo conjugii nomine deputandos, quos etiam deſignare funeſtum eſt, hos eſſe cenſemus: Si quis relictam fratris, quæ pene prius ſoror extiterat, carnali conjunctione violaverit, ſi quis fratris germanam uxorem acceperit, ſi quis novercam duxerit, ſi quis conſobrinæ ſuæ ſe ſociet, ſi quis relictæ, vel filiæ avunculi miſceatur, aut patris filiæ, vel privignæ ſuæ concubitu polluatur, vel ſi quid eſt hujuſmodi, quod & hic adnotare longum eſt, & in exitii barathrum negligentem quemlibet immergit.

12. De pacis bono, atque concordia, ut ab omnibus omnino indiſrupta teneatur inter Epiſcopos, & Comites, inter Clericos, & Monachos, & omnem populum Chriſtianum, ut beatus Apoſtolus Paulus docuit, dicens: *Sectamini caſtitatem, & ſanctimoniam, ſine qua nemo videbit Deum.* Et idcirco quicquid illud eſt, quod nos ad veræ pacis ſtudium, & charitatis profectionem provocat, totis viribus noſtris ſectandum eſt: quicquid nos ab illa disjungit, ut venenum mortiferum a nobis cavendum eſt. *Ibid. c. 24. Hebr. 12.*

13. Ut Comites, judices, ſeu reliquus populus, obedientes ſint Epiſcopo, & invicem conſentiant ad juſtitias faciendas, & munera pro judicio non recipiant, nec falſos teſtes, ne per hoc pervertant judicia juſtorum, quia ſcriptum eſt: *Juſtitia elevat gentem, injuſtitia vero miſeros facit populos.* Et Pſalm. *Beati, qui cuſtodiunt judicium, & faciunt juſtitiam in omni tempore*. *Prov. 24. Pſal. 105.*

14. Ut unuſquiſque tempore famis, aut cujuslibet neceſſitatis, ad ſe pertinentes pro viribus ſuis gubernare ſtudeat, quia ſcriptum eſt: *Beati miſericordes: quoniam ipſi miſericordiam conſequentur.* Et iterum: *Date, & dabitur vobis, dimittite, & dimittetur vobis.* *Matth. 5. Luc. 6.*

15. Ut pondera, vel menſuræ ubique æqualia ſint, & juſta, ſicut ſcriptum eſt: *Æquus modius, & æquus ſextarius.* Et iterum: *Pondus, & pondus, menſura, & menſura: utrumque abominabile eſt apud Deum*. *Levit. 19. Prov. 20.*

16. Ne in Dominicis diebus publica mercatura, neque cauſationes, diſceptationeſque exerceantur, & penitus a rurali, & ſervili opere ceſſetur, his ſolummodo peractis, quæ ad Dei cultum, & ſervitium pertinere noſcuntur.

17. Ut unuſquiſque Epiſcopus ſemel in anno circumeat parochiam ſuam, noverit ſibi curam populorum, & pauperum in protegendis, ac defendendis impoſitam. Ideoque dum conſpiciunt judices, ac potentes pauperum oppreſſores exiſtere, prius eos ſacerdotali admonitione redarguant, & ſi contempſerint emendare errorem inſolentię, regis auribus intimetur, ut quos ſacerdotalis admonitio non flectit ad juſtitiam, regalis poteſtas ab improbitate coerceat.

18. Ut Presbyteri ſub ſigillo cuſtodiant chriſma, & nulli ſub prætextu medicinæ, vel cujuslibet rei donare præſumant: genus enim ſacramenti eſt. Et non ab aliis, niſi a ſacerdotibus contingi debet. Quod ſi fecerint, honore priventur.

19. Ut parentes filios ſuos, & patrini eos, quos de fonte lavacri ſuſcipiunt, erudire ſummopere ſtudeant; illi, quia eos genuerunt, & eis a Domino dati ſunt: iſti, quia pro eis fidejuſſores exiſtunt.

20. Ut Eccleſiæ antiquitus conſtitutæ nec decimis, nec alia ulla poſſeſſione priventur.

21. Ut de ſepeliendis in Baſilicis mortuis illa conſtitutio ſervetur, quæ ab antiquis Patribus conſtituta eſt.

22. Ut placita publica, & ſæcularia neque in atriis Baſilicarum, neque in Baſilicis fiant, dicente Domino: *Domus mea, domus orationis vocabitur*. *Matth. 21.*

23. Nec Comites, nec Vicarii, ſeu judices, vel centenarii ſub mala occaſione, vel ingenio res pauperum emant, vel per vim tollant, aut quolibet argumento ſubripiant, ſed ſi cui aliquid poſſeſſionum emendum, aut vendendum ſit, id in publico coram Comite, & judicibus, & nobilibus civitatis facere debebit.

24. Ut unuſquiſque Epiſcopus in ſua Parochia Presbyteros, vel Diacones diligenter inquirat, & fugitivos omnes Clericos ad loca ſua redire jubeat, & propriis Epiſcopis, aut rectoribus quærentibus reddat.

25. Ut ſi quis beneficium de rebus Eccleſiæ habet,

ad

ad tecta ejuſdem Eccleſiæ reſtauranda, vel ad ipſas Eccleſias ædificandas omnino adjuvet.

Pœnitent. publica. 26. Ut, qui publico crimine convicti ſunt, reipublicæ indicentur, & publicam pœnitentiam agant ſecundum canones. Hæc igitur ſub brevitate, quæ emendatione digna perſpeximus, quam breviſſime adnotavimus, & Domino Imperatori præſentanda decrevimus, poſcentes ejus clementiam, ut ſi quid hic minus eſt, ejus prudentia ſuppleatur: ſi quid ſecus, quam ſeratio habet, ejus judicio emendetur: ſi quid rationabiliter taxatum eſt, ejus adjutorio, divina opitulante clementia, perficiatur.

Synodus Turonenſis tertia, tempore Leonis tertii, & Caroli Magni, anno Domini 813.

PRÆFATIO.

QUantum piiſſimi Imperatoris noſtri excellens animus divinæ ſapientiæ fulgore ſit irradiatus ad gubernandum præſentium rerum ſtatum, ipſius Imperii ſibi a Deo dati liquido teſtantur negotia: quæ quanta ſint induſtria adminiſtrata, quantaque prudentia ordinata, qui ſapiens, ac intelligens eſt, facile perſpicere poteſt: & eo præcipue, quod hic toto animo invigilat, inveſtigando, quæ ad pietatem, & veram religionem pertinent, quorum fructus hominem in bono beatitudinis collocat. His igitur intentus, pios, ac religioſos Dei ſacerdotes, Eccleſiæ gubernacula in regno ſibi divina largitate collato tenentes, ſaluberrimis exhortationibus admonuit, ut operam darent, & actibus eminerent, quibus & ſe bene operando, & ſibi commiſſos verbis, & exemplis inſtruendo regerent. Diffinitum itaque de locis, & tempore, quando, & ubi coadunari fuerit opus: & quod a tanto principe nobis injunctum eſt, ad ſtatuta loca convenimus: ſiquidem urbe Turonis congregati Epiſcopi, Abbates, & venerabilis clerus, pro parvitate noſtra, pauca, quæ ad tantum opus pertinere animadvertimus, & quæ ſecundum canonicam regulam emendatione indigent, diſtincte per capitula adnotavimus, ſereniſſimo Imperatori noſtro oſtendenda.

CAPITULA EJUSDEM CONCILII.

1. PRimo omnium admonuimus generaliter cunctos, qui noſtro conventui interfuere, ut obedientes ſint Domino excellentiſſimo Imperatori noſtro, & fidem, quam ei promiſſam habent, inviolabiliter conſervare ſtudeant. Orationes quoque aſſiduas intente fundere pro ejus ſtabilitate, ac incolumitate, omnes ſe velle ſecundum noſtram admonitionem unanimiter profeſſi ſunt, ut miſericordia divina longiori ævo illius manſuetudinem conſervare dignetur.

2. Ut omnes Epiſcopi ſtudioſe operam divinæ dent lectioni: ſanctum Evangelium, & epiſtolas beati Pauli Apoſtoli non ſolum crebro lectitent, ſed etiam quantum poſſint, memoriæ ſtudeant commendare, ſanctorumque Patrum opuſcula ſuper eadem expoſita devote frequentent. Similiter & de cæteris libris canonicis faciant.

3. Nulli Epiſcopo liceat canones, aut librum paſtoralem a B. Gregorio Papa editum, ſi fieri poteſt, ignorare, in quibus ſe debet unuſquiſque, quaſi in quodam ſpeculo, aſſidue conſiderare.

4. Solicite ſtudeat unuſquiſque Epiſcopus gregem ſibi commiſſum ſacra prædicatione, quid agere, quidve vitare debeat, informare. Et ipſe Epiſcopus vita, habitu, forma, & converſatione ſancta, ſuis ſit ſubjectis exemplum, ut juxta Dominicam vocem, *videant opera ejus bona, & glorificent Patrem Deum, qui in cœlis eſt.* *Matth. 24.*

5. Epiſcopum non oportere nimium profuſis incumbere conviviis, ſed parco, & moderato contentus ſit cibo, ne videatur Domini abuti ſententia, dicentis:

A *Attendite, ne graventur corda veſtra in crapula, & ebrietate*, & quandiu convivatur, potius ſacra lectio ante menſam ejus recitetur, quam otioſa a ſuſurronibus reſonent verba. *Luc. 21.*

6. Peregrini, & pauperes convivæ ſint Epiſcoporum, cum quibus non ſolum corporali, ſed ſpiritali reficiantur alimento.

7. Ab omnibus, quæcunque ad aurium, & ad oculorum pertinent illecebras, unde vigor animi emolliri poſſe credatur (quod de aliquibus generibus muſicorum, aliiſque nonnullis rebus ſentiri poteſt) Dei ſacerdotes abſtinere debent: quia per aurium, oculorumque illecebras vitiorum turba ad animam ingredi ſolet. Hiſtrionum quoque turpium, & obſcœnorum inſolentias jocorum & ipſi animo effugere, cæteriſque ſacerdotibus effugienda prædicare debent.

B 8. Sacerdotibus non expedit ſæcularibus, & turpibus quibuslibet intereſſe jocis, venationes quoque ferarum, vel avium minime ſectentur.

9. Presbyteri quoque, & Diacones, in omnibus bonorum operum exhibitionibus ſui Epiſcopi veſtigia ſectentur: & in bonorum morum probitate, quæ Epiſcopo ſunt obſervanda, eadem & ſibi obſervanda eſſe cognoſcant.

10. Epiſcopi quidem maximam curam, & ſolicitudinem circa pauperes habeant, & res Eccleſiaſticas Eccleſiis collatas cauta circunſpectione diſpenſent, quaſi Dei miniſtri, non quaſi turpis lucri ſectatores: illiſque ita utantur, non ut propriis, ſed ut ſibi ad diſpenſandum commiſſis.

11. Licitum ſit Epiſcopis, præſentibus Presbyteris, C & Diaconibus, de theſauro Eccleſiæ, familiæ, & pauperibus ejuſdem Eccleſiæ, ſecundum canonicam inſtitutionem, juxta quod inſtituerint, erogare.

12. Presbyterum ordinari non debere ante legitimum tempus, hoc eſt, trigeſimum ætatis annum, ſed priuſquam ad conſecrationem presbyteratus accedat, maneat in Epiſcopio diſcendi gratia officium ſuum tamdiu, donec poſſint & mores, & actus ejus animadverti. Et tunc, ſi dignus fuerit, ad ſacerdotium promoveatur. *Seminaria.*

13. Ut unuſquiſque Epiſcoporum parochiam ſuam diligenter perſcrutari nitatur, ne aliquis Presbyter ab alterius parochia in ſuam commigrans, officium celebrare præſumat ſine litteris commendatitiis, ſicut olim multis in locis actum eſſe repertum eſt.

D 14. De titulo minori ad majorem migrare nulli Presbytero licitum ſit: ſed in eo permaneat, ad quem ordinatus eſt. Quod ſi inventus fuerit contra ſtatuta id facere, eadem feriatur ſententia, qua Epiſcopus, ſi de minore ad majorem tranſmigraverit ſedem.

15. Quicunq; Presbyter per pretium Eccleſiam fuerit adeptus, quolibet expulſo, omnimodis deponatur, quoniam ille contra Eccleſiaſticæ regulæ diſciplinam agere dignoſcitur, qui alium Presbyterum legitime ad prædictam Eccleſiam ordinatum, per pecuniam expulerit, eamq; ſibi taliter vendicaverit, quod vitium late diffuſum ſummo ſtudio emendandum eſt. Itemq; interdicendum videtur clericis, ſive laicis, ne quis cuilibet Presbytero præſumat dare Eccleſiam ſine licentia, & conſenſu Epiſcopi ſui.

16. Ut decimæ, quæ ſingulis dabuntur Eccleſiis, per conſulta Epiſcoporum, a Presbyteris ad uſum Eccle- E ſiæ, & pauperum ſumma diligentia diſpenſentur.

17. Viſum eſt unanimitati noſtræ, ut quilibet Epiſcopus habeat homilias continentes neceſſarias admonitiones, quibus ſubjecti erudiantur, id eſt de fide Catholica, prout capere poſſint: de perpetua retributione bonorum, & æterna damnatione malorum: de reſurrectione quoque futura, & ultimo judicio, & quibus operibus poſſit promereri beata vita, quibuſve excludi. Et ut eaſdem homilias quiſque aperte transferre ſtudeat in Ruſticam Romanam linguam, aut Theotiſcam, quo facilius cuncti poſſint intelligere, quæ dicuntur.

18. Epiſcoporum ſit magna ſolicitudo, Presbyteris ſuis

ſuis tradere baptiſmi ſacramentum, & quid in eodem renunciandum, quidve credendum ſit. Renunciatur ergo diabolo, & omnibus operibus, & omnibus pompis ejus. Opera ejus intelliguntur, & ſunt homicidia, fornicationes, adulteria, ebrietates, & multa alia his ſimilia, quæ nimirum diabolico inſtinctu prius cogitatione mentis concipiuntur, quam opere perpetrentur. Pompæ vero ejuſdem ſunt, ſuperbia, jactantia, elatio, vana gloria, faſtus, & alia quamplurima, quæ ex his oriri videntur.

19. Presbyteri omnino admonendi ſunt, ut cum ſacra miſſarum ſolemnia peregerint, atque communicaverint, pueris, aut aliis quibuslibet perſonis adſtantibus corpus Domini indiſcrete non tribuant. Qui ſi forte majoribus peccatis fuerint irretiti, magis ſibi damnationem, quam remedium ſumere noſcuntur, juxta ſententiam Apoſtoli dicentis: *Quicunque manducaverit panem, vel biberit calicem Domini indigne, reus erit corporis, & ſanguinis Domini. Probet autem ſeipſum homo, & ſic de pane illo edat, & de calice bibat.* (1. Cor. 11.)

20. Item Presbyteris injungendum eſt, ne ſacrum chriſma foras cum clave dimittant, ubi a quolibet attingi poſſit. Nam criminoſos eodem chriſmate unctos, aut potatos, nequaquam ullo examine deprehendi poſſe, a multis putatur. (*Arel. Con. tempore Carol. ca. 18. Magunti. con. tempore Caroli.*)

21. Servandum Presbyteris firmiter ſtatuimus, ne tabernas ingrediantur comedendi, bibendive cauſa. Quod ſi poſt hæc ſtatuta facere præſumpſerint, canonica decernimus ſententia feriendos.

22. Epiſcopis, & Presbyteris diligenti cautela pertractandum eſt, qualiter hominibus ſua ſibi delicta confitentibus tempus abſtinendi adſcribant, ut juxta modum peccati pœnitentibus abſtinentia indicetur: quoniam varie ab aliquibus ſacerdotibus, & indiſcrete hæc judicia proferuntur. Ideo neceſſarium videbatur nobis, cum omnes Epiſcopi ad ſacrum palatium congregati fuerint, ab eis edoceri, cujus antiquorum liber pœnitentialis potiſſimum ſit ſequendus.

23. Canonici, & clerici civitatum, qui in Epiſcopiis converſantur, conſideravimus, ut in clauſtris habitantes ſimul omnes in uno dormitorio dormiant, ſimulque in uno reficiantur refectorio, quo facilius poſſint ad horas canonicas celebrandas occurrere, ac de vita, & converſatione ſua admoneri, & doceri. Victum, & veſtimentum juxta facultatem Epiſcopi accipiant, ne paupertatis occaſione compulſi, per diverſa vagari, ac turpibus ſe implicare negotiis cogantur: dimiſſoque Eccleſiaſtico officio, incipiant indiſciplinate vivere, & propriis deſervire voluptatibus.

24. Simili modo & Abbates Monaſteriorum, in quibus canonica vita antiquitus fuit, vel nunc videtur eſſe, ſolicite ſuis provideant canonicis, ut habeant clauſtra, dormitoria, in quibus ſimul dormiant, ſimulque reficiantur. Horas canonicas cuſtodiant, victum, & veſtimenta, juxta quod poterit Abbas, habeant, quo facilius ad Dei ſervitium poſſint conſtringi. Sintque Abbates ſibi ſubditis bene vivendo duces, & prævii, viamque demonſtrent, qua recte gradiendo, ad meliorem vitam pervenire valeant. (*Reformatio Monaſteriorum.*)

25. Monaſteria monachorum, in quibus olim regula B. Patris Benedicti conſervabatur, ſed nunc forte qualicunque negligentia ſubrepente, remiſſius, ac diſſolutius cuſtoditur, vel certe penitus abolita negligitur, bonum videtur, ut ad priſtinum revertantur ſtatum, & Abbates eorundem in eodem habitu, ac vita, qua ipſa regula præcipit eos incedere, vivere ſtudeant: quoniam aliqua ſunt monaſteria, in quibus jam pauci ſunt monachi, qui prædicti patris regulam, ſuis Abbatibus promiſſam, habeant: quippe cum ipſi Abbates magis canonice, quam monachice inter ſuos converſari videntur.

26. Porro in Monaſteriis puellarum multa inveniri poſſunt, quæ emendatione indigent. Nam quædam Abbatiſſarum negligentius, quam oporteat, vivere dicuntur, & ob hoc earum vita, & converſatio a multis diffamatur: ſed talium actus ſubditam familiam imitari velle, credendum eſt. Victus etiam, & veſtimenta, aliaque nonnulla neceſſaria, quæ jure ab Abbatiſſis præparari debuerant, abſtracta ſibi eadem conqueritur familia.

27. Ut juvenes viduæ cito nequaquam velentur, uſque dum probetur illarum religio, & bona ab eis nota ſit converſatio, ne forte de eiſdem dici poſſit ab Apoſtolo: *Quæ autem in deliciis ſunt, viventes mortua ſunt.* (1. Tim. 5.)

28. Virginibus quoque ſacrum velamen accipiendum decreta Patrum interdicunt ante viginti quinque annos, niſi forte aliqua cogente neceſſitate, pro qua licitum eſt hæc ſtatuta mutare, ut in canonibus, ſi requiratur, poterit. (*Carth. 3. cap. 4. & d. 27. Placuit, ut ante 1. qu. Placuit, ut.*)

29. Presbyteris, diaconibus, cæteriſque clericis infra clauſtra Monaſteriorum puellarum non ſit conceſſum habitare. Neque enim intrent Monaſteria, niſi tempore, quo Miſſarum ſolemnia celebranda ſunt, vel alia quælibet Eccleſiaſtica officia peragenda: quibus peractis ſtatim egrediantur, nec ibi poſtea aliquam moram faciant. Similiter & aliis hominibus, eadem Monaſteria importune frequentare cupientibus, omnis aditus præcludatur.

30. Abbatiſſæ abſque ſui Epiſcopi licentia foras Monaſterium egrediendi non habeant poteſtatem, niſi cum ad piiſſimum Imperatorem noſtrum proficiſci voluerint, ſed tantum in ſuis permaneant Monaſteriis, ibique & ſeipſas cuſtodire, ſibique commiſſas ſervare, quanta poterunt vigilantia, decertent.

31. Ut in Monaſteriis canonicorum, Monachorum, ſeu puellarum major hominum numerus non admittatur, quam facultas Monaſterii poſſit ſufferre.

32. Omnes homines, & maxime Chriſtiani, ſtudeant inter ſe pacem, unanimitatem, & concordiam habere, odium vero, & diſcordiam longe a ſe propellere, neque pro terreno, & caduco quæſtu quis invidiæ ſtimulis agitatus felicitati fratris invideat: ſed potius bona, quæ ſibi optat, eadem & proximis æqualiter cupiat.

33. Comitibus, judicibus, reliquoque populo expedit, ut ſuis ſint Epiſcopis conſentientes, & obedientes propter Dei amorem, ſuique gradus honorem, & ſemper ab eis utile quærant conſilium, illorumque ſalubria non ſpernant monita, ſed intenta cordis aure audiant. Similiter vero & Epiſcopi prædictas perſonas humiliter ſuſcipiant, honorificeque erga eos in omnibus agant, & ſic ſeſe mutuis ſtudeant ſublevare conſolationibus.

34. Summopere admonendi ſunt comites, & judices, ne viles, & indignas perſonas coram ſe permittant ad teſtimonium accedere: quoniam multi ſunt, qui pejerare pro nihilo ducunt, in tantum ut pro unius diei ſatietate, aut pro quolibet parvo precio ad juramentum conduci poſſint, animaſque ſuas perjurio perdere minime formident. Quamobrem tales nequaquam ad quodlibet teſtimonium admittendi ſunt. Et hoc notandum, quod non ſolum qui pejerant, ſed etiam qui perjuris conſentiunt, ſimili plectendi ſunt damnatione.

35. Nullus Chriſtianus pro quolibet placito, vel judicio, a qualibet perſona munera exigere, aut accipere debet: quoniam id divina ſcriptura multis in locis magna interdicit authoritate, teſte ſcriptura, quæ ait: *Munera excæcant oculos ſapientium, & ſubvertunt verba juſtorum.* (Deut. 16.)

36. Omnibus communiter intimetur, ut unuſquiſque omni tempore ſuam familiam, & ad ſe pertinentes inopes alere, ac vegetare ſtudeat: quoniam impium eſt, & Deo odibile, eos, qui divitiis affluunt, nimiiſque opibus abundant, non adjuvare miſeros, & indigentes.

37. Sciendum eſt, quod exceptis diebus Dominicis, & illis ſolemnitatibus, quibus & univerſalis Eccleſia, ob

ob recordationem Dominicæ reſurrectionis ſolet ſtando orare, fixis in terram genibus ſuppliciter Dei clementiam nobis profuturam, noſtrorumque criminum
Matth. 26. d. indulgentiam depoſcendum eſt, cujus rei in Euange-
Act. 7. g. lio ipſe Dominus nobis dedit exemplum. Sed & Ste-
Act. 20. g. phanum martyrem, & Apoſtolum Paulum eadem feciſſe, liber Actuum Apoſtolorum teſtis eſt. Ex quibus intelligi datur, oportere Chriſtianum humiliter in
Eccli. 10. terram proſterni, ne forte illi dicatur: *Quid ſuperbis terra, & cinis?*

38. Sacerdotes debent fideles admonere, ut quando ad Eccleſiam conveniunt, ſine ſtrepitu, ac tumultu eam ingrediantur: in qua etiam, quamdiu orationis cauſa morantur, nequaquam inanes inter ſe proferant confabulationes. Sed & tempore, quo Miſſarum ſolemnis celebrantur, non ſolum ab otioſis, & inutilibus verbis, verum etiam & a pernicioſis cogitationibus funditus abſtinendum eſt.

39. Placita quidem ſecularia in Eccleſiis, vel in atriis Eccleſiarum, a comitibus, vicariiſque uſque modo multis in locis habita, ne ultra fiant, interdicendum eſt, cum authoritate Domini, qui expulſis de templo negotiatoribus, adſeruit debere domum Dei domum eſſe orationis.

40. Itemque interdicatur, ne mercata, & placita uſquam fiant die Dominica, qua oportet omnes Chriſtianos a ſervili opere, in laude Dei, & gratiarum actione uſque ad veſperam perſeverare.

41. Inceſtuoſi, parricidæ, homicidæ multi apud nos, heu proh dolor, reperiuntur, ſed aliqui ex illis ſacerdotum nolunt admonitionibus aurem accommodare, volentes in priſtinis perdurare criminibus, quos oportet per ſecularis potentiæ diſciplinam, a tam prava conſuetudine coerceri, qui per ſalutifera ſacerdotum monita noluerunt revocari. Quorum aliquos jam excommunicavimus: ſed illi hoc parvipendentes, in eiſdem perdurarunt criminibus. Quamobrem veſtra decernat manſuetudo, quid de talibus deinceps agendum ſit.

42. Admoneant ſacerdotes fideles populos, ut noverint, magicas artes, incantationeſque quibuslibet infirmitatibus hominum nihil poſſe remedii conferre, non animalibus languentibus, claudicantibuſve, etiam moribundis quidquam mederi, non ligaturas oſſium, vel herbarum cuiquam mortalium adhibitas prodeſſe, ſed hæc eſſe laqueos, & inſidias antiqui hoſtis, quibus ille perfidus genus humanum decipere nititur.

43. Omnes homines admonemus, ne per ſingula verba, quaſi ad confirmationem ſuæ aſſertionis, nomen Domini in vanum adſumant. Quod ipſe Do-
Exod. 20. minus interdicit faciendum, ubi ait: *Ne adſumas nomen Dei tui in vanum*. In vanum etenim nomen Dei adſumitur, quando aliquis ad ſingula verba, quibus vult, ut ſibi ab alio credatur, Deum omnipotentem, teſtem rei, de qua ait, invocat, eumque ſibi ita eſſe adjutorem, ſicut ea vera ſunt, quæ loquitur. Nam & ipſe Dominus in Euangelio hoc modo prohibens omne genus juramenti: *Nolite*, inquit, *omnino ju-*
Matth. 5. *rare, neque per cælum, neque per terram, neque per caput tuum, &c.*

44. Propter diverſas occaſiones res pauperum multis in locis valde attenuatæ ſunt, eorum ſcilicet dicimus, qui liberi eſſe noſcuntur, & ſub poteſtate potentiorum ſunt conſtituti, quorum ſi negotia, & cauſas clementia piiſſimi principis noſtri diligenter inveſtigari juſſerit, reperientur quamplurimi diverſis occaſionibus ad ultimam paupertatem jam redigi.

45. Quod menſuræ, & pondera juſta ubique haben-
Prov. 11. da ſint, teſtis eſt Salomon, qui dicit, quod *ſtatera doloſa abominatio ſit apud Deum, & pondus æquum*
Matth. 7. *voluntas ejus*. Et Dominus in Euangelio: *In qua menſura*, inquit, *menſi fueritis, remetietur vobis*. Quod licet de manu tua ibi dictum intelligi poſſit, tamen non abſurde & de hac re dictum accipi valet.

46. Nonas, ac decimas, quas qui res Eccleſiaſticas tenent, ſolvere Rectoribus Eccleſiarum ordinati ſunt ad luminaria, & ſtipendia clericorum, multis in locis abſtractas eſſe vidimus. Quod ſæpe jam miſſis veſtris in publicis indicavimus placitis. Sed inde hactenus aut parvum, aut nullum conſecuti ſumus effectum. Similiter & de reſtauratione tectorum nobis neceſſitas incumbit indicare, quia non tantum domus Monaſteriorum, ſed & ipſæ Eccleſiæ propter tectorum inopiam ruinas minantur.

47. Jejunia quando generaliter pro aliqua neceſſitate indicuntur, diligenter ab omnibus cuſtodienda ſunt, & obſervanda. Nec ſe aliquis improbitate gulæ patiatur corrumpi, ut de communi conſortio ſequeſtratus, effectum jejunii, quem cum cæteris abſtinendo conſequi debuit, ingluvie ventris victus, turpiter amittat.

48. Ebrietatem, & crapulam fideles ſectari non debere, Dominus in Euangelio author eſt, qui ſuis auditoribus ita præcipit: *Attendite*, inquit, *ne gra-* Luc. 21.
ventur corda veſtra in crapula, & ebrietate: quæ vitia modo apud homines nullius momenti eſſe putantur. Sed quanta mala de illis generari ſoleant, facile non poſſunt comprehendi. Generantur enim de illis quique noxiores corporum morbi, ut phyſici teſtantur. Ad ſtatum quoque mentis evertendum, quantum noceat ebrietas, facile deprehendi poterit: quippe cum pene omnium malorum, quæ ab hominibus raptim perpetrantur, cauſa ſit, & origo ebrietas.

49. Admonendi ſunt Domini ſubditorum, ut circa ſuos pie, & miſericorditer agant, nec eos qualibet injuſta occaſione condemnent: non vi opprimant, non illorum ſubſtantiolas injuſte tollant: nec ipſa debita, quæ a ſubditis reddenda ſunt, impie, ac crudeliter exigantur.

50. Ut frequentius, vel ter laici homines in anno *Frequens*
communicent, niſi forte quis majoribus quibuslibet cri- *communio.*
minibus impediatur.

51. Diligenter tractare, & inquirere pariter cœpimus in conventu noſtro, ſicut pia ſereniſſimi principis noſtri nobis injungit admonitio, de illis hominibus, qui exhæredati eſſe dicuntur. Si aliquis eſſet, qui noſtris temporibus voluiſſet dicere, ſe a quolibet noſtrum illis privari rebus, quas pater ejus, aut mater, aut frater, vel aliquis propinquorum ad Eccleſias Dei dediſſent; in ejus nomine iterum precario a Rectoribus Eccleſiarum acciperetur: ſed in eodem conventu noſtro neminem reperimus, qui de hac re adverſus nos conqueri voluiſſet. Nam pene nullus eſt, qui res ſuas ad Eccleſias donet, niſi de rebus Eccleſiaſticis aut tantum quantum donavit, aut duplum, aut triplum uſufructuario accipiat: & quibus ille tunc, vel quantis filiis, aut propinquis a Rectoribus impetraverit, poſt diſceſſum ejus eadem conditione, qua ille tenebat, poſteri ejus ſibi vendicent. Hic uſus, & hæc ratio apud nos uſque modo de talibus tenebatur. Nam & nobis viſum eſt, prædictis hæredibus hanc dare optionem, ut ſi voluiſſent traditionem parentum ſuorum conſequi, de qua illi jam erant per legem excluſi, Rectoribus Eccleſiarum ſe commendarent, & hæreditatem illam in beneficium, unde ſe adjuvare, ac ſuſtentare poſſent, acciperent. Hæc nos in conventu noſtro ita ventilavimus: ſed quomodo deinceps piiſſimo principi noſtro de his agendum placebit, nos fideles ejus famuli libenti animo ad nutum, & voluntatem ejus parati ſumus.

Synodus Cabilonenſis II. ſub Leone III. Papa habita, & Imperatore Carolo Magno Anno Domini 813.

PRÆFATIO.

Auxiliante Domino noſtro Jeſu Chriſto, & imperante ſereniſſimo, atque inclyto Auguſto Carolo,

rolo, convenimus Epiſcopi, & Abbates totius Galliæ Lugdunenſis in urbem Cabilonenſem, & de quibuſdam rebus, in quibus nobis emendatio neceſſaria videbatur, quædam capitula, quæ ſubter inſerta ſunt, eidem Domino Imperatori præſentanda, & ad ejus ſacratiſſimum judicium referenda adnotavimus, quatenus ejus prudenti examine ea, quæ rationabiliter decrevimus, confirmantur: ſit ubi minus aliquid egimus, illius ſapientia ſuppleatur.

Capitula Synodi Cabilon.

1. DEcrevimus juxta ſanctorum Canonum conſtitutionem, & cæterarum ſcripturarum ſanctarum doctrinam, ut Epiſcopi aſſidue ſint in lectione, & ſcrutentur myſteria verborum Dei, quibus in Eccleſia doctrinæ fulgore ſplendeant, & verborum Dei alimentis animas ſibi ſubditas ſatiare non ceſſent, & cum David quotidie dicant: *Revela oculos meos, & conſiderabo mirabilia de lege tua*, *Pſal. 118.* ita videlicet, ut illas ſcripturas notiſſimas habeant, quæ Catholicæ appellantur, & earum ſenſum per Patrum tractatus inquirant. Canones quoque intelligant, & librum B. Gregorii Papæ de cura Paſtorali: & ſecundum formam ibidem conſtitutam & vivant, & prædicent.

2. Ut ea, quæ legendo perſcrutantur, opere compleant, *Actor. 1.* juxta illud: *Cœpit Jeſus facere, & docere*. *Pſal. 118.* Et illud: *Et memoria tenentibus, ut faciant ea.* *Rom. 2.* Et illud: *Beati, qui ſcrutantur teſtimonia ejus, in toto corde* *1. Cor. 24.* *exquirunt ea. Non enim qui operantur iniquitatem, in viis ejus ambulaverunt.* Et, *Quia non auditores legis, ſed factores ejus juſtificabuntur.* Et, *Regnum Dei non in ſermone, ſed in opere.* Et, *ſint ſubditis norma vivendi*, ita videlicet, ut & verbis, & exemplis populo ad æternam patriam pergenti ducatum præbeant, ut vita eorum, & doctrina nequaquam diſcordent; ſed, quę dicunt, faciant, &, quæ faciunt, docere ſtudeant. Et prædicatione aſſidua plebem admoneant, & falce juſtitię a credentium mentibus vitiorum ſpinas eradicent, & verbi Dei ſemine agros mentis eorum ad fęcunditatem perducant.

Schola Theologica. 3. Oportet etiam, ut ſicut Dominus Imperator Carolus, vir ſingularis manſuetudinis, fortitudinis, prudentiæ, juſtitiæ, & temperantiæ, præcepit, ſcholas conſtituant, in quibus & literæ ſolertia diſciplinæ, & ſacræ ſcripturæ documenta diſcantur, & tales ibi erudiantur, quibus merito dicatur a Domino: *Matth. 5.* *Vos eſtis ſal terræ*, & qui condimentum plebibus eſſe valeant, & quorum doctrina non ſolum diverſis hæreſibus, verum etiam Antichriſti monitis, & ipſi Antichriſto reſiſtatur, ut merito de illis in laude Eccleſiæ *Cant. 4.* dicatur: *Mille clypei pendent ex ea, omnis armatura fortium*.

4. Opportunum ducimus, ut humilitatem, atque religionem & in vultu, & in opere, & in habitu, & in ſermone demonſtrent, ut bene agentes & habitu, & vultu demulceant: male agentibus vero ipſo ſuo viſu terribiles ſint, juxta illud, quod in tabernaculo Dei *3. Reg. 7.* boum, & leonum effigies expreſſæ memorantur. *Matth. 10.* Et *1. Tim. 3.* Dominus in Euangelio & aſtutiam ſerpentis, & ſimplicitatem columbę habendam percenſet.

5. Ut juxta Apoſtoli vocem, ſacerdotes irreprehenſibiles ſint, & moribus ornati. Et nequaquam turpibus *2. Tim. 3.* lucris deſerviant, juxta illud, quod ait Scriptura: *Nemo militans Deo implicat ſe negotiis ſæcularibus, ut ei placeat, cui ſe probavit*, & a turpibus lucris, & uſuris non ſolum ipſi abſtineant, verum etiam plebes ſibi ſubditas abſtinere inſtituant.

6. Imputatur quibuſdam fratribus, eo quod avaritiæ cauſa hominibus perſuadeant, ut abrenuntiantes ſæculo, res ſuas Eccleſiæ conferant: quod penitus ab omnium mentibus eradicandum eſt. Animarum etenim ſalutem inquirere ſacerdos, non lucra terrena, debet: quoniam fideles ad res ſuas dandas non ſunt cogendi, neque circumveniendi. Oblatio namque

ſpontanea eſſe debet, juxta illud, quod ait ſcriptura: *Voluntarie ſacrificabo tibi*. *Pſal. 53.* Et illud: *Omnis populus mente devota obtulerunt donaria Domino*. *Exod. 35.* Eccleſia vero ſancta non ſolum fideles ſpoliare non debet, quin potius inopibus opem ferre, ut debiles, pauperes, viduæ, orphani, & cæteri neceſſitatem patientes a ſancta Eccleſia, ut puta a pia matre, & omnium gubernatrice, ſubſidium accipiant: quia res Eccleſiæ, quibus Epiſcopi non ut propriis, ſed ut commendatitiis uti debent, pretia ſunt peccatorum, patrimonia pauperum, ſtipendia fratrum in communi viventium.

7. Conſtituit ſane ſacer iſte conventus, ut Epiſcopi, ſive Abbates, qui non in fructum animarum, ſed in avaritiam, & turpe lucrum inhiantes, quoslibet homines illectos circumveniendo totonderunt, & res eorum tali perſuaſione non ſolum acceperunt, ſed & potius ſubripuerunt, pœnitentiæ canonicæ, ſive regulari, ut puta turpis lucri ſectatores, ſubjaceant. Hi vero, qui vanis promiſſionibus illecti, vel quibuslibet machinationibus perſuaſi, mentis inopes effecti, rerum ſuarum Domini eſſe neſcientes, comam depoſuerint, in eo, quod cœperunt, perſeverare cogantur. Res namque, quæ ab illectis, & negligentibus datæ, ab avaris, & cupidis non ſolum acceptæ, ſed raptæ noſcuntur, hæredibus reddantur, qui dementia parentum, & avaritia incertorum exhæredati eſſe noſcuntur. Si vero neſcientibus Epiſcopis, aut Abbatibus miniſtri eorum, quilibet videlicet in clero, hoc feciſſe convincuntur, Epiſcopi, & Abbates deſidia, illi vero rapacitate, & avaritia judicentur. Hoc vero, quod quiſque Deo juſte, rationabiliter de rebus ſuis offert, Eccleſia tenere debet.

8. Oportet etiam, ut ſi quando ſacerdotes fruges, vel quoſdam redditus terræ congregant, & protelant, non ideo hoc faciant, ut carius vendant, & theſauros congregent, ſed ut pauperibus tempore neceſſitatis ſubveniant.

9. Ab omnibus oculorum, auriumque illecebris ſacerdotes abſtinere debent, & canum, accipitrum, falconum, vel cęterarum hujuſcemodi rerum curam parvipendere, & hiſtrionum, ſive ſcurronum, & turpium, ſeu obſcœnorum jocorum inſolentiam non ſolum ipſi reſpuant, verum etiam fidelibus reſpuenda percenſeant.

10. Ut ſobrietatem ſacerdotes teneant, & hanc habendam fidelibus prædicent: quia non poteſt eam libere prædicare, qui ſe mero uſque ad alienationem mentis ingurgitat. Hoc & de commeſſationibus, & de cęteris peſtibus ad gaſtrimargiam pertinentibus ſervandum eſt.

11. Ut Epiſcopus ad forum, neque ubi publice negotia judiciaria exercentur, non pergat, ſuæ cauſæ ſuffragaturus: *Joan. 7.* niſi forte ut aut pauperibus oppreſſis ſuccurrat, aut viduis, & orphanis tuitionem conferat, aut de verbo Dei judices admoneat, ut juxta Domini præceptum, juſta judicent judicia. Hoc & de Abbatibus, & de presbyteris, & diaconibus, & maxime monachis obſervandum eſt. Si vero eorum, qui in clero ſunt, propria cauſa agenda eſt, cum licentia Epiſcopi, & advocato pergant, & ſuæ cauſæ cum juſtitia ſuffragentur.

12. Ut neque presbyteri, neque diaconi, neque monachi villici fiant.

13. Dictum eſt interea de quibuſdam fratribus, quod eos, quos ordinaturi ſunt, jurare cogant, quod digni ſint, & contra canones non ſint facturi, & obedientes ſint Epiſcopo, qui eos ordinat, & Eccleſiæ, in qua ordinantur: quod juramentum, quia periculoſum eſt, omnes una inhibendum ſtatuimus.

14. Cavendum ſane eſt, ne, cum Epiſcopi Parochias ſuas peragrant, quandam damnoſam erga ſubditos, ſeu erga ſocios tyrannidem exerceant, nec (quod abſit) cum charitate, ſed cum quadam judiciaria invectione ſtipendia ab eis exigant. Obſervandum etiam

C c 3 mo-

modis omnibus; ut ſi quando eis peragrandę parochiæ [A] neceſſitas incumbit in confirmandis hominibus, in inquirendis rebus emendatione dignis, in prædicatione verbi Dei, in lucris animarum potius, quam in deprædandis, & ſpoliandis hominibus, & ſcandalizandis fratribus, operam dent. Et ſi quando eis ad peragendum miniſterium ſuum a fratribus, aut ſubditis aliquid accipiendum eſt, hoc ſummopere obſervare debent, ne quem ſcandalizent, aut gravent. Tanta ergo in hac re diſcretio tenenda eſt, ut & verbi Dei prædicator ſumptus, ubi proprii deſunt, a fratribus accipiat, & item fratres illius potentia non graventur, exemplo *2. Theſſ. 3.* Apoſtoli Pauli, qui, ne quem gravaret, arte, & manibus victum quęrebat.

15. Dictum eſt etiam, quod in pleriſque locis Ar- [B] chidiaconi ſuper presbyteros parochianos quandam exercent dominationem, & ab eis cenſus exigunt; quod magis ad tyrannidem, quam ad rectitudinis ordinem pertinet. Si enim Epiſcopi, juxta B. Apoſtoli ſententiam, non debent eſſe *dominantes in clero, ſed* *1. Pet. 5.* *forma facti gregis ex animo*: multo minus iſti hoc facere debent, ſed contenti ſint regularibus diſciplinis, & teneant propriam menſuram. Et quod eis ab Epiſcopis injungitur, hoc per parochias ſuas exercere ſtudeant, nihil per cupiditatem, & avaritiam præſumentes.

16. Quidam fratres dixerunt, conſuetudinis antiquę fuiſſe in eorum Eccleſiis, ut pro balſamo emendo ad chriſma faciendum, ſive pro luminaribus Eccleſię [C] concinnandis, binos, vel quaternos denarios presbyteri darent. Unde omnes uno conſenſu ſtatuimus, ut ſicut pro dedicandis Baſilicis, & dandis ordinibus nihil accipiendum eſt: ita etiam pro Balſamo, ſive luminaribus emendis nihil presbyteri chriſma accepturi dent. Epiſcopi itaque de facultatibus Eccleſię Balſamum emant. Luminaria ſinguli in Eccleſiis ſuis concinnanda provideant.

17. Inventum eſt, quod in quibuſdam locis presbyteri duodenos, vel quaterdenos denarios Epiſcopis in cenſum annis ſingulis darent. Quod penitus abolendum omnes decrevimus.

18. Dictum eſt nobis, quod in quibuſdam locis Epiſcopi, & Comites ab inceſtuoſis, & ab his, qui de- [D] cimas non dant, vades accipiant, & a presbyteris pro quibuſdam negligentiis, & inter ſe pecunias dividant: quod penitus abolendum decrevimus, ne forte avaritiæ locus detur. Et conſtituimus, ut inceſtuoſi juxta canonicam ſententiam pęnitentia mulctentur. Qui vero decimas poſt crebras admonitiones, & prædicationes ſacerdotum dare neglexerint, excommunicentur. Juramento vero eos conſtringi nolumus propter periculum perjurii.

19. Queſti ſunt præterea quidam fratres, quod eſſent aliqui Epiſcopi, & Abbates, qui decimas non ſinerent dari Eccleſiis, ubi illi coloni Miſſas audiunt. Proinde decrevit ſacer iſte conventus, ut Epiſcopi, & Abbates de agris, & vineis, quæ ad ſuum, vel fratrum ſtipendium habent, decimas ad Eccleſias dari faciant: [E] familia vero ibi det decimas ſuas, ubi infantes eorum baptizantur, & ubi per totum anni circulum Miſſas audiunt.

20. Si inter omnes fideles pax, & concordia habenda *Hebr. 12.* eſt, dicente Apoſtolo: *Sequimini pacem, & ſanctimoniam, ſine qua nemo videbit Deum*: multo magis inter Epiſcopos, & Comites eſſe debet, qui poſt imperialis apicis dignitatem, populum Dei regunt. Ita enim inter ſe concordare debent, ut alterutrum ſibi ad Dei ſervitium peragendum, & miniſterium ſuum explendum, non ſolum non noceant, quin potius adminiculo ſint.

21. Comitibus vero, & judicibus hoc ſummopere obſervandum eſt, ut juſte judicent, & nequaquam in judicio munera, ſeu perſonas accipiant, dicente Domino: *Non accipies perſonam, nec munera, quia munera* *Deut. 16.* *excæcant oculos ſapientium, & mutant verba juſtorum*. Sed & miniſtros, quos vicarios, & centenarios vocant, juſtos habere debent: ne forte eorum avaritia, aut rapacitate populus gravetur, & amiſſis facultatibus, in paupertatem redigatur. Teſtes vero probatiſſimi, & pauci de pluribus eſſe debent tales, de quorum fide non dubitetur. Multum autem pravorum teſtium cupiditate, & falſitate læditur reſpublica.

22. De Abbatibus vero, & Monachis idcirco hic pauca ſcribimus, quia pene omnia Monaſteria regularia, in his regionibus conſtituta, ſecundum regulam S. Benedicti ſe vivere fatentur: quæ beati Benedicti documenta per omnia demonſtrant, qualiter eis vivendum ſit. Inquiratur ergo diligenter, ubi ſecundum ipſum ordinem vivitur, & ubi ab ipſo ordine digreſſum eſt, & juxta ejuſdem beati viri inſtitutionem vivere certent, qui ſe, ut ita viverent, cum atteſtatione profeſſi ſunt.

23. Decrevimus autem ſecundum inſtitutionem, presbyterorum, diaconorum, & cęterorum graduum inferiorum ordinationes ſtatutis temporibus fieri debere.

24. De Epiſcopis vero, presbyteris, & diaconibus, & Monachis interfectis, quærendum a Domino Imperatore eſt, cui illius homicidii pretium exolvendum ſit.

25. Pœnitentiam agere juxta antiquam canonum *Pœnit. publica.* conſtitutionem, in pleriſque locis ab uſu receſſit, & neque excommunicandi, neque reconciliandi antiqui moris ordo ſervetur, ut a Domino Imperatore impetretur adjutorium, qualiter ſi quis publice peccat, publica mulctetur pęnitentia: & ſecundum ordinem canonum pro merito ſuo excommunicetur, & reconcilietur.

26. Perlatum ad nos eſt, quod inter hæredes Eccleſiæ in rebus propriis conſtitutę dividantur, & tanta per eandem diviſionem ſimultas oriatur, ut unius altaris quatuor partes fiant, & ſingulæ partes ſingulos habeant presbyteros: quod ſine diſcordia, & ſimultate nullo modo geri poteſt. Unde nobis viſum eſt, quod hujuſcemodi Eccleſiæ inter hæredes dividi non debeant, & ſi in contentionem venerint, & ſimultates inter eos ſurrexerint, per quas ſacerdos ſuo ibi officio canonice fungi non poſſit, præcipiatur ab Epiſcopo civitatis, ut nullo modo ibi Miſſarum ſolemnia celebrentur, donec illi ad concordiam redeant, & pari voto, atque conſilio Eccleſia illa ſacerdotem canonice habeat, qui libere ibi ſuum miniſterium peragere poſſit.

27. Dictum nobis eſt, quod quidam de plebe bis, & ter ab Epiſcopis, ignorantibus eiſdem Epiſcopis, confirmentur. Unde nobis viſum eſt, eandem confirmationem, ſicut nec baptiſmum, iterari minime debere.

28. Interrogaverunt nos quidam de affinitate propinquitatum, & in quibus gradibus matrimonia jungenda ſint. Quibus nos ad Canones currere præcepimus, & quod in eis continetur, hoc ab eis in hoc negotio, ſicut & in cæteris, obſervari debere.

29. Sane quæ in proprio viro, hæc nimirum in uxoris parentela de lege nuptiarum regula cuſtodienda eſt. Quia ergo conſtat, eos duos eſſe in carne una, communis illis utrinque parentela eſſe credenda eſt, ſicut ſcriptum eſt: *Erunt duo in carne una*. *Epheſ. 5. Geneſ. 2.*

30. Dictum nobis eſt, quod quidam legitima ſervorum matrimonia poteſtativa quadam præſumptione dirimant, non admittentes illud Euangelicum: *Quod Deus conjunxit, homo non ſeparet*. *Matth. 19.* Unde nobis viſum eſt, ut conjugia ſervorum non dirimantur, etiam ſi diverſos dominos habeant: ſed in uno conjugio permanentes, dominis ſuis ſerviant. Et hoc in illis obſervandum eſt, ubi legalis conjunctio fuit, & per voluntatem dominorum.

31. Dictum etiam nobis eſt, quaſdam fœminas deſidioſe, quaſdam vero fraudulenter, ut a viris ſuis ſeparentur, proprios filios coram Epiſcopis ad confirman-

mandum tenuiſſe. Unde nos dignum duximus, ut ſi qua mulier filium ſuum deſidia, aut fraude aliqua coram Epiſcopo ad confirmandum tenuerit, propter fallaciam ſuam, vel fraudem, quamdiu vivat, agat pœnitentiam, a viro tamen ſuo non ſeparetur.

Nota ab hoc ca. uſque ad 38. auricularem fuiſſe confeſſionem tempore Caroli Magni.

32. Sed & hoc emendatione egere perſpeximus, quod quidam dum confitentur peccata ſua ſacerdotibus, non plene [illegible] faciunt. Quia ergo conſtat, hominem ex duabus eſſe ſubſtantiis, anima videlicet, & corpore, & interdum animi motu, interdum carnis fragilitate peccatur: ſolerti indagatione debent inquiri ipſa peccata, ut ex utriſque plena ſit confeſſio: ſcilicet ut ea confiteantur, quæ per corpus geſta ſunt: & ea, quibus in ſola cogitatione delinquitur. Inſtruendus eſt itaque peccatorum ſuorum confitens, ut de octo principalibus vitiis, ſine quibus in hac vita difficile vivitur, confeſſionem faciat: quia aut cogitatione, aut (quod eſt gravius) opere eorum inſtinctu peccavit. Odium etenim, invidia, ſuperbia, vel cæteræ hujuſcemodi animæ peſtes tanto periculoſius lædunt, quanto ſubtilius ſerpunt.

33. Quia quidam ſolummodo Deo confiteri debere dicunt peccata, quidam vero ſacerdotibus confitenda eſſe percenſent, quod utrumque non ſine magno fructu intra ſanctam fit Eccleſiam, ita duntaxat, ut & Deo, qui remiſſor eſt peccatorum, confiteamur peccata noſtra, & cum David dicamus: *Delictum meum cognitum tibi feci, & injuſtitiam meam non abſcondi: Dixi, Confitebor adverſum me injuſtitias meas Domino, & tu remiſiſti impietatem peccati mei.* Et ſecundum inſtitutionem Apoſtoli, *confiteamur alterutrum peccata noſtra, & oremus pro invicem, ut ſalvemur.* Confeſſio itaque, quæ Deo fit, purgat peccata: ea vero, quæ ſacerdoti fit, docet, qualiter ipſa purgentur peccata. Deus namque ſalutis, & ſanitatis author, & largitor, plerumque hanc præbet ſuæ potentiæ inviſibili adminiſtratione, plerumque medicorum operatione.

Pſal. 31.
Jacobi 5.

34. Quia igitur Apoſtolo teſte, *Non eſt perſonarum acceptio apud Deum*, & in omnibus judiciis cavenda eſt: multo magis in hoc pœnitentiæ judicio præcaveri debet, ut nullus ſacerdotum unquam aut gratia, aut odio alicujus perſonæ ſecus judicet, quam quod in canonibus ſacris invenerit, aut quod illi ſecundum ſacrarum ſcripturarum authoritatem, & Eccleſiaſticam conſuetudinem rectius viſum fuerit. Si ergo medici, qui corporibus medicinam inferre conantur, nequaquam propter perſonæ cujuslibet acceptionem his, quos ſanare cupiunt, cauterio, aut ferro, aut duris aliis quibuslibet rebus parcunt: multo magis idipſum his obſervandum eſt, qui non corporum, ſed animarum medici exiſtunt. Neque enim penſanda eſt pœnitentia quantitate temporis, ſed ardore mentis, & mortificatione corporis. Cor autem contritum, & humiliatum Deus non ſpernit.

Roma. 2. Ephe. 6. Coloſ. 3. Act. 10.
Pſal. 50.

35. Multi (quod ſine dolore dicendum non eſt) in pœnitentia non tam peccati remiſſionem, quam temporis conſtituti expectant expletionem. Et ſi carnium, & vini uſus eis interdictus eſt, mutata non voluntate, ſed ejuſdem cibi, aut potus perceptione, tantum deliciis ſuis indulgent, ut delicioſius, his interdictis, aliorum ciborum, vel potionum appetitu vivere cognoſcantur: Spiritalis autem abſtinentia eſt, quæ in pœnitentibus vigere potiſſimum debet, & quorumdam ciborum, ac potionum perceptiones, & deſideria fugere debet: ille, inquam, ille magis parſimoniæ ſervire cenſendus eſt, qui ſibi non ſolum quarundam rerum perceptiones, ſed delectationes corporis penitus interdicit.

36. Sed nec hoc prætereundum putavimus, quod quidam ex induſtria peccantes, propter eleemoſynarum largitionem, quandam ſibi promittunt impunitatem. Eleemoſyna enim extinguit peccata, juxta illud: *Ignem ardentem extinguit aqua, & eleemoſyna extinguit peccata.* Sed ea, quæ aut neceſſitate, aut caſu, aut qualibet fiunt fragilitate: ea vero, quæ ex induſtria,

Eccl. 3.

A aut cujuslibet libidinis explendæ cauſa idcirco fiunt, ut eleemoſynis redimantur, nequaquam eis redimi poſſunt: quia qui hoc perpetrarunt, videntur Deum mercede conducere, ut eis impune peccare liceat. Non ergo quis idcirco peccare debet, ut eleemoſynam faciat: ſed ideo eleemoſynam facere debet, quia peccavit. Mentem enim, & corpus, quæ libido traxit ad culpam, afflictio, & contritio debet reducere ad veniam.

37. Cum igitur omnia conciliis canonum, qui recipiuntur, ſint a ſacerdotibus legenda, & intelligenda, & per ea ſit eis vivendum, & prædicandum: neceſſarium duximus, ut ea, quæ ad fidem pertinent, & ubi de extirpandis vitiis, & plantandis virtutibus ſcribitur, hoc ab eis crebro legatur, & bene intelligatur, & in populo prædicetur.

B 38. Modus autem pœnitentiæ peccata ſua confitentibus, aut per antiquorum canonum inſtitutionem, aut per ſanctarum ſcripturarum authoritatem, aut per Eccleſiaſticam conſuetudinem (ſicut ſuperius dictum eſt) imponi debet, repudiatis, ac penitus eliminatis libellis, quos pœnitentiales vocant, quorum ſunt certi errores, incerti authores. De quibus recte dici poteſt. *Mortificabant animas, quæ non moriuntur, & vivificabant animas, quæ non vivebant.* Qui dum pro peccatis gravibus leves quoſdam, & inuſitatos imponunt pœnitentiæ modos, conſuunt pulvillos, ſecundum propheticum ſermonem, ſub omni cubito manus, & faciunt cervicalia ſub capite univerſæ ætatis ad capiendas animas.

Libelli pœnitentiales.
Ezec. 13.

39. Viſum præterea nobis eſt, ut in omnibus Miſ-
C ſarum ſolemnitatibus pro defunctorum ſpiritibus loco competenti Dominus deprecetur. Sicut enim nulla dies excipitur, qua non pro viventibus, & pro quibuslibet neceſſitatibus Dominus deprecetur, ita nimirum nulla dies excipi debet, quin pro animabus fidelium preces Domino in miſſarum ſolemnitatibus fundantur. Antiquitus hunc morem igitur ſancta Eccleſia tenet, ut & in miſſarum ſolemnitatibus, & in aliis precibus Domino ſpiritus quieſcentium commendet, dicente beato Auguſtino: Non ſunt prætermittendæ ſupplicationes pro ſpiritibus mortuorum, quas faciendas pro omnibus in Chriſtiana, & catholica ſocietate defunctis, etiam tacitis nominibus eorum, quos ſub generali commemoratione ſuſcepit Eccleſia,
D ut quibus ad iſta deſunt parentes, aut filii, aut quicunque cognati, vel amici, ab una eis exhibeantur matre communi.

Antiquus mos orandi pro defunctis.

Nota. Ex hoc canone gravis oritur difficultas, ſuppoſito, quod ex ſingulis miſſis aliqua pars fructus ſacrificii proveniat ſingulis animabus in purgatorio, idque ex opere operato; cum ſacrificium miſſæ ſuo effectu non privetur, vix poterunt multo tempore habere aliquem reatum pœnæ, ut infert Suarez de *Euchariſtia* diſp. 78. ſect. 2. cum tamen conſtet magnam multitudinem animarum diu ſatis in purgatorio expiari, ut probat Bellarminus de gemitu columbæ cap. 19. ex hiſtoria venerabilis Bedæ, & ex Thoma Cantipratenſi in vita beatæ Chriſtinæ mirabilis. Duas cauſas hujuſce multitudinis ſuggerit Fabritius Pignatellus in Monte
E propitiatorio l. 5. qu. ex occaſione hujus canonis. Una eſt, quod multi remanent in macula peccati mortalis uſque ad mortem, unde valde magnus reatus pœnæ temporalis illis reſtat, qui non tam cito exhauriri poteſt. Alia eſt pro iis, qui venialibus tantum ſunt obnoxii, qui cum iis non dimiſſis moriuntur: maxima enim eorum multitudo. O nos vere cæcos, & miſeros, exclamat ibidem Bellarminus, quis debita noſtra numerabit? Si Apoſtoli poſt acceptum Spiritum Sanctum non mentiuntur, cum dicunt, *in multis offendimus omnes*, & ſi *ſepties in die cadit juſtus*, ut loquitur Sapiens Proverb. 4. quoties cadent injuſti, & imperfecti? nonne ſeptuagies ſepties? Hæc ſane cogitatio, concludit ille, ita me terret, & confundit, ut videar mihi ſemper in luto, & ſordibus volutari, vel certe inter ſpinas, &

 tribu-

tribulos ſic ambulare, ut punctiones frequentes evitare non poſſim. Unde illud Iſaiæ 1. mihi, & ſimilibus convenienter aptari cenſeam: A planta pedis uſque ad verticem non eſt in eo ſanitas. Hæc ille doctus, æque ac ſanctus. Porro Meratius diſp. 39. de Euchariſtia notat, quod nulla fiat ex opere operato remiſſio pœnæ temporalis, ſive in præſenti vita, ſive in futura, ei, qui ex opere operantis cum nulla vel ſatisfactione, vel ſatiſpaſſionis ratione ſtatum, in quo eſt, redimere poteſt: at qui eſt in peccato veniali, non poteſt ex opere operantis ullam pœnam redimere ullo ex his modis in hac, aut altera vita; unde neceſſe eſt per modum impetrationis liberari: quod cum ita facile non ſit, ampliſſimum, & diuturnum eſſe purgatorium inferre licet.

40. Dictum nobis eſt, presbyteros propter ſuam negligentiam canonice degradatos ſæculariter gradu amiſſo vivere, & pœnitentiæ agendæ bonum negligere: unde ſtatuimus, ut, gradu amiſſo, agendæ pœnitentiæ gratia in monaſterio aut canonico, aut regulari mittantur. Si vero hoc fieri cauſa quælibet prohibuerit, ubicunque ſint, pœnitentiam agere non deſiſtant. Si autem, amiſſo gradu, ſæculariter vivere voluerint, & pœnitentiam agere neglexerint, ab Eccleſiæ communione ſeparentur.

41. Presbyter, proprio loco dimiſſo, ad alium migrans nequaquam recipiatur, niſi ſuæ migrationis cauſam dixerit, & ſe innocenter vixiſſe in parochia, in qua ordinatus eſt, ſub teſtibus probaverit, literis etiam, in quibus ſint nomina Epiſcopi, & civitatum plumbo impreſſa. Quibus cognitis, & talibus inventis, quibus fides adhiberi poſſit, recipiatur.

42. Inventum eſt, quod multi arbitrii ſui temeritate, & (quod gravius eſt) ducti cupiditate presbyteris quibuslibet abſque conſenſu ſuorum Epiſcoporum Eccleſias dant, vel auferunt, Unde oportet, ut, canonica regula ſervata, nullus abſque conſenſu epiſcopi ſui cuilibet presbytero Eccleſiam det. Quam ſi juſte adeptus fuerit, hanc non niſi gravi culpa ſua, & coram Epiſcopo canonica ſeveritate amittat.

43. Sunt in quibuſdam locis Scoti, qui ſe dicunt epiſcopos eſse, & multos negligentes, abſque licentia dominorum ſuorum, ſive magiſtrorum, presbyteros, & diaconos ordinant: quorum ordinationem, quia plerumque in Simoniacam incidit hæreſim, & multis erroribus ſubjacet, modis omnibus irritam fieri debere, omnes uno conſenſu decrevimus.

44. Superius ſcripſimus, presbyteros villicos eſse non debere, & nunc eos in tabernis bibere, cancellarios publicos eſse, nundinas inſolenter peragrare, Romam, ſive Turonum abſque licentia epiſcopi ſui adire, penitus decrevimus inhibendum.

45. Nam & a quibuſdam, qui Romam, Turonumve, & alia quædam loca ſub prætextu orationis inconſulte peragrant, plurimum erratur. Sunt presbyteri, & diacones, & cæteri in clero conſtituti, qui negligenter viventes, in eo purgari ſe a peccatis putant, & miniſterio ſuo fungi debere, ſi præfata loca attingant. Sunt nihilominus laici, qui putant, ſe impune aut peccare, aut peccaſse, quia hæc loca oraturi frequentant. Sunt quidam potentum, qui acquirendi cenſus gratia, ſub prætextu Romani, ſive Turonici itineris, multa acquirunt, multos pauperum opprimunt: & quod ſola cupiditate faciunt, orationum, ſive ſanctorum locorum viſitationis cauſa ſe facere videri affectant. Sunt pauperes, qui vel ideo id faciunt, ut majorem habeant materiam mendicandi. De quorum numero ſunt illi, qui circumquaque vagantes, illo ſe pergere mentiuntur, vel quia tantum ſunt vecordes, ut putent, ſe ſanctorum locorum ſola viſione a peccatis purgari, non attendentes, quod ait beatus Hieronymus: Non Hieroſolymam vidiſse, ſed Hieroſolymis bene vixiſse, laudandum eſt. De quibus omnibus Domini Imperatoris, qualiter ſint emendanda, ſententia expectetur. Qui vero peccata ſua ſacerdotibus, in quorum ſunt parochiis, confeſſi ſunt, & ab his agendæ pœnitentiæ *Confeſſio auricularis.* conſilium acceperunt, ſi orationibus inſiſtendo, eleemoſynas largiendo, vitam emendando, mores componendo, Apoſtolorum limina, vel quorumlibet ſanctorum inviſere deſiderant, horum eſt devotio omnibus collaudanda.

Præparatio ad communionem.

46. In perceptione corporis, & ſanguinis Domini magna diſcretio adhibenda eſt. Cavendum eſt enim, ne, ſi nimium in longum differatur, ad perniciem animæ pertineat, dicente Domino: *Niſi manducaveritis carnem filii hominis, & biberitis ejus ſanguinem, non habebitis vitam in vobis.* (*Joan. 6.*) Si vero indiſcrete accipiatur, timendum eſt illud, quod ait Apoſtolus: *Qui manducat, & bibit indigne, judicium ſibi manducat, & bibit.* (*1. Cor. 11.*) Juxta ejuſdem ergo Apoſtoli documentum, probare ſe debet homo, & ſic de pane illo manducare, & de calice bibere, ut videlicet abſtinens aliquot diebus ab operibus carnis, & purificans corpus, animamque ſuam, præparet ſe ad percipiendum tantum ſacramentum exemplo David, qui, niſi ſe falsus fuiſset abſtinuiſse (*1. Reg. 21.*) ab opere conjugali ab heri, & nudiuſtertius, panes propoſitionis nequaquam a ſacerdote accepiſset.

47. In cœna Domini a quibuſdam perceptio Euchariſtiæ negligitur. (*Jacob. 5.*) Quæ quoniam in eadem die ab omnibus fidelibus, exceptis his, quibus pro gravibus criminibus inhibitum eſt, percipienda ſit, Eccleſiaſticus uſus demonſtrat, cum etiam pœnitentes eadem die ad percipienda corporis, & ſanguinis dominici ſacramenta ſe reconciliant.

48. Secundum beati Jacobi Apoſtoli documentum, cui etiam decreta Patrum conſonant, infirmi oleo, quod ab Epiſcopis benedicitur, a presbyteris ungi debent. Sic enim ait: *Infirmatur quis in vobis? inducat presbyteros Eccleſiæ, & orent ſuper eum, ungentes eum oleo in nomine Domini, & oratio fidei ſalvabit infirmum, & alleviabit eum Dominus: &, ſi in peccatis ſit, dimittentur ei.* Non eſt itaque parvipendenda hujuſcemodi medicina, quæ animæ, corporiſque medetur languoribus.

49. In quibus locis, & quo apparatu Miſſarum ſolemnia, exceptis baſilicis, celebrari debeant, & utrum celebrari debeant, quia in Concilio Laodicenſi ita ſcribitur, quod non oporteat in domibus oblationes celebrari ab Epiſcopis, vel a Presbyteris.

50. Diei interea Dominici obſervatio, & veneratio plurimum negligitur. Unde oportet, ut authentica conſtitutione illius venerandæ diei obſervatio, juxta imperium Domini Imperatoris, ſtatuatur.

51. Quia ergo conſtat, in Eccleſia diverſarum conditionum homines eſſe, ut ſcilicet nobiles, & ignobiles, ſervi, coloni, inquilini, & cætera hujuſcemodi nomina: oportet, ut quicunque prælati ſunt, clerici, ſive laici, clementer erga eos agant, & miſericorditer eos tractent, ſive in exigendis ab eis operibus, ſive in accipiendis tributis, & quibuſdam debitis: ſciant quoque eos fratres ſuos eſſe, & unum ſecum habere patrem, cui clamant: *Pater noſter, qui es in cœlis*: (*Matth. 6.*) unam matrem ſanctam Eccleſiam, quæ eos intemerato ſacri fontis utero gignit. Diſciplina igitur eis miſericordiſſima, & gubernatio opportuna adhibenda eſt; diſciplina, ne indiſciplinate vivendo authorem ſuum offendant; gubernatio, ne in quotidianis vitæ commeatibus prælatorum adminiculo deſtituti fatiſcant.

52. Monaſteriis ſane puellaribus tales præferri debent fœminæ, & Abbatiſſæ creari, quæ & ſe, & ſubditum gregem cum magna religione, & ſanctitate cuſtodire norint, & his, quibus præſunt, prodeſſe non deſinant. Sed & ſe, & illas ita obſervent, utpote vaſa ſancta in miniſterio Domini præparata. Talem enim ſe debet Abbatiſſa exhibere ſubditis in habitu, in veſte, in omni convictu, ut eis ad cœleſtia regna pergentibus ducatum præbeat. Sciat etiam, ſe pro his, quas in regimine accepit, in conſpectu Domini rationem reddituram.

53. Libuit namque huic ſacro conventui, quaſdam admonitiunculas breviter eis ſanctimonialibus ſcribere, quæ ſe Canonicas vocant; quoniam hæ, quæ ſub

mona-

monaſticæ regulæ norma degunt, totius vitæ ſuæ ordinem in eadem, quam profitentur, regula ſcriptum habent.

54. Abbatiſſa diligentem habeat curam de congregatione ſibi commiſſa, & provideat in lectione, & in officio, & in pſalmorum modulatione, ut ipſæ ſanctimoniales ſtrenuæ ſint, & in omnibus operibus bonis illa eis ducatum præbeat, utpote pro animabus earum rationem in conſpectu Domini redditura, & ſtipendia ſanctimonialibus præbeat neceſſaria, ne forte propter indigentiam cibi, aut potus peccare compellantur.

55. Abbatiſſa cum viris, clericis, ſive laicis horis incompetentibus non loquatur, ſed quidquid cum maſculis, clericis, ſive laicis de rebus neceſſariis peragere debet, a prima hora uſque ad veſpertinam peragat. Et hoc non cum ſingulis, ſed coram pluribus.

56. A veſpera uſque ad primam neque Abbatiſſa, neque alia ſanctimonialium cum quibuslibet maſculis ullum colloquium habeant, niſi forte talis fuerit occaſio, quam evitare non poſſint; & ſi neceſſitas incubuerit, id coram teſtibus facere debebunt.

57. Abbatiſſa, quæ in civitate monaſterium habet, nequaquam de monaſterio egrediatur, niſi per licentiam Epiſcopi ſui, aut qui ejus vicem obtinet, niſi forte aut Imperialis juſſio eam cogat, aut prolixitas itineris id facere minime permittat: Et ſi quando foras pergit, de ſanctimonialibus, quas ſecum ducit, curam, & vigilantiam habeat.

58. Habeat etiam Abbatiſſa ſtudium aut in ædificando ea, quæ ad ſanctimonialium neceſſitatem pertinent, aut in reſtaurando.

59. Sanctimoniales in Monaſterio conſtitutæ habeant ſtudium in legendo, & in cantando, in Pſalmorum celebratione, ſive oratione. Et horas canonicas, matutinam videlicet, primam, tertiam, ſextam, nonam, veſpertinam, completoriam pariter celebrent. Et omnes, excepta quam infirmitas tenet, in dormitorio dormiant. Et omnibus diebus ad collationem veniant.

60. Non debere Presbyteros amplius in Monaſterio puellari immorari, niſi donec Miſſarum ſolemnia celebrent, aut aliquid ibi de Dei ſervitio, & ſuo miniſterio expleant.

61. Non debere ſanctimoniales in propriis manſionibus cum aliquibus maſculis, clericis, ſive laicis, conſanguineis, ſive extraneis bibere, ſive comedere: ſed ſi quando id agendum eſt, in auditorio agatur: & ubi auditorium deeſt, non fiat. Et cum nullo maſculo eis colloquium habere liceat, niſi in auditorio, & ibi coram teſtibus.

62. Sanctimoniales, niſi forte Abbatiſſa pro aliqua ſua neceſſitate incumbente illas mittente, nequaquam de Monaſterio egrediantur. Hæ vero, quæ famulos, aut famulas non habent, ad exercenda negotia ad portam Monaſterii perveniant, & ibi coram teſtibus negotia ſua exerceant.

63. Nullus vaſſallus Abbatiſſæ, nec miniſter aliquis, nec clericus, nec laicus clauſtra ancillarum Dei ingrediatur, niſi forte quando neceſſitas operandi incumbit.

64. Portaria non eligatur, niſi quæ ætate matura ſit, & teſtimonium habeat bonum, & vitæ probabilis ſit.

65. Quidquid in his capitulis minus fuerit, ab Epiſcopo ſuo Abbatiſſa perquirat. Et ita illa in omnibus obediens ſit, ſecundum canonicam conſtitutionem, ſicuti juſtum, & rectum eſt.

66. Interea omnis iſte conventus gratiſſima deliberatione decrevit, ut ab omnibus indeſinenter orationes fiant pro vita, & incolumitate, pro ſalute animæ, & corporis Domini Imperatoris, proliſque ejus, pro ſtatu regni, pro remiſſione peccatorum, & cœleſtis regni collatione, ita dumtaxat, ut ſemper magis, ac magis per incrementa temporum talis creſcat obſervatio. Dixit etiam, ſe ſcripturarum ſanctarum monita, & canonum inſtituta diligenti indagatione perquirere, & indefeſſa, atque infatigabili obſervatione, auxiliante Domino, velle perficere.

67. Hæc itaque pauca de pluribus, quæ neceſſaria perſpeximus, cum magna brevitate, Domini Imperatoris prudenti judicio præſentanda, adnotavimus. Cæterum, quid generaliter in omnibus, & ab omnibus ſequendum ſit, quidve vitandum, qualiterve intra ſanctam Eccleſiam ſit vivendum, qui plenius noſſe deſiderat, ſanctarum ſcripturarum prata percurrere non deſiſtat.

Concilium Maguntiacum I. celebratum anno ſalutis D. 813. ſub Ricolpho Archiepiſcopo quinto Idus Junii.

Maguntia Galliæ Belgicæ urbs juxta Rhenum fluvium ſita, vulgo dicitur Maiance.

Præfatio Epiſcoporum in Synodum, quam Maguntia in Monaſterio Sancti Albani celebrant.

IN nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti. Glorioſiſſimo, & Chriſtianiſſimo Imperatori Carolo Auguſto, veræ religionis authori, ac defenſori Sanctæ Dei Eccleſiæ, una cum prole ſua, ejuſque fidelibus vita, & ſalus, honor, & benedictio cum victoria ſine fine manſura. Almificæ reverentiæ veſtræ patefacimus nos humillimi famuli, ac miſſi veſtri, Hildebaldus ſcilicet ſacri Palatii Archiepiſcopus, Ricolphus, & Arno Archiepiſcopus, ſeu Bernharius, una cum reliquis Coepiſcopis, ac Abbatibus, & cætero clero, quia venimus ſecundum juſſionem veſtram in civitatem Maguntiam: ibique pariter adunati primitus cum litaniis triduanum celebravimus jejunium, divinam ſuppliciter poſtulantes clementiam, quatenus ſancta gratia ſua conventum, & actionem ipſius Synodi ſibi acceptabilem facere dignaretur, & Chriſtiano populo proficientem ad ſalutem, & vitam perpetuam, nobiſque ad æternum honorem, & gloriam. Tum vero conſedentes in clauſtro Baſilicæ Sancti Albani Chriſti martyris, conſona voce gratias egimus Deo omnipotenti, quia Sanctæ Eccleſiæ ſuæ pium, ac devotum in ſervitio ſuo conceſſit habere rectorem, qui ſuis temporibus ſacræ ſapientiæ fontem aperiens, oves Chriſti indeſinenter ſanctis alimentis reficit, ac divinis inſtruit diſciplinis, Chriſtianum populum indefeſſo labore amplificare conatur, hilariterque Chriſti honorat Eccleſias, ac de fauce diri draconis multorum animas ſtudet eripere, & ad ſinum ſanctæ matris Eccleſiæ revocare, atque ad gaudia paradiſi, & ad regna cœleſtia omnes communiter invitare, ſanctaque ſapientia ſua devotiſſimo ſtudio cæteros reges terræ tranſcendens.

Carolus Magnus defenſor Eccleſiæ.

Incipientes igitur in nomine Domini, communi ſenſu, & voluntate tractare pariter de ſtatu veræ religionis, ac de utilitate, & profectu Chriſtianæ plebis, convenit nobis, de noſtro communi collegio clericorum, ſeu laicorum tres facere turmas, ſicut & fecimus. In prima autem turma conſederunt Epiſcopi cum quibuſdam notariis, legentes, atque tractantes ſanctum Euangelium, nec non epiſtolas, & actus Apoſtolorum, canones quoq; ac diverſa Sanctorum Patrum opuſcula, paſtoralemque librum Gregorii, cum cæteris ſacris dogmatibus, diligenti ſtudio perquirentes, quibus modis ſtatum Eccleſiæ Dei, & Chriſtianæ plebis profectum ſana doctrina, & exemplis juſtitiæ inconvulſum, largiente gratia Dei, perficere, & conſervare potuiſſent. In alia vero turma conſederunt Abbates, ac probati Monachi, regulam Sancti Benedicti legentes, atque tractantes diligenter, qualiter Monachorum vitam in meliorem ſtatum, atque augmentum cum gratia Dei perducere potuiſſent. In tertia denique turma ſederunt Comites, & judices, in mundanis legibus decertantes, vulgi juſtitias per-

Ordo Concilii.

Google

perquirentes; omniumque advenientium cauſas diligenter examinantes, modis, quibus poterant, juſtitias terminantes. In his itaq; omnibus primo decrevimus, unicuique perſonæ, vel ſexui congruum honorem impendere, ſecundum dictum Beati Petri primi Paſtoris
1. Petr. 2. Eccleſiæ, ubi ait: *Omnes honorate, fraternitatem diligite, Deum timete, regem honorificate. Servi, ſubditi eſtote in omni timore Dominis, non tantum bonis, & modeſtis, ſed etiam dyſcolis. Hæc eſt enim gratia in Chriſto Jeſu Domino noſtro.* Hinc Paulus ad Timo-
1. Tim. 5. theum ſcripſit, dicens: *Attende tibi, & doctrinæ, inſta in illis. Hæc enim faciens & teipſum ſalvum facies, & eos, qui te audiunt. Seniorem ne increpaveris, ſed obſecra ut patrem, juvenes ut fratres, anus ut matres, juvenculas ut ſorores in omni caſtitate:* Inſuper etiam congruum nobis eſſe videbatur, ut ſacerdotes Eccleſiæ Dei jure legitimo, & inconvulſo honorarentur: de quibus Dominus ait, *Qui vos*
Luc. 10. *audit, me audit: & qui vos recipit, me recipit, Qui autem me recipit, recipit eum, qui me miſit.* Et Apoſtolus ad Hebræos: *Obedite*, inquit, *præpoſitis veſtris,*
Heb. 13. *& ſubjacete eis. Ipſi enim pervigilant, quaſi rationem reddituri pro animabus veſtris.* Nam de reverentia Eccleſiarum dicit Dominus: *Domus mea domus oratio-*
Matth. 21. *nis vocabitur cunctis gentibus.* De his tamen omnibus valde indigemus veſtro adjutorio, atque ſana doctrina, quæ & nos jugiter admoneat, atque clementer erudiat, & quatenus ea, quæ paucis perſtrinximus capitulis, ſubter a veſtra authoritate firmentur: ſi tamen veſtra pietas ita dignum eſſe judicaverit: & quidquid in eis emendatione dignum reperitur, veſtra magnifica imperialis dignitas jubeat emendari: ut ita emendata nobis omnibus, & cunctæ Chriſtianæ plebi, ac poſteris noſtris proficiant ad vitam, & ſalutem, & ad gloriam ſempiternam, nobiſque inde merces, honor, laus, benedictio, & Beatitudo permaneant in omnes æternitates ſæculi. Amen.

Tituli Statutorum Concilii Maguntiaci.

1 *De fide Catholica firmiter tenenda.*
2 *De ſpe habenda in Deum.*
3 *De charitate.*
4 *De Sacramentis Eccleſiæ.*
5 *De pace, & concordia.*
6 *De orphanis, & exhæredatis ſubveniendo.*
7 *Ut res pauperum, vel minus potentum mala occaſione non emantur.*
8 *De poteſtate Epiſcoporum pro rebus Eccleſiaſticis, ac de convenientia Epiſcoporum cum laicis.*
9 *De vita Canonicorum.*
10 *Item de vita Clericorum.*
11 *De vita Monachorum.*
12 *Ne monachi placita ſæcularia facere audeant.*
13 *De ſacris Virginibus.*
14 *De negotio ſæculari.*
15 *De imitatione Apoſtolica.*
16 *De eo, quid ſit relinquere mundum.*
17 *De armis dimittendis.*
18 *De fictis virtutibus, & veris vitiis diſcernendis.*
19 *Ut in monaſteria nimii homines non mittantur.*
20 *De locis monaſteriorum, vel ædificiis providendis.*
21 *Ut Epiſcopi ſciant, qualiter canonici vivant, qui cum Abbatibus ſunt.*
22 *De clericis vagis.*
23 *De clericis injuſte tonſuratis.*
24 *De clericis adeuntibus Imperatorem.*
25 *Ut prædicatio ſancta aſſidue in Eccleſia fiat.*
26 *Ut Presbyteri tantum ad Miſſarum ſolemnia introitum habeant in monaſteria puellarum.*
27 *Ut Presbyteri Chriſma diligenter cuſtodiant.*
28 *Ut Presbyteri aſſidue utantur horariis.*
29 *Ne laici Presbyteros ejiciant de Eccleſiis.*
30 *Ne laici a Presbyteris munera exigant.*
31 *De fugitivis clericis.*
32 *Quid ſit litania.*
33 *De litania majore.*
34 *De quatuor temporibus obſervandis.*
35 *De indicto jejunio.*
36 *De feſtivitatibus.*
37 *De Dominicis diebus.*
38 *De decimis.*
39 *Ut Eccleſia pacem habeant.*
40 *De pace Eccleſiarum.*
41 *Ut antiqua Eccleſia honorem habeant.*
42 *De beneficiis Eccleſiaſticis.*
43 *Ne Presbyter ſolus Miſſam cantet.*
44 *De oblatione, & pace in Eccleſia facienda.*
45 *De Symbolo, & oratione Dominica.*
46 *Ut malum ebrietatis vitetur omnino.*
47 *De ſpiritualibus filiolis.*
48 *Ut canticum luxurioſum circa Eccleſias non deferatur.*
49 *De ſubintroductis mulieribus.*
50 *De præpoſitis, vel advocatis, ſive vicedominis.*
51 *Ut nec corpora ſanctorum transferantur de loco ad locum.*
52 *Qui mortui in Eccleſia ſepeliantur.*
53 *De inceſtuoſis.*
54 *Ne in quarta generatione conjugium copuletur.*
55 *Ne proprius filius de baptiſmo ſuſcipiatur.*
56 *De damnatis nuptiis.*

Statuta Concilii Maguntiaci.

Caput primum.

INitium enim actionis noſtræ de fide eſſe decrevimus, quæ bonorum omnium eſt fundamentum. Et quia *ſine fide* (ut dicit Apoſtolus) *impoſſibile eſt placere* Heb. 11.
Deo, fides tamen indiget opere, quia fides ſine operibus mortua eſt. Ideo beatus Gregorius: Ille, inquit, vere credit, qui exercet operando, quod credit. Quapropter de fide vera omnes omnino Chriſtianos alterutrum inter ſe jugiter admonere, & docere oportet. Maxime tamen Dominos ſacerdotes in eo certamine laborare decet, ut firmiter ab omnibus teneatur.

2. Spes vero in Deum firmiter a cunctis Chriſtianis tenenda eſt. Unde Pſalmiſta commemorat: *Sperate in eo omnis congregatio populi*, & reliqua. Et ite- Pſal. 61.
rum: *Spera in Domino, & fac bonitatem.* Et iterum: Pſal. 36. Pſal. 31.
Sperantes autem in Domino miſericordia circumdabit. Et Apoſtolus: *Spe enim ſalvi facti ſumus.* Rom. 8.

3. *Charitas Deus eſt*, ut ait Apoſtolus: *Qui manet in charitate, in Deo manet, & Deus in eo.* Item Pau- 1. Joan. 4. 1. Tim. 1.
lus Apoſtolus: *finis*, inquit, *præcepti eſt charitas de corde puro, & conſcientia bona, & fide non ficta.* Charitatem ergo qui habet, omnia bona habet. Quam ideo commemoravimus, quia volumus, ut firmiter ab omnibus æque Catholicis conſervetur. Auguſtinus quoque in ſermone de laude charitatis dicit: Si ergo non vacat omnes paginas perſcrutari, omnium ſcripturarum ſecreta penetrare, tene charitatem, ubi pendent omnia: ibi tenebis, quod ibi didiciſti. Ille itaque tenet, & quod patet, & quod latet in divinis ſermonibus, qui charitatem tenet in moribus.

4. Sacramenta itaque baptiſmatis volumus, ut ſicut ſancta veſtra fuit admonitio, ita concorditer, atque uniformiter in ſingulis Parochiis ſecundum Romanum ordinem inter nos celebrentur jugiter, atque conſerventur, ideſt ſcrutinium ad ordinem baptiſmatis, ſicut in decretis Leonis Papæ ſub duobus continetur capitulis, cap. 11. Hæc duo tempora, ideſt Paſcha, & Pen-
tecoſte, ad baptizandum a Romano Pontifice legitima De conſec. di. 4. duo
præfixa ſunt. Item cap. 12. Non interdicta licentia, tempora.
quia in baptiſmo tribuendo quolibet tempore pericli- In prima
tantibus ſubvenitur. Et Syricius: Si in qualibet ne- decretali cap. 2.
ceſſitate opus fuerit ſacri unda baptiſmatis, omni volumus celeritate ſuccurri.

5. Ut pax, & concordia ſit, atque unanimitas in po- Joan. 8.
pulo

pulo Chriſtiano, quia unum Deum Patrem habemus in cœlis, & unam matrem Eccleſiam, unam fidem, unum Baptiſma: ideo in una pace, & unanimitate concorditer vivere debemus, ſi ad unam, & veram hæreditatem regni cœleſtis cupimus pervenire: quia *non eſt diſſenſionis Deus, ſed pacis*: ut ipſe ait, *Beati pacifici, quoniam filii Dei vocabuntur*. 1. Cor. 14. Matth. 5.

6. Propter iſtius itaque pacis concordiam conſervandam, placuit nobis de orphanis, & pauperibus, qui debite, vel indebite dicuntur amiſiſſe hæreditatem paterni, vel materni juris, ad ſe legibus pertinentem, ſi alicubi inventi fuerint, quos patres, vel matres propter traditiones illorum exhæredes fecerunt, aliorum ſcilicet ſuaſionibus, aut petitionibus, vel aliquo ingenio, omnino volumus, atque decrevimus emendari, quantum ad nos, vel ad noſtram pertinet poteſtatem, juxta voluntatem Dei, & veſtram ſanctam admonitionem, & conſiderationem. Quod ſi forte extra officium noſtrum alicubi inventum fuerit, admonere veſtram clementiam audeamus, ut emendetur.

7. Propter proviſiones pauperum, pro quibus curam habere debemus, placuit nobis, ut nec Epiſcopi, nec Abbates, nec Comites, nec Vicarii, nec Judices, nulluſque omnino ſub mala occaſione, vel malo ingenio res pauperum, vel minus potentum nec emere, nec vi tollere audeat. Sed ſi quis ex eis aliquid comparare voluerit, in publico placito coram idoneis teſtibus, & cum ratione hoc faciat. Ubicunque autem aliter inventum fuerit factum, hoc omnino emendetur per juſſionem veſtram.

8. Ut Epiſcopi poteſtatem habeant res Eccleſiaſticas providere, regere, gubernare, atque diſpenſare ſecundum canonum authoritatem, volumus & ut laici in eorum miniſterio obediant Epiſcopis ad regendas Eccleſias Dei, viduas, & orphanos defenſandos, & ut obedientes ſint eis ad eorum Chriſtianitatem ſervandam. Et Epiſcopi conſentientes ſint Comitibus, & judicibus ad juſtitias faciendas, & ut nullatenus per aliquorum mendacium, vel falſum teſtimonium, nec per perjurium, aut per præmium lex juſta in aliquo depravetur.

9. In omnibus igitur, quantum humana permittit fragilitas, decrevimus, ut canonici clerici canonice vivant, obſervantes divinæ ſcripturæ doctrinam, & documenta ſanctorum Patrum, & nihil ſine licentia Epiſcopi ſui, vel magiſtri eorum compoſite agere præſumant in unoquoque Epiſcopatu, & ut ſimul manducent, & dormiant, ubi his facultas id faciendi ſuppetit, vel qui de rebus Eccleſiaſticis ſtipendia accipiunt, & in ſuo clauſtro maneant, & ſingulis diebus mane primo ad lectionem veniant, & audiant, quod eis imperetur. Ad menſam vero ſimiliter lectionem audiant, & obedientiam ſecundum canones ſuis magiſtris exhibeant.

10. Diſcretionem igitur eſſe volumus, atque decrevimus inter eos, qui dicuntur ſæculum reliquiſſe, & adhuc ſæculum ſectantur. Placuit igitur ſancto Concilio, ut ita diſcernantur, ſicut in regula clericorum dictum eſt. His igitur lege Patrum cavetur, ut a vulgari vita ſecluſi, a mundi voluptatibus ſeſe abſtineant, non ſpectaculis, non pompis interſint, convivia inhoneſta, & turpia fugiant. Tamen Hieronymus in epiſtola ad Nepotianum dicit: Omnium Chriſtianorum domos quaſi proprias amare debemus, ut conſolatores nos in mœroribus ſuis potius, quam convivas in proſperis noverint. Item Iſidorus: Clerici tamen convivia privata, non tantum pudica, ſed & ſobria colant. Uſuris nequaquam incumbant, neque turpium occupationes lucrorum, fraudiſque cujuſquam ſtudium appetant. Amorem pecuniæ, quaſi materiam cunctorum criminum fugiant. Sæcularia officia, negotiaque abjiciant, honorum gradus per ambitionem non ſubeant, pro beneficiis Dei medicinæ munera non accipiant, dolos, & conjurationes caveant: odium, æmulationem, obtrectationem, atque invidiam fugiant. Non vagis oculis, non infræni lingua, aut petulanti, tumidoque geſtu incedant: ſed pudorem, ac verecundiam mentis ſimplici habitu, inceſſuque oſtendant. Obſcœnitatem etiam verborum, ſicut & operum penitus exsecrentur. Viduarum, & Virginum viſitationes frequentiſſimas fugiant, contubernia fœminarum nullatenus appetant; caſtimoniam quoque inviolati corporis perpetuo conſervare ſtudeant, ſenioribus quoque debitam præbeant obedientiam, neque ullo jactantiæ ſtudio ſe attollant. Poſtremo in doctrina, & lectionibus, Pſalmis, & Hymnis, & Canticis exercitio jugi incumbant. Tales enim debent eſſe, qui divinis cultibus ſe mancipandos ſtudent exhibere, ſcilicet ut dum ſcientiæ operam dant, doctrinæ gratiam populis adminiſtrent.

11. Abbates autem cenſuimus ita cum Monachis ſuis pleniter vivere, ſicut ipſi, qui in præſenti Synodo aderant, palam nobis omnibus promiſerunt, ideſt ſecundum doctrinam regulæ S. Benedicti, quantum humana permittit fragilitas.

12. Ac deinde decrevimus, ſicut ſancta regula dicit, ut Monaſterium, ubi fieri poſſit, per decanos ordinetur: quia illi præpoſiti ſæpe in elationem incidunt, & in laqueum diaboli. Hoc tamen omnino volumus, ut monachi ad ſæcularia placita nullatenus veniant, neque ipſe Abbas ſine conſenſu Epiſcopi ſui, & cum neceſſitas exigit, tunc per juſſionem, & conſilium Epiſcopi illuc vadat, nequaquam tamen contentiones, aut lites aliquas ibi movere præſumat: ſed quicquid quærendum, vel etiam reſpondendum ſit, per advocatos ſuos hoc faciat. Abbates, & Monachi uſque ad interrogationem ſilentium habeant: & cum interrogantur, cum humilitate, & reverentia reſpondeant: alias querelas omnino devitent. In eorum clauſtro permaneant, nulluſque ex eis foras vadat, niſi per neceſſitatem ab Abbate mittatur in obedientiam. Nec foris manducent, neque bibant ſine permiſſione Abbatis, nec ad convivia ſæcularia vadant.

13. Abbatiſſas autem cum ſanctimonialibus omnino recte, & juſte vivere cenſemus: quæ vero profeſſionem ſanctæ regulæ Benedicti fecerunt, regulariter vivant, & ſub diligenti cura cuſtodiam habeant, & in clauſtris ſuis permaneant, neque foras exitum habeant: ſed & ipſæ Abbatiſſæ in Monaſteriis ſedeant, nec foras vadant ſine licentia, & conſilio Epiſcopi ſui.

14. Miniſtri autem altaris Domini, vel Monachi, nobis placuit, ut a negociis ſæcularibus omnino abſtineant. Multa ſunt ergo negocia ſæcularia: de his tamen pauca perſtrinximus; ad quæ pertinet omnis libido, non ſolum in immunditia carnis, ſed etiam in omni concupiſcentia carnali, quicquid plus juſto appetit homo, turpe lucrum eſt, munera injuſta accipere, vel etiam dare: pro aliquo ſæculari quæſtu, & precio aliquem conducere: contentiones, & lites, vel rixas amare: in placitis ſæcularibus diſputare, excepta defenſione orphanorum, aut viduarum: conductores, aut procuratores eſſe ſæcularium rerum, turpis verbi, vel facti joculatorem eſſe, vel jocum ſæcularem diligere, aleas amare, ornamentum inconveniens propoſito ſuo quærere, in deliciis vivere velle, gulam, & ebrietatem ſequi, pondera injuſta, vel menſuras habere, negocium injuſtum exercere. Non tamen juſtum negocium eſt contradicendum propter neceſſitates diverſas, quia legimus ſanctos Apoſtolos negociatos eſſe, & in regula ſancti Benedicti præcipitur prævidere, per quorum manus negotium Monaſterii tranſeat. Canes vero, & oves ſequi ad venandum, in omnibus quibuslibet cauſis, ſuperfluum eſſe. Ecce talia, & his ſimilia miniſtris altaris Domini, necnon & Monachis omnino contradicimus, de quibus dicit Apoſtolus: *Nemo militans Deo implicat ſe negociis ſæcularibus*. 2. Tim. 2.

15. Apoſtolus dicit: *Imitatores mei eſtote, & obſervate eos, qui ita ambulant, ſicut habetis formam noſtram*. Non eos obſervantes, qui ſunt inimici Crucis Chriſti, quorum finis interitus, quorum Deus venter eſt, & gloria in confuſione ipſorum, qui terrena ſapiunt. Noſtra autem converſatio in cœlis eſt, ſicut Hierony- Phil. 3.

mus

mus in epiſtola ad Galatas ait: Æmulantur autem bene, qui cum videant, vel audiant eſſe in aliquibus gratias, dona, virtuteſque, ipſi tales eſſe deſiderant, & fidem, vitam, atque induſtriam eorum, qui per illa meruerunt, nituntur imitari, ut poſſint ea quoque, quæ bona æmulatione digna ſunt, conſequi, magis quærentes ſpiritualia, quam carnalia, ut perſeveranti gradu ad finem boni operis pervenire poſſint. Auguſtinus in primo libro de agone Chriſtianorum, hanc ſententiam interpretans, dicit: *Imitatores mei eſtote, ſicut & ego Chriſti*. (*1. Cor. 4. & 11.*) Quare intelligendum eſt, etiam ipſum Apoſtolum in ſemetipſo triumphaſſe de poteſtatibus hujus mundi, ſicut de Domino dixerat, cujus ſe imitatorem eſſe profitetur. Imitemur ergo & nos illum, ſicut hortatur, & caſtigemus corpus noſtrum, & in ſervitutem redigamus, ſi mundum volumus vincere. Aliquando quidem ſuo exemplo Chriſti nos fieri imitatores jubet, dicendo: Imitatores mei eſtote, ſicut & ego Chriſti. Aliquando quidem de ſe reſpiciens ad Deum, ad ipſius nos imitationem hortatur, dicens: Eſtote ergo imitatores Dei, ſicut filii chariſſimi. Jam vero demonſtrans, quia nihil hanc imitationem pariat, quam ſi ita vivat aliquis, ut bonum ejus in commune proficiat, atque univerſis ut ſibi ora provideat, adjunxit: *Ambulate in charitate*. (*Ibidem.*) Ideo cum dixiſſet, *Imitatores Dei eſtote*: continuo de charitate diſſeruit, quia hæc præcipue virtus Deo homines proximos faciat.

16. Sæculum autem relinquere eſt, ſicut Gregorius dicit, ſæculi voluptatibus contraire. Hinc Paulus admonet, dicens: *Qui emunt, tanquam non poſſidentes: & qui utuntur hoc mundo, tanquam non utantur*. (*1. Cor. 7.*) Et Gregorius in libro Paſtorum: Ut videlicet ſic vobis ſuppetant, & exterius ſerviant, quatenus a ſupernæ dilectionis ſtudio animum non reflectant.

17. Nos autem, qui relinquimus ſæculum, id modis omnibus obſervare volumus, ut arma ſpiritualia habeamus, ſæcularia dimittamus. Laicis vero, qui apud nos ſunt, arma portare non præjudicemus: quia antiquus mos eſt, & ad nos uſque pervenit.

18. Dominus dicit in Euangelio: *Attendite a falſis Prophetis, qui veniunt ad vos in veſtimentis ovium, intrinſecus autem ſunt lupi rapaces*. (*Matth. 7.*) Hinc Hieronymus in Commentario Matthæi dicit: De omnibus quidem intelligi poteſt, qui aliud habitu, ac ſermone promittunt, aliud opere demonſtrant. Item in alio loco: *Non omnis, qui dicit mihi, Domine, Domine, intrabit in regnum cælorum*. (*Ibidem.*) Nec his quidem accommodanda ſides eſt, qui, cum pollent integritate fidei, turpiter vivunt, & doctrinæ integritatem operibus deſtruunt. Utrumque enim Dei ſervis neceſſarium eſt, ut opus ſermone, & ſermo operibus comprobetur. Et Beda in tractatu in Euangelium Lucæ dicit: Ipſe enim finis eſt, ut nihil duplici animo faciamus: Si veram, inquit, & non fictam vis habere juſtitiam, quæ verbis oſtentas, factis compenſare curato. Et Apoſtolus: *Dilectio ſine ſimulatione, odientes malum, adhærentes bono*. (*Rom. 12.*)

19. Ut plus non mittatur in Monaſteria Canonicorum, vel Monachorum, aut puellarum, quam ſufferri poſſit.

20. Deinde dignum, ac neceſſarium eſt, ut miſſi per quæque loca directi, ſimul cum Epiſcopis uniuſcujuſque diœceſis, perſpiciant loca Monaſteriorum, Canonicorum pariter, & Monachorum, ſimiliterque puellarum, ſi in apto, & congruo loco ſint poſita, ubi commodum neceſſarium poſſit acquiri, quod ad utilitatem pertinet Monaſterii, ſicut in ſancta regula dicitur. Monaſterium autem ita debet conſtitui, ut omnia neceſſaria infra Monaſterium exerceantur, ut non ſit neceſſitas Monachis, vel Clericis, vel puellis vagandi foras, quia omnino non expedit animabus eorum. Similiter quoque ædificia Monaſteriorum ſupradicti miſſi, & cum eis Epiſcopi, per diverſa loca prævideant, ſi apta ſint, & congruenter ſanctæ profeſſioni compoſita: vel ſi clauſtrum firmum habeant, in quo ſalvari poſſint animæ in eis commorantium ſub diſciplina Canonica, vel regulari. Ubi autem aliter inventum fuerit, hoc omnimodis Epiſcopus loci ipſius faciat emendari, ita ut condignam profeſſioni eorum cuſtodiam habeant Canonici, vel monachi, atque Nonnanes, ne detur eis occaſio malefaciendi, quod abſit.

21. Præcipimus, ut unuſquiſque Epiſcopus ſciat per ſingula Monaſteria, quantos quiſque Abbas Canonicos in Monaſterio ſuo habeat, & hoc omnino ambo pariter provideant: ut, ſi Monachi fieri voluerint, regulariter vivant: ſin autem, Canonice vivant omnino.

22. De clericis vagis, ſeu de acephalis, ideſt de his, qui ſunt ſine capite, neque in ſervitio Domini noſtri, neque ſub Epiſcopo, neque ſub Abbate, ſed ſine canonica, vel regulari vita degentes, ut in lib. Officiorum ſecundum capitulum, & tertium de eis dicit. Hos neque inter laicos, aut ſæcularium officiorum ſtudia, neque inter clericos religio tenet divina, ſed ſolivagos, atque oberrantes ſola turpis vita complectitur, & vaga, quique dum nullum metuunt, explendæ voluptatis ſuæ licentiam ſectantur, quaſi animalia bruta libertate, ac deſiderio ſuo feruntur, habentes ſignum religionis, non religionis officium, hippocentauris ſimiles, nec equi, nec homines. Tales omnino ubicunque inventi fuerint, præcipimus, ut Epiſcopi ſine ulla mora eos ſub cuſtodia conſtringant canonica, & nullatenus eos amplius ita errabundos, & vagos ſecundum deſideria voluptatum ſuarum vivere permittant. Sin autem Epiſcopis ſuis Canonice obedire noluerint, excommunicentur, uſque ad judicium Archiepiſcopi regionis illius. Et ſi ille eos corrigere non valuerit, tunc omnino ſub vinculis conſtringantur uſque ad Synodum, ut ibi eis indicetur, utrum ad judicium Domini noſtri, aut ad iſtam magnam Synodum afferantur ſub cuſtodia publica.

23. De clericis vero hoc ſtatuimus, ut hi, qui hactenus inventi ſunt, ſive in Canonico, ſive in Monachico ordine tonſurati ſine eorum voluntate, ſi liberi ſunt, ut ita permaneant: & deinceps cavendum, ut nullus tondeatur ſine legitima ætate, & ſpontanea voluntate, vel cum licentia Domini ſui.

24. De clericis adeuntibus Imperatorem, hoc placet omnibus modis obſervare, quod de eis in ſacris canonibus conſtitutum eſt.

25. De officio prædicationis ſi forte Epiſcopus non fuerit in domo ſua, aut infirmus eſt, aut aliqua cauſa exigente non valuerit, nunquam tamen deſit diebus Dominicis, aut feſtivitatibus, quin verbum Dei prædicet, & juxta quod intelligere vulgus poſſit.

26. Ut Presbyteris per monaſteria puellarum opportuno tempore liceat Miſſarum ſolemnia celebrare, & iterum ad proprias Eccleſias redire.

27. Presbyteri ſub ſigillo cuſtodiant chriſma, & nulli ſub prætextu medicinæ, vel maleficii donare inde præſumant. Quod ſi fecerint, honore priventur.

28. Presbyteri ſine intermiſſione utantur orariis, propter differentiam ſacerdotii dignitatis.

29. Ut laici Presbyteros non ejiciant de Eccleſiis, neque conſtituant ſine conſenſu Epiſcoporum ſuorum.

30. Ut laici omnino munera injuſta non exigant a Presbyteris propter commendationem Eccleſiæ cuiquam Presbytero.

31. Ut unuſquiſque Epiſcopus in ſua parochia diligenter Presbyteros, vel clericos inquirat, unde ſint: &, ſi aliquem fugitivum invenerit, ad ſuum Epiſcopum redire faciat.

32. Litaniæ autem Græco nomine appellantur, quæ Latine dicuntur Rogationes. Inter ΛΙΤΑΝΕΙ´ΑΣ autem, & ΕΞΟΜΟΛΟΓΗ´ΣΕΙΣ hoc differt, quod exomologeſes pro ſola peccatorum confeſſione aguntur: Litaniæ vero, quæ indicantur propter rogandum Deum, & impetrandum in aliquo miſericordiam ejus. (*Exomologeſis precatio pro remiſſione peccatorũ.*)

Sed

Sed jam nunc utrumq; vocabulum ſub una deſignatione habetur. A

Proceſſiones Eccleſiaſticæ.

33. Placuit nobis, ut litania major obſervanda ſit a cunctis Chriſtianis, diebus tribus, ſicut legendo reperimus. Et ſicut ſancti Patres noſtri inſtituerunt, non equitando, nec pretioſis veſtibus induti, ſed diſcalceati, cinere, & cilicio induti, niſi infirmitas impedierit.

34. Conſtituimus, ut quatuor tempora anni ab omnibus cum jejunio obſerventur, ideſt, menſe Martio hebdomada prima. Et feria quarta, & ſexta, & ſabbato veniant omnes ad Eccleſiam hora nona cum litaniis ad Miſſarum ſolemnia. Similiter in menſe Junio, hebdomada ſecunda, feria quarta, & ſexta, & ſabbato jejunetur uſque ad horam nonam, & a carne ab omnibus abſtineatur. Similiter in menſe Septembri, hebdomada tertia, B & in menſe Decembri, hebdomada, quæ fuerit plena ante vigiliam Natalis Domini, ſicut eſt in Romana Eccleſia traditum.

35. Si quis indictum jejunium ſuperbiendo contempſerit, & obſervare cum cæteris Chriſtianis noluerit, in Gangrenſi Concilio præcipitur, ut anathematizetur, niſi emendare ſe ſtudeat.

36. Feſtos dies in anno celebrare ſancimus, hoc eſt diem Dominicam Paſchæ cum omni honore, & ſobrietate venerari. Similiter feriam ſecundam, tertiam, & quartam. A feria quinta ante Miſſam, licentia ſit arandi, vel ſeminandi, & hortum, & vineam excolendi, & ſepem circumcludendi. Ab alio vero opere ceſſare decrevimus. Poſt Miſſam autem ab opere vacare: diem Aſcenſionis Domini pleniter celebrare. Item Pentecoſten ſimiliter, ut in Paſcha. C In natali Apoſtolorum Petri, & Pauli diem unum, nativitatem ſancti Joannis Baptiſtæ, Aſſumptionem ſanctæ Mariæ, dedicationem ſancti Michaelis, nativitatem ſancti Remigii, ſancti Martini, ſancti Andreæ. In Natali Domini dies quatuor, Octavas Domini, Epiphaniam Domini, Purificationem ſanctæ Mariæ. Et illas feſtivitates martyrum, vel confeſſorum obſervare decrevimus, quorum in unaquaque parochia ſancta corpora requieſcunt. Similiter etiam dedicationem templi.

37. Omnes dies dominicos cum omni veneratione decrevimus obſervari, & a ſervili opere abſtinere, & ut mercatus in eis minime ſit, nec placitum, ubi aliquis ad mortem, vel ad pœnam judicetur.

38. Admonemus, atque præcipimus, ut decimas de omnibus dari non negligatur, quia Deus ipſe ſibi dari conſtituit. Quia timendum eſt, ut quiſquis Deo debitum ſuum abſtrahit, ne forte Deus per peccatum D ſuum auferat ei neceſſaria ſua.

39. Reum confugientem ad Eccleſiam nemo abſtrahere audeat, nec inde donare ad pœnam, vel ad mortem, ut honor Dei, & ſanctorum ejus conſervetur: ſed Rectores Eccleſiarum pacem, & vitam, ac membra ejus obtinere ſtudeant; tamen legitime componant, quod inique facit.

40. Præcipimus, ut in Eccleſiis, aut in domibus Eccleſiarum, vel atriis placita ſæcularia non fiant.

41. Eccleſiæ antiquitus conſtitutæ nec decimis, nec aliis poſſeſſionibus priventur, ita ut novis oratoriis tribuantur.

42. Quicumque beneficium Eccleſiaſticum habent ad tecta Eccleſiæ reſtauranda, vel ipſas Eccleſias emendandas omnino adjuvent, & novam decimam reddant. E

43. Nullus Presbyter, ut nobis videtur, ſolus Miſſam cantare valet recte. Quomodo enim dicet, Dominus vobiſcum, vel Surſum corda admonebit habere, & alia multa his ſimilia, cum alius nemo cum eo ſit?

44. Oblationem quoque, & pacem in Eccleſia facere jugiter admoneatur populus Chriſtianus: quia ipſa oblatio ſibi, & ſuis magnum remedium eſt animarum: & in ipſa pace vera unanimitas, & concordia demonſtratur.

45. Symbolum, quod eſt ſignaculum fidei, & orationem dominicam diſcere ſemper admoneant Sacerdotes populum Chriſtianum. Volumuſque, ut diſciplinam condignam habeant, qui hæc diſcere negligunt, ſive in jejunio, ſive in alia caſtigatione emendentur. Propterea dignum eſt, ut filios ſuos donent ad ſcholas, ſive ad Monaſteria, ſive foras Presbyteris, ut fidem Catholicam recte diſcant, & orationem dominicam, ut domi alios edocere valeant. Et qui aliter non potuerit, vel in ſua lingua hoc diſcat.

46. Magnum malum ebrietatis, unde omnia vitia pullulant, modis omnibus præcipimus cavere, & qui hoc cavere noluerit, excommunicandum eum eſſe decrevimus, uſque ad emendationem congruam.

47. Deinde præcipimus, ut unuſquiſque compater, vel proximi ſpirituales filiolos ſuos Catholice inſtruant.

48. Canticum turpe, atque luxurioſum circa Eccleſias agere omnino contradicimus, quod ubique vitandum eſt.

49. Omnibus igitur clericis fœminas ſecum in domibus ſuis habere ultra licentiam Canonum firmiter ſit contradictum.

50. Omnibus igitur Epiſcopis, Abbatibus, cunctoq; clero omnino præcipimus, vicedominos, præpoſitos, advocatos, ſive defenſores bonos habere, non malos, non crudeles, non cupidos, non perjuros, non falſitatem amantes, ſed Deum timentes, & in omnibus juſtitiam diligentes. De judicibus autem, vel centenariis, atque tribunis, ſeu vicariis, dignum eſſe cenſemus, ut, ſi mali reperti fuerint, de monaſterio ſuo abjiciantur.

51. Deinceps vero corpora ſanctorum de loco ad locum nullus præſumat transferre ſine conſilio principis, vel Epiſcopi, & ſanctæ ſynodi licentia.

52. Nullus mortuus intra Eccleſiam ſepeliatur, niſi Epiſcopi, aut Abbates, aut digni Presbyteri, aut fideles laici.

53. Ut Epiſcopi inceſtuoſos pariter inveſtigari ſtudeant, omnino præcipimus. Et ſi pœnitere noluerint, de Eccleſia expellantur, donec ad pœnitentiam revertantur.

54. Contradicimus quoque, ut in quarta generatione nullus amplius conjugio copuletur, & ſi poſt interdictum inventum fuerit, ſeparetur.

55. Nullus igitur proprium filium, vel filiam de fonte baptiſmatis ſuſcipiat, nec filiolam,nec commatrem ducat uxorem, nec illam, cujus filium, aut filiam ad confirmationem duxerit. Ubi autem factum fuerit, ſeparentur.

56. Si quis uxorem viduam duxerit, & poſtea cum filiaſtra ſua fornicatus fuerit, ſeu duabus ſororibus nupſerit, aut ſi qua duobus fratribus nupſerit, ſeu cum patre, & filio, tales copulationes anathematizari, & disjungi præcipimus, nec unquam amplius conjugio copulari, ſed magna diſtrictione feriri.

Facta eſt autem hæc ſynodus in civitate Maguntia, in clauſtro Baſilicæ ſancti Albani martyris anno Domini 813. & Imperii Domini Caroli Imperatoris anno 13. indictione quinta, quinto Idus Junii, ubi ſederunt Epiſcopi triginta, Abbates vero viginti quinque.

Synodus Rhemenſis circa tempora Leonis Papæ III. & Caroli Magni, anno Domini 813.

Concilii Rhemenſis Capitula.

HIc eſt ordo Capitulorum breviter adnotatus, quæ anno Dominicæ incarnationis 813. notata ſunt in conventu Metropolitanæ ſedis Rhemenſis Eccleſiæ a Dom. Carolo piiſſimo Imperatore, more priſcorum Imperatorum congregato, ordinante Vulfario ejuſdem ſanctæ ſedis Archiepiſcopo, & cæteris quam plurimis Patribus, & fratribus in eodem conventu divina largiente clementia reſidentibus.

Primo omnium, mediante menſe Majo, Deo inſpirante,

rante, ab eiſdem venerabilibus Patribus inſtitutum eſt ſecundum conſuetudinem jejunium triduanum, quatenus ipſo miſerante, ea, quæ ad laudem, & gloriam ſui ſancti nominis, & ad mercedem præfati glorioſiſſimi Principis noſtri, ſeu correctionem totius Chriſtianitatis Imperii, in eo conſideranda, vel ſtatuenda erant, eo cooperante, ſecundum ſuam magnam miſericordiam, & piiſſimam voluntatem ordinari mererentur.

1. Eſt de fidei ratione, ut unuſquiſque juxta intellectum ſuæ capacitatis, Domino largiente, diſceret, & intelligeret, atque operibus plene obſervaret.

Matth. 6. 2. Ut orationem, quam Dominus noſter Jeſus Chriſtus diſcipulos ſuos orare docuit, diſcerent, & ſenſum bene intelligerent, quia illam ignorare nulli Chriſtiano licet.

3. Ut quicunque ad gradus Eccleſiaſticos condigne aſcendere voluerit, unuſquiſque intelligeret, qualiter ſecundum poſſibilitatem intellectus ſui, in eo gradu, ubi conſtitutus eſt, Deo militare, & ſeipſum valeret cuſtodire.

4. Ut ea, quæ ſcripta ſunt ſuperius, unuſquiſque ſecundum a Deo ſibi collatum gradum operibus perficere valeret. Et, præſentibus cunctis, lectæ ſunt epiſtolæ Pauli, qualiter ſubdiaconi miniſterium eſt, eumdem Apoſtolum legere, ut officium ſibi commiſſum implere rectius potuiſſet.

5. Lectum eſt Euangelium, ut Diaconi etiam inſtruerentur, qualiter Chriſto, cujus funguntur officio, condigne valerent miniſtrare.

6. Miſſarum ibi diſcuſſa eſt ratio, ut Presbyteri minus antea ſcientes intelligerent, qualiter Miſſarum ſolemnia deinceps dignius celebrare deberent.

7. Baptiſterii, & Catechumenorum ventilata eſt ratio, ut ſacerdotes plenius intelligerent, qualiter condignis ordinibus efficerent Chriſtianum.

8. Lecti ſunt ſancti Canones, ut quiſque Canonicus legem, vitamque ſuam minime ignoraret, quod omnimodis non expedit, ſicut in Decretali legitur Innocentii.

9. Lecta eſt regula ſancti Benedicti, ut ad memoriam reduceretur Abbatibus minus ſcientibus, ſi qui forte adfuerint, qualiter & ſe, & ſuos ſecundum eamdem regulam cuſtodire valerent, atque gubernarent.

10. Lectæ ſunt ſententiæ libri Paſtoralis S. Gregorii, ut Paſtores Eccleſiæ intelligerent, quomodo ipſi viverent, qualiter ſibi ſubjectos deberent admonere, quoniam teſte eodem B. Gregorio, aliter admonendi ſunt Prælati, aliter ſubditi.

11. Diverſorum ibi ſententiæ relatæ ſunt Patrum, ut audientes in omnibus, quæ ſupra inſerta leguntur, tam prælati, quam ſubditi, in Dei laudibus roborati, de his, quæ audierant, fructum boni operis contenderent reddere.

12. Omnibus his actis, ventilata eſt ratio pœnitentiæ, ut ſacerdotes certius intelligerent, quomodo confeſſiones recipere, & pœnitentiam ſecundum Canonicam inſtitutionem pœnitentibus deberent indicare.

13. Ventilata eſt ratio octo principalium vitiorum, ut unuſquiſque diverſitatem illorum ſciret, & ab aliis, Domino auxiliante, ſe intelligeret cuſtodire, & aliis prædicare.

14. Ut Epiſcopi diligentius operam dent, lectionique divinæ incumbant, ideſt Canonicis libris, & opuſculis Patrum, & verbum Dei omnibus prædicent.

15. Ut Epiſcopi ſermones, & homilias ſanctorum Patrum, prout omnes intelligere poſſunt, ſecundum proprietatem linguæ prædicare ſtudeant.

16. Ut Epiſcopi, & Presbyteri examinent, qualiter confitentibus peccata dijudicent, & tempus pœnitentiæ conſtituant.

17. Ut Epiſcopi, & Abbates ante ſe joca turpia facere non permittant, ſed pauperes, & indigentes ſecum ad menſam habeant, & lectio divina ibi perſonet, & ſumant cibum cum benedictione, & laude Domini, ſecundum Apoſtolum, ſive manducent, ſive bibant, omnia in laudem Dei faciant. 1. Cor. 10.

18. Epiſcopi, & Dei miniſtri non debent comeſſationibus, & vinolentiis nimiis incumbere, ſed conſiderent ſententiam Domini dicentis: *Attendite, ne graventur corda veſtra in crapula, & ebrietate*. Moderate enim cibum, & neceſſarium potum ſumant, ut juxta Apoſtolum, ſobrii ſint, parati ad ſervitium Domini. Luc. 21. 1. Pet. 5.

19. Ut Epiſcopi, & judices judicia diſcernant, quia ſunt quædam judicanda modo, quædam Dei judicio reſervanda. Scriptum eſt enim: *Noli ante tempus judicare, quoadusque veniat Dominus, qui & illuminabit abſcondita tenebrarum, & manifeſtabit conſilia cordium, & tunc laus erit unicuique a Deo*. Et illius memores ſint: *In quo enim judicio judicaveritis, judicabitur de vobis*. 1. Cor. 4. Matth. 7.

20. Ut Presbyteris de minore titulo ad majorem non liceat tranſmigrare.

21. Ut quicumque Presbyter per pretium gradum, & Eccleſiam acquiſierit, ab Epiſcopo deponatur.

22. Ut a Sacerdotibus omnis ſuſpicio mulierum funditus eradicetur, cum quibus etiam nulla habitatio eis concedatur, præter illam, quæ in Nicæna Synodo permittitur, ideſt matrem, aut ſororem, vel eas tantum perſonas, a quibus omnes ſuſpiciones effugiunt.

23. Ut in victu, & veſtitu, vel converſatione Abbatum, qui Monachos habere cernuntur, Dei voluntas, & Domini Imperatoris impleatur.

24. Ut præpoſiti, & vicedomini ſecundum regulam, vel canones conſtituantur.

25. Ut Monachi, & Canonici pleniter conſilium habeant, qualiter Deo militare, animaſque eorum melius valeant cuſtodire, ne propter aliquam neceſſitatem, occaſionem quærant vagandi, & inter ipſos propter hoc tentandi detur occaſio.

26. Ut Monachi, & Canonici tabernas ad edendum, vel bibendum non ingrediantur, ſicut in Conciliis Laodicenſi, & Africano legitur eſſe interdictum. Laod. 24. & Cart. 3. c. 27.

27. Ut in civitatibus, & monaſteriis non major numerus ſervientium Deo mittatur, quam poſſibilitas eis miniſtrandi fuerit.

28. Ut cupiditatis, & avaritiæ malum nullatenus ſectetur, ſicut Carthaginenſe interdicit Concilium.

29. Ut monachi ad placita ſæcularia nullatenus vadant.

30. Ut nemo Sacerdotum, vel Monachorum negotiis illicitis ſe implicet, quomodo ſcriptum eſt: *Nemo militans Deo implicat ſe negotiis ſæcularibus*. 2. Tim. 2.

31. Ut diſcretio ſervanda ſit inter penitentes, qui publice, & abſconſe pœnitere debent.

32. Ut turpia lucra, & uſuras minime exerceant: ſicut ipſum habet Concilium.

33. De Monaſteriis puellarum conſiderandum eſt, & Imperatoris miſericordia imploranda, ut victum, & neceſſaria a ſuis Prælatis conſequi poſſint ſanctimoniales, & vita illarum, & caſtitas, ſecundum fragilitatem ſexus, diligenter proviſa tueatur.

34. Ut viduæ non ſint in deliciis, ſed (ſecundum Apoſtolum) ſub poteſtate Epiſcopi vivant, ſicuti decet. 1. Tim. 5.

35. Ut diebus Dominicis ſecundum Domini præceptum nulla opera ſervilia quilibet perficiat, nec ad placita conveniat, nec etiam donationes in publico facere præſumat, neque mercata exerceat.

36. Ut quicunque per cupiditatem, & malum ingenium aliorum res ſibi acquiſierint, & pro ipſis rebus Eccleſiæ illis in precaria reddiderint, & poſtmodum datoribus diſplicuerit, pars Eccleſiæ, quod ſuum eſt, habeat, & illi, quæ ſua ſunt, abſque ullius contradictione recipiant. Poſt hæc vero hi, qui hoc malum perpetrati ſunt, ſecundum modum culpæ pœnitentiam agant, & deinceps res aliorum cupide, & procaciter recipere non præſumant, niſi tantum quantum pro ſola eleemoſyna eas Deo dare voluerint, vel etiam ipſas, quas do-

Digitized by Google

nant in nomine ſuo, & filiorum ſuorum in precariam ſuſcipere voluerint.

37. Ut ſi quilibet hominum res Eccleſiæ per mendacia, vel alia mala ingenia, in precariam ſibi acquirere, & habere voluerit, & poſt factas precarias, eadem mendacia ad aures ejuſdem rectoris Eccleſiæ delata fuerint; ipſa Eccleſia res ſuas, quæ ei mendaciter abſtractæ fuerint, pleniter abſque ullius contradictione omnimodis recipiat. Ille vero, qui res ſuas per eadem mendacia propter cupiditatem ipſius precariæ eidem Eccleſiæ tradidit, ſimili modo in ſuam recipiat dominationem.

38. Ut decimæ pleniter dentur.

39. Ut nullus homo munera pro placito requirat, aut accipere præſumat.

B 40. Ut pro Domino Imperatore, ſuaque nobiliſſima prole orationes, & oblationes ſuper has, quæ hactenus pro ipſis Deo omnipotenti oblatæ ſunt, augeantur, ut eos ſuis temporibus in præſenti ſæculo cum omni felicitate cuſtodiat, & in futuro cum ſanctis Angelis ſuis pia miſeratione gaudentes efficiat.

41. Ut Dominus Imperator, ſecundum ſtatutum bonæ memoriæ Domini Pipini, miſericordiam faciat, ne ſolidi, qui in lege habentur, per quadraginta denarios diſcurrant: quoniam propter eos multa penuria, multaque falſa teſtimonia reperiuntur.

42. Ut in ſua eleemoſyna firmiter ſtatuat, ne quilibet ſuum peragentibus ſervitium ullatenus prohibere audeat manſionem, neque aliis, quibus neceſſitas incumbit.

C 43. Ut per ejus magnificum, & cunctum imperium, ſuis, & futuris temporibus firmetur capitulum, ſive ab anno 30. a quo adhuc teſtes haberi poſſint, ſeu etiam ab illo, a quo feliciſſimum regnum ejus ſumpſit exordium, qualiter omnes lites, & jurgia in ſua miſericordia terminum habere poſſent: quoniam pro talibus multa perjuria, multæque diſſenſiones oriuntur in populo.

44. Ut de falſis teſtibus ejus ſimili modo piiſſimum firmetur capitulum, qualiter & hoc, quod ille Bononiæ ſtatuit, firmiſſimum habeatur: & adhuc quærantur, quatenus in ſua piiſſima miſericordia, ſi qua neceſſaria ſunt, augeantur: ne propter eorum falſa teſtimonia, iniquaque perjuria, tot damna, totque injuſtitiæ oriantur. D

Conciliab. Conſtantinop. tertium, quo Iconoclaſtæ hæretici Nicænam 2. Synodum condemnarunt, & pſeudoſeptimam Synodum confirmarunt, an. Dom. 814. tempore Leonis Papæ.

POſt Nicephorum Conſtantinopolitanæ Eccleſiæ Patriarcham Orthodoxum, juſſu Leonis Armeni Imperatoris Iconomachi, ſede Conſtantinop. amotum, & relegatum, poſtque Theodorum Meliſſenum Iconomachum illi ſuffectum, Iconoclaſtis auctoribus indicta eſt Pſeudoſynodus, citati, & vocati ſunt Orthodoxi, quorum alii cum Theodoro Studita remanſerunt, alii intrepide acceſſerunt, ut coram ipſos hæreticos redarguerent. Præſentibus Orthodoxis inchoata eſt Synodus: qua, cum Iconomachi veterem illam impiam, puta Pſeudoſeptimam, & Orthodoxam, Nicænam ſcilicet, anathemate damnaſſent, ſanctoſque Patres ſub anathemate rejeciſſent, Epiſcopos, qui diſſentiebant, partim in terram dejectos pedibus conculcabant: partim per poſticum ejiciendos a conſeſſu curarunt, partim in carceres miſerunt.

Concil. apud Theodonis villam habitum, adverſus percuſſores Clericorum, tempore Caroli Magni, & Leonis tertii, anno 814.

IN Concilio apud Theodonis villam, ubi interfuerunt 32. Epiſcopi, Aiſtulfus Maguntienſis Archiepiſcopus cum ſuis ſuffraganeis, Hadabaldus Colo- A nienſis Archiepiſcopus cum ſuis ſuffraganeis, Hetto Trevirenſis Archiepiſcopus cum ſuis ſuffraganeis, Ebbo Rhemenſis Archiepiſcopus cum ſuis ſuffraganeis, eis, cum nunciis reliquorum Epiſcoporum Galliæ, & Germaniæ, ob nimiam præſumptionem quorundam tyrannorum, in ſacerdotes Domini bacchantium: & propter factum, quod in Vaſconia noviter accidit, de Epiſcopo Joanne inhoneſte, & inaudite mordridato, id eſt (violenter, & latrocinanter occiſo) decretum eſt, ut communi conſenſu, & humili devotione ſupplicarent auribus principis, ſi ſuæ pietati complaceret, ut, calumnia in Chriſti ſacerdotes peracta, juxta ſynodalia determinaretur pleniter ſtatuta. Hoc idem Epiſcoporum judicio placeret, ſi ex toto ſecundum poteſtatem ipſorum poſſet definiri, ideſt, ut canonica feriantur ſententia, hi videlicet, qui timorem Domini poſtponentes, in miniſtros ſuos graſſari præſumunt. Quod ſi vero pietati illius, juxta capitula regum præcedentium, ubi eorum proviſio miſericorditer in offenſis pecuniæ quantitatem interpoſuit, pro levigatione ſcilicet pœnitentiæ, placuit, ut præfatæ res per pecuniam ab Imperatoribus, & a ſibi ſuccedentibus ad defenſionem conceſſam, & per pœnitentiam determinarentur Epiſcoporum judicio, ſi pietas illius conlaudare voluerit, ſic definiri eis placuit.

Si quis Subdiaconem calumniatus fuerit, vulneraverit, vel debilitaverit, & convaluerit, 5. quadrageſimas ſine ſubditis annis pœniteat, & 300. ſolidos cum ſua compoſitione, & Epiſcopalibus bannis componat. Si autem mortuus fuerit, ſingulas ſupradictas quadrageſimas cum ſequentibus annis pœniteat, & 400. ſolidos cum tripla ſua compoſitione, & Epiſcopalibus bannis Epiſcopo componat.

Si Diaconum calumniatus fuerit, & convaluerit, ſex quadrageſimas ſine ſubditis annis pœniteat, & quadringentos ſolidos cum compoſitione ſua, & Epiſcopalibus bannis componat. Si autem mortuus fuerit, ſingulas ſupradictas ſex quadrageſimas cum ſequentibus annis pœniteat, & ſexcentos ſolidos cum tripla ſua compoſitione, & Epiſcopalibus bannis Epiſcopo componat.

Si quis Presbyterum calumniatus fuerit, & ſpaſſaverit, ſeptem quadrageſimas ſine ſubditis annis pœniteat, & 600. ſolidos cum triplici ſua compoſitione, & Epiſcopalibus bannis triplicibus Epiſcopo componat. Si autem mortuus fuerit, 12. annorum pœnitentia ſecundum canones ei imponatur, & 900. ſolidos cum triplici compoſitione ſua, & Epiſcopalibus bannis triplicibus Epiſcopo componat.

Si quis Epiſcopo inſidias poſuerit, comprehenderit, vel in aliquo dehoneſtaverit, 10. quadrageſimas ſine ſubditis annis pœniteat, & Presbyteri non occiſi triplicem compoſitionem componat. Si autem caſu, & non ſponte occiditur, cum provincialium Epiſcoporum conſilio homicida pœniteat. Si quis autem ſponte eum E occiderit, carnem non comedat, vinum non bibat cunctis diebus vitæ ſuæ. Cingulum militare deponat, abſque ſpe conjugii in perpetuo maneat. Aiſtulfus Maguntienſis Archiepiſcopus dixit: Si principibus placuerit, aliiſque fidelibus ſuis, rogemus, ut conlaudetur, & ſubſcribatur. Et conlaudatum eſt, & ſubſcriptum eſt tam a principe, quam a cæteris omnibus.

Capitulum Eccleſiaſticum apud Theodonis villam a Carolo Magno, & Ludovico, & primis Galliæ conlaudatum, & ſubſcriptum, quod tamen non eſt hujus Synodi.

PLacuit nobis, & fidelibus noſtris, ut ſicut ab Epiſcopis, & reliquis ſacerdotibus, ac Dei ſervis, alio anno Triburiæ admoniti fuimus, & rogati, ut Epiſcopi, & eorum miniſtri, quos Deus ſuo, non humano judicio, reſervavit, juxta ſanctorum canonum, ſanctorumque Patrum, ac capitularium præcedentium regum

regum coram poſitorum ſtatuta, ut Dei ſacerdotes,
eorumque cooperatores, quorum interceſſionibus, &
ſupplicationibus ſancta Dei Eccleſia conſtare videtur,
intacti permaneant: conſtituimus, ut ſi quis ſubdia-
conum calumniatus fuerit, & convaluerit, pœniten-
tia canonica pœniteat, & 300. ſolidos Epiſcopo com-
ponat. Et ſi mortuus fuerit, juxta id, quod canones
præcipiunt, pœniteat, & 400. ſolidos Epiſcopo com-
ponat. Si diaconum calumniatus fuerit, & convalue-
rit, pœniteat ſecundum canones, & 400. ſolidos com-
ponat. Si non convaluerit, juxta præcepta Synodalia
pœniteat, & 600. ſolidos Epiſcopo componat. Si Preſ-
byter male tractatus fuerit, & ſpaſſaverit, ſecundum
ejus Epiſcopi ſententiam pœniteat, in cujus territorii
poteſtate eſſe dignoſcitur. Si autem mortuus fuerit, ut
Synodus dijudicaverit, pœniteat, & 900. ſolidos Epi-
ſcopo componat. Et ſi quis Epiſcopo inſidias poſue-
rit, comprehenderit, vel in aliquo dehoneſtaverit, pœ-
niteat ſecundum canonum ſtatuta, & Presbyteri non
occiſi triplicem compoſitionem cum juſtitiis, quæ in
ſuperiori capitulo ſcriptæ, & confirmatæ eſſe viden-
tur, componat. Si quis per induſtriam Epiſcopum
occiderit, juxta id, quod apud Triburiam a viginti duo-
bus Epiſcopis decretum eſt, & quod ibi a nobis, & a
primatibus totius Germaniæ benigna collaudatione con-
laudatum eſt, & ſubſcriptum, pœniteat. Et hoc de
noſtro adjecimus: Ut ſi quis in his ſupradictis ſancto-
rum canonum, noſtrique decreti ſanctionibus, Epi-
ſcopis inobediens, & contumax extiterit, primum ca-
nonica ſententia feriatur; deinde in noſtro regno Bene-
ficium non habeat, & alodis ejus in bannum mittatur.
Et ſi annum, & diem in noſtro banno permanſerit, ad
fiſcum noſtrum redigatur: & captus, in exilium rele-
getur: & ibi tamdiu cuſtodiatur, & conſtringatur, do-
nec coactus Deo, & ſanctis ſatisfaciat, quod prius gra-
tis facere noluerat. Et ſi omnibus vobis iſta placue-
rint, dicite. Et tertio ab omnibus conclamatum eſt,
Placet. Et Imperatores, & pene omnes Galliæ princi-
pes ſubſcripſerunt, ſinguli ſingulas facientes cruces.
Et Eccleſiaſticus ordo Deo, & principibus laudes refe-
rentes, hymnum, Te Deum laudamus, decantave-
runt. Et ſic ſoluta eſt Synodus.

Conc. Noviomenſe de terminis duorum Epiſcopatuum Gallicanorum, tempore Ludovici Imp. & Leonis Papæ tertii, celebratum an. 814.

IN hoc Concilio ſententia ventilata eſt, & definita,
quod loca trans fluvium Heram in pago Noviomen-
ſi pertinere deberent ad Parochiam Eccleſiæ Novio-
menſis. Cætera vero loca trans ſupradictum fluvium
in prædicto pago omnia pertinere deberent ad Paro-
chiam ſanctæ Eccleſiæ Sueſſonicæ.

Concil. Aquiſgrani celebratum circa annum Domini 816. tempore Stephani Papæ quinti, & Ludovici Imperatoris primi.

COncilium 145. Canones complectitur de moribus
maxime Canonicorum, pluribus Patrum, ac Con-
ciliorum textibus contentis. Legi poterunt apud Bi-
nium. Hic ſolum ultimum damus, qui epilogum o-
mnium continet, ut ſequitur.

Epilogus breviter digeſtus. Cap. 145.

QUamquam a ſanctis Patribus in ſuperioribus hu-
jus libelli partibus ſatis ſit dilucidatum, quali-
ter clerici vivere debeant, adeo, ut qui hæc, quæ ſupe-
rius comprehenſa ſunt, ſedula meditatione perlegerit,
Vita clericorum perſpicue in his reperire valeat, qualis ejus debeat eſſe
fidei devotio, actuum, morumque exornatio, ac divino-
rum cultuum executio: propter pleroſque tamen ſim-
plices, minuſque capaces, hæc ſtrictim, breviterque
replicare pernecceſſarium duximus: ut qui hæc aut le-
gere, aut forte ab aliis lecta plene intelligere nequive-
rint, utantur hac defloratiuncula, utpote calatho di-
verſorum florum vernantium nectare referto, & di-
ſcant, quid illis agendum, quidve vitandum ſit. Legali-
bus * interiora inſtitutis, & Euangelicis ſaluberrimis ** interea,*
monemur præceptis, ut Dominum Deum noſtrum to-
tis præcordiis diligamus, & proximum tamquam nos
ipſos, &c. Si igitur ab omnibus fidelibus his ſalutife-
ris præceptis totis niſibus eſt favendum, quanto ma-
gis ab iis, qui divinis cultibus mancipati ſunt, & aliis *Matth 22.*
exemplo virtutum condimentum eſſe debent? Proinde
oportet primo omnium, ut Dominum Deum diligant
ex toto corde, tota anima, tota virtute, & proximos
tamquam ſeipſos: & noſſe, quia in his duobus præce-
ptis tota lex pendet, & prophetæ. Non occidant, non
fratrem ſuum oderint: quia, ut ait Apoſtolus, *qui fra-* *1. Joan. 3.*
trem ſuum odit, homicida eſt. Non adulterent, non
faciant furtum, non concupiſcant rem alienam, non
falſum teſtimonium dicant, &, quod ſibi nolunt fieri,
alteri non faciant. Non ſint ſuperbia tumidi, non de-
tractionibus aſſueti, non ebrietati ſervientes, non luxu-
ria enervati, non iracundia turbidi, non quibuslibet
aliis vitiis ſubſtrati, non vaniloqui, non invidi, non ſo-
mnolenti, non pigri, non murmuratores, non ſuſurro-
nes, non vinolenti, non multum edaces. Fraudes, &
doloſitates caveant, uſuris nequaquam inſerviant, non
jurent, ne forte perjurent: malum pro malo non red-
dant. Cum in ſe aliquid boni viderint, Deo, & malum
cum viderint, ſibi deputent. Diſcordiam fugiant, &
quos diſcordantes invenerint, ad charitatis concordiam *Pſal. 33.*
revocent, & juxta Pſalmiſtæ vocem, declinent a malo,
& faciant bonum. Attendant & Apoſtolum prohiben- *Rom. 13.*
tem: *Non* (inquit) *in comeſſationibus, & ebrietatibus,*
non in cubilibus, & impudicitiis, non in contentione, &
æmulatione, ſed induimini Jeſum Chriſtum. Animad-
vertant etiam, quod ab iis vitiis ab Apoſtolo prohibitis
omnium vitiorum ſeges emergat: & quod horum mor-
borum mater ſuperbia ſit. Oportet etiam, ut animam,
corpuſque ſuum ab omni inquinamento carnis, & ſpi-
ritus cuſtodiant, ut juxta Apoſtolum *integer ſpiritus eo-* *1. Theſ. 5.*
rum, & anima, & corpus ſine querela in adventu
Domini noſtri Jeſu Chriſti ſervetur. Sobrie, & juſte,
& pie vivant, ſæcularia negotia prorſus abjiciant, quia
juxta Apoſtolum: *Nemo militans Deo, implicat ſe ne-*
gotiis ſæcularibus, ut ei placeat, cui ſe probavit. Jeju- *2. Tim. 2.*
nium ament, hoſpites colligant, pauperes recreent,
nudos veſtiant, infirmos viſitent, mortuos ſepeliant,
in tribulatione poſitis opem ferant, dolentem conſo-
lentur, amori Chriſti nihil præponant, charitatem
non derelinquant: pacem, ſi fieri poteſt, cum omni-
bus hominibus habeant, diem judicii timeant, vitam
æternam ſpiritualiter concupiſcant, ſpem ſuam Deo
committant, proprio Epiſcopo in omnibus, ſecundum
canonicam inſtitutionem, obtemperent: magiſtros ſuos
non temere reprehendant: poſtremo in doctrinis ſpiri-
tualibus operam dent: lectionibus, pſalmis, hymnis,
canticis, & cæterorum bonorum operum exercitio ju-
giter incumbant: in dormitorio, niſi quem infirmitas
detinuerit, omnes dormiant: in refectorio pariter refi-
ciantur, quotidie ad collationem veniant: mox, ut ſi-
gnum datum fuerit, ad Eccleſiam feſtinato veniant, &
horas canonicas non negligenter, ſed cum omni reli-
gione pariter celebrent, Eccleſiam non pompatice, ſed
reverenter ingrediantur, in choro non cum baculis
ſtent; vaniloquiis nequaquam inſiſtant, ſed cum omni
devotione, ac veneratione divinæ ſervitutis opus pera-
gant, ſcientes Angelorum præſentiam ſemper illic adeſ-
ſe: e clauſtris, non niſi per licentiam, egrediantur: egreſſi
irreprehenſibiliter vivant, ut ab his, qui foris ſunt, bo-
num teſtimonium habeant, & religionem, ac propoſi-
tum ſuum actibus illicitis nequaquam maculent, ſed po-
tius omnes, quibus ſe junxerint, ſale ſapientiæ, & bo-
norum operum exemplis condiant: contubernia fœmi-
narum nullatenus appetant, non vanis oculis, aut pe-
tulanti, tumidoque geſtu, ac diſſolutis renibus ince-
dant;

dant: non ſpectaculis, non pompis ſæcularibus interſint, non aleæ, non quibuslibet venationibus inſerviant. Apoſtoli quoque inſtructi documento, quo ait: (*1. Tim. 2.*) *Non in veſte ſpecioſa*, nequaquam pretioſis delectentur veſtibus. Caveant ſummopere, ne extra clauſtra moras faciant, niſi ut ſibi a priore conſtitutum fuerit, & opportunitas temporis dictaverit. Intra clauſtra poſiti, non otio vacent, ſed aut divinis officiis, aut propriis utilitatibus, aut certe magiſtrorum juſſionibus pareant, ne otio torpentes ab Apoſtolo audiant: *Qui non vult operari, non manducet*. (*2. Theſſ. 3.*) Seniores ſpiritualiter juniores diligant: Juniores ſenioribus obſequium dignum exhibeant: doctiores minus doctis nequaquam ſe præferant, ſed magis eos cum charitate ædificent: neque ſi qui nobilitate generis, aut virtutum donis pollent cæteris, ſe tumide ſuperextollant. Omnes in congregatione viciſſim ſibi charitatis officio ſerviant: quibus in refectorio comedentibus, & religioſe ſilentium tenentibus, continuatim legatur lectio. Delinquentes zelo rectitudinis pariter arguant, & caſtigent, pueros, & adoleſcentes negligentes verborum diſciplinis corripiant: ſinguli, juxta capacitatem ſuam, diverſarum artium erudiantur diſciplinis, ut nullus in collegio canonico inutilis appareat, nec vota fidelium otioſus comedat: tales quippe eſſe, imo taliter converſari decet omnes, qui divinis officiis ſe manciparunt. Quapropter ſtudeant hæc breviter collecta ſedula meditatione perlegere, & memoriæ commendare: &, adjuvante divina gratia, juxta vires adimplere, quo facilius, & liberius majora a ſanctis Patribus edita exequi valeant. Vocatione ergo, qua vocati ſunt, nec ad dextram, nec ad ſiniſtram declinantes, ambulent, quatenus divinis juſſionibus obtemperantes, (*Joan. 14.*) ad Chriſtum, in cujus ſorte eſſe noſcuntur, qui *via, veritas, & vita eſt*, eo opitulante, pervenire mereantur. Amen.

Concilium Aquiſgranenſe a cauſa Regulæ Benedictinæ, congregatum tempore Paſchalis Papæ, & Ludovici Imperatoris anno 817.

IN hoc Concilio ſtatuuntur 79. Canones ad Regulam S. Benedicti pertinentes, qui non ſummantur, cum in Regula ipſius ſancti Benedicti reperiantur.

In hoc eodem Conventu Aquiſgranenſi (ne prætereamus rem magni momenti) quod Apoſtolicæ Sedis Legatione petebatur, Ludovicus Imperator confirmavit quæcumque a prædeceſſoribus ſuis donata, vel reſtituta fuiſſent Romanæ Eccleſiæ, de his ſcribens publicam Conſtitutionem, quam tum ſua, tum ſuorum ſubſcriptione firmavit, atque ſigillo munivit. Meminit hujus Leo Oſtienſis in Chronico Caſſinate.

Conventus in Villa Engelheim tempore Paſchalis Papæ, & Ludovici Imperatoris, anno Domini 819. celebratus.

HUnc Conventum celebratum eſſe anno Domini 819. teſtantur veteres Annales Francorum. Præter ea, quæ ad res bellicas ſpectant, actum eſſe in eo de his, qui res, ſive perſonas Eccleſiaſticas infeſtant, conſtat ex Capitulorum a Benedicto Levita collectorum libro 6. cap. 96. cui talis præfixa eſt inſcriptio: *De his qui rapinas intra Regnum faciunt, ex Capituli Domni Ludovici in Engelheim Apoſtolica auctoritate, & Synodali ſanctione, omnium videlicet clericorum, ac laicorum generaliter conſenſu, atque hortatu decretis.* Capitulum, quod ſequitur, tale eſt: *Si quis infra Regnum rapinam fecerit, &c. Qui vero de rebus Eccleſiarum aliquid abſtulerit, gravius inde judicetur: quia ſacrarum rerum ablatio ſacrilegium eſt, & ſacrilegus vocatur, qui ex his aliquid abſtulerit, aut rapuerit. Infames quoque tales perſonæ uſque ad ſatisfactionem Eccleſiæ, quam læſerunt, ſint habendæ.*

A

Concilium Attiniacenſe, in quo Ludovicus Imperator publicam pœnitentiam egit, tempore Paſchalis Papæ, anno Domini 822.

BErnardus nepos Caroli Magni ex filio Pipino, poſt obitum patris Rex Italiæ creatus, Ludovico patruo ſuo ſtruxerat inſidias: (*Peccata Ludov. Pii.*) quas cum ille ulturus, armata manu Italiam ingreſſus eſſet, Bernardus ſe viribus imparem ſentiens, abjectis armis, illi occurrit, veniamque initæ conjurationis deprecans, in terram ſe ſupplicem dimiſit; & tamen non eſt exauditus; ſed potius poſt aliquot menſes oculis orbatus, poſt triduum interiit. Addit Auctor vitæ Ludovici, quod Caroli Magni Patris ſui naturales filios hos, Diogenem, Theodoricum, & Hugonem, in ejuſdem criminis ſuſpicionem adductos, in Monaſterium detruſerit. B Quibus peractis, vulnus conſcientiæ inflictum cœpit dolorem urgere, & lacrymas frequentiores excutere, eo quod neci cauſam dediſſe ſibi videretur, dum ſponte venienti, atque ſuppliciter veniam deprecanti non indulſiſſet. Cum multis gemitibus, & lacrymis vulnus conſcientiæ ſanare non poſſet, frequentiſſimo Epiſcoporum cœtu convocato, publicam peregit pœnitentiam, Theodoſii Imperatoris exemplum imitatus, ipſe, qui ex pietate Deum in Eccleſia oraturus ſolebat primo terram fronte tangere. Eſt autem Attiniacum oppidum in finibus Rhemorum citra Moſam, etiam hodie nomen ſuum retinens. Vide Baron. ann. 822.

C

Pſeudoſynodus, vel potius Collatio Pariſienſis de cultu Imaginum, habita anno Dom. ut habet inſcriptio 824. tempore Eugenii Papæ II.

ACta Pſeudoſynodi, quæ incerto, & innominato Auctore anno Domini 1596. nulla facta mentione loci, ubi inventa, vel unde accepta fuerint, in lucem prodierunt, tamquam ſpuria, & illegitima, vel ſaltem de fide ſuſpecta, nequaquam hic inſerenda putavi. Refutationem tamen eorum ſex Capitibus diſtinctam edidit Bellarminus in Appendice ad Tractatum de Cultu Imaginum. Videatur ibi.

D

Concilium Romanum 63. Epiſcoporum in cauſa diſciplinæ Eccleſiaſticæ, celebratum anno Domini 826. ſub Eugenio Papa ſecundo.

UT Epiſcopus bono approbatus opere ordinetur.

Ut nullus Epiſcopus, aliuſve Sacerdos muneribus ordinetur.

Qualiter Epiſcopum docere, & conſiſtere oportet.

De indoctis Sacerdotibus.

Ut in eligendis Epiſcopis Canonum regulæ ſerventur.

Ut Epiſcopi extra proprias Parochias non morentur.

Ubi Clerici conſiſtere debent: ſcilicet, ut eis unum ſit Refectorium, ac Dormitorium, ſeu cæteræ officinæ ad uſus Clericorum neceſſariæ.

E

De Sacerdotibus in ſubjectis baptiſmalibus plebibus conſtitutis.

Ut Clerici non plures, quam ſufficiant, ordinentur.

De Sacerdotibus, qui in Eccleſiis, vel Monaſteriis non habitant.

Ne Sacerdos aliquo ludo delectetur.

Ut Sacerdotes fœnoris aliquid, aut ruſtica miniſteria non exerceant.

Si Sacerdotes teſtimonium dicant, ut coram Epiſcopis tantum pro ea re conveniri poſſint.

Ubi Sacerdotem poſt condemnationem eſſe oportet.

De ſuſpectis Sacerdotibus, ut admoneantur ab Epiſcopis.

De Presbyteris, qui oblationem alterius recipere nolunt.

Qua auctoritate dimiſſoriæ fiant, ut credantur.

Ut Epiſcopi, & univerſi Sacerdotes habeant Advocatos.

De his, qui Advocatos invenire nequeunt.

De Monaſterio, vel Oratorio, quod a proprio Domino ſoli ædificatum eſt.

De invaſione quaſi pro parte Eccleſiæ facta.

De Xenodochiis, & aliis ſimilibus locis.

De piis locis, quæ ſine Presbyteris exiſtunt, nempe ut teneantur loca pia ſæcularium ſuſcipere Presbyterum illis ab Epiſcopo præpoſitum, ſi ipſi ſæculares infra tres menſes Presbyterum præficere ipſis locis piis neglexerint.

De deſtructis Eccleſiis, ut ab eis, qui eas poſſident, reædificentur, & ſi non ſufficiant, a populo adjuventur.

Si Epiſcopus a ſubjectis Sacerdotibus, & Clericis dominationes exigat.

Quales Abbates ſint conſtituendi.

De Monachis, qui ſolo habitu exiſtunt, & non vita vivunt.

De religioſo habitu fœminis conſiſtentibus, ne viris ſociari permittantur.

De negotiis, & laborationibus die Dominico non faciendis.

De criminibus, cauſis, & furtis, cæteriſque ſimilibus die Dominico inventis.

De his, qui ſine oſtenſione criminis, inviti Monaſterio ſunt introducti.

Ut laici ad Miſſas audiendas in Presbyterium non intrent.

De ſcholis reparandis pro ſtudio litterarum.

De conviviis feſtis diebus faciendis.

De his, qui adhibitam ſibi uxorem reliquerunt, & aliam ſociarunt.

Non licere uno tempore duas habere uxores, ſive concubinam cum uxore.

De inceſtis, & inutilibus contractionibus.

Hucuſque Canones ſub Eugenio indicto, hoc anno, celebrato Romæ Concilio.

Concilium Pariſienſe in cauſa reformandæ diſciplinæ Eccleſiaſticæ ſub Ludovico, & Lothario Impp. & Gregorio quarto, anno Dom. 829. celebratum.

Ob peccata Concilia 4. habentur.

CUm a Bulgaris maximæ clades, & ruinæ Imperio Gallico illatæ fuiſſent: viſum eſt illud omne deputandum peccatis, quæ iram Dei provocaſſent, atque adeo ad eum pacandum habenda eſſe Concilia plura, in quibus reformentur mores populorum, aliorumque hominum cujuſcumque ſtatus. Ideoque quatuor loca ſelecta ſunt, in quibus haberentur hæc Concilia, ſicut habetur in epiſtola Cæſarea huic Concilio præfixa.

Primo ſcilicet in Moguntiacenſi urbe, ubi conveniant Metropolitani Autgarius, Adulbaldus, Horto, Bernuinus cum Suffraganeis ſuis.

Secundo quoque in Pariſiorum urbe, ubi Futurus Antiſtes Senonicus, & Ebbo, Ragnoardus, & Landranus Metropolitani cum Suffraganeis ſuis conveniant.

Tertio vero apud Lugdunum, ubi Agobardus, Bernardus, Andreas, Benedictus, Agericus cum Suffraganeis ſuis ſimiliter conveniant.

Quarto etiam apud Toloſanam urbem, quo ſimul conveniant Notho, Bartholomæus, Adalelmus, Agiulphus cum Suffraganeis ſuis.

In hoc porro Concilio plura, & prolixa ſtatuta ponuntur in tribus libris comprehenſa: nos ſummatim, & carptim recenſemus aliqua ex multis.

5. De periculo, quod Sacerdotibus imminet, & quod unuſquiſque in Parochiis ſuis populo ſpecialiter denuntiet, ut ſe corrigant, & ad Dominum ex toto corde convertantur, & pro periculis merito noſtræ iniquitatis imminentibus, nec non & pro vita conjugum; proleque Imperatorum, populique ei ſubjecti, Domini miſericordiam humiliter exorent.

6. Quod inter cætera ad curam Epiſcoporum ſpecialiter pertineat, ut hi, qui fidem Chriſti expetunt, inſtruantur & fidei, & baptiſmatis Sacramento.

7. Quod hi, qui extra ſtatuta tempora Canonum baptizantur, ad gradus Eccleſiaſticos provehendi non ſunt.

8. Quod ſummopere omnes fideles meminiſſe oporteat pacti, quod in Baptiſmate cum Deo fecerunt.

9. De acceſſione ad Paſtorale magiſterium, & perſona Sacerdotis, ejuſque periculo.

10. Ut in rebus Eccleſiæ circa propinquos ſuos expendendis, modum Epiſcopi teneant diſcretionis.

11. Quod res Eccleſiæ non ſint Sacerdotibus, ſi eas ſtrenue diſpenſaverint, cauſa peccati: ſed potius ad Dei honorem, & fidelium commoditatem, &c. Verba Concilii ſunt: Convenit paſtoribus Eccleſiarum res Eccleſiæ poſſidere, non ab ipſis poſſideri, & ut Proſper ſcribit, eas poſſidendo debent contemnere, & non ſibi, ſed aliis poſſidere, &c. Ceſſet ergo ambitio, quæ dicere ſolet, nimis rerum habere Eccleſias Chriſti: & perpendat, quia quantumcumque ſunt res Eccleſiæ, ſi eo modo, quo diſpenſandæ ſunt, diſpenſentur, nimiæ non ſunt: cupiditas quippe, immo negligentia quorumdam diſpenſatorum, non Eccleſiæ amplæ res in vitio ſunt: mira namque res, ambitio mundi ſatis non habet, & Eccleſia Chriſti nimium habet. *Bona Eccleſ. non ſunt nimia.*

12. Quod autem vitam, converſationemque quorumdam Sacerdotum nonnulli ſubjecti, livore potius, quam zelo charitatis, reprehendant; in hoc Capite habentur hæc aurea verba: *Dum Prælati exemplo ſuæ perverſitatis ſubditis detrahendi locum dant, ſe, & illos proculdubio ad perditionem pertrahunt.*

13. Ut converſatio Sacerdotalis teſtes vitæ probabilis habeat.

14. Ut ſi Epiſcopi, cæterique Prælati, niſi id neceſſitas inevitabilis impedierit, maxime cum Clericis ſuis Horas Canonicas cuſtodiant, & Scripturas divinas quotidie in collatione tractent, eiſque in convictu participes exiſtant.

15. De laicorum Clericis, eorumque examinatione, & promotione.

16. Ut paſtores gregem ſibi commiſſum, non ut proprium, ſed ut Dominicum tractare meminerint, verba ſunt canonis. Qua ergo temeritate, imo præſumptuoſa vanitate, quilibet prælatorum dicere præſumit; illa congregatio mea eſt, aut Presbyter, vel clericus meus eſt, cum non illius ſit, ſed illius, cui dicatus eſt? proinde, quia is inolitus uſus Eccleſiaſticæ non convenit regulæ, corrigatur neceſſe eſt.

17. Ut Prælati carnalem, ſpiritualemque cibum ſibi ſubjectis impendere ſtudeant.

18. Ut Chorepiſcopi modum menſuræ ſuæ, qui in ſacris Canonibus præfixus eſt, non excedant.

19. Ut Presbyteri nullo modo fiant villici, & conductores agrorum, vel negotiorum ſæcularium ſectatores, atque per diverſa vagantes, quod & de Monachis ſimiliter convenit obſervari.

20. Ut Presbyteri in Eccleſiis conſtituti non ſint paſſim, ut quibuſdam Prælatis moris eſt, per diverſa mittendi.

21. Ut ab omnibus Epiſcopis propter honorem, & utilitatem Eccleſiaſticam ſolicitior circa habendas ſcholas cura adhibeatur.

22. Ut quando Epiſcopi Parochias ſuas circumeunt, hoc ſummopere ſtudeant, ne his, quibus prodeſſe debent, oneri ſint.

23. Ut Codicilli, quos Penitentiales vocant, quia Canonicæ auctoritati refragantur, penitus aboleantur.

24. Quod Epiſcopis conveniat, ut jejuni per impoſitionem manuum tradant Spiritum Sanctum.

25.

Digitized by Google

25. Quod patratores diverſarum pollutionum, quas cum maſculis, & pecoribus admittunt, judicio Canonico, quod in Ancyrano Concilio ſub tit. 16. continetur, plectendi ſint.

26. Ut unuſquiſque Epiſcoporum, non ſolum Presbyterorum, verum etiam ſequentium Ordinum Parochiæ ſuæ gradum amittentium, vitam, & converſationem, morumque emendationem tam per ſe, quam per miniſtros ſuos noverit, eoſque canonicæ pœnitentiæ ſubdere non negligat.

34. De fœminis, quas non contigit diſcipulas fuiſſe, ſanctimonialibus ne repente matres ſpirituales præficiantur.

35. De nobilibus fœminis, quæ amiſſis viris velantur, & in propriis domibus reſidere delectantur, ſtatuit Concilium, ut poſt triginta dies a morte viri nubant, aut ſi ſacrari volunt in Monaſterio ſub ſpiritualis matris regimine, Deo ſervituras ſe ſubdant.

36. Ut illicitus acceſſus fœminarum ad Altare, ſacraque vaſa contrectantium, fieri prohibeatur.

37. Ut hi, qui publica pœnitentia ſunt mulctati, neque in Baptiſmate, neque in percipiendo ſancti Spiritus dono patroni exiſtant pro aliis.

Ex lib. 2.

1. REgem eſſe, eſt pie, & juſte, & miſericorditer regere: ſciat, quod ſicut in throno hominum primus conſtitutus eſt, ſic & in pœnis, ſi juſtitiam non fecerit, primatum habiturus eſt.

2. Regale miniſterium ſpecialiter eſt, populum Dei gubernare, & regere cum æquitate, & juſtitia, &, ut pacem, & concordiam habeant, ſtudere: ipſe enim debet primo defenſor eſſe Eccleſiarum, & ſervorum Dei, viduarum, orphanorum, cæterorumque pauperum, necnon & omnium indigentium, &c.

3. Rex bene agentes debet remunerare, male vero agentes ſua auctoritate comprimere, cauſamque pauperum ad ſe ingredi debere facere.

4. Quod æquitas judicii, ſtabilimentum Regni, injuſtitia ſit ejus everſio.

5. Quod Regnum non ab hominibus, ſed a Deo, in cujus manu omnia Regna conſiſtunt, detur.

Ex lib. 3.

1. UNuſquiſque Epiſcopus in Parochia ſua dictis, & exemplis plebes ſibi ſubjectas ad meliora incitare ſtudeat.

2. Malorum patratores, quos & Lex divina improbat, & condemnat, pro quorum etiam diverſis ſceleribus, & flagitiis populus fame, & peſtilentia flagellatur, & Eccleſiæ ſtatus infirmatur, & Regnum periclitatur, admoneantur, & corrigantur: hi ſunt præcipue maſculorum, & pecorum concubitores, propter quos venit ira Dei in filios diffidentiæ.

Capitula, quæ a Regis pietate adimpleri flagitant Epiſcopi.

3. Ut per Regem filii, & Proceres Regni nomen, poteſtatem, vigorem, & dignitatem Sacerdotalem cognoſcant.

Sacerdotum munus.

4. Sacerdotes divinæ voluntatis ſunt indices, Eccleſiarum Chriſti, poſt Apoſtolos, fundatores, fidelis populi duces, veritatis aſſertores, pravæ doctrinæ hoſtes, &c. Ipſi ſunt decus Eccleſiæ, in quibus amplius fulget Eccleſia. Ipſi columnæ firmiſſimæ, quibus in Chriſto fundatis innititur omnis multitudo credentium. Ipſi januæ civitatis æternæ, per quas omnes, qui credunt, ingrediuntur ad Chriſtum. Ipſi janitores, quibus claves datæ ſunt Regni cœlorum. Ipſi etiam diſpenſatores Regiæ domus, quorum arbitrio in aula Regis æterni dividuntur gradus, & officia ſingulorum.

5. Ut per Regem coerceantur populi, ne de Sacerdotibus ſcandalizentur, & de ipſis detrectent, quando aliquid decernunt, quod contra corruptos aliquorum mores dirigitur: Sacerdotes enim mentiri non debent. Unde licet aliquando veritas ſine gravi periculo reticeatur, numquam tamen interrogati Sacerdotes de ipſa veritate, ſine gravi diſcrimine poſſunt mentiri.

6. Ut libera facultas concedatur Sacerdotibus celebrandi ſaltem ſemel in anno Concilia.

7. Ut Scholę publicæ ſaltem in tribus Imperii locis erigantur. Ut labor patris veſtri, & veſter per injuriam, quod abſit, labefactando non depereat. Quoniam ex hoc facto & magna utilitas, & honor ſanctæ Dei Eccleſiæ, & vobis magnum mercedis emolumentum, & memoria ſempiterna accreſcet.

Nota, *Ex Papyrio Maſſono lib. 2. annal. ex his verbis apparere tres publicas ſcholas, Pariſienſem, Patavinam, & Ticinam a Carolo magno inſtitutas, quæ Academiæ dicuntur, ipſo mortuo, perituras fuiſſe, ſi Ludovicus paternum morem ſecutus non fuiſſet, cui litterarum cura non minor, quam patri fuit. Et Carolus Calvus patris, avique ſtudium erga litteras longe ſuperavit.*

8. Ut Monachi, & Presbyteri a Palatio Regis deterreantur.

9. Ut ſedes Epiſcopales propriis rebus viduatæ reſtituantur in priſtinum.

10. Ut ex Parochiis angarii, & rangarii quantocyus radicitus evellantur. Intellige de his, qui in parochiis exactiones faciebant.

11. Ut miniſtri Regis Eccleſiaſticos adjuvent.

12. Ut Reges aliquando, & ſæpius communicent; &, ut eorum famuli idem faciant, procurent, &c.

Controverſia de Energumenis.

OCcaſionem hujus Concilii celebrandi cum tribus aliis Moguntiæ, Toloſæ, & Lugduni valde inſolitam, & ſtupendam refert Einhardus lib. 3. cap. 12. quod in tranſlatione S. Marcellini, & Petri, inter alia miracula Dæmon puellam ſexdecim annorum in corpore poſſidens, cum a Presbytero exorciſta interrogaretur, reſponderit ſe eſſe ſatellitem, ac diſcipulum Satanæ, & multo jam tempore apud inferos janitorem extitiſſe, ac modo cum undecim ſuis ſociis regnum Francorum vaſtare, ac plurima clade afficere ubique propter multam populi iniquitatem, ac injuſtitiam eorum, qui præſunt; denique cum urgeretur ad exeundum, puellam in pavimentum projecit, dixitque ſe exire non propter ipſius ſacerdotis imperium, ſed propter ſanctorum poteſtatem, qui ſe diutius in illa permanere non ſinerent. Quæ res cum delata fuiſſet ad Imperatorem, indixit preces, & jejunium triduanum per univerſum regnum ad expianda peccata, necnon mandavit, ut celebrarentur Concilia in quatuor locis regni ad reformandos omnium mores. *Reſponſum dæmonis.*

Rem eamdem refert ex Annalibus, quos non deſignat, Hadrianus Lyræus in *Triſagio Mariano* lib. 1. ſcilicet Albericum quemdam nomine a paralyſi curatum in ipſa tranſlatione juſſum fuiſſe a Gabriele adire Imperatorem, ac monere de malis imminentibus ſibi, ac ſuis, niſi ſerio reſipiſcerent. Sed cum res fuiſſet neglecta, ecce omnia replentur calamitatibus famis, incendiorum, latrociniorum, rebellionis filiorum in Imperatorem, promoventibus tot clades duodecim dæmonibus, quibus id commiſſum fuerat, quorum unus occupato corpore ſexdecennis puellæ inter exorciſmos hæc latine ex ore puellæ publice effutiit: *Angelo credere noluiſtis, diabolo compulſi credetis.* Atque exinde preces indictæ, & jejunia, & celebrata Concilia in quatuor prædictis locis. Unde Lyræus movet quæſtionem, an dæmoni fides adhibenda: quidam enim Doctores penitus denegandam eſſe volunt ipſi, qui liberalis admodum mendaciorum pater eſt, & fallendi nequiſſimus artifex, ipſe vero aliter cenſet, cum a Deo, aut ab Eccleſia compelli dicat, ut in præſenti. Iſtam quæſtionem aliàs diſſolvimus in Opuſculo adjun- *Quæſtio an credendum dæmoni.*

junſto libro noſtro de *Beneficio crucis* adverſus Bajanos, aut Janſeniſtas evulgato anno 1653. Pariſiis apud Joannem *Pocquet*. Viſumque nobis eſt haud adhibendam certam fidem dæmonibus, cum inter Eccleſiæ exorciſmos accuſant aliquem, aut aliquam de aliquo crimine, ut quod Sagorum, Sagarumque conventiculis interfuerit, aut quidpiam ſurripuerit, & quodvis aliud peccatum admiſerit. 1. ratione, quia dæmon eſt mendax, & ſubdolus hoſtis humani generis, ideo fide indignus, 2. quia calumniator eſt juſtorum hominum, 3. quia poteſtas data Eccleſiæ ſuper energumenos extendit ſe ad ipſos e corporibus ejiciendos cum imperio, & poteſtate, non ad inquirendam rerum occultarum veritatem. Quare ſi quid verum dicat Diabolus, ut aliquando accidit, non id tribuendum virtuti ordinariæ exorciſmorum, ſed vel dæmonis voluntati propter fines illos, quos ſibi proponit, vel forſan ſanctitati exorcizantis. Quare nec tam multiplici interrogatione utendum eſt inter exorciſmos, ſed magis jejunio, oratione, & imperio, ut exeat. Sic cenſet Origenes in cap. 17. Matthæi, tract. 4. Suffragatur Theophilactus ſuper cap. 11. Marci. Toſtatus Abulenſis in cap. 10. Matthæi, quæſt. 60. Delrio in Anacephaleoſi diſquiſ. Mag. lib. 6. Monitione 10. & noſtra facultas Theologiæ Pariſienſis in comitiis ordinariis Sorbonæ anno 1623. die 2. Januarii, & iterum die 2. Martii librum de vocatione Magorum, &c. tamquam impium, nefarium, horrendum, &c. bonis moribus adverſantem, etiam in fide, & religione periculoſum damnavit. Qui liber primum latino ſermone editus fuerat cum hoc titulo: *Vera, & memorabilis Hiſtoria* de tribus Energumenis in partibus Belgii. Cauſæ autem cenſuræ, ſeu motiva revocantur in Actis facultatis ad quatuor capita, quorum primum, & ſecundum ſunt: 1. *Quod vellet author, & contendat dæmonem, ſi certis rationibus, quas profert, ſe ſacramento obſtrinxerit, non poſſe fallere, eique fidem eſſe adhibendam. Quod omnibus dolis, & deceptionibus viam ſternit, &c.* 2. *Si hoc præſtito juramento aſſereret dæmon ſe tanquam miniſtrum Dei accepiſſe provinciam enuntiandi aliqua ad Dei gloriam, & fidelium inſtitutionem, et auſcultandum, & obediendum cenſet. Quod aliquo pacto idololatriam ſapit.* Omitto cætera. Porro ex his liberavimus quamdam Monialem in cauſa capitis, quæ a dæmonibus inter exorciſmos accuſata de valde horrendis criminibus, cum inter Judices aſſeſſores rogati eſſemus a venerando Officiali, ad quem, auctoritate regis Chriſtianiſſimi, cauſa hæc remiſſa fuerat, & nobis relata ante aliquot annos in Parlamento comitatus Burgundiæ, non minus, quam duodecim perſonas variæ ætatis, & conditionis, contra quas latum jam erat decretum incarcerationis, ob accuſationes ab ore cujuſdam energumenæ inter exorciſmos promanantes, ab eo decreto abſolutas fuiſſe, cum procurator generalis noſtrum hoc opuſculum, & cenſuram in eo laudatam palam coram judicibus allegaſſet. Quare non inutile judicavimus ex præſenti occaſione hæc indicare, forſan miſeris quibuſdam falſo accuſandis quandoque profutura.

Error in exorcizantibus.

Cenſura Facultat. Pariſ.

Utilitas cenſuræ.

Concilium apud Compendium, in quo Ludovicus Imperator Imperio deponitur anno Domini 833. ſub Gregorio Papa quarto.

IN hoc Concilio Epiſcopi collecti apud Compendium anno Domini 833. Indictione 12. Cum Ludovicus Pius, maxima cum improvidentia Imperium adminiſtrans, in contemptum talem ſubditorum veniſſet, ut rebellarent, atque etiam a propriis filiis cum Juditha uxore apud Compendium captus fuiſſet, datis in ſolatium aliquot Monachis, qui ad emendationem vitæ, & pœnitentiam hortarentur, monitus eſt a Synodo, ut jam terrena poteſtate exutus ſuam animam non perderet, monituſque eſt de omnibus, in quibus Deum offenderat. Ille autem monitionibus acquieſcens, vocatuſque ad Concilium, cum veniſſet, proſtratus in terram ſuper cilicium ante ſacroſanctum Altare confeſſus eſt coram omnibus, miniſterium ſibi commiſſum ſatis indigne tractaſſe, & in eo multis modis Deum offendiſſe, Eccleſiamque Dei ſcandalizaſſe, populumque per ſuam negligentiam multifarie in perturbationem induxiſſe. Et ideo ob tantorum reatuum expiationem, publicam, & Eccleſiaſticam ſe expetere velle dixit pœnitentiam. Et cum ſpecifice plura facinora confeſsus fuiſset, chartulamque ſuorum reatuum, & confeſſionis, ob futuram memoriam, Sacerdotibus tradidiſset, quam ipſi ſuper Altare poſuerunt; ipſe cingulum militiæ depoſuit, ſuperque Altare collocavit, & habitu ſæculari ſe exuens, habitum pœnitentiæ per impoſitionem manuum Epiſcoporum ſuſcepit. Hæc porro acta ſunt auctore potiſſimum Ebbone Rhemenſi Archiepiſcopo in regem infido. Extatque actum hujuſmodi exauctorationis tom. 2. hiſtor. Francorum Andreæ Ducennii, ſeu Quercetani. Non ſunt autem hæc, ut ſalubris Concilii decreta amplectenda, ſed ut exitialis commenti molimina reſpuenda, Epiſcopis Galliæ vel errore in id cum Ebbone adnitentibus, vel ex timore conſentientibus. Unde & paulo poſt reſtitutus eſt Imperio pius Imperator, ſicut alter David, poſt Abſalonis conjurationem, ſubditis novarum rerum pertæſis, priſtinam reipublicæ formam deſiderantibus.

Epiſcoporū facinus inſolitum.

Ebbo Rhemēſis principi infenſus.

Improbandum Concilium.

Concilium Metenſe, quo Imperator ab Ebbone Rhemenſi Archiepiſcopo injuſte excommunicatus, & ingreſſu Eccleſiæ interdictus, abſolvitur, anno Domini 835. ſub Gregorio Papa quarto.

CONgregata Synodo (ait Chronicon Cameracenſe lib. 1. c. 41.) *in Metenſi Eccleſia ſancti Stephani Imperator præ cunctis Ebbonem accuſat, quod eum falſo fuerat criminatus, & iiſdem falſis criminibus appetitum e Regno dejecerat, armiſque ablatis, nec confeſſum, nec convictum, contra regulas Eccleſiaſticas ab Eccleſia aditu eliminaverat. Qui objecta erubeſcens, ſeque male feciſſe recognoſcens, ut in Synodo omnia legaliter implerentur, ſecundum Africanos Canones ſibi Judices Epiſcopos delegit, inter quos etiam Theodoricum Epiſcopum convocavit. Plura ſuppeditat de hoc Concilio citatus Andreas Quercetanus tom. 2. eodem pag. 340. ubi narrationem quamdam ſatis prolixam Clericorum Rhemenſium de hoc Concilio refert, ac de ſequenti ſimul Theonvillae. Hic trans Rhenum natus, ac Ludovici condiſcipulus, ut Flodoardus ſcripſit, orta ſimultate inter Ludovicum, & Lotharium filium hujus partibus favit, ac pene exauthorandi Cæſaris ſignifer fuit, accepto in perfidiæ præmium D. Vedaſti Monaſterio.*

Ebbo Rhemenſis.

Conventus Epiſcoporum in Theodonis villa habitus, quo Ebbo Rhemenſis Archiepiſcopus ſeipſum Epiſcopatu abdicavit anno Domini 735. tempore Gregorii Papæ quarti.

HOc Conventu ſuaſu Coepiſcoporum Ebbo Rhemenſis Archiepiſcopus, eo quod deponendi Ludovici Imperatoris ab Imperio auctor fuiſſet, ſeipſum Epiſcopatu abdicavit. Reliqui autem, qui conſentientes ei fuerant, ob neceſſitatem, qua coacti fuerant, ut exauctorationi Imperatoris intereſſent, ſeipſos excuſarunt, veniamque impetrarunt. Finito autem Concilio, reductus eſt Ebbo ſub arcta cuſtodia, donec Imperator viam totius carnis ingreſſus eſt, ut videre eſt in præcitata narratione in antecedenti Concilio Metenſi.

Con-

Concil. Aquiſgranenſe de Eccleſiaſtica diſciplina, celebratum Indictione 14. ſub Greg. Papa IV. & Ludovico Imperatore, anno Domini 836.

IN Præfatione Concilii fatentur Epiſcopi, ſe monitu Imperatoris ad hanc Synodum conveniſſe, eo fine, ut de tribus agerent capitibus hiſce. Primo, de vita, doctrina, moribus, & officio Epiſcoporum. Secundo, de moribus, & officio Abbatum, aliorumque inferioris ordinis Eccleſiaſticorum. Tertio, de Imperatore, ejuſque filiis, ac miniſtris recte diſponendis. Hæc tria Capita in tribus libris continentur, quæ, quia ſupra in Concilio Aquiſgranenſi I. ſub anno 829. dicta ſunt, hic non repetuntur.

Concil. Lugdunenſe in cauſa Eccleſiarum Lugdunenſis, & Viennenſis Paſtoribus carentium, an. Domini 836. ſub Gregorio Papa IV. & Ludovico Imperatore.

IN deponendo Ludovico Imperatore, Ebboni Rhemenſi Archiepiſcopo Agobertus Lugdunenſis, & Bernardus Viennenſis Epiſcopi conſilium, & auxilium præbuerunt, vocatique ad Concilium apud Theodonis Villam celebratum, fugerant: cumque ibidem de eorum cauſa ideo nihil, vel parum actum eſſet, quod in Italiam fugientes, ad Apoſtolicam Sedem appellaſſe crederentur; opus erat, ut deſertis Eccleſiis de Paſtoribus provideretur. Hoc igitur Lugduni indicto, cui Ludovicus Imperator cum filiis omnibus, excepto Lothario, interfuit, citatus eſt uterque, ſed neuter comparuit, ideo quod cauſæ bonitati, & æquitati diffiderent. Et ne abſentes damnarentur, ſuſpenſum eſt judicium; quid vero actum deinceps, non conſtat. Vide Baronium anno 836. num. 9.

Conventus Cabilonenſis de rebus Eccleſiaſticis, & Politicis componendis, habitus anno Domini 839. ſub Gregorio.

CUm poſt obitum Pipini filii, & Regis Aquitaniæ Ludovicus Imperator Regnum illud, præterito inofficioſo nepote Pipino juniore, inter Lotharium dumtaxat, & Carolum diviſiſſet, Ludovicus filius Ludovici Imperatoris, & cum ipſo Optimates Aquitaniæ, injuriam ſibi illatam eſſe proteſtatus, contra patrem arma, exercitumque paravit. Ut ergo iſtæ turbæ componerentur, indictus eſt Cabilone Conventus: quo abſoluto, Imperator filium Ludovicum rebellantem ad ſpontaneam reconciliationem adegit, & Aquitaniam compeſcuit. Vide Baronium anno Domini 839. num. 1.

Concil. Aquiſgranenſe, quo Regnum Franciæ a Lothario ad Ludovicum, & Carolum fratres eſt translatum, anno Domini 842. tempore Gregorii IV. & Lotharii Imperatoris.

LOtharius Imperator fratrum ſuorum Regna affectans, ut ſolus Monarchicum teneret Imperium, civili bello eoſdem aggreſſus eſt: illi contra, miſſis ad eum crebrioribus Legationibus, pacem quidem expetiverunt, ſed non impetrarunt, antequam ſemel atque iterum eum in fugam adegiſſent. Conſulentes igitur Epiſcoporum Conventum Aquiſgrani congregatum, quid de Regno a fratre derelicto ipſis agendum videretur; omnibus unanimiter viſum fuit, quod ob nequitiam Lotharii, Dei vindicta illum ejecerit, Regnumque fratribus ſuis melioribus ſe juſte ad regendum tradiderit.

Epiſcopi transferunt Lotharii Regnum in Ludovicũ, & Carolũ.

A *Concil. Conſtantinopolitanum, quo hæreſi Iconoclaſtarum damnata, cultus Imaginum Conſtantinopoli eſt reſtitutus, ejectoque Joanne Patriarcha hæretico, Methodius Orthodoxæ fidei defenſor ſubrogatus fuit anno Domini 842. tempore Gregorii Papæ.*

THeophanes Presbyter in Oratione, quam in ſanctum Nicephorum Patriarcham dixit, aperte fatetur, poſt obitum Theophili Imperatoris anno 842. collectam eſſe Conſtantinopoli hanc Synodum, qui Patres Concilii Iconoclaſtarum hæreſim condemnarunt, cultumque Imaginum reſtituerunt, atque Joanne Patri-
B archa amoto, Methodium Conſtantinopolitanæ Eccleſiæ Epiſcopum conſtituerunt. Ita plane diſſipata eſt hæreſis Iconoclaſtarum, quæ centum viginti annis e portis inferi magno faſtu, auctore Imperatore, potens, ac furens in Eccleſiæ damnum erupit.

Iconoclaſtarum hæreſis 120. annis Eccleſiã vexavit.

Concil. Bellovacenſe, quo Rhemenſi Eccleſia poſt depoſitionem Ebbonis datus eſt Archiepiſcopus Hincmarus, anno Domini 845. tempore Sergii II. & Lotharii Imperatoris.

ANno Incarnationis Domini 845. Carolus Calvus convocavit Synodum Epiſcoporum ſui Regni Bellovaci civitatis Provinciæ Rhemenſis: in qua
C inter alia negotia Eccleſiæ, & Regni, de Eccleſiæ Rhemenſis deſolatione agere cœpit, quam Fulcus Presbyter diu uſurpaverat, & poſt eum Hothoſuus ſucceſſor. Quare Epiſcopi illi, & Clerus, & populus Hincmarum Monachum S. Dionyſii in Francia, ob præclara ſcientiæ, & virtutum merita, eligunt, & eidem Eccleſiæ præficiunt, cujus electionem Carolus gratiſſimam habuit.

Concil. Meldenſe contra laicos rerum Eccleſiaſticarum detentores, celebratum anno Domini 845. ſub Carolo Juniore Rege Francorum, & Sergio Papa II.

CAuſa habiti Concilii hæc eſt: Reges Francorum res Eccleſiaſticas laicis hominibus poſſidendas
D tradiderant, eaque re Deum optimum ſacrilegii vindicem acerrimum graviſſime offenderant. Quod cum Galliæ Epiſcopis innotuiſſet, ad divinam indignationem avertendam, Deique miſericordiam provocandam, illi hoc Meldenſe Concilium collegerunt, in quo ante omnia iniquitatem temporum, hominumque fidelium mores corruptiſſimos deplorarunt, cauſamque malorum omnium, quibus hoc tempore Gallia a Northmannis, aliiſve barbaris nationibus infeſtabatur, ſacrilegio Regum Francorum attribuerunt. Quam ut plane e medio tollerent, pro rebus Eccleſiæ conſervandis, plurima decreta ediderunt, ipſumque Carolum Regem inter alia admonuerunt, ut capitula a Carolo Magno, atque a Ludovico collecta obſervari præcipiat. Quæ auctoritate Sedis Apoſtolicæ confirmata eſſe, fatetur in ſua Præfatione Bernardus Levita.

E Decreta hujus Concilii a Carolo Rege non ſunt recepta, quamquam in gratiam Hincmari, quem plurimum diligebat, recens creati Epiſcopi Rhemenſis, ea, quæ ab illa Eccleſia jam ante abſtulerat, pro virili, ut videre eſt apud Frodoardum lib. 3. Rhem. Hiſt. cap. 40. reſtitui procuraverit. Principes Regni ſacris Epiſcoporum admonitionibus, & decretis vehementer reſtiterunt, quia Abbatias, aliaſque res Eccleſiaſticas a Rege Carolo in Beneficium acceperant. Quas ne dimittere cogerentur, magna importunitate apud Regem egerant, ne cunctos ille Canones, in hoc Meldenſi Concilio ſancitos acciperet: ſed paucos dumtaxat, aliis rejectis, ex ipſis ſuſcipiendos eſſe decerneret. Cumque Rex magis Comitibus, quam Dei Sacerdotibus

Diſſidia propter Abbatias.

bus auſcultaret, magno damno totius Regni contigit, ut novis Northmannorum incurſionibus Regnum Deus affligi permiſerit, coactuſque fuerit iniquiſſimas ab hoſtibus propoſitas leges ſuſcipere, qui a Patribus ſancte, pieque ſtatutas recuſavit accipere.

Hæc Synodus Meldis anno 845. inchoata Pariſiis anno ſequente abſoluta fuit, vel ſaltem illos Canones, quos Meldis conſtituerat, ſequente anno in Synodali Patrum conſeſſu novo Pariſiis promulgavit, ut patet ex Præfatione Concilii, circa finem.

Concil. Pariſienſe, quo Meldenſis Synodus abſoluta eſt, vel ſaltem illos, quos conſtituerat, Canones promulgavit, an. Dom. 846. tempore Sergii Papæ II. & Lotharii Imperatoris celebratum.

DE hoc dictum eſt in fine præcedentis Concilii.

Concil. Pariſiēſe, In cauſa Ebbonis Rhemenſis quōdam Archiepiſcopi congregatum an. Dom. 847. tempore Sergii Papæ inchoatum, & Leonis IV.

IMperator *Lotharius* (ut ſcribit Frodoardus Hiſt. Rhem. lib. 3. cap. 2.) *contra Carolum fratrem ſuum odia, & diſſidia pro Regno proſequens Hincmarum Caroli fideliſſimum, poſt ordinationem ipſius a Papa Sergio diplomata obtinuit, ut cauſa, & lis depoſitionis Ebbonis iterum renovaretur. Quibus Papa ad Carolum ſcribebat, ut Guntbaldum Epiſcopum Rhotomagenſem cum Hincmaro, & aliis Epiſcopis ſui Regni, quos ipſe Guntbaldus eligeret, ad Synodum Trevirenſem ad Legatos ſuos mitteret, & ibi rationes, & ſcripta depoſitionis Ebbonis diſcuterentur. Verum Legati Papæ Sergii non venerunt. Idcirco Guntbaldus conſenſu Regis Caroli cum aliis Epiſcopis Synodum indixit, ad quam auctoritate Sergii Papæ Ebbonem Epiſtolis, & nuntiis vocavit. Qui tamen nec in perſona propria, neque per procuratorem, neque per litteras comparuit; imo nec ullam Synodum, nec ſedem Apoſtolicam interpellavit, nec de Epiſcopatu Rhemenſi, nec de Ordine ſuo conqueſtus eſt. Et poſtquam Epiſcopi, & Rex ſuis literis Leonem Papam de his, quæ geſta fuerant, certiorem feciſſent, & hic ordinationem Hincmari, qui ſuam confeſſionem fidei Romam miſerat, approbaſſet, eundemque pallio donaſſet; ipſemet Ebbo adhuc quinque annos uſque ad annum Incarnationis Domini* 851. *vixit.*

Concil. Moguntinum I. ſub Rabano Archiepiſcopo pro juribus, & immunitatibus Eccleſiaſticis celebratum an. Dom. 847. tempore Leonis Papæ IV. & Lotharii Imperatoris.

OCcaſio hujus Concilii celebrandi eadem fuit, quæ Meldenſis: nimirum, quod cum a laicis bona Eccleſiarum, jura pariter, & perſonæ aſſidue invaderentur, deque his frequentes apud Regem querelæ eſſent, ille ad liberandam ab iſtis malis Eccleſiam, congregari fecit Synodum provincialem, cui Rabanus Archiepiſcopus, vir doctrina, probitate, atque ſcientia valde inſignis, præeſſe deberet,

Canones ſummatim ſunt, qui ſequuntur.

1. DE fide Catholica, quam omnes debent profiteri.
2. Ut omnia Conciliorum decreta fidelibus proponantur.
3. Ut Sacramentum Baptiſmi uniformiter ab omnibus adminiſtretur.
4. Ut in pace, & concordia omnes vivere ſtudeant.
5. Ut contra Regem, vel Eccleſiaſticas dignitates, ſive Reipublicæ poteſtates, conſpirationes rebellionis non fiant.

A 6. Qui poſſeſſiones Deo conſecratas, & ipſam domum Dei inhoneſte tractaverit, vel infringere præſumpſerit, quaſi invaſor, & violator domus Dei excommunicetur. Hic habetur, quod Rex eſt defenſor, & cuſtos rerum Eccleſiaſticarum divinitus datus.

7. Ut Epiſcopi poteſtatem habeant res Eccleſiaſticas providere, regere, & gubernare, atque diſpenſare ſecundum Canonum auctoritatem: & ut laici in eorum miniſterio obediant Epiſcopis ad regendas Eccleſias, viduas, & orphanos defendendos, ut eis ſint obedientes ad eorum Chriſtianitatem ſervandam.

8. Eccleſiaſtici nihil antea habentes, & poſtea tempore ſui Clericatus agros, vel quæcumque prædia ſuo nomine comparantes, tamquam rerum Dominicarum invaſionis crimine teneantur, niſi admoniti Eccleſiæ eadem contulerint.

B 9. Si in Italia Sacerdotes manumiſſiones facere reperiuntur, etiam non ſciant iſtorum ordinem ſequi.

10. Decimæ dentur, & in quatuor partes dividantur.

11. Eccleſiæ antiquæ ſua privilegia habeant.

12. Presbyteri ſine conſenſu Epiſcoporum per Eccleſias non conſtituantur, vel ab his recipiantur.

13. Clerici, & Regulares regulariter vivant ſecundum eorum Statuta.

14. Nullus Monachorum aliquid proprietatis habeat.

15. Si quis ex Clericis laxaverit comam, anathema.

16. Abbatiſſa de Monaſterio non egrediatur abſque Epiſcopi licentia, niſi forte Regali juſſione cogatur.

17. Pauperes non opprimantur.

18. Res pauperum per malam occaſionem non ſunt emendæ.

C 19. Non ſunt accipienda munera ad juſtitiam ſubvertendam.

20. Parricidis ſeverius pœnitentia injungatur.

21. Idem de mulieribus partus necantibus.

22. Idem de homicidis.

23. Cum homicidiis ſponte non commiſſis mitius procedatur.

24. Presbyterum occidenti 12. annorum pœnitentia imponatur.

25. Presbyterum degradatum occidenti omnis Eccleſiaſtica communio denegetur.

26. Ab infirmis in mortis periculo conſtitutis per Presbyteros pura inquirenda eſt confeſſio, non tamen illis imponenda quantitas pœnitentiæ, ſed innoteſcenda.

27. Suſpenſi in patibulis ſi ſua peccata confeſſi ſunt, D poſſunt etiam eorum cadavera ad Eccleſias deferri, & pro eis Miſſæ, & oblationes offerri.

28. Inceſtuoſi impœnitentes de Eccleſia expellantur, donec ad pœnitentiam revertantur.

29. 30. & 31. De damnatis nuptiis.

32. De modo dandi pœnitentiam.

Concil. Moguntinum II. ſub Rabano Archiepiſcopo contra Godeſcalcum hæreticum Presbyterum an. Dom. 848. celebratum tempore Leonis Papæ IV. & Lotharii Imperatoris.

IN hac Synodo multis quæſtionibus reſponſum eſſe videtur, quæ anno ſuperiore in Synodo priore fuerant E quidem propoſitæ, ſed ob temporis anguſtias in aliud tempus dilatæ. Inter alias autem quæſtiones fuit vetus illa de Prædeſtinatione, quam Monachus quidam hæreticus Godeſcalcus nomine reſuſcitavit.

Errores Godeſcalci 4 præcipui.

Nempe 1. quod ſicuti Deus quoſdam prædeſtinavit ad vitam æternam, ſic etiam alios ad mortem æternam prædeſtinavit. Itaut ex vi prædeſtinationis tales neceſſario damnarentur.

2. Quod non eſſet in homine liberum arbitrium, quod per Adami culpam deperditum erat.

3. Quod Deus non vult omnes homines ſalvos fieri, ſed eos dumtaxat, qui ſalvantur: nam ſi hi omnes non ſalvantur, quos Deus vult ſalvari, non omne fecit,

quod

Digitized by Google

quod voluit. Quod ſi velit id, quod non poteſt facere, non eſt omnipotens, ſed infirmus, & impotens: attamen omnipotens eſt, quia fecit omne, quod voluit.

4. Quod Jeſus Chriſtus non fuit crucifixus, neque mortuus eſt pro redemptione totius mundi, ideſt pro redemptione, & ſalute omnium hominum, ſed tantum pro his, qui ſalvantur.

Qua vero ratione iſtæ hæreſes cum ſuo auctore a Patribus hujus Concilii condemnatæ ſint, quidve præterea ab iiſdem conſtitutum, vel geſtum fuerit, teſtantur Annales Francorum a Pithœo editi his verbis: *Circa Kalendas autem Octobris generale Placitum Rex Ludovicus habuit apud Moguntinum, in quo Legatos fratrum ſuorum, & Northmannorum, Sclavorumq; ſuſcepit, audivit, & abſolvit. Homines autem Rabani Epiſcopi adverſus Dominum ſuum conſpirantes publice convictos, cum eo pacificavit. Legatos ſuos ad fratrem ſuum Lotharium in Theodonis villa Placitū habentem pro Giſlaberto, qui eodem anno ad fidem ejus venerat, reconciliationis gratia direxit. Godeſcalcus quoq; quidam Presbyter de Prædeſtinatione Dei parva ſentiens, rationabiliter, ut plurimis viſum eſt, convictus, & ad proprium Epiſcopum Hincmarum Rhemos tranſmiſſus eſt, prius tamen juramento confirmans, quod in regnum Ludovici ultra non rediret.*

Quis fuerit porro Godeſcalcus, etſi jam non pauca de eo dixerimus in controverſiis Concil. Trid. claſſe tertia hujus ſummæ, amplius diſce ex epiſt. Hincmari, ex Monacho S. Dionyſiano Arch. Rhemenſi, ad Nicolaum Papam, quam refert integram Flodoardus in Hiſt. Eccl. Rhemenſ. l. 3. c. 4. ubi hominem depingit. *In Sueſſionica parochia in Monaſterio, quod Orbacis dicitur, habitu Monachus, mente ferinus, quietis impatiens, & vocum novitate delectans, ac inter ſuos mobilitate noxia ſingularis, quiq; a Rhemorum Chorepiſcopo, qui tunc erat contra regulas Presbyter ordinatus, a Monaſterio irregulariter exiſtens, peragratis religionibus plurimis, & exitioſa ſemina ſator peſſimus ſeminans, tandem in Moguntina civitate habita Synodo, Rabano Archiepiſcopo libellum ſui erroris porrigens, damnatus ab omnibus Germaniæ Epiſcopis, cum litteris Synodalibus, ad Metropolim Rhemorum, cui jam auctore Deo præeram, eſt remiſſus, &c.* Quomodo vero idem Godeſcalcus damnatus fuerit in duobus Conciliis Cariſiaci in Provincia Rhemenſi, dicetur commodius claſſe ſequenti, ubi hæc Concilia dabimus, ad elucidandam veritatem, quam nonnulli hodie obſcurare nituntur.

Qualis fuit Godeſcalcus.

Nota, primarium dogma Godeſcalci, quod Deus ſine præviſione operum quoſdam prædeſtinaſſet ad gloriam æternam ex mero beneplacito, & alios ab eadem reprobaſſet ſaltem, ut a beneficio indebito: probabile enim ipſum non admiſiſſe flammas æternas, ſicut nec antiquiores Prædeſtiniani, quorum ipſe doctrinam renovabat. Ex hoc vero principio de prædeſtinatione gratuita ulterius procedens alia dogmata reprobanda inferebat, quod præſciti neceſſario damnarentur, & quæ tribus articulis poſterioribus continentur. Maxima enim connexio iſtius primarii dogmatis cum aliis ſequentibus, ut ab illo ſemel recepto vix ſe continere poſſint plurimorum mentes, quin in hæc dilabantur. Unde qui noſtro hoc ſæculo quinque famoſas propoſitiones, de quibus claſſe 3. actum eſt, tutati ſunt, maxime innixi erant huic primario dogmati, ut mihi faſſus eſt unus ex coryphæis ipſorum. Cur enim licitum eſſet ſic opinari de prædeſtinatione, & reprobatione, & non ita de reliquis conſequentibus neceſſitate conſequentiæ talem modum prædeſtinationis, & reprobationis? Idcirco fortiter incumbere debent Theologi, quibus arridet talis modus, ut ſunt plurimi valde illuſtres, ad oſtendendum illegitimas eſſe tales conſequentias. Godeſcalcus, & ſectatores ipſius Lutherani, & Calviniſtæ ſuccumbunt iſti difficultati, & uno admiſſo cætera ſine negocio admittunt. Sed feliciora ſunt quorundam ingenia, iſtum nexum tam facile diſſolvunt, ac filum ſtuppæ: & conſequenter ſe loqui putant, priori admiſſo negando poſteriora: ſic communiter Thomiſtæ omnes hodierni. Itaq; non tam propter hoc primarium dogma male audit Godeſcalcus, quam propter adjuncta: quamvis & iſtud primarium dogma plures offenderit illo tempore: ut quid enim poneretur in capite articulorum? ſemper enim mens fuit omnium poſt Apoſtolum, electionem prædeſtinatorum factam fuiſſe propter Chriſtum; at qui dicit Chriſtum, dicit merita Chriſti, eaque applicata hominibus: at qui dicit talia merita, dicit bona opera, per quæ applicantur. Sed negant illi electionem factam fuiſſe intuitu Chriſti. Quod cum alii injurioſum eſſe Chriſto exiſtiment, a quo omnis benedictio ſpiritualis, non mirum, ſi tunc, & nunc tot ſint de obſcuro myſterio diſputationes.

Prædeſtinatio gratuita.

Concilium Turonenſe, adverſus Nomenoium Ducem Britannorum Britanniæ Minoris, celebratum in Gallia an. Dom. 849. tempore Leonis Papæ IV.

CArolus Rex Francorum Britanniam Minorem Nomenojo cuidam Duci regendam, & adminiſtrandam commiſerat; qui cum humana ſimul, atque divina vaſtaret, Epiſcopos a ſuis Eccleſiis pro animi furore expelleret, Leo Pontifex, ut hominem perditiſſimum ad meliorem frugem reduceret, literas ad eum ſcripſit Exhortatorias; quas cum tyrannus ſuperbiſſimus non modo contempſiſſet, verum etiam oblatas repudiaſſet, Francorum Epiſcopi viginti duo, Sedis Apoſtolicæ propugnatores, auctore Lantranno ad hanc Synodum convenerunt, ac miſerunt ad eum epiſtolam, qua illum ob contemptum Sedis Apoſtolicæ redarguerunt, pœnamque excommunicationis infligendam, niſi reſipiſcat, comminati ſunt: quo autem eventu non conſtat, niſi quod in Chronico Engoliſmenſi, Deo vindice, morte repentina ſublatus ſcribatur his verbis: *Anno 850. jubente Domino, Nomanoius ab Angelo percuſſus interiit.* Baron. ann. Dom. 849. nu. 14.

Synodus Regiaticina [ſeu potius in urbe Regia Ticino facta] ad reformandos mores Eccleſiaſticos celebrata anno Dom. 850. Nunc primum edita ex mēbranis MS. Monaſt. S. Galli.

IN hac Synodo plura ordinata ſunt.

1. Ut Epiſcopi irreprehenſibiliter converſentur.

2. Ut Epiſcopi non tantum Dominicis diebus, & præcipuis Feſtivitatibus Miſſas celebrent, ſed cum poſſibile fuerit, quotidiana quoque Sacrificia frequentent.

3. Ut Epiſcopus moderatis epulis ſit contentus, ſuoſque convivas ad comedendum, & potandum non urgeat.

4. Ut Epiſcopus non canibus, non accipitribus, vel capis, quos vulgus Falcones appellat, per ſeipſum venationes exerceat: equorum quoque, mulorumque ſuperfluam curam contemnat, pretioſarumque veſtium cultum, & diſſolutum, ac velut ad pompam compoſitum vitet.

5. Ut Epiſcopus Canonicas Scripturas, & ſancta dogmata jugi meditatione diſcutiat.

6. Epiſcopus procuret, ut Curati plebis ſibi commiſſæ curam gerant.

7. Presbyteri per oppida ſingula, villaſque diſcurrant, & quomodo pœnitentes impoſitam ſibi pœnitentiam ſervent, &c. perquirant.

8. Si quis infirmatur, inducat Presbyteros Eccleſiæ, ut orent ſuper eum, &c.

9. Monendi ſunt patres familias, ut filiabus ſuis tempeſtive nuptias provideant, & calorem ferventis ætatis conjugali lege præveniant.

10. Non fiant raptus.

11. *Nihil annotatione dignum.*

12. Idem.

13. Idem.

13. Idem.
14. Monaſteria diruta, ut reſtaurentur, Epiſcopi curent.
15. Xenodochia pariter, quæ in Epiſcoporum ſunt poteſtate, ab ipſis gubernentur.
16. Idem.
17. Decimæ ſolvantur.
18. Omnis Clericus Epiſcopo ſit ſubjectus.
19. *Nihil notandum*.
20. Judæi a Chriſtianis vectigalia non exigant.
21. Nullus uſuras ſectetur.
22. Viduæ, & orphani non opprimantur.
23. Clerici, vel Monachi vagantes, qui ſpargunt errores, ab Epiſcopo loci detineantur, & ad Metropolitanum deducti, diſcuſſione Eccleſiaſtica examinentur.
24. Nulli deinceps imperfectæ ætatis puero adulta fœmina jungatur, ſed cum ad ætatem idoneam adoleſcentes venerint, tunc legitimo poſſint conjugio copulari.
25. Artes magicæ non exerceantur.

Conciliabulum Cordubenſe, In quo vetitum eſt Martyrium, cultuſque SS. Martyrum ſublatus fuit, anno Domini 850 *tempore Leonis Papæ, & Lotharii Imperatoris.*

Saracenorum imperium.

GEns perfida Saracenorum, quæ in Aſia, Africa, & Europa his temporibus dominabatur, anno Domini 850. Cordubæ in Hiſpania, ubi ſedem Regni ſui habebat, duos inſignes Dei Confeſſores martyrio affecit; anno ſequente Cordubenſem Epiſcopum cum univerſo Clero, aliiſve Epiſcopis Mahometi ſectam deteſtantibus, quos nominatim recenſet Eulogius in Documento Martyriali, in carcerem detruſit: ex quibus, aliis occiſis, alios ad lapſum, & defectionem fidei reſervavit. Cumque ex his nonnulli Regi Arabi crudeliſſime ſuaſiſſent, ut curaret convocari Concilium omnium Epiſcoporum Regni ſui, quorum decretis, & conſtitutionibus Synodalibus Martyrium vetaretur; dololo invento approbato, omnes Epiſcopi, & Sacerdotes carceribus ſunt educti, coactumque eſt ea intentione Concilium. Antequam convenirent, plurimi fideles ſponte ad confeſſionem fidei, & perfidiæ deteſtationem proſilierunt, fidemque libere profeſſi, glorioſum martyrium ſubierunt. Quibus victoriis Martyrum, Rex Arabum exaſperatus, ſtatuerat, Chriſtianos in arctiſſimum carcerem eſſe compingendos. Qua occaſione, fidelium plerique fugerunt, & latebras quæſiverunt: alii, deſerta fide, ſeſe infidelibus conjunxerunt.

Martyriũ.

Pſeudoepiſcopi, qui convenerant, habito Conventu ſatanico Martyrium prohibuerunt, cultumque ſanctorum Martyrum ſuſtulerunt, dicentes, quod qui violenter ad abnegationem fidei non adigerentur, ſed propria voluntate diſcrimini ſe offerrent, inter Martyres non ſunt habendi, ideo maxime, quia miracula inſtar antiquorum Martyrum non ederent, eorumque corpora non incorrupta permanerent. Impium Synodale decretum non ſolum refutavit, & improbavit doctiſſimo ſuo Commentario, quem *Memoriale Sanctorum* inſcripſit, Eulogius: verum etiam ipſa Dei ultio in Regem mox ſecuta oſtendit, quantopere Martyres, eorumque cultus divinæ majeſtati placerent. Nam cum ſublime ſolarium oppida luſtraturus Rex Arabum crudeliſſimus conſcendiſſet, & e regione pendentia ſtipitibus Sanctorum corpora intueretur, centumque cremari juſſiſſet, os illius repente eadem hora divinitus ita obſtructum fuit, ut fari non poſſet, manibuſque portantium in ſtratum reductus, eadem nocte extingueretur. Vide Baronium anno Domini 852. num. 16.

Punitio divina.

Concilium Moguntinum III. ſub Rabano celebratum, an. Dom. 852. *tempore Leonis Papæ IV.*

DE hac Synodo Moguntina Annales Francorum a Pithœo editi iſta habent: *Habita eſt autem Synodus ex voluntate, & precepto ejuſdem Sereniſſimi Principis in civitate Moguntina Metropoli Germaniæ, præſidente Rabano venerabili ejuſdem urbis Archiepiſcopo cum omnibus Epiſcopis, atque Abbatibus Orientalis Franciæ, Baioariæ, & Saxoniæ: & illi quidem de abſolvendis quæſtionibus Eccleſiaſtice tractatum habuerunt.* Hanc autem, aliaſve Provinciales Synodos non ſine licentia Romani Pontificis celebratam fuiſſe, conſtat ex Baronio anno 851. num. 25.

Concil. Sueſſione, apud S. Medardum, in cauſa eorum, qui ab Ebbone Rhemenſi Archiepiſ. ordinati fuerant, celebratum an. Dom. 853. *tempore Leonis Papæ: ſed reprobatũ fuit, ut infra.*

Vide controverſiã 8. Synodi.

EBbo Rhemenſis Archiepiſcopus ſub Ludovico Imperatore ſede privatus, ut ſupra vidimus, operaque Lotharii Imperatoris per Synodum Comprovincialium Epiſcoporum reſtitutus, complures in eadem Eccleſia Clericos ordinaverat. Verum, dum Caroli Regis auxilio, Galliarum Epiſcopi eumdem iterum ſede Rhemenſi amoviſſent, eique Hincmarum ſubſtituiſſent, mortuus eſt anno Domini 851. Subſtitutus in locum illius adhuc viventis Hincmarus, poſt obitum ejuſdem Ebbonis, quos ipſe ordinaverat, recipere noluit, eaque de cauſa hanc Synodum celebrari curavit, in qua Clericos ab Ebbone ordinatos damnarunt; ſimul etiam oſtendentes, juſte Ebbonem dejectum, Hincmarum vero eidem legitime ſubſtitutum eſſe. Acta Concilii fuſius enarrat Frodoardus Hiſt. Rhem. lib. 3. cap. 11.

Hincmari fraus.

Sed reprobatum fuit hoc Concilium a Nicolao Papa epiſt. Decretali 46. qua refert, quod cum Hincmarus cognito Synodalis ſententiæ errore, iterata Legatione pro confirmatione hujus Concilii apud Leonem IV. aliquoties inſtitiſſet, nihilque ab eo impetraſſet, Benedictum Leonis ſucceſſorem falſis narrationibus induxerit, Synodique confirmationem ſubreptitie obtinuerit cum illa clauſula, quam in epiſtola Benedicti, & Nicolai 46. literis grandiuſculis exaratam, & expreſſam apud Binium invenies. Refert ibidem Nicolaus, quod cum Benedictus Papa per epiſtolam ſuam voluntati Hincmari Pontificis non plane ſatisfeciſſet, ille quædam eidem epiſtolæ addiderit, quædam vero pro ſuo arbitratu ab ea ſuſtulerit. Vide Baronium anno 853. num. 15. Binium hic.

Concilium Romanum 67. *Epiſcoporum, in quo Anaſtaſius Presbyter Cardinalis tituli beati Marcelli eſt depoſitus,* 8. *Decembris, an. Dom.* 853. *tempore Leonis Papæ IV.*

DE rebus in hac Synodo geſtis in Vita Leonis Papæ IV. hæc ſcribit Anaſtaſius: *Et tunc coram omnibus, &c. In hac denique poſt cætera Synodo, Anaſtaſius Presbyter Cardinalis tituli B. Marcelli, ab omnibus Canonice eſt depoſitus, eo quod Parochiam ſuam per annos quinque contra Canonum inſtituta deſeruit, & in alienis uſque hodie moratur. Qui neque ad duo pro eo congregata Concilia venire volens, neque per Apoſtolicas epiſtolas, neque per tres vocatus Epiſcopos: ideo merito uno conſenſu, ſecundum quod de talibus ſacris continetur Canonibus, eum ſancta Synodus depoſuit, & Sacerdotali honore privavit, anno, menſe, die, & Indictione ſuperius annotata.*

Hic Anaſtaſius Summi Pontificatus libidine incenſus, deſerta Urbe, profectus eſt ad Imperatorem, cujus opera, & auxilio Pontificatum obtineret. Cui dum per mera commenta, ut in electionem Pontificis ille manum injiciat, perſuaſiſſet, idque Pontifici innotuiſſet, revocatus eſt in Urbem. Verum contumaciter recuſans accedere, merito cenſuris Eccleſiaſticis perculſus, ſuoq; gradu depoſitus, hanc ſententiam Synodalem ſuſtinuit. Baronius hic.

Conci-

Digitized by Google

Concilium Conſtantinopolitanum, quo Gregorius Syracuſanus Epiſcopus damnatus eſt anno Domini 854. tempore Leonis Papæ IV.

HÆc Synodus auctoritate Ignatii Patriarchæ Conſtantinopolitani celebrata, atque Romani Pontificis auctoritate firmata, Gregorium Syracuſanum Epiſcopum ſub ratificatione Romani Pontificis Epiſcopatu depoſuit. Totam ſententiam a Pontifice confirmari quidem petitum fuit, ſed non impetratum, donec pars altera audiretur. Cumque interea Leo moreretur, ad ſucceſſorem delata eſt cauſa, quæ maximæ tragœdiæ, atque diri ſchiſmatis initium fuit: hac enim occaſione Gregorius Syracuſanus animo ulciſcendi ſe, in Ignatium Patriarcham Conſtantinopolitanum malis artibus operatus eſt, ut ille a ſede Conſtantinopolitana deponeretur, atque in locum ejus Photius eunuchus ex laico intruderetur, aliaque innumera mala ſubſequerentur.

vindicta,

Concilium Valentinum XIII. Epiſcop. contra quoſdam Scotos in Gallia vagantes, & Hincmari capitula, in Gallia celebratum anno Domini 855. tempore Leonis Papæ IV. & Lotharii Imp.

SUMMA CONCILII VALENTINI.

COncilium hoc ab Epiſcopis trium Provinciarum in urbe Valentiæ in Delphinatu celebratum eſt, juſſione Lotharii Imperatoris ad dijudicandam cauſam Epiſcopi ejuſdem urbis de multis criminibus accuſati, cujus Epiſcopi quod nomen fuerit, & quale judicium contra eum datum fuerit, ignoratur. Præfuerunt Remigius Lugdunenſis Metropolitanus, Egilmarus Viennenſis, & Rothlandus Arelatenſis, Euangeliis in medio poſitis, poſt objectiones Epiſcopo Valentino factas, diſcuſſas, & finitas placuit omnibus, ne conventus abſque ædificatione diſſolveretur, aliquot canones condere: ſuntque 23. ſex priores de fide, reliqui de diſciplina, & moribus.

Summa doctrinæ hujus Concil.

Cap. 1. Statuitur adhærendum eſſe doctrinæ Patrum antiquorum. Nam de præſcientia Dei, & de prædeſtinatione, &c. illud tantum firmiſſime tenendum credimus, quod ex maternis Eccleſiæ viſceribus nos hauſiſſe gaudemus.

Cap. 2. Deum præſcire, & præſciſſe æternaliter & bona, quæ boni facturi erant, & mala, quæ mali ſunt geſturi, &c. nec ex præjudicio ejus aliquem, ſed ex merito propriæ iniquitatis credimus condemnari. Nec ipſos malos ideo perire, quia boni eſſe non potuerunt, ſed quia eſſe noluerunt, ſuoque vitio in maſſa damnationis, vel merito originali, vel etiam actuali permanſerunt.

Cap. 3. Firmiterque fatemur prædeſtinationem electorum ad vitam, & prædeſtinationem impiorum ad mortem, in electione tamen ſalvandorum miſericordiam Dei præcedere meritum bonum, in damnatione autem periturorum, meritum malum præcedere juſtum Dei judicium, &c. in malis vero ipſorum malitiam præſciſſe, quia ex ipſis eſt, non prædeſtinaſſe, quia ex illo non eſt, &c. Verum aliquos ad malum prædeſtinatos eſſe divina poteſtate, videlicet ut quaſi aliud eſſe non poſſint, non ſolum non credimus, ſed etiamſi ſunt, qui tantum mali credere velint, cum omni deteſtatione, ſicut Arauſicana Synodus, illis anathema dicimus.

Cap. 4. Item de redemptione ſanguinis Chriſti, propter nimium errorem, qui de hac cauſa exortus eſt, itaut quidam, ſicut eorum ſcripta indicant, etiam pro illis impiis, qui a mundi exordio uſque ad paſſionem Domini in ſua impietate mortui, & æterna damnatione puniti ſunt, effuſum definiant, contra illud propheticum: *ero mors tua, o mors; ero morſus tuus, inferne:* Illud nobis ſimpliciter, & fideliter tenendum, ac docendum placet, quod pro illis hoc datum pretium teneamus, de quibus ipſe Dominus noſter dicit: *Sicut Moyſes exaltavit ſerpentem in deſerto, &c.* Porro capitula 4. quę Concilio fratrum noſtrorum minus proſpere ſuſcepta ſunt, propter inutilitatem, vel etiam noxietatem, & errorem contrarium veritati, ſed & alia 19. Syllogiſmis ineptiſſime concluſa, & licet jactetur, nulla ſeculari literatura nitentia, in quibus commentum diaboli potius, quam argumentum aliquod fidei deprehenditur, a pio auditu fidelium penitus explodimus, &c.

Osee 13.

Joan. 3.

Godeſcalci defenſor.

Nota 19. *Illa alia capitula ex Joanne Scoto exſcripta, ut ex additione in Concilio Lingonenſi facta patere poteſt.*

Cap. 5. Item firmiſſime tenendum, quod omnis multitudo fidelium ex aqua, & Spiritu ſancto regenerata in ejus ſanguine, ſit a peccatis ſuis abluta: quia nec in eis potuit eſſe vera regeneratio, niſi fieret & vera redemptio, cum in Eccleſiæ ſacramentis nihil ſit caſſum, nihil ludificatorium, ſed prorſus totum verum. Ex ipſa tamen multitudine fidelium, & redemptorum alios ſalvari æterna ſalute, quia per gratiam Dei in ſua redemptione fideliter permanent: & alios quia noluerunt permanere in ſalute fidei, quam initio acceperunt, redemptioniſque gratiam potius irritam facere prava doctrina, vel vita, quam ſervare elegerunt, ad plenitudinem ſalutis, & ad perceptionem æternæ beatitudinis nullo modo pervenire, &c.

Cap. 6. Declarant Patres de gratia, per quam ſalvantur credentes, & de libero arbitrio per peccatum in primo homine infirmato, ſed per gratiam Domini Jeſu fidelibus ejus redintegrato, & ſanato, id ipſum credendum, quod Africana, quod Arauſicana Synodus profeſſa eſt. Ineptas autem quæſtiunculas, & aniles pene fabulas Scotorum, &c. penitus reſpuimus. Recordetur fraternitas malis mundi graviſſime ſe urgeri, meſſe nimia iniquorum, & paleis leviſſimorum hominum ſe duriſſime ſuffocari, hæc vincere ferveat, &c.

Cap. 7. Statuitur petendam a principe liberam electionem Canonicam Epiſcoporum propter multos indoctos, per quos Eccleſiaſticus vigor deperibat, qui indiſcuſſi ordinabantur, c. 11. Ne judicio utraque pars præſtet juramentum, quia neceſſario duobus contra ſe jurantibus unus perjurus efficitur. Atque cum exinde duella orirentur cap. 12. Probentur, cavetur, ne in duello occiſi cadaver cum pſalmis, vel orationibus ad ſepulturam ducatur, c. 18. Agitur de ſcholis tam divinæ, quam humanæ literaturæ. Ut ex hinc pateat tunc magiſtros fuiſſe, qui Theologiam docerent, ac ſacram Scripturam. Quod evidentius habetur in Lingonenſi Synodo, ne penes ſolos Grammaticæ, aut Philoſophiæ profeſſores univerſitatem Pariſ. extitiſſe putemus. Cætera capita res minus ſingulares habent.

CONTROVERSIA.

PRæcipuas hujus Concilii controverſias dedimus in lib. de Beneficio crucis parte 3. art. 5. & 22. quam partem totam habes in controverſiis Concilii Trident. ut ibi dicta repetere non cogamur. Plura vero ſuppeditat Ludovicus Cellotius Soc. Jeſu in hiſtoria Godeſcalchi l. 4. per plura capita, ubi contra novos Hæreticos Prædeſtinianam hæreſim profitentes, atque hoc Valentinum Concilium tanquam religionis columnam arbitrantes, authoritatem ejus multum elevat, licet doctrina hujus Concilii nonniſi leviter oppoſita ſit quatuor capitulis Hincmari in Concilio Cariſiacenſi editis, quæ dabuntur in ſequenti claſſe: ubi & hæc iterum diſcutienda ſunt. Atque rem ita ſeſe habere neceſſe eſt, cum tam Cariſiacenſe, quam præſens Concilium in Prædeſtinianos hæreticos ſpicula ſua vibraverint, licet intentio Epiſcoporum fuerit pungere Hincmarum in regno Caroli calvi tunc illuſtrem, non ſine æmulatione aliqua, ac contradictione cum propriis ſuis decretis, humanum aliquid ipſis tunc patientibus. Quod Hincmarus ipſe ſentiens, multum conqueſtus eſt de injuria ſibi illata,

Epiſcopi diviſi ex diverſis regnis.

in Epi-

Digitize

in Epiſtola ad eumdem Carolum, & in lib. de prædeſtinatione cap. 24. vocans eos cribratores, non conſumptores capitulorum ſuorum, primariis ſcilicet, ac capitalibus Godeſcalchi erroribus oppoſitorum, ac per quos hæreſis Prædeſtinianorum jam ſopita, de qua ſupra dictum in Concilio Arelatenſi ſub Leontio in ſæculo quinto, reviviſcebat in Gallia non ſine multa Epiſcoporum, ac populorum diviſione. Sicut & noſtris temporibus contigit occaſione libri Cornelii Janſenii Yprenſis Epiſcopi, cui nomen *Auguſtinus*. Author autem præcipuus damnationis quatuor horum capitulorum fuit Rhemigius Lugdunenſis cum Ebbone Juniore Gratianopolitano Epiſcopo, qui & in Concilio Lingonenſi confirmari procuravit doctrinam hujus Concilii Valentini, excepta tamen damnatione quatuor capitulorum Hincmarianorum, ſeu Cariſienſium, a qua abſtinuerunt, cum jam ea egregie libris ſuis defendiſſet Hincmarus: ac cum idem Rhemigius in Concilio Tullenſi, duodecim provinciarum apud Saponarias, quæ in Synodo Lingonenſi rata fuerant, iterum confirmari ſatageret, ac ob id lecta fuiſſent in conſeſſu Patrum, inter quos erat Hincmarus, videns id non arridere Patribus ex adverſo eorum murmure, cum plerique cauſam Godeſcalchi noſſent, & dogmata ejus improbarent, caute peregit, ut ad pleniorem diſcuſſionem remitterentur, ne forſan improbarentur in pleniori Concilio, quæ Godeſcalcho magis congruere in iis viderentur. Nuſquam tamen poſtea diſcuſſionem iſtam in alio Concilio promovit Rhemigius, ejuſque aſſeclæ. Sicque manſerunt decreta Valentina, poſtquam correcta fuiſſent, maxime in iis, in quibus Hincmarum carpebant, ſine eorum ampliori diſcuſſione.

Capitula Cariſienſia.

Controverſiæ autem maxime locum dederat diverſa decretorum, ac terminorum interpretatio, quod in varios ſenſus traherentur, nec a catholico ſenſu aliena eſt manifeſte doctrina Valentini Concilii (excepta Hincmari damnatione, &c.) ſi bene expendantur omnes termini, non auſis patribus illius Concilii quidquam aperte profiteri contra communem Eccleſiæ fidem, quidquid interim tectum in pectore aliqui eorum habuerint, ſeu quia ſubdola eſt hæreſis, ſeu quod plures reſtitiſſent, ſi verbis omnino expreſſis Prædeſtinianorum hæreſes propugnatæ fuiſſent, ac ſine arte, & fuco, verborumque, aut ſententiarum obſcuritate. Nec enim abſolute aſſerunt Chriſtum non fuiſſe pro omnibus mortuum, quod quidam urgent, ſed tantum relative ad mentem quorumdam Scotorum, quibus etiam in hoc contradicebat Godeſcalchus, quod ſcilicet Chriſtus mortuus fuerat ad liberandum de facto infideles in infidelitate mortuos, & damnatos ante paſſionem. Qua de re diximus loco citato de Beneficio crucis. Unde Veronus in Janſenii prætenſum Auguſtinum, §. 8. notat Concilium illud in hac re (quod ut favens Janſenio, inquit, quidam ejus doctus aſſecla tabulis æneis curavit incidi) nonniſi ſophiſtice citari; quod aſſerit quoque idem Concilium de morte Chriſti pro Baptizatis ſaltem ſecundum aliquem gradum ſalutis, ut recte ibi diſtinguit, non excludit mortem illius pro non baptizatis, ſecundum alium gradum redemptionis, ſcilicet ab impotentia ſalutem conſequendi, quem gradum non attigit. Sed aliud eſt proferre Synodum aliquid dicentem, & proferre aliquid non dicentem. Unde admittendo teſtimonia illa, ſi nihil illis addatur, aut in iis immutetur, vix quidquam concludi poteſt contra Hincmari capitula, quæ ab hoc tempore ſemper in Eccleſia retenta ſunt, neque ſæculis pluribus de iis dubitatum fuit. Unde & Conciliationem decretorum Valentinorum, ac Cariſienſium docet Author Anti-Janſenii diſp. 11. ſect. 2. Author exiſtimatur eſſe P. Martignon Soc. Jeſu, apud quem hæc controverſia magis elucidatur. Sed de his infra diſſertandi locus ſe dabit amplior.

Chriſti mors quo ſenſu non eſt pro omnibus.

En ignoratione Elenchi.

Anti-Janſenius.

A *Concilium Ticinenſe Ciſalpinorum Epiſcoporum in cauſa Diſciplinæ Eccleſiaſticæ celebratum anno Domini 855. tempore Leonis Papæ IV.*

In hoc Concilio nihil novi determinatum eſt, nam de electione Archipreſbyterorum a laicis non facienda, De reſtauratione Eccleſiarum, Xenodochiorum, & Monaſteriorum, De decimis, De damnatis nuptiis fugiendis, & ſimilibus alias determinatum eſt.

Concil. apud Cariſiacum pro reformandis moribus Eccleſiæ congregatum in Gallia anno Domini 856. tempore Benedicti Papæ III. & Caroli Calvi Regis Francorum.

B Cum his temporibus in Gallia undique factiones, & ſubditorum rebelliones ebullirent, ubique furta, deprædationes, graſſationes, & cædes, omniaque violentiæ, ac turpitudinis genera increbreſcerent, Carolus Rex ad evellenda illa incommoda anno Chriſti 856. in villa Cariſiacum nominata hanc Synodum congregavit, ex qua ad Epiſcopos, Miſſos, & Comites Galliæ Epiſtola ſub nomine Caroli Regis ſcripta, & tranſmiſſa fuit, quæ extat apud Baronium.

Ex eadem Synodo nonnulla Capitula miſerunt ad reconciliandum ſibi ſubditum populum, ne immemores præſtiti juramenti fidelitatis defectionem pararent.

De rebus quibuſdam hac Synodo geſtis Frodoardus l. 3. c. 24. iſta ſcribit: *Cum Synodo Epiſcoporum apud Cariſiacum habita ſcribit Hilduino Caroli Regis Archicapellano, & pro Eccleſia Lingonica, quam Vulfadus Eccl. Rhemenſis alumnus contra Canonum occupaverat decreta. Unde ſuggeſſerat eadem Synodus Regi, ut alterum ad regendam præfatam conſtitueret Eccleſiam, & Rex juſſerat, ut Epiſcopi quærerent talem, qui poſſet in Epiſcopali miniſterio eidem Eccleſiæ præfici: eorumque vota in Iſaac ipſius Hilduini diſcipulum convenerant, obſervantes hujus in hoc Hilduini conſenſum, & deprecationem ipſius pro eo apud Regem.*

C *Concilium Moguntinum tempore Caroli Archiepiſcopi, anno Domini 857. celebratum ſub Ludovico Imperatore, & Benedicto Pontif.*

De tempore, loco, & cauſa hujus Concilii hæc veteres Francorum Annales: *Habita eſt autem & Synodus apud Moguntiacum circa Kalendas Octobris, præſidente Carolo Archiepiſcopo, ubi inter alia, quæ ventilata ſunt de Jure Eccleſiaſtico, præſentata eſt Epiſtola Gunthari Colonienſis Epiſcopi ad Aliſridum Epiſcopum directa, in qua legebatur, contigiſſe Coloniæ 17. Calendas Octobris terribilem valde tempeſtatem, populo cuncto præ nimio horrore in Baſilicam S. Petri confugiente, & ſignis Eccleſiæ concrepantibus, unanimiter Dei miſericordiam implorante, ſubito fulmen informe, ignei draconis inſtar, Baſilicam ſcidiſſe, ac penetraſſe, atque ex omni illa multitudine tres homines diverſis quidem locis, ſed uno ictu in mortem dejeciſſe, Preſbyterum ſcilicet juxta Altare Sancti Petri, Diaconum vero juxta Altare S. Dionyſii, laicum autem ad Altare S. Mariæ; alios etiam numero ſex eadem impetu ita proſtraviſſe, ut elati ſemivivi vix convaleſcerent. Feruntur & alia prodigia his temporibus Treviris contigiſſe, quæ ideo ſcribere diſtuli, quia de eis certum nuntium non habui.* Vide Baronium anno 857. num. 1.

Prodigia.

Conciliab. Conſtantinopolitanum, ſive Photianum I. in quo, Ignatio jam exturbato, Photius a Gregorio Syracuſano ſchiſmatico inauguratus eſt, an. Dom. 858. tempore Nicolai Papæ.

Cum Ignatius ſanctiſſimus Patriarcha Conſtantinopolitanus Bardæ Patricio propter repudium inno-

Digitized by Google

innocentis uxoris, & conſuetudinem, quam cum cognata habebat, turpiſſimam, Eccleſię ingreſſum interdixiſſet, petentemque die Epiphaniæ ſacræ Euchariſtiæ participationem ab Eccleſia ejeciſſet: ille de venia impetranda deſperans, Ignatio vindictam parat, eumque ab Eccleſia expellere procurat. Et ne videatur rem illam tyrannice magis, quam juſte conari, duas illi objicit accuſationes. Primam, quod Imperatori, cum juberetur Theodoram matrem invitam in Monacham tondere, non obtemperaſſet. Secundam, quod Gebum quemdam hominem ſtupidum, qui ſe Imperatricis Theodoræ ex alio viro filium eſſe dicebat, Patriarcha ſeduxiſſet. Has ob cauſas Ignatius Patriarcha injuſte condemnatus, in inſulam, cui nomen Terebinthus, relegatus fuit. Cumque exulantem ibidem ſæpius ad Epiſcopatum reſignandum, per Epiſcoporum, & Patriciorum comminationes fruſtra ſollicitaſſet; hæc Pſeudoſynodus Epiſcoporum auctoritate Bardę Patricii congregata, exturbato Ignatio Patriarcha ſanctiſſimo, Photium eunuchum ex laico indigne ſuffecit, Baronius anno 858. num. 49. & 50.

Accuſatio injuſta.

Concilium Tullenſe apud Saponarias ob Vvenilonem Senonenſem Archiepiſcopum, pluresque alias cauſas celebratum anno Domini 859. tempore Nicolai Papæ.

CUm Vvenilo Senonenſis Archiepiſcopus a Carolo Rege Galliæ ad Ludovicum Imp. defeciſſet, ad inſtantiam Regis Caroli duodecim Provinciarum Epiſcopi ad Tullum convenerunt: qua proditione ſic nomen ſuum infame reddidit, ut eo proditores appellarentur, ſcil. Ganelones, quippe Guenillo, & Vvenilo non diſcrepant, ſicut Vvilielmus, & Guilielmus. In Concilio illi dati ſunt judices ex Epiſcopis, coram quibus rationem redderet.

Vvenilo Senonenſis infamis.

In eodem Conc. Remigius Lugdunenſis Archiepiſc. capitula quædam haud pridem in Conventu Lingonenſi ſcripta in ſynodali Patrum conſeſſu legi curavit; quæ cum lecta fuiſſent, commoti ſunt plurimi Epiſcopi. Cumq; parati eſſent publice reclamare, cohibiti ſunt a Remigio: quia nimirum ille utilius eſſe judicabat, ut quæ Catholicæ fidei eſſent, ipſi proferrent, atque iſta ratione Aſſertiones Catholicæ fidei adverſantes condemnarent. Erant autem illa capitula in Valentino Concilio edita, ſed correcta in Lingonenſi ſynodo per eoſdem Patres, qui Valentinæ interfuerant, in quantum Hincmarum notabant, & 4.ejus capitula. Favebant autem Godeſcalco, & Prædeſtinianis, quod ſatis aperte eorum errores omnes non retunderent, ſed in varios ſenſus trahi poſſent, maxime in eo, quod ſpectat ad pretium redemptionis Chriſti pro omnibus. Solemne eſt autem hæreticis putare ſe ſanos, & inviolatos, ſi non expreſſiſſimis verbis damnentur, hinc enim ſe intactos aſſerunt, ac probatos ſuos putant errores. Quare Patres hujus Concilii noluerunt calculum ſuum adjicere his capitulis. Nec rem urgere voluit Remigius, neque hic, nec in alia ſynodo, de ſua cauſa diffiſus, ſi quæſtiones iſtæ minutatim elucidarentur: ſicque correcta ex parte, & ad ampliorem diſcuſſionem relicta manſerunt decreta Valentina. Moriente tamen hoc eodem anno Lothario, contentio harum rerum paulatim deferbuit, manentibus in vigore capitulis Cariſiacenſibus, a quibus injuria damnationis, & cenſuræ ablata erat.

4. Capit. contra Godeſcal. retenta.

Acta hujus Concilii hactenus nunquam edita Baronius emiſit in lucem, anno 859. non tamen omnia.

Acta Concilii Tullenſis.

UT charitas fraterna, & concordia pacis reformetur inter fratres Principes, ſcil. ac glorioſos reges noſtros Ludovicum, & Carolum.

1. Qualiter ſchiſma, quod ortum eſt nuper in Eccleſia ad unitatem benignitatis valeat redintegrari, ſtatus Eccleſiæ pene collapſus reſtitui, & pax, & juſtitia in populo Chriſtiano valeat procurari, & qui a fidelitate debita defecerunt, judicio, & juſtitia per rectam rationem, & rationabilem miſericordiam poſſint ſalvari, & a perverſo conamine ad ſalubriorem converti.

2. Epiſcopi namque ſecundum illorum miniſterium, ac ſacram auctoritatem uniti ſint, & mutuo conſilio, atque auxilio Reges, Regumque Primores, atque populum ſibi commiſſum in Domino regant, & corrigant, & nemo ſe ſolatio mutuo ſubtrahat; ſed Synodales conventus ſecundum juſſionem Canonicam frequentare procurent, quatenus Ordo Eccleſiaſticus, qui quaſi obliteratus jam fuerat (quoniam Synodi propter diſcordiam Regum frequentari non poterant) Epiſcopali collatione ad neceſſarium, ac debitum ſtatum reduci prævaleat: unde etiam conſenſum apud reges expetitum obtinuerunt.

3. Reges nihilominus, ac Principes noſtri, Carolus, Lotharius, atque iterum Carolus, ad Dei voluntatem, atque ſanctæ Eccleſiæ ſtatum, ſuamque ſalutem, & populi ſublevationem, gratias Deo, uniti, & in eadem ſalutari unitate firmati ſunt.

4. Perventum eſt ante Conventum Epiſcoporum quemdam Diaconum, cui Tortoldus nomen eſt, Epiſcopalem dignitatem in urbe Bajocenſium occupaſſe, & pollicitationibus, atque minis ſollicitare multos, ac perturbare. Unde definivit ſancta Synodus, ut Vvenilo Senonum Archiepiſcopus, cujus Diaconus fuit, adjunctis ſecum tribus aliis, memoratum Diaconum evocatum audiant, & ſecundum auctoritatem Canonicam de eo definiant. Si autem refugerit eorum cognitionem, annitente principali poteſtate, venire ad audientiam compellatur. Quod ſi hanc quoque declinaverit, anathemate feriatur.

5. De quodam etiam Subdiacono Anſcario, qui vivo, & incolumi Epiſcopo civitatis Lingonum ſedem pervaſit, ſimili eſt ſententia definitum: ſed interveniéntibus Legatis ejuſdem Subdiaconi, humanior eſt prolata ſententia, videlicet ut Sacramento confirmet, ſe numquam talia hujuſmodi præſumptione facturum, cujus Sacramenti tenorem huic Capitulo ſubnectere dignum exiſtimavimus.

Ego Anſcarius Subdiaconus confiteor coram Domino, & ſanctis Angelis ejus, reverentiæ ſanctę paternitatis veſtræ, contra Dei voluntatem, & contra Canonica Statuta temere me feciſſe in Iſaac venerabilem Pontificem, uſurpando ſedem Eccleſiæ ſanctæ ſibi commiſſæ Lingonicæ, & ſollicitando Clericos, & vaſſallos ejus, omnemque familiam. Atque ideo pro tantæ præſumptionis exceſſu, per ſacri miniſterii veſtri vobis largitam a Domino poteſtatem, veniam mihi pœnitenti largiri ſuppliciter deprecor. Deinceps vero nec in eumdem antiſtitem, nec in alium quemlibet, nec in illa, nec in alia Eccleſia hujuſmodi præſumptionem facere tentabo. Et neque illi, aut alicui ſuorum Clericorum, aut laicorum in aliqua re impedimentum faciam pro hac cauſa, quia me graviter deliquiſſe profiteor. Nec inſidias eis ullius inquietudinis parabo, neque per me, neque per aliquem meorum propinquorum, neque per quemcumque hominem; ſed adjutor pro viribus, & intelligentia ipſi, ſuiſque ero, prout ſibi placuerit. Et qui ſibi pro hoc ipſo inimici ſunt, quos ipſe voluerit, ſi potuero, colligare eidem procurabo. Sic me Deus adjuvet, & iſtæ ſanctæ ſanctorum Reliquiæ.

Anſcarii pœnitentia.

6. Statuit etiam S. Synodus, ut nunquam ad eamdem Lingonienſem Eccleſiam, ſive ad Lanuacenſem, quam jam pridem pari modo afflixerat, debeat aſpirare. Et ſi ita, ut præmiſimus, juſſis Epiſcopalibus obedire fugerit, ſententiam ſuperius Diacono datam incurrat.

7. Deinde glorioſus Rex domnus Carolus ſacræ Synodo libellum appellationis, electorumque judicum inter ſe, & Vvenilonem Senonum Archiepiſcopum, qui ab eo defecerat, & damnationis diploma porrexit. Unde

de ſecundum ſacram auctoritatem & induciæ, & dierum prolatio per Epiſcopos, & Synodicæ literæ præfato Archiepiſcopo eſt intimata, atque conceſſa ſecundum regulas divinitus promulgatas.

8. Mota eſt etiam quæſtio de Attone Virdunenſium Epiſcopo, quod oblatione regulari (unde petitio ibidem eſt præſentata) in Monaſterio ſancti Germani Autiſiodorenſium extiterit, & contra regulas Eccleſiaſticas inde diſcedens, minus proviſe, quam ſacra auctoritas doceat, ad ordinem Epiſcopalem pervenerit. Unde etiam definitum eſt, dari ſibi commeatus veniendi ad aliam Synodum, ſicut ſacra ſanxit auctoritas.

Epiſcopi Britonum. 9. Ad Epiſcopos ſiquidem Britonum, qui ſe contra auctoritatem a Metropoli ſua moliuntur diſcindere, Synodus literas ſecundum auctoritatem ſacram direxit, quatenus ad ſuam Metropolim redeant, eique debito jure ſe ſubdant: nec a Canonica, & Epiſcopali congregatione ſe ſegregent. Excommunicatis etiam, ſicut ſacræ decernunt regulæ, Britones communicantes, ipſi ſe ſacra communione non privent.

10. Ad memoratos quoque excommunicatos ſancta ſynodus literas direxit, eiſque uſque ad futuram proximam ſynodum corrigendi ſpatium tribuit, monens Eccleſiaſtica pietate, ut convertantur, & vivant. Quia, niſi ſe correxerint, ad futuram ſynodum generali unanimitate anathemate terribili ferientur.

11. Relicta ſunt denique in eadem ſynodo quædam Capitula, ſuper quibus quorumdam fratrum ſenſus diſſentire probantur. Unde convenit inter Epiſcopos, ut, Deo favente, pace, & tranquillitate impetrata, ſimul conveniant, & prolatis ſanctarum Scripturarum, atque Catholicorum Doctorum ſententiis, quæ ſaniora ſunt, concordi unanimitate ſequantur.

12. Tandem poſtulavit humiliter ſynodus Generalis, ſe ad terram uſque proſternens ante Carolum Regem, & Rodulphum Biturigum Archiepiſcopum obſecrans, & adjurans per Crucem, & Chriſti ſanguinem, ut privilegium Monaſterii ſancti Benedicti, quod annuente Rege præfato firmaverat, quodque idem Rodulphus ſubſcripſerat, inconvulſum ſervare ſtuderent. Quod ſi Abbas negligens, & ſacris Regulis inconveniens per directos Miſſos inventus fuerit, ab eadem paternitate removeatur, & alius, qui dignus repertus fuerit, ſubſtituatur, & privilegii regularis auctoritas in eodem Monaſterio quacumque occaſione non deſtituatur.

13. Hæc de præcipuis in eadem ſacra ſynodo fuere ſtatuta; cæterum ſpecialia de quibuſque Parochiis, prout viſum fuit, ſecundum Eccleſiaſticam auctoritatem definita, & Epiſcopis in propriis Parochiis ſunt ad exequendum commiſſa.

14. Placuit omnibus (ut creditur) inſtinctu divino, qui ad Univerſale Concilium in Viciniam Tullenſium confluxerunt, quoniam calamitatum tædio laborabant, quo invenirent aliquid, ubi conſolationis gratia reſpirarent. Statuerunt itaque, ut pro ſe invicem omnes, dum adviverent, preces hujuſmodi frequentarent, &c.

Conciliabulum Conſtantin. ſive Photianum II. adverſus Ignatium celebratum anno Dom. 859. tempore Nicolai Papæ, & Michaelis Imperatoris Orientalis.

Photii machia. POſt relegatum Ignatium, Photius videns quamplurimos adhuc pro Ignatio ſtare, Imperatori Michaeli miniſterio Bardæ perſuaſit, ut congregaret Concilium ſibi adhærentium Epiſcoporum, qui eumdem Ignatium damnarent, atque hac arte Epiſcopos, & populum ab Ignatii affectione divellerent. Quod cum Imperatori non ingratum fuiſſet: *Photius*, inquit Nicetas in vita Ignatii, *congregata ſua iniquorum caterva in ſacro templo glorioſorum Apoſtolorum, privationem promulgat adverſus Ignatium abſentem, nec non illum anathemate damnat: ipſe ſcilicet accuſator factus, & Judex, & quoſcumque videbat huic animo ſuo, & iniquæ huic actioni adhærentes, & rebus, quæ fiebant, ſubſcribentes, inter præcipuos amicos, & charos commiſtros habebat, qui vero huic judicio inique habito ſe objicientes, hæc approbare nolebant, hos Prætorio, & carceribus variis modis puniendos tradebat.* Cumque acta Photii velut injuſta plurimi reprehenderent, ipſeque a propria conſcientia redargueretur, Legationem miſit ad Nicolaum Papam, per ſummam fraudem allegans, quod Ignatius propter ſenium, & imbecillitatem Eccleſiæ Præfecturam reſignaſſet, & in quamdam inſulam profectus cum omni honore, cultu, & obſequio, tum ab Imperatore, tum etiam ab univerſa civitate habitus, in Monaſterio viveret, pietatem quamdam ſingularem ſimulate præſeferens: petebat, ut Eccleſiam corrigeret, illoſque a Chriſtiano nomine reſcinderet, qui Iconomachorum hæreſim tuerentur: ſub quo pietatis ſimulatæ prætextu hoc interim curabat, ut Ignatii depoſitionem Romanæ Eccleſiæ auctoritate firmiorem redderet. Suaſu Photii Michael Imperator ſuam adjunxit Legationem, literis, donis, ac muneribus inſtructiſſimam. Impetratum eſt hoc unum dumtaxat, ut Rodoaldus Portuenſis, & Zacharias Anagniæ civitatis Epiſcopi ad cauſam non tam dirimendam, quam perveſtigandam Conſtantinopolim mitterentur. Quid vero illi hac in re effecerint, infra patebit. Vide Baronium anno 859. num. 54. & 860. num. 1.

Concilium Confluentinum, quo inter quinque reges Galliarum pax, & concordia ſancita fuerunt, an. Dom. 860. tempore Nicolai Papæ.

IN hoc Concilio nil aliud, quam quod in titulo dictum eſt, conſtituitur. Vide Binium hic.

Conciliab. Conſtantinop. Oecumenicum falſo nuncupatum, quo 318. circiter Epiſc. Ignatii injuſtam condemnationem, & Photii illegitimam intruſionem confirmarunt, an. Dom. 861 tempore Nicolai Papæ, & Michaelis Imperatoris.

IN hac Peſudoſynodo a trecentis, & octodecim (ut ipſi jactabant) ſchiſmaticis Epiſcopis Ignatius ab exilio ad judicium vocatus, iniquiſſime damnatur, & quaſi contra trigeſimum Canonem Apoſtolorum ordinatus fuiſſet, a ſede Patriarchali deponitur, & plane degradatur. Legati ſedis Apoſtolicæ diu, multumque reluctati, horrendis tandem terroribus inducti, iniquæ ſententiæ ſubſcripſerunt. Cumque nullo ſupplicio Ignatium reducere poſſent, ut ſuam ipſius condemnationem ille propria manu, & ſubſcriptione approbaret, ſubſcripſit pro eo Photius ita: *Ignatius indignus Conſtantinopolitanus confiteor me ingreſſum eſſe ſine calculis, & his annis non ſancte me geſſiſſe, ſed tyrannice.* Unde Nicolaus Papa in epiſt. 9. ad Michaelem Imper. hanc ſynodum latrocinalem merito appellat. Primum, quod in ea omnia per vim, minas, nec quidquam ſecundum ordinem ſacrorum Canonum geſtum fuerit. Secundo, quia a ſchiſmaticis, & damnatis Epiſcopis Synodus celebrata eſt. Tertio, quia eidem Imperator contra Canones præſedit. Denique, quod in ea literæ Apoſtolicæ partim non fuerunt recitatæ, partim etiam Photius eaſdem depravavit, & corrupit. Hæc omnia prolixe Nicolaus Papa in epiſt. 9. ad Michaelem Imperatorem.

Vocatur autem hoc Concilium Oecumenicum apud Balſamonem, idque ob numeroſitatem Epiſcoporum, & præſentiam Legatorum ſedis Apoſtolicæ: ſed Nicolaus Papa, ut dictum eſt, vocat hanc ſynodum latrocinalem.

Con-

oogle

Concil. Romanum I. in cauſa Joannis Ravennatis Epiſcopi celebratum, anno Domini 861. *tempore Nicolai Papæ, & Ludovici II. Imperat.*

CUm Joannes Ravennatis Eccleſiæ Archiepiſc. ſubditos ſuos fideles graviter afflixiſſet, innocentes excommunicaſſet, peregrinantium ſtudiis, & piis operibus reſtitiſſet, monituſque hac de cauſa a Pontifice, nequaquam abſtinuiſſet, vel etiam ad ſynodum vocatus aliquoties non comparuiſſet; Pontifex eum Patrum conſeſſu juſta anathematis ſententia condemnavit. Cumque ab Imperatore Ludovico ſubſidium, & auxilium fruſtra imploraſſet, omni præſidio deſtitutus tandem comparuit, actaque de commiſſis pœnitentia, in communionem Eccleſiæ iterum receptus fuit.

Concil. Romanum II. quo occaſione quorumdam Orientalium hæreſis Theopaſchitarum iterum pullulans damnata eſt, anno Dom. 862. *tempore Nicolai Papæ.*

IN epiſtola Nicolai Papæ duo Canones in hac ſynodo conſtituti reperiuntur poſt hoc Præambulum. Inſuper autem quid in alia ſynodo a nobis olim collecta decrevimus adverſus eos, qui divinitatem Domini noſtri Jeſu Chriſti cum Valentino, Marco, Apollinari, & Eutyche ſectatoribus eorum contra primum Paſtorem, & Apoſtolum, qui Chriſtum carne paſſum dicit, paſſibilem ore ſacrilego in quibuſdam regionibus veſtris prædicare dicuntur, ſubter annexis capitulis declaratur. Quæ ſunt.

Deitas impaſſibilis. Veraciter quidem credendum eſt, & omnimodis profitendum, quia Redemptor noſter, & Dominus noſter Jeſus Chriſtus Deus,& Dei Filius paſſionem crucis tantummodo ſecundum carnem ſuſtinuit, Deitate autem impaſſibilis manſit, ut Apoſtolica docet auctoritas, & ſanctorum Patrum lucidiſſima doctrina oſtendit.

His autem,qui ajunt, quia Redemptor noſter, & Dominus Jeſus Chriſtus, & Dei Filius paſſionem crucis ſecundum deitatem ſuſtinuit(quod impium eſt,& Catholicis mentibus execrabile) anathema ſit.

Conciliab. Aquiſgranenſe, quo 8. *Epiſcopi declararunt Lotharium Francorum regẽ a vinculo matrimonii cum Theutperga cõtracto liberũ, & ſolutum eſſe, ideo quod ipſa cum fratre inceſtuoſum adulterium commiſiſſet. Celebratũ fuit anno Dom.* 862. *tempore Nicolai Papæ.*

HUnc Conventum Epiſcoporum Lotharius Rex Francorum ea de cauſa indixit, ut honeſto aliquo prætextu Theutpergam uxorem legitimam dimitteret, & Vvaldradam pellicem, quam a pueritia adamaverat, in conjugem duceret. Promiſerat Gunthario Colonienſi Archiepiſcopo Lotharius, teſte Reginone, futurum, ut ejus neptem acciperet in uxorem: qua vana ſpe ille elatus, Teutgaudum Trevirenſem Archiepiſcopum in ſuam ſententiam pertraxit. Variis itaque cauſis repudiandæ uxoris legitimæ excogitatis, per gravem errorem declararunt, quod cum Theutperga adulterii, inceſtus cum fratre Humberto commiſſi ſe ream confiteretur, Lotharius ejuſdem conjugio ſolutus, tanquam innocens, poſt dimiſſam adulteram, cum alia matrimonium licite contrahere poſſit. Ad ejuſdem Regis cauſam firmius corroborandam, Adventius oblato libello(qui extat apud Baronium anno 862. num, 29.) longam texuit fabulam, qua conatur probare, Vuldradam Lotharii pellicem ei jam a tenera ætate matrimonio conjunctam fuiſſe; Theutpergam vero poſtea eidem invito a Patre Lothario Auguſto obtruſam eſſe: ac proinde non Theutpergam, ſed Vvaldradam legitimam Regis Lotharii uxorem eſſe. Eos,

A qui Concilio interfuerunt, Nicolaus Pontifex excommunicavit. Vide Baronium ubi ſupra.

Conventus trium Regum Francorum, & Epiſcoporũ Galliæ in villa ad Sablonarias dicta, quo inter tres, Ludovicum, Carolum, & Lothariũ fratres, & reges Galliæ, pax eſt conſtituta, an. Dom. 862. *tempore Nicolai Papæ.*

CUm Lotharius apud ſedem Apoſtolicam accuſaretur, quod Egeltrudem uxorem Boſonis Comitis fugitivam, & adulteram, alioſque homines nefarios, & ſceleſtos in Regno ſuo contra literas Pontificias reci-
B peret, ſcripta ad reges Galliæ nova epiſtola, hunc Conventum congregari mandavit. Laboravit in accelerando Conventu Rex Ludovicus, ideo in primis, quod Carolus ſe a Lothario plane ſejunxiſſet, donec juſſa Pontificis adimpleret. Res in Conventu geſtas recitat Baronius anno Dom. 862. num. 16. & ſeqq.

Conciliab. Metenſe, in cauſa repudii Theutpergæ reginæ a Lothario rege facti anno Dom. 863. *menſe Junio, indictione XI. celebratum.*

HIc Conventus Epiſcoporum, quem Nicolaus Papa in epiſtola ſynodali Concilii Romani ſubſequentis Synodi nomine indignum eſſe judicat, congregatus eſt iſta occaſione: Poſt pacem, & concordiam
C in Conventu præcedente initam, Lotharius Rex, ut fratrem Carolum eluderet, ejuſque pœnam, & vindictam ſubterfugeret, ad ſedem Apoſtolicam provocavit, rogans Pontificem, ut ſynodum in Galliis celebrandam indiceret, & ad eam Legatos mitteret, qui una cum Epiſcopis cauſam ſuam cognoſcerent, & judicarent: Colonienſi enim, & Trevirenſi Archiepiſcopis, quos in ſuas partes pertraxerat, confidebat, eorumque patrocinio ſuam cauſam approbandam eſſe firmiter ſibi perſuadebat. Detulit appellationi Regis ſanctiſſimus Pontifex, indixit Synodum Metis in Galliis celebrandam, convocavit Galliæ, & Germaniæ Epiſcopos, & ad eamdem Rodoaldum, & Joannem ſedis Apoſtolicæ Epiſcopos, dato iis rerum agendarum Commonitorio, ablegavit. Factum eſt initium Concilii anno
D 863. per indictionem undecimam menſe Junio, in urbe Metenſium. De Legatis hæc Regino: *In Franciam venientes, pecunia corrupti magis faventes iniquitati, quam æquitati: Tandem ad Regem pervenientes, cum ei declaraſſent Legationis ſuæ cauſas, tale reſponſum acceperunt: Se nihil aliud egiſſe, niſi quod Epiſcopi ipſius Regni in Generali Synodo ſibi agendum præmonſtraſſent. Dederunt autem iidem Legati conſilium Regi, ut illos Epiſcopos, qui illi Synodo præfuerunt, ad ſedem Apoſtolicam deſtinaret, qui verbis, ac ſcriptis univerſali Papæ ſatisfacerent.* Hæc Regino, vide Baronium anno 863. n. 18. & ſeqq.

Concil. Rom. III. quo Acta Metenſis Conciliab. reprobantur, & Guntharius Colonienſ. Theutgaudus Trevirenſis Archiepiſcopi, una cum ſectariis, & complicibus Epiſcopis excommunicantur, & deponuntur, anno Domini 863. *tempore Nicolai Papæ.*

E EA, quæ apud acta Concil. prolixius recenſentur, Annales Franc. Pithæi breviſſime commemorant his verbis: *Qui* (Nicolaus, ſcil. Pontifex Rom.) *convocato Rom. ſedis Epiſcoporum Concilio,& Metenſem anathematizavit ſynodum,& admiſſos Epiſc. Guntharium, ſcil. & Theutgaudũ depoſuit, & communione privavit, juſte quidẽ, & canonice, ut ſcriptis ſuis ipſe fatetur; injuſte vero, ſicut illi ſcriptis,& aſſertionibus firmare conãtur.* Vide Baronium anno 863. n. 20. 21. 22. & ſeqq.

A

Concil. Rom. IV. quo Zacharias Apoſtolica Legatione in Oriente male functus excõmunicatur, & deponitur, Photius, & Gregorius Syracuſanus condemnantur, Ignatius ſedi Conſtantinopolitana per ſententiam reſtituitur, cultuſq; Imaginum adverſus Iconoclaſtas confirmatur, anno Dom. 863. tempore Nicolai Papa.

ACta, & Capitula hujus Concilii, quæ extant in epiſt. 7. Nicolai Papæ, apud Binium reperiuntur: de qua hoc obſervatu dignum eſt, quod ſex dumtaxat Synodos Oecumenicas citat ideo, quia Acta Septimæ Synodi Romæ extantia ita ex Græco male reddita, & translata habebantur, ut quantumvis ea ab Adriano Papa I. ejuſque ſucceſſoribus probata, & confirmata eſſent: poſteri tamen non eodem præconio, titulo nimirum Oecumenico eadem proſecuti fuerint, quoadusque fidelioribus adhibitis exemplaribus ex puriſſimis fontibus Latinitati darentur: quod præſtitit egregie Anaſtaſius Bibliothecarius, ut in ejus Præfat, ad Joannem VIII. in Notis VII. Concilii apud Binium habetur. Dum itaque Nicolaus in hac Epiſtola de Septima Synodo tacuit ex prædicta cauſa, circa ipſam judicium ſuum dumtaxat ſuſpendit, nunquam vero Oecumenicam eſſe dicendam negavit.

Photius calumniator, hanc rem in deteriorem partem accipiens, Nicolao Papæ negotium faceſſit, quaſi non niſi ſex Oecumenicas Synodos ille reciperet: cum tamen pluribus literis edocuerit, eam ſemper ab Eccleſia Romana receptam, atque ſervatam, univerſalique Eccleſiæ ſervandam fuiſſe propoſitam. Vide Baronium anno 863. num. 6.

In hoc ergo Concilio Zacharias, Apoſtolica Legatione in Oriente male functus, excommunicatur, & deponitur, Photius, & Gregorius Syracuſanus condemnantur, Ignatius ſedi Conſtantinopolitanæ per ſententiam reſtituitur, cultuſque Imaginum adverſus Iconoclaſtas confirmatur. Vide epiſtolam 7. Nicolai Papæ.

Concil. Silvanectenſe, quo auctore Hincmaro Rhemenſi Archiepiſc. Rhotaldus Sueſſionẽſis Epiſc. deponitur, ſubſtitutoque ei alio quodam Epiſc. in Monaſterium detruditur. Habitum fuit an. Domini 863. menſe Junio, Indictione undecima, tempore Nicolai Papa.

CUm Hincmarus Sueſſionenſis Concilii confirmationem a Nicolao Papa ſurreptitie obtinuiſſet, opus, quod diu contra Rhotaldum Epiſcopum Sueſſionenſem mente conceperat, perficere aggreditur; indictoque hoc Concilio eodem Epiſcopatu depoſitum in Monaſterium detruſit. Cumque ille ad ſedem Apoſtolicam appellaret, idem non modo nihil honoris detulit, ſed etiam alium quemdam in ejus locum ſurrogavit. Quod factum Hincmari iniquiſſimum cum vicini complures deteſtarentur, non tantum ipſi injuriam Rhotaldo illatam Pontifici denuntiarunt, verum etiam libellum ſupplicem ipſius Rhotaldi eidem Nicolao Pontifici obtulerunt. Ab ipſa ſynodo miſſa eſt Romam Legatio per Odonem Bellovacenſem Epiſcopum, quæ peteret auctoritate Apoſtolica confirmari, quæ ab ipſis in hac ſynodo acta fuiſſent. Addiderunt ſynodicam ad eumdem acerbiſſimam, quibus illi ea, quæ in Metenſi Concilio conſenſu Legatorum ſedis Apoſtolicæ pro illegitimo Lotharii conjugio geſta erant, a Nicolao Papa etiam approbata fuiſſe putantes, eumdem Papam rogarunt, ut ſententiam ſuam mutaret, & generale Concilium convocaret. Quibus omnibus acceptis, quid Pontifex egerit, quidve reſponderit, in ſequenti Concilio Romano V. ſubjungam. Vide Baronium anno Domini 863. n. 36. & 69.

Concil. Rom. V. quo acta Concilii Silvanectenſis reprobantur, & Rhotaldus ſedi Epiſcopali, a qua ejectus fuerat, reſtitui jubetur. Celebratũ eſt an. Dom. 863. tempore Nicolai Papa.

CUm judicium Silvanectenſis Synodi per Synodicam ejuſdem Concilii Nicolao Pontifici innotuiſſet, & ſupra memoratus libellus appellationis Rhotaldi Sueſſionenſis Epiſcopi eidem Papæ redditus fuiſſet, accepiſſetque eas, quas Hincmarus Rhemenſis Archiepiſcopus, & Carolus Rex per eumdem Legatum miſerant epiſtolas, collecto Romanæ Eccleſiæ Presbyterio, atque vicinis Epiſcopis, adhibita diligenti totius cauſæ conſultatione acta ſynodalia Silvanectenſis Concilii, utpote quæ ſacris Canonibus adverſarentur, omnino improbavit, & ſimul irrita reddidit. Eadem hac ſynodo conſtitutum fuit, ut niſi Hincmarus, aliique complures Epiſcopi ter, quaterve moniti Rhotaldum Sueſſionenſem Epiſcopum iniquiſſime ſede ſua amotum, ſpatio triginta dierum reſtituerint, a Miſſarum celebratione omnes ſuſpenſi habeantur: eandemque pœnam incurrant, quam ipſi Rhotaldo injuſte inflixerant. Cumque iidem Silvanectenſis Concilii Patres ſua epiſtola ſynodali allegaſſent, Rhotaldi appellationi non fuiſſe deferendum, ideo quod ei Leges Imperiales adverſarentur: reſponderunt Pontifex, & Epiſcopi hujus Concilii, non eſſe utendum Legibus ſæcularibus, & Imperatoriis ſanctionibus, quando Leges Eccleſiaſticæ illis contradicunt. Vide Baron. anno 863. n. 82.

C

Concilium in loco, qui dicitur Piſtis, ad Sequanam fluvium, celebratum anno Chriſti 863. tempore Nicolai Papa II. Poiſſy.

COncilium hoc videtur potius quidem eſſe Regni Procerum Conventus, quam Epiſcoporum Synodus: unde Auctor Annalium hujus Conventus nuſquam meminit, fortaſſe quia politicus magis, quam Eccleſiaſticus Conventus eſt. Extat tamen apud Binium.

Concil. Roman. VI. quo Rodoaldus Portuenſis Epiſc. in Legatione Apoſtolica prævaricator inventus, Epiſcopatu depoſitus, & excommunicatus eſt, an. Dom. 864. tempore Nicolai Papa.

D

ROdoaldus Portuenſis, & Joannes Ficodenſis Epiſcopi, rerum agendarum commonitorio inſtructi, ſedis Apoſtolicæ auctoritate in Galliam ablegati fuerant ad Concilium Metenſe, ut cauſam repudiatæ legitimæ conjugis Lotharii Regis diligenter examinarent. Verum illi a Lothario rege pecunia corrupti, ut ſupra in Concilio Metenſi dictum eſt, *Magis*, inquit Regino, *faverunt iniquitati, quam æquitati*, datoque adulatoribus Epiſcopis conſilio iniquæ ſententiæ Conciliabuli Metenſis cooperati fuerunt. Quare cum Actis ejuſdem Concilii reprobatis, atque Gunthario Colonienſi, & Theutgaudo Trevirenſi Archiepiſcopis condemnatis, Legati ſedis Apoſtolicæ prævaricationis ſuæ nullam adhuc pœnam retuliſſent (Rodoaldus enim dum cognoviſſet, Zachariam Epiſcopum Anagninum ſuum in Legatione Orientali collegam, ſententia ſedis Apoſtolicæ damnatum, atque ab Epiſcopatu depoſitum eſſe, male ſibi conſcius, & novi criminis patratione paveſcens, per loca incognita, & invia vagabatur, ut judicium Pontificis ſubterfugeret) hæc Synodus auctoritate Nicolai Papæ congregata, Rodoaldum aliquoties citatum, & contumaciter evagantem, Epiſcopatu ſimul, & communione Eccleſiæ privavit. Hæc ex 7. & 10. epiſtola Nicolai Papæ Baronius anno Domini 864.

Con-

Concilium Rom. VII. quo Rhotaldus Sueſſionenſis Epiſc. juſſu Pontificis per Hincmarum Rhemenſ. Archiep. poſt quartam admonitionem a vinculis ſolutus, Romamq; citatus, pleniſſime Sedi ſuæ reſtituitur, an. Dom. 865. tempore Nicolai Papæ.

HIncmarus Rhemenſis Archiepiſcopus, cum reliquis Galliarum Epiſc. qui Silvanectenſi Concilio interfuerant, & Rhotaldum Sueſſionenſem Epiſcopum injuſto judicio Epiſcopatu ſuo amoverant, vinctumque in Monaſterium detruſerant, a Nicolao Pontifice ter, quaterve moniti, juſſui Pontificis tandem obtemperantes, ipſum Rhotaldum vinculis ſolverunt, idque Pontifici per Diaconum, & ſcriptas ad eum epiſtolas ſignificaruut. Cumque Pontifex ſcripta ad Rhotaldum epiſt. 34. eum Romam venire juſſiſſet, Hincmarus vero aliter, quam promiſerat, ab incepto itinere eumdem aliquoties impediviſſet, peremptorium terminum ſiſtendi illum Romæ præſcripſit: quo devoluto, ille Rhotaldum libere Romam abire permiſit, ſed noluit, ut Pontifex præceperat, ſuos Legatos mittere, qui adverſus eum cauſam proſequi poſſent. Cum vero jam octo menſes agerentur, ex quo Rhotaldus Romam veniens accuſatores expectaret, nec aliquis omnino compareret, qui pro Hincmaro, & univerſo Concilio Silvanectenſi cauſam proſecuturus adeſſet, Nicolaus Pontifex non eſt paſſus diutius Romanæ Eccleſiæ majeſtatem adverſariorum contumacia traduci. Quamobrem ex ſacrorum Canonum præſcripto ad Rhotaldi reſtitutionem judicium præparavit. Quomodo autem id exorſus, atque ad finem uſque proſecutus fuerit, Anaſtaſius Bibliothecarius ſic enarrat: *Veniente Rhotaldo huc Romanam ſecundum mandatum beati Papæ ad urbem, & per novem menſes hic commorante, nunquam penitus ex accuſantium parte quiſpiam adfuit, &c.* His anno Domini 864. peractis, ſequenti anno, menſe Febr. hanc Synodum Pontifex convocavit, in qua Rhotaldum per ſententiam ſynodalem poſt multos labores exantlatos, ſuæ Eccleſiæ pleniſſime reſtituit, invito Hincmaro, qui ex hinc intumuit adverſus Pontificem. Vide Baronium anno 865. num. 1. & 864. num. 17. & 18.

Concil. Sueſſionenſe, de ordinatione Clericorum congregatum, temp. Nicolai Papæ an. Dom. 866.

ACta cauſa eſt Vulfadi, & aliorum Clericorum Ructenſium ab Ebbone Archiepiſcopo depoſito, nec reſtituto legitime ordinatorum. Cum eſſent ſuſpenſi ob hanc cauſam, petebant reſtitutionem. Hincmarus eos non audens reſtituere, rem totam Pontifici Rom. reſervat. Qui eos reſtitui mandavit. Sirm. tom. 3. Concil. Galliæ. Scilicet, ſi acta Ebbonis ſubſiſterent, in cujus ſedem adhuc viventis ordinatus fuerat, injurioſum ſibi putabat, ac idcirco difficilem iis reſtituendis ad actus ordinum ſe præbebat, cum aliunde quæſtio facti eſſet obſcura, an Ebbo legitime reſtitutus fuiſſet. Sed nec quæſtio juris omnino aperta, cum nondum Theologia Scholaſtica ſuas diſtinctiones exprompſiſſet de poteſtate ordinis, & Juriſdictionis, ac ordinatione illicita, & invalida, quæ faciliorem redderent ſolutionem caſuum hujuſmodi.

Concilium Trecenſe, occaſione præcedentis Synodi Sueſſionenſis, de ordinatione Clericorum Rhemenſium ab Ebbone facta, convocatum anno Domini 867. tempore Nicolai Papæ.

DE rebus in hac ſynodo geſtis Frodoardus in Hiſtoria Rhemenſi libro 3. cap. 17. hæc ſcribit: *Anno Dominicæ Incarnationis 867. Synodus Provinciarum Rhemenſium, Rhotomagenſium, Turonenſium, Senonum, Burdigalenſium, atque Bituricenſium apud Trecas 8. Kal. Novemb. convenit. Ubi quidam Epiſcopi, ut aſſolet, gratia Regis Caroli Vulfado faventes, quædam contra veritatem, & Canonum ſacram auctoritatem, adverſus Hincmarum moliri cœperunt. Sed idem Hincmarus eorum molitionibus ratione, & auctoritate obvians, plurimorum ſententia prævalente, rerum geſtarum ordinem, de quibus agebatur, communi conſenſu epiſtola ſcripta per Arctardum venerabilem Nannetenſem Epiſcopum Papæ Nicolao, Epiſcopi, qui convenerant, tranſmiſerunt. Cujus Epiſtolæ tenor idem extitit, qui fuit in epiſt. Hincmari Rhemorum Epiſcopi, quam per Clericos ſuos ſub peregrinorum habitu propter contrariorum vitandas inſidias præcedente Julio menſe Romam miſerat. Epiſtolã autem in præſcripta Synodo factam, & Archiepiſcoporum, qui convenerant, ſigillis ſignatam, Arctardus perferendam ſuſcipiens, cum quibuſdam Epiſcopis ad Carolum, ſicut ipſe præceperat, rediit. Carolus autem immemor fidelitatis, atque laborum, quos pro ejus honore, & Regni obtentu præfatus Hincmarus per plures annos ſubierat, eamdem epiſtolam ab Arctardo ſibi dari exegit, & Archiepiſcoporum ſigilla confringens, geſta Synodi relegit: & quia, ſicut voluerat, in eadem Synodo Hincmarus non extitit confutatus, epiſtolam ſuo nomine ad Nicolaum Papam dictari in contrarietatem Hincmari fecit, quam & bulla ſui nominis ſigillavit, & cum epiſtola ſynodali per ipſum Arctardum Romam direxit. Præfati autem Hincmari Clerici in Menſe Auguſto Romam venientes, Nicolaum Papam jam valde confirmatum, & in contentione, quam contra Imperatores Græcorum Michaelem, & Baſiliũ, ſed & contra Orientales Epiſc. habebat, magnopere laborantem invenerunt. Quapropter uſque ad menſem Octob. ibidem ſunt immorati. Nicolaus vero Papa gratanter ſuſcipiens, quæ Hincmarus ei ſcripſerat, de omnibus ſibi ſatisfactum eſſe reſcripſit.*

Hincmaro Rex ingratus.

Sed & alteram epiſtolam eidem, & cæteris Archiep. in Regno Caroli conſtitutis tranſmiſit, innoteſcens præfatos Græcorum Imperatores, ſed & Orientales Epiſcopos calumniari S. R. Eccleſ. imo omnem Eccleſiam, quæ Latina utitur lingua, quia jejunamus in Sabbato: quod Spiritum Sanctum ex Patre, Filioque procedere dicimus: quia Presbyteros ſortiri conjuges prohibemus: & quoniam eoſdem Presbyteros chriſmate linire baptizatorum frontes inhibemus, dicentes ipſi Græci, quod chriſma ex aqua fluminis Latini conficiamus; reprehendentes nos Latinos, quod octo hebdomadibus ante Paſcha, & 7. hebdomadibus a caſeo, & ovorum eſu more ſuo non ceſſaremus: dicentes etiam, quod in Paſcha more Judæorum ſuper Altare pariter cum Dominico corpore agnum benedicamus, & offeramus. Succenſentes etiam nobis, quia Clerici apud nos barbas ſuas radunt, & dicentes, quia Diaconus non ſuſcepto Presbyteratus officio apud nos Epiſcopus ordinatur. De quibus omnibus per ſingulas Provincias a Metropolitanis cum eorum coepiſcopis ſibi reſcribi præcepit. Hæc Frodoardus. Non defuerunt autem in Gallia, qui docte de his quæſtionibus ſcriberent, ut videre eſt in tom. 2. Spicilegii Lucæ Dacheri Benedictini.

Accuſationes Græcorum contra Eccleſ. Ro.

Concilium Rom. approbatum, in quo Photius ter anathemate perculſus eſt, ejuſq; volumen contra Nicolaum Papam editum igni eſt adjudicatum, an. Dom. 868. tempore Adriani Papæ II.

HUjus Concilii fit mentio in hiſtoria, atque in act. 7. Synodi octavæ, claſſe 2. actaque ſatis denotat ipſe titulus.

Concilium Vvormacienſe Provinciale, ex parte reprobatum, habitum in cauſa Eccleſiaſticæ Diſciplinæ, anno Dom. 868. tempore Adriani Papæ II. & Ludovici Imperatoris II.

TITULI CAPITULORUM A Vvormacienſis Concilii.

1 *QUibus temporibus debeat Sacramentum baptiſmi exhiberi.*
2 *Ut præter Epiſcopum nullus chriſma conficiat.*
3 *De conſecranda Eccleſia.*
4 *Quid in ſacrificio offerri debeat.*
5 *De baptiſmi Sacramento.*
6 *Ut Eccleſia cum rebus ſuis ad Epiſcopi ordinationem pertineat.*
7 *De oblationibus fidelium, ſeu de redditu Eccleſiæ, quot portiones fieri debeant.*
8 *De his, quæ prohibentur Presbyteris in Eccleſiaſticis ſacramentis.*
9 *De Epiſcopis, cæteriſque ſacris miniſtris, ut ab uxoribus abſtineant.*
10 *De incriminatis, qualiter expurgari debeant.*
11 *De ſacerdotibus in fornicationem lapſis.*
12 *De ſacerdotibus, quibus crimen fornicationis impingitur.*
13 *Ut Epiſcopus pro levibus, & parvis cauſis neminem excommunicet.*
14 *De clericis, ſi excommunicati pro levibus cauſis, aut innocentes fuerint.*
15 *Si in monaſteriis aliquid furatum fuerit, qualiter ipſi fratres ſe inde expurgare debeant.*
16 *Ut nulli Epiſcopo liceat a Synodo, vel ante peractam ſynodum diſcedere.*
17 *Ut Epiſcopi, Presbyteri, Diaconi canes ad venandum, & accipitres habere non debeant.*
18 *De Clericis, qui ſine Epiſtola ſui Epiſcopi proficiſcuntur.*
19 *De vagis, & inobedientibus clericis.*
20 *De fœminis ſacro velamine conſecratis.*
21 *De viduis, quæ ſacrum velamen capiti impoſuerũt.*
22 *De parvulis a parentibus intra ſepta monaſterii traditis.*
23 *De profeſſione Monachorum.*
24 *Ut nullus ſæcularium Eccleſiam, aut Clericum fatigare præſumat.*
25 *Sub quam cauta conſideratione erga pœnitentes ſacerdos exiſtat.*
26 *De his, qui ſacerdotem ſponte occiderint.*
27 *De eo, qui meditatione odii propter avaritiam paganum occiderit.*
28 *De eo, qui inſaniens aliquem occiderit.*
29 *De eo, qui arborem incidit, & dum operi neceſſario inſiſtit, aliquis ſubtus ipſam arborem deveniens ſupprimitur.*
30 *De parricidis, & fratricidis.*
31 *De leproſis fidelibus, ſi participationem Dominici corporis, & ſanguinis percipere debeant.*
32 *In quota generatione ſibi fideles copulantur.*
33 *De his, qui cum duabus ſororibus fuerint fornicati, vel cum his, quas ſacra Scriptura prohibet.*
34 *De eo, qui cum matre ſpirituali, vel cum ea, quam de ſacro fonte baptiſmatis ſuſceperit, aut cum illa, quam ante Epiſc. tenuerit, cum ſacro chriſmate fuerit uncta, fornicationem perpetraverit.*
35 *De mulieribus, quæ conceptos utero infantes voluntarie excutiunt, vel quæ dormiendo filios ſuffocare videntur.*
36 *De eo, qui viduam in matrimonium ſuſceperit, & cum filia ipſius, quam ex priori marito habuit concubuerit: vel quæ patri, filioque ſe ſubſternunt, ſeu de his, qui cum duabus concubuerint.*
37 *Qui pro diverſis erroribus pœnitentiam ſubierint, ſi a propriis uxoribus ſeparari debeant.*
38 *De his, qui ſervos ſuos, judicibus non judicantibus, necant.*
39 *De domina, quæ zeli cauſa ancillã ſuam occiderit.*
40 *Si Epiſcopus ſervum alterius in clericum fecerit.*
41 *De his, qui per odium ad pacem non revertuntur.*
42 *Ne ſine accuſatione legitima condemnetur quiſpiã.*
43 *De refugis, ac perfidis laicis.*
44 *De adulteris.*

Capitula Vvormacienſis Concilii.

SAcroſancti autem baptiſmi Sacramentum, nonniſi in Paſchali feſtivitate, & Pentecoſte, unuſquiſque fidelium noverit eſſe præbendum: exceptis his, quibus mortis urgente periculo, ne in æternum pereant, talibus oportet remediis ſubveniri.

2. Chriſma conficere nullus præter Epiſcopum præſumat: nam illi ſoli hæc dignitas conceſſa eſt.

3. Placuit, quoties ab aliquo fidelium ad conſecrandas Eccleſias Epiſcopus invitatur, non quaſi ex debito munus aliquod a fundatore requirat: ſed, ſi ipſe quidem aliquid ex ſuo voto obtulerit, non reſpuatur. Attamen unuſquiſque Epiſcopus meminerit, ut non prius dedicet Eccleſiam, niſi antea dotem Baſilicæ, & obſequium ipſius per donationem chartulæ confirmatum accipiat. Nam non levis eſt iſta temeritas, ſi ſine luminaribus, vel ſine ſubſtantiali ſuſtentatione eorum, qui ibidem ſerrituri ſunt, tanquam domus privata conſecretur Eccleſia.

4. Cum igitur Magiſter veritatis verum ſalutis noſtræ ſacrificium ſuis commendaret diſcipulis, panem tantum, & calicem ſub hoc ſacramento præbuiſſe cognoſcimus. Ideoque præter panem, & vinum cum aqua mixtum, aliud offerri non debet. Calix enim Dominicus vino, & aqua permixtus debet offerri. Quia videmus in aqua populum intelligi, in vino vero oſtendi ſanguinem Chriſti. Ergo quando in calice vinum aqua miſcetur, Chriſto populus adunatur, & credentium plebs ei, in quem credidit, copulatur, & jungitur. Quæ copulatio, & conjunctio aquæ, & vini ſic miſcetur in Calice Domini, ut commixtio illa non poſſit ſeparari. Nam ſi vinum tantum quis offerat, ſanguis Chriſti incipit eſſe ſine nobis: ſi vero aqua ſit ſola, plebs incipit eſſe ſine Chriſto. Non enim poteſt calix Domini eſſe aqua, aut vinum ſolum, niſi utrumque ſibi miſceatur.

Luc. 22. 1. Cor. 11. *Apoc 17.*

5. Cum quidam ſacerdotes in quibuſdam partibus terræ trinam, quidam ſimplam merſionem faciunt, a nonnullis ſchiſma eſſe conſpicitur, & unitas fidei ſcindi videtur. Nam dum partes diverſæ, & quæ contrario modo agunt, alii alios non baptizatos eſſe contendunt. Proinde, quod a nobis in ſacramenti diverſitate finiendum ſit, Apoſtolicæ ſedis informemur præceptis, non noſtram, ſed paternam inſtitutionem ſequentes. Beatæ igitur memoriæ S. Gregorius Romanæ Eccleſiæ Pontifex, efflagitante ſanctiſſimo Leandro Epiſcopo, de hac diverſitate quid potius eſſet ſequendum, inter cætera reſcribens, ſic ait: De trina vero merſione baptiſmatis nihil reſponderi verius poteſt, quam ipſi ſenſiſtis: quia in una fide non officit Sanctæ Eccleſiæ conſuetudo diverſa. Nos autem, quod tertio mergimus, triduanæ ſepulturæ ſacramenta ſignamus, ut dum tertio ab aquis infans educitur, reſurrectio triduani temporis exprimatur. Quod ſi quis forte etiam pro ſumma veneratione Trinitatis æſtimet fieri, neque ad hoc aliquid obſiſtit, baptizandum ſemel in aquis mergere: quia dum in tribus perſonis una ſubſtantia eſt, reprehenſibile eſſe nullatenus poterit, infantem in baptiſmate vel ter, vel ſemel mergere, quando & in tribus merſionibus perſonarum Trinitas, & in una poteſt divinitatis ſingularitas deſignari. Quod ſi nunc hucuſque ab hæreticis infans in baptiſmate tertio mergebatur, fiendum apud vos eſſe non cenſeo, ne, dum merſiones numerant, divinitatem dividant: dumq; quod faciebant, faciunt, morem veſtrum ſe viciſſe glorientur. Quapropter quia de utroque ſacramento, quod fit in ſancto baptiſmo, a tanto viro reddita eſt ratio, utrumque rectum, utrumque irreprehenſibile in Sancta Dei Eccleſia habeatur. Et ne forte cuiquam ſit dubium hujus ſimplex myſterium ſacramenti, videat in eo mortem, & reſurrectionem Chriſti ſignificari. Nam in aquis merſio, quaſi in infernum deſcenſio eſt: & rurſum

Una, vel trina merſio in baptiſmo.

ſum ab aquis emerſio, reſurrectio eſt. Item videat in eo A unitatem divinitatis, & Trinitatem perſonarum oſtendi: unitatem, dum ſemel mergimus: Trinitatem, dum in nomine Patris, & Filii, & Spiritus ſancti baptizamus. Panditur hujus ſingularis baptiſmatis myſterium etiam ſacrarum ſcripturarum exemplis, Paulo Apoſtolo atteſtante: *Nolo vos ignorare fratres, quoniam patres noſtri omnes ſub nube fuerunt, & omnes mare tranſierunt, & omnes in Moyſe baptizati ſunt, in nube, & mari*. Mare quippe rubrum ſignificat baptiſma Chriſti ſanguine conſecratum, per quod populus Dei ſemel tranſiit. Ibi tamen erat tota Trinitas, præcedens populum in columna ignis, & nubis. In igne quippe ſignificatur Pater, in columna Filius, in nube Spiritus ſanctus. Jordanis quippe fluenta cum arca populus Dei ſemel tranſiit, per quod ſignificatur ſimpla merſio baptiſmatis. Cujus ſacramento Eccleſia abluitur, & de ſæculi hujus laboribus per baptiſmum, quaſi B per Jordanem, ad terram cœleſtis repromiſſionis ingreditur.

1. Cor. 10.

6. Multi contra canonum conſtituta Eccleſias, quas ædificaverant, & ab Epiſcopo poſtulaverant conſecrari, & dotem, quam eidem Eccleſiæ contulerint, ad Epiſcopi ordinationem putant non pertinere: quod factum & in præterito diſplicet, & in futuro prohibetur. Ergo omnia ſecundum conſtitutionem antiquam, & jura Eccleſiarum, ad Epiſc. ordinationem, & poteſtatem pertineant.

7. De redditu vero Eccleſię, & de oblatione fidelium, quatuor fiant portiones: quarum unam ſibi retineat Epiſc. alteram Clericis pro officiorum ſuorum ſedulitate diſtribuat, tertiam pauperibus, & peregrinis, C quartam Eccleſiaſticis fabricis noverit reſervandam.

4. Partes bonorum Eccleſiæ.

8. Igitur Presbyteris quamvis cum Epiſcopis plurima myſteriorum communis ſit diſpenſatio, quædam tamen authoritate veteris legis, quædam novellis, & Eccleſiaſticis regulis ſibi prohibita noverint. Conſecratio ergo virginum, & benedictio, vel unctio altaris, a Presbyteris minime fiat. Similiter non liceat eis Eccleſias conſecrare, nec per impoſitionem manus Paracletum Spiritum tradere, nec chriſma conficere, nec chriſmate baptizatorum frontem ſignare: ſed nec publice quidem in Miſſa quenquam per pœnitentiam reconciliare. Hæc enim omnia illicita eſſe Presbyteris cognoſcuntur, quia Pontificatus apicem non habent: quæ tamen omnia authoritate canonum conceduntur. D

Presbyt. quædam prohibita.

9. Placuit, ut Epiſcopi, Presbyteri, Diaconi, Subdiaconi abſtineant ſe a conjugibus, & non generent filios. Quod ſi hoc decretum violaverint, ab honore clericatus pellantur.

10. Si Epiſc. aut Presb. cauſa criminalis, hoc eſt homicidium, adulterium, furtum, & maleficium imputatum fuerit, pro ſingulis miſſam celebrare, & ſecretam publice dicere, & communicare debet, & de ſingulis ſibi imputatis innocentem reddere. Quod ſi non fecerit, quinquennio a liminibus Eccleſiæ extraneus habeatur, ſicut antiqui canones inſtituerunt.

11. Sacerdotes igitur, ſi in fornicationis laqueum ceciderint, aut criminis manifeſtus, ſive oſtenſus fuerit actus, ſacerdotii non poſſunt habere honorem, ſecundum canonicæ inſtitutionis authoritatem. E

12. Sacerdotes, qui in crimine fornicationis fuerint accuſati, & crimen illis non fuerit comprobatum, aut ipſi non manifeſtaverint: quid aliud agendum eſt, niſi quod in nono Cæſarienſis S. Concilii capitulo legitur, ac demonſtratur? Tamen ſi ipſi juramento ſe voluerint purificare, licentiam habebunt. Similiter & Diaconi, ſi fuerint accuſati, peragant.

13. Ut nullus ſacerdotum quemquam rectæ fidei hominem pro parvis, & levibus cauſis a communione ſuſpendat, præter eas culpas, pro quibus antiqui patres arceri juſſerunt aliquid committentes.

14. Epiſcopi vero ſi Sacerdotali moderatione poſtpoſita, ſi innocentes, aut minimis cauſis culpabiles excommunicare præſumpſerint, & ad gratiam feſtinantes recipere fortaſſis noluerint, a vicinis Epiſcopis cujuslibet provinciæ communio illis uſque ad tempus ſynodi non negetur.

2. q. 4. Si Epiſc.

15. Sæpe contingit, ut in monaſteriis furta perpetrentur, &, qui hæc committunt, ignorentur. Idcirco ſtatuimus, ut quando ipſi fratres de talibus ſe expurgare debeant, miſſa ab Abbate celebretur, vel ab aliquo, cui ipſe Abbas præceperit, præſentibus fratribus, & ſic in ultima miſſæ celebratione, pro expurgatione ſua corpus, & ſanguinem Domini noſtri Jeſu Chriſti percipiant, quatenus ita inde innocentes ſe eſſe oſtendant.

1. q. 6. Sæpe contingit.

Canon hic teſte B. Thom. 3. p. q. 8. art. 6. ad tertium abrogatus eſt per B. Steph. Papam: vide etiam de conſ. d. 2. c. Tribus, ubi cavetur, ne ſuſpectis detur Euchariſtia.

16. Si quis autem Epiſcoporum ſynodo neglexerit adeſſe, aut cœtum fratrum, antequam Concilium diſſolvatur, crediderit deſerendum: alienatum ſe a fratrum communione cognoſcat: nec eum recipi liceat, niſi in ſequenti ſynodo fuerit abſolutus.

17. Epiſc. Presbyteris, atque Diaconis canes ad venandum, & accipitres non liceat habere. Quod ſi quis harum perſonarum hac fuerit voluptate detentus, Epiſcopus tribus menſibus ſe a communione ſuſpendat, Presbyter duobus menſibus, Diaconus uno menſe ab officio, & communione abſtineat.

18. Presbytero, aut Diacono, vel Clerico ſine antiſtitis ſui epiſtola ambulanti communionem in officio celebrando nullus impendat.

19. Placuit autem, ut ſi in monaſterio Diaconi, vel Presbyteri officio aliquis conſtitutus exiſtat, ſi Epiſcopi, a quo ordinatus eſt, præceptis non obedierit, ut in delegata ſibi Eccleſia officium dependat aſſiduum, quouſque in vitio permanſerit, & communione, & honore privetur.

20. Fœminæ vero, quæ ſacro velamine ſunt conſecratæ, ſi fuerint (quod nolumus) fornicatæ, velamen deponere non præſumant: ſed pœnitentiæ jugo ſummiſſæ, ſummopere decertare feſtinent, ut ad indulgentiæ, & remiſſionis valeant gratiam pervenire.

21. Vidua quidem, quæ ſacrum capiti velamen impoſuerit, & inter cæteras velatas fœminas in Eccleſia oraverit, & oblationem cum illis obtulerit, ſi profeſſa eſt in eodem habitu permanere, ſpondens nunquam religionis deponere velamen, a religionis obſervantia diſcedere non præſumat. Quod ſi præſumpſerit, a liminibus ſanctæ Eccleſiæ ſegregetur, donec ad emendationis remedia confugiat.

22. Si pater, vel mater filium, filiamque intra ſepta monaſterii in infantiæ annis ſub regulari tradiderint diſciplina, non liceat, poſtquam ad pubertatis pervenerint annos, egredi, & matrimonio copulari. Hoc ergo omnino devitandum eſt: quia nefas eſt, ut oblatis a parentibus Deo filiis voluptatum frena laxentur. Igitur (ut prædiximus) non liceat eis ſuſceptum habitum unquam deſerere, ſed convicti, quod tonſuram, aut religioſam veſtem aliquando habuerint, in religionis cultu, habituque, velint nolint, permanere cogantur.

Nota, *huic canoni refragatur c.* cum ſimus *de regul. quod eſt Cæleſtini* 3. *& c. illud autem* 20. *qu.* 1. *quod eſt Marcelli, nemo enim poteſt promittere, aut tradere, niſi quod eſt in ſua poteſtate: actiones autem, & arbitrium filiorum non ſunt in poteſtate parentum, vide Leſſium l.* 2. *de juſt. & jure c.* 40. *dubit.* 8.

23. Monachum ergo aut paterna devotio, aut profeſſio facit. Quicquid horum fuerit, alligatum tenebit. Proinde huic ad mundum reverti intercludimus aditum, & omnes ad ſęculum interdicimus regreſſus.

24. Si quis vero ſęcularium per calumniam Eccleſiam, aut clericum fatigare tentaverit, & victus fuerit, ab Eccleſiæ liminibus, & Catholicorum communione, niſi digne pœnituerit, arceatur.

25. Pœ-

25. Pœnitentibus, ſecundum differentiam peccatorum, ſacerdotis arbitrio pœnitentiæ decernantur. Debet itaque ſacerdos in pœnitentia danda ſingulorum cauſas ſingulatim conſiderare, originem quoque, modumque culparum, & affectus, gemituſque delinquentium diligenter examinare, manifeſteque cognoſcere: temporum etiam, & perſonarum, locorum quoque, & ætatum qualitates inſpicere, ut etiam pro conſideratione locorum, ætatum, vel temporum, ſeu pro qualitate delictorum, atque gemituum uniuſcujuſque delinquentis, a ſacris regulis oculos non reflectat.

26. Qui ſacerdotem morti voluntate tradiderit, carnem non comedat, nec vinum bibere præſumat: & jejunet uſque ad veſperam, exceptis feſtis diebus, atque Dominicis. Arma non ſumat, & ubicunque ire B maluerit, nullo vehiculo deducatur, ſed propriis pedibus proficiſcatur. Eccleſiam per quinquennii tempus non ingrediatur: ſed cum ſacrarum orationum officia, aut miſſarum ſolemnia celebrantur, ante fores baſilicæ perſeveret, orans, ac deprecans Dominum, ut tanto crimine abluatur. Poſt expletum vero quinquennii tempus, ingrediatur Eccleſiam: nondum vero communicet, ſed inter audientes tantummodo ſtet, vel, dum facultas conceditur, ſedeat. Et cum decimus anni curſus fuerit finitus, communicandi ei licentia concedatur, & equitandi tribuatur medela, maneatque in reliquis obſervationibus: & tres dies per hebdomadam jejunet, ut perfectus ad culmen purificationis pervenire mereatur.

27. Qui odii meditatione, vel propter avaritiam, paganum occiderit, quia non levi vitio committitur, ut homicidam convenit pœnitere: quandoquidem nec exteris gentibus, niſi oblatam pacem reſpuerint, bellum eſt populo antiquo penitus inferre præceptum.

28. Si quis inſaniens aliquem occiderit, ſi ad ſanam mentem pervenerit, lenior ei pœnitentia imponenda eſt, quam eis, qui ſana mente tale quid commiſerint. cui quamvis pœnitentia ſit injungenda, quia ipſa infirmitas cauſa peccati, licet fortaſſis occulta, contigiſſe creditur: tantum tamen lenior, quam ei, qui ſanus aliquem occiderit, quantum inter inſanum, & ſanum, irrationabile, & rationabile, conſtat eſſe diſcriminis.

d. 50. Sæpe contingit. 29. Sæpe contingit, ut dum quis operi neceſſario inſiſtens arborem incidit, aliquis ſubtus ipſam veniens deprimatur: & idcirco, ſi voluntate, vel negligentia incidentis arborem factum eſt, ut homicida, pœnitentiæ debet omnino ſubmitti. Quod ſi non voto, non incuria illius, non denique ſcientia contigit, ſed dum ille operi neceſſario fortaſſis incumberet, iſte inſperatus occurrens, ſub arborem improviſus devenit, & ſub ipſa, nemine valente penitus adjuvare, ſuppreſſus eſt: inciſor arboris homicidæ proculdubio non comparandus.

30. Statuimus, ut patricidæ, aut fratricidæ, per unius anni curriculum, ante fores baſilicæ orantes Domini clementiam perſeverent. Completo autem anni curriculo, introducantur in Eccleſiam: tamen inter audientes, uſque dum unius anni ſpatium finiatur, ſtent, cum ad Miſſarum ſolemnia, vel alia ſacra audire officia venerint: & his ita peractis, ſi pœnitentię fructus in eis conſpicitur, corporis, & ſanguinis Domini noſtri Jeſu Chriſti participes fiant, ut deſperantiæ non indurentur caligine. Carnem non manducent omnibus diebus vitæ illorum, & jejunent ad horam nonam diei quotidie, exceptis feſtis diebus, atque Dominicis. Abſtineant autem a vino, medone, atque cerviſia mellita tres dies per hebdomadam. Et arma gerere non audeant, vel ſumere, niſi contra paganos. Et ubicumque ire maluerint, nullo vehiculo deducantur, ſed pedeſtri more proficiſci ſtudeant. Tempus autem hujus pœnitentiæ in Epiſcop. ponimus arbitrio, ut ſecundum converſationem illorum, aut extendere, vel minuere valeant. Ab uxoribus, ſi habuerint, non ſeparentur. Si autem non habuerint, & ſe continere non velint, legitimas accipiant in conjugio fœminas, ne fornicationis voraginem incidere videantur. Et ſi finis vitæ illorum venerit, antequam duorum prædictorum annorum finiantur curricula, viaticum illis non negetur.

31. Leproſis autem, ſi fideles Chriſtiani fuerint, Dominici corporis, & ſanguinis participatio tribuatur: cum ſanis autem eis convivia celebrare non permittatur.

32. In copulatione fidelium generationis numerum non diffinimus: ſed id ſtatuimus, ut nulli Chriſtiano liceat de propria conſanguinitate, ſive cognatione uxores accipere, uſque dum generatio recordatur, aut cognoſcitur, aut in memoria retinetur. *35. q. 2. In copulatione.*

33. Si quis cum duabus ſororibus fuerit fornicatus, aut cum his perſonis, de quibus ſacra ſcriptura prohibet, ſi dignam pœnitentiam egerit, & caſtitatis continentiam ſuſtinere non valuerit, liceat ei legitimam in conjugio uxorem accipere. Similiter & mulieri, quæ tali fuerit ſcelere lapſa fornicationis, liceat: ſed hoc de laicis viris, ac mulieribus ſolummodo ſtatuimus.

34. Si quis cum commatre ſpirituali fuerit fornicatus, uſque ad dignam pœnitentiam anathematis percutiatur ictibus. Similiter & illum anathematizare pronunciamus, qui cum ea, quam de fonte baptiſmatis ſuſceperit, aut cum illa, quam ante Epiſcopum tenuerit, cum ſacro chriſmate fuerit peruncta, fornicationis perpetraverit ſcelus: legitimam autem ſi habuerit, non dimittat uxorem.

35. Mulieres igitur, quæ ante temporis plenitudinem conceptos utero infantes voluntate excutiunt, ut homicidæ proculdubio judicandæ ſunt. Quæ vero dormiendo filios ſuffocare videntur, leniter de his judicare oportet: quia nolentes, & non conſentiendo ad hunc devolutæ ſunt caſum.

36. Si vir viduam in conjugium duxerit, quæ ex priori marito filiam habuit, & cum eadem filia poſtmodum concubuerit, conjugium modis omnibus diſſolvatur: & vir ille pœnitentiæ ſubjaceat ſanctionibus, ita ut per triennii tempus a ſacro corpore Domini noſtri Jeſu Chriſti ſuſpendatur, & ſanguine. Carnem non manducet, abſtineat a vino, & ſingulis diebus jejunium celebrare feſtinet, exceptis feſtis diebus, atque Dominicis. Orationibus omni inſiſtere ſolicitudine, integriterque perficere, ſummopere ſtudeat. Similiter autem de mulieribus, quæ clanculo patri ſe in concubitu ſubſternunt, & filio, obſervandum eſt. Taliter quidem & de his ſancimus, qui duabus ſe ſororibus pollutos cognoſcunt.

37. Illi ſcilicet, qui pro diverſis erratibus, ac quibuſcunque piaculis pœnitentiæ jugo fuerint ſummiſſi, legitimo nullatenus matrimonio ſeparentur, ne in fornicationis voragine demergantur: &, dum ad alta ſublevari ſperantur, corruant in cœno.

38. Si quis ſervum proprium ſine conſcientia judicum, qui tale quid commiſerit, quod morte ſit dignum, occiderit, excommunicatione, vel pœnitentia biennii reatum ſanguinis emundabit.

39. Si qua fœmina furore zeli accenſa flagris verberarit ancillam ſuam, ita ut intra tertium diem animam cum cruciatu effundat, eo quod incertum ſit, voluntate, an caſu occiderit: ſi voluntate, ſeptem annos: ſi caſu, quinque annorum tempore legitimam peragat pœnitentiam.

40. Si ſervus, abſente, vel neſciente domino ſuo, Epiſcopo autem ſciente, quod ſervus ſit, Diaconus, aut Presbyter fuerit ordinatus, ipſe in clericatus officio permaneat: Epiſcopus tamen eum Domino duplici ſatisfactione perſolvat. Si vero Epiſcopus eum ſervum eſſe neſcierit, & ita eum ad ſacros ordines promovit, qui teſtimonium de illo perhibebant, aut eum poſtu-

Digitized by Google

poſtulabant ordinari, ſimili recompenſationi teneantur obnoxii.

41. Placuit enim, ut quicunque odio, aut longa inter ſe lite diſſenſerint, & ad pacem revocari diutina intentione nequiverint, a civitatis primitus ſacerdotibus arguantur. Qui ſi inimicitias deponere pernicioſa intentione noluerint, de Eccleſiæ cœtu juſtiſſima excommunicatione pellantur.

42. Dignum eſt, ut vita innocentis non maculetur pernicie accuſantium. Quiſquis igitur a quolibet criminatur, non ante accuſatus ſupplicio deputetur, quam accuſator præſentetur, atque legum, & canonum ſententia exquiratur, ut ſi indigna ad accuſandum perſona invenitur, ad ejus accuſationem non judicetur.

43. Nobis igitur ratio perſuadet Synodalis decernere, ut quicunque laicorum in adverſitate propriæ gentis, aut patriæ, vel regiæ poteſtatis, ad externas partes ſe conferendo, noxius fuerit ultra repertus, non ſolum omni rerum ſuarum proprietate privetur, ſed & perpetua excommunicatione damnato, nunquam illi, præterquam in ultimo mortis ſuæ articulo, communio tribuatur.

44. Si cujus uxor adulterium fecerit, aut vir in alienam uxorem irruerit, ſeptem annis pœnitentiam agat.

Laurentius Surius notat hos tantum 44. canones germanos eſſe hujus Concilii, non alios, qui plures adduntur a quibuſdam aliis, quos idcirco hic non apponimus.

Conciliũ Conſtantinop. VI. generale, VIII. anno Chriſti 869. *habetur in 2. claſſe.*

Conciliabulũ Metenſe, quo Regnũ Galliæ a legitimo ſucceſſore Ludovico ad Carolũ tranſlatũ eſt, an. Dom. 869. tempore Adriani Papæ II.

CUm Carolus Calvus Rex Francorum occupaſſet Lotharii Regnum, quod jure hæreditario ejus fratri Ludovico Imperatori debebatur, neque frequentibus ejuſdem Ludovici expoſtulationibus, ac monitis ullum locum dediſſet, ille Sedem Apoſtolicam interpellans, impetravit, quod Adrianus Papa decerneret Legationem ad Carolum, de qua apud Aimoinum.

Eidem Legationi addidit Epiſtolas, quas apud Binium invenies, plures, quarum una ad Carolum, altera ad Epiſcopos, tertia ad Ludovicum Regem Germaniæ ſcripta erat. Antequam vero iſta Legatio ad Carolum perveniſſet, habita eſt iſta Metenſis Synodus, qua Carolus Regni coronam injuſte accepit, ideoque non immerito Synodus Prædatoria nominatur. Abſoluta Synodo Carolus Legationem cum oblatione duarum coronarum aurearum gemmis intextarum, pro duobus Regnis, quæ poſſidebat, miſit ad Adrianum Papam: qui munera oblata reſpuens, novam Legationem ad Carolum, & Ludovicum deſtinavit; de qua fit mentio in Epiſtola quadam ad Carolum, cujus initium: *Sacrorum itaque dogmatum*, &c. Acta extant apud Baron. an. 869. num. 101.

Vulgo Verberie.

Conciliabulum Vvermeriæ habitũ, quo xx. Epiſcopi Hincmarum juniorem Laudunenſem Epiſcopũ condemnarunt, quod ille juſſu Adriani Papæ excommunicationis ſententiam in Northmannum bonorum Eccleſiaſticorum detentorem tuliſſet, anno Domini 870.

PRæceperat Adrianus Papa II. ut Hincmarus Rhemenſis Archiepiſcopus, aliique Galliarum Epiſcopi Northmannum, qui a Carolo Rege bona Eccleſiaſtica in Beneficium acceperat, excommunicarent. Cumque Hincmarus ſenior Rhemenſis Archiepiſcopus huic Sedis Apoſtolicæ mandato non obtemperaret, Hincmarus junior Laudunenſis Epiſcopus, illius ſenioris nepos, præcepto Pontificis ſatisfaciens Northmannum excommunicavit. Quo facto, Hincmarus ſenior cum Rege plurimum offenſus, hanc Synodum congregavit, qua nepotem ſuum, quaſi Metropolitano ſuo inobediens foret, condemnavit. Laudunenſis Epiſcopus injuſte damnatus appellabat ad Romanum Pontificem: ſed delatum non eſt illius appellationi, utpote quod hoc facto, ut ajebat, contra Canones egiſſet. Cumque ille per literas apud Sedem Apoſtolicam ſuam interpoſitam appellationem proſequeretur; atque Pontificis Reſcriptum pro ſe obtinuiſſet, Hincmarus Rhemenſis adverſus nepotem ſuum Hincmarum Laudunenſem prolixam ſcripſit Epiſtolam Apologeticam, qua ille hujus Synodi Acta pro arbitrio conſcripſit, ideoque damnatum fuiſſe denuntiavit, quod non eſſet obediens ſuo Metropolitano, quodque ob privatas injurias ſuas omnes Laudunenſes excommunicaſſet, & ſacros miniſtros omnes a ſacris miniſteriis, Sacramentorumque prohibitione ſuſpendiſſet. Hæc ex Frodoardo, & Epiſtolis Adriani ad Hincmarum, & Carolum apud Binium nunc recens excuſis Baron. anno 870.

Simultates inter Hincmarum Re- ſẽ, & Laudun.

Concil. in Villa Attiniaco, quo Hincmarus Laudunẽſis Epiſcopus ſede ſua privatus, vinculiſq; ferreis ligatus ejicitur in exilium, & tandẽ ab hoſtibus, ne in Epiſcopatum redeat, excæcatur, an. Dom. 870. tempore Adriani Papæ II.

CUm Hincmarus Laudunenſis Epiſcopus ob cauſam præcedente Conciliabulo expreſſam Reſcriptum Adriani Papæ pro ſe impetraſſet, illudque Hincmaro Rhemenſi Archiepiſcopo, & Carolo Regi inſinuaſſet, ex odio erga Laudunenſem uterque decrevit, ut hæc Synodus, quæ Latrocinalis dicitur, cogeretur. Præfuerunt illi Rhemigius Lugdunenſis, Ardovicus Veſontienſis, Bertulphus Trevirenſis, Archiepiſcopi, una cum ſubjectis ſibi Epiſcopis. In ea Hincmarus Rhemenſis Archiep. una cum Carolo Rege accuſatorem agebat adverſus Hincmarum nepotem ſuum, quem jam antea Epiſcopum Laudunenſem conſecraverat. Cauſa denuntiandi Hincmarum erat iſta, quod ille jura Sedis Apoſtolicæ contrariis ſcriptis defenderat, quæ Rhemenſis Archiepiſcopus impugnare, & evertere nitebatur, quodque contra juramentum fidelitatis, quo Regi erat obſtrictus, eumdem Carolum Regem apud Romanum Pontificem accuſaſſet, atque ſine ejus licentia adverſus ipſum ſcriptos miſiſſet. Ex hac cauſa, & ex actis ejus in Rhotaldum Hincmari caſum deplorat Baronius, qui ab adoleſcentia ſua viſus florere ſcientia, & ſapientia in omnibus Conciliis, præ cæteris ſpectatus ab omnibus, ubi ſemel ſui oblitus fraterno infectus eſt odio; omnis modus in eo, mox pulchritudo ex virtutibus florens emarcuit, adeo ut nihil eo turpius, ait ad ann. 863. excogitari potuerit, in propoſitum ſibi adeo caput ipſo ſe erigente pro juribus ſuæ Eccleſiæ, & ad ann. 882. quo mortuus eſt, ejus virtutes, & vitia referens, temperat ſe a judicio de eo ferendo, quod Domino ſuo ſtat, aut cadit. Sed ut nihil in mortuum. Cum Hincmarus Laudunenſis jam, prout mandatum erat a Pontifice, itineri accinctus eſſet, ut Romam pergeret, ab hoſtibus captus, & ſpoliatus, introductus eſt in hanc Pſeudoſynodum. Auditis querelis ſupra commemoratis omnibus, obtulit ille libellum defenſionis ſuæ; ſed rejectus eſt, & nequaquam legi permiſſus. Qua de re cum ille viciſſim ad Sedem Apoſtolicam provocaret, non modo non ejuſdem appellationi detulerunt, verum etiam humi proſtratus, defenſioniſque locum ſibi dari expoſtulans, nequaquam eſt exauditus. Ferentes ſententiam eum Epiſcopatu depoſuerunt, vinctumque duriſſimis, & ferreis vinculis in exilium ejecerunt; atque demum, quod omnem crudelitatem ſuperat, oculis evulſis excæcari fortaſſe procurarunt, ut redeundi ad Epiſcopatum ſpem omnem illi adimerent. Hæc ex libello Trecenſis Concilii ſub Joanne VIII. celebrati Baronius anno 870.

Hincmari caſus.

Con-

Concil. Colonienſe in cauſa Eccleſiaſticæ Diſciplinæ celebratum 6. Kalendas Octobris, an. Dom. 870. tempore Adriani Papæ II.

VEtus Francorum Chronicon nuper a Pithæo editum refert, quod anno Redemptoris 870. 6. Kalendas Octobris, agente Rege Ludovico ſynodus quædam Coloniæ Agrippinæ acta fuerit, in qua, præter complura ad Eccleſiaſticam diſciplinam ſpectantia pertractata, inſuper ab eiſdem, qui convenerunt, Epiſcopis dedicata fuerit Eccleſia S. Petri. De reliquis Actis ibidem nihil aliud extat.

Conc. Duziacenſe, quo Hincmarus Laudunenſis, ad placandum Carolum Regem, profeſſionem fidelitatis emiſit, atq; obedientiam ſuo Metropolitano ſpopondit, anno Dom. 871. tempore Adriani Papæ II.

B

DE rebus in hac Synodo geſtis Aimoinus lib. 5. c. 24. in fine hæc ait: *Interea poſt de multis impetitus, præcipue autem de inſubjectione, & inobedientia erga ſuum Archiepiſcopum, Hincmarus Laudunenſis Epiſcopus, ut ſe ab impetitis expediret, in Synodo Epiſcoporum decem Provinciarum libellum propria manu ſubſcriptum porrexit, hæc continentem.*

Ego Hincmarus Eccleſiæ Laudunenſis Epiſcopus amodo, & deinceps Domino Seniori meo Carolo Regi ſic fidelis, & obediens ſecundum miniſterium meum ero, ſicut homo ſuo Seniori, & Epiſcopus per rectum ſuo Regi eſſe debet, ac privilegio Hincmari Metropolitani Rhemorum Eccleſiæ, ſecundum ſacros Canones, & decreta Sedis Apoſtolicæ ex ſacris Canonibus promulgata, pro ſcire, & poſſe, me obediturum profiteor. Et ſubſcripſit. Huculque Aimoinus. Facta ſunt hæc in Synodo Duziacenſi in Rhemenſi Provincia congregata. Sed quoniam nec iſta ſatis fuere ipſi, ne damnaretur ab Epiſcopis, hac de cauſa Sedem Apoſtolicam appellavit; quam ne adiret, tum Rex, tum Epiſcopi, a quibus damnatus fuerat, aliquandiu impedimento fuere. Quæ cum Adrianus audiſſet, cum Rege, & Epiſcopis ſtudioſe literis egit, ut ſineretur idem Hincmarus Romam ſe conferre: qua etiam pendente cauſa (ut dictum eſt) idem Rex Carolus Legatos Romam miſit Actardum ad Adrianum Pontificem.

Concil. Ticinenſe, quo imperium Carolo Calvo collatum confirmatur, anno Domini 876. tempore Joannis Papæ VIII.

IN hoc Concilio nihil aliud geſtum eſſe conſtat, quam quod lecta, & recitata fuerint Acta Coronationis, qua Carolus die Natalis Domini Indictione 9. a Joanne Papa in Imperatorem electus, inunctus, & coronatus fuit. Acta ipſa in fine Annalium Francorum a Pithœo Pariſiis editorum, nec non apud Papirii Maſſonis Annales extant. Eadem Acta Coronationis citantur ab Abſelino Lucenſi de Poteſtate, & Primatu Romanæ Eccleſiæ, cap. 82. Utinam Novatores refractarii, qui non ſine magna temeritate audent profiteri, Romanos Pontifices in coronationibus Imperatorum nihil aliud juris habere, quam quod in ipſo ungendo, & coronando ſolum Sacerdotale miniſterium exhibeant, hæc Acta cognoviſſent; didiciſſent ex iis, quod Joannes Papa Carolum non tantum unxerit, & coronaverit, verum etiam Dei inſtinctu ad Imperium gubernandum confirmaverit, provectumque ad tam ſublimem dignitatem Auguſtali nomine decoraverit, quam ab eodem ungeretur, & coronaretur his verbis. Quod ipſe confirmavit, pari conſenſu confirmavimus. Vide Baronium anno 876. num. 1. & 9.

A

Concil. Pontigonenſe, quo juſſu Sedis Apoſtolicæ Galliarum Epiſcopi electionem Caroli confirmarunt, anno Domini 876.

ACta Concilii hujus recitantur a Papirio Maſſono annalium lib. 2. Odoranno Senonenſi monacho duobus capitibus contenta. Et I. Caroli in Imperatorem, Eccleſiæque defenſorem confirmatio a Joanne VIII. Romæ facta confirmatur, cap. 2. ſicut Dominus Joannes Papa ſanxit, connivente, ac conſentiente, ac condecernente Domino, ac glorioſiſſimo Carolo Imperatore ſemper Auguſto Anſegiſum venerabilem Epiſcopum Senonum ſuam viam tenere, & primatum ei Galliæ, & Germaniæ contulit in evocanda Synodo, & definiendo canonice, ſi quælibet inſurrexerint neceſſaria, & ut graviora quælibet ad ipſius notitiam referat, & nos unanimiter omni devotione laudamus, &, ut ipſe primatum teneat Galliæ, & Germaniæ, decernimus, & ſancimus, conjunctique ſucceſſores ejus in propria urbe.

In eadem Synodo excommunicatus eſt Formoſus Portuenſis Epiſcopus. Quam ob cauſam vix notum tunc fuit. Quæ Baronius pluribus perſequitur ad ann. 876. ex Aimonio Monacho lib. 5. cap. 32. & 33.

Concil. in Neuſtria celebratum adverſus Hugonē Lotharii Regis filium illegitimum, an. 877. tempore Joannis Papæ VIII.

C

IN hoc Concilio Legati Ludovici Imperatoris III. conqueſti ſunt, quod Hugo Lotharii Regis defuncti filius nothus, & illegitimus, poſt obitum Caroli Imperatoris, collecta factioſorum hominum multitudine, ejuſdem Ludovici Regnum invaſiſſet, & ſummopere devaſtaſſet. Quo cognito, Synodus per Hincmarum Rhemenſem Archiepiſcopum, qui Concilii Præſes erat, literas comminatorias ſcripſit: quarum ſummarium Frodoardus lib. 3. Hiſtor. Rhem. cap. 18. ſcripſit.

Concil. Trecenſe, quo excōmunicatio in Formoſū, alioſque a Joanne Papa VIII. lata confirmatur, Hincmarus Laudunenſis ſedi priſtinæ reſtituitur, & Ludovicus Balbus in regem Galliæ iterato ab eodē Pontifice coronatur, an. Dom. 878.

D

HOc Concilium ex variis fragmentis hinc inde quæſitis componit Sirmondus tom. 3. Concil. Galliæ. In hoc autem præſens Joannes VIII. Pontifex Rom. excommunicationem, quam Romæ in Formoſum Portuenſem Epiſcopum vibraverat, ab Epiſcopis ſcripto confirmari voluit. In vita autem Formoſi apud Binium patet ideo excommunicatum Formoſum cum aliis quibuſdam, & throno dejectum, quod liberius ipſum prædeceſſorum ſuorum actus averſantem redargueret: nam ipſe ſuadente Eunucho quodam Conſtantinopolitano, nonnulla geſſit timidius, & quæ magis fœminam, quam virum conſtantem decerent: ex quo fabulæ de Joanna Papiſſa locus poſtea datus eſt.

E *Joanna Papiſſa fabula unde orta.*

Auditus eſt in eodem Concilio Hincmarus Laudunenſis cæcus. Atque ex conſenſu regis ibidem præſentis illi datum eſt, ut, ſi vellet, miſſam cantaret, & partem de rebus Epiſcopi Laudunenſis teneret. hinc factum, ut Epiſcopi ſine præceptione Papæ eum veſtimentis ſacerdotalibus indutum in præſentiam Papæ adducerent, ac inde in Eccleſiam cantantes adducerent, & ſignum benedictionis dare facerent. Ex Aimoino lib. 5. cap. 37. conditi ibidem ſeptem canones circa diſciplinam: aliquot privilegia conceſſa, & Ludovicus Balbus jam ab Hincmaro Rhem. coronatus, denuo a Papa coronari voluit.

Admiranda plane divina judicia, ut non derelinquat plane ſperantes in ſe, ait Baronius ad prædictum ann. 878. num. 28. ecce tibi Hincmarus Laudunenſis, cum

ſæpe

ſæpe appellaſſet Apoſtolicam ſedem, nec dimiſſus, ut A adire poſſet, imo tentus, in carcerem detruſus, atque etiam crudeliter excæcatus, diſponit divina providentia, ut qui numquam adire potuit Rom. Pontificem, ipſe Rom. Pontifex ex Italia in Gallias ad eum accedat, audiat, & honoret, ut plane illud Davidicum fuerit decantandum, *patientia pauperum non peribit in finem*, Pſal. 9. & ſecundum illud Zachariæ 3. de Jeſu ſacerdote magno: *tollite veſtimenta ſordida ab eo, & ponite cidarim mundam ſuper caput ejus*. Ita plane ſimile quiddam divinitus oſtenſum eſt in Hincmaro Laudunenſi. Quo putas animo iſta inſpexiſſe Hincmarum Rhemenſem, qui ſynodo aderat, ſed, qui potens calamo erat, ſcripſit Apologeticum ſuum. Vide ibid. & Cellotium in Hiſtoria Godeſcalchi.

Hincmarus Laudunenſis.

Concilium Romanum ob electionem novi Imperatoris poſt obitum Ludovici III. cognomento Balbi congregatum, anno Domini 879. tempore Joannis Papæ VIII.

CUm Ludovicus Tertius 4. Idus Aprilis die Paraſceves circa veſperum, anno Redemptoris noſtri 879. obiiſſet, eaque de re Joannes Papa VIII. certior factus eſſet, Synodum Romæ indixit, teſte Aimoino, menſe Majo celebrandam. Ad Anſpertum Mediolanenſem Archiepiſcopum, quem ad hanc Synodum vocabat, ſcribens Epiſtolam 155. hæc ait: *Quia Carolomannus corporis, ſicut audivimus, incommoditate gravatus, Regnum retinere jam nequit, de novi Regis electione, ut omnes pariter conſideremus, vos prædicto tempore adeſſe, nempe ad Kalendas Majas, valide oportet. Et ideo antea nullum abſque noſtro conſenſu Regem debetis recipere. Nam ipſe, qui a nobis eſt ordinandus in Imperium, a nobis primum, atque potiſſimum debet eſſe convocatus, atque electus, &c.*

Carolum Craſſum, filium Ludovici fratris Caroli Calvi, erga quem propenſior erat, Romam vocat. Cumque Anſpertus ad Synodum vocatus venire noluiſſet, atque interea de eligenda Caroli perſona propoſitum immutaſſet, poſt dictam in Anſpertum excommunicationis ſententiam, ſuſpenſa eſt novi Imperatoris electio uſque ad biennium: quo elapſo, Carolus, poſt Italiam ſæpe armis ſubactam, anno Redemptoris noſtri 881. die Nativitatis Romæ a Joanne VIII. creatus, & coronatus eſt, poſtquam biennio Interregnum fuiſſet. Ita Regino in Chron. & Aimoinus lib. 5. cap. 39. Baronius anno 879. num. 2.

Concilium Romanum II. quo Petrus in cauſa Photii reſtituendi miſſus eſt Conſtantinopolim, anno Domini 879. tempore Joannis Papæ VIII.

HÆc Synodus auctoritate Joannis Papæ congregata, Petrum, alioſque adjunctos ei Legatos ea facultate dumtaxat inſtruxit, atque communivit, ut Photium a cenſuris Eccleſiaſticis abſolverent, & Sedi Conſtantinopolitanæ reſtituerent: ad veram autem, & germanam Synodum Octavam ſub Adriano Pontifice habitam reprobandam, & particulam illam (Filioque) a Symbolo penitus tollendam, nulla auctoritate iidem muniti fuerant. Hæc cum pateant ex Epiſtola Joannis 199. ad Baſilium Imperatorem ſcripta, qua ſe in Photio ſedi ſuæ reſtituendo, non Concilii diſſipatione, vel abrogatione, ſed tantum diſpenſatione uti ſignificat: Secundo ex Epiſtola 250. & 251. quibus indicat, ſe reprobare omnia, quæ præter reſtitutionem Photii acta ſunt. Tertio ex ipſo Commonitorio per Photium corrupto, & falſato, in quo Epiſcopi ſubſcribentes profitentur omnes, ſe Commonitorio pro Photii reſtitutione ſubſcribere. Nos vero germano Commonitorio, cujus 203. & 250. aliiſque pluribus Joan. Pap. Epiſtolis mentio fit, deſtituti, Commonitorium illud, quod a Photio corruptum, & in Photianæ Pſeudooctavæ Synodi Act. 3. lectum fuit, inſerendum hic putavimus, non totum, ſed ſummatim ea, quæ ad rem faciunt, ponentes: tum ut inde Acta hujus Concilii confirmentur: tum etiam, ut quæ auctoritate Legatorum in Pſeudooctava Photiana Synodo Conſtantinopoli geſta dicuntur, falſitatis, & imposturæ manifeſte redarguantur.

Legatorum poteſtas limitata.

Commonitorii fragmenta ſic habent.

JOannes Epiſcopus, ſervus ſervorum Dei, Commonitorium fratribus Paulo, & Eugenio Epiſcopis, ſimiliter & Petro Presbytero Cardinali, noſtris Conſtantinopoli Legatis.

Cum primum divina favente gratia, &c. Conſtantinopolim ingreſſi fueritis, illuc divertite, quo præcipiet Imperator, &c. Poſtridie ſalutaturi Photium ſanctiſſimum accedite, & Epiſtolam illi tradite, ſalutantes illum decenter, talibus verbis: Salutat te Dominus noſter Joannes Apoſtolicus Papa, & vult habere te fratrem, & comminiſtrum, ſicut ſcripſit Imperator, ut propter pacem Eccleſiæ reciperemus ſanctiſſimum Patriarcham Photium fratrem, & comminiſtrum noſtrum, exaudiremus preces veſtras, & præciperemus, ut coram nobis veniat ad Synodum, & ut recipiat ipſum univerſa Eccleſia, &c.

Volumus præterea, ut coram univerſa Synodo promulgetur, quod Synodus habita adverſus prædictum Patriarcham Photium tempore Adriani ſanctiſſimi Papæ tum Romæ, tum Conſtantinopoli, ex tunc habeatur nulla, & irrita, & non numeretur cum alia ſancta Synodo, &c.

Sequuntur ſubſcriptiones.

ZAcharias Epiſcopus Eccleſiæ Anagninæ, & Bibliothecarius Apoſtolicæ Sedis, in hoc Commonitorio pro receptione ſanctiſſimi Photii Patriarchæ propria manu ſubſcripſi.

Martinus Epiſcopus Eccleſiæ Narnienſis in hoc Commonitorio Apoſtolicæ Sedis pro reſtitutione Photii ſanctiſſimi Patriarchæ propria manu ſubſcripſi. Sic & ſequentes reliqui.

Ex dictis patet, Lector, additamentum Photii de abrogatione Concilii Oecumenici VIII. ſub Adriano Pontifice celebrati, jam ſuperius apertiſſime redargutum falſitatis, ex Epiſtolis Joannis Papæ citatis. Sed detegitur in eodem Commonitorio eadem rite impoſtura ex ipſa ſubſcriptione Epiſcoporum, qua (ut vidimus) profitentur omnes, ſe Commonitorio pro Photii reſtitutione ſubſcribere. Quod ſi ex Synodi ſententia definita fuiſſet damnatio Oecumenicæ Synodi, eademque commiſſa Legatis in dato illis Commonitorio; utique magis eam ſuis ſubſcriptionibus expreſſiſſent, quam Photii reſtitutionem.

Conciliabulum Conſtantinopolitanum Oecumenicum Pſeudooctavum reprobatum 385. Epiſcoporum, quo poſt obitum Ignatii reſtitutio Photii eſt confirmata, ſancta, & Oecumenica Synodus Octava plane abrogata, & e Symbolo illa particula (Filioque) ſublata fuit, anno Domini 879. tempore Joannis Papæ VIII.

HÆc Synodus Baſilio Imperatore, & Photio procurantibus, a Joanne Papa ejus nominis Octavo, ob Photii reſtitutionem dumtaxat, non vero ad Octavæ Synodi abrogationem, & reprobationem indicta fuit. Etiamſi enim germanum illud verum, & incorruptum Commonitorium, quod Petro Legato Sedis Apoſtolicæ datum eſt, inter Epiſtolas Joannis Papæ non reperiatur: tamen illud, quod apud Baronium ex Actis Conciliabuli hujus Latine tranſlatis deſcriptum invenitur, in fine, ubi Epiſcopi ſubſcripſerunt, manifeſtis verbis indicat, quod tantum pro receptione Photii, quocum Joannes Papa ob cauſas ſupra

Ob quem finem Legati miſſi.

ſupra commemoratæ diſpenſandum putarat, Legatio Conſtantinopolim mittenda fuit. Idem patet ex Epiſtola Joannis 203. ad Paulum Anconitanum, & Eugenium Oſtienſem Conſtantinopoli degentes, qua dicit: *Vos huic Petro religioſo Presbytero Cardinali, familiarique noſtro ſociamus, quatenus ea, quæ pro pace, & unitate Eccleſiæ Dei agenda ſunt, ſecundum Apoſtolicos noſtra auctoritatis apices, & ſecundum Commonitorii noſtri tenorem capitulatim deſcriptum, ſagaci valde intuitu ſimul agatis, &c.* Quod ergo de abolenda vera Synodo Octava ſub Adriano Papa habita hoc Commonitorio continetur, Photii commentum eſt non minus, quam illa additamenta, quæ pro veræ Octavæ Synodi abrogatione, ſuique expurgatione, Epiſt. Joannis 199. ad Baſilium Imperatorem, necnon 201. ad Photium ſcriptis, B architectus falſitatis calumnioſe addidit. Magno Dei beneficio prædictæ Epiſtolæ Joannis Papæ integræ hucuſque aſſervatæ fuerunt, ut ex earum collatione (quod præſtitit Reverendiſſimus, & Illuſtriſſimus Cardinalis Baronius anno 879.) dolus, fraus, & malitia Photii admirabilis falſitatum architecti toti mundo innoteſceret. Ex ejuſdem penetralibus prodiit Epiſtola, de qua Binius poſt finem Epiſtolarum, ſub nomine Joannis conficta: calumniatus eſt inſuper eumdem Pontificem, quod de proceſſione Spiritus ſancti eadem cum Græcis ſenſerit, atque particulam, Filioque, e Profeſſione fidei Conſtantinopolitanæ tollendam eſſe voluerit. Hæc ſunt, quæ pro Beneficiis a Pontifice acceptis, malitioſus homo, & mendaciorum architectus reddidit, quibuſve C eum, a quo reſtitutus fuerat, perdere curabat.

Photii malitia.

Fuiſſe autem hanc Synodum Oecumenicam aliquibus videtur, quia Legati Sedis Apoſtolicæ, Petrus nimirum, Eugenius Oſtienſis, & Paulus Anconitanus, eidem interfuerunt. Sed quia ex Actis conſtat, Photium præſediſſe Concilio, cui, ſi Oecumenicum erat, Legati Pontificii juxta tenorem Commonitorii, aliarumque Synodorum morem præſediſſe debebant, Pſeudooctavam placuit potius appellare, quamquam nulla injuria etiam Pſeudoſynodum nominaveris eamdem, qua per mille fraudes, & impoſturas non ſolum ſacroſancta, & legitima ſynodus Octava eſt reprobata, Proceſſio Spiritus ſancti a Patre, & Filio procedentis impugnata; verum etiam Joanni Pontifici, & D conſequenter univerſæ Eccleſiæ turpiſſimorum criminum maculæ inuſtæ, vel ſaltem aſperſæ leguntur. Photium a Joanne Papa non citra culpam per quamdam diſpenſationem, ut verba Commonitorii præ ſe ferre videntur, poſt obitum Ignatii, dignitati Patriarchali reſtitutum fuiſſe, nulla ratione negamus: a ceteris vero criminibus de abrogata ſynodo octava, & abnegata proceſſione Spiritus ſancti ex Filio, quæ hoc loco Photius illi per calumniam ſuo more impingere ſtudebat, ipſe Deus optimus maximus aſſervando in Bibliotheca Vaticana integras illius Epiſtolas, & proferendo eaſdem a Photio corruptas, cœlitus illum defendiſſe videtur.

Joannes Papa im[illegible]

Quod vero hæc ſynodus reprobata fuerit etiam ab ipſo Joanne Papa VIII. manifeſte colligitur ex Epi- E ſtola ejuſdem Papæ 251. ad Baſilium reddita, ubi ad finem caute admodum ſubjungit, ſic ſe probare, quæ in ſynodo de reſtitutione Photii dumtaxat egiſſent, ut ſi quid illi vel hac, vel alia in re præter voluntatem Sedis Apoſtolicæ, & mandata accepti Commonitorii operati fuiſſent, id nullius plane auctoritatis eſſet.

Quæ vero in hoc Conciliabulo facta ſint, ex Actis ſynodalibus, ſeptem Actiones continentibus, ſummatim deſcribit Baronius anno 880.

ACTIO I.

In prima Actione recitatur numerus Epiſcoporum trecentorum octogintatrium. In omnibus magna adulatio, & Græca vanitas, & levitas. Inter alia autem præfatus in ſynodo Photius jactat ſe, quod Joannes A Romanus Pontifex ſemel, & iterum per ſuos Legatos eum inviſerit, nimirum primum per Paulum, & Eugenium, deinde per Petrum, ſed falſo. Poſt hæc eadem Actione Joannes quidam Heracleæ Thraciæ Epiſcopus multa effutiit contra Romanam Eccleſiam, quam omnium illorum, quæ acciderant, malorum originem appellavit: ad quæ evertenda, & curanda, illa eſſet ſynodus congregata: multa etiam contra Nicolaum Papam, & ejus ſucceſſorem Adrianum oblatrans ingeſſit. Contra vero ipſum Joannem Romanum Pontificem valde laudavit. Deplorat vero poſt hæc multa, quæ (ut dicebat) injuſte paſſus ſit Photius. Et ſic poſt alia quædam frivola, finem accepit Actio prima.

ACTIO II.

Secunda Actio habita legitur decimaſexta die Novembris, Indictione 13. in qua lectis Epiſtolis Joannis Papæ ad Imp. & ad Photium, ipſe Photius interlocutus ſuas laudes extollit, præcipue ſuam humanitatem falſo oſtentat erga Ignatium exhibitam: qua etiam jam defunctum eum perſecuturum vane pollicitus eſt. Lectæ poſt hæc fuerunt aliæ Epiſtolæ continentes acrem invectivam contra Octavam legitimam Synodum; Poſt hæc lecta fuit Epiſtola Michaelis Patriarchæ Alexandrini ad Imperatorem, ad finem illum tendens, ut Octava Synodus Oecumenica deſtruatur. His lectis, introductus eſt Thomas Metropolita, qui fuit unus ex Legatis tribus Orientalium ſedium in Octava Oecumenica Synodo, aliis duobus (ut illic dicitur) mortuis. Procuratum eſt a Photio, ut hic pœnitens recantet palinodiam de miniſterio exhibito in dicta Oecumenica Synodo, & terminata eſt Actio ſecunda Synodi Photianæ.

ACTIO III.

Tertia vero, quæ ſecuta eſt, Actio, incidit in decimumoctavum diem ejuſdem menſis Novembris ejuſdem decimætertiæ Indictionis: in qua lectæ ſunt adhuc variæ Epiſtolæ, & commonitorium Joannis VIII. ut falſatum erat a Photio. Ille enim cum litteras Papæ a legatis accepiſſet, eas Græco ſermone reddens pro arbitrio voluntatis aptaverat, priuſquam in Synodo Græce legerentur, alia addens, alia minuens, alia mutans, ac Legatos artibus ſuis velut muta pecora ducens, magna cum Sedis Apoſtolicæ ignominia, ut numquam tam ſordida, ac tam indigna legatio ab Apoſtolica Sede miſſa ſit, ut notat Baronius anno 879. num. 70.

ACTIO IV.

Contigit, quartam Actionem celebrari eodem menſe Decembri, Feria quinta in Vigilia Nativitatis Domini: in hac Legatus miſſus a Patriarcha Antiocheno, afferens litteras etiam a Patriarcha Jeroſolymitano, qui ingredi juſſus literas dedit. Lectæ ſunt ipſæ, multa in laudem Photii de communicatione mutua conſervata cum ipſo continentes, nec non aſſertionem illam, Legatos nimirum Patriarchalium ſedium miſſos antea ad Octavam Synodum fuiſſe non Patriarcharum, ſed Legatos Saracenorum, iſtiuſmodi inculcantes in deſtructionem Oecumenicæ Synodi, quæ vere creditæ ſunt e Photii officina depromptæ. Poſt hæc introducti ſunt duo Patricii pœnitentes de his, quæ in Octava Synodo contra Photium egiſſent, affirmantes ſe a falſis Legatis fuiſſe deceptos. Lecta ſunt Capitula quinque tanquam a Legatis Romanis propoſita. Primum, De Diœceſi Bulgariæ. Secundum, De non eligendo amplius Laico in Epiſcopum Conſtantinopolitanum. Tertium, Ne ab alia ſumatur Eccleſia. Quartum, De Synodo habita contra Photium, ut abrogetur. Quintum, Ut qui cum Photio non communicarent, excommunicati eſſent. Quæ omnia recepta a Synodo fuerunt,

Fraudes Photii.

fuerunt, præter illud de Bulgarorum Diœceſi,quod Imperatoris voluntati commiſſum eſt. Et ſic exitum illum eſt conſecuta Actio quarta, quem Photius voluit.

Quæ autem quinta eſt Actio celebrata, ponitur anno ſequenti, die 26. menſis Januarii, eadem Indictione decima tertia, in qua Photius de Septima Synodo ſermonem inſtituit, calumniamque ex ea ſtruxit adverſus Romanam Eccleſiam, quod de Septima Synodo recipienda, eſſetne Oecumenica, dubitaſſet; cui Legati ſatisfecerunt. Et firmata eſt omnium ſententia, ut Oecumenica Septima Synodus diceretur. His ſucceſſit citatio Metrophanis Metropolitani Smyrnenſis Eccleſiæ, cujus ſumma cum laude eſt crebra mentio in legitima octava Synodo, accedere juſſus, ut ſchiſmaticus, qui ſecutus Ignatii partes, cum Photio noluerit ullo pacto communicare. Inter hæc facta eſt ſuggeſtio (ſeu potius a Photio ficta) Legatorum Apoſtolicæ Sedis, ut ex ſententia Joannis Pontificis Canon conſtitueretur, quo juberetur, ut excommunicati, vel depoſiti a Romano Pontifice, a Photio non ſuſciperentur, ſicut econtra, qui depoſiti eſſent a Photio, vel excommunicati, non reſtituerentur, nec abſolverentur a Romano Pontifice. Sicque confectus de his eſt primus Canon: quo quis non videat ſumma Photii calliditate interceptas eſſe appellationes ad Apoſtolicam Sedem, & recurſum ad eam; ſiquidem ablata fuit per Canonem iſtum auctoritas Romani Pontificis, ut judicare non poſſet, quos Photius condemnaſſet. Quis animo concipere poteſt Legatos Apoſtolicæ Sedis adeo oſcitantes, & prodigentes Jura Apoſtolicæ Sedis, ut & adverſus contra ea obtinentes non tantum non reſtiterint, ſed ut iſthæc ſancirentur, ipſi ſuggeſſerint? an non manu palpantur commenta Photii?

Canones C. militi.

Statutus eſt autem poſt hæc, eodem ſuggerente Photio, Canon ſecundus, Ne quis relinquens Epiſcopatum tranſiens ad ſtatum monaſticum Epiſcopatum retinendi haberet amplius facultatem, nec ad illum revertendi aditus pateſieret. Hic non prætereundum, quod Gratianus male conſultus Canonem hunc tamquam ex legitima octava Synodo deſcripſit totidem verbis in libro Decretorum, qui plane odio Photii impoſtoris fuerit exſufflandus. Additus eſt in hac etiam Actione tertius Canon adverſus ſæculares Magiſtratus, carceri mancipantes, vel verberantes Epiſcopos. Secuta ſunt hæc ſubſcriptiones omnium, in primis vero Legatorum Apoſtolicæ Sedis, cum deteſtatione omnium Synodorum ſub Adriano Pontifice contra Photium collectarum.

Gratiani error.

Convenerunt poſtea iidem die decima menſis Martii (fuit Feria quinta) Indictione decimatertia, non in Eccleſia, ut antea, ſed in Palatio, in Aureo triclinio, loco ita dicto, ubi Actionem ſextam habuerunt, cui Imperator interfuit, qui ex ſuggeſtione Photii fidei Definitionem a Synodo poſtulavit. Sicque conſenſu omnium exhibita eſt Definitio fidei comprobata in ſeptem Synodis Oecumenicis, conteſtationibus appoſitis, ne quid ab aliquo adderetur, vel minueretur omnino: recitatumque eſt Nicænum Symbolum, ſive Conſtantinopolitanum dictum: ita ſugillantes Latinos, quod appoſuiſſent verba illa, *Filioque*. His approbatis ab omnibus, ſubſcripſit Baſilius Imperator, improbans ſua ſubſcriptione cuncta, quæ contra Photium acta eſſent in octava legitima Synodo, cui ipſe ſubſcripſerat una cum filiis, quos & huic Pſeudo-Synodo pariter ſubſcribere voluit. Sicque ſexta Actio eſt conſummata, acclamationibus præcedentibus.

Poſt triduum vero, nempe decima tertia menſis Martii, die Dominico, ejuſdem decimæ tertiæ Indictionis habita eſt ſeptima, atque noviſſima Actio in magna Eccleſia, ubi juſſa eſt legi fidei Definitio in præcedenti Actione probata, additis, & multiplicatis anathematiſmis, ſi quis quid ei adderet, vel minueret. Sicque abſoluta eſt Photiana Synodus, octava dicta, & Generalis.

CONTROVERSIA.

HOc Concilium Græci pro octava Synodo legitima ab Adriano approbata obtrudunt. Quam etiam Marcus Epheſinus expungendam e Synodorum catalogo in Florentino contendebat. Cui cum Julianus Cardinalis in hac parte non ſatis reſtitiſſet, merito de ipſo conqueritur Baronius ad an. 869. quod quaſi per tranſitum rem agens, cuncta, quæ objicienda erant in Marcum omittens, ad præcipuam quæſtionem ſe contulit, in Act. 6. Cæterum plura de hac Synodo fictitia eſſe, dolo malo in ea uſum eſſe Photium falſatis pluribus literis Joannis VIII. ut quæreret colorem iis, quæ ſtatui voluit in hac Synodo: etſi vero Legatos miſerit Joannes Papa cauſa reſtituendi Photii, mandatum ejus prætergreſſi ſunt, ut multa decernerentur, & fierent contra ipſius voluntatem. Unde eam improbavit plane, & Leo Philoſophus Imperator ſucceſſor Baſilii ipſum Photium e throno dejecit, ſuffecto in ejus locum Stephano. Quin etiam ipſe Joannes VIII. quod, ut Baſilio Imperatori gratularetur, conſenſiſſet in reſtitutionem Photii ob mollitudinem animi in hoc negotio, in quo virum, ideſt, fortem, & conſtantem oſtendere ſe debuiſſet, contumeliæ loco, non Papa, ſed Papiſſa fuit appellatus. Unde locus fabulæ de fœmina Papiſſa. Qua de re, & de tota Synodo vide Baronium ad an. 879.

Concil. Romanum III. Quo Athanaſius Epiſcopus ſimul, & Princeps Neapolitanæ urbis propter fœdus cũ Saracenis initum excommunicatus.

ATHanaſius Neapolitanus Epiſcopus, ſimul & Princeps olim a Joanne Papa epiſt. 66. 161. & 162. plurimum laudatus, in tranſverſum actus, & in arcum pravum converſus ſceleſtiſſimus evaſit. De ipſo enim Leo Oſtienſis l. 5. c. 42. iſta habet: *Idem vero Athanaſius Princeps illi, nempe Sergio, ſubrogatus, firmata cum Saracenis pace, Beneventum, Capuam, Salernum, Romamque depopulari cum eis cœpit, multaque tunc Monaſteria, & Eccleſia cum villis, & urbibus impiorum incendio conflagrarunt.* Hæc Leo. Poſt fœdus cum Saracenis contractum Joannes Papa per epiſt. 251. & 256. eum admonuit, ut fœdus cum Barbaris initum diſſolveret, & niſi pareret, anathematis ſententia feriendus eſſet. Imo quod magis eſt, ipſe Joannes Papa hac de cauſa Neapolim ſe contulit: ſed fruſtra. Quare dum in urbem rediiſſet, hac Synodo ibidem congregata, anathematis ſententiam in eum tulit, eamque per epiſtolam circularem 270. Epiſcopis circum poſitis omnibus inſinuavit. Cumque excommunicatus Athanaſius pro abſolutione non ſemel inſtitiſſet, Pontifex ab eo ſæpius deluſus, nullam ipſi fidem adhibendam eſſe putavit, niſi primum Saracenis ab ipſo necatis, vel captis, pœnitentiæ certa ſigna dediſſet. Quod ut illi conſtaret, Marinum Epiſcopum cum epiſtola 294. ad eumdem Athanaſium ſcripta hujus rei cauſa oblegavit. Vide Baronium an. 881. num. 1. & ſeqq.

Athanaſii Neapolit. lapſus.

Princeps Athanaſius pluries petens ab excommunicatione abſolutionem non exauditur.

Concilium Colonienſe celebratum an. Dom. 887. tempore Stephani VI. dicti V.

ANno Incarnationis Domini noſtri Jeſu Chriſti 887. in Eccleſia B. Petri Apoſtolorum principis, indictione tertia, Kalendis Aprilis, convenerunt in urbe Agrippinenſi una cum conſenſu glorioſiſſimi Imperatoris Caroli, & Moguntinæ ſedis Luidberti Archiepiſcopi, Vilibertus humilis ejuſdem præfatæ urbis Archiepiſcopus, Franco Tugrenſis ſedis Epiſcopus, Odibaldus Trajectenſis ſedis Epiſcopus, Vulſelinus Mirragarna Furdenſis Eccleſiæ Epiſcopus, Druogo Mimidonenſis Eccleſiæ Epiſcopus, cum conſenſu venerabilis Rimberti Epiſcopi: præſentibus etiam bonæ devotionis Abbatibus, Nevolongo Indenſis Monaſterii Abbate, Andulfo Vverdinenſis Monaſterii, Folcario Aquiſgrani palatii Abbate, cum præfatarum ſedium presbyteris, & Dia-

& Diaconibus, & laicis quibuſdam religioſis, celebrata ſynodo, ea, quæ ſubjecta ſunt, divini amoris inſtinctu de negotiis Eccleſiaſticis promulgaverunt.

1. Quod clerus Mimidonenſis Eccleſiæ presbyterum nomine Drogonem vocatum, Epiſcopum unanimi conſenſu ad Epiſcopalem promoveri ordinem petierunt: quorum petitioni effectum præbentes, ad paſtorale eum promovimus officium.

2. Quod Franco venerabilis Tungrenſis ſedis Epiſcopus, cura paſtorali permotus, & divini amoris zelo ſuccenſus, ſuggeſſit ſanctam Dei Eccleſiam, non habentem maculam, neque rugam, a ſchiſmaticis, & raptoribus, qui neque Deum præ oculis habent, neque ullius verentur occurſum, neque divina, humanave lege a malo coercentur, ſed ad omne malum præcipites feruntur, graviter vexari. Cujus ſuggeſtioni valde condolentes, illiuſque zelo ſecundum Canonicæ inſtitutionis decreta compatientes, decrevimus, eos, qui tam pertinaci ſtimulo irretiti ſunt, ut ea mala ſanctæ matri Eccleſiæ inferrent, aut ſtatuto tempore pia conſideratione illorum ſaluti conſulentes, videlicet in feſtivitate S. Joannis, octavo Kalendas Julii in foro Julii, quando iterum, Deo annuente, ſynodus celebranda erit, pœnitentiæ, & emendationi ſecundum priſcorum ſtatuta Patrum ſe ſummittant: aut ſi inſtigante diabolo, cujus inſtinctu ad tam nefandum pervenerunt flagitium, hoc contempſerint, perpetuo, & irrevocabili eos anathemate feriendos eſſe denunciamus. Eos vero, qui crebra admonitione, & diuturna conventi ſunt, ut reſipiſcerent, & ad pœnitentiæ remedia confugerent, more tamen canum ad vomitum rapacitatis abſque Dei reſpectu reverſi ſunt, ſtatuimus, ſine dilatione gladio anathematis eſſe puniendos.

In 2. decr. 2. qu. 6. Omnis oppreſ. Conc. Toletano 4. cap. 32.

3. Hæc ita ſtatuimus, quoniam neceſſe eſt, non tranſgredi terminos Patrum, ſed magis aſſenſum præbere diffinitioni eorum. In decretis namque Anacleti Papæ, capite ſecundo legimus, quod omnis oppreſſus liberum ſacerdotum (ſi voluerit) appellet judicium, & a nullo prohibeatur, ſed ab his fulciatur, & liberetur. Ex concilio Toletano quarto, capite 32. Epiſcopi in protegendis populis, ac defendendis impoſitam ſibi a Deo curam non ambigant. Ideoque dum conſpiciunt judices, ac potentes pauperum oppreſſores exiſtere, ſacerdotali eos commonitione redarguant. Item ex Concilio * Toletano primo: Si quis de potentibus clericum, aut quemlibet pauperiorem, aut religioſum expoliaverit, & mandaverit eum ad ſe venire Epiſcopus, ut audiatur, & contempſerit, mox invicem ſcripta percurrant per omnes provinciæ Epiſcopos, & quoſcunque adire potuerint, ut excommunicatus habeatur ipſe, donec audiat, & reddat aliena. Talium enim ſcelerum patratoribus, ſicut in capitularibus glorioſiſſimorum Imperatorum Caroli, & Ludovici continetur, niſi poſt puram & publicam pœnitentiam, & per Eccleſiæ ſatisfactionem, & per impoſitionem manus Epiſcoporum, nec vivis, nec mortuis communicare debemus.

** Cap. 11.*

4. Ut nullus laicus, quamvis religioſus, præſumat aliquid de rebus Deo dicatis, vel Eccleſiæ facultatibus: ideſt, nec dandi Baſilicas, nec auferendi ſine conſenſu Epiſcopi habeat poteſtatem: neque ex dote Eccleſiæ, ideſt, ex uno manſo, & quatuor mancipiis cenſus exigatur, ſed juxta Concilium Aurelianenſe 1. cap. 19. Omnes Baſilicæ, quæ per diverſa loca conſtructæ ſunt, vel quotidie conſtruuntur, placuit ſecundum priorum canonum regulam, ut in ejus ordinatione, & poteſtate perſiſtant, in cujus territorio poſitæ ſunt. Si quis vero contra hæc venire præſumpſerit, anathemate feriatur.

5. Omnibus conſtat manifeſtum fore, nos nil temeritatis, neque novitatis in hac ſynodo, ubi in Jeſu nomine, qui eſt ſalus omnium, congregati ſumus, ſtatuiſſe, ſed cauſa veſtræ ſalutis divino admoniti inſtinctu ferventes, imo paſtorali cura præmoniti, vobiſmetipſis conſulentes ſecundum divinæ inſtitutionis normam, & juxta nobis a Deo datam ſapientiam, pie, & juſte vivere unumquemque admonemus, quatenus Deo reddentes, quæ Dei ſunt, & vos nobis (prout oportet) auxilium ferentes, noſque vobis ſecundum Apoſtolum ſpiritualia ſeminantes, ad vitam pariter perveniamus æternam.

1. Cor. 9.

6. De inceſtis autem conjunctionibus, unde multimodis fines regionis noſtræ circumquaque, inſtigante diabolo, polluuntur, ſecundum Agathenſe Concilium, c. 61. nihil prorſus veniæ reſervamus, niſi cum adulterium ſeparatione ſanaverint. Ex Concilio Ilerdenſi, c. 4. De his, qui ſe inceſti pollutione commaculant, placuit, quouſque in ipſo deteſtando, & illicito carnis contubernio perſeverent, uſque ad Miſſam tantum catechumenorum in Eccleſia admittantur, cum quibus etiam nec cibum ſumere ulli Chriſtianorum, ſicut Apoſtolus juſſit, oportet. Quod ſi conventi fuerint, & ad pœnitentiæ remedia convolaverint, ſeque ſacramento conſtrinxerint, ulterius tam nefanda, & prorſus abominanda pollutione non eſſe polluendos. Hi tamen, ſi iterum ad recidiva malitiæ, & vitæ priſtinæ ſordes relapſi fuerint, ab Epiſcopo civitatis comprehenſi, ſicut in Concilio Toletano c. 7. reperitur, in cujus territorio ſunt, rurſum legibus pœnitentiæ in Monaſteriis ſubdantur inviti. Quibus ſi facere per aliquem poteſtatis vigorem difficile fuerit, tunc ſicuti priſcorum canonum ſtatuerunt decreta, quouſque iterum reſipuerint, excommunicati, & anathemate condemnati habeantur: ſed & hi qui poſt excommunicationem, vel interdictum, cum eis communicaverint. De virginibus autem ſacratis in Concilio Eliberitano, c. 13. ſcriptum eſt: Si mœchaverint virgines, quæ ſe Deo dedicaverunt, ſi pactum perdiderint virginitatis, atque eidem ſervierint libidini, non intelligentes, quid amiſerint, placuit, nec in fine dandam eis eſſe communionem. Quod ſi ſemel perſuaſæ ad infirmi corporis vitia lapſæ, toto tempore vitæ ſuæ ejuſmodi fœminæ egerint pœnitentiam, & abſtineant ſe a coitu, placuit eas in finem communionem accipere debere. Ex Concilio Chalcedonenſi, cap. 16. Virginem, quæ ſe Domino Deo conſecravit, non licere nuptialia jura contrahere. Quod ſi hoc inventa fuerit perpetrans, excommunicetur. Confitenti autem decrevimus, ut habeat authoritatem ejuſdem loci Epiſcopus, miſericordiam, humanitatemque largiri.

Et in dec. 35. qu. 2. & 3.

Pœnitentia in Monaſteriis vel ab invitis facta.

27. qu. 1. Virgines, quæ ſe. Et Mogunt. Conc. tempore Caroli cap. 27.

Concil. Moguntiacenſe ſecundum tempore Arnulphi Imperatoris, an. Dom. 888 tempore Stephani Papæ VI. dicti V.

Prælocutio Synodi Moguntiacenſis.

FRatres, noſſe, & animadvertere ſanctitatis veſtræ prudentiam oportet, quia omnipotentis Dei nutu omnia providentis, & ſecundum interni conſilii ſui judicium cuncta diſpenſantis, hic congregati ſumus. Cujus conventus cauſam perpendere, & diligenti ſolicitudine conſiderare debemus. Omnipotens namque Deus occulto diſpenſationis ſuæ examine rectores, pariterque Paſtores Eccleſiæ ſuæ præfecit, quam ſibi ſuo ſanguine acquiſivit, mundans eam lavacro aquæ in verbo: quæ quot malis oppreſſa, quot ventis tribulationum illiſa, plus jam in noſtris tribulationibus videmus, quam in codicibus legimus. Tamen quia cauſa illius, noſtrique inſuper officii cura convenimus, tractare, & conſiderare nos condecet, qua ex cauſa, cujuſve peccato talia nobis acciderunt, qualia hactenus paſſi ſumus, & quotidie ſine ceſſatione patimur. Cujus conſiderationis vim recolentes, nos peccaſſe, noſque reos eſſe ſecundum Prophetæ exemplum profiteamur. Non enim tanta vis tribulationum, neque tot tempeſtatum impetus Eccleſiam Dei impeterent, ſi juxta alterius Prophetæ dictum, aſcenderemus ex adverſo, & opponeremus nos murum pro domo Iſrael, ut ſtaremus in prælio in die Domini. Ideoque chariſſimi, & reverendiſſimi fratres, aſcendat unuſquiſque noſtrum tribunal cordis ſui, & quid his agendum, qualiterve conſulendum ſit,

David. 2. Ezech. 13.

Google

ſit, divina inſtigante gratia, communi conſenſu, & concordi charitatis affectu decernamus, & ſecundum divinæ inſtitutionis normam perſcrutemur. Mirum quippe non eſt (quia omnes in communi peccavimus) talia nobis contigiſſe. Sed quia nos, qui cæteris ferre ducatum debuimus, noſtri officii curam poſtponentes ad exteriora dilapſi ſumus, ſpecialiter nos hæc cauſa petit, eoſque fore notat, quorum inertia nobis per abrupta gradientibus, omnis grex, divinitus nobis commiſſus, præcipitio patuit. Qua de re humiliter, ac devote præveniamus faciem ejus in confeſſione, mundantes nos ſecundum Apoſtolicum dictum ab omni inquinamento carnis, & ſpiritus. Patet namque, quia

1. Cor. 7. Matt. 15. juxta veridicæ rationis aſſertionem, *Cæcus cæco ducatum præſtans, ambo in foveam cadunt*. Quo enim animo, quave fronte divinam pietatem pro peccatis populi nobis commiſſi evocare poterimus, quos funibus peccatorum conſtat fore irretitos? Ecce labentibus tot annorum curriculis, nunquam nec generali, nec etiam Provinciali ſynodo coadunati ſumus, ut aliquid dignum, neceſſariumve Eccleſiæ, cui annuente Deo præſumus, mutuis collationum ſermonibus conferremus. Sed quia nunc auxiliante Domino, & imperante ſereniſſimo Seniore noſtro Arnulpho Rege convenimus, divinam ſuppliciter imploremus miſericordiam, quatenus ea præveniente, & ſubſequente, conventum, & actionem iſtius ſynodi ſibi acceptabilem facere dignetur, & Chriſtiano proficientem populo ad ſalutem, & vitam perpetuam, nobiſque ad æternæ remunerationis felicitatem, & gloriam. His vero breviter prælibatis,

Hier. 9. ponamus ante oculos adhuc peccatorum noſtrorum vulnera, & congrua eis quæramus medicamina. Lugeamus ergo ſecundum Prophetam, & quæramus capiti noſtro aquam, & oculis noſtris fontem lachrymarum, ut plangamus interfectos filios populi noſtri. Quis enim ſiccis oculorum luminibus valeat enumerare mala gentis noſtræ, & Sanctorum? Videte, & conſiderate, quam præclara, & nobilia ſervorum Dei ædificia deſtructa, & incenſa ſint, & funditus ad nihilum redacta. Altaria defoſſa, & penitus conculcata: ornamenta Eccleſiarum Dei valde pretioſa, & mirifica, direpta, & igni exuſta; Epiſcopi, & Sacerdotes, & cæteri ordinis Eccleſiæ viri gladio truncati, & diverſis pœnarum generibus morti addicti. Omnis ætas utriuſque ſexus, gladio, & igne, diverſo mortium genere conſumpti. Quid ergo amplius his dici poſſit? Omnia deſiderabilia, & pretioſa nobis ablata ſunt, veluti olim ſub comminatione, &

Ezech. 24 everſione Judaici templi illis dictum eſt: *Ecce ego tollam a vobis deſiderabile oculorum veſtrorum, ſuper quo pavet anima veſtra*. Multi ergo noſtrum, quibus hoc malum contigit, nobilium ædificio templorum, gregique ſibi commiſſo metuebant, quæ omnia, ut oculis intuentium patet, ablata ſunt, & penitus ſubverſa. Cujus ſubverſionis periculum incolæ Monaſteriorum utriuſque ſexus metuentes, huc, illucque vagantur incerti, penituſque omni ſolatio deſtituti, quid agendum, quove declinandum, errabundi cum periculo ſuæ profeſſionis, & ſine Paſtore, ignorant. Sed his interea malis amaricati, & pene uſque ad mortem afflicti, aliud e vicino malum nos coanguſtat, & opprimit. Quod quanto vicinius, tanto gravius, nobiſque, qui Paſtores dicimur, periculoſius. Ecce enim e latere turba raptorum, & ſchiſmaticorum ſævit, qui pauperes, & humiles Chriſti opprimunt, & interimunt, neque Dei reſpectum habentes, neque ullam hominis perſonam verentes. Ab his namque, ſi deeſſet paganorum ſævitia, redigeretur in ſolitudinem terra: quia nec ſexui, nec ætati, nec paupertati parcere ſciunt: ſed omnes, quos poſſunt, abſque Dei reſpectu, & miſericordia deſpoliant, & crudeliter, ſui immemores, aut igni, aut gladio, aut quocunque mortis genere interimunt, hocque nihil putant, & parvipendunt. Nec etiam pœnitentiæ colla ſubmittere volunt. Quibus omnibus circumſepti

2. Cor. 7. malis, illius Apoſtoli non immemores ſumus ſententiæ, qua ait: *Foris pugna, intus timores*. Unde quia Dei providentia hoc ſpatium nobis conceſſum eſt, quo mutuis frueremur aſpectibus, & alternis relevaremur collationibus, quid de his, & cæteris rebus emendatione dignis agendum ſit, decernere ſtudeamus.

Tituli Capitulorum Concilii Moguntiacenſis.

Tituli duorum priorum, & duorum poſteriorum capitum deſiderantur.

3 *Quid ſit proprie miniſterium Regis.*

4 *Ut Eccleſia cum rebus ipſius ad ordinationem Epiſcopi pertineant, præcipitur.*

5 *Ne Presbyteri ſine conſenſu Epiſcoporum per Eccleſias conſtituantur, vel ab eis rejiciantur.*

6 *Ut nullus Eccleſiaſticas res invadere præſumat.*

7 *De varia vexatione Sacerdotum.*

8 *Titulus octavi deſideratur.*

10 *De mulieribus, in domo clericorum ſimul cum clericis non debere habitare.*

11 *Ne invadantur prædia.*

12 *Quot teſtibus clerici convinci debeant.*

13 *De decimis ab antiquis Eccleſiis non ſubtrahendis, & ut antiqua Eccleſia honorem ſuum habeant.*

14 *Quod nullus Epiſcopus alterius parochianum præſumat retinere, aut ordinare.*

15 *Item de eodem.*

16 *De his, qui Sacerdotem ſponte occiderint.*

17 *De decimis dandis.*

18 *De quodam Altmano, qui ſibi commatrem ſpiritualem in conjugium habebat ſociatam.*

19 *De Presbyteris, qui uxores acceperunt, vel fornicati ſunt.*

20 *De precariis injuſte, & irrationabiliter factis, eaſque cum vi, & ſine noſtra voluntatis conſenſu habere volunt, ſicut in Rhemenſi Concilio ſtatutum eſt, cap. 37.*

21 *De his, qui in Eccleſiis, ſeu atriis Eccleſia rixas moverint, & mutuo inter ſeſe confligunt. Ex Concilio Moguntiacenſi tempore Caroli, cap. 40.*

22 *De his, qui decimas ſuas dare nolunt, & injuſte ſubtrahunt, ita ut quicunque, aut eo amplius aratra habuerint, juxta æſtimationem unius aratri perſolvant: & qui hæreditatem Eccleſia noſtra vendicant: & de ſervis, qui decimas, dominis conſentientibus, dare nolunt.*

23 *De viris, & fœminis, ſi adulterii reatu, ſive alicujus flagitii crimine accuſati fuerint, qualiter expurgari debeant.*

24 *De pace fruenda.*

CAPITULA IN MOGUNTIACENSI Concilio facta, Arnulphi Regis Anno I.

Anno Incarnationis Domini noſtri Jeſu Chriſti 888. anno etiam primo Regni Domini Arnulphi glorioſiſſimi regis, hæc capitula apud Moguntiam civitatem, a Luitberto ejuſdem civitatis Archiepiſcopo, necnon & a Wiliberto ſacræ ſedis Colonienſis, ſeu etiam Ratbodo Trevirenſis Eccleſiæ venerabilibus Archiepiſcopis, cum ſuis Suffraganeis, cæteraque non modica multitudine Abbatum ſcilicet, & aliorum ſacerdotum, tenenda, obſervanda, ac firmiter habenda, conſtituta ſunt.

1. Statuimus, ut oratio ab omnibus nobis tam pro glorioſo rege Arnulpho, ſeu etiam & pro glorioſa conjuge ſua, necnon & pro ſtatu totius Chriſtianitatis, prout nos debitores eſſe cognoſcimus, in Eccleſiis noſtris aſſidue celebretur.

2. Ut annuntietur glorioſo regi noſtro Domino Arnulpho, quid ſit rex, quidve vocari debeat. Rex, a recte regendo vocatur. Si enim pie, & juſte, & miſericorditer regit, merito rex appellatur: ſi his caruerit, non rex, ſed tyrannus eſt. Antiqui autem omnes reges tyrannos vocabant. Sed poſtea pie, & juſte, & miſericorditer regentes, regis nomen adepti: impie vero, inju-

injuſte, crudeliterque principantibus, non regis, ſed A tyrannicum aptatum eſt nomen. Quia rex a regendo dicitur, primo ei ſtudendum eſt, ut ſemetipſum, ſuamque domum, Chriſti adjuvante gratia, ab operibus nequam emaculet, boniſque operibus exuberare faciat, ut ab ea cæteri bonum exemplum ſemper capiant. Ipſe etiam ſalutiferis Chriſti præceptis fideliter, atque obedienter obſecundet, & recte agendo eos,

Rex qualis eſſe debet.

quibus temporaliter imperat, in pace, & concordia, atque charitate, cæterorumque bonorum operum exhibitione, quantum ſibi divinitus datur, conſiſtere faciat, & dictis, atque exemplis ad opus pietatis, & juſtitiæ, & miſericordiæ ſolerter excitet: attendens, quod pro his Deo rationem redditurus ſit, quatenus ita agendo Sanctorum regum, qui Deo ſyncere ſerviendo placuerunt, poſt hanc peregrinationem conſors efficiatur. B

Deut. 17.

De rege autem qualis eſſe debeat, ita in Deuteronomio legitur: *Cum ingreſſus fueris terram, quam Dominus Deus tuus dabit tibi, & poſſederis eam, habitaveriſque in illa, & dixeris: Conſtituam ſuper me regem, ſicut habent omnes per circuitum nationes, eum conſtitues, quem Dominus Deus tuus elegerit de numero fratrum tuorum.* Et poſt pauca:

Ibidem.

Non habebit uxores plurimas, quæ illiciant animum ejus, neque argenti, & auri immenſa pondera. Poſtquam ſederit in ſolio regni ſui, deſcribet ſibi Deuteronomium legis in volumine, accipiens exemplar a Sacerdotibus Leviticæ tribus, & habebit ſecum, legetque illud omnibus diebus vitæ ſuæ, ut diſcat timere Dominum Deum ſuum, & cuſtodire verba, & ceremonias ejus, quæ in lege præcepta ſunt. Nec C *extollatur cor ejus in ſuperbiam ſuper fratres ſuos, neque declinet in partem dexteram, vel ſiniſtram, ut longo tempore regnet ipſe, & filii ejus ſuper Iſrael.* Attende, quod timor Dei, cuſtodia præceptorum ejus, & humilitas, quæ non patitur eum extolli ſuper fratres ſuos, & juſtitiæ rectitudo non ſolum regem, ſed & filios ejus longo faciet regnare tempore. Ut ergo princeps extollentiam cavere debeat, Eccleſiaſticus admonens ait:

Eccl. 32.

Principem te conſtituerunt, noli extolli; ſed eſto in illis, quaſi unus ex illis. In Proverbiis:

Prov. 29.

Rex, qui judicat in veritate pauperes, thronus ejus in æternum firmabitur. Item,

Prov. 20.

Miſericordia, & veritas cuſtodiunt regem, & roboratur clementia thronus ejus. Iſidorus: Qui recte utitur poteſtate regni, ita præſtare ſe omnibus debet, ut quanto magis honoris celſitudine claret, tanto ſemetipſum mente humiliet: proponens ſibi exemplum humilitatis David, qui de ſuis meritis non D tumuit, ſed humiliter ſe dejiciens dicit:

2. Reg. 6.

Vilis incedam, & vilis apparebo ante Deum, qui elegit me. Fulgentius in libro de Veritate prædeſtinationis, & gratiæ: Clementiſſimus quoque Imperator non ideo eſt vas miſericordiæ præparatum in gloriam, quia apicem terreni principatus accepit: ſed ſi Imperiali culmine recta fide vivat, & vera cordis humilitate præditus, culmen regiæ dignitatis ſanctæ religioni ſubjiciat: ſi magis in timore Deo ſervire, quam in tumore dominari populo delectetur: ſi in eo lenitas iracundiam mitiget, ornet benignitas poteſtatem: ſi ſe magis diligendum, quam metuendum cunctis exhibeat: ſi ſubjectis ſalubriter conſulat: ſi juſtitiam ſic teneat, ut miſericordiam non derelinquat: ſi præ omnibus ita ſe ſanctæ Matris Eccleſiæ meminerit filium, ut ejus paci, atq; tranquillitati per E univerſum mundum prodeſſe ſuum faciat principatum. Magis enim Chriſtianum regitur, ac propagatur Imperium, dum Eccleſiaſtico ſtatui per omnem terram conſulitur, quam cum in parte quacunque terrarum pro temporali ſecuritate pugnatur.

3. Regale miniſterium ſpecialiter eſt, populum Dei gubernare, & regere cum æquitate, & juſtitia, & ut pacem, & concordiam habeat, ſtudere. Ipſe enim primo debet defenſor eſſe Eccleſiarum, & ſervorum Dei, viduarum, orphanorum, cæterorumque pauperum, necnon & omnium indigentium. Ipſius enim terror, & ſtudium hujuſcemodi, inquantum poſſibile eſt, eſſe debet primo, ut nulla injuſtitia fiat, deinde, ſi evenerit, ut nullo modo eam ſubſiſtere permittat, nec ſpem delitefcendi, ſive audaciam male agendi cuiquam relinquat. Sed ſciant omnes, quoniam ſi ad ipſius notitiam pervenerit quippiam mali, quod admiſerint, nequaquam incorrectum, aut inultum remanebit: ſed juxta facti qualitatem erit & modus juſtæ correptionis. Quapropter in throno regiminis poſitus eſt ad judicia recta peragenda, ut ipſe per ſe provideat, & perquirat, ne in judicio aliquis a veritate, & æquitate declinet. Scire etiã debet, quod cauſa, quam juxta miniſteriũ ſibi commiſſum adminiſtrat, non hominum, ſed Dei cauſa exiſtit: cui pro miniſterio, quod ſuſcepit, in die tremendi examinis rationem redditurus eſt. Et ideo oportet, ut ipſe, qui judex eſt judicum, cauſas pauperum ad ſe ingredi faciat, & diligenter inquirat, ne forte qui ab eo conſtituti ſunt, & vices ejus agere debent in populo, injuſte, aut negligenter pauperes oppreſſiones pati permittant. Plura igitur ſunt ex auctoritate ſanctarum ſcripturarum de miniſterio regis, quæ ſcribere potuimus; ſed ne oneroſa glorioſo Principi noſtro hæc admonitio noſtra exiſtat, hæc perpauca ſcripta ſufficiant.

4. Multi contra canonum conſtituta, ſic Eccleſias, *Tolet. Con. 3. c. 19. Et in dec. 10. q. 1. Sic quidam.* quas ædificaverint, poſtulant conſecrari, ut dotem, quam eidem Eccleſiæ contulerint, cenſeant ad Epiſcopi ordinationem non pertinere. Quod factum & in præteritum diſplicet, & in futurum prohibetur. Sed & omnia, ſecundum conſtitutionem antiquam, ad Epiſcopi ordinationem, & poteſtatem pertineant.

5. Quicunque Presbyter per pretium Eccleſiam fuerit *Tur. Con. tempore Caroli, cap. 15.* adeptus, omnimodis deponatur: quoniam contra Eccleſiaſticæ regulæ diſciplinam agere dignoſcitur, & qui alium Presbyterum legitime ad Eccleſiam ordinatum per pecuniam expulerit, eamque ſibi taliter vindicaverit. Quod vitium late diffuſum ſummo ſtudio emendandum eſt. Itemque interdicendum videtur clericis, ſive laicis, ne quis cuilibet Presbytero præſumat dare Eccleſiam ſine licentia, & conſenſu Epiſcopi ſui.

6. Ne cui liceat res, vel facultates Eccleſiis, aut Monaſteriis, vel Xenodochiis pro quacunque Eleemoſyna cum juſtitia delegatas retentare, alienare, atque ſubtrahere. Quod quiſquis fecerit, tanquam necator pauperum, antiquorum canonum ſententiis conſtrictus, ab Eccleſiæ liminibus excludatur, donec ab ipſo, quæ ſunt ablata, vel retenta, reddantur. Ex eodem Concilio, cap. eodem: Si quis quolibet tempore cujuslibet poteſtatis, aut ordinis perſona contra inſtitutionem S. Concilii venire tentaverit, aut aliquid de conſuetudine vel facultate Xenodochiorum, vel Eccleſiarum abſtulerit (quod Deus avertat) ut necator pauperum irrevocabili anathemate feriatur.

7. Relatum eſt ſanctæ Synodo, quod a malis Chriſtianis plurimæ vexationes Sacerdotibus Chriſti, ſeu cæteris clericis inferioris gradus ſæpiſſime inferantur. Unde viſum eſt S. Concilio, ne ut antea talia exiſtant, jaculo ſpirituali eos percutere: ut ſi quis clerico aliquam injuriam, ſeu calumniam ingeſſerit, a liminibus ſanctæ Eccleſiæ arceatur uſque ad condignam ſatisfactionem.

8. Ad aures ſanctæ Synodi Arno Vvirziburgenſis Eccleſiæ reclamavit, quod quidam ſceleſti quendam honorabilem Presbyterum ſuum comprehendiſſent, eique nares abſcidiſſent, & capillos capitis incidiſſent, necnon & ſævis verberibus cruciatum, ſemivivum reliquerant. Unde tanto ſcelere inaudito peracto, ſancta Synodus viſceribus miſericordiç erga eundem commota ſtatuit communi conſenſu, ut iidem temerarii, Deique contemptores, qui tale ſcelus auſi ſunt perpetrare, anathematis vinculo conſtringantur, quouſque a proprio Epiſcopo poſt dignam pœnitentiam abſoluti, ſanctæ Matri Eccleſiæ ſociari mereantur: nulluſque cum eis in aliquo communicet, niſi in hoc, ut eos dignam ſatisfactionem peragere hortetur. Si quis autem poſt hanc ſententiam a nobis prolatam, ſciens cum eis communicaverit, uno, eodemque mucrone cum ipſis ſciat ſe a nobis eſſe percuſſum.

9. Miſ.

De conſ. d. 1. Miſſarũ.

9. Miſſarum ſolemnia non ubique, ſed in locis ab A Epiſcopo conſecratis, vel ubi ipſe permiſerit, celebranda eſſe cenſemus. Concedimus etiam, ut ſicubi (quod noſtris exigentibus culpis perplurimum eſt factum a Northmannis, ſeu alio qualicunque modo) Eccleſiæ fuerint incenſæ, in capellis Miſſas interim liceat celebrare, donec ipſæ Eccleſiæ reſtaurari queant. In itinere vero poſitis, ſi Eccleſia defuerit, ubi ſub dio, ſeu in tentoriis, ſi tabula altaris conſecrata, cæteraque miniſteria ſacra ad id officium pertinentia adſunt, Miſſarum ſolemnia celebrari permittimus.

10. Ut clericis interdicatur, mulieres in domo ſua habere, omnimodis decernimus. Quamvis etiam ſacri canones quaſdam perſonas fæminarum ſimul cum clericis in una domo habitare permittant: tamen (quod multum dolendum eſt) ſæpe audivimus, per illam conceſſionem plurima ſcelera eſſe commiſſa, ita ut B quidam ſacerdotum cum propriis ſororibus concumbentes, filios ex eis generaſſent. Et idcirco conſtituit hæc ſancta Synodus, ut nullus Presbyter ullam fæminam ſecum in domo propria permittat, quatenus occaſio malæ ſuſpicionis, vel facti iniqui penitus auferatur.

11. Attendendum eſt omnibus, & fideliter cuſtodiendum, & illius uſurpationis contumelia depellenda, ne prædia uſibus ſecretorum cœleſtium dicata, a quibuſdam irruentibus vexentur. Quod ſi quis fecerit, poſt debitæ ultionis acrimoniam, quæ erga ſacrilegos jure promenda eſt, perpetua damnetur infamia, & carceri tradatur, aut exilii perpetua deportatione feriatur: quoniam juxta Apoſtolum, oportet hujuſmodi hominem tradere ſatanæ, *ut Spiritus ſalvus fiat in die Domini*. C

1. Cor. 5.

Rom. Conc. ſub Sylveſ. Papa. Et dec. 2. q. 7. Nullus Laicus.

12. Presbyter non adverſus Epiſcopum, non Diaconus adverſus Presbyterum, non Subdiaconus adverſus Diaconum, non Acolytus adverſus Subdiaconum, non exorciſta adverſus acolytum, non lector adverſus exorciſtam, non oſtiarius adverſus lectorem det accuſationem aliquam. Et non condemnabitur præſul, niſi in ſeptuaginta duobus, neque præſul ſummus a quoquam judicabitur, quoniam ſcriptum eſt: *Non eſt diſcipulus ſupra magiſtrum*. Presbyter autem in cardine conſtitutus, non niſi in quadraginta duobus teſtibus damnabitur. Diaconus cardinarius conſtitutus urbis Romæ, non niſi in viginti ſex condemnabitur. Subdiaconus, acolytus, exorciſta, lector, oſtiarius, non niſi, ſicut ſcriptum eſt, in ſeptem teſtibus condemnabitur. Teſtes autem ſine aliqua ſint infamia, uxores, & filios habentes. D

Luc. 6.

13. Eccleſiæ antiquitus conſtitutæ nec decimis, nec aliis poſſeſſionibus priventur; ita ut novis oratoriis tribuantur.

14. Nullus Epiſcopus alterius parochianum præſumat retinere, aut ordinare abſque ejus voluntate, vel judicare: quia ſicut ejus irrita erit ordinatio, ita & judicatio: quoniam cenſemus alterius nullum judicis, niſi ſui, ſententia teneri. Nam, qui eum ordinare non potuit, nec judicare ullatenus poteſt.

15. Si quis Epiſcopus judicaverit, vel ordinaverit alterius parochianum ſine conſenſu, & voluntate ſui Epiſcopi, oportet non ſine increpatione in communi Concilio admitti, ita ut Eccleſiaſticum ultra non ſolvat canonem. E

16. Qui ſacerdotem morti voluntarie tradidit, carnem non comedat, nec vinum bibere præſumat omnibus diebus vitæ ſuæ. Jejunet autem uſque ad veſperam, exceptis diebus feſtis, atque Dominicis. Arma non ſumat, & ubicunque ire maluerit, nullo vehiculo deducatur, ſed propriis pedibus proficiſcatur. Eccleſiam per quinquennii tempus non ingrediatur, ſed cum ſacrarum orationum officia, aut Miſſarum ſolemnia celebrantur, ante fores Baſilicæ perſeveret, orans, ac deprecans Dominum, ut tanto crimine abluatur. Poſt expletum vero quinquennii tempus ingrediatur Eccleſiam, non tamen communicet, ſed inter audientes tantummodo ſtet: vel, dum facultas conceditur, ſedeat. Dum autem duodecimi anni curſus fuerit finitus, communicandi ei tribuatur medela. Maneat tamen in reliquis obſervationibus tres dies per hebdomadam, ut ad perfectionis purificatus mereatur venire culmen.

17. Admonemus, atque præcipimus, ut decima omnino Deo dari non negligatur, quam Dominus ipſe dari ſibi conſtituit. Timendum eſt enim, quiſquis Deo debitum ſuum abſtrahit, ne Deus propter peccatum ſuum auferat ei neceſſaria ſua. Qui vero decimas poſt crebras admonitiones, & prædicationes ſacerdotum dare neglexerint, excommunicentur.

18. Perlatum eſt ad nos, quod quidam Altmannus nomine ſibi commatrem ſpiritualem, ex parochia Arnonis Epiſcopi ſceleſto conjugio aſſociaſſet. Sed poſtea per ſacramenta ab ea ſeparatus, modo iterum eam ſibi impia copulatione habet ſociatam. Quem, quia tale ſcelus perpetratum ab eo audivimus, ſecundum conſtitutionem ſancti Gregorii Papæ, gladio ſpirituali percutimus, eumque anathematis vinculo innodamus.

Neocæſar. Conc. c. 1. Et in dec. d. 28. Presbyt.

19. Presbyter ſi uxorem acceperit, ab ordine deponatur. Si vero fornicatus fuerit, aut adulterium perpetraverit, amplius pelli debet, & ad pœnitentiam redigi. Item in Concilio Carthaginenſi cap. 33. ſcriptum eſt: Aurelius Epiſcopus dixit: Audivimus, fratres chariſſimi, præterea cum de quorumdam Clericorum, quamvis lectorum, erga uxores proprias incontinentia referatur, placuit, quod & in diverſis Conciliis firmatum eſt, ut ſubdiaconi, quia ſacra myſteria contrectant, & Diaconi, & Presbyteri, ſed & Epiſcopi ſecundum priorum ſtatuta, etiam ab uxoribus ſe abſtineant, ut tanquam non habentes eſſe videantur. Quod niſi fecerint, ab Eccleſiaſtico removeantur officio. Cæteros autem Clericos ad hoc non cogi, niſi maturiori ætate.

Rhemenſe Conc. temp. Caroli c. 37.

20. Si quilibet hominum res Eccleſiæ per mendacia, & mala ingenia in precariam ſibi acquirere voluerit, & poſt factas precarias, eadem mendacia ad aures ejuſdem Eccleſiæ rectoris delata fuerint, ipſa Eccleſia res ſuas, quæ & mendaciter abſtractæ fuerunt, pleniter abſque ullius contradictione omnimodis recipiat. Ille vero, qui res ſuas per eadem mendacia propter cupiditatem ipſius precariæ, eidem Eccleſiæ tradidit, ſimili modo in ſuam recipiat juriſdictionem.

Turonenſ. temp. Car. c. 39.

21. Præcipimus, ut in Eccleſiis, ſive atriis Eccleſiarum, vel domibus, placita ſæcularia minime fiant: quanto minus rixæ, & contentiones? Item cap. 39. De honore Eccleſiarum, & his, qui ad Eccleſias confugiunt, & quod Eccleſia cum magna reverentia adeunda ſit, ſicut in capitulari Dominico continetur, & in Moguntiacenſi, & Turonenſi, ac Arelatenſi tempore glorioſi Imperatoris Caroli conventibus decretum eſt.

Arelatenſ. Conc. temp. Car. c. 9. Exod. 22.

22. Scriptum eſt, ut unuſquiſque de propriis laboribus ſuis decimas, & primitias Deo offerat, ſicut ſcriptum eſt: *Decimas, & primitias tuas non tardabis offerre Domino Deo tuo*. Ubi nec liber, nec ſervus excipitur, quia omnes unum ſumus in Chriſto, apud quem nulla habetur perſonarum acceptio. Item in Concilio Arelatenſi, cap. 20. Ut Eccleſiæ antiquitus conſtitutæ nec decimis, nec ulla alia poſſeſſione priventur.

23. Nam multi ſunt, qui ſecundum humanas leges, divina ſpernentes judicia teſtes, ac conjuratores ſibimet producere volunt. Quos minime admittentes, ſicut unum confitemur Deum, unam fidem, unum baptiſma, ita etiam una per totum mundum Eccleſia uniformiter pari lege, & ſimili religione excolenda eſt. Itaque decernimus, ut juxta divinæ legis ſanctionem, & ſecundum ipſius ſedem civitatis, qua ratio ventilatur, unaquæque gens, & cuncta adjacens parochia ſubjaceat, ita ut authoritate Epiſcopi, aut judicii examine, aut ſacramenti proteſtatione ſe expurget. Et non mi-

nus, quam quatuordecim annos ætatis habeat, qui ad A teſtimonium admittendus eſt ſecundum cenſuram canonicæ inſtitutionis, ſicut in Africano Concilio cap. 98. ſcriptum eſt: Teſtes ad teſtimonium non admittendos, qui nec ad accuſationem admitti præcepti ſunt, vel etiam quos ipſe accuſator de ſua domo produxerit. Ad teſtimonium autem infra annos quatuordecim ætatis ſuæ non admittantur.

Arelatenſ. Conc. temp. Car. c. 12. 24. Decrevimus etiam, ut pacis bonum, & concordiæ ab omnibus indirupte teneatur. Quia ſi inter omnes fideles, ut in Capitularibus Domini Caroli legitur, pax, & concordia habenda eſt, dicente Apoſtolo: *Pacem ſequimini, & ſanctitatem, ſine qua nemo videbit Deum*: multo magis inter Epiſcopos, & Comites eſſe debet, qui poſt Imperialis apicis dignitatem, populum Dei regunt. Ita enim inter ſe concordare debent, ut alterutrum ſibi ad Dei ſervitium peragendum, B & miniſterium ſuum explendum, non ſolum non noceant, quin potius adminiculo ſint. Comitibus quippe, *Cap. 33.* & judicibus, reliquoque populo expedit, ut * in Turonenſi Concilio legimus, temporibus præfati principis acto, ut ſuis ſint Epiſcopis conſentientes, & obedientes propter Dei amorem, & ſemper ab eis utile quærant conſilium, illorumque ſalubria non ſpernant monita, ſed intenta cordis aure audiant. Similiter vero & Epiſcopi prædictas perſonas ſimiliter ſuſcipiant, honorificeque erga eas in omnibus agant, & ſic ſeſe mutuis ſtudeant ſublevare conſolationibus.

25. De monaſteriis clericorum, monachorum, atque puellarum, quæ Clericis, ſive laicis beneficii jure donata ſunt, placuit, ut tales eis præficiant proviſores, & præpoſitos, ſicut in Cabilonenſi Concilio ſcriptum C eſt, qui & præeſſe noverint, & prodeſſe, & qui ad Epiſcopum recurrant, & ſecundum ejus ordinationem ad conventum Synodi occurrant, & commiſſum ſibi gregem canonice, & cum magna religione cuſtodiant, quaſi rationem de animabus eorum reddituri.

26. De viduis præcipimus, ut nequaquam cito velentur, ſed in poteſtate earum maneat, conſentiente Epiſcopo, utrum nubant, an profeſſionem caſtitatis aſſumant, uſque dum probetur earum converſatio; ne forte de eiſdem dici poſſit, quod ab Apoſtolo dicitur: *1. Tim. 5.* *Quæ autem in deliciis ſunt, viventes mortuæ ſunt.* Si autem propoſitum caſtitatis aſſumpſerint, aut monaſterii clauſtris regulariter conſtringantur, aut domi manentes caſtitatem ſuæ profeſſionis integerrime cuſtodiant. Quod ſi a propoſito deviaverint, canonicæ D inſtitutionis cenſura corrigantur. Quod & de virginibus, *27. q. 1. Virgines, quæ ſe.* ſi mœchatæ fuerint, ſtatuimus, ſicut in Concilio Eliberitano cap. 13. ſcriptum eſt: Virgines, quæ ſe Deo dedicaverunt, ſi pactum prodiderint virginitatis, atque eidem libidini ſervierint, non intelligentes, quid amiſerint, placuit, nec in fine dandam eis eſſe communionem. Quod ſi ſemel perſuaſæ, ad infirmi corporis vitia lapſæ, toto tempore vitæ ſuæ ejuſmodi fœminæ egerint pœnitentiam, & abſtineant ſe a coitu, placuit eas in fine communionem accipere debere.

Concilium Metenſe, ad reformandos mores fidelium congregatum tempore Arnulphi Regis, ſub Stephano quinto Papa, anno Domini 888.

RAtbodus Epiſcopus Trevirenſis huic Synodo, & præcedenti Moguntinæ interfuit, & propter Northmannorum incurſiones tempore Arnulphi Regis celebratam eſſe, conſtat ex cap. 1. & ult.

In primo Capite eſt tantum hortatio ad emendationem vitæ, & ad pacem obtinendam, cum per Northmannos omnia vaſtarentur.

In ſecundo, Ut unus Presbyter unam tantum Eccleſiam habeat.

In tertio, Ut Sacerdotes libros, & veſtimenta Sacerdotalia ſuo Epiſcopo in proxima Synodo oſtendant, & ut Chriſma ſuum ſub ſigillo, & cera ſemper cuſtodiant, &c.

In quarto, Ut Chriſtiani cum Judæis cibum non ſumant.

In quinto, Ut Baſilicæ a Chorepiſcopis conſecratæ, ab Epiſcopis conſecrentur.

In ſexto, ut velamina duabus Sanctimonialibus ejectis propter crimina reſtituantur, & intra Monaſterium in ergaſtulo ponerentur, & parvo pane, & aqua brevi, cum abundantia divini verbi uſque ad ſatisfactionem fruerentur.

In ſeptimo, de aliquibus conjugiis non ineundis.

In octavo, de mortuis in excommunicatione, de quibus S. Leo ſic decrevit: *Horum cauſa judicio Dei eſt ſervanda, in cujus manu fuit, ut talium obitus uſque ad communionis remedium differretur: nos autem, quibus viventibus non communicamus, mortuis communicare non poſſumus.* Epiſt. ad Ruſt. Narbon. c. 7.

Ampliora exemplaria hujus Concilii nactus eſt Sirmondus tom. 3. Concil. Galliæ, cujus refert tredecim Canones, & alio ordine.

In decimo refert excommunicatam fuiſſe quamdam, Avam nomine, quæ maritum dimiſerat, ac Presbyterum ſuum Folcardum, quod reditum ei ſuaderet, fecerat evirare, & caſtrari, nolebatque ad Synodum vocata venire.

In undecimo refert excommunicatum quemdam Theodoricum, qui quamdam viduam fugiendo proſtratam ſuper corpus S. Eventii rapuit, & de Monaſterio traxit, & in uxorem ſibi eam taliter ſociavit. Item quemdam Lautbertum, qui, interfecto ſuo conſanguineo, duxerat ejus uxorem, adhueque retinebat.

Concilium Vuormacienſe, in cauſa Hermanni Colonienſis, & Adelgarii Hamburgenſis Epiſc. de Bremenſi Eccleſia contendentium, celebratum circa ann. Domini 890. tempore Stephani Papæ IV.

DE hac Synodo in libello de vitis Pontific. quem ſub titulo Luitprandi jam recens in lucem emiſit Nicolaus Serarius, in vita Stephani VI. iſta deſcribuntur: *Hic Hermannum Colonienſem Archiepiſcopum, & Adelgarium Hamburgenſem Archiepiſcopum de Bremenſi Eccleſia contendentes, Vuormaciam ad Synodum venire juſſit, ubi Fulconi Rhemenſi Epiſcopo vice ſua commiſſa, cauſam eorum examinari mandavit.* Adelgarius & ſuam querimoniam direxerat, & poſtmodum per ſemetipſum acceſſerat, proclamans, ab Hermanno Eccleſiæ ſuæ privilegia violari. Sed, quoniam Adelgario veniente, Hermannus defuit, tantæ liti finem imponere Papa diſtulit, ne quidpiam præpoſtere judicare videretur, unde rediviva contentio futuris temporibus oriretur. Quocirca injungit hanc Præſuli noſtro ſua ipſius Papæ vice Synodum convocare apud Vuangionem civitatem cum vicinis Suffraganeis, limitaneiſque Epiſcopis, ad quam Hermannum Agrippinæ Coloniæ, & Senderoldum Moguntinum cum ſuis Suffraganeis, necnon & eumdem Adelgarium occurrere juſſerat, quatenus quid cuique debeatur diligens examinatio declararet. Hæc Frodoardus lib. 4. cap. 1.

E *Concilium Rhemenſe, quo Carolus Simplex, filius Ludovici Balbi, Francorum regni legitimus ſucceſſor, a Fulcone Rhemenſi Epiſcopo, Odone Comite, qui tyrannice Regnum invaſerat, rejecto, Rex Francorum ungitur, anno Domini 892. tempore Formoſi Papæ.*

CUm Odo Comes Pariſienſis titulum Regni Franciæ ab obitu Caroli Craſſi Imperatoris, qui, teſte Reginone, anno Domini 888. ex hac vita migravit, hucuſque tyrannice uſurpaſſet, Regiaque poteſtate abuſus eſſet, neque ante hæc tempora Carolus Simplex hæres unicus Regni hæreditarii ſuperſtes, per ætatem ad clavum Imperii tenendum ſatis aptus fuiſſet,

ſet, juſſu Fulconis convenerunt Epiſcopi, & Proceres Regni, atque unanimi conſenſu definiverunt, Regnum Galliæ hactenus per ſucceſſionem ad proximos hæredes agnatos devolutum fuiſſe: ideoque non alii, quam Carolo Simplici, filio Ludovici Balbi, de jure, & conſuetudine antiquiſſima deberi. Poſt exauctoratum ergo Odonem Pariſienſem Comitem, Carolum Fulconi inungendum tradiderunt. Cumque hac de cauſa Fulco Arnulphum contra ſe valde commotum eſſe intellexiſſet, ſcribens ad eum litteras (quas ſummatim recenſet Frodoardus hujus temporis Scriptor probatiſſimus) cauſam rejecti Odonis, & electi Caroli Simplicis, & alia, quæ ſupra recenſita ſunt, commemorat. Vide Binium hic.

Concilium Romanum ob graves perturbationes, quibus affligebatur Dei Eccleſia, celebratum Kalendis Martii, Indictione 11. anno Domini 893. tempore Formoſi Papa.

Rerum in hac Synodo geſtarum nihil aliud ſupereſſe videtur, niſi quod Frodoardus ſcribit lib. 4. cap. 2. ubi Epiſtolam Formoſi de hac Synodo congreganda ad Fulconem tranſmiſſam ſummatim recenſet his verbis: *Cui Fulconi reſcribens idem Papa Formoſus, monet eum compati debere Romana Eccleſia, atque imminenti ejus ſubvenire ruina, nec ei ſuam præſentiam denegare: adjungens, hæreſes undique, ac ſchiſmata pullulare, nec, qui ad reſiſtendum occurreret, eſſe. Dicitque, longo retroacto tempore, pernicioſas hæreſes Orientem confundere, & Conſtantinopolitanā Eccleſiam nociva ſchiſmata perturbare, ſimul etiam regionis Africana Legatos inſiſtere reſponſa petentes pro dudum exorto inter Epiſcopos ipſarum Provinciarum ſchiſmate. Diverſarum quoque partium Legationes diverſa reſponſa petentes inſtare. Cujus rei gratia Generalem Synodum die Kalendarum Martiarum indictionis undecimæ ſe inchoare diſpoſuiſſe, ad quam eumdem, remota omni dilatione, admonet feſtinare, ut colloquendo largius de his valeant pertractare, & affluentius ad conſulta ſingula reſpondere. Northmannica gentis procellis, quibus aſſerebat ſe perturbari, plurimum dolere, & ut eos Excelſi dextera reprimat, Apoſtolorum Principum ſuffragiis intervenientibus, implorare; litteras vero, quas ſignificaverat ad eum per quaſdam perſonas primum ſe direxiſſe, ad ipſum minime perveniſſe. Miſerat etiam alias pro hac eadem Synodo celebranda pridem hinc menſe indictionis decima; in quibus litteris fatetur, Italiam tunc ſemel, & ſecundo horrida bella perpeſſam, & pene conſumptam. Orientalium vero partium ſe deflere veſanam hæreſim in Chriſtum Jeſum blaſphemiam continentem.* Hæc de Synodo Romana ſub Formoſo Frodoardus.

Status miſer Eccleſiæ.

Northmanni.

Concilium Triburienſe pro reformanda diſciplina Eccleſiaſtica celebratum an. Dom. 895 tempore Formoſi Papa, & Arnulphi Imperatoris.

Triburienſis civitas eſt Magna Germania, ſita ultra Rhenum prope Maguntiam, qua Germanica lingua hodie Tribur dicitur. Cujus tamen nec Plinius, nec Ptolemæus, nec Strabo, nec Anton. meminerunt; vix quidquam ejus ſupereſt.

Celebratum eſt ſub Imperatore Arnulpho, a viginti duobus Epiſcopis Germanorum, Triburiæ Concilium, anno Incarnationis Domini 895. tam ſancta ſane intentione, & diligentia ad reſecandum omnem palmitem inutilem, ad extirpandam cujuslibet hæreſeos radicem, ad tollendam ſchiſmaticis occaſionem, ad corrigenda clericorum vitia, ad præcavenda populorum ſcandala, breviter ad reformandos mores, & ſtatus non modo Clericorum, ſed & laicorum, ut Gratianus poſtea pleraque ejus capitula diligenti ſtudio recitaverit in volumine Decretorum.

TITULI CAPITULORUM
Concilii Triburienſis.

1 *Communis oratio pro concordia tam cleri, quam populi.*
2 *De quodam Presbytero excæcato, & de excommunicatis interrogatio Synodalis.*
3 *Reſponſio regis, & de excommunicatis ſententia univerſalis.*
4 *De injuria, & contumelia, quod abſit, Presbyterorum.*
5 *Quali pœnitentia ſubjacere debeat, qui Presbyterum voluntarie morti tradiderit.*
6 *De eo, qui, evaginato gladio, atrium Eccleſia intraverit.*
7 *De his, qui res Eccleſia ſive interiores, ſive exteriores rapiunt.*
8 *De his, qui contemnunt bannum ab Epiſcopis impoſitum.*
9 *De eo, ſi Epiſcopus Eccleſiaſticum, & Comes ſeculare placitum una die condixerint.*
10 *Ut Epiſcopus non deponatur, niſi a duodecim Epiſcopis, Presbyter a ſex, Diaconus a tribus.*
11 *Si quis Clericus homicidium fecerit, ab ordine ceſſare debebit.*
12 *Ut præter Paſcha, & Pentecoſten, baptiſma non celebretur, excepta neceſſitate periclitantium.*
13 *De decimis.*
14 *De decimis antiquarum, & noviter conſecratarum Eccleſiarum.*
15 *De ſepultura mortuorum.*
16 *Ut ſepulturam morientium nemo vendat.*
17 *Ut nullus laicus in Eccleſia ſepeliatur.*
18 *De vaſculis, quibus myſteria ſacra conficiuntur.*
19 *Ne in calice aut vinum ſolum, aut aqua ſola offeratur.*
20 *De injuria clericorum.*
21 *De querimonia inter Presbyterum, & laicum.*
22 *De eo, ſi quis liber aliquo crimine infamatur.*
23 *De his, qui velatas Deo conſecratas in conjugium duxerint.*
24 *De virgine ante duodecim annos velata, non conſentiente patrono, ſub cujus erat patrocinio.*
25 *De viduis velatis.*
26 *De monachis regulariter exeuntibus, ſive fuga regularis diſciplinæ elapſis.*
27 *De clericis, qui ſemel in clero deputati ſunt.*
28 *Ut nullus Epiſcopus alterius miniſtrum Eccleſiaſticum ſolicitet.*
29 *Ut nullum ſervum ante perfectam libertatem Epiſcopus ordinare præſumat.*
30 *De eo, ſi quis ab Apoſtolico falſam detulerit epiſtolam.*
31 *De furibus, & latronibus.*
32 *De Eccleſia a compluribus cohæredibus obſeſſa.*
33 *De claudis, & aliqua parte corporis minutis, ſi ſacro ordine poſſint adjungi.*
34 *De eo, ſi quis in hoſte contra paganos interficit captivos Chriſtianos.*
35 *Ut nullus Comes, nullusque judex diebus feſtis, vel Dominicis, ſeu jejuniorum, aut quadrageſimæ, placitum habere præſumat, & nullus pœnitens illo veniat.*
36 *De eo, ſi duo fratres ſimul arborem ſucciderint, & cadente arbore unus eorum interfectus fuerit.*
37 *De muliere, cujus infans aliquo caſu propter negligentiam ejus moritur.*
38 *Si quis liber libertam duxerit, ulterius habere debebit.*
39 *Si quis alienam in matrimonium duxerit, habere debebit.*
40 *De eo, quod quidam uxorem alterius, vivente eo, conſtupravit: & inſuper juramento confirmavit, eo moriente, conjugem eam accipere.*

41 *De eo, ſi quis duxerit uxorem, & concumbere non valens cum ea, frater ejus clam violaverit illam.*

42 *Si quis de uno in alium tranſmigret Epiſcopatum, & conſanguineam ſuam polluerit, vel aliquod crimen commiſerit.*

43 *Si quis cum qualibet fornicatus fuerit, &, eo neſciente, filius ejus, vel frater inſcius violaverit illam.*

44 *Si quis cum aliqua fornicatus fuerit, & frater ejus ignarus duxerit illam uxorem.*

45 *Si quis cum duabus ſororibus fuerit pollutus.*

46 *Si cujus uxor conſtuprata fuerit, & propterea maritus perdere illam machinaverit.*

47 *Si quis ſpiritualem habet compatrem, cujus uxor commater non eſt, eo defuncto, ejus viduam licet ei ducere uxorem.*

48 *De eo, ſi quis ſuæ ſpiritalis commatris filiam duxerit uxorem.*

49 *De his, qui in adulterio filios genuerunt, ut omnino ſeparentur.*

50 *De eo, ſi quis aliquem per illuſionem a recta fide ſubverterit, vel perdiderit, ut dupliciter puniatur.*

51 *De eo, ſi quis cum uxore alterius, vivente eo, fornicatus fuerit.*

52 *De homicidiis non ſponte commiſſis.*

53 *De eo, ſi quis filium ſuum non ſponte, ſed caſu contingente occiderit.*

54 *De his, qui voluntarie homicidium fecerunt.*

55 *De pœnitentia quadraginta dierum.*

56 *Poſt quadraginta dies pœnitentia primi anni.*

57 *Pœnitentia ſecundi, & tertii anni.*

58 *Pœnitentia quarti, quinti, ſexti, & ſeptimi anni.*

CAPITULA CONCILII Triburienſis.

POſt ingreſſum ſancti, & Synodalis colloquii, e cœlis divinum implorabant auxilium, ut Deus omnipotens, qui, David canente, *inhabitare facit unanimes in domo, & dabit virtutem, & fortitudinem plebi ſuæ*, in domo ſua, in ſancta videlicet Eccleſia, clerum, & populum unanimes dignaretur cohibere, virtutem, & fortitudinem dare, ut in nullo diſſiderent: quatenus rationabilia meditantes & dictis concordarent, & factis.

2. Cum hæc pro unitate tam cleri, quam populi tractarentur, quidam Presbyter venit medius, a quodam laico excœcatus, ejuſdem criminis, propter quod cœcus fuerat effectus, liberrimus, ut teſtatur Epiſcopus: in cujus ſancta Synodo poſt excœcationem coram poſitus, ſecurus eſt factus. Quapropter ſi idem Epiſcopus præcepit, ut veniret laicus, & de tam nefando ſcelere ſatisfactionem procuraret agere. Qui nequaquam conſenſit, ſed communem Epiſcoporum Synodum appellavit. Perpendentes Epiſcopi lamentationem Hieremiæ impleri, aurum obſcurari, lapides ſanctuarii ab hoſtibus deſtrui, & iterum in membris ſuis Chriſtum crucifigi, ſuſpirantes, & compaſſibiliter ingemiſcentes, vicariis pro ſe, & ſancto clero tranſmiſſis, proclamantes, & pium Eccleſiarum defenſorem appellantes, E & conſilium poſtulantes, quid ſtatuere dignaretur pro talibus, & ſimilibus, qui pro diverſis erratibus, & certis criminibus ſunt incorrigibiles, & juſto anathemate mucrone Apoſtolici ſermonis abſcinduntur, quo
1. Cor. 5. ait: Tradite hujuſmodi Satanæ in interitum carnis, *ut ſpiritus ſalvus ſit in die Domini*. Et iterum: *Cum hujuſmodi nec cibum ſumere.* Sed tamen, indurante diabolo, quamvis excommunicentur, ad pœnitendum non
Prov. 18. emolliuntur, ſed ſicut ſcriptum eſt: *Impius, cum in profundum peccatorum venerit, contemnit*: profundum peccatorum intuentes, & in deſperationem proruentes. Et erit noviſſimus error pejor priore. Mittentes

A etiam ei contra eos ſcripta inſtituta canonica; in canonibus ſanctorum Apoſtolorum, cap. 11. Quod cum excommunicatis non ſit orandum. In Nicæno magno Concilio cap. 5. Qui ſuo peccaverunt evidenter Epiſcopo, excommunicati rationabiliter ab omnibus æſtimentur. In Antiocheno S. Concilio, cap. 2. Ut ſi quis Epiſcopus, aut Presbyter, aut Diaconus, ſeu quilibet ex clero, communicare deprehenſus fuerit cum excommunicatis, etiam iſte communione privetur, tanquam qui regulam confundat Eccleſiæ. In Epiſtola Callixti Papæ: Ut nemo cum eis in oratione, aut cibo, vel potu, aut oſculo communicet, nec Ave dicat.

3. Nos igitur, quibus regni cura, & ſolicitudo Eccleſiarum Chriſti commiſſa eſt, aliter regnum, & imperium jure Eccleſiaſtico regere, & gubernare non
B poſſumus, niſi hos, qui Eccleſiam Chriſti, *non habentem* (ut Apoſtolus ait) *maculam, neque rugam*, conturbant, zelo fidei perſequamur, de quo rex David teſtatur: *Nonne, qui oderunt te, Deus, oderam illos, & ſuper inimicos tuos tabeſcebam? Perfecto odio oderam illos, & inimici facti ſunt mihi.* Et cum Euangelium legeretur, audivimus: *Si te non audierit, ſit tibi ſicut ethnicus, & publicanus*. Et alibi: Qui percutit malos, in eo, quod mali ſunt, miniſter Domini eſt. Idcirco non potentiam oſtendentes, ſed juſtitiam exhibentes, præcipimus, & authoritate noſtra injungimus omnibus regni noſtri Comitibus, poſtquam ab Epiſc. anathemate excommunicationis percelluntur, & tamen ad pœnitendum non inclinantur, ut ab ipſis comprehendantur, & ante nos perferantur: ut qui divina judicia
C non verentur, humana ſententia feriantur. Unde per quendam Sapientem dictum eſt: *Rex, qui ſedet in ſolio judicii, diſſipat omne malum intuitu ſuo*. Si enim tam rebelles extiterint, ut comprehendentibus repugnare ſtuduerint, & in tali temeritate interfecti fuerint, judicio Epiſcoporum interfectoribus nulla imponatur pœnitentia: & præcepto noſtro, Vveregeldis nulla ab eis extorqueatur compoſitio. Conſtringanturque proximi, & eorum cognati cum juramento, ne in illis eos vindicent, ſed pacem ad eos, & concordiam ſervent.

Ephes. 5. — Pſal. 138. — Matth. 18. — Rom. 20. — Prov. 20.

4. Si quis Presbyter, quod abſit, quia Sacerdos altiſſimi Dei eſt, vulneratus, vel quibuslibet injuriis, & contumeliis dehoneſtatus evaſerit, & ſupervixerit, tota compoſitio perſolvatur Presbytero. Si autem articulo mortis præventus obierit, pretium Vveregeldi *Defenſionis pecunia.* tripartita partiatur diviſione, id eſt, altari, cui ordinatus fuerat, pars una: Epiſcopo, in cujus diœceſi erat,
D altera: tertia parentibus, de quibus ortus fuerat. Si vero in atrio Eccleſiæ aliquid ex iſtis Presbytero factum fuerit ſupradicto modo, Presbytero, & pro Presbytero ſolvatur. Sed quia, ut Hilarius Papa omnibus Epiſcopis per diverſas Provincias in Epiſtola ſua ſcribit, injuria Sacerdotum, & Eccleſiarum ſacrilegium eſt: ſacrilegium in atrio factum altari, & Domino ejuſdem loci perſolvatur. Sacerdotes enim non ſunt lacerandi, ſed potius coronandi; quia de his Eccleſiaſticus liber loquitur, dicens: *In tota anima tua time Dominum, & Sacerdotes illius ſanctifica, & miniſtros ejus non derelinquas, & honorifica Sacerdotem.* Et Iſidorus: His enim, ſicut & Epiſcopis, diſpenſatio myſteriorum Dei commiſſa eſt, præſunt enim Eccleſiæ Chriſti, &
E in conſecratione divini corporis, & ſanguinis, conſortes ſunt Epiſcopis. Similiter & in doctrina populorum, & in officio prædicandi.

Eccleſ. 7.

5. Si quis Sacerdotem, non coactus, ſed propria voluntate ſeductus, morti tradiderit, ſecundum ſententiam Apoſtolicorum, & noſtrorum moderni temporis Sacerdotum, quinquennio pleniſſimæ caſtigationi pœnitentiæ ſubſternatur, ita ut carnem non manducet, nec vinum bibat: jejunet autem uſque ad veſperam, exceptis Dominicis, & diebus feſtis. Arma non portet, & ubicumque eat, pedibus incedat: Eccleſiam non intret, ſed ante fores ſtet, orans Dominum puro corde, ut abluatur tanto crimine. Expleto vero quin-

quen.

quennio, introducente Epiſcopo, ingrediatur Eccleſiam, nondum tamen communicans, ſed intra audientes ſtans. Et aliud quinquennium indulgentius introeat indultum. Quo vero expleto, cum decimi anni curſus fuerit finitus, gratia communicandi, & licentia concedatur ei equitandi. Maneat autem in reliquis obſervationibus tres dies per hebdomadam, ut purificationis mereatur culmen.

6. Si quis temerarius atrium Eccleſiæ evaginato gladio præſumptuoſe intraverit, ſacrilegium facit. Et idcirco ſacrilegium in atrio Domini factum, ſacrilegii more, altari, & Domino perſolvatur. Dominus dicit in Euangelio: *Omnes enim, qui acceperint gladium, gladio peribunt*. (Matth. 26.) Ideſt, qui ſeipſos vice talionis per peccatum in præſenti ulciſci deſiderant, gladio ipſius peccati in anima moriuntur. Quanto magis is, qui ſanctum atrium, quod Dominus ſibi præ cæteris ſegregavit locis, ſuæ ſanctæ Eccleſiæ ad honorem, polluit, & temerarius irruperit, gladio peccati, & iniquitatis ſuæ mortuus jacuerit? Quapropter opus eſt pœnitentia, ut reſurgat ad vitam, qui guſtavit mortem.

7. Quicunque timorem Domini poſtponentes, & Eccleſiaſtica judicia non verentes, res Eccleſiæ rapiunt, vel auferunt, ut in epiſtola Anacleti Papæ legitur, ſacrilegium faciunt. Papa dixit: Ergo, qui Chriſti pecunias, & Eccleſiæ rapit, aufert, vel fraudat, homicida eſt, atque homicida ante conſpectum judicis deputabitur. Qui rapit pecuniam proximi ſui, iniquitatem operatur: qui autem pecuniam, vel res Eccleſiæ abſtulerit, ſacrilegium facit. Unde tanta authoritate Apoſtolicæ ſententiæ ſuffulti, ſancimus, & unanimes judicamus, ut res Eccleſiæ tripliciter componantur, inſuper vero bannus Epiſcopalis exquiratur. Qui vero exteriores Eccleſiæ res rapiunt, vel fraudant, Comite agente, coerceantur, ut res ablatæ legitime reſtituantur, & componantur. Si vero non procuraverint, vel non emendaverint, ab Epiſcopo canonice conſtringantur, ut res reſtituantur.

8. Nemo contemnat, neque tranſgrediatur bannum ab Epiſcopis ſuperpoſitum. Sciat, & abhorreat in epiſtola beati Clementis dictum contra ſe ſcriptum. Si vobis Epiſcopis non obedierint omnes tam majoris, quam & inferioris ordinis, atque reliqui populi, tribus, & linguæ: non ſolum infames, ſed etiam extorres a regno Dei, & conſortio fidelium, a liminibus ſanctæ Dei Eccleſiæ alieni erunt. Et audiant ipſum Dominum in Euangelio dicentem: *Qui vos audit, me audit, & qui vos ſpernit, me ſpernit*. (Luc. 10.) Quapropter nos Euangelicam, & Apoſtolicam conſiderantes authoritatem, non quæſtum pecuniarum, ſed lucrum quærentes animarum ſtatuimus, & confirmamus, ut ſi quis poſt hanc hujus S. Concilii diffinitionem inventus fuerit corrupiſſe bannum ab Epiſcopis impoſitum, 40. dierum caſtigatione corripiatur, tantum in pane, ſale, & aqua.

9. Cum autem Epiſcopus Eccleſiam a Domino Deo ſibi commiſſam regens, Epiſcopatum circumeundo perrexerit, & placitum canonice conſtitutum decreverit, populumque ſibi creditum illo invitaverit, atque Comes eadem die, ſciens placitum ab Epiſcopo condictum, vel neſciens, placitum cum populo ſuum condixerit, & per bannum illuc venire præceperit, placitum Comitis omnes poſtponant, & Comes ipſe, idemque populus poſt Epiſcopum feſtine pergant, ſcientes ſe non illic ſeditioſa contentione decertare, ſed pro fide Catholica invigilare, non cumulum pecuniarum, ſed lucrum congregare animarum. Unde in eadem B. Clementis epiſtola: Veſtrum, qui legatione Domini fungimini, eſt docere populos, eorum vero eſt, vobis obedire, ut Deo. Et in epiſtola Alexandri Papæ, ſucceſſoris Evariſti: Si quis autem legationem veſtram impedit, non unius, ſed multorum profectum avertit: & ſicut multis nocet, ita a multis eſt arguendus, & quia Dei cauſam impedit, & ſtatum Eccleſiæ conturbat, ideo a liminibus ejus arceatur. Quapropter nullus Comes, nulluſque judex, nullus omnino in clericatu, vel ſæculari habitu conſtitutus, legationem Epiſcoporum impediat, vel conturbare præſumat. Ut autem unanimitas, & concordia ſit inter Epiſc. & Comites, placuit ut ſi quis Epiſc. domi reſidens, Conventum populi eſſe voluerit, & Comes nihilominus ipſa, eademque die placitum eſſe dixerit, effectum obtineat, qui prior indicaverat, ſalva tamen dignitate, & poteſtate Epiſcopi.

10. Statutum eſt in hac ſancta, & univerſali Synodo, ut nullus Epiſcopus deponatur, niſi a duodecim Epiſcopis, Presbyter a ſex, Diaconus a tribus. In Concilio Carthaginenſi, cap. 12. Felix Epiſcopus dixit: Si quis Epiſcopus in reatum aliquem incurrerit, & non poteſt plurimos congregare Epiſcopos, ne in crimine remaneat, a duodecim Epiſcopis audiatur. Et Presbyter a ſex, cum proprio ſuo Epiſcopo, & Diaconus a tribus Epiſcopis audiatur. Et in eodem Concilio c. 20. Ut Presbyter a ſex, Diaconus a tribus diſcutiatur Epiſcopis. Reliquorum clericorum cauſas etiam ſolus Epiſcopus loci cognoſcat, & definiat.

11. Si quis clericus, quamvis nimium coactus, homicidium fecerit, ſive ſit Presbyter, ſive Diaconus, deponatur. Legimus in canonibus Apoſtolorum, quod Epiſcopus, Presbyter, & Diaconus, qui in fornicatione, aut perjurio, aut furto captus eſt, deponatur. Quanto magis is, qui hoc immane ſcelus fecerit, ab ordine ceſſare debebit? Qui enim Chriſtum ſequi deſiderat, debet, ſicut ipſe ambulavit, & ipſe ambulare. *Qui, cum malediceretur, non maledicebat; cum percuteretur, non repercutiebat; cum pro nobis pateretur, non comminabatur*. (1. Pet. 2.) Et ipſe in Euangelio ſuo præcepit: *Si quis te percuſſerit in unam maxillam, præbe illi & alteram*. (Matth. 5.) Non enim debemus occidere, cum Dominus dicat: *Audiſtis, quia dictum eſt antiquis, Non occides: qui autem occiderit, reus erit judicio. Ego autem dico vobis, quia omnis, qui iraſcitur fratri ſuo, reus erit judicio*. (Ibid.) Nec malum pro malo reddere, ſed, ſicut Apoſt. Romanis ſcribens ait: *Noli vinci a malo, ſed vince in bono malum*. (Rom. 12.) Si quis clericorum præſens erit, ubi homicidium fuerit, & neque conſenſu, neque conſultu, neque in aliquo homicidii reatu pollutus eſſe convincitur, nihil ei obſit, quin conſecratus in gradu permaneat: non conſecratus, ſi alias dignus ſit, promotus accedat.

12. Sacroſanctum baptiſmi myſterium, ſciant omnes in Chriſto regenerati, nonniſi præfixis, & legitimis in anno celebrari temporibus: cum hoc ſibi privilegium, ut in epiſtola Syricii Papæ legitur, cap. 2. & apud nos, & apud omnes Eccleſias, ſpecialiter cum Pentecoſte ſua Dominicum Paſcha defendit, in quo (ut legitur in epiſt. Leonis Papæ, cap. 9.) orta eſt & virtus muneris, & ſpecies actionis. Ad cujus rei confirmationem plurimum valet, quod ipſe Dominus Jeſus Chriſtus, poſtquam reſurrexit a mortuis, diſcipulis ſuis formam, & poteſtatem tradidit baptizandi, dicens: Euntes docete omnes gentes, baptizantes eos in nomine Patris, & Filii, & Spiritus ſancti. De quo utique ante paſſionem potuiſſet eos inſtruere, niſi proprie voluiſſet demonſtrare, regenerationis gratiam ex ſua reſurrectione cœpiſſe. Additur ſane huic obſervantiæ, etiam Pentecoſtes, ex adventu ſancti Spiritus, ſacra ſolemnitas, quæ de Paſchali feſti pendet articulo. Nam cum ad alios dies alia feſta pertineant, hæc ſemper ad eum diem recurrit, qui reſurrectione Domini eſt inſignis, porrigens quodammodo manum auxiliantis gratiæ, & eos invitans, quos a die Paſchæ aut moleſtia infirmitatis, aut longinquitas itineris, aut navigationis difficultas intercluſit, ut deſiderii ſui effectum dono ſancti Spiritus conſequantur. Ipſe enim unigenitus Dei, qui in Paſcha reſurrexit, in fide credentium, & in virtute operum, nullam inter ſe, & Spiritum ſanctum voluit eſſe diſtantiam, quia nulla eſt diverſitas in natura. Unde utrique ſit proprium, non diſſimile eſſe feſtum, ubi unum eſt Sacramentum. Sicut tunc, ita & nunc, in remiſſionem peccatorum baptiſmi celebratur ſacramentum: qui idem Spiritus ſanctus, cujus hic celebramus adventum, eſt remiſſio omnium peccatorum.

ctorum. Trina namque in baptiſmate immerſio, triduanam imitatur ſepulturam. Et ab aquis elevatio, inſtar eſt reſurgentis de ſepulchro. Periculo quocumque modo præoccupatis, & deſperatis omni tempore ſubveniendum, & baptiſmi ſacramentum eſt tribuendum: quia neceſſitas vix habet legem. Si enim valida infirmitate occupati, & deſperati, ad Eccleſiam provehi non poſſint, loco mundo perſpecto, baptiſma celebretur, & procuratione Presbyteri caute obſervetur, & collocetur. Uſque ad octavum namque diem ipſa regeneratio ſacra ab omni Chriſtiano populo celebrabitur, quia reſurrectio Domini octo diebus colitur.

13. De decimis Auguſtinus doctor mirabilis, ſub brevi ratiuncula ſatis videtur dilucidaſſe, cum ait: Decimæ ex debito requiruntur. Quid ſi diceret, Deus nempe: Meus es, o homo, mea eſt terra, quam colis, mea ſemina, quæ ſpargis, mea animalia, quæ fatigas, meus eſt Solis ardor: & cum omnia mea ſint, tu, qui minus accommodas, ſolam decimam merebaris, ſed ſervo tibi novem. Da mihi decimam. Si non dederis decimam, auferam novem. Si dederis mihi decimam, multiplicabo novem. Si ergo quærit aliquis, cur decimæ dentur, ſciat, quod ideo dandæ ſunt, ut hac devotione Deus placatus, largius præſtet, quæ neceſſaria ſunt: & ut miniſtri Eccleſiæ exinde relevati, liberiores fiant ad ſpiritalis ſervitii expletionem: & munus populi ex hinc in quotidiana oblatione Domino immoletur: necnon ſecundum ſtatuta canonum, in ſuſtentationem pauperum, & reſtaurationem Eccleſiarum proficiant. Quatuor enim fieri partes juxta canones judicamus de decimis, & oblationibus fidelium: ut una ſit Epiſcopi, altera clericorum, tertia pauperum, quarta reſtaurationi Eccleſiarum ſervetur, ſicut in epiſt. Gelaſii Papæ cap. 27. legitur.

14. Placuit huic ſancto Concilio, ut ſecundum ſanctiones canonum, decimæ, ſicut & aliæ poſſeſſiones, antiquis conſerventur Eccleſiis: ſicut in Chalcedonenſi ſancto Concilio ſtatutum eſt, cap. 17. Si quis autem in affinitate antiquæ Eccleſiæ novalia rura excoluerit, decima exinde debita, antiquæ reddatur Eccleſiæ. Si vero in qualibet ſylva, vel deſerto loco, ultra milliaria quatuor, aut quinque, vel eo amplius, aliquod dirutum collabaverit, & illic, conſentiente Epiſcopo, Eccleſiam conſtruxerit, & conſecratam perpetuaverit, proſpiciat Presbyterum ad ſervitium Dei idoneum, & ſtudioſum, & tunc demum novam decimam novæ reddat Eccleſiæ, ſalva tamen poteſtate Epiſcopi.

15. Reſtat propter inſtantem, quæ tunc maxima occurrit, neceſſitatem, ubicumque facultas rerum, & opportunitas temporum ſuppetat, ſepulturam morientium apud Eccleſiam, ubi ſedes eſt Epiſcopi, celebrari. Si autem hoc propter itineris longinquitatem, aut adjacentem alicujus inopportunitatis difficultatem, impoſſibile videatur, expectet eum terra ſepulturæ ſuæ, quo Canonicorum, aut monachorum, ſive ſanctimonialium congregatio ſancta communiter degat, ut eorum orationibus judici ſuo commendatus occurrat, & remiſſionem delictorum, quam meritis non obtinet, illorum interceſſionibus percipiat. Quod ſi & hoc ineptum, & difficile æſtimetur, ubi decimam perſolvebat vivus, ſepeliatur mortuus.

16. Abhorrendus, & Chriſtianis omnibus devitandus mos iniquus ſubrepſit, ſepulturam mortuis debitam ſub pretio vendere, & gratiam Dei venalem facere; cum hoc nuſquam ſub Euangelica gratia meminimus nos inveniſſe, vel legiſſe. In Eccleſiaſtico namque lib. ſcriptum eſt: *Mortuo non prohibeas gratiam, ſciens, quia omnes moriemur.* Et item: *Omnia, quæ de terra ſunt, in terram convertuntur.* Quid terra terram vendis? memento, quoniam terra es, & in terram ibis; &, quoniam mors tibi futura eſt, appropiat, & non tardat. Recordare, quoniam non hominis eſt terra; ſed, ut Pſalmiſta commemorat, *Domini eſt terra, & qui habitant in ea.* Si terram vendis, invaſione alienæ rei reus teneberis. Gratis accepiſti a Deo, gratis da pro eo. Quare interdictum ſit omnibus omnino Chriſtianis terram mortuis vendere, & debitam ſepulturam denegare. Niſi forte proximi, & amici defuncti, propter nomen Domini, & redemptionem animæ viri, gratis aliquid donare velint.

Eccleſ. 7. *Gen. 3.* *Pſ. L. 23.*

17. Secundum ſtatuta Sanctorum Patrum, & experimenta miraculorum, prohibemus, & præcipimus, ut deinceps nullus laicus in Eccleſia ſepeliatur. Quidam mirabilis Doctor noſtræ diffinitioni conſentiens, inquit: Nemo enim in Eccleſia ſepeliatur, niſi forte talis ſit perſona Sacerdotis, aut cujuslibet juſti hominis, qui per vitæ meritum, talem vivendo ſuo corpori defuncto locum acquiſivit. Corpora antiquitus in Eccleſia ſepulta nequaquam projiciantur, ſed pavimento deſuper facto, nullo tumulorum veſtigio apparente, Eccleſiæ reverentia conſervetur. Ubi vero hoc præ multitudine cadaverum difficile ſit facere, locus ille cœmeterium, & polyandrium habeatur, ablato inde altari, & conſtituto, ubi religioſe ſacrificium Deo valeat offerri. Beatus Gregorius in miraculis Patrum, memoria dignum, & huic rei congruum refert miraculum in Genuenſi urbe contigiſſe. Ibi namque quidam, Valentinus nomine, Mediolanenſis Eccleſiæ defenſor, defunctus eſt, cujus corpus in Eccleſia Beati martyris Syri ſepultum eſt. Nocte autem media in eadem Eccleſia factæ ſunt voces, ac ſi quis violenter ex ea repelleretur, atque traheretur foras. Ad quas nimirum voces cucurrere cuſtodes, & videre duos quoſdam teterrimos ſpiritus, qui ejuſdem Valentini pedes cum ligatura conſtrinxerant, eum ab Eccleſia clamantem, ac nimium vociferantem foras trahebant. Qui videlicet exterriti, ad ſua ſtrata reverſi ſunt. Mane autem facto, aperientes ſepulchrum, ubi idem Valentinus poſitus fuerat, ejus corpus non invenerunt. Cumque extra Eccleſiam quærerent, ubi projectum eſſet, invenerunt hoc in ſepulchro alio poſitum, ligatis adhuc pedibus, ſicut de Eccleſia fuerat abjectum. Ex qua re colligendum eſt, quia hi, quos peccata gravia deprimunt, ſi in ſacro loco ſepeliri ſe faciunt, reſtat, ut etiam de ſua præſumptione judicentur, quatenus eos ſacra loca non liberent, ſed etiam culpa temeritatis accuſet. Quid igitur ſacra loca ſepultis proſunt, quando hi, qui indigni ſunt, ab eiſdem ſacris locis divinitus projiciuntur? Sancta Synodus dixit: Mira res, & multis expaveſcenda. Ideoque per futura temporum curricula ab omnibus obſervanda.

18. Vaſa, in quibus ſacroſancta conficiuntur myſteria, calices ſunt, & patenæ. De quibus Bonifacius martyr, & Epiſcopus interrogatus, ſi liceret in vaſculis ligneis ſacramenta conficere, reſpondit: Quondam ſacerdotes aurei ligneis calicibus utebantur, nunc e contra lignei ſacerdotes aureis utuntur calicibus. Zephirinus 16. Romanus Epiſcopus patenis vitreis Miſſas celebrari conſtituit. Tum deinde Urbanus 18. Papa omnia miniſteria ſacrata fecit argentea. In hoc enim, ſicut & in reliquis cultibus, magis, & magis per incrementa temporum decus ſuccrevit Eccleſiarum. Noſtris diebus, qui ſervi patrisfamilias ſumus, ne decus matris Eccleſiæ imminuatur, ſed magis cumuletur, & amplificetur, ſtatuimus, ut deinceps nullus ſacerdos ſacrum myſterium corporis, & ſanguinis Jeſu Chriſti Domini noſtri in ligneis vaſculis ullo modo conficere præſumat, ne unde placari debet, inde iraſcatur Deus.

De conſ. d. 1. Vaſa, in quibus.

19. Alexander ſucceſſor Evariſti dixit: Non debet enim, ut a Patribus accepimus, & ipſa ratio docet, in calice Domini aut vinum ſolum, aut aqua ſola offerri, ſed utrumque permixtum: quia utrumque ex latere ejus profluxit. Ut videlicet per hoc indicet populos, qui ſecundum Joannem aquæ ſunt, a Chriſto, cujus ſanguis in calice eſt, dividi non debere. Cujus rei veritatem in hac ſancta Synodo confitemur, credimus, & confirmamus, ne ullus ſine com-

Joan. 19. Att. 17.

commixtione vini, & aquæ myſteria ſacra conficiat, ſed ut duæ partes ſint vini: quia major eſt majeſtas ſanguinis Chriſti, quam fragilitas populi: tertia aquæ, per quam intelligitur infirmitas humanæ naturæ.

20. Si quis irreverens, timorem Domini poſtponens, in ſervos ejus ſævire præſumpſerit, quos ipſe præ cæteris peculiari ſingularitate ſibi ſegregavit, & coronæ ſuæ ſimilitudinem, tradente Apoſtolorum principe, geſtare fecit, & ſervos ſuos dici, & eſſe voluit, ſortemque illorum ſe conſtituit, ſicut de eis ſcriptum eſt, loquente ipſo Domino: *Ego hæreditas eorum, Dominus hereditas mea eſt*: ſi quis (ut diximus) ullum eorum quocunque ordine conſecratum, cæſis vulneribus, vel quibuſcunque injuriis anguſtiaverit, jubeat eum Dominus Epiſcopus per bannum a ſe impoſitum ante ſe venire, & advocet cognitorem, & adjutorem Comitem, & conſtringat protervum Epiſcopus authoritate canonica; ut eidem clerico, cui contra divinas, & humanas leges contumelias ingeſſit, juſtam, & debitam perſolvat compoſitionem: & Comite agente, perſolvat bannum regibus debitum. Si vero agente protervia venire contempſerit, juſtitiæque conſentire detrectaverit, agantur ſuper eum omnia, quæ ſupra ſcripta ſunt in 2. & 3. cap. niſi iterum veniat, & juſtitiæ concordet.

1 Pet. 2. — *Num. 18. Deut. 10.*

21. Si quis Presbyter contra laicum, vel laicus contra Presbyterum aliquam habeat querimoniæ controverſiam, Epiſcopo regente ſine perſonarum acceptione finiatur, & laicus præjuramento, ſi neceſſe ſit, conſtringatur. Presbyter vero, vice præjuramenti, per ſanctam conſecrationem interrogetur: quia ſacerdotes ex levi cauſa jurare non debent. Manus enim, per quam corpus, & ſanguis Chriſti conficitur, juramento polluetur? abſit, cum Dominus in Euangelio diſcipulis ſuis, quorum vicem nos indigni in ſancta gerimus Eccleſia, dicat: *Nolite omnino jurare: ſit autem ſermo veſter, eſt eſt, non non, quod autem his abundantius eſt, a malo eſt*. Non dixit, quod amplius eſt, malum eſt: ſed a malo, id eſt, a malo homine, de cujus incredulitate cogimur jurare. Ut enim in quadam homilia B. Bedæ Presbyteri legimus; Si forte nos incautius juraſſe contigerit, quod ſcilicet obſervatum pejorem vergat in exitum, libere illud mutandum noverimus ſalubriori conſilio.

2. qu. 4. Si quis 1 ... — *Matth. 5.*

22. Si quis fidelis libertate notabilis aliquo crimine, aut infamia deputatur, utatur jure, juramento ſe excuſare. Si vero tanto, talique crimine publicatur, ut criminoſus a populo ſuſpicetur, & propterea ſuperjuretur, aut confiteatur, & pœniteat, aut Epiſcopo, vel ſuo miſſo diſcutiente, per ignem candenti ferro caute examinetur. Deus omnipotens, cum omnia nuda, & aperta ſint oculis ejus (ut in epiſtola Evariſti Papæ ſcriptum legimus) quo nos a dubiis, & incognitis ſententiam proferre compeſceret, mala Sodomæ noluit audita judicare, priuſquam manifeſte agnoſceret, quæ dicebantur. Unde ipſe ait: *Deſcendam, & videbo, utrum clamorem, qui venit ad me, opera compleverint, an non eſt ita, ut ſciam*. Quo exemplo moniti, ne ad proferendam ſententiam unquam præcipites ſimus, aut temere, indiligenterque indiſcuſſa quævis quoquo modo judicemus: ſed exemplo Domini deſcendamus, videamus, & juſto examine criminoſos diligenter perſcrutemur, ſicut ipſe Sodomam: Ut videamus, utrum clamorem populi compleverint, necne. Nam mala audita nullum moveant, ſed ante audita diligenter inquirat.

Non licet amplius. — *Hebr. 4.* — *Gen. 18.*

23. Si quis ſacro velamine conſecratam in conjugium duxerit, & poſt dicatum Deo propoſitum inceſta fœdera, ſacrilegiaque miſcuerit, ut in conſtitutis Gelaſii Papæ cap. 20. legitur, protinus æquum eſt a ſacra communione detrudi, & niſi per publicam, probatamque pœnitentiam omnino non recipi. Si tamen pœnituerint, tranſeuntibus de ſæculo viaticum non negetur. In Chalcedonenſi Concilio cap. 17. Hoc perpetrantes excommunicentur: confitentibus, authoritate Epiſcopi, miſericordia largiatur. In epiſtola Papæ Syricii, cap. 6. Velatæ Deo conſecratæ, ſi abjecto propoſito ſanctitatis, clanculum ſacrilega ſe contagione miſcuerint, vel de illicitis complexibus publice, & libere filios procreaverint, has impudicas, deteſtabileſque perſonas a monaſteriorum cœtu, & Eccleſiarum conventibus eliminandas eſſe, judicatum eſt, quatenus retruſæ ergaſtulis tantum facinus continua lamentatione defleant. Unde verbo Domini, & canonica authoritate in hac ſancta Synodo præcipimus, ut omnino ſeparentur, & juramento colligentur, ulterius ſub uno non cohabitare tecto, nec familiari frui colloquio, excepto in Eccleſia, & in publico: aut pariter ullam habere communionem, unde ſuſpicio illecebroſi deſiderii, aut ſcandalum libidinoſi facti juſte poſſit oriri. Si quæ etiam inter ſe dividenda ſint, dividant, & uterque ſua provideat.

24. Quæcumque virgo ſub patrocinio ante annos 12. non coacta, ſed propria voluntate, ſacrum velamen ſibi impoſuerit, annumque, & diem, nullo repetente, velata permanſerit: ab eodem ſancto habitu ulterius non recedat, ſed ſponſæ vero regi Chriſto, immaculato agno, ulterius incorruptæ, & immaculata deſerviat. Si vero idem patronus poſt annum, & diem, ſanctum propoſitum corrumpere, & velatam ſtuduerit repetere, atque Chriſto ſponſam ſuam rapere: ſecundum præſtituta canonum præjudicamus, ut vires non obtineat, ſed Chriſto regi ſuam ſponſam relinquat. Si quis de virginibus velatis curioſius, & diligentius inveſtigare perſtiterit, inſiſtat cap. 16. Carthaginenſis ſancti Concilii, & 93. Africani. In Carthaginenſi cap. 16. continetur, ut ante vigeſimum quintum annum virgines non conſecrentur: in Africano 93. ut quicunque Epiſcoporum, aliqua urgente neceſſitate, vel periculo mortis anguſtante, aut exigentibus parentibus, aut his, ad quorum curam pertinet, velaverit, ſeu velavit, ante vigeſimum quintum annum ætatis, virginem, non ei obſit Concilium, quod de iſto annorum numero conſtitutum eſt, quin velata, & conſecrata permaneat.

25. Viduas autem velare Pontificum nullus attentet, prout conſtitutum eſt in decretis Papæ Gelaſii, cap. 13. quod nec authoritas divina, nec canonum forma præſtituit. Quæ ſi propria voluntate continentiam profeſſa eſt, ut in ejuſdem Gelaſii cap. 21. legitur, ejus intentio pro ſe reddat rationem Deo. Quia ſicut ſecundum Apoſtolum, ſi ſe continere non poterat, nullatenus nubere vetabatur: ſic ſecum habita deliberatione, promiſſam fidem pudicitiæ Deo debet cuſtodire. Qua authoritate paternæ ſuffulti ſententiæ, in hoc ſacro conventu ſancimus, & libere judicamus, quod ſi ſponte velamen, quamvis non conſecratum, ſibi impoſuerit, & in Eccleſia inter velatas oblationem Deo obtulerit, velit, nolit, ſanctimoniæ habitum ulterius habere debebit: licet ſacramento confirmare velit, eo tenore, & ratione velamen ſibi imponere, ut iterum poſſit deponere.

1. Tim. 5.

26. Si quis monachus pro lucro animæ, vel animarum a ſuo monaſterio exire, & in aliud propoſuerit intrare, conſentientibus Epiſcopo, Abbate, & fratribus, conſentimus, & concordamus: quia id feciſſe multos ſanctos legimus. Si vero fuga regularis diſciplinæ elapſus, propoſitum ſanctitatis calcaverit, omnimodis coercendus, & ab hominibus deteſtandus, atque omni onere eſt gravandus: ut ſaltem rubore verecundiæ confuſus, & onere paupertatis afflictus redeat, quem relicta ſingularitatis profeſſione inimicus tenebat. Si autem tam irreverens, & pertinax eſt, ut ad monaſterium redire, & propoſitum monachi reluctaverit obſervare, impleantur ſuper eum conſtituta, quæ de eo ſcripta ſunt in ſancto canone in Concilio Chalcedonenſi, cap. 4. Papæ Syricii 6. Leonis 26. quatenus retruſus ergaſtulo, decoqui poſſit pœnitudinis igne purgatorio.

27. In Synodo Chalcedonenſi cap. 7. ſtatutum eſt, ut clerici, qui ſemel in clero deputati ſunt, neque ad mi-

ogle

militiam, neque ad aliquam veniant dignitatem mundanam: & hoc tentantes, & pœnitentiam non agentes, quominus redeant ad hoc, quod propter Deum primitus elegere, anathematizari. Nos autem eandem ſequentes canonicam authoritatem, ſtatuimus, ut Clericus Eccleſiaſtice nutritus, in Eccleſia coram populo vel legens, vel cantans, ſi poſtmodum relicto clericatus habitu, a caſtris Dominicis, quibus adſcriptus eſt, profugus, & apoſtata elabitur, & ad ſæculum egreditur, ab Epiſcopo canonice coerceatur, ut ad ſinum matris Eccleſiæ revertatur. Quod ſi in hac indiſciplinatione perdurat, ut comam nutriat: conſtringatur, ut iterum detondeatur, & poſtea nec uxorem accipiat, nec ſacrum ordinem attingat. Si vero huic hujus ſancti Concilii reluctaverit definitioni, ſecundum præſtitutam Chalcedonenſis capituli conſtitutionem anathematizetur. Sanctus Iſidorus tales hippocentauris dicit eſſe ſimiles, qui nec equi, nec homines, atque quaſi bruta animalia, libertate, ac deſiderio ſuo feruntur.

Clerici militia addicti hippocentauri.

28. In Nicæno ſancto, & univerſali Concilio continetur: Propter multam perturbationem, & ſeditiones, quæ fiunt, placuit, conſuetudinem omnimodis amputari, ita ut de civitate ad civitatem, non Epiſcopus, non Presbyter, non Diaconus, transferatur, & cætera. In Chalcedon. cap. 20. Clericos in Eccleſia miniſtrantes, in alterius civitatis Eccleſiam, ſtatutos fieri non oportet. Si quis Epiſcopus poſt hanc definitionem ſuſceperit Clericum ad alium pertinentem, ſuſcipiens, & ſuſceptus communione priventur, donec is, qui migraverat, ad propriam fuerit regreſſus Eccleſiam. Item in Synodo Sardicenſi, cap. 18. Ut nulli liceat Epiſcopo alterius Epiſcopi miniſtrum Eccleſiaſticum ſolicitare, & in ſuis parochiis ordinare. In Africano, cap. 21. Ut clericum alienum nullus ſibi privet Epiſcopus, præter ejus arbitrium, cujus fuerit clericus, &c. Item in decretis Papæ Leonis: Alienum clericum, invito Epiſcopo ipſius, nemo ſuſcipiat, nemo ſolicitet, niſi forte ex placito charitatis id inter dantem, accipientemque convenerit. Quibus conſtitutis ſanctorum canonum operam dantes, & veſtigiis Patrum inhærentes, hoc ſecundum præfixos ſanctos canones ſtatuimus, & juſtum eſſe decernimus.

29. Secundum decreta ſanctorum Patrum judicamus, & nos id acturos profitemur, ut nullum ſervum Epiſcopus ordinare præſumat, antequam perfecta ditetur ingenuitate: quia non debet vilis perſona fungi ſacerdotii dignitate. Leo Papa in epiſt. ſua cap. 1. Debet enim eſſe ab aliis ſecurus, qui divinæ militiæ fuerit aggregandus, ut a caſtris Dominicis, quibus nomen ejus adſcribitur, nullis neceſſitatis vinculis abſtrahatur. Gregorius in decretis ſuis cap. 7. Multos ex Eccleſiaſtica familia novimus, ad omnipotentis Dei ſervitium feſtinare, ut ab humana ſervitute liberi, in divino ſervitio valeant converſari. Si vero feſtinantes ad omnipotentis Dei ſervitium incaute retinemur, illi invenimur quædam negare, qui dedit omnia. Unde neceſſe eſt, ut ab humano ſervitio liber recedat, qui divini obſequii diſtrictam ſubire appetit ſervitutem. Sancta Synodus dixit: Præfinita Patrum ſtatuta inviolabilem habeant firmitatem.

30. In memoriam Beati Petri Apoſtoli honoremus ſanctam Romanam, & Apoſtolicam ſedem, ut quæ nobis ſacerdotalis mater eſt dignitatis, eſſe debeat magiſtra Eccleſiaſticæ rationis. Quare ſervanda eſt cum manſuetudine humilitas, ut licet vix ferendum ab illa ſancta ſede imponatur jugum, conferamus, & pia devotione toleremus. Si vero, quod non decet, quilibet, ſive ſit Presbyter, ſive Diaconus, aliquam peturbationem machinando, & noſtro miniſterio inſidiando, redarguatur falſam ab Apoſtolico detuliſſe Epiſtolam, vel aliud quid, quod inde non convenerit, ſalva fide, & integra circa Apoſtolicum humilitate, penes Epiſcopum ſit poteſtas, utrum eum in carcerem, aut in aliam detrudat cuſtodiam: uſquequo per Epiſtolam, aut per idoneos ſuæ partis legatos, Apoſtolicam interpellet ſublimitatem, ut potiſſimum ſua ſancta legatione dignetur decernere, quid de talibus juſto ordine lex Romana ſtatuat diffinire, ut & is corrigatur, & cæteris modus imponatur.

31. Tranquillitatem ſanctæ Dei Eccleſiæ inquietari, & pacem fraternam infeſtari teſtantur fures, & latrones, qui ambulant inter nos ovina pelle obumbrati, ſed lupina mente recedunt alienati, res Eccleſiarum ſæva mente adducti rapientes, & gregem Dominicum ſpoliando lacerantes. De quibus Salvator in Euangelio commemorat: *Qui non intrat per oſtium in ovile ovium, ille fur eſt, & latro.* Atque ſubjungit: *Fur non venit, niſi ut furetur, & mactet, & perdat.* Ubi quamvis hæreticos, qui fidem furantur Eccleſiæ, deſignet: tamen inſecutione furum, & latronum, turbatam monſtrat pacem Eccleſiarum. De talibus Apoſtolus ad Philipp. *Videte canes, videte malos operarios.* Canes vocavit, quod non habent verecundiam: malos operarios, quia nulla faciunt, quæ pietati conveniunt. Et Dominus per Prophetam Iſaiam: *Ego Dominus diligens judicium, & odio habens rapinam.* Unde nos, quæ Dominus diligit, diligentes, & quæ odit, odio habentes, ſtatuimus, & judicamus, ut ſi quis poſt hæc Euangelica, & Apoſtolica, atque Prophetica verba, & diffinitionem pacatiſſimæ Synodi, inventus fuerit furtum, aut rapinam exercere, & in ipſo diabolico actu mortem meretur incurrere: nullus pro eo præſumat orare, aut eleemoſynam dare. Et eleemoſyna pro eo data, nec in memoriam clericorum, nec pauperum veniat, ſed execrabilis ſordeſcat. B. Auguſtinus de talibus horribilem profert ſententiam, dicens: Nemo te poſt mortem tuam fideliter redimit, quia tu te redimere noluiſti. Si autem ille fur, vel latro vulneratus elabitur, & expectatione mortis deſperatus putatur, atque reconciliari ſe myſteriis ſacroſanctis, habitu corporis, & voluntate piæ mentis deprecatur, Deoque, & ſacerdoti, comite vita, emendationem morum, & actuum confitetur, communionis gratiam non negamus tribuendam. In Nicæno magno Concilio ſtatutum legimus: Si quis egreditur e corpore, ultimo, & neceſſario viatico minime privetur, &c. Item de ultima pœnitentia, in epiſtola Innocentii Papæ cap. 21. Tribuitur ergo cum pœnitentia extrema communio, ut homines hujuſmodi vel in ſupremis ſuis, permittente Salvatore noſtro, a perpetuo liberentur exitio. Item de eodem Carthaginenſi 7. & Cœleſtin. 15. ubi ait: Quid rogo, aliud eſt, ultimam pœnitentiam negare periclitanti, quam mortem addere morienti?

Joan. 10.

Philip. 3.

Eſa. 16.

32. Quæcunque Eccleſia a compluribus cohæredibus ſit obſeſſa, concordi unanimitate undique procuretur, ne propter aliquas diſceptationes ſervitium Dei minuatur, & cura populi irreligioſe agatur. Si vero contingat pro ea comparticipes diſſidere, & ſub uno Presbytero nolle eam procurare, & propterea jurgia, & contentiones tam inter ipſos, quam inter clericos incipiant frequentare, quia juxta Apoſtolum, *ſervus Dei non oportet litigare*: Epiſcopus tollat inde reliquias, & ſub magna cura honorifice collocet eas: atque ejuſdem Eccleſiæ claudat oſtia, & ſub ſigillo conſignet ea, ut ſacrum miniſterium nullus celebret in ea, antequam concordi unanimitate unum omnes eligant Presbyterum, qui idoneus ſit ſacroſanctum locum procurare, & populo Dei utiliter præeſſe. Hanc autem habeant authoritatem Epiſcopi, ut in nullis Eccleſiis nec conſtituantur Presbyteri, nec expellantur, illis inconſultis, & non conſentientibus. In epiſtola B. Papæ Clementis legitur: Attendendum ſummopere eſt omnibus Presbyteris, & reliquis clericis, ut nihil abſque Epiſcopi proprii licentia agant: non utique Miſſas ſine ejus juſſu quiſquam Presbyterorum in ſua parochia agat. Similiter & reliqui populi, majores ſcilicet, & minores, per ejus licentiam, quicquid agendum eſt, agant. Animæ vero eorum ei creditæ ſunt: ideo omnia ejus conſilio agere debent, & eo inconſulto nihil.

2. Tim. 1.

33. In Nicæno ſancto, & univerſali Concilio ſtatutum

tum eſt, c. 5. Ut ſi quis a medicis per languorem defectus eſt, aut a barbaris abſciſſus, hic in clero permaneat. In epiſt. Innocentii Papæ, cap. 28. Qui igitur volens cujuslibet partem digiti ſibi abſcidit, hunc ad clerum canones non admittunt. Cui vero caſu aliquo contingit, hunc canones præcipiunt & clericum fieri, & ſi in clero fuerit repertus, non abjici. Item in decretis Gelaſii Papæ, c. 15. Ut nemo literas neſciens, vel aliqua parte corporis imminutus, promoveatur ad clerum. Hanc authoritatem SS. Patrum confitemur, & confirmamus, ſequimurque: itaut ſi quis a medicis per languorem defectus eſt, vel per aliquam infirmitatem claudus effectus eſt, inveniatur alias dignus, permaneat clericus, & ſacro ordini aptus.

34. Undique bella conſurgunt, hoſtes ſęviunt. Inimica gens paganorum inſequitur populum Chriſtianorum. Impletum eſt enim, quod Euangelica teſtatur hiſtoria: *Surget gens contra gentem, & regnum adverſus regnum, &c.* Et alibi ſcriptum eſt: *Pugnabit orbis terrarum pro eo contra inſenſatos.* Quapropter zelo divinæ æmulationis accenſi Chriſtianorum exercitus procedunt ad bellum, confidentes in eum, qui dixit: Vos ad certamen acceditis, ego prælior pro vobis. Fit conventus Chriſtianorum, & paganorum, fortiter dimicant iſti pro fide, illi contra fidem. Unde fortiſſimo confortante Domino, ſicut Mathathias pater Machabæorum ait: *Non in multitudine exercitus fit victoria belli, ſed de cælo veniet fortitudo.* Sæpe fit victoria Chriſtianorum, victa eſt pars paganorum. Quare una cum interfectis paganis perempti fuerunt Chriſtiani; captivi a Barbaris, quia in impetu belli nequeunt diſtingui. Idcirco juſtum decernentes, ſtatuimus cum interfectoribus miſericordius agendum, ita ut quadraginta diebus pœnitentiæ indulgentius tranſactis, penes Epiſcopum ſit authoritas, & poteſtas, ut perpendat culpam, agat indulgentiam.

Matth. 24. Sap. 5.

Mach. 31.

35. Secundum SS. ſtatuta Patrum, in hoc ſancto præjudicamus Concilio, ut nullus Comes, nullusque omnino ſæcularis, diebus Dominicis, vel ſanctorum in feſtis, ſeu quadrageſimæ, aut jejuniorum, placitum habere, ſed nec populum illo præſumat coercere. Quia inde iraſcitur Deus, quod, cum tantum ſuo ſancto ſervitio debet populus deſudare, inveniatur lites, & contentiones frequentare. Diebus vero Dominicis, & Sanctorum Feſtis, vigiliis, & orationibus inſiſtendum, & ad Miſſas cuilibet Chriſtiano cum oblationibus eſt currendum, & tantummodo Deo vacandum. Diebus quadrageſimæ, & jejuniorum, ſumma devotione jejunandum, & omni intentione eſt orandum: atque unicuiq; pro facultatibus ſuis Eleemoſynæ tribuendæ, & nullæ lites, vel contentiones habendæ. Arguit enim eos, qui contentiones, & lites tempore jejuniorum, & qui a debitoribus debita exigunt, Dominus per Prophetam dicens: *Ecce in diebus jejuniorum veſtrorum invenitur voluntas veſtra, & omnes debitores veſtros repetitis: ecce ad lites, & contentiones jejunatis, & percutitis pugno impie.* Ideo nobis, qui gregis Dei curam accepimus paſtoralem, ſummopere curandum, & prohibendum eſt, ne noſtra deſidia agente, præfatis diebus ullus placitum habere, & populum nobis commiſſum a ſervitio Dei noſtri audeat impedire. Præterea ſancimus, & præcipimus, ut nullus Comes aliquem pœnitentem ad placitum ire compellat, nec ipſe veniat: ne forte, dum jejunare, & orare, atque pro ſalute ſuæ animæ debet invigilare, vaniloquiis, & contentionibus cogatur laborare.

Iſai. 58.

36. Si contingat duos fratres ſimul arborem ſuccidere, ſive in ſylva, vel quocunque loco, & cadente arbore, alter alteri, Fuge, vel cave, dixerit, & ipſe ſtans, ſive fugiens, ſubtus ipſam arborem devenerit, & mortuus fuerit, ſuperſtes frater innocens de morte defuncti judicetur. Quia non voluntate, non incuria illius, non denique conſenſu, nec ullo ſuo mortem incurrit reatu: ſed dum ambo inſiſterent operi neceſſario, incautus, & inſperatus caſu arboris depreſſus eſt, nemine penitus adjuvare valente. Hanc eamdem ſtatuimus definitionem de cæteris ſimilibus, ſive cognatis, ſive nulla proximitate conjunctis. Iſtam definitionem tenuere Patres noſtri Apoſtolici viri; ideo eorum exempla ſequentes per futura tempora inviolabilem eam cuſtodimus, & poſteris noſtris ſequendam tranſmittimus, quia grave peccatum eſt, & noſtro miniſterio contrarium, innocentem opprimere, & ſecurum crimine, ſcienter criminoſum habere. Quidam de ſapientibus ait: Premit inſontes debita ſceleri noxia pœna, juſtuſque tulit crimen iniqui.

D. 50 Si duo frat.

37. Si quæ mulier, ut ſæpe contingit, infantem proprium prope ignem collocaverit, & alius, qui caldariam ſuper ipſum ignem pependerit, & aquam infuderit, atque aqua ipſa per ignem fervens egreditur, & infanti ſuperfunditur, & propterea mortuus agitur, mater infantis, propter negligentiam, judicio ſacerdotum pœniteat, & homo, qui caldariam pependit, ſecurus permaneat. Simili modo de cæteris ſimilibus, quæ ſæpe diverſe ſolent evenire, & judicamus, & eſſe volumus.

38. In decretis Papæ Leonis, c. 18. ſcriptum eſt: Non omnis mulier viro juncta, uxor eſt viri, quia nec omnis filius hæres eſt patris. Nuptiarum autem fœdera inter ingenuos ſunt legitima, & inter æquales. Itaque aliud concubina, aliud uxor: ſicut aliud ancilla, aliud libera. Igitur ſi quis filiam ſuam viro habenti concubinam in matrimonium dederit, non ita accipiendum eſt, quaſi eam conjugato dederit, niſi forte illa mulier & ingenua ſit facta, & dotata legitime, & in publicis nuptiis honeſtata videatur. Unde paternam ſequentes authoritatem, ſub præſenti hujus S. Catalogo Concilii, ſtatuimus, & libere judicamus, ut quiſquis liber libertam, hoc eſt, ex ancilla per manumiſſionem, & regalem largitionem liberam factam legitime in matrimonium duxerit, ulterius habere debebit, tanquam unam ex nobili genere progenitam, excepta fornicationis cauſa: & quandiu illa vivat, nullam accipiat. Eſt igitur, ut ex decretis Papæ Leonis prædiximus, ingenua facta, & dotata legitime, & in publicis honeſtata nuptiis: & propterea jam non eſt concubina, ſed uxor legibus acquiſita. Hæc eadem lex pro qualitate ſexus ſit fœminis, & viris libertatis.

39. Quicunque alienigenam, hoc eſt, alienæ gentis fœminam (verbi gratia Francus mulierem Bajoaricam) utrorumq; conſultu propinquorum legitime, vel ſua, vel mulieris lege acquiſitam, in conjugium duxerit: velit, nolit, tenenda erit: nec ultra ab eo ſeparanda, excepta fornicationis cauſa. Quamvis enim, ut Apoſtolus ait, *unus Dominus, una fides, unum baptiſma,* utrique communis ſit nationi, legem tamen habent diverſam, & quantum ad ſæculum, interdum longe disjunctam. Quare ſi unus e duobus, unam carnem in duas dividere, & copulam nuptialem machinetur disjungere, dicendo, non ſecundum ſuæ gentis legem jura matrimonii contraxiſſe, & idcirco ſeparari poſſe: canonica inſtitutione diffinimus, & noſtro, omniumque Orthodoxorum judicio ſtatuimus, ut quod legis imperfectum ſit, perficiatur, & jus matrimonii nequaquam reſolvatur. Synodus Romana ait, quod non dimittenda ſit uxor poſt baptiſmum, quæ habita eſt & ante baptiſmum. In baptiſmo ſolvuntur crimina, non tamen legitima conjugia. Cum enim in baptiſmo tranſmigrat de vita in vitam, & non mutat uxorem legitimam: quomodo mutat eam, qui non mutat vitam, ſed tranſit de gente ad gentem? Igitur quia jam ſuffugium non habent ſeparandi, impleant dictum Apoſtoli, *ut unanimes unum ſentientes* permaneant in Chriſto Jeſu Domino noſtro. Nos autem cognita referimus, quia quendam Francum, & mulierem Saxonicam talia egiſſe cognovimus. Si quis poſt hæc, hujus S. Concilii inſtitutionem parvipendens, aliam duxerit, cujuſcumque gentis ſit, canonice arceatur, ut priori cum pœnitentia copuletur.

Epheſ. 4.

Phil. 2.

40. Audivimus rem execrabilem, & Catholicis omnibus deteſtandam, quemdam nefario fornicationis opere alicujus uxorem, vivente eo, commaculaſſe:

& in augmentum iniquitatis, juramento confirmaſſe, ſi ejus legitimum ſupervixiſſent ambo maritum, ut ille fornicator illam adulteram adulterio pollutam ſibi aſſociaret toro, & legitimo matrimonio: ſi hoc jure dici matrimonium poteſt, per quod oriuntur, quæ Apo-
Rom. 1. ſtolus enumerat mala, *quæ ſunt fornicatio, immunditia, luxuria, &c.* ad ultimum vero veneficia, & homicidia: quia pro tam illicito amore alii veneno, alii gladio, vel aliis diverſis perempti ſunt maleficiis. Id-
1. Cor. 6. circo acutiſſimo ferro, & totius generis artificio reſecanda, per quæ cœleſtia regna ſunt occludenda. Quoniam, ut idem Apoſtolus ait, *qui talia agunt, regnum Dei non conſequentur*. Tale igitur connubium anathematizamus, & Chriſtianis omnibus obſeramus. Non licet ergo, nec Chriſtianæ religioni oportet, ut ullus ea utatur in matrimonio, cum qua prius pollutus eſt adulterio.

41. Si quis legitimam duxerit uxorem, & impediente quacunque domeſtica infirmitate, uxorium opus non valens implere cum illa, frater vero ejus, ſuadente diabolo, adamatus ab ipſa, clanculum eam humiliaverit, & violatam reddiderit, omnimodo ſeparentur, & a neutro ulterius eadem mulier contingatur. Igitur conjugium, quod erat legitimum, fraterna commaculatione eſt pollutum: & quod erat licitum, illicitum eſt factum, ut Hieronymus ait: Mulier duorum fratrum non aſcendat torum; ſi autem aſcendit, adulterium perpetrabit. Quia vero humana fragilitas proclivis eſt ad labendum, aliquo modo muniatur ad ſtandum. Idcirco Epiſcopus, conſiderata mentis eorum imbecillitate, poſt pœnitentiam ſua inſtitutione peractam, ſi ſe continere non poſſint, legitimo conſoletur matrimonio: ne dum ſperantur ad alta ſublevari, corruant in cœnum.

42. Si quis de uno in alium omnino tranſmigrat Epiſcopatum, etſi (quod abſit) contingat, eum filiam ſororis ſuæ, amitæ, aut materteræ, avunculi, vel patrui polluere, aut aliquod crimen committere: Epiſcopus, in cujus tunc diœceſi commoratur, & tali ſcelere criminatur, habeat jus, & poteſtatem, ſecundum canonicam authoritatem, & noſtram ſynodalem inſtitutionem, flagitioſum coercere, & ad pœnitendum emollire: per quos enim melius rei veritas ventilatur, & emendatur, quam per hos, inter quos habitat, & criminoſus apparet?

43. Si quis cum qualibet fornicatus fuerit, & eo neſciente, filius ejus, vel frater ejuſdem rei inſcius, cum eadem ſe polluerit, & poſtquam ſe pollutum eſſe cognoverit, confeſſus fuerit, & hoc ſe neſcire cum juramento confirmaverit: quia de hoc pœnituit, & confeſſus fuit, poſt peractam congruam pœnitentiam, legitimo utatur matrimonio, ne iterum mordente crudeliſſima libidinis beſtia ſaucietur, & in voraginem fornicationis incidere videatur. Nam, ut Hieronymus ait, Ferreas mentes domat libido. Mulier vero, quæ tantum nefas commiſerat, ulterius pœniteat, atque continens, & innupta permaneat.

44. Si quis cum aliqua crimen fornicationis fecerit, & frater ejus, ejuſdem ſceleris ignarus, duxerit illam uxorem, frater, qui prior per fornicationem polluerat illam, quia non indicavit fratri uxorem ducenti, prædura arceatur pœnitentia, & condigna caſtigatione. Qua peracta, ſi continens eſſe non poſſit, indulgentia ſublevetur, ne libidini proſternatur, quatenus legitimo conſoletur matrimonio. De muliere vero ſancimus, ſicut de ea in Neocæſarienſi ſancto Concilio diffinitum legimus, capitulo ſecundo, Mulier, ſi duobus fratribus nupſerit, abjiciatur uſque ad mortem. Verumtamen in exitu propter miſericordiam fructum pœnitentiæ conſequatur, ſi promiſerit, quod facta incolumis, hujus conjunctionis vincula diſſolvat. Quod ſi defecerit mulier, aut vir in talibus nuptiis, difficilis erit pœnitentia in vita permanenti. Epiſcopus vero poteſtatem habeat ſecundum converſationem ipſius, aut adjicere negligenti, aut minuere pœnitenti. Tamen ulterius continens, & a viro disjuncta permaneat.

45. Simili modo ſecundum ſanctos Canones diffinimus, & judicamus de eo, qui cum duabus ſororibus fuerit pollutus, ut uſque in exitum vitæ pœnitens, & continens permaneat. Soror autem, quæ poſterior libidinis perforata aculeis ſi ſcienter ſe cum eodem commaculaverit, uſque in finem vitæ pœnitens, & continens perduret. Si autem improviſe contingit, condigna ſtringatur caſtigatione: &, ſi velit, legitima utatur viri conjunctione.

46. Si cujus uxor conſtuprata fuerit, & propterea maritus capitali ſententia delere illam machinaverit: ipſa vero urgente mortis periculo, ad Epiſcopum confugerit, & auxilium quæſierit, operoſiori, ſi poteſt, Epiſcopus labore deſudet, ne occidatur. Si vero non poteſt, nullo modo liceat ei requirenti eam reddere viro ad occidendum, quæ ſe ei obtulit ad defendendum: ſed ſolerti cura tranſmittere eam ad locum, quem ipſa delegerit, ut ſecura vivere poſſit. Si vero interdum maritus eam invenerit, & repetierit, ſecundum ſæculum poteſtatem habeat, quid agere ei velit. Sed audiat ſanctum Auguſtinum dicentem: Cum enim vir a virtute nomen accipit, & mulier a mollitia, ideſt, fragilitate: quare contra crudeliſſimam libidinis beſtiam vult unuſquiſque uxorem ſuam eſſe victricem, cum ipſe ad primum libidinis ictum victus cadat? Nam quidquid contra fidem Catholicam mulieribus non licet, nec viris licet. Si autem eadem mulier timore perterrita, a loco, ubi eam Epiſcopus deſtinavit, aufugerit, & vir ejus ab Epiſcopo ſemel, aut bis, aut ſæpius repetierit, ſi vitam ei obtinere poſſit, perquirat, & reddat: ſin autem, omnino non reddat. Maritus vero, quamdiu ipſa vivat, nullo modo alteram ducat.

47. Qui ſpiritualem habet compatrem, cujus filium de lavacro ſacri fontis accepit, & ejus uxor commater non eſt; liceat ei, defuncto compatre ſuo, ejus viduam ducere in uxorem, ſi nullam habent conſanguinitatis propinquitatem. Quid enim? nunquid non poſſunt conjungi, quos nulla proximitas carnalis, vel in id generatio ſecernit ſpiritualis?

48. Illud etiam nec Canonica inſtitutione diffinimus, nec introductione aliqua refutamus: ſed propter eos, qui diverſe de eo ſentiunt, hoc loco aliquid commemoramus. Si quis ſuæ ſpiritualis commatris filiam fortuito, & ita contingente rerum caſu, in conjugium duxerit, conſilio maturiori ſervato habeat, atque honeſte legitimo conjugio operam det.

49. De his, qui in adulterio juncti, per incentiva libidinis malæ filium, vel filiam genuerunt, Canonice præjudicamus: ut quando ab Epiſcopo juſta diviſione ſeparantur, eo tenore ſejungantur, ne ultra ſpe reverſionis deludantur. Quare, ſi quid inter ſe proprietatis, aut pecuniæ communi donatione tradiderunt, ut quæ communi ſervent infanti: de reliqua vero proprietate, & pecunia nullam ulterius habeant communionem, ſed uterque ſua provideat, &, ut velit, faciat. Et ut hoc verius credatur, atque firmius obſervetur, verbo Domini præcipimus, & canonica, atque ſynodali impoſitione injungimus, quatenus juramento colligentur, deinceps, & ultra ſub uno non cohabitare tecto: nec familiari frui colloquio, excepto in Eccleſia, & in publico: nec ullum habere commune in proprietate, aut mancipiis, vel pecunia, ſive ullis rebus, unde ſuſpicio luxurioſi facti, aut ſcandalum libidinoſi deſiderii juſte poſſit oriri.

49. Si quis vero ſive ſit vir, ſive mulier, aliquem a recta credulitate, & Catholica fide illuſione diabolica averterit: *expedit ei*, ut Euangelicus intonat ſermo, *ut ſuſpendatur mola aſinaria in collo ejus, & demergatur in profundum maris*. Quia qui ſcandalizaverit Matth. 18.
alios, ut Deum offendant, ac de vera fide, & ſalute recedant: multo melius eſſet ei, ut propriis vitæ ſuæ vitiis, & immunditia pollutus puniretur, quam pro ſuis, & aliorum peccatis in infernum demergeretur. Et ſi quem-

quempiam veneno, vel herbis, aut diverſi generis maleficiis perdiderit, velut peſſimus homicida, duplici mulctetur pœnitentia.

51. Illud vero communi decreto ſecundum Canonum inſtituta diffinimus, & præjudicamus, ut ſi quis cum uxore alterius vivente eo fornicatus fuerit, moriente marito, ſynodali judicio aditus ei claudatur illicitus, ne ulterius ei conjungatur matrimonio, quam prius polluit adulterio. Nolumus enim, nec Chriſtianæ religioni oportet, ut ullus ducat in conjugium, quam prius polluit per adulterium.

Modus pœnitentiæ in Episc. arbitrio.

52. Placuit nobis de homicidiis non ſponte commiſſis, hic inſerere, quod in Ancyrano S. Concilio, cap. 22. legitur, ubi dicitur: De homicidiis non ſponte commiſſis, prior quidem diffinitio poſt ſeptennem pœnitentiam perfectionem conſequi præcepit. Secunda vero, quinquennii tempus explere. Modus autem hujus pœnitentiæ in Epiſcoporum ſit arbitrio, ut ſecundum converſationem pœnitentium poſſint & extendere tardantibus, & minuere ſtudioſe feſtinantibus.

53. Si quis filium ſuum (quod abſit) non ſponte, ſed caſu contingente occiderit, ſecundum homicidia non ſponte commiſſa pœniteat, ut ſequenti ſubinfertur capitulo.

54. De his, qui voluntate homicidium fecerint, Ancyrano S. Concilio, cap. 21. legitur, ut pœnitentiæ quidem jugiter ſe ſubmittant: perfectionem vero, ideſt communionis Chriſti gratiam, circa vitæ exitum conſequantur. Inſtituta Canonica, & SS. Patrum decreta, noſtro, & omnium orthodoxorum judicio, inviolabilem habeant firmitatem. Nobis autem, qui paſtores ovium Chriſti ſumus, pro moderni temporis qualitate, & hominum fragilitate, bonum, & utile videtur, ut his, qui voluntarie homicidium fecerint, authoritate Synodali, & judicio generali modum caſtigationis imponamus, & certum, ac definitum pœnitentiæ tempus præmonſtremus: ne prolixum tempus pœnitentiæ generet faſtidium negligentibus: ſed curſim excitatis accreſcat opus ſalutis.

55. Si quis ſponte homicidium fecerit, quadraginta diebus ab ingreſſu Eccleſiæ arceatur. Et nihil manducet illis 40. diebus, præter ſolum panem, & ſalem, neque bibat, niſi puram aquam. Nudis pedibus incedat. Lineis non induatur veſtibus, niſi tantum femoralibus. Sęcularia arma non portet. Nullo vehiculo utatur. Ad nullam fœminam, nec ad propriam uxorem his diebus miſceatur. Nullam communionem illis 40. diebus cum aliis Chriſtianis, nec cum alio habeat pœnitente in cibo, vel potu, aut ullis rebus. Si vero ſint aliqui vitæ ſuæ inſidiatores, ut præ illis non poſſit digne pœnitere, interim differatur ei eadem pœnitentia, donec ab Epiſcopo proprio pax ei ab illis ſit facta. Si enim aliqua corporali infirmitate detentus ſit, ut non poſſit rite jejunare, adhibeatur ei miſericordia, quouſque convaleſcat, & tunc demum pœniteat. Si vero longo tempore eadem ſit occupatus infirmitate, ad Epiſcopum pertinebit, ut prudenter pertractet, quomodo infirmum peccatorem curare diſponat: quia, ut Gregorius in Paſtorali commemorat libro, Occultiora ſunt vulnera mentium, quam corporum: & ars eſt artium, regimen animarum.

56. Poſt illos quadraginta dies, unum annum integrum ab introitu Eccleſiæ ſuſpendatur. Et abſtineat ſe a carne, & caſeo, a vino, & medone, ac mellita cerviſia, niſi Dominicis, & diebus feſtis, qui per illum Epiſcopatum publice celebrantur apud cunctum populum: & niſi vel in hoſte, aut in aliquo magno ſit itinere, vel longe, aut dru ad Dominicam curtim, vel ſi infirmitate detentus ſit: tunc licitum ſit ei tertiam feriam, & quintam, atque ſabbatum redimere uno denario, vel pretio denarii, ſive tres pauperes pro nomine Domini paſcendo: ita dumtaxat, ut vel carne, vel vino, vel medone, ideſt, de tribus una re utatur, non omnibus veſcatur. Poſtquam autem de itinere domum reverta-

Redemptio pœnitentiæ.

tur, aut de infirmitate liberetur, prædictas ferias non redimat, ſed ſtatuto modo pęniteat. Completo vero unius, ejuſdemque anni curriculo, ita caſtigatus rite, & ordinabiliter more pœnitentium introducatur in Eccleſiam.

Nota. *Curtis pro curia, alias villam, aut demum ſignificat. De la Cerda adverſ. ſacr. cap. 76. num. 19. Quid ſit* Medo, *vir incomparabilis Antonius Auguſtinus ignorare ſe fatetur, alii dicunt eſſe Hydromel, potionem quamdam arte factam apud I. Fileſacum in Syntag. pœnit. cap. 6. favet de la Cerda, cap. 124. num. 8.*

57. Secundum vero, & tertium annum ſimili modo pęniteat: excepto, quod prædictas tres ferias redimere jus habeat, ubicunque eſt ſive in domo, ſive in itinere. Cætera per omnia obſervet, ut in primo anno faciebat.

58. Quartum enim annum, & quintum, ſextum, & ſeptimum iſto modo obſervet. Jejunet autem his ſingulis tres quadrageſimas: unam ante Paſcha Domini, a caſeo, & pinguibus piſcibus, a vino, & medone, & mellita cerviſia: alteram ante nativitatem ſancti Joannis Baptiſtæ. Si vero deſunt quadraginta dies ante nativitatem, impleantur poſt nativitatem. Tertiam quadrageſimam ante Nativitatem Domini Salvatoris jejunet, & abſtineat ſe a carne, & cæteris rebus prædictis. Et in his quatuor annis, tertia feria, & quinta, ac ſabbato manducet, & bibat, quodcunque libeat. Et ſecundam, atque quartam feriam denario, aut prædicto denarii pretio, redimere jus habeat. Sextam vero feriam caute obſervet. His ſeptem annis rite expletis, reconcilietur, & more pęnitentium ſacris altaribus, & ſanctæ communioni reſtituatur, atque perfectionem conſequatur.

Concil. Nannetenſe incerti temporis, Anno Domini 886.

SIrmundus illud collocat ſeorſim ab aliis in fine tomi tertii. Summa hujus eſt. Excepto 1. Canone, & 2. Quos integros exhibemus.

In Cap. 1. Ut Dominicis, & Feſtis diebus, Presbyteri, antequam Miſſas celebrent, plebem interrogent, ſi alterius Parochianus in Eccleſia ſit, qui, proprio contempto Presbytero, ibi Miſſam velit audire. Quem ſi invenerint, ſtatim ab Eccleſia ejiciant, & ad ſuam Parochiam redire compellant. Similiter interrogent, ſi aliqui diſcordantes ſint, qui inter ſe litem implacabilem habeant, &, ſi inventi fuerint, ſtatim reconcilientur. Quod ſi renuerint pacem ſuſcipere, ab Eccleſia ejiciantur, uſquequo ad veritatem redeant. Non enim poſſumus munus, vel oblationem ad altare offerre, donec prius fratri reconciliemur. His ita peractis Sacerdotes Miſſarum ſolemnia rite peragant.

In Cap. 2. Ut nullus Presbyter alterius Parochianum, niſi in itinere fuerit, vel placitum ibi habuerit, ad Miſſam recipiat.

In Cap. 3. Ut nullus Sacerdos eas perſonas fœminarum, de quibus ſuſpicio eſſe poteſt, in domo ſua habeat.

In Cap. 4. Ut Sacerdos viſitet Infirmos in ſua plebe, & ingreſſus cubiculum, Aquam benedictam ſuper eum, & per omne cubiculum aſpergat, dicat verſum, *exurgat Deus, &c.* Et orationem, *Deus qui Sacerdotibus tuis tantam præ cæteris gratiam contuliſti*. Poſtea dicat Septem Pſalmos: denique conſoletur infirmum, eique ſalutaria monita det.

Aqua benedicta.

Nota. De Aqua benedicta aliqui affirmant eam inſtitutam eſſe ab Alexandro I. Pontifice. Verum quod hoc fiat ex Traditione Apoſtolica, ſic oſtendo: Clemens lib. 8. *Apoſtol. Conſtitut. cap.* 35. ponit ordinem conſecrationis Aquæ. Dionyſius *de Eccleſ. Hierarch. cap. de Baptiſmo*, dicit aquam ſacris invocationibus conſecrari. Cyrillus *Catecheſ.* 3. dicit, ſicut mundi cibi fiunt immundi invocatione Dei. Cypria-

nus *libro* 1. *epiſt.* 12. *Oportet*, inquit, *mundari*, & A *ſanctificari prius aquas a Sacerdote.* Baſilius lib. *de Spiritu ſancto*, *cap.* 27. Apoſtolicam Traditionem eſſe dicit aquæ conſecrationem. Itaque fatemur, Aquæ luſtralis inſtitutionem non tribui Alexandro, ſed Apoſtolis, Alexandro autem tribui præceptum, ut hæc ceremonia frequentetur. De qua etiam meminit Ambroſius lib. 4. *de ſacrament. cap.* 5. & *lib. De his*, *qui initiantur*, *cap.* 3. Epiphanius *Hæreſ.* 30. Theodoretus *lib.* 5. 21. *Hiſt.* Auguſtinus *Hom.* 17. *ex lib.* 50. *Homiliarum*, & *Serm.* 19. *de Sanctis*, & *lib.* 6. *in Julianum*, *cap.* 8. dicit aquam ſigno Crucis in Eccleſia conſecrari.

In cap. 5. Infirmus neceſſitate mortis urgente confitens peccata ſua, ſub ea conditione a Sacerdote reconcilietur, ut ſi ei Dominus ſanitatem reddiderit, B ſecundum qualitatem delicti omnino pœniteat.

In cap. 6. Ut Sacerdotes de hominibus ſepeliendis nihil muneris exigant. Et ut non ſepeliantur in Eccleſia, ſed in atrio, aut in porticu, aut extra Eccleſiam. Intra Eccleſiam vero, aut prope Altare, ubi Corpus Domini, & Sanguis conficitur, nullatenus habeat licentiam ſepeliendi.

In cap. 7. Ne ſacri Ordines pro muneribus conferantur.

In cap. 8. Nullus Presbyter habeat duas Eccleſias.

In cap. 9. Ut panis benedictus populo detur die Dominico, eulogias vocat Concilium, & orationem refert, qua benedicantur a Sacerdote, non longe diſſimilem ab ea, qua utimur. Vultque dari iis, qui non com- C municaverunt.

In cap. 10. Ut de decimis quatuor fiant portiones: una ad fabricam Eccleſiæ relevandam, altera pauperibus diſtribuenda, tertia Presbytero cum ſuis Clericis habenda, quarta Epiſcopo reſervanda, ut quidquid exinde juſſerit, prudenti conſilio fiat.

In cap. 11. Ut qui ſacros Ordines accepturi ſunt, examinentur.

In cap. 12. Ut uxor adultera dimittatur, ſi vir voluerit, & illa ſeptem annis publice pœniteat. Vir vero ejus, illa vivente, nullatenus aliam accipiat.

In cap. 13. Si qua mulier non habens virum, aut vir non habens uxorem, fuerint fornicati, tribus annis pœniteant.

In cap. 14. Ut de adulteris ſeptem annis pœniteat ille, qui fœdus conjugii violavit, qui vero lege conjugii non tenetur, quinque annis pœniteat.

In cap. 15. De fraternitatibus licitis, & illicitis.

In cap. 16. Eccleſia vacans non eſt per ambitionem petenda.

In cap. 17. Qui voluntarie, & per inſidias hominem interfecerit, jugi ſe pœnitentiæ ſubmittat.

In cap. 18. Qui vero nolens, ſed caſu homicidium commiſerit, quadraginta diebus in pane, & aqua pœniteat.

In cap. 19. Ut fœminæ publicis Conventibus, & Placitis non ſe immiſceant.

In cap. 20. De cultu ſuperſtitioſo abolendo, quo ſcilicet quidam arbores dæmonibus conſecratas, lapideſve colebant in deſertis, nondum penitus eliminata idololatria.

Conciliabulum Romanum in cauſa Formoſi Papæ celebratum, anno Domini 897.

IN hac Pſeudoſynodo, cujus Acta recitantur infra in Concilio Romano ſub Joanne IX. Epiſcopi, & Cardinales Presbyteri, qui ſummo odio Formoſum proſequebantur, Sergius nimirum, Benedictus, atque Marinus, aliique plures homines perditiſſimi, & Pontificiæ ſepulturæ violatores in unum congregati, ea, quæ de Formoſo hic ſubjiciam, dijudicarunt.

Stephanus VII.

Stephanus Septimus, qui vulgo Sextus appellatur, ſucceſſit Formoſo: Bonifacius enim, qui invadens Sedem Apoſtolicam, tenuit eam diebus quindecim; non eſt numerandus inter Pontifices, utpote qui velut homo nefarius jam antea bis gradu depoſitus, primum a Diaconatu, ac deinde a Presbyteratu, in Romana Synodo ſub Joanne Papa IX. damnatus fuit. Et quamquam uterque per vim, metum, & tyrannidem Sedem adepti fuerint, adeoque intruſus pariter intruſum expulerit; tamen Stephanus in numero, & ſerie Pontificum communi ſententia numeratur, quia ad periculum ſchiſmatis avertendum, illum, quamquam homo ſceleſtiſſimus eſſet, univerſus Clerus approbavit, totaque Eccleſia Catholica pro Chriſti Vicario, & ſucceſſore Petri agnovit. Nam cum Fulgo Rhemenſis Archiepiſcopus eum Formoſo ſubrogatum intellexiſſet, obſequiis, & officiis, quæ recens creatis Pontificibus exhiberi ſolent, ſcriptiſque ad eum litteris, teſte Frodoardo, eum veneratus eſt: non ignorans ſe etiam in ſucceſſoribus indignis Petrum, ac Chriſtum venerari, ſi iiſdem debitum cultum, & obedientiam deferret: contra vero in iiſdem eoſdem ſpernere, ſi, quam debebat, reverentiam non exhiberet.

Pontificatum auſpicatus eſt a ſacrilegio illo, quo corpus Formoſi exhumatum Sacerdotalibus indumentis indutum, tribuſque digitis mutilatum, in Tyberim projecit, omneſque ab eodem ordinatos iterato conſecrari, & ordinari præcepit. Miror, qua ratione Onuphrius in Annot. ad Platinam, hanc rei geſtæ hiſtoriam tamquam fabuloſam plane rejiciat; cum præter antiqua monumenta, & Synodalia Acta, de quibus infra ſub Joanne IX. Luitprandus libro 1. cap. 8. eadem his verbis manifeſtiſſime deſcribat, & deteſtetur: *Formoſo defuncto*, inquit, *atque Arnulpho in propria reverſo, is, qui poſt mortem Formoſi Papa conſtituitus eſt* (Bonifacius nimirum, de quo ſupra) *expellitur*, *Sergiuſque Papa* (memoria lapſus Luitprandus in nomine errat) *per Adelbertum conſtituitur. Quo conſtituto, ut impius, doctrinarumque ſanctarum inſcius, Formoſum e ſepulchro extrahi, atque in Sede Pontificatus Sacerdotalibus veſtimentis indutum collocari præcepit, cui & ait: Cum Portuenſis eſſes Epiſcopus, cur ambitionis ſpiritu Romanam univerſalem Sedem uſurpaſti? His expletis, ſacratis exutum veſtimentis, digitiſque tribus abſciſſis in Tyberim jactari præcepit, cunctoſque, quos ipſe ordinaverat, gradu proprio depoſitos, iterum ordinavit. Quod quam male egerit, Pater ſanctiſſime, animadvertere poteris: quoniam* D *& hi, qui a Juda Domini noſtri Jeſu Chriſti proditore ante proditionem ſalutem, ſeu benedictionem Apoſtolicam perceperunt, ea poſt proditionem, propriique corporis ſuſpenſionem minime ſunt privati, niſi quos improba forte defœdarant flagitia. Benedictio ſiquidem, quæ miniſtris Chriſti impenditur, non per eum, qui videtur, Sacerdotem infunditur. Neque enim qui rigat, eſt aliquid, neque qui plantat, ſed qui incrementum dat Deus. Quantæ autem auctoritatis, quantæque religionis Papa Formoſus fuerit, hinc colligere poſſumus, quoniam dum a piſcatoribus poſtmodum eſſet inventus, atque ad Beati Petri Apoſtolorum Principis Eccleſiam deportatus, Sanctorum quædam imagines hunc in loculo poſitum venerabiliter ſalutarunt. Hoc namque a religioſiſ-* E *ſimis Romanæ urbis viris perſæpe audivi.*

Addidit culpam culpæ Stephanus Papa, quando collecta Synodo, nefarium, impium, & deteſtandum facinus approbavit. Ipſi enim lapides tale portentum execrati, ſua tunc voce mutua colliſione clamarunt, ſpontaneam libentius pati ruinam, quam ut Romana Eccleſia tanto ſcandalo depreſſa maneret. Accidit tunc, ut ſacroſancta Baſilica Lateranenſis, primaria pontificis Sedes, impulſore angelo malo, ab Altari uſque ad portas proſtrata corrueret: quia nequaquam ſtare poterant parietes, dum prima Cardinis porta tanti facinoris terræmotu concuſſa fuiſſet.

Sanctitas Formoſi Papæ miraculis comprobatur.

CONTROVERSIA.

SAcrilegi Pontificis facinus, quo a defuncto pœnam inique exegit, quove legitime collatos Ordines contra Chriſti inſtitutionem, & Dei mandatum repetivit, Novatores hæretici noſtri temporis nobiſcum recte quidem redarguunt, & deteſtantur, verum contra promiſſiones Chriſti Petro, & Eccleſiæ factas, propter illud factum impium male inſurgunt, & præmature nimis de victoria glorianteſ, triumphum agunt. Omnia enim, quæ Stephanus contra Formoſum dixit, vel egit, homo furore percitus egit, implens id, quod exæſtuans rabies ſuaſit. Pontificia vero auctoritate legitime uſurpata, nihil contra fidem, vel bonos mores definivit. Nam qui hac de cauſa ad Synodum convocati ſunt Epiſcopi, & Presbyteri Stephano non diſſimiles, ſimili odio Formoſum proſequebantur, adeoque in eumdem ſententiam pronuntiarunt, quam homini furore percito gratam fore præſciebant. Unde hac in re violentam quidem tyrannidem in facto agnoſcimus, errorem autem in fide per Stephanum Pontificiam auctoritatem legitime uſurpantem definitum, vel approbatum fuiſſe, conſtanter pernegamus; quamquam nihil Sedis Apoſtolicæ præjudicaretur, ſi daremus invaſorem non legitime electum, ſed intruſum Pſeudopontificem in articulis fidei aſſerendis aberraſſe. Hujus temporibus poſt Arnulphum Regem Germaniæ pediculari morbo extinctum Vvidonem Imperatorem obiiſſe, teſtatur Luitprandus lib. 1. c. 9. Stephanus Sedis Apoſtolicæ invaſor, ab Optimatum factione adverſus Adelbertum Etruriæ Principem prævalente detruſus eſt in carcerem, anno Chriſti 900. & poſtquam Sedem Apoſtolicam ſex annis tenuiſſet, in eodem carcere ſtrangulatus, Deo vindice, exitu infami vitam clauſit. Hæc ex antiquis monumentis, & Diplomatibus de Stephano Baronius Tom. 10. Annalium, & Bellarminus de Rom. Pont. lib. 4. cap. 12. Reſpondeo, inquit, Stephanum, & Sergium non edidiſſe aliquod decretum, quo decernerent ordinatos ab Epiſcopo degradato, vel nominatim a Formoſo tanquam degradato eſſe iterum ordinandos, ſed ſolum de facto juſſiſſe iterum eos ordinari; quæ juſſio non ex ignorantia, aut hæreſi, ſed ex odio in Formoſum procedebat. Notat enim Sigebertus in Chronico anni 903. Stephanum VI. reclamantibus pene omnibus per vim ordinaſſe a Formoſo ordinatos.

SÆCULUM DECIMUM.

Concil. Ovetenſe, quo 18. Epiſcopi ex conceſſione Pontificis Joannis VIII. Eccleſiam Ovetenſem Metropolitana dignitate auxerunt, Æra 939. qui eſt annus Redemptoris noſtri 901. ſub Joanne IX.

JOannes Papa VIII. ad petitionem Adelfonſi Regis inter alia, quorum fit mentio in epiſt. ad prædictum Adelfonſum, conceſſerat, ut Ovetenſis Eccleſia Metropolitanam dignitatem acciperet; ideo in primis, quia Adelfonſus Magnus illic Regiam ſedem collocaſſet. Interfuit inter alios huic Concilio Theodulfus Epiſcopus Legatus miſſus a Rege Francorum: reliqui autem, qui ex propinquis Eccleſiis convenere, numerati ſunt decem, & ſeptem Epiſcopi.

Primum igitur omnium (quod dictum eſt) conſtituta ſede Metropolitana Eccleſia Ovetenſi, Ermenegildus ejus Antiſtes Archiepiſcopus eſt appellatus: ſicque ea dignitas, quæ antea inhærebat Eccleſiæ Lucenſi illi proximæ, in Ovetenſem tunc eſt translata. Actum eſt etiam, ut invigilarent Epiſcopi, atque miniſtri eorum Eccleſiaſticæ diſciplinæ: cujus rei perficiendæ cauſa, bis in anno, ut antiqui Canones docent, Synodum cogerent. Additum præterea, ut Epiſcopi illarum Eccleſiarum, quæ fuerant a Saracenis deſtructæ, Ovetum

A ſe conferentes, in ea Eccleſia militantes, ſtipem conſequerentur, ſi alias circumpoſitas ſub eadem Diœceſi conſtitutas Eccleſias curarent. His conſtitutis, appoſitum eſt anathema ex non ſervantibus.

Poſt hæc Rex, & Ermenegildus ad Epiſcopos ſermones hortatorios dixerunt: quibus abſolutis, Epiſcopi ex more Regi acclamantes, Regem laudarunt, quod ingentia latifundia Ovetenſi Eccleſiæ tribuiſſet, ejuſque immunitates a prædeceſſoribus acceptas confirmaſſet. Decima quarta Junii Æra 939. Synodus abſoluta fuit. Hæc ex Baronio.

Concil. Romanum, quo Acta Stephani VII. contra Formoſum habita reſcinduntur, & improbantur; & ſolius Lamberti coronatio tan-
B *quam citra vim legitime facta confirmatur, anno Domini 904. tempore Joannis IX.*

De abrogatione Pſeudoſynodi habita a Stephano prædeceſſore.

SYnodum tempore piæ recordationis Stephani Papæ, deceſſoris videlicet noſtri celebratam, in qua venerabile corpus Formoſi venerandi Papæ de ſepultura violata per terram tractum eſt, & quaſi ad judicium deductum, judicari, & damnari præſumptum eſt, quod numquam deceſſorum noſtrorum temporibus factum fuiſſe traditum eſt, penitus abrogamus. Et ne ulterius præſumatur fieri per quodlibet Spiritus Sancti judicium, interdicimus: quia ad judi-
C cium vocari mortuus non poteſt, cum perſona, quæ ad judicium vocatur, ideo vocetur, ut aut fateatur objecta, aut convincatur objectis: & omnibus patet, quia mortui cadaver pro ſe nec reſpondere, nec ſatiſfacere poteſt.

Epiſcopi, & Presbyteri, & reliquus Clerus, qui eidem Synodo interfuerunt, quia ipſi veniam petentes, coactos ſe terroris metu, ac formidine interfuiſſe confeſſi ſunt; prece ſanctæ Synodi eis indulſimus, &c.

Et infra.

Epiſcopos igitur, ſeu Presbyteros, atque Diaconos, necnon & Subdiaconos, cæteroſque alterius Ordinis ſanctæ Sedis Apoſtolicæ, qui ab eodem venerando Papa Formoſo Canonice conſecrati, & pro quorumdam libitu
D temere dejecti ſunt, in proprios Ordines, & gradus communi ſanctæ Synodi conſultu reducimus, perpetuoque robore, ac Canonica cenſura ſtabilitos, Deo auctore, decernimus, &c.

Violatores, ſeu corruptores ſacri tumuli ejuſdem Domini Formoſi Papæ, qui ſub fœdere conſpirationis ad capiendum theſaurum, corpus illud trahentes, in fluvium Tyberim jactare non timuerunt; divina auctoritate, Synodalique noſtro conſultu, niſi reſipuerint, ſint a ſanctæ Dei Eccleſiæ liminibus ſeparati, &c. Et alia plura late vide apud Binium hic.

Concil. Ravennate 74. Epiſcoporum in eadem cauſa Formoſi, & Stephani Romanorum Pontificum, an. Dom. 904. celebratum tempore
E *Joannis Papæ IX. & Lamberti Imperatoris.*

HUjus Concilii Ravennatis meminit Sigebertus anno 903. his verbis: *Hic etiam ad confirmandam Formoſi ordinationem, quam Stephanus Papa depoſuerat, Synodum 74. Epiſcoporum, præſentibus Francorum Archiepiſcopis, & Rege, apud Ravennam ſtatuit. Et coram eis combuſta eſt Synodus, quam Stephanus in damnationem Formoſi fecerat.*

CONTROVERSIA.

JUrene, an injuria ita actum ſit in Formoſum, ac ejus ordinationes, quæ pares in Italia turbas, quales in Gal-

ſio ſæculo antecedenti Ebbonis Rhemenſis ordinationes excitarunt, dubitatur etiam nunc, ſicut tunc temporis dubitatum, cum Stephanus, & Sergius quadam facti violentia eas irritas reddere voluerunt.

Joannes Morinus Presbyter Oratorii multæ eruditionis in præfatione ſua ad duos libros Auxilii, qui a Formoſo ordinatus Presbyter ordinationes ejus ratas eſſe, ac validas tuitus eſt, duobus libellis nuper in lucem ab ipſo editis, quibuſque lumen affulget geſtis Pontificum Formoſi, Stephani VII. Joannis IX. & Sergii III. qui Stephanum æmulatus iterum ordinationes Formoſi irritas eſſe voluit, contendit Pontifices Stephanum, & Sergium non adeo fuiſſe ſceleratos, nec Formoſum adeo ſanctum, ut multi ſibi perſuadent: Stephanum, & Sergium probabiles cauſas, imo in ſpeciem graves, exauthorandi Formoſi ordinationes habuiſſe. Formoſus enim a Joanne VIII. propter varia crimina depoſitus, & degradatus fuerat, & ad communionem laicam redactus, atque ab Epiſcopatu Portuenſi expulſus. Accuſabatur cum nonnullis in Joannis Papæ vitam conſpiraſſe, in Caroli Calvi Imperatoris, & Franciæ Regis ruinam conjuraſſe, Romam Saracenis prodere voluiſſe, ut Papam illius excidio involveret. Opponebant quidem Stephani fautores eum a Martino I. ſucceſſore Joannis VIII. Epiſcopatui redintegratum fuiſſe, ſed regerebant adverſarii, eum contra Canones ab Epiſcopatu Portuenſi ad Romanam ſedem tranſmigraſſe, quod inſolens erat in Rom. ſede. Nec deeſſe exempla, cum Stephanus IV. ordinationes Conſtantini ut invalidas declaraſſet, in Concilio Romano, ad quod duodecim Epiſcopi Galliæ, & alii plures convenerant, de quo in ſuperiori ſæculo dictum eſt, ob id, quod cum laicus eſſet, Pontificatum invaſiſſet, omneſque ordines nullis prope ſervatis interſtitiis ſuſcepiſſet. Necdum his temporibus in rem judicatam tranſierat, & in fidei Catholicæ axioma, quamlibet ordinationem ſecundum ritum Eccleſiæ factam ab Epiſcopo characterem habente validam eſſe, nec repetendam.

Verum cum in quæſtione adhuc dubia, & obſcura, majori laude digni ſint, qui veritatem ipſam inter varia hominum judicia poſſunt attingere: ac ipſa veritas doceat ordinationes hujuſmodi ab habente characterem factas reiterandas non eſſe, inique omnino actum fuiſſe in Formoſum cenſendum eſt, quidquid criminis illi imputetur; cum omnia hæc objecta, quibus abunde ſatisfacit Auxilius, minime impediant validitatem ordinationum, quamvis executionem poſſint impedire. Nam ut idem ait lib. 1. cap. 27. aliud eſt reconciliatio, aliud conſecratio. Nam qui ſemel conſecratur, denuo in idipſum conſecrari non poteſt; reconciliari tamen per dignam ſatisfactionem poteſt; & lib. 2. cap. 4. reſpondens ad objectionem ex ordinationibus repetitis Conſtantini, talem reordinationem improbans: ſicut morbus, ait, non valet expellere morbum: ita nec vitium poteſt excludere vitium. Denique in his libris multa congerit pro defenſione iſtarum ordinationum, quamvis aliquibus erroribus circa alia non careat, ut ſolerter advertit idem Morinus.

Nec adeo abſtruſa, aut ignota erat hujus difficultatis ſolutio, quin ab aliquantum peritis, & litteratis, ſi attenderent, ſatis multa in libris antiquorum invenirentur ad tollendum omne dubium, quæ in prædictis Auxilii libellis inveniuntur, unde & plurimorum ſaniori judicio, teſte Sigeberto ad ann. 900. improbata ſunt acta illa in Formoſum, quæ violentia paſſionis ſuggeſſit, a qua immunes non ſunt homines etiam ad apicem Pontificatus evecti, illi maxime, qui his temporibus eligi ſolebant, de quibus ſcribit Baronius ad ann. 897. n. 8. illa infeliciſſima Eccleſiæ Romanæ tempora, atque omnium luctuoſiſſima, quibus ipſam contigit domeſtico bello exagitari, atque perſecutione vexari, illata ipſa per Adelbertos Marchiones potentiſſimos, eo infeſtiores, quo viciniores Romanæ Eccleſiæ. Munitione enim S. Angeli ad ripam Tiberis potiti, quid non auſi ſunt in Rom. Eccleſiam? ut abſque ulla controverſia dici poſſit, nullam unquam ſive a gentilibus, ſive ab hæreticis, ſive a ſchiſmaticis, aliiſve perduellibus, qui ferro, qui ſcriptis, qui dictis, aliiſve quibuslibet modis eam exagitarint, duriorem, diuturniorem, atque moleſtiorem paſſam eſſe perſecutionem illa, quam pertulit ab hujuſmodi Tuſciæ Marchionibus. Etenim cum gentiles Imperatores eam perſecuti ſunt gladio, tunc clariores, celebrioreſque, utpote laurea martyrii decorati, effulſere Pontifices: cum vero hæretici multiplicis generis in eam inſurrexere, iidem eminentiores authoritate, & ſapientiores pietate, atque doctrina illuſtriores enituere, & cum ſchiſmatici eam ſcindere quam ſæpiſſime laborarunt, capiteque germano truncare, eo magis compage unitatis, & charitatis ipſum viſibile caput conjunctum uni corpori, cujus caput ſit inviſibile Chriſtus, decus, & ornamentum Eccleſiæ demonſtratum eſt, pulchreque laudatum. Cum vero hos Rom. Eccleſia paſſa eſt tyrannos Tuſciæ principes, dominantes ſive armis, ſive pecuniis populo, cleroque Romano, per quos intruſi in cathedram Petri ſolium Chriſti ſunt homines monſtruoſi, vita turpiſſimi, moribus perditiſſimi, uſquequaque fœdiſſimi, veſtimentis eſt exuta gloriæ atque lætitiæ. Hæc Baronius, ex quibus intelligi poteſt cauſa, cur hoc ſæculum tanquam ferreum haberi ſoleat.

Concilium Sueſſionenſe de correctione morum, & Eccleſiaſtica diſciplina reſtituenda habitum anno 909. tempore Sergii Papæ III.

IN hoc Concilio poſt deplorationem præſentis temporis miſerrimi ſtatus, tanquam tempus ultionis Domini, primum omnium de honore, & cultu Eccleſiarum ponitur Conſtitutio. Deinde ipſi Regi, ut potiſſimo poſt Sacerdotes Eccleſiæ membro, præſcribitur recta ſecundum pietatem norma vivendi ex ſanctorum Patrum ſententiis concinnata: atque ex eiſdem fōtibus exhortatio ad eumdem Regem ſubjicitur. Tertio vero loco Regularium ponitur reformatio, & diſciplinæ collapſæ integra reſtitutio. Quæ late Binius hic ex Baronio ponit.

Concilium Confluentinum octo Epiſcoporum; ne Chriſtiani intra ſeptimum cognationis gradum matrimonium contrahere præſumant: Habitum anno Domini 912. tempore Joannis Papæ X.

DE tempore, loco, rebuſque in hac Synodo geſtis, iſta apud Ivonem parte 9. cap. 66. *Anno Dominicæ Incarnationis nongenteſimo duodecimo apud Confluentiam juſſu venerabilium Principum, Caroli videlicet, & Henrici Regum reverendiſſimorum, congregati ſunt Epiſcopi numero 8. cum Abbatibus, aliiſque ſacri ordinis viris quampluribus. Qui ipſo cooperante, ſententias eorum confirmante Domino Chriſto, in Synodali reſidentes Conventu, multa utilia, ac ſancta Dei Eccleſiæ profutura ſaluberrime tractantes Concilio, inter cætera, quæ ſtatuerunt, hoc maxime neceſſarium, & inſtanti (proh dolor) tempore per abuſionem frequentiſſimum cognationis inceſtum, ſumma cautela vitandum firmaverunt: hoc eſt, ne ullus Chriſtianorum infra ſeptimam generationem nuptias copulare præſumat.* Hæc apud Ivonem. Præter hæc de ipſa nihil.

Concilium apud Troslejum in tractu Sueſſionenſi, in cauſa Iſaaci Comitis pœnitentiam agentis, habitum anno 924. tempore Joannis Papæ X.

DE hoc Concilio in Galliis habito iſta Frodoardus, lib. 4. cap. 19. *Synodus Epiſcoporum Rhemenſis Diœceſis apud Troslejum Octobri menſe habita, Seulfo Archiepiſcopo Rhemenſi præſidente, in qua Iſaac Comes ad emendationem, & ſatisfactionem*

venit

-venit pro his, quæ prave adverſus Eccleſiam Camera- A
cenſem perpetraverat: & vadatus argenti libris cen- 1. *Vadem habens.*
tum, pacatur cum Stephano præfata urbis Epiſcopo, præſente Heriberto, & pluribus Franciæ Comitibus. Hæc in Chronico, & in Hiſtoria Rhemenſi Frodoardus. Duarum aliarum Synodorum in eodem loco celebratarum idem Frodoardus meminit: quarum una habita fuit ſub præſidio Hervei Rhemenſis Archiepiſcopi, in præſentia Caroli anno 921. Altera vero poſt occiſum Seulfum, & quinquennalem Heriberti Comitis filium Rhemenſis Eccleſiæ Epiſcopum electum, celebrata eſt anno 927. in qua Helvinus Comes publicam egit pœnitentiam, eo quod duxiſſet uxorem, alia adhuc ſupervivente. Vide Chronicon Cameracenſe l. 1. c. 63.

Concilium Duisbergenſe, in quo illi, qui Bennonem Metenſem Epiſcopum excæcarant, excommunicantur, anno Domini 927. tempore Joannis Papæ X. B

ANno Domini 925. Benno, in Alpibus eremiticam vitam ducens, electus eſt Metenſis Epiſcopus. & poſt biennium a Metenſibus eſt excæcatus: cujus immanis ſacrilegii cauſa hæc Synodus congregata, omnes illius ſceleris auctores excommunicavit, & Adalberonem loco ejus ſubſtituit. Porro Benno hæc omnia patienter tolerans, exemplo magnæ tolerantiæ relicto, cognominatus eſt Benedictus. Frodoardus in Chronico anno 928.

Concilium Erfordienſe in cauſa diſciplinæ Eccleſiaſticæ celebratum, anno Domini 932. tempore Joannis Papæ XI. C

IN hoc Concilio determinata ſunt plura.

1. Ut deinceps natalitia Apoſtolorum duodecim ſumma veneratione ſolemniter celebrentur: & in Vigiliis antiquitus ſtatutis, atque hactenus ab anteceſſoribus ſervatis, jejuniorum vota omni diligentia perſolvere decernimus.

2. Placita ſæcularia Dominicis, vel aliis Feſtis diebus, ſeu etiam in quibus legitima jejunia celebrantur, ſecundum Canonicam inſtitutionem, minime fieri volumus.

3. Præcipimus, ut nullus Chriſtianus Eccleſiam pro reverentia petendo, ibique manendo, indeque revertendo, alicujus publicæ poteſtatis banno ibidem conſtringatur: ne forte, dum ad Eccleſiam cauſa devotionis properat, per bannum impediatur pro ſalute animæ devote inſiſtere. D

4. Eccleſiaſticus aliqua infamia notatus admoneatur ab Epiſcopo tertio, ut vel prodendo reatum, culpabilem ſe eſſe cognoſcat, & ſic juſtæ correptionis ſententiam excipiat: aut adhibitis ſecum collegis juramento ſe expurgando, innocentem ſe eſſe demonſtret.

5. Ut nemo, niſi conſentiente proprio Epiſcopo, aut ejus Miſſo, ſub obtentu religionis jejunium ſibi imponat, unum præ aliis excipiendo, omnimodo interdicimus, &c.

Nota. *Cauſa ariolandi, plebs jejunabat ſic.* E

Concil. Rhemenſe apud S. Macram in cauſa diſciplinæ Eccleſiaſticæ, celebratum anno Dom. 935. ſub Joanne Papa XI.

HÆc Synodus celebrata eſt Rhemis apud S. Macram præſente Artaldo Archiepiſc. Rhemenſi, cum ſex aliis Epiſcopis, in qua prædones, & Eccleſiaſticarum rerum invaſores ad correctionem vocantur. Frodoardus lib. 4. c. 25.

A

Concil. Narbonenſe de finibus Diœceſeos inter Urgellitanum, & Pallarienſem controverſis, celebratum anno Domini 940. ſub Stephano Papa IX.

HÆc Synodus, teſte Mariana de reb. Hiſpan. l. 8. celebrata eſt apud Narbonam in oppido, cui nomen Fons coopertus, in qua controverſia agitata reperitur de finibus Diœceſeos inter Epiſc. Urgellitanum, & Pallarienſem, decretumq; ut Pallaria urbi ſua ſacra repeteret ab Urgellitano Epiſc. Hæc Mariana an. 940.

Concil. Sueſſionenſe in cauſa Hugonis, & Artaldi Rhemenſium Archiepiſcoporum, celebratum anno Dom. 941. tempore Stephani Papæ X. B

HÆc Synodus celebrata eſt apud Sueſſiones in cauſa altercationis duorum, qui ſe Rhemenſes Archiepiſcopos profitebantur, videlicet inter Hugonem, quem in gratiam patris puerum adhuc quinquennalem electum fuiſſe, ſupra dixi; & Artaldum, qui poſt illum ejectum ex Monacho in eam ſedem cooptatus fuit. Decretum eſt in hac Synodo, Artaldum amovendum eſſe, utpote qui juraſſet, nullum ſe unquam Archiepiſcopatum accepturum; Hugonem vero recipi debere, eo quod Clero, populoque petente vocatus eſſet. Poſt abſolutam Synodum, & Hugonem ſedi Rhemenſi reſtitutum, Frodoardus, quem Heribertus Comes, & pater Hugonis detinuerat, ab exilio liberatus fuit. Poſt hæc Epiſcopi Rhemis profecti, Hugonem Archiepiſcopum conſecrarunt. Frodoardus in Chronico lib. 4. cap. 28. C

Concil. Conſtantinop. quo Tryphon Patriarcha Conſtantinop. doloſe depoſitus eſt, ſubſtituto in locũ ejus Theophilacto Imper. filio. Habitũ fuit anno Dom. 944. tempore Marini Papæ II.

CUm tempore Joannis XI. anno Chriſti 933. Stephanus Patriarcha Conſtantinopolit. obiiſſet, ſtatim exemplo Principis, ſive Comitis Heriberti, Imperator Conſtantinopolitanus invaſit Patriarchatum: iſta ratione, Tryphonem Monachum, quod nunquam in Eccleſia eſt auditum, temporaneum conſtituit Antiſtitem, qui ſederet, uſque dum Theophilactus filius Conſtantini Imperatoris legitimæ eſſet ætatis, qua poſſet Epiſcop. & Patriarcha ordinari: placuit Tryphoni conditio. Exacto tempore, quod ipſe Tryphon definiverat, de ſede, ut promiſerat, diſcedere nolebat, niſi legitimo Synodali judicio convinceretur. Congregato igitur ob eam rem Concilio, ibidem geſta ſunt, quæ a Curopalate his verbis deſcribuntur: *Statim igitur cunctam Synodum alloquitur Patriarcha: Qui me de ſede injuria detrahere cupiunt, o ſacri miniſterii collega, multis admotis machinis, ut probabili cauſa inventa me expellerant, non invenere. Ad extremum hoc mihi objiciunt: expertem me litterarum eſſe ajunt. Nunc igitur coram omnibus vobis has literas inſcribo, ut videntes, ac certiores facti calumniatores, deſinant injuria mihi negotium faceſſere. Dixit, & ſumpta charta non ſcripta, coram omnibus ita ſcripſit: Tryphon miſeratione divina Archiepiſcopus Conſtantinopolis nova Roma, & Oecumenicus Patriarcha. Et ſcripta per Protothronum mittit Imperatori. Quibus ille acceptis, & alia in non ſcripta charta deſuper contenta, cauſam, cur ſe abdicaret, ſcripſit, videlicet, indignum ſe throno cuicumque volenti cedere. Et ex hac excuſatione ad Synodum allata, ab Eccleſia Tryphon removetur, multum conquerens de fraude, & Protothronum graviter accuſans: anno vero poſt, & menſibus quinque (tantum enim temporis requirebatur ad perfectam Theophilacti ætatem,* — *Ignorantia Episcop. Conſtantinopolit.* D E

Digitized by Google

tum, qua Princeps Sacerdotum deligeretur) Februarij menſe, Indictione 2. creatur Patriarcha Theophilactus Imperatoris filius, Hæc Curopolates.

Concil. Virdunenſe in cauſa Hugonis, & Artaldi Rhemenſis Eccleſiæ Archiepiſcop. an. 947. confirmatum tempore Agapiti Papæ II.

DE hac Synodo Frodoardus lib. 4. cap. 34. hæc ait: *Eodem anno Synodus Virduni habita eſt, præſidente Roberto Trevirenſi Epiſcopo cum Artaldo Rhemenſi, Adelrico Aquenſi, Adelberone Metenſi, Goslino Tullenſi, Hildebaldo Transrhenenſi, Mirnegardo Vvurgenſi, Iſraele Britone, præſente Brunone Abbate fratre Regis Ottonis. Agenaldo quoque, & Odilone cum aliis quibuſdam venerandis Abbatibus.* Quid autem in eadem Synodo actum fuerit, ſubjungit his verbis. *Ad quam Hugo Epiſcopus evocatus, miſſis etiam duobus ad eum deducendum Epiſcopis Adelberone, & Goſlino, venire noluit. Univerſa Synodus vero Domno Artaldo Rhemenſi tenendum judicavit Epiſcopium. Indicitur etiam Synodus idibus Januarii habenda.* Hæc Frodoardus de Synodo Virdunenſi. Eadem referuntur in ſynodali epiſtola Concilii Engelenheimenſis. Negotium nimis arduum delatum eſt ad plenius Concilium, cui Legatus Pontificis intereſſet, & ad quod omnes Galliæ, & Germaniæ Epiſcopi convocarentur. Interea Hugo, effictis ſub nomine Epiſcoporum Rhemenſi Diœceſi ſubditorum literis, in ſede Rhemenſi confirmari petiit, & doloſe per ſurreptionem impetravit. Pontifex enim ad Epiſcopos Galliæ, & Germaniæ reſcribens, ſignificat Hugonem in poſſeſſione Archiepiſcopatus Rhemenſis eſſe manutenendum. Verum, qua ratione fraus Hugonis detecta fuerit, ſequentibus Conciliis patebit.

Concil. Moſomenſe in prædicta cauſa celebratum tempore Agapiti Papæ II. anno 948. ipſis Idibus Januarii.

QUo tempore, & loco, quoque effectu hæc Synodus congregata fuerit, Frodoardus lib. 4. c. 34. his verbis recenſet: *Anno 948. Synodus prædicta, quæ ſcilicet indicta fuerat celebranda hoc an. Idibus Januarii, celebratur in Eccleſia S. Petri ante conſpectum caſtri Moſomi a Domno Rotberto, cæteriſque Trevirenſis Diœceſeos Epiſcopis, & aliquibus Rhemenſis. Veniens illuc Hugo, & locutus cum Rotberto Trevirenſi Archiepiſc. Synodum noluit ingredi; literas vero quaſdam ex nomine Agapiti Papæ miſit ad Epiſcopos per Clericum ſuum, qui eas Roma detulerat, nihil auctoritatis Canonicæ continentes, hoc tantum præcipientes, ut Hugoni Rhemenſe redderetur Epiſcopium. Quibus lectis, ineuntes Epiſcopi conſilium cum Abbatibus, & cæteris ſapientibus, qui aderant, reſponderunt, non eſſe dignum, vel congruum, ut mandatum Legationis Apoſtolicæ, quam dudum Rotbertus Archiepiſcopus, deferente Friderico Præſule Moguntinenſi, coram Regibus, & Epiſcopis tam Galliæ, quam Germaniæ ſuſceperat, & partem jam petitionis ipſius exegerat, propter illas literas intermitterent, quas inſidiator Artaldi Præſulis exhibebat, imo, quod regulariter cœptum fuerat, Canonice pertractaretur. Sicque præceptum eſt, ut recitaretur Capitulum 19. Carthaginenſis Concilii, de accuſato, & accuſatore. Quo recitato, judicatum eſt, ſecundum definitionem ipſius Capituli, ut Artaldo Præſule retinente communionem, & Parochiam Rhemenſem, Hugo, qui ad duas Synodos evocatus, venire contempſerat, a communione, & regimine Rhemenſis Epiſcopii abſtineret, donec ad univerſalem Synodum, quæ indicebatur ad Kalendas Auguſti, ſeſe purgaturus occurreret. Ipſumque Capitulum mox in chartam deſcribi fecerunt Epiſcopi coram ſe, ſubnectentes hanc etiam definitionem ſuam, & eidem Hugoni miſerunt. Qui poſt alteram diem eandem chartam Rotberto Præſuli remiſit, hoc verbis remandans, quod ipſorum judicio nequaquam obediturus ſit. Interea proclamationis literæ a Domno Artaldo diriguntur ad ſedem Romanam.*

Concil. Engilenheimenſe, in cauſa Hugonis, & Artaldi, Rhemenſis Eccleſiæ Archiepiſcoporum anno Dom. 948. tempore Agapiti II. celebratum, primum ex M. S. Cod. Monaſterii Vveingartenſis per Henricũ Caniſium editum.

CUm Marinus Sedis Apoſtolicæ Legatus adveniſſet, alteram cauſam Legationis ſuæ ad Rhemenſem Eccleſiam pertinentem executurus, congregata Generali quadam Synodo, definiri mandavit ea, quæ compendioſe a Frodoardo lib. 4. c. 3. his verbis commemorantur: *Dominus igitur Agapitus Papa Vicarium ſuum Marinum Epiſcopum miſit ad Ottonem propter evocandum, & congregandũ Generalem, &c.* Synodum. *Quæ congregata eſt ex præcepto in Engilenheim palatio Regali in Eccleſia B. Remigii honori dicata, ſeptimo idus Junii, cauſa videlicet maximarum diſſenſionum, quæ agitabantur inter Regem Ludovicum, & Hugonem Principem, inter Artaldum quoq; Rhemenſem Epiſc. & Hugonem illicite ſubſtitutum ejuſdem urbis Præſulem, quæ diſſenſiones omne perturbaverant Regnum Francorum. Ad quam Synodum celebrandam, adveniente prædicto Marino Sedis Apoſtolicæ Vicario, convenerunt etiam Germaniæ Præſules cum quibuſdam Galliarum Epiſcopis.*

Et in prima ſeſſione Artaldus judicatur legitimus Epiſcopus Rhemenſis.

In ſecunda vero damnatur Hugo invaſor ſedis Rhemenſis.

In reliquis vero ſeſſionibus tractata ſunt quædam neceſſaria de inceſtis conjugiis, & Eccleſiis, quæ Preſbyteris in partibus Germaniæ dabantur, imo venundabantur indebite, & auferebantur a laicis illicite. Prohibitum igitur, atque ſtatutum eſt, ne id præſumeretur ab aliquo. Sed & de aliis Eccleſiæ Dei utilitatibus tractata ſunt, & definita nonnulla.

Concilium Trevirenſe, in cauſa Ludovici Regis, & Hugonis Principis, celebratum anno Dom. 948. tempore Agapiti Papæ II.

MArinus duplici de cauſa miſſus fuerat ab Agapito in Galliam. Quarum prima erat, Ut controverſia inter Hugonem, & Artaldum de Rhemenſi Archiepiſcopatu decideretur. Altera erat, Ut Regnum Ludovici, quod factione Hugonis Principis variis tumultibus nutabat, ille ſtabiliret. Illud prius præcedente Concilio peractum fuit, hoc poſterius præſtitum eſt Treviris in iſta Synodo, in qua poſt multa, excommunicatur Hugo Comes inimicus Ludovici Regis pro ſupra memoratis malis ab ipſo perpetratis, eo tamen modo, donec reſipiſcat, & ad ſatisfactionem coram Marino Vicario, vel Epiſcopis, quibus injuriam fecit, deveniat. Quod ſi facere contempſerit, Romam pro abſolutione ſui proficiſcatur.

Concil. Romanum, quo acta duarum præcedentium Synodorum ab Agapito Pontif. confirmantur, celebratum eſt anno Domini 949.

AGapitus Papa, inquit Frodoardus in Chronico, *Synodum habuit apud S. Petrum, in qua damnationem Hugonis Epiſcopi apud Ingelnheim factam confirmavit, excommunicans etiam Hugonem Principem, donec Ludovico Regi ſatisfaciat.*

Con-

Synodus Auguſtana in cauſa Diſciplinæ Eccleſiaſticæ an. Dom. 656 tempore Joannis Papæ XII. celebrata, nunc primum MS. Codice celeberrimi ejuſdem Monaſterii VVeigartenſis per Henricum Caniſium evulgata.

CANONES SYNODI AUGUSTANÆ.

I. SI quis Epiſcoporum, Presbyterorum, Diaconorum, Subdiaconorumque uxorem accepit, deponatur, ſicut in Concilio Carthaginenſi cap. 25.

II. Eccleſiaſticis non licet habere canes, nec accipitres. Ex Concilio Toletano cap. 10.

III. Eccleſiaſticus aleæ vacans deponendus erit, ut in Canone 42. Apoſtol.

IV. Clericus non cohabitet cum muliere extranea.

V. Regulares extra Monaſterium non vagentur abſque licentia Abbatis.

VI. Epiſcopus curam gerat Monachorum, quorum Monaſterium in ſua Diœceſi erit, ut eis provideat, & ſi opus eſt, etiam eos corrigat.

VII. Clerici Monachiſmum ingredi volentes non impediantur.

VIII. Sanctimonialis, quæ ſponte ſtrictiori vitæ propoſito ſe alligare voluerit, non impediatur.

IX. Laici non præſumant ejicere Presbyteros ab Eccleſiis eis Canonice commendatis, ſine conſcientia, & conſenſu proprii Epiſcopi.

X. Omnis decimatio ſit in poteſtate Epiſcopi.

XI. Epiſcopus, Presbyter, Diaconus, Subdiaconus, qui divina myſteria contrectant, ab uxoribus abſtineant.

Concilium Meldenſe in cauſa Rhemenſis Epiſcopi celebratum anno Domini 962. tempore Joannis Papæ XII.

PEr obitum Artaldi Rhemenſis Archiepiſcopi vacabat ſedes Rhemenſis, in qua cum Hugo per Agapitum dejectus favore Lotharii Regis iterum intruſus fuiſſet, convocata eſt Synodus XIII. Epiſcoporum, qui in Meldenſi pago congregati decreverunt, quæ a Frodoardo in Chronico deſcribuntur his verbis: *Synodus tredecim Epiſcoporum in pago Meldenſi ſupra Maternam fluvium, ex Rhemenſi videlicet, ac Senonenſi Diœceſi celebratur, præſidente Senonenſi Præſule, ſatagentibus quibuſdam Epiſcopis, ut Hugoni ſæpe dicto redderetur Rhemenſe Epiſcopium. Renitentibus autem præcipue Roricone Laudunenſi, & Gibuino Catalaunenſi Præſulibus, & aſſerentibus, quod a tot Epiſcopis excommunicatum, a minori numero abſolvi non poterat. Ita relinquitur uſque ad interrogationem Papæ Romani.* Et infra: *Legatio veniens a Joanne Papa inſinuat præfatum Hugonem, tam ab ipſo Papa, quam ab omni Romana ſynodo excommunicatum, ſed & ab alia ſynodo apud Papiam celebrata. Cujus Legationis redditi certiores per Brunonem Archiepiſcopum, elegimus ad Epiſcopium Rhemenſe Odalricum illuſtrem Clericum Hugonis cujuſdam Comitis filium, favente Lothario Rege cum Regina matre, præfatoque Brunone.*

Nota. Ex his (quod ſæpe inculcandum eſt) qua reverentia Epiſcopi colerent Apoſtolicæ Sedis Antiſtitem, licet ſedentem in ea juvenculum, & pravis moribus depravatum Pontificem: quem ſic obſervant, & venerantur, ut omnis ille Conventus inter ſe diſſidens ex ejus reſponſione quieſceret.

A *Conciliab. Romanum, quo Joannes Papa XII. deponitur, & Leo quidam (quē Scriptores perperā Octavū ejus nominis appellatū inter veros Pōtifices adnumerant) in locū ſubrogatur. Habitū fuit an. Dom. 963. in præſentia Othonis Imper.*

NUllus unquam habitus eſt Orthodoxorum Conventus Synodalis, in quo contra Jus Eccleſiaſticum, ſacros Canones, Traditiones Apoſtolicas peccatum fuit ſæpius, quam in hoc Conciliabulo. *Defectus hujus Conciliabuli.*

Omnes Epiſcopi in Concilio Romano ſub Symmacho publice conteſtati leguntur, quod contra Pontificem abſque illius conſenſu cogendi Concilii facultatem nullam habeant. Illegitima eſt ergo hæc Synodus,
B quæ in cauſa Joannis Papæ, quem Epiſcopi hic congregati literis datis pro capite Eccleſiæ venerati fuerunt, ſine ejus conſenſu, & authoritate indicta, & congregata fuit. Secundo, in Concilio Sinveſſano contra Marcellinum habito, requiſitus eſt ſeptuaginta duorum teſtium numerus, contra Joannem in hoc Patrum Conventu, præter accuſatores vix unus teſtis productus fuiſſe legitur. Tertio, Ut minimum ter vocari, & citari debebat, cum in nullo Concilio quiſquam hæreticus ante tertiam citationem legatur fuiſſe condemnatus. Quarto, Nulla conceſſa eſt dilatio Pontifici, quæ ne quidem viliſſimo homuncioni unquam in judicio etiam externo, & politico negata fuit. Quinto, Contra morem omnium Conciliorum hactenus habitorum petitum eſt ab Imperatore, ut ille Ro-
C manum Pontificem condemnet, qui nec Clericum ullum condemnare debebat. Sexto, Sine ulla ſententia abdicatus eſt Joannes, & quidam Leo, quem Octavum nominant, in locum illius ſubrogatus fuit: adeoque, quod omni Juris ordini repugnat, ab executione proceſſum inchoarunt. Septimo, Univerſa ſynodus eum judicare præſumpſit, qui a juriſdictione ſua plane exemptus erat. Sinveſſano ſub Marcellino, & Romanis duobus ſub Symmacho, & Leone III. una vox Epiſcoporum omnium erat iſta: *Prima Sedes non judicatur a quoquam*. Inſigni ergo impudentia, vel ignorantia hic Patrum Orthodoxorum Conventus Romanum
D Pontificem condemnavit, in quem nemo alius, quam hæreticus, vel ſchiſmaticus ullum ſibi judicium hactenus uſurpavit. Accedit ad hæc, quod in epiſtola ad Joannem ſcripta aperte profiteantur, idque exemplo Judæ proditoris confirment, propter peccatum clavium poteſtatem a Pontificibus auferri, eoſque tradita ſibi a Deo ligandi, atque ſolvendi facultate privari, & deſtitui: quod hæreticum, & erroneum eſſe, nemo Catholicus unquam negaverit. Præterea, ab omni Eccleſiaſtica conſuetudine abhorret, quod Romanos Pontifices Sedis Romanæ ſuffraganeos appellant, quodque ſtultiſſime reprehendunt Joannem, quod in ſua Reſponſione dixiſſet: *Non habeatis licentiam ullum ordinare*: putantes enim ipſi, idem eſſe *ullum*,
E quod *nullum*, ſumma cum ignorantiæ ſuæ proditione redarguerunt eum, quod duabus negationibus affirmaſſet illud idem, quod prohibere intendebat. Ad extremum, Non eſt ſilentio prætereunda præpoſtera illa nomenclatura, qua contra morem majorum, inverſo penitus loquendi uſu, Imperatorem Sanctiſſimum, & Pontificem Magnum nominant: cum ante ſententiam conſuetos honorum titulos nemini adimere liceret, prout in actis magnæ Chalcedonenſis ſynodi factum apparet Neſtorio, qui quamvis hæreſiarcha accuſatus, & convictus eſſet, numquam tamen eum, niſi poſt prolatam ſententiam, Patres deſierunt Reverendiſſimum, & Sanctiſſimum nominare.

Cum ergo propter tot nullitates, quas vocant, in hoc judicio commiſſas, nulla ſit ſententia, ſitque nullum, & irritum judicium cum omnibus Actis, quæ in eo geſta fuerunt, nullam, & plane irritam eſſe oportet abdicationem Joannis, & ſubrogationem alterius, qui Pontifici adhuc viventi, nulloque jure abdicato

cato, ſuffectus fuit. Tollatur igitur, & explodatur e A numero, & ordine Pontificum Leo ille ſchiſmaticus, quem ſcriptores infiniti numero Octavum ejus nominis Joannis XII. ſubjungunt, omiſſoque Benedicto V. tamquam ſedis invaſore illegitimo, Joanni XIII. anteponunt.

Concil. Conſtantinopolitanum, in cauſa Nicephori Imperatoris orientalis, habitum anno 693. tempore Joannis Papæ XII.

DEfunctis hoc anno duobus in Oriente Impp. Leone, ejuſque filio Romano, acclamatus fuit ab exercitu ſucceſſor Imperii Nicephorus Phocas victoriis clariſſimus. Coronatus a Polyeucto Patriarcha B Conſtantinopolit. voluit in uxorem accipere Theophanem relictam Romani Imperatoris defuncti viduam. Qua de cauſa cum illi Polyeuctus reſiſteret, tum quod non liceret ei abſque quadam pœnitentia ſecundam uxorem ducere; tum etiam, quod filium Theophanes in baptiſmate ſuſcepiſſet; convocata eſt hæc ſynodus, ejuſque ſententia indultum (crimen enim, quod illi objiciebatur, probari non poterat) ut prædictæ Theophani connubio legitimo jungeretur, Curopalates.

Concil. Rom. auctoritate Joannis Papæ congregatum, quo Leo ſchiſmaticus Pſeudopapa eſſe declaratur, actaque præcedentis Conciliabuli Romani reprobantur, anno Dom. 964.

DE hac ſynodo Sigebertus, qui acta ſynodalia legiſſe viſus eſt, dum ea ſummatim refert in Chronico, hæc ait: *Joannes ſynodo collecta Leonem depoſuit, & ejus geſta caſſavit: ſtatutum quoque eſt publico omnium judicio ſynodum a Leone habitam nec nominandam ſynodum, ſed Proſtibulum favens adulteris* (ita Leonem nominabat, quod is Romanam Eccleſiam alteri deſponſatam invaſiſſet); *Quicumque eo ordinante erant damnati, juſſi ſunt ſuam ipſorum præſcriptionem præſentare in charta hæc continente verba: Pater meus nihil ſibi habuit; nihil mihi dedit: & ſic depoſiti remanſerunt in illis gradibus, quos habuerant, non a Leone ordinati. Si qui autem digni judicantur, ut non accepta prius conſecratione ordinentur,* D *indicto illis eodem decreto, quod & damnatur a Conſtantino Neophyto.* Hæc Sigebertus.

Tollatur ergo, ait Baronius, & explodatur e numero verorum Pontificum Pſeudopontifex, & Antipapa ſchiſmaticus; iterum clamo, tollatur: faceſſat illorum, qui poſt hæc tempora vixerunt, & Pſeudo-Leonem inter legitimos ſacræ Romanæ Eccleſiæ Pontifices numerarunt, inſcitia; damnetur vero illorum, qui iſta tunc perpetrarunt, occaſionemque errandi poſteris dederunt, temeritas, & in Sacerdotibus non toleranda, vel excuſanda ſacrorum Canonum ignorantia, & antiquarum traditionum Eccleſiaſticarum imperitia. Imperatoris autem factum excuſetur verbis Apoſtoli dicentis Rom. 10. *Teſtimonium illis perhibeo, quod zelum habent, ſed non ſecundum ſcientiam:* E nimis enim leviter exiſtimabant, una cum moribus depravatis minui, atque penitus tolli Romani Pontificis auctoritatem. Quod cum erroneum ſit, ut in Apparatu annotavi, ſicque ab hæreticis Donatiſtis olim cum periculo totius Eccleſiaſticæ œconomiæ diſſeminatum, nemo ſane prudens defenderit, quod Joannes Pontifex ob vitam non ſatis integram, per Conciliabulum Ottonis Imperatoris auctoritate collectum, recte, & legitime depoſitus, & Leo ejus nominis Octavus eidem juſte ſubrogatus fuerit.

Ita octavus.

Si dicas, Leonem hunc communi Scriptorum ſententia, & conſenſu inter Romanos Pontifices numerari, Leonemque Octavum nominari, adeoque temerarium eſſe, qui ab iſta vulgari opinione diſſentit: Reſpondeo, ſcriptorum error veritati nihil præjudicare poteſt. Nam ſicut canis aliquis leonis nomine inſignitus, vel etiam in numerum eorumdem leonum relatus, per ſolam nominationem, vel numerationem, canis naturam non immutaret, neque leo eſſe inciperet, ita non incipiet eſſe verus Leo Pontifex ejus nominis Octavus, quem errantium Scriptorum communis ſententia inter Pontifices veros numerat, & Leonem Octavum nominat.

Gratian. & Krantzius redarguuntur.

Conciliab. Rom., quo per Leonem Antipapam, & ſedis Apoſtolicæ invaſorem ſchiſmaticum Benedictus Papa V. exauctoratur, & Hamburgum relegatur, an. Dom. 964. ſub Ottone, & Nicephoro Phoca Imperatoribus.

REſidentibus itaque domino Leone ſummo, & univerſali Papa in Eccleſia Lateranenſi, necnon & Imperatore ſanctiſſimo Ottone, & Epiſcopis Romanis, Italicis, a Lotharingia, & Saxonia Archiepiſcopis, Presbyteris, Diaconis, omnique Romanorum plebe, quorum nomina ſuperius adſcribuntur, advenit Benedictus Apoſtolicæ ſedis invaſor, eorum, qui ſe elegerant, manibus adductus, Pontificalibus veſtibus indutus. Quem Benedictus Cardinalis Archidiaconus tali eſt ſermone aggreſſus: Qua tibi auctoritate, quave lege, o invaſor, hæc Pontificalia indumenta uſurpaſti, ſuperſtite hoc præſente Domino noſtro venerabili Papa Leone, quem tu nobiſcum, accuſato, & reprobato Joanne, ad Apoſtolatus culmen elegiſti? C Num inficiari potes præſenti Domino Imperatori juramento promiſiſſe, numquam te cum cæteris Romanis Papam electurum, aut ordinaturum, abſque illius, filiique ſui Regis Ottonis conſenſu?

Luitp. l.6. c.11.

Benedictus reſpondit: Si quid peccavi, miſeremini mei. Tunc Imperator, effuſis lacrymis, quam miſericors eſſet, oſtendens, rogavit ſynodum, ne Benedicto præjudicium fieret; ſi vellet, & poſſet, ad interrogata reſponderet: quod ſi non poſſet, aut nollet, ac ſe culpabilem redderet, tamen pro timore Dei miſericordiam aliquam inveniret. Quo audito, ad Domini Leonis Papæ pedes, ipſiuſque Imperatoris idem Benedictus concite procidens, ſe peccaſſe, ſeque ſanctæ Romanæ ſedis invaſorem eſſe clamavit. Poſt hæc pallium ſibi abſtulit, quod ſimul cum pontificali ferula, quam manu geſtabat, domino Papæ Leoni reddidit, quam ferulam idem Papa fregit, & fractam populo oſtendit. Deinde Benedictum in terra ſedere præcepit. Cui Caſulam, quam Planetam vocant, cum Stola pariter abſtulit. Poſt autem omnibus Epiſcopis dixit: Benedictum, ſanctæ, & Apoſtolicæ ſedis Romanæ invaſorem, omni Pontificatus, & Presbyteratus honore privamus: ob eleemoſynam vero Domini Imperatoris Ottonis, cujus ſumus opera in ſedem debitam reſtituti, Diaconatus eum Ordinem habere permittimus, & non jam Romæ, ſed in exilium deſtinamus.

Concil. Ravennatenſe, in cauſa Diſciplinæ Eccleſiaſticæ, celebratum anno Dom. 967. tempore Joannis Papæ XIII.

DE hac ſynodo fit mentio apud Reginonem his verbis: *Otto Imperator, ubi natalem diem Domini celebraſſet, Ravennam profectus eſt una cum Joanne Romano Pontifice, ubi celebrato Paſchate plurimos ex Italia, & Romania coadunavit, & habita Synodo multa ad utilitatem Eccleſiæ ſanctæ adinvenit. Et Apoſtolico Joanni urbem, & terram Ravennatium, aliaque complura multis retro temporibus Romanis Pontificibus ablata reddidit* (vel potius reſtitutionem jam ante factam confirmavit) *eumque Romam cum magna lætitia remiſit.* Hæc apud Reginonem.

Con-

Concil. Anglicanum Generale adverſus incontinentes clericos celebratum anno Dom. 970. tempore Joannis Papæ XIII.

HÆc Synodus celebrata eſt in Anglia a ſancto Dunſtano Cantuarienſi Archiepiſcopo, auctoritate Joannis Romani Pontificis, de qua in actis ſancti Oſvvaldi Epiſcopi Vigornienſis apud Surium 15. Octobris iſta habentur: *Per idem tempus auctoritate Joannis Papæ Dunſtanus Archiepiſcopus coacto Generali Concilio ſtatuit, & Decreto firmavit, ut Canonici omnes, Presbyteri, Diaconi, Subdiaconi aut caſte viverent, aut Eccleſias, quas tenebant, dimitterent.*

Generale Concilium nominatur, quia in eo omnes Angliæ Epiſcopi conveniſſent. In eodem hoc Concilio Comitem quemdam præpotentem ob inceſtuoſas nuptias publicam egiſſe pœnitentiam, refert Osbertus apud Surium in Dunſtano 19. Maji.

Concil. Romanum, quo privilegia Monaſterio ſanctæ Mariæ Glaſtingeberi a rege Anglorum Edgaro conceſſa confirmantur, anno Domini 971. tempore Joannis Papæ XII.

EDgarus Rex Anglorum, & Dunſtanus Dorovernenſis Eccleſiæ Archiepiſcopus Glaſtingeberi Monaſterium quoddam in honorem Dei, & B. Virginis erexerant, plurimiſque opibus ditarant, & cum metuerent, ne poſteris fortaſſe temporibus ab aliquo ſucceſſore ea, quæ ipſi pie, ſancteque fundaverant, everterentur; miſſo per Legationem ad Joannem Papam fundationis inſtrumento, rogarunt, illud auctoritate Apoſtolica muniri, & confirmari. Pontifex cum benigne directam Legationem ſuſcepiſſet, *concordi aſſenſu*, inquit Vvilhelmus de Geſtis Regum Anglorum, *Romani Concilii ſancita ab eis firmavit, ſcribendo Apoſtolicæ auctoritatis præceptionem, terribiliter intorquens in violatores, ſi qui forte emerſerint, perpetui anathematis ultionem.* Diploma Joannis extat apud Baronium, anno 971. num. 2,

Concilium in Engelheim celebratum anno Dom. 972. tempore Doni Papæ.

CUm Otto Imperator una cum filio Ottone II. in Germaniam revertiſſet, ad componendas res Eccleſiarum, ſynodum per Epiſcopos congregavit in Engelheim: in quo, quid geſtum fuerit, nos præterit; niſi quod in vita ſancti Udalrici Epiſcopi Auguſtani legitur, quod ille relicto Epiſcopatu ad Monaſticam vitam tranſeundi poteſtatem ſibi fieri poſtulaverit, communique judicio reſponſum acceperit, nequaquam illud expedire, ne factum viri ſanctiſſimi aliis peccandi occaſionem præbeat, qui in gratiam ſuorum nepotum, quos vellent, iſta ratione Eccleſiis, non ſine gravi totius populi detrimento, obtruderent. Vide Baronium anno 972. num. 3. & ſeq.

Concilium Mutinenſe, in quo controverſia inter diſſidentes Germanos Proceres Petrum, & Lambertum compoſita fuit, anno Domini 973. tempore Benedicti Papæ VII.

HÆc Synodus convocata eſt ab Honeſto Archiepiſcopo Ravennate apud Mutinam, ad componendum diſſidium illud, quod inter duos Germanos Proceres, Petrum nimirum, & Lambertum, agitatum fuerat. Id qua ratione factum fuerit, prolixius enarrat Rubeus lib. 5. Hiſt. Raven. anno 973.

Concil. Conſtantinopolitanum, quo Baſilius Patriarcha depoſitus fuit anno 975. ſub Benedicto Papa VII.

IN hac ſynodo, quæ, teſte Curopalate, habita fuit Indictione tertia, Baſilius Patriarcha criminis accuſatus, deponitur, & in locum ejus ſubſtituitur Antonius Studites. Baronius anno 975. num. 10.

Concilium Vvintonienſe in cauſa clericorum contra Monachos inſurgentium celebratum anno Dom. 975. tempore Benedicti Papæ VII.

DUm Angliæ Clerici non ſatis probatæ vitæ, opera Principum, & Optimatum, Abbates, eorumque Monachos optime viventes e Monaſteriis, ab Ethelvvodo Vvintonienſi Epiſcopo, aliiſque Regibus, & viris pie fundatis, ejeciſſent, eorumque bona invaſiſſent, delatum eſt negotium ad Dunſtanum Cantuarienſem Epiſcopum, qui ſynodum apud Vvintoniam congregavit, in qua *circa medium utrinſque partis diſputantis conflictum*, inquit Matthæus Vvaſtmonaſterienſis, *imago Dominica, quæ altercantibus aſtabat in Eccleſia expreſſe locuta ita allegatur: Non fiet, non fiet, judicaſtis bene, male mutaretis. Quare*, inquit idem Matthæus, *Clerici, omneſque eorum fautores elingues redditi, nullam deinceps Monachis controverſiam moverunt.* Vide Baron. anno 975. num. 12.

Concil. Romanum in cauſa Giſeleri Magdeburgenſis Epiſcopi ſecundi, celebratum anno 983. tempore Benedicti VII.

HOc tempore habitam fuiſſe Romæ ſynodum, in qua inter alia agitata ſit cauſa Giſeleri Magdeburgenſis Epiſcopi, teſtatur Dithmarus lib. 3. Chronici. Quod ait, Giſelerum malis artibus ab Imperatore eam ſedem obtinuiſſe, fidem nullam meretur: cum Adam probatæ fidei antiquus Chronographus lib. 2. cap. 14. Giſelerum virum ſanctum, & Vvinulorum Apoſtolum nominet. Vide Baron. anno 983.

Concil. Romanum in cauſa S. Adelberti Epiſc. Pragenſibus reſtituendi, celebratum anno Dom. 989. tempore Joannis Papæ XV.

SAnctus Adelbertus Pragenſis Epiſcopus, cum Bohemos ſuos ſibi valde contrarios eſſe experientia didiciſſet, ſecundum Euangelicam ſententiam eos deſerens, anno Chriſti 983. ſub Benedicto Papa VII. Romam venerat, ut conſenſu Romani Pontificis Epiſcopatum dimitteret, ſibique ad loca ſancta peregrinari liceret. Peracta peregrinatione, Romam reverſus, Monaſterium ſancti Bonifacii ingreſſus eſt: cumque in eo, tanquam in palæſtra Chriſti, integro quinquennio ſe pugilem ſtrenuiſſimum exhibuiſſet, Pragenſes emendationem polliciti, Epiſcopum ſuum repetiverunt: eaque de cauſa duos viros ad ſedem Apoſtolicam ablegarunt. Quos cum Pontifex audiviſſet, Conventum hunc ſynodalem collegit, in quo poſt diligentem facti inquiſitionem, viſum eſt ſanctæ Patrum Congregationi, plane neceſſarium eſſe, ut Epiſcopus ad pœnitentem populum redire cogatur, quantumvis ille reluctetur. Addidit Pontifex hanc legem, & conditionem: *Si audierint eum, teneant, cum benedictione: ſi vero non audierint, abſque periculo ſui capitis malorum conſortia declinet.* Sententiæ Concilii, & imperio Abbatis Adelbertus obtemperans, magno cum dolore, plurimiſque lacrymis ad Epiſcopatum revertitur. Quomodo vero eumdem Epiſcopatum ob ingraveſcentia populi peccata iterum deſeruerit, quave occaſione poſtea Hungarorum Apoſtolus effectus, Stephanum Regem baptizaverit, refertur apud Surium in Actis ſancti Adelberti die 23. Aprilis, tom. 2. & in Vita Stephani Hun-

Dig

Hungarorum Regis, apud eumdem, tom. 4. die 25. Auguſti.

Concil. Silvanectenſe, quo juſſu Arnulphi Rhemenſis Archiepiſcopi, Galliarum Epiſcopi prædonibus Rhemenſis civitatis anathema dixerunt anno 990, tempore Joannis XV.

ARnulphus Rhemenſis Archiepiſcopus ab Hugone Francorum Rege ad eam dignitatem promotus, venerat in ſuſpicionem, quaſi conſcius foret illius proditionis, qua per Presbyterum quemdam Rhemenſem, Girlebertum nomine, Carolus frater Lotharii civitate Rhemenſi potitus erat, ipſumque Arnulphum captivum abduxerat. Augebat ſuſpicionem, quod filius Lotharii Regis defuncti, & Caroli nepos eſſet, adeoque ejus juſſu civitas Caroli Patricio ſuo tradita fuiſſet. Ad quam ſuſpicionem tollendam, cum ille ſententiam excommunicationis, quæ extat in Concilio Rhemenſi cap. 12. adverſus omnes, qui tam nefaria perpetraſſent, privatim intorſiſſet, voluit ille hoc loco Galliarum Epiſcopos convenire, idemque, quod ille fecerat, præſtare. Obtemperarunt ſuo Archiepiſcopo aliarum Eccleſiarum Antiſtites, atque eoſdem prædones poſt habitam Orationis invectivam ſententia anathematis condemnarunt. Recitata ſunt iſta omnia poſtea in Rhemenſi Concilio; atque inde a Gerberto in ſuum Commentarium tranſlata fuerunt.

Conciliab., ſive Pſeudoſynodus Rhemenſis, qua Arnulphus Archiepiſcopus depoſitus, & Gerbertus eidem ſubſtitutus fuit, anno 992. tempore Joannis Papæ XV.

QUid in hac Pſeudoſynodo geſtum fuerit, ex legitimis Actis Eginaldus in Auctario, quod eſt apud Aimoinum, deſcripſit his verbis: *In illis diebus in Rhemenſium civitate erat Archiepiſcopus, vir bonus, & modeſtus, frater Lotharii Regis ex concubina, nomine Arnulphus. Hugo autem Rex invidebat ei, volens exterminare progeniem Lotharii Regis. Congregansq; in urbe Rhemenſi Synodum, in eum locum idem Hugo Rex invitavit Archiepiſcopum Senonicæ urbis, nomine Seguinum cum ſuffraganeis ſuis: in quo Concilio fecit degradari Dominum Arnulphum Archiepiſcopum Rhemorum dolo nepotis ſui, quem tenebat in carcere, dicens, non debere eſſe Epiſcopum natum ex concubina. In loco autem ejus conſecrari fecit Dominum Gerbertum Monachum, Philoſophum, qui Gerbertus Magiſter fuit Roberti Regis filii iſtius Hugonis, & Domnici Leutherici Archiepiſcopi ſucceſſoris venerabilis Seguini: Arnulphum autem mancipari cuſtodia in Aureliana civitate. Venerabilis autem Seguinus Archiepiſcopus non conſenſit in degradationem Arnulphi, neque in ordinationem Gerberti: juſſio autem Regis urgebat. Alii vero Epiſcopi, licet inviti, tamen propter timorem Regis degradaverunt Arnulphum, & ordinaverunt Gerbertum. Seguinus autem plus timens Deum, quam terrenum Regem, noluit conſentire nequitiæ Regis, ſed magis, quantum potuit, redarguit ipſum regem; propter quam cauſam ira Regis contra eum efferbuit. Cum magno itaque dedecore expelli juſſit Arnulphum de Eccleſia B. Mariæ Genitricis Rhemenſis, & ſic alligatum retrudi in carcerem. Alligatus autem in carcere Aurelianæ civitatis, ubi detinebatur nepos ejus Carolus, manſit ibi annis tribus. Nuntiantur hæc omnia Præſuli Romano, qui valde indignatus ſuper hoc facto, interdixit ſacris omnibus Epiſcopis, qui Arnulphum dejecerant, & Gerbertum ordinaverant, &c.* Hæc de rebus in Pſeudoſynodo Rhemenſi geſtis Aimoinus prædicto loco. Poſt hæc ibidem ſubjungitur, quomodo Joannes Papa, indicta alia Synodo Rhemenſi, in præſentia Leonis Abbatis a Sede Apoſtolica ablegati, Acta hujus Conciliabuli retractari, & plane improbari mandaverit. De quibus infra ſuo loco.

Gerbertus

Cauſam habiti Conciliabuli præbuit rumor, qui de urbe Rhemenſi per Arnulphum prodita augebatur. Nam cum Hugo Rex Francorum ſua promotione Arnulphum ad hanc dignitatem Archiepiſcopalem evexiſſet; hoc ſummo ſtudio deinceps peregit, ut Epiſcopum ſuo judicio ingratum in ordinem redigeret, aliumque in ejus locum ſurrogaret. Cumque Arnulphus ad judicium Synodale vocatus, ad Pontificem tanquam competentem Judicem provocaſſet, miſſis iſthuc binis Legationibus, hoc non ſine dolo, ac fraude mandatum fuit, ut, ſi poſt litteras ſedi Apoſtolicæ ante triduum exhibitas non audirentur, in Gallias redirent. Quod cum Legati præſtitiſſent, ſuoque judicio id, quod Leges Eccleſiaſticæ de Pontifice hac in re conſulendo jubent, ſumma cum fraude perfeciſſent, & in Gallias revertiſſent, indicta eſt Epiſcoporum Congregatio. Vocatus eſt de proditione, aliiſque criminibus, & irregularitatibus accuſatus Arnulphus Archiepiſc. Rhemenſis. Cumque ille allegaret, ſe a Carolo Patricio ſuo Lauduni captivum detineri, neque alio proficiſcendi veniam impetrare poſſe: Hugo Rex Francorum Laudunum proditione Epiſcopi ſubegit, & Arnulphum, qui ibidem in vinculis detinebatur, captivum abduci, & ſynodali huic Patrum Congregationi judicandum præſentari mandavit.

Acta Concilii germana, pura, ſimplicia, & ſincera, ſicut ab exceptoribus Notariis, vel aliis ſcripta fuere, non extant.

Gerbertus Arnulphi neceſſarius, in hoc Conciliabulo ad Rhemenſem Archiepiſcopatum evectus, & a Romano Pontifice deinceps amotus, eadem Acta edidit, ſed paraphraſtice, & Rhetorice magis, quam Hiſtorico more. Nam, ut ipſe fatetur in Prologo, alibi quædam addidit; alibi vero ex iiſdem nonnulla ſuſtulit, & expunxit: quædam autem paraphraſtice tranſtulit, & mutilavit.

Quod ſi ita eſt, veriſſimum eſſe apparet, libellum, quem multis blaſphemiis, & mendaciis intextis antehac ediderant Centuriatores, quemque hoc noſtro tempore in odium Romanæ Eccleſiæ Novatores anno 1600. Francofurti in lucem emiſerunt, non tam acta Synodalia Rhemenſis Concilii, quam ſcriptum quoddam, & opus Gerberti in ipſa acta Synodalia pro arbitratu illius emiſſum continere, vanamque, & mendacem eſſe inſcriptionem, qua Libellus, & opus ipſius Gerberti *Synodus Eccleſiæ Gallicanæ* nominatur. Si enim Romanus Pontifex, prout infra dicemus, acta hujus Congregationis plane improbavit, amotumque judicio Synodali Arnulphum ſedi ſuæ reſtitui demandavit; non tam Synodus, quam Pſeudoſynodus appellanda erat. Quas blaſphemias, & calumnias contra Deum, & Eccleſiam, quotve mendacia huic ſuo Libello Gerbertus inſeruerit, videre eſt apud Baronium, a quibus recenſendis, atque hoc loco memorandis ego propterea imprimis abſtineo, quod non tam Actis alicujus Conciliabuli, quam commentario Gerberti ſcripto contineantur. Quiſquis ea ſcire voluerit, anno Domini nongenteſimo nonageſimo ſecundo num. 12. & ſeqq. Baron. conſulat.

Concil. Romanum pro canonizatione S. Udalrici Auguſtani Epiſc, celebratum anno Dom. 993, tempore Joannis Papæ XV.

CUm conventus eſſet factus in Palatio Lateranenſi pridie Kalendas Februarii, reſidente Joanne ſanctiſſimo Papa cum Epiſcopis, & Presbyteris, aſtantibus Diaconis, & cuncto Clero, & diligenter examinata vita, & miraculis S. Udalrici, relatus eſt in Sanctorum numerum.

Con-

Concil. Moſonienſe, quo, ejecto Gerberto, Arnulphus ſedi ſuæ reſtituitur an. Domini 995. tempore Joannis Papæ decimiquinti.

MOſonium eſt oppidum Galliæ Belgicæ, Rhemenſi Metropoli ſubjectum, hodie priſcum nomen retinens. *Hoc loco*, inquit Papyrius Maſſo lib. 3. Annal. Francorum, *Leo Romæ in Monaſterio ſancti Bonifacii Abbas, & ſedis Apoſtolicæ Legatus, Synodum congregavit anno 995. indictione octava, 4. Nonas Junii, in qua Gerbertus, qui, exauctorato Arnulpho, ſuffectus erat, patientiſſime auditus eſt.* In hac Synodo Gerbertus etiam inter cætera prolixa quadam oratione, quæ reperitur in prænominato Gerberti libello, Arnulphi depoſitionem, ſuique inviti ordinationem injuſte factam defendit. Leo autem ſedis Apoſtolicæ Legatus eidem haud dubium multa contradixit, acceptaque Gerberti Oratiuncula, aliam Synodum Kalendis Junii Rhemis habendam denuntiat. Interim Monachum ſuum idem Legatus ad Reges Francorum duci jubet, & per Epiſcopos Gerberto mandat, ut a divino officio uſque ad denunciatam Synodum abſtineat. Hæc ex Papyrio, qui ſedis Rhemenſis invaſori Gerberto immerito favit. Baron. anno 995.

Non caret fraude, quod Novatores ediderint omnia illa, quæ Gerbertus pro ſe dixit, vel ſcripſit: quæ autem contra ipſum in hac Synodo Leo Apoſtolicæ ſedis Legatus copioſiſſime diſputavit, quæque inter acta Rhemenſium Epiſcoporum fuiſſe recondita, Aimoinus verbis infra recitandis teſtatur, nequaquam ediderint.

Concil. Rhemenſe ſecundum, quo per Leonem ſedis Apoſtolicæ Legatum Arnulphus, Gerberto depoſito, Rhemenſi Eccleſiæ reſtituitur an. 995. tempore Joannis Papæ decimiquinti.

HÆc eſt illa vera, & legitima Synodus Rhemenſis, qua Acta præcedentis Pſeudoſynodi auctoritate Apoſtolica improbantur, & plane annullantur. Quid in ea geſtum fuerit, in Appendice Aimoini narratur his verbis: *Nuntiantur hæc omnia* (de quibus ſupra præcedenti Conciliabulo Rhemenſi) *Præſuli Romano, qui valde indignatus ſuper hoc facto, interdixit ſacris omnibus Epiſcopis, qui Arnulphum dejecerant, & Gerbertum ordinaverant. Miſit quoque Leonem Abbatem a ſede Apoſtolica ad Dominum Seguinum Archiepiſcopum urbis Senonicæ, qui vice ſua in urbe Rhemenſi Synodum congregaret, mandans illi, ut ſine dilatione revocaret de carcere Arnulphum, & degradaret Gerbertum. Collecto igitur Concilio iterum in urbe Rhemenſi, ex juſſione Apoſtolica revocatus eſt Arnulphus de cuſtodia, & cum honore magno receptus in propria ſede. Gerbertus autem intelligens, quod injuſte Pontificalem ſuſcepiſſet dignitatem, pœnitentia ductus eſt. Altercationem vero Gerberti Pontificis, & Leonis Abbatis valde utilem plenius invenies in Geſtis Pontificum Romanorum.* Hæc de Actis hujus Synodi Aimoini appendix.

Libellus Gerberti refert, quod in hac Synodo Epiſcopi illi, qui Arnulphum ſede ſua ejecerant, dixerint in totius regni diſcrimine nihil melius, & utilius fieri potuiſſe, quam ut tyranno excluſo paſtor aliquis populo, & Regno utilis conſtitueretur. Cumque a Leone arguerentur, quod illud ſine Sedis Apoſtolicæ auctoritate feciſſent; reſpondebant, binas hac de re Legationes Romam miſſas non fuiſſe auditas, ideo, quia Creſcentium Palatii cuſtodem nullo munere corrupiſſent: nihilque (quod falſum eſſe conſtat ex verbis Aimoini ſupra in Pſeudoſynodo Rhemenſi recitatis) ſine conſenſu, & auctoritate Seguini Senonenſis Archiepiſcopi, Sediſque Apoſtolicæ Legati peregiſſe. Plura de hac re Baron. anno nongenteſimo nonageſimo ſecundo, & nongenteſimo nonageſimo quinto, &c.

Concil. Romanum, quo conſtitutum fuit, ut Imperator deinceps a ſeptem Electoribus Germaniæ Principibus eligatur, habitum fuit anno Domini 996. tempore Gregorii Papæ quinti.

HUjus Concilii Acta omnia interierunt: ob cauſam tamen allegatam in titulo hoc tempore habitum fuiſſe, evidenter ſatis colligit Cardinalis Baronius ex quinque Aſſertionibus: quarum

Prima eſt: Res magni momenti, non niſi conſultis Patribus, & collectis Epiſcopis, in Synodo fieri conſueverunt. Hæc eſt talis: ergo.

Secunda Aſſertio: Hoc tempore Synodum Romæ celebratam fuiſſe. Hoc probatur ex vita S. Adelberti apud Surium, & Binium. Hujus quoque Concilii mentio habetur in vita ſancti Burchardi Vvormatienſis Epiſcopi, ubi pariter dicitur interfuiſſe eidem Concilio Franco tunc Epiſcopus Vvormatienſis, accepiſſeque ab eo Abbatiam, cujus inveſtituram in eadem Synodo recitatam tradit, eumque hoc anno eſſe defunctum.

Tertia Aſſertio: Ottoni Magno a Romano Pontifice conceſſum fuit, ut ſibi ſucceſſorem deligeret: cœteri autem Imperatores eo jure caruerunt.

Quarta Aſſertio: Firma eſt, & in omnibus conſtans aſſertio, ſicut Imperium auctoritate Romani Pontificis ex Oriente in Occidentem translatum eſt; ita jus eligendi Imperatorem Germanis conceſſum. Sic Innocentius Papa III. ſcripſit ad Ducem Thuringiæ, & habetur Extravag. de Elect. cap. Venerabilem, & in Concilio Viennenſi, ut habetur in Clement. de Jurejur. cap. 1.

Quinta aſſertio: Gregorius autem hoc reduxit ad numerum 7. Electorum ad vitanda diſſidia majora; ipſo præſertim Imperatore aſſentiente, vel etiam petente, ac rogante, ut obſervat Bellarm. lib. 3. de translat. Imperii cap. 4. quod nonnulli volunt Papam ſic egiſſe ex auctoritate populi Romani in ſe tranſmiſſa, ad quem jus Imperii pertinebat olim.

Controverſiæ plures ad hoc Concilium ſpectant. Quo tempore inſtituti ſeptem Electores, cujus authoritate, cur ſeptem, qui illi, cur quatuor laici, tres Eccleſiaſtici. Qui inter eos ordo. Quis primus ſuffragium ferat in deſignando Imperatore. Hæc porro, & alia hujuſmodi diſcuſſa invenies apud Bellarm. libris tribus de translatione Imperii, & Auguſtum Viſerum in tractat. de electione regis, ſeu Imperatoris Romanorum.

Concil. Romanum in cauſa Giſeleri Magdeburgenſis Epiſcopi, celebratum anno Dom. 999. tempore Sylveſtri Papæ II.

DIthmarus ubi agit de ſecundo adventu Ottonis in Urbem, de rebus in hac Synodo geſtis ita ſcribit: *Synodus Romæ tunc, in qua accuſatus Giſelerus Archiepiſcopus Magdeburgenſis, quod duas Parochias teneret; percuſſus ille paralyſi venire non potuit: res poſita ad Concilium Provinciale Germaniæ I.* In eodem Concilio Imperatorem voluiſſe recitari privilegium Vvormatienſi Eccleſiæ conceſſum, teſtatur Baronius anno 999. num. 12.

SÆCULUM UNDECIMUM.

Concilium Tremonienſe pro reformanda Eccleſia, celebratum anno Domini 1005. tempore Joannis Papæ XVII., alias decimінoni.

DIthmarus lib. 6. teſtatur, allegato tempore celebratam eſſe in Germaniam magnam Synodum

Tremonienſem, in qua Rex Henricus de ejus temporis A S. Eccleſiæ deformatione conqueſtus, magna inſtantia apud Epiſcopos laboravit, ut collapſa Eccleſiæ diſciplina reformaretur. Præſtiterunt illud pro viribus, quibus id potuerunt diligentiſſime, communique conſenſu ediderunt ſacros Canones, quibus ſanctiſſimæ leges Eccleſiaſticæ in priſtinum uſum revocarentur, pravique mores, qui in Clerum, ac populum irrepſerant, exularent, & corrigerentur. Quibus ſtatutis, Rex ſibi Deum propitium conciliavit, viamque ad victorias conſequendas, & Romanum Imperium obtinendum aperuit. Celeberrimi Concilii Acta plane interierunt.

Concil. Francofordienſe de Eccleſia Bambergenſi in cathedram Epiſcopalem erigenda, celebratum anno Dom. 1006. *tempore Joannis Papæ decimiſeptimi, alias deciminoni.* B

IN hoc Concilio, teſtimonio Dithmari, qui eidem præſens interfuit, inter alia tractatum eſt de Eccleſia Bambergenſi in Cathedram Epiſcopalem erigenda; idque ad petitionem Regis Henrici, qui eam civitatem a puero dilexerat, & ſemper excoluerat, & uxori in dotem aſſignaverat. Henricus Vvirceburgenſis Epiſcopus ad Synodum vocatus venire non voluit, niſi poſt unionem ſuæ Parochiæ cum Bambergenſi Eccleſia factam, ipſe Archiepiſcopus conſtitueretur.

Concil. Bambergenſe, de controverſiis quibuſdam Epiſcopor. celebratum anno Dom. 1011. C

CUm Henricus Rex ad dedicationem Baſilicæ Bambergenſis a ſe conſtructæ cœtum pluſquam triginta Epiſcoporum convocaſſet, ab iiſdem iſta occaſione hoc loco congregatis habita eſt Synodus, in qua ſedatæ ſunt controverſiæ illæ inter Epiſcopos, de quibus Dithmarus Merſepurgenſis Epiſcopus, qui eidem Synodo præſens interfuit, ſcribit. Idem Dithmarus fatetur, ſe pro recuperandis ſuæ. Parochiæ bonis Synodo libellum dediſſe: atque Theodorico Metenſi Epiſcopo ab omnibus in Synodo præſentibus interdictum eſſe, ut ante purgationem Miſſam non caneret. Baron. ann. 1011. num. 1.

Concil. Legionenſe, ara 1050. *ideſt, anno Chriſti* 1012. *ſub Adelfonſo quinto, Rege Legionenſi.* D

Decreta Adelfonſi Regis, & Geloira Reginæ.

1. IN primis cenſuimus, ut in omnibus Conciliis, quæ deinceps celebrabuntur, cauſæ Eccleſiæ prius judicentur, judiciumque rectum abſque falſitate conſequantur.

2. Præcipimus etiam, ut quidquid teſtamentis conceſſum, & roboratum aliquo tempore Eccleſia tenuerit, firmiter poſſideat; ſi vero aliquis inquietare voluerit illud quod conceſſum eſt teſtamentis (quidquid fuerit) teſtamentum in Concilium adducatur, & a veridicis hominibus, utrum verum ſit, exquiratur, & ſi verum inventum fuerit teſtamentum, nullum ſuper E illud agatur judicium, ſed, quod in eo continetur ſcriptum, quiete poſſideat Eccleſia in perpetuum. Si vero Eccleſia aliquid jure tenuerit, & inde teſtamentum non habuerit, firment ipſum jus cultores Eccleſiæ juramento, ac deinde poſſideat perenni ævo, nec præjudicet triennium juri habito, ſeu teſtamento; Deo enim fraudem facit, qui per triennium res Eccleſiæ reſcindit.

3. Decrevimus etiam, ut nullus contineat, ſeu contendat Epiſcopus Abbates ſuarum Diœceſeon, ſive Monachos. Abbatiſſas, Sanctimoniales, refuganos, ſed omnes permaneant ſub ditione ſui Epiſcopi.

4. Mandavimus adhuc, ut nullus audeat rapere ab Eccleſia. Verum ſi aliquid infra cœmeterium per rapinam ſumpſerit, ſacrilegium ſolvat; & ſi quid inde abſtulerit, ut rapinam reddat. Si autem extra cœmeterium abſtulerit rem Eccleſiæ, reddat eam, & calumniam ipſius Eccleſiæ, more terræ.

5. Item decrevimus, ut ſi forte aliquis hominem Eccleſiæ occiderit, & per ſeipſam Eccleſia juſtitiam adipiſci non potuerit, concedat Majorino Regis vocem judicii, dividatque per medium calumniam homicidii.

6. Judicato ergo Eccleſiæ judicio, adeptaque juſtitia, agatur cauſa Regis, deinde populorum.

7. Decrevimus iterum, ut nullus emat hæreditatem ſervi Eccleſiæ: qui autem emerit eam, perdat eam, & pretium.

Ex manuſcripto Codice Cordubenſi extractum eſt hoc Concilium non ſine mendis aliquot. Vide Binium.

Concil. Salegunſtadienſe, habitum ſub Benedicto Papa octavo, & Imperatore Henrico ſecundo, anno 1022.

Salegunſtadienſe oppidulum, ſeu caſtellum eſt adjacens flumini Mogano in diœceſi Moguntina inter Aſſiburgum, & Francfordum, vulgo Selgenſtat dictum. Hoc Geographi inſignes omiſere.

IN Dei nomine. Ego Aribo Moguntinæ ſedis Archiepiſcopus, quamvis indignus, cum cæteris confratribus noſtris, & Coepiſcopis, Burchardo Vvormacienſi, Vvverenhario, Argentino, Brunone Auguſtenſi, Eberhardo Babenbergenſi, Meginhardo Vvirceburgenſi, Synodum in Salegunſtat condiximus anno Dominicæ Incarnationis 1023. Indict. 5. ſecundo Idus Auguſti, Anno autem Domini Henrici ſecundi regni 21. Imperii vero ſexto: quatenus cum communi fratrum prædictorum conſilio, atque conſultu, multimoda divinorum officiorum, atque Synodalium legum componeretur diſſenſio, & diſparilitas noſtrarum ſingularium conſuetudinum, honeſta conſenſione redigeretur in unum. Ideoque propter illas lamentabiles diſſenſiones, communi decreto Concilii hæc capitula ſancita ſunt.

TITULI CAPITULORUM
Salegunſtadienſis Concilii.

1 *De abſtinentia carnis, & ſanguinis in ſubſcriptis temporibus.*
2 *De cuſtodiendo jejunio quatuor temporum.*
3 *Quibus temporibus legitima connubia prohibenda ſunt.*
4 *Ut Presbyter, qui poſt galli cantum bibit, niſi neceſſitas cogat, ſequenti die Miſſam celebrare non audeat.*
5 *Ut Presbyter non amplius quam tres Miſſas in die celebret.*
6 *Ut nemo corporale ad extinguendum incendium in ignem projiciat.*
7 *De hoc, ſi duo inculpati fuerint in adulterio, & unus negat, alter profitetur, quid inde faciendum ſit.*
8 *Ut nemo gladium in Eccleſiam portet.*
9 *Ne mala colloquia in Eccleſia, aut in atrio Eccleſiæ fiant.*
10 *De Evangelio,* In principio erat Verbum, *& Miſſis peculiaribus, ne fiant non ſuis temporibus.*
11 *De computatione conſanguinitatis.*
12 *Ædificia laicorum in atrio Eccleſiæ non ponantur.*
13 *Ut nullus laicus Presbytero Eccleſiam ſuam commendet ſine licentia Epiſcopi ſui.*
14 *Si duo de adulterio accuſati fuerint, quid inde faciendum ſit.*
15 *Ut bannitum jejunium ab omnibus diligentiſſime obſervetur.*

16 *De*

Digitized by

16 *De illis, qui Romam ituri ſunt.*
17 *Ut carrina non dividatur pœnitenti.*
18 *De illis, qui pœnitentiam a ſacerdotibus accipere nolunt.*
19 *Ut omnis pœnitens, dum carrinam ſuam jejunat, de loco ad locum non migret.*
20 *Ut nullus presbyter quemquam pœnitentem in Eccleſiam introducat.*

CAPITULA CONCILII
Salegunſtadienſis.

1. UT quatuordecim dies omnes Chriſtiani ante feſtivitatem ſancti Joannis Baptiſtæ in abſtinentia ſint carnis, & ſanguinis, niſi infirmitate impe- B diente, aut alicujus feſti ſolemnitate, quæ in illo Epiſcopio celebris habetur, intercedente. Et ante Nativitatem Domini ſimiliter, & in vigilia Epiphaniæ, & in omnium vigiliis Apoſtolorum, & in vigilia Aſſumptionis ſanctæ Mariæ, & in vigilis ſancti Laurentii, necnon etiam in vigilia omnium Sanctorum: adjicientes prædictis vigiliis unam horam refectionis, excepta infirmitate: & niſi aliquis ſit, qui proprio voto majori abſtinentia uti velit.

2. De incerto autem jejunio quatuor temporum hanc certitudinem ſtatuimus, ut, ſi Kalendæ Martii in quarta feria, ſive antea evenerint, eadem hebdomada jejunium celebretur. Si autem Kalendæ Martii in quintam feriam, aut ſextam, aut Sabbatum diſtenduntur, in ſequentem hebdomadam jejunium differatur. Simili quoque modo, ſi Kalendæ Junii in quartam feriam, C aut antea evenerint, in ſubſequente hebdomada jejunium celebretur. Et ſi in quintam feriam, aut ſextam, aut ſabbatum contigerint, jejunium in tertiam hebdomadam reſervetur. Ex hoc ſciendum eſt, quod ſi quando jejunium menſis Junii in vigilia Pentecoſtes ſecundum prædictam regulam evenerit, non ibi celebrandum erit, ſed in ipſa hebdomada ſolemni Pentecoſtes: & tunc propter ſolemnitatem Spiritus ſancti, Diacones dalmaticis induantur, & Alleluja cantetur, & Flectamus genua non dicatur. Eodem modo de Septembris jejunio conſtitutum eſt, ut ſi Kalendæ Septembris in quarta feria evenerint, aut antea, jeju- D nium in tertia hebdomada celebretur: & ſi in quinta, aut ſexta, aut ſabbato contigerint, in quarta hebdomada jejunandum erit. In Decembri illud obſervandum erit, ut proximo Sabbato ante vigiliam natalis Domini celebretur jejunium: quia, ſi vigilia in Sabbato evenerit, ſimul vigiliam, & jejunium celebrare non convenit.

3. De legitimis autem conjugiis ita viſum eſt, quod nullus Chriſtianus uxorem ducere debeat ab Adventu Domini uſque in octavas Epiphaniæ, & a ſeptuageſima uſque in octavas Paſchæ: nec in ſupra notatis 14. diebus ante feſtivitatem S. Joannis Baptiſtæ, neque in prædictis jejuniorum diebus, ſive in omnium ſolemnium dierum præcedentibus noctibus. E

4. Decretum eſt etiam in eodem Concilio, ut Presbyter aliquis, qui poſt galli cantum æſtivis noctibus biberit, proximo die Miſſam non celebret: hyemalibus ſimiliter, niſi neceſſitas cogat.

5. Item decretum eſt, ut unuſquiſque Presbyter in die non amplius, quam tres Miſſas celebrare præſumat.

6. Conqueſtum eſt etiam in S. Concilio de quibuſdam ſtultiſſimis Presbyteris, ut, quando incendium videant, corporale Dominico corpore conſecratum, ad extinguendum incendium temeraria præſumptione in ignem projiciant. Ideoque decretum eſt ſub anathematis interdictione, ne ulterius fiat.

7. Interrogatum eſt, ſi duo in adulterio inculpati forent, & unus profiteretur, & alter negaret, quid inde agendum eſſet. Decretum eſt etiam a S. Concilio, ut ille, qui negaverit, probabili judicio ſe expurget, & qui profeſſus fuerit, digne pœnitentiam agat.

8. Decretum eſt etiam in eodem Concilio, ut ne- A mo gladium in Eccleſiam portet, regali tantum excepto.

9. Statuit etiam S. Synodus, ut mala conſuetudo, quæ apud omnes pene jam inolevit, omnino prohibeatur, hoc eſt, quod colloquia ſua in atrio alicujus Eccleſiæ conſtituunt habenda, & tunc ea in ipſa maxima exercent Eccleſia, ubi orationes, & divina tantum fieri æquum eſt officia.

10. Quidam etiam laicorum, & maxime matronæ, habent in conſuetudine, ut per ſingulos dies audiant Euangelium: *In principio erat verbum:* & Miſſas peculiares, hoc eſt, de S. Trinitate, aut de S. Michaele: & ideo ſancitum eſt in eodem Concilio, ut hoc ulterius non fiat, niſi ſuo tempore: & niſi aliquis fidelium audire velit pro reverentia S. Trinitatis, non pro aliqua divinatione; & ſi voluerint, ut ſibi Miſſæ cantentur, de eodem die audiant Miſſas, vel pro ſalute vivorum, aut pro defunctis.

11. Quidam etiam generationem conſanguinitatis ita volunt numerare, ut frater, & ſoror ſint primi. Hoc autem ſtatuit ſancta ſynodus, ſicut etiam ab antiquis Patribus decretum eſt, ut ita non eſſet: ſed ut nepos, & neptis, id eſt, filius fratris, ac filia ſororis, primi habeantur.

12. Statutum eſt etiam, ut ædificia laicorum, quæ Eccleſiis adjuncta ſunt, auferantur: & nulla in atrio Eccleſiæ ponantur, niſi tantum Presbyterorum.

13. Item decretum eſt, ut nullus laicorum alicui Presbytero ſuam commendet Eccleſiam, præter conſenſum Epiſcopi: ſed eum prius mittat ſuo Epiſcopo, vel ejus Vicario, ut probetur, ſi ſcientia, ætate, & moribus talis ſit, ut ſibi populus Dei commendetur. *Vicarius Epiſcop.*

14. Statuit quoque ſancta Synodus, ſi duo de adulterio accuſati fuerint, & ambo negaverint, & orent ſibi concedi, ut alterum illorum, vel utroſque divino purget judicio, ſi unum in hoc deciderit, ut ambo rei habeantur.

15. Decretum eſt etiam, ut omnes bannitum jejunium, in quocumque Epiſcopio celebratur, diligentiſſime obſervent: & ſi quis illarum octo interdictarum rerum aliquam redimere voluerit, unum pauperem, prout ſua facultas erit, eadem die reficiat. *1. Obligans.*

16. Decrevit quoque S. Synodus, ut nullus Romam eat, niſi cum licentia ſui Epiſcopi, vel ejus Vicarii.

17. Et illud ſub anathemate præceptum eſt, ut nullus Presbyterorum cuiquam pœnitenti carrinam dividere præſumat, ſi infirmitas non intervenerit.

18. Quia multi tanta mentis ſuæ falluntur ſtultitia, ut in aliquo capitali crimine inculpati, pœnitentiam a ſacerdotibus ſuis accipere nolint, in hoc maxime confiſi, ut Romam euntibus Apoſtol. omnia ſibi dimittat peccata: ſancto viſum eſt Concilio, ut talis indulgentia illis non proſit, ſed prius juxta modum delicti pœnitentiam ſibi datam a ſuis ſacerdotibus adimpleant, & tunc Romam ire ſi velint, ab Epiſcopo proprio licentiam, & litteras ad Apoſtolicum de iiſdem rebus deferendas accipiant.

19. Decretum eſt etiam in eodem Concilio, ut omnis pœnitens, dum carrinam ſuam jejunat, de loco in locum non migret: ſed ibi permaneat, ubi ſuam acceperit pœnitentiam, ut proprius ſacerdos ſibi præbeat teſtimonium: ſi autem ibi propter hoſtiles inſidias jejunare non poterit, ſuus ſacerdos eum confratrum ſuorum alicui, ubi pacifice poſſit jejunare, diligentiſſime commendet.

20. In eodem quoque Concilio decretum eſt, ut nullus Presbyterorum quenquam, niſi juſſu Epiſcopi, in Eccleſiam introducere præſumat, cui pro aliquo delicto illam ingredi non liceat.

Nota. *Circa Can. 17. & 19. Carrina Teutonice eſt pœnitentia quadraginta dierũ in pane, & aqua apud Joannem Fileſacum in Syntagm. pœnit. cap. 5.* Item apud Antonium Auguſtinum Archiepiſcopum Tarraconenſem. In notis ad titulum 1. Pœnitentialis Rom. *Carrina quid.*

quod additum eſt ad calcem Epitomes juris Pontificii veteris, Longobardorum eſſe vulgarem vocem ait Tancredus de accuſationibus, ab hoc itaque quadraginta dierum numero credimus carenas, & carinas, & caratenas, & quadragenas dictas eſſe.

Concil. Aquiſgranenſe, quo controverſia inter Piligrinum Archiepiſcopũ Colonienſem, & Durandum Epiſcopum Leodienſem, de ſubjectione Monaſterii Burrithani fuit terminata, an. Dom. 1022. tempore Benedicti Papæ octavi.

DE rebus in hac Synodo geſtis Chronicon Cameracenſe lib. 3. cap. 35. iſta: *ſub his diebus, cum forte Imperator Henricus Aquiſgrano palatio tam de Eccleſiaſticis, quam & de ſæcularibus pertractaret, in ipſa interim Eccleſia provincialis Synodus ab Epiſcopis celebrata eſt. Ubi ſiquidem inter Archiepiſcopum Colonienſem P. & D. Leodienſium Pontificem altercatio non parva recruduit pro Monaſterio Burritho, quod uterq; ſuæ Parochiæ ſubjicere contendebat. Dominus autem Gerardus Epiſcopus, ut teſtimonio veritatis litẽ compeſceret, viva voce increpuit, quod Epiſcopi Leodienſes quinq; Abbates illius Monaſterii ſine ulla contradictione Archiepiſcopi conſecraverunt; imo & ipſo Imperatore rogante, & Baldrico Epiſcopo Leodienſi petente, in præſentia Domini Imperatoris in Aquenſi Eccleſia S. Mariæ præfati Monaſterii Clericos ordinavit, ipſumq; Monaſterium cum Archiepiſcopo Popone Trevirenſium, & Haymone Virdunenſium conſecravit. Eo ergo ſibi videri rectius Leodienſi, quam Colonienſi regimini ſubjacere. Quod ita quoq; cæteris teſtificantibus, Archiepiſcopus propter allatam Synodalem ſententiam ira commotus abſceſſit.* Hæc Chronicon Cameracenſe.

Concil. Moguntinum in cauſa Ottonis Comitis ab Hamerſtein, congregatum anno Domini 1023. tempore Benedicti Papæ octavi.

DE cauſa, loco, & tempore hujus Concilii Moguntiæ celebrati in vita ſancti Gothardi cap. 22. apud Surium iſta leguntur.

Aribo Archiepiſcopus Moguntinus illo anno Imperatorem ad Pentecoſten Moguntiam invitavit, ubi etiam Concilium Generale coegit, in quo multa collapſa correxit; præcipue vero Ottonem Comitem ab Hamerſtein, & Lmingardam præter fas ſibi cohærentes, ſeparare conſtituerat, quod tamen perficere non potuit, quandoquidem Comes partim Imperatoris metu, partim Epiſcopi commonitione, utcumque ad meliorem ſe recepit frugem, fœmina autem bannos, vel proſcriptiones negligens, jus ibi funditus perdidit, ut hodie quoque perſpici poteſt.

S. Gothardus expellit dæmonẽ.

Ad hoc Concilium etiam noſter Præſul, & Epiſcopi, & Imperatoris juſſu evocatus, non contemnenda Cleri, & militum frequentia, quamvis invitus, & nolens, ſtipatus eo properabat, & in quodam, quod vicinum eſt illi caſtello, ubi Dei gratia & electus, & conſecratus fuit, iter faciebat, ubi tum mulier quædam ab immundo vexata dæmone, a parentibus, & propinquis per Eccleſias ad Sanctorum imploranda patrocinia circumducebatur. Qui cum audirent novum illuc advenire Epiſcopum, obviam ei cum dæmoniaca fœmina fidenter proceſſerunt, ſanctæ ejus exiſtimationis fama illecti. Impurus autem ſpiritus illorum acceleratione pavefactus, per os fœminæ anxiis cœpit percontari vocibus, quonam perduceretur. Dicentibus illis, ſe jam in occurſum Gothardi Epiſcopi properare; horrifico mugitu, & ululatu miſere ſe oppoſuit, & ipſis etiam, a quibus trahebatur, mirantibus, & formidantibus reluctatus eſt, ejulans, & vociferans, Gothardum ſe nec audire, nec videre poſſe. Sub hac colluctatione, cum miſera illa a fidelibus fide, & ſpe, ut patuit, ferventibus traheretur, & ſpiritus nequam omni contentione obniteretur; tandem profligato illo, mulier liberata eſt, & ad virum Dei ſub quadam arbore refrigerii cauſa reſidentem, ſana corde, & corpore abducta eſt. Is vero, cognitis iis, quæ facta fuerant, timore, & gaudio compunctus, lacrymabundus gratias egit Deo, in faciem ſe proſternens.

Concil. Lemovicenſe, quo declaratum eſt, Martialẽ Lemovicenſis Sedis auctorem, Epiſcopũ Apoſtolicum eſſe nominandum, circa an. 1031.

DUo Concilia Lemovicenſia ob hunc Apoſtolatum habita fuerunt, & aliud Beluaci circa eadem tempora, quorum acta inter ſe confuſa ſunt. Horum autem fragmenta quædam edidit Baronius in Annalibus ex codice Antonii Auguſtini, donec ab aliquo integra ederentur. Quod recenter præſtitit ex Biblioth. Thuana Philippus Labbe Presbyter Societ. Jeſu, tom. 2. Bibliothecæ manuſcriptorum. Conſignatque illud ad annum 1031. In his autem ſedibus Epiſcoporum in modum coronæ diſpoſitis in Eccleſia S. Stephani, primo conqueritur Jordanus Pontifex Lemovicenſis de ſæcularibus poteſtatibus, per quas Eccleſiæ bona vaſtabantur, ejuſque miniſtri affligebantur, in quas decreta eſt excommunicatio, quouſque fructuoſe pœnitendo reſipiſcerent. Deinde afferuntur ſuffragia multorum Epiſcoporum, & Abbatum majori ex parte pro Apoſtolatu ſancti Martialis, quem alii in catalogo Confeſſorum dumtaxat, alii inter Apoſtolos recenſendum contendebant. Concluditque Aymo Bituricenſis Archiepiſcopus his verbis pro eodem Apoſtolatu.

Ex regis genere oriundus erat enim filius Archibaldi hujus nominis 3. Comitis Borbonienſis, ut in Chronol. Archie. Bituric. refert Joa. Chenu. ubi & hujus Concil. meminit an. 1031. habiti.

Sicut jam dixi, & iterum palam omnibus dico, quia quemadmodum Romana Eccleſia ſuſcipit, & ſuſcipi per textum Epiſtolæ mandat, & hanc ipſam rem Bituricenſe Concilium nuperrime collaudavit: Sic laudo hoc bonum eſſe, & in pace ſuſcipio, & hujus ſancti Concilii fraternitatem abſque ſchiſmate ſuſcipere id obſecro, & exhortor: ſi quis autem exhortationi noſtræ non acquieverit, habeat judicem Dominum uniuſcujuſque conſcientiæ teſtem. Verumtamen comprovinciales noſtros neceſſe eſt, niſi ſuſceperint, admoniti obediant Romanæ ſedi capiti ſuo, ſevera authoritate noſtra. Non compulſi, non abſque cauſa aliqui mirati ſunt, unde hæc controverſia de Apoſtolatu D. Martialis tanta extiterit inter Epiſcopos, & viros doctos hujus temporis, cum ad ejus ſolutionem ſufficeret variæ acceptionis Apoſtoli nominis explicatio: nam ſecundum quod dicit S. Auguſtinus ad Oroſium, Apoſtolus interpretatur miſſus, & ſunt quatuor genera Apoſtolorum, ut ibidem ait: quidam enim mittuntur a Deo per ſe, ut Moyſes, Exod. 3. quidam a Deo per hominem, ut Joſue, quem Moyſes de mandato Dei judicem populi conſtituit, Num. 27. quidam per hominem tantum, de quibus Oſee 8. *Ipſi reſigna verunt, ſed non ex me*, quidam ex ſe tantum, ut Pſeudo-Apoſtoli, Hierem. 23. *Non mittebam eos, & ipſi currebant.*

Apoſtoli varia acceptio.

Aliter nomen Apoſtoli vel ſtricte ſumitur pro eo, in quo tria illa continentur, quæ ad Apoſtolatum pertinent, 1. ut quis ſit immediatus verbi Dei miniſter immediate a Deo doctus, & a Chriſto ipſo immediate miſſus, 2. ut Eccleſias conſtituat, fidem in iis locis prædicando, in quibus nunquam fuerit, 3. ut ſummam habeat in Eccleſia poteſtatem. Quæ tria requirit Cardinalis Bellarm. ad rationem Apoſtolatus lib. 2. de Rom. Pontifice cap. 12. aliquando vero nomen illud ſumitur latius, & magis improprie pro inſigni aliquo verbi Dei præcone, qui multos ad fidem ſic convertit, ut etiam Eccleſias fundet in locis, in quibus non erant. Non erat ergo dubium, quin D. Martialis non poſſet dici Apoſtolus ſtricte loquendo, & proprie, qui tantum putatur fuiſſe in num. 70. diſcipulorum: ſed latius ſumpto hoc nomine, quid vetabat honoris cauſa ſic appellari?

Con-

Concilium Pampilonenſe de Epiſcopatu Pampilonenſi antiquæ ſedi ſuæ reſtituendo, celebratum anno Domini 1032. tempore Joannis Papæ decimioctavi, alias vigeſimi.

CUm antiquis temporibus, teſte Mariana Rerum Hiſpanicarum Scriptore, Pampiloneneſes ſedem Epiſcopalem, ob Barbarorum incurſiones in Monaſterium Leirenſe, quod ſitum eſt in montibus Pyrænæis, tranſtuliſſent, atque vigore factæ translationis Monachi ejuſdem Monaſterii jam recens permiſſu Pontificis Pampilonenſium Epiſcopum creaſſent, habitum eſt iſta de cauſa hoc Concilium, actumque in eo, ut antiqua ſedes Pampilonenſi Epiſcopatui reſtituatur: idque poſt obitum ejus, qui tunc erat Pampilonenſis Epiſcopus, tempore ſucceſſoris fuit executioni mandatum.

Concilium Triburienſe anno Dom. 1035. celebratum tempore Benedicti noni.

ANno ſupra ſignato magnam Synodum Triburienſem collectam eſſe, teſtatur Hermannus in Chronico, quod ex Codice Auguſtano nuper edidit Caniſius. Acta ejus ſummatim deſcribuntur in Chronico Cameracenſi, lib. 2. cap. 51. his verbis: *Triburia ſecus Moguntiam Imperator Conradus de diverſis partibus Epiſcopos convocavit, ut, quæ utilitatis, & religionis ſunt, ad invicem conferrent. Qui poſt aliqua dictorum ſuorum hoc habuerunt Capitulum, ut ſi quando jejunium primi menſis in ea eſſet hebdomada, quæ conſtat caput jejunii, ſicut ſolet evenire, amborum jejuniorum celebritas una officii expletione compleretur. In hoc rurſus moderatiſſimus Paſtor antiquam Patrum conſuetudinem ſervari monebat, & in altera hebdomada officium primi jejunii celebrandum, pro conſuetudine antiqua cenſebat, cujus oblata ſententia viſa eſt congrua, & ab iis decreta eſt tenenda.* Hæc Chron. Cameracenſe prædicto loco.

Concilium Sutrinum, quo Gregorius ſextus ſeipſum Pontificatu abdicavit, anno Dom. 1046.

DE rebus in hac Synodo geſtis Hermannus hujus temporis Scriptor iſta refert: *Coadunato exercitu Papiæ Synodum celebravit, inde Placentiam veniens Gratianum clariſſimum* (*nempe Gregorium Sextum*) *quem, expulſis prioribus, Romani Papam ſtatuerant, ad ſe venientem honorifice ſuſcepit, ſicque cunctis proſpere cedentibus, juxta Natalem Domini non longe ab urbe Roma apud Sutriam Synodo item acta, cauſaque erroneorum Pontificum diligentius ventilata, Gratianum Papam baculo privavit, deinde omnium tam Romanorum, quam aliorum conſenſu, Suidgerum Epiſcopum, qui poſt Eberbardum primum ſecundus Bambergenſem ſexto jam anno regebat Eccleſiam, nimium reluctantem Summum Romanæ Eccleſiæ elegit Pontificem, ſicque circa Vigilias Natalis Domini ipſam ingrediuntur Urbem.* Hæc de rebus in Concilio geſtis Hermannus.

Sed, quod refertur in hac Synodo, tres ſchiſmaticos Pontifices depoſitos eſſe, non aliter intelligendum, quam quod privati fuerint illis redditibus, quos cum illis tranſigens Gratianus ad quietem, & unionem Eccleſiæ redimendam illis aſſignaverat: & quorum gratia idem in hoc judicio Simoniæ accuſatus, ſed nequaquam convictus fuerat. Illud vero, quod ait, Gregorium in hoc Concilio Sutrino depoſitum fuiſſe, nequaquam ſuſtineri poteſt; ſicut etiam, quod de electione ſucceſſoris conſtitutum eſſe adjicitur. Scribit enim Leo Oſtienſis, quod, facta abdicatione Gregorii, Imperator exultans cum omnibus ipſius Concilii Epiſcopis Romam venerit, & in Eccleſia Beati Petri Apoſtoli congregato Clero, populoque Romano, quid Sutri geſtum eſſet, expoſuerit, & de ordinando Pontifice tractatum fuerit: & præterea quod poſt factam diligentem inquiſitionem, cum nullus alius tanto munere, & officio dignus inveniretur, electione omnium Epiſcopus Bambergenſis Eccleſiæ ab Hamburgenſi præſentatus natione Saxo electus, eique nomen Clementis ſecundi impoſitum fuerit. Vide Baron. anno 1046. num. 1. & 2.

Concilium Romanum ad reformandum Eccleſiæ ſtatum, contra Simoniacos in primis celebratum anno Chriſti 1047. tempore Clementis Papæ II.

CLemens recens creatus hanc Synodum, teſte Petro Damiani in Epiſtola ad Henricum Archiepiſcopum Ravennatem, ad reformandum Eccleſiæ ſtatum Romæ indixit, in qua illud potiſſimum, annitente Imperatore, conatus eſt, ut Simoniacas vepres, quæ adeo creviſſent, ut patrisfamilias ſementem ſuffocarent, non modo ſuccideret, ſed penitus eradicaret. Quid vero contra Simoniacos hos conſtitutum fuerit, his prædicta epiſtola recenſet: *Poſt longa ſane diſceptationum hinc inde volumina, tandem ſuggeſtum eſt reverendæ memoriæ nuper ejuſdem ſedis Epiſcopum Clementem decreviſſe, ut quicumque a Simoniaco conſecratus eſſet, in ipſo Ordinationis ſuæ tempore non ignorans Simoniacum eſſe, cui ſe obtulerit promovendum, quadraginta nunc dierum pœnitentiam ageret, & ſic in accepti Ordinis officio miniſtraret.*

In eadem hac Romana Synodo altercationem eſſe obortam inter Mediolanenſem, & Aquilejenſem, & Ravennatem Antiſtites, de loco ſedendi, quinam ipſorum proximus apud Romanum Pontificem ſedere deberet: adjudicatam autem eſſe cauſam Ravennati, narrat Hieronymus Rubeus in Hiſtoria Ravennate, deque his confectum eſſe Diploma, quod ſe vidiſſe teſtatur.

Diſſenſio ob priorem locum.

Concilium Romanum primum contra Simoniacos celebratum anno Domini 1049. tempore Leonis octavi, qui vulgo Leo Nonus appellatur.

HAnc Synodum tempore ſupra notato Romæ celebratam fuiſſe, teſtatur Hermannus in Chronico: & Decretum illud, quod contra Simoniacos in Concilio Romano ſub Clemente ſecundo conſtitutum fuerat, in hac Synodo per Leonem Pontificem confirmatum eſſe, Petrus Damiani in epiſt. ad Henricum Ravennatem Epiſcop. teſtatur his verbis: *Verumtamen & hoc otioſum non eſſe credimus, ſi, quod ſuper hoc negotio idem venerabilis Leo Papa ſtatuerat, exponamus. Nam cum omnes ſimoniacorum Ordinationes Synodalis vigoris auctoritate ceſſaſſent; protinus a Romanorum ſacerdotum multitudine magna ſeditionis tumultus exortus eſt, ita ut non ſolum ab ipſis, ſed a pleriſque diceretur Epiſcopis, omnes pene Baſilicas Sacerdotalibus officiis deſtitutas, & præcipue Miſſarum ſolemnia, ad ſubverſionem Chriſtianæ Religionis, & deſperationem omnium circumquaque fidelium, funditus omittenda. Quid plura? Poſt longa ſane diſceptationum hinc inde volumina, tandem ſuggeſtum eſt reverendæ memoriæ nuper ejuſdem ſedis Epiſcopum Clementem decreviſſe, ut quicumque a ſimoniaco conſecratus eſſet, in ipſo ordinationis ſuæ tempore non ignorans ſimoniacum eſſe, cui ſe obtulerit promovendum, quadraginta nunc dierum pœnitentiam ageret, & ſic in accepti Ordinis miniſterio celebraret. Quam nimirum ſententiam protinus venerabilis Leo ratam percenſuit, & ſub hujuſmodi pœna hos in acceptis officiis de cætero perſeverare mandavit.*

d by Google

Concilium Rhemenſe pro diſciplina, & moribus Eccleſiæ reformandis, celebratum anno Domini 1049. *tempore Leonis Papæ Noni.*

IN Synodo Petrus S. Romanæ Eccleſiæ Diaconus propoſuit illa, de quibus in eadem Synodo ſermo eſſet habendus; nempe de multis illicitis, quæ contra Canonum inſtituta in Gallicis finibus exercebantur, ideſt, de Simoniaca hæreſi: De miniſteriis Eccleſiaſticis, & Altaribus, quæ a laicis tenebantur: De pravis conſuetudinibus, quæ ab eis in atriis Eccleſiarum accipiebantur: De inceſtis conjugiis, & eis, qui legitimas relinquentes uxores, adulterinis iterum nuptiis implicabantur: De Monachis, & clericis a ſancto propoſito, & habitu recedentibus: item de Clericis mundanæ militiæ ſtudentibus: De rapinis, pauperumque injuſtis captionibus: De Sodomitico vitio, & quibuſdam hæreſibus, quæ in eiſdem pullulaverant partibus. Contra quæ decreta edita ſunt, in quibus nihil, quod non pluries antea, ſtatuitur, venit ſingulariter annotandum.

Cæterum plura alia commemoratione digna in hac Synondo peracta fuiſſe teſtantur ejuſdem Acta per Baronium, Binium, & alios ex codice Rhemenſi exſcripta,

Ac 1. propter contentionem Rhemenſem inter Archiepiſcopum, & Trevirenſem de ordine ſeſſionis, & quis prior poſt Papam ſederet, Epiſcoporum ſedilia in modum coronæ diſpoſita ſunt, & in medio ſedes cum inſignibus congruis Pontifici parata eſt. Ad quam acceſſit ex oratorio ſanctæ Trinitatis cum cruce, & Euangelii libro ſacerdotalibus quaſi ad celebrandam Miſſam redimitus. Sederunt deinde Rhemenſis in dextera, Trevirenſis in ſiniſtra cum reliquis, qui erant numero viginti, præter Abbates quinquaginta.

2. Lectis capitulis, de quibus deliberandum erat, commonuit omnes Leo ſub anathemate, ut ſi quis ad ordines, ac dignitatem acceſſiſſet, aut quempiam promoviſſet, publica confeſſione patefaceret, ut ſic a domo Dei judicium patefaceret. Quidam ergo juramento ſeſe a ſuſpicione liberaverunt. Quidam a Concilio diſceſſerunt, ne juramentum præſtarent, Rhemenſis inducias ad deliberandum petiit pluribus vicibus tergiverſando, donec ei concederetur, ut intereſſet Concilio Romæ celebrando, ubi ſe purgaret. Nivernenſis confeſſus eſt datam fuiſſe pecuniam pro ſua promotione, ſe tamen ignorante, cumque ſe abdicaſſet, pedum paſtorale ad pedes Pontificis dimittens, reſtitutus eſt ex gratia, præſtito ſacramento, quod abſque ſuo conſenſu data fuerat pecunia. Lingonenſis, qui aufugerat, excommunicatus eſt cum aliis, qui ad Concilium non venerant. Nannetenſis ad Epiſcopatum promotus per largitionem pecuniæ, ſublato annulo, & paſtorali pedo privatus eſt Pontificali miniſterio, condonato ei, intervenientibus Epiſcopis, Presbyteratus officio.

3. Inter plures canones ſtatutum, ne quis ſine electione cleri, & populi ad regimen Eccleſiaſticum proveheretur, & ne quis pro ſepultura, vel baptiſmo, ſive pro Euchariſtia, aut infirmorum viſitatione quidquam exigeret.

Concil. Moguntinum 142. *Epiſcoporum contra Simoniam, aliave vitia Cleri, celebratum anno Domini* 1049. *tempore Leonis Papæ Noni.*

DE tempore hujus Synodi variant Scriptores. Lambertus, quem ſequitur Serarius in Hiſtoria Moguntina, ad annum Chriſti 1050. Abbas Stapenſis eamdem ad annum Chriſti 1051. refert. Ego Baronium ſectatus, veriorem eſſe puto ſententiam Hermanni Contracti, & Adami Bremenſis, qui hæc & ſcripſerunt, & viderunt; nimirum hanc Synodum anno 1049. celebratam eſſe. De rebus in Synodo geſtis Hermannus nihil præter iſta: *Moguntiacum veniens, aliam Synodum 40. prope Epiſcoporum coram Imperatore, & Regni noſtri Principibus celebravit*, Adamus Bremenſis lib. 3, cap. 31. Acta hujus Synodi prolixius enarrans, hæc ſcribit: *Tunc habita eſt Synodus generalis apud Moguntiam, præſidente Domino Apoſtolico, & Imperatore Henrico cum Epiſcopis, Bardone Moguntinenſi, Eberhardo Trevirenſi, Hermanno Colonienſi, Adelberto Hamburgenſi, Engelhardo Magdeburgenſi, cæteriſque Provinciarum Sacerdotibus. In eo Concilio quidam Spirenſis Epiſcopus, nomine Sibico, cui crimen adulterii intendebatur, examinatione ſacrificii purgatus eſt. Præterea multa ibidem ſancita ſunt ad utilitatem Eccleſiæ, præ quibus ſimoniaca hæreſis, & nefanda ſacerdotum conjugia holographa ſynodi manu perpetuo damnata eſt. Quod veniens domnus noſter Archiepiſcopus non tacuiſſe probatur. De mulieribus ſtatuit eamdem ſententiam, quam prædeceſſor ejus memorabilis Alebrandus, & antea Libentius inchoaverant, ut ſcilicet fierent extra ſynagogam, & civitatem, ne malesuada pellicum vicinia caſtos violaret obtutus. Hæc Synodus facta eſt anno Domini* 1049.

Concilium Romanum ſecundum, quo damnato Berengario, Lanfrancus ſententiam abſolutionis retulit, an. Dom. 1050, *tempore Leonis Papæ.*

QUo tempore iſta Synodus Romæ celebrata fuerit, Hermannus Contractus in Chronico, anno 1050. indicat breviter his verbis: *Dominus Papa poſt Paſcha ſynodum item Romæ collegit*. Qua de cauſa celebrata, quidve in ea actum fuerit, oſtendit Lanfrancus in Commentario, quem contra Berengarium edidit, his verbis: *Tempore ſancti Leonis Papæ delata eſt hæreſis tua* (alloquitur Berengarium ipſum) *ad Apoſtolicam ſedem. Qui cum ſynodo præſideret, ac reſideret ſecum non parva multitudo Epiſcoporum, Abbatum, diverſique Ordinis e diverſis regionibus religioſarum perſonarum: juſſum eſt in omni audientia recitari, quas mihi de Corpore, & ſanguine Domini literas tranſmiſiſti. Portitor quippe earum legatus tuus me in Northmannia non reperto, tradidit eas quibuſdam clericis. Quas cum legiſſent, & contra uſitatiſſimam Eccleſiæ fidem ſcriptas animadvertiſſent; zelo Dei accenſi, quibuſdam ad legendas eas porrexerunt. Itaque factum eſt, ut non deterior de te, quam de me fuerit exorta ſuſpicio, ad quem videlicet tales litteras deſtinaveris, putantibus multis, me fovere, ac favere, quæ a te dicerentur, vel gratia, qua te diligerem; vel fide, qua revera ita eſſe indubitanter tenerē. Igitur, cum a quodam Rhemenſi Clerico Romam perlatas recitator legeret, intellecto,* Joannes Scotus. *quod Joannem Scotum extolleres, Paſchaſium damnares, communi de Euchariſtia fidei adverſa ſentires, promulgata eſt in te damnationis ſententia, privans te communione ſanctæ Eccleſiæ, quam tu privare ſancta ejus communione ſatagebas. Poſt hæc præcepit Papa, ut ſurgerem, pravi rumoris a me maculam abſtergerem, fidem meam exponerem, expoſitam plus ſacris auctoritatibus, quam argumentis probarem. Itaque ſurrexi, quod ſenſi, quod dixi, probavi: omnibus placuit, nulli diſplicuit*. Hactenus de Synodo Romana Lanfrancus, in qua damnato, ut vidiſti, Berengario, ipſe Lanfrancus abſolutionis ſententiam retulit.

In hoc eodem Concilio contra Berengarium a Leone Pontifice celebrato, idem Pontifex decrevit pallium Dominico Patriarchæ Veneto, eidemque privilegium conceſſit, ut Crucem ante ſe deferret, Patriarchalemque ſedem approbavit, & Epiſcopis Venetiæ Provinciæ, & Iſtriæ ſcripſit, ut huic, tamquam Primati ſuo, obedirent, eumque revererentur. *Patriarcha Venetus.* Hæc ex ſcripto Chronico Andreæ Danduli. Quæ omnia renovata, & confirmata ab Alexandro ſecundo in Concilio Mantuano idem Auctor affirmat. Sicque plene tranſlatus fuit Patriarchatus Gradenſis in Venetum, qui hactenus titulo Gradenſis ſedis potitus erat.

Concilium Vercellenſe contra Berengarium, & pro Lanfranco celebratum anno Domini 1050. tempore Leonis Papæ IX.

QUæ in hac Synodo contra Berengarium (qui in ea comparere noluit, veritus ſe judicio ſiſtere) acticata fuerint, in prædicto Commentario Lanfranci contra eumdem Berengarium his verbis recenſentur: *Dehinc declarata eſt Synodus Vercellenſis, quæ tunc proximo Septembri, eodem præſidente Pontifice, eſt celebrata Vercellis, ad quam vocatus non veniſti. Ego vero præcepto, & precibus præfati Pontificis uſque ad ipſam Synodum ſecum remanſi. In qua, in audientia omnium, qui de diverſis hujus mundi partibus illuc convenerant, Joannis Scoto liber de Euchariſtia lectus eſt, ac damnatus: ſententia tua expoſita, ac damnata, fides ſanctæ Eccleſiæ, quam ego teneo, tenendam aſtruo, audita, & concordi omnium ſenſu confirmata. Duo Clerici, qui Legatos tuos ſe eſſe dixerunt, volentes te defendere, in primo ſtatim auditi defecerunt, & capti ſunt. Ab hac ſententia nunquam diſceſſit ſanctus Leo in omnibus Conciliis, ſeu quibus ipſe præſentiam ſuam exhibuit, ſeu quæ per Legatos ſuos in diverſis Provinciis congregari inſtituit. Quæ ſententia non effugit ſucceſſorem quoq; ſuum felicis memoriæ Papam Victorem.* Hucuſque Lanfrancus de Synodo Vercellenſi. Cujus meminit etiam Guitmundus in Commentario, quem ſcripſit de corpore, & ſanguine Chriſti, eidemque præfuiſſe Leonem Pontificem tradit.

Controverſia de Joanne Scoto Erigena.

DE Joanne Scoto Erigena Monacho Benedictino Malmesburienſi, cujus libri hic damnantur, non levis eſt controverſia, dum multi ejus doctrinam, & ſanctitatem adſtruunt, alii impugnant. Hincmarus Rhemenſis in lib. de Prædeſtinatione cap. 31. ipſi, ac Prudentio Tricaſſino errorem attribuit de ſacramento Euchariſtiæ, quod in eo tantum eſſet memoria corporis Chriſti, non ipſummet verum corpus, & quod damnati tantum recordatione peccatorum torquerentur: qui fuit error antiquorum Prædeſtinatianorum, quo ſibi aditum facilem parabant ad exiſtimandum reprobos nulla gratia adjuvari, & pro ipſis Chriſtum non fuiſſe mortuum, ſicut ſupranotatum eſt de Lucido. Magis aliquid addit Genebrardus in Liturgiam D. Dionyſii Gallico idiomate, affirmans ipſum, dum pueros in Anglia doceret, ipſorum graffiis confoſſum fuiſſe, ac occiſum, quod errore ſacramentariorum eos vellet imbuere, & liber ejus de Sacramento D altaris in catalogo librorum prohibitorum Concilii Trident. poſitus, & poſtea in totum a Clemente VIII. damnatus eſt, cum aliqui corrigi eum poſſe, & emendari exiſtimarent. Non enim viſum eſt tolerari poſſe librum, qui hæreſim ex profeſſo doceret. Nec aliunde Berengarius exiſtimatur virus hæreſis hauſiſſe, quam ex hoc libro; quem propterea tanquam authorem ſui erroris in ignem conjicere coactus eſt in Concilio Romano, ſub Nicolao II. an. 1059. ut teſtatur Lanfrancus c. 1. *Tu quoque*, inquit, *inclinato corpore, ſed non humiliato corde ignem accendiſti, libroſq; perverſi dogmatis* E *in medio ſancti concilii in ignem conjeciſti.* Inter combuſtos autem libros recenſetur Joannis Scoti codex in fragmento Floriacenſi, quod laudat Anteceſſor Andegavenſis Franciſcus de Roie in ſuo Berengario. *In præſentia Papæ, & multorum Epiſcop.* ait, *Joannem Scotum igni comburens, cujus nefaria lectione ad hanc nefariam devolutus fueras ſectam.*

Inſcrip. libri falſa. Cur autem Joannes Scotus ante Berengarium de hac opinione infamatus non fuit, cauſa eſt, quod ut hæreſim occultaret librum illum de corpore, & ſanguine Chriſti evulgaverat ſub alio nomine, Bertrami ſcilicet ſenioris Presbyteri probatæ fidei, & bonæ famæ, ne ipſe hæreſis author haberetur, & nomen libro A ſuo faceret, quem ſub Carolo Calvo Imper. edidit, ut exiſtimat Illuſtriſſimus Archiepiſcopus Toloſanus Petrus Marca litterario orbi clariſſimus in epiſtola ad Lucam Dacherium præfixa ejus Spicilegii tomo 2. Quam ſuppoſitionem Bertramo factam aſſerit quoque Sanctesius repet. 2. cap. 14. Sixtus Senenſis in præfat. biblioc. ſanctæ, Eſpencæus lib. 2. de adorat. Euch. cap. 41. Nec repugnat Sanderus lib. 7. de viſibili Monarchia, qui authores referuntur a Theophilo Rainaudo de bonis, ac malis libris num. 204. qui ipſe magis veriſimile putat adulteratum dumtaxat fuiſſe admiſſis pleriſq; ſuppoſititiis per Oecolampadium, cujus opera liber ille primum lucem vidit. Porro liber hic Bertrami Presbyteri de corpore, & ſanguine Chriſti integer habetur in catalogo teſtium veritatis lib. 10. qui B opus eſt Flacci Illyrici Lutherani. Quod vero librum illum alieni authoris nomen prætuliſſe dicimus, non leve eſt argumentum ex Ruperto Abbate in cap. 6. Joannis, ubi ſic incipit reſpondere objectionibus hujus libri. *Hoc loco ſilendum nō eſt, male quoſdam ignotos, & abſconditi nominis homines opinari ſuis quoque defendere dictis, & ſcriptis, panem verum, quem in ſancto altari ſumimus, nihilominus patres illos manducaſſe tunc temporis, & bibiſſe, & nihilo magis hoc eſſe verum corpus, & ſanguinem Chriſti, quam fuit illud manna, quod ille populus comedit, &c.* Hic enim Rupertus librum Bertramo tributum indicat, ut ex lectione libri nobis patuit, cujus tamen authorem ait ignotum, & abſconditi nominis. Ergo vere Bertrami non erat, ſed alterius cujuſpiam. *Abbas Rupertus.*

C Quæ autem Bertramum prætulit inſcriptio, facile deflexa ab exſcriptoribus in Ratramni nomen. Quod eorum vitium Sigeberto fraudi fuit, qui cum in eos codices incidiſſet, Ratramno tribuit, quod vetuſtiores Bertramo inſcripſerant: non enim veriſimile eſt Ratramnum Corbienſem Monachum, quique docte fidem Romanæ Eccleſiæ adverſus Græcos libris quatuor tuitus eſt, auſurum fuiſſe impugnare fidem Orthodoxam de Euchariſtia contra Paſchaſium Abbatem ſuum, qui eam ex profeſſo in Matth. cap. 26. defendit contra ejus impugnatores, nec in hac parte doctrinæ Græcos arguit, quorum tamen errores inſequitur, ac refellit in his libris.

Nihilominus liber Joannis Scoti nomen Ratramni præferens cauſa extitit, cur Ratramni fides circa Euchariſtiam a nonnullis vocata ſit in dubium, ut Apologiſtis indigeret, qui eum ab hæreſis iſtius ſuſpicione immunem redderent, quod etiam Bertramo contigit. Larvam autem patet detectam fuiſſe in Concilio Vercellenſi, & manifeſtatum fuiſſe, Joannem Scotum authorem D fuiſſe libri de corpore, & ſanguine Chriſti, ex quo in hæreſim verſus fuerat Berengarius: quare propter hunc librum ſub proprio nomine damnatus eſt, & injuria facta Bertramo, ac Ratramno delata eſt, prodito veritatis arcano. Vide, ſi lubet, prædictam epiſtolam, quæ rem hanc magis elucidat. Sic lento gradu ad vindictam procedit divina Juſtitia, & hæreſeon authores, etſi aliquo tempore latuerint, ac ex hac vita exceſſerint in apparenti Eccleſiæ communione, aliquando poſt centum annos, aliquando poſt ducentos annos debitam pœnam ferunt. *Bertramnus Ratramnus.*

Non deſunt tamen, qui in gratiam prædicti Erigenæ aliquid ſcribant, ut Ludovicus Cellotius Societatis Jeſu, E in appendice Miſcellanea ad hiſtoriam Godeſcalchi opuſc. 8. An autem prædictus liber, etſi inducere potuerit in hæreſim faciles quorumdam animos, & ad eam propenſos, quales non pauci ſæpe reperiuntur, vere, & in proprio ſenſu ab auctore intento hæreſim contineat, aut tantum ſapiat propter obſcuras, ambiguas, & ineptas quaſdam periodos, diſcutietur inferius in Concilio Pariſienſi claſſe V. anno 1053. Etſi de Euchariſtia non bene ſenſiſſe illum Joannem a vero non ſit abſimile: ſiquidem id prodit tum Hincmari authoritas lib. de Prædeſt. c. 31. tum etiam Fragmentum Floriacenſe ſupra citatum.

Con-

Concilium Coyacenſe pro reformandis moribus Eccleſiæ in Diœceſi Ovetenſi Æra 1088. ideſt an. Chriſti 1050. ſub Ferdinando Rege I. Caſtellæ, qui cognominatus eſt Magnus, tempore Leonis Papæ Noni.

IN hoc Concilio nihil novi ſtatuitur ab his, quæ alias pro reformandis moribus ab aliis Conciliis ſtatuta ſunt; ideo non repetuntur.

Concil. Romanum III. in cauſa Gregorii Vercellenſis Epiſcopi de adulterio accuſati, eorumque, qui a Simoniacis ordinati fuerant, congregatum anno Dom. 1051. tempore Leonis Papæ IX.

HUjus ſynodi res Hermannus Contractus in Chronico in cauſa Gregorii Vercellenſis Epiſcopi ſic recenſet: *Poſt Paſcha item Dominus Papa Leo Synodum Romæ collegit, ubi inter alia Gregorium Vercellenſem Epiſcopum propter adulterium cum vidua quadam avunculi ſui ſponſa admiſſum, & perjuria perpetrata, abſentem, & neſcientem excommunicavit: quem tamen non multo poſt Romam venientem, ſatisfactionemque promittentem, officio priori reſtituit.*

In hoc etiam Concilio actum eſt contra Simoniacos, & contra incontinentiam Clericorum. Vide Binium.

Concilium Romanum IV. de Canonizatione S. Gerardi Leucorum Epiſcopi: & de limitibus Diœceſeos inter Aquilejenſem, & Forojulienſem Epiſcopos controverſis, celebratum anno Domini 1053. tempore Leonis Papæ IX.

ANtequam Leo Pontifex adverſus Northmannos proficiſceretur, inquit Hermannus Contractus, poſt Paſcha Romæ Synodum habuit; in qua, auctore Sigeberto, Gerardum Leucorum ſupra ſe quintum Epiſcopum in Sanctorum numerum retulit. Ex epiſtola 2. Leonis Noni ad Thomam Africanum Epiſcopum aperte conſtat, in hac ſynodo definitam eſſe veterem illam controverſiam inter Forojulienſem, & Aquilejenſem Antiſtites de limitibus Diœceſeos, ſtatutumque, ut Aquileja totius Venetiæ, & Iſtriæ Metropolis eſſet.

Concil. Florentinum contra Alienatores rerum Eccleſiaſticarum, celebratum anno Domini 1055. tempore Victoris Papæ II.

AUctoritate Leonis Oſtienſis conſtat, hanc ſynodum in præſentia Victoris Papæ, & Henrici Imperatoris celebratam eſſe. Conſtitutum fuiſſe in ea Decretum de bonis Eccleſiæ non alienandis, teſtatur Petrus Damianus in epiſtola ad Domnum V. Epiſcopum ſcripta, quam hactenus nondum editam ex Codice Vaticano deſcripſit Baronius. In eadem hac ſynodo damnatum fuiſſe Berengarium, conſtat teſtimonio Lanfranci, qui aſſerit Victorem ipſum in omnibus Conciliis, quæ celebravit, vel celebranda curavit, cuncta a prædeceſſore ſuo conſtituta confirmaſſe, præcipue, quæ circa damnationem hæreſeos Berengarii per ipſum geſta fuerunt. Vide Baronium.

Conil. Lugdunenſe, quo Epiſcopus quidam per Hildebrandum Sedis Apoſtolicæ Legatum miraculoſe de crimine Simoniæ convincitur, anno Domini 1055. tempore Victoris Papæ II. celebratum.

HIldebrandus S. R. E. Cardinalis Subdiaconus, quem Victor Papa ad corrigendos pravos uſus Eccleſiæ Gallicanæ Legatum a latere miſerat in Galliam, Lugduni Concilium congregavit: de quo ex antiquioribus Geſtis Romanorum Pontificum a Nicolao Aragonio congeſtis, hæc deſcripſit Baronius.

Eodem tempore cum Simoniaca hæreſis totam Italiam, & Burgundiam occupaſſet, idem Pontifex miſit a latere ſuo eumdem Archidiaconum Hildebrandum ad ultramontanas partes cum quibuſdam Epiſcopis. Cum autem ad Lugdunenſem Provinciam perveniſſet, in ea ſynodum celebravit: in qua per ipſum Archidiaconum Deus maximum dignatus eſt operari miraculum. Reſidentibus enim in ea ſynodo Archiepiſcopis, Epiſcopis, & aliarum Eccleſiarum Prælatis, Archiepiſcopus vir quidam literatus, & eloquens accuſatus eſt de crimine Simoniæ. Qui ſequenti nocte omnes ſuos accuſatores pecunia corrupit, & ſibi amicos fecit. Mane autem facto rediens ad ſynodum, audacter dixit: Ubi ſunt, qui me accuſant? Exeat in publicum, quicumque me voluerit damnare.

Tunc obmuteſcentibus omnibus, prædictus Archidiaconus, tamquam vir diſcretus, & ſapiens, convertens ſe ad illum, dixit: Crediſne, o Archiepiſcope, Spiritum Sanctum cum Patre, & Filio unam eſſe ſubſtantiam Deitatis? Quo reſpondente, Credo: addidit Archidiaconus: Dic, Gloria Patri, & Filio, & Spiritui Sancto. Tunc ille, Gloria Patri, & Filio, expedite dicebat; ſed Spiritum Sanctum nullatenus proferre poterat. Quem cum frequenter inchoaret, & nihil proficeret, videns ſe per divinum judicium omnino confuſum procidit ad pedes Archidiaconi, & confeſſus eſt proprio ore ſe Simoniacum eſſe. Poſtquam vero a Sacerdotali, & Epiſcopali officio eſt depoſitus, Gloria Patri, & Filio, & Spiritui Sancto, libera, & clara voce decantavit. Quod factum Simoniacos in tantum perterruit, quod præter alios Prælatos Eccleſiarum viginti ſeptem, Epiſcopi quadraginta quinque Simoniacos ſe eſſe confeſſi ſunt, & ſuis honoribus, abſque ulla alia accuſatione, renuntiaverunt. Celebrata ſynodo, & aliis rebus rite ordinatis, & compoſitis, Legati ad Urbem redierunt.

Archiepiſcopus miraculo arguitur Simoniacus.

Concil. Turonenſe per Hildebrandum Subdiaconum, & Apoſtolicæ Sedis Legatum indictum, quo Berengarius abjurata hæreſi, fidem Catholicam eſt profeſſus anno Domini 1055. tempore Victoris Papæ II.

AUctoritate Apoſtolica per Hildebrandum ſubdiaconum, & Legatum a latere, Berengarium poſt deteſtationem, & abjurationem hæreſeos, Catholicæ fidei profeſſionem edidiſſe, ſcribit Guitmundus Averſanus Archiepiſcopus, & Lanfrancus.

Ad hanc ſynodum Henricus Imperator ſuos Legatos miſit, per quos conquerebatur, quod Ferdinandus Magnus Caſtellæ, ac Legionis Rex detrectaret Romano Imperatori parere, ſibique nomen Imperatoris arrogaret. Quæ cum iniqua, inuſitata, nulloque more majorum recepta eſſent, petebat per eoſdem Legatos, eum, ſi non monitus a cœptis deſiſteret, excommunicatione percelli, univerſamque Hiſpaniam ipſi ſubjectam interdicto ſubjici. Petitionem Imperatoris juſtam eſſe, Patres Concilii una cum Victore Pontifice judicarunt, ideoque Legatos quoſdam deputarunt, qui ad Ferdinandum Regem profecti, eum a cœptis deſiſtere monerent, ſimulque eidem intimarent, quod, ſi decreto Pontificis, & Concilii non obtemperet, excommunicationis, & interdicti ſententias metuere debeat. Hac Legatione audita, Rex Epiſcopos, & Principes Regni convenire, quidque Legatis reſpondere debeat, in conſultationem vocari præcipit. Quod cum factum eſſet, potiori parti viſum fuit, Romano Pontifici obediendum, adeoque nomine Imperatoris, & rebellione abſtinendum eſſe. Huic ſententiæ Rex Ferdinandus acquieſcens, reſpondit Legatis, ſe effecturum, quod Sedes Apoſtolica præcepiſſet. Vide Baronium anno 1055. num. 23. & ſeqq.

Conci-

Concil. Colonienſe, quo auctoritate Victoris Papæ Balduinus, & Godefridus Comites Flandriæ Henrico Regi quinquennali conciliati fuerunt, anno Domini 1056.

BAlduinus, & Godefridus, ambo Flandriæ Comites, hoſtes erant Imperiales, a quibus Rex quinquennalis jure ſibi metuere poterat. Cum ergo Henricus Imperator moriturus filium ſuum Pontifici commendaſſet, ille neceſſarium eſſe judicabat, ut perduelles Imperii, qui Regnum inteſtinis bellis graviter inquietare potuiſſent, cum Rege adhuc puero conciliarentur. Qua de cauſa Generalem ſynodum Coloniæ celebrandam indicens: *in ea*, inquit Sigebertus, *Balduinus, & Godefridus, mediante Papa Victore, ad gratiam Regis, & pacem reducuntur, & omnes bellorum motus ſedantur*. Baronius anno 1056. num. 11.

Concilium Toloſanum XVIII. Epiſcoporum contra Simoniam, aliave Cleri, & populi vitia, celebratum anno 1056. *tempore Victoris Papæ II.*

IN hoc Concilio multa contra Simoniam, & contra alia vitia ſanciuntur, quæ, cum in aliis Conciliis ſancita ſint, non repetuntur.

Concilium Compoſtellanum a Creſconio Compoſtellano Archiepiſcopo ad Diſciplinam Eccleſiaſticam reſtaurandam, celebratum anno 1056. *tempore Victoris Papæ II.*

IN hoc Concilio ex ſchedis Antonii Auguſtini, aſſerit Baronius, inter alia, quæ ad diſciplinam Eccleſiaſticam conſervandam ſpectant, illud ſancitum reperitur, ut ſacerdotes omnes, Epiſcopi, atque Presbyteri Miſſam quotidie celebrarent. Ut Clerici tempore jejunii, & Litaniarum, quoties publica delictorum expiatio indiceretur, cilicio induerentur. Baronius anno 1056. num, 16.

Concil. Sutrinum, quo Benedictus Pſeudopapa, & ſchiſmaticus cognomento Mincius, depoſitus, omnique Sacerdotali officio privatus eſt, anno Domini 1509. *tempore Nicolai II. electi.*

IN hac ſynodo invaſorem Sedis Apoſtolicæ Benedictum depoſitum, omnique Sacerdotali munere privatum eſſe, & poſtea veniam a Pontifice petiviſſe, habetur, inquit Baronius, in Codice Vaticano, qui inſcribitur Liber cenſuum.

Concilium Romanum centum, & tredecim Epiſcoporum, in Baſilica Conſtantiniana, quo Berengarius, hæreſi ſua tertio abjurata, fidem Catholicam tertio profeſſus eſt: & de electione Romani Pontificis Conſtitutio edita fuit, anno Domini 1059. *tempore Nicolai Papæ II.*

NIcolaus Epiſcopus ſervus Dei, omnibus Epiſcopis Catholicis, cunctoque clero, & populo ſalutem chariſſimam, & benedictionem Apoſtolicam. Vigilantia univerſalis regiminis aſſiduam ſolicitudinem omnibus debentes, ſaluti quoque veſtræ providentes, quæ in Romana ſynodo nuper celebrata, coram 113. Epiſcopis, nobis licet immeritis præſidentibus, ſunt canonice conſtituta, vobis notificare curamus, quia ad ſalutem veſtram executores eorum vos eſſe optamus, & Apoſtolica authoritate jubendo mandamus.

1. Primo namque inſpectore Deo eſt ſtatutum, ut electio Romani Pontificis in poteſtate Cardinalium Epiſcoporum ſit, ita ut ſi quis Apoſtolicæ ſedis ſine præmiſſa concordia, & canonica electione eorum, ac deinde ſequentium ordinum religioſorum, clericorum, & laicorum conſenſu inthronizatur, non Papa Apoſtolicus, ſed apoſtaticus habeatur.

2. Ut moriente Romano Pontifice, vel cujuſcunque civitatis, nullus præſumat facultates eorum invadere, ſed ſucceſſoribus eorum reſerventur integræ,

3. Ut nullus Miſſam audiat Presbyteri, quem ſcit concubinam indubitanter habere, aut ſubintroductam mulierem. Unde etiam ipſa ſancta ſynodus hoc capitulum ſub excommunicatione ſtatuit, dicens: Quicunque ſacerdotum, diaconorum, ſubdiaconorum, poſt conſtitutum beatæ memoriæ prædeceſſoris noſtri ſanctiſſimi Papæ Leonis, de caſtitate clericorum, concubinam palam duxerit, vel ductam non reliquerit; ex parte omnipotentis Dei, authoritate beatorum apoſtolorum Petri, & Pauli, & præcipimus, & omnino contradicimus, ut Miſſam non cantet, neque Euangelium, vel Epiſtolam, ac Miſſam legat, neque in Presbyterio ad divina officia cum iis, qui præfatæ conſtitutioni obedientes fuerint, maneat, neque partem ab Eccleſia ſuſcipiat, quouſque a nobis ſententia ſuper hujuſmodi, Deo concedente, procedat.

4. Et præcipientes ſtatuimus, ut ii prædictorum ordinum, qui eidem prædeceſſori noſtro obedientes caſtitatem ſervaverunt, juxta Eccleſias, quibus ordinati ſunt, ſicut oportet religioſos clericos, ſimul manducent, & dormiant, & quidquid eis ab Eccleſiis venit, communiter habeant: Et rogantes monemus, ut ad Apoſtolicam, communem ſcilicet vitam ſummopere pervenire ſtudeant.

5. Deinde, ut decimæ, & primitiæ, ſeu oblationes vivorum, & mortuorum Eccleſiis Dei fideliter reddantur a laicis, & ut in diſpoſitione Epiſcoporum ſint. Quas qui retinuerint, a ſanctæ Eccleſiæ communione ſeparentur.

6. Ut per laicos nullo modo quilibet clericus, aut Presbyter obtineat Eccleſiam, nec gratis, nec pretio.

7. Ut nullus habitum monachi ſuſcipiat, ſpem, aut promiſſionem habens, ut Abbas fiat.

8. Nec aliquis Presbyter duas Eccleſias ſimul obtineat.

9. Ut per ſimoniacam hæreſim nemo ordinetur, vel promoveatur ad quodlibet Eccleſiaſticum officium.

10. Ut cujuſlibet ordinis clericos laici non judicent, nec de Eccleſiis ejiciant.

11. Ut de conſanguinitate ſua nullus uxorem ducat uſque ad generationem ſeptimam, vel quouſque parentela cognoſci poterit.

12. Ut laicus uxorem ſimul, & concubinam habens non communicet Eccleſiæ.

13. Ut nullus laicus ad quemlibet gradum Eccleſiaſticum repente promoveatur, niſi poſt mutatum habitum ſæcularem, diuturna converſatione inter clericos fuerit comprobatus.

Canon hic ſanctiſſimus diligentiſſime obſervandus eſſet hoc noſtro ſæculo, in quo multi ſæculares irruunt temere, & impudenter manibus, ut aiunt, illotis in ſacerdotia Eccleſiaſtica.

Vos ergo hæc, & alia SS. Patrum ſtatuta fideliter, & Chriſtiana reverentia obſervate, ſi vultis de ſanctæ Romanæ Eccleſiæ, & Apoſtolicæ ſedis pace, & communione, atque benedictione gaudere.

Dominus Papa Nicolaus, ſynodo in baſilica Conſtantiniana præſidens, dixit: Erga ſimoniacos nullam miſericordiam in dignitate ſervanda habendam eſſe decernimus: ſed juxta canonum ſanctiones, & decreta SS. Patrum, eos omnino damnamus, ac deponendos eſſe, Apoſtolica authoritate ſancimus. De iis autem, qui non per pecuniam, ſed gratis ſunt a ſimoniacis ordinati: quia quæſtio a longo tempore eſt diutius ventilata, omnem nodum dubietatis abſolvimus, ita ut ſuper hoc capitulo neminem deinceps ambigere permittamus. Quia igitur uſque adeo hæc venenata pernicies hactenus inolevit, ut vix quælibet Eccleſia valeat reperiri, quæ hoc morbo non ſit aliqua ex

parte

parte corrupta : eos, qui uſque modo gratis ſunt a Simoniacis conſecrati, non tam cenſura juſtitiæ, quam † intuitu in acceptis ordinibus manere permittimus : niſi forte alia culpa ex vita eorum contra canones eis exiſtat. Tanta quippe talium multitudo eſt, ut dum rigorem canonici vigoris ſuper eos ſervare non poſſumus, neceſſe ſit, ut diſpenſatione ad piæ condeſcenſionis ſtudium noſtros animos ad præſens inclinemus, Ita tamen authoritate SS. Apoſtolorum Petri, & Pauli omnimodis interdicimus, ne aliquando aliquis ſucceſſorum noſtrorum ex hac noſtra permiſſione regulam ſibi, vel alicui aſſumat, vel præfigat: quia hoc non authoritas antiquorum Patrum jubendo, aut concedendo promulgavit, ſed temporis nimia neceſſitas permittendum a nobis extorſit. De cætero autem ſi quis hinc in poſterum ab eo, quem Simoniacum eſſe non dubitat, ſe conſecrari permiſerit : & conſecrator, & conſecratus non diſparem damnationis ſententiam ſubeat : ſed uterque depoſitus pœnitentiam agat, & privatus a propria dignitate perſiſtat. Nihilominus authoritate Apoſtolica decernimus, quod in aliis conventibus noſtris decrevimus, ut ſi quis pecunia, vel gratia humana, vel populari, ſeu militari tumultu, ſine concordi, & canonica electione, ac benedictione Cardinalium Epiſcoporum, ac deinde ſequentium ordinum religioſorum clericorum, fuerit Apoſtolicæ ſedi inthronizatus: non Papa, vel * Apoſtolicus, ſed Apoſtaticus habeatur : liceatque Cardinalibus Epiſcopis, cum religioſis, & Deum timentibus clericis, & laicis, invaſorem etiam cum anathemate, & humano auxilio, & ſtudio a ſede Apoſtolica repellere, & quem dignum judicaverint, præponere. Quod ſi hoc intra urbem perficere nequiverint, noſtra authoritate Apoſtolica extra urbem congregati in loco, qui eis placuerit, eligant, quem digniorem, & utiliorem Apoſtolicæ ſedi perſpexerint, conceſſa ei authoritate regendi, & diſponendi res, & utilitatem ſanctæ Romanæ Eccleſiæ, ſecundum quæ ei melius videbitur, juxta qualitatem temporis, quaſi jam omnino inthronizatus ſit,

† Forte miſericordia.

* Apoſtolicus, Apoſtaticus.

Juſjurandum, quod in eadem ſynodo fecit Beringerius, vulgo Berengarius.

EGo * Beringerius, indignus diaconus Eccleſiæ S. Mauricii Andegavenſis, cognoſcens veram catholicam, & Apoſtolicam fidem, anathematizo omnem hæreſim, præcipue eam, de qua hactenus infamatus ſum, quæ aſtruere conatur, panem, & vinum, quæ in altari ponuntur, poſt conſecrationem ſolummodo ſacramentũ, & non verum corpus, & ſanguinem Domini noſtri Jeſu Chriſti eſſe: nec poſſe ſenſualiter, niſi in ſolo ſacramento, manibus ſacerdotum tractari, vel frangi, aut fidelium dentibus atteri. Conſentio autem ſanctæ Romanæ, & Apoſtolicæ ſedi, & ore, & corde profiteor de ſacramentis Dominicæ menſæ eam fidem tenere, quam Dominus, & venerabilis Papa Nicolaus, & hæc ſancta ſynodus authoritate Euangelica, & Apoſtolica tenendam tradidit, mihique firmavit: ſcilicet panem, & vinum, quæ in altari ponuntur, poſt conſecrationem non ſolum ſacramentum, ſed etiam verum corpus, & ſanguinem Domini noſtri Jeſu Chriſti eſſe : & ſenſualiter non ſolum ſacramento, ſed in veritate manibus ſacerdotum tractari, frangi, & fidelium dentibus atteri : jurans per ſanctam, & homouſion Trinitatem, & per hæc ſacroſancta Chriſti Euangelia. Eos vero, qui contra hanc fidem venerint, cum dogmatibus, & ſectatoribus ſuis æterno anathemate dignos eſſe pronuncio. Quod ſi ego ipſe aliquando aliquid contra hæc ſentire, ac prædicare præſumpſero, ſubjaceam Canonum ſeveritati. Lecto, & perlecto ſponte ſubſcripſi.

* al. Berengarius.

CONTROVERSIA.

BErengarius cum ad priſtinam hæreſim reverſus eſſet poſt profeſſionem fidei in hoc Concilio factam, & argueretur ab amicis, quod aut non ſervanda jurare non debuerat, aut jurata ſervare ; ipſe reſpondebat, profeſſionem fidei a ſe juratam non excludere veram panis ſubſtantiam ab Euchariſtia, dicens in quodam libello a ſe edito : *Sicut enim qui dicit, Chriſtus eſt ſummus angularis lapis, Chriſtum non aufert, ſed Chriſtum omnino conſtituit: ita qui dicit, panis altaris ſolummodo eſt ſacramentum: vel panis altaris ſolummodo eſt verum corpus Chriſti, panem in altari eſſe non negat, panem, & vinum eſſe confirmat in menſa Dominica.* Cui reſpondit Lanfrancus in lib. de Euchariſtiæ Sacramento, in quo libellum hunc refutat. Verum annecteres, ſi ignarus veritatis priorem propoſitionis partem quiſquam ſtatueret, niſi forte figurato locutionis modo verbum iſtud proferret. Solemus enim aliquas res illarum rerum, ex quibus efficiuntur nominibus, appellare: quamvis in aliam naturam tranſlatæ jam non poſſint eſſe illud, quod ſunt res illæ, ex quibus probantur effectæ, ſicut B. Auguſtinus in extremo Pſalmorum explanationis opere Chryſtallum vocat nivem multorum annorum (Pſal. 147.) duratam tempore, & ſerie ſæculorum; cum nix ſit liquida, & humida, Chryſtalli vero natura exiſtat dura, & ſicca. Ac per hoc cum tam diverſæ naturæ ſint in utriſque, non recte quis Chryſtallum nivem vocaverit, niſi eo locutionis modo, quo res effecta materiali ſolet nomine appellari, & creator ex terra creato primo homini in Geneſi (cap. 3.) dicit, *terra es, & in terram ibis.* Quaſi diceret, quia factus es ex terra, quandoque fies terra, & in terram reverteris. Verumtamen, ut dixit, has ſententias nemo catholicus recipit, Chriſtiana eas religio non admittit. Nam priorem tuam eſſe tantum, tuæque ſectæ nemo eſt qui ambigat. Poſteriorem vero neque tu recipis, qui carnis, & ſanguinis negator exiſtis : neque nos, qui ſic utrumque fatemur, ut tamen multarum, & excelſarum rerum figuram, ac ſacramentum eſſe minime abnegemus. Porro ſimilitudo, quam de Domino Jeſu Chriſto, & lapide angulari poſuiſti, te impedit, nos expedit. Sicut enim qui dicit, Chriſtus eſt lapis angularis, non revera lapidem Chriſtum eſſe conſtituit, ſed propter aliquam ſimilitudinem, quam ad ſe invicem gerunt, tale ei nomen imponit : eodem modo cum divina pagina corpus Domini panem vocat, ſacrata, ac myſtica locutione id agit, ſeu quoniam ex pane conficitur, ejuſque nonnullas retinet qualitates, ſeu quia animam incomprehenſibiliter paſcendo ſatiat, eique æternæ vitæ ſubſtantiam ſubminiſtrat, vel quod corpus eſt Filii Dei, qui eſt panis Angelorum, & in quem, ſicut ait Princeps Apoſtolorum, *deſiderant Angeli proſpicere*: ſeu aliquo alio modo, qui a Doctoribus comprehendi poteſt, a nobis non poteſt. Bereng. Non enim conſtare poterit affirmatio omnis parte ſubrupta : & hoc, ſicut dicit B. Auguſtinus in libro de doctrina Chriſtiana, in ipſa æternitatis veritate, quæ Deus eſt, indiſſolubiliter conſtat. Lanfrancus. Relictis ſacris authoritatibus ad dialecticam confugium facis, &c.

In quodam libello a ſe edito.

Lanfrancus refellit Berengarium.

Ex his datur intelligi, Berengarium poſt palinodiam contendiſſe contradixiſſe ſibi ipſi Summum Pontificem in illa fidei profeſſione, cui ſubſcripſerat in Concilio, quia non poteſt affirmari de pane, quod ſit Corpus Chriſti, niſi remaneat panis, parte enim ſubrupta, aut deſtructa, affirmatio non conſtat. Flaccus vero Illyricus auget difficultatem aliunde in catal. teſtium veritatis l. 12. Gloſſator, inquit, ſeu interpres decreti Gratianici expreſſe dicit. Niſi ſane intelligas verba Berengarii, in majorem incides hæreſim, quam ipſe fuerit : & ideas referas ad ipſas ſpecies. Nam de Chriſti corpore partes non facimus, ut can. *Qui manducat*, dicitur eadem diſt. 2. de conſecr. can. 74. Vult igitur gloſſator hæc hyperbolice dicta eſſe : imo Guitmundum hæreſi exe-

Flaccus Illyricus.

execrandæ alligat, atque adeo Synodum Lateranenſem, & ipſum Pontificem Nicolaum. Specierum enim nomine, niſi ipſam ſubſtantiam panis intelligat ipſe gloſſator cum ſuo Lombardo, bardus, & inſignis impoſtor evadit, ut qui albedinem frangibilem eſſe ſomniet. At mirum eſt iſtos Pontificiæ ſedi addictos minime cogitaſſe non eſſe hanc palinodiam a Berengario conſcriptam, & ex animo approbatam: ſed Humberti Cardinalis, Nicolai Pontificis, & Concilii Romani, pro certa fidei norma, ſecundum quam in tota Occidentali Eccleſia ſentire oporteret, ſynodico conſenſu propoſitam doctrinam, in qua rebus jam in controverſia gliſcentibus veritatem proprie, & perſpicue tradi, non autem monſtroſa, & nullo modo ferenda hyperbole ab iis, qui magiſtros, & dominatores fidei ſe profitentur, flagitioſiſſime excedi oportuit.

Refellitur Illyricus. B Hæc hæreticus ſcriptor, cui, nulla habita ratione calumniarum, ſufficit, quod ſepti. repetita, ait Sanctefius, conceptam fuiſſe confeſſionem fidei, quæ data opera pugnaret cum toto Berengarii dogmate ex diametro, quo certius recantaſſe videri poſſet. At Berengarius duo negabat. Unum erat in re, ac veritate fieri corporalem, & ſubſtantialem præſentiam, ac manducationem corporis, & ſanguinis Domini: alterum erat panem, & vinum mutari. Hæc retractatio utrumque una novacula reſecat, & in re, ac veritate nullam ſubſtantiam etiam ſenſibus objectam cenſet ibi contineri, quam corporis, & ſanguinis Domini, quamvis ſacramento, ac panis ſigno, ſeu tegumento opertam. Atque hæc pro aſſertione confeſſionis Berengarianæ.

Aliquæ propoſitiones inferunt ſubiecti deſtructionem. C Quod vero ſpectat ad primum argumentum Berengarii, quo contendebat ſe non retractaſſe, quod panis remaneret in Euchariſtia, quoniam parte ſubrupta affirmatio non conſtat: præter jam dicta a Lanfranco, dicendum eſt, falſam eſſe abſolute propoſitionem hanc, ſunt enim aliquæ affirmationes, quæ deſtructionem ſubjecti inferunt, ut ſi quis diceret, homo mortuus, aut uxor Loth facta eſt ſtatua ſalis: non enim ſubſiſtit in hujuſmodi affirmationibus vel homo, vel uxor Loth: ſic eſt affirmatio, panis poſt conſecrationem eſt corpus Chriſti. Tantum abeſt, ut debeat ad veritatem illius remanere panis: imo potius debet deſiiſſe quoad ſubſtantiam. Talis enim affirmatio eſt propoſitio de genere earum, quas exponibiles vocant Dialectici, ut cuneum cuneo retundamus, ac idem ſignificat, ac ſi diceretur, panis tranſmutatus vi verborum factus eſt corpus Chriſti, aut in illud mutatus: hæc autem affirmatio bene conſtat parte ſubrupta. Atque hoc ipſum manifeſtius explicatur in alio exemplari confeſſionis Berengarianæ, quod ita habet: Guilielmo Monacho, & Bibliothecario Maliſveberienſi de geſtis Anglorum referente; ſic enim narrat poſteriora verba confeſſionis Berengarianæ: panem ſcilicet, & vinum, quæ in altari ponuntur, per myſterium ſacræ orationis, & verba noſtri Redemptoris ſubſtantialiter converti in veram, ac propriam, & vivificantem carnem, & ſanguinem Domini, & poſt conſecrationem verum eſſe Chriſti corpus natum de Virgine, & verum ſanguinem fuſum de latere, non tantum per ſignum, & virtutem ſacramenti, ſed etiam in proprietate naturæ, & veritate ſubſtantiæ. Quam exemplarium variationem notat Sanctefius repetit. 5. de veritate Euchariſtiæ. Minus caute tamen, cum duplex diſtinguenda ſit retractatio Berengarii, prima ſub Nicolao ſecundo, ſecunda ſub Gregorio ſeptimo. Atque hanc ultimam refert Guilielmus Monachus, de qua inferius dicendum erit.

Tranſubſtantiationem fatetur Berengarius.

Duplex abjuratio Berengarii.

Quod vero iterum objicitur a Flacco Illyrico debere intelligi de ſubſtantia corporis Chriſti, quod manibus tractatur Sacerdotum, ac fidelium dentibus alteratur, niſi quis ſomniet albedinem eſſe frangibilem: Dicendum eſt verba iſta, *& ſenſualiter non ſolum ſacramento*, intelligenda eſſe reſpective ad mentem Berengarii, eo modo ſcilicet, quod non, ut putabat ille, figurate, vel tropice Chriſtus ſuum nobis proponat corpus, ſeu ſpiritualiter, quod non negabat Berengarius, ſed quod etiam ipſum ſenſualiter cernamus, &c. non quidem in propria, ſed ſub externa panis ſpecie, quæ tangitur, frangitur, alteratur, vero Chriſti corpore in ſeipſo immediate indiſtracto, intacto, & inconſumptibili remanente. Neque vero magis horrere debemus, ſi ab indignis carnem Chriſti edi, frangi, deglutiri fateamur, quam quod Deus in alia carnis effigie Judæ oſculum admiſit, & a Judæis, atque gentibus capi, & crucifigi non eſt dedignatus. Quid enim magis impium, ſi dentibus caro Chriſti dicitur atteri, non quidem in ſe, ſed in panis proprietate, quam ſi dicatur Deus vulnerari, mori, quod non in propria divinitate paſſus, ſed in carnis velamine? At in hoc ſumma eſt pietas, & religio. Sed & Concilium formam iſtam loquendi petiit ex Chryſoſt. Homil. 45. in Joannem, ad magis exprimendam realem corporis Chriſti præſentiam. *Quod fecit Chriſtus* (ait ibi) *ut majori nos charitate adſtringeret, & ut ſuum in nos oſtenderet deſiderium, non ſe tantum videri permittens deſiderantibus, ſed & tangi, & manducari, & dentes carni ſuæ infigi, & deſiderio ſui omnes impleri.*

Alia autem argumenta Berengarii referuntur, ac ſimul refelluntur a prædicto Lanfranco Archiepiſc. Cantuarienſi, ac Guitmundo Epiſcopo Averſano in Italia, in Biblioth. Patrum.

Concilium Malphiæ in Apulia celebratum, anno Domini 1059. tempore Nicolai Papæ ſecundi.

MAlphia urbs eſt Apuliæ, in qua, teſte Leone Oſtienſi, Nicolaus Papa hanc Synodum celebravit, & Tranenſem Epiſcopum, teſte Petro Damiani in epiſtola ad ſanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinales, throno depoſuit.

Concil. Pariſienſe 22. Epiſcoporum, quo Philippus Henrici Regis Francorum filius titulo regio condecoratur, & ſolemni ritu coronatur, anno 1059. tempore Nicolai Papæ ſecundi.

ACta Concilii ex Annalibus Papirii Maſſonis accepta iſta ſunt.

E Anno milleſimo ſexageſimo, Indict. 12. Henrici regnantis trigeſimo ſecundo, & quarto Kalend. Junii in die Pentecoſtes, Philippus Rex hoc ordine in majori Eccleſia ante Altare S. Mariæ, a venerabili Archiepiſcopo Rhemenſi conſecratus eſt. Inchoata Miſſa, antequam epiſtola legeretur, Dominus Archiepiſcopus vertit ſe ad eum, & expoſuit ei fidem Catholicam, ſciſcitans ab eo, utrum hanc crederet, & defendere vellet. Quo annuente, delata eſt ejus Profeſſio, quam accipiens ipſe legit, dum adhuc ſeptennis eſſet, eique ſubſcripſit. Erat autem Profeſſio ejus hæc.

Ego Philippus, Deo propitiante, mox futurus Rex Francorum, in die ordinationis meæ promitto coram Deo, & Sanctis ejus, quod unicuique de vobis mihi commiſſis canonicum Privilegium, & debitam legem, atque juſtitiam conſervabo, defenſionem, adjuvante Domino, quantum potero, exhibebo, ſicut Rex in ſuo Regno unicuique Epiſcopo, & Eccleſiæ ſibi commiſſæ per rectum exhibere debet. Populo quoque vobis credito me diſpenſationem legum in ſuo jure conſiſtentem noſtra auctoritate conceſſurum. Qua perlecta, poſuit eam in manus Archiepiſcopi. *Juramentum Regis Galliæ in conſecratione.*

Concil. Jaccitanum in Hiſpania, celebratum ann. Dom. 1060. tempore Nicolai Papæ ſecundi.

HÆc Synodus celebrata eſt Jaccæ in Hiſpania, in quam Oſcæ ſedes tranſlata fuit. Interfuerunt ei Auſtindus Archiepiſcopus Auxitanus, Sancius Epiſcopus Aragonins, Paternus Cæſarauguſtanus, Arnulphus Rotenſis, Gometius Calaguritanus, Vvilhelmus Ur-

Urgelitanus, Heraclius Bigertinenſis, Stephanus Oloreníis, & Joannes Leontienſis. Sacri ritus, qui temporum injuria vel depravati, vel aboliti erant, in eo ſunt reſtituti, diſciplina Eccleſiaſtica reſarcita, moreſque ad normam ſacrorum Canonum revocati. Inſuper, ne alio, quam Romano more ſacræ Preces in Eccleſia perſolverentur, & ut is, qui Oſcæ erat Epiſcopatus in Jaccam transferretur, in eodem Concilio ſtatutum fuit. Hæc ſummatim Baronius, anno 1060. num. 13.

Conciliabulum Baſileenſe in cauſa electionis Pontificiæ, celebratum anno Domini 1061. tempore Interregni Pontificii.

HUjus ſynodi meminit Hermannus in Chronico, res vero geſtas perpetuo ſilentio dignas ſupprimit. Convenerunt enim in unum Longobardorum Epiſcopi, & conſimilium Clericorum multitudine congregata, communiter ſtatuerunt, ut aliunde non deberent Papam recipere, quam de Lombardia, & talem perſonam, quæ infirmitatibus eorum compateretur, & condeſcenderet. Quo facto, Imperatrici per Legatos ſuggeſſerunt, quod filius ejus ita in honorem Patriciatus, ſeu Pontificatus deberet ſuccedere, ſicut in Regia dignitate. Præterea aſſerebant, quod Nicolaus Papa ſtatuerat Decretis ſuis, quod nullus deinceps haberetur Romanus Epiſcopus, niſi qui prius a Cardinalibus eligeretur, cui poſtea accederet conſenſus Regis.

Concilium in Oſborio Germaniæ auctoritate S. Annonis Colonienſis Archiepiſcopi congregatum, quo in præſentia Regis poſt habitam diſputationem, Cadalous Pſeudopapa omnium acclamatione condemnatus, & Alexandri legitime facta electio eſt confirmata. Anno Domini 1062. ipſo feſto Simonis, & Judæ.

IN hoc Concilio fit diſceptatio inter Defenſorem Romanæ Eccleſiæ, & Regium Advocatum: iſte enim contendit, non debere inthronizari Papam abſque conſenſu Regis; ille vero docet, hoc non eſſe neceſſarium, tum quia tot Pontifices antea abſque tali conſenſu electi fuerint; tum etiam, quia ex Conſtantini Imperatoris Edicto Sedes Apoſtolica conſtituitur ſuper omnem in orbe terrarum Principatum. Et infra ex eodem Conſtantino: *Quoniam ubi Principatus Sacerdotum, & Chriſtianæ Religionis caput ab Imperatore cœleſti conſtitutum eſt, juſtum non eſt, ut illic Imperator terrenus habeat poteſtatem.* Quæ verba dixit Conſtantinus, quando in Orientem diſceſſurus erat. Ex quibus verbis ſic infert Defenſor Romanæ Eccleſiæ: *Audiſti, quia terrenus Imperator non habet in Romana Eccleſia poteſtatem? quomodo ergo ſine illius arbitrio, qui poteſtatem non habes, non licet eligi Sacerdotem?* Plura de hoc vide apud Binium.

Concil. Arragonenſe in Hiſpania anno Chriſti 1062. celebratum tempore Alexandri Papæ II.

SEptimo Kalendas Julii in Hiſpania apud S. Joannem Rupenſem ſub Ramiro Rege eſt celebratum Concilium, multique Epiſcopi in eodem congregati fuerunt. Quid autem in eodem ſtatutum ſit, nihil reperimus, niſi ut Arragonii Epiſcopi ſumerentur ex Monaſterio S. Joannis, quod antea per Regem Sancium fuerat inſtitutum. De hujus inſtitutione Concilii habentur Acta in Commentariis rerum Arragonenſium apud Hieronymum Biclam. Vide Baronium anno 1062. num. 12.

A *Concilium Romanum I. centum, & amplius Epiſcoporum occaſione Petri Florentini Epiſcopi, de hæreſi, & Simonia accuſati, adverſus Simoniacos celebratum, anno Domini 1063. tempore Alexandri Papæ II.*

ALexander Epiſcopus ſervus ſervorum Dei, omnibus Epiſcopis Catholicis, cunctoque Clero, & populo ſalutem, & Apoſtolicam benedictionem.

Vigilantia univerſalis Eccleſiæ, &c. *Et infra.*

De cætero ſtatuimus, ut ſi quis in poſterum ab eo, quem Simoniacum eſſe non dubitat, ſe conſecrari per-
B miſerit; & conſecratus, & conſecrans non diſparem damnationis ſententiam ſubeant, ut uterque depoſitus agat pœnitentiam, & privatus ab ea propria dignitate perſiſtat.

Nullus Miſſam audiat Presbyteri, quem ſcit concubinam indubitanter habere, vel ſubintroductam mulierem.

Ut Religioſi ſimul manducent, & dormiant, & omnia habeant in communi.

Ut decimæ, & primitiæ, ſeu oblationes vivorum, & mortuorum reddantur a laicis, & in diſpoſitione Epiſcoporum ſint: quas qui tenuerit, a ſanctæ Eccleſiæ ſegregetur communione.

Ut per laicos nullo modo quilibet Clericus, aut Presbyter obtineat Eccleſiam nec gratis, nec pretio.

Nec aliquis Presbyter duas Eccleſias obtineat.

C Ut per Simoniacam hæreſim nemo ordinetur, vel promoveatur ad quodlibet officium Eccleſiaſticum, neque Eccleſiis præficiatur.

Ut de conſanguinitate ſua nullius uxorem ducat.

Ut laicus, uxorem ſimul habens, & concubinam, non communicet Eccleſiæ.

Ut nullus habitum Monachalem ſuſcipiat, ſpem, aut promiſſionem habens ut Abbas fiat.

Ut nullus laicus ad quemlibet gradum Eccleſiaſticum repente promoveatur, &c.

Quæ omnia etiam Nicolaus II. ordinavit.

Concil. Mantuanum, quo Cadalous Pſeudopapa iterum condemnatur, & Alexander a criminibus ſibi objectis expurgatur, defenditur, & abſolvitur anno 1064. tempore Alexandri Papæ.
D

CUm Cadalous ſchiſmaticus Romæ condemnatus fuiſſet, illi, qui partes ipſius tuebantur, novas calumnias, novaſque turbas creabant Alexandro, objicientes illi, quod collata pecunia thronum Apoſtolicum conſcendiſſet: ut ſcilicet hac ratione alios ab Alexandro abriperent, alioſque mutuo inter ſe digladiantes hac de re conſtituerent, & ſic partes ſuas roborarent. Accedebat, quod a Proceribus Imperii S. Anno Colonienſis Archiepiſcopus, cui cura, & adminiſtratio Imperii demandata fuerat, Romam ablegatus, coram Alexandro Pontifice, & Cardinalibus diceret, per iſtam Alexandri electionem, privilegiis, & juribus Regis Germaniæ ſummam injuriam illatam, utpote quæ aliter, quam hactenus conſueverit, ſine conſenſu, & au-
E ctoritate Regis habita fuiſſet. Quod cum Hildebrandus in præſentia Cardinalium conſtanter refutaſſet, nihilque juris in electione Romani Pontificis Regi conceſſiſſet, quodque illi prætendebant, non jus, ſed tyrannidem eſſe oſtendiſſet; rogatu S. Annonis auctoritate Apoſtolica indicta eſt ſynodus in partibus Lombardiæ celebrata apud Mantuam, qua ipſe Pontifex, licet illud a dignitate ſua alienum foret, electionem ſuam legitime, & juſte factam oſtenderet. Et convocatis multis Epiſcopis, ſtatuto tempore Alexander Papa ab Urbe cum Epiſcopis, & Cardinalibus ad præfixum locum proſpere Domino auxiliante pervenit. Et cum in ſynodo eadem cum Epiſcopis Alexander reſi-

reſideret, cauſam electionis ſuæ ita diſerte rationibus A manifeſtis comprobavit, atque ſe de omnibus, quæ ſibi ab æmulis malitioſe objecta fuerant, excuſavit ſufficienter, quod Epiſcopos Lombardiæ, qui ſibi fuerant adverſati, benevolos reddiderit, & ſubjectos. Sedato itaque per Dei gratiam, Imperii, & Eccleſiæ ſcandalo, poſt ſolutionem Synodi, Alexander Papa Romam, atque cæteri ad propria hilares redierunt.

De Cadaloo omnes affirmant, in eadem ſynodo condemnatum fuiſſe: militem armaſſe, Urbemque ingreſſum, ut Alexandrum a Sede Petri exturbaret, ſed contumelioſe pulſum, & victum fuiſſe: paucisque poſt diebus, quam ab Alexandro veniam petiiſſet, & impetraſſet, malam mortem incurriſſe. Baron. anno 1064. num. 1. & ſeqq.

Concil. Barcinonenſe Hiſpanicum, in quo Leges Gothicæ, quibus Catalauni utebantur, plane ſunt abrogatæ, an. Dom. 1064. *tempore Alexandri Papæ II,*

EPiſcopi Hiſpani, qui Mantuano Concilio interfuerunt, reverſuri in Hiſpanias, duxerunt ſecum ab Alexandro Papa decretum Legatum a latere Hugonem Cardinalem, cujus auctoritate Barcinone hæc ſynodus congregata fuit, in qua Leges Gothicas, quibus Catalauni utebantur, penitus abrogavit, novaſque ſanxit, quibus populus hactenus utitur. Ut autem ritus Gothici in ſacris adhiberi ſoliti abrogarentur, ab illis obtinere non potuit, nec cogere voluit, cum iidem in Concilio Mantuano Catholici eſſe cogniti fuiſſent. In eadem Synodo Alexander Papa, tanquam germanus Pontifex eſt receptus, Cadalous autem communibus omnium votis eſt condemnatus. Baronius prædicto anno, num. 42.

Concil. Rom. II. contra inceſtuoſorum hæreſim, celebratum anno Domini 1066. *tempore Alexandri Papæ II.*

HOc tempore hæreſis inceſtuoſorum a quibuſdam Jureconſultis excitata, atque defenſa eſt, qui auctoritate Juſtiniani Imperatoris eadem ratione, qua in ſucceſſionibus, gradus conſanguinitatis numerandos eſſe docebant. Impugnavit eam hæreſim acerrimus Orthodoxæ fidei defenſor, Petrus Damianus. Cumque ejus ſcriptis tolli non poſſet, & ad eam comprimendam auctoritate Apoſtolica opus eſſet, Alexander Papa Romæ hanc ſynodum indixit, in qua contra defenſores illius hæreſis ejuſmodi decretum edidit, quod a Gratiano refertur 35. q. 4. cap. Ad ſedem Apoſtolicam, &c. Quod autem frater, ead. q.

Concil. Romanum III. quo iidem Inceſtuoſi hæretici excommunicantur anno Dom. 1065. *ſub Alexandro Papa II.*

CUm Alexandri Papæ admonitio, de qua præcedenti Concilio, non ſufficeret, opus illi fuit eodem anno hanc ſecundam in eorumdem Inceſtuoſorum cauſa ſynodum congregare, in qua vere inceſtuoſos, & pertinaces hæreticos excommunicatione percelleret. Sed (quod doluit Petrus Damianus) id etiam ſine fructu: nam arte diaboli conglutinatis animis inceſtuoſorum conjugum, nullo timore æternæ damnationis ab invicem divelli potuerunt, ut teſtatur idem Damianus in Libello de Contemptu ſæculi.

Concil. Vvintonienſe, in quo per Legatum Sedis Apoſtolicæ a latere miſſum, Stigandus Cantuarienſis Eccleſiæ invaſor deponitur, anno Dom. 1067. *tempore Alexandri Papæ II.*

IN hoc Concilio Stigandus Doroberniæ Archiepiſcopus degradatur tribus de cauſis, ſcilicet, quod Epiſcopatum Vvintonienſem cum Archiepiſcopatu injuſte poſſidebat: & quod vivente Roberto Archiepiſcopo, non ſolum Archiepiſcopatum ſumpſit, ſed etiam ejus pallio, quod Cantuariæ remanſit, dum vi, B & injuſte ab Anglia pulſus eſt, in Miſſarum celebratione aliquandiu uſus eſt: & a Benedicto, quem Sancta Romana Eccleſia excommunicavit, eo quod pecunia ſedem Apoſtolicam invaſit, pallium accepit. Et alia plura apud Binium.

Concil. Moguntinum, auctoritate Sigefridi I. indictum in cauſa Henrici IV. Regis, volentis Bertam uxorem, quam ante biennium duxerat, repudiare, celebratum an. Dom. 1069.

POſt Pentecoſten Vvormatiæ cum Principibus Regni Rex colloquium habuit, ſibi cum uxore non C convenire; ſed tamen nullum ei crimen, quod juſte repudium mereatur, afferre; ſed ſe nullam cum ea maritalis operis copiam habere. Fœda res, & ab Regia majeſtate nimium abhorrens viſa omnibus, qui aderant. Eapropter Epiſcopus Synodum conficiendo negotio indixit Moguntiæ. Ad quam cum Rex concitus properaret, obvium habuit Petrum Damianum Legatum Apoſtolicum, qui mandata Pontificis Romani ei expoſuit: quorum ſumma erat, ut a tali divortio abſtineret; tum etiam, ut ſaltem parceret famæ, & exiſtimationi propriæ, ne ſcilicet tam fœdi exempli venenum, a Rege ſumpto initio, totum commacularet populum Chriſtianum: & poſtremo, ſi non flecteretur conſiliis, ſe neceſſario vim Eccleſiaſticam adhibiturum, & Canonum lege ſcelus prohibiturum. D

His auditis, omnes, qui aderant Principes, ajebant, æqua cenſere Romanum Pontificem, & per Deum rogabant, ne crimen inferret gloriæ ſuæ, & Regii nominis majeſtatem tam turpis facti colluvione macularet, & ne parentibus Reginæ juſtam cauſam defectionis, & turbandæ Reipublicæ daret.

Hac ratione fractus magis, quam inflexus: Si id, inquit, fixum, obſtinatumque eſt vobis, imperabo egomet mihi; feramque (ut potero) onus, quod deponere non valeo. Et ſic annuit, ut in Regni conſortium Regina revocaretur, a qua tandem filium Henricum habuit, qui ipſi in Regno ſucceſſit.

E *Concil. Moguntinum II. in cauſa Caroli Conſtantienſis Epiſcopi, quem clerici ejuſdem Eccleſiæ ob crimen Simoniæ, & ſacrilegii ſede deponi urgebant, tempore Alexandri II.*

POſt obitum Rumoldi Conſtantienſis Epiſcopi, Carolus Magdeburgenſis Canonicus ſucceſſit: qui accuſatus apud Pontificem propter Simoniacam hæreſim, per quam Epiſcopatum uſurpaſſe dicebatur, indicitur ſynodus apud Moguntiam: cumque ſtatuta die Rex ipſe (qui Carolo favebat) in ſynodo cum Epiſcopis aſſediſſet, contra Carolum præſentem fratres Conſtantienſes magnam molem criminum objecerunt: contra quos Rex dedita opera nitebatur, & modo objecta purgare, modo vero, quæ non poterat, ſaltem callidis ſermonibus nitebatur attenuare: cumque accuſatorum conſtantiam nec veritate reſponſionis, nec arte dicendi eludere poſſet, ad ultimum, probatis, quæ objecta fuerant, criminibus, baculum Epiſco-

ſcopalem ab eo recepit. Hunc finem accepit homo cupidiſſimus gloriæ, qui cum malis artibus eam aſſequi conatus eſſet, meruit loco gloriæ ignominiam, ſimulque mortem ex mœrore cor exedente percepit.

Concil. Anglicanum in cauſa Primatus Cantuarienſis ſuper Eboracenſem, celebratum anno Domini 1072. tempore Alexandri Papæ II.

IN hoc Concilio id decernitur, quod in titulo dictum eſt, de quo etiam Alexander Pontifex Romanus certior fit. Vide late Binium.

Conciliab. Erphordienſe in cauſa decimationum Thuringiæ, auctoritate Sigefridi Moguntini Archiepiſ. congregatū an. Dom. 1073. celebratum 6. idus Martii, temp. Alexandri Papæ II.

CUm in Palatio Regis frequens eſſet nundinatio Epiſcopatuum, & Abbatiarum, S. Anno Colonienſis Archiepiſc. Regni adminiſtratione ſe abdicavit. Rex iſto pœdagogo ſeveriſſimo liberatus, ſtatim in omnia vitiorum genera præceps ruit. Exorſus eſt ſplendidiſſima ædificia in omnibus fere montibus, & colliculis, quæ cum perficere non poſſet, ne permittens præſidiorum, & operariorum liberam furandi, & aliena contrectandi poteſtatem, manifeſtæ tyrannidis notaretur, Sigefridum Moguntinum Archiepiſc. incitavit, ut decimationes Thuringiæ exigeret, ſibique earum mediam partem tribueret. Epiſcopus vaniſſima ſpe animatus, indixit Synodum in Erphisburd 6. Idus Martii. Ad quam cum Epiſcopis, & reliquis Eccleſiaſticis venit etiam Rex, habens circa ſe armatorum copias non modicas, quibus eos, qui forte negotium interturbare conarentur, militari manu coerceret.

Thuringi interrogati pro decimarum ſolutione, primo per Deum rogabant Archiepiſc. ut antiquitus tradita Monaſteriis ſuis, legitima, rata, inconvulſaque manere ſineret, quæ & Sedis Apoſtolicæ & veteribus, & recentibus ſcriptis crebro ſibi firmaſſet. Sed incaſſum omnia, nam tandem, mediante Rege, Abbas, & Archiepiſcopus conſenſerunt, ut Abbas in decem ſuis decimalibus Eccleſiis duas partes decimarum, tertiam Archiepiſc. contingeret. Ubi vero Eccleſia decimalis propria Archiepiſcopi eſſet, tota illic ei decima cederet. Ita abſoluta eſt tyrannice cauſa. Sed quam dignam tyranno ipſe Rex his appendicem tunc appoſuerit, audiamus. Tum Rex ſciens haud bene placitura Romano Pontifici, quæ geſta fuerant, ſub interminatione gratiæ ſuæ utrique Abbati præcepit, ut neque per ſeipſos, neque per nuncium, neque alio quovis modo pro inſimulanda ſynodo Apoſtolicam ſedem interpellarent.

Concilium Romanum I. pro reformando Eccleſiæ ſtatu, celebratum anno Dom. 1074. tempore Gregorii Papæ VII.

GRegorius, prædeceſſorum ſuorum veſtigiis inſiſtens, per epiſtolam ad Epiſcopos Longobardiæ datam, indixit Synodum prima hebdom. Quadrageſ. celebrandam. Statuto die Epiſcopi, qui convocati fuerant, magno numero adfuerunt. Ad expurgandam Eccleſiam a concubinariis Sacerdotibus principio ſtatuerunt, *Ut ſecundum inſtituta antiquorum Canonum*, inquit Lambertus, *Presbyteri uxores non habeant: habentes aut dimittant, aut deponantur. Nec quiſquam omnino ad Sacerdotium admittatur, qui non in perpetuum continentiam, vitamque cælibem profiteatur.*

Quam Conſtitutionem dum juſſu Pontificis Epiſcopi in Germania promulgaſſent, acciderunt, quæ a Lamberto anno 1074. deſcribuntur his verbis: *Adverſus hoc decretum protinus vehementer infremuit tota factio Clericorum, hominem plane hæreticum, & veſani dogmatis eſſe clamitans, qui oblitus ſermonis Domini, quo ait:* Non omnes capiunt hoc verbum, qui poteſt capere, capiat. *Et Apoſtolus:* Qui ſe non continet, nubat: melius eſt enim nubere, quam uri: *violenta exactione homines vivere cogeret ritu Angelorum, & dum conſuetum curſum naturæ negaret, fornicationi, & immunditiei fræna laxaret. Quod ſi pergeret ſententiam confirmare, malle ſe Sacerdotium, quam conjugium deſerere, & tunc viſurum eum, cui homines ſorderent, unde gubernandis per Eccleſiam Dei plebibus Angelos comparaturus eſſet.* [*Matth. 19. 1. Cor. 9.*]

Nihilominus ille inſtabat, & aſſiduis Legationibus Epiſc. omnes ſocordia, ac deſidia arguebat, & niſi ocyus injunctū ſibi negotium exequerentur, Apoſtolica ſe cenſura in eos animadverſurum comminabatur. Archiep. Moguntinus ſciens non parvo conſtare operam hanc, ut tanto tempore inclytam conſuetudinem revelleret, atq; ad rudimenta naſcentis Eccleſiæ ſeneſcentem jam mundum reformaret, moderatiùs agebat cum eis. Et primo eis in dimidium annum inducias, & deliberandi copiā dedit, hortans eos, ut quod neceſſario faciendū ſit, ſponte faciant, & tam ſibi, quam Romano Pontifici neceſſitatem adimant aliud in eos, quod ſecus ſit, decernendi. [Tumultus ob cœlibatum.]

Ad ultimum congregata Synodo in Erfodia, menſe Octobri, preſſius jam imminebat, ut, relegata omni tergiverſatione, in præſentiarū aut conjugium abjurarent, aut ſacri altaris miniſterio ſe abdicarent. Multas e contra illi rationes afferebant, quibus inſtantis, perurgentiſque improbitatem eludere, ſententiamque caſſare niterentur. Dumque adverſus Apoſtolicæ ſedis auctoritatem, qua ſe ille ad hanc exactionem præter voluntatem propriā compulſum obtendebat, nihil argumenta, nihil ſupplicationes, preceſque proficerent, egreſſi tanquam ad conſultandum, conſilium ineunt, ut in ſynodum non redeant, ſed injuſſi omnes in domos ſuas diſcedant. Nonnulli etiam confuſis vocibus clamitabant, melius ſibi videri, ut in ſynodū regreſſi ipſum Epiſcopū, priuſquam execrabilem adverſus eos ſententiam promulgaret, cathedra Epiſcopali deturbarent, & merita morte mulctato, inſigne monumentum ad paſtores tranſmitterent, ne quis deinceps ſucceſſorum ejus talem ſacerdotali nomini calumniam ſtruere tentaret. Cum ad Epiſcopum relatum eſſet, hoc eos machinari, commonitus a ſuis, ut tumultum, qui oriebatur, matura moderatione præverteret; miſit ad eos foras, rogavitque, ut ſedato pectore in Synodum regrederētur, ſe, cum primum opportunitas arriſiſſet, Romam miſſurum, & Dominum Apoſtolicum, ſi qua poſſet ratione, ab hac ſententia auctoritate deducturum. Poſtero die, admiſſis in adjutorium communiter laicis, & Clericis, veterem illam de reddendis decimis querelam replicat, &c.

In hac eadem ſynodo excommunicatus eſt Robertus Guiſcardus Northmannorum Princeps, de quo in fine lib. 1. Epiſt. Gregorii hæc referuntur: *Celebravit Romæ Synodum, in qua inter cætera, quæ ibi geſta ſunt, excommunicavit, atque anathematizavit Robertum Guiſcardum Ducem Apuliæ, & Calabriæ, atque Siciliæ cum omnibus fautoribus ſuis, quouſque reſipiſceret.* Poſt hæc diverſorum Abbatum, & Epiſcoporum cauſæ cognitæ ſunt, & dijudicatæ.

Pictavienſibus Canonicis indultum fuit, ut eorum Epiſcopus, Decanus, & alius aliquis Prælatus jus retineat certis diebus cantandi Miſſam in aliena, & exempta Eccleſia, ſicut Romæ, atque alibi in Stationibus obſervari conſueverat. Decreto hujus Synodi mandatum eſt Hiſpaniarum Eccleſiis, ut Romanum ordinem, atque Officium recipiant, prout Hiſpaniarum Epiſcopi, qui præſentes erant, ſe facturos promiſerant. Inſuper lectæ fuerunt literæ Geiſæ Hungariæ Regis, quibus idem Rex ſuum erga ſedem Apoſtolicam incomparabile ſtudium, & obſervantiam indicabat, petens, ne adverſantium hoſtium ſuorum querelis, & calumnioſis accuſationibus ulla fides adhibeatur. [*Pictavienſes Canonici.*]

In eadem ſynodo Guilhelmus Epiſcopus Bellovacenſis dignum exhibuit ſpecimen Chriſtianæ charitatis, & Epiſcopalis modeſtiæ, ut qui graviſſima a ſuis tam clericis, quam laicis perpeſſus, pro iiſdem ea de cauſa excommunicatis apud Pontificem interceſſerit, eoſque ab excommunicatione abſolvi petierit, & impetraverit. Ad hanc eamdem ſynodum vocati ſunt Canonici Lucenſes, ut cauſam redderent, cur adverſus Anſelmum Epiſcopum ſuum Lucenſem conſpiraſſent, qui de conſpiratione, & inſidiis ſuo Epiſcopo inſtructis convicti, juxta Canones, & capitulum S. Martyris, & Pontificis Fabiani, quo conſpiratores, & inſidiatores ſuorum Epiſcoporum Curiæ tradendos eſſe decernitur, judicio totius ſanctæ Synodi etiam ipſi Curiæ traditi fuerunt. Hæc ex Gregorii Epiſt. 51. & ſeqq. decem, Baron. anno 1074. n. 36. & ſeqq.

Concil. apud S. Geneſium, in cauſa S. Anſelmi Epiſcopi Lucenſis, contra Lucenſes Canonicos celebratum an. 1074. tempore Gregorii Papæ VII.

DE rebus in hac ſynodo geſtis ex ſcriptore quodam Anonymo Presbytero Pœnitentiario apud Baronium hæc recitantur: *Convenerunt ergo quamplures iterum Epiſcopi apud S. Geneſium, quod Caſtrum a civitate Lucana non multum diſtat, inter quos Reverendiſſimus Albanenſis Epiſcopus nomine Petrus* (Igneus cognomento dictus) *vicem Domini Papæ agebat, qui cum eodem Lucenſi Epiſcopo S. Anſelmo, & cum reliquis omnibus conſpiratores illos excommunicavit. Unde inſolabiliter illi dolentes, & indignantes, totam civitatem malitioſe commoverunt, atque freti auxilio perditiſſimi hominis quondam dicti Henrici regis, religioſiſſimum Epiſcopū a civitate repulerunt, ſed & prædicta Domina Mathilda rebelles penitus facti ſunt. Hujus itaq; conſpirationis nefariæ caput, & princeps fuit quidam nomine Petrus e falſa profeſſione Canonicus, ordine damnationis ſuæ Subdiaconus, mente ſuperbus, incontinens moribus, verbis procax, corpore incompoſitus, vir ſanguinum, & fomes omnium ſpurcitiarum, qui propter immenſitatem malitiæ ſuæ factus eſt ſubito contumax præco Henricianæ tyrannidis.*

Concil. Anglicanum, quo S. Vulſtanus deponitur, an. Dom. 1074. tempore Gregorii Papæ VII.

IN rebus geſtis S. Vulſtani apud Surium tom. 1. die 19. Januarii legitur, quod hoc anno 1074. habita fuerit in Anglia ſynodus, qua injuſto judicio ſynodali depoſitus S. Vulſtanus, quem magno miraculo ipſe Deus paulo poſt ſedi ſuæ reſtituit.

Concil. Rom. II. pro reformanda Eccleſia celebratū an. Dom. 1075. tempore Gregorii Papæ VII.

AD reformandam Eccleſiæ diſciplinam Gregorius anno 1074. Synodum indixit, exordio Quadrageſimæ anni 1075. celebrandam, ad quam vocavit in primis longius diſtantes Britannos Epiſcopos, & Abbates, Tullenſemque Epiſcopum de Simonia, & cohabitatione cum muliere, quam haberet, ut conjugem, diffamatum.

Iſnubertus Pictavienſis Epiſcopus, qui per milites irruerat in Epiſcopos cauſam inceſtuoſi Comitis cognoſcentes, eorumque quoſdam contumeliis affecerat, ab officio ſuſpenſus, juſſus eſt Romam venire: ſicut etiam Benno Oſnaburgenſis Epiſcopus, & Abbas Corbejenſis inter ſe litigantes. Citavit etiam Liemarum Bremenſem Archiepiſcopum, ob cauſam ſupra enarratam. Sigefridum Moguntinum Archiepiſcopum cum omnibus ſuis ſuffraganeis Epiſcopis eidem ſynodo aſſiſtere præſentes mandavit. Ab Henrico Rege per literas petiit, ut Legatos ad ſynodum mittat, illoſque non audiat, qui diſcordias inter ſe ſeminant. Cuni-

A bertum Taurienſem Epiſcopum, qui de invaſo Monaſterio S. Angeli accuſabatur, juſſit etiam advenire: ſicut etiam Guillielmum Papienſem, ob cauſam divortii inter Azonem, & Mathildem. Hugonem militem, qui bona Taurienſis Eccleſiæ invaſerat, ad reddendam rationem citavit. Et ea, quæ de Herimanni Bambergenſis Epiſcopi ſuſpenſione, & Dionyſii Placentini Epiſc. depoſitione in Actis ſynodalibus recenſentur, inveniuntur etiam apud Gregorium lib. 2. epiſt. 54. & 76. & lib. 3. epiſt. 3. In eadem ſynodo compoſitas fuiſſe diſcordias inter Pragenſem, & Moravienſem Epiſcopos, declarat Gregor. epiſt. 53. lib. 2. Conſtituta Synodalia per univerſum orbem promulgari mandavit, ſcriptiſque ad S. Annonem Colonienſem, & Sigefridum Moguntinum Epiſcopos epiſtolis,
B voluit ab iiſdem, congregatis in ſua Diœceſi Conciliis, ea præcipue, quæ de continentia Clericorum, & pravitate Simoniaca corrigenda decreta, & conſtituta fuerant, promulgari. Baron. anno 1075. n. 10. & ſeqq.

Concil. Mogunt., in quo Romanæ Synodi decretū contra Clericos concubinarios juſſu Gregorii Papæ eſt promulgatum, an. Dom. 1075.

EX Gregorii Pontificis epiſt. quarta libri tertii ad Sigefridum Moguntinum Archiepiſc. ſcripta conſtat, quod Pontifex poſt abſolutam Romanam ſynodum, ea, quæ de incontinentia Clericorum, ac de corrigenda Simoniaca pravitate Romæ conſtituta fuerant,
C per Diœceſim Moguntinam Epiſcopis, ac Clericis omnibus inſinuari voluerit: Sigefridum autem Archiepiſcopum eidem præcepto paruiſſe, ſynodum Moguntiæ congregaſſe, Conſtitutionem Apoſtolicam Epiſcopis ſuis ſuffraganeis, & Clericis omnibus intimaſſe, nihil vero profeciſſe, teſtatur Lambertus his verbis: *Synodum autem hoc eodem anno, menſe Octobri Moguntiæ congregavit, ubi inter alios Epiſcopos Sedis literas, & mādata deferens, quibus ei interminatione gradus, & Ordinis ſui præcipiebat, ſicut antea quoq; multis Legationibus præceperat, ut Presbyteros omnes, qui intra ſuam Diœceſim eſſent, cogeret aut in præſentiarū conjugibus renunciare, aut ſe in perpetuū ſacri altaris miniſterio abdicare. Quod dum facere vellet, exurgentes, qui undiq; aſſidebant, Clerici, ita eū verbis confundebant, ita manibus, & totius corporis geſtu in eum debacchabantur, ut ſe, vita comite, e ſynodo diſceſſurum*
D *deſperaret. Sic tandem rei difficultate ſuperatus, ſtatuit ſibi deinceps tali quæſtione omnino ſuperſedendum, & Romano Pontifici relinquendum, ut cauſam, quam ipſe toties inutiliter propoſuiſſet, ille per ſemetipſum, quando, & quomodo vellet, peroraret.*

Concil. Anglicanum auctoritate Lanfranci Dorovernenſis Eccleſiæ Archiepiſcopi, pro reformādis Eccleſiaſticis conſtitutionibus, & moribus Eccleſiæ, celebratum an. Dom. 1075. tempore Gregorii Papæ VII.

ANno Incarnationis Dominicæ milleſimo ſeptuageſimo quinto, regnante glorioſo Anglorum Rege Uvilielmo, anno Regni ejus nono, congregatum eſt
E Londiniæ in Eccleſia B. Pauli Apoſtoli Concilium totius Anglicæ regionis, Epiſcoporum videlicet, Abbatum, necnon & multarum Religioſi Ordinis perſonarum, jubente, atque eidem Concilio præſidente Lanfranco ſancto Dorovernenſis Eccleſiæ Archipræſule, totiuſque Britanniæ inſulæ Primate, conſidentibus ſecum viris venerabilibus, Thoma Eboracenſi Archiepiſc. Vvilhelmo Londinienſi Epiſcopo, Goiſrido Conſtantienſi, qui cum tranſmarinus eſſet Epiſcopus, in Anglia multas poſſeſſiones habens, cum cæteris in Concilio reſidebat. Et quia multis retro annis in Anglico Regno uſus Concilior. obſoleverat, renovata ſunt nonnulla, quæ an-

antiquis etiam noſcuntur Can onibus definita.

Ut ſinguli ſecundum Ordinationis ſuæ tempora ſedeant.

Ut Monachi ordinem debitum teneant, & ſuper infantes præcipue, & juvenes in omnibus locis, deputatis ſibi idoneis magiſtris, cuſtodiam habeant: noctu luminaria ferant generaliter omnes, niſi a Prælatis conceſſa prioritate careant. Si quis vero aliquid proprii ſine præfata licentia habere in morte fuerit deprehenſus, nec ante mortem id reddiderit, cum pœnitentia, & dolore peccatum ſuum confeſſus, nec ſigna pro eo pulſentur, nec ſalutis pro ejus abſolutione Hoſtia immoletur, nec in cœmeterio ſepeliatur. Et alia plura ad reformationem pertinentia ſancita ſunt, ut in Binio.

Conciliab. Vormatienſe, quo ſchiſmatici Epiſcopi juſſu Henrici VII. regis congregati, Gregorium VII. pontificatu amovendum eſſe declararunt, anno Domini 1076.

ABbas Urſpergenſis in Chronico ſic habet, Anno Dom. 1076. habitum eſt Concilium apud Vvormatiam, ubi, præſente Rege Henrico, univerſi pene Theutonici Epiſcopi, præter Saxonicos, Hildebrandum Papam abdicarunt, mittentes ad illum Epiſtolam poſt multas culpationes in illum injectas ita concluſam: Quia ergo & introitus tuus tantis perjuriis eſt initiatus, & Eccleſia Dei tam gravi tempeſtate per abuſionem novitatum tuarum periclitatur, & vitam per converſationem tuam tam multiplici infamia dehoneſtaſti, obedientiam, quam tibi nullam promiſimus, nec tibi de cetero ullam ſervaturos eſſe renuntiamus, & quia nemo noſtrum, ut tu publice declamabas, tibi hactenus fuit Epiſcopus, tu quoque nulli noſtrum amodo eris Apoſtolicus.

Concil. Rom. III. quo Henricus rex Germaniæ, Sigefridus Moguntinus, Vvilielmus Trajectẽſis, & Robertus Bambergenſis Epiſcopi excommunicantur, an. 1076. *temp. Gregorii Papæ VII.*

QUæ in hac ſynodo acta fuerint, ſummatim apud Lambertum recenſentur his verbis: *Legati, ut juſſum fuerat, ſummo conatu iter accelerantes, pridie quam a Papa Romæ ſynodus indicta celebraretur* (erat ex more prima hebdomada Quadrageſimæ) *Romam ingreſſi, literas tradunt. Tunc cæteram Legationem, ſicut in mandatis habebant, verbo non minus contumelioſo, quam ſcripto exequuntur. Papa nihil permotus atrocitate nuntii, poſtera die cum Clerus, & populus ad ſynodum frequens confluxiſſet, in auribus omnium literas recitari fecit, & ſic cunctis, qui convenerant, Epiſcopis id fieri decernentibus, Regem communicat, & cum eo Archiepiſcopum Moguntinum Sigefridum, Epiſcopum Trajectenſem Vvilielmum, Epiſcopum Bambergenſem Robertum. Cæteris, qui conſpirationis hujus participes extiterant, diem ſtatuit, qua niſi Romam præſentati cauſam dicerent nova hujus, & inuſitata contra ſedem Apoſtolicam rebellionis, ſimilem cæteris excommunicationis ſententiam ſortirentur.*

Die vero altera ab Epiſcopis Ultramontanis literæ ad Pontificem ſunt allatæ, in quibus confitebantur ſe erraſſe, & nimium deliquiſſe, qui poſtulabant quoq; veniam, & omnem de cætero ſibi obedientiam obſervaturi firmiter ſpoponderunt. Vixque ſedato tumultu, ſynodalis tractatus in tranquillitate proceſſit. Sed cum tempus jam inſtaret abſolvendi ſynodum, Pontifex habito cum centum, & decem Epiſcopis utiliori conſilio, in eumdem, qui Eccleſiaſticam unitatem ſcindere attentavit, excommunicationis ſententiam protulit, & uſque ad condignam ſatisfactionem ſententiam ipſam firmiter obſervari præcepit. Vide lib. 3. ep. Gregor. epiſt. 6. Baronium anno 1076. n. 16. & ſeq.

Conciliab. Pariſienſe, quo Epiſcopi ſchiſmatico inhærentes, anathema ſibi a Pontifice inflictum, in eumdem pontificem retorquere conati fuerunt, an. Domini 1076.

GUilielmus Bibliothecarius in vita Gregorii Papæ ſcribit, quod ſchiſmatici Epiſcopi, dum intellexiſſent, Regem, eique adhærentes, in ſynodo Romana excommunicatos eſſe, Papiæ convenerunt, idemque anathema in ſe prolatum, in Pontif. retorſerunt. Et quod Principibus peritos conſulentibus, an Pontifex pro excommunicato ſit habendus, prudenter, & ſcite reſponſum fuerit, Romanum Pontificem a nemine judicandum, atque adeo ab alio quoquam excommunicari non poſſe, eſſe autem excommunicatos, qui talia præſumpſiſſent. Baronius anno 1076. num. 36.

Concil. Romanum IV. in quo Guibertus Ravennas, Theobaldus Mediolanenſis, aliique plures Epiſcopi excommunicantur anno Dom. 1078. *tempore Gregorii Papæ VII.*

ANno ab Incarnatione Domini milleſimo ſeptuageſimo octavo, Pontificatus vero Domini Gregorii Papæ VII. anno quinto, celebravit ipſe Dominus Gregorius Papa ſynodum, ubi interfuere Archiepiſcopi, & Epiſcopi diverſarum urbium fere numero centum, necnon & Abbatum, ac diverſorum Ordinum Clericorum, & laicorum innumerabilis multitudo. In qua Apoſtolica conſtituta corroborans, multa, quæ corrigenda erant, correxit, & quæ corroboranda, firmavit. Inter cætera namque in fine ſynodalis abſolutionis hoc annexuit, & perpetuæ memoriæ pro poſteris ſcribenda mandavit, ita dicendo: Tedaldum dictum Archiepiſcopum Mediolanenſem, & Ravennatem Guibertum inaudita hæreſi, & ſuperbia adverſus hanc ſanctam Catholicam Eccleſiam ſe extollentes, ab Epiſcopali omnino ſuſpendimus, & Sacerdotali officio, & olim jam factum anathema ſuper ipſos innovamus. Arnulphum Cremonenſem publice coram noſtra præſentia convictum, & confitentem ſe Simoniacum, ab omni Epiſcopali officio abſque ſpe recuperationis deponimus, & uſque ad dignam ſatisfactionem anathemate percutimus. Rolandum vero Tarviſienſem, qui pro adipiſcendo Epiſcopatus honore ſubdolus factus Legatus, inter Regnum, & Sacerdotium ſchiſma facere non abhorruit, ut amodo, & uſque in ſæculum Epiſcopali careat dignitate, Apoſtolica cenſura cenſemus, & ut nullus ſucceſſorum noſtrorum ſuæ conſecrationi aliquo modo conſentiat, modis omnibus prohibemus, & perpetuo anathemate alligamus, niſi reſipuerit, & digne Deo ſatisfecerit. Ugonem Cardinalem tituli S. Clementis tertio ab Apoſtolica ſede damnatum, eo quod aſpirator, & ſocius factus hæreſis Cadaloi Parmenſis Epiſcopi: & iterum conſtitutus Legatus Apoſtolicæ Sedis, hæreticis, & Simoniacis, & ab Apoſtolica Sede damnatis ſe conjunxit; & tertio factus apoſtata, & hæreſiarcha, ſchiſmata, & diviſiones, atque ſciſſuras in Eccleſia Dei tentans, eam ſcindere fecit; ab omni Sacerdotali officio privamus, & tam ab ingreſſu, & honore prædictæ Eccleſiæ, quam omnium Eccleſiarum ſub perpetua, & irrevocabili ſententia ſubmovemus, & uſque ad ſatisfactionem anathemate percutimus. Renovamus etiam excommunicationem a prædeceſſoribus noſtris factam ſuper Guifredum Archiepiſcopum Narbonenſem, & abſque ulla recuperationis ſpe ab Epiſcopali officio eum ſubmovemus.

Con-

Concilium Romanum V. pro reſtauratione S. Eccleſiæ celebratum anno Domini 1078. tempore Gregorii Papæ VII.

ANno ab Incarnatione Domini milleſimo ſeptuageſimo octavo, Pontificatus vero Domini Gregorii ſeptimi Papæ ſexto, 12. Kalendas Decembris, Indictione 2. celebrata eſt ſynodus Romæ in Eccleſia S. Salvatoris pro reſtauratione Sanctæ Eccleſiæ. In qua, inter alia, excommunicatus eſt Conſtantinopolitanus Imperator, aliique, qui ſubſcripti habentur. Juraverunt quoque Legati Henrici, & Rodulphi, quiſque pro Domino ſuo, quod nullis dolis colloquium Legatorum ſedis Apoſtolicæ in Teutonico Regno habendum impediant. Conſtituta etiam ſunt illic ad utilitatem ſanctæ Eccleſiæ quædam Capitula.

Decreta in eadem Synodo facta.

QUicumque militum, vel cujuſcumque Ordinis, vel Profeſſionis perſona Prædia Eccleſiaſtica a quocumque Rege, ſeu ſæculari Principe, vel ab Epiſcopis invitis, ſeu Abbatibus, aut ab aliquibus Eccleſiarum Rectoribus ſuſceperit, vel ſuſcepit, vel invaſit, vel (etiam de Rectorum privato, ſeu vitioſo eorum conſenſu tenuerit) niſi eadem prædia Eccleſiis reſtituerit, excommunicationi ſubjaceat.

Si quis Normannorum, vel quorumlibet hominum prædia Monaſterii S. Benedicti Montis Caſſini invaſerit, vel quaſcumque res ejuſdem Monaſterii injuſte abſtulerit, excommunicationi ſubjaceat, donec reſipiſcat, & Eccleſiæ ſatisfaciat.

Quoniam inveſtituras Eccleſiarum contra ſtatuta ſanctorum Patrum a laicis perſonis in multis partibus cognovimus fieri, & ex eo plurimas perturbationes in Eccleſia oriri, ex quibus Chriſtiana Religio conculcatur; decernimus, ut nullus Clericorum inveſtituram Epiſcopatus, vel Abbatiæ, vel Eccleſiæ de manu Imperatoris, vel Regis, vel alicujus laicæ perſonæ, viri vel fœminæ, ſuſcipiat. Quod ſi præſumpſerit, recognoſcat inveſtituram illam Apoſtolica auctoritate irritam eſſe, & ſe uſque ad condignam ſatisfactionem excommunicationi ſubjacere.

Si quis Præbendas, Archidiaconatus, Præpoſituras, vel aliqua officia Eccleſiaſtica vendiderit, vel aliter quam Statuta ſanctorum Patrum præcipiunt, ordinaverit, ab officio ſuſpendatur. Dignum eſt enim, ut ſicut gratis Epiſcopatum accepit, ita membra ejuſdem Epiſcopatus gratis diſtribuat.

Ordinationes, quæ interveniente pretio, vel precibus, vel obſequio alicujus perſonæ ea intentione impenſo, vel quæ non communi conſenſu Cleri, & populi ſecundum Canonicas ſanctiones fiunt, ab his, ad quos conſecratio pertinet, non comprobantur, infirmas, & irritas eſſe dijudicamus, quoniam qui taliter ordinantur, non per oſtium, ideſt, per Chriſtum intrant, ſed, ut ipſa veritas teſtatur, fures ſunt, & latrones.

Falſas pœnitentias dicimus, quæ non ſecundum auctoritatem SS. Patrum pro qualitate criminum imponuntur. Ideoque quicumque miles, vel negotiator, vel alicui officio deditus, quod ſine peccato exerceri non poſſit, ſi culpis gravioribus irretitus ad pœnitentiam venerit, vel qui bona alterius injuſte detinet, vel qui odium in corde gerit, & recognoſcat ſe veram pœnitentiam non poſſe peragere, per quam ad æternam vitam valeat pervenire, niſi arma deponat, ulteriuſque non ferat, niſi conſilio religioſorum Epiſcoporum pro defendenda juſtitia, vel negotium derelinquat, vel officium deſerat, & odium ex corde dimittat, bonaque quæ injuſte abſtulit, reſtituat. Ne tamen deſperet, interim quidquid boni facere poterit, hortamur, ut faciat, ut omnipotens Deus cor illius illuſtret ad pœnitentiam.

Decimas, quas in uſum pietatis conceſſas eſſe, Cano-
A
nica auctoritas demonſtrat, a laicis poſſideri Apoſtolica auctoritate prohibemus: ſive enim ab Epiſcopis, vel Regibus, vel quibuslibet perſonis eas acceperint, niſi Eccleſiæ reddiderint, ſciant ſe ſacrilegii crimen committere, & æternæ damnationis periculum incurrere.

Quia dies Sabbati apud ſanctos Patres noſtros in abſtinentia celebris eſt habitus, nos eorum auctoritatem ſequentes, ſalubriter admonemus, ut quicumque ſe Chriſtianæ Religionis participem eſſe deſiderat, ab eſu carnium eadem die, niſi majori feſtivitate interveniente, vel infirmitate impediente, abſtineat.

Ut nullus Abbas decimas, & primitias, & reliqua,
B quæ ſecundum Statuta Canonum ad Epiſcopos pertinent, ſine auctoritate Romani Pontificis, ſeu Epiſcopi conſenſu, in cujus Diœceſi habitat, detineat, Apoſtolica ſanctione firmamus.

Nullus Epiſcopus gravamen, ſeu ſervile ſervitium ex uſu contra Eccleſiaſticam normam Abbatibus, ſeu Clericis ſuis imponat. Interdictum Sacerdotale officium, pretio interveniente, reſtituat: quod ſi fecerit, officii ſui periculum ſubeat.

Si quis prædia B. Petri Apoſtolorum Principis, ubicumque poſita, in proprietatem ſuam uſurpaverit, vel ſciens occultata non propalaverit, vel debitum ſervitium exinde beato Petro non exhibuerit; recognoſcat
C ſe iram Dei, & ſanctorum Apoſtolorum, velut ſacrilegum incurrere. Quicumque autem in hoc crimine deprehenſus fuerit, tandem hæreditatem B. Petri legitime reſtituat, & pœnam quadrupli de propriis bonis perſolvat.

Si quis Epiſcopus fornicationem Presbyterorum, Diaconorum, ſeu Subdiaconorum vel pretio interveniente conſenſerit, vel commiſſum, ſibique compertum auctoritate ſui officii non impugnaverit, ab officio ſuſpendatur.

Ut omnis Chriſtianus procuret ad Miſſarum ſolemnia aliquid Deo offerre, & duci ad memoriam, quod Deus per Moyſem dixit: *Non apparebis in conſpectu meo vacuus.* Etenim in Collectis Sanctorum Patrum liquido apparet, quod omnes Chriſtiani offerre aliquid
D Deo ex uſu Sanctorum Patrum debent.

Concil. Roman. VII. in quo Berengarius ſæpe ad pœnitentiam vocatus, ſæpiuſque relapſus, hæreſim ſuam iterum abjuravit, fidemque Catholicam profeſſus fuit coram Gregorio VII. anno Domini 1079.

ACta Concilii extant apud Gregorium lib. 6. poſt epiſt. 7. Incipiunt ſic:

Anno ab Incarnatione ſempiterni Principis milleſimo ſeptuageſimo nono, menſe Februarii, Indictione ſecunda. Pontificatus vero Domini Gregorii univerſalis Pontificis Septimi anno ſexto, ad honorem Dei, & ædificationem ſanctæ Eccleſiæ, ſalutem quoque tam
E *corporum, quam animarum, ex præcepto ſedis Apoſtolicæ convenerunt finitimi, & diverſarum regionum, & Provinciarum Archiepiſcopi, Epiſcopi, Religioſæque perſonæ, ut ſanctam Synodum celebrarent. Omnibus igitur in Eccleſia Salvatoris congregatis, habitus eſt ſermo de corpore, & ſanguine Domini noſtri Jeſu Chriſti, multis hæc, nonnullis illa prius ſentientibus. Maxima ſiquidem pars panem, & vinum per ſacræ orationis verba, & Sacerdotis conſecrationem, Spiritu Sancto inviſibiliter operante, converti ſubſtantialiter in corpus Dominicum de Virgine natum, quod & in cruce pependit, & ſanguinem, qui de ejus latere militis effuſus eſt lancea, aſſerebat, atque auctoritatibus Orthodoxorum ſanctorum Patrum tam Græcorum, quam Latinorum modis omnibus defendebat. Quidam vero cæcitate nimia, & longa perculſi, figuram tantum ſubſtantiale illud corpus in dextera Patris ſedens eſſe, ſeq, & alios decipientes quibuſdam cavillationibus conabantur aſtruere. Verum ubi cœpit res agi, prius etiam*

quam tertia die ventum fuerit in Synodo, defecit contra veritatem niſi pars altera: nempe S. Spiritus ignis emolumenta palearum conſumens, & fulgore ſuo falſam lucem diverberando obtenebrans, noctis caliginem vertit in lucem. Denique Berengarius hujus erroris magiſter poſt longo tempore dogmatizatam impietatem erraſſe ſe coram Concilio frequenti confeſſus, veniamque poſtulans, & orans, ex Apoſtoli clementiam meruit.

CONTROVERSIA.

CUm in hac ſynodo Berengarii hæreſis damnata fuerit, quis non videt calumniam eſſe mendaciſſimam, qua Gregor. VII. in Conciliabulo Moguntino propterea damnatus fuiſſe aſſeritur, quod antiquus diſcipulus Berengarii extiterit? Inter alias Gregorii epiſt. extat unica primo anno ſui Pontificatus ad Mathildem ſcripta, qua evidenter profitetur, ſub ſpeciebus panis, & vini vere ipſum corpus, & ſanguinem Domini contineri; quæ unica epiſt. ſi nullum aliud monumentum extaret, ſufficiens eſſet ad integerrimam fidem Gregorii Papæ demonſtrandam, & ad ſchiſmaticorum calumniantium os impudens obſtruendum.

De ſecunda abjuratione Berengarii.

IN hoc Conc. ſecundam hæreſis abjurationem edidiſſe teſtatur Blondus decad. 2. l. 3. meminit & Sabellicus lib. 3. nonæ æneadis ita ſcribens: Gregorius VII. Romæ frequens Concilium habuit, in quo Berengarius, ſuum errorem faſſus, veniam impetravit. Confeſſionis forma hæc fuit. Ego Berengarius *Corde, & animo credo, quod ore confiteor, &c.* In qua confeſſione perſeveravit uſque ad mortem, ut teſtatur Joannes Gerſonius ſerm. 1. de Cœna Domini. Scilicet Berengarius poſt primam abjurationem ſub Nicolao II. in errorem alium lapſus fuit, quem hodie Lutherani ſequuntur, puta in venerabili Sacramento cum corpore, & ſanguine Chriſti remanere ſubſtantiam panis, & vini. Quare hanc hæreſim iterum abjuravit ſub hac formula;

Secunda abjuratio Bereng.

Ego Berengarius corde credo, & ore confiteor, panem, & vinum, quæ ponuntur in altari per myſterium ſacræ Orationis, & verba noſtri Redemptoris, ſubſtantialiter converti in veram, ac propriam, ac vivificatricem carnem, & ſanguinem Jeſu Chriſti Domini noſtri, & poſt conſecrationem eſſe verum Chriſti corpus, quod natum eſt de Virgine, & quod pro ſalute mundi oblatum in cruce pependit, & quod ſedet ad dexteram Patris, & verum ſanguinem Chriſti, qui de latere ejus effuſus eſt, non tantum per ſignum, & virtutem ſacramenti, ſed in proprietate naturæ, & veritate ſubſtantiæ, ſicut in hoc brevi continetur, & ego legi, & vos intelligitis, nec contra hanc fidem ulterius docebo. Sic Deus me adjuvet, & hæc ſacroſancta Evangelia.

Refert hanc abjurationem integram Groperus de veritate corporis, & ſanguinis Chriſti in Euchariſtia art. 1. c. 78. Hæcque ipſa eſt, quam refert Gulielmus Monachus, & Bibliothecarius Malmesburienſis de geſtis Anglorum. De qua ſupra meminimus in controverſia Concilii Romani ſub Nicolao II. an. 1059. ut perperam ſcribat Flaccus Illyricus lib. 12. catal. teſtium veritatis, Rhapſodum Conciliorum ex Blondo, & Sabellico ſine fundamento ſcribere ſecundam abjurationem feciſſe Berengarium, in qua mortuus ſit. Eamdem abjurationem refert Baronius ad annum 1078. Additque, hac facta, Dominum Papam præcepiſſe Berengario ex auctoritate Dei omnipotentis, & SS. Apoſtolorum Petri, & Pauli, ut de corpore, & ſanguine Domini nunquam ulterius cum aliquo diſputare, vel aliquem docere præſumeret, excepta cauſa reducendi ad fidem hanc eos, qui per ejus doctrinam ab ea receſſerant.

Varii modi admittendi realem præſentiam corporis Chriſti in Euch.

Quare poſt hanc ſecundam abjurationem omnino prævaluit doctrina antiqua, & ab ævo Apoſtolico fluens per ſanctiſſimos Eccleſiæ Patres divini juris propagatores, & quæ erat communior, de tranſubſtantiatione, ſupra alias opiniones, quæ realem præſentiam corporis Chriſti in Euchariſtia admittebant, ſed alio modo, ſcilicet vel per annihilationem panis, vel per impanationem. Sed nec defuerunt, qui opinarentur ſolam materiam panis converti in corpus Chriſti, alii ſolam formam, alii totam ſubſtantiam una cum accidentibus, quoadusque Concilium Lateranenſe, & alia ſubſequentia materiam cavillandi circa illud myſterium abſtulerint magis præciſa, & explicata definitione, qualis illa eſt Tridentini Concilii, quæ totam ſubſtantiam panis, & vini, remanentibus ſolis accidentibus, converti determinat. Ut jam inter Chriſtianos Eccleſiæ Rom. ſit ſumma conſenſio. Niſi quod recens Philoſophia Cartheſiana dicta, Romæ, & Lovanii improbata, & alibi improbanda, novas videtur parare inſidias adverſus hoc myſterium, tam variæ ſunt fraudes dæmonum ad labefactandam rectam fidem. Præter antiquius adhuc commentum Joannis Pariſienſis Ordinis Prædicatorum a Durando ſubtiliter, & ſolide refutatum in 4. Sent. diſt. 8. Legendus Bellarminus de Euchariſtia tom. 3. controverſiarum, & ea, quæ dedimus ad Lateran. IV. Claſſe 3.

Ann. 1215. ſub Innoc. III.

Concil. Britannicum ad falſam pœnitentiam proſcribendam, celebratum anno Dom. 1079. tempore Gregorii Papæ VII.

FRequens erat in Britannia hoc tempore, quod abſque aliqua emendatione peccantes, in iiſdem peccatis perſeverantes abſolverentur. Hoc malum Eccleſiæ Gregorius Papa ſublatum volens, Legationem decrevit in Britanniam Minorem, ibique mandavit celebrari Concil. quo pœnitentia illa, qua populus ſeductus erat, plane proſcriberetur. Gregorius lib. 7. epiſt. 10.

Concil. Rom. VII. quo Regnum Germaniæ Henrico IV. abrogatum, collatum fuit Rodulpho, ea conſtitutione addita, ne deinceps inveſtitura Beneficiorum a laicis conferantur, vel accipiantur, anno Dom. 1080. tempore Gregorii Papæ VII.

ANno ab Incarnatione Domini 1080. Pontificatus vero Domini Gregorii VII. Papæ anno 7. Indict. 3. celebravit ipſe Dominus Papa Synodum Romæ, & inter alia, in fine Synodalis abſolutionis, hæc annexuit: Sequentes ſtatuta ſanctorum Patrum, ſicut in prioribus Conciliis, quæ Deo miſerante celebravimus, de ordinatione Eccleſiaſticarum dignitatum ſtatuimus. ita & nunc Apoſtolica auctoritate decernimus, ac confirmamus, ut ſi quis deinceps Epiſcopatum, vel Abbatiam de manu alicujus laicæ perſonæ ſuſceperit, nullatenus inter Epiſcopos, vel Abbates habeatur, nec ulla ei, vel Epiſcopo, ſeu Abbati, audientia concedatur. Inſuper etiam ei gratiam Sancti Petri, & introitum Eccleſiæ interdicimus, quouſque locum, quem ſub crimine tam ambitionis, quam inobedientiæ (quod eſt ſcelus idololatriæ) cepit, reſipiſcendo non deſerit. Similiter etiam de inferioribus Eccleſiaſticis dignitatibus conſtituimus. Item, ſi quis Imperatorum, Regum, Ducum, Marchionum, Comitum, vel quilibet ſæcularium poteſtatum, aut perſonarum inveſtituram Epiſcopatuum, vel alicujus Eccleſiaſticæ dignitatis dare præſumpſerit, ejuſdem ſententiæ ſe vinculo obſtrictum eſſe ſciat. Et infra:

Additur hic a Binio excommunicatio Henrici IV. Imperatoris, ejuſque e regno dejectio cum abſolutione ſubditorum a Sacramento fidelitatis. Quamvis quidam negent apud Abbatem Uſpergenſem hanc excommunicationem. Quæ etſi admitteretur, cum ſit res facti, non decretum fidei, nihil inde concludi poſſet adverſus ſummos Pontifices. Vide controverſiam

Con-

by Google

Concilii Lugdunenſis, Claſſe 3. hujus ſummæ.

In hac Synodo ventilatam quoque eſſe antiquam illam controverſiam inter Turonenſem, & Dolonenſem Britanniæ Eccleſiam, ejuſdem Gregorii litteræ ad Epiſcopos Britanniæ datæ ſignificant lib. 7. epiſt. 15. Quæ controverſia erat de exemptione a Turonenſi, quam prætendebat Dolenſis. De qua nihil certi definitum eſt. Baronius anno 1080. num. 16.

Conciliab. Brixienſe, quo 30. ſchiſmatici Epiſcopi Gregorium Papam Sede depoſuerunt, & Guibertum Ravennatem Archiepiſcopum eidem in ſchiſmate ſubrogarunt, an. Dom. 1080.

HÆc Synodus Moguntiæ inchoata fuit. Sed cum ibi novemdecim duntaxat Epiſcopi ſchiſmatici ad ſcelus patrandum conveniſſent, paucitatem eorum pertæſi, ad locum ſchiſmaticis omnibus in Germania, & Italia congregandis aptiſſimum, Brixiam tranſtulerunt. In qua factus eſt omnium conſenſus adverſus Hildebrandum Papam, cognominatum Gregorium VII. quem Pſeudomonachum, totiuſque veſaniæ peſtiferum principem, & præcipue ſanctæ Romanæ ſedis invaſorem affirmantes, ab Apoſtolica ſede depellendum, quamvis abſentem dijudicabant, & Vvigbertum Ravennenſem Archiepiſcopum ſibi ſubrogandum eligebant. Summa Decreti eſt: *Contra eundem Hildebrandum procaciſſimum, ſacrilegia, ac incendia prædicantem, perjuria, & homicidia defendentem, Catholicam, & Apoſtolicam fidem de corpore, & ſanguine Domini in quæſtionem ponentem, hæretici Berengarii antiquum diſcipulum, divinationũ, ac ſomniorum cultorem, manifeſtum necromanticum, pythonico ſpiritu laborantem, & idcirco a vera fide exorbitantem, judicamus canonice deponendum, & expellendum; & niſi ab ipſa Sede deſcenderit, his auditis, in perpetuum condemnandum.* Facta ſunt autem hæc ſeptimo Calend. Julii, Fer. 5. Indict. 3.

Concil. Lugdunenſe, quod ſub præſidio Hugonis Dienſis Epiſcopi, & Sedis Apoſtolicæ Legati, in cauſa Manaſſis Archiepiſcopi Rhemenſis celebratum eſt, anno Dom. 1080. *tempore Gregorii Papæ VII.*

MAnaſſes Rhemenſis Archiepiſcopus, qui ſedem Rhemenſem invaſerat, ad cauſam dicendam ſæpe Romam vocatus, nullatenus obtemperare voluit: & non obſtante inhibitione Pontificis, eamdem violenter detinere præſumpſit. Qua de cauſa Hugo Dienſis Epiſcopus in Gallias ablegatus, hanc ſynodum congregavit, atque in ea invaſorem Antiſtitem condemnavit, & throno Epiſcopali depoſuit. Hæc ex Gregor. epiſt. 17. lib. 8. qua univerſum Clerum, & populum Rhemenſem admonet, ut eidem invaſori conſtanter reſiſtant.

Concil. Avenionenſe, quo S. Hugo Gratianopolitanus Epiſcopus creatus eſt, anno Dom. 1080. *tempore Gregorii Papæ VII.*

HAc Synodo S. Hugonem ex Lugdunenſi Epiſcopo creatum eſſe Antiſtitem Gratianopolitanum, atque ſexto anno ſuæ Ordinationis cum ſociis quibuſdam Carthuſiam tunc recens inchoatam petiiſſe teſtantur acta ejuſdem ſancti Hugonis apud Surium 1. Aprilis.

Concil. Meldenſe, quo S. Arnulphus creatus eſt Epiſcopus Sueſſionenſis, an. Dom. 1080. *tempore Gregorii Papæ VII.*

AUctoritate ejuſdem S. Hugonis ſedis Apoſtolicæ Legati, teſte Sigeberto, habita eſt in Gal-

A liis iſta Synodus Meldenſis, in qua Urſone Sueſſionenſi Epiſcopo amoto, ſubrogatus eſt Arnulphus vir ſanctiſſimus ex Monaſterio ſancti Medardi vocatus. Electionem ejus divinitus factam eſſe, teſtatur Liſiardus in vita Arnulphi apud Surium Tom. 4. die 15. Auguſti.

Concil. Romanum VIII. in cauſa Henrici Regis, & Epiſcoporum quorundam, celebratum an. 1081. *tempore Gregorii VII.*

ANno ab Incarnatione Domini 1081. Pontificatus vero Gregorii VII. anno octavo nondum exacto, præſidente eodem Apoſtolico, celebrata eſt ſy-
B nodus Romæ in Baſilica ejuſdem Salvatoris, in qua inter cætera ſententiam depoſitionis Archiepiſcoporum Arelatenſis, & Narbonenſis, atque excommunicationis per Legatos Apoſtolicæ ſedis promulgatam Dominus Papa, his, qui aderant, collaudantibus firmavit.

Henricum quondam dictum Regem, & omnes fautores ejus, qui in præterita excommunicatione animum induraverant, iterum excommunicavit.

Anathematizavit item Ildimundum, & Landum Campaninos Tyrannos, omneſque adjutores eorum.

Præterea ſuſpendit officio quoſdam Epiſcopos, qui ad Concilium invitati, neque ipſi, neque Nuntii eorum pro ipſis venerunt.

Concil. Romanum IX. anno Domini 1084. *cele-*
C *bratum tempore Gregorii Papæ VII.*

ANno ab Incarnatione Domini milleſimo octuageſimo quarto, Pontificatus vero Domini Gregorii Papæ Septimi anno undecimo, 12. Calend. Decembris, præſidente eodem Apoſtolico celebrata eſt tribus diebus in Lateranenſi Baſilica Synodus, in qua fuerunt Archiepiſcopi, Epiſcopi, & Abbates Campani, & de Principatibus, atque Apulia, pauci quoque Gallicani; nam plurimos Henrici tyranni perfidia iter retrovertere compulit, qui Oſtienſem Epiſcopum de Apoſtolici Legatione redeuntem, contra fas, & juramenti fidem capi juſſit, ſive permiſit. Tres autem Synodos Quadrageſimales ejuſdem H .... perſecutio impedivit. Qui ſemel B. Paulum, bis Petrum ag-
D greſſus, demum poſt multum ſuſi ſanguinis, non tam ſuorum fortitudine, quam negligentia civium porticu muros ſurripuit. Romanum ſiquidem vulgus, pars videlicet copioſior civitatis, biennii bello fatigatum, acri inedia laborabat; cum nec ipſis ad vicina oppida, vel caſtra exire liceret, nec illi jurati H .... Urbem vellent negotiatum venire, multi quoque fame abacti Urbem reliquerant. Proinde cæteri bello remiſſius attenti, rem ex animo minus gerebant, & a cuſtodiis, prout cuique licebat, ſine timore negligentius aberant. Hæc ſuper Henrici tyrannide, quia ſe occaſio præbuit, præſtrinxiſſe ſufficiat.

Cæterum Dominus Apoſtolicus in eadem ſynodo de fidei forma, & Chriſtianæ Religionis converſatione, ſed & de robore, animique conſtantia ad præſen-
E tem preſſuram neceſſaria, ore non humano, ſed Angelico patenter edifferens, die tertia totum fere conventum in gemitus, & lacrymas compulit, ſicque Concilium Apoſtolica benedictione lætificum in pace dimiſit.

Concil. Romanum X. quo Guibertus antipapa, & hæreſiarcha, atque Henricus Pſeudo-Imperator cum omnibus ſuis fautoribus excommunicantur, anno Domini 1085. *tempore Gregorii Papæ VII.*

DE hoc Concilio iſta Bertholdus: *Dominus autem Papa collecta ſynodo, iterum ſententiam anathe-*

matis

matis in Guilbertum hereſiarcham, & Henricum, & omnes eorum fautores promulgavit, quod in Feſto Sancti Joannis Baptiſtæ præterito jam dudum Romæ fecit, cum Henricus adhuc ibi moraretur. Hanc ſententiam Legati ſedis Apoſtolicæ, videlicet Petrus Albanenſis Epiſcopus in Francia, Otto Oſtienſis Epiſcopus Teutonicorum uſquequaque divulgarunt. Hæc Bertholdus.

Concil. Quintilineburgenſe contra Henricianam, & Vvecilianam hæreſim, celebratum an. Dom. 1085. tempore Gregorii Papæ VII.

ACta extant apud Bertholdum his verbis.

Hermannus Rex in Quintilineburg Paſcha celebravit, ubi & Legatus Domini Apoſtolici in ipſa Paſchali hebdomada Generalem Synodum cum Archiepiſcopis, Epiſcopis, & Abbatibus, Sancti Petri fidelibus ſolemniter celebravit. Interfuit autem Synodo Gebehardus Reverendiſſimus Juvanienſis Archiepiſcopus. Item venerabilis Hartungus Magdeburgenſis Archiepiſcopus cum Suffraganeis ſuis. Item Suffraganei Moguntinæ Sedis de Saxonia: nam Vvirceburgenſis, Auguſtenſis quoque, & Conſtantienſis de Alemannia, quique ipſi Canonica neceſſitate impediti venire non potuerunt, per Legationem ſuam ſe Sancto Concilio repræſentaverunt, ſeque per omnia ejuſdem ſynodi ſtatutis aſſenſuros mandaverunt. Rex etiam Hermannus cum ſuis Principibus eidem Synodo interfuit. Cum ergo omnes juxta ordinem ſuum conſediſſent, prolata ſunt in medium decreta Sanctorum Patrum de Primatu Sedis Apoſtolicæ: quod nulli unquam liceat judicium retractare, & de ejus judicio judicare. Quod de totius Synodi publica profeſſione laudatum, & confirmatum eſt. Et hoc utique contra Henricianos, qui fideles Sancti Petri conſtringere voluerunt, ut excommunicationem Domini Papæ Gregorii ſuper Henricum cum illis retractare præſumerent.

Quidam autem Bambergenſis Clericus nomine Gumbertus, Romani Pontificis Primatui derogare volens, in mediam ſynodum ſe contulit, aſſerens, Romanos Pontifices hunc ſibi Primatum adſcripſiſſe, non aliunde conceſſum hæreditaſſe, videlicet, ut nullus de eorum judicio judicare debeat, nec illi alicujus judicio ſubjaceant. Qui cum aperte a tota ſynodo confutaretur, præcipue tamen a quodam laico convictus eſt per illud Evangelicum: Non eſt diſcipulus ſupra Magiſtrum. *Cum enim hoc generaliter in omnibus Eccleſiaſticis Ordinibus obſervandum deputetur, ne major a minore judicetur: quis hoc Vicario Sancti Petri denegare potuit, quem omnes Catholici pro domino, & magiſtro venerantur?*

Matth. 10.

In eadem Synodo Ordinatio Vvecilonis Moguntini invaſoris, & Sigefridi Auguſtenſis, & Norberti Curienſis: imo omnes Ordinationes, & Conſecrationes excommunicatorum penitus irritæ judicatæ ſunt juxta Decreta Sanctorum Patrum Innocentii, Leonis Primi, Pelagii, atque ejus ſucceſſoris Gregorii Primi.

Hæreſis Vvecilonis.

Item ſecta prædicti Vvecilonis Moguntini invaſoris, ejuſque ſociorum, ſub anathemate damnata eſt, quæ aſſerit: Sæculares ſuis rebus expoliatos, Eccleſiaſtico non ſubjacere judicio, nec excommunicatos abſque reconciliatione recipi poſſe contendit.

Statutum eſt autem ibi, Ut quicunque ab Epiſcopo ſuo nec officio, nec communione privato excommunicatus eſſet, etſi injuſte, nullatenus tamen reciperetur ad communionem, niſi abſolutus Eccleſiaſtico more.

Similiter & pro ſacrilegio excommunicatos decrevit ſancta ſynodus non recipiendos, abſque ſolita reconciliatione, & niſi dudum, quæ ſacrilege ſibi vendicaverant, reddidiſſent.

In eadem Synodo Presbyteris, Diaconibus, Subdiaconibus, perpetua juxta Decreta ſanctorum Patrum indicta eſt continentia.

Item ſtatutum eſt, Ne laici pallas Altaris, & ſacra vaſa contingant.

Item, Ne laici decimas ſibi vendicent in proprietatem; nec etiam in beneficium, niſi conceſſione legitimorum poſſeſſorum.

Item, ut vernum Jejunium in prima hebdomada Quadrageſimæ, æſtivum in Pentecoſte ſemper celebretur.

Item, Ne quis caſeum, & ova comedat in Quadrageſima.

Item, Synodali judicio confirmata, & laudata eſt Ordinatio Domini Gebehardi Conſtantienſis Epiſcopi: imo omnia, quæ præfatus ſedis Apoſtolicæ Legatus, cum eſſet Conſtantiæ, ordinavit.

Item ibi mota eſt quæſtio de conſanguinitate Regis, & uxoris ſuæ. Unde & Rex in media Synodo ſurrexit, ſeque de hac re judicium Sanctæ Synodi per omnia obſervaturum profeſſus eſt: Sancta autem ſynodus hanc cauſam in præſenti Canonice examinari non poſſe judicavit, eo quod legitimi accuſatores non eſſent.

In fine autem ſynodi ſententia anathematis cum ardentibus candelis promulgata eſt in Guibertum hæreſiarcham ſedis Apoſtolicæ pervaſorem, & in Apoſtatas Sancti Petri, Hugonem Album cognominatum, Joannem Portuenſem Exepiſcopos, Petrum Excancellarium.

Erant hi Pſeudocardinales Guiberti Antipapæ ſectatores, & acerrimi defenſores.

Item in Liemarum Bremenſem, Utonem Hildineſheimenſem, Ottonem Conſtantienſem, Burchardum Baſileenſem, Huzmanum Spirenſem Exepiſcopos.

Item in Vvecilonem Moguntinum invaſorem, Sigefridum Auguſtenſem, Norbertum Curienſem. In hos, inquam, & in omnes eorum complices inevitabilis ſententia anathematis promulgata eſt.

Conciliabulum Moguntinum, quo, Gregorio depoſito, Guibertum juſte ſubrogatum fuiſſe declaratur, anno 1085.

DE hoc Conciliabulo Sigebertus in Chronico iſta habet: *Henricus Imperator Moguntiæ Regali, & Synodali Conventu coacto, exigit ab omnibus, ut Hildebrandi depoſitionem, & Guiberti Ordinationem ſubſcripto approbent. Cui aliqui manu, & ore faventes, corde tamen Hildebrando adhærebant.* Interfuiſſe huic ſynodo Legatos tanquam Apoſtolicæ ſedis titulo miſſos a Guiberto Antipapa, eidemque Vvecilonem Moguntinum intruſum præfuiſſe, auctor eſt Dodechinus. Bertholdus poſt ſynodum Quintilineburgenſem de hoc Conciliabulo ita ſcribit: *Sed omnes adverſarii Eccleſiæ Dei, excommunicati ſcilicet in Synodo Orthodoxorum, in tertia hebdomada poſt finitam Synodum ſuam Moguntiæ collegerunt non Synodum, ſed Conciliabulum, in quo umbratilem ſententiam excommunicationis contra fideles Sancti Petri deprompſerunt, utpote nequaquam illos excommunicare valentes, ſed apertiſſime ſeipſos a communione Catholicorum ſequeſtrantes, ut non tantum judicio ſanctæ Eccleſiæ, ſed & proprio eorum judicio, ſicut omnes hæretici, a Catholicis eſſent ſeparati. Sedes quoque Catholicorum Epiſcoporum viventium, temeraria cupiditate cæcati, ſibi vendicare non timuerunt.*

In eadem ſynodo Hermannum Metenſem, alioſque Catholicæ Communionis Epiſcopos, & acerrimos Gregorii Papæ defenſores, ſubrogatis aliis in locum eorum, ſedibus ſuis dejectos eſſe, teſtatur Abbas Urſpergenſis.

Digitized by Google

Concil. Capuanũ, quo Victor reſumptis inſignibus Pontificalibus, quæ præter voluntatem electus reſignaverat, conſecratus fuit, an. Dom. 1086.

DE rebus in hac ſynodo geſtis Leo Oſtienſis inſpector, his verbis enarrat: *Sequenti anno* 1086. *apud Capuam Epiſcoporum congregato Concilio, cum ipſe* * *electus una cum Epiſcopis, Cardinalibusq; Concilio præſideret, Cincius etiam Romanus Conſul cum nobilibus pleriſque Romanis, Jordanuſque Princeps Capuæ, & Rogerius Dux cum omnibus fere ſuis Optimatibus adeſſet: finito Concilio, rurſus ex inſperato illum Clerici, & laici precibus multis, lacrymiſque fatigant. Sicque biduo immobilis perſtitit. Tandem Duce, ac Principe, Epiſcopiſque, & fidelibus cæteris ad ejus veſtigia flentibus, victus precibus, ac rationibus ceſſit: electionemque præteritam, Crucem, ac purpuram reſumendo, firmavit* 12. *Kalendas Aprilis, Dominica in Ramis palmarum. Inde Caſſinum reverſus, ibi Paſcha celebravit.*

* Victor

Solemnitate peracta; cum Capuano, ac Salernitano Principe Romam perrexit, juxta Oſtienſem urbem Tyberim cum omnibus tranſiens, gravi languore comprehenſus, extra porticum ſancti Petri tentoria fixit. Et quia Ravennas hæreſiarcha, qui vivente Gregorio Papatum invaſerat, ſancti Petri Eccleſiam armis tenebat, inſtantibus militibus Principis, eadem die recuperata Eccleſia eſt. Dominica vero Aſcenſionem ſubſequente, Romanis fere omnibus trans Tyberim magna cum frequentia celeritate occurrentibus, electus ipſe, ab Epiſcopis Oſtienſi, Tuſculano, Portuenſi, & Albanenſi, Cardinalibuſque, & Epiſcopis, & Abbatibus aſſiſtentibus plurimis, Eccleſiaſtico more ſacratus, & in Apoſtolica Sede locatus eſt ſeptimo Idus Maji.

Concil. Beneventanum, quo Guibertus Antipapa cum ſuis ſibi adhærentibus Epiſcopis ſchiſmaticis excommunicatur anno Dom. 1086. *tempore Victoris Papæ III.*

RES in ſynodo geſtas refert Leo Oſtienſis lib. 3. c. 71. ſed ſummatim hæc ſunt:

Victor III. egreſſus urbem, ſynodum celebrare ſtatuens, Beneventum perrexit. In qua præſidens ait: Novit veſtra dilectio, &c. Guibertus enim hæreſiarcha, qui vivente ſanctæ memoriæ prædeceſſore meo Gregorio Papa Romanam invaſit Eccleſiam, &c. Idcirco auctoritate Dei, & beatorum Apoſtolorum Petri, & Pauli, omniumque Sanctorum, omni illum Sacerdotali officio, & honore privamus, & a liminibus Eccleſiæ ſeparantes, anathematis vinculo innodamus. Et alia plura pro moribus Eccleſiaſticis reſtituendis, prout in Binio.

Poſtea infirmatur graviter: poſt triduum, peractis omnibus, feſtinus ad monaſterium rediit, ubi convocatis ad ſe Epiſcopis, & Cardinalibus, monuit, ac juſſit, ut juxta Gregorii Papæ ſtatutum, Ottonem Oſtienſem Epiſcopum quam primum eligerent, Pontificemque conſtituerent: quem, quia præſens erat, manu apprehenſum, cæteris Epiſcopis tradidit, dicens: Accipite eum, & in Romana Sede locate, meamque vicem in omnibus, quouſque id facere poſſitis, habetote.

Concil. Roman. I. 150. *Epiſcoporum, quo res Gregorii VII. & Victoris III. contra Guibertum Antipapam, & Henricum Pſeudoimperatorem, alioſque ſchiſmaticos geſtæ confirmantur, an. Dom.* 1089. *tempore Urbani II.*

DE rebus in hac Synodo geſtis, Bertholdus hujus temporis ſcriptor probatiſſimus iſta refert: *Hoc eodem anno* (nimirum milleſimo octogeſimo nono) *Dominus Papa Urbanus generalem Synodum centum A quindecim Epiſcoporum collegit, & Eccleſiaſtica ſtatuta ſuorum prædeceſſorum Apoſtolica auctoritate confirmavit. Guibertus autem hæreſiarcha a Romanis turpiter expellitur, & ne amplius Apoſtolicam Sedem invadere præſumat, juramento promittere cõpellitur. Sed jam aliquantulum diuturna Regni diſcordia inter Catholicos, & ſchiſmaticos tepeſcere cœpit; ut non jam bellum ad invicem, ſed pacẽ componere ſanius judicarent. Quapropter Duces, & Comites fideles S. Petri cũ Henrico colloquium habuerunt, eique ſuum conſilium, & auxilium ad obtinendum Regnum firmiſſime promiſerunt, ſi Guibertum hæreſiarcham vellet dimittere, & ad Eccleſiaſticam communionem per Catholicum paſtorem remeare. Quam quidem conditionem nec ipſe multum reſpuit, ſi tamen in hoc ei Principes ſui aſſen-*
B *tiri vellent, videlicet Epiſcopi, qui ſe cum Guiberto deponendos eſſe non dubitaverunt, eo quod in ejus parte ordinationem, imo execrationem perceperunt.*

Hi ergo penitus hac vice diſſuaſerunt, ne ſancta Eccleſia reconciliaretur. Dominus Papa Conſtantinopolitanum Imperatorem ab excommunicatione per Legatos ſuos abſolvit. Item literas Philippi Regis Francorum debitam ei ſubjectionem promittentis ſuſcepit.

Concil. Trojanum I. Epiſcoporum fere ſeptuaginta quinque in Apulia, de conjugiis conſanguineorum diſſolvendis, celebratum anno 1089. *tempore Urbani Papæ II.*

C HUjus Concilii meminit Petrus Diaconus in Chronico Caſſinate lib. 1. cap. 8. Apud Ivonem Carnotenſem ejuſdem Concilii fragmentum ejuſmodi reperitur: *Convenit Troja in Apulia Concilium Epiſcoporum fere ſeptuaginta quinque, Abbatum duodecim, in quo actum eſt de conſanguinitatis linea in conjugatis; cum nemo tamen dictum Sacramenti impedimentũ vellet aſſertione firmare, præceptum eſt, ut Epiſcopi, quorum Diœceſani ſunt, eos per congrua ſpatia trina advocatione conveniant. Tunc ſi duo, vel tres viri conſanguinitatem jure jurãdo firmaverint, vel ipſimet forte confeſſi fuerint, conjugia diſſolvantur. Si vero neutrum contigerit, Epiſcopi eos per Baptiſmum, per fidem, per judicium Chriſti in vera obedientia obteſtentur, quatenus palam faciant, utrum ſe (ſicut fama eſt) conſanguineos recognoſcant. Si negaverint, ſibi ipſis re-*
D *linquendi ſunt; ita tamen, ut ſi aliud in conſcientia habeant, ſe a liminibus Eccleſiæ, a corpore, & Sanguine Domini, a fidelium communione noverint ſegregatos, atque infames effectos, donec ab inceſti facinore deſinant. Si ſe Epiſcoporum judicio ſegregaverint, ſi juvenes ſunt, alia matrimonia contrahere non prohibeantur.* Hactenus quod ſupereſt ex Concilio Trojano fragmentum. Quod & apud Gratianum, & Magiſtrum ſententiarum invenies.

Concil. Toloſan. pro expurgãdo Toloſano Epiſcopo, aliiſq; moribus Gallicanæ Eccl. reformãdis, celebratum an. 1090. *tempore Urbani Papæ II.*

BErtholdus hujus temporis Scriptor anno 1090. de iſta Synodo Toloſana agens, hæc ſcribit: *Domi-*
E *nus Papa Urbanus Generalem Synodum cum Epiſcopis diverſarum Provinciarũ per Legatos ſuos in Toloſana civitate circa Pentecoſtem collegit, ibique multa in Eccleſiaſticis cauſis, quæ corrigenda erant, correxit. In qua Synodo Toloſanus Epiſcopus de illatis criminibus Canonice expurgatur, & Legatio pro reſtauranda Chriſtianitate in Toletana civitate, Rege Hiſpanorum ſupplicante, deſtinatur.* Hæc ipſe.

Concil. Melfitanum in Apulia celebratum anno 1090. *tempore Urbani II.*

ACta Synodalia ex Codice Ant. Auguſtini accepta hæc ſunt.

Ex

Ex Synodo Urbani Papæ ad Melfiam: SS. Patrum ſententiis conſona ſentientes, Dei, & Apoſtolorum ejus parte præcipimus, ne quis ulterius dato, vel promiſſo, vel pretio, vel ſervitio ea intentione intento, vel precibus Epiſcopalem nitatur aſſequi dignitatem, nec ullus eam prætaxato tenore indulgeat. Hoc idem etiam de omni Eccleſiaſtica dignitate, vel officio, Apoſtolicæ poteſtatis auctoritate præfigimus: alias & dator, & acceptor proprii Ordinis dignitate priventur. Epiſcopus omnia ſui Epiſcopatus membra, videlicet Archidiaconatus, Archipresbyteratus, Decanias, vel alias Præpoſituras Eccleſiæ, ſive Canonicas gratias abſque omni venalitate diſponat. Præbendas etiam, quæ Canonicatus dicuntur, ſine venalitate diſtribuat. Quiſquis autem ea pretio dederit, quiſquis acceperit, depoſitioni ſubjaceat, ut unica tunica Domini noſtri ſponſa ſine macula, aut ruga permaneat.

Caſtitas Clericor.

2. *Sacrorum Canonum inſtituta renovantes, præcipimus, ut a tempore Subdiaconatus nulli liceat carnale commercium exercere. Quod ſi deprehenſus fuerit, Ordinis ſui periculum ſuſtinebit.*

3. *Nemo præterea ad ſacrum Ordinem permittatur accedere, niſi aut virgo, aut probatæ ſit caſtitatis, & qui uſque ad Subdiaconatum unicam, & virginem uxorem habuerit.*

4. *Igitur ut hæc, annuente Domino, valeant conſervari, ſanctorum Patrum decretis obſecundantes, & eorum præcepta Apoſtolico moderamine temperantes, conſtituimus, ut nemo ante annos quindecim, aut quatuordecim, Subdiaconus ordinetur, nemo ante annos viginti quinque, vel viginti quatuor Diaconus fiat, nemo ante trigeſimum in Presbyterum conſecretur.*

5. *Nullus laicus decimas ſuas, aut Eccleſiam, aut quidquid Eccleſiaſtici juris eſt, ſine conſenſu Epiſcopi, vel Romani conceſſione Pontificis, Monaſteriis, aut Canonicis offerre præſumat. Quod ſi quis Epiſcopus improbitatis, & avaritiæ cauſa conſentire noluerit, Romano Pontifici nuncietur; & cum ejus licentia, quod offerendum eſt, offerat.*

6. *Nullus Abbas, nullus Eccleſiarum Præpoſitus, quæ juris ſunt Eccleſiaſtici, accipere ſine Epiſc. conceſſione præſumat.*

7. *Nullus Abbas pretium exigere ab eis, qui ad converſionem veniunt, aliqua placiti occaſione præſumat.*

8. *Illud ſummopere, & Apoſtolicæ auctoritatis privilegio prohibentes interdicimus, ut nullus Monachus Epiſcopatus, aut Abbatiæ, aut cujuslibet Eccleſiaſticæ dignitatis inveſtituram de manu laici ſuſcipere audeat. Quod ſi præſumpſerit, depoſitione mulctetur.*

Aulici clerici Acephali.

9. *Quia novum hoc tempore Clericorum Acephalorum genus emerſit, qui morantur in Curiis & viris, & fœminis ad ſui Ordinis dedecus ſubditi, cum in Canonibus cautum ſit, Ne quis ſine licentia Epiſcopi Clericus, nec Epiſcopus ſine Metropolitano Curiam adeat; præcipiendo præcipimus, & prohibentes prohibemus, ne quis retineat hujuſmodi. Sed Proceres ab Epiſcopis animarum ſuarum Clericos * poſtulare: ſi Epiſcopi juſſione pro tempore, ac viciſſim in Curiis converſentur. Ipſis itaque omnino interdicimus, ne * ſine conceſſione ſui Epiſcopi abutantur.*

* Procurent.

* Clerici Proceres.

10. *Præterea conſtituimus, ne quis Epiſcopus, aut Primas Monachum quemlibet vagantem in ſua Diœceſi, Provinciave retineat, niſi Abbatis proprii fuerit literis regulariter commendatus.*

11. *Ne gravamen aliquod ſancta patiatur Eccleſia, nullum jus laicis in Clericos eſſe volumus, & cenſemus. Unde cavendum eſt, ne ſervilis conditionis, aut Curialium officiorum obnoxii, ab Epiſcopis promoveantur in Clerum. Neque liceat laicis exactionem aliquam pro Eccleſiæ beneficiis, aut paternis, maternisve facultatibus quærere. Quod ſi forte Clericorum aliquis cujuslibet laici poſſeſſionibus uſus fuerit, aut Vicarium, qui debitum reddet, inveniat; aut poſſeſſione cadat, ne gravamen Eccleſiæ inferatur.*

Diſt. 32 c. 1.

12. *Porro eos, qui in Subdiaconatu uxoribus vacare voluerint, ab omni ſacro Ordine removemus, officio, atque beneficio Eccleſiæ carere decernimus. Quod ſi ab Epiſcopo commoniti non ſe correxerint, Principibus licentiam indulgemus, ut eorum fœminas mancipent ſervituti. Si vero Epiſcopi conſenſerint eorum pravitatibus, ipſi Officii interdictione mulctentur.*

13. *Utque omnia ſcandala, omneſque occaſiones laicis ſubtrahantur, ſciſſis veſtibus Clericos abuti ulterius prohibemus, &, ne promiſſis induantur exuviis, admonemus. Penſandum eſt namque, quantum viris flagitii adſcribatur, a quibus curam Paſtor Eccleſiæ exigit, & fœminas prohibere, dicens: Non in veſte pretioſa, quam Dominus ipſe imperans, nobiſque cavendam inſinuans, ait: Qui mollibus veſtiuntur, in domibus Regum ſunt.*

14. *Presbyterorum filios a ſacri altaris miniſteriis removendos decernimus, niſi aut Cœnobiis, aut in Canonicis religioſe probati fuerint converſati.*

15. *A ſuis Epiſcopis excommunicatos ab aliis recipi magnopere prohibemus.*

Falſa pœnitentia.

16. *Sane quia inter cætera unum eſt, quod maxime ſanctam perturbat Eccleſiam, falſa videlicet pœnitentia, Confratres noſtros Epiſcopos, & Presbyteros admonemus, ne falſis pœnitentiis laicorum animas decipi, & in infernum pertrahi patiantur. Falſam pœnitentiam eſſe conſtat, cum ſpretis pluribus, de uno ſolo peccato pœnitentia agitur. Aut cum ſic agitur de uno, ut non diſcedatur ab alio,* peccato ſcilicet. *Unde ſcriptum eſt: Qui totam legem ſervaverit, offendat autem in uno, factus eſt omnium reus, ſcilicet quantum ad vitam æternam. Sicut enim ſi peccatis eſſet omnibus involutus, ita ſi in uno tantum maneat, vitæ æternæ januam non intrabit. Falſa fit pœnitentia, cum penitus ab officio Curiali, vel negotiali non recedit, quæ ſine peccatis agi, ulla ratione non prævalet; aut ſi odium in corde geſtet; aut ſi offenſo cuilibet non ſatisfaciat; aut ſi non offenderit, offenſus non indulgeat; aut ſi arma quis contra juſtitiam gerat.*

Huculque Canones Concilii Melfitani ex Codice Antonii Auguſtini, inquit Baronius, collatione facta cum Codice Vaticano.

Concil. Beneventanum, quo Guibertus Antipapa, omneſque complices excommunicantur; an. Dom. 1091. tempore Urbani Papæ II.

BErtholdus Coſtantienſis de hac ſynodo anno 1091. iſta ſcribit: *Urbanus Papa Generalem ſynodum Beneventi collegit, & ſententiam anathematis ſuper Guibertum hæreſiarcham, & omnes ejus complices ſynodali judicio confirmavit.* In hoc Concilio, Auctore Baronio, factum putamus, quod de Urbano Papa Petro Caſſinenſi Abbati, alumno Monaſterii mitræ uſum tribuente, in actis vitæ ipſius deſcribitur apud Surium his verbis: *In ſynodo ei more ſuo capite nudo reſidenti, ſanctæ memoriæ Papa Urbanus Pontificalem infulam miſit,* nempe mitram, *quam utique vir Domini, & pro ſummi Pontificis reverentia venerabiliter recepit, & officioſiſſime ſalutavit, & tamen ejuſdem Sacerdotalis mitræ uſum, etiam rogante Papa, contempſit. Quod non ob aliud feciſſe creditur, niſi ut quorundam arrogantiam humilitatis exemplo condemnaret, qui dum ſe inaniter extollunt, indebitos ſibi ſanctæ Eccleſiæ honores non metuunt uſurpare.* Hæc de his ibi. Nec quiddam licuit præterea de eadem ſynodo reperire.

Concil. Trojanum II. pro diverſis Eccleſiæ neceſſitatibus celebratum anno Domini 1093 tempore Urbani Papæ II.

DE hac Synodo iſta Bertholdus: *Dominus Papa Urbanus Generalem ſynodum centum pene Epiſcoporum in Quadrageſima ex diverſis Provinciis in Apulia congregavit, & diverſis Eccleſiarum neceſſitatibus ſynodali proviſione competenter ſuccurrere curavit*. Hanc Synodum Trojæ celebratam eſſe teſtatur Romualdus Salernitanus Archiepiſcopus in ſuo Chronico.

Concil. Conſtantienſe, pro reformanda diſciplina Eccleſiæ celebratum anno Dom. 1094 tempore Urbani Papæ II.

GEbehardus Conſtantienſis Eccleſiæ Epiſcopus magnam ſynodum Conſtantiæ in hebdomada Majore ante Paſcha cum Abbatibus, & Clericis innumerabilibus, & cum prædictis Ducibus, & reliquis Alemanniæ Principibus Canonice celebravit, ibique multa, quæ corrigenda erant, correxit. Ibi etiam incontinentiam Presbyterorum, ac violentiam Simoniacorum adeo prohibuit, ut etiam populum ab eorum officio ſub banno prohibuiſſet, ſi ipſi in tali facinore poſiti contra fas, & jus miniſtrare præſumpſiſſent.

Statuit etiam juxta ſtatuta ſanctorum Patrum, ut jejunium Martii in prima hebdomada Quadrageſimæ, & jejunium Junii in hebdomada Pentecoſtes ſemper celebraretur.

Item ſtatuit, ut tam in hebdomada Pentecoſtes, quam in hebdomada Paſchali, tres tantum dies feſtivi celebrarentur. Nam uſque ad illud tempus Conſtantienſis Epiſcopatus morem Comprovincialium non eſt ſecutus, videlicet integram ſeptimanam in Paſcha, & unum tantum diem in Pentecoſte obſervando: quamvis utræque ſeptimanæ ejuſdem obſervationis eſſe debuerint, & quamvis alii Epiſcopatus pene omnes prædictam Conſtitutionem jam ab antiquo tenuerint, hæc, inquam, ipſe in proprio Epiſcopatu, & ex Epiſcopali auctoritate, & ex Apoſtolica Legatione Canonice potuit inſtituere: nam Legatus fuit Sedis Apoſtolicæ per totam Theutonicam terram uſquequaque.

Querimonia Praxedis Reginæ, quæ dudum ad Vvelphronem Ducem Italiæ a marito ſuo Henrico Rege diſceſſit, ad Synodum Conſtantienſem pervenit, quæ ſe tantas, tamque inauditas fornicationum ſpurcitias, & a tantis paſſam fuiſſe conqueſta eſt, ut etiam apud inimicos fugam ſuam facillime excuſaret, omneſque Catholicos ad compaſſionem tantarum injuriarum ſibi conciliaret. Ita Bertholdus, qui etiam pertractatam controverſiam Sigefridi Abbatis enarrat.

Authum.

Concil. Oſtionenſe, contra Philippum I. Regem Francorum adulterum, & inceſtuoſum, in Gallia celebratum anno Dom. 1094. tempore Urbani Papæ II.

PHilippus Rex Francorum juvenili furore percitus, Bertam uxorem legitimam repudiavit, & Bertradam uxorem Fulconis Comitis Andegavenſis cognatam ſuam ſibi matrimonio junxit. Qua de cauſa Hugo Lugdunenſis Archiepiſcopus Legatione Apoſtolica functus Concilium indixit, quo geſta, & definita ſunt ea omnia, quæ a Bertholdo his verbis enarrantur: *In Galliarum*, inquit, *civitate, quam Oſtunonem vulgariter dicunt, congregatum eſt Generale Concilium a venerando Hugone Lugdunenſe Archiepiſcopo, & ſedis Apoſtolicæ Legato, cum Archiepiſcopis, & Abbatibus diverſarum Provinciarum, decimo ſeptimo Kalendas Novembris. In quo Concilio renovata eſt excommunicatio in Henricum Regem, & in Guibertum Sedis Apoſtolicæ invaſorem, & in omnes eorum complices. Item Rex Galliarum Philippus excommunicatus eſt, eo quod vivente uxore ſua alteram ſuperinduxit. Item Simoniaca hæreſis, & incontinentia Sacerdotum ſub excommunicatione damnata eſt. Item Monachis interdictum eſt in eodem Concilio, ne Parochialium Sacerdotum officia in Parochia uſurpent. Hæc, inquam, omnia ibi ſunt conſtituta, & Apoſtolica Legatione firmata*. Hæc ipſe. Quomodo autem illud ipſum judicium rurſus ventilatum eſt in Concilio Claramontenſi, & ibi rurſus idem Rex excommunicatus ab Urbano Papa, infra dicturi ſumus.

Inſuper idem Concilium referens Juretus ex eodem Bertholdo ad annum Dom. 1095. ab Hugone Archiepiſcopo Lugdunenſi ſedis Apoſtolicæ Legato, ſubjungit reperiſſe ſcriptum in antiquo exemplari Auguſt. Thuani Præſidis ex Synodo Septimana habita apud Arvernam. *In Eccleſiis, ubi Monachi habitant, populus per monachum non regatur, ſed capellanus, qui populum regat, ab Epiſcopo conſtituatur, ita ut ex ſolius Epiſcopi arbitrio tam ejus ordinatio, quam & diſpoſitio, & totius vitæ converſatio pendeat*.

De loco hujus Concilii ſic Rubertus in Gallia Chriſtiana. Oſtienſe Concilium in Gallia 1094. quod rectius Oſtuenſe, ab Oſtione, ſeu Oſtuno, ideſt, Auguſtoduno, ſeu Ædua civitate, unde etiam Æduacenſe, ſeu Æduenſe Concilium appellatur.

Concil. Placentinum in cauſa Praxedis repudiatæ Imperatricis Philippi Regis Francorum, Alexii Imperatoris Conſtantinopolitani contra Saracenos auxilium petentis, celebratum anno Domini 1095. tempore Urbani Papæ II.

DE rebus in hac ſynodo geſtis, deque Canonibus in eadem conſtitutis, Bertholdus Scriptor hujus temporis ſcribit ea, quæ ſequuntur.

Dominus Papa, Deo, & Sancto Petro proſperante, jam pene ubique prævaluit, & in media Longobardia in civitate Placentina inter ipſos ſchiſmaticos, & contra ipſos Generalem ſynodum condixit, ad quam Epiſcopos Italiæ, Burgundiæ, Franciæ, Alemanniæ, Bajoariæ, aliarumque Provinciarum Canonica, & Apoſtolica auctoritate miſſis litteris convocavit. Facta eſt autem hæc Synodus circa mediam Quadrageſimam Placentiæ, ad quam ſynodum multitudo tam innumerabilis confluxit, ut nequaquam in qualibet Eccleſia illius loci poſſet comprehendi. Unde & Dominus Papa extra Urbem in campo illam celebrare compulſus eſt, non tamen abſque probabilis exempli auctoritate: nam primus Legiſlator Moyſes populum Dei in campeſtribus legalibus præceptis, Deo jubente, inſtituit, & ipſe Dominus non in domibus, ſed in monte, & in campeſtribus Diſcipulos ſuos Evangelicis ſtatutis formavit. Miſſas quoq; nonnunquam extra Eccleſiam ſatis probabiliter, neceſſitate quidem cogente, celebramus, quamvis Eccleſias earum celebrationi ſpecialiter deputatas non ignoramus.

Synodus in campo.

In hac ſynodo Praxedis Regina jamdudum ab Henrico ſeparata, ſuper maritum ſuum Domino Apoſtolico, & ſanctæ ſynodo conqueſta eſt de inauditis fornicationum ſpurcitiis, quas apud maritum paſſa eſt. Cujus querimoniam Dominus Papa cum ſancta ſynodo ſatis miſericorditer ſuſcepit, eo quod ipſam tantas ſpurcitias non tam commiſiſſe, quam invitam pertuliſſe pro certo cognoverit. Unde & de pœnitentia pro hujuſmodi flagitiis injungenda illam clementer abſolvit, quæ & peccatum ſuum ſponte, & publice confiteri non erubuit.

Nota.

Ad hanc Synodum Philippus Rex Galliarum Legationem ſuam direxit, ſeque ad illam iter incepiſſe, ſed legitimis cauſis ſe impeditum fuiſſe, mandavit. Unde inducias ſibi uſque ad Pentecoſtem apud Dominum Papam, ſynodo intercedente, impetravit. Dominus autem Hugo Lugdunenſis Archiepiſcopus ad eamdem Synodum vocatus, ab officio ſuſpenditur, eo quod ipſe

non

Digitized by Google

non venerit, nec Legatum cum Canonica excuſatione illuc pro ſe direxerit.

Item Legatio Conſtantinopolitani Imperatoris ad hanc ſynodum pervenit, qui Dominum Papam, omneſque Chriſti fideles ſuppliciter imploravit, ut aliquod auxilium ſibi contra Paganos pro defenſione ſanctæ Eccleſiæ conferrent, quam Pagani jam pene in illis partibus deleverant, qui partes illas uſque ad muros Conſtantinopolitanæ civitatis obtinuerant. Ad hoc ergo auxilium Dominus Papa multos incitavit, ut etiam jurejurando promitterent, ſe illuc, Deo annuente, ituros, & eidem Imperatori contra Paganos pro poſſe ſuo fideliſſimum adjutorium collaturos.

Hæc autem inter alia in illa Synodo conſtituta ſunt, Ut ad pœnitentiam nullo modo reciperentur, qui concubinas, & odium ex corde, & quodlibet mortale peccatum dimittere nollent.

Juriſdictio ab Epiſcopo ſit. *Item, Ut nullus Presbyter aliquos ad pœnitentiam reciperet, niſi cui proprius Epiſcopus hanc curam commiſiſſet.*

Item, Ut quibuslibet rite ad confeſſionem venientibus Euchariſtiam non denegemus, quos ſolo corpore, non mente inter excommunicatos manere, nec tamen eorum Sacramentis communicare cognoſcimus.

Simoniaci. *In hac quoque Synodo hæreſis Simoniacorum penitus damnata eſt, ut quidquid in ſacris Ordinibus, & in Eccleſiaſticis rebus data, & promiſſa pecunia acquiſitum Simoniace videretur, pro irrito haberetur, nullaſque vires habuiſſe, & habere judicaretur. His tamen, qui non Simoniace, & neſcienter a Simoniacis ordinati ſunt, miſericordia in ſervando Ordine conceſſa eſt: qui vero ſcienter ab hujuſmodi ordinati ſunt, cum ſuis Ordinatoribus irrecuperabiliter damnati ſunt.*

Nicolaitæ. *Item hæreſis Nicolaitarum, ideſt incontinentium Subdiaconorum, Diaconorum, & præcipue Sacerdotum, irretractabiliter damnata eſt, ut deinceps de officio ſe non intromittant, qui in illa hæreſi manere non formidant; nec populus eorum officia ullo modo recipiat, ſi ipſi Nicolaitæ contra hæc interdicta miniſtrare præſumant.*

Berengariana hæreſis. *Item hæreſis Berengariana jam ab antiquo ſæpiſſime anathematizata, iterum damnata eſt, ſententia Catholicæ Fidei contra eamdem firmata, videlicet, quod panis, & vinum, cum in Altari conſecrantur, non ſolum figurate, ſed etiam vere, & eſſentialiter in Corpus, & ſanguinem Domini convertantur.*

Excommunicatio ſolemnis. *Item in Guibertum Hæreſiarcham Sedis Apoſtolicæ invaſorem, & in omnes ejus complices ſententia anathematis Synodali judicio cum ardentibus candelis iterum promulgata eſt.*

In hac Synodo quatuor millia fere Clericorum, & pluſquam triginta millia laicorum fuiſſe perhibentur.

In hac Synodo conſtitutum eſt, Ut pro Chriſmate, & Baptiſmo, & ſepultura nihil unquam exigatur.

Jejunia 4. temp. *Item, Ut jejunia Quatuor temporum hoc ordine celebrentur; ſcilicet, primum in prima hebdomada Quadrageſimæ; ſecundum in hebdomada Pentecoſtes; tertium vero, & quartum in Septembri, & Decembri ſolito more fiant. Huic Synodo reverendiſſimi Antiſtites interfuerunt, de Bajoaria quidem, Dimo Salzburgenſis Archiepiſcopus, & Udaricus Patavienſis Epiſcopus ejus Suffraganeus: de Alemannia vero, Gebeardus Conſtantienſis Epiſcopus, qui & Arnulphum Mediolanenſem Archiepiſcopum, diu quidem electum, ſed nondum conſecratum, eodem tempore ex conceſſione domini Papæ Mediolani conſecravit.*

Ipſe quoque dominus Papa Udaricum Augienſem Abbatem eo tempore conſecravit, qui itidem prædictæ Synodo interfuit, cui in præſentia Conſtantienſis Epiſcopi omnem Epiſcopalem poteſtatem in Clerum, & populum Augienſis inſulæ interdixit, quam dudum Conſtantienſi Epiſcopo conceſſit. Abbas tamen ille non multo poſt de illa poteſtate ſe intromiſit. Unde querimonia facta ab Epiſcopo, dominus Papa illum, miſſis literis, ab hujuſmodi præſumptione iterum compeſcuit. Hucuſque de Synodo Placentina Bertholdus.

Porro ejuſdem Concilii quindecim Canones continentur in Codice ſcripto Anſelmi Lucenſis libro ſeptimo Decretorum ab eadem Synodo Placentina ſtatuit, his, quæ ſunt recitata ſuperius, conſentientes, ut hic ipſos deſcribere non ſit opus.

Concilium Claramontanum ob bellum ſacrum, congregatum anno Domini 1095. tempore Urbani Papæ II.

De rebus in hac Synodo geſtis iſta ſummatim narrat Bertholdus: *In Galliis ad Clarummontem Synodus Generalis a Domino Papa in Octava Sancti Martini congregata eſt, in qua tredecim Archiepiſcopi cum eorum Suffraganeis fuerunt, & ducentæ quinque Paſtorales virgæ numeratæ ſunt. In hac Synodo dominus Papa eadem ſtatuta, quæ & in præterita Synodo Placentina, confirmavit; inſuper & Philippum Regem Galliarum excommunicavit, eo quod propria uxore dimiſſa, militis ſui uxorem ſibi in conjugium ſociavit. Ibi etiam aliam ſynodum in tertiam ſubſequentis Quadrageſimæ hebdomadam Turonis celebrandam denuntiavit.* Hæc ipſe. Eadem de excommunicato Rege Sigebertus. Sed & Bertradam Regiam pellicem eadem excommunicatione mulctatam, Vvillelmus in Rebus Anglicis tradit, Canoneſque recenſet. Porro ex Concilio Claramontenſi triginta duo Canones exſcripti reperiuntur in Codice Lamberti Epiſcopi Atrebatenſis, ex quo totidem lineis Antonius Auguſtinus ſic deſcribit:

Anno Domini Chriſti milleſimo nonageſimo quinto, menſe Decembri, Decreta domini Urbani Papæ II. in Claramontenſi Concilio data.

Ita titulus præfixus a Librario ſequentibus Canonibus, & primum propter ſchiſmaticos fœdere conjungendos.

1. Statutum eſt, ut omni die & Monachi, & Clerici, fœminæ, & quæ cum eis fuerint, in pace permaneant, tribus autem diebus, ſcilicet ſecunda, tertia, & quarta ab aliquo alicui illata, non reputabitur pacis fractio; quatuor autem reliquis diebus, ſi quis alicui injuriam intulerit, fractionis ſanctæ pacis reus habeatur, & prout judicatum fuerit, puniatur. *Injuria.*

2. Quicumque pro ſola devotione, non pro honoris, vel pecuniæ adeptione, ad liberandam Eccleſiam Dei Jeruſalem profectus fuerit, iter illud pro omni pœnitentia reputetur.

3. Ut nullus fiat Decanus in Eccleſia, niſi Presbyter; nullus Archidiaconus, niſi Levita.

4. Ne aliquis Clericus arma deferat.

5. Ut nullus laicus, Clericus, vel tantum Subdiaconus in Epiſcopatum eligatur.

6. Ut nullus ſibi Præbendam emat. Quod ſi quis emerit, vel parentes ejus illi emerint, in manum, & diſpoſitionem Epiſcopi ſui reddat. Hoc idem de Altari, & de omni Eccleſiaſtico Beneficio fiat.

7. Ut Altaria Congregationibus Canonicorum, vel Monachorum per perſonas data, mortuis perſonis, libera redeant in manus Epiſcoporum, niſi fuerint illis per eorum ſcripta, vel privilegia confirmata.

8. Ut nullus deinceps ob ſepulturam exigat.

9. Ut nullus Sacerdos, aut Diaconus, aut Subdiaconus, ſed & nullus, qui Canonicam habet, fornicationis ſibi copulam adjungat. Quod ſi fecerit, a Canonica omnino arceatur.

10. Ut in domibus Clericorum nullas liceat habitare mulieres, niſi quas ſancti Canones permittunt.

11. Ut nulli filii concubinarum ad Ordines, vel aliquos honores Eccleſiaſticos promoveantur, niſi Monachaliter, vel Canonice vixerint in Eccleſia.

12. Ut nulli Clericorum liceat deinceps in duabus civi-

civitatibus duas Præbendas obtinere, cum duos titulos non poſſit habere. A

13. Ut omnis Clericus ad eum titulum, ad quem primum ordinatus eſt, ſemper ordinetur.

14. Ut nullus deinceps in una Eccleſia geminos honores habeat.

15. Ut nullus Eccleſiaſticorum aliquem honorem a manu laicorum accipiat.

16 Interdictum eſt, ne Reges, vel alii Principes aliquam inveſtituram de Eccleſiaſticis honoribus faciant.

17. Ne Epiſcopus, vel Sacerdos Regi, vel alicui laico in manibus ligium fidelitatem faciat.

18. Ut nullus Presbyter Capellanus alicujus laici eſſe poſſit * ſui Epiſcopi.

* *Abſque conceſſione.*

19. Ne laici decimam partem de laboribus ſuis retineant, & ſicut nec debent retinere, ita nec accipere. B

20. Unde & interdictum eſt omnibus laicis, ne amplius Altaria, vel Eccleſias ſibi retineant.

21. Ne aliquis laicus alterius ſibi hæreditates uſurpet: quod ſi quis fecerit, nec reus ſatisfecerit, nullus Sacerdos eum interim ad pœnitentiam admittat.

22. Similiter nec alium quemlibet, niſi perfectam confeſſionem fecerit. Verbi gratia, ſi perpetrato homicidio manſerit in adulterio, vel hujuſmodi, ad perfectam pœnitentiam minime recipi debere, decretum eſt. Attamen conſilium damus, ut jejunet, & eleemoſynas det, ut ad veritatis viam poſſit reverti.

23. Ut nullus Chriſtianus a capite jejunii uſque ad Paſcha carnem comedat. C

24. Ne fiant Ordines, niſi quatuor certis temporibus, & Sabbato mediante Quadrageſima: & tunc protrahatur jejunium uſque ad Veſperas, & ſi fieri poteſt, uſque ad craſtinum, ut magis appareat in die Dominico Ordines fieri.

25. Ne filii Presbyterorum, Diaconorum, vel Subdiaconorum, Canonicorum, ad Ordines, vel alios honores Eccleſiaſticos promoveantur, niſi Monachus, vel Canonicus fuerit.

26. Ut in Sabbato ſancto protrahatur jejunium circa noctem.

27. Ut ſemper fiat jejunium veris in prima hebdomada Quadrageſimæ, jejunium vero æſtatis infra hebdomadam Pentecoſtes.

28. Ne quis communicet de Altari, niſi Corpus ſeparatim, & Sanguinem ſimiliter ſumat, niſi per neceſſitatem, & per cautelam. *Idque ob recentem damnatam hæreſim Berengarianam, qua per unam tantum ſpeciem ſatis eſſe impleri figuram ajebat, quod tamen decretum paulo poſt revocatum eſt ob graviſſimas cauſas. vide Conc. Conſtantienſe.* D

29. Si quis ad aliquam Crucem in via perſequentibus inimicis confugerit, liber ac ſi in ipſa Eccleſia permaneat.

30. Quod ſi quis pro ſecuritate Eccleſiæ, vel prædictæ Crucis aliquod crimen peregerit, & ad Eccleſiam, vel Crucem confugerit, accepta ſecuritate vitæ, & membrorum, reddatur juſtitiæ.

31. Ne aliquis Clericus res Epiſcoporum, vel Clericorum vel in vita, vel poſt mortem eorum diripiat, vel in uſus proprios conferat. Quod ſi quis fecerit, anathema ſit. Et dictum eſt ab omnibus: Fiat. E

32. Si quis Epiſcopum ceperit, & incarceraverit, perpetuæ infamiæ ſubjaceat, ulterius arma non exerceat. Et clamatum eſt ab omnibus: Fiat.

Hactenus Canones. Qui autem exſcripſit, iſta adjecit: Hæc ſunt inventa in libro Lamberti Epiſcopi Atrebatenſis, ante quadringentos annos ſcripto.

Concilium vero prædictum ob hoc præcipue collectum, & indictum fuit, poſtquam Petrus Eremita (hoc ei cognomen) Ambianenſis patria, ærumnas Chriſtianorum retuliſſet in Palæſtina habitantium, ut in eo indiceretur expeditio in Terram ſanctam: & pro ſtipendio erat Indulgentia peccatorum propoſita, atque ut Petrus Diaconus ait: *Erat pro militari ſigno ſignum ſanctæ Crucis, quod ſuper ſcapulam dexteram impreſſere veſtibus.*

Ut tamen res difficillima inchoanda, hactenus in Eccleſia Catholica intentata, optatum conſequi poſſet effectum, placuit Urbano Pontifici Dei Genitricis precibus annitendum, ut conciliaret ſibi cœleſte Numen; quod probe ſciret experimento, quæque ardua progreſſura feliciter, quibus beatæ Mariæ Virginis faveret gratia, & aſpiraret auxilium. Ad quod promerendum, idem Chriſti Vicarius eodem Claromontenſi Concilio rogata ſententia Patrum egit, ut Horariæ illæ Preces, & Laudes, quæ vulgo Dei Genitricis appellare conſueverunt Officium, apud Monachos Eremitas Inſtitutionis Petri Damiani frequentari cœptæ, ex illis deducerentur ad Clericos, a quibus digne ex animo eidem ſanctiſſimæ Virgini perſolvi deberent, ut ipſa apud Filium precibus ageret, quo fidelis populus in tot, & tantis diſcriminibus ſubeundis, ejus fulciretur auxilio, atque præſidio muniretur. Quod quidem tunc a ſancta Synodo, Urbano agente, ex occaſione indictum, & a Clericis pie ſuſceptum, ad laicos quoque fuit tam viros, quam mulieres propagatum, & quidem cum magno fœnore gratiarum, ut experti ſunt omnes, jugiterque experiuntur fideles, illud ex animo frequentantes: quas Preces & Carthuſiani divino monitu haud pridem ſuſcepere dicendas.

Officium Dei Genitricis Mariæ.

Canones hujus Concilii aliter referuntur a Matthæo Paris in Wvillelmo 2. ubi & affert orationem, quam in fine Synodi habuit Urbanus Papa ad bellum ſacrum exhortatoriam; poſtquam nonnulli proceres ejus genibus advoluti ſe, & ſua omnia Chriſtianæ militiæ conſecrarunt. Præcepit quoque Eccleſiarum Prælatis, ut ad propria reverſi cum omni inſtantia, & ſollicitudine plebem ſibi ſubjectam ad expeditionem prædictam exhortarentur.

Canon ſextus aliter refertur ab Helinando Chron. lib. 47. *Ut eis auferantur Eccleſiaſtica dignitates, qui ſcienter a ſe, vel a parentibus ſuis emptas habuerint: ut eis ignoſcatur, qui hoc ignoraverint a canonibus prohibitum.* Unde licebit probare Caſuiſtarum opinionem liberantium filium a ceſſione beneficii, quod illi Pater pretio dato ſimoniace procuravit, cum ipſe id tunc ignoraret. Debet tamen filius, cum id reſcierit, improbare in mente tale facinus patris, ne conſentiendo fiat peccati ipſius conſors, & complex.

Simonia parentum.

Ibidem additur iſte Canon. *Ut nemo in Epiſcopum eligatur, niſi presbyter, aut diaconus, aut ſubdiaconus, & cui natalium dignitas ſuffragatur, niſi maxima neceſſitate, & licentia Papæ.* Quod ita decretum eſt in gratiam nobilium, ut lubentius ad bellum ſacrum tunc ſe accingerent, ut generoſe præſtiterunt, nec caſſo opere, cum expeditio feliciter ſucceſſerit Godefrido Bullonio duce.

Nobiles.

In fine Concilii Papa orationem habuit exhortans populum ad crucem ſumendam, & inter cætera dicens, ut ait Salomon, nihil timidius nequitia, nihil laborioſius. Nunc a nobis par labor, atque metus pretio meliore petuntur. An neſcitis, quod vivere hominibus calamitas, mori felicitas eſt? mors enim bonis accelerat patriam, malis reſecat malitiam.

Aliud bonum ex hoc Concilio ſequutum, quod rex Philippus poſt excommunicationem mutato conſilio in melius, Bertradam pellicem dimiſit, cum tamen initio regni complures ſtrumis morbidos curaret, ex quo mores per luxuriam maculavit, privilegio tanto mulctatus a Deo nunquam recuperavit poſtea. Quod refertur ex veteri codice Guilberti Abbatis Nogentini per Petrum Matthæum ſub finem hiſtoriæ ſancti Ludovici.

Peccati pœna.

Cæterum mutatis publicis, privatiſque ſatisfactionibus peccatorum in labores militiæ ſacræ, fervor pœnitentiæ cœpit paulatim deferveſcere ſub variis prætextibus.

Concil. Anglicanum in cauſa Urbani Papæ celebratum anno Domini 1095.

QUid actum ſit in hac ſynodo, Edinerus, qui aderat, in Vita S. Anſelmi lib. 21. apud Surium Tom. 2. die 21. Aprilis ita deſcribit.

Factum eſt, & tertia ſeptimana Quadrageſimæ juxta edictum convenerunt omnes Epiſcopi totius Angliæ, & Abbates, cauſa prædicta in medium adducitur, & Anſelmus diverſis querelis hinc inde conteritur. Siquidem multi, & maxime Epiſcopi, Regiæ voluntati favere volentes, ſpreto æquitatis judicio, id probare nitebantur, quod Anſelmus, ſalva fide, quam Regi debebat, nullatenus poſſet in Regno Urbanum Sedis Apoſtolicæ Præſulem pro Papa tenere. Quibus cum plura, quæ ratio tulerat, objecta fuiſſent; & Anſelmus ex verbis Domini, Reddite, quæ ſunt Cæſaris, Cæſari, & quæ ſunt Dei, Deo, aliiſque nonnullis, quæ ratio nulla refellere poterat, penitus infrænaſſet, illi econtra, qui dicerent non habentes, eum in regem blaſphemare, uno ſtrepitu conclamavere, quandoquidem auſus eſſet in Regno ejus, niſi eo concedente, quidquam vel Deo adſcribere. Igitur ad unam regiæ indignationis vocem quidam ex Epiſcopis Archiepiſcopo ſuo, atque Primati, omnem ſubjectionem, & profeſſam obedientiam uno impetu abnegant, eique unitatem fraternæ ſocietatis pari voto miſerandi abjurant. Quidam vero in eis tantum, quæ ex parte Urbani Papæ præciperet, illi ſe obedituros negant.

(marg.) D. Anſelmus. Matth. 22.

Epiſcopi itaque omnes, qui affuerunt, Roffenſi ſolo excepto, aut uno, aut alio modo debitam illi ſubjectionem, & obedientiam abnegant. Rex etiam ipſe cunctam ei confidentiam, & ſecuritatem ſui in omnibus adimit; nec ſe illum pro Archiepiſcopo vel patre amplius habiturum jurat: niſi ipſe Vicario beati Petri ſe ulterius obediturum ſtatim deneget. Tres dies in iſto negotio, clamoribus in Anſelmum, & contumeliis gravidi, expenſi ſunt, & tandem in hoc, quem dixi, fine converſi ſunt. Tunc Anſelmus in ſuo propoſito conſtans, per internuntium conductum a Rege poſtulat, quo tutus Regno decedat. Quod principes multi damnoſum fore dignoſcentes, pro reſtituenda pace inducias utrimque ad Pentecoſten dari precantur, & obtinent; ac ſic eum, ne de Regno decedat, impediunt. Spondet igitur Rex ſe rebus ejus, uſque ad præfixum tempus induciarum, plenam pacem, & tranquillitatem indulturum, & tunc voluntate illius pro ſua religione multum in negotio, quod emerſerat, condeſcenſurum. Verum omnino in contraria lapſus eſt, & Anſelmus, domino Balduino ejus domus Præfecto extra Regnum depulſo, hominibuſque ſuis captis, & expoliatis, terriſque vaſtatis, in immenſum afflictus eſt. Hactenus Edinerus.

Concil. Turonenſe pro expeditione Jeroſolymit. præparanda celebratum anno Domini 1096. *tempore Urbani Papæ II.*

ACta Concilii apud Bertholdum his verbis deſcribuntur: *Dominus Papa, &c. In tertia hebdomada Quadrageſimæ dominus Papa ſynodum celebravit cum diverſarum Epiſcopis provinciarum in civitate Turonenſi, ubi iterum ſuorum præteritorum ſtatuta Conciliorum Generalis ſynodi aſſenſione roboravit. Et non multo poſt Epiſcopum Strazburgenſem de excommunicatione reſipiſcentem recepit in communionem, ita tamen ut de illatis criminibus ſe expurgaret.* Pergit agere de Jeroſolymitana expeditione ibi decreta, deque his, qui in Hungaria periclitati ſunt, militibus, ac deinde de Regis Francorum abſolutione his verbis: *Philippus Rex Galliarum, jamdudum pro adulterio excommunicatus, tandem domino Papæ, dum adhuc in Galliis moraretur, ſatis humiliter ad ſatisfactionem venit, & abjurata adultera, in gratiam receptus eſt, ſeque in ſervitium domino Papæ promptum exhibuit.* Hæc ipſe.

Concil. Barenſe pro Græcis cum Romanis Eccleſiis conciliandis celebratum anno Domini 1097. *tempore Urbani Papæ II.*

IN hac ſynodo inter Græcos, & Latinos ventilatæ ſunt controverſiæ illæ, quæ inter eos diutius agitatæ leguntur: potiſſimum vero de proceſſione Spiritus Sancti. Acta nobiliſſimi Concilii perierunt. Ad Græcorum confuſionem ea nobis auctore Deo ſunt patefacta, quæ a S. Anſelmo Cantuarienſi Epiſcopo, qui interfuit, ſunt ſcripta, quæque familiaris, qui aderat Edinerus, poſteris tradidit his verbis:

Cui Concilio dum Anſelmus ſe præſentaſſet, & perſuaſus a Papa, Græcos in proceſſione Spiritus Sancti, utpote quem a Patre, & non a Filio procedere Græci aſtruunt errantes, rationabili, & Catholica diſputatione confutaſſet: magni apud omnes eſt habitus, & veneratione digniſſimus comprobatus. Finito Concilio cum Apoſtolico profecti ſumus. Hæc tantum de his Edinerus.

(marg.) D. Anſelmus diſputat contra Græcos.

Apud Vvilelmum autem Malmeſburienſem ſua paulo glorioſius oſtentantem, hæc ſcriptis mandata legimus.

Ut ergo ventum ad Concilium, Apoſtolicus ante corpus ſancti Nicolai conſtratus, tapetibus, & palliis, ipſe caſula cum pallio amictus tribunal aſcendit, cæteri cum cappis ſedebant. Omnibus ergo ſuum locum ex antiquo vendicantibus, Anſelmus humilitate ſummus, quo poterat, aſſedit: exciderat animo Summi Pontificis ingruente tumultu, ut ei locum delegaret. Sed erroris admonitus eſt quæſtionis neceſſitate a Græcis propoſita, probare volentibus Spiritum Sanctum nonniſi a Patre procedere.

Hanc ergo quæſtionem dum expedire tentans magis involveret, Græcis contra non improbabiliter occurrentibus: Anſelmi recordatus exclamat: vivida vocis tonitruum, ædis capacitas, & turbæ multiplicitas ingeminant: Pater, & Magiſter Anſelme Anglorum Archiepiſcope ubi es? Ille ubi ſe vocari audivit, in pedes conſtitit. Quem Apoſtolicus compellans: Nunc, inquit, Magiſter, opus eſt ſcientia, opus eloquentiæ tuæ opera. Veni, aſcende huc, & defende matrem tuam Eccleſiam, quam Græci labefactare conantur. Succurre ergo quaſi a Deo huc miſſus. Continuo cuncti aſtantes, & aſſidentes oculos, & ora in eum converſi percontari, quis eſſet: annitentibuſque proximis ad conſeſſum Apoſtolici levatus, ſedere juſſus juxta Romanum Archidiaconum, cui ante Papam ſedere moris eſt. Includamus, inquit, hunc in orbe noſtro, quaſi alterius orbis Papam. Nec moratus, omnibus expoſuit palam genus, unde domo, cujus ſcientiæ, cujus facundiæ, quam religioſus, quanta pro fidelitate Romanæ Sedis paſſus eſſet. Delatuſque in poſterum diem quæſtionis tractatus, quamvis Anſelmus ſtatim reſpondere non dubitaret.

Sed ſequenti die, ſolito maturius cœtu coacto, promotus in editum, ita tractavit quæſtionis latera, ita penetravit, & enubilavit intima, ut Latini clamore teſtarentur gaudium, Græci de ſe præbere dolerent ridiculum: nullus porro inops, & inanis ſcientiæ diſcederet. Senſus illius ſermonis procedente tempore luculenter digeſſit in lib. de Proceſſione Spiritus Sancti facto. Tunc ubi verbum abſolvit, omnes in eum oculos, & ora converſi, hic laudare fidem, ille ſcientiam, omnes eloquentiam. Sedato fragore, quem laus ejus ſuſcitaverat, intendens in eum ſummus Pontifex, ait: Benedictum ſit cor tuum, & ſpiritus tuus, os, & ſermo oris tui benedictus. Nec mora, cum conſenſu omnium roboratus, in aliter ſentientes fulmen excommunicationis intorſiſſet, ventilari de Rege Anglorum ſermo cœpit. Proferuntur in medium ſcelera dictu horrenda, adjicitur cōtemptui humano cæleſtis injuria, quod ſcilicet bis, terque admonitus, nihil correctionis exhibuerit.

Quocirca cum ſuffragio, & clamore omnium Papa ad excommunicandum jam paratus eſſet, Anſelmus

geni-

Digitized by Google

genibus affuſus ejus, orat dilationem, & vix impetrat. Quæ res ei non mediocrem apud cunctos videntes peperit gratiam, eo quod oſtenſione veræ ſanctitatis viciſſet famæ ſuæ gloriam. Quam pulchrum erat, ut illi oraret veniam, a quo tantam acceperat contumeliam! Hucuſque de Barenſi Concilio apud Vvillelmum.

Certum eſt autem, in hoc Concilio ſanctum Anſelmum in confutandis Græcis primas tuliſſe, cui & ea ex parte plurimum Eccleſia Catholica debet, quod cum ipſius Synodi Acta perierint, ipſe tamen pulſatus precibus amicorum, quod in controverſia tractavit, ſcriptorum monimentis perpetuæ memoriæ commendavit.

Concilium Romanum II. quo regi Angliæ induciæ conceſſæ ſunt uſque ad feſtum S. Michaelis anno Domini 1098. *tempore Urbani Papæ II.*

B

DE hac Synodo Edinerus in Vita S. Anſelmi apud Surium iſta ſcribit: *Finito Concilio Barenſi, Romam cum Apoſtolico profecti ſumus. Tranſactis autem aliquantis diebus, venit Romam Vvillelmus ille, cujus in exitu Angliæ memoriam fecimus. Inter alia hoc effecit apud Apoſtolicum, ut inducias Regi Angliæ, daret uſque ad feſtum ſancti Michaelis Archangeli. Quod Anſelmus agnoſcens, illico Lugdunum redire volebat, ſed prohibitus a Papa eſt propter Concilium, quod ſe tertia hebdomada Paſchæ Romæ habiturum ſtatuerat.* Quæ autem conſtituta fuerint in Concilio, C præteriit Edinerus; ſed Vvillelmus Malmesburienſis in Hiſtoria Rerum geſtarum Pontificum Anglorum de his agens, ſuggillat Urbanum Papam, ac ſuos, quod pecuniæ mercimonio inducias Regi conceſſiſſet uſque ad feſtum S. Michaelis Archangeli.

Verum idem Auctor meminiſſe debuit, a ſe paulo ſuperius dictum anno ſuperiori in Concilio Barenſi, quod idem Urbanus Pontifex jam ſententiam excommunicationis in Regem ibi laturus ſtatim, niſi interceſſione ſancti Anſelmi, ne faceret, cohibitus eſſet. Accuſarine potuit tarditatis Urbanus, qui ab Anſelmo auctore, ne in eum dicat ſententiam, continetur? Quod ſi petenti Regi per nuntium inducias uſque ad feſtum ſancti Michaelis Archangeli conceſſit Urbanus: potuitne vel iſtas ipſe negaſſe, non dico Regi, ſed cuilibet homuncioni petenti, ut acturus cauſam Romæ, ex D Anglia teſtes, & teſtimonia perduceret, atque produceret ex tanto terrarum ſpatio? An & vitio dari potuit ſummo Pontifici, aliquid indulſiſſe Regi, quem vidimus haud pridem a ſchiſmaticis defeciſſe, atque ad communicationem Urbani Catholici Antiſtitis convolaſſe? Ubi illud de Domino dictum, & repetitum (ut omittamus externa) *Arundinem conquaſſatam non confringet, & linum fumigans non extinguet, donec ejiciat ad victoriam judicium.*

Concilium Romanum III. quo Urbanus Papa Statuta prædeceſſorum ſuorum confirmat, Guibertum Antipapam, ejuſque complices iterum excommunicat, & Jeroſolymitanam expeditionem promoveri rogat, anno Domini 1099.

E

DEcreta Domini Papæ Urbani II. data in Concilio Romæ in Eccleſia B. Petri Apoſtoli anno Dei Chriſti 1099. pridie Calendas Maji.

Cap. 1. Ea, quæ a ſanctis Patribus de Simoniacis ſtatuta ſunt, nos quoque Spiritus Sancti judicio, & Apoſtolica auctoritate firmamus.

2. Quidquid igitur vel in ſanctis Ordinibus, vel in Eccleſiaſticis rebus, vel data, vel promiſſa pecunia acquiſitum, & nos irritum eſſe, & nullas unquam vires obtinere cenſemus.

3. Si qui tamen a Simoniacis non ſimoniace ordinati ſunt, ſi quidem probare potuerant, ſe, cum ordinarentur, eos neſciſſe Simoniacos, & ſi tum pro Catholicis habebantur in Eccleſia, talium Ordines pro miſericordia ſuſtinemus, ſi tamen eos laudabilis vita commendat.

4. Qui vero ſcienter a Simoniacis ſe conſecrari, imo execrari paſſi ſunt, eorum conſecrationem irritam eſſe decernimus.

5. Quicunque ſane cupiditate parentum, cum adhuc eſſent parvuli, Eccleſias, vel Eccleſiarum beneficia per pecunias adepti ſunt, poſtquam eas omnino dimiſerunt, ſi Canonice in iis vivere voluerint, pro miſericordia ibidem eos eſſe concedimus, ſi alias digni inveniantur.

Illi vero, qui per ſeipſos, cum jam majoris ætatis nefanda cupiditate ducti, eas emerunt, ſi in aliis Eccleſiis Canonice vivere voluerint, ſervatis propriis Ordinibus, pro magna miſericordia ibi eos miniſtrare permittimus. Quod ſi ad alias fortaſſe transferri non potuerint, minoribus Ordinibus contenti, ad ſacros Ordines non accedant, ſalva tamen in omnibus Apoſtolicæ Sedis auctoritate.

Si qui tamen ante emptionem Catholice ordinati ſunt, cum ea, quæ emerint, dimiſerint, & vitam Canonicam egerint, in ſuis gradibus permittantur: niſi forte ejuſmodi Eccleſia ſit, ut ibi primum locum debeant obtinere. Primum enim vel ſingularem vel Præpoſituræ, vel Officii locum in emptis Eccleſiis eos habere non patimur.

Ordinationes, quæ a Guiberto hæreſiarcha factæ ſunt, poſtquam ab Apoſtolicæ memoriæ Papa Gregorio, & a Romana Eccleſia eſt damnatus, quæque etiam a Pſeudo-Epiſcopis per eum poſtea ordinatis perpetratæ ſunt, irritas eſſe judicamus.

Similiter autem & eas, quæ a cæteris hæreſiarchis nominatim excommunicatis factæ ſunt, & ab eis, qui Catholicorum, & adhuc viventium Epiſcoporum ſedes invaſerunt, niſi probare valuerint, ſe, cum ordinarentur, eos neſciſſe damnatos.

Qui vero ab Epiſcopis quondam quidem Catholice ordinatis, ſed in ſchiſmate a Romana Eccleſia ſeparatis, conſecrati ſunt, eos nimirum cum ad Eccleſiæ unitatem redierint, ſervatis propriis Ordinibus, miſericorditer ſuſcipi jubemus: ſi tamen eos vita, & ſcientia commendat.

Amodo vero quicunque a prædictis ſchiſmaticis ſanctæ Romanæ Eccleſiæ adverſariis ſe ordinari permiſerit, nullatenus hac venia dignus habeatur. Quamvis autem miſericordiæ intuitu, magnaque neceſſitate cogente hanc in ſacris Ordinibus diſpenſationem conſtituerimus, nullum tamen præjudicium ſacris Canonibus fieri volumus, ſed obtinebunt proprium robur: & ceſſante neceſſitate, illud quoque ceſſet, quod factum eſt pro neceſſitate. Ubi enim multorum ſtrages jacet, ſubtrahendum eſt aliquid ſeveritati, ut addatur amplius charitati.

Illud quoque præcipimus, ut pro Chriſmate, & Baptiſmo, & ſepultura nihil unquam exigatur.

Ut unica Domini noſtri ſponſa ſine ruga, & macula permaneat, ſacrorum Canonum inſtituta præcipimus, renovantes, ut a ſubdiaconatus tempore nulli liceat carnale commercium exercere: quod qui deprehenſus fuerit, Ordinis ſui periculum ſuſtinebit.

Nemo præterea ad ſacrum Ordinem permittatur accedere, niſi aut virgo, aut probatæ ſit caſtitatis, & qui uſque ad Subdiaconatum unicam, & virginem uxorem habuerit.

Nullus laicus decimas ſuas, aut Eccleſiam, aut quidquid Eccleſiaſtici juris eſt, ſine conſenſu Epiſcopi, vel Romani conceſſione Pontificis, Monaſteriis, aut Canonicis offerre præſumat: quod ſi quis Epiſcopus improbitatis, & avaritiæ cauſa conſentire voluerit, Romano Pontifici nuntietur, & ejus licentia, quod offerendum eſt, offeratur.

Nullus Abbas, nullus Eccleſiarum Præpoſitus, quæ juris ſunt Eccleſiaſtici, a laicis accipere ſine Epiſcopi conceſſione præſumat.

Nullus Abbas pretium exigere ab eis, qui ad converſionem veniunt, aliqua occaſione præſumat.

In eodem quoque Concilio Dominus Papa Urbanus excommunicatione obligavit Abbates, quicunque deinceps inveſtituras Abbatiarum a qualibet laicali manu quocumque modo præſumerent accipere,& ut nullus Epiſcoporum hujuſmodi Abbates ordinaret, aut conſecraret, Apoſtolica auctoritate interdixit.

Adjecit etiam, & conſtanter præcepit, Ut nullus Primatum, Archiepiſcoporum, & Epiſcoporum, in Ordinatione, & conſecratione Epiſcoporum, vel Abbatum, cappas, tapetia, bacinos, & manutergia qualibet exactione requirat, vel ſuſcipiat.

Concilium Jeroſolymitanum, quo Theobertus Piſanus Archiepiſcopus, & Apoſtolicæ Sedis Legatus eligitur in Patriarcham Jeroſolymitanum anno 1099. tempore Urbani Papæ II.

HAc Synodo pulſum eſſe Arnulphum hominem nefarium, & ſedis Jeroſolymitanæ invaſorem, eique conſenſu Principum, omniumque, qui aderant, Epiſcoporum auctoritate ſubrogatum eſſe Theobertum Piſanum Archiepiſcopum, & Sedis Apoſtolicæ Legatum, teſtatur VVillelmus Tyrius lib. 8. cap. 11. lib. 9. c. 18. & 19.

Concilium Pictavienſe, in cauſa Philippi Francorum Regis ad priſtinam adulteram redeuntis, tempore Paſchalis Papæ II. celebratum anno 1100.

PHilippus Francorum Rex ob legitimam uxorem rejectam, ac pellicem Bertradam nomine ſubintroductam, in Claramontenſi Concilio ab Urbano Pontifice excommunicatus, pœnitentiam agens ab eodem abſolutus fuerat: ſed cum rurſus ad vomitum rediiſſet, rurſus ab Urbano interdicto ſubjiciebatur. Quare cum audiſſet Urbanum ipſum eſſe defunctum, perinde quaſi cum eo omnes leges fuiſſent extinctæ, vincula,quibus tenebatur adſtrictus, ſumma injuria Legum, & cenſurarum Eccleſiaſticarum perfregit. Quæ cum Paſchalis ſucceſſor Urbani audiſſet, vindex Legum exurgens, Joannem, ac Benedictum S.R.E. Cardinales in Galliam ablegavit, per quos contra Regem 4. Kal. Aug. Concilium Pictavis celebrandum indixit. Cumque Regi cogendi Concilii cauſa innotuiſſet, illam Guillelmo Aquitaniæ Duci cognato ſuo Pictavis agenti, ut referunt Fragmenta Franc. ſcripſit, ac petiit, ne talem ſibi rumorem in ſua urbe inferri fineret. Et dum Guillelmus Legatis denunciaſſet, ut de urbe exirent, ipſiq; Legati ſpatium deliberandi, ac reſpondendi unius diei poſtulaſſent, & impetraſſent, nocte, quæ interjecta fuit, viſus eſt aſtare Legato S. Hilarius, & hortari, ne minis Guillelmi Ducis territus ab incepto deſiſteret, non enim paſſurum Deum, ut ea res ei fraudi eſſet, aut male ſuccederet.Quam viſionem cum poſtridie Guillelmo Legatus recitaſſet, permiſit ille, ut pro arbitrio cuncta perficeret. Itaque mox in Concilio habita quæſtione de Regis adulterio, excommunicatione, aliiſque Cenſuris Apoſtolicis Rex admonitus fuit, ut Bertradam a ſe ablegaret: cui Decreto poſtea paruiſſe, omniaque, ut narratum eſt, ſic geſta fuiſſe, ex ſupra dictis Fragmentis Francorum, Annalibus Aquitaniæ,& ex 134.137.212. Epiſtola Ivonis probat Baron.anno 1000. num.19.& ſeqq.

Canones hoc Concilio conſtitutos, ex Vaticano Codice, refert idem Baronius dicto loco hos, qui ſequuntur.

DEcrevit ſancta Synodus, ut nullus Epiſcopus, Abbas, Presbyter, vel quælibet perſona de Clero accipiat de manu Regis, vel Comitis, vel cujuslibet laicæ perſonæ donum Epiſcopatus, vel Abbatiæ, vel Eccleſiæ, vel reliquarum rerum Eccleſiaſticarum: ſed Epiſcopi a ſuo Metropolitano, Abbates, Presbyteri, & ceteræ inferiores perſonæ a proprio Epiſcopo. Si vero laici Decretis Canonicis reſiſtentes, Eccleſias violenter retinere præſumpſerint, ipſi excommunicentur. In Eccleſiis vero illis nullum divinum Officium fiat, nullus oret, lumen non ponatur, mortuus non ſepeliatur; tantum Baptiſmi gratia ibi non negetur, infirmis remedio Pœnitentiæ, & Communionis ſubveniatur.

Item, ut nemo Epiſcopatum, Abbatiam, Archidiaconatum, Archipresbyteratum, Præbendam, vel alios Eccleſiaſticos honores, vel Prælationes in duabus Eccleſiis exerceat, niſi in una tantum, & neutrum horum quiſquam per pecuniam acquirat; & quicunque tali modo acquiſiviſſe comprobantur, omni remota occaſione deponantur.

Item, Ut nullus de Clero, ſive de populo, Eccleſiaſtica bona jure conſanguinitatis requirat ſibi habenda.

Item, Ut nullus Epiſcopus pro ſacris Orationibus, vel pro Eccleſiarum benedictionibus, vel quibuslibet aliis benedictionibus munus accipiat.

Ut nullus Abbas, vel Monachus, vel quilibet alius pœnitentias injungat, niſi quibus proprius Epiſcopus hanc curam dederit.

Ut Abbas, Monachi, Canonici Eccleſias, quas nunquam habuerant, non emant, vel aliquo modo ſibi vindicent, niſi conſentiente Epiſcopo, in cujus fuerint Diœceſi. In illis vero, quas hactenus abſque calumnia habuerunt, redditus, Beneficiaque obtineant. Presbyter autem de cura animarum, & de Chriſtianitatis miniſterio Epiſcopo reſpondeat.

Ut Abbates, Decani, qui Presbyteri non ſunt, Presbyteri fiant, aut Prælationes amittant. Qui Archidiaconatus tenent, Diaconi fiant; qui Presbyteratus, Presbyteri fiant, aut honores amittant. Quod ſi aliqui, juſta cauſa prohibente, Presbyteri, aut Diaconi eſſe non poſſunt, Prælationes amittant.

Ut filii Presbyterorum, & cæteri in fornicatione nati, ad ſacros Ordines non promoveantur, niſi aut Monachi fiant, aut in Congregatione Canonica regulariter viventes, Prælationes vero nullatenus habeant: ſed neque ſervi, niſi a Dominis ſuis libertate donentur.

Ut nullus Presbyter, Diaconus, vel Subdiaconus concubinam habeat, ſed nec aliam fœminam, unde magna ſuſpicio habeatur, in una domo ſecum teneat. Et quicunque hujuſmodi ſacerdotis concubinarii, ſive per pecuniam ordinati Miſſam ſcientes audierint, excommunicationi ſubjacere debeant.

Clerici arma portantes, vel uſurarii excommunicentur.

Hucuſque Canones Concilii Pictavienſis.

Vide infra de eodem Concilio in 5. claſſe.

SÆCULUM DUODECIMUM.

Concilium Lateranenſe, ſive Romanum I. contra Henricum IV. Germaniæ Regem, celebratum anno Dom. 1102. *tempore Paſchalis Papæ II.*

DE rebus in hac Synodo geſtis Conradus Abbas Urſpergenſis iſta refert.

Anno Domini 1102. *Imperator Henricus, habito cum Principibus colloquio, Romam ſe profecturum, ac Generale Concilium circa Kalendas Februarii inibi convocaturum indixit, quatenus tam ſua, quam Domini Apoſtolici cauſa Canonice ventilata, Catholica inter Regnum, & Sacerdotium confirmaretur unitas, quæ tot annis ſciſſa permanſit. Conſtat tamen, nec ipſum juxta placitum veniſſe, nec nuntia dignitati Apoſtolicæ ſubjectionem profitentia miſiſſe. Nec hoc latet, quod alterum Papam ipſi Domino Papali ſuperponere, ſi fieri poſſet, conatus ſit, nec profecerit. Tranſacta poſt hac media Quadrageſima, convenientibus univer-*

univerſis Apulia, Campania, Sicilia, Tuſcania, totiuſq; ſimul Italia Præſulibus, Ultramontanorum autem quam plurimorum Patrum inſtituta more ſolito reverenter confirmata, etiam ſæpe dictum noſtri temporis ſchiſma inter præcipuas hæreſes computatur, ac perpetuo cum ſuis auctoribus, atque ſequacibus anathemate hujuſmodi ſubſcripta profeſſione condemnatur.

Formula Anathematiſmi.

ANathematizo omnem hæreſim, & præcipue eam, quæ ſtatum præſentis Eccleſiæ perturbat, quæ docet, & aſtruit anathema contemnendum, & Eccleſiæ ligamenta ſpernenda eſſe. Promitto autem obedientiam Apoſtolicæ ſedis Pontifici, Domino Paſchali, ejuſque ſucceſſoribus ſub teſtimonio Chriſti, & Eccleſiæ affirmans, quod affirmat, & damnans, quod damnat ſancta, & univerſalis Eccleſia.

Hactenus Formula. De Actis ſynodalibus hæc ſubjungit Urſpergenſis.

Ibi etiam quam ſententiam in Imperatorem, vel Patricium Romanum Henricum idem Apoſtolicus Papalis promulgaverit, nos quoque inter innumeras diverſarum gentium catervas, proxima Cœna Domini in Eccleſia Lateranenſi ab ipſius ore didicimus; nimirum poſtquam 8. Cal. Octobris maris fluctibus Joppæ traditi, Romæ ſumus per gratiam Chriſti prædicta majore hebdomada introducti. Quia, inquit, tunicam Chriſti ſcindere, ideſt, Eccleſiam rapinis, & incendiis devaſtare, luxuriis, perjuriis, atque homicidiis commaculare non ceſſavit, primo a beatæ memoriæ Gregorio Papa, deinde a ſanctiſſimo viro Urbano prædeceſſore meo, propter ſuam inobedientiam excommunicatus eſt, atque condemnatus: nos quoque in proxima ſynodo noſtra judicio totius Eccleſiæ perpetuo eum anathemati tradidimus. Id notum eſſe volumus omnibus, & maxime Ultramontanis, quatenus ab ipſius ſe contineant iniquitate. Hæc de rebus in hac ſynodo geſtis Urſpergenſis.

In hoc etiam Concilio Archiepiſcopus Capuanus a Caſſinatibus Monachis accuſatus ſacrilegii ſententiam ſubiit, ac ſatisfecit. Rem geſtam ſic narrat Petrus Diaconus.

Sequenti tempore idem Abbas Capuam pergens, Capellam ſancti Angeli ad Formas, quæ in honorem ſancti Nicolai noviter conſtructa erat, fecit a Brunone Signienſi Epiſcopo, & hujus Monacho dedicari, convocato etiam Seonæ Capuano Archiepiſcopo. Facta itaque dedicatione, die alia idem Archiepiſcopus, congregata Capuanorum multitudine, armata manu miſit illos ad eamdem Eccleſiam violandam, Altareque demoliendum, & Reliquias inde auferendas, ſibique aſportandas. Hoc facto, conquerebatur contra noſtrum Abbatem, & dictum Epiſcopum, quod contra Canones egiſſent in eadem dedicatione, Metropolitano non credentes in his, quæ deceret Archiepiſcopum agere. Noſtri una cum Epiſcopo dicebant, ſe concorditer egiſſe omnia, quæ ibi geſta eſſent. Hac de re inſimulatus a noſtris in ſynodo Romana idem Archiepiſcopus, irruptionem Eccleſiæ, deſtructionem Altaris, Reliquiarumque violationem objicientibus, una cum Clero civitatis, & populo emendaturum ſe errata reſpondit, quod etiam fecit. Hæc Petrus.

Concilium Londinenſe, in quo incontinentes Clerici depoſiti ſunt, anno Domini 1102. *tempore Paſchalis Papæ II.*

IN hac ſynodo, auctore Radulpho in Chronico, depoſiti ſunt, & degradati, Guido Percourenſis, Aldevinus, Haimo, Algericus, Robertus, Abbates, aliique plures Clerici incontinentes. Ordinatos eſſe quinque Epiſcopos in Cantia, teſtatur Malmesburienſis lib. 5. cap. 28.

Concil. Londinenſe II. pro reformatione Eccleſiæ celebratum anno Domini 1102. *tempore Paſchalis Papæ II.*

DE tempore, loco, & cauſa hujus Concilii Vuillelmus Malmesburienſis ſcribit iſta, quæ ſequuntur.

Eodem anno, agente S. Anſelmo Cantuarienſi Archiepiſcopo, Generale Londinenſe Concilium celebratum eſt in Eccleſia S. Petri, circa feſtum diem ſancti Michaelis Archangeli, in quo potiſſimum, quæ Romæ decreta in Concilio Generali acceperat de inveſtituris Eccleſiarum, plano ſermone deſcripſit, videlicet.

Quod nullus Eccleſiæ Prælatus, Epiſcopus, vel Abbas, vel Clericus inveſtituras alicujus Eccleſiaſticæ dignitatis de manu ſuſcipiat laicorum. Unde idem Archiepiſcopus aſſerens hoc animabus expedire, degradavit Abbates, & Priores quoſdam, qui de manu laicorum, & data pecunia Prælatias acceperant, ſicut Richardus, c&.

Idem Vuillelmus Malmesburienſis recenſet titulos Canonum in hoc Concilio editorum, ita primum conſignata exacte temporis ratione.

Anno Dominicæ Incarnationis 1102. *quarto autem Præſulatus Paſchalis ſummi Pontificis, inchoato ſcilicet tertio Regni Regis glorioſi Henrici Anglorum, ipſo annuente, &c. Poſt recenſitos diverſis ex cauſis depoſitos, hæc habet de editis in ſynodo ſacrorum canonum titulis.*

Statutum quoque eſt, ne Epiſcopi ſæcularium Placitorum officium ſuſcipiant, & ut non ſicut laici, ſed ſicut perſonas religioſas decet, ordinatas veſtes habeant, & ut ſemper, & ubique honeſtas perſonas habeant teſtes converſationis ſuæ.

Ut Archidiaconatus non detur ad Firmam.

Ut Archidiaconi ſint Diaconi.

Ut nullus Archidiaconus, Presbyter, Diaconus, Canonicus uxorem ducat, aut ductam retineat. Subdiaconus vero quilibet, qui Canonicus non eſt, ſi poſt profeſſionem caſtitatis uxorem duxerit, eadem regula conſtringatur.

Ut Presbyter, quandiu illicitam converſationem mulieris habuerit, non ſit legalis, nec Miſſam celebret, nec ſi celebraverit, ejus Miſſa audiatur.

Ut nullus ad Subdiaconatum, aut ſupra ordinetur ſine profeſſione caſtitatis.

Ut filii Presbyterorum non ſint hæredes Eccleſiarum patrum ſuorum.

Ne quilibet Clerici ſint ſæcularium Præpoſiti, vel Procuratores, aut Judices ſanguinis.

Ut Presbyteri non eant ad potationes, nec ad pinnas bibant.

Ut veſtes Clericorum ſint unius coloris, & calceamenta ordinata.

Ut Monachi, vel Clerici, qui Ordinem ſuum abjecerunt, aut redeant, aut excommunicentur.

Ut Clerici patentes coronas habeant.

Ut decimæ non niſi Eccleſiis dentur.

Ne Eccleſiæ, aut Præbendæ emantur.

Ne novæ Capellæ fiant ſine conſenſu Epiſcopi.

Ne Eccleſia ſacretur, donec provideantur neceſſaria & Presbytero, & Eccleſiæ.

Ne Abbates faciant milites, & ut in eadem domo cum Monachis ſuis dormiant, & comedant, niſi aliqua neceſſitate prohibente.

Ne Monachi pœnitentiam cuivis injungant ſine conſenſu Abbatis ſui. Et quod Abbates ſui de hoc eis licentiam dare non poſſunt, niſi de iis, quorum animarum curam gerunt.

Ne Monachi compatres, ne Monachæ commatres fiant.

Ne Monachi teneant villas ad Firmam.

Ne Monachi Eccleſias niſi per Epiſcopos accipiant,

neque ſibi datas ita expolient ſuis redditibus, ne Preſbyteri ibi ſervientes, in his, quæ ſibi, & Eccleſiis neceſſaria ſunt, penuriam patiantur.

Clandeſtinum matrim.

Ut fides inter virum, & mulierem occulte, & ſine teſtibus data de conjugio, ſi ab alterutro negata fuerit, irrita habeatur.

Ut criniti ſic tondeantur, ut pars aurium appareat, & oculi non tegantur.

Non Conjugati uſque ad ſeptimam generationem copulentur, vel copulati ſimul permaneant; & ſi quis hujus inceſtus conſcius fuerit, & non oſtenderit, ejuſdem criminis participem eſſe ſe cognoſcat.

Ne corpora defunctorum extra parochiam ſuam ſepelienda portentur, ne Presbyter parochiæ perdat, quod illi inde juſte debetur.

Ne quis temeraria novitate corporibus mortuorum, aut fontibus, aut aliis rebus (quod contigiſſe cognovimus) ſine Epiſcopali auctoritate reverentiam ſanctitatis exhibeat.

Ne quis illud nefarium negotium, quod hactenus ſolebant in Anglia homines, ſicut bruta animalia, vendi, deinceps præſumat.

Juvantes.

*Sodomiticum flagitium facientes, & eos in hoc voluntarie * viventes in eodem Concilio gravi anathemate damnati ſunt, donec confeſſione, & pœnitentia abſolutionem mereantur. Qui vero in hoc crimine publicatus fuerit, ſtatutum eſt, ſi quidem fuerit perſona Religioſa, ut ad nullum amplius gradum promoveatur, & ſi quidem habet, ab eo deponatur: ſi autem laicus, ut in toto Regno Angliæ ſuæ conditionis dignitate privetur; & ne hujus criminis abſolutionem his, qui ſub Regula non voverunt, aliquis, niſi Epiſcopus deinceps facere præſumat. Statutum quoque eſt, ut per totam Angliam in omnibus Eccleſiis, & in omnibus Dominicis diebus excommunicatio præfata renovetur.*

Caſus reſervatur.

Concil. Trecenſe I. in cauſa Silvanectenſis Epiſcopi de Simonia per calumniam accuſati. Habitum anno 1104. ſub Paſchali Papa II.

HOc Trecenſe Concilium per Richardum Legatum actitatum fuit, de quo apud eumdem Ivonem mentio habetur in epiſtola ad Paſchalem Papam data, in qua cauſam Silvanectenſis Epiſcopi in eo tractatam eſſe teſtatur his verbis: *Novimus enim præteritis annis, cum Dominus Richardus Albanenſis Epiſcopus Apoſtolica Legatione fungeretur, quia in Trecis ab eodem Legato Concilium celebratum eſt, in quo a malevolis, & æmulis perſonis crimen venditionis ſacrorum Ordinum eidem Epiſcopo objectum eſt, ſed propter inſufficientiam accuſantium perſonarum, conſentientibus in hoc Epiſcopis, minime probatum eſt. Sed prædictus Epiſcopus tanti criminis infamiam cupiens evitare, ad arbitrium Legati veſtri (ſicut teſtantur, qui affuerunt) ſpontaneus de objecto crimine ſe purgavit, & innocentiam ſuam jurejurando comprobavit.*

Godefridus Ambian.

In hoc eodem Concilio ſub Legato Richardo celebrato, creatum fuiſſe Godefridum, virum ſanctitate conſpicuum, Epiſcopum Ambianenſem; qui res ab eo præclare geſtas, quas vidit, vel ab his, qui viderunt, accepit, & quam exacte, atque fideliter conſcripſit, narrat his verbis Nicolaus Monachus Sueſſionenſis: *Eodem tempore, quo electio facta eſt, Richardus Cardinalis, & Apoſtolicæ ſedis Legatus apud Trecenſes celeberrimum habuit Conventum Epiſcoporum, Abbatum, & Galliarum Procerum. Eo igitur ſe Ambianorum Legati conferunt, ſuo proponunt ſe Paſtore orbatos, unanimiter a Clero, & populo electum aſſerunt Godefridum, Rege quoque aſſentiente. Tum vero omnes, qui in eo Conventu Godefridum noverant, Chriſtum ſummopere collaudarunt. Sed ille interim fugam meditabatur (aderat enim ibi ut Abbas cum cæteris.) At vero interceptus, jubente Cardinale, & Epiſcopis in medium eorum adducitur, cunctis acclamantibus, dignum eum fore Eccleſiæ miniſtrum, ſtrenuum diſpenſatorem, beatum futurum populum, qui talem ſit Paſtorem habiturus. Aiunt enim tunc omnes,* Te Deum laudamus, *cantaſſe, &c.* Hæc de electione ejus in Concilio illo Trecenſi confirmata.

Concil. Florentinum, 340. Epiſcoporum contra Fluentium illius loci Epiſcopum, celebratum anno Dom. 1105. tempore Paſchalis Papæ II.

FLuentius Epiſcopus Florentinus, metu imminentium malorum, & prodigiorum, quæ his temporibus acciderant, docebat jam tum natum eſſe Antichriſtum. Qua re divulgata, auctoritate Pontificis hæc Synodus congregata eſt Florentiæ, quæ poſt habitam diligentem dogmatis erronei diſcuſſionem, animadverſum eſt, quod Epiſcopus ſupra memoratus cum quadam levitate, ut ſcilicet alicujus magnæ rei auctor videretur, ita de Antichriſti adventu ſenſerit. Qua de cauſa hominem novitatis ſtudioſum, & arrogantem jure, meritoque increpantes dimiſerunt. Sabellicus Æneade 9. Antoninus tit. 16. cap. 1.

Levis opinio de Antichriſto nato.

Concil. Quintilineburgenſe, ſeu Northuſenſe, in Germania pro reformandis moribus Eccleſiæ apud Northuſum celebratum anno Domini 1105. tempore Paſchalis Papæ II.

DE rebus in hac Synodo geſtis Conradus Abbas Urſpergenſis in Chronico hæc ſcribit, quæ ſequuntur.

Anno Domini milleſimo centeſimo quinto, dum Imperator Henricus Natalem Domini Moguntiæ celebrat, Henricus filius ejus, nominis illius quintus Rex dictus, rebellionem adverſus patrem in Bajoaria parat, &c. Epiſcopis vero, atque Clericis Conventum Generalem in villam Regiam, quæ Northuſum dicitur, quarto Kalendas Junii, ubi ſuper Eccleſiaſticæ inſtitutionis jam depravata diſciplina tractaretur, indixit. In quo Concilio ſuper ſententiis inſtantibus, Patrum decretis primo relectis, quæque poterant, ad præſens laudabiliter corrigebantur: quædam vero, quæ & graviora videbantur, ad Apoſtolicam audientiam differebantur. Simoniaca quippe hæreſis Patrum conſuetudine condemnata, Nicolaitarum quoque fornicaria commixtio ibidem eſt ab omnibus abdicata: jejunium menſis Martii in hebdomada Quadrageſimæ, jejunium vero menſis Junii in ipſa hebdomada Pentecoſtes Romano more celebrandum, a præſcriptis Præſulibus Apoſtolica Auctoritate indicitur, & pax Dei confirmatur. His vero, qui a Pſeudoepiſcopis fuerant conſecrati, per Catholicam manus impoſitionem reconciliatio proximo jejunio danda forte promittitur.

Vidimus inter hæc, quod ſilentio præterire non poſſumus, Regem Henricum non modicam bonæ indolis ſpem magna ſimul humilitate, & auctoritate coram omnibus prætendentem. Nam cum ſervorum Dei conventui non niſi vocatus intereſſe vellet (ingens enim ibi cum Epiſcopis, & Clericis, etiam Abbatum, atque Monachorum Eccleſiaſticam ſitiens unitatem turba confluxerat) tandem in abjecto productus habitu, locoque ſtans editiori, omnibus juxta Principum decreta, ſuas leges, atque jura rationabiliter innovavit: ſi quæ vero irrationabilia rogabantur, mira, ac ultra ſuos annos prudenti reſponſione, & avita magnanimitate confutavit: in omnibus his & ſibimet miro modo ſervans adoleſcentiæ verecundiam, & Chriſti Sacerdotibus dignam exhibens reverentiam. Inter hæc obortis lacrymis, ipſum Regem cœli, cunctamque militiam cœli teſtabatur, ſe nulla regnandi cupiditate paternum ſibi regimen uſurpare: neque Dominum, & patrem ſuum a Romano deponi Imperio exoptare, imo debitam pertinaciæ, & inobedientiæ ejus

ſemper

ſemper compaſſionem exhibere: ſique S. Petro ſuiſque ſucceſſoribus lege Chriſtiana ſubjici velit, ſive Regno cedere, ſive ſerviliter ipſi ſe ſubeſſe promiſit. Quod auditum omnis multitudo collaudans, lacrymas ſimul, & preces tam pro patris converſione, quam pro filii proſperitate fundere cœpit, voce magna Kyrie eleiſon declamans. Eadem bona Uto Hildinisheimenſis, & Henricus Paderbonenſis, ac Fridericus Halberſtadenſis Praſules, veſtigiis Metropolitani proſtrati, ipſius, atque Regis ſtantis, totiuſque praſentis Eccleſia teſtimonio, Apoſtolica ſe dederunt obedientia. Quorum etiam commiſſa Apoſtolico nihilominus judicio reſervantur ſub officii ſui tantum ſuſpenſione. A

De eadem Synodo Otto Friſingenſis lib. 7. cap. 8. Chronicon Hirſaugienſe Trithemii anno 1105.

Concil. Moguntinum (Conventus Moguntinus) quo Henricus quartus rex Germania, & tertius Imperator a Clemente tertio pſeudopapa coronatus, Imperio privatur, anno Dom. 1105. tempore Paſchalis Papa ſecundi. B

DE rebus in hac Synodo geſtis Abbas Urſpergenſis in Chronico ita refert.

Anno Domini 1105. mediante Henrico juniore, tantus apud Moguntiam factus eſt in natali Dominico totius Regni Teutonici Conventus, quantus per multa annorum curricula nunquam eſt viſus. Referunt enim, qui aderant, quinquaginta duos ibi tunc Optimates, vel eo amplius affuiſſe, adeo ut ſolus Dux Saxonia, Magnus nomine, quem jam gravior atas impediebat, notaretur defuiſſe. Ibi ſupervenientes Apoſtolica ſedis Legati, Epiſcopus ſcilicet Albanus cum Conſtantienſi, ſententiam anathematis in Henricum ſeniorem, dictum Imperatorem, a tot ſibi ſuccedentibus Apoſtolicis, ſapiuſque promulgatam, ſcriptis ſimul, & dictis teſtificantes, univerſam multitudinem, imo totam toto orbe diffuſam Eccleſiam ab ejus communione, Chriſti, & beati Petri auctoritate multis jam annis ſequeſtratum confirmabant. Qua de cauſa, dum ipſe de caſtello, quo manebat, Moguntiam exhibere tentaret, Principes propter cavendum tumultum vulgi, ſua potius, quam filii parti favere ſolentis, ipſi Ingelenheim occurrerunt: tandemque generali illum circumvenientes conſilio, uſque ad reatus confeſſionem, ſatisfactioniſque profeſſionem perducunt. C

Cui cum Legati communionem, ſeu pœnitentia modum abſque Generalis Synodi, & Apoſtolica diſcuſſionis cenſura reddere ad praſens non poſſent, ipſe partis utriuſque conſiliis annuens Regalia, vel Imperialia inſignia, crucem ſcilicet, & lanceam, ſceptrum, globum, atque coronam filii poteſtati tradidit, proſpera illi imprecans, illum Primatibus multo fletu commendans: & ex tunc, juxta ſummi Sacerdotis, totiuſque Eccleſia decreta, ſua conſultorum anima promiſit. Hoc ordine Henricus illius nominis Quintus Rex, primum a patre, deinde ab univerſis Germania Principibus, in Regem jam ſecundo electus, ab Apoſtolicis quoque Legatis per manus impoſitionem Catholice confirmatus, acceptis tam ab Epiſcopis, quam laicis, juxta morem patria, ſacramentis, regnare cœpit 88. loco ab Auguſto, 30. patris ſui anno, ab urbe condita 857. anno ab origine mundi 6305. Dominica vero Incarnationis, ut dictum eſt, 1105. anno. D

Inſignia Imperii.

Concil. Guaſtallienſe in Longobardia apud Padum fluvium, de ſchiſmaticis Epiſcopis, ac Clericis in unionem Eccleſia aſſumendis, celebratum an. Dom. 1106. tempore Paſchalis Papa II.

QUo loco, & tempore, quave de cauſa, & occaſione hæc Synodus auctoritate Paſchalis Papæ indicta, & congregata: item quid in ea geſtum, & conſtitutum fuerit, Abbas Urſpergenſis his verbis ſuccinctim enarrat.

A *Poſt hac hebdomada quarta menſis Octobris habitum eſt Concilium Generale in Provincia Longobardia ſuper ripam Padi fluminis, loco, qui Vvaſtalis nuncupatur, ubi praſidente vere per omnia Apoſtolico viro Paſchali II. coram multitudine maxima Clericorum, necnon laicorum, qui de diverſorum Regnorum Eccleſiis convenerant, praſentibus etiam Legatis Domini Henrici Regis, multa ſunt, prout Canonica dictabat equitas, de inimici zizaniis evulſa, multa de ſtructuris ſuper arenam poſitis deſtructa, plura quoque piſtici ſeminis plantaria profundius plantata ſimul, & rigata, nonnulla etiam tutiſſima munitionis per Eccleſias propugnacula ſunt adificata. Nam cum eadem Dominica, qua erat 12. Kal. Nov. Juvavenſibus Conradum, Tridentinis Gebehardum Praſules conſecraſſet, enarrare longum eſt, quam indefeſſe prudens, & fidelis ille ſummi Patris familias diſpenſator conſervos ſuos verbi Dei tritico lautiſſime quotidie reficeret, Pſeudoepiſcopis pallia, Monaſteriis privilegia conceſſerit; praſentes ovium Chriſti Paſtores melliſluis alloquiis, abſentes paternis commonitoriorum litteris inſtruxerit: quadam olim abſciſſa membra Eccleſia iterum incorporaverit, quadam etiam, qua inſanabilia videbantur, anathematis abſciſſione truncaverit. Super Ordinationibus autem tempore ſchiſmatis factis, unde permaxima ventilabantur quaſtiones, Decretum diſcretione maternorum viſcerum artificioſe meditatum, in hac verba promulgavit.* B

Per multos jam annos Regni Teutonici latitudo ab Apoſtolica ſedis unitate diviſa eſt. In quo nimirum ſchiſmate tantum periculum factum eſt, ut (quod cum dolore dicimus) vix pauci Sacerdotes, aut Clerici Catholici in tanta terrarum latitudine reperiantur. Tot igitur filiis in hac ſtrage jacentibus, Chriſtiana pacis neceſſitas exigit, ut ſuper hos materna Eccleſie viſcera aperiantur. Patrum itaque noſtrorum exemplis, & ſcriptis inſtructi, qui diverſis temporibus Novatianos, Donatiſtas, & alios hareticos in ſuis Ordinibus ſuſceperunt, prafati Regni Epiſcopos ordinatos (niſi aut invaſores, aut Simoniaci, aut criminoſi ſint probati) in officio Epiſcopali ſuſcipimus. Idipſum de Clericis cujuſcumque Ordinis conſtituimus, quos vita, ſcientiaque commendant. C

*His, & hujuſmodi ſuper Eccleſiam divini luminis orientis aurora jucundati ſplendoribus, quia nimirum tandem venerat tempus miſerendi ejus, pariterque Apoſtolicis * macti benedictionibus, ad ſua quique convertuntur.* D

** digni;*

Concil. Jeroſolymitanum, quo Ebremaro depoſito, Dabertus Jeroſolymitanus Patriarcha ſedi ſua reſtitutus eſt an. Domini 1107. praſide Gibellino Archiepiſcopo Arelat. Legato, tempore Paſchalis Papa ſecundi.

DAberto per vim e Patriarchatu expulſo, & ſubſtituto in ejus locum Ebremaro, Paſchalis Papa Legatum miſit Jeroſolymam, qui cauſam hanc dijudicaret. Atque, ut narrat Vvillielmus Tyrius lib. 11. belli ſacri cap. 4. deſignatus eſt ad id muneris proſequendum Dominus Gibellinus, vir ſenex, & grandævus, Arelatenſis Archiepiſcopus, qui de mandato Domini Papæ Jeroſolymam profectus, convocato Epiſcoporum Regni Concilio, de cauſa Domini Ebremari cognovit plenius. Cumque ei conſtitiſſet per teſtes idoneos ſufficientes, & majores omni exceptione, quod D. Dabertus abſque cauſa legitima, Arnulphi factionibus, & Regia violentia fuerat expulſus, & Eccleſiæ habentis communionem ſedem occupaverat; auctoritate, qua præeminebat, eum a Patriarchatu depoſuit. Sed conſiderans multam viri religionem, & ſimplicitatem miram, Cæſarienſem, quæ tunc vacabat, Eccleſiam ei conceſſit habendam. E

Con-

Concil. Trecenſe, quo Simoniaci, & Laici collatores Beneficiorum proſcribuntur, an. Domini 1107. tempore Paſchalis Papæ ſecundi.

QUa occaſione hoc Concilium congregatum, quidve in eo geſtum fuerit, Urſpergenſis in Chronico anno Domini 1107. deſcribit iſtis verbis.

Circa Aſcenſionem Domini Concilium non modicum apud Trecas habuit; ubi inter multa, quæ pro tempore, & neceſſitate corrigenda correxit, ſententiam de libera Paſtorum electione, & de coercenda laicorum in Eccleſiaſticas dignitates præſumptione, juxta prædeceſſorum ſuorum decreta promulgavit. At Rex Henricus peragratis Saxoniæ finibus, poſt Paſchale feſtum Moguntiæ actum, eidem ſe Concilio vicinum, non tamen præſentem, cum nonnullis Epiſcopis, & Optimatibus exhibuit: cum quibus etiam inito conſilio, Legatos honorabiles ad Apoſtolicum tranſmiſit, per quos tam ipſi, quam univerſæ Synodo poteſtatem conſtituendorum Epiſcoporum privilegiis Apoſtolicis Carolo Imperatori conceſſam notificaret. Super qua quæſtione, quia in alieno Regno quidquam diffiniri, utpote Romano jam incipiens potiri ſceptro, Henricus non patitur, induciæ ſibi per totum ſequentis anni ſpatium Romam veniendi, & eandem cauſam Generali Concilio ventilandi conceduntur. Tunc etiam nonnullos noſtrates Epiſcopos, eo quod eidem Concilio non intererant, officii ſuſpenſione Dominus Papa mulctavit: quos tamen non multo poſt ſatisfacientes clementer abſolvit.

In eodem Trecenſi Concilio, dum eſſet Paſchalis Papa, contigit ad eum mitti Legationem ab Eccleſia Dolenſi, quæ viduata Paſtore peteret dari ſibi Archiepiſcopum Vulgrinum, Carnotenſis Eccleſiæ Cancellarium, Ivonis diſcipulum, virum quidem doctrina, atque probitate præſtantem: qui ſuæ electioni repugnans, & ab eodem Concilio recedens, ad Ivonem venit, implorans ab eo auxilium apud Pontificem, ne cogeretur invitus munus Epiſcopale ſuſcipere: cujus rei gratia tunc ad Paſchalem Papam Ivo dedit Epiſtolam ducenteſimam.

Concil. Londinenſe, de Inveſtitura a Laicis non accipienda, celebratum in Anglia anno Domini 1108. tempore Paſchalis Papæ ſecundi.

RES in hac Synodo geſtas Matthæus Paris in Hiſtoria Angl. anno 1108. his verbis ſummatim recenſet: *Eodem anno factus eſt conventus Epiſcoporum, & Abbatum pariter, & Magnatum Londiniis in Palatio Regis, præſidente Archiepiſcopo Anſelmo, cui annuit Rex Henricus, & ſtatuit, ut ab eo tempore in reliquum nunquam per donationem baculi Paſtoralis, vel annuli, quiſquam de Epiſcopatu, aut Abbatia per Regem, vel quamlibet laicam manum inveſtiretur in Anglia: concedente Archiepiſcopo, ut nullus ad Prælationem electus, pro homagio, quod Regi faceret, conſecratione ſuſcepti honoris privaretur.*

Concil. Beneventanum, de inveſtitura Beneficiorum Eccleſiaſticorum a laicis non ſumenda, anno Dom. 1108. tempore Paſchalis Papæ II.

COllector Chronici Caſſinenſis, lib. 4. cap. 35. de rebus in Synodo geſtis ſic ait: *Menſe autem Octobri advenit hic idem Apoſtolicus, adjunctoque ſibi Abbate noſtro Beneventum celebrandæ illic Synodi cauſa perrexit: In qua prædeceſſorum veſtigia ſecutus conſtituit, Ut ſi quis Eccleſiaſtica beneficia de manu laicorum acciperet, uterque communione privaretur. Veſtimenta ſæcularia, & pretioſa reprehendit, & iis uti clericos vetuit.*

In Chronico autem Monaſterii S. Vincentii ad Fon- A tes Vulturni poſiti, a Joanne ejuſdem Monaſterii Monacho ſcripto, mentio habetur, quod dum in his regionibus idem Paſchalis Pontifex verſaretur, inviſit ipſum ſancti Vincentii celebre Monaſterium: ubi cum comperiſſet ab eodem quoque Monacho Joanne ſcribi cœptam Hiſtoriam Eccleſiaſticam, laudavit ejus ſtudium Pontifex, & cum laudaſſet, amplexatus eum, hæc adjecit: *Bene*, inquit, *o fili, magnum opus cœpiſti, ſed bene cœpta melius proſequi ſtude.*

Concilium Pictavienſe, ad reformandos mores Eccleſiæ, celebratum anno Domini 1109. tempore Paſchalis Papæ ſecundi.

Decreta hujus Concilii.

B UT nullus, præter Epiſcopum, coronas benedicere præſumat, exceptis Abbatibus, qui illis tantummodo coronas faciant, quos Regula B. Benedicti militaturos ſuſceperit.

Ut nemo in faciendis coronis forcipes, vel manutergia exigat.

Ut Clerici numquam alicui laico hominium aliquo modo facere præſumant, aut a quolibet laico Eccleſiaſticum Beneficium accipiant.

Ut nullus veſtimenta Sacerdotalia, vel Altaris utenſilia præter Epiſcopum benedicere præſumat.

Nota. *Circa benedictionem illam quorumdam eſſe ſententiam, Sacerdotes hæc benedicere poſſe, quæ ſine Chriſmate benedici ſolent: ita Angelus de Clavaſio in Summa, verbo benedictio, Cui ſententiæ multi refragantur.*

C Ut nemo Monachorum deinceps Manipulis utatur, niſi fuerit Subdiaconus ordinatus.

Ut nullus Abbatum chirothecis utatur, & ſandaliis, & annulo, niſi quibus fuerit per privilegium a Romana Eccleſia conceſſum.

Ut Præbenda non vendatur, vel ematur, neque paſtus inde exigatur, ſub excommunicatione interdicimus.

Ut nulla inveſtitura Præbendarum fiat, & Altarium, ſive Prælationum, viventibus, & eas poſſidentibus perſonis.

Ut neque Clerici, vel Monachi per pecuniam Altaria, vel decimas a laicis ſibi acquirant, ſimiliter ſub excommunicatione interdicimus.

E Ut Clerici Regulares juſſu Epiſcopi ſui baptizare, prædicare, pecuniam dare, mortuos ſepelire licenter poſſint.

Ut nullus Monachorum Parochiale miniſterium Presbyterorum, baptizare, prædicare, pecuniam dare præſumat.

Ut Sanctorum Reliquias cauſa pecuniæ, & quæſtus circumferentes, ad prædicationem non admittantur.

Ut neque Archiepiſcopi ab Epiſcopis, neque Epiſcopi ab Abbatibus cappas, tapetia, bacinos, vel manutergia in conſecratione eorum exigant, ſub excommunicatione interdicimus.

D Ut nullus laicorum de oblationibus, quæ offeruntur, vel donantur ad Altare, ſive ad manum Presbyteri, vel quod pro ſepultura fidelium devote donatur, præſumat participare, ſub excommunicatione interdicimus.

Ut nemo advocatus, vel quæcumque perſona, res Epiſcopi, ſive in vita, ſive poſt mortem, ſibi vendicare præſumat, quod ſi fecerit, anathema ſit.

De decimis, & Altaribus, quæ injuſte laici, & contra ſacros Canones detinent, & de caſtitate Presbyterorum, Diaconorum, Subdiaconorum, ac Canonicorum: & ne quis in duabus Eccleſiis duas Præbendas, aut duos honores obtineat: & quidquid de cæteris Eccleſiaſticis utilitatibus beatæ memoriæ Dominus Urbanus Papa ſecundus in Claromontenſi Concilio conſtituit, nos Apoſtolica auctoritate tenendum præcipimus.

Con-

Digitized by Google

Concil. Rhemenſe in cauſa Godefridi Ambianenſis Epiſcopi, anno Domini 1109. celebratum ſub Paſchali Papa ſecundo.

ANno Domini 1109. Rhemis Synodus celebrata eſt frequenti concurſu Epiſcoporum, ac Procerum. In qua inter alia actitatum reperitur, quod idem Godefridus Epiſcopus Ambianenſis redarguit falſitatis Diploma Apoſtolicum, quod ad ſuam ipſorum exemptionem a ſubjectione Epiſcopi Ambianenſis ediderant Pſeudomonachi, dum appellantes ad ſedem

Falſatio privilegiorum.

Apoſtolicam, illuc eumdem traxerant ſanctum Epiſcopum. Præcurrentes enim Monachi illi, Cauſidicos iniquos, paratos pro pecunia quamlibet cauſam, ſive juſtam, ſive injuſtam, defendere, nacti, eorumque patrocinio apud Paſchalem Pontificem facti voti compotes, atque victores iniqui, ad propria rediere, in ſanctum virum probra jactantes.

CONTROVERSIA.

ERadendum erat hoc Concilium poſt Parergon Lucæ Dacherii, Monachi S. Benedicti Congregationis S. Mauri inter notas, & obſervationes ſuas ad Opera Guiberti Abbatis, delendum erat, inquam, hoc Concilium, tanquam fabula inſuta Conciliis a pluribus ſummæ eruditionis viris, niſi ante tres, aut quatuor annos arreſto proviſionali, ut vocant, Parlamenti Pariſienſis, parochia urbis S. Uldarici reſtituta fuiſſet juriſdictioni Epiſcopi Ambianenſis, monachis fruſtra contendentibus pro veritate ſui privilegii, cui ſemper ſe oppoſuerant Præſules Ambianenſes.

Præfatus Lucas vir multitudine lucubrationum ſuarum nulli litterato non notus, ſedulo examinat, quæ Nicolaus Sueſſionenſis monachus in vita S. Godefridi Ambianenſis Epiſcopi, quam integram licet ſuis verbis contra iſtud privilegium inſeruit, remque totam ad limam, & incudem revocans omnia falſi arguit, etiam ipſum Concilium Rhemenſe, cujus nullum veſtigium apud ſcriptores, nec in chartulario Eccleſiæ Rhemenſis extat, quod nonniſi puerilia a puero depicta continet, ut illud inter alia, quod Epiſcopi litteras privilegii Romano more non eſſe deſcriptas animadverterunt. Rideſne, inquit, an ſerio loqueris? Prius utique conſtantem traditione continuata morem Eccleſiæ Romanæ in obſignandis, ſubſignandiſque litteris probandum fuerat extitiſſe: aſt potius maris aquas ebibes, quam iſtud demonſtres. Profertque variantes formas litterarum Apoſtolicarum, ac ſententiam decretoriam Alexandri tertii privilegium confirmantem. Unde patet litem magnam jampridem extitiſſe de iſto privilegio, quæ hodie prædicto arreſto conquieſcit, cum prius Talonius Advocatus Regius omnia litis momenta non vulgari eloquentia, & eruditione pro more ſuo, & amore ad Hierarchiam expendiſſet.

Concil. Jeroſolymitanum ſecundum, in quo per Cononem Legatum condemnatus eſt Imperator Henricus quintus, alias quartus, anno 4. Paſchalis Papæ ſecundi.

DUm caput Romanæ Eccleſiæ Paſchalis Pontifex, Henrici Imperatoris ſacrilegæ petitioni nimium deferendo, langueſceret, nequaquam pariter cum eo infirmata ſunt omnia ſimul membra, ſed miro modo adverſus proditorem, & ſacrilegum Principem inſurrexere ipſi potiſſimum Legati, qui in diverſis Provinciis vicem Pontificiam obeuntes, munere Legationis Apoſtolicæ fungebantur. Inter quos, ſicut Romæ Joannis Cardinalis Epiſcopi Tuſculani virtus enituit, ita in Oriente Cononis, ſive Cunonis Cardinalis Epiſcopi Præneſtini Legatione fungentis ingens animi fortitudo pluribus exemplis eſt declarata. Qui ubi Jeroſolymis
A exiſtens hæc audivit, nulla interpoſita mora, collecto ibi hoc anno Concilio, Henricum, ut impium, dirum, ſacrilegumque tyrannum anathemate condemnavit, moxque advolans in Occidentem, eodemque Legationis munere Græciam, Borealeſque luſtrans circumquaque Provincias, in ſingulis collecta Synodo, ubique eundem Henricum anathemate perculit. Conſtant hæc ex Actis ultimi ſub Paſchale celebrati Concilii Lateranenſis.

Summam itaque in tanto naufragio Romanæ Eccleſiæ ex Sacerdotali conſtantia Conon ſibi gloriam comparavit, laudemque peperit immortalem. Ita Deo mirabili modo operante, ut quod deficit in capite robur, in cohærentibus membris magis, ac magis accreverit, ad alligandum perfidum Regem in compedi-
B bus anathematis, & nobiles ejus in maledictionibus ſempiternis.

Concil. Lateranenſe ſecundum, quo a centum plus minus Epiſcopis privilegiū illud, quod de concedendis ſibi Beneficiorum inveſtituris Henricus quintus a Paſchali Papa per vim extorſerat, revocatur, in ipſum quoque Imperatorē anathematis ſententia promulgatur, an. Dom. 1112. tempore Paſchalis Papæ ſecundi.

ACta hujus Concilii, quæ & Nicolaus Aragonius in ſuum tranſtulit Codicem, in Vita Paſchalis
C ſic ſe habent.

Anno Incarnationis Dominicæ 1112. quinto Kalen. Aprilis celebrata eſt Synodus Lateranenſis a Domno Paſchali Papa in Baſilica Conſtantiniana. Ubi Epiſcopi complures ex Italicis Provinciis interfuerunt, a Tranſalpinis duo. In qua nimirum Synodo de Guibertinis die 4. propoſita eſt quæſtio, quod referrentur quaſi ex permiſſione Papæ interdicta officia celebrare. Tunc Pontifex ait: Nec excommunicatos (ſicut ajunt quidam) generaliter abſolvi. Conſtat enim, neminem, niſi pœnitentem, & ſatisfacientem abſolutionis gratiam conſequi. Guibertinis nec officia interdicta reſtitui, immo Eccleſiæ ſententiam in eos editam, juxta prædeceſſorum noſtrorum deliberationem, laudamus, & confirmamus.

Die autem quinta idem Pontifex narravit omnibus,
D *qualiter ab Henrico Teutonicorum Rege cum Epiſcopis quibuſdam, & Cardinalibus tam Presbyteris, quam Diaconibus, & cum magna tam Romanorum, quam aliorum, qui tunc ſecum convenerant, multitudine captus fuerit: quodque coactus fuerit contra deliberationem ſuam, pro redemptione captivorum, pro pace populi, pro liberatione Eccleſiæ, ut ſupra dicto Regi de inveſtituris, quas ſæpius prohibuerat, ſcriptum confeſſionis daret, & juramenta per Epiſcopos, ſeu Cardinales fieri præceperit, quatenus nec de inveſtituris deinceps eum inquietaret, nec in perſonam Regis anathema poneret. Quamvis autem conditio juramenti impoſita ab ipſo, & ſuis minus obſervata ſit (neque enim ſervaverunt nobis, quod ab ipſis juratum fuerat) ego tamen eum nunquam anathematizabo, & num-*
E *quam de inveſtituris inquietabo: ſed quoniam noſtra commotionis inſtantiam repulerunt, habebunt judicem Deum. Porro ſcriptum illud, quod magnis neceſſitatibus coactus, non pro vita mea, non pro ſalute, aut gloria, ſed pro ſolis Eccleſiæ neceſſitatibus, ſine fratrum conſilio, aut ſubſcriptionibus, ſuper quo nulla conditione, nulla promiſſione conſtringimur, ſicut prave factum cognoſco, ita prave factum confiteor, & omnino corrigi, Deo præſtante, deſidero: cujus correctionis modum, fratrum, qui convenerunt, conſilio, judicioque conſtituto, ne forte per hoc in poſterum detrimentum aliquod Eccleſiæ, aut animæ meæ præjudicium relinquatur. Tunc enim communi omnium favore laudatum eſt, ut fratres omnes, qui donum a Deo ſapientiæ, ſcientiæque perceperant, maturius ſuper*

hoc

hoc conſilium communi collatione ſuſciperent, quid ſequenti die per inſpirationem Spiritus ſancti reſponderent.

Die itaque ſexta, quæ & ultima Concilii fuit, fidei ſuæ veritatem ſanctis Patribus per omnia congruentem domnus Papa Paſchalis in audientia totius Concilii expoſuit, aſſerens ſe Scripturas ſanctas veteris, & novi Teſtamenti, & Concilia Univerſalia veneranda ſuſcipere, ac venerari, quæ Catholica Eccleſia ſuſcipit, & veneratur, ita dicendo: Amplector omnem divinam Scripturam, ſcilicet veteris, & novi Teſtamenti, Legem ſcriptam a Moyſe, & a ſanctis Prophetis: amplector quatuor Evangelia, ſeptem Canonicas Epiſtolas, & Epiſtolas glorioſi Doctoris B. Pauli Apoſtoli, ſanctos Canones Apoſtolorum, quatuor Univerſalia Concilia, ſicut quatuor Evangelia, Nicænum, Conſtantinopolitanum, Epheſinum, & Chalcedonenſe: Decreta ſanctorum Patrum Romanorum Pontificum, & præcipue Decreta domni mei Papæ Gregorii, & beatæ memoriæ Papæ Urbani. Quæ ipſi laudaverunt, laudo: quæ ipſi tenuerunt, teneo: quæ confirmaverunt, confirmo: quæ damnaverunt, damno: quæ repulerunt, repello: quæ interdixerunt, interdico: quæ prohibuerunt, prohibeo in omnibus, & per omnia, & in his ſemper perſeverabo.

In calce hujus Profeſſionis ex ore omnium, qui ad conſulendum heſterna deliberatione convenerant, Engoliſmenſis Epiſcopus Gerardus hanc in ſcriptis ſententiam recitavit.

Sententia Synodalis contra privilegium Regi datũ.

Privilegium illud, quod non eſt privilegium (neque vero debet dici privilegium, ſed pravilegium) pro liberatione captivorum, & Eccleſiæ a domno Papa Paſchali per violentiam Henrici Regis extortum, nos omnes in hoc ſancto Concilio cum eodem domno Papa congregati, Canonica cenſura, & Eccleſiaſtica auctoritate, judicio ſancti Spiritus damnamus, atque omnino caſſamus, & ne quid auctoritatis, & efficacitatis habeat, penitus excommunicamus. Quod ideo damnatum eſt, quod in eo Privilegio continebatur, quod electus Canonice a Clero, & populo a nemine conſecretur, niſi prius a Rege inveſtiatur, quod eſt contra Spiritum ſanctum, & Canonicã inſtitutionem.

Perlecta vero charta, acclamatum eſt a Concilio univerſo: Amen, Amen. Fiat, Fiat.

Et ſubſcripſerunt omnes.

Concil. Viennenſe, quo Henricus Imper. quintus ob extortas inveſtituras excõmunicatus eſt an. Dom. 1112. ſub Paſchali Papa ſecundo.

GUido Archiepiſcopus Viennenſis, qui fuit poſtea Calliſtus Papa, modo autem Legatus Apoſtolicæ ſedis, Viennæ hoc anno contra iſthæc ab Henrico ſcelera perpetrata, Concilium celebravit 17. Kalendas Octobris, cui inter alios Epiſcopos interfuit; imo & præfuit pro Legato (quod impeditioris eſſet linguæ) S. Godefridus Epiſcopus Ambianenſis: ſed & interfuit etiam huic Concilio Viennenſi S. Hugo Epiſcopus Gratianopolitanus (inquit Guido Abbas Cartuſiæ in vita ipſius) *qui præ cunctis, ut Henricus, qui ſic enormiter in Paſchalem Papam peccaſſet, excommunicaretur, in eodem Viennenſi Concilio effecit.*

Godefridus Ambian.

Porro ibidem iſta Decreta ſcripta eſſe reperiuntur.

Inveſtituram Epiſcopatuum, & Abbatiarum, & omnium Eccleſiaſticarum rerum de manu laica, S. R. E. auctoritatem ſequentes, hæreſim eſſe judicamus.

Scriptum illud, ſeu privilegium, quod a domno Paſchali Papa violenter Henricus Rex de inveſtituris, de anathemate in perſona ſua non ſponte extorſit, in virtute ſancti Spiritus damnamus, atque irritum eſſe, & nullius beatæ memoriæ judicamus fieri.

Excommunicat. Henrici Imper.

Henricum Teutonicorum Regem, qui ſimulata pace Romam veniens, poſt data ſacramenta domno Papæ Paſchali vitæ, membrorum, malæ captionis, refutationis inveſtiturarum, eumdem domnum Papam in ſede Apoſtolica ante corpus B. Petri, poſt oſculationem pedis, oris, & faciei, proditione, perjurio, & ſacrilegio, velut alter Judas, cum Cardinalibus, & Epiſcopis, & multis Romanorum nobilibus tradidit, cepit, & raptum in caſtra inſignibus Apoſtolicis exuit, & indigne, atque inhoneſte irriſum tractavit, & ab eo nefandiſſimum, & deteſtabile ſcriptum violenter extorſit: excommunicamus, anathematizamus, & a gremio ſanctæ Matris Eccleſiæ ſequeſtramus, donec, his omnibus renuntiatis, plenam ſatisfactionem Eccleſiæ exhibeat. Hæc ibi.

Quod autem ad confirmationem ſpectat, Paſchalis Papa confirmare diſtulit, vixque impulſu Cononis Prænetſtini Epiſc. Cardinalis poſt annos quatuor, nempe Redemptoris anno 1116. in Lateranenſi Concilio confirmavit omnia, quæ per Legatos geſta eſſent, nominatim vero per eumdem Archiepiſcopum Viennenſem, ut ſuo loco patebit.

Concil. Later. I. gener. IX. habetur in 3. claſſe.

Concil. Beneventanum, in cauſa Caſſinenſis Monaſterii, celebratum anno Dom. 1113. tempore Paſchalis Papæ ſecundi.

QUid in hac Synodo geſtum fuerit, Auctor Chronici Caſſinenſis lib. 4. cap. 50. deſcribit his verbis:

Sequente anno jam dictus Papa Paſchalis ad has rurſus partes adveniens, Beneventum Synodum celebraturus cum noſtro Abbate perrexit: in qua per Sennem Capuanum Archiepiſcopum queſtus eſt, quod Eccleſia ſanctæ Sophiæ intra Beneventum violenter fuerit ab hujus loci ditione ſubducta, ſed profecit nihil. Accuſavit item Benedictum Terræ majoris Abbatem, quod invaſiſſet Eccleſiam ſanctæ Mariæ, quæ juris noſtri antea fuerat. Pontifex (etſi Oderiſius olim eum inde pulſaverat) miſſis litteris, appoſita etiam interdicti pœna, vel loci, vel Ordinis, Abbatem ipſum ad ſe venire coegit. Data igitur Juriſperitis biduum licentia diſputandi, noviſſime Terræ majoris Advocati probationem quadragenariæ poſſeſſionis oſtenderunt. Sed horum teſtes, cum non ex viſu, vel auditu, ſed ex fama ſola teſtimonium ferrent, nec Legibus, neque Canonibus admitti potuerunt. At contra noſtri quadragenariæ, vel tricenariæ poſſeſſionis interruptionem aſtruebant: & duos Religionis Monachos, unum Epiſcopum, alterum Diaconum protulerunt, qui ſe præſentibus prædictam Eccleſiam per Deſiderium felicis memoriæ Abbatem, Rodulpho Presbytero locatam aſſerebant, ſicut ex locationis ſcripto conſtabat ſub cenſu Byzantiorum 6. Tres etiam laici teſtes ab eis prolati ſunt, qui ſe vidiſſe fatentur per annos quadraginta, priuſquam Eccleſiam illam Monaſterium Terræ majoris invaſiſſet, hujus Cœnobii Monachos ibidem fuiſſe repoſitos. Itaque Pontifex Legum auctoritate perſpecta, Monaſterio Terræ majoris ſuper hoc negotio ſilentium perpetuo indixit, Eccleſiamque ipſam cum poſſeſſionibus ſuis apud noſtrum Monaſterium per privilegium quietam in perpetuum manere conſtituit.

Teſtes ex ſola fama.

Concil. apud Cyperanum habitũ, in quo Caſſinenſis Monachus, qui invitus in Monaſterium intruſus fuerat, a voto abſolvitur, & Guilielmus Dux Apuliæ, Calabriæq; conſtituitur, an. Dom. 1114. tempore Paſchalis Papæ ſecundi.

ACta hujus Concilii in Chronico Caſſinenſi lib. 4. cap. 51. deſcribuntur his verbis:

Eodem anno, cum Paſchalis apud Cyperanum Synodum celebraret, Archiep. Conſentinus accuſavit Rogerium Siciliæ Comitem, qui ſe de Archiepiſcopatu dejiciens, invitum, & renitentem Monachum fieri juſſerat. Ad hæc Papa: Non, inquit, hoc attinet ad me: hujuſmodi quippe cognoſcere, & vindicari, Abbati Caſſinenſi prædeceſſores mei ſua auctoritate contulerunt,

runt: Dona enim, & vocatio Domini (*ut Apoſtolus ait*) ſine pœnitentia ſunt. *Illud ergo donum, quod omnipotens Deus beato Benedicto conceſſit, ac per eum Abbati Caſſinenſi, nulla poteſt ratione convelli. Ideoque Caſſinenſis Abbas ſuper hac re reſpondeat. Tunc Abbas. Non vult, inquit, Deus coacta ſervitia. Unde ſi contra voluntatem Monaſticum arripuiſtis inſtitutum, veſtrum erit vel relinquere illud, vel retinere. Quapropter ſanctæ Religionis habitum, quem præter voluntatem accepiſtis, ut ad pedes Domini noſtri Apoſtolici deponatis, præcipimus. Demum (ut ante jam dixi) veſtrum erit, vel reſumere illum, vel dimittere. Ille autem continuo ad pedes Summi Pontificis Monaſticas depoſuit veſtes, neque illi perſuaderi potuit, ut illas ultra reſumeret.*

In eodem Concilio idem Apoſtolicus Gulielmum Ducem Apuliæ, & Calabriæ conſtituit.

Ibi etiam, cum Landulfus Beneventanus Archiepiſcopus accuſatus fuiſſet, nec ſe purgare valeret, aut objecta refellere, ad Monaſterium fugit, detrectans Papæ audire ſententiam.

De eadem Synodo Baronius ex Chronico Beneventano narrat quoddam factum cujuſdam Archiepiſcopi a Papa depoſiti. Vide Baronium prædicto anno, & Binium hic.

Concil. Belvacenſe a Conone ſedis Apoſtolicæ Legato adverſus Henricum celebratum an. Dom. 1114. tempore Paſchalis Papæ ſecundi.

HAnc Synodum adverſus Henricum Imperatorem congregatam, & in eum ſententiam anathematis pronuntiatam, ea, quæ ſuperius dicta ſunt, ſatis oſtendunt. Præter hæc autem, inter alias cauſas itidem actitatas, querela illata eſt ab Ambianenſibus adverſus Godefridum ſuum Epiſcopum, qui relicto Epiſcopatu Carthuſiam petiiſſet. *Godefridus Ambian.* Sed convicti, quod injuſte ipſum e ſede expuliſſent, coacti ſunt ipſum perquirere, & ad priſtinam ſedem eum recipere. Vide Binium hic.

Ad idem Concilium ſpectat, quod narrat Guibertus Abbas lib. 3. de vita ſua cap. 16. cauſam quorumdam hæreticorum Manichæis ſimilium, ſeu verius Apoſtatarum delatam fuiſſe ad reſciendum, quid facto opus eſſet. Quidam Ruſticus, inquit, Clementius nomine, cum fratre Ebrardo, apud Vuciacum, proximam Sueſſioni villam commanebat, qui, ut vulgabatur, de primoribus D ſuæ hæreſeos erat. De hoc ferebat improbiſſimus ille Comes (Sueſſionenſis in reprobum ſenſum traditus) quod ſapientiorem eo neminem comprobaſſet. Hæreſis autem ea eſt, non quæ palam ſuum dogma defendat, *Clement. hæreſis.* ſed quæ perpetuis damnata ſuſurris clandeſtina ſerpat. Ejus vero talis dicitur eſſe ſumma.

Diſpenſationem filii virginis phantaſma fatentur.

Baptiſma parvulorum non intelligentium ſub patrinis quibuſcumque annullant.

Suum autem appellant Verbum Dei, quod fit quo neſcio rotatu longo ſermonum.

Myſterium, quod fit in altari veſtro ita exhorrent, ut ora ſacerdotum omnium os inferni appellent.

Et ſi pro velamine ſuæ hæreſeos aliquoties inter alios noſtra Sacramenta ſuſcipiant, ſic pro dieta habent, ut ea die nihil amplius edant.

Sacra cœmeteria a reliqua terra comparatione non dividunt. Conjugia damnant, & fructificare coitibus, &c.

Conventicula faciunt in hypogeis, aut penualibus abditis, ſexus ſimul indifferens, qui candelis accenſis cuidam mulierculæ ſub obtutu omnium retectis, ut dicitur, natibus, procumbenti eas a tergo offerunt, hiſque mox extinctis, *chaos* undecumque conclamant, & cum ea, quæ ad manum venerit prima, quiſque coit.

Quod ſi inibi fœmina gravidetur, partu demum fuſo in idipſum reditur.

Ignis multus accenditur a circumſedentibus, puer A de manu in manum per flammas jacitur, donec extinguatur. Deinde in cineres redigitur, ex cinere panis conficitur, cuique pars pro Euchariſtia tribuitur; qua aſſumpta, numquam pene ab ipſa hæreſi reſipiſcitur.

Si relegas hæreſes ab Auguſtino digeſtas, nulli magis, quam Manichæorum reperies convenire. Quæ olim cœpta a doctoribus, reſiduum dimiſit ad ruſticos, qui vitam ſe Apoſtolicam tenere jactantes, eorum Actus ſolos legere amplectuntur.

A Domino ergo Sueſſorum Pontifice Liſiardo præfati duo ad examen urgentur. Quibus, cum ab Epiſcopo ingereretur, quod conventus præter Eccleſiam facerent, & hæretici ab affinibus dicerentur, reſpondit Clementius: num legiſtis, Domine, *beati eritis*? cum B enim eſſet illiteratus, quod *eritis* ſignificabat, hæreticos æſtimabat. Putabat etiam, quod hæretici dicerentur, quaſi hæreditarii, haud dubium quin Dei.

Addit prædictus Guibertus probatos fuiſſe per ſumptionem Euchariſtiæ, deinde per aquam, *Purgatio per Euch. & per aquam.* cum negarent ſe quidquam contra fidem noſtram docuiſſe, ac Clementium in dolio miſſum, quaſi virga eſſet, ſupernataſſe cum applauſu plurium, qui in ſua opinione magis confirmabantur. Alter confeſſus errorem, ſed impœnitens cum fratre ſuo conjicitur in vincula. Interea perreximus ad Belvacenſe Concilium conſulturi Epiſcopos, quid facto opus eſſet. Notat vero Lucas Dachery hoc eſſe Concilium, cui præſedit Cono Legatus Paſchalis ſecundi anno 1114. quod ſupra viſum eſt appendice ad Sigibertum, & Nicolaus vitæ ſancti Godefridi lib. 3. cap. 9. ſcilicet poſtquam ſopita eſt hære- C ſis Berengariana, territorium Sueſſionenſe hacce peſtifera Clementii labe infectum eſt. De qua, quid in Concilio decretum fuerit, non apparet, niſi quod fidelis populus clericalem verens mollitiem, ideſt, ne Patres Concilii Belvacenſis mitius agerent, concurrit ad ergaſtulum, rapit incarceratos de hac hæreſi accuſatos, & ſubjecto eis extra urbem igne pariter concremavit. Quorum ne propagaretur carcinus, juſtum erga eos zelum habuit Dei populus. Concludit Guibertus, qui præſens aderat, cum examine tentarentur.

Hem quot tenebras offundat diabolus ſuper miſeras mortalium mentes, & quot abſurda, & impia pro veris ſuſcipere poſſunt, & credere miſeri homines, ubi ſemel ab Eccleſiæ Catholicæ linea, ac regula diſceſſerint. Quis non contremiſcat ad abyſſum illam judiciorum Dei, & humanæ miſeriæ!

Concil. Syriacum in cauſa Arnulphi Jeroſolymitani Patriarchæ, celebratum in Syria an. Dom. 1115. tempore Paſchalis Papæ ſecundi.

REs geſtas in hac Synodo Guilielmus Tyrius lib. 11. Belli ſacri, cap. 26. ita recenſet:

Eodem tempore Dominus Papa, auditis enormitatibus Arnulphi Patriarchæ, & de ejus immunda converſatione plenius edoctus, Legatum dirigit ad partes Syriæ, quemdam virum venerabilem, & multa religione conſpicuum, Arauſicenſem Epiſcopum: qui ad partes noſtras perveniens, convocato univerſi Regni Epiſcoporum Concilio, prædictum Arnulphum coram ſe adſtare præcepit: tandemque meritis exigentibus auctoritate Sedis Apoſtolicæ ab officio Pontificali de- E *poſuit. Ille vero adhuc fiduciam habens in ſuis praeſtigiis, quibus pene univerſorum ſubvertebat animos, transfretare coactus, ad Romanam perrexit Eccleſiam, ubi Domini Papæ, & totius Eccleſiæ blandis verbis, & larga munerum profuſione, Religionem circumveniens, cum gratia Sedis Apoſtolicæ remeavit ad propria, ſedem obtinens Jeroſolymitanam, eadem vivendi licentia, qua prius meruerat depoſitionem.*

Con-

Concilium Troja in cauſa Tregua Divina, habitum anno Domini 1115. ſub Paſchali Papa ſecundo.

HOc eodem anno Paſchalis Papa Auguſti menſis tempore in Apuliam profectus, Troja Concilium habuit, de quo iſta in Beneventano Chronico ab Auctore, qui aderat: *His omnibus, & aliis ita peractis, Apoſtolicus ipſe nono Kalendas Septemb. Trojã tetendit, ibiq; Concilium ſtatuit, & firmavit. Ad cujus ſacri Conventus preſentiã fere omnes Apulia Proceres, Archiepiſcopi, & Epiſcopi convenerunt. Conventu itaque ſancte ordinato, inter catera, qua ibi poſita ſunt, tregua Dei ſtatuta eſt. Adeo Comes Jordanus, & Comes de Loritello, & alii Barones Apulia Sacramento in praſentiarum firmaverunt treguã Dei ex tunc per ſpatiũ annorũ trium fore tenendam; ſicque confirmato Concilio, & pie finito, Papa Beneventum tertio die intrantis menſis Septembris reverſus eſt. Deinde Apoſtolicus ipſe civitatis negotia, qua imminebant, judicans, Romam reverſus eſt ſeptimo Kalendas Octobris, ubi tunc erat, Monaſterium S. Vincentii dedicavit.* Hæc ibi.

Concil. Colonienſe ob promulgandã excommunicationem, qua in Henricum Imp. Roma prolata erat, auctoritate Theodori Cardin. & Legati ſedis Apoſtolica, indictum an. Dom. 1116.

DE eo Concilio apud Urſpergenſem.

Anno Domini 1116. Imperator Natalem Domini Spira cum paucis Epiſcopis, & principibus celebrans, ea, qua interim Colonia gerebantur, graviter tulit. Audivit enim quamplurimos ibi conveniſſe, non ſolum Metropolitanos, ſed etiam alios Epiſcopos, vel Optimates Regni, cauſa pracipue verbum excommunicationis in ſe manifeſtandi, quamvis ipſe Cardinalis, cujus hac initiabantur auctoritate, in itinere defunctus, illo ad ſepulturam potius, quam ad actionem delectus eſſet Concilii. Miſſus tamen ab eo illuc Praſul Vvirzeburgenſis, audientiam, vel communionem, nonniſi reconciliatus, habere meruit: reverſus poſt redditam Legationem ei, qui ſe miſerat, denuo communicare renuit, ſed vita periculo coactus, Miſſam coram Rege celebravit, indeq; uſque ad mortem contriſtatus, latenter diſceſſit, ſicque rurſum communioni priſtina multis lacrymis reconciliatus, ultra Caſaris aſpectu ſimul, & gratia caruit.

Concil. Lateranenſe tertium, quo Acta Concilii Lateran. ſecundi, in cauſa privilegii per vim Henrico conceſſi confirmantur an. Dom. 1116. tempore Paſchalis Papa ſecundi.

EOdem anno, qui eſt 18. ordinationis Domini Papæ Paſchalis ſecundi, ſecundo Nonas Martii, Romæ in Sede Lateranenſi, in Eccleſia ſancti Salvatoris, quæ appellatur Conſtantiniana, celebrata eſt Synodus Univerſalis Concilii, ubi præcipue Apoſtolicus cauſam Concilii, & animi ſui intentionem his verbis expoſuit: Poſtquam Dominus de ſervo ſuo fecit, quod voluit, & me, populumque Romanum tradidit in manu Regis, videbam quotidie paſſim fieri rapinas, & incendia, cædes, & adulteria. Hæc, & hujuſmodi mala cupiebam avertere ab Eccleſia, & populo Dei, & quod feci, pro liberatione populi Dei feci. Feci autem, ut homo, quia pulvis ſum, & cinis. Fateor me male egiſſe: ſed rogo vos omnes, orare pro me ad Deum, ut indulgeat mihi. Illud autem malum ſcriptum, quod in tentoriis factum eſt, quod pro pravitate ſui pravilegium dicitur, condemno ſub perpetuo anathemate, ut nullus unquam ſit bonæ memoriæ: & rogo vos omnes, ut idem faciatis. Tunc ab univerſis clamatum eſt; Fiat, fiat.

Bruno Signienſis.

Bruno autem Signinus Epiſcopus altius exorſus eſt: Gratias agamus omnipotenti Deo, qui Dominum Papam Paſchalem, qui præſenti Concilio præſidet, audivimus proprio ore damnantem illud privilegium, quod pravitatem, & hæreſim continebat. Ad hæc quidem cavillatorie ſubjunxit: Si privilegium illud hæreſim continebat, qui illud fecit, hæreticus fuit. Joannes autem Cajetanus ad hæc commotus, Signino reſpondit: Tune & hic, & in Concilio, nobis audientibus, Romanum Pontificem appellas hæreticum? Scriptum, quod fecit Dominus Papa, malum quidem fuit, ſed hæreſis non fuit.

An Paſchalis Papa fuerit hæreticus,

Ad hæc patientia Domini Papæ horrendo hæreſis nomine pulſata, expergefacta eſt, & manu ſilentium indicens, diſſidentium clamores, & murmura tali ratione compeſcuit: Fratres, & Domini mei, Eccleſia iſta numquam habuit hæreſim, immo hic omnes hæreſes conquaſſatæ ſunt. Et infra.

Eccleſ. Romana nunquam hæreſi polluta eſt.

Privilegium inveſtituræ, quod in tentoriis conceſſiſſe videbatur, obliterare volens, iterans ſententiam Papæ Gregorii ſeptimi inveſtituram Eccleſiaſticarum rerum a laica manu rurſum excommunicavit ſub anathemate, dantis, & accipientis.

Acta Later. Conc. 2. confirmantur.

Deinde Cardinalis Cono Præneſtinus relationem fecit totius ſuæ Legationis, quæ ab ipſo Papa approbata eſt.

Concil. Romanum in Cauſa Cluniacenſis, & Caſſinenſis Monaſterii, anno Dom. 1116. tempore Paſchalis Papa ſecundi.

DE loco, cauſa, & Actis hujus Concilii, in Chronico Caſſinenſi lib. 4. cap. 62. iſta narrantur: *Supradictus autem Pontifex (Paſchalis nimirum) adjuncto ſibi Abbate noſtro, rediens Romam, mediante Quadrageſima Synodum celebrare diſpoſuit. In qua noſter Abbas, dum de Sella ſancta Sophia intra Beneventum litem agitaret, nihil conſequi potuit. Quo etiam tempore, dum Pontius Cluniacenſis Abbas ad Synodum veniens, Abbatem Abbatum ſe jactaret; rogatus a Joanne Cancellario, Cluniacenſes a Caſſinenſibus, aut Caſſinenſes a Cluniacenſibus Regulam ſumpſiſſent: Reſpondit: Non modo Cluniacenſes, verum omnes in Romano orbe Monachos Regulam P. Benedicti a Caſſinenſi accepiſſe Cœnobio. Ergo, inquit Cancellarius, ſi a Caſſinenſi Monaſterio, tamquam a vivo fonte, Monaſtica Religionis norma manavit, jure a Romanis Pontificibus Caſſinenſi Abbati hac prarogativa conceſſa eſt, ut ipſe ſolus (qui tanti Legiferi Vicarius eſt) Abbas Abbatũ appelletur.*

Abbas Abbatum.

Concil. Capuanũ, quo Henricus quintus Rex Germania, quartuſq; ejus nominis Imperator, una cum Mauritio Burdino Antipapa, qui ſe Gregorium octavum nominabat, excommunicatur, an. Dom. 1118. tempore Gelaſii Papa.

OCcaſionem, & Acta hujus Synodalis Congregationis apud Capuam celebratæ, Urſpergenſis in Chronico enarrat his verbis:

Henricus Imperator, dum Padanis regionibus immoraretur, audito tranſitu Apoſtolici Paſchalis, Romam properavit, & primo quidem in electione Domini Joannis, qui & Gelaſius ſecundus dictus eſt, aſſenſum prabens, poſtea vero eodem a ſua ſe communicatione ſubtrahente, non ſine quorumdam Romanorum favore, alterum quemdam Burdinum ex Hiſpania ſupervenientem, Apoſtolica Sedi impoſuit, ſicque ſchiſma, quod jam ſperabatur emortuum, crudeliter revixit. Nam eodem Romana cathedra libere potito: Gelaſius cum his, qui ſecum aberant Cardinalibus, cateriſque Catholicis, quos congregare poterat, apud Capuam, juxta quod littera ab ipſo circumquaque tranſ-

Burdinus Antipapa.

tranſmiſſa teſtantur, Cæſarem una cum idolo ſuo damnavit.

Concil. Colonienſe, quo per Cononem Legatum Sedis Apoſtolicæ excommunicatio in Henricum Regem lata promulgatur an. Dom. 1118. *tempore Gelaſii II.*

HIs temporibus, inquit Urſpergenſis in Chronico, Cono Prænestinus adhuc Legatione Gelaſii functus, Synodum Coloniæ cum Teutonicis habuit, ubi Imperatoris omnimodis excommunicationem propalavit. Huic Concilio interfuit Norbertus, poſtea Præmonſtratenſis Ordinis inſtitutor, tunc autem noviter converſus in peregrino habitu, ibique ab omnibus in multis accuſabatur, de quibus ſe prudenter excuſabat. Unde & ſcriptum legitur de eo, quia manus horum omnium contra eum, & ipſe contra omnes.

Concil. Friteslarienſe contra Imperatorem Henricum anno 1119. *ſub Gelaſio II.*

DE hac ſynodo Urſpergenſis iſta ſcribit.

Alteram quoque ſynodum Friteslaridem Cono Præneſtinus eadem pro cauſa indixit, qua & habita, eandem, quam prius excommunicationem confirmavit (adverſus Imperatorem ſcilicet). Imperator his auditis, inſuper etiam, quod Principum conſenſus Generale, vel Curiale Colloquium non multo poſt apud Vvirceburg inſtituere propoſuiſſet: ubi ipſe aut præſens ad audientiam exhiberi, aut abſens Regno deponi debuerit: efferatus animo, Italiæ ſuis copiis cum Regina relictis, Germanicis ſe regionibus nimis inſperatus exhibuit.

Concil. Viennenſe a Gelaſio II. celebratum anno Domini 1119.

CUm Gelaſius Papa apud Capuam Henricum Imperatorem, & Bardinum ſchiſmaticum Antipapam excommunicaſſet, atque inde per Campaniam cum ſuis ad Burgundiam tranſmigraſſet, *anno Dominicæ Incarnationis* 1119. inquit Urſpergenſis in Chronico, *apud Viennam ſynodum congregavit, eaque tranſacta, poſt paucos dies in Monaſterio Cluniacenſi vitam præſentem in Domino finivit.*

Quid vero in ea geſtum, vel conſtitutum fuerit, ſilent omnes.

Concil. Rhemenſe, propter Inveſtituras Eccleſiaſticas, Excommunicationem Henrici Imp. aliaſque cauſas a Gelaſio II. indictum, ſed tempore Calliſti II. celebratū an. Dom. 1119.

DE rebus in hac ſynodo geſtis, editiſque Conſtitutionibus, & Imperatoris excommunicatione, Urſpergenſis iſta habet.

Aderant etiam Legati tam Romanorum, quam Viennenſium, imo diverſarum Eccleſiarum miſſi, confirmantes electionem Domini Calliſti. Cui profecto, dum univerſi noſtrates Epiſcopi obedientiam profeſſi, ſynodum, quæ juxta feſtum ſancti Lucæ indicebatur, collaudaſſent fieri; ipſe Rex ſemetipſum ibidem pollicebatur ob reconciliationem univerſalis Eccleſiæ præſentandum iri. Id enim Catalaunenſis Epiſcopus, & Cluniacenſis Abbas apud Argentinam ipſum convenientes, multis ratiocinationum conatibus obtinuerunt.

Ejuſdem tamen Actionem Rhemenſis Concilii ſi quis plenarie cognoſcere quærit, ut literis cujuſdam Scholaſtici, nomine Heſſonis, eleganter enucleatam reperire poterit: ideſt qualiter Rex inter Regnum, & Sacerdotium de concordia facienda conſenſerit. Inſuper eidem Concilio, cui videlicet 13. *Calendis Novembris prædictus Papa Calliſtus II. vallatus quadrin-*

A *gentis viginti ſex Patribus, coram innumera multitudine Cleri, ac populi præſedit, non adeo ſe præſentem Henricus, vicinum tamen exhibuerit, ubi & colloquio ſuo Domini Papæ Legatis conceſſo, tandem inducias denuo quæſierit propter Generale Colloquium cum Principibus habendum, pro inveſtituris ſcilicet Eccleſiaſticis, quas tantopere cogebatur amittere. Ad ultimum vero idem Apoſtolicus, inita inter ſe, & Regem concordia, ſynodalia prædeceſſorum Decreta confirmaverit, aliaque nonnulla, quæ res exigebat, naviter addiderit: ſicque poſt dies fere duodecim in virtute ſpiritus Sancti rite finito Concilio, cunctos Apoſtolica benedictione confirmatos, ad propria redire permiſit unumquemque cum gaudio.* Hæc ipſe ſummatim.

B *Concil. Neapolitanum in Samaria, auctoritate Guaremundi Jeroſolymitani Patriarchæ, ad reformandos mores Eccleſiæ celebratum in præſentia Balduini Jeroſolymorum Regis, an. Dom.* 1120. *tempore Calliſti Papæ II.*

CAuſam una cum Actis Concilii Tyrius lib. 12. Belli ſacri, cap. 13. his verbis ſummatim deſcribit.

Eodem anno, qui erat ab Incarnatione Domini 1120. *cum peccatis noſtris exigentibus Regnum Jeroſolymorum multis vexationibus fatigaretur, & præter eas, quæ ab hoſtibus inferebantur, moleſtias, locuſtarum intemperie, & edacibus muribus jam quaſi quadriennio continuo fruges ita penitus deperiſſent,* C *ut omne firmamentum panis defeciſſe videretur: D. Guaremundus Jeroſolymorum Patriarcha, vir religioſus, ac timens Deum, una cum D. Rege Balduino, Prælatis quoque Eccleſiarum, & Regni Principibus, apud Neapolim urbem Samariæ convenientes, Conventum publicum, & curiam Generalem ordinaverunt. Ubi ſermone ad populum habito, exhortationis gratia cum apud omnes conſtare videretur, quod populi peccata Dominum provocaſſent, de communi ſtatuunt conſilio errata corrigere, & exceſſus redigere in modum, ut tandem ad frugem melioris vitæ redeuntes, & pro commiſſis condigne ſatisfacientes, eum ſibi redderent placabilem, qui peccatoris non vult mortem, ſed magis ut convertatur, & vivat. Deterriti ergo de cœlo ſignis minacibus, & terræ motu ſequenti, clade quoque ſimul, & famis anguſtia, &* D *hoſtium protervia nimis, & pene quotidiana infeſtatione, per opera pietatis Dominum ſibi reconciliare quærentes, ad morum erigendam, conſervandamque diſciplinam, viginti quinque Capitula quaſi vim legis obtinentia de communi ſanxerunt arbitrio. Quæ ſi quis legendi ſtudio videre quærit, in multarum Archivis Eccleſiarum ea facile reperire poteſt.*

Hanc ſynodum, ait Baronius anno 1120. prope finem, tanta morum correctio conſecuta eſt, ut per Dei miſericordiam anno ſequenti 1121. Turcarum Princeps adverſus Antiochiam cum magnis copiis rediens, apoplexia extinctus ſit.

E *Concil. Romanum, quo Caſſinenſis Monaſterii Abbas Oderius conſecratur, ejuſdemque Monachi a querela Epiſcoporum abſolvuntur, anno Dom.* 1121. *tempore Calliſti Papæ II.*

REs in hac ſynodo geſtas Romæ Chronicon Caſſinate commemorat lib. 4. cap. 80. his verbis:

Menſe itaque Martio præparatis, quæ erant neceſſaria itineri, Romam, ut ſibi a Pontifice injunctum fuerat, conſecrandus advenit. Ibi ab eodem Papa, qui tunc forte Concilium celebrabat, honorifice conſecratus, a Cardinalibus, Romaniſque nobilibus in magna eſt gloria habitus. In hac ſynodo Epiſcopi adverſus Monachos invidia inflammati, cœperunt dicere, nihil ſupereſſe aliud, niſi, ut ſublatis virgis, & annulis,

Monachis deſervirent: illos enim Eccleſias, villas, caſtra, decimationes, vivorum, & mortuorum oblationes deſinere. Converſique ad Pontificem, Decidit, ajebant, pudor, Canonicorum honeſtas obliterata eſt, Clericorum religio corruit, dum Monachi, contempto cœleſti deſiderio, jura Epiſcoporum inſatiabiliter ambiunt, &c. Et cum varia ingeniis hinc inde eſſent prolata ſententia; tandem ex juſſione Abbatis unus ex noſtris ſurgens in medium, dixit: Congregati ſunt inimici noſtri, & gloriantur in virtute ſua. Sed tu Domine Deus noſter contere virtutem illorum, ut cognoſcant, quia non eſt alius, qui pugnet pro nobis, niſi tu Deus noſter, &c.

Cum & alia multa proferret, quidam Liguria Epiſcopus dixit: Licet Epiſcoporum religioſitas conqueſta contra Monachos fuerit; non tamen ſine cauſa prædeceſſores noſtri Monaſteria ditaverunt, &c. Unde non immerito nos potius diligere Monachos, quam inſequi convenit, cum ipſi contemplativæ vitæ, & orationi vacent. Ad hæc Pontifex imperato ſilentio dixit: Caſſinenſis Eccleſia non ab hominibus, neque per hominem, ſed per Jeſum Chriſtum fundata eſt: cujus imperio Benedictus Pater locum prius idolis deditum purgans, ſancta deſcriptione Regula, miraculorumque prodigiis, & ſua corporali requie orbi ſpectabilem reddidit, totiuſque Monaſtici Ordinis caput eſſe conſtituit, &c. Nos igitur ſanctorum prædeceſſorum noſtrorum veſtigia ſecuti, Caſſinenſe Cœnobium ab omni mortalium jugo quietum ſemper, ac liberum manere, & ſub ſolius S. R. E. defenſione perpetuo manere decernimus, &c.

Concil. Lateranéſe I. Generale 9. an. Chriſti 1122. habetur in 2. Claſſe.

Concil. Rom. II. quo ob reſtitutam in Comitiis Vvormatienſibus inveſtituram Eccleſiaſticam, pax inter Pontificem, & Imperatorem inita confirmatur, anno Dom. 1123. tempore Calliſti Papa II.

DE hac Synodo Robertus de Monte, Continuator Sigeberti, iſta ſcribit: *Anno 1123. Concilium Roma celebratur, pax inter Regnum, & Sacerdotium reformatur, & jus inveſtiturarum Epiſcoporum ab Imperatore exfeſtucatur.* Hoc eſt illud Concilium, cujus meminit Calliſtus in Epiſtola gratulatoria ad Henricum Imperatorem, his verbis: *Legatos itaque noſtros, qui apud vos ſunt, benevolentia veſtra attentius commendantes, rogamus, ut quia Concilium a nobis indictum accelerat, cito eos ad nos Domino largiente remittas. Tuos vero Legatos ita inſtructos dirigas, ut juxta promiſſum tuum regalia in integrum Romana Eccleſia reſtituant.*

Concil. Toloſanum auctoritate Calliſti Papa contra quoſdam Hæreticos Monachos, in bona Eccleſia, & Sacramenta Eccleſia blaſphemos, celebratum anno 1124.

DE hac ſynodo in Faſciculo temporum iſta ſcribuntur: *Hic Toloſa ſynodum celebravit, in qua damnavit fictos quoſdam Religioſos, qui plures hæreſes ſecreto, & publice ſeminabant contra Sacramenta, & bona Eccleſiarum.*

Concil. Londinenſe I. auctoritate Joannis de Crema Cardinalis, & Apoſtolica Sedis Legati indictum, quo LX. Patres ad reformandos pravos Eccleſia mores plura ſanxerunt, 9. Septemb. anno Dom. 1125. tempore Honorii Papa II.

CElebratur ſynodus Londoniæ, ait Continuator Florentii Vvigornienſis ſcriptor hujus temporis, in Eccleſia S. Petri Apoſtolorum Principis apud Vveſtmonaſterium, menſe Septembri, nona die ejuſdem menſis, ubi poſt multarum diſcuſſionem cauſarum A promulgata ſunt ſequentia Capitula, & ab omnibus confirmata. Præfuit autem huic ſynodo Joannes de Crema ſanctæ, & Apoſtolicæ Eccleſiæ tit. ſancti Chryſogoni Presbyter Cardinalis, & D. Papæ Honorii in Angliam Legatus, cum Guilielmo Cantuarienſi, & Turſtano Eboracenſi Archiepiſcopis, & cum Epiſcopis diverſarum Provinciarum numero xx. & Abbatibus circiter XL. & cum innumera Cleri, & populi multitudine.

Sunt autem hæc Capitula.

SAnctorum Patrum veſtigiis inhærentes, quemquam in Eccleſia per pecuniam ordinari auctoritate Apoſtolica prohibemus.

Interdicimus etiam, ut pro Chriſmate, pro Oleo, B pro Baptiſmate, pro Pœnitentia, pro viſitatione infirmorum, ſeu Unctione, pro communione Corporis Chriſti, pro ſepultura, nullum omnino pretium exigatur.

Statuimus præterea, & Apoſtolica auctoritate decernimus, ut in conſecrationibus Epiſcoporum, vel Abbatum benedictionibus, ſeu in dedicationibus Eccleſiarum, non cappæ, non tapetæ, non manutergia, non baccilia, & nihil omnino per violentiam, niſi ſponte oblatum fuerit, penitus exigatur.

Nullus Abbas, nullus Prior, nullus omnino Monachus, vel Clericus, Eccleſiam, ſive decimam, ſeu quælibet Beneficia Eccleſiaſtica de dono laici ſine proprii Epiſcopi auctoritate, & aſſenſu ſuſcipiat. Quod ſi præſumptum fuerit, irrita erit donatio hujuſmodi, & ipſe C Canonicæ ultioni ſubjacebit.

Sancimus præterea, ne quis Eccleſiam ſibi, ſive Præbendam paterna vendicet hæreditate: aut ſucceſſorem ſibi in aliquo conſtituat beneficio. Quod ſi præſumptum fuerit, nullas vires habere permittimus, dicentes cum Pſalmiſta: *Deus meus pone illos, ut rotam*, & (ſicut dixerunt) *hæreditate poſſideamus ſanctuarium Dei.*

Adjicientes quoque ſtatuimus, ut Clerici, qui Eccleſias, ſeu Beneficia habent Eccleſiarum, & ordinari, quo liberius vivant, ſubterfugiunt, cum ab Epiſcopis invitati fuerint, ſi ad Ordines promoveri contempſerint, Eccleſiis ſimul, & Beneficiis earum priventur.

Nullus in Decanum, nullus in Priorem, niſi Presbyter, nullus in Archidiaconum, niſi Diaconus promoveatur.

Nullus in Presbyterum, nullus in Diaconum, niſi ad certum titulum ordinetur: Qui vero abſolute fuerit orD dinatus, ſumpta careat dignitate.

Nullus Abbas, nullus omnino Clericus, vel laicus quemquam per Epiſcopum in Eccleſia ordinatum, abſque proprii Epiſcopi judicio præſumat ejicere. Qui autem ſecus facere præſumpſerit, excommunicationi ſubjacebit.

Nullus Epiſcoporum alterius præſumat Parochianum ordinare, aut judicare: unuſquiſque enim ſuo Domino ſtat, aut cadit; nec tenetur aliquis ſententia non a ſuo Judice prolata. Nemo excommunicatum alterius præſumat in communionem ſuſcipere. Quod ſi ſcienter fecerit, & ipſe communione careat Chriſtiana.

Præcipimus etiam, ne uni perſonæ Archidiaconatus, vel diverſi Ordinis tribuantur honores. Presbyteris, Diaconibus, Subdiaconibus, Canonicis uxorum, E concubinarum, & omnino omnium fœminarum contubernia, auctoritate Apoſtolica inhibemus, præter matrem, ſororem, amitam, ſive illas mulieres, quæ omni careant ſuſpicione. Qui hujus decreti violator extiterit, confeſſus, vel convictus, ruinam proprii Ordinis patiatur.

Uſuras, & turpe lucrum Clericis omnimodis prohibemus. Qui vero ſuper crimine tali confeſſus fuerit, convictus a gradu proprio dejiciatur.

Sortilegos, ariolos, & auguria quæque ſectantes, eiſque conſentientes excommunicari præcipimus, perpetuaque notamus infamia.

Inter conſanguineos, ſeu affinitate conjunctos, uſque

ad

Digitized by Google

ad .... generationem, matrimonia contrahi prohibemus: ſi qui vero taliter conjuncti fuerint, ſeparentur.

Interdicimus etiam, ut viri proprias uxores de conſanguinitate impetentes, & teſtes, quos adducunt, non ſuſcipiantur, ſed priſca Patrum ſervetur auctoritas. Placet vobis? Placet. Placet vobis? Placet vobis? Placet.

Concil. Trecenſe Gallicanũ, quo Templariis Militibus, anno ſuæ inſtitutæ Religionis nono, una cum Regula aſſignatus eſt habitus albus, anno Dom. 1127. tempore Honorii Papæ II.

Acta Concili, tempus, & locum enarrans Tyrius libro 12. cap. 7. hæc ſcribit.

Concilio in Francia apud Trecas habito, cui interfuerunt Dominus Senonenſis Archiepiſcopus cum Suffraganeis ſuis, Albanenſis quoque Epiſcopus Apoſtolicæ Sedis Legatus, Abbates quoque Ciſtercienſis, & Claravallenſis, cum aliis pluribus, inſtituta eſt eis Regula, & habitus aſſignatus, albus videlicet, mandato Domini Honorii Papæ, & Domini Stephani Jeroſolymitani Patriarchæ. Cumque jam annis novem in eo fuiſſent propoſito (non niſi novem erant) ex tunc cœpit eorum numerus augeri, & poſſeſſiones multiplicabantur. Poſtmodum vero tempore Domini Eugenii Papæ, ut dicitur, cruces de panno rubeo, ut inter cæteros eſſent notabiliores, mantellis ſuis cœperunt aſſuere, &c. Alia multa de his Templariis, & eorum Regulam vide apud Binium.

Concil. Londinenſe, alias Lundonienſe II. pro reformandis moribus Eccleſiæ celebratũ in Anglia an. Dom. 1127. tempore Honorii Papæ II.

Quo loco, & tempore, quo auctore, quave de cauſa, & occaſione hæc ſynodus indicta, quid in ea conſtitutum fuerit, Continuator Florentii Vvigornienſis hujus temporis Scriptor deſcripſit his verbis.

Guilielmus Dorovernenſis Archiepiſcopus congregavit Generale Concilium omnium Epiſcoporum, & Abbatum, & quarumcumque Religioſarum perſonarum totius Angliæ, apud Monaſterium S. Petri in Occidentali parte Lundoniæ ſitum. Cui Concilio præſedit ipſe, ſicut Archiepiſcopus Cantuariæ, & Legatus Apoſtolicæ ſedis, &c.

Quæ autem communi Epiſcoporum conſenſu in ipſo Concilio decreta ſunt, & ſtatuta, ſunt hæc.

Eccleſias, & Eccleſiaſtica Beneficia, ſeu quoslibet Eccleſiaſticos honores vendi, vel emi, auctoritate B. Petri Apoſtolorum Principis, & noſtra, omnino prohibemus. Qui vero hoc præceptum violaſſe convictus fuerit, clericus quidem ab Ordine deponatur, laicus vero exlex, & excommunicatus habeatur, & ejuſdem Eccleſiæ, vel Beneficii poteſtate privetur. Ordinari quemquam per pecuniam in Eccleſia Dei, vel promoveri, auctoritate ſedis Apoſtolicæ modis omnibus interdicimus. Exactiones certas pecuniarum pro recipiendis Monachis, Canonicis, & Sanctimonialibus, condemnamus. Nullus in Decanum, niſi presbyter, nullus in Archidiaconum, niſi Diaconus conſtituatur. Quod ſi quis ad hos honores infra prædictos Ordines jam deſignatus eſt, moneatur ab Epiſcopo ad Ordines accedere. Quod ſi juxta monitionem Epiſcopi ordinari refugerit, eadem, ad quam deſignatus eſt, careat dignitate. Presbyteris, Diaconibus, Subdiaconibus, & omnibus Canonicis, contubernia mulierum illicitarum penitus interdicimus. Quod ſi concubinis (quod abſit) vel conjugibus adhæſerint, Eccleſiaſtico priventur Ordine, honore ſimul, & Beneficio. Presbyteros vero parochiales, ſi qui tales fuerint, extra Chorum ejicimus, & infames eſſe decernimus. Archidiaconis vero, & miniſtris (quibus hoc incumbit) auctoritate Dei, & noſtra præcipimus, ut omni ſtudio, & ſolicitudine procurent, ab Eccleſia Dei hanc perniciem omnino eradicare. Quod ſi qui in hoc negligentes, vel (quod abſit) conſentientes inventi fuerint, primo, & ſecundo ab Epiſcopis digne corrigantur, tertio vero Canonice ſeverius corripiantur. Concubinæ vero presbyterorum, & Canonicorum, niſi ibi legitime nupſerint, extra parochiam expellantur. Ut nullus Archidiaconus in diverſis Epiſcopatibus diverſos Archidiaconatus teneat, ſub anathemate prohibemus. Decimas ſicut Dei ſummi Dominicas, ex integro reddi præcipimus. Ut nulla perſona Eccleſias, vel decimas, ſeu qualibet alia Eccleſiaſtica Beneficia det, vel accipiat, ſine conſenſu, & auctoritate Epiſcopali, Canonica auctoritate vetamus. *Veſtes Monialium.* *Nulla Abbatiſſa, vel Sanctimonialis carioribus utatur indumentis, quam agninis, vel caninis.*

Rex igitur cum inter hæc Lundoniæ moraretur, auditis Concilii geſtis, conſenſum præbuit, auctoritate Regia, & poteſtate conceſſit, & confirmavit ſtatuta Concilii a Guilielmo Cantuarienſi Archiepiſcopo, & S. R. E. Legato apud Vveſtmonaſterium celebrati. Hæc ille.

Concil. Ravennate, quo Aquilejenſis, & Venetiarum Patriarchæ depoſiti ſunt, an. Dom. 1128. tempore Honorii Papæ II.

De rebus in hac ſynodo geſtis hæc breviter Baronius: *Quo tempore miſit Petrum Presbyterum Cardinalem tituli S. Anaſtaſiæ Ravennam, ubi congregata Synodo, depoſuit Aquilejenſem, & Venetiarum Patriarchas. Hæc in veteri Pontificali. Quæ autem cauſa intervenerit horum condemnationis, non invenimus.*

Concil. Claromontenſe, Innocentii Papæ auctoritate indictũ, quo Anacletus Antipapa, & invaſor Sedis Apoſtol. condemnatur, an. Dom. 1130.

Initio Pontificatus hanc ſynodum apud Clarummontem in Gallia celebratam eſſe propter ſchiſmaticum, & Pſeudopontificem Anacletum, teſtatur Otho Friſingenſis l. 7. c. 18. his verbis: *Non multo poſt, Honorio mortuo, graviſſimum ſchiſma in Eccleſia oritur, Innocentio Canonice electo. ſed Petro Leonis violentia amicorum ſuorum, qui fortiſſimi in Urbe erant, favente ſibi Rogerio Siculo, intruſo. Cui dum Innocentius reſiſtere non valeret, Urbe cedit, tranſcenſiſque Alpibus, Gallias ingreditur, ubi in Regno Gallici Regis in civitate apud Clarummontem Concilium celebrans, nuntios Lotharii Conradum Juvanienſem, Heribertum Monaſterienſem Epiſcopos obvios habuit.*

Eadem ſynodo Anacletum condemnatum fuiſſe, teſtatur Platina in Vita Innocentii his verbis: *Innocentius celebrato apud Clarummontem Concilio, Petrum Antipapam cum ſectatoribus damnavit.* Hæc ille.

Concil. Stampenſe, contra Anacletum Antipapam congregatum an. 1130. tempore Innocentii II.

In hac ſynodo, auctore S. Bernardo, damnatum eſſe Petrum Antipapam, qui ſe Anacletum nominabat, contra fuiſſe electionem Innocentii Canonice, & legitime ordinati, teſtatur Vincentius lib. 27. cap. 6. & lib. 2. in Vita S. Bernardi. Quo Rex (ut erat piiſſimus Eccleſiæ defenſor) cito compunctus, Concilium Archiepiſcoporum, Abbatum, & religioſorum virorum Stampis convocat, & eorum conſilio tam de perſona, quam de electione inveſtigans, & aſſenſum electioni conſilio virorum præbet, & deinceps manutenere promittit. Cum autem & ſuſceptionis, & ſervitii primitias Cluniaci primo Rex delegaſſet, tanto exhilarati ſuffragio, cum gratiis, & benedictione Domino Regi per nos referentes, ad propria remiſerunt. Ut autem ad ſanctum Benedictum ſuper Ligerim deſcendit, Dominus Rex cum Regina, cum filiis ei occurrens, & nobilem

diademate ſæpius coronatum verticem, tamquam ad ſepulchrum Petri inclinans, pedibus ejus procumbit, & Catholicum affectum, & devoti ſervitii effectum ei, & Eccleſiæ promittit. Cujus exemplo, & Rex Angliæ Henricus ei Carnotum occurrens, devotiſſime pedibus ejus proſtratus, votivam ſui, ſuorumque, & terræ ſuæ ſuſceptionem, & obedientiæ filialis promittit plenitudinem. Hæc Sugerius de rebus geſtis uſque in annum ſequentem.

Vulgo Joare.

Concil. Jotrinum, ob S. Thomam, S. Victoris Pariſienſis Priorem, occiſum pro juſtitia, congregatum anno Dom. 1130. *tempore Innocentii II.*

Archidiaconi exactiones.

CUm Archidiaconus Pariſienſis Theobaldus illicitas exactiones occaſione Archidiaconatus a Preſbyteris exigeret, beatus autem Thomas Prior S. Victoris Pariſienſis, inſignis juſtitiæ amator, & defenſor, magno zelo eidem reſiſteret, & per nepotes Archidiaconi ipſius vir religioſus in obſequio charitatis in itinere, quod pietas indiceret, in opere ſancto, in ſanctorum comitatu, in Dominico die, ſinu meo (inquit Stephanus Pariſienſis in epiſtola ad Bernardum 159 ad Innocentium Papam) & intra manus meas crudeliter ab impiis pro juſtitia excerebratus eſt.

Hac de cauſa (inquit Petrus Cluniacenſis Abbas) nuper in partibus Archiepiſcoporum, Epiſc. Abbatum, ac multorum religioſorum, & ſapientum perſonæ congregatæ ſunt: & Concilio habito, in hujuſmodi ſacrilegos ſeveritatis ſententiam protulerunt. Confirmet ergo, ſi placet, Apoſtolica auctoritas, quod ab eis bene actum eſt: ſuppleat, ſi quid minus ſevere decretum eſt, ut impii debita ultione puniantur, & ab eorum imitatione cæteri deterreantur. Hæc, & alia Petrus ad Innocentium.

Sententiæ formula.

Ex epiſtola Innocentii: Adverſus ergo tam Deo odibile, & tam piaculare flagitium, quod in dilectos filios noſtros bonæ memoriæ Thomam Priorem ſancti Victoris, & Archenbaldum Subdecanum Aurelianenſem commiſſum eſt, tepiditate ſepoſita, aſſumpto vigore juſtitiæ, exurgant canones, armentur Jura; & ſi res expoſtulat, novum ſcelus novæ ſynodi librata ſententia conteratur. Quod ergo a veſtra dilectione ſuper hoc apud Jotrum nuper judicatum eſt, Apoſtolica auctoritate ſtatuimus eſſe firmatum. Sed quia nimis remiſſa videtur eſſe veſtra ſententia, addendo cenſemus, ut in quibuſcumque locis præfati ſanguinarii præſentes fuerint, divina ibi non celebrentur Officia: & ſi quis ſacrilegos illos Clericidas, ac cœleſtis collegii perturbatores, & effuſores Dominici ſanguinis in ſæculo remanentes manutenere, confovere tentaverit, anathematis ſententia percellatur, &c.

Concil. Rhemenſe, auctoritate Innocentii II. Rhemis indictum, quo Pſeudopontifex Anacletus, una cum ſchiſmaticis fautoribus excommunicatur, anno Domini 1131.

HUjus Concilii Acta periere, ſed de eo tantum apud Bernardum Abbatem Bonævallis hæc habentur in Vita S. Bernardi his verbis.

Perluſtrata igitur Francia (ſcilicet Innocentius Papa) Rhemis convocavit Concilium, in quo multis ad honorem Dei diſpoſitis, Regem Ludovicum vivente patre pro Philippo fratre coronavit in Regem. In omnibus his domnus Papa Abbatem (S. Bernardum) a ſe ſeparari non patiebatur, ſed cum Cardinalibus in rebus publicis aſſidebat. Sed & privatim quotquot habebat negotia, virum Dei ſecretius conſulebat. Ipſe vero audita referebat ad Curiam, & oppreſſis patrocinia exhibebat. Igitur ſoluto Concilio, &c. Hæc tantum ibi.

S. Bernardus.

Interfuit eidem Concilio una cum cæteris Sanctus Norbertus Epiſcopus Magdeburgenſis, cujus meminit Auctor, agens de rebus in eodem Concilio geſtis ſic;

A *Convocatoque Rhemis Concilio; convenerunt undique Epiſcopi de diverſis nationibus; advenit & Pater Norbertus: ibique illum Petrum intruſum excommunicaverunt, & electione Innocentii approbata, eumdem Petrum Leonis leoni rugienti, niſi reſipiſceret, tradiderunt.* *S. Norbertus.*

Robertus Sigeberti Continuator addit, eadem ſynodo non tantum Innocentii Papæ electionem approbatam, verum etiam ab omnibus Galliæ, & Germaniæ Epiſcopis Petri Antipapæ ordinationem anathemate damnatam fuiſſe. Et paulo infra ait: *Concilio Rhemis habito, præſente Francorum Rege Ludovico, filius ejus Ludovicus in Regem conſecratur a Papa Innocentio, Octavo Kalendas Novembris.* B Paucis enim diebus antequam hæc ſynodus celebraretur, Philippus Regis frater nuper in Regem inunctus, equi fortuito caſu decidens, magno omnium luctu in pœnam ſacrilegi patris juxta vaticinium S. Bernardi occiſus fuit.

Concil. Moguntinum in cauſa Brunonis Argentinenſis Epiſcopi celebratum anno Dom. 1131. *tempore Innocentii Papæ II.*

COncilium hoc habitum eſt Moguntiæ, ut vult Dodechinus, anno 1131. præſente Lothario Rege, ubi Bruno Argentinenſis Epiſcopus, præſentibus Auguſtenſe, Einſtedenſe, Bambergenſe, Vvirzeburgenſe, Spirenſe, & Vvormatienſe Epiſcopis, præſidente etiam Matthæo Albanenſe cum Moguntinenſe Archiepiſcopo, a clero, & populo ſuper violentia, intruſione, & C conſecratione impetitus, in manus Archiepiſcopi, & Cardinalis Argentinenſem reſignavit Epiſcopatum.

Conc. Placentinum adverſus Anacletum Pſeudopapam celebratum anno 1132. *ſub Innocentio Papa II.*

PEtrus Cluniacenſis lib. 3. Epiſt. meminit hujus Concilii breviter tantum his verbis: *Recedens Gallia, venturus Romam, tranſiens per ſanctum Ægidium, & per montem Geneva, fines Longobardiæ intravit, & apud Haſtam ſolemnitate Reſurrectionis Dominicæ celebrata, Placentiam venit. Ibi invocatis Epiſcopis, & aliis Eccleſiarum Prælatis tam de Longobardia, quam de Ravennatenſi Provincia, & Marchia inferioris partis, tertium Concilium celebravit.* Porro hujus Concilii non niſi hanc tantummodo brevem mentio- D nem invenire potuimus.

Concil. Northamptonienſe in Anglia celebratum anno Dom. 1138. *tempore Innocentii Papæ II. & Stephani Regis.*

RES geſtas in hoc Concilio Continuator Florentii ſummatim refert.

Rex Anglorum Stephanus in Octavis Paſcha, quod erat 4. Idus Aprilis, tenuit Concilium Northamptoniæ, cui præſidebat Eboracenſis Archiepiſcopus Turſtanus, Epiſcopi, Abbates, Comites, Barones, Nobiles quique per Angliam. In quo etiam Concilio, quorumdam electione, Exonienſi Eccleſia jam Paſtorali cura deſtituta, de medio facti Præſulis Guillielmi de Vvaravvaſt Archidiaconus, nomine Robertus, Paſtorali E *cura præficitur. Duæ quoque dantur Abbatiæ, &c.*

Concil. Londinienſe, ſub præſidio Alberici Oſtienſis, Apoſtolicæ Sedis Legati, celebratum in Anglia an. 1138. *tempore Innocentii Papæ II.*

ANno ab Incarnatione Domini 1138. (ſubjungit idem Continuator) Pontificatus autem Domini Papæ Innocentii anno 9. regnante nobiliſſimo Rege Stephano Anglorum, Henrici Regis magni nepote, anno tertio Regni ipſius, celebrata eſt ſynodus Londiniæ in Eccleſia S. Petri Apoſtolorum Principis apud Vveſt-

Google

Vveſtmonaſterium, menſe Decembri, 13. die menſis. A Ubi poſt multarum diſcuſſionem cauſarum, promulgata ſunt Capitula ab omnibus confirmata, num. 16. Præfuit autem ſynodo Albericus Oſtienſis Epiſcopus, & prædicti Domini Papæ Innocentii in Angliam, & Scotiam Legatus, cum Epiſcopis diverſarum Provinciarum numero 17. & Abbatibus circiter 30. & innumera cleri, & populi multitudine.

Concil. Vvintonienſe, pro immunitate Eccleſiaſtica contra Regem Stephanum, qui caſtella Eccleſiæ invaſerat, & Epiſcopos nonnullos carceribus mancipaverat, celebratum anno Dom. 1139. tempore Innocentii Papæ II.

ANno Dominicæ Incarnationis 1139. venenum malitiæ ſuæ diu in animo Stephani Regis nutritum, tandem erupit in publicum, caſtella Eccleſiæ invadens, & Epiſcopos renitentes carceri tradens. Quarto igitur Calendas Septembris, cum omnes fere Epiſcopi Angliæ cum Theobaldo Archiepiſcopo Cantuarienſi, qui Vvillelmo ſucceſſerat, Vvintoniam ad Concilium celebrandum veniſſent, Archiepiſcopus Eboracenſis Turſtanus pro valetudine, qua gravabatur (vix enim animi viribus corpus regebat) cæteri vero pro guerra literis abſentiam ſuam excuſarunt.

Henricus vocabatur. Lectum eſt primo in Concilio Decretum Innocentii Papæ, quo jam a Calendis Martii partem ſolicitudinis ſuæ idem Apoſtolicus Domino Epiſcopo Vvintonienſi jura Legationis in Anglia habenti injunxerat. Exceptum id ſummo favore, quod diuturnitate temporis temperantiam ſuam oſtendens Epiſcopus non prærupta Legatum promulgaſſet jactantia. Proceſſit deinceps in Concilio ſermo ejuſdem Latialiter ad literatos habitus, de indignatione captionis Epiſcoporum, quorum Saleſberienſis in camera Curiæ, Lindecolnienſis in diverſorio ſuo intercepti eſſent, Helyenſis exemplum ſimile veritus, veloci profugio ad Diviſas ſe calamitati exemiſſet. *Nomen eſt loci.* Scelus miſerabile, Regem ab incentoribus ita fuiſſe ſeductum, ut hominibus ſuis, præſertim Epiſcopis, in Curiæ ſuæ pace manus injici juſſiſſet. Adjecta eſſet Regio dedecori cœleſtis injuria, ut ſub obtentu culpæ Pontificum, Eccleſiæ poſſeſſionibus ſpoliarentur: ſibi Regis contra legem Dei exceſſum tanto dolori eſſe, ut mallet ſe multo diſpendio & corporis, & rerum ſuarum affici, quam Epiſcopalem celſitudinem tanta indignitate ejici. Quin etiam Regem de emendatione peccati multoties admonitum, poſtremo tunc Concilii vocationem non abnuiſſe. Proinde Archiepiſcopus, & cæteri conſulerent in medium, quid opus eſſet facto: ſe ad executionem Concilii, nec pro Regis amicitia, qui ſibi frater erat, nec pro damno poſſeſſionum, nec etiam pro capitis periculo defuturum.

Rex ad ſynodum vocatus conqueritur. Cum hæc ille ſenſim per amplificationem exponit, Rex cauſæ ſuæ non diffiſus Comites in Concilium miſit, quærens, cur vocatus eſſet. Reſponſum eſt a Legato ex compendio: Non debere illum, qui ſe fidei Chriſti ſubjectum meminiſſet, indignari, ſi a miniſtris Chriſti ad ſatisfactionem vocatus eſſet, tanti reatus conſcius, quantum noſtra ſæcula numquam vidiſſent, Gentilium quippe ſæculorum opus eſſe, Epiſcopos incarcerare, & poſſeſſionibus ſuis exuere. Conſulte vero in præſentiarum Rex faceret, ſi vel rationem facti ſui redderet, vel Canonicum judicium ſubiret. Ex debito etiam oportere, ut Eccleſiæ faveret, cujus ſinu exceptus, non manu militum in Regnum promotus fuiſſet.

Pro Rege venit quidem Albericus, qui plura in ſui defenſionem congeſſit: ſed ab Rogerio Epiſcopo redarguitur. Et cum dilata eſſet cauſa petitu Regis ad diem ſequentem uſque ad adventum Archiepiſcopi Rothomagenſis, is ubi venit, omnium ſuſpenſis animis quidnam afferret, dixit, ſe concedere, ut caſtella Epiſcopi habeant, ſi ſe jure habere debere per Canones probare poſſint: quod quia non poſſunt, extremæ improbitatis eſſe contra Canones niti velle. Et eſto, inquit, juſtum ſit, ut habeant; certe, quia ſuſpectum eſt tempus, ſecundum morem aliarum gentium Optimates omnes claves munitionum ſuarum debent voluntati Regis contradere, qui pro omnium pace debet militare. Ita omnis controverſia Epiſcoporum infirmabatur. Aut enim ſecundum Canonum ſcita injuſtum eſt, ut habeant caſtella; aut ſi hoc pro indulgentia Principali toleratur, ut tradant claves, neceſſitati temporis debent cedere. *An poſſint Epiſcopi habere caſtella.*

B His addidit Albericus, ſignificatum eſſe Regi, quod minarentur inter ſe Pontifices, pararentque aliquos ex ſuis contra eum Romam mittere. Et hoc (ait) mandat vobis Rex, ne quiſquam veſtrum præſumat facere: quia ſi quis contra voluntatem ſuam, & Regni dignitatem, ab Anglia quoquam iret, difficilis ei fortaſſis reditus eſſet. Quin etiam ipſe, quia ſe gravari videt, ultro vos ad Romam appellat.

Hæc poſtquam Rex partim quaſi laudando, partim minando mandaſſet, intellectum eſt, quo tenderet. Quapropter ita deciſum eſt, ut nec ipſe cenſuram Canonum pati vellet; nec Epiſcopi eam inconſulto exercere ducerent, duplici ex cauſa: ſeu quia Principem excommunicare ſine Apoſtolici conſcientia temerarium eſſet: ſeu quoniam audirent, quidam etiam viderent, gladios circa ſe nudari. Non enim jam ludicra erant verba, ſed de vita, & ſanguine pene certabatur. *Rex non excommunicandus abſque aſſenſu Papæ.* C Non omiſerunt tamen Legatus, & Archiepiſcopus, quin tenorem officii ſui proſequerentur. Suppliciter enim pedibus Regis in cubiculo affuſi oraverunt, ut miſereretur Eccleſiæ, miſereretur animæ, & famæ ſuæ, ne pateretur fieri diſſidium inter Regnum, & Sacerdotium. Ille dignanter aſſurgens, quamvis a ſe facti eorum amoliretur invidiam, malorum tamen præventus conſiliis, nullam bonarum promiſſionum exhibuit efficaciam. Calend. Septemb. ſolutum eſt Concilium. Hæc carptim ex Vvilielmo Malmeſburienſi lib. 2. hiſtoriæ novellæ.

Concil. Sveſſionenſe, Auctoritate Legati Sedis Apoſtolicæ contra Petrum Abailardum, ſub Ludovico Seniore Francorum Rege celebratum ante annum Domini 1139. quo Ludovicus Rex e vivis exceſſit. D

CUm Petrus Abailardus de ſancta Trinitate docens, & ſcribens, non bonis uſus exemplis, inter cætera diceret: Sicut eadem oratio eſt propoſitio, aſſumptio, & concluſio; ita eadem eſſentia eſt Pater, & Filius, & Spiritus ſanctus; Ob hoc Sveſſionis, Provinciali contra eum ſynodo ſub præſentia Romanæ ſedis Legati congregata, ab egregiis viris, & nominatis Magiſtris, Elberico Rhemenſe, & Leutaldo Novarienſe, Sabellianus hæreticus judicatus, libros, quos ediderat, propria manu ab Epiſcopis igni dare coactus eſt, nulla ſibi reſpondendi facultate conceſſa, eo quod diſceptandi in eo peritia ab omnibus ſuſpecta haberetur. *Abailardi error circa S. Trinitatem.* E Hæc Otho Friginſenſis Epiſcopus lib. 1. de geſtis Friderici. Quamvis de hoc ipſo Concilio amplius dicendum ſit in ſequenti claſſe, ad quam remittimus.

Concil. Senonenſe, contra eumdem Petrum Abailardum celebratum in præſentia Ludovici Regis Junioris, anno Domini 1150. tempore Innocentii Papæ II. Concilium Lateranenſe II. Generale X.

POſt extinctum ſchiſma Petri Leonis, & cum Arnaldus ex Italia rediit in Franciam ad ſuum magiſtrum Petrum Abailardum, quando & cœptum eſt agi adverſus ejuſmodi hæreſes recens emergentes, tunc congregatum eſt hoc Concilium, ut vult S. Bernardus in Ep. 189. dum dicit: *Leonem evaſimus, ſed incidimus in draconem, &c.* Et infra: *Novum cuditur populis, & gentibus Evangelium, nova proponitur fides, funda-* *habetur in 3. claſſe.*

D. Bern. contra Abailardum

mentum aliud ponitur præter id, quod poſitum eſt, de virtutibus, & vitiis non moraliter, de Sacramentis Eccleſiæ non fideliter, de arcano SS. Trinitatis non ſimpliciter, nec ſobrie diſputatur, ſed cuncta nobis in perverſum, cuncta, præterquam accepimus, miniſtrantur. Procedit Goliath procero corpore, nobili illo ſuo bellico apparatu circummunitus, antecedente quoque ejus armigero Arnaldo de Brixia. Sic ille.

Sed dicamus, ait Baronius, quomodo ipſo primo egreſſu provocaverit S. Bernardum ad diſputandum in publico Epiſcoporum, & Abbatum Conventu. Nempe, ſicut alter Goliath (ut audiſti) inſultans agminibus Dei viventis, ratus nimirum perfacilem ſibi fore ſuarum hæreſum promulgationem, ſi ejus, qui colebatur ab omnibus, doctiſſimus, atque ſanctiſſimus victor exiſteret: nam captionibus inanis Philoſophiæ eum a ſe vincendum, nullatenus dubitabat. Ut autem hoc præſtaret, adiit Metropolitanum, nempe Archiepiſcopum Senonenſem, qui ejuſmodi diſputationem induceret eo colore, quod, ſi ipſe vinceretur, omnino cedens palinodiam recantaret. Cum idem Archiepiſcopus pollicitus fuiſſet illi petitum congreſſum, & conventum, quem cupit, Suffraganeos ad ſynodum vocans Epiſcopos, ſcripſit etiam ad ſanctum Bernardum, ut ſe ad hæreticum expugnandum pararet: de qua re ſic S. Bernardus in dicta epiſtola ad Innocentium: *Denique ſcripſit mihi, ſollicitante quidem ipſo, Archiepiſcopus Senonenſis, diem ſtatuens congreſſionis, quo ille in præſentia ejus, & Coepiſcoporum ſuorum deberet, ſi poſſet, ſtatuere prava dogmata ſua, contra quæ ego mutire auſus fuiſſem: abnui, tum quia puer ſum, & ille vir bellator ab adoleſcentia: tum quia judicarem indignum, rationem fidei humanis committi ratiunculis agitandam, quam tam certa, ac ſtabili veritate conſtet eſſe ſubnixam. Dicebam ſufficere ſcripta ejus ad accuſandum eum, nec mea referre, ſed Epiſcoporum, quorum eſſet miniſterii de dogmatibus judicare.* Sic ille.

Nihilominus neceſſitate compulſus ipſe Bernardus ejuſmodi certamen ſuſcepit: & cum adveniſſet dies, & copioſa Eccleſia conveniſſet, ubi a Dei famulo Petri illius Abailardi in medium ſcripta prolata ſunt, & erroris capitula deſignata; optionem ei dedit, aut ſua eſſe negandi, aut errorem corrigendi, aut reſpondendi, ſi poſſet, objiciendis ſibi rationibus pariter, & ſanctorum teſtimoniis Patrum. At ille nec volens reſipiſcere, nec valens reſiſtere ſapientiæ, & ſpiritui, qui loquebatur, ut tempus redimeret, ſedem Apoſtolicam appellavit.

Abailardus ad ſedem Romanam appellat.

Sed cum poſtea ab egregio illo Catholicæ fidei Advocato, Bernardo videlicet, monitus eſſet, ut vel jam ſciens in perſonam ſuam nihil agendum, reſponderet, tam libere, quam ſecure, audiendus tantum, & ferendus omni patientia, non ſententia aliqua feriendus; hoc quoque omnimodis recuſavit. Nam & confeſſus eſt poſtea ſuis (ut ajunt) quod ea hora, maxima quidem ex parte memoria ejus turbata fuerit, ratio caligaverit, & interior fugerit ſenſus. Nihilominus tamen Eccleſia, quæ convenerat, dimiſit hominem, mulctavit abominationem, a perſona abſtinens, ſed dogmata prava condemnans.

Capitula Abailardo affixa.

Quod Pater ſit plena potentia, Filius quædam potentia, Spiritus ſanctus nulla potentia.

Quod Spiritus ſanctus non ſit de ſubſtantia Patris.

Quod Spiritus ſanctus ſit anima mundi.

Quod Chriſtus non aſſumpſit carnem, ut nos a jugo diaboli liberaret.

Quod non peccaverunt, qui Chriſtum ignoranter crucifixerunt.

Ipſe vero non multis poſt diebus, coram Fratribus ſuis fidem ſuam humiliter exponens, in eodem vitam finivit Cœnobio. Hæc Otto Friſingenſis.

Schol. Cluniacenſ.

Controverſia.

Non tot, nec in tantis reum fuiſſe hunc Petrum Abailardum videri poſſet, qui de ſe dicebat: *Nolo ſic eſſe Philoſophus, ut recalcitrem Paulo, non ſic eſſe Ariſtoteles, ut ſecludar a Chriſto.* Hic natione Brito Philoſophus inſignis, ob violatam Heloiſſam diſcipulam ſuam, ac neptem Canonici Pariſienſis ſpado factus fuerat: & dum novitate terminorum gaudet, & altiora ſe ſcrutari tentat, in plures incidit errores, non tot tamen, quot illi affingebantur, ad quos damnandos plura habita ſunt Concilia. Probatum tamen magis eſt ab iis reſipuiſſe, ac cum Divo Bernardo in pacem rediiſſe, ſancita inter eos per mutuos amplexus amicitia, ac tractatum inter ipſos, ut poſtmodum, ſi quæ Catholicas aures offendentia in ſcriptis ejus reperirentur, obducta ſpongia abraderentur, reliquum vitæ tempus in Cluniaco exegiſſe, ac poſt mortem ejus tumulo hoc Epitaphium inſertum.

Eſt ſatis in titulo, Petrus hic jacet Abailardus:
Cui ſoli patuit ſcibile quicquid erat.

Ejus famam tuitus Petrus Berengarius Scholaſticus Pictavienſis unus ex ejus diſcipulis in Apologetico, ubi ita deſcribitur, quod geſtum eſt in hoc Concilio Senonenſi. In via Chriſti ambulans, inquit, in occulto prodiens, tunica inconſutili ſpoliatus eſt. Poſt prandium allatus eſt Liber, & cuidam juveni præceptum eſt, ut voce clamoſa Petri opuſcula perſonaret. At ille juvenis Petri odio animatus, ſonorius, quam poſtulatus fuerat, exclamavit. Poſt aliqua æmulos de turba inſultare, pedem pedi applaudere, ridere, nugari conſpiceres. Diſſipabantur cordibus ſuis, ſtridebant dentibus in Petrum oculos talpæ habentes. Philoſophum hunc, inquiunt, ſineremus vivere? & paulo poſt in ſomni lethargiam oculi omnium ſolvebantur. Inter hæc ſonat lector, ſtertit auditor: alius cubito innititur, ut ex oculis ſuis ſomnum, alius ſuper molle cervical dormitionem palpebris ſuis molitur, alius ſuper genua caput inclinans dormitat. Cum itaque lector in Petri ſatis aliquod reperiret ſpinetum, ſurdis exclamabat auribus, *damnatis?* Tum quidam de vulgo ad extremam ſyllabam expergefacti, ſomnolenta voce, capite penduſo, *damnamus*, ajebant: alii vero damnantium in tumultu excitati decapitata prima ſyllaba, *namus*, inquiunt. Inter hæc Petrus orabat, *Domine, libera animam meam a labiis iniquis, & a lingua doloſa.*

Deſtruſio Abailardi ſuſpecta de ſiſſione.

Appellatio ad Papam.

Inter tot, & tantas anguſtias Abailardus ad Romani examinis confugit aſylum: *Filius ſum*, inquit, *Romanæ Eccleſię: volo, cauſa mea, quaſi impii, judicetur, Cęſarem Eccleſiæ appello.* Sed non obſtante appellatione, relata ſunt, quæ geſta fuerant Apoſtolico, & ſtatim a Romana ſede literæ damnationis in Petrum per Gallicanam Eccleſiam volaverunt. Damnatur taliter os illud, promptuarium rationis, tuba fidei, hoſpitium Trinitatis: Damnatur, proh dolor! abſens, inauditus, & inconvictus. Cujus, inquam, Jeſu bone, culpa, tam cæcos habuit judices, ut non utrinque cauſæ latera ventilarent? Sed corrigere, inquiunt, Petrum volebant. Cur ergo ei coram populo alienæ blaſphemiæ characterem impingebant? rurſuſque, ſi Petro amorem populi tollebant, quomodo corrigere diſponebant? præclare dictum eſt a Propheta, *corripiet me juſtus in miſericordia.* Parce, inclyte bellator, non impugnat fidem Petri, qui affirmat fidem Petri. Patere tecum eſſe Chriſtianum, & Catholicum.

Addit idem Berengarius, ſe vidiſſe indiculum ab inimicis ejus compactum, in quo non Abailardi dogmata, ut illi falſo jactitabant, ſed nefandi commenti capitula loquebantur, quorum quędam prorſus negat, quędam etiam diluenda putat, quamvis agnoſcat. Sed, & ſi ſauciatus eſſet, eum par erat jumento imponere, vinum, & oleum ejus vulneribus infundere, & ad ſtabularium univerſalis Eccleſię reducere, Summum puta Pontificem, quem qui Chriſti vicarium, Petri ſucceſſorem, Epiſcoporum primatem agnoſcat, & ad ejus nutum ſe componere paratus ſit, reprobus dici non poteſt. Hæc ille veneratione nimia in præceptorem, ait Amboeſius in pręfatione Apologetica operibus

Abai-

Abailardi præfixa. Favetque dicta de S. Bernardo ab A Ottone Friſingenſi l. 1. de geſtis Friderici c. 47. erat autem Bernardus Claræwallenſis Abbas: tam ex Chriſtianæ religionis fervore zelotypus, quam ex habituali manſuetudine, quodammodo credulus, ut & magiſtros, qui humanis rationibus, & ſæculari ſapientia nimium inhærebant, abhorreret, & ſi quidquam ei Chriſtianæ fidei abſonum de talibus diceretur, facile aurem præberet. Ex quo factum eſt, ut non multo ante hos dies, ipſo auctore, primo ab Epiſcopis Galliæ, poſt a Romano Pontifice Petro Abailardo ſilentium impoſitum fuerit. Vide plura in ſequenti Claſſe.

D. Bernardus.

Concilium Londinenſe contra clericorum hoſtes celebratum anno Domini 1142. *tempore Innocentii Papæ II.* B

DE hoc Concilio Matthæus Paris in Stephano. Anno Domini 1142. Vvillielmus Vvintonienſis Epiſcopus, & ſedis Apoſtolicæ Legatus in media quadrageſima Londoniam Concilium Rege præſente, & Epiſcopis celebravit. Nullus enim honor, vel reverentia ferebatur Dei Eccleſiæ, vel ejus ordinatis a prædonibus ſceleratis, ſed æque clerici, ac laici capiebantur, redimebantur, & in vinculis tenebantur.

Immunitas Eccleſiaſtica.

Sancitum eſt ergo ibi, & generaliter conſtitutum, ne aliquis, qui Eccleſiam, cæmeteriumque violaverit, vel in C clerico, aut in religioſo manus injecerit violentas, ab alio, quam ipſo Papa poſſit abſolvi.

Statutum eſt etiam, ut aratra in campis cum ipſis agricolis talem pacem habeant in agris, qualem haberent in cæmeterio, ſi extitiſſent.

Excommunicaverunt autem omnes, qui contra decretum hoc venirent candelis accenſis, & ſic milvorum rapacitas aliquandiu conquievit.

Hoc porro Concilium ab aliis Vvintoniæ celebratum aſſeritur apud Binium: ſed Matthæo conſentit Guilielmus Neubrigenſis libro primo Anglicarum rerum cap. 10.

Concil. Antiochenum contra Radulphum Patriarcham Antioch. ſub præſidio Alberici Oſtienſis D *Archiepiſc. & Apoſtolicæ Sedis Legati, celebratum an. Dom.* 1142. *temp. Innoc. Papæ II.*

CUm Arnulphus Romam profectus obtineret tandem, ut Petrus Archiepiſcopus Lugdunenſis, natione Burgundus, in Syriam dirigeretur, & iſte Dominum Patriarcham, & univerſos Regni Pontifices ad ſynodum convocaſſet apud Antiochiam, pridie Calendas Decembris illuc cum omni celeritate contendit. Die ergo præfixa, reſidentibus Archiepiſcopis, Epiſcopis, Abbatibus, ex more in Eccleſia Principis Apoſtolorum, & Pontificalibus induti, præſidente Domino Legato, & vices Domini Papæ obtinente, prodierunt in publicum accuſatores, Arnulphus, & Lambertus, contra Patriarcham, paratos ſe eſſe dicentes ad E accuſandum procedere, & ſubjicere ſe, ſi deficerent, ad pœnam talionis. Erant autem capitula, ſuper quibus propoſuerant eum impetere, ſchedulis inſcripta. Quædam de enormi, & indiſciplinato, & contra Regulas ſanctorum Patrum, ejus in Patriarchatum introitu. Quædam de ejus incontinentia, & operibus Simoniacis. Vocatus igitur, & citatus Patriarcha, ut ad ſynodum veniret, & ad objecta reſponderet, omnino venire recuſavit. Qui vel conſcientiam veritus, aut contra ſe ſynodum invidioſe collectam ſciens, & Principis violentiam timens, omnino venire negavit. Erat autem in palatio ſuo cum ſuis familiaribus, multo ſtipatus equitum, & popularium comitatu. Videns ergo Legatus, quod ad ſe venire nolebat Patriarcha, de Domini Principis confiſus patrocinio, & viribus, in Palatium aſcendit, ibique data in eum depoſitionis ſententia annulum, & crucem compulit violenter reſignare: inde jubente Legato, Principi traditus, & vinculis miſerabiliter alligatus, tanquam vir ſanguinum, ignominioſe tractatus, apud Monaſterium S. Simeonis juxta mare in monte eminentiſſimo ſitum, carceri mancipatus eſt. Tandem elapſus, Romam profectus eſt. Ibi aliquatenus, gratiam Sedis Apoſtolicæ aſſecutus, dum redire maturaret, veneno hauſto, ſceleris miniſtro porrigente, neſcimus quo, miſerabiliter interiit. Sic Tyrius. Vide Binium hic.

Concil. Jeroſolymitanum ſub ejuſdem Legati Apoſtolici præſidio contra Armeniorum in Fide errores celebratum ſub Innocentio Papa II. circa annum Domini 1143.

LEgatus prædictus, depoſito Patriarcha, & Jeroſolymam reverſus, habito prius conſilio cum Prælatis Eccleſiarum, tertia die poſt ſanctum Paſcha, una cum Domino Patriarcha, & Epiſcoporum nonnullis, templum Domini ſolemniter dedicavit. Qua celebritate completa, convocatis Archiepiſcopis, Epiſcopis, & aliis Eccleſiarum Prælatis, una cum Domino Patriarcha Concilium celebravit in primitiva, & Eccleſiarum matre ſancta Sion, tractans cum eis ibi de iis, quæ inſtanti tempori videbantur convenire. Cui Synodo interfuit Maximus Armeniorum Pontifex, imo omnium Epiſcoporum Cappadociæ, Mediæ, & Perſidis, & utriuſque Armeniæ Princeps, & Doctor eximius, qui Catholicus dicitur. Cum hoc etiam de articulis fidei, in quibus a nobis diſſentire videtur populus ejus, habitus eſt tractatus, & ex parte ejus promiſſa eſt in multis correctio. Quibus rite peractis, prædictus Legatus ad Acconenſem rediens civitatem, inde parato navigio, Romam reverſus eſt. Tyrius.

Concil. Londinenſe contra ſacrilegos rerum, & perſonarum Eccleſiaſticarum violatores celebratum anno Domini 1143. *ſub Cæleſtino Papa II.*

DE hoc Concilio Rogerius in Annalibus his verbis.

Anno gratia 1143. *qui erat annus octavus Regni Regis Stephani, Rex Stephanus interfuit Concilio Londonia in media Quadrageſima. Quod quia nullus honor vel clericis, vel Eccleſia Dei a raptoribus deferebatur, & aque capiebantur, & redimebantur Clerici, ut laici; tenuit idem Vvintonienſis Epiſcopus Urbis Romana Legatus Concilium apud Londoniam Clericis pro tempore neceſſarium, in quo ſancitum eſt. ne qui alicui Clerico violentas manus injecerit, ab alio poſſit abſolvi, quam ab ipſo Papa, & in præſentia ipſius. Unde Clericis aliquantum ſerenitatis illuxit.*

Concil. Vezelinum, ſive Vizeliacum, in Burgundia contra Turcas celebratum, anno Domini 1145. *tempore Eugenii Papa III.*

PLatina, & Joanne Mairio auctoribus, refert Genebrardus in Chronico, hanc ſynodum pro expeditione contra Turcas congregatam eſſe in Burgundia, præſide Eugenio Papa, & præſente Ludovico Rege cum Eleonora Regina, aliiſque Regni principibus, qui poſt habitam Orationem a D. Bernardo, Crucem accipiunt, ſacram militiam profeſſi. *Vide plura de hoc Concilio claſſe V.*

Con-

Concil. Carnotenſe pro expeditione in Terram ſanctam ſuſcipienda, indictum anno 1146. ſub Eugenio Papa III.

DE tempore indicti Concilii, & rebus in eo geſtis, ex diverſis epiſtolis S. Bernardi Baronius Tom. 12. Annalium anno Domini 1146. hæc ſcribit:

Interea autem in Galliis fervet opus parandæ expeditionis in Terram ſanctam: cujus cauſa promovendæ ſtatuitur certa dies, certuſque locus Concilii celebrandi. Dies indicitur 3. Dominica poſt Paſcha, & locus deputatur, Carnotum civitas. Ad quam convenerunt undique ex Galliis Archiepiſcopi, Epiſcopi, & Abbates: aſtitit & Rex una cum Principibus Regni. Quid actum ibi 3. illud in primis plane mirandum, quod obſtupefaciet omnes audientes: dum videlicet ibi totius belli Dux S. Bernardus omnium conſenſu deligitur, qui principem agat, cui milites omnes, & Principes ipſi ſubjicerentur. Vide Baronium.

Concil. Pariſienſe contra Gilbertum Porretanum Pictavienſem Epiſc. congregatum an. Dom. 1147. tempore Eugenii Papæ III.

CAuſam, & Acta Concilii, perſonam, mores, & dogmata Porretani deſcribens Otto Friſingenſis lib. 1. de Geſtis Friderici I. cap. 50. & nonnullis ſequentibus iſta refert, quæ ſequuntur.

Errores Gilberti Porretani.

Gilbertus itaque primo Autiſiodorum, poſt Pariſios vocatus eſt. Erant inter cætera, quæ illi objiciebantur, de divina majeſtate quatuor Capitula.

Quod videlicet aſſereret, divinam eſſentiam non eſſe Deum.

Quod proprietates perſonarum non eſſent ipſæ perſonæ.

Quod Theologicæ perſonæ in nulla prædicarentur propoſitione.

Quod divina natura non eſſet incarnata. Et præter hæc, alia minora.

Quod meritum humanum attenuando, nullum mereri diceret, præter Chriſtum.

Quod Eccleſiæ Sacramenta evacuando, diceret, nullum baptizari, niſi ſalvandum. Et cætera in hunc modum.

Itaque præſidente cum Cardinalibus, Epiſcopis, aliiſque viris venerabilibus, & eruditis in jam dicta civitate Pariſiis Summo Pontifice Eugenio, prædictus Epiſcopus Gilbertus Conſiſtorio præſentatur, de his Capitulis reſponſurus. Producuntur contra eum duo Magiſtri, Adam de Parvo ponte, vir ſubtilis, & Pariſienſis Eccl. Canonicus recenter factus, & Hugo de Campo florido, Cancellarius Regis; aſſerentibus eis, & quaſi ſub Sacramento pollicentibus, ſe aliqua ex his de proprio ejus ore audiſſe; non ſine multorum, qui aderant, admiratione, viros magnos, & in ratione diſſerendi exercitatos pro argumento juramentum afferre.

Ibidem dum hinc inde multa ſibi objicerentur, inter cætera dixiſſe traditur: *Audacter confiteor, Patrem alio eſſe Patrem, alio Deum, nec tamen eſſe hoc, & hoc.* Cujus dicti obſcuritatem, tamquam verborum profanam novitatem, tam impatienter Magiſter Joſhelinus Sueſſionenſium Epiſcopus excepit, ut juxta Proverbium, medium vitando, incurreret ripam. Nondum enim auctoritatem illam Auguſt. legerat, vel fortaſſis lectam non intellexerat, qua de eodem altiſſimo loqui geſtiens ſecreto, inter cætera dicit: *Sic aliud eſt Deo eſſe, aliud ſubſiſtere, ſicut aliud Deo eſſe, aliud Patrem eſſe, vel Dominum eſſe. Quod enim eſt, ad ſe dicitur: Pater autem ad Filium, & Dominus ad ſervientem creaturam:* Ait ergo prædictus Epiſcopus. *Quid eſt, quod dicis, eſſe Deum nihil eſt?* Erat quippe quorundam in Logica ſententia, cum quis diceret, Socratem eſſe, nihil diceret. Quos præfatus Epiſcopus ſectans, talem dicti uſum haud præmeditate ad Theologiam verterat. Quo verbo omnium pene auditorum ab illo in ſe retorſit ſpicula. Poſt hæc ſedato clamore, cum a circumſtantibus rogaretur Epiſcopus Gilbertus, ut quare in Theologia perſonas in tantum diſtingueret, aperire vellet, breviter reſpondit: *Quia omnis perſona eſt per ſe una.* Et ita, non ſine magno multorum, qui aderant, ſtupore, conventus ea die ſolvitur.

Alia rurſus die in cauſam ductus, pulſatuſque de novitate dictionis, eo quod in proſa de Sancta Trinitate tres perſonas tria ſingularia vocaverit: N. Rotomagenſis Archiepiſcopus cauſam aggravavit, dicens, Deum potius debere dici unum ſingulare, quam tria ſingularia: non tamen ſine multorum ſcandalo, cum Hilarius in libro de ſynodis dicat: *Sicut duos Deos dicere, profanum eſt, ita ſingularem, & ſolitarium dicere, ſacrilegium eſt.* Et idem in eodem: *Nihil ſolitarium ex divinis Sacramentis ad ſuſpicionem audientium, & ad occaſionem blaſphemantium proferamus.*

Epiſcopus vero Pictavienſis in præfatis dictis ſuis ſe habuiſſe ſimplicem ſenſum teſtabatur, affirmans, per ſingularia non Theologicas perſonas, ſed ipſarum excellentiam intellexiſſe, ſecundum quod antonomaſtice Paulum ſolemus vocare Apoſtolum; vel glorioſam Dei Genitricem, Virginem ſingularem: eo quod nec eſt, nec fuit, nec erit talis virgo, quæ videlicet ſit mater, & virgo. Ea rationis proportione trium perſonarum excellentiam ſe conſideraſſe, cum tria ſingularia diceret, aſſerebat, cum nec ſit, nec fuerit, nec futurus ſit talis Pater, qui ſcilicet ſit Pater, & Deus, atque in eundem modum talis Filius, talis Spiritus Sanctus.

Dum ita per aliquot dies jam ſæpe dictus Epiſcopus coram Summo Pontifice de fide ſua in civitate Pariſiis diſcuteretur: ſentiens Papa, utpote vir cautus, & religioſus, cauſæ difficultatem, protelandam eam uſque ad Univerſale Concilium adjudicavit. Erat enim in proxima medianæ Quadrageſimæ Dominica, apud illius Galliæ metropolim Rhemis Generale indictum Concilium.

Concilium Rhemenſe contra Eon hæreticum, qui dicebat ſe eſſe Filium Dei, per quem omnis Oratio concluditur, cũ dicitur: Per eũ, qui venturus eſt. Item contra aſſertiones Gilberti Porretani Pictavienſis Epiſcopi, celebratum anno Dom. 1148. tempore Eugenii Papæ III.

UT a Gilberto Porretano incipiamus.

Divus Bernardus ſerm. 80. in Cantica aliquos errores Porretani confutat. *Recedant a nobis, chariſſimi, recedant novelli non dialectici, ſed hæretici, qui magnitudinem, qua magnus eſt Deus, & item bonitatem, qua bonus eſt, ſed & ſapientiam, qua ſapiens, & juſtitiam, qua juſtus, poſtremo & divinitatem, qua Deus eſt, Deum non eſſe impiiſſime diſputant. Divinitate, inquiunt, Deus eſt: ſed divinitas non eſt Deus. Forſitan non dignatur Deus eſſe, quæ tanta eſt, ut faciat Deum. Sed ſi Deus non eſt, quid eſt? aut enim Deus eſt, aut aliquid, quod non eſt Deus, aut nihil. Equidem non das Deum eſſe, ſed ne nihilum quidem, ut opinor, dabis . . . . quod ſi aliquid eſt, quod non eſt Deus: aut minor erit Deo, aut major, aut par. At quomodo minor, qua Deus eſt? reſtat, ut aut majorem fatearis, aut parem. Sed ſi major, ipſa eſt ſummum bonum, non Deus. Si par, duo ſunt ſumma bona, non unum. Quod utrumque Catholicus refugit ſenſus,* &c. Sic argute, & ſubtiliter D. Bernardus. *D. Bernardus.*

Ibidem teſtatur in Concilio Rhemenſi tam Papæ Eugenio, quam cæteris Epiſcopis perverſam viſam fuiſſe, & omnino ſuſpectam expoſitionem ipſius ſuper verba

Bo-

A Boetii de Trinitate, quæ ita commentabatur: Pater eſt veritas, ideſt verus, Filius eſt veritas, ideſt verus, Spiritus eſt veritas, ideſt verus, & hi tres ſimul non tres veritates, ſed una veritas, ideſt unus verus. O obſcuram, perverſamque explanationem! quam verius, ſaniuſque contrarium ita dixiſſet: Pater eſt verus, ideſt veritas. Filius eſt verus, ideſt veritas. Spiritus ſanctus eſt verus, ideſt veritas, & hi tres unus verus, ideſt una veritas. Ibidem, quod ad hæc verba Boetii: Cum dicitur Deus Deus, pertinet ad ſubſtantiam. Noſter commentator, inquit, intulit, non quæ eſt, ſed qua eſt. Quod abſit, ut aſſentiat Catholica Eccleſia, eſſe videlicet ſubſtantiam, vel aliquam omnino rem, qua Deus ſit, & quæ non ſit Deus.

B Sed hæc minime jam contra ipſum loquimur, quippe qui in eodem conventu ſententiæ Epiſcoporum humiliter acquieſcens, tam hęc, quam cætera digna reprehenſione inventa proprio ore damnavit, ſed propter eos, qui adhuc librum illum contra Apoſtolicum utique promulgatum ibidem interdictum tranſcribere, & lectitare feruntur. Contentioſius perſiſtentes ſequi Epiſcopum, in quo ipſe non ſtetit, & erroris, quam correctionis magiſtrum habere malentes.

Simplicitas Dei,

Unde certe apparet Gilbertum erraſſe contra ſimplicitatem divinam, & commentarium ipſius ſuper lib. Boetii de Trinitate examinatum fuiſſe in Concilio, & ejus lectionem, ac tranſcriptionem interdictam.

C Addimus alios errores ipſi imputatos, & confeſſionis fidei formulam, cui lubens ſubſcripſit, ut notam hęreſis omnem a ſe repelleret, cum ſit obligatio illius, qui ſuſpectus eſt de hæreſi, ſeu de vehementi, ſeu de levi ſuſpicione, ut ſeipſum purget per profeſſionem contrarii dogmatis, maxime ſi ab illo per ſuperiores exigatur. Ut cum injungitur ſubſcriptio alicujus formæ fidei, ſicut his diebus factum ad finiendam litem ortam ex libro Concilii Janſ. cui nomen *Auguſtinus*.

Obligatio profitendi fidem.

Aſſertiones Gilberti Perretani Pictavienſis Epiſcopi.

QUod divina natura, quæ Divinitas dicitur, Deus non ſit, ſed forma, qua Deus eſt: quemadmodum humanitas homo non eſt, ſed forma, qua eſt homo.

Quod cum Pater, Filius, & Spiritus ſanctus unum eſſe dicuntur, non niſi una Divinitate eſſe intelliguntur, nec converti poſſit, ut unus Deus, vel una ſubſtantia, vel unum aliquid, Pater, & Filius, & Spiritus ſanctus eſſe dicatur.

D Quod tres perſonæ tribus unitatibus ſint tria, & diſtinctæ proprietatibus tribus, quæ non ſunt ipſæ perſonæ, ſed ſunt tres æternæ, & ab invicem a divina ſubſtantia in numero differentes.

Fidei ſymbolum contra præcedentes errores Gilberti. Anno Domini 1148. *Symbolum iſtud ſub Eugenio III. Papa in Rhemenſi Concilio firmatum eſt a Patribus Provinciarum.*

E CRedimus, & confitemur, ſimplicem naturam Divinitatis eſſe Deum, nec aliquo ſenſu Catholico poſſe negari, quin Divinitas ſit Deus, & Deus Divinitas. Sicubi vero dicitur, Domini ſapientia ſapientem, magnitudine magnum, Divinitate Deum eſſe, & alia hujuſmodi: credimus non niſi ea ſapientia, quæ eſt ipſe Deus, ſapientem eſſe: non niſi ea magnitudine, quæ eſt ipſe Deus, magnum eſſe: non niſi ea æternitate, quæ eſt ipſe Deus, æternum eſſe: non niſi ea unitate unum, quæ eſt ipſe: non niſi ea Divinitate Deum, quæ eſt ipſe, id eſt ſeipſo ſapientem, magnum, æternum, unum Deum.

Cum de tribus perſonis loquimur, Patre, & Filio, & Spiritu ſancto, ipſas unum Deum, unam divinam ſubſtantiam eſſe fatemur. Et e converſo, cum de uno Deo, una divina ſubſtantia loquimur, ipſum unum Deum, unam divinam ſubſtantiam eſſe tres perſonas confitemur.

Credimus, & confitemur, ſolum Deum Patrem, & Filium, & Spiritum ſanctum æternum eſſe: nec aliquas omnino res, ſive relationes, ſive proprietates, ſive ſingularitates, vel unitates dicantur, vel alia hujuſmodi adeſſe Deo, quæ ſint ab æterno, & non ſint Deus.

Credimus, & confitemur, ipſam Divinitatem, ſive ſubſtantiam divinam, ſive naturam divinam dicas, incarnatam eſſe, ſed in Filio. Sic Symbolum.

Ita demum Apoſtolico judicio, & auctoritate univerſalis Eccleſiæ error ille damnatur. Interrogatus Epiſcopus Gilbertus, an eidem damnationi conſentiat, conſentiens, & publice refutans, quæ prius ſcripſerat, & affirmaverat, indulgentiam ipſe conſequitur, maxime quod ab initio cautus fuiſſet ea lege eamdem ingredi diſceptationem, ut promitteret ſine ulla ſeſe obſtinatione pro Eccleſiæ ſanctæ arbitrio correcturum libere ſuam opinionem. Ex quibus plane illud inducitur, eundem Gilbertum, licet hæretica ſenſerit, hæreticum non fuiſſe, cum pertinacia, quæ facit quemquam hæreticum, omnino caruerit, & hac de cauſa non fuerit pœna mulctatus privatione Epiſcopatus, quo privandus omnino fuiſſet ex præſcripto ſacrarum Legum, ſi convictus fuiſſet hæreticus, imo & hæreſiarcha.

In hoc eodem Concilio damnatus eſt etiam quidam Eon hæreticus, de quo hæc refert Guillielmus Neubrigenſis, *lib.* 1. *Rerum Anglicarum cap.* 15. Circa idem tempus Eugenius Papa Romanus ad ſedis Apoſtolicæ regimen ex vitæ regularis diſtrictione aſſumptus, Eccleſiaſticæ ſtudio diſciplinæ in Gallias veniens, generale Concilium inſtituit Rhemis. In quo dum ſederet cum omni frequentia Epiſcoporum, atque nobilium, oblatus eſt ei quidam vir peſtifer, qui ſpiritu plenus diabolico præſtigiali aſtutia jam multos ſeduxerat: ut fretus ſequentium numero per diverſa loca formidabilis aberraret, Eccleſiis maxime, Monaſteriiſque infeſtus. Diu itaque, multumque debacchatus, tandem a Rhemenſi Archiepiſcopo captus eſt, ſapientia vincente malitiam, & ſancto Concilio exhibitus. Eudo is dicebatur, natione Brito, agnomen habens de ſtella, homo illiteratus, & idiota, ludificatione dæmonum ita dementatus, ut quum ſermone Gallico (Eon) diceretur, ad ſuam perſonam pertinere crederet, quod in Eccleſiaſticis exorciſmis dicitur, ſcilicet per eum, qui venturus eſt judicare vivos, & mortuos, & ſæculum per ignem. Ita plane fatuus, ut inter Eon, & eum neſciret diſtinguere, ſed ſupra modum ſtupenda cæcitate crederet ſe eſſe dominatorem, & judicem vivorum, & mortuorum. Eratque per diabolicas præſtigias tam potens ad capiendas ſimplicium animas, ut tanquam ex muſcis aranearum opere irretitis, ſeductam ſibi multitudinem aggregaret: quę tota illum tanquam Dominum Dominorum individue ſequeretur. Et interdum quidem mira velocitate per diverſas Provincias ferebatur: interdum vero morabatur cum ſuis omnibus in locis deſertis, & inviis, moxque inſtigante diabolo erumpebat improviſus, Eccleſiarum maxime, ac Monaſteriorum infeſtator. Accedebant ad eum plerumque noti ejus, & propinqui: erat enim non minimi generis, ſive ut eum familiari auſu corriperent, ſive ut quomodo ſe circa eum res haberet, cautius explorarent. Videbatur autem eſſe circa eum ingens gloria, apparatus, faſtuſque Regius, & qui cum eo erant ſollicitudinis, laboriſque expertes: pretioſe indui, ſplendide epulari, & in ſumma lætitia agere videbantur, in tantum ut plerique, qui ad corripiendum eum venerant, conſpectu ejus non vera, ſed phantaſtica gloria, corrumperentur. Fiebant enim, ſed phantaſtice per dæmones: a quibus ſcilicet miſera illa multitudo non veris, & ſolidis, ſed aeriis potius cibis in locis deſertis alebatur. Nam ſicut poſtmodum per quoſ-

Eon fortiarius.

quoſdam audivimus, qui in ejus fuerant comitatu, eoque ſublato tanquam agentes pœnitentiam per orbem vagabantur, in promptu ejus erant, quotieſcunque volebat, panes, carnes, piſces, & quique cibi lautiores. Verum quod iidem cibi non ſolidi, ſed aerii fuerint, ſubminiſtrantibus inviſibiliter ſpiritibus aeris hujus, ad capiendas magis, quam paſcendas animas, hinc elucet: quantamcumque ex cibis illis repletionem modico ructu exinanitam tanta mox ſequebatur eſuries, ut eoſdem cibos illico repetere cogerentur. Quicunque forte ad eos accedens ex cibis eorum vel modicum guſtaſſet, ex participatione menſæ dæmoniorum mente mutata ſpurciſſimę multitudini continuo adhærebat. Et quicumque ab eis aliquid in qualibet ſpecie accepiſſet, periculi expers non erat. Denique fertur, quemdam militem propinquum illius peſtiferi acceſſiſſe ad eum, & ſimpliciter monuiſſe, ut abjurata nefanda ſecta illa per communionem Chriſtianæ gratiæ proprio generi redderetur. Ille hominem aſtute ſuſpendens, oſtendit illi in multiplici facie phantaſticarum opum amplitudinem, ut blandiente viſarum rerum illecebra caperetur. Propinquus, inquis, noſter es, ſume de noſtro, quod, & quantum vis. Verum homo prudens cum verba correptionis in ventum fudiſſet, exivit, ut abiret. Armiger vero ejus conſpectum miræ pulchritudinis accipitrem in propriam perniciem concupivit. Quo petito, & accepto Dominum ſuum jam abeuntem cum lætitia ſequebatur: cui ille, Abjice cito, quod portas, non enim eſt avis, ut videtur, ſed dæmon ſic transformatus: cujus verbi veritas poſt modicum claruit. Cum enim inſipiens nollet audire monentem: primo conqueſtus, quod accipiter ille unguibus ſibi pugnum fortius ſtringeret; mox ab eodem per manum in nubeni ſublevatus deinceps non comparuit: ſane cum peſtifer ille ita debaccharetur (ut dictum eſt) ſæpius a Principibus ad veſtigandum, & perſequendum eum exercitus fruſtra mittebantur: quęſitus enim non inveniebatur, tandem vero fraudatus ope dæmonum cum non amplius per illum debacchari ſinerentur (non enim niſi a ſuperioribus poteſtatibus juſto Dei judicio relaxantur) levi negotio a Rhemenſi Archiepiſcopo comprehenſus eſt: & populus quidem ſtolidus, qui eum ſequebatur, dilapſus eſt. Porro diſcipuli, qui ei arctius adhærebant, ejuſque cooperatores extiterant, cum ipſo capti ſunt. Cum ergo ſtaret in conſpectu Concilii interrogatus a ſummo Pontifice, quiſnam eſſet, reſpondit: *Ego ſum ille, qui venturus eſt judicare vivos, & mortuos, & ſæculum per ignem*. Habebat autem in manu ſua baculum inuſitatæ formæ, in ſuperiori ſcilicet biſurcum. Interrogatus, quid ſibi vellet baculus ille, res, inquit, grandis myſterii eſt. Quandiu enim, ſicut nunc videtis, duobus cœlum capitibus ſuſpicit, duas orbis partes Deus poſſidet, tertiam mihi partem cedens. Porro ſi eadem duo ſuperiora capita baculi ſummittam uſque ad terram, & inferiorem ejus partem, quæ ſimplex eſt, erigam, ut cœlum ſuſpiciat, duabus mundi partibus mihi retentis, tertiam tantummodo partem Deo relinquam. Ad hæc riſit univerſa Synodus hominem tam profunde datum in reprobum ſenſum. Juſſus autem ex decreto Concilii, ne peſtis iterum ſerperet, diligenter cuſtodiri, tempore exiguo ſupervixit. Diſcipuli vero ejus, quos magnis inſignierat nominibus, alium ſcilicet vocans ſapientiam, alium ſcientiam, alium judicium, & in hunc modum cæteros, cum ſanam doctrinam nulla ratione reciperent, potius obſtinatiſſime de falſis glorarentur vocabulis: in tantum ut ille, qui judicium dicebatur, ſuis detentoribus ultricem infelici fiducia comminaretur ſententiam: Curiæ prius, & poſtea ignibus traditi, ardere potius, quam ad vitam corrigi maluerunt. Audivi a quodam venerabili viro, qui interfuit, dum hæc agerentur, quod audierit illum, qui judicium dicebatur, cum ad ſupplicium duceretur, crebrius dicentem, terra findere: tanquam ad oris ejus Imperium terra aperienda eſſet, & devoratura, ſicut Dathan, & Abiron, hoſtes ejus. Tanta vis ſemel infixi cordibus erroris fuit.

Epulæ aereæ. — *Reſponſ. Eon in Synodo.* — *Diſcipuli Eon.*

Præterea in hac eadem ſynodo ſtatuti fuerunt plures Canones ſpectantes ad diſciplinam Eccleſiaſticam, ſed quia ſunt iidem, qui & in aliis ſynodis, ideo hic non repetuntur.

Concil. Trevirenſe, in cauſa S. Hildegardis Abbatiſſæ in monte S. Ruperti celebratum anno Domini 1148. tempore Eugenii Papæ III.

TRithemius in Chronico Hirſaugienſi anno Domini 1150.

His temporibus (ait) Eugenius Papa III. Treverim venit cum octodecim Cardinalibus, Epiſcopis, & Abbatibus multis, invitatus ab Adelberone ejuſdem civitatis Archiepiſcopo, qui Papam cum cæteris, qui aderant, omnibus, per tres menſes in cibo, ac potu ex propriis ſumptibus copioſiſſime providit. Ibi Papa Eugenius Eccleſiam Monaſterii S. Matthiæ Apoſtoli de novo reparatam, pridie Calendas Febr. dedicavit. Synodum quoque tam Epiſcoporum, quam Cardinalium, & Abbatum ibidem celebravit. Ubi Henricus Archiepiſcopus Moguntinus, & ſanctus Abbas Clarævallenſis Bernardus, cum ipſi Summo Pontifici mirabilia, quæ Deus operabatur in famula ſua Hildegarde, montis ſancti Ruperti Confeſſoris Abbatiſſa retuliſſent; facta diligenti inquiſitione, ipſe Summus Pontifex devotam Chriſti Virginem literis Salvatoris viſitavit, in quibus ei licentiam auctoritate Apoſtolica proferendi, & ſcribendi quæcumque per Spiritum ſanctum cognoviſſet, gratioſe conceſſit, eamque, ut ſine timore revelata ſibi conſcriberet, animavit. Extat epiſtola Papæ ad virginem apud Binium.

Concil. Baugenciacenſe in Gallia ob cauſam divortii inter Ludovicum Francorum Regem, & Eleonoram filiam Ducis Aquitaniæ, anno Domini 1151. ſub Eugenio Papa III.

DE hoc Epiſcoporum Conventu Sugerius Abbas S. Dionyſii, qui interfuit, habet iſta.

Interea aliqui venerunt ad Regem, de cognatione ſua progeniti, qui ortum, & derivationem parentelæ ſuæ noverunt, & dixerunt (ſicut & verum erat) quod inter ſe, & Eleonoram uxorem ſuã erat conſanguinitatis affinitas talis, quod inter eos de jure lex matrimonialis non poterat convenire. Quibus Rex reſpondit: Quod contra Deum, & contra Legem Eccleſiæ eam nolebat habere, volens per omnia ſtatuta Eccleſiæ, & legem matrimonii inviolabiliter obſervare. Et ut iſtius rei veritas poſſet ſagacius indagari, die Martis ante feſtum Paſchatis Floridi in caſtro Baugenciaci, Hugonem Archiepiſcopum Rothomagenſem ..... & quartum Lanfredum Burdigalenſem cum pluribus ſuis Coepiſcopis, & Baronibus Franciæ fecit ſolemniter convenire. Apud quos ſufficienter probato conſanguinitatis gradu inter ipſum Regem, & Eleonoram, per conſenſum partium matrimonium fuit diſſolutum.

Conciliab. Papienſe a Friderico Imperat. adeoque illegitima auctoritate indictum, meritoque ab Alexandro declinatum, & reprobatum, quo Victori III. Antipapæ ſchiſmatico contra Alexandrum III. legitime, & Canonice electum, Pontificatus Romanæ Eccleſiæ adjudicatur, anno Domini 1160. initio Pontificatus Alexandri Papæ.

A Quo, quave auctoritate hoc Conciliabulum fuerit congregatum, Radevicus de Geſtis Friderici Imperatoris I. lib. 2. cap. 64. & 65. recenſet. Vide Baronium anno Domini 1160. num. 12. & ſeqq. & Binium hic.

Con-

Concil. Anglican. Epiſcoporum Normanniæ apud Novum Mercatū celebratū de receptione Papæ Alexandri, & refutatione Victoris Antipapæ, anno Dom. 1161. temp. Alexandri Papæ III.

RObertus de Monte in Appendice ad Sigebertum inquit: *Henricus Rex Anglorum congregavit omnes Epiſcopos Normanniæ, & Abbates, & Barones apud Novum Mercatum. & Ludovicus Rex Francorum adunavit ſuos Belnaci, & ibi tractatum eſt de receptione Papæ Alexandri, & refutatione Victoris, & conſenſerunt Alexandro, reprobato Victore.* Hæc ille.

Concilium Belnacenſe eadem de cauſa, eodemque tempore in Gallia celebratum, ut patet ex verbis Continuatoris ſupra citati.

Conciliab. Laudenſe, quo in præſentia Friderici I. intruſus Antipapa Octavianus, Victor III, dictus recipitur, anno Domini 1161. ſub Alexandro III.

DE hujus Conciliab. Actis Otto Morena in Laudenſi a ſe ſcripto Chronico, fautor ſchiſmatici Papæ iſta habet,

Sequenti vero die, in quo fuit tunc feſtum SS. Gervaſii, & Protaſii, per Dom. Papam inceptum eſt ſacrum Concilium; quod Papiæ primo, deinde Cremonæ fieri diſpoſitum fuerat: poſtremo tamen ad honorem Laudenſium ex voluntate Imperatoris Laudæ eſt celebratum. In quo Dominus Imperator cum ſuis Principibus, & Rex Bohemiæ, & Dominus Pellegrinus Aquileienſis Patriarcha, & multi Epiſcopi, & magna copia Priorum, Abbatum, Præpoſitorum, aliorumque clericorum, qui venerant ad ſynodum, ſeu Concilium, unanimiter confirmavere electionem, quæ in prædicto anno Papiæ jam facta fuerat de ipſo Domino Papa Victore.

Concil. Londinenſe, quo Thomas Theobaldo defuncto, electus eſt Cantuarienſis Archiepiſcopus, anno Domini 1162. ſub Alexandro III.

DE hac Synodo Baronius ex Actis Vitæ S. Thomæ ab Eduardo conſcriptis, & apud Surium Tom. 6. die 29. Decemb. extantibus; iſta.

Eodem anno (*ſcilicet 1162.*) *Londini in Anglia Generale Concilium celebratur, convenientibus omnibus Epiſcopis ad ſubrogandum Metropolitanum Angliæ totius Antiſtitem Cantuarienſem Archiepiſcopum, defuncto Feria ſecunda Paſchæ Theobaldo Archiepiſcopo, cum ſediſſet annis viginti duobus. Convenit ſimul & Rex ad hoc ipſum, communibuſque omnium votis electus eſt Thomas ex Cancellario.* Hæc Baronius.

Concilium Turonenſe, quo Victor Antipapa, ejuſque fautores ſchiſmatici, judicio 18. Cardinalium, & 124. Epiſcop. excommunicati fuerunt, anno Dom. 1163. præſide Alexandro III.

DE hac ſynodo Sigeberti Continuator ſic ait: *In Octavis Pentecoſtes Alexander Papa tenuit Concilium Turonis, in quo excommunicavit Octavianum cum aliis ſchiſmaticis, & complicibus ſuis.* Hujus Concilii Canones plures refert Guilielmus Neubrigenſis lib. 1. Anglicanarum rerum c. 15 inter quos eſt prohibitio uſuræ ſolis clericis, non facta mentione laicorum, ut ſcilicet qui poſſeſſionem alicujus in pignus mutuatæ pecuniæ acceperit, ſi ſortem ex fructibus, deductis expenſis, receperit, poſſeſſionem reſtituat abſolute debitori. Pro ſepultura quoque, vel chriſmatis, vel olei ſancti perceptione nulla cujuſquam pretii venalitas intercedat, neque ſub obtentu alicujus conſue- A tudinis reatum ſuum aliquis tueatur, quia diuturnitas temporis non minuit peccata, ſed auget, &c.

Refert idem Neubrigenſis c. 16. ejuſdem libri, Thomam Cantuarienſem anno 2. ſui Pontificatus eidem Concilio interfuiſſe, ubi Pontificatum, ut dicitur, minus ſyncere, minuſq; canonice, ideſt per operam, manumque Regiam ſuſceptum, pungentis conſcientiæ ſtimulos non ferens, ſecreto in manus Domini Papæ reſignavit, qui factum approbans, paſtoralem illi ſarcinam Eccleſiaſtica manu rurſus impoſuit, & in homine ſcrupuloſo turbatæ conſcientiæ læſionem ſanavit.

In vita Alexandri Tertii per Ducennium.

Auctor eſt Joannes Cornubienſis auctor hujus ſæculi in Eulogio ad Alexandrum Papam, in eodem Concilio Turonenſi tum primum agitatum fuiſſe articulum quemdam doctrinæ Petri Lombardi Epiſc. Pariſienſis, quod ſcil. Chriſtus non eſſet aliquis homo, & quod in B quantum homo non eſſet aliquid. Quæ doctrina Eutychianiſmum ſapiebat aliquo modo. Verum Alexandrum noluiſſe tunc hanc doctrinam cenſoria virga ferire, ne auctores illius, qui non tam ex obſtinatione, quam forſan ex quadam ignorantia illam propoſuerant, nota infamiæ perpetuæ afficerentur. Refert tamen Matthæus Paris in Henrico tertio, Alexandrum primum viva voce Archiepiſcopo Senonenſi Guilielmo præcepiſſe, ut ſuffraganeis ſuis Pariſiis aſcitis hanc doctrinam abrogaret, deinde per epiſtolam idem adhuc præcepiſſe. *Idem ſi quidem eſt, quod per Apoſtolica ſcripta fraternitati tuæ mandamus, quatenus quod tibi cum præſens eſſes, præcepimus, ſuffraganeos tuos Pariſios convoces, & una cum illis, & aliis viris religioſis, & prudentibus præſcriptam doctrinam ſtudeas penitus abrogare, & a Magiſtris ſcholaribus ibidem in* C *Theologia ſtudentibus, Chriſtum ſicut perfectum Deum, ſic & perfectum hominem ex anima, & corpore conſiſtentem præcipias edoceri,* &c.

Doctrina Magiſtri Sententiar.

Porro hanc doctrinam non apparet tribui poſſe Magiſtro Sententiar. nam in lib. 3. diſt. 10. ubi hanc quæſtionem attingit, refert tantum quoſdam aſſerere Chriſtum, ſecundum quod homo eſt, non eſſe aliquid. At id non aſſerit, nec laudat propterea. At omne, quod referunt auctores, tanquam ab aliis dictum, minime ipſis tribuendum eſt.

Conciliabulum Clarendonenſe, quo ſexdecim Capitula conſuetudinum, ut vocabant, Anglicanarum, æquitati, & Eccleſiaſticæ immunita- D *ti repugnantia, confirmata ſunt anno Domini 1164. tempore Alexandri Papæ III.*

QUa occaſione hæc conventio apud Clarendonam in Anglia indicta, & quæ Capitula ab Epiſcopis ibidem confirmata, & juramento approbata fuerint, refert Matth. Paris in Hiſtor. Anglic. ſubſequentibus verbis.

Anno Domini 1164. in præſentia Regis Henrici apud Clarendonam 8. Calendas Februarii, Præſidente Joanne de Oxenia; de mandato ipſius Regis, præſentibus etiam Archiepiſcopis, Epiſcopis, Abbatibus, Prioribus, Comitibus, Baronibus, & Proceribus Regni, facta eſt recognitio, ſive recordatio cujuſdam partis conſuetudinum, & libertatum anteceſſorum ſuorum, Regis videlicet Henrici avi ſui, & aliorum, E *quæ obſervari debebant in Regno, & ab omnibus teneri propter diſſenſiones, & diſcordias ſæpe emergentes inter clerum, & Juſtitiarios Domini Regis, & Magnatum Regni. Harum vero conſuetudinum recognitarum quædam pars in ſexdecim Capitulis ſubſequentibus continetur.*

Sequuntur Capitula conſuetudinum recognitarum, ſed cum cenſura.

DE advocatione, & præſentatione Eccleſiarum, ſi controverſia emerſerit inter laicos, vel inter clericos, & laicos, vel inter clericos, & clericos, in Curia Domini Regis tractetur, & terminetur.

Pri-

Primum hoc damnavit S. Rom. Eccleſia ſub Alexan. III. ita notata habentur in fine uniuſcujuſque Capituli decreta ex Codice Vaticano in fine Quadripartita Hiſtoria ſancti Thomæ.

2. Eccleſiæ de feudo Domini Regis non poſſunt in perpetuum dari abſque aſſenſu, & conceſſione ipſius. *Hoc toleravit.*

3. Clerici citati, & accuſati de quacunque re, moniti a juſtitia Regis, venient in Curiam ipſius, reſponſuri ibidem de hoc, unde videbitur Curiæ Regis, quod ſit ibi reſpondendum. Itaque quod juſtitia Regis mittet in Curiam ſanctæ Eccleſiæ ad videndum, qua ratione res ibi tractabitur; & ſi clericus convictus, vel confeſſus fuerit, non debet de cætero eum Eccleſia tueri. *Hoc damnavit.*

4. Archiepiſcopis, Epiſcopis, & Perſonis Regni non B licet exire de regno abſque licentia Domini Regis. Et ſi exire voluerint, ſi Domino Regi placuerit, aſſecurabunt, quod nec in eundo, nec in moram faciendo, nec in redeundo, perquirent malum, vel damnum Domino Regi, vel Regno. *Hoc damnavit.*

5. Excommunicati non debent dare vadium ad remanens, nec præſtare juramentum, ſed tantum vadium, & plegium ſtandi judicio Eccleſiæ, ut abſolvantur. *Hoc damnavit.*

6. Laici non debent accuſari per certos, & legales accuſatores, & teſtes in præſentia Epiſcopi, ita quod Archidiaconus non perdat jus ſuum, nec quidquam, quod inde habere debeat. Et ſi tales fuerint, qui culpantur, quod non velit, nec audeat aliquis accuſare eos, Vicecomes requiſitus ab Epiſcopo faciet jurare duodecim C legales homines de viſueto, ſeu de villa coram Epiſcopo, quod inde veritatem ſecundum conſcientiam ſuam manifeſtabunt. *Hoc toleravit.*

7. Nullus, qui de Rege tenet in capite, nec aliquis Dominicorum miniſtrorum ejus excommunicetur, nec terræ alicujus eorum ſub interdicto ponantur, niſi prius Dominus Rex, ſi in terra fuerit, conveniatur, vel juſtitia ejus, ſi fuerit extra Regnum, ut rectum de ipſo faciat, & ita, ut quod pertineat ad Curiam Regiam, ibidem terminetur, & de eo, quod ſpectabat ad Eccleſiaſticam Curiam, ad eumdem mittatur, ut terminetur. *Hoc damnavit.*

8. De appellationibus, ſi emerſerint, ab Archidiacono debent procedere ad Epiſcopum, & ab Epiſcopo ad Archiepiſcopum: & ſi Archiepiſcopus defuerit in D juſtitia exhibenda, ad Dom. Regem perveniendum eſt poſtremo, ut præcepto ipſius in Curia Archiepiſcopi controverſia terminetur, ita quod non habeat ulterius procedere abſque aſſenſu Regis. *Hoc damnavit.*

9. Si calumnia emerſerit inter clericum, & laicum, vel e converſo de ullo tenemento, quod clericus velit ad eleemoſynam attrahere, laicus vero ad laicum feudum; recognitione duodecim legalium hominum per capitalis juſtitiæ Regis conſiderationem terminabitur, utrum tenementum ſit pertinens ad eleemoſynam, ſive ad feudum laicum, coram ipſa juſtitia Regis. Et ſi recognitum fuerit ad eleemoſynam pertinere, placitum erit in Curia Eccleſiaſtica; ſi vero ad laicum feudum, niſi ambo tenementum de eodem Epiſcopo, vel Barone E advocaverint, erit placitum in Curia Regis. Si uterque advocaverit de feudo illo eundem Epiſcopum, vel Baronem, erit placitum in Curia ipſius, ita quod propter factam recognitionem ſaiſinam non amittat, qui prius ſaiſitus fuerat. *Hoc damnavit.*

10. Qui de civitate, vel caſtello, vel burgo, vel dominico manerio Regis fuerit, ſi ab Archidiacono, vel Epiſcopo de aliquo dicto citatus fuerit, unde debeat eidem reſpondere, ſi ad citationes eorum ſatisfacere noluerit, bene licet eum ſub interdicto ponere, ſed non debet excommunicari, priuſquam capitalis miniſter Regis villæ illius conveniatur, ut juſtitiet eum ad ſatisfactionem venire: & ſi miniſter Regis inde defecerit, ipſe erit in miſericordia Regis, & exinde poterit Epi- A ſcopus ipſum accuſatum Eccleſiaſtica juſtitia coercere. *Hoc damnavit.*

11. Archiepiſcopi, Epiſcopi, & univerſæ perſonæ Regni, qui de Rege tenent in capite, & habent poſſeſſiones ſuas de dominio Regis, ſicut Baroniam, & inde reſpondent juſtitiis, & miniſtris Regis, & ſequuntur, & faciunt omnes conſuetudines regias, & rectitudines, & ſicut cæteri Barones debent intereſſe judiciis Curiæ Domini Regis cum Baronibus, uſque perveniatur in judicio ad diminutionem membrorum, vel ad mortem. *Hoc toleravit.*

12. Cum vacaverit Archiepiſcopatus, vel Epiſcopatus, vel Abbatia, vel Prioratus de dominio Regis, debet eſſe in manu ejus, & inde percipiet omnes redditus, & exitus, ſicut Dominicos. Et cum ventum fuerit ad conſulendum Eccleſiæ, debet Dominus Rex mandare potiores perſonas Eccleſiæ, & in Capella ipſius debet electio fieri aſſenſu Regis, & conſilio perſonarum Regis, quas ad hoc faciendum vocaverit. Et ibidem faciet electus homagium, & fidelitatem Domino Regi, ſicut ligio Domino de vita, & membris, & de honore ſuo terreno, ſalvo ordine ſuo, priuſquam ſit conſecratus. *Hoc damnavit.*

13. Si quiſquam de Proceribus Regni disfortiaverit Archiepiſcopo, vel Epiſcopo, vel Archidiacono de ſe, vel de ſuis juſtitiam exhibere, Rex debet juſtitiare: & ſi forte aliquis disfortiaverit Domino Regi rectitudinem ſuam, Archiepiſcopi, vel Epiſcopi, & Archidiaconi debent eum juſtitiare, ut Domino Regi ſatisfaciat. *Hoc toleravit.*

14. Catalla eorum, qui ſunt in Regis foriſfacto, non detineat Eccleſia, vel cœmeterium contra juſtitiam Regis, quia ipſius Regis ſunt, ſive in Eccleſiis, ſive extra fuerint inventa. *Hoc toleravit.*

15. Placita de debitis, quæ fide interpoſita debentur, vel abſque interpoſitione fidei, ſint in Curia Regis. *Hoc damnavit.*

16. Filii ruſticorum non debent ordinari abſque aſſenſu Domini, de cujus terra nati dignoſcuntur. *Hoc toleravit.*

Conciliab. apud Northamtonam in Anglia celebratum, quod Thomas Archiep. Cantuarienſis de perjurio per Regem accuſatus, eo quod Anglicanas conſuetudines, quas juraverat, non obſervaſſet, condemnatus fuit, anno Dom. 1164. ſub Alexandro III.

De rebus in hoc Conciliabulo geſtis, Acta Vitæ S. Thomæ, quæ ſunt apud Baronium, ſic habent. *Facta quoque coitione apud Northamtonam, Dominus noſter trahitur in cauſam. Seorſum ita in conclavi ſedentibus Domino Cantuarienſi cum ſuis Epiſcopis, ex dicto Regis ſerris objectis, ne pateret exitus, propoſitum eſt ex parte Regis adverſus Dominum Cantuarienſem, quod cum Cancellarius eſſet, & haberet vacantes Epiſcopatus, Abbatias, & multos redditus per annos plurimos in manu ſua, nullam ſuper his reddiderit rationem, quam modo ipſe Rex requireret exhiberi. Super his (inquit Cantuarienſis) prudentiores volumus conſulere, & de conſulto reſpondere. Gilbertus Londonienſis Epiſcop. ait, quod conſiderata temporum malitia, & quanta ruina Eccleſiæ Catholicæ immineat, ſi in his regi fiat reſiſtentia, deberet Cantuarienſis ipſi obtemperare, & cedere. Idipſum dixerunt cæteri Epiſcopi, qui illuc convenerant; ſolus Henricus Vuintonienſis Epiſcopus repertus eſt, qui diceret: Hæc forma Concilii Catholicæ Eccleſiæ penitus pernicioſa nos omnes obligat, & confundit; quia ſi Archiepiſcopus noſter, & totius Angliæ Primas nobis id relinqueret exemplum, ut ad nutum, & comminationem Principis, auctoritati, & curæ animarum ſibi commiſſæ quiſque Epiſcopus debeat cedere; quis erit de cætero ſtatus Eccleſiæ, niſi ut nulla agantur*

de

de Jure, omnia confundantur pro libitu, & ſic erit Sacerdos, ſicut & populus. Sic ille.

Denique poſt multas concertationes, dum S. Thomas audiret in Miſſa Chriſtum in Euangelio dicentem, *Si vos perſecuti fuerint in una civitate, fugite in aliam*, tamquam ſibi ipſi annuntiata, ab eodem quam citius ſunt adimpleta, cum, Deo juvante, in Belgium transfretavit, & apud Monaſterium ſancti Bertini permanſit. Alexander autem Papa iſta audiens, primum omnium non teneri S. Thomam damnatione ſua in Conciliabulo facta, ita declarat.

Alexander Papa Thomæ Cantuarienſi Archiepiſc.

Quod minor majorem judicare non poſſit, & eum prælertim, cui jure noſcitur prælationis ſubeſſe, & obedientiæ vinculo tenetur aſtrictus, tam divinæ, quam humanæ Leges demonſtrant, & præcipue ſanctorum Patrum ſtatutis id manifeſtius declaratur. Hæc ſiquidem nos, quorum intereſt errata corrigere, & ea, quæ incorrecta pernicioſum poſteris exemplum relinquerent, emendare, ſolicita conſideratione penſantes, & quod ex delicto perſonæ non debet Eccleſia jacturam, vel incommodum ſuſtinere: ſententiam ab Epiſcopis, & Baronibus Angliæ, quoniam ad primam Regis citationem tui copiam non feciſti, adverſum te præſumptuoſe prolatam, in qua tibi jam dicti Epiſcopi omnia mobilia tam contra juris formam, quam contra Eccleſiaſticam conſuetudinem abjudicarunt, præſertim cum nulla mobilia, præterquam de bonis Eccleſiæ tuæ habueris, irritam penitus eſſe cenſemus, & eam Apoſtolica auctoritate caſſamus: ſtatuentes, ut nullas in poſterum vires obtineat, aut tibi, vel ſucceſſoribus tuis, ſeu Eccleſiæ tuæ gubernationi commiſſæ aliquod in poſterum præjudicium valeat, vel læſionem afferre.

Hæc Alexander Papa, qui & aliis datis litteris reſtituenda mandavit, quæ ſublata fuiſſent ipſi Archiepiſcopo, ſive aliis, occaſione ipſius Thomæ.

Concil. Lateranenſe, quo Fridericus Imperator excõmunicatur, & per ſententiã Imperio privatur, an. Dom. 1168. *ſub Alexandro tertio.*

FRidericum Imperatorem ab Alexandro Pontifice propter intruſum in Sedem Apoſtolicam Victorem tertium Pſeudopapam, hac Synodo excommunicatum, & Imperiali dignitate privatum eſſe, conſtat ex Joannis Sariſberienſis epiſt. 60. ad Joannem Pictavienſem ſcripta his verbis.

Fridericus ille ſchiſmaticus inſignis, dum in Eccleſiam malitioſius, & crudelius ſævit, factus eſt Exanguſtus, & eo perductus eſt, ut jam optaverit Italiam perdidiſſe, quam retinere non poteſt. At cur Exanguſtus? Id alia declarat epiſtola ad Cancia Superiorem.

Reſtoreſcit ſtatus, auctore Domino, univerſali Eccleſiæ, & ſchiſmaticorum impetus fruſtratus eſt, & ſuperbia Moab in dies infirmatur. Nec de nocte vaſtatus eſt nunc, ut ab initio, ſed in meridie ſuffoſſa eſt ara, & muri ejus dejecti ſunt funditus, ut exaltatio Moab ex neceſſitate Petro cedens, de cætero conquieſcat. Unde ſpes eſt in Domino, ut vociferantibus tubis Sacerdotalibus, in proximo corruat Jericho, & regnum proprio ſanguine acquiſitum obtineat triumphator Jeſus, & in pace poſſideat, quod ſui juris eſt, Sponſus, & juſtus Eccleſiæ Chriſtus. Cum enim Romanus Pontifex per patientiam Teutonicum tyrannum diutius expectaſſet, ut vel ſic provocaretur ad pœnitentiam, & ſchiſmaticus abutens patientia ejus, peccata peccatis adderet jugiter, ut error in amentiam verteretur, Vicarius Petri a Domino conſtitutus ſuper gentes, & ſuper Regna, Italos, & omnes, qui ei ex cauſa Imperii religione jurisjurandi tenebantur aſtricti, a fidelitate ejus abſolvit, & Italiam fere totã a facie furentis, & præſentis tanta felicitate, & celeritate excuſſit, ut in ea nihil habere videatur, niſi tortores, quos evitat; interdum & anguſtiarum, quas evitare non poteſt, juge ſupplicium.

Abſtulit ei etiam Regiam dignitatem, ipſumque anathemate condemnavit, & inhibuit auctoritate Dei, ne vires ullas amodo in bellicis congreſſionibus habeat, aut de Chriſtiano aliquo victoriam conſequatur, aut alicubi quiete, & in pace gaudeat, donec fructus pœnitentiæ condignos operetur. In quo ſecutus eſt exemplum Gregorii Septimi deceſſoris ſui, qui noſtra ætate Henricum Imperatorem Eccleſiæ privilegia convellentem deponens, in Concilio Romano ſimili ſententia condemnavit. Et quidem illa ſententia effectum ſortita eſt, & hanc de privilegio Petri latam videtur ipſe Dominus confirmaſſe. Hoc enim Itali audito, ab eo diſcedentes, reædificaverunt Mediolanum, ſchiſmaticos expulerunt, Catholicos reduxerunt Epiſcopos, & Apoſtolicæ Sedi unanimiter adhæſerunt. Sed quid nota recenſeo? Hoc ubique locorum fama, quaſi præconis voce, concelebrat, nec aliquibus dubium puto, ne forte lateat illos, qui ſoli tempeſtate hac exulant domo ſua. Quia ergo ab Oriente jam radius ſerenitatis illuxit per Chriſtum, & incolumitas Eccleſiæ in capite reparatur: ſupereſt ſpes fidei certiſſima, quod unguentum a capite in Apoſtolicam barbam exuberans, deſcendat in caput, & oram Anglicanæ Eccleſiæ, &c.

Concil. Caſſelanum in Hibernia de reformandis iſtius Eccleſiæ moribus, celebratum anno Dom. 1171. *ſub Alexandro tertio.*

ROgerius in Annalibus cũ quatuor Archiepiſcoporum, & viginti Epiſcoporum, qui erant in Hibernia, nomina expreſſiſſet, de rebus in hoc Concilio geſtis, editiſque Conſtitutionibus iſta ſubjungit:

Hi omnes (inquit Rogerius) *tam Archiepiſcopi, quam Epiſcopi receperunt ſibi Henricum Regem Angliæ, & hæredes ſuos in Reges, & Dominos in perpetuum, & chartis ſuis confirmaverunt. Quo facto, Rex Angliæ miſit Nicolaum Cappellanum, & Radulphum Archidiaconum de Landaff Clericos ſuos, una cum Archiepiſcopis Hiberniæ uſque ad Caſſelenſem civitatem, ad celebrandum Concilium de ſtatutis Eccleſiæ.*

In Concilio autem illo ſtatutum eſt, Ut pueri deferrentur ad Eccleſiã, & ibi baptizarentur in aqua munda ſub trina merſione, In nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti: & hoc a Sacerdotibus fiat, niſi metu mortis impediente, ab alio, & alias oportuerit fieri: & tunc a quolibet fiat ſine exceptione ſexus, & ordinis. Et ut decimæ dentur Eccleſiis de omnibus, quæ poſſidentur. Et ut omnes laici, qui uxores habere velint, eas ſecundum jus Eccleſiaſticum habeant.

Regnum Hybern.

Rex vero Angliæ miſit tranſcriptum chartarum univerſorum Archiepiſcoporum, & Epiſcoporum Hiberniæ ad Alexandrum Papam. Et ipſe auctoritate Apoſtolica confirmavit illi, & hæredibus ſuis Regnum Hiberniæ ſecundum formam chartarum Archiepiſcoporum, & Epiſcoporum Hiberniæ. Hæc de his Rogerius.

Vulgo Avranche.

Concil. Northmanniæ, apud Abrincam civitatem habitũ, quo Henricus Rex Angliæ a ſacrilega nece S. Thomæ Cantuarienſis jam ante per Legatos abſolutus, ſecũdo abſolvitur, & juramẽto promittit iterum, quæ jam ante promiſerat: item Decreta quadã per Legatos Apoſtol. conſtituta, quæ ad mores Eccleſiæ concernunt, promulgantur, anno 1172. *ſub Alexandro tertio.*

DE rebus in hac Synodo geſtis, & Conſtitutionibus Pontificiis in eadem promulgatis, Rogerius in Annalibus iſta ſcribit:

Henricus Rex Angliæ Pater, & Henricus Rex Fi- A *lius, & Rotrodus Rothomagenſis Archiepiſcopus, & omnes Epiſcopi, & Abbates Northmanniæ convenerunt apud Abrincam civitatem in præſentia Theodini, & Alberti Cardinalium. In quorum audientia Rex Angliæ pater quinto Calendarum Octobris, Feria quarta, feſto ſanctorum Coſmæ, & Damiani Martyrum, in Eccleſia ſancti Andreæ Apoſtoli purgavit innocentiam ſuam coram prædictis Cardinalibus, & omni Clero, & populo, præſtito Sacramento ſuper Sanctorum Reliquias, & ſuper ſacroſancta Evangelia, quod ipſe nec præcepit, nec voluit, quod Archiepiſcopus Cantuarienſis occideretur; & quando audivit, vehementer inde doluit. Sed quia malefactores illos, qui* B *ſanctæ memoriæ Thomam Cantuarienſem Archiepiſcopum occiderunt, habere non poterat: & quia timebat, ipſos illud profanum opus perpetraſſe, cauſa animi motus, & turbationis, quam in eo viderant, de ſatisfactione tale præſtitit Sacramentum. Juravit itaque in primis, quod ab Alexandro Summo Pontifice, & Catholicis ſucceſſoribus ejus non recederet, quamdiu ipſum, ſicut Regem Catholicum, habuerint. Juravit etiam, quod neque appellationes impediret, neque impedire permitteret, quin libere fierent in Regno ſuo ad Romanum Pontificem pro Eccleſiaſticis cauſis, ita tamen, ut ſi ei ſuſpecti fuerint aliqui, ſecuritatem faciant, quod malum ſuum, vel Regni ſui non quærant. Juravit etiam, quod ab inſtante Nativitatis Domini, uſque in triennium Crucem accipiet, in proxima ſequenti æſtate in propria perſona Jeroſolymam iturus, niſi remanſerit per Alexandrum Summum* C *Pontificem, vel per Catholicos ſucceſſores ejus. Sed ſi interim pro urgente neceſſitate in Hiſpaniam ſuper Saracenos profectus fuiſſet, quantum temporis in illo itinere conſumaret, tantumdem Jeroſolymitanæ ſpatium profectionis poſſet prolongare. Præterea juravit, quod interim tantum pecuniæ dabit Templariis, quantum ad arbitrium Fratrum Templi poſſit ſufficere ad retinendum ducentos milites, ad defenſionem Terræ Jeroſolymitanæ per ſpatium unius anni. Præterea perdonavit iram, & malevolentiam ſuam omnibus tam clericis, quam laicis, qui pro ſancto Thoma erant in exilio, & conceſſit eis libere, & in pace ad propria redire. Juravit etiam, quod poſſeſſiones Cantuarienſis Eccleſiæ, ſi quæ ablata ſunt, in integrum reſtituet, ſicut habuit uno anno, antequam ex Anglia egrederetur beatus Thomas Cantuarienſis Archiepiſcopus. Juravit etiam, quod conſuetudines, quæ in-* D *ductæ ſunt contra Eccleſias terræ ſuæ in tempore ſuo, penitus dimittet. Et hæc omnia juravit ſe fore obſervaturum bona fide, & ſine malo ingenio. Fecit etiam Henricum Regem filium ſuum hæc omnia Capitula jurare tenenda, præter illa, quæ propriam ejus perſonam contingebant.*

Satisfactio, & juramenta Regis Angliæ.

Decreta per Theodinum, & Albertum Cardinales apud Abrincas promulgata.

PUeri ad regimen illarum Eccleſiarum, & ad illa adminiſtranda, in quibus cura eſt animarum, minime admittantur.

Item, Filii Sacerdotum non ponantur in Eccleſiis patrum ſuorum.

Item, laici partem oblationum in Eccleſia non perci- E piant.

Item, Eccleſiæ Vicariis annuis non committantur.

Item, Sacerdotes majorum Eccleſiarum, quibus ad hoc ſuppetunt facultates, alium ſub ſe Presbyterum cogantur habere.

Item, Sacerdotes non ordinentur ſine certo titulo.

Item, Eccleſiæ ad Firmam annuam non tradantur.

Item, De tertia parte decimarum nihil Presbytero, qui ſervit Eccleſiæ, auferatur.

Item, His, qui decimas hæreditario jure tenent, licentia ſit cui voluerint, idoneo Clerico dare, eo quidem tenore, ut poſt eam ad Eccleſiam, cui de jure competunt, revertantur.

Vir ad religionem non tranſeat, uxore in ſæculo remanente, vel converſo, niſi ambo vacandi operibus carnis tempus exceſſerint.

Item, in Adventu Domini, omnibus, qui poterunt, maxime autem Clericis, & militibus, jejunium, & abſtinentia carnium indicatur.

Item, Clerici Judices non ponantur ad Juriſdictiones ſæcularium poteſtatum adminiſtrandas. Qui autem hoc præſumpſerint, a Beneficiis Eccleſiaſticis arceantur.

Item, de novis libris excommunicatorum, & rebus morientium, quas auferunt Sacerdotes, & benedictionibus ſponſarum, & Baptiſmo, & de quadraginta, & octo libris, quæ pro abſolutione excommunicatorum exiguntur, nihil perfectum eſt: quia Epiſcopi Northmanniæ illud decretum recipere noluerunt.

In eodem vero Concilio Archiepiſcopus Turonenſis calumniatus eſt, Archiepiſcopatum Doli debere adjacere Archiepiſcopatui ſuo, affirmans Sedem Archiepiſcopalem ibi eſſe non debere. Sed Clerici de Dolo conſtanter contradicebant.

Concil. Londonienſe, quo 18. Canonibus conſtitutis, judicata eſt cauſa Richardi Cantuarienſis, & Rogerii Eboracenſis Epiſcoporum, anno 1175. ſub Alexandro tertio.

ROgerius Acta Concilii, Canoneſque in eo conſtitutos deſcribens, iſta refert:

Et venientes Londonias invenerunt Richardum Cantuarienſem Archiepiſcopum apud Vveſtmonaſterium celebraturum Concilium, die Dominica ante Aſcenſionem Domini. Ad quod Concilium venerunt omnes fere Epiſcopi, & Abbates Cantuarienſis Diœceſis. Et coram prænominatis Regibus, & Epiſcopis, & Abbatibus Richardus Cantuarienſis Archiepiſcopus in eminentiori loco conſtitutus, hæc Decreta ſcripta promulgavit.

Ideo in Eccleſia Dei, ſecundum antiquam Patrum conſuetudinem, Concilia congregantur, ut hi, qui conſtituti ſunt in eminentiori cura Paſtorali, vitam ſubditorum de communi conſilio regularibus inſtitutis informent, & enormitates, quæ pullulant inceſſanter, conſultiore cenſura compeſcant. Nos itaque potius inhærentes Orthodoxorum Patrum regulis, quam aliquid de novo ſtatuentes, quædam certa Capitula dignum duximus in medium promulganda, quæ univerſis Provincialibus noſtris firmiter, & inviolabiliter obſervanda injungimus. Omnes enim ſacrorum cenſemus Canonum tranſgreſſores, qui ſtatutis hujus ſacroſanctæ ſynodi præſumpſerint contraire.

Prologus Canonum.

Si quis Sacerdos, vel Clericus in ſacris Ordinibus conſtitutus, Eccleſiam, vel Eccleſiaſticum Beneficium habens, publice fornicariam habeat, & ſemel, ſecundo, & tertio commonitus fornicariam ſuam non dimiſerit, & a ſe prorſus non expulerit, ſed potius in immunditia ſua duxerit perſiſtendum, omni officio, & Beneficio Eccleſiaſtico ſpolietur.

Concubinarii moniti.

Si qui vero infra Subdiaconatum conſtituti matrimonia contraxerint, ab uxoribus ſuis, niſi de communi conſenſu ad Religionem tranſire voluerint, & ibi in Dei ſervitio jugiter permanere, nullatenus ſeparentur, ſed cum uxoribus viventes Eccleſiaſtica Beneficia nullatenus percipiant. Qui autem in Subdiaconatu, vel ſupra ad matrimonia convolaverint, mulieres etiam invitas, & renitentes relinquant. Decrevimus etiam ejuſdem epiſtolæ auctoritate, ne filii Sacerdotum in paternis Eccleſiis amodo perſonæ inſtituantur, nec eas qualibet occaſione media non intercedente perſona obtineant.

Cle-

Digitized by Google

Clerici in ſacris Ordinibus conſtituti edendi, vel bibendi cauſa tabernas non ingrediantur, nec publicis potationibus interſint, niſi peregrinationis neceſſitate compulſi. Si quis vero tale quid fecerit, aut ceſſet, aut deponatur.

His, qui in ſacris Ordinibus conſtituti ſunt, judicium ſanguinis agitare non licet. Unde prohibemus, ne aut per ſe membrorum truncationes faciant, aut inferendas indicent. Quod ſi quis tale fecerit, conceſſi Ordinis privetur officio, & loco. Inhibemus etiam ſub interminatione anathematis, ne quis Sacerdos habeat Vicecomitatum, aut Præpoſiti ſæcularis officium.

Clerici, qui comam nutriunt, ab Archidiacono, etiam inviti, tondeantur. Veſtimentis etiam, vel calceamentis, niſi quæ honeſtatem, & Religionem deceant, eos uti non liceat. Si quis autem contra hoc facere præſumpſerit, & commonitus emendare noluerit, excommunicationi ſubjaceat.

Quia quidam Clerici deſperantes ab Epiſcopis ſuis ordinari, vel propter imperitiam, vel vitæ incontinentiam, vel nativitatis conditionem, aut tituli defectum, aut ætatem minorem, extra Provinciam ſuam, interdum etiam a transmarinis Epiſcopis ordinantur, vel ordinatos ſe mentiuntur, ignota ſigilla Epiſcopis ſuis deferentes: ſtatuimus talium Ordinationem irritam eſſe habendam; ſub interminatione anathematis inhibentes, ne a quoquam ad officii ſui executionem ſuſcipiantur; Epiſcopus quoque noſtræ juriſdictionis, qui talem ſciens, & prudens ordinaverit, vel ſuſceperit, ab illius Ordinis collatione, ad quem eum ordinavit, vel ſuſcepit, uſque ad condignam ſatisfactionem ſe noverit eſſe ſuſpenſum. Item, cum Eccleſia Dei, ſecundum Evangelicam veritatem, domus orationis eſſe debeat, & non ſpelunca latronum, & ſanguinis forum, ſæculares cauſas, in quibus de ſanguinis effuſione, vel de pœna corporali agitur, in Eccleſiis, vel in cœmeteriis agitari, ſub interminatione anathematis prohibemus. Abſurdum enim eſt, & crudele ibi ſanguinis judicium exerceri, ubi & reis conſtituta eſt tutela refugii.

[Simonia.]

Dictum eſt, ſolere in quibuſdam locis pro perceptione Chriſmatis nummos dari, ſimiliter pro Baptiſmo, & Communione: hoc Simoniacæ hæreſis acta deteſtata eſt ſancta Synodus, & anathematizavit. Statuimus ergo, ut de cætero nec pro Ordinatione, nec pro Chriſmate, nec pro Baptiſmo, nec pro Extrema Unctione, nec pro ſepultura, nec pro Communione, nec pro Dedicatione quidquam exigatur, ſed gratis dona Chriſti gratuita diſpenſatione donentur. Si quis contra hoc facere præſumpſerit, anathema ſit.

Nullus Prælatus in recipiendo Monacho, vel Canonico, vel Sanctimoniali pretium ſumere, vel exigere ab his, qui ad converſationem veniunt, aliqua pacti occaſione præſumat: ſi quis autem hoc fecerit, anathema ſit.

Nulli liceat Eccleſiam nomine dotalitii ad aliquem transferre, vel pro præſentatione alicujus perſonæ pecuniam, vel aliquod emolumentum pacto interveniente accipere. Quod ſi quis fecerit, & inde in jure vel confeſſus, vel convictus fuerit, ipſum tam Regia, quam noſtra freti auctoritate, patrocinio ejuſdem Eccleſiæ in perpetuum privari ſtatuimus.

Secundum inſtituta Patrum noſtrorum, ſub interminatione anathematis prohibemus, ne Monachi, vel Clerici cauſa lucri negotientur: & ne Monachi a Clericis, vel laicis firmas teneant, neque laici Eccleſiaſtica Beneficia ad firmas ſuſcipiant.

Quicumque ex Clero videntur eſſe, arma non ſumant, nec armati incedant: ſed profeſſionis ſuæ vocabulum religioſis moribus ex religioſo habitu præbeant. Quod ſi contempſerint, tamquam ſacrorum Canonum contemptores, & Eccleſiaſticæ auctoritatis profanatores, proprii gradus amiſſione mulctentur: quia non poſſunt ſimul Deo, & ſæculo militare.

Illud etiam de Vicariis, qui perſonis fide, & ſacramento obligati ſunt, duximus ſtatuendum; quod ſi fide, vel Sacramenti religione contempta, perſonatum ſibi falſo aſſumentes contra perſonas ſe erexerint, & ſuper hoc in Jure vel confeſſi, vel convicti fuerint, de cætero in eodem Epiſcopatu ab Epiſcopo ad officii ſui executionem non admittantur.

Omnes decimæ terræ, ſive de frugibus, ſive de fructibus, Domini ſunt, & illi ſanctificantur. Sed quia multi modo inveniuntur decimas dare nolentes, ſtatuimus, ut juxta Domini Papæ præcepta admoneantur ſemel, ſecundo, & tertio, ut de grano, de vino, de fructibus arborum, de fœtibus animalium, de lana, de agnis, de butyro, & caſeo, de lino, & canabe, & de reliquis, quæ annuatim renovantur, decimas integre perſolvant. Quod ſi commoniti non emendaverint, anathemati ſe noverint ſubjacere.

Item, Calumniam, & audaciam temere litigantium, condemnando in expenſas, & alio multiplici remedio Imperialis ſanctio compeſcat. Quoniam igitur hoc ſacris inſtitutis conſonare dignoſcitur, præcipimus, ut de cætero in cauſis pecuniariis, quæ inter Clericos agitabuntur, victus victori condemnetur in expenſis. Qui autem ſolvendo non fuerit, eum in arbitrio Epiſcopi ſui puniendum relinquo.

[Præfat. in Miſſa.]

Invenimus tantum decem Præfationes in ſacro Catalogo recipiendas: unam in Albis Paſchalibus, Et te quidem omni tempore. Secundam in die Aſcenſionis, Qui poſt reſurrectionem ſuam. Tertiam in Pentecoſte, Qui aſcendens ſuper omnes cœlos. Quartam die Natali, Quia per Incarnati Verbi myſterium. Quintam de apparitione Domini, Quia cum Unigenitus tuus. Sextam de Apoſtolis, Et te, Domine, ſuppliciter exorare. Septimam de Sancta Trinitate, Qui cum Unigenito tuo. Octavam de Cruce, Qui ſalutem humani generis. Nonam de jejunio Quadrageſimali tantummodo dicendam, Qui corporali jejunio. Decimam de Beata Virgine, Et te in veneratione Beatæ Mariæ. Hujus igitur decreti, & Domini Papæ Alexandri auctoritate diſtincte præcipimus, ne quis præfatis Præfationibus aliquam omnino præſumat adjicere.

Inhibemus, Ne quis quaſi pro complemento communionis intinctam alicui Euchariſtiam tradat. Nam intinctum panem aliis Chriſtum præbuiſſe non legimus, excepto illo tantum diſcipulo, quem intincta buccella Magiſtri proditorem oſtenderit, non quæ Sacramenti hujus inſtitutionem ſignaret.

Præcipimus, Ne conſecretur Euchariſtia, niſi in calice aureo, vel argenteo; &, ne ſtanneum calicem aliquis Epiſcopus amodo benedicat, interdicimus.

[Clãdeſtina matrimon. prohibita.]

Nullus fidelis, cujuſcumque conditionis ſit, occulte nuptias faciat, ſed benedictione accepta a Sacerdote, publice nubat in Domino. Si quis ergo Sacerdos aliquos occulte conjunxiſſe inventus fuerit, triennio ab officio ſuſpendatur.

Ubi non eſt conſenſus, utriuſque, non eſt conjugium. Ergo qui pueris dant puellas in cunabulis, nihil faciunt, niſi uterque puerorum, poſtquam venerint ad tempus diſcretionis, conſentiat. Hujus ergo Decreti auctoritate inhibemus, ne de cætero aliqui, quorum uterque, vel alter ad ætatem Legibus conſtitutam, & Canonibus determinatam non pervenit, conjungantur: niſi forte aliquando urgente neceſſitate interveniente, pro bono pacis conjunctio talis toleretur.

[Diſſenſiones Epiſc. Angliæ.]

In quo etiam Concilio Clerici Rogeri Eboracenſis Archiepiſcopi calumniati fuerunt jus Eboracenſis Eccleſiæ de cruce portanda in Diœceſi Cantuarienſis Eccleſiæ. Præterea calumniati ſunt ibidem ex parte Eboracenſis Archiepiſcopi Epiſcopatum Lin-

Lincolnienſem, & Epiſcopatum Ceſtrenſem, & Epiſcopatum Vvigornienſem, & Epiſcopatum Herefordenſem de jure pertinere debere ad Metropolitanam Eboracenſium Eccleſiam. Et ſuper hoc prædictum Cantuarienſem Archiepiſcopum appellaverunt ad Rom. Pontificis præſentiam. Præterea appellaverunt ipſum Cantuarienſem Archiepiſcopum ad Romanum Pontificem ſuper injuria, & anathematis ſententia, quam intulit Clericis Eboracenſis Archiepiſcopi, qui per eum miniſtraverũt in Eccleſia S. Oſvvaldi de Glonceſtria, pro eo quod ad illum venire nolebant ad ipſius ſummonitionem, ſicut Clerici Diœceſis ſuæ fecerunt. In ipſo autem Concilio Clerici Eccleſiæ S. Aſaf petierunt a Cantuarienſi Archiepiſcopo, ut in vi obedientiæ præciperet Godefrido Epiſcopo Eccleſiæ S. Aſaf ad ſedem Eccleſiæ ſuæ redire, cui præfuit Pontificali dignitate, velut prædictus Archiepiſcopus alienum Epiſcopum loco ipſius inſtitueret. Ipſe enim Godefridus Epiſcopatum ſuum deſeruit, paupertate, & Vvalenſium infeſtatione compulſus, venienſque in Angliam, a Chriſtianiſſimo Rege Henrico benigne, & honorifice ſuſceptus eſt: cui tradidit Abbatiam Abbendoniæ vacantem in cuſtodia, donec ad propriam ſedem liberum haberet regreſſum. Itaque præfatus Cantuarienſis Archiepiſcopus in ipſo Concilio, ad inſtantiam prænominatorum Clericorum, & admonitione Alexandri ſummi Pontificis, necnon & conſilio venerabilium Coepiſcoporum ſuorum, convenit jam dictum Godefridum, ut in vi obedientiæ ad ſedem propriam rediret, vel curam Paſtoralem, quæ ſibi fuerat commiſſa, in manu ipſius libere, & abſolute reſignaret. Ipſe Godefridus, ſperans, quod Abbatia de Abbendonia, quæ tradita fuerat ei in cuſtodia, poſſet ſibi remanere, Epiſcopatum ſuum, nullo cogente, reſignavit in manu Cantuarienſis Archiepiſcopi, libere, & abſolute tradens illi annulum, & baculum Paſtoralem.

Concil. Gallicanum, quo Albigenſes hæretici in Gallia vocati, convicti, & condemnati ſunt, an. Dom. 1176. tempore Alexandri Papæ III.

ACta Concilii deſcribuntur a Rogerio in Annalibus his verbis:

Eodem anno (ſcilicet 1176.) damnata eſt Arriana hæreſis, quæ fere totam Provinciam Toloſanam fœdaverat, coram Archiepiſcopis, & aliis religioſis viris, & honeſtis ſubſcriptis.

Erant itaque in Provincia Toloſana quidam hæretici, qui ſe appellari faciebant bonos homines, qui manutenebant milites de Lumbercio, proponentes, & docentes populum contra fidem Chriſtianam: dicentes etiam, quod non recipiebant Legem Moyſi, neque Prophetas, neque Pſalmos, neque vetus Teſtamentum, neque Doctores novi Teſtamenti, niſi ſolummodo Evangelia, & Epiſtolas Pauli, & ſeptem Canonicas Epiſtolas, & Actus Apoſtolorum, & Apocalypſim. Et interrogati de fide ſua, & de Baptiſmo parvulorum, ſi ſalvabantur per Baptiſmum, & de Corpore, & Sanguine Domini, ubi conſecrabatur, vel per quos, & qui ſumebant, & ſi magis, vel melius conſecrabatur per bonum, quam per malum, & de matrimonio, ſi poterant ſalvari, ſi carnaliter jungebantur vir, & mulier, Reſponderunt, quod de fide ſua, & de Baptiſmo parvulorum dicerent, neque dicere cogebantur. De Corpore, & Sanguine Domini dicebant, quod qui digne ſumebat, ſalvabatur; & qui indigne, acquirebat ſibi damnationem. De matrimonio autem dicebant, quod vir, & mulier jũgebantur propter luxuriam, & fornicationem vitandam, ſicut dicit Paulus. Dixerunt etiam multa non interrogati, quod non debebant jurare omnino per aliquod juramentum, ſicut dicebat B. Matthæus in Evangelio, & Jacobus in Epiſtola ſua. Dixerunt etiam, quod Paulus prædicabat, quod eſſent ordinandi in Eccleſia Epiſcopi, & Presbyteri; & ſi tales non ordinabantur, quales præcipiebat, non eſſent Epiſcopi, nec Presbyteri, ſed lupi rapaces, hypocritæ, & ſeductores, amantes ſalutationes in foro, primas cathedras, & primos accubitus in cœnis, volentes vocari Rabbi, contra præceptum Chriſti, ferentes albas, & candidas veſtes, geſtantes in digitis aureos annulos, & gemmatos, quod non præcipit Magiſter eorum; & idcirco quia tales Epiſcopi, & Presbyteri erant, quales fuerunt Presbyteri, qui tradiderunt Jeſum, non debebant illis obedire, qui mali erant. Auditis itaque utrimque allegationibus coram Gerardo Albienſi Epiſcopo, electis etiam, & ſtatutis Judicibus ab utraque parte, & conſentientibus, & aſſidentibus præfato Epiſcopo Gerardo Albienſi, & Rogero Caſtrenſi Abbate, & Petro Abbate Ardulenſi, & Abbate de Candilio, & Arnaldo Narbone, in præſentia bonorum virorum tam Prælatorum, & Clericorum, quam laicorum, videlicet Domini Petri Narbonenſis Archiepiſcopi, atque aliorum Epiſcoporum, & Abbatum, Archidiaconorum, necnon & Comitum, & virorum potentum numero viginti illius Provinciæ, & fere totius populi Albiæ, & Lumberci. Contra quæ prædicti hæretici proponebant, & inductæ ſunt novi Teſtamenti multæ auctoritates a Domino Petro Narbonenſi Archiepiſcopo, & a Nemauſenſi Epiſcopo, & Petro Sendracenſi Abbate de Fonte frigido. Præfati enim hæretici nolebant recipere judicium, niſi per novum teſtamentum, &c.

Errores Albigenſium.

1. Cor. 7. Matth. 5. Jacob 5. 1. Tim. 3. & Tit. 1. Matt. 23.

Concil. Veneticum, quo Alexander Papa, & Fridericus Imperator reconciliantur, & Antipapa cum ſuis, quos ordinaverat, deponitur, an. Dom. 1177. tempore Alexandri Papæ III.

ACta, & Epiſtolæ quædam Alexandri Papæ, quæ in Vaticano adſervantur, & apud Baronium deſcribuntur, cauſam habiti Concilii referunt his verbis.

Poſtquam Imperator renuntiavit ſchiſma Octaviani, Guidonis Cremenſis, & Joannis de Struma, poſt promiſſam quoque obedientiam Venerabili Patri D. Alexandro tamquam Catholico Pontifici, ejuſque ſucceſſoribus Canonice intrantibus; ipſum a ſententia excommunicationis pariter abſolverunt, & Catholicæ unitati aggregarunt. Idemque factum eſt de majoribus ipſius Principibus, qui eodem vinculo tenebantur juxta priſcum Eccleſiæ morem.

Exinde Imperator tamquam Catholicus Princeps acceſſit ad præſentiam ipſius Pontificis, qui ante fores Eccleſiæ S. Marci cum fratribus ſuis Cardinalibus reſidebat, in communi unionem pacis expectantibus: & depoſita chlamyde, proſtravit ſe in terram, & deoſculatis Pontificis, tamquam Principis Apoſtolorum, pedibus, veræ pacis oſculum ipſi devotiſſime dedit. Tunc repleti ſunt omnes gaudio magno, & præ nimia lætitia vox clamantium, Te Deum laudamus, *inſonuit uſque ad ſidera: ſtatimque Auguſtus, apprehenſa Pontificis dextera, cum Canticis, & laudibus uſque ad Chorum Eccleſiæ ipſum deduxit, & inclinato capite benedictionem ipſius reverenter ſuſcepit.*

Sequenti vero die, in feſto ſancti Jacobi, ab eodem Imperatore rogatus Papa, ad Eccleſiam Sancti Marci ſolemnia celebraturus Miſſarum accedit, cui advenienti præfatus Imperator extra Eccleſiam obviam venit, & dextro latere Pontificis ſuſcepto, in Eccleſiam illum introduxit, & peractis Miſſarum ſolemniis, eum uſque ad ipſius Eccleſiæ portam dextravit. Et cum Papa aſcenderet palafredum ibi paratum, Imperator ſtapham tenuit, & honorem omnimodum, & reverentiam ei exhibuit, quam prædeceſſores ſui prædeceſſoribus exhibere conſueverunt. Deinde inter ipſos pax confirmata eſt in Eccleſia Sancti Marci, ubi Papa Synodum celebravit, & in qua juxta eum Imperator ſedit. Sic ergo deletum eſt ſchiſma, quod jam fere octodecim annis duraverat in Eccleſia Romana.

Ulti-

Ultimo loco, advenientibus Vigiliis Aſſumptionis B. Virginis, quæ eo tempore in die Dominico advenerunt, Alexander Papa cum Epiſcopis ſuis, & Cardinalibus, &c. cum Imperatore, & Duce Venetiæ in Eccleſiam B. Marci conveniens; & dictis Orationibus, & Litaniis, quæ de more in Concilio ſunt dicendæ, Alexander Papa candelas accenſas Imperatori, & Clericis, & laicis, qui ibi aderant, dari præcepit. Et ipſe excommunicationis formam hoc modo propoſuit. A

Nos ex parte Dei omnipotentis, & Beatæ Mariæ ſemper Virginis, & beatorum Apoſtolorum Petri, & Pauli, & omnium Sanctorum, excommunicamus, & a gremio matris Eccleſiæ ſeparamus omnes perſonas, tam Eccleſiaſticas, quam ſeculares, quæcumque pacem, quæ inter Eccleſiam, & Imperium modo facta eſt, & pacem Regis Siciliæ uſque ad annos quindecim, & treguas Lombardorum uſque ad annos ſex, aliquo modo diſturbare, vel impedire præſumpſerint, ſicut hæ candelæ extinguuntur, ſic eorum animæ æterna viſionis lumine, & claritate priventur. Cumque candelæ projectæ eſſent de manibus, & extinctæ, Imperator alta voce cum aliis, Fiat, Fiat, pariter acclamavit. Sicque Concilium celebratum eſt ſolutum. Hæc ex Romualdo de Concilio quam breviſſime. B

Concil. Lateranenſe III. Generale XI. an. 1179. Secunda Claſſe.

Concil. Pariſienſe, pro expeditione contra Turcas ſuſcipienda, celebratum anno Dom. 1186. tempore Urbani Papæ tertii.

DE rebus in hac Synodo geſtis ita Robertus Caguinus lib. 6. C

Inter has Regis occupationes venere ab Jeroſolymis ad Philippum Heraclius Patriarcha Jeroſolymitanus, & Domus hoſpitalis Prior, nuntii calamitatis, quam Saladinus Aegyptius Chriſtianis per Palæſtinam intuliſſet, locis aliquot non ſine noſtrorum cæde occupatis. Cui incommodo niſi Catholici Principes ſuccurrant, res Jeroſolymitanas in hoſtium poteſtatem brevi relapſuras. His querelis Rex motus Pariſium Regni Pontifices advocat. Quibus convenientibus edocet, quis ſit in Syria Chriſtianiſmi ſtatus. Oportere quemque eorum per ſua territoria populum admonere, ut miſeræ Chriſtianorum conditioni ſuppetias ferant: ſe quidem paratiſſimum eſſe, qui in primis auxilietur, ſi præſentium rerum conditio admittat: ſed nihilo ſegnius miſſurum ſe ad id negotium viros ſtrenuos cum valida militum manu. Oratione Regis a præſentibus laudata, parvo poſt tempore Rex e ſuis deſtinat, qui afflictis rebus opitulentur. Hæc ille. D

Saladinus.

Concil. Anglicanum apud Gaintington, de Cruce capienda, & Decimis Saladinis Regi ſolvendis celebratum anno Domini 1188. tempore Clementis Papæ tertii.

DE rebus in hac Synodo geſtis iſta Rogerius.

Dominus vero Rex ſtatim poſtquam in Angliam applicuit, magnum congregavit Concilium Epiſcoporum, Abbatum, Comitum, & Baronum, & aliorum multorum tam clericorum, quam laicorum apud Gaintington: ubi in publica audientia recitari fecit omnia ſupradicta Capitula, quæ conſtituerat de cruce capienda. Quibus recitatis, Balduinus Cantuarienſis Archiepiſcopus, & Gilbertus Roffenſis Epiſcopus Vicarius ejus, mirifice prædicaverunt illo die coram Rege, & Principibus ſuis verbum Domini; & ſalutiferæ crucis myſterium, ad quorum prædicationem multi tam clerici, quam laici crucem acceperunt. E

Et tunc Dominus Rex miſit ſervientes ſuos clericos, & laicos per ſingulos Comitatus Angliæ ad decimas colligendas ſecundum prædictam præordinationem in terris ſuis transmarinis conſtitutam: ſed de ſingulis urbibus totius Angliæ fecit eligi omnes ditiores, videlicet de Londonia 200. & de Eboraco 100. & de aliis urbibus ſecundum quantitatem, & numerum eorum; & fecit omnes ſibi præſentari diebus, & locis ſtatutis, de quibus cepit decimam mobilium ſuorum, ſecundum æſtimationem virorum fidelium, qui noverant redditus, & mobilia eorum. Si quos autem inveniſſet rebelles, ſtatim fecit eos incarcerari; & in vinculis teneri, donec ultimum quadrantem perſolverent. Similiter fecit de Judæis terræ ſuæ, unde ineſtimabilem ſibi acquiſivit pecuniam. Deinde miſit Hugonem Dunelmenſem Epiſcopum, & alios clericos, & laicos ad Vuillelmum Regem Scotorum pro decimis colligendis in terra ſua. Quo audito, Rex Scotiæ occurrit eis inter Vuere, & Brigheam in Loenas: & non permittens eos terram ſuam pro decimis colligendis intrare, obtulit ſe daturum Domino ſuo Regi Angliæ quinque millia marcharum argenti pro ſupradictis decimis, & pro caſtellis ſuis rehabendis: ſed Rex Angliæ facere noluit.

Concil. Pariſienſe, quo ad bellum contra Saladinũ Turc. regẽ conceſſæ ſunt Regi Decimæ Saladinæ, an. 1188. tempore Clementis Papæ tertii.

HOc anno, ſcilicet 1188. ait Tilius, in Martio Rex Concilium habet Lutetiæ, cui decimæ conceſſæ, quæ vulgo Saladinæ dictæ fuerunt. Quæ ſic appellatæ ſunt, quia ad expeditionem Turcicam contra Saladinum ſuſcipiendam, cum pecunia deeſſet, convocatis Pariſiis Pontificibus, & nobilibus, Rex petiit ſibi annuam decimam Eccleſiaſticorum proventuum concedi, quæ poſtea Saladini decima appellata eſt.

Saladina decima quæ, & qualis.

Quod autem ejuſmodi penſitatione decimarum plurimum gravarentur Eccleſiæ, atque pauperes anguſtiarentur, Petrus Bleſenſis ſcripſit epiſtolam 112. ad Epiſcopum Aurelianenſem, hortans, ut ſe Regi talia præſumenti objiceret. Eſt quidem digna epiſtola, quam legant illi, qui quovis prætextu favent Regi adverſus pauperes, & Eccleſias.

Concil. Eboracenſe, pro reformãdis Eccleſiæ illius moribus, auctoritate Huberti Cantuarienſis Archiepiſcopi, & Apoſtolicæ Sedis Legati, celebratum Eboraci anno Domini 1194. tempore Cæleſtini Papæ tertii.

Yorck.

ACta Concilii extant apud Rogerum de Hoveden hujus temporis Scriptorem, prout ſequitur:

In ſequentibus autem duobus diebus, ſcilicet Feria quarta, & Feria quinta, cõgregatis in Eccleſia S. Petri Eboraci Simone ejuſdem Eccleſiæ Decano, &c. & fere omnibus Abbatibus, & Prioribus, & perſonis Eccleſiarum Eboracenſis Diœceſis, ipſe Legatus in eminentiore loco cathedratus ſedit, & Concilium celeberrimum celebrat, in quo hæc Decreta ſubſcripta ſtatuit ſervanda.

Ut ſacramentum Euchariſtiæ cum humilitate conficiatur, cum timore ſumatur, cum reverentia diſpenſetur, & miniſter Altaris ſit certus: provideatur etiam, ut in pyxide munda, & honeſta Hoſtia reſervetur, ſingulisque Dominicis diebus renovetur.

Prohibemus, ne Sacerdos laico ad pœnitentiam venienti obtentu cupiditatis injungat, ut Miſſas faciat celebrari.

Ubi puer, cujus Baptiſma ignoratur, reperitur expoſitus, ſive cum ſale, ſive ſine ſale reperiatur, baptizetur, cum non intelligatur iteratum, quod neſcitur fuiſſe collatum.

Quoties Sacerdos ad puerum baptizandum, vel infirmum communicandum invitatur, moras innectere non præſumat.

Providendum eſt, ut gratis exhibeatur juſtitia, nec pro ea in cauſis Eccleſiaſticis facienda, vel adimenda, ſive acceleranda, vel differenda, quidquam pretii præſumat accipere.

Hæc, & alia plura utilia ſtatuta ſunt, prout late apud Binium.

Concil. apud Divionem celebratum per Petrum de Dojajo Cardinalem Sedis Apoſtolicæ Legatum, tempore Innocentii tertii, & Philippi, propter repudiatam ab ipſo Ingelburgam Reginam, anno Domini 1199.

ALiud non eſt iſtud Concilium ab eo, quod celebratum eſſe memorat Summa ſub Cœleſtino tertio. Sic de eo Buzelinus lib. 1. Galloflandriæ cap. 37. ex auctario Aquicinctenſi, ubi, inquit, hæc breviter leguntur In diebus adventus Domini Petrus Cardinalis apud Divionem Burgundiæ caſtrum cum perſonis Eccleſiaſticis tenuit Concilium. Omnis ab eis facta conſtitutio non indiget penna vel pergameno. Quæ paulo fuſius in hunc modum explicat Rigordus. Eodem anno menſe Decembri in Feſto ſancti Nicolai convocatum eſt Concilium apud Divionem a Petro prædicto Cardinali, omnium Epiſcoporum, Abbatum, & Priorum totius regni. Sed quia contra Regem Franciæ regnum ipſius ſub interdicto ponere moliebatur, a nuntiis Regis ad Romanam ſedem eſt appellatum. Tamen ipſe Cardinalis appellationi non deferens, in eodem loco adſtantibus univerſis Epiſcopis, ſententiam protulit, ſed uſque ad 20. dies poſt nativitatem Domini præcepit non eſſe publicandam.

De eodem Concilio agit Ducenius in vita Innocentii tertii, ubi & refert ex chronico Foxenſi, Toto tempore, quo duravit interdictum, omnes actus publici ſub hac forma conſignati ſunt. Regnante Chriſto, non autem, ut moris erat, regnante Philippo, quod Rex ægre admodum ferens Epiſcopos omnes, qui interdicti ſententiæ conſenſum dederant, ex diœceſibus propriis, & beneficiis abegit.

Concil. in Dalmatia, & Dioclia Regnis per Legatos Sedis Apoſtolicæ in cauſa reformãda Eccleſiaſticæ diſciplinæ, anno Domini 1199. *celebratum ſub Innocentio Papa tertio.*

ACta Concilii apud Bzovium anno 1199. extantia hæc ſunt.

1. *Nullus Epiſcopus aliquẽ ad ſacros Ordines per pecuniam promoveat, ſeu Eccleſiaſtica Beneficia alicui, pretio interveniente, concedere præſumat.*

2. *Eccleſiaſtici uxores non habeant.*

3. *Decimæ in quatuor partes dividantur.*

4. *Ne confeſſio reveletur.*

5. *Ne in perſonam Eccleſiaſticam quis manus injiciat.*

6. *Connubia in gradu prohibito non fiant.*

7. *Clerici raſurã, & tonſuram teneant clericalem.*

8. *Clericus de manu laica Beneficium Eccleſiaſticum non accipiat.*

9. *Excommunicantur omnes, qui theſauros Eccleſiæ injuſte detinent.*

10. *Excommunicantur, qui proprias uxores dimiſerint ſine judicio Eccleſiæ.*

11. *Filii Presbyterorum illegitimi ad ſacros Ordines non accedant.*

12. *Nullus ordinetur in Sacerdotem, niſi trigeſimum expleverit annum.*

Concil. Londinenſe apud Vveſtmonaſterium, contra prohibitionẽ Gaufridi Comitis de Eſſexe, pro reformatione Eccleſiæ Anglicanæ per Hubertum Cantuariẽſem Archiepiſc. celebratum an. Dom. 1200. *tempore Innocentii Papæ tertii.*

EXtat apud Rogerum de Hovedin ſic:

Eodem anno Hubertus Cantuarienſis Epiſcopus generale celebravit Concilium Londoniis apud Vveſtmonaſterium contra prohibitionem Gaufridi filii Petri Comitis de Eſſexe, tunc temporis ſummi Juſtitiarii Angliæ. In quo Concilio ſubſcripta decreta ſtatuta ſunt.

Summa Decretorum.

1. *A quolibet Sacerdote celebrante verba Canonis rotunde dicantur, & diſtincte, nec ex feſtinatione retracta, nec ex diuturnitate nimis protracta. Similiter & omnes Horæ Canonicæ aperte, & diſtincte dicantur.*

2. *Non licet Presbytero bis in die celebrare.*

3. *De Baptiſmate, vel Confirmatione, ſi dubitetur, ut recipiantur.*

4. *De Pœnitentia, ut pœnitentia talis injungatur uxori, unde non reddatur marito ſuo ſuſpecta, &c. id adjicimus ad Sacerdotum cupiditatem reſecandam, ut Miſſæ non injungantur in pœnitentia his, qui non fuerint Sacerdotes.*

5. *Quomodo Archiepiſcopus, Epiſcopus, & eorum Officiales debeant hoſpitari cum ſubditis.*

6. *Ne quis ordinetur ſine juſto titulo.*

7. *Non liceat excommunicationis ſententiam proferre, niſi Canonica monitio præcedat.*

8. *Nil exigendum pro Sacramentis miniſtrandis, ſi quis autem contra hoc venire præſumpſerit, portionem cum Giezi ſe noverit incurſurum.*

9. *De Decimis.*

10. *Ne clerici in ſacris Ordinibus conſtituti focarias (mulierculas) habeant, his etiam adnectimus, ut clerici non interſint tabernis, & publicis potationibus.*

11. *De damnatis nuptiis.*

12. *Diffamatis publica fama inducatur purgatio.*

13. *Leproſi cœmeterium, & propriam habeant capellam.*

14. *Eccleſiaſtica beneficia de manu laica non ſuſcipiantur.*

SÆCULUM DECIMUM TERTIUM.

Concil. in Scotia celebratum, de initio celebritatis Dominicæ, habitum anno Domini 1203. *tempore Innocentii Papæ tertii.*

CAuſa Concilii hac de re in Scotia celebrati fuiſſe videntur ea, quæ de Dominici diei obſervatione deſcribit Rogerius anno 1201, his verbis.

Eodem anno Euſtachius Abbas de Flay rediit in Angliam, & prædicans in ea verbum Domini de civitate in civitatem, & de loco in locum, prohibuit, ne quis forum rerum venaliũ in diebus Dominicis exerceret. Dicebat enim, quod hoc mandatum ſubſcriptum de obſervatione diei Dominicæ venit de cœlo, & inventum eſt ſuper altare ſancti Simeonis, quod eſt in Golgotha, ubi Chriſtus crucifixus eſt. Et mandavit Dominus hanc epiſtolam, quæ apprehenſa eſt ſuper altare Sancti Simeonis, quam per tres dies, & tres noctes homines aſpicientes corruerunt in terram, rogantes Dei miſericordiam: & poſt horam tertiam erexit ſe Patriarcha, & Acharias Archiepiſcopus, & expanderunt infulam, & ſanctam acceperunt epiſtolam Dei, in qua ſcriptum invenerunt: Ego Dominus, qui præcepi vobis, ut obſervaretis diem ſanctum Dominicum, &c. Volo autem, ut nemo ab ora nona Sabbati, uſque ad Solem ſurgentem diei Lunæ aliquid operetur niſi quod bonum ſit, *&c.* Late apud Binium.

Dominicæ diei obſervatio de cœlo mandata eſt.

Nota. *Diei Dominicæ celebratio antiquiſſima eſt: nam de ea facit mentionem Clemens primus lib. 2. Conſtitutionum Apoſtolicarum, cap. 63. ubi memorat, Apoſtolos diem Dominicum ſumma obſervantia colendum conſtituiſſe.* Dominico die, inquit, diligentius convenite, laudem Deo daturi. *Ignatius Martyr epiſtola ad Magneſianos: Philo Judæus lib. de Vita contemplativa cum Aegyptiorum Monachorũ inſtitutum proſequitur. Euſebius Cæſarienſis lib. 2. Eccleſiaſt. Hiſtor. cap. 7.*

Juſti-

-ſtinus Martyr Apologia 2. pro Chriſtianis. Melito Sardenſis Epiſcopus, vetuſtiſſimus Auctor, meminit diei Dominicæ, ut refert Euſebius Cæſar. lib. 4. cap. 24. Ambroſius Sermone 61. in Pent. Dominica nobis, *ait*, ideo venerabilis eſt, atque ſolemnis, quia in ea Salvator velut Sol oriens, diſcuſſis infernorum tenebris, luce reſurrectionis emicuit. *Auguſtinus lib. 2. Quæſtionum veteris, & novi Teſtamenti, quæſt. 95. Leo magnus ep. 79. ad Dioſcorum Epiſcopum, cap. 1. & alii paſſim. Non deſunt autem, qui hujuſmodi litteras de cœlo miſſas inter fabulas numerent.*

Concil. Lavaurenſe, in cauſa Petri Aragoniæ Regis Comitem Toloſanum affinem ſuum protegentis, juſſu Innocentii Papæ III. indictum anno Domini 1213.

DE rebus in Synodo geſtis Bzovius in Annalibus iſta.

Petrus Aragoniæ Rex opem, & auxilium affini ſuo Toloſano Comiti laturus, cum valida manu militum Toloſam circa feſtum Epiphaniæ venit, atque ad Arnaldum Narbon. Archiepiſcopum, Innocentii Pontificis Legatum, & Simonem Comitem Monfortium miſit, aſſerens ſe velle cum eis de componendis rebus fidei, & pacis tranſigere. Legatus reſpondit, ut poſtulata ſcripto conciperet; ac ſigillo munita ad Concilium mitteret. Patres vero Concilii reſponderunt, Comitem Toloſanum propter ingentia, & enormia ſcelera ſæpius perpetrata, & quia non ſemel Eccleſiam ludificaſſet, indignum ſe prorſus omni beneficio, & gratia reddidiſſe. Et cum ab eis induciæ peterentur, juſta de cauſa concedere noluerunt. Quapropter Legatus, datis literis, auctoritate Apoſtolica Regem admonuit, quin etiam imperavit, ut a protectione, defenſione, communioneque hæreticorum abſtineret; alioquin eaſdem cenſuras, & pœnas Eccleſiaſticas in eum pronunciaret. Rex nihil earum curans, in fidem, & protectionem recepit Comites Toloſanum, Fuxenſem, Convenarum, Gaſtonem Bearnenſem, & urbem Toloſanam. De qua re Patres Concilii Innocentium Papam certiorem reddiderunt: qui etiam re bene perſpecta, monuit Regem, ut ſe a Toloſanis ſepararet, quos ſedes Apoſtolica pro tantis ſceleribus, & hæreſibus a Communione Catholicæ Eccleſiæ removiſſet. Amandaturum ſe interim Legatum a latere, qui cauſas prædictorum Comitum cognoſceret. Concilio abſoluto, Rex Aragoniæ Toloſa diſceſſit, præſidio militum ibidem relicto.

Concil. Romanum, quo Otto Imperator IV. per Innocentium III. Papam Imperio depoſitus eſt, anno Domini 1213.

OTto Romæ ab Innocentio coronatus, ſtatim cum Romanis pugnans, Urbe pellitur, & contra Pontificis voluntatem plura oppida in Apulia capit, Siciliam quoque ſuæ ditioni adjecit: quapropter eodem anno, habito Romæ Concilio, Imperio deponitur. Sic Palmerius in Chronico.

Concil. Londinenſe, quo Joannes Rex Angliæ ab interdicto excommunicationis, & depoſitione per Nicolaum Tuſculanum Epiſcopum, & Sedis Apoſtolicæ Legatum abſolutus eſt, anno Dom. 1214.

CUm Joannes Rex Angliæ Stephanum de Langetune Cantuarienſem Archiepiſcopum legitime electum nollet ſuſcipere, Pontifex Innocentius totam Angliam interdicto ſubjecit, & paulatim Regem impium gravius ſævientem, & bona Eccleſiæ invadentem, Epiſcopos, & clericos relegantem, non tantum non abſolvit, ſed etiam Regno Angliæ depoſuit, exe- A cutione Philippo Regi Francorum demandata. Exercitu copioſiſſimo, quem Rex Franciæ conſcripſerat, territus, ad pœnitentiam recipi petivit, deque ablatis reſtituendis ſponſionem fecit. Qua de re cum Pontifex Legatum ſuum certiorem feciſſet, eique accipiendi Regis formam præſcripſiſſet, Legatus in urbe Londinenſi apud ſanctum Paulum grande congregavit Concilium: & apud Patres conſtito de reſtitutione, & redditione rerum Eccleſiaſticarum ablatarum a Rege facta, ipſe Legatus in die Apoſtolorum Petri, & Pauli in Eccleſia Cathedrali, relaxavit ſententiam Interdicti, poſtquam duraverat annis ſex, menſibus tribus, & diebus quatuordecim, ad irreſtaurabile damnum Eccleſiæ, tam in temporalibus, quam in ſpiritualibus. Qua re- B laxatione facta, gaudium per totam terram pulſando, & Hymno, *Te Deum laudamus*, cantando, exortum eſt. Hæc ex Matthæo Pariſ.

Concil. apud Montem Peſſulanum, quo Simoni Montfortiano Comiti Toloſanus Comitatus, ex quo Albigenſes ejecerat, datus fuit, tempore Innocentii Papæ, anno Dom. 1215.

COncilii acta nuper ſubminiſtravit Baluzius in Conciliis Galliæ Narbonenſis.

Continent hæc acta litteras dicti Cardinalis Legati in Gallia ad Arnaldum Archiepiſcopum Narbonenſem, quibus eum invitat ad dictum Concilium: non enim, inquit, convenit ſanctæ Eccleſiæ, aut Chriſtianitati C ſanctum Chriſti negotium contra Albigenſes, & Toloſanos hæreticos, tot, & tantis divinis promotum miraculis, imperfectum poſt terga relinquere, cum jam ſit per Dei gratiam in portu debitæ conſummationis, &c.

Sequuntur triginta Canones, in quibus multa ſtatuuntur pro decenti habitu ſacerdotum: quia propter incompoſitum tam ipſorum, quam etiam regularium habitum multi laici ſcandalizabantur: item de beneficiis debite conferendis, & de regularium diſciplina. Canon xv. Item nullus Monachus, vel Canonicus regularis proprium habeat, nec etiam de ſui Abbatis, vel Prioris D licentia, cum ipſis hanc dare licentiam non poſſint. Nulli Canonico regulari certa pecunia pro veſtimentis detur: quia ex hoc datur materia proprium detinendi. Sed in omni Monaſterio, vel Canonica regulari certi redditus deputentur, de quibus per manum unius, qui eos fideliter colligat, fratribus provideatur in veſtimentis.

Canon xvi. Item mandamus, ut in quolibet Monaſterio, vel Canonica regulari ſingulis diebus dominicis proprietarii in capitulo excommunicentur.

Canon xvii. Item præcipimus, ut nullus in Canonicum, vel Monachum admittatur cum aliqua conditione, vel pacto, per quod aliquid debeat pro receptione ejus dari.

E Canon xx. Item præcipimus, ut Canonici regulares amplas coronas portent, & Monachi ampliſſimas, ita quod duorum digitorum, vel trium ad plus ſit Monachis circulus capillorum.

In eodem Concilio unanimi conſenſu omnium Comes Montisfortis electus eſt in Principem, & Monarcham Toloſæ, & terrarum, quas occupaverunt exercitus Cruce-ſignatorum. Sed cum habito reſpectu ad litteras Domini Papæ, quas miſerat Legato, inventum eſt, quod Legatus id non poterat facere inconſulto Domino Papa, hac de cauſa communi aſſenſu miſſus eſt Romam Ebrodunenſis Archiepiſcopus Bernardus vir multæ ſcientiæ, & totius bonitatis, &c. ex Petro Monacho Vallium de Cernaii *in hiſt. Albig.* cap. 81.

Concil. Lateranenſe IV. Gen. ſeu Oecumenicum XII. an. Chriſti 1215 *habetur in ſecunda Claſſe.*

Concilium Oxonienſe Anglicanum editum per Stephanum Archiepiſcopum, pro reformatione morum anno Dom. 1222. tempore Honorii Papæ III. A

TITULI CAPITULORUM ejuſdem Concilii.

1 *De excommunicatis.*
2 *De feſtis, in quibus prohibitis aliis operibus conceduntur opera agriculturæ, & carrucarum.*
3 *De feſtis, in quibus poſt Miſſam opera ruſticana conceduntur, ſed non ante.*
4 *De vigiliis ſtatutis ad vigilandum.*
5 *De jejuniis quatuor temporum in totius anni temporibus.*
6 *Quod presbyteri parochiales frequenter prædicent, & infirmos viſitent.* B
7 *De ornamentis Eccleſiæ.*
8 *Ne quis beneficium ſuum reſignans aliquid ſibi de eodem retineat.*
9 *Ne una Eccleſia dividatur in plures.*
10 *De vicariorum reſidentia.*
11 *Quod exilia beneficia non conferantur, niſi volentibus reſidere in eiſdem.*
12 *Quæ portio debeat vicario reſidenti aſſignari.*
13 *In quibus Eccleſiis requiritur pluralitas presbyterorum parochialium.*
14 *Quod Epiſcopus recipiat juramentum a præſentato, ut evitetur ſimonia.*
15 *Ut in ſingulis Archidiaconatibus ſpeciales confeſſores deputentur.*
16 *Quod Decani rurales de cauſis matrimonialibus ſe non intromittant.* C
17 *Ne quis latrones in domibus, vel in ſervitio teneat.*
18 *Ne Archidiaconi gravent Eccleſias, vel rectores in viſitatione, & qualiter ſe habebunt.*
19 *Ne beneficia ſpiritualiter tradantur ad firmam.*
20 *Quod Archidiaconi in viſitatione ſua examinent Sacerdotes, & de canone Miſſæ, & ſacramento Altaris.*
21 *Quod oleum, & Euchariſtia cuſtodiantur ſub ſerra, & ſimiliter chriſma.*
22 *Quod Archidiaconi habeant penes ſe in ſcriptis omnia ornamenta Eccleſiæ.*
23 *Quod Archidiaconi videant in viſitationibus, ne poſſeſſionibus, vel jure ſuo defraudentur Eccleſiæ.* E
24 *Quod Archidiaconi, vel Decani novas exactiones Eccleſiis non imponant.*
25 *Quod Ordinarii non ferant ſententias excommunicationis in aliquem, niſi præmiſſa monitione, niſi in certis caſibus.*
26 *Ne quid exigatur pro ſepultura, vel aliquo ſacramento conferendo.*
27 *Quod judices non impediant bonum pacis inter partes, ubi cauſa recipiat compoſitionem ad ſuggeſtionem præconis.*
28 *Quod judex non judicet aliquem ad purgationem, ad ſuggeſtionem præconis tantum, ut ſit judex, & actor.* D
29 *De habitu Clericorum.*
30 *Ne clerici comam nutriant.*
31 *Quod clerici non teneant publice concubinas.*
32 *Qualis pœna eſt infligenda concubinis clericorum.*
33 *Quod clerici, vel prælati non vendant, vel impignorent Eccleſiam ſuam conſanguineis eorum.*
34 *Quod fructus Eccleſiæ in laico fundo non reponantur, nec de eis ædificia fiant.*
35 *Quod religioſi poſſeſſionati quolibet anno admoneantur, ut reddant computum.*
36 *Quod religioſi nihil recipiant pro ingreſſu alicujus inter eos, niſi pro veſtitura duntaxat.*
37 *Quando, & qualiter Eccleſiæ poſſunt dimitti ad firmam.*
38 *Quod nulli aliquid in Eccleſia ratione beneficii aſſignetur.*
39 *Pœna advocatorum, qui matrimonium protrahunt malitioſe.*
40 *De ordinatione religioſorum, & qui poſſunt recipi in monachos.*
41 *De familiaribus monialium, & de ſilentio religioſorum, & de licentia exeundi.*
42 *Ne monachi, vel moniales per ſe comedant.*
43 *Quod moniales ſimul in monaſterio habitent, & de confeſſione earum.*
44 *Quod religioſi non condant teſtamenta, nec liceat monachos monaſteria habere ad firmam.*
45 *Quod religioſi non bibant ultra horas debitas.*
46 *Quod monachi, & regulares in monaſterio habeant ſeniores, & de ſententiis publicandis.*

CAPITULA CONCILII.

AUctoritate Dei Patris, & beatæ Virginis, & omnium Sanctorum, & præſentis Concilii, excommunicamus omnes illos, qui malitioſe Eccleſias ſuo jure privare præſumunt, aut per malitiam, & contra juſtitiam libertates earundem infringere, vel perturbare contendunt.

Item omnes illos excommunicationis ſententia innodamus, qui pacem, & tranquillitatem Domini Regis, & regni injurioſe perturbare præſumunt, & qui jura Domini Regis detinere contendunt.

Adjicimus autem omnes illos ſimili ſententia involutos, qui ſcienter, & prudenter falſum perhibent teſtimonium, vel perhiberi procurant, vel etiam tales teſtes ſcienter producunt, vel ſubornant in cauſa matrimoniali, ubi ſcilicet agitur contra miſericordiam, vel etiam ubi agitur ad alicujus exhæredationem.

Advocatos quoque excommunicamus omnes, qui in cauſis matrimonialibus malitioſe oppoſitiones opponunt, vel opponi procurant, ne matrimonia vera debitum ſortiantur effectum, vel ut contra juſtitiam proceſſus cauſæ diutius ſuſpendatur.

Item excommunicamus omnes illos, qui gratia lucri, odii, vel favoris, vel aliter malitioſe crimen imponunt, vel opponunt alicui, cum infamatus non ſit apud bonos, & graves, ut ſic ſaltem ei purgatio indicetur, vel alio modo gravetur.

Præterea omnes illos ſententia excommunicationis innodamus, qui vacante Eccleſia malitioſe opponunt, vel procurant opponi patronatus quæſtionem, ut ſit, unde patronum illius Eccleſiæ collatione ſaltem illa vice defraudent.

Excommunicamus etiam omnes illos, qui gratia lucri, odii, vel favoris, vel alias malitioſe contemnunt exequi Domini Regis mandatum contra excommunicatos, qui claves Eccleſiæ contemnunt.

Statuimus etiam authoritate præſentis Concilii, ut Prælati ſinguli eleemoſynarios honeſtos habeant: & ut ipſi Prælati ſint, juxta Apoſtolum, hoſpitales, & ut horis competentibus ad pauperes audiendos, & juſtitiam exhibendam, in publico præſentiam ſuam exhibere procurent: & in perſonis propriis confeſſionibus audiendis interdum interſint, & pœnitentiis injungendis: ipſi etiam per confeſſores diſcretos civitates proprias obeant, & in Eccleſiis ſuis cathedralibus reſidere procurent: ut aliquibus majoribus feſtis, & ſaltem in aliqua parte per ſe, prout animæ ſuæ ſaluti magis viderint expedire. Et quia juxta ſcripturæ teſtimonium, vota noſtra tenemur reddere Domino Deo noſtro: ſalubriter decernimus advertendum, ut Epiſcopi formam ſuæ profeſſionis in ſua conſecratione prolatam, bis in anno coram ſe legi faciant diligenter, ut tanto melius profeſſionis ſuæ recordentur, quanto ſæpius eorum fuerit auribus inculcata. *Pſal. 21. 60. b. 65. 71. d. 115.*

Ad hæc ſtatuimus, ne Prælatus aliquis cum Eccleſiam contulerit, aut præbendam, fructus ejuſdem Eccleſiæ

cleſiæ, ſive præbendæ nondum collectos ſibi præſumat aliquatenus uſurpare, vel pro inſtitutione, vel miſſione in poſſeſſione, vel charta ſuper hoc facienda aliquid audeat extorquere, nec ab officiariis ſuis Archidiaconis, vel Decanis ſuſtineat extorqueri.

Cum ſecundum Apoſtolum, avaritiæ (quæ eſt idolorum ſervitus) Epiſcopos, aut alios Dei miniſtros ſervire non conveniat, ad tantam peſtem radicitus evellendam ſtatuimus, ut ſi aliquis ad Eccleſiam aliquam nullo contradicente præſentetur, Epiſcopus præſentatum ipſum, dum tamen idoneus ſit, nequaquam admittere differat ultra duos menſes: alioquin quicquid ex eadem Eccleſia poſt factam præſentationem fuerit forte perceptum, illi, cum inſtitutus fuerit, reſtituatur: quatenus fructus ille ad Epiſcopum pervenerit, & id in Archiepiſcopis, ſi per eos ſteterit, obſervetur, niſi cauſam rationabilem coram ſuo ſuperiore duxerit aſſignandam, cum ſuper hoc fuerit requiſitus ab eo, quare eum non admiſerit infra tempus in hoc Concilio diffinitum.

Hoc autem non immerito duximus adjungendum, ut ſi duo ad unam, eandemque Eccleſiam fuerint præſentati, neutri eorum, pendente lite, cuſtodia committatur. Si autem ad Epiſcopum jus conferendi talem Eccleſiam authoritate Concilii devolvatur, cum contentio fuerit inter duos patronos, quorum uterque ſuum clericum præſentaverit, tamen ex collatione Epiſcopi, nulli patronorum, qui poſtea evicerit jus patronatus, præjudicium debeat generari.

Statuimus, ut Epiſcopus neutri eorum, qui præſentati fuerint, Eccleſiam illam conferat illa vice, niſi de utriuſque patroni conſenſu: ne ſaltem qualecunque præjudicium alteri patronorum videatur generari, ſi forte poſtmodum jus patronatus evicerit.

Ad excitandum affectum laborantium in vinea Domini Sabaoth, ut veræ retributionis recipere mereantur denarium poſt laborem: decrevimus, ne opus Dei fiat ab aliquibus negligenter, præſertim cum in generali Concilio ſit præceptum, ut divinum officium, nocturnum pariter, & diurnum, ſecundum quod Deus dederit, ſtudioſe celebretur, & devote: univerſa quoque Eccleſiaſtica ſacramenta, & præcipue Baptiſmatis, & Altaris, devotiſſime, prout Deus inſpiraverit, celebrentur, verba quoque canonis, præſertim in conſecratione Corporis Chriſti, plene, & integre proferantur.

Presbyter autem poſtquam Dominicum corpus ſumpſerit in altari, ſi in eodem die Miſſarum ſolemnia ipſum celebrare oporteat iterato, vinum calici infuſum, vel digitis ſuperfuſum ſumere non præſumat.

Ad hæc duximus ſtatuendum diſtrictius inhibentes, ne Sacerdos quiſpiam Miſſarum ſolemnia celebret bis in die, excepto die Nativitatis, & Reſurrectionis Dominicæ: vel in exequiis defunctorum, videlicet cum corpus alicujus in Eccleſia eodem die fuerit tumulandum: & tunc prior Miſſa de die, poſterior vero pro defuncto celebretur. Cæterum præſenti decreto ſancimus, ne clerici beneficiati, aut in ſacris ordinibus conſtituti villarum procurationes admittant: videlicet ut non ſint ſeneſcalli, aut ballivi talium adminiſtrationum, occaſione quarum laicis in reddendis reciniis obligentur, ſi & juriſdictiones exerceant ſæculares, præſertim illas, quibus judicium ſanguinis eſt annexum. Et his duximus adjungendum, ne judicium ſanguinis in locis ſacris tractetur, ſcilicet in Eccleſiis, vel cœmeterio. Authoritate generalis Concilii diſtrictius inhibemus, ne quis clericus beneficiatus, vel in ſacris ordinibus conſtitutus literas pro pœna ſanguinis infligenda ſcribere, vel dictare præſumat: vel, ubi judicium ſanguinis tractatur, aut exercetur, interſit. Noverint enim, protectione Eccleſiaſtica ſe indignos, cum per eos in Eccleſia Dei per talia præſumpta ſcandalum generetur.

2. Statuimus, quod feſta ſubſcripta ſub omni veneratione ſerventur: videlicet omnes dies Dominici, quinque dies Natalitii, Circumciſio, Epiphania Domini, omnia feſta beatæ Mariæ, præter feſtum Conceptionis, cujus celebrationi non imponitur neceſſitas: Converſio ſancti Pauli, Cathedra ſancti Petri, feſta omnium Apoſtolorum, feſtum ſancti Gregorii, dies Paraſceves: feria 2. 3. & 4. in hebdomada Paſchali: dies Aſcenſionis Domini, feria 2. 3. & 4. in hebdomada Pentecoſtes, feſtum S. Auguſtini in Majo, duo feſta S. Crucis, translatio S. Thomæ martyris, utrumque feſtum S. Joannis Baptiſtæ, feſtum S. Margaritæ, S. Mariæ Magdalenæ, S. Petri ad vincula, S. Laurentii, S. Michaelis, omnium Sanctorum, S. Martini, S. Edmundi Regis, & martyris, S. Catharinæ, S. Clementis, S. Nicolai, Dedicationis cujuslibet Eccleſiæ in ſua parochia: quodlibet feſtum illius ſancti, in cujus honore fundata eſt Eccleſia.

Volumus etiam, ut alia feſta a rectoribus Eccleſiarum, & capellanis in obſequio divino, & laude devotiſſime celebrentur, minoribus operibus ſervilibus ſecundum conſuetudinem loci illis diebus interdictis. Feſtum Sanctorum Fabiani, & Sebaſtiani, S. Agnetis, S. Vincentii, S. Blaſii, S. Agathæ, S. Felicis, S. Georgii, *S. Joannis ante Portam Latinam*, S. Dunſtani, S. Albani, S. Emeldridæ, Inventionis S. Crucis, S. Stephani, S. Hieronymi, S. Fidei, Dedicatio S. Michaelis in monte Tumba, S. Dionyſii, feſtum Animarum, S. Cæciliæ, S. Luciæ, S. Leonardi.

3. Octava Epiphaniæ, S. Joannis, & Pauli, Translatio S. Benedicti, Translatio S. Martini.

4. Vigilia Nativitatis Domini, Paſchæ, Pentecoſtes, Litania major, tres dies Rogationum, vigilia S. Joannis Baptiſtæ, Apoſtolorum Petri, & Pauli, S. Laurentii, Aſſumptionis B. Mariæ, S. Bartholomæi, S. Matthæi, Apoſtolorum Simonis, & Judæ, omnium Sanctorum, S. Andreæ, S. Thomæ Apoſtoli.

5. In Martio prima hebdomada jejunandum eſt feria 4. 6. & Sabbato. In Junio in ſecunda, quod dupliciter obſervatur a pluribus: in prima hebdomada poſt Litanias, aut in hebdomada Pentecoſtes: in Septembri per tres dies, in proxima ſeptimana integra ante Natalem Domini.

6. Presbyterorum parochialium Eccleſiarum animos ad ea, quæ magis noſtris temporibus expediunt exercenda, ſtudioſe excitare volentes, eis præſentis Concilii diffinitione diſtricte duximus injungendum, ut plebes ſibi commiſſas pabulo verbi Dei, ſecundum quod eis fuerit inſpiratum, informare procurent, ne canes muti merito judicentur, cum ſalubri latratu a caulis Dominicis luporum ſpiritualium morſus non repellunt. Illud *Matth. 25*
Euangelicum memorialiter recolentes, quod in noviſſimo examine viſitatores infirmorum regno remunerabuntur æterno: quoties fuerint accerſiti, celeriter accedant, & hilariter ad ægrotos.

7. Ad exemplum Salomonis, qui omnia vaſa domus Domini, ex auro puriſſimo fabricata, divino cultui mancipavit: ſtatuimus, ut quælibet Eccleſia calicem habeat argenteum cum aliis vaſis decentibus, & ſindonem *3. Reg. 26.*
mundam, & candidam, & amplitudinis congruentis: vetera vero corporalia, quæ non fuerint idonea, loco reliquiarum reponantur, vel in præſentia Archidiaconi comburantur. Provideant etiam Archidiaconi, ut linteamina, & alia ornamenta altaris ſint, ſicut decet, honeſta: libros habeat etiam Eccleſia idoneos ad legendum, & pſallendum.

Ad minus duplicia ornamenta Sacerdotalia: & ut honor debitus divinis officiis impendatur, præcipimus, ut qui altari miniſtrant, ſuperpelliciis induantur.

8. Ne lepra Gieziticа (quod abſit) per avaritiæ cultum latenter irrumpens, miniſtros Eccleſiæ collocet extra caſtra regni æterni: diſtrictius inhibemus, ne quis Eccleſiæ ſuæ renuncians, recipiat ab eo, qui ſibi ſubſtituit, vicariam: cum vehementer poſſet præſumi, quod talia fiant per pactionem etiam turpem. Quod ſi ab aliquo fuerit acceptatum, ut ille vicaria, & alius perſonatu priventur. Illud autem abſurdum

repu-

reputamus omnino; ut aliqua exiſtente perſona unius A Eccleſiæ, alius de conſenſu ipſius perſonæ aliquid conferat in eadem Eccleſia, nomine perſonatus, niſi perſona prior Eccleſiam totam prius duxerit reſignandam.

9. Quia juxta canonicas ſanctiones, inter carnale, & ſpirituale matrimonium optima eſt comparatio, & cum inter duos ſponſos dividi naturalis ratio minime patiatur: & inhoneſtum eſt plurimum, quod Eccleſia Dei, quæ debet eſſe una, multorum amplexibus frequenter ancilletur: ſacro etiam approbante Concilio, diſtrictius inhibemus, ne de novo aliqua Eccleſia pluribus rectoribus, quorum uterque ſit perſona, committatur agenda. In Eccleſiis autem, ubi nunc plures perſonæ exiſtunt, ſtatuimus, ut ſingulis decedentibus, accreſcat viventibus portio decedentium, donec ad unum ſolum illius Eccleſiæ perveniat perſonatus: B illis Eccleſiis hoc ſtatuto duntaxat exceptis, quæ ex antiquis diviſæ fuerunt.

10. Cum hoſtis antiquus, ſcilicet leo rugiens, faciat, & quærat prædam animarum: ſolicitius eſt cavendum, ne talibus cura gregis Dominici committatur, qui negligunt, aut ignorant cuſtodire ſibi commiſſa, ut deceret intendere vigilanter. Statuimus igitur, ut nullus Epiſcoporum ad vicariam quenquam admittat, niſi velit in Eccleſia, in qua vicaria ei conceditur, perſonaliter miniſtrare: aut talis exiſtat, qui infra breve tempus ſuper hoc limitatum, valeat, & velit in Presbyterum ordinari. Quod ſi admiſſus fuerit forte quis, & noluerit in Presbyterum ordinari, vicariæ beneficio ſpolietur.

11. Ad hoc, quia inhoneſtum eſt nimis, ut Eccleſiæ C propter minores redditus Paſtoribus maneant deſolatæ; præſenti decreto ſtatuimus, ut Eccleſiæ, quæ in redditibus ultra quinque marcas non habent, nonniſi perſonis talibus conferantur, qui reſideant in eiſdem, & in propria perſona miniſtrent: quod ſi tales admiſſi reſidere noluerint a nunc, & adminiſtrare, cum non niſi laborantibus panis Dominicus ſit, Eccleſiis ipſis, præmiſſa monitione debita, per diœceſanum Epiſcopum ſpolientur.

12. Quoniam autem multoties, ſicut temporalium rerum luxus quoſdam in non modicum ſcandalum populi ab officio ſibi commiſſo ſegregat, & abducit, ſic & earundem inopia in vituperium ordinis noſtri quoſdam compellit infeliciter mendicare: providendum eſt nobis, ut in utroque talium habita moderatione ipſo- D rum Eccleſiarum regimini conſulatur. Statuimus igitur, ut vicario perpetuo ad minus redditus quinque marcarum aſſignetur, qui ſaltem pro quinque marcis dari poſſit ad firmam: niſi forte in illis partibus Vvalliæ ſit, in quibus propter tenuitatem Eccleſiarum, minori ſtipendio vicarii ſunt contenti. Provideat quoque diæceſanus Epiſcopus penſata Eccleſiæ facultate, utrum vicarius onera Eccleſiæ ſubire debeat, an perſona: an ad ea uterque debeat conferre. Proviſo tamen, quod Archidiaconus loci ſive ab illis, ſive ab altero illorum debeat procurari, una tantum procuratione ſit contentus.

13. Ad inſtar patris Evangelici, plures operarios in vineam ſuam mittentis, ut quod unius non valeat ex-
Mat. 20. plere ſolicitudo, ſeu adimplere, perficiat plurimorum præſentialiter: diffinimus, ut in ſingulis parochialibus E Eccleſiis, quarum parochia eſt diffuſa, duo ſint, vel tres Presbyteri, penſata pariter magnitudine Parochiæ, & Eccleſiæ facultate: ne forte, quod abſit, ægrotante uno presbytero, aut alio debilitato, parochianis infirmantibus, aut divinis volentibus intereſſe officiis, officia debita ſubtrahantur, vel negentur ſacramenta Eccleſiaſtica.

14. Præſenti quoque ſtatuto diffinimus, ut Epiſcopus ab eo, qui ſibi præſentatus fuerit, recipiat juramentum, quod propter præſentationem illam nec promiſerit, nec dederit aliquid præſentanti, nec aliquod propter hoc pactum inierit, ſi ei ſuper hoc merito videatur eſſe ſuſpectus, cum talia manifeſte canonicis obvient inſtitutis.

15. Quoniam nonnunquam ob defectum confeſſorum, vel quia Decani rurales, & perſonæ erubeſcunt forte confiteri ſuo Prælato, certum imminet periculum animarum, volentes huic morbo mederi, ſtatuimus, ut certi confeſſores prudentes, & diſcreti per ſingulos Archidiaconatus ab Epiſcopo loci conſtituantur, qui confeſſiones audiant Decanorum ruralium, Presbyterorum, & perſonarum. In cathedralibus Eccleſiis, ubi ſunt canonici ſæculares, confiteantur ipſi canonici Epiſcopo, vel Decano, vel certis perſonis ad hoc per Epiſcopum, Decanum, & Capitulum conſtitutis.

16. Quoniam in cauſis matrimonialibus eſt magna diſcretio neceſſaria, unde periculum eſt eas a ſimplicioribus tractari perſonis: ſtatuimus, ut decani rurales nullam cauſam matrimonialem de cætero audire præſumant, ſed earum examinatio non niſi viris diſcretis committatur: quibus aſſidentibus, ſi commode fieri poteſt, poſtmodum pronuntietur.

17. Prohibemus ſub interminatione anathematis, ne quis latrones ad latrocinium faciendum in ſervitio ſuo retineat, nec eos in terris ſuis ſcienter habitare permittat.

18. Ut ſingula Eccleſiaſtica officia in Eccleſia rite procedant ſecundum canonicas ſanctiones, ſtatuimus, ne Archidiaconi nimium graves exiſtant Eccleſiis ſibi ſubditis: diſtrictius inhibentes, ne ſtatutum in Concilio generali in numero convictorum excedant, cum viſitationis nomine debitam ſibi recipiunt procurationem; nec ad talem procurationem venientes, extraneos, ut ſecum veniant, invitare præſumant, ſed ſi pro honore Archidiaconi, Eccleſiarum rectores aliquos velint invitare, hoc nullatenus prohibemus. Sed ipſi Archidiaconi nullum invitent, ne forte qui per ſuum adventum Eccleſias non gravarent, gravent ſaltem per invitatos.

Unde, ut ſubtrahatur eis neceſſitas invitandi, prohibemus, ne Archidiaconi tempore viſitationis ſuæ, apud Eccleſiam, quam viſitant, Capitulum teneant, vel celebrent: niſi forte in burgo, vel in civitate ſit Eccleſia conſtituta. Ad hoc Archidiaconis diſtrictius inhibemus, ne aliquo modo procurationem recipiant ſine cauſa rationabili, niſi illo die, quo perſonaliter viſitant Eccleſiam procurantem. Nec redemptionem pro viſitatione extorquere præſumant.

19. Ut omnis cupiditas, & avaritiæ cultus expellatur ab Eccleſiæ Dei miniſtris, præſentia præteritis duximus annectenda: ſtatuentes, ut Archidiaconatus, vel Decanatus, vel aliud officium, quæ in ſpiritualibus mere conſiſtunt, nulli dentur ad firmam. Si vero certus redditus huic officio ſit annexus, ille de ſuperioris licentia dare poterit ad firmam, ſicut inferius de aliis officiis ſtatuemus. Si quis autem contra ſtatutum venire præſumpſerit Archidiaconus, vel Decanus, ſi ſuper hoc canonice fuerit convictus, per Epiſcopum ſuum a tali officio ſuſpendatur per annum, & alius interim conſtituatur, qui diſcrete gerat vices illius.

20. Ut autem Archidiaconi, ſecundum Apoſtolum, *Philip. 2.*
non quæ ſua ſunt, quærant, ſed quæ Jeſu Chriſti: in ſua viſitatione provideant, ut Canon Miſſæ emendetur, ſi ſint in eo defectus: & quod ſacerdotes rite proferre noverint ſaltem verba Canonis, & baptiſmatis, & quod in hac parte ſanum habeant intellectum, & etiam laici, ſi forte debeant baptizare in caſu neceſſitatis, ut ſaltem ſciant hoc facere in aliquo idiomate congruo, ſeu vulgari.

21. Provideant utique Archidiaconi, quod diligenter juxta formam Concilii generalis, Euchariſtia, Chriſma, & Oleum ſanctum, ſalva ſub clavibus recondantur, fideli cuſtodiæ deputata.

22. Habeant & Archidiaconi redacta in ſcriptis omnia ornamenta, & utenſilia Eccleſiarum: veſtes quoq; & libros ſingulis annis ſuo conſpectui faciant præſentari, ut ſic videant, quæ fuerint addita per diligentiam perſonarum, vel quæ tempore intermedio per malitiam, & negligentiam deperierint.

23. Item

23. Item provideant Archidiaconi de poſſeſſionibus A Eccleſiarum, ut eas ſingulis annis poſſint proſpicere, ne Eccleſiæ ſuo jure defraudentur.

24. Præterea Archidiaconis, Decanis, & eorum officialibus biſtrictius inhibemus, ne in ſubditos ſuos exactiones, vel tallias per ſe, vel ſuos exercere præſumant.

25. Ad hęc Eccleſiaſtici ordinis utilitate penſata, pariter & honore, decrevimus, ne Archidiaconi, vel eorum officiales ſententias excommunicationis, ſuſpenſionis, vel interdicti in aliquem audeant promulgare, ubi exceſſus non eſt manifeſtus, niſi admonitione canonica præcedente. Si quis autem contra præmiſſa excommunicationis ſententiam tulerit in quemcunque, pœnæ ſubjaceat in Lateranenſi Concilio promulgatæ. Pro ſuſpenſione vero, vel interdicto ſuperioris arbitrio puniatur; quod & ſuperiores Prælati obſervent. B

26. Firmiter inhibemus, ne pro aliqua pecunia denegetur ſepultura, vel baptiſmus, vel aliquod Eccleſiaſticum ſacramentum, vel etiam matrimonium contrahendum impediatur. Quoniam ſi quid pia devotione fidelium conſueverit erogari, ſuper hoc poſtmodum volumus per Ordinarium loci Eccleſiæ juſtitiam exhiberi, ſicut in generali Concilio expreſſius, & diffuſius eſt ſtatutum: abſurdum eſſe judicantes, quod de cætero pro chriſmate, vel oleo aliquid exigatur, cum toties hoc prohibitum eſſe reperiatur.

27. Cæterum diſtrictius duximus inhibendum, ne Archidiaconi, vel Decani bonum pacis impedire faciant: & ſi aliquando diſcordantes ad invicem voluerint concordari, licentia petita, liceat partibus aliter C per compoſitionem diſcedere, quandocunque voluerint, ſi tamen cauſa compoſitionem admittat: nec propter hoc aliquam pœnam eis infligant, niſi eis conſtiterit de injuſtitia actoris, vel rei. Sed nec aliquem ad ſuggeſtionem præconum ſuorum ad purgationem compellant, niſi apud bonos, & graves fuerit primo infamatus.

28. Nec in cauſa ſua præſumant pariter eſſe judices, & actores, videlicet cum dubium venerit, utrum quid ab eis exigere debeatur.

29. Ut clericalis ordinis honor debitus ſervetur, authoritate præſentis Concilii decernimus, ut tam Archidiaconi, quam Decani, & omnes alii in perſonatibus, & dignitatibus conſtituti, & omnes Decani rurales, & Presbyteri decenter incedant in habitu clericali, & cappis clauſis utantur. Idemque obſervent Officiales Epiſcoporum, & Archidiaconorum, dum fuerint in conſiſtorio.

30. Et nec ipſi, nec alii clerici comam nutriant: ſed D honeſte tonſi, & coronati incedant, niſi forte juſta cauſa exegerit habitum transformare. A crapula quoque, & ebrietate, & aliis, quibus honeſtas eorum deformatur, omnino clerici ſe abſtineant vigilanter: ad quæ omnia ſtudioſe obſervanda, ſecundum formam Concilii generalis, a ſuperioribus compellantur.

31. Addentes, ne clerici beneficiati, vel in ſacris ordinibus conſtituti, in hoſpitiis ſuis tenere publice concubinas præſumant, nec alibi cum ſcandalo acceſſum habeant ad eaſdem.

32. Et ſi forte concubinæ eorum, monitione poſtea E propoſita, ab eis non receſſerint, ab Eccleſiis Dei, quas infamare præſumunt, expellantur, nec admittantur ad Eccleſiæ ſacramenta: & ſi nec ſic duxerint abſtinendum, excommunicationis mucrone percellantur, & tunc demum contra eos invocetur brachium ſæculare: ipſos autem clericos per ſubtractionem officii, & beneficii, canonica admonitione præmiſſa, volumus coerceri. Item licet legitima teſtamenta clericorum beneficiatorum decedentium volumus firmiter obſervari: nolumus tamen, quod concubinis ſuis aliquid relinquant in teſtamento ſuo: quod ſi fecerint, illud arbitrio Epiſcopi convertatur in uſum Eccleſiæ, in qua rexit defunctus.

33. Eccleſiarum indemnitatibus conſulere cupientes, præſentis Concilii authoritate duximus ſtatuendum, ut nullus Abbas, nullus Prior, nullus Decanus, vel Archidiaconus, vel alius habens perſonatum, vel dignitatem: ſed nec clericus inferior, penſiones, vel redditus dignitatis vel conſanguineis, vel amicis quibuſcunque vendere præſumat, vel impignorare, ſeu infeudare de novo, vel quolibet modo alienare præſumat, niſi forma canonis obſervata. Si quis autem contra hoc venire præſumpſerit, quod in hac parte præſumptum fuerit, viribus careat: & præſumptor perſonatu, vel Eccleſia, quam ſic læſit, per ſuum ſuperiorem ſpolietur: niſi quod abalienaverit infra tempus a ſuo ſuperiore ſibi præfixum, ſine damno Eccleſiæ ſuis ſumptibus duxerit revocandum. Is quoque, qui ſic Eccleſiaſtica bona de cætero receperit, & admonitus præſumpſerit ea retinere, excommunicationis ſententia percellatur, donec ea reſtituerit, nullatenus abſolvendus. Idem autem majores prælati obſervent omnino.

34. Quia ſunt plerique, quod non ſine lacrymis dicimus, & ſingultu, qui Omnipotentis indignationem, & iram in die iræ ad perpetuam damnationem ſibi cumulantes, non ſolum filiis, & nepotibus, verum etiam concubinis ſuis, turpiter invadunt patrimonium Jeſu Chriſti: ad quorum uſus, quod dicto ſervitio deputatur, in feudo laicali de bonis Eccleſiæ domos conſtruunt, in quibus Eccleſiaſticos proventus, & bona Eccleſiæ uſibus pauperum deputata congregare præſumunt: ſalubri proviſione decernimus, ne clerici beneficiati fructus Eccleſiæ in laico feudo reponant, & ut melius abſtineant a præmiſſis, de cætero domos, aut penſiones laicales ad opus concubinarum, vel filiorum ſuorum non emant: nec etiam domos ad opus earum conſtruant in feudo laicali, ſed nec etiam pecuniam miniſtrent ad hujuſmodi emenda ad opus earum: uti ſic eis ſubtrahatur occaſio maligna. Si quis autem ſuper hoc habeatur ſuſpectus, juſta ratione, niſi ad arbitrium ſuperioris ſe purgaverit, ipſius arbitrio puniatur. Item ut melius gerantur omnia, ſi exterior adminiſtratio clauſtralium reſponderit rite quieti: ſtatuimus, ut tam obedientiales rerum monaſterii, quam prælati majores, quatenus vel bis ad minus in anno, coram ſuperioribus, juxta monaſterii conſuetudinem, reddant de receptis, & expenſis rationem. Ad hoc enim prælatos illos ex iſta conſtitutione volumus obligari, qui poſſeſſiones habent a monachis, vel canonicis ſeparatas.

35. Ad hæc quoniam ſexum muliebrem contra verſutiam hoſtis antiqui minus fortem, multiplici remedio neceſſe eſt communiri: decernimus, ut moniales, & cæteræ mulieres divino cultui dedicatæ velum, vel peplum ſericum non habeant, nec in velo acus argenteas, vel aureas audeant deportare: nec ipſæ, vel monachi, vel canonici regulares, zonas ſericas, auri, vel argenti ornamenta habentes, nec de cætero burneta, vel aliquo panno irregulari utantur. Metiantur etiam juxta dimenſionem corporum veſtem ſuam, ita quod longitudinem corporum non excedat, ſed pede decenter ſuperducto, ſufficiat eis, cum Joſeph indutus legatur veſte talari. Et ſola monialis conſecrata deferat annulum, & uno ſolo ſit contenta. Si qua autem contra hanc noſtram prohibitionem venire præſumpſerit, & commonita ſe non correxerit, regulari ſubjaceat diſciplinæ.

36. Præterea ſtatuimus, præſenti Concilio approbante, ut de cætero pro receptione alicujus in domum religionis, pecuniam, aut quicquid aliud extorquere non præſumant: adeo ut ſi præ paupertate domus debeat veſtire ſeipſum, prætextu veſtium ultra juſtum pretium earum, ab eo nihil penitus recipiatur.

37. Nunc ergo videamus Euangelicæ legis ſectatores: cum non niſi in vinea laboranti retributionis denarius ſit porrigendus: nec niſi qui altari deſervit, de altari vivere debeat: ſtatuimus, ut Eccleſiæ certis perſonis

Digitized by Google

ſonis deputatæ; nulli dentur ad firmam, niſi forte juſta cauſa fuerit, & a ſuo Epiſcopo approbata: & ita ut de ejus conſenſu alicui perſonæ honeſtæ, & ordinatæ dentur ad firmam, de qua veriſimiliter præſumi debeat, quod fructus Eccleſiæ in bonos uſus convertat.

38. Item, ut verſutiis, & calliditatibus aliquorum obviemus, qui in fraudem generalis conſtitutionis, novas quaſdam adinventiones fingere moliuntur: ſtatuimus, ut non liceat alicui aſſignare in Eccleſia quicquam nomine beneficii, quaſi hoc ei liceat obtinere cum alio beneficio, cui animarum cura fuerit annexa.

39. Quoniam per advocatos multoties legitima matrimonia protrahuntur, ſtatuimus, ut ſententia lata pro matrimonio, advocatus, qui contra id fecerit, hoc ipſo per annum advocatione privatus exiſtat, niſi judex eum in ipſa ſententia, propter juſtum errorem, vel probabilem ignorantiam expreſſe habeat excuſatum.

40. Quia nonnumquam ſerpens antiquus, qui jugiter ſedet in inſidiis, ut interficiat innocentes, & ſanctos viros, quando eos invenit ſolitarios, & abſque converſatione, vel conſolatione mutua converſantes, tanto facilius interdum eos ſuis inſultibus obruit, & confundit: provida deliberatione decernimus, ut tam monachi, quam canonici regulares, & moniales in uno dormitorio pariter dormiant, & quieſcant, ſingulis perſonis ſingulis lectis aſſignatis. Et in uno refectorio ſimul edant: nec per ſe cuilibet, ſed communiter omnibus victualia præparentur: nec ſingulis eorum denarii pro veſtibus tribuantur, ſed talia per certas perſonas ad hæc deputatas, puta camerarios, vel camerarias, diligenter expediantur, qui, ut quilibet indiguerit, & facultas domus ſuſtinuerit, eis indumenta miniſtrent. Et cum eis nova tradita ſunt, vetera ab eis recipiantur, quæ in uſus pauperum, vel alias neceſſitates, de conſilio Abbatis, vel Prioris, vel Abbatiſſæ, vel Prioriſſæ, convertantur. Camerario autem, vel camerariæ non liceat aliquid recipere: alioquin camerarius ab officio deponatur, & monachus, ſeu canonicus, vel monialis anno illo novis careat indumentis. Monachus non recipiatur minor 18. annis, niſi evidens utilitas, ſeu neceſſitas aliud inducat,

41. Inhibemus etiam, ne moniales intra ſepta domorum ſuarum, præter neceſſarias ſervientes, nec ad cohabitandum mulieres ſeculares recipiant, niſi Epiſcopi diœceſani accedat aſſenſus. Item tam a monachis, quam canonicis regularibus, & monialibus ſilentium imponimus obſervari in temporibus, & locis conſtitutis. Nec viris, aut mulieribus religioſis abſque ſuperioris licentia egredi liceat ſepta domus, nec ſine certa, & honeſta cauſa egrediendi eis licentia concedatur: ita tamen, quod nulli clauſtralium cauſa orationis, aut viſitandi parentes pateat aditus exeundi: niſi talis forte fuerit, de quo nihil ſiniſtrum poſſit quis, aut debeat merito ſuſpicari, qui ſemper habeat collegam: & quoties alicui licentia exeundi indulgeatur, certus dies eidem præfigatur, in quo redeat. Hoc quoque volumus obſervari, ut ubicunque propter exceſſum alicujus viderit Epiſcopus, vel Abbas, vel Prior conventualis, non habens Abbatem, expedire, ut quis ad tempus alibi moretur, ad aliam domum religionis ejuſdem in eodem Epiſcopatu transferatur: vel, ſi neceſſe fuerit, etiam ad alium Epiſcopatum dirigatur, & per diœceſanum compellatur admitti, qui ibi in omnibus regulari ſubjaceat diſciplinæ; ita ut ſi ex mora ipſius Eccleſia, in qua moratur, gravata videatur, vice verſa mittat aliquem de ſuis, qui interim moram faciet in monaſterio delinquentis; nec prius rediens ipſe, qui deliquit, in domo ſua recipiatur, quam plene pœnituerit de commiſſo, & per ſuum Superiorem revocetur.

42. Omnem ſingularitatem interdicimus in refectorio, ut cibus aliter uni, quam alteri præparetur, ſed qui præeſt, videat, ut ſcilicet interdum talia præparentur, de quibus aliorum debilitas, vel infirmitas, prout viderit expedire, valeat relevari. Omnia etiam victualia religioſis apponenda, ſine ſubtractione eis apponantur, tam in conventu, quam alibi, ubi reficiuntur de omnibus appoſitis. Totum reſiduum ſine diminutione aliqua cedat in eleemoſynam indigentibus fideliter erogandam: ita quod nec Abbas, nec Prior, nec eleemoſynarius hoc poſſit diſpenſare. Et quicunque iſtud ſtatutum, vel illud de indumentis adinvicem implere, vel obſervare noluerit, ſi ſacerdos fuerit, a celebratione divinorum: ſi minoris ordinis, a communione corporis Chriſti: ſi monialis ſit, uſque ad plenam ſatisfactionem ſuſpendatur. Item prohibemus, ne moniales aliquæ ſingulariter in refectorio comedant carnes, in quibus diebus non ſolent communiter carnes comedere.

43. Ad hæc per nullam ſocietatem, vel confœderationem admittantur monachi in alterius monaſterio ad moram faciendam, niſi cum literis Epiſcopi ſui, vel Abbatis, vel Prioris conventualis, non habentis Abbatem: idem inter canonicos regulares, & moniales volumus obſervari. Provideant etiam Epiſcopi, quod moniales in omnibus neceſſariis competenter ſuſtentari poſſint de bonis monaſterii, nec ſuſtineant ultra numerum aliquam admitti: nec etiam ſuſcipiatur aliqua, quouſque redactæ fuerint ad numerum illum. Etiam hoc firmiter ſtatuimus authoritate Concilii generalis. Si autem contigerit, aliquam de cætero contra hanc formam admitti, tam Abbatiſſa, quam Prioriſſa deponatur. Idem de magiſtris, & prioribus moniales cuſtodientibus, ſi contra hanc formam contingat aliquam admitti, duximus ſtatuendum. Confiteantur etiam moniales ſacerdotibus ab Epiſcopo ſibi deputatis: clerici autem, vel laici frequentem non habeant acceſſum ad clauſtra monialium ſine cauſa rationabili.

44. Quoniam non licet viris religioſis aliquid proprium poſſidere, qui ſe, & ſua pariter in ipſo religionis ingreſſu Domino dedicarunt: præſenti authoritate diffinimus, ut nulla perſona in regulari ordine conſtituta condere teſtamentum præſumat, cum nihil habeat ſuum temporale, quod transferre valeat in dominium alienum. Item nec monachus, nec canonicus Eccleſiam, vel monaſterium, vel quodlibet prædium Eccleſiæ ſuæ audeat retinere ad firmam. Diſtricte etiam inhibemus, ne alicui monacho, vel canonico regulari, qui non ſit obedientialis, cuſtodia monaſterii committatur, ita quod ex longa ipſius mora, vel converſatione ſcandalum oriatur: quod ſi præſumptum fuerit, per ſuperiorem emendetur. Item viri religioſi non recipiant Eccleſiam ad firmam, in qua ſibi quid juris vendicant ſaltem poſt mortem perſonæ. Quod ſi fecerint, arbitrio ſuperioris puniantur.

45. Quoniam inter alia vitia impetus gulæ viros religioſos præcipue non mediocriter infeſtat, decernimus, ut nec monachi, vel canonici regulares niſi ſtatutis locis, & horis potationi, aut comeſſationi vacare præſumant. Si quis vero ſitiverit, impetrata licentia, refectorium regulariter intret, ut ſic neceſſitati ſubveniat, non ut conſulat voluptati. Ab hac generalitate eximimus infirmos, & eos, qui fuerint in obſequio Prælatorum.

46. Ad hæc ſtatuimus, ut, cum ratione debilitatis, vel alia juſta ratione monachi ſeorſum in miſericordia morantur, ſemper habeant ſecum ad minus alios ſeniores, qui aliorum levitatem debita correctione compeſcant, & qui poſtmodum in capitulo teſtificentur, qualiter in miſericordia fuerint converſati. Idem volumus inter canonicos regulares, & moniales obſervari. Ut autem omnia fine bono concludantur, Lateranenſe Conc. ſub ſanctæ recordationis Papa Innocentio celebratum in præſtatione decimarum, & aliis capitulis præcipimus obſervari, & in ſynodis Epiſcopalibus conſtitutiones illius Concilii, una cum iſtis, prout eis videbitur expedire, volumus obſervari. Excommunicationes etiam in hoc Conc. promulgatæ ſingulis

gulis annis in Epiſcopalibus ſynodis, & quater in anno A in parochialibus Eccleſiis ſolemniter iterentur.

Matthæus Vueſtmonaſterienſis in Flor. Hiſt. *Hoc anno*, inquit, *Stephanus Archiepiſcopus Cantuarienſis celebravit apud Oxonium Provinciale Concilium, in quo multa fuerunt ſtatuta ad reformationem ſtatus Anglicanæ Eccleſiæ, atque Monaſticæ diſciplinæ. Paucis ante diebus comprehenſus fuit quidam impoſtor, habens in corpore, & membris, ſcilicet in latere, manibus, & pedibus quinque vulnera crucifixionis: & in eodem Concilio ſimul cum eo alius nebulo utriuſque ſexus, ejuſdem erroris fautor repræſentatus, utaque cum eo convictus, & confeſſus, judicio Eccleſiæ punitus eſt.* De eodem ex manuſcripto Vaticano Bzovius anno 1222. num. 20. *In ſynodo Oxonienſi hoc anno in Anglia celebrata, Pſeudochriſtus quidam, qui ſe Chriſtum eſſe, veniſſeque, ut errores, qui in Clero, & populo graſſarentur, emendaret, audebat aſſerere, & ſigna quædam quaſi Chriſti crucifixi manibus, pedibus, laterique impreſſa, ad majorem populi circumventionem oſtendebat, ut vanus, & perfidus nebulo in crucem, quam meruit, cum Hermaphrodito quodam aſſecla ſublatus eſt. In qua & Diaconus quidam deſecratus, flammiſque exuſtus, quod ad Judaicam perfidiam nefarie profugiſſet. Agnoſcant exinde Angli, quæ fuerit apud ipſos Eccleſia in præcedentibus ſæculis.* (margin: Impoſtor.) B

Concilium Germanicum, ſub præſidio Conradi Epiſcopi Cardinalis Portuenſis, & S. Ruſinæ, Sediſque Apoſtolicæ Legati, contra ſimoniacos, & concubinarios Clericos, celebratum anno Domini 1225. tempore Honorii Papæ III. C

DE hac Synodo Surius ſic: *Anno nati Servatoris 1224. Honorius ejus nominis Tertius Pontifex Maximus in Germaniam Legatum miſit a latere Conradum Eginonis quondam Monachum, & Abbatem inſtituti Ciſtercienſis, tum vero Epiſcopum Cardinalem Portuenſem, & ſanctæ Ruſinæ, virum doctrina, & religione celebrem, & cujuſdam Dynaſtæ filium. Erant enim id temporis in Occidente quædam morum corruptela, quas Pontifex amoliri volebat. Porro Orientem vexabant Saraceni. Poſtquam igitur memoratus Cardinalis in Germaniam pervenit, ſynodum hanc coegit anno* 1225. &c. Habentur hujus Concilii Canones 14. apud Binium, quorum primus de Clericis, qui lumbos ſuos cingulo continentiæ non præcingebant, non attendentes, quoniam ſcriptum eſt, *Sancti eſtote, quoniam ego ſanctus ſum Deus veſter, &c.* (margin: Levit. 11. 19. & 21.)

Hoc Concilium non a Conrado, ut habent vulgata exemplaria, ſed a Cumano habitum fuiſſe, putat Antonius Auguſtinus. D

Et vita Honorii III. per Ducennium habet ipſum miſiſſe Cumanum Cardinalem Legatum in Alemanniam, ubi Concilium habuit pro reformatione morum, quod quidem habetur in capite Codicis Conciliorum Provincialium Colonienſium editionis anni 1557. nulla facta mentione loci, in quo celebratum eſt. Conſtatque 14. Canonibus.

1. De continentia Clericorum.
2. De pœnis concubinariorum Clericorum.
3. De ſcortatoribus Clericis ruralibus per Archidiaconum corrigendis. E
4. Quam pœnam Judex Eccleſiaſticus, aliquem præpropere excommunicans, incurrat. Statuit, ut non excommunicet, excommunicationem non promulget, niſi admonitione præmiſſa, & præſentibus perſonis idoneis, per quas, ſi neceſſe ſit, poſſit probari admonitio.
5. Clericos fructus præbendarum ſuarum concubinis, & ſpuriis ſuis teſtamento relinquere non poſſe.
6. De clericis excommunicatis, vel ſuſpenſis divina celebrantibus.
7. De Clericis coram excommunicatis celebrantibus.
8. De publicandis excommunicatis per Epiſcopos.
9. De patronis laicis Clericos ad Eccleſias ſimoniace præſentantibus.
10. De Clericis ſimoniace repræſentatis.
11. De Epiſcopis, & Archidiaconis clericos ſimoniace præſentatos inſtituentibus. Statuit nullos admittendos, niſi prius juraverint, quod nullam in adeptione beneficii commiſerint ſimoniam.
12. De Eccleſiis non per mercenarios, ſed per paſtores, ſeu ſaltem vicarios perpetuos regendis.
13. De committentibus inceſtum cum ſanctimonialibus, & canoniſſis, & de hujuſmodi ſacris virginibus pollutis. Statuit, ut quæ hujuſmodi flagitium perpetraverit, ulterius ad officium aliquod in monaſterio nullatenus admittatur. Sed in ſignum iniquitatis ſuæ, ultima tam in clauſtro maneat, quam in choro.
14. De his conſtitutionibus conciliaribus publicandis.

Acta ſunt hæc an. Dom. milleſ. ducenteſ. vigeſimo quinto, quarto idus Decembris.

Reddam integrum ſextum canonem, ex quo videtur invaluiſſe opinio fere communis, quod ob violationem cujuſvis cenſuræ incurratur irregularitas ad ordines ſuſcipiendos, ac exercendos, & ad beneficia de novo acquirenda inhabilitans, & a ſolo Papa diſpenſabilis. In hoc enim ſenſu de irregularitate ſermo eſt. Sic habet canon.

Cum ſcriptum ſit in lege veteri, quod quicumque non obtemperaſſet ſacerdotibus, aut extra caſtra poſitus lapidaretur a populo, aut gladio cervice ſuppoſita, expiaret cruore contemptum: & in primitiva Eccleſia inobedientes cunctis rabido ore dæmonum traherentur: multi nomine ſacerdotes, cenſuram Eccleſiæ contemnentes, excommunicati, vel ſuſpenſi a Prælatis ipſorum, exigentibus culpis ſuis, & immemores, quæ Epiſcopis, & Prælatis clavium regni cœleſtis collata ſit poteſtas, attrectare ſibi interdicta myſteria non verentur: contra quos rigorem Eccleſiaſticum volumus exerceri. Statuimus igitur, ut tales ſine ſpe reſtitutionis, ab officiis, & beneficiis deponantur, & infames, & inteſtabiles ſint: & de cætero nullatenus ad beneficia Eccleſiaſtica admittantur, niſi per pœnitentiam approbatam, & converſionem laudabilem, ſedis Apoſtolicæ gratiam meruerint obtinere. (margin: Deut. 17.) (margin: 1. Cor. 15.)

Hic certe canon tacito nomine irregularitatis, inducit tamen irregularitatem illam tam famoſam ob violationem cenſuræ etiam per Epiſcopum latæ, quæ ſit a ſolo Papa diſpenſabilis. Et inde arbitramur, quod decretum fuerat pro Germania a Cumano Legato Pontificio, extenſum fuiſſe ad cæteras nationes ob paritatem rationis.

Circa quod non leve dubium eſt, utrum hoc Concilium nationale poſſit obligare alias nationes. Eſt enim talis irregularitas magni rigoris, quæ Clericum per univerſum orbem reddit inhabilem ad inſerviendum: & cum recurſus ad ſummum Pontificem habeat multa incommoda, & frequentiſſimæ, ac multiplices ſint leges Epiſcoporum, quarum tranſgreſſioni illigatur cenſura, vix dici poteſt, quot ſacerdotes reperientur irregulares, quibus ipſorum proprius Epiſcopus ſuccurrere non poterit. Commune eſt axioma, Res per eaſdem cauſas diſſolvitur, per quas naſcitur. Cur Epiſcopi non poterunt reſtituere ad officium illum Clericum, quem per ſuam legem, & cenſuram exauctorarunt? Pontificis eſt ſibi ipſi reſervare, quæ a ſe ſolo diſſolvenda, aut diſpenſanda ſunt: non id juris eſt inferioris poteſtatis, quæ cum in ſua lege diſpenſare poſſit, cur trepidabit Epiſcopus eum reſtituere, aut diſpenſare, quem ſua auctoritate privata mutilum, & inidoneum Eccleſiæ effecerat? Poteſt quidem Epiſcopus ob juſtas cauſas abſtinere ab actu ſuæ poteſtatis, ſed ſeipſum privare ſua poteſtate ad ipſius actum exercendum non videtur eſſe ipſius, ſed tantum ſuperioris poteſtatis, ut Concilii Provincialis ge- (margin: Nota) (margin: Omnis violatio cenſuræ an inferat irregularitatem.)

neralis, aut ſummi Pontificis. Quod elucidari poterit A ex ſexto Decretalium Bonifacii 8. Ubi fit expreſſa mentio de quibuſdam irregularitatibus a ſolo Papa diſpenſabilibus, de aliis abſolute, ſive hoc addito, quod a ſolo Papa diſpenſabiles ſint. Et quod irregularitatem quis non incurrat, *cum in jure id non fuerit expreſſum*, Jus autem intelligitur de jure communi, quale ſtatuitur per Concilium generale, aut ſummum Pontificem: itaut decretum ſit de incurrenda irregularitate a ſolo Papa diſpenſabili: Hoc jam inſinuavimus partim in libro de triplici examine, partim in apparatu ejus ſummæ. Et quia iſtud non liquet apud pleroſque, addimus quædam pro majori luce.

Utuntur plures capite, *Si quis Epiſcopus* xi. q.3. ex Concilio Antiocheno. Sed perperam inſeruit Decreto canonem iſtum Gratianus, cum iſtud Concilium fuerit Arrianorum in odium D. Athanaſii habitum, nec B loquitur de irregularitate, cujus uſus non ita antiquus, ſicuti nec nomen, ſed de quadam ſuſpenſione indiſpenſabili. Allegant alii, ut Toletus in ſumma c. 1. *de ſent. excom.* in ſexto, & cap. *de ſententia, & re judicata.* Sed iſta capita ſunt tantum contra Prælatos, & Officiales, qui judicant non ſervato juris ordine, ut iſta capita limitat Archidiaconus, nec ſtatuunt regulam illam de irregularitate incurrenda ob violatam cenſuram quamlibet.

Verum eſt opinionem iſtam eſſe communem, itaut ſit contra torrentem niti, velle illam non ſequi. Sed non ſemel iſtud evenit, ut ubi aliquis ſententiam quandam docuerit, centum alii ſine ulla diſcuſſione illam poſtea tueantur, nihil tamen obſtat, ſi ad incudem debiti examinis revocetur, quin minus approbari poſſit. Unde quidam illam deſerunt, quos non nominando, laudat Covarruvias ad Clementinam *ſi furioſus* §. 1.n. 5. & C ei adſtipulatur Doctor Severtius in ſumma omnium excomm. in caſibus Epiſc. Pariſienſis, ubi liberat ab irregularitate ſacerdotem, qui violaverat cenſuram, ſed Epiſcopalem dumtaxat. Quare non eſt iſta nova opinio, cujus beneficio a magnis anguſtiis quidam clerici liberati ſunt. Adde, quod diſt. 50. c. 10. ex Gregorio l. 4. regiſtri Ep. & epiſt. 5. & habetur apud Antonium Auguſtinum lib. 37. tit. 4. c. 2. de Presbytero depoſito, qui auſus fuit offerre ſacrificium, qui privatur perceptione Euchariſtiæ, præterquam in obitu; niſi Epiſcopus, inſpecta illius pœnitentia, aliud judicaverit. Inferre licet Clericum ob violatam cenſuram non incurriſſe pro- D pterea irregularitatem a ſolo Papa diſpenſabilem: cum id Epiſcopo remittatur. Cur non idem faciant Epiſcopi in caſibus iis, qui in jure non ſunt expreſſi (quę eſt ratio, & regula Bonifacii VIII.) tanquam ſubditi irregularitati a ſolo Papa diſpenſabili? Vereor, ne metuant, ubi non eſt timor.

Iſtam autem ſententiam confirmatam invenimus in Theologia Morali Urbani ab Aſcenſione, tract. 1. c. 57. ubi expreſſe aſſerit caſus omnes, quibus irregularitas contrahi poteſt, debere contineri in jure, nec alios addi poſſe, niſi ſolius Eccleſiæ univerſalis, ſeu Capitis ejus viſibilis in terris authoritate, & nutu: Epiſcopi vero, nec Concilium Provinciale, nec alii Prælati quicumq; inferiores ſummo Pontifice novas inducere irregularitates nequeunt: eſt enim una de cauſis majoribus, pro- E indeque reſervata toti Eccleſiæ; cum cedat in ejus detrimentum irregularitas.

De ſent. excomm. c. is qui.

Quod vero ſubjungit, jus commune ſæpe non uti nomine irregularitatis in caſibus ejus incurrendæ exprimendis, ſed æquivalentibus, v. g. nemo eum ordinet, nunquam ordinetur, ſit inhabilis in perpetuum ad ordines ſuſcipiendos, & ſimilibus, & quod ſi jure prohibeatur tantum uſus ordinum, ſuſpenſio tantum, vel depoſitio habenda ſit talis pœna, id diſcuſſione majori indiget, cum non repugnet ad terrorem, & comminatorie talia apponi in cenſuris.

Concilium Bituricenſe ſub Romano Legato anno 1225.

HOc eodem tempore, ait Surius, venit Magiſter Romanus ad partes Gallicanas, a Domino Papa miſſus, ut ibi Legationis officio fungeretur. Quo cum perveniſſet, fecit convocare Regem Francorum cum Archiepiſcopis, Epiſcopis, & Clero Gallicano ad Concilium, cum Comite Toloſano, pro quo ſpecialiter ad partes illas miſſus fuerat, ſicut ſequens relatio declarabit. Convenerunt igitur ad Bituricam civitatem ad Concilium Lugdunenſis, Rhemenſis, Rothomagenſis, Turonenſis, Bituricenſis, Auxitanenſis Archiepiſcopi: Burdigalenſis vero Romæ fuit, & Narbonenſis Eccleſia vacabat. Convenerunt igitur novem Provinciarum Suffraganei circiter centum, cum Abbatibus, & Prioribus, & ſingulorum Procuratoribus Capitulorum, mandatum ſummi Pontificis audituri. Sed quoniam Lugdunenſis Archiepiſcopus vendicabat ſibi Primatum ſuper Archiepiſcopum Senonenſem, & Rothomagenſis ſuper Bituricenſem, Auxitanenſem, Narbonenſem, & eorum Suffraganeos, timebatur de diſcordia, & ideo non fuit ſeſſum quaſi in Concilio, ſed ut in conſilio. Quibus ſedentibus, & lectis in publico Legationis literis, apparuerunt Comes Toloſanus ex una parte, & Simon de Monteforti ex altera, qui petiit ſibi reſtitui terram Raimundi Comitis Toloſani, quam Dominus Papa, & Rex Francorum Philippus ſibi, & patri ſuo contulerunt, exhibens ſuper donatione facta utriuſque, Papæ ſcilicet, & Regis, munimenta. Addiditque Comitem Raimundum abjudicatum fuiſſe Romæ in Concilio Generali propter hæreſim, quæ dicitur hæreſis Albigenſium, ad minus a parte majori terræ, quam nunc tenet. E contra Comes Raimundus obtulit ſe facturum erga Regem Francorum, & Eccleſiam Romanam, quicquid facere deberet pro hæreditate ſua. Tunc cum peteret pars adverſa ab eo, ut ſubiret judicium duodecim Parium Galliæ, reſpondit Raimundus: Recipiat Rex homagium meum, & paratus ſum ſubire: quia forte non haberent me pro Pari, ſi ſecus fieret. Cumque hinc inde fuiſſet plurimum altercatum, præcepit Archiepiſcopis ſingulis Legatus cum præſentibus, ut convocatis ſeorſum unuſquiſque Suffraganeis, cum eis deliberarent ſuper negotio præfato, & traderent Legato conſilium ſuum redactum in ſcripto. Quo facto, Legatus excommunicavit omnes, qui ſuper hoc ſua conſilia revelarent, dicens ſe velle ea Domino Papæ ſignificare, & Francorum Regi oſtendere.

Prætenſiones ſeſſionis inter Archiep. Galliæ.

Prudentia præſidis.

Poſt hæc ſubjungit, quod Legatus expetiverit in ſingulis Cathedralibus Eccleſiis duas Prębendas Romanæ Curiæ applicari, quodque Procuratores Capitulorum allegatæ petitioni nequaquam conſentiendum eſſe reſponderint, ob cauſas, quas ille prolixe enarrat.

Hanc ſynodum Colonię habitam, neſcio quo Auctore, refert Bzovius in Annalibus 1225. num. 4.

Concilium VVeſtmonaſterienſe in cauſa Romani Pontificis duarum Præbendarum obventiones ſuæ Curiæ aſſignari petentis, celebratum in Anglia anno Domini 1226. tempore Honorii Papæ III.

STephanus Cantuarienſis Archiepiſcopus, vocatis ad Concilium cunctis apud VVeſtmonaſterium, poſt Paſcha, quos negotium tangebat, recitari fecit literas ſupradictas, de Beneficiis Romanę Eccleſiæ conferendis, coram Rege, & Prælatis Angliæ, qui ad ejus vocationem plene convenerant. Sed illis auditis, ac diligenter intellectis, ſinguli ſingulos ad viſum monebant.

Tunc Rex, convocatis ſeorſum Prelatis, & quibuſdam Magnatibus, hoc Archiepiſcopo dedit reſponſum: Iſta,

Iſta, quæ ſuadet nobis Dominus Papa, univerſam Chriſtianitatis latitudinem reſpiciunt: & quia nos quaſi in extremis orbis conſtituti ſumus partibus, cum viderimus, qualiter cætera Regna erga tales ſe habuerint exactiones, Dominus Papa, cum ab aliis Regnis habuerimus exemplum, in obſequiis nos inveniet promptiores. Et his dictis, conceſſa eſt omnibus licentia redeundi.

Matthæus Paris in Henrico tertio rem aliter narrat, & fuſius cum aliqua ſanna pro more ſuo in Eccleſiam Romanam.

Concil. Romanum, pro expeditione in Terram Sanctam ſuſcipienda, indictum anno 1234. ſub Gregorio IX. Papa.

BZovius auctoritate Epiſtolarum a Gregorio IX. ſcriptarum, Acta hujus Concilii ſummatim enarrat his verbis:

Eodem anno Gregorius Pontifex, recuperationi Terra Sancta intentus, Concilium Roma celebravit. Intererant cum Imperatore Friderico, & Archiepiſcopis, atque Epiſcopis, Patriarcha, Conſtantinopolitanus, Antiochenus, & Jeroſolymitanus. Ex omnium judicio decreta eſt expeditio generalis ad ſubveniendum rebus Syriacis: Huic ſacro negotio prapoſitus fuit Theodoricus Archiepiſcopus Ravennas, cum poteſtate Legati de latere: quem ut omnes debito honore proſequerentur, & in rebus agendis illi obtemperarent, ex ſententia Concilii Gregorius omnibus Archiepiſcopis, & Epiſcopis in Regno Jeroſolymitano ſcripſit, Spoleti 6. Auguſti. Fridericus autem Imperator univerſis Baronibus, militibus, & populo pracepit, datis Reate literis anno Domini Incarnationis 1234. menſe Auguſt. Indict. 7. Conceſſit tunc Gregorius Theodorico, & ſubjunctis illi Epiſcopis, ut omnes pœna peccatis debita remiſſionem iis auctoritate Pontificia indulgerent, qui Jeroſolymitanam expeditionem aut ipſi adirent, aut pecuniam, militeſve ſubmitterent. Injunxitque Epiſcopis, ut Cruce inſignire eos poſſent, qui in eo ſacro bello militaturi accederent. Ad hac renovavit execrationem Concilii Lateranenſis, in eos, qui ad Saracenos ferrum efferrent, datis literis Theodorico Archiepiſcopo, 6. Idus Novembris, Peruſii, quo ſe Gregorius contulerat, ut exules compeſceret.

Concil. Londinenſe, auctoritate Ottonis Legati Sedis Apoſtolica pro reformanda Eccleſia Anglicana, celebratum anno Domini 1237. tempore Gregorii Papa IX.

MAtthæus Paris deſcripturus cauſam, occaſionem, & Acta indicti Concilii, antequam Conſtitutiones Synodicas recenſeat, præmittit prædictionem cujuſdam Clerici Vvalteri *Prux* ex inſpectione planetarum de magna peſte animalium, præcipue cornutorum: & addidit, inquit, quaſi jocoſe, *utinam non hominum cornutorum*, ſcilicet Epiſcoporum. Sic iſte res ſerias tractat: tum ſubjungit. *Cum igitur conveniſſent Londiniis Pralati Anglia in Eccleſia S. Pauli, die prima Concilio aſſignata, ſcilicet in craſtino Octavarum S. Martini, non comparuit Legatus, quia Epiſcopi rogaverant eum, ut ea die daretur eis copia inſpiciendi, qua propoſuit ſtatuere, & ſecum ſuper his deliberare, ne aliquid in prajudicium eorum ſtatuere attentaret. Altera igitur die, conſtitutis in ſecretis, & abditis locis militibus armatis, & ſervientibus circiter ducentis, quos ei ad inſtantiam precum ſuarum dominus Rex commendaverat: timebat enim valde ſibi, eo quod dicebatur, eum nimis velle deſavire in eos, qui plura habebant Beneficia, & pracipue illegitimos. Apparuit autem ſummo mane, ſcil. diluculo, in Eccleſia pradicta. Erat autem ibi tot expectantium multitudo tam compreſſa, quod ipſi Legato erat ingreſſus difficillimus. Et ingreſſus Eccleſiam, coram majori*

A *Eccleſia Pontificalibus ſe induit, ſcilicet ſuperpelliceo, & deſuper Cappa Chorali pellibus variis furrata, & mitra, & pracedentibus Archiepiſcopis Cantuarienſi, & Eboracenſi eum, cum proceſſione ſolemni, cum Cruce, & cereis accenſis, & cum Litania, ſedem ſuam aſcendit per gradus pompoſe, ut dictum eſt, praparatam, & jam pompoſius tapetis, & palliis redimitam: collocante ſe a dextris domino Cantuarienſi, & Eboracenſi a ſiniſtris: propter quod orta eſt inter eos diſſenſio, ſcilicet de ordinatione ſeſſionis. Et appellatum eſt ex parte Eboracenſis pro jure ſuo, quod ſibi vendicabat. Lecto igitur ſolemniter Evangelio, ſcilicet,* Ego ſum Paſtor bonus, *ſicut moris eſt, dictiſque* B *Collectis propriis ab ipſo Legato, & cantato,* Veni Creator Spiritus, *appellatoque ab Eboracenſi, ut dictum eſt, ſederunt juxta Legatum duo Archiepiſcopi, Cantuarienſis a dextris, Eboracenſis a ſiniſtris. Quibus dixit Legatus, volens ipſam controverſiam pacificare, neutrius tamen juri derogando: In Bulla Domini Papa ſtat imago Pauli a dextris Crucis medio Bulla figurata, & Petri a ſiniſtris: nulla tamen inter tantos ſanctos eſt orta unquam iſta contentio, ambo enim ſunt in coaquali gloria. Veruntamen propter Petri clavigeri dignitatem, Apoſtolatus Principatum, necnon & cathedralem dignitatem, cum prioratu vocationis, merito a dextris Crucis ejus imago* C *collocanda videtur: ſed quia Paulus credidit in Chriſtum, quem non vidit, a dextris figuratur:* Beati enim, qui non viderunt, &c. *Sic dominus Cantuarienſis totius Anglia Primas, & qui praeſt antiquiſſima, ac nobiliſſima Eccleſia Cantuarienſi, necnon & Londinenſi, qua eſt ſancti Pauli, non ſine ratione a dextris eſt collocandus. Et ex tunc ſequentibus diebus ſedit Cantuarienſis a dextris, Eboracenſis a ſiniſtris. Secundo autem die, Concilio jam incepto, miſſi ſunt ex parte domini Regis, Comes Lincolnienſis Joannes, & Joannes filius Galfridi, Vvilelmus de Rale Canonicus S. Pauli, ut dicto Legato ex parte Regis, & Regni inhiberent, ne ibi contra Regiam coronam, & dignitatem aliquid ſtatuere attentaret. Et remanſit ibi, ut hoc obſervaretur, Vvilelmus de Rale indutus Cappa Canonicali, & ſuperpelliceo, aliis recedentibus. Eodem* D *quoque die petiit D. Simon Cantuarienſis Archidiaconus Dominum Legatum in audientia omnium, ut audiretur ab omnibus, authenticum ſua Legationis a Domino Papa ſibi commiſſum: quod & factum eſt. Et eodem die, ad impetrationem Domini Regis, lectum fuit quoddam privilegium de feſtivitatibus ſancti Eduardi per totam Angliam celebrandis, & de mandato Domini Papa, & de Sanctis Franciſco, & Dominico canonizatis. Et quia audierat dominus Legatus, dum adhuc in hoſpitio ſuo eſſet, multos pluribus Eccleſiis Beneficiatos, nobiles ſanguine, & poſſeſſionibus, & illegitimos, de quibus mentionem in quodam ſtatuto Concilii fecerat, contra ipſum murmuraſſe, & ei etiam inſidias praparaſſe, quoſdam Magnates, ſcilicet Comitem Mareſchallum G. & Comitem Lincol-* E *nia I. & Comitem de Monteforti S. & quoſdam de familia domini Regis, cum gladiis, & fuſtibus munitos, ad tuitionem ſui, ſuorumque ſecum ad Concilium duxit, & reduxit. In Concilio vero, cum ſtatutum contra eos, qui plura Beneficia obtinuerunt, contra Concilium Lateranenſe pronunciaretur, Epiſcopus Vvigornienſis, Vvalterius ſcilicet de Cantelupo, ſurgens in medio, depoſita mitra ſua, ſic dominum Legatum eſt affatus: Pater ſancte, cum multi nobiles, quorum ſanguis noſter eſt, plura obtineant Beneficia, cum quibus nondum diſpenſatum eſt, quorum etiam aliqui provecta ſunt atatis, & uſque ad praſens honorifice vixerunt, & hoſpitalem ad poſſe procurando eleemoſynas patentibus januis erogarunt, durum eſſet nimis, tales ſuis Beneficiis ſpoliatos in ignominioſam trudi paupertatem. Quidam vero juvenes feroces, ac ſtrenui maximis periculis ſe opponerent, antequam ſuis ſe ſinerent privari Beneficiis, unico tantum retento. Quod*

Ingreſſus Legati ad Synodum.

D. Paulus cur pictus a dextris.

bene perpendo per memetipſum. Antequam enim ad iſtam vocarer dignitatem, propoſui in animo meo, quod ſi unicum amitterem Beneficium, talis prætextu Conſtitutionis, omnia amitterem. Unde timendum eſt, quod multi ad præſens in ſimili propoſito perſeverent. Quoniam igitur multitudo talium in cauſa eſt, ſanctæ Paternitati veſtræ ſupplicamus, quatenus ob ſalutem veſtram, & noſtram, ſuper hujuſmodi ſtatuto Dominum Papam conſulatis. Præterea, cum ſtatutum veſtrum in Religione S. Benedicti ad omnes æqualiter ſe extendat, & durum ſit multis tum propter locorum penuriam, & præcipue Monialibus, cum ſint debiles, & fragiles, hoc ſtatutum obſervare; neceſſe eſt, huic rigori diſcretum addere temperamentum, ſuper quo etiam poſtulamus, ut Dominum Papam ſuper his velitis conſultare. Cui D. Legatus reſpondit, quod omnes Prælati, ſcilicet iſti præſentes Archiepiſcopi, & Epiſcopi, una cum eo ſuper his Domino Papæ ſcriberent, libenter conſentirent. Et ſciendum, quod, quia aliqui opinabantur, ſicut datum fuit intelligi D. Legato, quod ſtatuta ſua robur, niſi tantum in tempore ſuæ Legationis, non obtinerent; juſſu ejuſdem ſurrexit in medio quidam Clericus ſuus Magiſter, ſcilicet Attho, & aperto Libro authentico, ſcilicet Regiſtro Domini Papæ ad majorem auctoritatem, ut validius talium opinionem improbaret, quamdam decretalem legit diſtincte, & aperte, quam D. Legatus diſtinguens approbavit, per illam aſſerens manifeſte, quod etiam poſt receſſum ejus ſua ſtatuta perpetuæ firmitatis robur debeant obtinere. Nec prætereundum, quod primo die Concilii, collocatis, ut prædictum eſt, Archiepiſcopis, Cantuarienſi ſcilicet a dextris, Eboracenſi vero a ſiniſtris, perlectoque Evangelio, Ego ſum Paſtor bonus, *dictiſque Collectis ad hoc pertinentibus, indictoque ſilentio, & turba comprimente caſtigata, D. Legatus ſedendo, quaſi tubam vocem ſuam exaltans, ſermonem ſuum inchoavit, thema ſuum ſic præordinando:* in medio ſedis, & in circuitu ejus quatuor animalia, plena oculis ante, & retro. *In ſermone proſequendo innuens, quod Prælati, quaſi animalia habentia oculos ante, & retro, debent eſſe in rerum ſæcularium depoſitionibus providi, & in ſpiritualibus circumſpecti, priora ſequentibus caute continuantes. Et poſt ſermonem legi fecit ſtatuta alta voce, & diſtincta; quæ firmiter ſtatuit obſervari, quæ ſubſcripta in hoc libro duximus annotari.* Hæc de Concilio Londinenſi Paris.

Addit Polydorus Virgilius lib. 16. Angl. hiſt. apud Genebrardum Chron. lib. 4. In eo Concilio poſt longam conſultationem multæ leges latæ ſunt, quæ deinceps ſacerdotalem ordinem conſervarunt.

Concilium Tarraconenſe ob Vualdenſes hæreticos celebratum anno Domini 1242.

BZovius de hac Synodo iſta.

Circa hæc tempora, contra hæreticos Vualdenſes, in Regnum Aragoniæ irrumpentes, celebratum fuit Concilium apud Tarraconem, in quo præſcripta fuit formula illos inquirendi, puniendi, & recipiendi ad Catholicam revertentes, ſalutareſque eis pœnitentias injungendi. Cui ut major auctoritas conciliaretur, Raymundum Pennafortium, Sedis Apoſtolicæ Pœnitentiarium, a Magiſterio Generali totius Ordinis Prædicatorum, quod abdicaverat, Barcinonem reverſum, intereſſe Epiſcopi voluerunt. Ejus Actorum Concilii aliqua pars ſe Annalibus inſerit, ex qua diſciplinæ Eccleſiaſticæ ratio in hæreticos ſervata cognoſcatur, &c.

In primis quæritur, qui dicantur hæretici, qui ſuſpecti, qui credentes, qui fautores, qui receptatores, qui defenſores, qui relapſi: cum iſta genera hominum in canone explicentur. Et videtur, quod hæretici ſunt, qui in ſuo errore perdurant: ſicut ſunt Injabbatati, qui dicunt in aliquo caſu non eſſe jurandum, &c. Creden- A tes vero dictis hæreſibus ſimiliter hæretici ſunt dicendi. Suſpectus de hæreſi poteſt dici, qui audit prædicationem, vel lectionem Injabbatatorum, vel qui flexit genua orando cum eis, vel qui dedit oſculum eis, vel qui credit ipſos Injabbatatos eſſe bonos homines, &c. Poteſt dici ſuſpectus ſimpliciter eſſe, qui ſemel oravit, vel alterum fecit de prædictis cum eis: Si vero pluries, poſſet dici vehementer ſuſpectus. Si autem prædicta omnia feciſſet, maxime ſi pluries, poſſet dici vehementiſſime ſuſpectus. Ideo iſta diximus, ut diſcretus judex purgationem poſſit gravare, vel moderari, prout magis viſum fuerit expedire, &c.

Item quæritur, quid ſi quis ante inquiſitionem inceptam fuit confeſſus ſacerdoti ſuo de hæreſi, vel fautoria, ut vocatur modo ab Inquiſitoribus? in caſu iſto B credatur confeſſori ſuo: & ſi inventus fuerit bene confeſſus per confeſſionem ſacerdotis, licet ſacerdos male fecerit, quia ipſum non remiſit ad Epiſcopum, ille tamen confitens per talem confeſſionem evitet pœnam temporalem, niſi inveniatur in falſa pœnitentia, vel relapſus poſt pœnitentiam, vel publice diffamatus.

Forma Pœnitentiarum.

Hæretici perſeverantes in errore relinquantur curiæ ſæcularis judicio. Perfecti vero hæretici, ſi converti voluerint, dogmatizantes, abſolutione præhabita, & abjuratione facta, perpetuo carceri intrudantur.

Credentes vero hæreticorum erroribus ſolemnem faciant pœnitentiam: Hoc ſcilicet modo, quod in feſto omnium Sanctorum proxime venturo, & in prima C Dominica adventus, in die natalis Domini, &c. ſint in proceſſionibus ad ſedem, ſeu Eccleſiam Cathedralem, & ibi diſcalceati in braccis, & camiſia, &c. publice diſciplinati per Epiſcopum, vel Sacerdotem Eccleſiæ. Item in 4. feria in capite jejunii veniant ſimul ad ſedem, & ſint eodem modo, & ſecundum formam juris diſcalceati in braccis, & camiſia, & expellantur ab Eccleſia, & ſint extra Eccleſiam per totam Quadrageſimam: ſic tamen ad fores Eccleſiæ, quod ibi audiant officium. Et in die cœnæ Dom. ſint diſcalceati in braccis, & camiſia ante fores Eccleſiæ, & tunc ſecundum publica inſtituta publice reconcilientur Eccleſiæ. Et hanc pœnitentiam de quarta feria, & de ſtando extra Eccleſiam per totam quadrageſimam, & de die cœnæ faciant quamdiu vixerint quolibet anno. Sed in diebus Dominicis Qua- D drageſimæ, facta reconciliatione, exeant Eccleſiam, & ſtent uſque in diem cœnæ, & portent duas cruces perpetuo ante pectus, quæ non ſint ejuſdem coloris cum veſtibus, & portent, itaut videri poſſint ſolemniter pœnitentes: ita tamen, quod non abſtineant ab ingreſſu Eccleſiæ ultra decem annos, &c. Pœnitentia illorum, qui ſunt fautores, & ſuſpecti, erit ſolemnis eodem modo in feſto omnium Sanctorum, S. Mariæ Februarii, Ramis Palmarum; & aliam pœnitentiam de feria 4. Quadrageſimæ, & ſtando extra Eccleſiam per totam Quadrageſimam, & de reconciliatione in die cœnæ faciant per triennium. Intelligitur tamen, quod mulieres veſtitæ veniant, & diſciplinentur, &c.

Notat autem Bzovius ad calcem hujus Concilii, quod E Eliberitani ſeveritatem imitabatur, cum ſecundum ejus formam aliqui inquiſitores agerent: habuerunt, inquit, ſanguine ſuo proprio fidei Catholicæ ſubſignare.

Concil. Viennenſe, auctoritate Guidonis Legati Apoſtolicæ Sedis cauſa reformandæ Eccleſiæ celebratum anno Dom. 1267. tempore Clementis Papæ IV.

Concil. Lugdunénſe œcumenicum XXII. an. 1245. habetur 3. Claſſe.

HUic Viennenſi Concilio Henricus Stero in ſuis Annalibus, apud Henrici Caniſii primum Antiquitatum Tomum extantibus, luculentiſſimum teſtimonium præbet his verbis: *Anno ab Incarnatione Domini 1267. Dominus Guido Cardinalis Apoſtolicæ*

Sedis

Sedis Legatus 6. Idus Maji apud Viennam Concilium celebravit, cui interfuerunt Joannes Pragenſis, Petrus Pataviensis, Bruno Brixienſis, Chunradus Friſingenſis, Leo Ratiſponenſis, Annulricus Lanendinenſis Epiſcopi, & alii quamplures de ipſis Diœceſibus, Prælati, Archidiaconi, & Decani. Hæc Stero in ſuis Annalibus. Vide Binium hic.

Concilium Lugdun. II. Generale in 3. Claſſe.

Concil. Salisburgenſe pro recipiendis Lugdunenſis Synodi Conſtitutionibus, aliiſque de cauſis congregatum an. Domini 1274. tempore Gregorii Papæ Decimi.

AD honorem, & gloriam ſponſæ Chriſti, & fidei Chriſtianæ. Nos, Dei gratia, Fridericus, ſanctæ Salisburgenſis Eccleſiæ Archiepiſcopus, & cæteri aliarum Eccleſiarum Epiſcopi, in Provinciali hoc ſancto Concilio congregati, de Conſilio Ven. Prælatorum Salisburgenſis Provinciæ, &c. definiendo præcipimus, ut Epiſcopi, Abbates, Archidiaconi, & alii Eccleſiarum Prælati, Statuta ſacra Generalis Concilii celebrati proxime in Lugduno, in Eccleſiis, & ſubditis ſuis Clericis, & laicis, ſecundum quod eadem Statuta iſtis, & illis conveniunt, & quantum eos tangunt, ſic ſollicite, & frequenter ſtudeant publicare, ut ipſorum Provincialium, & ſubditorum memoriæ, & obſervantiæ imprimantur.

Summa ſtatutorum.

Item ordinatum eſt, ut Statuta ſequentia ſerventur.

Ut Abbates S. Benedicti illius Provinciæ, Provinciale Capitulum ſuum infra feſtum Reſurrectionis venturum proxime celebrent, juxta formam a ſacris Canonibus eis datam, in quo de moribus corrigendis tam in ſe ipſis, quam in ſuis ſubditis tractent, & ordinent diligenter.

Carcer Monaſterii.

Ut Abbates prædicti Monachos fugitivos in ſæculo divagantes revocari procurent. Et quod in ſingulis Monaſteriis carcer fiat, in quo incorrigibiles, ſeu alias delinquentes enormiter Monachi, prout culpæ qualitas exigit, recludantur.

Sed nec licitum ſit Abbatibus, cum nec unquam licuerit, Monachos ad Ordinem ſtrictiorem tranſeuntes minime abſolvere ab obedientia, quæ Monachorum oſſibus inſeparabiliter eſt affixa.

Ut pro levibus offenſis ad alia Monaſteria Abbates non mittant: cum delictum potius illic puniri, & mori debeat, ubi committitur, & patratur.

Ut Abbates non uſurpent ſibi Pontificum poteſtates.

Idem ſervetur a Canonicis Regularibus.

Revocantur licentiæ Fratribus diverſæ Religionis factæ, in Confeſſionibus audiendis, & Indulgentiis largiendis, quæ ad Sacerdotale, & Pontificale miniſterium pertinent.

Circa Indulgentias ab aliis prædeceſſoribus conceſſas, volumus eas manere in ſuſpenſo, & ne quis eis utatur, ſub anathemate prohibemus, donec Epiſcopus loci plene diſcutiat, quas in quibus locis ratas habere conveniat, aut quas magis expediat revocari.

Clerici plura Beneficia non poſſideant.

Clerici curam animarum habentes in Parochiis reſideant.

Clerici comam non nutriant.

Clericus veſtes non deferat, niſi clauſas, quas omnimodo prohibemus a latere aperiri.

Clerici tabernas non intrent.

Clericus excommunicatus, ſacra profanans, carceri mancipetur.

Prælati neminem tondeant, aut benedicant, niſi approbatam profiteatur Regulam.

Clericis vagis nullus aliquid beneficii, vel juvaminis erogare præſumat.

Sententias cenſurarum, quas unus juſte protulerit, cæteri quoque publicent.

Religioſus extra Ordinem ſuum Confeſſorem non eligat, niſi de Prælati ſui licentia.

Contra recipientes Prælaturam, aut Eccleſias de manu laicorum.

Concil. Tarraconenſe pro Canonizatione Raymundi Pennafortii celebratum anno 1279. ſub Nicolao Papa III.

DE hac ſynodo Bzovius ex Surrio iſta refert:

Tarracone in Aragonia ad 7. Idus Decembris Bernardus Tarraconenſis Archiepiſcopus, Arnaldus Barcinonenſis, &c. Item Abbates, & alii Prælati Concilium celebrarunt, Ex ejus decreto litteris enixe Nicolaum Pontificem interpellarunt, ut Raymundi Pennafortii viri ſanctiſſimi memoria, ſua certa, deſtinataque ſententia religione omnium conſecraretur, araque ei inter Divos ritu ſolemni ſtatuerentur, utpote cujus viri ſanctitas inſigni tunc ſplendore apud omnes præfulgeret. Nihil tunc in gratiam illorum concedere voluit Nicolaus, quod Rex Petrus a Procyda ſeductus turbas Italiæ moliretur, neque cenſum Romana Eccleſia pendere voluit.

Concil. Salisburgenſe in cauſa Eccleſiaſticæ Diſciplinæ, tempore Friderici Archiepiſcopi, habitum an. Dom. 1281. ſub Martino Papa II.

IN hoc Concilio ſtatuta ſunt plura ad Eccleſiaſticam doctrinam pertinentia: ut De alienationibus Eccleſiarum: De diſpenſatione, & Prælatorum ratione facienda: De jejunio Religioſorum: De Monachis, & Regularibus proprietariis: De habitu Religioſorum: De diſcurſu Religioſorum: De Capitulis Epiſcoporum, Abbatum, & aliorum Prælatorum: De immoderatis ſumptibus Viſitatorum: De Monialibus in clauſtris communem vitam non ducentibus.

Concil. Ravennatenſe in cauſa reformandæ Eccleſiaſticæ Diſciplinæ, celebratum anno Dom. 1289. tempore Honorii Papæ IV.

Conſtitutionum Concilii Ravennatis ſumma.

NE Clerici joculatores, vel hiſtriones a laicis tranſmiſſos recipiant.

De pauperibus alendis, & veſtiendis.

De honeſtate, & habitu Clericorum.

De promotione habentium Parochiales Eccleſias.

De quotidianis diſtributionibus.

De teſtamento uſurariorum, ne excipiatur a notario, niſi Presbyter Parochialis præſens ſit.

De decimis.

De criminibus, & delictis ſpecialiter Epiſcopis reſervandis.

De immunitate Eccleſiarum.

Concil. Herbipolenſe ſub præſidio N. Legati Sedis Apoſtolicæ in præſentia Rodulphi Imperatoris, multorumque Principum, celebratum anno Domini 1287. tempore Honorii Papæ IV.

EOdem anno, Chronicon Hirſaugienſe ait, Honorius Papa IV. Legatum de latere miſit in Alemanniam Epiſcopum Tuſculanum: qui veniens ad Herbipolim, in præſentia Rodulphi Regis Romanorum, & multorum Principum, Epiſcoporum, Abbatum, Ducum, Comitum, atque nobilium, Concilium celebravit: ubi inter alia Legatus ipſe nomine Papæ, contributionem decimi denarii a Clero, & Rex ab univerſo populo Imperii inſtantiſſime exigere cœperunt, multis Principibus in eorum ſententiam conſentientibus. Siphridus autem Archiepiſcopus Colonienſis, & Henricus Archie- *Exactiones graves ſuper Clerũ, & populũ.*

piſcopus Treviroram; contra inſolitam, ac nimis gravem exactionem ſe fortiter opponentes, negotium penitus revocarunt. Hæc Trithemius in prædicto Chronico.

Concil. Mediolanenſe in cauſa Diſciplinæ Eccleſiaſticæ reſtituendæ, habitum anno 1288. *ſub Nicolao IV.*

COnſtitutiones ſynodales hoc Concilio promulgatas ſummatim recenſet Bzovius in Annalibus his verbis.

Mediolani porro eodem anno, auctoritate Summi Pontificis, Otto Archiepiſcopus indicta, convocataque ſynodo Provinciali, in Eccleſia ſanctæ Theclæ, præſentibus quamplurimis Epiſcopis, Abbatibus, & reliquis ex clero, ad 12. diem Septembris multa ſaluberrima conſtituit.

In primis, Conſtitutiones Summorum Pontificum, & Friderici olim Imperatoris, contra hæreticos latas, inviolabiliter obſervari, & ex earum præſcripto, contra fidei Catholicæ prævaricatores procedi mandavit.

2. Abbates, Monachos, & reliquos omnes religioſos, ut ex Formula S. Benedicti, & S. Auguſtini viverent, admonuit.

3. Ne Moniales quovis prætextu ſepta Monaſteriorum, in quibus recluſæ, egrederentur, edixit.

4. Aucupium, & venationem univerſo Clero, lata excommunicationis ſententia, interdixit.

5. Alienandi bona quæcumque ſive mobilia, ſive immobilia Eccleſiaſtici Juris fuerint, poteſtatem omnibus abſtulit, neve quis aut vendere, aut oppignorare, aut titulo donationis ea alicui concedere auderet, ſub anathematis, & nullitatis cenſura prohibuit.

6. In detentores Eccleſiaſticorum bonorum graviſſimas pœnas promulgavit.

7. Falſi crimine obnoxios a communione Sacramentorum, atque fidelium ſegregavit.

8. Legatorum piorum fraudatores cœtu Chriſtianorum indignos eſſe judicavit.

9. Poteſtatem ædificandi Eccleſias, aut Oratoria, penes ſolos Epiſcopos eſſe juſſit.

10. Rerum ſacrarum ex teſtamento, vel codicillis relictam adminiſtrationem penes ſolos Parochos eſſe voluit: aliaque pro Eccleſiaſtica diſciplina, ex more priſco ſive revocanda, ſive obſervanda, in eodem Concilio ſanctiſſime ordinavit.

Concil. Salisburgenſe Hoſpitalariorum, Templariorum, & Teutonicorum Ordinibus conjungendis, celebratum anno Domini 1291. *tempore Nicolai Papæ IV.*

QUa occaſione hæc ſynodus indicta, quidque in ea geſtum fuerit, Eberhardus hujus temporis Scriptor ita habet.

Anno 1291. *civitas Acaron, quam ſolam habebant Chriſtiani in Terra ſancta, obſeſſa eſt per Soldanum Babylonenſem, & per* 40. *dies, & noctes ſine intermiſſione impugnata, capta eſt, & ibidem multa Chriſtianorum millia & capta ſunt, & occiſa, aliqui autem per navigium fugerunt: & quia multorum erat opinio, quod ſi Fratres domorum ibidem, ſcilicet Hoſpitalarii, Templarii, & Teutonici, & reliquus populus omnino concordaſſet, civitas capta non fuiſſet; mandavit Papa Nicolaus omnibus Patriarchis, Archiepiſcopis, Epiſcopis, & aliis Prælatis, ut Concilia Provincialia celebrarent, & deliberarent, qua ope, vel conſilio eidem Terræ poſſit ſubveniri. Et per Concilium habitum Saltzburgæ reſcriptum fuit Domino Papæ, & conſultum, ut prædicti tres Ordines converterentur ad unum Ordinem, melioribus eorum obſervantiis in unum redactis; & quod ad ſuccurſum ejuſdem Terræ ſanctæ Rex Romanorum cum Principibus vocaretur. Qui nuntii antequam veniſſent ad Curiam, Papa mortuus eſt: & ſic hoc negotium remanſit infectum.*

Diſſenſio Chriſtianorum.

Concil. Londinenſe, de ejectione Judæorum, habitum anno Chriſti 1291 *temp. Nicolai Papæ IV.*

BErnardo Epiſcopo Groſſetano Sedis Apoſtolicæ Legato in Anglia nondum præſente, Londini ad Vveſtmonaſterium celebratum eſt Concilium. In hoc in primis agitatum eſt de ejectione Judæorum, quorum erat per omnem Angliam ingens multitudo, quo ſic oves ab hœdis ſegregarentur. Itaque publico juſſum eſt Edicto, ut infra paucos dies, omnes abirent cum bonis. Illi juſſis Concilii parentes, alio diſceſſerunt. Ita profuga gens de Anglia in perpetuum exivit, miſera ſemper alicubi terrarum peritura, uſque eo dum denique deleatur.

Eodem Concilio Eduardus expoſuit, ſe cupere ire in auxilio Chriſtianis in Aſiam: & quia res Religionem pertinebat, voluit, ut Sacerdotes pecuniam ſuppeditarent. Poſtremo placuit Regi, ſimiliter atque Principibus illud injurium jure iterato ſtatuere, ne cui hominum liceret dare prædia Collegiis Monachorum, neve liceret Monachis, aut aliis Sacerdotibus emere poſſeſſiones. Quam legem ad manum mortuam vocarunt, durat in hodiernum diem, Polydorus Virgilius l. 17. Angl. Hiſtoriæ. Supervenit tandem Legatus, & una cum Joanne Beccano Archiepiſcopo Cantuarienſi ſibi adjuncto, Regem iniquitatis, atque impietatis redarguit: Legemque abrogare, & Eccleſiis, Eccleſiaſticiſque rebus, ac perſonis libertatem reſtituere coegit. Bzovius.

Concil. Mediolanenſe, pro auxilio Terræ Sanctæ ferendo congregatum, anno Dom. 1291. *tempore Nicolai Papæ IV.*

AD diem 27. menſis Novembris hujus anni, Otto Archiepiſcopus Mediolani in Eccleſia ſanctæ Teclæ ſynodo Provinciali Epiſcoporum, & univerſi Cleri congregata, multa ad Eccleſiaſticam diſciplinam revocandam conſtituit, ac Fratre Stephanardo Ord. Prædicatorum verba ad omnes faciente, plurimos Chriſti fidelium, ad auxilia Terræ ſanctæ a Saracenis oppreſſæ, auctoritate Summi Pontificis Cruce ſignavit. Dedit inſuper iſtud ſalubre Summo Pontifici conſilium, ut Milites Jeroſolymitani, una cum Templariis, & Teutonicis, in unum Ordinem congregarentur, iiſdem inſtitutis viverent, & unitis armis contra Barbaros dimicarent, præfecto copiis Cruceſignatorum Rege Galliarum. Bernard. Coirus Hiſtor. Mediolan. 2.

Concil. Aſcaffenburgenſe Provinciale, ſub præſidio Gerardi Moguntini Archiepiſcopi celebratum, anno 1292. *poſt obitum Nicolai Papæ IV. tempore Interregni Pontificii.*

DE hoc Concilio ita Trithemius in Chronico Hirſaugienſi:

Anno præſcripto Gerardus Archiepiſcopus Moguntinus ſynodum Provincialem Suffraganeis, & Prælatis ſuis Aſcaffenburg. celebrandam indixit, ubi convenerunt Epiſcopi Eiſtetenſis, Spirenſis, Auguſtenſis, Herbipolenſis, Bambergenſis, Hildesheimenſis, & Vvormatienſis cum aliis multis Abbatibus, Præpoſitis, Decanis, atque Presbyteris, qui multa, & varia in negotiis Eccleſiaſticis utilia ſtatuerunt.

Concil. Lugdun., quo inhibetur Principibus, ne Sacerdotibus vectigalia imponant, anno Dom. 1297. *celebratum, temp. Bonifacii Papæ VIII.*

HÆc ſynodus, inquit Genebrardus lib. 4. Chron. celebrata, Præſide Bonifacio Pontifice, qui animad-

madvertens, quotidie Principes nova vectigalia Sacerdotibus imponere interdum ſine cauſa; interdixit in eo Concilio, ne poſthac id facerent, neve Sacerdotes injuſſu Romani Pontificis illa impoſita conferrent. Quod ſtatutum fuit cauſa magnæ diſcordiæ in Anglia. Polydorus Virgilius l. 17. hiſt. Angl.

SÆCULUM DECIMUM QUARTUM.

Concil. Romanum, quo Philippus Rex Francorum excommunicatur, anno Domini 1302. tempore Bonifacii Papæ VIII.

ANno a Chriſto Salvatore genito 1302. Francorum Rex Philippus, cognomento Pulcher, grave adverſum Pontificem maximum Bonifacium Octavum conceperat odium, tum Gibellinæ factionis ſtudioſiorem exiſtimans, tum quod fidem temere prævaricatam contenderet. Promiſiſſe enim ſibi paucis ante annis, cum alia quædam, tum de ſumma Romani Imperii poteſtate ab Germanis ad Gallos traducenda, atque adeo Carolum fratrem diſerte fuiſſe in conventis nominatum, cui id decus primum aſſignaretur. Hæc videlicet pollicita nunc cecidiſſe ad nihilum, Alberto Auſtrino Teutonico Principe palam nuper decretis ejus comprobato.

Diſſenſio Regis Galliæ cum Papa.

Eas Rex cauſas gravius ſecum conſiderans, rationem irarum exequendarum perquirit. Neque difficilis mox via Bonifacii irritandi inventa. Columna gens Romæ opibus, & clientelis inſignis, Octavo, id eſt, Bonifacio, inter Comitiorum arcana, ſuffragii jure ne eligeretur, obſtiterat. Itaque iis quoque Bonifacius, per ſpeciem expilati theſauri Eccleſiæ effecerat, ut & ædes, & ſuburbana familiæ publice diruerentur, & qui eorum Cardinales jam eſſent, venerando Collegio excederent. Interea Stephanus ex ea gente, profugus in Gallia habitans, idoneus Philippo viſus eſt, per quem initia malorum fierent. Cœptus comiter, humaneque haberi, liberaliuſque quam fortuna exulantium eſt. Ad hoc Philippus, ne quid potentiæ prætermitteret, Sacerdotales Galliarum titulos a Pontificibus antea pro decretis, proque more ſanctæ Matris Eccleſiæ componi ſolitos, ipſe ordinare citra conſenſum Præſidis Romani ſtatuit.

Quæ ubi Summus Antiſtes intelligit, graviſſime D tulit injuriam peſſimi exempli, id quod erat exiſtimans, ſi vel Anteceſſorum recte conſtituta temere reſcinderentur, vel auctoritatem Pontificiam laicus Princeps profanaſſet. Itaque quo partes ſuæ juſtiores vulgo noſcerentur, lege potius agere, quam armis inſtituit. Prælatos Gallicos majores convenire Romam univerſos jubet, ad publicam Synodum celebrandam. Hi ne regno decederent, Philippi prohibitione intercluduntur. Quibus rebus ad Octavum Bonifacium delatis, increpatur Rex primum per literas: deinde, cum caſtigationem contumaciæ parvipenderet, ſacrorum participatione arcetur. Neque eo minus Prælatis Regni ſui ipſe Lutetiam acceſſitis, cauſam quoque ſuam approbare nititur. Hæc de Philippi excommunicatione Vecerius in Vita Henrici VII. Imperatoris. E

Concil. Salisburgenſe I. cauſa decimarum Sedi Apoſtolicæ ſolvendarum habitum, anno Dom. 1310. tempore Clementis Papæ V.

ANno Domini 1310. convocato Provinciali Concilio Salisburgenſi, & propoſita ibidem petitione Domini Clementis Papæ Quinti, concordaverunt omnes, quod ſumma Decimæ duorum annorum, ſi qua fuerit, vel eſſe potuerit perſolvenda, ſolvi debeat ſummo Pontifici in terminis infraſcriptis: ita dumtaxat quod primus terminus ſolutionis faciendæ de primo anno, qui incipiet in iſto proximo

A feſto S. Georgii, ſit in proximo futuro feſto B. Martini: & ſecundus terminus ſolutionis faciendæ ejuſdem anni ſit in proximo ſubſequenti feſto S. Georgii. Et primus terminus ſecundi anni ſit in alio ſubſequenti feſto S. Martini: ſecundus vero terminus, & ultimus ſit poſt hoc, in ſubſequenti feſto ſancti Georgii. Et quod decimam dabit de omnibus poſſeſſionibus, bonis, & redditibus, & Beneficiis Eccleſiaſticis. Hæc de eis, quæ Beneficiorum intuitu poſſident, expenſis neceſſariis deductis. Et quod Eccleſiæ, quarum redditus pro majori, vel pro media parte in obligationibus, legatis, & teſtatis conſiſtunt, de iiſdem obligationibus legatis, ſeu teſtam. decimam ſolvere teneantur.

Feſto ſancti Georgii ſit in proximo.

Item Capitula, Collegia, ſeu Conventus in communi de ſuis redditibus decimabunt, &c.

B Hoſpitalis vero, & Domus leproſorum, cum annexis ſibi Eccleſiis, ſuper quibus fundata ſunt, decimas non præſtabunt, &c.

Concil. Salisburgenſe II. quo Statuta quædam Pœnalia declarantur anno Dom. 1310. celebratum tempore Clementis Papæ V.

DEclarationes Statutorum in Concilio Provinciali, Domini Conradi Archiepiſcopi Salisburgenſis, anno Domini 1310.

Primo Statutum de clericis tabernariis, quod incipit, Clericus non viator, cum hoc moderamine declaramus, quod cauſæ rationabiles, & honeſtæ intelligi C debeant, ſi quis ad tabernam intraverit ad honorandum quempiam amicum, &c. vel ſi impræmeditate intret, oblitus Conſtitutionis, ſeu ex quacunque neceſſaria, vel utili cauſa, non voluptuoſa, ibique biberit, vel comederit, pœna Statuti præhabiti non ligetur. Hæc tamen moderatio ad luſores non extendatur.

Modificatio de ingreſſu tabernarum per Clericos.

Item Statutum de rationibus a Prælato faciendis taliter mitigamus, quod revocata pœna ſuſpenſionis ab ingreſſu Eccleſiæ, reliqua in robore permaneant.

Concil. Moguntinum, quo ſub præſidio Petri Moguntini Archiepiſcopi, juſſu Pontificis tractata eſt cauſa Templariorum, anno Dom. 1310. tempore Clementis Papæ V.

ANno 1310. ante Viennenſe Concilium, in quo Clementinas edidit Clemens V. Concilium habuit ſecunda, tertia, & quarta Feriis poſt Dominicam Jubilate, idem D. Petrus Provinciale, in quo Statutorum Provincialium ex antiquioribus ſynodis compendium collegit, cujus vix paucula ſuperſunt; & Romani Pontificis juſſu tractata eſt Templariorum cauſa.

Comparuit autem in ſynodo Hugo Comes Silveſtris, & Rheni, qui morabatur in Grumbach cum xx. Fratribus, ſub habitu Ordinis prope armatis. Hi omnes, non quidem vocati, ſed ultro, & ſubito in conſeſſum patrum irrumpunt, omnibus attonitis. Archiepiſcopus viros conſiderans, ac violentiam timens, placide jubet, Commendator ut ſedeat, &; ſi quid habeat in medium afferendum, ut depromat. Qui elata, & libera voce exorſus, ſe, ſuoſque Fratres, inquit, intelle E xiſſe, hanc ſynodum ſui Ordinis delendi gratia potiſſimum congregatam ex commiſſione Romani Pontificis. Enormia enim ſcelera illa, & pluſquam Ethnica flagitia illis objici, quæ in privato deſignarent; quod ipſis ſane eſſet graviſſimum, & intolerabile: maxime quod non ordinarie auditi, nec convicti condemnarentur. Quare coram iſta Patrum congregatione ſe appellare, & provocare ad futurum Pontificem, ejuſque univerſum clerum: publice quoque proteſtari, eos, qui propter talia flagitia alibi igni traditi eſſent, & combuſti, conſtanter pernegaſſe, ſe quidquam eorum deſignaſſe, atque in ea confeſſione tormenta, & mortem perpeſſos: imo Dei Opt. Max. ſingulari judicio, & miraculo eorum innocentiam comprobatam, quod albæ chlamydes, ac rubricatæ Cruces igni non potuerunt abſu-

Templariorum innocentia.

abſumi. Archiepiſcopus his auditis, ne tumultus ſuboriretur, proteſtationem eorum admiſit, ſeque cum Romano Pontifice actorum reſpondit, ut quieti eſſe poſſint, atque ita ad propria ſunt dimiſſi. Poſtea vero Petrus aliam commiſſionem obtinuit, juxta quam procedens, prædictos cenſuit abſolvendos. Actum anno 1310. Calendis Julii, ut Nauclerus ex quodam Jacobo Moguntino tradidit. Habuiſſe autem Archiepiſcopum Moguntiæ Concilium Provinciale, anno 1313. refertur M. S. ſed quia idem prioris mentionem non fecit, videtur unum, & idem. Hæc Serarius lib. 5. in Hiſtoria Petri Archiepiſcopi.

Concil. Ravennatenſe, pro diſciplina, & moribus Eccleſiæ reformandis, celebratum anno 1311. tempore Clementis Papæ V.

Conſtitutiones editæ in Concilio Provinciali celebrato in Eccleſia Ravennatenſi, & convocato per Venerabilem Patrem D. Rainaldum, permiſſione divina ſanctæ Ravennatis Eccleſiæ Archiepiſcopum.

1. De orationibus fundendis ad Deum pro cleri ordinatione vacantium Eccleſiarum, & aliis divinis officiis.
2. De exequiis Epiſcoporum decedentium.
3. De anniverſariis Epiſcoporum.
4. De anniverſario Patronorum, & Benefactorum Eccleſiarum.
5. De reliquiis ſanctorum, & earum veneratione.
6. De Sacramentis Eccleſiaſticis.
7. De cuſtodia Euchariſtiæ, Chriſmatis, & Olei ſancti.
8. De utenſilibus, paramentis, & libris, & cæteris ornamentis Eccleſiaſticis.
9. De informatione Miniſtrorum, & celebratione Miſſarum.
10. De annuntiatione Feſtorum, ac celebratione ipſorum, & obſervatione jejuniorum.
11. De Sacramento Baptiſmi, & forma conferend.
12. De munditia Eccleſiarum, & ne fiant in eis mercimonia, vel publica parlamenta.
13. De prædicatoribus verbi Dei.
14. De ſtatu Regularium, & ipſorum reformatione.
15. De Pœnitentiis.
16. De Beneficiis, & Præbendis Eccleſiaſticis, & idoneitate, & ſufficientia Miniſtrorum.
17. De Monachis, ut omnes ejuſdem Ordinis in divinis officiis ſint conformes.
18. Quod ſinguli comprovinciales Epiſcopi ſemel in anno ſynodum facere teneantur.
19. De clandeſtina deſponſatione, & matrimonio contracto contra interdictum Eccleſiæ.
20. De intruſis, & electis per poteſtatem laicorum.
21. De contumacibus, & rebellibus ſubditis contra debitam obedientiam Prælatorum.
22. De Apoſtatis.
23. De Judæis.
24. De exceſſibus Prælatorum.
25. De Rectoribus Hoſpitalium.
26. De injuriis, & damno dato.
27. De exceſſibus laicorum blaſphemantium Deum, vel Sanctos.
28. De pœna illorum, qui excommunicationem contemnunt.
29. De pœna adulterorum.
30. De eleemoſynarum largitione.
31. De Teſtamentis.
32. De ſtudiis, & ſolutionibus ſcripturarum.

Viennenſe Generale XV. habetur in 3. claſſe.

Concil. Ravennatenſe III. eadem de cauſa celebratum anno Dom. 1314. poſt obitum Clementis V. tempore Interregni Pontificii.

Conſtitutiones D. Rainaldi editæ in Concilio celebrato Argentæ.

A

1. Quod tantum conſtituti in ſacris vocem habeant in Capitulo.
2. De ætate, & qualitate ordinandorum.
3. De non conſecrandis in Epiſcopos peregrinis, & ignotis, & quod aliquis ſuffraganeus non vadat extra Provinciam pro conſecratione facienda.
4. De peregrinis, & ignotis Epiſcopis non admittendis.
5. De Delegatis, vel Legatis, ut faciant fidem ſuæ Legationis.
6. De majoritate, & obedientia, ac honorificentia Prælatorum, & pœna non obedientium ſuperioribus ſuis.
7. De inſtrumentis conficiendis, & non retinendis per Advocatos, Notarios, ſeu Procuratores.
8. De præſcriptionibus, & quod nullus prætextu alicujus temporis poſſit ſe defendere, quin viſitetur. B
9. De appellationibus, & pœna non proſequentium appellationem ab excommunicatione interpoſitam.
10. De vita, & honeſtate clericorum, ac ornatum eorum.
11. Quod nullus accedat ad Monaſteria Monialium, & quod Moniales non exeant Clauſtrum.
12. De beneficiis Ordines ſacros requirentibus, & de pœna eorum, qui negligunt ad ipſos Ordines promoveri: & Præbendis in Eccleſiis Cathedralibus abſque Ordinibus ſacris non retinendis.
13. De celebratione Miſſarum, & pœna non celebrantium.
14. De Baptiſmo, & ejus forma.
15. De veneratione Sanctorum in Confeſſione habenda. C
16. De obſervantia jejuniorum facienda tempore convocandorum Conciliorum.
17. De raptoribus, & invaſoribus bonorum Eccleſiaſticorum mobilium.
18. De obtinentibus Eccleſiaſtica Beneficia ſpectantia ad menſam Prælatorum.
19. De ſententiis interdicti, pro pecuniariis cauſis, minime proferendis.
20. De indulgentiis revocatis.

Concil. Ravennatenſe IV. celebratum Bononiæ, an. 1317. temp. Joannis Papæ XX. vulgo XXII.

Conſtitutiones Concilii Bononienſis.

D

1. Quod Epiſcopus ponat Oeconomum ad cuſtodiam rerum vacantium Eccleſiarum.
2. Quod nullus præſumat in ſpiritualibus miniſtrare, niſi prius ab Epiſcopo loci ſibi fuerit animarum cura commiſſa.
3. Quod quilibet ſe faciat promoveri infra annum ad Ordinem, quem requirit Beneficium ſuum.
4. De vita, & honeſtate clericorum.
5. Quod nullus de cætero recipiatur in Canonicum Cathedralis Eccleſiæ, vel in Monachum, ſeu Fratrem alicujus Monaſterii, ſeu Regularis Eccleſiæ, ſine licentia ſpeciali ſui Ordinarii.
6. Quod nullus recipiatur in aliquo Monaſterio, ſeu Regulari loco per potentiam laicorum.
7. De denuntiatione fienda Metropolitano de Beneficiis vacantibus ad eum devolutis. E
8. Quod certus Canonicorum numerus ſtatuatur in Eccleſiis Cathedralibus, & Collegiatis, ubi non eſt ab antiquo ſtatutus.
9. De clericis non reſidentibus.
10. De quotidianis diſtributionibus.
11. De cenſibus, & collectis imponendis.
12. De celebratione Miſſarum.
13. Quod nullus Archipresbyter, Præpoſitus, vel Prælatus inferior Epiſcopo poſſit in Eccleſiis ſibi ſubjectis inquiſitiones formare, accuſationes admittere, vel ad privationem procedere contra clericos earumdem Eccleſiarum.
14. De Judæis.

15. De

by Google

15. De cautione recipienda ab uſurariis, & de pœnis recipientium uſurarios ad Eccleſiaſtica Sacramenta, ſeu ſepulturam.

16. De pœna procurantium male ablata incerta legari ſub alio nomine, ſeu modo.

17. Quod clerici, & Religioſi a venationibus ſe abſtineant.

18. De pœna Judicum ſæcularium, qui clericos repertos in armis, vel in aliis maleficiis deprehenſos, detentos retinent, vel ad ſuum Judicem opprobrioſe remittunt.

19. Quod nullus pro eodem delicto debeat duplici pœna puniri.

20. De Indulgentiis, ſeu remiſſionibus.

21. De exequiis Epiſcoporum nuntiandis per Capitula Eccleſiarum Cathedralium Archiepiſcopo, & Suffraganeis, ut devote ab omnibus celebrentur.

22. De Beneficiis, & Indulgentiis conceſſis in concilio, & de poteſtate diſpenſandi, & interpretandi Conſtitutiones Concilii.

23. De Monialibus.

24. De ſalariis Notariorum, & Sigilliferorum.

Concil. Sabinienſe, apud Vallemoleti, Palentina Diœceſis, auctoritate Guillermi Sabinenſis Epiſcopi, & Sedis Apoſtolicæ Legati celebratum in Hiſpania, an. Dom. 1322. tempore Joannis Papæ XX. vulgo XXII.

IN nomine Domini noſtri Jeſu Chriſti, Amen.

Iſtæ ſunt Conſtitutiones per nos fratrem Guillermum, Dei permiſſione Epiſcopum Sabinenſem, Apoſtolicæ Sedis Legatum, factæ, ac editæ in Concilio celebrato per nos apud Vallemoleti Palentinæ Diœceſis, Prælatis omnibus noſtræ Legationis ad celebrandum dictum Concilium convocatis: De Conſtitutionibus. De Officio Ordinarii. De foro competenti. De Feriis. De teſtibus. De vita, & honeſtate clericorum. De cohabitatione clericorum, & mulierum. De clericis non reſidentibus. De Præbendis. De Parochiis. De Decimis. De ſtatu Monachorum. De Religioſis domibus. De Jure patronatus. De Baptiſmo. De obſervatione jejuniorum. De immunitate Eccleſiarum. De conſanguinitate, & affinitate. De Simonia. De Magiſtris. De Judæis, & Saracenis. De adulteriis. De raptoribus. De ſortilegiis. De purgatione Canonica. De purgatione vulgari. De Pœnitentiis.

Concil. Toletanum, auctoritate Joannis Archiepiſcopi, & Primatis Toletani celebratum an. Dom. 1324. tempore Joannis XX. vulgo XXII.

IN nomine Domini, Amen.

Conſtitutiones Concilii Toletani.

Ut Conſtitutiones per Dominum Guillermum Sabinenſem Epiſcopum Apoſtolicæ Sedis Legatum, in Concilio per eum Vallemoleti celebrato ſerventur, cum infraſcriptis.

Ut Epiſcopi vocati ad concilium perſonaliter veniant, niſi legitimo impedimento fuerint detenti.

Veſtis clericalis. Nullus clericus ſupertunicale, vel tabardum deferat ita longum, quod ſi ad pedes contingat, nullatenus per terram trahatur, cum hæc non honeſtas, ſed ſuperfluitas, & indecentia cenſeatur.

Ut Capellaniæ, & Beneficia inſtituta, & de cætero inſtituenda habeant juxta ordinationem ſtatuentium proprios ſervitores.

Nullus in Curato beneficio adminiſtret, donec in eo per Diœceſanum Epiſcopum inſtitutione auctorizabili fuerit inſtitutus, ſeu ſibi cura commiſſa fuerit animarum.

Nullus clericorum bona intuitu Eccleſiæ acquiſita filiis, vel filiabus ſuis det, vel conferat inter vivos, vel

A in teſtamento contra canonum inſtituta dimittat.

Nullus presbyter pro Miſſis celebrandis pecuniam exigat, vel rem aliam temporalem; ſed grate accipiat, ſi aliquid per facientem Miſſas celebrari oblatum ſibi charitative fuerit abſque pacto, & conventione quacumque. *Simonia in Miſſa.*

Nullus inſuper cauſa neceſſitatis, excepto die Nativitatis Domini, præſumat niſi unam Miſſam celebrare in die. Præcipimus etiam in virtute ſanctæ obedientiæ omnibus Presbyteris, quod Miſſam celebrent, ut frequentius poterunt, & ad minus quater in anno. Alii vero clerici ad minus communicent ter in anno.

Ne Saracenis victualia vendantur.

B *Concil. Avenionenſe, contra Nicolaum V. Antipapam, ejuſque errorem, celebratum an. Dom. 1328. tempore Joannis Papæ XX. vulgo XXII.*

NIcolaus Quintus, Petrus Corbarienſis antea nominatus, Ordinis Minorum, contra Joannem XXII. quem Ludovicus IV. acerrime oderat, ſtudio, & opere ejuſdem Ludovici Antipapa creatus fuerat. Qui cum præter ſchiſma Eccleſiæ illatum, publice doceret, Jeſum, ejuſque diſcipulos adeo pauperes ſemper fuiſſe, ut nihil umquam neque in commune, neque privatim habuiſſent; indictum eſt hoc concilium, quod Antipapam vere, meritoque condemnavit, erroremque ejuſdem ſacræ Scripturæ contrarium refutavit. Celebratum eſt hoc Concilium juxta Marium cap. 21. De ſchiſmaticis, tempore 21. ſchiſmatis.

C *Concil. Toletanum I. auctoritate Ægidii Toletani Archiepiſcopi ad reformandos mores Eccleſiæ, celebratum anno Dom. 1339. tempore Benedicti XI. vulgo XII.*

NE poſſeſſiones Eccleſiarum alienentur, ſub pœna excommunicationis.

Promovendi ad Ordines, & ad curam animarum literati ſint.

Ex qualibet Cathedrali, vel Collegiata Eccleſia aliqui clerici apti, & docibiles ad ſtudia generalia Theologiæ, & Juris Canonici, ac liberalium artium mittantur.

Ad Concilium celebrandum Epiſcopi citati accedere teneantur, vel ſaltem aliquem ſuo nomine mittere, ſi
D ipſi impediti fuerint legitime.

Univerſi, & ſinguli Eccleſiarum Rectores, ſub pœna excommunicationis, ſervare teneantur præſcriptum in cap. *Omnis utriuſque ſexus.*

Concil. Toletanum II. auctoritate Ægidii Archiepiſcopi Toletani, celebratum an. Dom. 1347. tempore Clementis Papæ VI.

UT Epiſcopi deferant capellos rotundos, & in ſuperiori parte laneos, nullatenus ſericos, cum nigra, & non alterius coloris, fodratura.

De immunitate Eccleſiarum.

De pœnitentiis, & remiſſionibus.

De Simonia.

E *Concil. Saliſburgenſe in cauſa diſciplinæ Eccleſiaſticæ tempore Pilgrini Archiepiſcopi, celebratum an. Dom. 1386. ſub Urbano V.*

IN hac Synodo multa utilia ſtatuta ſunt: De modo dicendi Horas Canonicas. De abſolutionibus impendendis. De abutentibus indulgentiis a ſuperioribus ſuper abſolutionibus conceſſis. De modo abſolutionis impendendæ in caſibus dubitabilibus. De habitu clericorum. De munda conſervatione rerum, & vaſorum divino cultui deputatorum. Ne mendicantes admittantur ſine Diœceſanorum licentia. De immunitate clericorum, & earum rerum, ab impoſitionibus ſæcu-

Digitized by Google

ſæcularium Dominorum. Contra vilipendentes ſententias excommunicationis. De non recipiendis pedagiis a clericis. De occupatoribus Beneficiorum, & bonorum eorum. De uſurariis, & eorum pœnis. Ne clerici conveniantur coram ſæcularibus Judicibus. Ne ignoti Presbyteri admittantur ad divina. De Notariis publicis. Ut Epiſcopi, Prelati, & Rectores habeant quæſtiones ſigillatim.

Concil. Palentinum, ſub præſidio Petri de Luna Anticardinalis in Hiſpania (quæ adhuc iſto tempore Clementi Antipapæ adhæreſcebat) celebratum anno Domini 1388. *tempore Urbani Papæ VI.*

De officio Ordinarii. De cohabitatione clericorum, & mulierum. De clericis conjugatis. De rebus non alienandis. De Judæis, & Saracenis. De Feriis per infideles colendis. De adulteris.

SÆCULUM DECIMUM QUINTUM.

Conciliabulum Aquilejenſe in Auſtria pro tollendo ſchiſmate per Gregorium Papam XII. anno Dom. 1409. *circa feſtum Pentecoſtes celebratum.*

Hanc Synodum Gregorius indixit anno Pontificatus ſui ſecundo, per Epiſtolam quamdam apud Theodoricum Niem lib. 2. de Schiſmate extantem, in qua ſic habetur.

Generale Concilium (quod omnes vias ad unionem includit, quodque congregare ſolius Romani Pontificis eſſe dignoſcitur, ſine cujus authoritate factum, non Concilium, ſed Conciliabulum, aut Conventiculum dicitur, & definitur nullum exiſtere) ad feſtum Pentecoſtes immediate ſequentis, & in Provincia Aquilejenſium, & Exarchatu Ravennati, divino auxilio invocato, de Fratrum noſtrorum conſilio auctoritate Apoſtolica, præſentium tenore indicimus, & etiam convocamus, &c. Et quoniam peſtiferum hoc ſchiſma tolli veriſimiliter non ſperatur ſine Dominorum temporalium voluntate, chariſſimos in Chriſto filios noſtros Rupertum Romanorum, & alios Reges, & nobiles viros, Duces, Principes, cæteroſque potentes, necnon Communitatum, & Univerſitatum regimina principalia requirimus, monemus, & hortamur in Domino, quatenus ad idem concilium perſonaliter veniant, aut aliquos viros ſolemnes, & doctos, & Deum timentes tranſmittant, ut fiat, Deo annuente, pax, & unitas eodem in populo Chriſtiano, &c. ſic in Epiſtola præfata.

Idem Gregorius a Luca recedens, & ad Senenſium civitatem perductus, ſtando ibi per tres menſes, vel circiter, interim ad dilatandum ſchiſma alios novos Cardinales creavit, & poſtea verſus Ariminum tranſivit, ubi etiam hyemando in Quadrageſima tunc inſtanti, ad terram civitatis Auſtriæ Aquilejenſis diœceſis acceſſit, & ibi circa feſtum Pentecoſtes tunc ſequens, ſuum conciliabulum celebravit, paucis ibi exiſtantibus Archiepiſcopis, Epiſcopis, &c.

Conciliabulum auctoritate Benedicti Antipapæ, quem vulgo XIII. nominant, celebratum in Aragonia anno Domini 1409.

Acta Concilii Theodoricus Niem lib. 3. Schiſmatis, cap. 36. & 37. deſcribit his verbis.

Præfatus vero Petrus de Luna in ipſo Regno Aragonia tunc temporis aliud conciliabulum, in quo erant quamplures Epiſcopi, Abbates, & alii Eccleſiaſtici Prælati de Hiſpania, Catalannia, & quibuſdam adjacentibus Provinciis de ipſius obedientia, celebrabat. In quo quidem Conciliabulo inter cætera dicti Epiſcopi ſic conſuluerunt: Sanctiſſime Pater, hoc ſacrum Generale concilium ſupplicat, & conſulit humiliter, & devote S. V. Primo, Quod non obſtantibus quibuſcumque perſecutionibus, & impedimentis vobis datis, dignemini propter Deum, & bonum Chriſtianitatis proſequi efficaciter ſanctam unionem Sanctæ Matris Eccleſiæ, procurando per viam renuntiationis omnibus aliis viis prætermiſſis, nulla tamen alia via excluſa, &c.

Concilium Piſanum, quod ad tollendum ſchiſma indictum, Gregorio Pontifice, & Benedicto Pſeudopapa depoſitis, Alexandro V. per Cardinales utriuſque obedientiæ electo, celebratum fuit anno Domini 1409.

Hoc Concilium indictum, & congregatum fuit a Cardinalibus Gregorii XII. & Benedicti XIII. anno ſalutis 1409. ad ſchiſma tollendum. Res ſic geſta eſt, ut patet ex Blondo lib. 10. Decade 2. & Sancto Antonino part. 3. tit. 22. cap. 5. parag. 2. Cardinales obedientiæ Gregorii XII. videntes negotium extirpandi ſchiſmatis paulatim ad nihilum reduci, & non ſolum Gregorium XII. ſed etiam Benedictum XIII. concordiam recuſare, contra jusjurandum, & fidem in ipſorum electionibus datam: Gregorium quoque contra idem jusjurandum, & fidem, alios Cardinales, abſque ulla neceſſitate, & ipſis invitis, creare, hanc nacti occaſionem, ab eo tunc Lucæ commorante recedentes, Piſas petiere. Quod cum plerique eorum, qui Benedictum XIII. ſequebantur, vidiſſent, ſimili exemplo ipſum Benedictum deſerentes, cæteris Cardinalibus Gregorii, qui Piſis erant, ſeſe adjunxerunt, ibique indicto Concilio Generali, & cum maxima Prælatorum frequentia inchoato, uterque Pontifex ab iis damnatus eſt, & utroque tanquam perjuro, ſchiſmatico, hæretico, colluſore, & ſchiſmaticorum fautore publico omnium Decreto Nonis Junii anno Domini 1409. e Pontificatu dejecto, in utriuſque locum vigeſimo poſt abrogationem die, tertium elegerunt Petrum Philaretum, natione Græcum, Provinciæ Cretenſis, inſtituti, & Ordinis Fratrum Minorum, ex ſacro Theologiæ Doctorum examine Presbyterum Cardinalem Baſilicæ ſanctorum Apoſtolorum, & Alexandrum V. vocaverunt.

Fuſius deſcribit acta hujus Concilii Spondanus ab anno 1409. cui viginti tres ſeſſiones tribuit.

CONTROVERSIA.

Antequam Concilium hoc haberetur, multo antea diſputabatur de modo tollendi ſchiſma tam diuturnum in Eccleſia. Unum medium ſupra cætera videbatur potentius ad medendum tanto morbo, nempe uterque Pontifex Concilio ſe ſubmitteret. Sed reſiſtebant alii dicentes Papam non debere ſubmittere ſe ulli auctoritati. Qua de re in literis Univerſitatis Pariſienſis ad Carolum Regem Francorum an. 1394. hæc leguntur. Neuter eorum ſe tanquam Papa ſubderet, ſed tamquam in dubium revocatus, &c. præterea id falſum eſt, quod ſubjungitur, non poſſe Papam ſeipſum in alterius ditionem ſubmittere. Numquid Chriſto major erit, de quo ſacratiſſima Euangelii hiſtoria prodit, *& erat ſubditus illis*, ſcilicet Matri, & Joſeph? matri namque ſuæ, hoc eſt ſanctæ Eccleſiæ, quam fidelium omnium matrem eſſe conſtat, ſi ipſe catholicus eſt, materno jure ſubditur: niſi forſan quis dixerit, poſtquam ſponſa facta eſt, matrem eſſe deſiiſſe, &c. numquid ex Papatus ipſo jure a fraternæ correctionis eximetur lege, ut eidem omnium malorum agendorum licentiam impune demus? de ſolo Deo Job id loquitur: *non eſt, qui dicat ei, cur ita facis?* ab his percontari liberet jura, ſi quæ hæc prohibent, divinane,

Digitized by Google

æ, an humana, an pure poſitiva ſint? non divina profecto aliqua allaturi ſunt, reſtat, ut poſitiva ſint, quibus, ut ipſi ajunt, non eſt Papa ſubjectus. Idcirco ſemetipſum compromittendo, non contra illa ageret. Hæc ante Concilium, & alia diſcutiebantur. Poſtquam vero congregatum fuit, & infelicem exitum ſecundum ſpeciem ſaltem habuit, quis enim cognovit ſenſum Domini, & vias providentiæ ipſius? etiam dubitatum eſt valde, an canonice, & legitime eſſet convocatum, eo quod ſine ulla Romani Pontificis auctoritate eſſet indictum. De ea re, teſte Antonino loco citato, Laurentius Rodulphus Florentiæ triduo diſputavit, & tandem concluſit, Concilium eſſe legitimum. Joannes Gerſon in libello, an Papa exauctorari poſſit, *Hi Dei nutu*, inquit, *& Spiritus ſancti, ſicut credendum eſt, tacti fuerunt*. Item cum Alexander V. Bononiæ graviter ægrotaſſet (dicitur, quod toxicatus fuit in cliſterio) & cognoviſſet ſibi mortem imminere, Cardinales ad ſe venientes ad concordiam, & pacem, & ad tuendam Eccleſiæ dignitatem adhortatus, dixit, per eam mortem, quam ſe continuo ſubiturum putabat, ſe exiſtimare, & credere, quæ in Concilio Piſano acta fuerant, recte, & integre ſine dolo malo facta fuiſſe. Inſuper ipſe Alexander V. in eo Concilio creatus in numero Pontificum Romanorum reponitur. Attamen res varie agitata eſt a pluribus. Illegitimum putarunt Gregorius, & Benedictus ambo inter ſe de Papatu contendentes, & qui eorum partibus plus æquo addicti erant. Oecumenicum appellant Severinus Binius in notis, Blondus lib. 10. dec. 2. & quotquot Alexandrum V. in recta ſerie Pontificum annumerant, maxime Joannes Gerſon, qui Concilio interfuit. Alii media via incedentes nec probant, nec reprobant, ut Bellarminus lib. 4. de Ro. Pontifice c. 14. & lib. 1. de Concil. c. 8. magis tamen inclinat, ut legitimum cenſeatur. Quæ eſt communior, & verior ſententia, nec Alexander VI. aliter ſe ſextum appellaſſet. Unde & ſtatim poſt creationem recepit Legatos omnium fere Europæ Principum, publice gratulantium Eccleſiæ tranquillitati, & paci, pauciſſimis inhærentibus Gregorio, & Benedicto ad anguſtos limites redactis. Concilio etiam interfuerunt undique collectæ omnes ferme nationes, graviſſimi Eccleſiæ Prælati, utrumque collegium Cardinalium Benedicti, & Gregorii ad viginti quatuor, Patriarchæ tres, Epiſcopi 108. Monaſteriorum Patres 300. Theologi 108. Principum Oratores, aliique viri præclari. Quod tamen Eccleſiæ ſciſſuram durantem ab eo tempore, quo Clemens V. Pontificiam ſedem Avenione collocaverat, non reſarcivit: quin duobus Pontificibus ſuam dignitatem retinentibus tertium addit, duravitque ſchiſma triceps, quouſque per Concilium Conſtantienſe ſublatum eſt, electo Martino V. Quam dignus autem Pontificatu fuerit Alexander V. contra calumnias Theodori Niemi prodit Lucas Vvadingus Annal. to. 5. ad an. 1410. ex teſtimoniis Platinæ, Ciacconi, Papirii Maſſoni, Fulgoſii, Gerſonis, Baptiſtæ Egnatii, Onuphrii, & Nicolai Harpsfeldii in hiſtoria Anglicana.

Probatur autem fuiſſe legitimum: quia in caſu, in quo plures ſunt dubii, & incerti Romani Pontifices, iis invitis, Cardinalium auctoritate Concilium Generale convocari, ejuſque poteſtate omnes e Pontificatu amoveri poſſe patet: quia cum non eſt certus Pontifex, perinde eſt ac ſi Pontifex nullus omnino eſſet, & ſic eum Eccleſia eligit. Cum ergo multi dubii, & incerti pro Pontificibus habentur, jure poteſt Eccleſia novum creare Pontificem, & præcipere, ut cæteri omnes Pontificatu ſe abdicent: quod ni fecerint, poteſt eos ſententia lata Pontificatu dejicere, & omnibus fidelibus imperare, ne eos ullo modo pro Pontificibus agnoſcant, habeant, & venerentur: & licet initio auctum fuerit ſchiſma per hoc Concilium, longe tamen breviori tempore extinctum eſt, ut paulo poſt apparuit, quam ſi duo tantum contendiſſent, quorum colluſione, & obſtinatione ſpes pacis, & unionis tollebatur.

Sed undenam, dicet aliquis, colligi poteſt, tantum juris, & poteſtatis eſſe penes Eccleſiam?

Reſp. Id ex Chriſti inſtitutione per neceſſariam, & evidentem rationem deduci, ne ſcilicet Chriſtus ſuam Eccleſiam deſeruiſſe videatur: alioqui enim multis dubiis, & incertis pro Pontificibus Summis in Eccleſia ſe gerentibus, ſane innumeris calamitatibus, & malis ipſa premeretur, & vexaretur Eccleſia.

Concil. Salisburgenſe, Provinciale, in cauſa Fidei, ac morum, ſub Everhardo Archiepiſcopo Salisburgenſi, circa annum Domini 1420. tempore Martini Papæ V.

Conciliũ Conſtantienſe Generale XVI. habetur in 3. claſſe.

IN hoc Concilio confirmantur ſtatuta Prædeceſſorum, & innovantur ſequentia: *De* ſumma Trinitate, & fide catholica: De conſtitutionibus: De conſuetudine: De renunciationibus: De ſcrutinio: De filiis Presbyterorum: De officio Archidiaconi: De officio Vicarii: De Officio delegati: De Officio Ordinarii: De majoritate, & obedientia: De his, qui vi, metuque abſolvunt, vel abſolvuntur: De alienatione: De Judiciis: De foro competenti: De vita, & honeſtate clericorum, & mulierum: De inſtitutionibus: Ut Eccleſiaſtica beneficia ſine diminutione conferantur: De emptione: De pignoribus: De teſtamentis: De ſepulturis: De Parochiis: De Jure patronatus: De celebratione Miſſarum: De Baptiſmo: De immunitate Eccleſiarum: De Simonia: De ſententia excommunicationis, ſuſpenſionis, & interdicti: De hæreticis: De Judæis: De prohibito, & illicito veſtitu mulierum. Quæ omnia in Jure patent.

Concil. Bituricenſe, pro approbatione Pragmaticæ Sanctionis in Gallia, celebratum anno Domini 1438. tempore Eugenii Papæ IV.

Conciliũ Baſileenſe Univerſale XVII. An. 1431. habetur in 3. claſſe.

DE cauſa, Actiſve hujus conciliabuli apud Bituriges in Gallia celebrati (quod una in Actis Baſileenſis Concilii Eugenius IV. Nicolaus V. Pius II. & Leo X. in Concilio Lateranenſi reprobarunt) Gaguinus lib. 10. ita ſcribit: *Apud Baſileam Eugenii IV. Romani Pontificis aſſenſu congregato Concilio, ii, quibus Eccleſiaſticam tueri dignitatem mandatum erat, Leges communi omnium ſententia rite digeſtas ſanxerunt, quas a Carolo admitti, miſſis ejus rei cauſa Oratoribus, petierunt*. Legum hæc Capitula fuerunt.

1. *Romanus Pontifex quoque decennio Generalem Synodum, loco, quem volet, poſt hac congregato. Si negligens erit, poteſtas eſto Patribus id deſignandi. Convocati Concilii locum, niſi neceſſum erit, Pontifex non mutato.*

2. *Baſileenſis Concilii auctoritas, & ipſius Decretorum conſtantia perpetua eſto: quæ nemo umquam, nec ipſe Romanus Pontifex tollere, infirmare, aut transferre præſumito, &c.*

Ac poſt ſingulas Conſtitutiones enarratas, quæ nihil aliud ſunt, quam brevia ſummaria Seſſionum præcipuarum Baſileenſis Conciliabuli, Gaguinus prædicto loco hæc ſubjungit: *Hæc cum Carolus ſatis enucleata, digeſtaque comperiſſet, indicto apud Bituriges Concilio, Pragmaticam (quam vocant) Sanctionem tulit, eamq; in Parlamenti Senatu promulgari mandat anno Chriſtianæ ſalutis 438. ſupra milleſimum, Nonis Julii. Quam Regia auctoritate Baſileenſis Synodi factam Conſtitutionem, qui deinceps fuere Romani Pontifices, non ſecus ac pernicioſam hæreſim execrati ſunt: quod eam nemo Pontificum, diſſoluto Baſileenſi Conventu, probaverit.*

Circa hanc Pragmaticam Sanctionem ſciendum, quod illa ad petitionem Pii II. Pontificis a Ludovico XI. Rege Franciæ abrogata eſt: ejuſdem Ludovici Epiſtola ad præfatum Pontificem evidentiſſime conſtat, quæ etiam inſeritur Seſſione 4 Concilii Lateranenſis ſub Julio II. celebrati, & ſic habet: *Ludovicus Dei gra-*

A *gratia Francorum Rex, tibi ſanctiſſimo Patri noſtro Pio Papæ II. obedientiam filialem, & plenos devotionis affectus, &c.* Et paucis interjectis: *Et ſi conſtitutio quadam in Regno noſtro, quam Pragmaticam vocant, magno Prælatorum conventu, magna temporis deliberatione concluſa fuerit, & jam callum obducens, quietum prope fixerit ſtatum; Tu tamen tuis ad nos literis illam a Regno noſtro auferri, explodi, abrogariq; flagitas. Hinc enim exoritur, ut dum per Pragmaticam Sanctionem ipſam ſumma in Eccleſia tuæ Sanctitatis minuitur auctoritas, dum Prælatis in Regno noſtro quoddam licentiæ templum præſtruitur, dum congruens unitas ad alia Regna, conformitaſque tolli videtur, abroganda ſit ipſa Pragmatica, tollendaque a Regno noſtro, quippe quæ adverſus tuam Sedem,* B *omnium Eccleſiarum matrem, ab inferioribus Prælatis lata ſit, tanquam, ut Scriptura loquitur, quo modo ſi elevetur virga contra levantem ſe, aut baculus, qui utique lignum eſt. Quicquid licet, beatiſſime Pater, plerique docti homines confutare niterentur, atque diluere, multaque nos dehortarentur abrogare Sanctionem ipſam: Te tamen Principem totius Eccleſiæ, Antiſtitem ſacrorum, Te Dominici gregis Paſtorem profitemur, & ſcimus, Teque jubentem ſequimur, Tibiq; ac beatiſſimi Petri Cathedræ conſentimus, & jungimur. Itaque, ſicut mandatis, Pragmaticam ipſam a Regno, noſtroque Delphinatu Viennenſi, & omni ditione noſtra per præſentes pellimus, dejicimus, ſtirpituſque abrogamus; & quam, qualemve ante Pragmaticæ ipſius editionem, circa Eccleſiaſticorum Beneficiorum, aliarumque rerum ſpiritualium diſpoſitionem, cenſu-* C *ram, moderationem in Regno noſtro, omnique ditione noſtra, tui prædeceſſores Martinus V. & Eugenius IV. Romani Pontifices habebant, & exercebant, talem, eamdemque noſtro adjutorio beatiſſimo Petro, Tibique ipſius ſucceſſori reddimus, præſtamus, & reſtituimus, cum ſummo Imperio, cum judicio libero, cum poteſtate non coarctata, &c.*

Sſ. 10.

Principis Chriſtianiſſimi digna confeſſio.

Extant Pii II. Litteræ ad Ludovicum XI. quibus laudatur ejus conſilium de abroganda pragmatica. Inter cætera, inquit, commendamus, quod abſque conventu, & conſultatione multorum pragmaticam auferre conſtituiſti. Sapis certe, & Regem te magnum oſtendis, qui non regaris, & regas. Optimus enim Princeps eſt, qui per ſe recta cognoſcit. Hæc Pius ſcribebat, metu, ut ipſe ait, idque verum erat, ne ſi D conventus publici haberentur, Epiſcopi, & Clerus Galliæ pro pragmatica ſententiam dicerent. Putabant enim plures Eccleſiaſticam diſciplinam ſtare poſſe beneficio pragmaticæ.

De his plura in Lateran. V. claſſe 3.

Concil. Friſingenſe, in cauſa Eccleſiaſticarum Conſtitutionum, tempore Nicodemi de Scala Epiſcopi, anno 1440. ſub Eugenio IV.

Florentinum generale XIX. habetur in 9. claſſe.

IN hac ſynodo multa utilia ſancita ſunt ad ſequentia capita ſpectantia. De clericis peregrinis, & ignotis non admittendis, niſi literas dimiſſorias habeant. De judiciis. De foro competenti. De vita, & E honeſtate clericorum. De cohabitatione clericorum, & mulierum. De clericis non reſidentibus. De Præbendis, & dignitatibus. De rebus Eccleſiæ non alienandis. De ſepulturis. De decimis. De Regularibus, & eorum ſtatu. De Jure Patronatus. De cenſibus, & exactionibus. De benedictione ſalis, & aſperſorii diebus Dominicis. De celebratione Miſſarum. De Baptiſmo. De cuſtodia Euchariſtiæ, Chriſmatis, & aliorum Sacramentorum. De clandeſtina deſponſatione. De Simonia. De Judæis. De uſuris. De pœnis. De pœnitentiis, & remiſſionibus. De ſententia excommunicationis. De publicatione ſtatutorum. De quibus omnibus in pluribus Conciliis dictum eſt, & in Jure canonico hæc omnia digeſta ſunt.

Concil. Turonenſe, pro reformandis moribus Eccleſiæ, celebratum Andegavi in Gallia, anno Dom. 1448. tempore Nicolai Papæ V.

DE hac ſynodo Poſſevinus in Apparatu ſacro hæc:

Turonenſe Concilium Provinciale anno 1448. Nicolai autem Quinti anno 2. celebratum eſt Andegavi, Joanne Archiepiſcopo Turonenſi Præſide. Adfuere Coepiſcopi, ſeu Suffraganei, Petrus Summachovienſis, Joannes Cenomanenſis, Guilielmus Nannetenſis, Robertus Redonenſis, cæterique tam Epiſcopi, quam Abbates per Procuratores. Summa eſt autem, ſive Compendium.

Cap. I. Quilibet Sacerdos ſingulis diebus non ſolemnibus dicat Officium Mortuorum, ad minus cum tribus Lectionibus, maxime cum pro fidelibus Defunctis celebrabit: quia ſancta, & ſalubris eſt cogitatio pro Defunctis exorare, ut a peccatis ſolvantur.

Officium mortuorum.

Cap II. Diſtributiones quotidianæ, & anniverſariæ in Eccleſiis Metropolitanis, Cathedralibus, & Collegiatis, pro intereſſentibus perſonaliter Horis, & Anniverſariis, non dentur abſentibus, ita quod qui non laborat, non manducet.

Cap. III. Nullus Canonicus, aut alia perſona Eccleſiaſtica in diverſis Eccleſiis pro eadem Hora diſtributiones recipiat.

Cap. IV. Præſentes Horis canonicis ſilentium teneant, Lectionibus diligenter intendant, Orationes devote audiant; nec bini, & bini in Choro Horas ipſas dicere præſumant.

Cap. V. Ludos noxios, & ſcandaloſos omnibus quidem, ſed clericis præſertim, prohibemus.

Cap. VI. Prædicatores, cujuſcumque gradus, vel conditionis exiſtant, non in erectis ad hanc rem theatris, ſed locis Deo dicatis, cum omni reverentia, & humilitate verbum divinum annuncient. Nec Sacerdotes, niſi in locis conſecratis, Miſſas celebrent.

Cap. VII. Ppohibemus, ne Abbates, aut Priores conventuales ſupra ſe Abbates non habentes, qui de privilegio, vel conſuetudine bona Prioratuum vacantium ab eiſdem dependentium ad ſe pertinere aſſerunt, totaliter utenſilibus, & bonis aliis mobilibus denudent.

Cap VIII. Archidiaconi, Archipresbyteri, Decani, & alia perſona Eccleſiaſtica, de jure, aut conſuetudine Eccleſias viſitantes, ſi non debite viſitaverint, nihil percipiant, cum ferendum minime ſit, ut temporalia metat, qui ſpiritalia non ſeminat, & potius quam quæ Chriſti ſunt, ſua quærat.

Cap. IX. Prohibemus, ne aliquis, cujuſcumque ſtatus, vel conditionis exiſtat, teneat concubinam: contrarium facientes, ſui ubi Superioris auctoritate Canonice moniti fuerint, excommunicentur.

Cap. X. Prohibemus, ne quis ſententiam excommunicationis latam per Judicem, occultam teneat, ſed ipſam infra menſem, a tempore, quo lata fuit, faciat publicari.

Cap. XI. Quia per clandeſtina matrimonia a ſanctis Patribus non ſine cauſa, & merito prohibita, multa mala eveniunt; prohibemus, Ne quis Presbyter ſæcularis, aut Regularis de cætero talia matrimonia celebrare, aut ſolemnizare præſumat ſub pœna excommunicationis.

Cap. XII. Inſultationes, clamores, ſonos, & alios tumultus fieri ſolitos in ſecundis, vel tertiis quorumdam nuptiis, quos Charivarium vulgo appellant, propter multa, & gravia inconvenientia, quæ inde ſequuntur, fieri omnino prohibemus ſub excommunicationis ſententia, & alia pœna arbitraria.

Charivarium.

Cap. XIII. Excommunicantur invaſores, raptores, deprædatores, occupatores ſuo nomine, vel alieno, perſonarum Eccleſiaſticarum, rerum ſuarum, ſeu locorum religoſorum. Item qui domibus, vel locis Eccleſia-

Digitized by Google

cleſiaſticis poſuerint comeſtores. Et quia facientes, & conſentientes pari pœna conſtringuntur, receptatores, defenſores invaſorum, & qui ad præmiſſa dederint conſilium, vel favorem, publice, vel occulte eiſdem pœnis mulctentur. Et poſt mortem, niſi ipſi, vel eorum heredes ſatisfecerint de præmiſſis, Eccleſiaſtica careant ſepultura.

Cap. XIV. Comprobatur Statutum Reverendiſſimi Simonis Seren. Reverend. Epiſc. tituli ſanctæ Cæciliæ Cardinalis in Francia Legati, quo ſententiam excommunicationis eos incurrere decrevit, qui quomodocumque nuntios, bajuloſque ſententiarum, aut executorum Eccleſiaſticorum Judicium hac occaſione capere, detinere, occultare, carceri mancipare, aut quod gravius eſt, interficere tentaverint.

Cap. XV. Prohibemus, ne ignotæ Sanctorum aliquorum Reliquiæ quæſtus gratia per noſtram Provinciam deferantur. Contrarium facientes per locorum Ordinarios diſtricte compeſcantur.

Cap. XVI. Statuimus, ut amodo Indulgentia per ſedem Apoſtolicam conceſſa, vel concedenda, per Rectorem, aut alium providum honeſtum, & eruditum virum, per loci Diœceſanum ſeu ejus Vicarium deputandum publicentur, & populo exponantur.

Concil. Lugdunenſe, pro ſchiſmate inter Nicolaū Papam, ac Felicem Antipapam tollendo, congregatum an. Dom. 1449. temp. Nicolai Papæ.

DE hac ſynodo ita Genebrardus lib. 4. ſuæ Chronologiæ anno 1449. Concilium Gallicanum Lugduni celebratum, juſſu Caroli Regis ad tollendum ſchiſma inter Nicolaum, & Felicem, qui rogatus a Concilio, & Friderico III. Imperatore, libere ceſſit Pontificatu. Unde vulgo de eo ferebatur carmen:

Lux fulſit mundo, ceſſit Felix Nicolao. Joannes le Maire.

Concil. Toletanum, in oppido quodam Hiſpaniæ de Aranda, ad reformandos Clerici, populique mores, celebratum anno Domini 1473. tempore Sixti Papæ IV.

Conſtitutiones hujus Concilii.

QUod Archiepiſcopi Provincialia in biennio, & Epiſcopi ſynodalia annuatim ſaltem Concilia celebrent.

Quod Rectores Eccleſiarum habeant in ſcriptis articulos fidei, &c. & publicent populo.

Quod non promoveantur ad ſacros Ordines non ſcientes loqui Latinaliter.

Quod non admittantur clerici aliarum Diœceſum ſine literis Commendatitiis.

Quod Prælati non incedant publice ſine roqueto, nec induantur ſericis veſtibus, nec calceent ſotulares albos, & quod ad menſam ipſorum legantur ſacræ Scripturæ.

Quod non induantur clerici veſtibus ſericis rubeis, vel viridibus, nec calceent ſotulares albos, vel borſegues albos, vel rubeos, niſi cum nigris deſuper ſotularibus.

Quod obſerventur dies Dominici, & feſtivi.

Quod clerici non induantur luctuoſis veſtibus.

Proceſſus, qui debent fieri contra clericos, qui publice tenent concubinam.

Quod non ſcienti loqui Latinaliter non conferantur Parochiales Eccleſiæ, nec canonicatus, & dignitates.

Quod clerici non ludant ad taxillos.

Quoties celebrandum. Quod Epiſcopi ter, & Sacerdotes quater ſaltem in anno celebrent.

Quod nulli prædicent ſine licentia Prælatorum, & quod Quæſtores legant duntaxat literas, quas ſibi conceſſerint Diœceſani, nihilque aliud proponant.

Tonſura. Quod clerici in minoribus deferant tonſuram unius regalis, & habitum congruentem, alioquin perdant privilegium, & quod literæ Ordinum præſententur coram Diœceſanis.

Quod clerici in ſacris Ordinibus conſtituti, aut Beneficiati non vivant cum Dominis temporalibus ad auxilia armorum præſtanda.

Quod non fiant nuptiæ, nec carnales commixtiones, nec ſolemnitates, tempore a Jure vetito.

Quod qui clandeſtine contraxerint, niſi ad minus quinque teſtes adfuerint, excommunicationis ſententiam incurrant.

Quod qui violenter occupaverint poſſeſſiones Beneficiorum, ſint excommunicati ipſo facto.

Quod non fiant in Eccleſiis repræſentationes inhoneſtæ, dum Divina aguntur.

Quod decedentes in duello careant Eccleſiaſtica ſepultura, & non dicantur pro eis Divina, nec recipiantur oblationes.

Quod prohibentes tracturas decimarum, &c. ſint excommunicati.

Quod raptores careant Eccleſiaſtica ſepultura.

Quod excommunicatus in una Diœceſi evitetur in aliis.

Quod civitas, vel villa, de qua clerici fuerint expulſi, ſubjaceat interdicto.

Quod ordines gratioſe concedantur.

Quod pœnæ ſupradictæ contra beneficiatos habeant locum etiam in Rectoribus, & dignitatibus.

Quod Epiſcopi in ſuis Diœceſibus abſolvant a cenſuris prædictis.

Quod hæ Conſtitutiones infra duos menſes publicentur, & deinde poſt 40. dies obligent.

Quod ponantur teſtes ſynodales in qualibet Diœceſi per Prælatos, &c.

SÆCULUM DECIMUM SEXTUM.

Concil. Turonenſe contra Julium Pontificem in Gallia celebratum, anno Domini 1510.

DE rebus in hac ſynodo geſtis Genebrardus lib. 4. Chronologiæ iſta refert: *Concilium Gallicanum Turonenſe omniū Epiſcoporum Galliæ, & plurimorum Doctorumꝰ tam Theologiæ, quā Juris Canonici, pro Rege Franciæ contra Pontificem Romanum. In quo decretum eſt ut mitterentur ad Pontificem Legati, qui cum eo de pace agerent: vel ſi ipſos nollet audire, eum provocarent ad convocandum Generale Concilium.*

Concil. Piſanū, reprobatum, contra Juliū Papam, indictum, & congregatū an. Dom. 1511 temp. ipſius Julii Papæ, & Maximil. Imperatoris.

CUm Julius Pontifex juramento promiſiſſet, ſe infra biennium ſuæ ordinationis Univerſale Concilium celebraturum, illudque juſte impeditus non præſtitiſſet, Bernardinus Carvajal, Guilielmus Briſſonet, Renatus de Pria, Fridericus de S. Severino (ut conſtat ex ſeſſ. Concilii Lateranenſis) aliique Cardinales hæretici, atque ſchiſmatici, *convenientes ut locuſtæ* (inquit Julius Papa in Bulla Indictionis Concilii Lateranenſis, quæ extat ſeſſ. 1.) *acephali aggreſſi ſunt ſine Romani Pontificis auctoritate Oecumenicū Generale, atque Univerſale Concilium convocare, locum Concilii, & tempus indicere, & valvis Eccleſiarum, ac aliis publicis locis indictionem hujuſmodi affigere, Noſque, ac venerabiles fratres noſtros ejuſdem S. R. E. Cardinales vocare, & requirere, ut per nos, vel alios ad hujuſmodi eorum Concilium accedere vellemus, non formidarunt.* Et ſubjungit ibidem Julius: *Ne vero hæc injuſte, & per tyrannidem agere viderentur, aſſerebant, decennium poſt ultimum univerſale Concilium contra conſtitutionem Conſtantienſis Concilii jam dudū effluxiſſe, & nos convocare illud neglexiſſe, maxime cum juraviſſemus, & voluiſ-*

voluiſſemus illud poſt biennium a creatione noſtra te- A *nere, tempuſque pro homine interpellare: neque credendum fore noſtra auctoritate, & voluntate Concilii futurum. Et cum de gravibus criminibus notoriis durantibus univerſalem Eccleſiam ſcandalizantibus in capite agendum foret, ad Summum Pontificem Concilii congregationem non attinere, ſed ſecundo loco ad Cardinales, qui Pontifici in negligentia non adheſerunt, convocationem Concilii ſpectare.* Hæc de cauſa indicti Conciliabuli Julius Papa in Bulla, addens, eoſdem ad tegendam facti ſui turpitudinem, omnia mandata ſua nomine Maximiliani Imperatoris, & Ludovici Regis Francorum promulgaſſe: ipſis vero, Regi, & Imperatori, nihil hac de re conſtitiſſe

Surius anno 1511. hæc ſubjungit. B

Porro cum ea temeritas ad horrendum ſchiſma ſpectare videretur, Julius Pōtifex datis ad eos literis monuit perbenigne, ut ad pacem, & unitatem Eccleſiæ ſe reciperēt: alioquin fore, ut vel invitus in ipſos animadverteret. Ea admonitio tres Cardinales permovit, ut cum Pontifice in gratiam redire maturarent: quos Pontifex liberaliter, & clementer accepit: in alios, cum nollent ad ſanitatem redire, gravem ſane tulit ſententiam, qua illorum audacia nonnihil contuſa eſt. Sed tamen cum Regis Francorum fruerentur patrocinio, in ſententia permanſerunt. Monitus Gallus a Pontifice, ut ne eos foveret diutius, non magnopere curavit. Itaque a Pontifice excommunicatus eſt. Non longe aberat ab hac factione Maximilianus Cæſar, graviter commotus in Pontificem, quod non bona fide a ſe receſſiſſet, & cum Venetis fœdus percuſſiſſet: ſed vir gravis, & pru- C *dens admonitus a viris bonis ſeſe collegit, & celeriter ab hac temeritate diſceſſit.* Sic Surius.

CONTROVERSIA.

EXtat Apologia pro hoc Concilio in libro inſcripto, Status Romani Imperii, quam quia integram exhibere ſummæ inſtitutum non patitur, titulos tantum capitum huc tranſtulimus, unde noſci poterunt momenta controverſiæ hujus temporis, quæ Gallis infeſta fuit, ut cum victores eſſent in Italia, quaſi victi ex ea fugerent, dicentes durum eſſe contra pietatem pu- D gnare: vix enim unquam feliciter ceſſit Primogenito Eccleſiæ cum illius Patre diſcordia. Sic autem habent tituli.

1. Humilitas, conſtantia, & veritas tres ſunt dotes Chriſti, atque Eccleſiæ ejus ſponſæ.

2. Julius 2. duas acerbiſſimas evulgavit literas Apoſtolicas, quæ cauſam præbuerunt hujus Apologiæ.

3. Humilis, & modeſta reſponſio Patrum Piſanorum ad eos, qui conſilium dederunt Julio 2. ut Concilium Lateranenſe indiceret, & cenſuris patres Piſanos percelleret.

4. Depulſio quatuordecim convitiorum Patribus Piſanis objectorum.

5. Summa capita rerum, quæ Patribus Piſanis a Julio E 2. objiciebantur, & earum dilutio.

6. Patres Piſani nunquam affectarunt dignitatem Pontificiam, ſed Ariſtocraticam moderationem, qua Chriſtus primatum ſedis Apoſtolicæ temperavit, reſtituere voluerunt.

7. Cardinales Piſani a Curia Romana diſceſſerunt, eo quod nedum in ſententiis liberi, ſed nec in vita quidem tuti erant; quando Apoſtolicæ præceptiones notorium continent periculum, audiri quidem, ſed non impleri debent.

8. Memorati Cardinales receſſerunt cum manu militari, ut ſe a periculo, & inſidiis Epiſcopi Concordienſis eximerent.

9. Patres fatentur ſe aliqua diſſimulaſſe, ut fraudes, & dolos Epiſcopi Concordienſis vitarent.

10. Reſponſio ad objectionem duorum Cardinalium, qui dicebant falſum eſſe ſe aſſenſum præbuiſſe convocationi Piſanæ ſynodi.

11. Omnes Canones, quibus docetur Papam debere Concilia generalia convocare, intelligi debent regulariter, & ordinarie: nam extraordinarie, & in certis caſibus congregari poſſunt abſque Papa.

12. Indictio Concilii Piſani quatuor firmiſſimis principiis nititur, præcepto ſcilicet Eccleſiæ, voto, ac juramento Papæ, & Cardinalium, nec non etiam ad vitandum graviſſimum, & intolerabile ſcandalum.

13. Præceptum ducitur ex ſeſſ. 39. Concilii Conſtantienſis: dilutio objectionum contra hoc præceptum.

14. Depulſio eorum, quæ objiciebantur ad votum, & juramentum Papæ excuſandum.

15. Quo caſu concedatur alicui moræ purgatio, & de legibus ad eam requiſitis: ſero mora purgatur, cum jus ad alios devolutum eſt.

16. Julius 2. armatus Concilium Romæ indixit, non tam ſtudio liberi Concilii habendi, quam impediendi ne haberetur, & ne de Eccleſia reformanda ageretur.

17. Cardinales, qui Piſanam ſynodum indixerunt, quamdiu Romæ degerunt, non auſi ſunt mentionem facere habendi Concilii propter notiſſimam Julii 2. violentiam.

18. Utrum Papa in cauſa propria Concilium debeat convocare: fruſtra alicujus authoritas contra ſemetipſum expectatur: & utrum Joannes 23. Concilium contra ſemetipſum indixerit.

19. Dilutio objectionum contra temporis brevitatem: & quodnam tempus olim Patribus Eccleſiæ primitivæ, ut convenirent ad Concilium, præſcriberetur.

20. Civitatem Piſanam maxime idoneam eſſe habendo Concilio generali, & de numero Prælatorum qui interfuerunt primo Concilio Piſano, ad extinguendum ſchiſma.

21. Ab eo tempore, quo Romani Pontifices habuerunt arces, atque armatas cuſtodias, Roma non fuit idonea habendis Conciliis: nam Spiritus ſanctus non afflat niſi liberas mentes: unde cum Julius 2. exercitum habeat inſtructiſſimum, Roma non eſſet tutus locus iis, qui de Eccleſia reformanda loqui vellent.

22. De cenſuris irrogatis contra Patres Piſanos: & neceſſitate Concilii habendi, ad ſpiritum Eccleſiæ retinendum, & diſciplinam Eccleſiaſticam vindicandam.

Hæc fuſius tractantur in dicta Apologia, quæ nos narrative duntaxat hic indicamus, cum modo parum utile eſſet de his difficultatibus doctrinaliter definire. Lateranenſe autem Concilium V. de his nonnulla habet claſſe 3.

Concil. Senonenſe, in urbe Pariſienſi contra inſurgentes Lutheranos, & improbos mores ſub Antonio a Prato Archiepiſcopo tempore Clementis VII. anno Chriſti 1528.

Concilium Lateranenſe V. Generale XXI. habetur in 3. claſſe.

EPISTOLA.

A*Ntonius miſeratione divina, tituli ſanctæ Anaſtaſiæ, ſacroſanctæ Romanæ Eccleſiæ Preſbyter Cardinalis, Archiepiſcopus Senonenſis, Galliarum, & Germaniæ Primas, Albigienſis Epiſcopus, ac Franciæ Cancellarius: univerſis præſens hoc ſcriptum inſpecturis, ſalutem in eo, qui eſt omnium vera ſalus. Cum frequens Conciliorum celebratio agri Dominici præcipua ſit cultura, quæ vepres, ſpinas, & tribulos hæreſum extirpat, exceſſus corrigit, deformata reformat, & vineam Domini ad frugem uberrimæ fertilitatis adducit. Generalia autem non facile poſſint, aut ſoleant adunari, quibus ſuboleſcentes errorum fibræ animadverſionis tempeſtiva ſarculo præcidantur, provide admodum a ſanctis patribus inſtitutum eſt, ut metropolitani provincialia ſubinde Concilia convocarent, quibus una cum ſuis ſuffraganeis,*

irre-

irrepentibus animorum morbis, & commiſſæ ſibi plebis A *contagioni, digna cautione mederentur. Quod etſi ſemper utique fuerit non ſegniter obſervandum, ea tamen ſeſe nobis obtulit neceſſitas, ut in tanta curarum noſtrarum mole nulla dilatione negotium tam ſanctum protrahi pateretur. Siquidem cum gravis, & lethifer morbus afflictat corpus, ac depaſcit, adhibenda eſt e veſtigio ſalutaris medicina ſine ulla procraſtinatione: quæ propulſato morbo priſtinam ægroto ſanitatem inſtauret. Et periculoſa tum ſolet eſſe mora, cum per illam languor exitialis invaleſcit amplius, & valentiores ſumit vires. Quid igitur factitandum, cum extrema quædam animorum peſtis immaniter graſſatur in omnes, & lue ſua mortifera longe, lateque debac-* B *chatur? Nonne rejecta omni prorogatione, incunctanter occurrendum eſt, & mature tam peſtilenti malo, remediis ſalutaribus, & accommodis; ne ſi oſcitanter idipſum, & lente agatur, interea tabes illa peſtifera latius proſerpat in plures, & diffuſius propagetur? Tale autem quiddam noſtra accidiſſe ætate circa fidei, & morum corruptelam, vel tacentibus linguis, res ipſa plane loquitur. Adeſſe jam tempora illa pe-*
2. Tim. 3. *riculoſa, de quibus ad Timotheum ſcribit Apoſtolus, ipſa rerum experientia dilucide comprobat. Tanta enim Martini Lutheri, & perditorum quorundam hominum auſpiciis in orthodoxam fidem peſtis efferbuit, tam gravis Eccleſiæ procella ſuperioribus hiſce diebus* C
Matth. 24. *incubuit: ut electi (quod eſt apud Matthæum) propemodum viderentur in errorem induci, & dirum concuſſæ Petri naviculæ naufragium intentari. Nempe eo dementiæ proruperunt Eccleſiæ perduelles, in eam venere perfrictæ frontis impudentiam, dum extinctarum quondam hæreſum cineres exſuſcitant, dum hæreſiarchas ab omni fidelium theatro quondam exploſos orthodoxis Patribus anteponunt: ut Sacroſanctam Conciliorum authoritatem reſpuant, nullum vel apertiſſimum ſcripturæ locum non depravent, ſed corruptum, atque adulteratum in ſuam utcunque ſententiam detorqueant. Ne ſerpat itaque latius hic cancer, ne quis e commiſſa nobis plebe, vana cujuſdam libertatis prætextu, aut adulterino ſcripturarum fuco deceptus, tam dirum, ac peſtilens venenum hauriat:* D *de ſuffraganeorum noſtrorum conſilio decreta quædam promulgari juſſimus, quibus exitiale Lutheri, & cæterorum id genus hæreticorum virus aliqua ex parte detegatur. Adjecta ſunt & nonnulla conſtitutiones, quibus inſoleſcentes noſtra tempeſtate mores, & ſuppullulantes quidam exceſſus comprimantur. Diſciplinæ tamen ordinem ſecuti, a generali primum decreto ſuſceptum fidei negotium inchoamus, ad ſpecialia ſubinde progreſſuri. Datum Pariſiis, anno Domini milleſimo quingenteſimo viceſimo octavo, die vero viceſima menſis Februarii.*

Psal. 128. Scribens Regius Pſaltes de Eccleſia, ejuſque adverſariis, & vano, atque inani eorum conatu, *Sæpe* (inquit) *expugnaverunt me a juventute mea: dicat nunc Iſrael. Sæpe expugnaverunt me a juventute mea:* E *etenim non potuerunt mihi.* Quibus ſane verbis indicat, Eccleſiæ vel a primordiis ſuis hoſtes non defuiſſe: qui atrociter quidem illam expugnarunt, ſed minime devicerunt: hoſtiliter quoque exercuerunt, ſed non pro ſua potuerunt libidine extinguere. Quare cum præpoſuiſſet: *Sæpe expugnaverunt me a juventute mea*: mox ſubjunxit, *etenim non potuerunt mihi*: quod idem facile cognoſcet, quiſquis veteres hæreſiarchas, & eorum errores paululum diſcuſſerit. Nam a plurimis adverſariis oppugnatam Eccleſiam fuiſſe percipiet: ſed ſemper de illis nobiliter triumphaſſe. Impugnarunt in primis Eccleſiam in primo ſuæ juventutis flore Simoniani, Nicolaitæ, Gnoſtici, Carpocratiani, Chiliaſtæ, Ebionei, & plerique alii hæretici, qui falſo arbitrati vafris ſuis argutiis, & dolis, ſupplantare Eccleſiam, tamquam fumus evanuerunt: Eccleſia autem victrix, glorioſaque permanſit. Subſecuti ſunt deinde alii, Eccleſiam inſidioſius, & occultius

A adorti: qui ſacras literas aliquatenus ſuſcipientes, & nudo earum cortici inhærentes, ejus authoritatem non ſolum moliti ſunt imminuere, verum etiam prorſus enervare. Hujuſmodi fuerunt Manichæus, Aerius, Vigilantius, Valdo, Marſilius Patavinus, & Joannes Vviclefus. At fruſtra id tentarunt: quandoquidem ſolido fundamento innixa everti non potuit. Voluit nempe Deus tantam eſſe Eccleſiæ ſuæ ſtabilitatem, ut per eam veluti per infallibilem quandam regulam ad ſalutem mortales dirigerentur. Nam, ut Matth. 18.
ſanctæ ſcripturæ conteſtantur, nulli ad vitam beatam patet aditus, qui Eccleſiam certe non audiat, aut qui ab ejus communione excluſus ſit. Nec certe gloriari B poſſunt hæretici: quaſi apud illos reſideat Eccleſia Catholica. Nam cum illa ſit univerſalis, omneſque fideles complectatur (alioqui Catholica non eſſet) angulis, aut latibulis hæreticorum nequit circumſcribi. Huc accedit, quod in integritate fidei Eccleſia Catholica eadem ſemper perſeverat, nec ullis erroribus coinquinatur. At contra, nefariis ſuis conventiculis veluti infamibus proſtibulis fidem hæretici proſtituere, ac violare ſatagunt, dum impie in ſuis adin- Matth. 28.
ventionibus fornicantur. Præterea, in finem uſque ſæculi, juxta Chriſti pollicitationem, perduratura eſt Eccleſia Catholica: quod nullis adhuc hæreticorum ſectis contigit. Quare non poteſt apud hæreticos Ca- C tholica Eccleſia reſidere: licet ſecus arbitrati ſunt Manichæus, Aerius, Vigilantius, & cæteri prænominati. Quorum pernicioſos errores paulo diffuſius explicare conſtituimus: quod iidem ſint, aut fere ſimiles illis, qui hac tempeſtate repullulare videntur.

Præfatorum itaque hæreſiarcharum primus fuit non Manichæus.
minus impius, quam ridiculus, Manichæus: qui tollens liberum arbitrium, duplicem in homine ſtatuit naturam, alteram bonam, alteram malam: & bonam quidem a Deo, imo de Dei ſubſtantia conditam aſſerit: & eandem ſemper bene agere, malam vero a *Principe tenebrarum*, ſemper male. Agunt enim juxta illius ſententiam non libere, & voluntarie, ſed neceſſario, & naturaliter: ob idque nihil imputandum putat hu- D manæ voluntati, ſed naturis illis maxime inter ſe contrariis. Nec ea in re multum diſtat a Manichæo Lutherus. Nam cuncta, quæ ab homine fiunt, neceſſario fieri Lutherus credit: nec in hominis ſitum pote- Lutherus.
ſtate ſuas vias bonas facere, aut malas. Aufert etiam ipſe, ut Manichæus, liberum arbitrium: licet alias ab eo diſſentiat. Manichæus namque humanam ſalutem ponit in operibus bonæ illius naturæ. At Lutherus ſola fide, & fiducia in Deum, ejuſque promiſſa, ſecluſis bonis operibus, homines juſtificari arbitratur. Errat Manichæus, errat & Lutherus. Erravit conſimiliter Pe- Pelagius.
lagius, dum aliud extremum ſecutus, ad vitam beatam comparandam minime neceſſariam putat divinam gratiam: ſed ad id ſufficere cenſet liberum arbitrium, ſi modo adſit divinæ legis cognitio. *Porro* talia delira- E menta reſpuens Eccleſia Catholica, hæc tria ad ſalutem requiri docet, fidem, bona opera, & divinam gratiam: neque abſque his patere homini adulto viam ſalutis. Accedentem ſiquidem ad Deum oportet primum divinæ gratiæ munere adjutum credere, deinde bonis operibus intendere: in quibus efficiendis & liberum arbitrium operatur, & gratia: primo tamen, & principalius gratia. Quapropter qui hominem bene operari, & ſalutem conſequi arbitratur abſque gratia, & primatum boni operis libero arbitrio aſcribit, non gratiæ, Pelagianus cenſendus eſt: qui vero ſalvari hominem exiſtimat neglectis bonis operibus, a libero arbitrio procedentibus, hic Manichæus eſt, & Lutheranus. Nam in errorem Manichæi incidit Lutherus, dum nimis anxie, & ſcrupuloſe devitat Pelagium. Metuens namque liberum arbitrium cum Pelagio nimis efferre, omne bonum opus, quod eſt in homine, Deo tribuit, & divinæ gratiæ, nihil prorſus libero arbitrio; ſicque tollens omnino liberum arbi-

Oo 2 trium

trium Lutherus factus eſt Manichæus, dum refugit eſſe Pelagianus. Debuerat certe Lutherus ex Apoſtolo noſſe, ita neceſſariam eſſe divinam gratiam ad bene operandum, ut cum ea tamen liberum arbitrium bonum opus efficiat. Teſtis ſiquidem eſt Apoſtolus, divinam gratiam in ſe vacuam non fuiſſe: cum *abundantius* (inquit) *laboravi: non ego autem, ſed gratia Dei mecum.* Unde recte conficitur, ipſum divinæ gratiæ (ut & reliquos fideles) cooperatum fuiſſe: quos ipſe cohortatur, ne in vacuum gratiam Dei recipiant, laborem eorum nuncians nequaquam fore vanum, ſi ſic gratia utantur, ut non fruſtra illam videantur ſuſcepiſſe. Utrumque nimirum alteri connectens Apoſtolus noluit liberum arbitrium otio torpeſcere cum Manichæo, & arrogantiam devitans Pelagii, ſic cooperationem tribuit libero arbitrio, ut ex ſe tamen, & citra divinæ gratiæ munus ſufficere non poſſit ad ſalutem. Hæc utique ſententia eſt Eccleſiæ Catholicæ, quam ſemper Catholici doctores tenuere, & in oppoſitam partem declinantes hæreticos divinorum eloquiorum teſtimoniis confutarunt, & damnarunt: quales (ut præmiſſum eſt) fuerint Pelagius, Manichæus, & hoc tempore Manichæi diſcipulus Lutherus.

1. Cor. 15.

Aerius.

Atqui Manichæo ſucceſſit Aerius, diſſimili quidem voluntate, ſed ſimili vanitate oppugnans Eccleſiam. Hic namque carnalem molitus ſtatuere libertatem, ſolemniter indicta ab Eccleſia nolebat jejunia ſervari; ne legi viderentur fideles obnoxii. Arbitrabatur enim, ſi jejunia ab Eccleſia conſtituta ſervarent, aut ſacris ejus legibus, ac inſtitutis obtemperarent, eos in ſervitutem redigendos, Chriſtianis hominibus minus convenientem. Qua in re liquido oſtendit, quam ignarus, quamque in divinis ſcripturis parum eſſet exercitatus. Intelligere ſiquidem debuerat ex apertiſſimis Sacræ Scripturæ documentis, quod vera libertas Chriſtianorum, qua fideles Chriſtus liberavit, non libertas eſt carnis, ſed Spiritus, per quam mortificatur caro cum ſuis concupiſcentiis, ſpiritus autem vivificatur. Adverſatur enim prorſus libertati Spiritus libertas carnis: ut præclare ſub typo Iſaac, & Iſmael, Saræ, & Agar, ad Galatas Apoſtolus deducit. Volens itaque Deo inſpirante Eccleſia hanc ſpiritualem libertatem Chriſtiana pietate dignam ſtatuere, moderata indixit jejunia, & rationabilem ciborum delectum certis temporibus, & diebus ſapientiſſime ſancivit, non hæc (ut volebat inſipiens Aerius) arbitrio relinquens filiorum, quorum ut pia mater ſalutem affectaret, & haberet ſolicitudinem. Noverat enim, ſenſus, humanique cordis cogitationes pronas eſſe ad malum ab adoleſcentia, nec facile ex ſe, & ſuapte voluntate ad hanc libertatem Spiritus pervenire poſſe. Tanta autem moderatione, tantaque circumſpectione omnia digeſſit, ut iis, qui Chriſtiano animo ſunt imbuti, nullus prorſus juſtæ querelæ locus relinquatur, atque illa inſtituens, haudquaquam nos rurſum in legis Moſaicæ ſervitutem obtrudit, quæ jam omnino deſiit, ſed in libertatem aſſerit filiorum Dei. Unde conſtat quam fallatur Aerius, dum in carnalem fideles nititur dejicere libertatem. Quamobrem cum ſua Iſmaelitica, aut Agarena, eaque carnali, atque impia libertate, non heri, aut nudiuſtertius, ſed ante annos mille damnatus eſt, & cum eo ſatanica ejuſmodi libertas funditus eſt everſa. Quam nihilominus homines impii his temporibus incaſſum laborant rurſus excitare, & erigere, dicentes nequaquam Eccleſiæ hoc eſſe conceſſum, ut fideles valeat lethiferæ noxæ reddere obnoxios, aut ſic ad mortale peccatum obligare, ut lethalem noxam præceptorum Eccleſiæ incurrant tranſgreſſores, cum tamen ex ſacris literis, donatam eſſe a Chriſto Eccleſiæ ejuſmodi authoritatem, clare innoteſcat: qui inter ethnicos eos ſane deputavit, qui præceptis Eccleſiæ non obediunt. Contraria autem aſſertio non Catholicorum eſt, ſed hæreticorum, qui hoc unum, præter cætera, ſuorum habent errorum fundamentum. Hoc amplexantur Aerius, Jovinianus, Lamperius. Huic aſtipulantur Valdenſes, Vvicleffiſtæ, Bohemi: ex eo fonte omnes fere Lutheranæ impietatis blaſphemiæ proficiſcuntur. Nec mirum, ſi tantopere hujuſmodi ſententiam probant hæretici, & oppoſitam rejiciunt, cum ſciant, ſicut baculo canes, ita univerſas ſuas hæreſes Eccleſiæ repelli authoritate; & ſe, ut putrida membra, ab ejus conſortio reſecari. Sic olim rejectus eſt delirus Manichæus, & cum carnali ſua libertate inſanus Aerius.

Galat. 4.

Gen. 6.

Matth. 18.

Vigilantius.

Rejectus eſt & poſt eos Epicureus Vigilantius infenſus admodum Eccleſiaſticæ pudicitiæ; quandoquidem immundo ſpiritu agitatus, in tantam prorupit amentiam, ut continentiam hæreſim, pudicitiam dicat libidinis ſeminarium. Quare ſacram continentiæ legem non ferens, libidini fræna permittit, nullos volens ſacris initiari, qui uxores prius non duxerint; neque iis credi pudicitiam, qui cælibes vivant, quaſi nihil ſit, quo homines divina gratia adjuti diſtent a porcis, nihil quo differant a brutis animantibus, nihil, quo a jumentis ſeparentur. Peſſime certe de reſtituto a Chriſto humano genere judicat, qui ita cenſet. Nam qui ita de hominibus ſentit, homines humana exuit dignitate, & in ſervilem brutorum dejicit conditionem: ut ſint *tamquam equus, & mulus, quibus non eſt intellectus.* Probanda itaque eſt Latinæ Eccleſiæ continentia: utpote quæ ſanctitate præfulgeat, libertatemque præſtet; dominum ſine impedimento obſecrandi, necnon profectui Eccleſiæ maxime ſit accommoda. Non abs re ergo Eccleſiaſtica cenſura repulſa eſt Vigilantii, & aſſeclarum ejus aſſertio impudentiſſima.

Pſal. 31.

Valdenſ.

Sequentes autem Vigilantium Valdenſes, homines idiotæ, & literarum expertes, ordinem hierarchicum Eccleſiæ confundunt, perturbant, deſtruunt, liberum cuique eſſe aſſerentes prædicare, & docere verbum Dei: nullum ſexus, aut ſtatus diſcrimen facientes, ſacerdotes itidem, & præſules, cum primum lethaliter deliquerint, omni ſpoliant dignitate Sacerdotii, aut Epiſcopatus: neque eos tunc poſſe conſecrare, aut Sacerdotes ordinare aſſeverant. Præcepta inſuper Eccleſiæ parvipendunt; quæ alicujus eſſe momenti minime credunt. Purgatorium etiam inficiantur, neque orant pro defunctis, omne rurſus juramentum illicitum arbitrantur, ſimul & judicium, nihil demum teneri, aut agi volunt, quod non fuerit expreſſum in ſanctis ſcripturis, quæ ſane aſſertio aliorum multorum baſis eſt, & fundamentum errorum, cum tamen per eaſdem ſanctas ſcripturas manifeſte elidatur. Porro hujuſmodi iſtorum rudium, & indoctorum inſanos errores divulgantium mox rejecta eſt impietas, atque per Eccleſiæ cenſuram reciſa. Poſt hos autem ignaros homines ſurrexit Marſilius Patavinus, cujus peſtilens liber, quod Defenſorium pacis nuncupatur, in Chriſtiani populi perniciem, procurantibus Lutheranis nuper excuſus eſt. Is hoſtiliter Eccleſiam inſectatus, & terrenis Principibus impie applaudens, omnem Prælatis admitit exteriorem juriſdictionem, ea duntaxat excepta, quam ſæcularis largitus fuerit magiſtratus. Omnes etiam ſacerdotes ſive ſimplex ſacerdos fuerit, ſive Epiſcopus, Archiepiſcopus, aut etiam Papa, æqualis ex Chriſti inſtitutione aſſerit eſſe authoritatis, quodque alius plus alio authoritate præſtet, id ex gratuita laici Principis conceſſione vult provenire, quæ pro ſua voluntate poſſit revocari. Verum ex ſacris literis coercitus eſt delirantis hujus hæretici immanis furor: quibus palam oſtenditur, non ex Principum arbitrio dependere Eccleſiaſticam poteſtatem, ſed ex jure divino, quo Eccleſiæ conceditur leges ad ſalutem condere fidelium, & in rebelles legitima cenſura animadvertere. Iiſdem quoque literis aperte monſtratur, Eccleſiæ poteſtatem longe alia quavis laica poteſtate non modo ſuperiorem eſſe, ſed & digniorem. Cæterum hic Marſilius, & cæteri prænominati hæretici, adverſus Eccleſiam impie debacchati, certatim ejus aliqua ex parte nituntur diminuere authoritatem. Nam quod in bonis, & in malis operibus ſtatuit ſcriptura, tollit Manichæus liberum arbitrium, ad ſuum nutum

Marſilius Patavinus.

revo-

revocat Aerius Eccleſiaſtica jejunia. Vigilantio contra A Eccleſiæ decretum, ſacrilegæ Eccleſiaſticorum nuptiæ probantur. Vitiis Prælatorum tantopere Valdenſes offenduntur, ut inde eorum ſtatum damnent. Excellens a Chriſto conceſſa Eccleſiæ poteſtas gravis eſt Marſilio, nec illam poteſt ferre. At vero his ſuccedens Lutheranæ ſectæ fons, & origo

Vvicleffus.

Vvicleffus, cuique Lutherus per omnia ferme conſentit, non aliqua tantum ex parte, ut priores illi hæretici, ſed radicitus totam Eccleſiæ enervare authoritatem contendit. Is enim non cum uno, aut altero tantum hæreticorum priorum commercium habet, ſed cum ſingulis. Cum Manichæo namque humanorum actuum tollit libertatem. Cum Aerio nihili facit præcepta Eccleſiæ. Vigilantium ſecu- B tus, Eccleſiaſticorum pudicitiam proſtituit, terrenis etiam illos poſſeſſionibus exuens paſſim, & ab unoquoque juxta hæreſim Valdenſium prædicandum verbum Dei decernit, nulla habita ratione prohibitionis ſuperiorum. Marſilii item dogma probat: ne quis excommunicari poſſit, qui ad ſeculares judices provocarit. Cumque omnibus his conſentiat, non tamen quieſcit mala mens, nec pravum, impiumque ingenium ſibi ſatisfacit, niſi omnes longe ſuperet impietate, ſeque hoſtem prodat Eccleſiæ, aliis multo infeſtiorem.

Lutherus.

Hinc certe quidquid ab Eccleſia Spiritu Sancto ſuggerente conſtitutum eſt, hoc ille delirus, veluti dæmonio arreptus, conterere, lacerare, abjicere molitur. Hic eſt, qui univerſitates aſpernatur, & generalia ſtudia, civilia dominia perplexa reddit, & incerta: Eccleſiaſticis poſſeſſiones adimit, & decimas clericorum ſubjicit laicis, ipſos, bonaque eorum laicorum tribuens ju- C riſdictioni, religiones, & religioſorum abjicit inſtituta, cenſuras Eccleſiæ flocci pendit, minimeque curandas pronunciat. Quid plura? ſacrum ille ridet canonem Miſſæ, dies feſtos ſanctorum pariter, & reliquias tollit: preces fidelium ad eos dirigi vetat. Horas canonicas, & vocales concentus, eos potiſſimum, qui in templis alta voce efferuntur, ſubſannat. Sanctas etiam in Eccleſia pie, ac laudabiliter conſtitutas ceremonias ridet. Nec his contentus eſt, niſi ſuæ virus perfidiæ in divina quoque ſacramenta Euchariſtiæ, Ordinis, Confirmationis, & Pœnitentiæ evomat. Quamvis autem omnia ferme hæreſum portenta, quæ inducere ſtudet, antequam ipſe naſceretur, falce Eccleſiaſticæ cenſuræ eſſent præciſa: ne tamen haberet, in quo gloriaretur incircumciſus Philiſtæus in ſuperbia ſua, exprobrareque agminibus Dei viventis non poſſet, aut in Deum, D & Eccleſiam ſponſam ſuam tam execrandas blaſphemias effutire: in celeberrimo illo Conſtantienſi Concilio repreſſa eſt Vvicleffi (& in eo, Lutheri, & ſequacium) tam effrenis, & prius inaudita inſania. Proinde dum rejecta eſt impiiſſimi hæretici Vicleffi dementia, dum Marſilii, dum Valdenſium, dum Vigilantii, dum Aerii, dum denique Manichæi, ſimul etiam corruit, & funditus everſa eſt temeraria, & impudens aſſertio eorum, qui calumnias, blaſphemias, atque hæreſes præſcriptas tuentur, & imitantur. Cujuſmodi ſunt Lutherus, ſequaceſque illius, Melanchton, Carolſtadius, Zuinglius, Oecolampadius, & cæteri hujuſce conjurationis execrandæ complices: quos ideo ex nomine citavimus, ne peſtiferos illorum libros quis legere audeat, ne vipereis dogmatibus inficiatur. Quo fit, ut non parum demiremur, quonam pacto tam impuden- E tes ſint hodie, aut tam arrogantes Lutherani, ut damnatam Vvicleffi damnati viri doctrinam audeant diſſeminare, eamque probare, prædicare, ſcribere, aut divulgare non erubeſcant: quam ſemper Eccleſia Spiritu Sancto illuſtrata rejecit: reſpuerunt orthodoxi, probati doctores execrati ſunt: quaſi vero magis ſit paucis, iiſdemque temerariis errorum ſatoribus credendum, quam omnibus Doctoribus, Sanctis Martyribus, Academiis, Epiſcopis, ſummis Pontificibus, generalibus Conciliis; quo ſtultius dici nihil poteſt, aut furioſius. Nam quæ major ſtultitia, ſi non inſania dicenda eſt potius, quam quod prædamnatas tot retro ſeculis hæreſes revocare conantur, & extinctos execrandarum blaſphemiarum cineres ſtudent ex inferis denuo ſuſcitare? At certe in vanum laborant, cum adverſus Chriſtum, & Eccleſiam nihil unquam feliciter attentetur. Quapropter quantumlibet tumultuentur, innumeras licet inſipientium hujuſmodi catervas, in animarum, & corporum perniciem, ad nefariam impietatem tuendam technis, & fraudibus alliciant: quotquot libros ad firmandam execrabilem hanc ſectam conſcribant, quantumvis nugas, & calumnias ſuas compoſito, fucatoque ſermone ſatagant adumbrare, quantumvis denique in Eccleſiæ Catholicæ conſpirent exitium, impii tamen eorum conatus in ventos tandem effluent, & vaneſcent. Zelatur enim Chriſtus zelo magno Eccleſiæ ſponſæ ſuæ integritatem: quæ in fidei, & charitatis potiſſimum ſinceritate conſiſtit, nec paſſurus eſt aliquando fidem Eccleſiæ iniquis hæreticorum conjurationibus corrumpi. Eapropter dum eam illi oppugnant, potenti brachio virtutis ſuæ illos repellit, ac vana eorum molimina fruſtratur. Et quemadmodum facile ſolis calore nix diſſolvitur, facilius longe divina virtute impiorum conſilia vix dum exorta diſſipari, & cordis eorum cogitationes diſpergi ſolent. Hoc utique in Lutheranis hodie videmus impleri, qui quamvis longe ab Eccleſiæ Catholicæ dogmatibus abſint, tamen inter ſe admodum diſſident, dum alii unum, alii aliud tenendum arbitrantur. Ex iis enim nonnulli ſanctorum imagines dejiciunt; alii contra erigunt; quidam humanas diſciplinas, ut venenum pietatis reprobant, quas alii, ut apprime utiles defendunt, iteratum baptiſmum ab aliquibus ſuſceptum alii omnino execrantur. De Euchariſtia inſuper minime conveniunt. Nam eorum nonnulli ſolum eſſe ſignum corporis, & ſanguinis Chriſti in Euchariſtia contendunt, alii vero veraciter eſſe Chriſti corpus, & ſanguinem certo profitentur, in hoc tamen a veritate diſſidentes, quod ſubſtantiam panis, & vini cum corpore Chriſti aſſerunt remanere. Eo etiam veſaniæ devenerunt eorum nonnulli, ut Spiritum Dei jactantes ſe habere, ſcripturas ſacras luce clariores affirment, omnibus ſacris interpretibus rejectis, quibus tamen pleríque alii refragantur. Sunt & alia non pauca, de quibus inter ſe Lutherani digladiantur. Hæc autem diſcrepantia plane indicat, quam a veritate ſint alieni. Veritas ſiquidem ubique ſibi conſtat, nuſquam diſſidet. Non enim Spiritus Dei, Spiritus eſt diſſenſionis. Cum itaque in his, quæ ad fidem ſpectant, tam manifeſtarie diſſideant, perſpicuum eſt eos nullatenus in ſolidæ veritatis radice ſtabiliri. Eos enim, qui ab unitate Eccleſiæ diſſident, relinquit Deus in manu conſilii ſui, ut nec ſibi ipſis, nec aliis hæreant. Contra vero Catholicorum dogmatum inconcuſſam veritatem demonſtrat unus, & idem conſenſus, inter quæ nulla unquam poterit inveniri diſcordia. Unde ſatis exploratum eſt illa a Deo proficiſci, neque aliquando diſſolutum iri, quantumvis ea evertere nitantur veritatis inimici. At vero Lutherana doctrina, a parte mendacii (qui diſſenſionis Spiritus eſt) exorta, tandem veluti fœnum exareſcet, nempe uſque adeo pudendos, atque execrandos illa continet errores, & jam male ſibi cohærentes, ut facile fugienda appareat, & deteſtanda. Et quis ſuapte natura talis eſt ejuſmodi doctrina Lutheri, ſerpentina quadam malitia laborant (quod dolentes referimus) Lutherani, orthodoxorum procerum libris eam inſerere, quo eorum prætextu facilius ſuſcipiatur. Hinc impiis tum præfationibus, tum annotationibus marginibus adjectis, tum ſcholiis, tum indicibus, limpidiſſimos illos fontes Catholicæ pietatis, & antiquorum doctorum libros virulento ſulphure damnati ſui erroris inficere moliuntur: ſed non poteſt adverſus veritatem prævalere falſitas: veritas enim ſuper omnia vincit. Nam cum Deus veritas ſit, & Deum nemo valeat ſuperare: nec veritas certe poterit aliquando ulla hæreticorum verſutia ſupplantari. Quare non eſt quod edito-

editorum librorum copia glorientur Lutherani : tam enim poteſt nefanda ſcriptorum farrago damnatam impietatem firmare , quam ſtramineæ ſtipulæ fundamentum domus reddere ſtabilius . Non enim pluris faciunt hujuſmodi libros Orthodoxi , quam pulverem, quem projicit ventus a facie terræ : habituri idem judicium , tam pro dogmatibus , quam libris , quod præcedentes hæreſiarchæ , quorum ita ſunt ſcripta perpetuis tenebris ſepulta , ut ne eorum veſtigia quidem ſuperſint : propterea fruſtra laborant in ſcribendis libris ſuæ perfidiæ , aut ſuam veſaniam publicis concionibus prodendo. Nec enim ſtabilientur , ſed peribunt , ſicut priorum , ſic horum impiorum hæreticorum cum ſuis ſcriptis deſideria : neque contra Eccleſiam Dei prævalebunt , quæ glorioſa in ſæcula permanebit , de illis (prout & de cæteris hactenus hæreſiarchis) inſignem relatura triumphum .

Finis Præfationis.

GENERALE DECRETUM,

Continens hæreſum, quæ nunc pullulant, ſpecies: earum deteſtationem, modum judicandi, ac diſcernendi hæreticos, ac relapſos, formam, & ordinem procedendi contra eoſdem, eorundem etiam acerbas pœnas: ac demum exhortationem ad Principes, poteſtateſque ſæculares, de illis profligandis, & exterminandis.

ANtonius miſeratione divina tituli ſanctæ Anaſtaſiæ , ſacroſanctæ Romanæ Eccleſiæ Presbyter Cardinalis Archiepiſcopus Senonenſis , Galliarum, & Germaniæ Primas,ac Franciæ Cancellarius: univerſis præſentes litteras inſpecturis, ſalutem in eo , qui eſt omnium vera ſalus . Inter cunctas Paſtoralis officii ſolicitudines , quibus premimur inceſſanter , illa fortius nos angit , ut cunctis hæreticis de finibus Chriſtianorum expulſis , ſuiſque falſis , & virulentis ſcriptis , ac peſtilentibus doctrinis penitus extirpatis , fides Catholica (quæ ſolidæ ſemper fuit ſubnixa Petræ) integra , illibataque permaneat , ac populus Chriſtianus noſtræ potiſſimum Provinciæ , in fidei ſinceritate (quolibet obſcuritatis ſemoto velamine) immobilis, inviolatuſque perſiſtat . Sane proſpicientes (quod non ſine gravi diſplicentia referimus) inſurrexiſſe nonnullos pſeudochriſtos , ac pſeudoprophetas , quorum dux , & vexillifer eſt Martinus Lutherus : qui a veritate excidentes , nonnullos , ac pene infinitos , etiam ſi fieri poſſit , electos (ut eſt apud Matthæum) in errores inducunt homines , haud dubie hæreſiarchas faſtuoſos , ſeditioſos , luciferiana ſuperbia , ac rabie lupina erectos , ac demum quales Apoſtolus ad Timotheum graphice deſcribit , ſuiſque pingit coloribus , & adamuſſim exprimit . Qui rurſus (ut inquit Petrus) *ſectas perditas , ac damnatas introducunt , libertatem promittentes , cum ipſi ſint ſervi corruptionis* , in maximam certe reipublicæ Chriſtianæ perniciem , & jacturam : ac tandem , niſi cito occurratur, ruinam , & everſionem . Utpote quos non pudet novas hæreſes effingere , ſed etiam ſatagunt , ac ſtudent veteres , & jam diu per Eccleſiam ſopitas inſtaurare . Et inter hæc primum de ſacramentis Eccleſiæ multa pernicioſe dogmatizant: affirmantes laicos , & mulierculas, æque atque Presbyteros , poſſe abſolvere . Et quod hactenus fuit inauditum , laicis , ut Sacerdotibus , Euchariſtiæ conſecrationem permittunt . Inter Sacerdotes, & plebem nihil intereſſe dicunt : ſed omnes ſacerdotes putant,quicunque ſunt Chriſtiani.In clericis in ſacris ordinibus conſtitutis cælibatum non admittunt . Monachis, & aliis voto obſtrictis libertatem laſciviendi indulgent .

Mat. 24. — Ad Tim. 4. — 2. Petr. 2.

Quibus , relicto velo , & abjecta cuculla , ad ſæculum redeundi facultatem relaxant , & apoſtaſiam permittunt . Romanorum Pontificum decreta , decretales epiſtolas , etiam & canones conciliares enervare contendunt . Veteres Eccleſiæ ceremonias , ac receptas tot annis laudabiles conſuetudines ridiculas cenſent . Et ut ad impietatis cumulum addant , ſacram Scripturam figere , ac refigere non dubitant , ac relicto ſenſu Patrum Orthodoxorum , vellicare , & ad ſuum ſenſum reprobum contorquere . Convitiis ſemper , & maledicentiis pleni , & non ſolum aceto perfuſi , ſed ubique veneno reſperſi . Articulos inſuper infinitos (quos non magnopere attinet referre) diſſeminant , aut ſcandaloſos , aut temerarios , aut blaſphemos , aut piarum aurium offenſivos . Ac tandem ſuper exitiali , peſtilentique dogmatum veneno , pleraque alia tam fœda , ac male olentia nauſeabundi evomunt , ut quaſi ex profeſſo habeant ſpeciem , ac decorem ſanctæ Matris Eccleſiæ , non habentis maculam , neque rugam fœdare , ſpurcare , ac contaminare . Veriti ergo , ne hoc veneficum virus in nobis credito dominico agro radices ageret , ac velut cancer creſceret in perniciem aliorum : officii noſtri paſtoralis eſſe duximus , vepres hujuſmodi nocivas falce authoritatis Eccleſiaſticæ reſecare , & plantulam priuſquam ſuboleſceret , & in plures ſerperet , radicitus evellere . Hinc eſt , quod in hoc noſtro provinciali Concilio , quod ad corrigendos exceſſus , & extirpandas hæreſes juxta Chalcedonenſe , ac Lateranenſe Concilia , adunatum eſt , ad Dei honorem , fidei Orthodoxæ exaltationem , ac ſubditorum noſtrorum pacem , augmentum , & tranquillitatem , duximus , habito ſuffraganeorum noſtrorum conſenſu , ac multorum divini , & humani juris interpretum conſilio , his tantis periculis ſalubriter , ac celeriter providendum . Antiquos ſcilicet canones (quorum utique cuſtodes , & executores conſtituimur) aut declarantes , aut renovantes : ſeu ex poteſtate nobis conceſſa , interdum adjectione pœnæ communientes .

Can. quoniam 47. di ca. ſicut olim de accuſat.

Can. excommunicamus 1. in principio , de hæreticis .

Imprimis juxta ſacrum Lateranenſe Concilium excommunicamus , & anathematizamus omnem hæreſim , extollentem ſe adverſus Orthodoxam , & Catholicam Eccleſiam .

Univerſos inſuper , qui aliter , quam Romana credit , & prædicat Eccleſia , credere , & pertinaciter aſſerere attentant , ejuſdem Concilii authoritate , velut hæreticos , & pertinaces , & a communione fidelium ſeparatos declaramus .

Eccleſia quippe univerſa errare non poteſt : utpote quæ regitur ſpiritu veritatis , ſecum manente in æternum , & cum qua Chriſtus manet uſque ad conſummationem ſæculi . Quæ etſi diverſa , & nonnumquam (quod ſæpius neoterici hæretici objiciunt) pugnantia propoſuerit decreta : nihil tamen eſt in tanta decretorum multitudine , quod fidei Orthodoxæ adverſetur , ſed ab uno , eodemque ſpiritu edocta fuit : ut ita pro conditione temporum ſtatueret , ut viſum fuit conducibilius . Ejuſdemque Concilii authoritate credentes , receptatores , defenſores , & fautores hæreticorum excommunicationi ſubjacere decernimus . Suſpectos autem de hæreſi , & notatos , poſt unam , aut alteram correptionem , decernimus ab omnibus devitandos , ſcientes (ut dicit Apoſtolus) quod ſubverſi ſunt , & ſuo plane judicio condemnati . Ac ſubinde dum intelligunt ſe a conſortio hominum ſeparatos , rubore plerumque ſuffuſi , ad humilitatis gratiam , & reconciliationis affectum facilius inclinentur . Damnati de hæreſi , ſi ad unionem fidei Catholicæ redire noluerint , maneant de foro Eccleſiæ , & ad agendam perpetuam pœnitentiam in pane doloris , & aqua triſtitiæ , perpetuo carceri deputentur . Damnati de hæreſi , ſi eam abjurare noluerint ; ſi laici ſunt , ſtatim ſunt judicio ſæculari relinquendi . Si clerici , præſente poteſtate ſæculari , ſunt a ſuis ordinibus degradandi : & pronunciandum eſt , ut eos ſæcularis judex in ſuum forum recipiat . Cæterum quia Epiſcoporum numerus per ſacros canones ad degradationem requiſitus non facile poteſt adunari : concedimus , ut cum Sacerdos , aut alius in ſacris ordinibus conſtitutus fuerit

Joann. 14. Matth. 28.

Dicto ca. — Dicto ca. excommu. parag. credentes. — ad Tit. 3.

Dicto ca. excommu. ſecundo. Ibidem 1. paragra. damnati de hæreſi. — 15. q. 7. ca. ſi quis. — Cap. 1. de hæret. in ſexto.

pro

pro crimine hæreſis degradandus, poſſit acceſitis Abbatibus, aliiſque Prælatis, ſolus Epiſcopus degradare. Qui in hæreſim ſemel abjuratam reciderint, ac, velut canes, ad vomitum redierint, tanquam palmites aridos in vite non manentes, foras mittendos decernimus, & ſæculari judicio ſine ulla audientia relinquendos. Relapſos autem in hæreſim, juxta decretum Alexandri quarti declaramus eos, qui in judicio hæreſim abjurarunt, & poſt committunt in ipſa, licet prius crimen hæreſis non plene contra ipſos probatum fuiſſet. Inſuper eos, qui unam ſpeciem hæreſis commiſerunt, aut in uno fidei articulo erraverunt, & poſt ſimpliciter, vel generaliter hæreſim abjurarunt; ſi ex tunc aliam ſpeciem hæreſis committunt, relapſos in hæreſim decernimus judicandos. Præterea is, de cujus lapſu in hæreſim ante abjurationem conſtiterit, vel nunc conſtat, ſi poſt illam hæreticos deducat, acceptet, ſive aſſociet, vel dona, aut munera eis mittat, ſeu favorem eis impendat, qui excuſari non poſſit, merito debet judicari lapſus, cum illum ex approbati a ſe erroris conſequentia non ſit dubium id feciſſe. Noviſſime abjurans in judicio hæreſim propter vehementem præſumptionem, ſi iterato labitur, licet non fuiſſet plene probata, relapſus dicitur. Cæterum relapſis etſi reſipiſcentia non profuerit ad evitationem pœnæ temporalis, tamen, cum Eccleſia nulli claudat gremium redeunti, non ſunt ipſis relapſis, ſi pœnituerint, & pœnitentiæ ſigna apparuerint, Pœnitentiæ, & Euchariſtiæ ſacramenta deneganda. Qui de hæreſi deprehenſi fuerint ſola ſuſpicione notabiles: niſi juxta conſiderationem ſuſpicionis, qualitatemque perſonæ, innocentiam ſuam congrua purgatione monſtraverint, anathematis gladio feriantur, & uſque ad ſatisfactionem condignam ab omnibus evitentur. Hæreticorum bona, tanquam reorum læſæ majeſtatis, ſi laici ſint, fiſco ſæculari applicentur, ſi vero clerici, Eccleſiis, a quibus ſtipendia receperint. Confiſcationis autem executio non fiat per judicem ſæcularem, niſi prius a judice Eccleſiaſtico ſuper crimine ſententia pronunciata extiterit. Cæterum, quia intelleximus per nonnulla loca provinciæ noſtræ quoſdam (qui in nulla unquam Academia incorporati fuerint, ſed in verba Lutheri jurarunt, aut Luthero ſunt nequiores) monopolia illicita facere, & occulta conventicula, necnon cum laicis ſeſe in penetralibus domorum recipere, & cum idiotis, ac mulierculis converſari, de fide Catholica diſputare, & non ſecus quam impius Montanus cum ſuis Priſcilla, & Maximilla, ſimplicium animos eludere, & faſcinare: inter hæc jactantes ſe habere ſpiritum Domini. Propterea, ne vitia ſub ſpecie virtutum ſubintrent, præcipimus ſuffraganeis noſtris, ut congregationes hujuſmodi occultas, & adeo pernicioſas prohibeant, ac tranſgreſſores pœna condigna puniant. Deus enim, qui eſt lux vera, & qui illuminat omnem hominem venientem in hunc mundum, adeo execratur opera tenebrarum, ut Apoſtolos in univerſum mundum prædicaturos miſſurus, præceperit eis aperte: Quod dico vobis in tenebris, dicite in lumine. Rurſus etiam intelleximus nonnullos Martini Lutheri libellos pernicioſos, jampridem cum ſuo authore a ſanctiſſimis Pontificibus Leone Papa, & Adriano, necnon Clemente Papa moderno damnatos, a nonnullis nihilo ſecius timore divino, & pudore humano prorſus abjectis, adhuc evulgari, legi, & circumferri. Propterea prohibemus ſub pœna excommunicationis latæ ſententiæ, ne qui, cujuſcunque conditionis, aut ſtatus exiſtant, prædicti Lutheri libellos, aut qui ab eo, & ſuis ſequacibus prodiiſſe aſſeruntur, deinceps comparent, habeant, & circumferant, aut in concionibus publicis, ſeu privatis confabulationibus laudent, approbent, tueantur, aut evulgent. Porro, cum ſecundum Apoſtolum alios dedit Dominus Apoſtolos, alios Doctores, alios Prophetas: hinc eſt, quod diſtricte juxta ſacrum generale Lateranenſe Concilium prohibemus, ne paſſim liceat cuivis prædicationis officium uſurpare, neque ad prædicandum prodeant, niſi quibus aut a Jure, aut a Papa, aut ab Epiſcopo loci licentia concedatur. Quomodo enim prædicabunt, niſi mittantur? Et Veritas ipſa dicit in Euangelio: Rogate Dominum meſſis, ut mittat operarios in meſſem ſuam. Joannes quoque Baptiſta ſpecialis ſuæ miſſionis teſtimonium protulit de ſcriptura: dicens: Ego vox clamantis in deſerto, dirigite viam Domini, ſicut dixit Eſaias Propheta.

Relapſi 4. modis cognoſcuntur.

Cap. ſuper eod. de hæret. in 6.

Cap. vergentis, de hæret.

Joan. 1.

Marc. 16. Matth. 10.

Epheſ. 4.

Cap. excommunica. 1. §. quia vero.

Rom. 10.

Matth. 9.

Joan. 1.

Eſa. 40.

Ordinamus inſuper, quod ſuffraganei noſtri, ſi viderint aliqua loca eſſe de hæreſi ſuſpecta, per ſe, aut alios idoneos, quam citius ad illa accedant, & ab illis de vicinia exigant ſacramentum de prodendis hujuſmodi hæreticis, ac conventicula illicita facientibus. Quibus etiam diſtricte præcipimus, ut ad hæc exequenda diligenter invigilent, & in negocio hujuſmodi hæreticæ pravitatis ſummarie, & de plano procedant. Et ſi in expurgando hujuſmodi fermento fuerint remiſſi, aut negligentes, intelligant ſe pœnas incurſuros, quæ in ſacro generali Lateranenſi Concilio continentur. Pœnas inſuper reformident contra Inquiſitores in officio delinquentes, in ſacro Viennenſi Concilio promulgatas. Conſtitutiones autem Urbani Quinti, Clementis Quinti, & Bonifacii Octavi diligenter obſervent ſuffraganei noſtri. Obſecramus autem per viſcera miſericordiæ Dei noſtri Chriſtianiſſimum Regem, & Principem, ac Dominum noſtrum ſupremum, ut pro ſuo ſingulari zelo, miroque affectu, & incredibili devotione religionis Chriſtianæ, a ſuis terris, & dominiis univerſos hæreticos confeſtim repellat, extermineque hanc terram, & diram luem hæreticorum, quæ in dies magis, ac magis pullulat. Res haud dubie inaudita, cum ab exordio naſcentis Eccleſiæ uſque ad hæc noviſſima tempora regnum hoc Chriſtianiſſimum (ut inquit Hieronymus) hæreticorum prodigioſis monſtris caruerit. Proinde Principes Orthodoxi, ſi Chriſtiano nomini conſultum eſſe volunt, ſi religionis Chriſtianæ ruinam metuunt, neceſſe eſt in exterminandis, profligandiſque hæreticis omnes ſuos conatus intendant, omnem ſuam poteſtatem exerceant. Periculum alioqui eſt, ne Petri navicula operiatur fluctibus, ac demergatur in profundum: nunquam enim ſic undis jactata eſt Eccleſiæ navis: ſic ventis validis, ideſt vanis doctrinis impulſa: ſic undique procellis agitata. Inde, quod Chriſto in navi dormiente apud Matthæum Apoſtoli fecerunt inſtante naufragio: clamemus neceſſe eſt, & dicamus: *Domine, ſalva nos, perimus*. Noviſſime ordinamus, quod rectores, & conſules civitatum, juxta ſacrum generale Lateranenſe Concilium corporaliter præſtent Sacramentum, quod fideliter, & efficaciter Eccleſiam in hujuſmodi negocio hæreſis (cum fuerint requiſiti) juxta ſuum officium pro viribus adjuvabunt, manuſque porrigent adjutrices. Epiſcopi autem, vel Inquiſitores, dum in hujuſmodi negotio procedunt, & a ſæcularibus judicibus forſan excommunicatis ſubſidia poſtulant: nullam ex participatione hujuſmodi excommunicationem incurrant. Præcipimus tandem ſingulis ſuffraganeis noſtris: ut hoc noſtrum tam ſalubre, tamque pro conditione temporum neceſſarium ſtatutum ſuis ſtatutis Synodalibus adjiciant, ac in prima eorum Synodo faciant publicari. Datum Pariſiis in prima ſeſſione Concilii noſtri facta apud Fratres Eremitas ſancti Auguſtini. Anno Domini milleſimo quingenteſimo vigeſimoſeptimo, die tertia Februarii.

Dict. cap. §. adjicis.

Cap. ſtatuta, de hæret. in 6.

Dict. c. excommun. 1. §. volumus, cap. volentes, de hæret. in cle.

Hieronym.

Matth. 8.

Cap. excommunica. 1. §. moneantur, de hæretic.

Index Decretorum Fidei.

CÆterum, quia magis ſolent ſermones particulares moribus eſſe accommodi, quam univerſales: jam ſupereſt particularia quædam decreta ſuper renaſcentibus nonnullis præfatis erroribus in medium proferre. Quibus tum per ſanctas Scripturas, tum per

ſacra

ſacra Concilia, traditionem Eccleſiæ, antiquitatis conſenſum, tum per inconcuſſum Eccleſiæ uſum, & certam ejuſdem authoritatem, ejuſmodi elidantur errores. Quorum quidem decretorum index ſubſequitur. A

De unitate, ſanctitate, & infallibilitate Eccleſia. 1
Quod Eccleſia non ſit inviſibilis. 2
De authoritate ſacrorum Conciliorum. 3
Quod ad Eccleſiam ſpectet determinare, qui libri ſint canonici. 4
Aliqua eſſe firmiter credenda, quæ non continentur expreſſe in ſcriptura. 5
De conſtitutionibus humanis. 6
De jejuniis Eccleſiaſticis. 7
De cœlibatu ſacerdotum. 8
De votis, & præſertim monaſticis. 9 B
Quod ſeptem ſint ſacramenta Eccleſiæ. 10
De ſacrificio Miſſæ. 11
De ſatisfactione, purgatorio, & commemoratione defunctorum. 12
De veneratione ſanctorum. 13
De veneratione ſacrarum imaginum. 14
De libero arbitrio. 15
De fide, & operibus. 16
Annotatio aliquot errorum quondam damnatorum, ſed nunc repullulantium. 17
Exhortatio ad Principes Chriſtianos, ut extirpandis hæreticis animum intendant. 18

De unitate, ſanctitate, & infallibilitate Eccleſia.
Decret. 1.

C

Matth. 19. Epheſ. 5. SAnctum quidem, & indiſſolubile viri, & uxoris vinculum. At vero magnum iſtud in Chriſto, & Eccleſia ſacramentum, quam ille tantopere dilexit, ut ſeipſum traderet pro ea, quo illam ſanctificaret, mundans eam lavacro aquæ in verbo vitæ, & exhiberet ſibi glorioſam, non habentem maculam, neque rugam.

Oſe. 2. Cum igitur eam ſibi in fide deſponſaverit, ab ea profecto per infidelitatem, aut ullum circa mores errorem non eſt aliquando divellenda, nec ullo patie- *Matth. 28.* tur Chriſtus a ſe divortio illam ſeparari, cum qua ſe futurum ſpopondit uſque ad conſummationem ſæculi. *1. Tim. 3.* Ea quippe non modo ſponſa, ſed & domus illa Dei eſt, quæ *columna eſt, & firmamentum veritatis*, firmiter ædificata, bene fundata ſupra firmam petram. D In quam licet deſcendat pluvia, irruant venti, inun- *Matth. 7. Matth. 16.* dent flumina, everti tamen non poterit, neque *portæ inferi prævalebunt adverſus eam*, aut aliquando *Pſ. 128. Pſ. 120. Epheſ. 4.* poterunt illi, qui impugnant illam a juventute ſua *Non enim dormitabit, neque dormiet, qui cuſtodit eam*. Is nimirum, qui *aſcendens in altum, dedit quoſdam quidem Apoſtolos, quoſdam autem Prophetas, alios vero Evangeliſtas, alios Paſtores, & Doctores: ad conſummationem ſanctorum, in opus miniſterii, in ædificationem corporis Chriſti, donec occurramus omnes in unitatem fidei, & agnitionis filii Dei, in virum perfectum, in menſuram ætatis plenitudinis Chriſti, ut jam non ſimus parvuli fluctuantes, & circumferamur omni vento doctrinæ, in nequitia hominum, in aſtutia, ad circumventionem erroris: ſed maneat nobiſcum in æternum Spiritus veritatis, & ſanctificet nos in veritate.* E *Jo. 14. Jo. 17. Apoc. 21.* Ea, inquam, *tabernaculum illud Dei cum hominibus, in quo habitabit cum eis, & ipſi populus ejus erunt: & ipſe Deus cum eis erit eorum Deus*. Extra quam non ſecus, ac quondam extra arcam Noe, nemo ſalvus eſſe poſſit, quin inſurgentibus hæreſum procellis obruatur. *1. Pet. 3.* Ea ipſa una eſt domus, in qua agnus Paſchalis manducari eſt juſſus, & extra quam participatio men- *Exod. 12.* ſæ Domini nequaquam poteſt haberi. Eadem quoque unica eſt domus Rahab, qua concluſi evadunt exterminium urbis Hierico, neque ancipitem ſentiunt gladium, in exitium hoſtium fidei, & Eccleſiæ exer- *Joſue 6.* tum. Una igitur ſancta, & infallibilis Eccleſia, quæ nec a charitate decidere poteſt, nec ab Orthodoxa fide deviare, cujus authoritatem qui in fide, & moribus ſecutus non fuerit, quaſi Deum abnegaverit (cui gloria in Eccleſia, & Chriſto Jeſu, in omnes generationes) infideli deterior habeatur. *Epheſ. 3.*

Quod Eccleſia non ſit inviſibilis.
Decret. 2.

CUm adeo explorata ſit ex ſcripturis tum unitas Eccleſiæ, tum ſanctitas: ut qui ſecus auſit affirmare, manifeſtæ ſtatim impietatis convincatur: Apertiſſimum autem in hæreticos argumentum, & quo minore negotio contundi queant, ſit ejus authoritas, cujus definitiones, & decreta propter ſui claritatem non facile ſint cavillis, & tergiverſationibus obnoxia: Operæ pretium ſe facturos eſſe putaverunt, ſi quam inficiari non poſſunt, dolo tandem, & verſutiis eludant. Id quod tum demum aſſequuti fuerint, ſi pro ſententia Lutheranorum, inviſibilis, & tota ſpiritualis, ac proinde nobis incognita credatur Eccleſia. Nam quis futurus contentionis modus, ubi provocatur ad judicem, qui nec inveniri, nec inventus internoſci poſſit? Atqui (inquit Chriſtus) ſi te corripientem frater tuus non audierit, dic Eccleſiæ. *Matth. 18.* Quid autem craſſius, aut quid inutilius fingi poſſit, ſi prorſus occulta ſit, & *Act. 20.* imperveſtigabilis Eccleſia? cujus majores natu admonet Apoſtolus, univerſo gregi, non quidem inviſibili attendere, in quos eos Spiritus ſanctus poſuerat Epiſcopos ad regendam Eccleſiam Dei? Nunquid inviſi- *Act. 12. 1. Tim. 3.* bilis illa, a qua pro Petro, cum carcere teneretur, aſſidua fiebat oratio? aut in qua Timotheum converſari docet Apoſtolus? Non igitur fide tantum, & internis chariſmatibus, ſed confeſſione fidei, & externa, ac viſibili ſacramentorum participatione conſtat, ſemperque conſtitit Eccleſia, quæ ab ipſis incunabulis communi, & præſcripta unius, & ejuſdem fidei proteſtatione non caruit. *Unum corpus* (inquit Paulus) *unus Spiritus: unus Dominus, una fides.* *Epheſ. 4. 1. Cor.* Sed ne ab his inviſibilibus tantum pendere videretur Eccleſia: *unum* adjecit *baptiſma*. Etenim *in uno Spiritu omnes nos in unum corpus baptizati ſumus*, ſive Judæi, ſive gentiles, ſive ſervi, ſive liberi: omnes in uno Spiritu potati ſumus. Quiſquis igitur tergiverſandi ſtudio, inviſibilem, & incertis ſedibus errantem dixerit Eccleſiam, non hæreſim tantum dixiſſe, ſed hæreſum omnium puteum fodiſſe judicetur.

De authoritate ſacrorum Conciliorum.
Decret. 3.

Deut. 17. ABſurdum non abs re videri poſſit, ſi tanto ſtudio veteri Synagogæ Deus affuit, ut ſi quid in lege difficile, vel ambiguum occurreret, quod citra controverſiam a judicibus, & legiſperitis abſolvi non poſſet: deſignato tamen cœtu non carerent, cujus arbitrio res tota finiretur: Eccleſiam autem longe ſynagoga potiorem ita neceſſariis deſtituat auxiliis, ut prorſus non habeat, cui ſuborta de fide quæſtione, tuto ſatis inniti poſſit. Proinde cum certa ſit, & infallibilis Eccleſiæ regula, nec aliquando inviſibilitatis prætextu tandem eludi queat; ea profecto ſacris generalibus Conciliis authoritas derogari non poteſt, quæ proxime univerſalem repræſentant Eccleſiam. His enim Conciliis ſi ea decernendi, quæ ad ſinceritatem fidei, & extirpationem hæreſum, Eccleſiæ reformationem, & morum integritatem pertinent, poteſtas adimatur, nihil certum, nihil ſtabile futurum eſt, nihil denique quo hæreticus ab orthodoxo poſſit internoſci, cum ille frequenter tum impendio loquacior, tum pervicacior, pluribus (licet perperam intellectis) ſcripturarum teſtimoniis falſo glorietur. Nec erat, quo veterum quondam hæreticorum retunderentur inſultus, niſi Eccleſiaſtici proceres Apoſtolorum exemplo Concilia celebraſſent, quibus ſancti Spiritus authoritatem

Digitized by Google

tatem ferocientibus illis, & rerum humanarum ſcientia tumentibus opponerent. Quo fit, ut ſi Conciliorum authoritati, ſub hac temporum calamitate, tantillum depereat: protinus velut ab inferis, ſuſcitandæ ſint damnatę hæreſes, neque defuturi ſint, qui hinc Arrio, inde Neſtorio, cæteriſque id genus peſtibus palam ſubſcribere non formident. Etſi autem nonnihil quoque laicorum interſit, quid credendum ſit, quid agendum: id tamen ab Apoſtolis (quibus ſuccedunt Epiſcopi) legimus obſervatum, ut ſive murmuri Græcorum occurrendum foret, ſeu pacanda ſuper legalibus oborta ſeditio: non centurionem, non promiſcuam e plebe multitudinem accerſerent, ſed præſentem ſibi Spiritum ſanctum affirmarent: cujus inſtinctu, quod juſtum eſſet, & æquum, ſanciretur. Quod ſi ubi duo, vel tres in nomine Domini congregantur (licet ſibi ipſis relicti falli poſſint) continuo tamen in medio eorum ſit Dominus: B quanto magis, ubi ſummus Pontifex, cæterique primores Eccleſiaſtici conveniunt, ut hæreſibus ſubinde pullulantibus occurrant, & Dominicum agrum ſubortis expurgent zizaniis? Sancta igitur, & inviolabilis eſt ſacrorum Conciliorum univerſalium authoritas, cui quiſquis pertinacius refragatur, hoſtis fidei jure optimo cenſeri debet.

Quod ad Eccleſiam pertinet determinare, qui libri ſint Canonici, & qui non, & ſcripturæ ſenſum interpretari. Decret. 4.

2. Pet. 1. MAgna profecto fuit, ſemperque futura eſt Scripturæ ſacræ authoritas, in qua nihil falſum, nihil C otioſum eſſe poſſit. *2. Tim. 3.* Cum enim *non humana voluntate allata ſit aliquando prophetia, ſed Spiritu ſancto inſpirati, locuti ſunt ſancti Dei homines: omnis ſcriptura divinitus inſpirata utilis eſt ad docendum, ad arguendum, ad corripiendum, & ad erudiendum in juſtitia.* At nihilominus mutilum eſt, & prorſus invalidum ſumptum e ſcripturis argumentum, ſi pro cujuſvis arbitrio, *2. Pet. 3.* quod adductum fuerit, ſacrum, aut prophanum, Canonicum, aut apocryphum habeatur: vel quod in Canonem admiſſum, receptumque fuerit, *Tertull. de præſcript. hæreticor.* indocti, & inſtabiles depravent ad ſuam ipſorum perditionem, ac paſſim cerdones, ac infimæ plebis homines in eam, quam ſemel imbiberint, ſententiam pertinacius detorqueant. Nam quid promovebis, cum, ſi quid defenderis, negetur? ex diverſo, ſi, quid negaveris, defendatur? D & tu quidem nihil perdes, niſi vocem in contentione: nihil conſequeris, niſi vilem de blaſphematione laudem. Nullus quidem tam deploratus quondam ſurrexit hæreticus, qui non ſuum errorem ſcriptura tueri conaretur: nulla tam abſurda, tam impudens hæreſis, quæ non ſacris utcumque fulciatur eloquiis, ſed corruptis, & a genuino ſenſu depravatis. Immo vero, ſi quis litteræ corticem tantum ſuo fretus ingenio percurrat: ſi penitiſſimos ſenſus cum Eccleſiaſticis interpretibus non penetret, vix unquam confutabitur hæreticorum verſutia. Obortis igitur de fide diſſidiis, fruſtra ſæpe ſcriptura conſulitur, niſi Eccleſiæ certa, & infallibilis litem dirimat authoritas, quæ Canonicum librum ab Apocrypho, Canonicum ſenſum ab hæretico, germanum ab adulterino diſcernat. E Hæc nempe, velut internuncia, Patrum, & ſacrorum *Joan. 14.* Conciliorum organis, Spiritus ſanctus docet nos omnia, & ſuggerit nobis omnia: ſine quorum auſpiciis, qui Scripturæ ſacræ ſenſum habere ſe jactitant, non intelligunt, quæ loquuntur, neque de quibus affirmant: *1. Tim. 1. Matth. 13. Eſa. 6.* ſed videntes non vident, & audientes non audiunt. In annumerandis itaque Canonicæ ſcripturæ libris, qui præſcriptum Eccleſiæ uſum, & authoritatem non ſequitur, ſacrum Carthaginenſe Concilium tertium, Innocentii, & Gelaſii decreta, *Cap. 47.* & denique definitum a ſanctis Patribus librorum catalogum reſpuit: aut in exponendis ſcripturis non paſcit *Cant. 1.* hœdos ſuos *juxta tabernacula Paſtorum*, ſed fodit ſibi ciſternas diſſipatas, quæ continere non valent aquas: & ſpretis Orthodo-A xorum Patrum veſtigiis, proprii ſpiritus judicium ſequitur: is velut ſchiſmaticus, & hæreſum omnium incentor, & fautor, a tanta temeritate reprimatur.

Aliqua eſſe firmiter tenenda, quæ non continentur expreſſe in Scriptura ſacra, ſed a Chriſto, vel Apoſtolis ipſis familiari colloquio, & quaſi per manus ad nos devenerunt. Decret. 5.

AMpla certe ſcripturæ latitudo, ingens, & incomprehenſibilis profunditas, perniciosum eſt tamen eo errore laborare, ut nihil admittendum putetur, quod non e ſcriptura depromptum ſit: multa quippe a Chriſto ad poſteros, per manus Apoſtolorum, ore ad os, & familiari colloquio transfuſa ſunt, quæ, etſi in ſacra Scriptura expreſſe contineri non videantur, *De Eccleſ. hier. cap. 1. Orig. ho. 3. ſup. Num.* inconcuſſe tamen tenenda veniunt. Nam quod genua flectamus orantes ad Orientem, ſed & ſacroſanctæ Euchariſtiæ percipiendæ ritus, vel eorum, quæ dicuntur in baptiſmo verborum, geſtorumque, & ordinum, atque interrogationum, & reſponſionum quis facile explicet rationem? *Cap. Eccle. ſiaſ. 11. diſ.* Et tamen omnia hæc, operta licet, & velata, portamus ſuper humeros, atque ita implemus, ut a magno Pontifice Chriſto, aut primitivæ Eccleſiæ proceribus tradita. Ad hæc, ubi quæſo ſcriptum eſt illud, quod a Chriſto dictum commemorat Apoſtolus: *Beatius eſt magis dare, quam accipere?* *Act. 20. Act. 1.* Quis ſcripto redegit ea, quæ per dies a reſurrectione quadraginta Dominus cum diſcipulis de regno Dei diſſeruit? atque alia id genus multa, quæ ſi ſcribantur per ſingula, nec *ipſum mundum* (juxta Joannem) *arbitramur poſſe capere eos, qui ſcribendi ſunt, libros.* *Joan. 21.* A quibus non longe ſunt aliena Symbolum illud Apoſtolorum, & quod ſine unctione non fit Confirmationis ſacramentum, & inſuper benedicto Miſſæ ſacrificio aqua vino miſceatur, aut fideles vivificæ crucis ſigno frontem communiant, pluraque id genus, quæ velut ex receptione quadam, & quaſi per manus ab Apoſtolis emanarunt. Hinc Paulus non eas tantum traditiones jubet a Theſſalonicenſibus obſervari, *2. Theſſ. 2.* quas per Epiſtolam, ſed etiam quas per ſermonem didiciſſent. Neque prætermiſiſſe putandus eſt cætera, quæ circa venerandum Euchariſtiæ ſacramentum Corinthiis ſeſe diſpoſiturum, *1. Cor. 11.* cum veniſſet, ultro ſpoponderat. Quorum plurima, licet a Chriſto forte non ſint inſtituta, id tamen ratum eſt, quod dictante Spiritu ſancto Apoſtoli tradiderunt, veluti quod Chriſtus ipſe tradidit, & in ſui commemorationem fieri præcepit. *Cypr. in ſer. de abl. ped. Caſſ. collat. 21. c. 22.* Oportet itaque nos authoritati Patrum, conſuetudinique majorum uſque ad tantum tempus per tantam annorum ſeriem protelatæ, etiam non percepta ratione credere, eamque, ut antiquitus tradita eſt, jugi obſervantia, ac reverentia cuſtodire. Quam ſi quis eo prætextu pertinacius rejiciat, quod non legitur in ſcripturis ſacris, ut hæreticus, & ſchiſmaticus habeatur.

De conſtitutionibus humanis. Decret. 6.

SI tanta erat Synagogæ majeſtas, tanta Levitici ſacerdotii authoritas, *Deut. 17.* ut qui ſuperbiret, nolens obedire ſacerdotis imperio, qui eo tempore Domino miniſtrabat, decreto judicis moreretur, ut hac animadverſione auferretur malum de Iſrael, cunctuſque populus audiens timeret, & nullus deinceps intumeſceret ſuperbia: qua fronte in eam prorupit hæreticus audaciam, ut quidquid ſcriptura non expreſſum, a ſacroſanctis Conciliis, & ſummis Eccleſiæ Pontificibus ſtatutum ſit, auſu temerario reſpuat, & ſubſannet? *Matth. 23.* An non attendit verba Chriſti? qui ne quiſpiam a præſtanda ſcribis, & phariſæis obedientia, ob quatumvis apertam morum impuritatem avocaretur: *omnia* (inquit) *quæcumque dixerint vobis, ſervate, & facite: ſecundum autem opera illorum nolite facere:* *Luc. 10.* & ad ſuos converſus, quibus regendam committebat Eccleſiam: *qui vos audit* (inquit) *me audit, & qui*

vos

vos ſpernit, me ſpernit. Atque id, optimo quidem jure. *Epheſ. 6.* Nam cum filios patribus, & ſubditos poteſtatibus ſublimioribusoporteat eſſe morigeros: non ſolum propter iram, *Rom. 13.* ſed etiam propter conſcientiam, nec in iis tantum, quæ jure divino cauta ſunt, ſed quæ vel ad familiam, aut ad rempublicam pertinent. Profecto, qui præſunt Eccleſiis, patres ſunt, *nam ſi decem millia pedagogorum habeatis in Chriſto*, inquit Paulus, *1. Cor. 4.* *ſed non multos patres; ego enim* (ait) *in Chriſto per Evangelium vos genui*, *2. Cor. 10. & 13.* nec patres tantum ſunt, ſed & in ſibi commiſſos poteſtatem accipere ſæculari non inferiorem, in ædificationem quidem, & non in deſtructionem. *2. Par. 20. Act. 14.* Quæ omnia cum eſſent priſcis olim Patribus perſuaſiſſima, non inveniebatur, qui non ultro juſſa capeſſeret, cum Synagogæ primores jejunium aliquod, *1. Cor. 11.* & dies feſtos indicerent, vel Apoſtoli a ſanguine, ſuffocato, & idolothytis abſtinendum eſſe. Quin Paulus hominem contentioſum, legem illam de velandis mulieribus non probantem, quod ea forte non inniteretur ſcripturæ, Eccleſiaſtica conſuetudine refellendum cenſuit, quæ contentiones hujuſmodi non admittit. *Hebr. 13.* Oportet itaque præpoſitis obedire, & ſubjacere eis, qui pervigilant, quaſi rationem pro animabus noſtris reddituri, qui ſi quid inſtituerint, quamvis hujus rei certum de ſcripturis non proferatur exemplum, *Auguſt.* earundem tamen ſcripturarum etiam in hac re a nobis tenetur veritas, cum hoc facinus, quod univerſæ placuit Eccleſiæ, quam ipſa ſcripturarum commendat authoritas. In omnibus igitur, in quibus nihil cesti definivit ſcriptura, mos populi Dei, & inſtituta majorum pro lege habenda ſunt, *Idem.* & ſicut prævaricatores divinarum legum, ita contemptores Eccleſiaſticarum conſuetudinum coercendi.

De jejuniis Eccleſiaſticis. Decret. 7.

CUm in omnibus Eccleſiaſticis conſtitutionibus utilis quædam honeſtas, & ſpiritualis profectus incrementum eluceſcat, in indicendis tamen jejuniis inſigniter emicuit, *Marc. 9.* quibus nihil aptius retundendæ carnis petulantiæ potuit inſtitui. Cum id genus dæmoniorum (ut ad ſpiritum dictum Chriſti referamus) *Exod. 34. Deut. 9. Jon. 3. 76. d. c. 1.* jejunio tantum, & oratione pellatur. Nec ſane quippiam exemplo Moyſi, promovendæ mentis puritati commodius, aut deinum exemplo Ninivitarum, ad impetrandum, aut iram Dei placandam efficacius, ab Eccleſiaſticis quondam præſidibus potuit ordinari. Quæ res Apoſtolos impulit, ut quadrageſimale jejunium ſanctificarent, quo Chriſtifideles, non tam Moyſem, aut Heliam, quam Chriſtum imitati, totius anni decimam exolverent. *Zach. 8.* Quæ vero a Calliſto Martyre in quatuor anni partes diſcreta ſunt jejunia, quarti, quinti, ſeptimi, & decimi menſis legem referunt, *De conſ. d. 3. & 5. in plurib. cap.* ac figuram adimplent. Et velut quædam noſtri temporis primitiæ, ſub illis quatuor anni partibus offeruntur, ea quidem obſervantia, ut duodenarius dierum numerus duodecim menſium numero reſpondeat. Neque diſſimili religione ſtatuta ſunt cætera vigiliarum jejunia, quo puriores ſacris ſolemnitatibus accedamus. *Act. 10. & 15. Hebr. 10. Coloſ. 2.* Cæterum, quod ad ciborum delectum attinet, etſi jam olim exoleverit vetus illa Moſaicæ legis ſervitus (quam umbram futurorum Apoſtolus appellat) nec jam aliquid commune dicendum ſit, aut immundum, nihil tamen ſanctius, nihil utilius potuit inſtitui, quo pruriens carnis laſcivia frenaretur; quam ut jejuniorum, & ſtatutis ab Eccleſia abſtinentiæ diebus, a carnium eſu temperantes, cibis tantum aridioribus veſceremur. *De conſ. d. 3. c. jejunia, & pluribus aliis.* Neque profecto minor eſſe debet apud nos Sacroſanctæ matris Eccleſiæ authoritas, quam apud filios Rechab morituri patris imperium, *Hier. 35.* qui ne Patris edictum violarent, a vino perpetuo abſtinuerunt. Si quis igitur Aerianorum hujuſmodi errorem, mille ab hinc annis damnatum, & a Joviniano, Vigilantio, Valdenſibus, Vvicleffo, Huſſitis, ac noviſſimis iſtis diebus a Luthero, & ſequacibus ſuſcitatum ſequutus, quadrageſimale jejunium, non tam terrena cogitatione initiatum, quam cœleſti majeſtate conſecratum, *Maximus. Apoc. 22.* & cætera Eccleſiaſtica jejunia, vel præſcriptas a Patribus abſtinentias non obſervaverit, aut non obſervandas duxerit, ſacrorum Conciliorum authoritate, anathema ſit.

De cœlibatu ſacerdotum. Decret. 8.

NOn ſatis eſſe viſum eſt Lutheranæ factionis authoribus, *ſi quis in ſordibus eſt, ſordeſcat adhuc*, niſi Luciferiana quadam malitia magnam ſtellarum partem ſecum traherent, & qui jamdudum impudicitiæ frena laxaſſent, multo plurimos in ſacrilegos inceſtus, & nefandæ prodigioſæ libidinis exempla ſecum præcipites agerent. Ut enim qui laſcivia diffluebant, plures haberent ſui ſimiles, & coacervata multitudine ſuam utcunque turpitudinem adumbrarent, in eam proruperunt audaciam, ut ſacerdôtes Evangelicos nulla cœlibatus lege teneri velint, ſed contra totius Eccleſiæ ritum, & præſcriptam ab ejus incunabulis conſuetudinem, liberas quibuſcumque poſt adeptum ſacerdotium affirment nuptias. *Levit. 21. 1. Par. 24. Amb. in 1. ad Ti. c. 3.* Leviticis quidem ſacerdotibus licita fuere conjugia, utpote qui paucis tantum diebus ſua vice miniſtrarent, & ex ea tantum tribu jure ſucceſſionis ſacerdotio fungerentur. Neque voluit orientalis Eccleſia ſuos ea ſeveritate coerceri, ut contractis primum matrimoniis uti non liceret. At ſacerdotio Chriſti, utpote ſublimiori, & excellentiori, ſuperinductas aliquando fuiſſe de jure nuptias exemplo caret, & tanquam ab Apoſtolis interdictum, ſecundo *Cap. 2.* Carthaginenſi Concilio prohibetur. Neque potuit quidquam illo ſanctius inſtitui, quo miniſtri puriores *diſt. 32. cap. Si quis.* ſacris accedant altaribus, & jugi pene ſacramentorum adminiſtrationi reddantur aptiores, quam neminem nec ad ſubdiaconatum quidem admitti, qui non ſeſe voto perpetuæ caſtitatis aſtrinxiſſet. *1. Reg. 21.* Etenim ſi in lege veteri ii tantum ſanctis panibus veſcebantur, qui ab uxoribus mundi forent; ſi procul a ſuis domibus habitabant, *diſt. 82. cap. propoſuit.* quibus ſua vice ſacrificandum erat, ne conjugum forte polluerentur amplexibus, ſi pro quibus *1. Cor. 7.* orandum eſt, a conjugali commercio ſit ad tempus abſtinendum: Si denique a viduis, quas ſuis ſumptibus *1. Tim. 5.* Eccleſia quondam alendas admittebat, continentiæ votum exegerit, jure quidem optimo a ſummis Pontificibus, & ſanctis Eccleſiæ Conciliis indictum eſt, ut qui ſacris ultro ſeſe ordinibus manciparent, perpetuo cœlibatus vinculo necterentur. *Nam qui ſine uxore eſt, ſolicitus eſt, quæ Domini ſunt, quomodo placeat Deo: Qui autem cum uxore eſt, ſolicitus eſt, quæ ſunt mundi, quomodo placeat uxori, & diviſus eſt*. *1. Cor. 7.* Degravat quippe animum, & ad terrena dejicit uſus matrimonii, *Cor. 2. c. 2. Cor. 5. c. 3. Tol. 1. c. 4.* amor liberorum avarum, & ſolicitum reddit. Quiſquis igitur contra ſacrorum Conciliorum, & Patrum decreta, ſacerdotes, diaconos, aut ſubdiaconos lege cœlibatus non teneri docuerit, aut liberas illis conceſſerit nuptias, inter hæreticos, omni tergiverſatione rejecta, numeretur.

De votis, præſertim monaſticis. Decret. 9.

NOn abſimili ſane verſutia veritatis inverſores declinaverunt *in verba malitiæ ad excuſandas excuſationes in peccatis*, *Pſ. 140.* dum vota perpetua, & in his potiſſimum monaſtica, non vanitatis tantum, ſed & impietatis accuſant: & abjecta peſſimo quidem exemplo cuculla, ad ſacrilegas ſe convertunt nuptias. Quod infandum apoſtaſiæ genus hac una maxime prætexunt ratione, quaſi vota ejuſcemodi libertati Chriſtianæ præjudicium afferant: nec ſatis in noſtra ſit poteſtate jugis illa, perpetuaque caſtitas. Atque his ſtrophis in deſideriis carnis pelliciunt eos, qui paululum effugiunt, libertatem eis promittentes, cum ipſi ſint ſervi corruptionis. *2. Pet. 2.* At vero nulla major libertas, quam cum repreſſa carnis tyrannide, corpus in obſequium

Chri-

Chriſti trahitur, nec tam concupiſcentia ducimur, quam ſpiritu. Nempe, *ubi ſpiritus Domini, ibi libertas*, [2. Cor. 3. Philip. 4.] neque quidquam eſt, quod non poſſimus in eo, qui nos confortat, [1. Cor. 10.] Chriſtus quippe, qui *non patitur nos tentari ſupra id, quod poſſumus*: ſed facit *cum tentatione proventum, ut poſſimus ſuſtinere*. [Matth. 19.] Cujus auxilio freti, [1. Tim. 5.] inventi ſunt eunuchi, *qui ſe caſtraverunt propter regnum cœlorum*, ac proinde certa ſit damnatio viduarum, quæ cum luxuriatæ forent, in Chriſto volebant nubere, turpi certe transfugio primam fidem irritam facientes, [27. q. 1. ca. ſicut bonū,] non quam baptiſmo (qui nuptiarum fœdera non reſpuit) ſed juxta expoſitionem Concilii Carthaginenſis, quam perpetuæ caſtitatis poſſeſſione ſpopondiſſent. Ab hoc autem perpetuæ caſtitatis voto qui Chriſtum aliquando dehortantem facit, in eum blaſphemat, & Apoſtolo contrarius eſt, qui palam, nec ſemel tantum, ad perpetuæ virginitatis obſervantiam inſtigaſſe legitur. [1. Cor. 7. Luc. 9.] Cæterum, cum Chriſtus aperte ſuadeat, ut, qui vult perfectus eſſe, abneget ſemetipſum, & tollat crucem ſuam, vadat, & vendat omnia, quæ habet, & det pauperibus, ad perpetuæ profecto tum obedientiæ, [Matth. 19.] tum paupertatis vota cohortatur. Si quis igitur votum aliquod hujuſmodi voverit Domino, [Num. 23. Deut. 23.] etiam ſi perpetuum fuerit, non faciet irritum verbum ſuum; ſed Deiparæ Virginis, Annæ matris Samuelis, & Rechabitarum exemplo, omne, quod promiſerit, implebit, neque tardabit reddere, ſed quæ ſemel de labiis ſuis egreſſa fuerint, obſervabit, & faciet, [Luc. 1. Hiere. 35. 1. Reg. 1. Prov. 20.] ſicut promiſit Domino, quandoquidem *ruina eſt homini, devorare ſanctos, & poſt vota retractare*. Quod ſi quis ſecus fecerit, aut hæretica pravitate corruptus ſecus facere licitum eſſe docuerit, is velut juris tum divini, tum naturalis infractor, nedum ſacroſanctis Conciliis injurius, condigna per ſuos ſuperiores animadverſione plectatur.

Quod ſeptem ſunt Sacramenta a Chriſto inſtituta, & quod illa conferant gratiam obicem non ponenti. Decret. 19.

ETſi nihil intentatum reliquit hæreticus, quo Chriſtianam fidem omni parte profligaret: in abrogandis tamen ſacramentis, vipereo dente ſacra matris Eccleſiæ viſcera crudeliter dilaniat. Et quibus aliquando ſpiritualibus coaluit incrementis, ea non ingrato tantum, ſed & perfido per nefas auſu conatur abrumpere. Nec enim ſatis eſſe viſum eſt, ſi ſacramentorum Eccleſiaſticorum numero detraxerit, dum pleraque ex eis humanum, & recens inventum eſſe dicit, niſi tandem omnibus conferendæ gratiæ vim negaret.

De Baptiſmo.

VErum, ut ad ſingula deſcendamus, quam efficax ſit baptiſmi ſacramentum, primum innoteſcat. Hoc certe eſt *fons* ille *patens domui David, & habitantibus Hieruſalem in ablutionem peccatoris*. [Zach. 13.] Hæc aqua munda, cujus effuſione mundamur ab omnibus inquinamentis, & ſpurcitiis noſtris. [Ezech. 36.] Hoc, quod nos ſalvos facit baptiſma, [1. Pet. 3.] quo denuo naſcimur. Per hoc lavacrum regenerationis, & renovationis Spiritus ſancti, [ad Tit. 3.] *quem effudit in nos abunde per Jeſum Chriſtum ſalvatorem noſtrum, juſtificati gratia ipſius hæredes ſumus ſecundum ſpem vitæ æternæ*. [Ephes. 5. Gal. 2.] Hoc aquæ lavacro mundat Chriſtus Eccleſiam in verbo vitæ, ut eam ſibi exhibeat glorioſam, *non habentem maculam, neque rugam. Quotquot enim baptizati ſumus in Chriſto Jeſu, Chriſtum induimus, conſepulti enim ſumus cum illo per baptiſmum in mortem.* [Rom. 6.] Cum igitur ablutio peccatorum, ab inquinamentis, & ſpurcitiis emundatio, ſalus, renovatio Spiritus ſancti, cæteraque id genus, infuſionem gratiæ palam inſinuent, perſpicuum evadit, baptiſmi ſacramentum ſua virtute gratiam conferre.

De ſacramento Ordinis.

POrro ſacramentum Ordinis vel hinc facile colligi poteſt, quod etſi omnibus adeo commune ſit internum illud ſacerdotium, quo exhibemus *corpora noſtra hoſtiam ſanctam, viventem, Deo placentem*, [1. Pet. 2. Apoc. 1. Rom. 12. Exod. 19.] ut priſcis quoque ſub Moſaica lege patribus conveniret, non protinus tamen quilibet diſpenſator miniſteriorum Dei, ut Architectus ædificii ſpiritualis habendus eſt. Non continuo, ſi puer, aut mulier baptiſmum ſuſcepexit, legatione pro Chriſto fungitur, ſed diviſiones miniſtrationum ſunt, deditque Deus *quoſdam quidem Apoſtolos, quoſdam Prophetas, alios Evangeliſtas, alios autem Paſtores, & Doctores, ad conſummationem ſanctorum, in opus miniſterii, ad ædificationem corporis Chriſti*. [1. Cor. 4. 1. Cor. 3. 2. Cor. 5. 1. Cor. 12. Ephes. 4.] Atque ejus gratia Titum Cretæ reliquit Apoſtolus, ut conſtitueret per civitates Presbyteros. Nam *ſi totum corpus oculus, ubi auditus? ſi totus auditus, ubi odoratus?* [ad Tit. 1.] Denique ſi omnia eſſent unum membrum, nec eſſet aliquis, qui non ſit ſacerdotali ordine inſignitus, ubi corpus? aut quid denique confuſius, quid perturbatius eſſe queat? [1. Cor. 12.] Quoſdam itaque Chriſtus ſacerdotes inſtituit, quibus ſui corporis poteſtatem commiſit. Veri quidem, dum inſtituto ſui corporis, & ſanguinis ſacramento, *hoc facite*, inquit, *in meam commemorationem*. [Luc. 22.] Myſtici vero, dum poſteaquam in diſcipulos inſufflaſſet, *accipite*, inquit, *Spiritum ſanctum, quorum remiſeritis peccata, remittuntur eis, & quorum retinueritis, retenta ſunt*. [Joan. 20.] Quibus palam evadit, in ſuſceptione Ordinis conferri gratiam. Recte igitur Timotheum Paulus admonet, ut non negligat gratiam, quæ data eſt ei, cum *impoſitione manuum Presbyterii*, [1. Tim. 4.] ſed eam reſuſcitet potius. Quod ſi pro ſui dignitate quis fecerit, duplici honore dignus habeatur. [1. Tim. 1. 1. Tim. 5.]

De ſacramento Euchariſtiæ.

QUis autem vivificum eſſe neget Euchariſtiæ ſacramentum, quod tam apertis teſtimoniis ſcripturæ comprobatur? *Calix enim benedictionis, cui benedicimus, nonne communicatio ſanguinis Chriſti eſt? & panis, quem frangimus, nonne participatio corporis Domini eſt?* [1. Cor. Pſ. 22. Pſ. 4. Zachar. 9. 1. Cor. 11.] hic nempe calix ille præclarus inebrians, hoc frumentum, hoc vinum, a quorum fructu multiplicantur fideles, hoc *frumentum electorum*, hoc *vinum germinans virgines. Probet itaque ſeipſum homo, & ſic de pane illo edat, & de calice bibat. Nam qui manducat, & bibit indigne, judicium ſibi manducat, & bibit, non dijudicans corpus Domini. Caro enim mea* (inquit Dominus) *vere eſt cibus, & ſanguis meus vere eſt potus: qui manducat meam carnem, & bibit meum ſanguinem, in me manet, & ego in illo*. [Joan. 6.] Et rurſum, *qui manducat meam carnem, & bibit meum ſanguinem, habet vitam æternam*. [Ibid.] Quibus luce clarius conſtat, hoc ſacroſanctum Euchariſtiæ ſacramentum non ſolum gratiam conferre, ſed & alia pleraque adverſus hæreticos roborari, quæ de ipſo Catholica tradit Eccleſia; atque adeo quidem, ut poſt tam aperta ſcripturarum oracula, plura conſarcire ſupervacaneum foret.

De ſacramento Confirmationis.

NEc obſcurius quidem ſacramentum Confirmationis Chriſtus inſtituit, cum parvis manus imponeret. Quod & ab Apoſtolis legimus promulgatum, cum ad Samaritas miſerunt Petrum, & Joannem, [Matth. 19. Act. 8.] a quibus illi (licet a Philippo Diacono antea baptizati) per impoſitionem manuum, Spiritum ſanctum acciperent. Quod & ex Actis Apoſtolorum apud Epheſios a Paulo, & ex Dionyſio, Clemente, & Fabiano Pontificibus, a primitiva quondam Eccleſia legimus obſervatum. [Act. 19.] Unde

dæ & nunc impoſitionis manuum, nunc Confirmationis appellatum eſt ſacramentum. Baptiſmo ſiquidem regeneramur ad vitam, poſt baptiſmum hoc ſacramento confirmamur ad pugnam; in baptiſmo abluimur, poſt baptiſmum hoc ſacramento roboramur, cujus conferendi poteſtas Epiſcopis a Chriſto conceſſa donum Dei eſt, quod aſſeruit Petrus pecunia poſſideri non poſſe. *Act. 8.*

De ſacramento Pœnitentiæ.

Hebr. 10. Rom. 6. Jac. 3. Prov. 20. Hieron. POenitentiæ vero tam neceſſarium eſt ſacramentum, quam impoſſibile eſt baptiſmum iterari. *Voluntarie enim peccantibus nobis, poſt acceptam notitiã veritatis, jam non relinquitur pro peccatis hoſtia.* Neque ei, qui ſemel tantum paſſus eſt Chriſtus, ſæpius conſepeliri poſſumus per baptiſmum. Cum igitur in multis offendamus omnes, neque ſit, qui poſſit dicere: *mundum eſt cor meum, & purus ſum a peccato:* neceſſaria eſt profecto ſecunda poſt naufragium tabula, in qua diſcuſſa diligenter conſcientia, quicquid occurrit Dei offenſivum, deteſtemur.

Rom. 2. Nam ad pœnitentiam nos adducit benignitas Dei, ſecundum autem duritiam, & cor impœnitens, homo theſaurizat ſibi iram, niſi reſipiſcens ſciat, & videat, quam malum eſt, & amarum reliquiſſe Dominum, & non eſſe timorem ejus apud ſe. Contra vero, *quæ ſecundum Deum triſtitia eſt pœnitentiam in ſalutem ſtabilem operatur.* Neque enim cor contritum, & humiliatum deſpicit Deus, *qui ſanat contritos corde, & alligat contritiones eorum*, ſed commovet terram, & conturbat eam, tum ſanat contritiones ejus, quia commota eſt. Nemo igitur tantum de fide ſua præſumat, nemo adeo pœnitentiam novam vitam exiſtimet, ut non recogitet annos ſuos in amaritudine animæ ſuæ. *Hierem. 2. 2. Cor. 7. Pſ. 50. Pſ. 146. Pſ. 59. Eſa. 38.*

De Confeſſione.

Prov. 28. SEd, ut vetuſtiſſimum illud, ita veriſſimum, *qui abſcondit ſcelera ſua, non dirigetur*, qui autem confeſſus fuerit, & reliquerit ea, miſericordiam conſequetur. Neque ſatis fuerit de peccatis conteri, & ea apud ſeſe Deo confiteri, niſi ſacerdoti quoque ſacramentali confeſſione detegantur. Ea quippe nec humanum, nec recens inventum eſſe poteſt, quæ tot, & tantis fulcitur ſcripturarum oraculis. Ad hanc enim præter multas Moſaicæ legis figuras propius manuduxiſſe videtur primum ille Chriſti præcurſor, a quo qui baptizabantur, confitebantur peccata ſua. Tum Chriſtus ipſe, dum ſuſcitatum Lazarum ab Apoſtolis ſolvi jubet, & ei, quem a lepra curaverat, præcipit, ut ſeſe ſacerdotibus oſtendat. At tum demum hujuſcemodi confeſſionem inſtituit, & præcepit, cum poſtquam in Apoſtolos inſufflaſſet, *accipite* (inquit) *Spiritum ſanctum. Quorum remiſeritis peccata, remittuntur eis, & quorum retinueritis, retenta ſunt.* Nam quomodo remittent, quæ ſibi cognita non fuerint? aut quo pacto eorum judex eſſe poterit, quæ prorſus ignota ſint? Oportet itaque, quem antiquus ille ſerpens occulte momorderit, abſtruſiſſimum quodque vulnus medico detegere, omnem indigeſtum, & virulentum humorem (etſi ſtomacho mentis altius inſederit) evomere, pudorem in ſatisfactionis partem de ſingulo quovis errato pati, ne dum occultis peccatorum vinculis ſeſe teneri diſſimulat, horrendæ tandem ſub omnium oculis æternæ damnationis laqueo conſtringatur. Proinde ſtatim ab ipſis Eccleſiæ naſcentis incunabulis, ſacer iſte confitendi ritus, de interioribus, nedum de exterioribus tantum, inolevit, ut tum ex Jacobo, tum ex Divi Dionyſii, Alexandri, Urbani, & Cypriani ſcriptis manifeſtum evadit. Recte igitur hanc exomologeſis legem a Chriſto inſtitutam, per Apoſtolos ad nos uſque deductam, & ab univerſali Eccleſia inviolabiliter obſervatam, a cunctis Chriſti fidelibus ſectandam eſſe, & contravenientes authoritate Concilii Conſtantienſis, & aliorum complurium damnatos declaramus.

Matth. 3. Joan. 11. Matth. 8. Joan. 20. Hier. in Eccleſiaſt. Cypr. ſer. 5. de lapſis. Chryſoſt. ſup. Matth. hom. 3. Jacob. 5. Dionyſ. in ep. ad Demoph.

De Extrema Unctione.

AD Unctionis autem extremæ ſacramentum Chriſtus manuduxiſſe primum videtur, cum Apoſtoli oleo ungerent multos infirmos, & ſanarentur. Neque enim id ſuo ſenſu, ſed præceptoris inſtituto feciſſe, putandi ſunt. Sed ne hic noſter ungendi infirmos ritus, Chriſti præceptum, non tamen ſacramentum eſſe videretur, *ſi quis infirmatur* (inquit Jacobus) *in vobis, inducat Presbyteros Eccleſiæ, & orent ſuper eum, ungentes eum oleo in nomine Domini, & oratio fidei ſalvabit infirmum, & alleviabit eum Dominus, & , ſi in peccatis ſit, remittentur ei.* *Marc. 6. Jac. 5.*

Quibus liquido conſtat, extremam Unctionem non ægritudinis tantum corporalis medicamentum eſſe, ſed etiam cæterorum ſacramentorum inſtar, remiſſionem peccatorum efficaciter operari: ac proinde nec ab Jacobo quidem fuiſſe inſtitutam, ſed ab eo tantum, cui peculiare eſt, ut gratiam, & gloriam conferre poſſit. *Pſ. 83.*

De ſacramento Matrimonii.

POſtremo Matrimonium eſſe ſacramentum, abunde ſatis ſacroſanctæ matris Eccleſiæ tum uſu, tum authoritate comprobatur. *Hoc* quippe *ſacramentum magnum eſt, in Chriſto* quidem, *& Eccleſia*, quo ſanctificatur vir infidelis per mulierem fidelem, & mulier infidelis per virum fidelem. Hoc *honorabile conjugium, torus immaculatus*, in quo non ſolum ſalvatur mulier per filiorum generationem, ſed fas eſt unicuique vas ſuum poſſidere in ſanctificatione, & honore, per quod conjuges benedictionem conſequuntur in filiis, *nec habet in eos dæmonium poteſtatem*, niſi ita conjugium ſuſcipiant, ut Deum a ſe, & a ſua mente excutiant, & ſuæ libidini vacent, *ſicut equus, & mulus, quibus non eſt intellectus.* Qui negat itaque matrimonium eſſe ſacramentum, aut denique ſeptem ſacramenta non admittit, inter hæreticos habeatur. *Epheſ. 5. 1. Cor. 7. Heb. 13. 1. Tim. 2. 1. Theſſ. 4. Tob. 6.*

De ſacrificio Miſſæ. Decret. 11.

QUam vere a Sapiente dictum eſt: *vir, qui erraverit in via doctrinæ, in cœtu gigantum commorabitur.* Erravit quidem Lutherus in via doctrinæ, cum quidquid agamus, peccatum eſſe cenſuit. At tum demum irruit quaſi gigas, & poſuit in cœlum os ſuum, cum, ne quid noſtrum Deo gratum eſſe fateretur, ſacroſanctum illud Miſſæ ſacrificium abrogari voluit, tantopere nobis neceſſarium, tantis Scripturæ teſtimoniis roboratum. Nam ſi *omnis Pontifex ex hominibus aſſumptus, pro hominibus conſtituitur in iis, quæ ſunt ad Deum, ut offerat dona, & ſacrificia pro peccatis*, quod tandem proprium, & peculiare novæ legi ſacrificium a ſacerdote offerendum eſſe queat, niſi ſuperbenedictum iſtud corporis, & ſanguinis Chriſti Symbolum? quod eſu paſchalis agni, manna, cæteriſque propemodum omnibus Moſaicæ legis ceremoniis figuratum eſt? Neque enim lex eſſe poteſt, quæ ſacerdotio careat: quod ſi ſacerdotium habet, habet & ſacrificium. Porro, etſi Chriſtus, aſſiduus pro nobis Pontifex, *non per ſanguinem hircorum, aut vitulorum, ſed per proprium ſanguinem introivit ſemel in ſancta, æterna redemptione inventa*, negari tamen non poteſt *ſacerdos in æternum ſecundum ordinem Melchiſedech*, ac proinde hujus exemplo, ſacrificium aliquod obtuliſſe, quod exteriore panis, & vini forma, veteri illi Melchiſedech oblationi reſponderet. *Erat enim ſacerdos Dei altiſſimi*: quod utique fecit in ſuprema cœna illa. Nam *accepto pane, gratias egit, & fregit, dediſque diſcipulis ſuis, dicens: Hoc eſt corpus meum*, *Prov. 21. Job. 20. Pſ. 72. Hebr. 5. Hebr. 9. Pſ. 109. Gen. 14. Luc. 22.*

meum, quod pro vobis datur, & ab Euangelicis ſacerdotibus A jugi ſemper obſervantia præcepit iterari. *Ibidem.* *Hoc facite*, inquit, *in meam commemorationem*. Hoc enim holocauſtum, hæc victima pro peccatis, hæc hoſtia pacifica, hoc juge ſacrificium, hæc munda (juxta Miſſæ nominis Hebraici rationem) oblatio, quam in omni *Malac. 1.* loco Malachias prædixit offerendam, cum repudiatis legis antiquæ ceremoniis, *ab ortu ſolis uſque ad occaſum, magnum* eſſet nomen Domini in gentibus. Nihil igitur in ſacrificiis majus eſſe poteſt, quam corpus, & ſanguis Chriſti, nulla potior oblatio. Qua in re, cum univerſalis Eccleſiæ ritu tam aperte conſentiunt Ignatius, Irenæus, Cyprianus, Athanaſius, Chryſoſtomus, ac reliqui poſteriores, & Concilia prope innumera, ut qui contrarium ſenſiſſe præſumpſerit, manifeſtam hæreſeos labem incurrat.

De ſatisfactione, purgatorio, & commemoratione defunctorum. Decret. 12.

UNum illud videmus in primis hactenus obſervatum ab iis, qui propagandis hæreſibus animum intenderint, ut ea ſibi dicenda putent, quæ maxime placitura videantur, quo prurientes multitudinis aures demulceant, & a ſeverioribus patrum avertant inſtitutis. Hac ratione Mahometica quondam peſtis invaluit. Hoc aucupio Lutherus plures illaqueat, dum ſimul cum culpa ſemper omnem cujuſvis pœnæ temporalis reatum aboleri contendit. Purgatorium tollit, & quo laicos gravius in clericorum odium exaſperet, ſacrificia, oblationes, & omne id genus pro defunctis orationes, recens eſſe ſacerdotum commentum impudenter aſſeverat. Prævidit enim verſutus artifex, nihil eſſe, quod effręni plebeculæ poſſit eſſe jucundius, quam ſi facillima prorſus in cœlum prædicetur via, ſi omnis acerbæ illius purgatoriæ pœnæ decutiatur metus, ſi quid habeat, quod aliquo tandem prætextu ſacerdotibus impingat. Ne igitur incautus forte quiſpiam vafris hujuſmodi blanditiis pellectus, errorum ſcopulis illidatur, ſacro approbante provinciali Concilio, firmiter tenendum decrevimus, culpa per pœnitentiam abolita, frequenter ſupereſſe temporalis pœnæ reatum, velut ſuperſtites quaſdam peccati reliquias, quæ per dignos pœnitentiæ fructus veniant ex- *Math. 3.* piandæ, adeo ut iniquitate, & culpa peccati dimiſſa, *Num. 14.* peccator adhuc pœnæ temporali ſit obnoxius. Hinc *Luc. 3.* *2. Reg. 12.* murmuranti adverſus Dominum Iſraeliticæ plebi, inde David dimiſſam primum adulterii noxam ſcriptura commemorat, pro qua tamen ſubinde pœna temporalis irrogata eſt. Superabundans quidem, atque exuberans eſt Chriſti ſatisfactio, cujus plenitudinem aſſequimur, dum ſicut ſemel tantum mortuus eſt, ita ſemel illi conſepelimur per baptiſmum. Peccata vero, quæ *1. Petri 3.* *Rom. 6.* poſt baptiſmum commiſſa fuerunt, pęnitentiis quidem expiantur, ſed quæ morienti Chriſto non ſemper configurent. Cum autem hujuſmodi pœnæ temporalis, *Math. 12.* aut venialis tantum peccati reus repente nonnunquam intereat, de omni verbo etiam otioſo rationem *Apoca. 21.* redditurus, nec illi pateat aditus in cœleſtem illam Hieruſalem, in quam nihil intrat coinquinatum, nec item gehennæ ſubjaceat, quippe qui gratiæ ſit parti- *1. Cor. 4.* ceps, ac pęnæ temporalis tantum debitor, fit, ut primum purgetur ex iis, quæ geſſit in corpore, ſalvus *1. Cor. 3.* tandem aliquando futurus, *ſic tamen quaſi per ignem*, de ſua ſemper interim ſalute, ex remanentibus in eo fide, ſpe, & charitate, ſecurus. Neque enim ex eo- *Math. 12.* *Pſalm. 73.* rum eſt numero, quorum blaſphemia non remittitur *neque in hoc ſaculo, neque in futuro*, quorum ſuperbia aſcendit ſemper, ſed eorum potius, quos ſub terra *Apoc. 5.* *2. Mac. 12.* Deo laudem acclamantes, ſacer Apocalypſis liber commemorat. *Sancta igitur, & ſalubris eſt cogitatio, pro defunctis exorare, ut a peccatis ſolvantur*. Nec abs re ab Apoſtolis traditum, ut in tremendis, & vivificis myſteriis agatur commemoratio defunctorum. Sciebant enim illis inde multum contingere lucrum, utilitatem multam. Cum igitur tam ſanctum Apoſtolorum inſtitutum ab initio naſcentis Eccleſiæ ex ſancto Dionyſio legamus obſervatum, & in Cabilonenſi, ac pluribus ſubinde Conciliis promulgatum, quiſquis Catharorum, Armeniorum, Vvicleffi, Bohemorum, Lutheri, aut Valdenſium exemplo, hos errores cum ſacro Conſtantienſi Concilio non damnarit, hæreticæ pravitatis pœnas incurrat. *Dionyſius Eccleſiaſt. Hiera. ca. 7.*

De veneratione Sanctorum. Decret. 13.

UT *abyſſus abyſſum invocat*, & in aliud ſcelus ex alio labimur, in eam demum hæreticus incidit *Pſal. 41.* inſaniam, ut qui piis animabus, quæ purgatorio detinentur, ſuffragia vivorum adimit, viciſſim quoque B vivos ſanctorum, qui in cœlis ſunt, defraudet auxiliis, quaſi vel preces noſtras non audiant, vel noſtris calamitatibus non tangantur, quaſi divinæ clementiæ deroget, quod qui Chriſto miniſtraverit, hoc honore dignus habeatur, ut pro cæteris intercedat. Sed quam ſit primum horum non modo veritati, ſed ſcripturis quoque diſſonum, facile intelligit, qui beatis pervium eſſe non ignorat omniforme illud divinitatis ſpeculum, in quo, quidquid eorum interſit, illuceſcat. Etſi neque deſint nobis Angeli, Gabriele Danielis, *Daniel. 9.* Raphaele Tobię, haudquaquam ſegniores, qui no- *Tob. 12.* bis ab exordio precum noſtrarum aſſideant, ut illis mox offerant, quorum ſuffragium imploramus. Nec *Pſal. 67.* *Apoc. 8.* pigrius, quam olim, præveniant *principes conjuncti* C *pſallentibus*, e quorum manibus aſcendat fumus aromatum, de orationibus ſanctorum. Porro quod ad ſecundum attinet, qui fieri poteſt, ut noſtris non afficiantur incommodis, quorum nunquam excidit charitas? quibus tantum gaudium in cœlo *ſuper uno peccatore pœnitentiam agente?* *1. Cor. 13.* Abraham, cum hic diverſaretur, pro ſalute Sodomitarum, apud Dominum *Gen. 18.* ſemel, & iterum, quinimmo & ſępius interpellavit, ut pro certo juſtorum numero, qui inter eos reperiretur, toti parceretur civitati. An nunc cum in cœlo glorioſus regnat, uſque adeo refriguit ejus charitas, & imminuta eſt, ut immemor filiorum ſuorum factus non oret pro iis, qui in hoc procelloſo mari adhuc conſtituti diris jactantur mundi fluctibus? Nec enim a beatorum communione (quorum alter alterius membra ſumus) poſſumus aliquando ſeparari, quin auctiore nobis charitate conſulant, quam cum terrena nobiſ- *Sanctorum communionem in ſymbolo.* *Roma. 12.* *Zacha. 1.* D cum converſatione tenerentur. Hinc Angelus ille Za- *2. Mac. 15.* chariæ, & Hieremias jamdudum in ſinum Abrahę *Pſalm. 31.* receptus, multum orant *pro populo, & univerſa ſancta civitate*, & pro pœnitentis impietate orabit *omnis ſanctus in tempore opportuno*. Nihil autem divinę benignitati, vel omnipotentiæ deperit, quæ ſummæ, & incomprehenſibili ſapientia, infima quęque per intermedia moderatur, & regit: neque minus unus eſt mediator Dei, & hominum Jeſus Chriſtus, ſi juxta ſa- *1. Thim. 2.* cram Aurelianenſis Concilii, atque aliorum complu- *Concilii Aur. c. 25.* rium inſtitutionem, litaniis ad aliquos ſanctorum convertamur. Chriſto tamen accepta ferantur omnia, per quem omne id genus interveniendi munus, cæteraque in humanum genus beneficia deriventur. Abſit igitur, ut tanti ſint apud aliquem hęreticorum E pręſtigię, ut cum Manichęis, Catharis, Bohemis, & Valdenſibus, beatis illis cœleſtis aulæ proceribus (ex quibus non ſecus, ac ex igne ſplendor, odor ex unguento, noſtra omnium dimanat utilitas) cultum exhiberi non ſinat, dicata martyribus templa ſubſannet, dies feſtos inſcribi, & eorum (ut ajunt) paſſiones palam in Eccleſia legi, cachinnis inſectetur. Pluris ſit ſacrorum Conciliorum authoritas, quibus ſi quis pertinacius obſtiterit, hunc pœnis in hęreticos a jure ſtatutis declaramus coercendum.

De veneratione ſacrarum Imaginum. Decret. 14.

SI tam candide, quam curioſe hæreticus loca perluſtraſſet, quibus ſcriptura paſſim ab idolorum, & ſimulacrorum cultu revocat, nequaquam certe tanto ſtrepitu Chriſtianos ab imaginum honore deterreret. Neque enim dum Catholicus quiſpiam ſanctam Chriſti veneratur imaginem, aliquod numen illi ſubeſſe putat, aut quaſi Deum colit, ſed ob recordationem filii Dei, ut in ejus amore recaleſcat, cujus imaginem videre deſiderat. Et nos quidem non quaſi ante divinitatem, ante imaginem proſternimur, ſed illum adoramus, quem per imaginem, aut paſſum, vel in throno ſedentem, recordamur. Et dum nos per ipſam picturam quaſi per ſcripturam, ad memoriam filium Dei reducimus, animum noſtrum de reſurrectione lætificat, aut de paſſione mulcet, non majore quidem idololatriæ periculo, quam cum *in nomine Jeſu omne genu flectitur, cæleſtium, terreſtrium, & infernorum*. Quem enim vocula curſim auribus inſinuat, hunc eundem fidelibus oculis imago ſedulo repræſentat. Accedit & ex imaginibus alia non inferior utilitas, idoneum videlicet, atque accommodum indoctæ plebi rudimentum, ut cum ſacratiſſimæ Virginis Mariæ, aut ſancti cujuſquam imago ſeſe offert, ea velut archetypo, ad propoſitæ ſanctitatis imitationem, & veram utcunque pietatem rudi quadam introductione ſimplex populus animetur. Et ſepoſita tantiſper diſtractione, dum ad unius imaginis contuitum ſe colligit, uno obtutu ſibi plura proponit, quam diuturna librorum evolutione comprehenderet. Non abs re igitur Apoſtoli vivificam crucem, & ſacras erexerunt imagines, quæ C quum ab initio naſcentis Eccleſiæ debita ſemper ab orthodoxis veneratione colerentur, nihil illis a ſacroſanctis quatuor univerſalibus Conciliis derogatum eſt. Quin & ab Auguſtino moribundis proponi jubentur, & a Gregorio Magno tum ad Richaredum, tum ad Secundinum miſſę leguntur. Et inſurgentibus tandem imaginum everſoribus, Romani Pontifices, Conſtantinus, Gregorius ſecundus, & tertius, Paulus primus, Stephanus tertius, & Adrianus primus, tanta animi conſtantia reſtitere, ut illi ſeptima tandem apud Nicæam ſynodo, concordi Patrum aſſenſu damnarentur, & Carolus ille cognomento Magnus, Francorum Rex Chriſtianiſſimus, Francfordienſi conventu, ejuſdem erroris ſuppreſſerit inſaniam, quam inſe- D liciſſimus quidam Felix in Gallias, & Germaniam invexerat. Quiſquis igitur de Chriſti, vel Sanctorum imaginibus aliter ſenſerit, is Chriſto, & Sanctis injurius, cum Valdenſibus peſtiferam hæreſeos labem ſe noverit incurriſſe.

De conſ. di. 3. cap. perlatum, & c. venerabiles, Gregorius ad Secundinum.

Philip. 2.

Damaſcenus l. 4.

Auguſt. li. de viſitatione infirmorum.

Carolus Magnus.

De libero arbitrio. Decret. 15.

ETſi nulla pene ſit tam aperta Catholica veritas, nullus tam manifeſtus ſacrę ſcripturę locus, quem non hæretici ſuis cavillis, & tergiverſationibus eludant, nulla tamen in re tam impudenter, tantaque rei Chriſtianæ jactura debacchati ſunt, quam in exterminando, profligandoque libero arbitrio. Nam quid Chriſti fidelibus pernicioſius excogitare potuit hoſtis ille veritatis, quam ſi vel a Pelagio ſeducti, omnia ſi- E ne præſidio gratiæ ſibi tumidius arrogent, vel fatiſcenti, puſilloque animo, cum Vvicleffo, neceſſitati, fatiſque committant omnia? Nihil profecto reliquum erit tum divinis legibus, tum humanis, nullus conſiliis, aut electioni, nullus precibus, aut objurgationi, cæteriſque id genus locus: nulla denique juſtitia futura eſt, qua quibuſdam pœnæ, quibuſdam conſtituta ſint præmia, ſi pro Vvicleffi, & Lutheranorum ſententia, omnia de neceſſitate eveniant. Prodierat hic error primum apud gentiles, ſed ſummo omnium conſenſu mox exploſus eſt: adeo liberum eſſe arbitrium, velut evidenti quodam experimento cognitum,

A omnium mentibus ſeſe inculcat. Cum igitur reliquerit Deus hominem *in manu conſilii ſui*, appoſueritque coram eo *ignem*, *& aquam*, *bonum*, *& malum*, ut ad quodcunque voluerit, porrigat manum ſuam, nec abs re, beatus ille dicatur, *qui potuit tranſgredi*, *& non eſt tranſgreſſus*, *facere mala*, *& non fecit*, quod ſub eo ſit appetitus ejus, & dominetur illius, ac denique percurrenti ſacram ſcripturam paſſim obvium ſit, quod liberum in utramvis partem hominis arbitrium aſſeveret, ſatis eſſe viſum eſt ſacro provinciali Concilio, libertatis hujuſmodi vires, & metas exponere. Neque enim liberum arbitrium aſſerentes divinam excludimus propterea gratiam, quod illi falſo toties imponere non verentur, atque hoc fumo credulorum oculos perſtringere. Sed juxta ſacram ſcripturam eo extendimus, ut voluntas humana miſericordiæ præ- B venientis auxilio ſuffulta, & interiori quodam, & occulto ſecretioris inſpirationis afflatu contacta, ſeſe convertat in Deum, Deo appropinquet, & ad veram illam gratiam ſe præparet, qua tandem accepta ſit ad vitam æternam. Neque tamen tanta gratiæ neceſſitas libero præjudicat arbitrio, cum illa ſemper ſit in promptu, nec momentum quidem prætereat, in quo Deus non ſtet ad oſtium, & pulſet, cui ſi quis aperuerit januam, intrabit ad illum, & cœnabit cum illo. Nec denique tale ſit hujuſmodi trahentis Dei auxilium, cui reſiſti non poſſit. Quoties enim Dominus voluit congregare filios Hieruſalem, ſicut gallina congregat pullos ſuos ſub alas, & noluerunt? Fruſtra certe Stephanus Judæos duræ cervicis, & incircuncisi cordis argueret, qui ſemper Spiritui Sancto reſiſterent: fruſtra Paulus Theſſalonicenſes admoneret, Spiritum ne extinguerent, ſi divinis inſpirationibus homines inevitabiliter raperentur. Trahit quidem Deus, ſed in ejus odorem currimus, non vi, non unco raptamur. Prædeſtinat, eligit, vocat, ſed eos demum adultos glorificat, qui in fide, & charitate radicati, per bona opera certam ſuam vocationem, electionemque fecerint. Et licet attingat a fine uſque ad finem fortiter, diſponit tamen omnia ſuaviter. Hanc igitur hæreſim, arbitrii libertatem prorſus auferentem, non tam damnamus (quippe quæ jam olim ab Eccleſia, & ſacroſanctis Conciliis damnata ſit) quam communi hominum conceptioni, & apertis ſcripturæ teſtimoniis declaramus eſſe contrariam.

Eccl. 15.

Eccl. 31.

Gene. 4.

Pſal. 58.

Jacob. 4.
Zach. 1.

Apoc. 3.

Matth. 23.
Act. 7.

1. Theſſ.

Cantic. 1.

2. Pet. 2.
Sapien. 8.
Concil. Car. 4. c. 1.
Sexta ſynodus Conſtantin. ſeſ. 8.

De fide, & operibus, merito, gratia. Decret. 16.

FRequens illud eſt apud imprudentes, & qui non tam animi moderatione, quam impetu feruntur, ut, dum ab altero vitiorum incaute diffugiunt, in alterum prolabantur. Cujus rei Lutherus fidem facit, qui dum operum fiduciam nimis inſectatur, nihil tandem operibus reliquum facit, atque ita unius fidei patrocinium ſuſcipit, ut ſolam agnoſcant, opera rejiciat, & condemnet. Verum ſi recte perpendantur, quæ pro fide producit e ſcripturis teſtimonia, reliquas virtutes non excludunt. Quæ vero contra opera citat, ea omnia vel ad nimiam in operibus fiduciam, vel ad legales ceremonias pertinent. Fide quidem vivimus, & ſine hac impoſſibile eſt placere Deo. Si quis nihilominus habuerit omnem fidem, ita ut montes transferat, charitatem autem non habuerit, nihil eſt. Fide juſtificamur, ſed & ſpe ſalvi facti ſumus. Et dimiſſa ſunt Mariæ Magdalenæ peccata multa, quoniam dilexit multum, *ſi quis enim* (dicit Dominus) *diligit me*, *ſermonem meum ſervabit*, *& Pater meus diliget eum*, *& ad eum veniemus*, *& manſionem apud eum faciemus*. *Nunc igitur manent fides*, *ſpes*, *charitas*, *tria hæc*, *major autem horum eſt charitas*, & in vivificando, juſtificandoque potior, quandoquidem *fides ſine operibus mortua*, tum demum utilis eſt ad ſalutem, cum per dilectionem operatur. At charitas non eſt otioſa, ſed per bona opera ſatagit, ut certam vocationem noſtram, electionemque faciat. *Non enim auditores legis*

Hebr. 11.
1. Cor. 13.
Rom. 8.
Luc. 7.
Joan. 14.

1. Cor. 13.
Jacob. 2.

Galat. 5.

2. Cor. 13.

juſti

juſti ſunt apud Deum, ſed factores legis juſtificabuntur, dum ille reddet unicuique juxta opera ſua, dum A *1. Cor. 3.* unuſquiſque mercedem accipiet ſecundum laborem ſuum. Quandoquidem *omnes nos manifeſtari oportet ante tribunal Chriſti, ut referat unuſquiſque propria corporis, prout geſſit, ſive bonum, ſive malum*. Ubi eos, qui a ſiniſtris erunt, non ſolum increpabit Dominus, quia non crediderunt, ſed quia operibus miſericordiæ *Apoc. 14. ad Heb. 13.* non vacarunt. Eos autem, qui a dextris erunt, commendabit non tam a fide, quam a bonis operibus, *opera enim illorum ſequuntur illos. Talibus* ſiquidem *Rom. 8.* *hoſtiis promeretur Deus*, facietque tandem omnis miſericordiæ locum unicuique juxta meritum operum ſuorum, non abſoluta condignitate quidem (*neque enim condigna ſunt paſſiones hujus ſæculi ad futuram* *Jacob 1.* *gloriam, quæ revelabitur in nobis*) ſed gratuita magis, B & liberali repromiſſione, qua *conventione facta de* *2. Tim. 4.* *denario diurno, conduxit operarios in vineam ſuam*, qua, inquam, qui *ſuffert tentationem, cum probatus fuerit, accipiet coronam vitæ, quam repromiſit Deus* *Coloſ. 3.* *diligentibus ſe*, & ei, qui fidem ſervaverit, certaverit bonum certamen, curſum conſummaverit, coronam juſtitiæ reddet *in illa die juſtus judex*, qui nos, etſi ſervos inutiles, ſua miſericordia dignos facit *in partem ſortis Sanctorum*. Non juſtificat igitur ſola fides, ſed magis charitas, nec quævis opera peccata ſunt, ſed eatenus adultis ad ſalutem neceſſaria, ut meriti quoque rationem non reſpuant.

Annotationes aliquot errorum, jam olim damnatorum, & nunc repullulantium, paucis conſtricta.

His ſane decretis poſſent plura alia adjungi, verum nimia hujuſmodi decretorum multiplicatione orthodoxos lectores gravare metuentes, haudquaquam alia in præſentia cenſemus adjicienda. Quia tamen plurimæ aliæ ſunt hæreſes, quas aut in editis libris, aut publicis prædicationibus, aut familiaribus etiam colloquiis minime erubeſcunt homines perverſi hodie promulgare, peſtilentibus dogmatibus enitentes inficere populum Chriſtianum, generali quadam definitione tales damnare doctrinæ aſſertiones, operæ pretium eſt indicare, quo facilius vitentur. Exploratum nempe eſt, quod non alia via convenientius hæreticorum calumniæ, hæreſes, atque impietates caventur, quam ubi deteguntur, & manifeſtantur. Tunc enim omnibus facile conſtat, quam vana ſint, ac futilia, imo quam ſtulta, & impia eorum dogmata. At vero, ut commodius tales errores diſcernantur, certis ſubnectuntur indicibus, modo ſequenti.

Error favens Arrio. Nuſquam legitur Dei cognomen aperte tribui Chriſto, in Apoſtolorum, & Euangeliſtarum literis, præterquam in duobus, aut tribus locis.

Error favens Macedonio. Audemus Spiritum Sanctum appellare Deum, quod veteres auſi non ſunt.

Chriſtus ſuam mortem deplorari non voluit, ſed adorari, ut quæ ſponte pro ſalute totius mundi ſuſcipiebatur. Non enim deflenda eſt mors innocentis.

Errores Joan. Hus damnati in Concil. Conſtan. ſeſ. 15. A conſortio Eccleſiæ reſecatur, quiſquis admittit crimen lethale.

Eccleſia non conſtat, niſi ex bonis.

Primatus ſummi Pontificis non eſt a Chriſto.

Non recte, aut pie ab Eccleſia canuntur illæ orationes: Salve regina miſericordiæ. E

Regina cœli:

Ave maris ſtella.

Noviſſima pars capituli ultimi Euangelii beati Marci, ex apocrypho quopiam Euangelio adſcripta apparet a lectore ſtudioſo.

Error Bohemorum. Indecorum, vel ridiculum videtur, quod idiotæ, & mulierculæ, pſitaci exemplo, pſalmos ſuos, & precationem Dominicam latine murmurant, cum ipſæ, quod ſonent, non intelligant.

Baptizati infantes, cum veniunt ad annos diſcretionis, ſunt rebaptizandi.

Infantes non ſunt baptizandi.

Baptizati parvuli poſtquam ad pubertatis annos pervenerint, ut in communibus fidei articulis fuerint inſtructi, interrogentur, ratum ne habeant, quod ſuſceptores nomine illorum polliciti ſunt in baptiſmo.

Id ſi non approbent, fortaſſis expediet illos non cogi, ſed ſuo relinqui animo, donec reſipiſcant, nec ad aliam interim vocari pœnam, niſi ut ab Euchariſtia ſumenda, reliquiſque ſacramentis arceantur. Cæterum nec a ſacris, nec a concionibus excludantur.

Fomes peccati, etiamſi nullum adſit actuale peccatum, moratur animam ab ingreſſu cœli.

Juſtus in omni bono opere peccat.

Omne opus bonum, optime factum, eſt veniale.

Deus obligavit hominem ad impoſſibile, in nono, & decimo præceptis, prohibens non concupiſcere: quod qui negat, peſſime facit, &, qui hoc falſum eſſe dicit, pluſquam peſſime facit.

Hoc eſt mortalium mortaliſſimum, non credere ſe ſe damnabili, & mortali peccato eſſe obnoxium coram Deo.

Modus celebrandi Miſſam, quo utitur Eccleſia Catholica, non eſt conveniens. *Error favens Vvicleffo.*

Miſſa debet dici lingua vulgari.

Manifeſtus eſt error Miſſam applicare, ſeu offerre pro peccatis, pro ſatisfactionibus, pro defunctis, aut quibuſcunque neceſſitatibus ſuis, aut aliorum. *Error Arrianorum, & Arboſtratarum.*

Non eſt dubium, univerſos hodie ſacerdotes, & monachos, cum Epiſcopis, & omnibus ſuis majoribus, eſſe idololatras, in ſtatu perniacioſiſſimo agentes, ob Miſſæ, ſeu ſacramenti ignorantiam, abuſionem, & C irriſionem. *Error Donatiſtarū, Acitarum, & Apoſtolicorum.*

Magna eſt fides, cognoſcere Chriſtum corporaliter eſſe, ubi ſacramentaliter eſt. Sed major eſt cognoſcere eum abſolute ubique corporaliter eſſe.

Nihil conducit ad ſuſceptionem Euchariſtiæ, ſe præparare per contritionem, confeſſionem, ſatisfactionem, & alia bona opera.

Non licet inducere homines ad pœnitentiam per timorem gehennæ.

Epiſcopus non poteſt, quod non poſſit ſimplex ſacerdos.

Eccleſia non potuit illegitimare aliquas perſonas, ſic quod non poſſint contrahere matrimonium.

Humana inſtituta ſi obſervas, ut humana, nihil te juvant, ſin ut divina, mendacium committis.

D Lex Euangelica, quo tutiores ſint homines a perjurio, prorſus damnat omne jusjurandum, ut jam fas non ſit jurare neque per Deum, neque per cœlum, neque per terram. *Catharorū error, & Valdenſiū.*

Excommunicationes non ſunt timendæ, ſed optandæ. *Error Vvicleffi damnatus in Concil. Conſtan. ſeſ. 8.*

Qui venialia peccata docent eſſe diſtincta a mortalibus, ad inſaniam perditiſſime nituntur trahere hominum conſcientias.

Opera nihil ſunt coram Deo, aut omnia ſunt æqualia, quantum ad meritum attinet.

Meritum tribuere operibus, propemodum cum eis eſt ſentire, qui credunt nos ex operibus juſtificari poſſe, de quo errore damnantur Judæi plurimum. *Error favens Joviniano.*

Illi, qui habent charitatem, nullis præceptis humanis ſunt ſubjecti. *Error Begardorum.*

E Habentes charitatem non tenentur jejunare, orare, vigilare, aut alia conſimilia bona opera efficere, ſed liberum eſt illis facere, aut omittere hujuſmodi bona opera, pro ſuo beneplacito.

Indulgentiæ prorſus ſunt abjiciendæ. *Error Vvicleffi.*

Fundationes obituum ſunt inventiones diaboli. *Error favens Vvicleffo.*

Eccleſiaſtici non debent gaudere privilegiis, & immunitatibus pluſquam laici.

Non licet Eccleſiaſticis habere bona immobilia.

Deus non vult pſeudoapoſtolos, & hæreſiarchas extingui, ſed tolerari, ſi forte reſipiſcant, & e zizaniis vertantur in triticum. Quod ſi non reſipiſcant, ſerventur ſuo judici, cui pœnas dabunt aliquando. *Error damnatus in Concil. Conſtantienſi.*

Error Catharorum, Valdenſiũ, Begardorũ, & Huſſitarum.

Decimæ ſunt puræ eleemoſynæ, & poſſunt Parochiani propter peccata ſuorum prælatorum ad libitum ſuum eas auferre.

In Eccleſia non debent eſſe variæ vivendi genera, quæ religiones appellantur.

Nulli licet, invitis parentibus, intrare religionem.

Error Vviclefi.

Error Vviclefi damnatus in Concil. Conſtantienſi ſeſſ. 8.

Si proximum voco in jus, ſi ei damna procuro, quæ neceſſario vocationem illam prætorialem ſequuntur, ſi etiam tanquam ethnicum omni Sanctorum conſortio, & participatione totius Eccleſiæ eum privatum iri obtineo, quomodo non facio injuriam, qui injuſtitiam peto? quomodo mandatum Dei non ſolvo, qui ſanctam inter me, & fratrem dilectionis neceſſitudinem violo?

Ad Principes Chriſtianos exhortatio, ut elaborent pro hæreticis exterminandis.

PLurimos hactenus errores commemoravimus, ſed non illorum ſufficit commemoratio. Opus namque eſt, quod Chriſtianiſſimi principes ſuppetias ferant, zelo zelantes pro domo Domini exercituum, quæ juxta Apoſtolum eſt Eccleſia. Poſſet haud dubie Deus, abſque illis, univerſam hæreticorum cohortem conterere, ac exterminare, nullius enim creaturæ ſuæ eget miniſterio. Vult tamen pro ſua benignitate homines ſibi cooperari, ampla quoque eos donat mercede, qui ei cooperantur, in iis præſertim negotiis, quæ ad fidei dignoſcuntur ſpectare integritatem, quemadmodum multæ indicant hiſtoriæ. Laborarunt olim adverſus hæreticos ſtrenue Chriſtianiſſimi Principes Conſtantinus, Valentinianus, Theodoſius, Clodoveus, Carolus Magnus, & Ludovicus Pater Sancti Ludovici, ſed nunquid præmio defraudati ſunt? minime certe. Nam apud Deum gratiam invenerunt, qua nihil in vita eſt expetibilius, & apud homines immortale ſui nomini decus adepti ſunt. Contra vero Principes, qui hæreticorum conſuetudine abuſi, & eorum deliniti conſortio, impiis erroribus non obſtitere, ſed impenderunt ſubſidium, iram Dei vindicem ſenſere. Divino ſiquidem favore deſtituti, in graves ærumnas prolapſi ſunt, miſerabilem vitæ exitum ſortiti. Cujus rei (ut alios taceamus) teſtes ſunt vel locupletiſſimi, Licinius a Conſtantino devictus, Julianus apoſtata, Valens, Arrianus, Philippicus, Conſtantinus quintus, & Leo ejus filius ſacrarum imaginum impii everſores. Hi profecto deteſtandam impietatem conſectati, digna ſuæ perfidiæ reportarunt ſtipendia. Longum eſſet reliquorum principum, qui a fidei ſinceritate deficientes, peſtifero hæreticorum contagio infecti ſunt, miſerias enumerare, & calamitates. Longum itidem eſſet eorum felicitatem, & gloriam recenſere, qui fidei Catholicæ inconcuſſe adhærentes, hæreticos tanquam capitales ſuæ coronæ hoſtes, ad internecionem uſque deleverunt. Hæc itaque attendentes, pro noſtri officii debito Chriſtianos Principes inſtanter rogamus, & in Domino exhortamur, ſi ſuæ ſaluti conſulere, ſi ſuæ ditionis jura illibata cuſtodire, ſi in pace, & tranquillitate ſubditas ſibi nationes continere exoptant; potenti brachio fidem Catholicam tueantur, ac ejus hoſtes viriliter ſatagant debellare. Id autem haud factu erit difficile, ubi antiqua Chriſtianiſſimorum Principum in hæreticos, eorum libros, & fautores edicta inſtaurabuntur. Quæ ſi ſalutari judiciorum ſeveritate executioni demandentur, nulla prorſus hæreticorum monumenta, nulli libri, nulla ſcripta in ſuis Provinciis reperientur. Male item ſanæ conciones ceſſabunt, necnon & clandeſtina conventicula, in quibus peregrinos cultus a Chriſtiana pietate degenerantes inducere ſolent hæretici. Uſque eo effrænis inſuper impiorum audacia retundetur, ut jam Orthodoxæ fidei, ac Eccleſiæ Catholicæ, ſacriſque ejus conſtitutionibus audeat nemo contraire. Hoc profecto noſtrum deſiderium, hæc votorum ſumma, hæc noſtri conatus gloria. Hoc eſt, quod

1. Tim. 3.

A tota mente expoſcimus, & aſſiduis precibus a Domino efflagitamus, ſperantes, dum ſtrenue Chriſtianiſſimi Principes hæreticos debellant, & nos piis laboribus, ne creditæ nobis aves luporum morſibus trucidentur, prohibituros. Et tum demum denotabit nobis Dominus ſua pietate, tantopere a fidelibus exoptatam, atque expetitam pacem, & tranquillitatem in hac vita, & poſt hujus vitæ decurſum, conſummatam felicitatem. At vero, quia ſcimus non ſatis eſſe ad hæc obtinenda fideles adhortari, niſi rebelles convenienti diſtrictione reprimantur, ſalutari antidoto decrevimus huic negocio providere. Authoritate itaque, qua fungimur, omnes in noſtra Provincia conſtitutos, qui tam impia dogmata auſu temerario aſſerere, docere, ſcribere præſumpſerint, his ſcriptis ſententia excom-B municationis innodamus. Necnon & eos, qui illis auxilium, conſilium, aut favorem quovis modo fuerint impartiti. Sub eadem quoq; pœna omnibus nobis ſubditis inhibemus, ne Lutheri libros, ſive Lutheranorum quorumcumq; retinere præſumant, qui ad peſtilentem doctrinam promovendam conſcripti ſunt.

Decreta morum.

IN nomine Domini, Amen. Sequuntur conſtitutiones editæ in ſacro Provinciali Concilio Senonenſi, celebrato Pariſiis per Reverendiſſimum in Chriſto patrem, & Dominum, Dominum Antonium, miſeratione divina, & ſanctæ ſedis Apoſtolicæ gratia tituli ſanctæ Anaſtaſiæ ſacroſanctæ Romanæ Eccleſiæ Presbyterum Cardinalem, Archiepiſcopum Senonenſem, Gal-C liarum, & Germaniæ Primatem, Franciæ Cancellarium, & Reverendos in Chriſto patres Epiſcopos, ſuffraganeos ejuſdem Reverendiſſimi patris: videlicet Epiſcopos, Carnotenſem, Pariſienſem, Meldenſem, Autiſſiodorenſem, Trecenſem, Nivernenſem, & Petrum de Stella Vicarium Epiſcopi Aurelianenſis, per eundem Reverendiſſimum admiſſum, una cum clero totius prædictæ Provinciæ, legitime congregato, & evocato. Anno ab Incarnatione Domini milleſimo quingenteſimo vigeſimo ſeptimo, die tertia menſis Februarii, qua fuit inchoatum prædictum Concilium, & continua proſecutione deductum uſque ad nonam diem Octobris anni viceſimi octavi ſupra milleſimum, & quingenteſimum. Qua quidem die extrema fuit manus ſupradicto Concilio impoſita.

D *Frequentandas eſſe preces & publicas, & privatas in Eccleſiis, pro tranquillo ſtatu Eccleſiæ Catholicæ, & regnorum orbis Chriſtiani. Cap. I.*

PAulus gentium Apoſtolus, cum Timotheum in primis admonuiſſet, ut a pſeudo Apoſtolis creditam ſibi plebem avocaret, qui volentes eſſe legis Doctores, non intelligebant, quæ loquebantur, neque de quibus affirmabant, protinus ad mores converſus, *Obſecro* (inquit) *primum omnium fieri obſecrationes, orationes, poſtulationes, gratiarum actiones pro omnibus hominibus, pro regibus, & omnibus, qui in ſublimitate conſtituti ſunt, ut tranquillam, & quietam vitam agamus in omni pietate, & caſtitate.* Proinde Paulum imitati, de ſuffraganeorum noſtrorum conſi-E lio, & aſſenſu in primis diſtricte injungimus, ut per Cathedrales, Collegiatas, parochiales, & alias quaſcunque ipſius noſtræ Provinciæ Eccleſias fiant preces tam publice, quam privatim, quibus avertatur ira Dei, & de peccatis noſtris meritam non ſumat ultionem. Nam ſi precibus locus aliquando affuerit, ſi quæ olim orandi neceſſitas inſtitit, ea profecto nobis hac noſtra tempeſtate ſeſe offert, qua atroces, aſſiduoſque bellorum tumultus inter Chriſtianos Principes exardeſcere videmus, & navis Eccleſiæ pluribus ſchiſmatum undis jactata, vanæ doctrinæ ventis fluctuat. Orandus igitur benigniſſimus Deus, ut qui noſtris iniquitatibus offenſus hactenus in puppi dormitaſſe

1. Tim. 1.

1. Tim. 2.

vide-

Pſal. 67. Matth. 8.

videtur, *exurgat, & diſſipentur inimici ejus*, imperet A mari, & ventis, ceſſetque tempeſtas, peſtilentes hæreſes in dies pullulantes tollat, falſa amputet dogmata, diſſidentes, & exulceratos principum animos conciliet, pacatiſque hæreſum procellis, fatiſcentem Petri naviculam tuta tandem ſtatione recipiat. Sanctiſſimum Dominum noſtrum Papam, & ſtatum Hierarchicum Eccleſiæ in perfecta charitate contineat, & Chriſtianiſſimum Regem noſtrum, ac ſupremum Dominum incolumem nobis ſervet, votorumque compotem efficiat, ut commiſſus illi populus Deum unicum pacis authorem agnoſcat, & in agendis illi gratiis totus inhiet, & inardeſcat.

Omnem exactionem indebitam, pro ſacramentorum, aliarumque rerum divinarum adminiſtratione, eſſe a viris Eccleſiaſticis ſummopere devitandam. Cap. II.

SAcro hoc approbante Concilio, ſtatuimus, & ordinamus, ut omnia ſyncere, pure, & munde fiant in domo Domini, ſine labe, labiſve ſuſpicione, aut ſpecie mali. Ad quod Prælati Eccleſiarum cathedralium, & collegiatarum capitula, Archidiaconi, Abbates, Abbatiſſæ, & aliæ quæcunque perſonæ Eccleſiaſticæ, diligentem gerant curam, & ſtudium exercendi, adminiſtrandi, & exequendi onus eis a Domino conceſſum (ne ſanguis ſubditorum de manibus eorum requiratur) non quæſtus cauſa, aut pecuniæ. Ideo ſtatuimus, inquam, & ordinamus, conformiter ad ſacrorum Conciliorum, ſanctorumque Patrum decreta, ut manus ſuas illibatas, integras, & intactas ſervent juxta juris communis diſpoſitionem, & ordinationem, ab omni exactione abſtinentes, non obſtantibus quibuſcunque juramentis, ſtatutis, & conſuetudinibus introductis, & in futurum introducendis. Irrationabilem illam conſuetudinem judicantes, qua ad unam præbendam receptus, ſuorum in dicta præbenda prædeceſſorum non receptorum (a quibus jus non habet, ſed a conferente vel inſtituente) plures receptiones ſolvere compellatur. Provideant autem Diœceſani, ne Eccleſiarum Parochialium rectores, matricularii, aut alii quicunque indebitas exactiones pro ſacramentorum, ſacramentaliumque, ac divinorum adminiſtratione faciant.

Ad unam receptus præbendam non ſolvat plures receptiones.

Quod promovendi ad ſacros Ordines exhibeant literas teſtimoniales de ſufficientia ætatis, & honeſtate vitæ ſuæ. Cap. III.

ET ut deinde de miniſtris Eccleſiæ provideamus, ne circa promovendos ad ſacros Ordines fraus aliqua committatur, ſacro hoc approbante provinciali Concilio, de fratrum noſtrorum ſuffraganeorum ſententia, & conſenſu ſtatuimus, ut promotionis tempore ordo, qui proxime ſequitur, diligenter obſervetur. Ut quantum attinet ad ætatem, & mores, non prius promoveant Diœceſani ſuos ad aliquem ſacrum ordinem, quam viderint literas teſtimoniales Presbyteri Parochialis, quæ contineant duorum, aut trium teſtium probatorum non ſuſpectorum depoſitiones, juramento ſolemni firmatas, de ſufficientia ætatis promovendi, & de probata, & inculpata illius vita. Quo abſoluto, inquirant, ſi promovendus habeat ſcientiam a jure ad ordinem ſuſcipiendum requiſitam. Neque aliquem ad Sacerdotium promoveant, niſi qui (quantum fragilitas humana patitur) ſciat ea, quæ continentur in Canone, Quæ ipſis 38. diſtinctione.

Neminem ad ſacrum Subdiaconatus ordinem eſſe promovendum, niſi ſufficientem exhibuerit titulum beneficialem, vel patrimonialem. Cap. IV.

POrro in grave clericalis ordinis ſcandalum, ac dedecus, videmus haud paucos Sacerdotes, nudos, ac mendicos. Prohibemus itaque, ne aliqui ad ſacrum Subdiaconatus ordinem aſſumantur, niſi ſub titulo beneficii viginti librarum Pariſienſium ad minus, vel patrimonii ſimilis valoris. Super quo, per Vicarios noſtros in noſtra diœceſi, aut in diœceſi ſuffraganeorum noſtrorum, per eoſdem ſuffraganeos, eorumve Vicarios, vel Officiales, fiat diligens inquiſitio per teſtes omni exceptione majores. Si autem titulus patrimonialis ad eum pervenerit ex ceſſione, aut donatione alterius, ſimiliter inquiratur, an præfatam ſummam poſſit redditus rei ceſſæ repræſentare. Deinde ſuper fraude, ſi qua intervenerit inter cedentem, & ceſſionarium, exigatur ſacramentum cedentis, ac ceſſionarii. Jurabit autem cedens, ſe donaſſe ſine ulla fictione, aut ſpe in fu-B turum recuperandi. Ceſſionarius autem affirmabit, nullum eſſe inter ſe, & cedentem pactum de reſtitutione rerum ceſſarum, ſuæque intentionis eſſe illa retinere, ac quamdiu vivet, illis uti, & frui. Prohibemus autem diſtricte, ne ordinatus ad titulum patrimonialem eundem vendat, aut alienet ſine permiſſione Epiſcopi ordinantis, donec beneficium, aut patrimonium prætaxati valoris fuerit aſſecutus.

Quomodo diœceſani examinare debent petentem literas dimiſſorias, antequam illas ipſi concedant. Cap. V.

ET quamvis Epiſcopus originis, beneficii, aut domicilii non ſolum ad ordines promovere, ſed etiam literas dimiſſorias ad ipſos ordines concedere poſſit: injungimus tamen ſuffraganeis noſtris, ut ſiquando literas dimiſſorias ad ſacros ordines indulgere C voluerint, ne indigni aſſumantur, obſervent ordinem, qui ſequitur: videlicet quod volentes impetrare literas dimiſſorias accedant ad diœceſanos, qui ſuper præmiſſis ætate, literatura, moribus, beneficio, ſeu patrimonio inquirant, ſerventque diligenter prædictas ſolemnitates, perinde ac ſi in propria ordinare vellent. Ac tunc ſic examinato concedantur literæ dimiſſoriæ, remittaturque ita examinatus cum literis ipſis. In quibus etiam declaretur prædicta ſolemnitas ſic obſervata, fiatque mentio expreſſa de beneficio, aut patrimonio, ut Epiſcopus, ad quem ſe conferet ordinandus, eum ſine ſcrupulo promovere, & ordinare poſſit. Quod ſi propter infirmitatem, aut aliam cauſam rationabilem is, qui literas dimiſſorias obtinere cupit, non poſſit commode accedere ad ſuum Epiſcopum, tunc remittatur ſuper ætate, literatura, ac moribus, ut prius examinandus ad Epiſcopum, cui literæ dimiſ-D ſoriæ præſentabuntur, inſeraturque in illis literis dimiſſoriis clauſula: Super quo conſcientiam tuam oneramus. Proviſo tamen, quod nunquam concedantur literæ dimiſſoriæ, niſi illi, qui habuerit beneficium, aut patrimonium prætaxati valoris.

Diligentem etiam inquiſitionem debere fieri a diœceſanis ſuper ætate, moribus, & literatura jam promotorum ad Sacerdotium. Cap. VI.

SEd quantum attinet ad jam promotos ad Sacerdotium, injungimus ſuffraganeis noſtris, ut ſuper illis diligentem, & accuratam faciant inquiſitionem. Et quos invenerint promotos ante ætatem legitimam, juxta juris diſpoſitionem ab executione ordinum ſuſ-E pendant, donec ad ætatem legitimam pervenerint. Et quos vita reprehenſibiles cognoverint, debite coerceant. Quos inſuper non eſſe literaturæ ſufficientis deprehenderint, ab executione ordinum ſuſpendant, donec in ſcientia, quæ ordini eſt requiſita, ad plenum fuerint inſtructi.

Promotos in curia Romana ad ſacros Ordines non eſſe admittendos ad illorum executionem, niſi prius a diœceſanis fuerint examinati. Cap. VII.

RUrſus quia nonnulli, ſuæ ignorantiæ, & incapacitatis, & delictorum conſcii, fugientes examen ſuo-

ſuorum Epiſcoporum, ſcientes ſe non eſſe ab illis promovendos, ad curiam Romanam confugiunt, etiam abſque literis dimiſſoriis eorumdem Epiſcoporum, & in eadem curia ſe faciunt promoveri ad omnes ſacros ordines per quoſdam aſſerentes ſe eſſe Epiſcopos, & habere a Romano Pontifice authoritatem ordinandi, de quorum poteſtate, ac commiſſione non apparet: ſintque ordinati hujuſmodi promoti extra tempora, ac interdum tribus ſucceſſivis diebus. Talibus diœceſani non permittant executionem ſuorum ordinum, niſi viſis diligenter eorundem literis. Conſtito etiam ſufficienter de poteſtate ordinantium, & eorum commiſſione, eis a Romano Pontifice conceſſa. Ad hæc etiam, quod rurſus examinentur de vita, ſcientia, ætate, ac inquiratur de beneficio, ſeu patrimonio. Qui ſi in prædictis, aut aliquo præmiſſorum inventi fuerint minus ſufficientes, declarentur ſuſpenſi ab executione ordinum, modo, & forma ſupra declaratis.

Inſtituendi ad curam animarum diligenter antea examinentur a diœceſanis, an ſint idonei gerendæ illi provinciæ. Cap. VIII.

CÆterum, quia Eccleſiæ Dei nihil magis officit, quam quod indigni præficiantur curæ animarum, & ad aliorum aſſumantur regimen, qui ſeipſos regere non poſſunt: diœceſani ergo ad parochiales Eccleſias non inſtituant præſentatos ab Eccleſiaſticis, laicisve patronis, niſi eos prius diligenter examinaverint, neque indignos præficiant, aut incapaces admittant. Quod ſi qui ſint inſtituti, vel proviſi, etiam per ſedem Apoſtolicam, nihilominus diœceſani eos examinent, & ſi minus idonei fuerint inventi, ad adminiſtrationem beneficii non admittantur, ſed loco eorum per Epiſcopos inſtituantur Vicarii idonei, quibus congrua portio aſſignetur. Et tandiu in beneficio adminiſtrent, donec ſic inſtituti, aut proviſi literaturam ſufficientem aſſecuti fuerint, aut ſint ætatem legitimam adepti.

Ad beneficia Eccleſiaſtica obtinenda aſſumantur idonei a Diœceſanis, qui ſuo erga Deum, & Eccleſiam rite fungantur officio. Cap. IX.

CUmque grave nimis ſit, & abſurdum, quod quidam Eccleſiarum Prælati cum poſſint viros idoneos ad beneficia Eccleſiaſtica promovere, aſſumere non verentur indignos, quibus nec morum honeſtas, nec literarum ſufficientia ſuffragatur, carnalitatis ſequentes affectum, non judicium rationis, unde quanta Eccleſiis damna proveniant, nemo ſanæ mentis ignorat. Nos ergo volentes huic morbo mederi, præcipimus omnibus, & ſingulis collatoribus, ut (prætermiſſis indignis) idoneos aſſumant, qui Deo, & Eccleſiis gratum valeant impendere famulatum. Fiatque juxta ſacrum Lateranenſe Concilium, in Provinciali Concilio diligens inquiſitio, ut qui poſt primam, & ſecundam correctionem fuerit repertus culpabilis, a beneficiis conferendis per ipſum Provinciale Concilium ſuſpendatur, inſtituta in eodem Concilio perſona provida, & honeſta, quæ ſuſpenſi ſuppleat defectum in beneficiis conferendis.

Quotidianas diſtributiones ſatis largas, & ſufficientes aſſignari debere iis, qui divino Officio in Eccleſiis celebrando interſunt. Cap. X.

AD nos (quod amarius dolendum eſt) pervenit, quod in multis cathedralibus, & collegiatis Eccleſiis hujus noſtræ Provinciæ nullæ ſunt, aut uſque adeo tenues quotidianæ diſtributiones, ut vix tertiam partem groſſorum fructuum aſcendant. In quibus hactenus invaluit conſuetudo, quod illarum Eccleſiarum Canonici abſentes, per intereſſentiam unius diei, groſſos fructus totius anni percipiant. Ex quibus vagandi materia oritur, cultus divinus (quem augeri optamus) diminuitur, Officium (propter quod beneficium Eccleſiaſticum datur) omittitur, quibuſdam clericis admodum ignaris, tenui pretio conductis, cura divini officii committitur, quod unico contextu, non ſervatis interſtitiis temporum ab Eccleſia præfixis, per hujuſmodi mercenarios tranſcurrendo, & ſyncopando celebratur, ut aliunde ex quæſtu miſſarum vitam ſibi mendicent. Nos igitur cupientes prædictis occurrere, & quantum poſſumus, adverſus futura cavere, ſacro approbante Concilio, hujuſmodi conſuetudines tanquam Eccleſiis nocivas, & cultui divino detrahentes, caſſamus, & revocamus. Hiſque non obſtantibus ſtatuimus, quod diœceſani in ſuis diœceſibus, dictarum Eccleſiarum Canonicos, per juris remedia, etiam ſuarum præbendarum privationem, ad ſuas Eccleſias revocent, dictoſque groſſos fructus pro majori parte in quotidianas diſtributiones convertant. Et reſidentes, & divino Officio actualiter intereſſentes, ſecundum menſuram laborum, plus, minuſve capiant emolumenti, ſub obteſtatione divini judicii, omnibus præcipientes, ut reſpectu hujuſmodi quotidianarum diſtributionum, jura antiqua ſacrorum Conciliorum, & Patrum decreta integre obſervent, & obſervari faciant.

Damnatur irrationabilis conſuetudo.

Curati reſideant in ſuis Eccleſiis, niſi ſint legitime excuſati, & populum ſibi commiſſum diligenter inſtruant documentis fidei, & morum. Cap. XI.

REctores Eccleſiarum (quorum ſingularis eſt electa induſtria) compellantur per ſuffraganeos noſtros, quoad fieri poterit, ad perſonalem reſidentiam, neque cum illis de non reſidendo, niſi cauſa probabili intercedente, diſpenſetur.

Et in Eccleſiis parochialibus per ſingulos dies Dominicos, Presbyteri parochiales Curati per ſe, aut vicarios eorum, clara voce, & intelligibili, ac verbis maternis, annuncient decem præcepta decalogi, & articulos fidei. Et ſi qui fuerint Presbyteri, quibus non ſuppetat doctrina, aut prædicandi gratia, legant, & declarent prædicta die Dominica unum capitulum Joannis de Gerſon in opere ſuo tripartito.

De iis, quæ Curati ſuos debent admonere parochianos ad ipſorum ſalutem. Cap. XII.

ADmoneant frequenter Curati ſuos parochianos, ut interſint miſſæ parochiali diebus Dominicis, & feſtis per hebdomadam occurrentibus. Et ut ad omnia illa, quæ per ſingulos dies Dominicos in Pronis præcipiuntur, diligenter attendant. Quod ſi legitimo ceſſante impedimento, abſque licentia ſui Curati, per tres Dominicas neglexerint intereſſe Miſſæ parochiali, denuncient ſtatim Promotoribus, ut pro menſura contemptus, vel offenſæ puniantur.

Hortentur inſuper iidem Curati eoſdem parochianos ſuos, ut frequenter peccata ſua confiteantur, & ſacramentum Euchariſtiæ percipiant, præſertim in feſtis ſolemnibus, & tempore infirmitatis, aut peſtis, aut ubi inſtat periculum mortis, ſeu cum mare ſunt navigaturi, aut per diverſa loca peregrinaturi. Quos etiam commoneant, ne peregrinentur ſine literis teſtimonialibus Chriſtianitatis eorum, quas iidem Curati per ſe, aut eorum Vicarios, ſi petantur, liberaliter tradant.

Curati diligenter advertant, ſi parochiani eorum ad minus ſemel in anno, ſanctam Eccleſiæ communionem, Euchariſtiamque percipiant, & communicantium nomina, ſi commode fieri poteſt, ſcripto redigant.

De fundationibus antiquis Eccleſiarum accurate obſervandis, & complendis. Cap. XIII.

VOlumus etiam, quod in ſingulis parochialibus Eccleſiis non ſolum dicatur Miſſa parochialis Domini-

igitized by Google

minicis, ſed etiam aliis per hebdomadam diebus, & divina Officia ſecundum primam fundationem ipſius Eccleſiæ, vel illius augmentationem celebrentur.

Et ne divinus cultus, quem omnino augeri deſideramus, minuatur, fundatorumve intentio fraudetur, per diœceſanos compellantur omnes, & ſinguli Rectores Eccleſiarum parochialium, capellani, aliique beneficiati, leproſoriarum, aliarumque domorum adminiſtratores, ad oſtendendas, exhibendaſque literas fundationis, inſtitutionis, & augmentationis beneficiorum ſuorum, & adminiſtrationum. Ut, omnibus viſis, de divinis Officiis juxta fundatorum intentionem, quod opportunum fuerit, ab eiſdem diœceſanis ſtatuatur.

De capellis non temere de novo erigendis, Inhibemus capellas de novo erigi, conſtrui, etiam omnino dirutas reædificari, ſine diœceſanorum licentia, & permiſſione;

In Oratoriis privatis ſine Diœceſani facultate non eſſe celebrandum, neque in capellis hoſpitiorum, neglecta Eccleſia parochiali. Cap. XIV.

NOn liceat in oratoriis privatis, quæ in domibus privatorum interdum habentur, Miſſas celebrare prætextu diſpenſationis ſedis Apoſtolicæ, niſi prius viſis ab Epiſcopis, recognitis, & approbatis dictis literis diſpenſationis, tranſgreſſores autem per Ordinarios locorum pœna condigna plectantur.

Sed quia in diverſoriis, aut hoſpitiis ſunt interdum capellæ, ubi viatores, ac tranſeuntes paſſim celebrari faciunt, neque curant ad Eccleſiam parochialem, vel aliam Eccleſiam accedere, præcipimus ſuffraganeis noſtris, ut inhibeant ſub pœna ſuſpenſionis a divinis omnibus, & ſingulis Presbyteris ſibi ſubditis, ne in hujuſmodi capellis deinceps celebrare attentent. Quia tamen extranei Sacerdotes a celebratione Miſſæ, aut tranſeuntes ab auditione facile cohiberi non poſſent, idcirco iidem ſuffraganei noſtri prohibeant ſub pœna excommunicationis, vel alia pœna, magiſtris dictorum hoſpitiorum, ſeu diverſoriorum, quod non patiantur deinceps in illis capellis celebrari.

Die Dominico non celebrentur Miſſæ in capellis, etiam ex fundatione, niſi poſt completam Miſſam parochialem. Cap. XV.

ITem, ne populus diſtrahatur a Miſſa Parochiali, & ab auditione mandatorum Dei, & Eccleſiæ, prohibemus, ne in capellis ab antiquo etiam Epiſcopor. authoritate fundatis, aliæ Miſſæ celebrentur, quam illæ, quæ de fundatione extiterint. Et ſi quæ ſint Miſſæ, quæ ex tenore fundationis dici debeant die Dominico, non dicantur, niſi poſt Miſſam parochialem.

Admonemus inſuper ſuffraganeos noſtros, ut ex cauſis præmiſſis, & præſertim hoc tempore, quo videmus multos adduci ad contemptum præceptorum Eccleſiæ, & miniſtrorum ejuſdem, non facile admittant fundationes capellarum, quibus ordinatur celebratio Miſſæ Dominico die, ea potiſſimum hora, qua populus univerſus convenire debet ad audienda divina, præceptaque Dei, & Eccleſiæ.

De altaribus portatilibus non facile conſecrandis. Et ut magis, ac magis tollatur occaſio celebrandi Miſſas in locis, ac oratoriis privatis, injungitur ſuffraganeis noſtris, ut non ſint faciles ad conſecranda altaria portatilia, ſed tunc demum ad ea conſecranda accedant, cum intellexerint, ea eſſe requiſita pro Eccleſiis, aut aliis locis, in quibus licite celebratur. Et per ſuos decanos rurales, alioſve officiarios provideant, ne prædicta altaria portatilia retineantur in domibus privatorum.

A

In Eccleſiis nihil inhoneſtum, aut indecens fieri debere, quo divinum impediatur, aut minus reverenter audiatur Officium. Cap. XVI.

CUm autem deceat domum Dei ſanctitudo, ut cujus in pace factus eſt locus, ejus cultus ſit cum debita veneratione pacificus: ſit itaque juxta Gregorii decimi Concilium generale Lugdunenſe, ad Eccleſiam humilis, & devotus ingreſſus, ſit in ea quieta converſatio, Deo grata, inſpicientibus placita, quæ conſiderantes non ſolum inſtruat, ſed & reficiat. Ceſſent in Eccleſiis univerſitatum, & ſocietatum quarumlibet Concilia, Conciones, & publica parlamenta. Ceſſent confabulationes qualibet, ceſſent vana, & multo B fortius fœda, & prophana colloquia. Ceſſent poſtremo quæcumque, quæ divinum poſſunt perturbare officium, aut oculos divinæ majeſtatis offendere. Ne ubi peccatorum eſt venia poſtulanda, ibi peccandi detur occaſio, aut deprehendantur peccata committi. Prohibemus idcirco, ne hiſtriones, aut mimi intrent Eccleſiam, ad pulſandum tympano, cithara, aut alio inſtrumento muſicali, neque in Eccleſia, aut juxta Eccleſiam ſuis pulſent inſtrumentis. Prohibemus inſuper, ne fiat deinceps feſtum fatuorum, aut innocentium, neque erigatur decanatus patellæ.

Pſal. 92. Pſal. 25. Mimi non intrent Eccleſiam ad pulſandum ſuis inſtrumentis.

C *Pſalmodia mature, & cum diſtinctione peragatur, ac muſicus cantus, organorumque modulatio, ad devotionem excitans, non ad laſciviam, in Eccleſia exhibeatur.* Cap. XVII.

ET cum in Eccleſiis Dei pſalmodia cantanda præcipiatur, ut fidelium devotio excitetur, in hoc nocturnum, diurnumque officium, & Miſſarum celebritates, aſſidue clero, ac populo, ſub maturo tenore, diſtinctaque gradatione cantentur, ut eadem diſtinctione collibeant, & maturitate delectent. Propterea præcipimus, ut in Eccleſiis ſint muſici cantus diſtincti, ac diſcreti, moventes cor ad devotionem, compunctionemque. Porro in Eccleſiis prætextu muſici cantus, non ſunt audiendæ publicæ cantilenæ, & laſciviæ. Neque enim (inquit Hieronymus) in tragœdiarum modum, guttur, & fauces medicamine ſunt leniendæ, ne, dum blanda vox quæritur, congrua vita negligatur. D Nam ut cantor miniſter Deum moribus ſtimulat, cum populum vocibus delectat, ita laſcivus animus, dum laſcivioribus delectatur modis, eos ſæpe audiens emollitur, & frangitur. Curent ergo Sacerdotes, & clerici ſic ſuos cantus inſtituere, ut modeſta, honeſtaque pſallendi gravitate, placidaque, & grata modulatione ſic audientium aures deliniant, ut provocent, excitentque ad devotionem, compunctionemque, non ad laſciviam, cordiſve, aut animi titillationem.

Organorum uſum Eccleſia a Patribus ad cultum, ſervitiumque divinum recepit. Nolumus itaque, quod organicis inſtrumentis reſonet in Eccleſia impudica, aut laſciva melodia, ſed ſonus omnino dulcis, qui nihil præter hymnos divinos, & cantica ſpiritualia repræſentet.

E *De horis Canonicis diſtincte, reverenter, & honeſte in Eccleſia decantandis.* Cap. XVIII.

ET ut in majoribus Eccleſiis cultus Dei vivi ſanctior, juxta majorum traditiones in melius reformetur, ſtatuimus, ut in Cathedralibus, ac collegiatis, & conventualibus Eccleſiis horis debitis, ſignis congrua pulſatione præmiſſis, laudes divinæ per ſingulas horas, non curſim, ac feſtinanter, ſed tractim cum pauſa decenti (præſertim in medio cujuslibet verſiculi pſalmorum) debitam faciendo inter ſolemne, & feriale officium differentiam, reverenter ab omnibus perſolvantur.

Horas autem Canonicas dicturi, cum tunica talari, ac

ac ſuperpelliceis mundis, & cappis, juxta temporum diverſitatem ingrediantur Eccleſias caputia, almutias, vel birreta tenentes in capite. Qui, cum in choro fuerint, gravitatem ſervent, quam locus, & officium expoſcunt, non cum aliis confabulantes, ſeu colloquentes, aut literas, ſeu ſcripturas alias legentes.

Et cum pſallendi gratia ibidem conveniant, muta, aut clauſa labia tenere non debent, ſed omnes, præſertim qui majori funguntur honore, in pſalmis, hymnis, & canticis, Deo alacriter modulentur.

Cum dicitur, Gloria Patri, & Filio, & Spiritui ſancto, omnes conſurgant.

Philip. 2. Cum nominatur illud nomen glorioſum Jeſus, in quo omne genu flectitur cœleſtium, terreſtrium, & infernorum, omnes caput inclinent.

De Officio horarum non dicendo a quopiã privatim in choro, cũ illa cantantur.

Nemo ibidem, cùm horæ in communi cantantur, legat, vel dicat privatim Officium. Nam non ſolum Officium, quo obnoxius eſt choro, ſubtrahit, ſed & alios pſallentes perturbat.

Super his debite obſervandis, aliiſque ad divini Officii proſecutionem, ac chori diſciplinam ſpectantibus, decanus, & capitulum, vel cui onus incumbit, diligenter invigilet, hinc inde, ne quid inordinate fiat, circumſpiciens.

Horum autem tranſgreſſores illius horæ, in qua circa prædicta exceſſerint, vel alia majori, prout tranſgreſſionis gravitas exegerit, plectantur pœna.

De horis Canonicis integre, mature, & devote legendis a viris Eccleſiaſticis, ſine aliquo levitatis aut irreligioſitatis exemplo. Cap. XIX.

ADmonemus beneficiatos, & alios in ſacris ordinibus conſtitutos, qui ad horas Canonicas tenentur, ut ſi orationes ſuas Deo acceptas fore cupiunt, non in gutture, vel inter dentes, ſeu deglutiendo, aut ſyncopando dictiones, vel colloquia, aut riſus intermiſcendo, ſed ſive ſoli, ſive aſſociati, nocturnum, diurnumque officium reverenter, verbiſque diſtinctis peragant, ac tali in loco, unde a devotione non retrahantur.

Quicunque in Eccleſia beneficiatus, præſertim de majoribus, divinorum tempore per Eccleſiam, vel foris circa eam deambulando, aut cum aliis colloquendo viſus fuerit, non ſolum illius horæ, ſed totius diei diſtributiones ipſo facto amittat. Et ſi ſemel correptus non deſtiterit, per menſem diſtributionibus careat, &, ſi pertinacia exegerit, graviori pœnę ſubjiciatur. Regulares, qui in conventualibus Eccleſiis circa prædicta exceſſerint, ſuperiorum arbitrio caſtigentur.

De tabula officiariorum in choro ponenda, & tempore ingreſſus in chorum, cum divinum celebratur officium. Cap. XX.

COnſtituatur tabula in choro, in qua quid per unumquemque ex Canonicis, vel aliis beneficiatis, in ſingulis horis per hebdomadam, aut majus tempus cantandum, legendumve ſit, deſcribatur. Qui autem ſecundum quod ibi deſcriptum fuerit, facere per ſe, vel alium neglexerit, pro qualibet hora, diſtributiones unius diei amittat.

Qui in matutinis, & veſperis, ante Gloria Patri primi pſalmi, conſimiliter in aliis horis, in Miſſa ante finem epiſtolæ uſque in finem, divino Officio non interfuerit (niſi forte neceſſitate cogente, ac petita, & obtenta licentia, diſcedere oporteat) pro illa hora abſens cenſeatur, ſalvis Eccleſiarum conſuetudinibus, ſi quæ forte circa hæc arctiores exiſtant. Idem obſervetur in iis, qui a principio uſque ad finem, in proceſſionibus non permanſerint. Pro cujus executione deputetur aliquis, onus habens notandi perſonas ſingulas ſtatuto tempore non convenientes, juramento adſtrictus agere fideliter, & nulli parcere.

De diſtributionibus cuique ſecundum menſuram laboris faciendis.

Præcipimus etiam conformiter ad ſtatutum præcedentis Concilii, quod in illis Eccleſiis, quibus ſingulis horis certæ diſtributiones ſtatutæ non ſunt, omnino etiam de groſſis fructibus (ſi opus ſit) deputentur, ut juxta menſuram laboris, plus, minuſve, quiſque capiat emolumenti. Tollentes prorſus abuſum illum, quo in una dumtaxat hora præſens totius diei diſtributiones uſurpat. Et illum, quo præpoſiti, vel decani, & alii Officiales, ex hoc ſolo, quod officiales ſunt, licet actualiter pro utilitate Eccleſiæ non adſint, quotidianas diſtributiones percipiunt.

Damnãtur abuſus circa quotidianas diſtributiones.

Canonici cum primum recepti ſunt in conſortium capituli, ſuos fructus integre recipiant ſine dilatione, aut expectatione per aliquot annos. Cap. XXI.

I. Cor. 9. CUm autem ſecundum Apoſtolum, is, qui altari ſervit, de altari vivere debeat, ſtatuimus ad juris diſpoſitionem, ut omnes, & ſinguli Canonicis Eccleſiarum Cathedralium, & collegiatarum noſtræ Provinciæ lucrentur, & percipiant poſt eorum receptionem, & admiſſionem in fratres groſſos fructus, & alios quoſcumque ſuarum præbendarum, perſonaliter reſidendo, & deſerviendo ſuis beneficiis, æqualiter inter ſe diſtribuendo. Niſi ex fundatione eorundem locorum ſpeciali, & legitima, ſufficienter probata, prædicti groſſi fructus pro certo tempore aliis Eccleſiis, aut piis uſibus expreſſe pertineant, & deputentur. Damnabilem illam conſuetudinem judicantes, qua in certis Eccleſiis prædicti fructus ad certum tempus, in utilitatem cedunt jam receptorum, ſive qua cavetur, ut ad certum tempus ſint de novo recepti, expectantes, veram corruptelam, & notorium abuſum, tales, & ſimiles, declarantes per hoc præſens noſtrum ſtatutum. Et quoniam diſpoſitione juris duo Canonici aſſiſtentes Epiſcopis, ſeu de familia eorum exiſtentes, ſimiliter & alii privilegiati debent gaudere groſſis fructibus ſuarum præbendarum, ideo non intendimus eis præjudicare per hoc præſens ſtatutum, ſed volumus eos illibatos conſervare in dictis ſuis privilegiis.

Damnatur conſuetudo in aliquib. Eccleſiis invaleſcens.

De viſitandis per diœceſanos breviariis, & miſſalibus.

Diœceſani ſtatim poſt diſſolutum præſens Concilium, diligenter viſitabunt Breviaria, Miſſalia, Antiphonalia, ac Sanctorum legendas. Et quæ deprehenderint in illis ſuperflua, aut non ſatis pro Eccleſiæ dignitate convenientia, ipſi continuo tollent, & reſecabunt, &, quæ viderint eſſe neceſſaria, adjicient.

De regulari diſciplina in victu, veſtitu, & moribus, in Monaſteriis tam Religioſorum, quam Monialium exacte obſervanda. Cap. XXII.

FIde dignorum relatio ad noſtrum auditum perduxit, quantum in multis Monaſteriis ſit a primæ inſtitutionis puritate receſſum. Siquidem illorum cœnobitæ ſic vitam Monachalem, & regularem rejecerunt, ut & moribus, & nomine & habitu religioſi haberi, & nominari vereantur. Quod ſi in præmiſſis gubernaculum diſciplinæ contemnatur, hoc ſolum reſtare videmus, ut religio naufragetur. Rebus itaque in deteriora prolabentibus obviam ire volentes, ſtatuimus, ut Abbates, Abbatiſſæ, Priores, Prioriſſæ, & alij religioſorum ſuperiores, quocunque nomine cenſeantur, ſic ſua Monaſteria in cultu divino, vita, & moribus, veſtimentis Monachalibus, cibis, & potibus reforment, & ſuos religioſos, & moniales ad vitam regularem monaſticam, ſecundum inſtitutiones ſuorum ordinum, & alias regulas, reducant, quod in eis nihil reperiatur, quod divinam Majeſtatem, & ſimplicium animos offendere poſſit. In præmiſſis autem per diœceſanos in ſuis viſitationibus diligens inquiſitio fiat. Et quæ repererint deformata, reforment, & omnino corrigant, quæ ſuper prædictis facta fuerint, ſequenti Concilio referant. Et ne notorium illum abuſum, quo nonnulli regularem apoſtaſiam incurrendo, ſine habitu regulari etiam in publicum incedere non erubeſcunt, ſub diſſimulatione pertranſire videamur, ſta-

Digitized by Google

De toga linea ſuper veſtem a Canonicis regularibus ferenda.

ſtatuimus, quod Canonici regulares de cætero ſuper veſte exteriori togam lineam, tam intra, quam extra Monaſterium ferre omnino teneantur. Niſi forte, ſuper hujuſmodi toga non deferenda, privilegium habeant, quod ſuis diœceſanis exhibere infra duos menſes a die publicationis computandos habeant. Qui, viſo privilegio, ſuper alio habitu patenter diſtincto a veſtimentis Clericorum ſæcularium, ordinabunt, ut expedire, & juris eſſe videbitur.

De honeſtate morum in vita, & habitu a clericis ſervanda, ſine veſtium pretioſarum pompa, & luxu. Cap. XXIII.

Matt. 5.

OMnes clericos, maxime in ſacris conſtitutos admonitos eſſe volumus, ſe, cum in ſanctorum loco ſint, neceſſitatem bene vivendi, non licentiam peccandi eſſe aſſecutos. Idcirco eos hortamur, ut opera Sanctorum exerceant, luceantque coram hominibus opera eorum, ſintque vere illud ſal Euangelicum. In miniſterio vigilantes, & ſoliciti, plantent, evellant, diſſipent, & cum ſummo ſtudio ædificent, quæ pietatem reſpiciunt.

Inſuper profeſſionem ſuam probent habitu, ſcilicet ut per decentiam habitus extrinſeci intrinſecam morum honeſtatem oſtendant. Veſtitus ergo clericorum maxime in ſacris conſtitutorum non ſit expectoratus, ſed a collo deſuper undique clauſus, a manicis, lateribus, & retro.

Cum elationis habeat calumniam, quidquid propter venuſtatem, non propter neceſſitatem accipitur, & ne bona Eccleſiæ, quæ pauperum ſunt, in faſtum, & corporis ornatum (qui a ſacrato ordine alienus eſſe debet) convertantur: Inhibemus omnibus, & ſingulis Eccleſiaſticis noſtræ Provinciæ, ne veſtimentis exterioribus, & ſagis oblongis ſericeis in publicum, aut domeſtice utantur, ſub pœnis arbitrio diœceſanorum imponendis. Non tamen intendimus, Eccleſiaſticis ex ſanguine regio, aut Ducali ortis hujuſmodi veſtimentorum ſericeorum delationem prohibere, quos tamen hortamur, ut in ſuis veſtimentis decentiam Eccleſiaſticam obſervent.

De veſtibus ſericeis non deferendis a clericis.

Qualis debet eſſe habitus clericorum, virorum Eccleſiaſticorum. Cap. XXIV.

VEſtes ſint tales, non fronciatæ, aut partitæ, nec nimia amplitudine ſuperfluæ, nec plus æquo conſtrictæ, in quibus clericalis ordinis honeſtas, & modeſtia, non faſtus jactantia, vel elationis vitium deprehendatur. Non etiam camiſias geſtent (quod dicunt) fronciatas.

Non pannoſi ſint clerici, aut in veſtibus laceri. Neque enim affectatæ ſordes, aut exquiſitæ deliciæ laudem pariunt.

Non caligas partitas, aut ſcacatas aſſumant, neque circa genu diffuſas, non lunatis, ſeu cornutis, ac nimis feneſtratis calceis utantur. Non annulos in digitis deferant, niſi forte hujuſmodi ſint, quibus id ad decorem ſuarum dignitatum permittatur.

De honeſtate a clericis ſervanda in crinibus, & tonſura.

Ipſi quoque clerici in ſacris præſertim conſtituti, & eorum commenſales, neque comam relaxent, aut barbam nutriant. Sed tonſuram, coronam, ſeu raſuram habeant, ſecundum ordinem ſuum honeſte raſam.

Denique juxta Concilium Lateranenſe pannis rubeis, aut viridibus non utantur. Ab iis denique abſtineant, quæ in eodem Concilio continentur.

De honeſtate clericorum obſervanda in inceſſu, converſatione cum laicis, in evitatione chorearum, & actionibus ludorum ſcenicorum. Cap. XXV.

IN inceſſu quoque honeſtatem exhibeant, ut, gravitate itineris, mentis maturitatem oſtendant. Incompoſitio enim corporis, riſus diſſolutus, indecens oculorum vagatio, inæqualitatem indicant mentis.

In converſatione autem cum laicis ita ſe habeant, ut neque ex nimia familiaritate, aut converſatione æquali reddatur contemptus dignitatis, neque ex nimia auſteritate, faſtu, aut pompa, ſuperbi, aut plus æquo elati judicentur.

Qui ludi a clericis ſunt vitandi.

Neque in publico ludant pila, aut aliis ludis, maxime cum laicis. A ludo alearum, aliiſque, qui a forte pendent, abſtineant, neque ludentium fautores, ſpectatores, aut teſtes exiſtant.

Non ſe admiſceant choreis publicis, tripudiationibus, aut ſaltationibus. Non turpes, amatorias, aut laſcivas depromant cantilenas, ſeu cantantibus faveant, aut adſint.

Non in ſcenam velut hiſtriones prodeant, non comœdias vernaculas agant, non ſpectaculum corporis ſui faciant in publico, privatove loco.

Quæ omnia cum omnibus Sacerdotibus ſunt indecora, & ordini clericali multum detrahentia, tum illis præcipue, quibus animarum cura eſt commiſſa.

Incontinentes Sacerdotes, & concubinarios, clericos itidem venatores, & negotiis ſæcularibus deditos, graviter eſſe puniendos: Cap. XXVI.

INcontinentes Sacerdotes, & concubinarios clericos Epiſcopi per ſe, vel ſuos officiales ad continentiam, & Eccleſiæ regulam remediis convenientibus revocabunt. Salutares pœnas juxta Sanctorum Patrum decreta, & ſacrorum, ac generalium Conciliorum Canones in illos (ſi moniti non deſiſtant) exequentur.

Contra clericos venatores, vel negotiis ſæcularibus implicitos, ſi a venandi, negotiandive conſuetudine moniti non deſiſtant, ad pœnam Aurelianenſis Concilii, & alterius Lateranenſis procedatur.

Quid agendum, quando Prioratus Religioſorum, aut Monialium non habent proventus ſufficientes ad plurium in illis locis educationem. Cap. XXVII.

ET cum ſacrum Viennenſe Concilium ſtatuerit, ut Monachi in ſuis ſibi commiſſis adminiſtrationibus, vel Prioratibus non præſumant ſoli habitare, ſed ſi proventus prioratuum, vel adminiſtrationum hujuſmodi forte non ſuppetant duobus aliis vicinioribus locis ad eorum Monaſteria pertinentibus, vel ipſorum Monaſteriorum Officiis, aut inter ſe invicem, prout erit commodius, cum conſenſu, & conſilio Abbatum, per locorum ordinarios uniantur. Nos illud Viennenſis Concilii tam ſalubre, tamque providum ſtatutum obſervari præcipimus.

Ad hoc ſtatuimus, quod moniales, cujuſcunque ordinis exiſtant, morantes in prioratibus, qui non ſunt idonei ad confovendam reformationem, & conventum cuſtodiendum, neque ad id forte redditus eorum ſuppetere poſſunt, remittantur ad Abbatiam, ſeu Monaſterium, unde hujuſmodi prioratus dependent. Redditus autem prædictorum prioratuum applicentur Abbatiæ, vel Monaſterio, ubi etiam pro menſura augmenti augeatur numerus religioſarum. Ex ordinatione autem Epiſcopi providebitur de ſervitio competenti in prædicto prioratu celebrando per Presbyterum ſæcularem, cui de conſenſu religioſarum per eundem Epiſcopum congrua portio aſſignabitur.

De revocatione religioſarum in aliena diœceſi exiſtentium.

Et quoniam ſunt aliqua Monaſteria ſita extra provinciam noſtram, a quibus dependent Prioratus, infra limites Provinciæ noſtræ conſtituti, rogamus diœceſanos locorum, ut religioſas illorum prioratuum advocent ad ſuas Abbatias, ſeu monaſteria.

Offerentes, quod nos, & ſuffraganei noſtri etiam curabimus modo conſimili, ad Abbatias noſtrarum diœceſum revocare religioſas, exiſtentes in prioratibus extra provinciam noſtram ſitis, quibus inſufficientes redditus eſſe nobis conſtiterit.

Digitized by Google

De numero Monialium in monaſteriis earum inſtituendo, perpetuaque ipſarum clauſura vigilanter obſervanda. Cap. XXVIII.

ITem conſtituimus, ut in monaſteriis Monialium tot inſtituantur Moniales, quot de facultatibus eorumdem Monaſteriorum (reparationibus Eccleſiæ, clauſuræ, & aliarum regularium domorum, necnon & proceſſuum expenſis deductis) commode, & ſine penuria ſuſtentari poſſint. A quibus pro ingreſſu, aut receptione, nihil prorſus prætextu conſuetudinis, aut quovis aliquo quæſito colore exigatur. Si qua tamen ultra eas in hujuſmodi monaſteriis ſe recipi petat, id non interdicimus, dummodo congruam ſecum afferat penſionem, qua cum cæteris religioſis numerariis alatur. B Non tamen in locum numerariarum ſuccedat, ſed decedentibus numerariis, aliæ novæ, & pauperes ſubrogentur.

De ſtatu regularium, ca. periculoſo, in ſexto.

Provideant etiam Epiſcopi, ut illud ſalubre, ac frugiferum decretum, incipiens, periculoſo, in eo præſertim, quod continet de clauſura perpetua Monialium, ſervetur, ac perpetuo cuſtodiatur. Nihil enim magis officit regulari Monialium diſciplinæ, ſpiritualique profectui, quam reſeratis clauſtri ſeptis, portiſque pro cujuſcunque earum nutu patentibus, frequens, & licentioſa extra monaſterium evagatio, & tanquam ruptis obicibus diſſoluta, ac inſolens ultra metas conventus eruptio. Siquidem exinde dedecoroſa enaſcitur earum cum laicis perſonis tam viris, quam mulieribus converſatio, & præter cætera ſalutis animarum detrimenta, ingens in præcipiti pendentis earundem caſtitatis periclitatio.

De viſitatione, & reformatione diligenti hoſpitalium, leproſariarum, & ſimilium domorum, facienda per eos, ad quos idipſum legitime ſpectat. Cap. XXIX.

CUm autem ea, quæ ad certum uſum pium ſunt largitione fidelium deſtinata, non debeant in alium uſum converti, præcipimus juxta Concilium Viennenſe, Xenodochia, leproſarias, eleemoſynarias, & alia hoſpitalia, quocunque nomine cenſeantur, viſitari, & reformari per eos, ad quos id de jure, ſtatutove in locorum fundatione appoſito, vel ex conſuetudine præſcripta, aut privilegio Sedis Apoſtolicæ ſpectat, & pertinet. D Gubernatio vero viris providis, & diſcretis, ac boni teſtimonii committatur. Qui inſtar tutorum, & curatorum, præſtare juramenta, ac de locorum ipſorum bonis inventarium conficere, & ordinariis, ſeu locis illis, quibus ſubſunt loca hujuſmodi, vel deputandis ab eis, annis ſingulis, de adminiſtratione ſua teneantur reddere rationem. Volentes quod hæc in proviſione, ſeu commiſſione, quæ fiet de eiſdem hoſpitalibus, exprimantur.

Confratrias non eſſe de novo erigendas, niſi ex conſenſu, & approbatione diœceſanorum, antiquarum autem ſtatuta, & fundationes illis, ut viſitentur, exhiberi debere. Cap. XXX.

CUm ex multiplicatione confratriarum ſæpe monopolia oriri contingat, E & quæ in uſus pios conſumenda ſunt, in crapulam converti videantur. Siquidem dies feſtos confratriarum non aliter ſe confratres digne celebrare putant, niſi comeſſationibus, & ebrietatibus deſerviant. Sacro approbante Concilio, ſub pœna excommunicationis inhibemus, ne aliqui, cujuſcunque ſtatus extiterint, confratrias erigere, & de novo inſtituere ſine Epiſcoporum expreſſo conſenſu, & approbatione audeant. Antiquas autem, quas per Epiſcopos inſtitutas, aut aliter approbatas fuiſſe conſtiterit, toleramus. Omnem baculorum delationem confratribus, & aliis quibuſcunque, tam extra, quam intra Eccleſiam, nec non conventiculares comeſſa-A tiones, maxime diebus feſtis illarum confratriarum, & ex denariis earundem fiendas, ſeu ſolvendas, ſub prædictis pœnis prohibentes.

Ordinamus inſuper, quod quantum ad antiquas confratrias attinet, teneantur confratres, ſeu procuratores infra ſex menſes a die publicationis præſentium, afferre diœceſanis, eorumve Officialibus, aut vicariis ſtatuta, ſi qua habeant, & eoſdem diœceſanos inſtruere de modo, & forma, quam in eis ſervant, de quantitate reddituum, & in quos convertant uſus, ut ſic juſtitia mediante, quod ſuper his opportunum fuerit, ſtatuatur, omniaque ad ſobrietatem, & modeſtiam revocentur. Alioquin, elapſis ſex menſibus, ad earum annullationem procedatur.

De calicibus, & cappis Eccleſiæ non deferendis in feſto confratriarum per laicos.

Eiſdem confratribus, & aliis delationem calicum, vaſorum ſacrorum, & capparum Eccleſiaſticarum prohibemus. B Injungentes de ſuffraganeorum noſtrorum conſenſu, Sacerdotibus, & aliis per provinciam noſtram conſtitutis, ne ipſas deinceps concomitentur, aut illis deſerviant. Ex nunc autem juramenta, quæ ſolent præſtari in ingreſſu, omnino reprobamus, & caſſamus. Probibentes, ne deinceps juramenta ſuper obſervatione ſtatutorum confratriarum aut præſtentur, aut exigantur. Et etiam ubi confratriæ erunt permiſſæ, volumus, quod ab invitis pro egreſſu nihil exigatur.

Confratriarum proviſores, procuratores, ſeu magiſtri, vel gagiatores Eccleſiarum parochialium teneantur præſtare juramenta in initio Officii ſuſcepti, coram Epiſcopis, aut eorum Officialibus, eligantur que ſingulis annis, mox reddituri de receptis, & C ſolutis rationem. Et pecuniæ, quæ ſupererunt, applicentur per eos, vel in uſum reparationis Eccleſiæ, aut curam, ſeu alimoniam pauperum, aut alios pios uſus, prout Epiſcopus arbitratus fuerit.

De excommunicationibus non concedendis, niſi pro ardua, & gravi cauſa, neque decernendis pro injuriis verbalibus, niſi ſint admodum atroces. Cap. XXXI.

INſuper, ne quis per excommunicationem (quam pro præcipuo mucrone Eccleſia habet) a fidelium communione ex levi cauſa innodetur, ſacro approbante Concilio prohibemus, quatenus de cætero nullæ excommunicationes concedantur, niſi pro gravi cauſa, & ea cognita, ſecundum formam juris. Generaleſque monitiones in forma malefactorum non decernantur pro injuriis verbalibus, niſi forte atrocioribus, quarum diſtinctio arbitrio Officialium relinquatur. Quos nihilominus diligenter, & diſtricte monemus, ut omnino caveant ab illarum multiplicatione, ne in vilipendium, & contemptum deducantur.

Diœceſani per ſe, aut Vicarios ſuos viſitent frequenter Parochias, in quibus audiunt hæreticos habitare, & ad illorum exterminationem pro viribus elaborent. Cap. XXXII.

STatuimus, & præcipimus, ut ad tollendas hæreſes, quæ magis, ac magis (quod dolentes referimus) pullulant, diœceſani juxta ſacrum generale Concilium, aut per ſe, aut Archidiaconos, ſeu alias honeſtas perſonas, bis in anno, aut ſæpius, ſi ita res poſtulaverit, Parochiam, in qua fama fuerit hæreticos habitare, circumeant. Et ibi tres, aut plures boni teſtimonii viros, vel etiam ubi opus fuerit, totam viciniam jurare compellant, ſi quos ibidem hæreticos, vel aliqua occulta conventicula celebrantes, vel a communi converſatione fidelium diſſidentes ſciverint. Et quos ſciverint, Epiſcopis, ſeu eorum officialibus indicare. Qui vero ex his, juramenti religionem obſtinatione damnabili reſpuentes, jurare forte noluerint, hoc ipſo tanquam ſuſpecti de hæreſi reputentur, & contra eos tanquam hæreticorum fautores procedatur. Qui autem ſic indicati fuerint, niſi ſe ab objecto crimine purga-

ve-

verint, vel ſi poſt purgationem, in priſtinam lapſi fuerint perfidiam, Canonice puniantur.

Libri de fide, & moribus differentes non imprimantur amplius, nec alibi impreſſi vendantur, ſine ſpeciali diœceſanorum authoritate, & permiſſione. Cap. XXXIII.

QUis hæreticorum mos eſt, non ſolum ſacram Scripturam convellere, ac, relicto vero ſenſu, ad ſuam phantaſiam contorquere, ſed & ſacros libros transferre, & in eiſdem libris, ac ſacrorum Doctorum, ſcholia quædam, & annotationes marginales, ſed depravatas adjicere, quo eam (quam pollicentur) libertatem ob oculos obtrudant ſimplicium, eoſque fallacibus errorum involucris, quaſi tenaci viſco involvant, & in errorum labyrinthum conjiciant. Inde eſt, quod hujus ſacri Concilii authoritate, ac de conſenſu ſuffraganeorum noſtrorum, prohibemus, ne deinceps per provinciam noſtram imprimantur libri ſacri, aut ſanctorum Doctorum, qui vel de fide, aut moribus Eccleſiaſticis habeant tractatum, ſine noſtra, ſuffraganeorumque noſtrorum per ſuas diœceſes ſpeciali authoritate, & permiſſione. Contrafacientes, ipſo facto, ſententiæ excommunicationis ſubjaceant.

Et ſi qui ſint tales libri, ſeu in provincia, ſeu alibi impreſſi, prohibemus ſub eadem excommunicationis pœna prædictos libros vendi, vel publicari, ſine noſtra (ut prius) ſuffraganeorumve noſtrorum permiſſione. Adjicientes ſub prædictis pœnis, quod eiſdem libris non adjiciantur annotationes marginales, quæ hæreſim ſapiant, aut ſcandaloſæ ſint, ac piarum aurium offenſivæ.

Libros lingua vernacula compoſitos, de fide, & moribus tractantes, legi vulgo non debere, niſi a diœceſanis ante viſitati ſint, & approbati. Cap. XXXIV.

VErum, quia intelleximus libros nonnullos ſcriptos lingua vernacula impios, & ſcandaloſos, per noſtram Provinciam, enchiridii more, a quibuſdam circumferri, & a laicis, pueris, ac mulieribus, interdum publice, aliquando occulte legi, qui etſi forte incertos habeant authores, nemini tamen dubium eſt, eos ex materia operis ab hæreticis, & perditionis magiſtris prodiiſſe. De fratrum, & Coepiſcoporum noſtrorum conſilio, & conſenſu præcipimus ſub excommunicationis pœna omnibus, & ſingulis, cujuſcunque ſtatus, condicionis, aut ſexus, ut ſi quos habuerint libros fidem, aut mores concernentes, a viginti annis citra in vulgari, ſeu Latino ſermone editos, eoſdem ad diœceſanum ſuum confeſtim deferant, ut cum ab eo, aut ejus Vicariis, & commiſſis viſi fuerint ſedulo, & examinati diligenter, eorumdem librorum vel interdicatur, vel permittatur lectio. Quorum quidem librorum, ſeu jam impreſſorum, ſive poſthac imprimendorum, ſi lectio permiſſa fuerit, addatur eiſdem libris decretum Epiſcopi, quo ſignificet per ſe, aut alios doctos, & approbatos viros, ſeipſum examinationem diligentem feciſſe, ac tunc demum eorum publicationem permittere. Volumus autem hoc præſens tam utile, tamque ſalubre ſtatutum per ſingulas parochias Provinciæ noſtræ ter, aut quater in anno publicari.

Non eſſe admittendos quoſcunq; ad exercendum prædicationis ad populum officium, niſi a diœceſanis approbati fuerint, & miſſi. Cap. XXXV.

INvidens ſemper humanæ ſaluti zizaniorum ſator diabolus, quod in agrum Dominicum per ſe directe non poteſt, id nonnunquam per ſuos, quos poſſidet, cupiditatis igne ſucčenſos, exquiſitis modis efficere conatur. Siquidem dum nonnulli prædicatores, quæſtores, vel falſo nonnunquam ſimulatæ religionis habitu ſubintrant, prædicationis officium, circumventis parochialibus Presbyteris, uſurpant, novas doctrinas, & ſæpenumero hæreſes apud rudem plebeculam diſſeminant. Et benevolentiam vulgi captantes, adminiſtratoribus tam Eccleſiaſticis, quam ſæcularibus detrahunt, ſubditos ſuis majoribus rebelles, & penitus inobedientes reddunt, plantare fingentes, deſtruunt, ſeditiones excitant, ſcandala immittunt. Et dum, quem venantur, quæſtum fuerint aſſequuti, continuo recedentes, anxias ſuorum auditorum animas, promiſſæ ſibi ſalutis ſpe vacuas, ſed & variis expoſitas periculis relinquunt, errorum laqueis multiplicibus involutas. Nos ergo talibus viam (quantum cum Deo poſſumus) præcludere cupientes, præcipimus omnibus, & ſingulis ſuffraganeis noſtris, ne ullos (cujuſcunque ſtatus, ordinis, vel conditionis exiſtant) prædicatores, quæſtores, religioſos, ſeu ſeculares, extraneos, ſive diœceſanos, quavis occaſione, ſeu cauſa, ad officium prædicationis in Eccleſiis per ſuas diœceſes conſtitutis permittant, tolerentve, niſi ab ipſis ſuffraganeis, eorumve Vicariis approbati, & ad hoc nominatim miſſi extiterint. Quomodo enim, ſecundum Apoſtolum, prædicabunt, niſi mittantur? Et Veritas ipſa dicit in Euangelio: Rogate Dominum meſſis, ut mittat operarios in meſſem ſuam. Proinde ſuffraganei noſtri nullos ad prædicandum mittant, niſi viros ætate maturos, moribus graves, & in ſacris litteris ſufficienter eruditos.

Rom. 10.

Matth. 9.

Eoſdem etiam ſuffrageneos admonemus, ut ſi per ſe, aut alios probos, ac delectos viros prædicare voluerint, Euangelium Chriſti ſyncere populo annuncient, & prædicent. Imitentur veſtigia Chriſti præcipientis Apoſtolicis viris: Prædicate Euangelium omni creaturæ. Et iterum: Docete omnes gentes ſervare, quæcunque mandavi vobis. Ceſſent in ſanctis illis concionibus prophanarum legum minime neceſſariarum citationes, Poetarumque authoritates ſupervacaneæ, ſubtilium quæſtionum, & plerumque futilium, inanes allegationes. A ridiculis etiam, hiſtrionicisque ſermonibus abſtineant.

Quæ materia eſt fidelibus prædicanda. Marc. 16. Matt. 28.

Quales eſſe debent divini verbi prædicatores, & quid potiſſimum prædicare debeant, & quibus uti ſermonibus. Cap. XXXVI.

SInt prædicatores, juxta Gregorium, in verbo diſcreti; ne vel tacenda proferant, vel dicenda reticeant. Prædicent rurſus ſacrum Euangelium, innitantur interpretationibus ſacrorum Doctorum. Inſtruant populum ad obſervationem præceptorum Dei, ut fidem inconcuſſe teneant, atque omnibus mandatis Dei, & Eccleſiæ pareant, nec ab ejuſdem Eccleſiæ decretis, & ſanctionibus devient.

Gregorius.

Sint etiam prædicatorum ſermones caſti, & examinati, ad amorem Dei populum trahentes: deteſtentur vitia concionatores verbi Divini, alliciantque auditores ad amplexus virtutum. Habeant præ oculis pro ſcopo honorem Dei, & profectum animarum, nihil ad gloriam, & oſtentationem faciant, non quæſtui ſint intenti, aut vindictæ appetentes.

Quod ſi ſecus fecerint, aut ſi populum more ſcurrarum viliſſimorum, dum ridiculas, & aniles fabulas recitant, ad riſus, cachinnationeſque excitaverint, aut (quod deterius eſt) ſi prælatis Eccleſiæ, principibus, Sacerdotibuſque detraxerint, ac tandem populum ab obedientia ſuperiorum retraxerint, eumdemque a ſolutione decimarum, ac aliorum, ad quæ jure divino, & poſitivo ſunt omnes obſtricti, abalienaverint. Nos volumus tales tam ineptos, & pernicioſos concionatores ab Officio prædicationis ſuſpendi, & a ſuis ſuperioribus, pro modo, & menſura exceſſus, acriter puniri. Per præſens tamen ſtatutum non intendimus derogare Clementinæ: *Dudum*.

De prohibendis, & puniendis ineptis prædicatoribus.

Soles

Solos illos mendicantes habere poteſtatem abſolvendi, qui ante per ſuos Prælatos diœceſanis præſentati fuerint, & per eos commiſſi. Cap. XXXVII.

NOs præterea cupientes animarum periculis, quantum cum Deo poſſumus, conſulere, volumus omnes, & ſingulos intelligere, quod illi ſoli mendicantes habent poteſtatem abſolvendi, qui primum per ſuos provinciales, cuſtodes, miniſtros, priores, guardianos, alioſve eorundem mendicantium Prælatos electi fuerint tanquam ſufficientes, & idonei, vita probati, diſcreti, modeſti, atque periti, inde ſuffraganeis noſtris in ſuis diœceſibus per præfatos mendicantium Prælatos præſentati, qui ab eiſdem Epiſcopis ad audiendas confeſſiones ſint commiſſi. Qui ſic electi, præſentati, deputati, ſeu commiſſi, juxta Canones Conciliares, & Romanorum Pontificum decreta, confeſſiones ſibi confiteri volentium libere audire poſſunt, imponere pœnitentias ſalutares, & beneficium abſolutionis impendere. Declaramus autem, non competere mendicantibus ſic deputatis, & commiſſis in abſolvendo ampliorem poteſtatem, quam Curatis, vel Parochialibus Sacerdotibus eſt a jure conceſſa, niſi forſan eis Eccleſiarum Prælati uberiorem in hac parte gratiam ſpecialiter duxerint faciendam. Guardianos autem, cuſtodes, & alios fratrum mendicantium præfectos hortamur in Domino, ut in Eccleſiis ſuorum conventuum loco ad legendum aptiore, chartam præſentatorum ſuorum nomina continentem ſtatuant, quatenus qui volent mendicantibus confiteri, videant prius, ſi ſint de nominatorum, & approbatorum numero, alias abſolutos ſe non fore intelligant.

Abbates Sacramentum Confirmationis non conferant, nec calicis conſecrationem attentent, niſi diœceſano ante exhibuerint ſpeciale (ſi quod habent) ſuper hoc privilegium. Cap. XXXVIII.

QUoniam Abbates nonnunquam attentant munus Confirmationis conferre, idque vendicant ex conſuetudine præſcripta ad ſe pertinere, nos attendentes hanc impoſitionem manuum a Chriſto primum inſtitutam, & ab Apoſtolis receptam, ſolis Epiſcopis (qui Apoſtolorum ſunt ſucceſſores) reſervatam, conſuetudinem hujuſmodi (quæ potius corruptela dicenda eſt) reprobamus. Quod ſi qui ſint, qui contendant ſibi competere hanc facultatem ex privilegio, volumus, quod cum primum fuerint requiſiti a ſuffraganeis noſtris, de privilegio fidem facere teneantur. Et idem ſtatuimus obſervandum quantum ad illos, qui calicum conſecrationem attentant.

Marc. 6. Act. 8.

Cum quanta reverentia, gravitate, & honeſtate, ſacramentum Matrimonii eſt a fidelibus ſuſcipiendum. Cap. XXXIX.

Gen. 2. Epheſ. 5.

SAne cum matrimonium a Deo rerum omnium conditore, in paradiſo, & in ſtatu innocentiæ inſtitutum fuerit, ſitque, teſte Apoſtolo, ſacramentum, proinde cum magna reverentia, ac devotione ſuſcipiendum, utpote in quo (ſicut & in reliquis ſacramentis) gratia conferatur, prohibemus, ne in ſponſalibus, aut nuptiali benedictione fiant riſus, cachinnationes, aut alia ridicula verba enuncientur. Quinimo moneantur affidati, quatenus jejuni, contriti, & confeſſi, ac cum multa reverentia ad hoc ſacramentum accedant. Illum quoque abuſum, qui invaluit in quibuſdam partibus, ut benedictio nuptialis, & Miſſa celebrentur ſtatim poſt mediam noctem, tollimus, & amputamus, ſtatuentes, quod talia deinceps non fiant, niſi poſt ortum ſolem, ac illuceſcentem diem. Siquidem exemplo pernicioſo interdum compertum eſt, ſolemnitates hujuſmodi nuptiales ſic in latebris, & in occulto factas clandeſtinis matrimoniis viam A aperuiſſe, & occaſionem dediſſe contemnendi tam excellens ſacramentum, & laſcivias, ac ſpurcitias quaſdam committendi.

Benedictionem nuptialem, & Miſſam ſolemni in die celebrari debere.

Sed cum ex clandeſtinis matrimoniis gravia eveniant in dies ſcandala, ac pericula, volumus omnes contrahentes, conſulentes, ſcienter intereſſentes, auxiliantes, & adjuvantes ſententiæ excommunicationis ipſo facto ſubjacere.

De clandeſtinis matrimoniis non attentandis.

Imagines ſacræ præcedente Epiſcopi viſitatione, in Eccleſiis collocentur, neque, prætextu novi miraculi, erigatur capella, aut altare novum, niſi Epiſcopus loci de eo negotio ante definierit, quid ſit tenendum. Cap. XL.

B ET ut nihil ſine diſcretione in Eccleſia Dei fiat, expediens, & rationabile viſum eſt, propter laſcivas imagines, & veritati ſcripturæ non convenientes, ſi in poſterum præcedente Epiſcopi, aut commiſſi ejus judicio, & viſitatione, imagines in Eccleſiis collocentur.

Ex multorum fida relatione didicimus, ſimplicem populum aliquando levi aſſertione miraculorum, ad unum, & alterum locum populariter concurriſſe, candelas, & alia vota obtuliſſe. Ut igitur credulæ ſimplicitati nobis commiſſæ plebis conſulamus, & novis, impudentibuſque hominum mente corruptorum ad quæſtum occaſionibus obviemus, ſacro approbante Provinciali Concilio, diſtricte prohibemus, ne quis C poſthac miraculum de novo factum prætendat, neve intra, aut extra Eccleſiam, titulum, capellam, aut altare, prætextu novi miraculi erigat, aut populi concurſum in miraculi gratiam, & venerationem recipiat, niſi prius loci Epiſcopus de negotio, quid ſentiendum, tenendumque ſit, cauſa cognita, decreverit.

Decretorum ad mores ſpectantium finis.

CONCILII POSTREMA CONCLUSIO.

ET quia parum eſſet, jura, & ſtatuta condere, niſi eſſent qui ea tuerentur, & executioni demandarent, idcirco volumus, ſtatuimus, & ordinamus, ſub pœnis ante dictis, omnia, & ſingula ſupraſcripta, ſicut præmittitur, in dicto ſacro Provinciali Concilio de- D creta, ſtatuta, & ordinata, per omnes ſuffraganeos noſtros in ſuis Synodis intimari, & publicari, illaque in futurum inviolabiliter obſervari, executionem hujuſmodi pœnarum, eiſdem noſtris ſuffraganeis, tenore præſentium committentes. In quorum omnium, & ſingulorum fidem, & teſtimonium, præſentes literas, ſeu præſens publicum inſtrumentum, decreta, & ſtatuta noſtra in ſe continentes, ſive continens, exinde fieri, & per notarios publicos ſubſcriptos, dicti provincialis Concilii ſcribas, ſeu graffiarios ſignari, & publicari, ſigillique noſtri juſſimus, & fecimus appenſione communiri. Datum, & actum Pariſiis, quoad præmiſſorum concluſionem, & definitionem, nobis in eodem Concilio præſidentibus in domo ſolitæ habitationis noſtræ. Sub anno Domini milleſimo quingenteſimo vigeſimo octavo, indictione ſecun- E da, die vero nona menſis Octobris, Pontificatus ſanctiſſimi in Chriſto patris, & Domini noſtri, Domini Clementis, divina providentia Papæ ſeptimi, anno quinto.

Controverſia.

TRactatum edidit in hujus Concilii decreta ad fidem ſpectantia Judocus Clichtoveus Theologus Pariſienſis cum hac inſcriptione: *Compendium veritatum ad fidem pertinentium contra erroneas Lutheranorum aſſertiones, ex dictis, & actis in Concilio provinciali Senonenſi, apud Pariſios celebrato anno* 1528. In hoc controverſias hujus Concilii eruditiſſime diſcutit

diſcutit, & diſſolvit, ut nihil utilius eſſet, quam tractatum hunc integrum attexere, niſi majus ſtudium coarctandi, quam dilatandi voluminis impediret. Teſtatur enim Epiſtola dedicatoria ad Franciſcum Galliæ regem pertractatas fuiſſe frequenti agitatione, & diligenti trutina examinatas materias complures admodum arduas, & magni ponderis, ad fidem potiſſimum ſpectantes, in quibus a Catholicis diſſident Lutherani, tunicam Chriſti inconſutilem (quam milites ethnici integram reliquerunt) dirumpere deteſtabili inſolentia tentantes, & quia ipſe hiſce diſcuſſionibus, cum agerentur, interfuerat, una cum aliis nonnullis Theologicæ profeſſionis viris inſignibus ad id Concilium vocatis, operæ pretium duxit eaſdem malitias in unum quaſi compendium coadunare, ac per aliquot capita digerere, definitiones rationibus diverſis pro parte vera, atque Catholica ſuffulciens, & reſponſionibus ad cavillationes adverſæ partis corroborans, uti ex auditis, inquit, in eo doctiſſimorum virorum cœtu, memoriæ eas commendare, mentique tenacius infigere potui.

Porro hoc tractatu indicato, tantum hic monemus Concilium iſtud a ſectatoribus Janſenii Iprenſis vocari Concilium Semipelagianorum, quod per ejus decreta non pauca ex ſuis dogmatibus damnari, ac confodi ſentiant, ut quæ ſpectant ad libertatem, ac gratiam ſufficientem, ut videre eſt in diſputatione de libero arbitrio Antonii Ricardi, ſeu Stephani des Champs Soc. Jeſu. Sed detractionem iſtam antevertit Franciſcus Suarez in prolegomeno 6. ad libros de gratia, cap. 5. Quia vero, inquit, aliqui minus deferre ſolent hujus Concilii authoritati, eo quod provinciale ſit, & ab Eccleſia Romana non fuerit confirmatum, addendum hic eſt, licet non ſit hæreticum ſentire, aut dicere, Concilium illud in aliquo dogmate erraſſe, aut falſum eſſe aliquid ab ipſo definitum, ſeu tanquam Catholicum dogma declaratum: nihilominus non poſſe talem aſſertionem illi Concilio injurioſam a temeritatis nota excuſari. Quod probat ex aſſiſtentia Spiritus ſancti, qui licet non aſſiſtat Concilio provinciali, ut infallibiliter veritatem definiat, ſpecialius tamen juvat plures prælatos, & doctores congregatos recta intentione, quam quemlibet privatum doctorem, vel etiam plures caſu in eamdem ſententiam convenientes: deinde augeri poteſt Concilii provincialis authoritas ex numero, qualitate, & doctrina Patrum in illo convenientium, & ex majori concurſu doctorum hominum omni diligentia veritatem inquirentium, etiam quando ejus doctrina nunquam in ſuſpicionem erroris venit in Eccleſia, ſed potius uſu ipſo, & tacito quodam univerſali conſenſu probata eſt, & hoc modo Concilia provincialia in magna veneratione habita ſemper ſunt, ut conſtat ex litteris Synodicis Theodori Patriarchæ Jeroſolymitani, quæ referuntur in ſeptima Synodo, act. 3. in fine, & a tota Synodo probantur. Addit præter Epiſcopos adfuiſſe ibi omnes graves Theologos Pariſienſis Academiæ, ſeu Collegii Sorbonici, & ad ſingula decreta conſilio, & doctrina cooperatos fuiſſe, ac cum magna ſubjectione ad Romanam Eccleſiam proceſſiſſe, & quod caput eſt, Concilium Tridentinum, quod poſt viginti annos celebratum eſt, in ſeſſ. 6. virtute approbet totam doctrinam de gratia, quam Concilium Senonenſe tradiderat, quia eamdem fere magis explicatam, ac locupletatam docet, ac definit. Igitur temerarium profecto eſſet, in hac parte aliquid in illo Concilio reprehendere, vel ab ejus ſententiis diſcrepare.

A

Concilium Colonienſe, anno Dom. 1536. auctoritate Hermanni Archiepiſcopi (qui poſtea in hæreſim lapſus eſt) pro moribus, tempore Pauli tertii, & Caroli quinti Imperatoris.

Hermannus Dei gratia ſanctæ Colonienſis Eccleſiæ Archiepiſcopus, ſacri Romani Imperii per Italiam Archicancellarius, princeps Elector, Vveſtphaliæ, & Angariæ Dux, ſacroſanctæ Apoſtolicæ ſedis Legatus natus, ac adminiſtrator Eccleſiæ Paderbornen. &c. Univerſo Clero, ac populo provinciæ noſtræ Colonienſis ſalutem in Domino ſempiternam.

INter innumera hujus calamitoſæ tempeſtatis adverſa, (B) quibus juſto Dei judicio premimur, nihil ita ex eo potiſſimum tempore, quo nos Deus Opt. Max. licet indignos, ad miniſterii Epiſcopalis functionem vocare dignatus eſt, animum noſtrum torſit, quam quod videmus Eccleſiæ naviculam, velut indormiente ipſo nauclero Chriſto Jeſu, in mediis conſtitutam fluctibus, turbulentiſſimarum procellarum impetu, jam nimium diu ſummo cum rei Chriſtianæ periculo jactari, nec interim in tanta rerum deſperatione laborantibus, ullum alicunde ſalutis portum, in quem ſe tuto recipiat Chriſti navis, vel de longinquo adfulgere. Nam quod aliquot abhinc annis pleraque remedia tentata ſint, id nos diſcruciat magis, cum animadvertimus hactenus pene nihil actum, ſed omnino fruſtra laboratum eſſe. Et quis, quæſo, tam ſtupidus eſt, qui non ſentiat omnem conatum noſtrum idcirco irritum, (C) atque inanem fuiſſe, quod hucuſque nec ſincera in Deum fide, nec unanimi voto indormiſcentem Dominum ardentibus precibus inclamaverimus, ſed incredulitate torpentes, ac corruptiſſimis animorum affectibus, ſtudia in contraria currentes, non reſpexerimus toto corde in eum, qui dixit: *Venite ad me omnes, qui laboratis, & onerati eſtis, & ego reficiam vos?* Neque enim ille vel immemor eſt promiſſi, vel manus ejus abbreviata, ut ſalvare non poſſit, qui non derelinquit omnes ſperantes in ſe, ſed iniquitates noſtræ diviſerunt inter nos, & illum: atque utinam jam tandem reſipiſcentes ſtudeamus, repurgatis per Dei miſericordiam mentibus noſtris, vel tantillam fidem a Domino impetrare, quantula Apoſtoli præditi erant, cum in mari intumeſcenti comprehenſi, ad Dominum pariter acceſſerunt, atque in cervicali reclinantem (D) ſuſcitarunt, inclamantes: *Domine, ſalva nos, perimus.* Quæ ut tum non ſatis integra fuerit, quod viciſſim audirent: *Quid timidi eſtis modicæ fidei?* tanta tamen fuiſſe perhibetur, ut Jeſus ille ſervator excitatus, ac ſurgens, imperaret ventis, & mari, adeo ut ſtatim ſubſecuta ſit tranquillitas magna. Quam inferior ergo illa, licet modica, unanimi tamen diſcipulorum fide, noſtra erga Deum fiducia hactenus fuerit, quam indignos gratia Dei præ Apoſtolis, quamquam adhuc rudibus, nos hucuſque præſtiterimus, res ipſa, actionumque noſtrarum eventus ſatis, ſuperque declarant. Quid enim tot comitiis, tot conventibus, tot denique cum privatis, tum publicis conſultationibus ſuper componendis hiſce fluctibus non ſemel habitis, aliud effectum eſt, quam quod tempeſtas facta eſt concitatior? (E) Tandem ad univerſale Concilium, uti ad ultimum aſylum reſpeximus omnes, quod in primis invictiſſimus perinde, ac pientiſſimus Eccleſiæ pugil Carolus, ejus nominis quintus, Romanorum Imperator ſemper auguſtus, authoritate Apoſtolica indici magna cum inſtantia poſtulavit. Beatiſſimus ſubinde Pontifex pientiſſimæ poſtulationi aſſentiens, futurum promiſit, totus denique orbis ingenti cum deſiderio hactenus expectavit. Sed, ut non levis momenti res eſt generalem Eccleſiæ Synodum convenire, ita permulta ſunt, quæ omnis diſſidii parente diabolo procurante, ſubinde ſuboriuntur impedimenta, quibus etſi non omnino ſpes indicendi, cogendique Concilii adi-

Tridentinum.

adimatur, tamen res òmnium maxime neceſſaria in longum ſalutem protrahitur. Nos igitur rationem officii Epiſcopalis nobis concrediti ſolicite animo verſantes, quanquam maluiſſemus rebus labentibus, publico, atque adeo totius orbis Chriſtiani auxilio ſuccurri, quam privati in provincia noſtra de neceſſario remedio proſpicere: In tam longa tamen expectatione, dilationeque ſperatæ opis, nullam excuſationem invenimus, diutius in officio noſtro ceſſandi, maxime quod hæreſum, ac ſchiſmatum peſtilentiſſimis, exitialibuſque flatibus provinciam noſtram undecunque, idque agminatim impetentibus, ſcelerum quoque longe corruptiſſimorum lue, ac fluctibus, magis, ac magis inundantibus, omnem dehinc moram extremi plenam periculi judicemus. Proinde & divina voce commoniti, & ſacrorum Canonum juſſu cohortati, provinciale Concilium in civitate noſtra Colonia Agrippina, Deo authore, celebrandum indiximus. In quo cum nobiſcum Reverendorum Suffraganeorum noſtrorum, Leodien. Epiſcopi, ac Monaſterien. & Oſnaburgen. confirmati, adminiſtratoriſque Mindenſis Eccleſiarum legati (Trajecten. interim Epiſcopi procuratoribus, quominus ad nos ſe reciperent, inter eundum per obvios milites, quemadmodum ipſorum litteræ excuſatoriæ continebant, prohibitis) ſimul & cum venerabili clero noſtro, & in Dei nomine convenerint, ipſiuſque Dei, ac Eccleſiæ cauſam (quantum is, a quo omne datum optimum, ac omne donum perfectum deſcendit, Pater luminum conceſſit) diligenter pertractarint: Tandem diſcuſſis omnibus, quæ repurganda videbantur, reformationem, quam omni ope molimur, & ex animo optamus, in Canones quoſdam divinæ legi, ac Patrum ſanctionibus conſentaneos contraximus, quos in viſitatione diœceſeos noſtræ effectui mancipare (quoad ejus fieri poteſt) Deo adjutore, adnitemur, ut habeat provincia noſtra, donec generale illud indicatur Concilium, aliquantulam ſaltem opem, qua ſe adverſus ingruentes, ac inundantes diſſidiorum fluctus, ac ſcelerum luem, ſervet, ac tueatur. Omnia tamen, quæ hoc libello continentur, judicio ſanctæ Apoſtolicæ ſedis, quam merito veneramur, ſubmittentes.

Porro continentur decreta hujus Concilii 14. partibus, quarum ſingula varia capita continent apud Binium; ex his quædam delecta damus.

Officium Epiſcopi poſt Verbi prædicationem conſiſtit potiſſimum in impoſitione manuum, & viſitatione Eccleſiarum.

EPiſcopi munus in duobus potiſſimum conſiſtit. Primum in impoſitione manuum, quæ eſt ordinum Eccleſiaſticorum collatio, ac inſtitutio miniſtrorum.

Deinde in viſitatione diœceſeos. Utrumque beatiſſimus Apoſtolus ad Titum dilectum filium, Cretæ Epiſcopum ſcribens, complectitur: Hujus, inquit, rei gratia, reliqui te Cretæ, ut ea, quæ deſunt, corrigas, & conſtituas per civitates Presbyteros, ſicut & ego diſpoſui tibi. Alterum vero idem Apoſtolus, cum a Mileto diſceſſum maturaret, profecturus Hieroſolymam, ac certus, quod amplius haud viſurus eſſet faciem eorum omnium, per quos tranſivit, prædicans regnum Dei, vocatis illo ad ſe ab Epheſo Eccleſiæ Presbyteris, Apoſtolica vehementia inculcat, [Act. 20.] cum ait: *Attendite vobis, & univerſo gregi, in quo vos Spiritus ſanctus poſuit Epiſcopos, regere Eccleſiam Dei, quam acquiſivit ſanguine ſuo*. Et quoniam ſcio, inquit, *quod intrabunt poſt diſceſſionem meam lupi rapaces in vos, non parcentes gregi, & ex vobis ipſis* [Act. 9. Act. 15.] *exurgent viri loquentes perverſa, ut abducant diſcipulos poſt ſe, propterea vigilate*. Cui muneri, ut ambo illa Apoſtolici ordinis eximia luminaria, nimirum Petrus, ac illius collega Paulus, ſatisfacerent, alter tranſivit, & inviſit univerſos, alter perambulavit Syriam, & Ciliciam, confirmans Eccleſias, præcipiens cuſtodire præcepta Apoſtolorum, & ſeniorum, nimirum non tantum verbo, ſed & exemplo Epiſcopos commonens, ut qui ſpeculatores in Dei Eccleſia conſtituti ſunt, ac appellantur, provinciæ ſibi mandatæ vigilantiſſime intendant, fidem, converſationem, mores, & vitam ſingulorum explorent, examinentque, ac provideant, ne alicubi quis in ea vocatione, ad quam a Deo vocatus eſt, torpeſcat.

De impoſitione manuum, quæ eſt ordinum Eccleſiaſticorum collatio, ac inſtitutio miniſtrorum.

IMpoſitio manuum eſt oſtium, per quod intrant, qui Eccleſiarum gubernaculis admoventur. Proinde, quia ejuſmodi oſtium diligenter cuſtoditum non eſt, factum eſt, ut tanta mala, quæ ſentimus, agminatim in Eccleſiam Dei irruperint. Hujus januæ vigilantiſſimi cuſtodes fuerunt Apoſtoli Chriſti, & quotquot ipſis ſucceſſerunt Apoſtolici Epiſcopi. In primis vero Divus Paulus, qui dilectiſſimis diſcipulis Timotheo, ac Tito, ejuſcemodi cuſtodiæ formulam ex profeſſo præſcribit. Porro Apoſtoli, cum eſſet in [1. Tim. 3. ad Tit. 3. Act. 1.] locum Judæ proditoris deligendus duodecimus collega, ſtatuerunt duos ex his viris (*qui cum ipſis congregati fuerunt, in omni tempore, quo intravit, & exivit inter eos Dominus Jeſus*) probatiſſimos, electionem alterutrius Domino committentes. [Act. 6.] Ad hæc, cum eſſent deligendi primi illi Eccleſiæ Diaconi, Apoſtoli, convocata diſcipulorum multitudine, dixerunt: *Conſiderate, fratres, ex vobis viros boni teſtimonii, plenos Spiritu ſancto, ac ſapientia, quos conſtituamus ſuper hoc opus*. Atque illi (cum placuiſſet hic ſermo) *coram omni multitudine elegerunt Stephanum, virum* [Act. 11.] *plenum fide, & Spiritu ſancto, ac reliquos ſex, quos ſtatuerunt ante conſpectum Apoſtolorum*, qui dein non temere, ſed *orantes illis impoſuerunt manus*. Denique de Barnaba, per Apoſtolos ad Antiochiam deſtinato, refert ſcriptura: Quoniam Apoſtoli *miſerunt Barnabam, quod eſſet vir bonus, & plenus Spiritu ſancto, ac fide*. Quibus exemplis edocemur, quanta cura, ac delectu manus impoſitionem fieri oporteat. Beatus Apoſtolus inter alia Timotheum ſic alloquitur: [1. Tim. 2. 1. Tim. 5.] *Commenda*, inquit, *quæ audiſti a me per multos teſtes fidelibus, qui & idonei erunt alios docere*. Et iterum: *Manus nemini cito impoſueris, neque communicaveris peccatis alienis*. A qua regula cum longe, lateque diſceſſum ſit, affectibus privatis ſibi omnia vendicantibus, morbus obortus eſt plurimus, atque ita radicatus, ut vix ſpes medendi relicta ſit. Neque tamen in mediis, & exulceratiſſimis morbis, de remedio deſperandum erit, ſed tanto magis de pharmaco idoneo cogitandum, providendumque.

Ad certum titulum Eccleſiæ miniſtros canonice deligendos, ordinandoſque.

QUoniam vero primitivæ Eccleſiæ facies, quod ad inſtitutionem miniſtrorum attinet, paulatim immutata fuit: nimirum dotatis templis, ſacerdotiiſque, ac certis ſtipendiis miniſtrantibus conſtitutis: viſum ſubinde ſanctis Patribus non abſque multa ratione fuit, ne quiſquam ſine certo titulo (qui illi victum neceſſarium ſuppeditaret) ad majores, quos & ſacros ordines vocamus, ordinaretur. Adhibita etiam non levi ſeveritate in Epiſcopos, qui ſecus facere præſumpſiſſent. Quæ cum ſic ſe habeant, reformationem ordiri hinc fuit neceſſe. Videndum itaque in primis eſt, ut collationes Eccleſiaſticorum ſacerdotiorum, ſeu beneficiorum, ut electiones, præſentationes, & inſtitutiones clericorum, ac miniſtrorum, maxime eorum, qui curæ præficiuntur animarum (quæ ſcientia ſcientiarum merito appellanda eſt) rite, ac canonice fiant. Utque maximi illi, & teterrimi abu-

Digitized by Google

abuſus, & vitia (quæ in deligendis perſonis Eccleſiaſticis, non vulgari cum detrimento Eccleſiæ ſæpenumero committuntur) quoad fieri poteſt, tollantur. Quod tunc demum futurum eſt, cum repulſis, ac ſubmotis indignis, digni tantum, ac idonei admittentur, qui & velint, & poſſint officium (propter quod beneficium datur) gerere, & explere. Scriptum eſt enim: *Qui non laborat, non manducet.*

Manum nemini cito imponendam.

QUamobrem omnibus, qui præficiendi Eccleſiaſticis muniis miniſtros poteſtatem habent, illa (quam paulo ante retulimus) Paulina admonitio ſemper ob oculos verſabitur: *Manus cito nemini impoſueris, neque communicaveris peccatis alienis.* Si enim ad honores mundi, ſine ſuffragio temporis, ſine merito laboris indignum eſt pervenire, & notari ambitus ſolent, quos probitatis documenta non adjuvant, quam diligens, & quam prudens habenda eſt diſpenſatio divinorum munerum, & cœleſtium dignitatum? Certe olim excommunicatione percellebantur, qui Eccleſiaſtica beneficia contuliſſent indignis.

1. Tim. 5. S. Leo cap. miramur, 61. diſt. Ex Concil. Tolet.

Videndum, quo affectu ad ordines accedatur.

QUo denique affectu, ac propoſito accedant ordinandi, videndum, accurateque inveſtigandum eſt, num videlicet Dei cauſam tantum, an potius ſuæ commoditatis gratia ad ordines capeſſendos aſpirent, quærentes quæ ſua ſunt, non quæ Jeſu Chriſti. Quid enim eſt ſua quærere, & non quæ Chriſti ſunt, niſi cum tales non gratis Deum diligunt, non Deum propter Deum quærunt, temporalia commoda ſequentes, lucris inhiantes, & honores ab hominibus expetentes? Quiſquis ergo talis eſt, non Dei filius, nec ovili Chriſti idoneus paſtor futurus, ſed mercenarius eſt. Ubique Deus hominis intentionem, & mentem ſpectat, quam Chriſtus in Euangelio lucernam corporis, atque oculum vocat. Qui, ſi ſimplex fuerit, totum corpus lucidum erit. Sin autem fuerit nequam, totum corpus tenebroſum erit. Quare ſi lumen (quod in initiando eſt) tenebræ ſunt, ipſæ tenebræ quantæ erunt?

Phil. 2. Auguſt. 2. q. 1. c. ſunt.

Neminem ab examinatione immunem eſſe oportere.

A Qua quidem neminem excipimus, etſi magiſterii titulum prætexat, niſi quem publicum ſit, & vitam integram egiſſe, & ea, quæ ordo impertiendus requirit, facile callere. Quamobrem nedum clerici (qui ſæculares appellantur) ſed & religioſi cujuslibet etiam profeſſionis fuerint, hanc cenſuram experientur.

Cujus admonendi ſunt pridie ordinationis initiandi ſacris.

PRidie ordinationis admonebit vicarius noſter in pontificalibus omnes iterum, quo ſeſe quiſque diſcutiat, ne officio ſe alliget, cui non poſſit ſatisfacere. Neve mentiatur Spiritui Sancto, aut impœnitenti corde accurrat, ſed ore confeſſus, Spiritu contritus, humiliatuſque, poſt perceptam ſacroſanctam Euchariſtiam, Deo totus deditus accedat.

In minoribus ordinibus conferendis quæ cura.

QUanquam qui minores vocantur ordines, tam exactam curam non requirant, ſuo tamen modo pro gradu, & excellentia ordinis, omnium eorum, quæ diximus, ratio habenda eſt. Quid enim indecorum magis, quam admoveri infantes, qui non intelligant quid agatur, imo ne capiant quidem, quid Clerici nomen, & reliqua minorum ordinum vocabula ſignificent? Quid turpius, quam quod penitus Analphabeti, ac interdum flagitioſi (qui, ut legum civilium cenſuras, ac pœnas eludant, ſeſe impudentiſſime ingerunt) in maximam Eccleſiaſtici ordinis ignominiam, ſacris initiantur? Qua de re nemo poſthac ordinibus hiſce inſigniendus eſt, niſi quem & vita commendet, & literaturæ, ætatiſque ſit pro ratione ſuſcipiendi ordinis, ſufficientis, ac rectæ, ſyncetæque voluntatis. Qui enim in clerum alleguntur, rem profitentur minime ridiculam, nempe ſe peculiariter in ſortem Domini aſcitos, quibus poſthac omnia terrena ſordeant, ac ſolus Dominus ſors, ac pars hæreditatis futurus ſit. Cujus quoque (priuſquam ordinentur) diligenter admoneri debent.

Hieron. ad Nep.

Diſpenſationes inſpiciendæ, ut occurratur abuſibus.

QUam impudenter plerique diplomatis, ac diſpenſationibus apud ſedem Apoſtolicam extortis, præter ſummi Pontificis mentem (qui & vult, & debet poteſtate ſibi conceſſa non ad deſtructionem, ſed ad ædificationem uti) abutantur, nullus eſt, qui ignoret. Non prohibeo (inquit quidam vir pius) diſpenſare, ſed diſſipare. Diſpenſatio quidem credita eſt, ſed hic jam quæritur inter diſpenſatores, ut fidelis quis inveniatur. Quamquam apud illos maxima culpæ pars reſideat, qui vel nulla, vel minus legitima, vel etiam ficta cauſa ſupplicatoriis precibus inſerta, diſpenſationis tectorium tandem eliciunt, quos apud Deum (qui renes, & corda noſtra ſcrutatur, omnemq; hypocriſim, ac fraudem execratur) ſecuros quis dixerit? Nemo ſibi (ait idem, quem jam citavimus) de diſpenſatione Apoſtolica blandiatur, cujus conſcientiam divina ſententia tenet alligatam. Sed quia pauci ſunt, in quorum conſpectu eſt Deus, plerique vero, qui ſacra authoritate pro ſua libidine paſſim abutuntur, fit, ut Lugdunenſis Concilii ſub Gregorio decimo celebrati non inſalubre decretum, adverſus inſolentiam ejuſcemodi hominum in uſum revocare cogamur. Quo ſubnixi cunctis, qui talibus diplomatis ſibi blandiuntur, neceſſitatem imponemus, litteras ſuas nobis exhibendi, viſuris, num rite impetraverint, ac recte impetratis utantur. Et ut quam maxime robuſtæ ſint diſpenſationes iſtæ, curabimus tamen, ut menti canonis, ac Summi Pontificis ſatisfiat: videlicet, ne animarum cura in his Eccleſiis, perſonatibus, ſeu dignitatibus, quas ſub hoc prætextu occupant, negligatur, nec beneficia ipſa debitis obſequiis defraudentur.

2. Cor. 10. Bernar. ad Eug. 1. Cor. 4. Pſal. 7. Bernar. ad Ruper. com. Ex Concil. Lug. ca. ordin. de offic. ord. lib. 6.

Præſtat paucos eſſe bonos, quam multos inutiles ſacerdotes.

ET ut cum divo Clemente hoc caput concludamus: Melius eſt Epiſcopo paucos habere ſacerdotes, ac Eccleſiæ miniſtros, qui poſſint digne opus Dei exercere, quam multos inutiles, qui onus grave ordinatori adducant.

Clemens.

Clericum ſuo officio intentum eſſe oportere.

OMnis mali ſeminarium cupiditas ſemper fuit. Nam dum nemo ſuum peragit officium, alienis ſemper intentus, nempe clericus, quæ laici, laicus, quæ clerici ſunt (ut deteriora ſileamus) uſurpat, fit, ut Eccleſiæ harmonia diutius conſtare non poſſit. Obteſtatur Paulus Apoſtolus Timotheum, quin potius conteſtatur ſimul omnes, quotquot erant Timotheo ſucceſſuri: *Tu* (inquiens) *vigila, in omnibus labora, opus fac Evangeliſtæ: miniſterium tuum imple.*

2. Tim. 4.

Duplex Clericorum miniſterium.

CLericis, & in primis Eccleſiæ Presbyteris duplex miniſterium, divinis, & humanis legibus eſt

eſt injunctum. Alterum, ut in commiſſum ſibi popu-lum, Deum propitium habere cunctis rationibus enitantur, quod non tantum ſacrificiis ſolemnibus efficitur, ſed etiam precibus, quæ a pio corde proficiſcuntur, teſte Jacobo, qui nos ad precandum cohortans: *Jacob. 5.* *Orate* (inquit) *pro invicem, ut ſalvemini. Multum enim valet deprecatio juſti aſſidua*. Omnibus *Math. 7.* quidem dictum eſt: *Petite, & accipietis*. His vero, ut ſemper petant, nec pro ſemetipſis tantum, ſed & pro tota Eccleſia Dei, ut vincat populus, qui ſub ipſis eſt, hoſtes illos inviſibiles impugnantes eos, qui volunt *Exod. 17.* pie vivere in Chriſto, ut ſtent, ſicut Moſes, levatis *Pſ. 105.* ſemper interioribus animi manibus in cœlum in con- *Hebr. 5.* fractione, in conſpectu Domini, ad avertendum iram ejus, ne diſperdat populum ſuum aſſidue precantem, deinde, ut offerant dona, ac ſacrificia pro peccatis, quemadmodum ſcriptum eſt: *Levit. 21.* *Quoniam ſancti erunt Deo ſuo, & non pollucnt nomen ejus. Incenſum enim Domini, & panes Dei ſui offerent, & ideo ſancti erunt.* *Pſal. 18.* Alterum, ut ſint religionis magiſtri, proindeque ut in lege Domini meditentur die, ac nocte, ut judicia Domini vera, juſtificata in ſemetipſa, deſiderabilia ſuper aurum, & lapidem pretioſum multum, dulciora ſuper mel, & favum, totis præcordiis amplectantur, exquirant, ſcrutenturque. Idque non pro- *Ex decret. de Clem.* pria præſumptione, aut humano ſenſu, ſed Spiritu ſancto dictante, qui abſcondit hæc a ſapientibus, & prudentibus in oculis ſuis, & revelat ea parvulis. Un- *Math. 11.* de ſcriptum eſt: *Malach. 2.* *Labia ſacerdotis cuſtodiunt ſcientiam, & legem exquirunt ex ore ejus, quia Angelus Domini exercituum eſt*. Qui in hoc ſecundo munere præſtant gregi Chriſti paſcendo, admonendi ſunt, de quibus ſuo loco dicemus.

Biblia a Clericorum manibus nunquam deponenda.

HIc ſatis eſt admonuiſſe omnes pariter Eccleſiaſticis muniis conſecratos, ipſos precibus, ſupplicationibuſque publicis Deo perſolvendis mancipari. Quas ut non tantum ore murmurent, ſed & corde perſolvant, nunquam a manibus eorum liber Legis, hoc eſt Biblia, deponatur. Nam ut quæ legunt, & canunt, diſcant intelligere, tota vita vix ſuffecerit: ſi tamen quid eſt in litteris ſacris, quod totum humanus intellectus aſſequi poſſit, aliis ſubinde divitiarum fonticulis ex eodem fonte ſemper ſcaturientibus.

Summa devotione Miſſæ ſacrum celebrari oportere.

JAm ſi tanto mentis ardore quælibet preces dicendæ ſunt, quanta putamus devotione ſacroſanctum Miſſæ miniſterium, in quo Corporis, & Sanguinis dominici ſacramenta tractantur, conficiunturque, peragendum eſt? Certe graviter dolemus, atque animo inhorreſcimus, ubi videmus paſſim tantis myſteriis conductitios illos, ac indignos ſacerdotes, publicis etiam, ac manifeſtis criminibus contaminatos, ſeſe (idque irreverenter, & interdum magis lucelli, ac ſtipis, quam Dei cauſa) ſacris ingerere, quorum inſtat interitus, & perditio non dormitat. *Probet* (inquit Paulus) *1. Cor. 11.* *ſeipſum homo, & ſic de pane illo edat, & de calice bibat. Qui enim manducat, & bibit indigne, judicium ſibi manducat, & bibit, non dijudicans corpus Domini. Atque ideo inter vos multi infirmi, & imbecilles, & dormiunt multi. Nam ſi noſipſos dijudicaremus, non utique judicaremur.*

Arguuntur, qui polluta mente ad altare Domini accedunt.

Math. 7. TErret, nec immerito, nos ſermo Dominicus, qui vetat nos ſanctum dare canibus, & margaritas noſtras projicere ante porcos, cum quoſdam leviculos ſacerdotes illotis manibus, pedibuſque (ut in proverbio eſt) audacius in hæc ſacratiſſima myſteria, quam in prophana irrumpere comperimus. Quales ſunt, qui humano affectu tantum, & potius ex more, quam devotionis ardore ad altare accedunt, quorum polluta eſt & mens, & conſcientia, quos merito horrendum Euangelii exemplum (quod Joann. 13. legimus in hæc verba: *Et poſtquam accepiſſet buccellam, introivit in eum Satanas*, & cætera, quæ ſequuntur) ad meliorem vitæ frugem, altioremque tanti myſterii contemplationem revocaret.

Habitus, ſeu exterioris corporis cultus modeſtia a clericis exigitur.

BEatiſſimus Paulus habitus modeſtiam in mulieribus deſiderat, quem vult verecundum eſſe, non *1. Tim. 2.* in tortis crinibus, aut auro, aut margaritis, vel veſte pretioſa, ſed quod decet mulieres promittentes pietatem per opera bona. Itidem Apoſtolus Petrus eas commendat, quarum non ſit extrinſecus capillatura, aut circundatio auri, aut indumenti veſtimentorum cultus, ſed qui abſconditus eſt cordis homo in incorruptibilitate quieti, & modeſti ſpiritus, qui eſt in conſpectu Dei locuples. Quam turpis ergo putanda eſt in clericis tanto gradu ſublimioribus deformiſſima illa, ac frequentiſſima noſtræ tempeſtatis habituum variatio, quam ne inferiori quidem calculo Apoſto- *Math. 23.* lorum principes permittendam duxerunt? Ex veſte apud homines ſanctimoniæ opinionem aucupari prohibuit Chriſtus, qui in omnibus operibus noſtris id, quod intus eſt, primum reſpicit, mundarique jubet: deinde quod deforis eſt: Væ illud horrendum Phariſæis hypocritis interminans, qui, ut viderentur ab hominibus juſti, dilatabant phylacteria ſua, & magnificabant fimbrias, cum eſſent intus pleni rapinæ, & im- *Math. 3.* munditia. Interim tamen Euangelium non temere veſtimentum Joannis Baptiſtæ (quod illius profeſſioni, ac menti reſpondebat) de pilis camelorum contextum celebrat, ac ipſe Chriſtus veſtium mollitiem, *Math. 11.* ac levitatem averſatur: *Ecce* (inquiens) *qui mollibus veſtiuntur, in domibus regum ſunt.* Quæ omnia huc ſpectant, ut velimus clericos præter indictam tonſuram, *Ex concil. gener. cap. cler. de vit. & hon. cle. Hieron.* veſtes quoque ſuo ordini congruentes deferre, quemadmodum olim generali Concilio cautum eſt. Pudet ſiquidem nos, cum videmus prodire clericos, perinde atque ſæculi milites amictos, vel qui ſint ut fœmina compti. Itidem pannoſi clerici, ac veſtibus laceri diſplicent. Neque enim affectatæ ſordes, aut exquiſitæ deliciæ laudem pariunt.

Mali exempli eſt ſacerdotem ſe venditare in Capellanum delicato laico, aut muliercula.

MAgna eorum levitas eſt, in magnam cleri ignominiam redundans, qui ſe laicis, atque adeo delicatis fœminis, ventris cauſa, in Capellanos (ut appellant) atque anteambulones venditant. Qui e- *Ibid.* nim debebant eſſe gregis duces, rediguntur in caudam, & ſordidiſſimis quibuſque negotiis alligantur. Proh nefas!

Inter ſacra nihil ne cogitandum quidem, quod Dei, aut Eccleſiæ oculos offendat.

LOnge vero abominabile eſt, quod quidam tum, *De Canonicis.* cum divina aguntur, inter ſeſe de rebus prophanis tractant, muſſitationes, colloquia, riſus, & cachinnos intermiſcent. Quidam aut in aliquem chori angulum ſe recipientes, de nugis, ne quid gravius dicamus, commentantur: aut foris per templum magno cum populi offendiculo deambulantes, oculos pariter, & aures ad vanitatem convertunt, atque ſacra loca fœdant, poſiti in lapidem offen[illegible]ionis, & petram ſcandali. Hac lege nullum excipimus, ſive claris ſit nata-

natalibus prognatus, ſive plebeius. Quin potius, qui A genere præſtant, meminerint ſe illic canonicos agere, & converſari non in aulis, ſed in ſcholis virtutum, ac Eccleſiaſticæ diſciplinæ.

Ad perſonalem reſidentiam cogendi, quibus hac per fundationes beneficiorum eſt impoſita.

QUorum fundationes perſonalem reſidentiam requirunt, illi, aut ipſi reſideant, aut a proventuum perceptione ſuſpendantur, & fructus illi in alios pios uſus convertantur, niſi qui reipublicæ cauſa ex authoritate noſtra abſuerint.

Lucri tantum cauſa ſacris adeſſe non oportere.

UTinam optando a Deo Optimo Maximo conſequi poſſimus, ne quiſquam lucri cauſa divinis intereſſet, alioqui non acceſſurus ad ſacra, veluti quem nummi magis, quam Dei amor in templum trahit, quæſtum pietatem eſſe putans, qui, non dubium, ex numero eorum eſt, de quibus Eſaias dixit: *Eſa. 1.* *Omnes diligunt munera, ſequuntur retributiones.* Nec multum is abeſt (uti pleriſque doctiſſimis viris placuit) ab horrendo crimine Giezi, *4. Reg. 5.* qui exiſtimavit divinum munus pecunia redimendum. Quare videriut clerici noſtri, ut eorum mens, & intentio tota in Deum referatur, ut cum David confiteantur Deo in directione cordis, ac in labiis ſuis pronunciantes omnia judicia oris ejus. In via etiam teſtimoniorum Domini delectentur, ſicut in omnibus divitiis. *Pſ. 118.* Optandum, ut Pſalmus ille centeſimus decimus octavus, qui toties non ſine cauſa in Eccleſiis replicatur, ore ſimul, & corde reſpondente ſingulis verbis mente decantetur. Et cum eodem Pſalte ex animo dicatur: *Pſ. 53.* *Voluntarie ſacrificabo tibi, & confitebor nomini tuo, Domine, quoniam bonum eſt.* Non adimit Chriſtus, ſed decernit operanti ſuam mercedem. *1. Cor. 9. 1. Tim. 5.* *Dignus eſt enim operarius mercede ſua.* Et: *Qui altario deſervit, de altario & vivet.* Sed interim cogitare debet clericus, ſe vivere, non ut edat, ſed edere, ut Chriſto vivat, habereque ſemper menti reconditum Chriſti verbum: *Math. 6.* *Primum quærite regnum Dei, & juſtitiam ejus, & hæc omnia adjicientur vobis.*

Officium Decani in rebelles.

SI quos Decanus rebelles cernat, *Ex Concil. Agat. c. 2.* ſi divini cultus, atque ſui officii negligentiores, ſi rixoſos, ſi litigioſos, ſi percuſſores, ſi aleatores, ſi ſcorta foventes, aut aliis publicis criminibus irretitos, atque hi fraternam correptionem audire recuſaverint, agat in his capitulis, quod jubet Paulus: *1. Tim. 5.* *Peccantes coram omnibus corrige.* Tum ſi reſipiſcere nolint, arceat a ſacris, prohibeat participare fructus, donec ad meliorem vitæ frugem revertantur, ſic tamen, ut his ſervetur regula Apoſtolica: *1. Theſſ. 5. Innoc. Pap. II. Greg. ad Math. Imp. ca. illa 11. qu. 3.* *Corripite inquietos, conſolamini puſillanimes, patientes eſtote ad omnes*, & neque ira, neque odium, neque rancor ullas ſibi partes vendicet: Nam illa præpoſitorum ſolicitudo eſt utilis, illa cautela eſt laudabilis, in qua totum ratio agit, & furor nihil ſibi vendicat. Ira enim ſæpe etiam innocentes ad crimen inducit. Dum enim juſto amplius iraſcimur, & volumus aliena coercere peccata, graviora committimus. Per hæc tamen noſtris, ac Eccleſiarum provinciæ noſtræ privilegiis, ac legitimis conſuetudinibus, & præſertim mori, ac conſuetudini, quæ in aliquibus Eccleſiis eſt (nempe, ut cauſæ diſciplinæ per Diaconos dijudicentur) nihil præjudicamus, modo tamen Diaconi, ad requiſitionem Decani, ſuo officio gnaviter, ac ſtrenue incumbant, ac ſatiſfaciant. Quod ſi Decanus, & Capitulum negligentes, aut eiſdem criminibus irretiti fuerint, ad juris communis diſpoſitionem redire neceſſe erit.

Qui ſunt legitimi parochi, & illorum vicarii, modo tamen hi examinati prius, & admiſſi ſint.

ORdinarii ergo verbi miniſtri, Eccleſiarum parochialium legitimi rectores, ac parochi ſunto, *Ca. licet is etiam de ele. lib. 6.* quos etiam perſonaliter apud eaſdem Eccleſias, ſecundum canonicas ſanctiones perpetuo reſidere volumus, niſi tamen eos magna ratio, veluti quod vel majoris, ac publicæ utilitatis cauſa abſint, quæ & noſtro calculo approbari debet, vel quod ſoli ob parochiæ amplitudinem gubernationi tantæ non ſufficiant, excuſaverit. Tunc enim, qui per illos delegabuntur, vicarii, ſeu vicecurati (modo tamen examinati, & tam quod ad vitæ integritatem, quam Chriſtianæ eruditionis puritatem, & zelum attinet, idonei reperti fuerint) noſtro permiſſu eodem officio perfungentur. B Qui vero deinceps in vicecuratos aſſumentur, Vicarii noſtri in Pontificalibus, ac Theologorum ei per nos adjungendorum, in diœceſibus vero Suffraganeorum noſtrorum, illorum, quibus hoc muneris committendum duxerint, cenſuram (num videlicet obeundo muneri apti, ſeu idonei ſint, vel minus) expectabunt.

Fratres Mendicantes quatenus admittendi.

ALiquot retro ſæculis in Eccleſiam recepti ſunt quatuor mendicantium fratrum ordines, quo parochorum in verbi miniſterio cooperarii forent. *Ex Concil. Vienn. cle. dudum de ſepult.* Quos abſit, ut repellamus, ſi tamen intra Concilii C Viennenſis ſub Clemente quinto celebrati, aliarumque canonicarum conſtitutionum cancellos ſe continuerint. Nec ante acceſſerint, quam per ipſorum prælatos, ut viri inculpatæ vitæ, diſcreti pariter, ac modeſti, ac verbi divini probe gnari, judicentur, atque ad hoc munus deligantur. Deinde etiam vicariis noſtris in Pontificalibus præſentati, tales inventi fuerint, ac permiſſi.

Quam modeſtiam fratres Mendicantes in Verbi prædicatione ſervare oporteat.

QUi tamen, cum in ſubſidium tantum vocati ſint, ordinariis Eccleſiarum rectoribus moleſti eſſe deſinant, *Ex decret. Pontian. pont.* ita videlicet, ne eoſdem (cum ſuo munere fungi ipſimet velint) præoccupent, neve quos in excolenda vinea Domini juvare debent in concionibus, virulenta, ac detractoria lingua carpant, D uti nonnulli hujus generis ſolent, qui inflati, ac incompoſiti, populi auribus demulcendis ſtudent, ſuam, non Chriſti gloriam ambientes. Tam ignari omnis Eccleſiaſticæ diſciplinæ, ut ignorent parochos, ſi forte ceciderint, ſuos habere judices, non ipſos fratres cenſores, multo minus promiſcuam plebem, quam exploratum eſt, mutuis Eccleſiaſticorum virorum amarulentis detractionibus adeo non emendari, ut ſcandalizetur multo magis. Nec audiendi ſunt iſti, ſi ſervos Dei accuſare ſe dicant, ut meliores fiant, *Ex decret. Anaclet.* cum potius invidiæ ſtimulis, adulationiſque, quam charitatis ſtudio agitati convincantur. Idipſum vel propria eorum conſcientia atteſtante, quod ſciant nullum vel E in ſæculo, ne dicamus in eorum monaſteriis inveniri, qui velit ſuum ſervum ab alio, quam a ſe judicari, adeo ut ſi quis ſecus facere præſumpſerit, hunc & multa ſequatur indignatio, & ulciſcendi cupiditas. Quin Paulum audiant dicentem: *Rom. 14.* *Nolite judicare invicem, ſed hoc judicate magis, ne offendiculum detis fratri.*

Non ferendi, qui in juriſdictiones, & poteſtates temere ad plebem invehuntur.

MUlto minus ferendi ſunt, qui, ut auram venentur popularem, in juriſdictiones Epiſcopales, ac

ac ordines Eccleſiaſticorum pariter, & civilium magiſtratuum invehentes, temere vociferantur ad populum, non intelligentes interdum neque de quibus loquuntur, neque de quibus affirmant. Quo nihil aliud efficiunt, quam ut plebem, alioqui ſatis in clerum irritatam, irritatiorem reddant, ac gliſcenti ſeditionum igni oleum ſubminiſtrent. Juriſdictiones, ac magiſtratus eſſe oportet. Quod interdum perſonarum, non ordinis, ſeu magiſtratus vitio peccatur, alia providentia purgandum eſt, non cæco plebis judicio expendendum; fraterna correptione opus erat, non accuſatione, aut laceratione ex ſuggeſtis. Et ut omnia non ſtatim ad vivum uſque repurgentur, quod fieri vix poteſt, non gravabuntur iſti oculati in ſe quoque deſcendere, ac ſuos erratus inſpicere, quo tandem æquiores fiant, diviniſque judiciis etiam quædam relinquant. Si enim omnia (ut ſcite Anacletus ait) in hoc ſæculo vindicata eſſent, locum divina judicia non haberent. Sed de his ſatis.

1. Tim. 1.
Matth. 18.
Ex can. Anaclet.

Qui nulla legitima authoritate innixi, ſe Verbi miniſterio ingerunt, uti ſeditioſi comprimendi.

EXtraordinarios parochos, illorumque legitimos cooperarios, nemo deinceps, neque ſuggeſtum occupet, neque conventicula, vel in privatis domibus, vel vicis faciat, aut quovis tandem modo uſurpet. Quod ſi quis ſecus agere præſumpſerit, & inobediens perturbare Eccleſiam Dei (quæ foris eſt) perſeveraverit, hunc tanquam ſeditioſum corripi oportet.

Ex concil. Antioch. ca. 5.

Vita ut doctrina in parocho conveniat, neceſſarium.

UBique ferme, cum de parochis ſermo incidit, ſcriptura vitam doctrinæ copulat, nimirum, quod qui vitam agit doctrinæ contrariam, plus exemplo deſtruit, quam ædificet verbo. Oportet enim & fieri ſermonem, non tantum dici: alioquin competet in parochum, quod Seneca Platoni objectum fuiſſe refert, aliter loqueris, aliter vivis. Et quod Chriſtus Phariſæis imputat: *Dicunt enim, & non faciunt. Alligant autem onera importabilia in humeros hominum, digito autem ſuo nolunt ea movere.* Apponatur ergo manus ori neceſſe eſt, ne ſit vox quidem, vox Jacob, manus autem Eſau. Porro vox operum fortius ſonat, quam verborum. Intuendus nobis paſtorum princeps eſt, cujus tota vita ſua doctrina eſt, qui cœpit primum facere, poſt docere. Siquidem potens opere, & ſermone, qui diſcipulos Joannis de adventu Meſſiæ rogantes, ad opera remiſit, dicens: *Ite, dicite Joanni, quæ vidiſtis, & audiſtis.* Qui denique non ſolum vocat oves ſuas nominatim, ſed & vadit ante eas. Et eum tantum, qui ſic docuerit, & fecerit, magnum in regno cœlorum fore pollicetur.

Matth. 23.
Gen. 27.
1. Pet. 2. Act. 1. Luc. 24. Matth. 11. Joan. Matth. 5.

Paſtores gregis exemplum eſſe oportere.

QUare beatiſſimus Paulus Eccleſiæ miniſtrum inſtituturus: *Exemplum* (inquit) *eſto fidelium in verbo, in converſatione, in charitate, in fide, in caſtitate.* Itidem ad Titum 2. *In omnibus teipſum præbe exemplum bonorum operum in doctrina, in integritate, in gravitate, verbum ſanum, irreprehenſibile, ut is, qui ex adverſo eſt, vereatur, nihil habens malum dicere de nobis.* Sal enim terræ, & lux mundi prædicator Euangelii dicitur, & lucerna ſuper candelabrum poſita, ut luceat omnibus, qui in domo ſunt: Sic, ut videant homines opera illius bona, & glorificent Patrem, qui in cœlis eſt. *Quod ſi ſal infatuatum fuerit, in quo ſalietur? ad nihilum enim valet ultra, niſi ut projiciatur foras, & conculcetur ab hominibus.* Apoſtolus itaque hoc præceptum commendat Timotheo, ut militet bonam militiam, habens non tantum fidem, ſed & bonam conſcientiam, quam quidam repellentes, circa fidem naufragaverunt, ex quibus

1. Tit. 2.
Matth. 5.
1. Tim. 1.

A tum erant Hymenæus, & Alexander, quos tradidit Satanæ, ut diſcant non blaſphemare. Interea vero ex eodem numero omnes hæretici fuere.

Vitanda Parocho in primis avaritia.

JAm quæ clericis vitanda erunt, ſupra diximus. Ea ipſa potiſſimum Paulus quam longiſſime a parochis eſſe vult, & quæ illis oppoſita ſunt, in ipſis quam maxime elucere. Primum ſcilicet, ut abſtineant ab omni avaritia. Hoſpitales enim erunt, non turpis lucri cupidi, non opes, ſed animas venantes, non auri, ſed hominum piſcatores, alioqui ex paſtoribus fient mercenarii, & vertentur in lupos, audientque Dominum per Ezechielem exprobrantem: B *Lac comedebatis, & lanis operiebamini, quod craſſum erat, occidebatis, gregem autem meum non paſcebatis, quod infirmum fuit, non conſolidaſtis, & quod ægrotum erat, non ſanaſtis, quod confractum eſt, non alligaſtis, & quod abjectum eſt, non reduxiſtis, & quod perierat, non quæſiviſtis, ſed cum auſteritate imperabatis eis, & cum potentia*, & cætera, quæ ſequuntur. *Qui enim volunt divites fieri, incidunt in tentationem, & in laqueum diaboli, & deſideria multa inutilia, & nociva, quæ mergunt homines in interitum, & perditionem. Radix quippe omnium malorum eſt cupiditas, quam quidam appetentes, erraverunt a fide, & inſeruerunt ſe doloribus multis. Tu vero, o homo Dei, hæc fuge, ſectare vero juſtitiam, pietatem, fidem, charitatem, patientiam, & manſuetu-* C *dinem.*

1. Tim. 3.
Matth. 4.
Ezech. 34.
1. Tim. 6.

Quid Parocho meditandum.

MEditabitur parochus, quid ipſi Dominus per Ezechielem cap. 33. ac 34. præceperit, paraboloque ſpeculatoris menti infigenda eſt: *Speculatorem* (inquit) *dedi te domui Iſrael. Quod ſi ſpeculator viderit gladium venientem, & non inſonuerit buccina, & populus ſe non cuſtodierit, veneritque gladius, & tulerit de eis animam, ille quidem in iniquitate ſua captus eſt, ſanguinem autem ejus de manu ſpeculatoris requiram.* Parochi ſiquidem ſunt, quibus potiſſimum dictum eſt: *Fratres, ſi quis ex vobis erraverit a veritate, & converterit quis eum, ſcire de-* D *bet, quoniam qui converti fecerit peccatorem ab errore viæ ſuæ, ſalvabit animam ejus a morte.* Dura eſt nimis illa Prophetæ lamentatio: *Parvuli petierunt panem, & nemo dabat eis.* Paſce ergo fame morientem, ſi non paveris, occidiſti. At homo ex duabus partibus conſtat, ex carne ſcilicet, & ſpiritu. Duplici ergo cibo opus eſt. Nam, ut ſcriptura ait: *Non in ſolo pane vivit homo, ſed in omni verbo, quod procedit de ore Dei.* Cibus exterior carnem tantum mortalem reficit, & intrans per os in ventrem vadit, & in ſeceſſum emittitur. Panis autem ſpiritus tam per verbum prædicationis, quam ſacramentaliter in veritate Corporis, & Sanguinis Dominici, in viva fide comeſtus, vivificat, reficit, ac vegetat animam, qui non perit, ſed permanet in vitam æternam, & hunc qui E ederit, non morietur in æternum. Id, quod omnes pii ſciunt, ac ſentiunt. Vivus enim ſermo Dei eſt, & efficax, & penetrantior quovis gladio ancipiti, ac pertingens uſque ad diviſionem animæ, & ſpiritus, compagumque, & medullarum.

Jacob. 5.
Matth. 4.
Heb. 4.

Quis ſit fidelis verbi diſpenſator.

IS autem fidelis eſt diſpenſator (atteſtante diviniſſimo Joanne) cujus ſcopus unicus illi Chriſtus eſt, & cujus ſpiritus confitetur Chriſtum in carne veniſſe, id eſt, ut divus Paulus interpretatur, qui docet apparuiſſe gratiam Dei, & Salvatoris noſtri omnibus hominibus ad erudiendum nos, ut abnegantes omnem impietatem, & ſæcularia deſideria, ſobrie, juſte, & pie

1. Joan. 4.

pie vivamus in hoc ſæculo, expectantes beatam ſpem, & adventum gloriæ magni Dei, & Salvatoris noſtri Jeſu Chriſti. Qui, inquam, docet eundem Chriſtum Jeſum Dominum noſtrum hominem factum, ut daret ſemetipſum pro nobis, ut nos redimeret ab omni iniquitate, & mundaret ſibi populum acceptabilem, ſectatorem bonorum operum. Quibus verbis ſanctus Paulus duas in Chriſto naturas, verbi ſcilicet, & carnis, indiſſolubili vinculo cohærentes, & utriuſque naturæ rationem complectitur. Verbi, quatenus erudit nos, docens quæ ſit voluntas Patris, quam facientibus denunciat præmium, prævaricantibus vero pœnam æternam. Carnis vero, quatenus datus, & immolatus eſt pro nobis in ara cru-
1. Petr. 2. cis Agnus immaculatus, & victima tollens peccata mundi, nobis relinquens exemplum, ut ſequamur veſtigia ejus, & eadem cogitatione armemur, quia, qui paſſus eſt in carne, deſiit a peccatis, ut jam non deſideriis hominum, ſed voluntate Dei, quod reliquum
1. Joan. 4. eſt in carne temporis vivamus. Omnis autem ſpiritus, qui ſolvit Jeſum, ex Deo non eſt, & hic eſt Antichriſtus, de quo audiſtis, quoniam venit, & jam in mundo eſt.

Summa Evangelicæ Prædicationis.

Ezech. 18. EZechiel vero Propheta ſummam ſuæ prædicationis Dominum enarrantem facit, hiſce pene verbis: *Vivo ego, dicit Dominus: nolo mortem peccatoris, ſed ut convertatur impius, & vivat. Juſtitia juſti non liberabit eum, in quacunque die peccaverit, & impietas impii non nocebit ei, in quacunque die converſus fuerit ab impietate ſua.* Quare qui egerit pœnitentiam a peccato ſuo, feceritque judicium, & juſtitiam, & in mandatis vitæ ambulaverit, nec fecerit quidquam injuſtum, vita vivet, & non morietur, quod Chriſtus brevius complexus eſt: *Pœnitentiam* (inquit) *agite, appropinquavit enim regnum*
Matth. 3. *cœlorum*. Sed de his alias locupletius. Suffecerit hic utcumque indicaſſe ſcopum.

Parocho cautiſſima ſolicitudine in prædicatione verbi utendum.

QUo autem ſolicitius parochus provinciam, cui admotus eſt, gubernare ſatagat, haud exiſtimabit ſe alicui levi muneri, ſed omnium graviſſimo, ac difficillimo præfectum, tantæ nimirum difficultatis, ut verbi prædicatorem undequaque abſolutum vix unum e millibus reperias. Non idem eſt ovium palatum, magna in paſcendis varietas, quod unam oviculam nutrit, alteram macerat, aut mactat. Culpaverit aliquis avaros, prodigus hinc argumentum prodigalitatis ſuæ colliget. Culpaverit prodigos, avarus inde tenacitatis ſuæ excuſationem arripiet. Ea eſt hominum malitia, ut nedum alia, ſed & ſanctiſſimum Dei verbum pro ſuis quiſque affectibus, ac ad ſua deſide-
Pſal. 140. ria confovenda potius, quam eradicanda trahat. Videmus, proh dolor, quemadmodum hac tempeſtate plerique ſacras literas in parabolam, ac proverbium vertant, atque ad excuſandas excuſationes in peccatis ſumma vi, atque impudentia torqueant, adulterantes verbum Dei. Quare Parochus cautiſſima ſolicitudine agere debet, per gladium Dei ſecantem a dextris, & ſiniſtris, ut medium iter pateat ad incedendum per viam regiam mandatorum Dei.

Prima pœnitentiæ pars, contritio, in ſuggeſto ſemper pertractanda.

Hebr. 6. PRima pœnitentiæ pars, quam omnis Evangelicæ prædicationis exordium ſit, nunquam non eſt in ſuggeſto pertractanda. Hac enim confugitur ab ira Dei ad miſericordiam, hac convertimur ab operibus mortuis ad Deum viventem, hac ſubducimur a peccati, ac diaboli laqueis, ac concorporamur Chriſto,

A Unde a pœnitentia præcurſor Joannes, deinde Chriſtus ipſe, ac Princeps Apoſtolorum Petrus prædica- Matth. 3. Act. 6.
tionis Evangelicæ doctrinam ſunt exorſi. Pœnitentia autem tum recte prædicatur, quum arguuntur ſcelera, ac flagitia per Verbum Dei, & incutitur populo timor Rom. 2.
iræ, indignationiſque, ac juſti judicii Dei, certo certius manentis eos, qui male agunt, ac male agendo perſeverant. Subinde vero vino oleum miſcendum eſt, ut ex animo, vereque territis, ac converſis promittatur gratia, ac miſericordia. Ad eum modum Paulus Epheſ. 5.
ad Epheſios ſcribens: *Hoc* (inquit) *ſcitote, quod omnis fornicator, aut immundus, aut avarus (quod eſt idolorum ſervitus) non habet hæreditatem in regno Chriſti, & Dei. Nemo vos ſeducat inanibus verbis; propter hæc enim venit ira Dei in filios diffidentiæ. Nolite ergo effici participes eorum.* Et iterum ad Gala- Galat. 5.
B tas: *Manifeſta autem ſunt opera carnis, quæ ſunt, fornicatio, immunditia, impudicitia, luxuria, idolorum ſervitus, veneficia, inimicitiæ, contentiones, æmulationes, iræ, rixæ, diſſenſiones, ſectæ, invidiæ, homicidia, ebrietates, comeſſationes, & his ſimilia, quæ prædico vobis, ſicut prædixi, quoniam qui talia agunt, regnum Dei non conſequentur.*

Neminem non ad pœnitentiam invitari.

JAm, quanquam nemo convertatur ad Dominum niſi tractus per Patrem, attamen nemo hic excu- Joan. 6.
ſationem prætexat, quod non trahatur, quod ille ſemper ſtet ante oſtium pulſans, nimirum per inter- Gratia ſufficiens.
num, & externum verbum, commonens, ut converta-
C mur a via noſtra peſſima, & inclamans quoniam ira, indignatio, tribulatio, & anguſtia in omnem animam hominis operantis malum, gloria autem, & honor, & pax omni operanti bonum. Hic concuſſis conſcientiis commoſtrandus eſt Samaritanus ille, qui infundit vinum, & oleum, qui ſanat omnes contritos, & alligat omnes contritiones eorum. *Filioli mei* (inquit diviniſſimus Joannes) *hæc ſcribo vobis, ut non peccetis. Sed & ſi quis peccaverit, advocatum habemus apud Pa-* 1. Joan. 2.
trem, Jeſum Chriſtum juſtum, & ipſe eſt propitiatio pro peccatis noſtris, non pro noſtris autem tantum, ſed & pro totius mundi. Hæc eſt doctrina, quæ docet mori mundo, & vivere Chriſto.

Presbyter, qui a confeſſionibus eſt, qualis eſſe debeat.

D DE confeſſione, & quotuplex ſit, alibi dicemus. Tantum, quod ad eam, quæ ſacerdoti privatim fit, attinet, paucis admonebimus. Primum magnopere neceſſarium judicamus, ut ſacerdos, qui a confeſſionibus eſt, ſit integer, eruditus, ac ſilentii tenax; alioqui ſi ad quæſtum intentus ſit, ſi ad malum ſolicitet, ſi curioſior explorator ſit, ſi pertinacibus blandiatur, ſi intricatam conſcientiam extricare neſciat, ſi denique vel ebrioſus, vel iracundus, vel levis, vel ſecreti minime tenax, diſſipandis magis, quam paſcendis ovibus videbitur idoneus.

Quid confitentem docebit Presbyter confeſſarius.

E IN primis autem, qui huic muneri intentus eſt, docebit confitentem, ne ambiguis, ac perplexis ſermonibus ſe remoretur, & percontando cogatur velut expiſcari crimina (quod ſæpenumero periculoſum eſt) ſed Rom. 14.
ſimpliciter, tanquam coram Deo aperiat lethalia crimina, & quæ conſcientiam onerant, ac lædunt, quod ea, quæ contra conſcientiam aguntur, ædificent ad gehennam. Atque ibi maxime opus eſt ſacerdote judice, diſcernente inter lepram, & non lepram.

Digitized by Google

Remedium pro ratione morbi adhibendum.

1. *Theſſ.* 5. QUod omnibus Chriſtianis præcepit Paulus, dicens, *Rogamus autem vos fratres, corripite inquietos, conſolamini puſillanimes, ſuſcipite infirmos, patientes eſtote ad omnes*: Hoc eum, qui a confeſſionibus eſt, maxime convenit obſervare, nimirum ut conſolando erigat puſillanimes per immenſam Dei miſericordiam, præfractos autem objurget, tremendumque Dei judicium ante oculos ponat. Denique uti prudentiſſimus medicus, pro morbi qualitate temperabit medicinam, obfuturus magis, quam profuturus, ſi putaverit uno collyrio omnium mederi morbis. Monendi ergo qui confitentur, ſinguli ſecundum ordinem, ſtatum, ac ætatem, atque id per locos quoſdam communes ex ſcriptura depromptos, quos in numerato habere debet Parochus.

Nimis anxii quomodo tranquillandi.

QUi nimis anxii ſunt in repetenda confeſſione, vel iteranda apud alium ſacerdotem, vel etiam in enumerandis circumſtantiis, quales ſunt quidam, qui quantumvis confitendo, conſcientiam tamen vix tranquillare poſſunt, docendi erunt, Deum (cui omnia patent) ſinceritatem tantum cordis a nobis requirere, nec tam ſeverum eſſe exactorem, qui conſcientiam ob unam, vel ob aliam delicti circumſtantiam, inter confitendum non dedita opera neglectam, perpetuo turbatam eſſe velit. Nam quis omnes erratus ſuos enumeraverit? quemadmodum David ait: *Delicta quis intelligit? Ab occultis meis munda me,*
Pſal. 18. *Domine*.

Moderatio in caſibus reſervatis.

IN occultis delictis ex reſervatione caſuum compertum habemus, nonnihil mali interdum accidere, vel quod peccator non habens in promptu ſacerdotem, qui illum abſolvat, confiteri vel differt, vel contemnit, vel quod qui minores ætate ſunt, vel mulieres, difficile adducantur, ut ex ſuis Parochis non ſine levi ſuſpicione ad nos, ſeu commiſſarios noſtros proficiſcantur. Quare ut conſulamus & verecundiæ, & famæ, viſum nobis eſt hanc poteſtatem noſtram abſolvendi a peccatis, & caſibus noſtræ abſolutioni reſervatis (occultis tamen) omnibus Parochis per diœceſim noſtram conſtitutis rite vocatis delegare, modo tamen Vicariorum noſtrorum in pontificalibus conſilium requirant, ac adhibeant, noſtris tamen ſuffraganeis poteſtatem facientes, aliter in diœceſibus ſuis, uti conſultius videbitur, ſuper hac re ordinandi.

Publicæ pœnitentiæ uſus in Eccleſiam revocatus.

IN publicis vero criminibus, quemadmodum neceſſe eſt, ita jubemus ad canones antiquos publicæ pœnitentiæ regredi, atque adeo ad Chriſti, & ſui diſcipuli Pauli inſtitutum reverti, qui ad Corinthios exemplo oſtendit, quomodo oporteat Eccleſiam in publice peccantem animadvertere, donec ipſi publice peracta pœnitentia ſatisfecerit; de quo fuſius dicemus ſub titulo de juriſdictione Eccleſiaſtica contentioſa.

Concil. Trid generale XXI. cæptum anno 1545. habetur in 3. claſſe. *Alia ſunt plura decreta, ut librum integrum efficiant, ideo omittimus. Ea porro decreta Sleidanus lib. 10. elevare contendit: nimirum hæretico, quæ Catholica ſunt, non poſſunt non ingrata eſſe. Extat autem Card. Sadoleti epiſtola ad Hermannum, qua hoc Concilium valde laudat, deſideraſſe tamen ſe ait, quod nullam mentionem Purgatorii faceret in explicatione tertii membri pœnitentiæ, apud Spondanum anno* 1536.

A

Concilium Colonienſe II. ſub Adolpho Archiepiſcopo pro reformatione diſciplinæ an. Dom. 1549. tempore Pauli Papæ III. & Caroli V. Imperatoris.

Adolphus Dei Gratia Sanctæ Colonienſis Eccleſiæ Archiepiſcopus, Sacri Romani Imperii per Italiam Archicancellarius, Princeps Elector, Weſtphaliæ, & Angariæ Dux, Legatuſque natus, &c.

UNiverſis, ad quos legatione pro Domino fungimur, gratia, & pax a Deo, qui dives eſt in miſericordia, & prope adeſt omnibus invocantibus eum in veritate. Qui poſtquam nos, licet indignos, ſanctæ Colonienſis Eccleſiæ, ac Provinciæ, procelloſa
B tempeſtate graviter jactatæ, atque afflictæ gubernaculis admovit, huc continuo animum, omneque ſtudium noſtrum ſua inſpiratione convertit, quo diœceſim illam ab hæreſum inundatione, quæ pravorum hominum ſtudiis jam plus nimio invaluerant, repurgare, ſchiſmataque, quibus miſere, atque adeo ut in ea jam actum de fide Catholica potuerit videri, diſcerpebatur, tollere, & oves nobis creditas in unum ovile Chriſti colligere, pro virili adniteremur. Eaque de cauſa in primis lupos, pro boni Paſtoris officio, ab ovili dominico abigere, & omnis mali originem, concionatores ſectarios, pernicioſos illos hominum ſeductores, ditione noſtra protinus, quanquam non ſine difficultate, ejicere ſategimus, ſubſtitutis Catholicis, & incorruptis verbi Dei concionatoribus in eo-
C rum locum. Qua ratione plurimum quidem profecimus. Etenim progreſſum hujus cancri hoc impetu ſumus remorati, & Catholicis aperuimus feneſtram rurſus reſpirandi. Non tamen hæ ſcopæ purgamentis iſtis ſufficiebant penitus evertendis: Jam enim hæreſeos malum altius, quæ eſt ejus natura, fixerat radices, quam ut potuerit una falce ſemel demeti: ac hærebat in mentibus, ac penetralibus hominum: unde neque vi extrahi, neque perſuaſione ſuffodi, aut ſenſim ratione, tanquam cauterio pungi, atque curari ſe pateretur.

Durabant quoque abuſus, & mores corrupti, quibus Eccleſiaſtici ordinis pars maxima dedita, infirmis erat offendiculo, & ut male de religione laici ſentirent, cauſa, ut vere quadraret in eos, quod in Evan- *Luc.* 11.
D gelio Dominus dicit: *Væ vobis legis peritis, qui tuliſtis clavem ſcientiæ, & ipſi non introiſtis, & eos, qui introibant, prohibuiſtis.*

Plurimum autem nobis erat fiduciæ in Concilio Tridentino, quod feliciter inchoatum, ac ſeſſionibus aliquot habitis, celebre jam factum, acceſſu omnium imperii ordinum, qui ſe reverenter ei ſummiſerant, potentiſſimum, & ſaluberrimum fore credebatur, cujus progreſſu ſperabamus nanciſci opem, & vires juſtas, quæ erroribus iſtis, & vitiis radicitus extirpandis ſufficerent, ejuſque authoritate, quæ apud omnes maxima eſt, ſublatum iri, non in noſtra modo diœceſi, & provincia, verum etiam toto orbe Chriſtiano, quidquid uſpiam irrepſit malorum, & Eccleſiam Chriſti priſtinum ſuum nitorem, concordia, atque unitate redintegrata, recuperaturam.

E Quæ ſpes quum inexpectata contentione inter Patres de transferenda Concilii ſede ſuſcitata nobis pene eriperetur, atque in longum tempus extraheretur, non ſine metu graviorum perturbationum in repub. Chriſtiana: Ex omnibus nobis, hoc eſt Eccleſiaſtici ordinis ſtatibus conſternatis, atque in metu conſtitutis adfuit ejus, qui conatibus religioſis, & piis nunquam deeſt, Dei, a quo eſt omne bonum, conſolatio. Enimvero miſericordiam Pater Deus, qui nuper dedit fortiſſimo, invictiſſimo, feliciſſimoque religionis Orthodoxæ propugnatori Carolo Imperatori Noſtro de cœlo victoriam, ut hoſtium validiſſimorum vires, & conſilia non tam viribus, quam conſiliis melio-

melioribus frangeret, & imperio ſuo, non multo fuſo A ſanguine, cogeret parere: cuique, quod mirandum magis eſt, dedit victoria parta modeſte, ac clementer uti, ut rebelles filios caſtigaſſe potius more boni Patris, quam bello petiviſſe videatur: ejus nunc animum impulit, ut ad catholicæ fidei, paternarumque traditionum reſtitutionem omnia conſilia, omniaque ſtudia ſua converteret. Hinc, quod vix quiſquam mortalium ſperaſſet futurum, egit cum eis, ut proteſtatione, fœderibuſque, & contentionibus poſitis, duobus tantum articulis ad Concilii definitionem rejectis, doctrinam Catholicam, traditiones, & ceremonias Eccleſiaſticas, Concionatorum bona parte, unde pendere ſolebant, reclamante, receperint. Quos cum Deo, & Eccleſiæ, quantum in ſe erat, B Imperator piiſſimus lucrifeciſſet, atque in plenioris unionis, ac concordiæ ſpem adduxiſſet, neceſſe erat, ut firmioris illius, ac ſolidæ ſpei offendicula quoque tollerentur.

Quamobrem animum appulit & ad cleri corruptos mores reformandos, quo benefactis ſuis obmuteſcere faceret, ut Apoſtolus Petrus ait, imprudentium hominum ignorantiam, & qui capere clerum tanquam malefactores ſolebant, conſpectis bonis eorum operibus glorificent Deum in die viſitationis. Deditque negotium quibuſdam Theologis piis, eruditis, & Deum timentibus, qui formulam aliquam piam, ad quam reformatio cleri videretur inſtituenda, juxta ſacræ ſcripturæ normam, antiquos Patrum Canones, & rectæ rationis judicium, conciperent. Hanc Cæſar acceptam tradidit univerſis Eccleſiaſtici ordinis ſta- C tibus diligenter expendendam, qui annotarent, dicerentque, quid qua ratione repudiandum ſibi putarent, quidque recipiendum. Multis igitur conſultationibus, ac deliberationibus privatim, & communiter habitis, quibuſdam in formula expunctis, aliis mutatis, vel additis, tandem communi conſenſu eam probarunt: Cæſareæque majeſtati, ut ſe reformarent, inſtanti, polliciti ſunt ſeſe ipſos, ſuoſque ſubditos ad illam velle componere, ac reformare, ſalva ſummi Pontificis authoritate, quæ eis, ut in articulis quibuſdam accederet, neceſſarium arbitrabantur, id quod in præfatione, quam Cæſarea M. formulæ huic præfixit, clarius eſt videre.

Nos itaque conſiderantes noſtri muneris etiam alias eſſe, ut vigilemus ſuper gregem noſtrum, ut infirmum conſolidemus, ægrotum ſanemus, confractum alligemus, abjectum reducamus, perditas oves quæramus, niſi velimus æternæ maledictionis illud væ, quod apud D Ezechielem Dominus Paſtoribus malis, & negligentibus comminatur, certiſſimo judicio incurrere, tam præclaram rerum bene, & ſancte gerendarum occaſionem nequaquam duximus negligendam.

Proinde ad Diœceſim, & Provinciam noſtram reverſi, primo omnium indiximus clero noſtro Synodum Diœceſanam, quam & ad eum modum, quem reformationis formula præſcribit, propitio Deo celebravimus: in qua publicatam, & ab univerſis imperii ſtatibus Eccleſiaſticis comprobatam, receptamque reformationem clero noſtro injunximus ſervandam. Tranſmiſimuſque quoque eam ad reverendos Comprovinciales Epiſcopos noſtros ſuffraganeos, & fratres, ſimiliter in eorum diœceſibus publicandam, & clero injungendam: quod ipſos ſedulo curaſſe, ex geſtis, & ſtatutis Synodorum, E quas ipſi quoque celebrarunt, nobis oblatis, & legatorum eorum fida relatione cognovimus.

Verum negotium iſtud majus erat, quam ut pateretur ſe unico impulſu moveri, & morbus inveteratus levi medicamini non cedit: Unde hac ratione vix quidquam aliud promotum eſt, quam ut ſciret quiſque, quod alioqui nemo ignorabat, quomodo ſibi vivendum eſſet pie, ac canonice. Contingit enim fere mortalibus, quod poeta quidam ait: Video meliora, proboque, deteriora ſequor. Unde eſt illa Ap. Pauli confeſſio de lege mentis, & membrorum. Etenim cum legi Dei condelectemur ſecundum interiorem hominem, & eam bonam, ac ſanctam eſſe confiteamur, eſt tamen in nobis torpor quidam membrorum, ſpiritui, ac menti repugnans, ut non perficiamus, quæ volumus.

Proinde non erat nobis hic quieſcendum, quaſi jam ſatisfecerimus: ſed ulterius de modo erat cogitandum, quo ad efficacem reformationis executionem poſſemus pertingere. Siquidem inutilis eſt quantumvis bona Eccleſiaſtici ordinis inſtituta Reformatio, quam nemo exequatur: quemadmodum & lex bona, contra quam liceat cuilibet impune peccare, jacet inutilis. Multi ſunt antiquorum Patrum Canones ſaluberrimi: at quæ eſt illorum utilitas, quos pauci norunt, pauciores ſervant? Quamobrem veſtigiis majorum noſtrorum inſiſtentes, qui in rebus magnis cogere ſolebant Comprovincialium Epiſcoporum conventus, Reverendis Comprovincialibus Epiſcopis, confratribus noſtris, totique clero noſtro indiximus Concilium Provinciale, in quo de rebus ad efficacem, & durabilem reformationis executionem conſtituendam pertinentibus, ac neceſſariis, communibus conſiliis tractaretur, ac ſtatueretur. Qui cum ipſi ad conſtitutum undecimum Martii diem Concilii locum ob adverſam valetudinem adire non potuiſſent, miſere ſummæ authoritatis in clero ſuo, & præſtantis eruditionis legatos, qui eorum loco, & nomine Concilio intereſſent, & de rebus tractandis nobiſcum agerent, tractarent, ac conſulerent in commune.

Multis itaque deliberationibus, ac conſultationibus cum Capitulo noſtro, & Legatis illis, ac clero noſtro, a jam dicta undecima Martii die ad ſextam uſque Aprilis, quotidie habitis, tandem apparuit, propterea quod rigor antiquorum Canonum ſtatim revocari in uſum abſque motu graviori hac tempeſtate non poſſit, ad media quædam, ſacris tamen Canonibus conſentanea, quibus clerus, & populus ad pleniorem reformationem ſenſim perduceretur, eſſe confugiendum: viſaque nobis ſunt plurimum momenti ad durabilem, & efficacem Reformationis executionem comparandam allatura media ſex, nempe

1 *Inſtaurationem ſtudiorum, potiſſimum ſacrorum.*
2 *Examen ordinandorum, ad miniſteria, vel prælaturas inſtituendorum.* *Sex media ad reformandam Eccleſiam.*
3 *Officiorum, ſeu munerum ſuſceptorum ſedulam perfunctionem.*
4 *Viſitationem Archiepiſcopalem, Epiſcopalem, Archidiaconalem, & eorum, quibus hoc incumbit.*
5 *Synodorum frequentem celebrationem.*
6 *Juriſdictionis Eccleſiaſticæ jam propemodum collapſa, & abuſu depravatæ reſtitutionem.*

PRimum quidem inſtaurationem ſtudiorum, quoad ea, quæ Reformatio, & Eccleſiæ neceſſitas exigit, nemo præſtiterit melius, quam ſcripturarum ſacrarum, canonum, & munerum Eccleſiaſticorum peritus. Sive enim regere Eccleſias, & docere populum, ſive hæreticos convincere, & ſcripturarum aperire myſteria, ſive ſacramenta conficere, eaque adminiſtrare, ſive examinare ex ordine Eccleſiæ miniſtros, ſive viſitare diœceſes, aut Synodos celebrare, vel judicia Eccleſiaſtica exercere oporteat, ſcientia opus eſt: alioqui, ut inquit in Evangelio Chriſtus, ſi cæcus cæco ducatum præſtet, ambo in foveam cadent.

Quo etiam modo Eſaias indoctos Eccleſiæ Prælatos cæcos, & mutos appellat: Speculatores ejus, inquit, cæci, neſcierunt univerſi, canes muti non valentes latrare. Non valentes, inquit, etiam ſi cupiant, latrare, hoc eſt officia ſua exequi; & ſubdit: videntes vana, dormientes, & amantes ſomnia ſua: Canes impudentiſſimi neſcierunt ſaturitatem, ipſi paſtores ignoraverunt intelligentiam, propterea omnes in viam ſuam declinaverunt, unuſquiſque ad avaritiam ſuam, a ſummo uſque ad noviſſimum, dicentes: Venite, ſumamus vinum, & impleamur ebrietate, & erit ſicut hodie, ſic & cras, & multo amplius, quibus verbis Pro-

Propheta ſignificat non poſtremam vitiorum in populo Dei cauſam eſſe ignorantiam paſtorum. A

Et jam magna religionis Orthodoxæ jactura, Chriſtianæque Reipub. irrecuperabili fraude, experti per hanc tot hæreſum, & ſeditionum tempeſtatem ſumus, quantam Eccleſiæ Chriſti perniciem adferat prælatorum, & cleri ignorantia, quibus Scripturas divinas negligentibus, ſutores, textores, calcearii, & id genus opifices, nemine prohibente, quidlibet impune pro Euangelio docentes, irrepſere, & mira audacia etiam munera Eccleſiaſtica invaſere: unde teterrima hæreſum monſtra ſuppullularunt, & ſacra profanis, ſuperis ima miſcuerunt, & confuderunt.

Nec hoc modo, quia etiam ſtudiorum ſacrorum neglectus in cauſa eſt, cur tam innumeræ, eædemque locupletes Eccleſiæ, per Germaniam miniſtris idoneis, ac poſſeſſoribus careant, etiam nunc cum reſtituuntur: B neque enim deſunt bene mereri de Eccleſiis cupientes, ſed potentes deſunt, & idonei, nempe literarum periti, qui Eccleſiaſticis muneribus perfungi queant, earumque hoc nomine poſſidere bona. Neque enim ad Eccleſiarum munera, & bona proſiliunt Catholici, ſicut hæretici, aut bonorum Eccleſiaſticorum occupatores ſacrilegi.

Percipitur autem ſcientia ad Eccleſiæ ædificationem neceſſaria in ſcholis, potiſſimum Theologorum, quas conſtat eſſe propria quædam ſeminaria miniſtrorum, & prælatorum Eccleſiæ. Quibus florentibus, floret Eccleſia doctoribus, & miniſtris: neglectis, & contemptis, Eccleſia quoque miniſtris idoneis deſtituitur. Neque enim, ut olim in die Pentecoſtes, repentino Spiritus ſancti afflatu, aut velut fungi calore ſolis exciti prodeunt nobis paſſim Theologi ſubito, ſed exercitiis longis, C ejuſdem tamen Spiritus unctione, formantur in ſcholis.

Quibus rationibus (cum ſtabilem reformationis executionem meditaremur) permoti, noſtrarum eſſe partium putavimus, ut ſcholas Theologicas apud Univerſitates, Collegia, & Monaſteria magna cura, cum primis Concilii hujus authoritate inſtauraremus: nec has modo, verum etiam ludos triviales, & pædagogia, unde non parum malorum per hanc tempeſtatem in Eccleſiam defluxit, repurgaremus. Quapropter habita cum Capitulo noſtro, & Reverendorum Comprovincialium Epiſcoporum Legatis, ac ſynodalibus hujus Concilii Patribus, matura deliberatione, conſentientibus, & aſtipulantibus eis omnibus, de ſtudiorum inſtauratione ſtatuimus, & ordinavimus in modum ſequen- D tem.

Quod ad inſtituendam juventutem non ſint admittendi, niſi de fide, moribus, & inſtitutione ſua prius examinati.

PErcepimus ſectarios quoſdam concionatores a nuperrimis Comitiis, cathedris, quas invaſerant, deturbatos, incertiſque ſedibus vagantes nunc magiſteriis inhiare ſcholarum, & operam ſuam inſtituendæ juventuti paſſim venditare, ut quibus non datur amplius graſſari publice, & venena ſua e cathedra ſpargere, teneræ ea juventuti inſtillent, quo cuniculis talibus Eccleſiam Chriſti ſuffodiant. Quippe quod e juventute qui olim regant Eccleſias, & gubernationi admoveantur rerumpublicarum, videntur fore potiſſimum E ii, qui nunc dant operam literis. Quibus corruptis durabit hoc malum multo tempore, atque in multos transfundetur, ut verendum ſit, ne ſi admittantur qualeſcunque in ludis literariis præceptores, gravem inde, atque indelebilem accipiat Reſpub. Chriſtiana corruptionem. Idcirco nos, quibus non minor adhibenda eſt cura, ne inſtituant illi male juventutem in triviis, quam ne populum e ſuggeſtis corrumpant, communi omnium conſenſu ſtatuimus, & ordinavimus: Neminem præceptioni trivialium ſtudiorum admittendum eſſe, niſi qui ſit de fide, & religione ſua, de vita item, & moribus probe examinatus, & conſtiterit, ubinam gentium, & apud quos ſit ipſe inſtitutus. Neque enim parvi retulerit, a catholico, an a ſchiſmatico ſit inſtitutus, qui juventutem docturus eſt. Pertinebit autem examen præcipue ad Ordinarium, qui ordinet per diœceſim viros idoneos, quibus hoc negotii committat. Nec abs re fuerit, ſi examinentur quoque in civitatibus a Prælatis, & Rectoribus Eccleſiarum, qui ſcholæ præſunt: ruri autem a paſtoribus, & decanis ruralibus idoneis, & eruditis. Viſitatores vero de facto examine inquirant: & ſi contra hanc formam ſint aliqui admiſſi, rejiciantur. Præcipimuſque, & mandamus Magiſtratibus, ædilibus, & proviſoribus, qui ſcholas ſuis impenſis erexerunt, ne propterea examen hujuſmodi quovis modo impediant: alioqui cenſura Eccleſiaſtica, & aliis remediis opportunis coercendi.

Quæ artes in triviis, & quid in gymnaſiis ſtudiorum, ſeu Univerſitatibus doceri debeat.

PAſſim Ludimagiſtri ingenia juventutis, quæ primis literarum rudimentis, ac artibus minoribus expolienda ſuſceperant, depravant præpoſtera docendi ratione quidlibet ad eruditionis ſuæ oſtentationem, quibuslibet promittentes, & cum Encyclopædiam quandam omnium diſciplinarum velut in ſumma comprehenſam juvenibus polliceantur, non abſque aliorum profeſſorum elevatione, nihil tradunt abſolutum, atque perfectum. Quare ingeniis eorum imponunt, qui tali accepto præguſtu, continuo ſe abunde omnia tenere confidunt, ſtudiaque graviora faſtidiunt, & nunquam perveniunt ad frugem maturam: ex quibus officinis prodeunt nobis imperiti medici, hominum temerarii interemptores, & juriſperiti, omnia perturbantes, novarumque religionum authores glorioſi Theologaſtri, qui magna ſoliditate non verentur velut a tripode Apollinis de dogmatibus Eccleſiaſticis, & Religionis veritate pronuntiare, atque ſtatuere, cum ſolidi nihil fere de eis ſint aſſecuti. Intereſt autem Eccleſiæ, quomodo Sacerdos, quem populus velut ducem ſequitur, & a cujus ore (ut in Malachia dicitur) legem Dei requirit, ſit inſtitutus. Siquidem quantum ex Eccleſiarum Rectoribus, bene, ac gradatim divinis literis imbutis boni, tantum a non recte inſtitutis mali ſolet Eccleſiæ plerumque evenire. Quemadmodum & in Rep. de medicis, & juriſperitis res habet. Ea de cauſa triviis modum eſſe dandum cenſuimus, intra quem ſe contineant: ſtatuimuſque, ut in trivialibus nonniſi Grammatica, Poetica, Rhetorica, Dialectica, Arithmetica, & quæ hujus generis ſunt triviales, & liberales artes: Dominicis vero, & feſtis diebus, literalis Euangeliorum, & Epiſtolarum, Hymnorum, Pſalmorum, Parabolarum Salomonis, & ejuſcemodi ſacrorum librorum expoſitio, pro ætatis illius, & ingenii captu, tradatur. Quanquam Dialectice etiam requirit uſum diſputandi, quali exercentur ſtudioſi in gymnaſiis, ſine quo ars ipſa otioſa eſt. Poterunt & linguarum rudimenta in trivialibus doceri. Cæterum exacta, atque abſoluta artium, & linguarum cognitio, ratioque, & reliqua Philoſophiæ: Phyſica item, & ars Medica, Juriſprudentia, & Theologia, ſeu Scriptura ſacra, non niſi in probatis Academiis, & Catholicis univerſalium ſtudiorum ſcholis explicentur, doceantur, ac tradantur, niſi quod Theologia etiam in Monaſteriis opulentioribus, & collegiis Canonicorum juxta reformationis formulam debeat doceri.

Qui libri parochis, & concionatoribus ſunt vitandi, & fugiendi.

COmpertum nobis eſt, ſimplices, & indoctos Parochos, quibus non eſt datum pura ab impuris diſcernere, obvios quoſque de negotiis religionis tractantes libros emere, & eos potiſſimum, qui ſpecioſis titulis venditantur, quales ſunt conciones adverſariorum, & commentarii eorum in ſacras Scripturas. Quamvis autem quidam eorum ſpeciem pietatis alicu-

alicubi præ ſe ferre videantur, habent tamen, quotquot ſunt, latens ſub melle venenum, unde incauti & ſe contaminant ipſos, & auditores quoque: idcirco paterna ſollicitudine pro grege noſtro ſolliciti, ne pabulum mortis pro vitæ pabulo ei porrigatur, præcipimus omnibus fidelibus, quorum animæ curæ noſtræ a Deo commiſſæ ſunt, potiſſimum verbi Dei tractatoribus, ſub anathemate, quod alias incurrant, ut ſibi caveant, non modo ab his, quæ ex officina venerunt Lutheri, Buceri, Calvini, Oecolampadii, Bullingeri, Franciſci Lamperti, & Philippi Melancthonis, quos conſtat omnia ſua ſcripta ad decipiendum, & ſeducendum homines a vera fide edidiſſe: fugiant etiam Corvinum, Capitonem, Brencium, Pomeranum, Pellicanum, Muſculum, Sarcerium, & Chriſtophorum Hegendorphinum, Oſiandrum, Spangenbergium, Oldendorpium, Hermannum, Bonnum Hedionem, & ejus in Eccleſiaſticam hiſtoriam peſtilentiſſima ſupplementa, Chronicon Sebaſtiani Franck, & quidquid ejus eſt farinæ, donec pleniori catalogo libros contagioſos per hanc tempeſtatem editos eis indicaverimus.

De ſtudioſis Canonicis mittendis ad ſtudia univerſitatum ſumptibus collegiorum.

Statuimus, ut dent collegia (ideſt capitula) uni, duobus, vel tribus, ut multus, vel exiguus fuerit perſonarum numerus in Collegio, bonæ ſpei, ac ſtudioſis adoleſcentibus, non minus quam triennii tempus, quo poſſint in ſtudio potiſſimum Theologico verſari: in quo ſi laudis aliquid obtineant, tempus eis prorogetur, atque interim percipiant integros præbendæ ſuæ fructus, quotidianis diſtributionibus acceptis, aut ſaltem quantum ad victum, & libros neceſſarios ſufficiat.

De cautione, quam dare debeant mittendi ad univerſitates.

Cum formula reformationis exigat, ut juniores in gymnaſiis alantur impenſis collegiorum ad hoc, quod collegia claris, & doctis viris ornentur, ut huic menti ſatisfiat, & collegia non fraudentur expectatione ſua, ſtatuimus, & communi conſenſu decernimus, ut Canonici, nondum in majoribus ordinibus conſtituti, poſcentes hoc nomine aut fructus integros, aut decreta ſubſidia a collegiis, quæ pro more habent, ut de fructibus participent, etiam in minoribus conſtituti ordinibus, prius dent cautionem ſufficientem, ſe non velle ordinem, & inſtitutum Eccleſiaſticum deſerere, aut ſi mutato propoſito forſan reſiliant, tum ſe velle, & debere fructus, perceptaque ſubſidia collegio illi integraliter ſolvere, ac reſtituere.

De altero medio ad conſequendam Reformationis executionem neceſſario, quod eſt Examen Ordinandorum.

Deinde viſum nobis fuit ad ſtabilem, & diuturnam Eccleſiaſtici ordinis Reformationem comparandam, neceſſarium eſſe, ut initiandi ſacris ordinibus rite examinentur. Hi vero, qui ad Prælaturas, & regimen animarum aſſumuntur, novo, eidemque rigidiori examini ſubmittantur, propterea quod mortales omnes ſequi ſuum genium quotidie experiamur, & aſinum manere aſinum, etiam ſi exuviis leonis induatur; atque ita evenire, ut cum vitiis dediti homines aſſumuntur ad dignitates, & Prælaturas, vertant dignitates, & curas, non quo oportet, ſed vel ad avaritiam implendam, vel ad ventrem ſaginandum, aut ad faſtum, & pompam: quidam etiam, ut in luxu, & deliciis vivant. Quibus profecto rebus fit, ut plane in diverſum abeant officia, & munera divinæ juſſionis, nec fere ulla ſit animarum, & rerum Eccleſiaſticarum cura vera, ſed imagines tantum, & apparatus, nec ſeria bene inſtitutæ Reformationis executio, ſed major in dies morum, & doctrinæ corruptela. Quamobrem in primis ſtatuimus, & ordinamus, ne quis ad ſacrorum Ordinum perceptionem admittatur, niſi diligenter examinatus de fide, quam teneat, de affectu, quo ducatur ad petendos Ordines; de ſcientia, quæ ſufficiat ad Ordinis, quem petit, miniſteria explenda, de moribus Ordinem decentibus, & ætate legitima.

Ad quos pertineat Examen.

Quoniam vero difficile erat, ubi ſunt magnæ Eccleſiæ, & multi ordinandi, Epiſcopos, ad quos examinatio proprie pertinet, hoc negotii per ſe obire: olim ea cura in quibuſdam Diœceſibus in Scholaſticos Cathedralium Eccleſiarum, in aliis vero in Prælatos relegata eſt, quibus jam examinandi jus eſt quæſitum, & majora, quam cæteris canonicis, ſtipendia ab Eccleſia decreta: verum quales nunc ſunt pleriqueScholaſtici, & illi, penes quos eſt examinandi poteſtas, jura quidem ſua tuentur, nec tamen docent juventutem, nec examinant, officiumque, & curas alias aliis non multo melioribus examinatoribus interdum delegant: quo fit, ut alio in alium hanc curam transferente, aut nullæ, aut perfunctoriæ, & admodum frigidæ fiant ordinandorum examinationes. Quem defectum ſupplere cupientes, & examen ad ſua principia, hoc eſt ad Epiſcopos revocare, quibus ex lege divina incumbit nemini cito manus imponere, matura deliberatione præhabita, declaramus, Epiſcopos non debere hujuſcemodi examinationibus (quando non ignorant eas perfunctorie factas) ſtatim acquieſcere, & inquiſitionis ſpecie, quam ex reliquiis antiqui moris retinent in altari, cum rogant, utrum ſint digni, juſti, & ſancti, putare ſe ſatisfeciſſe, atque ita inutiles, & indignos homines, nonnunquam etiam ſceleratos, ab aliis forte (quos ea cura non admodum tangit) dignos judicatos, ſacris illis ordinibus contra conſcientiam propriam inſignire. Eaque de cauſa requirimus Provinciæ noſtræ Epiſcopos in Domino, ut vel ipſimet huic ſuo muneri ſatisfaciant, vel curam illam imponant viris piis, doctis, & de Eccleſiæ profectu ſollicitis, quorum diligentia ſit eis explorata, niſi certiſſimo experimento cognoverint Scholaſticum, vel eum, ad quem hoc pertinet, diligentiam talem, cui merito fidant, adhibuiſſe.

De formulis ad examinationem aptis.

Quoniam diverſi ordines, officiorumque, & dignitatum gradus diverſi, alias, atque alias requirunt in hominibus conditiones: & ratio præterea habenda eſt eorum religioſorum, qui perpetuo deliteſcere quærunt in ſuis Monaſteriis, & ad nullas animarum curas evocari, ſed tantum cupiunt Chori officiis in ſuis monaſteriis adhiberi, ſacrificiumq; pro Eccleſia in miſſis offerre, & monaſticæ vitæ indulgere: viſum fuit præſenti Concilio expedire, ut extarent formulæ, ad quas examinarentur ordinandi, ſecundum diverſos ſuſcipiendorum Ordinum gradus, & inſtituendi, & confirmandi ſecundum conditiones munerum, & officiorum, quibus adſciſcuntur. Petentibus Suffraganeorum noſtrorum comprovincialium Epiſcoporum legatis, negotium tales formulas congerendi dabimus eruditis aliquot viris, qui non modo in literis ſint exercitati, verum etiam cognitionem Eccleſiaſticorum officiorum teneant, & conſcribant in genere, quod communicetur eis omnibus pro locorum, & Eccleſiarum diverſitate, in ſpecies aptas deducendum. *Formula de examine ordinandorum.*

De inſtitutis pleno jure a Prælatis, & aliis Eccleſiaſticis.

Cum bonorum omnium teſtimonio magnus, & pernicioſus ſit abuſus, quod Archiepiſcopi, Epiſco-

Epiſcopi, Præpoſiti; Abbates, Prælati, & quibus in Clero eſt poteſtas conferendi beneficia Eccleſiaſtica pleno jure, conferunt Eccleſias parochiales abſolute, & ſimpliciter quibuslibet, interdum indignis, & ineptis hominibus inexploratis, nullo præcedente examine: & quod intolerabilius eſt, nonnunquam ſpuriis, nothis, pueris, aut ſervis indignis: Cenſuimus hanc rem totius Concilii nomine ad ſummum Pontificem deferendam, petendamque ſedis illius proviſionem, & declarationem, irritantem tales collationes, quas vocant pleno jure, niſi præcedat examen Epiſcopale, ſeu eorum, quos Epiſcopi ad hoc dabunt, & ut poteſtatem faciat Epiſcopis, ut quos non conſtaret a ſua ſanctitate, vel alias rite examinatos, non teneantur, quavis licet authoritate nitentes, ad poſſeſſiones Prælaturarum, vel Sacerdotiorum curam animarum habentium admittere, niſi examine diligenter excuſſos, atque probatos. Similiter, ne quenquam in ordine ab alio, quam ſuo proprio Antiſtite, ſurreptitie, & nullo prævio examine ſuſcepto, teneantur ad Eccleſiaſticas functiones admittere, ſed ab ordinis ſuſcepti executione ſuſpendere, donec exhibitis ſuæ promotionis literis, per examen debitum, & juxta Reformationis formulam factum, fuerit repertus idoneus.

De ſæcularibus uſurpantibus ſibi poteſtatem pleno jure conferendi beneficia.

DE ſæcularibus vero habentibus jus præſentandi aliquem ad beneficium Eccleſiaſticum, ſive Curatum, ſive a cura liberum, qui contra regulas canonicas admituntur pleno jure conferre, abſque inſtitutione canonica, aut præſentatum via facti intrudere: Decernimus cum toto Concilio, tales conatus irritos, ac nullos eſſe: & ſi qui tale quiddam facere tentaverint, hos ipſo facto jure præſentandi pro vice illa privatos eſſe: illum vero, qui beneficium tali titulo recipit, aut ſe ei intromittit, nihil per hoc juris acquirere, procul ab illius occupatione removeri debere, & per Ordinarium in ejus locum ſubrogari alium: quin & jura decernunt utrumque, & intrudentem, & recipientem, anathemate feriendum eſſe.

De Patrono. ca. Præterea.

De officiorum perfunctione, medio tertio, ad comparandam executionem Reformationis neceſſario.

NOn prodeſt ad Eccleſiæ ædificationem, Prælatos, & Paſtores curam animarum habentes fuiſſe diligenter examinatos, probatos, & legitima manuum impoſitione inſtitutos, atque admiſſos, niſi præſtent etiam officium, ad quod ſunt vocati, & cujus gratia ſtipendia ab Eccleſia accipiunt: Idcirco pro conſequenda Reformationis executione curandum eſſe cenſuimus, ut Eccleſiarum Prælati, & Paſtores ſuo munere ſtrenue perfungantur. Quod niſi fiat, jacent omnia, quæ reformatio exigit.

Quibus poſſint Archidiaconi munus ſuum committere.

JAm quod paſſim tam indoctos, & inutiles ſacerdotes videmus Eccleſiarum regimini præfectos, unde & mores boni corrumpuntur, & omnis diſciplina populi labaſcit, quodque tam turpiter in concubinatu, perpetua ebrietate, & aliis infamibus vitiis, unde & populus ſcandalizatur, quidam vivunt, Epiſcoporum negligentiæ, & Archidiaconis illis, qui quæſtum avarum ex officiorum, ſeu munerum ſuorum locatione faciunt, & malunt homines de ſalute æterna periclitari, quam ſe lucro turpi, ac temporali non ditari, acceptum ferendum eſſe, fatentur omnes, quibus dolet animas hominum, quos ſanguine ſuo Chriſtus mercatus eſt, non pluris æſtimari, & Cleri infamia populum ſcandalizari. Cui accuſationi, & juſtæ querelæ mederi cupientes, ſancimus, & ſtatuimus, ut Epiſcopi, Archidiaconi, & omnes, qui functionem munerum ſuorum, non per ſe, ſed per miniſtros, aut commiſſarios, ſeu collectores ſolent obire, vices ſuas non committant hominibus levibus, vitioſis, aut conjugatis: ſed tantum Eccleſiaſticis, gravibus, & probatæ opinionis viris.

Quod non liceat relinquere peccata pro pecuniis impunita.

MAgno populi Chriſtiani ſcandalo quidam, ad quos pertinet vitiorum correctio, relinquunt peccata ob pecunias, & munera impunita, non perpendentes pudendum eſſe crimen, crimina non coercere: nec quidquam eſſe, quod atrocius Epiſcopos, & Prælatos coram Deo accuſet, quam hujus rei neglectus, &c.

Ut Abbates a Monaſteriis ſuis non diſcedant.

MAndamus quoque, & præcipimus, ut Abbates quorumlibet Monaſteriorum, non niſi intra Monaſteriorum ſepta, cum fratribus habitent, nec moram longam extra ea trahant.

De reſtringenda plurimorum beneficiorum curam animarum habentium coacervatione.

CUpientes ex animo quantum in nobis eſt prohibere, ac tollere odioſum illud, & inſatiabile (quod & Patrum canones deteſtantur) ſtudium coacervandi multa beneficia curam animarum habentia, unde populus fidelis graviter ſcandalizatur, & optimorum quorumque animi a Clero alienantur, ſpoliantur Eccleſiæ debitis miniſteriis, ceſſatio inducitur cultus divini, fundatores, quorum ſacroſancta, & inviolabilis debebat haberi ſuprema voluntas, ſpe, & expectatione ſua fraudantur; meliores, quibus beneficium aliquod Eccleſiæ certæ debetur, quique miniſtrare in eo & cupiant, & poſſint, non abſque injuria, & offenſione Dei excluduntur, & ad ſtudia prophana impelluntur, ubi Eccleſiæ poterant eſſe ornamento, donec Cæſarea Majeſtas proviſionem meliorem adverſus licentiam hanc a ſummo Pontifice impetret: id quod ab Eccleſiaſticis Imperii Statibus rogatus, ſe recepit a ſanctitate ejus niti, atque efflagitare velle: Statuimus, & communi, maturaque deliberatione cum Concilio præhabita, quod juſtiſſimum eſt, & ad Eccleſiæ ædificationem pertinet, ſancimus, ut beneficiatus quiſque, ſi beneficia habet a Curis libera, aut unum curatum, aliud ſimplex, ſatisfaciat officio, cujus gratia beneficium accipit, ſecundum Fundatorum intentionem, ſacros canones, & Patrum decreta: & ab Eccleſia, ubi beneficium negligit, non participet. Etenim divini juris eſt, ut qui ſervit altari, de altari vivat: nec bono jure is, qui non ſervit altari, vivit de altari: ſicut ſtipendium non debetur niſi militanti. Si vero Curatum habet beneficium, apud Eccleſiam, ubi beneficium habet, reſideat, & officio ſatisfaciat, alioqui nihil percepturus: pertinebitque ad Epiſcopum, ſeu eos, quibus hoc juris competit, ut de præbendæ, ſeu beneficii fructibus ad Eccleſiæ illius utilitatem diſponant, niſi Beneficiatus ille Eccleſiæ Dei utilius aliquod ſervitium interim impendat. Quod ſi quis juxta cap. De multa, De præben. qualificatus jam impetravit a Sede Apoſtolica facultatem plura, quam unum Beneficium retinendi, mandamus, ut hanc Epiſcopo ſuo, aut ejus Viſitatoribus ſecundum diſpoſitionem Cap. Ordinarii, De offi. Ordina. in 6. præſentet, atque exhibeat. Quæ ſi appareat ſufficiens, curet Epiſcopus, ut beneficia debitis obſequiis non fraudentur. Alioqui beneficiatus, uno, quod maluerit, retento, reliqua libere reſignet,

1. Cor. 9.

gnet, aut dimittat viris idoneis, perſonaliter reſidere A volentibus, abſque præjudicio tamen præſentium, eligentium, & collatorum conferenda. Si vero diſpenſatum ſit cum indigno, ſummo illud Pontifici curet Epiſcopus ſignificare, ut digniori de Beneficio illo provideatur, per eos, quibus alias competit jus eligendi, conferendi, vel preſentandi.

Ne cogantur Eccleſiarum Rectores opera ſervilia ſubire.

OMnino autem vetamus, ne ulla Collegia, Monaſteria, vel habentes dignitates, locent Eccleſiarum ſuarum regimen cum agris, vineis, ſylvis, pratis, & juribus rectori plus offerenti ſub annua penſione: tales enim coloni verius, quam paſtores, B ſervilibus, & ſordidis negotiis ſe dedere, & majorem temporalium, quam ſpiritualium bonorum ſolicitudinem habere, dignamque animarum curam negligere ſolent. Poſſunt tamen colonis ſæcularibus Eccleſiarum prædia ſub annuo cenſu locari, emolumentaque pro utilitate Eccleſiarum commutari, vel vendi: quin etiam non vetamus, quin collegia, & monaſteria poſſint Eccleſiæ rectori bonorum ad ipſam Eccleſiam; pertinentium adminiſtrationem plenam committere, pro moderato cenſu, quem de prædiis pendat sic tamen, ut ei ſuperſit honeſtus, & ſufficiens victus, ac veſtitus: nec ad ſupremum cenſum adigatur, ut ſolent licitatores plus offerentibus, pro quo corradendo cogatur ſe ſordidis, & ſervilibus operibus C mancipare, ac ruſticus fieri, ut vix, aut ægre ei ſuperſit, unde nuditatem ſuam veſtiat, & vitam miſeram ſuſtentet: quales multos, magno Eccleſiaſtici ordinis dedecore, in pagis videmus ſacerdotes.

De quarto modio reformandi Eccleſiam per viſitationem.

NOn alias ſane melius, quam in viſitatione deprehenduntur, corriguntur, & eradicantur errores, & vitia, quæ viſitatoribus dormientibus ſeminantur, creſcunt, & ſecurum robur acquirunt. Sic in Euangelio dicitur: Cum dormirent homines, venit inimicus homo, & ſuperſeminavit zizania, morum nimirum, & doctrinę corruptelam. Dormiunt prælati, qui non viſitant: ſoli vigilant, & ſervant cuſtodias noctis ſuper gregem ſuum, qui mala, quæ metuuntur, D viſitatione pręcidunt. Et quoniam ſemper oportet eos in ſibi commiſſas oves habere oculos intentos, ſpeculatores appellantur: *Speculatorem*, inquit Propheta, *dedi te domui Iſrael*. Nec aliud eſt Epiſcopus, etiam ex nomine, quam ſpeculator. Hinc etiam Apoſtolus: *Attendite vobis, & univerſo gregi, in quo poſuit vos Spiritus Sanctus Epiſcopos*. Et univerſo, inquit, gregi, quod viſitationem requirit, ut Epiſcopus nemini deſit. Quale exemplum dedit ipſe de ſe Apoſtolus, non ſemper prædicans, ſed viſitans etiam ſuos, quos ad Chriſtum converterat, ut exploraret, utrum ſervarent doctrinas, & traditiones Apoſtolorum, & ſeniorum. Sic, habito Concilio Hieroſolymitano, in quo Apoſtoli, & ſeniores ſtatuerant, quonam pacto lex vetus ſepeliri deberet, ait ad Barnabam E Paulus: *Revertentes viſitemus fratres per univerſas civitates, quo modo ſe habeant*. Qualium viſitationum frequens mentio eſt in Actis Apoſtolorum, cap. 20. commemorat Epiſcopis Aſiaticis labores ſuos, ac tandem conteſtatur eos in hæc verba: *Quapropter conteſtor vos hodierna die, quod mundus ſum a ſanguine omnium: Non enim ſubterfugi, quo minus annunciarem vobis omne conſilium Dei*. Qua ſane conteſtatione pronunciat reos ſanguinis omnium pereuntium animarum Epiſcopos illos, qui oves ſuas non requirunt. Viſitatione igitur opus eſt, cum Archidiaconali, tum Epiſcopali, atque Archiepiſcopali, & eorum, quibus hoc muneris incumbit ad extirpandos errores, ac vitia, & mores bonos plantandos, eoſque in uſu, & rigore ſuo retinendos. Hactenus autem (quod negare non poſſumus) alto ſomno dormierunt Epiſcopi, de Archidiaconorum viſitatione ſecuri, qui ſpeciem quandam viſitationis retinuerunt, ſed deformem, & pravorum officialium, ſeu viſitatorum quæſtu vitioſam, ac reprehenſibilem. Nunquam profecto, quod nunc ſero querimur, tot hæreſes, & ſectæ, moreſque corrupti eouſque invaluiſſent, nec jaceret adeo diſciplina Eccleſiaſtica neglecta, ſi recte viſitatum ab Epiſcopis, & Archidiaconis, & iis, quibus hoc muneris incumbit, fuiſſet. Quapropter Archidiaconis quidem totius Concilii authoritate mandamus, & præcipimus, ut, abuſu correcto, viſitationem inſtituant ad formulam reformationis, nec quemquam ſinant in vitiis, pecuniæ, vel munerum cauſa, hærere, juxta ſuperiores noſtras conſtitutiones ſub pœna, quam Epiſcopi, vel ſuperiores dignam judicaverint. Epiſcopos autem requirimus, ut frequentius per hoc triennium viſitent ſuas diœceſes, cum ad exigendas hæreſum, & ſchiſmatum reliquias, tum vero ut Archidiaconales, & inferiores viſitatores obſervent, atque in ordinem redigant. Nam niſi hoc fiat, verendum eſt inferiores viſitatores ſuum morem retenturos.

De Notario in viſitatione adhibendo.

STatuimus ad hæc, ut viſitatoribus adhibeatur Notarius, qui ſit ſacerdos, aut ſaltem clericus non conjugatus.

De viſitatione exemptorum, & non exemptorum.

CAutum eſt in reformationis formula, ut a viſitatione Epiſcopali nulla Eccleſia eſſet libera, ſeu exempta, propterea, ut opinamur, quod exempti multi ab inſtitutis ſuis late deflexerunt, & populum graviter irreligioſa vitæ converſatione, & moribus corruptis ſcandalizent: induceretur autem Eccleſiæ turpis facies, plurimaque in populo ſcandala naſcerentur, ſi viſitatis, ac reformatis non exemptis, exempti, quos oportebat eſſe potius reformatos, hæreant perpetuo in eodem luto. Verum quum in hoc negotio deeſſet Epiſcopis ſummi Pontificis authoritas, Cæſarea Majeſtas recepit ſe velle cum ſummo Pontifice agere, ut operi huic tam ſancto ſanctitas ejus ſe accommoderet. Quod ipſum utrum jam factum ſit, necne, nondum ad nos pervenit. Idcirco ſtatuimus interea, donec de hoc reddamur certiores, ut Epiſcopus quiſque viſitet omnes ſibi ſubjectos non exemptos, licet ſint per Archidiaconos, aut alios prælatos viſitati. Exemptis vero, ne quid in ſe patiantur Epiſcopi deſiderari eorum, quæ Cæſarea Majeſtas ſerio requirit, ſuum viſitandi ſtudium, atque operam offerant, hoc periculoſo præſertim tempore: Et nihilominus præſenti Concilio ſtatuente, requirimus, & a reverendis coepiſcopis noſtris ſuffraganeis in eorum diœceſibus requirendos cenſemus omnes exemptorum prælatos, & viſitatores, ut munus ſuum ſtrenue exequantur, reformentque ſubditos ſuos, juxta reformationis Cæſareanæ (quam ſibi comparare quiſque teneatur) formulam, & Cæſareæ Majeſtatis mentem. Qua in re ſi fuerint negligentes, & non cum effectu reformationem exequantur, tum Epiſcoporum erit, ut negligentiam hanc aut ſummo Pontifici, aut Cæſareæ Majeſtati ſignificent, quo proſpiciatur eis de remedio opportuno.

De authoritate, qua oportet viſitatores Epiſcopales præditos eſſe.

ERit quoque viſitatoribus Epiſcopalibus opus flagello Euangelico, & Eccleſiaſtica coercendi poteſtate, ut vendentes, & ementes, ſcorta, nequitias,

Impoſturas, omnemque turpitudinem ex Eccleſia eji- A cere valeant. Proinde decernimus, ut Epiſcopi, & Prælati, mittentes aliquo, ubi ipſi fuerint negotiis aliis occupati ſuos viſitatores inſtruant eos etiam authoritate, ac poteſtate ſufficienti rebelles, ac criminoſos per cenſuras Eccleſiaſticas coercendi, & vitia, ut magna, vel parva fuerint, caſtigandi,

De formulis inquirendi in viſitationibus.

QUanquam nulla certa inquirendi regula, ob rerum omnium inſtabilitatem, & diverſos caſus, qui ſubinde accidunt viſitatoribus, poteſt præſcribi, expedit tamen extare formulas, ad quas pro diverſa B locorum, ordinum, & Eccleſiarum conditione, aliter, atque aliter inquiſitionem ſuam illi inſtituant, & quibus ſubmonitorii loco uti poſſint. Quæ ſi non inveniantur editæ, quo viſitatores hoc onere levemus, dabimus piis, & eruditis aliquot viris negotium, tales formulas, etiam ſuffraganeis noſtris Epiſcopis communicandas, colligendi, ac ſcribendi.

De ſumptuum, & procurationum in viſitatione exigendarum moderatione.

SEmper manſit extra controverſiam, eos, qui viſitantur, debere ſuis viſitatoribus ſumptus omnes, dicente Apoſtolo: Quis plantat vineam, & de fructibus ejus non edit? Quis paſcit gregem, & de lacte ejus non manducat? Si nos ſpiritualia vobis ſeminavimus, magnum eſt, ſi carnalia veſtra metamus? Sed C quoniam frigeſcente charitate, populus non ut olim benigne, & liberaliter ſuccurrit Eccleſiarum neceſſitatibus, & gravibus inſuper exactionibus Eccleſiæ per hanc tempeſtatem atteruntur, ne viſitatio ſuperveniens fiat onus importabile, & offenſionem demus, ut Apoſtolus loquitur, Euangelio; Requirimus reverendos comprovinciales Epiſcopos, noſtros ſuffraganeos, ut quando non per ſe, ſed per commiſſarios viſitabunt, non ſinant viſitandos ſupremis evectionum, ac procurationum juribus gravari; neque enim debent filii theſaurizare parentibus, ſed parentes filiis; Præcipimuſque, & mandamus univerſis, & ſingulis noſtris inferioribus viſitatoribus, ne ſuperfluum famulitium in comitatum aſſumant, & victualium ſumptu mediocri, pro ſua decentia, ſint contenti. De parochis vero, ubi tenues ſunt redditus, & paucus eſt populus, ordinamus, ut viſitandi vocentur ad vici- D num aliquem illius Decanatus, ſeu regiunculæ locum, & moderatum tantummodo ſubſidium conferant in ſumptus communes. Cæterum ſi pauperis cujuſpiam parochiæ neceſſitas requirat viſitationem perſonalem, cum hac viſitatores agant benigne, & ad exemplum Apoſtoli Pauli, qui malebat manuum labore victum ſibi, & ſuis quærere, quam quemquam gravare, Eccleſiæ pauperi de ſuo, quod a locupletiori Eccleſia habent, ſerviant.

De Synodorum celebratione, medio Quinto ad reformationem exequendam neceſſario.

MAgno ſtatus Eccleſiaſtici, imo reip. Chriſtianæ detrimento ſero querimur, Synodos vel intermiſſas, vel non recte hactenus fuiſſe celebratas. E Quarum neceſſitas hinc intelligitur, quod ubi deficit viſitatio, ubi officiorum non eſt cura, ubi examen, & ſtudia bona jacuere neglecta, ſolæ reſtant Synodi, ſeu Concilia in nomine Chriſti congregata, idonea non tantum ad bonorum morum plantationem, & extirpationem malorum, verum etiam ad mediorum, ſeu viarum, quibus ad iſtas pertingimus, reſtitutionem cum primis valentia. Siquidem in Synodis redintegratur unitas, ſtudetur corpori in ſua integritate conſervando, ubi ea, quæ in viſitatione non dabatur exequi, executionem ſtudiis communibus aſſequuntur, ubi de capite, & membris, de fide, & pietate, de religione, & cultu divino, de moribus, de diſciplina, de obedientia, de judiciis, & rebus omnibus ad bene, Chriſtianeque vivendum commodis, vel neceſſariis tractatur, atque ſtatuitur, ut veriſſime in reformationis formula dicatur: Salus Eccleſiæ, terror hoſtium ejus, & fidei catholicæ ſtabilimentum ſunt ſynodi, quas etiam rectiſſime corporis Eccleſiæ nervos diximus. Neglectis enim ſynodis, non aliter Eccleſiaſticus ordo diffluit, quam ſi corpus humanum nervis ſolvatur. Idcirco ſtatuimus, ut ſynodus diœceſana quotannis bis, pro veteri quidem more, ſed juxta Reformationis formulam religioſius, & meliori cum fructu celebretur. Sufficerit tamen in diœceſi Leodienſi, propter ejus latitudinem, & multitudinem Prælatorum ſemel quotannis recte, & ſtudio ferventi celebrare. Synodum vero provincialem volumus juxta Baſileenſis Concilii decretum, ſingulo quoque triennio cogi debere.

De ſumptibus, quos in Synodis faciunt Decani Collegiorum, & Paſtorum.

DEcani Collegiorum accedentes ad Synodum, pro ſuis Collegiis in religionis officio, & dignitate ſua conſervandis, & Decani rurales pro ſuæ regiunculæ parochis, Deo utique militant. Nemo vero, ut Apoſtolus ait, militat unquam ſtipendiis ſuis. Propterea decernimus, & ſtatuimus, ut pro numero dierum, quibus Concilium durat, conferant Decanis ſuis Collegia, & parochi ſubſidia in ſumptus, quos neceſſario facere debent, abſque omni tergiverſatione. Qua in re tam juſta, ſi qui rationis, & æquitatis obliti, reddiderint ſe difficiles, viſitatorum noſtrorum erit hos tales non modo compellere ad id, quod jure divino debent, perſolvendum, verum etiam pœnas ab eis pro iniquitatis modo exigere.

De novis conſtitutionibus in Synodis edendis.

STatuimus quoque, ut in Synodis communibus conſiliis decernatur de tollendis abuſibus, & moribus corruptis, quos contigerit ad Synodi judicium referri, diſciplina Eccleſiaſtica caſtigandis. Et ſi opus ſit, canones veteres renoventur, aut novi in novis caſibus, juxta Sacram ſcripturam, Patrum ſanctiones, & rectæ rationis judicium condantur: id quod modo nos quoque ex his, quę ad ſynodum relata ſunt, facere decrevimus,

De medio Sexto ad reformationis executionem neceſſario.

SExtum medium ad exequendam reformationem efficax eſt juriſdictio Eccleſiaſtica, qua tanquam ſupremo refugio compelluntur, qui ſponte non ducuntur ad vitę emendationem. Hanc Chriſtus Eccleſiæ in Petro pro Eccleſia confitente ipſum eſſe filium Dei promiſit, quando dixit: Tibi dabo claves regni cœlorum: Quodcunque ligaveris ſuper terram, erit ligatum & in cœlis: & quodcunque ſolveris ſuper terram, erit ſolutum & in cœlis. Quam promiſſionem non ad unum Petrum pertinere, ſed in omnes Apoſtolos tranſmiſſam, alio loco inſinuat, ubi dicit; Amen dico vobis, quodcunque ligaveritis ſuper terram, erit ligatum & in cœlis, & quodcunque ſolveritis ſuper terram, erit ſolutum & in cœlis. Eccleſiæ igitur ſunt claves iſtæ ligandi, atque ſolvendi datæ, quas non ab hominibus, ſed a Chriſto recepit: ut abſque divinæ authoritatis contemptu contemni non poſſint. Quapropter Chriſtus præcipit, ut eum, qui Eccleſiam jus dicentem non audierit, pro Ethnico habeamus, & publicano. Tanta eſt Eccleſiaſticæ juriſdictionis vis, & poteſtas. Hac coercentur obſtinati in ſceleribus, pervicaces, rebelles, flagitioſi, & contumaces. Hac uſus eſt beatus Apoſtolus Paulus, quan-

do

Digitized by Google

do Corinthium, novercæ ſuæ ſtupratorem, tradidit A Satanæ: Ego, inquit, abſens corpore, præſens autem ſpiritu, jam judicavi, ut præſens: Eum, qui ſic operatus eſt, in nomine Domini noſtri Jeſu Chriſti congregatis vobis, & meo ſpiritu, cum virtute Domini Jeſu, tradere hujuſmodi hominem Satanæ in interitum carnis, ut ſpiritus ſalvus ſit in die Domini noſtri Jeſu Chriſti. Hac item uſus eſt adverſus Hymenæum, & Alexandrum, qui operum conſcientiam, quæ fidei rectæ congrueret, repellentes circa fidem naufragaverunt, quos tradidit Satanæ, ut diſcerent non blaſphemare. Et increpat beatus Apoſtolus Corinthios, apud judices infideles, & Ethnicos judicio contendentes; *An neſcitis*, inquit, *quoniam ſancti de hoc mundo judicabunt? & ſi in vobis judicabitur* B *mundus, indigni eſtis, qui de minimis judicetis? Neſcitis, quoniam angelos judicabimus, quanto magis ſecularia?* Et per ironiam ſubdit: *Secularia igitur judicia ſi habueritis contemptibiles, ſcilicet, qui ſunt in Eccleſia, illos conſtituite ad judicandum. Ad verecundiam veſtram dico. Sic non eſt inter vos ſapiens quiſquam, qui poſſit judicare inter fratrem ſuum, ſed frater cum fratre judicio contendit, & hoc apud infideles?* Quibus permoti rationibus, decrevimus cum præſenti ſynodo, judicia Eccleſiaſtica in primis reformanda eſſe. Et quidem in hanc rem anteceſſores noſtri ſancti Colonienſis Eccleſiæ Archiepiſcopi, Theodoricus, & Robertus quædam ſtatuere, poſt quos anteceſſor noſter Hermannus, anno vigeſimonono, copioſiorem noſtræ curiæ reformationem edidit, quæ & in Provinciali Concilio, anno trige- C ſimo ſexto, communi omnium conſenſu publicata, atque recepta eſt. Verum cum, prohibente hominum malitia, non ſit Reformatio illa per hanc tempeſtatem ſortita per omnia executionem, decrevimus hanc primum in Diœceſi noſtra diligenter exequi, & omnes Curiæ noſtræ Officiarios jurejurando aſtringere ad ejus obſervantiam. Requirimus quoque, & monemus reverendos confratres noſtros Suffraganeos Epiſcopos, ut & ipſi ſecundum hoc exemplar, prout melius videbitur congruere ſaluti, & tranquillitati ſubditorum, ſuas quoque Curias reforment, & executionem reformatæ juriſdictionis, Epiſcopali ſua D authoritate inferioribus omnibus ad eundem modum, hoc eſt per jusjurandum imponant.

De impedientibus executionem mandatorum, & ſententiarum judicum Eccleſiaſticorum.

Eccleſiaſticus judex officio ſuo nequit perfungi, ubi Magiſtratus, & ſæculares homines contumacibus, flagitioſis, & rebellibus patrocinium ferunt adverſus eccleſiaſtica judicia, vel ea impediunt. Idcirco mandamus omnibus Magiſtratibus, Præfectis, Judicibus ſecularibus, & quibuſcunque Eccleſiæ filiis, ne quis ad judicium Eccleſiaſticum vocatis, adverſus Dei ordinationem, unde eſt iſta poteſtas, E & ſacros canones patrocinetur, aut quovis modo impediat mandatorum, & ſententiarum Eccleſiaſticorum Judicum executionem, ſub pœna excommunicationis, qua niſi admoniti reſipiſcant, ſint plectendi. Piiſſimum quoque Imperatorem noſtrum, & Principes ſæculares, quorum ditiones in provinciam noſtram excurrunt, vel intra ejus ambitum continentur, duximus totius Concilii nomine, tanquam juſtitiæ patrocinatores invocandos, ut ditionem illarum Satrapis, Præfectis, Judicibus, Magiſtratibus, ſuiſque vicariis mandare, ac præcipere velint, ne Eccleſiaſtico Judici brachium ſæculare petenti illud denegent, aut cujuſcunque exceptionis per reos propoſitæ occaſione differant: etiamſi nullitatem exceptio concernat, quemadmodum jure communi cautum eſt.

Ne Judices ſeculares de matrimonialibus, & aliis ſpiritualibus cauſis judicent.

Cum matrimonii Sacramentum, ut Sacramenta reliqua, in theſauris Eccleſiæ numeretur, nec ſit civilis quidam contractus, ut olim putarunt Ethnici, ad ſolius Eccleſiæ judicium, præſertim ubi quæſtio juris verſatur, ejus diſcuſſio pertinet. Idcirco ſtatuimus cum præſenti Concilio, & ſub excommunicationis pœna prohibemus, ne Magiſtratus, aut judices ſæculares in matrimonialibus, aut aliis ſpiritualibus quibuſcunque cauſis, ad cognitionem ſolius Eccleſiaſtici judicis ſpectantibus, inter ſuos ſubditos, aut alienos judicent, nec diſpenſandi, aut tranſigendi poteſtatem in matrimonio, ac gradibus prohibitis ſibi uſurpent: ſed ejuſcemodi cauſas omnes ad Judicis Eccleſiaſtici cognitionem, & definitionem remittant.

De concubinariis Monachis, vel Sacerdotibus.

In tertio genere verſantur Monachi apoſtatæ, qui miniſteriis Eccleſiaſticis perfunguntur, & ſcortis, ſeu concubinis adhærent. Quorum quidam religionis ſuæ habitum penitus abjecerunt, quidam non integrum, ſed partem ejus ob metum retinuerunt. De quibus ſtatuimus, ut ſeveriori ordinis diſciplinæ pro tanti ſcandali expurgatione ſubmittantur, & carnis ſuæ petulantiam pœnitentiæ afflictione mortificent. De ſacerdotibus vero, & clericis beneficiatis, quibus concubinæ, vel fœminæ de incontinentia ſuſpectæ, ſeu cum quibus ipſi antehac de fornicatione diffamati fuerunt, manifeſte cohabitant, ut nuper in Synodo Diœceſana, ita nunc quoque totius Concilii conſenſu, & approbatione decernimus, & pronunciamus, eos, qui tales fœminas apud ſe detinent, ſententiam ſuſpenſionis ab officio, & beneficio incurriſſe: Mandamuſque, & præcipimus, ut juxta noviſſimam declarationem, eas tam procul e vicinia ſubmoveant, ut commerciis non detur facilis occaſio, & ſuſpiciones omnes vitentur: ipſas vero fœminas, ſi poſthac in domibus, vel vicinia permanſerint, cenſemus excommunicationis cenſura plectendas: Volumus quoque, & jubemus, ut Eccleſiarum prælati ſententiam memoratam contra concubinarios notorios, & de concubinatu ſuſpectos diligenter exequantur, alioqui noſtrarum partium erit eorum negligentiam ſupplere, & pœnas dignas pro ea exigere. Quod ſi qui libidinis furiis correpti, inſtar equi, & muli, quibus non eſt intellectus, ſuſpenſionis pœna non emendentur, aut his noſtris mandatis facto contrario docuerint ſe non velle parere, contra hos tales ad ulteriorem beneficiorum privationem, aliaſque duriores pœnas decrevimus, & cenſuimus eſſe procedendum.

De requirendis omnis generis Apoſtatis, ut reſipiſcant, & ut ad inſtituta ſua revertantur.

Jam licet Apoſtatarum, & eorum, qui, miſſa ad aratrum manu, retroſpexerunt ad ſæculum, & ſe ineptos reddiderunt regno Dei, alius alio gravius impegerit: & quidam humanitate propter errorem communem, eorum, qui cum prohibere hunc curſum potuiſſent, officium neglexerunt, conniventiam: Alii ſevera ultione, ob malevolentiam, & impietatem digni videantur: in hoc tamen ſunt omnes pares, quod Religionis ſuæ vota illa ſolemnia, quibus ſe Deo præ cæteris mortalibus manciparunt, timore Dei, & æterna animæ ſalute poſtpoſitis, perfide ſolverunt. Quæ profecto magna eſt impietas. Enimvero propheta Baruch deos gentium falſos a Deo vero hoc veluti ſigno proprio diſcernit: quod falſi illi votum, quo ſe quis obligaverit, nec tamen reddiderit, non requirant: Deus autem verus requirit. Unde per ſpi-

ſpicuum eſt ſecuros illos votifragos, Apoſtatas, qui A ſibi perſuadent Deum vota non requirere, habere ſibi perſuaſum Deum eſſe falſum, quales ſunt dii gentium, quod vel cogitaſſe horrendum idololatriæ ſcelus eſt. Petrus quoque in actis Apoſtolorum teſtatur eos, qui communem vitæ ſocietatem, qualis olim inter Apoſtolos erat, & nunc apud Religioſos conſervari debet, ſemel receptam deſerunt, tentare Spiritum ſanctum, & mentiri non hominibus, ſed Deo. Idcirco duximus eos omnes ſalutis, de qua periclitantur, graviter admonendos, & uno nomine requirendos, quibus & præſentis Synodi authoritate, invocato Chriſti nomine, quem ſceleratis ſuis factis abnegarunt, mandamus, & præcipimus, ut, relictis falſis conjugibus, & concubinis, ſi quibus adhærent, poſtpoſi- B tiſque negotiis, quibus ſe implicuerunt, habitum Religionis ſuæ reſumant, & ad ſuum quique Monaſterium revertantur, ubi pœnitentiam ſalutarem ad divinam ultionem avertendam, veniamque erratorum impetrandam humiliter agant.

De abjuranda hæreſi, & communione ſchiſmatica vitanda.

SImiliter requirimus, & paterno affectu monemus Monachos, & ſanctimoniales apoſtatas, Sacerdotes, ſui ordinis, & diſciplinæ deſertores, clericos, & laicos, eoſque omnes, qui communione ſchiſmatica, aut pravorum dogmatum contagione per hanc tempeſtatem ſe ab unitate Eccleſiæ Catholicæ, extra quam non eſt ſalus, C ſepararunt, ut hæreſi, ſchiſmateque omni abjurato, abſolutionem, & reconciliationem a ſede Apoſtolica, vel eis, quibus hoc muneris delegatum eſt, petant, ſtudeantque deinceps in unitate communionis, & fidei cum Eccleſia ſancta Catholica permanere. Propter eos vero provinciæ noſtræ incolas, qui ſibi arbitrantur utriuſque ſpeciei communionem a Cæſ. M. permiſſam, operæ precium duximus de hoc iterum ferre noſtrum judicium. Proinde Cæſ. M. Declaratione maturo judicio lecta, atque expenſa, quod nuper in ſynodo noſtra fecimus, nunc totius Concilii ſententia declaramus omnibus provinciæ noſtræ fidelibus, nihil tale in religioſiſſ. catholiciſſimique Imperatoris Declaratione, qua ſuam mentem expoſuit, inveniri, quin potius contrarium: ſiquidem expreſſis, & diſertis verbis a catholicis Impe- D rii Statibus, & eorum ſubditis ſerio valde exigit, ne quid in Sacramentorum adminiſtratione, præter Eccleſiæ Catholicæ conſuetudinem immutent, aut immutari in ſuis ditionibus ullo pacto permittant. Cui Cæſ. M. plane Catholicæ, & Chriſtianæ ordinationi decrevimus Nos, tanquam Archiepiſcopus, & Princeps Elector per Dei gratiam Catholicus, cum Reverendis confratribus noſtris comprovincialibus Epiſcopis, & Principibus, eadem gratia divina concedente ſimiliter catholicis, fideliter, & obedienter per omnia obtemperare. Id quod & alioqui pro noſtra erga ſanctam Eccleſiam devotione, ſtudio pacis, & unitatis, quæ divino illo ſacramento ſignificatur, conſervandæ, eramus facturi. Præcipimus idcirco, & au- E thoritate præſentis Synodi in nomine Domini noſtri Jeſu Chriſti convocatæ mandamus omnibus Provinciæ noſtræ incolis, qui Chriſtiano nomine cenſentur, ut corporis, & ſanguinis Chriſti veritatem ſub una Sacramenti ſpecie percepiſſe contenti, vinculum pacis cum gratiarum actione ſervent.

Venia ſpe propoſita errantes omnes ad Eccleſiam Catholicam revocandos.

NE vero pœnarum ſeveritate propoſita, reverti ad Eccleſiam ab hæreſi cupientes avertamus, & retropellamus, & non potius etiam duros, & obſtinatos veniæ blandimentis emolliamus, atque ad pudorem, & reſipiſcentiam invitemus: In omnibus cujuſcunque ſint ſtatus, gradus, aut conditionis, ad mentem cum filio prodigo redeuntibus, reſipiſcentibus, atque ad Eccleſiam, patris ſui domum, unde aufugerant, ab hæreſum, & ſchiſmatum lenociniis cupientibus reverti Eccleſiæ valvas, quantum in nobis eſt, aperimus, & facilem ignoſcentiam pollicemur: Requirimuſque Reverend. confratres noſtros ſuffraganeos Epiſcopos, ut animo volventes, boni paſtoris officium eſſe, non imperare cum auſteritate, & potentia, ſed infirmas oves conſolidare, ægrotas ſanare, confractas alligare, perditas per deſerta quærere, atque in humeris reportare: Patris item boni officium eſſe prodigo filio a longe revertenti veniæ propoſitione occurrere: ſtudeant etiam ipſi errantes ad reſipiſcentiam, & Eccleſiam revocare. Omnibus vero Prælatis, Abbatibus, Prioribus, Guardianis, & Monaſteriorum utriuſque ſexus Superioribus mandamus, ut pœnitentia ductos ſuos ſubditos, & ultro revertentes, veniamque petentes, & emendationem pollicentes paterne recipiant ad pœnitentiam tolerabilem, quam emendatione eorum perſpecta ſenſim minuant, ut ſanent, non interimant ſuas oves. Quod ſi forte caſus ſit, ut in Monaſterium, & locum proprium abſque ſcandalo recipi pœnitentes nequeant, curent eos in alio ejuſdem Ordinis Monaſterio ſecundum juris canonici diſpoſitionem recipi. Nec eos tantum, qui intra diœceſeos noſtræ pomœria continentur, cogi volumus, ut huic muneri ſuo ſatisfaciant, ſed omnes ubique locorum per totam Provinciam. Proinde requirimus, & monemus Reverendos confratres noſtros ſuffraganeos comprovinciales Epiſcopos, ut ad eundem modum & ipſi ſuarum Diœceſum Prælatos requirant, & cogant, reſipiſcentes, ac ultro redeuntes benigne ad modum prædictum recipere.

De refractariis, & in errore reſiſtentibus vi cogendis.

QUod ſi qui apoſtatæ, & ordinis ſui deſertores, faſcino diabolico, & vitiorum amore excæcati, atque illaqueati, non patiantur ſe invitari ad vitæ emendationem, aut ad Eccleſiæ ſinum benigne adduci, eos decernimus, poſt ſpretam benevolentiam noſtram paternam vi cogendos, per Dei miniſtros illos, qui gladium tenent ad vindictam malorum, & laudem bonorum, ut intrare vel inviti compellantur, qui ſponte reverti nolebant. Idcirco Concilii totius nomine per authoritatem Domini noſtri Jeſu Chriſti, qui nos vocavit, & cujus cauſam agimus, requirimus Chriſtianos Principes, Magiſtratus ſæculares, & quotquot poteſtatem coercendi malos habent omnes, ut ſuo miniſterio ad laudem Dei, & Eccleſiæ, cujus ſunt filii, ſalutem perfungentes, obſtinatos apoſtatas, Monachos, & ſanctimoniales in ſuis ſordibus, & rebellione hærentes, ſeductores quoque fidelis populi, eis indicatos, potenti manu capiant, tradantque ſuis ſuperioribus, aut monaſteriis, pœnitentiæ ſeveriori, ſalutari tamen, ſubmittendos.

De Apoſtatis, qui ſub prætextu diſpenſationum Apoſtolicarum, vota, religioniſque ſuæ inſtituta deſeruerunt.

APoſtatæ quidam extra Monaſteria ſua degunt, ſuperioribus rebelles, & ad rebellionem alios ſolicitantes: tanto nocentiores in Eccleſia, quanto hoſtis domeſticus externo pernicioſior eſt: qui nequitiam ſuam velant diſpenſationum Apoſtolicarum prætextu, quas plerunque vel in curia, vel a Pœnitentiariis ſummi Pontificis, aut legatis, & nunciis Apoſtolicis, ſurreptitie, vel allegatione cauſarum falſarum impetrant. Et ſi cautæ juri innixæ bullis obtentis

tentis interſerantur, tales tamen petunt ſibi dari, at- A
que impetrant earum examinatores, & judices, ſummo Pontifici, Legatis, Nunciis, & diſpenſatoribus ignotos, qui neque cauſas allegatas examinent, nec partibus legitime vocatis de earum veritate inquirant: ſed ſimpliciter eorum libidini patrocinentur: aut ſi dantur judices incorrupti, & probitatis amantes, iis Bullas ſuas non exhibent cognoſcendas: & nihilominus ſecum diſpenſatum eſſe jactant, utunturque diſpenſationibus obtentis, haud aliter, quam ſi cauſas illas legitime verificaſſent, unde non infrequenter plus malorum, & ſcandalorum, quam a notoriis apoſtatis accipitur: noſtrum vero non eſt ſuſtinere in Eccleſia tantam impoſturam, tamque licentioſam B
votorum violationem. Proinde ſtatuimus, & ordinamus, ut qui diſpenſationes tales obtinuerunt, in habitu, & obedientia ſuæ religionis, quam profeſſi ſunt, coram nobis, aut Reverendis Comprovincialibus noſtris Coepiſcopis compareant, atque ita diſpenſationes ſuas exhibeant examinandas, & vocatis eorum ſuperioribus, ac quorum intererit, diſcutiendas: aut ſi jam habitum temere, & abſque prævia bullarum examinatione depoſuerunt, eum reaſſumant, & eouſque in Monaſterio, ac ſub obedientia ſe contineant, donec diſpenſationibus nobis ad examinandum oblatis inveniantur, non etiam ſummum Pontificem, & ejus legatos, vel alios diſpenſatores fefelliſſe, aut ſiniſtre aliquid impetraſſe. Quod ſi diſpenſationibus obtentis, aliter, atque jam ſtatutum eſt, voluerint uti, eos pro notoriis Apoſtatis habendos, vitandos, a Magiſtratu capiendos, & ſuperioribus cum C
rebus omnibus, quas habent, expenſis tamen Monaſteriorum tradendos, ad eundem omnino modum, quo de apoſtatis jam decretum, & ſtatutum eſt, totius Concilii ſententia decernimus, & approbamus.

Ut campanarii, ſeu cuſtodes religioſe officia ſua exequantur.

DElatum quoque ad ſynodum eſt, campanarios, ſeu cuſtodes quoſdam, quos alii matriculatios vocant, tam Parochialium, quam collegiatarum Eccleſiarum, qui pallas, mappas, veſtes ſacras ſordide, & irreverenter ſervant, peraguntque miniſteria ſua prolixis barbis horridi, ac nulla religionis veſte a plebeiis diſcreti: Statuimus igitur, ne liceat campanariis nutrire barbam, aut in veſte laica in Eccleſiis circumcurſitare, ſed miniſteria ſua in ſuperpelliceis ex- D
hibeant, linteaque Eccleſiæ, & Sacrarii, ut munda ſint, diligenter aſſervent. De eorum vero lotione, quæ pertinent ad uſum ſacrorum, illos admoneant ſedulo, quibus hæc cura incumbit, ut talium ablutionem fieri procurent per eos, quibus hoc per canones licet, ſub pœna ſuſpenſionis ab officio, & emolumentis, donec pareant.

De benedictione fontis, & parvulis tempore paſchali baptizandis.

INolevit gravis abuſus in Collegiis quibuſdam, qui tempore paſchalis officii aquam omnibus baptiſmi ceremoniis benedicunt, quam poſtea effundunt: Statuimus propterea, ut nullum fontem, ſeu aquam E
Collegia poſthac conſecrent, cujus nullus eſt uſus, ſed ceremoniis, & benedictionibus utantur apud illum fontem Parochiæ ſuæ, quem intra Collegii ſepta, aut in proxima vicinia habent. Et ut orationes, & ceremoniæ ſolemnes, quæ tempore Paſchali, & Pentecoſtes baptiſmo adhibentur, habeant res eis reſpondentes: ſtatuimus, ut paſtores, & concionatores adhortentur populum, ut parvulos natos, inſtante feſto Paſchæ, ſervent baptizandos in Vigiliam Paſchæ, & natos, feſto Pentecoſtes inſtante, ad feſtum Pentecoſtes uſque ſervent: ſi tamen nullum immineat vitæ periculum.

Ubi, & quibus horis debeant parvuli baptizari.

DEteſtanda eſt non minus laicorum ſuperbia, quam Paſtorum eis obſequentium adulatio: qui contempta Eccleſia proles ſuas volunt in ſuis domibus baptizari, & eo baptiſmi aquam deferri. Quem abuſum prorſus reſcindere volentes, ſtatuimus, neminem alibi, quam in Eccleſia, quocunque loco natus ſit, debere baptizari, exceptis Regum filiis, &c. quibus valeat ſecundum Concilium Viennenſe deferri. Paſtores vero, qui ſecus fecerint, ab officio ſuſpendimus, donec abſolutionem a nobis obtineant. Similiter multos abuſus, & levitates, quæ paſſim apud digniſſimum illud Sacramentum admittuntur, amputare cupientes, prohibemus parvulos tempore pomeridiano baptizari, ſed quando jejuni, & ſobrii ſunt homines, & ad res tantas attenti. Si vero pauca ſint in civitate aliqua Baptiſteria, & multi baptizandi, poterunt reſidui, qui apud ſacrum matutinale baptizari commode non poterunt, tempore pomeridiano baptizari. Et ſi adſit digna populi frequentia, Paſtor eos de baptiſmi myſteriis doceat: præſertim, ut cogitent quanta ſit Dei miſericordia peccata abluentis, & nos in ſuos filios adoptantis. Præterea vetamus, ethnicorum more, ab hoc Sacramento magna convivia inſtruere, epulari, & ebrietate (ut paſſim homines parum Chriſtiani faciunt) omnia miſcere.

Comœdias quatenus liceat in Monaſteriis ludere.

PErcipimus Comœdiarum actores quoſdam, ſcena, & theatris non contentos tranſire etiam ad Monaſteria monialium, ubi geſtibus prophanis, amatoriis, & ſæcularibus commoveant virginibus voluptatem. Quæ ſpectacula, etiam ſi de rebus ſacris, & piis exhiberentur, parum tamen boni, mali vero plurimum relinquere in ſanctimonialium mentibus poſſunt, geſtus externos ſpectantibus, & mirantibus, cæterum verba non intelligentibus. Ideo vetamus, & prohibemus poſthac vel Comœdos admitti in virginum Monaſteria, vel Virgines Comœdias ſpectare.

Abuſus populi in audiendis Miſſis quomodo coercendus.

ANimadvertentes populum rudem, & ſimplicem, religionis antiquæ, & veræ ignarum, actiones pene nullas in Miſſæ ſacrificio, præter hoſtiæ ſacroſanctæ oblationem obſervare, & hinc abuſum natum in civitatibus, ubi multæ celebrantur miſſæ, ut ab altari ad altare diſcurrant, nulli ſacrificio plene intenti. In oppidis vero, & pagis cœmeteria circumambulent, & de rebus nonnunquam prophanis tractent, donec detur ad hoſtiæ elevationem ſignum, qua vel e longinquo conſpecta, ac ſalutata, putent ſe hominis chriſtiani officio abunde perfunctos. E ſalute fore populi fidelis exiſtimavimus, ſi hoc vitium gladio ſpiritus exſcinderetur. Idcirco Paſtoribus, & verbi divini concionatoribus omnibus injungimus, ac mandamus, ut ubi irreligioſus hic abuſus irrepſit, frequenter doceant populum de tremendis, atque adorandis miſſæ myſteriis, juxta ſanctorum Patrum doctrinam, & ea, quæ in declaratione Cæſareæ Majeſtatis de Miſſa traduntur, & quod Chriſtianorum ſit integro Sacro auſcultare, quo participes fiant confeſſionis, quam ſacerdos pro tota plebe facit, & omnium orationum, & benedictionis, qua eos dimittit.

Et ſi quidem peccet ea in re tota, ut alicubi ſit, ruſtica communitas, cenſemus Præfectum loci requirendum, ut abuſum talem coerceat, ac prohibeat. Qui ſi forte hoc facere recuſet, prohibemus omnibus Paſtoribus, Viceecuratis, & animarum curatoribus quibuſcunque, ne quis eum abſolvat, aut ad Sacramentorum perceptionem admittat, niſi certa fide pollicea-

Digitized by Google

tur, ſe velle regulis iſtis Eccleſiaſticis obtemperare. Si A vero paucorum iſtud vitium eſt, & moniti non emendent, cera, vel rebus aliis ad Eccleſiæ ornatum, vel pauperum ſubventionem pertinentibus, pro arbitrio Paſtoris, & ædilium mulctentur.

Et ne cui deſint pietatis ſub Miſſa exercitia, dabimus piis quibuſdam, & eruditis viris negotium conſcribendi divino huic officio congruentes meditationes, & orationes, pro populi ſimplicis captu, quas vel ipſimet legentes intra ſe revolvant, vel e Parochi frequenti inſtitutione addiſcant.

Quando, & ubi conveniat ſimul plures Miſſas dicere.

MEntem ſequentes formulę, ad quam Reformatio B inſtituenda erat, ordinamus, ut in Eccleſiis Parochialibus, ad quas potiſſimum confluere ſolet populus in unum collectus, & in minoribus Collegiis, ac Monaſteriis, ſacerdotes, quibus dicendæ ſunt Miſſæ ſpeciales, eas finiant ante ſolemnis miſſæ Euangelium: aut ad ſummum ante actionem, aut ab ejus communione facta incipiant, ne populus in diverſa diſtrahatur. Ubi vero amplæ ſunt Monaſteriorum, vel Collegiorum Eccleſię, ſic in oratoria diſtinctæ, ut in locis diverſis diverſius accipiatur populus, nec poſſint uni miſſæ commode omnes eſſe intenti, poterunt ſingulis populorum turmis ſingulæ miſſæ celebrari, quibus unuſquiſque populus ſit intentus: ſub concione autem nulli ſacerdotum liceat in Eccle- C ſia illa miſſam celebrare.

De oblationibus in Miſſa faciendis.

VAria fuerunt olim in lege veteri ſacrificia, & oblationes, Chriſti perfectum ſacrificium pręfigurantes, quas unica Chriſtus hoſtia in crucis ara conſummavit, ſemetipſum pro nobis offerens. Hęc eſt hoſtia ſempiterna, quam eandem in Miſſa ſacerdos eorum omnium nomine, qui Chriſtum pro ſe oblatum cupiunt, offert, ac ſiſtit ante Patrem. Fuerunt & alię Primitiarum, Decimarum, & liberalium votorum oblationes, quibus in Eccleſia, pręter ſacrificia ſpiritualia, mactationis vitiorum, gratiarum actionis, laudis, & ſervitutis, quæ divinę majeſtati debetur, ſucceſſerunt etiam rerum temporalium ad uſum miniſterii neceſſariarum oblationes, quas olim D in primitiva Eccleſia magnis ſtudiis offerebant in Miſſa, quo ſuffragiis ejuſcemodi ſacerdotes, & Eccleſiæ miniſtros ſuſtentarent. Unde adeo locupletatę ſunt initio Eccleſiarum res etiam perſecutionis tempore, tanta copia, ut poſt ſacerdotum, & miniſtrorum alimenta, partiti ſint eas etiam in alimenta viduarum, orphanorum, & pauperum: in veſtes item, & vaſa miniſterii, ornatum, & fabricam Eccleſiarum, de quibus extant adhuc antiqui Patrum canones, extant quoque orationes, quas Secretas appellamus, ſub Offertorio Miſſæ, quibus oblationes populi Deo commendantur. Qui mos offerendi ſemper fuit in populo fideli retentus ad noviſſima uſque iſta ſecula. Verum res tam altæ originis, & ratione tam ſancta ſubnixa, jam tota prope abire cœpit in deſuetudinem, hominibus E piis cauſam, & originem offerendi ad altare ignorantibus, & impiis cupiditate ſacerdotum uſum illum introductum calumnioſe aſſerentibus. Quamobrem divini verbi concionatoribus, illis præſertim, qui de oblationibus populi non participant, ad cupiditatis ſpeciem tollendam, præcipimus, ut populo veritatem rei iſtius, & utilitatem exponant, hortenturque omnes ſequi majorum ſtudia, ut vel exigui munuſculi oblatione, ſuam pro rebus a Deo acceptis oſtendant gratitudinem, quo etiam preces illæ in eos conquadrent, inculcentque eis, quod Deus non tam ad dona, quam ad voluntatem, & mentem piorum reſpiciat, quamquam locupletes, & A divites convenit eſſe liberaliores, quo gratitudinis ſignum de ſe amplioris prębeant, & teſtentur, ſe a Deo ad Dei honorem, & cultum habere, quicquid habent,

De oblationibus pro defunctis, & exequiis pompoſis prohibendis.

CUm mortuus ſit Chriſtus pro vivis, & defunctis, offertur etiam in Miſſa non tantum pro vivis, verum etiam pro defunctis. Quod rudes, & Sadducęis craſſiores homines ignorantes, neque orant, neque ſacrificium expetunt, aut exequias, aut juſta pro parentibus, liberis, cognatis, & amicis perſolvunt: non aliter ſane, quam ſi cum corporibus ſimul & B animæ extinguerentur. Mandamus idcirco, ut verbi divini concionatores populum hac de re diligenter, ac pie informent, & doceant, ne animę amicorum in Chriſto defunctorum ſuffragiis orationum, & oblationis Chriſti fraudentur. Qui modus ſemper fuit retentus in Eccleſia, atque etiam ante Chriſtum apud Judæos celebris. Neque enim ex unico Machabæi facto concluditur, ſanctum eſſe pro defunctis orare, & ſacrificium offerre, ut a peccatis ſolvantur, ſed quoniam ita pii, & de vera fide inſtructi Judæi abſque hæſitatione credebant: verum non probamus propterea pompoſos, & ſumptuoſos apparatus ſupra hominis conditionem, qui valent ad oſtentationem potius opum, quam ut defuncto ſuffragentur. Improbamus C vero commeſſationes, & ebrietates, quibus poſt exequias quidam indulgent, quaſi mortuorum amicorum memoriam vino abluere velint, ubi potius eadem via ſibi ſequendum eſſe cogitare debebant,

De proceſſionibus, in quibus ſacra Hoſtia cum imaginibus Sanctorum circumfertur.

NIhil prope tam ſanctum eſt, quod ſæcularium hominum vanitas non trahat in abuſum: Eccleſia de theſauro Corporis Chriſti exultans, circumfert longis Proceſſionibus, etiam extra ſacras ædes hoſtiam illam ſalutarem, videlicet ſimul repræſentans itineris Chriſti hiſtoriam, qui dum quæreret ſalutem noſtram, in medio populi verſatus eſt, & univerſam Judæam circumambulavit docens, & ægrotos ſanans, diſcipulis comitantibus: quamobrem & Sanctorum D reliquias, & imagines eorum, qui veſtigia ejus ſecuti ſunt, ſimul circumferimus: ſignificantes illos nunc cum ipſo regnare, & triumphare in cęlis; quæ memoria debet piis eſſe jucunda, & læta. Verum huc ſæcularis ſtultorum hominum vanitas irrepſit, & adhibentur etiam ludi prophani, & ſcurriles, magno ſtrepitu, ac quaſi ad bellum procedendum eſſet, tympana pulſantur, & otioſa ſpectacula eduntur, rebus iſtis non congruentia, quibus populus delectatur, a rebus, quæ proceſſione aguntur, avocatur. Mandamus idcirco, ut juxta Cæſ. Majeſtatis reformationem, quicquid non valet ad devotionem excitandam, a proceſſionibus removeatur. Sed ſint proceſſiones compoſitæ, graves, & modeſtæ, abſint riſus, joci, & confabulationes, & orent homines, aut ſuaviter corde, & voce modulentur: nec beatæ E Virginis, aut alterius cujuslibet Sancti, plures, quam imago una uniuſcujuſque circumferatur, ne videamur magnas, & parvas, cultas, & incultas ſtatuas inſpicere, & non ſurſum mente in cęlum ſubducta, rem ſignificatam potius cogitare. At ubi populus vanus noluerit abuſum hunc corrigere, & inſolentiam prohibere, mandamus, & præcipimus ſacerdotibus, & clero, ne talibus proceſſionibus interſint, ubi iram Dei, non vero miſericordiam in nos provocemus.

Patres diſ & alias proceſſionũ rationes, quarũ præcipua eſt, fideles, quãdo prælata cruce procedunt extra Eccleſiam, & ad eam revertuntur, admonerẽ imitationis Chriſti, qui de ſummo cælo egreſſus in mundum, per crucem regreſſus eſt in gloriam Patris, juxta illud, quod in peregrini ſpecie ipſe de ſe in Emmaus ait: Nonne oportuit Chriſtum pati, & ita intrare in gloriam ſuam?

De ſtationibus, & ſupplicationibus.

QUantum in Proceſſionibus feſtivis peccat turba populi, tantum in ſtationibus, & ſupplicatio-

tionibus ſolet Clerus peccare, & populum devotum nudis interdum plantis, & capitibus incedentem, ſua inſolentia, confabulationibus, cachinnis, incompoſitis motibus, & diſcurſibus ſcandalizare. Præcipimus idcirco, ut in omnibus cujuſcunque generis proceſſionibus, clerus exemplis bonis populum ædificet, & aut oret, aut cantet, cum gravitate per plateas incedens: nec dilabantur ad jentacula, nec in Eccleſiis, dum ſacrum in ſtationibus peragitur, deambulent, aut confabulentur, ſed choro omnes interſint, habeantque ſinguli decani,& ſeniores ad juniores reſpectum,& puniantur tranſgreſſores pœnis, quas decanus injunget.

Ut diſtributionum non ſint participes, qui officiis integris non interfuerint.

NOn minori populi ſcandalo clerici quidam, quando ſunt pingues diſtributiones, chorum ad breve tantummodo tempus, quo ſui præſentiam teſtentur, ingrediuntur, nec officium totum perſolvunt, ſed continuo egreſſi chorum, aut obambulant in Eccleſia, vel ejus immunitate, aut ad aliam, in qua ſimul beneficium habent, celeri tranſitu ſe proripiunt, ut ſimiliter teſtentur ſe fuiſſe præſentes: quo duarum Eccleſiarum diſtributiones pro eodem officio integras percipiant, cum in nulla Eccleſia officium integrum perſolverint, manifeſto indicio ſe pecuniæ, non Chriſto, aut Eccleſiæ ſervire, ut ter peccent: primum cupiditate, deinde cultus divini negligentia, tertio exemplo pravo, quo populum ſcandalizant, ut tranſgreſſionem canonum prætereamus. Etenim in Concilio Chalcedonenſi ſtatuerunt Patres, ne quis clericus in duabus Eccleſiis inſcriberetur, aut miniſtraret, nec communicaret prioris Eccleſiæ rebus, qui ad ſecundam tranſiret. Quamobrem ſtatuimus, ut illi ſoli, qui horis divinis, aut defunctorum exequiis, ſeu memoriis a principio ad finem uſque interſunt, idque in habitu, qualem temporis, & perſonæ conditio requirit, diſtributiones percipiant, niſi juſta cauſa ſit, quare ante officium finitum diſcedant, aut tardius ad ipſum accedant. Nolumus tamen hac conſtitutione privilegio prælatorum derogatum.

De proceſſionibus ruralibus.

DEcanis ruralibus committimus, ut ruri, ubi major eſt abuſus, per ſuas regiunculas paſtores adhortentur, ut ad prædictum modum ſuas proceſſiones inſtituant, nec vagi, & incompoſiti per agros diſcurrant, & præſertim rogationum tempore, quando Deum pro miſericordia, & frugum conſervatione imploramus, tranſgredientes paſtores aut ipſi in ſynodis ſuis corrigant, aut viſitatoribus noſtris indicent.

Ut paſtores rurales Decanis ſuis obediant.

QUod præcipit Apoſtolus, ut fideles omnes præpoſitis ſuis, quorum eſt vigilare pro animabus eorum ad reddendam Deo rationem, obediant, atque ſubjaceant, intelligant paſtores rurales, non ad laicam modo turbam, ſed etiam ad ſe pertinere, qui debent Decanis ſuis in licitis, & honeſtis omnibus reverenter auſcultare, & parere, & æquum eſt, ut obedientiam, quam ab inferioribus ſuis tanquam Chriſti vicarii exigunt, ſuperioribus exhibeant. Præcipimus ob id, ut viſitatores de obedientia, quam mavult Deus, quam ſacrificium, potiſſimum inquirant, nec ſinant inobedientiam impunitam.

Ne magiſtratus ſeculares Decanis, & Paſtoribus in officiorum ſuorum executione ſint impedimento.

ACcepimus Magiſtratus ſæculares quoſdam, & principum præfectos munera Eccleſiaſtica invadere, ac tyrannidem in Chriſti ſacerdotes, & clerum

A exercere, cogere paſtores, ut præter Eccleſiæ Catholicæ conſuetudinem, ſubditos ſub duplici ſpecie communicent, & ceremonias pie inſtitutas abrogent. Quos Schiſmaticos, atque cum Chore, Dathan, & Abiron, quos terra deglutivit, æternæ maledictioni obnoxios eſſe, e ſacra ſcriptura diſcimus. Alios quoſdam accepimus impedire Decanos rurales, quominus poſſint officia, & juriſdictionem ſuam exercere, ſynodos libere celebrare, & exceſſus corrigere, ſed judicium hoc vendicare ſibi, qui & ipſi intelligant ſe excommunicationem a jure, & canonibus latam incurrere: Quos & excommunicatos totius Concilii authoritate (ubi præmoniti non abſtinuerint) pronunciamus, & declaramus. Volumus quoque, ut viſitatores
B res tales Eccleſiaſticæ diſciplinæ, ac libertatis violatores, atque oppreſſores ad nos pro ulteriori eorum perſecutione perferant, quos ſi noſtræ ditionis fuerint, pro malis meritis plectemus: ſin alterius, eorum principibus, aut Cæſareæ Majeſtati plectendos denunciabimus.

Ne clandeſtina conjugia contrahantur, & tolerentur.

SÆpius experti, quanta mala ex clandeſtinis conjugiis oriantur, qualia ſunt perjuria, ſtupra virginum,adulteria,homicidia, parentum, & amicorum offenſiones, exhæredationes, ut prætereamus ea,quæ Cæſareæ M. Reformatio pie, & Chriſtiane commemorat, decrevimus, & ſtatuimus, ut clandeſtine contrahentibus tantiſper ſacramenta negentur, donec ab excommu-
C nicatione a Judice competente abſolvantur, atque ita in facie Eccleſiæ ſacramenti ſolemnia celebrent. Idem ſtatuimus de incolis, & advenis illis, de quibus ſuſpicio eſt eos in facie Eccleſiæ non eſſe conjunctos: qui aut matrimonii ſolemnes ritus in Eccleſia celebrent, aut alibi id ſe feciſſe idoneis teſtimoniis probent. Dum vero hujus gratia ad Eccleſiam convenitur, & qui junguntur, benedictioni ſacerdotali ſe ſubmittunt, abſit omnis levitas, & jocus ſæcularis, ſed cum Dei timore cogitent, quale ſit vinculum, quo colligantur, & quod Deus ſit, qui eos conjungat, ut diſcant in Chriſto nubere, cujus gratia, & dono torus immaculatus
D datur, & conſervatur.

Quod matrimonium debeat præcedere trina proclamatio, & nemo niſi a Paſtore, ad quem hoc pertinet, conjungi.

FIt ſæpe, ut dum Paſtor alter alterius ovile invadens, copulat virum, & fœminam ſibi non ſubditos, abſque Epiſcopi licentia, ut unus fiat duarum maritus, & contra una multorum uxor: Ideo ſub pœnis,& cenſuris canonicis ſtatuimus, & ordinamus, ut nemo Parochus, vel presbyter auſit ſibi non ſubditos copulare, niſi ſit alter alterutrius Parochus proprius, & Paſtoris alterius dimiſſorias literas acceperit, nec niſi
E in utriuſque parochia trinæ proclamationes, tribus diebus feſtis a ſe invicem diſtantibus, ad populi frequentiam præceſſerint.

Quod non debeant ſponſus, & ſponſa conjungi, niſi in Eccleſia, & tempore ab Eccleſia non interdicto.

SUperbiam eorum, qui Eccleſiam Dei contemnunt, reprimere volentes, mandamus, & præcipimus univerſis Parochis, & Presbyteris, ne quis alibi, quam in Eccleſia publice poſt miſſam auditam jungendos matrimonio copulet, nec alio tempore, quam jura permittant, ſub pœna ſuſpenſionis ab officio, quam ſacerdotes mandatum hoc prætergredientes incurrant: nec volumus per officiales noſtros cum quovis, niſi ex cauſis graviſſimis, & urgente magna neceſſitate, diſpenſari.

D

De communione, & confeſſione ſacramentali.

PErlatum eſt in Concilium multos reperiri atheos homines, qui ſacram communionem ab annis aliquot a ſuo Parocho non perceperint, quos veriſimile eſt, vel non communicaſſe, vel alibi clanculum apud ſchiſmaticos communicare. Quoſdam etiam adire ſacram Synaxim, de quibus non conſtet, utrum ſint confeſſi peccata ſua, abſoluti, an ſecus. Statuimus idcirco, ut quicunque Chriſtiano nomine volunt cenſeri, ſemel ut minimum in anno accipiant a ſuo Parocho ſacram communionem, ſecundum catholicæ Eccleſiæ ritum, ſub una tantum ſpecie. Et vel eidem prius confiteantur, vel ſi de eorum confeſſione probabilis eſt dubitatio, teſtimonium adferant, quod alibi ſint confeſſi, & abſoluti. Alioqui viventes ab ingreſſu Eccleſiæ arceantur, & mortui Eccleſiaſtica careant ſepultura.

Ne Fratres quatuor Ordinum audiendis confeſſionibus ſe intromittant, niſi ſint præſentati.

EXploratum habemus quoſdam e Fratribus quatuor Ordinum mendicantium juvenes, imperitos, & inexpertos ſacerdotes, fiducia privilegiorum ſuorum audire paſſim confeſſiones, & quoslibet paſſim abſque judicio, & diſcretione caſuum, quam nullam noverunt, abſolvere: Cui periculo obviare volentes, præcipimus, ne quis Fratrum Ordinum mendicantium confeſſiones audire præſumat, niſi legitimè, & ſecundum formam juris, nobis, vel comprovincialibus Epiſcopis præſentatus, & de iſtis, quæ ad officium illud pertinent, probe informatus ſit, & judicatus idoneus. Quod ſi priores, & guardiani non compulerint ſuos fratres ad ordinationis hujus obſervantiam, & diſſimulaverint, tales noverint ſe ab omni miniſterio Eccleſiarum noſtrarum cum ſuis fratribus ſubmovendos. Ne vero habeant, quod de præſentatione querantur, has gratis, ſalva ſcribarum moderata mercede, eis impartiemur.

De Pœnitentiariis Epiſcopalibus.

INſuper, ut conſcientiis ſcrupuloſis conſulatur, ac facilior pateat omnibus ad veniam, & abſolutionem peccatorum aditus, ordinamus noſtros in hac diœceſi Pœnitentiarios, qui facultatem habeant ſibi confeſſos ab omnibus caſibus nobis de jure, vel per ſtatuta Synodalia reſervatis in foro conſcientiæ abſolvendi. In primis Reverendum Cyrenenſem Epiſcopum, noſtrum in pontificalibus vicarium. Deinde metropolitanæ Eccleſiæ noſtræ presbyteros, canonicos, Theologos, omnes quoque intraneos, & extraneos collegiorum, & ruralium paſtorum decanos, & quatuor primarum parochialium Eccleſiarum in Colonia paſtores: ſcilicet Martini, Columbæ, Laurentii, & Albani: Priores quoque quatuor ordinum mendicantium, & præterea ex ordine Prædicatorum fratrem Gregorium de Tremonia, ex ordine Minoritarum fratrem Vvinandum ab Effren, Licent. Theologiæ: ex ordine Carmelitarum fratrem Vvilhelmum a Blatzhem: ex ordine Auguſtinenſium fratrē Henricum a Vuyerd. Præterea addimus in majori noſtra Eccleſia venerabilem licentiam Theologiæ, Joannem Lunem, Joannem Lamb, decretorum doctorem, Joannem ab Heinſberg, Theologiæ licentiatum, & Gofridum Ditmarum ab Hagem.

De Confeſſoribus Sanctimonialium.

VOlentes conſulere infirmitati ſanctimonialium, quas nonnunquam pudor, vel metus retinent a confeſſione libera, quando ad unum tantum patrem, vel confeſſorem eis familiariter notum alligantur, A unde fit, ut ſæpe non integre, ſed vix unquam libere, conſcientiam ſuam exonerent: & tamen ad ſacroſanctam communionem ſtatutis temporibus cum aliis accedant: clementer indulgemus, & concedimus, ut ſanctimonialibus bis, aut ter in anno fiat poteſtas, alii, quam ſuo presbytero confitendi, ab ordinario loci deputando, niſi proprius eorum viſitator, aut commiſſarius huic rei prius providerit.

De contemnentibus ſacram Unctionem.

RElatum nobis in Concilio eſt, impios quoſdam homines infirmitatis ſuæ tempore unctionem ſacram reſpuiſſe, ac contempſiſſe: quamobrem ſtatuimus, B ut ſi quis ſacramentum illud nobis ab Apoſtolo Jacobo tantopere commendatum contempſerit, Eccleſiaſtica careat ſepultura.

Eſt quoque in obſervatione dierum feſtorum multa varietas, de qua in proxima ſynodo noſtra diœceſana ſtatuemus. Ea vero, quæ hic conſtituta ſunt, judicio ſanctæ ſedis Apoſtolicæ, & œcumenici Concilii, ut omnia noſtra reverenter ſubmittimus: nec per ea ſacris canonibus, traditionibus Eccleſiaſticis, aut reliquis majorum noſtrorum provincialibus, & diœceſanis ſynodalibus conſtitutionibus volumus derogatum: Poteſtatemque præmiſſa omnia, & ſingula interpretandi, & declarandi, quoties opus fuerit, & viſum erit C expedire, nobis reſervamus. In cujus rei fidem, & teſtimonium ſigillum noſtrum præſentibus eſt appenſum. Datum in Metropolitana Eccleſia noſtra Colonien. 6. Aprilis anno Dom. 1549. *Submiſsio ſe Concil. judicio ſedis Apoſtolicæ.*

Concil. Moguntinum, ſub R. in Chriſto Patre, & Ampliſſimo Principe Sebaſtiano Archiepiſcopo Moguntino, &c. ſexta Maji, an. Dom. 1459.

PRAEFATIO.

SEbaſtianus Dei gratia, Sanctæ Sedis Moguntinæ Archiepiſcopus, Sacri Rom. Imp. per Germaniam Archicancellarius, & Princeps Elector, &c. Univerſo Clero, & populo per Diœceſim noſtram D Moguntin. ſalutem in Domino ſempiternam. Poſteaquam grave illud Paſtoralis muneris onus humeris noſtris (Domino ſic diſponente) incubuiſſet, ſane nunquam quaſi in dignitatis, & honorum faſtigio ſublimati, lætari potuimus, ſed quaſi in quadam ſpecula poſiti, ingentem, & anxiam ſolicitudinem animo concepimus, & quaſi importabile onus humeris ſuſtinentes, ad omnem ſuſcepti muneris recordationem frequenter ingemuimus. Non enim ignorabamus depoſitum, quod tradente, & commendante Chriſto ſuſcepimus, quanta in illo aſſervando cura, ſolicitudine, & labore deſudare nos oporteat: quantave pœna nos maneat, & quam terribilis nos Domini ſententia expectet, ſi quidquam de Theſauro illo, quem E Chriſtus, velut ſedulus, & prudens negotiator, pretio ſanguinis ſui comparandum duxit, noſtra forte incuria perire contigerit.

Accedebat ad cumulum ſolicitudinis noſtræ, & timoris noſtri pondus in immenſum augebat, quod functionem noſtram Paſtoralem in eam videbamus tempeſtatem incidiſſe, qua tot ſectæ, ſchiſmata, & omnes pene præteritorum temporum hæreſes, velut conſpiratione facta, agminatim in Eccleſiam irruerant, & diſperſum Chriſti gregem immanes lupi ad interitum rapiebant, & qua univerſa vitiorum corruptela, & graviſſimorum ſcelerum lues ovile Chriſti quaſi contagione perſerpens, oviculas Chriſti ſanguine redemptas crudelem in modum depaſcebatur.

Atque hac temporum iniquitate nobis nequaquam deſidiæ patrocinium, aut negligentiæ excuſationem præberi exiſtimabamus, ſed curam, & ſolicitudinem noſtram potius augeri, ut quanto gravioribus malis labo-

Digitized by Google

laborantem Eccleſiam conſpiciebamus, tanto attentiore animo, & ſtudio vigilantiore, in eam, quam Dominus nobis impoſuerat, Paſtoralis officii functionem incumberemus, & gregi nobis credito cuſtodiam ſimul, & diſciplinam ſedulo adhiberemus. Cuſtodiam quidem, ut ex commonitione noſtra cavere noxia, & ſalutaria appetere, peccata refugere, & virtutes ſectari, plebs nobis commiſſa ſedulo addiſceret. Diſciplinam vero, ut qui ſpretis ſalutaribus monitis, aut torpentes negligentia, aut malitia incitati, delinquerent, per nos a vitiis ſuis Eccleſiaſticæ cenſuræ ſeveritate coercerentur. Siquidem memineramus, hanc utramque curam Domino ovilis ſui cuſtodibus ſub gravi comminatione injungi. Cuſtodiam quidem, cum ait: *Si Speculator viderit gladium venientem, & non inſonuerit buccina, & populus ſe non cuſtodierit, veneritque gladius, & tulerit de eis animam: ille quidem in iniquitate ſua captus eſt, ſanguinem autem ejus de manu Speculatoris requiram.* Ezech. 33. Severitatem vero diſciplinæ Dominus a Paſtoribus exigens; *Non quæras*, inquit, *fieri Judex, niſi valeas virtute irrumpere iniquitates*: nimirum innuens, gravi culpa alligari eum, qui vitia ſubditorum, quæ pro poteſtate ſibi tradita compeſcendo emendare debet, diſſimulando nutrit, & auget. Et alibi Dominus Paſtorum negligentiam ſeveriſſimis minis increpans: *Ecce ego ipſe*, inquit, *ſuper Paſtores gregem meum de manu eorum requiram.* Ezech. 34.

His nos Domini commonitionibus incitati, jam inde ab initio ordinationis noſtræ propenſa voluntate ad debitam commiſſæ nobis functionis executionem, omnem animi, & conſilii vim convertebamus, ſed pios conatus noſtros inquietudo temporis illius impediebat, dum tumultibus, & bellis ferverent omnia, ac plane appareret ſeculum noſtrum jam nec vitia ſua ferre poſſe, nec remedia pati velle. Et jam nihil aliud, quam gravem Eccleſiarum ruinam, & de proximo imminentem Religionis noſtræ interitum oculis prævidebamus, niſi Deus pro immenſa ſua miſericordia miſeratus, Eccleſiam ſuam tot malis graviſſime afflictam, & ſub tantarum calamitatum onere jamjam ruituram, Invictiſſimi, & potentiſſimi Principis Caroli Quinti, Pientiſſimi, & vere Catholici Imperatoris, armis texiſſet, & a caſu præſervatam pia ejuſdem Imperatoris ſollicitudine ad priſtinæ ſecuritatis recuperandæ ſpem erexiſſet.

Cum igitur ſingulari Dei gratia, & miſericordia, & Chriſtianiſſimi, ac Potentiſſimi Imperatoris beneficio hæc quies Eccleſiis reddita eſſet, ut jam de rebus Religionis conſilia tuto capere liceret; Nos tantam opportunitatem, quam nobis divinitus concedi diu deſideraveramus, nequaquam negligendam rati, omnes animi, & conſilii conatus ad Eccleſiarum nobis ſubjectarum diſciplinam rite conſtituendam, & ad plebis commiſſæ ſalutem promovendam, adeoque ad totius Paſtoralis muneris noſtri functionem pro virili exequendam applicuimus. Et veterem Eccleſiæ conſuetudinem inſequentes, quam Apoſtoli nobis reliquerunt, & Sancti Patres quaſi per manus traditam ſedulo retinuerunt, ut quoties in fide Chriſtiana dubiæ quæſtiones orirentur, aut alioqui ancipiti malo Eccleſia periclitaretur, mox Synodum convocarent, & dubias quæſtiones ex ſcripturis ſanctis, juxta communem Sanctorum Patrum conſenſum, & receptam Eccleſiæ authoritatem, dirimerent, & ſuborientibus difficultatibus, & periculis collato inter ſe conſilio, matura, & ſalutaria remedia adhiberent: Nos quoque, poſt celebratam a nobis Synodum Diœceſanam, præſentibus malis etiam amplioris conſilii remedia credentes quærenda, juxta Sacrorum ſanctiones Provinciale Concilium duximus congregandum. Itaque Comprovinciales noſtros amicos chariſſimos, & dilectos in Chriſto Reverendos Coepiſcopos, ad diem ſextum Maji in civitatem noſtram (Moguntiam) evocavimus, e quibus cum Reverendus in Chriſto, & amicus noſter ſincere dilectus Mauritius, Epiſcopus Eyſtetenſis, vir inſigni eruditione præditus, & promovendæ Religionis zelo mirifice flagrans, per ſeipſum, plerique vero alii per idoneos nuncios, pietate, doctrina, prudentia, & conſilii magnitudine præſtantes viros, prompte comparuiſſent, omnium, qui convenerant, voluntates, ad Eccleſiæ tot malis afflictæ, & tantis cleri, & populi vitiis deturpatæ auxilium, & emendationem valde pronas deprehendimus. Qua animarum alacri pietate, & pia alacritate exhilarati, invocato Dei auxilio, ſine ampliore mora ſancto, & neceſſario negotio manus admovimus, & quantum is nos adjuvare dignatus eſt, cujus cauſam agebamus, in commune cœpimus conſulere, quanam ratione populos nobis commiſſos in officio continere, noxia quæque ab eis avertere, & ſalutaria eis providere, ac Eccleſias noſtras in pace, & puritate regere poſſimus, donec generale Concilium his tantis malis aptiora remedia provideret, & omnium abuſuum pleniorem emendationem, ac Deo propitio calamitatum, & diſſidiorum finem inveneri. Tandem, cum dies aliquot continuis deliberationibus abſumpſiſſemus, quæcunque ad Dei gloriam illuſtrandam, ad Eccleſiaſticæ diſciplinæ emendationem, & ad ſalutem commiſſi nobis Gregis promovendam apta, & ſalutaria nobis viſa ſunt, in Conſtitutiones divinæ legi, Orthodoxorum Patrum ſententiis, & ſacrorum canonum ſanctionibus, ac rectæ rationis judicio conſentaneas, congeſſimus, & eas, ut ab omnibus per civitates, & Diœceſes noſtras obſerventur, communi conſenſu publicandas decrevimus. Dedimus autem operam in iis noſtris Conſtitutionibus, ut ſollicitudinis, & Paſtoralis noſtræ curæ utramque partem complecteremur, & Gregi nobis commiſſo cuſtodiam ſimul, & diſciplinam præſtaremus: omnem curam adhibentes, quatenus in Eccleſiis noſtris ſimul ſalutarem Chriſti doctrinam, in qua vita, & ſalus Chriſtiani Gregis conſiſtit, a pravis opinionibus immunem, & puram conſervare, & diſciplinam Eccleſiaſticam magna ex parte collapſam erigere, & ſic Chriſto Principi Paſtorum oves, quas ſuo ſanguine redimendas ſibi exiſtimavit, in illo die incolumes ſiſtere valeamus: nequaquam immemores, ut ingentis meriti ſibi comparant fructum, qui ſuper Gregem Domini diligenti cuſtodia excubantes, ad juſtitiam erudiunt, & ad ſalutem promovent multos: ſic æterni ſupplicii ſe reos conſtituere, qui ad Paſtoralis officii functionem admoti, ſua negligentia interire ſinunt animas, pro quibus ſanguinem ſuum impendere, & acerbiſſimam mortem tolerare ſuſtinuit Chriſtus Filius Dei.

Synodi Provincialis Moguntinæ Methodus de Doctrina Chriſtiana.

NOs igitur juxta Apoſtoli commonitionem attendere volentes univerſo gregi, in quo nos *Spiritus ſanctus poſuit Epiſcopos regere Eccleſiam Dei, quam acquiſivit ſanguine ſuo*: Act. 20. Heb. 13. memores nos aliquando coram juſto Judice, pro animabus commiſſæ nobis plebis, rationem reddituros eſſe, in primis ſollicita cura duximus providendum: Ut in Eccleſiis per univerſam noſtram provinciam, & Diœceſes conſtitutis, ſana, & ſincera, tum etiam una, conſentiens, 1. Pet. 2. Epheſ. 4. & concors ſacroſanctæ fidei noſtræ doctrina tradatur, quatenus populi curæ noſtræ commiſſi, ſicut uno Baptiſmo in ſpem vivam regenerati unum colunt Deum, unamque fidem profitentur, & unam omnes ambiunt unius Patris in cœlo hæreditatem: ſic ad eandem una concordi doctrina erudiantur.

Proinde univerſos, & ſingulos Paſtores, Parochos, Concionatores, & Curatos, per civitates, & Diœceſes noſtras conſtitutos, in Domino exhortamur, eiſque diſtricte præcipiendo injungimus, ut tum univerſam Chriſtianam doctrinam, juxta receptum ſanctorum ſenſum (vitatis noxiis novitatibus, & ſuſpectis opinioni-

nionibus penitus omiſſis) plebibus ſibi commiſſis fi- A deli cura tradant: Tum vero eos præcipue, qui hiſce temporibus in controverſiam trahuntur, ſacroſanctæ Religionis noſtræ Articulos in eam, quæ ſequitur, ſententiam explicent.

De ſancta Trinitate, & fide Catholica.

CAPUT PRIMUM.

PRincipio, ut ſuperbenedictæ Trinitatis fidem ſimplici populo non anxia nimis, & ſcrupuloſa, ſed plana, & ſimplici oratione, juxta ſcripturæ ſacræ, & trium Symbolorum, Apoſtolici, Nicæni, & Athanaſii traditionem, exponant, & eos unum Deum in Trinitate, Trinitatem in unitate credere, B & confiteri edoceant. Unum, eundemque Deum in eſſentia, & in perſonis Trinum: Patrem, & Filium, & Spiritum ſanctum.

De Creatione, & conſervatione mundi.

CAPUT II.

HUnc Deum conditorem, conſervatorem, & gubernatorem eſſe rerum omnium, in pœnis, & vindictis juſtum, ſimul & miſericordem: in donis liberalem, omnis quidem boni, ſed nequaquam mali culpæ authorem: Siquidem nos peccata, nulla impulſi neceſſitate, ſed malitia, & vitio noſtro, perpetramus.

De hominis Creatione.

CAPUT III.

Geneſ. 2. INter cætera bonitatis, & potentiæ ſuæ opera, Deum ab initio hominem ad imaginem, & ſimilitudinem ſuam condidiſſe, corporis, & animæ viribus rectum, ornatum juſtitia, & gratia: intus in anima Eccleſ. 15. pravis moribus vacuum, in corpore infirmitatis omnis & omnium ærumnarum expertem, & a moriendi neceſſitate immunem. In voluntate ad bona, malaque appetenda ex pari liberum.

De lapſu hominis.

CAPUT IV.

QUi cum mandatum Dei conditoris ſui prævaricatus eſſet, ſanctitatem, gratiam, & juſtitiam, Geneſ. 3. in qua erat conſtitutus, juſtiſſimo Dei judicio amiſit: Eccl. 40. iræ Dei, ac damnationi obnoxius, & in corpore, Geneſ. 6. ſimul & anima factus deterior, ut jam in corpore famem, ſitim, & innumeras alias miſerias, & infirmitates, in anima concupiſcentiam ad mala prolicientem, multaſque noxias, & moleſtas ærumnas, ac tandem utriuſque, videlicet corporis, & animæ mortem ſuſtineret.

De peccato Originali.

CAPUT V.

Rom. 5. Epheſ. 2. Geneſ. 8. 1. Cor. 2. HOc primorum hominum peccatum propagatione in omnes homines tranſire, ac ſecum pœnam ſuam trahere, ut ſint natura omnes homines iræ Dei, mortis, & damnationis rei, & in peccatum proni: Qui per libertatem arbitrii ſui (quæ exigua, & infirma in iis reſidet) nondum adjuti gratia Dei, ea, quæ ſunt ſpiritus, & ad ſalutem conferunt, non agnoſcere, nedum appetere queant.

De redemptione per Chriſtum.

CAPUT VI.

AB hoc Originalis peccati morbo homines ſola Rom. 5. Dei miſericordia, per Redemptionem, quæ eſt Eſaia 54. in Chriſto Jeſu, liberari: Qui infirmitates, & languo- 1. Petr. 2. res noſtros in ſe ſuſcipiens, & peccata noſtra in cruce 2. Cor. 5. Epheſ. 5. Tit. 2. perferens in corpore ſuo, Patri nos reconciliavit, ut ſatisfactionem pro delictis noſtris, quam in noſtris meritis non invenimus, de Chriſti ſanguine, & meritis ejus aſſumamus: Cui dum per Baptiſmum inſerimur, per Spiritum ſanctum mundamur, & omnem reatum, quem naſcendo, vel proprie peccando contraximus, renaſcendo exuimus, & ab omni prorſus peccato liberamur, & per Spiritum ſanctum ſanctificamur, & innovamur ſecundum internum hominem, vireſq; contra relictæ concupiſcentiæ impetus accipimus, *ut jam non regnet peccatum in mortali noſtro corpore*: Rom. 6. nec ad culpam nobis, ſed ad meriti occaſionem, ſi per gratiam Dei graviter pugnaverimus, concupiſcentia in nobis ſit relicta.

De juſtificatione.

CAPUT VII.

ATque hac ratione juſtificari homines, cum qui Rom. 5. C immundi, & natura iræ filii, & damnationis Tit. 3. rei ſunt, per Chriſti meritum peccatorum ſuorum remiſſione impetrata, renovantur ſpiritu Dei per Chriſtum ſecundum internum hominem: Ut jam juſtificati gratia ipſius, & reconciliati Deo, & ab æternæ damnationis reatu abſoluti, hæredes ſint ſecundum ſpem vitæ.

Talis autem Juſtificationis initium ex Dei gratia provenire, qua ante omne meritum, dum adhuc inimici, & peccatores ſunt, excitati, & adjuti, & eidem gratiæ ſic excitanti, & adjuvanti conſentientes, & cooperantes, ad Juſtificationem diſponuntur.

Hanc vero prævenientem gratiam, cum per alia Geneſ. 2. 3. Act. 10. media, tum potiſſimum in prædicatione verbi, ad con- Joan. 1. 3. Ro. 3. verſionem hominis operari, dum homo peccatorum ſuorum admonitus, & a Deo juſto Judice conſtituta peccatis ſupplicia metuens, mox excitatus, & adju- D tus Dei gratia, a timore peccati ad Dei miſericordiam cogitatione deflectit: & cum alia omnia in ſcripturis revelata, tum hoc præcipue fide firma capit, Deum peccatoribus propter Chriſtum miſereri velle: Qua ſubnixus fiducia, ſpem concipit, & timorem animo ejicit, ac Deum, quem ad miſerendum proclivem, ſibique jam propitium credit, diligere, & peccata, quę ipſum a Deo ſeparabant, odiſſe incipit, jamque Deo per Baptiſmum uniri: Si nondum eſt in Chriſto regeneratus, aut ſi poſt acceptam Juſtificationis gratiam in peccata relapſus eſt, per pœnitentiam Deo reconciliari deſiderat, eique per vitæ novitatem placere, & per mandatorum ipſius obſervationem perpetuo adhærere velle proponit. Sicque is, qui tunc primo fidei Chriſtianæ initiandus venit, regenerationis la- E vacro ſuſcepto, aut ſaltem votis expetito, dum ſuſcipiendi facultas non ſuppetit: Ille vero, qui poſt acceptam Juſtificationis gratiam per peccatum rurſus excidit, per pœnitentiæ remedia Juſtificationem accipit. Quæ cum peccatorum remiſſione etiam ſanctificationem, & interni hominis innovationem confert, quatenus per meritum Paſſionis Chriſti, quod jam credenti communicatur, cum venia peccatorum homo etiam Dei gratiam, & per Spiritum ſanctum una cum fide, ſimul Charitatem in corde diffuſam, ac ſpem accipit. Hiſque Dei donis in ipſo perma- Rom. 5. nentibus non jam ſolum reputatur, aut nominatur, ſed vere exiſtit juſtus, non tamen ſua propria, aut ſuis meritis comparata, ſed ex gratia Dei, per

Chri-

Digitized by Google

Rom. 3. Epheſ. 2. Chriſtum donata, & communicata juſtitia. A

Itaque hominem juſtificari gratis per fidem, quia nullis præcedentibus meritis juſtificatio acquiritur, ſed ex Dei gratia per Chriſtum donatur his, quibus in eum credentibus mortis ejus, & fuſi pro peccatoribus ſanguinis meritum applicatur.

De charitate, bonis operibus, & merito eorum;

CAPUT VIII.

1. Joan. 3. CHaritatem vero, ſine qua nemo juſtus eſſe poteſt, jam tum, cum in Juſtificatione hominis accedit, operibus bonis gravidam eſſe, nec otioſam manere in B vere juſtificatis: Quin oblata occaſione, & facultate permiſſa, promat de ſe opus bonum, & quotidiana faciat juſtitiæ incrementa, ſecundum ſcripturam: *Qui* Apoc. 22. Rom. 6. *juſtus eſt, juſtificetur adhuc*; Ea vero, quæ juſtificati jam, membra ſua exhibentes arma juſtitiæ in ſanctificationem, fide per dilectionem operante fecerint Gal. 5. opera: Tum quia Deus bene operantibus, & in ipſo ſperantibus mercedem miſericorditer promiſit: Tum etiam, quia ejuſmodi juſtificatorum opera gratiæ Dei effectus ſunt, & movente, & adjuvante Spiritu ſancto fiunt, vere bona, & Deo grata, ac remuneratione vitæ æternæ digna eſſe.

Non enim ſecundum humanas vires æſtimanda ſunt juſtificatorum opera, ſed ſecundum eam gra C tiam, quam in ipſos influit Chriſtus, ex qua deinde Joan. 15. Rom. 4. bona ipſorum opera promanant: & ſecundum eam dignitatem, quam de Spiritu ſancto, velut omnis boni operis motore, & operatore, ſumunt. Sic enim extenuandæ vires humanæ, ut non ſimul & gratia Dei vilis reputetur: Sic in bono opere faciendo, deprimenda eſt facultas hominis, ut interim cogitemus, Spiritus ſancti motum & in nobis efficacem, & apud Deum acceptum, ac pretioſum eſſe.

Obſervationem mandatorum Dei vere Chriſtianis eſſe poſſibilem.

CAPUT IX.

Phil. 4. EX eadem cauſa demonſtrandum eſt, Mandatorum Dei obſervationem renatis, ac juſtificatis eſſe poſſibilem, non ſecundum Naturæ infirmitatem, quam habent cum aliis hominibus communem: ſed ſecundum gratiam Chriſti, qua imbuti ſunt, & ſecundum opem Spiritus ſancti, quem renati, ac juſtificati acceperunt: Ut jam divinorum præceptorum obſervatio renatis tanto ſit poſſibilior, quanto majorem gratiam, eodem ſemper opitulante Spiritu, vel ſemel acceptam retinent, vel amiſſam novo ſubinde munere recuperant.

De vera libertate Chriſtiana.

CAPUT X.

Rom. 5. EAm vero libertatem ſuam (quam lex ſpiritus, quæ eſt ipſa Charitas, diffuſa in cordibus noſtris, nobis affert) Chriſtiani intelligant, non ut impleant ea, quæ in mandatis Dei exiguntur, ſed quatenus ad ea adimplenda, non ut alii homines pœnarum metu, & imperio legis compellantur, ſed ea jam non inviti, immo vero volentes faciant: Ita ut obedientia ipſorum ſecundum animi promptitudinem, & in recte factis lætitiam, vera libertas, ſecundum præcepti adimpletionem, plena, & pia ſervitus exiſtimetur. Alioqui cupiditatibus fræna laxare, & carnis curam ſecundum ejus deſideria facere, non Chriſti libertas, ſed pernicioſa diaboli ſervitus reputanda eſt.

De ſacramentis in genere.

CAPUT XI.

DOceant etiam Paſtores noſtri, Septem eſſe Ecclesiæ Sacramenta divinitus inſtituta, per quæ Rom. 3. velut apta remedia, atque inſtrumenta, & peccatis noſtris mederi, & ſuæ gratiæ munera nobis impertiri Deus voluerit: eaque non eſſe ritus ſimplices (quod quidam impie confingunt) ſed ſacroſancta ſignacula, & efficacia ſigna, quæ rite ea ſuſcipientes, gratiam eis conferendo, ſanctificent. Gratiam vero Sacramentorum, non ex ipſa externarum rerum virtute, nec ex merito Miniſtri, ſed ex internæ, & divinæ operationis virtute, æſtimandam eſſe.

Modus doctrinæ circa Baptiſmum.

CAPUT XII.

ET ut populus virtutem, ac fructum uniuſcujuſque 1. Cor. 6. Act. 2. Sacramenti plane intelligat, concordi doctrina erudiri populos nobis commiſſos volumus, ut cre- Rom. 7. dant Baptiſmi virtute omne prorſus peccatum tam Originale, quam Actuale remitti, nec quidquam in rite Baptizato relinqui, quod ab ingreſſu regni cœleſtis remorari eum queat. Concupiſcentiam enim, quæ poſt Baptiſmum in nobis ad agonem, non ad culpam relinquitur, jam non eſſe peccatum vera ratione peccati: ſed peccatum ob id appellari, quod per peccatum facta, & ex peccato relicta ſit, & ad peccatum amplius inclinet.

De Baptiſmo parvulorum.

CAPUT XIII.

DAtum etiam Parvulis in fide Eccleſiæ Baptiſmum, ad abolendum Originale peccatum, & ad ſalutem conſequendam efficacem eſſe: Eumque ſemel rite, etiam a parvulo, ſuſceptum, aut ab hære- D tico, vel infideli in forma Eccleſiæ, cum recta intentione datum, ſine injuria Chriſti (in cujus mortis ſimilitudinem ſemel pro nobis redimendis tolerat, traditur) ſine grandi piaculo amplius iterari nec poſſe, nec debere: ne invocatio ſanctiſſimi nominis Dei, in qua ſe- Rom. 6. mel ablutio data eſt, per iterationem quaſi vana accuſetur: & mors Domini, in cujus ſimilitudinem ſemel baptizamur, repetito Baptiſmo, quaſi inefficax arguatur.

Baptiſmum adhibitis Ritibus ſecundum veterem Eccleſiæ morem adminiſtrari debere.

CAPUT XIV.

E PArochis vero, & aliis Eccleſiarum Miniſtris, per noſtras ditiones conſtitutis, ſedulo injungimus, & ſub gravi pœna prævaricantibus ſine remiſſione infligenda comminamur, ne aliter, quam adhibitis Exorciſmis, & Exſufflationibus, Unctionibus etiam, & cæteris ritibus, per Catholicam Eccleſiam ab antiquo obſervari ſolitis, & in aqua non prophana, ſed ſolemni benedictione, & ſacri Chriſmatis unctione ſanctificata, extra caſum neceſſitatis Baptiſmum adminiſtrare præſumant.

Unctiones in Baptizatis parvulis omiſſas expleri debere.

CAPUT XV.

CUm autem circa ſacrum Baptiſma non raro eve- De conſec. d. 4. cap. ab antiqua. nire ſoleat, ut myſticæ illæ Unctiones, jam inde ab

Digitized by Google

ab initio Religionis Chriſtianæ per univerſam Eccleſiam A adhiberi ſolitæ, vel ex neceſſitate propter metum imminentis mortis infantium, vel etiam ex contemptu omittantur: Nos Parochis noſtris hanc curam ſerio injungimus, eiſque diſtricte præcipiendo mandamus, ut de pueris ſic baptizatis diligenter inquirentes, ſi comperetint alioqui debitam verborum formam obſervatam, Baptiſmum quidem ſic traditum approbent: Eos vero, qui, dum baptizarentur, Unctiones non receperunt, ſerio exhortentur, & ſedulo inducere tentent, ut conſuetas Unctiones cum Oleo ſancto, in pectore, & ſcapulis, & in vertice cum Chriſmate (adjunctis ſolitis precationibus, quæ in Agendis habentur) alioſque ritus omiſſos, in ſeipſis per Catholicum Sacerdotem juxta vetuſtiſſimum Eccleſiæ B morem caute, & pie ſuppleri curent. Quod ſi deprehenderint in tali Baptiſmo nec formam debitam eſſe obſervatam, his, qui ſic baptizati fruſtra putabantur, tutum Baptiſma ſecundum Eccleſiæ ritum tradant.

Baptiſmum ante meridiem adminiſtrari debere.

CAPUT XVI.

ET ut tanto myſterio debita omnino reverentia exhibeatur, Parochos, & Eccleſiarum Miniſtros ſerio monemus, ut mane intra officia Divina, aut mox poſt ea peracta (non autem tempore pomeridiano poſt epulas, & prandia, niſi neceſſitas, aut periculum infantium accelerare Baptiſmum expoſcat) cum multa C ſobrietate, & accurata devotione Baptiſmum adminiſtrent; comeſſationes vero, & parum ſobria convivia, quæ in quibuſdam locis poſt Baptiſmum fiunt, per Civiles Magiſtratus inhiberi, aut ſaltem ad moderationem Chriſtianis dignam reduci volumus.

Modus doctrinæ circa Sacramentum Confirmationis.

CAPUT XVII.

Joan. 14. 15. 16. Act. 8. 19.

SAcramentum Confirmationis ex inſtitutione Chriſti, D & Apoſtolorum praxi, Eccleſiæ relictum eſſe, in quo, juxta Domini promiſſionem, Spiritum ſanctum, quo in Baptiſmo ad peccati emundationem ſignati ſumus, cum novo gratiæ ſuæ munere accipimus; videlicet ut virtute ejus contra Satanæ tentationes muniamur: ut gratia ejus ad melius capienda fidei myſteria illuminemur: & ad confeſſionem Chriſti fiduciam, & contra vitia robur accipiamus. Quæ omnia Chriſtus Dominus, per Spiritum ſanctum, quem miſſurus erat, fidelibus conferenda, diſerte promiſit. Ea vero, ut erant a Chriſto promiſſa, ipſis Apoſtolis in die Pentecoſtes exhibita, & ab eiſdem per manuum impoſitionem in alios transfundi cœpta, actus ipſorum ſatis teſtantur: Unde Eccleſia Catholica Spiritum E ſanctum per manus Epiſcoporum fidelibus tradendi normam accepit.

De unctione Chriſmatis in Confirmatione.

CAPUT XVIII.

Ibidem.

DIligenter etiam populum inſtruant, cur hoc Sacramentum, ab initio ſola manuum impoſitione exhibitum, mox ſub ipſis temporibus Apoſtolorum ex eorundem traditione, adhibita Chriſmatis unctione, cœperit conferri. Nam cum in initio Spiritus ſanctus ad evidentiorem recentis adhuc fidei commendationem, ſigno viſibili influeret confirmatis: externa Unctione, quæ illam internam deſignaret, tunc non erat opus. Poſtea vero adulta Eccleſia, & ſtabilita fide, cum ſigna externa apparere ceſſaverunt, nec jam amplius Spiritus ſanctus viſibiliter deſcenderet, mox in locum viſibilis ſigni Unctio Chriſmatis adhiberi cœpit, quæ his, qui confirmarentur, internam, & ſpiritalem Unctionem repræſentaret, ut quid intus agatur per gratiam, foris aliquo viſibili ſigno innoteſcat, & verbi fidem externi elementi ſimilitudo confirmet.

De cognationibus, ex his duobus potiſſimum Sacramentis, Baptiſmi, & Confirmationis, provenientibus.

CAPUT XIX.

Ex Con. Mogunt. Domini Petri. De conſec. diſt. 4. c. Non plures.

NOn raro ex impedimentis cognationum ſpiritualium difficultates, & pericula ſolent evenire: Ad quæ cohibenda decernimus, ne cuiquam, ſive ex ſacro fonte levando, ſive ad Sacramentalem Confirmationem tenendo, plures, quam unum Patrinum liceat adhibere.

Modus doctrinæ circa Sacramentum Pœnitentiæ.

CAPUT XX.

POenitentiam, velut ſecundam poſt naufragium tabulam, cujus præſidio in peccatorum voraginem relapſi denuo perniciem effugimus, & gratiam reconciliationis, & remiſſionis peccatorum recipimus, Paſtores noſtri in Eccleſiis ſedulo urgeant, & admoneant fideles, his partibus integram, & utilem Pœnitentiam abſolvi, Contritione, Confeſſione, & Satiſfactione.

De Contritione.

CAPUT XXI.

NEque enim remitti peccatum, cujus eum, qui admiſit, non pœniteat.

De Confeſſione.

CAPUT XXII.

ET cum ad ſananda hominum peccata Chriſtus duplicem miniſtris Eccleſiæ ſuæ poteſtatem reliquerit, ut remittant, aut retineant, ſolvant, aut ligent: quatenus id remedium ſanandis peccatis apponendum nobis Dominus tradidit, eatenus Confeſſionem cum enumeratione peccatorum faciendam nobis commendaſſe: ut ex recenſione peccatorum is, qui diſcernendi poteſtatem accepit, ſciat, utram commiſſi muneris partem debeat exercere.

De Satiſfactione.

CAPUT XXIII.

SAtiſfactionem vero ab his, qui deliquerunt, doceant præſtandam. Non illam quidem, qua culpa peccati, & æterna pœna diluitur: hæc enim Satiſfactio ex ſola Chriſti propitiatione donatur: ſed illa a nobis præſtanda eſt, qua pœna temporalis, quæ poſt culpæ remiſſionem nonnunquam remanet, aut Eleemoſynis, aliiſque pietatis operibus redimitur, aut Jejuniis, & aliis Satiſfactionibus (quæ tamen ipſæ etiam ex merito Paſſionis Chriſti efficaciam ſumunt) avertitur. Dan. 4. 4. Cor. 11.

De abſolutione.

CAPUT XXIV.

SAcerdotes vero, qui Confeſſionibus audiendis dant operam, abſolutionis formam non intricent pluribus membris, aut conditionibus appoſi-

tis:

Digitized by Google

tis: ſed planis, & ſimplicibus verbis depromant. Ego abſolvo te a peccatis tuis, in nomine Patris, & Filii, & Spiritus ſancti. Non tamen prohibemus, ut idoneo loco, ſeu ante abſolutionem, ſeu poſt eam orationes pro petenda delictorum venia adjungant. A

De iis, qui confeſſionibus audiendis præfici debent.

CAPUT XXV.

Ex ſynodo celebrata Mogunt. ſub Cardinale Nicolao Tit. S. Petri ad Vincula, & Theodorico Archiepiſ. an. 1453.

EPiſcopis, qui curam animarum ſuſceperunt, hac præſertim tempeſtate, qua variis, & pernicioſis opinionibus ſimplicium animi miſerandum in modum depravantur; ſummo ſtudio enitendum eſt, ut audiendis Confeſſionibus, quæ ad formandas conſcientias opportune ſerviunt, Sacerdotes viri integri, & periti præficiantur. Unde omnes Superiores fratrum mendicantium (qui in hac parte Parochis in adjutorium accedunt) inducendos cenſemus, & ſerio monemus, ut fratres ſuos, quos ad audiendas Confeſſiones admittere deſtinaverint, prius Commiſſariis noſtris exhibeant, qui eos aut per examen, aut fide digno ſuorum Superiorum teſtimonio dijudicent, num idonei ſint, quibus ovium Chriſti ſalus tuto committi queat. B

De reſervatione Caſuum relevanda.

CAPUT XXVI.

NE autem propter caſus reſervatos, a ſalutari Confeſſionis remedio homines retrahantur, dum vel in promptu Sacerdotem non inveniunt, qui eos abſolvere poſſit: vel etiam famæ ſuæ, & ſumptui timent, ſi longius pro abſolutione conſequenda ablegentur: Nos pudori ſimul, & ſumptibus ſubditorum noſtrorum conſulere volentes, præſenti decreto ordinamus, & conſtituimus, ut deinceps omnes Parochi per provinciam noſtram rite ordinati, & vocati, omneſque fratres mendicantes, per ſuos Superiores, ut præmittitur, præſentati, & per commiſſarios noſtros approbati, poteſtatem habeant, vice, & nomine noſtro, abſolvendi Laicos contritos, & confeſſos a quibuſcunque peccatis occultis, quantumvis gravibus, & enormibus, quæ alioqui authoritati noſtræ ordinariæ reſervari debebant: exceptis duntaxat Homicidis, Hæreticis, & Excommunicatis, ad nos, vel Commiſſarios noſtros mittendis. C

Ne Religioſi laicos communicent ſine conſenſu Parochorum.

CAPUT XXVII.

Ex Concilio Fritzlarienſi.

NUlli tamen Religioſo (etiamſi ad confeſſiones audiendas, ut præmittitur, admiſſus fuerit) licere volumus cuiquam Laico ſacroſanctæ Euchariſtiæ communionem, ſine ſpeciali conſenſu Parochi, ad cujus curam ille pertinet, porrigere. Quemadmodum & Parochis omnibus ſerio inhibemus, ne quemquam alienum Parochianum, ſine conſenſu ſui Parochi, extra neceſſitatem ſive ad confeſſionem, ſive ad ullius Sacramenti perceptionem recipiant: Si tamen ſubditus rationabilem cauſam allegans, alii Sacerdoti Confeſſionem faciendi conſenſum a ſuo Parocho petiverit, talem ei conſenſum volumus non denegari. D

Sine teſtimonio factæ confeſſionis nemo ad ſacra Euchariſtia perceptionem admittatur.

CAPUT XXVIII.

1. Cor. 11.

ET ne contempto Confeſſionis remedio, homines ſacroſanctam Euchariſtiam percepturi, periculum ſibi, quod Apoſtolus indignis, & inexploratis graviter comminatur, accerſant, Parochis noſtris injungimus, ne poſthac quenquam Parochianum, qui non ſuo Parocho Confeſſionem fecerit (ſaltem ubi non factæ Confeſſionis ſuſpicio ſubſit) ſine teſtimonio ejus, cui Confeſſionem fecit, ad ſacroſanctam Euchariſtiam admittere præſumant. E

De Confeſſione non revelanda.

CAPUT XXIX.

Ex Conc. Fritzlar.

MAgnam etiam cautionem adhibere debent Confeſſarii Sacerdotes, ne de inuſitatis criminibus, præſertim a junioribus inquirendo, inexpertis, novæ cupiditatis, aut criminis ante non tentati occaſionem objiciant. Caveant etiam, ne Confitentis peccatum ſermone, vel ſigno, vel aliqua ulla ratione prodant. Sed ſi conſilio ſuper aliqua re, in Confeſſione ſibi manifeſtata indiguerint; rem ipſam, ſine ulla authoris mentione, ad peritiorem referant. Quod ſi Sacerdos alicujus crimen, per Confeſſionem ſibi compertum, vel aperto judicio, aut ſaltem conditionis, aut loci, aut viciniæ, aut cujuſcunque circumſtantiæ ſignificatione, revelaverit, a Beneficio Eccleſiaſtico remotus, ad arctum Monaſterium ad agendam pœnitentiam retrudatur. Nec etiam Sacerdos confeſſarius a quoquam ſibi Confitente, de peccatis alterius expreſſo nomine ullo modo inquirere præſumat.

De pœnit. & rem. cap. Omnis.

De pœnit. & remi. Ex Concil. Fritzlar.

De ſatisfactionibus.

CAPUT XXX.

SAcerdotes etiam Confeſſarios monemus, eiſque præcipiendo injungimus, ne in uſura, furto, rapina, aut fraude, abſolutionem Confitenti impertiantur: niſi ea, quæ injuſte abſtulit, quatenus ejus facultates permittunt, ſe reſtituturum promiſerit. In aliis levioribus delictis ſatisfactiones, juxta qualitatem culpæ, aut confitentis poſſibilitatem moderentur.

Eoſdem hortamur juxta delictorum qualitatem Satisfactionis modum temperent, & avaris eleemoſynas, incontinentibus jejunia pro ſatisfactione imponant. Quo ſemper Confitentium vitia contrariis virtutibus compenſentur.

Modus doctrinæ circa Sacramentum Euchariſtiæ.

CAPUT XXXI.

DE veritate corporis, & ſanguinis Dominici in Euchariſtia plebem ex verbis Domini inſtruant, ut credant, poſt Conſecrationem, ſub ſpeciebus panis, & vini veram corporis, & ſanguinis Domini ſubſtantiam contineri: nec jam dividi Chriſtum, aut ſanguinem ejus a carne ſeparari unquam poſſe, quoniam amplius non moritur; ideoque ſub alterutra ſpecie Chriſtum integrum contineri, & ſub una ſpecie tantum a fidelibus, quantum ſub utraque ſumi.

De Communione unius ſpeciei.

CAPUT XXXII.

CUm autem nemo fidelium dubitet, virtutem ſacroſanctæ Euchariſtiæ non ex ſpeciebus pendere, ſed ex vivifica Chriſti carne, & ſanguine provenire: jam ne hoc quidem quiſquam fidelis dubitare debet, illum ſub una ſpecie communicandi morem ad ſalutem ſumentium æque utilem, & efficacem eſſe, quam alterum ſub utraque: cum conſtet, non minus accipi in una ſpecie, & eum quoque communicandi morem in una ſpecie, jam inde ab initio praxis Chriſti, & Apoſtolorum in Eccleſiam introduxerit. Unicuique autem fidelium, ex his duobus communicandi modis, eum merito tenendum eſſe, quem Eccleſia,

Digitized by Google

cleſia, propter cauſas rationales, pro temporum ratione elegerit, & populo tradiderit obſervandum. A

Ut a jejunis, & confeſſis Sacroſancta Euchariſtia ſumatur.

CAPUT XXXIII.

PArochis etiam, & Miniſtris Eccleſiarum ſerio inhibemus, ne cui extra caſum infirmitatis, aut neceſſitatis ſacroſanctam Euchariſtiam, niſi jejuno, & confeſſo porrigere præſumant.

Modus doctrinæ circa Sacramentum Extremæ Unctionis.

CAPUT XXXIV.

SAcram Unctionem doceant Paſtores noſtri, ad infirmorum, & eorum, qui ad vitæ exitum vergunt, præſidium, a pio Domino traditam eſſe, quam ejus juſſu primi Apoſtoli exercuerunt. Quæ dum per orationem fidei infirmis adhibetur, per divinæ virtutis operationem contra corporis infirmitates, & terrores conſcientiæ, alleviationem, & hilaritatem rite ſumentibus præbet, leviora peccata tollit, & graviorum reſtantes reliquias expurgat, juxta Apoſtoli teſtimonium, & receptam conſentientis Eccleſiæ doctrinam.

Modus doctrinæ circa Sacramentum Ordinis.

CAPUT XXXV.

IN collatione Ordinum, quæ cum impoſitione manuum, velut viſibili ſigno, traditur; doceant, rite ordinatis gratiam divinitus conferri, qua ad Eccleſiaſtica munera rite, & utiliter exercenda apti, & idonei efficiantur, & quæ rata ſint, & efficacia, quæ a rite ordinatis in Eccleſia, juxta Chriſti, & Eccleſiæ inſtitutionem, geruntur. Hanc vero gratiam eſſe ordinis, & muneris, non hominum, aut perſonarum, nec ad cujuſquam privatam, ſed ad communem totius Eccleſiæ utilitatem accommodari. Ideoque in rite ordinatis, ſive boni, ſive mali ſint, efficacem eſſe. Atque ita inter diſpares Miniſtros Domini noſtri dona ſemper æqualia, ſemper bona, & ſancta D permanere.

Modus doctrinæ circa Sacramentum Matrimonii.

CAPUT XXXVI.

DE hoc Sacramento doceant Paſtores noſtri, Matrimonium ab initio ad officium inſtitutum, tandem ex Dei benignitate infirmis hominibus ad remedium ceſſiſſe; ut jam hæc maris, & fœminæ commixtio, quæ alioqui, propter turpem concupiſcentiæ motum, peccato ex ſe non careret, propter gratiam Sacramenti, conjugibus ad peccatum non imputetur: Sed ſit *honorabile in omnibus connubium, & torus immaculatus*: eſſe autem conjunctionem E maris, & fœminæ, duorum tantum, nec alicujus tertii conſortium, nec duorum a ſe invicem ſeparationem, niſi per alterius mortem, ullo modo admittentem. Quod ſi ob fornicationem (quæ ſola illis ſeparandi cauſa a Domino permiſſa eſt) conjuges invicem dimiſerint, manere debere innuptos, aut dimiſſo conjugi reconciliari, & neutri eorum, donec vixerit prior conjux, ad ſecunda tranſeundi Matrimonia poteſtatem eſſe.

Hebr. 13. — *1. Cor. 7.*

Matrimonia etiam ſine conſenſu parentum legitime inita non debere reſcindi.

Hanc conjunctionem ex libero conſenſu contrahentium per verba de præſenti expreſſo ſtabiliri, nec a parentibus (ſi forte eorum voluntas non acceſſerit) reſcindi poſſe.

Monendos liberos, ne, inſciis parentibus, contrahant.

CAPUT XXXVII.

VOlumus tamen liberos ſedulo admoneri, ut divini præcepti memores, velint in parentum eſſe poteſtate, nec, illis inſciis, aut invitis, inire Matrimonia, aut quidquam rei ſeriæ inchoare præſumant.

De Matrimonii Solemnitate.

B

CAPUT XXXVIII.

ET ut Matrimonio ſuus honos conſervetur, conjunctiones conjugum volumus in conſpectu Eccleſiæ, adhibita celebritate conſueta, confirmari: ne per occultas copulationes, ſub prætextu conjugii, illicitæ libidines graſſentur. Et ut pericula, quæ ex clandeſtinis copulationibus ſuboriri poſſunt, excludantur; nomina contrahere volentium, ante conjunctionem, tribus diebus feſtivis, non immediate ſe invicem ſequentibus, ſed per aliquot dierum intervalla a ſe diſtantibus, in Eccleſia coram multitudine proponi debent: ut ſi qui impedimentum Matrimonii inter eos noverint, id ante nuptiarum diem Parocho revelent. Nec contra hujuſmodi denunciationem, niſi C ex ardua, & neceſſaria cauſa, diſpenſari debet. Quod ſi qui tempore hujus denunciationis præſentes fuerint, & impedimentum reticuerint, poſt conjunctionem in conſpectu Eccleſiæ celebratam, amplius ad ejus Matrimonii accuſationem, aut ad teſtimonium contra ipſum, admitti non debent. Caveant etiam Parochi, & Curati noſtri, ne peregrinos, & ignotos ad Matrimonia jungenda admittant, niſi libertatis ſuæ teſtimonia ex his locis attulerint, ubi prius vixerunt. Levitates vero, quas in pulſando ſponſo (& ſi quæ ſunt ſimiles) abuſus in ipſam uſque Eccleſiam invexit, omittantur. Saltationes laſcivæ, & comeſſationes parum ſobriæ, ſi in tantum tolli nequeant, ſaltem ad moderationem Chriſtianis dignam reducantur, ut ſic hilaritas nuptialis, pietate, & modeſtia condita, oculis Dei, qui Matrimonii author, & copulator eſt, commendetur. Parochis, ſeu Curatis, per univerſam Provinciam noſtram conſtitutis injungimus; ſi ſub cura ſua habuerint ſubditum, qui mulierem, cui Matrimonio jungi per impedimenta Canonica non poteſt, tamen uxoris loco publice foveat, ut ad dimittendam eam, ipſum ſerio exhortentur; aut ſi Matrimonium eorum dubium ſit, num de jure ſubſiſtat, eoſdem infra duos proximos menſes ad nos, aut Officiales noſtros, pro declaratione accipienda venire jubeant. Quod ſi ſic moniti ab invicem non diſceſſerint, aut declarationem, ut præmittitur, non petiverint, aut noſtræ, vel Officialium noſtrorum deciſioni, & ſententiæ non acquieverint, ab Eccleſiaſticis Sacramentis protinus arceantur, & niſi ante mortem peccatum ſuum emendaverint, aut ſaltem id confeſſi fuerint, aut ſerium ſuper eo animi dolorem oſtenderint, Eccleſiaſtica etiam ſepultura priventur.

Ex Conc. Triez. ar. de Sponſ. & Matrimon.

De benedictione ſalis, aquæ, & aliarum rerum, quæ per Exorciſmos, & orationes ad uſum fidelium præparantur.

CAPUT XXXIX.

VEterem morem in Eccleſia ſequimur, dum ſalem, aquam, & cæteras quaſdam res, in uſum fidelium, per orationes in verbo Dei præparamus. Quem morem nemo reprehendet, qui ſecum

Digitized by Google

cum reputaverit, Eccleſiam inter cætera ſalutis, & utilitatis ſuæ cum augendæ, tum conſervandæ præſidia, etiam exorcizandi poteſtatem, contra inſidias Dæmonum, aliaſque noxias peſtes avertendas, accepiſſe. Quam poteſtatem dum per res externas, ad utilitatem fidelium, exercet Eccleſia, nimirum in eo Sanctorum imitatur exempla, qui ad eliciendos quoſdam effectus, divino juſſu res corporales adhibuiſſe leguntur. Quem morem in Eccleſiis noſtris præcipimus conſervandum, dummodo populum Paſtores ſedulo doceant, effectus, qui inde petuntur, non ipſarum rerum efficaciæ, ſed divinæ virtutis operationi, per fortiſſimi nominis divini invocationem, tribuendos eſſe. Et caverint, ne rebus talibus ad impias ſuperſtitiones abuti quiſquam præſumat.

De ceremoniis.

CAPUT XL.

Similiter & reliquas Ceremonias, quæ aut in cultu divino ornatum augent, aut mentes hominum ad pias, & utiles cogitationes excitare poſſunt, diligenter retinendas cenſemus, præſertim eas, quas ex multa antiquitate profectas, & per univerſam Eccleſiam obſervatas, quaſi per manus traditas accepimus. Quales ſunt, quæ in adminiſtratione Sacramentorum adhiberi conſueverunt, quibus adnumeramus, ut templa (velut orationum,& divini cultus, & Sacramentorum officinæ) per loca idonea habeantur, ad quorum ornatum (ſimul etiam velut divini cultus, & promovendæ pietatis apta inſtrumenta) in iis ſigna crucis, aliaſque imagines, vexilla, veſtes ſacras, altaria, & vaſa ſacra conſervari, & uſurpari volumus.

De Imaginibus.

CAPUT XLI.

Imaginum autem uſum, velut pro erudienda plebe, & omnium animis excitandis utilem, in Eccleſiis noſtris retineri ſerio mandamus, dummodo Paſtores noſtri populum accurate moneant, imagines non ad id proponi, ut adoremus, aut colamus eas: ſed ut quid adorare, aut colere, aut quarum rerum utiliter meminiſſe debeamus, per imagines recordemur. Procaces vero Imagines, & nimio artis lenocinio, ad mundanæ potius vanitatis ſpeciem, quam ad pietatis commonitionem effigiatas, in templis proponi omnino vetamus, tam laſcivam artis oſtentationem frugi, & ſevero patrifamilias intra privatas ædes gravem, templis prorſus intolerabilem cenſentes.

De abuſu Imaginum prohibendo.

CAPUT XLII.

Cum utilis, & legitimus Imaginum uſus intra eos limites contineri merito debeat, ut ſimplex populus non ipſas Imagines adorare, aut fiduciam in eis ullam ponere: ſed quem adorare, quoſve honorare, & unde omnia bona ſperare debeant, per Imagines diſcant recordari. Nos pravæ ſuperſtitioni viam præcludere volentes, omnibus locorum Ordinariis injungimus, ut ſi forte in Territoriis ſuis, ad Imaginem aliquam concurſus fieri, & homines ad ipſius Imaginis figuram reſpectum habere, & quaſi quandam Divinitatis opinionem illi tribuere animadverterint: ipſam Imaginem (adhibitis prius in conſilium Theologis, & Chriſtianarum antiquitatum ſcientiſſimis, juxta ac pientiſſimis viris) pro cauſæ qualitate, aut tollant, aut mutent, & aliam, a prima notabili quantitate differentem, reponant, ne rudis populus, in intellectu ſuo depreſſus, & ideo per media corporalia ad divina erigendus, ſpem ſuam contra Eccleſiæ intentionem, in corporali, & quidem certa Imagine, privata phantaſia, atque inhæſione collocet, quaſi in illa ſit quædam neceſſitas, ut per eam, & non aliter, inducatur Deus, & Sancti id facere, quod petuntur. Verum hæc omnia, uti dictum eſt, de Theologorum & ſapientiſſimorum virorum ſententia, ut ſic ſalubri Ordinariorum providentia a pernicioſo Idololatriæ ſcelere populi præſerventur.

De reliquiis Sanctorum.

CAPUT XLIII.

Reliquias etiam Sanctorum, velut divinæ gratiæ olim receptacula, & veriſſima Chriſti membra, & pura Spiritus Sancti domicilia, monemus in Eccleſiis noſtris vel ob id proponendas, & religioſa pietate venerandas, ut per eas fideles commoniti diſcant virtutem, & fidem Sanctorum imitari; Et alicubi in iis ſanguinolentas notas, & pro fide Chriſti tolerati Martyrii veſtigia cernentes, admoneantur ſpem fidei noſtræ non eſſe inanem, pro qua omnia dira pati, ſancti Martyres in animum ſibi induxerunt. Quorum exemplo, ipſi etiam ad adverſitatum omnium tolerantiam animentur.

De peregrinationibus ad reliquias Sanctorum.

CAPUT XLIV.

Peregrinationes etiam ad certas Sanctorum Reliquias, aut ad templa memoriis eorum dedicata, vel ob id Chriſtiano populo cenſemus permittendas, ut ex ipſorum locorum admonitione homines ad imitandam Sanctorum fidem, pietatem, & conſtantiam vehementiori affectu incitentur, & ut majori devotione ſe meritis Sanctorum ſociari, & eorum precibus adjuvari poſtulent, dummodo ſedulo caveant Paſtores noſtri, ne uſpiam incertæ Reliquiæ, aut novæ ſine Eccleſiæ authoritate, aut ne ullæ etiam ad quæſtum proponantur, & ne concurſus ſuperſtitioſi ad ſtatuas, prophanis potiſſimum locis ſitas, aut privata authoritate erectas fiant.

De invocatione, & veneratione Sanctorum.

CAPUT XLV.

Doctrinam magno totius Eccleſiæ conſenſu jam inde ab initio receptam, & quaſi per manus traditam, retineri in Eccleſiis noſtris omnino volumus: Sanctos videlicet, qui in fide Chriſti nos præceſſerunt, & vitæ hujus curſum beato fine clauſerunt, veluti ejus corporis, quo Chriſto conjungimur, nobiliſſima membra, a nobis merito honorari, non tamen eo, qui uni Deo debetur, cultu; ſed eo ſocietatis, & dilectionis cultu, quo in hac vita ſancti homines a nobis rite coli poſſunt. *August. contra Faustum lib. 20.* Illos tamen tanto devotius, quanto ſecurius poſt incerta omnia ſuperata, quanto etiam fidentiore laude prædicamus jam in vita feliciore victores, quam in iſta adhuc uſque pugnantes. Quorum etiam meritis aſſociari, & orationibus adjuvari rite petimus, qui uno Spiritu nobiſcum colligati, velut ejuſdem corporis membra, utique hac nobis lege Charitatis obligantur, qua pro invicem membra ſollicitudinem gerere, & pro invicem orare jubentur, ut ſalutem conſequantur: Quod eo magis Sanctos in alia vita pro nobis facere confidimus, quo illis poſt infirmæ carnis depoſitionem & ferventior Charitas, & de ſe ſecuris, ad promovendam aliorum ſalutem, promptior facultas acceſſit. *1. Cor. 12. Jacobi 5.*

Digitized by Google

A

De orationibus pro Defunctis, & de Purgatorio.

CAPUT XLVI.

EX eadem lege Charitatis, qua nobiſcum adhuc cohærent, qui in fide, & communione Chriſti ex hac vita migrarunt, tenendum eſt, Defunctos vivorum pietate, & orationibus adjuvari, ſaltem eos, qui cum viverent, ut eis hæc prodeſſe poſſent, meruerunt. Qui non ita boni ex hac vita diſceſſerunt, ut iis non indigeant, nec ita mali, ut eis hæc prodeſſe non queant.

Eſt autem conſentiens Eccleſiæ doctrina, multarum ſcripturarum collatione, & evidenti ratione firmata, talem eſſe quemdam medium decedentium B ſtatum, qui non mox ut carnem hanc exuerint, aut æternis cruciatibus tradantur, aut ad beata illa Sanctorum conſortia admittantur: In quos, moderata, & mixta clementiæ ſeveritate, vindicat ad tempus is, qui & miſericordiæ ſuæ, & tormentorum modum, & menſuram novit. Alioqui, cum ex iis, qui peccaverunt, & per pœnitentiam ſanantur, alii in hac vita multas adverſitates, alii aut parvas, aut nullas experiantur, & cum multi ex hac vita migrent, a lethalibus quidem criminibus immunes, levioribus tamen alius alio magis implicatus, quorum tamen nemo, ſive ob plura, ſive pauciora hæc delicta quotidiana, damnationem æternam ſuſtinebit: Non facile modus inveniri poſſet, quomodo Deus, qui eſt in omnibus, & erga omnes juſtiſſimus, non injuſtus videretur, ſi non poſt hanc vitam per temporales, & non æternas pœnas omnium compenſatio C expectaretur.

Ratio pro Purgatorio.

De jejunio, & delectu ciborum.

CAPUT XLVII.

PLebem Chriſtianam Paſtores noſtri (ſumpta ex divinis literis commonitione) ad perpetuam vitæ ſobrietatem ſedulo cohortentur, ut cibi, potuſque moderatione carnis laſciviam comprimentes, ad exercitia pietatis mentem liberius intendere queant. Eos vero, quos neceſſitas nulla excuſat, etiam ad ſtatuta Eccleſiæ jejunia obſervanda inducant: Ipſumque jejunium divini eſſe præcepti doceant. Tempora vero jejunandi, prout ſalubritati corporum, & animarum expedire videbatur, ab Eccleſia ordinata, & totius Chriſtiani orbis conſenſu recepta, & jam inde ab Apoſtolorum temporibus obſervata ſunt, quæ qui extra neceſſitatem non obſervaverint, velut Eccleſiaſticæ diſciplinæ violatores, & conſuetudinum Eccleſiæ temerarii contemptores, ſeveritate D pœnarum coerceri debent.

Huic jejuniorum obſervationi jungendus eſt ciborum delectus, itidem conſenſu totius Eccleſiæ ad noſtra uſque tempora retentus, monendique ſunt fideles, ut diebus jejuniorum, ſimiliter ſextis Feriis, & Sabbatis, a carnium, & aliorum ciborum eſu, quos Eccleſiæ conſuetudo per eos dies huc uſque vitare perſeveraverit, extra legitimam neceſſitatis excuſationem ſibi temperent, non quidem ab iis, velut immundis, abſtinentes: Sed edomandi corporis cauſa, E propter animam ab irrationabilibus motibus amplius humiliandam. Non tamen exiſtiment Chriſtiani, ſola carnis abſtinentia ſe Deo gratos eſſe poſſe (cum meminerint, primos homines, qui carnem nondum guſtaverant, ob vitæ nequitiam, diluvii immiſſione deletos) ſed cum abſtinentia carnis, etiam cæterorum ciborum moderationem, & perpetuam totius vitæ ſobrietatem conjungant.

De conſtitutionibus Eccleſiæ.

CAPUT XLVIII.

DE Conſtitutionibus Eccleſiæ, quæ ad diſciplinam Eccleſiæ continendam, ad bonum, & decentem ordinem in Eccleſia tuendum, & conſervandum, & ad pietatem publice, ac privatim promovendam introductæ ſunt: Paſtores plebem ſibi commiſſam probe, & diligenter inſtruant, ut diſcant, eas ab ordinata poteſtate conditas, velut Dei ordinationes, reverenter agnoſcere, & gratanter eiſdem obedire: Sive hæ conſtitutiones ſerventur ex conſuetudine, quam Paulus violari non vult. *Si quis vult contentioſus eſſe* (inquit) *nos talem conſuetudinem non habemus*, neque Eccleſia Dei: Sive tradantur ſcriptis Canonibus, quales Apoſtoli Spiritui Sancto tribuere non verentur. *Viſum eſt* (inquiunt) *Spiritui ſancto, & nobis*. Itaque plebs Chriſtiana Eccleſiæ conſtitutiones nequaquam, ut traditiones hominum (quales erant Phariſæorum, ad ſubverſionem divinæ legis adinventæ, quibus Deus fruſtra colitur) aſpernentur: Sed, ut ad pietatem colendam, & continendam in officio plebem utiles libenter amplectantur, nec eas exiſtiment ſine grandi piaculo violari poſſe; conſiderantes, etſi hoc in præceptis divinis non continetur, quod tales Majorum noſtrorum conſtitutiones jubent, tamen ut Majoribus obediamus (ſaltem in iis, quæ legi divinæ non adverſantur) diſerti juris divini eſt, Unde & per occaſionem talium conſtitutionum tranſgreſſiones grandis peccati reos faciunt temerarios violatores; maxime, dum ex contemptu, aut cum ſcandalo charitatem violant, quorum utrumque per ſe peccatum mortale operatur. Alioqui Eccleſia conſtitutiones ſuas charitati, & neceſſitati libenter ſubmittit.

1. Cor. 11. Act. 15.

Hanc doctrinam, quæ in ſuperioribus compendio traditur, adjecta inſtitutione ad Chriſtianam pietatem, diffuſius explanari curabimus. In qua omnia, quæ ad ſacræ Religionis noſtræ fundamenta pertinent, & Chriſtianis omnibus cognitu admodum neceſſaria ſunt, copioſius explicabuntur: Quam a Parochis, & Paſtoribus noſtris diligenter legi, & ex ea populos ſibi commiſſos, in iis, quæ ſunt fidei, ſedulo erudiri volumus.

Ne ignoti, & inexplorati ad prædicationis munus admittantur.

CAPUT XLIX.

ET quo minus in poſterum ſalutaris Chriſti doctrinæ ſynceritas perverſis dogmatibus, aut noxiis opinionibus, & hæreſibus depravetur: Decernimus, definimus, & præcipimus, ut homines vagi, & ignoti, qui teſtimonia Epiſcoporum ſuorum, tam ejus a quo receſſerint, quam illius, ad cujus Diœceſim diverterint, non habeant a Miniſterio verbi, ſeu prædicationis officio in Provincia noſtra prohibeantur, & ſoli admittantur hi, qui ad id munus rite vocati, & ordinaria authoritate examinati fuerint, & approbati.

Ex Diœceſana Synodo Moguntiæ celebrata ann. 1548.

Fratres tamen mendicantes, quorum plerique pietate, & doctrina ſatis inſtructi, in aſſerenda Catholicæ doctrinæ veritate, his temporibus utilem ſane operam præſtant (ſaltem ubi tales noti ſunt, & probitatis, doctrinæ, & modeſtiæ ſuæ teſtimonium a ſuis Superioribus habent) a concionandi munere excludere non intendimus. Quos tamen ipſos, etiam priuſquam concionandi munus in Provincia, aut Diœceſibus noſtris ſibi uſurpent, nobis, aut Vicariis noſtris præſentari, & per eos, vel examine prævio, vel ſufficienti, & fide digno ſuorum Superiorum teſtimonio, tanquam ad id munus idoneos approbari volumus.

Obſer-

A

Obſervandi Parochi, & concionatores, quomodo quiſque doceat.

CAPUT L.

ET ut peſtilentes doctrinæ, & pernicioſi errorum Magiſtri ex Eccleſiis protinus ejiciantur: mandamus, & injungimus Viſitatoribus noſtris, Archipresbyteris, ſeu Decanis Ruralibus, & Teſtibus Synodalibus, nunc exiſtentibus, aut in poſterum futuris, ut Diœceſes crebro, & ſedulo luſtrantes, ſi quos compererint Eccleſiæ Miniſtros, in exponendis ſcripturis ſacris, & adminiſtrandis Sacramentis, ab Orthodoxorum Patrum communi conſenſu, & recepta Eccleſiæ conſuetudine, & authoritate deflectentes: tales Ordinario loci, aut ejus Fiſcali, pro exceſſuum qualitate, aut corripiendos,
B
aut e Miniſterio Eccleſiæ prorſus abjiciendos, denuncient.

Iidem, ſi quos per Diœceſes viros doctrina, & pietate excellentes, & ad miniſteria Eccleſiæ idoneos cognoverint, loci Ordinario in locum abjectorum ſufficiendos, aut alioqui deſtitutis Eccleſiis præficiendos commendent.

Commiſimus autem Vicariis, ſeu Officialibus noſtris, eiſque in hoc viros pios, & peritos adhibuimus, ut Archipresbyteris, & Teſtibus Synodalibus, tales querelas ad Religionem pertinentes deferentibus, conſilio, & auxilio ſint.

De his, qui plura beneficia Curata obtinent.

CAPUT LI.

REs ipſa loquitur, plura beneficia, potiſſimum quibus animarum cura ſubmiſſa eſt, non ſine gravi Eccleſiarum damno ab uno obtineri: cum unus in pluribus Eccleſiis rite officia perſolvere, aut rebus earum neceſſariam curam impendere nequeat. Nos igitur, juxta Reformationis commonitionem, contra hanc Eccleſiarum calamitatem, velut ſalubre remedium, illud Lugdunenſis Concilii decretum opponentes, ſingulos ejuſmodi Curatorum beneficiorum detentores monemus, & diſtricte eis præcipiendo injungimus: Ut intra trimeſtre tempus, poſt hujus Synodi Provincialis exitum, nobis, aut Comprovincialibus noſtris locorum Ordinariis
D
diſpenſationes, quarum prætextu ejuſmodi beneficia obtinent, exhibeant. Quod ni fecerint, talia beneficia, quaſi eo ipſo illicite obtineri convincantur, poſt trimeſtre tempus elapſum, per eos, ad quos collatio eorum pertinet, aliis perſonis idoneis conferri debent. Quod ſi diſpenſatio alicujus legitima, & ſufficiens videbitur, is beneficia ſine moleſtia retinebit: nihilominus tamen providebit, per idoneorum, & Vicariorum deputationem, & congruæ portionis fructuum aſſignationem, ne cura animarum in his Eccleſiis negligatur, nec ipſa beneficia debitis officiis fraudentur: Alioqui negligentia ejus per Ordinarium de fructibus beneficii ſuppleri, & ipſe inſuper ſubtractione certæ portionis reliquorum fructuum pro arbitrio Ordinarii puniri debet. Sin diſpenſationes invalidæ, aut non ſatis legitimæ viſæ fuerint, ſi is, qui earum prætextu plura beneficia Curata obtinuit,
E
uno retento, cætera libere reſignare recuſaverit, cauſa illius ad ſedem Apoſtolicam referatur, ejuſdemque judicium expectetur, quem ſui beneficii modum eſſe velit. Quod ſi quis in diverſis Diœceſibus ejuſmodi beneficia Curata obtineat, a quolibet Ordinario ad talem exhibitionem compelli debet. Et ſi legitima diſpenſatione munitus non fuerit, ultimo, quod accepit, beneficio retento, cætera reſignet, cum juxta juris communis diſpoſitionem, per ſubſequentis beneficii Curati acceptationem, quod prius obtinebat, ipſo jure vacare dignoſcatur,

De generalibus ſtudiis inſtaurandis, & conſervandis, Et de Adoleſcentibus ad ſtudia publice alendis.

CAPUT LII.

PRudentes homines facile proſpiciunt, & boni, ac pii jam diu queruntur interitum ſtudiorum, quæ in hac miſera perturbatione, rerum ſaltem in locis Catholicis, propemodum in univerſum perierunt: In primis Eccleſiaſtici Status extirpationem, adeoque ſacroſanctæ Religionis, ac totius Reipublicæ Chriſtianæ ruinam ſecuturam eſſe. Cum enim ſucceſſio eorum, qui utranque Rempublicam adminiſtrare debent, ex juventute dependeat, ſi illa aut pravis, aut nullis doctrinis imbuatur, ſpes nulla eſſe poteſt, aut in Eccleſiis puritatem Religionis, aut in externa Politia priſtinam tranquillitatem unquam nobis reddi poſſe. Itaque quanto quiſque deſiderio Sacroſanctam Religionem noſtram poſt ſe ſuperſtitem relinqui, ac porro ſalvam conſervari expetit, quanto deſiderio communis patriæ incolumitatem & vivus reſtitutam videre, & ad poſteros tranſmittere ſatagit, tanto conatu ad inſtaurationem ſtudiorum incumbere debet. Præſertim vero homines Eccleſiaſtici, quibus etiam hujus vitæ bene, ac beate tranſigendæ omnis facultas ab incolumitate Religionis (quæ ſine ſtudiorum auxilio nequaquam durare poteſt) dependet, ad ſtudiorum conſervationem, veluti ad unicum ſtatus ſui conſervandi, & retinendæ dignitatis præſidium, omnes vires ſuas certatim conferre debent. Hinc Comprovinciales noſtros in
C
Domino exhortamur, & ſerio commonemus, eiſque pro authoritate noſtra metropolitica injungimus, ut omni cura, ope, & induſtria, ubique per univerſam Provinciam noſtram, ſtudia præcipue generalia inſtaurare, promovere, & conſervare ſatagant, & hanc Religioni, ac publicæ tranquillitati pernicioſam neceſſitatem parentibus juventutis adimant: qui alioqui ſanctæ Religioni noſtræ bene affecti, tamen ex neglectu ſtudiorum in locis Catholicis, compelluntur filios ſuos ad alias Univerſitates, & Scholas ablegare, ubi una cum literis, noxias de Religione opiniones hauriunt, quibus infecti, & perverſi domum redeuntes, ipſos plerunque parentes, ac totam ſæpe viciniam peſtilentibus opinionibus imbuunt, & ſinceritatem fidei Chriſtianæ in eis corrumpunt. Ad quam perniciem avertendam, omnes boni, quos ulla pietatis
D
ratio, & ſacræ Religionis noſtræ amor tangit, & in primis Proceres Eccleſiaſtici, omni conatu incumbere debent, quatenus in hac re ſaluti civium, & Sanctæ Religionis profectui, & publicæ tranquillitati conſulatur.

Nec minorem curam, & ſollicitudinem Comprovinciales noſtri circa Scholas, per ſuas Diœceſes in Civitatibus, & Pagis conſtitutas, impendere debent, ut paſſim inſtaurentur, & conſerventur, & eiſdem idonei, & Catholicæ veritatis amantes, & de hæreſi non ſuſpecti præficiantur Pædagogi.

Et ne deſint, qui ad meſſem ſpiritualem, velut idonei Operarii, mitti rite queant: Comprovinciales noſtros ſimiliter, per honorem Dei, & Domini noſtri Jeſu Chriſti, & ſacroſanctæ Religionis noſtræ conſervandæ, & promovendæ amorem, exhortamur, quatenus curare velint, ut aliquot Adoleſcentes felicioris ingenii, & melio-
E
ris ſpei (quibus ad ſtudiorum ſuorum ſuſtentationem, a parentibus, & propinquis facultates non ſuppetunt) publicis Eccleſiarum, & monaſteriorum ſumptibus in ſtudiis alantur: Qui ad Theologiæ ſtudium operam ſuam applicent, in qua ſi operæ pretium fecerint, deinde Eccleſiis, & Parochiis per Diœceſes præficiantur. Quos in Eccleſiarum Miniſterio ſerviturος, maxime convenit earundem ſumptibus ſuſtentari.

Digitized by Google

De clericis ſæcularibus, & Regularibus, ad ſtudia ablegandis: & de ſtudiis apud Monaſteria inſtruendis, & conſervandis.

CAPUT LIII.

ET quo magis Eccleſiæ idoneis Miniſtris abundent, decernimus, ut Capitula quarumlibet Eccleſiarum, in Provincia Moguntina conſtitutarum, ex Clericis ſæcularibus beneficiatis, juxta cujuſque Collegii facultates, & perſonarum numerum Adoleſcentes aliquot bonæ ſpei, & docilis ingenii, ad privilegiatas Univerſitates, pro ſtudio potiſſimum Theologico (cujus uſus cum primis eſt Eccleſiis neceſſarius) mittant. Et iis ad quinquennium fructus beneficii omnes (exceptis quotidianis diſtributionibus) concedant. Si tamen cœptis ſtudiis gnaviter incubuerint, & de profectu eorum fructus ſperetur (negligentes enim, & pravis moribus deditos, Eccleſiarum patrimoniis non exiſtimamus alendos) ubi fructus Præbendæ non ſuffecerint, de communi Eccleſiarum cenſu, pro cognitione Prælatorum, pars adjiciatur. Eos vero, qui ſic mittuntur, capitulis ſuis ſufficientem cautionem præſtare volumus, ſeſe in ordine Clericali permanſuros eſſe. Quod ſi, mutato propoſito, ab ordine Eccleſiaſtico reſiluerint, & ad Matrimonia, ſeu negotia ſæcularia ſe tranſtulerint, ad reſtitutionem omnium fructuum, aut ſumptuum Eccleſiaſticorum, quos ſic perceperint, eos teneri, & omnino compelli volumus.

C De Clericis vero Regularibus, diſpoſitionem Reformationis, & juris communis volumus obſervari. Ut Monaſteria opulentiora, intermiſſa ſtudia, in primis vero Theologica, apud ſe inſtaurent. Quæ vero minus opulenta ſunt, & pauciores habent Monachos, aliquot tamen juvenes felicioris ingenii ad ejuſdem Ordinis, & Provinciæ Monaſterium, in quo ſtudia vigeant, ablegent. Ubi vero Prælati ſive Sæculares, ſive Regulares in ea re negligentes fuerint, per Ordinarium debent ad hoc debitis pœnis compelli.

De Theologia apud Eccleſias Collegiatas profeſſoribus.

CAPUT LIV.

COllegiis Eccleſiarum, juxta Reformationis præſcriptum injungimus, ut doctores, qui Theologiam profiteantur, pro cujuſque Eccleſiæ facultate, & conditione conducant: Contra negligentes ſic actuti, ne quid vel in publicis, vel in privatis hiſce ſtudiis conſtituendis, ad pietatis incrementa paſſim promovenda, quantum in nobis fuerit, deſideretur.

De patronis, & collatione beneficiorum.

CAPUT LV.

De præbendis c. Grave nimis.

REs eſt pernicioſi exempli, & quæ gravem ſæpe Eccleſiis calamitatem affert, quod Patroni, tum Eccleſiaſtici, tum Laici, propinquitate junctos, aut aliis meritis, & officiis ſibi conciliatos ſine omni ætatis, aut eruditionis reſpectu, idoneis præteritis, ad beneficia Eccleſiaſtica admoveant. Alii de Cenſibus beneficiorum partem ſibi retinent, aut etiam in totum fructus beneficiorum intercipiunt, his, quibus ea ad ſpeciem infamis cupiditatis ſuæ obvelandæ conferunt, inanem modo titulum relinquentes: Quos præſenti conſtitutione Provinciali in Domino hortamur, & peremptorie monemus, ut a pernicioſo hoc conatu ſibi temperent, alioqui ſeveritate pœnarum rigide cenſemus coercendos, ac talis beneficii collatione, vel præſentatione, ſaltem pro hac vice, aut pro gravitate exceſſus, per omnem vitam ſuam privandos: Ita tamen, ut collatio talis beneficii hæredibus, aut ſucceſſoribus eorum integre reſtituatur, & libere permittatur. Quo vero pernicioſam temeritatem Patronorum a Curatis beneficiis ſalubri conſilio prorſus ſecludamus: diſtricte præcipimus, ne quis Prælatus, ſeu Officialis ejus, ad quem munus inveſtiendi pertinet, ad beneficium, cui animarum cura annexa eſt, quemquam inveſtire præſumat, niſi qui annum ætatis ſuæ vigeſimum quintum attigerit: & qui in cæteris idoneus, etiam ordines, quos cura Eccleſiæ, cui præfici vult, requirit, aut habeat, aut infra tempus a jure ſtatutum ſe ſuſcepturum, ſub amiſſione beneficii, ad quod inveſtiendus eſt, promiſerit: & qui cenſum iſtius Eccleſiæ ad ſuam ſuſtentationem ſufficientem eſſe, eumque ſibi a Patrono integrum relinqui docuerit.
B Alioqui inveſtituram talem inanem, & irritam, & ſalutaris hujus inhibitionis temerarium tranſgreſſorem ipſo facto ab officio ſuſpendendum, & arbitrio Ordinarii ſui puniendum decernimus. Eum vero, qui præſentationem, ſeu proviſionem alicujus beneficii ſive Curati, ſive non Curati, a Patrono receperit cum tali pactione, ut Patronus de proventibus beneficii portionem reſervet, ad tale beneficium prohibemus inveſtiri: aut ſi poſt inveſtituram talem pactionem feciſſe deprehenſus fuerit, beneficio decernimus privandum, & eidem beneficio alium idoneum præficiendum.

De admiſſione ad beneficia Eccleſiaſtica, & eorum reſignatione.

C CAPUT LVI.

Petrus Archiep. Mogunt.

UNiverſis Archipresbyteris, aut aliis Commiſſariis noſtris ſerio inhibemus, ne quem ad alicujus beneficii poſſeſſionem, vel ad regimen, aut ad officiaturam alicujus Eccleſiæ admittant, niſi qui inveſtituram, ſeu proviſionem, & inſtitutionem ſuam Canonicam, literis earumdem ſigillatis oſtenderit. Beneficium vero, quod quis legitime tenuit, non aliter quam in manus noſtras, aut Vicarii, ſeu Officialis noſtri, ſive alterius Collatoris Superioris, ad hoc poteſtatem habentis, reſignare, aut dimittere præſumat, &c.

De juſta diſtributione proventuum Eccleſiaſticorum.

D CAPUT LVII.

PErnicioſus abuſus eſt, cum pudendo Clerici dedecore, & animarum periculo, gravique Eccleſiarum detrimento conjunctus, quod in Eccleſiis quibuſdam Cathedralibus, & Collegiatis, potiſſima proventuum portio, Canonicis etiam apud Eccleſias non reſidentibus, nec quicquam utilis, aut neceſſarii Miniſterii exequentibus, diſtribuitur: Vicariis, qui diurna, & nocturna fatigatione omnes Eccleſiæ functiones ſuſtinent, vix tenui cenſu, & qui ad vitam miſere ſuſtentandam ægre ſufficiat, relicto. Hinc Capitula, & Canonicos Eccleſiarum in Domino exhortamur, ut æquitatis, & rationis olim Deo reddendæ memores, ad functiones Eccleſiis ſuis neceſſarias, his, qui eas gerunt, de fructibus
E Eccleſiarum ſufficientem, & honeſtum victum deputent: ne cauſam præbeant de Eccleſiarum proventibus neceſſario aliter diſponendi.

Ut Præpoſiti, Decani, Scholaſtici, Cuſtodes, & Cantores apud Eccleſias ſuas reſideant.

CAPUT LVIII.

CUm conſtet, harum dignitatum officia Majores noſtros ideo in Eccleſiis inſtituiſſe, ut eſſent, qui diſciplinam Eccleſiaſticam, tanquam inſpectores, & moderatores, conſervarent: & jam videamus, ea ab iis occu-

Digitized by Google

occupari, qui dignitatum titulos tantum gerunt, & emolumentis gaudent, & tamen ab Eccleſiis ſuis abſunt, nihil minus, quam appellationibus ſuis reſpondentes. Quare ſtatuimus, ut poſthac omnes, qui vel Præpoſitorum, vel Decanorum, vel Scholaſticorum, vel Cuſtodum, vel Cantorum dignitatibus (quatenus hæ ad noſtram, aut Comprovincialium noſtrorum diſpoſitionem pertinent) jam præfulgent, aut porro ornandi erunt, præſentes ſuis Eccleſiis utilem, & nomine dignam operam præſtent: Non abſentes fructus tantum auferant, neque liceat cuiquam abſenti ullam harum dignitatum gerere: Sed quiſque tali titulo inſignitus, ſuæ Eccleſiæ non abſens, neque conducta aliorum opera, ſed reſidendo præſens ipſe inſerviat.

De modo distribuendi quotidianas distributiones.

CAPUT LIX.

1. Theſſ. 3. CUm Apoſtolus victu, adeoque ipſa vita indignos judicet homines otioſos, qui panem non labore ſuo partum, cum gravamine aliorum edunt: quanto graviori indignationi divinæ eos ſubjacere putandum eſt, qui Cenſus Eccleſiæ, Sanctorum Martyrum patrimonia, & donaria piæ plebis, ad divini Miniſterii ſuſtentationem collata otioſe abſumunt, pro iis debita ipſis Eccleſiis obſequia rependere non curantes? Nos igitur periculo animarum obviare, & neceſſitati Eccleſiarum conſulere volentes, præſenti ſtatuto decernimus, & ordinamus, ne poſthac in Metropolitana, Cathedralibus, Collegiatis, aut quibuſcunque aliis noſtris, & nobis ſubjectis Eccleſiis, per univerſam Provinciam conſtitutis, quotidianæ diſtributiones, ad breviſſima quædam momenta, puta, ad lectionem Epiſtolæ, ſeu unius Pſalmi, aut reſponſorii; ſed integris, ac totis officiis, & horis aſſignentur, & iis modo tribuantur, qui officiis divinis, de quibus hæc emolumenta dantur, ab initio ad finem interfuerint. Hi vero, qui excurſus, & recurſus ſuos ita partiri conſueverunt, ut de laboribus minimum, de emolumentis autem plurimum perciperent: in poſterum, niſi integris officiis, & horis intereſſe ſtudeant, illius officii, aut horæ fructu in totum mulctentur, quibuſcunque irrationabilibus, aut pravis conſuetudinibus (quæ potius corruptelæ cenſendæ ſunt) non obſtantibus. Si qui tamen infirmitate, aut legitima cauſa impediantur, apud Prælatum, aut alium, cui de Eccleſiæ conſuetudine competit, ſe excuſent, & veniam abſentiæ ſuæ impetrent: Canonicos vero, per actus Capitulares ab ingreſſu Chori, quandiu Capitulis interſunt, & non diutius, excuſari volumus. In qua re Decanos Eccleſiarum, aut quibus ea cura pro tempore incumbit, monemus, eiſdem præcipientes, ne extra neceſſitatem Capitula indicant in eam horam, qua divina officia peraguntur: cum poſſint aut maturius, aut ſerius Capitula haberi, ut ipſi etiam Prælati, & Canonici divinis officiis commodius intereſſe queant. Quos utique, ſupra Chori officia, quæ ipſis incumbunt cum Vicariis communia, actuum Capitularium labor gravare non debet: cum ſupra communes diſtributiones, de Præbendis ſuis ampliore etiam emolumento potiantur, &c.

Otioſas deambulationes in Eccleſiis inter divina prohibendas.

CAPUT LX.

EOs vero, qui interim, dum divina peraguntur, in Eccleſia, in qua beneficiati ſunt, aut foris circa eam otioſi inambulant, & aliis pſallentibus, & Deo ſervientibus, ipſi inanibus, nonnunquam etiam turpibus confabulationibus tempus terunt: amplius ferendos non cenſemus. Quos illius non ſolum horæ, ſed totius diei emolumento decernimus privandos. Sæculares vero per Magiſtratus civiles debita animadverſione de tali Sacrorum contemptu coercendos.

De honeſtate, & decentia Clericali.

CAPUT LXI.

HInc hortamur, atque monemus omnes, & ſingulos Clericos, ut vitam vivant, quam profeſſio eorum exigit, & Chriſtus requirit, inquiens: *Sic luceat lux veſtra coram hominibus, ut videant opera veſtra bona, & glorificent Patrem veſtrum, qui in cœlis eſt.* Et cum veſtitu honeſto incedant; quapropter ſingulari cura intendat quiſque Prælatus, ne ii, quibus præeſt, torques aureos publice in Eccleſia, aut veſtes varii coloris, veluti virgatas, & fimbriatas, aut diſciſſas deferant, ſed longis, atque talaribus utantur. Nulla arma induant, niſi itinerantes, barbamque non nutriant: Coronam, & tonſuram deferentes, tum ſummopere curantes, ne quem laicorum indecentia veſtitus offendant, ut ſacris canonibus cautum eſt. Matth. 22. Barba.

Inſuper tabernas publicas evitent, niſi eos peregre proficiſcentes ingredi oporteat, & tam inibi, quam domi, & alibi, a crapula, ebrietatibus, omnique ludo a jure prohibito, blaſphemiis, rixis, & aliis quibuſcunque exceſſibus, & offenſionibus penitus abſtineant; Choreas, ſpectaculaque, & convivia publica vitent, ne ob luxum, petulantiamque eorum, nomen Eccleſiaſticum male audiat.

Cumque ſecundum Apoſtolum, nemo militans Deo ſeſe negotiis ſæcularibus implicare debeat: nemini Clerico liceat domi ſuæ tabernam, compotandique locum aperire laicis: Quoniam non raro ſequi ſolent ebrietatem rixæ, cædes, & multa hoc genus ſcelera, quæ Sacerdotalem polluunt dignitatem: negotiationibus quoque, mercimoniiſque, more mercatorum, abſtineant.

De decimis, & offertoriis perſolvendis.

CAPUT LXII.

CUm autem, Domino teſtante, mercenarius dignus ſit mercede ſua, ſtatuimus, & decernimus, ut Decimæ, quæ jure debentur divino, tam majores, quam minores ſine fraude, aut diminutione ſolvantur, etiam perſonales, in quibus eas ſolvendi conſuetudo eſt.

Simili modo debent etiam quatuor Offertoria, & cætera jura Parochialia integre ſolvi.

De foro competenti, & immunitate Eccleſiaſtica.

CAPUT LXIII.

PRæterea, cum omnibus palam ſit, ſuper Eccleſiarum, atque eorum, qui in ſortem Domini delecti, pro Magiſtratuum, imo totius Reipub. ſalute apud Deum quotidie interpellant, libertate, & immunitate, non tam Pontificio, quam etiam Civili jure cautum, atque proviſum. Comperimus tam infelici hac rerum perturbatione, Eccleſiarum quarundam bona, imo ipſas Deo dicatas Eccleſias in prophanos uſus ceſſiſſe; Clericos ad munia civilia, etiam ſordida interdum coactos, quæſtiones contra ipſos, eorumque, & Eccleſiarum bona: Similiter ſuper cauſis Matrimonialibus, & aliis etiam mere Eccleſiaſticis, coram ſæcularibus ſtatibus intentari, ac definiri. Proinde adhortamur omnes, & ſingulos in Domino, ut ſi non divini judicii reſpectu, vel eorum ſaltem, quæ legibus ſancita ſunt, memores, ab injuſta hac Eccleſiaſticæ libertatis imminutione, atque oppreſſione abſiſtant: Eccleſias, Sacerdotes, atque res ipſorum ſuæ reſtituant, atque permittant immunitati, & libertati.

Quo-

Digitized by Google

Quorundam igitur vim injuſtam inhibere, & perſonis Eccleſiaſticis ſuam libertatem vel in hoc aſſerere volentes, ſtatuimus, ut actor Clerico coram ſæculari judicio actionem intendens, eo ipſo omni cauſa cadat, nec amplius ad ejus cauſæ querelam, etiam coram Eccleſiaſtico Judice admittatur. Judicem vero ſæcularem, qui cauſam Clerici, etiam eo conſentiente, aut aliam quamcunque cauſam ad Eccleſiaſticum judicium pertinentem, quales ſunt Matrimoniales, & ſimiles, judicandam ſibi deſumpſerit, excommunicationis pœnam ipſo facto incurrere decernimus.

Similiter Judex Eccleſiaſticus cauſas, quas Laici ad invicem habent, judicandas ſibi non aſſumat, niſi tales cauſæ ſint, quæ ad forum Eccleſiaſticum de jure, vel conſuetudine pertinere noſcantur.

Quibus Epiſcopi, aut Archidiaconi ſuas vices committere debeant.

CAPUT LVIII.

CAveant autem Epiſcopi, & Archidiaconi, dum ipſi officiis ſuis præeſſe non poſſunt, ne vices ſuas hominibus dubiæ famæ, aut ab Ordine Eccleſiaſtico prorſus alienis committant: Sed in ſuum locum, quoties ſuis muneribus per ſe non præſunt, viros bonos, graves, peritos, prudentes, & in primis Eccleſiaſticos ſubſtituant. Nec unquam crimina ſubditorum per ſe, aut ſuos ſubſtitutos, mulcta pecuniaria punire præſumant; ſed aliis debitis, & a jure conſtitutis pœnis coerceant.

De Regularibus.

CAPUT LIX.

Ex Concil. Aſcaſ. D. Gerardi.

QUoniam inſolentia quorundam, qui a Religionibus ſemel profeſſione ſolemni recepti, temere reſiliunt, his noſtris calamitoſiſſimis temporibus diſciplinam Eccleſiæ, adeoque totam Religionem non parum perturbavit: Nos huic calamitati ex monaſticæ diſciplinæ neglectu provenienti, pro viribus occurrere volentes, Prælatos Monaſteriorum, per charitatem, quæ eſt in Chriſto Jeſu, hortamur, & ſerio requirimus, ut curæ ſibi traditæ diligentius incumbentes, perſonas Regulares ſibi ſubjectas ad monaſticæ diſciplinæ, & regularum ſuarum obſervantiam ſolicitius inducant, aut refractarios etiam debitis pœnis compellant: Alioqui ceſſationem, & negligentiam Prælatorum, nos juxta Canonum ſanctiones ſupplebimus. Cum vero perſonæ quædam Regulares jugum jamdudum excuſſerint, & deſertis Monaſteriis, & ſpreta ſuorum Prælatorum obedientia, in ſæculo verſentur: nos hujuſmodi Regulares, contra Regulam divagantes, volentes ad ſua monaſteria reducere, ne alii ex prohibita illorum communione periculis involvantur, Superiores eorum monemus, ut ejuſmodi vagos Monachos diligenter inquirant, & ad ſua monaſteria eos retrahere quoquo modo procurent. Similiter & omnibus perſonis Eccleſiaſticis nobis ſubjectis mandamus, ut omnes Regulares, cujuſcunque ſint conditionis, aut ordinis, in ſuis diſtrictibus commorantes, diligenter moneant, & requirant, ut infra menſis ſpatium poſt ejuſmodi requiſitionem ad ſua Monaſteria redeant, & obedientiæ Superiorum ſuorum ſubdantur, aut diſpenſationes ſuas, quarum prætextu obedientiam Prælatorum ſuorum reliquerunt, intra idem tempus nobis, aut Officialibus noſtris examinandas exhibeant. Hujuſmodi vero monitioni non parentes, & in rebellione, & inobedientia ſua perſeverantes, ſine mora nobis, aut Officialibus noſtris denuntient, quos nos per Eccleſiaſticæ cenſuræ pœnas, & omni ſevera animadverſione, quantum nos juſtitia permiſerit, ad ſuas regulas redigere, & ſub Prælatorum ſuorum obedientiam retrudere non omittemus.

A Cum vero aliquoties contingat, ut perſonæ aliquæ Regulares aut graviorum exceſſuum conſcientia, aut etiam ex animi levitate, Monaſteria ſua deſerant, deinde pœnitentia ductæ, redire ad ſua Monaſteria volentes, a Superioribus quibuſdam nimis rigidis, aut pœnarum aſperitate absterreantur, aut prorſus non recipiantur: Nos a quantacumque perverſitate reſipiſcenti gremium miſericordiæ non eſſe claudendum conſiderantes, ne hujuſmodi repulſis etiam amplius delinquendi occaſio præbeatur, præſenti ſtatuto cavemus, & ordinamus, ut monaſteriorum Abbates, & Prælati, Abbatiſſæ, Præpoſiti, Priores, & Magiſtratus, cujuſcunque ordinis nobis ſubjecti, Regulares perſonas, in apoſtaſiam ex quacunque cauſa lapſas, & cum humilitate redire volentes, juxta cujuſ- B cunque ordinis diſciplinam, ſive regulam, & conſuetudinem obſervatam, benigne recipiant: nec eis pro exceſſibus graviores pœnas, quam quæ in ſacris Canonibus, & regulis ordinum expreſſæ ſunt, imponant: Ita tamen, ut propter exceſſus ſuos nec victus, nec veſtitus neceſſarius eis ſubtrahatur. Prælatos vero, & quoſcunque Monaſteriorum Magiſtratus huic conſtitutioni noſtræ contravenientes ſententiæ ſuſpenſionis a divinis, ſimul etiam ab adminiſtratione tam ſpiritualium, quam temporalium (quam in contrafacientes, præſenti Canonica monitione præmiſſa, ferimus in his ſcriptis) volumus ſubjacere.

Et cum hoc tempore paſſim Eccleſiæ idoneorum Miniſtrorum penuria nimis pericoloſe laborent: Prælatos Regulares ſummopere exhortamur, & ſerio monemus, ſi qui fratres eorum poteſtati ſubjecti, per Or- C dinarios locorum ad regimen Eccleſiarum Parochialium, aut ad munus prædicationis adhibiti ſint, aut tales ad eandem operam in poſterum evocari contingat, ut promovendæ pietatis, & conſervandæ ſanctæ Religionis noſtræ intuitu, Ordinariis locorum in tanta neceſſitate deeſſe non velint. Religioſos tamen de conſenſu ſuorum Prælatorum ſic evocatos, nihilominus ſub eorundem obedientia, qui eos corrigere, & revocare valeant, volumus permanere.

De clauſuris Monaſteriorum Virginum.

CAPUT LX.

Vide Conc. Friszlar. D. Siſridi.

VIrginum Monialium, velut imbecillioris ſexus continentiam & munire præſidiis, & adjuvare D opportunis auxiliis volentes, præſenti ſtatuto inhibemus, ne ſanctimoniales cujuſcunque ordinis, quas votum ſub perpetua clauſura manendi aſtringit, quacunque de cauſa, niſi ſola inevitabili neceſſitate compulſæ, aut tali morbo infectæ, unde ex contagione aliis periculum immineret, conſortium ſororum ſuarum relinquere, aut extra Monaſterium prodire ullo modo præſumant. Viciſſim vero, quo minus animi Deo dicatarum Virginum pravis cupiditatibus tententur, aut a ſalutaribus meditationibus diſtrahantur: omnibus perſonis, ſive Eccleſiaſticis, & Regularibus, ſive Laicis, præſertim viris, ſerio interdicimus, ne in ipſa Monaſteria quarumcumque Monialium, ſeu clauſuras, niſi ex neceſſaria cauſa, cum honeſto comitatu, & de manifeſto conſenſu Superioris, E ad quem pertinet, introire audeant. Alioqui huic noſtræ prohibitioni temere contravenientes, ſi Eccleſiaſtici ſint, ſuſpenſionis ab officio, & beneficio: Si ſæculares, excommunicationis pœna percellantur.

Paſto-

Digitized by Google

Paſtores, & alii, Eccleſiis ſuis, quibus per ſe non præſunt, idoneos, & perpetuos Vicarios præficiant.

CAPUT LXVII.

Ibidem.

PAſtoribus etiam, & iis, qui Curata beneficia obtinent, injungimus, ut Eccleſiis, in quibus per conſenſum Diœceſani inſtituti ſunt, nec tamen eiſdem per ſe præſunt, Vicarios idoneos, & Canonice inſtitutos præficiant, eiſque pro ſufficienti victu portionem congruam de proventibus Eccleſiæ aſſignent: nec ſic a ſe inſtitutos Vicarios ab eadem Vicaria amoveant, niſi ipſi jam actu Sacerdotes Eccleſias ſuas per ſeipſos regere velint, aut aliquam rationabilem amotionis cauſam contra Vicarium coram Diœceſano, aut ejus Officiali, probaverint.

De promovendis ad ſacros Ordines.

CAPUT LXVIII.

Ex Concil. D. Gerardi.

DE his, qui ad ſacros ordines promoveri volunt, ordinamus, & decernimus, ut nemo ad quemcunque ordinem majorem recipiendum admittatur, niſi qui paulo ante confeſſus fuerit idoneo Sacerdoti, qui vitæ conditionem in ordinando ſedulo ſcrutatus, eum inſtruxerit, utrum expediat eum ordinari, an potius propter irregularitatis, aut legitimi alicujus impedimenti ſequelam abſtinere, donec tale impedimentum a ſe removerit. Nec quiſquam ordinandus recipiatur, niſi ad certum titulum Eccleſiaſtici beneficii, quod ſit perpetuum, a quo non poſſit ad inordinatum alicujus placitum amoveri, aut cui de proprio patrimonio ſufficienter ſit proviſum.

De ordinandorum teſtimonio.

CAPUT LXIX.

ET ne Eccleſiarum miniſteria quibuſvis (quod hactenus multis malis cauſam præbuit) ſed dignis modo, & idoneis permittantur: ſancimus, eos, qui ad ſuſcipiendos ordines aſſumi expetunt, Epiſcopi ſimul, & plebis judicio comprobandos hoc modo: Ut Epiſcopus doctrinam examinet, plebs quoque de moribus teſtimonium præbeat. Morum itaque, & vitæ teſtimonium ordinandi, idque in litteris ſigillatis adferant, acceptum a Prælatis Eccleſiaſticis, ſeu Parocho, atque etiam a Senatu, ſeu judicio ejus loci, in quo majorem vitæ partem exegerint. Quod teſtimonium illis gratis concedi volumus. Ex longinquo vero venientes, ſi in Provincia Moguntina ordinari expetiverint, ad Canonicarum Sanctionum obſervantiam adigantur.

Qui in baptiſmo unctiones ſacri Olei, & Chriſmatis, juxta vetuſtiſſimum Eccleſiæ morem non ſuſceperunt, ad ordines ſacros ante talium Unctionum ſuppletionem non admittantur.

CAPUT LXX.

HAc calamitoſa tempeſtate, qua ſacrorum, prophanorumque omnium pericloſa confuſione laboramus, plerunque evenire ſolet, ut in ſacri baptiſmatis adminiſtratione, Unctiones ſacri Olei, in pectore, & ſcapulis, & Chriſmatis in vertice infantium, jam inde a temporibus Apoſtolorum per univerſam Eccleſiam religioſa pietate adhiberi ſolitæ, quorundam temerario auſu omittantur. Qua de re circa eos, qui ordinibus ſacris initiari volunt, diligentem inquiſitionem per noſtros in Pontificalibus Vicarios, aut alios, qui ordinandorum examinibus præſunt, præcipimus faciendam. Eos vero, qui tales Unctiones, dum baptizarentur, non receperint, niſi eas (una cum orationibus, quæ in agendis ad tales Unctiones adhibendæ inveniuntur) in ſe per Catholicum Sacerdotem pie ſupplere curaverint, ab Ordinibus prorſus mandamus repellendos.

De iis, qui ordinantur extra ſuas Diœceſes.

CAPUT LXXI.

EVenire ſolet, ut aliquis eruditionis, & vitæ non ſatis probatæ, aut alioqui cenſuris Eccleſiaſticis obnoxii, conſcientiam eorum, quibus noti ſunt, ſubterfugientes, ad remotiores Diœceſes ſe conferant, & ordines ab ignotis Epiſcopis, qua poſſunt fraude, extorqueant, aut ſaltem eos ſe conſecutos comminiſcentes, in iis miniſtrare præſumant. Quorum temeritatem reprimere volentes, Commiſſariis noſtris ſerio inhibemus, ne in poſterum alicui litteras dimiſſorias ad aliam Diœceſim, ſine magna, & neceſſaria cauſa, quam bene exploratam habere debent, concedant. Qui vero in aliena Diœceſi ordines ſuſceperint, ad miniſterium, ſeu executionem Ordinum, quos ſe habere aſſeverant, non admittantur, niſi prius Vicariis, ſeu Commiſſariis noſtris, de ſuſceptis ordinibus legitimo documento fidem fecerint, & ab eiſdem, quod admitti debeant, teſtimonium patentibus litteris obtinuerint: Alioqui tales per Archipresbyteros noſtros ab omni Eccleſiæ officio ſemoveri, aut, ſi iis non paruerint, nobis denunciari debent.

De honore Prælatorum.

CAPUT LXXII.

AD confuſionem, & dehoneſtamentum Eccleſiaſtici Ordinis facit, ſicubi honorum diſcrimina tollantur, nec ſuus cuique honos habetur. Unde ordinamus, & decernimus, ut inferioris dignitatis Clericus, ſeu Vicarius, ſive Canonicus, Prælato ſuo reverentiam ſive in aſſurgendo, ſive in aliis prærogativis, juxta conſuetudinem illius Eccleſiæ debitam, ſubtrahens, fructuum Præbendæ ſubtractione ad tempus pro exceſſus qualitate puniatur. Quod ſi ſimulate, aut animi arrogantia provectus, in tali contemptu Prælati ſui perſeveraverit, a reliquis confratribus, velut inobediens, & juramenti ſui parum memor, a conſortio Eccleſiæ, & omni fructuum perceptione amoveatur: non niſi de ipſius Epiſcopi conſenſu ad eandem rurſus admittendus, ut diſcat, poteſtatem ſupra ſe poſitam, velut Dei ordinationem, agnoſcere, & venerari.

Ne domicellares Canonici ante merita virtutis, & doctrinæ, ad Capitula aſſumantur.

CAPUT LXXIII.

Ex Concil. Aſchaf. D. Gerardi.

HActenus in Eccleſiis Cathedralibus, & Collegiatis (ſaltem in ea parte, qua Majores noſtri, non ſine magna ratione, juniores Canonicos, quos Domicellares vocant, non ſtatim, ut beneficia acceperint, ad Capitula admitti, ſed ad tempus ſub jugo Prælatorum detineri voluerunt) ſatis negligenter advigilatum eſſe, non ſine Eccleſiarum pernicie ſentimus, dum hi, quibus ex cura incumbit ad ſtudia, & mores Domicellarium parum attendentes, ſi modo Domicellares certum tempus in beneficii poſſeſſione exegiſſent, aut pecuniam pro emancipatione conſtitutam, numeraſſent: ſine ampliore delectu quoſvis ad Capitula admiſerunt, etiam eos, quos nec vitæ honeſtate, nec doctrina ſatis idoneos, aut Eccleſiis utiles futuros norint. Unde fit, ut interdum Eccleſiæ minus utili Canonicorum turba onerentur, nec in ſpiritualibus,

bus, nec in temporalibus, debitis obſequiis adminiſtrentur. Quarum indemnitati conſulere volentes, Prælatorum, Capitulorum, & aliorum, quorum intereſt, conſcientias duximus onerandas, hiſque diſtricte præcipiendo injungimus, ut in poſterum, non ſecundum prætenſam conſuetudinem (quæ in hac parte, ut Eccleſiis pernicioſa, irrationabilis, aut potius corruptela cenſenda eſt) quoslibet, ſed ſecundum conſcientiam idoneos tantum, & dignos ad Capitula, præſertim Metropoliticum, & Cathedralia, admittant. Pravis vero moribus deditos, & ignavos tantiſper a Capitulari dignitate, & emolumento arceant, donec emendatione vitæ locum hunc mereri videbuntur: aut ſi contra omnem emendationem præfracti, & incorrigibiles ſe exhibere perſeveraverint, ad dimiſſionem beneficiorum, remediis juris, tanquam inhabiles, & inſufficientes, ac minus idoneos prorſus cogant. Qua conſtitutione noſtra, & ipſis Prælatis, & Capitulis, ut officio ſuo diligentius invigilent, & Juventuti Eccleſiaſticæ, ut vitæ, ingeniique cultum accuratiore ſtudio capeſſant, occaſionem præſtari arbitramur.

De juramentorum exactione reſtringenda.

CAPUT LXXIV.

Eccleſ. 23. CUm ſcriptura admoneat, Virum crebro jurantem iniquitate oppleri, ac plagis multis obnoxium fieri; jurationem namque multa comitari pericula, quæ non tam pejerantem, quam eum, qui perjurio cauſam, cum debet, & poteſt, non ſubtrahit, involvunt. Nos igitur crebram illam juramentorum exactionem in Capitulis, ſi non ut injuſtam, certe ut periculoſam, cenſemus coarctandam. Injuſta vero, & illicita juramenta, per quæ nonnunquam via debitæ correctioni præcluditur, & Prælati a promovenda Eccleſiarum ſuarum diſciplina, & utilitate impediuntur, omnino tolli debent. Et Nos cum hac ſancta Synodo talia omnia damnantes, locorum Ordinariis, & Prælatis Capitulorum ad ejuſmodi correctionem per præſentes facultatem impertientes, diſtricte eis præcipiendo injungimus, ut Eccleſiarum ſtatuta diligenti cura revideant, & juramenta non neceſſaria a Sede Apoſtolica non confirmata, in primis vero injuſta, & pernicioſa, non obſtantibus quibuſcunque conſuetudinibus (cum iniquitati longinquitas temporis patrocinari non debeat) corrigant, caſſent, & tollant. Quod ſi facere inferiores Prælati, & Ordinarii ultra ſex menſes poſt publicationem hujus conſtitutionis diſtulerint: Nos ad primam opportunitatem, aut ſaltem in futura Provinciali Synodo negligentiam illorum ſupplebimus, ipſoſque ceſſatores debitis inſuper pœnis afficiemus.

Pecunias ex ſtatutis beneficiatorum, aut aliunde cedentes, in Eccleſiarum utilitatem impendi debere.

CAPUT LXXV.

MUltas Eccleſias in bonis temporalibus ingentia detrimenta ſuſtinere, ac domos earum aut collapſas, aut ruinis proximas videmus, ex prava conſuetudine, ſeu potius corruptela, qua Canonici quidam pecunias ex poſſeſſionibus novorum Canonicorum, aut optione domorum receptas, non in utilitatem Eccleſiarum, ſed in proprios uſus convertunt. Quod nos ultra fieri omnino prohibemus, taleſque pecunias neceſſitatibus Eccleſiarum, aut domorum reparationi, & conſervationi impendi volumus. Si quos huic conſtitutioni noſtræ rebelles deprehenderimus, privatione omnium fructuum, quos ab ea Eccleſia percipere deberent, per ſemeſtre tempus plectemus, fructuſque eis ſic ademptos in Eccleſiæ utilitatem impendi curabimus. Sicubi vero in Eccleſiis aliunde ſumptus ad conſervationem templorum, ædificiorum, & domorum, ad Eccleſias, aut earum perſonas pertinentium, & in alios neceſſarios uſus ſuppetunt: rationabiles conſuetudines ſuper hujuſmodi pecuniis diſponendis hactenus obſervatas, hac præſenti conſtitutione adſtringi, aut abrogari non volumus.

De rebus Eccleſiarum diligenter curandis.

CAPUT LXXVI.

NE ex incuria, aut negligentia, ſicut conſuevit, damna Eccleſiis accidant, Capitulis Metropolitanæ, Cathedralium, & Collegiatarum, aliarumque Eccleſiarum Rectoribus, & Curatoribus mandato injungimus, ut ſingulis annis, ſemel ad minimum, omnes Eccleſiarum res, & ornatus inſpiciant, & in indice ſingula diligenter conſcribant, quo ſi quid inde perierit, facilius deprehendi, & farciri, & ratio ab his, quibus ea cura commiſſa eſt, expoſci, & reddi queat. *Ex Concil. Friſzla.*

Eadem diligentia volumus, & præcipimus, ut omnium Eccleſiarum prædia, & redditus, tum communes, tum etiam ad ſingulas dignitates, ſeu beneficia pertinentes, in libro ad id deputato exactiſſime conſcribantur. Litteræ vero Originales Cenſuum tam communium, quam ad ſingula beneficia pertinentium, non apud ſingulos poſſeſſores relinqui, ſed in publica, & bene munita cuſtodia (copiis earundem auſcultatis apud poſſeſſores retentis) aſſervari debent. Unde, ſi occaſio exegerit, depromi, & ſingulis perſonis ſub cautione redhibitionis permitti poterunt.

De procuratione, ſeu fabricis Eccleſiarum Parochialium.

CAPUT LXXVII.

UT Eccleſiæ per Provinciam noſtram conſtitutæ a damnis, quæ nonnunquam ex infida procuratione accipiunt, in poſterum vindicentur, decernimus, & ordinamus, ne poſthac ſolis Laicis, ſed cum aliquot Laicis cujuſque Eccleſiæ Rectori, ſeu Plebano, velut principali, officium Fabricæ, ſeu Procuratio Eccleſiæ committatur: ita tamen, ne ipſi Eccleſiarum Rectores, ſeu Plebani officio exactionis cenſuum, proventuum, ſive redditnum, ſeu procurationis labore graventur. Tales etiam Eccleſiarum procuratores de pecuniis, ſeu proventibus Eccleſiarum nihil in ſuum privatum uſum convertant: ſed omnia in Eccleſiæ utilitatem impendant, & de omnibus acceptis, & expenſis, debito tempore, ad minimum ſemel in anno, coram ipſo Plebano, ſeu Rectore Eccleſiæ, & aliis ad hoc deputatis, rationem conficiant.

Volumus etiam ad ſingulas Eccleſiarum Ciſtas, in quibus litteræ Cenſuum, ſeu pecuniæ, & pretioſiores Eccleſiarum res aſſervantur, diverſas ſeras, & ad minimum duas fieri, & ex clavibus ſemper unam apud Parochum, ſeu rectorem Eccleſiæ relinqui, & cuſtodiri: Sic, ut tales Ciſtæ non ab uno aliquo procuratore, nec unquam abſente Parocho, aut Rectore Eccleſiæ, poſſint, aut debeant aperiri. Huic vero noſtræ conſtitutioni in Eccleſiarum fraudem non parentes, ipſi Plebani nobis, aut Vicariis noſtris denuncient, debita monitione prævia excommunicandos.

De Simonia.

CAPUT LXXVIII.

UT ab inſtitutione ad Eccleſiaſtica Beneficia omnem ambitionem, omnemque Simoniæ pravitatem præcidamus, præſenti ſtatuto ordinamus, & decernimus, ut quicunque vel muneribus, vel pollicita- *Ex Concil. Aſchaff.*

tio-

Digitized by Goo

tionibus, ſeu quibuſcunque pactionibus, unius, vel A plurium ſibi favorem conciliaverit, ut per eos ad beneficium, ſeu dignitatem qualemcunque (quatenus ad noſtram diſpoſitionem pertinent) promoveatur: eo ipſo excommunicationis ſententiam incurrat, & reddatur inhabilis, ne amplius ad tale beneficium, ſeu dignitatem eligi, aut aſſumi poſſit. Quod ſi electus, & aſſumptus poſtea fuerit deprehenſus tales donationes, promiſſiones, ſeu pactiones feciſſe, beneficio ſic occupato privari, & dignitate omnino deponi debet. Simili modo quicunque penſiones non legitime aſſignatas aut dederint, aut receperint, aut alioqui illicitis modis beneficia, aut dignitates occupaverint, pro exceſſuum qualitate puniri, & talibus beneficiis, aut dignitatibus privari debent. Quæ ut arctius obſerventur, nullus in poſterum clericus ad aliquod beneficium, ſeu dignitatem admitti debet, niſi prius juraverit, quod B in ejus adeptione nullam commiſerit Simoniam, aut illicitam fecerit pactionem.

De inſtitutione, ex Conc. Fritz.

Ex Concil. Aſchaff.

Ut Parochi Sacramenta gratis adminiſtrent.

CAPUT LXXIX.

EXecrabilis quorundam Sacerdotum avaritia uſque ad Sacramentorum ipſorum contemptum, & injuriam nonnunquam irrumpit, dum ſine numerato pretio conferre Sacramenta detrectant. Quorum pravam cupiditatem, ſacris etiam Conciliis invisam, & damnatam, comprimere volentes, omnibus nobis ſubjectis Parochis, ſeu Eccleſiarum Miniſtris ſerio prohibemus, ne quid de Sacramentorum adminiſtratione a quoquam, velut debitum, aut exigant, aut recipiant, quod conſuetudo rationabilis laudabiliter introducta, & hactenus obſervata non permittit, ſed ultra id etiam oblatum, quaſi non debitum, modeſte recuſent. Quod ſi aliquis ſubditus ultro aliquid dare voluerit, non obſtamus, quin quod libera voluntate, & ex charitate offertur, recipere valeant. Archidiaconis etiam noſtris, ſive eorum Officialibus injungimus, ut in Synodis, ſeu Capitulis ſuper hujuſmodi exactione ſedulo inquirant, & huic noſtræ conſtitutioni non parentes, ſeveris pœnis, uſque ad ſuſpenſionem ab officio, & beneficio compeſcant.

De competentiis Parochorum.

CAPUT LXXX.

CUm Dominus ipſe pronunciet Mercenarium ſua mercede dignum, & Apoſtolus clamet, altari ſervientem de altari vivere debere: Univerſos Eccleſiarum Metropolitanæ, Cathedralium, & Collegiatarum Prælatos, Canonicos, & Capitula, omnes etiam Regulares, Prælatos, & Conventus, quicunque Eccleſias Parochiales ſuis Eccleſiis, ſeu Monaſteriis unitas, & incorporatas habent, in Domino exhortamur, & diſtricte eis præcipiendo injungimus, ut intra trimeſtre tempus, poſt hujus conſtitutionis noſtræ publicationem, Eccleſiarum ſibi incorporatarum Rectoribus talem fructuum portionem ordinent, qua pro loci conditione honeſte ſuſtentari, ac inſuper Epiſcopalia, & Archidiaconalia jura ſolvere, hoſpitalitatem exercere, & alia neceſſaria onera ſuſtinere queant. Quod niſi fecerint, nos illorum injuſtam negligentiam, ipſis Eccleſiis, & animarum ſaluti nimis periculoſam, amplius ſufferre non volentes, apud omnes Eccleſias Parochiales, juriſdictionibus noſtris ſubditas, talem juſti, & ſufficientis victus deputationem de decimis, proventibus, vel bonis Collegiorum, aut Monaſteriorum, aut Prælaturarum, per nos, aut Officiales noſtros, ſecundum juris communis, & ſacrorum Conciliorum diſpoſitionem, ordinare, ſepoſita ampliore mora, omnino aggrediemur.

Luc. 10. 1. Cor. 9.

De Clericis Peregrinis.

CAPUT LXXXI.

CLerici aliunde advenientes, nec in iis ordinibus, quos jactant, miniſtrare permittantur, nec ad ulteriores ordines promoveantur, niſi fide digno teſtimonio docuerint, ſe eos ordines, quos habere ſe aſſeverant, rite, & legitime ſuſcepiſſe. Peregrini autem Sacerdotes ad Miſſarum celebrationes non admittantur, nec ultra menſem in aliquo Presbyterorum conſortio foveantur, niſi teſtimoniales litteras ſuper vita, moribus, & receſſu ab eo Epiſcopo, a quo diſceſſerunt, ſimiliter admiſſionis teſtimonium ejus Epiſcopi, ad cujus diœceſim ſe contulerunt, oſtendant.

De ſacellanis nobilium.

CAPUT LXXXII.

SAcellani vero nobilium in ſacellis caſtrorum Miſſas celebrare, aut alia Sacramenta conferre, aut etiam prædicare non præſumant; niſi ſuper eo authoritatem, & conſenſum ordinariorum obtinuerint, & prius manualem promiſſionem Epiſcopo, ſeu loci illius Archipresbytero fecerint, ſe in obedientia Diœceſani manſuros, & ad Synodos, & capitula venturos, & mandatis Eccleſiaſticis ſecundum juſtitiam, & quatenus eos attingunt, parituros eſſe. Salvis etiam juribus Parochiarum, ad quas talia caſtra nobilium pertiC nere noſcuntur.

Ex Concil. Fritzlar. D. Sifridi.

De Magiſtris ſcholarum.

CAPUT LXXXIII.

HOc in primis totius reipublicæ Chriſtianæ utilitas expoſcit, ut erudiendæ juventuti paſſim magiſtri eruditione, honeſtate vitæ, & fidei ſinceritate commendabiles præficiantur, quod in adminiſtratione utriuſque Reipublicæ & Eccleſiaſticæ, & ſæcularis ſucceſſio a pueris dependeat: Qui ſi perverſis, & pravis hominibus erudiendi tradantur, a quibus recentes eorum animi (qui malorum, & bonorum, ut quidque primum hauſerint, æque tenaces ſint) pravis, & impiis D opinionibus imbuantur, ſpes non eſt, ſacroſanctam religionem noſtram in integrum reſtitui, aut a pravis doctrinis repurgari, aut priſtinam felicitatem, & tranquillitatem in Germaniam noſtram reduci unquam poſſe. Proinde ſive Prælatis, & capitulis, ſive communitatibus, aut locorum præfectis, ad quos ea cura pertinet, ſerio injungimus, ut in poſterum ſcholis ſibi commiſſis didaſcalos præfecturi, eoſdem ad Vicarios noſtros in ſpiritualibus, ſeu locorum commiſſarios ablegent, qui eruditionem, & mores, & fidei ſinceritatem in eis accurato examine explorent, eoſque quid in ſcholis tam ad eruditionem, quam ad mores juventutis excolendos conducibile potiſſimum prælegant, pro cujuſque loci ratione, diligenter admoneant, ſine quorum teſtimonio (quod ſcripto his, quos dignos judicaverint, exhibeant) quemquam alicui ſcholæ præfici E omnino prohibemus.

De teſtamentis, & ultimis voluntatibus.

CAPUT LXXXIV.

QUamvis jam olim multis Conciliis provincialibus, velut Fritzlarienſi, Domini Gerardi, & aliorum Archiepiſcoporum Moguntinenſium ſuper Teſtamentorum ordinatione cautum ſit, quibus omnino ſuum robur manere volumus: Videmus tamen hac temporum licentia pleraſque morientium voluntates incaſſum recidere, defunctorumque ſubſtan-

Digitized by Google

ſtantiam contra ipſorum legitimam voluntatem interverti, & teſtamentariis præſertim, & quibus pro officio competebat ratum ſervare defuncti arbitrium: Statuimus, ut qui deinceps nominati fuerint teſtamentarii, quamprimum, & ante omnia ipſius defuncti hæreditatem, ſive ſubſtantiam, coram notario, & teſtibus fide dignis conſcribant, & in inventarium fideliter redigant, omnimodamque morientis voluntatem, arbitrium, & ordinationem intra debitum tempus executioni demandent, & exequantur, de quo ordinario, aut ipſius commiſſario rationem faciant. Quod ſi quis infideliter agens hujus noſtræ conſtitutionis tranſgreſſor repertus fuerit, pro Ordinarii arbitrio, aut alias, condigna pœna, pro exceſſus qualitate, plectatur.

Mercatus diebus Dominicis, & feſtivis prohibentur.

CAPUT LXXXV.

MAgnus abuſus eſt, cum ad rerum temporalium, & mox periturarum conquirenda lucra ſex diebus homines intendant: ad regnum cœlorum, ejuſque juſtitiam inquirendam, ſeptimum diem deſtinatum, ne eum quidem a prophanis negotiis liberum execranda hominum avaritia relinquat. Cui nos improbæ hominum cupiditati modum ponere volentes, ſerio prohibemus, ne in poſterum in locis noſtræ provinciæ ſubjectis, diebus Dominicis, aut præcipuis Eccleſiæ feſtivitatibus, mercatus (niſi forte earum rerum, quæ ad uſum quotidiani victus neceſſariæ ſunt) exerceantur, aut ne ſubditi noſtri ulli operi ſervili, quod ſine evidenti detrimento dilationem ſuſtinere poteſt, manum admoveant: ſed dies Dominicos, & feſtivos ſpiritualibus lucris conquirendis, & ſaluti animarum procurandæ, adeoque pietatis, & divini cultus exercitiis impendant. Quam noſtram conſtitutionem niſi Magiſtratus locorum, quorum ea poteſtas eſt, ſub gravibus pœnis ita obſervari curaverint, ipſos Magiſtratus, debita admonitione prævia, in ſententiam excommunicationis incidere, & ubi ad noſtras temporales juriſdictiones pertinent, inſuper aliis pœnis pro noſtro arbitrio puniri volumus.

De libris per typographiam publicandis.

CAPUT LXXXVI.

MUltis conſtitutionibus Imperialibus cautum eſt, ne quis librum aliquem ſine certo authoris, & loci, ubi excuſus ſit, nomine, aut qui per commiſſarios, qui per loca huic rei curandæ deſtinati ſunt, comprobatus non ſit, vel excudat, vel excuſum vendat. Quam ordinationem renovantes, inhibemus, ne quis tales libros in noſtris ditionibus vendere, aut emere, aut donare, aut occulte quovis modo alii obtrudere, aut omnino apud ſe retinere audeat: officialibus noſtris tam Eccleſiaſticis, quam ſæcularibus injungentes, ut in eam rem acri diligentia invigilent, & ſi quos librorum vel excuſores, vel venditores, aut detentores, huic ordinationi non parentes, deprehenderint, ſupra librorum confiſcationem, etiam pœnis in multis receſſibus Imperialibus conſtitutis ſine remiſſione afficiant.

De pœna Clerici percuſſoris, aut rixoſi contra alium Clericum.

CAPUT LXXXVII.

PAci etiam, tranquillitati, ac honeſtati clericorum conſulere volentes, decernendum duximus, ut quicunque clericus alium clericum probris, maledictis, aut conviciis inceſſerit, ſub duorum, aut trium teA ſtimonio, ab omni proventuum Eccleſiaſticorum perceptione per unum menſem ſuſpendatur. Quod ſi manus alteri clerico violentas, citra tamen vulnus attulerit, jam dictam pœnam ſuſtineat duplicem. Si vulnus inflixerit, ultra pœnam excommunicationis, in quam ipſo facto incidit, ad quatuor menſes tali fructuum privatione mulctetur. Si membrum aliquod mutilaverit, aut inutile reddiderit, omni Beneficio Eccleſiaſtico ſit ipſo facto privatus. Nihilominus etiam in omnibus iis caſibus, juxta Diœceſani arbitrium, læſo ſatisfacere cogatur, & pro delicti gravitate, a Diœceſano, ſi videbitur, etiam gravius puniatur. Illud ſuperioribus comminationibus duximus addendum: Si linguæ petulantiam, aut violentas manus in Prælatum intorſerit, in tribus prioribus caſibus ſupra memoratis, ubique pœnæ duplicatione gravandum eſſe: ſalvo
B tamen jure, quod vim vi repellere permittit. Similiter clericos, &c.

De vitandis excommunicatis.

CAPUT LXXXVIII.

ET ut timoratis conſcientiis ſubveniamus, & ſcandala excludamus, generalis Synodi Baſileen. conſtitutionem volumus obſervari, quæ decernit: Quod nemo deinceps a communione alicujus, in Sacramentorum adminiſtratione, vel receptione, aut in aliis quibuſcunque divinis, vel extra, prætextu cujuſcunque ſententiæ, aut cenſuræ Eccleſiaſticæ, aut ſuſpenſionis, vel prohibitionis ab homine, vel a jure gene- *Ex Concil. Baſileenſi.*
C raliter promulgatæ occaſione, teneatur abſtinere, vel aliquem vitare, aut Eccleſiaſticum interdictum obſervare, niſi ſententia, prohibitio, ſuſpenſio, vel cenſura Eccleſiaſtica hujuſmodi fuerit, vel contra perſonam, collegium, univerſitatem, Eccleſiam, aut locum certum, aut certam a judice publicata, vel denunciata ſpecialiter, & expreſſe: aut ſi aliquem ita notorie in excommunicationis ſententiam conſtiterit incidiſſe, quæ nulla poſſit tergiverſatione celari, aut aliquo juris ſuffragio excuſari. Nam a communione illius abſtineri vult juxta canonicas ſanctiones, per hoc tamen hujuſmodi excommunicatos, ſuſpenſos, & interdictos, ſeu prohibitos non intendit in aliquo revelare, nec eis quomodolibet ſuffragari.

Cum humana fragilitas in omnibus actionibus, &
D præſertim in iis, quæ pietatis ſunt, ſi ope divina non adjuvetur, & dirigatur, ſine fructu deludet: præſenti conſtitutione duximus ordinandum, ut in poſterum per omnes totius provinciæ Eccleſias, quoties in illis multitudo fidelium convenerit, fiant precationes ad Deum, pro Spiritus Sancti gratia ad ſalutarem harum conſtitutionum Provincialium obſervantiam impetranda. Similiter pro ſummi Pontificis, Imperatoris, ac Regis Roman. incolumitate, & felici gubernatione, & pro omnibus, qui ad utriuſque regiminis gubernacula in orbe Chriſtiano præſident, ut quietam, & tranquillam vitam agamus in omni pietate, & caſtitate. In ipſa vero ſacræ Miſſæ celebratione, alternis diebus pro peccatis, & pro pace, ſive in ipſo ſacro collectam pro ſuffragio, ſive poſt illud antiphonam cum collecta pro imploranda Dei miſericordia devote re- *Preces pro executione Concilii.* *1. Tim. 2.*
E citari, aut cantari volumus. Quam rem diſcretioni Prælatorum, pro loci, & temporis conditione committimus curandam.

Quo vero ſupra dicta omnia, & ſingula accuratiore cura obſerventur, & ad excuſationem ignorantiæ nullus locus relinquatur, ordinamus, & præcipimus, ut præſentium Conſtitutionum liber apud Metropolitanam, Cathedrales, & Collegiatas Eccleſias in choro, aut capitulis, ſimiliter apud Parochiales Eccleſias idoneo loco fabricæ ſumptu comparatus habeatur, ad quem omnibus, quorum intereſt, pateat acceſſus.

Poſtremo. Cum his præſentibus noſtris conſtitutionibus, omnes etiam generalium Conciliorum conſtitu-

Digitized by Google

ſtitutiones, & decreta, ſimiliter omnia, & ſingula alia ſtatuta provincialia, in Conciliis Provincialibus, ſub noſtris præceſſoribus celebratis edita, quorum in his noſtris conſtitutionibus etiam nullam mentionem fecimus, in ſuo vigore permanere volumus, & ab omnibus nobis ſubjectis, qua quemque parte attingunt, pro confirmatis, & authenticis agnoſci, haberi, & obſervari diſtricte præcipiendo mandamus, ſacroſanctæ Romanæ catholicæ, & Apoſtolicæ Eccleſiæ judicio, cujus authoritatem in omnibus ſalvam conſervari volumus, hæc omnia cum debita obedientia ſubmittentes.

Submiſſio Concil. Eccleſiæ Rom. judicio.

Conciliū Oecumenicū Tridentinum cœptū an. 1545. finitum fuit an. 1563.

Concil. Mediolanenſe I. quod ſub Pio IV. Pontifice Carolus Borromæus Presbyter Cardinalis tit. Sanctæ Praxedis Legatus ad univerſam Italiam, & Archiepiſcopus Mediolanenſis habuit ann. M. D. LXV.

ORatio D. Caroli in principio ſynodi habita inſinuat, quomodo ſeſe habere debeant patres in ſynodo, quid obſervare, & quibus rationibus ad ſynodum congregandam motus fuerit.

Multa præcepta dantur prædicatoribus verbi Dei, inter cætera; Ne in ordinem ullum, ſtatum, aut vitæ genus ab Eccleſia receptum invehantur.

Ne Epiſcopos, alioſve prælatos, neve civiles magiſtratus cum auditorum offenſione aſperius objurgent, ſed pie potius admoneant. Doceant, quomodo utendum ſit bonis animi, corporis, & externis: quove modo ſecundis, & adverſis rebus: ut ea ſint illis tanquam inſtrumenta ad conſequendam vitam cœleſtem.

Sacra concio noctu nunquam, ſed opportuno tempore, Epiſcopi præſcripto, habeatur.

De ſanctarum reliquiarum veneratione.

CUm populo pietatis cauſa oſtenduntur, lumina accendantur.

De feſtorum dierum cultu.

NE quid ematur, aut vendatur, præter id, quod ad victum illius diei neceſſarium eſt, vel ad ægrotorum curationem.

Non officinæ aut omnino, aut aliqua ex parte apertæ habeantur.

Quæ pertinent ad Baptiſmi adminiſtrationem.

FIdeles in baptizandis filiis eos potius eligant compatres, qui eorum animæ conſulere, quam qui inopiæ ſubvenire poſſint. Cujus officii ſæpius eos parochus admonebit.

Minori ſeptennio Confirmationis ſacramentum nemini præbeatur.

Euchariſtiæ Sacramentum, ubi pro Eccleſiarum amplitudine commode fieri poſſit, maribus ſeorſum a fœminis miniſtretur; idem præcipit de prædicatione, ac de loco orationis.

Sacerdos ſanctiſ. Euchariſtiam iis, qui raro ſumunt, non prius miniſtret, quam eos diligentius admonuerit, quanta reverentia, & humilitate ad tremendum iſtud ſacramentum accedere debeant, quantaque illis ſupplicia ſint parata, qui indigne ſuſcipiunt.

De pœnitentia.

In foribus ſacriſtiæ cujuſvis Eccleſiæ, ubi confeſſiones audiri, & confeſſores plures eſſe ſolent, affigatur tabella, in qua nomina, & cognomina confeſſorum approbatorum deſcripta ſint.

Caveant confeſſores, ne ante debitam ſatisfactionem illos abſolvant, quibus cum facultas adſit aliena reſtituendi, vel legata, quæ ad pias cauſas ſunt, perſolvendi, illiſque, ut id facerent, in ſuperiori confeſſione præceptum ſit, præſtare tamen neglexerint, exceptis iis, qui periculoſe ægrotant.

Caſus reſervati Epiſcopo, & ab eo delegatis.

De quadrageſima.

Edicimus præterea, ut in provincia noſtra proxima quarta feria, poſt quinquageſimam omnes quadrageſimalis obſervantiæ initium faciant, præter civitatem Mediolanenſem, eaſque diœceſis partes, ubi ex D. Ambroſii inſtituto divina Officia celebrantur.

Illorum vero damnamus ingluviem, qui primis quinque quadrageſimæ diebus Rom. Eccleſiæ more inſtitutis, Mediolanum ſe conferunt, patriæ ritum in jejunio, & ciborum abſtinentia fugientes.

Quæ pertinent ad collationem beneficiorum.

NE redimendæ vexationis ſpecie in cauſis beneficiorum ſimoniacæ pactiones intercedant, nemini licere volumus ad redimendam vexationem, ne in caſibus quidem jure permiſſis pecuniam dare, quidquamve paciſci, aut tranſigere, niſi Epiſcopi conſenſus acceſſerit.

Qui beneficium Eccleſiaſticum vacans multis, & ambitioſis precibus per ſe, vel alios petierit, eo facto ita reddatur indignus, ut per biennium in eum neque illud, neque aliud beneficium conferri poſſit.

De dignitate ab Epiſcopo retinenda.

Alienum eſt valde ab Epiſcopali dignitate, ſi Epiſcopi in conſuetudine principum ſeſe deprimant, & abjiciant.

Ne igitur principibus accumbentibus ſtent ipſi, ne eo quidem nomine, quod, ſumpto a principibus cibo, gratias agere debeant.

De Epiſcopi veſtitu.

ITaque in veſtitu ſericum non adhibeant.

Nec mulæ, aut equo Epiſcopali ſtragulum, & ornamentum ex villuto, aut ſerico, ſed ex corio factum, aut lana adhibebit.

Ephippiis, aut calcaribus, aut frænis inauratis non utatur.

In ejus ſupellectili nihil aureum, aut argenteum ſit pariter: leviſſima, ac tenuiſſima quædam inſtrumenta ad cibum ori admovendum comparet.

De clericis.

PArochus etiam quamprimum librum habeat, in quo omnium, qui in ejus parochia ſunt, nomina, & cognomina quamprimum deſcribat, ſingulorumque ſexum, ætatem, & ſtatum, quem librum Epiſcopo, quotieſcumque voluerit, ad inſpiciendum, vel deſcribendum dabit.

De exorciſta.

ID ne agat, niſi conſulto, & conſentiente Epiſcopo.

Caveat etiam, ne ullus intercedat in exorciſmis quæſtus, neve ulla curioſa percunctatio, præſertim quæ ad divinitatem pertineat.

Candelæ, & cerei in Miſſa ne ea exiguitate adhibeantur, quæ in tanto myſterio dedeceat, & adſtantibus offenſionem afferre poſſit.

Ante ſolis ortum, & poſt occaſum, mortuum & afferri, & ad ſepulturam recipi prohibemus.

Si mortuorum hæredes ita ſe impie geſſerint, ut religioſum exequiarum inſtitutum negligentes, cruci,

ri, clericis, & funeri debita lumina adhibere nolint, ab A Epiſcopo ea cogantur comparare, quæ neceſſaria videbuntur.

Statuat Epiſcopus in civitate, ac diœceſi ſua pro modo laboris, quantum mercedis cauſa dandum ſit curatoribus exequiarum.

Miſerabiles perſonæ, quibus mortuis, aut nihil ſupereſt, aut ita parum, ut ſua impenſa humari non poſſint, a parocho ſumptibus Eccleſiæ ſepeliantur.

Exequiarum ſepulturæ, & anniverſariorum cauſa nemini quidquam paciſci, aut exigere liceat; neque etiam petere, vel quid aliud committere, quod ſimoniacæ labis, aut ſordidæ avaritiæ ſuſpicionem habeat. B

Pias tamen conſuetudines in his ſervari jubemus, cujus rei Epiſcopus curam ſuſcipiat.

De meretricibus.

Ut meretrices ab honeſtis mulieribus omnino internoſcantur, curent Epiſcopi, ut aliquem amictum palam indutæ ſint, quo earum turpem conditionem, & vitam omnes notam habeant.

De uſuris.

SI quis oblatas reipſa loco, & tempore pecunias etiam dotales ſibi debitas accipere recuſaverit, nihil præter ſortem etiam ratione damni emergentis, vel lucri ceſſantis accipere poſſit, vel ex quacumque alia cauſa. C

Nota, non excludi titulos lucri ceſſantis, aut damni emergentis, cum exceptio firmet regulam.

Ne fiant cambia, cum literæ ad deſtinatum locum vere non mittuntur, & ibi non fit ſolutio, ſed uno, & eodem loco pecunia datur, & recipitur.

Ne cui liceat cum altero ita contrahere, ut is totam pecuniæ ſummam ei, qui dederit, ſolvat, cum ille partim pecuniam dederit, partim nominibus, quæ difficile exigi poſſint, vel in rebus pluris, quam valeant, æſtimatis. D

Ne cui præſentem pecuniam quærenti quidquam carius vendatur, ut ſtatim a venditore per ſe, vel per interpoſitam perſonam vilius ematur.

Ne quis rem aliquam ob dilatam ſolutionem carius vendat juſto pretio.

Ne res modico pretio pignori detur, vel vendatur pacto redimendi intra certum tempus: ut ſi ad dictum tempus res redempta non ſit, res libera ſit emptoris, vel ejus, qui pignori accepit.

Ne in ſocietate, in quam alter pecuniam confert, alter operas, lucri diſtributio conſtituatur, niſi per quotas partes.

Neque fiat pactio, ut ſors ſalva ſit, fructus vero communiter dividantur. E

Et in locationibus animalium, quæ fiunt certo pretio, ſi illa abſque dolo, aut negligentia ejus, qui conduxit, deteriora fiant, id ſemper ſit damno ejus, qui locarit, &c.

Si qui autem in aliquo ex his caſibus, aut aliis, qui uſuram ſapiunt, & a jure, ut iniqui prohibentur, contraxerint, ipſi contractus etiam jurejurando muniti nulli, irriti, & inanes ſint, &c.

Controverſia.

Pœnitentia. DUbitatur, an S. Carolus cum de differenda abſolutione tractat, intenderit, ſicut aliqui prætendunt ejus auctoritate ſe munientes, prius peragendam eſſe ſatisfactionem injunctam pro peccatis, ut ea doloris, & internæ diſpoſitionis pœnitentis fidem faciat ſacerdoti, priuſquam abſolvat pœnitentem. Aſſerit Bagotius Diſſertat. 2. de pœnitentia ſect. 3. quotquot caſus ab illo notantur ad differendam abſolutionem eſſe extraordinarios, cum videlicet ſacerdos ob quaſdam circumſtantias dubitare poteſt prudenter, non quidem an pœnitens in poſterum in vitæ melioris ſtudio conſtans futurus ſit, ſed an tunc vere emendationem velit, vereque peccati pœniteat. Deinde cum occaſiones aliquæ tollendæ ſunt, reſtituenda fama, aut bona uſurpata, idque non tunc, cum primum promittit, ſed cum antea promiſit, ſidemque fefellit. Lege attente ſingulos ſancti Caroli ab adverſariis laudatos verſiculos, ſi vel leviſſimam ſatisfactionis hujus implendæ mentionem fieri animadverteris. Quare concludit parerga eſſe, & prorſus futilia, & inania, quæ ex D. Carolo afferuntur ad probanda hæc tria, 1. An ſatisfactionem, & pœnitentiam a ſacerdote impoſitam peccator peragere debeat ante abſolutionem. 2. An confeſſarius, ut legitime abſolvat, certus eſſe debeat non tantum de præſenti affectu pœnitentis, ſed etiam de futura emendatione, & perſeverantia. 3. An pœnitens aliud dare nequeat teſtimonium ſuæ internæ converſionis, quam pœnitentiæ injunctæ actionem, executionemque: quas tres propoſitiones numquam S. Carolus tanquam probabiles docuit, ut facile intelliget, qui ad ea attenderit, quæ in iſto primo Concilio §. *caveant*, & alibi tam Latina, quam Italica lingua, obſervanda decernit in Sacramentorum adminiſtratione.

Inſuper circa decreta in materia uſuræ, dubitatum eſt, an in iis omnibus ſit uſura, quæ dicitur juris naturalis, & quæ reipſa iniquitatem, & injuſtitiam habet, an tantum uſura juris poſitivi, quæ ſit mala, quia jure humano prohibita, an etiam in iis comprehendatur contractus *trium* vulgo dictus. Quia cum ſynodus hæc probata ſit a ſummo Pontifice, ubique locorum obligaret. Quidam volunt omnes caſus ibi expreſſos uſuram naturalis juris habere, propter hæc verba, *Et a jure ut iniqui prohibentur*, unde & contractum trium, ut iniquum jure naturali volunt. Etſi vero nihil hic aſſerere propoſuerim, cum ſatis multa ſcripſerim circa iſtas difficultates parte 2. examinis pœnitentium in lib. *De triplici examine*: dico tamen vix aliquid certi ex propoſitis verbis in fine colligi poſſe, cum non tantum dicat, in aliquo ex his caſibus, ſed inſuper addat, *Et aliis, qui uſuram ſapiunt, & a jure ut iniqui prohibentur*. Qui ſunt autem tales caſus, an hic expreſſi, an alii? cur ergo Bonacina, & alii ſcriptores hujus provinciæ plures ex hujuſmodi caſibus licitos tutati ſunt, ſine cujuſquam offenſione? cautiſſime tamen hæc omnia prohibet S. Carolus, ad ſiſtendum uſuræ præfluvium, quod fere ubique variis artibus, & prætextibus inundat; quidquid ſit de diſtinctionum diverticulis. *Uſura.*

Alia decreta hujus Concilii prætermittimus, quæ apud Binium tom. 9. edit. Pariſ. videri poterunt, cum pluribus centuriis contineantur haud Summæ huic congruentibus.

Concil. Mediolan. II. quod Carolus Borromæus S. R. E. Cardinalis tit. S. Praxedis habuit an. Dom. 1569. ſub Pio V. Summo Pontifice.

HOc Concilium 1. continet edictum de Concilio celebrando ad omnes fideles provinciæ miſſum: ut omnes, qui de jure, vel privilegio intereſſe debent, ad illud conveniant. Hortatur interim omnes, ut aſſiduis precibus, reliquiſque Chriſtianæ pietatis officiis miſericordiam Dei implorent, quo facilius nos, inquit, ejus ope adjuti, in conſpectu animi habentes exemplum graviſſimæ, & ſanctiſſimæ diſciplinæ, quæcumque ad eam reſtituendam accommodata, neceſſariaque ſunt, ea ſine ullis hæſitationibus decernamus, tum ad Dei ipſius gloriam, tum ad eorum, qui in noſtra fide, curaque conquieſcunt, ſalutem. Mediolani 16. Martii anno 1569. *Indictio Concilii.*

2. Ejuſ-

Digitized by Google

Sermones S. Caroli.

2. Ejuſdem ſancti Archiepiſcopi oratio in Concilio habita, in qua primo differit de cauſis, ob quas celebrandum ſit Concilium. Etſi, inquit, quod duce Spiritu Sancto a Tridentinis Patribus decretum eſt, ut tertio quoque anno provinciales ſynodi habeantur,

1. Pars. hæc cauſa, Patres Reverendiſſimi, ſatis explorata eſt, & ea quidem juſtiſſima, quamobrem jam tribus poſt primum noſtrum congreſſum annis, huc iterum conveniremus, tamen ſi quis rem ipſam attente intuetur, facile animadvertet, hoc iterati Concilii officium non ſolum Tridentino juſſui debitum, verum etiam & temporum conditioni, & Paſtorali noſtro muneri, & initiis, quæ proximo ſuperiori Concilio jecimus, conſequens, ac plane neceſſarium.

2. Pars. Jam cognoſcitis, jam ſcitis, qua in perturbatione ſtatus reip. Chriſtianæ verſetur; quam funeſtæ hæreſum faces in proximis provinciis jamdiu excitatæ, quam turbulenti inde in Gallia motus, &c. Secundo explicat, qualiter ſeſe gerere debeant Epiſcopi. Jam hic duce Spiritu Sancto adſumus, Rever. P. ut provinciale noſtrum Concilium iterum celebremus, in quo muneris tractatione pro rei gravitate, animo, menteque reputemus, quæ nobis potiſſimum propoſita eſſe debeant. Ac primum perſpicuum eſt, quam turpe, quam deteſtabile ſit in eo, quod Chriſti Legatione fungimur, Deique Miniſtri ſumus, ſi non Chriſtum ipſum, non quæ Dei ſunt, de noſtro quæramus, &c. Deinde hic eo animo, eaque mente adeſſe debemus, ut non coacti, ſed ſponte... itaut non obumbratam quandam, ſed expreſſam illam diſciplinæ Chriſtianæ formam, afflante Spiritu Sancto, decretis noſtris reſtituere curemus, quam naſcente Eccleſia inſtituit vivus ſermo Dei, & efficax, ac penetrabilior omni gladio ancipiti, pertingens uſque ad diviſionem animæ, ac Spiritus... nam ſi vitiorum ſemina non funditus tollere ſtudemus, ſed ſatis id eſſe putamus, ut externa quędam tantum, quæ oculis offenſionem in vulgus præbent, quaſi levi manu emendemus; id nobis eveniet, quod Agricolis, qui dum herbas inutiles radicitus evellere negligunt, quæque ſolum e terra extant, amputant, ne agrum quidem a ſtirpibus noxiis purgant, ſed etiam, quod plane nolunt, id ſane efficiunt, ut uberiores paucis poſt diebus emanent. Tertio fortiter hortatur contra objectionem filiorum perditionis, qui dicunt: Non ferunt hæc tempora veterum canonum ſeveritatem. Sic tamdiu

3. Pars. viximus. Sic vixerunt, ita egerunt, qui ætate anteceſſerunt. Vitæ inſtitutum nihil eſt, quod mutemus. At nos hęc, atque alia ejuſmodi contemnamus, proponamuſque nobis ob oculos libertatem illam Spiritus, & virtutem, qua armati Patres noſtri Apoſtoli, qua muniti martyres, qua inſtructi noſtri ordinis ſanctiſſimi homines, Athanaſius, Chryſoſtomus, Ambroſius hujus Eccleſiæ antiſtes, qua affecti alii religioſi viri... pro Dei gloria, pro gregis ſui ſalute, forti, conſtantique animo adhibuerunt illam, quaſi cenſoriam virtutem acerrimam peccatorum vindicem... nam ſi contra a nobis fiat, in formidoloſo illo judicio, cum animarum rationem reddemus, tum aliorum nos accuſantium vociferationes, & irati judicis, nos item acerbe objurgantis, eas voces audiemus; ſi ſpeculatores eratis, cur cæci? Si Paſtores, cur gregem vobis

Necessa Episcopi. commiſſum errare permiſiſtis? ſi ſal terræ, quonam modo evanuiſtis? ſi lux eratis, cur ſedentibus in tenebris, & umbra mortis non illuxiſtis? ſi Apoſtoli, cur Apoſtolica virtute non uſi, cuncta egiſtis ad oculos hominum? ſi os Domini, cur muti? ſi vos huic oneri impares eſſe ſentiebatis, cur tam ambitioſi? ſi Patres, cur ita deſides, ita negligentes? nihil vos prophetarum voces, nihil Evangelii leges, nihil Apoſtolorum exempla, nihil pietas, nihil religio, nihil Eccleſiæ labentis ſtatus, nihil hic formidoloſus judicii dies, nihil præmia, nihil ſupplicia, æternique cruciatus moverunt? has horribiles irati judicis voces nobiſcum, Patres, animo, menteque reputemus, ut iis, atque adeo aliis excitati in hac ſacroſancta tam

A gravium rerum tractatione, non remiſſe, non leviter, non timide, non negligenter, non diſſimulanter, ſed ſincere, & conſtanti, ſanctaque ſollicitudine, Deum ſolum ſpectantes, quod in noſtro officio, munereque poſitum eſt, agamus, & perficiamus, duce Spiritu ſancto, omnium actionum, & Conciliorum moderatore. Cui gloria ſit, & honos ſempiternis ætatum ſæculis. Amen.

3. Sequuntur plura decreta diſciplinæ, ac reformationi abuſuum apta ſub 3. titulis.

1. Titulus. Quæ ad fidem tuendam, ſacramenta miniſtranda, & alia paſtoralia munera pertinent.

2. Titulus. Quæ ad Miſſam, divina officia, Eccleſiæ cultum, & Eccleſiaſticos ſpectant.

B 3. Titulus. Quę ad bona, & jura Eccleſiarum, piorumque locorum attinent.

Adduntur capita quędam ad Moniales pertinentia.

Cap. 2. Prohibet, ne Moniales a parentibus, aut curatoribus puellę pecuniam mutuo, aut depoſiti nomine ſumant, antequam illa profeſſionem regularem confecerit.

Epiſcopus pręterea tum impenſas æſtimet, quæ & in Religionis ingreſſu, & tempore profeſſionis fieri ſolent pro veſtitu, aut pro aliis rebus ad ipſius puellæ, vel Monaſterii uſum, commoditatemve pertinentibus, tum pecuniæ etiam ſummam præſcribat, quam puella alimentorum nomine Monaſterio det; niſi cenſus, aut alia bona immobilia, quorum annui fructus, ejuſdem

C judicio, ad ea alimenta ſatis ſint, Monaſterio attribuantur.

Nota. S. Carolum, & ipſius Concilium Provinciale, non æſtimaſſe ſimoniam eſſe, aliquid dare in profeſſione ſtatus Religioſi, nomine alimentorum.

In fine Concilii quatuor decreta ſiunt ſub hoc titulo, quæ generatim ad hæc decreta pertinent, in quorum ſecundo S. Carolus ſibi reſervat explicationem, & interpretationem omnis difficultatis eorum, quæ decretis tradita ſunt, ſi quæ orta fuerit ante aliud Concilium.

Nota. Controverſiam eſſe, ad quem pertineat diſpenſare in lege Concilii Provincialis. Diana parte 8. tract. 3. reſol. 12. putat, Epiſcopos poſſe diſpenſare, nec recurrendum ad metropolitanum, qui eſt inferior Concilio Provinciali. Suarez de Legibus lib. 6. c. 14. putat Archiepiſcopum ligari legibus Concilii Provincialis,

D tamquam unum ex membris ejus, & inferiorem illo; unde non poteſt magis diſpenſare, quam alii Epiſcopi, oportetque recurrere ad ſummum Pontificem, aut Concilium generale, aut Provinciale iterum congregari, ſi diſpenſatio ſit interdicta.

In decreto 3. qua debemus humilitate, & obedientia ſanctæ ſedis Apoſtolicæ, omnium Eccleſiarum matris, & Magiſtræ judicio, atque authoritate omnia, & ſingula, quæcunque in hac Provinciali ſynodo ſancita, decreta, actaque ſunt, ſemper emendanda, & corrigenda ſubjicimus.

Laus Deo.

Concilium Mediolanenſe III. quod Carolus Borromæus Cardinalis tit. S. Praxedis Archiepiſc. habuit anno Chriſti 1573. ſub Gregorio E *XIII. Summo Pontifice.*

IN hoc Concilio ſtatuitur inter cætera, ne patena, cum oblatio fit, ſed aut crux, aut ſacra aliqua imago offerentibus fidelibus ad oſculum detur.

Permittitur mulieribus in Miſſa ſedere, cum recitatur Evangelium.

Sacerdotes, quo die eorum unuſquiſque ſacerdotio initiatus eſt, illum etiam quotannis recolant Miſſæ ſacrificio, & precibus.

Concilium Mediolanenſe IV. anno 1576.

Synodi initio.

ORationem habet S. Carolus initio Synodi in hæc verba: Quouſque tandem Concilia provincialia toties convocata? quorſum & tot conſtitutiones, & tot decretorum vincula, vulgaris vox, patres ſanctiſſimi, ac ſicut ne tacita quidem mentis cogitatione religioſæ mentis digna, longeque a ſenſu Epiſcopalis veſtri animi aliena, ita hominum vel impiorum eſt Eccleſiam Dei oppugnantium, vel Chriſtianorum Chriſtianam diſciplinam abhorrentium, vel imperitorum, planeque neſcientium, quantas vires habeat frequens ſynodorum actio, atque uſus, vel illorum ſane, qui anguſto, parvoque animo metiuntur. Porro illud, patres, eſt nobis certum, atque exploratum, hominem divina lege, quaſi ſepi merito vallatum, ut eſt iſtum ſumma naturæ imbecillitate, tum immenſa cupiditate ſæpe labi, ſæpeque ab officii ſemita deflectere: proinde plurimis & Conciliis, & inſtitutis, & decretis opus eſſe, quibus quaſi ſanctiſſimis vinculis ille adſtrictus, a recto curſu non declinet: aut aliquando digreſſus iiſdem adjutus in viam ſalutis redeat, & quod caput eſt, ut ſalutaris hujus Conciliorum inſtituti auctor eſt cœleſtis Magiſter Chriſtus Dominus: ſic Apoſtoli eo ſæpe uſi lege ſanxerunt, ut bis in annos ſingulos Concilia ab Epiſcopis haberentur, &c. multa, patres, noſtris ſuperioribus Conciliis deſunt ad perfectam illam, quam magnopere expetere debemus populi Chriſtiani diſciplinam, alia item in iis decreta ſunt, quæ communiri oportet: alioquin operis a nobis inchoati jacta fundamenta brevi corruerent; alia item ab hinc triennio ſuborta eſſe poſſunt corruptelarum ſemina, quæ noſtra cultura convellenda ſunt, tum vitiorum ſpinæ ſuccreſcentes amputandæ ſunt. Hæc tria propoſita quidem nobis ſemper eſſe debent, *&c.* Tum propoſita populorum devotione, qui Epiſcoporum curæ commiſſi, ab iis dirigi in via ſalutis expetunt, atque etiam obligatione Epiſcoporum pro animabus, pro quibus effudit ſanguinem Dei filius. *Concludit.* Id ſane præſtabimus, ſi non laboribus deterriti, *&c.* Sed divini amoris igne accenſi, omni virtutum Epiſcopalium ſtudio, eo cum ſemper, tum in conciliaribus actionibus progredi contendemus, ut populum nobis commiſſum & purgemus. & illuſtremus, & perficiamus, hiſque perpetuis progreſſionum laboribus introducamus in tabernacula cœleſtia.

Variis decretis conſtat hoc Concilium ad reformandos mores, ad adminiſtrationem rerum ſacrarum, & paſtorale munus rite obeundum ſpectantibus, inter quæ hoc unum juvat annotare.

Exercitia ſpiritualia 10. dierũ.

A Sacerdotibus, ab iiſque etiam, qui provectiori ætate ſunt, hoc ſi nunquam per ipſos antea præſtitum eſt, omnino præſtari peroptamus, ut cum omnis antea actæ vitæ peccata diligenter, riteque confiteantur, tum ſpiritualium exercitationum, prout iis, qui ſubdiaconatum, vel diaconatum, vel ſacerdotium ſuſcepturi ſunt, præſcriptum eſt, ſtudium aliquando ſuſcipiant, quo diligentius in via ſalutis ſibi proſpiciant.

Plures quoque habet pias monitiones ad ſacerdotes, quæ illis proponendæ ſint in ſynodis ab Epiſcopo.

Primo fratres, & filii in Chriſto chariſſimi, memores perpetuo eſtote vocationis, qua nos dignatus eſt Dominus noſter.

Et ſicut ſacro ordine a reliquis hominibus ſejuncti eſtis, ita a communis fidelium vitæ uſu ſejuncti præcipuum quoddam, atque hoc præſtantius vitæ genus ſequimini, quo ordinis dignitate præcellitis.

Cœleſtem in terris vitam, tanquam Angeli Dei, moribus veſtris uſque adeo exprimere ſtudete, ut a vobis divinarum virtutum exempla ad cæteros emanent.

A Qui ſacerdotes, Miſſæ ſacrificium ſæpius facite ſancte, ac religioſe.

Multitudo librorum ut ſupra.

In omni, in primis, ſancta oratione vos aſſidue exercete, tum in meditationis, tacitæque piæ orationis ſtudio ſingulis diebus, certo temporis ſpatio, toto caſtiſſimi animi ſenſu incumbite.

Qui pro facultatibus, proque ſtudiorum ratione plures (*Libros*) habere poſſunt, eorum optamus, & laudamus in iis comparandis diligentiam.

Eſtis divina miſericordia in Eccleſiaſtico ordine conſtituti, ad Dei gloriam conſervandam, propagandamque, ideo tum ordinis veſtri miniſterium, quod explere debetis, videte, tum dignitatem, ac decorem B ſervate.

Senſus autem veſtros ita dirigite, ut cum adeo utiliter dati ſint, tanquam rationis miniſtri, ne eos perperam adhibeatis, ſicut ſatellites cupiditatum, *&c.*

Concilium Mediolanenſe V. ſub Carolo Borromæo anno 1579.

Parte 3. de ſeminario, & examinandi ratione.

INdictio hujus Synodi ad omnes Epiſcopos, & eos, qui intereſſe debent. Item oratio habita in hoc Concilio a Carolo Cardinali tit. S. Praxedis, & Archiepiſcopo præponuntur, quibus ſubjungitur hoc initium. In nomine ſanctę, & individuæ Trinitatis Patris, Filii, & Spiritus Sancti. Nos Carolus S. R. E. tituli ſanctæ Praxedis Presbyter Cardinalis, Dei, & Apoſtolicæ ſedis gratia Archiepiſcopus Mediolanenſis, ad Dei omnipotentis, beatæque Mariæ ſemper C Virginis, ac Sancti Ambroſii Confeſſoris Patroni noſtri laudem, hæc pro Chriſtianæ morum diſciplinæ conformatione, qua clerum, populumque fidei noſtræ concreditum prælucere totis in Chriſtum viſceribus expetimus, de conſilio, & aſſenſu Reverendiſſ. dominorum Coepiſcoporum noſtrorum in Concilio provinciali Mediolanenſi quinto decernimus, ſtatuimus, & ſancimus.

Reſervati caſus.

Poſtea ſequuntur plures centuriæ decretorum, aut conſtitutionum, incipiendo ab eis, quæ ad fidei tuendæ ſtudium pertinent ſub diverſis titulis. Admodum autem providetur pro tempore peſtilentiæ, ac de peſte infectis, ac de variis examinibus clericorum, ordinandorum, ac confeſſariorum, & parochorum. Quæ omnia apud Binium tom. 9. edit. Pariſ. invenire eſt.

Circa titulum illum, *quæ ad pœnitentiæ* ſacramentum D pertinent, hoc ſtatuit.

Ne facultatum, privilegiorumque jure, quę cuicumque etiam roſarii, & cruce ſignatorum ſcholæ, confratriæ, collegiove etiam laicorum, quæve collegiis, confratribusve in eo adſcriptis, ante, vel poſt Concilii Tridentini confirmationem, conceſſa ſunt, confeſſarius, cujuſvis ordinis ſit, ab iis caſibus, quos ſibi Epiſcopus in ſua diœceſi reſervaverit, pœnitentes ſine illius facultate abſolvat. Si contra fecerit, ſuſpenſionem a divinis ipſo facto incurrat.

Hanc objectionem ſibi proponit Martinus Delrio diſquiſit. Magicarum lib. 6. ſect. 3. dum agitat quæſtionem, an poſt Concilium Tridentinum liceat mendicantibus virtute ſuorum privilegiorum abſolvere a caſibus Epiſcopo reſervatis. Reſpondetque fuiſſe quædam reſcripta Pontificis Rom. in favorem E Prælatorum Mediolanenſis, & Bononienſis de Eccleſia bene meritorum, quibus ſpeciali privilegio conceſſit ſummus Pontifex, ut in eorum diœceſibus, nempe Mediolanenſi, & Bononienſi, religioſi a caſibus per ipſos reſervatis non poſſent abſolvere. Quod ſi generaliter hoc Pontifex voluiſſet ubique ſervari, aliquo motu proprio, vel Bulla declaraſſet. Hoc autem indultum fuiſſe ſpecialiter Carolo Borromæo, patebit magis in ſequenti Concilio Mediolanenſi 6. ut hinc manifeſtum ſit nihil contra ſummum Pontificem attentaſſe tam ſanctum Archiepiſcopum. Subſcribit Concilio S. Carolus ſub hac forma. Nos Carolus S. R. E. Presbyter Cardinalis tit. S. Praxedis, Dei, & Apo-

& Apoſtolicæ ſedis gratia Archiep. Mediolanenſis A de conſilio, & aſſenſu Reverendiſſimorum Coepiſcoporum noſtrorum ſubſcripſimus. Ego Cæſar Epiſcopus Tertonenſis conſentiens ſubſcripſi: & ſub hac forma reliqui Laudenſis, Aquenſis, Brixienſis, Cremonenſis, Bergomi, Aſtenſis, Alexandrinenſis, Vercellenſis, Albenſis, Vintimilienſis, Savonenſis, Caſalenſis, Viglevanenſis, Novarrin.

CONTROVERSIA.

De examine ordinandorum.

PORro, quæ ſtatuit Concilium hoc circa examen ordinandorum in doctrina præſertim, erudite explicat Doctor Hallier, parte 1. *de ſacris electionibus, B & ordinationibus*, ſect. 2. Ac per ea determinat, quæ ſint inquirenda a ſingulis tam ad tonſuram clericalem, quam ad minores ordines, ac ad majores uſque ad Presbyteratum: nec enim ſine examine quemquam, niſi forſan publico judicio commendatus eſſet, admitti par eſt. Dubios examinari neceſſum eſt, ut tententur, ineptos, ne ſe rejectos ſine cauſa conquerantur, idoneos, ut cæteris in exemplum proponantur. Sed quouſque extendi debeat hoc examen, & quid a ſingulis inquirendum, dubitari merito poteſt. Nam quidam examinatores paucioribus, & levioribus quæſitis probabant ordinandos, malle ſe, ut quidam Epiſcopus ajebat, terram ſuam per aſinos coli, quam incultam deſeri. Alii vero tot, tamque ardua, & extra rem inquirunt ab ordinandis, ut videantur magis eos velle vincere in examine, quam ipſos tentare, an idonei ſint pro gradu, ad quem adſpirant. Arte opus eſt, & methodo in examinatoribus ad tentandas vires ordinandorum, ut ipſos nec temere admittant, nec cum injuria rejiciant. Ideo convenit ab ipſis inquirere ea maxime, quæ pertinent ad ordinem, & ad actus ordinis executionem, itaut intelligant gradum illum, ad quem conſcendere prætendunt, officia illi annexa, circa ſacrificium, vel circa adminiſtrationem ſacrorum. Hæc ſunt autem, quæ in hac 5. Synodo magis ſpeciatim attingit S. Carolus, quæ ab aliis non niſi valde generatim decreta fuerant. Ut vero difficile eſt omnia ſtatim perficere, quin aliqua deſiderari poſſint, ſucceſſor S. Caroli in Archiep. Mediolanenſi D. D. Federicus tit. S. Mariæ Angelorum Presbyter Cardinalis D ſupplevit abunde ea, quæ deficere videbantur ad perfectum examen in libello prænotato. *Inſtitutio ad ordines Eccleſiaſticos ſuſcipiendos in Eccleſia Mediolanenſi.* Qui liber anno præterito 1669. luce publica donatus eſt Pariſiis typis a *F. Mugnet.* In quo libro proponuntur omnia interrogata ſine ullis reſponſis, quæ proponenda ſunt ratione ſingulorum ordinum, incipiendo a tonſura Clericali, ad quam habet XVI. interrogationes: ad minores XXXIV. ad Subdiaconatum XLV. ad Diaconatum LXXXI. ad Presbyteratum fere CV. de quibus judicium aliorum eſto, an tot quæſtionum ſolutionibus imbuti eſſe debeant ſinguli ordinandi. Quod ſi affirmativam tuearis, vide in quot anguſtias, & ſcrupulos injicies tam conſcientiam ordinandorum plurium, quam ipſorum exami- E natorum, qui minus habentes probabunt eſſe ſufficientes. Debet eſſe certa Regula examinatoribus tam ad inquirendum, quam ad probandum. Sine illa moroſa quorumdam ſeveritate, & nimia aliorum facilitate, medio tutiſſimus ibis. Nec ſufficit, ſi dicas, id prudentum judicio agendum eſſe: nam & ipſi, qui vocantur prudentes, certam etiam regulam habere debent, ſine qua prudentes non ſunt.

Quæſtionem hanc expendit jampridem D. Thomas Doctor Angelicus ſupplem. quæſt. 36. art. 2. ubi minime requirit, quod ordinandus ſit in tota ſcriptura inſtructus; ſed plus, vel minus, ſecundum quod ejus officium ad plura, vel pauciora ſe extendit, & quæ ad executionem ſui ordinis ſpectant: & poſt ipſum Thomas Sanchez in opere poſthumo *Conſil. Moral.* lib. 7. cap. 1. dub. 45. has ea de re profert ſententias. In ordinandis etiam ad primam tonſuram ſcientia requiritur non ex neceſſitate ſacramenti, ſed ex neceſſitate præcepti. Epiſcopus nequit diſpenſare cum omnino illiterato, ut tonſuram ſuſcipiat. Omnino illiterati, ut ſint irregulares ad ordines minores, dicuntur, qui neſciunt legere; ut non peccetur, in promotione ad ordines ea ſcientia neceſſaria eſt, quæ neceſſaria eſt ad bonam miniſterii Ordinis ſuſcepti executionem; ad primam tonſuram promovendus, requiritur, ut ſciat ſcribere, & legere fidei rudimenta. Sic Concilium Trid. ſeſſ. 23. cap. 4. de reform. ad quatuor minores, ut ſaltem latinam linguam intelligat. Ad Subdiaconatum, & Diaconatum, ut initiandus latine ſciat, &, quæ legit, intelligat. Ad Sacerdotium ultra dicta requiritur, ut ſacrificium illud intelligat, & ſic requiritur, ut bene legat contenta in Miſſa, & mediocriter intelligat, & quod ſciat defectus occurrentes in Miſſa, materiam, & formam conſecrationis, diſpoſitionem neceſſariam ex parte animæ, & corporis. Video tamen per hujuſmodi aſſertiones non parum inertiæ, & ſocordiæ plurium ad Sacerdotii dignitatem anhelantium ſuffragari, & hæc generalius aſſeruntur, quam ut ubique terrarum praxi impune demandentur. Videndum eſt, quid requirant tempora, quid loca, quid diœceſes. Non poteſt pro omni tempore idem capacitatis gradus, & menſura ſtatui. Ubi vigent hæreſes, ut hodie fere ubique, & vitia populorum ex ignorantia fere pullulant, aut ex defectu proborum hortatorum, oportet Clericos, qui ſunt velut anima corporis Eccleſiæ, magis ſplendore ſcientiæ coruſcare, nec majus detrimentum patitur Eccleſia, quam ab ignaris Clericis, & Sacerdotibus, qui ut canes muti non valent ſeſe, & alios defendere. Nec eſt, inquit præfatus Hallierus in parænesi ad examinatores, quod aliquis exceptionem admittat, putans non eam ſeveritatem ſervandam eſſe, ut qui presbyteratum hoc tantum fine petat, ut cantui, lectioni, vel orationi vacet, qui populum docendi, & ſacramenta adminiſtrandi provinciam refugiat, ſibi ſoli victurus, non aliis. Non enim hæc exceptio canonica. 1. quis ſpondere audeat eum non omnem lapidem moturum, ut beneficium, aut poteſtatem adminiſtrandi ſacramenta adipiſcatur? 2. quis ferat Presbyterum ordinari, ut ſibi tantum vacet? 3. quis ſciat eum a populo numquam appellandum, ut munere publico fungatur? Agite ergo examinatores ſedulo, conſtanter, veſtrique officii eas partes credite; a vobis Eccleſiæ reſtauratio pendet. Actum eſt de Eccleſia, ejuſque ornamento, & ſalute, ſi in ordinandis ſacerdotibus functionum Eccleſiaſticarum ſcientia, diſciplinæ ſtudium, & aliqui in ea profectus nulla ratione ſpectentur. Apage examinatores iſtos, qui ſibi aliquis duo, aut tria latina verba effuderit, continuo ipſum ordinatione dignum judicant, &c.

Sane non leve eſt, quod addit Trident. ſeſſ. 23. cap. 14. de reformatione, quod ordinandus ſacerdos comprobetur idoneus diligenti examine ad docendum populum ea, quæ omnibus ſcire neceſſarium eſt ad ſalutem, ac ad adminiſtrandum ſacramenta. Quæ etſi paucis verbis dicuntur, multa tamen comprehendunt. Nam ad docendum non ſatis eſt rem qualicumque modo cognoſcere; qui docto eſt aliorum, eminenuori quodam modo res debet intelligere, ut eas cum certitudine proponat, cum aliquot ſimilitudinibus inſinuet, rationibuſque, ac auctoritatibus confirmet, alioqui parum proficiant diſcipuli: ea vero, quæ neceſſaria ſunt ad ſalutem, multa denotant, omnia nempe præcepta Dei, & Eccleſiæ, nec ſufficit decalogum noſſe, quaſi ipſius cognitio involveret omnium præceptorum Dei Encyclopediam; is namque tantum præcepta naturalia omnibus gentibus, etiam ipſis Turcis, & Judæis, ac Saracenis nota continet. Præterquam quod ſunt præcepta fidei & explicita, & implicita, & præcepta Sacramentalia. Aliqua enim præcepta Dei ſunt

Opinio S. Thomæ, & Thomæ Sanchez.

Arte opus eſt in examinando.

Hortatio ad examinatores ordinandorum.

Præcepta Dei præter Decalogum.

præcepta Sacramentorum, & eorum, quæ ad ipſa ſpectant. Præterea præcepta proprii ſtatus uniuſcujuſque, & diſtinctio peccatorum mortalium a venialibus contra unumquodque præceptum. Jam vero adminiſtratio Sacramentorum, etſi non omnes caſus occurrentes, ſed communiores ſpectentur, quanta continet; unde colligi facile poteſt levioris armaturæ in ſcientia clericos haud eſſe ordinationi idoneos. Ideo tot decreta ſtatuit præſens hoc Concilium. Ad quod magis explicandum ante viginti, & aliquot annos librum vulgavimus de *Triplici examine* ordinandorum, confeſſariorum, & pœnitentium, in cujus quarta, & quinta editione ea, quæ videntur requiri, ab hoc Concilio ſatis explicate, & cum nova methodo proponuntur per interrogata, & reſponſa non ita prolixa, in gratiam ordinandorum, qui non ita aſſidue ſcholas Theologicas adierunt, quamvis & ipſis etiam non inutilis videbitur, ſi velint attendere. Methodus hujus examinis eſt, ut pro candidatis Minorum ordinum inquiratur ſuper Catechiſmo Clericali, magis generaliter, qui Catechiſmus eſt de tribus præceptorum Dei generibus: nempe fidei, proborum morum, ſeu decalogi, & ſacramentorum. Pro ſingulis aliis ordinibus uſque ad Presbyteratum idem Catechiſmus magis dilatatur, & amplificatur per explicationem rerum magis in ſpeciali, ut eo amplius illuminati in ſcientia appareant ordinandi, quo ad altiorem ordinem promovendi ſunt. Itaut tamen in initio examinum ad ſingulos ordines e definitione ipſorum ordinum, & eorum, quæ ad ipſos ſpectent, ducatur initium examinis, ne contingat ordinandos ignorare ſacramentum, quod poſtulant. Non eſt quod de fructu hujus examinis in variis orbis Chriſtiani Provinciis quidquam hic inſeram; res ſatis nota eſt, & jam fama eſt typographos Venetiarum hunc librum excudere, ut per Germaniam, & Italiam diffundatur, ſicut per univerſas Galliæ provincias jam pridem diſſeminatus eſt. Audio tamen aliquos reluctari hujuſmodi examinibus, nominibuſque indecoris ipſa afficere; ut deſpectui habeantur, ne loca, in quibus degunt, fructum capiant hujuſmodi lucubrationis, etſi ex decreto Conciliorum, ut ibidem oſtenditur, talia in lucem prodeant. Sed qua intentione id faciant, dies Domini revelabit. Ipſi certe vel non legerunt, vel offenduntur doctrina illa, quæ damnatis propoſitionibus ex libro R. E. Iprenſis excerptis adverſatur, cum tales obtrectatores partem illam hactenus foviſſe ſatis notum ſit, Deus illis ignoſcat, & nobis gratiam concedat ad ferendum patienter ipſorum adverſum nos; & noſtra ſcripta iracundiam.

Liber de triplici examine.

Tria genera præceptorum Dei.

Concil. Mediolanenſe VI. quod habuit Carolus Borromæus S. R. E. Cardinalis tit. S. Praxedis Archiep. ann. 1582. Gregorio XII. Pontifice.

ORationem habet initio ſynodi Carolus, in qua præfatus de utilitate Conciliorum ab exordiis Eccleſiæ, & de malis, quæ ex eorum defectu accidunt, duo tractat. 1. repræſentat totam ſuam Provinciam veluti quoddam amplum hoſpitale, in quo multitudo ingens ſit hominum graviter, ac perículoſe ægrotantium in omni ſtatu, laicorum; ſacerdotum, & Epiſcoporum ipſorum. 2. extimulat, & hortatur ad perquirenda remedia, proh dolor! quid hoccine eſt? *Nunquid reſina non eſt in Galaad?* Jerem. 8. *&c.* concludit. Proponamus nobis hic ob oculos probaticam illam piſcinam amplam (Joan. 5.) porticus quinque habentem, & in iis iterum ex hac provinciali ſpecula proſpiciamus multitudinem magnam languentium, cæcorum, claudorum expectantium aquæ motum. Hi omnes (intuemini quæſo provinciam ægrotam) expectant motum aquæ, agitationem conſultationum noſtrarum, actionemque ſalutarem noſtrarum deliberationum, *&c.* Erige ſpem tuam provincia Mediolanenſis. Patres iſti venerunt tibi, ut morbos, & vulnera tua ſanent. Leva, popule meus, in circuitu oculos tuos, & vide: iſti congregati ſunt, venerunt tibi, Iſa. 60. *&c.* Tu exurge igitur, exurge, excita te ad orationis ſtudium, ad pietatis opera; quibus implorata divina ope parentum tuorum perennis hæc ſolicitudo adjuvetur in perpetuum, Amen.

Hortatio potentiſſima habetur ad fideles, ut in parochia propria diebus ſaltem Dominicis, & feſtis ſolemnioribus adſint, ac propoſita Eccleſiæ antiquæ conſuetudine, juxta quam parochi ante Miſſæ celebrationem plebem interrogabant, an alterius parochiæ fidelis adeſſet, qui proprio contempto Presbytero, ibi Miſſam audire vellet, ut eum ejicerent, & in parochiam ſuam ad audiendam Miſſam redire compellerent: atque etiam alienæ parochiæ fidelem ad Miſſam audiendam non admittebant, niſi in itinere eſſet, idque ex canonum decretis.

Nec vero quemquam aliquod, quod vel ex parochialis Eccleſiæ aliqua diſtantia, vel ex pluvia, frigore, æſtu, temporumque viciſſitudine exiſtit incommodum, ab hoc officio deterreat: immo vero ad illud diligentius exequendum, prout in Domino confidimus, ſe quiſque eorum accendat neceſſe eſt; qui ſalutis ſuæ memores hujus rei gravitatem eorum, quæ commemorata ſunt, ratione perpendent, quique aliquando ſecum animo reputabunt, non ſolum parochialem Eccleſiam ſibi datam eſſe, in qua primum baptiſmo ſuſcepto Chriſto Domino renati, aliis ſacramentis aluntur ad perpetuam ſalutem; ſed parochum etiam ſacerdotem ſibi loco parentis eſſe debere, quem diligant, colant, atque obſervent; hoc ſibi proponentes, illum pro fidelibus ſibi commiſſis apud Deum internuntium, ac deprecatorem eſſe, divinæ legis interpretem, diſpenſatorem myſteriorum Dei, Chriſtianæ vitæ, & morum diſciplinæ Magiſtrum, a quo omne petant recte, pieque agendi conſilium, ac denique miniſtrum omnium fere, quæ ad ſalutem eis neceſſaria ſunt.

De baptiſmo, religioſi inſtituti olim fuit, diem baptiſmi quotannis a fidelibus pie celebrari, id quod S. Gregorius Nazianz. aliquando oſtendit.

Quæ ſane inſtitutio, cum ad pietatis cultum, piamque morum diſciplinam non parum adjumenti in primis adjutrice Dei gratia afferre poſſit, eam in uſum revocari vehementer in Domino cupimus.

Itaque Parochus, & confeſſarius, prout occaſio tulerit, cohortationis officio in id incumbant, ut fidelium, quorum gerunt curam; unuſquiſque, quo die baptizatus eſt; quotannis ardentiori prece, eleemoſyna, ſi per facultates poteſt, omnique charitatis opere, atque officio, ſpiritaliſque gaudii celebritate recolat, memor ſe, chirographo demonſtrationis deleto, hæreditatis cœleſtis participem in Chriſto Domino factum eſſe.

Qua in cogitatione, cum ſemper alias, fereque in ſingulos dies, ut B. Chryſoſt. monet, tum eo potiſſimum die ſancte ſeſe excitet ad præclaram illam ſponſionem, & Chriſtianam profeſſionem, quam in ſacro lavacro per ſponſores ſolemniter edidit. Repete, inquit ſanctiſſimus pater noſter Ambroſius, quid interrogatus ſis, recognoſce quid reſponderis, renunciaſti diabolo, & operibus ejus, mundo, & luxuriæ ejus, & nunquam tibi excidat tuæ ſeries cautionis.

Parentum cura ſit diem ob eam cauſam notare, quo eorum filius Chriſto renatus eſt, *&c.*

Quæ ad Sacramentum Pœnitentiæ pertinent.

MOneat quoque (*Parochus*) ſæpenumero cohorteturque, ut quoties quis rem arduam, & difficilem, in qua nullum mortis periculum extimeſcendum ſit, aggreditur, primo confeſſus idem faciat: ut tanto ſacramento corroboratus, ſpe erectiori ſiat rei bene gerendæ.

Quæ ſuperioribus Conciliis ex ſanctæ ſedis Apoſtolicæ decreto confeſſariis ſacerdotibus etiam regularibus

bus vetitum eſt, ne pœnitentem quemquam ex privilegiorum, quæ ipſis regularibus, aut confratribus data ſunt, vi, auctoritateque abſolvant: idem iis interdictum eſt etiam indulgentiarum literis, quæ Eccleſiis conceſſæ ſunt.

Nota. Ex his colligitur, quod in his Conciliis adverſus privilegia regularium ſancitum eſt, ex authoritate Summi Pontificis factum fuiſſe.

Quæ ad Ordinis Sacramentum pertinent.

NE quis patrimonii ab alio cujuſvis conditionis homine aſſignati, aut promiſſionis titulo, quæ certa cautione de re omni victui neceſſaria ſuppeditanda facta ſit, ſacris ordinibus majoribus initietur: niſi præter cæteras præſcriptas cautiones, illud etiam publico inſtrumento caveatur, ea certa adjecta clauſula, ut uterque, & qui patrimonium aſſignat, & cui aſſignat, jurejurando affirmet, id patrimonium vere poſſideri, obtinerique, ac nihil præterea ineſſe doli, & fraudis, nullumque eſſe eo nomine contractum initum, nullumque promiſſum factum, nec vero in poſterum ſe aliquid acturos, facturoſve eſſe, quo minus clericus, qui initiandus eſt, aſſignato patrimonio vere, recteque ipſe utatur, ac fruatur: proindeque ſi quid contra actum, geſtum, factumque erit, id omne irritum, deciſſum, atque plane ipſo jure nullum, nulliuſque roboris eſſe valle, *&c.*

Quæ ad funera pertinent.

MOrtuum quovis etiam generis, gradus, dignitatiſve nomine illuſtrem laicum Eccleſiaſtici homines ne efferant: ne item inferioris ordinis clericum, qui in ſuperiori ordine conſtituti ſunt, *&c.*

Quæ ad cultum Eccleſiarum pertinent.

MUlieres, cujuſvis ordinis, ſtatus, & conditionis ſint, pœna interdicti ab ingreſſu Eccleſiæ ſancita, velato in Eccleſia capite ſint. Quæ vero non paruerint, poſtquam ter, aut ſemel (quę unica monitio pro tribus ſatis ſit) etiam generatim monitæ in contumacia perſtiterint, ab Epiſcopo, prout expedire judicaverit, puniantur.

De Epiſcopo, &c.

SIbi duos ſacerdotes pietatis zelo flagrantes ſecreto in civitate deligat, quorum officium ſit Epiſcopum aſſidue admonere, quidquid in eo vel deſiderari, vel opus eſſe viderint, cum ad omnis diſciplinæ, tum vero ad Concilii Tridentini, noſtrorumque Provincialium Conciliorum perfectam, atque abſolutam executionem, &c.

De Concilio Provinciali.

EPiſcopo ad Concilium venienti Metropolitanę Eccleſię Vicarius generalis, & alii Prælati, Eccleſiaſticique viri, quos Archiepiſcopus delegerit, duo, aut tria millia paſſuum obviam prodeant.

Urbem, locumque, ubi Concilium celebratur, mulis vectus, & inſigne Epiſcopalis dignitatis viatorium indutus decore ingrediatur; cum ingreditur, ſancta charitate, rogatu, & conceſſu Metropolitani quodammodo impulſus, in vis populo benedicere non recuſet.

Primo urbem, locumve Concilii ingreſſus ad baſilicam Metropolitanam primariam, ut accedat; ubi paulliſper Deum ſancte precetur.

Ad baſilicæ valvas ei obviam veniant, & qui dignitates obtinent, & canonici, & clerici quicumque illius baſilicæ.

Quod ſi forte tunc divinis officiis in choro occupati ſunt: duo tamen, quatuorve, qui ex ordine ſacerdotum, & diaconorum digniores ſunt, e choro mittantur, qui Epiſcopum ingredientem excipiant, & ad altare majus deducant. Dum atrium, limenque Eccleſię ille ingreditur, ejus adventus, & ingreſſus ſolemnizetur campanarum ſono, & niſi divina celebrantur, organo etiam, piaque cantus modulatione excipiatur.

Inde a Baſilica ad Metropolitanum ipſe veniat, qui obviam procedens fratrem Epiſcopum omni charitate, & oſculo pacis benigne excipiat.

Cætera ſtatuta vide apud Binium.

Addatur poſt ſubſcriptiones indictio alterius Concilii Mediolanenſis ſeptimi, quod tamen celebratum non eſt ob mortem Caroli Borromæi; id autem fieri volebat in fine cujuſlibet Concilii decreto Concilii Carthaginenſis, ut hac occaſione frequentiora eſſent Concilia.

Concil. Aquilejenſe, celebratum anno Domini 1596. ſub Clemente Papa VIII: præſide Franciſco Barbaro Patriarcha, & Principe Aquilejenſi.

IN nomine ſanctæ, & individuę Trinitatis, Patris, Filii, & Spiritus Sancti. Amen.

Nos Franciſcus Barbarus Dei, & Apoſtolicæ ſedis gratia Patriarcha Aquilejæ, & Princeps, de conſilio, & aſſenſu Rever. Coepiſc. noſtrorum in Provinciali ſynodo prima Aquilejenſi hæc ſtatuimus, & ſancimus.

In hoc Concilio ſummatim de his agitur.

De Fide profitenda ab omnibus proviſis de Beneficio, ab omnibus, qui docendi munus in Academiis ſuſceptum habent, ab iis, qui Philoſophiam publice, aut privatim docent, ut in Lateranenſi ſub Leone X. cautum eſt, a prædicatoribus, a promovendis ad Doctoratus inſignia, &c.

De fide tuenda. Duo ſunt, quibus catholicæ fidei veritas ſuſtinetur, ac munitur, quorum alterum ad veritatis ſinceritatem, & doctrinam pertinet, ut prædicetur, doceatur, declaretur: alterum cautionem reſpicit, qua veri dignitas, ac fama a malorum artibus integra conſervetur, ne dormiente Patrefamilias inimicus homo zizania ſuperſeminet, & meſſem corrumpat: quo hactenus peſtilentiæ genere maximas, & nobiliſſimas Provincias laborâre lacrymabili exitio apud omnes cognitum eſt.

Ut igitur cœleſtis ſacrorum librorum theſaurus, quem Spiritus Sanctus ſumma liberalitate hominibus tradidit, in commune commodum eorum induſtria, & ſtudio, quibus & diſpenſatio myſteriorum Dei commendata impendatur, & veritatis appetentibus diſpertiatur, ſacri Concilii decreta ſequentes decernimus, ut ſacræ ſcripturæ lectio inſtituatur in Eccleſiis cathedralibus, & Collegiatis inſignibus, quamvis nullius diœceſis, ſi clerus ibi numeroſus fuerit, præbendam quomodocumque, præterquam ex cauſa reſignationis, primo vacaturam, cui aliud onus incompatibile non ſit adjunctum, &c. in Theologalem commodiore, Epiſcopi decreto, qua potuerit ratione erigendam, & perſonis idoneis, quæ munus obire poſſint, conferendam, &c.

De Prædicatione verbi Dei.

De Divinis Officiis, Divina officia vetere Sanctorum Patrum inſtituto, ordine, & horarum numero ad omnipotentis Dei nomen colendum, & invocandum diſpoſita, quorum celebritate, & frequentia in militante Eccleſia triumphantis figura, tanquam exemplaris imitatione exprimitur, ita decet tractari, ut cordis mundities adſit, moderatus, & pene Eccleſiaſticus corporis cultus, index plerumque eorum, quæ ſunt in animo, non deſideretur. Devotio autem, & quædam compoſitio actionum ſacrarum non abſit.

Eminent autem inter omnia, quæ ſacris habentur myſteriis, & actionibus, Miſſæ ſacrificium & rei dignitate,

tate, & ſacerdotis præſtantia, & fructus excellentia: Dominus enim noſter Jeſus Chriſtus, &c.

Epiſcopos autem, qui cæteros antecellunt dignitate, & toti anteire clero decet eum hujus frequentatione, ac celebratione, &c.

De reſidentia Epiſcoporum.

De reſidentia Curatorum, qui curam animarum officio ſuſceptam habent, rei debent, quam ſuſtinent, quæ ſingulis periclitatur momentis, præſentem operam dare, &c.

De reſidentia Canonicorum, & Beneficiatorum; qui reſidendi obligatione tenentur.

De Epiſcopis.

De Parochis.

De Dignitatibus, Canonicatibus, & Beneficiis ſimplicibus.

De Vita, & honeſtate Clericorum.

De Seminario Clericorum.

De Viſitatione.

De Feſtorum dierum ſanctificatione.

De Reliquiis Sanctorum.

De Eccleſiis, & pio in eis verſandi modo, Altaribus, & Sacriſtiis.

De bonis, & juribus Eccleſiarum tuendis.

De Vicariis foraneis.

De Monialibus.

Tria conſervant ſtatum regularem. Ad quem titulum illud inter cætera habet: Tria ſunt, quibus præcipue monaſticæ diſciplinæ ſtatus conſervatur, & augetur, ſufficiens communis victus, devota regulæ obſervantia, pia ſacramentorum frequentia: ad quæ ſi accedat Paſtoris vigilantia, Deo favente, ſperandum, profici vel plurimum poſſe, &c.

Atque in iſto Concilio Aquilejenſi finis imponitur Conciliis tam in Binio, quam in collectione regia, cujus decreta recognita, & approbata fuerunt a Sacra Congregatione Concilii Tridentini.

CANONES CONCILIORUM

quorumdam incerti fere temporis per Franciſcum Joverium Theol. Pariſ. collecti ex Burchardo, Ivone, & Gratiano.

Canones Concilii Rhemenſis.

Bur. l. 5. c. 20. Gr. de con. diſt. 2. PErvenit ad notitiam noſtram, quod quidam presbyteri in tantum parvipendant divina myſteria, ut laico, aut fœminæ ſacrum corpus Domini tradant ad deferendum infirmis, & quibus prohibetur, ne ſacrarium ingrediantur, nec ad altare appropinquent, illis ſancta ſanctorum committuntur. Quod quam ſit horribile, quam deteſtabile omnium religioſorum animadvertit prudentia. Igitur interdicit per omnia Synodus, ne talis temeraria præſumptio ulterius fiat, ſed omnimodis presbyter per ſemetipſum communicet. Quod ſi aliter fecerit, gradus ſui periculo ſubjacebit.

Bur. l. 2. c. 110. Sunt in quibuſdam locis Scoti, & alii erronei, qui ſe dicunt epiſcopos eſſe, & multos negligentes abſque licentia dominorum, ſive magiſtrorum; presbyteros, & diaconos ordinant. Quorum ordinationem, quia plerumque in ſimoniacam incidit hereſim, & multis erroribus ſubjacet, modis omnibus irritam fieri debere, omnes uno conſenſu decrevimus.

Bur. l. 2. c. 29. Authoritas eccleſiaſtica patenter admonet, inſuper & majeſtas regia Canonicæ religioni aſſenſum præbet, ut quemcumque ad ſacros ordines, & familiam propriam promovere Eccleſiis quæque delegerit, in præſentia Sacerdotum Canonicorum ſimul, & nobilium laicorum, ejus, cui ſubjectus, ſubſcriptione, & manumiſſione ſub libertatis teſtamento ſolemniter roboretur: idcirco ego Burchardus Deo annuente Vvormatienſis Eccleſiæ Epiſcopus, quendam Eccleſiæ noſtræ famulum, nomine Eberhardum, ſacris ordinibus oblatum, ad altaris cornu, nobilium virorum in præſentia, per hoc authoritatis teſtamentum ſtatuo, ita ut ab hodierno die, & tempore bene ingenuus, atque ab omni ſervitutis vinculo ſecurus permaneat, tanquam ſi ab ingenuis fuiſſet parentibus procreatus, vel natus: eandem pergat partem, quamcunque volens canonice elegerit, ita ut deinceps neque nobis, neque ſucceſſoribus noſtris ullum debeat noxiæ conditionis ſervitium, ſed omnibus diebus vitæ ſuæ, ſub certa, pleniſſimaque ingenuitate, ſicut alii, qui ſunt ejuſdem ingenuitatis, titulum, bene ſemper ingenuus, atque ſecurus exiſtat. Suum vero peculiare, quod habet, aut quod ab hinc aſſequi poterit, faciat inde ſecundum Canonicam authoritatem libere quidquid voluerit. Et ut hæc ingenuitatis pagina inviolabilem obtineat firmitatem, manu propria illam roboravimus.

Ut nullus Presbyter abſque amictu, alba, ſtola, & fanone, & caſula ullatenus præſumat miſſam celebrare, & ſacra veſtimenta mundiſſima ſint, & in nitido loco infra Eccleſiam collocentur, nec unquam Presbyter his indutus extra Eccleſiam exeat: quia hoc lex divina prohibet. *Bur. l. 2. c. 10.*

Ut omnis Presbyter omnibus Parochianis ſuis ſymbolum, & orationem Dominicam aut ipſe inſinuet, aut aliis inſinuandum injungat: & cum ad confeſſionem tempore quadrageſimali veniunt, hæc ab unoquoque memoriter decantari faciat: nec ante ſanctam communionem alicui tradat, niſi hæc ex corde pronunciare noverit. Siquidem ſine horum ſcientia nullus ſalvus eſſe poterit. In uno enim fides, & credulitas, & fides Chriſtiana continetur: in alio quid orare, & petere a Deo debeamus, exprimitur. Quod ſine fide nemo poſſit eſſe ſalvus, Dominus oſtendit, cum dicit: *Qui crediderit, & baptizatus fuerit, ſalvus erit.* Nullus autem credere poteſt, quod neſcit, nec audivit; ait enim Paulus: Quomodo credent ei, quem non audierunt? Nec ſola fides in corde ſufficit, niſi verbis enuncietur, ut idem Apoſtolus teſtis eſt: *Corde enim*, inquit, *creditur ad juſtitiam, ore autem confeſſio fit ad ſalutem.* Nullus autem de ſtoliditate ſenſus, vel tenuitate ingenii cauſetur, quia hæc tam parva ſunt, ut nemo tam hebes, & barbarus ſit, qui hoc diſcere, & verbis communibus pronunciare non poſſit: tam magna, ut qui horum ſcientiam pleniter capere potuerit, ſufficere ſibi credatur ad ſalutem perpetuam. Illud etiam obſervandum, ut nullus ſuſcipiat infantem in baptiſmo a ſacro fonte, antequam idem ſymbolum, & orationem Dominicam coram Presbytero decantet; & tunc Presbyter omnibus patrinis annunciet, quod debitores ſint ſuis filiolis, cum ad intelligibilem ætatem venerint, hæc eadem inſinuare. *Bur. l. 2. c. 62.*

Ancillas, vel libertas à cellario, vel ſecreto miniſterio, & ab eadem manſione, in qua clericus manet, placuit removeri. *Bur. l. 2. c. 114.*

Ut nullus ex Eccleſiaſtico ordine cuiquam laico quicquam ſupra ſacra, vel ſupra ſancta Evangelia juret, ſed ſimpliciter cum puritate, & veritate dicat: eſt, eſt: non, non; ſed ſi eſt aliquid, quod eis a laicis objiciatur, ad Epiſcopum, in cujus territorio eſt, deferatur, & juxta id, quod illi, qui ejuſdem ſunt ordinis dijudicaverint, aut corrigatur, aut expurgetur. *Bur. l. 2. c. 188.*

Unuſquiſque Presbyter, Eccleſia una, ad quam ordinatus eſt, contentus ſit, & nullus in duabus Eccleſiis miniſtrare præſumat. *Bur. l. 3. c. 44.*

Sicut in unaquaque Eccleſia Presbyter debet eſſe, ita ipſa Eccleſia, quæ ſponſa, vel uxor ejus dicitur, non poteſt dividi inter plures Presbyteros, ſed unum tantummodo habebit ſacerdotem, qui eam caſte, & ſinceriter regat. Unde interdicimus, ut nullus præſumat Eccleſiam inter duos, vel plures dividere: quia Eccleſia Chriſti uxor, & ſponſa debet eſſe, non ſcortum, ſicut Callixtus Papa teſtatur. Si quis jam tranſlatus *Ibid. c. 45.*

latus eſt ab una Eccleſia in aliam, nihil habeat commune cum priore, ſive ſub Eccleſia conſtitutis martyribus, ſive in parœciis, ſive in xenodochiis, aut eorum negotiis. Eos vero, qui auſi fuerint poſt ordinationem hujus magnæ, & univerſalis Synodi agere, quæ prohibita ſunt, ſtatuit ſancta Synodus cadere de proprio gradu. Aliud eſt transferri, atque aliud propria temeritate tranſire; illud Apoſtolica authoritate fieri licet; hoc vero omnibus modis prohibetur. Sicut autem duabus Eccleſiis unus præponi non debet, ita nec una Eccleſia inter plures dividi valet.

Statutum eſt, ut unaquæque Eccleſia ſuum Presbyterum habeat, ubi id fieri facultas, providente Epiſcopo, permiſerit.

Bur. lib. 3. c. 96.

Ut calix Domini cum patena, ſi non ex auro, omnimodis ex argento. Nec cauſentur Presbyteri avaritia ſuadente de paupertate, vel impoſſibilitate, cum quarta pars ex omnibus, quæ ad Eccleſiam pertinent, in fabricis ipſius Eccleſiæ ſit impendenda. Admonendus eſt etiam populus, ut aliquid in donariis Domini offerat, ſicut antiquus ille populus ſub Moſe in tabernaculo Domini feciſſe legitur. Si quis autem tam pauper eſt, ſaltem vel ſtanneum calicem habeat. De ære autem ex aurichalco non fiat calix, quia ob vini virtutem æruginem parit, quæ vomitum provocat. Nullus autem in ligneo calice, aut vitreo conſecrare præſumat.

Bur. lib. 3. c. 97.

Obſervandum eſt, ut menſa Chriſti, id eſt altare, ubi corpus dominicum conſecratur, ubi ſanguis ejus hauritur, ubi ſanctorum reliquiæ reconduntur, ubi vota, & preces populi in conſpectu Dei a Sacerdote offeruntur, cum omni veneratione honoretur, & mundiſſimis linteis, & palliis diligentiſſime cooperiatur, nihilumque ſuper eo ponatur, niſi capſæ cum ſanctorum reliquiis, & quatuor Euangelia. Expleta miſſa calix cum patena, & ſacramentorum liber cum veſtibus Sacerdotalibus in mundo loco ſub ſera recondantur.

Corporale, ſuper quod ſacra oblatio immolatur, ex mundiſſimo, & puriſſimo linteo ſit, nec in eo alterius generis materia precioſior, aut vilior miſceatur, & nunquam ſuper altare remaneat, niſi in tempore miſſæ, ſed aut in ſacramentorum libro ponatur, aut cum calice, & patena in mundiſſimo loco recondatur: vel quando abluitur a Sacerdote, Diacono, vel Subdiacono, primo in Eccleſia in loco, & vaſe ad hæc præparato abluatur, eo quod ex dominico ſanguine infectum ſit. Poſt hæc a lavandario in nitido loco paretur.

Bur. lib. 3. c. 104.

Ut nullus Presbyter præſumat calicem, vel patenam, vel pallium altaris, vel veſtimentum Sacerdotale, aut librum Eccleſiaſticum tabernario, vel negotiatori, aut cuilibet laico, vel fœminæ in vadium dare, niſi juſtiſſima neceſſitate urgente; quia tanta eſt ſanctitas ſacri miniſterii, ut ſalva myſterii altioris intelligentia, etiam per prophetam Dominus prohibuerit, ne cum ſanctis veſtimentis Sacerdos procedat ad populum, ſed illa intra ſancta dimittat, a colloquio divino rediens. Et cui in tabernas ad bibendum a ſacris Canonibus ingredi prohibetur, ſanctificata ſacro miniſterio, nec ad contingendum immundis; quantominus in vadium exhibere debet? Sicut Stephanus ſanctus Papa, & martyr ſanctum Hilarium in ſuis decretalibus docuit.

Ex Conc. Aurelia.

Ut nullus Presbyter ad introitum Eccleſiæ xenia donet.

Ut Presbyteri per plebes ſuas fœminis prædicent, ut linteamina in altaria præparent.

Bur. lib. 3. c. 138.

Inveſtigandum ſi nihil patrimonii habeat Presbyter, quando provectus eſt ad ordinem Eccleſiaſticum, poſtea ſi emerit prædia, cujus juris ſint; quoniam Eccleſiæ, ad quam de nihil habente promotus eſt, eſſe debent, juxta Canonicam authoritatem.

Bur. lib. 3. c. 123.

Inquirendum ſi aliquis Presbyterorum de ritibus Eccleſiæ, vel oblationibus, ac votis fidelium alio A nomine res comparaverit, & ibi ſtructuras fecerit, vel quæ ad Eccleſiam pertinent, ibidem collocaverit, & mulierum frequentationem inibi fieri permiſerit, vel quod turpius tales mulieres ibidem habuerit, quæ lanificium ſuum exerceant, & curam domus agant, & in eadem Presbyter frequenter veniens manſerit, & contra decreta Canonum hoc malum agat: quia ſicut nec ſuo, ita nec alieno nomine Presbyter fœnus exercere debet, multo minus fraudem de facultatibus Eccleſiaſticis: quoniam hoc ſacrilegium eſt, & par crimen Judæ furis, qui ſacras oblationes aſportabat, & furabatur.

Si laici capellas proprias habuerint, a ratione, & B authoritate alienum habetur, ut ipſi decimas accipiant, & inde canes, aut genitiarias ſuas paſcant, ſed potius Presbyteri Eccleſiarum eas accipiant, & inde reſtaurationem Eccleſiarum, & luminaria, & hoſpitum, ac pauperum receptionem exhibeant, & pro ſancta Eccleſia, ac pro ſtatu regni Dei miſericordiam ſtudioſe implorent.

Epiſcopo liceat in campo, ſi neceſſe ſit, confirmare.

Bur. lib. 8. c. 84.

Fœmina non det pœnitentiam, nec corporale cum oblatione, nec calicem ſuper altare ponat, nec inter ordinatos ſtet in Eccleſia, nec ſedeat inter Sacerdotes in convivio.

Qui uxorem ſuam velari permiſerit, aliam non accipiat, ſed ſimiliter convertatur.

Bur. lib. 1. c. 60.

Ut Epiſcopi, & Judices judicia diſcernant, quia C ſunt quædam judicio mundi, quædam judicio Dei reſervanda; Scriptum eſt enim: Nolite judicare ante tempus, quoadusque veniat Dominus, qui & illuminabit abſcondita tenebrarum, & manifeſtabit conſilia cordium, & tunc laus erit unicuique a Deo. Et illius memores ſint: in quo enim judicio judicaveritis, judicabimini & vos.

Bur. l. 1. c. 95.

Ut Epiſcopi ſermones, & homilias ſanctorum Patrum, prout omnes intelligere poſſint, ſecundum proprietatem communis linguæ prædicare ſtudeant.

Collectionis antiq.

Canon ille de recitanda memoriter oratione Dominica, & ſymbolo non videbitur admodum rigidus ei, qui legerit Can. 9. Concilii 4 Toletani, & legerit id, quod ait Cyprianus in orationis Dominicæ expoſitione: Aliter, inquit, orare, quam Chriſtus docuit, non ſolum ignorantia eſt, ſed culpa, vide epiſt. 89. ad D Hilarium; oratio Dominica (ait) omnibus neceſſaria eſt, ut ſciatur, & dicatur. Hæ authoritates non ſunt intelligendæ ad amuſſim, ut exigant exactum ordinem a ſimplicibus hebetibus: ſatis eſt eos rationem craſſa Minerva poſſe reddere de his, quæ in illa oratione indicantur petenda, & in ſymbolo proponuntur credenda juxta ſimplicium, & rudium captum, qui plura præſtare nequeunt.

CANONES CONCILII Rhotomagenſis.

Guillermo Nordmanorum duce, qui poſtea Angliæ Rex electus eſt, præſente, Maurilius Archiepiſcopus Rhecomagenſis, cum Provincialibus Bajonenſi, E *Abrincenſi, Lexovienſi, Ebroicenſi, Sagienſi, Conſtantienſi de caſtitate, & cæteris Patrum inſtitutis ſervandis, Paſtorum incuria neglectis plura ſtatuit anno 1055. porro tria referuntur Concilia ſub Maurilio habita.*

Bur. l. 1. c. 123.

STatuimus ſecundum Canonicam cautelam, omnes undecunque ſupervenientes ignotos Epiſcopos, vel Presbyteros ante probationem Synodalem in Eccleſiaſticum miniſterium non admittere.

Ut viri veraces, & Deum timentes in civitatibus, & publicis vicis Decani conſtituantur. Canon 9.

Bur. l. 2. c. 239.

Ut populus admoneatur, ut in Dominicis, & Feſtis

ſtis diebus omnes ad veſperas, & nocturnas vigilias, & ad miſſam omnimodis occurrant, & ut Decani in civitatibus, & in vicis publicis viri veraces, & Deum timentes conſtituantur: qui deſides, & negligentes commoneant, ut ad Dei ſervitium abſque occaſione properent, & ut ipſi Decani Sacramento aſtringantur, ut nulla interveniente cauſa, ſcilicet aut amoris, aut timoris, aut propinquitatis, muneris negligentes, & tranſgreſſores reticeant, quin Sacerdotibus proprias eorum culpas manifeſtent. Sacerdotum autem erit ita eorum vitia zelo, & amore divino, cum debita diſciplina corrigere, ſicut ipſi nolunt pro aliorum erratibus ſententiam juſtæ damnationis ſuſcipere.

Canon 5. *Ut nullus munus aliquod a Presbytero propter Eccleſiam requirat.*

Bur. l. 3. c. 114. Sancitum eſt, atque omnimodis prohibitum, ut ſi quis Presbyter inventus fuerit alicui clerico, aut laico munera dare, aut dediſſe, aut aliquam pecuniam tribuere, ut alterius presbyteri Eccleſiam ſurripiat, aut Eccleſiam vacantem pretio redimat, pro hac cupiditate, ſeu rapina, ſeu præſumptione turpis lucri dejiciatur a clero, & alienus exiſtat a regula.

Ut viduæ velum ſibi imponere non debeant inconſulto Epiſcopo ſuo, & ne Presbyteri eis imponere præſumant, quod Epiſcopis non licet.

Bur. l. 8. c. 33. Statutum eſt viduas non debere velari. Simul & hoc ſtatutum eſt, ut ſi quiſpiam Presbyterorum deinceps hujus conſtitutionis normæ contumaciter tranſgreſſor extiterit, ſcilicet, ut aliquas viduas velare præſumat, quia hoc & Epiſcopis non licet, gradus ſui periculum incurrat: Similiter & de puellis virginibus a Presbyteris non velandis ſtatutum eſt, ut ſi quis hoc facere tentaverit, tanquam tranſgreſſor Canonum damnetur.

Ut Epiſcopus Monaſteria Monachorum, & ſanctimonialium frequenter viſitet.

Bur. l. 8. c. 66. Ut Epiſcopus Monaſteria Monachorum, & ſanctimonialium frequenter introeat, & cum gravibus, religioſis perſonis, & in eorum, vel in earum conventu reſidens, eorum vitam, & converſationem diligenter diſcutiat, & ſi quid reprehenſibile invenerit, corrigere ſatagat. Sanctimonialium etiam pudicitiam ſubtiliter inveſtiget. Et ſi qua invenitur, quæ neglecto propoſito caſtitatis, clerico, aut laico miſceatur, & in privata cuſtodia retrudatur, ubi, quod male commiſit, digne pœniteat: interdicat etiam ex authoritate ſanctorum Canonum, ut nullus laicus, aut clericus in earum clauſtris, & ſecretis habitationibus acceſſum habeat, neque Presbyteri, niſi tantum ad miſſam, expleta miſſa ad Eccleſias ſuas redeant. Omnibus præterea publice, & privatim denuntiet.

Si quis ariolos, aruſpices, vel incantatores obſervaverit, aut phylacteriis uſus fuerit, anathema ſit.

Cum Epiſcopus pro certis ſceleribus aliquem excommunicat, diſpoſitum clericum, & plebem ita debet alloqui.

Bur. l. 11. c. 2. Noverit charitas veſtra, fratres mei, quod quidam vir nomine N. diabolo ſuadente poſtponens Chriſtianam promiſſionem, quam in baptiſmo profeſſus eſt, per apoſtaſiam converſus poſt ſatanam, cui abrenunciavit, & omnibus operibus ejus, vineam Chriſti, id eſt, Eccleſiam ejus devaſtare, & deprædari non pertimeſcit, pauperes Chriſti, quos precioſo ſanguine ſuo redemit, violenter opprimens, & interficiens, & bona eorum diripiens. Unde, quia filius hujus noſtræ Eccleſiæ (cui Deo authore præſidemus) debuerat eſſe: quia in ea per aquam, & ſpiritum ſanctum renatus eſt, & inter adoptivos filios Dei adnumeratus, quamvis modo filius diaboli ſit imitando diabolum, ſoliciti, ne per negligentiam paſtoralem aliqua de ovibus nobis creditis periret, pro qua in tremendo judicio ante paſtorem Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum rationem reddere compelleremur, juxta quod nobis terribiliter comminatur, dicens: *Si non annunciaveris iniquo iniquitatem ſuam, ſanguinem ſuum de manu tua requiram*; miſimus ad eum Presbyterum noſtrum, & literas commonitorias ſemel, & iterum, atque tertio invitantes eum canonice ad emendationem, & ſatisfactionem, & pœnitentiam, corripientes eum paterno affectu. Sed ipſe, proh dolor, diabolo cor ejus indurante, monita ejus ſalutaria ſprevit, & in incœpta malitia perſeverans Eccleſiæ Dei, quam læſit, ſuperbiæ ſpiritu inflatus, ſatisfacere dedignatur. De talibus itaque tranſgreſſoribus, & ſanctæ religionis, paciſque, quam Chriſtus diſcipulis dedit, atque reliquit, violatoribus, præcepta Dominica, & Apoſtolica habemus, quibus informamur, quid de hujuſcemodi prævaricatoribus agere nos oporteat. Ait enim Dominus in Euangelio: *Si peccaverit in te frater tuus, corripe eum*. Fratres, in unumquemque peccat, qui in Eccleſiam ſanctam peccat.

Si enim ſancta Eccleſia unum corpus eſt, cujus corporis caput eſt Chriſtus, ſinguli autem ſumus alter alterius membra: & ſi compatitur unum membrum, compatiuntur omnia membra, procul dubio in nos peccat, qui membra noſtra lædit. Jubet ergo Dominus, ut frater, id eſt, Chriſtianus in nos peccans, primo ſecreto corripiatur, deinde cum teſtibus redarguatur: noviſſime in conventu Eccleſiæ publico conveniatur. Quod ſi has tres commonitiones, & pias correptiones contemnit, & ſatisfacere deſpicit, poſt hæc ſit tibi, inquit, ſicut ethnicus, & publicanus, id eſt gentilis, atque paganus, ut non jam pro Chriſtiano, ſed pro pagano habeatur. Et in alio loco, membrum, quod a ſua compage reſolvitur, & a junctura charitatis diſſociatur, & omne corpus ſcandalizat, Dominus & abſcindi, & projici jubet, dicens: Si oculus tuus te ſcandalizat, vel pes, vel manus, erue, & projice abs te. Et Apoſtolus: Auferte, inquit, malum a vobis. Et iterum: Si quis frater nominatur, & eſt fornicator, aut adulter, aut homicida, aut rapax, cum hujuſmodi nec cibum ſumere licet. Et Joannes dilectus præ cæteris Chriſti diſcipulis, talem nefarium hominem ſalutare prohibebat, dicens: Nec ave ei dixeritis, neque in domum receperitis. Qui enim ei ave dicit, communicat operibus ejus malignis. Dominica igitur præcepta adimplentes membrum putridum, & inſanabile, quod medicinam non recipit, ferro excommunicationis a corpore Eccleſiæ abſcindamus, ne tam peſtifero morbo reliqua membra corporis veluti veneno inficiantur.

Prima excommunicatio ex eodem Concilio eſt apud Burcard. cap. ſequenti.

Sunt aliqui, qui culpis exigentibus ab Epiſcopo proprio excommunicantur, & ab aliis Eccleſiaſticis, vel laicis præſumptione in communionem accipiuntur, quod omnino ſanctum Concilium Nicœnum, ſimul & Chalcedonenſe, necnon & Antiochenum, atque Sardicenſe fieri prohibent. Bur. l. 11. c. 42.

De illis, qui aliquem ira percuſſerit. Ex Concilio Rhotomagenſi, cap. 9.

Si quis alium per iram percuſſerit, & ſanguinem effuderit, ſi laicus eſt, viginti dies pœniteat: clericus triginta. Illi autem, qui gradum habent, amplius pelli debent, Diaconus ſex menſes, Presbyter unum annum, Epiſcopus duos annos, & ſex menſes. Bur. l. 19. c. 119.

De

De bubulcis, qui ſuas incantationes exercuerint.

Perſcrutandum, ſi aliquis ſubulcus, vel bubulcus, Bur. l. 10. c. 119. ſive venator, vel cæteri hujuſmodi, dicat diabolica carmina ſuper panem, aut ſuper herbas, aut ſuper quædam nefaria ligamenta, & hæc aut in arbore abſcondat, aut in bivio, aut in trivio projiciat, ut ſua animalia liberet a peſte, & clade, & alterius perdat: Quæ omnia idololatriam eſſe nulli fideli dubium eſt; & ideo ſummopere exterminanda.

De his, qui apud hæreticos baptizantur.

Baptiſma unum eſt, ſed in Eccleſia Catholica, cujus nos membra effecti ſumus, ubi una fides eſt, Bur. lib. 4. c. 39. ubi in nomine Patris, & Filii, & Spiritus ſancti datur. B Et ideo, qui apud illos hæreticos baptizati ſunt, qui in ſanctæ Trinitatis confeſſione baptizant, & veniunt ad nos, recipiantur quidem quaſi baptizati, ne ſanctæ Trinitatis invocatio, vel confeſſio annulletur, ſed doceantur integre, & inſtruantur ſenſu ſanctæ Trinitatis, & myſteriis, quod in ſancta Eccleſia tenetur: & ſi conſentiunt credere, vel acquieſcunt confiteri, purgatæ fidei integritate, firmentur manuum impoſitione. Si vero parvuli hebetes, qui doctrinam non capiant, reſpondeant pro illis, qui eos offerunt juxta morem baptizandi, & ita interrogentur, ut ſciant, quid reſpondere debeant, & ſic manus impoſitionem accipiant.

De Epiſcopo, qui principalem cathedram ſuæ Eccleſiæ negligit.

Bur. lib. 3. c. 81. Ut non liceat Epiſcopo principalem cathedram ſuæ parochiæ negligere, & aliam Eccleſiam in ſua diœceſi magis frequentare.

Ut in circuitione Epiſcopi omnes, qui ſunt in parochia, ſingularum matricum, exceptis infirmis, ad Synodum ejus venire debeant.

lib. 1. c. 90. Cum Epiſcopus ſuam diœceſim circuit, Archidiaconus, vel Archipresbyter eum præire debet, uno, aut duobus diebus per Parochias, quas viſitaturus eſt. Et plebe convocata, annunciare debet proprii Paſtoris adventum. Et ut omnes, exceptis infirmis, ad ejus ſynodum die denominata impretermiſſe occurrant, & omnimodis ex authoritate ſanctorum canonum præcipere, & minaciter denunciare debet. Quod ſi quis abſque gravi neceſſitate defuerit, proculdubio a Communione Chriſtiana ſit repellendus: deinde aſcitis ſecum Presbyteris; qui in illo loco ſervitium debent exhibere Epiſcopo, quidquid de minoribus, & levioribus cauſis corrigere poteſt, emendare ſatagat, ut Pontifex veniens nequaquam in facilioribus negotiis fatigatus; aut ſibi immorari amplius neceſſe ſit ibi, quam expenſa ſufficiat. Ait enim Dominus ad Moſen de hujuſmodi cooperatoribus: Ut tecum, inquit, ſuſtentent onus populi, & non tu ſolus graveris. Et beatus Joannes Baptiſta adventum Domini præcucurrit prædicando dicens: Pœnitentiam agite, &c. Et idem: Parate viam Domino. Siquidem Epiſcopus vicem Chriſti agere videtur: & ideo cum gaudio, timore, & ſumma reverentia a plebibus ſibi ſubjectis ſuſcipiendus eſt, ut illis cum laude dicatur, quod Apoſtolus diſcipulis: Teſtimonium, inquit, vobis perhibeo, quod ita ſuſcepiſtis me ſicut angelum Dei, ſicut Dominum Jeſum.

Quod in primis prædicandum eſt, qualiter credere debeant.

In primis prædicandum eſt omnibus generaliter, lib. 1. c. 59. ut credant Patrem, & Filium, & Spiritum ſanctum A unum Deum eſſe omnipotentem, qui omnia fecit, & unam eſſe deitatem, & ſubſtantiam, & majeſtatem in tribus perſonis Patris, & Filii, & Spiritus ſancti.

De eadem re.

Item prædicandum eſt, quomodo Filius Dei incarnatus eſt de Spiritu ſancto, & Maria virgine, pro ſalute generis humani paſſus, ſepultus, tertia die reſurrexit, & cœlum aſcendit, in fine mundi veniens judicare omnes homines ſecundum opera propria, quomodo impii cum diabolo in ignem æternum mittentur; justi cum Chriſto in vita æterna erunt.

De eadem re.

Item prædicandum eſt, quod omnes homines in propria carne reſurgent.

Ut Presbyteri plebes admoneant, ut bubulcos, atque porcarios in principalibus feſtis ad Miſſam venire permittant.

Admonere debent ſacerdotes plebes ſubditas ſibi, ut bubulcos, atque porcarios, aut alios paſtores, vel Bur. lib. 2. c. 71. aratores, qui in agris aſſidue commorantur, vel in ſylvis, & ideo velut more pecudum vivunt, in dominicis, & in aliis feſtis diebus ſaltem vel ad Miſſam faciant, vel permittant venire. Nam & hos Chriſtus pretioſo ſanguine ſuo redemit. Quod ſi neglexerint, pro animabus eorum abſque dubio rationem ſe reddituros ſciant. Siquidem Dominus veniens in hunc C mundum, non elegit oratores, atque nobiliores quoſque, ſed piſcatores, atque idiotas ſibi diſcipulos aſcivit, ut oſtenderet in facto, quod ipſe verbis in Euangelio affirmat dicens: Quod hominibus eſt altum, abominabile eſt apud Deum, & ſalva altiore intelligentia nativitas noſtri Redemptoris primo omnium Paſtoribus ab Angelo nunciatur.

Ut cuncta, quæ Deo offeruntur, conſecrata habeantur.

Omnes decimæ terræ ſive de frugibus, ſive de po- Bur. lib. 3. c. 130. mis arborum Domini ſunt, & illi ſanctificantur. Boves, & oves, & capræ, quæ ſub Paſtoris virga tranſeunt, quicquid decimum venerit, ſanctificabitur Do- D mino. Non eligetur nec bonum, nec malum, nec altero commutabitur. Si quis mutaverit, & quod mutat, & quod mutatum eſt, ſanctificabitur Domino, & non redimetur. Sed quia modo multi inveniuntur decimas dare nolentes, ſtatuimus, ut ſecundum Domini noſtri præceptum admoneantur ſemel, & ſecundo, & tertio. Si non emendaverint, anathematis vinculo conſtringantur uſque ad ſatisfactionem, & ad emendationem congruam.

Ut in oblatione corporis, & ſanguinis Domini incenſum imponi debeat.

Ut tempore, quo Euangelium legitur, finitoque l. 3. c. 117. E offertorio, ſuper oblationem incenſum, in mortem videlicet Redemptoris noſtri, deponatur, decrevimus.

Canones Concilii apud Confluentiam.

Hæc civitas lingua nativa Cobels vocata, latine vero Confluentia a concurſu trium fluminum in Rhenum eo in loco confluentium. De tempore, & occaſione hujus Concilii nihil mihi hactenus compertum eſt.

De Eccleſiis Monachorum.

Hoc quoque ſtatutum eſt, quatenus Eccleſiæ quo- l. 3. c. 140. rundam Monachorum in ſingulis Parochiis ſitæ,

Epi-

Digitized by Google

Epiſcoporum, ut decet, divinitus ſubdantur regimini, A eiſque debita obſequia in exercendis Eccleſiasticæ curę negotiis ſolicite exhibeant: ipſi proculdubio Monachi Epiſcopis ſuis in omnibus obediant.

De illis, qui dum ſuę proprietatis loca alicubi dare voluerint, decimam nuſquam tradere ſe poſſe cognoſcant.

Si quis vero laicus, vel clericus, ſeu utriuſque ſexus
l. 3. c. 243. perſona proprietatis ſuę loca, vel res alicubi donare delegaverit, decimationum proventum Priori Eccleſiæ legitime ſignatum inde abſtrahere nullam habeat poteſtatem. Quod ſi facere tentaverit, talis traditio irrita B prorſus dicatur, & ipſe ad emendationem Eccleſiaſtica coerceatur cenſura.

De eo, qui Chriſtianum mancipium ſeduxerit, & ſic vendiderit.

Item interrogatum eſt, quid de eo faciendum ſit,
l. 6. c. 49. qui Chriſtianum hominem ſeduxerit, & ſic vendiderit. Reſponſumque eſt ab omnibus, homicidii reatum ipſum hominem ſibi contrahere.

Quod infra ſextam generationem conjugia non fiant.

Anno Dominicæ Incarnationis 1422. apud Con-
l. 7. c. 30. fluentiam juſſu venerabilium principum Caroli videlicet, & Henrici regum venerandiſſimorum congregati C ſunt Epiſcopi numero 8. Hermanus Aggrippinenſis Archiepiſcopus, Herigerus Moguntienſis Archiepiſcopus, Thiedo Vviceburgenſis Epiſcopus, Lintharius Mindavenſis Epiſcopus, Doto Oſveburgenſis Epiſcopus, Richeovimo Vvormacienſis Epiſcopus, Richuvinus Straxburgenſis Epiſcopus, Unvuano Paderbornenſis Epiſcopus cum Abbatibus, aliiſque ſacri Ordinis viris quamplurimis, cap. I. qui, ipſo cooperante, & ſententia eorum confirmante Domino noſtro Jeſu Chriſto, in ſynodali reſidentes conventu, multa utilia, ac ſanctæ Dei Eccleſiæ profutura ſaluberrimo tractantes conſilio, inter cętera, quæ ſtatuerunt, hoc maxime neceſſarium, & inſtanti (proh dolor) tempore per abuſionem frequentiſſimum cognationis inceſtum ſumma cautela vitandam firmaverunt: Hoc eſt, ne ullus Chriſtianus infra ſextam generationem D nuptias copulare præſumat.

Canones Concilii Bellovacenſis:

Bellovacum ex commentariis Cæſaris ſatis innoteſcit, vulgo Beauvais. De tempore, & occaſione hujus Concilii nihil hactenus ex hiſtoriis collegi.

De precariis violatarum Eccleſiarum, ut non valeant.

Ut precariæ, & commutationes, tempore viduatarum
l. 3. c. 166. Eccleſiarum factę, ab his, qui loca Epiſcoporum occupaverant, reſcindantur, & cum authoritate Eccleſiaſtica, vel civili, ſi faciendæ ſunt, fiant.

De eadem re.

E

l. 3. c. 167. Precariæ a nemine de rebus Eccleſiaſticis fieri præſumantur, niſi quantum de qualitate convenienti datur ex proprio, duplum accipiatur ex rebus Eccleſiæ, in ſuo tantum, qui dederit, nomine, ſi res proprias, & Eccleſiaſticas uſufructuario tenere voluerit. Si autem res proprias ad præſens dimiſerit, ex rebus Eccleſiaſticis triplum fructuario uſu in ſuo tantum quis nomine ſumat, quia ſic eas quemque tractare, ut alienarum rerum diſpenſatorem convenit, non propriarum rerum largitorem.

De eadem re.

A nulla poteſtate quis cogatur facere precariam de l. 3. c. 168.
rebus Deo, & Sanctis ejus dicatis, cum ratio, & uſus obtineat, neminem, qui non vult, contra utilitatem, & orationem præſtitum de proprio facere Beneficium.

De eadem re.

Ut precariæ de quinquennio in quinquennium ſe- l. 3. c. 169.
cundum antiquam conſuetudinem, & authoritatem renoventur.

De commutationibus rerum Eccleſiaſticarum.

Ut commutationes rerum Eccleſiaſticarum valde l. 3. c. 170.
caveantur, & ſubtiliſſime, ſi aliquo modo fieri debent, inſpiciantur. Quæ autem inconſulte factæ ſunt, juxta decretum canonicum Hilarii Papæ, quas illicite deceſſor Epiſcopus admiſerit, vel ab aliis illicite commiſſa ſunt, ab eo, qui ſucceſſor, emendentur.

De chriſmatis panno.

Si quis voluerit chriſmatis pannum iterum linire, & l. 4. c. 94.
ſuper alium baptizatum mittere, non eſt abſurdum.

CANONES CONCILII EPARNENSIS,
De illis, qui excommunicati moriuntur.

Si aliquis excommunicatus fuerit mortuus, qui jam l. 11. c. 51.
ſit confeſſus, & teſtimonium habet bonum, & non poterat venire ad ſacerdotem, ſed præoccupavit eum mors in domo, aut in via, faciant pro eo parentes ejus oblationem ad altare, & dent redemptionem pro captivis.

Canones Concilii apud S. Medardum:
De Dominica die, qualiter ſit veneranda.

Statuimus quoque, ſecundum quod in lege Dominus mandavit, ut opera ſervilia diebus Dominicis non agantur, ſicut genitor meus in ſuis ſynodalibus edictis mandavit, quod nec viri ruralia exerceant, nec in vinea colenda, nec in campis arando, vel metendo, vel fœnum ſecando, vel ſepem ponendo, nec in ſylvis ſtirpando, vel arbores cædere, vel in pratis laborare, nec domos ſtruere, nec in horto laborare, nec placita conveniant, nec mercatus fiat, nec venationes exerceantur.

De eadem re.

Tria carraria opera licet fieri in Dominica die, ideſt hoſtilitia carra, victualia, vel angaria, & ſi forte neceſſe ſit corpus cujuslibet duci ad ſepulchrum.

De eadem re.

Fœminæ opera textilia non faciant in die Dominica, non copulent veſtitus, non conſuant, vel lanam carpant, non licet lixivium facere, aut veſtimenta lavare, nec verveces tondere, ut omnimodis honor, & requies die Dominica perſolvatur, ſed ad Miſſarum ſolemnia undique conveniant, & laudent Deum pro omnibus bonis, quæ nobis in illa die conferre dignatus eſt.

De eadem re.

Omnes dies Dominicas cum omni veneratione
obſervare decrevimus, & ab illicito opere abſtinere, Bur. lib. 2.
& ut mercatus in eis minime ſit: nec placitum, ubi ali- cap. 85.
quis ad mortem, vel ad pœnam judicetur, nec ſacramenta jurentur, niſi ad pacem.

De

Digitized by Google

De eadem re.

Bur. lib. 2. cap. 87. Ut nullus Epiſcoporum, vel Presbyterorum, vel clericorum die dominico propoſitum cujuſque cauſæ negotium audeat vendicare, niſi hoc tantum, ut Deo ſtatuta ſolemnia peragantur.

Ut nullus ex ordinatis ſe proclamet in Synodo, niſi ſcriptis.

Bur. lib. 2. cap. 197. Hincmarus Archiepiſcopus Rhemorum ſuis accuſatoribus dixit: Quæ eſt petitio veſtra, fratres? Miſericordiam (inquiunt) petimus nobis a veſtra paternitate impendi; de miniſtratione ordinum Eccleſiaſticorum, ad quos a Domino Ebbone quondam provecti, a veſtra authoritate ſuſpenſi ſumus. Hincmarus Epiſcopus dixit: Habetis libellum reclamationis, aut poſtulationis, ſicut Eccleſiaſtica ſe habet traditio? Illi autem reſponderunt, ſe præ manibus nullum habere libellum. Hincmarus Epiſcopus dixit: Legum Eccleſiaſticarum authoritas talis eſt, ut in cauſis geſtorum ſemper ſcripturam requirat: adeo, ut qui ad ſacrum fontem accedit, ſuum dare nomen præcipiatur: qui ad Summum Sacerdotium provehitur, decreto manibus omnium roborato eligatur. Ordinatus autem a ſuis ordinatoribus litteras accipere jubetur. Qui etiam ab Eccleſiaſtica ſocietate quolibet exceſſu diſcinditur, libellari ſcriptione aut recipitur, aut dejicitur. Sed qui accuſatur, vel excommunicatur, ſeu reconciliatur, per ſcripturam accuſari, vel reconciliari jubetur. Et ſic in cæteris hujuſmodi in tantum ſcriptura depoſcitur, ut ſicut Beatus Gregorius in commonitorio ad Joannem defenſorem ex Romanis legibus ſumens, ſcribit: Sententia, quæ ſine ſcriptura profertur, nec nomen ſententiæ habere meretur. Quapropter fratres, & filii, oportet vos ſecundum Eccleſiaſticam authoritatem, reclamationem veſtram libelli ſerie allegare, eamque manibus veſtris roboratam, Synodo ſacræ porrigere, ut convenienter, & Canonice vobis valeat reſponderi. Et tunc ipſi fratres libellum conſcribentes, eique ſua nomina ſubſcribentes, porrexerunt Hincmaro Epiſcopo, qui tunc erat una cum Vvenilone Senonenſi Archiepiſcopo, & cum Amalrico Turonenſi æque Archiepiſcopo ſub præſentia glorioſi Regis Caroli, qui Synodo præſidebat.

De regalibus præceptis ſuper precaria.

Bur. lib. 3. cap. 175. Præcepta regalia ſuper precariis Eccleſiaſticis fieri nec ratio fuit, nec authoritas quolibet modo permittit. Quoniam præcepta in jure Eccleſiaſtico firmare indignum judicatur, neceſſe eſt, ut majeſtas regia nonniſi ab Eccleſiaſtico rectore petatur. Idem autem cuſtos Eccleſiæ ſolertiſſime caveat, ne ſui ordinis, & Eccleſiaſticæ communionis forte immemor, contra authoritatem præceptum regium pro quacunque aſſentatione fieri petat. Quæ & ſi fecerit, non audiatur. Si autem & obtinuerit, regia diſcretione, & Epiſcopali judicio idem reſcindatur, & petitor injuſtus pro Principis ſuggeſtione digne corripiatur.

De illis, qui Chriſti pecunias auferunt, vel rapiunt.

Bur. lib. 11. cap. 21. Si quis oblationes Eccleſiæ extra Eccleſiam rapere, vel dare voluerit, præter conſcientiam Epiſcopi, vel ejus, cui hujuſmodi officia commiſſa ſunt, anathema ſit.

Quo tempore jurare liceat.

Bur. lib. 12. cap. 20. Decrevit ſancta Synodus, ut a Septuageſima, uſque ad octavas Paſchæ, & ab Adventu Domini, uſque poſt conſecratos dies, necnon & in jejuniis quatuor

A temporum, & in litania majore, & in diebus Rogationum, in diebus Dominicis, niſi de concordia, & pacificatione, nullus ſuper ſacra jurare præſumat.

Canones Concilii Nanetenſis.

In alterius parœcia (niſi eo vocante) nulli aliquid agere licet.

Nullus Presbyter, aut Diaconus alterius plebanum (niſi in itinere fuerit, vel placitum habuerit) ad Miſſam recipere audeat. 9. qu. 1. ca. Nullus Epiſc.

Qui ordinandi ſunt, feria quarta ad examinationem conveniant.

B Quando Epiſcopus ordinationem facere diſponit, omnes, qui ad ſacrum miniſterium accedere voluerint, feria quarta ante ipſam ordinationem vocandi ſunt ad civitatem una cum Presbyteris, qui eos repræſentare debent: & tunc Epiſcopus a latere ſuo eligere debet Sacerdotes, & alios prudentes viros gnaros divinæ Legis, exercitatos in Eccleſiaſticis ſanctionibus, qui ordinandorum vitam, genus, patriam, ætatem, inſtitutionem, locum, ubi educati ſunt, ſi bene litterati, ſi inſtructi in Lege Dei, ante omnia diligenter inveſtigent. Si fidem Catholicam firmiter teneant, & verbis ſimplicibus aſſerere queant. Ipſi autem, quibus cura committitur, cavere debent, ne aut favoris gratia, aut cujuſcunque muneris cupiditate illecti a vero devient, ut indignum, & minus idoneum ad ſacros gradus ſuſcipiendos Epiſcopi manibus applicent. Quod ſi aliter fecerint, & ille, qui indigne acceſſerit, ab altari removebitur; & illi, qui donum Sancti Spiritus vendere conati ſunt, coram Deo jam condemnati Eccleſiaſtica dignitate carebunt. Igitur per tres continuos dies diligenter examinentur, & ſic Sabbato, qui probati ſunt, Epiſcopo repræſententur. 1. q. 25. ca. Quando Epiſtola.

C

Corripiendus eſt Epiſcopus, qui conviviis occupatur.

Nullus Presbyterorum, quando ad anniverſarium die 30. aut 7. aut 3. alicujus defuncti, aut quacunque vocatione ad collectam convenerit, ſe inebriare ullatenus præſumat, nec precatus amore Sanctorum, vel ipſius animæ bibere, aut alios ad bibendum cogere, vel ſe
D aliena precatione ingurgitare, nec plauſus, aut riſus inconditos, & fabulas inanes ibi referre, aut cantare præſumat, aut turpia loca vel urſo, vel tornatricibus ante ſe fieri patiatur: nec larvas dæmonum ante ſe fieri conſentiat, quia hoc diabolicum eſt, & ſacris Canonibus prohibitum.

De eodem.

Quando conveniunt Presbyteri ad aliquod convivium, aliquis prior illorum verſum ante menſam incipiat, & cibum benedicat, & tunc ſecundum ordinem ſedeant, alter alteri honorem præbentes, & per vices cibum, & potum benedicant: & aliquis de illorum clericis aliquid de Sancta Scriptura legat. Poſt refectionem ſimiliter hymnum dicant ad exemplum Domini, ſicut in Cœna feciſſe legitur, & ſe contineant omnes Presbyteri maxime in talibus locis, ut non vituperetur miniſterium eorum. diſt. 44. c. Quando autem.
E

De eodem.

Quando Presbyteri per Calendas ſimul conveniunt poſt peractum divinum miniſterium ad neceſſariam collectionem, non quaſi ad plenam refectionem, ſed quaſi ad prandium ibi ad tabulas reſideant, ne per talia inhoneſta convivia ſe invicem gravent, quia indecens eſt, & oneroſum: ſæpe etiam tarde ad Eccle-

Digitized by Google

ſiam redeuntes, majus damnum de reprehenſione conſequuntur (quæ de gravedine mutua contrahunt) quam lucrum ibi faciant. Nam de hujuſmodi conventu Paulus reprehendit: quia inconvenienter cœnam dominicam manducare conveniebant. Sic & qui ad cœnam Dominicam, id eſt ad collationem verbi ſub occaſione conveniunt, & ex ingenuitate ventris cauſa conjunguntur, reprehenſibiles coram Deo, & hominibus habentur, & ideo peractis omnibus, qui volunt panem cum charitate in domo fratris ſui ſimul cum fratribus frangant, & ſinguli ſingulum bibere faciant, & maxime ultra tertiam vicem poculum non contingant: & ſic ad Eccleſias redeant.

Canones Concilii apud Vermerias.

De tempore, & loco hujus Synodi nihil mihi hactenus compertum, aliqui referunt temporibus Pipini Regis.

Præmonitio. *Concilium hoc, inter conjuges propter culpam alterius partis, concedit parti inſonti divortium, & poteſtatem denuo contrahendi, vivente etiam parte culpæ obnoxia, cujus ſimile habes in Triburicenſi Concilio, & in epiſt. 3. Gregorii III., quod nunc juſta de cauſa Eccleſia non recipit.*

De uxore mariti mortem conciliante.

l.6.c.41. Si qua mulier mortem viri ſui cum aliis conciliata eſt, & ipſe vir aliquem illorum ſe defendendo occiderit, & ſi probare poteſt ille vir, eam rem eſſe conſilii, poteſt, ut nobis videtur, ipſam uxorem dimittere, &, ſi voluerit, aliam uxorem accipere, ipſa autem inſidiatrix pœnitentiæ ſubjecta abſque ſpe conjugii maneat.

De hoc, ſi plures unum impugnaverint.

l.6.c.42. Si quatuor, aut quinque homines, ſeu etiam plures, contra unum hominem rixati fuerint, & ab iis vulneratus mortuus fuerit, quicunque eorum & plagam impoſuit, ſecundum ſtatuta canonum, ut homicida judicetur, reliqui autem, qui eum impugnabant, volentes eum interficere, ſimiliter pœniteant. Qui nec eum impugnabant, nec vulnerabant, nec conſilio, nec auxilio cooperatores fuerunt, ſed tantum adfuerunt, extra noxam ſint.

De ingenuo homine, ſi alterius ancillam pro ingenua acceperit, & poſt ancillam eam eſſe intellexerit.

l.9.c.26. Si quis ingenuus homo ancillam alterius uxorem acceperit, & exiſtimet, quod ingenua ſit, ſi ipſa fœmina poſtea fuerit inſervita, ſi eam ſervitute redimere poteſt, faciat: ſi non poteſt, ſi voluerit, aliam accipiat. Si autem ſervam eam ſcierat, & collaudaverat; poſt aut legitimam habeat. Similiter & mulier ingenua de ſervo alterius facere debet.

De fœmina ingenua, ſi ſervum maritum acceperit.

l.9.c.27. Si fœmina ingenua accipit ſervum, ſciens, quia ſervus eſſet, habeat eum; quia omnes unum patrem habemus a cœlis. Una lex erit & viro, & fœminæ.

De his, qui in matrimonio conjuncti ſunt, & concumbere non poſſunt.

l.9.c.41. Si qua mulier ſe proclamaverit, quod vir ſuus nunquam cum ea coiſſet, exeant inde ad crucem, & ſi verum fuerit, ſeparentur, & illa faciat quod vult.

A *De illis, qui in alias provincias fugerint, aut ſuos ſeniores ſecuti fuerint, & uxores ſuas domi reliquerint.*

Si quis, neceſſitate inevitabili cogente, in alium ducatum, ſeu provinciam fugerit, & uxor ejus, cum valet, & poteſt, amore parentum, aut rerum ſuarum eum ſequi noluerit, ipſa omni tempore, quamdiu vir ejus, quem ſecuta non fuit, vivit, ſemper innupta permaneat. Ille vero, qui neceſſitate cogente, in alia patria manet, ſi nunquam in ſuam patriam ſe reverſurum ſperat, ſi ſe continere non poteſt, aliam uxorem accipiat, tamen cum pœnitentia. l.9.c.14.

B *De illo, qui cum matrem habuerit uxorem, cum filiaſtra fornicatus fuerit.*

Si quis cum filiaſtra ſua fornicatus fuerit, nec matrem, nec filiam poteſt habere: nec illa, nec ille aliis ſe poterunt conjungere ullo unquam tempore. Attamen uxor ejus, ſi ita voluerit, & ſic ſe continere non poteſt, ſi, poſteaquam cognovit, quod cum filia ſua vir ejus fuit in adulterio, carnale commercium cum eo non habuit, ſi vult, alii nubere poteſt. l.17.c.10.

De illo, qui cum noverca fornicatus eſt.

Si quis cum noverca ſua dormierit, neuter poſſunt ad conjugium pervenire: ſed vir ejus poteſt, ſi vult, aliam accipere, ſi ſe continere non poteſt. Similiter C qui cum filiaſtra ſua, vel cum ſorore uxoris ſuæ dormierit, ſtare poteſt. l.17.c.11.

De illo, qui cum filiaſtra, ignorante matre, fornicatus eſt.

Si quis cum matre, & filia fornicatus eſt, ignorante matre de filia, & filia de matre, ille nunquam accipiat uxorem: illæ vero, ſi voluerint, accipiant maritos. Si autem hoc ſcierint ipſæ fœminæ, abſque maritis in perpetuum maneant. l.17.c.12.

De illo, qui ſtupraverat quandam, quam frater ejus poſtea duxerat uxorem.

Si homo fornicatus fuerit cum muliere, & frater D ejus neſciens eandem duxerit uxorem: frater, eo quod fratri crimen celaverit, pœniteat, & poſt pœnitentiam nubat. Mulier autem uſque ad mortem pœniteat, & ſine ſpe conjugii maneat. l.17.c.13.

De eadem re.

Si frater cum muliere fornicatus fuerit, & frater neſciens cum eadem concubuerit: mulier omnibus diebus vitæ ſuæ pœniteat: poſt pœnitentiam autem frater ignarus ſceleris conjugium accipiat, ſi vult. l.17.c.14.

De eo, qui filiaſtrum, aut filiaſtram ſuam coram Epiſcopo tenuit.

E Si quis filiaſtrum, aut filiaſtram ſuam ante Epiſcopum ad confirmationem tenuerit, ſeparetur ab uxore ſua, & aliam nunquam accipiat. Similiter & mulier.

Ancillam in matrimonio ſuſceptam viro dimittere non licet.

Si quis liber ancillam in matrimonium acceperit, non habet licentiam dimittere eam, ſi conſenſu amborum conjuncti ſunt, excepta cauſa fornicationis: ſed una lex deinceps erit per omnia & viro, & fœminæ. l.17.c.22.

Ejuſ-

Digitized by Google

Ejuſdem Meldenſis Concilii capita ex Gratiano collecta.

Si quis de ordine ſacerdotali, contemptu minoris Eccleſiæ, ambitioſe, & improbe ad potiorem aſpiraverit, canonica erga eum definitio conſervetur, hoc eſt, ut utraque careat. Qui vero pretio Eccleſiam vacantem ingreſſus fuerit, ab officio ſuo deponendus eſt, ſicut in Rothomagenſi Concilio legitur.

9. qu. 3. In dominicis. In dominicis diebus, vel feſtis presbyteri, antequam Miſſas celebrent, plebem interrogent, ſi alterius parœcianus in Eccleſia ſit, qui proprio contempto presbytero, ibi Miſſam velit audire: quem ſi invenerint, ſtatim ab Eccleſia ejiciant, & ad ſuam parœciam redire compellant.

Nemo Epiſcoporum quemlibet ſine certa, & manifeſta peccati cauſa communione privet Eccleſiaſtica: ſub anathemate autem ſine conſcientia Archiepiſcopi, aut coepiſcoporum, nullum præſumat ponere, niſi unde canonica docet authoritas, quia anathema æternæ eſt mortis damnatio, & non niſi pro mortali debet imponi crimine, & illis, qui aliter non potuerunt corrigi.

De affinitate conſanguinitatis per gradus cognationis, placuit uſque ad ſeptimam generationem obſervare: nam & hæreditas rerum per legales inſtrumentorum definitiones ſancita uſque ad ſeptimum gradum protendit hæredum ſucceſſionem, non enim ſuccederent, niſi eis de propagine cognationis deberetur.

De conſ. d. 1. Eccleſ. Eccleſiæ, vel altaris, &c. ſupra.

Placuit, ut hi, qui rapiunt fœminas, vel furantur, aut ſeducunt, eas nullatenus habeant uxores, quamvis eis poſtmodum conveniant, aut eas dotaverint, vel nuptialiter cum conſenſu parentum ſuorum acceperint.

Nemo ad ſacrum ordinem permittatur accedere, niſi aut virgo, aut probatæ caſtitatis, & qui uſque ad ſubdiaconatum unicam, & virginem uxorem habuerit.

Meldenſis Concilii capita ex Burchardo collecta.
Caput primum.

Bur. lib. 4. cap. 75. UT presbyter in cœna Domini ampullas tres ſecum deferat, unam ad chriſma, alteram ad oleum ad catechumenos inungendos, tertiam ad infirmos, juxta ſententiam Apoſtolicam, ut quando quis infirmatur, inducat presbyteros Eccleſiæ, &c.

Caput ſecundum.

l. 2. c. 114. Qui cum ſenioribus ſuis, & aliis provinciis in aliam provinciam veniunt, ſine formata miniſtrare non permittantur: quam & ſi attulerint, & miniſtrare idonei inventi fuerint, inſtruantur, quam religioſe, atque ſtudioſe ſacrum miniſterium peragant, & in quibus locis agere debeant

Ex eodem capite ſecundo.

l. 8. cap. 2. Ut illæ, quæ quaſi ſanctimoniales ſub velamine religionis degere videntur, ſed potius in delitiis viventes, mortuæ in divinis oculis computantur, per provincias diſcurrentes, curioſæ, & verboſæ, ſi libidinibus, cæteriſque carnis voluptatibus inſervire accuſantur, & manifeſte detegi potuerint, Epiſcopali authoritate, & regis poteſtate in talibus locis reſidere ſub teſtimonio religioſo cogantur: ubi pœnitentiam ſi fecerint dignam, aſſequantur etiam fructuoſam. Si enim manifeſte detegi non valuerint, erga Eccleſiam ſuæ opinionis malam famam canonice purgare cogantur: &, ut religioſius de cætero vivant, & in monaſteriis converſentur, Epiſcopali decreto, & regia authoritate coerceantur. De his etiam Apoſtolus dicit: Quæ cum fornicatæ fuerint, in Chriſto nubere volunt.

Item ex eodem capite.

Si quis habuerit uxorem virginem ante baptiſmum, vivente illa, poſt baptiſma alteram habere non poteſt. Crimina in baptiſmo ſolvuntur, non conjugia. l. 11. c. 61.

Ex capite tertio.

Quod ſi intra biennium divinitus temporum tranquillitate conceſſa, admonitis Comprovincialibus a Metropolitano, Synodus indicta non fuerit, & Metropolitanus ipſe provocationes tardaverit, anno integro Miſſas facere non præſumat. Quod ſi evocati, & non corporali infirmitate detenti adeſſe ſua abuſione deſpexerint, ſimili ſententiæ ſubjacebunt. l. 1. c. 46.

Rurſus ex eodem.

Ne Judæi adminiſtratorio uſu ſub ordine villicorum, atque actorum Chriſtianam familiam regere audeant: nec eis hoc a quoquam fieri præcipiatur. Si quis vero contra hoc agere præſumpſerit, ſi Epiſcopus, ſi Presbyter, aut Diaconus fuerit, proprio ſummoveatur gradu: ſi vero Monachus fuerit, communione privetur. Similiter & laicus. Et ſi perſeveraverint inobedientes, anathematizentur. l. 15. c. 31.

Adhuc ex eodem.

Ut quiſque Epiſcopus talem juxta ſe pro viribus habere decertet, qui juxta ſinceriſſimum, & puriſſimum ſenſum Catholicorum Patrum, fide, & obſervatione mandatorum Dei, ſed & prædicationis doctrina Presbyteros plebium aſſidue inſtruat, & informet, ne domus Dei vivi, quæ eſt Eccleſia, ſine lucerna verbi divini remaneat. Sed & idem talis exiſtat, quem amor pecuniæ non vexet, aut reprehenſibilis contemptibilem reddat. Hinc eſt, quod cum Moſes querelam in conſpectu Dei poneret, non ſe poſſe portare tantum onus, quod ei fuerat impoſitum, audivit a Domino: *Congrega mihi ſeptuaginta viros de ſenioribus Iſrael, quos tu noſti, quod ſenes populi ſint, ac magiſtri: & auferam de ſpiritu tuo, tradamque eis, ut ſuſtentent tecum onus populi, & non tu ſolus graveris.* Quid in Moſe, niſi ſummum Sacerdotium? quid in ſeptuaginta viris, niſi Presbyteros accipimus? Quod autem Dominus aufert de ſpiritu Moſi, traditque eis, patenter oſtendit, quod ii, qui ab Epiſcopo in conſpectu Dei vocati ſunt, ut ſecum onus populi ſuſtentent, eadem velle debeant, & impartito ſibi onere totis viribus cooperari. Hoc enim ſignificat, quod non alium, ſed eundem Moſi ſpiritum accipiunt. l. 1. c. 88.

Ex capite quinto.

Ut Epiſcopi, qui plebes ſibi creditas aut raro, aut nunquam per ſeipſos viſitant, juxta ordinem Evangelicum, & Apoſtolicum, atque Eccleſiaſticum, cum Dominus Moſi dicat: *ſpeculatorem dedi te domui Iſrael, & audies ex ore meo verbum, & annunciabis eis ex me, &c.* a Comprovincialibus Epiſcopis acrius corripiantur. l. 1. c. 84.

Item ex eodem.

Similiter de illis Presbyteris, qui contra ſtatuta Canonum villici fiunt, tabernas ingrediuntur, turpia lucra ſectantur, & diverſiſſimis modis uſuris inſerviunt, & aliorum domos inhoneſte, & impudice frequentant, & comeſſationibus, & ebrietatibus deſervire non erubeſcunt, & per diverſos mercatus indiſcrete diſcurrunt, obſervandum judicavimus, ut ab hinc di- l. 2. c. 117.

Digitized by Google

diſtricte, ſeveriterque coerceantur: ne per illorum illicitam, & indecentem actionem, & miniſterium ſacerdotale vituperetur: & quibus debuerant eſſe in exemplum, deveniant in ſcandalum.

Rurſus ex eodem.

l.4. c.77. Ut nemo Epiſc. vel quilibet Miniſter Eccleſiaſt. propter Sacrum Chriſma aliquid muneris accipiat, neque denarios, vel qualibet munuſcula, quæ per Miniſtros Epiſc. a Presbyteris inordinabiliter exiguntur.

Ex eodem.

l.4. c.32. De his, qui ſponſas alienas rapiunt, antiqua, & Synodalis ſententia obſervetur. Quod & ſi forte in Eccleſ. eventus talis reperiri dignoſcitur, ut pro ſalutis, & religionis competentia humanius quiddam debeant tractare Pontifices, ſicut canonica, ut eiſdem verbis utamur, docet authoritas, quia prior, inquies, definitio durius, poſterior autem quiddam tractavit humanius, nullo modo, ut ad maximam indulgentiam deſcendamus, alterius ſponſæ acceptor ſine publica tranſeat Pœnitentia. Quod ſi hæc obedire renuerit, ſine ulla refragatione anathematizetur. Fautores vero illius, juxta modum culpæ, Epiſc. decreto pœniteant. Si vero, quod non optamus, de gradu Eccleſiaſtico talibus nuptiis ſe conſenſorem, vel interventorem manifeſte prodiderit, a gradu proprio repellatur. Et ſi veriſimilibus exinde ſuſpicionibus fuerit propulſatus, Canonice ſe purget.

Ex capite ſexto.

Hi, qui ordinari petunt, nullatenus ordinentur, niſi in loco certo, & religioſo, vel etiam in civitate ſaltem uno anno immorentur, ut de vita, & converſatione, atque de doctrina illorum certitudo poſſit agnoſci.

Ex eodem.

l.2. c.4. Item jubendum eſt, ut nemo laicorum Presbyteros Eccleſ. ſuarum turpi villicationi, &, ſecundum Apoſtolum, ſæculari, & inhoneſtæ negotiationi implicare, nec ſecum aliorſum contra authoritatem præſumat ducere, quo miniſterium ſibi commiſſum cogantur negligere. Quod ſi hæc interdicta præſumpſerit, excommunicetur.

Ex eodem capite.

l.2. c.156. Ut Epiſc. non niſi jejuni per impoſitionem manuum Spiritum Sanctum tradant, exceptis infirmis, & morte periclitantibus. Sicut autem duobus temporibus, Paſcha videlicet, & Pentecoſte, a jejunis celebrari debet baptiſmus, ita etiam traditionem Sancti Spiritus a jejunis Pontificibus convenit celebrari.

Item ex eodem.

l.4. c.67. De Presbyteris, qui accipiendi Chriſ. gratia ad civitates in Cœna Domini venire ſoliciti ſoliti erant, ſancitum eſt, ut de his, qui longe poſiti ſunt, de octo, vel decem unus ab Archidiacono eligatur, qui acceptum Chriſma ſibi, & ſociis diligenter perferat. Hi vero, qui non longius a civitate, quam quatuor, aut quinque millibus habitant, more ſolito ad accipiendum Chriſma per ſe veniant. Diſcendi vero gratia alio non quadrageſimali tempore ad civitatem convocentur propter plebes ſibi commiſſas.

Ex capite ſeptimo.

l.4. cap. 11. hoc caput Omnis Presbyter, qui fontem lapideum habere nequiverit, vas conveniens ad hoc ſolummodo Baptizan-

A di officium habeat, quod extra Eccleſiam non deportetur. Similiter ad corporale lavandum, & ad pallas altaris propria vaſa habeantur, in quibus nihil aliud fiat. apud Grat. eſt iiſdem verbis de conſ. diſt. 4. Omnis presbyt.

Iterum ex eodem.

Si laicus cum laica fœmina, id eſt uterque abſolutus a lege conjugii, concubuerit, tres annos pœniteant. Et quanto ſæpius, & negligentius ea peccata commiſerunt, tanto magis & tempus addatur, & modus pœnitentiæ. l.4. c. 68.

Ex capite octavo.

Epiſcopum, presbyterum, &c. aut diaconem canes ad venandum, aut accipitres, aut hujuſmodi res habere non licet. Quod ſi quis; hoc caput apud Gratianum eſt in iiſdem verbis. l.2. c.213. diſt. 34. Epiſc. B

Ex eodem capite.

Juxta Synodalica præcepta decrevimus, ut nullus mortalium de agro Eccleſiaſtico, & manſo, ac mancipiis, vel ſi quilibet pro loco ſepulturæ aliquid largitus fuerit Eccleſiæ, neque de decimis, & oblationibus fidelium quenquam presbyterorum aliquem cenſum perſolvere cogat: nec quiſquam cujuslibet ordinis, aut dignitatis exinde quicquam ſubtrahat, & redhibitionem quamcunque exigat temporalem. Quod ſi fecerit, communione uſque ad ſatisfactionem privetur. l.3. c. 73.

C

Ex eodem capite.

Qui ſanctimoniales virgines, vel viduas rapiunt, & progreſſu etiam criminis in conjugium ſumunt, publicæ pœnitentiæ ſubigantur: ipſæ vero fœminæ locis congruis pœnitentiæ retrudantur, & ad habitum religionis redire cogantur. Ipſe autem inceſtuoſus ſine ſpe uxoriæ copulationis perenniter maneat, niſi neſciſſe ſe velatam expurgare potuerit. Si vero (quod abſit) conjugia iterare præſumpſerint, acriori ſubdantur vindictæ, & amplius propellantur. Qui ſi forte obedire monitis ſalutaribus noluerint, anathematizentur. l.8. c.32.

D

Ex eodem capite.

Ut Eccleſiæ antiquitus conſtitutæ nec decimis, nec ulla poſſeſſione priventur, ita ut novis oratoriis tribuatur. l.3. c.9.

Ex capite nono.

Antiquus in his regionibus in Eccleſia ſepeliendorum mortuorum uſus fuit, & plerunque loca divino cultui mancipata, & ad offerendas Deo hoſtias præparata cæmeteria, ſive polyandria facta ſunt. Unde volumus, ut ab hac re deinceps abſtineatur, ut nemo in Eccleſia ſepeliatur, niſi forte talis ſit perſona ſacerdotis, aut cujuslibet juſti hominis, qui per vitæ meritum talem vivendo ſuo corpori defuncto locum acquiſivit. Corpora vero, quæ antiquitus in Eccleſiis ſepulta ſunt, E nequaquam projiciantur, niſi ſint paganorum; ſed tumuli, qui apparent, profundius in terram mittantur: & pavimento deſuper facto, nullo tumulorum veſtigio apparente, Eccleſiæ reverentia conſervetur. Ubi vero tanta eſt multitudo cadaverum, ut hoc facere difficile ſit, locus ille pro cæmeterio habeatur, ablato inde altari, & in alio loco conſtituto, ubi religioſe, & pure Deo ſacrificium offerri valeat. l.3. c.151.

Ex eodem capite.

Ut nemo quemlibet mortuum in Eccleſia, quaſi hæreditario jure, niſi quem epiſcop. aut presbyt. pro qua- l.3. c.118.

Digitized by Google

A qualitate converſationis, & vitæ dignum duxerit, ſepelire præſumat, nec quiſquam oſſa cujuslibet mortui de ſepulchro ſuo ejicere, aut ſepulturam cujuſquam temerario auſu quoquo modo violare, ſed unumquemque in loculo ſibi a Deo parato, atque conceſſo adventum ſui judicis præſtolari concedat.

Rurſus ex eodem.

Qui vero deinceps rapere virgines præſumpſerint, vel viduas, ſecundum Synodalem Beati Gregorii definitionem, ipſi, & complices eorum anathemat. & raptores ſine ſpe conjugii perpetuo maneant.

Item ex eodem.

l. 3. c. 35. Placuit prohiberi, ne fœminæ in cœmeterio pervigilent, eo quod ſæpe ſub obtentu orationis, & religionis latenter ſcelera committant.

Ex eodem.

De his, qui pro delicto ſuo a communione ſeparantur, ita placuit, ut in quibuſcunque locis fuerint excluſi, in eodem loco conſequantur communionem.

Adhuc ex eodem.

l. 12. c. 1. Ut multiplex juramentorum, & perjuriorum confuſio, per quam multæ fidelium animæ in toto hoc regno proditæ eſſe noſcuntur, quam ſit deteſtanda, & Deo odibilis cognoſcatur, attentius omnibus annuncietur. Tantum namque hoc malum eſt, ut ad ſanctuaria martyrum, ubi diverſorum ægritudines ſanantur, ibi perjuri, licet manifeſte interdum vexari non videantur, juſto Dei judicio a dæmonibus arripiantur. Et ſicut ſanctus dicit Gregorius, ad horum corpora ægri veniunt, & curantur, & perjuri a dæmonio vexantur.

Ex capite 45.

l. 3. c. 10. Ut eccleſiæ, vel altaria, quæ ambigua ſunt de conſecratione, conſecrentur, & ut ſuperflua altaria deſtruantur.

Ex capite 48.

l. 4. c. 14. Nemo presbyterorum baptizare præſumat, niſi in civitatibus, atque temporibus conſtitutis, niſi cauſa ægritudinis, vel certæ neceſſitatis: & loca illa authoritatem, & privilegia debita retineant.

Canones Concilii Avernenſis, qui inventi ſunt in Burchardo, diverſi ab iis, qui continentur in Tomo Conciliorum hactenus impreſſo.

De mancipiis Judæorum, quæ ad baptiſmum confugiunt.

Bur. lib. 4. c. 87. Licet prioribus canonibus jam fuerit definitum, ut de mancipiis paganis, quæ apud Judæos ſunt, ſi ad eccleſiam confugerint, & baptiſmum petierint, etiam ad quoſcumque Chriſtianos refugerint, taxato, & oblato a fidelibus juſto pretio, ab eorum dominio liberentur: Ideo ſtatuimus hoc, ut tam juſta conſtitutio ab omnibus catholicis obſervetur.

De illis, qui presbyteros ſuos male tractaverint.

Bur. lib. 2. c. 229. Si quis presbyterum proprium inhonorat, aut verbo, aut facto contumeliam facit, tamdiu a liminibus eccleſiæ arceatur, quouſque per condignam pœnitentiam ſatisfaciat. Ait enim Apoſtolus: Presbyteri, qui bene præſunt, duplici honore digni habeantur. Item alibi dicit, Obedite præpoſitis veſtris, ſubjecti eis eſtote.

De Synodo congreganda.

Bur. lib. 1. c. 45. Peractis omnibus, quæ ad correctionem noſtri ordinis in hoc Concilio promulgata ſunt, placuit definire, ut omni anno ad peragendam celebritatem Concilii in metropolitana ſede, tempore, quo principis, vel metropolitani electio definierit, devotis ſemper animorum ſtudiis conferamus, nec quibuslibet requiſitis occaſionibus diſſentiamus, ſed in præparato die, quo indictum fuerit, adunatis in metropolitana ſede omnibus provinciæ pontificibus. Concilium, Deo præſule, celebretur. Quiſquis autem epiſcopus, excepta inevi- B tabili cauſa, vel neceſſitate, de peragendo ſe Concilio abſentaverit, per unius anni ſpacium erit communione plectendus. Quod ſi deinceps abſque celebratione Concilii, anni unius metas tranſierit, omnium in communione pontificum ejuſdem provinciæ ſententiam obnoxius retinebit, id eſt, ſi nulla impediente ſibi Principis poteſtate, vel infirmitate, aut inevitabili cauſa, ſed ſolius propriæ voluntatis libitu ſeſe ad celebrandum Concilium non collegerit.

De parvis, & levibus cauſis nullus communione privetur.

11. quæſ. 3. nullus ſacer. Nullus ſacerdotum quemquam rectæ fidei hominem C pro parvis, & levibus cauſis a communione ſuſpendat: præter eas culpas, pro quibus antiqui patres arceri ab eccleſia juſſerunt committentes.

Canones Concilii apud Compendium.

Compendium. Compendium civitas Picardiæ vocabulo corrupto, cum dici oporteret Combivium, ſic dictum a duobus fluminibus confluentibus.

Quod neque dimiſſus ab uxore, neque dimiſſa a marito, alteri conjungantur.

Placuit, ut ſecundum Evangelicam, & Apoſtolicam diſciplinam, neque dimiſſus ab uxore, neque dimiſſa D a marito alteri conjungantur: ſed ita maneant, aut ſibimet reconcilientur. Quod ſi contempſerint, ad pœnitentiam redigantur.

De his, qui in matrimonio juncti ſunt, & concumbere non poſſunt.

Bur. lib. 9. c. 41. Grat. 33. q. 1. Si quis. Si quis accepit uxorem, & habuit ipſam aliquo tempore, & ipſa fœmina dicit, quod non coiſſet cum ea, & ille vir dicit, quod ſic fecit, in veritate viri conſiſtat, quia vir caput eſt mulieris.

Quod res eccleſiaſticæ ad laicos diſponenda non reſpiciant.

E Synodali decreto ſancitum eſt, ne laici, vel ſæculares de viris Deo dicatis, Eccleſiæque facultatibus, aliquid ad ſe putent, vel præſumant, præter reverentiam, pertinere, quorum, quarumque ſacerdotibus diſponendi indiſcuſſe a Deo cura commiſſa docetur. Si quis contra hæc venire præſumpſerit, anathemate feriatur.

De eadem re.

De viris Deo dicatis, eccleſiaſticis facultatibus aliquid diſponendi, nulla legitur laicis, quamvis religioſis, unquam attributa facultas.

De presbytero, qui ſe deprehenderit non eſſe baptizatum.

Si quis presbyter ordinatus deprehenderit ſe non

Digitized by Google

eſſe baptizatum, baptizetur, & ordinetur iterum, & omnes, quos prius baptizavit.

Quo tempore baptiſmus fieri debeat.

Ut extra ſtatuta tempora canonum, id eſt in Paſcha, & Pentecoſte baptiſma non celebretur: quia ſacri canones hoc modis omnibus, niſi aliquod periculum inſtiterit, fieri prohibent, intantum, ut etiam qui alio tempore baptizantur, a gradibus Eccleſiaſticis abſtineant, nec ad clerum admittantur.

Quando Epiſcopus paracianum alterius excommunicare valet.

6. q. 3. Pla. Placuit pro communi utilitate, ut nullus Epiſcoporum graviter ferat, ſi ejus parœcianum pro deprecationis cauſa alter Epiſcopus excommunicaverit.

Ut presbyteri, cum feſtivitates annunciant, vigiliarum non obliviſcantur.

Item, cum presbyteri ſacras feſtivitates populo annunciant, etiam jejunium vigiliarum, ubi eſſe debet, eos omnimodis ſervare moneant.

De dominica die, qualiter ſit veneranda.

Omnes dies dominicos a veſpera in veſperam cum omni veneratione obſervare decrevimus, & ab illicito opere abſtinere, & ut mercatus in eis minime ſit, nec placitum, ubi aliquis ad mortem, vel ad pœnam judicetur, nec ſacramenta jurentur, niſi pro pace facienda.

Canones Concilii apud Altheum.

Locus ignotus. *De eo, ſi quis cum uxore alterius, vivente eo, fornicatus fuerit.*

Bur. lib. 9. c. 74. Illud vero communi decreto ſecundum canonum inſtituta definimus, & præjudicamus, ut ſi quis cum uxore alterius, vivente eo, fornicatus fuerit, moriente marito, Synodali judicio aditus ei claudatur illicitus, ne ulterius ei conjungatur matrimonio, quam prius polluit adulterio. Nolumus enim, nec Chriſtianæ religioni convenit, ut ullus ducat in conjugio, quam prius polluit per adulterium.

De Epiſcopis, qui apud Romanam ſedem accuſati fuerant, quod cum excommunicatis communicarent.

Bur. lib. 11. cap. 68. Regno Conradi piiſſimi, & Chriſtianiſſimi regis quinto congregata eſt ſancta generalis Synodus apud Altheum in pago Rethia, præſente videlicet domini Joannis Papæ apocriſiario ſanctæ Ortenſis Eccleſiæ Petro venerabili Epiſcopo. Hoc quatenus aliquo modo diabolica ſemina in noſtris partibus exorta extirpare, & nefandiſſimas machinationes quorundam perverſorum hominum ſedare, & eliminando purgare deberet. Tranſacto igitur triduano jejunio, & ſacris litaniis more debito celebratis, convenimus in Eccleſia ſancti Joannis Baptiſtæ, & mœſti conſedimus. Tum demum præfatus ſancti Petri, & domini Joannis Papæ miſſus, protulit chartam apoſtolicis litteris inſcriptam, qua monebamur, arguebamur, & inſtruebamur de omnibus ad veram religionem Chriſtianæ fidei pertinentibus. Quæ omnia, ut juſtum, & dignum erat, humiliter accepimus, diligenter tractavimus, & devoto affectu omnino amplectebamur. Ergo euangelicam præceptionem, & inſtitutionem ſaluberrimam lacrymabili voce protulimus, qua arguebantur Phariſæi, & Scribæ: *Mundate* (inquit) *prius, quæ intus ſunt.* Et item: *Ejice primum trabem de oculo tuo*: Ac propheticum illud: *Ruina populi, ſacerdotes mali.* Perpendantes, & diſcutiendo noſmetipſos inſpicientes, & in medium pœnitentiæ ſanctæ digno fructu ad terram nos projicientes deflevimus negligentias innumerabiles, & peccata noſtra graviſſima. Deinde hortatu Domini Petri contra noſmetipſos, & vitia irati, adjuvante primo Spiritu ſancto, & miſerante, capitula infra notata ad correctionem tam noſtram, quam Chriſtiani populi ſtatuendo collegimus.

De eandem re.

Bur. lib. 11. cap. 70. Placuit ſanctæ Synodo hunc errorem, quaſi impium, ab Eccleſia amovere: quia animarum curam a Deo accepimus, non pecuniarum. Inde & reddituri ſumus Deo rationem, & accepturi propter ſuam miſericordiam æternam retributionem, vel juſtam damnationem.

De Epiſcopis, ut non ſint malum exemplum populo.

Bur. lib. 11. cap. 71. Bonum exemplum populis ſeipſos Epiſcopos, vel ſacerdotes debent præbere; & oſtendere non ſolum dictis, verum & factis. Propter hoc enim ſtatuimus, ut minime unquam in poſterum contra ſacra inſtituta aliquo modo communicemus excommunicatis, & dijudicemus noſmetipſos, quatenus in futuro non judicemur a Domino. Sequi cupimus dicta, & ſtatuta S. Gregorii Papæ, & pœnitentiam dignam agere volumus ſecrete in monaſterio, quia publice nequimus: in futuroque prædicta omnibus modis, Deo propitio, vitare volumus. Eamdemque legem ſtatuentes presbyteris, diaconibus, & omni clero, ſi de gradu deponi noluerint, ut fideliter obſervent, & aliis ſervare prædicent.

De correctione Epiſcoporum, qui cum excommunicatis communicaverint.

Bur. lib. 11. cap. 72. Auctoritate Apoſtolica firmamus dicta, & præcepta ſanctorum canonum, & interdicimus, quandiu quis excommunicatus ſit, ut nullus noſtrorum Epiſcoporum ei audeat communicare, vel cum eo in Eccleſia orare. Et laici, qui ſequuti ſunt nos, ut dicunt, errando, & ſequendo, nos modo, nos, aut noſmetipſos per pœnitentiam macerantes corrigendo, & viam eis vitæ prædicantes, & aperientes, ut reſipiſcant a diaboli laqueis, a quibus per noſtra mala exempla capti tenentur, & ad veram matrem Eccleſiam per pœnitentiam revertantur.

De clericis, qui fugerint Eccleſias ſuas, & de ſervis, qui dominos proprios fugerint.

Bur. lib. 11. cap. 78. S. Gregorius dixit: Clericum fugientem ab eccleſia ſua, vel ſervum fugientem dominum proprium, & nolentem reverti, judicamus communione privari, quoadúſque ad propriam eccleſiam, vel ad dominum ſuum redeat. Et item: Clericum fugitivum ſuo Epiſcopo, vel domino ſuo decernimus Apoſtolica ſententia reſtitui, vel excommunicari nos cum illis, qui ei communicaverint.

De hereditate epiſcoporum, cæterorumque eccleſiaſticorum.

Bur. lib. 11. ca. 227. Sed & hoc ibidem inventum eſt de Epiſcopis, presbyteris, & clericis, ſi hæreditatem a domino rege, vel ab alio principe, vel amico ſuo, ſeu per hæreditatem ſortiti fuerint, vel acquiſierint, donare eis liceat hanc, cui voluerint, dum vivunt, pro remedio animæ, ad eccleſiam quamcumque elegerint, vel conſanguineis ſuis, vel amicis. Sin autem antea obierint, quam firmiter perfecerint, altari, cui ſerviunt, omnia perpetuo ſanctificentur, & in jus tradantur. Similiter de presbyteris ſtatutum eſt.

SUM-

SUMMA CONCILIORUM,

QUINTA CLASSIS CONTINENS

ADDITIONEM.

Utilitas lectionis Conciliorum.

QUANTAE ſit utilitatis frequens, & attenta lectio Conciliorum, multa perſuadent. Per eam ſæculorum Hiſtoria, & ſecretiora Eccleſiæ negotia cognoſcuntur; antiquæ Eccleſiæ conſuetudines addiſcuntur: per eam hæreticorum technæ, & fraudes innumeræ deteguntur, ne dubitari poſſit amplius, quin ſerpens omnia agat, quæ ab ipſis ad fideles decipiendos pertentantur: optimæ leges contra varios abuſus, optimaque antidota contra varia vitiorum venena aperiuntur: variæ Eccleſiæ perſecutiones conſpiciuntur, accurata vitæ Eccleſiaſticæ norma, & ſpeculum probatiſſimorum morum, improbatis iis, quæ fugienda ſunt, exhibetur: firmiſſimum in eorum lectione fidei Catholicæ propugnaculum invenitur, ut non facile ſit, eum in errorem labi, cujus animum ſemel hæc lectio intime imbuerit: denique auſim dicere neminem perfectum eſſe Theologum, nec talem debere cenſeri, qui non ſæpe ſæpius Concilia evolverit. Inde eſt, quod multi omni ſcientiarum genere excultiſſimi, magno labore, & ſtudio Concilia in omnibus Eccleſiæ Provinciis celebrata jamdudum perquiſierunt, ut in unum corpus redigerent, rati ſe magno beneficio devincire ſcientiæ ſolidioris percupidos, tantumque in eo conatu profecerunt, ut tandem junctis in unum eorum operibus prodierit collectio regia omnium Conciliorum, Typis Regiis Pariſiis edita, ac triginta ſex ingentia volumina complectens, quæque merito ob multitudinem tomorum, characterumque proportionem egregiam Typographiæ opus palmarium dici poteſt.

Collectio Regia Conciliorum.

Atque poſt hanc lucubrationem omnia in hoc ſcribendi genere exhauſta eſſe videbantur, nihilque reſidui eſſe, in quo poſteris de hoc argumento amplius laborandum eſſet. Attamen re penſiculatius librata, quantumvis qui nos præceſſerunt Synodorum collectores, totam earum ſegetem demeſſuiſſe videantur, video tamen illos in tam vaſto, & infinito opere, non tantum ſpicas aliis ad colligendum reliquiſſe, ſed quandoque etiam manipulos integros, ita ut ipſi collectioni Regiæ plures etiam tomi facile poſſint ſuperaddi. Hac ſpe fretus cum hiſce diebus elapſis a me poſtulatum eſſet, ut ſecundæ editioni Summæ Conciliorum Coriolani, nonnulla Galliæ Concilia Provincialia, quæ nondum in corpus Conciliorum relata eſſent, adjungerem, tantiſper in hoc opus incubui, dum ad prælum properaret editio, ut ad ipſius Summæ calcem per modum appendicis, aut ſupplementi annecterentur. Quare & factum, ut cum multa nobis Conciliorum turma occurreret, quod non omnia integra exhibere potuerimus, ne, nimium excreſcente noſtra additione, volumen ſejunctum a Coriolano edere cogeremur: ita tamen nos geſſimus, ut antiquiora, quæque vix inveniri poſſunt, completa omnino, ut potuimus, daremus, recentiora vero, quæque facilius recuperari poſſunt, exhibuerimus cum ſelectis dumtaxat eorum decretis, quæ iis magis ſunt ſingularia, ut ita eadem decreta multoties non repeteremus, &, quæ communia ſunt, non ingereremus, uſque ad nauſeam lectorum, quibus magis nova, & ſingularia placent, non trita, & ubique pervulgata.

Opuſculo de quinque feſtivitatibus pueri Jeſu. Matth. 13. Cant. 7.

Qua in re ſi quis mihi litem moveat, opponam illi ob oculos præclare dictum a Seraphico Doctore, melius eſt partem habere, quam toto carere. *Porro non tantum vetera, ſed etiam recentia tractamus memores parabolæ Evangelicæ, & ejus corollarii a Chriſto Domino appoſiti;* ideo omnis ſcriba doctus in Regno cœlorum profert de theſauro ſuo nova, & vetera: *verborumque myſticorum ſponſæ recordati, quæ Typum gerit Eccleſiæ:* omnia poma, dilecte mi, nova, & vetera ſervavi tibi. *Etſi autem deſiderari poſſent coætanei auctores omnium veterum Synodorum teſtes: Attamen his nobis deficientibus, quibus omnia perluſtrare non licuit, eos auctores modernos protulimus, qui vetera manuſcripta viderant, ut eorum teſtimonium ſit certo ſcientis, quod in judicio rejici non debet. Quamvis & plura in iis antiquis codicibus viderim, quæ prudenti cuique ad faciendam fidem, pro antiquitate ſua, ſatis ſint, quorum in curſu collectionis ſermonem habiturus ſum.*

L. de Synodis adverſus Arianos.

Cæterum non ita omnia accipienda ſunt, quaſi ex proprio ſenſu, & ſententia a me propoſita ſint: quanta enim hic ſunt, quæ non ex meo affero, ſed ex alieno refero, Hiſtoricum ſæpius, quam Theologum agens? in quibus ſi quid vitioſum eſſe intelligetur, mihi uſurpabo, quæ de ſe ſcribebat D. Hilarius, nemo mihi vitium poteſt aſſignare dictorum; internuntius enim, ut voluiſtis, ſum dictorum, non conditor. *Quod ſi quis velit omnia nobis tribuere, non diſcernendo perſonam loquentem inductam, perinde faciet, ac qui putaret Job ea ſentire, quæ loquebantur ſocii, aut Davidem ea, quæ in perſona impiorum dixit.*

3. Partes hiſtoriæ.

Sed cum diſputetur in utramque partem, an qui partes hiſtorici ſuſtinet, de re propoſita ſententiam ferre debeat, laudando, aut vituperando, an judicium integrum relinquere legentibus: ac quibuſdam pars affirmativa magis arrideat, qui triplicem notam, aut conditionem legitimæ hiſtoriæ aſſignant, veritatem, explanationem, & judicium; nos ita procedimus, ut in rebus, in quibus nulla lege prohibetur ſenſum ſuum exprimere, veritati, & explanationi judicium annexamus: at in quibuſdam aliis, non parvi ſæpe momenti, in quibus per leges modus imponitur, & libertas coarctatur, aut tacemus, aut res in quodam rationum utriuſque partis æquilibrio ſuſpendimus, relicta aliis liberiori judicandi facultate. Ordimur autem a Conciliis Gallicis, quod in iis perquirendis majori ſtudio incubuerimus, licet quædam alia nationum aliarum interea nobis occurrerint, quæ etiam adjungenda duximus in præſenti editione tertia.

Digitized by Google

ADDITIO I.

CONCILIORUM GALLICANORUM

Series, & ordo Regum Francorum in Gallia.

Duces olim regebant Francos uſque ad initium anni Domini 420. quo ipſi filium Marcomiri Ducis Pharamundum ſibi Regem conſtituunt.

1	Qui regnavit an. Chr. 420.		Annis 11
2	Clodio comatus	431	18
3	Meroveus	449	10
4	Childericus I.	459	26
5	Clodoveus Mag. primus Rex Chriſtianus.	485	30
	Hujus filii.		
	Childebertus Pariſiorum		
	Clotarius Sueſſionum		
6	Clodamirus Aurelian.	515	45
	Theodoricus Mediomatricum		
7	Clotarius I. ſolus	560	5
	Hujus Filii.		
	Cherebertus Pariſiorum		
	Chilpericus Sueſſionum	565	9
8	Guntrannus Aurelianenſium		
	Sigibertus Mediomatricum		
9	Chilpericus I. ſolus	574	14
10	Clotarius II.	588	44
11	Dagobertus	632	14
12	Clodoveus II.	646	17
13	Clotarius III.	663	4
14	Childericus II.		12
15	Theodoricus	680	14
16	Clodoveus III.	694	4
17	Childebertus II.	698	18
18	Dagobertus II.	716	4
19	Chilpericus II.	722	5
	Carolus Martellus Francorum Princeps conditus in mauſoleo Dionyſiaco in ordine Regum. 723.		
20	Theoricus II.	727	15
21	Chilpericus III. ſtupidus, ultimus hujus familiæ regno exactus, monachus efficitur.	742	Annis 9
	Pipinorum genus.		
22	Pipinus Brevis Caroli Martelli Franciæ Principis Frater an. Chr.	751	18
23	Carolus magnus	769	46
24	Ludovicus I. pius	815	26
25	Carolus II.	841	38
26	Ludovicus II. Balbus	879	2
27	Ludovicus III. & Carolomanus ejus fratres nothi ex Balbo	881	5
	Ludovicus iners		
28	Carolus Craſſus Imp.	886	5
29	Odo	891	6
30	Carolus ſimplex	900	27
31	Rodolphus	927	2
32	Ludovicus IV. tranſmarinus	929	27
33	Lotarius VI.	956	31
34	Ludovicus V. Theuto-Francorum poſtremus.	987	1
	Capetorum genus.		
35	Hugo Capetus, Comes Pariſienſis, vi, & favore militum Primus Gallus Gallorum Rex	988	9
36	Rubertus	997	34
37	Henricus I.	1031	30
38	Philippus I.	1061	49
39	Ludovicus VI. craſſus	1110	28
40	Ludovicus VII. junior	1138	43
41	Philippus II. Auguſtus, dictus a Deo datus	1181	43
42	Ludovicus VIII.	1224	3
43	Divus Ludovicus	1227	44
44	Philippus III.	1270	15
45	Philippus IV. pulcher	1286	28
46	Ludovicus Hutinus	1314	2
47	Philippus Longus	1316	5
48	Carolus Pulcher	1321	7
49	Philippus Valeſius	1328	27
50	Joannes	1350	14
51	Carolus V. ſapiens	1364	17
52	Carolus VI.	1381	42
53	Carolus VII.	1423	38
54	Ludovicus XI.	1461	23
55	Carolus VIII.	1484	23
56	Lud. XII. Dux Aurel.	1498	17
57	Franciſcus Valeſius, Dux Engoliſinenſis, Ludov. XII. gener. fil. Caroli Valeſii pronepotis Caroli Sapientis, vir omni laude cumulatiſſimus	1515	32
58	Henricus II. Franciſci Valeſii filius anno Chriſti.	1547	
59	Franciſcus II.	1559	1
60	Carolus IV.	1570	14
61	Henricus III.	1574	16
62	Henricus IV. ſeu magnus	1589	21
63	Ludovicus XIII.	1610	33
64	Ludovicus XIV.	1643	

Faxit omnipotens Deus immenſa ſua benignitate, ut regnum ejus fauſtum ſit, fortunatum, atque diuturnum, juxta quod retro actis ſeculis prædictum eſſe traditur.

Pax erit, & toto florebit Gallia mundo,
Donec adhærebunt lilia Pontifici.
Pax erit, & puro fulgebit Gallia flore,
Dum claves cingent lilia Pontificis.

CON-

Digitized by Google

CONCILIUM GALLICUM

Contra errores Montani celebratum circa annum 103. tempore Eleutheri Papæ, & Hadriani Imperatoris.

QUodnam fuerit primum ex omnibus Galliæ Conciliis, egregium eſt diſſertationis argumentum, quam nos aliis lubentes relinquimus. Interim re maturius conſiderata, præſens Concilium contra Montaniſtas in Phrygia hæreſim ſuam profitentes, prius tempore celebratum exiſtimamus, quod nobis ſuggerit Ruffinus, qui Euſebium **B** fere ſequitur Hiſtoriæ Eccleſ. lib. 5. cap. 3. & 5. his verbis:

Igitur Montanus, & Alcibiades, & Theodotus in Phrygiæ partibus tunc primum apud quamplurimos in Prophetarum opinionem venerunt. Et quia per illud adhuc tempus multa alia etiam virtutes, & gratiæ in diverſis Eccleſiis per donum Sancti Spiritus miniſtrabantur, facile accommodata eſt fides, etiam his potuiſſe Prophetiæ gratiam dari. Cumque plurima inter fratres diſſenſio fuiſſet exorta, rurſum Eccleſia Galliarum judicium ſuum, & ſententiam de his quoque cum omni reverentia, & recta fidei expoſitione decernunt, epiſtolas martyrum, qui apud eos conſummati fuerant, proferentes, quas illi in vinculis poſiti, per Aſiam, & Phrygiam fratribus conſiſtentibus ſcripſerant, & Eleuthero urbis Romæ Epiſcopo, de pace **C** *cum Eccleſiæ commonentes, quique etiam Irenæum Presbyterum tunc adhuc Eccleſiæ Lugdunenſis ſupradicto urbis Romæ Epiſcopo commendabant teſtimonium vitæ ejus perhibentes, ſicut ipſorum etiam voces, quæ infra ſcribuntur, oſtendunt.*

Valere te DEO iterum, & ſemper optamus, Pater Eleuthere.

Rogavimus fratrem, & ſocium noſtrum Irenæum hæc ſcripta deferre, quem deprecamur ut habeas commendatum. Æmulator namque eſt teſtamenti, &c.

CONTROVERSIA.

EX hac relatione celebratum fuiſſe unum, & alterum Concilium contra naſcentem Montani **D** hæreſim, non immerito concludit Boſquetus nunc Monſpelienſis Epiſcopus, Eccleſiæ Gallicanæ Hiſtoriarum tomo 1. lib. 2. Jam antea inquit de Montano ſententiam tuliſſe Patres Gallicanos, innuiſſe videtur Euſebius, qui illos judicium iterum dediſſe ſcribit: Quale autem fuerit, conjectura poſſumus aſſequi ex ejus verbis: Qui ἰδιαν κρίσιν ἐκλαβῶν, ἢ ὀρθοδοξοτάτην, id eſt, non privatum, ut vertunt, ſed Gallorum proprium, & eorum modeſtiæ ſingulare, & prudens, rectæque fidei maxime conveniens. Damnaſſe itaque credo Montani ludibria, eapropter orthodoxum dictum, non tamen Aſiaticos ab unitate Eccleſiæ abſcidiſſe, & a ſua communione removiſſe. Hoc enim in fulmine Eccleſiaſtico vibrando, valde fuiſſe moderatos Gallicanos Epiſco**E**pos, cum ex hac, tum ex Paſchalis diſputatione conſtat, &c. Prudens ergo judicium, quod non temere Eccleſias Montani præſtigiis deluſas a communione abſcindens, diſcuſſis, & damnatis Pſeudoprophetiæ erroribus Eccleſiæ pacem intulit, &c. Quæ autem concordia reſecatis a communione Eccleſiis conſtitui poterat? Hoc Gallicani Concilii decretum, & illas Martyrum Epiſtolas, Irenæus Presbyter Lugdunenſis ad Eleutherum Epiſcopum legatus detulit: ille tum ut rerum in Gallia geſtarum certiorem Eleutherum redderet, tum ut turbatam Montani dogmate pacem Eccleſiæ componeret, Romam mittebatur, nondum Epiſcopus.

A Errores autem, quos Concilium hoc Gallicum reprobavit, hi erant inter cæteros. Quod Montanus erat Spiritus ſanctus. Quod Priſca, & Maximilla, quarum miniſterio deliramenta ſua inculcabat Montanus, propheti ſſę erant. Quod ſecundæ nuptiæ pro fornicationibus habendæ eſſent, ideoque eas permiſiſſe Apoſtolum, quia ex parte prophetabat; nondum enim venerat, quod perfectum eſt. Quod ipſi Spiritum ſanctum plenius, quam Apoſtoli recepiſſent.

Errores Montaniſtarum.

Vide de his, & aliis Guidonem Carmelitam de Hæreſibus cap. 24. Quibus addendum eſt ipſos Novato viam præmonſtraſſe, ad excludendos poſt baptiſmum lapſos ab Abſolutione Sacramentali.

B

De Tertulliano.

HInc vero patet non ſatis conſonare veritati, quod aliqui, ut Tertullianum Montano fœderatum contra Eccleſiam ab errore vindicent, innoxios fuiſſe Montaniſtas aſſerunt, tantumque in iis id deſideratum fuiſſe, quod zelo religionis nimio ferventes rigidiorem diſciplinam, plura jejunia, inſtitutumque vitæ ſeverius obſervarent, interim libere carpentes, quicquid in Eccleſia mollius, aut laxius arbitrarentur, quaſi ipſe Montanus divino afflatu inſpiratus eſſet ad Eccleſiæ inſtructionem, ac reformationem. Sed id fruſtra in defenſionem Montaniſtarum adducitur, cum eorum hæreſes a pluribus Conciliis proſcriptæ ſint, atque etiam a plu**C**ribus antiquis in catalogo, & impugnatione hæreſeon ſcriptis conſignatæ. Quin & ipſe Tertullianus in luculentiſſimo, ac diſertiſſimo commentario de præſcriptione, cum tunc vita innocens ardentiſſimo zelo Religionis Chriſtianæ flagraret, Montanum cum ſuis ſectariis inter hæreticos annumeravit. Quod annotat Baronius ad annum Chriſti 201. ubi & diſcutiens, quid cauſæ fuerit, cur vir adeo moribus præſtans Catholica Eccleſia relicta ad impoſtores defecerit, id in tres potiſſimum cauſas rejicit. Primo, quod forte indigne tulerit Victorem Papam ejuſdem ſecum nationis (Afer enim erat, ſicut ipſe) ſibi honore prælatum, vel quod ab ipſo non adeo, ut ſibi præſumpſerat, haberetur in honore, vel coleretur officio. Sic Ambroſiaſter in epiſt. 1. ad Cor. cap. 13. nam & Tertullianus, & Novatianus non parvæ **D** ſcientiæ fuerunt: ſed quia per zelum charitatis fœdera perdiderunt, in ſchiſma verſi, ad perditionem ſui, hæreſes creaverunt. Secundo ait idem Cardinalis, dum attentius, accuratiuſque conſidero hominis ingenium, nihil propemodum eſt, quod adeo admirer ipſum lapſum in hæreſim. Ex ejus enim ſcriptis animi ipſius affectus elucent. Etenim perſpicitur in illis durum hominis ingenium, auſteruſque animus intelligitur: quippe qui exactioris diſciplinæ, arctioriſque vitæ cultu nitens, ſe Judicem gerebat Eccleſiæ: adeo ut cum Chriſtianæ vitæ profeſſionem in ſeveritate, atque auſteritate nimia collocaret, eo tandem incurrerit amentiæ, ut ex aſperioris vitæ cultu, de veritate dogmatum judicium faceret, atque temere ſententiam ferret. Hinc cum in diſcipulum **E** Montani Proclum incidiſſet recte de Trinitate, & Chriſto ſentientem, ſed multa auſtera de caſtitate, de jejuniis, de martyrio, de precibus, & aliis ex inſtinctu Spiritus ſancti ſervandis profitentem, homini adjunxit ſe, ac deinceps in catholicos invehi nuſquam deſtitit, vocans pſychicos, id eſt animales, quod tam bonas a Spiritu ſancto revelatas inſtitutiones damnaſſent. Tertio accedit, quod Tertullianus, licet durus in diſciplina, in credendo tamen magna erat animi facilitate præditus: adeo ut quæcunque muliercula ſe aliquid ſecundum viſum accepiſſe diceret, illi præſtaret fidem, poſthabita doctrinæ veritate. Eſt de ea re patens exemplum ab eo deſcriptum lib. de anima cap. 9. Quo quidem demonſtratur inſa-

Caſus Tertulliani.

Inſaniſſe plane hominem, dum arbitrio mulierculæ a cardine dimovetur non tantum Theologiæ, ſed etiam humanæ philoſophiæ, ut animam corpoream, coloratam, anthropomorphitamque crediderit. At cum eſſet ad retinendum, quod ſemel, licet animo deceptus, concepiſſet, tenax, nulla Chriſtiana animi ſubmiſſione præditus, agens in omnibus cenſorem Eccleſiæ, ad lapſum ſibi præcipitium paravit, dicente de hujuſmodi ſcriptura Eccleſ. 7. *Qui cito credit, levis eſt corde*: &, *Noli eſſe juſtus multum, neque plus ſapias, quam neceſſe eſt; ne obſtupeſcas*. Hæ præcipuæ cauſæ lapſus infeliciſſimi Tertulliani, quarum aliquæ non paucis quadrant, quos dolemus in hæreſes incidere, ac in iis obſtinate perſiſtere, ut advertant aliqui nimiam devotionem, ac auſteritatem (ſi tamen devotio ſit dicenda fucata devotio, cum ſubmiſſione careat) vergere ſæpe in ſuperſtitionem, ac hæreſim, nec exiſtimentur aliqui Orthodoxi in fide, ex eo quod proborum ſpecies in eis appareat, cum plures hæreſes nihil aliud ſint, quam exceſſus in iis, quæ ad Religionem videntur ſpectare, nec probitas tantum ſita ſit in exteriori pietatis facie, qua etiam præſtant hypocritæ, quantum in eo, quod intrinſecus latet.

Error de anima.

Locus hujus Concilii, ſicut & aliorum quorumdam frequentium, videtur fuiſſe Lugdunum maxima Galliarum Metropolis; cujus dignitas neſcio quam primo peculiarem auctoritatem, deinde etiam ſollicitudinem in Chriſtianos adjacentes conciliavit.

CONCILIUM NARBONENSE,

In quo ſuam innocentiam, & caſtitatem aſſeruit Epiſcopus Paulus circa annum Dom. 230.

HUjus Concilii Narbonenſis acta referuntur in vita ejuſdem Pauli Epiſcopi Narbonenſis, quæ extat apud Franciſcum Boſquetum, excerpta tum ex codicibus Eccleſiæ Narbonenſis, tum ex Bernardi, Guidonis, & Quercetani manuſcriptis. Sic autem illa ſe habent:

Quid plura? cum ille Chelindrus antiquus, ſemper humano generi inimicus, ejus felices actus invideret, illiuſque bonitatem perhorreſceret, immiſit ſe in duobus Diaconibus ſuis, qui cum ante lectulum ejus clanculum calceamenta muliebria projeciſſent, & cauſam irriſionis ei feciſſent, ille evocatis paucis Epiſcopis Galliæ, quia nondum erant plures in Eccleſia, de qualitate facti voluit judicari. Et cum per triduum fuiſſet procraſtinata cognitio, diu, noctuque ipſius in ædis culmine miſſa divinitus Aquila reſedit. Multi eam jactu telorum terruerunt, ſed minime abſcedere fecerunt; quin etiam illis diebus, quibus in eo culmine ſedit, cibum, deferente corvo, accepit. In quibus rebus multa debuerunt eſſe ex miraculis DEI narrata, dum avis ab avicula mirifice eſt paſta: verum tenuis noſter ſermo, quamvis non explicet Aquila, & corvi ſignificantiam, narranda ſunt, quæ a Dei famulo ſuper Diaconis ipſis ſunt facta. Jam dum ad miraculum Aquilæ, ſententiamque ſacerdotis affatim Chriſtianorum turba concurreret, tertia die Sanctus Papa noſter Paulus incidit in orationem cum populo, & cum Sacerdotibus ſuis, ut DEUS manifeſtaret aut illorum perverſorum aſſertiones, aut ſuæ vitæ meritum. Et dum Beatiſſimus Paulus in oratione ingemuiſſet, illi Diacones correpti ſubito furore lymphatico inter inviſibilia tormenta clamabant, factionem invidiæ ſuper Epiſcopo voluiſſe confingere: quandoquidem valde pro ipſorum incontinentia eos ſæpius, ac frequentius caſtigarat. Quod cum ipſi malitioſi juſto Dei judicio graviter ejularent, & dicerent, ſe minime poſſe ſuſtinere tam grandia ſupplicia: DEI famulus miſericordia, qua motus ſemper, populis ſemper categorizans rogavit conſacerdotes, & populum, quod pro ipſorum abſolutione Domini pietatem exorarent, quatenus eos a tormentis liberaret. Tamen ille ſe indignum dicebat ſacerdotio, ſi ipſi, qui pro ſua innocentia a dæmonio fuerant arrepti, non ſalvati fuiſſent precibus ſuis: & Ecce, dum proclamaret ad Dominum iterum ſanctiſſimus Paulus, exaudita ſunt preces ejus, & Diaconi a Dæmonibus liberati. Tunc iidem malitioſi univerſa machinamenta, quæ contra ſuum ſacerdotem moliti fuerant, publice in conſpectu tam ſacerdotum, quam laicorum confiteri cœperunt. Hoc evidenti judicio cognito, Epiſcopi ipſi ad talia, qui deprecaturi Dominum convenerant, certamina, provoluti cum univerſa plebe ejuſdem pedibus rogare cœperunt, quod pro illorum peccatis interveniret, pro eo quod dubitaverant apud Dominicam pietatem. Quibus rebus peractis Ales orientalem partem volatibus petens, nullo impugnante diſceſſit ex ſummo culminis faſtigio: intellexit in ſe vir Dei ad patriam reverti.

Nota. In Martyrologio Adonis Viennenſis, apud Chanutium in ſerie Archiepiſcoporum Narbonenſium, quidam tradunt hunc Paulum diſcipulum fuiſſe Beati Pauli Apoſtoli, eundemque ipſum fuiſſe Sergium Paulum Proconſulem, virum prudentem, &c. Quæ opinio ſi admittatur, multo ante datam hujus Concilii in fronte præſcriptam, celebratum fuiſſet hoc Concilium, unumque eſſe videretur, de quo dubitari poſſet, an fuerit primum inter omnia Galliæ Concilia, ſed ſequuti ſumus hic Boſquetum loco citato. Quod vero ad cauſam Concilii attinet, communis fuit multis aliis Conciliis, in quibus Epiſcopi, virique alii caſtiſſimi de impudicitia accuſati ſunt, non convicti, de quibus extat locus communis apud Doctorem Eſpencæum, l. 6. de Continent. c. 9. cujus titulus eſt: *S. Viri incontinentiæ rei acti, non peracti*.

Plures viri caſti de impudicitia accuſati.

D. Joannes Chryſoſtomus accuſatus eſt, quod cum muliere dormiſſet, ſatagentibus iis, qui Eudoxiæ Imperatrici addicti erant. Sicque in exilium ejectus eſt, ac mortuus. Apud Nicephorum lib. 6.

D. Joannes Chryſoſ.

Macedonius Epiſcopus quoque Conſtantinopolitanus ſimili nota inuſtus eſt per quoſdam Sycophantas Anaſtaſii Imperatoris Arriani, ac ſimul Manichæi, qui ſubducta in continenti tunica virilibus ſe carere oſtendens, falſum eſſe teſtimonium convicit. Apud eumdem Nicephor. lib. 16. cap. 26.

Macedonius.

Methodio item Græco Patriarchæ idem crimen impactum eſt per mulierem multo auro corruptam, & ſubornatam ab Iconomachis; cum tamen diu ante in mirabili quadam viſione virilia frigefacta omnino contabuiſſent. Narrat Zonaras in Michaele.

Methodius.

Antea multo Damaſus Pontifex Rom. in Concilio a 44. Epiſcopis abſolutus eſt ab adulterii accuſatione, Diaconis Concordio, & Callixto ejus accuſatoribus damnatis, & ab Eccleſia projectis, Talionis quoque pœna in falſi criminis delatores in poſterum lata. Ex libro Pontificali, Platina.

Damaſus.

Coacto apud Tyrum Concilio magna ex parte Arrianorum, ab iis introducta mulier clamitabat ſibi virginitatem profeſſæ ab eo in hoſpitium ſuſcepto pudicitiam partim vi, partim muneribus expugnatam fuiſſe, cui Athanaſio tacente Timotheus ejus Presbyter ad eam converſus: *Vere ne unquam apud te manſi, aut etiam, ut tu aſſeris, tibi vitium obtuli?* Tum illa procacitate talibus ſolita digito interrogantem deſignans, *Tu tu*, inquit, *& tunc, & illic virginitatem mihi eripuiſti*, ſicque Athanaſii probata innocentia erubeſcentibus, qui fabulam compoſuerant. Ruffin. Eccl. Hiſt. l. 11. c. 7.

D. Athanaſius.

Britius Divi MARTINI Turonenſis ſucceſſor in Epiſcopatu Turonenſi, poſt triginta annos in Epiſcopatu ſancte exactos a lotrice ſua pariente accu-

Britius.

accuſatus per puerum triginta tantum dierum, cum adjuratus eſſet, purgatus eſt, negante illo Epiſcopum eſſe ſuum patrem, & nihilominus exilio mulctatus, non niſi elapſo ſeptennio reſtitutus eſt in Epiſcopatum, duobus Epiſcopis eidem injuſte ſubſtitutis mortuis. Ex Martyrologio.

Gregorius,

Gregorio Antiochiæ Epiſcopo inceſtus cum ſorore impactus eſt, qui ad judicium Mauritii Principis, & Synodi convocatus, re diligenter diſcuſſa, victor evaſit, accuſatore ſuo per forum circumacto, nervis bubulis cæſo, ac deportato. Apud Nicephorum lib. 18. cap. 28. quod itidem multis graviſſimis, ſanctiſſimiſque viris contigit, ut inter cæteros D. Hieronymo nihilo ſuperioribus minus gravi ſancto, & docto. Qui quamvis cauſam glorioſe obtineant, eſt tamen tantæ malignitatis hæc accuſatio, ut quantumcumque medeatur vulneri, qui morſus eſt, aut delatus, remaneat tamen cicatrix, & aliqua mali ſuſpicio in pleriſque.

D. Auguſt. ſuſpecta redditur caſtitas,

Sed nec Divus Auguſtinus, quantumcumque ſanctus, ac caſtus vixerit poſt baptiſmum, immunis fuit a talibus calumniis, dum enim totus in hæreticorum ſui temporis errores confutandos fertur, ſic ejus doctrina eis fuit admirationi, ut etiam horrori fuerit. Unde cum vitæ ejus aliquando inſidiati ſint, nec famæ pepercerunt. Teſtatur hoc inter alios liber tertius contra Petilianum Donatiſtam, ubi cap. 16. ait: *Eat nunc, & anhelis pulmonibus, ac turgidis faucibus me tanquam Dialecticum criminetur, &c. Dicat, quicquid velit apud imperitos, unde ſtomachentur docti, illudantur indocti, &c. Manichaeorum immunditias libenter exaggeret, eaſque in me latrando detorquere conetur, &c. Confitentem Eulogias panis ſimpliciter, & hilariter datas, ridiculo nomine, venenoſa turpitudinis, ac furoris infamet, & de noſtro corde tam male ſentiat, amatoria maleficia data mulieri, marito non ſolum conſcio, verum etiam favente, credi ſibi poſſe præſumunt*. Et alia plurima, quæ narrat ſibi oppoſita fuiſſe. De quibus omnibus exiſtimat ſanctus vir, per hæc Sanctorum fidem exerceri in terris, mercedem augeri in cœlis. Additque cap. 12. ejuſdem libri. Cum enim per bonam famam probamur, utrum nos in ſuperbiam non extollamur, & per malam famam probamur, utrum inimicos eos ipſos, a quibus nobis confingitur, diligamus, per arma juſtitiæ a dextra, & a ſiniſtra diabolum vincimus, &c. cap. 13. Si ergo ſum Dei ſervus, & miles non reprobus, quamlibet diſertus convitiator in me Petilianus exiſtat, nunquid moleſte ferre debeo, quod mihi armorum ſiniſtrorum faber ſolertiſſimus paratus eſt? opus eſt, ut his in adjutorio Domini mei apertiſſime dimicem, & eis illum feriam, contra quem inviſibiliter pugno, qui perverſiſſima, & antiquiſſima aſtutia callide intendit, & agit, ut propter hæc Petilianum oderim, ac ſic præceptum Chriſti, quod ait, *diligite inimicos veſtros*, implere non poſſim: quod a me avertat ejus miſericordia, *qui me dilexit, & tradidit ſemetipſum propter me*, ut pendens in Cruce diceret: *Pater, ignoſce illis, quia neſciunt, quid faciunt*: meque Petiliano, & talibus inimicis meis dicere doceret: Domine, ignoſce illis, quia neſciunt, quid loquuntur, Hæc pie, & Chriſtiane Divus Auguſtinus in ſolamen eorum, quos innoxios aliquando rumor malus ex adverſariorum malevolentia adſpergit, quibus ſanius eſt conſilium criminationem aliquam contra caſtitatem ſic opprimere, quam cum multo murmure litigando, aures omnium defenſionibus tuis, & apologiis opplere. Scio, ajebat Divus Hieronymus in quadam epiſtola, *per bonam, & per malam famam ad regna Cælorum perveniri*, cum nimirum injuriam falſi illi criminis imputaſſent.

CONCILIUM LUGDUNENSE,

Sub Fauſtino contra Martianum Arelatenſem Novatiani ſectatorem, anno Chriſti 258.

DE hoc Concilio D. Cyprianus tom. 2. epiſt. 67. ad Stephanum Papam:

Videlicet, *cum hæreſis Novatiani, qua zelo amaro erga lapſos in peccatum mortale commotus, eos per Sacerdotes abſolvendos eſſe non cenſeret, ſed ſola Dei miſericordia peccatum eis poſſe condonari, non tantum intra limites Italia virus ſuum ejeciſſet, ſed etiam ad Nationes Italia adjacentes perveniſſet, ſuoſque protectores habuiſſet. Inter cæteros animum Martiani Arelatenſis Archiepiſcopi infecit, a quo plurimi ſeducebantur in Gallia. Quapropter proximior Archiepiſcopus Fauſtinus Lugdunenſis metuens ſuo gregi, ſiquidem juxta vulgatum proverbium, tunc tua res agitur, paries cum proximus ardet: conventum Epiſcoporum, ac Sacerdotum habuit, in quo condemnaverunt præfatum Martianum, ut hæretica labe adſperſum, omneſque cenſuerunt reſcribendum eſſe ad Summum Pontificem, ut eum de throno dejiceret, aliumque in ejus locum ſubſtituerent.*

Iſta patent ex Epiſt. 67. D. Cyprian. ad Stephanum Papam, alias epiſt. 13. lib. 3. qua idem poſtulat ab eo, quod Patres Lugdunenſes poſtulabant.

Fauſtinus, inquit, *collega noſter Lugduni conſiſtens, frater chariſſime, ſemel, atque iterum mihi ſcripſit, ſignificans ea, quæ etiam vobis ſcio utique nuntiata tam ab eo, quam a cæteris Coepiſcopis noſtris in eadem Provincia conſtitutis, quod Martianus Arelate conſiſtens, Novatiano ſeſe conjunxerit, & a Catholica Eccleſia unitate, atque a corporis noſtri, & Sacerdotii conſenſione diſceſſerit, tenens hæretica præſumptionis duriſſimam pravitatem; ut ſervis Dei pœnitentibus, & dolentibus, & ad Eccleſiam lacrymis, & gemitu, & dolore pulſantibus, divinæ pietatis, & lenitatis paternæ ſolatia, & ſubſidia claudantur, nec ad fovenda vulnera admittantur vulnerati, ſed ſine ſpe pacis, & communicationis relicti, ad luporum rapinam, & prædam diaboli rejiciantur.*

Et ſub finem Epiſtolæ. *Ex quibus cum Martianus eſſe cœperit, & ſe Novatiano conjungens, adverſarius miſericordiæ, & pietatis extiterit: ſententiam non dicat, ſed accipiat, nec ſic agat, quaſi ipſe judicaverit de collegio Sacerdotum, quando ipſe ſit ab univerſis Sacerdotibus judicatus, &c.* In quibus verbis ultimis ſatis innuit, imo declarat habitum fuiſſe cœtum Epiſcoporum, in quo condemnatus fuerit.

Cæterum, quod Epiſcopi eum non dejecerint de gradu, id factum eſt, quod eſſet Metropolitanus, cujus depoſitio ad ſummum Pontificem ſpectabat, ſicuti notat Pamelius in notationibus ad eandem epiſtolam, quare Summus Pontifex eum deſtituit, ſubrogans in ejus locum Heradem virum pium, qui nihilominus a populo Arelatenſi poſtea expulſus eſt: de ſucceſſore autem petebat Divus Cyprianus certiorem ſe fieri per Stephanum. *Significa*, inquit, *plane nobis, qui in locum Martiani Arelate fuerit ſubſtitutus, ut ſciamus, ad quem fratres noſtros dirigere, & cui ſcribere debeamus.*

Ad idem Concilium ſpectant, quæ habet Div. Athanaſius Epiſtola ad Rufinianum, qui ab eo quærebat, quid ſentiendum eſſet de iis, qui a fide lapſi erant, neceſſitate acti. Sic habeto, inquit, multum dilecte Domine, ſedata, quæ primum per vim cœperat, ſeditione, præſentibus externarum partium Epiſcopis, habitam eſſe Synodum, deinde & ab his, qui Græciam colunt, ejuſdem nobiſcum muneris ſocii: rurſus & ab his, qui in Hiſpania, & Gallia degunt: atque ubique omnes idem, quod hic ſenſiſſe: *Iis nempe veniam,*

qui

qui cecidiſſent, etſi impiorum ſe duces præbuiſſent, modo eos pœniteat, nec per vim, aut neceſſitatem detur, largiendam eſſe, ac reſtituendum in clero locum: idque præcipue quod a fide non remotam ſui defenſionem edidiſſent, unde quod geſtum erat, œconomia quadam factum eſſe videretur, ſe enim ad impietatem nunquam tranſiſſe, ſed ne impiorum quorundam furor Eccleſias perderet, vim potius ſequi, & id oneris ferre, quam populum perire maluiſſe dicebant, quæ ideo nobis a veritate aliena non videbantur, *Quod Aaronem illum Moſis fratrem in ſolitudine veniam populo peccanti indulſiſſe, ea tantum ratione, ne Ægyptum repetens, idololatriam amplecteretur, aſſerebant. Fere enim nemo non videbat, modo in deſerto remanerent, impietatem omnem fore abjecturos: ſin autem in Ægyptum redirent, interituros non ſolum, ſed impietati priori multum eſſet adjecturos: itaque quod eis cleri nomine factum eſſet venia donãdum, & reliquis, qui in fraudẽ per vim eſſent deducti, indulgendum.* Iſta vero tibi pietati tuæ confiſus narrare non ſum veritus, cum ea præſertim te probaturum, nec ita coactorum patrum in remittendo facilitatem damnaturum mihi perſuaſerim. hæc D. Athanaſius.

Denegatio reconciliationis apud Gallos antiquos odioſa.

Petrus autem Saxius in Pontificio Arelatenſi. Martianus, Arelatenſis Eccleſiæ ſedem adeptus, Novatiani erroribus irretitus, qui nolebat lapſos in Eccleſiam recipiendos, tantum Eccleſiæ Gallicanæ timorem incuſſit, ne præſules alios authoritate Metropolitani in ſuam ſententiam pertraheret, ut Fauſtinus, cæterique Galliarum Epiſcopi ad D. Cyprianum, Cyprianus ad Stephanum primum Pontificem (cujus erat Metropolitanum deponere) ſcripſerint, rogaturi fas ne eſſet Martianum hæreticum de gradu abjicere, & electum a civibus Arelaten. abjecto ſuffici. Quod an factum ſit, melioremve ad frugem ſe receperit Martianus, quis afferat? certe quidem ab elencho Antiſtitum Arelatenſium, quem in archivio noſtro aſſervamus, expunctus reperitur, reſtituitur tamen ab invito, cum nomen, titulumque Arelatenſis Epiſcopi poſſederit; præfuit Eccleſiæ uſque ad initium tertii ſæculi, ſi annos aliquos vacuos nolimus admittere.

Controverſia de reconciliatione pœnitentium.

EX his intelligimus, quantum Epiſcopi antiqui Galliæ Novati zelum præpoſterum improbaverint, qui lapſos pœnitentes abſolvere refugiebat, non magis probaturi, ſi adhuc viderent eos, qui hodie Novatianiſmi ſpeciem quamdam renovant peccatores pœnitentes, ac beneficium abſolutionis ſacramentalis efflagitantes, vacuos a ſe dimittentes ſub variis prætextibus, aut quod pluries in eadem peccata impegerint, aut quod ſatisfactionis æquivalentis criminibus opera non adimpleverint ante abſolutionem. Eſt enim aliquorum dogma, ſanctos Patres explanate docere, ut jus habeamus expectandæ a ſacerdotibus remiſſionis peccatorum, oportere prius ſatisfactionem a nobis convenientem, & gravitati peccatorum reſpondentem explere. Itemque ſtatuiſſe Deum pro ſapientiæ ſuæ regulis, ut ſatisfactio interponatur inter recognitionem criminis, & abſolutionem ſacerdotis, ſicut natura duce, & experientia docemur in rebus civilibus offenſiones reconciliari non ſolere, niſi præmiſſa repræſentatione injuriarum rebus, aut perſonis factarum: quibus verbis praxim hodiernam violati juris divini accuſant. Cum tamen Concilium Tridentinum ſeſ. 6. c. 8. de ſatisfactionis neceſſitate, & uſu hæc habeat. *Sancta ſynodus declarat, falſum omnino eſſe, & a verbo Dei alienum, culpam a Domino nunquam remitti, quin univerſa etiam pœna condonetur* Et ratio Theologica eos refellit, quia ut ſatisfactioni dignitas, ac perfectio meriti accedat, debet eſſe actio hominis juſti, ac procedere ab inhabitantis Spiritus Sancti gratia, ſecundum illud Joan. 4. *Fiet in eo fons aquæ ſalientis in vitam æternam.* Quo fit, ut, cum fuerit actio hominis reconciliati, ac in filium Dei adoptati, duplicem fructum pœnitenti afferat. Alterum, quem ex divinæ gratiæ in animo inſidentis radice, & quaſi genitali ſucco trahat; alterum ex ipſius operis in ſacramentum aſſumpti, & a Deo nobilitati inſtitutione procreatum. Quod minime illi competit, ſi fuerit actio hominis mortui, & adhuc diabolo mancipati, a cujus vinculis ſolutus nondum ſit per virtutem abſolutionis. Sed hæc fuſius a pluribus diſcuſſa ſunt.

CONCILIA PLURA GALLICA

Sub D. Hilario Pictavienſi Epiſcopo celebrata contra Arrianos circa annum 354. tempore Liberii Papæ, & Juliani Imperatoris.

DE his ita Severus Sulpicius lib. 2. Hiſtoriæ Eccleſiaſticæ. Verum ubi Hilarius permenſus eſt ferme orbem terrarum, malo perfidiæ infectum, dubius animi, & magna curarum mole æſtuans, cum pleriſque videretur non ineundam eſſe cum his communionem, qui ſynodum Ariminenſem recepiſſent, optimum factu arbitratus revocare cunctos ad emendationem, & pœnitentiam, frequentibus intra Gallias Conciliis, atque omnibus fere Epiſtolis de errore profitentibus, apud Ariminum geſta condemnant, & in ſtatum priſtinum Eccleſiarum ſtatum reformant. Reſiſtebat ſanis conſiliis Saturninus Arelatenſium Epiſcopus, vir ſane peſſimus, & ingenio malo, pravoque: verum etiam præter infamiam, multiſque, atque infandis criminibus convictus Eccleſia ejectus eſt, ita partium vires, amiſſo duce, fractæ.

Saturninus Arelatenſis excommunicatur. Nota.

Hæc Concilia celebrata ſunt poſt Divi Hilarii reditum ab exilio, in quod amandatus fuerat per Conciliabulum Mediolanenſe factionibus Saturnini Arelatenſis Epiſcopi Arriani, cujus rabies præſidiis mundi fulta, Conſtantii ſcilicet Imperatoris, in Eccleſia Gallicana graſſata eſt, donec reverſo ab exilio quatuor, aut quinque annorum Hilario Pictavienſi ſub annum 362. ſecundum ſupputationem Onuphrii, aut ſub annum 365. ut Joanni Gilloto placet in Commentatione Divi Hilarii, ubique in Gallia ſynodi convocatæ ſunt, quarum ope plures ad ſanam mentem redierunt, qui Arrianis aut vi, aut precibus aut ignorantia ſeducti adhæſerant. Nunquam tamen Saturninus, qui potius in impietate perſeveravit, ut ideo ejiciendus fuerit ab Eccleſia. Ex qua occaſione Rubio viſum eſt in Hiſtor. Lugdunenſis cap. 4. Primatiæ dignitatem, quæ Arelatenſibus conceſſa eſt a Pontifice Rom. 25. quæſt. 2. cap. *In Galliarum*, quod ſanctus Trophimus unus ex ſeptuaginta Diſcipulis primus fidei fundamenta ibi jeciſſet, ita ut ex ejus prædicationis fonte omnes Galliæ fidei rivulos acceperint, ſublatam fuiſſe. Quod tamen refellitur a Petro Saxio Arelatenſi Canonico in Pontificio Arelatenſi *in Saturnino*.

Primatus Arelatenſis.

Porro ad hæc Concilia illud ſpectat, quod dicitur apud Pariſeam celebratum, ideſt, urbem Pariſienſem, cum aliqua nominis corruptione, de quo actum eſt in claſſe antecedenti. Item aliud incerti loci anno 358. in quo damnata eſt formula fidei Sirmienſis, ne ſe hæretici jactarent Eccleſiam correxiſſe, vel emendaſſe in ſyllaba, quod ipſi pluris æſtimant. D. Hilarius lib. de Synodis.

CON-

ed by Google

CONCILIUM NEMAUSENSE,

Circa annum Domini 386. & tempora Siricii Papæ, & Valentini, & Theodoſii Imperatorum.

Hujus Concilii monumentum extat apud Severum Sulpitium lib. 3. vitæ D. Martini, cujus hæc verba ſunt:

Apud Nemauſum Epiſcoporum ſynodus habebatur. Ad quam quidem ire noluerit, (D. Martinus) ſed, quid geſtum eſſet, ſcire cupiebat. Caſu cum eo iſte Sulpitius navigabat: ſed procul, ut ſemper, a cæteris in remota navis parte reſidebat. Ibi ei Angelus, quid geſtum eſſet in ſynodo, nunciavit. Nos poſtea tempus habiti Concilii ſollicite requirentes, ſatis compertum habuimus ipſum diem fuiſſe conventus, & ea ibi ab Epiſcopis fuiſſe decreta, quæ Martino Angelus nuntiavit.

Levis conjectura Creſpetii de Synodo Nemauſenſi.

Poſtquam verbo *Officium divinum*, hæc retulit ex Can. 19. Conc. II. Turonenſis ſub Pelagio primo; *Supereſt, ut vel duodecim Pſalmi expediantur ad Matutinum, quia Patrum ſtatuta perceperunt, ut ad Sextam ſex Pſalmi dicantur cum Alleluja, & ad Duodecimam duodecim. Itemque cum Alleluja, quod etiam Angelo oſtendente didicerunt*, &c. ut eſt in Summa. C Porro, inquit Creſpetius, quia mentionem facit hoc Concilium de Divino Officio, quod ab Angelo revelatum eſt, crediderim, hoc eſſe decretum Concilii Nemauſenſis, de quo ſcribit Severus Sulpitius lib. 3. Vitæ Martini, &c. Hujus autem Concilii non extant Canones: verum facile poſſit opinari, quia etiam quædam de Divino Officio celebrando, Angelo dictante, conſcripſerint. Unde & Carolus Magnus in Conſtitutionibus horum decretorum meminit, & ea diligenter præcipit obſervari.

Invenitur Canon citatus a Creſpetio decimus octavus Concilii II. Turonici celebrati ſub Joanne Papa tertio.

CONCILIUM ARELATENSE

Contra Prædeſtinianorum hæreſim recentem ex mandato Cœleſtini Papæ, circa annum 432. ſub Hilario.

Multa Concilia ad unam hæreſim damnandam habita fuiſſe non inſolens inveniet, qui in lectione ſacræ Hiſtoriæ verſatus fuerit. Cum autem hæreſis Prædeſtinianorum, qui docebant, unicuique ſalutem, aut damnationem contingere ex vi prædeſtinationis, ac reprobationis, itaut nihil reprobis bona opera prodeſſent, nec mala prædeſtinatis, ſub finem vitæ D. Auguſtini inceperit, ex cujus ſcriptis male intellectis illam hauſerant, ac etiam confirmabant, obieritque D. Auguſtinus anno Chriſti paulo ante E Concilium Generale Epheſinum, Cœleſtino ſedente; propius mihi ad veritatem accedere viſi ſunt, qui Synodum, in qua primum damnata eſt hæc hæreſis, proximiorem faciunt anno, quo mortuus eſt Div. Auguſtinus. Siquidem cum tunc frequentes eſſent Synodi, non eſt probabile, quod tamdiu ſiluerint de ea, ac impune illam graſſari paſſæ ſint. Quare improbabile eſt, quod anno 475. ſub Leontio Arelatenſi tempore Simplicii Papæ tantum damnari inceperit. Quo anno reponit hanc Synodum Sirmondus tom. 1. Conciliorum Galliæ; adhuc improbabilius, quod Baronius eam ſub anno 490. reponat, quem ſequuntur multi, ſed omnium improbabiliſſimum, quod Binius eam referat ad annum 524. ut quid A enim hæreſis pernicioſiſſima ſæculo fere integro ſine reprehenſione, & condemnatione Eccleſiam vaſtaret? Non erat hæc mens Cœleſtini Papæ, qui ubi de ea primum monitus, illico remedium adhibendum eſſe reſcripſit ad Epiſcopos plures Galliæ in illa epiſtola, quæ reponitur VIII. inter ejus epiſtolas, *Nam quid in Eccleſiis vos agitis*, inquit, *ſi illi ſummam teneant prædicandi*? Cujus epiſtolæ cum fragmenta aliqua retuliſſet Hincmarus Rhemenſis Archiepiſcopus in libro de Prædeſtinatione, cap. primo ſubjungit: Ad cujus (Cœleſtini) juſſionem prædicti Galliarum Epiſcopi Synodum habuerunt, & hujuſmodi prave ſentientes, & reſipiſcentes pietate Eccleſiaſtica receperunt, & in ſua vecordia, aut pravis ſenſibus perſiſtentes, Epiſcopali, B atque Catholica, & Apoſtolica authoritate a conſortio fidelium ſegregaverunt, ſicut epiſtola amicalis Fauſti ad Lucidum Presbyterum, & Libellus ejuſdem Presbyteri Lucidi in Synodo porrectus Epiſcopis aperte demonſtrat. Quæ utraque & epiſtolam ſcilicet, & correctionis libellum ad demonſtrandum rei evidens documentum, quia non quærimus de mendacio adſtruere veritatem, hic inſerere neceſſarium duximus. Tum ſubjungit epiſtolas Fauſti ad Lucidum, & Lucidi ad Conventum Epiſcoporum, quibus improbantur opiniones Prædeſtinianorum, ut ſic probet eas in hac Synodo damnatas fuiſſe.

Atque in hoc ultimo minus mihi probandus videtur, in hoc enim hallucinati ſunt plures, quod C putent fuiſſe lectas has Fauſti, & Lucidi epiſtolas in prima illa Synodo contra Prædeſtinianos habita. Quippe nondum Fauſtus tunc temporis florebat, cum hæc hæreſis naſcebatur, ac in initio damnabatur. Non enim niſi ſub finem quarti ſæculi vigebat Fauſtus. Et Addo Viennenſis in Chronico ad annum 492. ait, eum ex Abbate Monaſterii Lyrinenſis Epiſcopum factum fuiſſe apud Regium Galliæ. Quare cum nondum conſcriptæ eſſent illæ epiſtolæ, cum Synodus hæc habita, nulla de iis facta eſt mentio, ſed in poſterioribus ſynodis, in quibus repullulantem hanc hæreſim rurſus exſcindere neceſſarium fuit. *Anno 455. cum Arelatenſe Concilium ſub Ravennio habitum eſt, Fauſtus Abbas nondum Epiſcopus.*

Nec objiciat quiſpiam hic multiplicari Synodos Arelatenſes, nam multo plures fuerunt, quam ſcri- D ptis continentur. Nam & Petrus Saxius ait, a Sabaudio Præſule Arelatenſi Synodum Arelatenſem decimamtertiam habitam, in qua mendoſe Sarpidius nominatur; cum tamen ſederit circa annum 556. ubi tot Synodi Arelatenſes invenientur? Quidni inter illas tredecim hæc enumeretur? proderit autem ad hanc magni ponderis introſpiciendam veritatem hic addere integram epiſtolam Cœleſtini Papæ ad Epiſcopos Galliæ, in qua eos excitat ad reprimendam hanc hæreſim; cum enim hoc aptius agere non poſſent, quam in conventu ſynodali, jure hunc conventum habitum fuiſſe cum Hincmaro concludere licebit, in quo novi Prædeſtiniani devicti, & prædamnati fuerunt.

E *Cœleſtini Papæ pro Proſpero, & Hilario de gratia Dei Epiſtola ad quoſdam Galliarum Epiſcopos.*

Dilectiſſimis Fratribus, Venerio, Mario, Leontio, Auxonio, Arcadio, Philtatio, & cæteris Galliæ Epiſcopis, Cœleſtinus Epiſcopus. Apoſtolici verba præcepti ſunt. Apud Judæos, atque Gentiles ſine offenſione nos eſſe debere, hoc quiſquis Chriſtianus eſt, tota animi virtute cuſtodit, quod cum ita ſit, non parum periculi illum manere poterit ante Deum, qui hoc detrectat etiam fidelibus exhibere. Nam qualiter nos, qui neminem perire volumus, illa contriſtent, quæ authoribus Chriſtianis percellunt animos Chriſtianos, Dominicus in Evangelio ſermo teſtatur. Ait enim ipſe Salvator, quod ex-

expediat ſcandalizanti unum de puſillis in maris profundum demergi: Et ideo, quæ ſit eius jam pœna, quæramus, cui tale ſupplicium legimus expedire.

De Proſpero, & Hilario.

FIlii noſtri præſentes Proſper, & Hilarius, quorum circa Deum noſtrum ſolicitudo laudanda eſt, tantum neſcio quibus Presbyteris illic licere, qui diſſenſioni Eccleſiarum ſtudeant, ſunt apud nos perſecuti, ut indiſciplinatas quæſtiones vocantes in medium, pertinaciter eos dicant prædicare adverſantia veritati, Sed veſtræ dilectioni juſtius imputamus, quando illi ſupra vos copiam habent diſputandi. Legimus ſupra magiſtrum non eſſe diſcipulum, hoc eſt, non ſibi debere quemquam ad injuriam Doctorum vindicare doctrinam, nam & hos ipſos a Deo noſtro poſitos novimus ad docendum, cum ſit, dicente Apoſtolo, eis tertius locus intra Eccleſiam deputandus. Quid illic ſpei eſt, ubi, Magiſtris tacentibus, hi loquuntur, qui, ſi ita eſt, diſcipuli non fuerunt? timeo, ne convivere ſit hoc tacere, timeo, ne magis ipſi loquantur, qui permittunt illis taliter loqui. In talibus cauſis non caret ſuſpicione taciturnitas: Quia occurreret veritas, ſi falſitas diſpliceret. Merito namque cauſa nos reſpicit, ſi cum ſilentio faveamus errori. Ergo corripiantur hujuſmodi, non ſit his liberum habere pro voluntate ſermonem: deſinatque ita inceſſere novitas vetuſtatem, deſinat Eccleſiarum quietem inquietudo turbare, conantur ſæpe naufragio mergere, quos intra portum ſtantes ſtatio facit fida ſecuros. Fida quippe eſt omnium ſtatio, quorum perfectis greſſibus veſtigia non moventur. Recurrerunt ad Apoſtolicam prædicti ſedem, hæc ipſa nobis, quæ tentat perturbatio, conquerentes. Habetote, fratres chariſſimi, pro catholicæ plebis pace tractatum, ſciant ſe, ſi tamen cenſentur, Presbyterii dignitate vobis eſſe ſubjectos, ſciant omnes, qui male docent, quod ſibi magis diſcere competat, quam docere. Nam quid in Eccleſiis vos agitis, ſi illi teneant ſummam prædicandi? niſi forte illud obſiſtat, quod non authoritate, non adhuc elatione colligitur, ut aliqui e fratrum numero, nuper de laicorum conſortio, in collegium noſtrum fortaſſis admiſſi neſciant, quid ſibi debeant vindicare? ſuper his multa jam dicta ſunt eo tempore, quo ad fratris Tuentii dedimus ſcripta reſponſum, nunc tamen repetentes ſæpius admonemus, ut vitentur hujuſmodi, qui laborant per terras aliud, quam ille noſter juſſit agricola, ſeminare; nec tamen mirari poſſumus, ſi hæc erga viventes hi nunc tentare audent, qui nituntur etiam quieſcentium fratrum memoriam diſſipare.

Epiſcoporum authoritas.

De ſancto Auguſtino Epiſcopo mira laudis adſertio.

AUguſtinum ſanctæ recordationis virum pro vita ſua; atque meritis in noſtra communione ſemper habuimus, nonnunquam hunc ſiniſtræ ſuſpicionis ſaltem rumor aſperſit, quem tantæ ſcientiæ olim fuiſſe meminimus, ut inter Magiſtros optimos etiam a meis ſemper præceſſoribus haberetur, Bene ergo de eo omnes in commune ſenſerant, utpote qui ubique cunctis & amori fuerit, & honori, Unde reſiſtendum talibus, quos male creſcere videmus, nefas eſt hæc pati religioſas animas, quarum afflictione, quia membra noſtra ſunt, nos quoque convenit macerari, quamvis maneat his beatitudo promiſſa, quicumque probatur perſecutiones propter juſtitiam ſuſtinere: quibus quid promittat Dominus in futuro, ſequens ſermo declarat, non eſt agentium cauſa ſolorum univerſalis Eccleſia, quacunque novitate pulſatur, intelligamus hæc ipſa vobis, quæ nobis non placent, diſplicere, quod ita demum probare poterimus, ſi, impoſito improbis ſilentio, de tali re in poſterum querela ceſſaverit. Deus vos incolumes cuſtodiat, fratres chariſſimi.

Quod additur huic Epiſtolæ, alterius cujuſdam Epiſtolæ videtur aſſumptum, ita ut ex duabus Epiſtolis una conflata ſit. Finis enim Epiſtolæ eſt iſtud ultimo loco poſitum: *Deus vos incolumes cuſtodiat, fratres.*

Controverſia.

IN hac autem Epiſtola Cœleſtinus monitus à Proſpero Regienſi, & Hilario Arelatenſi de novis opinionibus, quæ cum ſcandalo, & publicæ pacis detrimento divulgabantur in Gallia, quaſque Cœleſtinus vocat indiſciplinatas, monet Epiſcopos, ut hæc ingenia compeſcant, in ſynodo ſcilicet, id enim ſignificant ea verba: *Habetote, fratres chariſſimi, pro catholicæ plebis pace tractatum, ſciant ſe, ſi tamen cenſentur, Presbyterii dignitate vobis eſſe ſubjectos.* Unde cum hic habeamus mandatum Cœleſtini de cogenda ſynodo contra hujuſmodi opiniones, aliique aſſerant de facto ex ejus mandato celebratam fuiſſe, hæc reſque tanti momenti id expoſceret, ac tunc frequentiſſime eſſent ſynodi provinciales ex decretis Apoſtolorum, ac Concilii Nicæni, haud dubium eſſe debet, quin contra tales opiniones habita ſit ſynodus circa dies Cœleſtini Papæ. Nec enim ex ejus mandato habita fuiſſet poſt viginti, triginta, aut plures annos, cum de Fauſto, ac Lucido agi cœpit. Quod vero iſtæ opiniones hæ fuerint, quæ attribuuntur Prædeſtinianis, qui ſub nomine D. Auguſtini eas tuebantur, quaſi ex ejus libris excerptæ eſſent, patere poteſt ex eadem Epiſtola, in qua tantum extollit doctrinam D. Auguſtini, quam eo ipſo Prædeſtiniani in Gallia deprimebant, quod illi affingerent has opiniones indiſciplinatas, ac novas minime decentes tantum doctorem, quem nunquam ſiniſtræ ſuſpicionis rumor adſperſerat.

Idem quoque evidentius patet ex præfatione ejuſdem D. Proſperi in reſponſione ad objectiones Gallorum, quæ nihil aliud ſunt, quam opiniones illæ Prædeſtinianorum, quas eſſe jactabant D. Auguſtini, aut doctrinam D. Auguſtini non intelligendo, aut intelligere eam nolendo. *Ne ergo*, inquit, *hanc perſuaſionem temere quis recipiat, & talem putet ſenſum ſcriptis catholici ineſſe doctoris, qualem eum, qui fruſtra calumniantur, oſtentant, ſingulis capitulis, quæ rationis titulo prænotarunt, breve, & abſoluta profeſſione reſpondeo.*

Inter illas autem opiniones D. Auguſtino affixas falſo hæ ſunt notandæ, Quod non omnes homines vocentur ad gratiam, Quod liberum arbitrium in homine nihil ſit ſive ad bonum, ſive ad malum, ſed prædeſtinatio Dei in hominibus operetur. Quod Deus quibuſdam filiis ſuis, quos regeneravit in Chriſto, quibus fidem, ſpem, dilectionem dedit, ob hoc non det perſeverantiam, quia non ſunt a maſſa perditionis præſcientia Dei, & prædeſtinatione diſcreti. Quod non omnes homines velit Deus ſalvos fieri, ſed certum numerum prædeſtinatorum, Quod non pro totius mundi redemptione Salvator ſit Crucifixus: & aliæ hujuſmodi his connexæ, & affines ſententiæ, quas in prædicto libro Proſperi, tum in alio reſponſionis ad objectiones Vincentianas reperire eſt.

Error Prædeſtinianorum.

At imaginabitur quiſpiam, nullum extitiſſe, qui tales opiniones tenuerit, aut defenderit tunc temporis, ſed totam quæſtionem fuiſſe, an eſſent D. Auguſtini, ſicut aſſerebant, qui calumniatores ejus dicuntur: ſi enim hoc ita eſt, nulli revera fuerunt hæretici Prædeſtiniani. Verum hæc eſt hallucinatio Uſſeri Dublinitæ, ac Janſenii Iprenſis, & ejus ſectatiorum. Satis enim denotat Epiſtola Cœleſtini, & liber

liber Proſperi ad objectiones Gallorum reipſa extitiſſe Presbyteros, qui has opiniones evulgarent, non ad injuriam expreſſam D. Auguſtini, quaſi nil aliud intendiſſent, quam ejus famæ detrimentum inferre, cum contra ejus authoritate, & ſcriptis ſe munirent ad eas abſolute, ſi fieri poſſet, in concionibus perſuadendas. Dicuntur tamen calumniatores D. Auguſtini, quod indirecte ſaltem injuria illum afficerent, tales ſententias illi attribuendo, quæ cum fide, ac veritate Catholica pugnarent. Lege ſententias D. Proſperi ſingulis Gallorum capitulis oppoſitas, in quibus abſolute dicuntur non eſſe Catholici, qui hæc ſuſtinent. Et ſi tantum dixiſsent hanc eſse doctrinam D. Auguſtini, non hac nota afficiendi fuiſſent, ſed magis impoſturę, mendaciique, ac malæ intelligentiæ nota inurendi fuiſſent. Quare non bene conqueruntur novelli harum opinionum propugnatores, qui per ſuppoſititia Concilia, falſaque contra imaginarios hæreticos anathemata, ſe damnari exclamant. Ac notari poteſt, eamdem technam eſse antiquorum Prædeſtinianorum, ac novorum. Utrique enim in ſpecie D. Auguſtinum extollunt, ac ita agunt, quaſi ſola eſſet quæſtio facti, de mente, ac ſenſu D. Auguſtini, quamvis ſub hac larva ſuas erroneas opiniones tueantur, ac nihil intentatum reliquerint in hac noſtra ętate ad eas ubique diſseminandas: ſolaque poteſtas illis defuerit, niſi ſub alio prætextu, doctrinæ ſcilicet moralis corrigendæ, multis fucum denuo faciant.

Prædeſtiniani quomodo calumniatores D. Auguſt.

CONCILIUM INCERTI LOCI

Celebratum in Gallia anno Chriſti 444. Valentiniani 3. Imperatoris 19 Beati Leonis Papæ 3. in quo Chelidonius Epiſcopus Veſontionenſis, tanquam Viduæ maritus, & qui capitalibus aliquando judiciis præfuiſſet, Epiſcopatu dejectus eſt.

HUic Concilio præſidebat Hilarius Arelatenſis, & inter alios adſuit S. Germanus Autiſiodorenſis, ut inquit Honoratus Maſſilienſis, ſeu quis alius auctor vitæ ejuſdem Hilarii.

Chelidonius ſic condemnatus Romam petiit, & coram Sanctiſſimo ſe injuſto rigore adſtruit condemnatum. Mox S. Hilarius ſecutus eſt eum, humiliterque totum negotium expoſuit Sancto Leoni, qui præventus a Chelidonio, exitum judicii non expectavit, ſed eum abſolvit, quod adverſus eum objecta non ſatis probata ſibi viderentur.

Ex quo nata eſt illa Leonis in Hilarium indignatio, quam ejus ad Epiſcopos Provinciæ Viennenſis Epiſtola 1. declarat. S. tamen Hilarius in civitatis receſsu totum ſe ad placandum animum S. Leonis inclinata humilitate convertit, miſso primitus S. Ravennio tunc Presbytero, poſtea proprio ſucceſsore: deinde S. Nectario, Sanctoque Conſtantio, præcipuis Sacerdotibus. Ac nihilominus ſecundum aliquos hinc adempta eſt Hilario Arelatenſi poteſtas in Provinciam Viennenſem.

CONCILIUM INCERTI LOCI

Ad opem ferendam Britanniæ contra Pelagianos, anno 446.

HOc Concilium incerti loci fuit celebratum in Gallia anno Domini 446. Leonis Magni Papæ 5. Valentiniani 3. Auguſti 21. Aetio 3. & Symmacho Conſulibus. Ex quo duo præclara religionis lumina, quique ut terram corporibus, ſic cœlum meritis poſſidebant, Heroes devotiſſimi claritatem negotii fidei ſtimulis maturantes.

CONCILIUM PROVINCIÆ

Arelatenſis, & Narbonenſis, in quo lecta eſt, & approbata D. Leonis Papæ epiſtola contra errores Abbatis Eutychis, tempore ipſius Leonis Papæ, & Merovei regis anno 450.

FAmoſa illa, & Dogmatica Epiſtola Divi Leonis Papæ contra errores Eutychis Flaviano Conſtantinopolitano Archiepiſcopo inſcripta, etiam miſſa fuit ad Ravennium Archiepiſcopum Arelatenſem, ut non ſolum Orientalibus, ſed etiam Occidentalibus innoteſceret, quæ de Verbi Incarnatione teneret hactenus, tenuiſſetque ſemper Catholica Eccleſia, ne naſcenti Eutychianorum dogmati de unica in Chriſto natura quiſquam in Galliis aſſenſum præberet; unde & eo fine ad Ravennium miſsa erat a Divo Leone, ut in conventu Epiſcoporum legeretur. *Per te cupimus*, inquit idem Pontifex ad eumdem Ravennium epiſt. 110. *ad omnium fratrum, & conſacerdotum noſtrorum notitiam pervenire, &c. Habes probabilem facultatem, qua cunctis Eccleſiis, & Domino noſtro Epiſcopatus tui poſſis commendare primordia, ſi hæc ita, ut credimus, atque mandavimus, impleveris, frater chariſſime.*

Eſt decima inter epiſt. D. Leonis.

Fecit Ravennius, quod intendebat Leo Pontifex, habitoque conventu maximo, in eodem lecta eſt, & maxime approbata Epiſtola contra Eutychem, ut patet ex epiſtola Epiſcoporum hujus Synodi, quam in gratiarum actionem ad Pontificem direxerunt, quæ habetur poſt epiſtolam 51. ejuſdem in editione Lugdunenſi anno 1623. *Exultavimus itaque Chriſto propitio. lectis Beatitudinis veſtræ literis, & omni inſtructione patefacta, omnes intra Gallias conſtitutos exultare mox fecimus: dolentes pariter pro his vobiſcum, qui, Catholicæ fidei lumine derelicto, in errorum tenebras inciderunt. Quæ Apoſtolatus veſtri ſcripta, ita ut ſymbolum fidei, quiſquis redemptionis Sacramenta non negligit, tabulis cordis adſcripſit, & tenaci, quo ad confundendos hæreticorum errores paratior ſit, memoriæ commendavit. Multi itaque in ea gaudentes pariter, & exultantes, recognoverunt fidei ſuæ ſenſum: & ita ſe ſemper ex traditione paterna tenuiſſe, ut veſter Apoſtolus expoſuit, jure lætantur. Nonnulli ſolicitiores facti, Beatitudinis veſtræ admonitione percepta, modis omnibus ſe gratulantur inſtructos, datamque ſibi occaſionem gaudent, qua libere, ac fiducialiter, ſuffragante etiam Apoſtolicæ ſedis auctoritate eloquantur, ut aſſerat unuſquiſque, quod credit. quis autem Apoſtolatui veſtro pro hoc tanto munere, quod non ſolum Gallias, ſed totum mundum, velut pretioſiſſimis quibuſdam gemmis ornavit, dignas æſtimet gratias poſſe perſolvere? doctrina poſt Deum veſtra debet quiſque fidelis, ut conſtanter teneat, quod credere debeat, debet etiam infidelis, ut perfidia ſua, agnita veritate, diſcedat,* &c.

Error Eutychis is erat, quod ut unicam hypoſtaſim Chriſto vere tribuebat, ſic eidem unicam naturam falſo affingebat, quod exiſtimaret duas naturas, divinitatem, & humanitatem ſic in illo permixtas fuiſſe; ut veluti abſorpta eſſet a divinitate humanitas, ſolaque vere reſtaret divinitas, quæ ſub carnis non veritate, ſed figura, famem, ſitim, crucem, mortemque perpeſſa ſit, & poſt triduum e ſepulchro revixerit. Contra hæc errorum monſtra reſcripſerat Divus Leo ad Flavianum, ut Orientales ab iis revocaret, voluitque eamdem Epiſtolam dirigi ad Ravennium Arelatenſem, ne Occidentales inficerentur Eutychiano dogmate, priuſve remedium, quam morbum noſcerent: ſerpebat enim facile virus iſtius hæreſis maxime apud religioſos, ac quoſdam pios minus cautos, & ſapientes, quibus arridet ex ferventiori amore creaturam annihilari, a ſeipſa de-

Nota.

deficere, ac ad Deum converti, ſicut aquæ gutta in vinum conjecta, aut ferrum in ignem: ex præpoſtero enim devotionis zelo, & Theologiæ myſticæ minus ſano intellectu ortam eſſe Archimandritæ Eutychis hæreſim aliqui obſervarunt. Quod pluribus aliis accidit, accideretque quotidie, niſi Theologia ſcholaſtica ſe opponeret, Porro de præſenti Concilio hæc habet Saxius in Pontificio Arelat. in Ravennio, ubi loquitur de Leone in hunc modum; Miſit præterea celebrem illam contra Neſtorianos, & Eutychianos Epiſtolam, quam prius in Orientem ad Flavianum direxerat, qua accepta Synodum in Gallia Narbonenſi celebravit Ravennius, ut patet ex Epiſtola, quam ad Sanctum Leonem reſcripſerunt Patres, & antequam ſolveretur Synodus, cui præfuit Ravennius, interfuitque Ruſticus Narbonenſis, & quadraginta quatuor alii Epiſcopi, ut patet ex ſubſcriptione, uno omnes conſilio libellum ſupplicem Summo Pontifici dederunt pro reſtituendis Arelatenſis Eccleſiæ juribus, &c. Vide circa illa, quæ dedimus in quarta Synodo, claſſe 2,

---

CONCILIUM ARELATENSE

Propter exemptionem Abbatiæ Lyrinenſis, anno 455.

HOc Concilium fuit celebratum in Gallia a Ravennio Epiſcopo, in cauſa inſulæ Lyrinenſis, anno Domini 455. B. Leonis I. Papæ 14. Aviti Imperatoris 1. Convenerunt ergo in hac Synodo Sanctiſſimi 13. Epiſcopi, ut providerent de remedio ſcandali, quod in Monaſterio inſulæ Lyrinenſis obortum fuerat inter Fauſtum ejuſdem Monaſterii Abbatem, & Theodorum Epiſcopum, ſuper regimine, & juriſdictione, ſtatuentes ad diſſolvendum omnem cauſam diſcordiarum ad invicem, rogarunt Theodorum, ut, indulta venia culpæ, ſi qua eſſet, Sanctum Presbyterum Fauſtum Abbatem in priſtina pace reciperet, & in inſulam ipſi, Deo diſpenſante, commiſſam remitteret: ita ut tamen in poſterum nihil ſibi vendicaret, quam quod prædeceſſor ſuus bonæ memoriæ Leontius Epiſc. vendicaverat, ideſt, ut Clerici, atque Altaris miniſtri a nullo, niſi ab ipſo, aut cui ipſe injunxerit, ordinentur. Chriſma nonniſi ab ipſo ſperetur. Neophyti ſi fuerint, ab eodem confirmentur. Peregrini abſque ipſius præcepto in communionem, vel ad miniſterium non admittantur. Monaſterii vero omnis laica multitudo ad curam Abbatis pertineat, neque ex ea ſibi Epiſcopus quicquam vindicet, aut aliquem ex illa Clericum, niſi Abbate petente præſumat. *Ex codice Lugdun. Eccleſiæ.*

CONCILIUM LUGDUNENSE

Sub ſancto Patiente circa annum 490. tempore Clodovei primi regis Francorum, in quo recepta eſt profeſſio Lucidi Presbyteri ab hæreſi Prædeſtinianorum reſipiſcentis.

AB initio regni Francorum in Gallia cœpit hæreſis Prædeſtinianorum, quæ ſæpius in diverſis temporibus revixit, ut diverſa Concilia ad eam eliminandam fieri neceſſe fuerit. Cum autem, ut ex Concilio Arelatenſi claſſis præcedentis ſæculo 5. patuit, Fauſtus ſcripſiſſet ad Lucidum Presbyterum inſignem in Gallia, hac lue infectum, ſic animam ejus immutavit, ut ad veram fidem reverteretur, eamque teſtatam faceret Epiſcopis Lugduni congregatis hac Epiſtola, quæ nobile quoddam fragmentum eſt hujus Concilii, cujus alia acta perierunt. Hujus annum conſignamus poſt Joannem Chanutium, qui in ſerie Archiepiſ. Lugdunenſium ait Sanctum Patientem præfuiſſe ſuo Concilio Provinciali anno 490.

Epiſtola Lucidi Presbyt. errores præteritos revocantis. Ita in Biblioth. Patrum, ſed Binius ita habet: *Epiſtola Lucidi, quam in deteſtationem errorum ſuorum ad alium Epiſcoporum conventum Lugdunenſem ſcripſit, hæc eſt:*

DOminis Beatiſſimis in Chriſto Reverendis Patribus Leontio, Euphronio, Fontejo, Viventio, Mamerco, Patienti, Viriano, Auxiano, Fauſto, Megetio, Paulo, Græco, Eutropio, Baſilio, Leontio, Claudio, Leucadio, Pragmatio, Marcello, Prætextato, Juliano, Amicali, Joanni, Opiloni, Licinio, Viventio, Theophraſto, Epiſcopis, Lucidus.

Correctio veſtra, ſalus publica, & ſententia veſtra medicina eſt; unde & ego ſummum remedium duco, ut præteritos errores accuſando excuſem, & ſalutifera confeſſione mea diluam.

Proinde juxta prædicandi recentia ſtatuta Concilii damno vobiſcum ſenſum illum, qui dicit, humanæ obedientiæ laborem divinæ gratiæ non eſſe jungendum.

Qui dicit poſt primi hominis lapſum ex toto arbitrium voluntatis extinctum.

Qui dicit, quod Chriſtus, & ſalvator noſter mortem non pro omnium ſalute ſuſceperit.

Qui dicit, quod præſcientia Dei hominem violenter compellat ad mortem, vel quod cum Dei pereant voluntate, qui pereunt.

Qui dicit, quod poſt acceptum legitime baptiſmum in Adam moriatur quicumque deliquerit.

Qui dicit, alios deputatos ad mortem, alios ad vitam prædeſtinatos.

Qui dicit, ab Adam uſque ad Chriſtum, nullos ex gentibus per primam Dei gratiam, ideſt per legem naturæ in adventum Chriſti fuiſſe ſalvatos, eo quod liberum arbitrium in primo parente perdiderint.

Qui dicit, Patriarchas, ac Prophetas, vel ſummos quoſque Sanctorum etiam ante redemptionis tempora, intra Paradiſum deguiſſe: hæc omnia quaſi impia, & ſacrilegiis repleta condemno.

Ita autem aſſero gratiam Dei, ut annifum hominis, & conatum gratiæ ſemper adjungam, & libertatem voluntatis humanæ non extinctam, ſed attenuatam, & infirmatam eſſe pronunciem, & periclitari eum, qui ſalvus eſt, & eum, qui periit, potuiſſe ſalvari.

Chriſtum etiam Dominum, & Salvatorem noſtrum, quantum pertinet ad divitias bonitatis ſuæ, pretium mortis pro omnibus obtuliſſe; & quia nullum perire velit, qui eſt Salvator omnium, maxime fidelium, dives in omnibus, qui invocant illum.

Aſſero etiam per ordinem, & rationem ſæculorum, alios lege gratiæ, alios lege Moſi, alios lege naturæ, quam Deus in omnium cordibus ſcripſit, in ſpe adventus Chriſti fuiſſe ſalvatos; tamen ex initio mundi, ab originali nexu, niſi interceſſione ſacri ſanguinis non abſolutos.

Profiteor etiam æternos ignes, & infernales flammas factis capitalibus præparatas: quia perſeverantes humanas culpas merito ſequitur divina ſententia, quam juſte incurrunt, qui hæc non toto corde crediderint. Orate pro me, Domini Sancti, & Apoſtolici Patres.

Hactenus (ait Baronius ubi ſupra) profeſſio Lucidi ſecundum ea, quæ a nominatis Patribus in Synodo definita fuiſſent, in hoc incumbentibus Patribus, ut errores exploderent illorum potiſſimum, qui ex doctrina S. Auguſtini male ab ipſis percepta,

ſive

Digitized by Google

ſive in pravum ſenſum calumnioſe detorta, pravas deduxiſſent concluſiones, &c.

Porro tale eſt additamentum, ſeu fragmentum, de quo dictum eſt Concilio Arelatenſi an. 435. in præcedenti claſſe ante iſta verba; *aſſero etiam per ordinem*, & quia in tantis rebus conſcientiæ ſatisfaciendum memini me ante dixiſſe, quod Chriſtus his tantum, quos credituros præſcivit, adveniſſet, ſententias dominicas ſequens, quibus ait ſic: *filius hominis non venit miniſtrari, ſed miniſtrare, & animam ſuam redemptionem dare pro multis*, & illud, *hic eſt calix ſanguinis mei novi teſtamenti, qui pro multis effundetur in remiſſionem peccatorum*, vel illud Apoſtoli: *Sicut ſemel ſtatutum eſt hominibus mori, ita & Chriſtus ſemel oblatus ad multorum exhaurienda peccata*. Nunc vero ſacrorum teſtimoniorum auctoritate, quæ abunde per ſpatia divinarum litterarum inveniuntur, ex ſeniorum doctrina, ratione patefacta libens fateor, Chriſtum etiam pro perditis adveniſſe, qui eodem nolente perierunt. Neque enim fas eſt circa eos ſolum, qui videntur eſſe ſalvati, immenſæ divitias bonitatis, ac beneficia divina concludi. Nam ſi Chriſtum his tantum remedia attuliſſe dicimus, qui redempti ſunt, videbimur abſolvere non redemptos, quos pro redemptione contempta conſtat eſſe puniendos.

Additi vero Epiſcopi ſunt Crocus, & Urſicinus, & plures alio ordine diſponuntur.

Controverſia.

INcipiemus iſtam controverſiam ab errato Henrici Caniſii alioqui de antiquitatibus eccleſiaſticis bene meriti, qui in admonitione poſt Epiſtolam Fauſti ad Lucidum, prout extat in bibliotheca Colonienſi to. 5. parte 3. pag. 526. dicit eam epiſtolam erroneam, atque idcirco pænituiſſe Lucidum, quod eidem ſubſcripſiſſet. Stupeo, inquit Joannes Euſebius, ſcriptor ſane valde eruditus, & notus, in *diſſertationibus epiſtolicis* de immaculata conceptione epiſt. V. tale aſſertum, tantum ſcilicet lapſum in viro erudito, cum contrarium prorſus acciderit. Lucidus enim in errorem *Prædeſtinianorum* lapſus a Fauſto per Catholicam epiſtolam revocatus eſt, & cæt. Itaque ſic aberravit Caniſius, ut hiſtoriam inverteret, quodque glorioſum fuit Fauſto, in ignominiam ejus vertit perperam intellectum. Vide dicta in Arelatenſi, anno 475. in claſſe præcedenti ſæculo V.

Doctrina de prædeſtinatione gratuita ex conſequentibus expoſita.

Lucidus iſte, ac qui ejus errores ſequuti ſunt, Prædeſtinianorum nomen ſortiti ſunt a primario, & capitali errore de prædeſtinatione, & reprobatione, qui eſt velut radix aliorum errorum, quia ex hoc quod Deus ex mero beneplacito quibuſdam voluit dare gloriam, & quoſdam ab ea excludere, hinc inferunt illis voluiſſe dare media gratiarum ad illam acquirendam in tanto, & tali gradu, quod eſſent per ſe efficacia, & voluntatem quamvis non cogerent, attamen neceſſitarent ad bene agendum, idque ex merito Chriſti patientis pro ſalute electorum: aliis vero ad gloriam non electis non dari, cum media non ſint, niſi propter finem. Unde etiam ulterius ſequitur, Chriſtum fuiſſe tantum pro illis mortuum, ut pretio ſanguinis illis auxilia gratiæ acquireret, pro his nequaquam, cum excluſi eſſe deberent a mediis, ſicut a fine. Rurſus ſequitur deperditio liberi arbitrii: in illis quidem ad male agendum, ne propoſitum Dei æternum fruſtraretur, in his ad bene agendum, ne contra intentionem Dei vita æterna digni invenirentur. Atque exinde gradatim procedendo, vel liberum arbitrium omnino extinguunt, vel novam libertatem confingunt cum nova eſſentia, ac definitione. Conſequenter in odium gratiæ ſufficientis omnibus datæ adultis inſurgunt. Qua ſemel exploſa, ab iis in-
A fertur impoſſibilitas mandatorum Dei in reprobis omnibus; cum enim aliqua ex illis ſint ſupra naturam, ac auxiliis gratiæ opus ſit ad exequenda illa, auxilia vero illa denegentur, ſequitur, illos non poſſe adimplere divina mandata. At vero, quia durum eſſet, & a Dei ſumma bonitate alienum, ignis vorantis cruciatibus exponere in æternum homines, ac mulieres innumeras, eo quod non fecerint impoſſibile, hinc eo uſque proceſſit Lucidus, ut flammas illas fictitias putaret, magno, & ingenti beneficio innumeros mortales, ac dæmones devincturus, ſi quod habebat in mente, & in ore reipſa præſtitiſſet. Sic error errorem trahit. Sed & alia pleraque ex eo inferuntur. Hinc enim & alii exiſtimaverunt, nonniſi prædeſtinatos eſſe membra Eccleſiæ, cujus Chriſtus
B caput eſt, quod in reprobos non influit tanquam in membra. Hinc quoque inducti ſunt, ut aſſererent Deum eſſe auctorem peccati, ut nempe decretum ſuum æternum de damnandis hominibus in tali, ac tanto gradu pœnarum exequeretur cum titulo juſtitiæ. Sed & pleraque alia abſurda in hoc errore latent, quæ brevi explicarentur, ſi perſuaderi poſſet hominibus, ut propter ea contra illum exarſerit Eccleſia & tempore hujus Concilii, & in aliis ſubſequentibus ſæculis.

Infernum negant Prædeſtiniani.

Verum eſt, tales conſequentias ab aliis negari, imo contrarias inferri: ſic ex eodem centro quædam lineæ ducuntur in unam partem circumferentiæ, aliæ lineæ in aliam; ſic idem ſol ceram liquefacit, lutum indurat: fatendum tamen eſt talibus principiis ſe-
C mel admiſſis de prædeſtinatione, & reprobatione, de prædeterminationibus, & gratiis per ſe neceſſitatem antecedentem agendi inferentibus, vix poſſe intellectum conſequenter ad iſta principia ratiocinantem ſeſe a pluribus ex his conſequentiis expedire, niſi forſan ſeipſum non ſatis audiat, & tibi ipſi vim quamdam faciat ad imaginandum potius, quam ad opinandum ea, quæ ſatis cum talibus principiis amica non ſunt; mirum eſt enim, quam magnum ſit phantaſiæ imperium in multis hominibus, ut facile putent eſſe verum, quod ſemel ſibi imaginati ſunt, cum aliis juſtiori trutina res perpendentibus ſatisfacere non valeas, niſi illis propoſueris ſententias Theologo dignas, quæ mentem non obnubilant, ſocordiam non teneant, cum hæreſibus
D affinitatem non habeant, minuſque rationem naturalem perturbent, quamdiu res indefinita erit, nec dum erit obligatio captivandi intellectum in obſequium fidei.

Etſi vero apud multos Theologos probabile ſit Prædeſtinationem ad gloriam eſſe ex mero Dei beneplacito, cum bonitas ſit illi cauſa ſufficiens, cur velit dare gloriam aliquibus, juxta textus ſcripturæ Exod. 33. *Miſerebor, cui miſereor.* ad Ro. 9. *cujus vult, miſeretur*; at non ita cenſent de reprobatione. Siquidem Deus ex ſuo bonus eſt, ex noſtro juſtus; & male ſonat, ac pias aures offendit, quod aliqui aſſerunt, Deum ſic voluiſſe damnationem plurium ad manifeſtationem ſuæ juſtitiæ, ac perfectionem univerſi; quemadmodum paterfamilias vult occiſionem
E vituli, aut gallinæ ad refectionem ſuæ familiæ. Quam comparationem in Hervæo reperies in primo ſent. diſt. 36. art. 2. & 3. quod etſi aliqui non audeant impugnare, ne juri divinæ omnipotentiæ derogare videantur:

Attamen Bonaventura *in* 1. *diſt.* 41. *in litera* E. rejicit hanc ſententiam, quia propoſitum Dei æternum, & voluntas Dei eſt rationabiliſſima: ergo habet, & habuit rationem ab æterno. Si nullam haberet rationem, eſſet injuſta in reprobatione ejus, qui nihil mali egit. Denique jam ſic non dicerentur occulta Dei judicia, ſed manifeſta, cum quilibet hanc rationem capere poſſit, quia Deus ſic voluit, ergo ſic fecit.

De quæſtionibus hujuſmodi Scotorelus *in* 1. *diſt.*

40. & 41. nimis temerarium eſt multum loqui, quia etiam, ut ibidem Magiſter dicit in littera: In hoc melior eſt fidelis ignorantia, quam temeraria ſcientia. Et Pſalmus ait, *Judicia Dei abyſſus multa.* Ideo eſt timendum, ne curioſe quęrentes hanc abyſſum, demergamur in abyſſum. Bonaventura etiam eadem diſtinctione 41. art. 1. quæſt. 2. dicit: Cavendum eſt, ne dum voluntatem Dei volumus magnificare, eidem derogemus, ac ſic in errorem incidamus.

Quia ſive hic ſalvetur, ſive ille, non autem alius; ſemper ſalvatur perfectio univerſi, & manifeſtatur miſericordia Dei, ac ejus juſtitia.

Cæterum, quia Prædeſtiniani hoc prętextu occultæ Dei voluntatis utuntur ad tuendum errorem ſuum, & aliunde monet nos D. Petrus, ut ſimus parati rationem reddere omni poſcenti nos de ea, quæ in nobis eſt, ſpe, & fide, non ita abſurdum eſt, ſi quis rationes aſſignare conetur iſtius myſterii: & favet ſcriptum a D. Bernardo, *Scrutator majeſtatis opprimetur a gloria, non ſcrutator voluntatis*. Ideo plures dicunt poſſe aſſignari rationem, ſi res ſpectetur in genere. Hæc autem eſt duplex. Una, perfectio univerſi, quia diſtincti gradus faciunt ad majorem perfectionem univerſi. Alia eſt ad manifeſtandum miſericordiam Dei in electis, & juſtitiam in reprobis, ut patet per Auguſt. 21. de Civit. Dei cap. 12. Sed ſi quæratur in particulari, quare Deus e duobus ſimilibus iſtum vult ſervare, alium non, non poſſumus dare rationem in particulari, niſi Deus revelaret nobis; Deus autem non revelat communiter, quia utilius eſt ſaluti noſtræ id neſcire. Unde D. Auguſtinus ſuper Joannem dicit: Quare Deus illum trahat, & iſtum non, noli velle dijudicare, ſi non vis errare. Proinde etiam Apoſtolus non audens inquirere, admirans exclamat ad Rom. 11. *O altitudo divitiarum!*

Reprobationis datur cauſa.

Alii dicunt etiam in particulari poſſe dari rationem reprobationis, licet non poſſit dari Prædeſtinationis. Quia cum reprobatio ſit condemnationis via, juſtus autem judex nullum condemnet ſine juſta ratione, alias eſſet crudelis, & injuſtus, ideo nec Deus quemquam reprobat ſine prævisione operum malorum. Et ſi id faceret, non reluceret ejus juſtitia, ſed potius obtenebreſceret, eo quod videatur injuſtum aliquem determinare ad damnationem ſine ratione, unde ſtatuunt alium ordinem in reprobatione, quia in reprobatione primo occurrit Judas in naturalibus, ſecundo prævidentur mala ejus opera uſque in finem, tertio determinatur ad pœnam æternam. Ita fere Scotorellus apud Pelbartum de Temiſuvar in 1. ſent. verbo *Prædeſtinatio*, §. 20.

Attamen ubi res exactius conſiderabitur, non apparebit tanta neceſſitas ſtatuendi diverſum ordinem in Prædeſtinatione ad gloriam (de qua hic ſermo, ut diſtinguatur a Prædeſtinatione ad gratiam, & gloriam ſimul) ac in reprobatione. Satis enim conſtat, ſi de poſſibili agatur, æque Deum potuiſſe prædeſtinare ad gloriam propter merita ex vi gratiæ profluentia, ac in ejus mente prævisa, ac potuit reprobare propter demerita etiam prævisa. Unum enim Deo non eſt difficilius alio. Tantum ergo reſtabit difficultas de facto, an a parte rei ita fecerit, potuit enim & aliter facere. Nec poſſumus ſcire, an ita fecerit, niſi revelaverit ſe ita feciſſe, at id revelavit Matth. 25. vocans electos ad regnum, quod illis paravit: & reddens rationem, ſubjungit: *eſurivi enim, & dediſtis mihi manducare*, quaſi diceret: Prædeſtinavi vos propter bona opera. Et accedit etiam hæc ratio, quod Deus deſtinavit ab æterno facere propter eaſdem cauſas, propter quas exequitur in tempore: at in tempore dat gloriam adultis propter bona opera, ſicut impiis ſupplicium infert propter mala opera.

Inquirentes cauſas prædeſtinationis, qui vituperandi.

Nec vero iſtud derogat D. Auguſtino, ubi præſumptores alicubi vocat, qui cauſas rimantur in hoc myſterio, agit enim contra Pelagianos, qui in facultate naturali ſine gratiæ adjutorio eas inquirunt, quod non faciunt, qui cauſas illas quærunt non in ſola libertate naturali, ſed etiam, & præcipue in gratia præveniente, aut etiam ſubſequente. At in his non immoramur, quæ alibi pluries diſcuſſimus, iſta autem hæc ſcripſiſſe hic operæ pretium nobis viſum eſt, ut nemo leviter in ſententiam Prædeſtinianorum abducatur ex occultis Dei judiciis, & admirabilibus, cum in ſententia eorum nihil ſit admirabile, quandoquidem cauſa cognita voluntatis divinæ, deeſſet admiratio, ſicque objiciunt id, quod in ipſoſmet continuo rejici poteſt.

Ordo prædeſtinationis.

Sed, etſi rem iſtam penitius introſpicere velimus, ac primam originem ſalutis, & damnationis hominum, ſicut & Angelorum indagare, inveniemus eam in divina voluntate, ac in occultis ejus judiciis. Nam inter infinitos, & innumeros ordines condendi mundi, qui intellectui Dei infinito offerebantur, eum hunc ordinem, in quo de facto creatus eſt, magis voluit, qui prædeſtinatus eſt propter bona opera, quæ cum gratia facturus erat, poterat creari in altero ordine mundi, in quo propter mala opera damnatione dignus fuiſſet. Similiter qui in hoc ordine præſenti damnandus eſt propter mala opera, in altero ordine creari poterat, in quo dignus vita æterna fuiſſet. Quod ergo iſte ſit in hoc ordine, in quo ſalvatur, & damnatur, in quo ille, voluntas eſt divina propter occulta judicia, & hominibus incognita, juxta illud Exodi 33. quod citat Apoſtolus ad Rom. 9. *Miſerebor, cui voluero, & clemens ero, in quem mihi placuerit*. Porro, poſita Dei prædeſtinatione, & reprobatione fundata in præſcientia futurorum operum in omnibus adultis gratia ſufficienti donatis ex merito Chriſti poſt Adæ lapſum, Deus in executione ſui decreti non aliter ſe gerit, ac ſi communi providentia contentus nihil præſciviſſet, nullumque prædeſtinaſſet, aut reprobaſſet. Nihilque influit in prædeſtinatos in hac vita ipſa eorum ad gloriam prædeſtinatio, ſicut nec reprobatio a gloria æterna in reprobos: nam ſicut Prædeſtinatio eſt extra Prædeſtinatos; ita & reprobatio extra reprobos. Tantumque in illis ſunt gratia, & tentatio, quæ illis nullam neceſſitatem injiciunt, licet invitent, alliciant, impellantque libere ſequi volentes, aut nolentes: tantumque Deus ſcit, quicquid finaliter hominibus obtingere debet, ac ſi eſſet Propheta, qui propter prævisionem rerum certiſſimam, nulli imponit neceſſitatem, cum res non ideo futuræ ſint, quia illas prævidet, ſed ideo illas prævidet, quia tali modo futuræ ſint, & ſi aliter futuræ fuiſſent, aliter eas futuras prævidiſſet, aliterque ſtatuiſſet ab ęterno.

Cur errent Prædeſtiniani.

Sed iſta variis Theologorum ratiociniis, & contradictionibus agitabuntur, quamdiu erunt, qui ſcientiam in Deo mediam, & conditionatam ſub diverſis hypotheſibus, in quibus mundus creari poterat, averſabuntur, ut non intelligant: quamdiu erunt, qui confundent finem hominis cum fine ipſius Dei, ac ideo concipient Deum prius voluiſſe beatitudinem hominis, quam ſuam gloriam: quamdiu denique non deerunt, qui voluntatem divinam quaſi cęco modo ſine præſcientia res decernere imaginabuntur; quod de homine ſapiente nollent admittere; hi enim ſunt præcipui fontes, ex quibus error plurimorum profluxit, ac profluere non ceſſat circa prædeſtinationem, & reprobationem hominum.

Admiratio in Prædeſtinatione.

Itaque, poſita illa multitudine diverſorum ordinum ob oculos Dei obverſantium, & quod ex hypotheſi iſtum ordinem, in quo ſic omnia diſpoſita ſunt, præferret aliis, ſic poſſumus omnia referre in voluntatem Dei hunc præeligentis, ut nihilominus reſtet plurimus locus admirationi, ſtupori, & exclamationi Apoſtolicæ, *O altitudo divitiarum!* ſuper prædeſtinatione, ac reprobatione hominum. Primo enim, cur ex infinitis rerum ordinibus poſſibilibus, hunc voluit, in quo ille ſalvatur, ille damnatur, licet cum ſtupore vocem emittere? *O altitudo*

di-

divitiarum? Cur hunc ordinem elegit, in quo prævidebatur Lucifer caſurus, Michael in fidelitate permanſurus, Adam in tentatione vincendus, Job in tentatione victurus? *O altitudo*! Cur hunc ordinem elegit, in quo ille ad mille gradus gloriæ, ille tantum ad centum perventurus ſpectatur ab æterno, cum mutatis quibuſdam circumſtantiis res longe aliter accidiſſet? *O altitudo*! Cur iſtum ordinem, in quo ille, curantibus parentibus, non baptizatur, ille, invitis parentibus, baptizatur? *O altitudo*! Cur iſtum ordinem elegit, in quo unus, dum eſt in ſtatu gratiæ, ſtatim rapitur, ne malitia mutet intellectum ejus: alter diu vivere permittitur, donec tentationi ſuccumbat, & in malo ſtatu intereat? *O altitudo*! Cur iſtum ordinem, in quo pauci ſalvantur præ multitudine damnatorum, cum alium poſſet decernere, in B quo vix aliqui, aut nullus periret? *O altitudo*! Cur iſtum, in quo hæ, & illæ nationes illuminantur luce Evangelii, aliæ obcæcantur, obtenebrantur, variiſque errorum præſtigiis deluduntur? *O altitudo*! Hæc enim, & plura alia coegerunt Apoſtolum, dum ea in ſuo radicali principio contemplaretur, altitudinem divinæ ſapientiæ, & occulta judicia demirari, licet nihilominus voluntas divina cauſa ſit omnium, dum illum ordinem rerum currentium per ſæcula ab æterno decrevit, & rurſum voluntas humana Dei auxilio ſufficienter præmunita, in his omnibus ſic intermixta eſt, ut in ejus libertatis indifferentia ſita ſit ſors ejus æterna. Sic in iſta opinione dura fere omnia molleſcunt, majores difficultates explanantur, libertaſque hominis, gratia ſufficiens, diſcretio prædeſtinatorum a reprobis, voluntas divina omnium cauſa, & altitudo arcanorum Dei judiciorum mirifice conſentiunt, ut ex hinc probabilitas illius inferri poſſit, dicente Ariſtotele 1. Ethic. 8. *Verum vero conſonat, a falſo autem cito diſſonat ipſum verum*. In altera vero opinione Prædeſtinianorum, omnia fere diſſonant, ut ad concordanda illa inter ſe, errores innumeri admittantur ab ejus patronis, ſeu circa libertatem hominis, ſeu circa mortem Chriſti pro omnibus, ſeu circa poſſibilitatem mandatorum divinorum, ſeu circa communem gratiam pro omnibus, ſeu circa peccata, & eorum pœnas, ſeu etiam alia, in quibus refellendis, & ex ſuo agro avellendis jam per plura ſæcula militat, & deſudat Eccleſia ipſa, quæ novos ſubinde patitur Theologos, ſub velo D. Auguſtini non ſane intellecti, dogmata renovan- D tes antiquorum illorum Prædeſtinianorum, quorum placitis quantum mentes humanæ inclinatæ ſunt, ac propenſæ, patere poteſt ex antiquorum gentilium errore in admittenda fatali quadam neceſſitate circa rerum humanarum eventus: nec non etiam Orientalium fere omnium, quos ſimilis error Mahumeti ad ſe facillime attraxit, ut ſub quocumque tegumento proponatur, progreſſus ingentes habiturus ſit, niſi conſtanter impugnetur.

Aut etiam D. Thomæ.

Sed ut ad ejus impugnationem utilis eſſe poſſit præſens ſynodus, ſic narrat Prædeſtinianorum hæreticorum hiſtoriam Cornelius Janſenius Epiſcopus ejus renovator in ſuo Auguſtino lib. 8. de hæreſi Pelagiana cap. 25. *Ut ſuſpicionem meam*, inquit, *libere dicam, & lectoribus dijudicandam afferam*, exiſtimo equidem nunquam in rerum natura fuiſſe hæreſim Prædeſtinianam, vel hæreticos Prædeſtinianos: *ſed e contrario doctrinam catholicam, quam ſanctus Auguſtinus, & Proſper docuerunt, ſub nomine iſtius hæreſis calumnioſe a Maſſilienſibus traductam eſſe. Itaque hæretici illi Prædeſtiniani non fuerunt alii, quam S. Auguſtinus, Proſper, Hilarius, & quotquot eorum doctrinam ſequebantur, quos eo nomine indigitarunt Semipelagiani, atque inter hæreticos, nominibus eorum non expreſſis, collocarunt, quibus credula poſteritas, quoſdam tamquam hæreticos Prædeſtinianos averſata eſt. Argumenta exiſtimationis iſtius non contemnenda ſeſe offerunt. Primum quod*

Janſenii mos de veritate hiſtoriæ hujus.

A *jam dixi, quia nullum hæreſeos iſtius indicium extat apud Auguſt. cum tamen mox ſub initium hæreſeos Pelagianæ, anno videlicet 415. ut Sigebertus ait, quo necdum hæreſis Pelagiana proſcripta fuerat, memoretur*. Hæc, & alia Janſenius, quæ fere exſcripſit ex homine Calviniſta, tacito hujus nomine, Uſſerio Armachano Archiepiſcopo Dubliniſta in Hybernia eo in libro, quem Dublini edidit cum hoc titulo 1639. *Britannicarum Eccleſiarum antiquitates, quibus inſerta eſt peſtifera adverſus Dei gratiam a Pelagio Britanno in Eccleſiam inducta hæreſeos hiſtoria*. At quomodo ſententiæ Prædeſtinianorum potuerunt eſſe Proſperi, cum eas in pluribus libris impugnet, indiculum earum vocet diabolicum? Quod ſcripſit ad capitula Gallorum, & objectiones Vincentianas, hanc conjecturam Janſenianam mendaciſſimam æque, ac leviſſimam omni attento lectori comprobabit.

Senſus D. Proſperi.

Quicquid vero afferunt Janſenius, & alii ad elevandam fidem hujus hiſtoriæ, petitum eſt ex levibus conjecturis, aut ex meris negantibus, ex quibus nihil ſolide probari poteſt contra probatos authores omnium fere ſæculorum, quæ ab hoc tempore fluxerunt. Quam leve enim iſtud eſt, quod nullus extet tractatus D. Auguſtini contra illam hæreſim, quæ naſcebatur, cum ipſe ad mortem declinaret? quid ſi etiam aliquem tractatum ſcripſerit, qui adhuc in aliquo angulo alicujus Bibliothecæ lateat cum tinea, ac blattis dimicans? nam quotidie adhuc novi partus nunquam antea viſi ex D. Auguſtini operibus in lucem C emittuntur: ut videre eſt in illo ſupplemento, quod anno 1654. opera Hieronymi Vignier Presbyteri Oratorii Pariſiis prodiit cum multis tractatibus D. Auguſtini hactenus ineditis.

Sed ad melius perſpiciendam mentem D. Auguſtini juvabit examinare, quibus verbis loquatur de Prædeſtinatione in lib. de Prædeſt. Sanct. ſic enim habet cap. 10. *Prædeſtinatio eſt, quæ ſine præſcientia eſſe non poteſt: poteſt autem eſſe ſine Prædeſtinatione præſcientia*. Et lib. de dono perſeverantiæ cap. 14. *Hæc prædeſtinatio Sanctorum nihil aliud eſt, quam præſcientia ſcilicet, & præparatio beneficiorum Dei, quibus certiſſime liberantur, quicumque liberantur*. Quæ quæſo eſt iſta præſcientia, quam D. Auguſtinus ita alligat prædeſtinationi, niſi operum, ac meritorum primo quidem Chriſti Domini, deinde ipſorum electorum?

Senſus D. Auguſtini circa prædeſtinationem.

Juvabit quoque perpendere D. Auguſtinum, cum multoties aſſerit divinam gratiam indeclinabiliter, inſuperabiliter, aut invictiſſime agere hominem, ut Deo ſalvum facere volenti nullum reſiſtat liberum hominis arbitrium, ut loquitur in lib. de corrept. & gratia cap. 12. ſermonem illi eſſe de Prædeſtinatis, ut cap. ſequenti ſemetipſum explicat, & hæc aſſerere habito reſpectu ad finem hujus vitæ: ita ut finaliter inſuperati, & invicti remaneant, licet interim durante hac vita pluries gratiæ reluctentur, & cadant aliquando, ut in eodem cap. 12. indicat his verbis. *Et accipiunt tantam per iſtam gratiam libertatem, ut, quamvis quamdiu hic vivunt, pugnent contra concupiſcentias peccatorum, eiſque nonnulla ſurrepant, propter quæ dicunt quotidie, dimitte nobis debita noſtra, non tamen ultra ſerviant peccato, quod eſt ad mortem ....* E *ego autem dico illud eſſe peccatum, fidem, quæ per dilectionem operatur, non deſerere uſque ad mortem*. Poteſt autem gratia ſufficiens ſubſiſtere cum hac gratia, quæ finaliter invicta remanet; ita ut providente Deo variis modis ſalutem Prædeſtinatorum, felici obitu diſcedant ex hac vita, licet pluries antea gratiæ reſtiterint, & peccaverint contra eam: ſicut fieri poteſt, ut exercitus qui ſæpe fuſus eſt, in fine, & in ultimo conflictu victoriam, & triumphum obtineat. Sed dum aliqui ſtudio partium occupati legunt præpropere D. Auguſtinum, inveniunt ſæpe, quæ illis fucum faciunt. Quod idem putamus de pluribus, qui ſe pallio D. Thomæ obtegunt, quaſi ſolis ipſis da-

tum

tum eſſet, ut arbitrantur, mentem tanti Doctoris A aſſequi. Qua de re periculum faciamus aliquod, maxime ubi tractat de voluntate divina 1. p. qu. 19. art. 8. ubi reſolvit voluntatem Dei eſſe cauſam efficaciſſimam, quæ quibuſdam rebus neceſſitatem eſſendi imponit, quibus aptat cauſas neceſſarias, alias res vult eſſe contingentes, quibus aptavit cauſas contingentes defectibiles, quibus effectus contingenter eveniant. Porro ibi ſanctus Doctor non excludit cauſas medias ab ipſa intentione voluntatis divinæ. Si diſtinctio contingentium a neceſſariis referatur ſolum (nota iſtud ſolum) in cauſas ſecundas, ſequitur hoc eſſe præter intentionem, & voluntatem divinam. Ait: Ergo non erit præter intentionem divinam, ſi non ſolum in cauſas ſecundas, puta bona, vel mala opera, referantur, ſed in ipſam voluntatem divinam primario, & radicaliter: Quæ cum ſit efficaciſſima, non ſolum ſequitur, quod fiant ea, quæ Deus vult fieri, ſed & quod ea fiant eo modo, quo ea vult fieri. Vult autem Deus quædam fieri contingenter, quædam neceſſario, ut ſit ordo in rebus ad complementum univerſi. Siſte hic gradum: nunquid etiam vult, & intendit aliquos ſalvos fieri per bona opera ex principio gratiæ libere elicita, alios damnari per, & propter mala opera? an non hoc eſt de mente D. Thomæ? Quid ſeparas ex infirmitate mentis tuæ, quæ in voluntate divina conjuncta ſunt ab æterno? quid diſtinguis executionem ab intentione, cum ſanctus Doctor intentionem expreſſe aſſerat? quis ergo non intelligat ipſum non adhæſiſſe Prædeſtinianis hæreticis, nec in antecedente, nec in conſequentiis? Videbor forſan alicui extra chorum ſaltare, ut dicunt. Sed novi, quantam plagam inferunt Eccleſiæ plures, qui ſe dicunt eſſe Thomiſtas, & non ſunt. Hæc in principio hæreſis monenda cenſuimus.

Fauſtus Rhegienſis defenditur. Nec quemquam morari debet Fauſtus aliquando Semipelagianus, quod Lucidum aberrantem ad orbitam reduxerit, cum ſint horæ diei duodecim, & quod homo, qui in una peccavit, aliquando in altera emendat, ſitque in una tenebrio, ac lucifuga, ſit vero in altera lucidus, ac lux in Domino, ut propterea ſancto fine objerit, ac Sanctorum catalogo adſcriptus, D ut divus vocetur ab Eccleſia Rhegienſi, cujus Antiſtes extitit. Unde & ejus ſanctitatis aſſertores ſunt plurimi, nominatim Baronius in appendice tom. 10. necnon Andreas Sauſſajus nunc Epiſcopus Tullenſis in Martyrologio Gallico. Quamvis Joannes Driedo Doctor Lovanienſis in ſuo opere certe eruditiſſimo de *Captivitate, ac redemptione generis humani*, libros Fauſti de gratia Orthodoxos eſſe cenſeat; ac contra errores Lucidi conſcriptos, de quibus infra agetur. Quod hic obiter annotare voluimus propter furentes noſtri temporis contentiones, quæ uſque ad bellum Giganteum pervenerunt ad exturbandos e cœlo divos, ex hac parte Fauſtum, ex altera Prudentium Tricaſſinæ urbis Epiſcopum; Hæreticis ſpectaculum jucundum, ſe dæmonibus, non ita forſan Angelis, ac piis hominibus.

De D. Paulo dicendum eſſet cum aliis, niſi jam in Apparatu p. 1. præoccupaviſſemus, ubi de verbo Dei ſcripto ſuper Epiſt. ad Romanos, & ad Epheſios.

CONCILIUM

Apud CABILONEM

Pro electione Epiſcopi, celebratum ſub Sancto Patiente Archiepiſcopo Lugdunenſi, circa annum 500. & tempore Simplicii Papæ, & Clodovei I.

APollinaris Sidonius lib. 4 Epiſt. 25. ad Domnullum, hoc Provinciæ Lugdunenſis Concilium ab oblivione vindicavit. Nequeo differre, inquit, quin grandis communione te gaudii feſtivus impertiar, nimirum noſſe cupientem, quod pater noſter in Chriſto pariter, & Pontifex Patiens, Cabilonem profectus more Religionis, more ſuæ conſtantiæ fecerit. Cum veniſſet in oppidum ſupraſcriptum: Provincialium Sacerdotum prævio partim, partim comitante collegio, ſcilicet ut municipio ſummus aliquis Antiſtes ordinaretur, cujus Eccleſia diſciplina nutabat. Poſtquam junior Epiſcopus Paulus diſceſſerat, deceſſeratque; exceperunt Pontificale Concilium variæ voluntates oppidanorum, necnon & illa, quæ bonum publicum ſemper evertunt, ſtudia privata; quæ quidem triumviratus accenderat competitorum: B quorum hic antiquam natalium prærogativam reliquus deſtitutus morum dote ructabat: hic per fragores paraſiticos, culinarum ſuffragio comparatos, Apicianis plauſibus ingerebatur: hic apice votivo ſi potiretur, tacita pactione promiſerat, Eccleſiaſtica plauſoribus ſuis prædia fore. Quod ubi viderunt ſanctus Patiens, & ſanctus Euphronius, qui rigorem, firmitatemque ſententiæ ſanioris, præter odium, gratiamque primi tenebant; conſilio cum Coepiſcopis prius clam communicato, quam palam prodito, ſtrepituque deſpecto turbæ furentis, jactis repente manibus arreptum, nihilque tum minus, quam quæ agebantur, optantem, ſuſpicantemque C ſanctum Joannem virum honeſtate, humanitate, manſuetudine inſignem, &c. diſſonas inter partium voces, quæ differebant laudare non ambientem, ſed nec audebant culpare laudabilem, ſtupentibus factioſis, erubeſcentibus malis, acclamantibus bonis, reclamantibus nullis, collegam ſibi conſecravere.

ADDITIO AD CONCILIUM EPAUNENSE,

Celebratum anno 508. tempore Symmachi Papæ, & Clodovei Regis.

OMiſit Canones hujus Concilii Coriolanus, ut qui nihil novi habeant, quod non ſit in Decretis præcedentium ſynodorum: hos tamen exhibent alii Conciliorum collectores, eoſque numero quadraginta, ſed ſilentio prætereunt indictionem ejuſdem Concilii, quam hic addimus repertam inter Epiſtolas Alcimi Aviti.

Avitus Viennenſis Epiſcopus Quintiano Epiſcopo.

DIu eſt, quod rem valde neceſſariam, & non ſine divina inſpiratione a Patribus inſtitutam, aut oblivione, aut occupatione deſeruimus; ſed rumpenda ſunt interdum vincula neceſſitatum, ut aliquando E impleri poſſint a præceptore. Conventus ergo, quos bis per annum a Sacerdotibus fieri ſeniorum cura decreverat, ſi bene perpenditis, utinam vel ſingula per biennia faceremus! Nam & venerabilis Papæ nobis hanc negligentiam ſuccenſentis mordacia mihi nonnunquam ſcripta perlata ſunt. Unde ſupplicat per me, ſi dignamini, Eccleſia Viennenſis, poſcit intermiſſæ conſuetudinis rediviva ſalubritas, quod hactenus infrequentatum torpuit excitari. Juſtum eſt, quod reor, ut conſtitutis prioribus ſub communis præſentiæ opportunitate tractatibus, noſtris ſimul, nobiſque, prout ordo collocutionis invenerit, vel inſinuemus vetera, vel ſi neceſſe eſt, etiam noſtra jungamus. Idcirco cunctos ſimul poſcimus fratres, ut Deo favente octavo Iduum Septembrium in Parochia Epaunenſi adeſſe dignemini. Qui locus, omnium fatigatione perpenſa, conventui ſatis opportunus electus eſt: ſicut & tempus, in quantum poteſt, ab inſtantia ruralis operis

Digitized by Google

operis vacuum, liberiorem cunctis permittit excurſum. Quamquam Eccleſiæ potior cauſa intermitti quaslibet terrarum poſceret actiones. Supplicamus ergo, & queſumus, teſtamur, & obteſtamur, ne quem a diſpoſitione tam ſancta obex ullius excuſationis abducat, ne quem a tali charitatis vinculo nexus temporaneæ neceſſitatis impediat. Sed ſi forte, quod Deus avertat, tanta cuicumque acerbitas corporeæ infirmitatis ingruerit, ut ſpiritale deſiderium carnali vincatur incommodo, duos Presbyteros magnæ, ac probabilis vitæ mandati inſtructione firmatos fratribus pro ſe præſentare procuret. Sed tales dignetur eligere, quos Epiſcoporum Concilio non minus ſcientia, quam reverentia jure faciat intereſſe. Cum quibus delectet Summos Pontifices ferre ſermonem, quos ad definitiones pro Epiſcopo ſuo ſanciendas, ſubſcribendaſque, cum fuerit ſolertia eligi, ſit auctoritas legi. Sed iſtud non extorqueat, niſi ſumma neceſſitas. Cæterum dilectionis fraternæ, ac paſtoralis diligentiæ magnitudo, niſi laboris magnitudine non probatur. Conjicit enim Sanctitas veſtra poſt hoc longum abuſionis noſtræ ſilentium, qualiter aut definiri debeant, quæ Deo præſtante tractanda ſunt, aut quæ definita fuerint, univerſi Eccleſiarum Provinciæ noſtræ miniſtri debeant imitari.

Sententia notanda paſtoribus.

Nota. Obſervat P. Sirmundus, cujus cura, & ſtudio epiſtolæ, & cætera opera Alcimi Aviti prodierunt Anno 1643. falſam videri Epiſtolæ inſcriptionem. Cum enim ad Provinciæ Viennenſis Epiſcopos ſcripta ſit, ut ad Concilium Epaunenſe veniant, quis locus foret Epiſcopo Arvernorum, qui non modo extra Viennenſem Provinciam erat, ſed extra quoque ditionem Burgundionum? Nam ut Agatenſe Concilium eorum tantum fuit, qui Wiſigothorum Imperio parebant, & Aurelianenſe primum eorum dumtaxat, qui ſub Francorum erant poteſtate: ſic ad Epaunenſe ii tantum convenerunt, qui Burgundionum finibus continebantur. Hinc apparet deeſſe hoc loco Epiſtolam ad Quintianum, cujus ſola reſtat inſcriptio. Hujus vero, quam ad Epiſcopos Provinciæ ſcriptam diximus, inſcriptionem deſiderari. Hæc Sirmundus in Notis ad Avitum ad epiſt. 80.

CONCILIUM LUGDUNENSE

Anno Chriſti 517. Hoc Concil. fuit celebratum in Gallia circa an. Chriſti 517. Hormiſdæ Papæ II. Childeberti Regis Franc. VI. contra Stephanum, qui oblitus divinas, & humanas leges, cognatæ ſuæ nefario ſe ſociavit, tempore Sigiſmundi Regis Burgundionum, & Viventioli Epiſcopi Lugdunenſis.

HUjus Synodi ſunt 6. Canones. I. de inceſti crimine, & cauſa Stephani. 2. ut Epiſcopo uno in tribulatione poſito, cæteri compatiantur. 3. ut ſi Rex ab Eccleſia, vel Sacerdotum communione ultro ſe ſuſpenderit, ſancti Antiſtites, abſque ulla dilatione, ſe recipiant in Monaſteriis, nec ullus egrediatur, priuſquam cunctis generaliter fratribus fuerit pax promiſſa, vel reddita. 4. ut nullus alienam parochiam uſurpet, aut ejus ordinationem præſumat. 5. ut nullus in locum viventis Epiſcopi audeat aſpirare. 6. ut obſerventur hi Canones, & Stephanus admittatur ad loca ſancta, uſque ad orationem plebis, quæ poſt Evangelia legitur, mitius cum eo agentes. *Ex codice S. Mariæ Rhemenſis.*

CONCILIUM ARVERNENSE

Pro reſtituendis Parochiis Epiſcopo Rutenorum, tempore Hormiſdæ Papæ, & Childeberti Regis celebratum, circiter Anno Domini 520. ſub Sulpitio Archiepiſcopo Bituricenſi.

DE hoc Concilio Gregorius Turonenſis l. 6. Hiſt. Francorum, num. 38. Theodoſius Rutenorum Epiſcopus, qui Sancto Dalmatio ſucceſſerat, diem obiit, in qua Eccleſia in tantum pro Epiſcopatu intentiones, & ſcandala orta convaluerunt, ut pene ſacris Miniſteriorum vaſis, & omni facultate meliori nudaretur. Verumtamen Transobadus * Presbyter rejicitur, & Innocentius Gabalitanorum Comes eligitur ad Epiſcopatum, opitulante Brunichilde Regina. Sed adſumpto Epiſcopatu, confeſtim Urſicinum Cadurcinæ urbis Epiſcopum laceſſere cœpit, dicens, quia Diœceſes Rutenæ Eccleſiæ debitas retineret. Unde factum eſt, ut, diuturna contentione gliſcente, poſt aliquot annos conjunctus ſit Metropolit. cum ſuis Provincialibus apud urbem Arvernam reſidens, & judicium emanaret: ſcil. ut Parochias, quas numquam Rutena Eccleſia tenuiſſe recolebatur, reciperet, quod ita factum eſt.

* Alias *Trajibaldus.*

Et num. 39. loquens de Sulpitio electo in Epiſcopum Bituricenſem, ait: Hic Synodum illam, cujus ſupra meminimus, pro Parochiis Cadurcinis fieri commonuit.

CONCILIUM TULLENSE,

Celebratum in Gallia, anno Chriſti 550. Vigilii Papæ II. Childeberti Regis Francorum 39.

THeobaldi Regis juſſu, Kalendis Juniis, in Tullenſium urbe habetur propter moleſtias, quas Nicetius Epiſcopus Trevirenſis, ab excommunicatis quibuſdam patiebatur. Hic enim excommunicaverat ob inceſtas nuptias Francos aliquos, quod illi cum ægrius ferrent, & contumelioſius agerent in Epiſcopum, indicta eſt Theobaldi Regis juſſu prædicta Synodus. *Ex codice Rhemenſi.*

CONCILIUM ARELATENSE,

Celebratum in Gallia, anno Chriſti 564. Pelagii Papæ I. Childeberti Regis Francorum 43. ſub Sapaudo Epiſcopo, die 3. Kalendas Julias.

HUjus Synodi ſunt 7. Canones. 1. ut oblatæ ab Epiſcopis Provinciæ ad formam Arelatenſi Eccleſiæ offerantur. 2. ut Monaſteria ei ſubſint Epiſcopo, in cujus territorio ſita ſunt. 3. quod Abbati longius a Monaſterio ſine Epiſcopi permiſſione vagari non liceat. 4. ne Presbyter Diaconum, vel Subdiaconum deponere præſumat. 5. ut Monaſteria ſub cura ſint Epiſcoporum, & Abbatiſſis nihil liceat contra regulam. 6. ut Clericis facultates, quas ab Epiſcopo in uſum accipiunt, deteriorare non liceat. 7. ut Epiſcopus alienum Clericum ſine Epiſcopi ſui epiſtola non ordinet. *Ex codice Eccleſiæ Lugdunenſis.*

CONCILIUM LUGDUNENSE,

Pro puniendis duobus Epiſcopis, tempore Joannis Papæ, & Childeberti Regis Francorum, anno Dom. 571. præſide Sancto Nicetio.

DE hoc Concilio agit Gregorius Turonenſis lib. 5. Hiſtoriæ Francorum, num. 21. Igitur, inquit, contra Salonium, Sagittariumque Epiſcopos tumultus exoritur. Hi enim a ſancto Nicetio Lugdunenſi Epiſcopo educati, Diaconatus officium ſunt ſortiti. Hujuſque tempore Salonius Ebredunenſis urbis, Sagittariuſque Vapigenſis Eccleſiæ Sacerdotes ſtatuuntur. Sed aſſumpto Epiſcopatu in proprium relati arbitrium, cœperunt in pervaſionibus, cædibus, homicidiis, adulteriis, diverſiſque in ſceleribus inſano furore graſſari: ita ut quodam tempore celebrante Vi-

ctore

Digitized by Google

derium, domo abſtulerat, inquireret, judicatum eſt, Tetradia ut quadrupla ſatisfactione ablata reſtitueret, filioſque, quos de Deſiderio conceperat, incertos haberi. Illud etiam ordinantes, ut ſi hæc, quæ Eulalio ſunt juſta, diſſolveret, accedendi in Arvernum licentia præberetur, rebuſque ſuis, quæ ei ex paterna ſucceſſione evenerant, abſque calumnia frueretur. Quod ita & factum eſt.

Nota. Videntur Patres iſtius Concilii æmulari voluiſſe in condemnatione Tetradiæ ad reſtitutionem quadrupli, legem judicialem Judæorum, Exodi 22. *Si quis furatus fuerit ovem, & bovem, & occiderit, vel vendiderit, quinque boves pro uno bove reſtituet, & quatuor oves pro una ove.* Sed & lex de reſtitutione quadrupli apud alias Gentes uſitata fuit, ſicut annotat vir doctiſſimus Joannes *de la Haye*, in commentariis ſuis literalibus, & conceptualibus in Exodum, in expoſitione verſ. 1. dicti capitis, ut ſcilicet metu pœnæ furta impedirentur. Unde cum præcedentibus temporibus malitia Judæorum increſceret, pœna furti aucta fuit a Regibus, ita ut cogerentur ſeptuplum rei furto ablatæ reſtituere. Quod colligitur ex Proverb. 6. cap. *Deprehenſus quoque reddet ſeptuplum, & omnem ſubſtantiam domus ſuæ tradet.* Judæi ſiquidem, ait Carthuſianus ad hunc locum, erant avari, & ideo pœna furti, Exodi 22. aucta fuit a regibus.

CONCILIUM, SIVE POTIUS Conciliabulum Cabilonenſe

Celebratum in Gallia anno Chriſti 601. Gregorii M. Papæ XIV. Clotarii II. 19. Theodorici Regis VIII.

IN quo S. Deſiderius Epiſcopus Viennenſis, Brunechilde Regina inſtigante, quod impios ejus mores liberius argueret, ab Epiſcopatu dejicitur, & proſequentibus Aridio Lugdunenſi Epiſcopo, Conciliabuli præſide, cum Brunechilda, ſubrogatus eſt loco ejus Domnolus, eorumdemque conſilio, Theodoricus anno regni ſui 12. S. Epiſcopum de exilio egreſſum lapidari præcepit: Sic teſtatur *Fredegarius in appendice ad Gregorium Turonenſem.*

CONCILIUM AURELIANENSE

Contra hæreticum quemdam Aſiaticum tempore Vitaliani Papæ, & Dagoberti Regis, circa annum 655.

SUrius in vita ſancti Eligii cap. 35. a beato Audoeno Rothomagenſi Epiſcopo duobus libris conſcripta, poſt narrationem martyrii Martini Papæ, ſic habet.

Per idem fere tempus, quo apud urbem Romam hæc geſta ſunt, quidam hæreticus pulſus a partibus tranſmarinis in Gallias venit. Moxque ſe conferens ad civitatem, quæ olim Hedua, nunc Auguſtodunum vocatur, cœpit tam caute, quam fraudulenter ſua nefanda dogmata prodere. Quod cum in Palatio ad aures Eligii perveniſſet, cœpit vigilanter (uti ſemper in ejuſmodi rebus ſollicitus erat) cum Audoeno, & cæteris viris catholicis tractare, quomodo hanc peſtem palam omnibus manifeſtatam detegerent: nec deſtitit Epiſcopos commovere, & optimates, quouſque juſſu Principis Sacerdotale Concilium apud Aurelianenſem urbem congregaretur. Ubi eo, quem diximus, hæretico in medium deducto, conabantur eum docti quique diverſis modis interpellare, ſed nullo poterant genere concludere. Tanta quippe dicendi arte objectis quæſtionibus occurrebat, ut ubi maxime putaretur conſtrictus teneri, ibi cen anguis lubricus quibuſdam foraminibus dilapſus, eorum ſe fronti opponeret. Cumque nullo genere a quoquam poſſet concludi, aut ſuperari, extitit quidam ex noſtris pro Dei providentia doctiſſimus Epiſcopus, nomine Salvius, qui ita ei in omnibus obviavit, ut ingens ea cauſa noſtris fieret gaudium, & expectatio. Omnes enim ejus verſutias, & artes, quas ille nunc occulere, nunc etiam diſſimulare conabatur, frequenti diſputatione palam funditus detexit. Sicque adverſus eum omnium Epiſcoporum ſententia prolata, & per ſingulas civitates ſuper ejus nomine decretis conſtitutis, cum ea, qua par erat, ignominia, & dedecore, e finibus Galliæ eliminatus eſt.

[Margin: *S. Salvius Ambian. Epiſc.*]

De eodem Concilio fit mentio in vita Sancti Audoeni in Menſe Auguſto apud eumdem Surium, qui eam ex Fridegodo Sancti Odonis Diacono ſtylo tantiſper correcto exhibet. Ubi prædictus hæreticus vocatur impii dogmatis aſſertor, ac ex Aſia pulſus, perfidus Apoſtata: cumque a Beatis Eligio, ac Audoeno convictus fuiſſet, ii tamen modeſtiæ cauſa ejus victoriæ palmam Beato Salvio Epiſcopo, & martyri conceſſerunt.

ANNOTATIO.

HÆreticum illud dogma Monothelitarum, qui unam dumtaxat in Chriſto voluntatem admittebant, itaut divina ſola voluntas ageret, nihil humana voluntas, unde ſequebatur Chriſtum, ut hominem, nihil meritum fuiſſe, aut non ſatisfeciſſe, voluiſſe in Galliam invehere, ex eo fit probabile, quod tunc temporis maxime vigeret in Oriente, unde profectus erat, hæc hæreſis: nam & Martinus Papa, quod ei obniteretur maxime, ea de cauſa in exilium amandatus fuerat, ac multa indigna paſſus Conſtantinopoli ſatagente Imperatore, ac Paulo Patriarcha Conſtantinopolitano eadem hæreſi infectis. Laudandus autem zelus Sanctorum Epiſcoporum Audoeni, & Eligii, qui diligenter malo exorienti ſeſe oppoſuerunt, memores illius dicti Cantic. 2. *Capite nobis vulpes parvulas, quæ demoliuntur vineas, nam vinea noſtra floruit.* Quæ eſt vox ſponſi præcipientis ſponſæ ſuæ, & filiabus Jeruſalem, Sanctis videlicet Doctoribus, vel animabus fidelibus, ut hæreticam pravitatem in ipſo initio debellent, ne robuſta facta validius Eccleſiam impugnet. Non ait, occidite, & extinguite, ait Ludovicus a Ponte lib. 5. in Cant. exhor. 33. §. 2. ſed *capite*, prius enim ſunt rationibus capiendi, ut in illis extinguatur hæreſis, deſtruaturque aſtutia vulpina, & adunentur Eccleſiæ. Quod ſi adhuc rebelli obſiſtant contumacia, ſeparandi ſunt ab Eccleſia cenſurarum gladio, &c. conſulto autem dicit, *capite nobis parvulas*, nam hæreſes in ſuo exordio, dum adhuc parvulæ ſunt, facilius capiuntur, & citius extinguuntur. At ſi grandeſcunt, & multiplicantur, plureſque ſui ſimiles filios generant, difficile evelluntur. Cur vero per vulpes intelligantur hæretici, non una ratio eſt. Vulpes doloſum eſt animal, & fraudulentum, in ſpecubus, & cavernis habitans, nec recto, ſed tortuoſo incedens itinere, ait Bruno Aſtenſis in 2. caput Canticorum, ideoque deſignat hæreticos, & ſchiſmaticos. Vulpes ſemper tortuoſis anfractibus currunt, & hæretici ſimulati, ficti, vafri. Vulpes animal callidum, ait Delrio in 2. caput Canticorum. Quid hæreticis in libidinem projectius? ita fit, ut videas Bezam, cum tres ſucceſſive duxiſſet mulieres, primam ob opus, ſecundam ob opes, tertiam ob opem, ut dictitabat, cum ſenio infirmaretur, etiam ætate decrepita laſcivire, & cubilibus vacare, ut non cum Satyris modo ſemper expeditos, ſed & cum vulpe libidinis inſtrumenta illis oſſea quis queat ſuſpicari. Vulpes ubi minxerit, locum ſterilem facit; hi vero ubi virus ſuum effuderint, virtutes omnes depereunt. Vulpes, ait Divus Ambroſius in cap. 7. Lucæ, nunquam manſueſcunt; ſic hæretici ſemper feroces in Eccleſiæ filios, ac vix unquam corriguntur.

[Margin: *Hæretici vulpes.*]

CON-

Digitized by Google

CONCILIUM NANNETENSE

Celebratum in Gallia anno Chriſti 658. Vitaliani II. Papa juſſu, & ejuſdem Pontificatus II. Clodovei 11. Regis 15.

REfert Flodoardus lib. 11. hiſt. cap. 7. *B. Nivardus Epiſcopus Rhemenſis cum ex communi conſenſu totius Concilii Præſulum Galliæ Nannetis Romani Pontificis juſſione exhibiti, Rege favente, reſtruxiſſet Eccleſiam Monaſterii, ſuper ripam Matronæ fluminis in loco nuncupato Villari dudum ſiti, ſed a barbaris diruti, & ab eo conſtructa hac funditus excidiſſet Eccleſia, in alio loco rurſus ab ipſo conſtructa, rurſus traditur corruiſſe, ſed poſtea idem Præſul ſuccidi ſylvam jubens in honorem Sanctorum Apoſtolorum, ibi conſtruxit Eccleſiam, & ubi reſediſſe columbam cælo lapſam viderat, altare inſtituit, collectiſque ſervis Dei, Monaſterium ordinavit.*

CONCILIUM AUGUSTODUNENSE

Anno 670. tempore Adeodati Papæ II. Theoderici Regis IV. & Sancti Leodegarii, Auguſtodunæ civitatis Epiſcopi.

HUjus Synodi ex antiquiſſima collectione Canonum e Bibliotheca Eccleſiæ Andegavenſis producuntur Canones aliquot, qui omnes ad vitam Monaſticam ſpectant, inſcribunturque Canones Auguſtodunenſes S. Leodegarii Epiſcopi. Hortantur ad omnia ſervanda regulæ S. Benedicti. Sic enim & numerus Monachorum augebitur, & mundus omnis per eorum orationes aſſiduas malis carebit contagiis.

CONCILIUM VERMERIENSE

Celebratum in Gallia anno Chriſti 752. Stephani II. Papæ 1. Pipini Regis 1. & eodem præſente, apud Vermeriam Palatium.

In tom. 2. Conc. Gal. &c P. Syrmond.

HUjus Synodi ſunt Canones 21. qui omnes verſantur circa matrimonium. 1. ſcilicet de conjugiis in tertio, & quarto gradu. 2. de eo, qui cum uxoris ſuæ filia carnale commercium habuit. 3. quod relictam Sacerdotis uxorem ducere non liceat. 4. de fœminis ſponte, vel invite, vel ſine virorum conſenſu velatis. 5. de eo, cui mortem uxor cum aliis machinata eſt. 6. de ingenuo, qui ancillam duxit pro ingenua, & de ingenua, quæ ſervo nupſit pro ingenuo. 7. de ſervo, qui ancillam ſuam concubinam habuit, & illa relicta, Domini ancillam vult ducere. 8. Servus a Domino libertate donatus, ſi poſtea cum ejus ancilla mœchatur, cogi poteſt, ut uxorem illam habeat. 9. de muliere, quæ virum ſuum in alio pago ſequi non vult. 10. de filio, qui cum noverca mœchatus eſt. 11. de eo, qui cum privigna, vel cum uxoris ſorore mœchatur. 12. de eo, qui cum duabus ſororibus dormierit. 13. qui ancillam volens uxorem duxit, cum ea permaneat. 14. ut ab Epiſcopis vagis Presbyteri non ordinentur. 15. Presbyter degradatus poteſt in neceſſitate baptizare. 16. ne Clerici arma gerant. 17. de muliere, quæ viri impotentiam cauſatur. 18. de eo, qui cum uxoris ſuæ conſobrina mœchatur. 19. de ſervo, & ancilla, ſi per venditionem ſeparentur. 20. ut Chartularius, qui cum ancilla fornicatur, eam libertate donatam uxorem habere cogatur. 21. qui uxorem velari permiſit, aliam ne ducat.

CONCILIUM GALLICUM

Habitum tempore Stephani Papæ III. & Pipini Regis Francorum, Anno 755. pro reformanda diſciplina.

HOc Concilium nobis ſuppeditavit, quiſquis ille eſt, qui in fronte Capitularium Caroli Magni, &c. congeſſit teſtimonia aliquot Francorum, quæ extant in editione Pariſienſi anno 1640.

PRÆFATIO.

HIc (inquit ille) quia meminimus, Benedictum Levitam in præfatione, &c. dicere, Pipini ſe quædam capitula inſeruiſſe collectioni ſuæ, viſum eſt non incongruum, & alia quædam ejuſdem Pipini adjicere, quæ in antiquiſſimo codice poſt Synodum Sveſſionenſem ſub Childerico Rege ante Vernenſem, anno 755. a nobis reperta ſunt, ſæculi quidem infelicitatem redolentia, necdum tamen quod ſciamus edita. Sic igitur habuit exemplar.

Incipiunt Capitula de alia Synodo ſub ipſo Domino Rege Pipino facta.

1. SI homo inceſtum commiſerit de iſtis cauſis, de Deo ſacrata, aut commatre ſua, aut cum matrina ſua ſpirituali de fonte, & confirmatione Epiſcopi, aut cum matre, & filia, & duabus ſororibus, aut cum fratris filia, aut ſororis filia, aut nepte, aut cum conſobrina, atque ſobrina, aut cum amita, aut matertera, de iſtis capitulis pecuniam ſuam perdat, ſi habet: & ſi emendare ſe noluerit, nullus eum recipiat, nec cibum ei donet; & ſi hoc fecerit, 60. ſol. Domino Regi componat, uſque dum ſe ipſe homo correxerit. Et ſi pecuniam non habet, ſi liber eſt, mittatur in carcerem uſque ad ſatisfactionem: ſi ſervus, aut libertus eſt, vapuletur plagis multis. Et ſi Dominus ſuus permiſerit eum in tale ſcelus cadere, ipſos 60. ſolidos Domino Regi componat.

2. De Eccleſiaſticis vero ſi bona perſona fuerit, perdat honorem ſuum: minores vero vapulentur, aut in carcere recludantur.

3. De Presbyteris, & Clericis ſic ordinamus, ut Archidiaconus Epiſcopi eos ad Synodum commoneat, una cum comite: & ſi quis contempſerit, Comes eum diſtringere faciat, ut ipſe Presbyter, aut defenſor ſuus 9. ſolidos componat, & ad Synodum eat, & Epiſcopus ipſum Presbyterum juxta Canonicam auctoritatem dijudicare faciat: ſolidi vero 60. de ipſa cauſa in ſacello Regis veniant. Et ſi aliquis per violentiam Presbyterum, aut Clericum ut inceſtuoſum contradixerit, tunc Comes perſonam per fidejuſſores poſitam ante Regem faciat una cum miſſo Epiſcopi venire, & Dominus Rex diſtringat, ut cæteri emendentur.

4. De Teloneis ſic ordinamus, ut nullus devictualia, & carnalia, quod abſque negotio eſt Teloneos, non prehendat: de ſummis vero ſimiliter ubicumque vadunt, & de peregrinis ſimiliter conſtituimus, qui propter Dominum ad Romam, vel alicubi vadunt, ut ipſi per nullam occaſionem ad pontes, & ad excluſas, aut navigio non detineantur propter ſcripta ſua: Nullus peregrino calumniam faciat, nec ullum Telonium ei tollat. Et ſi aliquis hoc comprobaverit, de 60. ſolidis 30. illi concedimus, & alii in ſacello Regis veniunt.

5. De moneta conſtituimus, ut amplius non habeat in libra penſante, niſi 22. ſolidos, & de ipſis 22. ſolidis monetarius accipiat ſolidum unum, & aliud alius Domino, cujus ſunt, reddat, ut immunitates conſervatæ ſint.

6. De juſtitia facienda. Ut omnes juſtitiam faciant

ed by Google

ciunt tam publici, quam Eccleſiaſtici. Et ſi quis homo ad palatium venerit pro cauſa ſua, & ante ad illum Comitem non innotuerit in malo ante Racemburgos hoc ſuſtinere noluerit, quod ipſi ei legitime judicaverint, ſi pro ipſis cauſis ad palatium venerit, vapuletur: & ſi major perſona fuerit, Regis arbitrium erit. Et ſi reclamaverit, quod legem ei non indicaſſent, tunc licentiam haberet ad palatium venire pro ipſa cauſa: & ſi ipſos convincere poterit, quod legem ei non indicaſſent, ſecundum legem contra ipſum emendare faciant. Et ſi Comes, & Racemburgi ei convincere potuerint, quod legem ei indicaſſent, & ipſe hoc recipere noluerit, hoc contra ipſos emendare faciat.

7. Similiter de Eccleſiaſticis, ſi ad palatium venerint de eorum cauſa ſibi reclamare, niſi ſuper ſeniore, vapulentur, niſi ſenior hujus pro ſua cauſa tranſmiſerit.

Ad hoc Concilium revocamus ea, quæ leguntur in libro de vita, & paſſione ſancti Auſtremonii primi Arvernorum Pontificis, cap. 14. Inter Francorum reges unum divina ſublimitas prælegit Pipinum cognomine, qui, ſicut Titan ſuo jubare, laticomorumque vibratione, tetrum tegimen nebularum faceſſit, & detegit: ita ſuo auxilio, & labore nocuum deſtruxit, & proficuum, imo ſalutiferum cultum auxit. Qui venerandus Rex, nimiumque ſolers, & induſtrius Deo gratam juſſit aggregari Synodum, in qua fuere præſules clariſſimi, & Comites innumeri. Cum his ergo jam dictis Rex plurima, prout divina ſublimitas conceſſit, de fide ſanctæ Trinitatis contra Deo contrarios hæreticos diſputavit, & incorrigibiles quoſque de ſuo regno cum ſuis complicibus exturbavit.

CONCILIUM NARBONENSE

Tempore Adriani Papæ, & Caroli Magni celebratum Præſide Deſiderio, anno Domini 788. contra Felicem Urgelitanum.

FRagmentum hujus Concilii inſeruit in ſuis Monumentis Linguæ Occitanæ, libro 5. in Danielis Archiepiſcopi vita Guillielmus Catel Senator Toloſanus. In quo tantum fit mentio quorumdam judiciorum de finibus parochiæ, ſeu diœceſis Narbonenſis. Ac fini actus additur.

Quod ſi laica poteſtas ex hoc ſe per atrocitatis violentiam miſcuerit, niſi a temeraria præſumptione ſe citiſſime ſubtraxerit ſatisfaciendo, quod deliquit, digna ultione totius anathematis ſit undique, & ubique multatus, Domini Jeſu Chriſti authoritate, & noſtra vigente. Ut autem hoc noſtræ firmitatis decretum certiorem obtineat roboris vigorem, manus noſtræ ſubſcriptione illud roborari volumus in Chriſti nomine.

Daniel Dei miſeratione Narbonenſis Metropolitanæ Eccleſiæ Epiſcopus, hujus decreti inſtitutionem ſubſcripſi. Ego Eliſantus primæ ſedis Arelatenſis Epiſcopus, confirmavi. Ego Deſideratus Dienſis Epiſcopus, ſubſcripſi. Ego Salieus Arauſienſis Epiſcopus, ſubſcripſi. Ego Arruſo Toloſanæ ſedis Epiſcopus, confirmavi in Dei nomine. Donadeus Vvapacenſis Epiſcopus. Ego Francolinus Conſeranenſis Epiſcopus, ſubſcripſi. Ego Lupus Cavalionenſis Epiſcopus, ſubſcripſi. Ego Armudus Ucetienſis Epiſcopus, ſubſcripſi. Ego Hiſcepio Carcaſſenſis Epiſcopus, ſubſcripſi. In Chriſti nomine Magnicus Epiſcopus Attenſis, ſubſcripſi. Vviterineus Nemauſenſis confirmavi. Felix Epiſcopus Urgelitanæ ſedis, ſubſcripſi. Ego Bonitus Vacentinæ ſedis Epiſcopus, ſubſcripſi. Ego Juſtus Agatenſis Epiſcopus, ſubſcripſi. Ego Adaulphus Termidenſis Epiſcopus, ſubſcripſi. In Chriſti nomine Vvendarius Helnenſis Epiſcopus, ſubſcripſi. Ego Fervidei Barchinonenſis Epiſcopus. Ego Aribertus Antipolitanæ ſedis Epiſcopus, ſubſcripſi. Ego Joannes Curelacenſis Epiſcopus, ſubſcripſi. Ego Joannes Madalonenſis Epiſcopus. Ego Aſmarius Urcanilienſis Epiſcopus. Abraham Commenſæ ſedis Epiſcopus. Ego Bagambaldus Diaconus {Diaconenſis vocatus Epiſcopus, ſubſcripſi. Ego Amatus Carpentinenſis Epiſcopus. Ego Anſebrandus Diaconus ad vicem Landeberti Eglinenſium Epiſcopi, ſubſcripſi. Ego Dominicus indignus Preſbyter ad vicem Vvlſegurii ſedis Biterrenſis Epiſcopi, ſubſcripſi. Ego Arrico Cancellarius, ac indignus Preſbyter hoc decretum ſcripſi die, anno, quo ſupra.

Quia porro hoc Concilium Narbonenſe maxime contra hæreſim Felicianam habitum eſt, qua ſub novis terminis Neſtorianiſmus reviviſcebat, pauca quædam hic libet ſubjicere ad majorem lucem hic afferendam. Ac primo Eginhardus de Geſtis Caroli Magni, ad Annum 792. *Orgelis eſt civitas in Pyrenæi montis jugo ſita, cujus Epiſcopus nomine Felix Natione Hiſpanus ab Elipando Toleti Epiſcopo per literas conſultus, quid de humanitate Salvatoris Dei, & Domini noſtri Jeſu Chriſti ſentire deberet, utrum ſecundum id, quod eſt, homo proprius, an adoptivus Dei Filius credendus eſſet, ac dicendus: valde incaute, ac inconſiderate, & contra antiquam Catholicæ Eccleſiæ doctrinam adoptivum non ſolum pronunciavit, ſed etiam ſcriptis ad memoratum Epiſcopum libris pertinaciſſime pravitatem opinionis ſuæ defendere curavit.* Hujus rei cauſa ductus ad Palatium Regis, qui tunc apud Reginum Bajoariæ civitatem, in qua & hyemaverat, reſidebat. Ubi congregato Epiſcoporum Concilio auditus eſt, & erraſſe convictus ad præſentiam Adriani Pontificis Romam miſſus: ubi etiam coram ipſo in Baſilica beati Petri Apoſtoli hæreſim confeſſus eſt, atque abdicavit. Quo facto ad civitatem ſuam reverſus eſt. Cæterum teſtatur Baronius ad Annum 794. Elipandum Toletanum Epiſcopum in errore obfirmatum numquam quieviſſe, donec reverſum Felicem ad Orthodoxos, revocarit ad caſtra impietatis, & potentius armarit ad prælium, & exacuerit diligentius ad certamen. Unde & factum eſt, quod refert Jonas Aurelianenſis lib. 1. adverſus Claudium Epiſcopum Taurinenſem, Felicem in Septimania, quæ alias dicitur Gothia, eſtque hodie Provincia Aluxitane, tunc ſubdita Narbonenſi Archiepiſcopo, errorem ſuum ſeminaſſe: *Emerſit*, inquit, *ex eadem Hiſpania, tempore ſanctæ memoriæ Caroli piiſſimi, atque inviſtiſſimi Auguſti, quidam Felix nomine, actu infelix, Urgelitanenſis civitatis Epiſcopus, qui juncto ſuo ſcelerato errori Elipando Toletanæ urbis Epiſcopo, ſecundum humanitatem non eſſe proprium Filium Dei, ſed adoptivum prædicare auſus eſt, & hac virulenta doctrina utramque Hiſpaniam magna ex parte infecit. Deinde Apoſtolorum Actus imitari volentes, cum ipſi non Apoſtoli eſſent, ſed præcones eſſent hoſtis antiqui, unuſquiſque ſeparatim diverſas Provincias eadem inſana ſua doctrina imbuendas appetivere ..... Porro idem Felix cum multis apud Septimaniam eundem hauſtum peſtiferum propinarit.* Ex quibus conjici poteſt, hoc Concilium Narbonæ habitum fuiſſe, ut occurreretur malo in Provincia graſſanti. Huic autem interfuiſſe Felicem apparet ex ſubſcriptionibus Epiſcoporum, inter quos reperitur, unde & ibidem palinodiam recantaſſe, ſicut Romæ jam fecerat coram Summo Pontifice, veriſimile eſt; neque enim ſi impœnitens perſeveraſſet, paſſi fuiſſent Epiſcopi, ut ulli actui Synodali cum ipſis ſubſcripſiſſet: Porro ſi idem judicium ferendum eſt de Felice, & Elipando, in hunc errorem ambo prolapſi ſunt ex conſuetudine cum Mahumetanis, ex quibus (inquit Baronius ad Annum 794.) ita humiliter ſentire de Chriſto, ſecundum humanitatem, infelix Elipandus exiſtimatur, inducens fortaſſe in animum, ſi hoc evincere potuiſſet, conjungere ſimul Mahumetæos, & Chriſtianos in unam fidem. Quod annotatum volumus, ut pacifici hujus temporis (ita enim ſeſe nuncupant) quo nomine inſigniti ſunt alias quidam hæretici, qui conci-

Elipandus.

Conditio pacis cum hæreticis.

cilizre volebant Eutychianos cum Catholicis cum aliquo fidei Catholicæ detrimento) caveant ſibi in tam magno opere, ne quicquam detrahant de fidei Catholicæ articulis, ut ipſe novus Neſtorius. Hæretici enim, ut redeant ad Eccleſiam, legem debent ab ea accipere, non ipſi præſcribere. Vide, quæ dicta ſunt in claſſe præcedenti in Concilio Francofordienſi.

ADDITIO

AD CONCIL. THEODONIS VILLÆ,

Seu Tionvillæ, tempore Leonis III. & Caroli Magni, celebratum Anno Dom. 805.

HAnc additionem deſumpſimus ex libro ſexto Capitulorum Caroli Magni, cap. 225. cui Capiti hic appoſitus eſt titulus.

CAPITULARIUM DOMINICUM. Anno Incarnationis Domini noſtri Jeſu Chriſti 806. *ad Theodonis villam, & Anno Imperii Dom Caroli VI.*

1 UT Lectiones diſtincte in Eccleſia legantur.

2 De cantu. Ut ſecundum ordinem, & morem Eccleſiæ Romanæ fiat cantus.

3 De Notariis. Ut unuſquiſque Epiſcopus, & Abbas, & ſinguli Comites ſuum Notarium habeant.

4 De cæteris diſciplinis Eccleſiæ. Ut ſecundum Canones, vel Regulam fiant.

5 De Medicinali arte. Ut infantes hanc diſcere mittantur.

6 De Eccleſiis ſine honore manentibus, abſque officiis, & luminariis, & de his, qui decimas aſſumunt, & de Eccleſiis non curant, ut omnimodis emendetur, & de Altaribus, ut non ſuperflua ſint in Eccleſia.

Nota. Hi Canones ſex etſi a Benedicto Levita collecti ſint, qui congeſſit, digeſſitque capita trium ultimorum librorum Capitularium, quinti ſcilicet libri, ſexti, & ſeptimi cum additionibus adjunctis: inveniuntur tamen in Appendice prima appoſita ad librum quartum eorumdem Capitularium per Anſegiſum Archiepiſcopum Senonenſem collectorum.

Capitularium Dominicum, ideſt faſciculus Capitum, ſeu Canonum, quos Dominus Carolus Magnus ordinavit, ſeu inſtituit, aut approbavit in Conventu Theodonis villæ.

Ut non ſuperflua ſint. Videtur hoc Canone præcipi, ut non plura Altaria in Eccleſiis erigantur, quam quæ neceſſaria ſint pro Miſſarum celebratione, ita ut nullum ſit, in quo ordinarie per ſingulos dies Sacrificium non offeratur. Ea de re agitur in Concilio Aquenſi Anno 1585. celebrato, cap. De Altari, ubi prohibet nimiam Altarium frequentiam, tum ne Sacerdotes ſe invicem interturbent inter celebrandum, tum ne convenientia illis deſint ornamenta. Vide infra illud Concilium.

Lorris.

CONCILIUM Apud LAURIACUM in pago Andegavenſi.

Anno 843. *Greg. IV. Papa XVI. Caroli Calvi IV.*

HUjus ſunt quatuor capitula. 1. de eo, qui Eccleſiaſticam auctoritatem contemnit. 2. de eo, qui contra regiam dignitatem egiſſe comprobatur. 3. de eo, qui poteſtati Regiæ non obtemperat. 4. de eo, qui adverſus hæc capitula prævaricatur. Placet eos omnes anathematizari, *apud Sirmondum*.

CONCILIUM THEODONIS VILLÆ.

Sub Drogone Metenſi, Anno Domini 844.

IN loco, qui dicitur Judicium, quando tres Fratres glorioſi Principes, Hlotarius ſcilicet, Hlodouvicus, & Carolus ſimul convenerunt anno Chriſti 844. Sergii II. Papæ I. ejuſdem Caroli Calvi V. Cui Synodo Drogo Metenſis Epiſcopus præſedit eorundem regum conſenſu, qui ejuſdem Synodi capitula 6. de mutua charitate Principum, de Eccleſiaſtica, & Monaſtica diſciplina approbarunt, & ſe ſervaturos promiſerunt, ut Monaſteria laicis conceſſa, religioſis deinceps viris, ſeu fœminis committantur. Ut locorum religioſorum, quæ laici tenent, curam interim, & providentiam Epiſcopi gerant. *Ibidem*.

CONCILIUM VERNENSE

Vernon.

Anno Chriſti 844. *ſub eodem Pontifice, & Rege, cui præſedit Ebroinus Pictaverum Epiſcopus, & Vvenilo Senonum Archiepiſcopus, necnon Hlodouvicus Sancti Dionyſii Abbas, & Hincmarus poſt Rhemorum Epiſcopus.*

HUjus Synodi habentur Canones 12. Videlicet. 1. Ut cultum Dei Rex omnibus præferat, & miſericordiam cum juſtitia, & judicio conſervet. 2. Ut mittantur a Rege Legati, qui ſcelerum patratores, & Apoſtolicæ diſciplinæ contemptores coerceant. 3. Ut Religioſi, & idonei viri dirigantur, qui Monaſteria ſcrutentur, in quibus collapſa eſt diſciplina. 4. Ut Monachi vagi ad ſua loca revertantur, & profugi, vel rejecti corrigantur. Item de clericis Eccleſiarum ſuarum deſertoribus. 5. De iis, qui Sanctimonialibus illicite miſcentur. 6. De ſponſa ab altero capta, & de pœna captoris. 7. De Sanctimonialibus, quæ Religionis cauſa virilem habitum ſumunt, vel crines attondent. 8. Ut Epiſcopi, qui ad bellum non eunt, homines ſuos alicui ex fidelibus Regis committant. 9. Ut Rhemorum Eccleſiæ Paſtore diu deſtitutæ quamprimum præficiatur Epiſcopus. 10. Ut in Eccleſia Aurelianenſi ratam rem eſſe permittat Agii Epiſcopi. 11. De prælatione Drogonis expectandum videri Epiſcoporum Galliæ, Germaniæque conventum, & conſenſum. 12. Ut Eccleſiis reſtituantur loca, & prædia Eccleſiaſtica, quæ laici poſſident.

CONCILIUM CARISIACENSE Prius

Annales Bertiniani.

Contra Godeſcalcum Monachum, præſide Hincmaro Archiepiſcopo Rhemenſi, temp. Caroli Calvi an. 849.

DE hoc Concilio ſic habent annales Bertiniani, quos reperias tom. 3. Hiſt. Francorum, ad an. 849. Godeſcalcus Gallus quidam Monaſterii Ordacenſis, parœciæ Sueſſionicæ Monachus, & Presbyter ſcientia tumidus, quibuſdam ſuperſtitionibus deditus, Italiam ſpecie religionis aggreſſus, inde turpiter ejectus, Dalmatiam, Pannoniam, Noricamque adorſus, quædam noſtræ ſaluti valde contraria, præcipue ſub nomine prædeſtinationis, peſtiferis dictis, & ſcriptis adſtruens, in præſentia Ludovici Germanorum Regis Epiſcopali Concilio detectus, atque convictus (nempe in Concilio Moguntino, cui præerat Rabanus Archiepiſcopus) tandem ad Diœceſeos ſuæ urbem Metropolim Rhemorum, Durocortorum nomine, cui Hincmarus vir venerabilis præſidet, redire compellitur, quatenus illic dignum ſuæ perfidiæ (deſunt aliqua) ſtrenuiſſimus cultor Carolus advocato Ss. memoratæ Diœceſeos Epiſcoporum conventu, ſuis adſpectibus præſentari decrevit. Quo perductus publice flagellatus, libroſque ſuarum aſſertionum igni cremare compulſus eſt. Hæc ibi, ex quibus intelligimus a Concilio Moguntino damnatum Godeſcalcum miſſum fuiſſe ad proprium Archiepiſcopum in vinculis, ut in eum animadverteret, eumque ſic in officio

officio contineret, ne amplius perverſæ doctrinæ prædicatione turbas in Eccleſia excitaret, aut ullos ab antiquæ fidei tramite avocaret. Quod cum audiiſſet Rex Galliæ Carolus Calvus, qui tum placitum habebat Cariſiaci, ideſt, Conventum ex Epiſcopis, ac quibuſdam nobilibus laicis conſtatum ad providendum rebus ſæcularibus regni, ac jura reddenda populis, deſiderio pacis Eccleſiaſticæ in regno ſuo, hominem videre voluit, ac illius negotium per Hincmarum, ad quem ejus cauſa devoluta erat, aliosque Epiſcopos præſentes terminari, qui idcirco in placito Concilium habuerunt, ad ſola Eccleſiaſtica tractanda ſeorſim ab aliis congregati, ſicque ad eorum tribunal ſiſtitur GODESCALCUS, præſentibus ibidem multis Abbatibus, interrogaturque, ut fieri ſolet in hujuſmodi cauſis, primo de iis, quæ ſpectabant ad mores, tum de iis, quæ ſpectabant ad doctrinam. Qua de cauſa nimirum egreſſus eſſet e Monaſterio ſine venia ſuperiorum, quænam eſſet hæc nova doctrina de prædeſtinatione, de libero arbitrio, de morte Chriſti pro paucis hominibus, quam cum ſcandalo multorum in variis locis evulgare auſus eſſet, a quonam accepiſſet magiſtro? Hoc enim maxime percontandum eſt a novellis Doctoribus, ac qui nova, & a veritate aliena ingerunt auditoribus ſuis, ſi nempe valeant cum Apoſtolo dicere 1. Cor. 11. *Ego enim accepi a Domino, quod & tradidi vobis.* Ad quæ cum reſponderet ille omnia ſua eſſe Divi Auguſtini, ac multos ejus textus proferret, ex quibus librum ſuum, quem præ manibus habebat, totum ferme, ac integrum compleverat: contra vero urgerent contra eum, non hanc fuiſſe mentem D. Auguſt. nec totius Eccleſiæ, textus ab ipſo prolatos non recte ab ipſo intelligi, aut corruptos eſſe, ac depravatos, jam ante ipſum, Lucidum Presbyterum in ſimilibus quæſtionibus deceptum eſſe, ac errores revocaſſe, idem ipſe faceret, ſi bene ſibi conſultum eſſe vellet, non ſe ejus perditionem, ſed pœnitentiam, & converſionem exoptare. Homo ſui ſenſus tenaciſſimus, ut eſt omnis hæreticus, ac nonniſi valde mediocriter rerum Theologicarum peritus, ut qui vix annum unum Theologiæ lectionibus excipiendis impendiſſet, cum non poſſet reſpondere iis, quæ ſibi cum aliquo fervore objiciebantur, e gradu patientiæ dejectus eſt, ac in voces plures calumniarum erupit, quibus Epiſcopos judices ſuos palam affecit, ut ex hoc appareret hominem eſſe obſtinatiſſimum, ac conclamatæ malitiæ. Hinc ergo deventum eſt ad ſuffragia, & ad judicium contra ipſum, quod datum eſt conforme regulæ ſancti Benedicti, quam ipſe profeſſus fuerat cap. 28. Si quis frater frequenter correptus pro qualibet culpa, ſi excommunicatus non emendaverit, acrior ei accedat correctio, id eſt, ut verbum vindictæ in eum procedat. Ubi advertit Joannes Caramuel, pœnam verberum vocari acriorem excommunicatione Monaſtica, non vero vocari majorem, quia hæc pœna major eſt illa. Hinc dictum, aut dicterium illius Veneti, qui in diſſidio reipublicæ ſuæ cum ſummo Pontifice Romano, cum ad patibulum duceretur, quod Romano Pontifici adhæreret contra edicta reipublicæ, ex adſpectu patibuli reſiluit a ſententia, dicens ſe malle per annum excommunicatum eſſe, quam per ſemihorulam ſuſpenſum. Sed id obiter.

Godeſcalcus interrogatur.

Pœnæ excommunicationis.

Eccleſiaſtica ſententia in pertinaciſſimum Godeſcalcum propter incorrigibilem obſtinationem illius in Synodo apud Cariſiacum habita a duodecim Epiſcopis Eccleſiaſtico vigore prolata.

Frater Godeſcalce, ſacroſanctum Sacerdotalis miniſterii officium, quod irregulariter uſurpaſti, & in cunctis moribus, ac pravis actibus, atque perverſis doctrinis, ut hactenus abuti non pertimuiſti, judicio Spiritus ſancti, cujus gratiæ munus eſt ſacerdotale officium, per virtutem ſanguinis Domini noſtri Jeſu Chriſti, noveris tibi eſſe, ſi quomodo ſuſcepiſti, ſublatum, & ne ulterius eo fungi præſumas, penitus interdictum. Inſuper quia & Eccleſiaſtica, & civilia negotia contra propoſitum, & nomen Monachi conturbare contemnens, jura Eccleſiaſtica præſumpſiſti, duriſſimis verberibus te caſtigari, & ſecundum Eccleſiaſticas regulas ergaſtulo retrudi authoritate Epiſcopali decernimus, & ut de cætero doctrinale tibi officium uſurpare non præſumas, perpetuum ſilentium ori tuo virtute æterni Verbi imponimus.

Hæc ſententia confeſtim exequutioni demandata eſt, ac verberatus acriter Godeſcalcus per Monachos ſui ordinis, donec compelleretur librum ſuum in ignem conjicere, deinde in carcerem detruſus eſt, ac ex ſententia Epiſcoporum eum Hincmarus cuſtodiendum accepit, *ne*, inquit in epiſt. quæ eſt 24. ad Egilonem Archiepiſcopum Senonenſem, *aliis ſua perverſa doctrina noceret, qui ſibi prodeſſe nolebat.* Ubi etiam teſtatur ſe ſcripſiſſe ad Summum Pontificem Nicolaum, qualis eſſet ejus doctrina, & utrum vellet ut ei licentiam ad eum eundi daret, aut alteri ex ejus juſſione commendaret, metuens ſine authoritate Synodorum duarum definitionem diſſolvere, eum liberum dimittendo ex propria voluntate. In eadem epiſtola conqueritur, quod multos fautores haberet, inter cæteros Prudentium Tricaſſinum Epiſcopum, qui in annali geſtorum regum Franciæ ad annum 849. ſcripſerat ad Nicolaum ſummum Pontificem de gratia Dei, & libero arbitrio, de veritate geminæ prædeſtinationis, & de ſanguine Chriſti, ut pro omnibus fuſus ſit catholice decernere, nempe ut intelligebat, ad mentem ipſius Godeſcalci. Quare rogat præfatum Egilonem, qui Romam proficiſcebatur, ut id ſuggerat domno Apoſtolico, ne ſcandalum, inquit, in Eccleſia oriatur, quaſi ipſe, quod abſit, talia, ſicut Godeſcalcus, ſentiat. Denique ait, plura vobis de ipſo Godeſcalco ſcribere poteram, quam pernicioſus ſit, & multo magis noxius erit multis, ſi ab ipſa cuſtodia fuerit abſolutus: quia pro certo talia dicit, & talia facit, in quibus evidenter cognoſcitur, aut dæmoniacus eſſe, aut maniaticus, & ſcitis quoniam mania eſſe non ſolet abſque dæmone. Ac poſtquam expoſuit, ut omnia ad vitam commoda ei ſuppeditentur, non ſecus ac aliis Monachis, addit: Sed poſtquam in eamdem manſionem intravit, non ſolum corpus lavare noluit, verum nec manus, nec faciem. Antea enim, ſicut illi teſtantur, inter quos converſatus erat, turpiſſimus erat, & nunc in ſua turpitudine manet. Et ſciatis, quia maxima nauſea in iſta Eccleſia commovebitur, ſi ad Synodum venire juſſus fuerit, aut de ipſa cuſtodia abſolutus extiterit. Quæ non pro me dico, quia inde mihi nulla alia cura eſt, niſi pro aliis, ſed vos probabitis me verum dicere. Tales enim ſurgent, qui adhuc latent. Hæc ſunt, quæ inter cætera hoc prius Concilium Cariſiacenſe ſequuta ſunt, duæ enim diſtinctæ Synodi in diverſis annis habitæ ſunt, quas in unam confuſas apud antiquos ſcriptores, ac etiam in ſecundo tomo Conciliorum Galliæ, diſtinguere docuerunt noſtri ſæculi controverſiæ, ac antiquorum librorum recentes editiones, ac maxime Annalium e Monaſterio ſancti Bertini erutorum.

Epiſtola Rabani Archiepiſcopi Moguntini ad Hincmarum.

EX lib. de Prædeſtinatione Hincmari cap. 2. habemus exemplar litterarum Concilii Moguntini, & Epiſcoporum, aliorumque catalogum, qui in hac Synodo interfuerunt.

Reverendiſſimo fratri, & Conſacerdoti Hincmaro Archiepiſcopo.

Rabanus, ſervus Chriſti, & ſervorum ejus in Domino ſalutem.

Notum ſit dilectioni veſtræ, quod quidam Monachus Gyrovagus, nomine Godeſcalc, qui ſe aſſerit Sacerdotem in veſtra parochia ordinatum, de Italia venit ad nos Moguntiam novas ſuperſtitiones, & no-

noxiam doctrinam de Prædeſtinatione Dei introducens, & populos in errorem mittens.

Dicens, quod prædeſtinatio Dei ſicut in bono ſit, ita & in malo. Et tales ſint in hoc mundo quidam, qui propter prædeſtinationem Dei, quæ eos cogat in mortem ire, non poſſint ab errore, & peccato ſe corrigere, quaſi Deus feciſſet ab initio eos incorrigibiles eſſe, & pœnæ obnoxios in interitum ire. Hanc ergo opinionem nuper in Synodo apud Moguntiam habita nuper audientes, & incorrigibilem eum reperientes, annuente, atque jubente piiſſimo Rege noſtro Ludovico decrevimus, eum cum pernicioſa ſua doctrina damnatum remittere ad vos. Quatenus eum recludatis in veſtra parochia, unde primum inordinate receſſit, & non ſinatis eum amplius errorem docere, & ſeducere populum Chriſtianum, quia jam multos ſeductos, ut audivi, habet, & minus devotos erga ſuam ſalutem, qui dicunt: Quid mihi proderit laborare in ſervitio Dei? quia ſi prædeſtinatus ſum ad mortem, nunquam illam evadam: ſi autem male egero, & prædeſtinatus ſum ad vitam, ſine ulla dubitatione ad æternam requiem vado. Hæc ergo paucis vobis ſcripſimus intimantes qualem ejus doctrinam reperimus; vos etiam valebitis de ore ejus, quid ſentit, plenius audire, & quid inde agendum ſit, juſte decernere. Dominus omnipotens ſanctitatem veſtram bene valentem, & pro nobis orantem in æternum conſervare dignetur.

Pruſſus doctrinæ Godeſc.

Interfuerunt huic Synodo, ut refert inde Hincmarus cap. 2. libri ſui poſterioris de prædeſtinatione, Vvenilo Senonenſium Archiepiſcopus, Hincmarus Rhemorum Epiſcopus, Folcoinus Morinenſium Epiſcopus, Teudericus Cameracenſium, Hrotddadus Sueſſionicæ civitatis, Ragenarius Ambianenſium, Imo Noviomagenſium, Erpoinus Sylvanectenſium, Lupus Catalaunenſium, Irminfridus Belvacenſium, Pardalus Laudunenſium, Teutboldus Lugdunenſium, & Lingonicæ civitatis Epiſcopus, Geſnobrius Turonenſium Provinciæ Epiſcopus, Rigboldus Rhemorum Chorepiſcopus, Vvitao Cameracenſium Chorepiſcopus, & alii, qui nunc Dei gratia Epiſcopi ordinati, tunc autem jam dictæ Synodo cum Epiſcopis ſuis ſecundum morem fuerunt. Vvenilo ſcilicet tunc cum Patre ſuo Ragenario, nunc autem Rothomagenſis Archiepiſcopus, Æneas Notarius ſacri Palatii, & modo Pariſiorum Epiſcopus, Iſaac Diaconus Parduli, & nunc Lingonicæ civitatis Epiſcopus. Sed & venerabiles Abbates Synodo ipſi interfuere Ratbertus Corbejæ, Bavo Orbacis, & Halduinus Altivillaris Monaſterii, aliique Domini Sacerdotes, ac Diaconi. Vvlfadus quoque Rhemorum Metropolis Oeconomus, & Rodoaldus Archidiaconus cum aliis ſequentibus Cleri ordinibus. In quorum præſentia idem Godeſcalcus, ſicut & in Moguntia civitate inventus hæreticus, atque incorrigibilis, honore Presbyterali, quem per Rigboldum Rhemorum Chorepiſcopum, cum eſſet Sueſſionicæ Parochiæ Monachus, inſcio civitatis ſuæ Epiſcopo, uſurpaverat potius, quam acceperat, abjectus, & pro ſua irrevocabili contumacia ſecundum leges, & Agathenſes Canones, ac regulam ſancti Benedicti, ut improbus, virgis cæſus, ſicut decreverant Germaniæ Provinciarum Epiſcopi, ne aliis noceret, qui ſibi prodeſſe nolebat, ergaſtulo eſt retruſus. Sed ne ſolus periret, ſibi conſentientes cœperunt undecumque exſurgere, & pravam ab illo vulgatam doctrinam & verbo, & ſcripto diſſeminare, &c.

CONCILIUM POSTERIUS Cariſiac.

Contra Godeſcalcum, habitum tempore Nicolai II. & Caroli Calvi, anno Dom. 853.

IN priori Concilio Cariſiacenſi damnatus erat Godeſcalcus in propria perſona, non erant vero notati in particulari articuli doctrinæ ejus, unde multi putabant ſibi licitum illam defendere, cum non pateret, quid in illa hæreticum eſſet, ac inde turbæ, & diſſidia naſcebantur; quare multi expetebant, ut terminarentur quæſtiones illæ Theologicæ, &, quid expreſſe tenendum eſſet, definiretur. Sicut vidimus in diebus noſtris factitatum eſſe, cum Janſenii Ipreſis Epiſcopi liber inſcriptus Auguſtinus damnatus eſſet per Urbanum VIII. Summum Pontificem, non deſignatis in ſpecie illius hæreſibus: etſi enim talis damnatio ſuſpectam redderet doctrinam illius libri, quia tamen bona in libris malis mixta ſunt, non ſufficiebat ad continendos multorum ſpiritus doctrinis novis adhinnientes, ideo opus fuit, ut primum tentaretur in facultate Theologiæ Pariſienſi quarumdam propoſitionum cenſuram edi, ac confirmari, quod cum irrito conatu factum fuiſſet ob tumultus ab illius diſcipulis excitatos, eædem propoſitiones delatæ ſunt ad Summum Pontificem Innocentium decimum, a quo tandem poſt diuturnum, & ſedulum examen die 31. Maji anno 1653, nono ſui Pontificatus emanavit conſtitutio, qua declarantur, & definiuntur quinque propoſitiones in materia fidei: Ita in hoc Concilio Cariſiacenſi quatuor propoſitiones declaratæ ſunt, ac definitæ erroribus Godeſcalci contrariæ. Sunt autem hæ ſequentes, ut patet ex laudatis antea annalibus Bertinianis ad annum 853. Carolus inde ad Cariſiacum veniens cum quibuſdam Epiſcopis, & Abbatibus Monaſticis quatuor capitula edidit, & propria ſubſcriptione reprobavit, Quorum

4. Capitula contra Godeſcalcum.

Primum eſt. Neminem prædeſtinatum ad pœnam, unamque eſſe Dei prædeſtinationem, quæ aut ad donum pertinet gratiæ, aut ad retributionem juſtitiæ.

Secundum. Liberum arbitrium, quod in primo homine perdidimus, nobis præveniente, & adjuvante gratia Dei redditum.

Tertium. Velle Deum generaliter omnes homines ſalvos fieri, licet non omnes ſalventur.

Quartum. Chriſti ſanguinem pro omnibus fuſum, licet non omnes paſſionis myſterio redimantur.

CONTROVERSIA.

EX his definitionibus intelligere debemus, quæ fuerit doctrina Godeſcalci, circa quam ferventior tunc temporis erat contentio. De qua Hincmarus epiſtola alia ad Egilonem Archiepiſcopum Senonenſem, quæ eſt 25. inter ejus opuſcula, & Epiſtolas tom. 2. operum illius. Si aliquis vos interrogaverit de Godeſcalci doctrina, unde vobis jam quædam ſcripſi, hanc eſſe interroganti reſpondere poteſtis, ſicut & verba, & ſcripta illius demonſtrant. Dicit enim Deitatem ſanctæ Trinitatis trinam eſſe, ſicut ſunt tres ſanctæ Trinitatis perſonæ. Dicit ita geminam eſſe Dei prædeſtinationem, ut ſicut Deus quoſdam ad vitam æternam, ita quoſdam prædeſtinarit ad mortem æternam. (intellige hoc ſine præviſis malis meritis) 3. Dicit, quod non vult Deus omnes homines ſalvos fieri, ſed tantum eos, qui ſalvantur, &c. Quia ſi vult, quod non poteſt, omnipotens non eſt. 4. Dicit, quod non pro totius mundi redemptione, ideſt non pro omnium ſalute, & redemptione Dominus, & Salvator noſter ſit crucifixus, ſed tantum pro his, qui ſalvantur. 5. Dicit deponens ſententiam Apoſtoli Petri (2. Petri 2.) *eum, qui emit eos Dominum negantes*. Baptiſmi, inquit, Sacramento eos emit, non tamen pro iis crucem ſubiit, neque mortem pertulit, neque ſanguinem fudit. Ex quibus mortiferis capitulis quanta exitioſa prodeant, Catholicus, & literatus quiſque conſpicere poteſt. Quæ tota epiſtola fuſius enarrat, ut de his moneret ſummum Pontificem Egilo. Sed & idem Hincmarus tom. 1. in libro de Prædeſtinatione ejuſdem errores coacervatione multorum teſtimoniorum refellit, ac eoſdem ab ipſo Godeſcalco in ejus

ejus libris aſſertos oſtendit, quod tunc non deeſſent, A qui hanc eſſe ejus doctrinam negarent, ſicut & hoc tempore factum eſt, dum ageretur de damnandis quinque propoſitionibus Janſenianis, quibus doctrina Godeſcalci (excepto errore de Trinitate) renovabatur, novis ejus diſcipulis, aut novitiis contendentibus has non eſſe apud Janſenium, & quibuſdam ex illis diſtinguentibus inter doctrinam, & ſenſum Janſenii, ut quamvis concederent eſſe ſecundum ejus doctrinam, non tamen eſſent ſecundum illius ſenſum, ac mentem: ac ideo poſtulantibus, ut ſummus Pontifex declararet expreſſe, damnaſſe ſe illas in ſenſu, ac mente Janſenii, quaſi non poſſent poſtea novis ſubterfugiis uti, ac calumniari ſummum Pontificem, quod de re occulta, ac pure interiori judicaſſet: B aut cuivis licitum foret quamlibet erroneam doctrinam verbis expreſſis docere, modo diceret ſe non habuiſſe in illis verbis malam mentem, qualis per ea indicatur: ſicut ſi aliquis alium vocaret animal, excipiens ſe per illud nomen intelligere præſtantiſſimum quippiam.

Godeſcal. & Janſenii comparatio.

Porro quod de errore circa myſterium Trinitatis ſiluerit Concilium, ratio eſt, quod nullus eſſet, qui hunc tueretur errorem, ex quo pluralitas deorum inducebatur: ſicut nec omnes errores Janſenii per conſtitutionem Innocentii decimi notati ſunt, ut propterea in ea conſtitutione poſt damnationem quinque propoſitionum addiderit hæc verba: Non intendentes tamen per hanc declarationem, & definitionem ſuper prædictis quinque propoſitionibus approbare ullatenus alias opiniones, C quæ continentur in prædicto Libro Cornelii Janſenii: Sæpe enim accidit, ut qui vel in uno doctrinæ Catholicæ articulo aberrat, contempta ſemel antiquæ traditionis regula, præceps feratur in devia quæque, cum unus error gradus ſit ad alium, una lis fomitem ſuppeditet alteri, & abyſſus abyſſum invocet.

Ad majorem autem elucidationem horum quatuor capitulorum, advertenda ſunt nonnulla, ne relinquatur locus aliquibus dubitandi.

1. Eſt, quod dicitur in primo capitulo, neminem eſſe prædeſtinatum ad pœnam, unamque eſſe prædeſtinationem, non id ita intelligendum eſſe, ut nemo reprobatus ſit a Deo: eſſet enim error maximus, ſed non eſſe reprobatum eo ſenſu, quo Prædeſtinatiani, & inter eos Godeſcalcus docebant, ſcilicet ex abſoluta Dei voluntate, quaſi ex mero beneplacito quoſdam ab æterno voluiſſet damnare, alios D ſalvare, nullo habito intuitu ad eorum opera. Volebant autem illi prædeſtinationem ad bonum, & malum, ad vitam, & mortem ſic eſſe activam, ut idem eſſet in Deo prædeſtinare ad aliud, ac illud efficere, cum Deus non faciat omnia, quæ præſcit, ſed quæ prædeſtinaret: unde res evenire aliter non poterat, qui ſenſus tunc erat manifeſtus. Atque, ut ait Hincmarus l. de prædeſtinatione cap. 19. qui hoc ſenſu unam dicunt eſſe prædeſtinationem (ſicut initio docebat Godeſcalcus) tam vitandi ſunt Eccleſiæ, ut ſi fieri poteſt, ſicut de leproſis ſignificantibus hæreticos legitur, longius remoti magno clamore Chriſtum interpellent, & cum aliis turbis non comprimant, de quibus legitur Luc. 17. *Qui ſteterunt a longe;* quare poſtea Godeſcalcus emendatius loqui volens, unam quidem eſſe E dixit, ſed duplam, quæ & ad bonos, & ad malos extenderetur, ſub verborum argutiis lites renovans. Unde poſtea diſputatum eſt, an prædeſtinatio dici poſſet gemina, ſicut charitas, in quantum extenditur ad Deum, & proximum; qua de re legendus Hincmarus ibidem.

2. Quod dicitur liberum arbitrium in primo homine perditum nobis præveniente, & adjuvante gratia redditum eſſe, id dici contra Godeſcalcum, qui ſentiebat nullam relictam eſſe homini facultatem ad bene operandum. Per gratiam vero, ſi cui daretur, neceſſitatem invehi ad bene operandum, unde non remaneret libertas indifferentiæ ad bonum, & malum: at contra determinat Synodus, mediante gratia Dei præveniente, & adjuvante, reſtitui liberum indifferentiæ arbitrium, cum gratia illa non ſic neceſſitet voluntatem, quin illi poſſit reſiſtere, ac aliquando reſiſtat; quæ eſt doctrina Catholicorum contra hæreticos. Hoc fit evidens ex his Hincmari verbis in l. de prædeſt. cap. 31. Secundum capitulum in ſynodo apud Cariſiacum habita, nos de gratia, & libero arbitrio ex ſanctorum Patrum dictis excerpſimus; de quo priſci dixerunt Prædeſtinatiani, quod liberum arbitrium in homine nihil ſit, ſed *ſive ad bonum, ſive ad malum prædeſtinatio Dei in omnibus operetur. Quoniam Deus tale in hominibus plaſmet arbitrium, quale eſt dæmonum, quod proprio motu nihil aliud poſſit, niſi velle malum*.

3. Circa tertium capitulum, Deum velle omnes homines ſalvos fieri, intelligendum eſſe de voluntate complacentiæ, & antecedenti, inquantum ab æterno gratiſſimum Deo fuiſſet nullum a gloria excludi, ſi nullus defuiſſet gratiæ ſuæ. Quæ voluntas complacentiæ, & antecedens an fuerit in Deo actu, & formaliter, an tantum virtualiter, argumentum eſt diſputationis inter Theologos Scholaſticos. Cæterum quod quiſpiam idem aſſerat de omnibus hominibus ſine exceptione de voluntate abſoluta ad gloriam æternam ſingulorum, parum convenire videtur cum illo Pſalmiſtæ verſu, *omnia, quæcumque voluit, fecit*. Pſal. 113. Niſi ſequamur explicationem D. Bonaventuræ in 1. ſent. diſt. 46. art. 1. quæſt. 1. ubi docet per illud, Deum velle omnium ſalutem, connotari in omnibus ordinationem ad ſalutem æternam tum ex parte naturæ datæ, tum ex parte gratiæ oblatæ. Dedit enim, inquit, Deus naturam, ſecundum quam eum poſſent cognoſcere, & cognitum quærere, & quæſitum invenire, & invento inhærere, ac per hoc ſalutem obtinere. Gratiam ſimiliter obtulit, dum filium miſit, & obtulit, cujus pretium omnium ſaluti ſufficit. Leges etiam, & mandata tribuit ſalutis, & oſtendit. Ipſe etiam præſto eſt omnibus inquirentibus, & prope eſt omnibus invocantibus eum. Velle ergo hominem antecedenter ſalvare, eſt ordinatum ad ſalutem, & volenti pervenire non deeſſe. Unde velle antecedenter ſalvare non connotat ſalutem, ſed ordinabilitatem ad ſalutem, &c. Huic reſponſioni magis conſonant Magiſtri. Hæc Seraphicus Doctor, cujus ſententiam non pauci amplectuntur.

4. Circa quartum capitulum, quod eſt de morte Chriſti pro omnibus, licet non omnes redimantur, multum proderit intelligere varios eſſe fructus crucis, ac varios gradus redemptionis hominum, quos neſcio quo inſtinctu in primis noſtris opuſculis diſtinguere conabamur, & cuilibet apertos, ac manifeſtos reddere, antequam de Janſenio, qui Prædeſtinatianorum cineres revocavit, quicquam rumor ſparſiſſet, ejuſque larvatus Auguſtinus in theatro Eccleſiæ prodiiſſet, ipſam hæreſim cædentes, antequam oriretur: & licet in libro de beneficio crucis, ſeu articulis diſputatis de gratia non pauca de iis evulgaverimus, proderit tamen hic aliqua refricare ad majorem perſpicuitatem obſcuræ hujus quæſtionis. Dicimus igitur tres eſſe gradus redemptionis humanæ per crucem, & paſſionem. Primus eſt, redemptio ab impotentia ſalutem conſequendi per adjutoria ſufficientia undique conceſſa ex merito ſanguinis Chriſti. Secundus eſt, redemptio a peccato ipſo per gratiæ ſanctificantis infuſionem. Tertius, redemptio a pœnis, & miſeriis per gloriæ aſſequutionem, qui gradus duplex dici poteſt ratione duplicis beatitudinis, animæ ſcilicet per viſionem Dei, & corporis per reſurrectionem. Sic igitur ſe habet redemptio humana, ut quamvis non omnes homines redempti ſint quoad tertium gradum, nec quoad ſecundum, quia non omnes ſunt beati, aut juſtificati, omnes tamen redempti

3. gradus redemptionis.

pti ſunt de facto quoad primum gradum, quia impotentia aliquid agendi ad ſalutem conducens, invecta generaliter in omnibus per prævaricationem Adami, ablata eſt merito paſſionis Chriſti, cujus virtute dantur omnibus media ſufficientia ad ſalutem, niſi per homines ſteterit, & data ſunt omnibus hominibus, qui ante paſſionem Chriſti ab initio vixerant, ut explicat Proſper l. 2. de vocatione gentium cap. 3. juxta doctrinam ſanctorum Patrum, qui id diſerte docuerunt, ut non niſi ex ignorantia rerum Theologicarum quidam irrideant, quod dicitur, Chriſtum etiam mortuum fuiſſe pro iis, qui ante ejus mortem vixerant, & mortui fuerant, atque etiam damnati, ut inter eos Judas inter poſtremos, ad quem etiam pertinent illa verba Matth. 26. *Hic eſt calix ſanguinis mei, qui pro vobis, & pro multis effundetur in remiſſionem peccatorum*; nam inter eos Judas aderat. Vide, quæ dicta ſunt in Controverſiis Concilii Trident. Claſſe 3. Nec morari debet quoſdam, quod videantur plures ſic obdurati in peccato, quaſi eſſent a Deo derelicti, nullaque gratia adjuti, ſicque carere omni facultate revertendi ad Deum per fidem, aut pœnitentiam. Non enim unquam carent gratia, & facultate, ſine qua non poſſint converti, etſi cum ea non ſint de facto convertendi, quia viatoribus ſemper eam miſericordiam ex merito paſſionis exhibet Deus, qua ſufficienter eis aſſiſtit: quia pro extremo ſaltem virium adorando poſſent peccati indulgentiam conſequi, ut in hoc differentia ſit viatorum ab iis, qui tranſierunt terminum, ait orthodoxe Adrianus in 4. ſent. ubi tractat de ſacramento Pœnitentiæ. Ac pro hujus clariori intelligentia ſolerter advertit, quod regulariter homines onus intenſi, & profundi cogitatus refugiunt, & a pondere gravi humeros ſubtrahunt, leve autem libenter ſubeunt. Paucos invenies, inquit, qui ad extremum virium aliquid faciunt. Ideo ſi debeant ad Deum carnalia (ideſt peccatores) corda converti, opus eſt plus quam ſufficienti gratia, ſed abundanti, & quæ onus in parte magna alleviat. Hanc ſcilicet gratiam abundantem ob hominum mala merita quaſi indignis ſæpe ſubtrahit, ut ſint ab iis, quaſi vulnerati dormientes in ſepulchris, quorum non eſt memor amplius, quia de manu ſua repulſi ſunt, Pſal. 87. hinc Propheta: Quærite Dominum, dum inveniri poteſt, invocate eum, dum prope eſt, Iſai. 55. propter quod ſemper cum Propheta orandus eſt Dominus, Ne projicias me in tempore ſenectutis, cum defecerit virtus mea, ne derelinquas me, Pſ. 60.

Adrianus.

Atque hæc de quatuor capitulis, quæ tunc multi impugnaverunt, ut Prudentius Tricaſſinus Epiſcopus: alius etiam ſcriptor, qui ſub nomine Eccleſiæ Lugdunenſis ſibi authoritatem aliquam conciliare voluit. Atque etiam Concilium Valentinum, quod ex minus diligenti diſcuſſione ſenſuum, qui iis inerant, ea rejicit cap. 4. propter quod ne ingrati eſſent huic beneficio quidam novi confratres, ac ſodales Godeſcalcani, illud æneis tabulis ſculpi curarunt, unde illius imaginem papiraceam quandoque licuit intueri inter plures imagines ad parietes palatii Pariſienſis affixas, quæ a tranſeuntibus emerentur die feſto, licet iſtud Concilium iis non ita faveat, quin etiam cap. 5. ipſum jugulet his verbis. *Firmiſſime tenendum ex ipſa multitudine fidelium, & redemptorum alios æterna ſalute ſalvari, quia per gratiam Dei, in redemptione ſua fideliter permanent: alios, quia noluerunt permanere in ſalute fidei, quam initio acceperunt, redemptioniſque gratiam potius irritam facere prava doctrina, vel vita, quam ſervare elegerunt, ad plenitudinem ſalutis, & ad perceptionem æternæ beatitudinis nullo modo pervenire.* Ex quibus verbis multa liceret inferre, ſed nobis certos limites præfigimus. Qui plura de his capitulis deſiderat, Cellotium poteſt adire in hiſtoria Godeſcalci lib. 4. per plura capita, cum totus ſit in hoc opere ad purgandas corruptelas, quibus nonnulli hanc hiſtoriam ſæculi noni depravare conati ſunt.

CONCILIUM VERMERIENSE ſub Vvenilone Senonenſi,

Verberie.

Sub anno 853. Leonis Papæ, & Caroli Calvi tempore.

HAbentur tres definitiones hujus Synodi. 1. Herimanno Epiſcopo Nivernenſi, ubi convaluit ab infirmitate, in qua ſæpe ineptire, & quædam ad naufragium rerum Eccleſiaſticarum agere indiſcuſſe ſolebat, Eccleſiæ diſpoſitio reſtituta eſt. 2. Monaſterium Lebraha, quod juris erat S. Dionyſii Contrado in precariam dari vetitum fuit. 3 Capitula in ſynodo Sueſſionenſi propoſita ſunt relecta, & probata.

CONCILIUM LINGONENSE

Langres.

Apud Audemantunum Lingonum a Remigio Lugdunenſi tempore Nicolai Papæ II. & Caroli Calvi Regis Galliæ anno 859.

IN hoc Concilio partim correcta, partim imminuta ſunt decreta Concilii Valentini, de quo ſupra in claſſe præcedenti actum eſt, quodque lumen affert huic Concilio, ſicut & quod dictum in Concilio Tullenſi. Specialiter hic juvat annotare canonem decimum hujus Concilii, quo patet ſtudium Epiſcoporum pro Scholis, & Univerſitatibus,

Can, 10. Lingonenſis Concilii.

Ut Scholæ ſanctarum ſcripturarum, & humanæ quoque litteraturæ, unde annis præcedentibus per religioſorum Imperatorum ſtudium magna illuminatio Eccleſiæ, & eruditionis utilitas proceſſit, deprecandi ſunt pii principes, & omnes fratres, & Coepiſcopi noſtri inſtantiſſime commonendi, ubicumque omnipotens Deus idoneos ad docendum, id eſt fideliter, & veraciter intelligentes donare dignatur, conſtituantur undique Scholæ. Scilicet, ut utriuſque eruditionis, & divinæ ſcilicet, & humanæ in Eccleſia Dei fructus valeat accreſcere. Quia, quod nimis dolendum eſt, & pernicioſum maxime, divinæ ſcripturæ verax, & fidelis intelligentia jam ita dilabitur, ut vix ejus extrema veſtigia reperiantur. Et idcirco ingenti cura, & ſtudio remedium procurandum eſt,

CONTROVERSIA.

COntroverſiam hujus Concilii, ac elucidationem abunde ſuppeditat Ludovicus Cellotius lib. 5. in hiſtoria Godeſcalci l. 4. ubi inter alia ait: Quæ, inquam, & qualia ediderunt capitula? Valentina retractata, & correcta. Primo in numero: nam Valentiæ tria ſupra viginti, apud Lingones non plura ſexdecim decreta ſunt. Iſtud tolerabile, cum e multis certa quædam eligere liberum habuerint, quæ majori Concilio exponerent ad confirmationem. Secundo in innovatione, eſt enim illa novitas, eoſdem Epiſcopos e ſuperiori ſuo Concilio multos detrahere canones, multos de novo adjicere. Neque hoc admodum reprehenſioni videtur obnoxium, quippe quod libertati concederetur. Sed prudentiæ, zelique fuerat de prioribus eligere meliora, & ad inſtructionem Dominici populi maxime conducentia, cum videamus omiſſa ex Valentinis pulcherrima, & utiliſſima: conſervata ex adverſo contentionis, & rixarum pleniſſima, quæ maxime ſuppreſſa oportuit, ut docuit eventus. Tertio in

Digitized by Google

in ipſius Valentini textus mutatione, quam in præcipuis duobus canonibus oſtendo. Nam e canone quarto detracta eſt quatuor capitulorum Cariſiacenſium cenſura, & aucta ſyllogiſmorum Scoticorum atrocioribus verbis reprehenſio. Eam mutationem non tacet Hincmarus, ubi canonem hunc quartum ſibi poſt Concilium Tullenſe aliter traditum ſcribit, quam acceperat poſt Valentinum lib. de prædeſt. cap. 30. &c. Factæ ſunt igitur Ebboni, & bonis patribus Valentinis ſecundæ cogitationes ſapientiores, atque, ut recte judicat poſt Uſſerium, præſes diſſertator, ne rex ipſe Carolus Calvus, qui quatuor illis capitulis ſubſcripſerat, & Hincmarus, qui eorum author erat, contentionis, & querelæ occaſionem ſumerent, abſtinendum clauſula illa, quaſi non neceſſaria cenſuerunt. Et ut juſta quidem mutatio, ſed male facta contra regulas Eccleſiaſticas, quæ vetant cujuſvis Concilii decreta, niſi a majore Concilio reſcindi.

Honeſtius agitur cum Hincmaro.

Fuit, inquis, ipſorum opus canon Valentinus; cur ergo refingendi poteſtatem negas artificibus? audio, & hæc levitas eſt in curſu, præpropere nulla juſta cauſa mutare ſententiam, convellere decretum: quod ſi maturo ante conſilio latum fuit, cur modo ſupprimitur? ſin temere, cur tunc temporis factum? Livoris, & odii eſt, quod Valentini Cariſiacos damnarunt levitatis, & temeritatis, quod Lingonenſes Valentinis, hoc eſt, ſibi ipſis fuerunt oppoſiti, nihilominus, ſi poteſt vitiorum juſta eſſe defenſio aliqua, caute, & prudenter feciſſe Lingonenſes arbitror. Habebant enimvero in conſpectu tres Hincmari libros omnium manibus expoſitos, pro capitulis Cariſienſibus contra cenſuram Valentinam fortiter dimicantes. Reperturi erant in Tullenſi Concilio Hincmarum, & ejus doctrinæ faventes plurimos, viſuri regem, & Epiſcopos Synodi Cariſiacenſis auctores, probatoreſque, quibus capitulorum quatuor damnationem in os impingere, non inurbanum tantum, ſed etiam periculoſum videbatur. Aliud quippe eſt, membranæ omnium patienti muta verba committere, aliud contradicturis coram audacter ingerere. Et quotidie videmus iſtos ſine adverſario Thraſones Alexandrum inter pocula debellantes, qui ad primum adverſariæ tubæ bombum pallent, & tremunt totis artubus, leones in pace, in bello cervi. Timuit ergo capitulis ſuis Ebbo, ſi damnaret aliena: percepit animo, quod evenire potuit, acciditque revera, & craſſam oſtenſionem ſuſtulit, quo noceret callidius.

Hæc ibi Cellotius, & plura inſultando patribus Lingonenſibus, qui, ſi vera fuiſſet cenſura capitulorum Cariſiacenſium per Valentinos patres, quovis metu depoſito, obfirmato ad fidem Catholicam tuendam animo, vel uſque ad martyrium, ſi neceſſe foret, debuerunt generoſi illi cenſores Valentini damnationem illorum in tanto, tamque propinquo trium regnorum Concilio, Tullenſi ſcilicet, etiam invitis rege Carolo Calvo, & Hincmaro, cæteriſque factioſioribus Epiſcopis procurare, &c.

CONCILIUM SUESSIONENSE,

Anno Chriſti 866. juſſu Papæ Nicolai, pro cauſa Vulfadi, & aliorum clericorum diſcutienda, non definienda, tempore Caroli Calvi.

IN alia Synodo Sueſſionenſi Hincmarus, qui Ebboni ſucceſſerat in Archiepiſcopatu Rhemenſi, adhuc vivo, & ſuperſtiti, ordinatos ab ipſo Ebbone poſt depoſitionem ſuam exauthoraverat, quaſi nihil recepiſſent ſacrum in ordinatione facta ab Epiſcopo depoſito. Oppoſuerunt ſe illi clerici, & ad Pontificem appellaverunt, qui Concilium iſtud Sueſſionenſe anni 1553. abrogavit: ac cum ob eam cauſam tumultuarentur in Gallia, ſeu quod diſputaretur, an tempore illius ordinationis Ebbo jure in ſedem ſuam reſtitutus fuiſſet, an tantum de facto, ſeu quod etiam alii revocarent in dubium, an invalidæ eſſent ordinationes a depoſito Epiſcopo factæ, cum ſpectent ad poteſtatem ordinis, reſcripſit Nicolaus Papa ad Herardum Archiepiſcopum Turonenſem, præcepitque, ut niſi Hincmarus Vulfadum,alioſque clericos ab Ebbone ordinatos ſuis gradibus ultro reſtituat, Concilium Sueſſione ad 15. Calendas Septembris convocetur, ac in eo varia rei momenta examinentur, atque ad ipſum mittantur, nihil definiendo.

Variis affectibus agitabatur Hincmarus; nam ſi ratas habet ordinationes Ebbonis, in cujus locum ſuffectus erat, metuendum illi occurrebat, ne ipſi ab Epiſcopatu Rhemenſi decedendum eſſet: non enim duo legitimi Epiſcopi in eadem ſede ſimul eſſe poſſent: aliunde quæſtio erat obſcura tunc temporis, nondum diſcuſſa per Thomiſtarum, ac Scotiſtarum clariſſima ingenia, quid eſſet in Epiſcopo poteſtas ordinis, ac juriſdictionis, & quis utriuſque effectus? Quare ſeu vere, ſeu ficte (quis poſſit decernere?) Hincmarus dicebat ſe non poſſe ſine authoritate Concilii rem tantam definire, an ab ordinum exercitio dimittendi eſſent ordinati ab Epiſcopo ſemel legitime depoſito, quamvis variantibus rerum humanarum negotiis, ac in regnantium viciſſitudinibus ſedem ſuam recuperaſſe videri poſſet. Idcirco ſummus Pontifex, ſi permaneret hæc Hincmari ambigua fluctuatio, Concilium hoc congregari juſſit: atque ut Hincmarus ad Concilium, ſic Concilium ad ſummum Pontificem difficultatis definitionem revocavit. Qui (is tunc erat Adrianus ſecundus, mortuo interim Nicolao) perpenſis rerum momentis, de quibus ad eum ſcriptum fuit, Vulfadum Abbatem, ac ſocios reſtitui juſſit, benigne, ac devote acquieſcente Hincmaro. Extant plura acta ad hoc Concilium ſpectantia tom. 3. Conciliorum Galliæ Sirmundi, atque etiam in prætermiſſis in hoc tom. 3. ad calcem ejuſdem. Interfueruntque Epiſcopi plurium provinciarum.

CONCILIUM TRICASSINUM.

Troye.

Juſſu Nicolai primi, ab iiſdem Epiſcopis, qui præcedenti anno apud Sueſſiones convenerant, celebratum anno Chriſti 867. pro eadem cauſa ordinatorum ab Ebbone.

DUm Romam mittuntur acta diſcuſſionis cauſæ ordinatorum ab Ebbone, interim moritur Nicolaus Papa, cujus ſucceſſor Adrianus ſecundus, his perpenſis, ſcribit pro reſtitutione illorum ordinatorum, concedit quoque pallium Vulfado, qui ad Eccleſiæ Bituricenſis thronum, volente rege Carolo, promotus fuerat. Sicque finem accipit gravis illa Controverſia de ordinatis ab Ebbone, Hincmaro benigne, ac devote definitioni ſedis Apoſtolicæ acquieſcente. Quamvis ob hanc rem Ebbonem juniorem Epiſcopum Gratiapolitanum infenſiſſimum adverſarium paſſus ſit, quod ſedem patrui ſui Ebbonis occuparet.

Controverſia de ordinatis contra canones.

1 MOrinus *de ſacris ordinat. part. 3. exercitation.* 5. multa hic diſcutit, atque Epiſcopos tunc temporis cenſuiſſe depoſitos nullam ordinandi poteſtatem habuiſſe, idem judicium tunc ferentes de poteſtate ordinis, ac de poteſtate juriſdictionis. Itaque exiſtimaſſe ordinationem a Catholico Epiſcopo canonice datam deleri non poſſe, ſed illius vim depoſitione

Ordinationes factæ ab excommunicatis.

ne

Digitized by Google

ne ita reprimi, & hebetari, ut aliam ordinationem generare non valeret. Profectò, inquit, hoc tempore difficultas illa, quæ Galliam præcipue anno 27. vexavit, nullo negotio ab annuo Theologiæ tyrone diſſolveretur: illicite, diceret, ſunt ordinati, non tamen invalide. Quo dicto cuicumque nodo cuneus eſt paratus. Verum Hincmarus, & plerique alii tunc ex illicita actione colligebant, ut ita dicam, illius nullitatem, & inanitatem. Neque hunc loquendi modum cæteri abhorrebant. Atque ejuſdem exercitationis cap. 9. molam eamdem verſans, aut non abſimilem, ait:

Difficultas ordinatorum a Simoniacis centum annis, & ultra vexavit Eccleſiam, ob quam multa Concilia, conciliandæ hujus difficultatis cauſa, celebrata ſunt, etiam ſummis Pontificibus ea procurantibus. Si tamen quis iſta, & pleraque alia ad hodiernam conſuetudinem examinet, nullamque habeat animo conceptam antiquæ hiſtoriæ effigiem, ne umbram quidem difficultatis in his omnibus deprehendet: remedium illi erit in promptu, & velut in numerato ad Pontificis diſpenſationem eſſe confugiendum, qui authoritate ſua vitium purgabit, facietque, ut, quæ invalida futura erant, valeſcant, ſtupebitque antiquitus tantos eſſe de re tantilla, & reparatu tam facili diſputationum fluctus commotos, univerſumque Occidentem in ſeſe, & cum Oriente colliſum. Si quis tamen hæc, ut catholicum decet, oculis adſpiciat æquis, non tranſverſis, & hircinis, facile conciliabit, nec erit illi neceſſe abſurdos, & inauditos ſenſus verbis patrum affingere, phraſes planas, & obvias, velut in equuleo, torquere, ſuſque deque flectere, vertere, trahere, ut quod anticipata opinio præjudicavit, tandem exprimant. Sæpius Eccleſiæ œconomia, cui Chriſtus dixit: *quæcumque ſolveritis in terra, erunt ſoluta & in cœlo*, &c. varietatis perſonis, & temporibus, regimen variat, & , quæ ſunt unicuique pro eadem varietate convenientia, adminiſtrat. Ideo leges olim admodum ſeveras magna ex parte paulatim abrogavit, aut immutavit, cæteras nunc, & ab aliquot ſæculis facile relaxat. Nec leges iſtæ actionis decus, & honeſtatem tantum afficiebant, ſed etiam rei ſubſtantiam, & corpus, tanta eſt, & haberi debet Eccleſiæ authoritas. Quapropter, ſi ea diligenter attendatur temporis quoque, & perſonarum varietas, ex rebus tam diſcordibus concors harmonia conſurget, deprehendeturque Eccleſiam inſtar prudentis medici, qui ægrorum temperamenta, & temporis qualitates ſtudioſe inquirit, remedia modo aſpera, modo lenia, ſed ſemper efficacia ſuis filiis propinaſſe.

Eccleſiæ authoritas.

Vult characterem imprimi in ordinatis juxta canones, ſed virtutem characteris hebeſcere, ita ut ejus virtus judicio Eccleſiæ ſubdita ab ea ſuſpendi poſſit, ut in ordinatis ab Ebbone depoſito, qui inventi ſunt characterem non ſuſcepiſſe.

Admittit nihilominus ordinationum formas ab omni ævo definitas, quibus nihil addi, aut demi poſſit, quod ad earum ſubſtantias pertineat.

Idem de hoc ſacramento (Ord.) analogice dicendum, quod de Matrimonio, & Pœnitentia, quorum materias videmus ſæpe ſub interminatione irriti ſacramenti reſtrinxiſſe, dilataſſe, vario modo terminaſſe, &c. Hinc ſequitur ſacramentorum iſtorum materias in diverſis Eccleſiis poſſe eſſe diverſas, atque matrimonium, abſolutionem, ordinationem quibuſdam in locis celebrata, irrita eſſe, & nulla, quæ ſi eodem modo, & cum iiſdem circumſtantiis facta fuiſſent aliis in locis, fuiſſent rata, & legitima, dummodo conditiones illæ, & circumſtantiæ, ut aſſumimus, ſint ex uſu illius Eccleſiæ, ut ſubſtantiales imperatæ. Unuſquiſque enim Eccleſiæ, in qua vivit, morem ſequi tenetur, niſi licentiam a poteſtatem habente ſit conſequutus.

Formæ Sacramentorum.

Hæc ibi, & plura, quæ difficultate non carent maxima, ſi habeatur ratio inſtitutionis ſacramentorum a Chriſto, quibus præfixit certas conditiones, quæ eſſentiæ locum tenent, ut ſint immutabiles, nec fluxæ, & variantes pro arbitrio Pontificum, aut varietate temporum. Nam aliter multum detrahitur dignitati ſacramentorum. Sed & cavendum, ne ſupra modum extendantur hæc verba, *quæcunque ſolveritis, &c.* Adde, quod materia eſt eſſentialis ſacramento, & nihil Eccleſiæ juris conceſſum eſt in eam; nam omnia turbarentur, tam enim materia eſſentialis eſt, ac forma. Sed & Tridentin. de ſacrament. Pœnitent. ſeſſ. 14. can. 3. ſi quis dixerit verba illa, &c. non eſſe intelligenda de poteſtate remittendi, & retinendi peccata in Sacram. Pœnitent. ſicut Eccleſia Catholica ab initio ſemper intellexit, detorſerit autem, &c. anathema ſit. Quod argumentum, licet ſit ab authoritate negativa, non tamen ſemper inane eſt.

Remoram autem hic aliquibus affert ritus ordinandi ſacerdotes apud Græcos per ſolam manus impoſitionem ſine traditione inſtrumentorum, ut fit apud Latinos, cum tamen Eccleſia Romana ratas habeat ordinationes Græcorum. De hac difficultate non pauca diximus in Controverſiis Concilii Florentini claſſe 3. poſt Arcudium, quem ſequitur Cardinalis de Lugo de ſacram. diſp. 2. ſect. 5. Ac quoniam in hac Controverſia graviſſimi momenti multi ſuas conjecturas attulerunt, & noſtram quoque proferre, ac magis proponere, quam aſſerere audebimus, dimiſſo aliis decretorio de ea judicio. Dum apud Photium in Biblioth. numer. 59. capita accuſationum in Divum Joannem Chryſoſtomum in Synodo ad quercum intenta expendimus, decimum tertium eſt, quod ſine altari Diaconorum, ac Presbyterorum ordinationes fecerit. Hinc nobis venit in mentem, quod coram altari, in quo ſupponimus ſacra vaſa extitiſſe, ſacerdotes apud Græcos ordinari debent, ideoque præſentantur quodammodo ſacra vaſa ordinandis in ſacerdotem apud Græcos. Hinc Simeon Theſſalonicenſis Græcus ſcriptor, in tractatu ſuo de ſacris ordinationibus, eas dividit ita, ut minores fiant extra ſanctuarium, eximiæ autem intra ſanctuarium, & in ipſa ſanctiſſima menſa, ſcilicet Diaconorum, Presbyterorum, & Epiſcoporum: at hic adeſt calix præſens. An autem contactus realis vaſorum ſacrorum, an tantum eorum præſentatio neceſſaria ſit, diſputatur probabiliter in utramque partem, his ajentibus, his negantibus: atque in hoc eſſe poſſet conciliatio ritus Græci, & Latini.

Ordinationes Græcorum.

CONCILIUM

PARISIENSE,

Anno 866. in quo electio canonica, & regularis Abbatis Corbiæ in Picardia ſtabilita eſt.

HUjus Concilii fragmentum illuſtre habetur inter primas paginas operum Ratberti Abbatis Corbienſis, quo ab Epiſcopis conceditur privilegium Abbatiæ Corbienſi in Picardia, quo jus electionis alicujus Monachi in Abbatem, qui ſecundum Monaſticam diſciplinam aptus ſit, & quem vitæ meritum, & ſapientiæ dignitas probabilem reddiderit, quemque ſanioris conſilii, licet pauci numero, fratres elegerint, conſervatur.

Quod ſi aliquando contigerit, ut aliquis pervaſor, imo lupus ovilis dominici, aut pecunia, more Simonis, aut qualibet gratia apud dominos rerum, Monaſterium illud impetrare voluerit: primo ſecundum canonicam authoritatem, quia ſæculari poteſtate Eccleſiam Dei obtineri voluit, anathematizamus una cum omnibus ſanctis patribus, qui ſacros canones edidere, &c. deinde inferimus, quia ſervorum Dei contubernium turbare voluit, exturbet illum, ſicut Achan de turba viventium, ſi tamen non cito reſipuerit. Si autem & impetraverit, neque hic, neque in futuro ſocie-

Maledictiones in Abbates commendatarios. Seſ. 7.

cietatem cum ſancta Eccleſia Dei habeat, quam inſu-nii ſatis exemplo contaminavit. Imo chorus omnium Eccleſiarum contra eum indeſinenter concrepet, qui dicit, Hæreditate poſſideo ſanctuarium Dei, *Deus meus pone illum ut rotam, & ſicut ſtipulam ante faciem venti, ſicut ignis, qui comburit ſylvam, ſicut flamma comburens montes*, & cætera, quæ ſequuntur. Et quia cupiditate ductus etiam pecuniam, ac ſubſtantiam ſervorum, & pauperum Chriſti invadere, & aſportare voluit, una cum Juda ſacræ pecuniæ dilapidatore, & proditore Domini noſtri Jeſu Chriſti, maledictiones illas, quæ in eum prolatæ ſunt, excipiat, utpote invaſor gregis Chriſti, & necator pauperum.

Pſal. 82.

Præterea, ſi filii noſtri Domini rerum eis, qui hæc nunc forte machinantur, aut quandoque tentabunt, aſpiraverint, ſemel, & ſecundo, & tertio, vel amplius moniti, ſi non ſe correxerint, ſimilis eos obligationis ſententia & hic, & in futuro adſtringat, niſi ſe erga eum, qui Rex regum, & Dominus eſt dominantium, per veram ſatisfactionem correxerunt. Et ut hoc filii, ac Domini noſtri, quod Dei, & Eccleſiaſticæ ſanctioni adverſum eſt, facere formident, canonica auctoritas, quid de his, & in plurimis capitulis ſtatuat, annectimus: ita enim ſancitum eſt: *Si quis dederit, vel acceperit oblata, præter Epiſcopum, vel eum, qui conſtitutus eſt ab eo ad diſpenſandam miſericordiam pauperibus, & qui dat, & qui accipit, anathema ſit*, &c.

Gangrenſe cap. 8.

Hincmarus ſanctæ Metropolis Eccleſiæ Rhemorum Epiſcopus hoc privilegium Epiſcopali auctoritate ratum decernens in nomine Patris, & Filii, & Spiritus ſancti confirmavi. Subſcribunt deinde Erpuinus Sylvanectenſis. Guntboldus ſanctæ Metropolis Eccleſiæ Rothomagenſis Epiſcopus. Simeon Laudunenſis. Rothadus Sueſſionenſis. Theodericus Cameracenſis. Irminfridus Bellovacenſis. Vvenilo ſanctæ Senonicæ Metropolitanæ Eccleſiæ Epiſcopus. Fulconius Tarvanenſis. Helias Carnotenſis. Raginarius Ambianenſis. Prudentius Tricaſſinæ Eccleſiæ Epiſcopus. Aldricus Cenomanenſium. Erchenradus Pariſienſis. Freculphus Lexovienſis. Gexohodus Sagenſis. Imo Noviomagenſis. Erluinus gratia Dei Conſtantiæ Epiſcopus.

Ludovicus monaſterii pretioſiſſimorum martyrum Chriſti, Dionyſii, ac ſociorum ejus Abbas, privilegium hoc relegi, ratumque decernens ſubſcripſi. Radbertus ipſius monaſterii Abbas, privilegium hoc relegi, ratumque decernens ſubſcripſi.

Metuere certe maledictiones hujuſmodi deberent Abbates commendatarii hujus loci, niſi ab ais per concordata ſe eximant.

C O N C I L I U M
D U Z I A C E N S E

Douzy entre Ivoy, & Sedan.

Adverſus inceſta conjugia, & rerum Eccleſiaſticarum pervaſores, anno Chriſti 874. tempore Joannis Papæ octavi, & Caroli Calvi.

EXtat hujus Concilii Epiſtola Synodica contra inceſta conjugia, & pervaſores rerum Eccleſiaſticarum, cujus initium eſt: *Sancta Synodus plurimarum provinciarum, nutu divino, & ſanctione Domini Caroli regis glorioſi, apud Duziacum ſecus municipium Moſumum Rhemenſis parochiæ, in Dei nomine, anno Incarnationis Dominicæ 874. indict. 7. idibus Junii convocata, dilectis fratribus, & venerabilibus conſacerdotibus noſtris, in provinciis Aquitanicæ regionis ſanctas Dei Eccleſias gubernantibus, plurimam in Salvatore ſalutem*, &c.

Duda monacha pœnitentiæ ſubjicitur.

Extat quoque ejuſdem Concilii ſententia, ſeu definitio, per quam quædam Monacha Benedictina, Duda nomine, a quodam Presbytero corrupta, ſubjicitur pœnitentiæ ſeptem annorum, poſt quos, ſi digne pœnituerit, percipiet communionem Corporis, & Sanguinis Chriſti; prius tamen jubetur coram Abbatiſſa ſua, vel ſororibus, ut cæteræ metum habeant, nudo dorſo, remota virorum præſentia, virgis flagellari, ut caro, quæ delectabiliter illam traxit ad culpam, afflicta reducat ad veniam: & ſanguine carnis virgis elicito, ſanguinem animæ, videlicet profuſas lacrymas, flagello producat a mente. Berta quoque, & Erpeda moniales huic mollitiei conſentientes, quæ non eam indicaverant, pœnitentiæ trium annorum, & dimidii anni ſubjiciuntur, poſt menſuratam virgarum caſtigationem. De Presbytero autem ſtatuitur, ut depoſitus in longinquas terras amandetur, & in aliquo exilii ſui monaſterio retrudatur in perpetuum, laica tantum communione ſibi ſervata. *Apud P. Sirmondum tom. 3. Concil. Galliæ ex codice S. Leodienſis.*

Synodi Mantalenſis anno 879. fragmentum. Ex Annalibus Burgundiæ Paradini.

Mente, ou Mante.

SAcra Synodus Mantalenſis territorii Vienneſis, in nomine Domini noſtri Jeſu Chriſti congregata, ſimul cum primoribus, inſpirante divinitate ſummæ majeſtatis, ſincera devotione veſtram prudentiam, clariſſime Princeps, adit, petens addiſcere certiſſima veſtra reſponſione, qualem vos velitis in principatu, quo vos ſublimari per divinam miſericordiam optamus, omnibus oſtendere. Si videlicet honorem Dei omnipotentis, & dilectionem in fide Catholica veraciter quæſituri eſtis, & Eccleſiam illius pro viribus exaltaturi, ſi vultis omnibus, ſicut boni principes, qui vos præceſſerunt, & quorum formam litteris, & fama noſtis, legem, juſtitiam, & rectum concedere, & ſervare: tenentes humilitatem, quæ eſt fundamentum virtutum, cum patientia, & animo ſereno, humillimo, ad damnandum incondito, ſed in omnibus juſte promiſſis ſtabili, & certo, bene per Dei gratiam præparato, & ornato, ſobrietate competenti venuſto. Qui ſitis acceſſibiles omnibus recta ſuggerentibus, & pro aliis intercedentibus, quærentes magis prodeſſe, quam præeſſe, ſequentes veſtigia ſanctorum principum, calcantes iram, ſævitiam, duritiam, avaritiam, cupiditatem, indignationem, & ſuperbiam, juſtius patriciius veſtris majoribus, & minoribus apparentes, veritatem ore, & opere præferentes, ſalubre conſilium libenter audientes, monſtra vitiorum declinantes, & perſequentes, virtutes amantes, defenſionem, & mainburgium ſingulis exhibentes, ut neque eadem ſancta Synodus, & primates veſtri cum ea ſentientes, nunc de vobis in bonitate maledicantur, vel detrahantur in futuro, neque ſacro veſtro principatui, vobis, ut credimus, profuturo, juſte derogetur: ſed ſit pax, & veritas ſanctorum ſuffragiis per divinam gratiam prælatis, & ſubditis, ſacerdotibus, & illis commiſſis primatibus, dum illis auctoritatem Evangelicam, & Apoſtolicam cum juſta lege humana conſenſeritis, & obſervaveritis, ut per omnia, & in omnibus benedicatur Deus. Precatur etiam ſacerdotalis, & laicalis fidelitas, ut faciat veſtra prudentia unumquemque in veſtra domo ſuum vas poſſidere in ſanctificatione, & honore.

Subjungitur electi regis Boſonis ad Synodum reſponſio, qua Synodo gratias agit, ſeque ſuſcipere normam, & inſtructionem ab ea ad ſe miſſam, ſeque hanc obſervaturum pollicetur. Addit in fine: Simulque precor per charitatem, qua fervetis, ut communi faventes utilitati, triduanis ſolemniter precibus Dominum Deum noſtrum, cum plebibus vobis commiſſis, exoretis, ut propter peccata mea, vel levitatem meam, vos, aut me ad deceptionem populi ſui nequaquam errare permittat, ſed ſuam ex hoc voluntatem miſericorditer oſtendat.

CON-

CONCILIUM

apud S. MACRAM,

Rhemenſis, anno 879.

EX codice Senariæ Lugdunenſis edidit P. Sirmondus hoc Concilium, quod celebratum in Gallia apud Martyrium S. Macræ, in loco, qui dicitur Finibus Rhemenſis parochiæ, ubi diverſarum Provinciarum Epiſcopi, diverſis occupationibus tam paganorum infeſtationibus, quam pravorum Chriſtianorum infectationibus diu præpediti, nunc tandem convenerunt, videlicet anno Chriſti 881. Joannis 8. Papæ 9. Ludovici, & Carlomanni Regum 2. Hujus Synodi habentur 8. Capita. 1. quod diſtinctæ ſint poteſtas Regia, & auctoritas Pontificum. 2. increpatio torporis, & negligentiæ Sacerdotum ex S. Gregorio. 3. de honore, cultuque Dei, & Eccleſiarum. 4. De ſuſcipienda cura Monaſteriorum. 5. De rapinis compeſcendis, & pace reſtituenda. 6. Admonitio ad Regem, & miniſtros reip. 7. de præſtanda per pœnitentiam emendatione. 8. ad Regem, ut bonos deligat Conſiliarios.

Finium.

CONCILIUM

TOLOSANUM,

Præſide Rigebodo Archiepiſcopo Narbonenſi, circa annum 883. *& tempora Marini Papæ, & Carlomanni, in cauſa Judæorum.*

OCcaſionem huic Concilio dederunt querelæ Judæorum Toloſanorum: cum enim aliquando Abderam Saracenum Regem Hiſpaniarum ſponte, & multis ſuaſionibus adduxiſſent, ut bellum inferret Chriſtianis, quod & fecit cum multa ſtrage Chriſtianorum a Pyrenæis Montibus uſque Lugdunum, ita ut & Toloſa capta fuerit, omneſque, exceptis Judæis, interempti: Rex Carolus Magnus tribus præliis fugato Abdera Toloſam ſimul recepit, compertoque, quod Judæi ejus habitatores fœdus inierant cum Saracenis, univerſos morte dignos adjudicavit: Attamen illis lacrymantibus, & miſericordiam ejus implorantibus ea conditione pepercit, ut morerentur rei ejus fœderis, & pactionis, reliqui vero in urbe poſſent habitare, & vivere, modo unus illorum, aut ſucceſſorum per ſingulos annos, ter in anno, ſcilicet in die Natalis Domini, Paſſionis, & Aſſumptionis, colaphizaretur ante fores illius Eccleſiæ, ubi ejuſdem Civitatis Epiſcopus juberet dumtaxat uno ictu virtuoſi hominis, oblato prius pro cenſu pondere trium librarum ceræ. Cum igitur Judæis tale jugum graviſſimum videretur, Carlomannum Francorum Regem filium Ludovici Balbi adierunt, conquerentes injuriam ſibi fieri ab Epiſcopo Toloſano, & ab omni Clero illius, & populo, in colaphizando pariter, & cædendo ter in anno unum ex advocatis eorum, genuflexi, & lacrymabili voce petentes, ut ſua auctoritate id impediret, multa auri, & argenti pondera pollicentes, ſi id faceret. Rex vero nolens quicquam temere definire de Eccleſiaſticis cauſis, præcepit Picardo Proregi Aquitaniæ, ut, coadunato Epiſcoporum Septimaniæ, & Aquitaniæ conventu in prædicta civitate Toloſa, cui præſideret Sigebodus Narbonenſis Archiepiſcopus, in cujus Diœceſi eſt Toloſa, juſto judicio terminaretur, quid ſuper querelis Judæorum agendum eſſet.

Judæorum ſupplicia.

Cum autem Concilium Toloſæ ageretur, dicentibus Judæis hanc pœnam eſſe injuſtam, & contra dicentibus Chriſtianis, eos juſto judicio ad hanc pœnam damnatos fuiſſe, cum neutra pars alteri cederet, ſurrexit ſanctus Theodardus, & cum bona venia Patrum Concilii exhibuit duo diplomata Caroli Magni, & Ludovici Pii eorum ſignaculis inſcripta, quibus narrata eorum perfidia, ad hanc colaphizationem ferendam damnabantur, cum hac clauſula: *Ut nemo eam audeat diſſolvere, aut violare. Quod quicumque ageret, noverit ſe æterna ultione damnandum, & nullam habere partem in Regno Chriſti.* Quibus auditis, Judæi dixerunt, non ſibi rectum factum eſſe judicium: quia ſi patres eorum tantum incurrere delictum, filios eorum immunes fieri ab eorum iniquitate conſtare, juxta quod ſcriptum eſt: *Filius non portabit iniquitatem patris*. Præterea Moyſem, cum prædixit illis mala omnia, quæ generi ſuo advenire debebant, nihil de tali ſupplicio loquutum fuiſſe. Petebantque, ut juxta præcepta Legis ſuæ judicarentur. Nam quod bona ſit, & ſancta Lex noſtra, ajebant, quidam ex fidei veſtræ cultoribus dixit: *Lex quidem bona, & ſancta*. Et Pſalmiſta: *Lex Domini irreprehenſibilis*. De vobis autem veſter ſanctus, & fidelis Propheta ait: *In Gentibus non eſt Lex*. Reſpondit illis Theodardus: Importunitas Judaicæ perfidiæ, Deo pariter, & hominibus ſemper rebellis in tantam prorumpit inſolentiam, ut dicat nos Chriſtianos nullam habere Legem: cum Lex veſtra a vobis jure ablata ſit propter malitiam ſtudiorum veſtrorum, & nobis Chriſtianis plenius, ac perfectius, quam vobis, aut parentibus veſtris tradita, juxta illud: *Auferetur a vobis Regnum Dei, & dabitur Genti facienti verbum ejus*. Poſtea multis ultro citroque verbis habitis, inter quæ nonnullæ voces in Chriſtum blaſphemæ a Judæis pronuntiatæ auditæ ſunt, ſubjunxit. Nam ſi hoc jugum, unde ſedulo querimoniam Regi, ac Duci clamoſis vocibus inſonatis, ad litteram velimus accipere, non tantum uno virtuoſi hominis ictu, ſed etiam pro unoquoque eorum ſeptem vobis colaphi imprimentur. Juxta quod in Lege veſtra ſcriptum eſt, Domino dicente: *Augebo pœnas veſtras ſeptuplum adverſus incedens contra vos*, & cætera. Judæi: Hoc quidem, inquiunt, in terra noſtra Dominus nobis juſte pro peccatis noſtris inferre minatus eſt. Nunc autem, quia in terra hoſtili ſumus, non debent nobis talia inferri ſupplicia, vel tormenta. Ad hoc Dux iratus proponebat mittere legationem ad Regem de his, quæ objecta erant Concilio, & quod dixerant audientibus cunctis, Judices eos Chriſtianorum jure fieri debere, qui eorum Chriſtum, & Dominum ſuo judicaverunt judicio, atque condemnaverunt, utpote mortis reum, Crucis ſupplicio, ut quod ſuper his agendum ſit, ſuo determinet regali edicto. Sed Judæi terrore perculſi, provoluti pedibus Epiſcoporum, obtinuerunt, ut pro ipſis a Duce peterent, ut ſineret eos ipſo, eodemque mancipatos ſupplicio, quo ab Imperatoribus prius damnati fuerant, ſub ſilentio, ac tranquillitate vivere, qui cum nollet eis aſſenſum præbere, dixiſſe perhibetur ad eum beatus Theodardus: In hoc, Domine, & Clementiſſime Dux, poſtulationibus Epiſcoporum acquieſcere debes, ſi aliquid ad gloriam Dei omnipotentis ex propoſito tuo prædicto Judæorum adjiciatur ſupplicio. Erit enim memoriale, & cunctis Chriſticolis non parum acceptabile, ut is, qui colaphizandus eſt Judæus, priuſquam pugnizetur, coram omnibus circumſtantibus ter voce dicat excelſa: Bene quidem, & ſatis juſte decretum eſt, ut cervices Judæorum pugnis ſubjiciantur Chriſtianorum, eo quod noluerint ſubjici Jeſu Chriſto Nazareno Deo deorum, ac Domino dominorum. Quod ſi noluerit, referiatur ſepties, ut impleatur, quod in lege eorum ſcriptum eſt: *Augebo pœnas veſtras ſeptuplum adverſus incedens contra vos, &c.* Quod cum placuiſſet Duci, & univerſo Concilio, miſſa ſunt hæc compreſſa ad Regem, &c.

HÆc deſumpta ſunt ex Vita ſancti Theodardi Confeſſoris Chriſti, atque Pontificis Narbonenſis, quæ integra extant apud Duchenium tomo 3. Hiſtor. Francorum, & apud Guilielmum le Catel Sena-

natorem Toloſanum libro 5. Monumentorum Linguæ Occitanæ in Sigebodo, ubi ex quibuſdam antiquis chartis oſtendit colaphizationem illam in mulctam pecuniariam poſtea mutatam fuiſſe, improbatque tantum, quod in Hiſtoria narratur de capta a Saracenis Toloſa. Quamvis alia plura ſuſpectæ fidei in iſta narratione fortaſſe videri debeant.

CONCILIUM NEMANSE

2. minus. Sub Theodardo Archiepiſcopo Narbonenſi, anno 886.

HOc Concilium fuit celebratum in Gallia in villa, quæ Portus dicitur, ſita inter Megulonem, & Nemanſum, anno Chriſti 886. Stephani 5. Papæ 3. Caroli Craſſi Regis 2. adverſum Selvam Clericum Hiſpanum, qui cum ſe Archiepiſcopum feciſſet, & Ingobertum Urgellitanum Epiſcopum ejeciſſet, conſtituto etiam in Gerundenſi Eccleſia pro ſervo Dei, quem Theodardus ordinarat, quodam Ermemiro, quem ordinarunt cum Selva, Frondoinus Barcinonenſis, & Gotmarus Auſonenſis Epiſcopi; Ordinatores prædictos ad ſe venire juſſit beatus Theodardus, quibus detrectantibus, Synodum ſuæ provinciæ indixit, in qua Selvam, & Ermemirum degradarunt, ſciſſis Epiſcopalibus indumentis, baculis eorum ſuper capita confractis, annulis cum dedecore a digitis avulſis, Frodoino Barcinonenſi venia, quam humiliter poſtulabat, conceſſa: *Ex monumentis Eccleſiæ Narbonenſis.*

Depoſitio ignominioſa Epiſc.

CONCILIUM VIENNENSE,

In Delphinatu, tempore Formoſi Papæ, & Ludovici Balbi Regis, anno 892.

IN vetere quodam libro Bibliothecæ in Abbatia Deſneæ Lugduni ſcriptum legitur: Tempore Papæ Formoſi, juſſu Regis Ludovici ſecundi, cognomento Balbi, Concilium indictum fuiſſe Eccleſiæ Gallicanæ in Templo Salvatoris Viennæ. Præſediſſe autem Legatos Sedis Apoſtolicæ duos, Paſchalem, & Joannem. Et ſubſcripſiſſe illi Barmonem Archiepiſcopum Viennenſem, Iſaacum Archiepiſcopum Valentinum, Aurianum Archiepiſcopum Lugdunenſem, Iſaacum Archiepiſcopum Gratianopolitanum, & complures præcipuos viros alios tunc temporis ſacerdotes adhuc maritos. Fuitque factum in illo Concilio ſtatutum tale, quod ad verbum ſubſcripſimus.

Ut Presbyteri non in villis, ſicut quibuſdam conſuetudinis eſt, morentur, & fœminas ſuas ſecum in domibus ſuis habitare non permittant, exceptis illis, quos canonica permittit auctoritas.

Ita refert Joannes Majerius Belga Secretarius a libellis, & Hiſtoriographus Illuſtriſſimæ Dominæ D. Annæ Britannicæ duplici nomine Reginæ Franciæ, in tractatu de differentiis ſchiſmatum, & Conciliorum, &c. Quem ex Gallico in Latinum convertit Ludovicus Joachimi, Lipſiæque editus eſt, non indicato anno editionis. Unde ſuſpicionem aliquam ingenerare poteſt auctoris, cum aliunde in pluribus aliis Galliæ Conciliis, quæ breviter deſcribit, ubique arrepta occaſione animum infenſiſſimum adverſus ſummum Pontificem, & Curiam Romanam oſtendat. Quamvis aliunde proteſtetur, ſe nihil velle derogare auctoritati ſanctæ Eccleſiæ Romanæ, retinentis integritatem ſuam, neque Pontificibus, Prælatis, & Paſtoribus obtrectare,

A qui ſapienter, ſancte, & prudenter vitam egerint.

De eadem Synodo Papirius Maſſonus tract. de notitia Epiſc. Galliæ. Viennæ a Paſchali, & Joanne Apoſtolicæ Sedis Legatis, in Baſilica Urbis ipſius, Sancti Salvatoris nomine conſecrata, juſſu Domini Formoſi, Synodus habita eſt Anno 892. indict. 10. Quam quidem manuſcriptam habeo. Ædes vero Salvatoris admodum exigua adhuc ſupereſt.

Porro Cardinalis Baronius ex codice Papirii Maſſoni, quem penes ſe habuit, exſcripſit idem Concilium Viennenſe inter addenda, & emendanda in annalium Eccleſiaſticorum tomis, ad tomum decimum, quæ extant ad calcem tomi 12. editionis Antuerpienſis.

Hæc capitula facta ſunt anno Dominicæ Incarna-
B tionis 812, indictione 1. conſenſu Formoſi Apoſtolici congregata Synodo apud Viennam Metropolim Galliæ, præſentibus Legatis Apoſtolicæ ſedis venerabilibus Epiſcopis Paſchali, & Joanne, & aliis Coepiſcopis ejuſdem regni, quorum nomina ſubter habentur adſcripta, in Baſilica ſancti Salvatoris nomine conſecrata.

Ut ab injuſta invaſione, & poſſeſſione rerum Eccleſiaſticarum ſæculares abſtineant, & quod hactenus feciſſe noſcuntur, emendare cogantur: & ſi admoniti non ſe correxerint, tunc congruo tempore virtute Spiritus Sancti ex auctoritate B. Petri Apoſtoli habeantur excommunicati.

Ut ſæculares, qui de Catalogo Clericorum aliquem occiderint, vel caſtraverint, vel aliquo membro de-
C truncaverint, ſeu temere dehoneſtaverint, de præteritis pœnitendo Eccleſiæ ſatisfaciant, & emendare ſtudeant, quod ſi non fecerint ſupradicto tempore, excommunicentur.

Ut eleemoſynam Presbyteri, vel Epiſcopi ægrotantis nemo qualibet fraude violare præſumat. Quod ſi quis fecerit, niſi emendaverit, ſimili ſententia feriatur.

Ut nemo ſæcularium Eccleſiæ dare, vel offerre abſque Concilio, & voluntate Epiſcoporum, ad quos ipſæ Eccleſiæ pertinent, præſumat, & ut nulli cenſus a Presbytero, loco muneris ad introitum, ut dicunt, Eccleſiarum * exquirantur, aut vi aliqua extorqueantur. Hactenus de Synodo Viennenſi.

** exiguntur.*

D
CONCILIUM TURONENSE,

Pro inſtituendo feſto translationis corporis S. Martini, præſide Adalrado Archiepiſcopo Turonenſi, tempore Formoſi Papæ, & Caroli Simplicis, anno 895.

ACcipe hoc Concilium ex Vincentio Belvacenſi in Specul. Hiſtor. lib. 24. cap. 54.

Tollone ad fidem converſo relatum eſt corpus S. Martini ab Antiſſiodoro Turonum. In cujus reditu quicumque qualicumque incommodo detenti, etiam non rogantes, etiam non volentes, ſunt ſanati. Nam duo
E paralytici de morbo ſuo victum quærentes, audientes, quæ fiebant, communicato conſilio, aptatis baculis ſub aſcellas, repere magis, quam fugere tentabant, fugienteſque inviti ſunt ſanati. Quod ipſi poſtea confeſſi ſunt, non audentes celare. Ingreſſo autem Martino fines Parochiæ ſuæ tempore brumali, omnia fruteta veſtita ſunt foliis, & floribus, & tam cerei, quam lampades accendebantur, igne divinitus miſſo, maxime in duabus Baſilicis in ejus nomine conſecratis, in Majori monaſterio, & Eccleſia Novi Caſtri, in qua nunc uſque ſervatur, & dextera, lævaque in omnibus Eccleſiis campanæ divinitus pulſabantur, nemine tangente. Factum eſt hoc anno a tranſvectione ejus 31. idus Decembris, & Synodali auctoritate decretum eſt, ut hoc feſtum celebre ageretur ab Adalrado Archiepiſcopo Turonenſi, & provincialibus ſuis Raymone Au-

D. Martini miracula.

Digitized by Google

Aurelianenſi, fratre Adalardo, Mainoldo Cenomanenſi, Lupo Andegavenſi, & ſuffraganeis totius Provinciæ Epiſcopis.

CONCILIUM RHEMENSE,

Heriveo Archiepiſcopo Rhemenſi præſide, contra homicidas ſui prædeceſſoris, tempore Romani Papæ, & Caroli Simplicis celebratum, anno 900.

EX veteri manuſcripto Codice Nicolai Camuſatii Canonici Trecenſis corrivavit Ducenius in tomum ſecundum Hiſtoriæ Francorum ſcriptorum actum hujus Concilii Rhemenſis, in quo illius cauſa continetur, necnon formula excommunicationis contra interfectores Archiepiſcopi Rhemenſis, cum tot maledictionibus, horrendiſque imprecationibus, ut vix ſimilis alibi reperiatur.

ANno 900. Dominicæ Incarnationis pridie Nonas Julii, primo ſcilicet die, quando ordinatus eſt Heriveus in Archiepiſcopatu Rhemenſi Epiſcopus, lecta eſt excommunicatio hæc, quæ ſequitur, in Eccleſia ſanctæ Mariæ Rhemis, præſentibus Epiſcopis infra ſcriptis. Heriveus nomine non merito Rhemorum Archiepiſcopus, ac plebis Dei famulus: Vvido Rothomagenſium Archiepiſcopus, Riculfus Sueſſionum Epiſcopus, Heidolo Noviomagenſium Epiſcopus, Dodilo Cameracenſium Epiſcopus, Herinandus Morinenſium Epiſcopus, Orgarius Ambianenſium Epiſcopus, Honoratus Belvacenſium Epiſcopus, Mancio Catalaunenſium Epiſcopus, Rodulfus Laudunenſium Epiſcopus, Orfridus Silvanectenſium Epiſcopus, Angelrannus Meldenſium Epiſcopus. Notum ſit omnibus ubique ſanctæ Dei Eccleſiæ fidelibus tam Clericis, quam laicis, quam nos, & nobis commiſſa omnis Eccleſia nimia perturbatur triſtitia. Pro re inaudita poſt perſecutionem temporis Apoſtolorum, eorumque ſucceſſorum, de occiſione nimirum patris, & paſtoris noſtri Falconis ab impiis impie perpetrata, qui pro Regni utilitate, & totius ſanctæ Eccleſiæ ſtatu, pro viribus diu, noctuque deſudans, ac ſeipſum in defenſione omnium Eccleſiarum in hoc regno conſiſtentium muro protectionis opponens. Res enim earum a Balduino comite filio Baldivini, ac Judith contra omnem legem & divinam, & humanam pervadebantur. Ideo ab ipſius Baldivini hominibus, Vvincemaro, & Euverardo, & Raterido, cæteriſque eorum complicibus interfectus crudeliſſime occubuit, de ejus morte totius Eccleſiæ ordo, atque protectio merito contriſtatur, & lamenta compaſſionis ex intimis cordium ſuſpiriis emittit. Quia igitur tale ſcelus noſtris temporibus perpetrare non timuerunt, quod antea, niſi forte a paganis, in Eccleſia non auditum, quia non eſt actum in nomine Domini, & virtute Sancti Spiritus, nec non auctoritate Epiſcopi, per Beatum Petrum Principem Apoſtolorum divinitus conſolata, ipſos a ſanctæ Matris Eccleſiæ gremio ſegregamus, ac perpetuæ maledictionis anathemate eos condemnamus: ut eorum aliquando per hominem non fiat recuperatio, nec ulla inter Chriſtianos converſatio. Sintque maledicti in civitate, in agro, maledictum horreum eorum, & maledictæ reliquiæ eorum. Maledictus fructus ventris eorum, & fructus terræ illorum, armenta boum ſuorum, & greges ovium ſuarum. Maledicti ſint ingredientes, & egredientes. Sintque in domo maledicti, in agro profugi. Inteſtina in ſeceſſum fundant, ſicut perfidus, & infelix Arrius, veniantque ſuper illos omnes illæ maledictiones, quas Dominus per Moyſem in populum Divinæ legis prævaricatorem intentavit. Sintque anathema maranatha, & pereant in ſecundo adventu Domini. Inſuper quidquid maledictionis ſacri Canones, & Apoſtolicorum virorum decreta decernunt ſuper homicidis, & ſacrilegis. Nam illos ſacrilegiorum nomine notamus, qui in hunc Chriſtum Domini manum mittere auſi ſunt, omne ſuper illos, ac perpetuum interitum per juſtiſſimam Divinæ animadverſionis ſententiam congeratur. Nullus ergo eis Chriſtianus vel ave dicat. Nullus Presbyter miſſas aliquando celebrare, nec ſi infirmati fuerint, confeſſiones eorum recipere, vel ſacroſanctam Communionem eis, niſi reſipuerint, etiam in ipſo fine vitæ ſuæ præſumat unquam dare: ſed ſepultura aſini ſepeliantur, & in ſterquilinium ſuper faciem terræ ſint, ut ſint in exemplum opprobrii, & maledictionis præſentibus generationibus, & futuris, & ſicut hæ lucernæ de noſtris projectæ manibus hodie extinguuntur, ſic eorum lucerna in æternum extinguatur.

Maledictiones.

CONCILIUM. RHEMENSE,

Sub Seulfo Archiepiſcopo, pro imponenda pœnitentia contra militantes in bello injuſto, tempore Joannis decimi, & Caroli Simplicis, celebratum anno 924.

EX eodem codice, quo ſuperius Concilium Rhemenſe ſub Heriveo celebratum, exſcriptus eſt actus, qui ſequitur, quo notum ſit præſens Concil. Rhemenſe.

ANno Dominicæ Incarnationis 924. Epiſcopatus autem Domini Seulphi, convenientes ſancti Patres, Seulfus ſcilicet Rhemorum Archiepiſcopus, Abbo Sueſſionicæ urbis Epiſcopus, Adelemus Silvanectenſis, Airardus tunc inibi ordinatus Noviomagenſis, cum cæterorum ejuſdem Rhemenſis diœceſeos Epiſcoporum legatis, decreverunt ſane pœnitentiam his, qui bello Sueſſionis inter Rotbertum, & Carolum acto interfuerant, injungendam: videlicet, ut tribus quadrageſimis ſecunda, quarta, & ſexta feria, in pane, ſale, aqua abſtineant, aut redimant. Similiter quindecim diebus ante nativitatem ſancti Joannis Baptiſtæ, & quindecim diebus ante nativitatem Domini Salvatoris, omni quoque ſexta feria per totum annum, niſi redemerint, aut feſtivitas celebris ipſa die acciderit, vel eum infirmitate ſine malitia detentum eſſe contigerit.

Patet autem ex codice Camuſatii, ex quo prodiit hoc Concilium, & ex Chronico Frodoardi, nobilem quemdam Robertum rebellaſſe tunc adverſus Carolum Simplicem Regem Galliæ, ac in prælio occiſum fuiſſe prope Sueſſionem, licet ſui exercitum Regis in fugam verterint, campoque, ac ſpoliis potiti ſint. Hos autem victores Epiſcopi pœnitentiæ ſubdiderunt pro hoc perfidiæ, & rebellionis crimine, quod in Gallia non eſt infrequens.

CONCILIUM TROSLEJANUM,

Sub Heriveo Archiepiſcopo, anno Chriſti 931.

HOc Concilium fuit celebratum in Galliis apud Troslejum, in quo Erlebaldus Comes excommunicatus, poſt mortem eſt abſolutus, anno Chriſti 931. Joannis 10. Papæ 9. Caroli Regis 19. Iſte enim Erlebaldus, ut refert Flodoardus lib. 4. Hiſtoriæ cap. 16. Comes Caſtricenſis pagi ab Heriveo præſule excommunicatus eſt, propter Rhemenſis Epiſcopii terram, quam pervaſerat, ibique munitionem quamdam ſuper Moſam conſtruxerat, indeque frequentia Eccleſiæ familiæ mala ingerebat; ſed tandem ab illa munitione expulſus, & ad Regem confugere coactus, ab hoſtibus ipſius Regis irruentibus occi-

Digitized by Google

occiſus eſt, ſed poſt mortem interveniente Rege, & obnixe flagitante in prædicta Synodo, abſolutus eſt. Eſt autem Troslejus pagus in tractu Sueſſionenſi.

CONCILIUM TRENORCHIANUM

Sub Guidone Archiepiſcopo Lugdunenſi, ac Gosfrido Veſontionenſi, Anno Chriſti 944.

HOc Concilium fuit celebratum in Gallia, anno Chriſti 944. Martini III. Papæ II. Ludovici IV. Regis VIII. Giſalberti Ducis evocatione in ejus loci Monaſterio, ubi congregati Epiſcopi, multi Abbates, & Clerici decreverunt, ut ſacræ reliquiæ Monaſterii, quæ orto inter Monachos diſſidio, quibus prædictus Giſalbertus ineptum Abbatem imponere nitebatur, ad S. Portianum, apud Arvernos exportatæ fuerant, ante triennium, miſſa Legatione, repoſcerentur, & in priſtinis ſedibus collocarentur, re peracta, omnem pretinus, qua vexati fuerant, calamitatem deſiiſſe. Auctor eſt Petrus a ſancto Juliano in originibus Trenorchianis.

CONCILIUM apud S. THEODORICUM

Anno Chriſti 953.

HOc Concilium fuit celebratum in Gallia 5. Epiſcoporum, in territorio Rhemenſi, Artaldo Archiepiſcopo præſidente, ad quod vocatus Reginaldus Comes, ob res Eccleſiaſticas ab eo ablatas venire noluit, ſed deprecatus eſt Regem, ut ad Synodum mitteret, ne excommunicaretur, anno Chriſti 953. Agapiti II. Papæ VII. Ludovici IV. Regis 17.

CONCILIUM RHEMENSE,

Tempore Adalberti Archiepiſcopi Rhemenſis, anno Chriſti 975.

HOc Concilium fuit celebratum in Gallia, in quo Theobaldus Epiſcopus Ambianenſis Eccleſiæ uſurpator præſidente Stephano Diacono, Benedicti VII. Papæ Legato, anno Chriſti 975. ejuſdem Pontificis 1. Lotharii Regis 21. excommunicatur his verbis. Velut morbidum, & morboſum hircum ſeparamus te a grege Dominico, uſque ad veram cui recognitionem, & dignam ſatisfactionem.

CONCILIUM KARROFFENSE

Celebratum Kalendis Junii circiter anno 988. certe ante annum 990. quo obiit Hugo Epiſcopus Engoliſmenſis.

PRædeceſſorum noſtrorum auctoritatibus Synodalicis roborati in nomine Domini Salvatoris noſtri Jeſu Chriſti Kalendis Junii, Ego Gumbaldus Archiepiſcopus ſecundæ Aquitaniæ, cum omnibus Epiſcopis Comprovincialibus convenimus aulam, quæ olim Karroſ vocitatur, tam Epiſcopi, quam & Religioſi clerici, necnon etiam & omnis uterque ſexus, auxilium divinæ pietatis implorantes, ut qui quæ quondam in noſtris domiciliis moribus peſtiferis per longam tarditatem Concilii diu pullulare cognovimus, reſpectu cœleſtis gratiæ & eradicentur noxia, & plantentur utilia. Nos ergo in Dei nomine ſpecialiter congregati decrevimus, ſicut in ſuperioribus manifeſtata, clareſcant ita.

1. Si quis Eccleſiam Dei ſanctam infregerit, aut aliquid exinde per vim abſtraxerit, niſi ad ſatis confugerit factum, anathema ſit.

2. Si quis Agricolarum, cæterorumque pauperum prædaverit ovem, aut bovem, aut aſinum, aut vaccam, aut capram, aut hircum, aut porcos, niſi per propriam culpam; ſi emendare per omnia neglexerit, anathema ſit.

3. Si quis Sacerdotem, aut Diaconum, vel ullum quemlibet ex clero arma non ferentem, quod eſt, ſcutum, gladium, loricam, galeam: ſed ſimpliciter ambulantem, aut in domo manentem invaſerit, vel ceperit, vel percuſſerit, niſi poſt examinationem proprii Epiſcopi ſui, ſi in aliquod delictum lapſus fuerit, ſacrilegus ille, ſi ad ſatisfactionem non venerit, a liminibus ſanctæ Eccleſiæ Dei habeatur extraneus.

Ego Gumbaldus Archiepiſ. Burdigalenſis ſubſcripſi.
Ego Gillebertus Pictavienſis Epiſc. ſubſcripſi.
Ego Hildegarius Lemovicenſis Epiſc. ſubſcripſi.
Ego Abbo Sanctonum Epiſcop. ſubſcripſi.
Ego Hugo Engoliſmenſis Epiſcop. ſubſcripſi.

Hoc Concilium laudatur in alio Concilio Pictavienſi, quod apud Philippum l' Abbé tom. 2. extat ſine temporis, & anni deſignatione, ac ideo a nobis omittitur.

CONCILIUM NARBONENSE

Præſide Hermingaudo de Narbona Archiepiſcopo Narbonenſi, celebratum contra invaſiones Nobilium in bona Eccleſiaſtica, circa annum 990. & tempore Joannis XV. & Hugonis Regis Galliarum.

VEſtigium, & memoria hujus Concilii Narbonenſis extat in Monumentis Linguæ Occitanæ, Guillielmi le Catel libro 5. in Hermingaudo Archiepiſcopo Narbonenſi, ubi teſtatur eum Provinciale Concilium convocaſſe, cui præter Epiſcopos interfuerunt Raimundus Comes Rovergienſis, Rogerius Comes Carcaſſonenſis, & filius ejus Raimundus, Raimundus Vicecomes Narbonenſis frater Hermingaudi Archiepiſcopi, Guillielmus Vicecomes Biterrenſis, aliique primæ nobilitatis nota inſignes. Hoc autem Concilium potiſſimum contra nobiles habitum, qui non modo Eccleſiaſticorum bona invadebant, ſed eorum perſonas indigne habebant: ideoque contra eos multa decreta ſunt, ſicut in pluribus aliis Conciliis, & potiſſimum in ultimo Burdigalenſi, quia malum hoc vetus in Eccleſia, quod ſæpe recrudeſcit, aut avaritia, aut ambitione, aut indevotione, & infidelitate plurium, quibus aquæ furtivæ dulciores ſunt, quodque proinde ſæpe ſæpius reprimi neceſſe eſt, ne magis invaleſcat.

CONCILIUM apud S. DIONYSIUM

Prope Lutetiam, præſide Seguino Archiepiſcopo Senonenſi, tempore Sylveſtri II. & Roberti Regis, circa annum Domini 1000.

AImoinus in vita S. Abbonis Floriacenſis Abbatis, & Martyris, quam ex parte Ducheſnius inſeruit in tomo 4. ſuæ Hiſtoriæ Francorum, hæc refert de hac Synodo.

In illis ſane diebus, in Monaſterio ſancti Dionyſii haud procul a Pariſiis Concilium aggregatum eſt quam plurimorum Epiſcoporum. Qui cum de fidei puritate, de corrigendis tam ſuis, quam ſubditorum pravis moribus ſermocinari debuiſſent, juxta vulgare proverbium, cunctum ſuum ſermonem ad decimas verterunt Eccleſiarum. Quas laici a Deo ſervientibus monachis auferre moliti, aſtante eis in hac re hoc venerabili Dei cultore Abbone, promiſcuam in vulgo concitavere manum. Ortaque ſubito ſeditione,

tione, tantus in Epiſcopos timor irruit, ut publica ſtatione relicta, paſſim quiſque diffugeret, inter quos Seguinus Senonum Archiepiſcopus, Primatum Galliæ in ea Synodo ſibi uſurpans, primatum quoque fugæ ſibi arripuit. Et inter fugiendum ſecuri inter ſcapulas, luteoque a popularibus oblitus, ægre evaſit. Uni quoque Epiſcoporum timor fugienti tam veloces addidit alas, ut affluentiſſimo prandii apparatu, quem ſibi exſtruxerat, relicto vicina urbis Pariſiorum mœnia fugitabundus expeteret.

Apologia Abbonis, cui imputabatur hæc irrogata Concilio injuria.

NEc me veſtro, ait regibus, aliorumque ſapientum examini ſubduco, qui contra Canones ſenſiſſe ſuſpicor. In Epiſcopos manum Monachorum miſiſſe accuſor, &c. ſed eſto, cui ſententiæ Canonum contradixi, qui in illo Concilio vix apertum librum videre potui? aut Concilium illud fuit, ubi conciliati venerunt, & diſconciliati receſſerunt? cum ibi diſcordes reconciliari debuerint, aut Canonica diſtrictione mulctari. Quid in me ſingulariter commiſerunt Epiſcopi, ut eis ſaltem cogitatione obeſſe voluerim, præſertim cum non inimicum, ſed fide, & opere amiciſſimum graviora pericula pertuliſſe contigerit? ecce coram Deo in Chriſto non mentior, quis audita inſequentium conclamatione, ultra quam dici poteſt, indolui, recordatus priſtinæ amicitiæ, & beneficiorum tanti viri, cujus nix venerandum caput oſtendit, excepta Primatis prærogativa, & Sacerdotali infula. Qua ſuggeſtione vos decepi, ut veſtram & benevolentiam optimis auferretis, male meritis conferretis? num ego Deus ſum, qui mutat mentes, mutat corda, mutat regna, & tempora? vere fateor me Magicam ignorare, nec aliquid malarum artium didiciſſe.

Airy.

Synodus in Airiaca villa in tractu Bituricenſi, anno Domini 1016.

EX chronico ſancti Petri vivi circa annum Domini 1016. in tempore illo factus eſt magnus conventus in Antiſiodorenſi pago, in Airiaca villa, a Leotherico Archiepiſcopo. Ubi de ſingulis locis delata ſunt Sanctorum Martyrum, Confeſſorum, Virginum pretioſa pignora in ſuis ſcriniis. Inter quæ de cœnobio B. Petri vivi dum deferretur, vel referretur B. Martyr Sanctianus, imminentibus noctium tenebris ſuper duo capita ſcrinii emicuerunt duo præclariſſima ſydera, totius noctis tenebras ſuo ſplendore ſuperantia, oculis quidem deducentium viſibilia, ſed tactu impalpabilia. Ibi fuerunt præſentes Robertus Rex, & Goſlinus Bituricenſis Archiepiſcopus cum aliis Epiſcopis, Abbatibus, & populo innumerabili. Ibi etiam multa diſpoſita ſunt ad utilitatem Eccleſiarum.

Reliquiæ.

ADDITIO AD CONCILIUM AURELIANENSE

Tempore Benedicti Papæ VIII. & Roberti Regis celebratum anno Dom. 1017. contra Heribertum, & Liſoium, alioſque novos hæreticos.

HOc Concilium exhibet Galber Radulphus Cluniacenſis Monachus Hiſtoriarum ſui temporis libro tertio, cap. 8. his verbis.

Tertio-de vigeſimo ſupra jam dictum milleſimum anno eſt apud præfatam Aurelianenſem urbem cruda nimirum, atque inſolens hæreſis, quæ ſcilicet diutius occulte germinata, in perditionis ſegetem male pullulans, plures in ſuæ cæcitatis præcipitavit laqueum. Fertur namque a muliere quadam ex Italia procedente hæc inſaniſſima hæreſis in Galliis habuiſſe exordium, quæ ut erat Diabolo plena, ſeducebat quoſcumque volebat, non ſolum idiotas, & ſimplices, verum etiam pleroſque, qui videbantur doctiores in clericorum ordine, &c. Fuerunt nempe hujus perverſi dogmatis Hæreſiarchæ duo, heu proh dolor! qui in civitate putabantur genere, ac ſcientia valentiores in clero, quorum unus Heribertus, alter Liſoius dicebatur. Hi denique, quamdiu res latuit, ſummam obtinuerunt amicitiam tam apud Regem, quam apud palatii proceres, nempe idcirco facilius quoque decipere potuerunt, quorum mentes amor fidei univerſalis minus diſtrinxerat. Qui non ſolum in prædicta urbe, ſed etiam in vicinis urbibus malignum dogma ſpargere tentabant, &c.

Ut autem cognovit Rex, ſcilicet Robertus, ut erat doctiſſimus, ac Chriſtianiſſimus, triſtis, ac mœrens nimium effectus, quoniam & ruinam patriæ revera, & animarum metuebat interitum: idcirco quantocius Aureliam properans, convocatis plurimis Epiſcopis, & Abbatibus, ac reliquis quibuſque laicis, acerrime cœpit perſequi, qui eſſent auctores hujus perverſi dogmatis, vel qui parti illorum jam decepti conſentirent. Facta igitur perſcrutatione inter clericos, quomodo unuſquiſque ſentiret, & crederet ea, quæ fides Catholica per doctrinam Apoſtolicam incommutabiliter ſervat, & prædicat; illi duo, videlicet Heribertus, & Loiſius, ſe aliter ſentire non negantes, quales diu latuerant, manifeſtaverunt. Deinde vero plures poſt illos ſe parti iſtorum profitebantur hærere, &c. Qui dum interrogati fuiſſent, a quo, vel unde iſta eis præſumptio accidiſſet, hujuſmodi reddiderunt reſponſum. Hoc enim diu eſt, quod ſectam, quam vos jam tarde agnoſcitis, amplectimur, ſed tam vos, quam cæteros cujuſcunque legis, vel ordinis in eam cadere expectavimus. Quod etiam adhuc fore credimus. His dictis continuo palam expoſuerunt omnium antiquarum ſtultiſſimam, ac miſerrimam, nempe ſui deceptricem hæreſim...... Dicebant ergo deliramenta, quicquid in veteri, ac novo Canone, certis, ac prodigiis, veteribuſque teſtatoribus de trina, unaque deitate beata confirmat auctoritas. Cœlum pariter, ac terram, ut conſpiciuntur, abſque auctore initii ſemper extitiſſe aſſerebant. Et cum univerſarum hæreſum inſanientes, canum more latrantes deterrima, in hoc tantum Epicureis erant hæreticis ſimiles: quoniam voluptatum flagitiis credebant non recompenſari ultionis vindictam. Omne Chriſtianorum opus, pietatis dumtaxat, & juſtitiæ, quod æſtimatur pretium remunerationis æternæ, laborem ſuperfluum judicabant eſſe, &c. Præterea cum a pluribus omni ſagacitate laboratum fuiſſet, qualiter depoſita mentis perfidia, veram, & univerſalem reciperent fidem, atque illi omnimodis ſe facere denegarent, dictum eſt eis: Quoniam niſi clerici ad ſanam fidei mentem redeant, Regis juſſu, & univerſæ plebis conſenſu igne eſſent protinus cremandi. At illi male in ſua confiſi veſania, nil pertimeſcere jactantes, ſeque evaſuros ab illo igne promittentes, quin potius ad meliora ſibi ſuadentibus ſpernendo illudebant. Cernens quoque Rex, & univerſi, qui aderant, minus poſſe illos ab inſania revocari, juſſit accendere non longe a civitate ignem permaximum, ut vel forte territi a ſua malignitate deſinerent, ad quem cum ducerentur, rapidi adacti dementia, ſe omnimodis hoc velle proclamabant, ac ſeſe ultro ad ignem trahentibus inſerebant. Quibus ad ultimum numero 13. igne traditis, cum jam cœpiſſent acrius aduri, cœperunt voce, qua poterant, ex eodem igne clamare, ſe peſſime deceptos arte Diabolica, nuper de univerſorum Deo, ac Domino male ſenſiſſe, & ob hanc ab eiſdem illatam ei blaſphemiam illos temporali, atque æterna ultione torqueri. His vero plures e circumſtantibus

Hæreſes Heriberti, & Loiſii.

In igne ſe ſe agnoſcunt fuiſſe deceptos.

auditis,

auditis, humanitatis pietate permoti accedentes, ut vel ſemivivos ab igne eriperent, minime valuerunt, quoniam vindice flamma conſumente illos, continuo in pulverem ſunt redacti. Si qui vero poſtmodum hujus perverſitatis ſectatores fuerunt reperti, ſimili ultionis vindicta ubique fuerunt perditi. Præterea venerabilis Catholicæ fidei cultus, extirpata inſanientium peſſimorum veſania, ubique terrarum clarior emicuit.

Hujus Synodi acta reperiuntur tom. 2. Spicilegii Lucæ Dacherii Benedictini. Ex quibus ad majorem confirmationem ſequentia delibavimus.

Sed antequam ad conflictum veniamus, de cibo illo, qui cœleſtis ab illis dicebatur, quali ante conficiebatur, neſcientibus demonſtrare curabo. Congregabantur ſiquidem certis noctibus in domo denominata ſinguli lucernas tenentes in manibus, ad inſtar litaniæ, Dæmonum nomina declamabant, donec ſubito Dæmonem in ſimilitudine cujuslibet beſtiolæ inter eos viderent deſcendere. Qui ſtatim, ut viſibilis illa videbatur viſio, omnibus extinctis luminaribus, quam primum quiſque poterat mulierem, quæ ad manum ſibi veniebat, ad abutendum accipiebat, ſine peccati reſpectu, & utrum mater, aut ſoror, aut Monacha haberetur, pro ſanctitate, & religione ejus concubitus ab illis æſtimabatur: ex quo ſpurciſſimo concubitu infans generatus, octavo die in medio eorum copioſo igne accenſo probabatur per ignem more antiquorum paganorum, & ſic in igne cremabatur. Cujus cinis tanta veneratione colligebatur, atque cuſtodiebatur, ut Chriſtiana religioſitas corpus Chriſti cuſtodire ſolet ægris damdum de hoc ſæculo exituris ad viaticum. Inerat enim tanta vis diabolicæ fraudis in ipſo cinere, ut quicumque de præfata hæreſi imbutus fuiſſet, & de eodem cinere quamvis ſumendo parum prælibaviſſet, vix unquam poſtea de eadem hæreſi greſſum mentis ad viam veritatis dirigere valeret. De qua re parum dixiſſe ſufficiat, ut Chriſticolæ caveant ſe ab hoc nefario opere, non ut ſtudeant ſectando imitari. Verum quia digreſſionem feciſſe videor, ad eadem modo, quæ dimiſi, vertatur oratio, ac ſuccincto curſu infidelium crudelitas tranſcurrendo peragatur, ne prolixior controverſia ſermocinatio faſtidium generet delicato lectori.

Secta fascinatio quanta.

Igitur, ut dictum eſt, illis introductis ante Regem, & Epiſcoporum conventum, Prior Areſaltus Regem allocutus eſt dicens: Domine mi Rex, miles ſum Richardi tui fideliſſimi Comitis Normanniæ, & immeritus teneor vinctus, & catenatus ante te. Cui Rex ita reſpondit: Cauſam tui adventus cito nobis indica, ut ea cognita aut reus in vinculis tenearis, aut innoxius a vinculis dimittaris. Ad hæc ille reſpondit: Audita ſapientia, & Religione horum, qui vincti adſtant ante te, ad hanc urbem venire volui, ut inde exemplo bonorum operum, atque doctrinæ eorum melioratus redirem. Hæc quidem cauſa eſt, pro qua de patria mea exire volui, & hanc urbem petii. Quod ſi reatu aliquo pro hoc opere teneor, præſules tibi aſſiſtentes videant, & judicent. Tunc præſules dixerunt: Si ſapientiam, ac religionis modum, quem ab his didiciſti, nobis proferas, noſtro judicio facile dignoſcetur. At ille ait: Regia majeſtas, & veſtra auctoritas eis jubeat, ut, quæ me docuerunt, ea ipſi coram vobis dicant, quatenus audita a vobis aut digna laude habeantur, aut oblivioni tradantur. Quibus Rex, atque Antiſtites cum juberent, ut ſuæ fidei normam referendo patefacerent, totius veritatis inimici, alia pro aliis dicentes, intra ſuæ hæreſis fœditatem nullo aditu introire volebant, ſed ut ſerpens quanto plus in manibus ſtringitur, tanto amplius elabitur, ita & iſti, quo amplius concludebantur veritatis ſermone, tanto magis labores videbantur effugiſſe. Tunc Areſaltus videns, quod redimerent tempus, & ſermonum clypeo feſtinarent obnubilare ſuæ fidei errorem, ad eos eſt converſus dicens. Veritatis magiſtros, non erroris habere putavi, dum conſtanter illam mihi doctrinam, quam ſalutiferam evangelizabatis, viderem vos docere, atque pollicebamini pro pœnis inferendis, & etiam pro morte toleranda nunquam eam eſſe a vobis denegandam, nunc vero oblita fide, quam promiſiſtis, ut video, timore mortis ab illa doctrina longe vultis fieri, meque adhuc rudem diſcipulum in periculo mortis dimittere parvipenditis. Unde Regiæ juſſioni parendum eſt, & obedire tantorum Præſulum auctoritati oportet, ut in his, quæ a vobis didici, ſi qua ſunt Religioni Chriſtianæ contraria, iſtorum judicio cognita, quæ ſequenda ſunt, & quæ reſpuenda, acquieſcam. Docuiſtis equidem me, nullam in baptiſmo promereri veniam peccatorum, neque Chriſtum de Virgine eſſe natum, neque pro hominibus paſſum, neque vere ſepultum, neque a mortuis reſurrexiſſe, neque panem, & vinum, quod ſuper altare manibus Sacerdotum ſancti Spiritus operatione efficı videtur ſacramentum, converti poſſe in corpus, & ſanguinem Chriſti.

Cumque hæc Areſaltus una voce peroraſſet, Guarinus Beluacenſis præſul interrogavit Stephanum, & Liſojum, qui hujus erroris videbantur eſſe magiſtri, ſi ita ſentirent, & crederent, quæ ab Areſalto erant memorata. At illi cum diabolo in inferno jam manſionem paratam habentes, vera eſſe memorata, & ita ſe ſentire, ac credere conſtanter aſſerunt. Quibus cum Præſul diceret, voluiſſe Chriſtum naſci de Virgine, quia potuit, & pro noſtra ſalute pati in humanitate, ut tertia die devicta morte reſurgeret in ſua deitate, noſque doceret eſſe reſurrecturos in reformatione, viperino ore reſponderunt, dicentes: Nos neque interfuimus, neque hæc vera eſſe credere poſſumus. Ad hæc præſul eos, inquit, interrogans: Carnales parentes habuiſſe creditis, an non? Cumque ſe credere aſſererent, præſul reſpondit: Si ex parentibus vos eſſe procreatos creditis, cum non eratis, ante ſæcula Deum de Deo genitum ſine matre, in fine temporis ſancti Spiritus obumbratione de Virgine natum, cur credere reſpuitis? At illi dixerunt: Quod natura denegat, ſemper a creatione diſcrepat. Quibus præſul reſpondit dicens. Antequam quidquam fieret per naturam, non creditis per filium Deum Patrem feciſſe omnia ex nihilo? Cui alienati a fide dixerunt. Iſta illis narrare potes, qui terrena ſapiunt, atque credunt figmenta carnalium hominum ſcripta in membranis animalium; nobis autem, qui legem ſcriptam habemus in interiori homine a Spiritu ſancto, & nihil aliud ſapimus, niſi quod a Deo omnium conditore didicimus, incaſſum ſuperflua, & a Divinitate devia profers; idcirco verbis finem impone, & de nobis, quidquid velis, facito: jam regem noſtrum in Cœleſtibus regnantem videmus, qui ad immortales triumphos dextera ſua nos ſublevat, dans ſuperna gaudia.

Insolens responsum.

Cumque ab hora diei prima uſque ad horam nonam multifariam elaborarent omnes, ut illos a ſuo errore revocarent, & ipſi ferro duriores minime reſipiſcerent, juſſi ſunt ſinguli ſacris veſtibus indui in ſuo ordine, ſtatimque ab Antiſtitibus a proprio honore ſunt depoſiti; & Rege jubente, Conſtantia Regina ante valvas Baſilicæ ſtetit, ne populus eos intra Eccleſiam interficeret; & ſic de gremio ſanctæ Eccleſiæ ejecti ſunt. Qui cum ejicerentur, Regina Stephani ſui olim confeſſoris, cum baculo, quem manu geſtabat, oculum eruit. Deinde extra civitatis educti muros, in quodam tuguriolo igne accenſo, præter unum clericum, atque unam monacham, cum nefario pulvere, de quo ſupra diximus, cremati ſunt. Clericus enim, & monacha divino nutu reſipuerunt.

Degradatio.

Habetur de eadem Synodo in Chronico S. Petri vivi. Sub ipſo tempore exorta eſt magna hæreſis nova, & inaudita in urbe Aurelianenſi. Quapropter accerſens Rex Archiepiſcopum, juſſit congregari in ea-

dem urbe Synodum. Erant autem ipſi hæretici ex melioribus ipſius civitatis clericis. Communi vero conſenſu, & voluntate omnium convicti omnes perpeſſi ſunt ignis incendium.

In his ſane exemplum videre eſt infirmitatis hominum, quod tot Eccleſiaſtici, qui in honore erant, tam ſubito a vera fide deflectant, & ad ignis pabulum deſtinentur. Namque, ut in præcitatis actis habetur, Stephanus, & Liſoius in civitate Aurelianenſi apud omnes ſapientia clari, ſanctitate, ſeu religione magnifici, eleemoſynis largi opinione habebantur vulgi. Quam ingens ergo malum eſt hæreſis, quam mala radix, ex qua tot pullulant amari fructus! ſed & quanta levitas, & miſeria in Chriſtianis, ſic facile abduci a vera, & antiqua fide in errores adeo abſurdos.

Malum magnum hæreſis.

Decretum quoddam Epiſcoporum Galliæ, ut fertur, pro pace mundo procuranda, tempore Joannis vigeſimi, & Roberti Regis an. Chriſti 1032.

VIncentius Beluacenſis hujus decreti meminit verbis ſequentibus ex libro 25. ſpec. hiſtorialis cap. 16. deſumptis. Anno 8. iſtiuſmodi decretum a Franciæ Epiſcopis datum eſt ſervari ſubjectis ſibi populis.

Unus eorum dixit, cœlitus ſibi delatas eſſe litteras, quæ pacem monerent renovandam in terra, quam rem mandavit cæteris, & hæc tradenda dedit populis: arma quiſquam non ferret, direpta non repeteret, ſui ſanguinis, vel cujuſlibet proximi ultor minime exiſtens, percuſſoribus cogeretur indulgere, jejunium in pane, & aqua omni feria ſexta ſervarent, & in Sabbato a carne, & liquamine abſtinerent, ſoloque contenti hoc jejunio in omnium peccatorum remiſſionem, nullam ſibi ſcirent aliam adjiciendam pœnitentiam, & hoc ſe ſervare Sacramento firmarent: quod qui nollet, Chriſtianitate privaretur, & exeuntem de ſæculo nullus viſitaret, nec ſepulturæ traderet. Alia quoque importabilia quamplura debere mandata, quæ oneri viſæ ſunt replicare. Hanc mandatorum novitatem cum multi cupidi novarum rerum libentius juſto amplecterentur, Gerardus Cameracenſis Epiſcopus, qui ſolus Lotarenſium appendebat ad parochiam Francorum, nullius hortatu potuit adduci ad hæc ſuſcipienda, ſed ſingula capitula refellebat, dicens, genus hominum ab initio trifariam eſſe diviſum in oratoribus, pugnatoribus, & agricultoribus. Et unum duorum, & duos unius egere auxilio. Ideo debere arma ferre, & rapinas reddi per auctoritatem legis, & gratiæ, authorem percuſſi, vel occiſi non exacerbari cogendo, ſed ſecundum Euangelium ei reconciliari. Jejunium in 6. vel in 7. feria, nec omnibus unum eſſe imponendum, quia non eſt omnibus una poſſibilitas, nec omnes hoc uno jejunio contentos eſſe, quia non eſt una omnium pœnitendi qualitas, hoc Sacramento firmare, vel Sacramenti violationem non perjurio augere eſſe utile, his contradicentes excommunicari, infirmis viſitationem, mortuis ſepulturam negari eſſe deteſtabile, ſufficere authentica Patrum decreta, & ſuper his neglectis impoſitum pœnitentiæ modum.

Ita in Manuſc. Chocleiano.

Hominum partitio.

Controverſia.

LEpida hæc narratio non immerito cuiquam ſuſpectæ fidei eſſe videatur, quod litteras de cœlo miſſas ad unum ex Galliæ Epiſcopis contineat. Non tamen id novum, & inſolitum. Legimus namque 2. Paralip. cap. 21. de Elia, qui jam e terra in cœlum raptus fuerat, quod litteras ad Regem Joram detulerit: *Allatæ ſunt autem & litteræ ab Elia Propheta*. Quas litteras aſſerit Gaſpar Sanctius in 2. caput lib. 4. Regum, non improbabile eſſe ſcripſiſſe Eliam, eaſque Angelorum miniſterio ad Regis manus eſſe translatas. Ita, inquit, putat Maluenda lib. 9. cap. 9. & quidam ex Hebræorum Magiſtris. Et in Majori Chronologia Hebræorum capite 17. quæ invenitur in calce Chronologiæ Genebrardi, legitur de Joram: Allatæ ſunt autem ei litteræ ab Elia Propheta, in quibus res ipſi venturæ ſcribebantur, nimirum de cœlo. Nam jam ſeptem erant anni, a quo Elias reconditus diſparuerat.

Sed & Matthæus Paris in Hiſtoria Anglorum, ad Annum 1200. ſimilem refert Hiſtoriam, nec minus mirabilem. Circa dies iſtos, inquit, Epiſtola de cœlo veniens in Jeruſalem, appenſa eſt ſuper Altare ſancti Simeonis in Golgotha, ubi crucifixus eſt Chriſtus pro redemptione Mundi. Quam per tres dies, & totidem noctes, homines ex alto dependentem aſpicientes, corruerunt in terram, rogantes Domini miſericordiam, ut ipſe eis dignaretur ſuam oſtendere voluntatem. Die vero tertia poſt horam diei tertiam erexit ſe ab oratione Patriarcha, & Archiepiſcopus Zacharias, & expandentes infulam ſuper altare Sanctum, Sanctam Dei epiſtolam acceperunt. Quam cum inſpexiſſent, illud inveniunt ſuperſcriptum: *Ego Dominus, qui præcepi vobis, ut obſervaretis ſanctum diem Dominicum, in quo requievi ab operibus meis, ut eſſet requies cunctis mortalibus in æternum, & non cuſtodiſtis eum, & de peccatis veſtris non pœnituiſtis, &c.* Quæ tædioſum eſſet tranſcribere, cum liceat unicuique integram epiſtolam legere apud Authorem, in qua Deus multum conqueritur de inobſervantia diei Dominicæ inter Chriſtianos, & multa etiam mala propterea comminatur. Sed ſubjungit Author; Cum autem Patriarcha, & clerus omnis Terræ ſanctæ hunc epiſtolæ tenorem diligenter examinaſſent, communi omnium deliberatione decretum eſt, ut epiſtola ad judicium Romani Pontificis tranſmitteretur; quatenus quicquid ipſe gerendum decreverit, placeat univerſis. Cumque tandem epiſtola ad notitiam Domini Papæ perveniſſet, continuo Prædicatores ordinavit; qui per diverſas mundi partes profecti, prædicaverunt ubique epiſtolæ tenorem, Domino cooperante, & ſermonem confirmante ſequentibus ſignis. Inter quos Abbas de Flai, nomine Euſtachius, vir religioſus, & literali ſcientia eruditus, Regnum Angliæ aggreſſus, multis ibidem miraculis confirmavit, &c. Hactenus Matthæus Paris: Quibus adde occaſione harum litterarum celebratum fuiſſe Concilium in Scotia, de quo claſſe præcedenti, ſicut & innuit Vincentius Belvacenſis celebratum fuiſſe in Gallia illarum occaſione, in quo Epiſcopi in diverſa abierunt.

Verum quamvis iſta narratio Matthæi Paris ut vera admittatur, cum nihil contineat, quod cenſura, & reprehenſione notari poſſit, aliud tamen eſt de narratione Vincentii Belvacenſis, & de epiſtola, quam refert e cœlo lapſam pro tollendis diſſidiis inter homines, inter quos adeo frequentia ſunt, ut vix ullus cœtus, quantumcumque modicus reperiatur, qui non a ſeipſo diſſideat: etenim per illam epiſtolam videtur excludi omnis alia pœnitentia, & ſatisfactio pro peccatorum remiſſione, præter jejunium ſextæ Feriæ, & abſtinentiam in Sabbato, cum tamen plurimorum graviſſima crimina multo aſperiorem exigant ſatisfactionem. Quare, quoad hanc partem, non videtur e cœlo prodiiſſe, & Epiſcopi citius, quam par erat, iis fidem adhibuerunt, quamvis ex alia parte conſilia aliqua Euangelica ſuggerat, quorum executionem facilius eſt deſiderare, quam intueri in tanta morum corruptione. Atque utinam homines ad ea ita attenderent, ut magis conarentur eorum perfectionem aſſequi, quam unde promanaverint diſcutere, ſicut ii faciunt, quibus cum optimum propinatur vinum, non curant ex qua vite, ex quibus palmitibus, quibuſve promptuariis proceſſerit.

CON:

CONCILIUM PARISIENSE

Sub Henrico Rege, tempore Leonis IX. Papa contra Berengarium circa annum MLIII.

DUrandus Abbas Troanenſis in libro de corpore, & ſanguine Chriſti habet hoc Concilium parte nona. Ubi hæreſis Berengarianæ compendium quoddam exhibet: Narratque, ut Berengarius Normanorum Principem ſua hæreſi inficere conatus, in conventu Brionenſi per ſapientes viros Normaniæ evidenti ratione ſuperatus eſt. Tum ſubjungit, quæ ſequuntur.

Cum autem tanti mali fama crebreſceret, & omnium corda fidelium vehementius percelleret, perque multos hujuſmodi virus latenter, & aperte jam ſerperet, contigit, ut ad aures etiam Regis Francorum Henrici perveniret, qui conſultu ſui regni Pontificum, Procerumque Concilium Pariſiis cogi decimo ſeptimo Calendas Novembris precepit, ac præfatum Berengarium, ut aut ſua dicta Patrum authoritate firmaret multis ſibi obnitentibus, aut ſi ea defendere nequiret, in Catholicam, cui obviare non poſſet, fidem prudenter tranſiret, intereſſe tantorum cœtui Patrum imperavit.

Berengarius refugit Concilii conſpectum.

Interea condicta venerat dies, frequenſque conventus Præſulum, ac reliquorum ſancti ordinis Clericorum, necnon nobilium laicorum Pariſiis factus eſt: C *ſed jam dictus Berengarius mala conſcientiæ perculſus terrore, ut juſſus erat, eo venire diſtulit, ſeque cum Brunone ſuo videlicet Epiſcopo Andegavenſi, ſub quo Archidiaconi fungebatur honore, pro eo maxime continuit, quia eodem errore, utpote tanti viri credulus, & ipſe noſcebatur involvi.*

Interea Præſul Aurelianenſis quoſdam apices in ſcheda haud parva digeſtos, in conſpectu omnium, & Regis (intererat enim) protulit, &, Præcipiat, inquit, veſtra ſanctitas has litteras a Berengario editas, ſi libet, recitari, quas ego quidem ab ipſo nequaquam accepi, ſed cum eas cuidam ſuo familiari, nomine Paulo, per veredarium dirigeret, violenter rapui, quibus ſuſceptis, & ad legendum traditis, omnium aures eriguntur, ora in ſilentium componuntur, corda ad intelli- D *gendum, quæ continebantur in eis, præparantur. Sed inter legendum multum repente fit murmur, & per ſingula abſurdi ſenſus verba gravis inſtrepit fremitus. Itaque omnibus talis lectio, quoniam nequiſſima ſordebat hæreſi, vehementer diſplicuit. Damnato proinde communi ſententia talium auctore, damnatis ejus complicibus, cum codice Joannis Scoti, ex quo ea, quæ damnabantur, ſumpta videbantur, Concilio ſoluto diſceſſum eſt, ea conditione, ut niſi reſipiſceret ejuſmodi perverſitatis auctor, cum ſequacibus ſuis ab omni exercitu Francorum præeuntibus clericis in Eccleſiaſtico apparatu inſtanter quæſiti, ubicumque conveniſſent, tenſque obſiderentur, donec aut conſentirent Catholicæ fidei, aut mortis pœnas luituri caperentur.*

codex Joannis Scoti.

E *Quamobrem territi non multo poſt in Concilio ſuper ſtatu ſuo convenit, ita ſe, ſicut Eccleſia tenet Catholica, credere fideliter, & ſapere publice profeſſi ſunt, delatiſque Sanctorum pignoribus, ut omnibus ſatisfacerent, atque de veritate fidei, quam profeſſi fuerant, eos, qui aderant, certos facerent, Sacramentum dederunt.*

In Turonenſi.

Nota.

Nota modum loquendi de codice Joannis Scoti (*ex quo, inquit,* ſumpta videbantur, *quæ damnabantur*) *quia revera hæreſim non continebat codex ille, ſed videbatur continere propter verba quædam ambigui ſenſus, & inepte prolata, contra veram præſentiam Corporis Chriſti in Euchariſtia: ex verbis enim inordinate prolatis naſcitur* A *hæreſis. Id manifeſtum fecimus in libro noſtro contra Miniſtrum Ugenotam Claudium, qui liber inſcribitur Gallico Idiomate*, La fidelite perſeverante de Suſanne, *&c. fidelitas perſeverans Suſanna, &c. Simili modo loquendi auctor parte 7. explicat illa verba D. Auguſtini*, facinus, vel flagitium videtur jubere. *Videtur, inquit, jubere, non jubet; ubi Judæos tangit, & eorum ſequaces erroris, qui grande flagitium in his Domini verbis eſſe arbitrati ſunt, & ideo exhorruerunt*, &c.

Controverſia de libro Bertrami, ſeu Joannis Scoti.

LIber ille Joannis Scoti juſſu Synodi Pariſienſis combuſtus, non alius eſſe videtur, quam liber Ber- B tramo adſcriptus *de Corpore, & Sanguine Chriſti*, ut oſtendimus ad Concilii Vercellenſis ann. 1051. ſæculo 11. habiti controverſiam, Claſſe 4.

Cauſa autem comburendi hunc librum fuit, quod faveret hæreticis veritatem corporis Chriſti in Sacramento Euchariſtiæ negantibus propter ineptas expreſſiones, & verba inordinate prolata, quibus deſtruit, aut deſtruere putatur, quod ex alia parte aſſerit de veritate ejuſdem corporis in Euchariſtia. Sic enim ex verbis inordinate prolatis naſcuntur hæreſes, & hæretici hujus temporis facile in eo reperiunt confirmationem ſui erroris propter illam verborum Battologiam, qua compactus eſt.

Contrarii ſibi ſunt hæretici circa librũ Bertrami.

Illyricus heterodoxus ſcriptor in Catalogo teſtium veritatis tom. 2. putat Paſchaſium Radbertum Ab- C batem Corbienſem, qui claruit circa an. 880. æmulum fuiſſe illius Bertrami, ac contra illius libellum ſcripſiſſe, ſed ita quæſtionem Bertrami ſolvit, inquit, ut errores Pontificios de Tranſubſtantiatione præſentia corporali ſub ſignis, manducatione orali evertat. Ita ille, cum noviſſimi Ugonotarum (ita Calviniſtas vocat populus in Gallia) Miniſtri, Blondellus, Aubertinus, & quidam Claudius dictus, doceant contra Paſchaſium primum fuiſſe, qui doctrinam de veritate corporis Chriſti in Tranſubſtantiatione in Eccleſiam introduxit, ac contra ipſum ſcripſiſſe potius illum, quem vocant, Joannem Scotum, aut Bertramum, ſi placet, juſſu Caroli Calvi Imperatoris, qui de his quæſtionibus voluerit inſtrui, cum tunc agitarentur. Unde ipſi D non leve argumentum ducunt de novitate illius Doctrinæ circa veritatem corporis Chriſti, & Tranſubſtantiationem, quæ ſæculo nono introducta fuerit per Paſchaſium. Quæ Controverſia his ultimis temporibus multum agitata fuit occaſione cujuſdam libri Gallice editi *de perpetuitate fidei Catholicæ circa realem præſentiam corporis Chriſti in Euchariſtia*, per D. Arnaldum Theologum Pariſienſem, cui Miniſter Claudius oppoſuit alium librum anno 1667. ubi contendit Paſchaſium innovatorem fuiſſe, perturbatorem pacis Eccleſiaſticæ, introducendo opiniones antea inauditas in Eccleſiam. Item, quod Heribaldus Rabanus, Joannes Erigena, Scotus, & Bertramus contra ipſum ſcripſerint, ac maxime Bertramus a Carolo Calvo Principe ſuo conſultus, libellum illum E de *Corpore, & Sanguine Chriſti*, ſcripſerit ad retundendum Paſchaſium, ac ejuſdem ſectatores, cui etiam, quotquot docti fuerint, in ſæculo nono contradixerint: denique converſionem ſubſtantiæ panis in Corpus Chriſti habitam fuiſſe ſæculo nono pro novitate oppoſita ſanctis Patribus. Huic autem libro cum plures reſponderint variis modis, conati ſunt hanc prætenſam novitatem de Doctrina Paſchaſii, cui Bertramus, ſeu Joannes Scotus librum alium de Corpore, & Sanguine Chriſti oppoſuerit, fictitiam, & imaginariam eſſe demonſtrare. Ac quidem ex antecedentibus, & conſequentibus mutationem iſtam ſæculi noni chimericam fuiſſe demonſtrant, ut idem Doctor Arnaldus in volumine non modico, ac duodecim libris conſtato, quos repoſuit an. 1669. contra

Controverſia de Paſchaſio.

Digitized by Google

iſtum miniſtrum: Alii vero ſequentes Illyricum, A dicunt Paſchaſium potius ſcripſiſſe contra librum illum Bertrami de corpore, & ſanguine, cujus cenſuram edere voluerit, ut Pater Noetus in volumine ſex librorum contra eumdem Miniſtrum ſectæ Calvinianæ. At vero, ut fert regula juris in *ſexto*, quis non prohibetur pluribus defenſionibus uti? Ideo nec nobis interdictum putavimus alia reſponſione occurrere iſti difficultati, quæ nonnullos Catholicorum angebat, Calviniſtas vero in ſuo errore confirmabat. Quod præſtitimus in Opuſculo quodam inſcripto: *Fidelitas perſeverans Suſannæ adverſus ultimas calumnias*. In quo brevius refutatis aliis Miniſtri iſtius objectionibus contra SS. Euchariſtiam, quod a centum, & amplius annis abundanter confutatæ eſſent a Scriptoribus Catholicis, huic poſtremæ B difficultati enodandæ magis intendimus. Cujus lucubrationis ſumma eſt, quod hallucinentur manifeſte, qui putant ſæculo nono controverſiam fuiſſe de reali præſentia Corporis Chriſti in Euch. ac conſequenter de Tranſubſtantiatione, qua de re voluerit informari Carolus Calvus per Joannem Scotum, aut Bertramum: Controverſia enim illius ſæculi non erat de veritate realis illius præſentiæ, ſed (quod maxime advertendum) ſuppoſita illa reali præſentia, quæ ſemper credita fuerat, eratque tunc credita, ac poſtea fuit a veris fidelibus, Controverſia aliqua fuit de modo illius præſentiæ realis, an ſcilicet eſſet ibi præſens modo paſſibili, ſicut erat in Cruce moriendo, quod opinabatur Paſchaſius. Inſuper alia quæſtio agitabatur, an ibi eſſet Corpus Chriſti ſine operimento ſpecierum, quod dicebatur tunc, an C eſſet ibi in veritate, & nuditate, an in figura ſpecierum, & accidentium, prout figura eſt quarta ſpecies categoriæ qualitatis. Illud enim arbitrabantur non pauci, qui converſionem totalem panis tam quoad ſubſtantiam, quam accidentia putabant. Atque duo hæc ſunt capita, de quibus Rex Carolus per Joannem Scotum, aut Bertramum (liber enim de Corpore, & Sanguine Chriſti utrique attribuitur, nec magni intereſt ad controverſiam, cujuſnam ſit) volebat inſtrui. Quo poſito, ſane evaneſcit inventio illa novitatis in doctrina per Paſchaſium, cum non de ſubſtantia ipſa realis præſentiæ, ſed tantum de modo ipſius controverſum fuerit. Id vere manifeſtum fiet ex paucis ſpeciminibus, & textibus illius libri, qui ſic incipit. Jubes, glorioſe Princeps, ut, quid de Corporis, & Sanguinis Chriſti Myſterio ſentiam, veſtræ Magnificentiæ ſignificem. Imperium, quam magnifico principatu veſtro dignum, tam noſtræ parvitatis viribus D conſtat difficillimum, &c.

Controverſia ſæculi 9. circa Euch. quæ fuerit.

Scopus libri Joan. Scoti aperitur.

Quod in Eccleſia ore fidelium ſumitur Corpus, & Sanguis Chriſti, quærit veſtræ Magnitudinis Excellentia, in myſterio fiat, an in veritate, id eſt, utrum aliquid ſecreti contineat, quod oculis fidei ſolummodo pateat, an ſine cujuſcumque velatione myſterii hoc aſpectus intueatur corporis exterius, quod mentis viſus inſpiciat interius, ut totum, quod agitur in manifeſtationis luce clareſcat? En prima quæſtio regis, an Corpus Chriſti pateat immediate oculis corporis, an ſub velatione, aut operimento ſpecierum? nec verba aliud poſſunt ſignificare, ſi illis poteſtas ſua reddatur. Sequitur ſecunda regis quæſtio. E

Et utrum ipſum corpus ſit, quod de Maria natum eſt, & paſſum, mortuum, & ſepultum, quodque reſurgens, & cœlos aſcendens, ad dexteram Patris conſideat. Harum duarum quæſtionum primam inſpiciamus, &c.

Ubi æſtimamus legendum eſſe pro verbis iſtis, *& paſſum, mortuum, & ſepultum*, ut paſſum, mortuum, & ſepultum, Tum quod id indicat quædam verſio marginalis ad c. 3. Paſchaſii in libro *de corpore, & ſanguine Chriſti*: tum quod Anonymus ſcriptor a Cælestio luci publicæ datus id manifeſte indicat, referens etiam imputatum fuiſſe Paſchaſio, quod diceret Chriſtum toties pati, quoties renovaretur ſacrificium Miſſæ.

Quibus poſitis patet ſtudioſo cuilibet non præoccupato, regem ſuppoſuiſſe realem, & oralem manducationem Corporis Chriſti in Euchar. atque ideo realem exiſtentiam, ſed anxium fuiſſe de modo, an ibi eſſet in veritate, aut nuditate ſine velamento ſpecierum; atque etiam, quæ erat ejus ſecunda quæſtio, an eſſet ibi modo paſſibili, ut paſſus, mortuus, & ſepultus, an modo glorioſo, ut eſt jam in cœlo: cum hic ſit ſcopus libri Bertrami, aut Scoti, quibuſcumque verborum ambagibus utatur (ſi codex non fuerit ab hæreticis corruptus, qui primi ex M. Ss. Typographiæ tradiderunt) non alio tendit auctor illius, quam ut regem Carolum informet ſuper duabus iſtis quæſtionibus.

Quæſtionum regiarum reſolutio.

Ac 1. quæſtioni reſpondet inter alia. Si enim nulla ſub figura myſterium illud peragitur, jam myſterium non rite vocitatur: quoniam myſterium dici non poteſt, in quo nihil eſt abditum, nihil a corporalibus ſenſibus remotum, nihil aliquo velamine contectum, At ille panis, qui per ſacerdotis miniſterium Corpus Chriſti efficitur, aliud exterius humanis ſenſibus oſtendit, & aliud interius fidelium mentibus clamat. Exterius quidem panis, quod ante fuerat, forma prætenditur, color oſtenditur, ſapor accipitur. Aſt interius longe aliud, multoque pretioſius, multoque excellentius intimatur, quia cæleſte, quia divinum, id eſt Chriſti corpus oſtenditur, quod non ſenſibus carnis, ſed animi fidelis contuitu vel adſpicitur, vel accipitur, vel comeditur.

Ad 2. quæſtionem reſpondet: Si enim corpus Chriſti eſt, & hoc dicitur vere, quia corpus Chriſti in veritate corpus Chriſti eſt, & ſi in veritate corpus Chriſti incorruptibile eſt, & impaſſibile eſt, ac per hoc æternum; hoc igitur corpus Chriſti, quod agitur in Eccleſia, neceſſe eſt, ut incorruptibile ſit, & æternum.

Hæc eſt ſolutio duarum quæſtionum regiarum in libro de Corpore, & Sanguine Chriſti. Sed hæc ſolutio tot verborum ambagibus ab auctore hujus libri, quiſquis tamdem fuerit, implicatur, ut cauſam præberet contrarium opinandi illius, quod intendit, iis maxime, qui non diſtinguunt ea, quæ per modum objectionum, aut interrogationum immiſcet ab iis, quæ per modum ſolutionis, aut aſſertionis ibidem reponuntur. Quare Berengarius, & illius aſſeclæ, & aliqui ex orthodoxis ſcandalum accipiebant ex illo libro; quæ fuit cauſa, cur in pluribus Synodis flammæ conſecratus ſit, licet alioqui veritatem fidei Catholicæ contineret, ſi recte intelligatur.

Non parum autem confirmat, quæ hic aſſerimus, Index Expurgatorius librorum, qui hoc ſæculo prodierunt, vel doctrinæ non ſanæ erroribus inſperſis, vel inutilis, & offenſivæ maledicentiæ fellibus permixtis, juxta Sacri Concilii Tridentini decretum, Philippi II. regis Catholici juſſu, & auctoritate, atque Albani Ducis conſilio, ac miniſterio in Belgio concinnatus ann. M. D. LXXI. Ubi eſt illud judicium Univerſitatis Duacenſis cenſoribus probatum. Nihil namque reprehenſibile eſt in eo, præter obſcuritatem elocutionis hominis, & vocum quarundam, ſententiarumque ineptam uſurpationem, vel interpretationem: Quæ ſi ſcholio marginali aut præfixo, aut ſubjuncto exponerentur, & ſenſus, ac ſcopus auctoris indicarentur; denique quædam, quæ videntur ab hæreticis inſerta, & aſſuta ſub finem libri, nihil eſſet, quod ab iſto opere metui lectori eſſe poſſet. Ac, quæ de prima quæſtione notavimus, ipſi animadvertunt. De ſecunda vero quæſtione tacent, cujus elucidatio omnino utilis eſt ad deprehendendum ſcopum auctoris iſtius libri, nec ibi tractari aliud, quam de modo præſentiæ realis, ſuppoſita ipſa, de qua Regi Carolo nulla erat dubitatio. Unde claret hallucinatio Calviniſtarum.

Judicium Duacenſium de libro Joan. Scoti.

CON-

Autun,

CONCILIUM HEDUENSE,

Præſide Gaufredo Lugdunenſi Archiepiſcopo propter injurias illatas Heduorum Epiſcopo, celebratum tempore Victoris II. & Henrici I. anno 1055.

REfert illud Concilium Cardinalis Baronius ad annum Chriſti 1055. ex Hugone in Sancti Hugonis actis.

Mirandis plus miranda ſubjungo, quæ referentibus viris authenticis probata cognoſco. Hæc ſane referunt Gaufredus de monte ſancti Vincentii, & Rainaldus Heduenſis, qui adhuc præſentes ſunt. Dux Burgundiæ Robertus Haganonem Heduorum Epiſcopum nimia infeſtatione gravabat, variiſque prædonum incurſibus paſſim Burgundia laborabat. Eapropter Gaufredus Lugdunenſis, Hugo Biſunticenſis, Richardus Cabilonenſis, & Drago Maſtinenſis Heduam convenerunt, magnique patrem Concilii prædictum Hugonem Cluniacenſem Abbatem venire rogaverunt. Aderat illuſtrium multitudo virorum, populus confluebat infinitus pro pace ſupplicans indefeſſis clamoribus. Adveniens ipſe Dux, imo tyrannus Heduam intravit, ſed faſtu maligno intereſſe conventui recuſavit. At pater Hugo fervore charitatis permotus adiit tyrannum, eumque vehementer increpans, cunctis mirantibus, tamquam ovem mitiſſimam ſecum adduxit. Epiſcopis autem ſupplicantibus, ut pater Hugo pro pace componenda loqueretur, turbis undique reticentibus, & ab ejus ore pendentibus ſic ait: Qui pacem quærunt, qui Deum diligunt, nos audiant, nobiſcum agant. Qui vero pacis filius non eſt, qui non ex Deo, ſed adverſarius eſt, huic ex parte omnipotentis Dei præcipio, ut a nobis exeat, & operi divino non noceat. *Vix dicta compleverat, cum ecce quidam ſtatura procerus, facie truculentus, multis eum ſequentibus, egreſſus diſparuit. Non fuit in tanta multitudine hominum, qui aliquem noſſet ex iis, qui egrediebantur. Mirabantur ſinguli, ſtupebant univerſi. His ita depulſis tantam mox efficaciam prædicatio Sancti habuit, ut eo jubente Dux ipſe ſui necem filii interfectoribus condonaret, & Eccleſiæ parere cœpit. Quandiu enim in conventu ille vir ſanctus perdocuit, ſicut columba candida ſuper caput ejus apparuit, quibus id videre datum eſt, Deum glorificaverunt: non enim omnes hanc videre gloriam meruerunt.*

Hugo Cluniacenſis,

Chalon ſur Saone,

CONCILIUM CABILONENSE

Propter controverſiam inter Hugonem Abbatem Cluniacenſem, & Draconem Epiſcopum Matiſconenſem, præſide Petro Damiani Cardinale Legato Alexandri II. anno 1063.

INter præludia operum Petri Damiani, qui ſic a fratris ſui nomine vocatus, tomo 3. editionis Pariſienſis 1642. habetur epiſtola Alexandri II. ad plures Galliæ Metropolitas de legatione illius, ubi ait: *Quoniam igitur pluribus Eccleſiarum negotiis occupati ad vos ipſos venire non poſſumus, talem vobis virum deſtinare curavimus, quo nimirum poſt nos major in Rom. Eccleſia auctoritas non habetur: Petrum videlicet Damianum, Oſtienſem Epiſcopum: qui nimirum & noſter eſt oculus, & Apoſtolicæ ſedis immobile firmamentum. Huic itaque vicem noſtram pleno jure commiſimus: ut quicquid in illis partibus, Deo auxiliante, ſtatuerit, ita ratum teneatur, ac firmum, ac ſi ſpeciali noſtri examinis ſententia fuerit promulgatum*, &c.

Subjiciuntur acta Synodi in Galliis celebratæ a B. Petro Damiani Card. Epiſc. Oſtienſi, Apoſtolicæ ſedis Legato Alexandri II. juſſione, quorum actorum tantum ſupereſt Synodalis definitio, in qua narratur anno 1063. Droconem Matiſconenſem Epiſcopum armatorum agminibus ſtipatum, velut prædicandi gratia, vel etiam Synodalis judicii obtentu, ad B. Majoli Confeſſoris Chriſti Baſilicam uſque perveniſſe, reſiſtentium ſibimet obſtaculum infractum ingredi non potuiſſe, qua occaſione Hugo Abbas Monaſterii Cluniacenſis querelam ſuam expoſuit coram Summo Pontifice, quem ea de cauſa adierat, ac miſſo in Gallias Petro Damiani Cabilonenſis Synodus ſub ejus auctoritate congregata eſt, in qua primo lectum eſt monimentum, ſeu charta Comitis Vvillielmi, qui primus loci fundator inſtituerat, ut præter Rom. Pontificem nullum jus, nullumque dominium cuiquam mortalium, aut Eccleſiæ derelictum eſſet. Lecta ſunt nihilominus Privilegia ſummi Pontificis loco conceſſa, & inquiſiti omnes Epiſcopi, ſi Privilegia, quæ audierant, rata haberent, ea laudarent: & quia in eis Privilegiis prohibebatur Epiſcopis in Monachos excommunicationis ferre ſententiam, excuſavit ſe Droco, dicens ſe non abſolute jaculum excommunicationis intuliſſe, ſed cum hac reſtrictione (ſi qui ſunt mei juris in illo Monaſterio, quos mihi liceat excommunicare, excommunico) nihilominus decernente Concilio ad hunc deciſionis finem cauſa perducta eſt, ut præfatus Epiſcopus propria manu ſuper Sanctis Euangeliis ſuperpoſita juraret, ſicque ſedis Apoſtolicæ Legato, Sanctoque Concilio ſatisfaceret.

Indiculum Sacramenti.

AUdiat, inquit Dominus Petrus Oſtienſis Epiſcopus, & omnis Sancta Synodus, quia eo die, quo Cluniacum commotus adveni, non in contemptu, ſive deſpectu ſedis Apoſtolicæ, vel Domini Alexandri Rom. Pontificis hoc egi, & privilegiorum tenorem, ac ſeriem, quæ modo in noſtris auribus lecta ſunt, tunc ad liquidum non cognovi. Sic me Deus adjuvet, & hæc ſancta Euangelia.

Additur de jejunio ſeptem dierum in pane, & aqua ab eodem in pœnitentiam accepto.

Controverſia de exemptione Monaſteriorum.

DE exemptione Rel gioſorum, & Abbatum ab Epiſcopis multa dſpuſat D. Bernardus in libris de Conſideratione ad Eugenium, eamque magis improbat, niſi cum ab initio ex fundatorum inſtitutione Monaſteria Juriſdictioni Epiſcoporum ſubtracta fuerunt accedente ſummi Pontificis authoritate. Hanc autem exemptionem plures poſtea probaverunt, quod in ea non defuerit authoritas illius, cui dictum eſt: *Quodcumque ligaveris ſuper terram, erit ligatum & in cœlis*. Nec ratio ſine cauſa, ad quam tria ſpecialiter ſpectanda, quid liceat ſecundum æquitatem, quid deceat ſecundum honeſtatem, quid expediat ſecundum utilitatem. Ad hæc revocantur major quies inducta Monaſteriis contemplationi deditis, Profeſſionum diverſitas: non enim decens eſt illum eſſe Magiſtrum in diſciplinis regularibus, & contemplativis actibus, qui non novit ſe fuiſſe diſcipulum mandatorum a pluribus ſuperioribus: vix enim religioſus ſpecialius elegit Deum in patrem, & præceptorem, Doctorem, & conſiliarium, quam cæteri Chriſtiani. Decens, & expediens eſt, ut Dei Vicarius in terris hujuſmodi religioſum eligat, & ſuſcipiat in ſpecialem filium. Additur favor Sedis Apoſtolicæ, ut ſic multos immediatos ſubditos diverſi generis habeat, qui ipſam defendant, cum ſchiſmata oriuntur. Quibus omnibus potius eſt, quod cum aliqua Monaſteria ſub eodem Ordine militent, ac in diverſis orbis Provinciis, & regnis dilatata ſint, vix ſervari poſſent in regulari obſervantia, ſi non eodem duce regerentur, quippe diverſi Epiſcopi diverſas ipſis præfigerent conſtitutiones, quibus unio, & conformitas

Ex profeſſione Eccleſiaſticæ hierarchiæ ad cœleſtem.

mitas regularium cito labefactaretur. Sed verba Divi Bernardi attendamus lib. 3. cap. 4. Quod ſi dicat Epiſcopus: Nolo eſſe ſub Archiepiſcopo: aut Abbas: Nolo obedire Epiſcopo: hoc de cœlo non eſt, niſi tu forte Angelorum quempiam dicentem audiſti: Nolo ſub Archangelis eſſe, aut ex alio quolibet inferiorum ordinum aliquem non ferentem ſubeſſe cuiquam, niſi Deo. Quid, inquis, prohibes diſpenſare? non, ſed diſſipare, &c. ubi neceſſitas urget, excuſabilis diſpenſatio: ubi utilitas provocat, diſpenſatio laudabilis eſt. Utilitas dico communis, non propria. Nam cum nihil horum eſt, non plane fidelis diſpenſatio, ſed crudelis diſſipatio eſt. *Nonnulla tamen Monaſteria ſita in diverſis Epiſcopatibus, quod ſpecialius pertinuerint ab ipſa ſui fundatione ad Sedem Apoſtolicam pro voluntate fundatorum, quis neſciat? ſed aliud eſt, quod largitur devotio, aliud, quod molitur ambitio impatiens ſubjectionis.* Et hæc dicta de his.

CONCILIUM TOLOSANUM,

Præſide Hugone Candido Cardinali, tempore Alexandri Papæ II. & Philippi Regis Francorum, an. Domini 1068. celebratum pro diſciplina Eccleſiaſtica, & aliis negotiis.

PORtiunculam actorum hujus Concilii Toloſani excepit Guillielmus du Catel, Senator Toloſanus ex Archivio ſancti Stephani Toloſæ, & quia nondum publici juris fuerat, hanc inſeruit in lib. 5. Monumentorum linguæ Occitanæ in vita Durani Epiſcopi Toloſani, qui Concilio interfuit cum decem aliis Epiſcopis. Sic autem ſe habet, In nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti. Amen. Anno Incarnationis Domini milleſimo ſexageſimo octavo, indictione ſexta, octavo anno Domini Papæ Alexandri, videlicet ſecundi, ſecundo vero anno Regni Philippi Francorum Regis, ac tuitione Balduini Flandrenſis Comitis, Hugo Candidus Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalis præcipuus in Toloſa urbe, juſſu præſcripti Papæ, conſultu vero omnium confratrum ſuorum Sanctam Synodum cum undecim Epiſcopis, & Abbatibus pluribus, cum Religioſis clericis, vel laicis, Chriſto vero diſponente in ipſius miniſterii, qui vera lux conſtat, opus, tenuit. Nam cum de omnibus congruentiis Eccleſiarum, Epiſcoporum ſcilicet, clericorum, Monachorum, & laicorum, ſive pauperum, juſte, & religioſe ſecundum Deum, & Canones SS. Patrum, ibi, in quantum ipſe Chriſtus ſua pietate permiſit, definitum eſt. Tum Spiritu Sancto accenſi accuſando, defendendo, judicando ſimoniacæ hæreſeos non tantum ſtipites, verum etiam radices funditus exterminaverunt. Contigit vero inter cætera de Lectorenſi Eccleſia, quæ erat jam pene deſtructa, legitime definiendo judicare: erat enim in loco illo quoddam Monaſterium de Epiſcopatu omnino conſtructum; ita videlicet, ut non ſolum ipſius plebis inſcientiæ ſufficeret bona ſupra nominatæ Eccleſiæ, Epiſcopatus ſancti licet Monaſterio illi tribuere, verum etiam Altaria, lapides, cætera additamenta ibi velocius tranſmutare. Placuit autem Spiritui Sancto illud Monaſterium, jam eouſque authenticum, quod Gregorius Laſcarenſis Epiſcopus juris Sancti Severii eſſe injuſte dicebat, ad priſtinum revocare gradum, quamvis veluti Epiſcopatus ſtulte agendo jamdudum converſus eſt in Monaſterium, ita converſum, ſapienter corrigendo, Monaſterium converteretur in Epiſcopatum. Judicatum eſt igitur a fratribus omnibus illius ſancti conventus, Dominum Epiſcopum, nomine Raymundum accipere, & loco proprio ſuæ ſedis in Monaſterio ea ratione ponere, & Monachos ibi morantes religioſe, & ſecundum regulam S. Benedicti viventes, ut Dominus Abbas conſtringeret, & ſi pro meliori ratione vitæ ad alia vellent ire, nulli denegaret. Evacuato autem de Monachis Templo, Clericos Religioſos, ut regulariter vivere volentes, probos, pudicos ſecundum Deum ibi poneret: quoniam nullus alterius Monachus, quemadmodum a ſanctis fratribus illis ſtatutum eſt, ibi ordinaretur, & ita Monaſterium non amplius eſſet Monachorum proprie locus, ſed eſſet Epiſcopi vera ſedes, & victus. Hoc autem privilegium Dominus Hugo Cardinalis, vir excellentiſſimus, cum Archiepiſc. Guillielmo Auxienſi, Aymone Bituricenſi, & cum Epiſc. Durano Toloſano, Geraldo Caturcenſi, Godemaro Xanctonenſi, Gregorio Laſcarenſi, Petro Adurenſi, Guillielmo Convenienſi, ipſo Raymundo Lectorenſi, Bernardo Coſeranenſi, Bernardo Aquenſi, cum Abbatibus Hugone Cluniacenſi, Ademaro de Sancto Martiale, Beraldo de Sancto Ægidio, Raymundo Condonenſi, Odone de S. Joanne Angeriaco, Bernardo Maſſilienſi, Conſtantio de Clayraco, Raymundo de Sancto Populo, Flotardo de Sancto Puntio, cum omnibus religioſis viris, clericis, vel laicis, qui in Sancta Synodo interfuerunt, laudavit, confirmavit, atque ſub anathematis vinculo omnes, qui contradicere ulterius vellent, in perpetuum ſine remedio aliquo juris damnavit.

ADDITIO

QUORUNDAM CONCILIORUM ROTOMAGENSIS PROVINCIÆ.

CONCILIUM ROTOMAGENSE

Sub Joanne Archiepiſcopo celebratum pro rebus fidei, & moribus, tempore Alexandri ſecundi, & Philippi Regis Galliarum, anno 1072.

Deſcribitur hoc Concilium his verbis ab Orderico Vitali Anglo Monacho Sancti Ebrulphi, ſeu Cœnobii Uticenſis, hiſtoria Eccleſiaſtica l. 4.

ANno igitur ab Incarnatione Dom. M. LXXII. congregatum eſt Concilium in metropolitana Rotomagenſis urbis ſede, in Baſilica Beatæ, & glorioſæ Dei genitricis ſemper Virginis Mariæ, cui Joannes ejuſdem urbis Archiepiſcopus præerat: Et veſtigia Patrum ſecutus utilitati Eccleſiaſticæ omnimodis conſulebat, cum ſuffraganeis ſuis, Odone Bajocenſi, Hugone Lexovienſi, Loberto Sagienſi, Michaele Abrincatenſi, & Gisleberto Ebroicenſi.

In primis diſputatum eſt de fide ſanctæ, & individuæ Trinitatis, quam ſecundum ſtatuta ſanctorum Conciliorum, ſcilicet Nicæni, Conſtantinopolitani, primi Epheſini, Chalcedonenſis Concilii corroboraverunt, ſanxerunt, ſe toto corde credere profeſſi ſunt. Poſt hanc Catholicæ fidei profeſſionem annexa ſunt hæc ſubſcripta Catholicæ fidei doctrinæ capitula.

In primis ſtatutum eſt a nobis, ut ſecundum ſtatuta Patrum, chriſmatis, & olei, baptiſmatis, & unctionis conſecratio competenti hora, id eſt poſt nonam ſecundum ſtatuta ſanctorum Patrum fiat. Hoc etiam debet Epiſcopus prævidere, ut in ipſa conſecratione 12. ſacerdotes ſacerdotalibus veſtibus indutos, vel plures ſecum habeat.

Item in quibuſdam Provinciis mos deteſtabilis inolevit, quod quidam Archidiaconi Paſtore carentes ab aliquo Epiſcopo particulas olei, & Chriſmatis accipiunt, & ita oleo ſuo commiſcent, quod & damnatum eſt. Sed unuſquiſque Archidiaconus Chriſma, & oleum ſuum totum epiſcopo, a quo conſecrabitur, ut proprio Epiſcopo præſentet.

Oleum non miſceatur cum chriſmate.

Item Chriſmatis, & olei diſtributio a Decanis ſum-

Digitized by Google

ſumma diligentia, & honeſtate fiat, ita ut interim, A dum diſtribuerint, albis ſint induti: Et talibus vaſculis diſtribuatur, ut nihil inde aliqua negligentia pereat.

Item ſtatutum eſt, ut nullus miſſam celebret, qui non communicet.

Baptizans. Item nullus Sacerdos baptizet infantem, niſi jejunus, & ſtola indutus, & alba, ſine neceſſitate.

Aqua benedicta. Item ſunt quidam, qui viaticum, & aquam benedictam ultra octavum diem reſervant: quod & damnatum eſt. Alii vero non habentes hoſtias conſecratas iterum conſecrant; quod terribiliter interdictum eſt.

Ignis in Confirmatione. Item donum ſancti Spiritus, ut non detur niſi jejunis, & a jejunis, neque ipſa Confirmatio abſque igne fiat, ſtatutum eſt. Hoc etiam ſtatutum eſt, ne B in dandis ſacris ordinibus Apoſtolicæ authoritatis violatores inveniamur. Legitur enim in decretis Leonis Papæ, quod non paſſim diebus omnibus ſacri Ordines celebrentur, ſed poſt diem ſabbati in ejus noctis exordio, quæ in prima ſabbati luceſcit, his, qui conſecrandi ſunt, jejunis a jejunantibus ſacra benedictio conferatur. Quod ejuſdem obſervantiæ erit, ſi mane ipſo Dominico die continuato ſabbati jejunio celebrentur. A quo tempore præcedentis noctis initium non recedit, quo diem reſurrectionis, ſicut etiam in Paſcha Domini declaratur, pertinere non dubium eſt.

Item quatuor temporum obſervatio competenti tempore ſecundum divinam inſtitutionem communi obſervantia a nobis ſervetur, id eſt prima Hebdomada Martii, ſecunda Junii, tertia Septembris, eadem C Decembris ob reverentiam Dominicæ Nativitatis. Indignum enim valde eſt, ut ſanctorum inſtitutio aliquibus occupationibus, vel mundiali ſollicitudine deſtruatur.

Item Clerici, qui non electi, nec vocati, aut neſciente Epiſcopo ſacris Ordinibus ſe intromittunt; aliquibus vero Epiſcopus, ut Diaconibus, manum imponit: alii cæteros ordines non habentes Diacones, aut Presbyteri conſecrantur, hi digni ſunt depoſitione.

Item qui coronas benedictas habuerunt, & reliquerunt, uſque ad dignam ſatisfactionem excommunicentur. Clerici, qui ordinandi ſunt in feria 5. veniant ad Epiſcopum.

Item Monachi, & Sanctimoniales, qui relictis ſuis Eccleſiis per orbem vagantur, alii pro nequitiis ſuis a monaſteriis expulſi, quos paſtorali auctoritate oportet compellere, ut ad monaſteria ſua redeant: D Et ſi expulſos Abbates recipere noluerint, victum Eleemoſynæ eis tribuant, quem etiam manuum labore acquirant, quouſque, ſi vitam ſuam emendaverint, videantur.

Item emuntur, & venduntur Curæ Paſtorales, ſcilicet Eccleſiæ Parochianæ tam a laicis, quam a Clericis, inſuper etiam a Monachis: quod, ne amplius fiat, interdictum eſt.

Item nuptiæ non in occulto fiant, neque poſt prandium: ſed ſponſus, & ſponſa jejuni a ſacerdote jejuno in monaſterio benedicantur, & antequam copulentur, progenies utrorumque diligenter inquiratur: E Et ſi infra ſeptimam generationem aliqua conſanguinitas inventa fuerit, & ſi aliquis eorum dimiſſus fuerit, non conjungatur. Sacerdos, qui contra hoc fecerit, deponatur. De ſacerdotibus, & levitis, & ſubdiaconibus, qui fœminas ſibi uſurpaverunt, Concilium Lexovienſe obſervetur: ne Eccleſias per ſe, neque per ſuffraganeos regant, nec aliquid de Beneficiis habeant. Archidiaconi, qui eos regere debent, non permittantur aliquam habere nec concubinam, nec ſubintroductam mulierem, nec pellicem: ſed caſte, & juſte vivant, & exemplum caſtitatis, & ſanctimoniæ ſubditis præbeant. Oportet etiam, ut tales Decani eligantur, qui ſciant ſubditos redarguere, & emendare, quorum vita non ſit inſanis, ſed merito præferatur ſubditis.

Item interdictum eſt, ne aliquis, qui vivente ſua uxore calumniatus fuerit, poſt mortem illius unquam, de qua calumniatus fuit, accipiat. Multa enim mala inde evenerunt: nam plurimi de cauſa hac ſuas interfecerunt.

Item nullus, cujus uxor velata fuerit, ipſa vivente unquam aliam accipiat.

Item ſi uxor viri, qui peregre, aut alias profectus fuerit, alii viro nupſerit, quouſque prioris mortis certitudinem habeat, excommunicetur uſque ad dignam ſatisfactionem.

Item ſtatutum eſt, ne hi, qui publice lapſi in criminalibus peccatis inveniuntur, citiſſime in ſacris Ordinibus reſtituantur. Si enim lapſis (ut ait B. Greg.) ad ſuum ordinem revertendi licentia concedatur, vigor Canonicæ procudubio frangitur diſciplinæ, dum per reverſionis ſpem pravæ actionis deſideria quiſque concipere non formidat. Unde hoc ratum manere oportet, ut in crimine publice lapſus ante peractam pœnitentiam in priſtino gradu nullatenus reſtituatur, niſi ſumma neceſſitate poſt dignam quidem longæ pœnitentiæ ſatisfactionem.

Item ſi aliquis lapſus dignus depoſitione repertus fuerit, & ad eum deponendum tot Coepiſcopos, quot auctoritas: ſcilicet in Sacerdotis ſex, in Diaconi depoſitione tres: unuſquiſque, qui adeſſe non poterit, Vicarium ſuum cum ſua auctoritate tranſmittat. *Aliquid deeſt.*

Item ſtatutum eſt, ut nullus in quadrageſima prandeat, antequam, hora nona peracta, veſpertina incipiat. Non enim jejunat, qui ante manducat. *Jejunium.*

Item ſtatutum eſt, ut in Sabbato Paſchæ Officium ante nonam non incipiatur. Ad noctem enim Dominicæ Reſurrectionis reſpicit, ob cujus reverentiam, Gloria in Excelſis Deo, & alleluja cantatur; quod etiam in Officii initio, Cerei ſcilicet Benedictione monſtratur. Narrat liber Officialis, quod in hoc biduo non ſit ſacramenti celebratio. Vocat autem hoc biduum ſanctam feriam, & Sabbatum, in quo recolitur luctus, & mœſtitia Apoſtolorum.

Item, ſi alicujus Sancti Feſtivitas in ipſa die evenerit, in qua celebrari non poſſit, non ante, ſed infra octavum diem celebretur.

Item juxta Sanctorum Patrum decreta, ſcilicet Innocentii Papæ, & Leonis, ſtatuimus, ne generale baptiſma niſi Sabbato Paſchæ, & Pentecoſtes fiat, Hoc quidem ſervato, quod parvulis, quocumque die petierint, regenerationis lavacrum non negetur. Vigilia, vel die Epiphaniæ, ut nullus niſi infirmitate baptizetur, omnino interdicimus.

Huic Concilio conſenſerunt Joannes Archiepiſcopus Rothomagenſis Eccleſiæ, Odo Bajocenſium Epiſcopus, Michael Abrincatenſis Epiſcopus, Giſlebertus Ebroicenſis, & quamplures etiam Venerabiles Abbates, quibus eo tempore Cœnobia Normanniæ nobiliter pollebant, & Monachicum rigorem ſervabant.

CONCILIUM

Apud ILLEBONAM

Sub Guillielmo Cadomenſi, Archiepiſcopo Rothomagenſi, pro moribus, & diſciplina celebratum tempore Gregorii ſeptimi, & Philippi primi Regis Galliarum, anno 1080. *Al. Juliobona apud Caletes.*

Hoc Concilium celebratum apud Illebonam, ait Mattheus Paris in vita Guillielmi II., anno 1081. *ſed Odericus refert ad annum præcedentem* 1080. *l.* 5. *Eccleſiaſtica hiſtoria, ejuſque decreta ſic narrat.*

ANno ab Incarnatione Domini M.LXXX. Rex Guillielmus in Feſto Pentecoſtes apud Illebonam

Digitized by Google

nam reſedit, ibique Guillielmum Archiepiſcopum, A & omnes Epiſcopos, & Abbates, comiteſque cum aliis Proceribus Normanniæ ſimul adeſſe præcepit. Ut Rex juſſit, factum eſt. Igitur octavo anno Papatus Domini Gregorii Papæ VII. celebre Concilium apud Illebonam celebratum eſt, & de ſtatu Eccleſiæ Dei, totiuſque regni providentia Regis cum Baronum ſuorum conſilio utiliter tractatum eſt. Statuta vero Concilii, ſicut ab his, qui interfuerunt, veraciter annotata ſunt, volo hic inſerere, ut poſteri diſcant, quales in Normannia leges fuerunt ſub Guillielmo rege.

PAx Dei (quæ vulgo trevia dicitur) ſicut ipſe Princeps Guillielmus eam in initio conſtituerat, firmiter teneatur, & per ſingulas Parochias dictis excommunicationibus renovetur. Qui vero ſervare contempſerint, vel aliquatenus fregerint, Epiſcopi, B ſecundum quod prius ſtatutum eſt, eos judicando juſtitiam faciant. Si quis vero Epiſcopo ſuo inobediens fuerit, Domino, in cujus terra habitat, Epiſcopus hoc demonſtret, & ille ſubdat eum Epiſcopali juſtitiæ. Quod ſi & Dominus facere contempſerit, Regis Vice-Comes per Epiſcopum inde requiſitus, omni remota excuſatione faciat.

DE his, qui parentela ſua uxores tenent, vel uxores parentum ſuorum, Epiſcopi Canonicam juſtitiam exequantur. Rex enim inde nullum ſuſtinet, vel tuetur, ſed potius Epiſcopos adjuvando admonet, ut lex Dei firmiter teneatur. Presbyteri, Diaconi, Subdiaconi, & omnes Canonici, & Decani nullam omnino fœminam habeant. Quod ſi aliquis poſt eamdem C culpam viſus fuerit incurriſſe, ſi per miniſtros Epiſcopi inde prior fuerit accuſatus, in Curia Epiſcopi ſe purgabit. Si vero Parochianorum, vel Dominorum ſuorum aliquis eum prius accuſaverit, habeat accuſatus inducias, ut cum Epiſcopo poſſit loqui; & ſi ſe purgare voluerit, in eadem Parochia, cui ſervit, præſentibus Parochianis pluribus ante Epiſcopi miniſtros, & eorum judicio ſe purgabit. Si vero purgare ſe non potuerit, Eccleſiam perdet irrecuperabiliter. Hoc prædictus Rex ſtatuit, non perenniter Epiſcopis ſuis auferendo debitam juſtitiam, ſed quia Epiſcopi eo tempore minus, quam conveniſſet, inde fecerant, donec ipſe eorum videns emendationem eis redderet pro beneficio, quod tunc de manu eorum temporaliter tulerat pro commiſſo. D

NUllus laicus in redditibus altaris, vel in ſepultura, vel in tertia parte decimæ aliquid habeat; nec pecuniam per horum venditionem aliquatenus habeat, nec Presbyter inde ſervitium faciat, niſi legationem Domini ſui portet. Ita ut in eadem die ad ſervitium Eccleſiæ revertatur, & ad orationes (per Normanniam ſolummodo) victum Domini ſui habens, ſi Dominus voluerit, ſecum vadat: ſervitium Eccleſiæ Presbyter interim curet.

PResbyteri ab Epiſcopis, vel ab eorum Miniſtris præter juſtos redditus Epiſcopi, vi, vel minis dare nihil cogantur. Propter eorum fœminas nulla pecuniæ emendatio exigatur. E

ARchidiaconi per Archidiaconatus ſuos ſemel in anno Presbyterorum ſuffraganeorum ſuorum veſtimenta, & calices, & libros videant: deſignatis ab Epiſcopo in unoquoque Archidiaconatu ſolummodo tribus locis, ubi vicini Presbyteri ad hæc monſtranda convocentur.

QUando Archidiaconus ad hæc videnda venerit, a Presbyteris, qui conveniunt triduo, ſi expedit, victum ſibi habeat.

Si Presbyter foriſfacturam fecerit de foreſtis Regis, vel Baronum ejus, nullam inde emendationem habebit Epiſcopus.

PResbyteri ſemel in anno circa Pentecoſtem cum proceſſionibus ſuis ad matrem Eccleſiam veniant; & de ſingulis domibus cera denerata, vel idem valens ad illuminandam Eccleſiam altari offeratur. Quod qui facere noluerit, a presbytero ſuo per miniſterium ſuum cogatur hoc ſolvere ſine emendatione pecuniæ.

LAicus Presbyterum non det, vel adimat Eccleſiæ, niſi ex conſenſu Præſulis: quem tamen, ſi recipiendus eſt, Epiſcopus non repellat, &, ſi repellendus eſt, non retineat.

IN Cœmeteriis Eccleſiarum, quæ in civitatibus, vel caſtellis, vel burgis ſunt, quodque Epiſcopi tempore Roberti Comitis, vel Guillielmi Regis ejus conſenſu habuerunt, Epiſcopi rehabeant.

IN cemœteriis vero, quæ in marchis ſunt, ſi guerra fuerit, & aliqui ad habitandum ibi faciant manſionem, dum guerra duraverit, & ipſi propter guerram in atrio manſerint: nullam foriſfacturam ab eis Epiſcopus habebit, niſi quam habuiſſet, antequam ad atrium confugiſſent. Cum autem pax facta fuerit, qui propter guerram illuc confugerant, de atrio exire cogantur, aut Epiſcopalibus legibus ſupponantur.

ECcleſiæ villarum, quantum Cœmeterii tempore Roberti Comitis habuerunt, vel uſque ad illud ſupra ſcriptum Concilium habuerunt, tantum habeant: & in eis illas conſuetudines habeant Epiſcopi, quas tempore Roberti Comitis, vel Guillielmi Regis ejus conſenſu habuerunt, niſi Epiſcopi concedente Rege Guillielmo aliquam conſuetudinem fecerint.

Si poſt Concilium aliqua fit nova Eccleſia intra villam, faciat Epiſcopus cæmeterium conſideratione Dominorum, & Parochianorum ejuſdem Eccleſiæ. Si vero extra villam nova fit Eccleſia, undique habebit quinque perticas Cœmeterii.

Si Monachis donatur Eccleſia, Presbyter, qui eamdem tenet Eccleſiam, honorifice teneat, quidquid de eadem Eccleſia habuit, antequam Monachi eam haberent, & tanto melius, quanto ſanctioribus aſſociatur hominibus. Eo autem mortuo, vel aliquatenus deficiente, Abbas idoneum Presbyterum quærat, & Epiſcopo eum per ſe, vel per nuncium oſtendat. Quem, ſi recipiendus eſt, Epiſcopus recipiat. Si vero Presbyter cum Monachis religioſe vivere voluerit, videat, ut Eccleſia, quam Epiſcopali licentia intravit, honeſte tractetur, tam in veſtimentis, quam libris, & cæteris Eccleſiæ ſerviendæ neceſſariis, ſecundum ejuſdem Eccleſiæ facultatem. Quod ſi Presbyter cum Monachis vivere noluerit, tantum det ei Abbas de bonis Eccleſiæ, unde & bene vivere, & Eccleſiæ ſervitium convenienter valeat Presbyter adimplere. Quod ſi Abbas facere noluerit, ab Epiſcopo convenienter cogatur, ut faciat. Presbyter vero Epiſcopo ſuo juſte ſubditus ſit, & Epiſcopales redditus perſolvat.

QUæ vero ſuperabundant, in uſus monaſterii ſui Abbas habeat.

HOc idem in Eccleſiis Canonicorum obſervetur.

VIolatio Eccleſiæ, & atrii, ſicut ſuperius determinatum eſt, & commiſſa, pro quibus officium divinum remanet, ab Epiſcopis per pecuniam emendetur. Aſſultus in itinere, ſimiliter.

Si quis iratus perſequatur alium in atrium, vel Eccleſiam, ſimiliter.

Si

Si laicus aret, vel ædificet in atrio ſine licentia pontificali, ſimiliter.

Si Clericus raptum fecerit, vel furtum, vel aliquem percuſſerit, aut vulneraverit, aut occiderit: ſi duellum ſine licentia Epiſcopi ſuſceperit, aut nammum ceperit, aut aſſultum fecerit, aut aliquid injuſte ſaiſierit, aut incendium fecerit, aut manupaſtus ejus, aut habitator atrii, ſimiliter.

Si Clericus adulterium fecerit, aut inceſtum, ſimiliter.

Si Presbyter de miniſterio ſuo foris fecerit, ſimiliter.

Presbyteri, qui ad Synodum venire neglexerint, ſimiliter.

Et qui Synodum, & circadam ſtatutis terminis non reddiderit, ſimiliter.

ANNOTATIO.

NOmina hæc ſunt vectigalium, & exactionum. Synodi enim dicebantur, quod colligerentur, & circadæ, quod circumeundo. Fulbertus epiſtola 110. *Jubes, inclyte præſul, nos dare tibi circadas, quæ ſunt in Epiſcopio tuo?* Et in privilegio conceſſo monaſterio ſancti Dionyſii ab Epiſcopo Pariſienſi dicitur: *Omnes illi, qui in hoc circumſcripto ſpatio Eccleſiis ſerviunt ſint liberi, & abſoluti ab omni debito, & redditione circadarum, & ſynodorum.* Ita refert De la Cerda adverſ. ſacrorum c. 72. num. 19.

Si Clericus coronam ſuam dimiſerit, ſimiliter.

Si Monachus, vel monacha, qui ſunt ſine regula habitum ſuum dimiſerint, ſimiliter.

Si Presbyteri præter treviæ Dei infractores, & latrones ſine licentia Epiſcopi excommunicaverint, ſimiliter.

Si erraticum habere (quod vulgo dicitur Vueridif) in curiam Sacerdotis, vel Clerici, qui in atrio manet, venerit, vel in eleemoſynam ejuſdem Eccleſiæ, vel in atrium Epiſcopi erit.

Si quid per contentionem in domibus Presbyteri, vel Clerici, vel in atrio Sacerdoti, vel clerico, vel eorum manupaſto relictum fuerit, Epiſcopi erit.

Si quis Presbyterum, aut Monachum, aut monacham aſſalierit, aut percuſſerit, aut ceperit, aut occiderit, aut domos eorum in atrio incenderit, ſimiliter emendabit. Si quid in Eccleſia, vel in atrio inveniatur, vel relinquatur, Epiſcopi erit.

Si quis adulterium, vel inceſtum fecerit, vel cum matrina, vel cum matre, vel filiola coierit. Si mulier hoc idem fecerit, ſimiliter. Si quis uxorem ſuam, vel ſi qua mulier virum ſuum ſine judicio præſulis requiſierit, ſimiliter. Qui mortuos conſulunt, vel maleficia tractant, ſimiliter. Qui intentum ſibi crimen inficians, vel negans ferri judicio convincitur (excepta Dei trevia) ſimiliter. Qui juſtitiæ reſiſtens excommunicari ſe patitur, ſimiliter.

Parochianorum crimina Epiſcopo pertinentia, ubi conſuetudo fuit, Epiſcoporum judicio examinentur.

Si contradictio judicationis facta fuerit, ante Epiſcopum definiatur.

Si ferri judicium fuerit judicatum, ante matrem Eccleſiam terminetur.

ANNOTATIO.

PEr judicium ferri hic intelligitur purgatio per contactum ferri candentis, ex quo ſi quis illæſus abiret, innocens habebatur, ſin aliter, nocens, & reus. Hæc enim purgatio apud Normannos in uſu fuit, ut patet ex facto Rollonis eorum ducis, qui ignis probatione adhibita, auctorem furti explorari juſſit, factumque, ut plures ruſtici abſque ulla læſione ferrum attingerent, quod minime rei eſſent; ut refert Martinus Delrio diſq. magic. lib. 4. qu. 4. ſect. 3. ex Crantzio. Unde non mirum, ſi in præſenti Concilio videatur aliquatenus probari hujuſmodi purgatio, cum fieret non auctoritate privata, ſed quaſi publica. Attamen illicitam eſſe hujuſmodi purgationem, quovis modo fiat, recte oſtendit Ivo Carnotenſis epiſt. 74. in qua Hildebertum Cænomanenſem Epiſcopum de proditione Cænomanicæ urbis apud regem Angliæ ſuſpectum, itaut nollet eum immunem aliter habere, niſi igniti ferri examinatione demonſtraret innocentiam ſuam, deterret ab hujuſmodi purgatione. *Breviter itaque tibi reſpondeo*, inquit, *conſulens, ut non tranſgrediaris terminos antiquos, terminos, quos poſuerunt patres tui, aliter namque innocentiam defendere eſt innocentiam perdere.* Et poſt pauca: *inde etiam ita ſcripſit Alexander II. Papa Rainaldo Cumano ſuper cauſa Giſlandi Presbyteri tui de morte Epiſcopi prædeceſſoris tui infamati in medium conſuluimus, &c.* Vulgarem denique legem, ac nulla Canonica ſanctione fultam, ſcilicet ſive frigidæ aquæ, ignitique ferri contactum, aut cujuslibet popularis inventionis (quia fabricante hæc ſunt omnino ficta invidia) ipſum exhibere, nec aliquo modo te volumus poſtulare: immo Apoſtolica authoritate prohibemus firmiſſime: *Inde etiam Stephanus V. Papa dixit Lamberto Epiſcopo Moguntino*: Ferri candentis, vel aquæ ferventis examinatione confeſſionem extorqueri a quolibet, ſacri non cenſuerunt Canones, & quod Sanctorum Patrum documento ſancitum non eſt, ſuperſtitioſa adinventione non eſt præſumendum. Spontanea enim confeſſione, vel teſtium approbatione publicata delicta, habito præ oculis Dei timore, commiſſa ſunt regimini judicare: occulta vero, & incognita illius ſunt judicio relinquenda, qui ſolus novit corda filiorum hominum. Hæc Ivo; quamvis Epiſtola 251. & 254. eam purgationem per ferrum candens illicitam non credat, ſi fiat præcedente judiciaria accuſatione, nec aliud remedium ad veri indagationem ſuppetat. Ita nutant mortalium ingenia, modoque in hanc, modo in illam flectuntur partem. Juvat autem obſervare Gratianum, 2. qu. 4. can. *Mennam vero*, attribuere Sancto Gregorio Papæ epiſt. ad Brunigildam Reginam Francorum, verba, quæ hic Ivo Alexandri ſecundi eſſe aſſerit. Unus, ſcilicet Pontifex, ab alio mutuare potuit, quod non inſolitum, ſicut etiam quod in Conciliis Provincialibus non approbatis nonnunquam aliquid ſtatuatur, aut toleretur, quod a recto deviat. Vide plura de iſta re apud Martinum Delrio loco citato, ubi etiam notat, ferrum iſtud ignitum vocatum fuiſſe olim *judicium*, quod indicare videntur præſentis verba Concilii, ſed & factum fuiſſe cum vomeribus, & chirothecis ignitis, &c. adhibitamque quarumdam precum formulam, quibus a Deo peteretur, ut ferrum benediceret, eoque reus, & innocens agnoſceretur. Gloſſarium ad Capitularia Caroli Magni plura congerit de hujuſmodi purgationibus, in quarum quibuſdam etiam miſſa quædam judicii dicta celebrabatur, quam refert.

Purgatio ferri.

Modus judicialis.

Si plana lex erit facienda, ibi fiat, ubi placitum prius.

In Parochia Epiſcopi ſine licentia ejus nullus audeat prædicare.

Qui in prædictas culpas inciderit, ſi ſponte ad pœnitentiam venerit, pœnitentia ei pro qualitate criminis injungatur, & pecunia nullatenus exigatur.

Si laicus raptum in atrio fecerit, Epiſcopo emendabit: ſi vero alibi fecerit, quocumque modo faciat Epiſcopus, nihil habebit.

Has

Digitized by Google

HAs conſuetudines habeant Epiſcopi in illis locis, in quibus eas tempore Roberti Comitis, vel Guillielmi Regis ejus conceſſione hactenus habuerunt. Quæ vero quieta fuerunt, eam quietudinem habeant, quam hucuſque ſolide tenuerunt. In his omnibus juſtitiis, & conſuetudinibus Rex ſibi retinet, quod hucuſque habuit.

Si Presbyter Domini ſui judicio contraxerit de Eccleſiaſtica cauſa, & eum in curiam Epiſcopi eundo injuſte fatigare fecerit, Domino ſuo 10. ſolidos emendabit.

Si Epiſcopi aliqui, quod non ſit hic ſcriptum, in Regis curia monſtrare poſſunt ſe habuiſſe tempore Roberti Comitis, vel Guillielmi Regis ejus conceſſione, Rex eis non tollit, quin habeant: tantummodo illud nullatenus ſaiſiſcant, donec in curia ejus monſtrent, quod habere debeant. Similiter & laicis propter hoc ſcriptum Rex nihil tollit, quod in Curia ejus monſtrare poſſint Epiſcopos non debere habere. Tantummodo Epiſcopos inde non deſaiſiſcant, donec in Curia Regis monſtratum ſit, quod Epiſcopi inde habere non debeant.

HÆc Synodus in vico regali ſecus Sequanam celebrata, ubi antiqua urbs fuit, quæ Caletus ab incolis dicta eſt, a qua circumjacens pagus a mari uſque Talantium Calcegius uſque hodie appellatus eſt. Hanc (ut in antiquis Romanorum legitur geſtis) C. Julius Cæſar obſedit, & pro nimia bellatorum obſtinatione intus acerrime repugnantium ſubvertit. Deinde poſtquam hoſtes ibidem ad libitum compreſſit, conſiderata opportunitate loci, præſidium Romanorum provide conſtituit, & a nomine ſuo Juliambonam (quam barbari, corrupto nunc nomine, Illebonam nuncupant) appellavit.

Quidã credunt eſſe urbem diſtam Roſbeur.

CONCILIUM PROVINCIÆ BURDIGALENSIS,

Apud S. Maxentii urbem tempore Gregorii VII. & Philippi I. an. Dom. 1073. ſub Goſſelino Archiep. cum duobus aliis ſub eodem celebratis.

DE his Conciliis ita breviter Joannes Chenutius in ſerie Archiepiſcopor. Burdigalenſium Goſſelinus. Is adeo ſui officii fuit memor, & religionis Orthodoxæ acerrimus vindex, ut tres ſuæ Provinciæ Synodos coegerit. Primam anno 1073. ad Divi Maxentii in Pictonibus contra Berengarianæ hæreſis fautores. Secundam apud Mediolanum Sanctonum, cui etiam interfuere plures Galliarum Epiſcopi, præſide Amato Apoſtolicæ ſedis Legato. Tertiam Burdigalæ, in qua de luxu Clericorum frænando, & moribus eorum componendis actum.

Cæterum Berengarium multos ſectatores, fautoreſque habuiſſe, contra quos Goſſelinus Synodum congregavit, evidens eſt ex duobus, quæ de ipſo referuntur. Unum eſt, quod cum Fulbertus Carnotenſis Epiſcopus in extremis ageret, atque multi confluerent, inter quos affuit & Berengarius, ut ipſum morientem viſitarent, intuitus Berengarium inter oppoſitas catervas, viſu, quo potuit, expellendum cenſuit, proteſtatus, immanem dæmonem prope eum conſiſtere, multoſque ad eum ſequendum, blandiente manu, & illice, corrumpere. Alterum eſt, quod ipſe Berengarius die Epiphaniarum moriens, recordatus, quot miſeros quondam adoleſcentes primo erroris ſui calore ſectæ ſuæ infeciſſet, perducto gemitu: Hodie, inquit, in die apparitionis ſuæ apparebit mihi Dominus Jeſus Chriſtus propter pœnitentiam, ut ſpero, ad gloriam, vel propter alios, ut timeo, ad pœnam. Hæc Vincentius Beluacenſis lib. 25. Spec. Hiſt. cap. 30. ex Guillielmo Malmesburienſi in Chronicis. Qui & addit ipſum in fine vitæ ita reſipuiſſe, ut ſine retractatione a quibuſdam ſanctus habeatur; fuit enim plenus eleemoſynis, & humilitate, magnarum poſſeſſionum Dominus, diſpertiendo, non famulus abſcondendo, & adorando, nullam fœminam conſpectui ſuo patiebatur admitti. Berengarius tamen, quamvis ſe correxerit, eos, quos depravaverat, convertere nequivit. Adeo peſſimum eſt, alios exemplo, vel verbo a bono infirmare, quia fortaſſe peccatum te gravabit alienum, cum deletum fuerit tuum. Utriuſque autem hujus acti meminit Cardinal. Baronius, primi quidem ad Annum Domini 1028. quo mortuus eſt Fulbertus, ſecundi ad Annum 1088. quo migravit Berengarius carioſus hæreſiarcha, ait ille, ſæpe falſa pœnitentia eludens Eccleſiam. Vide, quæ dicta ſunt in claſſe præcedenti ſæculo XI.

DE Conciliis Sanctonenſi, & Burdigalenſi habemus etiam teſtimonium Papyrii Maſſonii tract. de Notitia Epiſc. Galliæ. Concilium, inquit, Burdigalæ celebratum a Domino Amato venerando Olorenſium Epiſcopo, Domini Papæ Gregorii XII. Vicario, aſſidente cum eo collega ſuo Hugone Dionyſio venerabili Epiſcopo, tempore Goſſelmi Archiepiſcopi Burdigalenſis, Anno Domini 1079. Anno proxime ſequenti magnus Conventus Epiſcoporum factus eſt in Sanctonica civitate, prædicto Amato Legato præſidente.

CONCILIUM ROTHOMAGENSE

Celebratum contra Monachos Sancti Audoeni, tempore Gregorii VII. & Philippi I. anno Dom. 1073.

MAtthæus Paris teſtimonium reddit huic Concilio in Vita Vvillielmi Conquæſtoris, ad annum 1073. Eodem anno, inquit, invaluerunt Monachi ſancti Audoeni Joannem Archiepiſcopum Rothomagenſem, Miſſam celebrantem in Feſtivitate ejuſdem Feſti, cum armata manu virorum: unde judicatum eſt in Concilio, in eadem civitate congregato, præſidente Rege Anglorum Vvillielmo, monachos hujus criminis reos per Abbatias carceribus retrudi, & perpetuam agere pœnitentiam ſuper tam gravi delicto.

Joannes Chenutius in ſerie Epiſcoporum Sajenſis Eccleſiæ refert Robertum, quem trigeſimum ponit in ordine Antiſtitum hujus Eccleſiæ, interfuiſſe Concilio Rothomagenſi anno 1074.

CONCILIUM RHEMENSE

Sub Rainaldo Archiepiſcopo Anno 1092. celebratum tempore Urbani II. & Philippi I.

EX Genealogia manuſcripta Comitum Flandriæ narrat Ducennius in Urbano ſecundo Robertum Barbatum Comitem Flandriæ prætextu cujuſdam conſuetudinis antiquæ fiſco ſuo addixiſſe bona omnia Clericorum defunctorum, ita ut cum aliquis eorum e vivis exceſſiſſet, omnes eorum terras, domos, pecuniam, & hæreditates poſſideret, iiſque hæredes ſpoliaret: qua de injuſtitia monitus ab Urbano ſecundo per epiſtolam, tantum abeſt, ut emendaret, quin potius multorum clericorum adhuc viventium bona uſurpaverit. Quare Clerici Flandriæ opem, auxiliumque imploraverunt Synodi Rhemenſis, quam tunc habebat Rainaldus Archiepiſcopus, in qua expoſitis tum litteris Urbani ſecundi ad Comitem Robertum, qui eas ſpreverat, tum detrimentis bonorum, quæ inique patiebantur, ita commoverunt animos omnium Epiſcoporum, ut ex eorum conſenſu, & conſilio Rainaldus reſcripſerit ad Arnaldum præpoſitum Audo-

Digitized by Google

donarenſem, ad Joannem ſancti Bertini Abbatem, Giſardum Abbatem Hammenſem, & Bernardum Præpoſitum Varenenſem, ut adirent Robertum Comitem in Monaſterio S. Bertini tunc commorantem, ac dies quadrageſimæ in caſtitate, & orationibus ducentem, illique denuntiarent ex parte Concilii, ut niſi intra Dominicam Palmarum reſtitueret omnia, quæ illicite uſurpaverat, comitatus ejus ſub interdicto poneretur, & ſuſpenſione ab omnibus Divinis Officiis, ipſeque anathematis gladio feriretur. Qua comminatione ille territus de omni damno illato ſatisfecit, veniam etiam exoravit de peccato admiſſo, &, quicquid hac in re ſtatuerat, annullavit: ita ut nec ipſe in poſterum, nec ejus ſucceſſores quicquam ſimile attentaverint.

CONCIL. ROTHOMAGENSE

Sub Guillielmo Rothomagenſi Archiepiſcopo pro conciliando pace inter proceres Normaniæ, & diſciplina Eccleſiaſtica tempore Victoris II. & Philippi I. Regis Galliarum Anno 1095.

Ex Orderico Vitali lib. 9. Eccleſiaſticæ hiſtoriæ.

GUillielmus igitur Archiepiſcopus Rothomagi Concilium aggregavit, & cum ſuffraganeis Epiſcopis de utilitatibus Eccleſiaſticis tractavit. Tunc omnes menſe Februario Rothomagum convenerunt, capitula Synodi, quæ apud Clarummontem facta eſt, contemplati ſunt: ſcita quoque Apoſtolica confirmaverunt, & hujuſmodi ſcriptum poſteris dimiſerunt.

STatuit Synodus ſancta, ut trevia Dei firmiter cuſtodiatur a Dominica die ante caput jejunii uſque ad ſecundam feriam oriente ſole poſt octavas Pentecoſtes, & quarta feria ante adventum Domini occidente ſole uſque ad octavas Epiphaniæ: & per omnes Hebdomadas anni a quarta feria occidente ſole uſque ad ſecundam feriam oriente ſole, & in omnibus feſtis ſanctæ Mariæ, & vigiliis eorum, & in omnibus Feſtis Apoſtolorum, & vigiliis eorum: ut nullus homo alium aſſaliat, aut vulneret, aut occidat, nullus namnum, vel prædam capiat.

STatuit etiam, ut omnes Eccleſiæ, & atria earum, & Monachi, & Clerici, & ſanctimoniales, & fœminæ, & peregrini, & mercatores, & famuli eorum, & boves, & equi arantes, & homines carrucas ducentes, & Mercatores, & equi, de quibus hercenat, & homines ad carrucas fugientes, & omnes terræ ſanctorum, & pecuniæ Clericorum perpetua ſint in pace: ut in nulla die aliquis audeat eos aſſalire, vel capere, vel prædari, vel impedire.

STatuit etiam, ut omnes homines a XII. annis, & ſupra jurent hanc conſtitutionem treviæ Dei, ſicut hic determinata eſt, ex integro ſe ſervaturos tali juramento. *Hoc audiatis vos, quod Ego N. amodo in antea hanc conſtitutionem treviæ Dei, ſicut hic determinata eſt, fideliter cuſtodiam, & contra omnes, qui hanc jurare contempſerint, vel hanc conſtitutionem ſervare noluerint, Epiſcopo, vel Archidiacono meo mox auxilium feram: ita ut ſi me monuerint ad eundum ſuper eos, nec diffugiam, nec diſſimulabo, ſed cum armis meis cum ipſo proficiſcar, & omnibus, quibus potero, juvabo adverſus illos per fidem ſine malo ingenio, ſecundum meam conſcientiam. Sic me Deus adjuvet, & iſti ſancti.*

STatuit præterea ſancta Synodus, ut omnes feriantur anathemate, qui hoc juramentum facere noluerint, vel hanc conſtitutionem violaverint, & omnes, qui eis communicaverint, vel ſua vendiderint: ſive fabri, ſive officiales, ſive Presbyteri, qui eos ad communionem ſuſceperint, vel divinum eis officium fecerint. Hoc etiam anathemate feriuntur falſarii, & raptores, & emptores prædarum, & qui in caſtris congregantur propter exercendas rapinas, & Domini, qui amodo eos retinuerint in caſtris. Et auctoritate Apoſtolica, & noſtra prohibemus, ut nulla Chriſtianitas fiat in terris Dominorum illorum.

STatuit etiam ſancta Synodus, ut omnes Eccleſiæ ita ſint ſaiſitæ de rebus ſuis, ſicut fuerunt tempore Guillielmi regis, & cum eiſdem conſuetudinibus, & quod nullus laicus participationem habeat in tertia parte decimæ, vel in ſepultura, vel in oblatione altaris, nec aliquam exactionem inde exiget, præter eam, quæ tempore Guillielmi Regis conſtituta fuit.

STatuit etiam, ut nullus laicus det, vel adimat Preſbyterum Eccleſiæ ſine conſenſu præſulis; nec vendat, nec pecuniam inde accipiat.

AC ut nullus homo comam nutriat, ſed ſit tonſus, ſicut decet Chriſtianum. Alioquin a liminibus ſanctæ Matris Eccleſiæ ſequeſtrabitur, nec ſacerdos aliquis divinum ei Officium faciet, vel ejus ſepulturæ intererit.

NUllus laicus habeat conſuetudines Epiſcopales, vel juſtitias, quæ pertinent ad curam animarum.

NUllus Presbyter efficiatur homo laicus, quia indignum eſt, ut manus Deo conſecratæ, & per ſacram unctionem ſanctificatæ mittantur inter manus non conſecratas: quia eſt aut homicida, aut adulter, aut criminali peccato obnoxius. Sed ſi feudum a laico ſacerdos tenuerit, quod ad Eccleſiam non pertineat, talem faciat ei fidelitatem, quod ſecurus ſit.

HÆc itaque Giſlebertus Ebroicenſis Epiſcopus, qui pro ſua proceritate cognominabatur Grus, & Fulbertus Rothomagenſis Archidiaconus, ſcita Patrum palam promulgaverunt, & Guillielmus Archiepiſcopus, aliique præſules auctoritate ſua corroboraverunt. Odo quippe Bajocenſis, & Giſlebertus Lexovienſis, Turgiſus Abrincatenſis, & Serlo Sagienſis, atque Radulphus Conſtantienſis prædictam Synodum ſanxerunt. Abbates quoque totius Provinciæ cum Clero, & parte procerum pacem optantium affuerunt. Sed principali juſtitia deficiente, &c. quæ tunc definierunt, pene irrita fuerunt. Erat enim eo tempore mira ſeditio inter Optimates Normaniæ, &c. incendia, & rapinæ totam patriam devaſtaverunt, indigenarum quamplurimos in exilium extruſerunt, & Parochiis deſtructis Eccleſias Presbyteri fugiendo deſolatas deſeruerunt. Indomita gens Normannorum eſt, & niſi rigido rectore coerceatur, ad facinus promptiſſima eſt. In omnibus Collegiis, ubicumque fuerint, dominari appetunt, & veritatis, fideique tenorem prævaricantes, ambitionis æſtu multoties effecti ſunt. Hoc Franci, & Britones, atque Flandrenſes, aliique Collimitanei crebro ſenſerunt: hoc Itali, & Guinili, Saxoneſque Angli uſque ad internecionem experti ſunt.

ANNOTATIO.

CApitula illa Synodi apud Clarummontem habitæ ſub Urbano II. quæ Patres hic contemplati ſunt, alia referuntur ab Orderico paucis lineis ante deſcriptionem Synodi, nec non a Matthæo Paris ad annum 1095. quam ea, quæ vel Binius, vel Coriolanus retulerunt, ſtudioſus lector conferre poterit pro otio.

CONCILIUM PICTAVIENSE

In cauſa Philippi Regis Galliarum in adulterio perſeverantis tempore ejuſdem Regis, & ſummi Pontificis anno Domini 1100.

Philippi I. & Urbani II.

HOc Concilium attingitur in ſumma, & ejus Canones ex Vaticano per Baronium extracti in ejus annalibus, ac in collectione Binii inſeruntur. Sed quod ſubjicimus ex notis Soucheti Canonici Carnotenſis, ac antiquitatis ſtudioſi, ut experti ipſi ſumus ex inviſione ejus bibliothecæ, dum iter per urbem Carnotenſem ageremus, nondum in corpus Conciliorum, aut ſummam a quoquam relatum, a me prætermitti B non debuit ob memoriam ſancti viri, de quo ibi agitur, qui mecum eandem patriam ſortitus eſt, e qua velut e medio ſpinarum emerſit. Sic autem habetur in præfatis notis ad epiſtolam 84. Huic loco illuſtrando multum affert, quod Goffridus Groſſus in vita Bernardi Tyronenſis Abbatis primi ſcribit, qui liber quia nondum in lucem prodiit, hic ſubjicere ipſius teſtimonium non gravabor. Per id tempus, inquit Goffridus, duo Cardinales Joannes, atque Benedictus Apoſtolicæ ſedis Legatione fungentes ad urbem Pictavium Concilium convocarunt, in quo centum quadraginta Patres affuerunt, qui Philippum Regem Francorum propter Fulconis conſulis Andegavenſium uxorem, quam in adulterio tenebat, anathematis vindicta percuſſerunt. Qua excommunicatione comperta, Guillielmus C Dux Aquitanorum, qui aderat, totius pudicitiæ, ac ſanctitatis inimicus, timens ne conſimilem vindictam pro conſimilibus culpis pateretur, nimio furore incenſus, juſſit omnes illos deprædari, flagellari, occidi. Quod miniſtris ſuis facere incipientibus Pontifices, & Abbates huc, illucque diffugiunt, &, ut temporalem vitam retinerent, tuta latibula quærere contendunt. At vero Bernardus, atque Robertus Abreſelenſis, qui Concilio intererant, fortiſſimi juſtitiæ propugnatores, ac totius iniquitatis, ac injuſtitiæ expugnatores, ita immobiles, conſtanteſque perſtiterunt, ut nec ab incepto excommunicationis deſiſterent, ſed pro Chriſto mortem, vel contumeliam pati glorioſum ducerent: & quamvis eis perſecutores mortem non intulerint, iſti, quantum in ipſis eſt, martyrium pertulerunt.

Bernardi Tyronenſis, & Abreſel. virtus.

Nota.

D Plura Concilia haberi in hac cauſa procuravit zelus Pontificis Urbani, natione Galli, ad obviandum ſcandalo, & promovendam regis ſalutem, etiam ſi tempora eſſent difficilia, & infenſum regis animum ſibi reddere jure metueret Pontifex. Non pauci Principes hoc zelo Pontificum ad bonam frugem redierunt, ut hic Philippus primus, & poſtea Philippus Auguſtus. Refert tamen Matthæus Paris ſub finem vitæ ſancti Ludovici, illum amiſiſſe privilegium ſtrumoſos curandi, nec recuperaſſe, cum initio regni plures ſanaſſet ſuo contactu. Durante vero interdicto Galliæ ob adulterium Philippi Auguſti, in publicis actis non fuiſſe ſcriptum, regnante Philippo, ſed regnante Chriſto, narrant alii.

E Quia vero hallucinantur aliqui in Guillielmo illo Aquitanorum Duce ex notis ad Litanias Pictavicas Henrici Ludovici Caſtanæi de la Roche-Pozai, Pictavorum Epiſcopi, doctrinæ titulo inter cætera illuſtris, cauſas hallucinationis amovere hic juvat. Varii authores, inquit, nominis convenientia decepti ſancto Guillielmo nono Aquitaniæ Duci, qui ſtemmati ſuo perinſigni clauſulam inſigniorem impoſuit, probra aliquot perperam aſcripſerunt, quæ in facinoroſum Guillielmum octavum Patrem regerenda ſunt, ut animadvertit Joannes Besly, Regius apud Fonteniacum conſiliarius, exquiſitiſſima antiquariæ rei eruditione (e qua permulta tenacis amicitiæ privilegio fultus ſitienter hauſi) prænitens, qui primus ſubductis temporum A rationibus, Pictonum Comites, eoſdemque Aquitaniæ Duces inter ſe diſtinxit, & in ordinem digeſſit. Ac paucis interjectis ſubjungit: Bernardus de Abbatis Villa dictus, quod eo loci in Pontinenſi Comitatu ortus ſit, anno 1100. Abbas ſancti Cypriani defuncto Reginaldo eligitur. Fundamenta poſuit Tyronenſis cœnobij in Carnotenſi Diœceſi, & 7. Kalendas Maji anno 1116. mortem occubuit. Ordericus Vitalis, qui hiſtor. l. 8. eum Quinciaci Abbatem nuncupat, oppido falſus eſt, ut variis ex Cartularii S. Cypriani locis maniſeſte colligitur, quorum enumerationi parſum eſſe aveo, ne libellus iſte turgeſcat. Hujus ſancti vita legitur a Gaufrido Groſſo Monacho ejus diſcipulo ſcripta ad Gaufridum Carnotenſem Epiſcopum, Apoſtolicæ ſedis legatum, atque dicti Ivonis ſucceſſorem. Hæc ibi, quibus concinunt, quæ habet P. Ignatius Joſeph B a ſancta Maria Carmelita diſcalceatus in Hiſtoria Eccleſiaſtica Abbatis Villæ lib. 1. cap. 95. Vir inter religioſos religioſiſſimus, qui multa ſcripſit pro ornanda Sparta, quam nactus eſt, ac tota Diœceſi Ambianenſi, ſi omnia Typis edantur.

CONCIL. APUD BALGENCIACUM

Bangency.

Tempore Paſchalis Papæ II. & Philippi I. Regis Galliarum pro eodem Rege abſolvendo congregatum circa annum Domini 1103.

C CAuſa hujus Concilii fuit adulterium publicum Regis Galliarum Philippi primi, nam concepto odio in Bertam Reginam, eam apud Monaſterium in arce aſſervari juſſit, abductaque a foro Andegavo Bertranda uxore, eam in pellicem per plurimos annos habuit, quare excommunicationis gladio percuſſus eſt ab Urbano ſecundo ſummo Pontifice, ut ejus ignominia percitus, dimiſſa Bertranda, ad propriam rediret uxorem: quod cum poſt aliquot annos facturum ſe polliceretur, Ricardus Albanenſis Epiſcopus, legatuſque Paſchalis ſummi Pontificis Synodum convocavit Epiſcoporum Galliæ, ut eum ſolveret a vinculo excommunicationis, ſed cum Epiſcopi non conſentirent in Synodo de abſolutione Regi impertienda, propter quamdam difficultatem e litteris Legati ortam, re infe- D cta Synodus ſoluta eſt. Sed hæc manifeſtius patebunt ex epiſtola Ivonis Carnotenſis ad Paſchalem ſummum Pontificem, qua rem geſtam in Concilio narrat, monetque, ut minus ſevere cum Rege agat, ne deterius aliquid contingat. Sic autem ſe habet epiſtola.

Paſchali ſummo Pontifici, Ivo humilis Eccleſiæ Carnotenſis miniſter, cum debita obedientia orationum obſequium. Notum facimus paternitati veſtræ, quod 3. Kalendas Auguſti plures Epiſcopi, tam Rhemenſis, quam Senonenſis Provinciæ invitati a Domno Ricardo Albanenſi Epiſcopo Legato veſtro convenimus in quoddam municipium Aurelianenſis Epiſcopatus nomine Balgenciacum, ad faciendam abſolutionem Regis ſecundum tenorem litterarum, quas E ſuper hac re miſerat moderatio veſtra. Convenit etiam Rex, & lateralis ſua, & ſecundum præceptum tactis ſacroſanctis Euangeliis parati fuerunt abjurare abſolute omnem carnalis copulæ conſuetudinem, inſuper & mutuam colloquutionem, niſi ſub teſtimonio perſonarum minime ſuſpectarum, uſque ad veſtram diſpenſationem. Sed quia in litteris veſtris continebatur, ut in hac abſolutione conſilium prudentium ſibi adhiberet Domnus Albanenſis Epiſcopus, totum onus Concilii voluit ex arbitrio pendere Pontificum. Epiſcopi vero neſcimus quid conjicientes, ſemper explicabant ſe debere eſſe hujus Concilii Comites, & non Duces. Quamvis quibuſdam noſtrum videretur, quod prædicta abſolutio ita poſſet; ſicut

ſicut prætaxata eſt, honeſte fieri, & propter quorumdam ſimultates non ſatis rationabiliter impediri. Cum itaque res indefinita remaneret in medio, Rex clamitans inculcabat ſe male eſſe tractatum, qui tamen per ſe, & per nos adhuc pulſat ad aures paternitatis veſtræ, ut ſecundum moderationem litterarum veſtrarum, & verba, quæ Domino Galoni Coepiſcopo noſtro injunxiſtis, cauſam ejus temperetis: ne contingat de eo illud Salomonis: *Qui multum emungit, elicit ſanguinem.* (Prov. 30.) Diſpenſationis autem modus nulli unquam ſapientium diſplicuit. Unde beatus Cyrillus ad Gennadium Presbyterum: Sicut enim qui mare navigant, tempeſtate urgente, navique periclitante, quædam exonerant, ut cætera ſalva permaneant: ita & nos cum habeamus ſalvandorum omnium certitudinem, deſpicimus ex iis quædam, ne cunctorum patiamur diſpendia: & quia hæc ſuggerendo dicimus, non docendo, noſtræ ſuggeſtionis ſumma eſt, imbecillitatem hominis amodo, quantum cum ſalute ejus poteſtis condeſcendentes, & terram, quæ ejus anathemate periclitatur, ab hoc periculo eruatis.

Diſpenſatio.

Nota. Quod Epiſcopi Galliæ tam difficiles ſe exhibuerint erga regem proprium, nota eſt ſeveritatis, quæ tunc exercebatur erga pœnitentes, & potiſſimum relapſos in peccatum poſt acceptam ſemel abſolutionem: Philippus autem excommunicatus primum ab Urbano ſecundo, & abſolutus redierat ad vomitum, rurſuſque ab eodem Urbano eodem vinculo excommunicationis innodatus fuerat. Sed eo defuncto exiſtimabat ſe liberatum ab omni cenſura, unde & profundius in luto peccati immergebatur: qua de cauſa Paſchalis ſecundus Urbani ſucceſſor Synodum Pictavienſem ann. 1100. congregari curavit: in qua renovata ſunt vincula illius per cenſuram, qua ille tandem territus meliorem frugem pollicebatur: attamen Patres Concilii Balgenciacenſis minime conſenſerunt, ut tam cito abſolveretur, niſi viderent animum ejus in propoſito firmiorem; metuens tamen Ivo ne religio in Gallia detrimenti aliquid pateretur, ſi Canonum rigor erga regem ſervaretur, movet Pontificem, ut provideat.

CONCILIUM SUESSIONENSE

Circa annum 1112. *ſub Rainaldo Archiep. Rhemenſi, in quo Roſcelinus errorem de Trinitate revocavit.*

VErba Anſelmi Abbatis Becci epiſt. ad Fulconem Bellovaci Epiſcopum, prolata a Jureto ad Epiſt. 7. quamvis ex manuſcripto nondum tunc edito, illuſtrant hoc Concilium: *Audio*, inquit, *quod tamen abſque dubietate credere non poſſum, quia Roſcelinus clericus dicit, in Deo tres perſonas eſſe tres res abinvicem ſeparatas, ſicut ſunt tres Angeli, ita tamen, ut una ſit poteſtas, & voluntas, Patrem, & Spiritum Sanctum eſſe incarnatum, & tres Deos vere poſſe dici, ſi uſus admitteret, in qua ſententia aſſerit venerabilis memoria Lancfrancum fuiſſe, & me eſſe. Quapropter dictum eſt Concilium a venerabili Archiepiſcopo Rainaldo colligendum eſſe in proximo. Quoniam ego puto reverentiam veſtram ibi præſentem futuram, volo ut inſtructa ſit, quid pro me reſpondere debeas, ſi ratio exegerit.* Et paulo poſt addit, *Quicumque blaſphemiam, quam ſupra poſui me audiſſe a Roſcelino, dico pro veritate aſſeruerit, ſive homo, ſive Angelus, anathema eſt, & confirmando dicam, quamdiu in hac perſtiterit pertinacia, anathema ſit, omnino enim Chriſtianus non eſt.*

Patet autem ex aliis ibidem a Jureto congeſtis, hunc Roſcelinum, vel Racelinum clericum Compendienſem fuiſſe, atque ex Aventino lib. 6. annalium Bojorum Magiſtrum Petri Abailardi, Britannum novi Licæi conditorem, qui primus ſcientiam vocum, ſive dictionum inſtituit. Unde diſtracti poſtea Ariſtotelici in Nominales, & Reales, in quibus diſſidium, & bellum civile eſt. Potuit autem eſſe Britannus origine, habitatione Compendienſis, ut propterea ſub juriſdictione Archiep. Rhemenſis extiterit.

Hic autem error, qui inſania Sabelliana reviviſcebat, occaſionem dedit D. Anſelmo ſcribendi librum de Incarnatione: ſic namque pleræque hæreſes ad hoc inſervierunt, ut Orthodoxorum Patrum ſpiritus excitaretur ad ſcripta edenda, quibus fidei myſteria elucidantur, & ab adverſariis motæ quæſtiones ſcribendi extiterunt occaſiones magnis viris, qui alias conticuiſſent. In ipſo autem diſputationis exordio hanc auream profert ſententiam, quam mirum in modum extollit Baronius ad annum 1094. Nullus quippe Chriſtianus debet diſputare, quod Catholica Eccleſia corde credit, & ore confitetur, quomodo non ſit: ſed ſemper eandem fidem indubitanter tenendo, amando, ſecundum illam vivendo, humiliter, quantum poteſt, quærere rationem, quomodo ſit. *Si poteſt intelligere, Deo gratias agat: ſi non poteſt intelligere, non immittat cornua ad ventilandum, ſed ſubmittat caput ad venerandum. Citius enim in ſe poteſt confidens humana ſapientia impingendo cornua ſibi convellere, quam immitendo petram hanc evellere, &c.*

Revocavit autem errorem in hoc Concilio, ſed paulo poſt ad eumdem reverſus eſt, ſicut demonſtrat Epiſtola 7. Ivonis ad eumdem Roſcelinum. Sed quia, inquit, ſcio te poſt Concilium Sueſſionenſe in auribus quorumdam, quos mecum bene noſtis, priſtinam ſententiam tuam clandeſtinis diſputationibus ſtudioſiſſime defendiſſe, & eamdem, quam abjuraveras, & alias non minus inſanas perſuadere voluiſſe, non poteſt intrare in cor meum, quod adhuc fidem tuam correxeris, quod mores in melius commutaveris. Et poſt aliqua. Reſtat igitur, ut palinodiam ſcribas, & recantatis opprobriis veſtem Domini tui, quam publice ſcindebas, publice reſarcias, quatenus ſicut multis exemplum erroris fuiſti, ſic de cætero ſias exemplum correctionis: ſic enim bono odore, & priſtinum odorem conſumente, & a nobis, & ab aliis diligi, & coli, & beneficiis poteris ampliari.

Dicebat porro Roſcelinus ille, ſe revocaſſe ſententiam in Concilio propter metum, ne a populo interficeretur, quamvis illam mente retineret: quare illi improperat Ivo illud ethnici, ſeu ſecundum alios ethici tractatoris. *Quo ſemel eſt imbuta recens, ſervabit odorem teſta diu.*

CONCILIUM

Contra vexationes Thomæ de Marna, & ad revocandum e Carthuſia Godefridum Epiſcopum Ambianenſem, Bellovaci inceptum, Sueſſioni continuatum, & Rhemis perfectum ſub Conone Legato anno 1115. *tempore Paſchalis II. & Ludovici Groſſi.*

SUggerius Abbas D. Dionyſii, libro de Vita Ludovici Groſſi, cauſam, & acta Concilii aperit. Thomas ſiquidem de Marna homo perditiſſimus Ludovico Rege ſupradictis guerris, & multis aliis attendente, pagum Laudunenſem, Rhemenſem, Ambianenſem, diabolo ei proſperante, quia ſtultorum proſperitas eos perdere conſuevit, uſque adeo dilapidaverat, furore lupino devoraverat, ut nec Clero Eccleſiaſticæ ultionis timore, nec populo aliqua humanitate pepercerit, omnia trucidans, omnia perdens, etiam ſancti Joannis Laudunenſis Monaſterio Sanctimonialium duas Villas peroptimas eri-

Digitized by Google

eripuit, fortiſſima caſtella Creciarum, & Novigen- A tum vallo mirabili, altis etiam turribus, tanquam propriis munierit, & ſicut draconum cubile, & ſpeluncam latronum adaptans totam fere terram, tam rapinis, quam incendiis immiſericorditer expoſuerit. Cujus intolerabili fatigata moleſtia, cum ſederet Belloyaci Generali Conventu Gallicana Eccleſia, ut in hoſtes veri ſponſi Jeſu Chriſti hic etiam judicii primordia, & damnativam promulgare incipiat ſententiam, venerabilis ſanctæ Romanæ Eccleſiæ Legatus Cono Præneſtinus Epiſcopus innumerarum pulſatus moleſtia querelarum, Eccleſiarum, pauperum, & orphanorum, devexationum tyrannidem, mucrone beati Petri, anathemate ſcilicet detruncans, cingulum B militare ei licet abſenti decingit, ab omni honore tanquam ſceleratum, infamatum Chriſtiani nominis inimicum, omnium judicio deponit. Tanti itaque Concilii rex exoratus deploratione, citiſſime in eum movet exercitum, &c. Creciacum caſtrum munitiſſimum divertit, &c.

GAguinus in Ludovico Groſſo meminit hujus Thomæ, quem vocat de Marla, aitque Concilium congregatum fuiſſe Viennæ, ſed Sugerio magis fides adhibenda. Quod ſpectat ad annum, quo celebratum eſt Concilium, ſequimur Ducennium in Paſchali ſecundo, ubi teſtatur Cononem legatum accepta a ſummo Pontifice poteſtate ad reformandam Eccleſiam Gallicanam, tres ſynodos habuiſſe anno MCXV. Rhemenſem, Bellovacenſem, & C Cabilonenſem. Quæ pluribus confirmata invenimus per Juretum in obſervationibus ad Epiſtolam Ivonis 266.

S. Godefridus Ambianenſis Epiſcopus.

Surius in vita S. Godefridi Epiſcopi Ambianenſis cap. 9. Interim Conon Cardinalis, Pontificis Maximi Legatus, & Radulphus Rhemorum Archiepiſcopus apud Bellovacum ſynodum celebrant. Ad eam accedunt Ambianenſium Legati, conqueruntur ſe deſtitutos optimo paſtore ſuo. Ad quos Rhemenſis Archiepiſcopus: Qua fronte, inquit, hæc apud nos proponere auſi eſtis, qui virum pudicum, Orthodoxum, virtutibus cunctis ornatum, veſtra improbitate a ſua ſede expuliſtis? quem illi parem, nedum ſanctiorem, unquam habituri eſtis ſacerdotem? O vos miſeros, qui tanto paſtore unquam ad momentum caruiſtis! Num vos illum turpia lucra ſectantem, libidini vacantem, Eccleſiaſtica benefi- D cia venundantem unquam deprehendiſtis? Illis reſpondentibus ab his plane illum immunem eſſe, ſubjecit Archiepiſcopus: Ite ergo, & tam peritum ovilis dominici cuſtodem perquirite, & inventum ad vos reducite. Teſtor enim Dominum Jeſum, donec erit ullus in Godefrido vitalis ſpiritus, nullum vos Epiſcopum habituros.

Dum hæc geruntur, en adſunt nuntii apportantes litteras beati Godefridi, quibus ille ſignificat ſe Epiſcopatu abdicaſſe: hortatur, ut alium patrem ſibi quærant: ſe nunquam rediturum affirmat, oſtendit ſe ineptum eſſe, & inidoneum, qui Epiſcopi munere fungatur: ſe verbis quidem docuiſſe ſubditos ſuos, ſed mala vita perdidiſſe, & corrupiſſe. Quę cum legerentur, pene omnes lacrymati ſunt, admi- E rantes tanti viri humilitatem, qui cum eſſet meritis ſummus, infra omnes infimos ſe abjicere videretur, &c.

Cap. 10. Tandem ſtatuunt Patres apud Sueſſiones ad Domini Epiphaniam convenire, & quid faciendum ſit, deliberare. Ubi eo ventum eſt, jubente Ludovico Francorum rege, accitus ab eis eſt Henricus Abbas S. Quintini, in quo Monaſterio vir Dei Godefridus ab ipſis pene incunabulis ſobrie, & pie educatus ad ſummum virtutum apicem pertigerat. Vocatus eſt etiam Hubertus, magnæ authoritatis vir, & celeberrimi Monaſterii, quod Cluniacum vocant, monachus. Hos duos cum ſuis litteris mittunt ad A fratres Carthuſiæ: orant, imo & imperant, ne Godefridum Ambianorum Præſulem apud ſe diutius morari ſinant, ſed ad ſedem ſuam citius redire compellant. Addunt mandata ad ipſum Godefridum, ut celerrime ad deſolatum ſuum gregem ſe recipiat: Oſtendunt non debuiſſe illum ſemel ſuſceptam Eccleſiam tam facile deſerere: plus eum apud Dominum demereri, dum ſinit per abrupta vitiorum præcipites ire oves ſuas, quam poſſit promereri, dum privatim in quantumvis remota ſolitudine vivit, etiam ſeveriſſime: tum quoque docent ſacros vetare Canones, ne quis Epiſcopo viventi ſubrogetur, niſi vel infirmitate petente id ipſe petat, vel ob crimen deponendus ſit.

Aurelian. V. Can. 12.

Hæc ubi Godefridus accepit, animo valde conſternatus ad pedes monachorum ſe proſtravit, cum multis lacrymis orans, ne ſinerent ipſum a ſe avelli. B Flent pariter etiam illi, attamen multis eum conſolantur modis: & quia Regis, & Epiſcoporum authoritati reſiſtere non poterant, in pace illum a ſe dimittunt, &c.

Cap. 11. Porro autem beatus Godefridus a Carthuſia non tam ſponte ſua, quam vi propemodum adactus, exiens, crebro ad eam reflectebat oculos lacrymis madentes, ſe miſerum, & infelicem ſummo animi dolore proclamans, cui in illo Angelico contubernio non licuerit uſque ad ſupremum vitæ diem permanere, & ſoli divinæ contemplationi vacare. Fuit autem in Carthuſia a feriis Sancti Nicolai Epiſcopi, quæ aguntur octavo Idus Decembris, uſ- C que ad Quadrageſimæ initium, admodum interim exultans in Domino, quod a terrenis curis abſolutus optata quiete frueretur, &c. Profectus inde venit ad Rhemorum urbem, ubi tum Cono Cardinalis, & Legatus frequentiſſimam Synodum habebat. Adduxit autem eum in Synodum Radulphus Rhemorum Archiepiſcopus, jejuniis, vigiliis, aliiſque ſanctis exercitiis adeo attenuatum, & confectum, ut vix pedibus conſiſtere poſſet. Quem, ut viderunt patres, valde admirabantur adeo illum ſe mundo, mundumque ſibi crucifixiſſe, ut nec mundum ipſe diligere, nec mundus illum amare poſſe videretur. Duriuſcule eum tunc appellavit Cono Legatus, quod injunctum munus reliquiſſet: deinde admonuit, ut propriæ utilitati multorum ſalutem anteponens, Ambianos rediret, & ſuo officio fungeretur, rectius ſibi conſulturus, ſi non ſua unius ſalute contentus, pluri- D mos Chriſto lucrifacere conaretur, & tandem a Chriſto audire mereretur, *Euge ſerve bone, & fidelis, quia ſuper pauca fuiſti fidelis, ſuper multa te conſtituam: intra in gaudium Domini tui*. Cum non poſſet autem vir Dei illius, aliorumque Epiſcoporum authoritati obluctari, ad ſuam redit Eccleſiam, ab omnibus cupidiſſime excipitur, ſed non diu poſt ſupervixit, &c.

Matth. 25.

CONTROVERSIA.

An Epiſcopatus dimittendus.

AN Epiſcopus dimitti poſſit, non parva concertatio eſt. Petrus Damiani, qui Epiſcopatu ſeſe exuit ob amorem ſolitudinis, id fieri poſſe contendit in opuſculo vigeſimo, ſeu in Apologetico ob dimiſ- E ſum Epiſcopatum tomo 3. Verum hic mihi fortaſſe objicitur, ſemel acceptum regimen dimitti non licere. Ad quod breviter dico, quod ſentio: Quia plerique Pontificatus jura non deſerunt, & de ſiniſtris ſunt: quotquot autem legimus recta intentione dimiſiſſe, certa ſpes eſt eos de æterna cum Chriſto ſocietate gaudere. Neque hoc dicimus, ut paſſim deſeri Epiſcopatum liceat, niſi videlicet id fieri magna neceſſitas compellat. Enimvero beatus Valerius, dum ſibi providet ſucceſſorem, magnum Auguſtinum Hipponenſi Eccleſiæ inthronizat antiſtitem: Lucidus Ficolenſis Epiſcopus, dum propinquum ſibimet obitum imminere cognoſcit, ad Cœnobialis portum convolat ordinis, &c. Cui nimirum antequam

Qui Epiſcopatum dimiſerũt.

quam moreretur, beatus Apoſtolus Andreas apparuit, &, qua hora migraturus eſſet ex corpore, nuntiavit. Quid beatum Adelbertum Martyrem dicam? qui nimirum, quoniam Bohemienſis Eccleſiæ poſtpoſuit Cathedram, monachum induens, triumphalem martyrii meruit invenire coronam? &c. Epiſcopus etiam ille Sabinenſis, qui ſolium Pontificale deſeruit, & Farſenſe monaſterium, contempta ſacerdotali dignitate, conſtruxit, quam nobilis in Chriſto vir fuerit, teſtis eſt antiqua traditio, quæ ſanctitatis ejus inſignia celebrat, &c. Nec te, felix Bonite, prætercam, qui hac dumtaxat occaſione percepta, de manu regis, laici videlicet hominis, traditionem Eccleſiæ te ſuſcepiſſe contigerat, Cathedram contempſiſti, atque ad remotioris vitæ cuſtodiam te protinus contuliſti. Hiſce exemplis dimiſſionem Epiſcopatus defendit, quam ſarcinam tribulationis appellat, qua abjecta liber ad dilectam ſolitudinem repedavit. Libet itaque, inquit, ſub quadam mentis energia quaſi diu ſtipitibus attritos agitare pedes, duriſque catenis edomitas ſublevare cervices, illudque Propheticum (Pſalm. 115.) alacriter decantare, *Dirupiſti, Domine, vincula mea, tibi ſacrificabo hoſtiam laudis*.

In contrarium eſt, quod Navarrus conſiliorum l. 1. conſilio de renuntiatione, multis impugnat illam dimiſſionem, cum adhuc Epiſcopus eſt corporis, & animi viribus ſatis vegetus, & cum fructu Eccleſiæ præfert. 1. ex illo dicto Alexandri 3. cap. 1. de renuntiatione: Indecens omnino probatur prius ſolvere militiæ cingulum, quam cedat victori adverſitas præliorum. Hæc ibi, per quod ſanctiſſimus ille Papa noluit facere facultatem renuntiandi cuidam illum obnixe roganti, etiam ſenectutem ad hoc inculpanti: deinde ei, qui vere ex animo Chriſtianus eſt, non licet, nec decet quærere peccati occaſiones, peccandi tentationes: & qui renuntiat præſulatui, etiam in finem quietis contemplandi, videtur tacite, & per quamdam conſequentiam quærere ejuſmodi tentationes, ut doctiſſimus ille jurium ſpeculum Innocentius III. clare docuit, definiens in c. *niſi cum pridem* §. *verum*, ea ratione negandam facultatem cedendi Epiſcopatui, ne in otioſitatem, & voluptatem, quæ arma ſunt diaboli ad captandas miſeras animas, incidat.

Amplius lege naturæ, divina, & humana tenemur pacta, conventiones, & contractus ſervare, præſertim contractum matrimonii, qui eſt indiſſolubilis, juxta illud Matth. 19. *Quod Deus conjunxit, homo non ſeparet*: At Epiſcopus contrahit matrimonium cum Eccleſia, &c.

Has, & alias rationes affert Navarrus, quæ apud ipſum legi poterunt, ut inde pateat, quam parum approbet hujuſmodi dimiſſiones. Suffragatur D. Bernardus Epiſtola CXLI. quæ eſt ad Humbertum Abbatem Igniacenſem, qui Abbatiam ſuam dimiſerat: Parcat tibi, inquit, omnipotens Deus. Quid voluiſti facere? quis te crederet ad tantum prorumpere malum, hominem tantis præditum bonis? quomodo potuit arbor bona peſſimum hunc ex ſe producere fructum? &c. quid quæſo rationis, imo quid non impietatis habet hæc fuga tua, de qua filii lugent, adverſarii rident? Miror, quod te non terruit Arnaldi Abbatis exemplum, cujus ſimilis præſumptio digno, ſed pavendo fine (ut bene meminiſti) in brevi eſt dedicata. Et quidem ille qualemcumque, ut bene novi, habuit cauſam, tu nullam, &c.

Sed objiciunt aliqui valde eſſe difficile in ſtatu Epiſcopali ſalutem aſſequi. Verum ut admittamus difficiles eſſe functiones Epiſcoporum, ſi gratiam Dei amoveamus, non tamen ſi conſideremus in ordinatione Epiſcopali, quæ ſacramentum eſt, gratiarum auxilia conferri, vel jus quoddam ad illa ſuo tempore habenda, quibus poſſit ordinatus, ſi illis de-

A eſſe non velit, omnia ſua obire munia, quantumcumque excelſa videantur. *Omnia poſſum*, ait Apoſtolus ad Philip. 18. *in eo, qui me confortat*. Et D. Leo ſermone 1. de ſua aſſumptione ad ſummum Pontificatum: Etſi, inquit, neceſſarium eſt trepidare de merito, religioſum eſt tamen gaudere de dono: quoniam qui mihi muneris eſt author, ipſe mihi fiet adminiſtrationis adjutor, & ne ſub magnitudine gratiæ ſuccumbat infirmus, dabit virtutem, qui contulit dignitatem.

Alii opponunt curas, & labores ſtatus Epiſcopalis, inter quas cupienti integre ſuo munere fungi vix datur ulla requies. Sed quis neſciat hominem ad laborem natum eſſe, ſicut avis ad volatum? ut loquitur Sapiens: tempus hujus vitæ laboribus, & curis deſtinatum eſt, ſatis erit temporis poſt hanc vitam ad B requieſcendum in viſione divinæ eſſentiæ per totam æternitatem. Si ſtatus Epiſcopalis minus quietus eſt, eo fructuoſior eſt, & meritis locupletior, ut ex hinc recompenſetur labor ille, ſicut Liæ lippitudo, in qua pulcritudini Rachelis inferior erat, fœcunditate compenſabatur. Quamvis zelo Chriſti ardentibus ſit omnis quies labore tumultuoſior, cum ſit illis difficile, ac vix tolerabile, Chriſto patiente, nihil agere, aut pati ad ejus gloriam, & ſalutem animarum, pro quibus mortuus eſt. Cogitabat quondam Alphonſus a Roſa, poſt multos labores exantlatos in convertendis Indis ad fidem, de reditu in Europam, ut dies ſuos in pace expleret, cui hæc cogitanti Crucifixus apparuit conquerens ſuaviter, *Cur me derelinquis?* Qua ille apparitione commo- C tus, conſilium mutavit, ac labores quieti ſapienter prætulit.

Quidam alii avocantur a munere Epiſcopali, quod ita pluribus exponatur tentationibus, ut vix peccata in illo vitari poſſint: Eſt autem præferendum quibuſcumque meritis, in Deum non peccare nec venialiter: quia qui Deum ſincere, & ex corde diligunt, bonum divinum privato bono præferunt: eſt autem non peccare bonum divinum, cumulus vero majorum meritorum, quam bonum privatum. Quam rationem bene perpendebat ſeptimus in ſocietate Jeſu generalis Caraſa, ut in piis reſponſis Philoſophi Chriſtiani ad calcem Philoſophiæ affectivæ annotatum invenies.

Sed contra hæc omnia conſiderari poteſt, nullum eſſe ſtatum in hac vita a tentationibus immunem; D aliquando etiam accidere, ut minoribus urgeantur tentationibus, qui in gravibus circa proximi ſalutem occupantur exercitiis, quam qui otio vacant, & quieti, quæ ſæpe diaboli eſt pulvinar: unde major hominis innocentia ex majori ejus fidelitate ad Deum pendet, in quocumque ſtatu (licito tamen) conſtitutus ſit. Quod D. Athanaſius in Epiſtola ad Dracontium his ſententiis explicat: Quot Monachorum patres, & præfecti Agathon, Apollo, Ammonius, Serapion, Paulus, & alii Epiſcopi conſtituti non contradixerunt? ſed pro exemplari Heliſæum habentes, conſcii quid Helias egerit, quid Apoſtoli, quid diſcipuli fecerint, miniſterium aſpernati non ſunt, non protinus ſeipſis deteriores facti, ſed ipſi E proficientes, & alios adjuvantes. Ne te igitur impediant monachi, quaſi ſolus ad hoc e monachis conſtituaris, imo poteris melior fieri, ſi ſanctorum acta æmuleris, qui ita creati myſteriorum diſpenſatores, melius ad ſcopum, & bravium ſupernæ vocationis ſe incitarunt. Quando Paulus, niſi ad docendum miſſus, coronam ſe accepturum conteſtatus? Quando Petrus niſi hominum piſcator confeſſus? Quando Helias, niſi adimpleta Prophetia aſſumptus? Quando Heliſæus niſi relictis omnibus Heliæ ſectator dupla conſequutus? Cur diſcipuli ad prædicandum electi? *Quæ cum exempla habeas, ne dicas, nec dicentibus credas, Epiſcopatum peccandi eſſe cauſam, delinquendi occaſionem.*

Itaque his omnibus perpenſis, ſatius videtur, ut quamdiu Epiſcopus cum fructu ſpirituali animarum præeſſe adhuc poteſt, ac timore judiciorum divinorum ducitur, in ea vocatione permaneat, in qua vocatus eſt: nec crucem, gregemque derelinquat, quin prius vocetur a Domino: neſciens ſæpe, quem in ſuum locum ſubſtituat, maxime ſi caro, & ſanguis ſeſe in aſſumptione ſucceſſoris immiſceant; ſæpe enim, quem putas eſſe Angelum, vix homo eſt, & majus beneficium ei conferres, quem ex præalta rupe in profundum maris demergeres, quam quem ad illam curam, & dignitatem cæco amore evehis, quam nonniſi cum animæ certiſſima ruina tenere poteſt.

ADDITIO

AD CONCILIUM SUESSIONENSE

Contra Petrum Abaelardum Monachum Sancti Dionyſii, præſide Conone Legato, an. 1118. tempore Gelaſii II. & Ludovici Groſſi.

DIſſidium eſt de anno, in quo primum hoc Concilium contra Petrum Abaelardum celebratum eſt: ſiquidem Amboeſius in Apologetica Præfatione pro Petro Abaelardo ejuſdem Petri operibus præfixa, arguit Severinum Binium erroris, quod Concilia duo, Sueſſionenſe videlicet, & Senonenſe contra eum congregata aſſerat, ann. MCXL. nam inter utrumque Concilium annos interceſſiſſe viginti contendit, Cononemque Legatum ex Gallia diſceſſiſſe circa ann. MCXX. neque poſt illud tempus ad Galliam remigraſſe. Unde colligitur Concilium Sueſſionenſe præſens habitum fuiſſe ante annum MCXX. quo tempore Abaelardus adhuc ſubjacebat ferulæ Abbatis Dionyſiani, eratque florente juventa fervidus, necdum canos attigerat, ut cum Senonenſis Conventus contra eum habitus, a quo provocavit ad ſummum Pontificem, dicens: *Filius ſum Romanæ Eccleſiæ: volo cauſa mea quaſi impii judicetur, Cæſarem Eccleſiæ appello*. Hæc paucis annotata eſſe voluimus, & quaſi per tranſennam, quia Coriolanus proxime ſequutus eſt Binium in deſignatione anni præſentis Concilii, de quo etiam pauca admodum habet; quare viſum eſt nobis opportunum hic attexere Hiſtoriam Concilii, prout ab ipſomet Abaelardo deſcripta eſt Epiſtola prima, in qua ſuas depingit calamitates, actaque in hoc Concilio, cujus ipſe pars magna fuit, fuſius narrat. Unde conjecturam ducimus in propriæ cauſæ patrocinio ſibi ipſi non defuiſſe, & indulgentius forſan ſecum egiſſe, in adverſarios vero paulo acrius, itaut ea fides narrationi ejus adhibenda ſit, quæ debetur homini pro ſeipſo loquenti.

Hiſtoria Concilii Sueſſionenſis ab Abaelardo exarata.

De libro Theologiæ ſuæ, & perſecutione, quam ſuſtinuit a condiſcipulis.

ACcidit autem mihi, ut ad ipſum fidei noſtræ fundamentum humanæ rationis ſimilitudinibus diſſerendum primo me applicarem, & quemdam Theologiæ Tractatum de Unitate, & Trinitate Divina Scholaribus noſtris componerem, qui humanas, & Philoſophicas rationes requirebant, & plus quæ intelligi, quam quæ dici poſſent, efflagitabant: dicentes quidem verborum ſuperfluam eſſe prolationem, quam intelligentia non ſequeretur, nec credi poſſe aliquid, niſi primitus intellectum, & ridiculoſum eſſe, aliquem aliis prædicare, quod nec ipſe, nec illi, quos doceret, intellectu capere poſſent, Domino ipſo arguente, quod *cæci* eſſent *duces cæcorum*. *Matth. 15.* Quem quidem Tractatum cum vidiſſent, & legiſſent plurimi, cœpit in commune omnibus plurimum placere, quod in eo pariter omnibus ſatisfieri ſuper hoc quæſtionibus videbatur. Et quoniam quæſtiones iſtæ præ omnibus difficiles videbantur, quanto earum major extiterat gravitas, tanto ſolutionis earum cenſebatur major ſubtilitas. Unde æmuli mei vehementer accenſi Concilium contra me congregaverunt, maxime duo illi antiqui inſidiatores, Albericus ſcilicet, & Lotulfus, qui jam defunctis Magiſtris eorum, & noſtris, Guilielmo ſcilicet, atque Anſelmo, poſt eos quaſi regnare ſe ſolos appetebant, atque etiam ipſis tamquam hæredes ſuccedere. Cum autem utrique Rhemis Scholas regerent, crebris ſuggeſtionibus Archiepiſcopum ſuum Rodulphum adverſum me commoverunt, ut aſcito Conone Præneſtino Epiſcopo, qui tunc Legatione fungebatur in Gallia, Conventiculum quemdam ſub nomine Concilii in Sueſſionenſi civitate celebrarent; meque invitarent, quatenus illud opus clarum, quod de Trinitate compoſueram, mecum afferrem. Et factum eſt ita. Antequam autem illuc pervenirem, duo illi prædicti æmuli noſtri ita me in Clero, & populo diffamaverunt, ut pene me populus, paucoſque, qui advenerant ex diſcipulis noſtris, prima die noſtri adventus lapidarent, dicentes me tres Deos prædicare, & ſcripſiſſe, ſicut ipſis perſuaſum fuerat. Acceſſi autem, mox ut ad civitatem veni, ad Legatum; eique Libellum inſpiciendum, & dijudicandum tradidi, & me, ſi aliquid ſcripſiſſem, quod a Catholica fide diſſentiret, paratum eſſe ad correctionem, * vel ſatisfactionem obtuli. Ille autem ſtatim mihi præcepit Libellum ipſum Archiepiſcopo, illiſque æmulis meis deferre, quatenus ipſi me judicarent, qui me ſuper hoc accuſabant: ut illud in me etiam compleretur, *& inimici noſtri ſunt judices*. Sæpius autem illi inſpicientes, atque revolventes Libellum, nec quid in audientia proferre adverſum me auderent invenientes, diſtulerunt uſque in finem Concilii Libri, ad quam anhelabant, damnationem. Ego autem ſingulis diebus, antequam ſederet * Concilium in publico omnibus, ſecundum quam ſcripſeram fidem Catholicam, diſſerebam, & cum magna admiratione omnes, qui audiebant, tam verborum apertionem, quam ſenſum noſtrum commendabant. Quod cum populus, & Clerus inſpiceret, cœperunt adinvicem dicere: Ecce nunc palam loquitur, nemo in eum aliquid dicit. Et Concilium ad finem feſtinat, maxime in eum, ut audivimus, congregatum. Nunquid judices cognoverunt, quia ipſi potius, quam ille, errant? Ex quo æmuli noſtri quotidie magis, ac magis inflammabantur. Quadam autem die Albericus ad me animo intentatis * cum quibuſdam diſcipulis ſuis accedens, poſt quædam blanda colloquia dixit, ſe mirari quoddam, quod in Libro illo notaverat: quod ſcilicet cum Deus Deum genuerit, nec niſi unus Deus ſit, negarem tamen Deum ſeipſum genuiſſe. Cui ſtatim reſpondi. Super hoc, ſi vultis, rationem proferam. Non curamus, inquit ille, rationem humanam, aut ſenſum noſtrum in talibus, ſed authoritatis verba ſolummodo. Cui ego, Vertite, inquam, folium Libri, & invenietis authoritatem. Et erat præſto Liber, quem ſecum ipſe detulerat. Revolvi ad locum, quem noveram, quem ipſe minime compererat, ut qui nonniſi mihi nocitura quærebat. Et voluntas Dei fuit, ut cito occurreret mihi, quod volebam. Erat autem ſententia intitulata. Auguſtinus de Trinitate libro 1. *Qui putat ejus potentiæ Deum, ut ſeipſum ipſe genuerit, eo plus errat, quod non ſolum Deus ita non eſt, ſed nec ſpiritualis creatura, nec corporalis. Nulla enim omnino res eſt, quæ ſeipſam gignat.* Quod cum diſcipuli ejus, qui aderant, audiſſent, obſtupefacti erubeſcebant. Ipſe autem, ut ſe quoquomodo protegeret: Bene, inquit, eſt intelligendum. Ego autem ſubjeci, * hoc non eſſe novellum: ſed ad præſens nihil attinere, cum ipſe verba tantum, non ſenſum requiſiſſet. Si autem

Rhemenſis Archiepiſcopus in Abaelardum.

Concilium contra eum.

** al. correptionem.*

Deut. 32.

** al. coderet.*

** al. intentandum.*

Cap. 1.

** al. ſubjunxi.*

eam ſenſum, & rationem attendere vellet, paratum me dixi ei oſtendere ſecundum ejus ſententiam, quod in eam lapſus eſſet hæreſim, ſecundum quam is, qui pater eſt, ſui ipſius filius ſit. Quo me audito, ſtatim quaſi furibundus effectus, ad minas converſus eſt, aſſerens nec rationes meas, nec authoritates mihi in hac cauſa ſuffragaturas eſſe. Atque ita receſſit. Extrema vero die Concilii, priuſquam reſiderent, diu Legatus ille, atque Archiepiſcopus cum æmulis meis, & quibuſdam perſonis deliberare cœperunt, quid de meipſo, & Libro meo ſtatueretur, pro quo maxime vocati fuerant. Et quoniam ex verbis meis, aut ſcripto, quod erat in præſenti, non habebant, quod in me prætenderent, omnibus aliquantulum conticentibus, aut jam mihi minus aperte detrahentibus, **B** Gaufridus Carnotenſis Epiſcopus, qui cæteris Epiſcopis & Religionis nomine, & Sedis dignitate præcellebat, ita exorſus eſt: Noſtis, Domini omnes, qui adeſtis, hominis hujus doctrinam, qualiſcumque ſit, ejuſque ingenium, in quibuſcumque ſtuduerit, multos aſſectatores *, & ſequaces habuiſſe, & Magiſtrorum tam ſuorum, quam noſtrorum famam maxime compreſſiſſe, & quaſi ejus vineam a mari uſque ad mare palmites ſuos extendiſſe. Si hunc præjudicio, quod non arbitror, gravaveritis, etiamſi recte multos vos offenſuros ſciatis, & non deeſſe plurimos, qui eum defendere velint; præſertim cum in præſenti ſcripto nulla videamus, quæ aliquid obtineant apertæ calumniæ, & quia juxta illud Hieronymi, *ſemper in propatulo fortitudo æmulos habet, feriuntque ſummos fulgura montes.* **C** Videte, ne plus ei nominis conferatis, violenter agendo, & plus nobis criminis ex invidia, quam ei ex juſtitia conquiramus. Falſus enim rumor, ut prædictus Doctor meminit, cito opprimitur, & vita poſterior judicat de priore. Si autem Canonice agere in eum diſponitis, dogma ejus, vel ſcriptum in medium proferatur, & interrogato libere reſpondere liceat, ut convictus, vel confeſſus * penitus obmuteſcat. Juxta illam ſaltem beati Nicodemi ſententiam, qua Dominum ipſum liberare cupiens, ajebat: *Nunquid lex noſtra judicat hominem, niſi audierit ab ipſo prius, & cognoverit, quid faciat?* Quo audito, ſtatim æmuli mei obſtrepentes, exclamaverunt: O ſapiens * conſilium, ut contra ejus verboſitatem contendamus, cujus argumentis, vel ſophiſmatibus univerſus obſiſtere mundus non poſſet! Sed certe multo difficilius erat cum ipſo contendere Chriſto, **D** ad quem tamen audiendum Nicodemus juxta Legis ſanctionem invitabat. Cum autem Epiſcopus ad id, quod propoſuerat, eorum animos inducere non poſſet, alia via eorum invidiam refrænare attentat, dicens ad diſcuſſionem tantæ rei paucos, qui aderant, non poſſe ſufficere, majoriſque examinis cauſam hanc indigere. In hocque ulterius tantum ſuum eſſe conſilium, ut ad Abbatiam meam, hoc eſt Monaſterium ſancti Dionyſii, Abbas meus, qui aderat, me reduceret; ibique pluribus, ac doctioribus perſonis convocatis, diligentiori examine, quid ſuper hoc faciendum eſſet, ſtatueretur. Aſſenſit Legatus huic noviſſimo conſilio, & cæteri omnes. Inde mox Legatus aſſurrexit, ut Miſſam celebraret, antequam Concilium intraret, & mihi per Epiſcopum illum licentiam conſtitutam mandavit, revertendi ſcilicet **E** ad Monaſterium noſtrum, ibi expectaturo, quod condictum fuerat. Tunc æmuli mei nihil ſe egiſſe cogitantes, ſi extra diœceſim ſuam hoc negotium ageretur, ubi videlicet judicium minime exercere valerent, qui ſcilicet de juſtitia minus confidebant, Archiepiſcopo perſuaſerunt hoc ſibi valde ignominioſum eſſe, ſi ad aliam audientiam cauſa hæc transferretur, & periculoſum fieri, ſi ſic evaderem. Et ſtatim ad Legatum concurrentes, ejus immutaverunt ſententiam, & ad hoc invitum pertraxerunt, ut Librum ſine ulla inquiſitione damnaret, atque in conſpectu omnium ſtatim combureret, & me in alieno Monaſte- **A** rio perenni clauſura cohiberet. Dicebant enim ad damnationem Libelli ſatis hoc eſſe debere, quod nec Romani Pontificis, nec Eccleſiæ authoritate commendatum legere publice præſumpſeram, atque ad tranſcribendum jam pluribus eum ipſe præſtitiſſem. Et hoc perutile futurum fidei Chriſtianæ, ſi exemplo mei multorum ſimilis præſumptio præveniretur. Quia autem Legatus ille minus, quam neceſſe eſſet, literatus fuerat, plurimum Archiepiſcopi conſilio nitebatur *, ſicut & Archiepiſcopus illorum. Quod cum Carnotenſis præſenſiſſet Epiſcopus, ſtatim machinamenta hæc ad me retulit, & me vehementer hortatus eſt, ut hoc tanto lenius tolerarem, quanto violentius agere **B** eos omnibus patebat; atque hanc manifeſtæ invidiæ violentiam eis plurimum obfuturam, & mihi profuturam non dubitarem: Nec de clauſura Monaſterii ullatenus perturbarer, ſciens profecto Legatum ipſum, qui coactus hoc faciebat, poſt paucos dies, cum hinc receſſerit, me penitus liberaturum. Et ſic me ut potuit flentem flens & ipſe conſolatus eſt.

Vocatus itaque ſtatim ad Concilium adfui, & ſine ullo diſcuſſionis examine meipſum compulerunt propria manu Librum memoratum meum in ignem projicere. Et ſic combuſtus eſt, ut tamen, cum nihil dicere viderentur, quidam de adverſariis meis id ſubmurmurarit, quod in Libro ſcriptum deprehenderat, ſolum Deum Patrem omnipotentem eſſe. Quod cum Legatus ſubintellexiſſet, valde admirans ei reſpondit, hoc nec de puerulo * aliquo credi debere, quod adeo erraret: Cum communis, inquit, fides & teneat, **C** & profiteatur tres omnipotentes eſſe. Quo audito Tetricus quidam Scholarum Magiſter irridendo ſubintulit illud Athanaſii: *Et tamen non tres omnipotentes, ſed unus omnipotens.* Quem cum Epiſcopus ſuus increpare cœpiſſet, & reprimere quaſi reum, qui in Majeſtatem loqueretur, audacter ille reſtitit, & quaſi Danielis verba commemorans, ait: *Sic fatui filii Iſrael, non judicantes, neque, quod verum eſt, cognoſcentes, condemnaſtis filium Iſrael. Revertimini ad judicium, & de ipſo judice judicate;* quia talem judicem, quaſi ad inſtructionem fidei, & correctionem erroris * inſtituiſtis: qui cum judicare deberet, ore ſe proprio condemnavit, divina hodie miſericordia innocentem patenter, ſicut olim Suſannam a falſis accuſatoribus, liberate. Tunc Archiepiſcopus aſſurgens, verbis, prout oportebat, commutatis, ſententiam Legati confirmavit, **D** dicens: Revera, Domine, inquit, omnipotens Pater, omnipotens Filius, omnipotens Spiritus ſanctus. Et qui ab hoc diſſentit, aperte devius eſt, nec eſt audiendus. Et modo, ſi placet, bonum eſt, ut frater ille fidem ſuam coram omnibus exponat, ut ipſa, prout oportet, vel approbetur, vel improbetur, atque corrigatur. Cum autem ego ad profitendam, & exponendam fidem meam aſſurgerem, ut quod ſentiebam, verbis propriis exprimerem; adverſarii dixerunt, non aliud mihi neceſſarium * eſſe, niſi ut Symbolum Athanaſii recitarem, quod quivis puer æque facere poſſet. Ac ne ex ignorantia prætenderem excuſationem, quaſi qui verba illa in uſu non haberem, ſcripturam ad legendum afferri fecerunt. Legi inter ſuſpiria, ſingultus, & lacrymans, prout potui. Inde quaſi reus, & convictus Abbati ſancti Medardi, qui aderat, traditus, **E** ad clauſtrum ejus tanquam ad carcerem trahor. Statimque Concilium ſolvitur.

Ut vero Ciſtercienſes Divum Bernardum tutati ſunt in hac lite, cauſam Abaelardi exactius diſcutit Abbas quidam innominatus, cujus extant tres libri, quorum primus initio caret, in Bibliotheca Ciſtercienſi Bertrandie Teſſier tomo 8. ac ipſum Abaelardum ſuis ipſis verbis convincit de non paucis, nec minimis erroribus, eumdemque ſtilo mordaciſſimo exagitat.

L. 1. ipſum convincit de errore contra Trinitatem, quod potentiam ad operandum in ſolo Patre admitteret, dicens Filium eſſe ſapientiam, qui ſolum haberet

vir-

Marginal notes (left column): * al. aſſentatores. — To. 1. Proœm. quæſt. Hebr. in Geneſ. — Horat. l. 2. Carm. Od. 10. — Tom. 1. ep. 10. — * al. confuſus. — Joan. 7. — * al. ſapientis.

Marginal notes (right column): * al. nutebatur. — Cap. 10. De combuſtione ipſius Libri. — * al. parvulo. — In Symbolo. — Cap. 13. — * al. errorum. — Ibidem. — * al. neceſſarium. — Errores imputati Abaelardo.

virtutem diſcernendi, non exequendi, & Spiritum ſanctum eſſe amorem, qui ſolum charitatis affectum haberet. Hic eſt enim ſenſus illius dicti, quod in Patre eſſet omnipotentia ad exequendum, in Filio ſemipotentia ad diſcernendum tantum, in Spiritu ſancto nullipotentia, ut qui tantum polleret bono affectu, tamquam bonitas, ſed imbecilla, quæ nihil poterat operari. Jure merito exclamat hic Abbas. Hæc autem eodem ordine, verbis eiſdem, licet locis diverſis, ſicut hic poſita ſunt, ab antiquo ſerpente per eum in diabologia illa evomita ſunt. Quis umquam Arrius, quis Eunomius, quis alius Hæreſiarcha de Deo tam male ſenſit, tam male ſcripſit? Quid agitis, o noſtrates Philoſophi? Cur oculos avertitis, o nobiliſſimi juvenes, o mundi flores, o aurea ſcientiæ ſæcularis cauſa, cur talia diſcitis, cur dicitis, cur ſcribitis? Utinam magiſtri veſtri ſcripta vana tantummodo eſſent, non tam perniciosa, &c.

2. Convincit eum lib. 2. de errore Neſtoriano, quia profitetur hic ore prophano Neſtorianæ hæreſeos involutus errore, quod Jeſus Chriſtus, ſecundum quod homo eſt, non eſt in Trinitate perſona. Hæc eſt illa ſcientiæ ſæcularis altitudo extollens ſe adverſus humilem ſcientiam Dei: quæ armis non carnalibus, ſed potentibus a Deo deſtruetur, & præcipitabitur in profundum inferni. De talibus ſcriptum eſt, *& dimiſit eos ſecundum deſideria cordis eorum: ibunt in adinventionibus ſuis:* eſt enim non ſolum vana, ſed etiam prophana nova hæc inventio: ac fundatiſſimam Catholicam fidem pro poſſe ſuo penitus evertit, qui dicit, Chriſtus ſecundum quod homo, non eſt in Trinitate, quod non eſt aliud, niſi quod ſecundum quod homo, non eſt in Deitate. Hoc refellit Abbas. Quid enim eſt perſona, inquit, niſi rationalis, & individualis ſubſtantia? Ubi illa eſt, non deeſt, & ubi eſt, tota eſt, ſi enim diviſa eſt, illa non eſt, ſicut autem Deus de Deo, Chriſtus cum eo, & non unus, ſed unum eſt: ſic e converſo Deus unitur homini, unus quidem, ſed non unum eſt, quia Deus, & homo eſt, & quia unus eſt, nulla poteſt diviſione ſejungi. Dic ergo, dum Chriſtus moreretur in Cruce, erat cum eo Deus, aut non erat? &c. Quæ cum ſint ſatis perplexa, & obſcura, non mirum, quod contenderet Abaelardus, & qui ei favebant de ſenſu ſuæ aſſertionis.

Unus, & unum.

L. 3. idem Abbas illi impingit tria alia in hunc modum: de multis ergo prophanis, & mortiferis novitatibus, quæ adhuc reſtant, quas ſtulte Petrus in Theologia ſua, ſtultius in Apologia ſua delirans profudit, tria tantum ſequeſtravi, quæ & rempublicam noſtram graviter infeſtant, atque bonis æmulatoribus excitant majorem zeli, qui candet in domo Dei, fervorem. Unum eſt, quod Filius Dei ſemper de Deo naſcitur. Secundum eſt, quod Deus facere non poteſt, niſi quod facit, nec alio tempore, nec dimittere, quin faciat, quod facit. Tertium, quod gratia illa, qua ſalvantur electi, communis eſt omnibus. Hæc tria ex verbis ejus adſtruit. Primum tamen non omnino videtur impugnandum, cum generatio Verbi ſit æterna, & in æternum abſque imperfectione ulla. Circa ſecundum jure excandeſcit Abbas ille. Quis Auguſtinus, inquit, quis Gregorius, vel aliquis talium in horum ruderum horrendam ſpiſſitudinem te projecit? Nullus eorum hoc dicere auſus fuit, Deus non poteſt facere, niſi quod facit, &c. Circa tertium gravior eſt difficultas de ſenſu hujus propoſitionis, multa enim carpit verba Abaelardi, quæ cenſuram non merentur, ut illa, ad bene vivendum reprobos præparari, ſicut electos: id videlicet dicendo, & admonendo, & facultatem præbendo, ut nulla jam ſuperſit excuſatio. Unde aſſerere gratiam quandam inchoatam communem eſſe electis, & reprobis non repugnat, quæ communiter dicitur gratia ſufficiens: ſed gratia conſummata non eſt communis. Videtur certe tunc agitatas fuiſſe quæſtiones noſtri ſæculi, eademque improperia ſuſtinuiſſe Abaelardum, quæ Molinam feriunt. Propterea exiſtimari poteſt aliqua errata affixa fuiſſe Abaelardo, quæ facile excuſari poſſent: etſi ab omni labe immunem quis audeat aſſerere? nam & Gaufridus Abbas, ſermone octavo de reſurrectione, alium errorem illi impingit. Quod enim Scripturæ perhibent de poteſtate diaboli, pretioſo ſanguine humanum genus eſſe redemptum; in eo ſolo conſtare dicebat, quod exemplum nobis exhibitum eſt uſque ad mortem certandi pro juſtitia, & veritate, & adhibitum velut quoddam incentivum amoris. Cæterum, ut ſe defenderet Abaelardus, ea in quæſtionibus juris, & facti diſtinguebat. Namque attexitur Anonymi, tribus illis libris ejuſdem Abaelardi, reſponſio, qua ea, quæ ſunt juris, damnat, quo ad factum tamen negat ſe ea intendiſſe. En aliqua ejus ſpecimina.

Quæ gratia communis omnibus.

Univerſis ſanctæ Eccleſiæ filiis Petrus ex eis unus, ſed in eis minimus. Notum proverbium eſt, *nihil tam bene dictum, quod non poſſit depravari*, & ut meminit Beatus Hieronymus, *qui multos ſcribit libros, multos ſumit judices*. Ego quoque cum ſcripſerim pauca, vel ad comparationem aliorum nulla, reprehenſionis notam effugere non potui: cum tamen in iis, de quibus graviter accuſor, nullam, ſciat Deus, meam recognoſcam culpam: nec, ſi qua fuit, procaciter defendam. Scripſi forſan aliqua per errorem, quæ non oportuit: ſed Deum teſtem, atque judicem in animam meam invoco, quia de iis, de quibus accuſor, nihil per ſuperbiam, aut per malitiam præſumpſi, &c. Quod mihi igitur per malitiam, aut per errorem impoſitum eſt, quod de Deo ſcripſerim, quia Pater eſt plena potentia, filius quædam potentia, Spiritus Sanctus nulla potentia: hæc ego verba non tam humana, quam diabolica, ſicut juſtiſſimum eſt, abhorreo, deteſtor, & ea cum auctore ſuo pariter damno; quæ ſi quis in ſcriptis meis reperiat, non ſolum me hæreticum, ſed etiam hæreſiarcham profiteor, &c. Gratiam Dei ita omnibus neceſſariam dico, ut nec naturæ facultas, nec arbitrii libertas ſine illa ſufficere poſſit ad ſalutem. Ipſa quippe gratia nos prævenit, ut velimus: ipſa ſubſequitur, ut poſſimus: ipſa nos conſervat, ut perſeveremus. Deum ipſa ſolum facere credo, quæ ipſum facere convenit: & quod multa facere poſſet, quæ non facit. Multa quoque per ignorantiam facta culpæ ſunt adſcribenda: maxime cum negligentia noſtra contingit nos ignorare..... Ex Adam, in quo omnes peccavimus, tam culpam, quam pœnam nos contraxiſſe aſſero, &c. Noviſſimum capitulum ſcripſiſſe aſſero; quod neque opus, neque voluntas, neque concupiſcentia, neque delectatio, quæ movet eam, peccatum ſit, nec debemus eam velle extingui; nec minus a me dictis, quam a ſcriptis alienum eſt, &c.

Defenſio Abailardi.

Si quid igitur conſolationis in Chriſto Jeſu, ſi qua viſcera pietatis, fraternam charitatem veſtram exoro, ut innocentiam, quam a culpa veritas liberat, infamiæ veneno reſpergendo, non delinquat, charitatis quippe eſt opprobrium non accipere adverſus proximum, & quæ dubia ſunt, in meliorem partem interpretari: & illam ſemper dominicæ pietatis ſententiam attendere: *Nolite judicare, & non judicabimini: nolite condemnare, & non condemnabimini.*

Luc. 6.

CONCILIUM

TOLOSANUM

Tempore Calliſti II. & Ludovici Groſſi, celebratum circa annum 1120. *circa Hæreticos.*

GUilielmus du Catel in Monument. Languedociæ lib. 5. in Amelino Epiſcopo Narbonenſi ab oblivione vendicat iſtud Concilium ex fratre Bernardo Gui-

Guidonis in vita Calliſti ſecundi, & in tractatu de Conciliis, illudque expreſſe diſtinguit ab alio Concilio Toloſano ſub eodem Calliſto celebrato, Anno 1124 de quo egit Coriolanus in Summa.

ANno Domini milleſimo centeſimo vigeſimo octavo Idibus Junii, Calliſtus Papa Pontificatus ſui anno primo, celebravit Concilium Toloſæ, una cum Cardinalibus, Archiepiſcopis, Epiſcopis, & Abbatibus Provinciæ Gothiæ, Gaſconiæ, Hiſpaniæ, & citerioris Britanniæ: in quo Concilio inter cætera, quæ geſta ſunt in eodem, fuerunt damnati hæretici, & depulſi ab Eccleſia, qui Religionis ſpeciem ſimulantes Dominici Corporis, & Sanguinis Sacramentum, Baptiſma parvorum, Sacerdotiumque, & omnes Eccleſiaſticos Ordines, & legitimarum damnabant fœdera nuptiarum. Primitiæ quoque, decimæ, oblationes, & bona cætera deficientis Epiſcopi, & Clericorum fuerunt Principibus, & quibuſcumque laicis interdicta.

Ejuſdem Concilii fit mentio in quodam veteri Monumento aſſervato in Archiviis Eccleſiæ Cadurcinæ, ubi refertur Calliſtum primum Altare ejuſdem Eccleſiæ conſecraſſe, dum rediret ex Concilio Toloſano. Sed & in Archiviis Eccleſiæ ſancti Stephani Toloſæ reperitur Actus, quo conſtat in eodem Concilio Aicardum Præpoſitum Eccleſiæ ſancti Stephani Toloſæ duas proclamationes valde utiles feciſſe, unam ſuper Eccleſiam Amantianam, quam diu Eccleſia beati Stephani perdiderat. Auditiſque utriuſque partis altercationibus, inveſtiri juſſiſſe Dom. Papam Eccleſiam ſancti Stephani de Eccleſia Amantianenſi, &c. Alteram vero ſuper Eccleſia beati Saturnini de ſuburbio Toloſæ, ubi & corpus ejus humatum quieſcit, &c. Reſpondentibus autem, & dicentibus Beati Saturnini Clericis, ſuam Eccleſiam eſſe juris beati Petri; quæſivit ab eis Dominus Papa, utrum hæc Eccleſia ſingulariter beati Petri eſſet, vel generaliter: cui & reſponderunt ſingulariter. Ille vero iterum requiſivit, quis eam beato Petro dediſſet: cui & reſponderunt, quia Clerici, qui eam tenebant, ei, & beato Petro dediſſent. Quibus ipſe, Quia Clerici ex diverſis partibus congregati, quorum fundus non erat, dare non potuerunt. Interim dum hæc ventilantur, alia ſupervenere maxima negotia, quibus interpoſitis, Dominus Papa hoc placitum differri juſſit, donec poſt Concilium, &c.

CONCILIUM NANNETENSE,

Præſide Hildeberto Archiepiſcopo Turonenſi, tempore Honorii ſecundi, & Ludovici Groſſi celebratum, circa ann. 1126.

CItatur præſens Concilium a patribus ultimi Concilii Turonenſis, ſub Simone Mailleo habiti, nobiſque quoddam Concilium Engoliſmenſe quærentibus inter Epiſt. Hildeberti opportune occurrit: ſiquidem duas Epiſtolas, in quibus continetur, offendimus: primam, qua ipſe Hildebertus ſcribit ad ſummum Pontificem Honorium ſecundum de iis, quæ decreta ſunt in dicto Concilio Nannetenſi, petens, ut illa ſua auctoritate corroboret: ſecundam Honorii ad Epiſcopos ſuffraganeos Archiepiſcopi Turonenſis, qua eorum decreta in Concilio confirmat. Sic utraque ſe habet.

Beatitudini veſtræ, Reverendiſſime Pater, decrevimus exarandum, quod ex ſuggeſtione venerabilis Britannorum Comitis, pariterque provincialium Concilio Epiſcoporum in Britanniam deſcenderimus, ubi præter alias multiformes, & abhorrendas enormitates, matrimonia quidam inceſtus, ſanctuarium autem

A Domini hæreditaria ſucceſſio polluerat. Quapropter convocatis eiſdem Epiſcopis, & Abbatibus, multiſque Religioſis, ac ſapientibus viris in urbe Nannetenſi, triduo ſedimus in ea Synodum celebrantes, ex qua, largiente Domino, & Eccleſiæ honorem, & populo magnum conſtat emerſiſſe fructum. Siquidem uſque in diem præfati conventus hujuſmodi conſuetudo in terra Comitis extiterat, ut decedente marito, vel uxore, univerſa decedentis mobilia in proprietatem poteſtatis tranſirent. Præterea, quicquid evadebat ex naufragiis, totum ſibi fiſcus lege vendicabat patriæ: paſſoſque naufragium miſerabilius violentia principis ſpoliabat, quam maris rapina, quam procella. U-

B tramque autem exactionem ſub oculis totius Concilii Comes in noſtra manu depoſuit, poſtulans in eos excommunicationis gladium extendi, quicumque vel manumiſſa petere, vel manumiſſionis plenitudinem imminuere attentarent: totus itaque conſeſſus & gratiarum actione conſequutus eſt, & perſequutus anathemate beneficii diſtractorem. De inceſtuoſis autem conjugiis hoc univerſitati conſidentium placuit, ut Epiſcopi quidem in omnibus ſuis conventibus, reliqui vero ſacerdotes in Eccleſiis talia contrahi matrimonia prohiberent. Eos quoque excommunicationi ſubjicerent, quicumque poſt præſentis ſynodi actionem ſcienter inirent inceſtarum fœdera nuptiarum. Placuit & hoc univerſis, ut ad incutiendum cæteris metum, filii

C hujuſmodi commixtione deinceps generati veluti ſpurii haberentur: & ad legitimos hæredes jus paternum tranſiret. Porro in ordinibus celebrandis Canonicas ſanctiones & diligenter attendi juſſimus, & inoffenſe cuſtodiri. Ordinari filios ſacerdotum, niſi prius Canonici regulares, aut Monachi fierent, aſſenſu communi nobis Synodus interdixit. His autem, quos jam ordinatos conſtabat, abolendæ ſucceſſionis intuitu in Eccleſiis, quibus patres eorum miniſtrarent, miniſtrandi abſtulimus facultatem. Præbendas, & quaslibet Eccleſiæ dignitates rigore, quo debuit, inhibitum eſt hæreditate obtineri. His addita ſunt & alia in hunc modum, quibus ex Canonicis prodeuntibus inſtitutis præſens Synodus & aſſenſum præſtitit, & ſervanda decrevit. Hæc igitur, ſancte Pater, ſignifican-

D da cenſuimus, quatenus acta Canonice veſtra dignetur confirmare auctoritas: & datis ad Epiſcopos litteris communiter exhortari omnes, ut quæcumque eis facienda ſanximus in Chriſto, & dicenda, ipſi quoque cum Chriſto facere ſtudeant, & docere. Illam præterea manumiſſionem de naufragiis, & de ſubſtantia morientium, quam Comes in noſtra manu depoſuit, vos, beatiſſime Pater, non gravemini confirmatione Apoſtolica roborare, ac prohibere, ne quis omnino eam reſcindere, vel aliqua ex parte minuere præſumat. Conſervet vos Dominus Eccleſiæ ſuæ, ſancte Pater, jucunditas, & exultatio exuberat, quoties obſequio famæ vos bene valere cognoſco. Etenim ſolemne mihi eſt vos colere, vos amplecti, veſtramque promotio-

E nem inter meos aſſignare ſucceſſus: inde eſt, ut mihi ad plenitudinem gaudii cedant, quæ circa vos proſpera ſunt: ad cumulum vero te eſſe incolumem. Mendacii arguar, ſi fruſtra poſtularis, quod poſſit, & expediat amico erogari. Interim rogo, ut ad me transferatur veſtra pagina, qua myſterium veſtræ voluntatis, & ſalutis agnoſcam. Vale.

Confirmatio Concilii Nannetenſis.

HOnorius Epiſcopus ſervus ſervorum Dei. Venerabilibus fratribus Turonenſis Metropolis ſuffraganeis Epiſcopis ſalutem, & Apoſtolicam benedictionem. Chariſſimus frater noſter Hildebertus Turonenſis Epiſcopus, ſicut bonus paſtor pro grege ſuo vigilans, evocatis fratribus ſapientibus, & alus religioſis viris, quemadmodum ex ſuarum litterarum inſpectione cognovimus, in Nannetenſi civitate de more Metropolico Concilium celebravit. Ibique de inceſtis nu-

nuptiis, & de ſpuriis ſacerdotum filiis, & de his, qui quaſi hæreditaria ſucceſſione Eccleſiaſtica petebant beneficia, & de aliis diligenter pertractans, corrigenda correxit, & ſtatuenda conſtituit. Univerſitati ergo veſtræ mandamus, quatenus ea, quæ ab ipſo SS. Patrum cœtu decreta ibi ad honorem Domini, & ſalutem populi ſtatuta eſſe noſcuntur, irrefragabiliter obſervetis. Sicut enim humani compage corporis membra famulantur, & obediunt capiti, tanquam ſupremo, & proviſori, ut ſic perſona ſervetur incolumis: ita fidelium mentes unius effectæ voluntatis pro cuſtodienda unitate fidei, & ſtatu Eccleſiæ, ſuis debent humiliter parere prælatis. Ad hæc pravas illas conſuetudines a Comite Britanniæ C. in manu præfati Archiepiſcopi in conſpectu Synodi refutatas, quarum maritis una fuit, vel uxoribus ducentibus, bona eorum mobilia a poteſtate ſeculari diripiebantur: altera illis, qui naufragium evaſerant, & in portu poſtmodum inventa erant, damnamus: Et ne quis eas futuris temporibus renovare præſumat, auctoritate Apoſtolica interdicimus. Iniquum enim cenſemus eſſe, ut quem divinæ clementiæ magnitudo a ſævientis pelagi voracitate exuit, hominum ſæva rapacitas audeat ſpoliare. Piorum namque Imperatorum emanavit auctoritas, ut etiam earum rerum, quæ in tempeſtate maris, levandæ navis cauſa, ejiciuntur, non amittatur dominium. Non enim eas eo animo abjicit, quod habere nolit, ſed quo periculum effugere poſſit, & qui res ipſas furandi animo abſtulerit, furtum committit. Datum Laterani 13. Calendas Junii.

Ad Leg. Rhod. de jactu, ff de Leg. 1. §. finali, & leg. qui levandæ, &c.

ADDITIO AD CONCILIUM RHEMENSE,

Celebratum ſub Innocentio II. & Ludovico Groſſo, anno 1131.

Ex Chronico Mauriniacenſi.

Papa regē conſolatur.

IGitur Rex Ludovicus die Sabbati, cum Radulpho Vermandenſium Comite, qui ſibi cognatus, & major Regiæ domus erat, multiſque Francorum proceribus, Concilium ingreditur, Tribunal aſcendit, Domini Papæ pedes oſculatur, juxta quem, Cathedra poſita, ſedit, pauca pro filio defuncto peroravit, omnes ad lacrymas excitavit. Papa vero in Regem convertens intuitum, ſic orſus eſt fari: Oportet, inquit, te, Rex optime, qui ſuper nobiliſſimam Francorum gentem tenes Imperium, ad illud ſummi Regis, per quem Reges regnant, majeſtatem, mentis oculos attollere, & ejus voluntatem per omnia venerari. Ipſe enim gubernat omnia, qui creavit omnia, & omnium habens ſcientiam, in univerſitate rerum nihil facit, vel fieri permittit injuſte, quamvis multa fiant injuſta. Morem habet ille piiſſimus Dominus, o bone Rex, fideles ſuos & proſperitatibus conſolari, & adverſitatibus erudire. Sicut enim in ſancta Scriptura legimus, quæ ejus Epiſtola de Cœlo per Spiritum Sanctum ad nos in terra poſitos directa eſt, *ipſe percutit, & flagellat omnem filium, quem diligit*. *Ego*, inquit, *occidam, & ego vivere faciam: percutiam, & ego ſanabo*. Ne videlicet homo, qui ad imaginem Dei conditus, reatu tranſgreſſionis ad hujus mortalitatis tenebras devolutus eſt, pro patria diligat exilium: ſed quantocyus redire feſtinet ad illam, de qua peregrinatur in terris, cœleſtem civitatem ſanctam Hieruſalem, cujus fundamenta ſunt in Montibus Sanctis, hoc eſt in Apoſtolis noſtris, quæ ſurſum eſt, quæ mater noſtra. Advenæ etenim ſumus, & peregrini, ſicut omnes Pa- A tres noſtri, nec habemus hic manentem civitatem; ſed futuram inquirimus. In ea cum Deo perenniter exultant, qui carnales hic concupiſcentias viriliter conculcant, ad eam filius tuus ſimplicitatis, & innocentiæ puer emigravit. Talium enim eſt regnum Cœlorum. David, ut Rex, qui bonis regibus exemplar virtutum fuit, dum filius illius langueſceret, graviſſime ploravit: poſtquam vero mortuus nuntiatus eſt, de cinere, & cilicio, in quo jacebat, exſurrexit, veſtes mutavit, manus lavit, ad convivium familiam convocavit. Impoſſibile enim eſt non fieri, quod factum eſt. Et ſciebat vir Deo plenus, quantum peccaret, qui divinæ juſtitiæ, vel voto contrairet. Depone nunc B igitur hanc, quam tibi carnalis generavit affectus, quam pectore, vultuque geris, mœſtitiam. Quia qui ſibi unum ſecum regnaturum ſuſcepit, plures, qui poſtea regnare poſſent, tibi dereliquit. Debes etiam conſolari, ſcilicet homines extraneos, & a propriis ſedibus expulſos, quos tu primus omnium pro amore Dei, & Beati Petri in regno tuo honorifice ſuſcepiſti, obſequiis honoraſti, beneficiis oneraſti. Reddat tibi Dominus vicem, & perpetuam mercedem, Domine Rex, in illa, de qua glorioſa dicta ſunt, civitate, in qua eſt vita ſine morte, æternitas ſine labe, gaudium ſine fine.

Scriptura ſacra Epiſtola cœlo miſſa.

Abſolutio mortui.

Hujus orationis mirabili velut antidoto cor Regis ſanctus Apoſtolicus delinivit. Ac protinus ſurgens in pedes, oratione Dominica, ſicut mos Chriſtianus exigit, dicta ſub ſilentio, pueri defuncti animam abſol- C vit. Dein Archiepiſcopos, Epiſcopos, Abbates per obedientiam monuit, quatenus ſacris, atque feſtivis, ſicut erant in conventu, veſtibus induti, die craſtina, quæ Dominica futura erat, ſeſe repræſentarent, & conſecrationi novi Regis intereſſent.

In ſequentibus deſcribit auctor præfati Chronici, quomodo ſummus Pontifex Innocentius conſecravit puerulum decem annos plus minus habentem: Oleo, inquit, quo ſanctus Remigius, per Angelicam manum ſibi præſentato, Clodoveum Regem Francorum in Chriſtianum unxerat. Rege autem reverſo ad regni negotia, Pontifici in Concilio remanenti allatæ ſunt litteræ a parte Imperatoris Lotharii, Henrici Regis Anglorum, & regum citerioris Hiſpaniæ, quibus illi obedientiam pollicebantur. Inſuper ex parte excellentiſſimorum Heremitarum Carthuſienſium. Erant au- D tem Carthuſienſes, inquit, in jugis Alpium Angelicam ducentes vitam, ſupereminentiſſimæ Religionis, & incomparabilis auctoritatis viri. Hæ autem literæ in Concilio recitatæ ſunt per Gaufridum Carnotenſem Epiſcopum, in quibus ſummum Pontificem admonent, ut non terreatur, ſed confortetur in Domino in omnibus, quæ Romana patitur Eccleſia; ſub finem Epiſtolæ hæc habentur: *Veſtræ Majeſtatis pedibus advoluti, pro cunctis, ſed maxime pro novellis Religionibus, Ciſtercienſi ſcilicet, ac Frontevaldenſi, necnon pro univerſo mundo preces offerimus. Non enim pars una, ſed totus potius orbis eſt veſtra Diœceſis. Nam ſicut Deus eſt unus, mediator unus, mundus unus, ſol unus, &, ut minora inſeramus, in animalibus cunctis caput unum; ita beati Petri Vicarius, ideſt Papa, non poteſt eſſe niſi unus. Univerſo itaque mundo rigore* E *diſciplinæ, rectitudine juſtitiæ, lumen doctrinæ, & ipſius, quam nomine quoq; præfertis, incomprehenſibilis debetis exemplar eſſe innocentiæ. Nam, ſicut in hoc inviſibili mundo lux eſt tenebris, & calor contrarius frigori, ita veſtra totius ſæculi peccatis innocentia, erroribus ſapientia, luxuriis temperantia, adverſitatibus tolerantia, & vitiis eſt objecta juſtitia, ut dum ab uno vincitur unus, ideſt, a Beati Petri Vicario mundus, quo ſine multitudinis viribus fuerit parta victoria, eo major Deo, cujus eſt totum, honor reddatur, & gloria.*

Papa.

CON-

Digitized by Google

Legay.

CONCILIUM LATINIACENSE,

Præſide Ivone Sedis Apoſtolicæ Legato, tempore Innocentii II. & Ludovici VII. propter varia diſſidia celebratum anno 1142.

HOc Concilium depromitur e libris miraculorum S. Riƈtrudis, ubi inter cætera, poſt narrationem diſſenſionis inter Monachos Marchianenſes, & Epiſcopum Atrebatenſem, quod nollet iis permittere liberam electionem Abbatis, prætendens juris eſſe ſui, ut ex tribus, quos ſibi præſentarent, unum in Abbatem aſſumeret, ita ſcriptum invenitur.

Epiſcopus Atrebatenſis.

Deinde tranſactis admodum paucis diebus, quidam Romanæ ſedis Legatus in Franciam directus eſt, ut faceret judicium injuriam patientibus, & extra Alpes Summi Pontificis partes explicaret. Hic apud Latiniacum Concilium convocavit: ad quod Epiſcopi cum Abbatibus, & infinito cleri numero confluxerunt. Multa, quæ digna erant correctione, ibi diſcuſſa, & reciſa ſunt. Dum vero oppreſſus clamat, vel oppreſſor partem ſuam nititur defendere: cauſam inter Epiſcopum, & Marchianenſes Monachos diu ventilatam, tam Epiſcopus, & qui ei adhærebant, recordati ſunt. Et dum Cardinalis Presbyter quæreret, quid cauſæ eſſet, quod Marchianenſes non veniſſent, plenam juſtitiam accepturi: qui Epiſcopo favebant, illos tanquam refugas juſtitiæ, nunquam venturos reſponderunt. Qui enim, inquiunt, in ſpiritu mendacii Romam profecti ſunt, qua fiducia, vel temeritate præſentibus iis, qui eos intus, & in cute norunt, conventui Sanctorum ſe manifeſtare præſumerent? ſic, dum in abſentes falſitatis crimen intenditur, ecce fratres iidem, qui Roma inſperato redierant, ad eumdem locum accurrentes, celebri illo conventu alacriter ſalutato, ſe medios ingeſſerunt. Ad quorum præſentiam, eo quod nunquam venturi dicerentur, Legatus, qui eos Romę noverat, hilaris factus, aſſurrexit eis, & annuens, ut ſederent, non modicum coram omnibus honorem eis exhibere dignatus eſt. Poſt paulum, eo jubente, unus ex iiſdem fratribus ſtans in medio, quæcumque Romano Pontifici innotuerant, cuncta per ordinem in auribus omnium memoriter repetere non diſtulit. Ad quem Legatus: Verbum, inquit, frater, quod nunc dixiſti, maxime conſonat illi, quod Romæ locutus es: ad rem pertinens nihil additum, vel prætermiſſum eſt. Nam, cum præſens eſſem, omnia hoc ordine te proſecutum ſatis recordor: & nunc, vobis tacentibus, venerabili Epiſcopo, qui adverſum vos agit, reſpondendi facultas tribuitur. Reſpondentibus Epiſcopis, qui partem illius tuebantur, Pater ſanctiſſime, cum conſilio reſponſurus eſt Epiſcopus. Juſtitia, inquit ille, fratres chariſſimi, petitioni veſtræ refragatur. Iſti quippe fratres advocatum non habuerunt, & abſque conſilio locuti ſunt: æquum eſt quemcumque ſtantem ex adverſo inconſultum, & abſque advocato reſpondere. Videns itaque Epiſcopus, quod ad reſpondendum, dictante juſtitia, inducias habere non poterat, ſe deceptum, & fraternas irrogando injurias, graviter peccaſſe, coram omnibus confeſſus eſt. Nam, ſicut vir ſapiens præcavens ſibi in futurum dicebat ſe malle confundi coram illo celebri conventu, pro eo, quod modum corrigentis exceſſerat; quam ad diem diſtricti examinis cum noxa hac venire impunitum. Audiens hoc Legatus, & inclinans ſe ad Bernardum Clarævallis Abbatem (erat enim prope) dulcis ſcilicet memoriæ virum: Audiſti, inquit, fratris, & Coepiſcopi noſtri Confeſſionem pro humilitate tanti Sacerdotis omni laude digniſſimam? ubi ergo fuit tuæ ſanctitatis diſcretio, cum litteras tam deteſtabiles, & multæ amaritudinis nota reſperſas Romam adverſus fratres innoxios miſiſti? Ad quem ille: Peccavi, inquit, & culpam humiliter confiteor, quia ignoranter feci. Credidi nunciis Epiſcopi, & uterque noſtrum uno, eodemque ſpiritu deceptus eſt. Quibus ſalubriter confeſſis, indulta venia: Epiſcoporum, qui convenerant, procurante ſapientia, alterutrum reconciliati ſunt: & qui diſcordes ad invicem illuc venerant, amici redierunt. Patribus tamen illis poſtulantibus, ut Abbati, qui per Epiſcopum fuerat aſſumptus, non depoſito Cura Paſtoralis crederetur; Legatus indignæ petitioni nequaquam voluit adquieſcere: quia electionem hanc appellatio prævenerat. Immo, inquit, Patres chariſſimi, caſſatis omnibus recens inſtitutis, juxta Apoſtolicam traditionem Marchianenſibus electionis liberæ privilegium reſtituitur: quibus etiam, ſi idoneam judicaverint perſonam, Abbatem, quem ante appellationem elegerant, habere licebit.

CONTROVERSIA.

HUcuſque ex actis miraculorum ſanctæ Rictrudis, quæ inſeruit in ſua Gallo-Flandria ſacra, & prophana Buzelinus lib. 2. cap. 21. Ubi & innuit in eodem Concilio excommunicatum fuiſſe a prædicto Legato Radulphum Viromanduorum Comitem, quod dimiſſa propria uxore, Reginæ ſororem Petronillam duxiſſet, ſimulque ſuſpendiſſe Epiſcopos Laudunenſem Bartholomæum, Noviomenſem Simonem, ac Petrum Silvanectenſem, qui divortium illud fecerant, producto in eam rem teſtimonio ex ſupplemento Roberti de Monte. Sed hunc locum, ait proponens, ac diſcutiens Cardinalis Baronius, nullum aſſignat Concilium, oppidumque, ad quod Ivo Epiſcopos, Abbates, ac Clericos evocaverit, nullamque hujus conventus mentionem facit is, qui nuperrime Conciliorum tomos concinnavit, ac notis illuſtravit: ut omnino peritura tum ejus, tum eorum, quæ præter Radulphi cauſam tractata ſunt, memoria videretur, niſi auctor Martianenſis utrumque operi ſuo inſeruiſſet.

Cæterum videri poſſent acta illa ſuſpectæ fidei, propterea quod tam dure a Legato habeatur D. Bernardus Abbas Claræ vallenſis: ſed non eſt ſine exemplo, quod ita mulctatus ſit in vita D. Bernardus propter litterarum ſuarum acrimoniam. Nam & cum ſimilibus litteris tetigiſſet Joslenium Sueſſionenſem Epiſcopum, ac Regis Caroli Conſiliarium, ipſe mirum in modum offenſus, acerbiores ad eumdem ſanctum Bernardum litteras reddidit, quibus inter alia ipſum talia ſcribentem ſpiritu blaſphemiæ afflatum eſſe redarguit. Ad quem quidem, ait Baronius, ann. 1142. iſta digna perenni memoria idem ſanctus Bernardus reſcripſit, ſale ſapientiæ Chriſtianæ condita, quæ ſic ſe habent: *Bernardus Josleno Sueſſionenſi Epiſcopo ſalutem in Domino, & non ſpiritum blaſphemiæ.* Minime quidem me habere ſpiritum blaſphemiæ arbitror, ſed nec cuiquam maledixiſſe, aut maledicere velle me ſcio, Principi præſertim populi mei. Cæterum, quicquid illud ſit, quo ſe læſam veſtra dignitas judicat, peto veniam. Scio enim, qui dixit: *Blaſphemamur, & obſecramus*: Dico ergo cum beato Job: *Quę loquutus ſum, utinam non dixiſſem*, & ultra non addam, &c. ep. 223. Quæ ideo hic proferimus propter ſimilitudinem cum re geſta per Ivonem in Concilio. Sed & Maſſonus in Ludovico Craſſo agens de epiſtola D. Bernardi ad Honorium, pro Henrico Senonenſi Archiepiſcopo, & aliis: Scripſit, inquit, graves admodum, & acerbas profecto litteras. Et in Ludovico ſeptimo meminit libri a Berengario Pictavienſi pro defenſione Abailardi, cujus auditor fuerat, conſcripti contra Divum Bernardum. Qui liber non magni quidem corporis, ſed ingentis acrimoniæ fuit. De quo poſtmodum a multis increpatus, ſe excuſat, quod adoleſcens ſcripſiſſet; & quod viri ſanctitas ſibi nondum penitus nota eſſet. Hæc ex Petrarcha Maſſonus. Quæ eadem Ivo Legatus

D. Bernardus acerbior.

zed by Google

tus diceret, cum tam aſpere D. Bernardum habuit, cujus zelum pro Eccleſia, ac ſanctitatem eximiam non omnino perſpectum adhuc habebat.

ADDITIO
AD CONCILIUM
VEZELINUM,

Vezelai.

Celebratum contra Turcas, ann. 1145.

Adhortatur Rex Galliæ Ludovicus VII. ad bellum Sacrum.

Hortatio ad bellum Turcicum.

EX Chronico Mauriniacenſi. Audiens Rex noſter, ut erat piiſſimus, miſeriæ tranſmarinorum condoluit, & ut concepta inde pietas fructum aliquem afferret, celſiores Regni ſui in Paſcha apud Viſiliacum, ut exigebat neceſſitas, convocavit. Omneſque pro modulo alloquens, ſolitamque Francorum pietatem commemorans: Magnum, inquit, dedecus nobis emergeret, ſi exprobrare cœperit Philiſtæus familiæ David: ſi poſſidere cœperit gens dæmoniaca, quæ gens cultui divino dedita longo tempore obtinuit: ſi canes mortui vividam probitatem deluſerint, maximeque Francorum, quorumque virtus etiam inter vincula libera fuit: quæ in quantalibet neceſſitate arctata, contumeliam etiam illatam pati non potuit. Quæ amicis in tempore opportuno promptum auxilium prompte tulit, inimicos etiam poſt mortem perſequi non ceſſavit. Non inſoleſcat igitur ipſa virtus, ſed amicos Dei, & noſtros, tranſmarinos ſcilicet Chriſtianos, ſubventu virtuoſo relevet: inimicos autem viles, nec etiam hominum nomine dignos gravi perſequutione deturbet. Eamus viri virtutis, reſiſtamus idolorum cultoribus, proficiſcamur ad loca, quæ Dei hominis pedibus calcata olim fuiſſe cognovimus, in quibus etiam paſſus eſt, quæ ejus præſentia, & corporali viſitatione digna fuerunt. Exurget autem Deus nobiſcum, & diſſipabuntur inimici ejus, & fugient, qui oderunt eum a facie noſtra. Confundentur, inquam, & convertentur retrorſum omnes, qui oderunt Sion: ſi viriliter egerit probitas noſtra, & a Deo non receſſerit confidentia noſtra. Magnam ſuper hoc ſcite jam mihi devotionem incumbere, unde & vos obnixe deprecor, ut meam ſtudeatis voluntatem veſtro comitatu, & auxilio roborare. Multis igitur eorum, qui convenerant, corde tenus infixus eſt ſermo Regis. Quapropter aſſumptis cum ipſo Rege crucibus, Hieruſalem poſt tempus modicum tetenderunt.

CONTROVERSIA.

Bellū contra Turcas an licitum.

HÆc generoſi animi parænetica oratio, quæ Gallicæ nobilitati, & innumeræ multitudini ſtimulos addidit, nihil Lutherum commoviſſet, qui aſſerit, præliari adverſus Turcas eſſe repugnare Deo viſitanti iniquitates noſtras. Quam propoſitionem Lutheranam plurimi refutarunt. Sed inter cæteros Bernardus de Lutzemburgo in Catalogo Hæreticorum, libro 4. particula 16. Hæreticum refellit exemplis bellorum veteris Teſtamenti contra Infideles, & etiam principum Chriſtianorum, quorum arma Deus ſæpe promovit ad felicem exitum. Sed & ſacri Canones id approbant 23. quæſt. 8. cap. Diſpar, & ſane actum eſſet de re Chriſtiana, niſi Chriſtiani ſeſe conatibus Turcarum virili animo oppoſuiſſent. De eodem argumento agit Fridericus Nauſea, centur. 1. ſerm. in Feriis D. Martini. Ajunt novi iſti Turcæ perfidi non eſſe pugnandum, neque præliandum adverſus Turcas. Primum, quod Deus per illos iniquitates noſtras viſitet. Secundo, quoniam nihil hactenus proſperi contra Turcas ſit geſtum a Chriſtianis. Reſponderim breviter fateri nos quidem, quod per Turcas Deus peccata noſtra, & maxime hoc tempore viſitet, quoniam videt nos modicæ eſſe fidei, & non tamen ideo non eſt contra Turcas præliandum, alioquin fruſtra nobis Deus ex terra medicinam creaſſet, &c. Qua ratione nec Medicorum ope, nec agricolarum induſtria uti liceret, nec uti item liceret bello adverſus carnis fomitem, quia utique nobis a Deo propter peccatum datus eſt, &c. Præterea, ſi poſſeſſiones noſtras bello contra Chriſtianos defendere licet, cur non adverſus infideles eaſdem, immo & fidem noſtram, adeoque Chriſti honorem, animaſque defendere liceret? Quod ajunt nihil hactenus eſſe proſperi geſtum contra Turcas, non eſt verum: & niſi vel Amurati, vel Mahometi, vel Othomano fuiſſet a Chriſtianis proſpere occurſum (Deo opem ferente) de re Chriſtiana penitus fuiſſet actum, &c. Vide plura ibidem.

Nihilominus experientia nimis luctuoſa conſtat non deſinere ipſorum progreſſus in terras Chriſtianorum, etſi ipſorum reſiſtentia paululum aliquando retardentur, ut hoc præſenti anno regnum Cretæ adhuc eripuerint Venetis, non ſine opprobrio Chriſtianæ gentis, fruſtra auxiliares copias mittente ex ſolutis militibus etiam Chriſtianiſſimo Rege. Dicunt ad tot victorias adverſarii Chriſtiani nominis, populum Chriſtianum ſucceſſiſſe in locum populi Judæorum, electi ſcilicet populi, cui Deus providerat de flagello correctionis, cum præcepta ejus tranſgrederetur, Apoc. 3. *Ego, quos arguo, caſtigo.*

Vincentius Ferrerienſis in ſerm. *Ecce aſcendimus Jeroſolymam*, dicit, Chriſtianos e terra ſancta ejectos eſſe, in qua Filius Dei paſſus eſt pro ipſis. Multum enim diſplicet Chriſto, ſi nos filii per Baptiſmum faceremus in ea corruptiones, & peccata: ſed de Agarenis, tamquam de canibus, non curat: ſicut non tantum curaret Rex, ſi canis in camera ſua ſordes ſuas ejiceret, quantum ſi filii. Deinde id permittitur ad confuſionem ipſorum Saracenorum, ut ipſi loca ſacra tenentes, in quibus myſteria Chriſti peracta ſunt, eaque aliis oſtendentes, convincantur de veritate Chriſtianæ religionis. Addit tertiam rationem, ut Judæi convertantur, ſciantque Meſſiam Chriſtum non veniſſe, ut terram illam daret ſuis populis, quare illam occupari permittit ab adverſariis, quia non venit, ut daret terram illam, ſed cœleſtem, de qua David Pſal. 26. *Credo videre bona Domini in terra viventium*; ſed hæc ratio myſtica eſt. De his videri poteſt auctor *Fortalitii fidei* lib. 4. qui eſt de bello Saracenorum, ubi narrat de bellis, ac præliis inter Chriſtianos, & Saracenos, extitiſſe uſque ad ſua tempora, quæ attingunt tempus Concilii Conſtantienſis, circiter centum quinquaginta octo, vario Marte, nunc his, nunc illis victoribus, pluries enim, & in variis locis triumpharunt Chriſtiani. Quod ſi a trecentis circiter annis parum, & rari felices exitus bellorum extiterint, id ſane ad diviſiones Principum Chriſtianorum, ſchiſmataque, & hæreſes referendum. Conjunctas vires habet Turcarum Imperator: virtus vero unita fortior: diſcordiis, invidiæque, & odiorum furiis apud Chriſtianos res magnæ dilabuntur quotidie: ac meliora ſperare in futurum vix audeam. Etſi vero Chriſtus Eccleſiam numquam in totum deſeret, attamen regnum ipſius non eſt de hoc mundo, regnat, vincit, triumphat in mentibus vere fidelium, ſinitque interim adverſarios ſuos impinguari, ſed ſicut boves ad victimam, donec ponat inimicos ſuos omnes ſcabellum pedum ſuorum. Plura de hoc argumento congerit Cornelius a Lapide in Prolegomeno ad Prophetas minores.

CON-

CONCILIUM AUTISIODORENSE

Autiſſ. *Ab Eugenio III. celebratum, in cauſa Gilberti Porretani Epiſcopi Pictavienſis, circa annum 1147. tempore Eugenii III. & Regis Francorum Ludovici Junioris.*

HOc fuit primum Concilium celebratum in negotio Gilberti Porretani, de quo agit Ducennius in Vita Eugenii III. Gallico idiomate conſcripta, citans pro Authore Othonem Frizingenſem in Vita Friderici, lib. I. cap. 46. & 47. Antequam enim errores B ſuos revocaret in Concilio Rhemenſi celebrato anno 1148. non vero 1119. ut mendoſe ſcribit Matthæus PARIS in Henrico primo, Eugenius celebraverat Concilium Autiſiodori, in quo citatus Gilbertus præfatus auditus fuit in iis, quæ pro doctrinæ ſuæ defenſione, ſeu explicatione proponere voluit. Ut tamen nihil temere fieret in præjudicium viri celeberrimi, nihil concluſit Summus Pontifex in hoc Concilio, ſed rem voluit examinari Pariſiis in ampliori conſeſſu, deinde Rhemis, ubi diſputante contra eum Divo Bernardo biduana diſceptatione, quam ea lege ingreſſus fuerat dictus Gilbertus, ut promitteret ſine ulla ſeſe obſtinatione correcturum libere ſuam opinionem pro Eccleſiæ ſanctæ arbitrio, damnatus eſt, ac interrogatus, num damnationi conſentiret, ſeſeque C conſentientem reſpondiſſet, indulgentiam abſque nota infamiæ conſequutus eſt, ac remiſſus in ſuum Epiſcopatum.

CONTROVERSIA.

GIlbertus ille magni nominis erat propter ſcientiam, & eruditionem, Britannus, ſeu Armoricus natione, Doctorque univerſalis vulgo nominatus, qui, ut refert Ducennius in vita Eugenii, quod in Concilio Synodali concionem habuiſſet, in qua nonnulla de Trinitate inſinuaviſſet a Doctrina Catholicorum diſcrepantia, a duobus Pictavienſibus Archidiaconis coram Summo Pontifice accuſatus eſt, atque in jus vocatus, ut rationem redderet de Doctrina. Sed cum Summus D Pontifex iter arripiens verſus Gallias Senis accuſationem illam excepiſſet, reſpondiſſetque ſe brevi in Galliis de controverſia illa definiturum, ideo primum Concilium Autiſiodori habuit.

Divus autem Bernardus non meminit illius concionis Synodalis, ſed Commentarii illius ſuper libros Boetii de Trinitate, quem erroribus ſuis infecerat, quamvis verborum cavillationibus occultaſſet. Sed verba ipſius Simplicitas Dei. Bernardi juvat hic tranſcribere ſerm. 80. in Cantica: *Recedant a nobis chariſſimi, recedant novelli non Dialectici, ſed hæretici, qui magnitudinem, qua magnus eſt Deus, & poſtremo divinitatem, qua Deus eſt, Deum non eſſe, impiiſſime diſputant. Divinitate, inquiunt, Deus eſt: ſed divinitas non eſt Deus: forſitan non* E *dignatur Deus eſſe, quæ tanta eſt, ut faciat Deum. Sed, ſi Deus non eſt, quid eſt? aut enim Deus eſt, aut aliquid, quod non eſt Deus, aut nihil. Equidem non das Deum eſſe. Sed ne nihilum quidem opinor dabis, &c. Sed ſi aliquid eſt, quod non eſt Deus, aut minor erit Deo, aut par, aut major. Quomodo minor quo Deus? Reſtat, ut aut majorem fatearis, aut parem. Sed ſi major ipſa eſt ſummū bonū, non Deus. Si par, duo ſunt ſumma bona, non unum. Quod utrumque Catholicus refugit ſenſus.* Ita Divus Bernardus ſubtiliter premebat adverſarium, ſed plura addit paulo poſt: *Unde non immerito nuper in Concilio, quod Eugenius Papa Rhemis celebravit, tam ipſi, quam cæteris Epiſcopis perverſa viſa eſt, & omnino ſuſpecta expoſitio illa in libris Gilberti Epiſcopi Pictavienſis: qui ſuper verba Boetii de Trinitate, ſaniſſima quidem, at-* A *que Catholica commentabatur hoc modo. Pater eſt veritas, id eſt, verus: Filius eſt veritas, id eſt, verus: Spiritus ſanctus eſt veritas, id eſt, verus, & hi tres ſimul non tres veritates, ſed una veritas, id eſt, unus verus. O obſcuram, perverſamque explanationem!* Et paucis interpoſitis ſubjungit: *Quamquam manifeſtius in nonnullis* D.Bernardus. *locis aliis a rectitudine fidei liber ille viſus eſt diſcrepare, quorum verbi cauſa adhuc unum pono. Nam dicente auctore, Deus, Deus, Deus, pertinet ad ſubſtantiam: noſter commentator intulit, non qua eſt, ſed qua eſt: quod abſit, ut aſſentiat Catholica Eccleſia, eſſe videlicet ſubſtantiam, vel aliquam omnino rem, qua Deus ſit, & quæ non ſit Deus. Sed hæc minime jam contra ipſum loquimur, quippe qui in eodem Conventu ſententia Epiſcoporum humiliter acquieſcens, tam hæc, quam cætera digna reprehenſione inventa, proprio ore damnavit, ſed propter illos, qui adhuc librum illum contra Apoſtolicum promulgatum ibidem interdictum tranſcribere, & lectitare feruntur, contentioſius perſiſtentes ſequi Epiſcopum, in quo ipſe non ſtetit, & erroris, quam correctionis Magiſtrum habere malentes.*

De eodem Gilberto agit Bernardus de Luxemburgo in Catalogo hæreticorum, in hunc modum. Gilbertus cognomento Porretanus Pictavorum Epiſcopus in ſacris litteris plurimum exercitatus, ſed ſublimiora ſe ſcrutatus ad inſipientiam ſibi, ſiquidem de ſanctæ Trinitatis unitate, & divinitatis ſimplicitate non ſimpliciter ſentiens, nec fideliter ſcribens, diſcipulis ſuis panes proponebat abſconditos, furtivas propinabat aquas, & cum ſuper hoc invaleſceret ſcandalum, vocatus eſt ad medium, & librum tradere juſſus eſt, & in Concilio Rhemenſi coram Eugenio Papa Bernardus biduana diſputatione convicit.

Porretani dicti a Gilberto Porretano, auctore ſex Opinio Porretanorū. ultimorum prædicamentorum. Hi ponunt relationes divinas non eſſe perſonas, nec eſſe in perſonis, ſed eas a foris aſſiſtentes divinis Perſonis, & quod eſt falſa eſſentia Trinitas. De hoc D.Thom. 1. p. q. 39. art. 6. & quia S. Bernardus Abbas in Concilio Rhemenſi Gilbertum vicit, & ipſe errorem ſuum in Concilio revocavit, & ſic hæreticus non permanſit. Sæpe enim cordis oculus nube erroris obductus ſupernæ illuſtrationis lumine fit ſerenus, ut author ſchiſmatis ad unitatem radicis redeat. Hæc Bernardus de Luxemburgo in catalogo hæreticorum lit. G. & P.

Scribit autem adverſus iſta Alphonſus a Caſtro l. 1. NOTA. de Hæreſ. c. 9. Non eſt alia durior, aut acerbior, quam Chriſtiano viro poſſis inferre contumelia, quam ſi eum hæreticum appelles. Sunt tamen multi nil magis ha- Hæreſis. bentes in promptu, quam hæreſis notam, quam pro libito objiciunt, non expendentes de qua re, aut de quo loquantur. E quibus multis non potui calamum temperare, quin unum fratrem Bernardum de Luxemburgo notarem, qui in ſuo hæreticorum catalogo plures in hæreticorum numerum retulit, dignos, qui meliore calculo numerarentur: quales ſunt Papias Hieropolitanus Epiſcopus, Præpoſitivus, Gilbertus cognomento Porretanus. Hunc autem cum ipſe fateatur errori ſuo renuntiaſſe, miror quid hominem impulerit, ut illum hæreticorum catalogo inſeruerit. Quis enim unquam docuit eum eſſe dicendum hæreticum, qui errorem ſic tenuit, ut monitus, & convictus non erubuerit palinodiam cantare?

Porro quid de Gilberto illo dixerit D. Thomas, libet D.Thom. attendere 1. p. q. 39. art. 6. ad 1. Hoc nomen homo, ait, per ſe habet ſupponere pro perſona, ſed ex adjuncto habet, quod ſtet pro natura communi: & ideo hæc eſt falſa, homo eſt omnis homo, quia pro nullo ſuppoſito verificari poteſt. Sed hoc nomen Deus habet, quod ſtet pro eſſentia, unde licet quod pro nullo ſuppoſitorum divinæ Naturæ hæc ſic vera, Deus eſt Trinitas, eſt tamen vera pro eſſentia. Quod non attendens Porretanus eam negavit. Hæc D. Thomas.

Hunc Gilbertum cum aliquando valde laudaſſet in ſcriptis ſuis Otho Friſingenſis Epiſcopus, in morte revo-

revocavit, ſi quid in ejus laudem dixiſſet, quod fidei A
Chriſtianæ contrarium videri poſſet. Apud Bellar. de ſcriptoribus Eccleſiaſticis in Othone Friſingenſi.

Nec omittendum, quod prædictum illi fuerit, cum eſſet in Concilio Rhemenſi, in quo contra Abailardum agebatur. Tunc tua res agitur, paries cum proximus ardet; jam tunc enim ſuſpectus erat. Guillielmus Abbas in vita D. Bernardi refert.

Ex his porro agnoſces, quam ſubtilis, & implicata fuerit ipſius Porretani hæreſis, ut opus fuerit ipſius propoſitiones diligenter prius excutere, quam damnare. Unde & Eugenius Pontifex eam doctiſſimis viris examinandam tradidit, ut inter cæteros, cuidam Godeſcalco Abbati in Ordine Præmonſtratenſi; deinde Epiſcopo Atrebatenſi, qui quidem ex libris Sanctorum Patrum notavit authoritates illi manifeſte B
contrarias, & in ſchedula conſcriptas Eugenio præſentavit in Concilio Rhemenſi, ut legitur libro 2. Biblioth. Præmonſt. Sed non immerito Eugenius Pontifex ipſum audiens pro ſe loquentem in Concilio Autiſiodorenſi, non eſſe feſtinandum judicavit, ſed rem maturius examinandam, ut factum eſt in duobus Conciliis, quæ in Summa Conciliorum continentur: vere tunc opere, & exemplo commonſtrans, quod dicebat Cardinalis de Monte, in ſeſſione 2. Concilii Tridentini: *Ubi agitur de fidei dogmatibus, de confundendis hæreticis, oportere nos cum pede plumbeo procedere, & interdum in unius verbuli diſcuſſione longo tempore immorari.*

ADDITIO AD CONCILIUM BAUGENCIACENSE C

Baugency. *Pro ſeparatione Ludovici VII. Regis Galliarum, & Eleonoræ conjugis tempore Eugenii III. & ejuſdem Regis, Anno Domini 1152.*

CUm eſſet Eleonora in Palæſtina una cum Rege Ludovico, qui exercitum ſecum duxerat, ut auxilium Chriſtianis afferret, illa ſuaſu avunculi Haymonis cum Sultano Ægypti Saladino nuptias contrahere propoſuerat, Rege derelicto, qua de re factus ille certior, ita graviter tulit, ut ab hoc tempore divortium cum illa ſemper deſideraverit, metuens ne forte illegitimos procrearet filios. Dolorem tamen animi diſſimulavit, donec in Galliam cum ea reverſus Anno 1152. Conventum Epiſcoporum, & procerum habuit Bogiaci, conſentiente Papa Eugenio tertio, D. Bernardo ſuadente, inquit Bernardus Guidonis. D

In hoc conventu quæſtio divortii, quod Rex præmeditabatur, in medium adducta eſt, & propoſita per Archiepiſcopum Lingonenſem. *Scitis*, inquit, *quod, quamvis Dominus noſter Jeſus Chriſtus dixerit hominem non poſſe ſeparare, quos Deus conjunxerit, excepit tamen cauſam adulterii, quo adveniente licita eſt diſſolutio. Verum eſt autem, quod Rege jubente vobis dico, quod in itinere tranſmarino (ex quo Dei gratia ſalvus rediit, & incolumis) ſecum duxerat ſponſam* Eleonoram, *tam ut loca ſancta Redemptionis humanæ, quam ut ducem Antiochiæ avunculum inviſeret, cujus ope, & auxilio ſperabat Rex ſe poſſe bellum propoſitum feliciter peragere: Nihilominus præfata domina abſque ulla cauſa, & ratione Regem ſponſum voluit derelinquere, & ſeipſam in Conjugem Saladino tradere, cujus imaginem, & effigiem depictam perſpexerat, atque ita Regem cum exercitu infideliter prodere, id totum ei ſuadente avunculo Haymone. Quod infelix propoſitum executioni nequaquam demandatum, Rege cum multa diligentia ſeſe e periculo ſubtrahente. Quam rem, etſi nunquam dicta Domina propalaverit, attamen ab eo tempore illud tam ægre ſuſtinuit, ut non poſſet ei fidere, ſed vellet ab ea ſeparari, ſi res ita rationi conſentanea ſit, nec in ea ſeparatione ulla incurratur Dei offenſa. Nam, ut ais, nunquam poteris credere, quod proles legitima fuerit, quam ipſa editura eſt.* E

Poſt Archiepiſcopum Lingonenſem Archiepiſcopus Burdigalenſis, jubente Rege, dicere exorſus eſt; ſciebat enim, quod propter Aquitaniam ipſe cauſam tueretur Eleonoræ Reginæ. Quod fecit, ut potuit, dicens, quod, quamvis Rex a Regina ſepararetur; attamen aliud matrimonium contrahere non poſſet, ipſa vivente. Quod ſi bonum publicum, & regni utilitas ſeparationem illam requirerent, ſe habere alium modum illius ſeparationis, eumque honeſtiorem, & Reginæ non indecorum, quod ſcilicet Rex conjunctus eſſet in gradu conſanguinitatis prohibitæ cum Regina.

Lætatus eſt Rex de illa conſanguinitate, eaque probata, diſſolutum eſt matrimonium inter illum, & Reginam, & utrique permiſſum alteri ſe jungere matrimonio. Quod Papa Eugenius tertius approbavit, etiamſi duæ filiæ ex ea Regi natæ fuiſſent.

Dein duo ex Epiſcopis cum uno principe nuntium hoc detulerunt Reginæ Eleonoræ, quæ, eo audito, præ dolore animi ex cathedra, in qua ſedebat, corruit ſemimortua, loqui, & lacrymari impotens. At ubi paululum ad ſe reverſa eſt, intuens tales nuntios, Heu quid in Regem commiſi, ut me averſetur? Quod meum facinus? Juvenis ſum, nec ſum ſterilis, aut illegitima, prædives etiam, & me ſemper obſequentiſſimam habuit. Et ſi de ſanguinis nobilitate agitur, progenita ſum ex Othone Imperatore, & Lothario Rege a Carolo Magno deſcendente, imo illi affinis ſum ex parte utriuſque parentis, ſi placeat illi rem hanc diſquirere, Verum eſt, o Domina, reſpondit illi Archiepiſcopus Lingonenſis, qui erat dux verbi, vos eſtis affines, & conſanguinei, & ea de cauſa matrimonium veſtrum diſſolvi debet, ut ſic conſulatur ſaluti animarum veſtrarum, quamvis diſſolutio non minus Regis animo, quam veſtro diſpliceat. Coacta igitur eſt Regina divortio acquieſcere, quamvis Papa facillime diſpenſare potuiſſet. Ea tamen conditione acquievit, ut Ducatus Aquitaniæ, & Comitatus Pictavienſis ejus eſſent ditionis, præſtando Regi tanquam ſupremo Homagium. *Ex Annalibus Aquitaniæ Gallice conſcriptis per Joannem* BOUCHET. Nupſit deinde Henrico Duci Normaniæ. Quæ res, inquit Gaguinus in Ludovico ſeptimo, initium iecit multis poſtea bellis, nam ob eas nuptias Aquitania, Andegavia, Cœnomania, & Turonenſis Comitatus Henrico advenere.

Aderant inter alios Samſon Archiepiſc. Rhemenſis, Hugo Rothomag., Goffridus Burdigalenſis, omnes cum ſuis Suffraganeis. De hoc Concilio agit etiam Cardin. Baronius ad annum Chriſti 1151. ex Sugerio Abbate.

Sunt porro, qui ægre ferant ſuſpectam reddi caſtitatem Eleonoræ ſcriptis quorumdam, nec immerito, quis enim tantum facinus in Regina nobiliſſima ſuſpicetur? Id potius falſo rumori tribuendum eſt.

CONCILIUM MONTPELIENSE

Anno 1195. Præſide Magiſtro Michaele Apoſtolicæ ſedis Legato, ſub Cœleſtino III. Papa.

COncilium hoc fuit omnium Epiſcoporum Provinciæ Narbonenſis, qui de mandato Magiſtri Michaelis venerabilis Apoſtolicæ ſedis Legati interfuerunt per ſe, aut per internuntios, de quorum aſſenſu ſtatuti ſunt canones viginti, inter quos hi ſpecialius annotandi.

1. Ut pax in tota Narbonenſi Provincia, ſicut jurata fuerat antea de voluntate Domini Comitis Toloſanenſis .... cum bona fide ſervetur, nec aliquis eam violare præſumat. Supponitque omnem perſonam Ec-

Eccleſiaſticam, ſive ſæcularem excommunicationi, & totam terram ejus interdicto, quæ pacem aliquatenus violabit, donec, ſicut in ſtatutis pacis continetur, pacem violatam emendet.

15. Decrevit etiam, imo decretum renovavit antiquum, ut qui oblationes defunctorum aut negant Eccleſiis, aut difficile reddunt, tamquam necatores egentium ſecundum canones per Epiſcopos locorum excommunicatione notentur.

Reformatio habitus muliebris.

16. Viri quoque Clerici, ſive laici inciſas veſtes, ſive linguatas ab inferiori parte non habeant, & mulieres veſtibus ſumptuoſis, & proprii corporis longitudinem ſuperflue excedentibus amodo non utantur; ſed in habitu honeſto, & moderato incedant, qui nec laſciviam notet, nec jactantiam vanitatis oſtendat: cum enim Dominus, ſicut ei placuit, in amiſſione Jeroſolymæ terræ, & in invaſione cujuſdam partis Hiſpaniæ totam Chriſtianitatem duplici contritione contriverit, nonniſi per emendationem vitæ noſtræ in iis, & aliis noſtri dignabitur miſereri.

Reformatio menſæ Clericalis.

17. Statuit quoque idem legatus, quod quia peccato ſaturitatis Iſraeliticus populus ab hoſtibus legitur ſuperatus, & eos poſtmodum in parva manu, placato per jejunium Domino, ſuperavit, multiplicitas ferculorum, quæ boni viri ſenſum obtundit, & meliora cogitare non ſinit, de Clericorum menſis præcipue ſubtrahatur, & duobus ferculis carnium, vel piſcium ad plus, præter venationes, & Xenia gratis oblata, contenti, juxta verbum Jeſu Chriſti, omnes Epiſcopi, & Clerici attendant, ne corda eorum crapula, vel comeſſationibus aggraventur. Si vero Clerici has conſtitutiones noluerint obſervare, hoc tempore maxime, quo Jeroſolymitana terra Saracenorum dominio ſubjacet ancillata, & Hiſpania ſolito acrius infeſtatur ab ipſis, Epiſcopus loci eos canonica cenſura compeſcat.

20. In fine quoque omnium addidit, ut quia in pluribus locis Provinciæ Narbonenſis hæretici ſunt, in conſilio Archiepiſcopi, & Epiſcoporum ſit, qualiter pro eorum, quæ ſuperius ſtatuta ſunt, tranſgreſſione, interdicta debeant promulgari; ne occaſione generalis, & diutini interdicti hæreticis occaſio pateat ad ſimplices Catholicæ fidei ſupplantandos.

Notat Baluzius in notis ad præſens Concilium, illud celebratum a Magiſtro Michaele, cum in Hiſpaniam proficiſceretur Legationem obiturus nomine Cœleſtini Papæ III. Occaſio autem Legationis fuit magna irruptio Paganorum in finibus Hiſpaniæ, & Gallæciæ: quare Michael in hac Synodo vetuit, ne arma deferrentur ad Saracenos, & ad ſtrictiorem vitam viros, & mulieres adſtrinxit, ad iram Dei amovendam, viæ laxiori Chriſtianorum tribuens hos infidelium ſucceſſus, qui etiam nunc viſuntur in Candia.

CONCILIUM
BITURICENSE

Sub Archiepiſcopo Simone de Soliaco, tempore Innocentii tertii, & Philippi II. Auguſti, circa annum 1200.

MEminit hujus Concilii Joannes Chenutius in Chronologia Archiepiſcoporum Bituricenſium in Simone de Soliaco. Cum Primas noſter Symo Concilium Provinciale convocaſſet Biturigibus, & Archiepiſcopus Burdigalenſis vocatus adeſſe contempſiſſet, eum de conſilio ſuffraganeorum ab officio Metropolitano ſuſpendit: cumque ille Romanum Pontificem Innocentium III. appellaſſet, pendente lite Rex Philippus II. Auguſtus prædicto ſummo Pontifici ſcripſit pro confirmatione juris Primatiæ Archiepiſcopi Bituricenſis. Pluribus hæc author præfatus proſequitur, quæ nos brevitatis cauſa prætermittimus, ſicut & alia Concilia Provinciæ

A Bituricenſis, quæ indicat in Chronol. ſed nihil ſingulare refert, quod in iiſdem vel actum, vel decretum ſit, nobis autem propoſitum eſt de iis Conciliis tacere, de quibus nihil habemus, quod narrari poſſit.

CONCILIUM
SUESSIONENSE

Sub Innocentio III. & Philippo Auguſto, & præſidibus Octaviano Epiſcopo Oſtienſi, & Joanne Presbytero titulo S. Priſcæ Cardinalibus in cauſa divortii Philippi regis, & Engemberga anno 1201.

B

TOtius fere regni Francorum Epiſcoporum, ac Principum fuit iſtud Concilium, cui etiam Rex ille Philippus interfuit per Danorum Regem accuſatus apud ſummum Pontificem de dimiſſa uxore, quæ ſoror erat Regis prædicti; necdum enim Daniæ regnum per ſchiſma Lutheri a communi Patre Dei, ac religionis deſciverat, ubi poſt varias, & longas diſputationes multorum dierum tædio longioris moræ affectus, recepta ſponte legitima ſua conjuge Engemberga, ſummo mane inſalutatis omnibus diſceſſit: ſicque ſublatum eſt diuturnum regni interdictum; ac Epiſcopi, qui illud non ſervaverant, juſſi ſunt Romam ire ad ſummum Pontificem, a quo pœnitentes abſoluti ſunt. Vix tamen Rex potuit illam poſt multos annos amore conjugali di-
C ligere: & quia totus in conſpectu ejus perturbaretur, hoc maleficorum artibus, per quas faſcinatus putabatur, imputatum eſt a quibuſdam. Nihilominus ſuperinducta Agnes, ſeu Maria, paulo poſt ex mœrore obiit. Ejus tamen filius Philippus, & Joanna filia ex decreto ſummi Pontificis petente Rege legitimantur, quod nonnullis Epiſcopis authoribus contraxiſſet, & ipſa Agnes nobiliſſima eſſet filia Ducis Meraniæ, ex Rigordo, & Æmilio, ſed maxime propter bonam fidem, qua contractum fuerat matrimonium.

De eodem Concilio meminit Maſſonus annal. l.3. ubi deſcripta regis Philippi iracundia in Epiſcop. qui Synodo Divionenſi interfuerant, in qua ſub Petro Capuenſi interdictum in Regnum decretum fuerat, quos ſuis ſedibus exegerat, rebus eorum fiſco addictis, ſubjungit. Deinde miteſcente ira Pontificis authoritati pare-
D re viſus eſt, Isburgi in regiam reducta, cum Octavianus Oſtienſis Epiſcopus, & Joannes Presbyter Cardinalis Sueſſione per quindecim continuos dies in conſilio Epiſcoporum de Isburgis matrimonio confirmando, diſſolvendove diſputaſſent. Ad famam Isburgis in regiam reductæ, Maria ex dolore animi obiit. At enim ſoluto Concilio apparuit verum eſſe, quod Tullius ait, metum non eſſe diuturni officii magiſtrum. Philippus enim adhuc impotens ſui Isburgim Stampas relegavit, id eſt oppidum Bleſiæ in finibus Carnutum, ubi ſub legitima cuſtodia vixit uſque ad annum ducenteſimum decimum tertium. Tunc enim Rex ad ſanitatem animi reverſus ultro eam recepit, ac deinceps in ſummo honore habuit, &c.

Concilium Divionenſe.

Sed nec omittendum, quod congregatis omnibus,
E cum multi diſertiſſime, ac copioſiſſime nimis cauſam Regis agerent, qui ſummo ſilentio, ac aſſenſu audiebantur, nemine contra illos vocem mittente, perdius ex hoc expectatione ſuſpenſis animis, tandem ex humili multitudine adoleſcens ignotus, quis & unde veniret, venia dicendi demiſſiſſime & a Rege, & a Legato, & a cætero conſeſſu petita, externæ, deſertæque mulieris cauſam tam ornate, dilucideque defendit, tam reverenter de Rege verba faciens, ut in admirationem ſui omnes converteret; ſine dicendi facto ſe ſurripiens, nuſquam deinceps comparuit. Sunt, qui numini id attribuant. Refert Bzovius ad annum 1198. ex Paulo Æmilio in Philippo II. ſcilicet

Deus non deeſt in neceſſitate.

ſicet ut quondam ad Suſannæ patrocinium ex inſperato Daniel apparuit: ſic Juvenis iſte ad piæ, & afflictæ Reginæ defenſionem de repente ſurrexit. Cæterum paulo aliter rem iſtam narrat Gaguinus in Philippo Auguſto, indicat enim Legatos Summi Pontificis fuiſſe Othonem cum collega Archiepiſcopo Burdigalenſi, qui Legatus regem admonuit, ut Ingembergam uxorem reciperet, paruitque Legato Philippus. Nam cum Sueſſione Legati variis diſceptationibus de Regis cum uxore reconciliatione agerent: Rex tantæ moræ impatiens aſſumpta Ingemberga, inſalutatis Legatis, Concilium dimittit.

A

ſervis, in equis, in cibis, in veſtibus, & converſationibus? Cujus vita deſpicitur, reſtat, ut ejus doctrina contemnatur. Seneca epiſt. 6. ad Lucilium: homines amplius oculis, quam auribus credunt: deinde quia longum iter eſt per præcepta, breve, & efficax per exempla. Impure vivere, inquit alius, & Evangelicam velle etiam invitis obtrudere puritatem, haud ſcio ſtultum ne ſit magis, aut ridiculum. Maxima ea eſt doctoris laus, cum qui audiunt, ex Deo illum eſſe non ambigunt: ſic noſter erat Joannes, ſic Paulus, qui de ſe illud dicere non verebantur, *an experimentum illius quæritis, qui in me loquitur Chriſtus?*

CONCILIUM

IN PARTIBUS ALBIGENSIUM,

Celebratum pro eorum converſione, præſide Legato ſedis Apoſtolicæ, tempore Innocentii, & Philippi ſecundi, anno 1207.

B

DE hoc Concilio hæc Vincentius Belvacenſis in Spec. Hiſt. l. 29. c. 93. ex geſtis Beati Dominici. *Miſſi ſunt hoc tempore ab Innocentio Papa duodecim Abbates Ciſtercienſis ordinis cum uno Apoſtolicæ ſedis Legato in terram Albigenſium, ut fidem Catholicam prædicantes Hæretica venena pro viribus expulſarent. Qui convocato Archiepiſcoporum, & Epiſcoporum, aliorumque in partibus illis Eccleſiæ Prælatorum Concilio, conquirebant inter ſe, quonam modo commodius id, cujus gratia venerant, executioni mandarent. Illis autem ſuper hac deliberatione ſollicitis, venerabilis Didacus Oxonienſis Epiſcopus ſupervenit, cum honore autem ſuſcipitur, conſulitur, & fides ejus conſiliis adhibetur. Hoc autem fuit ejus Spiritu divino ſuggerente conſilium, ut abjecta pompa ſuperflui apparatus, quam equidem ſatis incongrue, qui ad Chriſtum pauperem prædicandum advenerant, in expenſis, ac equitatibus, ac veſtibus, & varia ſupellectili præferebant, veram, atque Evangelicam in ſe prætenderent paupertatem: & fidem Chriſti non verbis tantum, & labiis perſonarent, ſed rebus, & manibus demonſtrarent, atque hoc modo animas, quas Hæretici falſa virtute, ac pietatis imagine deludebant, ipſi vera ſanctitatis, ac religionis exhibitione poſſent ad fidei veritatem revocare. Faventque omnes ejus conſilio, & juxta verbum ejus ſe facere pollicentur. Ipſe vero primus dictis ſuis facta compenſans, cœpit facere, quod aliis ſuadebat, ſtatimque miſit ſuos Oxoniam cum equitaturis, & ſupellectili, & diverſo, quem ſecum tulerat, apparatu. Retinuit tamen ſibi paucos ex Clericis, & fratrem Dominicum, ſcilicet ſuæ Oxonienſis Eccleſiæ ſuperiorem; qui ex tunc jam cœpit Frater Dominicus, & non ſuperior appellari, remiſſiſque ad loca ſua temporalium ſarcinis, cœperunt ſinguli Evangelicam paupertatem amplecti, pedites diſcurrere, ac ſtrenue fidem Chriſti verbo, & opere prædicare, habentes ſuper ſe quaſi totius negotis Ducem Epiſcopum Oxonienſem. Quod videntes, ac invidentes Hæretici, cœperunt ex adverſo importunius prædicare. Petrus itaque de Caſtro-novo Domini Papæ Legatus, a Comite Toloſano, quem propter Hæreticorum defenſionem excommunicaverat, occiditur, ideoque terra ejus expugnanda Regi Francorum a Papa exponitur.*

Prædicatores quales eſſe debeãt.

Nota. Nunquam ſatis laudari queat tale Concilii decretum; quid enim magis animarum curationi adverſarium, quam ut comatuli, delicatuli, & effœminati crucem Chriſti prædicent, quam ipſi totis viribus refugiunt, & averſantur: quam ut vitam Chriſtianam, & a ſæculi corruptiſſimi moribus abhorrentem perſuadere aliis nitantur, cum ipſi toti mundo immerſi ſint, nihilque niſi mundum, & ejus pompam oſtentent in

CONCILIUM

Apud MONTILIUM

In cauſa Raymundi Comitis Toloſani per Milonem Legatum ſummi Pontificis celebratum anno Domini 1208.

HOc Concilium celebratum eſt occaſione querimoniarum, quas miſerat Raymundus Comes Toloſanus Albigenſium fautor ad Summum Pontificem Innocentium tertium; de nimia acerbitate Arnaldi Abbatis Ciſtercienſis, ac Legati Apoſtolici in partibus Toloſanis. Cum enim ardenti zelo accenſus Albigenſes hæreticos quaqua via ad fidem reducere conaretur, qui ea de cauſa illi infenſiſſimi erant, adeo ut Petrum de Caſtro-novo Monachum Ciſtercienſem Cœnobii Frigidi Montis Inquiſitoris Hæreticorum partes agentem, qui cum dicto Abbate miſſus fuerat, occidiſſent; Comes Raymundus, ut excuſaret ſuos, conqueſtus eſt de nimia ſeveritate Arnaldi, ac ſuorum, propoſuitque Summo Pontifici ſe in omnibus ejus mandatis obediturum, ſi aliquem virum mitteret ex ſuis collateralibus, qui mitius ageret. Ea de cauſa Summus Pontifex Milonem miſit unum de Clericis ſuis cum Thediſio Canuenſi viro doctrina, & morum integritate conſpicuo, qui conventum Epiſcoporum habuit apud Montilium in Provincia Narbonenſi, de quorum conſilio, Raymundo tergiverſanti promiſſa adimplere diem dixit apud Valentiam civitatem, ut ſe judicio ſiſteret. Comparuit die dicta exterritus fama expeditionis in ſe, ſuoſque ubique conclamatæ, ac quæcumque Milo præcepit, jurejurando pollicitus eſt ſe adimpleturum. Datis etiam pro ſecuritate fidei ſeptem caſtris in manus Thediſii. Quare ſequenti anno apud Sanctum Ægidium ſolemni ritu abſolutus eſt, nudus conſtitutus ante fores Eccleſiæ, & flagellis verberatus, & deinde poſt ſtolam collo ejus impoſitam in Eccleſiam introductus, in qua tumulatus fuerat Petrus de Caſtro-novo, quem ſui interfecerant. Hæc apud Spondanum ex Hiſtoria Albigenſium, anno quo ſupra.

Arnaldus Abbas.

C

D

Auſteritas pœnitentiæ.

CONTROVERSIA.

CÆterum quanta fuerit ſeveritas iſtius Abbatis Ciſtercienſis, diſcimus ex formula reconciliationis hæreticorum, qua tunc utebatur D. Dominicus ab ipſo delegatus. Unam, & alteram inſeruit Bzovius in ſuis Annalibus, ad annum 1215. numero 13. ex pervetuſto Commentario de Rebus Ordinis Prædicatorum a Nicolao Roſelo Card. Sancti Sixti compoſito. Tenor talis eſt primæ.

E

Univerſis Chriſtifidelibus, ad quos præſentes Litteræ pervenerint, F. Dominicus Oxonienſis Canonicus, prædicator minimus, Salutem in Chriſto. Authoritate Domini Abbatis Ciſtercienſis Apoſtolicæ Sedis Legati, qui hoc nobis injunxit officium, reconciliavimus præſentem latorem Pontium Rogerium, ab Hæreticorum ſecta Deo largiente converſum: mandantes in virtute præſtiti Sacramenti, ut tribus Dominicis feſtivis diebus ducatur a Sacerdote

nudus

Digitized by

nudus in femoralibus, ab ingreſſu villæ uſq; ad Eccleſiam verberando: injungimus etiam ei, ut a carnibus, ovis, & caſeo, ſeu omnibus, quæ ſementinam trahunt originem, abſtineat omni tempore, excepta die Paſcha, & die Pentecoſtes, & die Natalis Domini: in quibus in abjurationē erroris priſtini præcipimus, ut eis veſcatur. Tres Quadrageſimas in Anno faciat, a piſcibus abſtinens. Tribus diebus in hebdomada ſemper a piſcibus, & ab oleo, & vino abſtineat, & jejunet: niſi corporalis infirmitas, vel labores æſtatis exegerint diſpenſationem. Religioſis veſtibus induatur, tum in forma, tum etiam in colore, quibus in directo utriuſque papillæ ſingulæ cruces parvulæ ſint aſſutæ. Quotidie, ſi opportunum fuerit, Miſſam audiat, & diebus Feſtivis ad Veſperas in Eccleſia pergat. Alias Horas tam diurnas, quam nocturnas, ubicumque fuerit, Deo reddat. Scilicet ſepties in die decem Pater noſter *dicat: Media nocte vigeſies. Caſtitatem obſervet, & mane apud Cerersm villam chartam iſtam Cappellano ſuo per ſingulos menſes oſtendat. Cappellano etiam præcipimus, ut de vita ejus curam diligenter habeat. Hæc omnia diligenter obſervet, donec alias ſuper his Dominus Legatus ſuam nobis exprimat voluntatem. Quod ſi ea obſervare contempſerit, tanquam perjurum, & hæreticum, & excommunicatum ipſum haberi præcipimus, & a fidelium conſortio ſequeſtrari.*

En ſpecimen in hac formula illius ſeveritatis, quæ agebatur cum Albigenſibus hæreticis ad Eccleſiæ unitatem regredi volentibus. Qua potius eorum converſio impediebatur, quam promoveretur, ut propterea Comes Toloſanus petiverit a Summo Pontifice homines, qui benignius agerent, ſi ſaluti eorum conſultum vellet. Quam ſupplicationem Summus Pontifex non deſpexit, ſatis cognoſcens plures reducendos ad viam veritatis, ſi ſuavius ageretur, quam ſi inhumanius. Notum eſt, quod præclare ſcripſit ſanctus Maximus Hom. 59. quæ eſt 2. de ſancto Euſebio Vercellenſi. *Etenim*, inquit, *quia caſtitatis pollebat vigore, quia abſtinentiæ gloriabatur anguſtiis, quia blandimentis erat præditus lenitatis, omnium civium in Deum provocabat affectum.* Sed & Petrus Bleſenſis epiſt. 203. non immerito quendam confeſſarium increpat ſuper auſteritate nimia erga pœnitentes: *Nimia*, inquit, *tui vigoris auſteritas, quam exerces in tuorum confeſſionibus fratrum, ſicut dicitur ex eorum querela communi, enormium generat materiam ſcandalorum. Suſceptos enim ad pœnitentiale remedium poſt confeſſionem publice dehoneſtas. Nam licet infirmitates eorum verbo non publices, &c. Noviſti, quam gravi animadverſione plectatur tranſgreſſio Sacerdotis peccata ſibi confitentium revelantis. Nec multum intereſt, utrum voce, vel ſigno, vel quodam vultuoſo contemptu, aut alias nimia ſeveritate ſatisfactionis ſecreta conſcientiæ alienæ vulgentur. Tales equidem Canonica cenſura deponit, ac depoſitos perpetuæ, & ignominioſæ peregrinationi addicit, &c. O ſi cognoviſſes & tu, quam diſtricto, & tremendo judicio te oporteat reſpondere juxta conſilium Joannis Damaſceni: conſilioſius, & tutius eſſet tibi rationē reddere de miſericordia, quam de ſeveritate juſtitiæ. Ille miſericordiam ſuperexaltat judicio, quem dixiſſe legiſti: Miſericordiam volo, & non ſacrificium. Si zelus juſtitiæ quandoque, ſicut expedit, attendatur: Miſericordia tamen primas partes obtineat: Paſtorque tanquam prudens Medicus ulcus alienæ conſcientiæ ſuaviter tāgat; Calamum quaſſatum non conterat, & linum fumigans non extinguat. Qua igitur fronte, quibus oculis, qua conſcientia præſumit de Dei miſericordia, quem durum, & immiſericordem ſentit fraterna miſeria?* Plura videre licet in eam rem apud Auctorem præfatum epiſt. 51. metuimus enim, ne in his citandis nimiæ prolixitatis arguamur. Quamvis in his paulo fuſius immorari non ſit inutile in hac temporum calamitate.

Severitas nimia.

ALBIGENSES.

Quia autem ſæpe mentio habenda eſt de Albigenſibus hæreticis, non ingratum erit nonnulla de eorum erroribus diſquirere, de quibus non una eſt omnium ſententia. De his ita Gaguinus in Philippo Auguſto. Erant per hos dies in Narbonenſi Provincia, quam vulgo linguam Occitanam appellamus, Chriſtianæ puritatis permulti contemptores, ex Albigeſio primam ſuæ doctrinæ, & iniquitatis inſtitutionem referentes. Quorum doctrinam nemo adhuc mihi notus ſcriptor reliquit. Et cum hæreticos eos vocent, atque ob eam cauſam exterminatos eſſe Authores tradant, genus tamen hæreſeos prætereunt. Puto eos, quod conjectura aſſequi poſſum, Arrianam peſtem ſequutos. Fœdis quoque amoribus, & maſculinis concubitibus indulſiſſe. Ideoque legitimas nuptias, & carnis eſum damnare, & in Dom. Mariam Chriſti Matrem eſſe blaſphemos.

Quod rem iſtam magis ambiguam efficit, hæreſis eſt Albanenſium, quos nonnulli videntur confundere cum Albigenſibus. Guido ſiquidem Carmelita refert hæreſes Albanenſium, tacens de Albigenſibus, hos cum illis proculdubio confundens: Et Joannes Garzo Bononienſis Orator in Vita Divi Dominici, quam reperias ad calcem epitomes Hiſtoriæ Aloyſii Lipomani de Vitis Sanctorum, non alio nomine vocat Albigenſes. Verum ea diſtinguunt Alphonſus a Caſtro, adverſus hæreſes in multis locis, nec non Bernardus a Lutzemburgo ſeorſum refert horum, & iſtorum hereſes. Temporibus Innocentii Papæ (ait ex Cæſario Ciſtercienſi in 5. diſtinctione Dialogi) invidia diaboli hæreſes Albigenſium cœperunt pullulare, tam valide, ut omne triticum fidei gentis illius verſum videretur in lolium erroris. Et eorum errores fuerunt multi: nam hæreſiarchæ eorum quædam collegerant puncta ex dogmate Manichæi, quædam ex erroribus, quos in Periarchon ſcripſiſſe fertur Origenes, plurima etiam, quæ de ſuo finxerunt, adjicientes. Duo credunt cum Manichæo principia, Deum bonum, & malum, ideſt Diabolum, quem omnia creare corpora, ſic Deum bonum omnes animas. Corporum reſurrectionem negant; quidquid beneficii mortuis a vivis impenditur, irrident. Ire ad Eccleſias, vel in eis orare, nihil dicunt prodeſſe, Baptiſmum abjiciunt, Sacramentum Corporis, & Sanguinis Chriſti blaſphemant; Et quod anima ſecundum meritum perverſa tranſit in corpora etiam animalium, & ſerpentum, ſi male vixit, ſi autem bene, intrabit corpus alicujus principis, vel alterius illuſtris perſonæ. Item in tantum eorum error invaluit, ut brevi intervallo temporis infecerit uſque ad mille civitates, & ſi non fuiſſet gladiis fidelium repreſſus, puto, quod totam Europam corrupiſſet, & Chriſtiani miſſi erant contra eos: & in civitate Biders, quæ expugnata fuit per Chriſtianos, ipſi Albigenſes ſupra volumen ſacri Euangelii mingentes de muro illud contra Chriſtianos projecerunt, & ſagittis poſt illud miſſis, clamaverunt: Ecce lex veſtra, miſeri. Item quidam in Toloſa in odium Chriſti, & in confuſionem fidei, juxta Altare majoris Eccleſiæ ventrem ſuum purgavit, & Palla Altaris ipſas immunditias deterſit. Quidam eorum ſupra Altare ſcortum poſuerunt in conſpectu Crucifixi, eo ibi abutentes, poſtea ipſam ſacram imaginem detrahentes, brachia ei præciderunt, & crucifixi collo fune alligato, per plateas illum traxerunt cum multis blaſphemiis, & crux fuit prædicata contra ipſos. Idem Memelinum potentiſſimum Afrorum Regem de Maroch in auxilium ſibi invitaverunt, qui de Africa in Hiſpanias cum tam incredibili multitudine venit, ut totam Europam ſe obtinere poſſe ſperaret. Mandavit etiam Innocentio Papæ, quia equos ſuos in porticu Eccleſiæ Beati Petri debebat ſtabulare, & ſuper illam vexillum ſuum figere. Quod ex parte impletum eſt, etſi ſecus, quam ipſe cogitaſſet, quia Deus frangit omne ſuperbum.

Cap. 21.

Abominationes Albigen.

Deinde paucis interjectis refert hæreſes Albanenſium,

ſium, qui ita dicti ſunt a veſtibus albis, quibus induebantur.

Unde patet Albanenſes alios eſſe hæreticos, quam Albigenſes fuerint. Quicquid ſit, horrendum tunc monſtrum parturivit Gallia, ut non immerito contra eos omnibus omnium Catholicorum armis pugnatum ſit, non minori zelo, & ardore, quam contra infideliſſimos Turcas, & Saracenos.

Addo iſtis narrationem quandam ex eodem Cæſario deſumptam ex Homil. Dominicæ IX. poſt Pentecoſt. qua patet eoſdem connubia communia admiſiſſe cum Nicolaitis. Anno præterito, inquit, Domino Conrado Portuenſi Epiſcopo, quem contra eoſdem Albienſes hæreticos Honorius Papa miſerat, oblatus eſt quidam hæreſiarches, homo maturus ætate, barbam habens prolixam. Iſte dicebat nihil intereſſe, utrum mulier admitteret virum legitimum, ſive extraneum: nullam faciens differentiam inter conjugium, & inceſtum, vel adulterium. Reſervatus eſt uſque in diem ſequentem: eo quod Legatus coram omni populo illum revincere vellet. Stante eo in turba, valide clamabat: Eſtne hic aliqua, quæ virum admiſerit non ſuum? cunctis præ verecundia tacentibus, erupit una dicens: Ego in hoc rea ſum. Tunc hæreticus, Eia, inquit, inveni, quod quæſivi, dixitque ad illam: Dic mihi, mulier, cognovit te alio modo vir extraneus, quam tuus, nec ne? Reſpondente muliere, Non; converſus ad Legatum hæreticus exclamavit: Audi, ſtulte, audi, ubi conſimilis actio, quæ eſſe potuit in culpa diſſimilitudo?

Adulterium.

Sciens Epiſcopus, quia nullum ex ſcripturis admitteret teſtimonium hæreticus; a Deo inſpiratus hanc dedit ſimilitudinem. Paterfamilias per oſtium intrat in vineam ſuam, & uvas ex ea tollens effert, & comedit. Fur ex oppoſito ſepem latenter tranſcendens, idem & eodem modo facit: numquid æque licite hoc actitant? Numquid Dominus, & fur idem jus habet in vinea? Ad quod verbum cum obmuteſceret hæreticus, populi fideles frementes, maxime matronæ, quas confuderat, irruentes in miſerum, tamdiu eum capillis trahebant, donec exhalaret ſpiritum. Vide, quæ dicta ſunt claſſe 2. in Lateranenſi 3.

CONCILIUM AVENIONENSE

Anno 1209. in quo præſidebat Hugo Regienſis Epiſcopus.

Ex tom. 2. Spicilegii Lucæ Dacherii Benedictini.

IN nomine Domini. Anno Incarnationis ejuſdem 1209. Pontificatus Domini Innocentii Papæ III. anno 18. Idibus Septembris, hæc, quæ ſequuntur, ſtatuta fuerunt apud Avenionem in Concilio Generali ſub Hugone Regienſi Epiſcopo, & Thediſio Domini Papæ Noſario, Apoſtolicæ ſedis Legatis, præſentibus Viennenſi, Arelatenſi, Ebrodunenſi, & Aquenſi Archiepiſcopis, & Epiſcopis viginti numero; necnon & multis Abbatibus, & aliis Eccleſiarum Rectoribus.

Cum in Provinciæ partibus refrigeſcente charitate adeo abundaverit malitia, quod fere omnes indigenæ in profundum venerint vitiorum, ut præſentibus, & futuris temporibus Provincialium malitiis occurratur, innovare antiquos, & novos etiam Canones ſancta Synodus promulgare decrevit, ea potiſſimum ratione inducta; quia morbis inſuetis adhibere convenit excogitata remedia, & antidota inſueta, & vulnera, quæ levia fomenta non ſentiunt, mordicativis, ſeu vexativis remediis curari oportet.

Quia igitur propter formidandam, & puniendam negligentiam Prælatorum, qui exiſtentes potius mercenarii, quam Paſtores ſe murum pro domo Iſrael non opponunt, Evangelicam diſciplinam, in his partibus diverſæ, & damnatiſſimæ hæreſes pullulaturt, præſenti approbatione Concilii duximus ſtatuendum, ut in ſua diœceſi quilibet Epiſcopus frequentius, & diligentius ſolito fidem prædicet orthodoxam, & cum expedierit, per alias honeſtas, & diſcretas perſonas faciat prædicari. In eo tamen diligens, & cautus prædicator exiſtat, ut adulteria, fornicationes, perjuria, uſuras, odium, aggreſſiones, &c. mortalia vitia adeo verbo deteſtetur, & opere, quod exinde honeſtas, pax, patientia, juſtitia, & cæteræ inſerantur virtutes.

Quia omnes non obediunt Evangelio, & ad ſupplementum gladii ſpiritualis materialis auxilium ſæpius ab Eccleſia imploratur, decernimus, quod quilibet Epiſcopus cives ſuos, Comites, Caſtellanos, Milites, & alios parochianos ſuos, de quibus viderit expedire, per cenſuram Eccleſiaſticam, ſi opus fuerit, jurare compellat, ſicut illi de Montepeſſulano juraverunt, præcipue circa exterminandos hæreticos excommunicatos, perdurantes in ſua pertinacia pecuniariter puniendos: Judæos a publica, ſeu privata adminiſtratione privandos, & quod nunquam ad ſuum miniſterium in domibus propriis permittantur habere Chriſtianos. Et in eo præſertim dicti Nobiles, & alii adſtringantur, quod coram ſuo judice, ſive ſit ordinarius, ſeu delegatus, de ſe conquerentibus exhibeant juſtitiæ complementum. Et ut plenius Epiſcopus exterminare valeat de ſua diœceſi hæreticam pravitatem, in ſingulis parochiis ſuis tam in civitate, quam extra, Sacerdotem unum, & duos, vel tres bonæ opinionis laicos, vel plures, ſi opus fuerit, juramenti religione adſtringat; vel receptatores eorum, ipſi Epiſcopo, & Conſulibus civitatum, & dominis locorum, ſeu bajulis eorumdem, cum omni ſtudeant feſtinantia intimare, ut eos puniant ſecundum Canonicas, & legitimas ſanctiones; nihilominus bona ipſorum omnia confiſcantes. Si autem in hoc obſequio divino præfati Conſules, & alii ab Epiſcopis requiſiti fuerint negligentes, vel etiam contemptores, ipſorum perſonæ excommunicentur ſpecialiter, & terræ interdicto Eccleſiaſtico ſupponantur: Et ut ipſis efficacius det vexatio intellectum, ſi qua caſtra, vel poſſeſſiones tales ab Eccleſia noſcuntur habere, propter ingratitudinem, & indevotionem ſuam ad ipſam redeant pleno jure. Illud præcipue non duximus dimittendum, defenſores, receptatores, & hæreticorum fautores cum ipſis hæreticis pari pro crimine pœna feriri.

Licet ad extirpandum uſurarum vitium utriuſque conveniat pegina Teſtamenti, & nihilominus ſuper hoc canonica plurima emanaverint inſtituta: quia tamen prætermiſſis aliis negotiis, multi quaſi licite uſuras exercent, ad deteſtationem vitii memorati aliquid duximus apponendum: ut videlicet feſtivis diebus, & ſolemnibus, & maxime cum Synodus celebratur, uſurarii omnes ſive ſuo, ſive alieno nomine crimen illud exerceant, generaliter excommunicationis vinculo innodentur: ſi vero fuerint publici, aut de crimine illo convicti, ſi poſt trinam admonitionem ſatisfacere noluerint, nominatim eadem feriantur cenſura, & inſuper infligantur eiſdem pœnæ contra uſurarios in Lateranenſi Concilio conſtitutæ, ſcilicet ut eorum non recipiantur oblationes, nec, ſi in illo peccato deceſſerint, Eccleſiaſticam habeant ſepulturam.

De Judæis uſurariis illud ſtatuit Concilium, ut per excommunicationis ſententiam in Chriſtianos, qui eis in commerciis, ſeu alio modo participaverint, ab uſurarum exactionibus compeſcantur, & ſecundum conſtitutionem domini Innocentii Papæ III. ad remittendas eaſdem compellantur. Quibus etiam prohibemus, & jubemus per Epiſcopos pœna ſimili prohiberi, ne diebus Dominicis, & ſolemnibus publice laborare præſumant, nec carnibus abſtinentiæ diebus veſcantur.

Ad notitiam hujus ſanctæ Synodi multiplici querela pervenit, quod laici, & cæteræ perſonæ, quæ de man-

mandato dominico ad præſtationem decimarum, & primitiarum tenentur, eas in grave animarum ſuarum præjudicium non dandas penitus contendunt, in erroris ſui favorem alii diſſuetudinem, alii præſcriptionem temporis allegantes. Cum igitur decimæ, ac primitiæ adeo debitæ ſint, ut ſine voluntate eorum, quibus debentur, abſque mortali peccato non valeant retineri; volumus, & præcipimus, ut tam laici, quam aliæ perſonæ de bonis omnibus ſibi collatis a Deo, non deductis expenſis, ad ſolutionem ipſarum per Eccleſiaſticam cenſuram compellantur, præſcriptione aliqua, titulo, ſeu conſuetudine non obſtante. Prohibemus inſuper, ne Epiſcopus, aut alia perſona Eccleſiaſtica alicui laico collectionem decimarum perpetuo concedat habendam: ne laici, ſi eis conceſſum fuerit, ex hujuſmodi conceſſione aliquod ſibi valeant vendicare. Ad hæc vallem de Tretis, quæ ut acephala in nullius diœceſi aſſeritur inſtituta, Domino Epiſcopo Regienſi Apoſtolicæ ſedis Legato ad cuſtodiam decernimus ſpecialiter aſſignandam, qui ſpirituali, & etiam, ſi oportuerit, materiali gladio expellat ex ipſa hæreticam pravitatem, & fidelibus, qui fuerint ibi pro tempore, ſicut debuerunt, Eccleſiaſtica miniſtret Sacramenta, donec ſummus Pontifex aliud de ipſa duxerit exponendum, ſalvis privilegiis Romanorum Pontificum.

Onera importabilia, & deprimentes faſciculos, quantum cum Deo poſſumus, attenuare volentes, jubemus, ut tam Eccleſiaſticæ perſonæ, quam ſæculares a pedagiis, quidagiis, ſalinariis, & aliis indebitis exactionibus per excommunicationis ſententiam in perſonas, & interdictum terrarum penitus deſiſtere compellantur, niſi forte Regum, vel Imperatorum conceſſione probaverint ſe habere: prohibemus inſuper, ut nullus propter pedagia, vel alias indebitas exactiones excommunicatus ab Epiſcopo, vel alia perſona Eccleſiaſtica reconcilietur Eccleſiæ, niſi quidquid a tempore latæ ſententiæ probabitur extorſiſſe, cum integritate reſtituat, & diſtribuat ſecundum reconciliantis arbitrium.

Cum in Eccleſia Dei Eccleſiaſticæ perſonæ beneficium in domo Domini habeant, ſive ſint expertes, illiuſque ſecundum Canonica, & civilia jura ab angariis, & perangeriis, & prorſus ab omnibus indebitis exactionibus cenſentur immunes, a laicis divina reverentia, & timore abjectis ancillatæ, & ſub tributo importabili ſint conſtitutæ; ſub anathematis diſtrictione modis omnibus prohibemus, ut albergas, procurationes, exactiones, ſeu tallias aliquas ab ipſis de cætero laici non exigant, vel extorquere præſumant. Immo tam Eccleſias, & domos religioſas, quam & nominatas perſonas in pleniſſima libertate conſervent; ita videlicet quod Epiſcopis, vel aliis earum Rectoribus defunctis, ipſas nullo modo audeant ſpoliare, nec ſe adminiſtrationi earum, ſeu cuſtodiæ, niſi forte rogati ab Epiſcopo, vel Capitulo, occaſione alicujus conſuetudinis, ſeu aliqua alia immiſcere, ſed omnia cum integritate qualibet defunctorum ſucceſſoribus reſerventur.

Inhibemus, ne electioni Epiſcopi, vel alterius Rectoris Eccleſiæ favendo, per ſe, vel per quamcumque aliam perſonam ſe immiſceant, vel violentiam faciant, vel impedimentum adhibeant, quominus electio Canonice, ac libere celebretur. Illud autem tanquam abominabile, ac præpoſterum diſtrictione qualibet prohibemus, ne videlicet ab Eccleſiis, ſeu religioſis domibus, ac Eccleſiaſticis perſonis, ſicut in quibuſdam locis huc uſque præſumptum audivimus, viceſimam partem annuorum redituum in poſterum ratione murorum, vel aliqua occaſione laici extorquere contendant.

Propter abominationes, quas vidimus, & intelligimus ab illis, qui Eccleſias incaſtellando domos Domini convertunt in ſpeluncam latronum, aliquid ſeverius conſtituimus contra hujuſmodi præſumptores, ſub anathematis pœna diſtrictiſſime inhibentes, ne quis ulterius, niſi forte ad repellendam inſtantiam paganorum, aliquam Eccleſiam incaſtellare præſumat, & attentet, immo incaſtellatas, videlicet totam incaſtellaturam, & quidquid infra cæmeterium ædificatum eſt, ad arbitrium diœceſanorum Epiſcoporum, quam celerius poterunt, diruendum jubemus, præter illam, vel illas, quæ ad tuitionem parochianorum Epiſcopis viſum fuerit reſervari: quæ perpetuo poſſideantur ab eis, vel ab aliis perſonis Eccleſiaſticis teneantur. Si forte aliquis temerarius, vel violentus detentor Eccleſiam incaſtellatam ad mandatum ſui Epiſcopi noluerit diruere, vel ei noluerit tradere poſſidendam; nominatim excommunicationis vinculo percellatur, & interdicti ſententiæ ſupponatur tota terra ipſius.

Sicut peccatis exigentibus multo tempore ſumus experti propter guerram, ſeu Baronum, & civitatum diſcordiam tam perſonæ, quam terræ ipſorum in exterminium, & direptionem trahuntur. Ad cujus jacturæ remedium pacem, & concordiam etiam invitis prædicari, & ſeminari oportet. Jubemus ergo, ut cives, & civitatum Rectores, Comites, Barones, Caſtellani, Milites, & alii, qui Epiſcopis ad hoc idonei videbuntur, ad pacem, ſeu treguam faciendam pariter, & ſervandam; necnon & ut ſtrata publica ſerventur ſecure ab Epiſcopis, ſi forte fuerint difficiles, per Eccleſiaſticam diſtrictionem cogantur, & interim; quouſque pacem juraverint, ſint a pacis beneficio alieni. Et quoniam triplex funiculus difficilius rumpitur, præcipimus, ut ad pacem faciendam firmiter, & ſervandam Epiſcopi ſibi mutuum auxilium ſtudeant exhibere, ſicut in capitulo felicis recordationis domini Alexandri Papæ III. plenius continetur.

Quia vero per Aragones, Brabanzones, Baſelones, Ruptarios, ſeu quocumque alio nomine cenſeantur, multoties diſcordia, & perturbatio, & rapina generantur in terris, de ipſis ad memoriam revocamus, quod ab eodem dicto Alexandro contra ipſos noſcitur conſtitutum, ut videlicet ſicut & hæretici, & .... ante alios excommunicentur, & ab omnibus fidelibus expugnentur ubique locorum. Qui autem alios tenuerit, aut in terra ſua eſſe permiſerit, cenſura ſimili percellatur.

Inter cæteras querelas, quæ ad hanc Synodum perlatæ fuerunt, illam ſeverius puniendam, & corrigendam cenſemus: videlicet quod Archiepiſcopi, Epiſcopi, & Eccleſiarum Prælati, ſive ordinarii ſint, ſive judices delegati, tepidi ſunt nimium, & remiſſi ad juſtitiam coram ſe querelantibus faciendam, propter quod quanta poſſumus, & convenit ratione, cenſemus, ut cauſas, quæ in conſpectu ipſorum propoſitæ fuerint, quam diligentius, & feſtinantius poterunt, ſtudeant terminare, cogantque ſubditos ſuos in judicio ſervare illud idem.

Intelleximus etiam, quod ſententiæ tam excommunicationis, quam interdicti ſine congrua ſatisfactione relaxant; in quo caſu illam diſtrictionem præcipimus inviolabiliter obſervari, quam Dominus Innocentius Papa III. in quadam ſua decretali noſcitur expreſſiſſe, hoc eſt, ut ſi quis, quia datum damnum noluerit emendare, fuerit excommunicationis vinculo aſtrictus, præter juratoriam cautionem, ante faciat de damno dato emendam, quam ejus ſententia relaxetur. Si vero excommunicationis ſententia feratur in aliquem, qui citatus ad judicium venire contempſit, ad eam relaxandam ſufficit, ſi quod juri pareat, præſtiterit juramentum. Et quia interdum hujuſmodi judices a malo non revocat amor Dei, nec Eccleſiaſtica diſciplina, negligentes, & contemptores hujuſmodi ad reſtituendum damnum paſſis duximus condemnandos.

Contra publice perjuros, ſeu convictos de perjurio, & eos, qui pertinaciter in excommunicatione per ſex menſes permanſerint, pro eo, quod faciles ſunt homines

nes

nes ad perjuria, & ad cenſuram Eccleſiaſticam contemnendam, ſpecialem, & novum Canonem promulgamus, ſcilicet ut nulli Epiſcoporum liceat hujuſmodi anathematizatos abſolvere, ſed ad ſedem Apoſtolicam, ſicut ſacrilegii, & incendiarii abſolvendi mittantur. Perjuriis vero præter aliam ſatiſfactionem dictam ſedem in præſentia viſitare injungatur. Si forte Clerici fuerint, in utroque caſu ab officio, & Beneficio Eccleſiaſtico repellantur, ad quorum neutrum reſtitui valeant, niſi per ſummum Pontificem, vel ipſius Legatum.

Quorundam Monachorum, & aliorum, ſive ſint Religioſæ, ſive aliæ quæcumque perſonæ, proviſio indiſcreta, qui Eccleſias ad præſentationem ipſorum pertinentes ex certa ſcientia quandoque faciunt ultra tempus a canone indultum vacare, Nos Lateranenſem conſtitutionem innovare compellit, in qua noſcitur conſtitutum, quod niſi a Monachis, & aliis perſonis infra ſex menſes ad vacantes Eccleſias Epiſcopis idoneæ fuerint perſonæ præſentatæ, poſtmodum appellatione remota, liceat in illis ordinare Rectores, qui præeſſe noverint, & prodeſſe; ita tamen quod ex hoc nullum patronis in poſterum præjudicium generetur. Ad hæc, Epiſcopis, Abbatibus, Præpoſitis, & cæteris Religioſis, Prioribus Conventus inſinuat Synodalis, & ſub atteſtatione divini judicii diſtricte injungit, ut ſubditis ſuis profeſſis licentiam habendæ proprietatis non tribuant, cum etiam hoc Romano Pontifici non liceat, ſicut Dominus Innocentius Papa III. in quadam ſua conſtitutione teſtatur.

Ut raptorum, violatorum pacis, & eorum, qui in ſtratis publicis aggreſſuram committunt, necnon qui captos homines ad redemptionem compellunt, nimium graſſanti malitiæ occurratur; antiqua innovantes ſtatuta decernimus, ut ſi in quacumque Diœceſi præfatas iniquitates dicti malefactores deprehenſi fuerint exercere, ab Epiſcopo illius loci anathemati diſtrictiori ſubdantur, ipſum alii circumadjacentes Epiſcopi, quouſque paſſis injuriam plene ſatisfactum fuerit, teneantur viriliter adjuvare, ſententiam, quam in delinquente tulerit, obſervantes, & auxilium ei manu militari etiam, ſi opus fuerit, impendentes. Quod ſi quis Epiſcopum contempſerit, ad reſarciendum damnum paſſis injuriam teneatur.

Statuimus, ut in ſanctorum vigiliis in Eccleſiis hiſtrionicæ ſaltationes, obſcœni motus, ſeu choreæ non fiant, nec dicantur amatoria carmina, vel cantilenæ ibidem: ex quibus præter id, quod aliquoties auditorum animi ad immunditiam provocantur, obtutus, & auditus quorumlibet ſpectantium polluuntur.

Pro eo quod Clerici, & qui Religioni adſtringuntur ex voto, etiam ſæculares, nec opere, nec habitu profeſſionem ſuam oſtendunt, immo quod dolentes, & inviti dicimus, adeo diſſoluti ſunt, & multipliciter immunditiis, & exceſſibus implicantur; quia ſicut laicus, ſic ſacerdos; Laici, quibus ipſi ſunt ſignum poſiti ad ſagittam, eorum corrumpuntur exemplo, & quos in omnibus actionibus ſuis ad honeſtatem prævenire deberent, & vitam, tanquam cæci cæcos eos in foveam trahunt, & ad gehennam præcedunt.

Circa Religioſos igitur ſervandum jubemus, ut in quacunque ſint dignitate, aut ordine conſtituti, habitum, & tonſuram, & in aliis ſuæ profeſſioni habeant congruentem, Quibus firmiter inhibemus, ne panno de ſtamine forti, aut alio colorato, ſeu ſumptuoſo, vel aliquo ſerico in futurum utantur. Cappas ſimiliter coloratas, & manicatas prohibemus eiſdem. Circa ſæculares quoque illud firmiter præcipimus obſervandum, ut amodo maxime in ſacris ordinibus conſtituti convenientem coronam habeant, & clauſa deferant indumenta, nec rubeis, aut viridibus, ſeu aliquibus ſericis in poſterum uti præſumant; ſed honeſtatem Clericorum, quæ in decretali felicis memoriæ Gregorii evidentius exprimitur, ſervent.

Jubemus inſuper tam Præpoſitos, quam alios Clericos ad exhortationem, vel ad mandatum ſui Epiſcopi ſine difficultate qualibet ad ſacros ordines promoveri.

Præterea in ſacris ordinibus conſtituti; qui ſtipendiis Eccleſiæ ſuſtentantur, coram judicibus ſæcularibus officium advocationis non ſumant contra canonica inſtituta: nec deteſtabiles conſpirationes faciant de cætero, ſeu conjurationes, in quacumque ſint Eccleſiæ profeſſione, aut ordine conſtituti. Quicumque autem conſtitutionis hujus propria temeritate ſe conſtituerint tranſgreſſores, a ſuis Epiſcopis canonice puniantur.

Miſerabilem, & lacrymoſam interfectionem ſanctæ memoriæ Petri de Caſtro novo Apoſtolicæ ſedis Legati ad memoriam reducentes: & atrox facinus necis Magiſtri Gaufredi Canonici Gebennenſis piæ, & Religioſæ converſationis, & vitæ, his temporibus nequiter perpetratum, & aliorum plurimorum Religioſorum virorum, quos non ſufficimus ad præſens, nec expedit enarrare, tanti facinoris frequentia, & atrocitate commoti, ultione, qua poſſumus, proſequentes, ſacri approbatione Concilii duximus ſtatuendum; ut nullus de parentela illorum, qui præfatos Clericos occiderunt, uſque ad tertiam lineæ cujuſcumque generationem, Eccleſiaſticum beneficium conſequatur. Immo ſi qua forſitan ſunt adepti, tamdiu ſuis beneficiis, & officiis priventur, donec per Romanum Pontificem fuerint reſtituti. Statuimus etiam, ut ſi quis ſimile facinus commiſerit in futurum, circa ipſorum conſanguineos ſimilis cenſura ſervetur: quem rigorem circa illos tantum volumus obſervari, qui de perpetrata iniquitate apud bonos, & graves fuerint infamati.

Archiepiſcopis, & Epiſcopis ſub atteſtatione divini Judicii diſtricte jubemus, ut omnes ſupraſcriptas conſtitutiones pro ſua poſſibilitate bona fide obſervent, & faciant ab omnibus ſubditis ſuis inviolabiliter obſervari.

Sequitur forma juramenti Conſulum Montiſpeſſulani de parendo decretis ſynodi.

DECRETUM.

SIgnificatum fuit ſynodali capitulo, quod quarumdam Eccleſiarum Cathedralium Clerici ſedem ſuam ad Aquilonem ponere volentes, ut Acephali, quod crimioſum eſt, habeantur; & Epiſcopos ſuos in capitulo ſuo, vel extra, & præcipue in Vivarienſi, & Uticenſi Eccleſiis ad correctionem aliquam non admittant: negotia Eccleſiæ ſuæ cum eorum conſilio diſponere, vel tractare penitus contemnentes, in quo dubium non eſt ſacris canonibus obviare: ideoque præſenti decreto ſtatuimus, ut tam in Eccleſiis Cathedralibus, quam aliis Clerici proprios Epiſcopos ad correctionem ſuam, ſicut qui de animarum ſuarum cura tenentur reddere rationem, admittant humiliter, & devote: nihilque in Eccleſiis ſuis abſque ipſorum conſilio, & tractatu præcipue in majoribus negotiis ſtatuere, vel ordinare præſumant. Quod ſi hujus ſtatuti inventi fuerint tranſgreſſores, ab Epiſcopis pœna canonica feriantur.

CONCILIUM PARISIENSE

Contra Almaricum, ejuſque ſectatores tempore Innocentii III. & Philippi Auguſti, ann. 1210.

Damnat hoc Concilium ex Vincentio Belvacenſi in Spec. Hiſtor. lib. 29 cap. 109.

JAm in illis diebus florebat ſtudium litterarum Pariſiis, illucque de toto orbe ſcholaribus *, non illum

* Confluentibus.

illum propter loci amœnitatem, & bonorum omnium affluentiam, ſed etiam propter libertatem, ac ſpecialem prærogativam, quam ſcilicet impendebat eis Rex Philippus, & ante ipſum pater ejus. Illic in ſacra facultate ſtudebat quidam Almaricus de Territorio Carnotenſi, villa, quæ dicitur Bena, oriundus, ſemperque ſuum habuit & in artibus liberalibus, & in Sacra pagina diſcendi, atque docendi modum, opinionem privatam, ac judicium ab aliis ſeparatum. Hic auſus conſtanter affirmare, quod quilibet tenetur credere ſe eſſe membrum Chriſti, & hoc unum eſſe de articulis fidei, ſine quo non poteſt homo ſalvari. Omnibus autem Catholicis in hoc ei contradicentibus ad Summum Pontificem coactus acceſſit. Qui, audita ejus propoſitione, & Univerſitatis ſcholarium contradictione, contra ipſum ſententiavit. Reverſus ergo Pariſios, compellitur ore confiteri, quod contrarium ſentiret prædictæ opinioni. Ideo, inquam, ore, quia nunquam diſceſſit corde. Itaque tædio, & indignatione affectus, ut dicitur, ægrotavit, ac lecto decumbens in brevi deceſſit. Poſt cujus mortem ejus venenoſa doctrina quidam infecti ſurrexerunt, qui, pluſquam oportet, ſapientes ad exſufflandum Chriſtum, & novi teſtamenti ſacramenta, novos, & inauditos errores, & adinventiones diabolicas confinxerunt. Inter cætera vero impudenter aſſerere conabantur, quod Patris poteſtas duravit quamdiu, inquit, & quia ſcriptum, *Novis ſupervenientibus, abjicientur vetera*. Poſtquam enim Chriſtus venit, abſoluta ſunt omnia veteris teſtamenti ſacramenta, & viguit nova lex uſque ad illud tempus, videlicet quo prædicabant talia. Illo ergo tempore dicebant novi Teſtamenti ſacramenta finem, & Spiritus Sancti tempus incœpiſſe. Ideoque Confeſſionem, Baptiſmum, Euchariſtiam, & alia etiam, ſine quibus non eſt ſalus, locum de cætero non habere, ſed unumquemque per gratiam Spiritus Sancti tantum interius, ſine aliquo exteriori actu inſpirantem ſalvari poſſe. Charitatis virtutem quoque ſic ampliabant, ut id, quod aliter peccatum eſſet, ſi fieret in charitate, jam non eſſe peccatum dicerent. Unde & ſtupra, & adulteria, cæteraſque corporis voluptates in charitatis nomine committebant, mulieribuſque, cum quibus peccabant, & ſimplicibus, quos decipiebant, impunitatem peccati promittebant, Deum ſcilicet tantummodo bonum, & non juſtum prædicantes. Hujuſmodi autem fama cum ad Petrum Pariſienſem Epiſcopum, & fratrem Guerinum Regis Philippi Conſiliarium occulte perveniſſet, miſerunt clam magiſtrum Radulphum de Namurcio Clericum, qui hujuſmodi ſectæ viros diligenter inquireret. Hic ad ſingulos aſtute accedebat, & de eorum ſecta ſe eſſe fingebat, illique ſua ſecreta revelabant. Itaque plures hujuſmodi ſectæ Sacerdotes, & Clerici, & laici utriuſque ſexus detecti, & capti Pariſios ſunt adducti. Ibidem ergo congregato Concilio convicti, & condemnati, atque ab ordinibus ſuis degradati, & curiæ traditi ſæculari juſſu Regis extra portam in Campellis cremati ſunt. Mulieribus autem, ac ſimplicibus, qui per majores corrupti ſunt, ac decepti, pepercerunt. Hæreſiarcha vero Almaricus licet jam fuiſſet (ut putabatur) in pace Eccleſiæ ſepultus, quia tamen plene conſtitit ſectam illam ab ipſo habuiſſe originem, ab univerſo Concilio condemnatus eſt, & excommunicatus, ac de ſacro cæmeterio ejectus, ejus cinis, & oſſa per ſterquilinia ſunt diſperſa, ac ejecta.

Almarici errores.

Addunt aliqui tunc ſimul combuſtos fuiſſe Ariſtotelis libros, ex quibus videlicet hi hæretici præcipua dogmatum ſuorum capita hauſerant, quod pleriſque hæreticis familiare fuit, ut non immerito *Hæreticorum Patriarchæ Philoſophi* vocentur a Tertulliano, libro adverſus Hermogenem.

Ariſt. libri.

CONCILIUM

Apud AVENIONEM,

Præſide Milone Legato anno 1210. ſub Innocentio III., & Philippo Auguſto.

De hoc Concilio ita Maſſonus in Philippo Auguſto: Interim Synodus Avenione habita eſt, ac judicio Patrum Toloſatibus Sacrificium interdictum, quod hæreticos urbe ſua non expuliſſent. Milo illi ſynodo præfuit, nec multo poſt fato functus.

Addit Spondanus eodem anno 1210. ideo convocatum fuiſſe Concilium, quod Comes Raymundus, de quo ſupra actum eſt, vectigalibus ſupra modum ſubditos ſuos vexaret, idque contra datam fidem, quando fingens ſe Catholicum, in priſtinum ſtatum reſtitutus fuerat. Ideo illi prohibitum eſt ſub pœna excommunicationis, ne quid amplius in talia vectigalia intentaret. Cum tamen non deſiſteret, eodem anno in alia Synodo apud Sanctum Ægidium excommunicatus denunciatur, præſide Thediſio legationis Milonis tunc defuncti ſocio.

CONCILIUM

PARISIENSE

Sub Roberto de Corceone Card. tempore Innocentii III. Papæ, & Philippi Adeodati, ſeu Auguſti, anno 1212.

De hoc Concilio tractat Spondanus in ſupplemento Annal. Baron. tom. 1. ad ann. 1212.

Alia parte, inquit, hoc eodem anno Robertus de Corceone Presb. Card. Tit. S. Stephani in monte Cœlio, natione Anglus, miſſus ab Innocentio Papa in Galliam ad negotium Crucis contra Albigenſes, & pro ſubſidio Terræ Sanctæ, Concilium habuit Pariſiis (in qua Eccleſia Canonicum olim egerat) quo multa ſtatuit pro correctione morum, extirpatione abuſuum, & reſtitutione diſciplinæ Eccleſiaſticæ tam in Clericis ſæcularibus, quam regularibus, & monialibus: ſæcularibus inter cœtera prohibens, ne quis juramentum faceret de non commodando libros, vel domos, vel alias res, vel de non mutuando, aut fidejubendo pro aliis; & ne excommunicatio pro hujuſmodi fieret. Regularibus autem interdicens itidem juramentum de non commodando libros ſuos indigentibus; (cum, ut ait, commodare inter præcipua opera miſericordiæ computetur.) Ita tamen ut indemnitate, & reſtitutione caveretur ſufficienter: Itemque ne bini jacerent in lectulo propter metum incontinentiæ. Quod etiam monialibus prohibuit. Sunt plurima alia egregia decreta pro ſingulis eorum, necnon pro Epiſcopis, quæ dabit aliquando doctiſſimus Jacobus Sirmondus in continuatione Conciliorum Gallicorum: a quo interim nos hæc habuimus communicata nobis ab ipſo pro ſua humanitate. Prædictus autem Robertus Legatus impigre (ut ait Petrus Valliſſarnenſis in Hiſtoria Albigenſium) injunctum officium exequens, plura alia Concilia, ſeu conventus celebravit, prædicatores Crucis inſtituit, hæreticos exagitavit. Sed tanta, ut legitur in Memoriali Hiſtoriarum, acerbitate in Clericos Catholicos, & facilitate in Cruce omni hominum generi indigne impertienda, ut fuerint de illo referendæ a Rege, & Clero ad Pontificem querelæ. Qui in alio MS. Cod. dicitur in Conciliis, quæ celebravit, multa contra dignitatem Prælatorum, & conſuetudines Eccleſiarum ſtatuiſſe. Cumque tandem apud Bituriges ſe ſen-

Juramentum.

ized by Google

hæc pœna, olim quia raro infligebatur, pungentes aculeos in mortalium animis relinquebat: ex quo autem Romani Pontifices dirarum prodigi fuere, minus virium habuit: nec mirum, ſiquidem rara admirari, & quotidiana deſpicere humanum eſt. Excommunicationis ſententia (inquit alius) vires ex juſtitia ſumit, qua deſtituta languet, & moritur. Quibus opponitur Magni Gregorii dictum XI. quæſt. 3. can. *Sententia*, Sententia Paſtoris ſive juſta, ſive injuſta, tenenda eſt. Sed harum controverſiarum diſcuſſio modo inutilis.

CONCILIUM

apud TOLOSAM

Contra hæreticos Albigenſes tempore Gregorii noni, & ſancti Ludovici Regis, Anno 1228. Petro de Collemedio præſide Legato Eccleſiæ Romanæ, Cardinali Tituli ſancti Angeli.

DE hoc Concilio ita Spondanus: *Romanus Legatus Conventum Antiſtitum, & Procerum provinciarum Aquitaniæ, & Narbonenſis Toloſæ celebravit menſe Novembri ejuſdem proximi anni, cui interfuerunt Archiepiſcopi Narbonenſis, Burdigalenſis, & Auxitanenſis, ac Comes ipſe Toloſanus: ubi rurſum confirmata fuere, quæ Pariſiis geſta fuerunt. Ejus Acta nos vidimus beneficio Eminentiſſimi Cardinalis Filonardi quondam Vicelegati Avenionenſis, quibus præfatur Romanus; Licet a diverſis Apoſtolicæ ſedis Legatis diverſa emanaſſent inſtituta contra hæreticos, credentes, fautores hæreticorum, & ſuper pace conſervanda in Toloſana Diœceſi, & Narbonenſi provincia, & circumjacentibus Diœceſibus, ac terris vicinis, & ſuper aliis, quæ ad bonum ſtatum terræ pertinebant: ſe tamen attendentem terras prædictas poſt longa, ac miſerabilis turbationis diſcrimen, quaſi miraculoſa pace de aſſenſu, & voluntate Majorum gaudere; ordinandum duxiſſe, & ſtatuendum de Concilio Archiepiſcoporum, Epiſcoporum, & Prælatorum, & Baronum, & militum, quæ ad purgationem hæreticæ pravitatis, conſervationem pacis, necnon & terræ quaſi neophytæ noſſet expedire. Sunt autem ſexdecim capita valde ſevera de modis detegendi, inquirendi, & puniendi hæreticos, converſiones, & abjurationes eorum recipiendi, pœnitentiaſque imponendi, denique de pœnis eorum, qui negligentes forent in iis perſequendis. Sicque inſtituta eſt generatim ab eo Inquiſitio Toloſæ contra hæreticos: quæ poſtea (ut dicetur) tributa eſt ſpeciatim Dominicanis. Poſt quæ idem legatus Toloſa recedens, aliud rurſum Concilium Antiſtitum celebravit apud civitatem Auraicam; quo pœnitentias contra ſuſpectos de hæreſi conſtituit, & Epiſcopo Toloſano publicandas tranſmiſit. Atque hactenus de rebus ea legatione per Romanum Cardinalem ſumma diligentia, & utilitate regionis, ac regni geſtis.*

Inquiſitio fidei.

Decreta hujus Concilii, quæ in priori editione mutila dederamus ex verſione Arnaldi Sorbini, nunc magis integra exhibemus ex to. 2. Spicilegii Lucæ Dacherii, qui exemplaria magis ſana nactus eſt.

Hæc ſunt ſtatuta Concilii Toloſanenſis.

LIcet a diverſis Apoſtolicæ Sedis Legatis diverſa emanaverint inſtituta contra hæreticos, credentes, receptatores, & fautores eorum; & ſuper pace conſervanda in Toloſana diœceſi, & Provincia Narbonenſi, & earum adjacentibus diœceſibus, & terris vicinis, & ſuper aliis, quæ ad bonum ſtatum terræ pertinere noſcuntur: Nos tamen attendentes terras prædictas poſt longæ, ac miſerabilis turbationis diſcrimina, nunc quaſi miraculoſe pace de aſſenſu, & voluntate majorum gaudere, ordinandum duximus, A & ſtatuendum de conſilio Archiepiſcoporum, & Prælatorum, Baronum, & Militum, quæ ad purgationem hæreticæ pravitatis, conſervationem pacis, necnon & terræ quaſi neophytæ novimus expedire.

Statuimus itaque, ut Archiepiſcopi, & Epiſcopi in ſingulis parochiis tam in civitatibus, quam extra, Sacerdotem unum, & duos, vel tres laicos bonæ opinionis, vel plures etiam, ſi opus fuerit, juramenti religione conſtringant, quod diligenter, fideliter, & frequenter inquirant hæreticos in eiſdem parochiis, domos ſingulas, & cameras ſubterraneas aliqua ſuſpicione notabiles perſcrutando, & ſi appenſa, ſeu adjuncta in ipſis tectis ædificia, ſeu quæcumque alia latibula, quæ omnia deſtrui præcipimus, & perquirendo reperierint hæreticos, credentes, fautores, & receptatores, B ſeu defenſores eorum, adhibita cautela, ne fugere poſſint, Archiepiſcopo, vel Epiſcopo, dominis locorum, ſeu Baillivis eorumdem cum omni feſtinantia ſtudeant intimare, vel animadverſione debita puniantur.

Edicta in hæreticos.

Hoc idem faciant Abbates locis ſuis, qui non ſunt Ordinariis jure diœceſano ſubjecti.

Sollicìti etiam ſint Domini terrarum circa inquiſitionem hæreticorum, in villis, domibus, & nemoribus faciendam, & circa hujuſmodi appenſa, adjuncta, ſeu ſubterranea latibula deſtruenda.

Statuimus etiam, ut quicumque in terra ſua de cætero permittet ſcienter morari hæreticum, ſive propter pecuniam, ſive propter aliam quamcumque cauſam, & fuerit inde confeſſus, aut convictus, amittat in perpetuum totam terram ſuam; & corpus ſuum ſit in manu C Domini ad faciendum inde, quod debebit. Si autem de ſcientia convictus non fuerit, & probata fuerit negligentia diſſoluta, vel frequenter in terra ſua inveniantur hæretici, vel ſuper hoc ſit diffamatus, pœnis legitimis puniatur. Illam domum, in qua fuerit inventus hæreticus, diruendam decernimus; & locus, ſive ipſe fundus confiſcetur. Baillivus vero, qui ſemper eſt reſidens in loco, contra quem præſumitur, niſi contra hæreticos valde ſollicitus inveniatur, & diligens, bona ſua amittat, de cætero nec ibi, nec alibi conſtituatur.

Ne autem innocentes pro nocentibus puniantur, aut cuilibet per aliquorum calumniam hæretica pravitas impingatur, ſtatuimus, ne aliquis credens, vel hæreticus puniatur, niſi per Epiſcopum loci, vel aliam perſonam Eccleſiaſticam, quæ poteſtatem habeat, dum D fuerit credens, vel hæreticus judicatus.

Statuimus etiam, ut quilibet in terra alterius poſſit inquirere, & capere hæreticos, & Baillivi locorum teneantur eis præſtare auxilium, & favorem; ita quod Baillivi Regis in terra Comitis Toloſani, & aliorum hoc facere poſſint; Comes Toloſanus, & alii in terra Regis ſimiliter.

Item ſtatuimus, quod ſi aliqui hæretici, veteri hæreſi ſponte dimiſſa, fuerint ad Catholicam fidem reverſi, ſuum recognoſcentes errorem, non remaneant in villa, in qua fuerant converſati, ſi villa ſuſpecta de hæreſi habeatur, ſed collocentur in villa Catholica, quæ nulla ſit hæreſis ſuſpicione notata; in deteſtationem quoque veteris erroris duas cruces portent de cætero anterius prominentes alterius coloris, quam ſit veſtis eoE rum, unam a dextris, & aliam a ſiniſtris, nec per cruces aliquis excuſetur, niſi habeat Epiſcopi ſui litteras teſtimoniales de reconciliatione ipſius, nec de cætero talibus officia publica committantur; nec ad actus legitimos admittantur, niſi per dominum Papam, vel Legatum ab ejus latere deſtinatum fuerint in integrum reſtituti, injuncta ſibi pœnitentia competenti.

Hæretici autem, qui timore mortis, vel aliqua quacumque cauſa, dummodo non ſponte, redierint ad Catholicam unitatem, ad agendam pœnitentiam per Epiſcopum loci in muro cum tali includantur cautela, quod facultatem non habeant alios corrumpendi;

di; quibus ab illis, qui bona eorum tenuerint, provideatur in neceſſariis ſecundum diſpoſitionem Prælati. Si vero bona non habuerint, univerſi tam mares, quam fœminæ; maſculi a decimo quarto anno, & ſupra, mulieres a decimo ſecundo abjurent omnem hæreſim extollentem ſe adverſus ſanctam, & Catholicam Eccleſiam, & fidem orthodoxam, quibuſcumque nominibus cenſeantur.

Jurent etiam, quod fidem Catholicam, quam Romana Eccleſia tenet, & prædicat, conſervabunt, & hæreticos pro viribus perſequentur, & eos bona fide intimabunt, & manifeſtabunt. Nomina autem omnium virorum, ac mulierum in qualibet parochia conſcribantur: & omnes coram Epiſcopo, vel coram bonis, quibus demandaverit, præſtent juramentum præmiſſum: & ſi aliquis abſens fuerit, & poſt reditum infra quindecim dies idem juramentum non præſtiterit, quod ex inſpectione hominum poterit apparere, ſuſpectus de hæreſi habeatur. Hujuſmodi autem juramentum ſingulis bienniis renovetur.

Trina communio per annum.

Omnes autem utriuſque ſexus, poſtquam ad annos diſcretionis pervenerint, confeſſionem peccatorum faciant ter in anno proprio ſacerdoti, vel alii de voluntate ipſius, & mandato, injunctam ſibi pœnitentiam humiliter impleturi pro viribus ſuis; ter in anno, in Natali Domini, Paſcha, & Pentecoſte, Sacramentum Euchariſtiæ cum omni reverentia ſuſcepturi: ita quod confeſſio Communionem præcedat, niſi forte ob aliquam cauſam rationabilem ad tempus ab ejus perceptione abſtinuerint de conſilio proprii Sacerdotis. Solliciti itaque ſint Presbyteri circa iſta, ut ex nominum inſpectione cognoſcant (ſicut ſuperius eſt expreſſum) utrum ſint aliqui, qui communicare ſubterfugiant; nam ſi qui a communione, niſi de conſilio proprii Sacerdotis abſtinuerint, ſuſpecti de hæreſi habeantur.

Bibliæ translatio in vulgari.

Prohibemus etiam, ne libros Veteris, & Novi Teſtamenti laici permittantur habere, niſi forte Pſalterium, aut Breviarium pro Divinis Officiis, ac horas Beatæ Virginis aliquis ex devotione habere velit; ſed ne præmiſſos libros habeant in vulgari tranſlatos.

Statuimus, quod quicumque fuerint de hæreſi, infamia, vel ſuſpicione notati, officio medici de cætero non utantur.

Cumque aliquem infirmum de manu ſui Presbyteri Sacram Communionem contigerit recepiſſe, adhibeatur ei diligens cuſtodia uſque in diem obitus, vel convalentiæ, ne hæreticus, aut de hæreſi ſuſpectus ad ipſum infirmum habere poſſit acceſſum; cum ex acceſſu talium intellexerimus nefanda, & enormia contigiſſe.

Cum vero aliquis voluerit condere teſtamentum, hoc faciat ſub teſtimonio ſui Presbyteri, vel alterius Eccleſiaſticæ perſonæ, ſi proprius non poſſit haberi Sacerdos, adhibitis bonæ opinionis viris, quos ad hoc voluerit accerſere: & teſtamenta aliter facta vigorem non habeant, nec alicujus ſint momenti.

Inhibemus etiam, ne Prælati, Barones, Milites, ſeu quicumque Domini terrarum, hæreticis, vel credentibus eorum, Baillivas, ſeu adminiſtrationes terrarum ſuarum committant, ſed nec eos, aut etiam aliquos infamatos de hæreſi, vel quos credant de hoc eſſe ſuſpectos, in ſua familia, vel ſuo conſilio habere, vel retinere præſumant. Illos autem debent pro infamatis habere, contra quos publica fama clamat, vel quorum de diffamatione apud bonos, & graves coram Epiſcopo loci legitime etiam conſtiterit conſtitiſſe.

Omnia privilegia Eccleſiarum, & libertates earum, & religioſarum domorum inviolabiliter præcipimus cuſtodiri. Univerſi etiam de bonis, & proventibus ſuis, non deductis expenſis, Eccleſiis integre decimas, & primitias ſolvere teneantur, præſcriptione, ſeu conſuetudine aliqua non obſtante: nec quaſcumque exactiones laici exigere, vel extorquere præſumant.

Clerici a talliis immunes.

Clerici quoque non talliabuntur occaſione etiam hæreditatis, etiam ſi per ſucceſſionem eis obvenerit, niſi ſint mercatores, vel uxorati. Sed ſi per ſucceſſionem hæreditariam aliqua poſſeſſio feudalis, ſeu etiam cenſualis ad eorum manus devenerit, penſiones, & onera ipſi in poſterum annexa ſolvere teneantur, alias a talliis, & aliis exactionibus omnino liberi ſint, & immunes. Item præcipimus, quod clerici, & etiam religioſi, & quilibet peregrini, & milites cum rebus ipſorum immunes ſint ab omni pedagio, niſi fuerint mercatores: ſed nec ab ipſis, aut quibuſcumque aliis perſonis pedagia, quidagia, ſeu alias exactiones qualcumque laici exigere, vel extorquere præſumant, niſi ea, quæ ab antiqua Regum, vel Imperatorum, vel Principum conceſſione probaverint eſſe conceſſa, vel ex antiqua conſuetudine introducta: quod ſi acquieſcere noluerint, per diœceſanum loci cenſura, qua convenit, deſiſtere compellantur.

Hi autem, qui pedagia recipiunt, taliter in diſtrictu ſuo ſtratas ſtudeant cuſtodire, quod damnum aliquod tranſeuntes non ſentiant, vel violentiam aliquorum, & ſi forte aliqui in diſtrictu eorum damnum incurrerint, dummodo non ſit guerra communis, & de die viatores incedant, ipſi ad damni reſtitutionem integre teneantur, ad hoc per ſuperiorem etiam, ſi neceſſe fuerit, compellendi.

Homines autem Eccleſiarum, vel Eccleſiaſticorum virorum laici talliare, vel in eos exactiones aliquas facere non præſumant; niſi forte ab eis aliquas poſſeſſiones habere noſcantur, & tunc etiam temperate id faciant, conſiderato nihilominus poſſeſſionum, quas ab eis tenent, valore: Eccleſiæ autem, & viri Eccleſiaſtici eodem jure uti poſſunt circa homines laicorum.

Si quis autem quemcumque clericum, etiam ſi tantum primam tonſuram habuerit, pro quocumque crimine, vel aliqua qualibet cauſa captum detinuerit, hoc inſinuent ſtatim Presbytero loci, vel per eum ſignificetur Epiſcopo, & requiſitus ab Epiſcopo, vel Archidiacono, ſeu mandato, ipſum captum clericum ſine dilatione reſtituat, & per eum ſecundum juris exigentiam judicetur. Quod ſi facere diſtulerit, denuntietur excommunicatus, & per ſuperiorem Dominum ipſum reſtituere compellatur.

Item ſtatuimus, ut Parochiani, dominus, & domina cujuslibet domus, & dominicis, & feſtivis diebus, in quibus ab operibus eſt ceſſandum, teneantur ad Eccleſiam venire, audituri ibidem ex integro divinum officium, & prædicationem, nec receſſuri inde, donec Miſſa compleatur omnino; quod ſi alter illorum abſens fuerit extra villam, vel aliqua cauſa rationabili præpeditus, aliter ſaltem teneatur venire: quod ſi non fecerint, dummodo ſint in villa præſentes, nulla infirmitate, ſeu aliqua rationabili cauſa detenti, duodecim denarios Turonenſes ſolvere quilibet teneatur; quorum medietas ſit Domini villæ, & alia medietas ſacerdotis, & Eccleſiæ. Sabbato etiam circa veſperas ob reverentiam Beatæ Virginis Eccleſias ſuas cum devotione viſitare procurent.

Qui dies feſti per annum.

Dies autem feſtivos dicimus, ſicut in Canonibus continetur, Natale Domini, Sancti Stephani, S. Joannis Euangeliſtæ, Innocentium, & S. Silveſtri, Circumciſionem Domini, Epiphaniam, Purificationem, Annunciationem, Aſſumptionem, & Nativitatem Beatæ Virginis; Sanctum diem Paſchæ cum duobus ſequentibus diebus; item Rogationes tribus diebus; diem Pentecoſtes cum duobus ſequentibus diebus, Inventionem, & Exaltationem Sanctæ Crucis, Natale S. Joannis Baptiſtæ, S. Mariæ Magdalenæ, S. Laurentii, S. Martini, S. Nicolai, dedicationem S. Michaelis, dedicationem cujuſcumque Ora-

zed by Googl

Oratorii, & feſtivitatem cujuslibet Sancti, in cujus A honore conſtructa eſt Eccleſia: Item omnem diem dominicam. In his itaque diebus ſecundum Canones, & antiquam conſuetudinem eſt ab omni opere feriandum, & etiam in aliis feſtivitatibus pro locorum variis conſuetudinibus, prout Prælatus indixerit. Hujuſmodi autem feſtivitates debent ſacerdotes populo ſuo annuntiare quolibet die Dominico in Miſſa.

De pace ſtatuimus, & præcipimus, quod omnes a decimo, & quarto anno, & ſupra, jurent ſervare pacem: & ſi quis monitus a diœceſano, vel per litteras, vel per nuntium ejus, infra quindecim dies jurare noluerit, ad id cogatur per cenſuram Eccleſiaſticam, & ipſe ſit extra pacem, & homines ſui, ſi ei fuerint: nec B aliquis, qui ſit in pace, teneatur ei in aliquo reſpondere, ipſe autem de conquerentibus reſpondere cogatur. Illud autem juramentum de conſervatione pacis de triennio in triennium renovetur.

Si aliquis pacem fregerit, vel moverit guerram, niſi monitus infra quindecim dies emendam, & damna refundat, excommunicetur, & extra pacem ſit, & tota terra faciat ei, & toti terræ ſuæ guerram, & expugnetur, ſive in caſtro, ſive in civitate, ſive in nemore; & homines ſui ſimiliter, niſi ipſum cum aliis impugnaverint, non obſtante fidelitate, quam ei primo fecerant. Circa locum etiam, in quo ſe receptaverit, fiant ſtabilitates militum, & peditum, ut nec nocere poſſit aliis, nec alii ſibi prodeſſe: nec recipiatur ad pacem, donec emendet, & reſarciat omnes expenſas, & damna.

Si vero capiatur, publicentur bona ipſius; & ii, C qui bona ejus habuerit, pro valore eorumdem bonorum damnum reſtituat, & de perſona ipſius faciat Dominus ſuperior, quod debebit. Si quis autem illi auxilium dederit, conſilium, vel favorem, vel ipſum receptaverit cum præda, vel etiam ſine præda, niſi monitus infra diem ſibi præfixam emendaverit, pœna ſimili puniatur. Conſanguinei etiam parentes ipſius teneantur jurare, quod ei non præſtabunt auxilium, vel favorem, ſed ei, ſicut & alii, facient vivam guerram: quod ſi facere recuſaverint, in manu domini ſint ipſi, & bona ipſorum. Si movens guerram, vel pacis violator ad mandatum redire noluerit, firmantia, vel ſacramentum ſolum non recipiatur ab ipſo, ſed pignora, vel obſides, vel perſona propria in bona cuſtodia teneatur, donec emendaverit competenter. Si vero aliqua ſint caſtra vicina illi, qui pacem fregerit, ſi illi, qui ſacramentum pacis procurant, ea munire voluerint D contra illum, ſine difficultate tradantur, & ipſi guerra finita in eodem ſtatu dominis ea reſtituere teneantur, donec emendaverit competenter. Hoc idem de caſtris paciariis erit obſervandum.

Item ſi is, qui guerram movet, damnum intulerit, vel prædam abduxerit, villæ, vel caſtra, per quorum territorium fecerit tranſitum, damna reſtituant, niſi pro poſſe eum arreſtaverint, & prædam defenderint, vel clamaverint, & inſecuti fuerint bona fide. Si autem de præda hujuſmodi ſcienter emerit, ei, cujus eſt præda, ſine pretio reſtituat, & tantumdem Domino pro emenda ſolvat.

Si vaſſalli, vel homines rebellaverint, vel inſurgere attentaverint contra dominos, pax aſſiſtat dominis contra eos. E

Item ſtatuimus, ut aliquis amicitiam, familiaritatem, vel tregues non habeat cum faiditis, † vel aliis, qui guerram moverint: de bonis ſuis expenſas faciat contra illos; & damna data reſtituat, alias ad utilitatem Domini. Nullus etiam latrones, ruptarioſve, † vel lachinones † recipiat, ſed ab omnibus abjiciantur: & ſi quis eos tenuerit, damna per illos illata reſtituat ad vocem ſimplicem conquerentis, & pacis reputetur infractor. Præcipimus etiam, quod quando aliquis guerram moverit, fiat contra eum ſacramentum de novo, quod qui præſtare noluerit, fractor pacis reputetur: modo etiam expreſſe fiat ſacramentum contra inimicos fidei, atque pacis, videlicet Guillelmum, dictum Dominum de petra pertuſa, Gauſerandum du..... qui tenet Podium Laurentium, Saygundum de Mort, & excommunicentur, & perpetuo ſint exhæredati, nec abſolvi poſſint a ſententia, niſi per ſedem Apoſtolicam, vel Legatum de ejus latere deſtinatum.

† faiditi idem ſunt, ac faidoſi, id eſt ob grave crimen profugi.
† ruptarii, id eſt equites, qui prædantur.
† Lachinones a Latina, qui in viis publicis tranſeuntibus inſidiantur.

Inhibemus etiam, ut Barones, Caſtellani, Milites, Cives, vel Burgenſes, ſeu etiam rurales conjurationes, colligationes confratrias, ſeu alias quaſcumque obligationes, fide, vel juramento, ſeu qualibet alia firmantia, interpoſitis, facere non præſumant, quod ſi fecerint, Baro in centum libris currentis monetæ puniatur, Caſtellanus in ſexaginta, Miles in quadraginta, Civis vel Burgenſis in viginti, & rurales in centum ſolidis. Si quæ vero conjurationes, vel colligationes uſque nunc factæ ſunt, eas decernimus irritas, & inanes; ſtatuentes, ut omnes abjurare teneantur eaſdem.

Item nullus Caſtrum, vel villam furetur, de his maxime, quæ ab Eccleſiis tenentur, & Rege; quod qui fecerit, excommunicetur, & bona ipſius omnia publicentur; & ipſe infamis perpetuo habeatur; nec a ſententia poſſit abſolvi, niſi per Dominum Papam, vel Legatum de ipſius latere deſtinatum. Mittatur etiam ultra mare, ad terram propriam nullatenus reverſurus.

Item ſtatuimus, quod nullus aliqua occaſione alicujus bona per vim capiat, vel pignoret, nec vaſſallum, nec rem vaſſalli pro domino capiat: ſed ſi aliquid ſibi debere credit, illud per judices repetat. Si autem contra hæc aliquis fecerit, tamquam fractor pacis habeatur, & jus, quod habebat, amittat: Si vero nullum jus habuerit, res pignoratas, & etiam æſtimationem earum reſtituat, & in utroque caſu, videlicet ſi jus habeat, vel non habeat, tantumdem Domino pro emenda perſolvat.

Pro pace quoque melius conſervanda, ſtatuimus, quod caſtra non ædificentur de novo occaſione Bovarios, vel contra eam alia ratione, nec munitiones directæ reædificentur. Mulieres quoque viduæ, & mulieres hæredes nobiles, quæ munitiones habent, vel caſtra, inimicis fidei, & pacis ſcienter non nubant; quod ſi fecerint, caſtra ipſa, & munitiones a terrarum dominis occupentur, ad hæredes tamen ipſarum legitime reverſura.

Nullus omnino judex occaſione expenſarum ſeu prætextu alicujus conſuetudinis, pro juſtitia exhibenda aliquid a litigantibus exigere, vel extorquere præſumat, ſed gratis omnibus juſtitia exhibeatur, poſtpoſitis gratia, odio, vel timore. Si autem aliqui pauperes ſint, qui præ paupertate Advocatum habere non poſſint, det ipſis Curia Advocatum, ſi cauſa indigeat Advocato.

Hæc autem ſtatuta ſupradicta præcipimus per parochiales Presbyteros diligenter exponi quater in anno, in Dominicis videlicet diebus, quæ jejunia quatuor temporum ſubſequuntur.

CONCILIUM

SAN QUINTINIANUM

Sub Henrico de Branna Archiepiſcopo Rhemenſi, tempore Gregorii IX. & S. Ludovici Regis in cauſa Epiſcopi Beluacenſis ann. 1231. & apud Laudunum ann. 1232. in eadem cauſa.

ITa de his Spondanus anno 1231. celebratum eſt Concilium Provinciæ Rhemenſis apud ſanctum Quintinum Veromanduæ ab Henrico de Branna Archiepiſcopo in cauſa Epiſcopi Beluacenſis, cujus jura Rex Ludovicus, ſeu ejus miniſtri uſurpaverant,

rant, & damna non pauca tam ipſi, quam incolis Belvacenſibus intulerant; pro quo Patres Concilii nonnullos Epiſcopos ad regem deſtinarunt rogatum, ut Epiſcopum in integrum reſtitueret. Qui rurſum anno ſequenti Lauduni convenientes ſub eodem Henrico Metropolitano, eadem de re legarunt ad regem Gothofridum Epiſcopum Laudunenſem, alterum Gothofridum Cameracenſem, Azonem Atrebatenſem. Cumque nihil obtinuiſſent, decreta inter Epiſcopos in ſynodo facta de interdicto ponendo in ſingulis Diœceſibus, ita ut ceſſaretur ubique a divinis: recuſarunt illud admittere nonnulla capitula Cathedralia. Quæ de re iis gratias egit Rex Ludovicus anno 1233. cum nihil ſe in his geſſiſſe diceret, quod Epiſcopos inducere potuiſſet ad ejuſmodi interdictum.

Ipſi vero interim Epiſcopi rurſus apud ſanctum Quintinum collecti eodem anno 1233. Sabbato poſt Nativitatem beatæ Mariæ promiſerunt inter ſe, & ſeſe (ut loquuntur acta) obligaverunt pro honore Dei, & Eccleſiarum libertatibus conſervandis ad hoc, quod irent omnes Romam in propriis perſonis, ſi Archiepiſcopo videretur expedire, vel illi, quos ad hoc elegerunt, vel ipſemet Archiepiſcopus, ſi Epiſcopis expeditius videretur; & qui irent, expenſas facerent de communi omnium. Cæterum, quod ſpectat ad Capitula, quæ Synodi decretis ſe oppoſuerant, idcirco id factum eſt, quod vocata non fuerint. Sed Capitula, inquit Doctor Hemeræus, in Auguſta Veromanduorum ſuis Epiſcopis obmurmuravere: Queſta ſe ad Synodos non vocata, palamque vociferata nullius authoritatis, & virium futuras ſanctiones, quas de ceſſatione divinorum per Rhemenſem Provinciam promulgandas, ne quidem monitis Capitulis Epiſcopi ſtatuiſſent. Eaque in obnuntiatione palma conſtantis, & imperterriti animi, vel etiam ad Epiſcoporum minas Magiſtro Simoni de Arceio Decano Ambianenſi tributa eſt. Hac occaſione capta, reſcripſit Ludovicus ad eadem Capitula de interdicto non admittendo.

ANNOTATIO.

Quis fuerit iſte Epiſcopus Beluacenſis, & cujus damni occaſione Concilium iſtud fuerit Sancti Quintini inceptum, Lauduni continuatum, & completum, ubi primo fuerat inchoatum, poſſumus utcumque diſcere ex Vincentio Beluacenſi lib. 30. ſpec. Hiſtor. c. 137. cujus verba lucem aliquam afferunt huic Hiſtoriæ, quamvis mendum aliquod in anni computatione irrepſiſſe (quod ſatis familiare eſt Hiſtoricis minus accuratis) non ſine ratione aliquis ſuſpicari poſſit. Sunt autem hæc ejus verba.

Anno Domini MCCXXXIII. facta eſt diſſenſio inter Burgenſes, Beluacenſes, minoribus inſurgentibus contra majores. Unde plures ex minoribus capti, & per diverſa regni loca carceribus mancipati, ad ultimum vero multa pecuniæ ſumma redempti, *namque Milo ejuſdem urbis Epiſcopus, tamquam faveret minoribus, in hoc facto ſuſpectus habebatur.* Rex autem Ludovicus, tamquam ſuperior judex, manum ultricem adhibuit, & ob hoc Epiſcopatus pluribus annis ſub interdicto fuit. Milo vero præfatus Epiſcopus Romam proficiſcens in itinere obiit. Sed & ejus ſucceſſor Gaufridus, eidem cauſæ contra regem inſiſtens, dies paucos malos, ideſt afflictione plenos in Epiſcopatu peregit, cui ſuccedens Robertus pacem cum Rege fecit, & ſic ab interdicto Diœceſim abſolvit.

Ex quibus colligas ſeditionem Bellovaci exortam fuiſſe, in qua plurimi occiſi ſunt, Epiſcopo Milone ſuſpecto de ſeditionis ipſius crimine. Quare Rex Ludovicus poſitus in vindictam malorum, & laudem bonorum, reos punivit. Cum vero Milo præfatus exiſtimaret ſibi, juribuſque ſuis derogatum fuiſſe a commiſſariis Regiis, totius Provinciæ Epiſcopos cum Archiepiſcopo commovit.

De his agit paulo fuſius in Auguſta Veromanduorum Hemeræus ad annum 1231. & ſequentes. Et, quod ſpectat ad primum Concilium San Quintinianum ann. 1231. celebratum, notat, priuſquam ad Regem deputatos mitteret, conſtituiſſe, ut qui libertates Eccleſiæ labefeciſſent, primum monerentur de reſtituendo damno, & ſi ipſi contemptim obſurduiſſent, reſtitiſſentve, excommunicatione percellerentur, procederetque ratio iſta monendi, & excommunicandi per gradus, eouſque, quoad ventum eſſet ad perſonas Regum, & Principum: quæ ſi nec ſatisfeciſſent vexati præſulis petitioni intra 40. dies, interdicti per Diœceſim ſuam publicandi facultas vexato præſuli Concilii authoritate concederetur: & eo ad Epiſcopos reſcribente de interdicto per Epiſcopium ſuum promulgato, ſimili quoque ceſſatione res ſacras per ſuas illi Diœceſes ſuſpenderent. Prius tamen vel Epiſcopi, vel ipſe Rhemorum Archiflamen Regem ad procurandam reparationem jacturarum, quas tuliſſet Milo de Nantolio Bellovac. Præſul, altera poſtulatione, ſupplicationeque adhortaretur.

Eccleſiæ beneficio interdicti ſeſe tuentur.

CONCILIUM

apud SAN QUINTINUM

Propter querelas Capitulorum, celebratum anno 1232. ſub Henrico de Branna, tempore Gregorii IX. & Ludovici IX. Regis Galliarum.

DE hoc Concilio ita Hemeræus rerum, quæ Veromanduorum Auguſtam ſpectant, ſolers indagator.

Factumque eſt, ut querimoniæ Capitulorum augeſcentes, materiam præbuerint quarto Concilio San Quintini congregando, ad diem Dominicam, ante Natalem Domini ejuſdem anni. Cujus auctoritati ut minime in poſterum adverſaretur, viſum eſt ad illud quoque Capitula Cathedralium Eccleſiarum evocanda. Iſta autem Synodo, ſuadente eodem Decano, Simone de Arceio Decano Ambianenſi, revocatum interdictum eſt, cui Provinciam Rhemenſem Epiſcopi Capitulis inconſultis ſubdidiſſent. Concluſumque nihil deinceps ab Epiſcopis ſtatui, decernique poſſe ſine conſenſu Capitulorum eorumdem. Haberique eam ob cauſam irritas Sanctiones præcedentium Synodorum, quas nullo ſuo ſuffragio Capitula probaviſſent. His indignatum, frementemque Milonem Petrus de Collemedio præpoſitus Audomarenſis flexit oratione. Et eumdem appellantem, atque adeuntem Romanam Sedem, mors exolvit difficillima, & periculoſiſſima controverſia pedicis, & tricis. Fuit autem iſte Petrus vir magni nominis, primo Legatus Summi Pontificis contra Albigenſes: electus deinde in Archiepiſcopum Rothomagenſem, recuſavit, quoad uſque per literas mandaſſet illi Summus Pontifex in virtute ſanctæ Obedientiæ, ut acceptaret.

Cæterum ſi Patres Provinciæ Rhemenſis in hac Synodo San Quintiniana hujuſmodi Decretum in favorem Canonicorum ſanxierunt, tamen Decreto ipſi poſtea non ſteterunt, celebrantes aliqua Concilia, non evocatis Capitulis, ne talis evocatio præjudicium ſuæ authoritati afferret, cum illam prætenderent eſſe neceſſariam, & de jure ſibi debitam, non tantum ex privilegio, & ex quadam decentia, & honeſtate, ut res ſuaviùs peragerentur.

Capitula tamen ægre ferentia repulſam ab ingreſſu Conciliorum decreverunt ipſi mittere ſuos procuratores viros ſelectiſſimos San Quintinum, opportuniſſimam Civitatem, & quæ tunc veluti umbilicus totius Provinciæ Rhemenſis magis extenſa, quam nunc ſit, videbatur, ubi Capitula Generalia habuerunt, multaque utiliſſima decreverunt, quæ Canonici ju-

rabant

zed by Google

vabant in admiſſione ſua ſe ſanctiſſime ſervaturos. Sæpeque repetita ſunt hujuſmodi Capitula, Concilia ipſi vocabant, ab anno 1331. quo primum celebratum fuit in Æde Fratrum Dominicanorum, ad ann. 1415. quo propter bella Burgundica deſierunt. Hemeræus ad annum 1331.

Controverſia de auctoritate Capitulorum in Synodis.

VEtuſta eſt diſputatio, an neceſſario, & ex jure Cathedralia Capitula debeant vocari ad Concilia Provincialia. Etenim, quod non debeant vocari, ex eo videtur inferri poſſe, quod in judicio Synodorum ſoli Epiſcopi judicant, ſubſcribunt, & ſententias ferunt, non ſimplices Presbyteri, ſive Parochiarum Paſtores, ſive Doctores Theologi exiſtant. Quam ob cauſam in Concilio Chalcedonenſi cum Clerici inferiores ſe immiſcerent, a Patribus clamatum eſt: *Synodus Epiſcoporum eſt, non Clericorum, ſuperfluos foras mitte*, Act. 1. Et rurſum Act. quinta ejuſdem Concilii narratur, quod quidam Presbyter in Concilio Conſtantinopolitano, ſub Leone Imperatore, Præſidente Flaviano, rogatus a Dioſcoro hæretico, ut ſubſcriberet, reſpondit: *Non eſt meum ſubſcribere, Epiſcoporum tantum eſt*. Accedit, quod ſit officii, & juriſdictionis Epiſcopalis docere, & Euangelium prædicare: Sacerdos autem id tantum habet authoritate ab Epiſcopo accepta: Quare, ſi alii Eccleſiaſtici ordinis ab Epiſcopis Concilio interſint, adſunt tantum ut conſultores, non ut judices, & vocem habéntes deliberativam, non definitivam. Sed & Bellarm. notat lib. 2. de Conciliis, & Eccleſia, quatuor ob cauſas aliquos Conciliis intereſſe poſſe: quoſdam ut judices, qui res definiant: alios ut Doctores, qui difficultates examinent, & conſilium dent: alios, ut miniſtrent, quales ſunt plures Conciliorum officiarii: alios denique, ut locum ſecurum reddant, & Epiſcopos tueantur, ac protegant, quales ſunt Principes, & Milites. At Capitula, ſeu eorum deputati propter nullas ex his cauſis neceſſario debent intereſſe Synodis Provincialibus, ut ſatis patet ſingula diſcutienti: neque vero ut approbent Decreta, cum id ſit Summi Pontificis, & aliunde maxime ex hinc coarctaretur poteſtas Epiſcoporum, quibus aut æquivalerent, aut prævalerent numero ſuffragiorum Capitula.

At vero aliter nonnulli exiſtimant, multaſque pro ſua ſententia authoritates allegant. 1. Mota ea de re controverſia in Provincia Senonenſi, Innocentius III. de his, quæ fiunt, cap. *Etſi membra*, reſcribit ad Archiepiſcopum Senonenſem, & ejus Suffraganeos: *Viſum fuit nobis, & Fratribus noſtris, ut Capitula ipſa ad hujuſmodi Concilia debeant invitari, & eorum Nuntii ad tractatum admitti*. Ubi Gloſſa ait: Quia cum Archiepiſcopus, & Epiſcopi ſint unum corpus cum Capitulis ſuis, & ipſi caput ſine membris ſuis talia, vel alia facere non debent. Nota. Quod omnes tangit, ab omnibus debet tractari. Item, non debet caput a membris recedere, nec membra a capite. 2. Concilium Tridentinum non permittit, ut Epiſcopi conſtitutiones edant ſine conſenſu Capituli, ſeſſ. 24. cap. 2. In conſtitutionibus faciendis non eſt requirendus conſenſus, & approbatio Cleri, ſed tantum conſenſus Capituli. At Epiſcopi ſejuncti majori non pollent auctoritate, quam ſimul congregati. 3. Canonici prævalent aliis Clericis, qui poſſunt admitti ad Concilia, ut conſilium impertiantur: ergo & illi debent habere ſuffragium deciſivum, ut plus aliquid habeant, quam cæteri. 4. in omnibus Conciliis præteritorum ſæculorum Canonici ſuffragium habuerunt, etſi alio nomine vocarentur, ut Presbyteri, vel Sacerdotes. Actor. 15. *Statuerunt, ut aſcenderent Paulus, & Barnabas, & quidam alii ad Apoſtolos, & Presbyteros in Jeruſalem ſuper hac quæſtione*; & Act. 21. *Collectique ſunt omnes ſeniores*. Concilium Valentinum anno 855. cum trium Provinciarum Epiſcopi in unum collecti reſediſſent, adjuncto etiam venerabili cœtu Presbyterorum: *Placuit omnibus in ſancta Synodo conſtitutis*. Concilium Sueſſionenſe Anno 855. *Viſum eſt omnibus in eodem ſacro Conventu degentibus*; & inferius: Reſidentibus etiam Presbyteris, & Abbatibus ac quampluribus aliis Sacerdotibus, adſtantibus Diaconibus, aſtante quoque & reliquorum graduum Clero, &c.

Plures hujuſmodi rationes poſſent ex utraque parte afferri; verum iis non immorando, videtur in hac difficultate duas eſſe quæſtiones ſejunctim tractandas, 1. an Capitula debeant vocari, ut interſint Conciliis Provincialibus. 2. An vocem definitivam ibi habeant. Rurſus videtur maxime eſſe diſtinguendum inter cauſas, propter quas congregantur Concilia. Etenim aliquando propter ſolas res fidei, aliquando propter aliquam cauſam, cujus judicium ad ſolos pertinet Epiſcopos, ut ſi agatur de abſolvendo aliquo a cenſura. Aliquando vero habentur Concilia pro reformatione abuſuum totius Provinciæ. Igitur ubi Concilia habentur, ut in iis ſolæ res fidei, & controverſiæ tractentur, non eſt neceſſe, ut vocentur Capitula, quia ſoli Epiſcopi judices ſunt in rebus fidei, tantumque neceſſe eſt, ut faciant, quod in ipſis eſt, nec Deum tentent in præcipiti aliqua, aut nimis accelerata definitione, quod vocent doctos Theologos, qui diſputando rem definiendam elucident. Idem eſt judicium, ſi tractari tantum debeat in Concilio aliqua materia, quæ ſolos ſpectet Epiſcopos, & eorum poteſtatem. Probatur, quia cap. cit. *Etſi membra*, Innocentius III. addit ſub finem: *Eos ad tractatum admitti, maxime ſuper illis, quæ ad ipſa Capitula attingere dignoſcuntur*.

Capitula quam vocem habeant in Synodis.

At vero ſi Concilium indicatur pro reformatione morum totius Provinciæ, videtur, quod debeant evocari, tum propter illam Decretalem Innocentii, quæ ipſis dat jus tam in illa Provincia Senonenſi, quam extra illam ex paritate rationis, ut vocentur. Tum quia poſito rerum ſtatu, ut eſt, parum prodeſſent decreta Conciliorum reluctantibus Capitulis. Quod vero ſpectat ad qualitatem ſuffragii, non videtur aliud eſſe debere, quam quod placuerit Epiſcopis, ut ſcilicet ſit tantum conſultivum, non definitivum, prout magis conforme eſt omnium temporum, & locorum praxi. Vide infra, quæ de his habentur in Concilio Narbonenſi ann. 1609. & in Burdigalenſi ultimo. Interim, quod inter objectiones dictum eſt, Epiſcopos non plus poſſe congregatos, quam ſejunctos, rejiciendum eſt exemplo ſagittarum, quæ ſejunctim poſitæ facili negotio etiam manu puerili franguntur; non ita, ſi in faſciculum collectæ ſint. Cætera facile ſolves.

CONCILIUM NARBONENSE

Sub Petro Amelio Archiepiſcopo celebratum tempore Gregorii Noni, & Ludovici Noni anno 1235. pro juvandis Fratribus Prædicatoribus Inquiſitoribus.

ITa de hoc Concilio Spondanus anno Chriſti 1235. Habitum fuit Concilium Narbonæ ſub Petro Amelio Archiepiſcopo, cui etiam interfuerunt Arelatenſis, & Aquenſis Archiepiſcopi, una cum trium illarum Provinciarum ſuffraganeis Epiſcopis: Cum mandato accepto a Sede Apoſtolica de conſilio impertiendo Fratribus Prædicatoribus recens in partibus illis conſtitutis Inquiſitoribus contra Hæreticos, quomodo ſe gerere adverſus eos deberent; 29. Capitula condiderunt de pœnis tam iis, quam eorum fautoribus imponendis, ſive qui converterentur, ſive qui obſtinati permanerent, ac de ſignis, quibus detegi poſſent: ſuntque valde ſevera, prout ferebat praxis ejus temporis. Fitque

A in eis mentio ſtatutorum Romani Cardinal. leg. quæ vidimus edidiſſe in Concilio Toloſano. Hæcque monita ſe dictis fratribus Inquiſitoribus dare profitentur, non ut vellent eos ad ea arctare, ſed per modum conſilii, quod ipſi petiiſſent, & ex mandato, quod diximus, Sedis Apoſtolicæ. Hactenus Spondanus.

Leander de Vir. Illuſt. Ord. Præd. lib. 2.

Cæterum cauſam huic Concilio videntur dediſſe ea, quæ referuntur a Bzovio ad annum 1235. num. 4. Inſtituerat etiam, inquit, Gregorius IX. aliquot ex fratribus Prædicatoribus contra hæreticam pravitatem quæſitores, ut hæreticos ex eodem regno eradicarent. Quod cum perfidi illi cognoviſſent, continuo illis acerrimum bellum indixere: adeo, ut abjecta omni modeſtia, atque humanitate, illos innumerabilibus aſſi- B cerent injuriis, præcipue in partibus Toloſanis. Raymundus porro Toparchus Toloſanus omnibus civibus conſortio fratrum Prædicatorum interdixit. Neque his contentus, poſitis ad januam cœnobii cuſtodibus, vetuit, ne quis cibus intro concluſis introferret. Volebat ſiquidem omnes inedia conficere. Verum ut perſpexit Patres in fide Catholica, atque Romanæ Eccleſiæ devotione intrepide perſiſtere, neque ab eo precibus, aut minis poſſe abduci, juſſit publico interdicto exinde abire. Quod ut patres acceperunt, ibant gaudentes a conſpectu Concilii, quoniam digni habiti eſſent pro nomine Chriſti, & obedientia Romanæ Eccleſiæ contumeliam pati. Igitur rebus omnibus C exuti, & fere ſeminudi, bini, & bini per mediam civitatem, Cruce prælata, exeuntes, ingenti voce Symbolum fidei concinebant: Credo in unum Deum. Addiderant & Antiphonam illam ab Hermando Contracto compoſitam: *Salve Regina mater miſericordiæ*; non multo poſt Narbonenſe Cœnobium ejuſdem Ordinis a furentibus hæreticis ſolo æquatum, Fratres capti, & multis injuriis affecti, libri ſacri partim lacerati, partim exuſti: ſacra fidei Sacramenta, & Symbola conculcata, indigniſſimumque in modum prophanata fuere.

Decreta Concilii Narbonenſis.

FElicis memoriæ Ludovicus Rex Franciæ conſide- D rans cum quanta obſtinatione laici Provinciæ Narbonenſis, & aliarum partium jacebant in præjudicium animarum ſuarum, monitu, & conſilio Domini R. Diaconi Cardinalis Romani ſancti Angeli, & ſanctæ ſedis Apoſtolicæ Legati, ſimiliter & omnium Prælatorum, & Baronum Franciæ tunc in civitate Appamienſi congregatorum, ſtatuit pro libertate Eccleſiæ, ut quiſquis poſt legitimam monitionem excommunicari ſe pateretur, mulcta novem librarum puniretur, & ſi per annum in dicta excommunicatione permaneret, manus Regia in omnia ejus bona injiceretur. Quam conſtitutionem nos P. Archiepiſcopus Narbonenſis, conſilio fratrum noſtrorum omnium ſuffraganeorum, & approbatione totius Concilii Provincialis decer- E nimus, & jubemus obſervari, prout a præfatis obſervatur. *Adjiciuntur nonnulla ad hoc caput: ſed ita obſcura, & involuta defectu aliquorum verborum in exemplari, ut intelligi nequeant, ideoque omiſimus.*

De Judæis.

PRæterea Judæi exactionibus ſuis uſurariis Chriſtianos maxime vexant, quamvis uſuræ in univerſum a Deo prohibeantur; quare huic malo providendum duximus per Concilium provinciale, ut in poſterum Judæi nullas prætendant a Chriſtianis uſuras: quod ſi faciant, ad earum reſtitutionem auctoritate Eccleſiæ compellantur, & per excommunicationem prohibeantur Chriſtiani ab omni cum illis commercio, & participatione.

ILlis vetatur uti ſervis, & nutricibus Chriſtianis: inſuper comedere, vel divendere publice carnes illis temporibus, quibus inter nos prohibentur. Deinde non poſſint eſſe Baillivi, vel inter Chriſtianos præſidere in quibuſcumque Officiis, &c. Ordinamus, & ſtricte jubemus, ut ſignum rotæ in medio pectore gerant. Illis inhibemus publice laborare diebus Dominicis, & Feſtivis, ne per eos Chriſtiani ſcandalizentur. Volumus etiam, & jubemus, ut in Hebdomada Sancta e domibus non egrediantur, & Prælatis, ut eos ab injuriis Chriſtianorum protegant, potiſſimum durante hac Hebdomada. Ordinamus etiam, ut ſingulis annis in Feſto Reſurrectionis ſolvant ſex denarios, ſeu tres ſolidos monetæ Nuglorienſis, quam ſolvant ex debito, & obligatione Eccleſiæ Parochiali.

De Teſtamentis.

ET quia voluntas teſtatorum inviolabiliter ſervari debet, volumus etiam, & præcipimus, ut quodcumque teſtamentum fiat in præſentia Presbyteri Parochialis, vel alterius perſonæ Eccleſiaſticæ vices illius gerentis: ut poſſit de teſtatore laudabile ferre teſtimonium, & pia legata citius, & abſque fraude ſolvantur. Quod ſi Teſtator Presbyterum vocare contemnat, vel perſonam Eccleſiaſticam, ut ſupra dictum eſt, Eccleſiaſtica careat ſepultura. Et notariis, qui abſque prædicta ſolemnitate teſtamenta, aut ultimas voluntates recipere præſument, ingreſſus in Eccleſiam impeditur.

De perjurio.

QUicumque in poſterum de perjurio convictus erit, publice denuntietur in Eccleſia, ut... quo renuente, candelis extinctis, & campanis ſonantibus, omni die feſto, & non feſto declaretur excommunicatus, infamis, & inhabilis, qui unquam admittatur ad ferendum teſtimonium, vel ad alios actus alicujus ponderis. Idem obſervetur erga falſos teſtes.

De iis, qui Confeſſum accedunt.

PRæterea præſens Concilium decrevit, ut nomina omnium, qui peccata confitebuntur, ſcribantur a Confeſſoribus, ut habeant, unde laudabile reddant teſtimonium de eorum confeſſione. Et hi, qui habentes quatuordecim annos, renuent peccata confiteri ſaltem ſemel in anno, ſi vivi ſint, illis occludatur aditus in Eccleſiam uſque ad condignam ſatisfactionem: & ſi defuncti ſint, iis Eccleſiaſtica interdicatur ſepultura, Confeſſoreſque non in ſecretis locis, ſed in aperto confeſſiones excipiant.

De uſurariis notoriis, inceſtuoſis, adulteris, concubinariis.

DEcrevit præſens Concilium, ut publice diebus Dominicis, & Feſtivis excommunicentur in Eccleſia.

De Vicariatibus perpetuis, & Curatis.

ET ex abundanti, cum in Concilio Lateranenſi, & aliis ſæpe ſtatutum fuerit, ut Presbyteris Eccleſiarum Monachalium, & aliarum portio congrua aſſignetur pro ſuſtentatione Curati, &, ut juſte a ſua ſanctitate non coarguamur, præcipimus vobis Abbatibus, Prioribus, & aliis tam regularibus, quam ſæcularibus, qui tales Eccleſias poſſidetis, ut veſtris Epiſcopis perſonas idoneas præſentetis, quibus cura animarum committatur uſque ad proximum Feſtum Pentecoſtes: iiſque competentes portiones aſſignetis juxta facultatem veſtrarum Eccleſiarum, & proborum judicium: itaut tam hi, quam qui eorum ſunt, honeſte poſſint vivere, & ea exequi, quæ illis demandata ſunt per plures conſtitutiones jamdudum

Portio congrua.

ſuper

Digitized by Google

ſuper ea re a ſancta Sede emanatur. Nobiſque expediens viſum eſt ſignificare, ne in noſtris Eccleſiis Monachi, aut Canonici Regulares minus, quam tres habitent, ſicut alias conſtitutum eſt a Domino P. Beneventano tunc Legato Sedis Apoſtolicæ, in Concilio Provinciali, & ab eo tempore obſervatum. Adjungimus ad hæc, ut nullus Monachus, vel Canonicus Regularis, aut Presbyter audeat adeſſe in Curia ſeculari, vel Eccleſiaſtica, niſi pro cauſa ſuarum Eccleſiarum, vel miſerabilium perſonarum, idque cum ſpeciali licentia Prælati. Quod ſi pars adverſa talem non repellat, a judicibus ſuis rejiciatur.

De libertatibus Clericorum.

ORdinamus etiam, ut Clerici pro bonis patrimonialibus nullo pacto collectarum impoſitionibus, & oneribus ſubjaceant, ſed ab iis ſint omnino immunes, & laici ad hujuſmodi collectas compellantur ſimul, & ad pedagia, & ſimiles exactiones per cenſuram Eccleſiaſticam.

VOlumus etiam, & ſtricte mandamus, ut in omnibus parochiis teſtes Synodales inſtituantur, qui diligenter inquirant de hæreſi, & aliis criminibus notoriis, ut referant ad Epiſcopum, &c. Et qui hæreſim profeſſi fuerint, ſuſpecti, & juſte de ea notati, ſi ſint Baillivi, vel aliud munus publicum gerant, quam cito ab officio amoveantur, nec umquam ad illud reſtituantur.

De excommunicatione filii Raymundi.

IN hoc capite ſtatuitur, ut Raymundus filius Raymundi Comitis Toloſani, Comes Fuxenſis, & O. Vicecomes Biterrenſis, & heretici Toloſani, & aliis adherentibus ipſorum defenſoribus, &c. Si qui illis arma vendiderint, commeatus ſuppeditaverint, auxiliumque aliquod præſtiterint, cum extinctione candelarum, & campanarum ſonitu denuntientur excommunicati in omnibus parochiis, omnibuſque Dominicis, & Feſtis.

De promovendis Curatis.

ET quoniam pluribus Canonibus ſancitum eſt, ut Archipresbyteri, Præpoſiti, Abbates, aliique curam animarum habentes parochiis provideant: mandamus, ut tales, & qui Eccleſias parochiales tenent, ad ordinem Presbyteratus promoveantur, munereque ſuo defungantur, ſicuti obligantur: Præcipimuſque omnibus Presbyteris, & aliis Eccleſiarum rectoribus, ne permittant conciones haberi a nonnullis quæſtoribus, qui tantummodo litteras ſuas, ſi quas habent, publice legere volunt, prout ſtatutum in Concilio generali.

INſuper, ut quorumdam dubium tollamus ſuper celebratione Feſti S. Matthæi, & Quatuor Temporum Septembris, omnibus notum eſſe volumus, & ſervari etiam jubemus, ut in omni anno biſſextili Feſtum S. Matthæi in ultima duarum dierum celebretur, & jejunium prima Mercurii Septembris. Cui adjungitur, quod Concilium generale celebratur Dominica, in qua cantat Eccleſia: *Lætare Jeruſalem.*

CONCILIUM
SAN QUINTINIANUM

Aliud, quod continuatum eſt apud Compendium, & deinde apud Sylvanectum pro libertatibus Eccleſiaſticis, tempore Gregorii IX. & Ludovici IX. Regis Gallorum, Anno Domini 1231.

ACcipe iterum illud Concilium ex Spondano ad Annum 1231. ubi loquens de Archiepiſcopo

A Rhemenſi Henrico de Branna; atque Epiſcopis Provinciæ, necnon deputatis Capitulorum, qui jam convenerant in eumdem locum, in cauſa Milonis, ut jam dictum eſt. Dein iterum apud idem oppidum San Quintini congregati anno 1235. menſe Julii, conteſtantes lædi graviter Eccleſiæ libertates in relegatione Thomæ de Bellomanſo Canonici Rhemenſis, in obſignatione bonorum Capituli Sueſſionenſis, & in eo, quod Rex prohibuiſſet Epiſcopo Sueſſionenſi, ne benedictione in ea Eccleſia uteretur, niſi prius acceptis ab eo regalibus; necnon in eo, quod vellet, ut perſonæ Eccleſiaſticæ probarent per duellum in curia ſeculares homines de corpore ſuo eſſe; & aliis pluribus ejuſmodi concernentibus jura Eccleſiæ, & Archiepiſcopi Rhemenſis. Demum omnium tam Epiſcoporum, quam Capitulorum conſenſu decreverunt, B omnes illo una cum Archiepiſcopo conventuros Regem ad ſupplicandum ex parte Concilii ſuper iis. Quod & factum eſt in Octavis beatæ Mariæ Magdalenæ apud Melodunum. Super quibus Rex reſpondit ſe habiturum Concilium: tempuſque audiendi illud aſſignavit, quindenum diem Aſſumptionis beatæ Mariæ. Cum vero nihil ageretur, Sabbato ante Nativitatem beatæ Mariæ, præſentibus Archiepiſcopo Rhemenſi, Epiſcopis Sueſſionenſi, Laudunenſi, Catalaunenſi, Noviomenſi, Tornacenſi, Sylvanectenſi, & procuratoribus Ambianenſi, & Monrinenſi, necnon præſentibus procuratoribus omnium Capitulorum Rhemenſis Provinciæ; abſente Epiſcopo Beluacenſi, qui ad Romanam Curiam profectus erat; & Cameracenſi, qui ad Imperatorem ierat; fuit Rex monitus apud ſanctum Dio- C nyſium de negotio Rhemenſis Eccleſiæ, & Archiepiſcopi, ac de relegatione Thomæ de Bellomanſo. Quæ fuit ſecunda monitio. Denique convenientes rurſum Epiſcopi apud Compendium, decreverunt Regem tertio monere per tres Abbates ſancti Criſpini Sueſſionenſis, ſancti Dionyſii Rhemenſis, & de Eſſone Sueſſionenſi; ita ut, niſi Rex dictis monitionibus pareret, ad pœnam procederetur contra eum. Quod ipſi fecerunt apud Vicennas juxta Pariſios, feria ſecunda poſt Exaltationem ſanctæ Crucis dicti anni 1235. Rebus vero ex parte Regis eodem ſtatu permanentibus, habito omnium Epiſcoporum, & Capitulorum Concilio apud Sylvanectum, feria quarta poſt Feſtum beati Martini conſultantes de pœna, quæ in Regem D non ſatisfacientem agendum eſſet; cum Laudunenſis, Noviomenſis, Ambianenſis, & Sylvanectenſis Epiſcopi, una cum procuratoribus Capitulorum illarum Eccleſiarum reſpondiſſent, pœnam fore competentem, ſi in Cathedralibus Eccleſiis, & capellis Epiſcoporum ſubmiſſa voce celebraretur: Archiepiſcopi una cum Epiſcopis Sueſſionenſi, Catalaunenſi, Cameracenſi, & Monrinenſi (Beluacenſis abſens erat in curia Romana, ſed Capitulum illius Eccleſiæ conſenſit cum Archiepiſcopo) attendentes, quod alii Epiſcopi non faciebant, quod promiſerant, & debebant, ſtatuerunt pœnam in totum dominium Regis ſitum in Provincia Rhemenſi: ita tamen quod exhiberetur ibi viaticum, & baptiſma. Excommunicarunt omnes Epiſcopos, qui pœnam hanc non obſervarent, & in ſuis quibuſque Diœceſibus non publica- E rent, & ſervari facerent.

Hæc ibi tunc ſtatuta: quid vero porro ſecutum fuerit, haud nobis compertum: nec quid amplius reperimus in ſchedis Rev. P. Sirmundi de rebus Conciliaribus Gallicis, quas nobis pro ſua humanitate communicavit, decerptis ex Chartulario Archiepiſcopatus Rhemenſis, & a nobis ſumma fide relatis. In quibus & valde mirati ſunt ferventem conſtantiam Epiſcoporum illorum, in conſervatione jurium Eccleſiarum ſuarum, & patientiam Regis in audiendis æquanimiter adeo frequentibus eorum querelis: ſed & maxime, quod piiſſimus Rex (fuit enim iſte Ludovicus, qui virtutum ergo inter ſanctos co- *S. Ludovicus.*

ſtur) ita potuerit a ſuis miniſtris perſuaderi (qui nuſquam fere non ceſſarunt, malo omnibus Regnis, atque provinciis communi, & inveterato, felicitati Eccleſiæ invidere, eamque omnibus immunitatibus, & gratiis, ac privilegiis, tam a Deo ipſo Optimo Maximo, quam a Regibus, & Principibus Chriſtianis eis collatis ſpoliare ad nudum) ut tot annis ſuſtinuerit hanc actionem. Quin enim demum ſatisfecerit, jura ſibi debita ſervando, & illorum reſtituendo (ſic enim feliciter adimpletur ad omnium ſatisfactionem, & ſalutem præceptum Domini, ut reddantur Cæſari, quæ ſunt Cæſaris, & Deo, quæ ſunt Dei) nihil dubitamus: non ſolum quod nullæ amplius reperiantur dictorum Epiſcoporum adverſus Regem querimoniæ; Verum e contra, quod ex eodem Cartulario habeamus, anno 1239. die Lunæ, ante Feſtum ſancti Andreæ Apoſtoli celebrato alio Concilio dictæ provinciæ Rhemenſis apud ſanctum Quintinum adverſum quoſdam nobiles, qui prædictum Thomam de Bellomanſo tunc Præpoſitum Eccleſiæ Rhemenſis captum violenter carceri mancipaverant; eos Concilium de ejus reſtitutione moneri ſtatuiſſe, pœna excommunicationis propoſita, & interdicti lo terras eorum; necnon, ſi obſtinati permanerent, invocari auxilium dominorum ſçcularium, a quibus dicti nobiles temporalia tenerent; Et ſi iſti eos ad ſatisfactionem cogere poſtponerent, excommunicari: & ad eorum malitiam compeſcendam, ſupplicationem fieri ſummo, & ſupremo ſçculari Domino, Regi videlicet: ad quem non recurrerent, niſi de præcedentibus ab eo ipſo ſatisfactum fuiſſet.

Porro, quia hæc confirmantur, & elucidantur magis ab Hemeræo in Auguſta Viromanduorum ad annum 1235. viſum eſt verba ejus hic attexere.

Concilia tria, inquit, habita San Quintini ab Epiſcopis Metropolis Rhemenſis, feſti poſtridie Magdalenes adverſus Officiales Regis, qui Sueſſionenſem Eccleſiam durius divexaſſent, & ſupremæ Dominationis manum in ejus prædia, & poſſeſſiones injeciſſent. Eoque definitum eſt, videri libertates Eccleſiarum reapſe læſas, & Abbatiam ſanctæ Mariæ Sueſſionenſis præter jus, & fas oppreſſam: cujus & Antiſtita Epiſcopali benedictione conſecrari ſpeciali juſſione Regis prohiberetur: & reliquiæ omnes ablatæ eſſent, & Monaſterio exportatæ. Additum de duellis, quæ Regis authoritate, conceſſioneque fierent, de Archipræſulis, & Canonicorum Rhemenſium expulſione, de cæde illata in domeſticos Henrici Archiepiſcopi, de ſacri ejus Palatii deformatione, de Sepulchris loco motis, &c. quæ fuiſſet anno præcedenti, vulgus ipſum Rhemorum in res, perſonaſque ſacroſanctas, impetu præcipitatæ mentis aggreſſum. Denique de authoribus injuriæ tantæ canonica vindicta compeſcendis. A Concilio miſſi Melodunum, qui decretorum Synodi Regem admonerent. Neglecta autem monitione, ſecutum Concilium ſecundum ibidem eodem anno. Eoque concluſum, iterum admoneri Regem oportere ab Abbatibus tribus. Quibus Regem apud Vincennas allocutis, tertia monitio ſucceſſit, prioribus ſolemnior, facta a tribus Epiſcopis, totidemque deputatis Eccleſiarum Cathedralium ad ſanctum Dionyſium. Qui ubi rediiſſent, convenere Præſules tertio San Quintinum, decrevereque, ut per univerſum dominium Regis in Provincia Rhemenſi interdictum, auctoritate Synodi, promulgaretur. Per hoc autem interdictum, ſuſpenſo rerum ſacrarum uſu, Ludovicus, ubi magnates San Dionyſium convocaſſet, viſum conventui eſt ut ad Summum Paſtorem de amplitudine juriſdictionis Epiſcoporum univerſim, deque interdicto Regis, proceſumque querimonia quam primum deferretur. Factum Rhemenſes per Archiepiſcopi ſententiam emenda expiarunt uſu tum recepto, cujus exemplum notandum eſt ad annum 1213. Omnes enim iere obviam Canonicis ad montem uſque arenarum: & de vulgi numero ſelecti 60. qui in braccis, camiſiis, nudiſque pedibus occurrerent Collegio redeunti, ita allocuturi;

Duellum,

Capitulum Rhemenſe conquerebatur de nobis, & alii qui ſunt in banno Domini noſtri Rhemenſis Archiepiſcopi, quod injurias ipſis, & damna intuleramus; & ita Capitulo emendamus. Per arreſtum vero Regis graviori in eoſdem caſtigatione ſævitum eſt. Nam mulctati ſunt ſumma 1000. lib. Pariſ. & Proceſſionibus dierum Dominicalium per Eccleſiam in camiſiis traducti, flagellatique, &c. Datis in facinoris inquiſitionem Abbate ſancti Dionyſii, & Petro de Collemedio viris incorruptis. Hoc factum anno 1236.

CONCILIUM ALIUD

SAN QUINTINIANUM

Sub Henrico de Branna, anno Domini 1236. tempore Gregorii IX. & Ludovici IX. pro libertatibus Eccleſiæ tuendis.

HAbitum, inquit Hemeræus, Concilium octavum eorumdem Epiſcoporum adverſus Inguerranum Conciani Dominum, quo exceſſus violentiæ in perſonam M. Andreæ de Corbaudo Decani Laudunenſis illatæ juſta ultione emendaretur: & Eccleſiæ libertates adverſus injurias tales, & earum actores in poſterum protegerentur.

CONTROVERSIA.

Juriſdictio Eccleſiaſtica.

QUod tot videmus Concilia pro aſſerendis libertatibus Eccleſiaſticis congregata, totieſque libertates Eccleſiaſticas a judicibus laicis peſſumdatas, & violatas, id maxime accidit ex diverſitate ſententiarum ſuper caſus, in quibus ſçcularis poſſit manus in perſonas Clericorum, ut quæ a privilegio clericali exciderint, ſine metu excommunicationis injicere. Sunt enim ſeptem caſus, in quibus plures exiſtimant aliquem non incurrere excommunicationem, clericum percutiendo, de quibus Bernardus Laurenti præſes Toloſanus, tractatu ea de re edito, 1. cum bono zelo, & cauſa correctionis id fit a patre, matre, magiſtro, Prælato, & ſimilibus, 2. ſi cum jocoſa levitate, 3. cum quis clericum turpiter agentem invenit cum matre, uxore, aut ſorore, 4. ſi vis vi repellatur, 5. ſi ignoretur eſſe clericus, 6. ſi clericus ſit Apoſtata, non deferens habitum, & tonſuram poſt trinam monitionem, 7. ſi ſe transferat ad actus omnino contrarios clericatui, ſæviſque, & enormibus ſe immiſceat, ut ſi fiat miles, &c.

In quibus caſibus judex ſæcularis clericos coercet.

Inſuper aliqui exiſtimant in aliis caſibus licere judici ſæculari clericum coercere. 1. Quando clericus incorrigibilis eſt, & degradatus, & traditus brachio ſæculari. 2. Ubi poteſtas Eccleſiaſtica deficit. 3. quando per Eccleſiam invocatur brachium ſæculare. 4. ubicumque clericus ſe immiſcet ſævis, & enormibus, ut militando, aut publice joculatoriam artem profitendo, aut ſi turpem vitam exerceat, macellarium, aut tabernarium perſonaliter agendo, manibuſque non abſtineat. 5. Si attentet clericus in præjudicium temporalis juriſdictionis.

Sed & alii caſus enumerantur, in quibus ajunt, licere Judici ſæculari clericum capere, & incarcerare. 1. In omnibus caſibus, in quibus poteſt punire. 2. Si id mandet Judex Eccleſiaſticus, remittendo ad ſæcularem poteſtatem. 3. Si clericus paratus eſt ad injuriam alteri inferendam, abeſtque Prælatus clerici, nec aliter eum poſſit compeſcere Judex ſçcularis, quam incarcerando. 4. Si inveniatur clericus in flagranti crimine a Judice ſçculari, poterit per viginti horas incarcerari. Addunt alii, ſi clericus debitor ſit, & timeatur de ejus fuga.

Dum hi, & ſimiles caſus agitantur, in quorum ſaltem nonnullis poſſunt laici juriſdictionem exercere

in

in perſonas Eccleſiaſticas, multi multa aggrediuntur, etiam proteſtantes ſe Eccleſiæ privilegia venerari, ſed juſte dumtaxat, exiſtimantque ſibi plura licita eſſe, etiamſi de facto ſatis non conſtet. Sed & plurium ambitio, invidia, avaritia non poteſt tolerare, ut Eccleſia ſuis fruatur pacifice juribus, quæ adverſarios patitur, etiam proprios filios, quos ipſa enutrivit, a quibus contemnitur ſæpe, ut per adverſa hujus mundi ad cœlum progrediatur. Inde tot lites pro tuitione juriſdictionis, inde tot Synodi, & tot anathemata.

Rabardeus ſcribit contra jura Eccleſiæ.

Pendet autem maxime iſta difficultas ex reſolutione quæſtionis, an exemptio clericorum ſit de jure divino, an de jure humano. Si primum, excuſari non poterunt Judices: ſi ſecundum, prætendent jura humana immutari, & contraria conſuetudine aboleri. De his quæſtionibus Antoninus Diana egregie diſputat pluribus in locis, tum maxime 7. parte tract. 1. ubi refellit plures aſſertiones Rabardei, Soc. Jeſu Theologi, qui cum impenſius jura ſæcularia adverſus Eccleſiam tueretur, a cenſura Romana immunis non fuit. Liber ille inſcribitur, *Michaelis Rabardei Optatus Gallus de cavendo ſchiſmate, &c. benigna manu ſectus*. Hic auctor in ſect. 2. per totam ex profeſſo pertractat materiam immunitatis perſonarum, & bonorum Eccleſiaſticorum, & quidem ait ibidem Diana tract. 1. Reſol. 1. Debebat Pater Rabardeus inhærere veſtigiis ſapientiſſimorum virorum ſuæ ſocietatis, Suarez, Azorii, Layman, Comitoli, Tanneri, Dicaſtilli, & Baldelli, qui in Theologia morali l. 5. diſp. 33. num. 3. optime ſic ait. Cum hæretici, & ſchiſmatici in odium Pontificis, & ſtatus Eccleſiaſtici maxime impugnent exemptionem Clericorum a poteſtate laicorum, & ipſi Principes, & judices laici maxime illam extenuent, optimum, & rationabiliſſimum eſt, ut contraria ratione Theologus, quantum poteſt, illam defendat, & tueatur, ſed ſanum ejus conſilium minime a Rabardeo amplexatum fuiſſe ſatis infra patebit, Ita Diana, qui librum illum ann. 1641. in lucem emiſſum impugnat per ſententias communiter receptas inter doctores ſuæ præſtantiſſimæ religionis. Dignæ eſſent hæ controverſiæ, quæ hic ſummatim infererentur, niſi volumen hoc jam excreſceret. Vide authorem, ſi libet, etſi ejus ſcripta carpant aliqui, ſed qui vix ulla propria ediderunt.

In Ciceron.

CONCILIUM CAMPINACENSE

Tempore Gregorii IX. celebratum, & Ludovici IX. anno Dom. 1238. ſub Gerardo Archiepiſcopo Burdegalenſi.

HOc eodem anno (ait Spondanus ad ann. 1238. ſub finem) Gerardus Archiepiſcopus Burdegalenſis Concilium Provinciæ ſuæ habuit apud Campinacum (vulgo Cognac) poſt octavam Paſchæ. In quo cupiens, ut ait, novis, ac damnoſis hominum malitiis obviare, per quas juſtitia læderetur, propagaretur iniquitas, creſceret impietas, totiuſque cleri decoloraretur honeſtas, multa conſtituit pro reformatione morum, immunitate Eccleſiæ, & diſciplina Eccleſiaſticorum tam ſæcularium, quam regularium.

CONTROVERSIA.

Privilegia Clericorum ad 3. capita reducuntur.

QUia frequens ſermo incidit de immunitatibus Eccleſiaſticarum perſonarum, libet hic ſemel annotare, privilegia clericorum ad tria capita ferme reduci. Primum conſiſtit circa immunitatem perſonæ, Ut quicumque in clericum etiam volentem violentas manus injiciens per ſe, vel per alium, ipſo facto ſententiam excommunicationis incurrat. 17. quæſt. 3. cap. *ſi quis ſuadente diabolo*. Atque etiam pro ejus perſona nulla pedagia, vel quidagia exigantur, de cenſibus, cap. *Quamquam*, lib. 5. Secundum caput privilegiorum horum eſt, ut bona Eccleſiaſtica immunis ſint a taliis, collectis, & exactionibus, itaut nec pars aliqua proventuum ipſis ſubtrahatur, nec aliqua onera iis imponantur, de immunitate Eccleſiæ, cap. *Non minus*. An autem hoc privilegii caput extendatur ad bona ex parentum ſucceſſione, vel alio modo ex dono, vel ex acquiſitione provenientia, inter Canoniſtas diſputatur. Tertium denique caput privilegiorum conſiſtit circa immunitatem fori, ut ſcilicet clericus non conjugatus ſive in ſacris, ſive in minoribus tantum conſtitutus, ſive tantum tonſura inſignitus clericali, incedens in habitu clericali, & tonſura etiam volens coram ſæculari judice conveniri, vel trahi non poſſit; vel ab ipſo judicari, vel diſtringi, ſive criminaliter, ſive civiliter agatur 11. quæſt. 1. cap. *Continua*: Sunt autem tres caſus potiſſimum, in quibus clericus abſque ulla monitione perdit omne privilegium clericale. 1. Quando degradatus actualiter relinquitur judicio ſæcularis Judicis puniendus, de verborum ſignific. cap. *Novimus*. 2. Si clericus etiam deferens habitum, & tonſuram per annum, exercet artem joculatoris, cap. *Unico*. De vita. & honeſt. cleric. lib. 6. 3. Quando dimiſſo habitu clericali ſævis, & enormibus publice, vel notorie ſe immiſcet. Per enormia autem intelliguntur occiſiones, mutilationes membrorum, graves, & periculoſæ percuſſiones cum plagis, & multa ſanguinis effuſione, ſpoliationes Eccleſiarum, adulterationes monetarum, raptus mulierum, & hujuſmodi crimina, quæ nec mediocria, nec levia haberi poſſunt, in quibus ſi inveterati perſeveraverint diutius, ipſo facto omni privilegio excidunt. Ita Bonicontus in brevi ſcriptura ſuper privilegiis, & immunitatibus clericorum.

Privilegia Clericorum quando perduntur.

At vero quam ſæpe extra hos caſus violantur iſta privilegia quis enarret? ſed quis remedium afferat in tanta temporum calamitate? Non prætermittam, quæ monet Gerſon ſermone habito in Concilio Rhemenſi. Fiat, inquit, ulterior proviſio, ne pauperibus ſua bona auferantur, vel detineantur. Hæc ſunt ea bona, quæ viris Eccleſiaſticis ſuperſunt ultra ſimplicem victum, & veſtitum, juxta licentiam ſui ſtatus in Eccleſiæ republica. Notiſſima eſt hoc loco, ſed duriſſima Bernardi, atque Hieronymi ſententia, qui retentionem hujuſmodi, vel luxurioſam profuſionem non dubitaverunt ſacrilegium, immo omni ſacrilegio, & deprædatione damnabiliorem appellare. Videant Eccleſiaſtici, ne forte ob hoc juſto Dei judicio proveniant rapinæ ejus, & conculcationes indignæ, & juriſdictionum ſuarum uſurpationes, quia quandoque quod non habet Chriſtus, tollit fiſcus, & quod ſubtrahitur egeno, rapit prædo. Hæc enim eſt veteris proverbii ſententia, quod abdita vulpium fiunt rapinæ luporum, ut qui prædatus fuerit, prædetur & ipſe.

Gerſonis dictum notab.

CONCIL. SAN QUINTINIANUM

Sub eodem Henrico celebratum propter libertates Eccleſiæ Anno Domini 1239. tempore Gregorii Noni, & Ludovici Noni.

COncilium Provinciale Nonum San Quintini adverſus Nicolaum de Rhumigniaco, & Hugonem di Griſagonela, ſive de Tunica; qui Thomam de Bello manſo præpoſitum Eccleſiæ Rhemenſis carcere incluſum injuriis opprimerent; & illa viri Eccleſiaſtica dignitate præſtantis vexatione, jura, libertateſque ſacræ politiæ diſcerperent. Erat Thomas Atrebatenſis vir eruditus, ſcriptiſque commendatus, quem ad Cathedram Rhemenſem doctrina, pietaſque paulo poſt evexit.

PLacuit moneri ſacrilegos, uti quam primum incarceratum exolvant, & injuriam emende expient;

pient; reluctatique Concilii monitioni cenſura Eccle- A ſiaſtica caſtigentur, & familia eorum omnis interdicto ſubdatur.

IN hoc Concilio maluimus Hemeræum ſequi, quam Spondanum, qui refert ad annum 1235. rati illum exactius perquiſiviſſe, ac diſtinxiſſe hujuſmodi controverſias.

CONCILIUM BITERRENSE

Tempore Innocentii IV. & Domini Ludovici IX. Regis Galliarum, Anno Dom. 1246. celebratum contra Albigenſes, præſide Epiſcopo Tornacenſi ſanctæ Sedis Apoſtolicæ Legato.

B

DE hoc Concilio Spondanus refert breviter ad annum 1246. Quo eodem anno factum eſt Concilium Provinciæ Narbonenſis apud Biterras 13. Kalendas Maji. E quo patres litteras ſcripſerunt ad Inquiſitores ordinis Prædicatorum a ſede Apoſtolica contra hæreticos in Arelatenſi, Aquenſi, Ebrodunenſi, & Viennenſi Provincia conſtitutos, de modis procedendi contra eoſdem hæreticos: cum a Cardinale Albanenſi Legato moniti fuiſſent, eos iiſdem Inquiſitoribus præſcribere. Quod & fecerunt triginta ſeptem capitibus per modum conſilii eodem fere tenore, quo uſos vidimus patres Concilii Narbonenſis.

Cæterum cum hoc Concilium Gallice ediderit Arnaldus Sorbin anno 1569. Pariſiis apud Guillielmum C Chaudiere, in vico Divi Jacobi, & vix qui hodie in paucis Bibliothecis inveniatur, ut ab oblivione vindicetur, operæ pretium me facturum exiſtimavi, ſi e Latino Gallicum factum, hic e Gallico Latinum redderem.

CONCILIUM BITERRENSE

Celebratum per Epiſcopum Tornacenſem Legatum ſanctæ Sedis Apoſtolicæ.

ET quia diverſis temporibus ſtatuta ſalutaria edita ſunt ſuper negotio fidei tam per Magiſtrum Romanum ſanctæ Sedis Apoſtolicæ Legatum, quam per alios ad idem opus delegatos: credimus ſatis eſſe, ſi iis D ſubſcribamus, ea minime renovando, modo debite obſerventur. Sancimus duntaxat eorum tranſgreſſores Canonice puniendos.

Forma excommunicandi hæreticos:

.........*Tantum finis hujus Canonis in exemplari reperitur, quo patet etiam agere contra hæreticorum fautores, quos vult haberi pro hæreticis ſimul, & eos, qui inquiſitionem impediunt.*

De captura hæreticorum.

ORdinamus, ut quælibet perſona privata in qua- E cumque terra poſſit inquirere, & hæreticum capere, eumque ſine mora Epiſcopo præſentet, Officiali, vel Baillivo Epiſcopi, nulluſque audeat capturam impedire, ſed quilibet Chriſtianus teneatur illi opem, & auxilium impendere.

Ut non emantur officia Baillivorum per ſuſpectas perſonas in fide.

AUdivimus certos credentes, & tutores ipſorum, ac defenſores a ſummis Dominis Baillivatus chariori pretio emere, ut habeant hæretici, unde ingrediantur, & egrediantur, & ſine reſiſtentia fidei Catholicæ adverſentur: idcirco ſtricte prohibemus omnibus Dominis, ne tale quid in poſterum committant: quod ſi id peragant, & ab Epiſcopo moniti de crimine ſe non emendent; gladio excommunicationis feriantur, quam debent agnoſcere ſe incurriſſe, non ſine nota infamiæ.

De Crucibus, quas ferre debeant converſi ex hæreticis.

INſuper qui ex hæreticis reconciliati ſunt, duas cruces patentes, & evidentes ferant: quod ſi renuerint, habeantur tanquam hæretici, & eorum bona fiſco adjudicentur.

De nominibus Parochianorum deſcribendis.

PRæterea cum omnes Parochiani teneantur convenire in Eccleſiam Feſtivis diebus ſub pœnis in Concilio Toloſano decretis, & ſtatutis in eodem promulgatis, expedit, Sacerdotes maxime ſedulos, & diligentes eſſe erga omnes ſuſpectos, quos ex catalogo nominum, & cognominum debent agnoſcere, ut diebus fixis Eccleſiam frequentent, & ſine obſtaculo puniantur: quo fiet, ut hæc ſtatuta ab iis ſerventur ſicut pupilla oculi: quorum ſi Curatus tranſgreſſor inventus ſit, ab officio, & beneficio ſuſpendatur; ſimiliterque privetur, ſi poſt competentem monitionem negligens ſit, & remiſſus. Quod ſi Curatus ſe ad hæc minus idoneum exiſtimavit, ſtatuitur, ut ea referat ad Epiſcopum, quorum notitia ad ſe pervenerit, ut ſe liberet a culpa. Et pereuntium ſanguinem ab eorum manibus requiret Deus, ſi in vigilantia paſtorali defuerint.

De non promovendis ad ſacros Ordines.

ET quoniam perſonæ omnino indignæ ad dignitatem ſacrorum Ordinum promoventur, contra Canonicas ſanctiones, etiam in partibus hujus Legationis, jubemus, ut, quiſquis ad Ordines promovendus eſt, diligenter examinetur ſuper ſcientia, vita, & moribus: neque admittatur abſque titulo patrimoniali valoris ad minus centum librarum, vel abſque Eccleſiaſtico, prout jure cavetur: nulluſque tonſuram primam recipiat, niſi legere ſciat, & de legitimo procreatus ſit matrimonio, juxta quod ſcriptum eſt in Deuteronomio. *cap.* 23.

De his, qui debent admitti ad Ordines.

ORdinamus, & firmiter jubemus, ut etiam nullus ad primam tonſuram admittatur, niſi legere poſſit, & cantare: ſitque ex parentibus liberis oriundus, & ex legitimo matrimonio; niſi ex cauſa videatur Epiſcopo loci cum eo eſſe diſpenſandum.

De Simonia.

ATque ad abolendam Simoniæ corruptionem, quæ in hiſce partibus aucta eſt, ex hoc etiam, quod Epiſcopi nullo modo clericos ſacris ordinibus initiare volunt, niſi juramentum præſtiterint, aut vadem alium dederint pro titulo patrimoniali, vel per ſeipſos, vel per alios minus idoneos, ne ſibi, vel ſuis ſucceſſoribus moleſtias ingerant; ea de cauſa ſtrictiſſime jubemus, ut rem ſimilem in poſterum facere non attentent: quod ſi fecerint, ſciant ſe ab ordinum celebratione ſuſpenſos.

De electione Archidiaconorum.

JUbemus inſuper, ut tales Archidiaconos præficiant, qui zelum habeant animarum, ſintque idonei ad annuntiandum verbum Dei & Clericis, & populo.

De

De lectione Conſtitutionum.

LEgantur Conſtitutiones: excommunicamus contrarium agentes, & juſte: Etiam ſacrum Concilium approbantes ſub excommunicatione examinis divini. Nam ut ſua ſanctitas ſcribit ad nos, ubi non gubernator, corruet populus: atque etiam Eccleſia rectore deſtituta, etiam in temporalibus......
Hic Canon, inquit Arnaldus, dubii eſt ſenſus, nec ſatis titulo convenit: errore forſitan conſcriptoris.

De Patronis Eccleſiæ.

QUa de cauſa, & auctoritate, qua fungimur, ſtricte jubemus omnibus religioſis, Capellanis, & aliis perſonis tenentibus Eccleſias Parochiales ſui regiminis exiſtentes, ut intra proximum diem Natalis Domini offerant Diœceſanis Epiſcopis rectores, aut Vicarios perpetuos ſufficientis vitæ, & ſcientiæ, ut curam animarum ab ipſis recipiant: congrua tamen reddituum portione illis, & ipſis aſſignata ſufficienter ſecundum Canonicas ſanctiones: Quam portionem Epiſcopus Diœceſanus poſſit, & debeat legitime approbare. Quod ſi noſtri mandati executionem remorentur, jubemus Epiſcopis Diœceſanis in virtute ſanctæ Obebientiæ, ut vice noſtra mandatum noſtrum exequutioni demandent: quod ſi adimplere negligant, a nobis pro præſenti, & a Domino pro futuro de gravi inobedientia puniantur. Si vero Epiſcopi hujuſmodi Eccleſias habeant, & intra præfatum temporis ſpatium, Vicarios perpetuos non inſtituant, noſtræ donationi tales Eccleſias reſervamus.

De iis promovendis, qui curam habent animarum.

OMnes curam animarum habentes intra annum ad ordinem Presbyteratus promoveantur: niſi ſint Archidiaconi, vel citius promoveri poſſint, & qui in tempore opportuno receptionem Ordinum negligent, compellantur ſubtractione beneficiorum ad eum ſuſcipiendum, ut lucrum amantes, ordinem etiam ament. Quod ſi Eccleſia Parochialis dignitati, vel præbendæ annectatur, neceſſe eſt, ut ille, cui incumbit in majori Eccleſia inſervire, præſentet Vicarium perpetuum idoneum, & capacem, qui habeat Eccleſiæ Parochialis congruam portionem. Illo autem hæc adimplere contemnente, ſciat, ſex elapſis menſibus, ſe hac vice privatum jure providendi huic Eccleſiæ. Stricte ergo volumus, & jubemus, ut unaquæque Eccleſia proprium Sacerdotem habeat pro Vicario perpetuo, qui perſonaliter in ea inſerviat: itaut unicæ perſonæ ſatisfiat unica Eccleſia Prochialis, revocantes in memoriam ſtatutum Concilii, quo jubetur, ut quiſquis beneficia cum cura animarum, aut reſidentia annexa recipiet, ſi primum ſimile poſſidebat, hoc eodem titulo privetur: Quod ſi illud retinere illi conceſſum ſit, altero privetur: qua de cauſa nobis reſervamus pro libito collationem ſpecialiter talium beneficiorum.

De vita, & honeſtate Clericorum.

QUod ſpectat ad Clericos Scholaſticos, jubemus conſtitutiones editas in Concilio Generali ſuper eorum vita, & honeſtate (quæ incipiunt, *Clerici*) ſervari. Addimus, & ſtrictius inhibemus, ne ulli Clerici privilegiis Clericalibus uti, & frui cupientes gladios acuminatos deferant, enſes, lanceas, aut arma alia, per quæ vis inferri poſſit, niſi ob metum belli. Jubemus præterea, ne ulli Canonici ſcholaſtici ſcabellum in choro habeant, nec vocem in Capitulo, niſi primum Ordinibus ſacris initiati ſint, vel diſpenſationem ab Epiſcopo ſuo ex cauſa legitima obtinuerint.

De conſervatione Religionis.

TRia ſunt ſubſtantialia, quæ regularem ſpectant profeſſionem: ſcilicet expulſio proprii, continentia carnis, & regularis obedientia. In his tribus, & aliis obſervationibus, quarum beneficio ordo ſervatur, & diſciplina regularis tam Monachorum, quam Canonicorum regularium, qui remanent in omni paritate digni ſua profeſſione, conſervant quoque valetudinarium, eleemoſynam, Hoſpitalitatem, & alia, quæ ſunt potiſſimæ, & principalis regulæ, ſecundum quam ſe victuros voverunt, & ſine cujus obſervatione minime ſunt in ſtatu, & numero ſalvandorum. Et quia grave natum eſt in Clero ſcandalum, & propter proprietatem, & illius ornatum, breviter ſtatuta attingemus ſuper ea re edita per noſtrum ſanctum Patrem Innocentium. Probibemus ſtrictiſſime in virtute ſanctæ Obedientiæ, ne in poſterum ullus Religioſus quicquam poſſideat, quod ſi aliquis ſit proprium habens, quam cito reſignet. Quod ſi in poſterum quiſquam cum proprio deprehendatur, præmiſſa regulari monitione e Monaſterio expellatur, nec in illud recipiatur, priuſquam diſciplinæ Monaſticæ ſe ſubmiſerit. Quod ſi in articulo mortis cum proprio inveniatur, juxta ſtatuta Divi Gregorii, in Fimo ſepeliatur, in ſignum perditionis. Neque vero ullus Abbas, aut alia perſona exiſtimet ſe poſſe diſpenſare ſuper proprio cum ullo Monacho, aut Canonico regulari, quoniam omnis proprietatis abjectio, caſtitatiſque obſervatio ita regulæ Monaſticæ conjunctæ ſunt, ut nequidem poſſit ſuper iis Summus Pontifex diſpenſare. Quin etiam volumus tales perſonas denuntiari excommunicatas in ſolemnibus Feſtis. Quod ſi aliqui ſuperiores in his correctionibus negligentes ſint, jus corrigendi ab ipſis Abbatibus ad Epiſcopos tranſeat, ut Abbates ipſos de negligentia puniant. Abbates, & Monachi ſancti Benedicti induant ſe veſtimentis talis materiæ, & coloris, ut non ſit, unde propter magnitudinem, & formam irrideri poſſint, illiſque ſufficiet talibus uti, quæ minori pretio emi poterunt in Provincia, in qua habitant.

Nonnihil deeſt in Gallico exemplari.

Paupertas religioſa.

De Canonicis Regularibus.

PRohibemus Canonicis Regularibus, ne inſignia, aut reprehenſibilia gerant veſtimenta, neque debent deſiderare per veſtimenta hominibus placere, ſed per morum ornamenta, ſecundum ſtatuta Montiſpeſſulani, abſtinentes in chlamydibus, togis, palliis, caligis ab undulatis verſicoloribus, aut ſericis, ne maculam inferat ardentius pretioſæ veſtis deſiderium. Nolumus in poſterum, ut Monachi, aliive regulares ſummam aliquam pecuniarum pro re veſtiaria ab ſuperioribus, aut ab iiſdem delegatis accipiant, quia hinc datur occaſio aliquid in proprium ſibi aſſervandi, ſed volumus, ut omnes tam parvi, quam magni e communi veſtiario induantur.

De cuſtodia Clauſtri.

CLauſtrum etiam diligenter ſervetur, & claudatur, ut re, & nomine Clauſtrum merito dici valeat. Fœminæque, vel laici in clauſtra, eorumque officia non ingrediantur, niſi in pompis funeralibus, ſolemnibuſque proceſſionibus, cum id ex conſuetudine illis permiſſum eſt, vel ex evidenti neceſſitate. Deliberav mulque ſtatuere, ut omnes regulares lectionem audiant tempore, quo paſcuntur.

De Comitiis celebrandis.

JUbemus præterea, ut regulares in clauſtris capitula habeant ſingulis diebus, niſi ſit clamor ſuper exceſſibus fratrum, & correctione regulari. In Eccleſiis etiam conventualibus ſit concio in Feſtis potiſſimis,

Hic deeſt quidpiam in exemplari.

iique

iique, qui ſpecialibus negotiis, aut neceſſitate non præpediuntur, ſedentes maneant in clauſtro ab hora capituli uſque ad tertiam, conſiderantes quid legi, aut cantari debeat in Eccleſia, nec ipſis liceat divagari, aut illuc exire non habita ſuperioris ſpeciali licentia.

De mandato pauperum.

COnſulimus, ut mandatum pauperum ſemel fiat in hebdomada: ſicut per ſingulos dies in Monaſteriis debite conſtitutis fieri conſuevit.

Nota Arnaldi Sorbini in hunc Canonem.

HIc terminus mandati eleemoſynam denotat, quæ temporibus præteritis erogari conſueverat in Abbatiis locupletioribus, & quæ forſitan adhuc perſeveraret, niſi plures Abbates, aut Prælati mandatum pauperum propriæ menſæ adjunxiſſent. In Capitulo Auxitano (Dei gratia, & virtute Dominorum, qui in eo ſunt) viget adhuc conſuetudo duodecim, aut tredecim pauperes nutriendi, quos unuſquiſque ex Dominis (ideſt Canonicis) ordine ſuo per unam hebdomadam ſuſtentare tenetur, & in exitu majoris Miſſæ menſæ benedictionem impertiri, gratiaſque reddere in præſentia dictorum pauperum, ut ſæpe ibi exiſtens inſpexi.

De docendis Religioſis.

ET quoniam ignorantiæ cæcitas plurimum in his regionibus in valuit, decernimus, ut in omnibus Monaſteriis, & Conventibus, Abbates, & Priores Conventuales præceptorem habeant intra clauſuram, vel ex ſuis, vel alium Clericum ſæcularem idoneum ad docendum juniores, alioſve Grammaticam.

De non conferendis in Laicos beneficiis.

AD nôſtrum pervenit auditum nonnullos ſe, ſuaq; Monaſteriis donare, eo fine, ut hac via ſibi beneficia Eccleſiaſtica conferantur. Quæ res omnino damnata eſt propter notam Simoniæ. Sanximus tales beneficiis privandos, quæ injuſte obtinuerunt, & qui hoc modo beneficia conferunt, auctoritate regendi pro hac vice ſpolientur, juſque collationis ad Epiſcopum devolvatur Diœceſanum, nec tali perſonæ cura committatur animarum. Inſuper nullus Abbas, neque religioſus, Monachuſve alterius Cœnobii Prioratum habere poſſit, niſi per Canonicam electionem in Prioratu conventuali, in quo poſt emiſſam profeſſionem electus fuerit.

De tabernis in clauſura Monaſteriorum non erigendis.

TEſtimonium ferimus eorum, quæ audivimus, & vidimus, ſcilicet quod aliqui ex Monachis, ex illis etiam, qui in noſtra Legatione continentur, prætextu certæ cujuſdam libertatis, œnopolium in clauſura Monaſterii certo quodam tempore exercent: atque propter aliquantulam utilitatem introducunt, aut introduci patiuntur perſonas inhoneſtas, joculatores, & meretrices publicas. Quæ res ut in poſterum non accedant, ſtrictius prohibemus, quantumvis perſonæ ſint exemptæ, ne hujuſmodi inhoneſtas, & temporales introducant, ſcilicet aleatores, aut joculatores, a quibus nomen Dei blaſphematur, vel per eos hujuſmodi ingreſſus pateat eorum permiſſu. Qui externa gerunt officia in prædicta Abbatia, noverint ſe ab ingreſſu Eccleſiæ arceri, præcipue cum ſuis libertatibus abſque abuſu, & talium perſonarum introductione uti poſſint.

De non admittendis laicis ad præbendas.

MAndamus etiam ſtrictius, ne in ulla Eccleſia laici pro donatis recipiantur ad præbendam panis, & vini, ex quorum turpi converſatione exoriri poſſit ſcandalum. Qui ſi aliqui tales fornicarii, adulteri, aliiſve criminibus rei inveniantur admiſſi, poſt convenientem monitionem, ſi non ſe corrigant ab exceſſibus, priventur beneficiis. *Gregorio, &c. Tornac &c.* *Prior ſolus non habites in Prioratu.*
Parum enim eſt ſtatuta edere, ſi male conſulti tranſgreſſores ad eorum obſervationem non compellantur. Et quia cautum eſt, ne quiſquam Prior in Prioratu aliquo ſolus maneat, ſed terni, quaternive ſimul inhabitent, ideo ſcriptis Apoſtolicis tuæ fraternitati mandamus, ut prædictum ſtatutum conſtanter procures cuſtodiri ab omnibus inobedientibus per totam tuæ Legationis terram. Auctoritate ergo hujus mandati jubemus, ne ullus Monachus ſolus maneat in ullo Prioratu, ſed tres, vel quatuor ſimul ſint: nec volumus, ut parvi Monachi inter eos comprehendantur, ſed ut in Clauſtrum relegentur de diſciplina regulari inſtituendi.

De renovatione juramenti pacis.

MAndamus, & jubemus, ut quælibet perſona annos quatuordecim ſupergreſſa denuo jurare compellatur. Expreſſe Archiepiſcopis, Epiſcopis, & Prælatis injungentes, ut, ſi neceſſe ſit, faciant ſingulis Dominicis excommunicari campanis ſonantibus, & cum extinctione candelarum omnes pacis violatores, eorumque fautores, omneſque rapientes, & conſpirantes. Inſuper, ut in Conciliis Provincialibus. & Synodis legi faciant, & explicari hæc ſtatuta, aliaq; ſalutaria, quæ ad reformationem hujus regionis pertinere noſcuntur.

CONCILIUM ALBIENSE, Anno 1254.

Factum a Domino Zoeno Avenionenſi Epiſcopo Apoſtolicæ ſedis Legato.

MUltis Epiſcopis, & Prælatis Narbonenſis, Bituricenſis, & Burdigalenſis Provinciarum, ad Concilium celebrandum apud Albiam congregatis, de conſilio, & approbatione ipſorum, quædam pro exterminanda hæretica pravitate, ac roboranda fide Catholica, quædam pro Cleri honeſtate duximus ordinanda.

Inhærentes ergo ſuper negotio fidei Concilio præcipue Toloſano, quibuſdam pro cauſa, & tempore demptis, additis, & mutatis: ſtatuimus, ut Archiepiſcopi, & Epiſcopi in ſingulis Parochiis tam in civitatibus, quam extra, unum Sacerdotem, & Dominus loci unum laicum bonæ famæ ſine mora conſtituant, qui diligenter, frequenter, & fideliter inquirant hæreticos, in Parochiis ſupradictis domos ſingulas, & cavernas ſubterraneas aliqua ſuſpicione notabiles perſcrutando: & *Hæretici perquiſiti.* apprehenſa, ſeu adjuncta ipſis tectis ædificia, ſeu quæcumque alia latibula, quæ omnia deſtrui præcipimus, perquirendo: & ſi quos repererint hæreticos, credentes, fautores, defenſores, ſeu receptores eorum, ne fugere poſſint, cautela adhibita diligenti, Archiepiſcopo, vel Epiſcopo, & Dominis locorum, ſeu familiaribus eorum, vel Baillivis eorumdem cum omni feſtinantia ſtudeant intimare, ut animadverſione debita puniantur. Sacerdotes autem, & laici ſupradicti jurent in manu Archiepiſcopi, & Epiſcopi, & loci Domini, vel ejus Baillivi, quod omnia ſupradicta exequantur fideliter, poſtpoſitis amore, odio, & timore.

Et quoniam qui ad opus eligitur, extraneus non debet fieri a mercede, præcipimus, ut pro quolibet hæretico, quem Sacerdos, vel laicus memorati, aut quilibet alius captum reddiderint, unam marcam argenti, vel ſaltem viginti ſolidos Turonenſes loci Dominus, in cujus juriſdictione captus fuerit hæreticus, capientibus infra octo dies de bonis ipſius hæretici ſol-

ſolvere tenetur. Si vero de ipſius hæretici bonis pecunia non poterit ſupradicta perſolvi, Dominus loci, & ipſius loci communitas, in quorum territorio captus fuerit, ſolvant eam infra terminum ſupraſcriptum; ut ſic ad capiendum ipſos hæreticos efficiatur quilibet magis promptus.

Ad ſolvendum autem dictam pecuniam, prout ſuperius continetur, Dominus, & loci communitas, a loci Diœceſano, vel ab Inquiſitoribus per cenſuram Eccleſiaſticam compellantur. Super quo taliter ſe habeant, quod videantur fidei zelatores. Et hæc omnia Abbates, & Priores exempti in locis ſuis, quæ non ſunt ordinario jure ſubjecta Diœceſano, ſimiliter facere teneantur. Solliciti etiam ſint Domini terrarum, & Baillivi eorumdem circa inquiſitionem ipſorum, in civitatibus, caſtris, villis, domibus, latibulis, & nemoribus faciendam, & circa hujuſmodi apprehenſa, ſeu adjuncta ſubterranea latibula deſtruenda.

Statuimus etiam, Toloſanum Concilium innovando, ut quicumque in terra ſua de cætero permittet ſcienter hæreticos commorari, ſive propter pecuniam, ſeu propter aliam quamcumque cauſam, & inde confeſſus fuerit, vel convictus, amittat perpetuo totam terram ſuam, & ad faciendum inde, quod debebit, ſit in manu Domini corpus ejus. Si autem de ſcientia convictus non fuerit, & approbata fuerit negligentia diſſoluta, vel ſi frequenter in terra ſua inveniantur hæretici, aut ſuper hoc fuerit diffamatus, velut defenſor, & fautor hæreticorum ab omnibus cenſeatur, illam autem domum, in qua fuerit inventus hæreticus, diruendam decernimus, & locus, ſive ipſe fundus confiſcetur. Baillivus vero, qui reſidet in loco, contra quem præſumitur vehementer, niſi contra hæreticos valde ſollicitus, & diligens fuerit, & intentus, amittet omnia bona ſua; & deinceps nec ibi, nec alibi ullum obtineat officium, ſeu baillivam aliquam. Ne autem innocentes pro nocentibus puniantur, aut quibuslibet per aliquorum calumniam hæretica pravitas impingatur; ſtatuimus, ut quilibet in terra alterius poſſit libere hæreticos inquirere, ac capere, & locorum Baillivi, & ſi præſentes fuerint Domini, teneantur inquirentibus, & capientibus bona fide præſtare conſilium, favorem, & auxilium.

Officiis privati hæretici. Si vero aliqui hæretici, veteri hæreſi ſponte dimiſſa, reverſi fuerint ad Catholicam unitatem, ſuum recognoſcentes errorem, non remaneant in loco, in quo fuerant antea converſati, ſi locus ille ſuſpectus de hæreſi habeatur; ſed collocentur in alio loco Catholico, qui nulla ſit hæreſis ſuſpicione notatus. Hæreticis autem, quandocumque ad fidem Catholicam fuerint converſi, credentibus, fautoribus, defenſoribus, ſeu receptatoribus eorumdem nulla de cætero prorſus officia publica ab aliquibus committantur, nec ad aliquos actus legitimos admittantur, niſi per Dominum Papam, vel ejus Legatum prius fuerint in integrum reſtituti.

Abiuratio hæreſis. Univerſi tam mares, quam fœminæ, mares a decimoquarto anno, & ſupra, mulieres a duodecimo abjurent omnem hæreſim extollentem ſe adverſus ſanctam Catholicam, & Romanam Eccleſiam, & fidem Orthodoxam, quibuſcumque nominibus cenſeantur; Jurent vero, quod fidem Catholicam, quam Romana Eccleſia tenet, & prædicat, tenebunt plenius, & ſervabunt, & credentes, fautores, defenſores, & receptatores hæreticorum, & ipſos hæreticos intimabunt, & manifeſtabunt Diœceſanis, vel Inquiſitoribus hæreticæ pravitatis; ita ut Archiepiſcopi, & Epiſcopi, quando ſuam parochiam viſitant, juramentum recipiant ſupradictum, vel cui hoc duxerint committendum: qui fidei articulos, & articulos in ipſo juramento contentos eis, qui jurare debent, prius explicent, & exponant. Nomina autem omnium virorum, ac mulierum in qualibet parochia ſcribi faciant diligenter; & omnes coram ipſo Epiſcopo, Archiepiſcopo, ſeu coram illo, cui duxerint hoc committendum, prædictum A præſtent liberaliter juramentum: & ſi aliquis abſens fuerit, & poſt reditum infra quindecim dies juramentum non præſtiterit memoratum, quod ex inſpectione nominum potuit apparere, ſuſpectus de hæreſi habeatur. Hujuſmodi autem juramentum ſingulis bienniis renovetur.

Medici. Porro Toloſano Concilio (quo cavetur, ut quicumque fuerit de hæreſis infamia, vel ſuſpicione notatus, officio medici de cætero non utatur) addentes, ſtatuimus, ut nullus medicus præſumat de cætero practicare in terris hæreſis ſuſpicione notatis, niſi prius de fide ſua, præcipue vita, & moribus fuerit a loci Epiſcopo approbatus. Inhibemus etiam, ne Prælati, Barones, Milites, ſeu quicumque Domini terrarum hæreticis, credentibus, fautoribus, defenſoribus, ac B receptatoribus eorumdem Baillivas, ſeu adminiſtrationes terrarum ſuarum committant, ſed nec eos, nec aliquos de hæreſi diffamatos, vel quos crediderint de hoc eſſe ſuſpectos, in ſua familia, in ſuo conſilio, aut conſortio habere, vel retinere præſumant. Illos autem debent pro diffamatis habere, contra quos publica fama clamat, vel de quorum diffamatione apud bonos, & graves coram loci Epiſcopo legitime conſtiterit.

Præcipimus quoque, quod Sacerdotes parochiales per ſe, vel per alios ſæpius ſtudeant exponere populo diebus Dominicis, & feſtivis articulos fidei ſimpliciter, ac diſtincte, ne velamen ignorantiæ deinceps prætendere quiſquam poſſit. Et ad hoc idem in ſua diœceſi frequentius, & diligentius faciendum quilibet Epiſcopus ſit intentus: & cum per ſe non po- C tuerit, per alias honeſtas perſonas, & diſcretas plane, ac explicite fidem Catholicam, & ipſius articulos faciat prædicari, quia comperimus, quod propter ignorantiam articulorum fidei plurimi erraverint. Pueri quoque a ſeptennio, & ſupra, ad Eccleſiam a parentibus adducantur diebus Dominicis, & feſtivis, ut in fide Catholica inſtruantur, atque Credo in Deum, & Pater noſter, & Salutationem beatæ Virginis addiſcant.

Præcipimus autem, quod hæretici, ac eorum credentes, fautores, defenſores, & receptatores eorum ſingulis diebus Dominicis publice excommunicentur in Eccleſiis, pulſatis campanis, & extinctis candelis; ac in omnibus Eccleſiis ſingulis diebus in crepuſculo omnes campanæ ſimul pulſentur in deteſtationem criminis memorati. Commoneantur etiam Comites, Ba- D rones, & Rectores, & Conſules, Jurati, Judices, & Baillivi civitatum, & aliorum locorum, ac poteſtates aliæ ſæculares, quibuſcumque fungantur officiis, quod promittant corporaliter, præſtito juramento, quod fideliter, & efficaciter contra hæreticos, & eorum complices adjuvabunt Eccleſiam bona fide juxta officium, & poſſe ſuum, & quod de terris ſuæ juriſdictioni ſubditis univerſos hæreticos ab Eccleſia denotatos, credentes, fautores, receptatores, & defenſores eorum pro viribus exterminare curabunt; & hoc juramentum de triennio in triennium renovetur. Baillivi vero, Conſules, & Judices, & Rectores, quoties de novo fuerint inſtituti, præſtent hujuſmodi juramentum, ad quod, ſi neceſſe fuerit, per Diœceſanum per E cenſuram Eccleſiaſticam compellantur omnes ſuperius memorati.

Inquiſitio. Interim periculoſis caſibus occurrentes ſtatuimus, ut ſinguli Inquiſitores omnia ſcripta inquiſitionis tranſcribi faciant, & tranſlata de conſenſu Legati a Sede Apoſtolica, ſi in terra fuerit, per Diœceſanum imponantur, & ſerventur in aliquo loco tuto. De ſcriptis autem, quæ ſupra, de cætero annis ſingulis ab omnibus Inquiſitoribus idem fiat, vel ſaltem duplicentur, ſcriptis, ut dictum eſt, tuto loco ſervandis. Et quoniam circa executionem ſententiarum ipſorum Inquiſitorum reperiuntur aliqui negligentes, adhærentes in his Concilio Valentino, ſtatuimus, quod moneantur Comites, Barones, Conſules, Vicarii,

rii, Judices, & Baillivi civitatum, & aliorum locorum, ac poteſtates aliæ ſæculares per Inquiſitores, vel loci diœceſanum, ut ipſorum ſententiæ cum omni diligentia exequantur; & ſi parere non curaverint infra præfixum eis terminum competentem, ad id ab ipſo Diœceſano per cenſuram Eccleſiaſticam compellantur: & ſi nec ſe emendaverint, tam Diœceſanus, quam Inquiſitores contra eos Clero ad hoc congregato, & populo, tanquam contra defenſores, & fautores hæreticorum ſententialiter procedere non poſtponant. A

Et ſententia poſtquam lata fuerit contra eos, per ipſum, qui eam tulit, vicinis Epiſcopis publicetur, ut eum denuntient, & obſervari faciant, & obſervent. B Ne autem inquiſitionis negotium per quorumcumque Advocatorum ſtrepitum retardetur, providendo ſtatuit dictum Concilium Valentinum, quod obſervari volumus, & mandamus, ut ab Inquiſitoribus, ſeu Prælatis non admittantur aliqui in ipſius inquiſitionis negotio Advocati. Circa Advocatos vero hæreticorum, conſtitutiones contra hæreticos promulgatas volumus, & præcipimus obſervari.

Advocati.

De muris autem ipſis, & immurandis celeriter faciendis ſtatuendo mandamus, ut illi faciant ipſos muros, qui bona occupant eorumdem, & fiant, ubi diœceſanus Epiſcopus noverit inſtruendos. In quibus muris arcis ſic ſint clauſi, quod exire inde non valeant ullo modo: C quibus immuratis, & immurandis provideatur in neceſſariis ſecundum diſpoſitionem prælati ab illis, qui bona ipſorum tenuerint: ſi vero non habeant ulla bona, Dominus, & loci communitas, ubi inventi fuerint, providere eis in neceſſariis non poſtponant, & ad hoc, ſi opus fuerit, a Diœceſano per cenſuram Eccleſiaſticam compellantur. Statuimus inſuper, & mandamus, ut, ſi per inquiſitionem reperiatur aliquos defunctos fuiſſe hæreticos tempore mortis ſuæ, exhumentur, & eorum cadavera, ſive oſſa publice comburantur, defenſione legitima eorum hæredibus reſervata. Pro his autem, quibus cruces, ſi viverent, eſſent imponendæ, ipſorum hæredes diœceſani, aut inquiſitorum arbitrio ſatisfacere compellantur.

Hæretici poſt mortē exhumati.

D Volumus inſuper, & mandamus, ut temporales Domini ad occupandum, & confiſcandum bona immuratorum, & illorum, qui relinquentur curæ ſæculari, exhumandorum quoque a diœceſano, & Inquiſitoribus per cenſuram Eccleſiaſticam compellantur, cum ex........... quibuſdam de bonis ipſis aliqua gratia facta fuit remanendi in ipſis nemoribus, necnon fugiendi eoſdem, eis præſtitum fuerit, ut accepimus. Denique cum plures intrent ſolicarii ad hæreticos adhortandos, ut per teſtes nequeat hoc probari, Concilii approbatione ſtatuimus, ut ſi quis hæretica pravitate ſuſpectus, domum intraverit, in qua hæreticum eſſe ſciat, abſque alia probatione adhortaſſe hæreticum vehementiſſime præſumatur. E Porro qui citati legitime ſuper crimine hæreſis, cum eſſent de hæretica pravitate ſuſpecti, contumaciter ſe abſentant, nec volunt parere coram Diœceſano, vel Inquiſitoribus, itaut excommunicationis ſententiam per annum, vel amplius vilipendant, ut hæretici condemnentur, etiamſi nihil aliud probatum fuerit contra eos.

Omnis autem utriuſque ſexus, poſtquam ad annos diſcretionis pervenerit, confeſſionem peccatorum faciat proprio ſacerdoti: ſimiliter alii de voluntate illius injunctam ſibi pro viribus pœnitentiam humiliter impleturi. Ter quoque in anno in Nativitate Domini, Paſcha, & Pentecoſte ſuſcipiant Euchariſtiæ cum omni reverentia ſacramentum. Itaque confeſſio communionem præcedat, niſi forte ob aliquam cauſam rationabilem ad tempus ab ejus receptione de conſilio proprii ſacerdotis abſtinuerint, ſuſpecti de hæreſi habeantur. Item ſtatuimus, ut parochiani, Dominus, & Domina cujuslibet domus, diebus Dominicis teneantur ad Eccleſiam venire, audituri ibidem ex integro prædicationem, & divinum officium, nec receſſuri inde, donec Miſſæ compleatur oratio. Quod ſi alter eorum abſens fuerit extra villam, infirmitate, vel alia cauſa rationabili præpeditus, alter ſaltem venire teneatur. Quod ſi non fecerint, dummodo ſint in villa præſentes, aliqua infirmitate, nec alia cauſa rationabili detenti, ſaltem duodecim ſolidos uſualis monetæ ſolvere quilibet teneatur, quorum medietas ſit Domini villæ, & alia medietas Eccleſiæ applicetur.

Communio ter in anno fiat.

Et quoniam contemnere claves Eccleſiæ multos videmus, tam contra hæreticam pravitatem ſacros Canones, quam alia Concilia innovantes, diſtrictius præcipimus, ut excommunicati vitentur ab omnibus, juxta Canonicas ſanctiones; firmiter ſtatuentes, ut nullus Comes, vel Baro, ſeu aliqua ſæcularis poteſtas, multo minus nullus Clericus, vel prælatus, aliquem excommunicatum faciat ſuum judicem, conſiliarium, ſeu Baillivum, alioquin quicumque ſcienter contra hoc fecerit, minori excommunicatione ipſo facto eum eſſe decernimus irretitum. Adjicientes, quod ſi aliquis Clericus, vel Prælatus, alicui excommunicato ſcienter in menſa participare præſumpſerit, per unum menſem ſit ei Eccleſiæ ingreſſus interdictus. Laicus vero ſimili modo excommunicato ſi participaverit per unum menſem, ad divina officia nullatenus admittatur: a quo interdicto Clericus, vel laicus non niſi per Epiſcopum, Epiſcopus autem ſi ſimile commiſerit, nonniſi per ſuperiorem ſuum abſolutionis beneficium valeat obtinere. Item circa Epiſcopos excommunicationum temerarios contemptores, quantum ad eos, qui ſunt in regno Franciæ, ſtatutum Narbonenſis Concilii; quantum vero ad illos, qui ſunt extra Regnum Franciæ, Valentinum Concilium obſervetur. De excommunicatis autem in Conſules, Poteſtates, Rectores, Aſſeſſores, Baillivos, vel ad alia publica officia nullatenus aſſumendis, & illis, qui tales ſcienter elegerint, nec non illis, qui contra excommunicatores, vel denuntiatores excommunicationum ſtatuta banna faciunt, ſeu precepta, ac de excommunicatis publice, qui ſe officiis Eccleſiaſticis ingerere pertinaciter non verentur, nec inde volunt recedere a ſacerdote moniti, vel prælatis, & de interfectoribus Clericorum, ſupradictum Concilium Valentinum ſervari volumus, & mandamus. Et quoniam excommunicationis, interdicti, nec non ſuſpenſionis ſententiæ ſine maturitate debita non ſunt ferendæ; Conſtitutiones bonæ memoriæ Papæ Innocentii quarti, *cum medicinal.* &c. *quoniam periculoſum*, &c. *ſoles a nonnullis*, &c. in earum perlationibus obſerventur. Diſtricte nihilominus inhibemus, ne Epiſcopus, vel Prælatus, vel alius, ad quem ſententiarum ſpectat abſolutio prædictarum, cum talibus ſententiis jam ſatisfecerint, vel parati ſint ſatisfacere, juxta Eccleſiæ arbitrium de offenſis pro ſolo actu abſolvendi, quodcumque extorquere præſumat.

Præterea inhærentes Toloſano Concilio, volumus, & præcipimus, ut teſtamentum, vel ulterius voluntas cujuſque in præſentia ſemper Catholicorum virorum, & parochialis ſacerdotis, vel alterius perſonæ Eccleſiaſticæ, de voluntate ipſius parochialis Presbyteri locum ejus tenentis condatur; præſertim, ut idem ſacerdos, vel locum ejus tenens valeat de ipſo teſtatore laudabile teſtimonium perhibere, & ne de ipſo aliqua infidelitatis ſuſpicio habeatur, & maxime ut ea, quæ in pias cauſas reliquerit, ſine fraude fidelius, & citius perſolvantur. Quod ſi teſtator vocare, ut diximus, ſacerdotem parochialem, & viros Eccleſiaſticos contempſerit, careat Eccleſiaſtica ſepultura, donec de hujuſmodi contemptu, qui eo tempore præſumitur, niſi eos vocaverit cum effectu, Eccleſiæ ſatisfactum fuerit compe-

pe-

petenter: Notarius vero, qui abſque ſolemnitate ſuperius expreſſa notare, vel ſcribere præſumpſerit teſtamenta, vel ultimas voluntates, quouſque ad cognitionem diœceſani ſatisfecerit, ingreſſum Eccleſiæ ſibi interdictum noverit. Verum quia parochiales Presbyteri circa ſolutiones eorum, quæ ad pias cauſas a decedentibus relinquuntur, exiſtunt negligentes, præcipue ex quo in his, quæ ad eos proveniunt, eiſdem fuerit ſatisfactum, ſtatuimus, ut omnia legata ad pias cauſas ab ipſis teſtatoribus derelicta, omnes parochiales ſacerdotes in ſcriptis penes ſe deinceps curent plenius retinere, ut ſciant quid, quantum, a quo, & a quibus legatum fuerit, ſeu relictum, circa quorum abſolutionem eos ſollicitos eſſe præcipimus, & intentos; ſtatuentes, ut poſt obitum teſtatoris infra quindecim dies, hæres ab ipſo parochiali Presbytero requiſitus, ipſius teſtamenti, ſeu ultimæ voluntatis eidem ſacerdoti dare tranſcriptum, ſeu tranſlatum, quoad legatum piis cauſis, & piis uſibus deputatum expenſis legatariorum tenetur: ad quod ab eodem Presbytero per Cenſuram Eccleſiaſticam valeat compelli ipſe hæres. Inſuper ſtatuentes, ut legantur in Eccleſia publice, tum maxime die dominica, vel feſtiva, legitima, & legata omnia ſupradicta, ut, quid cui legatum fuerit, vel relictum, minime ignoretur.

Teſtamentum.

Item præcipimus, ut nullus ſacerdos, vel Clericus regularis, vel ſæcularis aliquam fœminam teneat intra ſepta Eccleſiæ, de qua mala ſuſpicio valeat exoriri.

Calices quoque argenteos volumus haberi in omnibus Eccleſiis, quarum redditus, & proventus annuatim attingunt ſummam quindecim librarum Turonenſium, expenſis duntaxat, quæ fuerint colligendo, & reponendo deductis.

Statuimus etiam, ut Epiſcopi, & Archiepiſcopi, & alii Eccleſiarum Prælati, Rectores, vel alii, qui ad hoc de conſuetudine tenentur, compellant per Cenſuras Eccleſiaſticas ad reficiendum Eccleſias rurales, & alias domos, & alias officinas eiſdem Eccleſiis neceſſarias, & ſervitoribus earumdem, prout ipſis, qui tenentur, propriæ ſuppetierint facultates.

Item volumus, & præcipimus, ne aliqui Clerici ſæculares in ſacris ordinibus conſtituti, & qui de beneficiis Eccleſiaſticis ſuſtentantur coram ſæculari judice, niſi in caſibus a jure conceſſis, nec etiam aliqui Regulares coram quocumque judice ſine ſui Majoris licentia ſpeciali, officium Advocati non aſſumant indebite.

Statuimus quoque Valentinum Concilium innovando, ut nulli Clerici in ſacris ordinibus conſtituti, ſeu Canonici Cathedralium Eccleſiarum, ſeu alias beneficiati, Judicatum, Conſulatum, Aſſeſſoriam, vel alia officia publica in curia ſæculari, electi a populo, vel a ſæculari perſona recipiant; & ſi receperint, niſi infra menſem, poſtquam publicata fuerint in ſuis diœceſibus, hæc ſtatuta non dimiſerint, ab officio, & beneficio ſuſpendantur: & ſi per annum in contumacia perſtiterint, ſuis beneficiis per ſuos Epiſcopos ſine ſpe reſtitutionis priventur.

Clericorum mores.

Ad hæc ſtatuimus, ut nullus Regularis in frænis, pectoralibus, aut calcaribus, & ſellis ſuis uſibus deputatis auro, vel argento utatur; ſed ſint ſellæ Regularium albæ, vel nigræ, vel raſæ. Denique ſtatutis Canonicis, quæ olim ſunt prodita pro honeſtate Clericorum, ac vita, illud duximus adnectendum, ut aliquis Clericus botones, vel firmallos aureos, vel argenteos deauratos, vel deargentatos deferre in aliquibus veſtibus non præſumat.

Statuimus inſuper, antiquos Canones innovando, ne Clerici in ſacris ordinibus conſtituti, & qui beneficiis Eccleſiaſticis ſuſtentantur, ad aleas, & taxillos non ludant: Coronam, & Tonſuram habeant congruentem: Quod ſic intelligi volumus, & ſervari, ut omnes Prælati, & Regulares perſonæ ſupra aures in gyrum, & ita quod aures omnino pateant, ſint attonſi, alii vero in rotundum ad minus uſque ad medium aurium tondeantur.

Commatres quoque ſibi facere, pueros de ſacro fonte elevando, aut aliquos confirmatione tenendo, omnibus Clericis tam ſæcularibus, quam Regularibus inhibemus.

Aves venatorias præterea quiſquam Clericus in ſacris ordinibus conſtitutus, vel alius, qui de beneficio Eccleſiaſtico ſuſtentatur, in publico manu propria deferre non præſumat, & cum avibus, & canibus non venetur, aut inſtrumenta venatoria manu propria deferendo, nec frequentet hoſpitia mulierum.

Trepidare quoque, quod vulgariter biordiare dicitur, cum ſcuto, & lancea aliquis Clericus publice non attentet; quia ex his multa diſſolutionis, laſciviæ, & ſcandali materia generatur, frænis autem, & calcaribus, ſeu pectoralibus deauratis nullo modo utantur.

Item nulli Regulari pro veſtibus, ſeu pro pitantia, a ſuo Majore pecuniæ ſumma detur: ad hoc enim datur ei materia proprium retinendi; ſed omnes in veſtiario induantur.

Regularium mores.

Prohibemus quoque diſtrictiùs, ut nulli Regulares cum balandranis, ſeu gamarſiis, vel aliis veſtibus laicorum equitent, vel incedant, ſed cappas rotundas publice deferant, vel ſuum habitum regularem. Et quia plurimi Regulares Regularem deferre habitum erubeſcunt, Montiſpeſſulani, & Avenionenſi Conciliis inhærentes ſtatuimus, ut omnes Monachi nigri, & Canonici Regulares veſtes deferant albas, vel nigras, ut, cum qui ex antiqua Eccleſiæ ſuæ conſuetudine albas hactenus portaverint, hujus conſtitutionis prætextu nigras, vel e contra deferre propterea non præſumant; cum in unaquaque Eccleſia velimus unum habitum ſecundum ſtatum antiquum, & laudabilem obſervari: diſtricte præcipientes, ut Regulares aliqui clara, vel nigra, bruneta, vel panno alio ſumptuoſo, ſcudato quoque, aut ſerico non utantur. Ut autem prædicta ſerventur ab omnibus Clericis tam Regularibus, quam ſæcularibus, ipſius Concilii approbatione inconcuſſe ſtatuimus, ut qui contra prædicta venerit, vel aliqua prædictorum, ſit ipſo facto ineligibilis ad beneficium Eccleſiaſticum, & multo magis ad Eccleſiaſticam dignitatem, ad quod, vel quam poſt hujuſmodi exceſſum, non primo eum eligi contigerit, vel vocari, niſi cum eo fuerit per ſedem Apoſtolicam diſpenſatum.

Statuimus etiam, ut ſi talis fuerit prioratus Monachorum, in quo tres Monachi valent commorari, tres ad minus ponantur ibidem, & unus ex eis Prior fiat, qui curam habeat animarum, vel aliorum. Si vero tot fratribus non ſufficiat prioratus, cum pauciores vix poſſint regulariter vivere, duæ, vel tres Eccleſiæ, juxta arbitrium diœceſani Abbatis, ſeu Præpoſiti, vel Prioris, cui, vel quibus Eccleſiæ illæ ſubſunt, conjungantur in unum; & illi Priori, qui inſtituetur in una ipſorum, reſpondeant, qui Prior in illis Eccleſiis, in quibus tres non fuerint, miniſtret per presbyterum ſæcularem. Adjicientes, ut ſi ille, ad quem ſpectat prioratuum ordinatio prædictorum, per annum negligens in his fuerit, vel remiſſus, ipſorum prioratuum ordinatio devolvatur ad ſuperiorem proximum.

De Prioratibus vero Canonicorum Regularium, cum Regulæ inſerviant laxiori, ſi pluribus non ſufficiat Prioratus, duo ſaltem Canonici in Prioratu ponantur: quod ſi nec duobus facultates ſufficiant Prioratus, fiat, ſicut de prioratibus Monachorum. Hoc enim in iis præſertim agimus, ut Monachus, vel Canonicus Regularis abſque ſociis, vel ſocio ſui Ordinis non moretur.

Sane cum in collatione bonorum Eccleſiaſticorum haberi debeant principaliter ante oculos ſolus Deus, diſtri-

diſtricte præcipimus, & mandamus, ut omnia Eccleſiaſtica bona perſonis idoneis, & ſtatuto a Canonibus tempore conferantur; nullo præcepto, vel promiſſis, remotis omni conditione, & pacto, abſque omni diminutione, nova penſione in eiſdem ad opus conferentis, vel alterius non injecta, prout Canonicæ ſtatuunt ſanctiones: circa quæ fraudem quamlibet devitari prorſus volumus, & diſtricte mandamus. *Beneficia ut conferenda.* Firmiter inhibentes, ne redditus Eccleſiarum vacantium præſumat quiſquam, præterquam ipſius Eccleſiæ, quæ vacat, uſibus applicare, aut eaſdem bonis ſuis aliquibus ſpoliare; ſi autem aliquis ſcienter contra fecerit, ipſorum beneficiorum aliter, quam ſupradictum eſt, collatorum in pœnam ipſius conferentis, & ejus, qui recipit ſic collata, ad ſuperiorem ea vice tanquam vacantia per ſtatutum hujuſmodi devolvantur.

Verum quia in procurationibus exigendis, quæ ratione viſitationis debentur, quidam Prælati excedere aſſeruntur ſubditos inhumaniter aggravantes, quos paterna tenentur gubernare providentia, ſtatuimus, ac diſtricte præcipiendo mandamus, ut omnes Prælati cum Eccleſias ſibi ſubditas viſitabunt, prius propoſito verbo Dei tam clero, quam populo, ac explicatis præſertim articulis fidei coram eis, quæ erant de vita, & converſione miniſtrantium in eiſdem; Ornamenta tam altarium, quam ſacerdotum, præcipue corporalia, vaſa, & calices, ſi ſint munda diligentius intuentes, cum in pleriſque Eccleſiis interdum talia conſueverint reperiri, quæ ſint horrori potius, quam honori. Intendant etiam ad emendationem congruam miniſtrorum per ſalubria monita, nunc lenia, nunc aſpera, juxta datam ſibi a Domino providentiam, & doctrinam. Notoria vero crimina, quæ examinatione non indigent, neque egent, cum ſuper his notari poſſit merito ordinariorum negligentia, corrigant ſine mora. Statuentes, ut prædictas procurationes nullus recipiat, niſi cum per ſe, vel per alium providum, & honeſtum ipſas Eccleſias viſitaverit: nullam tamen pecuniam ipſe, vel alius pro eodem exigat, vel recipiat ullo modo, niſi una Eccleſia ſine alterius auxilio viſitatori commode poſſit providere, attentius proviſurus, ut aliquis de familia ſua occaſione alicujus officii, vel conſuetudinis, ſeu quolibet alio modo, præter victualia moderata, quidcumque exigere, vel etiam recipere non attentent. Caveant inſuper, & attendant, ut qualitercumque offerat, recipere non præſumant, ut non quæ ſua ſunt, ſed quæ Jeſu Chriſti quærere videantur.

Prohibemus, & mandamus, ut cum prædictas Eccleſias viſitabunt, non excedant evectionum numerum in Lateranenſi Concilio conſtitutum: *Viſitatio Eccleſiarum.* Attendentes, quod de prædicto ibidem evectionum numero continetur, ſecundum tolerantiam eſſe dictum in illis locis, in quibus ampliores ſunt redditus Eccleſiaſticæ facultatis; in pauperioribus autem locis tantam volumus, & præcipimus teneri menſuram, ut exceſſu majorum minores merito non debeant gravari: nec ſub tali indulgentia illi, qui hactenus paucioribus equis uti ſolebant, indultam poteſtatem plurium ſibi credant.

Volumus inſuper, & mandamus, ut in viſitationibus ſupradictis non quærant epulas ſuperfluoſas, ſed cum gratiarum actione recipiant, quod honeſte, ac competenter illis fuerit miniſtratum. Circa vero exactiones, & tallias a ſubditis exigendas ſupradictum Lateranenſe Concilium ab omnibus volumus, & præcipimus obſervari: adjicientes, ut in una, eademque Eccleſia niſi una die abſque legitima cauſa, & neceſſaria non morentur ad expenſas Capellani Eccleſiæ, vel lectoris, Quod ſi fuerit contra præſumptum, contra faciens Dei maledictionem incurrat, a qua, niſi duplum reſtituat, non liberetur.

Ad hoc quia plus ſolito contemnitur religio juramenti contra perjuros quoslibet manifeſte ſtatutum Avenionenſis Concilii utriuſque volumus obſervari: adjicientes, ut occulte tranſgreſſores liciti juramenti ab omnibus parochialibus Presbyteris ad Epiſcopum tranſmittantur, qui injungat eis de hoc pœnitentiam ſalutarem.

Licet autem ad extirpandum vitium uſurariorum pagina utriuſque Teſtamenti conveniat, ſtatutum Avenionenſis Concilii ſuper his editum innovamus, ſtatuentes, ut ſervetur ab omnibus, prout in ipſo plenius continetur. Adjicientes, ut Chriſtianos ad ſolvendum *Uſura Judæorum.* Judæis, vel aliquibus aliis uſuras aliquas non compellat ullus judex Eccleſiaſticus, vel etiam ſæcularis. Statuimus inſuper, ſi ſit dubium, an ſit aliquid de uſuris illis debitum, quæ interdum a Chriſtianis poſtulant ſibi ſolvi, iidem Judæi veritatem prius dicere juramento ſuper legem Moſaicam aſtringantur, rationibus aliis convenientibus, quæ ad probandas uſuras inductæ fuerint, non rejectis: etiam hoc de mutuis cum ipſis Judæis uſque modo contractis obſervandum. Statuimus, & mandamus in his, aut quæ deinceps mutuaverint Judæi Chriſtianis, ut Chriſtianorum ipſorum ſtetur ſimplici juramento, an quicquam uſurarium ſit in eis, & in eo, quod uſurarium eſſe dixerint, ſic jurati abſolvantur.

Et quoniam ex cappis rotundis, quas Judæi portant communiter, honor vehementer confunditur Clericorum, qui cappis rotundis ex more utuntur, præſentis approbatione Concilii duximus ſtatuendum, ut Judæi aliqui deferre cappas rotundas de cætero non præſumant, ſed cappas portent de cætero deinceps manicatas, ita quod manicæ longæ ſint adeo ſicut cappæ, nec in eiſdem manicis plicatura ſit aliqua, atque rugæ.

Portent inſuper rotam amplam continuo, & publice ante pectus, cujus circulus ſit latitudinis unius digiti, ac unius palmi dimidii altitudo. *Veſtis Judæorum.* Carnes quoque, quas ipſi privatim faciunt in domibus ſuis in macellis Chriſtianorum, vendere non attentent. Et quia in contemptum noſtrum Judæi aliquibus cibis noſtris, & potibus non utuntur, firmiter inhibemus, ne aliqui Chriſtiani audeant uti ſuis. Abuſum quarumdam partium abolentes, diſtrictive præcipimus, & mandamus, ne Chriſtiani contra Judæos in teſtimonium in omnibus *Forte Judæi contra Chriſtianos.* contractibus, & in omnibus Curiis admittantur: ne autem Chriſtianos ſcandalizent, vel ſcandalizentur ab eiſdem, diebus Dominicis, & feſtivis operari publice non præſumant.

Excommunicentur præterea Chriſtiani, qui cauſa medicinæ curæ ſe commiſerint Judæorum. Adjicientes, ut Judæorum Domini prædictorum per cenſuram Eccleſiaſticam compellantur, ut Judæos ſuos portare faciant continue, & publice rotam & habitum ſupradictum. Ipſos quoque Judæos per excommunicationem in Chriſtianos, qui in commercio, vel aliis participationem habebunt aliquam cum eiſdem.

Nova autem pedagia, quocumque nomine cenſeantur, ſcienter quiſquam imponere, vel etiam recipere non attentet. Quod ſi quis fecerit, excommunicationis ſententiam per ſedem Apoſtolicam in iis ſingulis promulgatam incurrat, quod niſi monitus ab iis deſtiterit, per Diœceſanum præcipimus ſolemniter publicari.

Hoc Concilium ex veteribus manuſcriptis ab oblivione vindicavit Lucas Dacherus Benedictinus tom. 2. Spicilegii.

CONCILIUM
PARISIENSE

Sub Sancto Ludovico Rege Galliæ contra Blaſphematores circa hæc tempora.

GAufridus de Bello loco ordinis Prædicatorum, ac Confeſſor D. Ludovici in vita ipſius cap. 32. Plu-

Plurimum, inquit; anxiabatur, & compatiebatur cor A ejus ſuper peſtem illam generalem, quæ ab antiquo noxa occupaverat, ſpecialiter regnum ſuum: videlicet vitium adjurationum turpium, & blaſphemiarum in Dominum, & in Sanctos ipſius. Zelo igitur divino permotus, & ſolerter cogitans, qualiter hæc execrabilis noxa poſſet ad honorem Dei de regno ſuo radicitus extirpari, habito prius diligenti conſilio cum Domino Simone S. Cæciliæ Presbytero Cardinali, tunc Apoſtolicæ ſedis Legato in Francia, auctoritate ipſius Legati, & ſua convocati ſunt Pariſios majores de regno tam principes, quam prælati; ut ſuper hoc damnabili vitio refrænando, vel potius deſtruendo apponeretur conſilium, & remedium ſalutare. Igitur a Domino Legato facto ſuper hac materia ſermone ſolemni plurimum efficaci, Rex Catholicus zelo ſancto ſuccenſus, ore proprio fecit ſuper hoc exhortationem devotam, & rationibus validis, & apertis ſubnixam. Igitur de communi conſilio, & aſſenſu edidit pius Rex generale ſtatutum, quod per totum regnum ſervari, & promulgari voluit.

Ludovici IX. zelus contra blaſphemos.

Statuta edita contra juratores, & blaſphemos habentur apud Joannem Joinvillæ Dominum: cum autem poſt hujuſmodi edictum civis quidam Pariſienſis conditionis mediocris inhoneſte valde jurando blaſphemaſſet in Deum, Rex juſtus cauterizari præcepit in labiis abſque miſericordia ferro candenti, in peccati ſui memoriam ſempiternam, & ad aliorum exemplum. Super quo cum multi ſecundum ſæculum ſapientes, propter hoc contra regem verbis maledicis murmurarent, dixit verbum Catholicum, videlicet quod deſiderabat potius ſimile cauterium ſibi in labiis C eſſe factum, & quoad viveret, talem indecentiam ſuſtinere, dummodo hujuſmodi pernicioſum vitium de regno ſuo penitus tolleretur.

CONCILIUM BITERRENSE

Habitum Anno 1255. Ludovico Rege regnante, præſide Guillielmo de Broa Archiepiſcopo Narbonenſi.

De hoc Concilio duo memorantur a Baluzio in Conciliis Galliæ Narbonenſis.

Alterum eſt, quod cum Petrus de Anatolio Seneſcallus Carcaſſonenſis, & Biterrenſis obſideret Caſtrum de Querbus nomine regis, ſubſidiumque, ac ſuccurſum peteret ab Archiepiſcopo Narbonenſi, & ejus ſuffraganeis in Concilio congregatis, habita matura deliberatione repererunt, quod ex debito non tenerentur ſequi Dominum regem, vel ejus Seneſcallum in exercitum, & ſi illud fecerunt quandoque, non niſi mandato Legatorum Eccleſiæ Romanæ, vel Domini Archiepiſcopi Narbonenſis, & nunquam mandato ſolius Seneſcalli fecerint. Et ideo non ex debito, nec ex mandato, vel rogatu dicti Seneſcalli, ſed potius ex gratia, & honore Domini Regis, & quia dicitur, & fama eſt, dictum caſtrum fuiſſe receptaculum hæreticorum, furum, & latronum; unde etiam negotium pacis, & Eccleſiæ eſſe videbatur, concorditer convenerunt, quod ipſi prælati, & eorum homines moderate, ſecundum quod eis honeſtum eſſe videbitur, in obſeſſione, & expugnatione dicti caſtri Domino regi præbeant auxilium, & ſuccurſum. Salvo tamen jure libertatis, & immunitatis ſuæ, & Eccleſiarum ſuarum, & ſine omni ſuo, & Eccleſiæ præjudicio in futurum.

Alterum eſt, quod in eodem Concilio Biterrenſi relicta fuerint ſtatuta ſancti Ludovici Francorum Regis pro reformatione morum, in Galliam Narbonenſem ejus juſſu delata a Guidone Fulcodi: In quibus multa decernuntur de juramentis a judicibus præſtandis, ut juſtitia debite adminiſtretur ſine cujuſquam injuria, inter alia jurabunt etiam donum, ſeu munus quodlibet a quacumque perſona per ſe, vel per alium non recipere in pecunia, auro, vel argento, aut rebus aliis quibuſcumque mobilibus, vel immobilibus, vel ſe moventibus, ſeu beneficiis perſonalibus, ſive perpetuis, præter eſculenta, & poculenta, quorum valor in una hebdomada ſummam decem ſolidorum Pariſienſium non excedat.

Statuta 5. Ludovici Regis.

Jurabunt etiam, quod ab illis de ſua Seneſcallia, vel Baillivia, nec ab illis, qui cauſam habent coram ipſis, vel ſcient in proximo habituros, mutuum non recipient per ſe, vel per alium ultra ſummam viginti librarum, quas reddent a die contracti mutui infra duos menſes, licet etiam creditores velint ſolutionis terminum prorogari.

Inhibemus vero diſtricte Seneſcallis, & Baillivis B noſtris poſſeſſiones aliquas per ſe, vel per alium emere, adminiſtratione ſua durante, in Seneſcallia, vel Baillivia ſua, vel fraudulenter in alia ſine noſtra licentia præcedente, quod ſi fecerint, emptionem irritam eſſe, & poſſeſſiones ſic emptas fiſco noſtro, ſi nobis placuerit, volumus applicari.

Prohibentes inſuper Seneſcallis, & Baillivis noſtris, ne quamdiu Seneſcalli, vel Baillivi fuerint, ſibi, vel ſuis liberis, fratribus, aut ſororibus, nepotibus, neptibus, conſanguineis, vel quibuſcumque de ſua familia matrimonia copulent cum perſonis ſuæ Seneſcalliæ, aut Bailliviæ ſuæ ſine noſtro ſpeciali conſenſu, nec prædictos in regione ponant, aut beneficia Eccleſiaſtica, vel poſſeſſiones eis acquirant.

Seneſcalli noſtri, & inferiores Baillivi caveant ſibi a multitudine Bedellorum, &, quanto paucioribus poterunt, ſint contenti ad curiarum exequenda præcepta, & illos nominent in aſſiſia publica, aliter vero pro bedellis minime habeantur, &c.

Nota. In his ſtatutis quanta ſollicitudo fuerit pii Regis, ut judices integri eſſent, & ſine diſpendio cujuſquam jus unicuique redderent. Hæc enim potior Regis adminiſtratio, & pars præcipua regiminis, ut per judices populi nec graventur indebite expenſis litium, nec inique rebus ſuis ſpolientur. Regimen enim in tyrannidem vergit, ſi non contineantur in officio judices per poteſtatem ſuperiorem. Ac ipſe Rex liber erit coram Deo, ſi probos judices conſtituerit, quamdiu negotium ad ipſius perſonam devolutum non fuerit.

Judicum integritas.

D

CONCILIUM BURDIGALENSE

Præſide Gerardo de Malemort pro diſciplina Eccleſiaſtica celebratum tempore Alexandri IV. & Lodovici IX. anno 1255.

Conſtitutio Domini G. Burdigalenſis Archiepiſcopi de Clericis beneficiatis.

Præcipitur omnibus Clericis habentibus Eccleſiis, ut continuam faciant reſidentiam in eiſdem, & ad ſingula tempora ordinum ſe offerant ordinandos: alioquin nulla alia monitione præmiſſa ſuis beneficiis noverint ſe privatos. E

Reſidentia.

De quæſtoribus.

Item inhibemus ſacerdotibus, ne quæſtorem permittant in ſuis Eccleſiis, niſi de mandato noſtro, ſive Apoſtolico, prædicare: ſed ipſi exponant ſubditis ſuis id ſolummodo, quod in Apoſtolicis, & noſtris litteris viderint contineri. Caveant inſuper, ne cartellos a quæſtoribus recipiant, niſi primitus diligenter inſpectos, quod in iis nec major indulgentia, nec ampliora beneficia exprimantur, quam in literis ſupradictis.

De Presbyteris alterius Diœceſis.

ITemque inhibemus, ne Presbyteri, niſi de Diœceſi fuerint, ad ſerviendum in Eccleſiis admittantur, niſi de licentia noſtra ſpeciali: quod ſi ſecus fuerit attentatum, ſciant ſe, qui eos acceperint, animadverſione debita puniendos.

De exequendis citationibus.

ITem præcipimus, ut cum literæ citatoriæ elapſa majore parte termini aſſignati primo fuerint præſentatæ, ille, cui literæ diriguntur, mandatum nullatenus exequatur: ne per fraudem occultantis facultas adeundi judicem, aut mittendi procuratorem adverſario ſubtrahatur. Si vero ablatæ fuerint in tempore competenti, ſeu qui citandus eſt, commode nequeat inveniri, tunc eo invento intra terminum mandatum nihilominus exequatur,

De communione puerorum,

INhibetur Presbyteris, ne hoſtias conſecratas pueris dent ullo modo pro communione in die Paſchæ: ſed panem benedictum communem. Idem de aliis prohibitis communicare præcipimus obſervari,

Ut redditus Eccleſiarum ſcribantur in Miſſalibus.

PRæcipitur ſacerdotibus, ut omnes redditus Eccleſiæ ſcribant in Miſſalibus ſuis, & de rebus Eccleſiæ, vel Presbyteri nihil alienetur, niſi per Epiſcopum,

Quando non licet ſuper reliquias jurare.

REliquiæ non tradantur laicis ad jurandum, niſi certis temporibus, Decrevit enim ſancta ſynodus, ut a Septuageſima uſque ad octavas Paſchæ, ab adventu Domini uſque ad octavas Epiphaniæ, & in jejuniis quatuor temporum, & litaniis majoribus, & in Dominicis diebus rogationum, niſi de concordia, & pacificatione, nullus ſuper Dei Euangelia jurare præſumat, & in his diebus non debent ſacerdotes reliquias præſtare ad jurandum.

De Querelis Capellanorum.

NUllus ſacerdos, vel alia perſona Eccleſiaſtica de perſonalibus injuriis, vel eleemoſynis Eccleſiæ factis audeat litigare, niſi de conſenſu Epiſcopi, coram judice ſæculari.

De Reliquiis.

IN Concilio ſtatutum eſt, quod amodo reliquiæ extra capſam nullatenus extrahantur, nec exponantur venales. Inventas autem nemo de novo venerari publice præſumat, niſi prius auctoritate Romani Pontificis fuerint approbatæ.

De Clericis, ne interſint vindictæ ſanguinis.

NUllus Clericus ſententiam ſanguinis dictet, aut proferat, aut ſanguinis vindictam exerceat, aut, ubi exercetur, interſit: nec quiſquam Clericus litteras dictet, aut ſcribat pro vindicta ſanguinis deſtinandas.

De abſolutione excommunicatorum a capitulo facienda.

CUm quidam ſimplices Capellani parochianos ſuos excommunicatos in mortis articulo laborantes, cum juramento, quod eorum hæredes ſtent juri, indifferenter abſolvant, licet plerique parochiani ſint pro manifeſta offenſa, vel pro re judicata excommunicatio-

A nis ſententia innodati, firmiter inhibemus, ne aliqua Eccleſiaſtica perſona excommunicatum aliquem pro manifeſta offenſa, vel pro re judicata præſumat abſolvere: niſi ab ipſo infirmo, vel alio nomine ipſius adverſario ejuſdem infirmi fuerit prius ſatisfactum: dum tamen infirmus non poſſit per inopiam probabiliter excuſari. Si vero ab aliquo, non ſervata hujus forma, infirmus excommunicatus fuerit abſolutus, abſolvens adverſario defuncti in ſolidum teneatur.

Ne in Clauſtris Religioſorum litigetur.

CUm religioſarum perſonarum, & Monaſteriorum quietem prælati debeant procurare, ut ipſi religioſi in contemplatione manentes Divinæ poſſint liberius ſervire majeſtati, Canonum ſtatuta ſequentes B diſtricte præcipimus, & mandamus prælatis, & omnibus Clericis, & laicis univerſis, ne infra Baſilicas, vel clauſtra religioſorum Conventuum regularium conventualium litigare præſumant, vel audire aliquatenus litigantes. Quod ſi facere præſumpſerint, poſtquam iſtud præceptum eis fuerit publicatum, nos tranſgreſſores dicti præcepti ſub diſtricti ponimus ſententia interdicti,

De decimis, & primitiis.

PRæcipimus laicis univerſis, qui decimas, & primitias detinent contra ſalutem propriam animarum, quod eas dimittant Eccleſiis, quarum exiſtunt. Quod ſi facere noluerint, eos præcipimus latæ a bonæ C memoriæ Guillielmo prædeceſſore noſtro ſententiæ ſubjacere, videlicet quod ad matrimonium, vel Euchariſtiæ communionem, aut ſepulturam Canonicam, vel ad purificationem poſt partum ipſum, vel uxores eorum, aut filii, & filiæ in eorum poteſtate conſtituti, vel exiſtentes nullatenus admittantur,

De aſſenſatoribus decimarum.

ASſenſatores autem decimarum a laicis, ſi laici fuerint, ſimili ſententia ſe noverint irretiri: niſi eorum dominio adeo ſint ſubjecti, quod eorum non audeant imperio contraire. Si vero Clerici ſint iidem aſſenſatores, excommunicationis vinculo ſe noverint innodatos. Quas quidem ſententias ab univerſis Eccleſiarum prælatis ſub pœna excommunicationis præci- D pimus obſervari.

Item de decimis,

NUlla detur laicis detentoribus decimarum, vel eas repetentibus audientia in foro Eccleſiaſtico ſuper decimas, niſi eas auctoritate Eccleſiæ poſſideant,

Item de decimis.

DEcrevimus, quod aliqui laicorum vendere, vel emere, vel obligare decimas, quas Eccleſiis Canones decernunt, quarum exiſtunt, aliquatenus non præſumant. Quod ſi facere præſumpſerint, illos cen- E ſuimus excommunicationis ſententiæ ſubjacere.

Item de primitiis,

ITem ſtatuimus, ne Prælati, vel Clerici in alienis parochiis, vel Provinciis decimas præſumant aliquatenus emere, vel titulo pignoris recipere, niſi de voluntate Epiſcopi, vel aſſenſu, *&c.*

Item de decimis.

ITem inhibemus laicis Decimariis univerſis, ne de Sanctuariis Eccleſiarum decimas exigant, vel recipiant

Digitized by Google

cipiant ullo modo: & ſi facere præſumpſerint, ipſos excommunicationis ſententia decrevimus ſuſpendendos.

Item de decimis.

ITem diſtrictius inhibemus, ne aliqua Eccleſia conventualis, vel alia perſona ſæcularis decimas ab aliquo recipiat emptionis, vel venditionis, obligationis, ſeu donationis titulo, ſeu alio aliquo modo: niſi eas dumtaxat, quæ ad Eccleſiam ſuam ſpectant, videlicet intra metas Eccleſiæ ſuæ contentas.

Item de primitiis.

DE Primitiis vero ſtatuimus, ut laici per cenſuram Eccleſiaſticam compellantur ad trigeſimam, vel quadrageſimam partem, uſque ad quinquageſimam nomine primitiæ perſolvendam.

Item de decimis veteribus.

LIcet per ſtatuta Canonica decimæ ad Parochiales Eccleſias pertinere noſcantur, quædam tamen Eccleſiæ ex præſcriptione, aliæ ex conſuetudine veteres decimas poſſident in parochiis alienis: Nonnulli Eccleſiaſtici nullo jure ſuffulti, ſed avaritia, & pertinacia ſola ducti, decimas in animarum periculo detinere præſumunt. Sed his tam Clerici, quam laici non contenti ad novalia, quæ ſpecialiter Parochialibus Eccleſiis jura reſervant, extendunt illicite manus ſuas, & eædem Eccleſiæ omnino jure ſuo quoad novalium decimas defraudantur. Volentes igitur huic præſumptioni Clericorum, & laicorum, prout poſſumus, obviare, & Eccleſiarum indemnitatibus providere: omnibus omnino prohibemus, ne quiſquam de cætero Clericus, aut laicus occaſione veteris decimæ novalia recipiat: ſed ea Parochialibus Eccleſiis, in quibus novalia excreverunt, libere poſſidenda permittat, uſibus miniſtrorum Eccleſiæ profutura. Si vero quiſquam temerarius hujus noſtræ conſtitutionis contemptor novalia de cætero receperit, in Parochiarum præjudicium, & gravamen, ipſum excommunicationis vinculo innodamus.

Novalia.

Item de decimis novalium.

MOnemus etiam omnes illos, qui a triginta annis, vel citra hujus novalia ceperunt, ut infra duos menſes ſine difficultate reſtituant Eccleſiis, ad quas pertinere dignoſcuntur, de cætero libere poſſidenda. Ne vero quiſquam per negligentiam ab hujus ſententiis ſe valeat excuſare, præcipimus hanc conſtitutionem per Presbyteros frequenter in ſuis Eccleſiis prædicari.

Pro hujuſmodi.

De pœna decimariorum.

QUia parum eſt jura, & conſtitutiones condere, niſi ſint, per quos jura, & conſtitutiones ſerventur, & illa conſtitutio contra decimarios per bonæ memoriæ Dominum Guillielm. Prædeceſſorem noſtrum, videlicet quod decimarii, & uxores eorum, & filii, & filiæ in eorum poteſtate exiſtentes, in his articulis ab Eccleſia evitentur, ſcilicet matrimonio, purificatione poſt partum, Euchariſtia,* & Eccleſiaſtica ſepultura, illo articulo remoto, quod decimariorum filii ad ordines admittantur, cum ſemper ſit cultus divini nominis ampliandus: Statuimus, ut quicumque Presbyter, Diaconus, Subdiaconus, vel alius Clericus regularis, aut ſæcularis prædicta ſacramenta, vel aliqua de præmiſſis prædictis perſonis, vel alicui miniſtrare præſumpſerit, ſeu procuraverit miniſtrare, ex tunc ipſo facto Eccleſiaſtico ſubjaceat interdicto: alias tam a nobis, quam ab Eccleſia, vel Eccleſiis, in cujus, vel quarum Parochiis hujus decimariorum decimæ ſubſiſtunt, ſecundum arbitrium puniantur. Dignum eſt enim, ut, quos timor Dei a malo non revocat, temporalis ſaltem ſeveritas coerceat diſciplinæ.

De pœna decimariorum.

VErum volentes animarum vitare periculum, ſtatuimus, ut uxoribus decimariorum, ad quos decimæ non pertinent ullo jure, ſi ultimo mortis articulo ſacramenta, vel ſacramentalia cum humilitate popoſcerint ſibi dari, ſi juramento corporali firmaverint, quod maritos decimarios pro poſſe ſuo inducent ad decimas Parochiali, vel Parochialibus Eccleſiis dimittendas, vel aliter componendum, prædicta eis, excepta Eccleſiaſtica ſepultura, minime denegentur: ſed poſtquam convaluerint, quamdiu in ſanitate permanſerint, ad prædicta nullatenus admittantur.

De juribus Capellanorum.

STatutum eſt ab initio, & volumus obſervari, ut Parochiani per Capellanos ſuos compellantur, ubi contradictio erit, procurationes annuas exhibere, & inſuper monemus Feſtivas, & oblationes in præcipuis ſolemnitatibus, & alia jura Parochialia Capellanis ſuis ſolvere, & ſi gratis noluerint, Eccleſiaſtica cenſura præcipimus coerceri.

Ne pro ſacramentorum adminiſtratione aliquid exigatur.

VOlumus, & præcipimus, ne aliquis ſacerdos quicquam exigat pro adminiſtratione alicujus ſacramenti, quouſque ex toto fuerit miniſtratum, & tunc ſecundum conſuetudinem Eccleſiæ honeſte poterit, quod juſtum eſt, expetere, ut a ſuis invenerit prædeceſſoribus ordinatum. Inhibemus fortiter, & diſtricte, ne pro beneficiis conferendis, vel Eccleſiaſticis ſacramentis, aut juſtitia exigenda aliqua pecunia exigatur, vel recipiatur. Si vero alia de conſuetudine laudabili, & antiqua debentur, poſtea a ſubditis exigantur.

Jura ut petere debeat Sacerdos.

De excommunicatis invito ſacerdote Eccleſiam intrantibus.

DE laicis excommunicatis, qui invito ſacerdote intrant Eccleſiam, & divinum perturbant officium, ſtatuimus, quod talium bona per ſæcularem Dominum confiſcentur: qui, ſi noluerint obedire, excommunicationis ſententia innodentur.

De ſtatutis Confraterniarum.

SI quis per quadraginta dies in excommunicatione ſubjacuerit, pœnitentia novem librarum mulctetur, vel alia competenti.

De pœna excommunicatorum.

QUia Confraterniarum uſus ad pias cauſas inventus propter quorumdam malitiam laicorum trahitur in abuſum, dum ſtatuta illicita ſtatuunt, quibus enervare intendunt Eccleſiaſticam libertatem, & antiquorum bonas, & pias conſuetudines abolere, circa eam laicos ſuos quædam illicita, & machinatione, quæ obviant pietati: idcirco præſenti conſtitutione prohibemus, ne Confratres alicujus Confraternitatis Comitem, vel Comites eligant de cætero abſque expreſſo conſenſu, & voluntate ſui Capellani.

Nonnihil deeſt.

Item de Statutis Confratriarum.

ITem prohibemus, ne aliquis, vel aliqui comites, & confratres alicujus confrateriæ aliqua edant, vel ſtatuant ſtatuta, niſi quæ ad fabricam, vel luminaria Eccleſiæ, vel librorum, ſeu aliorum ornamentorum, ſeu veſtimentorum, ſeu Eccleſiæ factionem, ſeu refectionem pertinere noſcantur, vel ad ſepulturam, vel vigilias, ſeu ad aliud Officium Defunctorum, vel ad publicarum viarum, ſeu privatarum, ſeu Cœnobii exemptionem, vel reparationem pontium, vel cuſtodiam parentum ægrorum, vel inimicorum animalium, ſeu pecudum, vel ad arcendam ab agris inundationem fluminum, vel aquarum, vel ad lupos, vel ad alias peſtilentias nocivas profugandas, vel ad eleemoſynas colligendas, & relicta, ſeu data a vivis, ſeu defunctis, B quæ cum conſilio Capellani loci, in uſus aliquos relicta fuerint, ſive data, ſeu in alios pios uſus, ſi a relinquentibus, vel dantibus non fuerit diffinitum, extrudi volumus, & mandamus. Si pia vero alia ſtatuta fecerint, non obſervent. Imo de Capitularibus ſuis abradi faciant intra menſem, alia ulterius non facturi ſine aliqua ſpeciali permiſſione Prælati, ne in obſervatione præmiſſorum dolum faciant, ſive fraudem.

Textus obſcurus. VErum volentes per comites, & confratres cauſam cani, carreggia ulterius fieri prohibemus, niſi ipſa carreggia pertinuerint ad præmiſſa, quæ eis ſuperius expreſſa, vel conceſſa ſunt, niſi ad communem utilitatem aliqua fecerint de conſilio Capellani. Sane quia juſtum eſt, ut, quos timor Dei non revocat a malo, pœnitentia coerceat a peccato: volumus, ut tranſgreſſores hujus conſtitutionis, niſi reatum ſuum purgaverint, infra menſem poſt publicationem ipſius factam, duobus diebus Dominicis, vel Feſtivis excommunicationis notam incurrant, cujus conſtitutionis volumus, quod ſinguli Capellani habeant tranſcriptum, & eam publicent in Eccleſiis ſuis, ſicut ſuperius eſt expreſſum. Actum anno Domini milleſimo ducenteſimo quinquageſimo quinto Id. Aprilis.

Tranſcriptum ex codice ſynodalium Conſtitutionum Xantonenſis Eccleſiæ.

Ruffec in Pictavienſi diœceſi.

CONCILIUM ROFFICIACENSE.

Sub Gerardo Archiepiſcopo Burdigalenſi, tempore Alexandri IV. & Ludovici IX. pro Juriſdictione Eccleſiaſtica, anno Chriſti 1256.

ITa de hoc Concilio Epiſcopus Apamienſis, ad Annum 1230. Et idem Gerardus ad longum tempus Sedem propagans, anno 1256. 12. Calend. Septembris, alias ſalutares Conſtitutiones Provinciales ediſſe reperitur apud Roffiacum Diœceſis Pictavienſis: ac ſpeciatim contra illos, qui Eccleſiaſticam immunitatem, ac juriſdictionem læderent: quod fiebat multis modis, & exceſſibus ibi expreſſis, ſeu impediendo ejus exercitium, ſeu invadendo ejus jura: quod erat iis temporibus, & aliis fere ſemper, eſtque, & ut vereor erit in perpetuum ſingulis regnis, atque Provinciis frequentiſſimum, ac pene irremediabile malum.

Ex quibus Spondani verbis, non levi conjectura ducti, opinamur ad illud Concilium pertinere quoſdam Canones maxime de ea materia immunitatis Eccleſiaſticæ editos ſub hoc titulo (Conſtitutionum ſynodalium Xantonenſis Eccleſiæ) Res tamen non eſt certa, tum quod annus, quo ſtatuti ſunt illi Canones, in prædicto codice non invenitur, tum quod plura Concilia Burdigalenſis Provinciæ apud Roffiacum celebrata reperimus apud Joannem Chanutium in A Serie Archiepiſcoporum Burdigalenſium. Attamen quia illi Canones conditi ſunt in Concilio Provinciali per Archiepiſcopum Burdigalenſem, & ejus Suffraganeos habito, viſum eſt ſaltem eorum ſummam breviter hic apponere.

Conſtitutiones apud Reſiecos:

PRimo Canone Excommunicantur impedientes, ne laici in foro Eccleſiaſtico litigent, niſi ſuper articulis valde paucis: atque etiam ne ab uxoribus, & famulis ſuis fiant oblationes, caſibus, in quibus pia fidelium devotio offerre conſueverat tam de longa conſuetudine, quam de jure.

De reverentia Eccleſiæ.

EXcommunicantur prædones, tyranni, milites, qui infringunt Eccleſias capiendo bona contenta ibidem; aliquando homines ibidem capiendo, vulnerando, occidendo. Nunquam ad abſolutionis beneficium admittantur, quoad uſque pacis injuriam in duplum emendaverint, & loco ſacro ſatisfactionem fecerint, quam Diœceſanus viderit expedire, & quoad uſque ipſi Diœceſano, in cujus contumeliam ſacrilegium commiſſum, fuerit congrue ſatisfactum.

De Religioſis.

STatuitur, ut Religioſi, qui Ordinarios contemnentes, ſuſpenſi, interdicti, vel excommunicati, divina præſumunt officia prophanare, a Diœceſibus, in C quibus talia perpetrant, expellantur in perpetuum, vel ad tempus; atque ut eorum Abbates, vel Priores compellantur per cenſuram Eccleſiaſticam ad eoſdem emendandos.

De Baillivis, ac Præpoſitis.

EXcommunicantur, ſi Eccleſias pacifice a rectoribus ſuis, aut Prælatis poſſeſſas faziant, vel occupent, aut occupare faciant, vel ſazire.

Ne Beneficiati ſint Advocati.

EXcommunicantur Clerici, & Religioſi, ſi ſint Advocati in foro ſæculari, niſi pro ſe, aut miſerabi- D libus perſonis, vel pro Eccleſia. Itemque ſi fuerint aſſeſſores, vel conſiliarii contra Eccleſiæ libertatem.

De eodem.

EXcommunicantur perſonæ Eccleſiaſticæ, quæ ſine licentia Prælatorum agunt, vel reſpondent in foro ſæculari de his, quæ ad ſæculare, non autem ad forum pertinent Eccleſiaſticum.

De Teſtamentis faciendis.

UT teſtamenta ordinentur Advocato Capellano, & coram aliis idoneis teſtibus, cum ad Epiſcoporum ſpectet officium, ut extremæ legitimæ voluntates fidelium effectui mancipentur.

De infirmis excommunicatis.

E FIrmiter inhibemus, ne aliqua Eccleſiaſtica perſona excommunicatum pro manifeſta offenſa, vel re judicata præſumat abſolvere: niſi ab ipſo infirmo, vel aliquo, nomine ipſius, adverſario ipſius infirmi fuerit ſatisfactum; niſi per inopiam non valeat probabiliter excommunicari: ſi vero ab aliquo, non ſervata forma illius, infirmus excommunicatus abſolutus fuerit, abſolvens adverſario defuncti ad intereſſe in ſolidum tenebitur.

Ulti-

Digitized by Google

ULtimo Canone excommunicantur abutentes literis Apoſtolicis, variæque, ac ſubdolæ artes litigantium prohibentur.

Additur in fine Canonum.

A Sententiis autem excommunicationis, vel interdicti, in præmiſſis Conſtitutionibus Provincialibus promulgatis, Diœceſanus quilibet ſubditis ſuis poterit abſolutionis beneficium impartiri.

CONCILIUM

MONSPELIENSE,

Seu ſtatuta ſynodi Montis Peſſulani præſidente Jacobo Narbonenſi Archiepiſcopo, anno 1259.

Præfatio Concilii.

LEgem ſtatuit Dominus humani generis Creator, ut miniſterio vita rationabilis edocta, labe ruditatis abjecta, fieret diſcretionis luciditate præclarà. Etenim ex lege reſultat juſtitia, dum quiſque ſui debitum cujuſcumque officii reddit, & cuſtodit, quod ſancti Patres præceptis edocti juſtitiæ, ut ſic dilucidentur obſcura, inordinata in melius conformentur, & tollantur injuriæ, juſque ſuum ſervetur, & largiatur cuilibet indefeſſe, diverſa ſtatuta proinde ediderunt. Inde eſt, quod nos Jacobus miſeratione divina ſanctæ Narbonenſis Eccleſiæ Archiepiſcopus, majorum noſtrorum præſenti Concilio veſtigiis inhærentes, ipſorum edocti magiſterio, quædam pro moderamine, quædam vero tranſgreſſorum audacia reſervanda, de aſſenſu venerabilium fratrum noſtrorum, præſenti Concilio comprobante, ad bonum ſtatum noſtræ Provinciæ duximus ſtatuenda, quæ inferius declarantur. Sane quia prædeceſſores noſtri in Provincialibus Conciliis ad ampliandum cultum orthodoxæ fidei, tam ſuper Eccleſiarum libertatibus, quam vita, & honeſtate Clericorum, necnon & aliis diverſis capitulis diverſa pro qualitate temporum edidere ſtatuta: Nos eadem per omnia approbantes, conſervandam Eccleſiaſticæ libertatis juſtitiam, & perverſorum reprimendam audaciam, ut quantum poſſumus, viam malitiæ claudamus, & in quiete vivere cupientes, quietem aliis præparemus, præſentis approbatione Concilii provide duximus ſtatuendum:

Ut quicumque temere bona Eccleſiaſtica invaſerit, ſeu occupaverit; aut res Eccleſiarum, vel Monaſteriorum rapuerit, perſoniſque Eccleſiaſticis injurias intulerit, aut Eccleſias, ſeu loca religioſa, vel earumdem Eccleſiarum libertates, & jura impediverit uſurpando, ſciat ſe ipſo facto authoritate præſentis Concilii anathematis vinculo innodatum. Et quia peccata nocentium ſcire expedit, & oportet, ſtatuimus, ut ad requiſitionem illius Epiſcopi, contra quem, aut contra cujus ſubditos, ſeu Eccleſiaſticas perſonas, Eccleſias, ſeu Monaſteria, aut loca religioſa, & in ſua Diœceſi conſtituta hæc attentata fuerint, cæteri Epiſcopi reum hujuſmodi, ſive reos tandiu excommunicatos denuntient, & perſonas, civitates, & Diœceſes faciant ſolemniter denunciari, donec emendam proinde fecerint competentem: ipſo tamen Epiſcopo ad enuntiationem hujuſmodi prius in ſua Civitate, ac Diœceſi procedente.

Quia vero nonnulli inſtantia opportuna, vel per obreptionem forſitan, abſque ſui Ordinarii licentia per alios Epiſcopos tonſurantur, ut, quod ſpecialiter prohibetur, fortius obſervetur, ſtatuimus, ut nullus Epiſcopus de cætero prætextu ratihabitionis cujuslibet alterius Diœceſani aliquem abſque licentia ſui Epiſcopi tonſurare audeat, nec ipſum multo fortius ad minores, vel majores Ordines promovere. In tonſurando vero illos maxime, qui cum poſtulant tonſurari, ſunt in ætate viginti annorum, & ſupra conſtituti cautelam habeat Ordinator, ut talem adſcribat militiæ Clericali, qui ex devotione, non per fraudem adſcribi cupiat Ordini Clericali; & qui non ſit omnino expers ſcientiæ Clericalis.

Dimiſſoria ad tonſurã.

Demum obloquentium ora cum debita juſtitia claudere cupientes, Juriſdictionem Eccleſiaſticam ſic volumus obſervare illæſam, ut non ſimus aliis oneroſi, perpetuo ſtatuto duximus ordinandum, quod Clerici mercimoniam exercentes publice, operatoriam ſcilicet, ſive menſam hypothecam, vel ſimilia, pro vendendis mercibus tenentes, ſeu cum perſonis laicis talia exercentibus, vel ſcholares, aut ſocii exiſtentes: Et qui tonſuram dimiſerint, aut in habitu non vixerint Clericali, veſtes varias deferendo, vel alias Clericos non decentes: Et qui mechanicas artes exerceant, aut qui operas ſuas aliis locaverint, vilia exercendo; quandiu ſe notabiles reddiderint, vel in fraudem aliqua commiſerunt in præmiſſis; necnon & modo quolibet bigami, & qui etiam ſua culpa propter homicidium, vel alias ſunt inhabiles ad recipiendum ordinem Clericalem, a talliis, ſeu quæſtis ab Eccleſia de cætero minime defendantur; & qui honore Clericali ſe indignos reddiderint, ejus beneficio nullatenus foveantur. Privilegia vero per Canonem, *ſi quis ſuadente*, conceſſa ordini Clericali per prædicta non intendimus invertere.

Porro animarum pericula vitare quantum poſſumus affectantes, ſtatuimus, ut ad mandatum executoris a Domino Papa ſuper negotiis aliquibus conſtituti, vel ab eodem Domino Papa judicis delegati, aut ſubdelegatorum exactorum, & judicis hujuſmodi, nullus paſſim aliquem excommunicet, vel etiam interdicat, ſeu excommunicatum, vel interdictum denuntiet, niſi qui prius poteſtatis, & commiſſionis ſuæ executor, aut judex fuerit delegatus, Apoſtolicas litteras; & ſi ſubdelegatus fuerit eorumdem, ipſas literas Apoſtolicas, necnon & ſuæ ſubdelegationis litteras oſtenderit, fidem faciens de mandato; cum tali etiam de jure, niſi prius de mandato conſtiterit, minime ſit credendum.

Cæterum Judæorum inſatiabilem avaritiam quantum cum juſtitia poſſumus refrænantes, ſtatuimus, ut nullus de cætero Judæum aliquem contra Chriſtianum ſuper exactionem debitorum audiat, nec ei audientiam aliquam præbeat, niſi prius, ſacra lege Moſaica coram poſita, Judæus ipſe, qui juſtitiam poſtulat ſibi exhiberi, per ſuum declaraverit juramentum, quid, & quantum de ipſo debito, quod exigit, uſura, vel ſors fuerit, ut ex tunc ſuper ſorte ſolummodo audiatur, uſurarum petitione penitus ſubmota; ſalva nihilominus defenſione, qualiter Chriſtiano, ſi velit, & poſtulet ſe ad probandum admitti, totum fuerit uſura, quod Judæus exigit, vel in majori, quam declaravit, quantitate.

Verum quia Quæſtores plurimi paſſim de locis aliis ad iſtam provinciam ſe convertunt, non abs re duximus ſtatuendum, quod Epiſcoporum aliquis, niſi prius noſtras videat literas ipſis conceſſas Quæſtoribus ſuper negotio, pro quo quæſtores hujuſmodi deſtinantur, eiſdem ſuas litteras non concedat.

Præcipientes firmiter, & mandantes, ut omnes in noſtra Provincia conſtituti ſtatuta ipſa cum devotione recipiant, & obſervent, ac eadem faciant a ſuis ſubditis inviolabiliter obſervari: ipſa nihilominus in proxima ſynodo, & aliis ſynodis publicentur. Et ne prætextu ignorantiæ, quamquam non ſit conſtitutio ſingulorum auribus inculcanda, quiſquam poſſit, aut valeat ad excuſandas excuſationes in peccatis forſitan excuſare; præcipimus, & mandamus, ut conſtitutionem ſupradictam, provida deliberatione præſentis Concilii editam, contra bonorum Eccleſiaſticorum temerarios invaſores, omnes Epiſcopi diebus Dominicis, & feſtivis ab omnibus Capellanis, & Eccleſiarum Rectoribus in ſuis civitatibus, & Diœceſibus faciant publicari.

Da-

Digitized by Google

Datum apud Montem Peſſulanum in Provinciali Concilio ibidem celebrato, octavo Idus Septembris, anno Domini milleſimo ducenteſimo quinquageſimo octavo.

Conſilium eſt, quod Ordinarius det licentiam Seneſcallo Bellicadri, quod ipſe per ſe, & alias qualvis certas perſonas ab eodem Seneſcallo nominatas, & ab Ordinario acceptatas, poſſit, & valeat auctoritate Ordinarii Clericos capere pro raptu, homicidio, & incendio, fractionibus nocturnis domorum, depopulatione agrorum; in ipſo tamen flagrante crimine deprehenſos. Ita tamen quod ad capiendum ſceleratum Clericum illius loci, in quo facinus ipſum perpetrabitur, Capellanum, vel Rectorem, aut Officialem Ordinarii, aut Clericum aliquem, ſi alter eorum ibidem repertus fuerit, ſecum advocet. Sin autem facinoroſum taliter deprehenſum ſine læſione aliqua, ad curam Ordinarii ducere non poſtponat. Hujus autem licentiam per ſuas patentes litteras Ordinarius faciat, & uſque ad ſuum beneplacitum voluntatis: de ipſius vero conceſſionis licentia, ut appareat, quod Seneſcallus ejuſdem Ordinarius patentes litteras ab eodem habeat Seneſcallo.

Caſus privilegiati.

Illud Monſpelienſe Concilium ex veteribus Cartis extractum habetur tomo 2. Spicilegii Lucæ Dacherii Bibliothecarii S. Germani de pratis.

Lieu du Dioceſe de Bordeaux.

CONCILIUM PROVINCIÆ BURDIGALENSIS

Apud Copriniacum, celebratum pro diſciplina Eccleſiaſtica, præſide Petro Burdigalenſi Archiepiſcopo, tempore Alexandri IV. Ludovici IX. Anno Domini 1260.

Conſtitutiones D.P. Burdigalenſis Archiepiſcopi facta apud Copriniacum, an. mil. ducent. lx.

CUm ex vigiliis, quæ fiunt in Eccleſiis, frequenter multa turpia inſequantur, & frequentiſſime vulnera inferantur, propter quæ eadem Eccleſiæ reconciliatione, quæ per ſolos Epiſcopos habet fieri, indigere noſcuntur; ſtatuimus, & præcipimus firmiter, ne de cætero in Eccleſiis prædictis, vel cœmeteriis vigiliæ fiant. Cæterum luminaria, & alia, quæ ex pia devotione fidelium provenire conſueverunt, fieri præcipimus, & mandamus.

De Balleatione in feſto Innocentium.

Verberationes joco facta.

RUrſus cum in balleatione, quæ in feſto Sanctorum Innocentium in quibuſdam Eccleſiis fieri inolevit, multæ rixæ, contentiones, & turbationes tam in divinis officiis, quam aliis conſueverint provenire, prædictas balleationes ulterius ſub intimatione anathematis fieri prohibemus: necnon & Epiſcopos in prædicto feſto creari; cum hoc in Eccleſia Dei ridiculum exiſtat, & hoc dignitatis Epiſcopalis ludibrio fiat; divina tamen officia, prout melius, & honeſtius fieri poterit, ut in aliis Feſtivitatibus celebrentur.

De fructibus Beneficiorum vacantium.

CUm de jure fructus Beneficiorum vacantium exiſtere debeant ſucceſſorum, ipſos fructus ad opus ſucceſſorum eorundem per mandatum noſtrum volumus, & ſtatuimus cuſtodiri, ita quod nullus alius quicquam percipiat de eiſdem. Idem dicendum de bonis rectorum decedentium, quæ conſtiterit eſſe de bonis Eccleſiæ, cui præfuerunt iidem rectores, niſi tamen, dum viverent, aliter diſpoſuerint de eiſdem.

De Commendis Eccleſiarum vacantium.

COmmendas quoque Eccleſiarum vacantium, ſecundum quod ipſarum collationes ad nos, & A ad nullum alium volumus, & dicimus pertinere; inhibentes, ne de his ſe alius intromittat; Excommunicationis pœnam in præmiſſis tribus articulis contra facientibus infligentes.

Ne Mulieres alterius Parochiæ accipiantur ad Matrimonium.

MUlieres de una Parochia non admittantur ad Matrimonium in altera Parochia, niſi de expreſſa licentia Capellani, vel Prioris. Idem dicentes de viris, ſi ad Parochiam mulieris accedant: nam an ſint excommunicati, vel alia inhabilitate affecti, melius norunt proprii Capellani.

B PResbyteri, qui non ſunt de hac Civitate, vel Diœceſi, ad celebrandum divina, ut Presbyteri, non admittantur in Civitate, vel Diœceſi, cum ignoretur, an Presbyteri exiſtant, aut aliqua irregularitate innodati; alioquin tam celebrantes, quam admittentes eoſdem, excommunicationis ſententiæ ſe noverint ſubjacere.

De Bello Gallorum.

QUia ex duello Gallorum, quod in partibus iſtis, tam in ſcholis Grammaticæ, quam in aliis fieri inolevit, nonnulla mala aliquoties ſunt exorta, ſub interminatione anathematis prohibemus, ne amodo fiat duellum prædictum: cum hoc tam mali materia, quam temporis amiſſio exiſtere dignoſcatur.

C

De vita, & honeſtate Clericorum.

PResbyteri, & cæteri dignitatis, vel perſonatus adminiſtrationem habentes dalmaticis non utantur, ſed cappis clauſis, & ſupertunicalia clauſa portent: niſi in parte iſta probabilitas, vel neceſſitas ipſos reddiderit excuſatos.

Ne Chriſma detur Privilegiatis.

STatuimus, & ſub pœna anathematis prohibemus, ne Archidiaconi, Archipresbyteri, vel alii Capellani chriſma dent, vel miniſtrent Eccleſiis privilegiatorum, cum ipſi Diœceſanis ſuis reddere, & facere denegent jura ſua. Nullus quoque Presbyter Parochianis, vel hominibus illorum utriuſque ſexus Sacramenta aliqua adminiſtret, niſi de noſtra licentia ſpeciali.

D

De Vicariis.

REctores Eccleſiarum, qui in ſcholis, vel alibi de noſtra licentia ſunt abſentes, bonos, & ſufficientes ſubſtitutos admittant nobis primitus præſentatos. Quibus de bonis ipſorum beneficiorum ſic congruam portionem aſſignent, quod illi de ſibi aſſignato, præter illud, quod dabunt eiſdem, poſſint ſufferre tam in procurationibus, quam in aliis onera conſueta. Idem dicimus de illis, ad quos Eccleſiæ pertinent pleno jure, & ſtatuimus.

De jure Patronatus.

E

CUm in iſta Provincia ſint quidam pauperes Capellani, qui præſunt Eccleſiis, in quibus pertinet jus Patronatus ad aliqua Monaſteria, ſtatuimus, ut iidem Patroni pro victu ſuo infra menſem facta ſibi monitione a ſuo Diœceſano de bonis ſuis certam iiſdem portionem aſſignent, quæ ad minus trecentos ſolidos valeat annuatim.

Vel ex hoc Canone ſatis liquet Synodum hanc fuiſſe Provincialem, non Diœceſanam.

De Prioratibus Monachorum.

CUm cultus Divini nominis minui non debeat, ſed augeri, ſtatuimus, quod in Prioratibus, in qui-

quibus olim duo Monachi morabantur, amodo ab aliis, A qui dictos Prioratus tenent, continue teneantur, & ad alendum eoſdem, illi, qui fructus dictorum Prioratuum percipiunt, cenſura debita compellantur.

Ne Rectores Eccleſiarum alias Eccleſias ad firmam recipiant.

CUm unuſquiſque manere debeat in ea vocatione, in qua vocatus exiſtit; ſtatuimus, quod Rectores Eccleſiarum Parochialium alias Eccleſias ad firmam non præſumant recipere, vel tenere; hocque ſub pœna proprii beneficii amiſſionis prohibemus: niſi hoc procederet de noſtra licentia ſpeciali.

Ne onera de novo Eccleſiis imponantur.

CUm ſicut ſecundum jura novæ penſiones Eccleſiis imponi non debent, ſic non ſunt olim impoſitæ augmentandæ: quare ipſas prohibemus augeri: & præcipimus ſolvere tam eas, quam illas, quas illi impoſuiſſe dicuntur, ad quos Eccleſiæ eædem pertinent pleno jure: ut ſi olim licite impoſitæ, penſis Eccleſiarum facultatibus, extiterunt: niſi forte poſtea adeo Eccleſiarum hujus excreverint, vel decreverint facultates, quod debuerint, vel debeant merito minui, vel augeri.

De ſepulturis extra Parochialem Eccleſiam.

PRohibemus, ne aliquis Capellanus alicui portandi funus ad locum ſepulturæ licentiam concedat: quouſque, ut moris eſt, ad Parochialem Eccleſiam fuerit deportatum: ut melius ſciatur ibi, quam alibi, an defunctus interdictus, vel excommunicatus exiſtat. Qui ob culpam propriam interdicti, vel excommunicati fuerint, & per annum in hujus ſententia permanſerint, prohibemus in terra, vel tumbis lapideis etiam extra cæmeterium ſepeliri.

Item de ſepulturis.

INhibemus inſuper, ne quiſquam ſæcularis, vel religioſus funus ſibi delatum ſuſcipiat: niſi per Capellanum proprium eidem fuerit præſentatum: cum conditiones perſonarum hujuſmodi melius noverint proprii Capellani.

De habitatione Rectorum Eccleſiarum.

NUllus Capellanus Parochialem regens Eccleſiam cum alio commoretur: ſed domos habeat locis congruis, ubi aſſidue commoretur, & valeat inveniri; ut exinde per eum neceſſitatibus pœnitentium commodius occurratur. Præſertim cum de bonis Eccleſiarum per conſtitutionem noſtram eidem ſatis congrue ſit proviſum.

De Decimis.

CUm conſtitutiones olim a prædeceſſoribus noſtris contra decimarios promulgatæ in civitatibus, & Diœceſibus hujus Provinciæ minime obſerventur, imo in dictis locis decimarii, & alteræ perſonæ in dictis Conſtitutionibus contentæ, & propter hoc, quia proprii Capellani ipſos decimarios eſſe ignorant, indiſtincte ad Sacramenta, & Sacramentalia admittantur: præcipimus ſub pœna anathematis, quod Capellani Parochialium Eccleſiarum omnes decimarios ſuæ Parochiæ nobis, vel mandato noſtro manifeſtent: ut nos in illos Conſtitutiones prædictas, ubicumque ſint, & ſententias in ipſis contentas faciamus expreſſe, & inviolabiliter obſervari.

Item de Decimis.

PRo certo comperimus Conſtitutionem olim ſuper Decimis novalium promulgatam, tum propter incuriam, & negligentiam Rectorum Eccleſiarum, tum propter favorem, quem ipſi erga decimarios habere noſcuntur, in multis locis Provinciæ effectum aliquem hactenus minime habuiſſe. Unde tam ſub pœna anathematis, quam amiſſione Beneficiorum prædictis Rectoribus injungimus, quo ipſi ex nunc ſic exigere ſtudeant, & ſatagant decimas antedictas, quod eorum defectus negotium proſequendo perfectiſſime experiantur.

PAtet rurſus ex his duobus ultimis Canonibus Synodum fuiſſe Provincialem. Et ſane cum ponantur inter Conſtitutiones Xantonenſis Eccleſiæ, ſatis evidens eſt non eſſe peculiares Epiſcopatui Burdigalenſi, cum B ſic inutiles forent, nulliuſque vigoris ad obligandum Xantonenſes. Cæterum in eodem codice Conſtitutionum Xantonenſium reperiuntur aliæ Conſtitutiones plurimæ apud Coprinìacum editæ, ſed, quia ſunt ſine data, & deſignatione temporis, eas omittendas duximus.

CONCILIUM

REDONENSE,

D *Celebratum anno 1263. ſub Vincentio de Pilenis Archiepiſcopo Turonenſi tempore Urbani IV. & Philippi III.* *Rennes.*

EX Spondano hoc anno celebratum reperitur Concilium Provinciæ Turonenſis Redone, die lunæ poſt Aſcenſionem Domini, per Vincentium de Pilenis Archiepiſcopum, & ſuffraganeos Epiſcopos. Quo quidem, qui in Epiſcopum, Abbatem, vel Abbatiſſam manus injecerit violentas, vel in eorum domos ignem injecerit, vel Sacerdotem, aut perſonam Eccleſiaſticam voluntarie occiderit, aut mutilaverit: ſi Clericus fuerit, omnis beneficii obtenti, vel obtinendi incapax ſit, &, anathematis vinculo innodatus: ſi laicus, ejus liberi uſque ad tertium gradum a ſuſceptione tonſuræ, & D quorumcunque Ordinum, ac quolibet beneficio Eccleſiaſtico habeantur alieni. Atque ut uſurpatores bonorum Eccleſiaſticorum excommunicationi ſubjaceant, cum declaratione, quæ cenſenda ſint bona Eccleſiaſtica.

NOTA. Ut ex pravis moribus bonæ leges oriuntur, diſcimus ex hac Concilii definitione aliquos Epiſcopos tunc temporis indigne habitos fuiſſe: eo enim fine novi Canones in Conciliis conduntur, aut antiqui recuduntur, ut adverſus novas corruptiones nova ſint medicamenta. Quod aliquoties in Gallia accidit, ut cum Joannes Epiſcopus in Novempopulania, aut Vvaſconia inhoneſte, & inaudite occiſus fuit, de cujus morte vindicanda actum fuit in quodam Concilio Theodonis E villæ ſub Ludovico pio. Cum Proculus Arelatenſis a quodam centurione cæſus fuit apud Proſperum Aquitanicum. Cum Gualdericus Epiſcopus Laudunenſis popul̄ari civium Laudunenſium ſeditione eſt interemptus feria quinta in cœna Domini, quod perperam jurantes a communione tempore paſchatis prohibere vellet, apud Vincentium Beluacenſem in ſpeculo Hiſtoriali lib. 26. c. 11. Cum Petracorii ſuum Epiſcopum Petrum Fournier anno 1574. quorundam ſcelere, & dolo malo occiſum amiſere, apud Chanutium in ſerie Epiſcoporum Petracorenſium: quod idem accidit de Epiſcopo Maſſilienſi apud Papyrium Maſſonum in tractatu de notitia Epiſcoporum Galliæ ſub finem. Ubi tamen advertit id malum raro in Gallia accidiſſe, ut, quæ ſemper ſimiles caſus horruerit, ſemperque execratum eſt, ut maxime funeſtos, & a pietate majorum ſuorum, inſitaque erga Deum religione alieniſſimos. *Epiſcopi a ſuis interfecti.*

CON-

Digitized by Google

Sen.

CONCILIUM
SENONIS

Celebratum pro diſciplina, & Juriſdictione Eccleſiaſtica ſub Petro de Charny, Archiepiſcopo Senonenſi, ſede Romana vacante, tempore Ludovici IX. Anno Domini 1269.

Statuta in Concilio Senonenſi, quod celebravit Archiepiſcopus Senonis die Sabbati ante Feſtum S. Simonis, & Juda, Anno Dom. 1269.

CUm Legatorum Sedis Apoſtolicæ ſtatuta edita in Provincia eis commiſſa perpetuo ſint ſervanda, & bonæ memoriæ quondam Apoſtolicæ Sedis Gilo Legatus in Francia contra Sacerdotes, & Clericos Concubinarios ſtatutum fecit in his verbis: *Excommunicamus omnes Sacerdotes, & Clericos quoſcumque, qui poſt legitimam admonitionem focarias, vel alias mulieres, de quibus mala ſuſpicio poſſit ſuboriri, in domibus propriis, vel alibi, unde populus, vel Eccleſia ſcandalizetur, duxerunt retinendas, niſi ſint Clerici, qui ſunt in minoribus conſtituti ordinibus, quos legitime contraxiſſe probatur. Qui tamen cum vigore Eccleſiaſtica beneficia retinere non debent*, ac ex hujus ſalubri ſtatuto rarus, aut nullus fructus provenit, quia forte ſtatutum hujus ad multorum notitiam non provenit, cum multi Sacerdotes, & Clerici in propriarum periculum animarum, plurimorum ſcandalum, pernicioſum exemplum, vituperium miniſterii noſtri, & ad diſpendium Eccleſiaſticæ dignitatis teneant focarias, vel alias mulieres ſuſpectas in domibus propriis, vel alibi, unde populus, vel Eccleſia ſcandalizetur: præcipimus, & in virtute diſtrictæ obedientiæ mandamus, ut omnes prælati, ſive majores, ſive minores ſubditos ſuos Sacerdotes, & Clericos tenentes in domibus ſuis, vel alibi mulieres hujuſmodi, ſint ſuper hoc publice diffamati auctoritate ſtatuti prædicti in Synodis, & capitulis præſentibus .... moneant competenter, ut ab inſolentiis, & hujuſmodi pernicioſis, & deteſtabilibus reſipiſcant: Quod ſi competenter moniti non fecerint, authoritate ſtatuti hujus excommunicati publice denuntientur, ac exigente eorum rebellione eorum beneficia ſaizientur. Caveant Prælati quicumque, ne in faciendis his monitionibus ſint tepidi, vel remiſſi, ſi Canonicam ultionem velint effugere, ac infamiam, ne ſcrupulo ſanctitatis non careat, qui manifeſto facinori, cum poſſit, deſinit obviare.

Quia ſubſcripti ſigilli appoſitio in multis juris articulis conſenſum, & probationem inducit, prohibemus, ne qua perſona Eccleſiaſtica litteras, vel inſtrumenta ſuper contractibus uſurariis, vel de uſura ſuſpectis ſigillare, vel ſigillari præſumat: ex hoc enim quidam laici credentes, vel confingentes contractus hujuſmodi per Eccleſiam approbari, peccant ſecurius, nec verecundantur dare publice pecuniam ſuam ad uſuram: ex qualitate auctoritatis, negotii, & perſonæ creditoris contractus uſurarios reputamus, videlicet ſi creditor conſuevit fœnerare: prohibentes, ne quis in domibus, vel in locis, aut terris Eccleſiarum Lombardos, vel alios advenas, qui vulgariter .... dicuntur, uſurarios manifeſtos recipere præſumat. Cum receptores hujuſmodi approbare videantur uſuram, quam utriuſque teſtamenti pagina deteſtatur. Qui contra fecerint, a ſuperiori ſuo, monitione competenti præmiſſa, per cenſuram Eccleſiaſticam compeſcantur. — *Lombardi.*

Item quia parum eſt eſſe jura, niſi ſint, qui ea regant, & obſervent, & faciant obſervari, conſtitutionem Concilii contra uſurarios editam, qua cavetur, ne uſurarii manifeſti ad communionem admittantur altaris, nec Chriſtianam, ſi in peccato deceſſerint, accipiant ſepulturam, & quod oblationem ipſorum nullus recipiat, firmiter præcipimus obſervari. Qui — *Uſura.*

A contra fecerint, præter pœnam conſtitutionis ejuſdem ſui ſuperioris arbitrio puniantur. Si vero exempti, ſive privilegiati contra conſtitutionem eamdem fecerint, Epiſcopi loci illius contra eos, quantum de jure poterunt, procedere non omittant, & ſi propter hoc ipſe, vel alius, ad quem pertinet, litem, ſeu moleſtiam, aut calumniam patiatur, expenſis communibus, quæ fient de contubernatione communi per .... duos, videlicet unum de capitulo Cathedralis Eccleſiæ, & unum Abbatem ejuſdem Diœceſis fide dignum imponenda exigenda ſeu illos, quos ad hoc deputaverint, defendetur. Durabit autem præſens ſtatutum uſque ad ſequens Concilium, & tunc melius videbitur qui fructus ex hoc poterit provenire, & de hoc computabuntur in Concilio ſubſequenti.

B Item ſtatutum Concilii Generalis de viventibus arcendis ab ingreſſu Eccleſiæ, & morientibus, qui Chriſtiana debent ſepultura carere, niſi ſaltem ſemel in anno omnia peccata ſua fideliter confeſſi fuerint proprio Sacerdoti, & ad minus in Paſcha ſuſceperint reverenter Euchariſtiæ Sacramentum, niſi forte de proprii Sacerdotis conſilio ob aliquam rationabilem cauſam ab ejus perceptione ad tempus abſtinendum duxerint, obſervetur firmiter, & frequenter in Eccleſiis publicetur. Caveant Sacerdotes, ne ad communionem altaris aliquem admittant, niſi ſibi, vel alii idoneo de ſua licentia omnia peccata ſua ſit confeſſus. — *Curatio confiteri neceſſe.*

C Quamvis hoc grave nimis, & divini plenum animadverſione judicii, quod aliqui laici falcem in meſſem Domini ſacrilegis auſibus ingerentes, perſonas Eccleſiaſticas ſuis ſubjiciendo judiciis in periculum fidei, Eccleſiaſticam moliuntur ſubjicere libertatem, hoc tamen attentius zelum commovet ultionis, quod iidem laici ſui fermentum erroris dicuntur in Clero aliquoties invenire; dum Clerici a Clericis in eo, quod eſt gravius, religioſi non ſolum .... ſed interdum voluntarii, ſpretis Eccleſiaſticis tribunalibus, ad publica judicia educantur. Hinc *volentes* juxta ſacrorum inſtituta Canonum nos ſalubriter contra morbum hujuſmodi remedia invenire, ad inſtar felicis recordationis Innocentii Papæ prædeceſſoris noſtri ſtatuendum duximus, ac etiam inhibendum, ut tam Prælati, ſive regulares ſint, ſive & ſæculares, quam alii Clerici Regni Franciæ alii alios in contemptum publici Beneficii, quod toti Clericorum Collegio ita inviolabiliter inſtitutum eſt, ut eis privatis aliquorum pactis, vel conſenſibus nequeat derogari, ſuo relicto Judice ad publica trahere judicia non præſumant; Alioquin præſumptores

D hujuſmodi cauſam perdant, habendi a communione nihilominus alieni, & tam Epiſcopi, quam alii in criminali negotio, ſi relicto Eccleſiaſtico judice publicis judiciis expurgare voluerint, ſuum locum amittant, etiam pro ipſis Eccleſia profiteatur. In Civili vero perdant, quod ſi locum ſuum maluerint obtinere. Quocirca fraternitati veſtræ ad inſtar prædeceſſoris ejuſdem in virtute obedientiæ diſtrictæ præcipiendo mandamus, quatenus & inhibitionem hujuſmodi in veſtris Provincialibus Conciliis, & Epiſcopalibus Synodis per .... Diœceſes publicetis, & faciatis ſolemniter publicari, ubi, & quando videbitis expedire. Si quos vero vobis legi Diœceſis ſubjectos, ſeu & exemptos (contra quos quantum ad hunc articulum — *Deſunt aliqua.*

E pertinet, vobis tanquam delegatis a nobis committimus authoritate præſentium vices noſtras) circa prædicta manifeſte culpabiles inveniatis, excommunicatos expreſſe denuncietis, & faciatis authoritate noſtra uſque ad ſatisfactionem condignam publice denuntiari, quos abſolvi abſque ſpeciali mandato Sedis Apoſtolicæ prohibemus, ſi ſecus actum fuerit, irritum nuntiantes, ipſos nihilominus alias animadverſione caſtigando Canonica, ſi fuerit opportunum: contradictores per cenſuram Eccleſiaſticam, appellatione poſtpoſita, compeſcendo, non obſtante, ſi aliquibus eorum ab Apoſtolica ſede ſit indultum, quod excommunicari, aut interdici per Apoſtolicas litteras, neque vel

vel ſuſpendi, quæ de indulto hujuſmodi, ejuſque tenore A de verbo ad verbum plene, & expreſſe non fecerint mentionem, ſeu conſtitutione de duobus dictis edita in Concilio generali.

Licet regularis ordinis profeſſores, illos præſertim, quos majoris libertatis Apoſtolica ſedes Privilegiis honoravit, attollens congruis favoribus, & ipſorum illibata omnino ſervare Privilegia intendamus: Sic tamen ſuis juribus volumus manere contentos, quod ipſorum privilegiorum limites obſervantes, jura non occupent, vel impediant aliorum. Sane intelligimus, quod Templarii, & alii Religioſi Privilegio exemptionis gaudentes de Regno Franciæ Hoſpites ſuos, qui Dati ordinum eorum, ſeu Oblati dicuntur, vel qui aliquem cenſum, & modicum eis ſolvunt, per ſe, ac conſervatores, & a Sede Apoſtolica deputatos privilegio- B rum prætextu defendunt, ne, ſi cum delinquunt, a ſuis ordinariis Eccleſiaſticis, ſicut alii laici pro furtis videlicet, adulteriis, & aliis criminibus, quorum ad ordinarios ipſos ſpectare noſcitur correctio, puniantur. Capellas autem, & oratoria ſine conſenſu, & authoritate Diœceſanorum conſtruunt, necnon & interdicti, & ſuſpenſionis ſententias, quas Ordinarii proferunt in loca, & perſonas ſibi ſubjectas, damnabiliter contemnentes faciunt in locis eiſdem, capellis, & oratoriis, divina renitente juſtitia, celebrari, quamquam, quod hæc ipſis liceant, Apoſtolorum privilegium, aut indulgentiæ non oſtendant. Cauſas quoque ſuorum hominum aſſumentes, illos, quos propriis hominibus injuriari aſſerunt, ſuper hujuſmodi injuriis, licet ſint iidem homines liberi, conveniunt, & in cauſam nomine ſuo trahunt. Iidem etiam exempti, & alii quamplures re- C ligioſi pro cunctis peccatis cunctas pœnas ſtatuunt infligendas, ex quo interdum evenit, ut dum tales pœnæ delinquentibus infliguntur, eorum peccata, quæ occulta fuerant, veniant in notitiam aliorum. Volentes itaque talium præſumptionibus congruis, prout noſtræ incumbit ſollicitudini, remediis obviare, Apoſtolica authoritate de conſilio fratrum noſtrorum ſtatuimus, quod ſi hoſpites, vel homines, qui Dati dicuntur, vel Oblati, vel qui præfatis exemptis aliquem ſolvunt cenſum, ſi non ſe omnino iiſdem exemptis reddiderint, ſicut in proprietatibus ſuis omnimodo duxerunt remanendum: Propter hæc ab Epiſcoporum ſuorum ſententiis nullatenus eximantur, ſed poteſtatem in eos ipſi Epiſcopi, ſicut in alios ſuos Parochianos exirant, cum pro ſuis exceſſibus fuerint corrigendi, nec ob hoc exemptorum ipſorum conſervatores quicquam contra eos Epiſcopos valeant attentare. Oratoria vero, vel capellas in locis non exemptis ſine Diœceſanorum locorum li- D centia iidem exempti conſtruere non præſumant, nec in ſic conſtructis, neque in locis non exemptis, cum ab ordinariis fuerint interdicta, celebrent, vel faciant celebrari divina. Quod ſi talia præſumpſerint, per locorum ipſorum Ordinarios compeſcantur, & ſi quas propter hoc exemptorum ipſorum conſervatores ſententias in contrarium protulerint, illas penitus revocamus. Prohibemus autem, ne in locis exemptis, hæc ipſi exempti facere audeant, niſi ſuper his licentiam ſedis Apoſtolicæ habeant, vel ipſius privilegium ſpeciale. Cauſas quoq; ſive lites proprias ſuorum liberorum hominum, quæ videlicet ad ipſos tantum homines, iidem exempti ſuo nomine, ſive ut actores, ſive ut defenſores veluti ſuas aliquatenus non aſſumant, etiamſi ſint ipſi dicti homines E cenſuales, cum id nequaquam licitum ſit iiſdem: pro peccato vero incognito, & occulto cuncta pœna nullatenus ſtatuatur, ex quo ſi per eum ſatiſfiat quoquomodo, peccatum ipſum percipi valeat, vel adduci.

Regulares excedunt Privilegia

Forſan exirant.

Spectant.

HOc Concilium Provinciale ſub Petro de Chrany celebratum extractum eſt ex vetuſto codice cenſuali Epiſcopatus Pariſienſis, cujus tranſumptum extat in Bibliotheca Domini Officialis Pariſienſis Andreæ du Sauſay, viri perdocti, ac multorum librorum tam editorum, quam edendorum parentis: a quo illud multis precibus tandem obtinuimus, cum vix ei præ mole negotiorum inter manuſcripta vacaret illud perſcrutari, ut juris publici faceremus. Eſſe autem totius Provinciæ non ſolum Diœceſanum, patet maxime ex his verbis: *Epiſcopi loci illius contra eos, quantum de jure poterit, procedere non omittant, &c.* Non enim Synodus Diœceſana pluribus Epiſcopis quicquam præcipit, aut injungit.

CONCILIUM APUD SAN QUINTINUM,

Indictum ſub Milone Sueſſionenſi Epiſcopo Anno 1270. tempore Clementis IV. & Ludovici IX.

S. Quentin Noyon.

DE hoc Concilio iterum Hemeræus in Auguſta Veromanduorum. Milo Sueſſionenſis antiſtes, vacante ſede Rhemenſi, Concilium Provinciale, pro uſu jam diu in eadem Eccleſia recepto, indixerat San Quintini. Celebrationem tamen ejus Canonici Rhemenſes interturbarunt: vetantes inconſultis iis, nec largitis habendæ Synodi facultatem, quemquam intereſſe Suffraganeorum. Prohibitio publicata Milonis inſtitutum, conſiliumque confutavit, evertitque.

CONCILIUM PROVINCIÆ RHEMENSIS,

SAN QUINTINIANUM, & NOVIOMENSE,

Circa Annum 1271. & tempore Gregorii X. & Philippi III.

TRanſcripſit primus decreta hujus Concilii Hemeræus ex lib. Epiſcoporum Sueſſionenſium, in quo ea ſine data invenit, eaque propter utilitatem publicam promulganda eſſe judicavit, ut ſequitur. Item e Concilio Noviomenſi ſine data. Ad quarumdam perſonarum malitiam refrænandam ſtatuimus; Ut ſi privatus in Collegium, vel privatus in privatum ſuam voluerit cedere actionem, hoc coram Epiſcopo loci, vel Archidiacono ordinariam juriſdictionem habente, cauſa cognita ab eo, faciat diligenter: ſi vero aliter facta fuerit ceſſio, qui ceſſit, cadat a jure ſuo, & is, in quem facta fuerit ceſſio, commodum non reportet, & ſi ex ceſſione tali agere tentaverit, & monitus ab ordinario ſuo non deſtiterit infra quindecim dies, ex tunc ſciat ſe excommunicationis vinculo innodatum. Adhuc ſtatuimus, ut ſi quis coram diverſis Judicibus, & ſuper diverſis querelis aliquem in cauſa traxerit, eligat, coram quo Judice ſuas ſimul velit proſequi actiones. Si vero coram diverſis judicibus, & ſuper diverſis querelis maluerit experiri, hoc faciat unam poſt aliam ſucceſſive. Qui vero contra hoc ſtatutum fecerint, modo prædicto ſint excommunicationis vinculo innodati, &c. In hoc Concilio continentur, quæ prædicta ſunt in Synodalibus, ſcilicet, quod cruce ſignati crucem deferant, & quod clerici conjugati tonſuram deferant, & habitum congruentem. Item quod Sacerdotes, & Clerici negotiationibus ſæcularibus ſe non immiſceant: *De Concilio apud S. Quint. Anno 1271. ut ſupra.*

ITem, *de Concilio Noviomenſi ſine data.* Ad refrænandas fœneratorum fraudes, quas jugiter meditantur, ut poſſint aliorum ſubſtantias exhaurire, remedium aliquod nos convenit invenire. Statuimus igitur, ut ſi quis ſuper uſurarum crimine graviter fuerit diffamatus, licet nullus accuſator appareat, Prælatus loci ſola fama deferente deſcendat, & inquirat, & ſi clamorem opere completum repererit, in crimino ſum canonicam non differat exercere ultionem. Si vero reus probatus non fuerit, fama autem

ad

zed by Google

ad hoc concrebreſcat ad ſedandum ſcandalum, ſecun- A dum diſcretum Prælati ſui arbitrium taliter diffamato purgatio Canonica indicetur, in qua ſi defecerit, Canonice puniatur. Secundum quod in I. Lateranenſi Concilio continetur. Item de eodem Concilio.

Advocati juramentum.

ADhuc, quia ſæpe per Advocatorum calliditates cauſæ hujuſmodi prorogantur: & ſic tales in ſuis criminibus defenduntur, præcipimus, ut in qualibet cauſa uſuraria, ſtatim porrecto libello, per quem futuræ litis ſpecies demonſtratur, juramentum hujuſmodi ab Advocato quolibet exigatur, videlicet quod ipſe credat ſe juſtam cauſam defendere: ſi non credat, non ſolum a patrocinio præſtando in eadem cauſa deſiſtat, ſed ab omni conſilio, & auxilio, tam publico, quam privato. B Si vero aliquis Advocatus, quod ore proprio non proponat aliquid, ſed proponenti aſſiſtat, præcipimus, ut ipſe ſimiliter præſtet juramentum. Hanc autem conſtitutionem extendimus ad Procuratores gerentes officium Advocati. Qui vero præmiſſa jurare renuerit, quamdiu eadem cauſa durabit, a curia judicis penitus excludatur. Si quis autem Advocatus detectus fuerit dejerare, infamia notetur, & non ſolum Advocatione careat, imo foro. Ut autem hæc conſtitutio firmiter obſervetur, pœna ſuſpenſionis unius menſis a judicandi Officio Judices, qui circa præmiſſa negligentes extiterint, decrevimus puniendos. Quia vero per Advocatorum multitudinem effrænatam, & imperitiam cauſarum multoties proceſſus impeditur, præcipimus Judicibus, ut ipſi provideant diligenter, ut eorum onerosa multitudo in C cauſis omnibus refrænetur, & ſoli ad hoc Officium digni admittantur.

ITem de iiſdem Conciliis. Si cultum domus Domini creatione novorum miniſtrorum amplificaverunt Reges veteris Teſtamenti: Nos novi Teſtamenti Pontifices ſuſtinere non debemus Dei diminui numerum ſervitorum. Pro certo autem didicimus, quod quidam Abbates Prioratuum ſuorum adeo exhauriunt facultates, quod iidem Prioratus debito Monachorum numero defraudantur. Cum ergo hoc non debeamus ſub diſſimulatione pertranſire, ſtatuimus, ut viſitationis officium exercentes inquirant inter alia, quotus eſſe debeat numerus ſervitorum: & ſi diminutus fuerit, Abbati denuntient, ut infra menſem ſuppleat D numerum diminutum, ſecundum quod poſſunt facultates eorum ſufficere. Si vero facere noluerit, per ſaiſitionem bonorum, vel alio modo, ſecundum quod Prælati expedire viderint, compellatur. Præcipimus autem, ut hoc præceptum ſine acceptione perſonarum obſervetur.

ITem ex eodem Concilio. Sacras Conſtitutiones legentibus ſatis liquet, quod nullam habeant ex rebus Eccleſiaſticis diſponendi laici aliquo modo poteſtatem: Verum nobis multorum quæſtio patefecit, quod in tantum quorumdam Principum ſæcularium proceſſit temeritas, ut ſi Judæi conquerantur de aliqua Eccleſiaſtica perſona, quod eis ſit debitis obligata, ſtatim irrequiſito loci Prælato, non convictos, nec E confeſſos, per captionem bonorum eorumdem nituntur compellere ad ea debita perſolvenda. Cum igitur idem iſtud manifeſte ſit contra omnia jura tam Canonica, quam Civilia, & etiam a ratione diſcordet, ut injuria crucifixi, melioris conditionis ſint, quam Chriſtiani, præcipimus, ut Prælati, quando in eorum juriſdictione tale quid acciderit, in delinquentes hujuſmodi pœnam canonicam vigilanter exercere non relaxent, donec non ſolum de damnis, ſed de injuria ſatisfecerint competenter.

ITem de iiſdem Conciliis, Statuimus, & decernimus auctoritate Concilii, quod ſi in aliqua Civitate, vel aliquo loco Rhemenſis Provinciæ contingat clericum detineri aliquem per laicalem juſtitiam, poſtquam dictus clericus fuerit ab Epiſcopo illius loci, vel Officiali, aut Decano Rurali, ſeu ex parte eorum alicujus legitime requiſitus, ceſſetur a divinis in loco captionis, & detentionis, quouſque fuerit competenter reſtitutus.

ITem, ſi clericus per juſtitiam Laicam capiatur in aliqua Diœceſi, & extractus ab ea ducatur ad aliam, ceſſetur ſimiliter a divinis in loco, in quem fuerit deductus, donec ad dictam Diœceſim fuerit readductus, & ſufficienter reſtitutus.

ITem, cum per juſtitiam laicam non debeant puniri exceſſus Clericorum, nec ab iis levari emendæ de iiſdem, cum hæc ad ſolos judices Eccleſiaſticos, non ſæculares pertinere noſcantur, monemus auctoritate prædicta omnes, & ſingulos noſtræ Provinciæ, ne pro prædictis, ſeu occaſione eorumdem teneant aliquid, vel recipiant, ſeu exigant quoquo modo. Alioquin contra facientes excommunicationis ſententia, auctoritate prædicta, innodamus.

ITem, cum nonnulli Scabini, Rectores, Gubernatores, Judicatores communitatis locorum, ſeu territoriorum noſtræ Rhemenſis Provinciæ, prout intelleximus, conſpirationes fecerint, ſeu conjurationes fecerint, aut facere nitantur, quod ſi aliquis de communitate ſua, vel ſuis ſubditis, ſeu de ſuo territorio conveniatur in foro Eccleſiaſtico, aut contra eum procedatur in caſu, in quo poteſt de jure, ſive de conſuetudine ibidem conveniri, eum ad communes ſumptus defendant, propter quod juriſdictiones Eccleſiaſticas non eſt dubium impediri: Monemus omnes, & ſingulos noſtræ jam dictæ Provinciæ, quod ſi talia fecerint, ea revocent intra menſem, & quod de cætero talia non committant, & talibus non utantur. Alioquin ſubjaceant excommunicationi de facto.

ITem cum nonnulli Domini temporales ſuis inhibeant ſubditis, ne quis alium trahat in foro Eccleſiaſtico in caſu a jure, ſeu conſuetudine permiſſo; Quinimo contra ſic trahentes procedunt frequenter ad captionem perſonæ trahentis, & bonorum ejuſdem, ne talia fiant prohibentes, contrafacientes excommunicationis vinculis innodamus a Canone jure excommunicatos. Item cum nonnulli Abbates hujus provinciæ inter ſe ordinaverint, & conſpirationes inter ſe, ut fertur, fecerint, quod ſi contingat aliquem Epiſcopum contra Abbatem aliquem velle procedere ſibi ſubditum pro ſuis exceſſibus, vel aliter puniendum, quod ad defenſionem ejuſdem contribuent, & ad ſumptus communes omnium Abbatiarum defendetur, quod non eſt dubium fore in præjudicium ſui Epiſcopi, & contra juramentum ſuæ profeſſionis, per quam ſub Epiſcopo ſuo eſt adſtrictus, & contra Eccleſiaſticam libertatem. Monemus tales, ut revocent intra menſem, & a talibus abſtineant, aut alioquin excommunicationi ſubjaceant ipſo facto.

ITem, quod ſi excommunicati publice ſententias excommunicationis per biennium, & amplius animo ſuſtinuerint indurato, vocentur ad proximum Concilium tanquam ſuſpecti de hæreſi, & contra tales in eodem Concilio procedetur. Præcipimus diſtrictius, & mandamus authoritate prædicti Concilii univerſis, & ſingulis provinciæ Rhemenſis, ut ea, quæ taliter pro defenſione libertatis Eccleſiaſticæ, Epiſcoporum, ac Eccleſiarum ſtatu pacifico duximus ordinanda, prout ſuperius continetur, ſervent, & teneant illibata.

CONCILIUM BITURICENSE,

Præſide Simone de Bria, tituli ſanctæ Ceciliæ Presbytero Cardinale Apoſtolicæ ſedis Legato, celebratum Anno 1276. ſede Romana vacante tempore Philippi III. Regis Galliarum.

HOc Concilium deſcribimus ex libro Pictavis divendito ad inſigne Pelicani anno 1541. cum antiquis characteribus, vulgo Gothicos vocant, edito, cui titulus præſcribitur; Conſtitutiones Synodales Xantonenſis Eccleſiæ, &c. quem mihi liberaliter commodarunt RR. PP. Conventus F. Minorum Pariſienſium.

Simon miſeratione divina, tituli ſanctæ Cæciliæ Presbyter Cardinalis, Apoſtolicæ ſedis Legatus, ad futuram rei memoriam. Inter curas, quæ noſtro adhærent Officio, illa præcipue nos affligit viſceribus cordis noſtri infixa profundius, atque ſolidius radicata, noſtrum inceſſanter perurgens animum ſuarum aculeis punctionum, ut noſtræ Legationis Eccleſiæ, proviſionis remedio, prout nobis deſuper miniſtratur, contra malignorum defendantur incurſus, cohibeantur injuriæ, & violentiis propulſatis in pacis pulchritudine delectentur, ut hoſtium ablata formidine in tranquillitate ſerena, & ſerenitate tranquilla pacis auctori, cujus mancipantur obſequio, eo devotius, quo tranquillius, & quo eo acceptius valeant famulari. Libenter itaque aſſiduos labores amplectimur, quamquam noſtris impares humeris ad portandum. Nocturnis continuoque inſiſtentes vigiliis, etiam ſupra vires, ut perſonis Eccleſiaſticis noſtro commiſſis regimini moleſtationum turbinibus relegatis, Divino fulti præſidio ſollicitudinibus noſtris pacem, & proprio labore quietem opportunæ proviſionis remedio præparemus. Sane in Bituricenſi Concilio, quod ad quorumdam prælatorum noſtræ Legationis inſtantiam nuper convocandum duximus, & auctore Domino feliciter celebrandum, per quoſdam Prælatos, aliaſque Eccleſiaſticas noſtræ Legationis perſonas, nonnullis Eccleſiarum, & perſonarum ipſarum oppreſſionibus, injuriis, & offenſis ad noſtram reductis notitiam, & per nos toti Concilio reſeratis, ac deliberatione ſuper iis in Concilio habita pleniori, de totius Concilii providentia unanimi, & concordi, juxta negotiorum incurrentium, vel ingruentium, & temporis qualitatem, remedia ſuper eiſdem injuriis pro defenſione libertatis Eccleſiaſticæ adhibere curavimus opportuna. Quæ quidem ex parte Concilii requiſiti redigi fecimus in ſcripturam, & in ipſo Concilio ſolemniter alias promulgari, publicari auctoritate, qua fungimur, ſacro approbante Concilio, ſtatuentes, ut quæ pro defenſione libertatis Eccleſiæ, & ipſarum Eccleſiarum ſtatu pacifico duximus ordinanda, a perſonis noſtræ Legationis, prout continentur inferius, ſerventur in perpetuum illibata.

De electione.

IN toto Concilio, quod nuper Biturigis duximus celebrandum, noſtris auribus clamor horrendus inſonuit, ad nos per diverſos Prælatos, aliaſque quamplures perſonas Eccleſiaſticas, non ſine gravi lamentatione delatus, & toti Concilio quereloſis inſinuationibus patefactus. Aſſerebant ſiquidem, quod in regno Franciæ, in quo Eccleſiarum libertas, & honor eiſdem debitus ſervari, retroactis temporibus, præ cæteris regnis, atque Provinciis conſuevit: his diebus in electionibus celebrandis, in quibus potiſſime libertatis puritas eſt ſervanda, pro libertate datur impreſſio: & quaſi pro auro plumbum, pro argento ſcoria: honores in contumelias convertuntur, adeo quod quando in certis locis electiones Paſtorum A imminent celebrandæ, multitudine populi per iniquitatis filios concitata, in electores impetum faciente, electiones ipſæ in nonnullis Eccleſiis, aut ad tempus impediuntur totaliter, aut in locis hactenus conſuetis nequeunt celebrari, prout in Lugdunenſi, Burdigalenſi, & Carnotenſi Eccleſiis nuper dignoſcitur eſſe factum. In qua ſiquidem Burdigalenſi Eccleſia occaſione impreſſibilis, dum immineret electio celebranda .... homicidium de Sacriſta nobili membro præfatæ Eccleſiæ inhumaniter extitit perpetratum. Quoniam igitur novis morbis nova convenit antidota præparari, ne morbus pernicioſius obrepat, & ſui contagione trahatur a poſteris in exemplum, ſacri proviſione Concilii duximus ſtatuendum, quod quicumque de cætero per ſeditioſam conſpirationem, vel conventionem habitam ſimul cum aliis, B quacumque firmitate vallatam, impedimentum latens, vel patens præſtiterit, quominus Eccleſiis ſæcularibus, vel regularibus, dignitatibus, perſonatibus, aut adminiſtrationibus quibuslibet, per illos, quos locorum ipſorum, vel dignitatum, ſeu adminiſtrationum per viam electionis, ſeu poſtulationis ſpectat proviſio: eiſdem locis, dignitatibus, perſonatibus, adminiſtrationibus, de perſonis idoneis undecumque extiterint oriundæ, & alias libere per electionem, aut poſtulationem Canonicam valeat provideri, incurrant excommunicationis ſententiam: quam in ipſos proferimus ipſo facto. Et ſi clerici, vel regulares extiterint, nos privantes eoſdem omnibus Eccleſiaſticis Beneficiis, dignitatibus, vel adminiſtrationibus; ſeu perſonatibus, ſi quos eos contigerit obtinere: C Decernimus fore inhabiles, & indignos ad quævis Beneficia, adminiſtrationes, & honores Eccleſiaſticos ulterius aſſequendum. Si vero laici ſint, præter dictam excommunicationis ſententiam, ipſorum familiæ interdicto ſint Eccleſiaſtico ſubjectæ: nullaque eorum poſteritas, uſque ad quartam incluſive progeniem, ſi ſæcularis fuerit, prælaturam, dignitatem, perſonatum, præbendam, ſeu aliud quodcumque Beneficium Eccleſiaſticum, aut ſi Regularis extiterit, adminiſtrationem quamlibet regularem in Civitate, vel Diœceſi, in qua exceſſum hujuſmodi committi contigerit, in perpetuum valeat obtinere. Illi autem, qui prædicti facinoris terminis non contenti populum, aut turbam, potenteſve quoslibet concitaverint, ut in dicto facinore opem ferant: quorumve data opera, ſuggeſtione, vel conſilio, populus turba, D aut cum armis, vel ſine, ad hoc convenerint, pœnis ſimilibus ſint ſubjecti. Clerici præter hæc a Civitate, vel loco, in quo perpetraverunt talia, per triennium procul agant. Porro qui coacta multitudine cum armis, vel ſine armis contumelioſa acclamatione, concitatione, & tumultu in loco, in quo ii, ad quos ſpectat electio, poſtulatio, vel proviſio convenerint, ſeu in ipſos electores, vel in aliquos de eiſdem, tempore, quo prædicta imminent facienda, duxerint irruendum, & eidem loco fracturam, ſeu violentiam, vel in perſonas electorum notabilem injuriam irrogaverint: & poſtremo qui ope, vel conſilio clam, vel palam per ſe, vel per alium aliquid egerint, per quod conſpirationis, vel conventionis initæ nequitia in aliquo ſumat E robur, & per hoc contingat electionem, poſtulationem, ſeu proviſionem impediri totaliter, vel differri, excommunicationis ſententia noverint ſe adſtrictos; nec non & eorum familias, ſi laici fuerint, Eccleſiaſtico ſuppoſitas interdicto. Quæ ſententia relaxari nequeat, niſi auctoritate ſedis Apoſtolicæ ſpeciali. Clerici vero, qui in talibus culpabiles fuerint, cum eorum offenſa tanto gravior reputetur, quanto in ſortem redemptoris aſſumpti, ac gradu Eccleſiaſtico pollentes libertatem, ac immunitatem Eccleſiaſticam ſervare tenentur præ cæteris illibatam: præter excommunicationis ſententiam, eo ipſo beneficiis, quæ obtinent, ſint privati. Ad obtinendum dignitates, perſonatus, officia, vel beneficia quæcumque in Ec-

Eccleſiis, in quibus talia perpetrantur, & in locorum A ipſorum Diœceſibus nullo unquam tempore ſpem, aut fiduciam habituri. Si vero regulares, ad adminiſtrationem aliquam regularem nullatenus admittantur, cadantque nihilomnibus ab obtentis. Inſuper & laicorum prædictorum poſteritas, uſque ad quartum gradum, ad beneficia qualibet Eccleſiaſtica aſſequenda in Eccleſiis civitatis, & Diœceſis, in qua perpetrantur talia, ſint inhabiles, & indigni.

De citationibus, & earum abuſu.

CUm juris remedia per ora Pontificum ſummorum, & principum promulgata Divinitus ad tu- B telam bonorum, & cohibendas malorum inſolentias utiliter introducta nos doceant, innocentiam per corruptelam judicum, ſive fraudem ad iniquitatis trahi diſpendium: Sic illos, qui a nobis judicandi recipiunt poteſtatem, commiſſum ſibi volumus exercere judicium, ut per viam Regiam, victrice juſtitia, gradientes, ab æquitatis tramite, odio, gratia, vel favore, ſeu cujuſquam alterius corruptelæ vitio non recedant. Cupientes igitur, ut in citationibus faciendis per judices, ſive conſervatores, auctoritate, qua fungimur, deputatos nulla corruptelæ ſpecies vindicet ſibi locum; ſed forma per Romanam curiam in talibus introducta ab eiſdem judicibus, & conſervatoribus firmiter obſervetur; Statuimus, & mandamus expreſſius C inhibentes, ne Judices, aut conſervatores prædicti, ſub tali forma verborum, quam vobis lator præſentium nominabit, vel alia conſimili citare præſumant: ſed ei non pareatur: hujus autem citationis mandatum nullus exequi teneatur, ſed ei non pareatur impune, &c. . . . . . .

Reliqua verba hujus decreti omittimus, quia obſcuriora ſunt, quam ut poſſint intelligi propter omiſſionem aliquam in exemplari, quo utimur, cæterum nihil continent præter caſſationem judiciorum, quæ ex tali citatione ſubſequuntur, & privationem Juriſdictionis in judice, nec non excommunicationem.

De Officio Judicis Ordinarii. D

CÆca cordis ambitio repleri neſciens, ſed quanto plus recipit, tanto fortius inardeſcit, ſic quorumdam interiores oculos excutienti obtexit caligine, ut, quid de jure liceat, non advertant, quidve de honeſtate deceat, non attendant: quod in illis, qui judiciali præeminent dignitate, eo conſtat periculoſius, quo per auctoritatis, qua funguntur, potentiam in concepto malignitatis propoſito poſſunt adverſus ſubditos licentius debacchari. Eapropter ad habitantem eorum avaritiam cohibendam provide duximus ſtatuendum, ut nullus judex, ſeu conſervator datus a nobis pro abſolutionis, vel relaxationis beneficio impendendo, ab his, quos excommunicationis, ſuſpenſionis, vel interdicti E ſententiis duxerit innodandos, emendas pecuniarias, ſeu res alias pro emendis, quoquo exquiſito colore, præſumat petere, exigeres, ac oblatas recipere: etiam ex prius facto. Quiſquis autem contra præſumpſerit, eo ipſo ſententiam excommunicationis incurrat, a qua nonniſi per Legatum ſedis Apoſtolicæ abſolvatur; & tunc demum cum læſis omne intereſſe reſtituerit integre. Ejuſdem tamen ſedis auctoritate in iis, & aliis ſemper ſalva.

Ne Prælati impediantur a laicis in correctione ſubditorum ſuorum.

SIcut ille, qui præeminet judiciaria poteſtate judicis, oppreſſorum querelis aures debet patulas inclinare: ſic voces malignantium queruloſas ipſum decet, & convenit obaudire: debet igitur diligenter advertere, & penes ſe ponderare prudenter, quis, contra A quem, & ſuper quibus etiam ſuperioris officium interpellat: ut penſatis conditionibus, & mentibus perſonarum, & incumbentis negotii qualitate ſolerter intelligat, unde veniat conquerentis ſpiritus, aut quo vadat. Ob hanc cauſam Prælatis, qui nimis facile clauſtralium, ſive forenſium Monachorum contra ipſos Abbates, maxime ubi de correctione agitur, querelas recipiunt, per quas plerumque hebetari contingit vigorem Eccleſiaſticæ diſciplinæ, frequenter etiam miniſtratur occaſio evagandi, ſub obteſtatione Divini judicii duximus injungendum, quod querelas hujuſmodi facile de cætero non admittant: ſed tunc demum, quando circumſtantiis, quæ circa hæc fuerint attendendæ, exaratis plenius, B & diſcuſſis, pro conquerentibus Monachis veroſimiliter præſumetur ipſos non cauſa vitandi correctionem Eccleſiaſticam, ſeu Canonicam ſecundum ipſorum regularia inſtituta, ſed juſte, & ex cauſa probabili ad Prælatorum judicium confugiſſe: ut Prælatorum officium eo fructuoſius, quo liberius, valeat exerceri, præſenti ſtatuto laicis quibuſvis duximus injungendum, ne Prælatos quoslibet impedire, vel turbare præſumant, quominus in locis religioſis, vel regularibus, vel aliis eiſdem Prælatis ſubjectis, officii ſui debitum exequantur, ipſis ad hoc per eoſdem Prælatos auctoritate præſentis Concilii competenti monitione præmiſſa per cenſuram Eccleſiaſticam, ſi res exegerit, compellendis.

C *De his, quæ vi, metuſve cauſa fiunt.*

CUm parum proficiat legem condi in Civitatibus, ſi non extiterint, qui editam regere valeant, & tueri: nec ſolum judicum conſiſtat officium in ea imponenda, ſed in ea, prout opportunum fuerit, obſervanda, præcipimus, ut quicumque judices Eccleſiaſticos ad abſolutionis, vel relaxationis, ſuſpenſionis, vel interdicti ſententiam, beneficium impendendum vi, vel metu compulerint, per Diœceſanos locorum juxta Lugdunenſis ſtatuta Concilii, excommunicati publice nuntientur. *Aliquid deeſt.*

D *Ne judices ſæculares compellant perſonas Eccleſiaſticas coram ſe ſuper perſonalibus actionibus litigare.*

CUm falcem propriam nulli in meſſem mittere liceat alienam, de juſtitiariis laicis, ſeu aliis ſolam juriſdictionem temporalem habentibus, qui in actionibus mere perſonalibus Eccleſiaſticas coram ſe perſonas litigare compellunt, contra Canonicas ſanctiones, hujus proviſione Concilii duximus ſtatuendum, quod licet eædem perſonæ Eccleſiaſticæ non ſolum coram eiſdem juſtitiariis litigare, ſed etiam ad ipſos venire in cauſis hujuſmodi de jure minime teneantur, ſi tamen venerint, allegato fori privilegio coram ipſis, iidem juſtitiarii compulſioni nihilominus inſtiterint ſupradictæ, eo ipſo excommunicationis ſententiam, quam in ipſos E ferimus, incurrant: Quæ circa ipſos nullatenus relaxetur, niſi læſis de damnis expenſis, & intereſſe prius per ipſos juſtitiarios fuerit integre ſatisfactum, eorum proceſſibus, atque ſententiis habitis in hujus quæſtionibus, & prolatis nil omnino roboris habituris. Ad hæc ſi quis temporalem juriſdictionem exercens de excommunicationis, ſuſpenſionis, vel interdicti ſententiis, videlicet an juſte latæ fuerint, an injuſte, aut aliis mere Eccleſiaſticis, ſeu ſpiritualibus cauſis deciſionem, ſeu cognitionem præſumpſerit uſurpare, per Diœceſanos locorum auctoritate præſentis Concilii deſiſtere moneatur: & niſi competenter monitus duxerit deſiſtendum, ad hæc per cenſuram Eccleſiaſticam compellatur.

De Decimis.

CUm in illis, in quibus periculum vertitur animarum, præſcriptio quantumcumque longæva non *Præſcriptio.*

ven-

ized by Gc

vendicet ſibi locum, ſed tanto graviora ſint crimina, quanto miſeram animam diutius tenuerint alligatam, exceptionem præſcriptionis ſuper rerum illarum decimis, de quibus, ſive ſimilibus in locis ejuſdem hactenus a ſimilis conditionis perſonis conſuevit exolvi, præcipimus non admitti. Statuentes, ut qui eis, ad quos ſpectat perceptio harum decimarum, quominus eas percipiant, impedimentum præſtare præſumpſerint, ſi moniti competenter ab impedimentis hujuſmodi non duxerint abſtinendum, ex tunc auctoritate præſentis Concilii per locorum ordinarios excommunicationis ſententia percellantur.

De Teſtamentis ultimis.

AD præſumptionis quorumdam conatus damnabiles reprimendos, qui teſtamenta, ſeu alias voluntates ultimas, quocumque nomine cenſeantur, licet rite ſint facta juxta Canonicas ſanctiones, tanquam legitima non admittunt, ſed pro eo reprobant, & impugnant: quod ſcabinus, aut ſæcularis judex præſentes non fuerint, aut auctoritatem nequaquam præſtiterint, quando teſtator ſuum condidit teſtamentum, aut aliam ultimam voluntatem: Hoc duximus ſtatuendum, quod ipſi cujuſcumque conditionis, vel dignitatis extiterint, niſi infra octo dies, poſtquam ſuper hoc moniti fuerint competenter, ab impedimento hujus duxerint deſiſtendum, anathematis innodentur vinculo, quo ipſos adſtringi volumus ipſo facto.

De Pedagiis.

SAnguiſugæ ſitibunda progenies, ac radix omnium malorum cupiditas ſemper vociferans, affer, moliri non deſinit, quemadmodum per exquiſitas aſtutias, & callidiora commenta ardori proprio, licet inextinguibili, lucri temporalis, quamquam illiciti, pocula ſubminiſtret. Ex hac autem ſitienti radice ſemper proceſſiſſe cognovimus, quod cum ſedes Apoſtolica excommunicationis ſententiam in omnes nova conſtituentes pedagia olim duxerit promulgandam, ipſam annis ſingulis in certis feſtivitatibus ſolemniter innovando, nonnulli Mammonæ filii propriæ cupiditatis vitium colorare alias nitentes, non nova, ut aſſerunt conſtituentes, pedagia antiqua ad clericos, & ipſorum res, quas non ratione mercaturæ per terram, vel aquam deferri faciunt, prorogant, & extendunt in illuſionem memoratæ ſententiæ, & præjudicium libertatis Eccleſiaſticæ manifeſtum: Nos itaque ipſorum fraudibus obviare volentes, & tam præſumptæ calliditatis aſtutiam pœna debita caſtigare, ſtatuimus, ut infra duos menſes, a tempore ſolemnis publicationis hujus factæ in civitatibus, & Diœceſibus, in quibus conſiſtunt ipſa pedagia, numerandos, niſi ab eis in toto deſtiterint, excommunicationis ſententiæ, quam ex nunc in ipſos proferimus, & tunc ſubjaceant ipſo facto.

De facientibus ſtatuta, & conſuetudines contra libertatem Eccleſiæ.

CUm jure Canonico caveatur, quod qui de cætero ſervare fecerint ſtatuta, edicta, & conſuetudines introductas, contra Eccleſiæ libertatem, ſtatutarii, & ſcriptores ſtatutorum ipſorum, necnon poteſtates, & Conſules, Rectores, & conſiliarii locorum, ubi hujus ſtatuta, & conſuetudines de cætero edita fuerint, vel ſervata, necnon & illi, qui ſecundum ea judicare præſumpſerint, vel in formam publicam ſcribere judicata, excommunicationis ſententiæ debeant ſubjacere: Nonnulli propriæ ſalutis obliti, & ſuæ verecundiæ non parcentes, juris ſententiam verborum amplexu non ſine fraude circumvenire nituntur: non ſtatuta, ut aſſerunt, banna tamen faciunt proclamari: præcepta, ac prohibitiones inducunt, quæ non eſt dubium in libertatis Eccleſiaſticæ præjudicium redundare. Nos itaque fraudibus malignorum, quas circa hæc adhibitas fuiſſe cognovimus, obviare volentes, ſtatuimus, ut quicumque contra ipſius Eccleſiæ libertatem banna, prohibitiones, ſive præcepta ſcienter fecerint, aut fieri procuraverint, ſeu facientibus conſilium, vel opem duxerint adhibendam, ipſa, poſtquam per locorum ordinarios ſuper hæc fuerint requiſiti, abſque cujuslibet difficultatis obſtaculo indilate revocent, ſeu faciant revocari, ad conſimilia nunquam de cætero proceſſuri: alioquin cenſura ſimili ſint adſtricti. Qui vero contra conſuetudines antiquas rationabiles approbatas, & hactenus pacifice obſervatas; ſtatuta, banna, aut prohibitiones, aut præcepta ſcienter fecerint, aut fieri procuraverint, aut ſervari fecerint, ſeu facientibus, vel ſervantibus in hoc conſilium, vel opem præſtiterint, per Diœceſanos locorum, tum præſentis auctoritate Concilii moneantur, ut infra menſem a tempore monitionis hujus numerandum, ſtatuta deleant: banna, prohibitiones, & præcepta revocent, ad conſimilia nunquam ulterius proceſſuri: alioquin excommunicationis ſententia, quam tunc, ut ex nunc in ipſos ferimus, ſint ligati.

De violatoribus Eccleſiarum.

QUorumdam inſolentiæ perverſorum, qui Dominum Jeſum Chriſtum verbo tantummodo profitentes, nec Deum timere, nec homines revereri pro ſuorum atrocitate factorum manifeſtiſſime convincuntur, in tantam accepimus temeritatis, vel inſaniæ audaciam prorupiſſe, quod confugientes ad Eccleſiarum tutelam contra juris utriuſque ſtatuta ad Eccleſiaſticam libertatem ibidem vulnerant, mutilant, & interficiunt, vel incendunt, vel vi extra hanc violenter extractos vulnerare præſumunt: nonnunquam ultimum ipſis ſupplicium inferentes, aut ita fieri præcipiunt, aut procurant: ſeu conſilium, & opem adhibent in tantis ſceleribus perpetrandis. Nos itaque, quos zelus comedit domus Dei, in hujuſmodi ſacrilegorum exceſſus deteſtabiles, & horrendos, quos non ſolum evidentia rei docet inhumaniter excreviſſe, ſed inoleviſſe jam præſumptione damnabili, recenſita præteritorum memoria comprobat, & declarat, caſtigationem Canonicam adhibere volentes, præſentis approbatione Concilii duximus ſtatuendum, quod taliter delinquentes excommunicationis ſententiæ, quam in ipſos proferimus, ſubjaceant ipſo facto. Quam quidem ſententiam locorum Ordinarii ipſius auctoritate Concilii ſolemniter in ſubjectis ſibi Eccleſiis denuntiari faciant, & uſque ad ſatisfactionem inviolabiliter obſervari. Eiſdem nihilominus mutilatoribus, interfectoribus, necnon & iis, qui hujuſmodi mutilationes, & homicidia fieri præcipiunt, vel procurant, aut facientibus conſilium, vel opem impendunt, feuda, & beneficia, ſi quæ ab Eccleſiis taliter violatis obtinent, eo ipſo protinus amiſſuris: quæ ad Eccleſiam, a qua illa obtinere noſcuntur, libere convertantur, filii etiam eorum non ſolum nihil obtineant de prædictis, ſed ad beneficia Eccleſiaſtica de cætero aſſequenda eoipſo reddantur inhabiles, & indigni.

De his, qui impediunt juriſdictionem Eccleſiaſticam.

CUm multi temporale dominium obtinentes, ſeu ſæcularis judiciariæ poteſtatis gerentes Officium, juriſdictionem ſanctæ Matris Eccleſiæ ſubvertere, vel minuere exquiſitis aſtutiis moliantur. Nos eorum conatus ultione Canonica reprimentes, ſtatuimus inhibentes, ne quis in foro Eccleſiaſtico litigantes, ſeu litigare volentes ſuper cauſis mere Eccleſiaſticis, ſive quæ ad forum Eccleſiæ de antiqua approbata conſuetudine, & hactenus pacifice ob-

y Google

ſervata pertinere noſcuntur, ad deſiſtendum compellant A per ipſorum vel parentum, aut conſanguineorum, ſive rerum eorum, vel perſonarum hujus captionem, modis vel aliis quibuſcumque. Si qui vero contra præſumpſerint, excommunicationis ſententiæ præſentis auctoritate Concilii ſe noverint ſubjacere.

De Judæis.

DE Judæis, quorum perfidia plerumque ſimplices decipit, & malitioſe ſecum pertrahit in errorem, ſacro approbante Concilio duximus ordinandum, ut nonniſi in civitatibus, caſtris, & aliis locis inſignibus habitare præſumant: temporalibus B locorum Dominis, & vices gerentibus, ſeu locotenentibus eorum diſtrictius inhibentes, ne Judæos ipſos permittant alibi, quam in locis expreſſis ſuperius habitare: ipſis ad hæc, ſi res exegerit, a Diœceſanis locorum ejuſdem auctoritate Concilii per cenſuram compellendis.

De privilegiis, & exceſſibus privilegiatorum.

LIcet regularis obſervantiæ profeſſores, & alios, quos ſedes Apoſtolica exceptionis, ſeu libertatis majoris decoravit titulis, & privilegiis inſignivit, attollere condignis favoribus intendamus, ipſorumque privilegia, quantum ad nos attinet, obſervare penitus illibata: Sic tamen eos ſuis manere juribus contentos affectamus, quod privilegiorum ſuorum C limites in aliorum injuriam non excedant: proinde ſacro approbante Concilio duximus ſtatuendum diſtrictius inhibentes, ne deinceps religioſi quicumque, vel etiam ſæculares exceptionis, ſeu libertatis ſedis Apoſtolicæ privilegiis communiti, excommunicatos publice, vel nominatim interdictos, ſeu uſurarios manifeſtos ad Divina, ſeu Eccleſiaſtica ſacramenta, vel Eccleſiaſticam ſepulturam ſcienter admittant. Qui vero contra præſumpſerint, præter pœnas a jure ſtatutas, ingreſſum Eccleſiæ eo ipſo ſibi noverint interdictum, donec pro latoribus ſententiarum hujuſmodi, quorum auctoritatem contempſerint, & aliis, quorum intereſſe contigerit, de prædictis exceſſibus, & omni intereſſe, & damnis ſatisfecerint competenter.

De iis, qui verberant nuntios, aut executores judicum, aut aliorum litteras deferentes, & qui litteras auferunt, deſtruunt, aut cancellant. D

CUm juris utilitas tot, & tantis excogitata vigiliis ſufficienter nequeat proſperari, ſi proceſſus miniſtrorum juſtitiæ contingat iniquorum machinationibus impediri: ut illorum audaciam, quos amor divinus e malo non revocat, ſaltem rigor Eccleſiaſticæ cohibeat diſciplinæ, ſacri proviſione Concilii duximus ſtatuendum, quod ſi quis cujuſcumque dignitatis, aut conditionis exiſtat, nuntios, aut executores Eccleſiaſticorum Judiciorum, aut alios literas eorumdem, actave Judiciaria deferentes hac occaſione verberare, capere, detinere, occultare, carceri mancipare, mu- E tilare, aut quod gravius eſt cenſendum, interficere, litteras, vel acta prædicta perſonis memoratis auferre, ſeu ea rumpere, cancellare, aut alias deſtruere quoquomodo, vel ſic ablata celare præſumpſerit, aut, ut iſta fiant, procuraverit, vel facientibus conſilium, vel opem duxerit adhibendam, excommunicationis ſententiæ, quam ex nunc proferimus, ſubjaceat ipſo facto, a qua niſi prius tam Judici, cujus auctoritatem contempſerit, quam paſſo injuriam, & cæteris, quorum intererit, prout exceſſus poſtulabit atrocitas, ſatisfaciat competenter, nullatenus abſolvatur. Ad quorum memoriam in perpetuum obſervandam ſigillum noſtrum duximus præſentibus litteris apponendum. Datum in eodem Concilio Idibus Septembris, anno Domini MCCLXXVI. Romana Sede vacante.

SImon miſeratione Divina Tituli S. Cæciliæ Preſbyter Cardinalis, Sedis Apoſtolicæ Legatus, ad futuram rei memoriam. Nuper in generali noſtræ Legationis Concilio, per nos Biturigis congregato, nonnulla pro defenſione Eccleſiaſticæ libertatis, & tranquillo ſtatu Eccleſiarum a Sede Apoſtolica noſtro regimini commiſſarum, deliberatione provida, de ipſius approbatione Concilii ordinanda duximus, ac etiam ſtatuenda: quæ quidem juxta approbationem hujus perpetuam obtinere decrevimus firmitatem. Ne igitur per aliquorum malitiam privilegiorum, ſive indulgentiarum collegiis, locis, ordinibus, communitatibus, ſive perſonis quibuslibet, ſub quacumque forma, vel conceptione verborum a Sede Apoſtolica conceſſorum prætextu, adverſus obſervationem ordinationum, & ſtatutorum hujus quiſquam immunitatem quovis exquiſito colore ſibi vendicare præſumat, aut ab ea ſe quomodolibet excuſare: literarum Apoſtolicarum tenorem, per quas nobis expreſſe conceditur, quod præmiſſis, ſeu aliis nequaquam obſtantibus Cenſuram Eccleſiaſticam, Officium noſtrum, & omnia ad ipſum ſpectantia, quæcumque nobis Officii ipſius ratione competunt, exercere libere valeamus. Quas quidem in dicto Buturicenſi Concilio ſolemniter fecimus publicari, literis præſentibus, ipſius ordinationibus, & ſtatutis annexis juſſimus annotari. Tenor autem ipſarum literarum talis eſt.

GRegorius Epiſcopus, ſervus ſervorum Dei, Dilecto filio Simoni, Tituli ſanctæ Cæciliæ, Presbytero Cardinali, Apoſtolicæ Sedis Legato, Salutem, & Apoſtolicam Benedictionem. Cum tibi plenæ Legationis officium in Regno Franciæ Civitate, & Diœceſi Lugdunenſi, necnon in partibus tranſmarinis duxerimus committendum, ne circa executionem ipſius, vel eorum, quæ ad ipſum ſpectant officium, vel tibi ratione ipſius competunt, te contingat aliquatenus impediri, diſcretioni tuæ, ut, non obſtante aliqua indulgentia, quibuſque Archiepiſcopis, Abbatibus, cæteriſque Prælatis Eccleſiarum, ſive aliis perſonis Eccleſiaſticis, vel ſæcularibus, cujuſcumque ſint præeminentiæ, conditionis, aut ſtatus, ſeu Collegiis, vel dignitatibus, aut ordinibus a Sede Apoſtolica, ſub quacunque verborum forma, vel expreſſione conceſſa, etiamſi contineatur in ea, quod aliqua littera, quantumcumque qualibet obſtantia, ſeu obſtare poſſibilia expreſſius removentes, ipſi aliquatenus non obſiſtant, ſive quod de ipſa indulgentia, dignitatibus, ordinibus, ſeu nominibus propriis ipſorum ordinum, dignitatum, ſeu etiam perſonarum plenam, & expreſſam, ſeu de toto tenore ipſius indulgentiæ, ſeriatim, & de verbo ad verbum oporteat fieri reſponſionem, ſive quod perſona hujus excommunicari, ſuſpendi, vel interdici non poſſint per literas Apoſtolicas, vel Legatorum Sedis Apoſtolicæ: in quibus de ipſis dignitatibus, ordinibus, nominibus, ſeu indulgentia, vel ejus tota ſerie plena, & expreſſa: ſive de verbo ad verbum in eiſdem Apoſtolicis, vel Legatorum ipſius literis reſponſio non habeatur, & qualibet alia indulgentia cujuſcumque tenoris, forma, vel expreſſionis exiſtat: per quam præſentibus non expreſſam, vel totaliter non inſertam hujus noſtræ conceſſionis effectibus impediri poſſit, vel quomodolibet retardari, dictum officium, & omnia ad ipſum pertinentia tibi ratione ipſius libere competentia, ſine cujuslibet conditionis, vel alterius impedimenti obice valeas exercere, plenam, & liberam tibi auctoritate præſentium concedimus libertatem. Datum Viennæ ſeptimo Calendas Octobris; Pontificatus noſtri anno quarto.

GRegorius Epiſcopus, ſervus ſervorum Dei, Dilecto filio Simoni, Tituli ſanctæ Cæciliæ, Presbytero Cardinali, Apoſtolicæ Sedis Legato, Salutem, & Apo-

A *Apoſtolicam Benedictionem. Ut eo efficacius premiſſum tibi Legationis officium promovere valeas, quo majori per nos fueris auctoritate munitus, diſcretioni tuæ exercendi libere cenſuram Eccleſiaſticam in omnes tam Cathedralium, quam aliarum Eccleſiarum Prælatos exemptos, & non exemptos, in univerſa quoq; Capitula, & Conventus, Duces, Marchiones, Comites, nec non Barones, quoslibet alios Nobiles, & Rectores, etiã Baillivos, Poteſtates, Conſiliarios, Univerſitates, Populos, & quaſcumq; perſonas Eccleſiaſticas, Sæculares, Regulares, etiamſi Militiæ Templi, & Hoſpitalis S. Joannis Hieroſolymitani, vel S. Mariæ Theutonicorum, ſeu Ciſtercienſium, Cluniacenſium, Premonſtratenſium, Minorumque, aut Prædicatorum Ordinum fuerint, & in quaslibet alias publicas, vel privatas tuæ Legationis, cum videris expedire, non obſtantibus ſi aliquibus a Sede* B *Apoſtolica ſit indultum, quod interdici, ſuſpendi, vel excommunicari non poſſint, aut aliquibus Privilegiis, Indulgentiis, vel literis quibuſcumq; dignitatibus, Ordinibus, locis, vel perſonis generaliter, vel ſpecialiter, ſub quacumq; forma, vel conceptione verborum ab eadem Sede conceſſis; de quibus, quorumve tenoribus de verbo ad verbum, ſeu eorum ordinibus, locis, aut propriis perſonarum tenoribus certa ſpecialis pœna determinata, & expreſſa mentio ſit habenda, & per quæ etiã ſi contineatur in illis, & per quaſvis Apoſtolicas literas, qualibet obſtantia removentes, eis in aliquo nequeat derogari, nullum in præmiſſis volumus obſtaculum interponi, nec cuiquam contra ea præſidium quomodolibet exhiberi, plenam, & liberam concedimus auctoritate præſentium poteſtatem. Datum Lugduni decimo quarto Calendas Septembris, Pontificatus noſtri anno tertio. In cujus rei teſtimonium, ac munimen perpetuum ſigillum noſtrum præſentibus duximus apponendum. Actum in eodem Concilio Idibus Septembris, Anno Dom. 1276. Romana Eccleſia vacante.*

CONTROVERSIA.

Nota. ADverte hoc Concilium vocari generale, non ſimpliciter, & abſolute, ſed reſpectu terrarum Legationis hujus Cardinalis, unde probabile ad illud conveniſſe non tantum Epiſcopos ex omni Gallia, verum etiam ex partibus tranſmarinis, ut ex Anglia, ad quas ſe Legatio ejus extendebat.

Prologi canonum. Notantur præfationes, & introductiones quædam ſatis elegantes fere ad ſingulos Canones. Quæ de re diſputat Uveſtonus libro 3. de Moribus, Reip. Chriſtianæ an conveniant. Sunt enim, qui prologos legibus præfixos vituperant, quod ſint legibus extrinſeci, magiſque Oratorii, & Scholaſtici, quam juri dando idonei, cum lex ex ſe ipſa ſatis ſit directiva, & illuminativa abſolute aliquid jubendo, aut prohibendo. Addunt videri prologos majeſtati legiſlatoris aliquid detrahere, quaſi ſatis non ſit validum ejus imperium lege expreſſum, niſi accedat aliquis prologus aliquid ſuadens, & veluti a ſubditis emendicans. Poſtremo ſubjiciunt prologos ſuſpicionem ſecum adducere, vix honeſtam eſſe legem, cui fucatum quoddam honeſtamentum præponatur, quaſi ſolo ſui oſtentu juſta, & æqua nequeat apparere. Sed & Seneca epiſt. 94. legem brevem eſſe oportet, quo facilius ab imperitis teneatur, veluti emiſſa divinitus vox ſit; Jubeat, non diſputet. Nihil mihi videtur frigidius, nihil ineptius, quam lex cum prologo.

Leges tyranni. Attamen in multis legibus utiliſſimos eſſe prologos ſuadet uſus Eccleſiæ, & regum noſtrorum in edictis promulgandis, ut ſuavius recipiantur. Quapropter Plato libro 6. de Legibus hanc differentiam ponit inter Tyrannum, & civilem Principem, quod Tyrannus continuo mandat, civilis Princeps nonnumquam docet, probat, ac ſuadet. Utilis lex, inquit Poſſidonius apud Senecam epiſtola 94. ſi non tantum imperet, ſed doceat.

Cæterum major aliis videbitur difficultas, quo pacto Cardinalis Tituli Sanctæ Cæciliæ potuerit præeſſe Concilio, defuncto ſummo Pontifice Gregorio decimo, a quo auctoritatem acceperat: aliqui enim exiſtimant Juriſdictionem omnem exſpirare in delegatis, illo defuncto, a quo conceſſa erat. Quod ab aliis vertitur in controverſiam, eo quod cooperatores a Parochis aſſumpti ad audiendas confeſſiones, iis mortuis, officio ſuo funguntur, donec amoveantur a ſucceſſoribus; ſed cum illi judicium ſuum exerceant non in perſona delegantis, ſed in Chriſti perſona, & ejus auctoritate, non mirum eſt, quod mortuo delegante, adhuc vigeat eorum Juriſdictio: Chriſtus enim non moritur. Legatus autem vices gerit Summi Pontificis delegantis, cujus cum poteſtas extincta ſit, conſequenter videtur extincta in delegato. Sed jura videntur hanc finire difficultatem, cum dicunt delegati ad Juriſdictionum contentioſam poteſtatem exſpirare mortuo delegante, cum res eſt adhuc integra, & delegatus nondum Juriſdictione uti cœpit. Ita Urbanus III. de Officio, & Poteſtate Judicis delegati, cap. *Relatum eſt*, & Cœleſtinus III. cap. *Gratum gerimus*, habet. Jam autem uti cœperat juriſdictione ſua Cardinalis Simon, nam ſaltem indixerat Concilium, ideoque potuit præeſſe Concilio Sede Romana vacante. *Juriſdictio delegati.*

CONCILIUM COMPENDIENSE

Anno 1277. ad Capitulorum uſurpationes reprimendas, tempore Nicolai III. & Philippi III. convocatum. C

HEmeræus. Anno 1277. Compendii Concilium Provinciæ Rhemenſis Epiſcoporum, Capitulis contra antiquum morem non convocatis. Nata illuc ejuſdem habendi occaſione; Quod Capitula plerumque ceſſationem a divinis adverſus Antiſtites ipſos promulgarent. Itaque conventu illo Præſules in eam mutui auxilii ſocietatem convenere, qui communibus impenſis conſervarent incolumem dignitatem ſuam, nec jus illud interdicendi, excommunicandi, ſuſpendendi, quod merum Epiſcopale videretur, uſurpatione manifeſta ſibi detrahi a Canonicis ſuſtinerent.

D CONCILIUM BITURICENSE

Sub Simone de Bello loco Archiepiſcopo, ann. 1286. tempore Honorii IV. & Regis Philippi III.

EX Spondano. Fuit & alia Synodus celebrata Biturigis in Gallia ſub Simone de Bello loco Archiepiſcopo, poſtea Cardinali: qui cum prædeceſſorum ſuorum Conſtitutiones pluribus Conciliis conditas, quæ tanquam incertæ vagabantur, & vacillabant, in unum corpus collegiſſet, quæ erant in illis dubia, declaraſſet, aliaſque nonnullas addidiſſet ſumptas ex variis decretis Summorum Pontificum Romanorum, pu- E blicavit illas, & ſervari juſſit, in Concilio Provinciali præſentis Anni die Jovis ante Feſtum Divi Matthæi.

HUjus Concilii decreta ex Sorbonæ Bibliotheca doctiſſimus vir Claudius Hemeræus Doctor Sorbonicus, atque antiquitatis ſolers indagator nobis in exemplari mſ. pervetuſto liberaliter commodavit: ideo ea hic adjunximus. *Bibliotheca Sorbonæ.*

QUoniam conſtitutiones Conciliorum prædeceſſorum noſtrorum ſic diverſas, ſicque reperimus vagabundas, quod tamquam incertæ per totam provinciam vacillabant, ex quo inconveniens ſe-

ſequebatur, quod aliqui per conſtitutiones ejuſmodi A erant pœnis multiplicibus obligati, alii vero excommunicati, alii ſcilicet ſuis Beneficiis privati, ignorantes pœnas, ſententias, & præcepta, quæ in præcedentibus Conciliis continentur: Idcirco ad utilitatem, pacem, & tranquillitatem Provinciæ, ne labilis hominum memoria poſſit ignorantiam prætendere in futurum, conſtitutiones antiquas ſcripto de conſenſu totius Concilii dignum duximus comprehendi, & ſigillorum noſtrorum munimine roborari, Adjicientes conſtitutiones, & alia dubia, quæ erant in prioribus, declarantes, præcipientes, ut ab omnibus vocatis ad Concilium habeantur, & ut ſemel in anno in ſynodis Epiſcopalibus publice, & perfecte legantur. B

IN primis ad inſtar prædeceſſorum noſtrorum nos Archiepiſcopus Bituricenſis cum ſuffraganeis noſtris de conſilio, & aſſenſu totius Concilii ſtatuimus, quod judices Eccleſiaſtici, ad quos ſpectat cognitio cauſarum matrimonialium in conjungendis, & dirimendis matrimoniis, cum omni maturitate, & conſilio peritorum procedant: & quod matrimonia illicite contracta timore, vel amore nullatenus ſuſtineantur. . . . . . . ad illa ſeparanda omni dilatione, & excuſatione excluſa permittant,

CApellani, aut Parochiales matrimonia, quæ in ſuis Parochiis illicite contracta cognoſcunt, ſtudeant Diœceſanis, aut eorum officialibus quantocyus commode poterunt intimare, quod niſi fecerint, ſupe- C riorum ſuorum arbitrio puniantur graviter,

ITem diſtricte inhibemus, ne ante ætatem legitimam maſculus, vel fœmina matrimonium contrahant, & nonniſi in facie Eccleſiæ, atque bannis prius editis juxta morem: & ne aliqui tali matrimonio intereſſe præſumant. Quod ſi infra ætatem legitimam matrimonium contrahere attentent, tam contrahentes, quam illi, qui ſcienter, & ſponte intererunt, arbitrio ordinarii puniantur. Nec calumnioſe procedant, quod malitia ſupplet ætatem, cum conſtet ejuſmodi cognitionem ad ordinarium pertinere. Similiter quantum ad contrahentes clandeſtine, & cooperantes, & ſcienter præſentes, ſervetur ſtatutum antiquum. Quos omnes, ſtatutum antiquum ſuper hoc editum innovando, excommunicationis vinculo innodamus, et- D iamſi ſint Clerici, laici, ſæculares, vel religioſi.

SAne, quia nonnulli cognitionem cauſarum matrimonialium, necnon & de ſacrilegiis, aut aliis minoribus cauſis uſurpare nituntur, aut de aliis cauſis cognoſcunt extra loca ſuæ juriſdictionis, in quibus non cognoſcere conſueti, ſtatuimus, & prohibemus, ne de cætero talia attentent, niſi de conſuetudine præſcripta antiqua, & approbata fuerit obtentum, aut niſi eis ſpecialiter ſit commiſſum ab eo, qui poteſtatem habeat committendi. Quod ſi contra factum fuerit, ſuperioris arbitrio puniantur, & proceſſus non teneat ipſo jure, cauſam etiam non præbeat præſcribendi.

E

ITem ſtatutum renovantes antiquum, firmiter inhibemus, ne Archidiaconi, Archipresbyteri, ſeu alii Juriſdictionem habentes Eccleſiaſticam extra. . . . . . . civitatem Officiales habeant, ſed intra civitatem in perſonis propriis officium ſuum fideliter impleant. Etſi aliquis proceſſus fuerit habitus coram talibus judicibus (quod fieri prohibemus) illum decernimus non tenere: hoc autem intelligimus, niſi quatenus de antiqua præſcripta, & approbata conſuetudine fuerit obtentum. Illud etiam, quod in contrarium ab aliis attentabitur, cauſam non præbeat præſcribendi.

ITem ſtatutum antiquum editum invenimus, per hæc verba. Statuimus, ut Clerici in minoribus ordinibus conſtituti, ad Regimen Parochialium Eccleſiarum præſentati, in Eccleſiis per Diœceſim inſtituti fructibus non gaudeant, donec fuerint in ſacris ordinibus, ſed in utilitatem Eccleſiæ, ſecundum quod Diœceſano videbitur, convertantur,

ITem nullus Presbyter, vel Clericus peregrinus ad celebrandum, vel officiandum publice populo in Eccleſia admittatur, niſi per Diœceſanum, vel ſuos fuerit approbatus,

ITem nullus ſacerdos, vel Clericus beneficiatus mulierem habeat ſuſpectam. Præcipiatur autem Archipresbyteris virtute præſtiti juramenti, quod Archipresbyteratus ſuos hac vice diſcurrant, & omnes mulieres ſuſpectas a domibus Presbyterorum, & Clericorum beneficiatorum expellant, Si quis autem prius canonice monitus, deinceps convictus fuerit concubinam publice, ſeu focariam in domo propria habere, privetur ab Eccleſia, ſeu beneficio, niſi Prælatus ejus ex cauſa probabili diſpenſandum viderit cum eodem,

FIlios autem illegitime natos Presbyterorum, & Clericorum beneficiatorum nutriri in domibus propriis eorum penitus prohibemus: Quod ſi contra fecerint, puniantur arbitrio Prælatorum. Presbyteri autem negociatores publici, & tabernas frequentantes, ſeu aleatores pœna ſimili puniantur,

ITem ſtatuimus, quod Clerici beneficiati, qui per annum in excommunicatione perſtiterint, & negligentes in petenda abſolutione fuerint, beneficio omni jam adepto priventur, niſi cum eis per Diœceſanum fuerit diſpenſatum.

QUoniam excommunicati communioni hominum irreverenter ſe ingerunt, & nonnulli etiam cum excommunicatis participare non formidant in periculum animarum, ne aliquis per ignorantiam ſuper hoc ſe excuſare valeat: Statuimus, quod ſinguli Eccleſiarum rectores, & eorum loca tenentes habeant Rotulos quilibet ſuum, in quo ſcribant omnia nomina excommunicatorum ſuæ Parochiæ, ex quorum authoritate, & ad quorum inſtantiam ſint excommunicati, & tempus excommunicationis, & eos ſic excommunicatos denuntient publice in ſuis Eccleſiis diebus dominicis, & feſtivis, donec de abſolutione conſtet eis evidenter. Inhibeant nihilominus Parochianis ſuis, ne cum eis participare præſumant, alioquin noverint, quod contra eos durius procedetur. Præcipimus etiam ſub pœna ſuſpenſionis, quod omnes Parochiales Presbyteri habeant illas duas conſtitutiones, videlicet Gregorianam, quæ incipit *quicumque*, & Simonis Legati, quæ incipit, *cum juris utilitas*, contra impedientes juriſdictionem Eccleſiaſticam in gallico, ſeu vulgari ſuo, & latino, & eas legant ſaltem ſemel in menſe, & eas ita diligenter exponant populo, quod nullus ſæcularis poſſit ſe ſuper hoc prætextu ignorantiæ excuſare, quorum conſtitutionum tenores immediate ſequuntur.

COnſtitutio edita in Concilio Lugdunenſi a Gregorio Papa X. *Quicumque pro eo, quod in reges, principes, &c.* habetur in Concilio Lugdunenſi ſub Gregorio X. apud Binium.

COnſtitutio Simonis Legati facta in Concilio Bituricenſi, *Cum juris utilitas*, &c. ut habetur ſupra, pagina ſexageſimaoctava.

ITem aliam conſtitutionem de reſcriptis, *Quia nonnulli*, ab omnibus præcipimus obſervari in omnes

omnes tranſgreſſores ipſius ſcienter excommunicationis ſententiam promulgantes. Ne autem de conſtitutione ejuſmodi, ſive de his, quæ continentur in illa, prætendi poſſit ignorantia, & diverſi modi ea conſtitutione, quibus plerique litteris Apoſtolicis abutuntur, ex ipſius conſtitutionis inſpectione plene pateant, tenorem conſtitutionis illius de verbo ad verbum, prout proxime, & immediate ſequitur, duximus inſerendum, *quia nonnulli*, &c. ut habetur titulo de reſcriptis.

ITem ſtatuimus, quod Presbyteri Parochiales admoneant ſuos Parochiales proprios, ut ſaltem ſemel in anno de omnibus peccatis ſuis confiteantur eiſdem, & quod nomina ſic confitentium in ſcriptis redigant, quibus in Feſto Paſchæ viaticum dent: aliis autem denegetur contemnentibus confiteri modo prædicto proprio ſacerdoti, aut alii de licentia ipſius, vel Epiſcopi: & ſi anno, quo deceſſerint, confeſſi non fuerint, ut præmittitur, eis ſepultura Eccleſiaſtica denegetur: niſi adeo morte præventi fuerint, quod poſſint legitime excuſari, & ſigna pœnitentiæ in ipſis apparuerint evidenter. In prædictis autem confeſſionibus diligenter inquirant a ſubditis, ſi juriſdictionem Eccleſiaſticam impediant ...... quod ſi confiteantur, ad Diœceſanum, vel ejus mandatum mittantur abſolvendi, vel ad ſedem Apoſtolicam, ſecundum quod negotii qualitas poſtulabit.

PRæcipimus etiam ſub pœna excommunicationis univerſis Eccleſiarum capitulis, quod habeant in vulgari, & latino conſtitutionem Innocentii Tertii, editam in Concilio generali, quæ incipit, *Omnis utriuſque ſexus*, & conſtitutionem Clementis Papæ, quæ dirigitur fratribus Prædicatoribus, & incipit, *Quidam temere ſentientes*.

ITem illam conſtitutionem Martini, quæ dirigitur fratribus Minoribus, quæ incipit, *Ad fructus uberes*, & eam diligenter intelligant, & frequenter populo exponant, quam ipſis Prædicatoribus diſtricte præcipimus obſervare. Tenores autem dictarum conſtitutionum hic per ordinem inſeruntur.

Alii habēt pro viribus.

OMnis utriuſque ſexus fidelis, poſtquam ad annos diſcretionis pervenerit, omnia ſua ſolus peccata ſaltem ſemel in anno fideliter confiteatur proprio ſacerdoti, & injunctam ſibi pœnitentiam propriis viribus ſtudeat implere. Suſcipiens reverenter ad minus in paſcha Euchariſtiæ ſacramentum, niſi forte de proprii ſacerdotis conſilio ob aliquam rationabilem cauſam ad tempus ab ejuſdem perceptione duxerit abſtinendum: alioquin & vivens ab ingreſſu Eccleſiæ arceatur, & moriens Chriſtiana careat ſepultura. Unde hoc ſalutare ſtatutum frequenter in Eccleſiis publicetur, neque quiſquam ignorantiæ cæcitate velamen excuſationis aſſumat: ſi quis autem alieno ſacerdoti voluerit juſta de cauſa ſua confiteri peccata, licentiam prius poſtulet, & obtineat a proprio ſacerdote, cum aliter ipſe ipſum abſolvere non poſſit, &c. Ut habetur in Concilio Lateranenſi ſub Innocentio tertio, cap. 21.

CLemens Epiſcopus ſervus ſervorum Dei, Dilectis filiis magiſtro, & fratribus ordinis Patrum Prædicatorum ſalutem, & Apoſtolicam benedictionem. *Quidam temere ſentientes, & ad ſobrietatem ſapere neſcientes, imprudenter aſſumunt aſſerere, quod de licentia, vel commiſſione Romanorum Pontificum, vel Legatorum Apoſtolicæ Sedis, ſeu Ordinariorum locorum, vos ſine ſacerdotum Parochialium Eccleſiarum licentia, & aſſenſu non poteſtis libere prædicare populis, audire confeſſiones, abſolvere, pœnitentias injungere ſalutares. Nos igitur volentes aſſertionem tam temerariam penitus confutare, & elucidare in talibus veritatem, deliberatione prævia declaramus, quod ſi vobis detur licentia, committatur, ſeu concedatur a Legatis prædictæ ſedis, aut ordinariis locorum, nedum a Romano Pontifice, de quo proculdubio eſſet erroneum dubitare, quin in omnes ſine alicujus conſenſu, vel etiam invitis quibuslibet, ejuſmodi poſſit concedere poteſtatem, populis, Legatis, & Ordinariis ſubiectis eiſdem libere prædicare poteſtis, audire confeſſiones, abſolvere vobis confitentes, ac pœnitentias vobis confitentibus injungere ſalutares, aliorum inferiorum Prælatorum, & rectorum Eccleſiarum, & ſacerdotum parochialium aſſenſu nullatenus exquiſito, illis caſibus exceptis, qui de jure, conſuetudine, ſeu retentione ab eis ſpecialiter facta, prædictæ Sedis Legatis, & Ordinariis prædictis ſpecialiter relinquuntur, ad quos non licet manum extendere, niſi vobis ſpecialiter committatur: ideoque auctoritate Apoſtolica diſtrictius inhibemus, ne quiſquam ſuper iis, vel eorum quolibet vos, vel aliquem veſtrum, aut etiam confitentes vobis, vel ad prædicationes veſtras forſitan accedentes contra præmiſſæ declarationis formam aliquatenus moleſtare præſumat. Decernentes nihilominus irritum, & inane*, &c. *datum*, &c.

Privilegia Relig.

MArtinus ſervus ſervorum Domini, Dilectis filiis Generali miniſtro, & Provincialibus miniſtris ordinis fratrum Minorum ſalutem, & Apoſtolicam benedictionem. Ad fructus uberes, quos in agro Dominico prædicando verbo pariter, & exemplo, confeſſiones audiendo, & alia virtutum exercitia ſatis Ordo veſter, & humiles ipſius Ordinis profeſſores produxerint hactenus, & in futurum ſperantur, Deo auſpice, producturi, attentæ conſiderationis aciem convertentes, ut fratres ejuſdem prædicationis, ordinis, & audiendi confeſſiones officia eo liberius, & efficacius exequi valeant, quo certius de ipſorum circa eadem authoritate conſtabit, Tibi, Fili miniſter generalis, per te, vobis vero provincialibus miniſtris cum definitoribus in provincialibus veſtris capitulis congregatis, committendi, auctoritate Apoſtolica, fratribus ejuſdem ordinis in ſacra pagina eruditis, examinatis, & approbatis a vobis, prædicandi, audiendi confeſſiones, abſolvendi confitentes, injungendi pœnitentias ſalutares, ac etiam fratribus aliis idoneis concedendi, eiſdem quoque præfati ordinis fratribus, quibus dicta officia per nos taliter commiſſa, ſive conceſſa fuerint, quod eadem libere valeant exercere, plenam damus, & concedimus auctoritate præſentium facultatem. Diſtrictius inhibentes, ne quis fratrum ipſius ordinis, quibus dicta officia taliter committenda duxeritis, ut præmittitur, in exercitio, aut executione officiorum ipſorum quemlibet impediat. Volumus autem, quod ii, qui fratribus confitebuntur eiſdem, ſuis Presbyteris parochialibus confiteri ſaltem ſemel in anno, prout Concilium ſtatuit, nihilominus teneantur: quodque iidem fratres eos ad hæc diligenter, & efficaciter ſecundum datam eis a Domino gratiam exhortentur. Niſi ergo, &c. *Inhibitionis*, &c. *Datum* IV. *idus Januarii, Pontificatus noſtri anno primo.*

Sanctio.

ITem ſtatuimus, ut injungatur Capellanis, quod ſi viderint aliquem participantem cum excommunicatis in menſa, vel in domo, ut domeſticum, vel conſulendo, moneant ipſos alio mandato non expectato, & nomina Diœceſanis, vel officialibus eorum per ſuas litteras mittant, circa quod capellani ſollicite, & diligenter ſe habeant, ſcituri, quod, ſi in hoc inveniantur remiſſi, vel deſides, graviter punientur.

SAne perſpeximus, quod nonnulli religioſi, & alii motui ſui ſenſus potius innitentes, quam conſiderare volentes, quam grave ſit, & periculoſum aliquid attentare, potiſſimum tranſgrediendo terminos, quos poſuere majores, quod poſſe vergere videatur in contemptum clavium, & fractionem nervi Eccleſiaſticæ diſciplinæ, plerumque aliquorum corpora præſumunt tradere Eccleſiaſticæ ſepulturæ, qui ab ordinariis ſuis excommunicati, culpis exigentibus eorumdem, per tempora multa in ſua contumacia, & rebellione perſiſtunt, Claves Eccleſiæ, & cenſuram

Excommunicatorum ſepultura.

Eccle-

Eccleſiaſticæ poteſtatis graviter contemnendo, in detrimentum nimirum animarum ſuarum, & in ſcandalum plurimorum: Sicque abſolutione a præfatis ordinariis non obtenta, quia etiam nec petita fuerit, dies ſuos finiunt, colore aſſumpto aliquoties a prædictis, qui talium corpora ſepulturę Eccleſiaſticæ tradere non verentur, quod antequam eos ſepeliant, ipſos intelligunt fuiſſe per aliquem Presbyterum in gravi infirmitate aliqua abſolutos, qua evaſione utuntur, ne dum non plene eiſdem, quod eo illi poſiti eſſent articulo, ut debuerit ipſis abſolutionis munus impendi, immo etiam etſi non ſufficienter conſtet eiſdem, quod prædicti rebelles ab aliquo ſacerdote fuerint abſoluti, animadvertere etiam præſumptores hujuſmodi non curantes, quod certis ex cauſis quandoque illis, quibus abſolutionis beneficium impenſum eſt, & qui cum ſignis veræ pœnitentiæ obierunt, juſte denegatur, ſive differtur Eccleſiaſtica ſepultura. Nos igitur inter alia plurima, quæ ſuadent circa hujuſmodi congruum debere remedium adhiberi, conſiderantes, quod ſepultura dilata defuncto non nocet, Eccleſiaſticæ vero tradere ſepulturæ excommunicatum nimis pernicioſum exiſteret, ac damnoſum, præſentis auctoritate Concilii erga hoc ſalubre iſtud remedium adhibemus. Statuentes, & diſtrictius inhibentes, ne aliquis Presbyter, aut religioſus, vel quicumque alius cujuſcumque conditionis, aut ſtatus exiſtat excommunicatus authoritate ordinarii, quamquam in articulo mortis abſolutus dicatur, Eccleſiaſticæ tradatur ſepulturæ, donec ab Ordinario defuncti obtenta fuerit licentia ſpecialis. Si vero contrarium de ſic defunctis aliquid attentetur a quibuſcumque, cujuſcumque conditionis exiſtant, tam in eos, quam in cooperatores, & qui opem, vel conſilium, ſeu conſenſum dederint, & qui expenſas miniſtraverint, & qui præſentes ſcienter hujuſmodi funeri fuerint, excommunicationis ſententiam promulgamus. Capellanis autem Eccleſiarum Parochialium diſtricte præcipimus, quod de hujuſmodi ſtatuto, & tenore ipſius plene, & publice certificent illos, qui vellent talia attentare, ne fortaſſis ignorantia prætendatur.

EIſdem pœnis ſubjaceant, qui uſurarios publicos, quos authoritate præſentis Concilii excommunicamus, excommunicatos publice denuntiari mandamus, in ſuis cœmeteriis ſcienter ſepelire præſumpſerint. Præcipimus etiam univerſis Presbyteris Parochialibus, ut ſingulis diebus Dominicis denuntient uſurarios publicos teſtari non poſſe, niſi de uſuris ſatisfaciant, vel de ſatisfaciendo pro ſuarum viribus facultatum præſtent, vel præmittant idoneam cautionem, nec per conſtitutiones tradi Eccleſiaſticæ ſepulturæ. Cum hoc etiam præcipimus ſervari, & per Capellanos, Curatos Eccleſiarum Parochialium in eorum Eccleſiis publice denuntiari conſtitutionem Domini Simonis Legati, quæ incipit: *Licet regularis obſervantia profeſſores*. Quia vero id ſolum bene agitur, ut vita hominum corrigatur, ac in veſtra Provincia multos in religione girovagos reperimus contra ſubſtantiam ordinis ſic errantes, quod a religione penitus deficiunt: Statuimus, ut in choro, refectorio, capitulo, & dormitorio regula obſervetur, & nullus cameram ſingularem habeat, præterquam infirmarias, niſi neceſſitas officii id expoſtulet, in qua ſibi jacere, & non comedere licebit, niſi de Abbatis licentia ſpecialiter, quod raro, & ex cauſa fit, eiſdem veſtibus, & ejuſdem coloris, quibus religioſus in ſuo loco utatur.

Proprietas relig.

ITem ſtatuimus, & inhibemus, ut Monachi, niſi ſint in adminiſtratione conſtituti, habeant, ſub aliquo colore, proprium de licentia Abbatis; cum licentia Abbatis iis non valeat ſuffragari eiſdem. Si Abbates contra hanc inhibitionem noſtram fecerint, graviter puniantur.

PRohibemus etiam, ne aliquis Prior contrahat mutuum ultra ſummam ſexaginta ſolidorum Turonenſium de conſenſu, & auctoritate ſui Abbatis, vel alterius ſuperioris; & hæc conſtitutio in Parochiis Prioris publice nuntietur. Si quis vero contra inhibitionem, & denunciationem noſtram mutuaverit Prioribus, ſciat Priores ex tali mutuo non teneri, niſi evidenter conſtare poſſet pecuniam in utilitatem Eccleſiæ converſam. Caveant etiam diligenter Abbates, quod dum prioratus ſuos viſitant, domos prioratuum faciant congrue reparari.

PRæcipimus autem de omnibus Eccleſiis tam prioratibus, quam Parochialibus Eccleſiis areas, & graneria penitus amoveri, quod ſi anno elapſo amota non fuerint, ea faciemus in uſus pauperum converti. Choreas fieri in Oratoriis, & Eccleſiis penitus inhibemus.

INhibemus etiam, ne Monachi minores viginti annis ad prioratus foraneos non conventuales mittantur moraturi ibidem.

HÆc autem ab Abbatibus præcipimus obſervari, quos in futuro Concilio contra conſtitutionem hujuſmodi tranſgreſſores intendimus procedere per ſuſpenſiones, excommunicationes, & alias, quantum juſtitia ſuadebit.

DE mulieribus autem in domibus Monachorum, & aliorum religioſorum non morandis hoc idem ſtatuimus, quod de Presbyteris, & Clericis beneficiatis ſtatutum eſt.

ITem, quod nonnulli Religioſi recipiunt decimas a laicis ſine conſenſu Diœceſanorum, & aliqui Clerici, & laici, in præjudicium Eccleſiarum Parochialium, juris prohibitiones contemnentes, ſacro approbante Concilio ordinamus, quod Rectores Eccleſiarum, vel eorum Vicarii publice ſemel, ſcilicet toto, diebus Dominicis, aſtante populo, in Eccleſiis ſuis moneant, & prohibeant, ne tradendo, vel recipiendo, de cætero talia attentare præſumant. Quod ſi poſt monitiones contrafecerint, tam tradentes, quam recipientes, niſi ex cauſa juſta, & rationabili ſuper hoc defendi valeant, excommunicationi ſubjaceant ipſo facto, quam excommunicationem publice præcipimus in Eccleſiis Parochialibus obſervari, & nuntiari, & nomina excommunicatorum Diœceſanis, vel Officiali ſuo in ſcriptis dari, qui contra hujuſmodi conſtitutionis violatores procedat, quantum fuerit rationis.

QUia vero tam Abbates, quam conventuales mortuis, vel amotis Prioribus ex cauſa bona, quæ in eorum Eccleſiis inveniunt, capiunt, & aſportant, prohibemus, ne de cætero talia attentent, niſi tantum dimittant de bonis eiſdem, quouſque ad fructus ſequentes valeat competenter domibus, & prioribus provideri. Si vero contra fecerint, Diœceſani arbitrio puniantur.

Executio Teſtamentorum.

STatutum vero quoddam antiquum editum invenimus in Provinciali Bituricenſi Concilio per hæc verba: Ne decedentium voluntates, quas pium eſt executioni mandari, per aliquorum malitiam ſupprimi valeant, vel occultari: Statuimus, ut infra xv. dies a tempore obitus teſtatoris ad Epiſcopum, vel Archidiaconum loci, vel ad illos, qui loco ipſorum ſuper hæc fuerint deputati, vel ad illos, qui juriſdictionem Epiſcopalem habere noſcuntur, accedant, ſecum teſtamentum, ſi ſcriptum fuerit, delaturi, vel ſi ſcriptum non fuerit, per ſacramentum ipſorum, quando teſtator diſpoſuit, probaturi; ut præfati teſtatoris voluntas in publicam formam redigatur. Injungimus *Quod.*

mus

mus autem Epiſcopis, & Archidiaconis, & aliis juriſdictionem habentibus Eccleſiaſticam, ut ſi executores teſtamentorum in exequenda decedentium voluntate invenerint negligentes, voluntatem ipſam fideliter executioni demandent, quibus prælatis, & executoribus ſub intimatione divini judicii firmiter inhibemus, ne quid de bonis decedentium in proprios uſus committere, vel etiam detinere præſumant. Statuentes, quod ſi executores aliquid, quod ſibi deberi aſſerunt, propria auctoritate uſurpandum duxerint, illud reſtituere compellantur, actione, ſi qua ſibi ſuper eodem debito competiverit, ſua temeritate privati, niſi id reſtituerint, ex quo ſuper hæc moniti fuerint competenter.

ITem ſtatuimus, quod executores titulo emptionis, vel alio nihil de bonis retineant teſtatoris, niſi ab ipſo legatore legatum ſibi expreſſe fuerit, vel conceſſum, quod etiam ſine auctoritate judicis poterunt retinere, & ſi quid contra præſumpſerint attentare, pretium amittant, ſi cauſa venditionis præſumpſerint retinere; & ſi alia cauſa, judicis arbitrio puniantur.

QUod ſi nihil eſt, quod tam hominibus debeatur, quam quod ſupremæ eorum voluntates executioni mandentur, non eſt, quod negligentius perſolvatur. Idcirco firmiter injungimus prælatis, & univerſis juriſdictionem Epiſcopalem habentibus, ut ſi executores, ſeu hæredes in exequendis decedentium voluntatibus invenerint negligentes, ipſas fideli executioni demandent, prout in ſacris conſtitutionibus eſt ſtatutum.

ATtendentes autem ſpectare plurimum ad ſalutem animarum illorum, qui teſtamenta ſua condere volunt, ſive ultimas voluntates, ut Capellani Eccleſiarum, quorum Parochiani exiſtunt, & a quibus recipere debent Eccleſiaſtica Sacramenta, interſint teſtamentis, & ultimis diſpoſitionibus eorumdem, pro inducendo eos ad emendanda foreſacta, & reſtituenda illicite acquiſita, & alia ordinanda, quæ ad ſalutem pertinent animarum, unde etiam ex præſentia ſacerdotis teſtamentum per Canones redditum efficacius approbant: conſiderantes inſuper, quod tuitio, & executio teſtamentorum ad pontificalem pertinent authoritatem; ſecundum civiles, & canonicas ſanctiones ſtatuimus, & ſtatutum hujuſmodi præcipimus publicari, ut quicunque teſtari voluerint, proprium ſacerdotem, & curatum, aut aliquem ordinarium ad teſtamenti ſui factionem advocent, in cujus præſentia manifeſte appareat de teſtatoris libera voluntate.

STatuimus, ut ſinguli, qui per annum, & amplius publicam ſuſtinuerint excommunicationis ſententiam, moneantur diligenter, ut intra duos menſes a tempore monitionis faciant ſe abſolvi, denunciando eis, quod, ſi id omiſerint, nullo modo parcetur eis de emenda novem librarum Pariſienſium, quin integre leventur ab eis. De qua monitione, denuntiatione, & die fiant litteræ illorum, per quas monebuntur, nomina continentes cum adhibitione teſtium, qui ſimiliter inſcribant, & ſi elapſis dictis duobus menſibus prædicti excommunicati moniti eamdem excommunicationis ſententiam ſuſtinuerint, prædictæ litteræ mittantur Diœceſano, vel ejus officiali, qui procedant contra eos hoc modo. Monebunt ſæculares poteſtates, & compellent, ſi opus fuerit, per cenſuram Eccleſiaſticam, ut eos excommunicatos redire compellant ad Eccleſiæ unitatem, injiciendo manus in perſonas, & bona eorum, item monitione præmiſſa competenti, excommunicabunt cum eis participantes.

A ITem citabunt dictos excommunicatos ad proximam Synodum, tanquam ſuſpectos, reſponſuros de fide, & ſi comparuerint, contra eos procedetur, prout Diœceſano videtur; ſi autem non comparuerint, procedetur contra eos, tanquam ſuſpectos de fide, & excommunicabuntur, & nihilominus citabuntur ad ſequentem Synodum pro meritis recepturi, niſi interim faciant ſe abſolvi, & tunc procedatur contra eos ſecundum formam canonum.

DE his autem, qui minus anno excommunicationem ſuſtinent juxta qualitatem perſonarum, & temporis, levetur emenda ſecundum morem, & conſuetudinem Diœceſanam. B

PRæcipimus etiam, quod dies dominici, & feſta, ſcilicet quæ continentur extr. de feriis, cap. Conqueſtus, & ea, quæ conſuevit quælibet Eccleſia ſolemniter celebrare, cum omni cura, & diligentia præcipiantur abſque omni ſervili opere obſervari, & quod ſacerdotes ſub pœna ſuſpenſionis contravenientes denuntient ordinariis, qui eos puniant, prout viderint faciendum.

ITem præcipimus, ut ſuffraganei, & officiales ipſorum, & alii inferiores judices humiliter petentibus appellationes deferant, quibus fuerit deferendum, nec parti, aut advocatis bona fide appellantibus moleſti exiſtant, nec aliquam pœnam infligant. Qui ſcienter, & malitioſe contra fecerint, ab ingreſſu Eccleſiæ per menſem noverint ſe ſuſpenſos: advocatos autem, qui ſe ſcienter, & malitioſe contra ſtatum hujuſmodi ſubtraxerint, aut ex favore illicito, excommunicationis vinculo innodamus. C

ITem præcipiendo ſtatuimus, ut Officialis noſter Bituricenſis, & alii judices noſtræ juriſdictionis ſuffraganeorum, & aliorum Eccleſiaſticorum judicum ſubditorum noſtrorum ſcienter per malitiam non impediant, alioquin per menſem ab ingreſſu Eccleſiæ noverint ſe ſuſpenſos, advocatos autem, qui malitioſe contra ſtatutum hujuſmodi contrarium fieri procuraverint, excommunicationis vinculo innodamus.

D ITem ſtatuimus, quod ſi judex Eccleſiaſticus excommunicet Baillivum, præpoſitum ſervientem, aut alium quemcumque juriſdictionem temporalem exercentem pro eo, quod juriſdictionem Eccleſiaſticam minuere, aut enervare nituntur, quod omnes Epiſcopi, & officiales eorum, & alii ordinarii, qui ſuper hoc fuerint requiſiti, illam ſententiam executioni demandent, & quod, ſi ſuper hoc fuerit appellatum, ad nos, vel ad Officialem noſtrum, ſtatuimus, quod Officialis non admittat hujuſmodi appellationem, ſi eidem conſtet ſuper dicto caſu appellatum fuiſſe, imo appellationem pronunciet nullam, & ſententias ordinariorum executioni demandent, niſi cauſa ſufficiens, quare appellans admitti debeat, allegetur.

E HÆc quidem, quæ ſuperius præmittuntur, inviolabiliter volumus obſervari ſtatutis utilibus antiquis hic non transfuſis, in ſuo robore nihilominus duraturis. Item præcipimus firmiter obſervari conſtitutiones antiquas illas, videlicet, extr. de accuſationibus, & inquiſitionibus, cap. ſicut olim, editam per Innocentium tertium in Concilio generali.

ITem aliam extr. de præbendis, cap. grave nimis eſt, editam in generali Concilio per dictum Dominum Innocentium tertium.

ITem aliam extr. de ſtatu monachorum, cap. Cum ad monaſterium, ab eodem Domino Innocentio editam.

Item

Digitized by Google

ITem aliam extr. de cenſibus, & exactionibus, cap. Cum Apoſtolus ſe, ac ſuos, editam in Concilio Lateranenſi.

ITem aliam Domini Alexandri Papæ quarti contra juriſdictionem Eccleſiaſticam impedientes, & turbantes, cap. Quam ſit grave nimis.

AD præmiſſorum autem omniſidem, & majoris roboris firmitatem habendam iis ſtatutis, & ordinationibus per totum Concilium factis, nos Simon Dei gratia Bituricenſis Archiepiſcopus, Aquitaniæ Primas in Provinciali Bituricenſi Concilio conſtituti, una cum venerabilibus fratribus, & ſuffraganeis noſtris G. Lemovicenſis, R. Caturcenſis, Rutenenſis, & B. & Albiencenſis gratia ejuſdem Epiſcopis ſigillum noſtrum, una cum ſigillis prædictorum ſuffraganeorum noſtrorum, duximus apponendum. Nos vero prænominati Epiſcopi ſigilla noſtra, una cum ſigillo Reverendi Patris Domini Simonis divina gratia Bituricenſis Archiepiſcopi Primatis Aquitaniæ ipſi Concilio præſidentis prædictis duximus apponendum. Actum, & datum in Provinciali Bituricenſi Concilio die Jovis poſt Octavas Nativitatis beatæ Virginis Mariæ, anno Domini MCCLXXXVI. Pontificatus Domini Honorii Papæ Quarti. Facta eſt collatio per Joannem de Charenton.

CONCILIUM.

apud PONTEM AUDOMARI

Pro diſciplina, & moribus celebratum ſub Odone Rigault Archiepiſcopo Rothomagenſi, tempore Nicolai III. & Philippi III. anno 1279.

Ex codice præceptorum Synodalium Lexovienſis Eccleſiæ in Bibliotheca Victorina f. f. f. num. 22.

Nova ſtatuta de Concilio de Ponte Audomari.

ANno Domini MCCLXXIX. die Jovis Aſcenſionis apud Pontem Audomari fuerunt ſalubriter ordinata per Reverendum Patrem, ac Dominum Rotomagenſem Archiepiſcopum, & ejus ſuffraganeos de totius Concilii providentia unanimi, & concordi, quæ inferius continentur.

VOlentes Presbyterorum, & Clericorum excommunicatorum inſolentiam coarctare, ſacris Canonibus inhærendo, ſtatuimus, quod Presbyteri, & Clerici beneficiati, quamdiu auctoritate ordinariorum ſuorum juſte excommunicati fuerint, beneficiorum ſuorum ſtipendia, ſive fructus, & recuperandi eoſdem fructus totaliter ſpem amittant, niſi quam citius commode potuerint, quod ordinariorum ſuorum arbitrio duximus relinquendum, procuraverint ſe abſolvi, niſi ordinarii eorum ſuper ipſis fructibus gratiam fecerint ſpecialem. Si vero per annum dictam excommunicationis ſententiam animo ſuſtinuerint indurato, procedatur.... contra eos per beneficiorum ſuorum privationem, & alias juxta Canonicas ſanctiones.

ITem volumus, & ordinamus, quod Presbyteri ordinati Capellas, vel Eccleſias Parochiales obtinentes, qui miſſas non celebrant, ut debent, ipſas celebrare diutius ſine cauſa rationabili negligentes, canonice moneantur, ut miſſas celebrent, prout convenit, intra tempus a ſuis ordinariis præfigendum, alioqui contra ipſos per ſubtractionem beneficiorum ſuorum, & alias, prout juſtum fuerit, procedatur.

A Adjicientes, quod quicumque ſuper hoc moniti fuerint, ſi eidem monitioni non paruerint, pro non reſidentibus habeantur.

VOlumus, & ordinamus, quod ſtatuta in Bituricenſi Concilio præſertim edita contra impedientes juriſdictionem Eccleſiaſticam, vel qui impediunt, vel imminuunt Eccleſiæ libertatem, vel collegationes, ſtatuta, prohibitiones, vel banna, vel quæcumque alia emolumenta faciunt contra ipſam, ſingulis menſibus in Parochialibus Eccleſiis, cum populi aderit multitudo, die Dominico, vel feſtivo, & ſingulis Synodis bene, & intelligibiliter excommunicati publicentur....... *Servatur.* *Notam.*

B conſtitutiones Concilii Lugdunenſis ſuper hoc editæ, & contra uſurarios manifeſtos. Præcipientes diſtricte, quod quilibet Parochialis Presbyter tranſcriptum habeat conſtitutionum dictarum. Ut animarum ſaluti provideatur ſalubrius, adjicimus, ut pœnitentiariis, atque confeſſoribus Rotomagenſis Provinciæ ſuggeratur, ut pœnitentes interrogent, an in pœnam inciderint alicujus conſtitutionum dictarum, & ut exponant eis pœnam, atque pericula earumdem; ipſos ad ſuos ordinarios remittentes, ſi contra conſtitutiones prædictas repererint deliquiſſe: cum per ipſos pœnitentiarios, vel confeſſores abſolvi nequeant in hoc caſu.

STatuimus, quod excommunicati a Canone propter violentam manuum injectionem in Clericos, cum de hoc legitime conſtiterit, per parochiales Presbyteros C ad mandatum ordinariorum ſuorum excommunicati publice nuntientur, atque tanquam excommunicati ab omnibus aliis evitentur, & niſi infra terminum competentem a ſuo ordinario præfigendum, poſt denuntiationem hujuſmodi procuraverint ſe abſolvi, vel iter arripuerint ad ſedem Apoſtolicam, vel ejus Legatum pro hujuſmodi abſolutione impetranda, juſtificari mandatur, ſicut in aliis excommunicatis per ſuos ordinarios in Rotomagenſi Provincia eſt hactenus fieri conſuetum.

PRæterea præcipimus, ut ſecundum ſtatuta Concilii generalis, quilibet Chriſtianus ſingulis annis ad minus ſemel confiteatur proprio ſacerdoti, vel alii poteſtatem habenti audiendi confeſſionem ejuſdem, & ſalutarem ſimul pœnitentiam injungendi: atque quod viaticum recipiat in Paſchate, niſi rationabilis cauſa D ſubſit, quare a recipiendo viatico debeat abſtinere. Alioquin contra talem, tanquam ſuſpectum de hæreſi, procedatur. Adjicientes, quod nomina talium per ſuos Presbyteros ordinario eorum inſinuentur.

STatuimus, quod poteſtates ſæculares Clericos capientes cum majori violentia, quam requirit rebellio defendentis, vel detinentes eos ultra requiſitionem judicis Eccleſiaſtici, denuntientur excommunicati a Canone in generali: in ſpeciali vero non, priuſquam de eo conſtiterit evidenter.

DIſtrictius inhibemus, ne de cauſis ad Eccleſiam pertinentibus a perſonis Eccleſiaſticis judex ſæcularis.......... adeatur.

E STatuimus etiam, ut Abbates, Priores, & aliæ Eccleſiaſticæ perſonæ, quæ percipiunt majores decimas in Eccleſiis Parochialibus, compellantur ad reſtaurandam fabricam, libros, & ornamenta pro rata, quam percipiunt in eiſdem.

INhibemus, ne aliqui Chriſtiani, ſeu aliquæ Chriſtianæ Judæis ſervire, ſeu cum ipſis inhabitare præſumant.

ET præcipimus, quod Judæi ſigna patentia deferre cogantur, quibus a Catholicis diſcernantur.

FIrmiter inhibemus, ne vigiliæ, & choreæ in cæmeteriis, & ſacris locis fiant, præcipientes, quod tranſgreſſores canonice puniantur.

Pro-

tized by Googl

PRohibemus, ne Clerici beneficiati, ſeu in ſacris ordinibus conſtituti venationibus, aut aucupiis ſint intenti, vel aſſueti.

STatuimus, ut in Abbatiis, atque prioratibus, in quibus facultates non ſunt diminutæ, reintegretur numerus religioſorum, niſi forſan ex ſuperioris ſui licentia, atque cauſa rationabili ſuſtineatur ad tempus: hoc autem, quod a jure ſtatutum eſt, ne Monachus ſolus alicubi commoretur, obſervari volumus, & mandamus.

MOneantur Monachi commorantes in prioratibus non conventualibus, & cum interminatione ſuſpenſionis, & excommunicationis, prout expediens viſum fuerit, inducantur, ut ſtatuta Gregorii Papę, quantum ad eſum carnium, confeſſiones, & jejunia ſtudeant obſervare. Statuimus, quod religioſi cum ſæcularibus non morentur, niſi de Diœceſani licentia.

STatutum factum de non contrahendo mutuo a religioſis ultra certam quantitatem, niſi de licentia Abbatis ſui, firmiter obſervetur.

PRæcipimus, quod decani rurales exercentes juriſdictionem non ſuſpendant, vel excommunicent, niſi in ſcriptis.

ITem præcipimus, quod ſacerdotes non deſiſtant ab excommunicatione, vel a denuntiatione excommunicationis, quantumcumque partes pacificent inter ſe, niſi legitime conſtiterit de excommunicatorum abſolutione. Volumus, quod abſolutio fiat cum ſolemnitate.

ITem inhibemus ſacerdotibus, ne præſumant excommunicare in generali, niſi pro furtis, & deperditis, & competenti monitione præmiſſa.

STatuimus, ut Capellani, quibus Eccleſiæ committuntur ad tempus ſuper litteratura, converſatione ſua, atque ordinatione ſua diligenter examinentur.

PLacuit ſancto Concilio promulgare, quatenus in ſingulis Parochialibus Eccleſiis, & locis publicis moneantur diebus Dominicis, & feſtivis a ſe diſtantibus tam Clerici uxorati, quam non uxorati, ut a ſæcularibus negotiis abſtineant, maxime inhoneſtis, quodque tonſuram deferant, & habitum Clerico congruentes. Alioqui ſi ab hujuſmodi negotio moniti non deſtiterint, non conjugatos, dum his ſe explicant, quominus de ſuis facultatibus, & conſuetudinibus patriæ ſubjaceant, Eccleſia non defendet. In conjugatis autem æquanimiter tolerabit, quod ab ipſis juſtitias debitas Domini ſæculares velut ab aliis uxoratis exigant, atque ſervitia conſueta: denique, ſi poſt præmiſſas monitiones, Clerici in Apoſtaſia tonſuræ, & habitus Clericalis remanſerint, & ſe in negotiis ſæcularibus permiſcuerint, & contingat, quod a perſonis, atque judicibus ſæcularibus in criminibus fuerint comprehenſi, non præcipimus eos per cenſuram Eccleſiæ liberari.

Forſan legendū implicant.

STatuimus etiam de Clericis non deferentibus tonſuram, quod ipſi moneantur in Synodis in Eccleſiis cathedralibus, atque Parochialibus, & etiam a decanis ruralibus in ſuis Kalendis, ut ipſi tonſuram, & habitum deferant Clericis congruentes: alioqui ſi poſt trinam monitionem per intervalla debita factam eiſdem ſuper prædictis contempſerint tonſuram, & habitum deferre prædictos, & in delictis enormibus fuerint deprehenſi per juſtitiam laicalem, non defendantur per Eccleſiam quoad hoc, quominus inde a juſtitia ſæculari debite puniantur.

ITem ſtatuimus de ſacerdotibus excommunicatis propter defectum ſolutionis decimæ, ut infra inſtantem Nativitatem Domini curent ſe abſolvi, ac ſecum diſpenſari ſuper irregularitate, ſicut excommunicatione prædicta, quam incurrerunt, alioqui puniemus eos graviter, etiam per Beneficiorum ſuorum privationem, ſi viderimus expedire.

ADDITIO.

IN Chronicis Normanniæ, quæ ex Bibliotheca Victorina typis edi curavit Ducheſnius, cum ſcriptoribus antiquis hiſtoriæ Normanorum, video multum conqueſtos fuiſſe tunc temporis Eccleſiaſticos propter decimarum ſolutionem, ad quam per cenſuras cogebantur. Siquidem ad annum 1254. refertur, quod Ludovico Nono a Papa decimam petente in ſubſidium Terræ ſanctæ, procuratores Cathedralium Eccleſiarum Provinciæ Rhemenſis, Senonenſis, & Rotomagenſis Pariſiis congregati ſolemnes procuratores ad Papam miſerint, cum literis, in quibus expoſitis primum Eccleſiæ Gallicanæ preſſuris, petunt ab iis liberari per ſedem Apoſtolicam, ne pondere exactionum totus Clerus diſpendium patiatur. Præſertim, inquiunt, cum interrogante noſtro Salvatore ſeniorem Petrum prædeceſſorem veſtrum: *Reges*, inquit, *terræ, a quibus accipiunt tributum, vel cenſum? a filiis ſuis, vel ab alienis?* Reſpondit Petrus: *ab alienis.* Et exinde intulit Dei Filius, cujus vices geritis in terris, ergo liberi ſunt Filii. Ubi gloſſa Rabani ait, Antequam Petrus ſuggereret, Dominus interrogat, ne ſcandalizentur diſcipuli ad poſtulationem tributi. Quod quidem ſcandalum hodie, proh dolor! longe, lateque diffunditur in filios totius Eccleſiæ Gallicanæ. Nec mirum, cum legatur in ſacro, & antiquo Canone, quod Eſdras Sacerdotibus, & Levitis, & ſacris Cantoribus templi nullum tributum impoſuerit. Sed & in libris Regum legitur de ſapientiſſimo Salomone, quod univerſum populum, qui remanſerat de Amorrhæis, & Ethæis, & Phereſæis, tributarios fecerit, de filiis autem Iſrael non conſtituit Salomon ſervire quemquam cum tributo. Tamdem quantum jugum ſervitutis hujus Dei filio diſplicuerit, fide oculata, & miſerabili experientia nuper demonſtravit. Unde enim ſpoliati ſunt veri Hebræi ad literam, ditati ſunt Ægyptii, & Iſrael anathemate pollutus coram hoſtibus, licet inimicis crucis Chriſti, in prælio ſtare non potuit? quia anathema decimæ, & duodecimæ per duodecim annos inventum erat in medio ſui. Cæterum, quod propter hujuſmodi exactiones Orientalis Eccleſia ab obedientia Romanæ Eccleſiæ receſſerit, patet cunctis. Quod denique Sacerdotes, Clerici, & Monachi per univerſam Eccleſiam Gallicanam occaſione hujus decimæ minus plane ſolutæ ſunt ſuſpenſi, excommunicati, & irregulares facti, & quam crudeliter ſint exactæ, turpe eſt oſtendere, impoſſibile numerare. Inſuper, Clementiſſime Pater, pariter ad memoriam revocate, qualiter in ſupradictis exactionibus humilis obedientia remuneratur Eccleſiæ Gallicanæ, quia afflictæ afflictio ſuperadditur, miſeræ non miſeretur, vulnus ſuper vulnus inducitur, quia *princeps provinciarum facta eſt ſub tributo*, cum cæteris regnis mundi tantæ ſervitutis jugum nuſquam imponatur, &c. Ex quibus conjicias, quis ſtatus tunc fuerit Eccleſiæ ex hujuſmodi cenſuris occaſione decimæ non ſolutæ laicis.

Querela Eccleſiæ Gallicanæ propter exactiones.

PRæcipimus etiam, ut per ſingulas Eccleſias moneantur Clerici cruce ſignati, vel litteris Apoſtolicis, vel Legati Sedis Apoſtolicæ, ſeu aliis aliquatenus non abutantur: ſcientes, quod ſolicitudine, qua convenit, contra eos invigilabimus, ut exceſſus eorum non remaneant impuniti.

STatuimus etiam, quod Canonici regulares, qui ad curam animarum a ſuis Prælatis Epiſcopis præſentantur, non recipiantur ad eas, niſi prius per inquiſitionem præhabitam conſtiterit eos eſſe bonæ vitæ, hoc

ne-

neſtæque converſationis, bonis imbutos moribus, atque etiam de ſufficienti ſcientia eorum, atque natalibus eorumdem, quodque eorum Prælati, poſtquam ipſi ab Epiſcopo recepti fuerint ad curam animarum, eos ſine conſcientia Epiſcoporum ſuorum ab eis non valeant amovere. Et quod, niſi ſufficientes perſonas infra quadraginta dies a tempore vacationis Eccleſiarum præſentaverint, per Epiſcopos Eccleſiis vacantibus provideatur, ponendo ibi Presbyteros ſæculares, ſi ibi videbitur expedire.

Curati regulares.

CONCILIUM RHEMENSE,

Sub Petro Barbet Archiepiſcopo, tempore Honorii VI. & Philippi Pulchri, anno 1287. in cauſa Religioſorum privilegiatorum.

FUit & Rhemis celebratum hoc ipſo anno initio Octobris Concilium Provinciale a Petro Barbet Archiepiſcopo, cum ſuis Suffraganeis, occaſione diſſenſionis inter ipſos, & Fratres Prædicatores, & Minores ortæ ex conceſſione a Martino IV. olim iis facta ſuper confeſſionibus audiendis, & pœnitentiis injungendis: quam dicti Fratres accipiebant, & intelligebant contra jus commune, Concilia, & Conſtitutiones Romanorum Pontificum, & intentionem etiam concedentis. Decretumque eſt in Concilio negotium iſtud proſequendum eſſe in Curia Romana.

CONTROVERSIA.

COntroverſia mota in hoc Rhemenſi Concilio, & quæ in ſubſequentibus ſæculis ſæpius renovata eſt, videtur attingi a Richardo Archiepiſcopo Armachano Hyberniæ Primate in tract. cui titulus, *Defenſio Curatorum*, ubi intendens probare, quod perſona ordinarii eſt eligibilior pro confeſſione Parochiani, quia ſecurior, & utilior, & confeſſio ei facta plura vitat incommmoda, & diſpendia: in orationis ſuæ tractu meminit conceſſionis factæ a Martino quarto Mendicantibus. Item, inquit, D. Martinus Papa IV. qui Fratribus Minoribus facultatem audiendi confeſſiones conceſſit, in ipſius privilegii fine ſic dicit: *Volumus autem, illos, qui Fratribus confitebuntur, eiſdem ſuis parochialibus Presbyteris confiteri ſaltem ſemel in anno, prout generale Concilium ſtatuit, nihilominus teneantur quoque iidem Fratres ad hoc diligenter, & efficaciter, ſecundum datam eis a Domino gratiam, exhortentur. Nulli ergo, &c.* Hæc ibi. Unde iſte Dominus Papa mandavit aperte, quod non obſtante confeſſione facta Fratri, confitens teneatur, juxta generalis Concilii ſtatutum, eadem peccata ſuo Presbytero Parochiali confiteri. Sed huic decreto videtur hæc conſtitutio Joannina, *Vas electionis*, juxta ſenſum, quem Fratres de ea concipiunt, obviare, & populum eo modo informant in publico, ſeipſos, ut videtur, & illos damnando, ſi præmiſſum mandatum D. Martini ſit fixum, Ubi contendit Armachanus præconfeſſa peccata Religioſis privilegiatis iterum confitenda eſſe ordinariis Curatis. Qui fuit error Joan. de Poliaco damnatus a Joanne XXII. Extravag. *Vas electionis*. Nec vero ex Conſtitutione Martini Quarti legitime infertur, *Ut in defenſione Mendicantium*, Armachano improperat Rogerius Chonone, Minor. Dominus Papa Martinus non dixit: Volumus, quod hi, &c. ſemel eodem anno: *Et de iiſdem peccatis*, quæ confeſſi fuerant, teneantur ſuis Parochialibus Presbyteris iterum confiteri. Tum quia adjecit: *prout generale Concilium ſtatuit*; & conſtat, quod nunquam Concilium generale Confeſſionem factam fratribus, vel alienis de licentia proprii Sacerdotis, vel aliunde factam decreverit eſſe iterandam quoad eadem peccata, & crimina, alioquin confeſſi Papæ, vel Epiſcopis, aut Pœnitentiariis eorum tenerentur eadem peccata iterum confiteri. Tum quia ſtatutum non obligat ad confitendum peccata plane dimiſſa: ſic enim quilibet ſemel in anno peccata etiam a juventute commiſſa deberet iterum confiteri. Denique plures exiſtimant non eſſe ullam humanam poteſtatem, qua poſſit peccator abſque ſuo conſenſu poſt legitimam Confeſſionem ſemel factam obligari ad eadem peccata iterum declaranda. Quæ eſt opinio Gerſonis, lect. ſecunda ſuper Marcum, & Navarri in cap. Placuit, de Pœnitentia diſtinct. ſexta, in quibus locis ambo egregie ſuam tuentur ſententiam. Unde non eſt veriſimile Patres Concilii iſtius Rhemenſis idem intendiſſe, aut poſtulaviſſe a Mendicantibus, quod poſtea Armachanus, & Joannes de Poliaco poſtulaverunt. Tantum ergo voluerunt, ut non obſtantibus Confeſſionibus factis coram Mendicantibus, fideles tenerentur, ſaltem tempore Paſchatis, Curato, aut Presbyteris Parochialibus confiteri, prout ſemper moris fuit in Eccleſia, & multis ſtatutis, qua Provincialibus, qua Diœceſanis cautum eſt.

Armachanus.

Joann. de Poliaco.

Confeſſio Paſchalis.

Contra quæ ſtatuta nonnulli ex privilegiatis docent non eſſe neceſſe, ut fideles aliis a ſe confiteantur: Papam quippe eſſe proprium Paſtorem, ſicut Epiſcopus eſt, & Curatus, ſe autem delegatos eſſe Papæ, ſicque vices gerere proprii Paſtoris, cui confitendum ſemel in anno jubet Lateranenſe Concilium ſub Innocentio Tertio, cap. Utriuſque ſexus. Hacque niſi interpretatione, quæ eſt contra mentem Concilii Lateranenſis, quidam dehortantur fideles, & penitus removent a Confeſſionibus faciendis in Parochia quocumque tempore, etiam Paſchali, maxime ſi fideles ſemel intra annum in Parochia confeſſi fuerint, quia Concilium Lateranenſe non determinat tempus præfixum annuæ Confeſſioni, quæ fieri debeat proprio Paſtori, ejuſve delegato, ſicut determinat tempus communionis. Qua in re juſta videtur Epiſcoporum querimonia, eſto enim ex vi Concilii Lateranenſis non tenerentur fideles tempore Paſchali proprio Paſtori confiteri, ſi alio tempore ejuſdem anni eidem, aut ejus Vicario confeſſi fuerint (quod tamen vix aliter ſuſtineri poſſet, quam ſequendo verba Concilii, & contra ejuſdem intentionem nitendo, ſatis declaratam in Extravagan. Xyſti Quarti mox citanda) Attamen tenebuntur ex vi ſtatutorum Provincialium, vel Diœceſanorum, jubentibus Synodis Provincialibus, vel ipſiſmet Epiſcopis, ut ſinguli fideles in Parochia confiteantur tempore Paſchali. Neque enim per Concilium aliquod, aut ullum Summi Pontificis Decretum interdicta eſt authoritas Epiſcopis leges juſtas condendi pro recto ſubditorum regimine, qui ut filii obedientes eiſdem tenentur parere. Neque enim ſtatutum de confeſſione in propria Parochia, ſaltem tempore Paſchali, injuſtitiæ accuſari poteſt, ut liceat fidelibus illud infringere ſine ſcrupulo.

At, inquies, poteſtas, & juriſdictio conceſſa Religioſis approbatis, & privilegiatis quocumque tempore permanet, quoaduſque a concedente revocetur. Dubium forſitan moveri poſſet quoad approbationem: ut enim Epiſcopi poſſunt aliquem approbare, & judicare idoneum pro uno loco, non pro alio, pro certis perſonis, non pro aliis, ut verbi cauſa pro laicis tantum, aut pro viris tantum; ſic etiam poſſent approbare pro certis caſibus, non pro aliis, verbi cauſa, pro reſervatis, in quibus aliquando occurrunt majores difficultates, quæ peritiores requirunt Confeſſarios, & pro certo tempore, non pro alio. Sed non eſt opus iſtas ingredi difficultates. Eſto non ſit invalida confeſſio extra Parochiam tempore Paſchali defectu juriſdictionis, poterit tamen eſſe invalida defectu diſpoſitionis in pœnitente, utpote qui non habeat animum obediendi juſto mandato ſui Epiſcopi, qui

Limitatio approbationis.

habet

Digitized by Google

habet ſufficientem authoritatem ad juſtam legem ſan- A ciendam ſub pœna peccati. Inſtabis, iſtam legem impedire Religioſos, ne fruantur privilegiis ſibi a Summo Pontifice conceſſis pro omni tempore, non excepto tempore Paſchali. At ſi Epiſcopi approbent tantum Religioſos ad audiendum confeſſiones extra tempus Paſchale, dicere aliquis poſſet illo tempore nullum habere privilegium: ſed an id fieri rite poſſit, adhuc ſub judice lis eſt, & multæ afferri poſſunt ex utraque parte rationes. Idcirco, quoad uſque quid juris in hac re magis innotuerit, videtur ſtandum definitioni Xyſti IV. anno 1477. contentæ in Extravaganti: *Vices* de tregua, & pace; *Ipſi Mendicantes deſiſtant prædicare, quod Parochiani non ſint obligati, ſaltem in Paſchate, proprio Sacerdoti confiteri; quia de jure tenetur Parochianus, ſaltem in Paſchate, proprio confiteri Sacerdoti. Per* B *hoc tamen ipſi Fratres Mendicantes non cenſeantur excluſi, quominus ſecundum juris communis, & privilegiorum eiſdem conceſſorum diſpoſitionem confeſſiones audire, & pœnitentias injungere valeant.*

Attamen anno 1669. Martii die quarta emanavit arreſtum e privato Regis Chriſtianiſſimi conſilio, in cauſa Reverendiſſimi Epiſcopi Agenenſis contra quoſdam privilegiatos, quod etiam mandatur obſervari per univerſum Regnum Galliæ ad vitandas turbas, & contentiones, quæ alioquin orirentur, quo prohibetur religioſis, & aliis, ne prædicationi Verbi Dei, aut audiendis confeſſionibus ſæcularium aliter ſe immiſceant, quam juxta approbationem Epiſcopi, qui juxta uſum Eccleſiæ poſſit approbationem limitare quadrupliciter, pro loco, pro tempore, pro perſonis, & pro caſibus C reſervatis. Arreſtum editum eſt Pariſiis apud Antonium Vitray anno prædicto, in quo tota controverſia erudite diſcutitur pro utraque parte.

Approbationis 4. limitationes.

Juvat hic obiter annotare moderationem magnam Alberti Magni D. Thomæ præceptoris, qui in iſtis controverſiis, quæ ſuo tempore oriebantur, volebat & Pœnitentiarium, & privilegiatos remittere confitentem ſibi ad proprium Sacerdotem, ideſt Curatum. Ex privilegio audientes, ſcribit in 4. ſent. diſt. 17. art. 44. ſunt vocati quaſi in ſublevamen negligentiæ Sacerdotum, & illorum magis eſt cavere, ne diſſipent officium Sacerdotum ad populum, & reverentiam populi ad Sacerdotes. Ac ibidem monet datum fuiſſe privilegium audiendi eos, quos movent verbo ſuæ prædicationis. Initium ſcilicet Privilegiorum hoc fuit, quod prædicando plu- D res converterent ad pœnitentiam, qui coram ipſis conſcientiam exonerare cupiebant, quamvis poſtea in majori amplitudine privilegia hæc conceſſa ſint. An in favorem religioſorum quis præſumat aſſerere? quot enim innocentiam amiſerunt, & a gratia exciderunt, dum nobilium, & divitum confeſſiones exceperunt? quot hodie abſorbuit infernus, qui cœlorum incolæ eſſent, quod huic periculoſo judicio, ac inſidioſo animorum foro ſeſe immiſcuerint? quam pauci doctrina ſatis magna perpoliti ſunt ad dijudicandas in veritate, quæ ibi occurrunt, difficultates? quam pauciores hac animi conſtanti fortitudine, ut præpotentes abſolutione indignos, aut eidec dum maturos vel repellant, vel differant, vel condignis ſatisfactionibus ſubjiciant? *Magnum quidem, & præclarum eſt docere*, ajebat Grego- E rius Nazianzenus Orat. 20. *at diſcere periculum vocat. Quid Paſtoris munus tibi arrogas, cum ovis ſis? quid caput efficeris, cum pes ſis? quid exercitium ducere aggrederis tu militum ordinem adſcriptus? quid magna quidem illa, & periculoſa maris lucra conſectaris, cum terram ſine periculo colere liceat, etiamſi minori cum quæſtu?* Quæ non ad dejiciendum cujuſquam animum hic uſurpamus, in multis enim locis privilegiatorum opera maxime utilis, ac neceſſaria eſt, & per eam plurimi in viam æternam deducuntur feliciter. Sed quia dolemus Eccleſiam uſque ad hoc tempus tot ſcandalorum fluctibus concuti propter has controverſias necdum extinctas, nec ſopitas; quæ forſan tot non extarent, ſi quantum ſit periculum, quantum onus audiendi confeſſiones, magis attenderent multi, nam ut illi gratum haberent ſe probos coadjutores nanciſci, ſic hi tam importune ſe non ingererent. Sed de his plura jam diximus in controverſiis Concilii Lateran. 3. claſſe 2. Etſi tantum narrando, quæ momenta fuerint variis temporibus hujus prolixæ controverſiæ, ſicut in pluribus hujuſmodi difficultatibus nobis agere propoſitum fuit, ne quis dicat nos contra hos, aut illos ſtare, aut ſcribere.

Obiter annota Martinum IV. debere dici Martinum II. quia ex quinque Pontificibus vulgo hoc nomine nuncupatis duo erant Martini. *Uvading. in Annal. Minorum, ad annum* 1417.

Martinus Papa.

CONCILIUM
AUXITANÆ PROVINCIÆ

Apud Nugariolum, ſub Amaneo de Armeniaco Archiepiſcopo, tempore Nicolai VI. & Philippi Pulchri, Anno Domini 1290.

Nogarol en l'Armenach.

NObis ſuppeditavit plura Concilia Provincialia Jacobus Severtius Doctor Theologus Pariſienſis, in lib. qui editus eſt Pariſiis apud Nicolaum Buon, in Clauſo Brunello, ſub ſigno D. Claudii, cum hoc titulo: *Summa omnium excommunicationum caſuum reſervatorum, &c.* Antiquius autem cæteris eſt præſens Auxitanum, quod ipſe decerpſit ex vetuſto libro Manuſcripto Provinciæ Auxitanæ, quem Lutetiæ allatum acceperat a Reverendiſſimo Domino D. Leonardo d'Eſtrappes, Archiepiſcopo Auxitano. Libro titulus erat: Conſtitutiones Provinciales Auxitanæ Provinciæ editæ ſub anno Domini 1300. Notat autem præfatus Doctor textus ſibi videri ſatis perplexos, & involutos, quamvis ipſe reddiderit perplexiores, & involutiores, mutando eorum ordinem, nec ſatis diſtincte proprias ordinationes cuilibet Concilio, cujus meminit, aſſignando. Unde coacti ſumus pauca cuilibet Concilio ejus Provinciæ attexere, ea omittentes, de quibus dubium nobis ſubortum eſt, ad quodnam Concilium pertineant. De præſenti autem Concilio hæc ipſe deſcripſit ex dicto Manuſcripto.

Statuta Provincialia, ſub Anno 1290.

NOtum ſit omnibus, quod anno Domini 1290. die Sabbati poſt Feſtum Aſſumptionis Beatæ Mariæ Virginis, venerabilis A. (Amaneus) Dei gratia Archiepiſcopus Auxitanus, aſſiſtentibus apud Nugariolum in Concilio Provinciali cum venerabilibus noſtris Conſeranenſi, Olorenſi, Tarvienſi, Laſcurenſi, Adurenſi, &c. necnon cum procuratoribus omnium capitulorum, Eccleſiarum Cathedralium, Collegiatarum ipſius Provinciæ, & Abbatibus Peſſani, & Regule Silveſtrenſi, &c. Prioribus, Præceptoribus, Archipresbyteris, & aliis Eccleſiarum Prælatis, diœceſis, & Provinciæ prædictarum fuit concorditer ordinatum, &c.

QUoniam ſortilegia idololatriæ comparantur, per quam animæ damnabiliter decipiuntur, omnes, qui ſortilegi fuerint, & in dando conſilio, excommunicationis ſententia innodati declarantur.

IN dicto Concilio inſtitutum eſt, quod clericus, aut religioſus, cujuſcumque conditionis exiſtat, qui clericum religioſum ſuper actu perſonali, vel ſuper crimine in Judicium vocari, ſeu citari fecerit coram Judice ſæculari, excommunicationis ſententiæ ſubjaceat ipſo facto, & citato de expenſis ſatiſfacere teneatur.

Idem ſtatuitur in Carthag. 3. ſub Syricio Papa, cap. 9. & alibi plures.

CONCILIUM APUD BEATAM MARIAM DE PRATO,

Celebratum pro diſciplina, & juriſdictione Eccleſiaſtica, ſub Guillielmo de Flava Curia Archiepiſcopo Rotomagenſi tempore Bonifacii Octavi, & Philippi Pulchri, ann. 1299.

Ex codice Victorino Synodalium preceptorum Lexovienſis Eccleſiæ f.f.f. 22.

INcipiunt conſtitutiones factæ in Eccleſia B. Mariæ de Prato juxta Rotomagum, per Reverendos Pa- B tres, ac Dominos Archiepiſcopum Rotomagenſem, & ejus ſuffraganeos, anno Domini 1299. die Jovis poſt octavas Pentecoſtes.

QUoniam, ſicut ipſa facti evidentia quotidiana docente cognovimus, ſacerdotes quidam curati, atque alii Beneficiati Clerici cucullati ſotularibus conſutis, laqueis calciati, enſibus accincti, ſeu gladiis, quorum uſus eis interdicitur, ſuper veſtem ad modum militum, impudenter accedunt in locis publicis, veſtimenta nimia brevitate notanda, minuſque congruentem tonſuram publice deferentes: focarias, ſeu concubinas, aut alias mulieres, quarum converſatio cum eiſdem Clericis eſt ſuſpecta, in ſuis habent domibus, atque nonnunquam in alienis confovent, & frequentant: ac nonnulli juſtitiæ ſæcularis officium audiendo C cauſas, examinando proceſſus, ut judices in curia ſæculari exercent, & quidam fœneraticiis, aliiſque contractibus illicitis ..... ſe immiſcent, vitam ſuam alias in luxuriis, ebrietatibus, commeſſationibus deducentes, ſupplicium quærunt ſibi perpetuum, ſeminantes in carne corruptionem meſſuri, perenniter miniſterium ſuum vituperant, proximos ſcandalizant, atque ſubjectos, & alios populos, quibus bene vivendi limitem, & ſpeculum ſine ruga debent per opera ſancta prætendere, in ſeipſis apoſtatare faciunt, atque errare in invio: ac ex ſuis reprobis actibus, & exemplis illos in puteum interitus ſecum trahunt. Quin obliti penitus Dei ſui, atque homines ſine lege Officii ſui immemores, qui ſunt in ſanctificatione electi, præcepta ſpernunt Canonica, atque divina, prædicatores effecti, proh pudor! ſuæ legis: Nos tantis obviare periculis, & quos timor divinus a malo non revocat, etiam naturalis ratio non redarguit, & mundana verecundia non refrænat, ſuis D dicentes in cordibus, ſicut factis exterioribus prædicant, atque de pœnarum frænis temporalium, quas formidant, perſtringere cupientes: Statuimus antiquorum Patrum ſalubria ſtatuta recenſentes, ut ſi Clericus Beneficiatus quilibet, poſt generalem admonitionem de abſtinendo penitus a præmiſſis, & quolibet eorumdem, & de vivendo pie, decenter, atq; juſte ſecundum Canonicas ſanctiones, aliquem de prædictis exceſſibus præſumpſerit attentare, amiſſionis pœna omnium fructuum Beneficii ſui, ſeu Beneficiorum, ſi plura forſitan obtineat, per annum unum abſque miſericordia percellatur: contra ipſum ad privationem Beneficii ipſius, ſeu Beneficiorum, ſi per annum ..... in eadem malitia perſeveret, nihilominus proce- E datur.

STatuimus, ut Baillivi, præpoſiti, majores, atque alii judices ſæculares, quocumque nomine cenſeantur, aſſiſias, atque placita diebus dominicis, atque Feſtis Virginis glorioſæ, ſanctorum Joannis Baptiſtæ, Michaelis Archangeli, ſanctorumque Apoſtolorum, & Evangeliſtarum, ac aliis, qui cum Clero, & populo in Eccleſiis celebrantur, in quibus ſolum divinis laudibus, non terrenis negotiis inſiſtendum, tenere, atque exercere deſiſtant, penituſque quieſcant, Generaliter

A moneantur, qui ſi parere contempſerint ..... forſan contrarium attendendo, incurrant excommunicationis ſententiam ipſo facto.

POena feriri ſimili ipſo facto auctoritate prædicti Concilii ſtatuentes Clericos, qui ſuper factis perſonalibus, atque ſpecialiter de clamore *de haro*, ubi de facto perſonæ quæritur, ſe ſupponunt juſtitiæ ſæculari, ſeu ipſi juſtitiæ ſub prætextu Sanctorum, niſi exhibeant emendas poſt monitionem de contrario generalem.

POrro inconſulta conamina quorumdam judicum ſæcularium, quibus miniſtris videlicet Eccleſiæ libertates, atque jura multifaria moliuntur infringere, B memorati auctoritate Concilii reprimere cupientes, ſtatuimus inhibendo, ne quoſcumque Clericorum eorum, aliaſve perſonas occaſione factorum a Clericis commiſſorum ſuper delictis, atque factis perſonalibus quibuſcumque commiſſis, atque ſpecialiter in clamore *de haro*, nec de crimine uſurario a Clerico perpetrato coram ſe vivente eodem Clerico, vel defuncto reſpondere compellant, ſeu cognitionem factorum hujuſmodi in ſe ſumant. Quod ſi generaliter contra fecerint, auctoritate prædicta excommunicationi ſubjaceant ipſo facto.

ADhuc noſtrum pulſat animum, ut adverſus varia juſtitiæ ſæcularis officia tenentium inſenſatam malitiam occurramus, qui, quod ſibi Sacræ Scripturæ præconium comminatur, ignorant, qui pro tempo- C ralibus moleſtiis, quas, dum præſunt, pauperibus ingerunt, atque qui armis bellicis non utantur, per quos miniſtri Eccleſiæ deſignantur, æterno incendio cremabuntur, quodque ſi pax augeatur, & diſciplina Eccleſiæ per infideles principes, eorumque miniſtros quoſlibet ..... ſolvatur, ille tamen exiget ab eis rationem, qui ſuam illorum tradidit Eccleſiam poteſtati: contra matrem Eccleſiam manum ſuam erectis cornibus aggravantes, ipſius juriſdictionem, & libertatem ſuis fallaciis uſurpare nituntur, ac judices Eccleſiaſticos in caſibus, in quibus de jure, vel antiqua, & approbata conſuetudine ad eoſdem cauſarum cognitio noſcitur pertinere, quominus de ipſis cognoſcere valeant, impediunt, atque perturbant, eiſdem cedulas inhibitorias dirigentes, quas brevia nuncupant, in caſibus, in quibus brevia illa cadunt: propter quæ novellæ conſtitutionis Domini Bonifacii Papæ octavi auctoritate in excommunicationis ſententiam incidunt ipſo facto: deli- D beratione habita ſuper hoc diligenti ſtatuimus ordinantes, ut nulla hæc brevia per Eccleſiaſticos judices admittantur, nec eis in aliquo pareant. Quod ſi in hac ſumpta occaſione Baillivi, præpoſiti, vicecomites, aliive judices ſæculares ad perſonarum, vel bonorum captionem procedant directe, vel indirecte partem ad deſiſtendum, vel judicem compellendo, monitione legitima præcedente, excommunicationi ſubjaceant ipſo facto; a qua per Prælatos nonniſi poteſtati, & judici congrue ſatisfacto, ac ſibi pœna ſub tanto exceſſu indicta legitima, quæ timorem cæteris in curia attentandi ſimilia, quomodolibet abſolvantur, nolentes, ut per officialem, aut pœnitentiarios Prælatorum, niſi eis ſpeciali commiſſione liceat, hujuſmodi ſententiæ relaxentur, ſenten- E tiamque excommunicationis latam ab uno judice Eccleſiaſtico præmiſſorum occaſione, ac ſimilium alii in ſuis diſtrictibus exequantur.

CÆterum animarum ſaluti conſulere, ac earum periculo obviare volentes, ſtatuimus, quod Prælati fratribus Prædicatoribus, aut Minoribus, aliiſve religioſis quibuslibet poteſtatem abſolvendi ſubditos a peccatis ſuis de cætero non committant, in caſibus, qui de jure, vel conſuetudine reſervantur eiſdem, niſi certis perſonis, & notis dumtaxat, quarum Prælati induſtriam duxerint eligendam in cunctis caſibus,

bus, qui in conceſſione, vel commiſſione eis facta ſpecialiter inſerantur: ipſa commiſſio ad caſus, in quibus tenetur Catholicus quilibet confiteri ſemel in anno peccata ſua proprio ſacerdoti, nullatenus extendatur, niſi ipſius ſacerdotis habita ſuper hoc voluntate.

VObis itaque univerſis Chriſtifidelibus in civitate, & Diœceſi Lexovienſi conſtitutis, atque veſtrum cuilibet in virtute ſanctæ Obedientiæ firmiter injungimus, atque mandamus, quatenus ſupradicta ſalubria, & ordinationes ſecundum tenorem præmiſſum, quantum in vobis conſiſtit, fideliter obſervetis, & eis humiliter pareatis. Statuta ſunt hæc, & unanimiter ordinata die, loco, & Concilio memoratis, Anno Domini, M. CCLXXXXIX.

CONCILIUM PROVINCIÆ SENONENSIS,

Apud Melodunum ſub Stephano Becard. Archiep. celebratum pro recipiendis quibuſdam Decretalibus, tempore Bonifacii VIII. & Philippi Pulchri, an. 1299.

Ex Bibliotheca Victorina f. f. f. numero 15.

IN Nomine Domini Amen. Nos Stephanus miſeratione divina Senonenſis Archiepiſcopus, una cum ſuffraganeis noſtræ Senonenſis Provinciæ, in Provinciali Concilio apud Melodunum celebrato anno Domini MCC. nonageſimo nono die Jovis ante Feſtum Beati Vincentii continuata de die in diem a die lunæ præcedenti, congregati una cum aliis perſonis Eccleſiaſticis dictæ Provinciæ ad ordinandum, ſtatuendum, & reformandum ea, quæ fuerint ordinanda, & reformanda: Eodem approbante Concilio ordinamus, & præcipimus, quod quædam conſtitutiones Domini Bonifacii Octavi Papæ in præſenti Concilio, ac noſtris, & ſuffraganeorum noſtrorum Synodis publicentur, & cuilibet Presbytero Parochiali copia legeretur, & quilibet eorum habere, & commendare debite memoriæ de cætero teneatur. Primo ſequitur conſtitutio in titulo de reſcriptis.

In ſexto.

STatutum, quod circa judices a ſede Apoſtolica deputandos nuper edidimus: cum quædam contenta in eo, quæ pro communi utilitate credebantur inducta, ſicut experientia docuit: tendere dignoſcantur ad noxam: ſanctione præſenti (quã irrefragabiliter obſervari mandamus) ſuadente utilitate in melius duximus reformandum: Sancimus igitur, ut nullis niſi præditis dignitate, aut perſonatum obtinentibus, ſeu Eccleſiarum Cathedralium Canonicis, cauſæ auctoritate litterarum ſedis Apoſtolicæ, vel legatorũ ejuſdem de cætero committantur, nec audiantur alibi, quam in civitatibus, vel locis inſignibus, ubi poſſit commode copia peritorum haberi. Cum vero ejuſdem civitatis, ſeu Diœceſis fuerint actores, & reus extra ipſam, cauſa non committatur; nec conveniatur aliquis eorumdem niſi ab Epiſcopo contra aliquem de ſua Diœceſi; vel ab aliquo contra eum, aut contra ejus capitulum, ſeu contra univerſitatem civitatis, villæ, aut caſtri fuerit actio dirigenda: vel niſi actor eandem civitatem, ſeu Diœceſim intrare non audens, aut ſui adverſarii potentiam merito perhorreſcens, eum infra ipſas nequeat convenire ſecure. In his quippe caſibus extra dictas civitatem, & Diœceſim poſſit contra prædictos cauſa committi, nullus tamen eorum ultra unam dietã a fine ſuæ Diœceſis valeat conveniri: ſed & in duobus ultimis caſibus niſi impetrans de prædicto timore (quem in litteris commiſſionis exprimere teneatur) primo fidem judicii faciat, ſaltem per proprium juramentum: judex ipſe nullatenus in cauſa procedat, ſed partes a ſua juriſdictione dimittens, impetrantem eundem in expenſis legitimis parti condemnet. Cum autem actor, & reus civitatum, & Diœceſeon fuerint diverſarum: ſi actor in civitate, vel Diœceſi rei judicem habere recuſet: ipſum non in ſua, ſed in alia civitate, vel Diœceſi libere impetrare valeat, reumque trahere ad eandem: dummodo locus, ad quem eum traheret ultra unam dietam (ſicut in caſu alio præmittitur) minime ſit remotus: in nullo quoque caſuum prædictorum judex extra civitatem, ſeu Diœceſim, in quibus deputatus fuerit, citet partes: nec de cauſa ſibi commiſſa cognoſcat: niſi ad id expreſſus earundem acceſſerit aſſenſus, neque alibi, quam infra illas, & perſonis dumtaxat ſuperius deſignatis quomodo libet committat vices ſuas. Quicquid autem contra præmiſſa, vel aliquid eorum contigerit attentari, ſit ipſo jure irritum, & inane.

SEcundo contra illos, qui litteras citatorias, vel excommunicatorias delegatorum ſedis Apoſtolicæ deferunt, nec bullam Presbyteris oſtendere volunt. In antiqua compilatione in titulo de officio, & poteſtate judicis delegati. Cum in jure peritus, *Præterea quæſiviſti, cum tibi ab aliquo ſub hac forma mandatur, auctoritate, qua fungor, ut talem denunties excommunicationis ſententiæ ſubjacere, ac tibi ſuper mandato haſitanti non ſit fides, an mandatum hujuſmodi exequi tenearis, ſuper quo hujuſmodi tibi damus reſponſum, quod niſi de mandato Sedis Apoſtolicæ certus extiteris, exequi non cogeris, quod mandatur.*

L. 1. decret. Gregorii.

TErtio contra illos, qui juriſdictionem ad forum Eccleſiæ vel de jure, vel conſuetudine pertinentem impediunt, vel perturbant. In titulo de immunitate Eccleſiarum.

QUoniam (ut intelleximus) quorumdam juſtitiariorum, baillivorum, judicumve ſæcularium, ac temporalium dominorum in quibuſdam partibus præſumptuoſa temeritas ſic excrevit, ut in terris eorum, ſive diſtrictibus litteras Apoſtolicas impetrantes, vel ad judices ordinarios Eccleſiaſticos recurrentes ſuper cauſis, negotiis, ſeu quæſtionibus, quæ ratione perſonarum, aut rerum de jure, aut antiqua conſuetudine ad forum Eccleſiaſticum pertinent, obtinere non poſſunt in eis per eoſdem ordinarios judices, vel Apoſtolicas litteras juſtitiæ complementum, quin potius ſuper illis recurrere ad judicium ſæculare, vel a lite, cauſa, ſeu quæſtione deſiſtere compelluntur: Nos juſtitiam noſtram, & Eccleſiæ ſponſæ nolentes negligere, qui alios in ſua juſtitia continemus; Statuimus diſtrictius inhibendo, ne quis impetratores litterarum noſtrarum, vel alios in foro Eccleſiaſtico delegato, ſeu ordinario litigantes, ſeu litigare volentes, ſive ambæ partes voluerint, ſive una ſuper cauſis Eccleſiaſticis, ſive quæ ad forum Eccleſiaſticum ratione perſonarum, negotiorum, vel rerum de jure, vel de antiqua conſuetudine pertinere noſcuntur per ſe, vel per alium ad deſiſtendum, vel in foro ſæculari de quæſtionibus hujuſmodi litigandum per eorundem judicium Eccleſiaſticorum, vel impetrantium, vel litigantium, ſeu litigare volentium, aut propinquorum ipſorum, ſeu rerum illorum, aut Eccleſiarum ſuarum dent cautionem, modiſve aliis quibuſcumque compellat, ſeu compelli faciat, vel procuret: nec per ſe, alioſve impediat, quominus coram judicibus Eccleſiaſticis delegatis, ſeu ordinariis querelantes de cauſis, quæ (ut præmiſſum eſt) ad cognitionem pertinent eorundem, poſſint libere juſtitiam obtinere: nec ad prædicta facienda dent auxilium, conſilium, vel favorem: Si quis vero contra præſumpſerit, excommunicationi ſe ipſo facto noverit ſubjacere: a qua (niſi tam judici, cujus cognitio fuerit impedita, vel juriſdictio uſurpata, quã parti, quamquam turbata in proſecutione fuerit ſui juris, de injuria, damnis, expenſis, & intereſſe prius per eundem integre fuerit ſatisfactum) nullatenus abſolvatur.

QUarto de hæreticis contra illos, qui ut ſuſpecti de hæreſi vocati, ut de fide reſpondeant .... ordinariis ſuis non apparent, ſed ſe excommunicari permittunt, & in excommunicatione hujuſmodi ſtant per annum. In titulo de hæreticis libro ſexto.

CUm contumacia (in cauſa præſertim fidei) ſuſpicioni adjiciat præſumptionem vehementem, ſi ſuſpectus de hæreſi vocatus a nobis, ut de fide reſpondeat, excommunicationis vinculo (pro eo quod parere ſubterfugit, aut contumaciter ſe abſentat) per nos fuerit innodatus: quam ſi per annum animo ſuſtineat pertinaci, ex tunc velut hæreticus condemnetur.

QUinto contra regulares, & ſæculares admittentes excommunicatos, & interdictos ad Eccleſiaſtica Sacramenta, & ad Eccleſiaſticam ſepulturam. In titulo de privilegiis libro ſexto.

EPiſcoporum, & aliorum Prælatorum querelis frequentibus, & querulofis clamoribus excitati, præſenti decreto duximus ſtatuendum, ne aliqui ſæculares, aut regulares quantumcumque exemptionis, ſeu libertatis Sedis Apoſtolicæ Privilegiis communiti, cujuſcumque ordinis, religionis, ſtatus, & conditionis exiſtant, ſcienter celebrent, vel faciant celebrari divina in civitatibus, caſtris, villis (niſi quatenus eis a jure conceditur) ſeu locis aliis interdictis ab ordinariis, & delegatis judicibus, vel a jure, aut excommunicatos publice, vel interdictos ad divina officia, ſeu Eccleſiaſtica Sacramenta, vel Eccleſiaſticam ſepulturam admittant: qui vero contra præſumpſerint (præter alias pœnas a jure ſtatutas) ingreſſum Eccleſiæ ſibi noverint interdictum: donec de tranſgreſſione hujuſmodi ad arbitrium ejus, cujus ſententiam contempſerunt, ſatisfecerint competenter.

SExto: conſtitutio facta in Concilio Bituricenſi a Domino Simone Apoſtolicæ ſedis legato.

Cum juris utilitas tot, & tantis excogitata vigiliis, &c. Habetur ſupra pag. 68. & 69. inter decreta Concilii Bituricenſis ſub Simone de Bria legato.

ANNOTATIO.

PRopter diſcordias Bonifacii octavi, & Philippi Pulcri, nullius extitit auctoritatis in curia Parlamenti Pariſienſis liber ſextus Decretalium a tribus doctiſſimis viris compilatus Bonifacii juſſu quibuſdam decretis novis a ſe additis. Falluntur quoque, qui exiſtimarunt codicem illum juris Canonici in Concilio Ludgunenſi editum fuiſſe, aut publicatum per dictum Pontificem, qui nunquam Lugduni fuit: Unde cum in antiquis exemplaribus hæc verba proœmio præfigerentur, *Sexti libri decretalium in Concilio Lugdunenſi per Bonifacium octavum editi compilatio*, in recentioribus, & emendatis exemplaribus tria hæc verba, *in Concilio Lugdunenſi*, abraſa ſunt, ut legentibus manifeſtum eſt: Unde & Molinæus in annotationibus ad hunc librum putidam vocat impoſturam additionem trium illorum verborum, *in Concilio Lugdunenſi*, quam idcirco ipſe reſecat, ut fecerunt poſtea, qui juris Canonici corpus correxerunt. Quia tamen plura ſtatuta utilitatis eximiæ in eo libro continentur, aliqua eorum recepta ſunt in Conciliis Provincialibus Galliæ, ut in præſenti Meloduni celebrato.

Sextus lib. decret.

CONCILIUM AUXITANUM,

Apud MARCHIANUM,

Sub Guillielmo Archiepiſcopo Auxitano, tempore Bonifacii VIII. & Philippi Pulchri, Anno Domini 1300.

NOs Guillielmus permiſſione Divina Archiepiſcopus Auxitanus, & nos Æ. Olorenſis, P. Bajonenſis, &c.

HÆ ſunt Conſtitutiones Provinciales editæ in Concilio generali Auxitano, apud Marchianum, *&c.*

A Sub Anno Domini 1300. die Sancti Nicolai Hyemalis.

DUximus utiliter ordinandum, ut ſi quis commiſerit injuriam contra familiares, & domeſticos Epiſcoporum, negotia ipſorum Epiſcoporum facientes, vel honeſtatem, aut incedentes in locum, ubi erunt ipſi Epiſcopi, ſeu delinquentes, excommunicati ſint, & locus, ubi factum fuit delictum, ſit ſuppoſitus Eccleſiaſtico interdicto, donec condigna ſatisfactio præceſſerit impendenda Epiſcopo, cui in perſona ſui familiaris fuerit injuria irrogata.

EXcommunicamus, & excommunicatos Provinciæ denuntiari præcipimus Barones, Conſules, Bail- *Leproſi.*
B livos, & alios quoſcumque, qui recluſos leproſos ratione perſonarum, vel patrimonii ipſorum auſi fuerint talliare, vel aliquid pro tallia exigere ab eiſdem: niſi ſic exacta infra 15. dies plene reſtituerint requiſiti. *Ex Severtio, libro præcitato.*

Nota. Cum dicat Apoſtolus abundantiorem honorem membris infirmioribus deferendum, Eccleſia noluit leproſos vitam miſerabilem degere abſque aliquibus privilegiis. Concilium Lugdun. 2. ſub Pelagio 2. Can. 6. *Placuit*, inquit, *Concilio, ut uniuſcujuſque civitatis leproſi, qui intra territorium ipſius aut naſcūtur aut videntur conſiſtere, ab Epiſcopo Eccleſiæ ipſius ſufficientia alimenta, & neceſſaria veſtimenta accipiant.* Lateranenſe vero ſub Alexandro III. cap. 23. con-
C cedit illis propriam Parochiam, propriumque Sacerdotem, & Paſtorem, ubi fuerint multi ſimul congregati, additque: *ſtatuimus etiam, ut de hortis, & nutrimentis animalium ſuorum decimas tribuere non cogantur;* & hic excommunicantur, qui ab ipſis, cum recluſi fuerint, tallias exigunt etiam ratione patrimonii, quod Concilium non decerneret, niſi in Auxitana Provincia conceſſum forſan fuiſſet initio fundationis domorum piarum pro leproſis conſtructarum, ut qui in iis recluderentur, ne alios contagione inficerent, cum iis converſando gauderent tali privilegio. Quapropter vix hodie, inquit Severtius ad hunc Canonem, cenſentur dynaſtæ, vel collectores excommunicati, qui a leproſis modeſte, nec magna vi nummos petunt ex conſuetudine, perſpecto præſenti ordinis Civilis, & rerum
D ſtatu. Cæterum advertendum eſt duplicis generis fuiſſe leproſos: quidam enim morbum hunc ex aliquo crimine contraxerunt, quos Eccleſia ſevere admodum habuit in deteſtationem peccati, ut patet ex Can. 17. Concilii Ancyrani, *Eos, qui rationis experti a animantia inierunt, & eoſdem non ſolum Leproſos crimine hujuſmodi factos, ſed & alios ipſo ſuo morbo replentes, præcepit ſancta Synodus inter eos orare, qui ſpiritus periclitantur in mundo.* Alii vero fuerunt, qui a natura ſic erant infecti, aut ex aliquo accidenti, ut tunc temporis accidebat in Gallia ex tranſmiſſione in Aſiam ad ſubſidium terræ ſanctæ; ut enim unaquæque Regio, ac Clima ſuas habet proprias qualitates, & affectiones, ita & morbos, imo unus, idemque morbus in alio climate alia habet ſymptomata; morbus autem lepræ in Palæſti-
E na communis eſt, ut ſatis liquet ex veteri, novoque teſtamento; unde tempore belli ſacri, ut notat Cornelius a Lapide in cap. 13. Levitici, tot Belgæ, Franci, Germani ex Judæa domum redeuntes leproſi inde redierunt, pro quibus plurima tunc ædificata leproſaria, quæ hodie ſine leproſis ſunt. Tales autem leproſos privilegiis donari decebat intuitu pietatis, & cauſæ morbi: unde Eccleſia in Conciliis pluribus multa in eorum gratiam decrevit.

CONCILIUM NATIONALE GALLICUM,

Pariſiis congregatum tempore Bonifacii VIII. & Philippi Pulchri propter diſſidia inter ipſos anno 1301.

EOdem quoque anno circa finem quadrageſimæ Philippus Rex Franciæ conſiderans, quod jacula prævisa minus feriunt, convocavit omnes Prælatos, & Barones perſonaliter; omneſque communitates regni ſui per procuratores idoneos, & ad ſe venire Pariſios fecit, conſilium, & auxilium ab eis petiturus contra omnem hominem, & ſpecialiter contra Bonifacium Papam. Intentio ferebatur, ſitque rumor magnus in toto regno, turbatio cordium, & confuſio rerum, fueruntque ipſi Bonifacio Papæ objecta crimina ex titulis hæreſis, ſuoque prædeceſſore vivente intruſio, & ingreſſus illegitimus ad Papatum, & quod ei non erat parendum, ſitque contra ipſum provocatio ad Concilium generale. Ex actis diſſidii inter Bonifacium, & Philippum Pulchrum pag. 3.

Diſſenſiones inter utramque poteſtatem. Quæ detrimenta in fide, & religione, necnon in rebus temporalibus ſemper pepererunt, & paritura ſunt diſſidia utriuſque poteſtatis Pontificalis, & regalis, vix eſt, qui ſermone poſſit explicare. Non aliunde emanarunt fabula de Papiſſa Joanna, & aliæ narrationes falſæ contra decus ſummorum Pontificum, quam ex diſſenſionibus inter ipſos, & Imperatores; qui ſubditos pro ſua cauſa militantes, illos quidem gladio, hos vero calamo ſemper nacti ſunt, nec facile diſcernas, qui plus noxæ, & detrimenti intulerint. Hinc eſt, quod in illo diſſidio tot funeſta legamus in illius hiſtoria, quæ Pariſiis in lucem prodiit anno 1655. Et cum horrorem pluribus incuteret, ad aliquod tempus prohibita fuit, ne in vulgus diſtraheretur. Habuit autem initium ex eo, quod Philippus exegiſſet anno 1296. a laicis, & clero regni omnium bonorum centeſimam, mox quinquageſimam, ut ſumptus Anglici belli ſuſtineret. Quod cum diſpliceret Bonifacio, ſanctione vetuit in Eccleſiaſticos hujuſmodi exactiones fieri, monuitque, ut a clero vexando abſtineret. Non parenti poſtea litteras per Jacobum Normannum acrimoniæ plenas miſit, ut fertur, in quibus multa ab illo contra æquitatem, & juris ordinem fieri querebatur, & plebem, & clerum exactionibus opprimi, Eccleſiaſticas dignitates conferri, bona Sacerdotum occupari, juriſdictionem illis ſuam eripi, ut ex Nangio latius narrat Maſſo annalium lib. 3. Hæ tamen litteræ, quibus ad iracundiam concitatus eſt Philippi animus, falſatæ creduntur, & non tales Regi datas fuiſſe, quales a ſummo Pontifice prodierant, id procurante ſubdolis artibus pacis adverſario ad conturbandam Eccleſiam.

Litteræ falſatæ.

Legitur hoc in voto Cardinalis Portuenſis F. Matthæi de Aquaſparta pag. 75. ejuſdem Hiſtoriæ, dum peroraret in conſiſtorio ſummi Pontificis. Ceſſet murmur, quia numquam fuit ſcriptum in illa littera, vel mandatum ex parte ſummi Pontificis, & fratrum, quod deberet recognoſcere ſe tenere regnum ſuum ab aliquo, & credo illum, qui fuit miſſus, talem virum, qui non exceſſit fines mandati ſibi commiſſi. Dicitur, quod una alia littera fuit miſſa Domino Regi, neſcio, unde venerit illa littera, ſed ſcio, quod per fratres ſacri Collegii non fuit miſſa, & excuſo Dominum noſtrum, quia credo firmiter, quod illam litteram non miſit, nec ab eo emanavit, ſed illa littera, quam miſit ſummus Pontifex Dominus noſter, & fratres, fuit ex mera charitate, & erat omni dulcedine, & dulcore plena, ſicut eſſe debet littera patris, & dulcis matris, quia agnum mater nimis tenere diligat,

Excuſatur Papa.

A dicat dulcia filio, blanda verba: Pater tamen diſtrictius, quia magis ſapienter diligit, & immiſcet aliqua aſpera; unde dicit Salomon: *Fili, audi diſciplinam Patris, &c.* Et Tobias filio ſuo idem dicit etiam: *flagellat Deus omnem filium, quem diligit.* Unde ſi fuerunt in illa littera aliqua, quæ videbantur Regi dura, ſcio tamen, quod nihil erat ibi, quod non eſſet ad correctionem ſuam, & ad bonum finem; & ſine dubio ego reputo Regem bonum, & Catholicum Principem, quantum eſt de perſona ſua: ſed timeo, quod habeat aliquos malos conſiliarios, qui non ſunt ei multum utiles, &c. Diſſipet Dominus conſilium Achitophel, &c. Impoſuit nobis, quod nos mandaveramus Regi, quod recognoſceret regnum a nobis. Quadraginta anni ſunt, quod nos ſumus experti in jure, & ſcimus, quod duæ ſunt poteſtates
B ordinatæ a Deo, quis ergo debet credere, vel poteſt, quod tanta inſipientia ſit in capite noſtro? Dicimus, quod in nullo volumus uſurpare juriſdictionem Regis, & ſic frater noſter Portuenſis dixit. Non poteſt negare Rex, ſeu quicumque alter fidelis, quin ſit nobis ſubjectus ratione peccati. Quantum ad collationem beneficiorum dicimus, quod nos zelantes veritatem, & ſalutem animæ Regis frequenter nuntiis ſuis diximus, volumus, quod Rex faciat licite, quod facit illicite. Volumus ſuper hoc ſibi facere omnem gratiam, quam poterimus, quia certum eſt, & omnia jura clamant, quod collatio beneficiorum non poteſt cadere in laicum, ita quod habeat jus, ſeu auctoritatem ſpiritualem, & poteſtatem conferendi, nolumus, quod decipiantur animæ, nec illi, qui tenent, vel recipiunt, quia conſtat, retinere, vel recipere non poſſe, niſi conſenſu noſtro tacito, vel
C expreſſo, &c.

Rex in quo ſubditus Eccleſiæ.

CONCILIUM COMPENDIENSE

Sub Roberto de Courtenay, Archiepiſcopo pro immunitate Eccleſiaſtica, anno Domini 1301. *tempore Bonifacii VIII. & Philippi Pulchri.*

HOc eodem anno menſe Novembri coacta apud Compendium Synodo Provinciali per Archiepiſcopum Rhemenſem Robertum de Courtenay, excommunicati ſunt Abbates, quicumque conſpiraverant in ſuos Epiſcopos: fulminati Magiſtratus, qui non patiebantur, ut laici in foro Eccleſiaſtico convenirentur:
D decretumque, ut ubicumque a judice temporali caperentur Clerici, a divinis ceſſaretur officiis. *Spondanus ad Annum* 1301. *ex Mejor Annal. Fland. l.* 10.

Iterum invenitur ab eodem Archiepiſcopo in eodem loco celebratum Concilium die Veneris poſt Feſtum Circumciſionis anno Domini 1303. tempore Benedicti XI. una cum ſuffraganeis: in quo inter alia ſtatutum eſt, ut quicumque intereſſent divinis Officiis una cum excommunicatis, aut interdictis nominatim, aut eorum ſepulturis, ac funeribus, excommunicationi ſubjacerent ipſo facto: necnon qui matrimonia clandeſtina facerent, aut fieri procurarent, iiſve intereſſent. *Spondanus an.* 1303.

CONCILIUM AUXITANUM

E

Apud Nugariolum ſub Amaneo Archiepiſcopo tempore Bonifacii VIII. & Philippi Pulchri, anno 1303.

STatuimus, quod nullus in Eccleſia ſua recipiat clericum peregrinum ad officiandum ſine litteris commendatoriis ordinarii ſui, & licentia ſui Epiſcopi; alioquin Clericus peregrinus ſententiam excommunicationis incurrat.

IRrefragabili conſtitutione ſancimus, quod Rectores Eccleſiarum, & ſubCapellani eorum recipientes

Digitized by Google

tes peregrinos ignotos Preſbyteros abſque ſuorum A Diœceſanorum litteris recommendatoriis, ad efficiendum Eccleſiaſtica ſacramenta, ipſo facto ſint excommunicationis ſententia innodati.

UT Prælatorum judicium, & Inquiſitorum officium eo fructuoſius, quo liberius valeat exerceri: præſenti ſtatuto univerſis, & ſingulis tam religioſis, Clericis, ac laicis duximus inhibendum, ne ipſos impedire, vel turbare præſumant, quominus in ipſis locis religioſis regularibus, vel aliis eiſdem ſubjectis liberum officii ſui debitum exequantur. Alioqui ſi laici fuerint, excommunicationis, ſi religioſi, & Clerici, interdicti ipſo facto incurrant ſententias.

SI quis nuncios noſtros, ſuffraganeorum noſtrorum, B ſeu judicum noſtrorum, ſuorumque miſſos per nos, vel eos pro convocandis Conciliis, Synodis, citationibus, vel executionibus faciendis per ſe, alium, vel alios, clam, vel palam impediverit, litteras eiſdem abſtulerit, fregerit, deleverit, vel occultaverit, percuſſerit, vel in præmiſſis, vel ad aliquod præmiſſorum dederit conſilium, auxilium, vel favorem, eo ipſo ſit excommunicationis vinculo irretitus.

DE excommunicationis, ſuſpenſionis, vel interdicti ſententiis, ſcilicet an juſte latæ fuerint, vel injuſte, vel de aliis cauſis ſpecialibus, vel Eccleſiaſticis, ſeu aliis ad forum Eccleſiæ de jure, vel de antiqua conſuetudine ſpectantibus, ſe nullatenus intromittant Domini, vel judices temporales, nec judices Eccleſiaſticos, nec ſuper ipſis recurrentes ad ipſos in hujuſmodi quo- C modolibet impediant, vel prædictis dent conſilium, auxilium, vel favorem: aliter prædicta excommunicatione ſint ligati, quæ, niſi ſatisfactio facta prius fuerit, minime relaxetur.

QUicumque fugientes ad Eccleſiarum tutelam ibidem vulneraverit, mutilaverit, interfecerit, victualia ſubtraxerit, vel ne habere, aut dare eis valeant, impediverit per ſe, vel per alium, ſeu alios, aut cuſtodes, ne exinde exire poſſint, quoquomodo potuerit, incenderit, inde extraxerit violenter, aut aliquid prædictorum fieri præceperit, vel procuraverit, ſeu conſilium, vel opem adhibuerit, excommunicationis ſententiæ ſubjicitur ipſo facto, præterquam in caſibus a Canonibus permiſſis.

STatuimus, ut quicumque in tranſgreſſione juramenti manifeſte fuerint deprehenſi, ad mandatum noſtrum, ſuffraganeorum, vel officialium noſtrorum, *&c.* in Eccleſia eorumdem publice denuncientur perjuri: qui ſi admoniti ſatisfacere noluerint, ex tunc excommunicentur candelis extinctis, *&c.* Et denuncientur inteſtabiles, ac infames. Nec ad teſtimonium, vel actus legitimos admittantur: nec in foro pœnitentiæ, præterquam in mortis articulo ſolvi valeant, *&c.* Et hoc frequenter in Eccleſiis Cathedralibus, & Parochialibus præcipimus publicari. Officiarii autem, qui in obſervatione prædicti Statuti negligenter ſcientes extiterint, ipſo facto ingreſſum Eccleſiæ uſque ad menſem ſibi noverint interdictum.

COrpora laicorum non ſepeliantur intra Eccleſias ſine licentia Prælati, & Rectoris, quamvis ab antiquo haberent ſepulturas; alioqui eoſdem (ſepelientes) excommunicationis ſententiæ volumus ſubjacere.

QUicumque extra ſuam Parochialem Eccleſiam, in qua deceſſit, elegerit ſepulturam, matrici Eccleſiæ ſolemniter præſentetur, & eidem reddatur de funeralibus debitum, prout de jure, vel in Parochia fieri conſuetum eſt: & contrarium facientes ipſo facto ſubjaceant Eccleſiaſtico interdicto, *&c.*

TAm detentores decimarum ante ipſarum reſtitutionem, quam eorum filii, uxores, & familiæ ſepultura careant Chriſtiana: nec ipſi, nec eorum filii uſque ad quartam generationem incluſive ad tonſuram Clericalem, cæteros ordines, vel Eccleſiaſtica beneficia aliqua admittantur, *&c.* Sed eorum beneficia aliis libere conferantur. Si noſtri Ordinarii prædictis hæc contulerint, ab illorum collatione eo ipſo ſe noverint ſuſpenſos, & loca, ubi ſepulti fuerint, per annum Eccleſiaſticum ſubjaceant interdicto.

ARchidiaconus viſitare volens in principio ſuæ viſitationis omnes, quos ſecum ducere voluerit, ſic informet, quod nec ipſe, nec quiſquam ſuorum aliquid muneris, qualitercumque offeratur, recipiat. Alioqui percipientes uſque ad reſtitutionem dupli illius, quod receperint, Eccleſiæ, vel Rectori, a quo receperint, faciendam teneantur, & excommunicationis ſententiæ ipſo facto ſe noverint ſubjacere. Archidiaconus autem contra præſentem conſtitutionem in aliquo veniens, tamdiu ab officio ipſo ſe noverit ſuſpenſum, quouſque de duplo hujus, ſi receperit, & ultra per ipſum fuerit plenarie ſatisfactum: nulla eis in hoc remiſſione, libertate, ſeu gratia valitura.

ECcleſia nondum conſecrata, attamen divino cultui dedicata, ſi polluatur ſeminis, aut ſanguinis effuſione hominis violenta, vel ſepultura excommunicatorum, interdictorum, hæreticorum, ſchiſmaticorum, paganorum, ſeu Judæorum, nec oſſa diſcerni, & exhumari poſſint (comprehenſo cæmeterio) per Epiſcopum tantum aſperſione aquæ benedicatur: ſi vero inferior ipſo Eccleſiam, aut cœmeterium hujuſmodi, vel etiam conſecratam reconciliare præſumpſerit, eo ipſo Eccleſiaſtico ſupponatur interdicto.

JUdices ſæculares cujuſcumque conditionis, ſi ſuas cauſas maxime de ſanguinis effuſione, & corporali pœna in Eccleſiis, vel cœmeteriis audeant agitare, ſtatuta, aut parlamenta facere, niſi ad pietatem ſuadeant, per publicationem præſentis edicti excommunicationis ſententiæ ipſo facto volumus ſubjacere: proceſſus eorum nihilominus careant roboris firmitate.

EXcommunicamus, & mandamus denunciari excommunicatos publice omnes concubinarios, D uſurarios, adulteros manifeſtos.

EXcommunicamus, & excommunicatos Provinciæ denunciari præcipimus creditores, qui inſtrumentum ſoluti debiti detinent, niſi infra quindecim dies, ſi commode fieri poterit, reſtituerint ipſum inſtrumentum debitori, vel alii legitimo pro eodem, vel ſaltem ipſum cancellaverint, ac fregerint inſtrumentum infra dictum terminum.

SUpponimus Eccleſiaſtico interdicto omnem locum Provinciæ Auxitanæ, ubi manifeſta rapina Eccleſiarum, Religioſorum, Clericorum, vel perſonarum Eccleſiaſticarum reponitur, quamdiu dicta rapina ibi fuerit, vel Clericus, aut perſona Eccleſiaſtica contra voluntatem ſui Prælati inibi capta a quocumque deti- E netur: & ſi de loco in locum mutata fuerit, primus locus, & alia unde, & ubi mutatur, uſque ad dignam ſatisfactionem, eo ipſo in Eccleſiaſtico remaneant interdicto. Et ſi de prædictis quiſpiam conſenſerit ſcienter, ipſo facto pœna conſimili ſit ligatus.

EXcommunicamus, & excommunicatos Provinciæ denunciari præcipimus Barones, Conſules, Baillivos, & alios quoſcumque, qui recluſos leproſos ratione perſonarum, vel patrimonii auſi fuerint talliare, vel aliquid pro talliis exigere ab eiſdem, niſi ſic exacta infra 15. dies plenos reſtituerint requiſiti.

Per-

PErſonæ Eccleſiaſticæ, vel earum bona pro diis non pignorentur: contrarium facientes, niſi de præmiſſis ſatisfecerint, infra menſem ipſo facto ſint excommunicationis vinculo innodati. Univerſitates locorum Eccleſiaſtico ſubjaceant interdicto.

DEnunciari præcipimus publice excommunicatos univerſos, & ſingulos, qui apud ædes ſacras depoſita Eccleſiarum, vel Eccleſiaſticarum perſonarum arreſtaverint, vel occupaverint, & arreſtari, vel occupari mandaverint: Et qui talia occupata receperint, quique in prædictis ſcienter dederint publice, vel occulte conſilium, auxilium, vel favorem.

Confirmatio prædictorum ſtatutorum.

PUblicatæ fuerunt prædictæ conſtitutiones ab art. 4. qui eſt primus Canon, *Statuimus, &c.* apud Nugariolum die Lunæ poſt Feſtum Beati Andreæ Apoſtoli in Concilio Provinciali celebrato per Reverendum in Chriſto Patrem D. Amaneum divina miſeratione Archiepiſcopum Auxitanum: præſentibus, & aſſiſtentibus ſibi venerabilibus Tarnienſi *Tarbes*, Convenenſi (aliis Convenarum) Condonenſi, Lectorenſi, Vaſatenſi *Baſas*, Aquenſi *Aix*, Olerenſi *Oleron*, Laſcurenſi, Adurenſi *Aire*, Conſeranenſi *Conſerans*, Bajonenſi *Bajone*, * & quam pluribus Abbatibus, Prioribus, & aliis ſubditis Provinciæ Auxitanæ ſub anno Domini 1303.

* *Alii addunt Lactorenſem.*

CONCILIUM AUXITANUM

Sub Amaneo Archiepiſcopo, tempore Clementis V. & Philippi Pulchri, Anno Dom. 1308.

PRæcipimus ſub pœna excommunicationis Eccleſiarum Rectoribus, ut diebus Dominicis, & feſtivis denuntient excommunicatos a Canone, & ſedis Apoſtolicæ authoritate omnes illos, qui per vim, vel metum perſonis excommunicantium, velcorum amicorum illatum, extorſerint abſolutionis beneficium a ſententia excommunicationis, vel interdicti.

Nota. Severtius hunc Canonem ſcribit fluxiſſe ex Provinciali Concilio Auxitano, quod celebratum eſt per Reverendum in Chriſto Patrem Amaneum Archiepiſcopum Auxitanum 6. Kalendas Decembris anno 1303. Quod autem ad materiam Canonis ſpectat, idem ſtatutur cap. unico *de his, quæ vi* in 6. Oportet autem, ut metus incuſſus ſit metus cadens in conſtantem virum, quique actum abſolutionis ſic obtentæ faciat involuntarium. Rurſus excommunicatus ſit vera, & valida cenſura excommunicatus: nam ſi excommunicatio fuiſſet invalida ex aliquo defectu, non vere obtineret per violentiam abſolutionem a cenſura, ſed potius declarationem nullitatis illius. Ita Suarez tom. 5. in D. Thom. 3. p. diſp. 23. ſect. 4.

CONCILIUM AUXITANUM
Apud NUGARIOLUM

Sub Archiepiſcopo Guillielmo de Flavacourt, ſede Romana vacante, & tempore Ludovici X. Anno Domini 1313.

Ex mſ. codice Auxitano Severtii.

NOtum ſit cunctis, quod anno Domini 1313. Reverendus in Chriſto Pater, & Divina Miſeratione Archiepiſcopus Auxitanus, Nugariolum in Armaniaco ſuæ Diœceſis, Divina inſpirante gratia, Concilium ſuum Provinciale, una cum venerabilibus in

A Chriſto Patribus F. Aquenſi idest Vaſatenſi, A. Laſcurenſi, Lectorenſi, A. Olorenſi Epiſcopis, *&c.*

PRohibemus, ne Domini temporales, aut quicumque alii ſæculares vacantes Eccleſias occupent, vel occupari faciant. Quorum ſi contrarium præſumpſerint attentare, excommunicationis ſententiam incurrant ipſo facto: & illa vice eorum filii, ac quicumque alii ad eorum inſtantiam ad obtinendum dictas Eccleſias ſint inhabiles penitus.

CONCILIUM PROVINCIÆ SENONENSIS,

B *Pariſiis celebratum ſub Philippo Archiep. pro Juriſdictione Eccleſiaſtica, & diſciplina temp. Ludovici X. Regis Galliæ vacante ſede anno Domini* 1314.

Ex Bibliotheca Victorina f. f. f. numero 15.

PHilippus miſeratione divina Archiepiſcopus Senonenſis in Provinciali Concilio anno Domini 1314. die Martis ante Tranſlationem Beati Nicolai cum continuatione dierum ſequentium Pariſiis celebrato ad perpetuam rei memoriam.

C UT eo potentius Eccleſiaſticæ libertatis vigor invaleat, & grex Dominicus Paſtorali cura ab oppreſſione, & incurſibus ſollicitius præſervetur, quo plurimorum ſpectantium fuerit ſollicitudinis ſtudio communitus, & temerariæ rapacitatis abuſus multiplicibus fuerit acclamationibus vehementius confutatus: Sacro nos ad hoc ſollicitante Concilio duximus ſtatuendum, ut Curati Eccleſiarum Parochialium noſtræ Provinciæ detentores Clericorum intra Parochiarum ſuarum limites conſtitutos licite monere, & requirere teneantur, ut præfatos Clericos detentos ab eis Ordinariis ſuis reſtituant indilate: Quod ſi ab eis requiſiti non adimpleverint abſque mora, detentionem hujuſmodi confitentes, vel cum alias detentio ipſa adeo notoria, & manifeſta exiſtat, quod non poſſit aliqua tergiverſatione celari: detentores ipſos excommunicatos a Canone in ſuis Eccleſiis ſtudeant nuntiare, ut eos ab omnibus faciant arctius evitari, donec a locorum Or-

D dinariis ſatisfactione eiſdem, & paſſis injuriam de tantis exceſſibus competenter, vel ab aliis competentibus judicibus abſolutionis beneficium meruerint obtinere: *Falſa.* ſtatutis ſynodalibus alias ſuper hoc editis, prout locorum Ordinariis videbitur, nihilominus in ſuo robore duraturis.

ITem ſacro duximus approbante Concilio ſtatuendum, quod in noſtra Provincia omnibus Eccleſiaſticis judicibus generales citationes, quæ ſub ea forma conſueverunt concedi, citatis omnes illos, quos lator præſentium, *&c.* intelliguntur penitus interdictæ, & ab iiſdem in poſterum nullatenus concedantur, & quod ſi forſan obtentæ fuerunt quoquo modo, nullius penitus ſint effectus, & eis non pareatur impune.

E STatuimus inſuper, quod nullus ſuper participatione cum excommunicatis citetur, niſi primo monitus fuerit nominatim, nec ſcribat Notarius citationem, niſi primo monitionem viderit tam ſigillo judicis, quam executoris ſigillatam. Ac impetrans citatorium jurare teneatur ſe credere, quod citati cum excommunicatis participaverint in caſibus a jure non permiſſis, & ſcienter, antequam citatorium obtineat ſupradictum, quodque in ipſa citationis littera talis inſeratur clauſula, ſcilicet præfatum impetratorem antedictum ſubiiſſe hujuſmodi juramentum, ac in ipſa citatione quinque tantummodo contineantur nomina perſonarum. Si vero poſtquam perſonæ ſic citatæ ſuper participatione prædicta per earum juramentum, prout moris eſt, ſe debite purgaverint,

eo

Digitized by Google

eo ipſo actores, ad quorum inſtantiam tales citationes impetrantur perſonis ſic citatis ſuper hoc inſtanter, & ſupplicantibus, niſi præfati auctores contrarium legitime probare voluerint, in expenſis ob hoc factis legitime condemnentur. Et ſi qui modo ſuperius annotato citationes impetrantes ſuper ipſa participatione frauduloſi reperti fuerint de extorquenda pecunia taliter a citatis, tanquam fures perjuri per Officialem acerrime puniantur.

Nota. Cum jure antiquo omnes publice excommunicati, etſi non nominatim, vitandi eſſent, innumeri inde oriebantur ſcrupuli, innumeræ lites, innumera peccata, ut patet aliquo modo ex ultimo Canone hujus Concilii. Unde Concilium Conſtantienſe hoc decretum edidit. *Ad cavenda animarum pericula ſtatuit ſancta Synodus, ut nemo deinceps teneatur aliquem ratione ſententiæ, vel cenſuræ vitare in ſacramentorum receptione, vel adminiſtratione, vel in aliis rebus externis, niſi talis cenſura ſpecialiter ſit publicata, & denunciata, & contra aliquam perſonam, vel communitatem, vel niſi pro ſacrilega in Clericum manuum injectione, ſententiam latam a Canone adeo notorie conſtiterit incurriſſe, ut nulla poſſit tergiverſatione celari: nam a communione illius, licet denunciatus non ſit, volumus abſtineri, per hoc autem non intendimus ipſos excommunicatos, ſuſpenſos, vel interdictos in aliquo relaxare, aut eis quomodolibet ſuffragari,* quod quidem decretum (etſi non inveniatur in actis Concilii Conſtantienſis, decrevitque poſtea Baſileenſe vitandos omnes notorie excommunicatos quacumque ex cauſa) uſu jam invaluit: itaut, ſi ſolum jus Eccleſiaſticum ſpectemus, tantum vitandi ſint nominatim excommunicati, & notorii Clericorum percuſſores: nam ſi jus divinum, & naturale ſpectemus, alii etiam excommunicati vitandi ſunt in his caſibus. 1. Cum ex communicatione ſequitur favor excommunicato, & ejus doctrinæ, ut ſi ſit hæreticus. 2. Cum adeſt ſpes converſionis excommunicati ex confuſione, quam habet, dum ab aliis vitatur. 3. Cum imminet periculum incidendi in ſimilem errorem. 4. Ratione ſcandali, de quibus conſule Stephanum Avilam tract. de cenſuris part. 2. cap. 6. diſt. 2. dubio 1. in quibus quatuor caſibus videtur eſſe peccatum ut plurimum mortale, cum excommunicato communicare; nam alias veniale reputatur, ſi communicatio ſit tantum in rebus civilibus, & commerciis terrenis, non in rebus divinis.

Qui excommunicati vitandi.

CONCILIUM SENONENSE,

Pariſiis celebratum ſub Gulilielmo de Meduno pro Juriſdictione Eccleſiaſtica, & diſciplina, tempore Joannis XXII. Anno Domini 1323.

Ex Codice præceptorum Synodalium Aurelianenſis Eccleſiæ Bibliotheca Victorina f. f. f. numero 15.

NOs Guillielmus Archiepiſcopus Senonenſis Anno Domini 1323. die Sabbati poſt Feſtum Beati Matthiæ Apoſtoli continuata de die in diem, a die Lunæ præcedenti in noſtro provinciali Concilio una cum ſuffraganeis noſtris, cæteriſque perſonis Eccleſiaſticis noſtræ Senonenſis Provinciæ celebrato Pariſiis congregati, eodem approbante Concilio, ſtatuimus, & ordinavimus, ut quarta feria dictam quintam feriam præcedenti Feſtum pretioſiſſimi Sacramenti, omnes ſubditi noſtri, & ſuffraganeorum noſtrorum ab eſu carnium abſtineant, & jejunent. Quibus jejunantibus ſic, vereque pœnitentibus, & confeſſis in remiſſionem ſuorum peccaminum quadraginta dies de indulgentiis duximus concedendum. Totidemque eiſdem nos Epiſcopus Aurelianenſis in noſtra Diœceſi auctoritate Concilii prædicti conceſſimus.

CIrca vero ſolemnem proceſſionem, quæ dicta quinta feria fit a Clero, & populo in delatione prædicti Sacramenti iis diebus introducta videlicet, quoad præſens nihil immutamus, devotioni Cleri, & populi relinquentes.

STatuimus, & etiam ordinamus, ut ſi contingat aliquem Clericum in villis, ſeu caſtris Diœceſis, & Provinciæ Senonenſis per judicem capi ſæcularem, qui ſufficienter requiſitus de reddendo eundem Clericum ſuo judici Eccleſiaſtico, non reddiderit, ſeu reſtituerit in ſua malitia perſeverans, in dictis villis, ſeu caſtris ceſſetur, quandiu tenebitur idem Clericus, a divinis, nedum in illa Eccleſia, intra cujus fines dictus Clericus detineri dignoſcitur, ſed etiam in aliis Eccleſiis in dictis villis, & caſtris exiſtentibus, ſi in dictis villis, & caſtris plures Eccleſias contigerit eſſe ſitas. Quod ad religioſorum monaſteria in dictis villis, & caſtris conſtituta, & ad alias Eccleſias eiſdem contiguas extendi volumus, ne, ſi in quibuſdam a divinis ceſſaretur, & non in aliis, ceſſationis ſententia, ſeu juriſdictio valeat vilipendi. Et prædictas ceſſationes auctoritate prædicti Concilii ab omnibus tam exemptis, quam non exemptis, cum de jure ad hoc etiam teneantur, volumus obſervari.

PRæterea, quia multi religioſi, & religioſæ per annum, & diem in habitu religioſo in ſuis monaſteriis commorantes, per quam quidem moram tacite ſunt profeſſi, & ſuis monaſteriis alligati, in animarum ſuarum periculum, & ſcandalum plurimorum ſuis dimiſſis habitibus redire ad ſæculum non verentur de facto: poſtmodum ad monaſteria convolantes præmiſſa .... ſibi de jure licere facere aſſerentes: eodem approbante Concilio ſtatuimus, ac etiam ordinavimus, ut prædicti religioſi, ac etiam religioſæ dictis anno, & die elapſis per ſuperiores ſuos, dummodo in ætatis diſcretione fuerint conſtituti, profiteri expreſſe, vel ſaltem ita publice, quod dicta profeſſio celari non valeat, compellantur, cum non ſit dubium ſic exeuntes, ac etiam contrahentes ſententiam excommunicationis incurrere ipſo facto.

PRæterea cum ſit certum, Clericos, qui caligas rubeas, ſcatatas, & alias inhoneſtas publice deferunt, non modicum detrahere Clericalis ordinis dignitati, indignos etiam prærogativa Profeſſorum illius ordinis ſe reddentes inhoneſti, talium occurrere cupientes ... eodem approbante Concilio ſtatuimus, ac etiam ordinavimus, ut Clerici beneficiati tam Cathedralium, quam Collegiatarum Eccleſiarum, ſive ſint Canonici, & Capellani, Vicarii, ſeu ſimplices Curiales, caligis rubeis, viridibus, ſcatatis, croceis, ſeu albis publice non utantur, ſed caligis nigris, ſeu aliis honeſtis tantummodo ſint contenti. Quod ſi a delatione dictarum caligarum Canonici moniti non deſiſtunt, ipſo facto immediate diſtributionibus, quæ inſiſtentibus certis horis diſtribuuntur, auctoritate præſentis Concilii nos privamus: quod quidem ſtatutum ad Presbyteros extendi volumus Ordinariorum arbitrio puniendos.

ET iſtud idem in prædictis Clericis comam nutrientibus, barbamque prolixam, ſeu tonſuram inhoneſtam; ac a parte exteriori amulrias de cendento, ſeu de veluto deferentibus, ut uniformitas inter prædictos Clericos conſervetur, volumus obſervari.

HInc eſt, quod paternitati veſtræ auctoritate noſtra Metropolitani mandamus, quatenus prædicta ſtatuta in veſtris Synodis, & alibi, prout vobis expedire videbitur, publicetis, ſeu publicari faciatis, & a veſtris ſubditis juxta tenorem ipſorum inviolabiliter obſervari. In quorum teſtimonium præſentes litteras ſigillo noſtro duximus ſigillandas. Datum, ut ſupra,

CON-

Digitized by Google

CONCILIUM AUXITANUM,

Celebratum ſub Guillielmo de Flavacourt, tempore Joannis XXII. & Caroli IV. anno Domini 1324.

INcipiunt conſtitutiones Synodales editæ per Reverendum Patrem Dominum Guillielmum Dei gratia Archiepiſcopum Auxitanum, in prima ſua Sancta Synodo, in civitate Auxitana celebrata die Martis ante Feſtum Nativitatis B. Joannis Baptiſtæ, ſub anno Domini 1324.

Iſti caſus pertinent ad Epiſcopum.

IMpoſitio ſolemnis pœnitentiæ, abſolutio excommunicatorum a Canone, diſpenſatio ſuper irregularitate, quæ ad Epiſcopum pertinet, ſuper incendiis, blaſphemiis deliberatis, nothis, & ſuper omnibus, quæ conſuetudo Diœceſeon ſervat eis ſuper his, quæ ſpecialiter ſibi retinent, ſicut de filios opprimentibus, de homicidio, ſacrilegiis, falſariis, violatoribus Eccleſiarum, ſortilegiis, de vitio contra naturam, inceſtibus, corruptionibus Monialium, reſtitutionibus, perjuriis, clandeſtine contrahentibus, ſicut ante Sacerdos ad Epiſcopum, ita Epiſcopus ad Papam mittere debet tales propter enormitatem criminum.

CONTROVERSIA.

TRia hic breviter advertenda, ideſt de impoſitione pœnitentiæ ſolemnis; pervulgatum ſiquidem triplicem in Eccleſia veteri obſervatam fuiſſe pœnitentiam. Privatam, in qua peccatum ſoli detegebatur Sacerdoti, & ſatisfactio occulte, ac privatim peragebatur. Publicam, in qua peccatum, utpote publicum, coram Eccleſia detegebatur, & publice ſatisfactio pro eodem imponebatur. Solemnis autem ſpecies erat pœnitentiæ publicæ, ſed multo ſeverior: in ea ſiquidem peccatum aliquod, quod totam civitatem conturbaſſet, graveque ſcandalum generaſſet, declarabatur, pro quo ſatisfactio gravis, & diuturna ab Epiſcopo imponebatur, Feria 5. in capite jejunii. Quamvis autem pœnitentes, quibus impoſita eſſet ſolemnis pœnitentia, in aliquibus Provinciis ad Euchariſtiæ perceptionem non admitterentur, niſi poſt multos annos, eaque integre completa: Attamen Eccleſia Romana, quæ mater eſt Eccleſiarum, ultra tempus Paſchale Euchariſtiæ perceptionem non differebat. Quod patet ex accuratiori lectione Epiſtolæ Innocentii Papæ ad Decentium Epiſcopum Eugubinum, in qua arguit primum in genere eos, qui ea non ſervant, quæ ab Apoſtolis tradita ſunt, ſed quæ ſibi viſa ſunt: unde diverſa a diverſis Sacerdotibus in diverſis Eccleſiis tenentur, & ſervantur cum ſcandalo, & offenſione populorum. *Dum neſciunt*, inquit, *traditiones antiquas, humana præſumptione corruptas putant .... quis enim neſciat, aut non advertat id, quod a principe Apoſtolorum Petro Rom. Eccleſia traditum eſt, ac nunc uſque cuſtoditur, ab omnibus debere ſervari?* &c. *De Pœnitentibus vero, qui ſive ex gravioribus commiſſis, ſive ex levioribus pœnitentiam gerunt, ſi nulla interveniat ægritudo, quinta feria ante Paſcha eis remittendum Romana Eccleſia conſuetudo demonſtrat .... ſane ſi quis in ægritudinem inciderit, atque ad deſperationem devenerit, ei eſt ante tempus Paſcha relaxandũ, ne de ſeculo abſque communione diſcedat.* Quæ ultima verba convincunt, in verbo remiſſionis includi etiam perceptionem Euchariſtiæ, quod patet etiam ex eo, quod illa remiſſio erat tam pro pœnitentibus ex graviori crimine, quam ex leviori, quibus non differebatur communio ultra tempus Paſchale. Sed & ante

Pœnitentia multiplex.

illud tempus abſolutionem a peccatis facillime plurimis datam, ſatis patet ex Alcuino lib. de div. Offic. cap. 13. *Denique*, inquit, *admonendi ſunt, ut in cœna Domini redeant ad reconciliationem .... ſi vero intereſt cauſa aut itineris, aut cujuslibet occupationis, aut ita forte hebes eſt, ut ei hoc Sacerdos ſuadere nequeat, injungat ei tam quadrageſimalem, quam annualem pœnitentiam, & reconciliet eum ſtatim.* Quamvis autem in faciliori pœnitentium reconciliatione abuſum nonnunquam irrepere poſſe non diffiteamur: quia tamen uſus antiquior univerſalis Eccleſiæ revocatur in dubium, hoc notatum eſſe voluimus, ut non circumferamur omni vento doctrinæ, nec ritum antiquum alicujus peculiaris Eccleſiæ in differenda peccatoribus Euchariſtia, etiamſi pœniterent, donec integram pœnam exolviſſent, ritum fuiſſe Eccleſiæ Romanæ vel univerſalis, facile exiſtimemus.

2. De reſervatione caſuum, hoc eſt peccatorum, quæ ſunt caſus animæ, eſſe antiquum in Eccleſia, nec primum in hoc Concilio decretum, patet ex his verbis, *ſicut ante Sacerdos ad Epiſcopum*. Probat autem Joannes *Chapeaville* in tract. de caſibus reſervatis cap. 1. q. 3. uſitatam fuiſſe primis Eccleſiæ temporibus. 1. ex Epiſt. D. Cypriani Presbyteris, & Diaconis directa, quæ incipit: *miror vos fratres*, ubi mandat Chriſtianos idololatriæ reos coram ſeipſo exomologeſim facere, & pœnitere. 2. Ex facto D. Ambroſii ita Theodoſium Imperatorem excommunicantis, ut nullus inferiorum Sacerdotum eum auderet Eccleſiæ reconciliare. In hiſt. tripart. li. 19. ca. 30. addit locum Origenis Homil. 10. in Numeros, ubi dicit pœnitentem non ſolum Sacerdote, ſed quandoque etiam Epiſcopo indigere, quo teſtimonio utitur Sotus in 4. diſt. 28. qu. 2. art. 3. ad idem propoſitum. Verum diſcutienti Cyprianum magna eſt ſuſpicio eo loci non agere de abſolutione ſacramentali, quandoquidem deficiente Epiſcopo, & ſacerdote, vult eam obtineri poſſe a Diaconis, quorum non eſt peccata ſacramentaliter dimittere. *Vel ſi Presbyter* inquit, *repertus non fuerit, & urgere exitus cœperit, apud Diaconum quoque exomologeſim facere delicti ſui poſſint*, &c. Unde Pamelius ibidem agi cenſet de abſolutione a pœnis ſatisfactoriis, non autem a culpa. Quod ſpectat ad Theodoſium, non tantum agebatur de abſolutione a peccato in foro interiori, ſed maxime de abſolutione a cenſura Eccleſiaſtica in foro, quod mixtum vocant. Locus Origenis, etſi aliquo pacto rem indicare videatur, eſt tamen ambiguus, & poteſt trahi in diverſos ſenſus; ideo inſtitutio prima reſervationis caſuum in foro conſcientiæ quamvis antiquiſſima, & utiliſſima in Eccleſia, non ſatis hactenus demonſtratur perſpicue, deſideraturque in ea re labor ſcriptoris Eccleſiaſtici, qui ſit multæ doctrinæ, & antiquitatis.

Reſervatio caſuum.

Epiſt. 13. alias Epiſt. Lib. 17. 3.

Cum autem reſervatio illa potiſſimum ſpectet Epiſcopum, ſunt tamen, qui attribuunt Pœnitentiario, ſi fuerit inſtitutus cum beneficio in Cathedralibus Eccleſiis, ordinariam poteſtatem in caſus reſervatos, atque alii ratione inſtitutionis id ei competere arbitrantur, cum tamen in illa inſtitutione nulla fiat mentio iſtius poteſtatis in caſus reſervatos, nec Concilium Tridentinum illius meminerit, nec veriſimile ſit Epiſcopos tunc conſenſiſſe, ut tanta plaga eorum juriſdictioni inferretur. Quare alii ratione conſuetudinis id ei volunt ineſſe, qui ſatis refelli poſſunt ex iis, quæ dicit Suarez de Pœnit. diſp. 30. ſect. 2. ex conſuetudine vero, inquit, nunquam credimus introductum eſſe, ut acquiratur juriſdictio ad abſolvendum a reſervatis, ſeu facultas eligendi confeſſorem, qui ab eis abſolvat: tum quia talis conſuetudo directe eſſet contraria reſervationi, eamque enervaret: tum etiam quia ſupra oſtenſum eſt, contra voluntatem ſuperioris non poſſe acquiri juriſdictionem in hoc foro. Ubi autem facta eſt reſervatio, ſatis eſt declarata voluntas ſuperioris, ut nemo a tali peccato abſolvat ſine ſua facultate:

Pœnitentiarii juriſdictio qualis.

ergo

ergo non poteſt contra hanc voluntatem conſuetudine A præſcribi. Quod etiam confirmatur ex hoc, quod omni juri repugnet, confeſſiones primas ſacrilegas, ac abſolutiones, eo quod ſæpius repetitæ fuerint, tandem poſſe eſſe licitas, ac validas.

Hinc eſt, quod Capeavilla Pœnitentiarius Leocienſis, qui hanc poteſtatem ratione uſus, ac conſuetudinis, ut probabilem defendebat loquens in propria cauſa, ſicut quidam alii, citato c. 3. qu. 1. concludit per hæc verba, dum ſibi parum bene conſcius eſſet. Conſulo tamen Pœnitentiariis Eccleſiarum Cathedralium, quamdiu certo non conſtat illos habere ex officio ordinariam juriſdictionem circa caſus Epiſcopales, non ſubdelegare, niſi expreſſam ob hoc ab Epiſcopo commiſſionem habeant.

Atque hæc eſt mens, & voluntas Epiſcoporum, qui ea curant, quæ ſunt ſui officii, & anno præterito R. Epiſcopus N. in Gallia obſtitit, ne ejus Pœnitentiarius quoſquam ſubdelegaret per aliquot loca diœceſis, dicens id ad ſe pertinere. Vidi Epiſcopos, qui graviſſime id ferrent: etſi enim, ut ajebant, cum titulo beneficii, aut præbendæ inſtituti ſunt plures Pœnitentiarii in Cathedralibus Eccleſiis, non tamen inſtituti ſunt, niſi ex noſtro conſenſu: & nos nunquam conſentiremus, ut independenter a nobis hoc munus exercerent, aut quemquam delegarent.

Atque hoc ipſum adſtruit multis authoribus Barboſa in collectaneis ſuis ſuper Concilium Tridentinum; Gavantus in manuali Epiſcoporum, & alii. Quod eo majori attentione perpendi debet, quod confeſſarii juriſdictio ſit quid eſſentiale in judicio pœnitentiæ, ſine qua Sacramentum nullum eſt. Nec eſt C res hujuſmodi, quæ ſi exiſtimetur probabilis propter aliquos authores, aut aliquas ratiunculas, effectum ſortiatur, cum ſit tam neceſſaria in ſacramento, ac ipſe character ſacerdotalis, ſine quo nihil fieret, quantumcumque multi aliter ſentirent, juxta ea, quæ diximus Examinis pœnitentium *parte* 1. *quæſito* 13. ubi in rebus eſſentialibus ſacramentorum reſolvimus, non eſſe locum opinioni minus probabili contra magis probabilem, quia ſacramenta agunt ex opere operato, prout Chriſtus ea inſtituit de facto, non autem prout intelliguntur ab hominibus. Ut omittam, quia & probabile non conſequenter verum eſt, ut dicit D. Auguſtinus lib. 3. contra Creſconium Grammaticum c. 7. Unde etiam ſi excuſaretur pœnitens propter bonam fidem, aut etiam ipſe confeſſarius, non tamen magis operaretur ſacramentum. D

Liber de triplici examine.

Qui vero dicunt Eccleſiam ſupplere juriſdictionem, quotieſcumque ſacerdos ex probabili opinione aliquorum doctorum illa utitur, deberent oſtendere Canonem, in quo hoc determinatur, ſicut qui abſolvunt quoslibet in periculo mortis, producunt Concilium Tridentinum, quo id determinatum eſt ad tollenda dubia, quæ ea in re ſuboriebantur. Illud ſiquidem tantum locum habet in iis paſtoribus, qui cum jure careant, ab iis tamen inſtituti ſunt, qui eis authoritatem conferre poſſunt: quod ſi univerſalius extendatur, vix dici poteſt, quantum hoc dogma deſtruat omnem veram juriſdictionem; cum enim aliqui doceant eum, qui abſolvere poteſt directe a venialibus, conſequenter abſolvere poſſe indirecte a mortalibus E quibuſvis, ut ſupra tactum eſt, quilibet ſacerdos dicere poterit ſe omnia poſſe ex tacita conceſſione Eccleſiæ, quæ in ipſo ſuppleat juriſdictionem. Quare & aliqui omnia audent in hoc ſacramento, modo poſſint juriſdictionem ſuam, quam prætendunt, dubiam reddere ſub hoc prætextu, quod Eccleſia ſuppleat, quæ de hoc non cogitat, imo potius prohibet, cum juriſdictionis, quæ non eſt, & quæ non appa̋ret ſatis, eadem ſit ratio. Unde Suarez de *Pœnit. diſp.* 26. *ſect.* 5. ubi conatus eſt dogma hoc de ſupplemento juriſdictionis dubiæ duplici fundamento æque dubio fulcire, concludit in hæc verba: Semper tamen admonerem tam miniſtros, quam pœnitentes, ut certiori, vel ſaltem probabiliori via utantur, niſi aliqua cauſa gravis, vel rationabilis urgeat. Hæc ille de hoc dogmate diffidens. Atque licet iſta magis ſubtilibus, ac laborioſis rationibus perquiri poſſint, tamen ſatis eſſe debent iis, quos ad ſalutem ſuam, & ſanctæ Eccleſiæ neceſſariam utilitatem cupimus informari, qui judicare poterunt ex his, quæ pro utraque parte acervatim coegimus 3. p. examinis pœnit. præter ea, quæ paſſim habentur in his Conciliis, quid in hac controverſia tenendum ſit, & quid agendum, illud Apoſtoli metuentes, & *peribit in tua conſcientia frater, propter quem Chriſtus mortuus eſt.*

3. Magna ſeveritate actum fuiſſe contra occulte contrahentes: qui enim ab Epiſcopo abſolvebantur de crimine, vi hujus decreti remittuntur ad ſum. Pontificem, B Sicque inferiores tunc reſervarunt caſus Superioribus, & non tantum Superiores ſibi ipſis, *ſicut ante ſacerdos ad Epiſcopum*, inquit Synodus, *ſic Epiſcopus ad Papam mittere debet tales*, ſcilicet occulte contrahentes: ut enim valida tunc fuerint clandeſtina matrimonia, illicita tamen fuerunt, eaque ſemper abhorruit Eccleſia.

CONCILIUM AUXITANUM,

Apud MARCHIANUM,

Sub Guillielmo de Flavacourt, tempore Benedicti duodecimi, & Caroli quarti, Anno Domini 1326.

HÆ ſunt conſtitutiones Provinciales Concilii Auxitani celebrati apud Sanctum Marchianum Auxitanæ Diœceſis, ſub anno Chriſti 1326. die Lunæ 8. Decembris.

QUia horribile nimis eſt, & ad noſtrum pervenit auditum, quod in Eccleſiis noſtræ Provinciæ, in quibus quamplures laici, qui in jure Patronatus per Eccleſiam tolerantur, &c. extorqueant aliquam pecuniæ quantitatem, vel emolumentum aliquod conſequuntur: Nos volentes (ait Reverend. Archiepiſcopus) Simoniacam peſtem, & vitium hujuſmodi a noſtra Provincia extirpare, & ut tenemur, animarum providere ſaluti; Statuimus, ut nullus patronus aliquem præſentet ad regimen animarum aliquo dato promiſſo, remiſſo, vel retento, &c. Alioqui præſentans, cujuſcumque gradus, ſeu conditionis exiſtat, ipſo facto illa vice ſit jure præſentandi privatus, & nihilominus, ſi laicus fuerit, ſit excommunicationis vinculo irretitus. Clerici vero, & religioſi Patroni præter hoc, quod illa vice ſint poteſtate præſentandi privati, ſibi noverint ingreſſum Eccleſiæ interdictum. A quibus ſententiis abſolvi, & liberari nequeant, præterquam in mortis articulo, niſi de noſtra licentia ſpeciali, vel ſuffraganeorum.

Præſentati vero ſic ſcientes, & conſentientes ſint inhabiles ipſo facto ad quodlibet beneficium Eccleſiaſticum obtinendum, niſi cum eiſdem per ſuperiorem ſuum fuerit miſericorditer diſpenſatum. Quod ſi ignoranter ſimoniace præſentati extiterint, confeſtim tamen ubi ſciverint, beneficio obtento renuntient, cum aliter nequeant agere pœnitentiam ſalutarem.

Nota. *Notat Severtius hujuſmodi patronos hactenus jure communi non fuiſſe excommunicatos.*

Procurat impedimentum, &c. intellige injuſte.

ADdit prædictum codicem Auxitanarum conſtitutionum, appoſito magno ſigillo authentico Curiæ Metropolitanæ, repoſitum in theſauro. Necnon etiam cum vetuſtate conſumeretur, approbatum fuiſſe per Concilium Baſileenſe, petente Philippo Archie-

Codex Auxitanus.

Archiepiſcopo Auxitano ſub illo titulo, *Confirmatio conſtitutionum provincialium*. Quod cum non reperiatur in actis dicti Concilii Baſileenſis per Binium collectis, in quibuſdam aliis quærendum eſt: nam multi diverſimode de ejus actis conſcripſerunt.

CONCILIUM COMPENDIENSE

Sub Guillielmo de Tria Archiepiſcopo Rhemenſi tempore Joannis XXII. & Philippi Valeſii Anno 1329.

HEmereus ex libro, quem vocat Epiſcopi Sveſſionenſis, teſtatur hoc Concilium habitum fuiſſe die Veneris, ante exaltationem ſanctæ Crucis Anni 1219. Capitulis Eccleſiarum non evocatis, & illic conſtitutas ſequentes ſanctiones.

1. ORdinamus, quod omnes judices ordinarii Rhemenſis Provinciæ habeant infra natale Domini omnes conſtitutiones Provincialium Conciliorum de libertatibus Eccleſiarum, & immunitatibus perſonarum Eccleſiaſticarum ad defendendum, & tuendum, & ſubveniendum Eccleſiis, & occurrendum violentiis, & oppreſſionibus, & injuriis ſubditorum.

ITem injungimus omnibus judicibus ordinariis Eccleſiaſticis ſubditis, ut obſervent diligenter omnes conſtitutiones factas in uſurarios, & de uſuris, & illicitis contractibus diffamatos, & ſuſpectos editas.

CÆterum ordinamus, ne quis Religioſus Monaſterio, Prioratui, Eccleſiæ, ſeu adminiſtrationi præſidens, jura, redditus, & poſſeſſiones ejuſdem alienet ad vitam, ſeu ad aliud certum tempus concedat, pecunia jam inde recepta quovis modo ſine aſſenſu, & decreto Diœceſani loci. Alioquin una cum ſuſpenſione, & contractus nullus habeatur. Nec adminiſtrationi, a qua cecidit, ſe immiſcere præſumat. Per hæc non intendentes ſacris Canonibus in aliquo derogare.

DEnique ordinamus, quod nullus rationes, ſeu alia mandata ad trahendum aliquem, vel aliquos de Rhemenſi Provincia extra eamdem Provinciam, & ultra fines regni Franciæ, niſi ordinariorum locorum primitus requiſito conſilio, & obtento exequatur, ut per hæc abuſionibus, & periculis corporum, & bonorum, & prædationibus, quæ frequenter propter hæc contingunt, & contingere poſſent, in futurum, prout poſſibile eſt, occurratur. Nihilominus ordinamus ad obviandum malitiis hominum circa abuſum generalium citationum, ſub tali forma citetis omnes illos, & illas, quam lator præſentium nominabit, vel alia ſimili. Citationes hujuſmodi nullatenus executioni demandentur, locorum Ordinariis inconſultis.

ITem ordinamus, quod in ſingulis parochiis Provinciæ Rhemenſis ſacerdotes pronuntient in miſſa alta voce verbis Gallicis excommunicatos omnes, qui impediunt juriſdictiones Eccleſiaſticas, & maxime Rhemenſis curiæ.

NOtat Spondanus ad eumdem annum hunc Guilliel. de Tria avunculum fuiſſe Regis Philippi, decretaque hujus Concilii inſerta fuiſſe per eumdem in ſynodalibus ejuſdem Eccleſiæ.

CONCILIUM GALLICANUM PARISIENSE.

Tempore Joannis vigeſimiſecundi, & Philippi quarti, ſeu Valeſii, pro tuendis Eccleſiæ libertatibus, & juriſdictione, Anno 1329.

CUm in dies increſcerent rixæ, & contentiones de juriſdictione inter Epiſcopos, & judices ſæculares, utroſque per Epiſtolas Rex Philippus Valeſius Lutetiam Pariſiorum convocavit, ut auditis conqueſtibus, & rationibus ex utraque parte, de tam ſalubri remedio poſſit provideri (ajebat Rex in Epiſt.) per nos, & conſilium noſtrum, quod inter vos, & ipſos amoris vinculum incorruptibile, & ſinceræ charitatis affectio indiſſolubilis futuris temporibus debeant obſervari.

DIe ergo octavarum Feſti Sancti Andreæ, Anno 1329. Prælati Pariſiis convenerunt in palatio regali, & comparuerunt coram rege, videlicet Domini Bituricenſis, Auxitanus, Turonenſis, Rothomagenſis Archiepiſcopi: Beluacenſis, Catalaunenſis, Laudunenſis, Pariſienſis, Noviomenſis, Carnotenſis, Conſtantienſis, Andegavenſis, Pictavienſis, Meldenſis, Cameracenſis, Sancti Flori, Brioricenſis, Cabilonenſis, & Eduenſis Epiſcopi. Qua die Rege ſedente, & Conſiliariis ſuis, necnon aliquibus Baronibus ibidem aſſiſtentibus, & facta dignitati regiæ reverentia per Prælatos, Nobilis, & diſcretus vir Petrus de Cugneriis miles, & conſiliarius dicti Domini regis in præſentia omnium, & in publico locutus eſt pro rege facto themate ſuo: *Reddite, quæ ſunt Cæſaris, Cæſari, & quæ ſunt Dei, Deo*. In quibus verbis dicebat notari duo. Primo Prælatorum ad Regis obedientiam, reverentiam, & ſubjectionem: Secundo juriſdictionis temporalis, & ſpiritualis diviſionem. Et 1. probabat per illud, quod ſcribitur 1. Petri 2. *Subjecti eſtote omni creaturæ propter Deum, ſive Regi quaſi præcellenti, ſive ducibus tamquam ab eo miſſis in vindictam malorum, laudem vero bonorum*. Secundum vero probabat per multa, quæ Chriſtus dixit Luc. 22. cum dicerent Apoſtoli: *Ecce duo gladii hic*, dixit Deus, *ſufficit*; per duos gladios intelligens duas juriſdictiones, Item pro eo, quod Chriſtus pro ſe, & Petro voluit ſolvere tributum, Matth. 27. ad dandum exemplum quomodo Eccleſiaſticæ perſonæ tenebantur ſolvere, & reddere poteſtati temporali temporalia. Et hoc confirmabatur per hoc, quod ſcribitur 1. qu. 1. c. *Si tributum*, & c. *magnum*, Item quia hoc cavetur lege humana, cum dicitur: *Magna duo dona collata ſunt, ſacerdotium, & imperium: Sacerdotium, ut divinis: Imperium, ut humanis præeſſet*, in corpore authenticorum. Ex quibus concludebat, quod cum iſtæ juriſdictiones ſint diſtinctæ a Deo, & una ſit credita Eccleſiæ, & alia Dominis temporalibus, quod nullo modo Eccleſia ſe debet intromittere de juriſdictione temporali, cum ſcriptum ſit Proverb. 22. *Ne tranſgrediaris terminos antiquos, quos poſuerunt patres tui*. Et bene ſignanter dicit *antiquos*, quia conſuetudines, quæ eſſent ad oppoſitum introductæ, non valerent, quinimo eſſent potius corruptelæ. Nec præſcriptio poteſt habere locum, cum jus fiſci ſit impræſcriptibile: nec Rex poſſet etiam a ſe tale jus abdicare, ſicut probatur per multa capitula, quæ ſunt 10. *diſt.* Quare cum Rex in ſua coronatione juraſſet jura regni non alienare, & alienata ad ſe revocare, ſi per Eccleſiam, aut per quemcumque alium eſſent uſurpata, tenebatur Rex per juramentum ad ſe illa revocare. Et finaliter concluſit, quod Prælatis ſufficerent ſpiritualia, in quibus Rex eos defenderet: addiditque intentionem regis eſſe redintegrare ſuum temporale. Hæc in genere, ſed in ſpe-

Petrus de Cugneriis.

Digitized by Google

ſpeciali, tradidit ſcripto regi, & Prælatis ſexaginta ſex articulos, in quibus contendebat Eccleſiam juriſdictionem uſurpaſſe, & injuſte ſuper eis Prælatos procedere, cum in iis contenta ad eos non pertinerent. Et nihilominus propoſitione facta dixit idem Dominus Petrus, quod Prælati ſuper his deliberarent, & conſulerent Domino regi, tamquam ejus fideles.

QUibus auditis dixerunt Prælati ſibi eſſe in animo ſuper his deliberare, fuitque aſſignata dies Veneris ſequens, qua die reſpondit pro Prælatis electus Senonenſis apud Vicenas, ubi Rex aderat, ac repetitis ſummatim iis, quæ Petrus de Cugneriis dixerat, & facta proteſtatione, quod, quicquid dicturus erat, non ad ſubeundum quodcumque judicium, ſed ſolum ad Domini regis, & aliorum aſſiſtentium conſcientiam informandam diceret, Accipio, inquit, tale thema: *Deum timete, Regem honorificate.* 1. Pet. 2. in quibus verbis Beatus Petrus duo nobis oſtendit, primo, quomodo Deo debetur timor filialis, & obedientia propter celſitudinem, & imperium ſuæ Majeſtatis: *Deum timete*: ſecundo, quomodo debetur regi honor ſpecialis, & reverentia propter majeſtatem, & faſtigium ſuæ dignitatis, *Regem honorificate*. In Gallico. *Premierement que nous devons a Dieu redoutanze, & tremour, & amour pour ſa grande puiſſanze, & haute Majeſtè: Secondement que nous devons au Roy reverence, & honneur pour ſa grànde excellence, & haulte dignitè.* Et ſignanter præmittit Apoſtolus, quod primo debetur Deo timor, ſecundo regi honor, quia ſi contraria Deo jubeat Rex, vel alius, contempto rege, obediendum eſt Deo, *&c.* Et videtur mihi, quod quis perpenditur Deum timere ex tribus, ſcilicet ex grata munerum, & donorum largitione, & privata ſervitorum ſuorum honoratione, & ex integra rerum, & bonorum redditione. In Gallico. *Quand il ſert devotement, luy donne largement: quand il l' honore ſagement, & devement; quand il luy rend le ſien entierement*, &c. Ex hac autem tertia diviſionis particula ſumpſit occaſionem probandi juriſdictionem temporalem pertinere ad perſonas Eccleſiaſticas, & in his cadere poſſe, atque iis debere reddi: qui enim non reddit alteri, quod ſuum eſt, ſed conatur uſurpare, non timet Deum; nam ut dicitur Eccleſ. 18. *Qui timet Deum, faciet bona.*

Timor Dei ex tribus perpenditur.

Probat autem, quia juriſdictio temporalis, & ſpiritualis non ſunt formæ incompatibiles, quæ in eodem ſubjecto ſubſiſtere non poſſint; quod aſſerebat Petrus de Cugneriis. Unde in perſona Chriſti fuit utraque juriſdictio, *nam Domini eſt terra, & plenitudo ejus*, &c. 2. Ab initio mundi omnes primogeniti a Noe uſque ad Aaron fuerunt ſacerdotes; imo Aaron, & filii ejus judicaverunt populum etiam in temporalibus. Deuter. 18. Et noviſſime, opera Machabæorum, regni regimen reductum eſt ad Sacerdotes. 3. In novo Teſtamento Chriſtus ſecundum humanam naturam habuit utramque juriſdictionem, Matth. ult. *Data eſt mihi omnis poteſtas in cælo, & in terra.* Et Petrus ejus Vicarius Act. 5. Ananiam, & Saphiram pro crimine furti, & mendacii judicavit, Vult etiam Chriſtus tale judicium eſſe penes Eccleſiam, Matth. 18. *Si peccaverit in te frater tuus*, &c. Et D. Paulus 1. Cor. 6. *Secularia igitur judicia ſi habueritis, contemptibiles in Eccleſia illos conſtituite ad judicandum.* Quod ſi Apoſtoli parum ab initio circa hujuſmodi juriſdictionis exercitium inſiſtebant, id fuit, quia totaliter converſioni infidelium intenti erant, & eorum eruditioni, attendentes illud 1. Cor. 6. *Omnia mihi licent, ſed non omnia expediunt.* Nunc autem, cum totus populus Eccleſiis jugum ſubmiſit, merito Eccleſia inſiſtit circa delictorum punitionem, & juſtorum judiciorum redditionem. 4. Sed addit rationes aliquas, ut, quod perſonæ Eccleſiaſticæ ſint Deo proximiores, & eo ipſo ad judicandum aptiores, quod cognitio de peccato ad eaſdem pertinet; A in litibus autem ſemper eſt peccatum alterius partis *&c.*

Dico ſecundo, quod debetur honor regi, & ſpecialis reverentia propter magnitudinem, & faſtigium dignitatis, quia ſequitur in themate, *Regem honorate*, &c. Et videtur mihi, quod ille Regem honorat, qui vult eum ſervare illa, per quæ ejus dominium diligitur, & ejus poteſtas, & excellentia non diminuitur, & ejus fama cuſtoditur, ne perdatur, & ejus conſcientia non læditur. In Gallico. *Ce parquy la Seigneurie eſt aimee, ſa puiſſance n'eſt appetiſſec, ſa renomee eſt gardee, & ſa conſcience n'eſt pas bleſſee.*

Non partitiones rhythmicas uſitatas fuiſſe ab oratoribus Gallicis.

Et e contra ille non honorificat Regem, qui ſuadet ſibi oppoſita iſta quatuor. Hinc deducit illos Regem non honorare, qui conſulunt illi, ut libertates Eccleſiæ violet, unde fit, ut Rex non tantum diligatur, &c. Concludit tandem: Ut ergo veſtra conB ſcientia immaculata remaneat, placeat veſtræ Celſitudini privilegium iſtud juſtum, & Canonicum confirmare, &c. Et quia multi articuli proponebantur, quorum aliqui juriſdictionem enervaverunt Eccleſiaſticam, idcirco eos volumus defendere, & tueri, cum præſcriptum ſit Eccleſiaſt. 4. *Uſque ad mortem certa pro juſtitia, & Deus expugnabit pro te inimicos tuos.* Alioqui alii ſunt, qui continent ſolum abuſus, quos non credimus per Officiales noſtros fieri, & ſi fierent, nollemus tolerare eoſdem, & ideo propter honorem Dei principaliter, & propter exonerationem conſcientiarum noſtrarum, & propter Regis reverentiam, profectum, & pacem omnes hic ſimul congregati diſpoſuimus tale remedium apponere, quo abuſus prædicti, ſi qui ſunt, ceſſabunt ad pacem populi, & laudem Dei, cui eſt honor, & gloria in ſæcula ſæculorum. C Amen.

Gentes noſtras.

ALtera autem die Veneris immediate ſubſequenti, videlicet die 29. Decembris, in palatio Regis adinvicem convenerunt Prælati, & rege ibidem more ſolito ſedente, &c. Dominus Petrus Bertrandi miſeratione divina Edunenſis Epiſcopus loquutus eſt coram rege, facto pro themate ſuo: *Ne indigneris, Domine, ſi loquar.* Geneſ. 18. dicens, quod propter Regis magnificentiam, conſilii ſui providentiam, & loquentis inſufficientiam, cum magnum negotium eſſet, loqui formidabat. Sed de regis benignitate confiſus audaciam aſſumebat, & quia fuerat ſibi a Dominis Prælatis injunctum. Deinde fecit thema ſuum tale, *Domine, refugium factus es nobis* D *in præſens.* Et proſecutus eſt thema, Regis magnificentiam commendando, vocationem ſuam ad regnum quaſi mirabilem declarando, tertio, quod debet eſſe pugil Eccleſiæ, oſtendendo, &c. Poſtmodum reſpondit ad ea, quæ propoſita fuerant a Petro de Cugneriis primo in generali, deinde ad 66. articulos in ſpeciali.

PRimo ad illud, quod propoſitum eſt, *reddite, quæ ſunt Cæſaris, Cæſari, & quæ ſunt Dei, Deo*; Per quæ verba proponebatur ad Regem obedientia, & ſubjectio, & ſpiritualium, & temporalium diviſio; dixit, quod non erat facienda diviſio, ut ea Eccleſiis auferatur, &, ſi in tyrannorum regum terris ſtatus iſte Eccleſiæ fuerit læſus, vel etiam violatus, in regno tamen E Franciæ benedicto uſque ad hæc tempora extitiſſet obſervatus. Legeſque Theodoſii Imperatoris, & Caroli magni hanc juriſdictionem confirmarunt. Extra de judiciis c. *novit.* 11. qu. 1. *Quicumque, &c.* Addit juramentum regum in coronatione ſua de ſervandis Eccleſiæ juribus, & privilegiis, & confirmationem ſancti Ludovici, Philippi Arragonenſis, & ſubſequentium regum.

QUod dictum eſt: *Ecce duo gladii hic.* Verum eſt, quod jus, & poteſtas illorum gladiorum eſt penes Eccleſiam, licet executio gladii temporalis ſit

penes

penes ſæculares, & hoc eſt, quod dicitur Matth. 26. A *Converte gladium tuum in locum ſuum*.

Et quod autem dicitur diſtinctum eſſe Imperium, & Sacerdotium, verum eſt ex parte finis, & quantum ad executionem ſanguinis, & non ex parte principii, ſeu ſubjecti, quia in eodem ſubjecto eſſe poſſunt.

Imperium, & Sacerdotium.

Ad illud vero, quod dicitur, quod Chriſtus ſolvit tributum; Reſpondeo, quod non ideo, quia deberet ſolvere: quia certum eſt, quod filii Regis non debebant, qualis ipſe erat, ſed propter ſcandalum hoc fecit. Unde talia non ſunt ad conſequentiam trahenda. Quod videlicet, ut aſſerebatur in prima oratione, vitandum ſcandalum puſillorum, non aliorum, B qui ex malitia propria ſcandalum accipiunt, ſicut accipiebant Judæi.

Nec iſtis obſtat, quod Dominus Rex non poteſt iſta jura abdicare a ſe, maxime cum juraverit in coronatione ſua, &c. Reſpondetur, quod imo poteſt totum abdicare, quia non abdicat a ſe, cum Deo, & Eccleſiæ dat. Tale enim dare nihil eſt aliud, quam reddere Deo, &c. Præterea iſta ratio propoſita damnaret omnes Reges Franciæ, &c.

Neque etiam obſtat, quod dicitur, impræſcriptibilia ſunt talia, verum eſt ab alio, quam ab Eccleſia, vel ab aliis, quam ſubditis.

HInc ſupplicatum Regi pro ſalute animæ, & pace Eccleſiæ ſervanda, ut nihil immutet; ſed, quemadmodum prædeceſſores ſui, libertates Eccleſiæ ſervet: Et conſideret quanta bona ſpiritualia habet quotidie C ab Eccleſia, & quod numquam ſibi defuit Eccleſia Gallicana, cum opus fuit, etiam in auxilio temporali, &c. Hæc dicta in genere contra eum, qui omnem poteſtatem, & juriſdictionem ſuper temporalia a Regibus primis conceſſam, Eccleſiaſticis perſonis auferre moliebatur.

QUod vero ſpectat ad 66. Articulos uſurpationum, & abuſuum, de quibus accuſabantur Judices Eccleſiaſtici, eos in tres partes diviſit. Quidam enim tangebant jura perpetua Eccleſiæ, & quæ pertinebant ad Eccleſiam de jure, & conſuetudine, quæ erant parati defendere, ſicut B. Thomas Cantuarienſis, cujus Feſtum erat eo die, jura Eccleſiæ defenderat. Secunda pars continebat errores, & abuſus, qui ſi veri eſſent, eos nolebant defendere, imo providere, ne talia fierent, & corrigere, ſi talia facta fuiſſent. Tertia D pars continebat quædam injuſta. Quantum ad juſta; Reſpondit, ut de contentis in prima parte; quantum ad injuſta, ut de contentis in ſecunda parte. Deinde ſigillatim reſpondit ad 66. articulos eo ordine, quo propoſiti fuerant, hos defendendo, ut juſtos, alios negando, ut falſo imputatos, & nihilominus, ſi veri reperirentur, emendationis curam adhibendam pollicendo.

His reſponſionibus factis, ex parte Domini Regis petitum fuit, ut illæ, prout prolatæ fuerant, verbo tenus ſcriptis mandarentur, & traderentur. Super quibus Prælati, matura deliberatione adhibita, cenſuerunt, loco prædictarum reſponſionum Regi tradendum eſſe E hunc libellum ſupplicem.

SUpplicant Regiæ Majeſtati Prælati præſentes (tamen ſe alicui judicio minime ſubmittendo) quod placeat ei jura, libertates, privilegia Canonica, conſuetudines, & ſaiſinas, quæ, & quas Eccleſiæ Gallicanæ habent, & habuerunt temporibus retroactis, eis defendere, & ſervare, ſpecialiter ſuper cognitione actionum perſonalium, realium, & mixtarum, necnon & interdictorum, maxime inter laicos. Item, ſuper cognitione Clericorum, quando per laicos fit eis petitio, aut quando Clerici ſuper violentia in bonis illorum illata per laicos conqueruntur. Item, ſuper cognitione contractuum initorum coram Judice ſæculari. Item; quod non impediantur, quin eorum Notarii contractus recipere valeant in quacumque parte ſuarum Diœceſum. Item, quod non impediantur ſuper inventariis faciendis de bonis Defunctorum, quorum de jure, vel conſuetudine, vel compoſitione, executores exiſtunt. Item, quod non impediantur ſuper cognitione hypothecarum, quam habent de jure, vel conſuetudine. Item, quod non impediantur ſuper cognitione viduarum, & pupillorum, & ſuper bonis inteſtatorum, quantum ad eos pertinet de conſuetudine, vel de jure. Item, quod non impediantur in quacumque parte Diœceſis ſuæ, quin poſſint habere ſuos Officiales, & ſuos Clericos capere, & ab ipſis Clericis, necnon laicis emendas pecuniarias exigere debitas conſuetudine, vel de jure. Item, quod non impediantur ſuper cognitione rerum furatarum a perſonis Eccleſiaſticis. Item, quod tam ſuper cognitione Clericorum non conjugatorum, & conjugatorum, eorum jura, & conſuetudines obſerventur, & confirmentur eiſdem. quia vobis manifeſte oſtenderunt, quod hæc fieri debent de jure divino, & humano. Item ſignificant Regiæ majeſtati, quod ſuper abuſibus, quos aliqui conquerentes imponunt Officialibus, & gentibus ſuis, dicendo, quod ipſi abutuntur, eis imponendo crimina, ut redimant, & emendas, ac expenſas ab innocentibus exigendo, proferendoque ſententias excommunicationis, una ſola citatione non peremptoria præcedente: ac ſuper eo, quod propoſitum fuerit contra ipſos Prælatos, quod ipſi tonſuram conferebant indignis. Et dicti eorum Officiales imponunt malitioſe laicis pro extorſione pecuniarum inde ab eis exigendarum, quod ipſi ſunt circa fidem ſuſpecti, quodque Clericos ſuper maleficiis accuſatos, ac eis redditos per judicem ſæcularem dimittant impunitos. Item, quod labores, & expenſas multis irrationabiliter conferunt, prætextu participationum cum excommunicatis. Item, quod laicis malitioſe uſuras imponunt, ut redimant ſe, & conjugatis tam viris, quam mulieribus, quod adulteria commiſerunt. Item ſuper abuſibus, quos facere dicuntur procuratores eorum, & ſuper abuſibus, quos Religioſi faciunt in multis civitatibus. Item ſuper injuriis, & gravaminibus, quæ aliqui, ut dicitur, faciunt ratione privilegiorum eis indultorum. Item ſuper eo, quod dicitur, quod litigantes in curia Eccleſiaſtica contra Officium non reperiunt advocatos: necnon ſuper omnibus aliis, in quibus eorum Officiales invenirentur negligenter abuſi fuiſſe, vel convicti, tam in prædictis, quam aliis, quæ ſi ſcirent, non permitterent ullo modo ipſi, & ſunt parati corrigere, & facere corrigi, & emendari, pro futuris temporibus, tam per ſtatuta Synodalia, & provincialia, quam per alia, quæ poterunt bona remedia ſalubriter providere. Super aliis vero articulis ſupplicant dicti Prælati, quatenus jura Eccleſiæ, ſive de jure, aut per privilegium, ſeu compoſitionem, vel conſuetudinem acquiſita placeat Domino Regi ſervare, ac defendere, ac etiam confirmare: ubi autem in dictis capitulis eſſent aliqua contra jus, privilegium, conſuetudinem, vel compoſitionem, ipſi Prælati nollent ea aliqualiter ſuſtinere, ſupplicantes eidem Domino Regi, ut pro Dei honore, in ſtatu, in quo ſui boni prædeceſſores tenuerunt Eccleſiam, ipſe eam teneat, ac defendat, nec ei faciat aliquam novitatem. Et placeat ei proclamationes, & inhibitiones factas (ſcilicet, quod nullus laicus trahat alium laicum coram Judice Eccleſiaſtico) revocare, quia hoc eſſet contra omnia Eccleſiarum jura, & licet in aliquibus locis pro toleranda eorum malitia, in talibus proclamationibus, ſeu inhibitionibus, verba, quæ ſequuntur, apponant: videlicet, *quod laicus non trahat alium laicum coram Eccleſia ſuper caſibus pertinentibus ad judices ſæculares*, hoc eſt propter jura Eccleſiæ uſurpan-

Submiſſio Eccleſiaſticorum.

panda: quia multa pertinent ad forum laicorum: hæc A nihilominus pertinent ad Eccleſiaſticum, & ſic via, & conſuetudo tolleretur, per quæ in laici electione eſt, quod poſſit alios laicos in foro Eccleſiæ convenire. Item, quia tales proclamationes, ſeu inhibitiones factæ, licet etiam eſſent bene generales, dant occaſionem omnimodo juriſdictionem Eccleſiaſticam perturbandi. Unde Reges Franciæ quondam ſemper prohibuerunt tales proclamationes, ſeu inhibitiones fieri, & factas penitus faciebant revocari, & ad nihilum reduci.

Petrus de Cugneriis, POſt hæc, die Veneris ſequenti apud Vicennas venerunt Prælati coram Domino Rege ad audiendum reſponſionem ſuam: ubi Dominus Petrus, dictus de Cugneriis, propoſuit pro Domino Rege, ſic dicendo, B *Pax vobis, ego ſum, nolite timere,* & proſecutus eſt, qualiter Prælati non eſſent turbati de aliquibus, quæ eſſent dicta, quia intentio Domini Regis erat ſervare jura Eccleſiæ, & Prælatorum, quæ habebant tam de jure, quam de bona conſuetudine, & rationabili, & interſeruit inter primam, & ultimam concluſiones, & probare voluit, quod cauſarum civilium cognitio non poterat ad Eccleſiam pertinere, quia temporalia debent pertinere ad temporales, & ſpiritualia ad ſpirituales, & ultra propoſitiones alias, quas propoſuit, allegavit 86. diſtinct. cap. Cum ad verum. Allegavit etiam, quod propter hoc Clericis radebantur capita in ſignum, quod temporalia abjicerent, &c. his tamen allegatis dixit, & concluſit, quod Dominus Rex paratus erat audire informationem eorum, qui vellent eum ſuper aliquibus conſuetudinibus informare, & illas conſuetudines, de quibus eſſet informatus, quando eſſent bonæ, & rationales, facere obſervari.

QUæ reſponſio cum Prælatis non ſatisfaceret, Epiſcopus Eduenſis plurimum laudata generali C Regis reſponſione, dixit ad Mag. Petrum de Cugneriis: *Dixit mater ad filium: Fili, cur feciſti nobis ſic?* & proſecutus eſt cum admiratione loquendo, & curialiter conquerendo de reſponſione ab eo facta, quæ Prælatis videbatur obſcura. Reſponditque ad caput, *cum ad verum*, juriſdictionem temporalem, & ſpiritualem eſſe poſſe in eodem ſubjecto, licet eſſent ſub eodem genere, ut homo, & aſinus: quia Juſtitia, & Temperantia, quamvis duæ ſint diverſæ virtutes, & ſub eodem genere, ſunt tamen in eodem ſubjecto. Quod ſpectat vero ad raſuram capitis, dixit ibi duo eſſe, coronam, & raſuram, illam deſignare excellentiam, & dominium, hanc vero deſignare, quod ſacerdotes non D debeant theſaurizare in terra, cor applicando ad divitias, ſed quod temporalia debeant ipſis ſubjici, non ipſi temporalibus, &c. Concluſitque ſupplicans Regi, ut benigniore reſponſo Prælatos conſolaretur, ne contriſtati recederent ab ejus præſentia: & ne daretur laicis occaſio jura, & conſuetudines Eccleſiæ impugnandi. Reſponſumque fuit ex parte regis, non eſſe voluntatis ſuæ conſuetudines Eccleſiæ, de quibus ſibi conſtaret, impugnare.

POſtmodum die dominica ſequenti convenerunt Prælati apud Vicennas, ubi Dominus Bituricenſis dixit Prælatis nomine Regis, eum aſſeruiſſe, ſe eos defenſurum in ſuis juribus, & conſuetudinibus, nec ſe E paſſurum regni ſui tempore, ut aliis daretur exemplum Eccleſiam impugnandi. Quare idem Bituricenſis, nomine Prælatorum, Regi gratias egit, ſupplicavitque, ut quaſdam ſanctiones in præjudicium libertatis Eccleſiaſticæ factas revocaret. Reſponditque Rex ore proprio, non eſſe factas ſuo mandato: quodque nec aliquid ſciebat, nec eas ratas habebat. Cumque inſiſteret apud regem, ut Prælatos conſolaretur de benigna ſua reſponſione clariori; Reſpondens pro D. Rege D. Petrus de Cugneriis, dixit, quod placeret ei, ſi Prælati emendarent ea, quæ eſſent emendanda, & corrigenda, expectaturumque uſque ad Feſtum Nativitatis Domini proxime venturum, infra quem terminum nihil innovaret. Si vero intra hunc terminum nihil emendaſſent, regem tale remedium adhibiturum, quod eſſet gratum Deo, & populo. Et ſic Prælati receperunt licentiam a Domino rege, & receſſerunt.

EXplicit quidam libellus de juriſdictione Eccleſiaſtica factus per Dominum Petrum Bertrandi, & in Concilio, *convenientibus Prælatis regni Franciæ, verbo tenus in Gallico per ipſum deputatum ex parte ipſorum Prælatorum, recitatus, impreſſus, &c.*

Nota. Per hæc ultima verba ſatis patet authorem narrationis actorum in hujuſmodi Epiſcoporum conventu fuiſſe Petrum Bertrandi Epiſcopum Eduenſem, qui poſtea galero Cardinalitio donatus eſt, ejuſque memoria fuit in benedictione, & honore, quod præclare jura Eccleſiæ propugnaverit: quamvis tamen Spondanus ad prædictum annum advertat primam orationem non ab eo habitam fuiſſe, ſed a Petro Rogerii electo Senonenſi, qui poſtea pro ampliſſima mercede ſummum Pontificatus apicem obtinuit: ita ut ambo illi Eccleſiæ propugnacula mercede ſua etiam in præſenti vita non caruerint. Cum e contra Petrus de Cugneriis tam in nomine, quam in ſimulacro poſterioribus ſæculis ridiculus fuerit. Manifeſtum eſt etiam ex iiſdem verbis conventum illum Epiſcoporum Galliæ jure merito inter Concilia recenſeri, cum eo nomine donatus ſit a præfato Eduenſi Epiſcopo, ſi tamen ultima illa verba, *explicit quidam libellus, &c.* ejus ſint, & non alterius, qui hoc nomine hunc conventum donandum eſſe cenſuerit.

Cæterum hæc acta, ex quibus carptim iſta deſumpſimus, nonnullis omiſſis, quæ erant diffuſius narrata, mutatiſque quibuſdam verbis parum Latinis, ſed retento ſemper eodem ſenſu, reperiuntur in Bibliothec. Patr. editionis Pariſienſis tom. 5. nenon etiam in libro, cui præfigitur titulus, *ſtatus Romani imperii*, &c. Amſtelodami edito ann. 1631. in quo tamen ante iſta verba *explicit, &c.* leguntur hæ lineæ; *Sic re aliquamdiu ultro, citroque agitata, cum Epiſcopi, & Prælati ſe ſuo ſolito more reformarent, ita nempe, ut ſpecie, ac verbis injuriarum quamdam alleviationem ſimularent, re autem ipſa eas potius augerent, & aggravarent, quam diminuerent: demum Rex ſeveram quamdam legem fert, qua talem Prælatorum audaciam, & tyrannidem cohibet, ſeque, ac ſuos in libertatem aſſerit.* Quæ verba, cum non reperiantur in citata Bibliotheca Patrum, non dubitamus ab hæreticis in odium Cleri aſſuta fuiſſe. Adeo periculoſum eſt uti libris Catholicis in partibus hæreticorum prælo commiſſis.

CONCILIUM AVENIONENSE

Per R.P. Arelatenſem, Ebredunenſem, & Aquenſem Archiepiſcopos cum ſuffraganeis in Monaſterio S. Ruffi Ordinis S. Auguſt. anno 1337.

PRæludium hujus Concilii habet inter cætera. In nomine Domini. Amen. Antiqui Patres ſanctitatis gratia prædití . . . curam Paſtoralis ſolicitudinis ſolicite exercentes ſua ſæpius Concilia celebrarunt, in quibus per juſtitiæ regulam ſuis conſuluerunt temporibus . . . Ideo nos permiſſione divina Gasbertus Arelatenſis, Bertrandus Ebredunenſis, Armandus Aquenſis Archiepiſcopi, prædictorum patrum antiquorum veſtigiis inhærentes, ac ſubditorum noſtrorum ſaluti, quantum nobis ex alto permittitur, proſpicere cupientes, de infraſcriptorum Epiſcoporum ſuffraganeorum noſtrorum præſentium, ac procuratorum noſtrarum Provinciarum abſen-

ſentium conſilio, & aſſenſu, videlicet Gasbertus Arelatenſis, cum venerabilibus in Chriſto patribus Dominis eadem gratia Petro Auraycenſi, &c. ad honorem omnipotentis Dei, & præcelſæ glorioſæ Virginis Matris ſuæ, totius cœleſtis curiæ beatorum, ac morum reformationem, delictorum, & exceſſuum correctionem, & animarum noſtrarum, & ſubditorum noſtrorum utilitatem, & ſtatum Eccleſiaſticum ſalubrius conſervandum, hoc ſacro approbante Concilio, ad infraſcripta ſtatuta edenda, ſeu eorum aliqua ordinanda, reformanda, & declaranda proceſſimus, ut inferius continetur. Proteſtati tamen fuimus ante omnia, quod per infraſcripta ſtatuta, ſeu eorum aliqua ſtatutis Provincialibus, vel Synodalibus, ſeu Eccleſiarum Cathedralium, vel Collegiatarum olim rationabiliter edita in noſtris Provinciis derogare non intendimus, niſi & in quantum dictis noſtris ſtatutis infraſcriptis reperirentur per contrarietatem, vel alias obviare. Sequuntur 73. Canones, quorum tituli ſunt,

1. De Miſſa Beatæ Mariæ ſemel in hebdomada celebranda.

Indulgentia. 2. De indulgentia aſſociantibus corpus Chriſti, dum ad infirmos portatur, conceſſa. Conceduntur indulgentiæ decem dierum, &, ſi fiat cum luminaribus, 30. dierum, dum tamen vere pœnitentes, & confeſſi fuerint.

3. De indulgentia conceſſa devote intercedentibus apud Deum pro Domino Papa, & ejus regimine proſperando. Quilibet namque noſtrum Archiepiſcoporum per ſuam civitatem, & quilibet noſtrum Epiſcoporum per totam ſuam civitatem, & Diœceſim de injunctis talibus pœnitentiis 40. dies miſericorditer relaxamus.

4. De indulgentia conceſſa fidelibus, audito nomine Jeſu Chriſti, inclinantibus ſe devote. Datur 10. dierum toties quoties.

5. De claudendis fontibus baptiſmalibus, ne quid in iis ſordidum cadere poſſit.

Communio paſchalis. 6. De Sacramento Euchariſtiæ in tempore Paſchali a Parochialibus ſolummodo Presbyteris miniſtrando. Vetat hic canon dari licentiam recipiendi ab aliis, niſi ex cauſa infirmitatis, nec etiam alicui miniſtrandi, ſeu conferendi extra Eccleſias ſuas Parochiales in feſto Paſchæ, nec in octo diebus immediate præcedentibus, & conſequentibus. Si qui autem curati, ait canon, hujus ſtatuti fuerint tranſgreſſores, auctoritate præſentis Concilii excommunicationis incurrant ſententiam ipſo facto.

7. Ut beneficiati, aut in ſacris ordinibus conſtituti, in diebus Sabbati a carnibus habeant abſtinere.

8. Qualiter Prælati poſſint benedicere in Diœceſi aliena. Id permittit canon in abſentia proprii Epiſcopi loci, per quem tranſit quilibet Epiſcopus, etiam in civitatibus Archiepiſcoporum, poſſint etiam Epiſcopalem indulgentiam concedere, ac veſtes, & altarium ornamenta benedicere, &c.

9. De ſententia excommunicationis ab ordinario, exigente rebellione, & inobedientia, per prælatos alios publicanda.

10. Qualiter contra illos, qui excommunicationis ſententiam contemnentes, exemplo pernicioſa peragunt, procedatur. Vetat, ne projiciantur lapides in domum excommunicatione innodati, & alia jure non expreſſa, quæ ſolebant tunc fieri.

Excommunicationis contemptus. 11. Ut cenſura Eccleſiaſtica ſic exigente contumacia exerceatur, quod nullus ultra juris tramites abutatur. Quidam excommunicati excommunicatores ſuos, aut denuntiatores excommunicabant, accenſos palearum faſciculos, aut candelas de cepo, vel titiones ardentes in patellis, aut ſartaginibus extinguendo per deriſum .. Canon ſubjicit locum interdicto, donec fiat competens ſatisfactio, ſi fiat Domino loci ſciente, vel mandante, aut ratum habente, aut cum requiſitus fuerit, vel ejus locum tenente negli-

A gente corrigere. Addit, quod adjuvantium, aut id mandantium poſteri uſque ad ſecundam generationem in clerum non admittantur, niſi prius per Metropolitanum cum uno ſuffraganeo fuerit ſuper hoc miſericorditer diſpenſatum. Si vero ſit Clericus beneficiatus, ultra pœnam laico inflictam, beneficio, ſi quod in provinciis noſtris obtinet, ſit ipſo facto privatus, non beneficiatus ſit ad obtinendum beneficium tunc inhabilis, & indignus.

12. Ne Eccleſiaſticæ perſonæ titulum juriſdictionis, quam pacifice poſſederint, Curiæ ſæculari oſtendere teneantur.

B 13. Ut perſona Eccleſiaſtica per nullum judicem temporalem in criminalibus, vel perſonalibus diſtringatur . . . excipit cauſas feudales in caſibus a jure expreſſis.

14. Ut Clericus contra Clericum ante judicem ſæcularem, vel alium laicum pro facienda juſtitia, vel inferenda violentia non recurrat.

15. Proviſio contra illos, qui bona, & jura Eccleſiarum, & Eccleſiaſticarum perſonarum ſubtrahunt, diminuunt, diſſipant, & invadunt.

16. Proviſio contra illos, qui bona Eccleſiaſtica invaſerint, vel quomodolibet occupaverint.

17. Ut qui res Eccleſiaſticas qualitercumque tenent, alienationem non faciant earum, ſub certa pœna, ſine licentia illius, ad quem pertinent, ſpeciali.

18. Ne quis in loco ſuo retineat bona Eccleſiarum alibi indebite ablata.

C 19. Ut ſæcularis poteſtas Clericum per ipſa captum cito judici ſuo reſtituat, nihil exigens ab eodem.

20. Ut deferentibus literas pro juriſdictione Eccleſiaſtica nulla injuria, vel violentia inferatur.

21. Prorogatio juriſdictionis in invaſores, & occupatores Eccleſiaſticorum bonorum, & jurium exercenda.

22. Ut excommunicati ad nullum publicum officium admittantur.

23. Ut nullus, ſine ſuperioris licentia, alicui quomodolibet miniſtret toxicum, vel alia venenoſa.

24. De pœnis toxicum, vel herbas mortiferas in mortem alterius miniſtrantium.

25. Qualiter contra exemptos, & privilegiatos in diverſis abutentes ſuis privilegiis procedatur.

D 26. Ut Presbyteri curati in teſtamentis Parochianorum interſint, & per Epiſcopum diſtribuantur reſtitutiones incertæ.

27. Quod Epiſcopi in diſtributione Legatorum vocentur, prout eſt de conſuetudine, vel jure.

28. Ut nullus confeſſor ſine Diœceſani licentia quemquam præſumat abſolvere in caſibus infraſcriptis, caſus vero hi ſunt, in excommunicato a Canone, &c.

29. Ut nulla perſona Eccleſiaſtica, occaſione ceſſionis, vel emptionis fraudulenter factæ, quemquam audeat convenire.

30. De inſtrumentis debitorum ſoluto debito reſtituendis, & ſi apud creditorem remanſerint, cancellandis.

E 31. Ut inſtrumenta debitorum, & mandamenta poſt certum tempus nullam in foro Eccleſiaſtico ad probationem debitorum habeant roboris firmitatem, &c.

Canon 36. eſt de modo probandi electionem ſepulturæ illorum, qui apud religioſos eam elegiſſe dicuntur, ſcilicet ut fiat ſummarie, & de plano per exhibitionem ordinationis teſtamenti, aut productionis teſtium coram Parochialis Eccleſiæ rectore, vel, illo abſente, aut comparere nolente, coram officiali, vel locum tenente ipſius, hoc probari ſufficiat, ſi funus in civitate fuerit, vel coram perſonis publicis, & honeſtis, ſi hoc extra civitatem fortaſſe contingat. Longum eſſet cætera indicare, cum aliis Conciliis dandus ſit locus.

Google

Poſt ſubſcriptiones additur. Actum, & datum in prædicto monaſterio ſancti Ruffi anno Domini 1337. indictione quinta, die 3. menſis Decembris, Pontificatus S. D. N. Benedicti divina providentia Papæ XII. præſentibus venerabilibus viris, &c.

CONCILIUM VAURENSE,

La Vaur,

Præſide Petro Narbonenſi Archiepiſcopo, tempore Urbani V. & Caroli V. celebratum, Anno 1368.

ASſertor eſt hujus Concilii Guillielmus du Catel in opere poſthumo Toloſæ edito, anno 1633. monumentorum Linguæ Occitanæ. Siquidem libro quinto in Gaufredo Toloſano Epiſcopo aſſerit ipſum Lavaurenſi Concilio interfuiſſe, quod didicit tam ex chartis in Archivio Narbonenſi aſſervatis, quam ex originali cujuſdam Bullæ, quod beneficio Epiſcopi Lavaurenſis inſpexit. Hoc Concilium integrum publici juris fecit Stephanus Baluzius inter Concilia Galliæ Narbonenſis Pariſiis edita *in octavo*, an. 1668. apud Franc. *Muguet*, continetque Canones centum triginta, quibus continentur in officio perſonæ varii ſtatus Eccleſiaſticæ, ac ſæculares, occurriturque variis abuſibus eo tempore pullulantibus in detrimentum pietatis, & perniciem animarum. Longum eſſet hic ſingulos Canones repræſentare, cum ſimiles paſſim reperiantur in aliis Conciliis, & in prædicto codice Baluzii reperiri valeant; monebo ſolum, quod primus horum Canonum, cujus titulus eſt de fide Catholica, & ut laici de Articulis fidei, & aliis ad capeſſendam æternam ſalutem neceſſariis cum diligentia informentur, ſummam doctrinæ Chriſtianæ reducit ad tria capita. 1. Quid ſit credendum. 2. Quid diligendum. 3. Quid expectandum; &, quæ ad ea ſpectant, fuſe admodum explicat, ut non ſit neceſſe, inquit Concilium, pro implendo hoc noſtro ſtatuto librorum numeroſitatem evolvere, cui brevitas per nos hic ex dictis Doctorum, & Sanctorum collata offert, quod quæritur ſine labore.

Confeſſio Presbyterorum,

Canon 80. ut Miſſæ cum puritate conſcientiæ celebrentur, &, ne propter defectum confeſſoris eas omitti contingat, indulgemus, quod quilibet Presbyter volens Miſſam celebrare licite poſſit cuilibet Presbytero idoneo ſua confiteri peccata, & abſolutionis beneficium recipere ab eodem; cætera omittimus, ut quæ ſatis communia ſunt, & paſſim reperiuntur in aliis Conciliis, exceptis ſequentibus litteris de indulgentiis ab eodem Concilio conceſſis.

UNiverſis Chriſtifidelibus præſentes litteras inſpecturis, ac etiam audituris, Petrus Primas ſanctæ ſedis Apoſtolicæ proviſione Narbonenſis, Gaufredus eadem proviſione Toloſanenſis Archiepiſcopus, Philippus Abbas Soricinii Vicarius generalis in ſpiritualibus Patris Reverendiſſimi in Chriſto Domini Arnaldi Archiepiſcopi Auxitani, Bernardus Convenarum, Petrus Lodevenſis, Robertus Vaurenſis, Hugo Biterrenſis, Joannes Cadurcenſis, Arnaldus Electenſis, ... Vaſatenſis; Guillielmus Lumbarienſis, Guillielmus Appamiarum, Otho Leſcarenſis eadem proviſione Epiſcopi, in civitate de Vauro, de auctoritate Apoſtolica, & noſtra, generale Concilium celebrantes, ſalutem in eo, qui eſt omnium vera ſalus, & veniam delictorum. Quoniam, ut dicit Apoſtolus, omnes ſtabimus ante tribunal Chriſti recepturi, prout unuſquiſque [?]geſſerit in corpore ſuo, & in corde, ſive bonum fuerit, ſive malum, & tam præſens, & viſibilis Eccleſia militans triumphanti cœleſti civitati Jeruſalem non immerito comparetur, & locum, ubi ſanctiſſimum Corpus Domini noſtri Jeſu Chriſti conficitur, & ſervatur, & noſtræ reconciliationis ad ipſam inſtrumenta, ſcilicet Eccleſiaſtica ſacramenta miniſtrantur, tam pro offenſis, quam & culpis populi recurrentis ad ſupplicandum, diem majeſtati ſpecialiter deputatum, in quo delictorum venia confidentius impetratur, & inter cætera firmo fundamento, & expletis ædificiis communiri deceat, ut alliciat, reficiat, & informet. Sane cupientes, quod Eccleſia Cathedralis Vaurenſis nuper electa, in qua ſacrum generale Concilium, auctoritate Apoſtolica prædicta, de præſenti celebramus, & in qua Dominus Jeſus Chriſtus Salvator, & Redemptor noſter ad honorem Beatiſſimæ Clorioſæ Virginis Mariæ, ac Glorioſorum Sanctorum Beati Elani Pontificis, & Confeſſoris Patroni dictæ Eccleſiæ Cathedralis, Beati Albini meritis, & plurimorum Sanctorum, Sanctarumque virginum, pro quibus ad Dei, & Sanctorum ejus honorem, & gloriam in dicta Cathedrali Eccleſia ſacra altaria ſunt conſtructa, & ædificata, quamplura miracula operatur, & ejus clauſtrum de novo opere non modicum ſumptuoſo reparetur. Potiſſime dicta Eccleſia, quæ quotidie a parte fluminis funditur, & ſubjecta oculis noſtris multum indigeat reparatione, libris, veſtimentis, & aliis ornamentis divino cultui neceſſariis, deceatque ipſam Cathedralem Eccleſiam potius, quam alias rurales majoribus, & ſolemnioribus decorare, & dignioribus ſuffragiis ſuſtentare, & neceſſitatibus ipſius Eccleſiæ ſpiritualibus remediis ſubvenire, & ſaluti animarum, quantum cum Deo poſſumus, providere, cum ad dictæ Eccleſiæ, & clauſtri reparationem, & ornamentum propriæ non ſuppetant facultates, niſi eleemoſynis Chriſti fidelium eleventur. Nos igitur Archiepiſcopi, & Epiſcopi hujuſmodi ſacrum generale Concilium in dicta Cathedrali Eccleſia celebrantes, volentes ad tam pium opus fideles Chriſti devotius excitare, omnibus, & ſingulis utriuſque ſexus vere tam pœnitentibus, quam confeſſis, qui in feſtivitatibus Nativitatis Domini, Reſurrectionis, Aſcenſionis, Pentecoſtes, Corporis Chriſti, Annuntiationis, Nativitatis, Aſſumptionis, Conceptionis, Purificationis Beatæ, & Glorioſæ Virginis Mariæ, ſingulorumque Apoſtolorum, Omnium Sanctorum commemoratione, Joannis Baptiſtæ, & Euangeliſtarum, Beati Albini, ſanctarumque Catharinæ, Cæciliæ, Agathæ, & Luciæ Virginum, & Beati Elani, cujus vocabulo ipſa Eccleſia extitit inſignita, & in dedicatione ipſius Eccleſiæ, & in veſperis, & per octavas eorumdem, ipſam Eccleſiam devote viſitaverint, ornaverint, adornaverint, & ad ædificandum, reparandum, ornandum ipſam Eccleſiam cum ſuis eleemoſynis, & neceſſariis, ſuas manus porrexerint adjutrices, & qui in ſanitate ſui corporis, ſeu in extremis laborantes, quidquam ſuarum prædicto operi, & dictæ Eccleſiæ, & clauſtro legaverint facultatum, vel donaverint, de omnipotentis Dei gratia, & miſericordia, & Beatorum Petri, & Pauli Apoſtolorum, ac ſanctiſſimæ Virginis Mariæ Glorioſæ, & omnium Sanctorum, ejus auctoritate confiſi, & noſtra, & ſacri hujuſmodi Concilii auctoritate, & poteſtate nobis attributa, nos omnes ſinguli, & quilibet noſtrum annuat in perpetuo pro qualibet die quadraginta dies de vera indulgentia, & de injunctis ſibi pœnitentiis indulgemus, & miſericorditer relaxamus, Datum Vauri in hoc ſacro generali Concilio, die tertia menſis Junii, Anno Domini milleſimo treceenteſimo ſexageſimo octavo.

CONTROVERSIA.

Indulgētiæ ab Epiſcopis datæ.

QUandoquidem huic Concilio interfuerint tredecim Epiſcopi, qui omnes, & ſinguli dederunt quadraginta dies indulgentiarum iis omnibus, qui de ſuis facultatibus contulerint ad reparandam, ſeu ornandam Vaurenſem Eccleſiam, conſequens videtur, ut indulgentia illa ſit quingentorum, & viginti dierum, quia quadraginta dies per tor decies mul-

multiplicati hunc numerum reddunt. Sed aliunde res iſta non caret difficultate. Exiſtimat ſiquidem Cardinalis Bellarminus de indulgentiis lib. 1. c. 11. Epiſcopos etiam ſimul conjunctos non poſſe dare indulgentias, niſi unius, vel quadraginta dierum, juxta caput Ex eo, de Pœnit. Quod idem exiſtimat Suarez in 3. part. tom. 4. diſp. 55. ſect. 3. concluſione 3. Hinc ergo concludo, inquit, non poſſe illo modo dari a pluribus Epiſcopis alienis plures quadragenas indulgentiæ eidem loco, & reſpectu eorumdem ſubditorum alterius Epiſcopi, etiamſi ipſe id ratum habeat. Ratio eſt, quia nullus Epiſcopus poteſt per ſeipſum concedere uni loco, niſi quadraginta dies indulgentiæ (ſupple extra diem dedicationis, in quo conceditur indulgentia unius anni) ergo nec per delegatos id poteſt. Sed omnes illi Epiſcopi quoad hoc ſe gerunt, ut delegati, ut oſtenſum eſt: ergo non poſſunt ſic delegari. Solum probanda eſt prima conſequentia, quæ ex eo manifeſta eſt, quod delegantis, & delegati una, & eadem eſt juriſdictio, nec poteſt plus extendi juriſdictio delegati, quam delegantis, ut conſtat ex toto titulo *de Officio delegati*. Attamen Paludanus eſt in contraria ſententia, putatque in 4. ſentent. diſt. 20. quæſt. 4. numero 43. etiam plures Epiſcopos extraneos, de licentia tamen proprii, poſſe concedere quadraginta dies indulgentiæ, ita ut multiplicentur illi dies 40. pro numero Epiſcoporum, illaſque Epiſcopus, in cujus loco conceduntur, omnes indulgentias ratas habeat, ejuſque ſubditi illas ſimul lucrari poſſint. Ratio eſt, quia unus Epiſcopus de licentia alterius poteſt illius loco dare indulgentiam, & nullus Epiſcopus prohibitus eſt dare hanc licentiam multis Epiſcopis reſpectu ejuſdem loci, & ei, qui de licentia alterius concedunt indulgentias, ſuo nomine concedunt, ſicut ſacerdos, qui de licentia alterius abſolvit, ſua poteſtate abſolvit, non alterius, a quo habet licentiam. Videntur igitur Patres iſtius Concilii ſequuti fuiſſe hanc poſteriorem ſententiam, quæ ſane videtur probabilior alia Bellarmini, & Suarez, a quibus lubens quærerem, num ſi a quatuor hominibus dentur alicui puero ex conſenſu patris, a ſingulis ſcilicet viginti aſſes, an non puer ille habebit octoginta? cur igitur fidelis non habebit etiam quingentorum, & viginti dierum, ſi detur a tredecim Epiſcopis, ab omnibus ſcilicet, & ſingulis indulgentia quadraginta dierum?

Paludani ſententia.

At, inquies, non poteſt plus extendi juriſdictio delegati, quam delegantis. Eſto: ſed illi plures Epiſcopi non ſunt proprie delegati, quemadmodum qui daret ſingulis religioſis veſtem, aut aliud quidpiam ex conſenſu Abbatis, non eſſet delegatus propterea ipſius Abbatis. Sic etiam Epiſcopus, ex cujus conſenſu concedunt indulgentiam, non eſt proprie delegans, ſed magis ſummus Pontifex, vel ipſemet Chriſtus, in cujus etiam nomine donant, quicquid donant in hac parte, ut de ſe aſſerebat D. Paulus. Accedit, quod inutiliter indulgentia 40. dierum a pluribus daretur, ſiquidem ſolus Archiepiſcopus illam dare poteſt pro omnibus ſubditis ſuæ Provinciæ: at non eſt veriſimile patres illos inutiliter dediſſe hanc indulgentiam, aut pia aliqua fraude alios decipere voluiſſe: quare non eſt deneganda alicui Concilio hæc poteſtas, ut pro majori multitudine Epiſcoporum inter ſe conſentientium, majorem etiam poſſit dare indulgentiam alicui loco, cum conſenſu Epiſcopi illius loci, aut ſaltem Archiepiſcopi, in cujus Provincia ſitus eſt.

CONCILIUM NARBONENSE,

Habitum anno 1374.

HOc Concilium a Baluzio evulgatum continet litteras Petri Archiepiſcopi Narbonenſis ad Arnaldum Epiſcopum Alectenſem ſuffraganeum ſuum, quibus eum invitat ad Concilium in Narbonenſi Eccleſia celebrandum die 15. menſis Aprilis, anno Domini 1374.

Eodem modo ſcriptum cæteris Suffraganeis, Capitulis, Archipresbyteris, & Rectoribus, ac Hoſpitalibus pauperum civitatis, & Diœceſis Narbonenſis, & exemptis Provinciæ Narbonenſis.

Sequuntur tres Bullæ Gregorii XI. datæ Avenioni. 1. Præcipit Concilium celebrari. 2. Ut venire compellantur exempti ad Concilium Provinciale. 3. Quod etiam exempti Ordinis Ciſtercienſis compellantur.

Copia literæ clauſæ per Dominum noſtrum Papam ſuper Concilio Provinciali, quod exempti omnino venire teneantur, & etiam intereſſe.

Prœmium ſuper conſtitutionibus. Canones 28.

Canon 18. licentiam dat Presbyteris etiam curam animarum non habenti confiteri, & abſolutionem recipere a quolibet Presbytero idoneo, etiam non curato, præterquam de caſibus Ordinariis reſervatis.

Confeſſio Presbyterorum.

Canon 27. indulgentias concedit orantibus pro Papa, & pro Rege, ſcilicet 10. dies de injunctis ſibi pœnitentiis in Domino miſericorditer relaxamus.

Porro aliud Concilium ejuſdem Provinciæ Biterrenſe anno 1351. Can. 3. quadraginta dies de injunctis pœnitentiis relaxat, quoties id duxerint faciendum. Idem concedit Concilium Avenionenſe anno 1337. cap. 3. orantibus pro Domino Papa, & ejus regimine proſperando.

CONCILIUM PARISIENSE

Ad tollendum ſchiſma, tempore ſchiſmatis, & Caroli VI. Anno 1398.

DE hoc Concilio ita Genebrard. lib. 4. Chronolog. anno 1394. alii 1398. Concilium Gallicanum omnium Prælatorum Franciæ juſſu Caroli ſexti habitum Lutetiæ 23. Januarii, in quo Benedictus Antipapa deponitur, qui nihilominus noluit cedere. *Chronic. Franc.*

Hic Benedictus XIII. dictus Petrus de Luna electus fuerat a Cardinalibus Clementis Septimi Antipapæ Anno 1394. cum prius juraſſet cum cæteris Cardinalibus, ut quiſquis eorum in Pontificem eligeretur, Papali dignitati lubens cederet, cum id Cardinales utile, & expediens judicarent ad tollendum ſchiſma, modo tamen Papa Bonifacius Nonus Romæ ſedens eidem dignitati ex ſua parte cederet, cum nec jus, nec ratio pateretur, ut ſimul eſſent duo Pontifices. Vixque receptus in Gallia pro legitimo Pontifice, univerſitate Pariſienſi ſeſe opponente, niſi prius media adhiberentur idonea ad incendium ſchiſmatis extinguendum, quæ media erant, ut duo Pontifices, Romanus, & Avenionenſis de Papatu inter ſe contendentes, ambo deponerentur, procedereturque ad novam electionem abſque ullo favore per pios, proboſque Clericos ex omnibus regnis congregatos, ut ſic unitas certi, & indubitati capitis Eccleſiæ reſtitueretur. Cum id conſilium variis ad principes legationibus tentaretur, admiſſus interim fuit pro Pontifice, ea tamen lege, ut requiſitus pro bono pacis, & unionis Eccleſiæ de demiſſione a Papatu, ſeſe dignitate abdicaret. Quam admiſſionem, ut obtineret, dum huc, illucque diſcurrunt nuntii pro tollendo ſchiſmate, placandi regis cauſa, inquit Gaguinus in Carolo Sexto, decimam illi Eccleſiaſticam nullo procurante donavit; quam invito, ac reclamante Clero, Rex exigere cunctatus non eſt. Sed, cum ex hac admiſſione ſchiſma perduraret, hoc anno Concilium celebratum eſt Lutetiæ, quo deliberatum eſt, non eſſe amplius Benedicto XIII. obediendum,

ſed novam electionem alterius Pontificis procurandam eſſe.

Venit idem quoque, inquit idem Gaguinus. Carolo Rhemis agente, Bohemorum Rex, videndi Caroli tantum cauſa, quem liberaliter exceptum, & donis cumulatum Rex habuit. Benedictus vero, cui Franci in Pontificatu favebant, licet Pontificatui cedere crebris legationibus admoneretur, pertinax tamen contra perſtabat. Quare conventu ſacerdotum, procerumque Pariſiis contracto, a Benedicto ſecedendum eſſe decretum eſt. Neque admittendas poſt hæc gratias, ac beneficia adipiſcenda, quas Romani expectativas dicunt, Eccleſias, quæ rectore carerent, a collatoribus petendas, Electiones confirmandas, & exemptarum Eccleſiarum, ſalva exemptionis libertate. Ea a Benedicto diſceſſione cognita, Cardinales, qui cum illo Avenione erant, ad novam villam, ſex millibus paſſuum ab Avenione diſtantem, ſe contulerunt, ſuo Pontifice deſerto.

CONTROVERSIA.

HÆc nos pluribus retulimus, ut agnoſcamus ſubtractionem primam a Benedicto in Concilio Pariſienſi factam Anno 1398. quo anno Imperator, & Rex Carolus Rhemis de ſubtractione eadem egerant, ut teſtatur Ducennius in Bonifacio nono. Video enim apud hiſtoricos perplures iſta non ſatis eſſe elucidata.

Nicolaus de Clemengiis. Cæterum varie exagitata eſt illa ſubtractio ab obedientia Benedicti, eamque Nicolaus Clemengius Theologus Pariſienſis, cum tunc eſſet a ſecretis Benedicto XIII. nomine univerſitatis Toloſanæ per quamdam Epiſtolam ſtilo dentato conſcriptam perſtrinxit uti leoninam, cruentam, fallacem, perfidam, pernicioſiſſimam, rabidam, prævaricatricem, viperinam, monſtruoſam, ſchiſmatis, & hæreſis genitivam, a patre mendacii procuratam, legis divinæ abrogativam, & aliis hujuſmodi notis cenſoriis affecit. Nec in ea regis famæ, nec filiæ ſuæ primogenitæ, univerſitatis ſcilicet Pariſienſis, pepercit. Sed hanc epiſtolam Parlamenti Pariſienſis Curia condemnavit, Pariſiiſque in ipſo Palatio, ac Toloſæ, ac ſuper pontem Avenionenſem publice, ac fruſtratim lacerari decrevit, ut eſt apud Spondanum Anno 1402. Unde plures eidem Epiſtolæ reſponderunt, ut inter cæteros Gerſon Theologus, ac Cancellarius Pariſienſis, in Trilogo, ex quo carptim aliqua in eorum gratiam, quia ad manum præſto non ſunt ejus opera, hic tranſcribimus, maxime cum hæc pertineant ad æquitatem demonſtrandam ſubtractionis, quæ in præſenti Concilio decreta eſt. *Gerſon.*

Poſtulat in primis, Rex Chriſtianiſſime, Majeſtatis tuæ licentia, convertit ſe humilis filia tua, reſpondere Tholoſanis quibuſdam per Epiſtolam, tali ſobrietate, qualem te decet audire, & nos loqui, contextam non qualiter meruerunt hi, qui maledictis improbis, qui execrandis execrationibus infamare regiam dignitatem cum generali Concilio ſuo conati ſunt, rupto de repente diutino ſilentio, &c.

Ea, fratres, ſuper quibus accuſamur a vobis, ſi talia erant, qualia exaggerando declamat (immo ſatyrica dicacitate mordet) charitativa illa Epiſtola veſtra (niſi canina potius appellanda erat) profecto veſtrum accuſat quadriennale ſilentium: cur enim tunc confeſtim, ut nunc ſero, neque arguiſtis, neque ſtatuiſtis contra faciem noſtram, vos fratres veſtros, qui tam manifeſta, & ſacrilega impietate veſtris judiciis errabamus, &c.

Sed exitum ſubtractionis, aut (ſicut ſermo veſter loquitur) partum infelicem præſtolabamini, quid iſta, quæſumus? numquid ab eventu negotiorum..... factorum bonitatem......, judicatis? videte, ne fallamini. Quanta ſunt optimo initiata principio, quanta in quibus nihil virtuoſæ, & moralis prudentiæ deficit, quæ tamen ſucceſſu proſpero, vel intento caruerunt? .... noſtrum eſt plantare, noſtrum eſt rigare ſecundum prudentiam a Deo nobis inſitam, hæc vero nihil ſunt, ſed qui incrementi conſummationem dat, Chriſtus eſt, &c.

At forte prolixus ſermo Epiſtolæ veſtræ talem temporis tractum, ut elaboraretur, exigebat, atque interim coacervaretur grandis congeries maledicorum in nos verborum, &c. ſed profecto ſi fuiſſet iniquitas noſtra, ut talia audire meruiſſet (quod libera voce refellimus) certe tamen veſtra amicitia ex ſimilitudine ſtudiorum nobis obnoxia, veſtraque prudentia, & gravitas, qualis deceret ſtudioſos, digna apparebat, quæ pulchriori, & non illoto, obſcœnoque ſermone uteretur, &c.

Præclare demum dictum eſt ab Ariſtotele honorem eſſe in honorante: ita proculdubio illiberalis, & contumelioſa vituperatio ſordidat exprobrantem, &c.

Eſtne igitur, fratres, veſtra prudentia tam oblita ſui, ut arroget ſibi docendi nos officium, in re præſertim notiſſima, quod obedientia mala, graviterque plectenda? Quis hoc ignorare præſumi poteſt, præſertim apud nos, quorum ſtudium antiquius, ſolemniuſque, tam numero, quam merito, & authoritate ſemper extitiſſe nec ipſi negaretis? Nam & inimici noſtri ſunt judices, quod tantum cæteris ſupereminet univerſitas noſtra, quantum inter virgulta cupreſſi, &c.

Obedire ſiquidem oportet Deo magis, quam hominibus, non hoc inficiabimini. Oportebat ergo (ut Deo jubente) recedere a conſortio vel hæretici, vel ſchiſmatici, vel in his vehementer diffamati, aut in nocumentum Eccleſiæ præſidentis, &c.

Erat idcirco radix hæc difficultatis, & controverſiæ, ad quam evellendam totis eloquentiæ illius veſtræ Tullianæ nervis incumbere debuerat charitas veſtra: quæ radix? probare videlicet Dominum Benedictum non eſſe ſchiſmaticum, non Hæreticum, non adverſantem Eccleſiaſticæ unitati, aut non de his vehementer infamatum, aut eſſe talem, qui non convertit obedientiæ ſuæ honorem in inſtrumentum deſtructionis Eccleſiæ, hoc eſt, quod in contentione verſari, quod unicum confutari conveniebat, non de obedientiæ præconiis, & inobedientiæ ſuppliciis, immo de partialibus maledictis membranam occupare .... iſta quidem eſt rixatio vel fœminea, vel canina, ſeu puerilis dentibus, & unguibus injuriarum cauſam ducere, iſta pugna Goliath a contumelioſo contemptu pugnam inire, &c.

Eſto ſint inter nos aliqui ambitioſi ad beneficia, aliqui leves ad judicia, aliqui odioſi ad Dominum Benedictum, unde tamen conſtat ſubtractionem per tales emerſiſſe? &c.

Noſtram interim conſcientiam ſequimur: nam quantum licet dubitare de Domino Benedicto, an perdiderit jus in Papatu, aut quod obedientia ad ipſum peſtifera, tantumdem fas eſt ab ejus obedientia ſecedere: neque enim negabitis, quoniam pro culpa hæreſis, aut ſchiſmatis Papa fieret inferior quolibet Chriſtiano, jura ſunt ad hoc pleniſſima, &c.

Si enim palatium ſuum, ſive civitatem ſuam Papa facibus accenſis pro ſua libidine quæreret concremare, ſi paganos armatos, ſi agrorum depopulationem moliretur, &c. Quis tam indulgentiſſimus unquam, aut blandus adulator ad Papam fuit, qui negaret his auſibus obviandum eſſe, & ſi hoc in damnis corporalibus tam liquidum eſt, quid de ſpiritualibus incommodis longe gravioribus relinquetur æſtimandum? &c. *Papa.*

Nullas præterea legum interpretationes ſubdolas fictas adducimus, ſolis innitimur regulis juris Divini,

ni, & naturalis .... hæ ſunt regulæ, quas ſummus Eccleſiæ Prælatus, propter Eccleſiæ utilitatem ſtabilivit. *Quod Papa, ſi apoſtatet a fide, reſiſtendum eſt in facie, & ſi non recte ambulet ad veritatem Evangelii: & quod vim vi licet repellere; quod Deo magis eſt obediendum, quam hominibus, quod bonum publicum praferendum eſt particulari, quod ad publicum ordinatum eſt.* Iſtis, inquam, innitimur, non ut falſo criminamini, talibus, *quod facienda ſunt mala, ut bona eveniant: quod perſequēdus eſt Papa verus, ut ſchiſmaticis ſalus detur.* Nondum ita veſtri ſimiles ſumus, ut ita deſipiamus, &c.

Hæc pauca ex pluribus, qua habet Gerſon, ſufficiunt tamen, ut agnoſcatur, quibus rationibus ſubtractio decreta eſt in Concilio Pariſienſi.

CONCIL. SYLVANECTENSE

Pro tollendo ſchiſmate inter Bonifacium IX. & Benedictum XIII. regnante Carolo VII.
Anno 1402.

CUm ſubtractio ab obedientia Benedicti XIII. ſchiſma ab Eccleſia non tolleret, quod erat tam deſperatum, ac radicatum, ut eſſet quaſi cancer ægreſcens medendo (ajebat Gerſon in propoſitione poſtea Maſſiliæ facta coram Papa Benedicto) & inegreſſibilis Dædali labyrintus, & caput hydræ fabuloſæ ſua reciſſione fœcundius, itaut periiſſe videretur conſilium a ſapientibus: Cum, inquam, malum tam ingens de viſceribus Eccleſiæ non tolleretur, poſt multa curationum tentata genera, Cardinales Galli cum Patriarcha Alexandrino, aliiſque paucis Prælatis Conventum habuere Sylvanecti præſentibus primis regni Galliæ principibus (excepto Aurelianenſi Duce fratre Regis, qui Benedicto favebat) in quo deliberatum eſt de convocando Concilio Generali omnium Prælatorum ejus obedientiæ, qui tunc Lunani vocabantur, ut ab iis cogeretur amplexari media, quæ idonea judicarentur tollendo ſchiſmati. Verum cum de his deliberaretur, & de circumſtantiis talis Concilii, petiit Benedictus a Conventu, ut primum ei reſtitueretur obedientia. Quæ res varie exagitata eſt, tam propter utilitates, quæ ex Concilio proventuræ ſperabantur, quam propter duritiem, & obſtinationem Petri de Luna, qui pluries publice dixerat ſe numquam ceſſurum Pontificatui, etiam ſi deberet comburi, & ceſſionem hujuſmodi univerſa Eccleſia concluſiſſet: ſe quoque peccaturum mortaliter, ſi viam ceſſionis amplecteretur, etiam ſi adverſarius ex ſua parte cederet; deinde ſi nimis urgeretur, ſe Eccleſiam in tali ſtatu poſiturum, ut poſt mortem ſuam numquam poſſet reparari. Quæ omnia, & plura alia obſtinatiſſimum ejus animum prodebant: ita ut nihil ſperari poſſet de ſedando diſſidio per viam pacis. Quapropter nihil eſt concluſum pro reſtituenda ei obedientia, quamvis anno ſequenti, procurante Regis fratre ei reſtituta ſit, nec invenitur quid concluſum fuerit in hujuſmodi Conventu, ſed tantum quod magis approbatum fuerit, ut haberetur Concilium, cujus habendi ratio tot implexa erat difficultatibus, ut modus, & circumſtantiæ indeterminatæ remanerent. De his autem difficultatibus tractatum peculiarem edidit Gerſon, qui exſtat tom. 1. operum ejuſdem. De hoc Concilio meminit Spondanus ad annum 1402. ex litteris quibuſdam Epiſcopi Anicienſis, quæ exſtant in quodam codice Manuſcripto Bibliothec. ſancti Victoris fol. 305. ubi eas legit.

Lunani,

A

CONCILIUM GALLICUM

Pro reſtituenda obedientia Benedicto XIII. An. Dom. 1403. celebratum temp. ſchiſmatis, & Caroli VII.

UT ſubtractio facta fuerat auctoritate Concilii, ſic obedientia reſtituta eſt Benedicto XIII. auctoritate cujuſdam Concilii, cujus quidem meminit Gerſon in quadam Epiſtola nomine Regis Caroli ſeptimi ſcripta, qua juſtificatur ultima ſubtractio facta ab eodem Benedicto: ubi loquens Rex de prædicto Concilio ita ait: At ubi viſus eſt nobis ad ſalubriora ſe convertiſſe conſilia, rurſus abſque omni culpabilis mutabilitatis nota obedivimus eidem, ita tamen animo noſtro gerentes, ſi & quamdiu hæc obedientia noſtra non obſtaret Eccleſiaſticæ unioni, quemadmodum in Concilio ultimo Eccleſiæ regni noſtri meminimus ſatis datum intelligi: nec enim voluimus unquam ſcienter (neque fas eſſe credimus) obedientiam præſtare cuiquam mortalium in pacis univerſalis præjudicium, in ſchiſmatis fomitem, in diſcordiæ inſtrumentum.

B

Et ſane obedientia illi reſtituta eſt menſe Majo anno 1403. auditis duobus ejus Legatis, his inter alias conditionibus, quod ſcripto declararet ſe acceptare viam ceſſionis tribus caſibus, videlicet adverſario cedente, decedente, vel ejecto, omnes injuriæ occaſione ſubtractionis ultro, citroque factæ remitterentur: Benedictus intra annum convocaret Concilium generale ſuæ obedientiæ, quo tractaretur de proſecutione unionis, de Eccleſiæ libertatibus, de ſubſidiis, & oneribus impoſitis a Pontificibus Eccleſiæ Gallicanæ, & quidquid ab eo ſtatutum eſſet, obſervaretur a Benedicto.

C

Notat tamen Spondanus poſt harum conditionum narrationem, breve fuiſſe obſequium Benedicto præſtitum, quod nollet confirmare electiones, collationeſque tempore ſubtractionis factas. Diſcimus autem ex Epiſtola præcitata factam fuiſſe in die Aſcenſionis anno 1407. Rex ſiquidem declarat ſe cum Eccleſia regni ſui, & Delphinatus neutralitatem amplexurum tali die, niſi pax advenerit, & data Epiſtolæ eſt diei 12. Januarii 1407. nam dum neutri populus obediret, inquit, neuter amplius de primatu, vel fruſtra contendit, neque audietur ultra illa vox crudeliſſimæ fœminæ: *nec mihi, nec tibi, ſed dividatur*, ſed illa piæ matris, *date illi infantem vivum, &c.* Quod accidit Martino Tertio, cui in Concilio Conſtantienſi data eſt Eccleſia integra, quam tempore ſchiſmatis Pontifices Romanus, & Avenionenſis diviſam, & per partes tantum poſſidebant, &c.

D

CONCILIUM AURELIANENSE

Sub Archiepiſcopo Senonenſi, tempore Joannis XXII. & Caroli VII propter excommunicationem latam contra Ducem Aurelianenſem, & alios Principes, Anno Domini 1411.

E

DE hoc Conventu Nicolaus Ægydius in Carolo ſexto hæc habet. Contra duces Carolum Aurelianenſem, Joannem Bituricenſem, Joannem Borbonium, Joannem Alenconium, & alios nobiles eis adhærentes, procuravit Dux Burgundiæ ferri ſententiam excommunicationis, quæ per omnes urbes ſibi ſubditas, & ſocias publicata eſt, cum ſonitu campanarum, ac extinctione candelarum, quod diceret eos fœdifragos, ac fidei mentitos fuiſſe, quam polliciti fuerant in pacto reconciliationis, quam invicem inierant, quæ ſententia, cum miſſa eſſet per caduceatorem ad Epiſcopum Aurelianenſem, caduceator

captus

captus eſt, & ductus ad ducem Aurelianenſem, quo A mandante, advenit Archiepiſcopus Senonenſis Aureliam, qui convocavit Epiſcopos Aurelianenſem, Carnotenſem, & plures Prælatos, Eccleſiaſticos, Doctores, Clericoſque illuſtres, a quibus materia hæc ventilata, & diſcuſſa eſt. Judicatumque prædictam excommunicationis ſententiam directe in Burgundum, ac ejus fautores latam fuiſſe, non in alios. Quapropter erecto Theatro, in quo poſitus eſt prædictus Caduceator Burgundus, atque adhærentes ei denuntiati ſunt excommunicati in præfata urbe Aurelianenſi, præmiſſa concione, ac proceſſione generali cum ſonitu omnium urbis campanarum, ac extinctione candelarum, præſentibus omnium Epiſcopis in Pontificalibus. Deinde ſententia B ſigillata fuit, & caduceatori tradita, ut eam ſecum referat, injunctumque omnibus Eccleſiis prædictorum ducum, ac nobilium dominio ſubditis, ut proclamaretur publice.

NOTA. Nihil notius hiſtoriæ Gallicæ peritis, quam cædes Ludovici ducis Aurelianenſis, conſcio Joanne Burgundiæ duce invidiæ ſtimulis in Aurelianenſem agitato, ut brevi detectum eſt, & ipſemet Burgundus confeſſus eſt. Quæ fuit origo multorum bellorum, ac calamitatum inter potentiſſimas horum principum familias, rege Carolo ſexto amentia interim laborante. Multa autem egit Burgundus, ut parricidium obrueret: namque & armato milite ſe protexit, & Joanne parvo Franciſcano diſerto ſui temporis oratore, uſus C eſt, qui parricidium, inquit Papyrius, inepte, atque impie defendit, quod Papinius non feciſſet, qui occidi, quam id ſcelus laudare, maluit. Hic ſiquidem novem propoſitionibus in libro inſignito *juſtificatio ducis Burgundi* cædem illam licite factam fuiſſe aſtruebat, quas omnes ex mandato Epiſcopi Pariſienſis examinavit, & reprobavit Theologiæ facultas Pariſienſis, præhabitis deliberationibus plurimis, quæ duraverunt per tres menſes cum tanta frequentia Doctorum, ac licentiatorum, ut aſſerat Gerſon non plures fuiſſe in Concilio Conſtantienſi, in quo ea de re ſermonem habuit. Probavitque has aſſertiones doctrinaliter, & judicialiter per doctores, & Epiſcopum Pariſienſem condemnari potuiſſe, cum ſpectet ad Prælatos etiam inferiores paſcere gregem pabulo doctrinæ. Joan. 10. *Bonus Paſtor*, D *&c.* Matth. ult. *docete omnes gentes.* Eſa. 58. *clama, ne ceſſes, &c.* Sitque æquitatis naturalis, ut pater erudiat filios, ſapiens inſipientes doceat, videnſque ducat cæcos, &c. Et quamvis aliqui aſſererent ſuſcitatas iri diviſiones, ſi hæc materia diſcuteretur, viſum eſt potius illos dici debere ſeditioſos, & ſcandaloſos, qui doctrinas ſcandaloſas ſeminant, non qui jam peſtifere ſeminatas, & nimis, proh dolor! adultas eradicare contendunt, ſcientes, quod a ſpeculatore ſciente pereuntium ſanguis exquiritur. Qualis enim crudelior impietas, quam errantibus in via morum nolle tramitem veritatis oſtendere, viamque homicidiis, ac principum parricidiis apertam nolle obſtruere? Quare non ſatis ſe tutum intelligens Burgundus protectione, & doctrina E erronea, ſcandaloſa, ac ſeditioſa iſtius Theologi, quam etiam Concilium Conſtantienſe condemnavit, veniam a rege infirmo armatus, nec non fraudulenter obtinuit, filiis Aurelianenſis merito, & fruſtra expoſtulantibus. Inſuper aliquoties convenerunt Carnuti, & alibi, ut diſcordiæ extinguerentur, invicem pollicentes ſe odium omne depoſituros interpoſita juriſjurandi religione, ſed cum ſubinde vivaces iras ageret animus, ut nullum non moverent lapidem, etiam armis ſpiritualibus, Burgundus, & filii Aurelianenſis inter ſe decertarunt, unde procreata huic Concilio materia.

Joannes parvus.

Cenſura gravis doctrinæ.

CONCILIUM SENONENSE

Pariſiis habitum apud Bernarditas tempore Martini V. & Caroli VII. Anno Domini 1428. a D. Joanne De Nanteuc Senonenſi Archiepiſcopo.

IN nomine Domini Amen. Univerſis præſentes litteras inſpecturis: Joannes miſeratione divina Senonenſis Archiepiſcopus, totiuſque Galliæ, & Germaniæ Primas, ſalutem in Domino ſempiternam. Paſtoralis cura ſollicitudinis animum noſtrum vehe- B menter pulſat, & inducit, ut ad ea, quæ honorem Dei, & Eccleſiæ ſuæ, animarumque ſalutem conſpicere dignoſcuntur, noſtræ conſiderationis oculos diligentius infigamus. Cum igitur quibuſdam canonicis ſanctionibus cautum exiſtat, quod omnes, & ſinguli Chriſtianitatis Archiepiſcopi de triennio in triennium ſua Provincialia Concilia ſub certis pœnis, Canonico tamen ceſſante impedimento, celebrare teneantur, in quibus de criminibus corrigendis, ac moribus in clero, & populo reformandis diligenter tractari oportet: fuerintque talia Concilia a multis retroactis temporibus quodam deſidioſo neglectu prætermiſſa, qua ex re multa, & varia delicta incorrecta remanſerant, & plurimum in magnum animarum pe- C riculum invaluerant, ac de die in diem invaleſcunt, propter quæ veriſimiliter præſumitur iram Domini ſuper nos, & ſuper gregem nobis ab eo creditum in eorumdem pœnam, & vindictam delictorum deſcendiſſe. Quapropter nos cupientes circa prædicta, quantum nobis adeſt poſſibilitas, de opportuno remedio providere, hujus noſtræ Senonenſis Provinciæ Concilium Pariſiis convocavimus, & convocari fecimus ad diem Martis poſt Dominicam, qua cantatur in Eccleſia Dei, Oculi mei, quæ fuit prima menſis Martii anni Domini M.CCCCXXVIII. more Gallicano, * cum continuatione dierum uſque ad hanc præſentis definitionis diem. Quod quidem Provinciale Concilium tenuimus, ac ſolemniter, ut moris eſt, celebravimus una cum venerabilibus ſuffraga- D neis noſtris; videlicet I. *a* Carnotenſi, I. *b* Pariſienſi, I. *c* Meldenſi, & I. *d* Trecenſi Epiſcopis, Vicariis, & procuratoribus venerabilium fratrum, & ſuffraganeorum noſtrorum Autiſſiodorenſis, & Nivernenſis Epiſcoporum, Aurelianenſi Epiſcopo tam de veniendo, quam de mittendo ejus nomine ſufficienter habito pro excuſato: nonnullis quoque Abbatibus, Prioribus conventualibus, ac aliis viris Eccleſiaſticis tam ſæcularibus, quam regularibus, exemptis, & non exemptis; aliis etiam viris litteratis diverſarum profeſſionum de ſuppoſitis venerabilis Univerſitatis Pariſienſis in magno, & notabili numero, tam pro ſeipſis, quam aliorum convocatorum abſentium nominibus procuratoriis, perſonaliter compa- E rentibus, confidentibus, & convenientibus: Nonnullis etiam licet convocatis; minime tamen comparentibus, nec pro ſe mittentibus. In quo Concilio cum Dei timore tractavimus de vita, ſtatu, ac moribus noſtris, ac ſubditorum noſtrorum tam Eccleſiaſticorum, quam ſæcularium in melius reformandis. Pro quorum reformatione, & emendatione, quamquam circa idipſum ſanctorum Patrum decreta, ac Canonicæ conſtitutiones bene, & laudabiliter providerunt. Quia tamen hactenus quædam ex eis nimium fuerunt neglectæ; præcipue quoad ea, quæ ad Eccleſiaſticum ſervitium, & hominum mores reſpiciunt: Nos in dicto Concilio antiqua ſtatuta, Canonicaſque ſanctiones a bonæ memoriæ noſtris prædeceſſoribus Senonenſibus Archiepiſcopis in ſuis Provincialibus Conciliis hactenus, retroactiſque temporibus ſæpiſſime celebratis factas, & approbatas, ac in dictis Conciliis publicatas, in eodem præſenti Concilio perlegi faciendo, fuiſſe, fore, & eſſe inviolabiliter ob-

** i. 1429. ſecundum ſupputationem Romanam jam vulgo receptam.*

a Joanne de Tetegninco.

b Jacobo du Chaſtelier.

c Joanne de Brion.

d Joanne l'Eſguiſe.

Nota de univerſitate Pariſienſi.

obſervandas, eodem approbante Concilio volumus, A ſtatuimus, & ordinamus: Volumuſque, ſtatuimus, & ordinamus, ipſaſque, prout, & inquantum opus eſt, innovamus, & inſuper quædam ſtatuta nova edidimus, quibus ſpecialiter circa illa providetur, quæ ad perpetuam rei memoriam in his ſcriptis ſub noſtris, & ſupradictorum ſuffraganeorum noſtrorum ſigillis redigi fecimus in modum ſequentem.

Et primo ſequuntur ſtatuta circa reformationem ſervitii divini edita, quorum primum eſt tale.

GLorioſiſſimi Eccleſiæ Doctores, ac plurimi ex ſanctis antiquis Patribus, ſervitium Eccleſiaſticum ad laudem, & gloriam Dei creatoris noſtri, & ejus benedicti Filii JESU CHRISTI Domini noſtri, ſancte, & laudabiliter inſtituerunt, & ordinaverunt; B Quod quidem ſervitium tanto ſanctius, & reverentius fieri oportet, quanto illi, ad cujus fit laudem, & honorem, ſanctior, atque glorioſior exiſtit. Sane prout quibuſdam referentibus, & per experientiam didicimus, plures Eccleſiarum miniſtri non attendentes majeſtatem, & dignitatem illius, ad cujus ſunt deputati famulatum, in ſuis officiis Eccleſiaſticis minus devote, & irreverenter ſe habent, quod in plurimorum ſcandalum, ac exemplum pernicioſum cedere dignoſcitur. Quapropter nos attendentes, quod licet ſummo Deo creatori noſtro digne ſervire non poſſumus; tamen, quantum humana ſinit fragilitas, eidem debemus cum devotione, & ſanctitate præſtare famulatum: Omnibus tam Cathedralium, quam collegiatarum, ac cæterarum quarumcumque Eccleſiarum Clericis, & miniſtris præcipimus ſub pœna privationis ſuarum diſtributionum, vel alia arbitrio ſuperiorum infligenda, quatenus amodo divinum ſervitium C in ſuis Eccleſiis tractim, atque devote, & horis congruentibus dicant, & decantent, & in pſalmorum decantatione pauſas faciant in medio verſuum, prout convenit: nec pars chori pſallitura alium verſum incipiat, antequam ab alia parte ſit omnino alius verſus finitus. Capitula autem ſupradictarum Eccleſiarum, vel eos, ad quos de jure, vel conſuetudine ſpectat divinum ſervitium ordinare, in Domino exhortamur, quatenus prædictum ſtatutum, & alia ſequentia, quæ divinum ſervitium concernunt, faciant cum ſolita diligentia a ſuis Clericis irrefragabiliter obſervari.

CAveant etiam ſupradicti Clerici a locutionibus, deriſionibus, & garrulationibus, quas in Eccleſiis plures ex eis facere conſueverant; Quod ſi moniti abſtinere minime voluerint, unius diei ſint eo D ipſo diſtributione privati. Prohibemus inſuper ſub pœna privationis fructuum beneficiorum ſuorum per unum menſem, ne de cætero ſupradicti Clerici facere præſumant deriſorios, & inhoneſtos ludos, quos in feſtis ſanctorum quidam ex ipſis facere conſueverunt, præcipue autem a ſupradictis ludis, & aliis quibuſcumque irriſibus, choreis, & cantilenis abſtineant, cum divinum celebratur officium, cum Deo noſtro ſatis non valeamus deſervire, cui nec Angeli famulari ſufficiunt, nec ejus magnitudinem valet ambitus cœlorum comprehendere.

E

LIcet templa, & Eccleſiæ ſint ad preces, & orationes Domino fundendas ab eodem ordinatæ, ſicut ſcriptum eſt: *Domus mea, domus orationis vocabitur:* tamen plures ſunt, qui cum ad Eccleſias ſub devotionis velamine pergunt, & præcipue ad ſuas Cathedrales, quas præ cæteris divino cultu colere, ac honorare tenentur, in eiſdem, quamdiu Eccleſiaſticum durat ſervitium, garrulare, ac inhoneſta, & profana verba proferre non ceſſant, quæ omnia ſub diſſimulatione tenere non poſſumus, cum illa ſint contra honorem, & reverentiam Deo, & Eccleſiæ ſuæ debitam. Quapropter præcipimus Epiſcopis, & aliis, ad quos ſupradictorum correctio pertinere dignoſcitur, ſic circa tales garrulationes, & oblocutiones provideant, quod in proximo celebrando Concilio non ſint de negligentia redarguendi. Hoc autem ſtatutum ad advocatos, & procuratores quoſcumque, ac etiam mercatores volumus extendi.

CUm Eccleſiaſtici viri, & maxime hi, qui in Eccleſia Dei beneficia obtinere dignoſcuntur, aliis debeant devotionis, & ſanctitatis exemplum præbere, illi merito reprehenſione digni ſunt, qui licet vitæ ſuſtentationem ab Eccleſia receperunt; tamen ad divinum ſervitium peragendum lenti ſunt, frigidi, ac remiſſi. Sane ad noſtrum devenit auditum, quod aliquibus ex eis, qui Canonicatus obtinent, & præbendas; ſufficit ad lucrandum ſuas diſtributiones in aliqua trium principalium horarum, ſcilicet Matutinis, Miſſa, aut veſperis, introitum, & exitum, vel eorum alterum facere, nulla vel modica in choro facta reſidentia, quod in magnum cedit Eccleſiaſticorum deriſum, atque contemptum: Quapropter nos tales abuſus ab Eccleſia Dei, & ejus miniſtris exulare cupientes, omnia Capitula, tam Cathedralium, quam aliarum Eccleſiarum in Domino exhortamur, quatenus circa prædicta ſic provideant, etiam per privationem diſtributionum, quas in illa hora lucrarentur, quod apud Dominum valeant meritum reportare. *Canonici integre horis canonicis adſint.*

IN aliquibus villis, & civitatibus hujus noſtræ Senonenſis Provinciæ plures ſunt præbendatæ Eccleſiæ, in quibus omnibus, vel duabus ex ipſis aliqui præbendati exiſtunt, qui inhoneſtæ cupiditatis rabie moti, quotidie volunt eiſdem horis ſuas diſtributiones in utriſque Eccleſiis lucrari, ex quo plerumque accidit, quod de una Eccleſia ad aliam cum ſuis veſtimentis Eccleſiaſticis per villam diſcurrunt celeriter, ex quo a popularibus eluduntur, eorumque devotio, & reverentia ad Deum, & Eccleſiam plurimum diminuuntur: Quapropter nos ſupradictis Eccleſiarum Capitulis injungimus, quatenus ſic circa Clericos diſcurſores, & abuſus ad honorem Dei curent providere, quod opus non ſit aliunde perquirere remedium. *Unitas canonicatus.*

QUia inſuper tales, qui, ut præmittitur, plurium Eccleſiarum in eadem civitate, vel villa præbendas obtinent, in feſtis ſolemnibus, ſive annualibus, ſuas Cathedrales Eccleſias dimittunt, ut plus forſitan in aliis lucrentur; Volumus etiam, quod circa hæc per eoſdem Canonicos de opportuno provideatur remedio, attendendo quod ſuam matricem, vel Cathedralem Eccleſiam plus cæteris debeant honorare.

INſuper hortari, & admoneri jubemus Eccleſiaſticos viros per ſuos ſuperiores, quatenus Eccleſiarum vaſa, & ornamenta munde, & honeſte teneant, & præcipue ea, quibus ad ſacrificium altaris opus habent, & quod etiam in locis ſacris, vel religioſis choreas, cantilenas, ludos, ſive mercata fieri non permittant.

Item ſequuntur ſtatuta, quæ de moribus, & ſtatutis Prælatorum loquuntur, quorum primum tale eſt.

QUoniam juxta Canonum ſtatuta, *melius eſt paucos bonos, quam plures inutiles habere Preſbyteros:* ſtatuimus, & ſub pœna interdicti ab ingreſſu Eccleſiæ per tres menſes prohibemus, ne de cætero Epiſcopi præſumant ad ſacrum ſacerdotii ordinem promovere, niſi qui ſunt bonæ vitæ, converſationis honeſtæ, ſciantque Epiſtolas, & Euangelia, ac reliquum officium bene, & competenter legere, & intelligere. Ubi autem non valeant iidem Epiſcopi ſuper dictorum examinandorum examinationi intereſſe, ſaltem provideant de probis, & ſcientificis viris, qui

ſolum

ſolum Deum habentes præ oculis, ſciant, & velint, ac teneantur ſub iiſdem pœnis eoſdem promovendos examinare in moribus, & ſcientia, & ætate. Volumus etiam ipſum ſtatutum prædictum in aliis ſacris ordinibus diligenter obſervari, juxta Clement. 1. & final. *de ætate, & qualitate ordinand. in clement.* Quia plures ſimplices ignorant eos, qui ſacrum Subdiaconatus ordinem aſcendunt, ad votum continentiæ adſtringi, propter quod in magnum animarum ſuarum periculum, & totius cleri opprobrium continentiæ fræna relaxant, hoc præſenti ſtatuto ordinamus, quod, cum aliqui de cætero petent ad prædictum ſacrum ordinem promoveri, Epiſcopi, vel alii, quibus incumbit ſcrutinium, ſeu *examinatorium* circa ordinandos, faciant exponere dictis ſubdiaconiandis, qualiter, ordine ſubdiaconatus ſuſcepto, erunt ad perpetuum continentiæ votum obligati: & potius hortentur tales, quod ſi ſentiant, vel percipiant ſe continere non poſſe, potius nubant in Domino, quam ad ipſum ordinem damnabiliter aſcendant. Cum ſit ars artium regimen animarum, & ad idipſum juxta Canonicas ſanctiones debeant aſſumi tales perſonæ, quæ diſcretione præemineant, & morum fulgeant honeſtate; ſtatuimus, & in virtute ſanctæ obedientiæ præcipimus ſub pœnis juris omnibus Epiſcopis, & aliis quibuſcunque Prælatis, Capitulis, vel ſingularibus perſonis Eccleſiaſticis, quibus de jure, vel conſuetudine competit plena diſpoſitio Eccleſiarum Parochialium, vel aliorum beneficiorum Curatorum, quod non præſumant regimen animarum committere cuiquam, vel ſupradicta curata beneficia conferre, niſi prius talem examinaverint, præcipue circa ea, quæ concernunt ſacramentorum adminiſtrationem, & niſi ſint de ejus vita, & moribus competenter informati.

STatuimus etiam, & volumus, quod Epiſcopi, & alii Prælati inſignes de cætero, dum equitabunt per viam, & civitatem, pileos Pontificales, vel alios ſecundum ſuam profeſſionem deferant, prout fuit retroactis, & ſatis proximis temporibus laudabiliter obſervatum, ſicut adhuc in Curia Romana, & aliis pluribus locis obſervari dignoſcitur. Inſuper præcipimus, quod ſuper veſtibus, non tamen de veluto, ſeu alio panno ſericeo figuratæ factis, utantur in Eccleſia veſtibus lineis, ſeu rochetis, non nimia brevitate, ſive longitudine notandis, alias pœnam interdicti ab ingreſſu Eccleſiæ ſuæ Cathedralis per unum menſem incurrant.

QUia Epiſcopi ſunt vocati in magnam partem ſollicitudinis gregis Dominici, & juxta propheticam doctrinam debent agnoſcere vultum pecoris ſui, & eidem ſpiritale pabulum miniſtrare; quod utique ſine prudentium, & ſcientificorum virorum † .... adimplere non valent, ipſos Epiſcopos in Domino hortamur, quatenus juxta Canonicas inſtitutiones de cætero habeant unum, vel duos Theologos, aut alios ſcientificos viros, qui velint, & ſciant ipſum Divinum gregem ſpirituali pabulo reficere, & ea, quæ circa mores, vel divina mandata erunt corrigenda, reformanda, adviſare, & *executioni* demandare; ſi autem forſitan eorum Epiſcoporum facultates ad id non ſuppetant, ipſi poterunt de beneficiis ad eorum collationem ſpectantibus eiſdem Theologis, vel aliis ſufficientibus viris providere.

† *Forte conſilio, aut adjutorio.*

PUblica, ac communi fama referente, didicimus, quod Curiarum Eccleſiaſticarum Officiarii, Advocati, Promotores, Tabelliones, & Notarii multos in ſupradictis Curiis faciunt abuſus, & velut immemores ſuæ ſalutis, non formidant a pauperibus, ac ſimplicibus exquiſitis modis pecunias extorquere, illoſque in pluribus malitioſis, & damnabi-

A libus involutionibus preſſos involvere, & illaqueare. Quapropter nos, qui noſtrorum ſubditorum quietem peroptamus, ſupradictis abuſibus de opportuno remedio affectantes providere, omnibus Epiſcopis hujus Provinciæ Senonenſis, & cæteris, qui Juriſdictionem habent Eccleſiaſticam, ſub pœna interdicti ab ingreſſu Eccleſiæ per tres menſes præcipimus, quod circa ſuas Juriſdictiones ſic curent infra proximum feſtum omnium Sanctorum ſalubriter providere; faciendo ſcilicet ad ordinationem ſuarum curiarum ordinationes, & ſtatuta, etiam pœnalia: vel jam edita ſic faciant obſervari, quod apud Dominum poſſint meritum reportare, & opus non ſit in proximo Concilio Provinciali eorum negligentias corrigere. Provideant etiam circa B moderatam taxationem literarum quarumcumque, & ſalariorum eorumdem Officiariorum, qui quandoque pro ſuis ſalariis, & laboribus plus debito non vererentur exigere. Provideant etiam iidem Prælati, quod non ita facile feratur ſententia excommunicationis, & præcipue quod pro prima contumacia non feratur.

Item ſequuntur ſtatuta Reformationem Abbatum, Abbatiſſarum, ac aliorum religioſorum concernentia, quorum primum tale eſt.

FElicis recordationis Benedictus Papa XII. circa ſpiritualia, temporaliaque commoda, ac omnimodum ſtatutum Religioſorum cupiens providere, inter cætera, quoad obſervationem regularum ſanctorum C Benedicti, & Auguſtini ſtatuit, voluit, & ordinavit, quod omnes Abbates, aut Abbatiſſæ, Priores, aut Prioriſſæ, ſingulis annis in ſuis Capitulis generalibus, ſive annualibus, quæ ſcilicet tenentur ſingulis annis cum religioſis, Prioribus, ac quibuſcumque membris ſibi ſubditis celebrare, ſtatum eorumdem Monaſteriorum, vel Prioratuum, quibus præeſſe dignoſcuntur, quoad receptas, miſſas, atque debita, & credita eorum, aſtantibus inſinuent, & declarent: quodque omnes, & ſinguli eorumdem monaſteriorum Officiarii de ſuis adminiſtrationibus ſaltem ter in anno computum reddant, ſive rationem, ut ſinguli religioſi per hoc ſcire valeant, ſaltem in groſſo, ſuorum ſtatum monaſteriorum. Nos igitur ejuſdem veſtigiis inhærentes, omnes Abbates, Abbatiſſas, cæteroſque ſupradictos in Domino exhortamur, quatenus prædictum ſtatutum, etiam alias in Provinciali Concilio or- D dinatum, cum omni diligentia ſervent, & obſervari procurent.

VOlens inſuper idem Benedictus Papa modum apponere circa antiqua ſtatuta, quæ de abſtinentia carnium, & jejuniis a Religioſis ordinis S. Benedicti obſervandis ſatis rigide loquuntur, propter quod in pluribus monaſteriis remiſſe obſervantur, matura deliberatione præhabita, ſtatuit, & ordinavit, quod iidem Religioſi per ſingulas quartas ferias totius anni ubique ab eſu carnium ad minus abſtineant, & quod in adventu Domini, & Septuageſima jejunia obſervent. Verum quia prædicta moderatio, licet omni rigore, & E auſteritate careat; tamen in pluribus monaſteriis ejuſdem Ordinis omnino contemnitur, omnes Abbates, Priores, ac Præpoſitos ejuſdem Ordinis in Domino exhortamur, quatenus de cætero ſupradictis diebus, & temporibus a carnibus abſtineant, & jejunent, cum id a pluribus ſæcularibus Clericis, & inter laicos ſollicite cuſtodiatur. Quod regulares Canonicos circa jejunia, & abſtinentiam carnium idipſum obſervari exhortamur, quod idem Benedictus in ſuis conſtitutionibus, quæ Benedictinæ dicuntur, ab eiſdem voluit obſervari.

CUm evagatio, diſſolutio, atque levitas maxime debeant a Religioſis evitari, cum illa ſint devotioni, & honeſtati religionis contraria, & inimica, omnes

Digitized by Google

omnes Abbates, Priores, ac Præpoſitos, ſive quoſcumque alios religioſos, cujuſcumque Ordinis ſint, vel religionis, in charitate Domini monemus, quatenus amodo a ſe, & a ſuis ſubditis omnem evagandi materiam, quantum eis poſſibile erit, propellere conentur, & ſervent, & obſervari faciant ea, quæ a ſanctis Patribus de honeſtate, & gravitate Religioſorum fuerunt laudabiliter inſtituta, tam in veſtibus, quam in calceamentis, necnon in geſtibus, & inceſſibus eorumdem; quod præcipue ea, quæ de floccis, vel cucullis, cappis, atque caputiis fixis ſupra humeros, botis, & ſotularibus corrigiatis Clementina, *Ne in agro*, ſalubriter ſtatuit, ſervent, & obſervari faciant: nec de cætero portent ipſi Abbates, ſeu permittant ſuis Religioſis tam breves tunicas, quam mantellos longos uſque ad oram, vel zonas argenteas, ſeu laqueatas ſotulares deportare, cum propter tales, & ſimiles abuſiones nunc omnes Religioſi a ſæcularibus habeantur in opprobrium, & contemptum; qui tamen cæteris debent eſſe regula, forma, & exemplar totius devotionis, & religionis.

QUia canonicæ Inſtitutiones, quæ de Simonia loquuntur, diſtricte prohibent pro ingreſſu Religionis ab ipſis ingredientibus, vel eorum nomine, quicquam exigi, etiam prætextu cujuſcumque conſuetudinis, quæ potius dici debet corruptela, omnibus Abbatibus, & Abbatiſſis, Prioribus, & Prioriſſis, ac aliis quibuſcumque mandamus, quod jura de hac materia loquentia diligenter obſervent; ſic ſcilicet, quod pro ingreſſu religionis pro ſe, vel monaſteriis ſuis ex pacto, vel conventione nihil recipiant: ſi autem poſt ipſum religionis ingreſſum aliquid fuerit ab ipſis ingredientibus, vel eorum parentibus monaſterio ex devotione oblatum, illud recipi minime prohibemus.

CUm ſacrarum ſcripturarum lectura, & intellectus in religioſis etiam conferat devotionem, dilatet, & augeat, idem Benedictus voluit, & ordinavit, quod in monaſteriis quorumlibet Ordinum, Abbates, vel illis ſuperiores provideant de idoneis magiſtris, qui novitios, cæteroſque illiteratos in grammatices rudimentis habeant competenter inſtruere. Quod quidem ſtatutum cenſemus in monaſteriis vobis ſubditis obſervari debere: aliorum monaſteriorum ſuperiores in Domino exhortantes, quatenus faciant ſimiliter in locis ſibi ſubditis cum debita ſollicitudine obſervari.

LIcet per jura Canonica ſufficienter fuerit proviſum contra patronos parochialium Eccleſiarum tam Religioſos, quam ſæculares, exemptos, & non exemptos, quod ſcilicet bene, & competenter provideant curatis Eccleſiarum Parochialium prædictarum, in quibus habent jus patronatus: Quia tamen eadem jura multis in locis negliguntur, & propter hoc ſunt plures ex eiſdem Eccleſiis vacantes, & paſtoribus viduatæ in magnum periculum animarum: omnes hujus Provinciæ Epiſcopos in Domino exhortamur, quatenus jura ſupradicta, & præcipue cap. *De Monachis* 32. *de præb. & dign. & Clement. de jure Patron.* irrefragabiliter faciant obſervari.

IDem Benedictus duodecimus, qui ad Beatiſſimorum Patrum Benedicti, & Auguſtini religiones zelum gerebat non modicum, ad ſupradictarum regularum obſervantiam multas conſtitutiones edidit, quæ Benedictinæ nuncupantur, & quæ a pluribus religioſis neſciuntur, imo & penitus ignorantur in magnum ſuarum periculum animarum; æapropter omnes Abbates, Priores, ac Præpoſitos eorumdem ordinum in Domino exhortamur, quatenus in ſuis monaſteriis ſupradictas Benedicti conſtitutiones habeant, & eas frequenter legant, & relegant, ut ſciant qualiter oporteat eos in religionis ſemita ambulare.

AD noſtrum quibuſdam referentibus devenit auditum, quod Epiſcopi hujus Senonenſis Provinciæ obſervare, ac obſervari facere omittunt ea, quæ ſtatuta Canonica contra Moniales obſervari jubent, propter quod magna ſcandala, & ſpiritualia, atque temporalia incommoda frequenter eveniunt, ac in poſterum evenire præſumuntur, ſi de ſalutari remedio minime fuerit proviſum. Quapropter eiſdem Epiſcopis diſtricte præcipimus, quatenus ſupradicta ſtatuta de cætero faciant in ſuis Diœceſibus inviolabiliter cuſtodiri, & præcipue cap. *Monaſteria de vit. & hon. Cler.* ſtatutum felicis recordationis Bonifacii Octavi, quod incipit, *Ut periculoſo de ſtat. Monach. lib. 6. & clem. Attendentes in Clement eod. tit.* Volumus autem, & præcipimus, ut teſtes ſynodales, qui per hoc ſacrum Concilium deputabuntur, diligenter inquirant, ſi prædicta ſtatuta ſervabuntur, ut in ſequenti Provinciali Concilio quorumlibet vitia, atque defectus deferant, atque negligentias.

Item ſequuntur ſtatuta Reformationem morum Eccleſiaſticorum concernentia, quorum primum tale eſt.

CUm morum gravitas, & vitæ honeſtas in Eccleſiaſticis viris præcipue debeant relucere; omnibus Epiſcopis, & aliis, ad quos ſpectat inferiorum mores reformare, diſtricte præcipimus, quatenus diligenter ſervent, & curent a ſuis ſubditis obſervari ea, quæ in ſanctorum Patrum decretis, & Canonicis inſtitutionibus de vita, & honeſtate Clericorum fuerunt laudabiliter inſtituta; maxime autem provideant circa Clericos, qui tabernas etiam cum laicis, quod eis non convenit, immo plerumque cum ſuis veſtimentis Eccleſiaſticis in malum, ac perniciosum exemplum aliorum, & in ſcandalum totius Cleri, nunc adire, & frequentare non verentur. Provideant etiam contra illos Clericos, qui proprio contempto miniſterio negotiis, & mercimoniis ſæcularibus ſe immiſcent, emendo ſcilicet blada, vina, & alia hujuſmodi, & etiam inhoneſta mercimonia, eo animo, ut ea carius vendant. Provideant etiam inſuper contra illos, qui depoſitis ſuis veſtibus in ludis, vel camiſiis in publicis locis ad palmam ludunt, quæ omnia non bene conveniunt honeſtati. Nam & per talia ſæculares habent Clericos in deriſum, & a devotione retrahuntur.

Reformatio Clericorum.

INſuper diſtricte præcipimus omnibus Eccleſiaſticis viris, ut circa tonſuras, & veſtes ſervent ea, quæ per Canonica ſtatuta fuerunt de honeſtate Clericorum laudabiliter inſtituta, præcipue autem inhibemus quibuſcumque, ne portent tunicas colorum rubeorum, vel viridium per inferius, aut ſuperius porfilatas, aut nimium caudatas: nec etiam magnos colletos reverſos, aut manicas nimium groſſas, ſeu caudatas; ſed nec nimia brevitate, aut longitudine notandas, nec ſciſſas a parte poſteriori, ſeu a parte anteriori, niſi uſque ad genua.

QUanto Eccleſiaſtici viri perfectioris ſtatus, & majoris dignitatis honore illuſtrantur, tanto majorem Domino, ac Redemptori noſtro tenentur exhibere reverentiam, & ab omnibus blaſphemiis, ac illicitis juramentis diligentius abſtinere. Quod multi ex eis minime attendentes de eodem Domino, & Redemptore noſtro blaſpheme, & irreverenter loquuntur, & jurant; quorum temerarios auſus refrænare volentes ſtatuimus, quod pœna, quæ laicis propter tales blaſphemias, vel illicita juramenta ſecundum unum ſtatutum infra poſitum jubetur imponi, Clericis, quorum culpa gravior eſt, auctoritate præſentis Concilii duplicetur, publica tamen pœna, de qua in eodem ſtatuto fit mentio, in aliam pœnam ſuperioris arbitrio commutata, cum eiſdem Eccleſiaſticis non ita facile debeant pœnæ publicæ irrogari.

Cum

Digitized by Google

CUm propter crimen concubinatus, quo multi Eccleſiaſtici, & religioſi viri inficiuntur, habeantur Eccleſia Dei, & totus clerus in deriſum, abominationem, & opprobrium cunctis gentibus, & illud nefandiſſimum ſcelus in Eccleſia Dei adeo invaluerit, ut jam non credant Chriſtiani ſimplices fornicationem eſſe peccatum mortale; Nos volentes ad extirpationem tanti facinoris, quantum nobis poſſibile eſt, providere: Omnibus Epiſcopis hujus Provinciæ diſtricte præcipimus, quatenus in Diœceſibus ſuis non patiantur, vel ſuſtineant aliquos Clericos, aut alios conjugatos, notorios concubinarios; ſed contra illos juxta Canonicas conſtitutiones procedant, etiam uſque ad privationem ſuorum beneficiorum: vel alias eos corporaliter puniant, prout eis videbitur magis expedire. Nec de cætero iidem Epiſcopi, vel quicumque alii prætextu quarumcumque pecuniarum tantum crimen diſſimulent, ne forſitan videantur ejuſdem criminis auctores, ſive fautores exiſtere, & ne ſanguis eorumdem delinquentium de manibus ſuis requiratur a Domino, cum ipſe ad judicandum venerit: & quod circa hæc ſerventur antiqua ſtatuta, & potiſſimum conſtitutio Gilonis Apoſtolicæ Sedis Legati ſuper hoc edita, cujus tenor ſequitur, & eſt talis: *Excommunicamus omnes Sacerdotes, & Clericos quoſcumque, qui poſt legitimam admonitionem focarias, vel alias mulieres, de quibus mala ſuſpicio poſſit ſuboriri, in domibus propriis, vel alibi, unde populus, vel Eccleſia ſcandalizetur, duxerint retinendas, niſi ſint Clerici, qui in minoribus ordinibus conſtituti legitime contraxiſſe probentur: qui tamen cum uxore Eccleſiaſtica beneficia retinere non debeant.*

LIcet juxta Canonicas ſanctiones taxillorum, & alearum ludus tamquam indecens, & illicitus omnibus indifferenter ſit prohibitus; tamen præcipue, & diſtrictius antiqua Provincialium Conciliorum jura tales ludos Eccleſiaſticis viris, & aliis Clericis interdixerunt; etiam certis pœnis adjectis; quæ quidem ſtatuta nos in præſenti Concilio renovantes, quibuslibet Eccleſiaſticis viris, cæteriſque Clericis cujuſcumque ſtatus, aut conditionis exiſtant, præcipimus, quatenus de cætero cum taxillis non ludant, & hoc ſub pœna unius libræ ceræ qualibet vice ſuæ Cathedrali, vel Parochiali Eccleſiæ applicandæ: vel ſub alia majori pœna arbitrio ſuperioris, conſiderata qualitate facti, & perſonarum infligenda.

Item ſequuntur Statuta circa reformationem morum ſæcularium edita, quorum primum tale eſt.

Reformatio laicorum.

QUia Dominus in veteri teſtamento, & Sabbata, & alias feſtivitates ſanctificari voluit, & diſtricte præcipit in eiſdem ab omni opere abſtinere: & in novo Teſtamento Dominicales dies, aliaque feſta ab Eccleſia indita eorumdem loco ſucceſſerunt, quæ a pluribus male, & negligenter obſervantur: Nos ad honorem Dei, & Sanctorum ſuorum jubemus, & diſtricte præcipimus ſupradictas Dominicales dies, & SS. Feſta, & præcipue ea, quæ ad honorem Chriſti, & ejus glorioſæ genitricis Mariæ, & ſuorum Apoſtolorum inſtituta ſunt, una cum aliis feſtivitatibus, quæ ſicuti feſta Apoſtolorum conſueverunt obſervari, ab omnibus ſubditis noſtris cum omnimoda reverentia obſervari; abſtinendo ſcilicet ab omni opere ſervili, & manuali, ac divinorum auditioni cum matura devotione vacando, illum abuſum penitus reprobantes, quo mareſcalli, & barbitonſores ſupradictis Dominicis, & aliis B. Mariæ, & Apoſtolorum, & ſupradictis feſtivitatibus credunt ſibi licitum fore ſua miniſteria, etiam præter neceſſitatem, exercere, circa quem volumus per ordinarios de opportuno remedio provideri, ipſos monitione prævia corrigendo.

A QUamquam fuerit retroactis temporibus tam ex ſtatutis ſæcularium principum, quam Eccleſiaſticorum prælatorum ſufficienter proviſum contra eos, qui auſu temerario non formidant Deum renegare, deſpitare, vel malgreare, ſeu alias blaſphemare, & etiam contra eos, qui de Chriſto Domino, & redemptore noſtro blaſpheme, & irreverenter loquuntur; puta jurando per ejus carnem, ſanguinem, ventrem, barbam, vel *vulvam*; tamen propter negligentiam ſuperiorum, qui prædicta ſtatuta ſervari non fecerunt, pauci ſunt, qui a ſupradictis blaſphemiis, vel juramentis illicitis abſtineant: Quapropter diſtricte præcipimus omnibus Eccleſiaſticis Prælatis hujus Senonenſis Provinciæ, quibus id ſpectare dignoſcitur, quatenus prædicta ſtatuta, ſi quæ habeant, cum omni diligentia faciant obſervari. Quæ ſi non habuerunt, B volumus, & ſtatuimus, quod deſpitantes, ſeu malgreantes, aut renegantes Deum, ſeu Chriſtum, vel ejus glorioſiſſimam Genitricem blaſphemantes, prima vice compellantur pane, & aqua in carceribus jejunare per octo dies; & pro ſecunda vice pœna duplicetur, & pro tertia publice in ſcala, vel alias puniantur. Quod autem ad illos, qui per carnem Chriſti, ſanguinem, vel plagas, vel ſimiliter jurant, pro prima vice ſolvent unam libram ceræ ſuæ Cathedrali, vel Parochiali Eccleſiæ: pro ſecunda vice, duas, & pro tertia, quatuor: vel alia pœna, etiam publica, arbitrio judicis punientur, qualitate perſonarum conſiderata, ut cæteris cedat in exemplum.

C AD noſtrum devenit auditum, quod in hac Senonenſi Provincia Eleemoſynarum quæſtores abuſus ſuos multiplicare non ceſſant, quodque prædicationis officium, licet ignari, & illiterati ſint, uſurpare non verentur, & per vana mendacia, & alia ficta blandimenta pauperum ſimplicium pecunias extorquent, & quod deterius eſt, ſanctæ Sedis Apoſtolicæ, & aliorum inferiorum Bullas, ac litteras ſimiliter falſificant, & corrumpunt in plurimorum ſcandalum, & gravamen. Quapropter nos contra tales nequitias, & abuſus providere volentes, Epiſcopis hujus Provinciæ præcipimus, quatenus a ſuis ſubditis curatarum Eccleſiarum Rectoribus faciant inviolabiliter obſervari jura, & Canonica ſtatuta, quæ contra ſupradicta ſancte, & laudabiliter providerunt. *& Cap. Cum ex eo, & Clement. Abuſionibus de pecc. & remiſſ.* Nolumus tamen populi devotionem D per ipſos Curatos, vel Rectores, quam gerunt ad Sanctos, quorum ſupradicti quæſtores exiſtunt, quomodolibet impediri.

CUm plures ſint, qui propriæ ſalutis penitus negligentes non niſi ſemel in anno ſua peccata confitentur, propter quod cum memoria hominum ſit labilis, non bene poſſunt ſuorum habere memoriam delictorum in magnum ſuarum animarum periculum: Nos huic morbo providere cupientes, præcipimus Curatis, & Eccleſiarum Rectoribus, quatenus ſuos parochianos hortentur, & inducant ad ſua peccata confitenda in quinque ſolemnitatibus Domini, præter Paſcha, ſcilicet in Pentecoſte, in Aſſumptione E Beatæ Mariæ, in Feſto Omnium ſanctorum, in Nativitate Domini, & in initio Quadrageſimæ, & fiant tales exhortationes Dominicis diebus ſupradictas feſtivitates immediate præcedentibus.

MEdicinalis artis Magiſtri, licet juxta Canonum ſtatuta non debeant infirmis corporalem medicinam exhibere, niſi prius exhortatione facta per eos, quod ſua peccata confiteantur; nihilominus iidem magiſtri tam ſanctum, & ſalutare ſtatutum ſervare contemnunt in magnum præjudicium animarum, cum frequenter eveniat, quod infirmitatibus creſcentibus, & quam repente invaleſcentibus, plures ſine confeſſione moriantur: Nos ideo ſupradictis

Digitized by Google

ctis Epiſcopis injungimus, quatenus decretalem circa hoc editam, quæ incipit, *Cum infinitas*, *De pæn. & re.* faciant inviolabiliter cuſtodiri: prius tamen hoc præſenti ſtatuto publice declarato, vel notificato populo, ne forſitan infirmi, cum per ipſos Magiſtros inducentur de ſalute animæ cogitare, credant ſe in periculo mortis exiſtere.

INclytæ memoriæ Bonifacius VIII. in ſua Decretali, quæ incipit, *Quoniam, ut intelleximus*, *De juram. lib. 6.* vinculo excommunicationis ipſo facto innodavit omnes, qui impediunt cauſas tractari coram judicibus Eccleſiaſticis, quæ de jure, vel conſuetudine tractari conſueverunt: Et plures ſunt ſimplices, & alii, qui forſitan propter ignorantiam ſupradictæ conſtitutionis, excommunicationis vinculo innodantur: Nos volentes eorumdem periculis animarum obviare, omnibus curatis, & Rectoribus Eccleſiarum præcipimus, quatenus juxta generalem obſervantiam plurium provinciarum, & Diœceſum hujus Regni, infra Miſſarum ſolemnia Dominicis diebus pro excommunicatis cum ſolemnitate denuncient omnes, qui modo ſupradicto moleſtiam, vel gravamen curiis Eccleſiaſticis inferre præſumunt, & hoc juxta conſtitutionem ſupradictam. *Quoniam, ut intelleximus*.

QUerimoniam plurimorum Religioſorum, ac aliorum Eccleſiaſticorum audivimus, quod licet Dominus in veteri Teſtamento diſtricte præcipiat perceptorum fructuum Eccleſiæ miniſtris decimas tribuere: tamen his noſtris temporibus eaſdem diminuere conantur, ut jam ex eis aliqui dicant, & aſſerant decimalia jura non niſi ad voluntatem fore ſolvenda, propter quod Eccleſiæ, & earum miniſtri maximum damnum patiuntur. Quapropter nos contra tales hominum nequitias occurrere cupientes, omnibus Epiſcopis, Archidiaconis, Decanis ruralibus, cæteriſque Eccleſiarum Rectoribus præcipimus, quatenus Dominicis diebus, necnon meſſium, & vindemiarum temporibus admoneant, atque hortentur, faciantque admonere, & hortari per eos, qui verbum Dei populo prædicant, omnes, qui ad ſolutionem decimarum tenentur, quod ipſi amodo illas ſolvant ſine fraude, & deceptione qualibet, una contraria conſuetudine non obſtante, cum de omnibus fructibus quibuſcumque, ubicumque, & in quocumque loco ſint, ad illas ſolvendas ſub damnationis pœna ex Dominico præcepto teneantur.

CAnonica jura non ſine magnis rationibus jubent Matrimoniorum contractus in Eccleſiis publice celebrari, ſcilicet propter ſacramenti dignitatem, reverentiam, & honorem, in quo confertur gratia, ſicut & in cæteris ſacramentis, & etiam ad tollendam omnem malam peccati ſuſpicionem, cum plures exiſtimare poſſent inter ipſos conjuges ſolum fore concubinatum, ſi de ipſo matrimonio publice non appareret. His tamen non obſtantibus plures ſunt, qui, a ſuis prælatis faciliter obtenta licentia, non in ipſis Eccleſiis, ſed in privatis oratoriis matrimonium contrahunt, & ſolemnizant, quod cedit in maximum ejuſdem Sacramenti contemptum: Nos autem circa id providere volentes, omnibus Epiſcopis, Archidiaconis, & Eccleſiarum Rectoribus ſub pœna interdicti ab ingreſſu Eccleſiæ per menſem prohibemus, ne de cætero in privatis oratoriis ſolemnizationem matrimoniorum faciant, aut fieri diſpenſent, niſi forſitan ſubſit ingens, vel neceſſaria cauſa, & non ficta, etiam pluribus præſentibus.

INſuper ſub eiſdem pœnis, & propter eaſdem cauſas Epiſcopis, Archidiaconis, & aliis, quibus id de jure, vel conſuetudine competit, injungimus, ne de cætero ita faciliter diſpenſent ſuper bannis in matrimonio concedendis: etiam prætextu cujuſcumque pecuniæ, ſicut hactenus diſpenſare conſueverunt.

CErtis anni temporibus Matrimonia prohibentur ab Eccleſia celebrari, ſcilicet tempore Adventus, Septuageſimæ, & Rogationum, eo quod tunc homines magis, quam aliis temporibus debent devotioni, & orationi intendere, ex quibus tamen plurimum retrahit carnale commercium; eo etiam quod illis devotionis temporibus choreæ, ludi, & convivia, quæ in nuptiis fieri ſolent, non bene congruunt; ſed verius opponuntur devotioni, & contemplationi. Nihilominus tamen in hac noſtra Senonenſi Provincia quædam mala conſuetudo, vel corruptela inolevit, quod ſcilicet ſupradictis temporibus plerumque fiunt feſtivitates nuptiarum, choreæ, ludi, convivia, & alia indecentia, quæ ex eiſdem feſtis, conviviis, vel choreis frequenter evenire conſueverunt. Ea propter nos prædictum abuſum, ſeu corruptelam extirpare volentes, omnibus, & ſingulis viris, & fœminis hujus Provinciæ ſub excommunicationis pœna inhibemus, ne ſupradictis temporibus audeant facere, vel facere procurent ſolemnitates nuptiarum, ideſt convivia, feſta, & choreas, vel cætera hujuſmodi, vel eiſdem quomodolibet intereſſe: Præcipientes inſuper Epiſcopis, & Curatis, ſeu Presbyteris Eccleſiarum parochialium, quatenus hoc præſens ſtatutum in ſuis Eccleſiis publicent, & publicari faciant diligenter, & maxime duabus, vel tribus Dominicis ante ſupradicta devotionis tempora.

CUm ſoli clerici ad altare Domini, cum divina celebrantur, debeant accedere: omnibus Epiſcopis hujus Provinciæ injungimus, quatenus ſub certis pœnis per ipſos imponendis faciant a laicis obſervari *Caput primum de vita, & honeſt. cleric.* cum etiam in veteri lege, cujus ſacrificiis longe dignius eſt ſacroſanctum altaris miniſterium, laicalis populus ad altare Domini non auderet accedere.

CUm judices ſæculares quandoque clericos in ſuis carceribus detentos, & ab Eccleſia requiſitos reſtituere nolunt: Volumus, quod Provinciale ſtatutum in pluribus Conciliis Provincialibus renovatum diligenter obſervetur: cujus forma talis eſt. *Statuimus, ac etiam ordinamus, ut ſi contingat aliquem clericum in villis, ſeu caſtris Provinciæ Senonenſis per judicem capi ſæcularem, qui ſufficienter requiſitus de reddendo dictum clericum ſuo judici Eccleſiaſtico, non reddidit, ſeu reſtituit, in ſua malitia perſeverans, in dictis villis, ſeu caſtris, quamdiu detinebitur idem clericus, ceſſetur a divinis, nedum in Eccleſia, infra cujus confines dictus clericus detineri dignoſcetur: ſed etiam in aliis, ſi in dictis villis, vel caſtris plures Eccleſias eſſe contigerit: quod ad Religioſa Monaſteria in dictis villis, vel caſtris conſtructa, & alias Eccleſias eis contiguas extendi volumus, ne ſi in aliquibus ceſſaretur, & in aliis ſententia ceſſationis, ſeu interdicti valeat vilipendi: Prædictas autem ceſſationes auctoritate præſentis Concilii ab omnibus, tam exemptis, quam non exemptis, cum de jure ad hoc teneantur, volumus obſervari.*

AD noſtrum devenit auditum, quod in hac Provincia quidam temporales Domini, & eorum Officiarii quandoque ſub magnis pœnis inhibent ſuis ſubditis, & aliis in dominio ſuo commorantibus, ne alter alterum citare faciat in foro juriſdictionis Eccleſiaſticæ, etiam in perſonalibus actionibus, & quod deterius eſt, ſupradicti Domini, vel eorum Officiarii plerumque prohibent Curatis, vel Rectoribus Eccleſiarum, aut aliis Presbyteris, ne ſigillent, vel executioni demandent citationes, & alias litteras curiarum Eccleſiaſticarum, & quandoque cogunt eos, ad quorum inſtantiam aliqui ex eorum ſubditis propter ſuam contumaciam fuerunt legitime excommunicati, ut illos faciant abſolvere: quod ſi recuſaverint, vel diſtulerint, faciunt illos in carceribus deti-

detineri. Quæ omnia ſunt in magnam læſionem, & turbationem Eccleſiaſticæ juriſdictionis: Et cum abſolutio taliter vi extorta nulla ſit ipſo jure, taliaque perpetrantes novam excommunicationis ſententiam, nulli dubium, incurrant: Eaque propter nos talium dominorum, vel officiariorum auſus temerarios refrænare cupientes, jubemus antiqua Provincialia ſtatuta circa hæc edita inviolabiliter cuſtodiri, quibus cavetur, quod ſi aliqui Domini, vel judices temporales, aut eorum ſervientes, vel miniſtri aliqua ex gravaminibus Eccleſiaſticæ juriſdictioni inferre præſumpſerint, & de talibus, vel eorum altero legitime conſtiterit, Canonica monitione præmiſſa ceſſetur a divinis juxta formam præcedentis ſtatuti, & niſi tale gravamen infra octo dierum ſpatium fuerit reparatum, volumus, & præcipimus, quod ille, vel illi qui tale, vel talia perpetraverint, & circa ea dantes auxilium, conſilium, vel favorem, auctoritate præſentis Concilii denuntientur publice, & ſolemniter ipſo facto excommunicati. Cum abſolutio taliter vi extorta nulla ſit ipſo jure, taliaque perpetrantes novam excommunicationis ſententiam, nulli dubium, incurrant.

ITem volumus, & ordinamus, quod Teſtes ſynodales, qui in qualibet Diœceſi ſecundum Canonica ſtatuta ordinati ſunt, diligenter inquirant ſi prædicta ſtatuta ab omnibus ſervabuntur, ut habeant referre in alio proximo Provinciali Concilio, quæ circa ea viderint minime obſervari, prout in capite, *Sicut olim. De accuſ.* continetur.

STatuimus, & præcipimus, quod omnes ſuffraganei noſtri, Abbateſque, Priores Conventuales, & Capitula Eccleſiarum noſtræ Senonenſis Provinciæ, nec non Decani rurales cujuslibet Diœceſis, habeant copiam authenticam noſtrorum præſentium ſtatutorum, illaque faciant infra duorum menſium ſpatium in ſuis Synodis, & aliis locis ſolemniter publicari, ac declarari. Præcipue autem volumus, quod illa, quæ concernunt, vel concernere poſſunt ſtatum, & mores laicorum iidem ſuffraganei, & Decani in publicis prædicationibus, & vulgari ſermone coram populo faciant exponi, ne aliqui valeant eorumdem ignorantiam prætendere.

TEſtes autem Synodales hujus ſacri Concilii Senonenſis, eodem approbante Concilio, in qualibet Diœceſi ordinamus, nominamus, & eligimus infraſcriptos, ſcilicet pro Diœceſi Senonenſi, Decanum Chriſtianitatis Pruvinenſis, & Officialem ſancti Juliani de ſaltu. Pro Diœceſi Carnotenſi Magiſtrum Joannem de Gazone, & Decanum ruralem de Brou. Pro Diœceſi Pariſienſi Decanos rurales de Montemorenciaco, & de Kala. Pro Diœceſi Meldenſi Magiſtrum Joannem Tourtier, & Decanum ruralem de Columbariis. Pro Diœceſi Trecenſi Decanos rurales Arcyarum, & ſanctæ Margaretæ. Pro Diœceſi Nivernenſi Magiſtros Stephanum Guedac, & Joannem Hurtauld. Et pro Diœceſi Autiſiodorenſi, Archipresbyteros S. Priſci, & de Verziaco.

NOs vero Joannes Archiepiſcopus antedictus in dicto Provinciali Concilio, ut præfertur, præſidentes, ipſo approbante Concilio, omnia, & ſingula ſtatuta præſcripta teneri, & inviolabiliter obſervari ab omnibus, & ſingulis noſtræ Senonenſis Provinciæ volumus, & jubemus, ipſaque ſtatuta, & omnia præmiſſa laudamus, & approbamus, concludimus, & definimus, prout ſuperius eſt expreſſum, ulteriorem ipſius ſacri Concilii proſecutionem, & continuationem, quoad ea, quæ nondum perfecta ſunt, de fratrum, & ſuffraganeorum noſtrorum, ac aliorum in eodem Provinciali Concilio comparentium voluntate, & conſenſu, hinc ad diem Martis poſt Dominicam diem, qua in ſancta Dei Eccleſia cantabitur *Jubilate*, anni Domini 1430. dictam diem Martis poſt *Jubilate*. Pariſiis cum continuatione dierum ſequentium pro ipſius Concilii, & agendorum in eo, quæ nunc expediri, obſtantibus certis juſtis, & evidentibus impedimentis, minime potuerunt, nec ad effectum deduci, totali, & finali concluſione, præfigentes, ſtatuentes, & ordinantes. In quorum vim, & ſingulorum certitudinem præmiſſorum, præſentes noſtras exinde fieri, & per Notarios publicos, ſcribaſque Concilii Provincialis prædicti infra ſcriptos ſubſcribi, & publicari mandavimus, noſtrorumque Archiepiſcopi, & Epiſcoporum ſuffraganeorum præſentium prædictorum appenſione ſigillorum fecimus, & juſſimus communiri. *Datum*, & actum, quod ad præmiſſorum concluſionem, Pariſiis in dicto Collegio ſancti Bernardi, nobis inibi mane hora Concilii conſueta in eodem Concilio præſidentibus, ſub anno Domini 1429. indictione 7. die 23. menſis Aprilis, Pontificatus ſanctiſſimi in Chriſto Patris, & Domini noſtri Domini Martini divina providentia Papæ quinti anno duodecimo. Præſentibus venerabilibus viris Dominis, & Magiſtris Petro Clerici Germano de natione Canonico Senonenſi, & Petro Pinart Curato ſancti Juliani de ſaltu noſtræ Senonenſis Diœceſis teſtibus ad præmiſſa vocatis.

HOc Concilium Pariſienſe acceptum referimus clariſſimo viro, ac multæ antiquitatis Domino Souchet Canonico Carnotenſi, qui e memoriis ſuis erutum, ac manu propria deſcriptum Carnuto Luteſiam ad nos miſit, die 8. Maji anno 1645.

CONCILIUM BITURICENSE

Pro recipienda pragmatica ſanctione tempore Eugenii quarti, & Caroli ſeptimi an. 1438. cũ reprobatione ejuſdem pragmaticæ ſanctionis.

EXteri, qui Concilia in unum corpus redegerunt, aut tacent de hoc Concilio, vel ita perſtringunt, ut lectoris appetitum ſciendi non ſatient. Nos ergo, quos rerum noſtrarum tractatio magis ſpectat, paulo plura de hoc Concilio congeremus, quorum cognitio lectoribus noſtris ingrata forſan non erit.

Porro occaſio hujus Concilii, quod alii vocant Conciliabulum, non ſecus ac præcedens Perpinianenſe, fuit, quod cum duo Concilia ſimul in Eccleſia celebrarentur, unum Baſileæ ab anno 1431. alterum Florentiæ, & ad utrumque Concilium invitarentur omnes præſules Galliæ, ut videretur, quid fieri expediret in hac difficultate, Præſules Biturigibus convenerunt, ubi re diſputata cauſam Concilii Baſileenſis ſuſceperunt, legitimeque, ac juſtis de cauſis congregatum eſſe, nec poſſe inde transferri multis rationibus contenderunt: quare regem Chriſtianiſſimum hortantur, ut mittat Legatos ad Eugenium quartum, quibus ipſum roget, ut potius continuare velit Concilium inceptum Baſileæ, quam novum ſub nomine tranſlationis inchoare, &c.

Dum hæc tractarentur, acceperat Rex indiculum multorum Canonum ex decretis Concilii Baſileenſis conflatum, qui peropportuni videbantur pro bono regimine Eccleſiæ. Quare mittit illum indiculum ad Epiſcopos Biturigibus congregatos, ut approbarent. Rem accipe ex Gaguino in Carolo ſeptimo.

Apud Baſileam Eugenii quarti Romani Pontificis aſſenſu congregato Concilio, ii, quibus Eccleſiaſticam dignitatem tueri mandatum erat, leges communi omnium ſententia rite digeſtas ſanxerunt: quas a Carolo admitti miſſis ejus rei cauſa Oratoribus petierunt. Legum hæc capita fuere.

Articuli pragmaticæ ſanctionis.

Romanus Pontifex quoque decennio generalem ſynodum loco, quem volet, poſthac congregato: ſi negligens erit, poteſtas eſto patribus id deſignandi,

Con-

Convocati Concilii locum, niſi neceſſum erit, Pontifex A non mutato.

Baſileenſis conventionis authoritas, & ipſius conſtantia decretorum perpetua eſto; quæ nemo unquam, nec ipſe Romanus Pontifex tollere, infirmare, aut transferre præſumito.

Romanus Pontifex majores Eccleſias, Metropoles ſcilicet, atque Epiſcopales, collegiataſque, aut eas, quibus Abbates præficiuntur, & Eccleſiaſticas dignitates, quæ per electionem ſibi deligere rectorem conſueverunt, nemini reſervato. Præter eas, quæ jure ſcripto, vel Romani principatus cauſa ſibi permittuntur. Huic decreto non contravenito. Si intercedet cauſa præter legem faciendi, id Apoſtolicis reſcriptis exprimito. Idque, dum ad Pontificatum quippiam aſſumetur, ſe ſervaturum jurato.

Eccleſia Paſtore deſtituta, ii, penes quos eſt eligendi poteſtas, die, & loco definito conveniunto. Peccatorum ſuorum confeſſionem agunto, & Euchariſtiam ſumunto. Mox conſidentes, præmiſſo jurejurando, non negligenter, non doloſe, non timide, eum, qui gerendæ dignitati ſit idoneus, eligunto. Principibus fas non eſto pro quopiam commendando moleſtis precibus, aut violenta comminatione premere, aut cogere electores.

Electionis formam, & electi merita confirmatores Prælati inquirunto. Scribæ, & Notarii moderatum ſalarium accipiunto.

Romanus Pontifex, quem ſanctitatis normam præ ſe ferre oportet, huic ſanctioni nequaquam derogato: Si contemnat, & inde ſcandalum exurgat, ad ſubſequens univerſale Concilium deferatur.

Electiones tametſi pro Canonum authoritate legitimæ eſſe videbuntur: ſi inde aut Eccleſia, aut Patria, vel Reſpublica turbari formidabitur: cum hujuſmodi electio ad Romanum Pontificem forte refertur: & ea diligenter examinata nulla dici merebitur, alteram electionem iis, quorum refert, indicito. Electum vero confirmari, aut benedici ab alio, quam ab eo, qui ſine medio electo ſuperior eſt, fas non eſto. Si in Pontificis curia præſens electus erit, a Pontifice benedictionem, ſi volet, accipito, juramentum poſtea a ſuo Prælato.

Secus qui faciet, centum aureorum mulcta eum caſtigato.

Univerſali Synodo, ejuſque definitionibus, & decretis D omnis Catholicus, & Romanus Pontifex eatenus obedito, quatenus fides, & ſchiſmaticorum explodenda ſeditio poſtulat.

Quæ ſynodus Sancto Spiritu authore vocata conſedit, eam ſicuti Conſtantianæ conventionis patres definiere, a Chriſto Deo auctoritatem protinus obtinere credito.

Eccleſiis Dei eos Sacerdotes, & paſtores præficito, qui doctrina ſint, & vita illuſtres, & creditum ſibi populum ſollicite inſtituant, & Deo obedientem, gratumque reddant.

Expectativis propterea gratiis, unde plurima oriri mala conſtat, locum eſſe non ſinito.

Beneficia (vivo eorum rectore) nemini reſervato. Cum autem adminiſtratore vacabunt, eorum, quibus E conferre oportebit, mores, & merita, graduative ſint, an ſecus, cognoſcito.

Decretum de Theologo per quaſque Metropoles præbendando, ad Epiſcopales quoque Eccleſias extendito, ut in illis præbenda Theologo conſervetur, qui in aliqua generali Academia decennem literis operam navavit. Beneficio donatus Verbum Dei prædicato, & per quaſque hebdomadas ſemel, atque iterum ſacras literas audire volentibus explanato. Negligenti quotidiana Eccleſiæ ſtipendia ſubtrahito.

Porro de iis, qui gradu alicujus diſciplinæ provecti ſunt, hunc ordinem obſervato. Primum poſt hanc ſanctionem vacuum poſſeſſore beneficium Doctori, vel Licentiato, vel Baccalaureo conferto. Duo deinceps, quæ rectore carebunt, bene merentibus Clericis concedito. Quod his duobus ſucceſſivum erit, graduatus obtineto.

Igitur ſcholaſticis gradibus inſignes ſua nomina beneficiorum collatoribus, dum quadrageſima agitur, ſcripta quotannis tradunto.

Beneficiorum præter hoc decretum collatio facta inanis eſto.

In locis, qui ab urbe quatuor dierum itinere diſtant, in jus vocandi Romam, niſi in majoribus cauſis fas non eſto.

Qui damno, aut injuria gravabitur, eum, qui proximus eſt ſuperior, appellato, ſi tale eſt damnum, ut per ejus ſententiam reſtitui poſſit. Alioquin ſi ad Romanam Eccleſiam judex per exemptionem B pertinebit, cauſam definiendam ad eum, qui ejuſdem eſt regionis, judicem (ſi metus abeſt) Pontifex committito.

A gravamine, aut interlocutione judicis ſecundo non provocato. Eum, qui fruſtra, atque inaniter ante latam ſententiam appellat, quindecim florenis, præter cæteras litis impenſas mulctato.

Triennium alicujus beneficii, & quietum poſſeſſorem non turbato: niſi hoſtilitate, metu, vel gravi impedimento tardatus eris, ne per triennium impetere potueris poſſidentem.

Cardinales vigintiquatuor tantum divina, & humana ſcientia eruditos, annorum triginta, boni nominis, & generis legitimi, qui Reipublicæ Chriſtianæ conſulere poſſint, Pontifex de ſuorum fratrum C conſilio præficito.

De dignitatibus, ac beneficiis Eccleſiaſticis, quibuſvis collatis, aut conferendis nihil prorſus, ſed neque annatam, neque fructuum primitias, neque, ut vulgo dicitur, deportum Pontifex exigito. Notariis, ac ſcribis mercedem, qui beneficium recipit, ſolvito. Hujus decreti prævaricatori pœnam ſimoniacis debitam infligito. Nihil præterea juris, aut tituli in beneficiis contra hanc probationem impetratis, ſibi acquiſitum intelligat.

Clerici Eccleſiarum, qui divini cultus obſequiis deputantur, rem omnem divinam, ac Dei laudes ſancte, diſtincte, ac graviter celebrato. Ad Jeſu nomen caput reverenter dimittunto. Decanos, & reliquos per Eccleſias præfectos hujus ſtatuti prævaricatores caſtigato.

Conſuetudinem, qua inductum eſt, eum, qui in aliqua horarum choro abfuerit, omnium diſtributionum participem eſſe, nolito.

Idque ad Decanos, ac præpoſitos, qui ſuarum prætextu dignitatum rei divinæ non adſunt, extendito.

Quos noveris, dum res divina agitur, per Eccleſiam, aut juxta illam deambulare, aut confabulari, totius diei, quo hoc fecerint, diſtributionibus privato.

Iterum vero in hoc delinquentes unius menſis ſtipendiis mulctato.

Tabulam, ubi deſignentur ii, qui definitis hebdomadibus ſua officia exequi debebunt, in choro appendito. Negligenti totius diei ſtipem denegato.

Fidei Symbolum non truncato, ſed ad verbum abſolute decantato.

Camœnas vulgi in Eccleſia canere laicos prohibeto.

Rem divinam, quam Miſſam appellamus, ſine miniſtro nunquam celebrato. Dum eam facis, vocem exaltato, quæ a circumſtantibus exaudiri poſſit. Secus agentem corripito.

Canonicos, qui ſe creditoribus obnoxios ita conſtituunt, ut, ſi ſtatuto die debito ſe non abſolverint, interdicto rei divinæ cohibeantur, a ſtipendiis Eccleſiæ toto trimeſtri abſtinento, nec quicquam inde, quamdiu divinis abſtinebunt, percipiunto.

Solemnibus diebus, dum major Miſſa fieri debet, capitulum non cogito: Per integram alioquin hebdomadam tranſgreſſores quotidiano ſtipe privato.

Spectacula, ludos, comeſſationes, choreas, nundinationes, ludibria, & larvatas perſonas incedere ab Eccleſia, & locis ſacris arceto. Contemptorem Clerum trimeſtri proventu abſtinere jubeto. Reliquos cenſura Eccleſiaſtica cohibeto.

Clerico cujuſvis ſtatus concubinam foventi, ac ſecunda hujus ſanctionis promulgatione non reſipiſcenti beneficiorum ſuorum perceptiones menſes tres interdicito, ac eos fructus in Eccleſiarum, unde percipiuntur, utilitatem impendito. Hanc autem conſtitutionem in Synodis, & capitulis promulgari quotannis imperato. Nec minus laicos admoneto nullam præter legitimam uxorem turpi copula contingere.

Excommunicatos ante latam ſententiam, & revera denunciatam non vitato, niſi tam notoria excommunicatio erit, quæ non valeat ignorari.

Nulli omnino genti, communitati, vel loco ſacris interdicito, niſi per ſemet, aut per privatos, aut Officiales, id eſt per ſuos Magiſtratus culpam admiſit. Iniquum ſiquidem eſt ob unius cujuſque privati delictum ferire inſontes.

Nullius literis, quibus quempiam beneficio, aut ſuo jure ſe abdicaſſe narratur, niſi teſtibus, aut fideli documento id factum eſſe conſtet, credito.

Hæc cum Carolus ſatis enucleata, digeſtaque eſſe comperiſſet: Indicto apud Biturigenſes Concilio, pragmaticam, quam vocant, ſanctionem tulit. Eamque in Parlamenti Senatu promulgari mandat anno Chriſtianæ pietatis CCCCXXVIII. ſupra mille, Nonis Julii. Quam regiam (auctoritate Baſileenſ. Synodi) factam conſtitutionem, qui deinceps fuere Romani Pontifices, non ſecus ac pernicioſam hæreſim execrati ſunt: quum eam nemo Pontificum diſſoluto Baſileenſ. conventu probaverit.

Abrogatio pragmaticæ ſanctionis per Ludovicum undecimum Regem Galliæ.

GAguinus lib. 10. compendii de geſtis Francorum in Ludovico undecimo. Fama ante hos dies ferebatur Ludovicum Pio Pontifici Romano promiſiſſe ſe pragmaticam ſanctionem, de qua in Caroli ſeptimi geſtis diximus, deleturum, ſi aliquando ad regnum ſine controverſia perveniſſet. Ejus promiſſi Pius Pontifex non oblitus, cum eamdem pragmaticam ſanctionem maxime execraretur, eamque hæreſim appellaret, Legatum Joannem D. Benedicti Monachum Atrebatenſem Cardinalem ad Ludovicum mittit, qui regem ſe promiſſo ſolvere hortaretur. Cui audiens Ludovicus Legato litteras ad Parlamenteum Senatum dat de ipſa pragmatica abroganda. Erat in ipſo Senatu Joannes Romanus Regis procurator. Hic (Joanne Balva ad curiam Ludovici, atque Legati nomine cum litteris veniente, petenteque Senatum, ut eas ſuo decreto roboraret) Ego inquit, judices hanc commodiſſimæ legis abolitionem non approbo: & quatenus ad meum officium attinet, Joannis Balvæ petitionem impedio. Ea re incandeſcens Balva (erat enim ingenio verſipelli, & doloſo nimis) Joanni Romano multa eſt comminatus, cui repugnare etiam ſchola Pariſienſis non formidavit Eccleſiæ Concilium appellans. Igitur Balva ad Ludovicum re infecta reverſus, *&c.*

Ludovicus XI. Papyrius Maſſonus l. 4. annal. in Ludovico XI. Ludovicus initio regni pragmaticam ſanctionem ſuſtulit. Extant ejus de ea re ad Pium Pontificem litteræ inter Pii ipſius Epiſtolas, quibus teſtatur legem illam latam ſeditionis, & ſchiſmatis temporibus merito ab ſe everſam, quod ejus, a quo ſanctæ leges oriuntur, authoritatem minueret. Pii quoque ad regem litteræ tollendæ pragmaticæ conſilium laudant. Inter cætera, inquit, commendamus, quod abſque conventu, & conſultatione multorum pragmaticam auferre conſtituiſti. Sapis certe, & regem te magnum oſtendis, qui non regaris, & regas. Optimus enim princeps eſt, qui per ſe recta cognoſcit. Hæc Pius ſcribebat metu, ut ipſe ait: idque verum erat, ne ſi conventus publici haberentur, Epiſcopi, & Clerus Galliæ pro pragmatica ſententiam dicerent.

CONCILIUM AURELIANENSE,

Tempore Xyſti IV. & Ludovici XI. pro renovanda pragmatica ſanctione, Anno 1479.

CAuſa hujus conventus tribuitur Ludovici undecimi dolis, & artibus, qui, ut ſummo Pontifici aliquem metum (ſcrupulum vocat Belcarius) incuteret, de articulis pragmaticæ ſanctionis, quibus impediebatur, ne tot pecuniæ a Gallia Romam transferrentur, ſicque facilius ab eo obtineret, ut abſolverentur Florentini a vinculo cujuſdam excommunicationis in eoſdem latæ, conventum Gallicanorum Epiſcoporum Aureliis haberi voluit, ibique proponi media reſtituendæ pragmaticæ ſanctionis, ſed poſt multas diſceptationes, re infecta, aliud Concilium Lugduni indictum eſt ad menſem Majum anni ſequentis, quod tamen celebratum non eſt rege verſipelli ſerio non agente. De eodem Concilio hæc habet Joannes Majerius in tractatu de differentiis ſchiſmatum, & Conciliorum pagina 93. Poſt non admodum longum intervallum temporis Rex Ludovicus undecimus Concilium Eccleſiæ Gallicanæ indixit, & univerſitatum regni præcipuos Aureliam evocavit, ut melius materiam pragmaticæ ſanctionis intelligeret, & cognoſceret, & quantum ad annatas quoque beneficiorum aliquid certi, & explicati haberet. Nam avaritia extrema Curiæ Rom. (*Quaſi vero qui vineam colit, de fructu ejus comedere non poſſit abſque avaritiæ nota.*) ſummam pecuniæ ingentem quotannis a Gallis de annatibus extorquebat. Hujus Concilii præſes erat Dux Petrus Borbonius, Dominus Beauvieus Maritus Dominæ Annæ filiæ Regis Ludovici undecimi. Cum vero res deliberari cœpta eſſet, Rex intervenit, & conſilium mutavit abſque concluſione alia, & unicuique poteſtatem ad ſua revertendi fecit promittens, quod Lugdunum brevi illos revocare vellet. Quod poſtea non eſt factum: implicabatur enim aliis negotiis; & præcipue bello Flandrico contra Maximilianum Archiducem Auſtriæ, & nunc Imperatorem, ac regem Germaniæ.

Nota. Si miretur quiſpiam, cur hanc pragmaticam ſanctionem hic non exhibeamus, cum maxime ad Gallicana ſpectet Concilia, de ejuſque articulis dempto uno, aut altero, ſileant Binius, Coriolanus, legat ille ſeſſionem undecimam Concilii Lateranenſis ſub Leone X. ubi omnibus prohibetur, ne pragmaticam illam, & in ea contenta capitula, ſeu decreta in domibus ſuis, aut aliis locis publicis, vel privatis teneant, jubeturque, ut ex omnibus archiviis etiam regiis, ſeu capitularibus deleant, aut deleri faciant ſub majoris excommunicationis latæ ſententiæ, & aliis pœnis: ut privationis Beneficiorum, infamiæ, &c. pro perſonis Eccleſiaſticis, &c.

ADDITIO AD

CONCILIUM TURONENSE,

Cui præfuit Franciſcus de Rohan Archiepiſcopus Lugdunenſis tempore Julii II. & Ludovici XII. celebratum pro reſolutione quorumdam caſuum conſcientiæ, anno 1510.

COnciliabulum vocant Severinus Binius, & Coriolanus, Matthæus vero Palmerius in Chronico, Genebrardus, & alii Concilium, quia ſcilicet non invenitur reprobatum fuiſſe, quamvis Maximilia-

milianus Imperator in procuratorio dato Epiſcopo A Gurcenſi, quo ſuo nomine Lateranenſi Concilio ſub Julio Secundo adeſſet, authoritatem illi dediſſet expreſſe ad annullandum, & irritandum, quæ per Eccleſiam Gallicanam in urbe Turonenſi conſulta, deliberata, actave fuiſſent, ut patet ex ſeſſ. 3. ejuſdem Concilii.

Porro Concilium hoc habitum eſt juſſu Regis Ludovici Undecimi, dicti Patris Patriæ, occaſione bellorum Italicorum inter Julium, & Alphonſum Ferrariæ Ducem, a quo Ducatum amovere volebat, licet protegeretur a Rege Ludovico, ejuſque exercitu propter affinitatem. Cum enim Julius diris devoviſſet prædictum Ducem, omneſque ei adhærentes, & faventes, & ſpecialiter omnes militantes in exercitu Gallico, ut ſuis Rex proſpiceret contra Pontificem B male erga ſe affectum, tum ut ſuos milites confirmaret, tum etiam, ne e Gallia Romam pecuniæ tranſportarentur, quibus ipſa Gallia impugnaretur, hunc conventum Eccleſiæ Gallicanæ, & doctiſſimorum quorumcumque virorum fieri mandavit, in quo propoſuit Patribus octo quæſtiones magni momenti per eos diſcutiendas, & diſſolvendas. Sunt autem hæ ſequentes, quæ ad temporis negotia difficillima ſpectabant.

An liceat Papæ bellum inferre Principibus temporalibus in terris, quæ non ſunt de patrimonio, vel dominio Eccleſiæ, &c.

Concluſum fuit unanimiter per Concilium, Papam nec poſſe, nec debere. Quod forſan intelligendum de Papa in propria perſona, ut faciebat Julius, dicens ſe C uti gladio D. Pauli, cum prædeceſſores ſatis uſi fuiſſent clavibus D. Petri.

An liceat Principi defendenti ſe, ſuaque, non ſolum propulſare armis ejuſmodi injuriam, ſed etiam invadere terras Eccleſiæ poſſeſſas a Papa notorio hoſte ſuo: non tamen ea intentione, ut illas retineat, ſed tantum ut impediat, ne per eas Papa ille fortior, & potentior ſit ad offendendum dictum principem, & ſuos.

Concluſum eſt per Concilium, Principem hoc poſſe ſub conditionibus, & qualitatibus in articulo propoſitis.

An ob tale odium notorium, & aggreſſionem injuſtam liceat tali Principi ſe ſubtrahere ab obedientia hujuſmodi Pontificis, attento etiam, quod Pontifex concitavit alios quoſdam Principes, & communitates, D immo & tentavit cogere ad invadendas terras, & dominia ejuſdem Principis, qui potius benevolentia ſedis Apoſtolicæ dignus fuit.

Concluſum eſt per Concilium, Principem ab obedientia Papæ poſſe ſe ſubducere, ac ſubtrahere: non tamen in totum, & indiſtincte, ſed pro tuitione tantum, ac defenſione jurium ſuorum temporalium.

Tali ſubtractione licite facta, quid agendum ſit, tum Principi ipſi, ac ſubditis ejus, tum etiam Prælatis, & Eccleſiaſticis perſonis regni ſui in rebus, de quibus ad Sedem Apoſtolicam antea recurri ſolebat.

Concluſum eſt per Concilium. ſervandum eſſe jus commune antiquum, & pragmaticã ſanctionem Regni ex decretis ſacroſancti Concilii Baſileenſis deſumptam.

An liceat hujuſmodi Principi Chriſtiano armis tueri, E ac defendere alium Principem ſibi confœderatum, & cujus protectionem legitime ſuſcepit, &c.

Concluſum fuit per Concilium licere.

Si quod jus Pontifex ad ſe pertinere contendat, ut patrimonii Sanctæ Eccleſiæ Romanæ partem contra Principem Imperii juris ſui eſſe dicat, & de ea Controverſia paratus ſit, & offerat ſtare arbitrio, vel judicio bonorum virorum per compromiſſum, prout de jure: an eo caſu liceat Pontifici abſque alia cauſæ cognitione, bellum inferre dicto Principi: & ſi fecerit, an liceat Principi armis reſiſtere, & aliis etiam Principibus in hujuſmodi diſſidio ei adeſſe, eumque defendere: maxime illis, qui ei cognatione, vel affinitate conjuncti ſunt, cum etiam per centum annos proximos Eccleſia Romana in ejus juris controverſi poſſeſſione non fuerit.

Concluſum eſt per Concilium, licere Principi hoc caſu reſiſtere de facto, & aliis ei adeſſe in jure ſuo tuendo.

Quod ſi Papa nolit acceptare, quod Princeps juridice, & honeſte offert, ſed contra, non obſervato juris ordine, contra talem Principem pronuntiat ſententiam aliquam, an ei obtemperandum ſit, maxime cum non eſt integrum, ac tutum tali Principi ad Sedem Romanam ire, vel mittere, & jus ſuum via Juris Civilis, & rationibus defendere.

Concluſum eſt per Concilium non teneri talem Principem parere tali ſententiæ.

Si Pontifex injuſte, ordine juris non ſervato, procedens de facto, & manu armata, pronunciet, ac publicet aliquas cenſuras contra Principes ſibi reſiſtentes, eorumque ſubditos, & confœderatos, an ei parendum ſit, & quod remedium adhibendum.

Concluſum eſt unanimiter per Concilium, talem ſententiam nullam eſſe, nec de jure, vel alio quocumque modo ligare.

Viſum eſt tamen Concilio, ante omnia, mittendos ab Eccleſia Gallicana legatos ad D. Papam Julium, qui fraterna charitate, & ſecundum Euangelicam correctionem, eum admoneant, ut a cœptis deſiſtere detit, pacemque, & concordiam Principum amplecti. Quod ſi nolit Legatos in hoc audire, interpelletur de convocando Concilio libero, juxta ſacroſancti Baſileenſis Decreta, & hoc facto, reſponſoque ejus accepto, providebitur, prout jus erit.

His ita deliberatis, ac concluſis, viſum eſt inſuper Patribus congregatis mittendos Eccleſiæ Gallicanæ nomine Legatos ad Julium Pontificem, qui eum humiliter monerent a cœptis deſiſtere, pacemque, & concordiam Principum amplecti: ſi vero recuſaret, de convocando Concilio libero, ex decreto ſynodi Baſileenſis compellarent: hiſque peractis, ac reſponſo ejus accepto, quod Juri conſentaneum foret ſe facturos.

Addit Duchennius in vita Julii ſecundi, tunc conceſſum fuiſſe Regi ſubſidium ingentis ſummæ pecuniarum ſuper bonis Eccleſiaſticis percipiendarum ad impenſas belli Italici ſuſtinendas.

CONTROVERSIA.

EX his diffinitionibus Concilii intelligi poteſt, quam ſchiſma pernicioſum ſit, ex quo filii ſeſe contra Patrem armandi materiam arripiunt, & quam periculoſum etiam ſit abſque maturo conſilio, cauſiſque penitus neceſſariis magnos principes ad iracundiam provocare, & veluti in deſperationem redigere. Ex hoc enim totius principatus, aut regni periclitatur religio, & ſalus infinitarum animarum, propter quarum ſalutem, etiam ſi unica eſſet, omnes Eccleſiæ Pontifices propriæ vitæ cedere deberent, nedum aliquibus bonis temporalibus. Ergo, (aiebat Vincentius Rigaldus diſcutiens articulos hujus Concilii in opere jam præcitato in capitulo, *an ſit permiſſum regibus Chriſtianis inferre bellum Pontifici Romano*) non poſſum cogitare, qua pœna veniunt puniendi illi, qui tollunt amicitiam inter Papam, & Regem. Nam æque eſſe videtur, & peccant, ac ſi quis Solem tolleret de mundo. Qui idem auctor multa dicit de jure belli, tam ex parte Summi Pontificis, quam ex parte regum, quæ quidem non ſatis accurata, ac rationibus firmata exiſtimo. Aliqua tamen hic exhibeo hinc, & inde ex illo deprompta, quamvis in ipſo authore parum cohæreant. Videmus, inquit, Summum Pontificem Julium bellum terribile inferre Regi Franciæ Chriſtianiſſ. Eccleſiæ filio. Queritur Pater de filio malo: ſed conqueritur filius de duro Patre, filius ſervat fidem Patri, ſed non e contra. Aaron, & Moyſes Summi Sacerdotes ad bella nullo modo accedebant, ſed orabant, arma enim Presbyterorum, & mu-

nimenta Clericorum ſunt lacrymæ, & orationes. Ec- A cleſia gladium non habet, niſi ſpiritualem, qui non occidit, ſed vivificat. Notorium exiſtit per univerſum orbem, quod ipſe Rex non intendit, nec cogitavit terras ipſius Eccleſiæ unquam occupare, nec retinere, ſicut certus ipſe Papa. Sed, ne certior fieret, oppoſuit nubem, ne tranſiret oratio: quare offenſa videtur eſſe facta maxima ipſi Regi Franciæ, &c. Et ſi milites Regis, ſeu duces belli ſunt in terris Eccleſiæ, illud non fit jure retinendi, ſed conſervandi una cum terris Regis per eumdem acquiſitis juxta formam confœderationis inter eos factam. Opponitur caput *igitur* 23. quæſt. 8. ubi videtur dicere, & tenere, quod Epiſcopi poſſunt bello intereſſe. Quare pro ſolutione eſt dicendum, quod illud caput *igitur* loquitur de bello contra infideles, puta Saracenos; juſte enim infideles perſequi- B mur, non Chriſtianos. Quin imo melius eſt, ut Eccleſia ſua auferre deſinat, quam amplius in perniciem Eccleſiæ excandeſcat. Et poſito, dicit Apoſtolus, quod omnia liceant, non omnia expediunt, text. in cap. *aliud* 11. quæſt. 1. & ipſum Papam, qui arbitros accipere refugit, apparet evidentiſſime de juſtitia, & jure ſe diffiſum per text. in cap. *Chriſtianis* 11. quæſt. 1. Item Deus Eccleſiaſticos in ſuos elegit. Hi namque ſunt reges ſe, & alios regentes in virtutibus, & a Deo regnum habent, prout deſignat corona in capite eorum poſita, & hanc coronam habent ab inſtitutione Romanæ Eccleſiæ in ſignum regni Chriſti. Raſio vero capitis eſt ſignum depoſitionis omnium temporalium, C &c. Item nulli licet occidere, niſi habeat poteſtatem gladii, ſed gladius Eccleſiæ non occidit, ſed vivificat. Item numquid Hieremias gladium aureum Judæ Machabæo dedit, qui verus habetur Propheta, cognoſcis gladium ſibi, nec Eccleſiæ pertinere. Imo ſcribitur ad Theſſal. 5. propter opus principum pacem habere cum illis. Item ad Rom. 12. *Non vos defendentes chariſſimi, &c.* Imo potius vir Eccleſiaſticus debet permittere ſe percuti, quam occidat, text. & gloſſa in cap. *unum ſolum eſt* 23. quæſt. 5. & ratio eſt boni Paſtoris habere manna dulcedinis, non bellum, & habere in pectore ſcientiam ſacræ Scripturæ loco loricæ, & galeæ, nec permittitur viris Eccleſiaſticis, qui ſub ſpecie ovium ſubintrarunt, ut ſævitia lupi quoſdam audeant lacerare. Pro omni concluſione poſito, quod Eccleſia gladium haberet, exercitium illius eſt Eccleſiæ prohibitum ex verbis Jeſu Petro dicentis: *Mitte gladium tuum in vaginam*.

Bellum Julii Papæ.

Igitur Papa Julius non poteſt ullo modo D bellum inferre. Et ſi ſcriptum reperiretur, quod viris Eccleſiaſticis eſſet permiſſa defenſio, cur non ita laicis, puta armigeris Franciæ, ſi Papa eos aggrediatur, & ſi ſit permiſſa Clericis, eſt verum quoad perſonam, & non pro rebus per Gloſſam notab. in cap. *Quiſque militare*, 23. quæſt. 1. Quid igitur de rebus, & juribus Eccleſiæ? Reſpondetur, quod ſi Papa Julius prætendat aliquod jus habere in rebus acquiſitis per Regem Franciæ, vel eum damnum aliud Eccleſiæ intuliſſe, arbitros eligere debet, ne veniant ad arma, ut determinent, alias ipſe Papa cadit a jure ſuo. Secus in cauſis Eccleſiaſticis, in quibus Papa poteſt eſſe Judex in ſua cauſa, & ſecus in bello præſenti, in quo non poteſt bellum inferre, quod arbitros accipere recuſavit, imo E totis viribus oppoſuit nubem, ne tranſiret orator: quare non eſt imputandum Regi Franciæ. Hæc autem attulimus, non quod omnia hujus auctoris dicta probare intendamus cum ipſiuſmet Concilii reſolutionibus: majori enim diſcuſſione indigent, quæ modo neceſſaria non eſt (& utinam nunquam ſit neceſſaria) ſed tantum ut lector ſaltem ex parte cognoſcat, quibus momentis tunc librarentur Eccleſiæ Gallicanæ determinationes, quas non libenti animo, ſed dolenti potius Epiſcopi protulerunt, poſt pacatiorem Eccleſiæ ſtatum ingemiſcentes.

CONCILIUM NARBONENSE

Præſide Alexandro Zerbinatis tempore Julii III. & Henrici II, Anno Dom. 1551.

DE hoc Concilio Severtius hæc habet in tabula caſuum reſervatorum Narbonenſis Eccleſiæ. Narbonæ quidem multa celebrata fuere Provincialia Concilia, & maxime poſtremum, Anno Domini 1551. a die 10. menſis Decemb. ad 20. præſide Domino Alexandro Zerbinatis jurium doctore, Apoſtolico protonotario, & generali Vicario Illuſtriſſimi Cardinalis Piſani tunc Archiepiſcopi Narbonenſis, præſentibus Vicariis generalibus Reverendiſſimorum Epiſcoporum ſuffraganeorum. At illa Synodus articulos caſuum non definit, ſicut nec moris eſt in Concilio Provinciali ſemper id præſtare: verumtamen præcipitur ibidem rigida obſervatio caſuum reſervatorum Reverend. Archiepiſcopo, & ſingulis Provinciæ Epiſcopis: ſive de jure, ſive de conſuetudine. Hæc ille. Attamen plures Canones in hoc Concilio conditi ſunt, quos ad calcem ſuæ collectionis noviſſimorum Galliæ Conciliorum edi curavit Ludovicus Odeſpum, in quibus vix quidpiam ſingulare annotamus.

CONTROVERSIA.

NUnquam forſitan ſimile Concilium reperiatur, in quo ſoli procuratores interfuerint. Legimus quidem in Concilio Lugdunenſi ſub Pelagio I. anno 588. celebrato ex viginti Epiſcopis duodecim per procuratores interfuiſſe, & ſubſcripſiſſe, & ſolemne etiam eſt in Conciliis generalibus Papam per legatos ſuos intereſſe, ſed quod omnes Epiſcopi eodem modo interfuerint, nuſquam legitur extra præſens Concilium. Qua de re diſputari poſſet, & in dubium revocari, an ſit eadem ratio de Summo Pontifice, ac de cæteris Epiſcopis. Quicquid tamen ſit, non admodum magnæ eſſet authoritatis Concilium hoc modo celebratum.

Poteſtas Vicarii Generalis.

Cæterum de poteſtate Vicarii generalis Epiſcopi hic accepta occaſione aliqua proponere non erit inutile, cum quæſtio ſit obſcura, & paucis ventilata: An Juriſdictio Vicarii generalis ordinaria ſit, an delegata, loquendo in genere, controverſia eſt: & ſunt authores, ac rationes pro utraque parte. Quære de hoc apud Thomam Sanchez de matrim. l. 3. diſp. 29. qui cum pluribus, quos allegat in magno numero, docet eſſe ordinariam. Maxime quia jus dat Vicario Juriſdictionem, non Epiſcopus, qui eum conſtituit, cap. 2. de Officio Vicarii in 6. Ubi habetur de Officio Judicis delegati. Quod tamen non caret difficultate, cum eadem ſit proportio Vicarii alicujus Parochiæ in ordine ad Curatum, ac Vicarii Diœceſis in ordine ad Epiſcopum. Ille tamen ordinarius non eſt, ſed delegatus. Militat quoque eadem ratio pro ambobus: quippe ille cenſetur delegatus, qui nomine alterius agit, non nomine proprio, ſicut uterque videtur hic agere.

2. Poſſet Juriſdictio Vicarii generalis eſſe ordinaria quoad aliqua, puta ea, quæ Canon illi tribuit, delegata vero quoad alia, quæ Canon illi non concedit, ſed Epiſcopus ex mera voluntate. Patet hoc in Epiſcopis, qui utuntur Juriſdictione ordinaria in multis, in aliis vero juriſdictione delegata a ſummo Pontifice, juxta Concilium Tridentinum, in quo conceditur illis, ut plura agant in ſua Diœceſi tanquam ſedis Apoſtolicæ delegati. Atque hoc forſan fefellit Thomam Sanchez, quod aliqua in jure Canonico tribuantur Vicario generali Epiſcopi, unde a dicto ſecundum quid concluſit dictum ſimpliciter. Sed & videndum, ne ſæpe jura confundant Officialem rerum contentioſarum judicem cum Vicario generali

in temporalibus, ut vocari ſolet, cum in Gallia valde diſcrepent, & ab Officiali appellari non poteſt ad Epiſcopum.

3. Juriſdictio Vicarii generalis non poteſt eſſe ordinaria quoad omnia. Patet, quia Canones non concedunt illis omnia, quæ pertinent ad forum, & juriſdictionem Epiſcopi, ſed aliqua dumtaxat: ergo non poterunt ex vi Canonis omnia agere, ſed indigebunt etiam commiſſione, & delegatione Epiſcopi quoad multa. Unde colligitur Vicarium debere examinare ſuam commiſſionem, & ſimul Canones, ut videat, quid poſſit, & valeat, ne ſub titulo Vicariatus generalis aliqua uſurpet indebite, & facultates aliis concedat illegitime, & invalide. Probat autem iſtud cap. 2. de officio, & poteſtate judicis delegati in 6. licet in Officialem Epiſcopi per commiſſionem Officii generaliter ſibi factam cauſarum cognitio transferatur, poteſtatem tamen inquirendi, corrigendi, aut puniendi aliquos exceſſus, ſeu aliquos a ſuis beneficiis, officiis, vel adminiſtrationibus amovendi, transferri nolumus in eundem, niſi ſibi ſpecialiter hæc committantur, & cap. 2. cum in generali conceſſione nequaquam illa veniant, quæ non eſſet quis veriſimiliter in ſpecie conceſſurus, nec regulariter donare valeat is, cui bonorum adminiſtratio etiam libera eſt conceſſa: Officialis, & vicarius generalis Epiſcopi beneficia conferre non poſſunt, niſi beneficiorum collatio ipſis ſpecialiter ſit commiſſa. Ex quibus liquere poteſt multa non licere Vicariis generalibus, quæ poſſet ipſe Epiſcopus, niſi ab eo ſpeciale mandatum habeant.

4. Cum in litteris Vicariatus generalis eſt clauſula generalis hæc (& omnia alia, quæ per nos poſſumus, etiamſi mandatum exigant ſpeciale) non tamen in vim hujus clauſulæ poterit omnia in ſpiritualibus Vicarius generalis, niſi aliquid in ſpecie expreſſum fuiſſet de ſpiritualibus; ita gloſſa ad præcitatum cap. 3. de officio, & poteſtate judicis delegati in 6. poſt Hoſtienſem de officio Archidiaconi cap. *Significaſti*.

5. Plura ſunt, quæ ſpeciale mandatum Epiſcopi requirunt præter conceſſionem generalem Vicariatus. Docet Barboſa de poteſt. Epiſc. 3. par. allegat. 54. affertque ex hujuſmodi capitibus quadraginta novem, quamvis ea omnia nominatim exprimere neceſſe non ſit, ſed ex illis aliqua cum clauſula generali, & ad omnia alia, etiamſi ſpeciale exigant mandatum.

6. Non poteſt ex generali conceſſione facultatem, ſeu licentiam confeſſionis audiendæ aliis concedere. Ita Barboſa loco citato num. 91. citatque Hoſtienſem in Summa tit. de Pœnitentia, §. *cui confitendum*, Joannem Andream in cap. 2. de Pœnitent. lib. 6. Dominicum Ancharanum, Franciſcum, Albericum, necnon Sotum in 4. diſt. 18. quæſt. 4. & quæſt. 24. num. 3. & Thom. Sanchez lib. 3. de matrimon. diſput. 29. numer. 14. qui numero ſequenti contrariam ſententiam ut probabiliorem tuetur, illamque uberiori numero Doctorum confirmat. Quamvis poſſit ipſe ex vi mandati generalis fidelium confeſſiones audire. Ibidem quoque docet Sanchez ex commiſſione generali, quam habet Vicarius, poſſe matrimonio aſſiſtere, atque alii ſacerdoti licentiam aſſiſtendi committere. Eum ſequitur Pontius de matrimonio lib. 5. cap. 11. pro utroque capite, tam de confeſſionibus, quam de matrimonio. Aitque etiam Vicarium generalem poſſe concedere licentiam abſolvendi a reſervatis poſt Emmanuelem Sà, verbo *Vicarius*. Quorum tamen opinio procedit ex hac ſuppoſitione, quod Vicarius generalis ſit ordinarius etiam in iis, quæ illi jus non concedit. Quæ ſententia veritati non ſatis videtur conſona, cum ſic Epiſcopus non poſſet limitare, & coarctare juriſdictionem Vicariorum ſuorum in danda licentia audiendi confeſſiones, & aſſiſtendi matrimonio. Quod utique abſurdum eſt. Unde ſimili argumento colligit Diana tract. 4. par. 3. reſolut. 228. Concilium non tribuere poteſtatem Vicario diſpenſandi de denuntiationibus matrimonii, ſicut non poteſt tollere parocho licentiam aſſiſtendi matrimonio, neque poteſtatem concedendi alteri licentiam. Quod ergo Epiſcopus denegare poteſt Vicario, cui generalem adminiſtrationem commiſit, ſignum eſt non eſſe illi conceſſum a Concilio, eo ipſo, quod Vicarius eſt. Et ita declararunt Cardinales Concilii interpretes, quod Concilium dans poteſtatem Epiſcopo diſpenſandi in denuntiationibus nomine Epiſcopi, non intellexit Vicarium, unde indiget ſpeciali commiſſione, ut illas remittat, ibid.

7. Quid poſſit, vel non poſſit Vicarius Generalis Epiſcopi, ex ejus commiſſione menſurandum eſt, ut bene aſſerit Angelus, verbo *Vicarius*. Cenſetur enim unuſquiſque velle jus ſuum ſibi ſervare, quod non ceſſit expreſſe alteri. Unde ſi in commiſſione Vicariatus generalis apponatur hæc reſtrictio, ſervando jus, & antiquas conſuetudines, ut legitime cenſeatur aliquid agere Vicarius, videndum, an agat, ſecundum quod conſueverunt præcedentes Vicarii; & utrum in jure, & Conciliis continеatur, quod hoc, aut illud poſſit Vicarius generalis. Unde Vicarii Epiſcoporum ſæpe dubitant, an poſſint plura concedere titulo Vicariatus, quæ poſſet indubie Epiſcopus, ſicut in quodam obſervavi.

8. Delegatus ſpecialiter ab Epiſcopo in aliqua cauſa non poteſt impediri per Vicarium generalem ſine ſpeciali mandato. Quia non intendit Epiſcopus, ut quod ipſemet ædificavit, deſtruat Vicarius. Favet Chaſſaneus in Catalogo gloriæ mundi, parte 7. conſideratione 20. infert Alexander conſilio 79. incip. *circa primum*, col. 3. verſu *quis igitur*, in 1. vol. quod delegatus Papæ eſt major Epiſcopo, & delegatus ab Epiſcopo eſt major Vicario Epiſcopi in illa cauſa: unde ab eo ad Vicarium non poſſet appellari. Romanus ſingul. 458. & communem tenet Guido Papa quæſt. 272. quapropter ſanum eſt conſilium pro hujuſmodi Vicariis, ut, quæ ſit intentio Epiſcopi, diligenter perquirant, maxime circa ea, in quibus juriſdictio eſſet eſſentialis, ut in Sacramento Pœnitentiæ, in quo nullus defectus major, quam defectus juriſdictionis.

COLLOQUIUM POISSIACENSE

In cauſa Religionis cum Miniſtris Calvinianis, tempore Pii Quarti, & Caroli Noni, Anno Domini 1561.

Collectanea hic varia dabimus, ex quibus geſta in conventu intelligantur, incipiemuſque ab excerpto ex quodam anonymo edito Pariſiis anno 1561. apud Claudium Fremy, via Jacobæa ad inſigne Sancti Martini, cum hoc affixo titulo.

Ad Illuſtriſſimos Cardinales, Reverendiſſimos Epiſcopos, Religioſos Abbates, Circumſpectos Diœceſeon Legatos ad Poiſſiacum coadunatos. Conſilium.

MUltæ, & graves occurrunt quæſtiones, quas a vobis in hoc veſtro ampliſſimo, & frequenti *Cauſa fidei.*
Patrum conventu dirimi poſſe multi exiſtimant (Patres ampliſſimi.) Mihi vero multa cogitanti de duobus tantum agendum eſſe videtur, de fide ſcilicet Chriſtiana, & Catholica pure retinenda, ac de labe morum Eccleſiaſticorum abluenda. Quod ad fidem attinet *Marci 16.*
(potiſſimum caput totius diſputationis) non arbitror *Rom. 10.*
vos velle de ea diſſerere: cum ad Oecumenicum Concilium ſpectet de ea ſtatuere. Nam fidem, qua ſalvamur, Catholicam eſſe oportet, quam Apoſtoli prædicaverunt (ubique enim vox Evangelii perſonuit)

vera

veræ igitur fidei cognitionem non poteſtis vobis vendicare, cum ſit omnium gentium proprium opus. Veſtri muneris eſt, circumſpicere undequaque, ſi majorum decreta, ſi fidei caſtitas, & integritas his calamitoſis temporibus in veſtris Provinciis integra ſit. Quod ſi lues aliqua populum vobis creditum contaminaverit, ineunda eſt vobis ratio ſanandi, non exulcerandi, & ſævientis hoſtis habenas vehementi tuba Euangelii refrænare debetis, non colloquio aliquo familiari, aut diſputatione, cum dicat Apoſtolus: *Noli contendere verbis: ad nihilum enim utile eſt, niſi ad ſubverſionem audientium* .... qui etiam, ſi a vobis revera, & teſte eorum conſcientia victi fuerint, fucis tamen ſuis cauſam intricabunt, ut ſæpe expertus eſt Tertullianus, cum quibus luctabatur quotidie, & vincebat, nemo tamen eorum reſipiſcebat, ne cuiquam deſipuiſſe viderentur.

2. Tim. 2.

Id confirmat exemplis Arii, Pauli Samoſateni, & Sadducæorum, cum quibus diſputare inanis labor fuit. Phariſæi a Chriſto victi ſunt, placati non ſunt: quomodo tu poteris eos placare, cum viceris? numquid Chriſto fortior es? Addit auctoritates Origenis, Tertulliani, Divi Auguſtini. Quod ſi in arenam volueris cum illis deſcendere, diſſidium implacabile ubique excitabitur, & vulgus earum rerum ſibi judicium ſumet: eaque rerum facies riſum potius, tragicumque præbebit ſpectaculum, quam pacem, & concordiam pariat, &c.

D. Chryſoſ. ho. 26. Domi. 18. poſt Pent.

Ad hæc lege cautum eſt diſputare cum hæreticis .... *nam injuriam facit judicio reverendiſſimæ Synodi, ſi quis ſemel judicata, ac recte diſpoſita revolvere, ac publice diſputare contenderit*. Nunquam enim idoneum judicem controverſiarum hæretici invenirent: nam ab Eccleſia ad ſcripturam provocant, Arrianorum more, &c. Cum a ſcriptura obſcura ad Eccleſiam judicem, & interpretem provocamus, quæ habet Spiritum Sanctum omnem veritatem ſuggerentem. Audi Tertullianum ad ſcripturas provocare prohibentem .... *Nam Chriſtiani nullum jus capiunt Chriſtianarum litterarum, ad quos merito dicendum eſt, qui eſtis? quando, & unde veniſtis? quid in meo agitis, non mei?* & quod paulo ante ſcribit, ſcripturas ad Eccleſiam ſcriptas, non Eccleſiam ad ſcripturas, &c.

Co. de ſum. Trin. l. nemo 24. q. 1. c. majores.

De Præſcr.

Rurſum, cum hodie vulgus imperitum hæreſeos inſimulet multos ex vobis, vel accuſet in fide fluctuare, vel (quod gravius eſt) errare: ut huic opinioni falſæ per ora hominum volitanti occurratis, operæ pretium eſt, ut antequam quiſquam veſtrum in conclave admittatur, vel egrediatur, profiteatur fidem Catholicam, non modo ſymbolum Apoſtolorum, & Athanaſii, ſed de ſeptem Sacramentis, & eorum fructu, & effectu in primis examinetur, juriſjurandi religione interpoſita, ſe, quod habet de religione in pectore clauſum, in ore etiam promptum habere, ut ſitis perfecti in eodem ſenſu, &c.

Matth. 16. Eraſm. de præpar. ad mortem.

Inducit ad hoc exemplum Chriſti interrogantis Apoſtolos de fide: *Vos autem quem me eſſe dicitis?* Pergit deinde. Veſtro exemplo excitabuntur Chriſtiani, ... & tutiſſimum Carbonarii exemplum ſequentur, qui agonis gravis tempore rogatus a quodam pio viro, ac docto, quid crederet, Symbolum recitavit: cum interrogaret ille, quid præterea crederet, reſpondit, quod Eccleſia credit Catholica. Ille vero, quid credit Eccleſia? quod ego, inquit, credo, &c.

Itaque qui præeſt inter vos, primus ſuæ fidei teſtimonium edat, demum alios ſigillatim interroget: vos quem dicitis eſſe Chriſtum? .... nec ſatis eſſe putetis, ſi Symbola recitent, &c. Nam Chore, & Datan cum Sacerdote Aaron, & Moyſe, eumdem Deum noverant pari lege, & religione viventes; tamen, quia loci miniſterium tranſgreſſi contra Aaron Sacerdotem ...... Sacerdotii licentiam vindicarunt, divinitus percuſſi, pœnas ſtatim pro illicitis conatibus pependerunt.

Vult interrogari Epiſcopos de peccato originali, de Chriſmate, de Confeſſione peccatorum, de poteſtate clavium, de Euchariſtia, &c. Quod ſi quiſpiam adeo deſipiat, ut vobiſcum fidem Catholicam profiteri, etiam in particularibus hiſce articulis nolit, hunc notate ......, & agite apud Regem, ut ab Eccleſia omnino abjiciatur, qui concordi ſocietate ſubſcribere noluit. Sic enim fecerunt Patres in Concilio Antiocheno, qui cum hæreſeos Paulum Samoſatenum damnaſſent, nec victus reſipiſceret, egerunt apud Aurelianum Imperatorem, ut manu publica de Eccleſia Epiſcopali deturbaretur, &c.

Jubet Leo Pontifex, ut pleniſſimo examine diſquiratur, an ſint aliqui inter Epiſcopos hæreſis contagio polluti, &c.

Ad Turib. Epiſc. epiſt. 91. cap. 25.

Ideo Leo Attici Epiſcopi Conſtantinopolitani fidei ſatisfactionem non recepit, ni Eutychen clare damnaret.

Divus Pater Cyprianus cum collegis ſuis, Privatum veterem hæreticum cauſam ſuam agere volentem in Concilio Epiſcoporum, hominem non admiſit, quin imo ſententia novem Epiſcoporum cum ſuis Pſeudoepiſcopis condemnatus eſt. Vos horum exemplo, &c.

Epiſt. l. 1.

Jacto hoc fidei fundamento, Patrum mores, & pias conſuetudines, paulatim torrentis modo præcipitatas, quantum in vobis eſt, reſtituite; repetentes cum Auguſtino verſum illum Ennii Poetæ.

Moribus antiquis ſtat res Romana, viriſque.

.... Epiſcopi, Abbates, Priores electione ordinentur, qui teſtes eſſe poſſint coram Deo *eorum, quæ fecit Jeſus* ..... multi enim precibus armatis, & litteris commendatitiis in numerum paſtorum cooptati ſunt, ut mirum non ſit, ſi tam negligenter munus ſuum ſubeant. Date operam apud Pontificem, & Regem, ut Paſtores *per oſtium* intrent, clauſa autem ſit janua furibus, &c.

Act. 1.

Joan. 10.

Item, Eccleſiæ deformatio inde orta eſt, quia uni homuncioni imperito, perfido, vixdum Clerico, duo, tria Sacerdotia, Monaſteria, Prioratus, Præpoſituræ committuntur. Hoc in primis execrabile, &c.

Pingue aliquod, quod vitæ honeſte degendæ ſatis ſit, retinete. Quod ſi hoc meum conſilium grave nimis videatur, pars aliqua fructuum, unde vos tueamini, ſalva maneat. Hanc annuam penſionem (quam priſcæ diſciplinæ ſeveritas non agnovit) tolerabiliorem cenſeo, quam ſi retineatis omnia cum gravi diſpendio rei Eccleſiaſticæ, & cum periculo animarum veſtrarum, &c.

Neque putetis vobis licere, quod lubet, ſed quod expedit ſaluti animarum veſtrarum, & plebis. Alioquin non video, qua ratione faces hæreticorum in omni terræ angulo accenſas extinguere poſſitis. Verendum eſt, ne majorem invidiam vobis conflетis, & linguas maledicorum exacuatis in vos, ſi Conventus hic veſter, re infecta, diſſolvatur. Navate omnem operam, ne naſcatur ridiculus mus.

Hac œconomia Eccleſiaſtica ita compoſita, unuſquiſque in vocatione, in qua vocatus eſt, ambulet. Ad Epiſcopatum vocatus es? prædica verbum Dei opportune. Perluſtra tuam Provinciam .... Sacramenta miniſtra confirmans fratres tuos. Neque deſeras ſponſam tuam .... Theologos veros, & pios habeas tecum ſubſidiarios, potentes & opere, & ſermone, non adulterantes verbum Dei ...... edentes, & bibentes, quæ apud te ſunt. Vos tales, ac tantos Theologos, veritatem palam dicentes, adverſus lupos latrantes floccifeciſtis. Hinc colluvies malorum veſtrorum: hinc miſere collabitur Romana Eccleſia. Vos agaſones, &c. Paraſitos (& id fæcis hominum) conſcientia reclamante, lege vetante, honeſtate prohibente, Theologis antepoſuiſtis. Hoccine eſt Epiſcopi Chriſtiani factum? Voſipſi, quorum maxime intereſt, animadvertite.

Ad Monaſterium accitus es? eſto unius moris, & ha-

habitus cum fràtribus cæteris .... ora, obſecra A pro Regibus.....compeſce inſolentes Monachos.... humilitatem ſectare, &c.

Ad Decanatum accitus es: age, chorum rege, Canonicos doce, corripe. Neque eſt, quod ſperemus meliora, imo in dies graviora nobis metuenda ſunt, & expectanda: niſi revertatur quiſque in eum ordinem, quem Deus in civitate ſua conſtituit: ut Eccleſiam, quam Chriſtus ſanguine ſuo acquiſivit, regamus: & in ea ſuum quiſque munus fortiter tueatur. Pugnemus igitur contra ſerpentem antiquum unanimes, mutuis auxiliis noſmetipſos juvantes, &c.

Confitebor tibi, Domine, in toto corde meo: In Concilio juſtorum, & congregatione.

HÆc monita dabat Anonymus ille, quæ, prout unuſquiſque in ſuo ſenſu abundat, tunc opportuna judicabat: deprehendimus autem poſtea hunc fuiſſe Religioſum Præmonſtratenſem, extatque ejus oratio integra in Bibliotheca Præmonſtratenſi. Horum autem præcipua capita dedimus rati, non ingrata fore lectoribus, cum aliunde ad Colloquium ipſum ſpectent, cujus deſcriptionem ſic accipe ex Spondano in continuatione Annalium Baronii ad Annum Chriſti 556. paucis admodum reſectis, quæ minus ad rem attinere viſa ſunt.

Hiſtoria Colloquii Poiſſiacenſis.

SEcutum poſt hæc eſt Colloquium Poiſſiacenſe, C quod oppidum eſt ad Sequanam flumen ... non longe a San Germano, Lutetia diſtans ſeptem circiter milliaribus Gallicis. Fuit autem hic conventus Colloquium potius, quam Concilium appellatum, quamvis fuiſſet prius deliberatum de Concilio nationali celebrando: tum quod intercesſiſſet ſemper Pontifex, ne Concilium nationale celebraretur in præjudicium generalis jam indicti: tum maxime in gratiam ſectariorum, qui pro certo habentes, ſi Concilium celebraretur, ipſorum miniſtros non admiſſum iri ad dicendam ſententiam cum Prælatis, maluerunt Colloquium, ſive collationem poſtulare, in qua ex æquo de articulis controverſis diſputaretur: eo quidem conſilio, ut ſi Catholici venire detrectarent, ſectarii jactarent refugiſſe eos, ne idololatriæ, & ſuperſtitionis convincerentur: ſin venirent, adeo eos ſuis aculeis, cavillationibus, & calumniis in religionem Catholicam, Pontificem Romanum, ordinem Eccleſiaſticum in indignationem provocarent, ut collationem cum dedecore diſſolvere cogerentur. Indictum autem Colloquium in quartum idus Auguſti, nonniſi quinto nonas Septembris initium habuit. Nec tamen initio affuit Hippolytus Eſteus Cardinalis Ferrarienſis, quem Pontifex, cum vidiſſet rem omnino deliberatam, mittere decreverat, ut ſaltem curaret, ne quid de articulis controverſis ſtatueretur, antequam in Concilio generali examinati, & deciſi fuiſſent. Properantiores ſunt enim in ſuis conſiliis exequendis Galli, quam ut Romanas cunctationes operiri poſſint, &c.

Colloquiũ.

Interfuerunt autem cum Rege, & Regina Navarræ, aliiſque Principibus regii ſanguinis, & utriuſque E religionis magnatibus, & ſanctioris conſilii ſenatoribus, ſex Cardinales, Borbonius, Turnonius, Caſtilioneus, Lotharingius, Armeniacus, & Guiſius, ac quadraginta circiter Epiſcopi .... cum delectis Theologis Pariſienſibus, Claudio Eſpencæo, Claudio Sanctelio Canonico regulari, & aliis. Ex parte hæreticorum adfuerunt Auguſtinus Marloratus Lotharingius Apoſtata Auguſtinianus, & miniſter Rothomagenſis, Theodorus Beza Burgundus, præcipuus Calvini diſcipulus .... Joannes Malo Presbyter olim in Eccleſia ſancti Andreæ de Arcubus Lutetiæ, fidei deſertor .... Petrus Martyr Italus Apoſtata ordinis Canonicorum regularium, Joannes Spina Gallus, qui, deſerto nuper Dominicanorum ordine, cæteris ſe aggregavit, ut numerum perfugarum augeret. Alii ejuſdem abominationis homines numero tredecim, &c.

Hæret. Monach. Apoſtatæ.

Quinto nonas Septembris principium actioni datum. Cujus introitu miniſtri ſpecimen ſuæ arrogantiæ dantes voluerunt intra ſeptum, in quo Rex cum Principibus, & Epiſcopis ſedebat, irrumpere, & aliquem ſibi locum uſurpare: qui juſſi ſunt extra conſiſtere, ac ſtantes loqui, cum Doctores Catholici poſt Epiſcoporum ſedilia in ſcamnis ſederent .... Principio autem actionis Rex ad id inſtructus monuit omnes, ut turbidis per totum regnum naſcentibus ſalutaribus conſiliis conſulerent, quæ emendationem B requirerent, corrigerent, nec prius diſcederent, quam diſſidia compoſita eſſent. Cujus ſententiam Hoſpitalius Cancellarius pluribus proſecutus, ac de neceſſitate, & utilitate Colloquii, non ſine ſugillatione Pontificis, ac Conciliorum generalium prolocutus eſt, haud antiquum oblitus, petitis a medicis, & medicina ſimilitudinibus, ad pacem, & concordiam hortatus eſt, ac præcipue Catholicos, ut a ſectariis, qui fratres eſſent, eodem Baptiſmatis lavacro regenerati, ejuſdemque Chriſti cultores, non abhorrerent, &c.

Cum autem longe alia, quam quæ propoſita ante Colloquium fuerant, ſua oratione propoſuiſſet, Cardinalis Turnonius Antiſtitum princeps aſſurgens petiit, ut quandoquidem ea nova eſſent, nec poſſet iis extemplo reſponderi, ſcripto traderet, ut de iis Cardinalis cum Collegis reſponderet. Recuſante Hoſpitalio metu, ne inde ſibi negotium faceſſeretur, juſſus a Regina Beza loqui, poſt oſtentatam per preces ad Deum de geniculis factas pietatem, cujus cultor videri volebat, & benevolentiam Regis imploratam, inique ſecum agi dixit, quod tanquam turbulenti, ſeditioſi, & publicæ tranquillitatis perturbatores vulgo traducerentur: qui tamen nihil aliud ſibi propoſitum haberent, quam Dei gloriam, & pacem conſcientiarum: tum ad dogmata tranſiens, poſtquam de iis, in quibus cum Romana Eccleſia convenirent, & in quibus diſſentirent, prolixe diſſeruit, tanto nequam ſpiritus impetu abreptus eſt, ut etiam ſuæ profeſſionis hominibus parum acceptus fuerit: Catholicis autem adeo exoſus, tum præcipue, cum auſus eſt execrabiles in ſanctiſſimam Euchariſtiam ore impuriſſimo blaſphemias effutire, dicens tantum ab ea diſtare Corpus Chriſti, quam ſupremum cœlum ab infima terra; ut non ſine adſtantium fremitu, ac ſtrepitu auditus fuerit, &c. Turnonius autem Cardinalis juſta indignatione commotus, ad Regem converſus, dixit: Antiſtites, qui adeſſent, contra animi ſui ſententiam conveniſſe, ac conſcientiis ſuis vim intuliſſe, cum, ut novi illi Evangeliſtæ audirentur, conſenſiſſent: prævidiſſe enim fore, ut multa in Deum contumelioſa eructarent: ac proinde, niſi Regis mandatorum rationem habuiſſent, conſeſſum abrupturos. Majeſtatem igitur Regiam orare, ne iis, quæ dicta eſſent, fidem haberet: Antiſtites contrarium adeo verum eſſe demonſtraturos, ut quodnam ſit inter veritatem, & mendacium diſcrimen, facile appariturum foret. Beza autem impudentis imprudentiæ ſuæ conſcius, de verborum temeritate excuſavit ſe poſtea apud Reginam, &c.

Card. Turnonius.

Beza.

Hæretici in Euchariſt. contumelioſi.

Placuit deinde, ut ad duo tantum capita de Eccleſia, & Euchariſtia diſputatio revocaretur. Inſtauratoque Colloquio decimo ſexto Kalendas Octobris, Lotharingius copioſiſſimam, fundatiſſimamque habuit orationem, quæ poſt edita fuit. Cujus hæc ſumma eſt, ut principio aſſeruerit Regem non caput eſſe, ſed membrum Eccleſiæ: ejus quidem tuendæ curam præcipuam ipſum gerere, ſed in iis, quæ doctrinam ſpectant, Eccleſiæ Miniſtris ſubjacere: Eccleſiam non ſolis electis conſtare: univerſalem errare non poſſe: ſiquan-

Rex non caput eſt Eccleſiæ.

ſi quando ſingularis aliqua erret, ad Romanàm tum A eſſe recurrendum ad generalium Synodorum decreta, & conſentientes antiquorum Patrum ſententias: ſed ante omnia ad ſacram Scripturam, Eccleſiæ ſenſu, atque interpretatione explicatam: hæreticos, quod ab hac via deflexiſſent, in errores inextricabiles ſeſe præcipitaſſe: Nuperos in ſacroſanctæ cœnæ Dominicæ myſterio, inſanabili quæſtionum curioſarum pruritu, quod a Chriſto ad nos arctiori unionis vinculo conſtringendos eſt inſtitutum, ad Eccleſiam odio irreconciliabili diſcindendam adhibuiſſe. Hancque quæſtionem paulo fuſius tractans, &c. Concluſit demum nullam cum ſectariis, ſi in ea ſententia permanerent, concordiæ rationem iniri poſſe. Ad quæ cæteri Cardinales, & Epiſcopi aſſurgentes, in ea fide, quam Lotharingius profeſſus fuerat, ſe vivere, & mori paratos declararunt: B Regem, ut in ea perſeveraret, obſecrarunt; promittentes, ſi huic articulo ſectarii ſubſcribere non recuſarent, ſe de cætero diſceptationem non detrectaturos: ſin autem, tum ab omni audientia excludendos, tum toto Regno eliminandos. Quare hic colloquio finem impoſitum cupiebant.

Nihilominus illud denuo 8. Kalendas Octobris repetitum eſt: quo Beza reſpondere conatus orationi Cardinalis Lotharingii, diſputavit etiam cum Doctoribus Eſpencæo, ac Sanctefio de eiſdem, aliiſque capitibus: aliaque inſuper fuere inter Theologos cum non parvo tumultu agitata. Quando & impotens ſui ſenſus Beza,

Vocatio Miniſt. hæret. nulla.

Catholicorum rationes, quibus de ipſius, cæterorum- C que Miniſtrorum vocatione oſtendenda premebatur, ſolitis technis eludens, ad carpendam Præſulum inſtitutionem, & ordinationem divertit, & quaſi vitio factam pro legitima minime habendam contendit. Idque ipſum rurſus alio conventu ex ſcripto repetiit. Quo tempore Jacobus Laynius Præpoſitus Generalis Societatis Jeſu, vir pius, & doctus, natione Hiſpanus, quem Cardinalis Ferrarienſis Papæ Legatus ſecum adduxerat, eodem conſeſſu interſatus, Proteſtantes, atque ſectarios lupis, vulpibus, & ſerpentibus ſimiles eſſe dixit, illoſque a Concilio amandandos. Reginam autem (aberat a conſeſſu Rex) compellans, libere monuit, hæc neque ad ipſam, neque ad quemquam Principem ſæcularem ſpectare, ſed ad Pontificem, Cardinales, & Antiſtites pertinere; nec fas eſſe, dum Concilium univerſale celebraretur, privatum Colloquium inſtitui. Ad cujus libertatem commota non parum Regina, Legati tamen ibi præſentis reverentia rem D diſſimulavit: ac nihilominus deſtitit deinceps ab hujuſmodi congreſſibus.

Quibus aliquoties repetitis, & quinis ex utraque parte delectis ad diſputandum, cum in nullo convenire poſſent, ſolutum eſt Colloquium vigeſimoquinto Novembris, quo primum ſectariis in Gallia de Religione diſputandi facultas conceſſa eſt, peſſimo exemplo, dum errores pridem legitime damnati retractari

Inutile colloquium.

permiſſi ſunt. Et quamvis nihil ibi concluſum fuerit, valde tamen ſiniſtre inde Regina apud omnes Catholicos, tum maxime apud Pontificem, & Regem Hiſpaniæ audivit: apud quos, miſſis Legatis, excuſare ſeſe conata eſt. Pontifex autem, ubi certior factus eſt Colloquium nullo fructu ſolutum, magnam inde ſenſit læ- E titiam, & laudatis Catholicis, qui ſtrenue ſe in eo geſſiſſent, e contra orationem Cancellarii, tanquam multis partibus hæreticam damnabat, ad Inquiſitionis Tribunal citandum interminatus. Cum autem nullus fuiſſet conſtitutus Judex diſputationum; ſectariis omnem reſpuentibus, præter Scripturam ſuo privato cujuſque ſenſu expoſitam, ac propterea non mirum videri deberet, ſi nulla inter partes conſenſio interveniſſet, victoriam ſibi utrique vindicarunt ...... Mentitur autem inſigniter Lavatherus, cum auſus eſt ſcribere, Catholicos cum Miniſtris conſenſiſſe. Quomodo enim id contingere potuiſſet, cum nec ipſos Miniſtros inter ſe conveniſſe iiſdem ſcriptis diſerte appareat?

Controverſia inter Doctores, & miniſtros.

CÆterum, quod ſpectat ad particulares controverſias in eo Colloquio habitas, non videtur hic omittendum, quod aliquis Bezæ ſocius dixit, cum a Catholicis confutaretur ejus blaſphemia de Euchariſtia: quomodo, inquit, credat Beza eſſe Chriſti Corpus in Euchariſtia, qui vix in cœlo Deum ullum eſſe credit? cumque de eadem præſentia validiſſimis argumentis urgeretur, ad eam delapſus eſt inſaniam, ut mallet Deum negare omnipotentem, quam Chriſti carnem in Euchariſt. præſentem confiteri. Illud etiam Angeli, *Non eſt impoſſibile apud Deum omne verbum*, non ſine exceptione accipiendum eſſe dicebat: factum enim nequit fieri infectum, & bis tria nequeunt non eſſe ſex, &c.

Sanctefius.

In diſputatione autem, quam Doctor Sanctius habuit contra eundem Bezam de vocatione miniſtrorum, protulit adverſus eum, ut refert Bzovius ad Annum 1561. Epiſtolam Lutheri ad Senatum Malhuſium adverſus Anabaptiſtas, & nonnulla alia. Ad quæ reſpondente Beza, fidem a ſolis Scripturis ſacris pendere, ac probari, inter alia deſignavit illi articulos de Beatæ Virginis poſt partum virginitate, & de infantium baptiſmate adminiſtrando, quos hæretici crederent, etſi ſcripturis expreſſis non continerentur. Dixit Beza, pie ſe credere virginitatem Beatæ Virginis Mariæ poſt partum, non tamen in articulis neceſſariis ad ſalutem ſe illud ponere. Cui cum objeciſſet: cur iſtud ergo

Beza mutus.

inter articulos ſymboli Apoſtolici, ac fidei neceſſarios ad ſalutem in publica ſua confeſſione coram Rege pronuntiata, & ſcripto tradita annumeraſſet, obticuit; & ad Baptiſmum parvulorum tranſiliens, eum præcipi dixit ab expreſſa ſcriptura de circumciſione, quæ jubetur conferri octavo die. Subjecit Sanctius ex ea Scriptura tantum maſculos fore tingendos, & non infantes fœminas, cum puellæ non ſubirent circumciſionem. Obmutuit iterum Beza, in riſumque effuſis omnibus, ſolutum eſt eo die Colloquium.

Altero die apud ſanctum Germanum oblata fuit Bezæ formula de Euchariſtiæ articulo, his verbis concepta: *firma fide confitemur, in auguſtiſſimo Euchariſtiæ ſacramento verum Chriſti corpus, & ſanguinem realiter, & ſubſtantialiter eſſe, & exiſtere, ſumi, & percipi a communicantibus*. Qua in manus accepta, & perſpecta, Sanctium convenit, quæſivitque, an ablatis verbis, *eſſe, & exiſtere*, quod reliquum erat de formula, Catholicis ſufficeret. Qui reſpondit, ſui non eſſe ea de re definire: attamen videri ſibi, verbis illis remotis, formulam ſonare Calviniſmum, aut ſalutem nimium ambiguam relinqui. Ex Catholicis, qui aderant, cum ſubſcriberetur illa, nonnulli precabantur Illuſtriſſimum Cardinalem Lotharingium, ut aliquid in ea ſubindicaret de Tranſubſtantiatione, ne male apud bonos audiret, quaſi per ſilentium improbaret. Sed illi, atque aliis viſum fuit ſatius de Calviniſtarum hæreſi miniſtros primum dejicere, deinde gradatim de ſingulis erroribus contra Eccleſiam Catholicam cum ipſis agere, ne longius reſilirent, quo impellerentur aſperius.

Hæret. confutantur.

Poſtquam igitur Beza nec litteras in cœlo ſcriptas pro ſua vocatione oſtendiſſet, nec quiſquam vocem Chriſti e cœlo Bezam vocantis audiviſſet, nec ulla unquam miracula ediſiſſet, rejectus eſt, ac ſimul etiam diſputationi finis impoſitus, cum oſtendiſſet Eſpencæus, Proteſtantes nulla auctoritate vocatos, ac inſtitutos ad miniſterium eſſe, quippe qui neminem citarent, a quo Epiſcoporum manus impoſitionem ſuſcepiſſent, ut ordinaria vocatione ſe miſſos eſſe poſſint jactare: unde neceſſario ſequatur, nec ſecundum ordinem, nec extra ordinem eos in domum Dei ingreſſos, fures, non paſtores dici debere.

Refert Franciſcus Sacchinus in hiſtor. Societat. parte 1. anno Domini 1561. de Patre Laynio, qui primus poſt D. Ignatium Societatis Jeſu Generalis fuit, quod cum in illo Colloquio dixiſſet Petrus Martyr, quod pro-

A propterea quod Miſſa ſit cruenti ſacrificii, quod factum eſt in cruce, imago, & ſimulacrum, non poteſt ibi adeſſe ipſemet Chriſtus, quod deſinat ſimulacrum rei eſſe, ubi res ipſa eſt, rem omnem Laynius hoc ſimili illuſtravit. Fac Regem, qui præclaram ex hoſte victoriam reportarit, victoriæ ejus memoriam inſtaurari quotannis velle; id triplici via proclive erit facere. Primum, ſi narrari rei geſtæ ſeriem juſſerit. Deinde, ſi per actores ſimulacrum belli ipſum referri. Poſtremo, ſi inter actores ipſemet eſſe velit; quamque in pugna olim ſubiit, eam poſtea in imitatione, & repræſentatione idem ipſe perſonam ſubierit. Hanc enim cum vera Regis præſentia veram imaginem, veramque repræſentationem haud dubie fore, idque nunc in diviniſſimo, & incruento Miſſæ ſacrificio fieri. Ita vir eruditiſſimus cum plauſu.

Figura non excludit præſentiã.

B Aliud narrat Franciſcus Balduinus in reſponſione ad Bezam, quod in eo colloquio ridendum ſe propinavit Beza, cum preſſus loco potentiſſimo D. Auguſtini, quo dixit, *Evangelio non crederem, niſi me Eccleſiæ Catholicæ commoveret auctoritas*; reſpondit, quod ipſe a Calvino, Calvinus a Muſculo, qui ei pro cortina erat, didicerat Auguſtinum eo loco locutum fuiſſe, ut Manichæum: quam calvam fatuitatem cum audiret Petrus Martyr, qui Bezæ in eo conventu aſſidebat, naſum corrugavit, ut erat emunctioris naris, non tamen melioris mentis, quam Beza.

Beza inſitia.

Teſtatur inſuper Eſpencæus in Apologia Bezam, & Martyrem, qui a partibus Calvini ſtabant, inter ſe non conveniſſe. Beza enim dicebat, Corpus Chriſti in Euchariſtia reipſa quidem non eſſe, reipſa tamen in illa manducari: Martyr exclamabat, neque reipſa eſſe, ne- C que reipſa manducari.

Idem quoque Eſpencæus in quadam Epiſtola ad Euſtachium Bellajum Pariſienſem Epiſcopum, quæ inter ejus opera reperitur, illi fidem facit de quadam controverſia, quam tunc habuit San Germani cum miniſtris, non enim omnia, quæ pertinent ad Colloquium, Poiſſiaci ſunt acta, ſed etiam alia San Germani, propter utriuſque loci viciniam.

De vera veri, inquit, corporis, & ſanguinis Domini præſentia in his Myſteriis controvertebamur, ut & adhuc controvertimur, & niſi nos Deus reſpexerit, perpetuo controvertemur .... ejus ergo, quicquid, & quantum eſt in hoc ſacramento Chriſti carnis, & ſanguinis præſentiæ, rationem, qua poteram, urgebam, & malebam, ut hodieque malo Dei verbo, quod, D ut reliqua ejus opera, perfectum eſt, quod omnipotens eſt: & promiſſioni, quia fidelis permanet, & ſeipſum negare non poteſt, quam hominis ſive dantis, ſive accipientis fidei, quæ, quamdiu hic peregrinamur, & corporis (quod corrumpitur, & animam gravat, ac deprimit) infirmitate circumdamur, manca eſt, infirma, & mutila, atque imperfecta, ut paucis dicam, Dei, quam hominis fidei attribuere. Etſi enim ſacramentorum fructus, & profectus adeo fidei apprehendentis eſt, ut ſine hac illa non modo nihil proſint, ſed etiam vehementer obſint, eorum tamen didici veritatem, rationem, ſubſtantiam, quam etiam ideo formam, & quaſi animam Theologicæ ſcholæ non male appellant, in Divino verbo, promiſſo, & inſtituto ſitam eſſe, & illinc pendere, ut ſi hoc deſit, & hoc E illa ſi deſtituantur, mortua undique remanent elementa, ſeu κωφὰ στοιχεῖα. Et hoc quoque nobis reliquum eſt, ut probemus. Neque vero minus Euchariſtia, quam Baptiſmus Evangelicis verbis conſecratur: aut hujus magis, quam illius Elementorum, ſive materia Verbum viventem, loquentemque facit: aut de illa, quam de hoc minus vere dici poſſunt illa D. Auguſtini proloquia, *accedit verbum ad elementum, & fit ſacramentum*, etiam ipſum tanquam viſibile verbum; *Detrahe*, inquit, *verbum, quid eſt aqua, niſi aqua?* ita hic detrahe verbum, quid eſt panis, niſi panis? vinum, niſi vinum? aqua, niſi aqua? accedunt verba ad elementa, & fiunt ſancta corporis, ſanguiniſque Domini Sacramenta. *Et non intereſt, cum de ſacramenti integritate, & ſanctitate tractatur, quid credat, & quali fide imbutus ſit, qui Sacramentum accipit: intereſt quidem plurimum ad ſalutis viam, ad ſacramenti quæſtionem nihil intereſt: fieri enim poteſt, ut homo integrum habeat ſacramentum, & perverſam fidem.* Et hic quidem, ut & prius, Auguſtinum de Baptiſmate tractare agnoſco, ſed quod & in Euchariſtiam quadrare poſſit, qui ſequitur, ejus ſermo probat. *Cum de Sacramentis tractarem, dixi vobis, quod ante verba Chriſti, quod offertur, panis dicatur: ubi Chriſti verba deprompta fuerint, Chriſti Corpus appellatur.* Auguſtini quoque Catechiſta Ambroſius. *Quid dicimus*, inquit, *de divina conſecratione, ubi Salvatoris verba operantur? nam & Sacramentum, quod accipis, Chriſti ſermone conficitur, conſecratio enim quibus verbis, & cujus ſermonibus eſt? Jeſu Chriſti: Reliqua enim, quæ dicuntur, omnia, laus Deo defertur, oratione pro populo, pro regibus, & pro cæteris petitur, ubi venitur, ut conficiatur venerabile Sacramentum, ſermonibus ſuis non jam ſacerdos, ſed Chriſti utitur; Chriſti ergo ſermo hoc Sacramentum conficit: ſed quis Chriſti ſermo? nempe is, quo facta ſunt omnia: juſſit Dominus, & factum eſt cœlum: juſſit, & facta eſt terra: juſſit, & facta ſunt maria: juſſit, & omnis generata eſt creatura. Vides, quam ſit operatorius Chriſti ſermo, in cujus ſermone ſi tanta vis eſt, ut inciperent eſſe, quæ non erant, quanto plus eſt operatorius, ut quæ erant, in aliud commutentur? ſi operatus eſt cœleſtis ſermo in terrenis rebus, non operabitur in Sacramentis cœleſtibus? ergo didiciſti, quod verbi cœleſtis conſecratione, ex pane Chriſti corpus, ex vino, & aqua in calicem miſſis ſanguis fiat, quodque accipis, Chriſti corpus eſſe*, &c.

Lib. 4. de bap. c. 14.

Ser. 29. de verb. Dom. qui tamen tribuitur D. Ambr. De Myſter. c. 9. lib. 4. de ſacr. c. 4.

Nec aliter D. Cyprianus de prima ſacramenti hujus inſtitutione concionatur: *Ante*, inquiens, *verba illa* (Chriſti indubie) *cibus communis nutriendo tantum corpori commodus, vitæ corporalis ſubſidium miniſtrabat: ſed ex quo a Domino dictum eſt: hoc facite, & quæcunque ſequuntur: quotieſcumque his verbis, & hac fide actum eſt, panis iſte ſubſtantialis, & calix benedictione ſolemni conſecratus, ad totius hominis vitam, ſalutemque proficit*; & paulo poſt, *panis, quem Dominus porrigebat diſcipulis, omnipotentia verbi factus eſt caro, ita Sacramento viſibili ineffabiliter divina ſe infudit eſſentia, &c.* In quo Cypriani teſtimonio ſingulariter obſervandum, quod cum verbo fidem junxit: quoties, ait, his verbis, hac fide agitur: & vero nos ea non his jungimus, imo fidem requirimus, non ut non alioqui non ſit Sacramentum, ſed ne non credenti obſit. Et hic quoque cum Latinis Græci conſentiunt. In Juſtin. altera pro Chriſtianis Apologia ita legimus: *Quemadmodum per Verbum Dei Caro factus Jeſus Chriſtus, carnem, & ſanguinem pro ſalute noſtra habuit: ſic etiam per Verbum precationis, & gratiarum actionis, ſacratam ab ipſo alimoniam, ejuſdem incarnati Jeſu carnem, & ſanguinem eſſe didicimus. Hic enim Apoſtoli in Evangeliis ſibi Jeſum mandaſſe tradiderunt: ſumpto pane, & poculo, & dixiſſe, hoc facite, &c.* Et iiſdem argumentis, ac totidem propemodum cum Ambroſio verbis, ratiocinatur Damaſcenus, Dei verbo vero, vivo, efficaci, & omnipotenti, ut omnia, quæcumque voluit, eſſe perfecta, omnem & cœlorum, & elementorum ornatum, Deum etiam ipſum verbum hominem eſſe factum: hic eodem, inquam, verbo, & panem ejus corpus, & vinum, & aquam ejus ſanguinem effici. *Dixit in principio: producat terra herbam virentem, & uſque nunc pluvia facta, producit germina, divino coadjuta, & vigorata præcepto. Dixit item Deus: hoc facite, &c. & omnipotenti ejus præcepto, donec veniat, efficitur.* Addit locum D. Joannis Chryſoſt. hom. 83. in Matthæum, & aliorum antiquorum Patrum. Deinde ſubjungit: Et horum quidem locorum, quæ mihi tum occurrerunt, fragmenta indicavi. Quod etiam in primo Auguſtini teſtimonio, unde hanc telam exorſus ſum, ſequitur ita: *Unde tanta vis aquæ, ut corpus tangat,*

Tract. 80. in Joan.

De Cœna Domini.

Lib. 4. fidei Orth. c. 14.

&

& cor abluat? Etiamſi de baptiſmi magis effectu, & profectu, quam de veritate, aut ſubſtantia ſonet, ut a nobis utrimque eſt diligenter excuſſum. Sic enim conflictum fuit: unde tanta myſtico cibo, poculoque virtus, ut in os intret, & cor ſanctificet, niſi faciente verbo? Reſponſum eſt, mox nullo medio ſequi: *Non quia dicitur, ſed quia creditur*. Replicatum ibidem ſubjici, *aliud eſt in verbo ſonus tranſiens, aliud virtus manens*. Regeſtum eſt (ſcilicet a Catholicis) tandem Auguſtinum concludere, hoc eſt verbum fidei, quod prædicamus, &c. Sunt autem ejus verba: *Hoc verbum fidei tantum valet in Eccleſia Dei, ut per ipſam credentem, offerentem, benedicentem, tingentem etiam tantillum mundet infantem, etiam nondum valentem corde credere ad juſtitiam, & ore confiteri ad ſalutem*. Ex quibus ſcilicet verbis dabatur intelligi ex analogia baptiſmi, & Euchariſtiæ etiam non credentem vere Corpus Chriſti percipere in Euchariſtia, quemadmodum infans non habens fidem vere baptiſma percipit. Unde pergens Eſpencæus, ait: His ſimilibus Patrum teſtimoniis, &c. olim perſuaſus partim eorum etiam aliquot tunc memor, ſic in formula ex collocutorum conſilio Miniſtris propoſueram: *Quia Verbum Dei, & promiſſio, cui fides noſtra nititur, præſentia reddit, quæ promittit*, &c. Reſponderunt inter cætera Miniſtri pro ea, quæ eſt inter verbum, & fidem analogia, & vicinia, ſcripturam non inſolenter alteri attribuere, quod alterius eſt. Itaque non admodum referre, verbine vocula, an fidei priore loco ponatur: ſed quoniam verbum ſine fide eſſe poteſt, non enim omnium eſt fides, nec omnes credunt Euangelio: non vero etiam ſine verbo fides eſſe poteſt, quia fides ex auditu, auditus autem per Verbum Dei, malle ita ſcripto inferre: *Qia fides Verbo Dei nitens res facit præſentes, quæ promittuntur*. Verum, præterquam quod fides magis proprie dicitur accipere, & apprehendere, quam vel polliceri, vel præſtare: ſi non ita multum refert, utra vox alteri in formula antecedat; cur non, inquiebam, verbum fidei hic anteponimus, & ſic convenimus, & porro pergimus? Atque hactenus de Colloquio Poiſſiaco, & Controverſiis in eo habitis inter Doctores Pariſienſes, & Miniſtros Hugonotas, ex quibus diſcimus facilius eſſe illos vincere auctoritatum, ac rationum pondere, quam perſuadere propter animi duritiem, & ſuperbiam, qua nolunt ſe fateri victos a veritate: ideoque, & ſi convincantur, non convertuntur.

Fides facit, ut Euchar. profit.

Reſum.

CONCILIUM
RHEMENSE

Tempore Pii Quarti, & Caroli Noni Regis Galliarum, ſub Carolo Cardinali a Lotharingia, Anno 1564.

Ex manuſcripto Carthulario Archiepiſcopatus Rhemenſis ſtatuta, & acta non ſubſignata excerpſit M. Ludovicus Odeſpurg Presbyter Turonenſis, & in capite noviſſimorum Galliæ Conciliorum ab ipſo editorum repoſuit.

Statuta pro reformatione morum novemdecim continet.

Statutum 1. De reſidentia curatorum.

Statutum 2. De officio curati in deligenda ſana doctrina, & prædicanda. Noſtrorum hominum deſideriis non opinamur melius ſatisfieri poſſe, quam ſi a Tridentina Synodo conſcriptam de religione Catholica doctrinam, noſtrarum parœciarum curiones legant, & ad ejus normam conciones ſuas efforment, populumque inſtituant.

Statutum 10. De minorum ordinum functionibus reſtituendis per Eccleſias. Ut Sanctorum ordinum a Diaconatu ad Oſtiariatum functiones ab Apoſtolorum temporibus in Eccleſia laudabiliter receptæ, & pluribus in locis aliquando intermiſſæ, in uſum juxta ſacros Canones revocentur, nec ab hæreticis, tanquam otioſæ traducantur, illius priſtini moris reſtituendi deſiderio cum ſanctis Patribus, & generalibus Synodis flagrantes, in cathedrali primum, deinde in diœceſis collegiatis Monaſticis, & Parochialibus, ubi populus frequens, & proventus Eccleſiæ tot ordines ferre poſſunt, curabimus curſu viſitationis pro Eccleſiarum commoditate has functiones reſtitui, eaſque functiones exercentibus ſtipendia aſſignari, quibus aut ex parte mulctari, aut in totum privari ab Epiſcopis poterunt, quoties ſe negligentes in Officio præbuerint.

Statutum 11. De diſtincta horum ordinum collatione, minores ordines tantum his, qui ſaltem linguam Latinam intelligent, & per temporum interſtitia, niſi aliter aliquando expedire videbitur, conferemus, ut accuratius, quantum ſit hujus diſciplinæ pondus, poſſint edoceri, & in unoquoque munere, juxta præſcriptum noſtrum, ſe exerceant, idque in ea, cui adſcripti erunt, Eccleſia.

Statutum 12. Ut omnes Clerici ſint certæ alicui Eccleſiæ addicti. Dum nullus debeat ordinari, qui judicio ſui Epiſcopi non ſit utilis, aut neceſſarius Eccleſiis, cum ſanctis Synodis generalibus ſtatuimus, ut nullus in poſterum quocumque gradu ordinetur, qui illi Eccleſiæ, aut pio loco, pro cujus neceſſitate, aut utilitate aſſumitur, non aſcribatur, ubi ſuis fungatur muneribus, nec incertis ſedibus vagetur; quod ſi locum, inconſultis nobis, deſeruerit, ei ſacrorum ordinum exercitium interdicatur, &c.

Qui ordinandi.

Reliqua ſtatuta communia ſunt.

In actis hujus Concilii refertur, quod in ejus apertione, Illuſtriſſimi Archiepiſcopus, ac Cardinalis utiliſſimam habuerint concionem, ſumpto themate ex loco Joannis cap. 17. *Pater, venit hora, clarifica filium tuum*.

In prima congregatione idem retulit ad Synodum, ut ad Concilium omnibus pateret aditus, qui vel de aliqua re vellent admonere, aut ſupplicare, aut de aliquo conqueri, ſeu per Promotorem, ſeu per ſe id mallent exequi.

In ſecunda congregatione idem Metropolitanus magnopere contendit, ut a ſe inciperet reformatio, dicens ſe Reverendiſſimi Sueſſionenſis, & Catalaunenſis, qui illic aderant, paratum eſſe ſubire judicium. Inquirerent de vita ejus, & moribus, quemadmodum ſe geſſerit in adminiſtrando ſuo Archiepiſcopatu, ſe curaturum, ut afferrentur codices rationum tam ſigilli, quam regiſtri curiæ Eccleſiaſticæ, & ut ſemel diceret, ſe omnia facturum, quæ ſunt conſentanea rationi, & æquitati, &c. Sibi in primis placere eſſe faciendam fidei profeſſionem: dandumque eſſe hoc munus aliquibus Theologis, ut unam fidei formulam componant, eamque ad Synodum referant.

Archiepiſ. Rhemenſis modeſtia.

In quarta congregatione. Cum fidei formula ab omnibus approbata fuiſſet per verbum *placet*, dixiſſetque Illuſtriſſimus Cardinalis, ſe minime detrectaturum fidem ſuam profiteri, pro qua tuenda ſui majores depugnandum eſſe duxiſſent, & adverſus incredulos Jeroſolymam uſque inſigni parta victoria bellum geſſiſſent, & pro qua Princeps ſuæ familiæ per ſummum ſcelus mortem nuper obiiſſet, is deinde ſurrexit, & ore converſo ad R. Sueſſionenſem Archiepiſcopatus Rhemenſis, & totius Provinciæ Vicarium, eam alta voce pronuntiavit.

In octava congregatione Epiſcopus Catalaunenſis in ſua deliberatione circa examen Curionum dixit ſibi minus placere eum, qui gradum aliquem ſit aſſequutus, eximendum eſſe ab examine, cum contingat multos ſæpe gradum aſſequi, qui eo non ſunt digni, & ſi digni eſſent, cum promoverentur, eos tamen ſæpe mutari, & fieri deteriores. Nihilominus Concilium ſtatuit ſtatuto 7. ſalvis Univerſitatum privilegiis per

Graduati non examinandi.

examen

examen, & collationem illius providendum, qui juxta jura gradum aſſequuti fuiſſent. A

In cæteris congregationibus plures proponuntur difficultates tam circa Canones, quam quorumdam conqueſtus, quæ varie diſcutiuntur.

Intererant huic Concilio Joannes Democares procurator Epiſcopi Laudunenſis, Robertus Furnius.

Vocati ad hoc Concilium Epiſcopi, Cameracenſis, Atrebatenſis, & Tornacenſis miſerunt Procuratores, qui Bullas ſuæ exemptionis per Pontificem Rom. obtulerunt. Reſponditque per litteras Illuſtriſſ. Metropolit. Rhemenſis non cohærere, quod in iis bullis habebatur, Pontificem ſua ſponte hoc negotium abſolviſſe, & tamen ſæpius interpellatum ſe fuiſſe litteris, & verbis a Catholico Rege Hiſpaniarum, Non vocatos fuiſſe, qui vocandi erant, Regem Chriſtianiſſimum, & Metropolitanum Rhemenſem, ac rem ſuſceptam eſſe contra B Canones Nicænos, Epheſinos, & Chalcedonenſes. Eccleſiam Rhemenſem, quæ eos in fide genuerat omni, ut ſemper antea, tanquam chariſſimos filios charitate amplecti. Datum Rhemis in Concilio noſtro Provinciali, idibus Decembris. Hinc occaſio data quibuſdam tractatibus conſcribendis pro iſta ſeparatione, quæ jam uſu convaluit, & ad quam magis ſtabiliendam Archiepiſcopus Cameracenſis ſuis ſuffraganeis Epiſcopis Concilium Provinciale indixit anno ſequenti.

CONCILIUM ROTHOMAGENSE

Sub Carolo Borbonio Cardinali Tituli S. Chryſogoni, celebratum pro moribus reformandis, & Diſciplina Eccleſiaſtica, tempore Gregorii XIII. & Henrici tertii, Anno Domini 1581.

QUo eodem anno, inquit Spondanus ad annum 1581. Carolus Borbonius, frater Antonii olim Regis Navarræ, Archiepiſcopus Rothomagenſis, Legatus Avenionenſis, indictum a ſe ad Feſtum omnium Sanctorum Concilium Provinciale Rothomagi celebravit, pro moribus reformandis, & diſciplina Eccleſiaſtica, juxta Decreta univerſalis Tridentinæ Synodi. Cui una cum cæteris Provinciæ Epiſcopis interfuit Claudius Sanctesius ordinis Auguſtiniani inſignis Theologus (quo nomine claruit in eadem Synodo Tridentina, D ſtetitque in Colloquio Poſſiacenſi, ut murus æreus contra hoſtes Eccleſiæ) Epiſcopus Ebroicenſis, univerſo notus orbi Chriſtiano, tum multis aliis fœcundi ingenii monumentis, tum vero maxime præclariſſimo illo commentario de Euchariſtia, qui etiam hoc Concilium deſcripſit: cujus acta publicata fuerunt: eorum exemplo cæteri Archiepiſcopi ad alia celebranda excitati ſunt.

Concilium hoc conſtat duodecim titulis, ſub quibus varia decreta continentur: cum duodecim quæſtionibus ſummo Pontifici ad definiendum propoſitis cum ejuſdem reſponſione.

Ad titulum *de Epiſcopis*. Suſcepti ad Epiſcopale miniſterium intelligant ſe non ad propria commoda, non E ad divitias, non ad luxum, ſed ad labores, & ſollicitudines pro Dei gloria vocatos eſſe.

Ad titulum *de Epiſcoporum officiis*. Reſignationes factæ prius incognitis, aut his, quos nulla virtus, aut ſingularis eruditio, aut alia honeſta cauſa commendat, ſuſpectæ de Simonia redduntur, præſertim ſi quid illicite actum fama proclamat.

Ad titulum *de Curatorum, & aliorum Presbyterorum, ac parœcianorum officiis*. Can. 18. ad ſervitium parœciale perficiendum, præſertim Dominicis diebus, & feſtivis, non ſolum obligantur Curati, & Vicarii, ſed omnes ejuſdem parœciæ presbyteri, qui illi adſcripti ſunt. Niſi ergo Presbyteri prædicti in habitu Sacerdotali, cum ſuperpellicco, hora competenti, convenerint, quo ut conveniant, etiam qui non ſunt adſcripti, hortandi ſunt, & in Officio divino ad finem uſque cantantes, aut adminiſtrantes perſtiterint, damus Curatis poteſtatem poſt trinam admonitionem eos ſuſpendendi a divinis: & ut ordo in omnibus ſervetur in Eccleſia, omnes Presbyteros parœciæ, ſicut omnes alios parœcianos, Curatis decet eſſe obedientes, & correctioni eorum, ac directioni ſubditos. Can. 25. propter periculoſa tempora, in quæ incidimus, Curati ne de nocte exeant ad ſacramentorum adminiſtrationem, niſi vocentur a bonis, & notis hominibus, & propter neceſſitatem: admoneant vero frequenter mulieres, & viros, de quorum neceſſitate timetur, ut in die ſumant ſacramenta. Can. 26. quamvis nefaria ſit, & ſimoniaca pro ſacramentorum adminiſtratione pactio, & licitatio: nihilominus qui catechizatur, debet miniſtrare in omnibus ei, qui catechizat, & rependere temporalia ſeminanti ſpiritualia. Proinde ſicut damnamus Curatorum, & Presbyterorum exactiones: ita non tantum ingrati animi, ſed contra naturæ debitum, & jus divinum nitentis, & corrupti eſſe judicamus, diſpenſanti ſacramenta ad ſalutem requiſita non ſuppeditare victui neceſſaria, & operæ pretium, & laboris mercedem non reddere. Scriptum eſt enim: non alligabis os bovi trituranti. Et, Quis paſcit gregem, & de lacte gregis non manducat? quis plantat vineam, & de genimine vitis non bibit? ita ex his, qui altari deſerviunt, de altari vivere conſtituit Deus. Proinde noverint omnes Chriſtiani, non liberalitatis eſſe, ſed debiti, miniſtranti ſacramenta, atque alia ſpiritualia ſtipendium aliquod ſolvere, unde vivat; ſed cum pretio nummario ſacramenta nequeant æſtimari, nec quanti ſit cuique neceſſarium ad victum, poſſit, niſi ex ratione temporum, locorum, & perſonarum, definiri: recte majores noſtri ad laudabiles conſuetudines, ad evitandam avaritiæ, & ſordium ſuſpicionem, occurrendum duxerunt: quæ cum hominum malitia intermittantur, obteſtamur in Domino Curatos, & parœcianos de his amice inter ſe convenire pro temporum varietate, & difficultate: quod ſi parœciani in contumacia contra jus naturæ, & divinum perſtiterint, volumus vocari a Curatis coram Epiſcopis, ut, circumſpectis omnibus, quod rationi videbitur convenientius, conſtituatur, præſertim in civitatibus, & oppidis, ubi refrigeſcit charitas, & abundat iniquitas, nec Curatis ullæ decimæ, aut alii obveniunt proventus.

De Curatorũ Iuribus.

C

Duodecim dubia Summo Pontifici propoſita per Concilium Rothomagenſe.

I. DUbium erat, quis deberet præcedere in conſeſſu Concilii Provincialis, Sagienſis Epiſcopus, cujus Eccleſia antiquior erat, an Bajocenſis, qui antiquior erat Epiſcoporum Normanniæ, & eorum Decanus. Reſpondit Summus Pontifex, in actibus Conciliorum Provincialium attendendum eſſe tempus ordinationis Epiſcoporum, non dignitatem, aut ordinem Eccleſiarum.

II. An Abbates commendatarii admitti deberent in Concilium vocem deliberativam habituri cum Abbatibus regularibus. Reſpondit ſummus Pontifex, Commendatarios inter Abbates recipiendos eſſe.

III. Qui debeant præcedere in conſeſſu, & in ferendis ſuffragiis inter dignitates Capitulorum Eccleſiarum Cathedralium, Procuratores Capitulorum, & Abbates Regulares, & Commendatarios, Canonici ſiquidem ſe membra eſſe capitis ſui Epiſcopi, inter quæ nihil interjectum eſſe debeat. At contra Abbates minime decorum ſervari ajebant, ſi ipſi uſum mitræ, & baculi habentes poſtponantur iis, qui ſibi ſint inferiores. Reſpondit Summus Pontifex, Cano-

Google

nonicos Cathedralium Eccleſiarum præferendos eſſe, A quando Capitulariter procedunt: Abbates Benedictinos, & qui uſum Mitræ habent, præcedere Commendatarios. Poſt hos locum obtinere dignitates, & poſt dignitates collocandos eſſe Procuratores.

IV. An Monaſteria exempta teneantur Conciliis intereſſe, cum ipſa immediate Summo Pontifici ſubjecta ſint, habeantque ſuas Synodos Capitulares, quæ abſque Ordinarii permiſſione celebrantur. Reſpondit, non obligari, niſi de jure, vel conſuetudine teneantur intereſſe. Capitula vero, licet exempta, obligari, ut Conciliis interſint Provincialibus, & omnes, qui juriſdictioni Epiſcoporum ſubduntur: exceptis etiam caſibus, quibus exempti ſpecialiter vellent intereſſe. B

V. Qualem vocem, cujuſmodi ſuffragium haberent Abbates præcipue Commendatarii, deputati Capitulorum, & Procuratores Epiſcoporum. Reſpondit, Abbates Commendatarios, & Capitulorum deputatos vocem dumtaxat conſultivam habere, Epiſcoporum Procuratores poſſe, ſi Concilio Provinciali placuerit, & deciſivam habere.

VI. An neceſſe eſſet Baptiſmi ceremonias ſupplere in Hæretico Calviniſta, cum ad Fidem catholicam revertitur? Reſpondit, Ceremonias Baptiſmi ſupplendas eſſe, præcedente in adultis abjuratione hæreſis, & reconciliatione.

VII. Si liceat ſuper ætate ordinatorum præſcripta a Concilio Tridentino diſpenſare deficientibus idoneis, C qui promoveantur? Reſpondit, Indulgebitur facultas diſpenſandi cum hactenus promotis, de cætero intellecta neceſſitate, vel utilitate Eccleſiarum, ſingulatim diſpenſabitur.

VIII. De reſidentia Canonicorum, an ſit de præcepto, & Jure Divino. Reſpondit, Declaratum, & ampliſſime proviſum per Concilium Tridentinum, illius decreta obſerventur.

IX. Si Canonicus curam habens animarum, ſine cujus fructibus canonicatui deſervire non poteſt, teneatur in Cura reſidere, quæ longius diſtet. Huic difficultati non invenimus, ajunt, quomodo poſſit provideri, niſi declaretur habendos pro reſidentibus in paræciali Eccleſia, qui actu deſerviunt in Cathedrali, vel Collegiata, modo paræcialis diſtet ultra ſemidiem: ita ut bis, D vel ter in ſeptimana Curatus in ea faciat officium, & eodem die ad Eccleſiam Cathedralem, vel collegiatam redeat. Reſpondit, Quoad retentionem Parochialis, cum Canonicatu pro neceſſitate, & utilitate Eccleſiarum, & regionis in caſibus particularibus providebitur.

X. Quid in caſibus reſervatis agendum, ut cum a Concilio Tridentino dicitur Epiſcopos abſolvere ab hæreſi contra Bullam de Cœna Domini? Reſpondit, Pro neceſſitate Provinciæ concedetur ad tempus hæc facultas abſolvendi juxta decretum Concilii Tridentini, cui magis viſum fuerit.

XI. De Monialibus, an obligentur ad clauſuram perpetuam. Reſpond. Executioni demandentur de- E creta Concilii Tridentini, & Bullæ Summorum Pontificum, quibus ſublata ſunt omnia privilegia, & fundationes.

XII. Continet ſupplicationem aliorum Epiſcoporum ſuffraganeorum petentium Canonicatum in ſuis Cathedralibus, ſicut habet Archiepiſcopus Rothomagenſis, ut poſſint ingredi in Capitulum. Reſpondit: Habebitur ratio hujus rei, & prout ſingulis Eccleſiis magis expedire viſum fuerit, providebitur.

Dictum Concilium Rothomagenſ. Pariſiis editum eſt per P. Huillier, in vico Divi Jacobi Anno 1562.

CONCILIUM

BURDIGALENSE

Sub Antonio Prevotio Sanſaco Archiepiſcopo Burdigalenſi, Aquitaniæ Primate, Anno 1582. tempore Gregorii decimi tertii, & Henrici tertii, pro diſciplina, & moribus.

EX Concilio Burdigalenſi anno Domini 1582. ſelecta quædam decreta.

De profeſſione fidei. Cum omnis actio, quæ de rebus divinis, & ad religionem pertinentibus ſuſcipitur, proficiſci debeat a divini numinis cultu, & veneratione, cujus baſis, & fundamentum eſt fides, bonorum omnium, ut inquit D. Auguſtinus, fundamentum, & humanæ ſalutis initium, ut propterea ſine fide placere Deo impoſſibile eſſe dicat Apoſtolus: idcirco de divinis rebus, & Eccleſiaſticis Officiis ad Dei gloriam, ſalutemque ſpectantibus in hac Synodo legitime acturi a fidei profeſſione communi jam Eccleſiæ uſu recepta initium ſumendum eſſe duximus. Cujus hæc præſcripta formula eſt, &c.

De iis, quæ ad divinum cultum, ac Religionem ſpectant cap. 2. Omnis divini cultus, & Religionis ratio, qua ſolum præpotentem Deum pie, ſancteque colimus, in duas potiſſimum partes diſtribuitur: in precationes nimirum, & ſacrificium: quibus & interior, & exterior cultus (adhibitis utrimque ſolemnibus ceremoniis) integre perficitur. Neque enim aliter Deum placare, atque propitium reddere, neque Religioni, officioque ſuo ſatisfacere Chriſtiani poſſunt.

De iis, quæ in ſacroſancto Miſſæ ſacrificio, diviniſque officiis vel obſervanda, vel cavenda ſunt, c. 5. Sacroſanctum Miſſæ ſacrificium, in quo memoriam fecit mirabilium ſuorum ſummus ille Sacerdos in æternum ſecundum ordinem Melchiſedech, Deo ſolum acceptum eſt, nec ullum præterea, niſi quatenus iſtius ſimilitudinem, ſpeciemque gereret, ulla unquam ætate ipſi gratum fuit, &c.

Celebraturi ſacerdotes conſcientiam ſuam prius diligenter excutiant, atque examinent, & piam aliquam meditationem præmittant. Peccatorum vero confeſſionem octavo quoque die aut ſæpius faciant, quoties aliquo ſe peccato gravatos ſenſerint. Sibi autem conſcii mortalis peccati, &c.

De pœnitentia, cap. 12. Neminem Parochi abſolvant eorum, qui cum præcedente confeſſione ſe ablata reſtituturos, aut legata ad pias cauſas ſoluturos eſſent polliciti, cum facultas affuiſſet, neglexerint. Eos excipimus, qui in mortis articulo fuerint conſtituti, &c.

De Sacramento Extremæ Unctionis, cap. 13. Non eo uſque differendum, dum æger omnibus pene ſenſibus deſtitutus ſit.

Nec vero putent Parochi ſe omnino officio ſuo ſatisfeciſſe, ſi ægrotis Euchariſtiæ, & Extremæ Unctionis ſacramenta ſolum impenderint: ſed eos præterea adeſſe oportere morientibus, eoſque ſanctis admonitionibus, & piis precibus omni ratione juvare: ut, quod eis ſupereſt vitæ, in vera, & Catholica fide poſſint explere: ne propter peccatorum ſuorum multitudinem, atque gravitatem ullo modo de Divina miſericordia deſperent. *Moribũdorum cura.*

Nota. Hoc decretum alias valde terrori fuiſſe cuidam Parocho hujus Provinciæ Burdigalenſis, qui dicebat facillimum eſſe Epiſcopis graviſſima præcepta parochis imponere; dum neſcirent, quam difficile ſit diu, noctuque ægrotanti moribundo præſens adeſſe, qui aliquando per plures dies in agonia mortis laborat.

De Parochis, cap. 17. Parochi, qui in partem ſollicitudinis, & gubernationis Eccleſiarum ab Epiſcopis vo-

Digitized by Google

vocantur, diligenter muneri ſuo attendere debent, non A ignari præcipuas officii ſui eſſe partes populum in DEI lege, atque voluntate inſtruere, Sacramentis Eccleſiaſticis reficere, atque communire, ſacras ad Deum pro eo preces fundere, & laudabilis vitæ exemplo viam ſalutis præmonſtrare.

Ut autem de ſuis ovibus rationem, cum neceſſe fuerit, reddere poſſint, ſingulis annis quatuor libros, ſeu indices conficiant. In quorum uno baptizatorum nomina, in altero contineantur omnes, qui ſtatuto ab Eccleſia tempore ad confeſſionem, & communionem venerint; in tertio recenſeantur, qui matrimonium in facie Eccleſiæ contraxerint; in quarto mortui, & ſepulturæ Chriſtianæ traditi enumerentur.

De Verbi Divini prædicatione, cap. 28. Vetamus, ne B quis parochus, aut Vicarius in poſterum ex ſuo ingenio concionari, & Euangelium interpretari præſumat, antequam a ſuo Epiſcopo examinatus, ad id idoneus repertus fuerit, & in ſcriptis expreſſam concionandi licentiam habuerit. Sed illi ſatis ſit homilias a nobis, & Coepiſcopis noſtris approbatas ex ſcripto populo recitare. (*De ſcholis, Typographis, & Bibliopolis, cap.* 27.) Recte olim a quodam hujus ſæculi ſapiente litteris mandatum eſt, nihil eſſe, de quo conſilium divinius iniri poſſit, quam de recta puerorum inſtitutione, cap. 27. Juventus enim ſpes eſt, ac ſoboles reipublicæ. Quæ ſi, dum adhuc tenera eſt, diligenter excolatur, maximos, & miræ ſuavitatis fructus facit: contra vero ſi negligatur, aut nullos, aut amariſſimos. Quare optima, eaque facillima, & maxime compendiaria reſtituendæ in priſtinum ſtatum reipublicæ Chriſtianæ ratio eſt C diligens, & accurata ex majorum inſtitutis educatio juventutis.

De hoſpitalibus, cap. 28. Pauperum, & peregrinorum, juxta Domini præceptum, maxima ſemper Eccleſiæ cura fuit. Ex quo tam multa hoſpitalia, &c. Sed non deſunt multi, qui impium Judæ ſcelus, & ſacrilegium imitantes, quod Chriſto ad pauperum ſuſtentationem oblatum eſt, in ſuos uſus privatos transferunt, & pauperes hac ratione fame, & inedia conficiunt, &c.

Hoc Concilium conſtat 35. titulis, ſub quorum ſingulis varia alia decreta continentur, quæ Patres in fine ſubmittunt cum humilitate, & obedientia S. Romanæ Eccleſiæ judicio emendanda, & corrigenda. Unde miſſa ſunt ad ſummum Pontificem Gregorium XIII. Qui hac epiſtola ad Archiepiſcop. Burdigalenſem reſpondit. D

Venerabili fratri Archiepiſcopo Burdigalenſi.

Venerabilis frater, ſalutem, & Apoſtolicam Benedictionem. Incredibiliter lætati ſumus ſynodum provincialem a tua fraternitate ad nos miſſam perfectam eſſe tanta cum pietate, quantam & res ipſa flagitabat, & zelus tuus pollicebatur. Quo nomine te plurimi facimus, tibique, & provincialibus tuis omnia a nobis paternæ charitatis officia deberi agnoſcimus. Reſtat, ut pari ſtudio, & cura operam des, ut quæ pie, ſancteque decreta ſunt, quam diligentiſſime ſerventur: ſic enim & Dei gloriæ inſervietur, & diſciplina E Eccleſiaſtica magna cum dignitate, & fructu retinebitur. Id vero te pro tua ſingulari prudentia facturum eſſe non dubitamus. Cætera, quæ ad ſynodum pertinebunt, præſcribent fraternitati tuæ ſanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinales, dubiorum ſacri Concilii Tridentini interpretes, qui decreta ipſa diligentiſſime conſiderabunt. Adſit ſemper fraternitati tuæ divina gratia ad ſui nominis gloriam, Catholicæ religionis amplitudinem, commiſſique tibi gregis ſalutem. Datum Romæ apud S. Petrum ſub Annulo Piſcatoris 3. Decem. M.D.LXXXIII. Pontificatus noſtri anno duodecimo.

Ant. Baccagadulius.

Subſcripſerunt Antonius Prevotius Sanſacus Aquitaniæ primas Arch. Burdig. Janus Fregouſe Eccleſiæ Agenenſis Epiſcopus, Carolus de Bony Engoliſmenſis. Godofredus de S. Belin. Pictavienſis. Nicolaus Le Cornu Sanctonenſis. Ludovicus de Salignac Sarlatenſis. Arnaldus De Pontac Vaſatenſis Epiſcopus in provincia Auxitana, qui rogatus adfuerat. Bernardus Podianus procurator Eccleſiæ Condomienſis ſede vacante, & alii, quorum nomina in actis habentur.

Sunt, qui vocant Archipræſulem Burdigalenſem Patriarcham Aquitaniæ inferioris, quæ eſt Guinea, ut non confundant cum Bituricenſi Archiepiſcopo, quem Aquitaniæ ſuperioris Patriarcham vocant.

CONCILIUM
RHEMENSE

Tempore Gregorii XIII. & Henrici Tertii Chriſtianiſſimi Regis, ſub Ludovico a Guiſia, Presbytero Cardinali Archiepiſcopo, ac Duce Rhemenſi, & primo Pari Franciæ, celebratum anno 1583.

Acta hujus Concilii extant excuſſa Rhemis a Joan. de Foigny ad inſigne Leonis, ex quibus ſequentia ſelegimus.

Litera Indictionis.

Ludovicus miſeratione Divina ſanctæ Rom. Eccleſiæ Presbyter Cardinalis a Guiſia nuncupatus Archiepiſcopus Dux Rhemenſis, primus Par Franciæ, Sanctæque Sedis Apoſtolicæ Legatus natus, Reverendiſſ. Fratribus Epiſcopis, necnon venerabilibus Decanis, Capitulis, Abbatibus, Conventibus, Prioribus, cæteriſque noſtræ Rhemenſis Provinciæ Eccleſiaſticis perſonis, quæ de jure, vel conſuetudine, Concilio Provinciali intereſſe debent, Salutem in Domino.

Cum tantis hactenus Eccleſia noſtra hæreſeon procellis, & civilium bellorum tumultibus fuerit agitata, ut ſummæ, ac plane ineffabili Dei clementiæ plane tribuendum ſit, quod illa non jam penitus a fundamentis deſtructa corruerit: illud etiam profecto dici non poteſt, quanta ejus bonitate, ac providentia ſit effectum, ut non tantum eadem Eccleſia in aliquo ſtatu huc uſque retineatur: verum etiam illa nobis relicta ſint remedia, quibus in priſtinum ſplendorem reſtitui, & in antiquam libertatem vindicari poſſe videatur ...... Concilia Provincialia, quibus olim Patres noſtri Eccleſiam Catholicam hæreticorum injuriis pene proſtratam, vel etiam abuſuum multitudine plane deformatam, & vitiorum mole ferme penitus oppreſſam inſtaurarunt, ſartamque tectam poſteritati tandem reliquerunt. Et quidem hujuſmodi conventuum Provincialium uſus, quanto orbis Chriſtiani incommodo, aliquot jam ſæculis intermiſſus ſit, adeo cunctis notum eſt, ut ipſorum revocationem non ſolum ſummopere utilem, ſed etiam prorſus neceſſariam eſſe nullatenus dubitari poſſit. Nos igitur divino favore freti, Sanctorumque Patrum exemplo adducti, graſſantibus Eccleſiarum morbis pro virili mederi cupientes, huc etiam accedente Sedis Apoſtolicæ auctoritate, necnon Chriſtianiſſimi Regis noſtri Henrici conſenſu ſimul, & hortatu, Concilium Provinciale in Eccleſia noſtra Rhemenſi, Dominica prima poſt Feſtum Epiphaniæ, hoc eſt nona Januarii proxime venturi celebrare decrevimus, & ſtatuimus. Quamobrem omnes, & ſingulos fratres noſtros Reverendiſſimos Coepiſcopos monemus, & quo poſſumus charitatis affectu rogamus, necnon venerabiles Decanos, Capitula, Abbates, Conventus, Priores, & alias

Digitized by Google

alias noſtræ Provinciæ Eccleſiaſticas perſonas, quæ de A jure, vel conſuetudine Provinciali Concilio adeſſe debent, invitamus, ut eo ipſo die ad Synodum Provincialem, juvante Deo, Rhemis celebrandam, per ſe, vel per legitimum procuratorem (ſi quod forte juſtum impedimentum, ab ipſa tamen Synodo probandum obrepſerit) omnino compareant: ut, quo decet Religionis .... zelo ...... ab curanda hujus ampliſſimæ provinciæ vulnera ...... extirpandos errores .... accommodatiſſima quæque Duce Spiritu ſancto .... provideamus, & exequamur. Datum Pariſiis in Ædibus noſtris Dionyſianis, Anno Domini milleſimo quingenteſimo octogeſimo ſecundo die 26. menſis Septembris.

B Sequuntur aliæ litteræ prorogationis Concilii ad diem vigeſimum quintum menſis Aprilis proxime venturi, propterea quod Romam miſerat Cardin. a Guiſia, ad habendum pallium, ſine quo celebrari Concilium non poterat. Has hic omittimus.

Apoſtolica Facultas pro Synodo Rhemenſi celebranda, nondum ſuſcepto Pallio,

DIlecto filio noſtro Ludovico, ſanctæ Romanæ Eccleſiæ Presbytero Cardinali a Guiſia nuncupato, Gregorius Papa XIII. Dilecte fili mi, Salutem, & Apoſtolicam Benedictionem. Exquiſita tuæ circumſpectionis induſtria promeretur, ut Romana Eccleſia, cujus honorabile membrum exiſtis, & quam tuorum honoras magnitudine meritorum, te ſpecialis gratiæ favore proſequatur. Cum itaque pro nonnullis cauſis urgentibus Concilium Provinciale proximo quoque tempore adhuc celebrandum ſit, cumque qui Eccleſiæ Rhemenſis ex diſpenſatione Apoſtolica adminiſtrator exiſtis, Pallio nondum ſuſcepto id facere nequeas, niſi noſtra, & ſanctæ Sedis Apoſtolicæ tibi licentia ſuffragetur, & facultas: nos tuis C in hac parte ſupplicationibus inclinati, eidem circumſpectioni tuæ, ut pro hac vice Pallio etiam per te nondum ſuſcepto Concilium Provinciale convocare poſſis ad effectum, & illud, prout moris eſt, celebrare, ac eidem præſidere libere, & licite etiam pro hac vice tantum valeas, Apoſtolica Authoritate, de ſpeciali gratia concedimus; non obſtante felicis recordationis Bonifacii Papæ VIII. prædeceſſoris noſtri, quæ incipit, *Injunctæ*, & aliis Apoſtolicis conſtitutionibus, & ordinationibus, cæteriſque quibuſcumque. Datum Romæ apud ſanctum Petrum ſub Annulo Piſcatoris, die prima Martii anno Domini milleſimo quingenteſimo octuageſimo tertio, Pontificatus noſtri anno D undecimo.

Præcipua capita orationis habitæ ad Synodum per Illuſtriſſimum, & Reverendiſſimum D. Cardin. Archiepiſcop. Rhemenſ.

PErmagnum, & perilluſtre gratulandi mihi, & gratias Deo omnium bonorum auctori cumulatiſſimas agendi argumentum præbuit hodiernus dies, RR. Fratres, quod mihi vix dum inaugurato divini numinis beneficio conceditur munus noſtrum ab hujus Concilii exordiri convocatione: quo negotio nullum aut majus, aut illuſtrius .... eſſe poteſt. Suppe- E ditat nobis exemplum ſapientiſſimus .... Salomon, de quo aſſerit nihil prius habuiſſe, quam ut templum extrueret: affert etiam exemplum Chriſti Domini, qui Jeroſolymam ingreſſus a purgando templo ſuæ authoritatis fere duxit exordium, quibus exemplis ſe commotum ait ad reſtaurandum ſuæ Eccleſiæ ſtatum fere collapſum, necnon Regis voluntate, ac Caroli Cardinalis patrui chariſſimi, qui Concilii convocationem meditabatur poſt reditum a Concilio Tridentino. Quamvis autem agnoſcat ſe parum idoneum ad opus tam arduum, ſe nihilominus erigit virtutibus ſuffraganeorum. Quos exinde excitat, ut acri animo ſecum invigilent ſuper univerſum gregem, ſicut monebat Apoſtolus: *Attendite vobis, & univerſo gregi, &c.* Quod niſi ſedulo fecerimus, verendum, ne contra nos illud pronuntiet Dominus, quod eſt apud Ezech. *Requiram gregem meum de manu eorum*, & plebs exclamet, quod vulgo circumfertur, o præclaros cuſtodes lupos! Sed video meliora, magnaque me ſpes tenet, &c. Concludit. Sed quoniam ſine te, o Deus optime, atque maxime, nihil præclarum, nihil ſalutare neque ſtatuere, neque peragere poteſt humani ingenii imbecillitas, animis noſtris, quæſumus, propitius illabere: Et qui dixiſti, ubi fuerint duo, vel tres congregati in nomine meo, ibi ego ſum in medio eorum, nobis hodie in nomine tuo congregatis adeſſe dignare; mentes noſtras divini tui luminis ſplendore illuſtra, bonitate fove, ſapientia rege, moderare, atque effice, ut privata commoda communi officio poſthabeamus: eorum tantum utilitati, quibus præſumus, non noſtris rationibus ſerviamus: & quæ vivendi exempla, ac præcepta aliis tradere paramus, ea ipſi primum te auxiliante ſedulo, ac libenter exequi valeamus.

Huic Epiſtolæ ſubjunguntur litteræ Synodi ad omnes communitates, & Eccleſiarum Rectores ſibi ſubditos, quibus expoſita neceſſitate Concilii convocati, & neceſſitate divini auxilii, mandat, ut ſingulis diebus ſupplicationem cum litaniis, & collectis de Spiritu ſancto pro unitate Eccleſiæ, & proſpero Concilii ſucceſſu faciant: ac curatis omnibus, ut ſingulis diebus feſtis eiſdem precibus, & ſupplicationibus vacent, ut tandem adjuvante Spiritu ſancto, fiat omnium credentium cor unum, & anima una, reſtituaturque religio unitati, & Eccleſia per reformationem ſuæ puritati, & dignitati. Datum Rhemis die 27. Apoſtol. 18.

Poſt incipit ita Concilium.

IN nomine ſanctæ, & individuæ Trinitatis, Patris, Filii, & Spiritus ſancti, Amen. Nos Ludovicus miſeratione divina ſanctæ Romanæ Eccleſiæ Presbyter, Cardinalis a Guiſia nuncupatus, ... interim dum ampliorem ſacroſancti Oecumenici Concilii Tridentini in hoc regno promulgationem quotidie ſperamus .... de aſſenſu Reverendiſſ. Fratrum noſtrorum Coepiſcoporum, & conſilio plurimorum gravium virorum ex omnibus Provinciæ noſtræ partibus in prima noſtra Provinciali ſynodo congregatorum, quæ ſequuntur, ſtatuenda eſſe duximus.

De fide Catholica, & eandem profitendi ratione.

QUoniam Catholica fides humanæ ſalutis fundamentum eſt .... ideo illam omnes in primis, ac libenter ampleſtimur, & profitemur; ac quoslibet Chriſti fideles noſtræ curæ commiſſos doceri, Clericos vero, quotquot poſtmodum ad aliquod Eccleſiaſticum beneficium, aut Officium promoveri contigerit, antequam admittantur, etiam profiteri volumus juxta eam, quæ a fel. recordationis Pio Papa quarto præſcripta eſt, formulam, quam proinde hic ad verbum inſeri curavimus ad hunc modum.

Formula profeſſionis fidei.

EGo N. firma fide credo, & profiteor omnia, & ſingula, quæ continentur in ſymbolo fidei, quo ſancta Romana Eccleſia utitur, videlicet, *Credo in unum Deum Patrem omnipotentem, factorem cæli, & terræ, &c.*

Apoſtolicas, & Eccleſiaſticas traditiones, reliquaſque ejuſdem Eccleſiæ obſervationes, & conſtitutiones firmiſſime admitto, & amplector. Item ſacram Scripturam juxta eum ſenſum, quem tenuit, & tenet ſancta Mater Eccleſia, cujus eſt judicare de vero ſenſu, & interpretatione ſacrarum ſcripturarum, admitto; nec eam unquam, niſi juxta unanimem conſenſum *Articuli contro verſi cum hæret.*

ſum patrum accipiam, & interpretabor.

Profiteor quoque ſeptem eſſe vere, & proprie ſacramenta novæ legis a Jeſu Chriſto Domino noſtro inſtituta, atque ad ſalutem humani generis (licet non omnia ſingulis) neceſſaria: Scilicet Baptiſmum, Confirmationem, Euchariſtiam, Pœnitentiam, Extremam Unctionem, Ordinem, & Matrimonium: illaque gratiam conferre. Et ex his Baptiſmum, Confirmationem, & Ordinem ſine ſacrilegio reiterari non poſſe. Receptos quoque, & approbatos Eccleſiæ Catholicæ ritus in ſupradictorum omnium ſacramentorum ſolemni adminiſtratione recipio, & admitto.

Omnia, & ſingula, quæ de peccato originali, & Juſtificatione in ſacroſancta Tridentina Synodo definita, & declarata fuerunt, amplector, & recipio.

Profiteor pariter in Miſſa offerri Deo verum, proprium, & propitiatorium ſacrificium pro vivis, & defunctis, atque in ſanctiſſimo Euchariſtiæ Sacramento eſſe vere, realiter, & ſubſtantialiter Corpus, & Sanguinem una cum anima, & divinitate Domini noſtri Jeſu Chriſti, fierique converſionem totius ſubſtantiæ panis in Corpus, & totius ſubſtantiæ vini in Sanguinem, Quam converſionem Eccleſia Catholica tranſubſtantiationem appellat. Fateor etiam ſub altera tantum ſpecie totum, atque integrum Chriſtum, verumque Sacramentum ſumi.

Conſtanter teneo purgatorium eſſe, animaſque ibi detentas fidelium ſuffragiis juvari.

Similiter & Sanctos una cum Chriſto regnantes venerandos, & invocandos eſſe; eoſque orationes Deo pro nobis offerre, atque eorum reliquias eſſe venerandas firmiſſime aſſero. Imagines Chriſti, ac Deiparæ ſemper Virginis, necnon aliorum Sanctorum habendas, ac retinendas eſſe, eiſque debitum honorem, ac venerationem eſſe impertiendam.

Indulgentiarum etiam poteſtatem a Chriſto in Eccleſia relictam fuiſſe, illarumque uſum Chriſtiano populo maxime ſalutarem eſſe affirmo.

Sanctam Catholicam, & Apoſtolicam Romanam Eccleſiam omnium Eccleſiarum matrem, & magiſtram agnoſco: Romanoque Pontifici Beati Petri Apoſtolorum principis ſucceſſori, ac Jeſu Chriſti vicario veram obedientiam ſpondeo, ac juro.

Cætera item omnia a ſacris Canonibus, & Oecumenicis Conciliis, ac præcipue a ſacroſancta Tridentina ſynodo tradita, definita, & declarata indubitanter recipio, atque profiteor: ſimulque contraria omnia, atque hæreſes quaſcumque ab Eccleſia damnatas, & rejectas, anathematizatas ego pariter damno, rejicio, & anathematizo.

Hanc vero Catholicam fidem, extra quam nemo ſalvus eſſe poteſt, quam in præſenti ſponte profiteor, & veraciter teneo: eamdem integram, & inviolatam uſque ad extremum vitæ ſpiritum conſtantiſſime, Deo juvante, retinere, & confiteri, atque a meis ſubditis, vel illis, quorum cura ad me in munere meo ſpectabit, teneri, doceri, & prædicari, quantum in me erit, curaturum; Ego idem N. ſpondeo, voveo, & juro. Sic me Deus adjuvet, & hæc ſancta Dei Euangelia.

Hanc formulam longiuſculam hic inſeruimus, quod ad multa futura ſit multis utilis. De reliquis pauca excerpemus, eaque, quæ alibi difficile reperiantur.

De cultu divino.

II. ET quoniam non ſola animi voluntate, ſed etiam externo ritu colitur Deus...... certo, & tamen pro qualitate dierum feſtorum diverſo campanarum pulſu fideles omnes ad Eccleſiam convocentur.

V. In pronuntiatione nominis Jeſu, & cum dicitur verſus Gloria Patri, caput aperiant, & inclinent.

X. Dum autem divinum celebratur Officium, aut habetur concio ad populum, nulli in Eccleſiis permittantur pauperes mendicare.

XII. Quamvis imagines, &c. valde tamen diſplicet, quod quædam procaci venuſtate pingantur, & alienum quid a divino cultu ferant........nullus etiam exemptus imagines novas in templo collocare præſumat in poſterum ſine Epiſcopi, vel illius Vicarii licentia.

De diebus feſtis.

IV. NEmini a propria Parochia liceat abeſſe ſanctiſſimis diebus Paſchæ, Pentecoſtes, & Natalis Domini, niſi quem infirmitas, vel alia legitima cauſa cum Parochi licentia excuſabit.

De Sacramentis.

II. VEtamus, ne quis citra Epiſcopi, vel Parochi licentiam audeat conferre ſacramenta, aut ſine ſuperpelliceo, & ſtola, niſi aliud poſtulet ingens neceſſitas.

De Baptiſmo.

SI Parochus alicujus pueri parentes diutius diſtuliſſe Baptiſmum animadvertit, graviter eos increpet de periculo, in quod eorum culpa puer incidere potuit. Et ſi neglexerit, ſignificet Epiſcopo, ut huic malo remedium afferre conetur.

V. Multo autem minus hæreticos, vel etiam de hæreſi ſuſpectos ſinat eſſe fidei ſponſores.

VII. Convenire etiam judicamus, ut Epiſcopus in propria Diœceſi, Parochus in ſua Parochia, & initiatus ſacris Ordinibus in ſuæ reſidentiæ, vel beneficii loco pueros de ſacro Fonte non ſuſcipiant. Numquam vero Monachus patrinus, vel Monialis matrina eſſe queat.

X. .... quinimo etiam adulti fuerint, poſt abjurationem hæreſis, & reconciliationem ſupplebuntur baptiſmi ceremoniæ.

De Pœnitentia.

IV. UT autem injunctæ pœnæ ſatisfacere valeant pœnitentes, Sacerdos non ſe præbeat nimis ſeverum, neque tamen ita levem, ut pœnæ contemptu ad rurſum peccandum pœnitentem invitet, quam ad novæ vitæ genus ineundum.

VIII. Poſt Confeſſionem abſolutio nemini concedatur, qui non fuerit reconciliatus cum proximo, ſi quem oderit, ſaltem in voto.

De Euchariſtia.

VII. IMo dum divina celebrantur, ad Altare, vel intra chori cancellos nulli laici, multo minus fœminæ ſeſe intrudant. Quod ſi præſumpſerint aliqui, maxime ex eis, qui dignitatis alicujus ſplendore ſunt inſignes, nullus eis honos Eccleſiaſticus, ut thurificationis, & oſculi pacis, ac Euangeliorum exhibeatur.

XVIII. Idem volumus obſervari in organorum ſono .... quæ omnino ſilere jubemus, dum ſymbolum Fidei decantatur, & ab elevatione corporis Chriſti uſque ad Hymnum *Agnus Dei*. *Organa.*

De Matrimonio.

V. POrro Matrimonii benedictio non niſi ſub finem Miſſæ, cui interfuerint, contrahere volentes, nec ante quartam matutinam, nec poſt meridiem conferatur. Peccare autem graviter admodum eos, qui noctu, vel clanculum benedictionem nuptialem ſibi dari procurant propter metum maleficii. Maleficium enim ſe vitare poſſe cre-

Digitized by Google

dere debent, ſi eo pietatis affectu ad conjugium accedant, qui præſcribitur in ſacris Literis, &c.

De Extrema Unctione.

II. PArochus etiam non expectet, ut rogetur de eo conferendo, ſed ſedulitate ſua præveniat ægrotum de vita periclitantem: caveatque, ne vel mors Unctionem præveniat, vel morbo invaleſcente ſemimortuus non ſentiat.

IV. Nec putet ſuo ſatisfactum officio Sacerdos, ſi ſemel tantum ægrotum inviſerit, dum unctio fuit adhibenda, ſed, quam diutiſſime poterit, eum conſoletur ...... eique, quoadusque e vivis excedat, aſſiſtat, & operam impendat.

De Sepulturis.

VIII. NEc liceat tumulos ipſa humo altiores erigere, nec ibi cuiquam ſtatuas, aut vexilla militaria, vel trophæa ponere.

XIII. Et qui ſubita morte præventi, Paſchali tempore nec confeſſi ſunt, nec Euchariſtiæ communionem ſuſceperunt, ... Chriſtianæ ſepulturæ honore, locoque priventur ...... quicumque autem eos ſepeliendos quacumque ratione procuraverint, excommunicatione feriantur.

De Seminariis.

I. QUemadmodum autem agricola, niſi ſerat tempeſtive, non poteſt metere: ita Eccleſia Dei ex prædictis Sacramentis fructus uberes per idoneos operarios afferre nequit, niſi ſeminaria juventutis erudiendæ, & moribus informandæ cauſa foveat. Ideoque præcipimus, &c.

IX. Et quoniam vultus morum index eſſe ſolet, eligantur pueri bona indole præditi, & apta membrorum compoſitione conſpicui; nec ſint notabili deformitate ſignati, &c.

De Clericis.

V. NE poſſeſſiones alienas conducant, aut aliorum cauſas lucri cauſa ſuſcipiant, non fidejubeant.

XVIII. Barbam vero aut omnino non geſtent (quod magis probamus) aut ſaltem totam a ſuperiore labro ob ſacræ Communionis reverentiam tondeant, vel radant, &c.

De Regularibus, & eorum Monaſteriis.

I. MOnachorum autem inter Clericos humilitate præſtantium inſtitutum, quam proxime ad Apoſtolorum tempora accedens libenter quondam amplexus eſt, quiſquis, ut D. Baſilius loquitur, cœleſtis vitæ cupiditate flagravit, & Euangelicæ perfectionis ſtudioſus extitit negotiator, &c.

II. Quiſquis vero Virginem, vel mulierem invitam ad Monaſticam vitam adegerit (præterquam in caſibus a jure expreſſis) vel qui conſenſum, auxilium, vel authoritatem ſciens, & prudens interpoſuerit, anathema ſit.

IV. Multum diſplicet Deo infidelis, & ſtulta promiſſio: ideo monaſteriorum novitii non munuſculis, vel blanditiis alliciantur, ſed præcipiantur potius eis dura, & aſpera, &c.

VI. ...... rem quippe nullis ſatis dignam lacrymis putamus, aliquot jam ſæculis verbum Dei neque prælegendo, neque conciones habendo in illis locis explicari, in quibus olim omnis doctrinæ, atque virtutis ſcholas fuiſſe Eccleſiaſticæ teſtantur hiſtoriæ.

IX. Tria vota præcipua omnes Monachi, moniales ve diligenter obſervent, juxta præſcriptum regulæ, quam profeſſi ſunt, & loci conſuetudinem, in cujus ſtabilem obſervantiam jurarunt, neque putent ſibi licere quicquam contra illa gerere, etiam quod longa conſuetudinum corruptela viderint in monaſterio eſſe ſervatum, quicquid enim mali exempli, vel improbæ conſuetudinis irrepſit, penitus tollendum, & abolendum eſſe decernimus.

XII. Quiſquis vero ingreſſus fuerit clauſtra Monialium ſine ſuperioris licentia (quam nonniſi in caſibus neceſſariis impertietur) ſententiam excommunicationis ſe incurriſſe noverit.

XVII. Sanctimoniales, quæ ſolæ degunt apud parentes, vel numero paucæ in Xenodochiis, aut Monaſteriis, quæ ruri exiſtunt, ne Satanæ, vel malorum hominum prædæ ſint expoſitæ, ſi fieri poteſt, in urbes, vel oppida proxima Monaſteriis occludendæ ducantur, etiam invitæ, quamvis earum privilegia reclament, juxta Decretum Concilii Tridentini, & Conſtitutionem Pii V.

De Capitulis, & Canonicis.

I. UT autem Canonici cohærentes Epiſcopis quaſi membra corpori ad regulam, quam eorum nomen præ ſe ferre conſpicitur, componantur; Statuimus in primis, ut ad Canonicatum nemo admittatur, niſi prius coram Ordinario loci, & in Capitulo Catholicam Fidem profeſſus ſit, juxta formam a Pio IV. præſcriptam. Capitulum porro diligenter inquirat etiam per juramentum, quibus rationibus ad Canonicatum pervenerit: & ſi quæ Simoniæ labes, vel alia aliqua illicita pactio intervenerit, non recipiatur.

III. Admiſſus vero reſideat, nec ei diutius, quam trimeſtri liceat abeſſe, &c.

IV. .... qui ex illis non ſunt adhuc Sacerdotes, aliique omnes Clerici ad eumdem ordinem nondum promoti, qui canonicorum Eccleſiis inſerviunt, communicent ad majus Altare in magna Miſſa, diebus Paſchæ, Pentecoſtes, Natalis Domini, Aſſumptionis Beatæ Mariæ, Omnium Sanctorum, & Patroni Eccleſiæ, alioqui per ſuperiorem ſuſpendi poterunt.

XII. Pacis ubique ſint amantes Canonici, nec cum Epiſcopis animoſe contendant, aut ſuperbe reſpondeant, ſed illis honorem, & reverentiam cum ſumma modeſtia exhibeant: & ſi quæ lites inter ſe ſuboriri cœperint, utrique amice componant.

De Epiſcopis.

I. CUm in Epiſcopos velut ſupra montem poſitos, omnium oculi conjecti eſſe ſoleant, hortamur illos, ut Epiſcopi eſſe, quam dici malint, &c.

II. Ut autem Eccleſia poſſit deinceps tales habere Epiſcopos, optamus omnes jus antiquum electionum Clero reſtitui: ſed quoniam tanti boni modica, aut nulla adhuc ſpes affulget: Deinceps tamen, cum Sedem aliquam vacare contigerit, preces, & ſupplicationes ad Deum a Clero, & populo fieri jubemus, ut gregi ſuo Paſtorem dare dignetur idoneum.

De Simoniacis, & Fiduciariis.

III. COnfeſſarii de utroque peccato Simoniæ, & confidentiæ diligenter inquirant, & cum commiſſum audierint, abſolutionem, excepto mortis articulo, ad Summum Pontificem remittant.

De fœnore.

I. SImoniæ vitio peccatum uſuræ eſſe affine nemo non conſpicit: cum igitur ſacræ literæ excludant eum a divino Tabernaculo, qui pecuniam de-

dederit ad uſuram, aperteque nuntient, ut mutuum doment, nihil inde ſperantes: quiſquis præter ſortem præcipuum ex mutuo aliquid amplius exegerit, vel acceperit, cujuſcumque generis illud ſit, modo pecunia æſtimari poſſit, uſurarius eſſe cenſeatur.

II. Quæ autem per uſuram parta ſunt, vel accepta, uſurarii reſtituere teneantur.

IV. Actuarii, ſeu Notarii, uſurarum proxenetæ, omneſque, qui contractibus uſurariis aliquam operam, vel conſenſum præbent, ejuſdem criminis cenſeantur eſſe participes.

De Viſitatione.

I. QUotannis Epiſcopi .... viſitare non omittant etiam Parochias a militibus ſancti Joannis Jeroſolymitani dependentes, ſervata tamen forma literarum felicis memoriæ Pii V.

De Synodo Provinciali.

IV. SI quæ autem controverſiæ ſuper Decretorum hujus Concilii interpretatione oriantur, conſulatur Dominus Metropolitanus, ac ejus judicio ſtetur, donec per proximum futurum Concilium Provinciale judicatum fuerit.

V. Hæc eadem ſancta Synodus Concilium hujus Provinciæ in civitate Sveſſionenſi habendum, ac Dominica poſt Paſcha, Anno Domini 1586. celebrandum indicit, & decernit.

Publicatum in Eccleſia Metropolitana Rhemenſi poſt Miſſarum ſolemnia, Feria quinta ipſo celebri Feſto Aſcenſionis Dominicæ, Anno Domini milleſimo quingenteſimo octogeſ. tertio decima octava menſis Maji.

Epiſcopi, qui huic ſynodo interfuerunt, & ſubſcripſerunt.

NOs *L. Cardinalis a Guiſia Archiepiſcopus Rhemenſis definientes*, ſubſcripſimus.
Ego Carolus de Roucy Epiſcop. Sveſſionenſis, ſubſcripſi.
Ego Valentinus de Glas Epiſc. Laudunenſis, ſubſcripſi.
Ego Coſmus Clauſſe Epiſcop. Catalaunenſis, ſubſcripſi.
Ego Claudius Epiſcop. Noviomenſis, ſubſcripſi.
Ego Geoffridus Martonius Epiſ. Ambianenſis, ſubſcr.
Ego L. de Creil procurator Reverendiſſ. Sylvanectenſis Epiſcopi ejus nomine interfui, approbavi, & ſubſcripſi.
Promotores Concilii Henr. Merus Decanus Rhemenſis, & Cl. Goyune Decanus Bellovacenſis.
Secretarii Concilii N. Colin Theſaurarius, & Joan. de Pile Canonicus Rhemenſis.

Breve Apoſtolicum ſuper Confirmatione Concilii Provincialis Rhemenſis.

GREGORIUS PAPA XIII.

Dilecto filio noſtro Ludovico ſanctæ Romanæ Eccleſiæ Presbytero Cardinali Guiſiæ nuncupato.

DIlecte fili noſter, ſalutem, & Apoſtolicam benedictionem: Mandavimus decreta Synodi Provincialis Archiepiſcopatus tui, quæ ad nos miſiſti, per venerabiles fratres noſtros ſanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinales ſuper dubiis in materia Concilii Tridentini occurrentibus deputatos diligenter cognoſci, atque, ubi opus eſſet, emendari. Remittimus nunc tibi eum librum emendatum, facies, ut quæ pie, prudenterque decreta, atque emendata ſunt, quam diligentiſſime ſerventur: hæc enim reliqua pars eſt curæ tuæ, ſine qua omnis hactenus labor fruſtra ſuſceptus eſſet. Speramus id te pari ſtudio, & diligentia curaturum eſſe. Datum Romæ apud ſanctum Marcum, ſub Annulo Piſcatoris, die xxx. Julii M.D.LXXXIV. Pontificatus noſtri Anno 13.

Ant. Buccapadulius.

Cardinalis a Guiſia hoc Brevi recepto cum decretis emendatis, hæc typis edi curavit, miſitque horum exemplaria ad univerſum Clerum ſuæ Provinciæ cum Epiſtola, quæ libro edito præfigitur.

CONTROVERSIA.

PRæter decreta viginti octo titulis comprehenſa, quorum notabiliora hic dedimus, aſſerit Doctor Severtius in ſumma omnium excommunicationum, & caſuum reſervatorum in eodem Concilio Rhemenſi congregato anno 1583. ſtatutos eſſe tredecim caſus reſervatos Epiſcopo pro omni Provincia Rhemenſi, quos ipſe ſigillatim exponit additis explicationibus ad obſcuriora. Hos vero nos hic omittimus, quia horum nulla habetur mentio in ipſo Concilio Provinciali Rhemis edito, anno 1585. cui majorem fidem adhibemus, quam aliorum teſtimoniis. Interim prædicti caſus cum nonnullis eos ſpectantibus videri poterunt apud prædictum Severtium, cujus liber in pleriſque Bibliothecis reperitur.

Quod vero ſpectat ad titulum de fœnore, etſi nullus, niſi ſit hæreticus, negare poſſit, uſuram eſſe peccatum mortale, ut quæ prohibita ſit & divinis, & humanis legibus: attamen a pluribus ſæculis diſputatur cum magna contentione, in quonam ſit uſura, & in qua re conſiſtat. Quamvis enim aliquis præter ſortem ex pecunia ſua credita alteri aliquid accipiat, dicit tamen ſe non id accipere titulo mutui, ſed propter lucrum ceſſans, aut damnum emergens, aut quia ex ſua pecunia empta eſt villa, aut domus, prædiumve fructiferum, cujus ut redditus pars aliqua ad ſe redeat, injuſtum non eſt, aut propter ſententiam judicis, qui debitorem propter moras ſolutionis ad intereſſe condemnavit, aut propter alias cauſas, quæ nonnullis (vere, an falſo non hic definire animus eſt) videntur præbere juſtam anſam aliquid recipiendi ultra ſortem. Idcirco ut hæ controverſiæ in Eccleſia ſopirentur, conſtitutiones magis ſingulares, & determinatas edere operæ pretium videretur: in caſibus ſiquidem conſcientiæ enodandis, quo propoſitiones ſunt univerſaliores, eo magis a veritate diſtare ſolent, ſicut & veriores ſunt, quo magis ſingulares ſunt, & additis circumſtantiis reſtrictæ.

Uſura, in qua ſita ſit, diſputatur.

Res ſane non eſt parvi momenti, ex cujus determinatione innumeræ animæ in ſalutis via cum tranquillitate dirigerentur, quæ variis agitantur conſcientiæ procellis, prout variis ſeſe committunt confeſſariis, quorum hi lucra aliqua, occaſione mutui, ſeu alio titulo ut licita permittunt, illi penitus damnant. Sed & quidam hæretici ab reditu in Eccleſiam deterrentur, dum vident diſſenſiones in re, quæ non minus ſpectat ad ſalutem animarum, quam aliquis fidei articulus. Et ſi putas te illis ſatisfeciſſe, quod ex duabus opinionibus probabilibus, de quibus Eccleſia nondum definivit, licitum ſit, quam malueris amplecti, in te inſurgent alii, quaſi ipſi, ſicut & cæteri homines, aliis ducantur, quam probabilibus in pleriſque humanæ vitæ, & quotidianis actionibus, quæ aliter non fiunt, niſi ſæpius probabilia tantum ſectando. Taceo maximas morientium anguſtias, dum audiunt ab his neceſſarium eſſe ad ſalutem omnium præter ſortem præcipuam acceptorum, quocumque fere titulo accepta ſint, reſtitutionem, ab aliis vero juſtos eſſe plures titulos, quorum virtute occaſione mutui aliquid præter ſortem recipi potuit, & ſine injuſtitia poſſideri.

Sane in his difficultatibus tres illæ concurrunt condi-

gitized by Google

conditiones a Gerſone in ſermone de erroribus M. Joan. Parvi circa præceptum *non occides* requiſitæ, ut aliquæ quæſtiones de fide decidantur. Prima, quod ſcandalum ortum ſit in Diœceſi, aut Provincia ex aliquibus aſſertionibus. Secunda, quod aſſertiones tales ſint, quæ ſine periculo non poſſint diu admitti, vel tolerari, nec earum falſitas ignorari, aut in dubio remanere. Tertia, dum habetur ſufficiens copia Doctorum in ſacris literis, & hominum ſcientium diſcernere de talium aſſertionum qualitate. Nam & ſæpe ſæpius oritur ſcandalum ex variis confeſſariorum reſolutionibus, his aliquem contractum licitum ajentibus, iſtis negantibus. Res aliunde tanti eſt momenti, ut ex ea pendeat æternitas vitæ, & mortis, cum in tabernaculo Domini habitare non poſſit, qui pecuniam ſuam ad uſuram dedit. Nec deſunt plures oculatiſſimi, quorum opere plures caſus ſingulares, qui hodie ſunt in praxi, vel improbari ut uſurarii, vel tolerari poſſint ut liciti, ut non vexentur ſcrupulis conſcientiæ multorum. Scio equidem comitia Cleri Gallicani Melodumi habita anno 1579. veſtigiis ultimi Concilii Mediolanenſis inhærentia, nonnullos ex his caſibus ſingularibus titulo *de uſuris* determinaſſe, ſed tacent de pluribus aliis, quæ graviſſimum faceſſunt negotium. Sed & parum eſt, ſi iſti caſus cum appoſitis circumſtantiis authoritate Concilii dijudicentur, niſi & adſtringantur omnes confeſſarii cujuſcumque gradus, & ordinis ad idem de iis profitendum, conſulendum, injungendumque omnibus, ut uſura extirpetur, ubi vere eſt, & non imputetur, ubi non eſt. Sed vereor, ne facilius ſit iſta optare pro tranquillitate animarum Chriſti ſanguine redemptarum, quam exequutioni demandata intueri, cum ſæpe non ſit minoris operæ caſum conſcientiæ, quam articulum fidei definire. Vide nos de *triplici examine*.

CONCILIUM
TURONENSE

Partim Turoni, menſe Majo, partim Andegavi, menſe Septembri, Anno 1583. habitum, ſub Simone Mailleo Archiepiſcopo, tempore Gregorii XIII. & Henrici III. Regis Galliæ, & Poloniæ.

EXtat hæc ſynodus Latine, & Gallice edita Pariſiis apud Ægidium Beiſium, ſub ſigno Lilii albi, via Jacobea, anno M. D. LXXXV. Exinde ſequentia deſumpſimus, quæ prolixiora ſunt, compendio contrahentes, quæ utiliora verbis ipſiſmet Concilii referentes, quæ magis trita, & in aliis Conciliis crebrius repetita omittentes, ut ita tædium prolixitate nimia legentibus non afferamus, & in neceſſariis non deſimus.

Concilii Turonenſis indictio.

Simon Maille Archiepiſcopus Turonenſis multum Reverendis in Chriſto Fratribus Provinciæ Turonenſ. Epiſcopis. S. P. D.

OPportune admodum Tridentina ſynodus prævio Spiritus Sancti inſtinctu, & ductu labeſcenti propemodum Eccleſiaſticæ diſciplinæ occurrerat, manumque porrexerat auxiliarem, ſi ſacroſanctis ipſius Decretis hanc retineri, ac fulciri (ut ſpes erat) licuiſſet. *Exinde* multis verbis exponit, cum hoc remedio uti non liceat, graſſenturque hæreſes ulterius progreſſuræ, niſi ad calamitoſiora mature obſtruatur tranſitus, Spiritum Sanctum aliud remedium providiſſe. Cum, inquit, anno ſuperiori celebri illud apud Melodunum conventui aſſidens, vel potius præſidens, totius Franciæ Cleri animos ea perſuaſione imbuit, ut a Rege, ſi non ſynodi generalis, ſaltem Conciliorum Provincialium ...... promulgationem impetraret ...... quod quidem cum Regio Edicto nobis eſſet conceſſum ...... mea tamen verecundia non alienum exiſtimavi ſinere primores, ac Principes Eccleſiæ nobis viam præire. Qui cum id feliciſſime feciſſent ..... ſereniſſimi Regis noſtri literis Concilium urgentibus, & munere noſtro id expoſtulante, hanc provincialem ſynodum de venerabilium Eccleſiæ noſtræ Metropolis ſodalium, aliorumque noſtræ Diœceſis Eccleſiaſticorum concilio Turoni prima die Maji aſſignandam, ipſiuſque indictionem vobis intimandam decrevimus, eamque præſentibus literis intimamus, & ſignificamus, vos obnixe, & per viſcera miſericordiæ Dei Opt. Max. obſecrantes, ut .... huic alacri animo intereſſe....... non dedignemini, veſtroque Clero univerſo eamdem inſinuare, &c. Datum Turoni, pridie Calend. Febr. anno Domini 1583.

Sequitur paræneticus Sermo Archiepiſcopi ad Patres Concilii, quo, expoſita illis præſentis temporis ſerenitate, monet eos, ut otium impendant in ſarciendis iis, quæ irati maris furor offendit, & his corroborandis, quæ minus firma videntur procellis imminentibus ſuſtinendis; nec vero imitentur imperitos nautas, qui poſt diuturnæ tempeſtatis labores, ſi qua dies ſerena affulſerit, genio indulgent. Hic omnis ſpiritualis præfecturæ finis (inquit Gregorius Nazianzenus) propria utilitate neglecta aliorum commodis inſervire. Ad hoc inducit exempla Moyſi, & Divi Pauli anathema eſſe deſiderantis pro fratribus ſuis. Aggrediamur igitur rem fortiſſimi proretæ, atque in ea adeo inſudemus, ut naviculam (in qua ſub Chriſto Navarcho meremus) ad optatiſſimum tandem ſalutis portum velis, remiſque deducamus. Et alia quædam parænetica.

Synodi Prœmium, ejuſque pro Chriſtianiſſimi Regis incolumitate votum.

IN primis Deo Optimo Maximo hæc ſynodus referendas gratias cenſuit (prout refert) quod divini ejus Spiritus afflatu Chriſtianiſſimus Rex noſter, Eccleſiæ Dei ſtatum, ac ordinem modis omnibus roborare diſponens, Conciliorum Provincialium in univerſo regno celebrationem gratam non ſolum habuerit, ſed etiam indici procuraverit: hinc futurum ſperans, ut quæ ſummo noſtro malo diutius graſſatæ ſunt hæreſes, radicitus extirpentur, &c. *Conſequenter omnia proſpera Regi precatur ſynodus.* Itaque cum ſancta ſit, & Auguſta Regum Majeſtas, ſitque ſacrilegus, & parricida, qui vel re, vel verbo tenus Regem violat: quod priſcis cautum eſt Conciliis, quodque præſertim in ſynodo apud Lauriacum pagum Andegavenſem habita pridem fuit conſtitutum renovans hæc ſynodus ſtatuit.

Rex honorandus.

Quandoquidem religioni inimicum, & hominibus conſtat eſſe pernicioſum, futura curioſius perſcrutari, & facta Principum, eorumque caſus inquirere, cum ſcriptum ſit: Non eſt veſtrum noſſe momenta, vel tempora, quæ Pater poſuit in ſua poteſtate, hoc decreto cenſemus, ut quiſquis inventus fuerit talia perquiſiviſſe, & vivente principe de alio regni ſucceſſore habendo conſilium iniiſſe, ſibique hac re ſocios conciliaſſe, a conventu Catholicorum excommunicationis ſententia expellatur.

Quin etiam pro perverſis hominum moribus emendandis ſalubri deliberatione cenſemus, ne quis in principem maledicta congerat: ſcriptum eſt enim a legiſlatore, principem populi tui ne maledixeris: quod ſi quis fecerit, excommunicatione Eccleſiaſtica plectatur: nam ſi maledici regnum Dei non poſſidebunt, quanto magis talis ab Eccleſia neceſſario pellitur, qui divinæ ſententiæ violator, atque in principem peccans invenitur?

Si quis contra regiam dignitatem doloſe, callide, ac pernicioſe machinari comprobatus fuerit, niſi di-

gniſſime

gniſſime ſatisfecerit, anathematizetur.

Si quis poteſtati regiæ (quæ eſt a Deo) contumaci, ac inflato ſpiritu, contra authoritatem, & rationem pertinaciter contradicere præſumpſerit, & ejus juſtis imperiis obtemperare noluerit, anathematizetur.

Sanctiſſimo Dom. noſtro PP. necnon Chriſtianiſſ. Domino noſtro Regi humiles ſupplicationes.

A Sua Sanctitate (cujus judicio, & cenſuræ omnia in præſenti Concilio ſancita, & diffinita ſubjiciuntur) ſupplex ſynodus, quam poteſt, efflagitat obnixè, ut Epiſcopis Provinciæ, eorumque Vicariis, Officialibus, & Pœnitentiariis facultatem ab hæreſi abſolvendi, ac hæreticos Eccleſiæ reſtituendi iis interdictam concedere dignetur: quo facilius hæreſis labe infecti, eadem ejurata, ad Eccleſiæ Catholicæ gremium revertantur.

B Supplicat etiam, ut ſuo Brevi prohibeat, ne Epiſcopi, eorumque Vicarii aliquas atteſtationes de fide, religione, natalibus, & moribus eorum, qui beneficiis electioni obnoxiis initiari petent, expediant, ratione beneficiorum extra ſuas Diœceſes exiſtentium, &c.

Cum Tridentini Oecumenici Concilii ad fidei Catholicæ conſervationem promulgatio, & juris Epiſcopos, & Abbates dudum ab Eccleſiis Franciæ diſtracti, & obtriti reſtitutio ſint perneceſſariæ, ſuam majeſtatem impenſe rogat ſynodus, ut dignetur jubere Concilium Tridentinum publicari: necnon ipſis Eccleſiaſticis permittere, ut Epiſcopos, & Abbates ſibi deligere valeant, &c.

C Suæ etiam majeſtati ſupplicat Concilium, ut decreta, & ſtatuta omnia hujus ſynodi perpetuo, quibuſcumque appellationibus poſtpoſitis, fiduciaria ſaltem juriſdictione (quod vulgo dicunt per modum proviſionis) a Provincialibus obſervari jubeat: quibus quidem appellationibus ſi relinquatur locus, nullum omnino hujus Concilii, nec aliorum in poſterum celebrandorum fructum præſagit eſſe ſperandum.

De profeſſionis fidei tuenda cura.

IN hoc titulo imperata in multis caſibus fidei profeſſione, ejuſque formula propoſita, notat, ac vetat abuſus contra eandem, quales committunt Magi, Arioli, faſcinatores, divinatores, ſuperſtitioſi, D ſortilegi, hæretici, ſchiſmatici. Jubet eorum libros, ſicubi reperiantur, comburi. Prohibet, ne Catholici interſint in ullis hæreticorum actionibus religioni adverſantibus, ut ſunt eorum conciones, vitioſæque ſacramentorum adminiſtrationes. Ne etiam adeant maleficos, aut ſuperſtitioſos, ut ſuis, vel ſuorum morbis curationem, opemve inveniant, eorumve conſilio ſchedulas cum certa verborum formula deferant, &c. Jubet etiam, ut penitus abſtineant ab Aſtrologia judiciaria, &c.

Sanctorum Patrum antiquis conſtitutionibus inhærentes, laicis de fide Catholica diſputare omnino prohibemus; imo magis ea, quæ a ſanctis Conciliis ſancita ſunt, firmiter tenere injungimus, Moſemque audire E Iſraeliticum populum, cum curioſus de rebus arcanis inquireret, monentem: *Audi Iſrael, & tace.*

De extirpandis Simonia, & confidentia.

VOcat ſynodus Confidentiam, morbum priſcis incognitum, & virgineam Eccleſiæ faciem fœdantem, acriterque arguit nonnullos religioſos, qui ut ſub Confidentiariorum cubito pulvillos conſuant, ſibi paſſim vendicant poteſtatem prædictos Confidentiarios etiam extra mortis articulum abſolvendi virtute quarumdam indulgentiarum plenariarum ſibi olim conceſſarum, adeo ut ab ipſis religioſis ſe vere A abſolutos eſſe maleferiati Confidentiarii facile ſibi perſuadeant, in contemptum Bullæ Pii IV. & V. quia eorum abſolutio extra mortis articulum Pontifici reſervetur; idcirco rogat Synodus ſuam ſanctitatem, ne ullis indulgentiis hanc ſacerdoti cuilibet faciat poteſtatem. Deinde ſtatuit, ut Bulla Pii V. in qualibet Diœceſana ſynodo ſemel in anno, & Dominica paſſionis in ſingulis Parochiis publicetur, cujus tenor eſt ejuſmodi: Pius Epiſcopus, &c. bene quidem, & providenter, &c.

COnfeſſarios monentes, ut Simoniæ, & confidentiæ reos non abſolvant, ſed ad ſedem Apoſtolicam, juxta prædictam Bullam (donec aliter ſanctitas ſua decreverit) abſolvendos remittant.

VOlumus omnes Epiſcopos in capituli manibus..... omneſque alios beneficiatos, priuſquam fructuum perceptioni ſeſe immiſceant, etiam in ipſius Epiſcopi, ſeu ejus Vicarii, vel Officialis manibus jurare, ſe hujuſmodi beneficia per Simoniam, aut Confidentiæ nomine non eſſe adeptos, quorum beneficiorum fructus ſuos alioqui non facturos eſſe, imo ad eorum reſtitutionem (ſi quos perceperint) teneri decernimus.

In ſeſſione apud Andes interrupti Concilii inſtauratio.

Simonis a Maille Archiepiſc. Turonenſ. ad Patres Protrepticus ſermo.

INtermiſſum jam a menſe Majo ſummo cum noſtro dolore Turonenſis Provinciæ Concilium proſequamur (dilectiſſimi in Chriſto Fratres)....... Nonne, quod in omnium Prophetarum ſemper ore fuit, vel unius tenuiſſimæ oviculæ ſanguis a nobis expoſcetur? ....., ut plurium debitores, pluribus, quam multi alii beneficiis affecti, plus aliis illum etiam diligamus, plus in ſua vinea excolenda, & a noxiis ſentibus, & plantis repurganda laboremus, &c.

De Sacramentis, & eorum uſu.

Synodus multos condit Canones ad rectam Sacramentorum adminiſtrationem aut neceſſarios, aut perutiles, qui tamen paſſim in agendis, ſeu manualibus reperiuntur.

De Matrimonio.

QUibus, in quarto conſanguinitatis, & affinitatis, necnon cognationis ſpiritualis prohibitis gradibus ſupra expreſſis, Epiſcopis diſpenſare non licere declaramus.

COnſuetudinem, vel potius corruptelam, quæ in multis Diœceſibus invaluit, ut poſt contractum una die, in præſentia Sacerdotis, per verba de præſenti inter virum, & uxorem matrimonium, die altera uxor diſcooperto capite, ſparſis crinibus, & nuptiali pompa (virginum more) ad Eccleſiam Miſſam tantum auditura deducatur, tanquam bonis moribus omnino adverſantem, abrogandam judicamus: Eccleſiarum Parochialium rectoribus ne illam in hujuſmodi ſtatu, ſeu ſolemnitate in Eccleſiam admittant, diſtrictiſſime inhibentes.

ALtero autem conjugum abſente, ei, qui domicilium non deſeruit, nec ei, qui receſſit, non licere nubere decernimus; donec certiſſimis, & indubitatis teſtimoniis de morte alterius illi conſtiterit, & ab Epiſcopo licentiam obtinuerit.

De Sanctorum cultu, veneratione Reliquiarum, & Imaginibus.

.... omnibus prohibemus publicas nundina-

Digitized by Google

nationes, & alios quoſcumque mercatus.... currus, & equos onera geſtantes ducere .... contractus celebrare, &c.

SI qui vero locorum Domini jus nundinarum, & mercatuum iis diebus ſe habere prætendant, illas in perendinum, aut alium diem non feſtum transferre in Domino hortamur: qui ſi parere diſtulerint, illos, necnon eorum Procuratores, & Judices excommunicationis ſententiam ipſo facto incurrere præſenti Decreto declaramus.

Jubet ſynodus ſub anathematis pœna, novas reliquias populo colendas non exhiberi, niſi adhibita diligenti cognitione, & conſultatione. Et ſi quæ a decem annis fuerunt propoſita, a conſpectu hominum auferri, & recludi jubet, donec Epiſcopus illas vere eſſe Sanctorum judicaverit.

Sacris quippe Sanctionibus magis adverſari certum eſt, impurorum, & ſceleratorum oſſa aliquo honore colere, quam veras Sanctorum Reliquias debita veneratione carere.

De Diſcipl. Eccleſiaſtica, Cleri etiam, & plebis circa divina reformatione.

De Epiſcopis.

PRimo vero, aut ſecundo ſui adepti Archiepiſcopatus anno, ſaltem ſemel in vita ipſe omnes ſuos ſuffraganeos viſitet, deque eorum fide, moribus, & converſatione diligenter inquirat, & ad proximum provinciale Concilium (ſi quid correctione dignum compererit) referat.

DEcretum Concilii Viennenſis ſub Clemente V. editi cupiens hæc Synodus in uſum revocare, ejuſdem Concilii conſtitutionibus inhærendo, Archiepiſcopo licere decernit, & declarat per quævis loca exempta ſuæ Provinciæ facienti tranſitum, aut ad ea forſan declinanti, ut crucem ante ſe libere portari faciat, benedicat populo, divina Officia privatim, vel publice ibidem audiat, & ea etiam in Pontificalibus celebret, & faciat in ſua præſentia ſine Pontificalibus celebrari (quovis privilegio contrario non obſtante) ſimili modo Epiſcopo, ut in locis ejuſdem ſuæ Diœceſis poſſit populo benedicere, &c. Sic tamen quod prætextu conceſſionis hujuſmodi, in locis ipſis exemptis, vel circa hoc privilegiatis, nullam aliam juriſdictionem idem Archiepiſcopus, vel Epiſcopus exerceat.

Limitatio exemptionum.

CUm multorum querelis didicerit hæc ſynodus nonnullos Abbates, Capitula, & alias perſonas Eccleſiaſticas certis diebus, nempe Feria quarta cinerum, Jovis in Cœna Domini, & die Veneris Sancta, quibus quidem diebus Epiſcopi in ſuis Cathedralibus, & Eccleſiis publicas abſolutiones populo indicere, & impartiri conſueverunt, iiſdem etiam illos abſolutiones hujuſmodi in ſuis Eccleſiis aſſignare, dieſque feſtos, & carnalium abſtinentias, quarum tranſlationem certis de cauſis fieri decrevit Eccleſia, in alios dies, quam qui per Epiſcopum ſunt præſcripti, transferre: Sitque ſacroſanctis Decretis interdictum, duos in eadem civitate Epiſcopali munere fungi, prorſuſque ridiculum, nec a ſcandalo alienum in una Civitate hos carnibus uti, illos vero abſtinere, eoque fiat ſæpe, ut multi diebus abſtinentiæ ab eſu carnium, feſtis autem ab operibus ſuis non abſtineant, hoc illis ut minime licere declarat hæc ſynodus, ſic etiam nec Eccleſiaſtas, aut Concionatores in ſuas Eccleſias introducere abſque Epiſcopi auctoritate, cujus eſt Prædicatores verbi Dei probare, aut reprobare. Quapropter ad abuſum hujuſmodi tollendum prohibet juxta ſacros Canones, ne cujuſvis privilegii, exemptionis, juris, aut conſuetudinis prætextu aliqui concionatores

A tores non probati ab Epiſcopo in aliqua Eccleſia, Diœceſi, aut civitate admittantur: neve duæ in eadem die generales abſolutiones fiant, feſtique dies, & carnium abſtinentia diverſimode obſerventur ſub excommunicationis contra particulares, & interdicti contra communitates pœna ipſo facto incurrenda.

OMnibus Epiſcopis, Abbatibus, Capitulis, & aliis quibuſcumque Beneficiorum Collatoribus..... quibuſvis perſonis prima Beneficia vacatura promittere prohibet hæc ſynodus.

B *De Capitulis, Dignitatibus, & Canonicis.*

IPſarum vero Eccleſiarum Cathedralium Canonicos, annis viginti duobus minores, non debere inſtitui decernentes.

NEmo ibidem, dum Horæ in communi cantantur, legat, vel dicat privatim Officium, nam non ſolum obſequium, cui obnoxius eſt, choro ſubtrahit, ſed alios pſallentes perturbat.

DIvinis vero Officiis peractis, ipſos Canonicos (præſertim Eccleſiarum Cathedralium, qui Epiſcopi conſiliariorum nomine decorantur) oportet libros præſertim ſacros legere, non vero huc, & illuc diſcurrere, & vagari, aut deſides eſſe: multum etenim C reipublicæ Chriſtianæ intereſt, ut ſint in Eccleſia viri docti, qui cæteros ad juſtitiam, & pietatem invitent, & erudiant.

De Parochis, Presbyteris, & aliis Clericis.

QUibus rectoribus Eccleſiaſticis miniſteriis inſervientibus, ut facilius onera ſibi incumbentia ſuſtineant (illos etenim nec judicare, ac ſordidos eſſe, & turpe eſt, & indecorum) ſedulo curent Epiſcopi, ut jura illis debita, & ab antiqua, & laudabili conſuetudine ſolvi conſueta tam pro ſepulturis & funeralibus obſequiis, quam pro aliis etiam Officiis in ſua Eccleſia celebrandis, integre, & ſine fraude præſtentur, juxta regium edictum ad trium ordinum regni Bleſis congregatorum ſupplicationem pro- D mulgatum, &c.

NEque etiam ad ullos ſacros Ordines ſuſcipiendos aliquos admittant, qui Beneficium Eccleſiaſticum ſufficiens pacifice non poſſideant, & ſi ad titulum patrimonii, vel penſionis aliqui erunt ordinandi, illi tantum ordinentur, quos ipſi Epiſcopi judicaverint aſſumendos pro neceſſitate, vel commoditate ſuarum Eccleſiarum, ſervatis, quæ Oecumenicorum Conciliorum decretis ſuper hoc ſtatuuntur: quique juxta Chalcedonenſe Concilium certis addicantur, ſeu adſcribantur Eccleſiis, quas ſine Epiſcopi licentia, ex cauſa, & in ſcriptis obtenta, delerere non liceat, & ad alias (niſi invitati fuerint a Parochis Miſſæ celebrandæ gratia) ſpe mercedis tantum diſcurre- E re: non enim longe abſunt a Simoniaca labe, & turpi quæſtu, ex Concilii Tridentini auctoritate, qui non alio, quam pecuniarum intuitu Miſſas frequentant.

De Chriſti fidelibus laicis.

EXcommunicationi ſubjacere eos omnes diffinimus, qui capillos ad videntium detrimentum ſcite excogitatis nexibus adornant, & componunt, & infirmis animis eſcam ea ratione objiciunt.

PEcuniam ſi quis adulterinam, aut minus probatam receperit, quamvis ignoranter, auctorque ſibi ſit incognitus, alteri tradere non præſumat, cum

Digitized by Google

cum id fieri nequeat ſine ſpecie mali (a qua Apoſtolus A vult omnes abſtinere Chriſtianos) ac ſine magna furti ſuſpicione.

SI ventorum vi, vel tempeſtate agitata navis, variis onuſta mercibus, ſcopulis illiſa naufragio frangatur, ex Concilio Nannetis pridem habito, ſedente Honorio ſecundo, naufragii reliquias neminem ſive nobilem, ſive alium, multo minus Eccleſiaſticum, præter naufragum, tuta conſcientia ſibi arrogare poſſe declaramus: adverſatur enim non modo Chriſtianæ pietati, ſed etiam legi naturæ, & civili, cum aliena jactura locupletari.

De Monachis, & Monaſteriis. B

JUbet, ut in regeſto, *deſcribantur nomina omnium, qui habitum ſuſcipiunt, & eorum, qui vovent, quod ſignetur per Abbatem, vel priorem Clauſtralem, ipſumque ſuſcipientem, aut voventem, necnon per duos, aut tres teſtes.*

UT que magis habitus ſuſceptio, & emiſſio voti innoteſcant, & palam ſint, mandat ſancta ſynodus, ut publico in ſacrario, ſeu choro Eccleſiæ Monaſterii, poſt majoris Miſſæ offertorium, omnibus religioſis aſſiſtentibus, ſaltem intimatis, & de eorum aſſenſu habitus ſuſceptio, & voti emiſſio fiant.

Quod noſtrum decretum in Monialium domibus, ſeu Monaſteriis omnino aſſervari placet.

PRocuratores Abbatum, quos non recte magnos vocant vicarios, etiamſi fuerint religioſi, nullam virtute ſuæ procurationis, aut vicariatus dignitatem, authoritatem, honorabilioremve ſeſſionem, ſive in choro, capitulo, aut alibi ſibi vendicabunt, ſed Prior C Clauſtralis illos ſemper præcedat; locum vero ſuæ receptionis illi tantummodo teneant.

De Monialibus.

NOn *vult audiri religioſas prætendentes nullam eſſe profeſſionem, niſi intra quinquennium a die profeſſionis.*

Neque tum etiam, niſi cauſas, quas prætenderint, coram Ordinario, & ſuo ſuperiore deduxerint.

Ante quarum deductionem, ſi ſponte habitum dimiſerint, ad allegandam quamcumque cauſam admittendas non eſſe decernimus, ſed ad Monaſterium redire D cogendas, & tanquam Apoſtatas puniendas.

Ne autem dictæ Virgines, quæ habitum ſuſceperint, vel profeſſionis votum emiſerint, a tam ſancto propoſito quoquomodo avocentur, ordinamus puellas ſeculares, quas in dictis Monaſteriis educari ſæpius contingit, non veſtibus ſericis, ſed laneis tantummodo nigri, aut fuſci, vel albi coloris indui, nullo etiam expoſito ornamenti genere uti, aut cincinnatos crines, inaures, vel monilia, & alias ejus generis inanes delicias geſtare.

De Sepulturis,

Vetat hæreticorum corpora in locis ſanctis inhumari, E

Illa vero ſi contigerit per vim, aut alias indebite in Eccleſia, Cœmeterio, aut alio loco ſancto ſepeliri, exhumari volumus, & mandamus, æquum judicantes eos cum iis non ſepeliri, quibuſcum viventes noluerunt communicare. Illas vero Eccleſias, ſeu Cœmeteria ..... pollutas, ſeu polluta, ac propterea reconciliatione indigere declarantes.

Nullo autem modo in Eccleſiis ſepultura effodiatur, niſi quæ non minore, quam ſex, aut quinque pedum ſpatio a majore, aut digniore altari diſtet.

De Juriſdictione, & Viſitatione.

Promotores non ſint laici.

De rebus Eccleſiæ conſervandis, & non alienandis.
De Seminariis, Scholis, & Univerſitatibus.

Simonis a Maille Archiepiſcopi Turonenſis in Conciliis dimiſſione gratiarum actiones.

IS eſt receptiſſimus omnium fere gentium mos, eaq; laudabilis hominum ingenue educatorum conſuetudo (dilectiſſimi in Chriſto Fratres) ut poſt extremam ardue cuicumque operi impoſitam manum, illis, quorum & auctoritate, & conſilio, & ope freti, proſperos huic ſucceſſus dederunt, gratias non ſolum habeant immortales, ſed etiam referant .... ipſi etiam Ethnici, &c. Eorum exemplo probans Deo referendas gratias.

Agendæ præterea forent Summo Pontifici noſtro Gregorio ob imperata hæc Concilia, Regive noſtro Henrico ob libere permiſſa, gratię, ſi coram eis loqui liceret: quandoquidem vero abſentes ſumus, id minime præſtare poſſumus, Deo noſtro preces ex animo, & devotiſſime fundamus, ſupplicationes, & jejunia in id potiſſimum inſtituamus, ut illum ſuæ Eccleſiæ ſerio invigilantem, hunc ſuo Regno, ſuiſque ſubditis bene, & legitime imperantem, quam diutiſſime ſervet incolumes.

Reſtat, ut nunc humillimus ego, & indigniſſimus ſervus veſter vobis etiam gratias agam: Quod mihi, &c. In quo certe, ut cæterarum virtutum, ita & veſtræ humilitatis non vulgare ſpecimen ediditis.

Quod illi paruiſtis, qui nulla fere alia, quam ſuæ unctionis prærogativa, & ſanctitate præditus eſt, hujus forte Theophilacti ſententiæ in Joannis caput undecimum memores.

Τίμα μοι τὰς ἀρχιερεῖς, Ἀξίας τῆς ἐν αὐτοῖς
Χάριτος, ὀ τῆς αὐτῶν προαιρέσεως.

Honora Archipræſules, inquit, pro dignitate ejus, quæ in eis eſt, gratiæ, non ejus, quam amplectuntur, vitæ rationis.

Pro tantis ergo veſtris in me meritis .... me meam operam ..... vobis, totique huic celeberrimo cœtui de me promerito, ut lubens voveo, ita & devotiſſimus offero, & voti reus lubentiſſime perſolvam.

Subſcriptiones.

NOs *Simon a Maille Archiepiſcopus Turonenſis definiens*, ſubſcripſimus.

Ego Guillielmus Ruze Andegavenſis Epiſcopus, ſubſcripſi.

Ego Philippus du Bec Epiſcopus Nannetenſis ſubſcripſi.

Ego Rolandus de Neufville Epiſc. Leonenſis ſubſcripſi.

Ego Nicolaus Langelier Epiſc. Briocenſis ſubſcripſi.

Ego Aemarus Henequant Epiſc. Redonenſis ſubſcripſi.

Ego Carolus du Liſcoet Epiſc. Corſopitenſis ſubſcripſi.

Pro abſentibus Epiſcopis ſubſcripſerunt Procuratores, qui ſequuntur.

Ego Joannes Chevrollier, Reverendi Domini Epiſcopi Dolenſis Procurator, & ejus nomine interfui, approbavi, & ſubſcripſi.

Ego Anſelmus Taron, Procurator Illuſtriſſimi, & Reverend. Cardinalis a Rambouilleto, nuncupati Epiſcopi Cœnomanenſis, illius nomine ſubſcripſi.

Ego Joannes Trotereau, Vicarius Generalis, & Procurator Reverendiſſ. Epiſc. Maclovenſis, quia interfui, & approbavi, etiam ſubſcripſi.

Nos Jacobus Fleuriot, & Guillielmus du Hallegoet Procuratores deputati a Capitulo Eccleſiæ Turonenſis, Sede vacante, ſubſcripſimus.

Sequun-

Digitized by Google

Sequuntur aliæ ſubſcriptiones Procuratorum pro Capitulo Eccleſiæ Metropolis Turonenſis primum: Deinde pro Capitulo Eccleſiæ Beati Martini Turonenſis, pro aliis Capitulis dictæ Diœceſis Turonenſis, pro Abbatibus, Monaſteriis, & Prioribus ejuſdem Diœceſis, tum pro Rectoribus, & Curatis dictæ etiam Diœceſis Turonenſis: Deinde *pro Capitulo Dolenſi, & Abbatibus, pro Cœnomanenſi, pro Capitulo, & Clero Rhedonenſi, pro Clero Andegavenſi, pro Capitulo Nannetenſi, pro Maclovenſi, Brioceuſi, Coriſopitenſi, Leonenſi, & Trecorenſi, Sede vacante.*

Dicti Concilii Procuratores Domini Natalis Durandeau, Doctor in Theologia, & Simon Gallant Theſaurarius, & Officialis Turonenſis.

Secretarii Dom. Dionyſius Bauduin Canonicus Turonenſis, & Amoraldus de Herbammet Canonicus Rhedonenſis.

Continentur in codice, ex quo iſta carptim deſumpſimus, duæ Epiſtolæ, una præfati Simonis Archiepiſcopi, qua decreta Concilii a Gregorio XIII. Summo Pontifice probari petit in eis, quæ recta ſunt, & corrigi in iis, quæ ſunt emendanda. Altera eſt ipſius Summi Pontificis ad Præfatum Archiepiſcop. qua remittens ad eum Decreta examinata, & ubi oportuit emendata, mandat, ut diligentiſſime curet ſervari. Datum Romæ 8. Octob. 1584. Pontif. anno 13.

Extant inſuper duæ Epiſtolæ, una Gallico idiomate, altera latino conſcripta ad Chriſtianiſſimum, & inv ictiſſ. Regem Henricum III. qua idem Archiepiſcopus humiliter ab ipſo petit Concilium probari, antequam typis mandetur, multa inferens in prima Epiſtola de aſſiſtentia Principum in Conciliis, & in ſecunda de utilitate Conciliorum. Hunc igitur (inquit in poſtrema Epiſtola latine ſcripta) Chriſtianiſſime Rex a Turonenſis Provinciæ Patribus exaratum libellum tuæ Excellentiſſimæ Majeſtati ſupplices offerimus, gratumque habere humiliter deprecamur...... offerimus, inquam, tibi libellum exemplo Patrum Concilii Cabilonenſis II. qui Imperatori Carolo Magno ſua Decreta duxerunt offerenda, ut ſacratiſſimo ipſius judicio, quæ ab ipſis recte erant ſancita, confirmarentur: & ſic, ubi forſan eſſet omiſſum quippiam, ejus prudentia ſuppleretur. Quod quidem & ita feciſſe Concilii Turonenſis tertii Patres, ex ipſius fine haud dubie colligitur. Neque enim, dum offerimus, ignoramus, quantum Eccleſię miniſtris tribuas, quam religioſus ſis in tractandis Eccleſiæ Decretis, quam diligenter in mentem tuam introſpicias, & percontaris teipſum, antequam de miniſtrorum Dei ſtatutis aliquid exiſtimes immutandum. Grato igitur animo accipe, optime Princeps, tuorum humilium Oratorum Canones, eoſque obſervari per totam Provinciam jubeto, &c.

CONTROVERSIA.

Conſenſus Regis ad Concilia habenda.

QUod ex conſenſu Regis celebratum ſit hoc Concilium Turonenſe, ſicut & alia poſt Concilium Tridentinum, id novum non eſt in Gallia. Unde & Stephanus Papa X. epiſt. 1. ad Gervaſium Rhemenſem Archiepiſcopum, quę extat apud Ducennium, tom. 4. ſcriptorum coætaneorum, &c. ait: *De Concilio vero Rhemis habendo quid aliud dicendum, niſi quod beatæ memoriæ Dominus Victor hinc eſt raptus, & quod tu, ſicut inter vos convenit, non remandaſti, an in hoc eſſet Regis conſenſus.* Quod vero poſtulent Patres Turonenſes Concilii decreta a Rege Chriſtianiſſimo probari, non tamen exinde conſequitur, ut decreta Conciliorum robur, aut virtutem a poteſtate temporali emendicent, quaſi abſque illius judicio, & approbatione nullius ſint vigoris, ac momenti: ut enim præclare ſcribebat Hoſius Conſtantino Imperatori: *Deſine, quæſo, & memineris te mortalem eſſe: reformida diem judicii, ſerva te in illam diem purum, ne te miſceas Eccleſiaſticis, neque nobis in hoc genere præcipe; ſed potius ea a nobis diſce. Tibi Deus imperium commiſit; nobis, quæ ſunt Eccleſiæ, concredidit: & quemadmodum qui tuum imperium occultis conatibus invadit, contradicit ordinationi divinæ: ita & tu cave, ne quæ ſunt Eccleſiæ, ad te trahens magno crimini obnoxius fias.* Date, *ſcriptum eſt*, quæ ſunt Cęſaris, Cæſari; & quæ ſunt Dei, Deo. *Neque igitur fas eſt in terris imperium tenere, neque tu thymiamatum, & ſacrorum poteſtatem habes, Imperator.* Addit poſt nonnulla interjecta: *Quando a condito ævo auditum eſt: quando judicium Eccleſiæ authoritatem ſuam ab Imperatore accepit? aut quando unquam hoc pro judicio agnitum eſt? Plurimæ antehac Synodi fuere, multa judicia Eccleſiæ habita ſunt. Sed neque Patres iſtiuſmodi res Principi perſuadere conati ſunt, nec Princeps ſe in rebus Eccleſiaſticis curioſum præbuit.* Petunt igitur Patres confirmationem a Rege, tum ut tollatur locus appellationibus tanquam ab abuſu, quibus ſtantibus, parum fructus, ut ſupra animadvertit Concilium, ſperari poteſt ex ſynodorum decretis: tum etiam ut exemplo Regis, quo nihil potentius ad flectendum ſubditorum animos, probentur ab omnibus Concilii ſtatuta, eaque cum debita veneratione, & obſervantia exequutioni demandentur, abſque iis oppoſitionibus, & contradictionibus, quas plerique non ſine authoritatis Eccleſiaſticæ contemptu aliquando adhibent.

Extat in Epiſt. Divi Athanaſii, ad ſolitar. vitam agentes.

CONCILIUM BITURICENSE

Sub Reginaldo Belnenſi tempore Gregorii XIII. & Henrici III. pro diſciplina, & moribus celebratum, Anno 1584.

ITa de hoc Concilio Spondanus ad Annum 1584. Hoc eodem anno, menſe Septembri celebratum eſt ibidem in Gallia Provinciale Concilium Bituricenſe ſub Reginaldo Belnenſi, viro doctrina, rerum uſu, facundia inſigni. Hæc ibi de hoc Concilio, de quo multo plura habet Severtius in ſumma omnium excommunicationum, &c. in tabula 6. ex hac autem nonnulla excipiebamus, quia acta Concilii, etſi Pariſiis edita a Federico Morello Regio Typographo, invenire non poteramus.

Patriarchæ.

Ac primo, in limine Concilii, & Epiſtolis Reverendiſſ. Archipræſul. inſcribit ſe Patriarcham, & Archiepiſcopum Bituricenſem, Aquitaniæ Primatem: ſunt ſiquidem duplicis generis Patriarchæ, alii majores, quales ſunt proprie tantum quinque, Romanus, Conſtantinopolitanus, Alexandrinus, Hieroſolymitanus, & Antiochenus: alii minores, ut ſunt Aquilejenſis, Cantuarienſis, Bituricenſis, & alii, quorum non eſt tanta auctoritas. Sed pro duobus præfatis titulis, & inſignibus ejuſdem Archipræſulis in concordiam revocandis, ſciendum eſt appoſite dici Patriarcham Bituricenſem, quia dignitas Patriarchatus vulgo connotatur, & jungitur cum Metropoli civitate, quæ eſt primaria ſedes alicujus Eccleſiaſticæ poteſtatis longius diſperſæ. Sic enim Patriarcha Jeroſolymitanus dicitur talis, & non Judęæ, aut Palęſtinæ; pariterque Alexandrinus, non Africæ, aut Ægypti. At vero nomen Primatis appoſite cum regione, & Provincia conjungitur, quæ univerſum juriſdictionis Eccleſiaſticæ ambitum, & amplitudinem denotat: ut Primas Galliarum, Aquitaniæ, & ſimilium.

In hoc Concilio adfuerant Epiſcopus ſancti Flori, Epiſcopus Baro, & Comes Cadurcenſis, Epiſcop. Lemovicenſis, Procuratores Capituli Cathedralis, ſeu

Digitized by Google

ſeu Epiſcopatus Claromontenſis tunc vacantis, Epi- A
ſcopus Caſtrenſis, Tutellenſis, Albienſis, Mimatenſis, Vabrenſis, & Epiſcopus Anicienſis abſens litteris pollicitus eſt ſe omnia probaturum, ac in Diœceſi obſervaturum, quæ in Synodo decernerentur: Attamen contendit ſe eſſe exemptum, nec alicui Archiepiſcopo ſubjectum. Vocati etiam fuere Dom. Reverend. Archiepiſc. Burdigalenſis, Narbonenſis, Auxitanus, & Toloſanus, tamquam huic primatiæ ſubjecti, qui non interfuerunt. Qua in re non eſt noſtrum inquirere de vetuſtis horum Archipræſulum juribus. Quamvis Burdigala pertineat ad antiquam Aquitaniam, Toloſa vero videatur pars Galliæ Bracchatæ, ſeu Narbonenſis, quæ ab omni pene ævo diſtinctam portionem effecit. Ait ibidem Severtius: legimus tamen apud Chanutium in ſerie Archiepiſc. Narbonen- B
ſium, Nicolaum Papam Archiepiſcopum Narbonenſem ſubjeciſſe Primati Bituricenſi, a cujus authoritate eumdem liberavit Martinus ſecundus, & Benedictus, qui auctoritatibus ſuis confirmantur. Porro inter varia decreta hujus Concilii libet hæc annotare ex Conciliis noviſſimis Galliæ.

Habet titulos 46, in quibus multiplex Canonum diverſitas contra abuſus tunc vigentes.

TIt. 1. *can.* 8. introeuntes Eccleſiam, divini officii ſive celebrandi, ſive audiendi gratia frontem aqua benedicta aſpergant, & ſigno crucis ſeſe muniant, ac genuflexo adorent, præſertim clerici, ſimul atque ingreſſi erunt. C

De fide tit. 2. *can.* 5. hæretici, qui ad Eccleſiam Catholicam redeunt, publice, vel privatim, prout Epiſcopo videbitur, coram eo, vel ejus Vicario in ſpiritualibus generali, præſentibus Notario, & teſtibus, errores, & hæreſes abjurent, ac fidem Catholicam profiteantur, ſcripturæque propria manu ſubſcribant, & eam ſubſignent: neque enim eos recipi decet, qui hæreſim abjurant, niſi fidei Catholicæ dogmata contraria exprimant, & profiteantur, ſcripturæque propria manu ſubſcribant, & eam ſubſignent, ne lupi inter oves graſſentur.

Tit. 4. *de abuſu ſcripturarum tollendo, canon.* 2. omnia Biblia Sacra, & quivis alii Libri de fide, & religione vernacula linguæ ſcripti reſpuantur, niſi quos Eccleſiæ Catholicæ, & Ordinarii auctoritas proba- D
verit.

De hæreticis vitandis, *tit.* 4. *can.* 2. hæreticis Eccleſiarum aditus, niſi cauſa audiendæ prædicationis, non concedatur, neque ſepultura Chriſtiana.

Tit. 8. *de vigiliis, & jejuniis, canon.* 5. cum res poſtulabit, Epiſcopi indicent jejunia, ex veteri Eccleſiæ Catholicæ ritu, & ea ſub pœna Eccleſiaſtica, & canonica ſervare teneantur ii, quibus indicta fuerint.

Tertull. de jejun. adv. Pſychicos.

Tit. 12. *de celebratione divini officii, can.* 4. in fine Pſalmorum, & ubicumque gloria ſanctiſſimæ Trinitati redditur, omnes conſurgant, & in invocatione nominis Jeſu genuflectant. Horum tranſgreſſores illius horæ, in qua exceſſerint, diſtributione careant: perſeverantes majore pœna pro delicti gravitate plectan- E
tur, & per ſinceræ conſcientiæ punctuarium, cujus erit ſingulorum defectus obſervare, apud canonicos in capitulo congregatos deferantur.

Can. 8. Tollatur illa corruptela, qua iis jura totius diei conceduntur, qui uni tantum horæ diei adfuerunt; ea enim percipere illi tantum debent, qui pondus, & æſtum diei perferunt, & choro Eccleſiæ fideliter deſerviunt.

Sit Magiſter ceremoniarum in ſingulis Eccleſiis Cathedralibus, & Collegiatis.

Tit. 16. *de cœmeteriis, can.* 13. hæretici, ne in iis quidem Eccleſiis, quas fundaverunt, ſepeliantur, neque etiam inſigniorum, aut imaginum in iis depingendarum jus ibi vendicent.

Canon. 4. in Eccleſiis ſepeliantur tantum Prælati, & miniſtri Eccleſiæ, principes, fundatores Eccleſiarum, patroni, & Domini locorum, & qui magiſtratu aliquo cum honore functi fuerunt, ac de republica benemeriti, & ii, qui ab antiquo in Eccleſiis ſepulturæ jus habent.

Tit. 20. *de ſacramento Confirmationis, can.* 2. nemo dicat chriſmatis confectionem ab alio, quam a Chriſto inſtitutam eſſe.

Tit. 22. *can.* 5. nemo ſine contritione, confeſſione, & ſatisfactoriis operibus digne præmunitus ad Euchariſtiam ſumendam accedat.

Can. 10. Parochi, ſeu Curati omnium communicantium in ſuis Eccleſiis nomina excipiant, & deſcribant.

Tit. 23. *de Miſſa, can.* 3. Miſſa vivis, & defunctis prodeſt, quia æque ſunt membra Chriſti. Qui ſecus crediderit, anathema ſit.

Canon. 7. interdicit hæc Synodus omnibus Parochis, & Presbyteris, ne res prophanas, litteras, & actus judiciales, aut quid ſimile inter Miſſarum ſolemnia, vel alio quovis tempore in Eccleſiis legant, ſed id præconibus, & lictoribus relinquant, qui pro foribus Eccleſiæ res indicendas, ſi videbitur, publicabunt, non enim decet ſacerdotem ſæcularia negotia tractare.

Titul. 24. *de Ordine, canon.* 1. celebrentur Ordines publice, die, & loco, & temporibus ab Eccleſia præfinitis.

Titul. 26. *de Sacerdotibus, can.* 2. ſacerdos in illa Eccleſia permaneat, ſub cujus titulo promotus fuit, nec cauponariam permutationem beneficiorum exerceat.

Can. 4. ſacerdos ſaltem intra tres menſes a ſua conſecratione Miſſam celebret.

Titul. 23. *de Beneficiis, canon.* 1. cum beneficium Eccleſiaſticum non otioſis, ſed officium ſuum exequentibus ſit conſtitutum, & propter officium detur beneficium, denuntiat hæc Synodus omnibus cujuſcumque gradus, & conditionis, qui beneficia Eccleſiaſtica ſolius temporalis proventus gratia ſuſcipiunt, eos non facere fructus ſuos, ſed ad reſtitutionem teneri.

Tit. 37. *de monaſteriis, can.* 8. monaſteria omnia ad feſta ſuæ Diœceſeos celebranda adigantur.

Can. 9. nemo ejiciatur de monaſterio, quantumcumque crimen admiſerit, ſed pro delicti ratione puniatur, & corrigatur, ut in melius emendetur, & in apoſtaſiam non incidat.

Tit. 39. *de blaſphemiis, jurejurando, &c. canon.* 2. ſcriptum erat antiquis, *non pejerabis, ſed reddes Domino tuo ſacramenta.* Chriſtus autem ſuos docuit non jurare omnino, ne temere homines nomen Dei aſſumant, & ex jurandi conſuetudine via perjuriis aperiatur. Prohibet ergo hæc Synodus omne juſjurandum, niſi quod ad eliciendam veritatem in judicio requiritur, &c.

Levit. 19. *Exod.* 20. *Deuter.* 5. *Matth.* 5.

Can. 3. non præſtetur juramentum ſuper ſacroſanctum corpus Chriſti, ſed ad ſancta Dei Euangelia, aut alio in diverſis locis recepto more.

Tit. 42. *de concubinariis,* Chriſtus Dominus continentiæ, ſicut & cœterarum virtutum Magiſter, ſacerdotum Euangelicorum, quibus ſe tanquam exemplar imitandum propoſuit, mentes puras, & corpora caſta eſſe vult, ut imaginem ejus, quam præ ſe ferunt, cum omni vitæ ſuæ quidem tempore, tum maxime ſacrificii altaris oblatione, fideliter cuſtodiant, &c.

Titul. 45. *de laicis, canon.* 2. non ſit laicis grave ſacerdotibus, qui ſpiritualia ſervent, temporalia liberaliter rependere, & illis debitum honorem exhibere: nec eos maledictis, aut ſugillationibus proſequantur.

Can. 3. in Eccleſia laici Clericis non miſceantur, ſed ſuo quiſque gradu, & ordine diſcernantur, ne

Digitized by

qui divino officio inſerviunt, a multitudine pertur- A bentur.

Can. 8. uſurarii non abſolvantur, niſi prius quæſtus illiciti cupiditati renuntiaverint, & quæcumque impie extorſerunt, ſe, quibus ſubſtulerunt, pro viribus reddituros polliciti fuerint.

Tit. 46. plus vident oculi, quam oculus, &, ut ait Divus Bernardus, nihil abſurdius eſt, quam ut privatam ſententiam patrum judicio, & univerſæ multitudini in Deo congregatæ quis anteponat: quod in rebus divinis præcipue locum habet, dicente Chriſto, *ubi duo, vel tres congregati fuerint in nomine meo, in medio ſum eorum*: ideo Eccleſia in Spiritu Sancto congregata ſub B. Petro, & Apoſtolis, dubia quæque diſſolvit. Unde Concilia generalia, provincialia, & diœceſana manarunt, &c. B

de Reſur. inſer. Do.

Matth. 18.

Acclamationes.

1. BEatiſſimo Domino noſtro Gregorio ſanctæ univerſalis Eccleſiæ Pontifici maximo multi anni, & æterna memoria.

Reſponſio. Domine Deus, ſanctiſſimum patrem diutiſſime Eccleſiæ tuæ conſerva multos annos.

2. Chriſtianiſſimo Regi noſtro Henrico, qui hoc provinciale Concilium promovit, memoria in benedictione ſit.

Reſponſio. Pium, & Chriſtianiſſimum regem, Domine, conſerva.

3. Reverendiſſimo D. Patriarchæ Bituricenſi Primati noſtro, qui hoc Concilium celebravit, cum multis annis magnæ gratiæ.

Reſponſio. Magnæ gratiæ: Dominus retribuat, & in C multos annos Eccleſiæ ſuæ conſervet.

4. Sanctiſſimis, & Reverendiſs. Dominis Epiſcopis ſancti Flori, Cadurcenſi, & Lemovicenſi, qui ad hoc Concilium acceſſerunt, magnas gratias.

Reſponſio. Reverendis Dominis Epiſcopis magnæ gratiæ, vita, & felix ad Eccleſias ſuas reditus, hominibus deputatis, & ordinibus, qui ad hoc Concilium acceſſerunt, vita, & in Deo omnis felicitas.

5. Hæc provincialis Synodus legitime convocata in Catholica fide, & Eccleſiæ obedientia celebrata, & terminata ad Dei omnipotentis gloriam, & Chriſtianæ fidei propagationem omnium votis cedat, & ejus decreta unanimes ſervemus.

Reſponſio. Omnes ita credimus, omnes idipſum D ſentimus, omnes conſentientes, & amplectentes ſubſcripſimus.

6. His decretis inhærentes miſericordiam Dei omnipotentis, & gratiam magni, & primi ſacerdotis Dei, & Domini noſtri Jeſu Chriſti, intercedente inviolata, & ſacratiſſima Dei Matre, SS. Petro, & Paulo, ac beato Stephano hujuſce Eccleſiæ patrono, & omnibus ſanctis conſequamur.

Reſponſio. Fiat, fiat. Amen, Amen.

Conceduntur indulgentiæ quadraginta dierum a Reverendiſſimo Domino Patriarcha Archiepiſcopo omnibus, & ſingulis Chriſtifidelibus, qui huic Synodo interfuerunt, omnique populo, qui huic tam ſancto operi votis ſuis, & precibus favet. Patrum E nomina, & eorum, qui ſubſcripſerunt. Additur in fine breve Apoſtolicum confirmationis hujus Concilii per Xyſtum Papam Quintum, in quo teſtatur decreta fuiſſe emendata, mandatque, ne aliter edantur. Subjungitur publicatio Concilii, ne, ut ait ibidem Archiepiſc. quod mali Poetæ ſolent, extremum actum, præcipuam, potiſſimamque laboris noſtri partem neglexiſſe videremur.

CONCILIUM AQUENSE

Sub Alexandro Cogniaco Archiepiſcopo, tempore Syxti Quinti, & Henrici Tertii, pro rebus fidei, ritibus Eccleſiæ, ac morum reformatione celebratum, an. 1585.

EXtat hæc Synodus edita Pariſiis ſub hoc titulo, *Decreta Synodi Provincialis Aquenſis, &c. apud Ægidium Beyſium, ſub ſigno Lilii albi* 1586. Ex hac ſelecta quædam damus, cum non ſit noſtri inſtituti omnia tranſcribere.

ALexander Conigianus Dei, & ſanctæ Sedis Apoſtolicæ gratia Archiepiſcopus Aquenſis, omnibus præſentibus, & futuris ſalutem. Notum facimus, quod Anno Domini 1585. Pontificatus felicis recordationis Gregorii Papæ XIII. anno decimotertio, necnon & regni Chriſtianiſſimi Regis Henrici III. anno undecimo; cum noſtræ Provinciæ Aquenſis Epiſcopi Eccleſiarum Cathedralium, & Capitulorum delegati, aliique viri Eccleſiaſtici in noſtram Eccleſiam Metropolitanam ad Concilium Provinciale, quod die Dominica vigeſimaquarta Februarii ſuſceptum, & inchoatum eſt, conveniſſent: Illud in primis ab hac Synodo unanimi conſenſu decretum fuit, ut ab ipſo Chriſtianiſſimo Rege noſtro humillimis precibus efflagitaremus, ut pro ſua ſingulari pietate, Tridentinum Concilium, quo labenti Reipublicæ Chriſtianæ accuratiſſime ſubvenitur, promulgari juberet. Interim vero, dum hujuſmodi promulgationem ſperamus, & expectamus, de fratrum noſtrorum Coepiſcoporum conſenſu, eorumque, qui huic Synodo interfuerunt, conſilio, tum quod Epiſcopi ipſi in ſua quiſque Diœceſi pro ſuæ conſcientiæ exoneratione, omnia, quoad ejus fieri poteſt, ad ipſius Concilii decretorum præſcriptum dirigant, & moderentur: tum hæc, quæ ſequuntur, pro temporum neceſſitate, & Provinciæ noſtræ ſtatu, ad Dei laudem, & Eccleſiæ amplificationem in nomine ſanctiſſimæ, & individuæ Trinitatis ſtatuere duximus.

DE PROFESSIONE FIDEI CATHOLICÆ.

Omnes profitentur fidem Catholicam juxta formulam a Pio Quarto præſcriptam. Vide Concilium Rhemenſe.

DE SACRAMENTIS.

PArochi igitur .... atque ut intus candida innocentiæ ſtola exornati eſſe debent, ita etiam extrinſecus mundo ſuperpelliceo, ſtolaque ejus coloris, qui ſacramento miniſtrando congruat, induti ſint ſemper.

Sedulo quoque videbunt, ne ad ſacramenta quævis aliquem admittant, niſi armis depoſitis, modeſtoq; habitu .... & fidei noſtræ ſalutem initia recitare noverint.

Illud præterea diligenter caveant, ne pro illis adminiſtrandis ab ullo, vel omnium rerum inope Sacerdote, verbis, aut etiam ſignis quicquam prorſus, vel minimum quovis modo petatur, exigaturve.

Quod ſi quis contra fecerit, is graviter ab Epiſcopo pro culpæ ratione puniatur, non avaritiæ tantum labe notatus, ſed etiam Simoniacæ pravitatis reus.

Quod ſi laici homines eleemoſynas dare conſuetas, impendereque renuerint, eos Epiſcopus ex Canonum jure, ad pie introductam conſuetudinem perpetuo retinendam cogat, atque compellat.

De Baptiſmi Sacramento.

EA nomina non imponantur, quæ turpia, aut ridicula ſunt, quæve Gentilium, atque adeo impiorum,

Digitized by Go

rum, & impurorum hominum memoriam refricant, A ſed . . . . . ut & in ipſo vitæ ingreſſu ne nomen quidem commune fideles habere velle proteſtentur, &c. ipſi infantes etiam, cum ætate profecerint, nominum ſimilitudine ad eorum, a quibus illa accepta ſunt, imitationem excitentur, & propterea quos imitari ſtudeant, eoſdem quoque frequentius precentur, ac ſperent eos ſibi potiſſimum ad ſalutem tum animi, tum corporis advocatos fore.

In Baptiſmo compater non ſit, qui ſacro Chriſmate confirmatus non eſt, eademque de commatre cautio ſit, &c. . . . . nec paſſim Clericus ſæcularis ſacris initiatus, aut beneficium Eccleſiaſticum obtinens, nec qui minor natu ſit quatuordecim annis . . . . . ut non ore ſolum, ſed animo, atque ſerio ad interrogata, quæ in baptiſmo fiunt, reſpondeat, ac plane intelligat ſuſcepti a ſe muneris partes.

Nec vero ullum vel ornamentum, vel aliud quidquam, quod mundi hujus pompam præ ſe ferat, adhiberi patiatur: cum minime conſentaneum ſit, in ipſo vitæ Chriſtianæ ingreſſu, ſtatim iis rebus ſtuderi, quibus potiſſimum ſolemni ſponſione renuntiatur.

Moneant etiam illos, ne baptiſmum filiorum ſuorum ultra octavum diem differant ſub pœna excommunicationis.

De Confirmationis ſacramento.

EPiſcopus, & Parochus curent, ut qui ridiculum, & turpe habet nomen, illud mutet, ſumatque in hoc ſacramento nomen alicujus, qui veræ, ſanctæque religionis laude floruit, ut eumdem imitetur, cu- C jus nomen gerit.

Quæ ad ſanctiſſimæ Euchariſtiæ ſacramentum pertinent.

TAbernaculum, in quo ſanctiſſimum aſſervatur Sacramentum, eſſe debet quam ornatiſſimum, ac, ſi fieri poſſet, ex auro ſolido, pretioſis gemmis religioſe certis locis ornatum, &c.

Vetitum præterea ſit, ne nocturno tempore afferatur, niſi ægro mortis periculum inſtet.

Facta communione, &c. moneatque domeſticos, qui ægroti curam habent, ne per dimidiam ſaltem illum viſitari permittant, ne a munere gratiarum Deo agendarum avertatur.

De Celebratione Miſſæ.

COrporalia quoque a ſe, aut ab honeſtiori quopiam ſacerdote, aut etiam tantum a ſubdiacono ablui curent tertio quoque menſe, & crebrius, ſi oportuerit.

Nec vero quis vel vir, vel mulier gradibus altaris hæreat, aut prope altare ſit, dum ſacrum fit.

Quando elevatur ſanctiſſimi Domini noſtri Corpus in Miſſa majori, vel parochiali, ſemper ſigno majoris campanæ moneatur populus, ut ille ſe Deo humiliet, & quamvis longe poſitus, ſanctiſſimum Sacramentum adoret.

Quæ ad Pœnitentiæ ſacramentum pertinent. E

ECcleſia autem, quæ plures habet confeſſarios, totidem confeſſionalia, quot confeſſarios, habeat.

In tabulæ dividentis medio feneſtella fiat latitudine cubiti dimidiati, & altitudine paulo minori, cui feneſtellæ ferri lamina affixa ſit minutis foraminibus plena, & tela tenui præterea nigri coloris a parte confeſſarii appoſita, ut nequaquam confitentis faciem adſpicere confeſſarius poſſit.

Quæ pertinent ad ſacramentum Extremæ Unctionis.

PArochus vero fidelibus prope morituris ſuggerat, ut ex hoc ſæculo antequam migrent, qui præſertim in urbe ſunt, alio loco, in quo Epiſcopus ſit, ad illum certum hominem mittant, qui eis Epiſcopalem benedictionem petat.

Quæ ad ſacramenti Ordinis adminiſtrationem pertinent.

QUicumque ad Ordines majores promoveri volunt, menſe integro ante ſtatam ordinationis diem ad Epiſcopum conveniant, &c.

B . . . . De ſe litteris legitime teſtata exhibeat . . . præterea ſe vel origine, vel beneficio Eccleſiaſtico, quod in Diœceſi ſua obtineat, vel decennali domicilio, vel alia ratione Diœceſanum eſſe, aut familiarem Epiſcopi, qui per triennium cum illo commoratus ſit. . . . Hoc vero teſtimonium a Parocho habeat, ſacram item communionem crebro per annum ſuſcepiſſe.

Regularis, qui ad ſacram ordinationem conveniet . . . . . loco tituli, cenſuſve afferat teſtificationem præſtitæ profeſſionis regularis, & nihilominus coram Epiſcopo juramento affirmet ſcripto manu ſua ſubſignato, ſe illam ſponte feciſſe, aut ratam habuiſſe: illud autem ſcriptum in Archivio aſſervandum Epiſcopus curet . . . afferat litteras dimiſſorias a ſuperiore de ordine ſuſcipiendo.

De feſtorum dierum cultu.

NE quid ematur, aut vendatur, niſi quod ægrotis, aut illius diei victui neceſſarium ſit.

De vita, & honeſtate Clericorum.

NEc in exteriori cultu Presbyteri ſint negligentes. Valde enim indecorum eſt a pleriſque non ſolum pauperibus, ſed etiam ditioribus affectari ſordes in familia, in veſtibus, &, quod pejus eſt, in Eccleſiæ ſacramentis, & altari, quod maximum indicium eſt immundi, & impudici cordis.

De Epiſcopis.

D EPiſcopus in ſpecula conſtitutus, & ſupra montem poſitus, ſicut debet omnium inferiorum actiones inſpicere, ita meminerit ſe omnium conſpectibus expoſitum eſſe, nec poſſe abſcondi, &c.

Certam ſibi horam quotidie ſumat, quam in contemplationum divinarum ſtudio, exercitationeque attentiſſimis religioſæ mentis cogitationibus ponat. Qua oratione non ſibi ipſi tantum divini luminis illuſtrationem depoſcat, ſed etiam pro fidelibus ſuæ curæ commiſſis humiles preces fundat, eorum peccata deplorando, &c.

. . . . Omnibus ſe faciles, benignoſque præbeant, ita tamen, ut ne a gravitate recedant.

Epiſcopus non prophano ornatu, aut apparatu, ſed fidei, & vitæ ſplendore ſibi auctoritatem quærere debet, &c.

Cum exit per civitatem ſuam, vel etiam per Diœceſim, ſemper populo ſanctæ Benedictionis munus impertiatur, etiam ſi quis non genufectat.

De Viſitatione.

MEminerint autem viſitationem ad ſalutem eorum, qui viſitandi ſunt, inſtitutam eſſe, &c.

Regularium monaſteria regularium juri, curæve ſubjecta, quoad clauſuram attinet, diligenter, accurateque viſitent. Loca ipſa intro ſpectent, atque e ſuperiori etiam parte circumluſtrent, &c. *agit de Epiſcopis.*

De Concionibus, & Verbi Dei prædicationibus. A

NUllus autem ſæcularis, vel regularis, etiam in Eccleſiis ſuorum ordinum, contradicente Epiſcopo, prædicare præſumat.

De Parochis, & animarum Curatoribus.

PArochi in urbe, & in oppidis ſaltem inſignioribus conſtituti, ut a reliquis Sacerdotibus animarum curam non gerentibus internoſcantur, ſignum aliquod, quod proprium illorum inſigne ſit ab Epiſcopis in diœceſana Synodo eis præſcribendum, ferant, cum domo exeunt, ſupra exteriorem veſtem, & ſupra ſuperpelliceum, cum in Eccleſia ſunt, aut proceſſiones, aliaſque hujuſmodi publicas actiones obeunt.

De Choro.

LAici vero nobiliores, & qui vel Chriſtianiſſimi Regis conſiliarii, & officiales, aut ex militaribus ordinibus, aut communitatum magiſtratibus fuerint, poterunt intra chorum admitti ....., ita tamen, ut poſt Clericos ſedeant, nec inter Clericos ipſos ipſis ſedere liceat.

Ipſæ fœminæ, ſi monitæ ſtatim non receſſerint, vel iterum contumaciter ingredi præſumpſerint, ſint eo ipſo excommunicatæ.

De Altari.

ID in primis propoſitum habeat Epiſcopus nimiam C
Altarium frequentiam .... eſſe vitandam .... ac ne illa, ut uſu evenire ſolet, ornamentis neceſſariis, quo plura ſunt, eo facilius deſtituta remaneant: *Ibidem prohibentur Altaria contra columnas erecta.*

De funeribus, & exequiis.

NEmini quemquam in funere laudare liceat in Eccleſia, niſi & eum, quem laudari Epiſcopus dignum cenſuerit, & laudationem ſcriptam ante probarit.

De Proceſſionibus.

REgularibus ſub excommunicationis pœna inter- D
dicitur, ne proceſſiones ſolemnes, & publicas ipſi ſoli in civitatibus, & oppidis inſignioribus obeant, abſque facultate in ſcriptis ab Epiſcopo impetrata, ſed cum aliqua ex cauſa proceſſionem illis obire neceſſe eſt, eam obire liceat in Eccleſia, vel in ſuo cœmeterio, vel in Clauſtro Monaſterii.

De Reliquiis.

CUm populo pietatis cauſa oſtendentur, luminaria accendantur.

De Excommunicatione.

QUamvis Excommunicationis gladius nervus ſit E
Eccleſiaſticæ diſciplinæ, & ad continendos in officio populos valde ſalutaris, ſobrie tamen, magnaque circumſpectione exercendus eſt: cum experientia doceat, ſi temere, ac levibus ex cauſis incutiatur, magis contemni, quam formidari.

Nefas autem ſit ſæculari cuilibet magiſtratui prohibere Eccleſiaſtico Judici, ut non excommunicet, aut mandare, ut latam excommunicationem revocet, &c.

Quæ pertinent ad Beneficiorum collationem, &c.

OMnes penſiones, & pactiones ſuper Beneficiis, in quibus non intervenit Sedis Apoſtolicæ auctoritas, illicitas, & Simoniacas declarantes, penitus improbamus.

De Synodo Diœceſana.

NOn alium in Synodo diœceſana præſidere oportet, quam Vicarium Epiſcopi, eo abſente, niſi Sede vacante: tunc enim ad Capitulum Eccleſiæ Cathedralis redit Diœceſis adminiſtratio.

De monaſteriis.

COmmendatarii, quamvis ad regularem obſervantiam non obligentur, ne tamen ſint ſine jugo abſque omni regula, decet eos medium ſtatum, atque ordinem ſequi inter regulares, & ſæculares Clericos, in veſtitu, in victu, & in omni ornatu. Ton- *Notent Abbates Commendatarii.*
B ſura utantur ampliori quam ſæculares: nec exiſtiment ſibi mandatum Monaſteriorum regimen ad luxum, & prodigalitatem, aut ad augendam rem ſuam, & conſanguineorum familiam, ſed ad piam, & juſtam alienarum rerum diſpenſationem, & quarum non habent proprietatem, Deoque de omnibus ſibi reddendam rationem intelligant.

Viſitante Epiſcopo, teneatur Abbas regularis, ſeu Commendatarius adeſſe, niſi juſta cauſa per Epiſcopum judicanda impediatur, aut eo caſu Vicarius legitime conſtitutus, qui, quod ordinatum fuerit, tam in ſpiritualibus, quam in temporalibus exequatur, aut Canonicis pœnis coerceatur.

Quæ generatim ad has conſtitutiones pertinent.

MAximas Deo gratias agere debemus, quod quæ pro communi hujus Provinciæ ſalute hoc tempore ſtatuenda videbantur, ad exitum optatum perducta ſunt. Denique ea, qua debemus humilitate, & obedientia, ſanctæ Sedis Apoſtolicæ omnium Eccleſiarum matris, & magiſtræ judicio, atque auctoritati omnia, & ſingula, quæcumque in hac Provinciali Synodo ſancita, decreta, actaque ſunt, ſemper emendanda, & corrigenda ſubjicimus.

Subſcriptio Epiſcoporum.

NOs Alexander Canigianus, Dei, & Apoſtolicæ Sedis gratia Archiepiſcopus Aquenſis, de conſilio, & aſſenſu Reverendiſſimorum Coepiſcoporum noſtrorum definientes ſubſcripſimus.

Ego Franciſcus Epiſcopus Aptenſis conſentiens ſubſcripſi.

Ego Petrus Paparinus de Calidomonte Epiſcopus, Comes, & Dux Vapincenſis conſentiens ſubſcripſi.

Ego Helias Raſtelus Epiſcopus Regienſis conſentiens ſubſcripſi.

Ego Antonius de Cuppis Epiſcopus Ciſtarcenſis conſentiens ſubſcripſi.

Ego Helias Moſſonus Vicarius Generalis, atque procurator generaliter ad omnia deputatus Illuſtriſs. & Reverendiſs. Epiſcopi Forojulienſis, ejus nomine interfui, & ſubſcripſi. Et omnia, & ſingula in hac ſancta Synodo Aquenſi acta, decreta, edita, & promulgata ejus, & Eccleſia ſua nomine recipio.

Sanctiſſimo Domino noſtro Xyxto Quinto Pontifici Maximo.

BEatiſſime Pater, Singulari Dei benignitate Synodum Provincialem (quam, ut hactenus differremus, partim peſtilentiæ magnitudo, partim belli vis, & militares incurſiones effecerunt) ut maxime optabamus, ſumma Epiſcoporum frequentia, ſumma ſententiarum conſenſione, ſumma Cleri, populique lætitia habuimus. Quamobrem Patri luminum Deo grates agimus quam maximas. Quæ in ea decreta confecimus, qua majori poſſumus reverentia, atque humilitate mittimus ad Sanctitatem veſtram, ejuſque judi-

judicio, ac cenſuræ ſubjicimus, rogamuſque, ut ea ſapientia ſua meliora facere, atque Apoſtolica auctoritate confirmare, & munire ad ſpiritualem hujus Eccleſiæ, & Provinciæ ædificationem promovendam velit. Interim ſanctitati veſtræ multos annos, atque æternam memoriam precamur. Aquis ſextiis Kalend. Septembris 1585.

S. V. Humillimus ſervus
Alexander Archiepiſcopus Aquenſis.

Venerabili Fratri Archiepiſcopo Aquenſi, Xyſtus Papa Quintus.

VEnerabilis frater, ſalutem, & Apoſtolicam benedictionem. Remittimus fraternitati tuæ decreta Synodi Provincialis Archiepiſcopatus tui, a Venerabilibus Fratribus noſtris Sanctæ Eccleſiæ Romanæ Cardinalibus de rebus ad Concilii Tridentini decreta pertinentibus præfectis mandato noſtro examinata, atque, ubi oportuit, emendata. Curabis, ut quæ pie, prudenterque decreta, atque emendata ſunt, ita ut ſunt emendata, nec aliter edantur, quamque diligentiſſime ſerventur. Hæc enim reliqua pars eſt operæ tuæ, ſine qua omnis hactenus fruſtra ſuſceptus eſſet labor. Deus benedictus præſit ſemper conſiliis, actionibuſque tuis omnibus ſua gratia, dirigatque ſtudia, & conatus tuos omnes ad ſui nominis gloriam, gregiſque tuæ fidei, ac vigilantiæ commiſſi ſalutem. Datum Romæ apud Sanctum Petrum ſub Anulo Piſcatoris die 5. Maji 1586. Pontificatus noſtri anno ſecundo.

Ant. Buccapadulius.

Hæ duæ epiſtolæ præmittuntur in codice ipſis decretis, cum duabus aliis: prima, qua Archiepiſcopus Aquenſis univerſis Provinciæ ſuæ fidelibus teſtatur Synodum peractam eſſe, ejus decreta a ſummo Pontifice probata, eoſque adhortatur, ut ea ſuſcipiant eo animo, ac ſtudio, quod bonos, atque obedientes filios decet. Altera, qua Antonius Caraffa Cardinalis ad Archiepiſcopum Aquenſem reſcribit, Synodum, jubente ſummo Pontifice, ad eum remittens, cum pauculis quibuſdam in margine notatis, quæ erant correctiones, quas adhibere judicaverant deputati Cardinales ad ipſius examen. Miſſaque eſt Roma die 4. Maji, anno 1586.

CONCILIUM TOLOSANUM

Sub Franciſco de Jojoſa Cardinali Archiepiſcopo Toloſano tempore Xyſti Quinti, & Henrici tertii celebratum, Anno Dom. 1590.

INter tot bellica, ait Spondanus ad annum 1590. Eccleſiaſtica etiam curantibus Epiſcopis, Franciſcus de Jojoſa Cardinalis, Archiepiſcopus Toloſanus Synodum Provinciæ ſuæ ibidem Toloſæ celebravit menſe Maji, una cum ſeptem ſuis Suffraganeis Epiſcopis, in qua multa præclare inſtituta ſunt pro diſciplina Eccleſiaſtica, & moribus reformandis, ad normam Decretorum Sacroſancti Concilii Tridentini.

Concilium hoc dividitur in quatuor partes, ſub quibus varii tituli cum multis decretis continentur.

Prima pars eſt de perſonis, præmiſſa fidei profeſſione, ubi agit de Epiſcopis, Canonicis, Parochis, Monialibus, &c.

Secunda pars eſt de rebus, hoc eſt de ſacramentis, & ſacramentalibus.

Ubi vero de concionatoribus agit, hoc habet decretum: Perdifficile eſt Epiſcopis, iis præſertim, qui latioribus diœceſibus ſunt conſtituti, omnes eorum Eccleſias perluſtrare, & in iis concionem habere, eos tamen hortatur hæc Synodus, ut Apoſtolorum exemplo populum ſæpius per litteras viſitent, & conſolentur, idque potiſſimum iis temporibus, quibus anniverſaria redemptionis noſtræ myſteria celebrantur. Hæ frequenti populo perlegantur, quo is paternam illam charitatem, propenſumque Paſtoris erga ſe animum agnoſcere poſſit.

Secunda pars eſt de rebus, ſeu ſacramentis, & ſacramentalibus, ubi de Extrema Unctione. Cum callidus ſerpens, & hoſtis humani generis calcaneo inſidiari, hominemque in extremo ſpiritu oppugnare maxime ſoleat, ægrotos Parochi, quanta maxima fieri poterit charitate, viſitabunt, conſolabuntur, inſtruent, ultro etiam ſeſe non vocati iis offerent, dabuntque ſedulo operam, ne in id tempus ſacram, extremamque Unctionem differant, quo noviſſima conflictati valetudine, auctiorique morbo, tam profuturi ſacramenti commoda, quod frequenter nimium accidit, ſatis agnoſcere non poſſint.

Ægrotos morti proximos Parochi hortabuntur, ut aliquos benedictionem ſuo nomine petituros ad Epiſcopum mittant.

Tertia pars eſt de locis, ut capellis, altaribus, & quarta pars eſt de pœnis, ſeu juriſdictione. Nec demum ſine æterna animarum perditione, quæ a Chriſto ipſo, legeque antiquiſſima libertatem ſortita eſt, Eccleſiæ juriſdictio violari poteſt. Sacra ſacris, alia aliis ſunt committenda.

De ſacra inquiſitione. 10. Ne dormientibus hominibus inimicus homo ſuperſeminet zizania, hæreſes penitus extirpandæ, fideſque Catholica, quibus fieri poterit, firmiſſimis fundamentis venit confirmanda. Sacrum igitur Inquiſitionis officium, ubi nullum fuerit, introducatur, ubi introductum, diligenter & conſervetur, & reformetur.

Qui hæreſeos rei fuerint, qui hæreticorum libros legerint, retinuerint, vendiderint, quique de fide temere aut loquuti, aut concionati fuerint, quique alio nomine de Religione ſuſpecti fuerint, ut quod carnes comederint, aliudve ſimile fecerint, ii omnes ad Inquiſitorem deferantur: qui libri prohibiti in publicis officinis fuerint, Inquiſitorum etiam erit viſitare.

Subſcripſerunt huic Concilio Provinciali Franciſcus titulo SS. Trinitatis in Monte Pincio, S. R. E. Epiſcop. Presb. Card. de Jojoſa Archiep. Toloſanus. Alexander de Bardis S. Papuli Epiſcopus. Joannes du Bourg Epiſcopus Rivenſis. Horatius de Birague Epiſcopus Vaurenſis. Germanus Saccale procurator Epiſcopi Lombarenſis. Joannes du Laurier procurator Epiſcopi Apamiarum. Gregorius Topignon procurator R. Petri Donault Epiſcopi Mirapicenſis. Nicolaus Chambignier a Capitulo Eccleſiæ Montis Albani, ſede Epiſcopali vacante, Vicarius deputatus.

COLLATIO FONTANOBLIAUDENSIS

Cum Pleſſio Calviniſta, tempore Clementis Octavi, & Henrici Quarti, anno Chriſti 1600.

QUa ratione Collationem Epiſcoporum Catholicorum cum Donatiſtis Carthagini habitam, t. 1 Conciliorum inſeruit Severinus Binius, eadem nos hujus celeberrimæ Collationis Fontanobliaudi in ampliſſimo conſeſſu Regis Chriſtianiſſimi, Epiſcoporumque, ac Principum peractæ, in hac additione exhibemus, præcipua ejus Capita ex actis ipſius Collationis Ebroici Gallice editis anno 1601. per ipſumnet Epiſcopum Ebroicenſem, aliiſque Hiſtoriarum conſcriptoribus. Ediderat Philippus Mornæus Pleſſius Marlius nobilis Normannus Præfectus Salmuri, inter Gallos Calviniſtas præcipui nominis, librum idiomate Gallico: *De Miſſa abuſibus, & antiquo ſacra Euchariſtiæ uſu*: ſtylo quidem eleganti exaratum, ſed infinitis falſitatibus, atque depravationibus, & corruptelis refertiſſimum, ut ſunt pleri-

que hæreticorum libri; & ut neceſſe eſt fieri, cum ſanctorum Patrum auctoritate falſam doctrinam adſtruere querunt. Deceptuſque in eo Pleſſius a ſuis Miniſtris, qui ejus calamo abutentes ſuggeſſerant ei loca Patrum ſuo more falſata, corrupta, truncata, & contrario penitus ſenſu allegata; eadem ipſe pro fide, quam eis habebat, abſque ulla alia diſcuſſione, aut examinatione, ſuo operi intexuerat. In cujus librum cum proinde a Catholicis Doctoribus, ut a Berengario Theologo Pariſienſi, aliiſque paſſim conclamaretur, Jacobus quoque Davy Perronius Epiſcopus Ebroicenſis, eo perlecto, ut erat in Patrum lectione, & Controverſiarum agitatione verſatiſſimus, ac ſolertiſſimus, quingenta amplius loca ex Patribus antiquis, & Scholaſticis Doctoribus eo libro falſo citata eſſe ſe demonſtraturum recepit. Quod ubi Pleſſius audivit, ſcripto publico petiit, ut qui ipſius librum falſi inſimularent, Libello ſupplici, quem Regi porrecturus eſſet, ſubſcriberent; quo petebat, ut probitatis, & doctrinæ perſpectæ delegati a Rege nominarentur, qui loca impugnata diligenter examinarent, & vere, an falſo citarentur, dijudicarent. Accipit conditionem Epiſcopus: Amboque, ut id coram ipſo Rege, ſi intereſſe dignaretur, fieret, poſtularunt: qui facile, ac cupide conſenſit, Interceſſit tamen initio Epiſcopus Mutinenſis Nuncius Pontificius, Religionis controverſias per diſputationes in dubium revocari non debere aſſerens: qui nihilominus, cum intellexit, hanc concertationem non de Fidei deciſionibus fore, ſed tantum de falſis Pleſſei allegationibus, ceſſavit ab interceſſione. Locus ad Collationem delectus a Rege Fontanobliaudum, ubi ipſe erat diæta valetudinem curans, Delegati nominati pro Catholicorum parte Jacobus Auguſtus Thuranus Senatus Pariſienſis Præſes Hiſtoriarum ſcriptor, Franciſcus Pithæus in eodem Senatu Cauſidicus, vir apprime doctus, & Nicolaus Faber Præceptor Principis Condæi, omni litterarum genere excultiſſimus. Pro Calviniſtis Sofrœdus Calligno Navarræ Cancellarius, & Iſaacus Caſaubonus multiplicibus ſcriptis ſuis notus. Verum, quod Faber adeſſe non potuit, ejus loco delectus eſt Joannes Martinus, Regius Medicinæ Profeſſor, Linguarum peritiſſimus; pro Calignone, qui morbo præpeditus venire nequivit, Philippus Canajus Fraxineus Præſes Cameræ bipertitæ Caſtrenſis.

De forma Collationis, deque locorum examinandorum deſignatione, cum diu altercatum eſſet, Pleſſium adeo pœnitentia ſuæ confidentiæ ſubeunte, ut parum affuerit, quin Rege inſalutato recederet, vixque unquam a ſuis pudore ignominioſæ fugæ ſuffuſis induci potuerit in aciem deſcendere: tandem poſt multas contentiones, ex 70. locis a Perronio pro primæ diei Collatione propoſitis, 19. ab eo ſelectis, die 4. Maji ad rem ventum eſt poſt meridiem. Fuitque ſeſſionis diſpoſitio, ut in medio conclavis menſa poſita, Rex ad caput ejus ſederet, Perronius ad dextram, Pleſſius ad ſiniſtram, e regione ſeſe invicem conſpicientes, ad imum Secretarii, qui Acta exciperent: Altius ad dextram Regis Cancellarius cum Delegatis: Prope Regem Archiepiſcopus Lugdunenſis, cum Epiſcopis Nivernenſi, Caſtrenſi, & Bellovacenſi; ad ſiniſtram, quatuor Secretarii ſtatus; tum Principes, ac Proceres, qui frequentes aderant, hinc inde ſequentes; ac circumfuſi ſpectatores utriuſque Religionis, in quibus & nonnulli Miniſtri; omnes in univerſum circiter ducenti.

Cunctis diſpoſitis, ante omnia Bellievrius Franciæ Cancellarius, qui actioni coram Rege præerat, præfatus, ſicut non ibi de dogmatibus fidei, ac doctrinæ Eccleſiæ inter Catholicos receptæ agendum eſſet (quod nullatenus Rex abſque licentia Summi Pontificis fieri permiſſurus foret) ita nequaquam intelligere Regem, ut nullum inde edictis in ſectariorum gratiam factis præjudicium afferri poſſet: parteſque ad moderationem utrinque ſervandam hortatus eſt; Sic enim

A Regem velle, ac jubere. Qui proprio ore idipſum confirmans, nihil ſe dixit de ſua Fide, ac Religione dubitare, neque velle, ut aliquod ejus dogma in diſputationem adduceretur, ſed tantum a Pleſſio teſtimonia allata examinarentur; tum Perronius Epiſcopus Ebroicenſis dixit;

EN adſum, o Rex, veſtræ Majeſtatis juſſioni morem gerens, & ad diem mihi a Domino Pleſſio indictam, me ſiſtens. Onus in me ſuſcepi de demonſtrandis quingentis Textibus falſo allegatis in ipſius libro contra Miſſam. Veſtra Majeſtas ea, qua ſingulari pollet, prudentia, id oneris ſuſcipi potuiſſe exiſtimavit abſque ulla legum ſeu ſpiritualium, ſeu ſecularium tranſgreſſione, quibus cautum eſt privatis perſonis, ne publicis diſputationibus Religionis articulos B *examini ſubjiciant. Neque enim hic agitur de Fide antiquorum Patrum diſcutienda, aut eorum ſcriptis, ſed an ea fideliter Pleſſius contra Catholicos produxerit. Olim Rex Vvandalorum Gundericus, cum Catholicos ad ineundum diſputationis certamen cum Arrianis provocaſſet, Eugenius Carthaginenſis Archiepiſcopus reſpondit, ſibi liberum non eſſe hoc certamen aggredi abſque conſenſu aliorum Epiſcoporum, & maxime Romanæ Eccleſiæ Pontificis, qui cæterorum caput eſſet. Si autem nunc ſimili ratione ductus a pugna non reſilio, non eſt, quod in veneratione Sedis Apoſtolicæ præſtanda illo Archiepiſcopo inferior ſum, ſed quia doctrina Ca-* C *tholica in dubium non revocatur, ſed veritas locorum ſingularium, qui in libro Pleſſii continentur. Ad quod mihi majorem indidit propenſionem veſtræ Majeſtatis modeſtia: neque enim illa thuribulum, ut ille Judæorum Rex, qui lepra percuſſus eſt, hoc eſt Sacerdotalem authoritatem, ac judicium de rebus ſacris ſibi aſſumit, ſed tantum doctos, ac fide dignos teſtes advocavit, qui veritati hujus Collationis teſtimonium perhibeant, atque ſi aliqua exoriatur de nominum verſione, aut exemplarium editione difficultas, æquum ſuper ea re judicium ſuum proferant. Qua in re imitata eſt Conſtantini, Valentini, Theodoſiique Imperatorum exempla, qui de rebus Religionis judicium minime ſibi aſſumpſerunt, ſed Paſtoribus integrum reliquerunt. Ideoque ſub ejus imperii authoritate in Collationis hujus arenam deſcendo; ſi prius proteſtatus fuero me nulla in Pleſſium irati animi commotione adductum fuiſſe, quem, ut virum doctum, ac egregiis animi dotibus præditum veneror: neque vero ei falſi crimen deferre* D *intendo, iis dumtaxat, qui tot falſa ei ſuggeſſerunt, ut palam fiet ex pacifico diſputandi modo, quem me adhibiturum polliceor,*

SUbjunxit iſtis Pleſſius, ſe etiam adeſſe, ut librum ſuum defenderet, quem non ad ambitionem, aut vanitatem, ſed ut aliquid pro ſua parte reformationi Eccleſiæ conferret, ſcripſerat. Fieri vix poſſe, ut inter quatuor amplius locorum citatorum millia, non aliqua reperirentur, in quibus erraſſet, ut homo, verumtamen aſſerere id poſſe, nulla ſe mala fide in his ductum fuiſſe.

Dixit Epiſcopus Ebroicenſis, in tanto locorum numero duo millia Catholicis favere, quos, ut ſolveret, vel ne omitteret, in ſuo libro inſeruerat: quoad alia duo millia, ſi tot tamen eſſent, quingentis præcipuis E abraſis, reliqua ſibi fore inutilia. Deinde breviter expoſito præſentis collationis ſtatu, adductiſque in medium libris, poſito ſcilicet ſuper menſam ipſius Pleſſii libro Rupellæ edito *in quarto* per Hieronymum *Hautin*, poſita etiam ſchedula locorum ſexaginta, notatis in ea illis novemdecim, quos ſelegerat Pleſſius, quod minus inter omnia corrupta, aut falſata ſibi viſa fuiſſent, Collatio ſumpſit exordium 4. Maji, hora prima pomeridiana, jubente Rege, ut Secretarii propoſitiones, ac reſolutiones dumtaxat exſcriberent,

Di-

Diſcuſſio novem locorum falſo citatorum a Pleſſio Calviniſta.

I. ARticulus ex novemdecim, quos Pleſſius ſelegerat, ut diſcuterentur, Scoti textus erat citatus ab eo pag. 869. libri *in quarto*, Rupellæ editi per Hieron. *Hautin*, hoc verborum ſenſu: *Joannes Duns, dictus Scotus, fere poſt centum annos a Concilio Lateranenſi, audet in quaſt. revocare, an Corpus Chriſti realiter ſub ſpeciebus contineatur, & diſputat, quod non, ſumque ejus argumenta, quod quantitas id non poteſt pati, nec magis localitas, & circumſcriptio, qua inhærent natura veri corporis, quale eſt Corpus Domini*, notabaturque in margine Scot. ſuper 4. ſent. diſtin. 10. quæſt. 1. *Scoti text.*

Dixit Epiſcopus Ebroicenſis dupliciter peccare Pleſſium. 1. quod Scoto imputabat, quod in quæſtionem, ſeu dubium revocaret id, quod methodo ſcholæ proponebat, ut utrimque res agitaretur, antequam determinaretur. Si enim legitimus eſſet hic citandi authores modus, nulla eſſet impietas, quæ ſcholaſticis imputari non poſſet, cum omnes articulos fidei ea methodo tractent. Ut idem Scotus 1. ſentent. diſtinct. 2. & alibi proponit, *an ſit unus Deus*; ſtatimque ſubjungit, *videtur, quod non*. Secundo dixit, Pleſſium argumenta hæreticorum, quæ ſibimet ad refutanda Scotus objiciebat, pro ipſiſmet Scoti argumentis accipere, ut evidens erat ex verbis, quæ immediate poſt Scotus ſubjiciebat, *contr. Matth.26. dicit Chriſtus*: Hoc eſt corpus meum, & *Joan.* 6. Caro mea vere eſt cibus: *dico, quod Corpus Chriſti eſſe ibi realiter, eſt ſimpliciter de ſubſtantia fidei*, & paulo poſt, etſi hæretici vellent iſta exponere, dicendo, quod ſint figurative dicta, ſicut illud, quod ait *Joan.* 10. Ego ſum vitis vera; & illud 1. *Cor.* 10. Petra autem erat Chriſtus; iſtud omnino eſt contra intentionem Salvatoris.

Huic objectioni reſpondit Pleſſius, mentem ſuam fuiſſe, quod Scotus dubitaſſet, an eſſet Corpus Chriſti ſub ſpeciebus ea realitate, quam credit Eccleſia Romana, ſcilicet per tranſubſtantiationem, idque manifeſtum eſſe ex eo, quod dixiſſet Scotum ſcripſiſſe poſt Concilium Lateranenſe, ubi articulus tranſubſtantiationis determinatus fuerat, atque etiam ex titulo capitis libri ſui præfixo, *De progreſſu tranſubſtantiationis a Concilio Lateranenſi, &c.*

Dixit Epiſcopus Ebroicenſis hic, quæſtionem non agitari de mente, & intentione Pleſſii, ſed de verbis illius libri, in quibus nullus eſt ſermo de tranſubſtantiatione, ſed tantum de exiſtentia reali corporis Chriſti ſub ſpeciebus, ut etiam rationes ex localitate petitæ convincebant. Quare Pleſſium non poſſe excuſari. Dixit inſuper, nullas eſſe rationes petitas ex Concilii Lateranenſis tempore, aut titulo capitis, cum Lateranenſe Concilium etiam realem præſentiam corporis Chriſti ſub ſpeciebus determinaverit, & ſub præfato titulo nihil impediret, quin mens ejus fuiſſet id intelligere, quod ſonabant verba. Tandem vero, etiam ſi Scotus, & Pleſſius voluiſſent loqui eo loco de tranſubſtantiatione, de hac re controverſiam præſentem non eſſe, ſed an Scotus dubitans loqueretur, & ſi verba, quæ illi imputabat Pleſſius, propria illi eſſent, an hæreticorum, quæ ſibi ad refellendum objiciebat.

Dixit Pleſſius, ſe non ſolum verba Scoti citaſſe ex diſtinct. 10. quæſtio. 1. ſed etiam ex quæſtio. 3. diſtinctio. 11. ubi Scotus articulos tractat tranſubſtantiat. aitque ſibi probabiliorem videri opinionem contrariam, nec minus venerabilem, cui ſtetiſſet, niſi auctoritas Eccleſiæ impediviſſet.

Dixit Epiſcopus Ebroicenſis, Pleſſium ibi tres Scoti locos citaſſe, in quibus ſemper objectiones pro ſolutionibus allegabat, quod oſtendit. Quod vero ſpectat ad verba Scoti ex quæſtio. 3. diſtinct. 11. minime Scotum cum ea hæſitatione loquutum fuiſſe, quam Pleſſius exhibebat verba illius tranſponendo, Sic enim

A loquitur Scotus. Ad tertium, ubi ſtat vis, dicendum, quod Eccleſia declaravit iſtum intellectum eſſe de veritate fidei in illo Symbolo ſub Innocentio Tertio in Concilio Lateranenſi: *Firmiter credimus, &c.* Et breviter, quicquid ibi dicitur eſſe credendum, tenendum eſt eſſe de ſubſtantia fidei: Et hoc poſt iſtam declarationem ſolemnem factam ab Eccleſia. Et ſi quæras, quare voluit Eccleſia eligere iſtum intellectum ita difficilem hujus articuli, cum verba ſcripturæ poſſint ſalvari ſecundum intellectum facilem, & veriorem, ſecundum apparentiam fidei de hoc articulo: Dico, quod eo ſpiritu expoſitæ ſunt ſcripturæ, quo conditæ: & ita ſupponendum eſt, quod Eccleſia Catholica eo ſpiritu expoſuit: *Quod tradita eſt nobis fides, ſpiritu ſcilicet veritatis edocta, & ideo hunc intellectum elegit, quia*
B *verus eſt*. Plures itaque errores Pleſſii inveniri, ubi unicus dumxat illi objectus fuiſſet. Nihilominus hic tantum agi de loco diſtinct. 10. quæſtio. 1. in quo Pleſſius Scoto impoſuerat, ſumens objectiones pro ſolutionibus. Qua de re reſpondendum modo illi erat, neque huc, illucque divagandum.

Poſt aliquas alias concertationes, quibus Pleſſius fruſtra difficultatem effugere conatus eſt, allatus eſt in medium, juſſu Regis, Scoti codex ex editione Pariſ. Jodoci Aſcenſii anno 1519. lectaque verba Scoti ex quæſt. 1. diſtinct. 10. ubi apparuit de veritate dictorum Epiſcop. Ebroicenſis, & falſitate allegationis Pleſſii.

II. Articulus ex novemdecim ſelectis a Pleſſio, Durandi locus erat citatus eodem libro, pagina 870. his verbis: Durandus, quem per excellentiam Sorbona *Durandi textus.*
C Magiſtrum nuncupat, & Doctorem reſolutiſſimum, hæc profert verba ſuper 4. ſentent. diſtinct. 11. contra, poſito, quod ſubſtantiæ panis, & vini remanent, una tantum ex hoc emergit difficultas, quod ſcilicet duo corpora ſimul ſint. At ex poſitione contrarii plures emergunt, ſcilicet, quomodo accidentia poſſint nutrire, corrumpi, quomodo aliquid ex iis generari, cum omnia ex præjacente fiant materia: & ideo videtur primo potius inhærendum.

Dixit Epiſcopus Ebroicenſis: Omnia iſta verba partium eſſe adverſantium, quæ per modum objectionis ſibi Durandus proponebat, ut ea refelleret, unde & in reſolutione contrariam ſententiam aſſerebat his verbis lib. 4. ſentent. diſtinct. 1. quæſt. 1. Primum eſt, quod ſubſtantia panis, & vini convertitur in
D ſubſtantiam Corporis Chriſti . . . . . ad primum in oppoſitum dicendum eſt, quod in his, quæ ſunt fidei, non eſt ſemper eligendum illud, ad quod pauciores ſequuntur difficultates, &c. ſed eſt ponendum magis illud, quod eſt conſonum dictis Sanctorum, & Traditioni Eccleſiaſticæ.

Conatus eſt Pleſſius difficultatem hanc effugere, mutando ſtatum quæſtionis, & citando alios Durandi textus, ubi non de actuali tranſubſtantiatione, ſed modo alio poſſibili ponendi Corpus Chriſti præſens in Euchariſtia, quæ effugia repreſſit Epiſcopus Ebroicenſis, & cum videret diſputationem plus juſto protrahi, Regem ſupplicavit, ut deputati, juxta quod conventum erat, tantum judicarent de veri-
E tate allegationis verborum, ne tereretur in vanum tempus, aliiſque locis examinandis non deeſſet. Quod Rex fieri juſſit, decrevitque Cancellarius, ut producto in medium Durandi codice, textus ex utraque parte citati legerentur, quibus perlectis, exquiſitiſque deputatorum ſuffragiis, ex omnium conſenſu pronunciavit D. Pleſſium objectionem pro ſolutione ſumpſiſse.

III. Articulus ex novemdecim ſelectis ille eſt, in quo pag. 537. contra interceſſionem Sanctorum diſputans Pleſſius ait, Divum Chryſoſtomum deducere ex hoc Hieremiæ verſu: *Cum Moyſes, & Samuel ſteterint coram me, non eſt anima mea ad populum iſtum*, Concluſionem penitus Catholicorum ſententiæ oppoſitam. Et revera, inquit Divus Chryſoſtomus, *D. Joann. Chryſoſt. hom. 1. in 1. ad Theſſ.*

hinc

hinc omnino contrariam deducit concluſionem, quod A precibus Sanctorum non ſit immorandum, ſed ſalutem noſtram cum metu, & tremore operari debeamus.

Dixit Epiſcopus Ebroicenſis, Textum hunc omnino eſſe mutilatum, ac corruptum, cum Divi Chryſoſtomi concluſio omnino contraria eſſet. Verba enim ejus ſunt: *Cum hac ergo ſciamus, neque preces Sanctorum contemnamus, neque totum in eas conjiciamus, tum ne pigri ſimus, & ſocordes, & temere inſidiis circumveniamur: tum ne a magno lucro excidamus, ſed & hortemur ad orandum, & ad manus pro nobis porrigendas, tum ipſi virtutem ſectemur.*

Dixit Pleſſius, ſe non verba omnia D. Chryſoſtomi attuliſſe, quæ pluribus foliis continebantur, ſed ea in compendium reduxiſſe, unde textum verbo tenus non allegabat. B

Dixit Epiſcopus Ebroicenſis, Inutile eſſe tale effugium: nam concluſionem D. Chryſoſtomi paucis verbis circumſcriptam eſſe, ideoque nihil opus fuiſſe compendio, & reſciſſione verborum eſſentialium, quibus tribuebat D. Chryſoſtomo alienam concluſionem ab ea, quam ex verbis Hieremiæ deducebat.

Dixit Pleſſius, D. Chryſoſt. loqui de Sanctis adhuc viventibus, ut patebat ex verbo, *Hortandi ad orandum* quod dici non poterat de Sanctis aliis, quam qui nobiſcum viverent.

Reſpondit Epiſcopus Ebroicenſis, D. Chryſoſtomum indifferenter loquutum ibi fuiſſe de precibus quorumcumque Sanctorum tam mortuorum, quam viventium, C ut manifeſtum erat ex exemplis, quæ propoſuerat David, & Job, Samuelis, & Moyſis. Quod autem eſt de verbo *hortari* in Græco eſſe παρακαλεῖν, quod etiam invocare ſignificat.

Dixit ſecundo Pleſſius, Non poſſe negare, quin D. Chryſoſtom. ibi loqueretur de Sanctis mortuis, quandoquidem dicebat illum inferre ex verſu Hieremiæ: *Si Moyſes*, &c. concluſionem contrariam omnino ſententiæ Catholicorum: eſt autem ſententia propria Catholicis, Sanctos mortuos eſſe invocandos. Dixit tertio, de quibuſcumque Sanctis ibi agitur, in eo non eſſe cardinem diſputationis, ſed an inferret ex verſu Hieremiæ id, quod aſſerebat Pleſſius, ſcilicet: *Nobis non immorandum eſſe in precibus Sanctorum, ſed debere nos ſalutem cum metu, & tremore operari, &c.*

Dixit Pleſſius ſe verba æquipollentia verbis D. Chryſoſtomi citaviſſe, itemque eſſe non immorandum, aut D ſiſtendum in precibus Sanctorum, ac non totum in eas conjiciendum.

Reſpondit Epiſcopus propoſitionem hanc, *non immorandum eſſe in precibus Sanctorum*, ambiguam eſſe, duoſque pati poſſe ſenſus ſibi contradictorios. Poterant enim ſignificare totum non eſſe conſtituendum in precibus ſanctorum, & nihil eſſe in iis conſtituendum, quo ultimo ſenſu uſurpabatur a Pleſſio, ut ex toto diſcurſus illius contextu patebat. Quare illum non poſſe excuſari, quod pro verbis clariſſimis Divi Chryſoſtomi, *neque totum in eas conjiciamus*, hæc ambigua ſubjeciſſet, neque *in precibus Sanctorum immoremur*, abutens eorum ambiguitate contra authoris mentem. Deinde vero hæc ſequen- E tia verba abraſiſſet, *neque preces Sanctorum contemnamus, &c. hortemur ad orandum, & ad manus pro nobis porrigendas.*

Rogatis ergo deputatis, ut judicium proferrent de hac citatione, lectis editionibus Græcis D. Chryſoſt. Veronæ, & Hidelbergæ, ex omnium conſenſu pronuntiavit Cancellarius Pleſſium id omiſiſſe, quod debuerat apponere.

Verum ex- proditur Textus Jo. Chryſoſt.

IV. Articulus ex novemdecim locis erat D. Chryſoſtomi citatus pagina 574. his verbis. *Videtur Chryſoſtomus data opera hujus abuſus deſtructionem aggreſſus fuiſſe, tam ſollicitus erat ejus fundamenta qualibet data occaſione avertere: videbat populum magis ſollicitum eſſe, quo pacto alienis ſuffragiis adjuvaretur, quam de propria vita emendanda. Hanc ergo impugnat opinionem. Quin, ait, multo ſecuriores ſumus proprio, quam alieno ſuffragio, neque tam cito aliis rogantibus ſalutem Deus impertitur, quam nobis rogantibus. Sic enim Chananæam illam aliquando miſeratus eſt: Sic etiam meretrici donavit ſalutem, ſic latronem a cruce in Paradiſum tranſtulit, nullius patroni, nullius mediatoris precibus inflexus.*

Objecit Epiſcopus Ebroicenſis Pleſſium tacuiſſe verba immediate ſequentia, *& hæc dicimus, non ut ſupplicandum eſſe ſanctis negemus, ſed ne noſmetipſos in otium, ac deſidiam reſolvamus.*

Dixit Pleſſius hic Chryſoſtomum agere de precibus ſanctorum viventium.

Reſpondit inter cætera Epiſcopus, bis ergo Pleſſium B peccaſſe in hac citatione. 1. quod locum Chryſoſt. de precibus ſanctorum viventium citaret contra preces ſanctorum mortuorum. 2. Quod eumdem mutilaſſet, ea verba ſubticens, quibus apparebat de abuſu citationis.

Dixit Pleſſius, ſe locum citaviſſe non quidem contra preces ſanctorum mortuorum, ſed contra eos, qui ſe adjuvari ſuffragiis alienis credebant.

Loquutus tunc Rex dixit, nomen *alienis* generale eſſe, extenditque tam ad viventes, quam ad mortuos. Revocavitque illi in memoriam, quod dixiſſet D. Chryſoſt. data opera hujus abuſus deſtructionem ſuſcepiſſe, petivitque ab eo Rex, quem abuſum intelligeret, an abu- C ſus eſſet rogare ſanctos viventes, ut pro nobis ſupplicarent?

Quibus Regis verbis alia addidit in confirmationem Epiſcopus, aliaque Pleſſii ſubterfugia confutavit. Tum decreto Cancellarii lecta ſunt verba Græca D. Chryſoſt. in codicibus editionis Pariſienſis anno 1546. Baſileenſis anno 1558. & in manuſcriptis ex Bibliotheca regia extractis, inventumque, ut aſſeruerat Epiſcopus. Dumque legerentur hæc verba καὶ ταῦτα λέγω οὐχ ἵνα μὴ ἱκετεύωμεν, &c. Qui, dum ſciolus ex miniſtris præſentibus, cum putaret lectum fuiſſe ἐκκλητεύωμεν, dixit verbum iſtud non ſignificare ſupplicationem, cui cum a deputatis reſponſum fuiſſet haberi ἱκετεύωμεν: Si ita eſt, inquit, lubens cedo, ac ſe in turbam retraxit: quem Rex intuitus lepide ſubjunxit, hunc levis armaturæ equitem eſſe, qui excuſſo ſclopeto diſcedit, *c'eſt un carabin qui ayant tiré ſon coup, s'eſt retiré*. Lectis deinde aliis ver- D bis Divi Chryſoſtomi ab Epiſcopo allatis pro precibus ſanctorum ex hom. 26. ſuper Epiſt. 2. ad Corinth. pronuntiatum eſt a Cancellario votis omnium deputatorum conſentientibus, Pleſſium omiſiſſe, quod debuerat apponi.

V. Articulus ex 19. ſelectis a Pleſſio locus erat D. Hieronymi lib. 4. in Ezech. cap. 14. citatus ab ipſo pagina 583. *ſed Divus Hieronymus in commentariis ſedata ira, & dolore ſcribit, quod ſi in aliquo fiducia eſt, in ſolo Domino confidamus*, maledictus *enim* omnis homo, qui ſpem habet in homine, *quamvis ſancti ſunt, quamvis Prophetæ*. Non eſt *confidendum principibus Eccleſiarum, qui quamvis juſti ſunt, animas ſuas tantum liberabunt, non animas filiorum ſuorum.* Textus D. Hieron.

Objecit Pleſſio Epiſcopus Ebroicenſis, quod in illa E citatione omiſiſſet verba illa, *ſi fuerint negligentes.* Haberi quippe apud D. Hieronymum, *filios autem, ac filias, quos in Eccleſia genuerint, ſi fuerint negligentes, ſalvare non poterunt.* Quæ verba omiſſa totius textus clavis erant, eaque Divum Hieronymum ita neceſſaria putaviſſe, ut bis ibidem ea repetiverit.

Ad ſolitum effugium confugit Pleſſius dicens, Divum Hieronymum loqui tantum de precibus ſanctorum viventium.

Epiſcopus dixit, Divum Hieronymum de quibuſcumque ſanctis loqui, & ipſummet Pleſſium locum citaviſſe contra interceſſiones ſanctorum mortuorum. Denique quæſtionem eſſe nunc, an de quibuſvis ſanctis ageret Divus Hieronymus, ſi enim abſolute dixiſ-

by Google

dixiſſet, & ſine appoſita conditione, *precibus ſuis ſalvare nos non poterunt*; an illam conditionem adhibuiſſet, *ſi fuerint negligentes?*

Poſt aliquas ex utraque parte contentiones occaſione hujus loci Cancellarius exquiſitis omnium deputatorum votis, quæ conſentientia inventa ſunt, dixit, locum integre debuiſſe citari.

VI. Articuli citatio fuit D. Cyrilli pagina 223. his verbis: *D. Cyrillus reſpondet Imperatori Juliano ſibi improperanti honorem cruci exhibitum, Chriſtianos nec adorationem, nec reverentiam ſigno Crucis exhibere.*

Hier. w. Textus D. Cyrilli.

Dixit contra Epiſcopus Ebroicenſis nullibi D. Cyrillum aſſerere, *Chriſtianos nec adorationem, nec reverentiam ſigno Crucis exhibere.*

Confeſſus eſt Pleſſius ità eſſe, ideoque ſe hæc verba citaſſe cum characteribus ipſius textus, non allegationis, ſenſum tamen horum verborum apud Divum Cyrillum inveniri.

Reſpondit Epiſcopus & illum citaſſe cum characteribus allegationis pagina 89. Cæterum & verba, & ſenſum neutiquam apud D. Cyrillum reperiri.

Reſpondit Pleſſius, ſenſum inveniri, nam cum Julianus Chriſtianis objeciſſet Crucis adorationem, non reſpondit Divus Cyrillus id verum eſſe, cum tamen id debuiſſet reſpondere, ſi Chriſtiani eam adoraſſent.

Nullam eſſe ſequelam iſtam dixit Epiſcopus, cum Chriſtiani paucioribus, quam poterat fieri, verbis agerent diſputantes cum paganis, ne anſam illis præberent argumentandi. Cæterum, ſi conjecturis agendum eſſet, longe probabilius contrarium inde deduci poſſe, ſcilicet ideo Chriſtianos reverentiam ſigno Crucis exhibuiſſe, quod cum illud improperaret eis Julianus, non negavit id fieri a Chriſtianis Divus Cyrillus, qua negatione breviter totam difficultatem abſolviſſet. Quibus ſubjunxit Rex: Veriſimile non eſſe Julianum reverentiam Cruci exhibitam Chriſtianis vitio vertiſſe, ſi aliter ſe res habuiſſet; quod confirmavit Epiſcopus ex eo, quod Julianus probe calleret mores Chriſtianos, inter quos in adoleſcentia ſua vixerat. Addidit inſuper, ſi Julianum non arguiſſet Divus Cyrillus de hoc dicto, quod Chriſtiani Crucem adorarent, nunquam Chriſtianos Imperatores, qui poſt hunc Imperio potiti ſunt, commiſſuros, ut Crucem honorabilem, adorabilemque vocarent, ſicut eam Juſtinianus Imperator vocaverat. Quod ut oſtenderet, Rex juſſit: allatoque codice Authenticarum Juſtiniani Genevæ edito hæc verba lecta ſunt: *Juſtinianus Imperator in Authentica de Monach. Si quis ædificare venerabile Monaſterium voluerit, non prius licentiam eſſe hoc agendi, quam Deo amabilem locorum Epiſcopum advocet: at ille manus extendat ad cœlum, & per orationem locum conſecret Deo, figens in eo ſalutis noſtræ ſignum: Dicimus autem adorandam, & honorandam vere Crucem.*

Dixit Pleſſius plures annos effluxiſſe a Cyrillo ad Juſtiniani tempora, in quibus plures abuſus interim irrepere potuerant.

Reſpondit Epiſcopus, Non eſſe majus intervallum, quam centum annorum. Cæterum a temporibus Cyrilli, & antea uſque ad Juſtinianum plures eſſe ſcriptores, qui iiſdem verbis uterentur. Produxitque teſtimonia Ruſtici Diaconi contra Acephalos. D. Athanaſii alterius ab Alexandrino quæſtio. 16. ad Antiochum. Divi Leonis ſerm. 8. de Paſſione. Sedulii Presbyteri carmine. Paſcha. D. Chryſoſt. de adorat. Crucis.

Oppoſuit Pleſſius, Minutium Felicem, cum reſpondet Cæciliano Pagano, dicere; *Cruces nec adoramus, nec deſideramus.*

Reſpondit Epiſcopus, Cæcilium improperaſſe Chriſtianis, quod adorarent Cruces, quas mererentur, intelligens patibula reorum, idcirco dixiſſe Minutium, ut alluderet ad objectionem Cæciliani, eamque eluderet, Cruces nec colimus, nec optamus, ſcilicet patibula.

Oppoſuit Pleſſius, D. Ambroſium de obitu Theodoſ. verbis expreſſis dixiſſe de Helena Conſtantini Matre, quod lignum Crucis non adoraſſet, ſed Regem, qui in ligno pependiſſet.

Dixit Epiſcopus Ebr. Helenam Crucem non adoraſſe adoratione abſoluta, ſed reſpectiva, non ſecundum id, quod erat in ſe, ſed ſecundum id, quod repræſentabat.

Regeſſit Pleſſius, Vanam eſſe hanc diſtinctionem, nec ullo nixam fundamento.

Dixit Epiſcopus, Fundamentum habere & in Scriptura, & in ipſomet Div. Ambroſio: In Scriptura quidem, quia Deus Iſraelitis jubebat, ut arcam adorarent. Pſalm. 98. *Adorate ſcabellum pedum ejus*, id eſt Arcam, ut ponitur in margine Bibliorum ad hunc locum Genevæ editorum Anno 1588. quod a Joſue, & cæteris Iſraelitis factitatum erat in obſidione Hai, Joſue 7. Cum autem arca coli non poſſet adoratione abſoluta, neceſſarium eſt reſpectivam admittere, qua illam coluerint Iſraelitæ propter Deum, quem deſignabat. In Ambroſio autem, quia poſt verba citata ſtatim dixerat: *Sapienter Helena egit, quæ Crucem in capite Regum levavit, & locavit, ut Crux Chriſti in Regibus adoretur.* Additoque alio loco ex D. Paulino Nolano in confirmationem ejuſdem adorationis, proteſtatus eſt plus ſatis digreſſionibus locum datum fuiſſe, poſtulavitque a Pleſſio, ut illam propoſitionem, aut alteram illi æquivalentem oſtenderet in D. Cyrillo. *Chriſtiani neque adorationem, nec reverentiam Cruci exhibebant.*

Reſpondit ergo Pleſſius, Satis Divum Cyrillum id ſignificaſſe, cum dixiſſet Chriſtum veniſſe, ut redderet adoratores ſpirituales. Notate adoratores ſpirituales, non ligni, & lapidum.

Ad hæc dixit Epiſcopus. 1. verba iſta non eſſe ſcripta a D. Cyrillo, ut objecta adorationis diſcerneret, ſed ut qualitatem adoratorum exprimeret, qui ab immunditia carnis liberi eſſe debebant. Verba ejus ſunt libro 6. contra Julianum: *Ut legem in membris noſtris ſævientem ſedaret, & ſpirituales faceret adoratores, mortuumque faciens in nobis ſenſum carnis, filios efficeret Dei.* Quæ verba etiam non dixerat occaſione adorationis Chriſti. Secundo dixit, etiamſi verba Divi Cyrilli ad objectum adorationis ſpectarent, nihil ex iis effici contra Crucis adorationem, quandoquidem non deſinunt eſſe *adoratores ſpirituales ii*, qui debito modo res corporales adorant, ut verbi gratia humanitatem Chriſti.

Dum hæc ita agitarentur, Mercierius unus ex Secretariis collationis a Pleſſio nominatus, mutans diſputationis medium, dixit, ſatis Divum Cyrillum negaſſe Chriſtianos reverentiam Cruci exhibuiſſe, cum Juliani objectionem extremæ ignorantiæ argueret. Quod cum gratum, ratumque Pleſſius habuiſſet;

Subjunxit Epiſcopus Divum Cyrillum non ea de cauſa Julianum arguiſſe ignorantiæ, quod dixiſſet Chriſtianos Cruci reverentiam exhibuiſſe, ſed quod Chriſtianos miſeros dixiſſet, quia frontes, & domos Cruce ſignarent. Unde lectus eſt textus Divi Cyrilli, qui habebat: *Porro miſeros eſſe dicit, quibus cura eſt ſemper & domos, & frontes ſigno Sanctæ Crucis ſignare. Abſque labore demonſtravimus hujuſmodi ſermones a malis cogitationibus profectos extremam ſapere imperitiam*, lib. 6. contra Julianum. conſequenter pronunciatum a D. Cancellario ex concord. omnium deputatorum ſuffragio, locum citatum a Pleſſio non inveniri in Cyrillo.

VII. Articulus ex novemdecim ſelectis a Pleſſio, locus erat legis Imperator. Theodoſii, & Valentiniani citatus pagina libri 223. *Sed quia dicturi ſunt de Imperatoribus Theodoſio, & Valente, qui ab hoc tempore illud*

pro-

prohibent expreſſis conſtitutionibus? Cum ſit nobis, aiunt, cura diligens per omnia ſuperni numinis Religionem tueri: ſignum Salvatoris Chriſti nemini licere vel in ſolo, vel in ſilice, vel in aliis materiis inſculpere, vel pingere, & quocumque reperitur loco, tolli imperamus ſub pœna graviſſimi ſupplicii.

Dixit Epiſcopus Ebroicenſis, falſo legem citatam eſſe: cum in citatione deeſſet nomen *humi*, quod eſſet velut anima, & clavis iſtius legis: haberi enim in lege: *Nemini licere vel in ſolo, vel in ſilice, vel in marmoribus humi poſitis inſculpere*. Addidit etiam tantum abeſſe, ut hæc lex contra Crucis honorem condita fuerit, quin potius in ejus honorem ſancitam fuiſſe, ne pedibus conculcaretur, ut evidens erat ex 73. Canone in Trullo, ubi renovabatur.

Dixit Pleſſius, Se in hac parte falſi argui non poſſe, cum citaſſet Petrum Crinitum, qui eam cum iiſdem verbis aſſerebat.

Reſpondit Epiſcopus, Se ab initio proteſtatum fuiſſe, quod nollet perſonam Pleſſii falſitatis nota inurere, ſed eos, ac eorum collectiones, in quibus confiſus fuerat, ſeque ſemper intendiſſe falſitates libri accuſare, non perſonæ, falſitates ſcriptas a Pleſſio, non fabricatas ab ipſo. Attamen non propterea illum immunem eſſe ab omni culpa, quoniam etſi Crinitum in margine citaret, tamen in textu Imperatores proferebat.

Deinde cum non ignoraret Crinitum recentem eſſe auctorem, & Grammaticum temerarium, contra Eccleſiam Romanam male affectum, ideo non debuiſſe in re tanti momenti, in qua agebatur de damnando uſu perpetuo, & univerſali Eccleſiæ, ejus vadimonio fidere, ſed potius conſulere textum ipſum legis.

Ad id ſe minime obligatum fuiſſe dixit Pleſſius.

Reſpondit Epiſcopus, Ex obligatione debuiſſe textum conſulere, ſeu ut Theologum, ſeu ut virum omni ſcientiarum genere excultum, cum ea de re Sanderus, Bellarminus, aliique Crinitum arguiſſent, quos ſe non legiſſe prætendere non poterat Pleſſius contra eos ſcribens.

Poſt alias de eo articulo contentiones, pronuntiatum fuit a Cancellario ex mente omnium deputatorum, vere quidem Crinitum citatum fuiſſe a Pleſſio, ſed deceptum fuiſſe Crinitum.

Textus D. Bernardi.

VII. Articulus ex ſelectis a Pleſſio locus erat D. Bernardi citatus pag. 604. D. Bernard. ſcribit de ipſa Virgine Ep. 194. *Falſis non eget honoribus veris cumulata honoribus. Non honorare eſt, ſed inhonorare: Conceptionis feſtivitas nunquam recte adinventa eſt.*

Dixit Epiſcopus Ebroicenſis, Hanc citationem centonem eſſe ex duobus ſegmentis compoſitum, duobus ſcilicet textubus ſejunctis, omiſſis verbis, quæ poſt primum textum ſequebantur: *Magnifica gratiæ inventricem, mediatricem ſalutis, reſtauratricem ſæculorum.*

Reſpondit Pleſſius ſe in hac citatione nihil feciſſe abſimile Apoſtolis, dum citarent continue, & uno contextu diverſos locos ſcripturæ, cum ad eumdem ſcopum collinearent.

Dixit Epiſcopus, Id ſine vitio eſſe in Apoſtolis, qui eodem ſpiritu, quo Prophetæ, ducebantur, ut nihil contra eorum mentem afferrent: At non eſſe id ferendum in novis Eccleſiæ adverſariis, qui nihil habent commune cum ſpiritu Patrum antiquorum. Cæterum nunquam commiſſuros Apoſtolos, ut duos locos Prophetarum per modum unius, & continui textus allegarent, inter quos intercederet aliqua clauſula contraria fini, propter quem illos allegarent.

Dixit Pleſſius verba omiſſa a ſe nullum præjudicium afferre ſcopo, propter quem D. Bernardum citaverat. Ea enim dumtaxat mente eum citaſſe, ut demonſtraret nimios cultus Virginis, & inter cæteros feſtum Conceptionis nunquam illi placuiſſe.

Contra dixit Epiſcopus, verba omiſſa omnino deſtruere ſcopum, propter quem D. Bernardum citaverat: erat enim ſcopus ejus, non quidem impugnare Feſtum Conceptionis, quamvis per tranſennam aliquid ea de re dictum eſſet, ſed oſtendere D. Bernardum inter lucida ſua intervalla exiſtimaſſe Sanctos Mediatores non eſſe, neque ipſam Beatam Virginem. Quod probavit tribus rationibus. 1. ex ſcopo univerſi capitis. 2. Quia Pleſſius ſtatim poſt citationem addebat, *Verum tamen eſt D. Bernardum alibi hunc abuſum promovere*. Qui abuſus non erat Feſtum Conceptionis, cujus feſtivitatem nullibi promoverat D. Bernardus. 3. Quod poſt eamdem citationem adderet etiam Pleſſius, Vvaldenſes, & Albigenſes inſurrexiſſe contra abuſum a D. Bernardo impugnatum, quorum oppoſitio ab eodem his verbis referebatur. *Quod non ſit niſi unus Mediator, omneſque invocationes, & cultus Sanctorum idololatria ſunt.* Ex quibus omnibus probabatur, qua mente citatus fuerat D. Bernardus a Pleſſio, ideoque verba omiſiſſe, quæ ſcopo ſuo penitus contraria erant, &c.

Mercierus Secretarius dixit D. Bernardum per iſta verba, *mediatricem ſalutis*, intelligere voluiſſe, quod Deus per eam tanquam organum, Chriſtum ſalvatorem dediſſet. Quam reſponſionem Pleſſius approbavit.

Sed rejecta eſt ab Epiſcopo, D. Bernardum aſſerente per illa verba, *mediatricem ſalutis*, non tantum organum generationis Chriſti Domini, ſed etiam interceſſionis intelligere. Produxitque locum ex ſer. 2. de Adventu. *Domina noſtra, mediatrix noſtra, advocata noſtra, tuo Filio nos reconcilia, tuo Filio nos commenda.*

Dixit Pleſſius ſe citaſſe Bernardum, ut ejus authoritate impugnaret tantum illegitimos cultus B. Virginis in genere, non ejus interceſſionem.

Reſpondit Epiſcopus, non ergo debuiſſe omittere illa verba, quibus legitimi ejus cultus manifeſtarentur, inter quos erat, quod mediatrix ſalutis agnoſceretur, quod tamen ibidem impugnabat Pleſſius.

Dixit Pleſſius D. Bernardum inter illegitimos cultus Beatæ Virgini delatos, numerare Feſtum Conceptionis, quo hodie a Catholicis honorabatur. Petivitque legi contextum Divi Bernardi, ubi arguit eos, qui Feſtum Conceptionis ejus celebrabant. Quo perfecto

Reſpondit Epiſcopus, non eſſe in quæſtione, an Divus Bernardus inter falſos honores Virginis Feſtum Conceptionis illius poneret, ſed an inter legitimos qualitatem mediatricis, aut advocatæ, cujus qualitatis occaſione teſtimonium Divi Bernardi produxerat. 2. Feſtum Conceptionis eo modo, quo Catholici illud celebrant, non eſſe inter illos ſacræ Virginis honores, quos Divus Bernardus falſos aſſerit. Siquidem duas ob cauſas arguebat illos, qui feſtum iſtud volebant introducere. 1. Quod viderentur velle adſtringere Chriſtianos ad credendum ex obligatione fidei immaculatam fuiſſe B. Virginis Conceptionem. 2. Quod res tanti momenti inconſulto ſummo Pontifice non deberet inchoari: *conſulenda erat prius*, inquit, *Apoſtolicæ ſedis authoritas.*

At hæ rationes locum amplius non habent: nam Xyſtus IV. & Concilium Tridentinum ſeſſ. 5. declarant nullum ex fidelibus teneri ad credendum ex fide conceptam fuiſſe B. Virginem ſine peccato. Unde ideo Feſtum Conceptionis celebramus, ut de exordiis illius collætamur, non ut fide articulum ſtabiliamus. Aliunde jam Eccleſia feſtum iſtud approbavit. Ex quibus concludebat Pleſſium non eſſe ſine culpa, quod contra Catholicos hæc verba Divi Bernardi adduxiſſet, *Falſis non eget honoribus veris cumulata honorum titulis*, tacendo alia verba, quibus iidem Catholici adjuvabantur, ſaltem debuiſſe inter

hunc

hunc textum, & alium ſequentem interponere, &c. ſi minus hæc duo loca D. Bernardi ſeparare voluiſſet ad diſtinctionem ſententiarum.

Quod bonum fuiſſe, ſi feciſſet, pronuntiavit D. Cancellarius conſilio deputatorum.

Textus Theodoreti.

IX. Articulus, locus fuit Theodoreti in Pſalm. 113. citatus a Pleſſio libri ſui pag. 118. his æquipollentibus verbis, Gallice enim ſcripſerat, *Deus, quæcumque vult, facit, imagines vero ſic efficiuntur, ut placet hominibus: ſenſuum quidem domiciliis inducta ſunt, ſenſibus vero deſtituta: eo ipſo viliores muſcis, & culicibus. Et juſtum eſt eos, qui eas colunt, ſenſum, rationemque amittere.*

Objecit Epiſcopus Ebroicenſis Pleſſium ſubſtituiſſe nomen *imagines* loco nominis *idola*, inter quæ Theodoretus magnum diſcrimen interjiciebat. Sed quod objectionis caput eſt, eundem omiſiſſe illa verba, *quæ a gentibus coluntur, & tanquam dii*, ut quæ de idolis paganorum aſſerebat Theodoretus, ad imagines Chriſtianorum transferret.

Dixit Pleſſius idem eſſe illa duo *idolum*, & *imago*, ſeque id probaturum per editiones Græcas Scripturæ, & Patrum.

Sed contra contendebat Epiſcopus, editionem ſcripturæ non promiſcue uti illis nominibus, ſed illa diſtinguere, ut genus a ſpecie diſtinguitur: nam omne idolum imago quidem erat, ſed non omnis imago idolum. Et quidem imago tam in bonam, quam in malam partem uſurpabatur, idolum vero ſolum in malam partem. Idque aſſerebat ſe demonſtraturum per ſcripturam, & Patres. Nuſquam enim invenitur idolum in bonam partem acceptum, vel quod homo dicatur idolum Dei, vel Chriſtus idolum Patris, quo denotabatur diſcrimen inter utrumque nomen.

Frivolam diſtinctionem hanc aſſeruit Pleſſius, & utrumque nomen unum, & idem ſignificare apud linguæ Græcæ peritos.

Sed negavit Epiſcopus Ebroic. affirmans uſum horum nominum & grammatice, & Theologice diverſum eſſe, cum idolum aliquid falſum denotaret, Deumque, qui non eſt, exprimeret. Sicut aſſerebat Divus Paulus 1. Cor. 8. *Scimus autem, quia idolum nihil eſt in mundo*, non quidem ſubjective, ſed objective, &c.

Dixit Pleſſius ſe auctoritate Holcot, & aliorum ſcriptorum Eccleſiaſticorum, nihil eſſe diſcriminis inter idolum, & imaginem, probaturum.

Regeſſit Epiſcopus Ebroic. non verſari in quæſtione, quid Holcot, aliique moderni authores Græcæ linguæ neſcientes, & nullius in hac re ponderis ſentirent, ſed quid Theodoretus, aliique antiquiores. Et quidem ſi neoterici in medium afferri deberent, ſe inſtructiores in lingua Græca poſſe illi opponere, minuſque illi ſuſpectos, ut qui eſſent ejuſdem ſecum religionis, ſcilicet Petrum Martyrem, qui in locis communibus: *Idolum eſt omnis forma, ſeu ſpecies, quam ſibi homines, ut referatur, & exprimatur numen, adinvenerunt.* Et Henricum Stephanum ſic ſcribentem in theſauro linguæ Græcæ. *Apud Eccleſiaſticos ſcriptores εἴδωλα peculiari ſignificatione vocantur ſimulacra numen aliquod repræſentantia.*

Idolum quid.

His reſpondit Pleſſius Tertullianum libro de idololatria utrumque confundere.

Dixit Epiſcopus Tertullianum ibidem loqui de iſtis nominibus ſecundum Etymologiam, non ſecundum communem uſum Eccleſiæ, cujus amplius civis non erat, ſed deſertor, ideoque non potuiſſe tunc inter Eccleſiaſticos Authores cenſeri. Cui Epiſcopus Belluacenſis hoc D. Hieronymi dictum ſubjunxit. *De Tertulliano nihil aliud dicam, niſi eum hominem Eccleſiæ non eſſe.* Additque Reverend. Nivernenſis aliud Divi Hilarii verbum: *Conſequens error detraxit ſcriptis probabilibus opinionem.* Hoc autem aſſerebat de hoc Tertulliani libro Epiſcopus Ebroicenſis, tum quod ibi laudat librum ſuum de Spectaculis, quem ad hæreſim Montani deflexus ediderat, cum ibi ſpiritualium ſuarum phantaſiarum meminerit, &c. tum quod ibi condemnat, ut ſacrilegam, & illicitam ſimplicem fabricam quarumcumque ſimilitudinum, quod contrarium uſui Eccleſiæ ſui temporis ignorare non poterat, cum in libro de Pudicitia teſtetur Catholicos habuiſſe in Eccleſiis ſuis imaginem Salvatoris ſub figura paſtoris ovem in humeris reportantis, quæ in calicibus impreſſa erat. Qua figura utebantur Catholici contra Montaniſtas, ut demonſtrarent lapſis poſt Baptiſmum pœnitentiæ locum ſupereſſe. Cæterum dixit cardinem Controverſiæ non eſſe de ſenſu Tertulliani, ſed Theodoreti, an diſcrimen poneret inter idolum, & imaginem, probavitque inter utrumque diſcrimen poſuiſſe ex 37. ejuſdem quæſtione ſuper Exodum, ubi ita ait: *Quid differunt idolum, & ſimilitudo? Idolum nullo modo ſubſiſtit: ſimilitudo vero eſt alicujus imago, & effigies.*

Ex Hiſtoria religioſa in Simeone Stilita, ubi aſſerit etiam Romæ fideles ipſius imagines habuiſſe, per quas ſibi ſecuritatem, & protectionem acquirebant. Petieruntque deputati, ut locus ille Theodoreti legeretur, ubi ſic habetur: *Ferunt enim maxime in Roma celebrem adeo virum eſſe, ut in omnibus officinarum veſtibulis parvas ejus imagines ſtatuant tutelam, & ex his quandam ſibi, & præſidium comparantes.*

Quibus reſpondit Pleſſius, Longe differre imagines in ergaſteriis, & in Templis habere.

Dixit Epiſcopus, Tantum controverſiam eſſe, an Theodoretus diſcrimen poneret inter idolum, & imaginem; non vero utrum Chriſtiani imagines haberent in ergaſteriis, an in Eccleſiis, quod tamen ultimum in uſu fuiſſe tempore Theodoreti, & ante illius ætatem ſibi facillimum eſſet ad probandum, ut manifeſtum erat ex ſcriptis D. Baſilii, D. Gregorii Niſſeni, Prudentii, S. Paulini, & aliorum, quorum loca tantum indicavit, cum jam adveſperaſceret.

Pleſſius reſpondit, Concilium Elibertinum id prohibuiſſe his verbis: *Placuit in Eccleſiis picturas non eſſe.*

Solvit objectionem Epiſcopus, id Concilium novemdecim Epiſcoporum prohibuiſſe tempore perſequutionis, non ut omnino non eſſent imagines in Eccleſiis, ſed ne parietibus id, quod adoratur, depingeretur, ut cum fugiendum eſſet Chriſtianis, imagines illæ infidelium ludibrio, & injuriis non relinquerentur: quare hodie in Epiſcopatu Granatenſi in memoriam ejus decreti, nulla viſitur imago in parietibus depicta, ſed vel in tabellis, vel in velis. Tandem vero concluſit Epiſcopus has digreſſiones non eſſe ad propoſitum, ſed an Theodoretus diſcrimen poneret inter idolum, & imaginem. Quod cum ipſi oſtendiſſet, etiam ex Theodoreto, illum compellabat, ut de altera parte objectionis reſponderet, quod omiſiſſet illa verba: *Quæ coluntur a gentibus, & tamquam dii coluntur.*

Reſpondit Pleſſius ſe locum integrum Theodoreti non attuliſſe, ſed brevitatis cauſa uſum fuiſſe contractione.

At, dixit Epiſcopus, valeant hæ contractiones in pictura, ſed non in Theologia. Siccine eſt textum contrahere, aut potius mutilare, ex eo demere clauſulas eſſentiales, & deciſivas?

Dixit Pleſſius ſe clauſulas ſubſtantiales iſtius textus ſervaſſe.

Dixit Epiſcopus, Pleſſium ſervaſſe quidem clauſulas ſubſtantiales pro ſe, non pro Catholicis, illas ſcilicet, *quæ coluntur a gentibus, & coluntur ut dii.*

Poſt quædam alia dixit Pleſſius, etſi hæc verba omiſſa ſint, nihil referre ad ſcopum, propter quem teſtimonium Theodoreti attulerat.

Dixit Epiſcopus, ſi non omiſſa fuiſſent, ex his manife-

niſeſtatum iri, Theodoretum non loquutum fuiſſe contra imagines Chriſtianorum.

Reſpondit Pleſſius mentem ſuam non fuiſſe agere directe contra imagines Chriſtianorum, ſed tantum per quandam analogiam, & ſimilitudinem inter idola gentium, & imagines Chriſtianorum, cum hæ, ſicut illa efficerentur, non efficerent, haberentque domicilia ſenſuum, non ipſos ſenſus.

Dixit Epiſcopus, verba omiſſa deſtruere conſequentiam, quam vellet deducere Pleſſius, illaque verba omiſſa, ſi non fuiſſent omiſſa, oſtenſura nec directe, nec indirecte teſtimonium Theodoreti militare contra imagines Chriſtianorum, ſiquidem loquebatur ille contra idola, quæ ut dii coluntur: At nequaquam fideles Catholici imagines ſuas tanquam Deos colunt, cum potius id illis prohibitum ſit a Concilio Trident. ſeſſ. 25. *Non quod credatur aliqua in iis eſſe divinitas, vel virtus, propter quam ſint colendæ, &c.* Addebat etiam Theodoretum non propterea maledixiſſe idolis gentium, quod ſimpliciter fabricata eſſent, non fabricarent, ſed etiam, quod tamquam dii haberentur. Quod cum taceat Pleſſius, agit mala fide in eodem ſtatu reponens imagines Chriſtianorum, & idola, diſſimulans id, per quod non ſunt maledictioni obnoxia, ſicut ſunt idola gentium, &c.

Dixit Pleſſius nonnullos quidem idola, ut Deos coluiſſe, ſed non omnes. Dixit Epiſcopus omnes, qui adamuſſim paganiſmi regulas ſequebantur, exceptis quibuſdam Philoſophantibus, idque ſe demonſtraturum, cum tempus pateretur, per omnes locos ſcripturæ, & patrum, qui de idolis agerent. Abſtinuit tamen ab hac digreſſione, ſolumque dixit ſaltem. Pleſſium alteram ex his propoſitionibus non poſſe inficiari, ſcilicet vel quod pagani idola tamquam Deos veros colerent, aut tamquam ſimilitudinarios, qui repræſentarentur per illa idola, ſemperque ſub eo reſpectu, non ſub alio ſcripturam effigies, picturaſque prohibere. Quare prohibitionem illam nihil ſpectare ad Chriſtianos, qui imagines nec ut Deum, nec tanquam repræſentativas Dei, ſecundum quod eſt Deus, haberent: multo minus igitur ad eos ſpectare locum Theodoreti de idolis adoratis a gentibus, & adoratis tanquam dii eſſent. Quare concluſit, & a Pleſſio corruptum ſenſum Theodoreti, maleque ejus verba ad imagines Chriſtianorum adaptata fuiſſe, & ea omiſſa eſſe, quæ veram authoris mentem prodebant. Quibus dictis lectus eſt textus Theodoreti, ac pronunciatum a D. Cancellario ex unanimi conſenſu deputatorum, locum Theodoreti non intelligi de Chriſtianorum imaginibus, ſed de idolis paganorum, ut manifeſtum erat ex his verbis omiſſis, *quæ a gentibus coluntur, & tamquam dii coluntur.*

Pleſſi Calviniſtæ confuſio.

Quo peracto, cum inſtaret ſeptima, conventum Rex dimiſit, ejus prorogationem ad diem craſtinum remittens ab hora ſeptima matutina ad undecimam, & ab hora prima pomeridiana uſque ad ſextam. Jamque dies advenerat, cum nuntius venit ad Epiſcopum de morbo Pleſſii, qui cum vehementiſſime lapſuum ſuorum dedecore confuſus, tum ex vigilia præcedentis noctis viribus attritus graviſſime ægrotabat: quare Rex finem controverſiæ impoſuit, ac ut quiſque ad ſua ſe reciperet, ab illo permiſſum. Lutetiam autem delatus Pleſſius ad curandam valetudinem, Rege inſalutato, Salmurum profectus eſt; ubi quæ in tam celebri corona facta fuiſſent ſcripto publico partim inficiari, partim eludere auſus eſt, quem contrario ſcripto cum actis collationis confutavit Epiſcopus, qui maximam exinde laudem conſequutus eſt: nam & Pontifex Clemens ei per literas gratulatus eſt, & paulo poſt ad Cardinalitiam dignitatem evectus eſt. Sed & aliqui ex hæreticis ad caſtra Eccleſiæ redierunt, ut inter alios Canajus unus ex deputatis, & Rex ipſe, qui ante paucos annos hæreſim abjuraverat, maxime in fide Catholica, Apoſtolica, & Romana confirmatus, ad eam devios hæreticos adhortatus eſt, enitens, ut ſine bello, & ſanguinis effuſione una religio in Chriſtianiſſimo regno coleretur.

Janſeniſtæ.

Michael de Palude Auguſtinianus religioſus in Apologia conſtitutionis Urbanianæ c. 5. ep. 1. refert in Belgio Janſeniſtas poſtulaviſſe, ut Rex Hiſpaniæ examinaret librum Janſenii exemplo hujus conferentiæ ſub Henrico IV. Sed longe diſpar ratio. Siquidem de libro Pleſſii Pontifex nihil pronuntiaverat; nec fides examinata eſt. Sed & in Janſenio quæritur inſuper, an legitime ad propoſitam materiam verba D. Auguſtini adaptaverit.

CONCILIUM NARBONENSE

Sub Illuſtriſſ. & Reverend. Ludovico Vervins Archiep. & Primate Narbonenſi anno Domini 1609.

Martianus Imperator in ſuo edicto in Concilio Chalcedonenſi actione 3. injuriam facit judicio religioſiſſimæ ſynodi, ſi quis ſemel prædicata, ac recte diſpoſita revolvere, & publice diſputare contendit. *Index titulorum.* De profeſſione fidei. De rudimentis fidei. De libris vetitis, &c.

Statuta, & decreta, ex quibus dumtaxat ſelecta quædam, & minus vulgaria damus.

Nos Ludovicus de Vervins, Dei, & ſanctæ ſedis Apoſtolicæ gratia Archiepiſcopus ſanctæ primæ ſedis Narbonæ Primas, & Præſidens natus comitiorum generalium trium ordinum Provinciæ Occitaniæ, de conſilio, & aſſenſu Reverendiſs. dominorum Coepiſcoporum noſtrorum in Provinciali Synodo Narbonenſi hæc ſtatuimus.

Cap. 1. ad tollendos gentium errores miſſi Apoſtoli, qui prius docere, tum baptizare debebant, ut uno quaſi inter ſe dato ſymbolo a falſis prophetis in veſtimentis ovium venientibus, cum lupi rapaces eſſent, diſcernerentur: ſimul in unum congregati, qui paulo poſt ſejuncti diverſas permeare debebant terras, uno ore totius fidei noſtræ compendium profeſſi, hoc præciſe prædicari ſtatuerunt, & merito, cum teſtante Apoſtolo ſine fide, quæ radix, & virtutum aliarum fundamentum eſt, impoſſibile ſit placere Deo, &c. Hinc juxta receptum Eccleſiæ univerſalis ritum initium ſumendum eſſe a fidei profeſſione decernitur, cujus forma ponitur.

Licentia pro Biblia vulgata lectione.

De fidei rudimentis, & doctrina Chriſtiana capit. 3. Biblia vero ſacra idiomate Gallico conſcripta legere, aut domi retinere nemini liceat, niſi ab Epiſcopo, aut ejus Vicario generali obtenta licentia: quam non concedent, niſi eiſdem viſis, lectis, & approbatis, ne venenum ab hæreticis ſparſum in permultis verſionibus leniter ſerpens animas alioquin pias inficiat.

Cap. 4. Dum Concio habetur in Eccleſia, Miſſam in eadem, aut ejuſdem aliquo ſacello a quovis ſacerdote celebrari, aut ſacramenta (dummodo mortis periculum non immineat) miniſtrari prohibemus.

Cap. 9. Feſtum Annuntiationis B. Mariæ Virginis ſecundum Eccleſiæ univerſæ ritum nunquam transferatur, etiamſi in ſabbato ſancto, vel alio die majoris hebdomadæ evenerit, licet officium transferri neceſſe ſit.

Medici.

Cap. 10. Medicos vero omnes quibuſdam diebus ante Quadrageſimam Epiſcopi ad ſe venire mandent, & moneant, ne propriæ ſalutis immemores, facilitate nimia cujuſpiam male affectam teſtentur ſanitatem, ne ſibi parent gehennam alios nimia adulatione perdentes, &c.

Laici de fide non diſputent.

Cap. 11. *De hæreticis.* Suos igitur ſæpius moneant ſubditos Epiſcopi, ut ſi propter ſæcularia cum illis agere cogantur, de rebus fidei credentes certo, quæ

credis

credit Eccl. non diſputent, ne dum nimis curioſe, & A præter captum inquirunt, mortem ſibi certiſſimam afferant.

De Indulgentiis c. 10. Pluſquam ſufficienter pro peccatis noſtris perſolvit Chriſtus per opera, ad quæ non tenebatur pro noſtra redemptione: quorum merita, ut theſaurum pretioſiſſimum, in manibus D. Petri, ejuſque ſucceſſorum tradidit, ut pro ſua prudentia ad libitum fidelibus communicarent, per conceſſiones, quas ſemper indulgentias nominavit Eccleſia populo utiles: eas tamen quæſtus ſordidi gratia publicari vetitum eſt, &c.

*De Sacramentis in genere c.*13. Sit inſuper parochus, ad quem adminiſtratio Sacramentorum ſpectat, purus, & ab omni labe lethalis peccati alienus, ne dum aliorum quærit ſalutem, ſeipſum condemnet, ſibique æternæ *Curati puritas.* damnationis ſit miniſter: & illi dicatur a Deo: *Signa* B *novi, Sacramentum approbo, gratiam largior: tu vero labiis, & corde pollutus quis es?*

Et quemadmodum intus candidæ innocentiæ ſtola exornatus eſſe debet: ita etiam extrinſecus mundo ſuperpelliceo, ſtolaque ſit ſemper indutus, ut populus intelligat, non vulgarem, ſed cœleſtem rem agi, cum Sacramenta tractantur.

Superbis cum reſiſtat Deus, & humilibus det gratiam, cujus vaſa ſunt Sacramenta, ad hæc ſuſcipienda fronte elata accedentes non debent admitti, ſed qui exteriori corporis geſtu internam denotent animi ſubmiſſionem; propterea nulla Sacramenta conferantur arma geſtantibus, ſed ea deponant ſuſcipientes, & eorum patrini, quando neceſſarii ſunt.

De Confirmatione c. 15. Hoc Sacramentum fideliter, & ſollicite adminiſtrent Epiſcopi, ne per eorum negli- C gentiam fiant vires populi ſibi commiſſi ad reſiſtendum imbecilliores.

Non admittantur autem ad hoc Sacramentum, niſi ſint perfectæ ætatis, vel ad minus qui ſeptimum annum attigerint, qui orationem Dominicam, ſalutationem Angelicam, ſymbolum Apoſtolorum, & decem præcepta Decalogi norint; adultos etiam peccata confiteri, ſymbolum profiteri, & jejunos accedere hortentur, ſi hora matutina hoc Sacramentum conferatur.

De caſibus reſervatis c. 17. Cum ſibi reſervandi caſus facultatem habeant Epiſcopi, ea tamen parce utantur, ne propter nimiam ſeveritatem ſuffuſi rubore, ſubditi peccata retineant; ſed eos tantum ſibi reſervabunt, quos ad bonum animæ ſubditorum conducere judicabunt.

De Miſſæ Sacrificio c. 19. Miniſtrantes celebrantibus induantur toga talari, nec ad id admittantur fœminæ, D quibus nec eſt licitum parare altare, cum ſilere debeant in Eccleſia, & propter ſacerdotes faciem velare; illis ideo prohibemus, ne ad altare propius accedant, dum divina peraguntur.

*De Sacram. Ordinis c.*2. In litteris dimiſſorialibus non inſeratur clauſula illa: *conſcientiam noſtram exonerantes, veſtram onerantes,* cum nullus remitti debeat, quin ejus ordinis, ad quem ſumendum remittitur, ab Ordinario capax, & idoneus fuerit judicatus.

De Extrema Unctione c. 22. Eos ſæpius viſitent parochi, quibus hoc Sacramentum contulerint; non enim muneri proprio ſatis eſt factum, niſi eos in periculo E mortis inviſant, & hortentur ad conſtantiam in fide, patientiam in morbo, ut finem ſuum feliciter explere poſſint in religione Catholica, cum de æterno bono, aut malo in tali ſtatu agatur.

Et ut interſint, dum tale Sacramentum confertur, hortentur fideles, & indulgentias quadraginta dierum, quas intereſſentibus ter Pater, & Ave pro ægroto recitantibus conferimus, intelligibili voce publicent.

*De ſepulturis, & cura pro mortuis habenda c.*24. Non ſepelientur defunctorum corpora, niſi poſt horas viginti quatuor, niſi fuerint pueruli: nec in funere mortuum habita oratione laudabit aliquis, niſi hoc ſciente, & approbante Epiſcopo; concionem vero habere poterit, qui alias ad hoc fuerit approbatus, de *Oratio funebris.* mortis certitudine, & ejuſdem horæ incertitudine, judicii Dei ſeveritate, aut aliis, quæ audientes ad ſe parandum ad mortem commonere poſſint.

De viſitatione c. 27. Niſi gregem inviſerit (Epiſcopus) quid in eo infirmum ſit, ignorabit, & medicamina ægris applicare non poterit, &c.

Si non ſingulis annis, tertio ſaltem quoque anno univerſam diœceſim viſitent: moderato tamen comitatu, ne ſubditos nimiis ſumptibus opprimant.

Dictam ſuam viſitationem in quatuor præcipue capita per articulos diviſa diſtribuent, ut ſuper eiſdem reſponſuri mature ſeſe præparent.

Viſitatio.

Primum caput ſpectabit ad locum, qui eſt templum Dei, & Eccleſia.

Secundum ad perſonas divino ſervitio in dicto loco, aut Eccleſia fieri ſolito deſtinatas.

Tertium ad inſtrumenta, & ornamenta mobilia, aliaque id genus ad obſequium divinum requiſita, & neceſſaria.

Quartum ad proventus, & redditus tum in generali, tum in particulari dictorum Eccleſiaſticorum nutritioni, & alimentis ſufficientes.

De ſynodo diœceſana c. 28. In ſynodo poſt annum in qualibet diœceſi habenda præſentis ſtatuta Concilii publicentur, quæ præſentes omnes juramento medio promittent obſervare.

Beneficia obtinentes, & in ſynodo comparentes beneficiorum ſuorum titulos demonſtrabunt, alias pro abſentibus, & contumacibus cenſeantur.

De Concilio provinciali c. 29. Statuimus, ut tertio quoque anno provincialis ſynodus habeatur. Norint autem Cathedralium Eccleſiarum Procuratores, Abbates, & alii quicumque deputati conſultivam, non autem deliberativam in eadem ſynodo ſe vocem habere.

Fiat indictio futuri Concilii in ultima ſeſſione Concilii provincialis, quo abſoluto, & factis acclamationibus, decretis ejus manu propria tam Epiſcopi, quam procuratores ſubſcribant, licet in omnibus nomine proprio non conſenſerint; judicia enim ſa- *Subſcriptio* nioris, & majoris partis prævalent: & quod concluſum fuerit a pluribus, cenſetur approbatum, qua non obſtante ſubſcriptione, ſi in aliquibus quis ſe gravatum ſenſerit, viam juris per appellationem ad ſummum Pontificem provincialis Concilii judicem ei patere declaramus.

Plura ſunt alia Concilii hujus decreta valde utilia, quæ inveniuntur in editione noviſſimorum Conciliorum Galliæ per Ludovicum Odeſpun. Quę omnia in concluſione ſubjiciuntur emendanda, & corrigenda Papæ, & ſanctę Romanæ Eccleſiæ omnium Eccleſiarum matri, & magiſtræ.

Subſcripſerunt Ludovicus de Vervins Archiepiſc. & Primas Narbonenſis, cum ſuffraganeis, aut eorum deputatis. Approbataq; ſunt decreta a ſacra congregatione Cardinalium Concilii interpretum, ac per Provinciam Narbonenſem publicata.

CONCILIUM SENONENSE

Sub Jacobo Davio Perronio Cardinali Archiepiſcopo Senonenſi Pariſiis celebratum tempore Pauli quinti, & Ludovici decimi tertii, propter libellum Anonymi de Eccleſiaſtica, & politica poteſtate, Anno 1612.

NOs Jacobus miſeratione divina ſanctæ Agnetis in agone ſanctæ Romanæ Eccleſiæ Presbyter Cardinalis Perronius nuncupatus, Archiepiſc. Senonenſis, Galliarum, & Germanię Primas; Henricus Pariſienſis, Franciſcus Autiſſiodorenſis, Joannes Meldenſis, Gabriel Aurelianenſis, Renatus Trecenſis, Euſtachius Nivernenſis, & Philippus Carnutenſis Epi-

Epiſcopi provincialiter congregati, univerſis præſentes litteras inſpecturis ſalutem in Domino. Cum nobis ex dignitatis, & provinciæ noſtræ munere, non magis incumbat fideles nobis ſubditos Chriſti veritatem docere, quam ſedulo animadvertere, ne novæ, erroneæ, & perverſæ ſententiæ in eorum animos irrepant, & in Eccleſiæ perniciem impune graſſentur, libellum, cui abſque nomine Authoris, & Typographi titulus eſt, *De Eccleſiaſtica, & politica poteſtate*, diligenter lectum, & expenſum cenſura, & damnatione dignum judicavimus, & declaravimus, & reipſa notamus, & damnamus, ob multas, quas continet propoſitiones, expoſitiones, & allegationes falſas, erroneas, ſcandaloſas, ſchiſmaticas, &, ut ſonant, hæreticas, juribus tamen tam Regis, quam Eccleſiæ Gallicanæ, ejuſque immunitatibus, & libertatibus per nos non tactis. Quocirca omnibus Chriſtianis nobis ſubditis, quorum ſalus ſalutis noſtræ partem facit, ejus libelli poſſeſſione, attrectatione, & lectione interdicimus, & a Typographis vendi, aut typis cudi prohibemus; qui ſecus fecerint, pœnis, & cenſuris Eccleſiaſticis obnoxios volumus, & denunciamus: præterea cunctis noſtrarum diœceſeon parochis, ut eis notum faciant, mandamus, atque injungimus: in quarum præmiſſarum fidem, & teſtimonium has præſentes litteras manibus noſtris ſubſcripſimus, ac per magiſtrum Joannem Baudoin publicum Authoritate Apoſtolica Notarium juratum, ac per nos in hac parte pro ſecretario aſſumptum fieri, & ſignari, ſigillorumque noſtrorum appenſione muniri fecimus. Actum Pariſiis in noſtra congregatione Provinciali anno Domini 1612. die Martis 9. menſis Martii.

Controverſia.

L. de ſuprema Pontif. in Eccleſiam auctoritate.

HUjus cenſuræ juſtiſſimum judicium ſanctiſſimus Dominus noſter Paulus V. vehementer approbavit, inquit Andreas Duvallius Doctor Sorbonicus, ac Regius Profeſſor in Theologia, inter cætera hoc laudis elogium adjungens, venerandos illos Antiſtites veterum Galliæ Epiſcoporum in retundendis erroribus, & fugandis hæreticorum monſtris zelum imitatos fuiſſe. Cæterum in libro noſtro manuſcripto, in quem referimus famoſiora, quæ inter legendum nobis occurrunt, invenimus multas propoſitiones ejus libelli, quod præſens Concilium reprobavit, cum reſponſionibus præfati Doctoris Duvallii, viri, qua pietate, qua doctrina percelebris, qui adverſus eum ſcriptum ediderat cum hac inſcriptione, *Elenchus libelli de Eccleſiaſtica, & politica poteſtate*, ex quo nos ante octodecim fere annos, quæ ſequuntur, colligebamus, ex quibus poſteri intelligant cauſam hujus Concilii, & cum quanta circumſpectione de ſummi Pontificis Authoritate loquendum, ac ſcribendum ſit. Vere enim accommodari poſſunt ſummo Pontifici, quæ de ſeipſo dicebat Chriſtus Matth. 21. *Et qui ceciderit ſuper lapidem iſtum, confringetur, ſuper quem vero ceciderit, conteret eum*. Quod omnium ſæculorum experientia comprobavit, comprobabitque.

Anonymus 1. pag. *Vulgare eſt, Deum, & naturam prius, atque immediatius ad totum ſuppoſitum, quam ad partem aliquam ſuppoſiti intendere ...... ſchola Pariſienſis hoc infallibili munita firmamento .... docuit, Chriſtum fundando Eccleſiam prius immediatius, atque eſſentialius claves, ſive juriſdictionem toti Eccleſiæ dediſſe, quam Petro*.

A. Duvallius, ridet verbum *eſſentialius*, eſſentiæ enim indiviſibiles. Ad argumentum concedit prius Deum intendiſſe ad totum, quam ad partem, ad Eccleſiam, quam ad Papam, pars enim eſt propter totum, non ſequitur tamen prius toti datas eſſe claves, ſicut juriſdictio non prius convenit civitati, quæ eſt totum, quam judici, qui eſt pars, poteſtas gregi, quam Paſtori .... Nulli proprie communitati Eccleſiæ datæ ſunt claves .... Lutheraniſmum ſapit iſta expoſitio: ſi enim claves communitati datæ, ergo omnes tanquam ſacerdotes, ut volebat Lutherus, ligare, abſolvere, & prædicare poterunt. Deinde, data hypotheſi, quod Prælati omnes de medio tollerentur, poſſet tunc Eccleſia juriſdictionem exercere, quod erroneum eſt.

Anonymus p. 2. *Chriſtus autem omnes Apoſtolos, atque diſcipulos immediate, individue, & collective miſit*.

A. Duvallius. De fide eſt, paſtores ſeorſim juriſdictionem habere, nec tantum Apoſtolos Chriſtus ſimul alloquutus eſt, *Petre, paſce oves meas*. Deinde ſi mittens Apoſtolos, mittit Eccleſiam: ergo Eccleſiam mittit ad Eccleſiam.

Anonymus. *Chriſtum non tam uni, & ſoli Petro, quam unitati infallibilem detuliſſe poteſtatem clavium, ut Divus Cyprianus, & Divus Auguſtinus confirmat*.

A. Duvallius. Vult ergo Cyprianus claves unitati datas, ideſt in finem unitatis, ita ut Eccleſia non ſit id, quod claves habet, ſed ad quod poteſtas, & uſus clavium, tanquam in proprium finem referatur.

Anonymus pag. 4. *Adde, quod ſumma totius externæ juriſdictionis Eccleſia in facultate excommunicandi conquieſcit*.

A. Duvallius. 1. Non ulterius progreditur. Id vero mendacium eſt purum Prælatis injurioſum, ac conſueto, & communi Eccleſiæ uſui repugnans ...... omnes ferme pœnas infert, præter mortem, mutilationem, & violentam ſanguinis effuſionem. Pecuniariam 21. q. 3. *Quiſquis inventus*. Ergaſtulum. Concil. Tolet. 9. Verbera. *Adrianus Papa* 5. q. 1. *Qui in alterius*.

Anonymus. *Collationes Beneficiorum 1400. annis communi jure, ideſt ſacris electionibus factas ......, ut lex divina, & naturalis confirmant*.

A. Duvallius. Contendit electiones Prælatorum eſſe de jure divino, ſed magnam Pontifici, Regi, totique Galliæ Clero infert injuriam, ſequeretur enim aut nullos eſſe jam veros Epiſcopos, aut peccaſſe mortaliter ſine electione ſuſcipiendo Epiſcopatum ...., jus naturale eſt, quod nulla adhibita finis, aut circumſtantiarum neceſſitate, aut conſideratione, ſtatim unicuique occurrit: electio non eſt talis. Deinde nec eſt præceptum de ea in ſcripturis. Sunt quidem exempla electionis, ſed præceptum non faciunt, &c.

Anonymus p. 17. *Enimvero Canone, aut Concilio Eccleſiam ſponſam gubernari voluit Dominus, quæ Romanus Pontifex abſque aliis Epiſcopis nihil quicquam magni momenti de proprio motu, aut Oligarchici conſilii ratione decerneret*.

A. Duvallius. Cardinalium purpuram hic fœdat, Sed Alliaco de auct. Eccleſiæ cap. 3. Cardinales ait eſſe de ordine Hierarchico, & ſuccedere Apoſtolis, ut Chriſto Domino ante Aſcenſionem adſtabant, & ut Petro aderant ante diſperſionem.

Anonymus p. 12. *Reſpondetur hanc Chriſti pollicitationem, fidem ſcilicet Petri non defecturam, ſecundum litteralem ſenſum ad ſolum tempus Dominicæ paſſionis extendi*.

A. Duval. id refutat authoritatibus, & quod parum efficax pro Petro Chriſti oratio fuiſſet.

Anonymus. *Lege, quam abſoluto unius imperio gubernari multo præſtat: quoniam lex inſtar Dei, amore, ira, odio, aliiſque humanis affectibus caret*.

A. Duvallius. Judex eſt tanquam lex viva, & animata, non diſtrahitur differentibus interpretationibus. Ante ſcripturam paucæ hæreſes erant.

Anonymus p. 15. *Plenitudinem auctoritatis Pontificia ad executionem, & interpretationem Canonum, minime vero ad inſtitutionem, niſi per ſe, vel per legatos Concilio præſideat*.

A. Duvallius. Sed ſi Papa non poſſet condere Ca-

Canones, omnes hæreſes ante primum Concilium condemnatæ, Marcionis, Novatianorum, &c. reviviſcerent. Omnibus ſæculis Pontifices Canones ediderunt. Hoc fuit initium Lutheri, qui initio ſuæ defectionis decretalium corpus igni tradidit. Ad ſuperiorem ſpectat in ſtatu præſertim Monarchico leges ſancire, Matth. 18. *Amen dico vobis, quæcumque ligaveritis, &c.* Et ſi Pariſienſes ad Concilium generale ultimam ejus analyſim referant, non tamen Pontifici poteſtatem de rebus fidei decernendi ademerunt: in evidens enim periculum Eccleſia conjiceretur, ſi ſemper Concilium expectandum foret. Almainus, & Gerſo concedunt illam poteſtatem.

Anonymus. *A temporibus Gregorii VII. omnia decernendi auctoritatem Pontifices collegiſſe.*

A. Duvallius. A Gregorio VII. multi ſancti Pontifices floruerunt.

Anonymus. *Quæ nempe arma, nempe excommunicationem olim abſque conſilio, & moderatione Ariſtocratica Presbyterii non licebat diſtringere.*

A. Duvallius. Id eſt Prælatis injurioſum, &c.

Anonymus pag. 21. *Conſtantinus ad Epiſcopos: vos intra, ego autem extra Eccleſiam a Deo Epiſcopus conſtitutus ſum.* Vult ſcilicet probare Eccleſiam ſolo capite eſſentiali Chriſto contentam in ratione executionis a duobus gubernari, Pontifice, & politico Principe.

A. Duvallius. Euſebius l. 4. de vita Conſtantini ita refert. Vos eſtis Eccleſiæ Epiſcopi; ego vero exteriorum ſum Epiſcopus a Deo conſtitutus, ſcilicet paganorum, quorum templa occludi juſſerat.

Hæc pauca proferimus ex pluribus, quæ alias annotaveramus, quæque annotari poterant, ut agnoſcatur, quæ difficultates ventilatæ ſint in hoc Concilio Senonenſi, ut in ſequenti Aquenſi. Cœterum author hujus libelli, cujus nomen data opera tacemus, dempto hoc ſcripto, vir fuit ſatis integer vitæ, & ob multas præclaras dotes commendatione dignus, quique ſeptimo Decembris anno 1629. declarationem coram dignis teſtibus edidit, a ſe ſcriptam, & obſignatam, qua ſe, libellumque ſuum de Eccleſiaſtica, & Politica poteſtate, ac quaſcumque ejus propoſitiones, Eccleſiæ Catholicæ Romanæ, & ſanctæ Sedis Apoſtolicæ judicio ſubjicere declaravit; Eam matrem, & magiſtram omnium Eccleſiarum, & infallibilem veritatis judicem agnoſcens: Et quatenus contrariæ illæ eſſent eidem Eccleſiæ Romanæ, improbavit, & condemnavit, hancque declarationem conſignavit Eminentiſſimo Cardinali Richelio Proviſori Domus Sorbonæ; cujus hortationibus, poſt tot obfirmati in contrarium animi annos ceſſit.

Libelli revocatio. Cum autem aliquo poſt tempore, lecto, lethoque decumberet, ſumpto a Paſtore ſacratiſſimo Viatico, coram illo, multis adſtantibus palam, & publice profeſſus eſt, ſe ſponte, & abſque ullo metu potentiſſimorum virorum, ut plerique clanculum ſuſurrabant, declarationem prædictam edidiſſe: imo ſe ad eam repetendam paratiſſimum eſſe. Quod coram Notario Apoſtolico declararunt plures fide digni teſtes. Ac prædictæ declarationis, ejuſque in vicinia proximæ mortis, renovationis exemplaria, cum teſtium ſubſcribentium nominibus præmiſit ſuo Tractatui de ſuprema ſummi Pontificis poteſtate in Admonitione ad lectorem Doctor Duvallius in tomo poſteriori ſuorum operum editionis anni 1636. Tota vero Hiſtoria turbarum, quæ ex occaſione hujus libri in comitiis pluribus Sacræ Facultatis Pariſienſis excitatæ ſunt, & quem exitum tunc temporis habuerint, deſcribitur luculenter in Bibliotheca juris Gallici Gallico idiomate conſcripta *verbo* Syndicus. A quibus omnibus repræſentandis hic abſtinendum duximus, quod non minus paci, quam brevitati ſtudere incumbat neceſſitas.

A

CONCILIUM AQUENSE

Sub Paulo Huralto Hoſpitalio Archiepiſcopo, tempore Pauli Quinti, & Ludovici decimitertii contra eundem libellum Anonymi de Eccleſiaſtica, & Politica Poteſtate, *Anno* 1612.

NOs Paulus Dei, & ſanctæ Sedis Apoſtol. gratia Aquenſis Archiepiſcopus, Carolus Rejenſis, Bartholomæus Ebrojulenſis, & Thuſſanus Ciſtaricenſis Epiſcopi provincialiter congregati, univerſis B præſentes Literas inſpecturis, Salutem in Domino. Viſo, & examinato Libello diligenter, cui titulus eſt, *De Eccleſiaſtica, & politica poteſtate*, Pariſiis excuſſo anno 1611. abſque nomine authoris, & Typographi, in quo multas deprehendimus propoſitiones, expoſitiones, allegationes, & doctrinas falſas, ſcandaloſas, ſchiſmaticas, hæreticas, & impietatem, gravemque errorem ſapientes: Declaravimus, & declaramus prædictum Librum dignum condemnatione, & cenſura, ut talem notavimus, & condemnavimus, notamus, & condemnamus, omnibus fidelibus nobis ſubditis, & quorum ſalus nobis a Domino commiſſa eſt, libellum prædictum retinere, legere, aut eo uti, omnibus Typographis, & Librariis eumdem vendere, publicare, & retinere ſub pœna C excommunicationis prohibentes: inſuper omnibus Prioribus, Parochis, Rectoribus, & aliis curam animarum in noſtra Provincia, & Diœceſibus habentibus mandamus, quatenus hanc præſentem declarationem, & cenſuram ſignificent, & in portis Eccleſiarum eam appendant, populum ſibi commiſſum ſedulo monentes de hac noſtra declaratione, cenſura, & condemnatione. In cujus rei fidem hiſce præſentibus manu propria ſubſcripſimus, & ſigillis noſtris munivimus, & antiſignari fecimus per Mag. Brun. noſtri Archiepiſcopatus Notarium, & Secretarium. Datum Aquis in noſtra Congregatione Provinciali, die Jovis 24. menſis Maji, anno Salutis reparatæ 1612.

Nota. Non invento hujus cenſuræ autographo, ex Gallico Latinum reddidit M. Andreas Duvallius, D eamque retulit in libro, *de ſuprema Romani Pontificis in Eccleſiam poteſtate adverſus Vigorium juriſconſultum:* qui authoris libelli Anonymi Provinciali decreto condemnati, quæſito aliunde prætextu, cauſæ patrocinatus eſt, contra quem ſtylum acuit, teſtaturque ea occaſione convocatos fuiſſe apud Aquas ſextias Epiſcopos Provinciæ Aquenſis, quod intellexiſſet Archiepiſcopus librum præfatum in Aquenſem Provinciam commeaſſe, inibique quorumdam manibus non ſine periculo, imo & piaculo verſari. Sane miras contentiones videmus fere per ſingulos annos in Eccleſia excitari occaſione variorum librorum, qui vallati auctoritatibus fucatis, & coloratis ſcripturæ, & patrum a tramite univerſalis, & Catholicæ Eccleſiæ ſemper aliquos avertunt, pluresque averterent, niſi in hac humanæ E vitæ militia, alii contra ſtarent. Contra quæ magnopere nobis Vincentii Lirinenſis adverſus hæreſes doctrina attendenda, atque retinenda eſt, ubi detegit callida machinamenta dæmonis Chriſtum tentantis, & divinorum verborum auctoritatem prætendentis: *ſi filius Dei es, mitte te deorſum, ſcriptum eſt enim, quod Angelis ſuis Deus mandavit de te.... hoc eſt, ſi filius eſſe vis Dei, & hæreditatem regni cœleſtis accipere, mitte te deorſum, id eſt, ex iſtius te ſublimis Eccleſiæ, quæ etiam templum Dei putatur, doctrina, & traditione demitte. Ac ſi quis interroget quempiam hæreticorum ſibi talia perſuadentem, unde probas, unde doces, quod Eccleſiæ Catholicæ univerſalem, & antiquam fidem dimittere debeam? ſtatim ille: Scriptum eſt enim, & continuo mille teſtimonia, mille exempla, mille auctoritates parat, de* lege, *Commonitorii 1. c. 37.* *Hæretici ſcripturas jactant.*

lege, de pſalmis, de Apoſtolis, de Prophetis. Quibus novo, & malo more interpretatis, ex arce Catholica in hæreſeos barathrum infelix anima præcipitetur. Jam vero illis, quæ ſequuntur, promiſſionibus, miro modo incautos homines hæretici decipere conſueverunt. Audent etenim polliceri, & docere, quod in Eccleſia ſua, ideſt, in communionis ſuæ conventiculo magna, & ſpecialis, ac plane perſonalis quædam ſit Dei gratia, adeo ut ſine ullo labore, ſine ullo ſtudio, ſine ulla induſtria, etiamſi nec quærant, nec petant, nec pulſent, quicunque illi ad numerum ſuum pertinent, tamen ita divinitus diſpenſentur, ut Angelicis evecti manibus, ideſt Angelica protectione ſervati, nunquam poſſint offendere ad lapidem pedem ſuum, ideſt nunquam ſcandalizari.

Modus diſcernendi hæreſim.

Sed & idem auctor, quomodo variorum librorum dogmata diſcernenda ſint, dilucide aperit cap. 38. ſequenti. *Etſi quandoque*, inquit, *pars contra univerſitatem, novitas contra vetuſtatem, unius, vel paucorum errantium diſſenſio contra omnium, vel certe contra multo plurium Catholicorum conſenſionem rebellaverit, præferant portionis corruptioni univerſitatis integritatem, inque eadem univerſitate novitatis prophanitati antiquitatis religionem. Itemque in ipſa vetuſtate unius vel pauciſſimorum temeritati, primum omnium generalia, ſi qua ſunt, univerſalis Concilii decreta præponant: tum deinde, ſi id minus eſt, ſequantur, quod proximum eſt, multorum, atque magnorum conſentientes ſibi ſententias magiſtrorum. Quibus adjuvante Domino fideliter, ſobrie, ſollicite obſervatis non magna difficultate noxios quoſque exſurgentium hæreticorum deprehendemus errores.*

Hic nos forſan extra lineam nonnihil excurrimus, ſed opportune tamen, & non inutiliter pro præſentis temporis calamitate, in qua graſſatur adhuc Calvini hæreſis, & cauda Draconis non deſinit aliquas ſecum trahere ſtellas in variis univerſi regionibus.

CONCILIUM BURDIGALENSE

Sub Franciſco Cardinali De Sourdis, Archiepiſc. Aquitaniæ Primate celebratum, tempore Urbani VIII. & Ludovici XIII. anno 1624.

EXtant tum Decreta, tum acta hujus Concilii Burdigalenſis ſeparatim edita Pariſiis anno 1625. per Antonium Stephanum Typographum Regium in via Jacobæa ad inſigne Olivæ Roberti Stephani; ex his, quæ ſequuntur, deſumpſimus, omiſſis ut plurimum canonibus, propter rationes ſupra allatas.

Edictum de Concilio Provinciali Burdigalenſi.

FRanciſcus miſeratione divina ſanctæ Romanæ Eccleſiæ tituli ſanctæ Praxedis Presbyter, Cardinalis de Sourdis, & ſanctæ Sedis Apoſtolicæ gratia Archiepiſcopus Burdigalenſis, Aquitaniæ Primas. Concilia Provincialia bis quondam in anno haberi ſolita, &c. Nunc tandem armis invictiſſimi Ludovici XIII. Chriſtianiſſimi Galliarum Regis pace reducta, favente Chriſto Jeſu Salvatore noſtro, quamprimum cogere aggredimur. Cum enim is optimus conſervandæ diſciplinæ Eccleſiaſticæ a Patribus divino Numine afflatis ſit introductus, &c. Concilium Provinciale in Eccleſia noſtra Metropolitana Burdigalenſi ad Kalendas Octobris proximiores habendum, & inchoandum decrevimus, ad idque Reverendiſſ. DD. Epiſcop. Comprovinciales noſtros per litteras noſtras ad ſingulos nominatim datas evocavimus: Univerſis ideo, &c. Mandantes, ut ſub pœnis in jure, & ultimo Provinciali contentis, ad condictam diem adeſſe curent, pios quoſcumque fideles, qui in agro Dominico confertas ſegetes ad meſſem inalbeſcere exoptant, pro tantis operariis Dominus meſſis rogent, enixe hortantes. Ac ne quis inſcius a Concilio abſit, & deficiat, neve cauſam ignorantiæ prætendere poſſit, præſens Edictum fieri, & per Secretarium noſtrum ſubſcribi, ſigilloque noſtro muniri juſſimus, idque ad valvas cum Metropolitanæ noſtræ, tum ſingularum Cathedralium, & inſignium Collegiatarum affigi voluimus. Burdigalæ die 28. menſis Julii, anno Dom. milleſimo ſexcenteſimo vigeſimo quarto.

De mandato Illuſtriſſimi, & Reverend. D. Dom. Cardinalis.

Bertem, Secretar.

Littera ſcripta ad Reverendiſſimos DD. Epiſcopos Provinciæ.

FRanciſcus Miſeratione divina ſanctæ Eccleſiæ Romanæ, &c. Reverendiſſimo Domino Epiſcopo N. Suffraganeo noſtro, Salutem in Domino.

Reverendiſſime Domine: Quod tantopere ab ipſius Aſſumptionis noſtræ ad Sedem Burdigalenſem exordio optavimus, &c. Ut ad moderandos mores, &c. opportuno tempore Synodum Provincialem cogeremus: id tandem tempore accepto agendum ſuſcepimus, &c. Ad eamque amplitudinem veſtram pro authoritate noſtra Metropolitana vocare, & ut ſtato die omnino interſit, monere, prout præſentibus noſtris Litteris vocamus, & monemus: niſi (quod abſit) aliquod te juſtum, quominus adeſſe Concilio queas, detineat impedimentum: Quo tamen exiſtente tuum erit, id quamprimum nobis ſignificare, & juxta Canonicas ſanctiones probare, procuratoremque ita, ac in ultimo Provinciali præfinitur, ad Synodum mittere, ſtatum, & ordinem tuæ Diœceſis demonſtraturum, & a Concilio decernenda ad te demum relaturum. Cum enim ſacrorum Canonum decreta, & Patrum ultimi Provincialis veſtigia, una cum Reverendiſſimis Coepiſcopis noſtris .....exacte premere cupiamus; cogeremur certe, pœnis te in dicto Provinciali contra abſentes latis vel inviti ferire, &c. monemus.......præterea, ut Edictum noſtrum ſuper celebratione Synodi paucis verbis conceptum, & in his Litteris incluſum in ſuæ Cathedralis, & aliarum inſignium ſuæ Diœceſis, ſi quæ ſunt, Eccleſiarum valvis, ut quibuſcumque innoteſcat, & nullus excuſationi pateat aditus, affigendum, & publicandum diligenter curet, illiuſque publicationis per acta publica cito nobis fidem facere velit. Quod vero Antiſtitem ad Synodum Provincialem accedentem aliquot tum dignitate, tum eximia, & ſingulari pietate præſtantes viros ex ſacrorum Canonum decretis ſecum adducere juvat, & præcipitur, quod citius videlicet, dilucidius, & uberius ſingula pertractentur, &c. Idcirco amplitudinem veſtram Reverendiſſimam hortamur, &c. Duos etiam ex totius Cleri corpore, qui rerum experientia, & doctrina prævalentes Synodo prodeſſe poſſint, accerſat, & etiam atque etiam rogamus, ut menſe celebrationem Concilii præcedente, in ſingulis ſuæ Diœceſis Eccleſiis..... preces, & ſupplicationes cum jejunio indicat, & decernat pro ſalutari nimirum Concilii ingreſſu, progreſſu, & exitu. Quo in ipſis Patrum acclamationibus Dominum introitum noſtrum cuſtodiſſe, & exitum uſque in ſæculum quilibet lætus perſentiſcat, & proclamet.

Interim amplitudinem veſtram reddat diu incolumem ſummopere precamur. Burdigal. 28. Julii anno 1624.

Cum anno 1624. poſt legitimam indictionem Burdigalam conveniſſent majori ex parte ſuffraganei Archiepiſcopatus Burdigalenſis, necnon deputati Capitulorum tam Eccleſiarum Metropolitanarum, quam Collegiatarum, necnon Clerici uniuſcujuſque Epiſcopatus, die ultima menſis Septembris habita fuit

con-

congregatio privata in ſecretiori conſiſtorio porticus A Palatii Archiepiſcopalis Burdigalæ ab Illuſtriſſimo Domino Cardinali, & Archiepiſcopo, cui interfuerunt ſex Epiſcopi, ibique actum eſt de modo habendæ congregationis publicæ, de creandis officiariis, ſeu adjutoribus Concilii, de præcedentia procuratorum, & Eccleſiarum inter ſe, de Theologis, & Canoniſtis aſſumendis, de congregationibus publicis, & privatis, & ſecunda ſeſſione indicenda. Quibus peractis, habita eſt eodem die congregatio publica prima in porticu Palatii Archiepiſcopalis, cui præter Epiſcopos ordine conſecrationis ſedentes interfuere deputati, doctores, & plures alii. Dixitque Illuſtriſſimus Metropolitanus deputatis omnibus, ut eumdem ordinem ſervarent inter ſe, quem ſervabant Reverendiſſimi B Epiſcopi ordine conſecrationis, idque eſſe juribus, & ordini conſentaneum. Ad quæ inſurgentes deputati Eccleſiæ Xantonenſis dixerunt cum omni reverentia, Non eſſe eundem ordinem ſervandum inter Capitula, quæ nunquam mutantur, ac inter Reverend. DD. Epiſcopos, qui ſæpe mutantur: Capitulum autem Xantonenſe antiquius eſſe cæteris inſtitutione: Quare poſtularunt, ut poſt Pictavienſis Eccleſię deputatos locum aſſumerent. Similia petiere alii deputati. Quibus cum id non poſſe concedi reſpondiſſet Illuſtriſſimus Metropolitanus, dixit, nullum exinde præjudicium juribus ſuis ingenerari, quominus, iis probatis, poſtulata concederentur. His dictis aſſurgens, detecto capite, recitavit orationem *Adſumus*, & pauca præfatus de fine Concilii, edixit ſingulis diebus duas congregationes habendas, unam C mane hora octava, eamque privatam, in qua intereſſent ſoli Epiſcopi: alteram publicam hora prima pomeridiana, in qua inſuper adeſſent omnes deputati Capitulorum, & Doctores nominandi. Tuncque juſſum, ut omnes, præter deputatos, & Doctores, tam ex civitate aſcitos, quam a Reverendiſſimis DD. Epiſcopis adductos, exirent a Concilio. Hinc ventum ad procuratoria deputatorum examinanda, quibus exhibitis, & approbatis, Illuſtriſſ. D. Metrop. conſtituit duos promotores Concilii, duos ſecretarios, & deputatos ad diſcutiendas abſentium cauſas, & excuſationes, tum ad cauſas particularium audiendas, liteſque inter Reverendiſſ. DD. Epiſcopos, & eorum Capitula componendas, vel ad Synodum referendas. Ex his fuere quidam ex Deputatis Eccleſiarum. Deinde nominavit Doctores, & Canoniſtas, qui Concilio intereſſent. D

Tum indicta eſt prima ſeſſio habenda die prima Octobris in Eccleſia Metropolitana, in qua omnes tum Epiſcopi, tum deputati ſacram Euchariſtiam ſumerent, dictumque in ea decretum de modo vivendi in Concilio legendum, & profeſſionem Fidei ab omnibus emittendam: Et ſecundam ſeſſionem futuram die nona Octobris, ſacra Divo Dionyſio. Antequam autem ſurgerent Patres, & diſcederent, ad petitionem promotorum, Illuſtriſſimus Præſes Concilii omnes Deputatos, ac Coadjutores Concilii jurejurando obſtrinxit, ne publicarent, quę agerentur tam in Conciliis privatis, quam publicis, finitaque E Congregatio.

Prima Seſſio.

Ordo qui ſervatus in Concilio.

DIe prima menſis Octobris in Eccleſia Metropolitana ſancti Andreæ Burdigalæ habita eſt ſeſſio prima hac veluti forma. Hora octava Illuſtriſſ. Metropolitanus in ſacello Palatii Pontificalia induit, Reverend. Comprovinciales Epiſcopi in procubiculo Palatii eadem ornamenta cum mitra ſumpſere: Procuratores, & Theologi cum ſuperpelliceis, & inſignibus ſuis: Tum acceſſit Capitulum Metropolitanę proceſſionaliter, itumque eſt ad Eccleſiam Metropolitanam, procedentibus primo ordine procuratoribus Collegiatarum, tum Cathedralium, tum Metropolitanę, deinde D. Epiſcopi, & Illuſtriſſ. D. Cardinal. Metropol. retro ſequente populo civitatis.

In Eccleſia Decanus, & Canonici Metropolitanę loca conſueta retinuerunt, procuratores hinc, & inde in ſubſelliis Canonicorum locum ſumpſere. At Reverend. DD. Epiſcopi in ſubſelliis in formam hemicycli ante majus Altare paululum a terra erectis, & tapetibus ornatis conſedere. Illuſtr. Metropolitanus in loco a cornu Euangelii paulo altius erecto ſub umbella cum aſſiſtentibus aſſidet. Deinde ad Altare celebraturus accedit, in Miſſa omnes pie communicant ordine ſuo per manus Metropolitani, qui peracta Miſſa, pluviali indutus coram altari in faldiſtorio preces præſcriptas ad Deum fundit. Habetur Concio Gallico ſermone a Theologali Metropolitanæ, qua peracta, unus ex ſecretariis accipit e manibus Illuſtr. Metropolitani decreta legenda, ſuggeſtumque conſcendens legit primo decretum de aperienda Synodo.

Illuſtriſſime, & Reverendiſſime Domine, Reverendiſſimi Patres, Placetne vobis ad laudem ſanctæ, & individuæ Trinitatis, Patris, Filii, & Spiritus ſancti, ad tuendam, & augendam Chriſtianæ religionis diſciplinam, pro moderandis moribus, corrigendis exceſſibus, & controverſiis componendis Provinciæ Burdigalenſis, aliiſque ex ſacris Canonibus permiſſis, ſacrum Burdigalenſe Concilium Provinciale incipere?

Alter ſecretarius accedit ad Epiſcopos vota requirens hoc modo, Placet ne vobis Reverend. DD. decretum? Qui omnes dicunt, Placet. Tum idem ſecretarius refert ad Illuſtr. Metropolitanum decretum Patribus placuiſſe. Quo audito dixit: Decretum placuit omnibus Patribus, itaque decernimus Provincialis Burdigalenſis Synodi initium fieri, & jam factum eſſe.

Tum de mandato ejuſdem ſecretarius legit decretum de modo vivendi, quo perlecto, ut prius, ab altero ſecretario vota Epiſcoporum exquiruntur, Metropolitanuſque audiens ex ejus relatione placuiſſe, ait: Decreta placuerunt: ideo agendæ ſunt Deo gratiæ; Patres reſponderunt: Deo gratias.

Tunc vocati omnes Reverend. DD. Epiſcopi, qui Synodo intereſſe debebant, præſenteſque reſponderunt: Adſum: Promotoreſque conſequenter de Reverend. Sarlatenſi, & Malleacenſi, qui moniti non paruerunt, nec nuncium pro ſe excuſando miſerunt, eorumque contumaciam accuſando petunt, ut ſecundum jura puniantur.

Illuſtr. Metropol. dixit Admittimus, niſi poſt tres dies hanc ſubſequentes compareant.

Legitur ex ejuſdem Mandato decretum de profeſſione fidei, quo perlecto, ipſe accedit ad altare majus, ibi depoſita mitra, genibus flexis, & ſacra Euangelia tangens, dixit: Ego Franciſcus Cardinalis De Sourdis Archiepiſcopus, &c. Emittit profeſſionem fidei, juxta formulam a Pio IV. præſcriptam. Reverſuſque ad locum ſuum ſub umbella, eamdem recipit ab omnibus Epiſcopis, depoſita mitra, & genibus flexis, necnon ab omnibus officiariis, & deputatis.

Quibus peractis, ſecretarius legit decretum de habenda ſecunda ſeſſione die 9. Octobris, ita tamen ut ad aliam diem prorogari poſſit, ſi pro rebus Concilii conducere videbitur. Relatione facta ab altero ſecretario ad Illuſtr. Metrop. quod decretum patribus placuiſſet, benedictionem ſolemnem omnibus impertivit, & indulgentias centum dierum per ſecretarium in ſuggeſtu ſtantem publicari fecit, ſicque omnes receſſere.

Prolixiores fuimus in iſtis initiis Concilii Burdigalenſis enarrandis, ut in cæteris breviores ſimus, in qui-

quibus idem fere modus agendi, & ſtatuendi ſervatus A eſt, ideoque iſtas ceremonias non repetemus, lectorem noſtrum ſatis inſtructum fore rati de modo celebrandi Concilia, ac in iis procedendi.

A die prima Octobris uſque ad diem nonam, in qua futura erat ſecunda ſeſſio, habentur Congregationes privatæ, & publicæ, in quibus abuſus reformandi proponuntur, varia decreta edenda diſcutiuntur, ut in die ſeſſionis ſtabiliantur, ac promulgentur. In congregatione autem publica ſecunda, procuratores Collegiatæ ſancti Severini petunt ſeſſionem ſuam poſt deputatos Metropolitanæ, qua illis denegata a congregatione quinta privata die 4. Octobris, promotores ad congregationem privatam non eſſe introducendos viſum eſt. In quinta publica oblatus honor deputatis Cathedralium, ut ſi cum ſuperpelliceis, & pluvialibus adeſſent, a ſiniſtris Eccleſiæ Metropolitanæ incederent in proceſſione, quæ die Dominica fieri debebat. B

Die 2. Oct. Ante procuratores Cathedralium.

Seſſio ſecunda.

HAbita eſt die nona Octobris, hora octava matutina in Eccleſia Metropolitana ſancti Andreæ, in ea fit ſacrum, fiunt preces conſuetæ ab Illuſtriſſ. Metropol. coram majori altari, auditur concio, qua finita, unus e ſecretariis decreta accipit e manibus Illuſtr. Metropolitani, aſcendenſque in cathedram concionatoris, legit primo, quod ſupererat decretorum confeſſionis fidei, alter ſecretarius cum notario exquirit ſuffragia ab Epiſcopis, qui reſponderunt, *placet*. Id refertur ad Illuſtriſſ. Metropolitanum, qui C dicit, Decreta placuerunt patribus, ideo agendæ Deo gratiæ, Patres reſponderunt *Deo gratias*. Simili modo legitur decretum de Sacramento matrimonii, de Simonia, de confidentia, de Ordine, & de Seſſione tertia habenda die decima octava labentis menſis D. Lucæ conſecrata.

Promotores inſtant contra R. Sarlatenſem abſentem, petentes, ut contra eundem procedatur juxta formam juris in abſentes latam. Reſpondet Illuſtriſſ. Metrop. procedatur.

Tum benedictione ſolemni conceſſa, & indulgentiis centum dierum publicatis, diſceditur.

Cæterum in capite, ſeu decretis de ordine ita habetur Can. 3. Prudenter admodum, & divinitus factum, ut per tot gradus ad ſacerdotium aſcenderent Eccleſiæ miniſtri; in quibus ſi punctuatim ſervatis temporum interſtitiis conſiſterent promoti, exercitiis ordinum D proxime ſuſceptorum ſedulo vacantes, Angelicæ profecto vitæ viros Eccleſiaſticos haberemus, &c. ut non ficte, ſed vere animus formetur Eccleſiaſticus: Et quam bonum ſit homini portare jugum ab adoleſcentia, cognoſcatur, optaremus ſane ab uno ad alium minorum ordinum interſtitia a ſacris Canonibus præſcripta ſervari, & quemlibet functiones proprii ordinis anno interſtitiorum labente exercere, ne vanæ, & otioſæ in Eccleſia Dei hujuſmodi functiones ab Eccleſiis traducerentur. Sed id a Rom. Epiſcoporum judicio, &c.

Can. IV. *Ubi ſermo eſt de ordinandis*. Cum enim E non pauci, quæ ſua ſunt potius, quam quæ Jeſu Chriſti quærentes, fictis atteſtationibus, & ementito titulo, fæces potius Eccleſiæ, & onus accedant, &c. Et ne quid adhuc temere ſuſcipiatur, ſed deducat eos ſpiritus Domini per ſemitas juſtitiæ, exercitiis ſpiritualibus octo dierum vacare, generali peccatorum confeſſione animam perpurgare eoſdem exhortamur, & monemus.

Exercitia ſpiritualia.

Can. XII. Superioribus Monaſteriorum, in quibus religoſi fixam, & firmam commorandi ſedem habent, prohibemus, ne literas dimiſſorias religioſis ſuis, ut a quocumque ordinentur, concedant, ſed a ſuo Pontifice, aut ab alio de ejus licentia ordinandos eſſe dumtaxat decernimus: eos vero, qui pro inſtituto ad varia domicilia certis temporum intervallis transferuntur, cum litteris Provincialium ſuorum de voto religionis emiſſo fidem facientibus ab ordinario loci, in quo pro tempore degunt, admitti tantum præcipimus; ab aliis nunquam niſi atteſtatione præhabita a Pontifice loci, ſeu ejus vicario generali obtenta, qua, cur apud ſe nequiverint ordinari, perhibeatur.

Dimiſſoriæ regularium.

Cap. XV. *De Simonia, & confidentia Can.* 1. *Ubi ſermo eſt de confidentiario*. Præter pœnas excommunicationis, privationis, &c. vel in Monaſterium ad vilia miniſteria præſtanda detrudatur, vel intra Provinciam ad ſuorum ordinum functiones exercendas nunquam recipiatur, omni ſpe miſericordiæ, quod eſt ſacris Canonibus ſancitum, eidem ſublata; niſi tamen tanta fuerit ejus pœnitentia, ut a S. D. N. prius rehabilitatus, &c.

Can. V. *Statuitur, ut in qualibet diœceſi in Synodo diœceſana eligatur ſyndicus vir aliquis Eccleſiaſticus zelo divino accenſus, & ſolers in rebus agendis, qui tenuiorum Sacerdotum cauſas impenſis Cleri communibus promovere teneatur, uſquequo pacificam adipiſcantur poſſeſſionem, poſt quam aliquid annuatim rependant Clero uſque ad plenam ſolutionem, habita redditaum ratione.*

Continuantur congregationes privatæ, & publicæ a die 9. Octobris ad diem 18. aſſignatam tertiæ ſeſſioni.

Die nona Octobris in congregatione publica admittitur ad Concilium Decanus Eccleſiæ Sarlatenſis, licet haberet Procuratorium ſolum definitorum Cleri Sarlatenſis, non Capituli, idque propter qualitatem viri, & rerum agendarum prudentiam. Surrexere promotores, petiereque, ut tertia pars fructuum Epiſcopatus Sarlatenſis fabricæ Eccleſiæ Sarlatenſis per Concilium addiceretur, quod nec veniſſet ad Concilium, nec miſiſſet.

Die 15. in congregatione publica decima tertia. Quidam ex Procuratoribus Capitulorum poſtulant, ut decreta, quæ a Patribus in congregationibus privatis definiuntur, eadem in congregatione publica legantur die præcedente ſeſſionem. Inter hos procuratores Dom. Pitard Canonicus Theologalis Santonenſis ſurgit contendens omnes procuratores Capitulorum in Concilio vocem deciſivam habere, præjudiciumque Capitulis eapropter inferri. Quod cum exploderetur unanimi conſenſu PP. utpote judicatum jam, & ab ultimo Concilio definitum, in ea verba auſus eſt prorumpere: nimirum neque Papam, neque Epiſcopos de hac re judicare poſſe, quod in lite partes eſſent, Papamque in favorem Epiſcoporum ſemper judicaturum. Addidit Regem Chriſtianiſſimum nullam poſſe ferre ſententiam ſecundum bene regulatam rationem, ni prius haberet conſilia, & vota Senatorum: quæ cum valde aliena judicarentur, dilata ſunt in craſtinum decidenda.

In Congregatione privata decima quarta die 16. Octobris vocatus eſt Dom. Pitard, cui dixit Illuſtriſſ. Metropolitanus, ut curaret ſatisfacere in congregatione publica de iis, quæ heſterna die protulerat, &c. Conciliumque decrevit ſuper iis hoc modo: *Sacro approbante Concilio, decretis ultimi Concilii Provincialis Burdigalenſis inhærentes, opinionem quorumdam, qui auſi ſunt aſſerere præter Epiſcopos, quoſdam etiam alios habere vocem deciſivam in Concilio provinciali, ut erroneam judicamus; quibuſcumque deinceps eandem proponere, in concionibus agitare, docere, & tenere prohibentes.* Quibus reſpondit ſe fervore, & zelo partium Capitularium ſuſtinendarum, rationibuſque adductum ea protuliſſe, non quod ab Eccleſia, quam verbis, & ſcriptis propugnaverat, tantillum deflecteret. Cæterum ſe plane ſatisfacturum Concilio omnia ſua dicta, & ſcripta Eccleſiæ judicio ſubjiciendo.

Soli Epiſcopi vocem deciſivam habent in conciliis.

Quod

Quod præſtitit poſt meridiem in congregatione publica.

In congregatione publica decimaquinta die 17. Octobris lectis decretis huc uſque digeſtis, cum nonnulla privarent fructibus Canonicos non reſidentes, decanus Eccleſiæ Metropolitanæ Burdigalenſis cum aliis procuratoribus, ejus Eccleſiæ nomine contra ea proteſtatus eſt, ut præjudicium non poſſent afferre juribus, exemptionibus, ac privilegiis, & poſſeſſionibus Canonicorum dictæ Eccleſiæ. Cui dixit Metropolitanus, verbum proteſtandi indecens valde, cum nullus jus habeat ſeſe opponendi decretis Concilii legitime congregati per gratiam Spiritus ſancti ad reformandos abuſus, ac malas corrigendas conſuetudines. Non ſolum omnem Eccleſiaſticum, ſed etiam omnem Chriſtianum teneri ejus parere decretis, eaque executioni demandare, juxta verba Domini Jeſu Chriſti in Euang. *qui audit vos, me audit, qui vos ſpernit, me ſpernit*: Et alibi, *ſi Eccleſiam non audieris, ſit tibi ſicut ethnicus, & publicanus*.

Tertia Seſſio.

CElebrata eſt hora octava Octobris, in qua, ſervatis aſſuetis, lecta ſunt decreta de reſidentia paſtorali, de Officiis divinis, de vita, & honeſtate Clericorum, de Parochis, de Prioratibus, & Capellis; de Canonicis, & Capitulis, de prædicatione verbi Dei, de Epiſcopis. Tandem lectum decretum de prorogatione hujus ſeſſionis ad diem 24. hujus menſis.

Caput 9. De Canonicis, quod in hac ſeſſione lectum eſt, & approbatum, ſic incipit, Capitula, quæ capita populorum, Epiſcopos proxime attingunt, univerſo populo conſpicua, & clara eſſe oportet, non ſolum ut eorumdem candidati Canonici oculos ad quæcumque circumferant perluſtranda, ſed ut in iis divinæ voluntatis nutus, & participationes eluceſcentes quaſi Apocalypſeos ſeniores coronas coram agno demittentes, aſſumptis citharis, laudes Deo decantent immortales, & in odorem phialarum ſuarum fideles plebes evehant felicitate donandas.

Caput 19. De Parochis ſic incipit. Parochis, apud quos, qui deſcendunt ab Jeruſalem in Jericho, & incidunt in latrones, deponuntur, vivificandi cura derelicta, & miſericordis Samaritani Apothecæ curandis animabus balſama redolentes, & includentes concreditæ ſunt, & conceſſæ. Unde perſpicaci eos ingenio præditos, & urgentis charitatis pulſu ad vulnera peccatorum detergenda, & abſtergenda ſuaviter perculſos, denique in procuranda animarum ſalute ſummopere patientes convenit, & pernecesse eſt reperiri.

A die 19. ad 24. continuantur congregationes ſolitæ.

In congregatione decima ſexta privata habita die 19. Octobris, requirentibus promotoribus R. Sarlatenſem ob abſentiam privari tertia parte fructuum Epiſcopatus unius anni, ut applicaretur fabricæ Eccleſiæ, fertur in eum ſententia de iſta privatione.

Vicarius generalis a Concilio conſtituitur.

Franciſcus miſeratione divina ſanctæ Romanæ Eccleſiæ tituli ſanctæ Praxedis Presbyter, Cardinalis de Sourdis, & ſanctæ Sedis Apoſtolicæ gratia Archiepiſcopus Burdigalenſis, Aquitaniæ Primas, in Concilio Provinciali Burdigalæ exiſtenti definientes. Audita inſtantia promotorum, &c. Per eamdem ſententiam Decanus Eccleſiæ Sarlatenſis conſtituitur magnus Vicarius ejuſdem Epiſcopi tam in temporalibus, quam in ſpiritualibus pro ſpatio unius anni, in locum regularis Carmelitæ natione Hiſpani, quem Vicarium reliquerat diſcedens Epiſcopus præfatus. Addunt tamen clauſulam, ſi intra tres menſes Burdigalam appulerit, aut procuratorem miſerit cum legitimis excuſationibus, & decretis Concilii ſubſcripſerit, ſe non abnuere, quin hujuſmodi fructuum ſequeſtrationis debito gratioſe liberetur.

In congregatione privata decima octava vigeſima Octobris a meridie habita relatum eſt negotium concubinatus notorii cujuſdam Burdigalenſis, quem jam monuerat Illuſtriſſ. Metropol. de futura excommunicatione. Actum in Concilio, ut iis benedictionibus præveniretur, quibus vel ipſa pervicacia miteſceret: deputatique, qui eum convenirent, miſerrimum ſtatum, in quo volutabatur, repræſentaturi.

In congregatione privata die 21. quæ fuit 19. cum allatæ fuiſſent ad Concilium querelæ de exceſſibus irreligioſis Baronis d'Authon Xantonenſis Seneſchalli; quod in Eccleſia Caſtelli inſulæ Doleron, infra Miſſarum ſolemnia concionatorem ordinis Recollectorum ex ſuggeſtu deturbaſſet cum multo clamore, Parochumque ad perficiendum ſacrum coegiſſet, ſatageretque Concilium de eo ad Regem Chriſtianum deferendo, ipſemet pœnitens ingreſſus eſt in Concilium, ac flexis genibus veniam deprecatus eſt: Quem Illuſtriſs. Metropolit. de conſilio, & aſſenſu patrum nomine proprio interpellavit, ut ſurgeret, & ſtaret, eumque conſolatus eſt, & ad meliora hortatus eſt, dixitque Concilium, quantum in ſe erat, hanc noxam ab illo arcere, eum remittens pro pœnitentia, & abſolutione ad R. Xantonenſem Ordinarium ſuum. Ille gratias agit Concilio, cujus patres læti de præclara viri potentis ſubmiſſione, quæ plurimos ad debita obſequia revocare poſſet.

Milhardi liber de caſibus.

In congregatione privata vigeſima tertia die Octob. in libros Milhardi de caſibus conſcientiæ hæc lata eſt cenſura.

Quia vero inter caſus conſcientiæ a Petro Milhardo vulgari ſermone in lucem editos, multa ſunt, quæ potius animas puſillorum offendunt, quam ædificant, dum Simoniæ, & uſuræ circumſtantias ita delineat, ut ejuſmodi peccatis quaſi viam aperire magis, quam præcludere videatur, necnon libertinis anſam aliquam dare, prætextu pravæ multorum conſuetudinis impune violandi generalia illa præcepta Eccleſiaſtica de audiendo ſacro diebus feſtis, & jejunandis quadrageſimæ temporibus; Nos his aliiſque permultis de cauſis lectionem librorum omnium, quos prædictus Milhardus de caſibus conſcientiæ quovis idiomate conſcripſit, & quocumque titulo cenſeantur, omnibus Provinciæ fidelibus omnino interdicimus: invigilent Ordinarii, cenſuris, cum opus fuerit, adhibitis, ne ejuſmodi, aut aliis erroribus ſibi commiſſæ plebes inficiantur.

In congregatione privata vigeſimaquarta die 23. Octobr. prohibetur Epiſcopis, ne utantur Paſtorali baculo in divinis Officiis extra ſuam Diœceſim, niſi de licentia Epiſcopi, prætextu cujuslibet beneficii, niſi in eo juriſdictionem habeant Epiſcopalem, vel privilegio ſpeciali Apoſtolico ſint muniti.

Continuatio Seſſionis tertiæ.

FActa eſt die Jovis vigeſimoquarto menſis Octobris, more ſolito ſeſſionum. Reverend. Aginenſis habuit concionem de Eccleſiæ fortitudine, unione Epiſcoporum, & totius Cleri. Lecta ſunt decreta de Sacramentis, de Feſtis, de Sepulturis, de Viſitatione, de Archipresbyteris, & teſtibus Synodalibus, de Seminariis, de Promovendis ad Beneficia, de Propaganda Fide, de Monaſteriis, de Monialibus, de Concilio Provinciali, & pœnis.

Hinc eſt decretum de ſubſcribendo decretis Concilii, Secretario in ſuggeſtu dicente, Franciſcus Miſeratione divina S. Rom. Eccleſiæ, tituli S. Praxedis Presbyter Cardinalis, &c. admonet Reverend. Patres omnes, qui huic Synodo interſunt, & interfuerunt, ut poſt ſe ſinguli loco, & ordine ad Altare majus accedant, & iis, quæ in hac Synodo decreta ſunt, ſubſcribant. Patribus dicentibus, Placet, Illuſtriſs. Metro-

tropol. acceſſit ad majus Altare inclinans ſe ad Rever. Epiſcopos, & primus ſubſcripſit hoc modo. A

Nos Franciſcus tit. S. Praxedis ſanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalis, hujus Baſilicæ Archiepiſcopus, Aquitaniæ Primas hæc decreta a nobis definita ſubſcripſimus.

Tum rediit ad Cathedram, accedantque ſinguli debitas inclinationes facientes tum ad Illuſtriſſimum, tum ad Altare.

Ego Antonius Epiſcopus Condomienſis ſubſcripſi.
Ego Antonius Epiſcopus Engoliſmenſis ſubſcripſi.
Ego Claudius Epiſcopus Aginenſis ſubſcripſi.
Ego Henricus Ludovicus Epiſcopus Pictavienſis ſubſcripſi.
Ego Franciſcus Epiſc. Petracoricenſis ſubſcripſi. B
Ego Michael Raoul. Epiſc. Xantonenſis ſubſcripſi.
Ego Henricus Epiſc. Malleacenſis ſubſcripſi.
Ego Emericus Epiſc. Lucionenſis ſubſcripſi.

De fine Concilii.

Poſt ſubſcriptiones, ſecretarius in ſuggeſtu exiſtens ait: R. Patres, placetne vobis ad Dei omnipotentis laudem, hujus Concilii Provincialis finem jam fieri? Exquiſitis votis reſponderunt, Placet, tum legit decretum finis Concilii, hoc modo. Nos Franciſcus, &c. huic ſancto Concilio finem imponi cenſuimus.

Hinc Illuſtriſs. Metropol. pauca præfatus de ſollicitudine paſtorali, juſſit, ut ſecretarius e ſuggeſtu legeret, C quæ præcipue in fine Concilii a Deo eſſent expetenda in oratione mentali. Pro ſancto Domino noſtro Urbano Papa VIII. ut eum Deus dirigat: pro Provincia, ut in ſanctæ Reformationis inſtitutis progrediatur: pro Rege noſtro Ludovico, ut victor ſit de inimicis crucis, & Angelus Domini in cunctis eum comitetur, donec illi afferat ſceptrum regni æterni. Tum genibus flexis ante majus altare per dimidiam horam in oratione mentali detinentur.

Finita oratione fit proceſſio in Eccleſia, & Clauſtris, in cujus reditu diſtribuuntur tabellæ acclamationum, interim unus e ſecretariis in ſuggeſtu incipit acclamationes, aſſiſtentibus tunc principibus viris ſupremi Senatus, & aliis.

Acclamationes. D

Soli Deo honor, & gloria in ſecula ſæculorum.

R. Laudamus te, Domine, qui illuminas mirabiliter a montibus æternis, ſacrum iſtud Provinciale Concilium ad optatum exitum mira bonitate perduxiſti. Tibi laus, tibi poteſtas, & imperium in ſæculum ſæculi.

Beatiſſimo Urbano Papæ, &c. Anni permulti, &c.

Reſp. Impleat Dominus omnes petitiones ſanctiſſimi Patris, &c.

Patriarchis, & Archiepiſcopis, & Epiſcopis omnibus, &c. accuratiſſima in ſubditos ſibi populos vigilantia.

R. Anticipent vigilias oculi eorum, & annos æternos in mente habeant, E intendant ad viſitandas omnes gentes, quas lavit Agnus in ſanguine ſuo.

Chriſtianiſſimo Regi noſtro Ludovico, cujus laus in fines terræ ob zelum domus Domini, perpetua, & illibata felicitas.

R. Deus primogenitum ponat illum præ Regibus terræ, &c.

Fiunt aliæ acclamationes pro cæteris Regibus, & Principibus Chriſtianis, pro fidelibus Provinciæ, pro Epiſcopis Concilii, quibus peractis, cantatur: *Te Deum laudamus*. Recitatur oratio pro gratiarum actione ab Illuſtriſs. Metropol. Ad illum ſedentem ſub umbella accedunt reverenter Epiſcopi, accipiuntque, & dant oſculum pacis, tum idem inter ſe per mutuos amplexus obſervant. Dom. Illuſtr. Metropol. dat benedictionem ſolemnem; publicantur indulgentiæ centum dierum. Secretarius in ſuggeſtu conclamat: Recedamus in pace. Reſpondet Chorus. In nomine Domini. Sic diſceditur. Cap. 22. de Concilio Provinciali, & pœnis Can. 8. qui eſt ultimus. Hæc autem omnia, & ſingula Concilii præſentis decreta, ut noſtra omnia ſanctiſſimo Domino noſtro Chriſti in terris vicario, univerſalis Eccleſiæ moderatori ſummo, æternum vigilantiſſimo, perluſtranda, corrigenda, emendanda, & amplianda genibus in obedientiam flexis ſubmittimus. Faxitque ſummus animarum paſtor, lux vera, lumen de lumine, ut lucerna humilitatis noſtræ pro curandis animabus ad eum accedens illuminetur, & facies noſtræ non confundantur.

LAUS DEO.

CONVENTUS GENERALIS

Cleri Franciæ Pariſiis congregati anno Domini M. DC. XXV. & M. DC. XXX.

In hoc Conventu, quem non immerito Concilium nationale vocare quis poſſet, ſicut & alios ejuſmodi per ſingula quinquennia fieri ſolitos, præter res temporales, ob quas potiſſimum indictus erat, plura alia acta ſunt ad doctrinam, & diſciplinam ſpectantia, quæ ob rerum momenta viſum eſt hic inſerere, aut indicare.

1. Acta hujus Conventus continent Epiſtolam Archiepiſcoporum pro convocatione Conciliorum Provincialium ex conſilio, & deliberatione totius Cleri Galliarum Lutetiæ comitia habentis. Scilicet tunc viſum eſt operæ pretium, ſi Concilia Provincialia frequentius celebrarentur, ideo hæc epiſtola multas rationes proponit, quibus induci poſſint Archiepiſcopi ad ea convocanda. Unde factum eſt, ut paucos poſt annos indicerentur tum ab Illuſtriſs. Archiepiſcopo Rhemenſi Leonorio Deſtampes, prius per ipſummet viſitatis ſuffraganeorum Diœceſibus, tum etiam ab Illuſtriſs. Rothomagenſi Archiepiſc. Franciſco de Chanvalon, licet caſſo opere ob varia impedimenta.

2. Continent Epiſtolam totius Cleri Franciæ ad Summum Pontificem pro beatificatione Reverendiſſimi Franciſci de Sales Epiſcopi Gebennenſis.

Sanctiſſimo D. D. noſtro Urbano VIII. Pontifici maximo.

Beatificatio Franciſci de Sales.

Sanctiſſime Pater, poſt oſcula pedum beatorum. Cum ſuperioribus annis beatus Pater felicis recordationis Reverendiſſimus Franciſcus de Sales Gebennenſis Epiſcopus eam apud nos vitam traduxerit, quæ mirabili virtutum omnium concentu ad imitationem non paucos, ad fidem quam plurimos, ad admirationem omnes pertraheret; tandem graviſſimis laboribus exhauſtis, e ſudore ad quietem, e curriculo ad gloriam, ut opinamur, tranſvolavit. Magnum quidem ſui deſiderium Gallorum omnium animis, majorem tamen Sanctitatis opinionem reliquit: itaut quem præſentem coluerunt, abſentem etiam taciti venerentur: ſperamus, quotquot Eccleſiaſtici ordinis præſentes adſumus, Sanctitati veſtræ non ingratum fore, ſi, quæ publica cunctorum vota deſiderant, ea nos conjunctis precibus efflagitemus. Qui cum in terris te unum eſſe ſciamus, qui templa divis dare potes, fac, ut, cujus antea, dum in vivis foret, recreati ſumus auxilio, ejuſdem, dum in humanis eſſe deſiit, ſuffragio ſublevemur, &c. Reliquum epiſtolæ laudes virtutum hujus ſancti viri complectitur, quas melius loquuntur ejus ſcripta propria, quam qualibet aliena. Hæc dum ſæpe legi, Sanctitatis ejus teſtimonia magis credibilia facta ſunt. Cæterum finis hujus epiſtolæ eſt. Datum Lutetiæ in Cleri generalis comitiis anno Domini 1625.

Obſe-

Googl

Obſequentiſſimi, & devotiſſimi filii Veſtri, & ſervi S. R. E. Cardinales Antiſtites, & Eccleſiaſtici viri in Cleri Generalis comitiis congregati.
Et infra.

De mandato Illuſtriſſimorum, & Reverendiſſimorum Cardinalium, Archiepiſcoporum, Epiſcoporum, totiuſque cœtus Eccleſiaſtici in comitiis generalibus Cleri Galliæ conſtituti.

Leonardus Deſtampes, Epiſc. Carnotenſis.

B 3. Continent acta hujus Conventus decreta numero quadraginta Gallico idiomate dumtaxat vulgata ad continendos regulares exemptos in officio, ne prætextu privilegiorum Juriſdictionem Epiſcoporum, aliorumque inferiorum Prælatorum violent, non comprehenſis in iſtis Eccleſiis Cathedralibus, aut Collegiatis.

4. Continent Epiſtolam ad Summum Pontificem in approbationem decreti circa privilegia exemptorum. Initium eſt.

Non peccavimus in Sanctitatem veſtram, beatiſſime Pater, dum quorundam, qui ſeſe privilegiis contra noſtram tuentur authoritatem, reprimendam eſſe duximus audaciam: ſcimus enim quantum Sanctitati veſtræ, quotquot ſumus omnes, debeamus, &c. Tum multis additis de authoritate Summorum Pontificum in genere, ac ſpecialiter de virtutibus Urbani VIII. additur de exemptis. Quamdiu intra paucos: cum etiam apertius eruperunt, latiuſque vagari cœperunt, moderatione noſtra mitigari poſſe putabamus: at vero poſtquam oppida, Provincias, univerſum denique regnum labefactaverunt, cum plebem ab obſequio Paſtorum avocari, edicta noſtra negligi, cenſuras exſibilari, turbam a propriis altaribus alio ſeduci vidimus, tandem ſenſimus, certis quibuſdam gradibus audaciam creſcere, diuque in minimis vires ſuas probare, antequam ad altiora conſcendant. Neque tamen eorum, qui, vel aliqua religionis opinione, doctrinæ dotibus promovere populum noſtrum ad cultum Divinum poſſunt, oblatum recuſamus auxilium, dum & ipſi legitimum non detrectent imperium. Quamvis nunquam alias apud nos major fuerit aut ingeniorum proventus, aut adoleſcentum numerus; qui cum ex antiquis Galliarum Academiis tanquam ex celeberrimis emporiis continuo prodeant, ubique pietatis ſimul, & doctrinæ ſpecimen edentes, ad excolendam Chriſti vitem ſine ulla legitimi ordinis perturbatione locum petant: tamen & iis, qui religioſi dicuntur, nunquam denegabimus bene merendi facultatem, &c.

Exempti multa attentant.

De mandato, ut ſupra, Leonardus Deſtampes Epiſc. Carnotenſis.

Subjungitur alia Epiſtola Gallico idiomate ſcripta ad Archiepiſc. regni monitoria, ut regulares privent iis conceſſionibus, quæ ex eorum authoritate pendent, quoadusque obedientes ſe præbuerint.

Cenſura librorum.

E 4. Hæc eadem acta continent aliam Epiſtolam ad Archiepiſc. & Epiſcopos regni Galliæ ſuper animadverſione duorum libellorum, quorum tituli ſunt. Prioris quidem: *Modeſta, & brevis diſcuſſio aliquarum aſſertionum Doctoris Kelliſoni in tractatu de Eccleſiaſtica Hierarchia, authore Nicolao Smitæo.* Poſterioris vero: *Apologia pro modo procedendi Sedis Apoſtolicæ in regendis Angliæ Catholicis tempore perſecutionis, auctore Daniele a Jeſu.* Quæ tamen Epiſtola nonniſi in Comitiis ſequentibus edita eſt, cum ſit conſignata ſub die decima Februarii anno 1631. Occaſionem autem huic Epiſtolæ dederunt turbæ in Anglia excitatæ ab eo tempore, quo R. Epiſcopus Chalcedonenſis Angliæ præpoſitus in ſpiritualibus a Summo Pontifice voluit

Anglicana diſſidia.

A inquirere in doctrinam confeſſorum in Anglia tempore perſecutionis, ut non ſine ipſius approbatione Juriſdictionem in pœnitentes exercerent. Hinc enim prodierunt hi libelli ſub larvatis authoribus, in quibus contendebatur, Epiſcopum tempore perſecutionis alicui Eccleſiæ neceſſarium non eſſe, nulli eſſe ſolatio, cum officia Eccleſiaſtica publice non exerceantur, ſacramenti Confirmationis virtutem ſuppleri poſſe per alia media, religioſos, qua religioſos, eſſe de Hierarchia, & in ſtatu perfectionis non minus, quam Epiſcopos, & Curatos. Hæc, & ſimilia viſum eſt Epiſcopis virgula cenſoria ferire, quod & præſtitum eſt luculentius a Facultate Theologica Pariſienſi confecto indiculo variarum propoſitionum ex iis libellis excerptarum cum notis cenſoriis contra ſingulas. Quæ res cum pacem deberet conciliare, majoris diſcordiæ ſeminarium extitit. Ad infringendas enim cenſuras tum Cleri Gallicani, tum etiam facultatis ſacræ Pariſienſis, & ex prælo Belgico prodiit liber *Spongia* inſcriptus ſub mentito Authore Loemelii, qui erat ſimplex Sacerdos Belga nequaquam hujus eruditionis, & vigoris, qualem præferebat verus author hujus Spongiæ ſucco amarulento tumidæ, & verborum petulantia inſignis. Ad quam comprimendam in lucem emiſſa eſt *defenſio epiſtolæ Illuſtriſſ. & Reverendiſſ.* Galliæ *Epiſcoporum, & Cenſura ſacræ Facultatis Pariſienſis a Petro Aurelio edita.* Alius quoque liber ſolide doctus Doctoris Galerii nunc Epiſcopi Cavallicenſis, cum hoc præfixo titulo, *Vindiciæ ſacræ Facultatis*, &c. quos libros in magno pretio habuerunt conventus Cleri Gallicani, qui poſtea celebrati ſunt.

Spongia.

C Hæc autem variorum librorum pugna alit, fovetque pugnaces mentes plurium, ſeu regularium in Clericos ſæculares, ſeu horum in iſtos. Quæ omnia libenter ſilentio obvolveremus, niſi ex hinc alia mala graviora ſcaturire inciperent: qui enim dogmata alias, & nunc de hæreſi damnata in mentes fidelium volunt invehere, & ſe zeloſos etiam produnt contra regulares, ac partiarios ſæcularium, ut cum ſic eorum gratiam ſibi conciliarint, poſſint liberius ſub eorum pallio, & clypeo doctrinam fidei innovare. Mendax ſit hoc præſagium. Sic qui credit ſe dumtaxat pro recto ordine Eccleſiaſticæ Hierarchiæ laborare, ac decertare, ne ſuis adjutoribus ingratus ſit, iis etiam aliquid indulgebit.

D *Univerſis per Galliam conſtitutis Reverendiſſ. Patribus Archiepiſcopis, & Epiſcopis, Dominis, & Fratribus noſtris religioſiſſimis, Archiepiſcopi, & Epiſcopi, Pariſiis variis de cauſis agentes ſalutem in Domino.*

LImites habet Juriſdictio Epiſcoporum, non habet charitas: omnes illud Apoſtoli uſurpare & poſſumus, & debemus, *Inſtantia mea quotidiana, ſollicitudo omnium Eccleſiarum: quis infirmatur, & ego non infirmor? quis ſcandalizatur, & ego non uror?* Itaque veteri, atque Apoſtolico inſtituto, ſi quæ in noſtris Parœciis ſchiſmata oriuntur, aut hæreſes, auctoritate compeſcimus; ſi alibi, medemur amore, qui tum demum Chriſto dignus eſt animarum noſtrarum E Epiſcopo, cum omnes complectitur, ſicut ille pro omnibus mortuus eſt. Huc accedit, quod ubi de errore agitur, qui ſpectat Eccleſiam, ſibi proſpicit, qui aliena curat: ſerpit enim ut cancer error iſtiuſmodi, & merito, cum unum inficit, omnes terret. His de cauſis factum eſt, ut noſtra fuerimus arbitrati, quæ eſſent Anglorum, nec minus miſerandæ iſtius Eccleſiæ vulnera ſenſerimus, quam ſi nobis eſſent inflicta. Cum enim accepiſſemus allatos eſſe ex ea inſula libellos duos, quos linguæ periti dicerent doctrinæ peſtilentis eſſe pleniſſimos, concurrimus velut ad ſedandum domeſticum incendium, quotquot in hoc orbis theatro verſabamur Epiſcopi, & donatos latinitate excuſſimus dili-

diligentiſſime, ac recenſuimus, iiſque tandem inuſſimus ſtigmatis, quibus facile a ſcriptis probæ, ac ſanæ doctrinæ diſcernerentur. Atque hoc judicium noſtrum viſum eſt mittere ad vos, Fratres Reverendiſſimi, ut quorum una eſt cauſa, unus ſpiritus, una charitas, unus quoque ſermo ſit, ac ſententia. Neque enim ullo modo dubitamus, quin ea, quæ damnanda cenſuimus, ſitis damnaturi, & eamdem fidem, eamdem doctrinam totis animis profeſſuri.

Primum autem in iis libellis ipſe, ac ſcopus ſummopere diſplicuit: id enim agunt potiſſimum, eoque collimant, ut quam Dominus auctoritatem Epiſcopis attribuit, elevent quam maxime, ac deprimant. Tum vero per Epiſcoporum latus non Divinum tantummodo Confirmationis Sacramentum, ſed & Eccleſiaſticam Hierarchiam, qua nihil ſub Cœlo eſt auguſtius, & ipſum Petri ſucceſſorem Apoſtolorum Coryphæi, ſupremumque Chriſti in terris Vicarium non obſcure petunt, innumeris denique propoſitionibus ſcatent, quæ infelici iſti ſcopo aptiſſime, nimiumque reſpondeant. Nam in priore quidem libro falſæ, præſumptuoſæ, temerariæ, antiquiſſimo Parochorum inſtituto contrariæ, Chriſtianæ plebis, ac ſimpliciorum hominum ſaluti pernicioſæ leguntur innumeræ, &c. Poſterior vero Libellus craſſiora habet omnia, & blaſphemat ſimplicius. Nam præterquam quod eadem penitus in eo peccantur, quæ in ſuperiore reprehendimus, propoſitiones præterea ejus longe plurimas periculoſas, ſeditioſas, impias, & quæ in anarchiam, atque ordinis confuſionem maxime propendeant, vel fautor Authoris, atque amicus dixerit, ſi modo honoris Chriſti, ac Catholicæ veritatis fuerit ſtudioſus, &c. Datum Lutetiæ 10. Februarii anno Incarnationis Domini 1631. ſcripſerunt Epiſc. 32.

CONTROVERSIA.

HÆc ſatis nota in Eccleſia extitit. Nam ſubito præter Loemelii ſpongiam alii Libelli plures Epiſtolam hanc Epiſcoporum, ipſoſque Epiſcopos, non omiſſis Doctoribus ſacræ Facultatis, irreverenter admodum proſciderunt. Libellus *querimoniæ* prænotatus ait inter cætera, Epiſtolam non eſſe ſcriptam ſermone Epiſcopali, Angelico idiomate, hoc eſt, puro, & caſto. Sæpius blaſphemiæ nomen ingeminare in Danielem, quam Angeli verecundia vel in diabolum auſa ſit. Epiſcopos non bene quieti ſuæ, dignitati, honori conſuluiſſe. Omnes Pariſienſis cenſuræ in Danielem notas in Epiſtolam eorum velut in epitomen conferri, imo Epiſtolam ignominioſæ cenſuræ notas a Richeriſtis decantatas, ita numero multiplicatas reddere, ut merito Heptaphonos Echo dici poſſit. Quot in ea ſententiæ, tot hyperbolæ. Epiſcopos vocat Ariſtarchos. Vecordiam in Epiſtola eſſe, & quiſquis Richeriſtarum cenſuram probet, Labeone inſaniorem inter ſanos dicendum eſſe. Nihil horridius in Lutherum, vel Calvinum dici potuiſſe, quam epiſtola dicat in Danielem. Epiſtolam nihil diſcernere inter feſtucam, & trabem, inter nævum, & tuber, atomum, & montem, murem, & elephantem, &c. Alias procacitates plures attingere tædioſum eſt, nec neceſſarium, qui non tam ea quærimus, quæ magis ad multiplicandas phraſes Aldi Manutii, aut aliorum Grammaticorum ad verbum maledicentiæ, quam ad inſtruendos rerum Theologicarum cupidos idonea ſint. Ideo ſatius nobis videtur aliqua delibare, quæ hanc controverſiam ſaltem generatim elucident: nam diſcuſſio ſpecialis ſingularum propoſitionum, quas Epiſcopi, & Theologi junctis umbonibus tunc percuſſerunt, volumen integrum expeteret, quale eſt Petri Aurelii, ac etiam Doctoris Halerii, ex cujus admonitione ad lectorem pauca hæc ſubjungimus.

Porro Epiſcopali judicio adverſarii noſtri tum plures, tum maxime exceptiones iſtas opponunt. Primum enim inquiunt, Epiſcopos Galliarum, dum genti ultra Oceanum laboranti ſuccurrere ſe velle dicunt, hoc unum agere, ut eo prætextu Epiſcopum Epiſcoporum negligentiæ, incuriæque arguant. Levis ſane hæc objectio, etſi enim omnes noverint ſucceſſorum Petri proprium munus eſſe in reliquos advigilare Paſtores, Epiſcoporum tamen etiam aliorum eſt in religionis negotio de fidei quæſtionibus ſententiam ſuam dicere, & emergentibus ubique terrarum hæreſibus ſe pro domo Iſrael murum objicere, ne dum proximus ardet Ucalegon excitata erroris flamma, cui non obſiſtitur, ſacras eorum ædes invadat. Vera dixerunt in Epiſtola, limites habet Juriſdictio Epiſcoporum, charitas non habet; quamvis hæc verba ſuggillentur a Daniele, &c. Præterea multis aliis titulis Anglicanæ Eccleſiæ operam ſuam debet Gallicana; ſunt enim maternæ, ſeu fraternæ Galliæ cum Anglia neceſſitudinis vincula, utramque ſibi mutuo devinciunt, ut neutra alteri ope, vel conſilio deſit, & una ab altera auxilium petere jure ſuo poſſit, altera dare debeat, &c. Certe tantæ authoritatis eſt Rom. Pontificis judicium, ut cum ipſi cæterorum Epiſcoporum obnoxiæ ſint ſententiæ, ipſe ultimum judicet: quid ergo abſurdi, ſi ultimo quoque loco, & poſt cæteros ſententiam ferat, qua ultima cognitione litem dirimit?

Queruntur item adverſarii ſe inauditos damnatos. Sed quomodo auditi fuiſſent, qui vocari non poterant? quomodo enim vocarentur, qui nec ut audirentur, poſtularunt; nec quod ſub alieno nomine deliteſcerent, nominatim accerſiri potuerunt? & quid opus erat, ut vocarentur, quos nemo aut poterat, aut volebat condemnare? de perſonis nihil tactum eſt. Ignotorum tantum hominum damnati errores, & cenſura notati libelli, qui certum Authoris nomen maxime præferebat. Eructaſſent illi forſitan abſcondita a conſtitutione mundi, & compoſitis rationibus, quas nemo præter ipſos novit, judicum animos in ſuam traxiſſent ſententiam. Tanta eſt ſcilicet eorum hominum facundia, & doctrina, tanta cæterorum ſtoliditas, & barbaries! quid ſi olim Origenis jam a pluribus ſæculis demortui, & Theodori Mopſueſteni, aliorumque vel mortuorum, vel abſentium memoriam damnare licuit, anonymorum hominum ſcripta damnare non licebit? nova hæc adverſariorum privilegia ſunt; quibus actus omnes judiciales eludant, &c.

Criminantur alii judicii Epiſcopalis formam, quod indictum antea Concilium non fuerit: quod non ordinariæ juris formulæ in indicendo iſto conventu ſervatæ ſint, ut legitimus cenſeretur. Quaſi vero ad circularem, qualem Epiſcopi Gallicani ſcripſerunt Epiſtolam, eos omnes ritus adhiberi oportuerit, qui ad ſtatos Eccleſiæ Conventus celebrandos adhibentur; quaſi non antiqua plurima etiam Concilia ex Epiſcopis diverſarum Provinciarum fortuito inter ſe, aut ex alia cauſa convenientibus conflari ſolita fuerint, &c. quaſi etiam non uſurpatum olim fuerit, ut in rebus ad fidem, vel diſciplinam Eccleſiaſticam pertinentibus, ſi qui Epiſcopi in curia eſſent, ſtatim atque ingrueret neceſſitas, conſulerentur. Probat hoc variis exemplis, ut Concilii primum Tyri, deinde Hieroſolymis habiti cauſa dedicandæ Baſilicæ primum a Conſtantino Hieroſolymis ædificatæ: Concilii Antiocheni ſub Julio I. Arauſicani ſecundi ob Encœnia: Turonenſis I. ad quod convenerant Epiſcopi ad celebrandum feſtum Martini. Similia non pauca habentur in hac ſumma.

Ultima adverſariorum contra iſtud Epiſcoporum judicium exceptio eſt, potuiſſe falli Galliarum Epiſcopos, qui non ex ſua ſcientia, ſed ex libri verſionibus, ſeu potius everſionibus, quas accuſatores obtulere, confiſi ſententiam protulerunt. Verum nec in ea re quicquam, quod alicujus momenti eſſe poſſet, omiſerunt noſtrates Epiſcopi, aut officio ſuo ulla ex parte defuerunt; tantam ſiquidem in verſione iſta fideliter habenda, probanda, recognoſcenda diligentiam,

atque

atque induſtriam adhibuerunt, ut eventus docuerit, A vix ei ullum irrepſiſſe errorem, unicumque, aut alterum adverſarii notarunt, quorum unus excuſationem ſuam ſecum habet, nulliuſque ad rem ipſam momenti eſt, &c.

Habes in iſtis præcipua rationum momenta, quibus tunc agitabatur controverſia hæc, quæ nunc etiam fœda ſua relinquit veſtigia, quorum exitum quis futurus ſit, quis ſciat? ne autem propter hæc Catholicorum mentes in fide nutarent, ſcripſit ad eos dignam Vicario Chriſti Epiſtolam Urbanus VIII. qua eos vocat reliquias cuſtodientium Angelorum, multumque hortatur, ut qui tam fortiter in ſæviſſimis perſequutionibus ſe habuerunt, nequaquam commoveantur ob fluctus iſtos ab humana fragilitate non alienos, pleraque addit in hunc ſenſum.

Angli catholici reliquiæ Angelorum.

CONCIL. PRIMUM PROVINCIÆ PARISIENSIS

Sub Illuſtriſſimo Joanne Franciſco de Gondi Primo Archiepiſcopo Pariſienſi, tempore Urbani VIII. & Ludovici XIII. celebratum anno 1640. *adverſus libellum inſcriptum*, Optati Galli, de cavendo ſchiſmate, &c.

UNiverſis Chriſti fidelibus, noſtræ curæ, ac regimini commiſſis, Archiepiſcopus, & Epiſcopi Pariſienſis Provinciæ, ſalutem in Chriſto Jeſu Domino noſtro.

C CUm nuper emiſſus in publicum, & per hanc Pariſiorum urbem ſparſus fuerit libellus quidam hoc titulo, Optati Galli, de cavendo ſchiſmate, ad Illuſtriſſimos Eccleſiæ Gallicanæ Primates Archiepiſcopos, Epiſcopos, liber Paræneticus, M.DC.XL. quo in libello nefarius, ac ſeditioſus auctor non modo id ſpectat, ut aſſumpto ſibi magni quondam ſchiſmatum oppugnatoris, everſoriſque, Sancti Optati Afri Milevitani nomine, & honeſta tituli ſpecie ſimplicium, & innocentium corda ſeducat; ſed etiam falſis, & iniquis diſſimulationibus conatur Regi Chriſtianiſſimo, & ejus miniſtris, ac conſiliariis, necnon Eccleſiæ Gallicanæ Præſulibus, atque adeo Gallis omnibus ignominiam conciliare; & ſub ficta quadam ſchiſmatis ſuſpicione civium animos a reverentia, & obedientia Chriſtianiſſimo Regi debita laten- D ter, ac fraudulenter avocare; Nos Joannes Franciſcus de Gondi, Dei, & ſanctæ Sedis Apoſtolicæ gratia primus Archiepiſcopus Pariſienſis, Leonorius Deſtampes Epiſcopus Carnotenſis, Nicolaus de Neta Aurelianenſ. Epiſcopus, & Dominicus Seguier Meldenſis Epiſcopus, Provincialiter congregati in Archiepiſcopali Palatio Lutetiæ Pariſiorum, duximus huic tam exitiali malo, quantum in nobis eſſet, quantumque fieri poſſet pro conceſſi nobis a Deo muneris, authoritatiſque ratione, mature occurrendum eſſe, ne tam horrendum virus, & execrandum aliquos ex iis, quos curæ, & ſollicitudini noſtræ commiſit Deus, occuparet. Quare peſtiferum, & infamem librum a nobis perlectum, & diligenter examinatum damnavi- E mus, damnamuſque, tanquam falſum, ſcandaloſum, contumelioſum, pacis publicæ perturbativum, Regi Chriſtianiſſimo, ejuſque miniſtris, ac Conſiliariis odium conciliantem, Præſulibus injurioſum ſub falſo, & per ſummam improbitatem confiſto ſchiſmate, cujus per Dei gratiam ne umbra quidem apud nos ulla eſt, Gallos a legitima obedientia, & ſubjectione avocantem, atque ad factiones, rebelliones, ſeditiones excitantem: ſubditiſque noſtris tam ſcelerati, & pernicioſi libri lectione, & poſſeſſione interdicimus, & interdiximus; & quotquot legerint, aut retinuerint, cenſuris eos, ac pœnis Eccleſiaſticis obnoxios decrevimus, & decernimus.

A Actum Lutetiæ Pariſiorum in noſtra congregatione Provinciali, anno Domini milleſimo ſexcenteſimo quadrageſimo, die Mercurii vigeſima octava menſis Martii. Signatum.

I. Franciſcus, P. Archiepiſcopus Pariſienſis.
Leonorius Deſtampes Epiſcopus Carnotenſis.
Nicolaus Epiſcopus Aurelianenſis.
Dominicus Seguier Epiſcopus Meldenſis.

De mandato eorumdem Illuſtriſſimorum, & Reverendiſſimorum Dominorum Archiepiſcopi, & Epiſcoporum Provinciæ Pariſienſis.

C. BAUDOIN.

B

APPROBATIO EJUSDEM CENSURÆ

ab Illuſtriſſimis, & Reverendiſſimis Archiepiſcopis, & Epiſcopis data, qui tunc temporis res Eccleſiaſticas Pariſiis tractabant.

NOs infraſcripti Archiepiſcopi, & Epiſcopi, pro rebus Eccleſiæ Pariſiis agentes, ſuperiori cenſuræ ab Illuſtriſſimis, & Reverendiſſimis Archiepiſcopo, & Epiſcopis Pariſienſis Provinciæ confectæ, viſæ, & examinatæ ſubſcripſimus, anno, & die prædictis. Signatum.

Andreas Fremiot, Antiquus Archiepiſcopus Bituricenſis.
Cl. de Rebè, Archiepiſcopus Narbonenſis.
Victor Coadjutor Turonenſis.
C. de Noailles Epiſcopus ſancti Flori.
Jacobus Epiſcopus Sagienſis.
Henricus Epiſcopus Apamiarum.
Gaſpardus Epiſcopus Albienſis.
Ludovicus Epiſcopus Mirapicenſis.
Le Baron Epiſcopus Valentinenſis, & Dienſis.
Jacobus Epiſcopus Xantonenſis.
L. de Matignon Conſtantienſis Epiſcopus.
Joannes Epiſcopus Bolonienſis.
Gabr. de Beauveau Epiſcopus Nannetenſis.
Franciſcus Epiſcopus Auguſtopolitanus, Coadjutor Trecenſis.
Robertus Epiſcopus Leonenſis.
Petrus Archiepiſcopus Autiſſiodorenſis.

CONTROVERSIA.

HUnc Patrum Pariſienſium conventum, in quo condita hæc contra Optati Galli libellum cenſura, inter Concilia annumeravimus, quod, ut dicit Hincmarus Epiſt. 7. cap. 8. *Perfectum Concilium illud eſt, ubi fuerit Metropolitanus Antiſtes*, Quæ verba eadem reperiuntur in Concil. Antiocheno I. Can. 16. & quamvis plures ſolemnitates in Conciliis ſervari ſolitæ hic deſiderentur, non inde tamen concludi poteſt, quin nomine Concilii donari poſſit, cum ex Conciliis alia ſint magis, alia minus ſolemnia. Quod ſpectat autem ad libellum hic damnatum, author eum evulgaverat ſub prætextu, ut præ ſe ferebat, vitandi ſchiſmatis, ſed re vera, ut potius illud concitaret, ad imitationem Optati non quidem Milevitani, ſed alterius, quem D. Auguſtinus libro 2. contra Parmenianum, aliiſque locis deplorandi ſchiſmatis caput appellat, necnon ſchiſmaticorum Baſiliſcum. Quidam ſcilicet hac maligna arte utuntur, vitia ut doceant ex dedocendo, juxta illud dictum Paciani Barcinonenſis in paræneſi, ſeu exhortatione ad pœnitentiam: *Unum illud vereor, dilectiſſimi, ne ſolita contrarietatis adverſis, inculcando, quæ fiunt, admoneam magis peccata, quam reprimam. Meliuſque fuerit Attici Solonis exemplo tacere de magnis ſceleribus, quam cavere, eo uſque progreſſis noſtratium moribus, ut admoniti ſe exiſtiment, cum vetantur*.

Summa autem hujus libelli eſt præſagium quoddam diſceſſionis a Summo Pontifice in Gallia imminentis, & conſecrationis novi Patriarchæ Gallicani in

in contemptum Summi, & legitimi Paſtoris Pontificis Romani. Quod quidem præſagium tam levibus fulcit conjecturis, ut nihil illo ſit futilius; ſed temerarii iſtius planetarii, larvatique auctoris verba aliqua hic proferamus: *Rumor eſt ubique apud nos ſeſe diffundens, vires eundo acquirens, & neſcio quid peſſimi in Eccleſia Gallicana præſagiens, omnia in ſchiſmatis ſtructuram prona eſſe, & antiquiſſimum, ac devotiſſimum Gallorum in ſedem Apoſtolicam ſtudium, quam difficillimorum temporum turbinibus inconcuſſum, jam jam peſſum iri: omnia Patriarchâ, hoc eſt Papalis dignitatis in Francorum Regno furem, aut larvam perſonare.* A

Tribus vero potiſſimum argumentis nititur ad hanc ſchiſmatis calumniam, ac vicinitatem confirmandam. B Primum argumentum petit ex editione duorum prægrandium tomorum de libertatibus Eccleſiæ Gallicanæ. *Primum*, inquit, *pro deſtruenda Eccleſiæ libertate diaboli molimen eſt, liber duobus tomis diſtinctus, a duobus fere annis luci datus, quibus non tantum Rom. Sedis, ſed totius Hierarchici ordinis poteſtas, atque auctoritas peſſumdaretur, & poteſtatis ſæcularis ſervituti tyrannicæ, & impio quodam conſilio ſubſterneretur, &c.* Nam & liber iſte, de quo ſermo eſt, plurimorum Schiſmaticorum, & Calviniſtarum congerie conſarcinatus, non ſolum in perſonas altarium miniſterio affixas, ſed in bona Chriſti fiſco addicta, &c. Secundum argumentum deducit ex conſilio, quod nuper datum erat Epiſcopis de ſubmiſſe petenda a Summo Pontifice moderatione aliqua annatarum vi concordati Summo Pontifici debitarum, quo commodius Epiſcopatum adepti huic oneri ſatisfacerent. C Tertium argumentum petit ex edicto Regio anno 1639. die 26. Novembris, quod declarationem vocant, quo aſſerit novas leges connubiales conditas eſſe in præjudicium Eccleſiæ, ad quam ſolam cauſæ matrimoniales pertineant. Nonnulla autem fingit Optatus, nec fideliter refert edictum, quod improbat.

Tomi duo de Libert. Ec. Gallicanæ.

Quibus omnibus, cæteriſque ex occaſione in illo libro contentis plures reſponderunt; ſed inter cæteros perſpicue, & ſolide Doctor Habertius inter Sorbonicos celeberrimus, Eccleſiaſtes Pariſienſis libro a ſe edito: *De conſenſu Hierarchiæ, & Monarchiæ*, qui mox alterius opera e Latino in Gallicum tranſfuſus eſt, ut vani divinatoris inſomnia omnibus paterent. D

Oſtendit autem vanas eſſe Optati conjectationes de ſchiſmate proximo, & de Patriarcha conſecrando, tum ex perpetua Regum Galliæ erga ſummum Pontificem obſervantia, ac maxime Ludovici decimi tertii, qui poſt Rupellæ expugnationem, fractaſque hæreticorum arces, ac vires attritas, necnon antiquæ Religionis Catholicæ cultum in omni Galliæ ſolo reſtitutum, nihil magis in votis habuit, quam omni data occaſione ſuum erga ſummum Pontificem ſtudium teſtari, ut in iſta re maxime Regem Hiſpaniæ ſuperaverit: tum etiam quod a multis ſæculis Clerus Galliæ ſummo Pontifici addictiſſimus videatur præcaviſſe, ne quis Epiſcoporum ſupra omnem Galliam primatum uſurparet, cum in antiquis Conciliis præſes multitudine ſuffragiorum electus fuerit: ſic enim in quarto Aurelianenſi anno 541. præfuit Leontius Archiepiſcopus Burdigalenſis præſente Flavio Rothomagenſi antiquitatis jure potiori. E Et in quarto Concilio Pariſienſi anno 573. primas tenuit Philippus Archiepiſcopus Viennenſis præſentibus Priſco Lugdunenſi, & Conſtituto Senonenſi.

Quia vero Optatus verbis ſubobſcuris Eminentiſſimum Cardinalem Richelium de Patriarchatus ambitione inſimulaverat, propoſito in eam rem Cardinalis Ambianenſis exemplo, quem ſchiſmatis quadragenarii poſt electionem Urbani ſexti artificem aſſerit; probat ejus animum alieniſſimum fuiſſe ab hac ambitione, ut qui belli, paciſque tempore maximam ſemper ſummo Eccleſiæ Paſtori reverentiam, & ſubjectionem exhibuerit, ac exhiberi procuraverit, cum ejus exhortationibus facultas Pariſienſis 1. Decembris anno 1629. decreverit, ut omnes Baccalaurei propugnationi ſuarum poſitionum hoc juramentum præmitterent: *Proteſtor me nec dicturum, nec ſcripturum quicquam, quod adverſetur ſacræ Scripturæ, Conciliis Oecumenicis, decretis Summorum Pontificum, & almæ facultatis Pariſienſis matris meæ, quibus adhæreo, & me firmiter adhæſurum polliceor, &c.* Totque alia obſervantiæ ſuæ ad ſummum Pontificem monumenta edidit, ut Urbanus octavus epiſtola ad eum miſſa die 25. Febr. anno 1627. maximis eum cumulaverit laudibus, penituſque diverſam ab Optato ſe de illo opinionem concepiſſe demonſtret.

Richelius Cardinalis.

Juramenta Baccalaureorum.

Quod vero ſpectat ad argumenta Optati. Primum ex duobus tomis, &c. petitum dejicit, maxime ex damnatione horum tomorum per Epiſcopos Galliæ Pariſiis congregatos ſub auſpiciis Eminentiſſimi Cardinalis Rupeſulcaldii. Et quia opponebat Optatus, Bullam quamdam Bonifacii octavi inſertam fuiſſe in his tomis, qua conceditur exactio ſubſidiorum pecuniariorum a Clericis pro regni tuitione, non expectato Eccleſiaſticorum conſenſu, inter alia reſpondet abrogatam fuiſſe in Concilio Viennenſi; *De immunitate Eccleſiarum*. Secundum argumentum nullius eſt roboris, cum tantum precibus contendendum eſſe cum ſummo Pontifice deliberatum ſit, qui agendi modus innocentiſſimus eſt. Quod vero ſpectat ad edictum de legibus quibuſdam connubialibus, oſtendit primum in genere poteſtatis etiam ſæcularis eſſe aliquas hujuſmodi leges condere, ex D. Thoma lib. 4. contra Gentes, & in 4. ſent. diſt. 34. quæſt. 2. art. 1. Deinde ſigillatim ad objectiones Optati contra edictum Regium reſpondet. 1. erat, quod edictum requirat quatuor teſtes in celebratione Matrimonii, cum Tridentino Concilio duo, aut tres ſufficiant. Sed præterquam quod hic teſtium numerus jam a Comitiis Bleſenſibus requiſitus eſt, perficit potius, quam deſtruit decretum Tridentini, quo major numerus teſtium non prohibetur. 2. Edictum non permittit liberis etiam poſt vigeſimum quintum ætatis annum, ut contrahere poſſint abſque parentum conſenſu; cum Eccleſia id non requirat: Attamen Edictum non declarat talia matrimonia invalida eſſe, quamvis ea pœnis exhæredationis ſubjiciat, quia illicita ſunt. 3. Edictum vult raptam libertati ſuæ reſtitutam etiam parentibus adſtipulantibus non poſſe contrahere, & liberos ex tali matrimonio hæreditate privandos eſſe. Sed omiſit Optatus iſta edicti verba, conformiter ad ſancta Decreta, conſtitutioneſque Canonicas, quibus verbis denotatur edictum intelligendum eſſe de tempore, in quo rapta eſt in poteſtate raptoris, ſecundum mentem Eccleſiæ. 4. Edictum prohibet, ne in fine vitæ concubinarii cum concubinis ſuis contrahant, ſancitque natos ab illis filios nihil paternæ hæreditatis accipere poſſe, quod impium vocat Optatus, cum Parochi, & confeſſarii nihil aliud poſſint in hac hora pro eorum ſalute, quam ut concubinatum in legitimum matrimonium convertant, & ex nothis filios legitimos, & hæredes efficiant. Verum etſi edictum puniat hujuſmodi concubinarios tunc temporis contrahentes, propter ſcandala, & innumera mala, quæ inde oriuntur, perſæpe tamen hac ſeveritate non impedit hæc matrimonia, ſed impellit potius concubinarios, ut dum tempus eſt, ſuis proſpiciant rebus, nec in extremam horam differant, aliique metu pœnæ deterreantur ab hac immunditia per totius vitæ curſum proroganda. Quamvis præſtaret hujuſmodi perſonas, quarum tota fere vita infami ſocietate fœdata eſt, in extremis ſeparari, in eaſque ſeveritatem legum exerceri, &c.

Edicta de matrimonio.

Concubinarii.

Hæc pauca dedimus ex pluribus, quæ præfatus Theologus cum multis auctoritatibus, ac rationibus, ſtylo.

Digitized by Google

ſtyloque elegantiſſimo proſequitur: ſed ex iis ſaltem A velut ex indiculis contenta in Optato Gallo, ejuſque ſcopus ſufficienter patebunt, quantum ſaltem ad inſtitutum noſtrum pertinet.

ANno 1644. indictum erat Rhemis Concilium totius Rhemenſis Provinciæ ad Calendas Octobris celebrandum per Illuſtriſſimum Archiepiſcopum Leonorium Deſtampes de Valencay. Jamque omnes tam Epiſcopi, quam alii, qui de jure, aut conſuetudine illic debebant intereſſe, ad iter ſe accingebant, cum excipiunt litteras, quibus revocabantur ab Illuſtriſſimo Archiepiſcopo, qui indixerat ob motam controverſiam, ut fertur, de præcedentia inter R. Sueſſionenſem, & alios Epiſcopos.

ADDITIO ALTERA

Ad Summam Conciliorum ex Europæis, Aſiaticis, Africanis, atque Americanis quibuſdam ſynodis conflata.

DUm ſola Gallicana Concilia inquirimus, alia etiam aliarum nationum occurrunt, quæ hic ſubjungimus cum quibuſdam etiam Gallicis, quæ feſtinantibus prælis omiſſa fuerant, nam plura alia ſunt in hac claſſe, quæ tempus, & ſtudioſorum hominum opera in lucem emittet. Tantum hic monemus in eis ordinandis magis ad loca, quam ad tempora attendiſſe, ut nulla methodus ad res debite proponendas a nobis neglecta videatur.

SYNODUS LEODIENSIS

anno 903. a Stephano Antiſtite pro vindicandis quibuſdam reliquiis Sancti Eugenii Toletanæ Urbis primi Epiſcopi.

CUm Gerardus Abbas Bronienſis revertens a Sancti Dionyſii inclyto monaſterio, a cœnobitis aliquas reliquias impetraſſet, repoſuiſſetque in ſuo aſceterio, ubi mox miraculis refulgebant, quidam Clerici falſo zelo incenſi apud Stephanum Epiſcopum Leodienſem conqueſti ſunt de violata Eccleſiaſticarum regularum obſervantia a Gerardo Abbate, quæ ignotos Sanctos coli prohibent.

Stephanus hac querela Clericorum commotus proponebat idem facere contra has reliquias, quod contra Pſeudo-Martyrem, ab ignara plebe ſacris honoribus frequentatum dudum egerat D. Martinus Turonenſis: cum a monaſterio Foſeſſenſi egrediens, ubi hæc maligna criminatio ipſi ingeſta erat, ſic colli dolore torquetur, ut ad extrema intra horæ unius ſpatium deductus fuerit, quare recogitans hanc ſibi calamitatem accidiſſe ob propoſitum adverſus reliquias S. Eugenii, pœnituit, ac veniam de errato humiliter deprecatus, plenariam ſenſit mox incolumitatem ſibi redditam, nolenſque eſſe immemor gratiæ, ac culpæ plenariam diœceſis ſuæ evocavit Synodum: ubi ſacerdotes de exhibendo Martyri debito cultu exhortatus eſt, ejuſque acta de ipſius vita, ac martyrio legi publice, ac illibata ſervari juſſit. Quæ non alia de cauſa recitari ſtuduit, quam ut in Synodo Epiſcopali auctoritate confirmarentur, ut ait ſcriptor vitæ S. Gerardi apud Surium 3. Octobris c. 14.

Unde infert Jacobus Doubletius in hiſtoria chronologica pro veritate Apoſtolatus D. Dionyſii in Gallia, Synodum hanc exiſtimaſſe ſynchronum fuiſſe Symmiſtam, & ſuffragatorem Apoſtolorum D. Dionyſium Areopagitam, a quo ordinatus fuit S. Eugenius, & in Hiſpaniam jure directus. Quod idem confirmat ex alia Synodo plurium Epiſcoporum circa annum 1003. tempore Roberti Regis in Caleſedis palatio Regio, ex quodam antiquo Chartulario dicti Regis perantiquo.

ADDITIO
AD CONCILIUM RHEMENSE,

Sub Sonnatio Archiepiſcopo celebratum circa annum 630.

SOnnatius Archidiaconus Rhemenſis Archiepiſcopus creatur anno 600. ſynodum celebravit cum 40. vel eo amplius Galliarum Epiſcopis. Mortuus eſt in magna ſenectute die 20. Octobris. Ita Joannes Chenu in Archiep. Rhemenſ. hoc Concilium deſcribit his verbis Fleodoardus libro 2. *hiſtoriæ Eccleſiæ Rhemenſis cap.* 5. *Concilia Gallica.*

Romulfum ſequitur in Epiſcopatu Sonnatius, qui B ſynodum celebraſſe reperitur cum aliis quadraginta, vel eo amplius Galliarum Epiſcopis, ubi etiam ſanctus Arnulfus Metenſium præſul invenitur interfuiſſe, cum Theodorico Lugdunenſi, Sindulfo Vienenſi, Sulpitio Bituricenſi, Medegiſelo Turonenſi, Senoco Eloſanenſi, Leontio Xantonenſi, Modoaldo Treverenſi, Chuneberto Colonienſi, Richerio Senonenſi, Donato Veſontionenſi, Auſpicio Auguſtodunenſi. Item Modoaldo Lingonenſi, Ragneberto Bajocenſi, Chidoaldo Abrincatenſi, Bertegiſelo Carnotenſi, Palladio Autiſidiorenſi, Gondoaldo Meldenſi, Leudeberto Pariſiacenſi, Chainoadgo Lauduni Clavati, Godone Virdunenſi, Anſarico Sueſſionenſi, Claudio Rejenſi, Berthoaldo Cameracenſi, Agomaro Silvanectenſi, Cæſario Arvernenſi, C Vero Rutenenſi, Agricola Gabalenſi, Lupoaldo Moguntiacenſi, Vuillegiſelo Tholoſano, Conſtantio Albienſi, Nammatio Ingoleſmenſi, Ruſtico Caturcenſi, Auderico Auſcenſi, Emmone Areſetenſi, Felice Cathalonenſi, Hadoindo Cenomanenſi, Magnebono Andegavenſi, Joanne Pictavienſi, Leobardo Nannetico, in qua ſynodo multa leguntur utilia conſtituta.

Canones habentur ſupra in claſſe 4. inter Concilia ſæculi VII. ut non pluries eadem repetendo chartam oneremus.

Nota in hoc Concilium ex Colvenerio, & aliis.

D DE Sonnatio Epiſcopo.) Hæc eſt omnis ſcriptura exemplarium, tam hoc c. quam præcedenti m. ſere ſcribit Sonnatius, & interdum Somniacius, c. Sonnatius. Rhemenſis vero ſynodus ſub eo habita, de qua Auct. Biblioth. Vet. Patr. Tom. 2. hoc c. utilis admodum Eccleſiis fuit, & pluſquam provincialis, utpote cui multi etiam aliarum provinciarum Archiepiſcopi interfuerint, quæ utinam extaret in tomis Conciliorum.

Palladio Autiſidiorenſi) mſ. Altiſidiorenſi, id eſt, perpetuo ſcribit Autiſiodorenſi, cui favit vox Gallica Auxerre.

Anſarico Sueſſionenſi) c. j. Anſerico.

Claudio Retenſi) ſic omnia exemplaria. Videtur eſſe Rieux in Archiepiſcopatu Tholoſano, a quo alias E Rivenſis, & Rivenenſis Epiſcopus nuncupatur. Niſi quis legendum putet Regienſis. Nam Claudius Regienſis Epiſcopus ſcriptus legitur Concilio 20. Cabilonenſi celebrato circa hæc tempora, videlicet anno 658. vel ut alii 664. in quo etiam ſubſcripti leguntur duo alii, qui huic Rhemenſi interfuerunt, Donatus Viſontienſis, & Palladius Autiſiodorenſis. Verum in tom. Concil. forte legendum Rejenſis, quod eſt ignotius, pro Regienſis. Vero Rutedenſi) ſic j. cui accedit mſ. Rutumenſi. c. Tervenſi. Eſt autem Ruthenenſis Epiſcopatus, Gallice Rhodes (nam Rhutenum alias Rhodium dicitur) in Archiepiſcopatu Bituricenſi.

Agricola Gabalenſi) hoc eſt, ut poſterioribus ſæculis vocatur, Mimatenſi in eodem Archiepiſcopatu

patu Biturlcenſi, in quo Arvernenſis, & Ruthenenſis, qui proxime præcedunt. Nam Gavali, qui & Gabali Ptol. & Fortunato, & Gabales Cæſari, Plinio, Straboni dicuntur Gallice *Mande*, hoc eſt Mimatum in Aquitania regionis Gavalitanæ, quæ *Gevaudan* dicitur, civitas primaria, & caput eſt, ut docet Philippus Ferrarius in nova topographia Martyrologii Romani. Quod adnotamus, ne forte quis putet eſſe oppidum Cabilonenſe, quod eſt ſub Archiepiſcopatu Lugdunenſi, præſertim cum Robertus Cænalis ſentiat Gabales eſſe Cabilonenſes. Et quidem Agricola Cabilonenſis Epiſcopus ſubſcriptus legitur Concil. 4 & 5. Aurelianenſi, quorum poſterius habitum eſt anno 55. Item Pariſienſi 2. & Lugdunenſi 1. quod habitum eſt anno 570. præfuit autem Eccleſiæ ſuæ annis 48. & vixit ann. 83. ut habet Greg. Turon. l. 5. hiſt. cap. 45. & ex eo Baron. in notis ad Roma. Martyrolog. die 17. Martii. Sed ut ſit idem cum eo, qui huic Rhemenſi ſynodo interfuit, obſtare etiam videtur diſtantia temporis.

Auderico Auſcenſi, i. Auſcii, alio nomine Auxitani, unde Archiepiſcopatus Auxitanus Gall. Auxch in Vaſconia.

Ut capitula Canonum Pariſiis acta in generali ſynodo, in Baſilica S. Petri Lotharii regis ſtudio congregata, omni firmitate cuſtodiantur. Videtur intelligi Concilium 3. Pariſienſe, cujus extant 9. Capitula tom. 2. Conciliorum per Binium editorum. Nec obſtat, quod ibi dicatur celebratum ſub Childeberto, quia intelligitur Childebertus primus filius Clodovei magni, qui obiit anno 559. Quo eodem tempore regnavit frater ipſius Clotarius primus, qui Lotharius nominatur, & obiit anno 565. Et quidem dictus Childebertus ſolium regni tenuit Pariſiis, Clotarius autem Sueſſione, ſed tandem etiam toti Galliæ præfuit. Unde veriſimile eſt poſt annum 559. celebratam eſſe hanc ſynodum Pariſienſem, quod diſerte docet Binius.

Precaria quid. Per precatoriam impetrantur. De la Cerda *adverſariorum ſacrorum* ita interpretatur hoc verbum 127. nu. 11. Solebant, inquit, qui res ſuas Eccleſiæ dabant, precibus rogare, ut ſibi, quoad vixiſſent, iis frui liceret, quam in rem inſtrumentum conficiebatur, ſeu charta, quam precariam, ſeu precatoriam nuncupabant, quod precibus concederetur. Multa deinde in hanc rem congerit teſtimonia. Ac P. Creſpetius in ſua collectione, cui titulus, *ſplendor veritatis* &c. *verbo precaria*. Hoc vocabulum, inquit, peregrinum videtur, nam nec in uſu apud Latinos invenitur, ſæpius autem in decretis reperitur. Precariæ autem dicuntur quædam præſtationes uſusfructus in recompenſationem hujus proprietatis, quæ datur Eccleſiæ. Differunt autem a precaria, quia precaria eſt quidam contractus affinis Emphyteuſi, & in hoc differt, quod de quinquennio in quinquennium renovetur.

C O N C I L I U M

Apud

S Y L V A N E C T U M,

Anno 876. tempore Joannis VIII. & Caroli Calvi, pro coercendo Abbate Carlomano.

ACcipe iſtud Concilium ex fragmento Hiſtoriæ Franciæ, a morte Ludovici Pii, uſque ad Ludovicum ſecundum dictum Balbum. Quod fragmentum accepit Ducennius ex MS. Codice Bibliothecæ Thuanæ, ac tomo ſecundo Hiſtor. Francorum inſeruit.

Item Carlomannus regis Caroli filius, & plurimorum Monaſteriorum Abbas reputatus, quoniam inſidias erga patrem ſuum infideliter molitetur, Abbatiis privatus, in civitate Sylvanectis eſt cuſtodiis mancipatus. Item quia multi erant in regno Caroli, ut per Carlomanum filium ejus rediviva mala remergerent, Carolus apud Sylvanectum Epiſcopos convocavit: quatenus ſecundum Canones, a quibus nulla, ut Leo dicit, aut negligentia, aut præſumptione, licet eis diſcedere, Epiſcopale miniſterium de illo exequerentur. Quod & fecerunt deponentes eum ab omni gradu Eccleſiaſtico. Poſt quod factum Diabolus excitavit illum, quaſi liberius ad nomen, & poteſtatem regiam conſcendere poſſet, quia ordinem Eccleſiaſticum non haberet. Unde complices ejus cœperunt ſe iterum conjungere, & alios de aliis regnis adducere, quatenus illum de cuſtodia educerent, & ſibi regem conſtituerent. Quapropter neceſſe fuit, ſecundum ſacrarum legum decreta, judicio mortis addictum, mitiori ſententia, luminibus, acclamatione cunctorum, orbari.

Additio ad Concilium Trecenſe anno 878. celebratum per Joannem Octavum Sum. Pontificem tempore Ludovici tertii Imperatoris, & Regis Galliarum.

HAnc additionem invenimus inter teſtimonia veterum de capitulis regum Francorum, appoſitam initio Capitularium edition. Pariſienſis, ann. 1640. deſumpta quoque eſt ex Ivone Carnotenſi Epiſcopo, parte 3. cap. 98.

JOannes Epiſcopus ſervus ſervorum Dei, omnibus Epiſcopis, Comitibus, Vice-Comitibus, Centenariis, Judicibus Catholicis in Hiſpania, & Gothia, & provinciis degentibus, omnique populo Occidentali Catholico, ſalutem, & Apoſtolicam benedictionem.

Noveritis, dilectiſſimi filii, quia vos pro ſtatu ſanctæ Dei Eccleſiæ juſſimus congregari Synodale Concilium apud urbem Trecas, ubi ſedentibus noſtris in corona, venit ante præſentiam noſtram filius noſter Siſeboldus ſanctæ Primæ ſedis Narbonenſis Epiſcopus, cum ſuis ſuffraganeis Epiſcopis, & detulit nobis librum Gothicæ legis, ubi nihil habetur de ſacrilegiis: & in eiſdem legibus ſcriptum erat, ut cauſæ, quas illæ Leges non habent, non audirentur a Judicibus illius patriæ: atque ita jus ſanctæ Eccleſiæ ſuffocabatur ab incolis Galliæ, & Hiſpaniæ Provinciarum. Unde noſtra ſerenitas cum præſcriptis Epiſcopis, inſpectis Romanis legibus, ubi habetur de ſacrilegiis, invenimus ibi a Juſtiniano Imperatore legem compoſitionis ſacrilegii conſtitutam in quinque libras auri optimi. Sed nos leviorem legem præcipimus eſſe tenendam, quæ a Carolo eſt conſtituta pio principe de compoſitione ſacrilegii, videlicet in triginta libras argenti examinati, idest ſexcentorum ſolidorum ſummam argenti puriſſimi. *Lege ſi Eccleſia c. de Epiſc. l. 6. c. 14. 17. q. 4. c. 21.*

Ideoque quiſquis inventus fuerit reus ſacrilegii, iſtam leniorem compoſitionem emendet ipſis Epiſcopis, vel Abbatibus, ſive perſonis, ad quas querimonia ſacrilegii juſte pertinuerit. Et ſi ipſe reus ſacrilegii facere noluerit, tamdiu excommunicationi ſubjaceat, uſquequo prædictam compoſitionem ſexcentorum ſolidorum perſolvat. Et ſi in hac obſtinatione mortuus fuerit, corpus ejus cum Pſalmis, & Hymnis non deferatur ad ſepulturam. Et præcipimus, ut in fine codicis legis mundanæ ſcribatur hæc lex.

CON-

Digitized by Google

CONCILIUM

Totius Regni Galliæ in regali Monaſterio Sancti Dionyſii convocatum pro detectione corporis S. Dionyſii Areopagitæ tempore Leonis Papæ IX. ac Henrici primi Regis Galliarum ann. 1050.

Ex Rigordo non ignobili Franciæ hiſtorico damus hoc Concilium.

ISte Henricus auditis rumoribus, quod in Allemannia in civitate Ratiſpona, in Abbatia ſancti Emeranni Martyris inventum fuit quoddam corpus, quod dicebant eſſe Dionyſii Areopagitæ: miſit nuntios ſuos ad Henricum Imperatorem cum litteris ſuis, ut diem elevationis illius Corporis protelaret, quouſque per certos nuntios utrum Corpus Hieromartyris Dionyſii Areopagitæ Athenarum Archiepiſcopi, diſcipuli Pauli, Apoſtoli in Francia, in Eccleſia, quam Dagobertus fundaverat, eſſet, vel non, pleniſſime certificaretur. Quo audito, Imperator miſit viros magnos, & ſapientes in Franciam, ut plene rei veritatem agnoſcerent. Viſis nuntiis Imperatoriis, Henricus Rex convocavit Archiepiſcopos, Epiſcopos, & Barones totius Regni, & cum Odone chariſſimo fratre ſuo ad Eccleſiam Beatiſſimi Martyris Dionyſii miſit. Facta autem oratione, allata ſunt tria vaſa argentea S. Dionyſii, S. Ruſtici, & S. Eleutherii coram omni populo diligentiſſime ſigillata, & aperto vaſe, totum Corpus Beati Dionyſii cum capite inventum eſt, exceptis duobus oſſibus de collo, quæ ſunt in Eccleſia Vergiacenſi, & oſſe quodam de brachio, quod Stephanus Papa III. ſecum ad Romanam portavit Eccleſiam, & poſuit in Eccleſia, quæ hodie ſchola Græcorum vocatur: hoc videntes univerſi populi, cum lachrymis, & ſuſpiriis puras mentes levantes ad Dominum, Deo, & Beatæ Mariæ Virgini, & Sanctis Martyribus ſe commendantes, cum gaudio receſſerunt. Tunc nuntii, qui miſſi fuerant, ad Imperatorem citiſſime revertentes, ſuper his, quæ viderant, & audierant, Imperatorem pleniſſime certificaverunt. Hoc fuit factum tempore Leonis IX. Papæ (cujus confictas eſſe litteras, quibus Monachi Ratiſponenſes nituntur, ex hoc ſatis apparet) anno Domini 1050.

Hæc de illo conventu Rigordus, quem conventum vocat Doubletius Monachus SanDionyſianus Concilium univerſale totius Regni Galliæ celeberrimum, in hiſtoria Chronologica pro veritate S. Dionyſii Areopagitæ Apoſtoli Galliarum, ac primi Pariſiorum Epiſcopi. Ubi & ex antiquis membranis plura miracula refert, quæ tunc acciderunt, in quorum memoriam quotannis Junii nona die feſtum ibidem celebrari, quod dictum, detectio corporis B. Dionyſii, teſtatur.

Reſerato cum magna difficultate argenteo ſcrinio adhuc priſca ſubtilitate munito, repertoque ibidem Beatiſſimi Areopagitæ Dionyſii Corpore pretioſo, conſumpto præ nimia vetuſtate a Galliæ Rege Chriſtianiſſimo Dagoberto dato involuto, mox qui aderant, tanta ſuaviſſimi odoris fragrantia ſunt perfuſi, quo omnia pigmentorum genera ſuperante, & experta Domini pietate, cum laudibus efferebant magnalia Dei. Tunc ſacroſancto corpore a Prælatis, & Abbate Hugone in pallio ditiſſimo ad hoc a Rege Chriſtianiſſimo Henrico collato devotiſſime involuto, delatoque cum proceſſione ſolemni, tamdiu ſuper principale altare continuis diebus quindenis ad majorem rei memoriam eſt demiſſum, donec litteris primi erroris, & ſubſecutæ veritatis indicibus intromiſſis, loco ſuo priori honorabiliter fuit reſtitutum. Sed & Odo frater Regis Henrici directus ab eo a principio præſens interfuit, etiam ipſe

A Rex inclytus eodem die nudis pedibus venire gratum duxit, ibique pro munere magni pretii pallium obtulit.

Nec prætereundum videtur ſilentio, licet annonam, & vinum videamus ut plurimum eſſe cariora hoc tempore, totque in hoc feſto cum utriuſque ſexus conveniſſent millia, quorum mercatores ſua lucra cumulari putarent frequentia, merito tamen, & ſuffragio Beati Dionyſii conſuetudo ſuarum jura virium ſic mutavit, quod ex improviſo in tritico, vino, & hordeo major, quam antea fuerat, pretii vilitas ſupervenit. Quidam quoque energumenus degens apud monaſterium Columbenſe, qui ſtridens dentibus illos, quos attrectare poterat, dilaceraret morſibus, ac pedibus conculcaret, ipſo die, quo Gaufridus Abbas ejuſdem Cœnobii particulam vetuſti pallii, in B qua Beatiſſimi Dionyſii Corpus fuerat involutum, ad illud monaſterium cum honore detulit, perfecte ſanatus, tunc primum ſe in Chriſtum credere recognovit.

CONTROVERSIA.

De D. Dionyſio tria controvertuntur.

CÆterum de S. Dionyſio tres potiſſimum agitantur controverſiæ, quas hic breviter perſtringere lectori ingratum non fore arbitratus ſum. 1. eſt, an S. Dionyſius primus Pariſiorum Epiſcopus ſit ille Areopagita, qui Paulo concionanti Athenis in ipſo ſenatu adhæſit Act. 9. Secunda eſt, an libri, qui ejus nomine circumferuntur, genuinus ſint C illius partus. 3. an libri illi valde præſtent, & excellant.

Quoad primum attinet. Gregorius Turonenſis Dionyſium Pariſiorum primum antiſtitem refert ad Imperatoris Decii tempora, cujus primus Imperii annus fuit 253. ideoque alium ab Areopagita Pauli diſcipulo ſtatuit, atque hæc opinio quibuſdam anſa fuit ad auferendam hanc Galliæ gloriam, quam ex Apoſtolatu tanti viri ſibi vendicat. Sed unius Turonenſis authoritas parvi eſt ponderis, ſi conferatur ad multo majorem numerum ſeu Imperatorum, & Regum, ſeu ſummorum Pontificum, ſeu graviſſimorum, ac antiquorum ſcriptorum, qui a ſententia illius abeunt, quales ſunt inter Orientales Michael Syngelus, Metraphraſtes, D Methodius, & inter Occidentales Hilduinus, & Hincmarus, qui ex vetuſtiſſimis membranis Dionyſium Areopagitam a ſancto Clemente ſummo Pontifice in Galliam directum Pariſios veniſſe, divina nempe vocatione eum urgente, vaſtationem Athenarum deſerere, uberioris in Gallia meſſis animarum colligendæ cauſa. Sed & improbabile eſt tanto tempore Galliam, in qua vigebat ab initio prædicationis Apoſtolicæ Chriſtianiſmus, Epiſcopo caruiſſe, cum adjacentes provinciæ Epiſcopos ſuos jam plures numerarent. Quid, quod eſt hæc traditio omnium ſæculorum, cui quotieſcumque aliqui obluctati ſunt, ſtatim a pluribus impugnati ſunt, qui majori authoritate, & rationum pondere eam eo fortius ſtabilierunt, quo vehementius concuſſa videbatur. Unde tot prodierunt de hoc argumento ſcripta, maxime in hoc ſæculo, in quo quidam Ariſtarchi tanto E honore Patriam ſuam privare anniſi ſunt, contra torrentem nitentes, ac templum Dei fumo obnubilare molientès. Porro inter eos, qui Dionyſio Areopagitæ adverſati ſunt, invenimus Abailardum, qui cum Monachus eſſet in regali Monaſterio D. Dionyſii in Francia, ut vocant, auſus eſt lapidem hunc movere, propter quandam authoritatem venerabilis Bedæ Acta Apoſtolorum interpretantis (licet ibi tantum aſſerat Areopagitam Dionyſium fuiſſe Epiſcopum Corinthiorum) quare odium omnium incurrit, atque ab Abbate ejectus eſt e Monaſterio, cujus gloriam, ſicut & totius Galliæ offendebat. Feruntur quoque Canonici Illuſtris Eccleſiæ Pariſienſis lite contendiſſe in parlamento Pariſienſi

Abailardus movit quæſtionem de D. Dionyſio.

cum iiſdem Monachis SanDionyſianis, apud quos eſſet corpus Dionyſii Areopagitæ, ac arreſtum extitiſſe, A quo dictum eſt Monachos SanDionyſianos poſſidere corpus Areopagitæ, Canonicos corpus Dionyſii Corinthiorum Epiſcopi. Refert Advocatus Paſquierius in Diſquiſitionibus Galliæ. Sed quod magis ægre tolerari poteſt, eſt, quod etiam noſtro ſæculo quidam ex iis, qui peculiari ratione obſtricti videntur Divo Dionyſio Areopagitæ, ut a quo primi eorum Patres Spiritum Apoſtolicum videntur obtinuiſſe ad prædicandum in omnem terram Euangelium, negaverunt Areopagitam eſſe Apoſtolum Franciæ.

P. Sirmundus.

Quoad ſecundam controverſiam attinet, a pluribus ſæculis non defuerunt, qui opera, quæ authorem ferunt Divum Dionyſium Areopagitam, illius eſſe B germanum opus negaverunt. Nam Photius in initio ſuæ Bibliothecæ, Theodoretum Presbyterum librum ſcripſiſſe ait, in quo ſolvit quatuor potiſſimum argumenta eorum, qui partem negantem ſuſtinebant. Primum erat, quod Patres, qui ſequuti ſunt, ex iis teſtimonia non citent. Secundum, quod Euſebius Pamphili enumerans Sanctorum Patrum ſcripta, nullam mentionem faciat Divi Dionyſii. Tertium eſt, quod ceremoniæ ſacræ, quæ per incrementa diuturni temporis creverunt, in his operibus explicentur, cum nondum inſtitutæ eſſent. Quartum, quod cum tempore Apoſtolorum fuerit Divus Dionyſius, laudet tamen Ignatium Martyrem, ac Epiſtolam, quæ paulo ante mortem ab eo ſcripta erat Trajani tempore. Quia vero Photius, quid C ad iſta reſponderit Theodoretus Presbyter, non commemorat, & eadem argumenta inculcantur ab hæreticis, Andreas Scotus Photii interpres eorum dat ſolutionem. Ad 1. negat Divum Dionyſium non citari a ſanctis Patribus, cum laudetur a Cyrillo Alexandrino, Origene, Divo Joanne Chryſoſtomo, Damaſceno, & aliis pleriſque, imo etiam a Conciliis univerſalibus. Ad 2. Euſebius Pamphili ſuſpectus de Arrianiſmo ſilet de Divo Dionyſio, quia vel illius ſolius authoritate Arrii hæreſim jugulari videbat. Ad 3. reſpondet ſacras ceremonias a tempore Apoſtolorum exortas, ac veluti per manus traditas in Eccleſiam promanaſſe, quod docent copioſe Franciſcus Turrianus, ac Baronius tom. 1. annal. de Eſſenis agens. Ad 4. mirum videri non debere, ſi Divus Dionyſius Ignatii Martyris citet Epiſtolam, cum ad hæc uſque tempora pervenerit. Divina nempe Providentia D ſatagente, fecit, ut longam vitam viverent primi Antiſtites ab Apoſtolis conſtituti, ut quæ ab iis didiciſſent, efficacius teſtarentur contra novitatis avidos, quod obſervat idem Baronius ad annum Chriſti 76. & ad annum 109. Sed veritas horum operum non innititur ſoli contrariarum improbabilitati rationum, verum etiam ſolide probatur, quod ſi eſſent opera illa ab alio exarata, quam ab Areopagita, a quodam Dionyſio poſteriori Alexandrino, aut Corinthio, ut vult Scaliger, Author horum operum eſſet mendaciſſimus, & verus impoſtor, cum in iis aſſerat ſe habuiſſe præceptorem Divum Paulum, de Eccleſiaſt. Hierarch. cap. 2. part. 1. Item cap. 3. de Divinis nominibus ait ſe interfuiſſe cum cœtu Apoſtolorum, ac expreſſe cum Petro, & Jacobo ad contuendum corpus Beatæ Virginis. Scribit Epiſtolam ad Polycarpum, aliam ad Titum, aliam ad Sanctum Joannem in Pathmos inſula E exulem, narratque in ea ſibi revelatum eſſe ejus reditum in Aſiam. Scribens ad Apollophanem, eum commonet eclipſis, quam ſimul viderant in Ægypto tempore paſſionis. Hæc, & alia ſcribit author illorum operum, quæ meræ impoſturæ eſſent, ſi alius eſſet, ac poſterior tempore Apoſtolorum. At Authorem librorum, in quibus tanta ſcientia reconditur, imponere tam fœde voluiſſe, quis credat? Sed in Conciliis ſæpe aſſeruntur teſtimonia ex his libris ſub nomine Divi Dionyſii Areopagitæ, nec quiſquam reclamavit unquam. Denique miraculis id probatum eſt, cum ex Græcia in Galliam miſſi ſunt hi libri, tanquam veri Dionyſii Areopagitæ.

Defenduntur libri D. Dionyſii Areopag.

Quoad tertium caput, mirum eſt, quanta fuerit Lutheri impudentia in elevandis iſtis libris, quorum authoritate videbat labefactari, quæ falſo aſſerebat, & contra Eccleſiæ fidem de libero arbitrio, de peccato originali, de Eccleſiaſtica Hierarchia, ac Primatu Divi Petri, de fide, & operibus, de Confirmatione, de Sacramento, & ſacrificio Euchariſtiæ, de vita Monaſtica, de Feſtis, ac jejuniis, de uſu imaginum in templo, de Angelorum invocatione, de reliquiis, & aliis quibuſdam, quæ in iis apertiſſime aſſeruntur contra hæreſes, quæ ab eo diſſeminabantur. Hinc homo Apoſtata in captivitatis Babylonicæ libro ſcripſit: Mihi vero diſplicet tantum tribui Dionyſio, in quo nihil eſt ſolidæ eruditionis. Nam ea, quæ in cœleſti Hierarchia comminiſcitur, qua rogo authoritate, aut ratione probat? pernicioſiſſimus ibi eſt plus Platonizans, quam Chriſtianizans. Ita in Eccleſiaſtica Hierarchia quid facit, niſi quod ritus quoſdam Eccleſiaſticos deſcribit, ludens allegoriis, quas non probat? mihi non fuerit operoſum meliorem Hierarchiam conſcribere, quam ſit Dionyſii.

Lutherus contemptor librorum Dionyſii.

Sed huic ſtulto reſpondet juxta ſtultitiam ſuam acer, & eloquens Povellus in eo libro, quem ante centum annos in Anglia ſua ſcripſit, ac prænotavit, *Propugnaculum Summi Sacerdotii Euangelici, &c.* Verba ejus, quamvis pluſcula, attexere hic non pigebit, quod vix extent authoris codices. Nam præcitatis Lutheri verbis ſubjungit. Parum arbitratus, Luthere, Paulum Dionyſii præceptorem maledictis ferire, niſi etiam in diſcipulum contumeliis, & probris debacchareris, & fureres. Sed avibus, Luthere, nequaquam bonis es rem auſpicatus, ut ex convitiis in divos tibi laudem aucupari ſperares. An forte confidis, quod in Herculem Cacus, aut Cornix in Aquilam aliquando epicinia canet? ſtulte ergo in illos ferox inſurgis: quibus ſicut nec nocere quis, ita illis convitiando non poteris divinam iram non maxime in te provocare. Sed nunquid, Luthere, ideo Dionyſius Platonizat alicubi, quia tu Vuicleſizas ubique; qui non Platonem, verum Plutonem tibi nunc in monitorem delegeris? Neque enim ob id Dionyſius, Luthere, eſt pernicioſiſſimus, quia tu evaſiſti ſchiſmaticus, & hæreticus perditiſſimus. An forte de Angelis, de Eccleſiæ ſacramentis, idcirco Dionyſius pernicioſe ſcribit, quia hæretico capiti tuo ipſe lapidem eliſit? ventum enim feris, & umbram flagellas, Luthere, dum probris tuis, quæ pectoris tui atrocitatem indicant, Dionyſii candorem poſſe denigrari fiducia duceris? Immo ubi Dionyſii famam verborum maledicentia labefactare magis ſtudes, ibi celebri præconio eum vel invictus efferes, & laude attollis majori. Quoniam tunc proculdubio Catholicus laudatur optime, cum ab hæretico peſſime inculpatur. Quandoquidem non poſſunt mali bonos, ſcelerati pios, hæretici Catholicos non plurimum odiſſe. At mihi, inquis, non fuit operoſum meliorem Hierarchiam ſcribere, quam ſit Dionyſii; acres, Luthere, tibi addit ſtimulos vana cupido gloriæ, qui tumentibus, ac magnis buccis hic propriam gloriam in altum tonas, Cuculus in cantu ſe auſus præferre Luſciniæ. Mihi, inquis, non fuit operoſum meliorem Hierarchiam ſcribere, quam ſit Dionyſii? O hominem inflatum, & turbidum, atque ipſo quoque Lucifero ſuperiorem, qui ultro tibi ipſi confuſionem acceſſis! Nam cum de cœleſti Hierarchia, ſicut nec de Sacramentis, nihil Dionyſius aliquando ſcripſerit, quod ex Divo Paulo, ad tertium uſque cœlum rapto, ipſe prius non dixerat, te Traſonem nihil pudet oſtentando jactitaſſe, facile tibi fore, meliorem Hierarchiam docere, quam ſit Dionyſii, atque arrogare tibi poſſe Athenienſem Areopagitam Pauli diſcipulum in hoc negotio inſtruere: cum prodigioſa res ſit, & incredibile profecto monſtri genus, ut ſus minervam do-

Retunditur Lutherus.

doceat, Idiota doctum, Sophiſta Philoſophum, Lutherus Dionyſium erudiat: præſertim in re tam ardua, qualis eſt notitia Hierarchica, de qua ſuo loco agemus tecum poſtea. Sed puto equidem te non de cœleſti Hierarchia, cum qua nullum commercium habes: verum de Hierarchia infernali, ubi ſunt principes, & poteſtates tenebrarum, quo tu præceps properas, ſolum locutum fuiſſe: ut de illis, & non de bonis Angelis aliquando melius eſſes ſcripturus, novam de Cacodæmonibus Hierarchiam nobis editurus. Quod ſi id effeceris, non eſt quod multum mirer. Nam cum in dæmonibus, uti divus Dionyſius Catholice ſimul, & doctiſſime nos admonet, tria ſint: videlicet phantaſia proterviens, veritatem impugnans, quæ tibi, Luthere, non deeſt: deinde concupiſcentia amens, qua ea, quæ ſibi obſunt, ſemper affectant: qualis eſt hominum tentatio, eorum pœnam graviter accumulans, quo malo nec tu cares: poſtremo furor intolerabilis per Blaſphemiam in Deum, & in Angelos, in ſanctos ſeviens: quod etiam tu (ut de Hieronymo, de Dionyſio, & aliis Divis, quos maledictis perſequeris, nunc ſileam) etiam in Chriſti Vicarium, & omnes Catholicos facis. Non eſt ergo, cur ullo ſtupore affici debeam, ſi in iis docueris grandiora. Nam cum in iis dæmonum affectibus laboras maxime: poteris & de illis etiam aliquam Hierarchiam ſcribere apertiſſime. Nec iſta nunc continuo dixerim, Luthere, quod velim tibi diſplicere, par pari referre, aut tibi retaliare convitia, tametſi injuſtum non fuerit, ut malus nodus malo cuneo findatur, ſed ut uno vero, & leviuſculo in te jaculato verbo, facile conjicias, alios quam graviter offendat falſas, & ſulphureas a te in illos deonerari ſententias. Hæc ille in Lutherum.

Judicium facult. Pariſ. de libris D. Dionyſio.

Sed & univerſitas ſcholæ Pariſienſis, id eſt ſacra facultas Theologiæ, dum anno 1521. conderet cenſuram in falſas, & hæreticas Lutheri propoſitiones, non eſt paſſa immunem abire Lutherum in his, quæ de Dionyſio contumelioſe ſcripſerat: ubi enim ejus verba retulit adhuc atrociora, quam quæ a Povello deſcripta ſunt, nam & quæ de Angelis ſcripſit, ſomniis ſimillima dicebat, & in myſtica Theologia, quam ſic inflant quidam ignorantiſſimi Theologiſtæ, ajebat ille, nollem fidelem animum his libris operam dare vel minimam. Chriſtum ibi a Deo non diſces, ut, ſi etiam ſcias, amittas, expertus loquor, &c. ubi, inquam, hæc retulit facultas, ſic cenſuit de iſta contra D. Dionyſium Lutheri invectiva. *Hæc propoſitio eſt falſa, temeraria, & arroganter aſſerta, ac viro ſancto inſigni eruditione claro injuria: quem Damaſcenus divinum Areopagitam, Pauli diſcipulum, ſacerrimum, & Dei loquentiſſimum appellat.* Vide hanc cenſuram in præludiis Concil. Trident. claſſe 3.

Nec novi quidquam dixit facultas cæterarum magiſtra tam bene Dionyſium vindicans. Hæc erat mens antiquorum patrum, qui propter ſcriptorum ejus excellentiam miris laudibus eum ſæpe extulerunt. Nam Chryſoſtomus in ultimo Libro ſermonum, ejus ſcriptorum altitudinem demiratus, totus pene effectus attonitus; Volucrem cœli exclamat. Hinc ſancti viri ſingulari doctrina fulgentes, S. Michael Hieroſolymitanus, S. Andreas Cretenſis, Dionyſius Corinthiorum Epiſcopus, Methodius, Athanaſius, Polycarpus, & univerſa docta Græcia miris laudibus effert, Angelum appellat, & cui ſimilis non ſucceſſerit, ſacrorum interpretem. Silentio tamen præterire non ſinam Joannem Damaſcenum, qui l. 3. de fide orthodoxa c. 6. ait enim divinus Apoſtolus, quod *in Chriſto habitat omnis plenitudo divinitatis corporaliter*: & ejus diſcipulus deifer, & circa divina plurimus Dionyſius Areopagita ait, quod penitus nobis in una ſuipſius communicavit hypoſtaſeo, &c. quæ refert ſimul cum integra facultatis cenſura F. Thomas Illyricus, alius ab Illyrico Lutherano, in *Clypeo Catholicæ Eccleſiæ in Lutheranas hæreſes.* Qua de re plura congeſta habemus apud eos, qui opera D. Dionyſii Latina denuo reddiderunt, vel etiam Gallica lingua expreſſerunt. Plura ſcribere animo deſtinaveram, ac reſpondere etiam novis quorumdam recentiorum ſcriptorum argumentis. Nec quædam turba hominum cum geſtibus, & indumentis fatuorum mihi demonſtrata inter has lites nunc me deterret, *exiſtimabam enim, ut cognoſcerem hoc, labor eſt ante me, donec intrem in ſanctuarium Dei, & intelligam in noviſſimis eorum.*

ad Coloſſ. 2.

An duo Dionyſii.

Illud interim monebo obiter, quod objiciunt nonnulli, magno verborum apparatu, ut fictitia reddant, quæ traditione accepta ſunt de Epiſcopatu Pariſienſi Dionyſii Areopagitæ, ſi excutias, puram fere Sophiſticem judicabis a loco ignorationis elenchi, redargutionis, ac contradictionis. Magno molimine breviariorum plurium Galliæ Eccleſiarum adſtruunt duos Dionyſios, Athenienſem unum, quem dicunt Areopagitam, Pariſienſem alterum, quem Corinthium dicunt, ac ſub Decio miſſum fuiſſe ex Gregorio Turonenſi ſcribente l. 1. hiſtor. num. 28. *Sub Decio, & Grato conſulibus, ſicut fideli recordatione retinetur, miſſos fuiſſe Turonicis Gratianum Epiſcopum, Arelatenſibus Trophimum, &c. Pariſiacis Dionyſium Epiſcopum, &c. de his vero B. Dionyſius Pariſiorum Epiſcopus diverſis pro Chriſti nomine affectus pœnis præſentem vitam gladio imminente finivit.* Ac quoniam Hilduinus Monachus Sandionyſianus in Francia ſcripſit de Gregorio Turonico, parcendum eſſe ejus ſimplicitati, qui multa aliter, quam ſe habeant, æſtimans, non calliditatis aſtu, ſed benignitatis, ac ſimplicitatis voto literis commendavit, mirum eſt, quantum eum ſcriptorem deprimant tanquam literarum plane rudem, ingenio incultiſſimum, ſermone infantiſſimum, hiſtoriæ prophanæ, & Eccleſiaſticæ imperitiſſimum; cujus opus Areopagiticum ſit perpetua barbariſmorum, ſolœciſmorum, infantiæ, imperitiæ textura, & alia. Sed apage, iſta ad controverſiæ ſolutionem ſuperflua. Si concedamus, quod aſſumunt, an legitime inferri poteſt fictitiam eſſe narrationem de Dionyſio Areopagita primo Pariſienſi Epiſcopo? an alter Dionyſius nomine, qui in eadem urbe Epiſcopus, & Martyr fuerit poſt annos 200. excludit primum Dionyſium, quaſi non poſſent diverſis ſæculis diverſi eſſe Epiſcopi ejuſdem nominis? quæ eſt hæc ſyllogizandi ratio? Vidit hoc proculdubio ſenatus clariſſimus Pariſienſis in arreſto a nobis laudato, nec exiſtimavit duos Dionyſios ſeſe invicem conſumere, etſi totum cardinem controverſiæ in hoc reponant.

AMPLIOR DE D. DIONYSIO controverſiæ diſcuſſio.

VOlumina integra prodierunt de miſſione Dionyſii Areopagitæ, & libris ipſius. Impugnant Boſquetus, Sirmondus Jeſuita, Joannes de Launoy Theologus Pariſienſis, Morinus Presbyter Oratorii parte 2. de ſacris Ordinat. Græcorum, quibus addendi hæretici moderni. Multo plures propugnant, & defendunt.

Excerpta pro D. Dionyſio.

1. Argumentum Boſqueti Prætoris Narbonenſis eſt ex M. S. S. parte 2. pag. 68. Vitam, aut potius paſſionis S. Dionyſii acta Hilduino antiquiora accipe ex fide quinque M. S. S. codd. optimæ notæ. At in his apparet Dionyſium minime fuiſſe Areopagitam.

Dicitur iſtis codicibus alios oppoſitos inveniri, in quibus aſſeritur D. Dionyſium Areopagitam in Gallias veniſſe Pariſios, ac pro fide occubuiſſe.

2. L. 1. c. 25. pag. 50. in Concilio Lemovicenſi Clericus quidam Engoliſmenſis vulgarem de Dionyſio opinionem arguit, ac Areopagitam omnino negat. Id olim ſe vulgi ſententiam ſecutum exiſtimaſſe fatetur; at Marcelli Martyris vita perlecta, mu-

taſſe ſententiam: illic enim Dionyſius, & Saturninus A Fratres Ægeæ filii Roma a Clemente miſſi, & Sixto Papa, ac Laurentio hortantibus, Marcellus alter frater ſecutus in Gallias. Hinc infert D. Dionyſium fuiſſe D. Laurentio, & Sixto ſynchronum, qui anno Chriſti 260. hoc eſt octavo poſt Saturnini paſſionem vixerunt.

Hæc hiſtoria arguitur falſitatis, & agnoſcit Boſquetus in hac narratione falſa veris eſſe permixta. Nec Binius acta iſta in Concilio Lemovicenſi retulit.

Martyr. Fuſciani, & Victorici acta.

3. Eſt ex actis S. Martyrum Fuſciani, & Victorici inductis 1. p. hiſtoriarum ſuarum l. 4. c. 10. & parte 2. pag. 68. ibi ſancti ergo viri Fuſcianus, & Victoricus cum duodenario numero ſociorum per ordinem glomerati una cum venerabili Dionyſio præſule, & art. At illi non niſi in fine tertii ſæculi ſub Diocletiano, & Maximiano illuxerunt.

Putat Sauſſajus additum id fuiſſe in actis de Dionyſio, nec notatur, unde acta illa extracta ſint.

Julianus Cenomanenſis.

4. Ex actis S. Juliani Cenomanenſis Epiſcopi l. 1. c. 34. pag. 56. 1. parte. Lethaldus Monachus Epiſtola ad Aveſgandum Cenomanenſem Epiſcopum, Julianum Dionyſii ſocium non a Clemente, qui ſub Trajano vixit, ſed a Sixto, qui Decio Imperatore ſedit, miſſum ait. At ſcripta eſt epiſtola circa annum Chriſti 1000.

5. Eſt ex diſcordia de tempore, quo in Gallias venerit apud eos, qui Areopagitam dicunt.

Attamen incertitudo temporis, quo res acta ſit, non probat actum non eſſe.

6. Ex Martyrologio Romano veteri dicto, quod Heribertus Roſveidus edidit Antverpiæ ann. 1623. ubi duo Dionyſii diſtinguuntur his verbis. Quinto Nonas (Octobris) Athenis Dionyſii Areopagitæ ſub Adriano diverſis tormentis paſſi, ut Ariſtides teſtis eſt, &c. Et infra. VII. Id. Pariſiis Dionyſii Epiſcopi cum ſociis ſuis a Feſcennino gladio animadverſi.

Negatur fides iſti Martyrologio. At quam multa alia in idem tendunt.

7. Eſt ex Martyrologio Uſuardi, qui floruit tempore Caroli Magni, ubi itidem videre eſt duos Dionyſios diſtinctos, & Pariſienſem diſtinctum ab Areopagita: illum enim aſſignat ad diem 9. Octobris, hunc ad diem 3. quid contradictionis?

8. Eſt ex Joanne Erigena Monacho Scoto in epiſt. ad Carolum Calvum, quam Latinæ Græcorum Dionyſii operum verſioni ſuæ præfixit, ad Hilduini novam tunc ſententiam de unico Dionyſio alludens, non veterum, ſed moderni, hoc eſt ſui temporis hominum aſſertionem fuiſſe ait, Hilduini ſcilicet Abbatis San Dionyſiani, qui ſcripſit Areopagitica in defenſionem Dionyſii Areopagitæ Pariſienſis Epiſcopi, in Græciam prius profectus, ut rei veritatem magis indagaret, ubi cum Græci ſuppetias a Gallis ſperarent, ultro Monachis, penes quos maxima Galliæ pars rerum erat, ſuo Dionyſio tum primum dignitatem Areopagiticam, & Pauli Apoſtoli diſcipulatum affingentibus, applauſerunt, & veris, fictiſque monimentis auxiliati ſunt.

Multis convitiis oneratur propter hoc dictum iſte author, ſed ad rem non pertinent, cum exiſtimaverit ſententiam de uno Dionyſio novam fuiſſe ſuo tempore, ſi bene verba ejus expendantur.

9. Argumentum eſt ex interpontificio inter D. Dionyſium, & alios in cathedra Pariſienſi ſucceſſores.

Sed parum ſolidum eſt ob perſecutiones, quibus afflicta Eccleſia non potuit ſuos Epiſcopos manifeſtos habere.

10. Ex neglecta commemoratione tranſitus D. Dionyſii Areopagitæ e Græcia in Galliam l. 1. p. 49. non primis temporibus fiebant hæ tranſitiones, ut patet ex can. 1. Concil. Sardicenſis.

Sed tranſitus illius pia, & neceſſaria cauſa afferri poteſt, cum interim plures magni viri Athenis, & in Græcia non deeſſent, & ſatis patriæ ſuæ opitulatus fuiſſet D. Dionyſius.

S. Trophimus.

11. Argumentum duci poterit ex epiſtola Innocentii Papæ ad Decentium Eugubinum Epiſcopum, ubi aſſerit Gallias a ſancto Petro, & ſucceſſoribus ejus Eccleſiarum fundatores, primoſque ſacerdotes accepiſſe. Et Patres Concilii Arelatenſis ſub Leone I. in epiſtola Synodica ad ipſum Leonem aſſerunt. Omnibus enim religionibus Gallicanis notum eſt, ſed nec ſacroſanctæ Romanæ Eccleſiæ habetur incognitum, quod prima intra Gallias Arelatenſis civitas miſſum a B. Petro Apoſtolo S. Trophimum habere meruit ſacerdotem, & exinde aliis paulatim regionibus Galliarum donum fidei, & religionis infuſum. Hinc primatus Arelatenſis, & Zoſimus Papa ſcri- B bens univerſis Galliæ Epiſcopis (extat apud Sirmondum tom. 1. pag. 42.) decernit vetus privilegium minime derogandum eſſe Arelatenſi Eccleſiæ, ad quam primum miſſus eſt ex Apoſtolica directione Trophimus ſummus antiſtes, ex cujus fonte totæ Galliæ rivulos fidei acceperunt. Quod confirmant dyptica Eccleſiæ Romanæ 5. Kalendas Januarii, ubi adſcribitur natalis dies S. Trophimi, cujus meminit D. Paulus 2. ad Timot. 4. & additur, ex cujus prædicationis fonte, ut ſanctus Zoſimus Papa ſcribit, tota Gallia fidei rivulos accepit. Quod confirmat Petrus venerabilis adverſus Petro-bruſianos. Nunquid apud Arelatem, quam necdum veſter ſordidus error infecit, Pauli Apoſtoli Diſcipulus Tro- C phimus, de cujus fonte, ut Papa Zoſimus ſcribit, omnes Galliæ fidei rivulos acceperunt, ſemper in campo, aut in foro prædicavit? At iſta non nocent miſſioni D. Dionyſii. Trophimus fuerit fons primus Euangelii in Gallia, at non unicus. Ex vita Reguli M. S. refert Saxius in Pontif. Arelatenſi Trophimum Arelate ſucceſſorem habuiſſe Dionyſium, ubi ſedem aliquandiu fixit: ubi verſo in terram Martis templo dæmones in hæc verba exclamare compulit: Paulus ſervus Chriſti uſque Illyricum nos perſecutus eſt, & per mare liberati huc venimus. Ab alio Paulo Græco hic catenis ferreis ligati ſumus. Quam apte nominat Dionyſium ipſe Dæmon! ſcripta ejus non ignorabat. Quid tandem? muneribus Pontificiis Arelate abſolu- D tis, ſubſtituto Regulo in ſucceſſorem, Lutetiam venit.

Martyria quando primum viſa.

12. Objicitur 1. Severi auctoritas, qui trans Alpes Religionem Dei ſero ſuſceptam, & proinde martyria primum viſa ſub Aureliano Antonini filio perfunctorie dicit.

Cui opponitur 1. Clemens multo antiquior, qui Epiſt. ad Corinth. 1. Paulum ad Occidentis terminos penetraſſe teſtatur. Et Epiſt. 1. ad Jacobum fratrem Domini, Miſſionem Doctorum in Gallias ipſas aperte docet.

Opponitur 2. Juſtinus Martyr ſub annum 140. clarus, qui graviter, atque aſſeveranter in Dialogo cum Triphone Judæo apud Epheſum agens ſic loquitur; Sunt gentes quædam, ubi nondum veſtri ge- E neris quiſquam habitavit. Atqui ne unum quidem genus eſt mortalium, ſive Barbarorum, ſive Græcorum, ſeu etiam aliorum omnium, quocumque appellatur nomine, &c. inter quos per nomen Crucifixi Jeſu ſupplicationes, & gratiarum actiones Patri, & fabricatori omnium non fiant. Cujus authoris ratiocinatio revera fortiſſime concludit. 1. quod aſſeverantius dici non poſſit, per nationes omnes diſſeminatam eſſe fidem. 2. Quod adverſus Judæum nihil colligeretur, ſi conceſſa Judæorum dilatatione per omnem prope orbem, & affirmata majore adhuc diffuſione Chriſtianorum, excipienda tamen eſſet nobiliſſima Romanorum provincia, qualem Galliam fuiſſe neget quis? 3. Nititur maxime illa ratiocinatio divinæ auctoritati, apud Marcum quidem, qui cum

Euan-

Digitized by Google

Euangelium Romæ ſcriberet, Galliam nobiliſſimam partem Imperii ſine dubio comprehendit his verbis, prædicaverunt ubique, cap. 16. apud Paulum vero ad Rom. cap. 10. Nunquid non audierunt? & quidem in omnem terram exivit ſonus eorum, & in fines orbis terræ verba eorum. Quod eſt argumentum Juſtini, vult enim a Judæis nullam excuſationem obtendi poſſe ſuæ infidelitati, qui Verbum Dei audierunt certe, cum & ipſæ omnes nationes audierint; ſecundum quem ſenſum S. Thom. in eumdem locum ad Roman. ait: Nulla enim ratio eſſet auferendi excuſationem infidelibus per hoc, quod in futurum erant audituri: per hoc tamen non habetur, quod ad ſingulos homines fama prædicationis apoſtolicæ pervenerit, licet pervenerit ad omnes gentes: & Chryſoſt. & Euſeb. lib. 3. Eccleſ. hiſt. cap. 3. & Theophilactus in eadem ſunt ſententia. Quamobrem deſinant tergiverſari, qui adverſantur, & clam effugere, qui cum luce congredi non poſſunt.

Opponitur 3. Euſebius, qui lib. 3. demonſtrationis Euangelicæ cap. 5. teſtatur Apoſtolos ad Britannicas uſque inſulas Euangelii facem protuliſſe. Theodoret. vero lib. 9 de Græcarum affectionum curatione, piſcatorem, & ſutorem Petrum, & Paulum intelligens, expreſſe docet in Britanniam, omneſque populos Romano Imperio ſubjectos Euangelium invexiſſe. Unde optime fulcitur Anglorum traditio de adventu Joſephi ab Arimathæa, & aliorum Euangelii præconum primo ſæculo. Quod etiam confirmat Freculphus, cum ait Chron. tom. 2. lib. cap. 4. Hic (Philippus) Gallis prædicat Chriſtum, barbaraſque gentes, vicinaſque tenebris, & tumenti Oceano conjunctas, ad ſcientiæ lucem, fideique portum deducit. Quæ ſunt verba Iſidori lib. de vita, & morte Sanct. cap. 74 ubi præter Galliam vides Britanniam tumenti junctam Oceano fide illuſtratam ab Apoſtolo: & in Græcorum Menologio 15. die Martii, ponitur Ariſtobulus Epiſcopus Britanniæ frater B. Barnabæ Apoſtoli, qui, Eccleſia inſtituta, ibidem Martyrium fecit. Et in diplomate Regis Henrici ſecundi, Glaſcovienſi Monaſterio, mentio fit Eccleſiæ a diſcipulis Domini ædificatæ; quod ex privilegiis multorum retro principum confirmat, & continetur in hiſt. Eccleſ. Harpsfeldii ſæculo 1. cap. 2. Itaque princeps hiſtor. Eccleſ. Euſebius, traditio, authores Græci, & Latini Britanniam fuiſſe lumine fidei illuſtratam cum docent, quis non videat, quam merito Galliam ab Apoſtolis non eſſe omiſſam intelligimus? quam immerito adverſarii & ſine authore negant? Pluribus aliis ſuperſedeo.

Gregorius Turonenſis refellitur.

13. Objicitur authoritas Gregorii Turonenſis lib. 1. Hiſt. Francorum cap. 30. Parcendum, ait Hilduinus, ſimplicitati viri religioſi Gregorii Turonenſis Epiſcopi, qui multa aliter, quam ſeveritas habeat, non calliditatis aſtu, ſed benignitatis, ac ſimplicitatis voto, litteris commendavit. Deinde refellimus authoritatem illam, primo oſtendendo vitioſam eſſe hiſtoriam, unde illa ſumpſit, Saturninum, Gratianum, Trophimum, Paulum, Dionyſium, Stremonium, & Martialem ſub Decio, & Grato Conſulibus miſſos fuiſſe in Galliam. Et certe ſi vel in uno Epiſcopo veram non eſſe conſtat narrationem, nihil erit, cur in reliquis impetrare fidem mereatur, errore nimirum deprehenſo non in aliqua circumſtantia, ſed in ipſa rei narratæ ſubſtantia. Quid igitur, ſi pene in omnibus erronea ſit? At vero ea fide, ac certitudine teſtimoniorum, qua majorem in hiſtoria nemo obtineat, oſtendimus Paulum Narbonenſem creatum Epiſcopum ab Apoſtolis, Trophimum ab Apoſtolo Paulo, Martialem a Petro, contra quam Greg. dicat. Et ſane litteræ Cypriani ad Stephanum Papam ita perſpicue manifeſtant antiquitatem Arelatenſis Eccleſiæ, ut quamquam illarum authoritas ſit a nobis allata, ne attingere quidem eam ſit auſus, qui nobis adverſatur. Hæc autem Epiſtola vulgata etiam habetur in antiquiſſimo Codice manuſcripto Bibliothecæ Corbejenſis. Ad hæc de

A Saturnino aliud memorari teſtatur ipſe Gregorius, miſſum videlicet ab Apoſtolorum diſcipulis. Et vero in antiquiſſimis actis Dionyſii ejuſdem Corbejenſis Bibliothecæ confirmatur hæc veritas; ex quibus univerſis quid aliud elicitur, quam teſtimonium præfatæ hiſtoriæ de quatuor Epiſcopis falſitatis convictum, de reliquis tribus nihil certi continere, neque eſſe dignum, cui fides habeatur?

Refellimus 2. Gregorianam hiſtoriam Irenæi authoritate, qui mentionem facit Eccleſiarum in Celtis, Germania, & Hiſpania inſtitutarum. Irenæus autem circa annum 186. Eccleſiam Lugdunenſem adminiſtrabat. Dicunt, ut effugiant adverſarii, Irenæum non alias laudaſſe Eccleſias, quam quas vel ipſe nuper, vel
B ejus deceſſor Photinus Lugduni, viciniſque in locis, Severo teſte, fundaverat. Ita Diſſertator. Ubinam vero teſtatur Severus Eccleſias a Photino, vel Irenæo vicinis Lugduno locis eſſe fundatas? eam rem ſane inauditam probare debuerat, & locum authoris, ſi fieri potuiſſet, notare. At quod non eſt, ſciri non poteſt. Severum legimus, & neque ſcriptum ab eo aliquid ejuſmodi, neque aliud, unde colligi poſſet, ne veſtigio quidem deprehendimus. Loquebatur porro Irenæus de traditionibus Eccleſiarum, prout ex toto contextu patet, non autem Lugdunenſis unius, ſed plurium inter Gallias, Germanias, & Hiſpanias continue ab Apoſtolis, eorumve diſcipulis, ut particulatim vidimus, erectarum. Hic enim ſcribit lib. 1. cap. 2. Eccleſia enim per univerſum orbem uſque ad fines terræ ſeminata, & ab Apoſtolis, & a diſcipulis eo-
C rum accepit eam fidem, quæ eſt in unum Deum, Patrem omnipotentem, qui fecit cœlum, & terram, &c. & ſeq. cap. hanc prædicationem cum acceperit, & hanc fidem, quemadmodum prædiximus, Eccleſia, & quidem in univerſum mundum diſſeminata, diligenter cuſtodit, quaſi unam domum inhabitans, & ſimiliter credit iis, videlicet quaſi unam animam habens, & unum cor, & conſonanter hæc prædicat, & docet, & tradit, quaſi unum poſſidens os. Nam etſi in mundo loquelæ diſſimiles ſunt, ſed tamen virtus traditionis una, & eadem eſt. Et neque hæ, quæ in Germania ſunt fundatæ, Eccleſiæ aliter tradunt, neque hæ, quæ in Iberis ſunt, neque hæ, quæ in Celtis, neque hæ, quæ in Oriente, neque hæ, quæ in Ægypto, neque hæ, quæ in Libya, neque hæ, quæ in medio mundi ſunt conſtitutæ: ſed, ſicut Sol creatura Dei in
D univerſo mundo unus, & idem eſt, ſic & lumen, & prædicatio veritatis ubique lucet, & illuminat omnes homines, qui volunt ad cognitionem veritatis venire. Hæc Irenæus. Unde apparet & vetus Eccleſiarum traditio, & fidei per Germaniam, Hiſpaniam, Galliamque ſuſceptio jam inde ab Apoſtolis.

Atque hoc teſtimonium Irenæi Tertullianus non parum fulſit, cum circa 200. annum, 50. annis antequam veniſſent ii ſeptem Epiſcopi, juxta Gregorium, diverſas Gallicorum nationes Chriſtianam religionem amplexas docet lib. contra Judæos cap. 7. In quem alium univerſæ gentes crediderunt (inquit intelligen-
E tiſſimus ille author) niſi in Chriſtum, qui jam venit? Cui enim & aliæ gentes crediderunt, Parthi, Medi, Elamitæ, & qui inhabitant Meſopotamiam, Armeniam, Phrygiam, Cappadociam, & incolentes Pontum, & Aſiam, & Pamphiliam, immorantes Ægyptum, & regionem Aphricæ, quæ eſt trans Cyrenem inhabitantes, Romani, & incolæ, tunc & in Jeruſalem Judæi, & cæteræ gentes, ut jam Getulorum varietates, & Maurorum multi fines, Hiſpaniarum omnes termini, & Galliarum diverſæ nationes, & Britannorum inacceſſa Romanis loca Chriſto vero ſubdita (hic iterum notent Religionem non tantum prædicatam, verum etiam ſuſceptam dici) & Sarmatarum, & Dacorum, & Germanorum, & Scytharum, & abditarum multarum gentium, & provinciarum, & inſularum multarum nobis ignotarum, & quæ enumerari non poſſunt? hæc Tertullianus.

Quod

Quod ſi diverſæ nationes Galliarum fidem receperunt Pontifice Romano Chriſti Domini regnum procurante, quis adeo tardus, qui non ſtatim Narbonem, non Arelatem, aliaſque primarias Gallorum urbes cogitet, quibus pietas, & fides Romana proſpexerit? Maxime cum eam curam Apoſtolicorum virorum fuiſſe manifeſtum ſit, ut ad principes urbes, & capita nationum contenderent, trophæum Religionis noſtræ, tamquam ſummis arcibus victæ infidelitatis, deportaturi: prout ex Paulo Diacono in reſponſione ad cap. 1. probatum eſt. Et manifeſte dictum legitur a Clemente Epiſt. 1. ad Jacobum fratrem Domini: In illis Civitatibus, in quibus apud Ethnicos Archiflamines eorum, atque primi legis doctores erant, Epiſcoporum primates poni, vel Patriarchas ordinavit (inquit) & paulo poſt, prohibuiſſe Petrum dicit, ne Epiſcopi in villis inſtituerentur, ne vileſcerent. Unde clarum eſt majori quadam cura principibus nationum urbibus fuiſſe conſultum. Denique abſurdiſſimam videtur neceſſario admittere, amplectique opinionem, qui dixerit, ad extrema Orbis Scythiam, Britanniam, Indiam delatum eſſe fidei lumen, & minime ad portas Italiæ, ad alteram pene Italiam, ad clariſſimas Galliarum urbes.

Refellimus 3. tam Gregorii, quam Sulpitii ſententiam Oroſii textu, non eo tantum, quem primo capite attulimus, ubi perſecutionem Neronianam fuiſſe per omnes Imperii Romani provincias inflammatam expreſſe docet: ſed aliis pluribus. Et quidem libro 7. ubi de templo Jeroſolymitano loquitur cap. 9. Eccleſia Dei jam per totum Orbem uberrime germinante, hoc (templum ſcilicet) tamquam effœtum, & vacuum, nulliqne uſui bono commodum, arbitrio Dei auferendum fuit. Et cum cap. 10. de Domitiano agit Imperii adminiſtrationem capiente: Ad hoc paulatim (ait) per omnes ſcelerum gradus crevit, ut confirmatiſſimam toto orbe Eccleſium datis ubique crudeliſſime perſecutionis edictis convellere auderet. Denique de quinta perſecutione ſic loquitur cap. 5. perſecutiones Chriſtianorum, quarta poſt Neronem vice, in Aſia, & in Gallia graves præcepto ejus extiterunt (Marci Aurelii nimirum) multique Sanctorum martyrio coronati ſunt. Hic itaque, cum Oroſius Galliam cum Aſia jungat, & in Aſia ſingulæ perſecutiones detonuerint, quid ſequitur evidentius, quam & in Gallia eaſdem ſingulas paribus flagraſſe incendiis?

Obſtrepit nobis traditione totius Eccleſiæ Gallicanæ, quam ex Martyrologiis probari contendit. Sed

Refutamus primo negando ullam eſſe traditionem Galliæ de duobus Dionyſiis, quam neque in aliquo Scriptore, neque in ullius Dionyſii actis, aut ullis ullius Eccleſiæ tabulis, ſed nec in Martyrologiis oſtendere unquam potuerunt adverſarii, quare aut inviſibilem aliquam Gallicanam Eccleſiam probent, unde hæc numquam viſa, numquam audita depromi fingunt argumenta, aut aliquid afferant, quod videri poſſit ſolidius, & ad fidem faciendam efficacius, quam vana ejuſmodi verba.

Refutamus 2. explicando commodiſſime Martyrologia nonnulla, quæ bis de Dionyſio Pariſienſi, ſeu Athenienſi mentionem faciunt; & neque appoſitionem loci Athenarum, neque vocem Natalis, neque aliam ullam circumſtantiam officere nobis magna exemplorum copia luculentiſſime comprobando.

Refutamus 3. ex antiquiſſimis Martyrologiis, ſive publicatis, ut eſt Ephemeris Bedæ, vel Rabani, vel Romanum, ſive ex plurimis antiquis manuſcriptis, quorum textum attulimus, ubi unius tantum Dionyſii mentio reperitur. Quod Uſuardus ipſe advertens, cum omnes Dionyſios, alioſque ſanctos appoſitione locorum, in quibus mortem oppetivere, diſtinxiſſet, Dionyſium Areopagitam nulla loci mentione facta ſignavit, ne illum a Pariſienſi diſtinguere voluiſſe videretur, ut fuſe oſtendimus.

Refutamus 4. ex iiſdem Bedæ, Rabani, & Romano, multiſque manuſcriptis Martyrologiis; item ex iis, quibus utitur Eccleſia Antiſiodorenſis, & pariter Ambianenſis, & S. Joannis Ambianenſ. Monaſterium, & Eccleſia Auguſtonenſis ipſo uno adverſariorum referente, ubi expreſſe a Clemente miſſus Dionyſius dicitur.

Refutamus 5. ex aliis, nempe Notkeri, Adonis, Roſuveydi, & ipſius Bedæ Martyrologiis, ubi docetur paſſum eſſe ſub Adriano Dionyſium; ex quo neceſſarium ſit inferri eum non Athenis fidei certamen conſummaſſe, ubi tum Quadratus tertius, ſive quartus Athenarum Epiſcopus præſidebat.

Refutamus 6. manifeſtiſſima authoritate Epiſcoporum Galliæ, qui ante Hilduinum ſcribentes diſerte docuerunt, traditione antiquiſſima retineri, demandatum fuiſſe Dionyſium a Pontifice Clemente in Galliam. Nam ad quos pertinere potuit cognitio traditionum Eccleſiæ Gallicanæ, niſi ad Epiſcopos Galliæ? Heſterni, & privati reclament hic toto capite, clamorem audire Gallia poterit, non dedoceri.

14. Novam Hilduini, & Sectatorum ejus opinionem explodit. Quod, ut facile faciat, authoritatem ejus inter fabularum narrationes indigne abjicit. Citius quis, ait Morinus par. 2. de ſacris ordin. Augiæ cloacas repurgabit, quam breve Hilduini opuſculum emaculabit.

Reſpondemus 1. poſtulari falſitatis, & impoſturæ Hilduinum, & ab accuſatore ipſo damnari; tametſi ipſi nulla poſſit ejus falſitas, fraus nulla aut deprehendi, aut probari. Ita de Hincmaro, de Anaſtaſio, de Paſchaſio, de Ænea, viris, quidquid adverſarii judicent, clariſſimis, non ex æquitate judicatum eſſe relinquitur.

Reſpondemus 2. cum Hilduini, & Sectatorum ejus exploditur opinio, explodi pariter Eccleſiæ Romanæ opinionem manifeſtiſſime, ut oſtendimus, pro Hilduino ſtantem, quam vero id modeſtum ſit, alii arbitrentur.

Reſpondemus 3. ſi nova fuit opinio Hilduini, tum explodendam fuiſſe, cum erat nova, nunc autem, cum inveterarit octo ſæculorum diuturnitate, abſurde, & perperam novitatis inuri nota.

Reſpondemus 4. ſcripſiſſe Hilduinum, quæ ſequuntur, ad Ludovicum Imperatorem. Quam Epiſtolam (ſcilicet Ariſtarchi, qui, ut prædictum fuit, profectum Romam Dionyſium, ſubrogato Epiſcopo Athenarum Eccleſiæ narrabat) veſtræ dominationi dirigimus; & quiſque ſtudioſus apud nos prævalet invenire, &c. Hæc autem ſcribi ad Imperatorem & pium, & eruditum minime potuerunt, niſi pius eſſe deſierit: Immo, niſi cœperit videri, & eſſe omnium hominum leviſſimus, & revera prophanus, qui de excudenda impoſtura, & fabula cum Hilduino conſpiraverit, conſpiraſſe quippe neceſſe eſt, ſi nihil tale Hilduinus exhibuit, quale ipſe memorat, & ſcribit ad ſe diſſimulantem. In quarum pluſquam levitatum ſuſpicionem nondum, opinor, venit, neque in poſterum veniet apud amicos æquitatis, & modeſtiæ vir tantus, ac tam clarus, piuſque Imperator.

Reſpondemus 5. ſcripſiſſe Methodium ante Hilduinum, ut probavimus, Sincellum, Metaphraſtem eodem ſæculo, & eamdem de Dionyſio veritatem teſtatos eſſe, & traditione, & monimentis veterum, non igitur ex Hilduino. Sed nec in multis conſentiunt (licet in præcipuis nulla ſit eorum diſcrepantia) quod ſignum eſt, ne ſcripta quidem legiſſe Hilduini, aut alia certe vidiſſe, quæ ſequerentur antiquiora. Denique & docti fuerunt, & Sancti, Doctorum, Sanctorumque poſt Eccleſiam judicio.

15. Ex eo, quod Dionyſius non ſit in eorum Catalogo apud Socratem, qui ſedem mutaverunt.

Reponimus 1. integrum, & accuratum non fuiſſe catalogum, ut ex bene multis, qui tranſlati ab una

ſede

ſede in alium; nec a Socrate ſunt recenſiti, fecimus exploratum.

Reponimus 2. ex eodem Socrate, pro indifferenti quondam fuiſſe, Antiſtitem de una ſede in aliam tranſire, quoties expedire videbatur.

Reponimus 3. ex authoritate Euſebii, moris fuiſſe virorum Apoſtolicorum, qualis erat Dionyſius, longe peregrinari, & ſubinde mutare ſedes, quo verbi divini fructus uberior in univerſam Eccleſiam redundaret.

Reponimus 4. Dionyſium proprie ſedem non mutaviſſe, ſed primam reliquiſſe more Apoſtolico, quod ex actis illius, & Martyrologiis certo conſtare oſtendimus: unde mirum videri non debeat, ſi non eſt repoſitus in eorum numero, qui de ſua ſede in aliam commigrarint.

Libri D. Dionyſii.

Objicitur denique librorum Divi Dionyſii memoriam non eſſe antiquam, nec niſi per hæreticos invaluiſſe primum poſt ann. 546. Reſpondetur, antea notos fuiſſe. Nec vero Acephali hæretici apud Liberatum in Breviario circa ann. 546. ſcripto citaſſent pro ſe, licet falſo, Dionyſii Areopagitæ ſcripta, niſi illa vulgo, & ab antiquo nota fuiſſent tanquam ipſius. Quæ enim incognitorum authoritas? ſi qui auctores negarunt libros illos eſſe Dionyſii, ſtatim eorum error ab ævi illius ſcriptoribus confutatus eſt. Cum duo ſint ad dignoſcendos ſcriptores idonea indicia, ſtylus, & teſtificatio ſcriptorum aliorum, utrumque favet nobis. Dicunt ſe melius noſſe characterem Dionyſianum diſcernere, quam Chryſoſtomum, Cyrillumque; Græcæ linguæ ignaros fuiſſe Marſilium Ficinum, Ambroſium Camaldulenſem, Perionium, & tot ſæculis priorem Joannem Scotum illum, alium a Dunſio, & Majore, qui quatuor pro Areopagiticis libris, cum verterent, agnovere. Licuit homuncioni in divinum Dionyſium petulanter ſcribere, cur mihi non liceat pro Divo conſtanter? ait Delrio diſqu. mag. lib. 6. cap. 3. ubi plura.

CONCILIUM
RHEMENSE,

Leone Nono Preſide, anno Domini 1049. Ex Orderico Vitali lib. 5. Eccleſ. Hiſt.

LOquens de Leone Nono in Gallias. Anno Dominicæ Incarnationis 1049. venit in Eccleſiam Sancti Rhemigii Rhemorum Archiepiſcopus, Kalen. Octobr. dedicavit, & corpus ejus inſtinctu Hermanni Abbatis in locum, ubi nunc veneratur, glorioſe tranſtulit. Tunc ibidem generale Concilium tenuit, & inter reliqua Eccleſiæ commoda, quæ inſtituit, Presbyteris arma ferre, & conjuges habere prohibuit. Exinde conſuetudo lethalis paulatim exinaniri cœpit. Arma quidem ferre Presbyteri jam gratanter deſiere, ſed a pellicibus adhuc nolunt abſtinere, nec pudicitiæ inhærere.

CONCILIUM
ROTHOMAGENSE

Sub Joanne Archiepiſcopo celebratum, pro rebus fidei, & moribus, tempore Alexandri Secundi, & Philippi Regis Galliarum, anno Domini 1073.

Deſcribitur hoc Concilium his verbis ab Orderico Vitali Anglo, Monacho ſancti Ebrulphi, ſeu cœnobii Uticenſis, Hiſtoria Eccleſiaſtica lib. 4.

ANno igitur ab Incarnatione Domini 1073. congregatum eſt Concilium in Metropolitana Rothomagenſis urbis ſede, in Baſilica beatæ, & glorioſæ Dei genitricis ſemper Virginis Mariæ, cui Joannes ejuſdem urbis Archiepiſcopus præerat: Et veſtigia Patrum ſecutus, utilitati Eccleſiaſticæ omnimodis conſulebat, cum ſuffraganeis ſuis Odone Bajocenſi, Hugone Lexovienſi, Loberto Sagienſi, Michaele Abringatenſi, Giſleberto Ebroicenſi.

In primis diſputatum eſt de fide ſanctæ, & individuæ Trinitatis, quam ſecundum ſtatuta ſanctorum Conciliorum, ſcilicet Nicæni, Conſtantinopolitani, primi Epheſini, Chalcedonenſis Concilii corroboraverunt, ſanxerunt, ſe toto corde credere profeſſi ſunt. Poſt hanc Catholicæ fidei profeſſionem annexa ſunt hæc ſubſcripta Catholicæ fidei doctrinæ capitula.

In primis ſtatutum eſt a nobis, ut ſecundum ſtatuta Patrum chriſmatis, & olei, baptiſmatis, & unctionis conſecratio, competenti hora, ideſt poſt nonam, ſecundum ſtatuta ſanctorum Patrum fiat. Hoc etiam debet Epiſcopus prævidere, ut in ipſa conſecratione 12. Sacerdotes Sacerdotalibus veſtibus indutos, vel plures ſecum habeat.

Item in quibuſdam Provinciis mos deteſtabilis inolevit, quod quidam Archidiaconi Paſtore carentes ab aliquo Epiſcopo particulas olei, & chriſmatis accipiunt, & ita oleo ſuo commiſcent, quod & damnatum eſt. Sed unuſquiſque Archidiaconus chriſma, & oleum ſuum totum Epiſcopo, a quo conſecrabitur, ut proprio Epiſcopo præſentet.

Oleum, & chriſma ne miſceantur.

Nota, Praxim contrariam huic Canoni uſque nunc durare in quibuſdam Diœceſibus Normanniæ, utinam non alibi pluribus in locis. Emmanuel Sa in Aphoriſmis, verbo *benedictio*; & quidam alii Caſuiſtæ favent huic praxi. Benedictæ aquæ, aut oleo ſi addatur aqua non benedicta, aut oleum, totum ſit benedictum. Quidam tamen ajunt ſemper quod additur, debere minus eſſe eo, cui additur, quod ego non puto neceſſarium. Hæc ille. Atque adeo praxim hanc facilius aliqui tolerant, quod confirmatio non ſit abſolute ad ſalutem neceſſaria. Veruntamen praxis hæc non caret periculo invalide aliqua ſacramenta adminiſtrandi, cum ſint ex inſtitutione Chriſti, & eorum materia ab opinionibus hominum non pendeat, facileque fieri poſſit, ut confirmandus ungatur oleo non benedicto, ac conſecrato, unde praxim hanc deteſtabilem vocat hoc Concilium: & merito corrigi, ac emendari deberet. S. Vincentius Ferrerienſis in libro diſtinct. verbo *aqua benedicta*, cenſet ipſam aquam benedictam deſinere eſſe benedictam, ſi major copia aquæ non benedictæ ipſi infundatur, attamen vidi aliquando, re in deliberationem miſſa, concluſum fuiſſe, non eſſe ſcrupulum injiciendum, ſi plus olei infundatur non benedicti in parvam Chriſmatis copiam, quod ſolitum eſt in multis locis; quod magis moraliter, quam phyſice iſta ſunt dijudicanda.

Item Chriſmatis, & olei diſtributio a Decanis ſumma diligentia, & honeſtate fiat, ita ut interim dum diſtribuerint, albis ſint induti: Et talibus vaſculis diſtribuantur, ut nihil inde aliqua negligentia pereat.

Item

Digitized by Google

Item ſtatutum eſt, ut nullus miſſam celebret, qui A non communicet.

Item nullus Sacerdos baptizet infantem, niſi jejunus, & ſtola indutus, & alba, ſine neceſſitate.

Item ſunt quidam, qui viaticum, & aquam benedictum ultra octavum diem reſervant: quod & damnatum eſt. Alii vero non habentes hoſtias conſecratas, iterum conſecrant; quod terribiliter interdictum eſt.

Nota de igne.

Item donum ſancti Spiritus, ut non detur, niſi jejunis, neque ipſa confirmatio abſque igne fiat, ſtatutum eſt. Hoc etiam ſtatutum eſt, ne in dandis ſacris ordinibus Apoſtolicæ authoritatis violatores inveniamur: Legitur enim in decretis Leonis Papæ, quod non paſſim diebus omnibus ſacri ordines celebrentur, ſed poſt diem Sabbati in ejus noctis exordio, quæ in prima ſab- B bati luceſcit, his, qui conſecrandi ſunt, jejunis a jejunantibus ſacra benedictio conferatur. Quod ejuſdem obſervantiæ erit, ſi mane ipſo dominico die continuato Sabbati jejunia celebrentur. A quo tempore præcedentis noctis initium non recedit, quo diem reſurrectionis, ſicut etiam in Paſcha Domini declaratur, pertinere non dubium eſt.

Item quatuor temporum obſervatio competenti tempore, ſecundum divinam inſtitutionem, communi obſervantia a nobis ſervetur, ideſt prima Hebdomada Martii, ſecunda Junii, tertia Septembris, eadem Decembris ob reverentiam Dominicæ Nativitatis. Indignum enim valde eſt, ut Sanctorum inſtitutio aliquibus occupationibus, vel mundiali ſolicitudine de- C ſtruatur.

Item Clerici, qui non electi, nec vocati, aut neſciente Epiſcopo ſacris ordinibus ſe intromittunt: aliquibus vero Epiſcopus, ut Diaconibus, manum imponit: alii cæteros ordines non habentes Diacones, aut Presbyteri conſecrantur, hi digni ſunt depoſitione.

Item qui coronas benedictas habuerunt, & reliquerunt uſque ad dignam ſatisfactionem, excommunicentur. Clerici, qui ordinandi ſunt, in feria quinta veniant ad Epiſcopum.

Item Monachi, & Sanctimoniales, qui relictis ſuis Eccleſiis, per orbem vagantur, alii pro nequitiis ſuis a Monaſteriis expulſi, quos Paſtorali auctoritate D oportet compellere, ut ad Monaſteria ſua redeant: Et ſi expulſos Abbates recipere noluerint, victum eleemoſynæ eis tribuant, quem etiam manuum labore acquirant, quouſque, ſi vitam ſuam emendaverint, videatur.

Item emuntur, & venduntur Curæ Paſtorales, ſcilicet Eccleſiæ Parochianæ tam a laicis, quam a Clericis, inſuper etiam a Monachis, quod, ne amplius fiat, interdictum eſt. Item nuptiæ non occulto fiant, neque poſt prandium, ſed ſponſus, & ſponſa jejuni a Sacerdote jejuno in Monaſterio benedicantur, & antequam copulentur, progenies utrorumque diligenter inquiratur: Et ſi infra ſeptimam generationem aliqua conſanguinitas inventa fuerit, & ſi aliquis eorum dimiſſus fuerit, non conjungatur. Sacerdos, qui contra E hoc fecerit, deponatur. De Sacerdotibus, & Levitis, & ſubdiaconibus, qui fœminas ſibi uſurpaverunt, Concilium Lexovienſe obſervetur, ne Eccleſias per ſe, neque per ſuffraganeos regant, nec aliquid de Beneficiis habeant. Archidiaconi, qui eos regere debent, non permittantur aliquam habere nec concubinam, nec ſubintroductam mulierem, nec pellicem, ſed caſte, & juſte vivant, & exemplum caſtitatis, & ſanctimoniæ ſubditis præbeant. Oportet etiam, ut tales Decani eligantur, qui ſciant ſubditos redarguere, & emendare, quorum vita non ſit infamis, ſed merito præferatur ſubditis.

Item interdictum eſt, ne aliquis, qui vivente ſua uxore calumniatus fuerit, poſt mortem illius unquam, de qua calumniatus fuit, accipiat. Multa enim mala inde evenerunt, nam plurimi de cauſa hac ſuas interfecerunt.

Item nullus, cujus uxor velata fuerit, ipſa vivente, unquam aliam accipiat.

Item, ſi uxor viri, qui peregre, aut alias profectus fuerit, alii viro nupſerit, quouſque prioris mortis certitudinem habeat, excommunicetur uſque ad dignam ſatisfactionem.

Item ſtatutum eſt, ne hi, qui publice lapſi in criminalibus peccatis inveniuntur, citiſſime in ſacris ordinibus reſtituantur. Si enim lapſis (ut ait Beatus Gregorius) ad ſuum ordinem revertendi licentia concedatur, vigor Canonicæ proculdubio frangatur diſciplinæ, dum per reverſionis ſpem pravæ actionis deſideria quiſque concipere non formidat. Unde hoc rectum manere oportet, ut in crimine publice lapſus, ante peractam pœnitentiam in priſtino gradu nullatenus reſtituatur, niſi ſumma neceſſitate poſt dignam quidem longæ pœnitentiæ ſatisfactionem.

Item, ſi aliquis lapſus dignus depoſitione repertus fuerit, & ad eum deponendum tot Coepiſcopos, quot auctoritas, ſcilicet in Sacerdotis ſex, in Diaconi depoſitione tres, unuſquiſque, qui adeſſe non poterit, Vicarium ſuum cum ſua auctoritate tranſmittat.

Aliquid deeſt.

Item ſtatutum eſt, ut nullus in quadrageſima prandeat, antequam hora nona peracta, veſpertina incipiat. Non enim jejunat, qui ante manducat.

Item ſtatutum eſt, ut in ſabbato Paſchæ Officium ante nonam non incipiatur. Ad noctem enim Dominicæ Reſurrectionis reſpicit, ob cujus reverentiam, Gloria in excelſis Deo, & alleluja cantatur: quod etiam in Officii initio, cerei ſcilicet Benedictione monſtratur. Narrat liber Officialis, quod in hoc biduo non fit ſacramenti celebratio. Vocat autem hoc biduum ſanctam feriam, & ſabbatum, in quo recolitur luctus, & mœſtitia Apoſtolorum.

Item ſi alicujus ſancti Feſtivitas in ipſa die evenerit, in qua celebrari non poſſit, non ante, ſed infra octavum diem celebretur.

Item juxta ſanctorum Patrum decreta, ſcilicet Innocentii Papæ, & Leonis, ſtatuimus, ne generale baptiſma, niſi ſabbato Paſchæ, & Pentecoſtes fiat. Hoc quidem ſervato, quod parvulis, quocumque die petierint, regenerationis lavacrum non negetur. Vigilia, vel die Epiphaniæ, ut nullus, niſi infirmitate baptizetur, omnino interdicimus.

Huic Concilio conſenſerunt Joannes Archiepiſcopus Rothomagenſis Eccleſiæ, Odo Bajocenſium Epiſcopus, Michael Abrincatenſis Epiſcopus, Giſlebertus Ebroicenſis, & quamplures etiam venerabiles Abbates, quibus eo tempore Cœnobia Normanniæ nobiliter pollebant, & monachicum rigorem ſervabant.

CONCILIUM

apud ILLEBONAM

Sub Guillielmo Cadomenſi Archiepiſcopo Rothomagenſi, pro moribus, & diſciplina celebratum tempore Gregorii ſeptimi, & Philippi primi Regis Galliarum, anno Domini 1080.

Hoc Concilium celebratum apud Illebonam, ait Mattheus Paris in vita Guillielmi ſecundi, anno Domini 1081. ſed Ordericus refert ad annum præcedentem 1080. lib. 5. Eccleſiaſticæ Hiſtoriæ, ejuſque decreta ſic narrat.

ANno ab Incarnatione Domini 1080. Rex Guillelmus in Feſto Pentecoſtes apud Illebonam reſedit, ibique Guillielmum Archiepiſcopum, & omnes Epiſcopos, & Abbates, Comiteſque, cum aliis Proceribus Normanniæ, ſimul adeſſe præcepit. Ut Rex juſſit, factum eſt. Igitur octavo anno Papatus Domini Gregorii Papæ Septimi, celebre Concilium apud Illebonam celebratum eſt, & de ſtatu Eccleſiæ Dei, totiuſ-

ed by Google

ejuſque regni providentia Regis cum Baronum ſuorum conſilio utiliter tractatum eſt. Statuta vero Concilii ſicut ab his, qui interfuerunt, veraciter annotata ſunt, volo hic inſerere, ut poſteri diſcant, quales in Normannia leges fuerunt ſub Guillielmo Rege.

PAx Dei (quæ vulgo trevia dicitur) ſicut ipſe Princeps Guillielmus eam in initio conſtituerat, firmiter teneatur, & per ſingulas Parochias dictis excommunicationibus renovetur. Qui vero ſervare contempſerint, vel aliquatenus fregerint, Epiſcopi, ſecundum quod prius ſtatutum eſt, eos judicando juſtitiam facient. Si quis vero Epiſcopo ſuo inobediens fuerit, Domino, in cujus terra habitat, Epiſcopus hoc demonſtret, & ille ſubdat eum Epiſcopali juſtitiæ. Quod ſi & Dominus facere contempſerit, Regis Vice-Comes per Epiſcopum inde requiſitus, omni remota excuſatione, faciat.

DE his, qui de parentela ſua uxores tenent, vel uxores parentum ſuorum, Epiſcopi Canonicam juſtitiam exequantur. Rex enim inde nullum ſuſtinet, vel tuetur, ſed potius Epiſcopos adjuvando admonet, ut lex Dei firmiter teneatur. Presbyteri, Diaconi, Subdiaconi, & omnes Canonici, & Decani nullam omnino fœminam habeant. Quod ſi aliquis poſt eamdem culpam viſus fuerit incurriſſe, ſi per miniſtros Epiſcopi inde prior fuerit accuſatus, in Curia Epiſcopi ſe purgabit. Si vero Parochianorum, vel dominorum ſuorum aliquis eum prius accuſaverit, habeat accuſatus inducias, ut cum Epiſcopo poſſit loqui: Et ſi ſe purgare voluerit, in eadem Parochia, cui ſervit, præſentibus Parochianis pluribus ante Epiſcopi miniſtros, & eorum judicio ſe purgabit. Si vero purgare ſe non potuerit, Eccleſiam perdet irrecuperabiliter. Hoc prædictus Rex ſtatuit, non perenniter Epiſcopis ſuis auferendo debitam juſtitiam, ſed quia Epiſcopi eo tempore minus, quam conveniſſet, inde fecerant, donec ipſe eorum videns emendationem, eis redderet pro benefacto, quod tunc de manu eorum temporaliter tulerat pro commiſſo.

NUllus laicus in redditibus altaris, vel in ſepultura, vel in tertia parte decimæ aliquid habeat; nec pecuniam per horum venditionem aliquatenus habeat, nec Presbyter inde ſervitium faciat, niſi legationem Domini ſui portet: Ita ut in eadem die ad ſervitium Eccleſiæ revertatur, & ad orationes (per Normanniam ſolummodo) victum Domini ſui habens, ſi Dominus voluerit, ſecum vadat: ſervitium Eccleſiæ Presbyter interim curet.

PResbyteri ab Epiſcopis, vel ab eorum miniſtris, præter juſtos redditus Epiſcopi, vi, vel minis dare nihil cogantur. Propter eorum fœminas nulla pecuniæ emendatio exigatur.

ARchidiaconi per Archidiaconatus ſuos ſemel in anno Presbyterorum ſuffraganeorum ſuorum veſtimenta, & calices, & libros videant: deſignatis ab Epiſcopo in unoquoque Archidiaconatu ſolummodo tribus locis, ubi vicini Presbyteri ad hæc monſtranda convocentur.

QUando Archidiaconus ad hæc videnda venerit, a Presbyteris, qui conveniunt, triduo, ſi expedit, victum ſibi habeat.

Si Presbyter foris facturam fecerit de foreſtis Regis, vel Baronum ejus, nullam inde emendationem habebit Epiſcopus.

PResbyteri ſemel in anno circa Pentecoſten cum proceſſionibus ſuis ad matrem Eccleſiam veniant, Et de ſingulis domibus ceram deneratam, vel idem va- A lens ad illuminandam Eccleſiam altari offeratur. Quod qui facere noluerit, a Presbytero ſuo per miniſterium ſuum cogatur hoc ſolvere ſine emendatione pecuniæ.

LAicus Presbyterum non det, vel adimat Eccleſiæ, niſi ex conſenſu Præſulis; quem tamen, ſi recipiendus eſt, Epiſcopus non repellat, & ſi repellendus eſt, non retineat.

IN Cœmeteriis Eccleſiarum, quæ in civitatibus, vel caſtellis, vel burgi ſunt, quod Epiſcopi tempore Roberti Comitis, vel Guilhelmi Regis ejus conſenſu habuerunt, Epiſcopi rehabeant.

B IN Cœmeteriis vero, quæ in marchis ſunt, ſi guerra fuerit, & aliqui ad habitandum ibi faciant manſionem, dum guerra duraverit, & ipſi propter guerram in atrio manſerint: nullam forisfacturam ab eis Epiſcopus habebit, niſi quam habuiſſet, antequam ad atrium confugiſſent. Cum autem pax facta fuerit, qui propter guerram illuc confugerant, de atrio exire cogantur, aut Epiſcopalibus legibus ſupponantur.

ECcleſiæ villarum, quantum Cœmeterii tempore Roberti Comitis habuerunt, vel uſque ad illud ſupra ſcriptum Concilium habuerunt, tantum habeant: Et in eis illas conſuetudines habeant Epiſcopi, quas tempore Roberti Comitis, vel Guillielmi C Regis ejus conſenſu habuerunt, niſi Epiſcopi, concedente Rege Guillielmo, aliquam conſuetudinem fecerint.

Si poſt Concilium aliqua fit nova Eccleſia intra villam, faciat Epiſcopus cœmeterium conſideratione dominorum, & Parochianorum ejuſdem Eccleſiæ. Si vero extra villam nova fit Eccleſia, undique habebit quinque perticas Cœmeterii.

Si Monachis donatur Eccleſia, Presbyter, qui eamdem tenet Eccleſiam, honorifice teneat, quidquid de eadem Eccleſia habuit, antequam Monachi eam haberent, & tanto melius, quanto ſanctioribus aſſociatur hominibus. Eo autem mortuo, vel aliquatenus deficiente, Abbas idoneum Presbyterum quærat, & Epiſcopo eum per ſe, vel per nuncium oſtendat. Quem, ſi D recipiendus eſt, Epiſcopus recipiat. Si vero Presbyter cum Monachis religioſe vivere voluerit, videat, ut Eccleſia, quam Epiſcopali licentia intravit, honeſte tractetur tam in veſtimentis, quam libris, & cæteris Eccleſiæ ſerviendæ neceſſariis ſecundum ejuſdem Eccleſiæ facultatem. Quod ſi Presbyter cum Monachis vivere noluerit, tantum det ei Abbas de bonis Eccleſiæ, unde & bene vivere, & Eccleſiæ ſervitium convenienter valeat Presbyter adimplere. Quod ſi Abbas facere noluerit, ab Epiſcopo convenienter cogatur, ut faciat. Presbyter vero Epiſcopo ſuo juſte ſubditus ſit, & Epiſcopales redditus perſolvat.

QUæ vero ſuperabundant, in uſus Monaſterii Abbas habeat.

E HOc idem in Eccleſiis Canonicorum obſervetur.

VIolatio Eccleſiæ, & atrii, ſicut ſuperius determinatum eſt, commiſſa, pro quibus Officium Divinum remanet, Epiſcopis per pecuniam emendetur. Aſſultus in itinere ſimiliter.

Si quis iratus perſequatur alium in atrium, vel Eccleſiam, ſimiliter.

Si laicus arat, vel ædificat in atrio ſine licentia Pontificali, ſimiliter.

Si Clericus raptum fecerit, vel furtum, vel aliquem percuſſerit, aut vulneraverit, aut occiderit: ſi duellum ſine licentia Epiſcopi ſuſceperit, aut damnum ceperit, aut aſſultum fecerit, aut aliquid injuſte fi-

ſieris,

Digitized by Google

ſierit, aut incendium fecerit, aut manupaſtus ejus, aut habitator atrii, ſimiliter.

Si Clericus adulterium fecerit, aut inceſtum, ſimiliter.

Si Presbyter de miniſterio ſuo forisfecerit, ſimiliter.

PResbyteri ,, qui ad Synodum venire neglexerint, ſimiliter.

ET qui Synodum, & circadam ſtatutis terminis non reddiderit, ſimiliter.

ANNOTATIO.

Synodi, & circadæ.

NOmina hæc ſunt vectigalium, & exactionum. Synodi enim dicebantur, quod colligerentur, & circadæ, quod circumeundo. Fulbertus epiſt. 110. *Jubes, inclyte præſul, nos dare tibi circadas, quæ ſunt in Epiſcopio tuo.* Et in privilegio conceſſo Monaſterio ſancti Dionyſii ab Epiſcopo Pariſienſi dicitur: *Omnes illi, qui in hoc circumſcripto ſpatio Eccleſiis ſerviunt, ſint liberi, & abſoluti ab omni debito, & redditione circadarum, & Synodorum.* Ita refert de la Cerda adverſ. ſacrorum cap. 71. num. 19.

SI Clericus coronam ſuam dimiſerit, ſimiliter.

Si Monachus, vel Monacha, qui ſunt ſine regula, habitum ſuum dimiſerint, ſimiliter.

Si Presbyteri, præter treviæ Dei infractores, & latrones ſine licentia Epiſcopi excommunicaverint, ſimiliter.

Si erraticum habere (quod vulgo dicitur Vueridiſ) in curiam Sacerdotis, vel Clerici, qui in atrio manet, venerit, vel in eleemoſynam ejuſdem Eccleſiæ, vel in atrium Epiſcopi erit.

Si quid per contentionem in domo Presbyteri, vel Clerici, vel in atrio Sacerdoti, vel Clerico, vel eorum manupaſto relictum fuerit, Epiſcopi erit.

Si quis Presbyterum, aut Monachum, aut Monacham aſſailierit, aut percuſſerit, aut ceperit, aut occiderit, aut domos eorum in atrio incenderit, ſimiliter emendabit. Si quid in Eccleſia, vel in atrio inveniatur, vel relinquatur, Epiſcopi erit.

Si quis adulterium, vel inceſtum fecerit, vel cum matrigna, vel cum matre, vel filiola coierit. Si mulier hoc idem fecerit, ſimiliter. Si quis uxorem ſuam, vel ſi quæ mulier virum ſuum ſine judicio præſulis requiſierit, ſimiliter. Qui mortuos conſulunt, vel maleficia tractant, ſimiliter. Qui intentum ſibi crimen inficians, vel negans ferri judicio convincitur (excepta Dei trevia) ſimiliter. Qui juſtitiæ reſiſtens excommunicari ſe patitur, ſimiliter.

PArochianorum crimina Epiſcopo pertinentia, ubi conſuetudo fuit, Epilcoporum judicio examinentur.

Si contradictio judicationis facta fuerit, ante Epiſcopum definiatur.

Si ferri judicium fuerit judicatum, ante matrem Eccleſiam terminetur.

CONTROVERSIA.

Purgatio per ferrum candens.

PEr judicium ferri hic intelligitur purgatio per contactum ferri candentis, ex quo ſi quis illæſus abiret, innocens habebatur, ſin aliter, nocens, & reus. Hæc enim purgatio apud Normannos in uſu fuit, ut patet ex facto Rollonis eorum ducis, qui ignis probatione adhibita, auctorem furti explorari juſſit, factumque, ut plures ruſtici abſque ulla læſione ferrum attingerent, quod minime rei eſſent; ut refert Martinus Delrio diſquiſ. magic. lib. 4. quæſt. 4. ſect. 3. ex Crantzio. Unde non mirum, ſi in præſenti Concilio videatur aliquatenus probari hujuſmodi purgatio, cum fieret non auctoritate privata, ſed quaſi publica. Attamen illicitam eſſe hujuſmodi purgationem; quovis modo fiat, recte oſtendit Ivo Carnotenſis Epiſtol. 74. in qua Hildebertum Cœnomanenſem Epiſcopum de proditione Cœnomanicæ urbis apud Regem Angliæ ſuſpectum, ita ut nollet eum immunem aliter habere, niſi igniti ferri examinatione demonſtraret innocentiam ſuam, deterret ab hujuſmodi purgatione. *Breviter itaque tibi reſpondeo*, inquit, *conſulens, ut non transgrediaris terminos antiquos, terminos, quos poſuerunt patres tui, aliter namque innocentiam defendere eſt innocentiam perdere*; & poſt pauca: *inde etiā ita ſcripſit Alexander Secundus Papa Rainaldo Cumano.* Super cauſa Gislandi Presbyteri tui de morte Epiſcopi prædeceſſoris tui infamati in medium conſuluimus, &c. vulgarem denique legem, ac nulla Canonica ſanctione fultam, ſcilicet ſive frigidæ aquæ, ignitique ferri contactum, aut cujuslibet popularis inventionis (quia fabricante hæc ſunt omnino ficta invidia) ipſum exhibere, nec aliquo modo te volumus poſtulare: immo Apoſtolica auctoritate prohibemus firmiſſime. *Inde etiam Stephanus Quintus Papa dixit Lamberto Epiſcopo Moguntino:* Ferri candentis, vel aquæ ferventis examinatione confeſſionem extorqueri a quolibet, ſacri non cenſuerunt Canones: & quod ſanctorum Patrum documento ſancitum non eſt, ſuperſtitioſa adinventione non eſt præſumendum. Spontanea enim confeſſione, vel teſtium approbatione publicata delicta, habito præ oculis Dei timore, commiſſa ſunt regimini judicare: occulta vero, & incognita illius ſunt judicio relinquenda, qui ſolus novit corda fidelium hominum. Hæc Ivo, quamvis Epiſtola 251. & 254. eam purgationem per ferrum candens illicitam non credat, ſi fiat præcedente judiciaria accuſatione, nec aliud remedium ad veri indagationem ſuppetat. Ita nutant mortalium ingenia, modoque in hanc, modo in illam flectuntur partem. Juvat autem obſervare Gratianum 2. quæſtio. 4. canon. *Mennam vero*, attribuere ſancto Gregorio Papæ Epiſtol. ad Brunichildam reginam Francorum verba, quæ hic Ivo Alexandri Secundi eſſe aſſerit. Unus ſcilicet Pontifex ab alio mutuare potuit; quod non inſolitum, ſicut etiam quod in Conciliis Provincialibus non approbatis nonnunquam aliquid ſtatuatur, aut toleretur, quod a recto deviat. Vide plura de re iſta apud Martinum Delrio loco citato: ubi etiam notat ferrum iſtud ignitum vocatum fuiſſe olim *judicium*, quod indicare videntur præſentis verba Concilii, ſed & factum fuiſſe cum vomeribus, & chirothecis ignitis, &c. adhibitamque quarundam precum formulam, quibus a Deo peteretur, ut ferrum benediceret, eoque reus, & innocens agnoſcerentur.

SI plana lex erit facienda, ibi fiat, ubi placitum prius.

IN Parochia Epiſcopi ſine licentia ejus nullus audeat prædicare.

QUi in prædictas culpas inciderit, ſi ſponte ad pœnitentiam venerit, pœnitentia ei pro qualitate criminis injungatur, & pecunia nullatenus exigatur.

Si laicus raptum in atrio fecerit, Epiſcopo emendabit: ſi vero alibi fecerit, quocumque modo faciat, Epiſcopus nihil habebit.

HAs conſuetudines habeant Epiſcopi in illis locis, in quibus eas tempore Roberti Comitis, vel Guillielmi Regis ejus conceſſione hactenus habuerunt. Quæ vero quieta fuerunt, eam quietudinem habeant, quam huc uſque ſolide tenuerunt. In his omnibus juſtitiis, & conſuetudinibus Rex ſibi retinet, quod huc uſque habuit.

Si Presbyter Domini ſui judicio contraxerit de Eccle-

Eccleſiaſtica cauſa, & eum in curiam Epiſcopi eundo A injuſte fatigare fecerit, Domino ſuo X. ſolidos emendabit.

Si Epiſcopi aliquid, quod non ſit hic ſcriptum in Regis curia monſtrare poſſunt ſe habuiſſe tempore Roberti Comitis, vel Guillielmi Regis ejus conceſſione, Rex eis non tollit quin habeant: tantummodo illud nullatenus ſaiſiſcant, donec in curia ejus monſtrent, quod habere debeant. Smiliter & laicis propter hoc ſcriptum Rex nihil tollit, quod in Curia ejus monſtrare poſſint Epiſcopos non debere habere. Tantummodo Epiſcopos inde non deſaiſiſcant, donec in Curia Regis monſtratum ſit, quod Epiſcopi inde habere non debeant.

B HÆc ſynodus in vico Regali ſecus Sequanam celebrata eſt, ubi antiqua urbs fuit, quæ Caletus ab incolis dicta eſt, a qua circumjacens pagus a mari uſque Talancium Calcegius uſque hodie appellatus eſt. Hanc (ut in antiquis Romanorum legitur geſtis) C. Julius Cæſar obſedit, & pro nimia bellatorum obſtinatione intus acerrime repugnantium ſubvertit. Deinde poſtquam hoſtes ibidem ad libitum compreſſit, conſiderata opportunitate loci, præſidium Romanorum provide conſtituit, & a nomine ſuo Juliamboanam (quam barbari corrupto nunc nomine Illebonam nuncupant) appellavit.

Quidam credunt eſſe urbem dictam Honfletur.

CONCILIUM RHEMENSE

D *Præſide Sampſone Deſprets Archiepiſcopo pro controverſia inter Epiſcopum Laudunenſem, & Abbatem Præmonſtratenſem, tempore Adriani Papæ IV. & Ludovici VII. Gallorum Regis, anno Domini* 1158.

CAuſa hujus Synodi hæc fuit, quod cum Bartholomæus Laudunenſis antiſtes bene affectus erga S. Norbertum Præmonſtratenſium fundatorem multa bona immobilia ad Epiſcopatum pertinentia Eccleſiæ Præmonſtratæ in ejus Diœceſi erectæ contuliſſet, Gualterus II. poſt Gualterum I. Bartholomæi ſucceſſor ea repetere voluerit, ſub eo titulo, quod beneficiarius quilibet tanquam minor habeatur, cui non licet poſſeſſiones, ac terras beneficio annexas diſtrahere in favorem alterius. in cap. ſi quis Presbyterorum, de rebus Eccleſiæ non alienandis, decernitur, ut Clericus ſubſcribens alienationi bonorum Eccleſiaſticorum excommunicetur, niſi alienans, & recipiens Cleri reſtitutione ſibi proſpexerint. Sed & iſtud ſpecialiter prohibetur Epiſcopis ex Concilio Agatenſi 10. q. 2. capite caſellas, & ex Concilio Martini Papæ in eadem q. cap. Epiſcopus, ubi id inhibetur ſub pœna depoſitionis. Qua de re pluribus agit Bonacina in tractatu de alienatione bonorum Eccleſiæ, & de ſolemnitatibus ad id requiſitis.

Hugo autem, qui tunc erat Abbas Præmonſtratenſis, diſtractionem illam tuebatur, ut quæ Pontificio, ac regio ſimul diplomate firmata erat, aliaque pro ſe jura juribus accumulando, allegabat. Quare lite mota, res ad Sampſonem Archiepiſcopum Rhemenſem, E & ad ejus provincialem ſynodum devolvitur, in qua poſt interceſſionem ſummi Pontificis, ac Regis Ludovici compoſitio facta eſt in prædicta ſynodo, quæ a ſummo Pontifice Adriano VI. partibus conſentientibus corroborata eſt. Quæ omnia fuſius enarrantur in Bibliotheca Præmonſtratenſi Joannis le Page Theologi Pariſienſis, ac ordinis Præmonſtratenſis ſyndici l. 2. per plura capita, in quibus plures actus ad hanc ſynodum ſpectantes inſeruntur. Hic autem nobis ſatis erit confirmationem prædictæ compoſitionis producere ex diplomate ejuſdem Adriani IV. prout in eodem libro cap. 17. exhibetur.

Sed & in Toletano nono c. 5. prohibetur Epiſcopo, ne de monaſterio erigendo ſupra quinquageſimam partem ſuorum redditunm annuorum.

Adrianus Epiſcopus, ſervus ſervorum Dei, dilectis filiis Hugoni Abbati, & fratribus Præmonſtratenſis Eccleſiæ ſalutem, & Apoſtolicam benedictionem. Ea, quæ compoſitione, vel concordia mediante inter viros Eccleſiaſticos rationabiliter ſtatuuntur, in ſua debent ſtabilitate conſiſtere: & ad majorem in poſterum firmitatem habendam Apoſtolicæ ſedis præſidio eadem neceſſe eſt communiri. Eapropter dilecti in Domino filii veſtris juſtis poſtulationibus gratum impertientes aſſenſum, concordiamque inter vos, & venerabilem fratrem Gualterum Laudunenſem Epiſcopum ſuper ſubſcriptis poſſeſſionibus, mediantibus chariſſimo filio noſtro Ludovico Illuſtri Rege Francorum, & venerabili fratre noſtro Sampſone Rhemorum Archiepiſcopo Apoſtolicæ ſedis Legato, & aliis quibuſdam Epiſcopis, & Principibus ex utriuſque partis aſſenſu rationabili providentia factam authoritate Apoſtolica confirmamus, & præſentis ſcripti patrocinio communimus. Hæc autem concordia ſicut in ſcripto exinde facto contineri dignoſcitur, hujuſmodi eſt: Paſtoralis officii eſt Religioſorum paci, & quieti providere, quæ rationabiliter acta ſunt, atteſtari, & ne aliquo oblivionis nubilo obſuſcari poſſint, vel infirmari, ſcripto commendare, & poſterorum notitiæ tranſmittere. Eapropter ego Gualterus Dei gratia Laudunenſium vocatus Epiſcopus notum fieri volumus tam futuris, quam præſentibus, quod temporibus noſtris inter nos, & Hugonem Abbatem, & fratres Eccleſiæ Præmonſtratæ querela emerſerit ſuper poſſeſſionibus inferius annotatis, pro eo quod minus ordinate bona Epiſcopalia nobis diſtracta videntur. Tandem vero mediante Rege Francorum, & Archiepiſcopo Rhemenſi, & principibus hoc modo Controverſia illa compoſitionis finem accepit. Fratres quidem Præmonſtratenſes, ut ſalvis Privilegiis, & poſſeſſionibus ſuis firmam, & perpetuam pacem poſſent adipiſci, trecentas libras provenientium ad inſtaurationem curtis nobis, noſtriſque ſucceſſoribus in perpetuum permanſuræ cum quingentis ovibus, vaccis viginti, jumentis duodecim, & ſuibus ſeptem nobis tradiderunt. Nos autem eis omnia, de quibus querela emerſerat, quæ temporibus prædeceſſorum noſtrorum Bartholomæi, & Gualteri tenuerant, deinceps libere, & quiete poſſidenda conceſſimus, & communi aſſenſu capituli noſtri præſentis ſcripti authoritate confirmavimus.

Ut igitur hæc omnia perpetuæ firmitatis robur obtineant, authoritate ſedis Apoſtolicæ ea duximus roborandа, C & præſentis ſcripti patrocinio munienda. Decernimus ergo, ut nulli omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ confirmationis infringere, vel ei aliquatenus contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, ac ſecundo, tertiove commonitus, præſumptionem ſuam congrua ſatisfactione non correxerit, indignationem omnipotentis Dei, & beatorum Petri, & Pauli Apoſtolorum ejus incurrat, & excommunicationis eum vinculo ſtatuimus ſubjacere, Amen, Amen, Amen ſignatum. Ego Adrianus Catholicæ Eccleſiæ Epiſcopus.

CONCILIUM AVENIONENSE

a Cardinali Petro de Fuxo ſedis Apoſtolicæ Legato an. 1457. Callixto 3. ſummo Pontifice.

Meminit hujus Concilii Frizonius in Gallia purpurata: inter alias autem ordinationes Statutum edidit tenoris ſequentis.

DEcretum in Concilio Baſileenſi factum de conceptione beatiſſimæ Virginis Mariæ, ſtatuimus inviolabiliter obſervari, diſtricte omnibus inhibendo ſub excommunicationis pœna, ne quiſquam aliquid in contrarium prædicare, vel publice diſputare præſumat: quod ſi ſecus aliquis fecerit, dictam ſententiam eum incurrere volumus ipſo facto, & in prima Synodo per Diœceſes per quemli-

Conceptio B. Virginis.

bet celebranda, prædicta ſtatuimus publicari, & Curatis Eccleſiarum injungi, ut hoc populo manifeſtent. Datum in Eccleſia Cathedrali Avenionenſi, die 7. menſis Septembris anno Incarnationis Dominicæ 1457. Pontificatus Domini noſtri Callixti Papæ III. ann. 3. Subſcripſerunt huic ſtatuto non ſolum ipſe Petrus, qui toti præerat Concilio, ſed Alanus Coentinus S. R. E. Cardinalis, Robertus Aquenſis Archiep. Petrus Epiſcopus Aptenſis, Georgius Senenſis, Caveberius Vapicenſis, Nicolaus Maſſilienſis, Petrus Dignenſis, Petrus Glatanenſis, Palamodus Cavallicenſis, Pontius Vaiſionenſis, Joannes Rigienſis, Stephanus Tricaſtinenſis, Michael Carpentoratenſis, & Joannes Auracienſis

PSEUDOSYNODUS CHARENTONIANA
Calviniſtarum, anno 1631. habita, in qua decreta eſt ipſorum Communio cum Lutheranis.

IN hac Synodo prope Pariſios celebrata, quam Nationalem vocant, mutato conſilio in gratiam (ut quidam referunt) Regis Svediæ, reconciliati ſunt Calviniſtæ Galli cum Lutheranis, quos ad Cœnam, & Matrimonia ineunda cum ſuis, & ut in Baptiſmo parvulorum patrini eſſent, declarat Synodus, inquiunt Gallice loquentes, attento hoc, quod Eccleſiæ Confeſſionis Auguſtanæ conveniunt cum Eccleſiis reformatis (ſic vocant Calvinianas) in principiis, & punctis fundamentalibus veræ Religionis, & quod in ipſorum cultu idololatria non inſit, nec ſuperſtitio, fideles prædictæ Confeſſionis, qui in ſpiritu charitatis, & vere pacifico Conventus publicos adeunt Eccleſiarum Reformatarum hujus regni, eorumq; communionem expetunt, poterunt, abjuratione non facta, admitti ad Cœnam Sanctam, & contrahere matrimonia cum fidelibus noſtræ confeſſionis, & tanquam patrini offerre ad Baptiſmum pueros, & cætera ex capite 14. regularum, & admonitionum particularium dictæ Synodi.

Hanc Decretalem cum Joannes Daillæus Miniſter Charentonianus ex famoſioribus in libro ſuo Apologetico confirmaſſet, aperteque declaraſſet opinionem Lutheranorum de reali præſentia Corporis Chriſti in Euchariſtia nullum virus habere, nec pietati officere, his verbis.

Cette opinion qu'ils ont demeurant dans ſes termes, n'a aucun venin, & cette hypotheſe ne nous engage en rien qui ſoit contraire ou a la piete, ou a la charite, ou a l'honneur de Dieu, ou au bien des hommes; elle peut, & doit par conſequent eſtre ſupporte en ce cas.

cum ſubſcriptione inter ipſos præcipuorum Paſtorum eamdem confirmantium, res ipſorum non mediocriter dilabi cœperunt. Improperatum eſt enim ipſis ubique, & in faciem repoſitum, non debuiſſe hactenus ſe ab Eccleſia Catholica, ac Romana ſeparare ob fidem, quam tenet, & docet de vera, & reali præſentia Corporis Chriſti in Euchariſtia, jamque ipſam Eccleſiam Romanam confitentes habere reos, ex adverſariorum confeſſione veridicam eſſe in articulo illo de præſentia reali Corporis Chriſti in Euchariſtia, ob quam tot tragœdias hactenus excitarant. Et quamvis reponant ſe ſeparaſſe ob adorationem Euchariſtiæ in Eccleſia Romana uſu receptam, facillimum eſt ipſos convincere: nam ſi Chriſtus præſens eſt in Euchariſtia, nemo fidelis ſupremum latriæ cultum ipſi debitum, ubicumque ſit, jure denegabit. Hoc certe ſerio conſideraverunt plures, qui ipſorum errore detinebantur, & ab errore reverſi ſunt ad communem matrem omnium vere fidelium Eccleſiam Romanam. Quod etiam videmus in dies fieri, ut non ſit jam dubium hanc ſectam Calviniſtarum in Gallia, ubi tam crudeliter graſſata eſt cum interitu plurium animarum, ad finem ſuum properare.

Ut tamen Calviniſtæ admittant Lutheranos ad ſuam Cœnam, vicem tamen ipſis non rependunt Lutherani, quin potius in ipſos, ut in peſtilentiſſimos hæreticos invehuntur, eiſque igne, & aqua interdicunt in Germania; ubi diſſidium inter ipſos magis ardere cœpit jam ab anno 1552. itaut Lutherani contenti non eſſent, niſi omnes ſacramentarii expreſſe profiterentur ſe Corpus, & Sanguinem Chriſti corporaliter, & ſubſtantialiter ore corporis impios quoque manducare: qua de re multi libri ex utraque parte editi fuerunt, ut refert Ludovicus Lanatherus Zuinglianus in hiſtoria Controverſiæ ſacramentariæ, apud Genebrardum Chronic. l. 4.

ANGLICA CONCILIA
magis ſelecta ex 1. tomo Spelmani Angli.

EOrum ingentem ſupellectilem ſubminiſtrat Henricus Spelman Eques auratus, ac ſcripto, Anglus in opere multi laboris, & eruditionis inſcripto, Concilia, decreta, leges, conſtitutiones in re Eccleſiarum orbis Britannici. Vid. Pambritannica, Pananglica, Scotia, Hybernica, Cambrica, Mannica, Provincialia, Diœceſana ab initio Chriſtianæ ibidem religionis ad noſtram uſque ætatem, & cæt. tribus diſtincta tomis, quorum hic primus tomus ea continet, quæ a primis Chriſti ſæculis, uſque ad introitum Normannorum (id eſt anno Domini 1066.) habita ſunt, & celebrata, Londini 1639.

Porro ſecundus tomus ea continet, quæ poſt ſubactos a Normannis Anglo ſaxones uſq; ad exutum Papam, ut loquuntur illi Pſeudo-Chriſtiani, & reſignationem Pontificiæ dignitatis Regi Henrico VIII. factam (qua adempta eſt Epiſcopis cogendorum poſtea Conciliorum poteſtas uſitata) & Monaſteriorum Catalyſim.

Tertius ea, quæ deinceps in Eccleſiis Britanniarum reformatis, uſque ad noſtra tempora complectitur. Qui tertius tomus neſcio, an adhuc in lucem prodierit: nec eſt, quod magnopere a nobis curetur. Secundus autem tomus cum multa contineat, quæ etiam a Binio, & aliis collecta ſunt, haud gravatim a nobis dimittitur, ut ex primo dumtaxat, in quo magis ſingularia exhibentur, aliqua ex Conciliis Provincialibus per compendium pro ratione noſtri inſtituti exhibeamus; nec enim quis valeat Iliadem Conciliorum integrorum in cortice nucis includere; cum tot alia ex omni orbis parte ſuppetant, quæ etiam locum efflagitant in his duobus noſtris, nec magnæ molis voluminibus.

Poſt Concilium Arelatenſe 1. cui tres Epiſcopi Angli interfuerunt, & Sardicenſe, ut appareat, quibus tunc regulis Anglia uteretur, exhibet duo Concilia in cauſa Pelagianorum celebrata, ut ſequuntur.

Concilium Verolamii Leone Magno Pontifice, Valentiniano Imperatore anno gratiæ 446. adverſus Pelagianam hæreſim ab Agricola Pelagii diſcipulo, qui Angliam infecerat, ſuſcitatam. In præſentibus Germano Altiſiodorenſi, & Lupo Trecaſſinæ Eccleſiæ Epiſcopis in Galliæ alia Synodo deputatis, & miſſis ad auxilium contra graſſantem hæreſim ferendum, Pelagianæ partis ſectatores errorem agnoſcunt. Convincitur vanitas, inquit Beda, perfidia confuſa reputatur, ita ut ad ſingula erraſſe ſe, dum nequeunt reſpondere, confiteantur. Populus arbiter vix manus continet, judicium tamen clamore teſtatur. L. 1. c. 17.

Concilium aliud Britannicum a Sancto Germano Altiſiodorenſi Epiſcopo, magnoque Clericorum, & Laicorum numero contra renaſcentia, ut videtur, Pelagianæ hæreſis virgulta, & contra inceſtuoſas Regis Vortigerni cum filia ſua nuptias celebratum, anno 449. in quo omnium judicio pravitatum perverſitas cum ſuis auctoribus condemnatur; factumque eſt, ut in illis locis multo ex eo tempore fides intemerata perſe-

vera-

verteret. Ex Beda l. 2. c. 22. & Vvemonaſterienſi in A anno 440.

Quia vero communiter heterodoxi, ex quorum numero eſt collector horum Concil. Anglicanorum, falſo putant militare adverſus Catholicos decreta contra Pelagianos, operæ pretium eſt diſcernere Pelagianam hæreſim.

PELAGIANA HÆRESIS.

DIvus Auguſtinus l. de *Hæreſibus*, una pagina refert Hæreſim Pelagianam: non ſic R. Epiſcopus Iprenſis Janſenius. Fæcibus iſtis everrendis primum volumen, quod eſt *de Hæreſi Pelagiana*, impendit in excutiendis opinionibus ipſorum, quod volumen conſtat libris octo, capitibus 158. a pagina 1. uſque B ad 223. tam multa diſcuſſione opus illi viſum ad repræſentandam deformitatem hujus hæreſis, quamvis eam plus juſto expendat.

Tota autem eorum hæreſis his ferme dogmatibus capitalibus conſtat.

1. Chriſtum per merita liberi arbitrii obtinuiſſe, ut fieret Deus in reſurrectione.

2. Peccatum originale nullum eſt.

3. Adamum in puris naturalibus natum fuiſſe mortalem, & miſeriis obnoxium, ac concupiſcentiis, nullumque peccatum, niſi per exemplum ſuæ inobedientiæ, quæ ſibi ipſi ſoli noxia fuit, transfudiſſe in poſteros.

4. Naturam ob inſita virtutum ſemina miris laudibus efferunt, ut quæ poſſit ſine adjutorio gratiæ interioris, & ſine orationis bono juſtitiam conſequi in hac C vita, & in altera gloriam viribus liberi arbitrii ſolius non confortati, aut excitati per gratiam interiorem, ſed ſola gratia exteriori, quæ in lege, exemplo, & doctrina ſita eſt, adjuti.

5. Unde diverſos ſtatus naturæ corruptæ, ac reparatæ non admittunt, nec puræ naturæ, in qua Adam, & filii, & ipſe Chriſtus paris ſint conditionis, cum hominem ad finem ſupernaturalem creatum admitterent, melioremque reddi per ſacramenta, & habitus ſupernaturales, in quo ultimo non errabant.

6. Adultos, qui ſine fide in Chriſtum in bonitate morali vixerint, Deum ex creaturis agnitum, ſicut Deum glorificaverunt, & coluerunt ex lege naturali, ſalutem conſequutos ante incarnationem; ſicuti eam- D dem conſequuntur Chriſtiani, qui poſt incarnationem credunt in Chriſtum, juſtitiam ejus imitantur, non ex vigore gratiæ ullius interioris, ſed ex prædicatione, & luſione veritatum Chriſtianarum exterius facta.

7. Hominem ex ſuis ingenitis viribus poſſe aſſequi perfectionem juſtitiæ uſque ad impeccantiam, & apathiam.

8. Chriſtum quaſi gratis mortuum fuiſſe, non ut redimeret hominem per condignam aliquam ſatisfactionem, ſed magis ut præberet exemplum virtutum omnium, ac maxime patientiæ.

Denique nulla hæreſis magis gentilium Philoſophorum placitis conformior erat, evacuans gratiam re- E demptionis Chriſti, & fere omnia reducens ad ſtatum pure naturalem, qualem agnoſcebant Philoſophi, ut de nullis verius, quam de Pelagianis dici poſſit illud Tertulliani adverſus Hermogenem, Hæreticorum Patriarchæ Philoſophi. Quæ omnia luculenter demonſtrat ex pluribus auctoritatibus præfatum Volumen Janſ. Iprenſis. Illud etiam non omittens, quod ut aurum ſibi coacervarent, negabant divites ſalvari poſſe, niſi divitias abjicerent, quod mulierum converſatione delectarentur, magnam reverentiam erga ſedem Apoſtolicam ſimularent, Catholicos agnominarent Manichæos, & Traducianos, ac D. Auguſtinum nationis Traducianæ primatem. Quæ magis eorum mores ſpectant, quam fidem.

Veruntamen non omnia, quæ Pelagianis, aut Semipelagianis attribuuntur a Janſenio, hæretica cenſenda ſunt: Neque etiam ea omnia, in quibus a Sanctis Patribus arguuntur, quicquid enim Janſenio diſplicet circa gratiam, & liberum arbitrium, ignorantiam, & concupiſcentiam, prædeſtinationem, & reprobationem, quædamque alia iis affinia, etiamſi in Academiis Catholicis paſſim doceantur, non veretur ad Pelagianiſmum, aut Semipelagianiſmum, quæ eſt ipſius favor, & indulgentia, referre, ſicut lib. 2. ejuſdem voluminis lector deprehendet. Patres vere aliquando etiam privatis ſuis opinionibus, argumentiſque probabilibus invehuntur in hæreticos, & ſi eorum dicta omnia non ſint hæretica, cum ex Div. Auguſtino l. 2. qq. Euang. q. 40. non falſa doctrina eſt, quæ non aliqua vera intermiſceat. Sic enim ab incautis venenum melle circumlitum facilius hauritur.

Quare perperam Pelagianiſmi inſimulantur ſequentes, ac ſimiles iis propoſitiones. 1. quod Deus neminem poſitive reprobaverit propter ſolum peccatum originale, licet remiſſum fuerit in Baptiſmo: nec ſic aliquos ex mero beneplacito elegerit, alioſve rejecerit, ut illi ſalventur per media neceſſitantia; hi damnentur defectu mediorum ſufficientium. 2. Quod per peccatum Adami non perierit libertas indifferentiæ circa bonum, & malum. 3. Quod ignorantia invincibilis juris, aut facti excuſet a peccato. 4. Quod nos gratiæ cooperemur, & ex cooperatione illa aliquid laudis, & meriti in operantem redundet. 5. Quod auxilium datum in ſtatu naturæ corruptæ non neceſſitet voluntatem, quin illi reſiſtere poſſit, & aliquando de facto reſiſtat. 6. Quod dentur aliqui actus naturales moraliter boni. 7. Quod Deus vult omnes homines ſalvos fieri, & det omnibus tempore, & loco, qui ratione utuntur, gratias ſufficientes. 8. Quod Chriſtus pro omnibus mortuus ſit. Quæ, & ſimilia ante Pelagium tenebantur communiter in Eccleſia, atque hoc ipſo minime illi tribuenda ſunt, cum nova habita fuerit hæreſis Pelagiana, ſicut teſtantur verba Innocentii I. in Epiſt. ad *Epiſcopos Galliæ*. Deſinat, inquit, novitas inceſſere vetuſtatem. Et Div. Auguſtinus contra duas Epiſt. Pelagianorum: Sciant a nobis rectam, & antiquitus fundatam Catholicam fidem adverſus recentem Pelagianorum hæreticam præſumptionem, perniciemque defendi.

Magis ergo certo errores Pelagianorum proprii agnoſcentur ex Conciliis contra ipſos celebratis, ac ex ſententiis ſummorum Pontificum Innocentii, Zoſimi, & Cœleſtini. Quod monere neceſſarium nobis viſum, ne per omnia ſæcula ſub nomine Pelagianiſmi traducatur Eccleſia Catholica, quod conſuetum eſt pluribus hæreticis.

Sed & inſuper advertendum erit, nomen gratiæ æquivocatione plenum eſſe. Aliqui nimis extendunt, alii nimis reſtringunt, itaut qui de gratia diſputant, ſi ſe prius non explicent, quid præciſe per gratiam intelligant, Andabatarum more in tenebris gladientur, nec aliud ex diſputatione referant, quam ſtuporem, & confuſionem animi, aut vanam præſumptionem, qua ſe credunt viciſſe, ſi multum loquuti fuerint. Pelagius gratiam Chriſti confundebat cum gratia creationis, & ipſi annexis donis, contra quem dicebat Div. Auguſt. ſerm. 11. *de verbis Apoſtoli*. Videte acumen, ſed vitreum, quaſi lucet vanitate, ſed frangitur veritate: & *Epiſt.* 105. Abjiciatur a Chriſtianorum cordibus iſta fallacia, nam omnino non iſtam gratiam commendat *Conceptus gratiæ.* Apoſtolus, qua creati ſumus, ut homines eſſemus, ſed qua juſtificati ſumus, ut homines juſti eſſemus. Intelligitur ergo per gratiam donum infuſum ex virtute paſſionis Chriſti in animam, ſupponens naturam, eique ſuperadditum pertinens ad ſanctitatem, & ſalutem ſupernaturalem, quod actuale eſt, vel habi-

habituale: Diſputatio autem fuit contra Pelagium de dono gratiæ actualis, quod negabat eſſe neceſſarium ad peccatum vincendum, & meritorie operandum propter vires naturæ, quæ ab Adamo illæſa erat. Quamvis & Pelagius negaret gratiam redemptionis Chriſti, quæ eſt fons, & origo omnium gratiarum ſupernaturalium, quas vocant Theologi actuales gratias, ſufficientes, aut efficaces, de quarum differentiis innumeræ adhuc extant controverſiæ, de quibus infra. De opinionibus Pelagianis erudite diſſerit Petrus Peſtnanienſis in 2. librum ſentent. ad diſtinct. 28. Iſta annotaſſe ſufficiat ad notitiam eorum, quæ agitari potuerunt in his Synodis.

Synod. S. Patricii,

Synodus S. Patricii, Auxilii, & Iſſervini Epiſcoporum in Hybernia celebrata circa annum Chriſti 450. vel 456. continet canones 34.

Sextus canon eſt. Quicumque Clericus ab oſtiario uſque ad ſacerdotem ſine tunica viſus fuerit, atque turpitudinem ventris, & nuditatem non tegat, & ſi non more Romano capilli ejus tonſi ſint, & uxor ejus ſi non velato capite ambulaverit, pariter a laicis contemnantur, & ab Eccleſia ſeparentur.

Septimus decimus canon. Virgo, quæ voverit Deo permanere caſta, & poſtea nupſerit carnali ſponſo, excommunicationis ſit rea, donec convertatur: ſi converſa fuerit, & ſponſum dimiſerit adulterinum, pœnitentiam agat, & poſtea non in una domo, nec in una villa habitent.

Vigeſ. tertius. Si quis Presbyteror. Eccleſiam ædificaverit, non offerat, antequam adducat ſuum Pontificem, ut eam conſecret, quia ſic decet.

Extat hujus Synodi vetuſtiſſimum exemplar M. S. in Bibliotheca S. Benedicti Cantabrigiæ: pluries autem male ſanum, & in locis quibuſdam criticorum implorans ſagacitatem.

Synodus alia S. Patricii, anno incerto, continet canones, ſeu capita 31.

Cap. 12. de oblatione pro defunctis. Audi Apoſtolum dicentem, eſt autem peccatum ad mortem; non pro illo dico, ut roget quis: & Dominus: nolite ſanctum dare canibus. Qui enim in vita ſua non merebitur ſacrificium accipere, quomodo poſt mortem illi poterit adjuvare?

Cap. 13. de ſacrificio. In nocte Paſchæ, ſi fas eſt, ferre foras. Non foras fertur, ſed fidelibus deferatur. Quid aliud ſignificat, quod in una domo ſumitur agnus, quam ſub uno fidei culmine creditur, & communicatur Chriſtus?

Cap. 14 . . . . . . Quid autem inter Novatianum, & Chriſtianum intereſt, niſi quod Novatianus indeſinenter, Chriſtianus vero per tempus abſtinet, ut tempus, & locus, & perſona per omnia obſervetur?

Cap. 22. de Euchariſtia. Poſt examinationem carceris ſumenda eſt, maxime autem in nocte Paſchæ, in qua, qui non communicat, fidelis non eſt. Ideo brevia ſunt, & ſtricta apud eos ſpatia, ne anima fidelis intereat tanto tempore jejuna medicinæ, dicente Domino: *Niſi manducaveritis carnem filii hominis, non habebitis vitam in vobis.*

Hæc Synodus miſſa eſt a P. Sirmondo ex Andegavenſi Bibliotheca ad Armachanum Archiepiſc. Primatem Hyberniæ, a quo auctor accepit.

Varia Synodi.

Concilium Cambricum in Carnavoria circa annum 512. Synodus Britannica loco incerto eodem fere anno, quo præcedens. Conventus Pambritannicus ad coronationem Regis Arthuri anno 519. Synodus Pambritannica contra fæcem Pelagianæ hæreſis adhuc redolentem, celebrata ſub Davide Archiepiſcopo Menevenſi anno 519. ex Baleo centuria 1. c. 55.

Synodus Landavenſis circiter ann. 560. ab Andoceo tertio Epiſcopo Landavenſi convocata, qua Mauricus Rex Glamorganiæ ob perfidam Cynetu interfectionem excommunicatur, ex veteribus M. S. Landavenſis Eccleſiæ. Alia item Landavenſis ſub eodem, in qua Rex Morcantus de occiſione patrui veniam petens, & promittens ſe emendaturum jejunio, oratione, & eleemoſyna, & numquam tale quid amplius facturum, & ſe in omnibus regalem juſtitiam miſericorditer acturum, abſolutus eſt. Ex iiſdem M. S. folio 74. Item tertia ſub eodem Epiſcopo Landaviæ congregata, qua Guideneret fratrem in cauſa regni interficiens excommunicatus eſt, poſtea tamen acta pœnitentia abſolutus. Ibid. folio 82.

Synod. ſub Auguſtino Legato Papæ.

Synodus ab Auguſtino primo Doroberniæ, ſeu Cantuariæ Archiepiſcopo, Ethelberti Regis ope convocata ad Auguſtines-ac, locum in Vvigornia, unde & ipſa Vvigornenſis alias appellatur, præſentibus, præter Auguſtinum, & ſuum Clerum Romanum, Epiſcopis ſeptem, & Doctoribus plurimis Britannicis ſub Gregorio Papa, Mauritio Imperatore. Auguſtinus primo poſcit obedientiam Rom. Eccleſiæ, poſtea, ut Britones Romanis ſint conformes in tribus iſtis. 1. In Paſchate celebrando. 2. In Baptiſmo celebrando. 3. Prædicando Anglo-Saxonibus. De ea Synodo Sigebertus ad annum 602. & plures alii agunt in notis auctoris Spleman, qui refert ibidem Abbatem Bangor profiteri ſolum obedientiam Eccleſiæ Dei, & voluiſſe Auguſtinum monachum mutare ſubito mores Eccleſiæ. Quæ quo ſpiritu ſcripta ſint, & an vere, judicet lector ex unione Eccleſiæ Anglicanæ cum obedientia debita ad ſummum Pontificem, ut in ſuccedentibus temporibus innoteſcit. Iſte Bangor hæc diſſerit, ſed una hirundo non facit ver, nec referuntur alii, qui ipſi adhæſerint tunc temporis.

Concilium commune Cantuariæ habitum an. 605. ad confirmandum Monaſterium SS. Petri, & Pauli, quod fundavit Auguſtinus, & primum fuit inter Anglo-Saxones.

Concilium Cantianum tempore Eadbaldi Regis Cantii habitum a Laurentio Archiep. Cantuariæ, Mellito Epiſcopo Londoniæ, Juſto Roffenſi Epiſcopo, & cæt. in quo decretum eſt, ut propter Saxonum barbarorum ſævitiam, & apoſtaſiam omnes hi Epiſcopi Britanniam abdicarent potius, quam inter rebelles fidei barbaros ſine fructu reſiderent, an. 617. ex Beda l. 2. c. 5.

Synodus Pharenſis rogatu Hildæ illic Abbatiſſæ ſub Nordanhumbrorum Regibus Oſuvio Patre, & Alchfrido filio ann. Chriſti 664. in qua acerrime contenditur de ritu celebrandi Paſchatis, de tonſura Sacerdotum, & aliis rebus Eccleſiaſticis ex Beda l. 3. c. 25. Eccleſ. Hiſtoriæ. Baronius, & Binius non Synodum, ſed collationem vocant coram Rege.

Concilium Horudfordiæ an. Ch. 673. præſidente Theodoro Cantuariæ, alias Doroberniæ Archiepiſcopo, habetur ſupra cum aliquot aliis claſſe IV.

Concilium Pambritannicum, ſeu generale Hedefelde celebratum anno 680. præſide Theodoro Archiep. Britanniæ inſulæ, & civitatis Dovernis, conſidentibus venerabilibus cæteris Epiſc. inſulæ, in quo ad declarandam Britannicarum Eccleſiarum fidem contra Eutychetis, & Monothelitarum hæreſim ſancta univerſales quinque ſynodi, & orthodoxa Patrum conſtitutiones ſuſcipiuntur, Agathone Papa coactionem ejuſdem præcipiente. Ex Beda l. 4. Hiſt. Eccleſ. c. 17. Suſcepimus ſanctas, & univerſales V. Synodos, &c. & ſynodum, quæ facta eſt in urbe Roma in tempore B. Martini Papæ beatiſſimi.

Concilium Berghamſtede an. Chriſti 697. ſub Bertualdo Cantuarienſi Archiepiſc. præſentibus Gylmundo Epiſcopo Roffenſi, & omnibus ordinibus illius gentis cum viris quibuſdam militaribus.

In eo de moribus cavetur ad Eccleſiæ cognitionem plerumque pertinentibus; conſtat viginti octo canonibus. Canon 15. eſt: Si quis ſervo ſuo carnem in jejunio dederit comedendam, ſervus liber exeat. 17. eſt: Epiſcopi, & Regis verbum (ſive affirmatio) ſine juramento ſit irrefragabile. 28. eſt: Si alie-

by Goog

alienigena, vel peregrinus aliquis devius vagetur, & nec ore vociferaverit, nec cornu inſonuerit, pro fure comprobandus eſt, vel occidendus, vel relegandus. Ex M. SS. Saxonicis.

Concilium ſub Alfrido Rege Nordanhymbrorum, & Bertualdo Arch. Cantuerbiæ, tempore Joannis Papæ VI. an. Chriſti 701. In quo Archiepiſcopo Eboracenſi novæ ſtruuntur inſidiæ. Ille denuo appellans ad Joannem Pontificem inimicos opprimit. Ex Malmesb. de geſtis Pontificum l. 3.

Concilium ad fluvium Nidde in Northumbria ab Oſredo ibidem Rege, & Bertualdo Arch. Cantuariæ monitu Joannis Papæ VII. an. Chriſti 705. in quo accepta Joannis Epiſtola Vvilfridus demum in Archiepiſcopatu ſuo Eboracenſi confirmatur. Ex Malmesb. l. 3.

Concilium Londinenſe ſub Bonifacio Legato Sedis Romanæ, & Bertualdo Archiep. Dorobernia, in quo ſtatus dicitur de adorandis imaginibus, & de Sacerdotum uxoribus abdicandis. Quæ refert de Concilio, ſunt iſta, in eo primum receptas imagines, earumve venerationem propter viſionem quamdam factam Egunino Monacho Benedictino, cum Vviccius deſignatus eſt Epiſcopus ex Magdeburg. & aliis heterodoxis refert, & a Binio commentitium jure reputatur, cum cultus imaginum longe antea in Anglia vigeret. Sed deluditur author, & deludit ſuos Britannos in æquivocatione adorationis. Vide, quæ dicta ſunt ad ſeptimam Synodum: itaque merito omittendum erat hoc Concilium, circa ann. 712. aut 714. ut fictitium.

Concilium omnium Epiſcoporum, & Principum, & omnium ſapientum per præceptum Regis IV. habitum. In quo de mutuis connubiis habendis inter Anglo Saxones, Britones, & Scotos, tum ad delendam fornicationem, & immunditiam, tum ad concordiam publicam promovendam, ſtatuitur. Circa eadem tempora.

Concilium magnum apud Clovesho an. 742. ſub Cuthberto Archiep. Doroberniæ, in quo privilegium libertate Eccleſiarum per regnum Merciorum ſtatuitur obſervandum. Ex Jocelino, & alio M. S.

CONCILIUM celebre CLOVESHOVIÆ

Vulgo Cliff, ſub Cuthberto Dorobernia Arch. præſente Aedibaldo Merciorum Rege, & XII. Epiſcopis an. 747. in cauſa diſciplinæ Eccleſiaſticæ.

IN procemio Synodi leguntur litteræ Zachariæ Papæ Romani, quibus hortabatur omnis conditionis, & ſtatus incolas Britanniæ ad pietatis officium debitum, & contemnentes de anathemate minabatur, quibus lectis Præſules ad ſuum officium, quo cæteri ad Dei famulatum inſtrui debent, mutuo ſeſe excitaverunt.

Sequuntur deinde triginta Canones, quibus nihil aptius pro regimine Eccleſiæ.

Sexto ſtatuitur decreto, ut Epiſcopi nullum de Clericis, ſeu Monachis ad ſacrum Presbyterii gradum ordinent, niſi prius ejus vitam, qualis extiterit, vel tunc morum probitas, ac ſcientia fidei exiſtat, manifeſte perquirant: qua namque ratione poteſt aliis integritatem fidei prædicare, ſermonis ſcientiam conferre, peccantibus diſcretionem Pœnitentiæ indicare, niſi prius vigilanti intentione, hæc pro viribus ingenioli ſui ſtudeat ediſcere? ut juxta Apoſtolum, *potens ſit exhortari in doctrina ſana.*

ad Tit. 1.

17. De feſtivitate colenda S. Gregorii, & Auguſtini, nempe, ut vocatur ibi, Archiepiſcopi, atque Confeſſoris, qui genti Anglorum miſſus a præfato Papa, & Patre noſtro Gregorio ſcientiam fidei, Baptiſmi Sacramentum, & cœleſtis patriæ notitiam primus attulit, & cæt.

23. De communione Laicorum. Laici pueri ſimiliter hortandi ſunt, qui necdum videlicet laſcivientis ætatis corruptela ſint vitiati, ut ſæpius communicent, necnon & perfectioris quoque ætatis ſeu cælibes, ſeu etiam conjugati, qui peccare deſinunt, ad hoc ipſum admonendi ſunt, quatenus frequentius communicent, ne ſalutaris cibi, potuſque inopia deficiant, dicente Domino, *Niſi manducaveritis carnem filii hominis, & biberitis ſanguinem ejus, non habebitis vitam in vobis.*

Matthæus Vvemonaſter. reponit hanc Synodum ſub Cuthberto ad an. 748.

Concilium Calchuthenſe, & Pananglicum a Gregorio Oſtienſi, Theophilacto Tudertino Epiſcopis, & Legatis Adriani Papæ an. 787. Calchutha celebratum. Continet Canones viginti.

1. Eſt, ut fides Nicæna teneatur, & de ea Presbyteri annuo examinentur: omnes etiam teneant ſex univerſales Synodos.

2. Eſt de converſione, Pœnitentia, & Confeſſione. Si quis autem, quod abſit, ſine Confeſſione, aut Pœnitentia de hac luce diſceſſit, pro eo minime orandum eſt.

Mittunturque decreta ad Papam Adrianum. Sic nempe Eccleſia Anglicana venerabatur ſummum Pontificem, a quo hodie tam deflendo ſchiſmate diviſa eſt. Unde etiam Octavum ſtatutum hujus Concilii eſt, ut privilegia antiqua a Sancta Romana Sede delata Eccleſiis omnibus conſerventur. Si qua autem propter aſſenſum pravorum hominum contra canonica inſtituta conſcripta ſunt, avelluntur.

Concilium magnum apud Bancanceld an. 798. ſub Athelardo Archiep. Dorobernia cum pluribus Epiſcopis, & Abbatibus, præſente Kenulpho Rege Merciorum. In quo decretum eſt ex mandato Leonis Papæ, ut ſuper Eccleſias viri ſæculares non habeant dominium, ex 2. MS. cant. p. 80. * qui dicitur lib. cantu. *Bacanchide, & Cenevulſe.*

Ego Athelardus Dei gratia humilis Dorob. Eccleſiæ Arch. unanimi conſilio totius Sanctæ Synodi in nomine Dei omnipotentis, & per ejus tremendum judicium præcipio, ſicut ego mandatum a Domino Apoſtolico Leone Papa recepi, ut ex hoc tempore nunquam temerario auſu ſuper hæreditatem Domini, id eſt Eccleſias, laici præſumant, aut ſæculares dominium ſuſcipere: ſed ſicut in Privilegiis ab Apoſtolica ſede datis habetur, ſeu etiam ab Apoſtolicis viris in initio naſcentis Eccleſiæ traditum eſt, per ſanctos Canones, vel etiam a propriis poſſeſſoribus Monaſteriorum conſtitutum eſt, ea regula, & obſervantia diſciplinæ ſua monaſtica jura ſtudeant obſervare. Si ergo (quod abſit) ipſi hoc noſtrum mandatum, & Domini Apoſtolici præceptum ſpreverint, & pro nihilo ducant; ſciant ſe a præſenti Eccleſia juſtorum ſegregatos, & in die judicii ante tribunal Chriſti (niſi ante emendaverint) rationem reddituros.

Subſcripſerunt poſt Archiepiſc. 7. Epiſcopi, & aliquot Abbates, ut mirum ſit velle Britannos Acatholicos defendere primatum regium in ſpiritualibus: quanta cæcitas!

Concilium apud Clovesho anno Domini 803. ſub Athelardo Arch. Doroberniæ cum 12. Epiſcopis, in quo exuto Lichefeldenſi Archiepiſcopo Doroberniæ ex præcepto Leonis Papæ III. Sedes Cantuarienſis priſtino ſuo juri reſtituitur: *Ex Archivis Cant. Eccleſ.*

Synodus apud Colichyth anno 816. præſide Vulphredo Arch. Cantuariæ, in qua fides orthodoxa retinetur, & ſeptem alii Canones conduntur, ut de modo conſecrandi Eccleſias, & cæt. Canone 5. prohibetur Scotis, ne ex ſacro ordine aliquid attingant, nec miſſas celebrent, nec Euchariſtiam populo præbeant, quia, inquit Synodus, incertum eſt nobis, unde, & an ab aliquo ordinentur, & cæt. cum quibus nullus ordo Metropolitanis, nec honor aliis habeatur.

Synodus Landavenſis ſub Gurcan X. Landaviæ Epiſcopo, in qua Teudur Rex Brechemaniæ ob homici-

Digitized by Google

micidium, & perjurium excommunicatur denudando A altaria, & proſternendo cruces ad terram, ſimul & reliquias Sanctorum, & ablata ſibi tota communione Chriſtiana. Annus Synodi non notatur; pertinet tamen ad octavum ſæculum. Alias Synodos prætermus.

Synodus ab Eduardo ſeniore Rege Anglorum congregata præſide Pleimundo Arch. Dorobernię, in qua poſt interdictum in Regem, & totam Angliam a Fornoſo Papa, ipſo tandem Papa pacato, lectiſque ejus Epiſtolis, decretum eſt ſeptem Epiſcopos una die ordinandos ad providendum Eccleſiis viduatis ob ſpatium temporis, quo interdictum duraverat. Circa annum 904. Meminit hujus rei Malmesbur.

Concilium celebre Grateleanum eſt potius parlamentum regium, quam vera Synodus. Statuitur c. 3. B de ſagis mulieribus. Sagæ mulieres barbara factitantes Sacrificia, aut peſtiferæ, ſi cui mortem intulerint, neque inficiari potuerint, capitis pœna eſto, & cæt. Multa ibidem de purgatione per aquam, & ferrum candens ſumpta prius Euchariſtia. Habetur an. 914. ſecundum M. S. circa an. 926.

Concilium Calvævillæ Regiæ, quod celebratum eſt poſt Concilium Vvintonienſe ſub Dunſtano Cantuariæ Arch. circa an. 975. in quo dum acerrime contenditur de Clericis uxoratis, monachiſve præferendis, imago Crucifixi dicitur elocuta pro monachis, & controverſiam diremiſſe, licet omnes non acquieverint. Quare & an. 978. Calvævillæ Regiæ habitum aliud Concilium ſub eodem Dunſtano, in quo de reſtituendis Presbyteris ſæcularibus, in Eccleſia nempe Cantuarienſi, ſo- C larium loci, in quo habebatur, de repente concidit, ſolo Dunſtano evadente ſuper unam trabem, reliquis eliſis, apud Matthæum Vvemonaſt. ex Malmeſburie.

Concilium Aenhamenſe generale, ſeu Pani-anglicum ſub Vvlſtano Eboracenſi Archiep. accerſitis Epiſcop. & univerſis Anglorum optimatibus inter annos 1006. & 1013. celebratum ex M. S. Continet Canones 32. valde utiles ad fovendam pietatem, ſi ſerventur. Conſtat hoc Concilium cap. 32. pro bono regimine Eccleſiæ Chriſtianæ Catholicæ, & ſapienter ſancitis, ex quibus aliqua delibamus.

Cap. 1. *de Chriſtiana Religione promovenda*. Hæ ſunt conſtitutiones, quas tulerunt Angli eruditi, & edixerunt, inſtanterque docuerunt obſervandas. In D primis hortantur Epiſcopi, ut qua poſſumus feſtinatione a peccatis revertamus omnes, confeſſique eadem libentiſſime, ſedulo pariter compenſemus: Deum unicum recte diligamus; Religionem unicam Chriſtianam firmiter teneamus: & quamlibet gentilium ſuperſtitionem omni odio exploſam fugiamus, & cæt.

Cap. 2. *de Sacerdotum cœlibatu*. Omnes miniſtros Dei, præſertim ſacerdotes, obſecramus, & docemus, ut Deo obedientes caſtitatem colant, & contra iram Domini ſe hoc modo muniant, & tueantur. Certius enim norint, quod non habeant debite ob aliquam cauſam uxoris conſortium. In more tamen eſt, ut quidam duas, quidam plus habeant, & nonnullus, quamvis eam dimiſerit, quam nuper habuit, aliam ta- E men ipſa vivente accipiat, quod nulla Chriſtiana lege eſt permiſſum; dimittens autem, & Caſtitatem recolens e cœlo aſſequetur miſericordiam, in mundo etiam venerationem, adeo ut juribus, & tributis habeatur Thani pignus cum in vita, tum funere. Qui autem ordinis ſui regulam abdicaverit, omni cum apud Deum, tum apud homines gratia exuatur.

Barò eſt Angl.

Cap. 4. ut ſagæ, & incantatores, & meretrices exulent, ni pœnitentiam egerint abundantius.

Cap. 7. *ut pro modico delicto nemo moriatur*, ut ait Canon, qui eſt opus manuum Dei, & mercimonium ejus magno comparatum pretio.

Cap. 8. de gradibus Matrimonium prohibentibus, nec permittatur unquam, ut Chriſtianus fide imbutus, intra ſpatium ſexti hominis uxorem ducat, id eſt intra quartum gradum, ſeu geniculum, &c.

Cap. 16. *de jejunio quatuor temporum*. Et jejunia quatuor temporum (quæ imbren vocant) & cætera omnia, prout S. Gregorius genti impoſuit Anglorum, conſerventor.

Cap. 17. *de die Veneris jejunanda*. Quaque etiam die Veneris jejunandum eſt, niſi feſtum ſit.

Cap. 18. *de diebus juridicis, & matrimonio*.

Cap. 19. *ut viduæ ſint per annum innubæ*.

Cap. 20. *de Confeſſione, & Pœnitentia agendis*. Unuſquiſque Chriſtianus (prout fidei ſuæ imprimis neceſſarium eſt) Chriſtianitatem ſuam curet diligentius, & frequenter adeat Confeſſionem, & pudore poſito, ſua confiteatur peccata, & quam ei impoſuerit ſacerdos, emendationem ſedulus exequatur.

Reverenter etiam præparatus quiſque adeat ſacram Euchariſtiam, quando ad arbitrium ei videbitur maxime neceſſarium, ſaltem ter quotannis.

Cap. 32. *potentes gravius mulctandi*. Et ut quiſque fuerit potentior in hoc ſæculo, vel per ſcelera evectus in altiorem gradum, ita gravius emendabit peccata ſua, & pro ſingulis maleſactis pœnas luet graviores.

Locus Concilii ab indigenis vocatur *Eanham*. Plura ex hoc tomo primo Spelmanni expromi potuiſſent, hæc tamen ſufficere cenſemus cordatis viris ex Anglis, quales in ea plures ſemper inventi ſunt, ut in præſentia judicis omnium Jeſu Chriſti deprehendant, quantum differunt in fide, ac diſciplina Religionis a majoribus ſuis, qui a multis retro ſæculis in fide, ac Religione communi cum toto orbe Chriſtiano Pontifici Romano communione conjuncto vixerunt. Hoc certe inficiari non poſſunt, lectis diligenter his nationis ſuæ Conciliis. Sed accuſant majores ſuos denſis tenebris, incredibili cæcitate, craſſa ignorantia, ac deteſtanda Idololatria circumfuſos, cum Papiſmo obruti eſſent, ſibi vero poſt Vvicleffum, & Lutherum novam lucem apparuiſſe ultimis his temporibus, in quibus qui nati ſunt, felices exiſtimant præ cæteris: univerſam enim Chriſti Eccleſiam a multis ſæculis erraſſe haud verentur affirmare. Sic innumeri homines præſumptione, ac ſuperbia fulti, aſtu dæmonis, deſcendunt ad inferos, in quibus oculos mentis aperiunt, cum jam locus non relinquitur pœnitentiæ. Væ impio in malum, Væ horæ illi extremæ, in qua peccatoris anima adultera in umbram mortis, & horrorem ſempiternum præcipitabitur. Erat in terra defixa, ubi capiebat prohibita ſolatia ſua, immemor anguſtiæ ſuperventuræ: & avellitur de tabernaculo ſuo fiducia ejus, & calcat ſuper eam quaſi rex interitus. Tunc dicit illi cor ſuum immenſo pondere iniquitatis oppreſſum: Vide, quia malum eſt, & amarum reliquiſſe te Deum tuum, & non fuiſſe timorem ejus apud te. Jam terrores Dei, & peccata tua militant contra te. Quid profuit tibi jactantia, & color mundanæ gloriæ, quam quæſiſti? ecce omnis voluptas tua in amaritudinem verſa eſt; & devorat pulchritudinem cutis tuæ primogenita mors. Reſpice multos canes latrantes, & rabie incitatos, qui te circumſtant; ut te prædam ſuam inferorum faucibus detrudant. Jeruſalem, Jeruſalem convertere ad Dominum Deum tuum. Hæc viſum eſt ſuggerere proximis noſtris pereuntibus, ex zelo commiſerationis. Interim ad majorem dubiorum ſuorum, ſi quæ patiantur, elucidationem, legere poſſunt opus ſolidæ pietatis, & doctrinæ a Stapletono Anglo Doctore Lovanienſi Anglice editum, & pro appendice ad hiſtoriam Vener. Bedæ ab eodem Stapletono tunc Anglice verſam annexum. Opus inſcribitur: *Propugnaculum fidei primitivæ Anglorum, quo fides illa, quæ Anglis ante mille annos per S. Auguſtinum tradita fuit, & quæ tunc temporis, ac deinceps per univerſam Chriſti Eccleſiam ſemper viguit, quam nunc Proteſtantes Papiſticam vocant, orthodoxam eſſe,*

Ad Anglos monitum.

vere-

utreque Chriſtianam aſſeritur, & probatur.

Ad Concilium Caſſelenſe anni 1171. adde ex Polydoro Virgilio l. 13. hiſt. Angl. iſtud habitum fuiſſe ab Henrico II. Angliæ Rege Caſſeli, quæ eſt urbs Hyberniæ, ad corrigenda ea, quæ minus rite ſecundum dogma Chriſtianum fiebant in Hybernia (nam ſinguli pro opibus plurimas habebant uxores) quam ipſe Henricus nuper edomitam ab Alexandro Papa III. acceperat, cum jam ab initio poſt Religionem Chriſtianam acceptam Hyberni ſeſe, ac omnia ſua in Romani Pontificis ditione dediſſent. Apud Genebr. Chron. l. 4.

Concilium Oxonienſe contra Pictos, qui ingenti numero confluxerant in Angliam: quos ſtatuerunt cum cæteris alienis exterminandos. Polydor. Virgil. lib. 16. Hiſt. Angl. Apud Genebr. Chron. l. 4. an. 1258.

Duo Concilia plurimorum Sacerdotum celebrantur in Anglia per Othobonum Apoſtolicum Legatum de rebus ad Religionem pertinentibus, quibus nunc etiam in Anglia utuntur. Polyd. Virgil. ibid. Unum fuit Nortantoni, alterum Londini anno 1266.

Concilium Anglicanum anno 1341. in quo multi ſuo officio abutentes turpiter deponuntur, Polyd. Virg. l. 19. ibidem.

CONCILIUM CANTUARIENSE,
celebratum anno 1328.

HOc Concilium in hoc illuſtre eſt, quod inter alias ſolemnitates inſeruit Conceptionem beatiſſimæ Virginis, eique plurimum favet. Qua de re Joannes Bachonus Carmelita l. 3. ſentent. diſt. 3. q. 13.

Idem ſtatutum in alio Concilio etiam Cantuarienſi ſub Simone Mephan Archiep. ann. 1362. de quo Colvenerius in ſuo Calendario die 8. Decembris, Concilium habitum apud S. Paulum Londinenſem.

CONCILIUM LAMBATHENSE

In Anglia ad damnandos errores Reginaldi Peacocki Ciceſtrenſis Epiſcopi, præſide Thoma Bourchiero Archiepiſcopo Cantuarienſi, ac Cardinali S. Cyriaci, tempore Innocentii VIII. anno Dom. 1488.

Errores Peacocki Epiſcopi,

QUi fuerint Peacocki errores in commentario Goduini de præſulibus Angliæ refert Spondanus ad prædictum annum. Aſſerebat neminem teneri obedire Eccleſiæ Romanæ determinationi. Non eſſe neceſſe ad ſalutem, credere Corpus Chriſti eſſe in Euchariſtia: Eccleſiam univerſalem errare poſſe in iis, quæ ſunt fidei. Cum ab Epiſcoporum ſynodo Lombethum citatus fuiſſet, ut coram Thoma Bourchiero Archiepiſcopo Cantuarienſi, & Cardinale ſancti Cyriaci doctrinæ ſuæ rationem redderet: ibi damnatus coactus eſt palinodiam publice in Eccleſia ſancti Pauli Londini canere, libris ejus, quos non paucos erroribus ſuis conſperſos ſcripſerat, igne coram ſe exuſtis, Epiſcopatu quoque depoſitus, penſione tenui aſſignata, in quodam cœnobio mœrore confectus.

Miluertono.

Nec felicius res ceſſerunt Miluertono Carmelitæ Doctori Theologo, ac Profeſſori Oxonienſi, qui ab inſectatione Reginaldi Peacocki, ideſt Pavonis, occaſionem ſumpſerat plurium graviſſimarum reprehenſionum in Epiſcopos Angliæ, ſingula quæque eorum ad deprimendam eorum auctoritatem vitio attribuens. Qua de cauſa ab Epiſcopo Londinenſi excommunicatus, cum ad Papam confugiſſet, ibi frivolis ejus excuſationibus rejectis, ad carcerem detruſus eſt, ac ibi triennio detentus. Unde Ordo Carmelitar. in Anglia declinare cœpit, deficientibus mœcenatibus, qui eorum ſtudia promoverent.

Synodus Vvintonienſis, præſide Lanfranco Archiepiſcopo Cantuarienſi, anno Domini 1076.

ANglus ex vetuſto libro e Bibliotheca Vingorinenſis Eccleſiæ Concilium hoc Conciliis Joverii manuſcriptum inſeruerat, unde nos extraximus ſub bona illius fide, etſi quoad nomen, & religionem nobis ſit incognitus. Anno ab Incarnatione Dom. 1076. Indict. 14. regnante in Britannia glorioſiſſimo Rege Vvilelmo, præſidente Cantuariæ Lanfranco totius Britanniæ Primate, in Eboraco vero Thoma Archiepiſcopo, eo inquam anno in Kal. Aprilis habita eſt Synodus Vvintoniæ convocata ab eodem Cantuarienſis Eccleſiæ Primate. In qua fratris noſtri Ailtici Ciceſtrenſis quondam Epiſcopi cauſa canonice definita, & ad certum finem perducta eſt, decretumque, ut nullus Canonicus uxorem habeat. Sacerdotum vero in Caſtellis, vel in vicis habitantium habentes uxorem cogantur, ut dimittant, non habentes interdicantur, ut habeant, & deinceps caveant Epiſcopi, ut Sacerdotes, vel *Diacones* ne præſumant ordinare, ni prius profiteantur, ut uxores non habeant, nulluſque Clericus, aut Monachus in Epiſcopatu alicujus ſuſcipiatur abſque Epiſcopi ſui litteris: ſi quis vero monachus etiam canonice ſuſceptus fuerit, ne permittatur Eccleſiis publice deſervire. Statutum etiam, ne aliquis clericus civilis, vel ruſticus de beneficio Eccleſiæ aliquod ſervitium reddat, præter illud, quod fecit tempore Regis Eduardi: laici vero, ſi de crimine ſuo accuſati fuerint, & Epiſcopo ſuo obedire noluerint, vocentur ſemel, & tertio; ſi per tertiam vocationem emendari noluerint, excommunicentur. Si autem per excommunicationem ad ſatisfactionem venerint, ſatisfacturam ſuam, quæ Anglice vocatur *overſeurveneſſe*, ſeu *laxelis*, pro unaquaque vocatione Epiſcopo ſuo reddant. Præterea ſtatutum, ut nullus filiam ſuam, vel cognatam det alicui abſque benedictione Sacerdotali. Si aliter fecerit, non ut legitimum conjugium, ſed ut fornicatorium judicabitur. Supplicationes vero Eccleſiarum omnibus modis interdicimus.

CONCILIA QUAEDAM ITALICA.

CONCILIUM VERONENSE
a Lucio III. celebratum, anno 1185.

HUjus Concilii plures meminerunt, de cauſa vero non omnium eadem eſt ſententia. Quamvis cum diſparata narrent, non contradictoria, fieri poſſit, ut omnes cauſæ, quas afferunt, veræ ſint.

Abbas Urſpergenſis convocatum fuiſſe refert occaſione cujuſdam diſſidii inter Papam, & Imperatorem pro Præſulatu Trevirenſi.

Platina narrat indictum fuiſſe propter motus Conſulum Romanorum adverſus ipſum Lucium, quorum propterea dignitatem, & officium omnino extinguere volebat in hoc Concilio. Unde Genebrard. Chron. lib. 4. Concilium Veronenſe, præſide Lucio Papa, ut Chriſtiani occidui principes Aſianis contra Turcas ferrent ſuppetias, & contra Romanorum ſuperbiam.

In eodem Concilio interdictum eſt, ne quis miſſam Sacerdotis concubinarii ab Epiſcopo judicati audiret, aut ab ipſo Sacramenta reciperet. *Ducenvius in vita Lucii*. Sed & inſignem decretalem contra Hæreticos, *ad abolendam*, in Concilio conditam fuiſſe teſtantur plures, ac inde in corpore juris inſertam extra. *de Hæreticis*, c. 9. & patet ſatis ex ejus tenore, ut habetur in corpore juris Canonici editionis Antuer-

tuerpianæ anno 1648. ipſam conditam fuiſſe de conſilio Archiepiſcoporum, Patriarcharum etiam, & multorum principum, ac ipſius Imperatoris. Multa autem ſtatuit ad abolendam pravitatem hæreticam inter cætera.

Abjuratio errorum ad arbitrium Epiſcopi facienda.

Qui vero fuerint ſola ſuſpicione notabiles, niſi ad arbitrium Epiſcopi juxta congregationem ſuſpicionis, qualitatemque perſonæ propriam innocentiam congrua purgatione monſtraverint, ſimili ſententiæ ſubjacebunt. Illos quoque, qui poſt abjurationem erroris, vel poſtquam ſe (ut diximus) proprii antiſtitis examinatione purgaverint, deprehenſi fuerint in abjuratam hæreſim recidiſſe, ſæculari judicio ſine ulla penitus audientia decernimus relinquendos.

In rebus fidei privilegiati obedire debent.

Item, ſi qui vero fuerint, qui a lege juriſdictionis exempti ſoli ſubjaceant ſedis Apoſtolicæ poteſtati, nihilominus in his, quæ ſunt contra hæreticos inſtituta, Epiſcoporum ſubeant judicium, & in eis in hac parte, tamquam a Sedis Apoſtolicæ delegatis (non obſtantibus libertatis ſuæ privilegiis) obſequantur.

Hoc certe Concilium ſi obſervatum fuiſſet, noſtra tot motibus concuſſa non fuiſſet reſpublica Christiana, dum exigeretur ſubſcriptio formulæ fidei ad profitendum ſine æquivocatione fidem ſuam circa quaſdam propoſitiones a Pontificibus damnatas. Jubet ſiquidem ad arbitrium Epiſcopi ſubſcriptiones tales, cum quis de ſuſpicione hæreſis purgat ſe, fieri. Tollit quoque locum refragandi juſſioni, ac mandato Epiſcopali ſub prætextu exemptionis, ac immunitatis a juriſdictione Epiſcopi, cum in materia fidei ceſſent privilegia, & immunitates.

Obſervare inſuper licet modum illum, quo Epiſcopi gerunt ſe, ut a ſede Apoſtolica delegati, non fuiſſe recenter inventum in Concilio Tridentino, ut quidam putabant apud Frapaulum in Hiſtoria Concilii Tridentini, cum iſtud Veronenſe multo ante præceſſerit.

CONCILIUM SIPONTINUM
Anno 1567.

COnſtitutiones, & decreta provincialis ſynodi Sipontinæ celebratæ menſe Januario M.D.LXVII. Manfredoniæ, præſidente Illuſt. & Reverendiſſ. D. D. Ptolemæo Gallio S. R. E. tit. S. Pancratii Presb. Cardinali Comenſi, ac Dei, & Apoſtolicæ ſedis gratia Archiepiſcopo Sipontino.

Nos Ptolemæus Gallius S. R. E. tit. ſancti Pancratii Presbyter Cardinalis Comenſis, ac Dei, & Apoſtolicæ ſedis gratia Archiepiſcopus Sipontinus, de conſilio, & aſſenſu RR. DD. Epiſcoporum, Abbatum, & aliorum noſtræ Provinciæ Ordinariorum, in Provinciali ſynodo Sipontina hæc ſtatuimus, & ſancimus.

Profeſſio fidei primum facienda.

In nomine ſanctæ, & individuæ Trinitatis, Patris, & Filii, & Spiritus ſancti. Sancta hæc Synodus Provincialis Sipontina in Spiritu ſancto legitime congregata, attendens fidem totius eſſe ſpiritualis ædificii, atque Religionis fundamentum, cum qua omne datum optimum, & omne donum perfectum a Patre luminum deſcendens aſſequitur, & ſine qua neque Eccleſia ſubſiſtere, neque quiſquam Deo placere poteſt. In primis more majorum ſtatuit, ejus fidei confeſſionem ante omnia eſſe præmittendam; ut quod corde creditur ad juſtitiam, id omnes ore confiteantur ad ſalutem. Quæ quidem cum una ſit, quemadmodum, teſte Apoſtolo, unus Deus, & unum baptiſma: eam ipſam, quam a majoribus acceptam, ductamque a Chriſti, & Apoſtolorum doctrina Eccleſia ſancta, Catholica, & Apoſtolica integram conſervavit, eadem ſancta ſynodus ſuſcipit, & amplectitur, in hunc, qui ſequitur, modum profitendo.

Credimus, & confitemur omnes utriuſque teſtamenti Canonicas ſcripturas a Spiritu ſancto eſſe divinitus inſpiratas. Itidem credimus, & confitemur ea omnia, quæ in ſymbolis ab Eccleſia receptis comprehenduntur. Ea quoque omnia, quæ de fide, & doctrina a ſacris Conciliis Oecumenicis, & noviſſime a ſancta Generali Synodo Tridentina ſunt definita, nulla hæſitatione amplectimur, & tenemus. Sacrorum vero librorum eum tantummodo ſenſum pro vero, atque indubitato agnoſcimus, & tenemus, quem eadem ſancta Tridentina ſynodus declaravit, & confirmavit, & communis Catholicæ Eccleſiæ uſus docuit, & tradidit.

Traditiones ore tenus ab Apoſtolis emanatas, & continua ſucceſſione in Eccleſia Catholica receptas, & conſervatas, tanquam ab ipſius Chriſti ore, vel a Spiritu ſancto dictatas, ſuſcipimus, & veneramur.

Septem quoque Eccleſiæ Sacramenta, quæq; de ipſis ſancta ſynodus Tridentina mandavit, ac tradidit, firmiſſime tenemus, ac cætera dogmata adverſus omnes ſæculi hujus hæreſes cum eadem ſancta ſynodo ſentimus, & credimus, damnantes; & anathematizantes quaſcumque hæreſes, quas eadem ſancta ſynodus damnavit, & anathematizavit.

Sanctæ demum Apoſtolicæ Eccleſiæ Romanæ tanquam omnium Eccleſiarum matri, ac Beatiſs. Domino noſtro Pio V. Pont. Max. debitam ſubjectionem, atque obedientiam exhibemus, & juramus.

Statuimus inſuper, atque ordinamus, ut omnes, qui beneficia Eccleſiaſtica obtinent, vel in poſterum obtinebunt, & qui ſynodo Diœceſanæ intereſſe debent, in prima quaque ſynodo, quę celebrabitur, omnia, & ſingula ab eodem ſancto Concilio Tridentino definita, & ſtatuta palam recipiant; veram obedientiam ſummo Romano Pontifici ſpondeant; ſimulque hęreſes omnes publice deteſtentur, & anathematizent, fidem profitentes eiſdem verbis, quibus nos ipſi fuimus profeſſi. Qui vero id facere negaverint, publice excommunicentur, & omnibus Eccleſiaſticis fructibus priventur, fabricæ Eccleſiarum applicandis. Idem de iis, qui de beneficiis Curatis, & Canonicatibus proviſi ſint; & de promovendis ad Doctorales, vel alios gradus; ac de notariis, necnon de ſcholarum Magiſtris intelligatur: itaut omnes nullatenus ad exercendum officium ſuum admittantur, niſi prius de eorum fide, & moribus, ac fama doctrina conſtiterit, & profeſſionem ſupradictam emiſerint.

Regulas indicis Librorum vetitorum Epiſcopi ab omnibus Chriſtifidelibus eorum curæ commiſſis, & præcipue a Bibliopolis obſervari diligenter curent: illis inhibendo, ne libros ubicumque impreſſos vendant, aut teneant, quos ipſe Epiſcopus, ſive ab eo deputatus non inſpexerit, & approbaverit.

Strigæ plures ſunt mulieres.

Quæcumque præterea, ſuggerente diabolo, clam in vulgus inferuntur, quibus magicarum præſtigiarum pro infirmis ſanandis, aut conjugibus ligandis, vel ſolvendis, & divinationum pro rebus deperditis, aliarumque hujuſmodi rerum deteſtandus uſus retinentur, prohibeant, execrentur, damnent, exterminent Epiſcopi, & præcipue diligenter curent, ut mulierculæ, quas Striges vocant, & quibus hæc noſtra Provincia abundare dignoſcitur, omnino deleantur.

De divino Cultu, & celebratione Miſſarum.

CUm ſanctiſſimum, Angeliſque etiam ipſis venerabile Altaris ſacrificium Sacramentorum omnium & finem, & perfectionem eſſe, Sanctorum Patrum auctoritates pie ſane teſtentur, celebraturos Sacerdotes quam diligentiſſime elaborare decet, ne tanto in Sacramento conficiendo ignorantia, negligentia, vel etiam contemptu erroris aliquid ab eis admittatur, quo & erga tale Sacramentum populi devotio minuatur, & imperatæ ipſorum conficientium conſcien-

ſcientiæ erroris onere graventur. Heli namque filios, Dominum neſcientes, & ad populum Sacerdotum officia ignorantes, & in ſibiipſis perditionem peperiſſe, & in maxima diſcrimina, & cædes populum adduxiſſe, ſanctæ Scripturæ proclamant. His igitur ex cauſis ſancta hæc ſynodus decernit, ut quod ad hoc ſpectat, Sacri in primis Concilii Tridentini decretum omni ſtudio ſervetur.

Abſtinendum a ſacrificio, quando.

Nemo vero Sacerdos ad tremendum hujuſmodi ſacrificium ſe conferat, qui pridie convivio ſolutiori operam dederit, aut aliter nimio ſe potu, vel cibo repleverit, ſeu aliquem inſolentiæ actum fecerit, aut aliquid turpe admiſerit.

Singulis ſaltem Hebdomadis peccata ſua confiteri non omittat, etiam ſi mortalis peccati ſibi conſcius non ſit: ſi vero in mortali exiſtat, omnino confiteatur, priuſquam celebret, ſi Confeſſoris copiam habet; qua denegata, cum primum ſe ei obtulerit, id ſtatim efficiat.

In ſacriſtia Miſſam diligenter prælegat, & ejus ſingulas partes ſic promptas habeat, ut celebrando nullum errandi, ſive hærendi periculum ſubeat.

Ad altare non accedat, niſi prius in Deum mentem dirigat, ſe indignum accuſans, ut ſacris Altaribus Deo miniſtraturus aſſiſtat: ſeque ſupra ſe levet, diligenter perpendens, ſi a quocumque reatu liberam ſentiat eſſe conſcientiam.

Miſſam non incipiat, niſi prius accenſis candelis, urceolis, & aliis, quæ requiruntur, paratis.

Aperto capite celebret; nec birretum, ſubirretum, aut aliud id genus in altare ponat.

Non ante auroram, neque celebret a meridie, niſi ex cauſa jure permiſſa.

Addendum nihil, nihil etiam detrahendum ſciat.

Peregrinum ſacerdotem incognitum ad Miſſæ celebrationem, Ordinarii licentia non perſpecta, Eccleſiarum rectores non admittant. Ordinarius etiam non mediocre ſtudium adhibeat ad veritatem, vel falſitatem comprobandam litterarum, quæ dimiſſoriæ dicuntur.

Viduas, quibus ob maritorum mortem domo exire per aliquot dies indecorum ducitur, Epiſcopi per menſem integrum tolerent celebrationi Miſſæ non intereſſe. Menſe vero exacto, nulla eis cujuſvis conſuetudinis excuſatio valeat, ſed omnino ad Miſſæ auditionem, etiam (ſi opus fuerit) per cenſuras Eccleſiaſticas cogantur.

De ritu ſervando in celebratione divinorum Officiorum.

DIurnum, ſive etiam nocturnum divinum Officium delecta campanarum ſigna antecedant tanto temporis ſpatio, ut Clerici omnes, domo mature decedentes, Eccleſiæ opportune ſe poſſint offerre. Cum autem Eccleſiam fuerint ingreſſi, ſigno Crucis ſe muniant, atque aqua benedicta aſperſi flexis genibus ad ſanctiſſimum Euchariſtiæ ſacramentum, vel ante majus Altare (ſi qua in Eccleſia Sacramentum non ſervatur) Domino preces fundant. Quibus jam peractis, ſuperpelliceis induti, omni cum modeſtia, & reverentia, cætera omnia parent, quæ eorum officia ſibi expoſcunt, & poſtquam ſuum unuſquiſque locum in choro adierit, pulſetur parva campana, & ab Hebdomadario, vel ab alio, cujus id muneris intererit, alta voce Dominica oratione indicta, & ab omnibus ſimul ſecreto completa, omni devotione Officium inchoetur. Qui vero a tali ritu deceſſerit, illius horæ diſtributione privetur, niſi ejus excuſatio ab Ordinario, vel a Chori Rectore perpendenda aliter faciendum ſuaſerit.

Primo Pſalmo jam finito; & ſi in matutinis Beatiſſimæ Virginis Officium celebretur, primo Capitulo jam completo; & in cantatis Miſſis, ultimo Kyrie A eleiſon dicto, qui ad chorum ſe contulerit, ille horæ interfuiſſe non putetur.

A librorum, litterarum, & cujuſvis ſcripturæ lectione, dum Officium dicitur, abſtineant, neve privatim Officium dicant.

Pueri, prima tonſura initiati, qui Jacones vocantur, privilegiis Clericalibus non gaudeant, niſi diebus ſaltem feſtivis Eccleſiæ inſerviant, ferialibus vero duo quotidie per vices idem faciant, cæteris ludo litterario incumbentibus.

De Eccleſiis.

VAlde indignum eſſe Sancta Synodus duxit, cum in hac Provincia plures Eccleſias omnipotenti B Deo conſecratas, aut in Beatiſſimorum SS. ſuorum memoriam extructas, ita proſtratas, & in eam ſordem, ac deformitatem redactas eſſe conſpiciat, ut Eccleſiarum imagine jam deperdita, ad ſpeluncarum latronum ſimilitudinem prope acceſſiſſe videantur.

Epiſcopis eapropter præcipit, & mandat, ut tam curatas, quam non curatas Eccleſias, ſacella, Oratoria ſacrata, quæ ruinoſa fuerint, reædificanda, cooperienda, claudenda, eaque reverentia, atque cuſtodia tenenda curent, quæ a ſacris locis aliena eſſe non debet. Quod ſi Eccleſiarum paupertas id minime patiatur, ea de re Tridentini Concilii decreto parere meminerint, ut ſcilicet Altaria in Cathedrales Eccleſias, ſive Collegiatas, aut alias qualcumque eorum judicio transferri demandent, lapides, ligna, C cæteraſque materias, quibus ipſarum Eccleſiarum ædificia conſtructa fuerunt (niſi honeſtiores cauſæ ſecus exigere videantur) prophanis uſibus accommodari non ſinant: Quod enim Deo ſemel ſacrum eſt, prophanum fieri, omnis religio, & pietas devetat.

Nulla prophanarum rerum, neque cum ſuſpectis mulieribus colloquia ineant.

Ita ſedeant, ne ſanctiſſimam Euchariſtiam a tergo habeant. Dum Dominicum corpus Sacerdos adorandum elevat, nemo non genuflectat. Non in Eccleſiis, ſed in earum januis eleemoſynas pauperes quærant.

D *De aqua benedicta.*

ARchipresbyteris, & aliis omnibus Eccleſiarum curam gerentibus Sancta Synodus mandat, ut aquam benedictam, cujus aſperſione ſe fideles ſanctificant, venialia purgant, ab incurſu hoſtis, & inſidiis ſe protegunt, nocturna phantaſmata profligant, Dominicis ſingulis quibuſque diebus innovandam curent, & ideo quolibet die ſabbati fontes in Eccleſiarum aditu poſitos expurgari, ac ſordibus omnibus mundari, & munda aqua impleri faciant. Quæ vero extracta fuerit, non per Eccleſiam projiciatur, ne pedibus benedicta comprimatur, ſed in Sacrarium ingeratur, & in craſtinum de mane nova benedicatur, ſervata benedictionis forma, & ritu in Baptiſterio E traditis.

De Sacramentis.

CUm in pluribus hujus Provinciæ locis Archidiaconi, Archipresbyteri, & aliæ Eccleſiarum collegiatarum dignitates dicantur, & ſint vere Parochi, quibus animarum cura, Sacramentorumque adminiſtratio competit: uſus vero, longaque conſuetudo recipit, & adhuc retinet, quod Canonici omnes, cæterique Eccleſiarum Presbyteri illorum coadjutores, ſimulque Sanctiſſimorum Sacramentorum coadminiſtratores ſint: Sancta Synodus uſum talem juſtis de cauſis retinendum duxit; ita tamen ut poſtquam de eorum ſingulis per Epiſcopum facta fuerit diligens inquiſitio, ab eo Sacramentorum adminiſtratione arceantur,

Digitized by Google

tur, ſi qui vel propter ætatem, vel propter inexperientiam, vel alia quavis cauſa, minus idonei reperti fuerint. Ac etiam ut ſacratiſſimæ Euchariſtiæ, fontium Baptiſmalium, oleorum, ac aliarum ſacrarum rerum conſervatio, atque cuſtodia non in communi, ſed certæ ſemper perſonæ ab Epiſcopo eligendæ incumbat, penes quam claves ſemper maneant. Ubi vero animarum cura uni Parocho tantum commiſſa eſt, illius loci conſuetudo ſervetur. A

Nemini liceat abſque ſuperpelliceo, & ſtola Sacramenta adminiſtrare. Ubi Sacramenta Epiſcopi adminiſtrabunt, Auditorum capacitate, intelligentiaque rite perpenſa, omni ſedulitate, & ſtudio eorum Sacramentorum uſum, atque efficaciam populis explicare nitantur. Quod idem & Parochi facere non omittant. Et quoties populum adhortantur, ferven- B tiſſimis exhortationibus ſuis, eo ſingulorum animos flectere curent, ut (ſi non frequentius) ſaltem in Nativitatis Domini, ac Pentecoſtes, & aliis ſolemnibus Feſtis & confiteri, & communicare aſſueſcere diſcant.

De Baptiſmo.

NE parentum negligentia infantium aliquis ſine baptiſmatis aſperſione decedat, ſub excommunicationis pœna præcipitur illis, quos hæc cura tangere debet, ut intra novem dies parvulos in Eccleſia baptiſmum ſuſcipere curent: ſi vero interea periculum infantibus imminere videatur, domi etiam baptiſma tribuendum Sancta Mater Eccleſia approbavit, & C Sancta Synodus obſervandum mandat, miniſtrante tamen (ſi adſit) Sacerdote; vel (ſi non adſit) altero Clerico; vel etiam deficiente, laico, primum mari, ac dein fœmina, modo rectam baptiſmi formam noverint. Ego te baptizo in nomine Patris, & Filii, & Spiritus ſancti.

Ad Baptiſmum nonniſi unum compatrem, vel ad ſummum unam commatrem, quos etiam & laudabilis vitæ, & honeſtæ famæ, & Chriſtianæ pietatis cultores eſſe conſtiterit, vocandum permittimus.

De Confirmatione.

NEminem tali Sacramento præmuniant, quem ſeptimum annum agere non cognoverint. D

De Sacramento Euchariſtiæ.

JUvenes, qui prima vice ad hoc Sanctiſſimum Sacramentum erunt acceſſuri, per aliquot dies ante Parochum adeant, a quo de ejuſdem Sacramenti vi, & virtute inſtruantur, & an ad ſuſcipiendum habiles ſint, judicentur.

Poſt Euchariſtiæ ſumptionem vinum populo non porrigatur in Calice conſecrato, nec omnino in vaſe ad ejus ſimilitudinem formato.

Qui Euchariſtiam ſumpſerunt, aqua benedicta aſperſi, pro tanto Sacramento Deo gratias agant. E

De cuſtodia, & loco Euchariſtiæ, & de modo illam deferendi ad infirmos.

TEneatur Parochus, ſeu ille, cui ab Epiſcopo Euchariſtiæ cuſtodia commiſſa fuerit, Euchariſtiam ſervatam ad minus bis in menſe ſumere, novamque parare: qui quidem Parochus, vel cuſtodiam gerens, teneatur etiam providere, ne lumen ante illam unquam deficiat, & circa luminis impenſam, cujuſque loci conſuetudo ſervetur.

Parochus, vel alius Sacerdos infirmis Euchariſtiæ Venerabile Sacramentum laturus duas ſaltem Sacratas Hoſtias ſecum deferat, ne, dum Eccleſiam repetit, in idololatriæ peccatum adoratores incurrant. Stola, ſuperpelliceo, pluvialique indutus, Sanctiſſimam Euchariſtiam, ſerico amictu coopertam, ſub pallio (ubi haberi poſſit) reverenter, atque honorifice, ante pectus ferat, & referat.

Quælibet autem Parochialis Eccleſia lanternam ſaltem unam habeat vel auro, vel honeſtiori quocumque ornamento exornatam, quam haſtæ impoſitam Sacramento præferendam jubemus, ut ſi vento, aqua, vel quavis alia tempeſtate cætera lumina fuerint extincta, lumen in ea ſervatum ab omni aeris injuria defendi poſſit: atque ut populorum devotio magis excitetur, tintinnabulum parvulum aliquod præferatur, & pulſetur.

De Pœnitentia.

QUoniam vero pœnitentia languores ſanat, mortuos ſuſcitat, ſanitatem auget, gratiam confert, ſancta Synodus Confeſſores monet, ut ſacros Canones bene calleant, & in confeſſionibus diligenti quodam temperamento adhibito, nec peccatores nimia acerbitate deterreant, & deſperent, neque nimia facilitate ad denuo peccandum alliciant, & quaſi impellant. Præcipit etiam, ut quam pœnitentiam pro modo culpæ, & Eccleſiæ conſuetudine confeſſis injunxerint, eos quoque de eorumdem Canonum rigore in gravioribus peccatis ſingulatim admoneant; ut, cum ſanctæ Matris Eccleſiæ benignitatem in mitigandis pœnis cognoverint, ad evitanda peccata deinceps erubeſcant non eſſe cautiores.

Et quoniam ſacro Concilio ſtatutum eſt publicis peccatis publicam infligi pœnam, eapropter publicam in privatam convertere non audeant, id quod Epiſcopis tantum, aut eorum permiſſu licere volumus.

Pœnitentia publica.

Moneant etiam illos, qui confiteri tenentur, ut ad tantum pœnitentiæ Sacramentum, quo nobis paradiſi janua aperitur, nonniſi debita præparatione accedant, & in cordis contritione, & humilitate, nulla Sacerdotis interrogatione prævia, ipſemet confitens Sacerdoti peccata ſua aperiat, & denudet: quam diligentiam, ſi quando aliqua in re Sacerdos deficere perſpexerit, ab eodem præcipimus adjuvari.

Neminem etiam abſolvant, quem digne ſatisfeciſſe non perſpexerint, eos præſertim, quibus facultas affuit & ablata reſtituendi, & legatis ad pias cauſas factis ſatisfaciendi, nec id tamen (quamvis in præcedenti confeſſione per eos promiſſum) præſtiterunt. Eos autem excipimus, qui in mortis articulo fuerint conſtituti: qui tamen erunt admonendi, ut ſi convaluerint, quamprimum poterint, ſatisfaciant: ſi vero obierint, id onus diſtincte hæredibus injungant.

Abſolutio quibus deneganda.

Confeſſores in privatis ædibus, neque in cellis, Sacriſtia, aut omnino extra Eccleſiam confeſſiones non audiant, niſi ex cauſa neceſſaria.

In ipſis autem Eccleſiis, nec in angulis, & locis abditis, ſed in aperto, neve ante ſolis ortum, vel poſt ejus occaſum confitentes mulieres audiant, niſi ex cauſa neceſſaria.

Medici poſt primam, ſecundamve viſitationem ſub excommunicationis pœna ad ægrotorum curationem non accedant, niſi certo cognoverint, ipſos poſtquam in eum morbum inciderunt, de eorum peccatis idoneo Confeſſori confeſſos.

De Extrema Unctione.

ADvertat quoque Sacerdos, ne erret, quando ungit infirmum, ne unus proferat verba, & alius ungat: ſed ille idem, qui ungit, debet verba proferre, alias non conficit Sacramentum. Eapropter, ubi eſt copia Sacerdotum, accedere debeant ad minus duo, vel tres cum Hebdomadariis,

qui.

Digitized by Google

qui poſſint dicere Officium, & Litanias, & omnia facere, quæ in libro ad tale opus adhibito continentur, dummodo ille ſolus ungat, & proferat verba illa, Per iſtam ſanctam Unctionem, &c. ungendo cum prolatione illorum verborum.

De Sacramento Ordinis.

NE ad Ordinis ſacramentum, cujus & ſanctorum Patrum dictis, & capitis noſtri Jeſu Chriſti exemplo ſeptem ſunt gradus, propter ſeptiformem Spiritus ſancti gratiam, indignus aliquis aſſumatur; neve in eo conferendo indecens quid admittatur: Sancta hæc Synodus, Tridentini Concilii decretis inhærendo, illud in primis Epiſcopis omnibus mandat, ut in Ordinibus conferendis diligentiſſime caveant, ne pro talium graduum collatione, nec per ſe B ipſos, nec per interpoſitas perſonas nihil ipſi etiam ſponte oblatum accipiant, nec a ſuis familiaribus, aut miniſtris accipi ſinant.

Illi vero, in quos vel minores, vel ſacri Ordines erunt conferendi, pridie, vel aliquot dies ante ordinum collationem, ſi ita magis Epiſcopo expedire videbitur, vel ab Epiſcopo, vel alia quavis perſona ab eo ad illud aſſumpta Chriſtianam doctrinam audiant, & ea præſertim capita Catechiſmi, juſſu Sanctiſſimi D. N. Pii noviſſime impreſſi, quæ ad Sacerdotii miniſterium ſpectant.

Deinde accuratiſſime per examen ab illis requiratur, an ea omnia calleant, quæ ad ordinem eis conferendum ſpectant, & ad Officium, quod exercebunt, Subdiaconi non admittantur, niſi ita grammaticam C poſſideant, ut quidquid legant, eos intelligere comprehendatur.

Diaconi non promoveantur, niſi interrogati Eccleſiaſticæ doctrinæ, quæ in Catechiſmo continetur, rationem omnem in promptu habeant, Symboli ſcilicet Apoſtolici, Orationis Dominicæ, Decalogi præceptorum, Eccleſiæ Sacramentorum, & eorum omnium, quæ ad Diaconatus Ordinem, & Officium requiruntur. Ad Sacerdotium etiam promovendi ad hoc idem teneantur.

Omni diligentia Epiſcopi utantur, ut ſciant titulos Ordinandorum, ſi ſint patrimoniales, an eis ſint ſatis, an per fraudes, & deceptiones ſint parati? Neque admittantur, niſi aut Vicarii, Archidiaconi, Archipreſbyteri, vel Parochi literarum teſtimonio approbentur. Si vero beneficiales ſint, Beneficii fru- D ctus itidem idonei, ac ſufficientes ſint. Ipſi vero etiam Ordinandi juramento adſtringantur, ſe nec patrimoniales titulos alienaturos, aut permutaturos, nec Beneficiales reſignaturos, donec eorum victui fuerit aliunde proviſum.

De vita, & honeſtate Clericorum.

CUm ad ſubditorum reformationem neceſſaria in primis eſſe videantur Epiſcoporum, & aliorum, qui animarum curam gerunt, morum ſplendor, & vitæ emendatio, quorum incuria, & negligentia abuſus certe in hac Provincia irrepſerunt innumeri: ſtatuit ſancta ſynodus, ut ad ſe ipſos primum reformandos omne ſtudium, & animum convertant, ne E ſcilicet dicatur illis, quod imponunt onera gravia, quæ ipſi digito tangere nolunt. Epropter Epiſcopos hortatur, ut (niſi juſto impedimento præpediantur) Dominicis, & aliis Feſtis diebus Miſſam celebrent, & pro populorum delictis ſacrificium offerant. Sacerdotibus vero omnibus præcipit, ut talibus diebus idem ſibi cenſeant faciendum. Qui vero animarum curam gerunt, ſingulis Hebdomadis ter ſaltem celebrare teneantur, & eo etiam amplius pro loci conſuetudine, & neceſſitate.

Miſſæ quot, celebret.

Diaconi, Subdiaconi bis, in minoribus vero conſtituti ſimplices, aut quicumque alii Clerici, ſemel A ſaltem ſingulis menſibus communicare teneantur: Qui vero, neceſſaria ratione ceſſante, id neglexerit, ac prædictis ordinationibus parere noluerit, & caſtigatus ſe non emendaverit, pœnam Ordinarii arbitrio impoſitam luat.

Clerici geſtu, vultu, habitu, & veſtitu ſtatum, & ordinem ſuum profiteantur; ſint corona, & tonſura clericali uniuſcujuſque ordinis convenienti inſigniti. Veſtis externa talaris omnino ſit. Interiores vero pro locorum, atque hominum conditione, qua majori poterit decentia, Ordinariorum arbitrio.

Nulli Clerico liceat mulieres, cujuſcunque gradus, aut conditionis ſint, aſſociare, nec ad brachium ducere, aut eis aliquo modo famulari.

De Edicto proponendo in examine eorum, quibus animarum cura committenda eſt.

CUm magna diligentia adhibenda ſit in examine eorum, quibus animarum cura eſt committenda, ſtatuimus, ut cum primum Epiſcopus Parochialem Eccleſiam, ſive Canonicatum, aut dignitatem in Eccleſiis, ubi toti Capitulo animarum cura incumbit, vacare cognoverit, intra triduum illius Eccleſiæ valvis edictum, per decem continuos dies, vel aliud longius tempus ſibi bene viſum, poni mandet, in quo ad examen invitentur, quicunque de beneficio ſic vacante provideri cupient, ut, tranſacto edicti tempore, examen fieri queat; ac deinde, ſervatis, quantum fieri poterit, pro tempore, locorum, & perſonarum qualitate, iis omnibus, quæ a Tridentina Synodo ſancita ſunt, alius idoneus in locum demortui ſufficiatur.

Qua per Clericos debeant Vicarii.

QUi Clericali militiæ ſunt adſcripti, non alio armorum genere decertare debent, quam orationibus, & lacrymis, quæ quidem ſi una Cœlum adeunt, certum eſt, quod abſque victoria inde redire non poſſunt. Epropter omnem armorum uſum, vel ad proprium tutamen, vel ad nocumentum aliis inferendum, Sancta Synodus Clericis omnibus interdicit; exceptis cultellis pro domeſtico vitæ uſu. Si quo vero eis iter ſit faciendum, & per loca ſuſpecta tranſeundum, de Ordinarii licentia in ſcriptis, eis arma ferre liceat: Baliſtas tamen, ſclopetos, tela, cæteraque hujus generis nullo modo ſecum habere poſſint.

De Meretricibus.

QUoniam mala omnia vel omnino evitanda, vel quoad fieri poteſt, a nobis ſunt removenda, Sacra Synodus omnibus Epiſcopis ſollicitam curam gerere mandat, ut in civitate vel vicus, vel locus aliquis meretricibus (ubi ſunt) deſtinetur, quo ab honeſtis mulieribus ſecernantur, ipſoſque civitatum Rectores hortatur, ut hoc opus auctoritate ſua adjuvent.

De Blaſphemia.

QUo magis ſanctiſſima illa verba in Dei laudem dicta mente volutamus, omnis ſcilicet terra adoret te, & pſallat tibi, Deus; eo magis in illos jure animadvertendum cenſemus, qui Dei nomen, cui omne genu curvatur, vel Sanctæ Virginis, quam in matrem ſibi elegit, vel Sanctorum, qui cum Chriſto regnant, blaſphemare ſacrilego ore non verentur. Sancta ergo Synodus decernit, ac mandat, ut juxta Sacrorum Canonum ſtatuta, Epiſcopi, & alii locorum Ordinarii eos omnes punire ſtudeant, quos huic ſceleri deprehenderint eſſe obnoxios. Quod ſi Clericus vel Dei, vel Jeſu Chriſti, aut Virginis Mariæ, aut Sanctorum nomini diris verbis

Digitized by Google

bis publice detraxerit, fructibus, redditibuſque omnibus Eccleſiaſticis unius anni pro prima vice privetur. A Si vero iterum in eodem deliquerit, eo beneficio, quod poſſidet, privetur: quod ſi plura poſſideat, eo privetur, quod ad ejus pœnam, & emendationem Ordinario magis videbitur expedire. At ſi tertio in eandem culpam fuerit prolapſus, ſi tunc Deum, tanquam præteritæ veniæ ingratus, & filius, qui patris doctrinam, & increpationes ad ejus ſalutem abjiciat, omni beneficio, gradu, dignitate perpetuo privatus, ac ad quemcumque Eccleſiaſticum honorem deinceps conſequendum prorſus inhabilis eſſe declaretur. Si vero ſæcularis erit, prima, ſecundaque vice pecunia mulctetur, juxta ſanctionem ſacri Concilii Lateranenſis, ſub Leone X. At tertia vice juxta ſacrorum Canonum ſtatuta publice pœniteat. In eos autem, qui non publice blaſphemaverint, B Ordinarius mitius agat. Servi autem, ſive operarii, qui in dominorum domibus in blaſphemiam incurrent, primo acrius ab eis arguantur: deinde ab eorum domibus contumelioſe expellantur. Sciantque, qui blaſphemiis interfuerint, niſi blaſphemantes redarguant (modo id ſine periculo fieri poſſit) eorum peccato non parum communicare. Omnino autem intra triduum blaſphemantium nomina ad judicem Eccleſiaſticum deferre teneantur, & ſi plures audierint, idem faciant, niſi unus pro omnibus id ſibi faciendum ſuſceperit. Confeſſores ei, qui blaſphemaverit, gravem pro qualitate blaſphemiæ pœnitentiam imponant.

De Sacrarum actionum repræſentationibus.

CUm uſum Dominicæ Paſſionis repræſentandæ, & Sanctorum martyria referendi, tametſi piiſſime introductum, ob hominum nequitiam aliis riſum, aliis ſcandalum potius, quam devotionem, & pietatem afferre Sancta Synodus animadvertat, decernit tam in Eccleſiis, quam in quibuslibet privatis aliis locis ab hujuſmodi repræſentationibus abſtinendum eſſe. Concionatores autem, ignito Domini eloquio fideliſſime expoſito, ſic quoque Crucifixi Domini noſtri, aliiſque exterioribus piiſſimis actibus, per Ordinarium probatis, populos ad pœnitentiam, ac pietatem, ad fletum, & planctum adhortentur, ac tam Domini, quam Sanctorum actiones ita pie, & graviter narrent, ut auditores eorum ſibi exempla omnibus in operibus proponant, & ad eorum patrocinium in neceſſitatibus confugere diſcant. D

De Miraculis.

HUmani generis hoſtis tantæ ſunt inſidiæ, ut ſæpenumero falſis miraculis, ac illuſionibus Chriſtifideles ſimplices, atque pios in errorem inducere poſſit. Quocirca Sancta Synodus decernit, ut nulla poſthac nova miracula admittantur, niſi (Tridentini Concilii de Miraculis prius ſervato decreto) ab Epiſcopis illa fuerint approbata.

De Reliquiis.

SAnctorum Reliquias, quæ olim Spiritus Sancti templum, ac Chriſti viva membra fuerunt, omni E reverentia venerandas eſſe ex ſacri Tridentini Concilii decreto, ſancta hæc Synodus decernit. Et ideo in vaſculis ſuis bene, & decenter ſub clavi cuſtodiantur, nec in Altaribus ad longum tempus exponantur, ſed quotieſcumque populo erunt oſtendendæ, aut in proceſſionibus circumferendæ, id luminibus accenſis, ac debita cum ſolemnitate fiat, & denuo ſub clavi recondantur. Novæ autem reliquiæ non admittantur, niſi quæ per Epiſcopos omni diligentia receptæ, & approbatæ fuerint.

De Piis locis.

SUb excommunicationis latæ ſententiæ pœna Notariis, & quibuſcumque Actuariis præcipit ſancta Synodus, ut trium menſium ſpatio Ordinario revelent, atque provideant teſtamenta, codicillos, cæteraque Actorum, & Legatorum genera ad pias cauſas factorum, tam de rebus male partis, quam furtim acquiſitis, quæ vel ipſi rogati ſcripſerunt, vel penes ſe detinent, ab aliis ſcripta. Sub eadem quoque pœna præcipitur iiſdem, ut intra menſem deinceps (legitimo tamen impedimento ceſſante) Legata omnia, quæ eis ſcribenda contingent, Ordinario denunciare non omittant.

De Monaſteriis.

IIdem ſuperiores illud etiam ſæpius exequantur, ut ea Sacri Concilii Tridentini decreta legenda proponant, quæ ad Regulares, & eorum Monaſteria ſpectant, & ipſi obſervent, & per eorum ſubditos inviolabiliter obſervari jubeant.

De Eccleſiaſtica poteſtate.

ECcleſiaſticam dignitatem a Jeſu Christo traditam, duplicem eſſe non eſt dubitandum, id quod duarum clavium numero aperte demonſtratur. Prima ſiquidem eſt Pœnitentiæ Sacramentum, quæ *Clavis duplex.* internam, & ſecretam conſcientiam reſpicit peccatoris, qui ſponte peccata confitendo ſolvitur. Altera vero Juriſdictionem, & exterius regimen exercet, qua non per propriam conſcientiam tantum, ſed per teſtes peccatores convincuntur, & puniuntur, quo teſtimonio & publica delicta corriguntur, ne eorum gratia e Regno Cœlorum peccatores excludantur.

De Sepulturis, & exequiis mortuorum.

SIcuti piiſſimum eſt, ut fidelium corpora in Cœmeteriis, vel Eccleſiæ finibus recondantur, ita impietati proximum videtur, ut putida cadavera in loco excelſo, & ornato collocentur. Curent ergo Epiſcopi, ne ulla deinceps eo modo ſepeliantur, & quæ ſepulta nunc ſunt, una cum ſepulchris (niſi tamen marmorea, aut ærea) amoveantur, & humi dentur, ita ut locus, in quo conduntur, a reliquo Eccleſiæ pavimento minime promineat. Nec Eccleſiarum Rectores permittant, oſſa fidelium, quæ hac illac per angulos Eccleſiarum ſparſa reperiuntur, inſepulta manere, ſed ſimiliter ſepeliantur.

Caveant Parochi, ne pro exequiis, pro ſepultura, & anniverſariis defunctorum quidquam paciſcantur, exigant, aut petant, vel quid aliud committant, quod Simoniam, aut avaritiam ſapiat. Ne tamen os trituranti bovi penitus alligetur, Epiſcopi curam ſuſcipiant, ut laudabiles, piæque in his ſerventur conſuetudines. Legata etiam, quæ pie per defunctos facta fuerint oblata, accipi prohibeant.

De Prædicatione.

PArochi quoque, Archipreſbyteri, & alii quicumque animarum curam gerentes, Dominicis ſaltem diebus, & feſtis ſolemnibus, Adventus vero, & Quadrageſimæ tempore quotidie, vel ad minus ter in Hebdomada, in eorum Eccleſiis per ſeipſos idem omnino faciant; excepto tamen, ubi per Quadrageſimam prædicatores, vel alii conduci conſueverunt, quo tempore parochus quieſcere poterit. Quod ſi forte eorum aliquis ad hoc munus obeundum inhabilem ſeſe cognoverit, peritum aliquem adire non erubeſcat, cujus ſtudio, & opera ex latino in maternam

Digitized by Google

ternam linguam homilias, & ſermones ſcriptorum A
Catholicorum verti curet, & illis memoriæ demandatis, vel ſaltem de ſcripto lectis, debito ſatisfaciat, cui ſacrorum Canonum, & Tridentini Concilii decretis tenetur.

Prædicatores vero argumenta, & rationes hæreticorum non recenſeant, ne in imperitorum fidelium mentibus confuſionem pariant. At ſi quando, ut eorum falſa dogmata facilius rejiciantur, ipſorum argumenta afferre ſit neceſſe, tunc (quoad fieri poterit diſputationibus reſecatis, graviſſimiſque reprehenſionibus) poterunt id exequi.

Meminerint etiam, cum Dominus dixerit, noſtrum non eſſe noſſe tempora, vel momenta, Antichriſti ad- B
ventum, & ultimam judicii diem certo, ac definito tempore non tractare.

De Pœnis.

VUlt inſuper, ac mandat, ut in diœceſanis Conventibus Epiſcopi eadem Provincialis Synodi ſtatuta legi, & publicari; ac illa, una cum decretis Concilii Tridentini, in ſingulis Cathedralibus, Collegiatis, & Parochialibus Eccleſiis hujus Provinciæ, certo aliquo loco collocata, perpetuo aſſervari curent.

Hujus autem ſacræ Synodi decreta ſuum robur habere declaramus ad unum menſem, poſtquam Eccleſiæ C
Metropolitanæ valvis affixa fuerint.

Omnia, & ſingula, quæ in hac ſacra Synodo decreta, actaque ſunt, ſanctæ Romanæ Eccleſiæ omnium Eccleſiarum Matris, & Magiſtræ ſemper emendanda, & corrigenda, qua debemus obedientia, ac reverentia, auctoritati ſubjicimus. Laus, & gloria Deo optimo Maximo, nunc, & ſemper. Amen.

QUÆDAM HISPANICA.

CONCILIUM BRACHARENSE

Anno Domini 412. in cauſa reliquiarum, ingruentibus Barbaris.

DIligentia Doctoris Bernardi de Britto *in Monarchia Luſitana* parte 2. lib. 6. cap. 2. repertum eſt in cœnobio Alcobacenſi ordinis Divi Bernardi primum Brach. Concilium celebratum anno Domini 412 in fano ſanctæ Mariæ Bracharenſis a Pancratio Epiſcopo primæ ſedis, ubi propter Alanorum, & Svevorum in Gallæciam, & Luſitaniam irruptionem congregatio facta eſt Epiſcoporum ſuper reliquiis Sanctorum in loco tuto reponendis, & occultandis ab iſtis Barbaris, erat enim tunc gens indomita, & fera. Et Pancratius Bracharenſis Epiſcopus dixit. Nunc, ſi placet vobis E
omnibus, ſtatuatur, quid agendum ſit de reliquiis Sanctorum, præcipue de Patre noſtro, & Apoſtolo hujus regionis Petro Ratiſtenſi, quem ad ſalvandas animas Jacobus conſanguineus Domini admiſit, &c.

Ex quibus apparet, ait Auguſtinus Barboſa de *Paſtorali ſollicitudine*, par. 1. tit. 3. cap. 8. Divum Petrum primum Bracharæ Epiſcopum Apoſtolum illius regionis vocari, & a Divo Jacobo illic relictum, ut opus faceret Evangeliſtæ: conſtat etiam ex verbis ſequentibus, Pancratium primatem eſſe, & ad eum uti talem confugiſſe Conimbricenſem, Ægitenſem, Portugalenſem, Emeritenſem, Lamacenſem, Irienſem, & Numartinum Epiſcopos. Licet autem Bracharenſe aliud celebratum fuerit ann. 566. regnante Theodomiro Rege Svevorum, pro ſecundo Concilio Bracharenſi numerari debet.

Nec obſtant iſti primatiæ Bracharenſi Concilia Toletana, quia celebrata ſunt non ex mandato Epiſcopi Toletani, ſed ad ſupplicationem Regis excitati Epiſcopi in iis adfuerunt. Ideoque plerumque Toletanus Epiſcopus tertio, vel quarto loco ſe ſubſcribebat; cum tamen, ſi ut Primas adfuiſſet, primo loco ſubſcribere debuiſſet. Sed & contendit ibidem Barboſa, in provincialibus provinciis ex ſuperioritate loci non poſſe ſumi argumentum majoris dignitatis, cum apud antiquos alium conſtet ſedendi ordinem, quam qui eſt noſtris temporibus, & aliquando ſubſcribunt non ſuo nomine, ſed provinciæ illius, quam ſuſtinent, & frequentius ſubſcribunt pro antiquitate conſecrationis, & ita decretum eſt a Gregorio Primo in cap. finali 17. diſt.

Ordo ſubſcriptionis Epiſcoporum.

CONCILIUM TURIASONENSE in Aragonia

Pro diſſolvendo matrimonio Jacobi Regis Aragoniæ, Præſide Joanne Halgrino Cardinali Legato Sedis Apoſtolicæ, tempore Gregorii noni, anno Domini 1229.

DE hoc Concilio ſic habet Epiſcopus Apamienſis tomo primo Continuationis Annalium Baronii ad annum 1229. Hoc item anno Joannes Monachus Cluniacenſis natione Gallus ex Diœceſi Ambianenſi, nobili familia Halgrina, ex Archiepiſcopo Biſuntino, doctrina, & virtutibus claro, creatus a Gregorio Papa Cardinalis Epiſcopus Sabinenſis, & Sedis Apoſtolicæ Legatus in Hiſpanias miſſus, Concilio Turiaſonenſi in Regno Aragoniæ ſub finem menſis Aprilis celebrato (cui interfuerunt Toletanus, & Tarraconenſis Archiepiſcopi, aliique Epiſcopi) cauſa cognita conjugii Jacobi Aragoniæ Regis, quod octo ante annis tenera admodum, & impotenti adhuc ætate cum Leonora matertera Ferdinandi Caſtellæ Regis natu multo grandiori inierat, auctoritate Apoſtolica diſſolvit, ob propinquitatem cognationis, cujus nulla facta gratia fuerat: ſive id expetente Rege tædio hujuſmodi nuptiarum, ſive non nolente, ſane nequaquam contradicente, niſi quod cavit de legitimitate Alphonſi pueri, quem ex Leonora bona utriuſque parentis fide ſuſceperat, & in ſpem ſucceſſionis educabat. Sicque ſecundum Regis voluntatem pronuntiatum eſt locum eſſe divortio, eoque non obſtante, Alphonſum verum eſſe, ac legitimum Patris ſucceſſorem, ac Leonora ad ſuos remiſſa, oppidis dotalibus, quæ in Aragonia habebat, retentis, multaque ſupellectile, auro, gemmis, ac veſte pretioſa ſecum aſportata. Narrant hæc pluribus Surita, Gomeſius, Mariana, & alii rerum Aragonicarum, & Hiſpanicarum ſcriptores. Cumque nihilominus poſt aliquot annos nonnulli prædictum Alphonſum in periculum ſucceſſionis adducere vellent, Gregorius Pontifex ſententiam Legati confirmans, eumdem Alphonſum auctoritate Apoſtolica legitimum eſſe, ac regnandi capacem ſemel, iterumque declaravit, eo quod natus Jacobo fuiſſet, cum bona fide legitimum ab omnibus illud matrimonium credebatur, &c.

Joannes Halgrinus.

Cæterum prædictum Joannem Legatum reliquas pariter Hiſpaniarum provincias peragraſſe, & celebratis in ſingulis regnis Conciliis monita ſalutis propoſuiſſe, Rodericus Toletanus in ſua hiſtoria lib. 9. cap. 12. tradit, virum bonum, ſapientem, & litteratum prædicans, quem & Tritemius inter ſcriptores Eccleſiaſticos collocat, & maxime commendat. Eumdemque ex Hiſpania remeantem Raimundus de Pennaforti Barchinonenſis Juriſconſultus egregius ſequutus eſt, cujus poſtea opera Gregorius Pontifex libros decretalium condidit.

Digitized by Google

CONTROVERSIA.

OMnino conformis eſt Juri Canonico ſententia lata in hoc Concilio a Cardinale Halgrino. *Qui filii ſunt legitimi*, cap. *per venerabilem*, &c. *ex tenore*. In quibus capitulis id definit Innocentius Tertius. Quippe ad tuendum ſtatum liberorum ſufficit bona fides alterutrius parentis, ut impedimenti fuerint ignari, quo tempore contraxerunt, ſicuti etiam quando Eccleſia permittente, hoc eſt authore judice Eccleſiaſtico contractum fuerit, tametſi perperam, & per errorem. Quod ſi jure id non conſtaret, tenet gloſſa in dictum cap. *per venerabilem*, dominum Papam non poſſe legitimare aliquem, quantum ad hoc, ut ſuccedat in hæreditate, tanquam legitimus hæres, qui non ſit de ſua Juriſdictione temporali, ſic enim eſſet mittere falcem in meſſem alienam, & uſurpare alienam Juriſdictionem, & privare aliquem jure ſuccedendi. Unde credo, ait ibidem gloſſator, quod non poſſit legitimare, niſi quoad actus ſpirituales. Tamen quidam extendunt legitimationem ad honores ſæculares: ut per hoc intelligatur eſſe legitimatus, ut poſſit eſſe judex, & habere hujuſmodi honores temporales. Attamen Innocentius Tertius eodem capite innuit, diſtinguendum eſſe inter Reges, & ſubditos, quod cum Rex ſuperiorem in temporalibus non agnoſcat ſine juris alterius læſione, poſſit ſe ſubmittere Juriſdictioni ſummi Pontificis in legitimandis filiis. In quo ait, videretur aliquibus, quod per ſeipſum (non tanquam pater cum filiis, ſed tanquam Princeps cum ſubditis) potuit diſpenſare. Quo loquendi modo indicat ſe non aſſertive loqui, ſed magis ex aliorum mente, unde gloſſa ibidem negat Regem poſſe legitimare filium ſuum, licet poſſit alienum: altera vero ait: Et ita Rex erit hic actor, & Judex proprii facti: & licet forte Rex id facere poſſit, melius tamen facit, ſi abſtinet a talibus.

Legitimatio ad quæ pertinet.

Gravior vero difficultas hic occurrit, num in præſenti caſu obligaretur Rex ad petendam diſpenſationem de gradu conſanguinitatis, ac ea obtenta renovare conſenſum matrimonii. Obligatus enim ad aliquid faciendum ſubinde tenetur efficere, ut actus valeat, ac proinde procurare diſpenſationem, ut matrimonium revalidetur. Verum ut in aliquibus caſibus teneatur aliquis procurare diſpenſationem neceſſariam ad valide contrahendum, ut ſi quis matrimonium fœminæ conſanguineæ promiſiſſet, ſi Papa diſpenſaverit, ut docet Thomas Sanchez de matrim. lib. 5. diſput. 5. num. 25. non tamen ad id teneri videretur, qui ante annos pubertatis contraxiſſet cum aliqua, aut ſi ex vi, & metu, qui poſſet cadere in conſtantem virum, aut ſi blanditiis nimiis allectus fuiſſet. Quia fraus nemini debet patrocinari, nec quiſquam ex culpa ſua jure commodum reportare debet. Jacobus autem Rex materteram ſuam duxerat in tenera ætate, & nondum potens: ideo de diſpenſatione actum non eſt, ſed de diſſolutione.

Diſpenſatio an petenda.

Cæterum de præſide hujus Concilii ſic ſcribit Trithemius in libro de ſcriptoribus Eccleſiaſticis. Joannes de Abbatis villa Archiepiſcopus Bizuntinus, & ſacroſanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalis, natione Gallus, in divinis ſcripturis eruditiſſimus, & earumdem ſacrarum litterarum famoſiſſimus interpres, qui in ſtudio Pariſienſi Theologiam multis annis egregie docuit; in declamandis ſermonibus ad populum excellentiſſimus; qui ob eam rem vel maxime factus eſt ex Magiſtro Pariſienſi Archipræſul Bizuntinus. Scripſit valde utiles, & inſignes ſermones de tempore lib. 11. ſermones de ſanctis lib. 11. alia quoque multa edita edidit, quæ ad notitiam meam non venerunt. Scripſit autem dictos ſermones per circulum anni. Primo quidem breves lectiones Euangelicas, & Apoſtolicas breviter exponendo. Poſtea vero alios ſermones tam de dominicis, quam de feſtivitatibus adeo prolixos edidit, tot ſcripturarum inducens teſtimonia, ut vix poſſint memoriæ commendari, qui tamen jam novis ſupervenientibus ex parte viluerunt.

Joannes de Abbatis villa.

A Libri autem illi, quorum notitiam ſe non habere aſſerit Trithemius, ſunt commentarii in Cantica canticorum, ac etiam in omnes Pſalmos Davidicos, qui nondum luce publica donati ſunt: hos autem videre licuit in Bibliotheca Patris F. Joannis de la Haje ordinis Minorum, qui eos ex monaſterio quodam Epiſcopatus Sueſſionenſis exſcribi curaverat.

CONCILIUM

DERTUSENSE in Aragonia,

B *Præſide Petro Cardinali Fuxenſi Legato Martini Quinti Papæ, pro diſciplina, & libertate Eccleſiaſtica, anno 1428.*

LEgatus Martini V. ad Alphonſum Regem Arragoniæ Petrus Cardinalis de Fuxo celebravit hoc Concilium nationale Dertuſæ cum omnibus prælatis, & aliis præcipuis Eccleſiaſticis regnorum Arragoniæ, & Valentiæ, ac Principatus Catalauniæ, qui magno numero interfuerunt pro Eccleſiarum illarum partium, & totius ſtatus Eccleſiaſtici reformatione, quatuorque publicis ſeſſionibus abſolutum eſt, in quarum prima recitata ſunt octo diplomata Alphonſi Regis in favorem libertatis Eccleſiaſticæ, cui antea non parum infenſus fuerat, ſed quaſi momento divinitus tandem mutatus eſt ad preces Legati, cum alioquin de interdicto generali in omnes ejus terras publicando jam illi verba C feciſſet. In reliquis ſeſſionibus publicatæ ſunt viginti conſtitutiones Synodales tam de rebus ad prædicta diplomata, quam de vita, & honeſtate Clericorum, de certarum veſtium, ac colorum prohibitione: contra concubinarios; De non promovendis ad ordines inidoneis: Contra Clericos, & Religioſos ſine litteris ordinariorum confeſſiones audientes, ne Eccleſiarum Prælati bona decedentium occupent: Ne Medici ultra tertiam vicem viſitent infirmos, qui non fuerint confeſſi. De quibus apud Spondanum in Annalibus ad annum Chriſti 1429.

CONCILIUM

MADRITI

D *Celebratum pro reformatione, ac cultura ſacerdotum ignorantium, ſub Roderico Cardinale Legato, anno 1473.*

EX Spondano ad eumdem annum, in Hiſpaniæ ſacerdotes (ait Mariana lib. 23. cap. 18.) invaſerat pudenda litterarum inſcitia; uſque eo, ut pauci Latine ſcirent, ventri, gulæque ſervientes. Avaritia rapaces in Eccleſiam manus ejecerat, & quod olim emere ſacerdotia Simonia erat, tunc induſtria cenſebatur, neque intelligebant cæci principes, cæcioreſque Pontifices, irato Deo fieri hoc commercii genus: quod facias, an patiaris perinde eſt. Habito Madriti ad E principium anni conventu Epiſcoporum, ac ſacerdotum evocatorum a Roderico Cardinale Vicecancellario in Hiſpaniam miſſo pro negotio belli Turcici, & pace inter Reges concilianda, prædicto inſcitiæ malo medicinæ faciendæ ratio excogitata eſt, ut impetraretur a Pontifice Romano, uti ſingulis Eccleſiis Cathedralibus bini canonicatus ſuffragiis Epiſcopi, & Collegii, Theologo unus, alter Jureconſulto obveniret.

Ignorantia ſacerdotū Hiſpanorum.

Pertinet ad hanc Cleri ignaviam, quod ad finem anni in oppido Arandæ ab Alphonſo Carillo Toletano Archiepiſcopo Concilio provinciæ celebrato, ſtatutum inter cætera fuit, ne cura Eccleſiarum, aut dignitates ullis crederentur, qui Latine neſcirent: ut Epiſcopi minimum ter, minores Preſbyteri quater ſingulis annis Miſſam celebrarent. Addito etiam

ſalu-

ſalubriter; ut Epiſcopi ſemper in publico linteati viſerentur: & ut viris ſacri ordinis nefas eſſet, ſeſe obſequiis procerum addicere, aut eorum ſtipendia facere, præterquam Regis. De hoc Concilio dictum eſt claſſe 4. ſæculo 15.

De ſcientia Sacerdotum.

DUæ plagæ ex peccato originali in homine relictæ non niſi difficile curantur, ignorantia, & concupiſcentia. Inter remedia autem, quæ adhiberi poſſunt contra ignorantiam, qua vix aliquid pejus eſt in Sacerdote, a cujus ore requiritur lex Domini, unum eſt, ſi in Conciliis maxima cura adhibeatur circa Univerſitates, quæ ſeminaria ſunt Sacerdotum, ut in iis profeſſores ſint ſui muneris capaces, & amantes, ne in juventute elabatur tempus, aut male agentibus, aut nihil agentibus adoleſcentibus. Aliud eſt, ſi antequam admittantur ad tonſuram, & ad minores, ac majores ordines, diligentiſſime probentur eorum ſtudia, ſi in eis, quæ decet, & oportet eos ſcire, prout ad altiores ordines promoventur, inſtituti ſint, ne ſi deſit ſcientia eis neceſſaria, eorum numero gravetur Eccleſia, opera vero, & labore non juvetur, imo ſcandalizetur, cum immatura Sacerdotum promotio innumera ſemper ſcandala pepererit. Hoc nos ſtimulo excitati ante aliquot annos publicæ luci expoſuimus librum *de triplici examine ordinandorum, confeſſariorum, & pœnitentium*, cui appendicem ſubjunximus *de cenſuris Eccleſiaſticis, ac impedimentis Canonicis*, cujus libri multiplex fuit editio. Sed & alii plures ante nos in id incubuerunt, nec deerunt poſt nos, qui varia methodo eumdem movebunt lapidem. Facilius enim morbo ignorantiæ medebitur ante ordinationem, quam poſtquam ſuſcepta fuerit; timor quippe repulſæ ab ordinatione plurium mentes exacuit ad ſtudia, qui poſt ipſam, quaſi ab omni jugo liberi eſſent, libros dedignantur, ac eo Sacerdotis honore indigni ſunt. Bene Divus Dionyſius Areopagita in epiſt. ad Demophilum: *Quod ſi Sacerdotum ordo illuminandi ſortitus eſt facultatem, certe qui ea non eſt præditus, a Sacerdotali ordine, & virtute prorſus excedit. Et quidem is luce magis orbatur, & temerarius mihi videtur, qui talis cum ſit, ea, quæ ſunt propria Sacerdotum, ſibi ſumit.* Et Dionyſii interpres Pachimeres in cap. 3. Cœleſtis Hierarchiæ. *Niſi ferrum* (inquit) *jam habitudine ignitum ſit, nequaquam ſane, id, cui applicatur, jam aduret: ſic etiam Sacerdos, ſive Hierarcha, niſi habitu ſuperno fuerit illuminatus, nequaquam lumen aliis afflabit.* Quod expreſſius inſinuat Divus Hieronymus in cap. 2. Malachiæ ad illa verba. *Labia Sacerdotis cuſtodiunt ſcientiam, & legem requirent ex ore ejus, Angelus enim Domini exercituum eſt*: ubi ita habet: *Dei nuntius Sacerdos Dei veriſſime dicitur, quia Dei, & hominum ſequeſter eſt; ejuſque ad populum nuntiat voluntatem, & idcirco in Sacerdotis pectore Rationale eſt, & in Rationali Doctrina, & Veritas ponitur, ut diſcamus Sacerdotem doctum eſſe debere, & præconem Dominicæ veritatis.*

Plura alia Concilia Provincialia poſt Concilium Tridentinum in Hiſpania celebrata ſunt, quæ minus in hiſce plagis nota ſunt.

CONCILIUM TARRACONENSE

PROVINCIALE,

Anno 1600. in quo actum eſt de ſcribendo ad Pontificem Romanum Clementem Octavum pro beatificatione S. Ignatii.

INter alia, quæ decreta ſunt in hoc Concilio, illud ſatis inſigne eſt, quod miſerit litteras ad Clementem O-

ctavum pro Beatificatione ſancti Ignatii de Lojola Societ. Jeſu Fundatoris. Harum fragmentum aliquod refert Paulus Sherlogus tom. 3. in Cantica Canticorum, in cap. 6. veſtig. 34. explanationis myſticæ, ſectione unica, ex Ribadeneira, qui Hiſpano idiomate relationem de proceſſu beatificationis ſancti Ignatii edidit, quæ excuſa eſt Madriti anno 1609. cui inſeruit peregregias litteras Epiſcoporum Tarraconenſium Concilii Provincialis habiti ann. 1600. miſſas ad Clementem Octavum, quibus eamdem efflagitant beatificationem. Excerpimus nonnulla, quoniam libelli obvia non eſt copia.

Sancta, inquiunt, Apoſtolica, & Romana ſedes Sole amicta, & coronata ſplendore duodecim ſtellarum, Regina unius, atque alterius poli, peperit hunc Spiritum ſalutis, eo tempore, quo Martinus Lutherus, velut Hydræ Lernææ, aperiens puteum abyſſi, incœpit obſcurare Solem teterrimo fumo, & terram replere peſtiferis locuſtis; eo tempore oppoſuit hunc ſeptimum, & fortiſſimum Angelum, qui, tanquam filius dilectus, in quo ſibi bene complacuit, nube divinæ protectionis velatus fuit; quoniam ſemper reſpexit arcum cœleſtem, qui vertici inſidebat, quique non aliud in omnibus rebus, quam Dei majorem gloriam veſtigaret: Tunc Ignatium ſuum Pontifices armarunt, quaſi propugnatorem Reipublicæ Chriſtianæ, eumque ducem conſtituerunt novæ militiæ, quæ de cœlo lapſa eſt, ſignatæ ſanctiſſimo nomine Jeſu; ut adſpectu ſuo ipſo fulgentiori Sole, & jubare ſuæ doctrinæ, atque ſcientiæ, tenebras omnium diſpelleret errorum: collocarunt pedes Ignatii, quaſi duas columnas igneas; dextrum ſupra mare pro Indorum, & paganiſmi converſione, ſiniſtrum ſupra terram, ut eam fœcundaret ſeminibus virtutum, & ſalutaris doctrinæ poſt eradicatas ſpinas ignorantiæ, errorum, atque hæreſum. Dederuntque Ignatio librum in manibus; ut a prima ætate bona ingenia erudiret, omnique optima litteratura divina, atque humana excoleret; quamobrem Patres Concilii iſtius, dum attentius perpendunt merita hujus ducis Ignatii, quem numen ſingulari providentia his temporibus Eccleſiæ dedit, ut velut alter Atlas orbem fulciat humeris doctrinæ, & pietatis, æquum duxerunt, &c.

Vide dicta ad Later. 5. claſſ. 3.

Addit Sherlogus ad amovendam invidiam. Quod de noſtræ militiæ anteſignano tanti viri pro ſua humanitate, idem intelligendum de cæteris ſacrarum familiarum inclytis ducibus, omnes enim a Deo excitati ad Eccleſiæ matris perverſos, obſtinatoſque repellendos hoſtes, quod cumulatiſſime ab ipſis, eorumque validiſſimis turmis præſtitum eſt.

Porro cum Paulus Quintus Papa, anno 1609. menſe Decembri eum Beatum nominari permiſiſſet, ac officium, ſicut & miſſam celebrare ubique terrarum Patribus, ac Religioſis Societatis conceſſiſſet, ad promovendum canoniſmum, qui nondum definitus erat, Tarraconenſe aliud Concilium anno 1612. habitum eadem elogia confirmat, ut eſt apud Jacobum Lobetium in Gloria Patriarcharum, ubi agit de ſancto Ignatio in Prœmio quæſtionum: Pronuntiabo, inquit, eſſe divinum Herculem edomandis inferni monſtris, eſſe ſubmiſſum cœlitus Atlantem fulciendo regno Dei, quod eſt Eccleſia, doctrina ſcilicet, ac pietate, veluti geminis humeris inſtructum, eſſe prodigioſum in Apocalypſi Angelum: eum profecto, addit Lobetius, jam diu pronuntiarunt uno ſenſu, unaque voce, totidemque verbis in provinciali Tarracon. Concilio congregati Patres, ac Præſules anno 1612.

Laudes D. Ignatii.

Quia vero alias de hoc ſancto concionem habendo, pro dicendi argumento mihi in mentem venit contra obtrectatores famæ ipſius demonſtrare, quod legitime inter Sanctos relatus eſſet; hanc concionem, quantumvis ſtyli humilis, ad bene merendum de ipſo Sancto hic attexo ex ſchedis noſtris concionatoriis.

Animadverto, quod vir Dei ſanctus eſt iſte. 4.Reg.4. A
Vox iſta eſt mulieris Sunamitidis de Eccleſiæ Prophetæ. At illam Sunamitidem libet hodie imitari circa Divum Ignatium non minus ſanctitate fulgidum in novo teſtamento, & non minorum Prophetarum, ac diſcipulorum Patrem, quam Eliſæus fuit in veteri. *Revertere Sunamitis, revertere, ut intueamur te.* Ac quoniam Beata Virgo per illam Sunamitidem deſignatur, ipſam invocemus. *Ave.*

Quærit Divus Thomas quodlib. 9. art. 16. an aliquis ex canonizatis per Eccleſiam ſit in inferno? Ratio dubitandi eſt, quod nemo neſciat de ſeipſo ſtatum ſuum: ergo nec Papa alienum. 2. innititur medio fallibili teſtimonii hominum, & miraculorum. Contra, reſolvit Eccleſiam non falli in illis, providentia divina per Spiritum S. eam dirigente, ne erret, cum canonizatio Sanctorum ſit quædam profeſſio gloriæ, quam credimus, & B
Spiritus S. omnia ſcrutetur, etiam profunda Dei. Unde poſtquam S. Pontifex examinavit teſtimonia hominum de vita alicujus Sancti; & aſſiſtente divina providentia per Spiritum ſanctum judicium protulit pro ipſius ſanctitate, plus illi convenit credere, quam quorumlibet ſapientum opinioni. Ideo licet de S. Ignatio dicere verba thematis, *Animadverto*, &c. quod hodie ſpeculiter de ſancto Ignatio pronuntiamus, ob id maxime, quod conditiones, quæ deſiderantur, ut quis albo Sanctorum inſcribatur, in ipſo deprehendere liceat. Hæ porro conditiones tres ſunt iſtæ.

3. Puncta de S. Ignatio.

1. Ut vita virtutum actibus ſplendeat cum ſimplicitate intentionis.

2. Ut plena ſit laboribus, ac perſecutionibus, pietatis cauſa.

3. Ut miracula non deſint ante, & poſt mortem patrata. C

Quæ proponimus juxta doctrinam Cardinalis Hoſtienſis juris Canonici Doctoris eximii, quique appellari ſolet fons, & ſplendor juris, ad titulum *de reliquiis, & veneratione Sanctorum* lib. 3. *decretalium*. Atque hæ tres conditiones trium punctorum materiam nobis ſubminiſtrabunt.

1. Conditio eſt, ut vita ſit tota virtutibus ſplendida, Theologicis nimirum, ac Cardinalibus, iiſque annexis. Oportet, inquit prædictus Cardinalis, inquiri de vita ſua, ut ipſa primum teſtimonium ferat, *pro laboribus multis nomine Chriſti toleratis, pro moribus caſtis, pro actibus ſtrenuis, maxime de humilitate, & ſimplicitate quæri debet.*

At nihil facilius, quam iſta omnia in vita D. Ignatii deprehendere, illam computando ab exordio converſionis, quæ quidpiam habet ſimile cum converſione D. D
Pauli, poſtquam ex milite ſæculari factus eſt miles vitæ ſpiritualis, &c.

De D. Paulo dictum eſt: *Oſtendam illi, quanta oporteat eum pro nomine meo pati*: ac ſi idem dictum fuiſſet D. Ignatio, poſt converſionem ſtatim labores peregrinationis triplicis aſſumpſit Montiſſerati, Manreſiæ, & SS. Locorum Palæſtinæ, vivens inter pauperes, ter per diem corpus caſtigans, & ſeptem horas orationi mentali impendens.

Hi primi ejus labores pro Chriſto ſuſcepti, quos alii plures ſubſecuti ſunt in fundatione, & regimine ſui ordinis, quem in 12. provincias ante obitum per univerſum orbem diſperſum conſpexit, tam mirabili Succeſſu, E
ut nulli umquam fundatori id contigerit. Sed inter iſtos labores plurimos non omittendum, quod anno trigeſimo ætatis, labores ſtudiorum Grammatices propter Chriſtum aſſumpſit, ac per varias Academias Hiſpaniæ tandem ad Pariſienſem pervenit, in qua ſtudiis coronidem impoſuit, ac congregatis ſociis, quaſi coapoſtolis, ordini ſuo initium dedit in Capella Montis Martyrum ad Lutetiam, eo tempore, quo Lutherus declaratus eſt hæreticus a Pontifice. Nempe, ait Genebrardus Chron. lib. 4. quo tempore Satanas ad diruendum aliquos erigit, Deus ad ædificandum alios excitat. Sed de moribus inceptum ſermonem proſequamur.

De morum caſtitate, illa præditus fuit, ac a B. Virgine dono caſtitatis donatus ab initio converſionis. Illam enim vovit primum in Monteſſerato B. Virgini, ſicque cuſtodivit, ut quod de Alipio jactabat Ennapius, fuiſſe totum animam, de Ignatio melius dici valeat. Hanc ſic filiis ſuis commendat Conſt. p. 6. cap. 1. §. 1. Quæ ad votum caſtitatis pertinent, interpretatione non indigent, cum conſtet, quam ſit perfecte obſervanda, *nempe enitendo Angelicam puritatem imitari & corporis, & mentis noſtræ munditia.* Porro nihil ipſe præcipiebat, quod non ipſe prius obſervaſſet. Ex hinc in ejus ordine doctrina de caſtitate ſtrictior, ut liber de triplici examine fidem facit indubiam.

Pro actibus ſtrenuis. Generoſum fuit pectus Ignatii, 1. in exercitiis ſpiritualibus 40. dierum & componendis, & opere exequendis. 2. In ordine illo inſtituendo, qui eſſet ſcientiarum omnium nexus, magiſterium totius ſanctitatis, ac exercitus, qui totus Chriſto addictus eſſet, ad illi orbem ſubjugandum. 3. In convertendis quibuſdam obduratis peccatoribus.

Maxime de humilitate, & ſimplicitate quæri debet. At quæ humilitas D. Ignatii? quantum unicam Dei gloriam appetiit, tantum propriam abhorruit; hæc enim duo conjuncta ſunt, humilitas, & ſimplicitas: eſt enim illa ſimplicitas pura, & amoroſa intentio ſolius Dei gloriæ in omnibus. Quam ſic exquiſivit Divus Ignatius, ut quicquid cogitaret, loqueretur, faceret, pateretur, ad illam unicam gloriam tenderet. Hinc illius dictum ordinarium: *Omnia ad majorem Dei gloriam*: laudari noluit, ut Deus ſolus coleretur ab omnibus. Cognoſci noluiſſet, ut Deus ſolus cognoſceretur. Hinc illius dictum fervens in oratione ab ore proprio auditum ſæpe: *O Deus, ſi te homines cognoſcerent.* Ordinem ſuum non a ſuo nomine, ſed a nomine Jeſu vocari voluit, vitandæ laudis cauſa. Regulam ſuis dedit, nullam gubernandi occaſionem procurandi: ſed recuſandi quamcumque dignitatem, niſi ſub pœna inobedientiæ oblatam, ab eo, qui poſſet obligare. Velle ſuos defectus innoteſcere, actus eſt humilitatis Divi Ignatii, qui etiam id ſuis præcipit in regula, & ut ab iis, qui extra confeſſionem noſcerent, ſine prævia monitione ſuperiori deferrent. Habuit itaque Divus Ignatius oculum illum ſimplicem a Chriſto commendatum. *Si oculus tuus ſimplex fuerit, totum corpus tuum lucidum erit.* Et vere ſplendor tantus acceſſit ipſius Ordini ex illo oculo, & exinde in varias orbis oras ſocios deſtinavit, ut dum ſaluti Chriſtianorum, hæreticorum, ac gentilium incumberent, major Dei gloria in æternum ex animarum ſalute accreſceret. Vere de Divo Ignatio dicas, quod Scriptura de Rege Joſaphat, 1. Paralipom. 17. *Miſit Rex Joſaphat de principibus ſuis, ut docerent in civitatibus Juda, habentes librum legis Domini. Crevit ergo Joſaphat, & magnificatus eſt uſque in ſublime.* Quia Ignatius de Dei gloria in ſimplicitate cordis ſolicitus fuit, rependit illi vices Deus, & de ipſius gloria etiam uſque ad canoniſmum curavit, hac conſtanti lege ſua: *Qui autem glorificat me, glorificabo eum.* 1 Reg.

Secunda Conditio canoniſmi, *Utrum in vita perſecutiones paſſus fuerit, & de cauſa perſecutionis.* Utrum ſcilicet, quia volebat juſtitiam exercere, vel propter charitatem. Satis Chriſtus explicavit ſe circa hanc conditionem, Matth. 3. *Beati, qui perſecutionem patiuntur propter juſtitiam, &c.* Sicut aurum probat fornax, ſic homines juſtos tribulatio. Comparat Raimondus Toloſ. in lib. Creat. perſecutiones vel ipſis Sacramentis, & dicebat Taulerus prius Deum e cœlo miſſurum Angelum, quam ut deeſſet, qui virum juſtum affligeret. At veritas hæc notior eſt, quam ut manifeſtari indigeat. Hæc fuit ſane conditio in D. Ignatio. Perſecutiones propter juſtitiam paſſus eſt. A ſe ipſo primum per duriſſimas auſteritates contra ſeipſum. Ab aliis vero quid non paſſus eſt? Fuſtibus contuſus fuit a Turca, quod nimium inſpiceret veſtigia pedum Salvatoris. In Collegio S. Barbaræ, quod Scholaſticos ad pietatem

eru-

erudiret, fere caſtigationi publicæ expoſitus fuit. Sæpe irriſus, quod Catechiſmum doceret. Compluti in ejus mores, & doctrinam examen inſtitutum, ac per dies 42. in carcere detentus: ex invidia Salmanticæ per apparitorem Vicarii in carcerem detruſus, quod vi eloquentiæ plures ad ſe alliceret. Venetiis, & Romæ ſumma in ipſum, & ejus ſocios tempeſtas excitata. Hæc eſt pars ſanctorum. Ac ideo Chriſtus ipſi apparuit, crucem geſtans: at quas cruces non ſubiit D. Ignatius, & ejus Societas naſcens? Deſertores Angeli, velut agmine facto, in ipſum primum irruerunt. Ubique oſores nactus eſt. Improbi ipſum non ferebant, quod novo ipſius lumine crimina ſua detegerentur. Plerique ex doctis obſervabant, quaſi peregrinos ritus in Eccleſiam inveheret. Quot invidi acuerunt linguas ſuas, ſicut ſerpentis, parumque reputantes linguam acuiſſe, adjecerunt ſtylum, aptaverunt calamum, ut quod ori procaci defuerat, ſcriptum mendax compenſaret? Unde prodierunt tot in ipſum, & ſocios libelli famoſi, &c. Sed macte animo, vir Dei, hac itur ad cœlum, &c.

3. Conditio canoniſmi eſt. *Item quæratur de miraculis in vita, & poſt mortem.* Quippe per miracula teſtatur Deus velle quempiam glorificari ab aliis. Adeoque ab initio mundi Sancti miraculis coruſcarunt. Abel in ſacrificio, Noe in Arca, Abraham in filii immolatione, Moyſes, Prophetæ, &c. Sed, quia miracula conſtante vita ſuſpecta eſſe poſſunt, exigitur, ut etiam poſt vitam patrentur, & tunc vera, non ficta eſſe demonſtrantur, quæ per vitam peracta fuerunt. Heliſæus vivens difficiliter mortuum ſuſcitavit, mortuus facillime. Deus libentius per mortuos facit miracula, ut ſibi gloria adſcribatur, & anima Deo conjuncta facilius a Deo ea impetrat. Quod in vita D. Ignatii facile advertimus. Tota enim prodigioſa fuit. Sanatus eſt mirabiliter a D. Petro: apparitiones ipſi factæ S. Trinitatis, Chriſti in Euchar. Patris æterni, miracula ſunt. Dæmonem ab energumeno expulit. Hominem, qui ex deſperatione collum ſtrinxit, ſuſcitavit. B. Philippo Nerio in vultu glorioſo demonſtratus eſt. Anno 1609. quo beatus declaratus, referuntur multo plura miracula patrata ad ipſius invocationem, reſpicientibus in ſepulchrum ipſius ſtellæ micantes viſæ ſunt. Dicamus ergo: *Animadverto, quod vir Dei Sanctus eſt iſte.*

Vere ergo, & jure merito D. Ignatius Sanctorum Catalogo adſcriptus eſt per ſummum Eccleſiæ paſtorem. Conticeſcant linguæ detractorum, deſinant invidi ponere in cœlum os ſuum. Licet ipſum ut Sanctum colere, & invocare, & imitari pro viribus. Ac quoniam circa miracula velle ipſum imitari temerarium eſſet, circa perſecutiones vero, quæ magis ex aliorum voluntate, quam ex noſtra pendent, inutile forſan, reſtat, ut in ſanctitate morum illi nos conformes eſſe ſtudeamus: In laboribus nimirum, in caſtitate, in ſtrenuitate mentis, ſed præ cæteris in humilitate ſpiritus, qua nobis ipſis vileſcamus, ac maxime in ſimplicitate cordis ad quærendam toto conatu unicam Dei gloriam. Hæc enim affectio, ac intentio, ſi fortis ſit, & efficax, ſufficit ad comparandam eximiam ſanctitatem. Satis fuit illa intentio in D. Ignatio ad ardua quæque tentanda, & toleranda, nam qui totus ſpirat majorem, & majorem Dei gloriam vi talis deſiderii, ſi vere ferveat, neceſſe ipſum media quæque excellentiſſima ad illam gloriam amplecti, & in nulla re ſibi ipſi parcere, quin impendat, quicquid habet in poteſtate pro majore illa gloria. Hinc tam ſublimes virtutum actus in D. Ignatio, quod ad majorem illam gloriam anhelaret: ipſum ergo in hoc imitari contendamus, quod nobis concedat, &c.

CONCILIUM CAMERACENSE PROVINCIALE,

Præſide Maximo a Bergis Archiepiſcopo, & Duce Cameracenſi, ſacri Imperii Principe, Comite Cameracenſi, Anno Dom. 1565.

PRimum eſt iſtud Concilium Provinciæ Eccleſiaſticæ Cameracenſis, ex quo loci Epiſcopatus ad Archiepiſcopatum evectus, & a Rhemenſi Provincia ſancti Remigii avulſus authoritate Summi Pontificis, ad quem pertinet Juriſdictiones determinare. Multa autem decreta pro reformatione morum continet ſub viginti duobus titulis, ex quibus aliqua ſelecta hic ſubjungimus ad vitandam prolixitatem, & ſæpius dictorum repetitionem.

De ſcholis. Cap. 1. Cum non minore cura parentes proles ſuas inſtituere, quam nutrire, & fovere debeant: æquum eſt, Eccleſiam liberos, quos Chriſto per lavacrum regenerationis peperit, omni diſciplina, ac ſalutaribus præceptis erudire. Docet enim ſcriptura, *filii tibi ſunt? illos erudi, &c.* Tit. 1.

Cap. 4. Mandat præterea ſancta Synodus, ut preces, quas vocant horarias, nemo apud ſe retineat, ſi quid in eis aſtu, & nequitia ſectariorum adſperſum ſenſerit, quod cum Eccleſiæ doctrina non conveniat, &c.

Cap. 6. Decani autem rurales, quos Chriſtianitatis appellant, ſingulis ſemeſtribus, aut ſaltem annis eas ſcholas minores viſitent, referantque diligenter Ordinario, quæ ſit ratio inſtituendæ juventutis, quam quiſque præceptorum inierit.

De doctrina, ac prædicatione verbi Dei. Cap. 3. Cæterum (Paſtores) in exponendis quæſtionibus, de quibus controverſia nobis eſt cum hæreticis, non jactent temere convitia: ſed charitatem erga omnes, & benevolentiam præ ſe ferant, &c. Ac ante omnia diluant hæreticorum calumnias, dicentium ſæpe Eccleſiam id ſentire, quod reipſa non ſentit. Quod ſi minus docti fuerint, quam ut ea dilucide, ac ſolide queant exponere, ſint contenti ſimplici doctrina Eccleſiæ, hortenturque populum ad timorem Domini, Religionem, bonos mores, dehortenturque ab omni ſcelere, ac flagitio, atque ab his maxime vitiis, ad quæ propenſos eſſe ſenſerint populares ſuos.

De cultu, ceremoniis, & Officio divino. Cap. 3. In Miſſis, quæ in choro canuntur, ut non tantum aures voluptatem, ſed mentes utilitatem capiant, &c. ſtatuit ſancta Synodus, ut quæ ad eruditionem leguntur, aut canuntur, ita legantur, aut canantur, ut præſentes diſtincte exaudire ſingula verba poſſint. Quare in Symbolo canendo placet nec organa, nec muſicam adhiberi.

Cap. 7. In choro, cum pſallitur, Canonici omnes, qui in choro fuerint, & ſacellani pſallant, nec ſint in ſedibus ſuis otioſi; nec putent ſe functos officio, ſi vicaria tantum opera cultum divinum celebrari curent: modo tamen pſallere per valetudinem queant, nec impediti aliis juſtis de cauſis fuerint.

Cap. 9. Quoniam multitudine ſuffragiorum, precum, & pſalmorum addititiorum in pluribus eccleſiis propter temporis anguſtiam vix fieri poteſt, ut attente, devote, ac religioſe ea omnia vel canantur, vel legantur: placet ſanctæ Synodo per Epiſcopos, & duos de Capitulo, aut de Monaſteriis, ut res poſtulaverit, ea reſcindi, quæ adjecta, & adventitia in ſervitio divino eſſe cognoverint. *Imminuuntur precũ prolixarum.*

Cap. 2. *De vita, & honeſtate Clericorum.* Homini Eccleſiaſtico, quacumque dignitate fulgeat, plus laudis affert frugalitas in menſa, quam ſumptus: plus dedecoris exquiſitus apparatus, quam ſimplex: plus Tit. 2.

moleſtiæ longus accubitus, quam brevis, & naturæ A ſufficiens. Sit ergo cultus in menſa, & conviviis potius in gravitate, ſobrietate, & ſale conditis ſermonibus, quam in pompa, & deliciis; atque ita deteſtetur Clericus comeſſationes, quæ ventri ſic ſerviunt, ut menti noceant.

Cap. 3. Conſortium mulierum Sacerdoti non convenit, quem caſtitas, & continentia ornare perpetuo debent, & ut caſtitas conſervari queat in muliebri conſortio, raro tamen bonum nomen retineri poteſt, &c.

Cap. 1. *De poteſtate, ac Juriſdictione Eccleſiaſtica.*
Tit. 2. Nihil dubitandum eſt, duplex eſſe forum Eccleſiaſticum a Chriſto nomine clavium nobis inſinuatum: alterum ſacramenti Pœnitentiæ, quod proprie ad conſcientiam ſpectat, in quo reus non niſi ex propria confeſſione ſolvitur, & ligatur: alterum vero Juriſdictionis, & regiminis externi: in quo reus non ſolum B ex propria confeſſione, ſed etiam per teſtes convincitur, & judicatur, quo judicio publica delicta corriguntur, & puniuntur; ne per ea homines ab æterna beatitudine ſecludantur, ſed ad æternam beatitudinem perveniant.

Cap. 2. Sane juri divino, nedum ſacris repugnat Canonibus, quod judices laici, quibus de rebus Eccleſiæ diſponendi nulla eſt attributa poteſtas, &c. Non ergo prohibeant, mandentque Judicibus Eccleſiaſticis, ne excommunicatum a jure declarent, & denuntient; aut ne quem excommunicent, vel ut latam excommunicationis ſententiam enervent; proinde ſancta Synodus obſecrat, & obteſtatur in Domino Sereniſſimum, ac Invictiſſimum regem Catholicum, Principes, Do- C minos, ac Magiſtratus, ut ab hujuſmodi prohibitionibus, ac mandatis abſtineant.

Cap. 4. Admoneantur populares, ut, cum Sanctorum memorias viſitant, & eorum auxilium implorant, ac Chriſtiana conſuetudine Orationem Dominicam recitant, intelligant eam ſe non ad Sanctos, ſed ad Deum dirigere, adjunctis ſibi comprecatoribus Sanctis.

De Sanctis. Cap. 5. Doceatur præterea populus, quo diſcrimine uſa eſt, & utitur Eccleſia in Litania, cum invocatur Deus; in ea enim facile perſpicitur alium eſſe cultum, qui exhibetur Deo, alium, qui Sanctis defertur. Sic enim vulgus ſe non facile patietur abripi Hæreticorum præſtigiis.

Cap. 6. Doceatur itaque populus preces quidem Sanctorum admodum utiles ad impetranda dona non modo corporalia, & temporalia, ſed ſpiritualia, & æ- D terna. Sed tamen abominandam eſſe eorum vanitatem, ac ſuperſtitionem, qui certo pollicentur non ex hac vita migraturos ſine pœnitentia, & Sacramentis eos, qui hunc, illumve ex Divis coluerint, qui ſecuritatem in rebus gerendis fortunæ certum, ac optatum eventum promittunt; & ſi qua hujuſmodi alia proferantur, & credantur, veluti & illud quoque plane reprobandum eſt, ſi qui certo numero, præſcriptaque Miſſarum forma aliqua, aut precum affirmant certas, deſignataſque animas a purgatorio ſemper liberari.

Tres abuſus in cultu Sanctorum carpuntur.

De Indulgentiis. Quia per indiſcretas, & ſuperfluas Indulgentias & claves Eccleſiæ contemnuntur, & pœnitentialis ſatisfactio enervatur: ideo prohi- E bet ſancta Synodus, ne quis ullas novas, aut ignotas indulgentias populo commendet, & prometendas offerat, niſi prius ab Ordinario viſitatæ fuerint, & probatæ, &c.

In actis hujus Concilii prohibetur omnibus ejus decreta habentibus, ne ea extraneis ſcripto communicent, ſed expectent, qui horum deſiderio tenentur, omnium brevi impreſſionem.

Decernitur proximam Synodum provincialem apud Tornacenſes celebrandam poſt octavas Paſchæ, Anno 1568.

Quibus peractis venerabilis vir Gregorius le Due Jurium Doctor, Archidiaconus Valencenſis clara voce dixit: *Recedamus in pace*: Reſpondentibus aliis, *in nomine Chriſti*. Tuncque omnes pariter ſurgentes pacifice receſſerunt.

DECRETA SELECTA CONCILII MECHLINIENSIS

Celebrati anno Domini 1570, *tempore Pii Quinti, præſidente in eo Martino Rythovio Epiſcopo Iprenſi, tanquam ſeniori comprovinciali nomine, & loco D. Antonii Perrenot Archiepiſcopi Mechlinienſis, & tituli S. Petri ad Vincula Cardinalis Granuellani.*

Decretum de apertione Concilii Provincialis Mechlinienſis pronuntiatum a Domino Præſidente.

CHriſti nomine invocato, præſentem Synodum Provincialem Mechlinienſem, primo ab Illuſtriſſimo Cardinale Granuellano, Domino Reverendiſſimo Archiepiſcopo Provinciæ Mechlinienſis convocatam, & coactam, & iterato, quatenus opus erat, a nobis indictam, poſt debitam deliberationem cum noſtris confratribus Epiſcopis comprovincialibus, de eorumdem conſilio, & aſſenſu, tanquam legitime congregatam, aperiendam eſſe decernimus in his ſcriptis, inhibentes, ne quis ab ea recedat ſine noſtro conſenſu.

Decretum ſuper abſentia Illuſtriſs. Cardinalis, & Reverendiſs. D. Archiepiſcopi Mechlinienſis.

ETſi non dubitet Synodus Provincialis, ſuæ Sanctitati notas eſſe cauſas, propter quas Illuſtriſſimus Cardinalis, & Reverendiſſimus Dominus Archiepiſcopus Mechlinienſis, Provincia ſua ad tempus relicta, ad urbem ſe contulerit; volens etiam officio ſuo ſatisfacere juxta decreta Tridentina, excuſationem ſibi a Generali Vicario exhibitam, & poſitam recepit, & admiſit. Sed ex ſingulari affectu, quo erga ſuum Archiepiſcopum tenetur, illum rogat, & hortatur, ut quamprimum ad Eccleſiam ſuam redeat: ut ipſius præſentia, & authoritate univerſi ordines Eccleſiaſtici in hac Provincia in officio ſuo rectius contineantur.

Decretum primum de recipiendis Decretis Concilii Tridentini.

IN primis ordinat, & præcipit, ut omnes, & ſinguli, qui ad hanc Synodum convenerunt, ſimpliciter, & ſine ulla proteſtatione, ea omnia, & ſingula, quæ a ſancta Synodo Tridentina definita, & ſtatuta ſunt, palam recipiant; necnon veram obedientiam Summo Romano Pontifici ſpondeant, & profiteantur, ſimulque omnes hæreſes a ſacris Canonibus, præſertimque ab eadem Synodo Tridentina damnatas deteſtentur, & anathematizent ſecundum tenorem ſchedulæ ſequentis.

Tenor Receptionis Decretorum, & profeſſionis fidei.

EGo N. omnia, & ſingula, quæ a ſancta Synodo Tridentina ſtatuta, & definita ſunt, palam recipio: necnon veram obedientiam ſummo Romano Pontifici ſpondeo, & profiteor: ſimulque hæreſes omnes a ſacris Canonibus, & generalibus Conciliis, præſertimque ab eadem Synodo Tridentina damnatas deteſtor, & anathematizo.

De Sacramentis.

IN primis, ut ſtudiis Anabaptiſtarum (quorum hæreſis late ſerpit) potentius occurratur, & ut cer- *Anabaptiſtæ.*

tius

Digitized by Google

tius deprehendantur, qui multis artibus infantes ſuos ſacro baptiſmo ſubtrahunt, & quo cautius lateant, ſubinde alio, atque alio migrant: ſynodus Provincialis Mechlinienſis hortatur, & requirit omnes, & ſingulos magiſtratus quarumcumque civitatum, oppidorum, & locorum, ne quam obſtetricem ad obſtetricandum parturientibus admittant, niſi prius a Curatis loci, ubi dictæ obſtetrices morantur, teſtimonium ſinceræ, & Catholicæ fidei habeant, & niſi jurent ſingulis ſeptimanis die Sabbati cujuſque loci paſtori denuntiare nomina, & cognomina puerperarum, quibus adfuerunt, cum numero prolium ſuſceptarum: Curati vero infra quindecim dies a tempore ſcientiæ indicabunt Epiſcopo, aut Vicario nomina, & cognomina matrum, quæ proles ſuas baptizare non fecerunt; idque ſub pœna ſuſpenſionis, aliaque arbitraria. *Cap.* 1.

CONTROVERSIA.

QUod tantopere ſatagit Concilium Meclinienſe Anabaptiſtas detegi, id indicium eſt pernicioſæ eorumdem doctrinæ, qua nihil parvulis ad ſalutem prodeſſe lavacrum baptiſmi docent, ſed debere eos reſervari, uſque dum perveniant ad annos diſcretionis, eoſque tunc primum baptizandos, cum proprio ore fidem ſuam profiteri poterunt. Quo dogmate diabolus parvulorum innocentiæ invidus, eorumque beatitudini, ac divinæ laudis perfectioni, quæ ex ore lactentium perficitur, conatur in partem ſuam trahere omnes animas, quæ in infantilibus annis ab hac migrant vita. Sed contra eos licet hæc ſcripturæ loca proponere: Joannis; *Niſi quis renatus fuerit ex aqua, & Spiritu Sancto, non poteſt videre Regnum Dei*. Quæ Regni Dei pollicitatio æque parvulis, atque adultis facta eſt, Matth. 18. *Videte, ne contemnatis unum ex puſillis his... Sic enim non eſt voluntas ante Patrem veſtrum, qui in cœlis eſt, ut pereat unus de puſillis iſtis*: cum autem nemo ſine Baptiſmo ad regnum perveniat, conſequitur parvulos debere baptizari. 1. Cor. 15. *Sicut in Adam omnes moriuntur; ſic & in Chriſto omnes vivificabuntur*. Sicut ergo parvuli originali contagione in Adam mortui ſunt, ſic vivificari debent in Chriſto per Baptiſmum. 1. Petri 3. in arca Noe pauci, ideſt octo animæ ſalvæ factæ ſunt per aquam. *Quos & vos*, inquit, *nunc ſimilis formæ facit baptiſma*. Ut ſcilicet diſcamus neminem, ſive puer, ſive adultus ſit, ſalvari poſſe, niſi per baptiſma, Matth. 11. *Venite ad me omnes, qui laboratis, & onerati eſtis, & ego reficiam vos*, Dominus invitat omnes quantumlibet peccatores, & ſolos parvulos, qui tantum habent originale peccatum, a ſe excluderet? Nec juvat dicere parvulos non venire, ſed apportari, nam & Lucæ 5. Paralyticus non venit per ſeipſum, & ſanatus tamen eſt. & Matth. 19. *Tunc oblati ſunt ei parvuli, ut manus eis imponeret, & oraret, diſcipuli vero increpabant eos. Jeſus vero ait eis: Sinite parvulos venire ad me: talium enim eſt regnum cœlorum*. Quomodo hoc tempore non eamdem erga parvulos dulcedinem exhibebit? quomodo dulcem illam vocem, qua dixit: *Sinite parvulos venire ad me: talium eſt enim regnum cœlorum*, mutabit in amaram vocem, ut dicat, Auferte parvulos a me: talium enim non eſt regnum cœlorum? Deinde D. Paulus teſtatur ad Coloſſ. 2. Baptiſmum Circumciſionis loco inſtitutum fuiſſe, ut eo deleatur peccatum originale, quod Circumciſione delebatur. Si ergo in prioribus ſæculis talis Deo cura erat de infantibus, ut eorum animæ conſervarentur a perditione, an nunc Deus in tempore gratiæ, & benignitatis obliviſcetur miſericordiæ? an nunc erit immiſericors, & minus curabit de parvulorum ſalute? Et quidem ſi adultis tantum, & non parvulis prodeſt baptiſmus, minoris erit virtutis, quam Circumciſio: & ſi verum aſſerunt ſacrilegi Anabaptiſtæ, melius fuiſſet, ut circumciſio permanſiſſet, nec lex Chriſtiana mundum occupaſſet, cujus ſacramentum non poteſt niſi adultos ſalvare. Quid ergo aliud faciet Rachel, niſi ut ſine intermiſſione ploret filios ſuos, & non velit conſolari, quia non ſunt? Sed & Patres ſatis manifeſte hos condemnant. D. Dionyſ. Areop. Eccleſ. Hierar. cap. 7. D. Irenæus lib. 2. adverſus Valentini hæreſes. D. Cyprianus l. 3. epiſt. 8. ad Fidum. Origenes in c. 6. epiſt. ad Rom. D. Gregor. Nazianz. orat. in ſanctum lavacrum. D. Hieronymus in dialogo contra Pelagium. D. Auguſtinus l. 10. ſuper Geneſim ad literam, & alibi pluries. D. Bernardus Serm. 65. ſuper Cantica. Quibus addi poteſt decretum Concilii Lateranenſis ſub Innocentio 3.

Neceſſitas baptiſmi.

QUia ſuperioris temporis negligentia probatiſſimus ille Eccleſiæ mos quibuſdam in locis eſt collapſus, quo puerperæ certo poſt partum die referre Domino Deo gratias ſolent: Statuit ſancta ſynodus, ut ubique conformiter in uſum revocetur, puerperæ ad Miſſæ Sacrificium veniant, & contra negligentes, ſeu piæ conſuetudinis violatores procedatur. *Cap.* 4.

PAſtores, & alii Confeſſarii extra caſum neceſſitatis a caſibus Epiſcopis reſervatis neminem abſolvant, niſi ad hæc ab Epiſcopis ſpecialem commiſſionem habuerint: caſus autem Epiſcopis reſervati ſunt hi: Raptus Virginum, homicidium, incendium ex deliberata voluntate procuratum, Simonia, Sodomia, hæreſis, Apoſtaſia, inceſtus cum conſanguineis, aut Sanctimonialibus, injectio manuum violenta deliberato propoſito cum læſione in parentes facta, ſortilegium, adulterium notorium, & omnia delicta, quæ excommunicationem majorem a Canone, vel ab homine latam annexam habent, & omnia alia delicta prædictis graviora. Meminerint autem Epiſcopi, ut in notoriis criminibus pro temporum, & perſonarum qualitate publicam pœnitentiam in uſum revocent. *Cap.* 6.

Caſus reſervati.

SEd neque ſacrum oleum infirmorum, etiam ſine ſacra Euchariſtia, umquam ad ægrotos deferant Paſtores, niſi ſuperpelliceum induti, & ſtolam. *Cap.* 9.

De ordinandis.

JUret etiam ordinandus, quod titulum, quem pro ſua futura promotione exhibet, vere, & ſine ulla fraude poſſideat, quodque illum non reſignabit, alienabit, aut in illius extinctionem conſentiet, niſi ſibi de novo ſufficienti titulo fuerit proviſum. *Cap.* 9.

De ſponſalibus, & matrimoniis.

QUia coactæ nuptiæ triſtem plerumque, & luctuoſum habent exitum, diligenter inquirant paſtores, an matrimonium contrahatur ſponte, & animo deliberato, non vi, aut metu amicorum, aut aliorum coacti ad matrimonium procedant: quod ſi invenerint aliquem, vel aliquam ex contrahentibus coactam ad contrahendum, nullo modo ad confectionem eorum procedere audeant: neque alteri vices ſuas committant, ſub pœna ſuſpenſionis ab officio, & beneficio.

SI autem ſponſalia, & matrimonium contrahere volentes diverſorum ſint Epiſcopatuum, paſtores a ſuis Epiſcopis, tam ſuper ſponſalibus contractis, quam ſuper proclamationibus, atteſtationes approbatas habere debeant; neque ante ad matrimonii ſolemnizationem deſponſi admittantur, quam ſuorum

Epiſ-

Digitized by Google

Epiſcoporum litteris ad hoc expreſſam facultatem habuerint: atque Epiſcopi ratione hujuſmodi literarum pro Notario, & Sigilliſero non ultra octo ſtuferos recipi permittant. *Cap.* 5. A

De Officio, & cultu Divino.

DIſtributiones chori diſpenſentur ſecundum præſcriptum Concilii Tridentini, arbitrio Epiſcopi. Sic tamen quod in majoribus horis, ſcilicet matutinis, ſumma miſſa, & veſperis notabiliter majores fiant, quam in minoribus horis: nec tamen in minoribus tam exiguæ, ut negligantur. *Cap.* 2.

ILlos quoque, qui ſub dictis Divinis officiis aut celebrant, aut ad celebrandum ſe præparant, vult hæc Synodus pro eo tempore præſentes in divinis reputari, modo tamen abſoluto ſacrificio ſine notabili mora in chorum redeant. *Cap.* 6. B

INſolentiæ omnes e ſacris locis arceantur, & nemo Eccleſiæ beneficiatum, aut habituatum, ſerius cum habitu decenti chorum intrantem, audeat manuum, vel pedum plauſu, vel ſibilis, aut alia quacunque ratione ineptiore ejicere, aut ab ingreſſu prohibere; ſed ſufficiat eum privatione diſtributionis mulctari. *Cap.* 9.

ALtarium portatilium uſus ad populi commoditatem, urgente neceſſitate, late permiſſus fuit. Sed ne quod ad tempus tantum, & ex gravi cauſa conceſſum eſt, contra Canones, & ad irreverentiam ſacroſancti myſterii Miſſæ trahatur in conſuetudinem: Curent Epiſcopi, ut quamprimum fieri poteſt, in ſingulis Eccleſiis altaria iterum conſecrentur; eoque facto ibidem Altarium portatilium uſus interdicatur. *Cap.* 14. C

De imaginibus.

CUm domum Dei deceat ſanctitudo, pro executione decreti de invocatione, & veneratione, ac reliquiis Sanctorum, & ſacris imaginibus, ſeſſ. vigeſimaquinta, ſtatuit ſancta Synodus, ut e templis, & locis ſacris tollantur imagines, ſculpturæ, aulæa, quæ gentilitatem, aut mendaces Ethnicorum fabulas, Satyrorum, Faunorum, ſirenarum, terminorum, & nympharum, ac id genus alia repræſentant. Similiter quæcumque figuræ laſcivæ, procaces, & ob pudendam nuditatem, vel alias obſcœnæ, & ſuperſtitioſæ, quæ fidelium mentes a religione, & devotione diſtrahunt, & ſæpius graviter offendunt. Nec poſthac ulla imago, aut ſtatua in Eccleſiam, vel locum ſacrum recipiatur, niſi ab Epiſcopo admiſſa fuerit. Proinde Epiſcopi in viſitationibus curabunt imagines ſupradictas reformari, aut prorſus tolli, prout judicaverint expedire. *Cap.* 1. D

PRovideant præterea Epiſcopi, ne ad ornatum ſupplicationum venerabilis Sacramenti, aut reliquiarum quarumcumque exponat quiſquam ullas ſimiles imagines, ſculpturas, aut aulæa, idque ſub pœna arbitrio injungenda: Implorato etiam ad hoc, ſi opus ſit, contra ſæculares, auxilio brachii ſæcularis. *Cap.* 2. E

EDomibus, & hortis Eccleſiaſticorum ſimiliter prædictæ imagines tollantur, præcipue quæ laſcivæ, procaces, & ob pudendam nuditatem, vel alias tam obſcœnæ, ut pias mentes offendant. Et ſi Clerici poſt publicationem hujus Concilii prædictas imagines infra trimeſtre e ſuis domibus non ejecerint, curent Epiſcopi, ut contra illos ad condignam punitionem procedatur. *Cap.* 3.

De indulgentiis.

MOnet pios ſuos filios eadem hæc Synodus, ne circumforaneis quibuſdam, aut etiam cum privilegio impreſſis libellis temere fidem habeant, qui ex levibus, aut ſuperſtitioſis cauſis, incertiſque revelationibus, immodicas, & plus æquo exorbitantes pollicentur indulgentias; Potiſſimum ſi promiſſiones contineant certorum effectuum, periculorum ſcilicet evitationem, a gladiis, a tormentis, ab aquis, a peſte, aut liberationem certam a purgatorio, quemadmodum & miſſis quibuſdam, & precibus certo numero recitandis affixas alicubi videre licet. *Sugillantur quædam privilegia.*

De ſuperſtitione.

CUm recte moneat ſacroſancta Tridentina Synodus, ut omnis ſuperſtitio tollatur, docet hæc Synodus, omnem illum rerum uſum eſſe ſuperſtitioſum, qui ſine verbo Dei, & Eccleſiæ doctrina fit, præſcriptis aliquibus ritibus, & obſervantiis, quarum rationabilis cauſa reddi non poteſt, & fiducia in eis collocatur, certo expectandi aliquem eventum, qui ſine illis ritibus ex Sanctorum interceſſione non ſperaretur, aut quæ in cultu Sanctorum ex temeritate, ac quadam levitate potius, quam pietate, & vera in Deum religione, fieri videntur.

VAcante Eccleſia Cathedrali, obſervatiſque iis, quæ de indicendis ſupplicationibus, & precibus Concilium Tridentinum ordinavit; Sancta Synodus Mechlinienſis ſtatuit, quod ubi de electione, poſtulatione, aut nominatione per eum, vel eos, quorum intereſt, facta conſtiterit: ſtatim auctoritate, & juſſu Metropolitani, ſi in Provincia adfuerit, aut eo abſente, ſenioris ſuffraganei in Provincia præſentis litteris denuntiatoriis, ſeu monitoriis legitime expeditis, tam ad valvas Eccleſiæ vacantis, quam ad valvas Eccleſiæ principalis loci reſidentiæ electi, vel nominati affixis, moneantur omnes, & ſinguli, qui ſciunt Canonicum impedimentum quodcumque, quare electus, poſtulatus, aut nominatus ad Eccleſiam vacantem aſſumi non debeat, id ipſum infra certum tempus in litteris prædictis exprimendum Metropolitano, vel ſeniori ſuffraganeo reſpective renunciare. *Cap.* 1.

De ſigillis.

CÆterum ſi in relaxatione bannorum Matrimonialium, aut ſimilium ordinationum, quod interdum quidem, ſed tamen non niſi ex legitima cauſa fieri debet, eleemoſyna aliqua in pium uſum deſtinata ditioribus imponatur, id non debet a quopiam in calumniam trahi, nec ſupra dicta conſtitutione vetari intelligimus.

NE quis vero pium uſum in dicta conſtitutione alio trahat, quam quo vere pertinet; decernit ſynodus hoc demum in pium uſum pro præſentis loci intelligentia converti, quod vel in fabricam Eccleſiæ, vel in pauperum eleemoſynas, vel in Seminarii ſubſidium deſtinatur. *Cap.* 6.

De Decanis Chriſtianitatum Paſtoribus, & de eorum Officiis.

CUm eadem ſit ratio de Paſtoribus, & Archipresbyteris, ſeu Decanis Ruralibus, qui & ipſi Paſtores Paſtorum ſunt, & eorum officium in obſervatione morum tam Paſtorum, quam laicorum ſui diſtrictus conſiſtat: Statuit hæc Synodus, ut ſicuti Paſtores in ſuis Parochialibus, ita omnes Archipres-

presbyteri, ſeu Decani Chriſtianitatum in ſuorum Decanatuum limitibus ad perſonalem reſidentiam compellantur. *Cap.* 2.

PRo exequiis autem, ſeptenariis, tricenariis, aut anniverſariis ſimiliter nihil ſtipulentur; Sed officiis peractis demum recipiant, aut a recuſantibus, & poſt gratioſam monitionem ſolvere differentibus juridice exigant, quod ex laudabili conſuetudine ſolvi conſuevit. *Cap.* 12.

De correctione Clericorum.

NUllus poſthac Archidiaconus, Archipresbyter, aut Decanus Ruralis cauſas concubinatus, aut criminales, ſicuti nec matrimoniales, audeat cognoſcere, aut etiam inchoatas terminare, ſub pœna ſuſpenſionis a divinis, & alia arbitraria Epiſcopi judicio in refractarios, aut temerarios infligenda. *Cap.* 3.

De Schola Dominicali.

CUm non omnes quotidianas ſcholas frequentare poſſint, ſed multi per hebdomadam artificiis, aut aliis domeſticis occupationibus diſtineantur, quorum tamen parentes ſæpe ad inſtituendas proles inidonei ſunt; ideo ad ſatisfaciendum decreto Concilii Tridentini curent Epiſcopi præter quotidianas ſcholas, etiam Dominicales in omni Parochia inſtitui, in quibus una, aut altera hora diebus Dominicis, & Feſtivis lingua vernacula bene, & diſtincte omnes prima principia Religionis, videlicet orationem Dominicam, Symbolum Apoſtolorum, & alia ſupradicta memoriter edoceantur, addita per Paſtorem, vel Sacellanum facili, & qualem illa ætas admittit, explicatione ad guſtum aliquem intelligentiæ, ut omnes rebus ſacris debitam reverentiam ab initiis primæ ætatis tribuere diſcant. *Cap.* 1.

Et niſi aptior locus inveniatur, poterunt hæ ſcholæ in templis inſtitui, ut reverentia etiam cohibeatur, atque illis Paſtores ſinguli in ſuis Parochiis ſuperintendant. Sed quia his etiam ſua incumbunt officia, ac ſæpe ad ægrotos, aut alia paſtoratus vocantur exercitia, alii Paſtorum, & magiſtratuum, ſeu notabilium judicio deſignentur neceſſe eſt, qui juventuti ad ſtatutam horam fixo ſemper adſint, ne diffluat. *Cap.* 4.

De Unionibus.

MIſſas quoque tenuiter fundatas, & in beneficii titulum non erectas ſtatuit per Epiſcopos, vocatis quorum intereſt, & ad proportionem quatuor, quinque, aut ſex Groſſorum Flandriæ, prout attentis circumſtantiis judicaverint expedire, ſed non ultra in ſingulas Miſſas reduci poſſe. *Cap.* 2.

IN poſterum vero nullæ novæ fundationes Miſſarum infra dictam taxam admittantur. *Cap.* 3.

MInora beneficia etiam ejuſdem Eccleſiæ ſic uniantur, ut ſi non ſufficiant ad honeſtum, & tolerabilem victum, ſaltem ad titulum in promotione ad ſacros ordines requiſitum poſſint ſufficere. *Cap.* 4.

De Regularibus, & Monialibus.

REligioſorum conventus, & univerſa Monaſteria ſecundum regulam ſuæ profeſſionis recte inſtituta, id ſunt in populo Chriſtiano, quod arces militum præſidio bene inſtructæ in regione hoſtium incurſionibus expoſitæ: ac proinde etiam totius populi intereſt, ut quæ de Monaſteriorum reformatione in Concilio Tridentino copioſe conſtituta ſunt, executioni fideliter mandentur: quod ut citra longiorem dilationem fiat, hæc Synodus diſtricte præcipit, quæ ſequuntur.

Quoad libertatem profeſſionis Deo dicandarum virginum de examine per Epiſcopum faciendo, quod utiliter admodum ordinavit Concilium Tridentinum Capite decimo ſeptimo, ſeſſione vigeſima quinta, diſtrictiſſime, & ſub pœnis ibidem expreſſis ſervetur: caveatur autem diligenter, & ſerio, ne pactionibus illicitis, aut Simoniæ vitio obnoxiis ſacræ Religionis profeſſio contaminetur: nec ulli omnino in mulierum Monaſteriis profiteri liceat, etiam examine jam facto, niſi ſolemniter, & verbo expreſſo, idque in manu profeſſionem recipiendi poteſtatem habentis: & ſi quis non habens ad id legitimam poteſtatem profeſſionem recipere attentaverit, ſecundum Canones puniatur. *Cap.* 7.

De Uſuris.

QUoniam uſura Jure Divino, & Canonico omnibus Chriſtianis ſub pœna peccati mortalis interdicitur; neque facienda ſunt mala, ut eveniant bona: Synodus ſtatuit, & ordinat, ne quis tutor, aut curator ſub prætextu augendi patrimonii pupillorum, aut ſub eorum tutela exiſtentium, pecunias illorum ſub certo lucro ſingulis annis ultra ſortem recipiendo mutuo det, retenta facultate repetendæ ſortis, quando ad majorem ætatem pervenerint, aut matrimonium contraxerint, aut alias ad illorum voluntatem, & arbitrium, declarando omnes hujuſmodi contractus uſurarios, & contra, ut præmittitur, mutuantes, tamquam contra uſurarios, ad pœnas juris procedendum.

Pecuniæ pupillares

Sic ſubſignatum.

MArtinus Rythovius Epiſcopus Yprenſis præſes hujus Concilii, *ſubſcripſi*.
Franciſcus Sonnius Epiſc. Antuerpienſis, *ſubſcripſi*.
Vvillielmus Damaſi Lindanus Epiſcopus Ruremundenſis, *ſubſcripſi*.
Cornelius Janſenius Epiſc. Gandavenſis, *ſubſcripſi*.
Rhemigius Driutius Epiſc. Brugenſis, *ſubſcripſi*.
Laurentius Metſius Epiſc. Buſcoducenſis, *ſubſcripſi*.
Maximilianus Morillon Vicarius Generalis Illuſtriſſimi, & Reverendiſſ. D. Cardinalis Granvelani Archiepiſcopi Mechlinienſis, ejus nomine, *ſubſcripſi*.

CONCILIUM MECHLINIENSE

Sub Matthia Hovio Archiepiſc. Mechlinienſi, Anno Domini 1607. *tempore Pauli V.*

EX hoc Concilio ſelecta tantum quædam decreta damus, ſicut ex præcedenti, ea ſcilicet maxime, quæ alibi paſſim non inveniuntur.

De Sacramentis in genere. Tit. 2.

IN adminiſtratione quorumcumque Sacramentorum, vis, & efficacia eorum, pro captu ſumentium, ac præſentium, ſæpe a Paſtoribus explicentur; Omneſque preces ſacramentales, maxime vero ipſæ formæ ſacramentorum ſtrictim, diſtincte, & attente cum debita reverentia pronuntientur. *Cap.* 3.

...... SEd Paſtores etiam ſinguli quotannis ab Archipresbytero ſuo, vel ex Eccleſia, unde conſueverunt, per ſe, aut alium ſacerdotem, non autem illo inferiorem, in ſimilibus vaſculis ſanctum Chriſma, ſanctaque olea ferre non omittant: iiſque rece-

receptis veteribus non utantur: ſed quidquid ex illis ſuperfuerit, ſi liquidum lampadi, quæ lucet ante venerabile ſacramentum, infundatur: ſin autem bombici, vel goſſipio immixtum fuerit, ſuper piſcinam comburatur. *Cap.* 6. A

De Sacramento Baptiſmi. Tit. 3.

DE pueris expoſitis id obſervent Parochi, ut ſi inveniant certa circa infantem indicia, per quæ conſtet eum non eſſe baptizatum; utpote ſal, quod mulieres apud eum deponere ſolent, tanquam indicium non collati baptiſmi; eo caſu talem infantem abſque hæſitatione baptizent, nulla appoſita conditione, ſi vero nulla ſigna, nullumque teſtimonium ejus rei deprehendant, eum ſub conditione baptizent. B *Cap.* 4.

ET quia frequens experientia docet, modernos hæreticos ſæpe contra receptam Eccleſiæ conſuetudinem, & antiquiſſimam traditionem baptizare, uno aquam fundente, alio formam ipſam pronuntiante; ab hæreticis (qui non ſunt ad baptizandum admittendi, ubi aliquis Catholicus præſto eſt) baptizati ſimiliter ſub conditione baptizentur. *Cap.* 4.

De Sacramento Pœnitentiæ. Tit. 5.

JUdicem ſedentem ſententias ferre oportet: ideo etiam confeſſarius non niſi ſedens confeſſiones excipiat, quacumque etiam pœnitentes dignitate fulgeant. C *Cap.* 2.

Caſuiſtæ qui legendi proponuntur.

MAgna oportet eſſe inſtructum ſcientia, qui de rebus maximis ex tempore judicare debet. Ideo confeſſarii, quibus non hominis, ſed Dei judicium exercendum eſt, & quidem de animabus pretioſo Jeſu Chriſti ſanguine redemptis, lectioni eorum librorum, unde neceſſariam ſibi ſcientiam hauriant, diligentiſſime vacare debent merito, utpote Directorii Polanci, Manualis Navari, aut ejus compendii, ſummæ Toleti, Enchiridii Binsfeldii, & ſimilium. *Cap.* 5.

NEmo aliquem ad perpetuo ſibi ſoli confitendum obliget, & ejuſmodi promiſſionem etiam juratam, tanquam irrationalem, & indiſcretam, hæc Synodus irritam eſſe declarat, &, quatenus opus eſt, irritat. D *Cap.* 7.

De ſanctiſſimo Euchariſtiæ ſacramento.
Tit. 7.

UBicumque locus ab hoſtibus, ac prædonibus eſt tutus, & facultates Eccleſiæ ferunt, continue tam de nocte, quam de die, ante Tabernaculum ſanctiſſimæ Euchariſtiæ lumen ardeat, alibi ſaltem ſub Officio Divino. *Cap.* 2.

NUnquam unica ſacra Hoſtia ad ægrotum deferatur, ne Parocho ad Eccleſiam redeunte, inane vaſculum populus adoret. *Cap.* 4. E

QUilibet annos diſcretionis habens communicare debet, ut minimum in Paſchate in Eccleſia ſua Parochiali, incipit autem Paſcha ad hunc effectum in Dominica Palmarum, & durat uſque ad Dominicam in Albis, incluſive. *Cap.* 5.

De Sacramento Extremæ Unctionis. Tit. 8.

FAlluntur, qui exiſtimant, ſuſcepto hoc ſacramento, vel teſtamentum condi non poſſe, vel ſpem convaleſcendi ob id imminui: ideoque Paſtores contrarium ſubinde populum doceant. Et ſi forte alicubi uſu inductum ſit, ut teſtamentum a ſuſceptione hujus ſacramenti condictum non ſubſiſtat, declarat hæc Synodus ejuſmodi conſuetudinem pro corruptela habendam eſſe, utpote cauſam, cur tam ſalutaris Sacramenti ſuſceptio ad extremum vitæ ſpiritum a pleriſque differatur; iique interim effectus Sacramenti non percipiant, & ſæpe etiam ſine eo moriantur. *Cap.* 2.

De Sacramento Ordinis. Tit. 9.

DOceant Religioſi, etiam ordinum Mendicantium, de ordinibus ſuſceptis teſtimonio ipſius Epiſcopi per litteras a Secretario Epiſcopi expeditas, & ſigillo ejuſdem Epiſcopi communitas, antequam altiorem ordinem ſuſcipiant. *Cap.* 4.

NEmo ad ordines titulo beneficii quamtumvis opimi promoveatur, niſi Canonicam inſtitutionem, & pacificam poſſeſſionem ejuſdem antea obtinuerit. *Cap.* 7.

JUret deinceps quilibet ordinandus ad titulum patrimonialem, aut beneficialem, quod titulum, quem pro futura ſua promotione exhibet, vere, & ſine ulla fraude poſſideat; quodque illum non reſignabit, vel alienabit, niſi ei de alio ſufficienti titulo ſit proſpectum; neque tunc quidem aliter, quam cum ſcitu, & conſenſu ſui Epiſcopi, in litteris ipſius reſignationis, aut alienationis exprimendo: Item quod titulum illum, qui in locum prioris tituli ſucceſſerit, abſque ſimili conſenſu non reſignabit, vel alienabit. *Cap.* 8.

De ſponſalibus, & Sacramento matrimonii.
Tit. 10.

PRoclamationes Matrimoniales tribus diſtinctis Dominicis, vel Feſtivis diebus, ſub ſummo Sacro, vel concione, aut alioqui ſub frequenti populi conventu fieri debent. Si quis ſine iis, earumve miſſione ab ordinario in ſcriptis obtenta, matrimonio jungere aliquos præſumat, graviter puniatur. *Cap.* 2.

De Doctrina, & Prædicatione Verbi Dei.
Tit. 11.

MEminerint regulares, ſe ſine licentia ſuperiorum ſuorum, ac benedictione Epiſcopi Diœceſis, in qua degunt, in Eccleſiis ordinum ſuorum, & ſine expreſſa licentia tam Epiſcopi, quam ſuperiorum ſuorum, in Eccleſiis non ſuorum ordinum prædicare non poſſe, nec uſquam omnino Epiſcopo contradicente. *Cap.* 2.

ABſtineant concionatores ab inanibus, & difficilibus, captumque auditorum ſuperantibus, & ad fidei ædificationem minus pertinentibus quæſtionibus, a convitiis, a fabuloſis, & narratione apocryphorum, iiſque omnibus, quæ vel auditoribus riſum moveant, vel eorum animos a ſuperioribus ſuis avertant; neve paſſim hæreticorum argumenta apud imperitam multitudinem referant, ſed ea tantum doceant, quæ ad fidem veram, pietatem, obedientiam, & concordiam pertinent, quæque ſcire omnibus neceſſarium eſt ad ſalutem: annuntiando cum brevitate, & facilitate ſermonis vitia, quæ quemque declinare, & virtutes, quas ſectari oportet. *Cap.* 3.

De Officio Divino, ac ceremoniis.
Tit. 12.

SErius ad Officium Divinum venientes, etſi diſtributione privandi ſint, libere tamen chorum intrare permittantur. Et ſi quis eos manuum, vel pedum plauſu, aliove ſtrepitu excipiat, ipſe quoque diſtri-

Digitized by Google

diſtributione privetur, & inſuper pro modo ſcandali puniatur. *Cap.* 4.

VAgo, ac ignoto Sacerdoti, etiam regulari, Miſſam celebrare non liceat, niſi oſtenſis teſtimonialibus, vel commendatitiis litteris ſui Ordinarii, nec cuiquam omnino extra Eccleſiam, & ad divinum cultum dedicatum, & ab ordinario deſignatum oratorium. *Cap.* 15.

PAuperes per Eccleſias tempore Miſſarum, prædicationum, aliorumve Divinorum officiorum, mendicare, ſeu eleemoſynas petere non permittantur, ſed ad valvas Eccleſiæ ſtare jubeantur: deputenturque ubique a ſuperioribus, vel adminiſtratoribus Eccleſiarum, qui pauperes mendicantes ab Eccleſiis arceant, & expellant: & quidem ſi neceſſe fuerit, ſub certo honorario ex bonis menſarum pauperum perſolvendo. *Cap.* 17.

HOc vero cum fieri non poſſit ſine magiſtro ceremoniarum, qui totus in eo ſit, ut dictum ceremoniale perlegat, & aliis rationem dictarum ceremoniarum oſtendat, & præeat; mandat ſancta Synodus, ut in ſingulis Eccleſiis Cathedralibus, & Collegiatis ſumptu Capituli aliquis ad hoc maxime idoneus conſtituatur, cui in ritibus omnes obedire teneantur. *Cap.* 20.

De Magiſtro ceremoniarum pluribus agitur in Concil. Mexicano par. 1. ſtat.

De imaginibus, & ſanctorum Reliquiis. Tit. 14.

NIhil prophanum, nihil inhoneſtum appareat, neque in intima altarium tabula vivorum effigies depingantur. *Cap.* 1.

IMagines ſacras ſæculariter comptas nec in templis, nec in proceſſionibus tolerent Epiſcopi, & quæ ad ornatum ſupplicationum proponuntur, ejuſmodi ſint, quæ oculos ſpectantium non offendant. *Cap.* 2.

De ſuperſtitione. Tit. 15.

ET quoniam rudis populus ſæpe ex ignorantia ſuperſtitionibus inquinatur; Parochi ſubditos ſuos de illis diligenter doceant, & inter cætera, ſuperſtitioſum eſſe, expectare quemcumque effectum a quacumque re, quem res illa nec ex ſua natura, nec ex inſtitutione divina, nec ex ordinatione, vel approbatione Eccleſiæ producere poteſt. *Cap.* 3.

NUllus omnino exorcizare præſumat ſine licentia ordinarii in ſcriptis obtenta: nemo etiam utatur aliis exorciſmis, quam ab Ordinario approbatis, vel poteſtate exorcizandi ulla ratione abutatur, ſub pœna perpetuæ privationis illius officii, & alia arbitraria. *Cap.* 4.

De Archipresbyteris, Paſtoribus, & cuſtodibus, eorumque Officiis.
Tit. 17.

ADeptus Paſtoratum, ultra profeſſionem fidei, faciet etiam ſubſequens juramentum, antequam cura animarum, vel poſſeſſio Paſtoratus ei detur. *Cap.* 1.

E*Go N. juro, & promitto obedientiam, reverentiam, & honorem ſummo Pontifici Romano, ac Reverentiam Domino Epiſcopo N. eorumdemque ſucceſſoribus. Item juro, & promitto Eccleſiæ meæ Parochiali de N. fideliter deſervire ſecundum oneris illi annexi exigentiam, & in eo reſidere perſonaliter. Bona paſtoratus, vel Eccleſiæ meæ non alienabo, & indebite alienata, quantum in me erit, fideliter recuperare ſtudebo, ſpecificationem omnium fructuum Paſtoratus mei, cum debita deſignatione hypothecarum, limitum, & terminorum, intra annum a Feſto Nativitatis ſancti Joannis Baptiſtæ proxime venturo, Archipresbytero tradam: fructus anni, in quo me mori, aut meam Eccleſiam dimittere continget, ſubjicio, & obligo ad laudabilem deſervituram uſque ad Feſtum Nativitatis ſancti Joannis Baptiſtæ, mortem, vel dimiſſionem meam proxime ſubſecuturum. Sic me Deus amet, &c.* Cap. 2.

De vita, & honeſtate Clericorum, eorumq; correctione. Tit. 18.

NEmo etiam in ordine ſacro conſtitutus fidejubeat: ſciantque omnes Clerici ipſis non licere ullo pacto fori privilegio renuntiare; Et ſi renuntiaverint, nullam eſſe renuntiationem, in eoſque ad ſacrorum Canonum præſcriptum agi poſſe, ac debere. *Cap.* 1.

CLerici quoque beneficiati, vel in ſacris conſtituti decimas, cenſus, prædia, aut terras alienas non conducant, quæſtus faciendi gratia, neve ullam negotiationem ſæcularem exerceant, ſub pœna arbitraria. *Cap.* 5.

De beneficiis, & officiis Eccleſiaſticis, ac Beneficiatorum reſidentia. Tit. 19.

BEneficiati neque ex fundatione, neque ex conſuetudine, vel aliter ad perſonalem reſidentiam obligati, nihilominus onera Miſſarum beneficiis ſuis incumbentia in Eccleſiis, ubi ea fundata ſunt, plene, ac debite expleri curent; alioquin hoc ipſo, etiam ſi in loco privilegiato reſiderent, a fructibus beneficiorum ſuorum ſuſpendantur, & ſuſpenſi maneant, donec debite docuerint de impleto onere Miſſarum, ob cujus omiſſionem ſuſpenſi fuerunt. *Cap.* 4.

De ſcholis. Tit. 20.

OPtat hæc Synodus, ut tam in Dominicalibus, quam in aliis quibuſcumque ſcholis, maſculi a viris, & puellæ a mulieribus tantum inſtruantur: ubicumque tamen id obtineri non poterit, ſaltem locis, & interſtitiis maſculi a puellis ſeparentur. *Cap.* 3.

De Synodo Provinciali, & Diœceſana.

COntra abſentes non legitime excuſatos, vel qui procuratorem ſufficienti mandato inſtructum non miſerint, primum ad contumaciam etiam per affixionem edicti publici ad valvas loci, in quo Concilium celebrabitur, deinde ad alias pœnas, juxta Canonicas ſanctiones decernendas procedatur. *Cap.* 2.

NEmo ſine licentia Præſidis Concilii a Concilio recedere audeat; neque tunc aliter, quam ſufficienti conſtituto Procuratore. *Cap.* 3.

QUæcumque in hac Provinciali Synodo, ad majorem Dei gloriam, & animarum ſalutem ſtatuta ſunt, per univerſam Mechlinienſem Provinciam, per ſingulas Diœceſes intra annum Diœceſanis Synodis publicanda ſunt; ad quas omnes omnino tam exempti, quam non exempti publicari ea audiant, & ad ſe conforment ex decreto Tridentinæ Synodi, Seſſio. 24. de Reformatione cap. 2. accedere tenebuntur. *Cap.* 5.

S*Ubſcripſerunt Matthias Archiepiſcopus Mechlinienſis.*

Petrus

Petrus Damant Epiſc. Gandavenſis.
Gilbertus Maſius Epiſc. Buſcoducenſis.
Henricus Epiſc. Ruremundenſis.
Carolus Philippus de Rodoan. Epiſc. Brugenſis.
Joannes Mireus Epiſc. Antverpienſis.
Carolus Maſius Epiſc. Iprenſis.

IN fine additur teſtimonium DD. Cardin. Pamphilii ſuper facta recognitione Concil. Provincialis Mechlin. ab Illuſtr. DD. Cardinalibus interpretibus ſacri Concil. Trident.

Subjungitur breve S. D. N. Pauli Papæ V. ſuper confirmatione ejuſdem Concilii. Datum Romæ apud ſanctum Petrum ſub annulo Piſcatoris, quarto Calendas Maji 1608. Pontificatus noſtri anno tertio.

PETRUS STRUZA.

DORDRECTANA SYNODUS

Calviniſtarum in Hollandia contra Arminianos, Anno Chriſti 1618.

IN hac Synodo hæretica authoritate præpotentum Ordinum Belgii fœderati Provinciarum collecta, Calvinianæ ſectæ proceres ex Belgio, Germania, Anglia id maxime egerunt, ut regenerationis gratiam irreſiſtibilem eſſe definirent contra Arminium, alioſque defendentes gratiæ prævenienti reſiſti poſſe. Extat hæc Synodus in folio edita, quam ſi quis vel curſim legat, ſtatim inveniet hoc primarium fuiſſe controverſiæ caput ibidem agitatum. Aliqua colligit Antonius Ricardus in diſp. Theol. *de libero arbitrio*, ex variis paginis hujus Synodi, quæ hoc teſtatum faciunt, opponitque Janſenio, ac ejus aſſeclis.

Seſſ. 136. pag. 366. editionis Hannovienſis ann. 1620. rejicit Synodus errores eorum, qui docent, poſitis omnibus gratiæ operationibus, quibus Deus ad hominem convertendum utitur, hominem tamen Deo, & Spiritui regenerationem intendenti, & regenerare ipſum volenti ita poſſe reſiſtere, & actu ipſo ſæpe reſiſtere, ut ſui regenerationem prorſus impediat, atque adeo in ipſius manere poteſtate, ut regeneretur, vel non regeneretur.

Seſſ. 99. pag. 314. & 315. irreſiſtibilem hanc Dei motionem eſſe firmiſſime probant orthodoxi (ſic ſeipſos Calviniſtæ vocant) *quia* tractus Patris, ſine quo nemo venit ad Chriſtum Joan. 6. irreſiſtibilitatem gratiæ ſupponit; *quia* ſi gratia regenerationis eſſet reſiſtibilis, foret & communis multis non renatis. At ſcriptura eam propriam filiorum Dei facit: quia poſita reſiſtibilitate gratiæ, præcipuum opus noſtræ ſalutis neceſſarium, ipſum nempe credere, & reſipiſcere in hominis arbitrio tamquam in propria cauſa poneretur: diſcriminis quoque ratio, cur ex duobus non renatis in dicto Euangelio unus credat, alter non credat, ex homine eſſet, quod unus gratiæ non reſiſtere, alter reſiſtere voluit, & contra illud, *quis te diſcernit? Quid habes, quod non accepiſti?*

Pag. 316. ejuſdem ſeſſionis addatur & Auguſtini ratio de correp. & gratia, cap. 14. *Qui habet humanorum cordium, quo placet, inclinandorum omnipotentiſſimam poteſtatem: & de ipſis hominum voluntatibus, quod vult, facit, & magis habet in poteſtate voluntates hominum, quam ipſi ſuas.* Et de Gratia Chriſti, cap. 24. *Quique interna, atq; occulta, mirabili, atque ineffabili poteſtate operatur in cordibus hominum non ſolum veras revelationes, ſed etiam bonas voluntates.* (margin: *D. Auguſt.*)

Poſtremo ex his omnibus concludit hæc Synodus pag. 310. Arminium hac gratiæ reſiſtibili aſſertione doctrinam gratiæ cum Pelagio periculoſe depravare.

Hinc patet, inquit Ricardus, gratificari nuperos Theologos Calviniano dogmati, nec abs re eſſe, quod Batavi gloriantur, recipi ſuum dogma a Pontificiis, & poſthabita Tridentini Concilii auctoritate Dordrectanæ Synodi decreta vigere apud nos, & florere, &c.

Denique ſcopus hujus Synodi eſt Theologos Pontificios, & ipſum Concilium Tridentinum Pelagianiſmi inſimulare, quod aſſerant hominem poſſe, ſi velit, gratiæ medicinali reſiſtere. Decreta ejus fere unam gratiam ſufficientem petunt. Decernit quoque Chriſtum non fuiſſe mortuum pro omnibus, & contrariam opinionem Pelagianiſmi arguit, non obſervata diſtinctione trium graduum redemptionis, ex quibus maxime pendet hujus quæſtionis ſolutio, & quos ſæpius jam propoſuimus. Hæcque agit pallio D. Auguſtini cooperta, ſicut moris eſt hæreticis, ſive ſua adſtruendo, ſive noſtra deſtruendo, non quod ab eorum partibus ſtet, ut ait Sancteſius repetitione 9. *De Euchariſtia*; ſed quoniam tam multa, ac tam varie ſcripſit pro re nata, ut facile fuerit omnibus poſt illum hæreticis, aliquid de ipſo contorquere, atque alioſum, quam ipſe dixerit, avertere. Quibus opponi poteſt dictum Facundi Hermianenſis Epiſcopi libro contra Mocianum pag. 562 *Quid autem in hoc miremur? neque enim melius loqui potuit Auguſtinus, quam Propheta, quam Apoſtoli, quam Euangeliſta, quorum verbis ſimiliter male intellectis tam multi haeretici ſuos defendere conantur errores.* Sed ut probe advertunt nonnulli, quem locum D. Paulus inter ſcriptores Canonicos, eumdem habet D. Auguſtinus inter Eccleſiaſticos: atque ut in illius ſcriptis *quadam ſunt difficilia, qua pravi, & inſtabiles depravant ad ſuam ipſorum perditionem:* 1. *Petr.* 3. idem in hujus libris obſervare licet. Toties vero verſatæ ſunt harum rerum controverſiæ in pluribus hujus collegii claſſibus, præter hæc, quæ in ſequenti claſſe dicenda ſuperſunt, ut in iis nunc immorari pigeat. (margin: *D. Auguſtini pallio ſe contegunt hæretici.*)

Plures alias Synodos Calvinianas refert Cornelius Scultingius in Hierarchica Anacriſi, eaſque confutat, ac ſimul oſtendit longe diverſam eſſe politiam Calviniſtarum, ac adminiſtrationem Eccleſiæ ab ea, quam Catholica Eccleſia ſemper tenuit, & obſervavit in ſuis Conciliis. Sed ne tam breviter perſtringamus ampliſſima illa acta.

Convincuntur Proteſtantes hæretici ex exemplo Synodi Dordrectana.

CAuſa congregandæ Synodi fuit Arminius Miniſter Amſtelodami, & poſtea profeſſor Theologiæ Leydenſis, ubi doctrinam ſparſit quinque maxime propoſitionibus contentam in materia prædeſtinationis, gratiæ, & liberi arbitrii, omnino contrariam Calvinianæ, quam cum plures ipſius diſcipuli imbibiſſent, ac per Hollandiam diſſeminarent, obſtiterunt contra, Gomarus Grœningæ profeſſor Theologiæ cum aliis pluribus: Unde natæ turbæ, & diſſenſiones plurimæ per Religiones ſtatuum fœderatorum ann. 1607. Diſputationes etiam habitæ inter Arminium, & Gomarum coram Conſiliariis a Statibus deputatis ad finiendam litem, in quibus creverunt potius diſſenſiones, unoquoque Scripturas pro ſua cauſa allegante tanto calore, ut paulo poſt Arminius ann. 1608. 5. Octobris e vivis exceſſerit. Sed poſt ipſius mortem ejus diſcipuli nihilo ſegniores, quam antea, Magiſtri ſui doctrinam quinque articulis contentam Statibus exhibuerunt, quam verbo Dei ſcripto probare prætendebant; cumque nollent eam dijudicari in Synodo Paſtorum Hollandiæ, judicium expetebant fieri per Status particulares in unaquaque provincia. Iſtis ſe opponit Gomarus, & aſſeclæ, oblato contrario ſcripto ipſis Statibus, contendentes non aliam doctrinam admittendam eſſe, quam Calvinianam, quouſque Synodus natio-

nationalis de controverſia judicaſſet juxta exemplum Apoſtolorum, qui controverſiam ſuo tempore exortam determinarunt in Synodo. Sic per plures annos tumultuatum eſt, varia ſcripta ex utraque parte in vulgus emiſſa ſunt, quæ contentionem fovebant, & augebant uſque ad annum 1617. quo viſum eſt Statibus, penes quos ſumma reſidet auctoritas, congregandam eſſe Synodum nationalem ad ferendum judicium de tota controverſia. Ad hanc convocantur Miniſtri, & deputati Eccleſiarum Calvinianarum ex omni regione, in qua inveniretur, nec prætermiſſi ſunt Proteſtantes Galliæ, quamvis ob edicta regia intereſſe perſonaliter ipſis non licuerit, ſicut nec Miniſtros externos in ſuis Synodis admittere poteſtatem non habent, præcipui tamen ex ipſis quid ſentirent, ſcripto ſignificarunt, unde & ſuffragium Miniſtri Molinæi in Synodo lectum fuiſſe reperitur.

Proteſtatio contra Synodum.

Initio Synodi proteſtati ſunt Arminiani contra auctoritatem Synodi, nec ſe poſſe illam pro legitimo judice agnoſcere, quod ex iis conflata eſſet paſtoribus, qui ſe ipſorum doctrinæ oppoſuiſſent, ſicque partes contrariæ eſſent. Sed omnes Eccleſiarum externarum Paſtores ibi congregati judicarunt oppoſitionem iſtam derogare praxi primorum Conciliorum Eccleſiæ, Nicæni, Conſtantinopolitani, Epheſini, & aliorum, in quibus Judices eſſe non deſtiterant, qui Arrio, Macedonio, Neſtorio, aliiſque hæreticis contradixerant. Sic judicatum a Theologis Eccleſiarum Haſſiæ, Bremæ, Palatinatus, & Genevæ, ideoque adacti ſunt Arminiani renuntiare ſuæ proteſtationi, & dare ſcripto rationes, & momenta quinque ſuarum propoſitionum, quæ diſcuſſæ ſunt per Synodum, & damnatæ ut erroneæ, & Verbo Dei contrariæ, cum decreto nullum admittendi ad miniſterium, quin prius ſubſcripſiſſet doctrinæ in Synodo approbatæ, quin etiam partis Arminianorum præcipuus Anteſignanus, ac incentor capite plexus eſt, quod religionem turbaſſet, & deinceps pro hæreticis, & ſchiſmaticis habiti inter ipſos, qui Synodo non acquieſcerent.

Ex his ſic geſtis argumento ad hominem convincuntur abſque tumultu diſputationum de rebus fidei, quarum ſæpe exitus inutilis, nullo alteri cedente, qui damnati ſunt a Synodo omnium paſtorum Eccleſiæ, & in qua primum, quod obſervandum eſt, orta eſt diſſenſio in rebus fidei, & in qua primum inventi ſunt, qui de fide contra ſe invicem contenderunt. Quare cum in Eccleſia Romana exortæ ſint diſſenſiones de fide, ſicut tunc in Hollandica, quæ non aliter finiri potuerunt, quam per judicium Synodi, quæ judicavit de legitimo ſenſu, ut putavit, ſcripturarum, quas unuſquæque pars contendentium pro ſe allegabat: ſic non aliter finiri potuerunt contentiones in Eccleſia Romana exortæ, quam per Synodum, quæ Tridenti celebrata cauſam finire debuit. Cur enim in Eccleſia Hollandica Synodus finem afferre debuit ex judicio omnium proteſtantium controverſiæ natæ inter ipſos, & non afferet Synodus Tridentina? & cur neceſſaria fuit Synodus ad ferendum judicium de propoſitionibus Arminii, non obſtante Scriptura, de cujus ſenſu contentio erat, & non erit neceſſaria ad ferendum judicium de propoſitionibus Lutheri, & Calvini, quibus cæteri adverſantur? an approbaſſent Arminianos poſt Synodum ſuam, ſi ſeparaſſent ſe, dicendo ſe eſſe Eccleſiam Chriſti? cur igitur ſeparant ſe ab Eccleſia Romana poſt ipſius Synodum, in qua damnati ſunt, dicendo ſe ipſos ipſam Eccleſiam Chriſti?

In Eccleſia Rom. primū exortæ diſſenſiones in fide.

Dicent, Synodum Tridentinam errori fuiſſe obnoxiam: at hoc ipſum dicebant Arminii ſectatores de ipſa Dordrectana Synodo poſt ipſius judicium, quibus reſponſum eſt, ut habent acta ejuſdem Synodi ſeſſ. 26. ex alia Synodo Hollandica Delphis celebrata, Chriſtum Dominum Apoſtolis promiſiſſe Spiritum Sanctum, qui ipſos docturus eſſet in omnem veritatem, Eccleſiæ quoque ſuæ pollicitus eſſet, ſe cum ea uſque ad finem ſæculi manſurum, & quod nullus ordo, nulla pax eſſe poterit in Eccleſia Dei, ſi cuilibet quidlibet dicere permittatur, nec ad rationem doctrinæ ſuæ reddendam, nec ſe judicio alicujus Synodici conventus ſubmittendum obligatur, juxta præceptum Apoſtoli 1. Cor. 14. ut judicetur de his, quæ Prophetæ loquuntur, & Prophetarum Spiritus Prophetis ſubjecti ſint.

Sed forte volent inde inferre, legitimum ergo exiſtere judicium ſuæ Synodi, cum ſit judicium paſtorum illius Eccleſiæ, in qua exortæ ſunt circa fidem diſſenſiones. At non ita intelligitur de qualibet Eccleſia, ſed de illa, in qua erant partes contendentes de fide, antequam una pars ab ipſa deſciviſſet propter ſuam condemnationem: illa enim ſola vera eſt Chriſti Eccleſia, a qua primum diſceſſio facta eſt, quia tunc unica erat ab utraque parte agnita. A qua qui condemnatur, ſi non acquieſcit, hæreticus habetur, & ſchiſmaticus, & qui ipſi adhærent poſt quantumcumque temporis interſtitium: nec ipſorum Eccleſia pro Chriſti Eccleſia haberi poteſt, cui ſe adfuturum promiſit. Quare non poteſt haberi reipſa legitimum ſynodale judicium Dordrectanum, cum ſit judicium Eccleſiæ ſchiſmaticæ, & ſeparatæ ab Eccleſia Romana, poſtquam eſt ab ipſa damnata: eſt ergo præſens argumentum tantum ad hominem, ut loquuntur Dialectici, quia ſi ſupponant Arminianos poſt Synodum ſuam pro ſchiſmaticis habendos eſſe, inhærendo ſuis principiis, non poſſunt, quin fateri debeant Lutheri, & Calvini aſſeclas poſt ſynodum Tridentinam Eccleſiæ Romanæ, in qua erant, cum primum turbas cierunt, pro hæreticis, & ſchiſmaticis habendos.

Sed hoc argumentum egregie tractat libellus Ludovici Mainbourgii Soc. Jeſu hoc ipſo anno 1670. editus Pariſiis cum hac inſcriptione, *Methode pour ramener ſans diſpute les Proteſtans en la vraye Foy.* i. Methodus ad reducendum in veram fidem ſine diſputatione Proteſtantes. Eſt autem hæc methodus præſcriptionis, quam docet Tertullianus l. de præſcriptionibus; eſtque facilior, & efficacior alia methodo, quæ dicitur diſcuſſionis, qua ſingulæ ſententiæ hæreticorum diſcutiuntur, & refelluntur.

Methodus duplex contra hæreticos.

GERMANICA.

CONCILIUM COLONIENSE,

Præſide Nicolao de Cuſa Cardin. per Alemanniam Legato a latere Summi Pontificis Nicolai V. Anno Domini 1452

IN libro Conciliorum Colonienſium habetur integrum hoc Concilium, ex quo aliquot ſpecimina damus. Nicolaus miſeratione divina tituli ſancti Petri ad vincula ſacroſanctæ Rom. Eccleſiæ Presbyter Cardinalis, per Alemanniam, & nonnulla alia regna, ac Provincias Apoſtolicæ ſedis Legatus, ad perpetuam rei memoriam.

Aſpirante divinæ pietatis influxu, & vigore Apoſtolici Spiritus, qui (teſte D. Hieronymo) Petri Cathedram non deſerit, ſe nunc ad paſcendum Dominicum gregem diligenter convertente, actum eſt, quod ſanctiſſimus Dominus noſter, Dominus Nicolaus Papa V. oculos ad hanc magnam Provinciam Colonienſem attollens, nos licet omnium ſacri Collegii Cardinalium minimum tranſmiſerit, ut videamus, qualiter vos Fratres, & Filii ſui dilecti in via Domini proficiatis: hinc Deo gratias agamus, qui nos ad divina myſteria ſollicitanda collegit, ut mutuis conſiliis cuncta in melius dirigantur. Et quoniam nunc adeſtis vos, Reverendiſſime Domine Theoderice Archiepiſcope Colonienſis, cum venerabili Capitulo, ac veſtrorum Comprovincialium vices agen-

agentibus, venerabilibuſque Abbatibus, Præpoſitis, Decanis, Canonicis, aliiſque religioſis, & devotis, doctiſque Sacerdotibus, & Magiſtris numero copioſo: tempus adeſſe credimus, ut nunc deliberationum communium per plures dies digeſtę factarum fructuoſa definitio ſubſequatur. Quæ ut clarior fiat, præmittendum arbitramur, nos non velle per ea, quæ ſtatuemus, Apoſtolicis aut Legatorum ejus, aut noſtris antea factis ordinationibus in aliquo detrahere, neque etiam Comprovincialium, aut Synodalium Diœceſeon ſtatutis, &c. Sed potius jus uniuſcujuslibet, quale habere dignoſcitur, ſalvum eſſe volumus. Ad aliqualem autem Eccleſiaſtici ſtatus reformationem, quouſque Deus majori obſervantiæ commodius tempus conceſſerit, nos Nicolaus Cardinalis Legatus, &c. ſupradictus, huic ſacro Provinciali Concilio authoritate ſanctiſſimi Domini noſtri Nicolai Papæ V. præſidentes, de expreſſo Reverendiſſ. in Chriſto Patris, ac Domini noſtri Domini Theoderici Archiepiſcopi præſcripti nobis conſedentis, ac ſui venerabilis Capituli, omniumq; Comprovincialium conſenſu, univerſaque Synodo concorditer approbante, ſtatuimus, & ordinamus, ut ſequitur.

In primis, quod de cætero de triennio in triennium ſervetur Concilium Provinciale in ſancta Civitate Colonienſi, &c.

D. Thomas Aquinas legendus a Presbyt. Inſuper laudamus, & legi mandamus in Synodis Diœceſanorum libellum ſancti Thomæ de Aquino de articulis fidei, & Sacramentis Eccleſiæ: quodque præcipiatur Curatis, ut partem, quæ eſt de ſacramentis, habeant, & ſtudeant diligenter.

Item quod Judæi intra decem menſes, & ab eo tempore in antea per totam Provinciam Colonienſem deferant ſignum, videlicet circulum de filis croceis in veſte extrinſeca ante pectoralia, & hoc quoad maſculos: quod fœminæ deferant duas rigas blavii coloris in peplis earumdem ad inſtar Judęorum in urbe Romana. Et quod nihilominus ſervetur decretalis extra, *de uſuris*. Ad quæ omnino compellantur tam per Eccleſiaſticam, quam per ſæcularem poteſtatem.

Inſuper ad reformationem moris Eccleſiaſtici ſtatus, ordinamus, & ſtatuimus, quod Presbyteri, Diaconi, Subdiaconi, & alii in minoribus ordinibus conſti- *Tonſura Clericor.* tuti de cætero tonſuram deferant Clericalem, atque crines longos, & tamen ſic detonſos, quod auribus patentibus incedant: ita quod ſtatus, & gradus cujuſlibet eorumdem diſcerni commode poſſint, & valeant.

Item ut ſinguli Diœceſani provideant, in ſuis Diœceſibus, ne de cętero Dominicis, & feſtivis diebus ad honorem Dei indictis mercatus rerum vendibilium, quę ad uſum quotidiani victus neceſſariæ non exiſtunt, quomodolibet fiat, niſi in caſibus permiſſis a jure, & præſertim juxta determinationem ſancti Thomæ de Aquino ſupradicti.

Item de Sacerdotibus concubinariis publicis ſic ſtatuit. Publici autem intelligendi ſunt non ſolum hi, quorum concubinatus per ſententiam, aut confeſſionem in jure factam, ſeu per rei evidentiam, quæ nulla tergiverſatione celari poſſet, notorius eſt: ſed qui mulierem de incontinentia ſuſpectam, & infamatam tenet, ac per ſuperiorem ſuum admonitus, ipſam cum effectu non dimittit.

Item cum natura quotidie novas deproperat edere formas, & omnia ſubjacent mutationi, reſervamus Provinciali Synodo proximæ, & ſequenti liberam, & abſolutam poteſtatem ſuperius ſtatuta, & ordinata, & per nos præcepta emendandi, corrigendi, reformandi, & commutandi, prout juxta malitiam, atque qualitatem temporis, & ſubditorum Provinciæ Colonienſis videbitur expedire.

Ut Monaſticæ perſonæ tam exemptæ, quam non exemptæ regularem vitam juxta regulam Ordinis, quem profeſſæ ſunt, vivant; alioquin ſint inhabiles, & ineligibiles ad quamcumque dignitatem, niſi prius ſaltem per annum integrum immediate præcedentem, regularem tenuerint obſervantiam.

Caſuiſta quis habendus. Plura alia ſtatuit, quæ pro tempore utilia viſa ſunt; illud tantum advertimus de D. Thoma, quod proponatur hic pro Magiſtro caſuum conſcientiæ, in quibus diſſolvendis non leviter controvertitur hodie, quis *Bonacina* fidelis habendus ſit. Paucos ante annos Epiſcopus vitæ ſeverioris, & vere religioſus, ſcilicet Epiſcopus Capurcenſis, propoſuerat ſuis Curatis, ut Bonacinam ſequerentur, dimiſſis aliis, ſed cum audiſſet eum in collatione ſerotina aliquid laxius docere, mandatum revocavit. Quis omnibus ſatisfaciet in tanta affectuum varietate?

Controverſia de Cuſano Cardinali.

QUia vero incidit mentio iſtius Cardinalis, non erit inutile poſt Stapletonum in replica ad Horni ſlatum (is eſt ex Proteſtantibus Anglis) *l. 3. c. 26.* obſervare ipſum, ſicut & Æneam Sylvium, qui poſtea dictus eſt Pius II. Papa, retractaſſe, quę contra auctoritatem Papalem ſcripſerat nondum Cardinalis, ſcribendo tempore Concilii Baſileenſis, cujus auctoritatem propugnabat in tribus libris de *Concordia Catholica*; quamquam in hujuſmodi libris multa inſeruerit: pro Summi Pontificis poteſtate lib. 2. c. 4. concludit, fidem Romanæ Eccleſiæ in nulla univerſali Synodo retractari poſſe. Verum hoc explicat de fide illius totiùs Eccleſiæ, per ſuam ſynodum, ſui ſcilicet Patriarchatus dictatam. Cap. 13. aſſerit conſtanter Papam eſſe rectorem naviculæ S. Petri, & Univerſalis Eccleſiæ: nemo etiam dubitat: ſubjungit tamen, id poſſe contradici, Attamen idem ſcribit c. 15. verum eſt, nullum cujuſquam Synodi judicium valere, niſi authoritas ſedis Apoſtolicæ concurrat. Reddit rationem. Quia ſemper appellari poteſt a judicio illius Synodi ad Sedem Apoſtolicam. Ita legimus, inquit, de Patriarchis Conſtant. Flaviano, Ignatio, & aliis. Ita de Athanaſio Alexandrino, & aliis. Ibidem dixit expreſse; Fateor de conſtitutionibus fidem tangentibus verum eſse, quod ſi ſedis Apoſtolicæ authoritas non interveniat, ratæ non ſunt: imo & ipſius Pontificis conſenſus intervenire debet, cum ſit princeps in Epiſcopatu fidei. Quæ ultima verba Cuſanus ab Imperatoribus Valentiniano, & Marciano in litteris ſuis ad Leonem ſcriptis ante mille annos didicerat. Quin & idem Cuſanus, ubi contra opinionem de Papæ primatu ſupra Concilia loquitur (aliter enim nunquam negavit) ſalvo meliorum ſemper, & doctiorum judicio, ſuam ſententiam tradit. Quæ, & alia opponit Stapletonus contra Proteſtantes Anglos, qui auctoritate Æneæ Sylvii, ac Cardinalis Cuſani ſe tuebantur. Tuo igitur Æneæ, idem dicas de Cuſano, Pium, illi juveni imperito, & minus docto, ſenem pudentem, & doctiſſimum, Laico (nondum enim ſacris ordinibus initiatus fuit, cum ad obedientiam Papæ Eugenii rediret) Pontificem, & Pontificum Principem opponimus. Meminiſſe oportet *[illegible]*. Jam ad Cardinalem Cuſanum deveniamus, &c. Si Cuſani verba cum perfecto ſenſu excutias, nihil certe tuæ cauſæ profligatæ proderunt. Si imperfecte profers, & non ſinis eum ea, quę narrare incipit, perficere, hic iniquus eſt modus agendi; non enim convenit, ut quis in una parte teſtamentum mortui, quatenus pro ſe facit, approbet, & ex altera parte, ubi contra ſe facere videtur, convellat. Sed quamtumvis conetur Stapletonus cauſam tueri Cuſani etiam ex his libris de *Concordantia*, apparet tamen ex attentiori lectione, ipſum non aliter admiſiſſe Papæ auctoritatem in conſtitutionibus de fide, quam quia robur a concordia ſynodica recipiunt.

CONCILIUM TREVERENSE,

Authoritate Joannis Archiepiſc. Treverenſis ſacri Rom. Imperii per Galliam, & regnum Arelatenſe Archicancellarii, Principis Electoris pro fide, & moribus Anno 1549.

IN præfatione hujus Concilii indicatur fuiſſe provinciale his verbis: Sane quoniam felicis recordationis Balduinus Archiep. Treverenſis, & alii prædeceſſores noſtri, pro ſubditorum utilitate, pro libertate Eccleſiæ, & miniſtrorum ejus quam plurima ſtatuta ſynodalia, & provincialia, non minus utilia, quam neceſſaria ediderunt, promulgarunt, publicarunt, & pœnarum adjectione, prout opportunum viſum fuerat, provide, & conſulte vallarunt. Quæ nos omnia de conſilio, & conſenſu Capituli Eccleſiæ noſtræ Metropolitanæ Treverenſis, & nunciorum, ſeu procuratorum aliorum Reverend. D. Nicolai Epiſcopi Virdunenſis, & nunciorum, ſeu procuratorum Reverend. D. Joannis Cardinalis de Lotharingia adminiſtratoris Metenſis, & R. D. Tonſani Epiſcopi Tullenſis ſuffraganeorum noſtrorum, in præſenti Concilio provinciali congregatorum, quatenus per infra ſtatuenda expreſſe non fuerint revocata, & caſſa, ea approbamus, & innovamus, atque in ſuo robore permanere volumus.

De fide orthodoxa, *&c.* Nihil proinde aliud credendum, tenendum, aut docendum eſſe, niſi quod ſancta Romana tenet, & docet Eccleſia, omnium conſentientium Eccleſiarum mater, & magiſtra. Eum vero, qui a fide Catholicæ, & Rom. Eccleſiæ recedit, neceſſe eſt a veritate, & capite deficere, &c.

Eſaiæ 6. Lucæ 4. Joan. 1. Miſſio Prædicatorum.

De Prædicatoribus verbi, quos miſſos eſſe oportet. Hoc habet Apoſtolica Eccleſia, ut nullus niſi miſſus prædicet: ſic Chriſtus non niſi miſſus prædicavit, ipſo apud Iſaiam teſtante. *Spiritus Domini ſuper me, eo quod unxerit me, ad evangelizandum pauperibus miſit me.* Neque item ipſius Præcurſor, de quo ſcriptum eſt: *Fuit homo miſſus a Deo.* Proinde nos Euangelicæ, & Apoſtolicæ regulæ innitentes, ſtatuimus, & præcipimus, ne quiſquam poſt hæc, etiam quamcumque religionem profeſſus, publice prædicare præſumat, niſi ab Epiſcopo ordinario, vel ejus Vicario admiſſus fuerit, &c.

Attamen non tam eloquentiores, quam ſapientiores, neque tam argutiores, quam meliores eligendi ſunt, modo gregi ſana doctrina paſcendo non ſint inidonei. Imo tanto magis aliquoties cavendus eſt is, qui eloquentia pollet, quanto plus eloquentia, dum recte dicere, & docere exiſtimatur, nocere, & fallere poteſt.

De caſibus reſervatis. De caſibus vero nobis reſervatis hoc ſtatuimus, ne quis eorum deciſionem ſibi arroget, niſi a nobis ſpecialiter ſibi commiſſum fuerit, &c.

De competentia Paſtorum. Neque abſonum reputamus, ut ea, quæ ex antiqua conſuetudine locorum, Paſtoribus, & Curatis ſolvi, & præſtari eiſdem ſolita ſunt, etſi modica ſint, benigne perſolvantur: eoque minus ſub hoc prætextu Sacramentorum venditionem cauſentur iſti, qui omnia ſiniſtre in ordinis Clericalis confuſionem interpretantur: atque ut omnium in hoc uniformis obſervantia in noſtra Diœceſi conſtituatur, maturo conſilio ſtatuimus, & ordinamus, ut deinceps in noſtra civitate, & Diœceſi Treverenſi, Curatis pro licentiatorio, ſeu dimiſſoriis litteris duodecim albos rotatos: pro educendis, ſeu benedicendis puerperis, duodecim denarios: pro eo tempore, quo ſacroſanctum Euchariſtiæ Sacramentum ad infirmos defertur, quatuor denarios: extremæ vero Unctionis ſacramentum, duodecim dena-

De pecunia data, & accepta in adminiſtratione Sacramentorum.

A rios: pro offertorio quatuor feſtivitatum pro qualibet, unum denarium exigere liceat, ultra tamen nullus Curatus exigere præſumat, datum tamen, aut oblatum liberaliter recipere poteſt. Pariformiter pro Baptiſmi, aut Pœnitentiæ ſacramentis nihil exigat: liberaliter oblatum recipere poteſt. In nuptiis vero celebrandis Sacerdos juxta conſuetudinem loci cibariis miſſis a nuptiis debet contentus eſſe, nihil ultra exigendo. Si vero copulati pro iis pecuniam largiri vellent, numerum octo alborum excedere non debent. In funeralibus vero, aut exequiis defunctorum, aut tertio, ſeptimo, & triceſimo, expenſis, & duobus albis, aut deficientibus expenſis, ultra tres albos Sacerdotes exigere non præſumant: ſed liberaliter oblata recipere poſſint.

B

CONTROVERSIA.

NOta. In iſtis jus antiquum ſtrictius fuiſſe, & pro Simonia habuiſſe, quod recipiebatur in adminiſtratione Sacramentorum. Tunc temporis, ait author vitæ Ivonis Carnotenſis operibus ejus præfixæ, adeo Simoniæ crimen in clericis inoleverat, tantumque ei extirpando ſummi Pontifices inſudabant, ut quicquid vel umbra illius præ ſe ferebat, in ſuſpicionem veniret. Unde poſterior obſervatio a prioris rigore deflexit. Atque hinc ortum habuit quorumdam argumentatio pro uſura, quæ pari cum ſimonia paſſu incedere ſe poſſe opinabatur. Hæc ſic ſe habet.

Umbra Simoniæ ſuſpecta.

Ego, inquit uſura, & ſimonia, duæ ſorores ſumus in ruinam, & damnationem animarum prognatæ ab C eodem patre diabolo, cujus filiæ ſumus. Quare mihi competit eodem jure uti, quo illa, eodem ſtatu incedere, iiſdem privilegiis frui. Conquerar autem hodie apud vos: Quod ſororem meam ſimoniam apud vos honoratis, me autem vilem reputatis. Quod illa degit ſecura apud vos nullis affecta injuriis, ego autem, tanquam furti inſimulor, & variis cenſuris graviſſimis digna judicor, cum in pari cauſa ſimus, nec ſit ulla ratio, cur ego in comparationem ſororis meæ ſimoniæ contemptibilis haberi debeam: ſiquidem tam non licet in adminiſtratione ſpiritualium Sacramentorum temporale accipere, quam in mutuo, & in contractibus meis quicquam ultra ſortem, vel gratuito datum recipere, ſecundum veſtra judicia.

Expoſtulatio uſuræ contra ſimoniam.

D Dixerunt illi ad uſuram: Ecquid tu audes muſſitare, & coram noſtro tribunali obloqui contra ſororem tuam, quæ innocens eſt, & in comparatione tui juſtificata? non enim in eadem cauſa verſamini, nec paribus innitimini rationibus. Nam, ſi in adminiſtratione Sacramentorum aliquid ſperatur, petitur, & recipitur, id fit non ratione ipſorum Sacramentorum, quæ ſunt ſpiritualia, nec pretio ullo temporali æſtimanda: ſed quia cum ipſa, & in ipſa adminiſtratione Sacramentorum ſunt quædam externa iis annexa, quæ juſtum fundant titulum aliquid petendi, & accipiendi. Nam debet vivere, qui ea adminiſtrat, laborem habet in adminiſtrando, expectat diu, ut paratus ſit petentibus deferre: adhibentur aliquando plura ornamenta, accenduntur plura luminaria, plures miniſtri comitatum præbent. Ratione quorum o- E mnium, & intentionem ad ea dirigendo, non ratione ipſorum Sacramentorum petitur, & datur aliquid temporale ſine offenſa Creatoris.

Reſpondit uſura, Nollem in hoc judicio arguere vos, quorum ſcientiam, & authoritatem veneror. Verum, ſi ob hæc externa adjuncta adminiſtrationi ſacrarum rerum intentionem ad ea præciſe flectendo, licet ſine offenſa temporale accipere: ſciatis velim, quod in ſubminiſtratione pecuniarum, & contractibus meis ſunt etiam plura externa adjuncta, ob quæ tam juſtum ſit aliquid petere, & accipere ultra ſortem flectendo ad hæc intentionem ſuam, non ad ipſum mutuum præciſe reſpiciendo. Cur ego pec-

catrix ſum, ob illa externa aliquid petam, & reci- (A) piam, cum non ſit ob ipſum mutuum? ſi æqui judices vultis eſſe, cum ego, & ſimonia in pari cauſa ſimus, non eſt quod mecum hac iniquitatis ſeveritate agatis.

Dictum eſt ad uſuram: Iſtæ tuæ rationes non prævalent contra Euangelium, in quo dictum eſt Luc. 6. *Mutuum date, nihil inde ſperantes.*

Reſpondit uſura. An cum ex externis adjunctis accipiam ultra ſortem, non inde nec ex mutuo accipio? at ad vos dictum eſt abſolute, Gratis accepiſtis, gratis date: Euangelium ergo potius contra vos eſt, quam contra me.

Dictum eſt rurſus ad uſuram: Explicatio Euangelii, & ſcripturarum pertinet ad Eccleſiam, & illius Concilia, ac ſummum Pontificem: at Pontifex, & Conci- (B) lia ſæpius te condemnarunt, & prohibuerunt quidpiam ultra ſortem accipere.

Reſpondit uſura. Eſto damnarint me Pontifices, & Concilia, quo in ſenſu modo non quæro. Sed juſta mea expoſtulatio ſubſiſtit contra ſororem meam ſimoniam: quæ non minus frequenter damnata eſt per Pontifices, & Concilia, ea, ſi placet, evolvite, ſi non centies id prohibitum ſit, diſperеam. Cur ego in pari cauſa ſecura hodie non ſum?

Rurſus dictum eſt ad uſuram: Non eſt pro te laudabilis conſuetudo, ob quam noſtri & judices cogunt ad dandum temporale pro ſpiritualium adminiſtratione. Reſpondit uſura: Nec mihi deeſt conſuetudo aliquid accipiendi, quæ a tot ſæculis extitit: ſi dicitis conſuetudinem meam non eſſe laudabilem, & ve- (C) ſtram laudem eſſe: eſt petitio principii, & id, quod eſt in quæſtione, tanquam ſolutionem afferere. Quare ſemper reſtat expoſtulationis meæ juſta ratio contra ſororem meam ſimoniam: iniquum eſt in paritate rationum diverſimode philoſophari, ergo vel utramque abſolvite, vel utramque ſororem damnate, & ut hos uſurarios pronuntiatis, ſic vos ſimoniacos pronuntiate.

Sed quacumque probitatis ſpecie fulgeat hæc argumentatio, tanquam filum tenuiſſimum dirumpetur a vanis Theologorum moralium cribratoribus, quibus hodie plena eſt terra. Hoc controverſiæ caput aperuiſſe nobis abunde eſt, niſi quod iſtud ſubjungimus ex Gerſone *de contractibus* parte 2. propoſitione 15. Martinus Sacerdos, inquit, vult lucrari (D) decem Francos, & Petrus etiam. Martinus recipit illam ſummam pro ſuſtentatione vitæ ſuæ, Petrus recipit tanquam pretium ſuæ Miſſæ. Martinus juſte habet decem Francos, Petrus injuſte. Ubi manifeſtum eſt, quantum operetur intentio, & directio cordis, ut aliquis evitare poſſit faciliter ſimoniam cum pari, ſeu majori lucro temporali, quam per damnatam ſimoniam.

CONCILIUM RATISBONENSE.

Reformatio Cleri Germaniæ ad correctionem vitæ, & morum, ac removendos abuſus ſub (E) Clemente VII. Anno 1524. nonis Julii.

Cardinalis Campegius.

Laurentius miſeratione Divina tituli S. Anaſtaſiæ ſanctæ Romanæ Eccleſiæ Presbyter Cardinalis, per univerſam Germaniam, ac Hungariæ, & Bohemiæ, Poloniæque regna, & quæcunque alia loca, ad quæ nos declinare contigerit, Domini noſtri Papæ, & Apoſtolicæ ſedis Legatus ad perpetuam rei memoriam.

EX Legationis officio a ſede Apoſtolica nobis commiſſo obligamur, ut circa ſtatum perſonarum Eccleſiaſticarum ſub finibus noſtræ legationis conſiſtentium in melius reducendum propentius cogitemus, ut quæ in eis a ſanctorum Patrum decretis, & ordinatione deviare perpendimus, ad debitam reformationis normam dirigentes, eis opem adhibeamus efficacem. Nuper ſiquidem cum ſanctiſſimus dominus noſter Clemens Papa VII. cum pro paſtorali ſuo officio, tum pro ea affectione, qua inclytam nationem Germanicam paterne proſequitur, intellectis ejus fluctuationibus, hæreticorumque impietate in dies creſcente, nos ad univerſam Germaniam ſuum, & Apoſtolicæ ſedis Legatum de latere miſerit, non aliam ob cauſam, quam ut tranquillitati provinciæ, & ſaluti animarum, quæ periclitantur ob dictam nuper natam impuriſſimam omnis hæreſeos ſentinam, conſulat. Quod onus, licet humeris noſtris impar, ejus tamen præceptis, & mandatis obedire (ut tenemur) volentes, freti Chriſti favore, ſervatoris noſtri (cujus negotium agitur) ſubivimus, Nihil hic prorſus noſtris viribus tribuentes, aut prœterea cupientes, quam quod ad munus hoc feliciter implendum attineat. Cumque aliquot menſium experientia multa collapſa, & præter omnem opinionem difficultatibus plena perpenderimus, cum Sereniſſimo Ferdinando, Hiſpaniarum Principe, Archiduce Auſtriæ, Imperiali locum tenente generali, communicatis conſiliis, concordi ſententia particularem conventum in civitate Ratiſponæ convocare decrevimus. In quo una nobiſcum interfuerunt præfatus Sereniſſimus Princeps, & Archidux, Reveren. Matthæus S. Romanæ Eccleſiæ tituli ſancti Angeli Presbyter Cardinalis, Archiepiſcopus Saltzburgenſis, ac Illuſtriſſimi Vvilhelmus, & Ludovicus Palatini Rheni Duces in ſuperiori, & inferiori Bavaria fratres Germani, venerabiles in Chriſto Patres Bernardus Epiſcopus Tridentin. Joannes adminiſtrator Eccleſiæ Ratiſponen. Palatinus Rheni, Dux Bavariæ, ac Nuntii, ſive Oratores omnes, cum pleno mandato venerabilium in Chriſto patrum, & Illuſtriſſimorum principum Vigandi Epiſcopi Bambergen. Georgii Epiſcopi Spiren. Palatini Vvilhelmi Epiſcopi Argentin. Chriſtophori Epiſcopi Auguſten. Hugonis Epiſcopi Conſtantien. Chriſtophori Epiſcopi Baſilien. Philippi Epiſcopi Friſingen. Palatini Rheni Ducis Bavariæ, Erneſti adminiſtratoris Eccleſiæ Batavienſis, Palatini Rheni Ducis ſuperioris, & inferioris Bavariæ, & Sebaſtiani Epiſcopi Brixienſis, cum quibus pluribus hinc inde in diſcuſſionem allatis, & præcipue quibus conſiliis, quibuſque modis præfatæ nationi Germanicæ periclitanti conſuleretur, paribus ſententiis receptum fuit hanc perditiſſimam hæreſim rudi populo plauſibilem, ob libertatem illi falſo perſuaſam, prætextu euangelicæ libertatis non parvam habuiſſe occaſionem, partim a perditis moribus, & vita clericorum, partim ob non diutius diſſimulandum ſacrarum ſanctionum, eccleſiaſticarumque conſtitutionum abuſum, & perinde non parum momenti fore extirpandæ hæreticorum, & eorum ſequacium ſectæ, ut clerici ad honeſtatem vitæ, moreſque ſuos illos, quos D. Paulus exigit, & præſcribit, debita cenſura reducti, abuſuſque laicos male offendentes ſublati fuerint. Itaque habitis maturis deliberationibus, & piis conſiliis præfatorum Ferdinandi principis, Cardinalis, ac Ducum, & Epiſcoporum, atque nunciorum ſuorum, infraſcriptos ſalutares aliquot tam neceſſariæ reformationis ſacerdotum, presbyterorum, religioſorum, & clericorum modos præſcribere, ſtatuere, ſancire, atque edere neceſſarium duximus. Quocirca authoritate Apoſtolica, qua fungimur, in hac parte, ſtatuta, & ordinationes per nos (ut præfertur) edita ab omnibus, & ſingulis Archiepiſcopis, Epiſcopis, Abbatibus, Præpoſitis, Decanis, Archidiaconis, & aliis perſonis in Eccleſiaſtica dignitate conſtitutis, ac Parochialium Eccleſiarum, aliorumque beneficiorum Eccleſiaſticorum Rectoribus, Presbyteris, Religioſis, & Clericis in univerſa Germania reſidentibus, prout eos, & eorum quemlibet reſpective tangit, aut

Lutherana hæreſis.

tan.

Google

tangere poterit, in futurum perpetuis futuris temporibus inviolabiliter obſervari volumus. Decernentes irritum, & inane, ſi ſecus ſuper his a quoquam quavis authoritate ſcienter, vel ignoranter contigerit attentari. Et nihilominus univerſis, & ſingulis Archiepiſcopis, Epiſcopis, Abbatibus, & aliis perſonis in Eccleſiaſtica dignitate conſtitutis, necnon Metropolitanis, & aliarum Cathedralium Eccleſiarum Canonicis, ipſorumque Archiepiſcoporum, & Epiſcoporum Officialibus, & Vicariis generalibus, per præſentes committimus, & mandamus, quatenus ipſi, & eorum quilibet, ſi, & poſtquam pro parte illorum, quorum intereſt, aut in futurum intereſſe poterit, fuerint requiſiti, ſtatuta, & ordinationes hujuſmodi, & horum ſingula inviolabiliter obſervari faciant. Contradictores per cenſuras Eccleſiaſticas, & alia juris remedia compeſcendo, invocato, ſi opus fuerit, auxilio brachii ſæcularis, non obſtante conſtitutione felicis recordationis Bonifacii Papæ Octavi, qua cavetur, ne quivis extra ſuam civitatem, & Diœceſim, niſi in certis exceptis caſibus, & in illis ultra unam dietam a fine ſuæ Diœceſis ad judicium evocetur, ſeu ne judices a ſede Apoſtolica, vel ejus authoritate deputati, extra civitatem, & diœceſim, in quibus deputati fuerint, contra quoſcunque procedere, aut aliis, vel aliis vices ſuas committere præſumant, & in Concilio generali de duabus dietis, & perſonis ultra certum numerum ad judicium non vocandis, & aliis conſtitutionibus, & ordinationibus Apoſtolicis, cæteriſque contrariis quibuſcunque. Verum quia difficile foret, præſentes literas ad ſingula loca, ad quæ expediens fuerit, deferri, volumus, & authoritate Apoſtolica decernimus, quod tranſumptis præſentium litterarum manu Notarii publici ſcriptis, & ſigillo alicujus perſonæ in Eccleſiaſtica dignitate conſtitutæ munitis ea fides adhibeatur, quæ ejuſdem originalibus, ſi eſſent exhibitæ, vel oſtenſæ, adhiberetur. Et ut hujuſmodi ſtatuta, & ordinationes ad ſingulorum notitiam deducantur, univerſis locorum Ordinariis authoritate Apoſtolica præfata, in virtute ſanctæ obedientiæ mandamus, quatenus ſtatuta, & ordinationes hujuſmodi, per ſe, vel alium, ſeu alios in eorum Eccleſiis, vel civitatibus publicent, ſeu publicari faciant, quæ poſt publicationem ipſam, eoſdem, quorum intereſt, aut intereſſe poterit, perinde arctent ac ſi eis perſonaliter intimatæ eſſent, aut intimarentur: tenor vero ſtatutorum, & ordinationum prædictarum ſequitur, & eſt talis.

Quod nemini prædicare liceat, niſi per Epiſcopum admiſſo, cujus eſt verbo Dei ſeminando eos adhibere, quos probaverit eſſe doctos, modeſtos, & pios viros.
Cap. 1.

CUm potiſſimum anima verbo, quod ex ore Dei procedit, vivat, id autem nec paſſim, nec ab omnibus expediat prædicari, admonente Apoſtolo, qui inquit: *quomodo enim prædicabunt, niſi mittantur?* Ideo ſtatuimus, & ordinamus, ut non liceat cuiquam, etiam religionem profeſſo, & quomodolibet exempto, Euangelium docere, niſi ab Ordinario, vel ejus Vicario tam moribus, quam doctrina probatus fuerit, facta fide per patentes literas, quæ præter Notarii mercedem gratis prorſus concedantur. Miſſi itaque; atque probati euangelicum negotium tractabunt recte, ſobrie, & pure, loca quæque recondita magis, & abſtruſa, intellectuque difficilia, non ad novum, & adulterinum ſenſum, ſed juxta ſanctorum Patrum, & ab Eccleſia receptorum doctorum, præcipue Cypriani, Chryſoſtomi, Ambroſii, Hieronymi, Auguſtini, & Gregorii exponant, & interpretentur. Omni etiam ope ſtudeant, ne pro veris ſomnia, & aniles fabulas, pro certis A dubia, pro receptis apocrypha, & jam dudum exploſa, damnataque ab orthodoxa Eccleſia tradant, vel depromant, idque omni modeſtia, ne unquam eos ad convitia, injuriaſque delabi contingat, locuſque ille cum populi offendiculo dehoneſtetur. Itaque Ordinarius aliquot excellenti doctrina præditos conſtituat, qui per diœceſim inquirant, qui ſint ad euangelicam doctrinam idonei diſſeminandam, quique ad impias novitates, & perfidiam aliquam non deflectant, ut remedia adhibeantur, quò populus recte inſtituatur in Chriſtiana lege, & ab ea deficiens, ne ſecum alios trahat, debite coerceatur, cultus divinus obſervetur, peragaturque his modis, & ritibus, qui per manus ſanctorum Patrum nobis traditus, & per majores noſtros obſervatus eſt B in ſacrificio altaris, officiis defunctorum, canonicis horis, cæteriſque divinis laudibus, atque ceremoniis.

Quod Clerici morum integritate, clericali quoque habitu, & tonſura ornari debeant.
Cap. 2.

HInc hortamur, atque monemus omnes, & ſingulos, qui ſacris initiati ſunt, ut vivant vitam, quam profeſſio exigit, & Chriſtus requirit, inquiens: Sic luceat lux veſtra coram hominibus, ut videant opera veſtra bona, & glorificent Patrem veſtrum, qui in cœlis eſt. Cum veſtitu honeſto incedant, quem Paulus alibi præſcripſit. Quapropter ſingulari cura intendat quiſque Prælatus, ne hi, quibus præeſt, in C ſacris ordinibus conſtituti, veſtes varii coloris, velut virgatas, & fimbriatas deferant, ſed longis, atque talaribus utantur: nulla arma induant, niſi itinerantes: barbam, & comam non nutriant, coronam, & tonſuram deferentes, tum ſummopere curantes, ne quem laicorum indecentia veſtitus offendant, ut ſacris canonibus cautum eſt.

Vitanda Clericis taberna, ſcena, ludi, omniſque levitas.
Cap. 3.

INſuper tabernas publicas evitent, niſi eas peregre proficiſcentes ingredi oporteat; & tam inibi, quam domi, & alibi a crapula, ebrietatibus, omnique ludo a jure prohibito, blaſphemiis, rixis, ac D aliis quibuſcunque exceſſibus, & offenſionibus penitus abſtineant, choreas, ſpectaculaque, & convivia publica vitent, ne ob luxum, petulantiamque eorum nomen Eccleſiaſticum male audiat.

Interdicitur Clericis cauponaria, ac mercatio.
Cap. 4.

CUmque ſecundum Apoſtolum, nemo militans Deo, ſeſe negotiis ſæcularibus implicare debeat: Nemini liceat contra provincialia ſtatuta, & ſynodalia, domi ſuæ tabernam, compotandique locum aperire laicis, quoniam non raro ſequi ſolent ebrietatem rixæ, cædes, & multa hoc genus ſcelera, quæ ſacerdotalem polluunt dignitatem. Præterea E negotiationibus, mercimoniiſque more mercatorum abſtineant.

Ut parochi oblationibus, ac juribus ſuis contenti, ſubditis nihil ſuperflui oneris imponant.
Cap. 5.

SAcerdotes autem curati, quique vicem eorum referunt, ſubditos in remediis, & aliis parochialibus ultra ea, quæ ſibi de jure debentur, non gravent, ultraque depoſitionem, eos ad peractiones Septimi, Triceſimi, vel Anniverſarii peragi faciendas non cogant, cum præter oblationes feſtis ſolemnibus

Digitized by Google

mnibus fieri ſolitas, cum illa pro arbitrio fieri debeant, alias ab invitis non exigant.

Ut parochi pro neceſſaria ſacramentorum adminiſtratione, quod de conſuetudine voluntarie offertur, recipiant, nihil vero extorqueant.
Cap 6.

DE ſepultura quoque, ac adminiſtratione Sacramentorum, aliiſque ſpiritualibus paciſci, aut aliquid ab invito exigere nemo poſſit, aut debeat, & propter ejuſmodi a parochianis neglecta cuiquam non liceat aliquod ſacramentorum denegare, neque propter debita quempiam ab Eccleſiaſtica ſepultura prohibere; parochialia tamen jura, quæ uſus recepit, & debentur altari ſervienti, per prædicta non abrogamus.

Conſuetudo, per quam plus juſto onerantur ſubditi, authoritate Epiſcoporum, vel magiſtratus moderanda.
Cap. 7.

CUm autem in diœceſibus non ſit eadem conſuetudo, & inter ſubditos, & paſtores multa, & varia emergant diſſidia, paſtoribus quibuſdam plura exigere propenſis; ſubditis vero ob penuriam, & egeſtatem reclamantibus, & recuſantibus, ordinamus, quod quilibet Ordinarius infra ſex menſes poſt præſentium publicationem, omnibus perpenſis, beneque, & ſufficienter examinatis, ſuper prædictis certam legem, ordinationemque una cum Principum, aut dominorum ſæcularium conſilio, quos iſta negotia tangunt, conſtituat: ne viduæ, pupilli, & alii pauperes nimium ultra vires injuſte graventur, quod nos, ſi neglectum fuerit, ſi in provincia adfuerimus, vel ſucceſſor noſter, habita plena de his informatione, facturos pollicemur, aut rem ipſam ſanctiſſimo Domino noſtro relaturi ſumus, qui huic rei proſpiciendæ judices deputabit,

Quod oporteat Clericos eſſe temperantes, & non miſcere cum laicis convivia, ne funeralia quidem aut fraternitatum.
Cap. 8.

COnvivia presbyterorum, quæ in exequiis, & fraternitatibus publice in tabernis huculque exhibita ſunt, prorſus abrogamus, quod plerumque laicis ſint ſcandalo. Si autem convivium, vel conſuetudo, vel locorum diſtantia exiget, fiat illud in domo ſacerdotis, honeſteque, non ad luxum, ſed ad neceſſitatem inſtruatur. Siquidem neque comeſſationi, neque compotationi vacandum eſt ſacerdotibus, tum quod non audiant, *Quorum Deus venter eſt*, tum quod officii eorum eſt & ſobrie, & caſte pro peccatis Deo dona, ſacrificiaque offerre,

Parochis datur poteſtas occultos peccatores gratis abſolvendi, præter hereticos, homicidas, & excommunicatos, qui cum publicis peccatoribus remittendi ſunt ad eos, quibus abſolutio reſervata eſt.
Cap. 9.

POrro ne & ipſi videantur pecuniæ aucupium magis, quam ſalutis animarum ſtudium amplecti, dum laicos graviora delicta confeſſos hinc inde remittunt, non ſine famæ, rerumque diſpendio, conſtituimns, & ordinamus, ut deinceps quilibet confeſſor abſolvere poſſit laicos contritos, & confeſſos a quibuſcumque peccatis occultis, quantumcumque gravibus, & enormibus, quæ Ordinarii ſuæ authoritati reſervaverant, exceptis dumtaxat homicidis, hæreticis, & excommunicatis ad Epiſcopum, vel ejus vicarium mittendis. Quod autem ad Clericos, nihil quoad hoc ſtatutum intelligatur innovatum;

A Pro condonatione autem, & remiſſione peccatorum; quam abſolutionem vocant, nihil omnino ab invito exigant.

Ne Prælati animarum curam indignis, & ſub vili ſtipendio locent.
Cap. 10.

SAncimus quoque juxta Apoſtoli ſententiam, quæ dicit: Nemini cito eſſe manum imponendam, ne cui temere cura animarum committatur. Itaque probetur prius per Epiſcopum, vel ejus officialem, etiam religionem profeſſus, nec liceat ulli Vicarium Eccleſiæ, & plebi ſuæ ſufficere, illamve locare, ſive emolumentum, quod abſentiæ nomine reci-
B piet, conſtituere, ſine authoritate Epiſcopi, aut Vicarii. Nam cum os bovi trituranti non ſit alligandum, Epiſcopi, vel Officialis arbitrio ejuſmodi emolumenta locationum, & abſentiarum moderanda cenſemus.

Gaudere non debent Clerici de Eccleſiaſticis beneficiis, quorum prædia, & domos non reſtaurant.
Cap. 11.

DOmos quoque, fundoſque dotales beneficiorum collapſos inſtaurent poſſeſſores, quantum neceſſitas poſtulaverit, reparataque in debita ſtructura conſervent, & per Archidiaconos, & Decanos rurales, ac alios, ad quos de jure, vel conſuetudine ſpectat, ubi negligentes fuerint, per ſubtractionem proven-
C tuum authoritate noſtra arctius compellantur,

Non debent animarum curæ præfici religioſi, ſed ad regulæ (quam profeſſi ſunt) obſervantiam compelli.
Cap. 12.

EXpreſſe caventes, ne cura Eccleſiarum, beneficiorumq; concedatur religionem quamcumque profeſſis, etiam exemptis; quod ſi aliqui hactenus admiſſi, vel recepti eſſent, niſi de voluntate, favoreque ſuperioris ſui, legitimiſque cauſis conſtiterit, extra ſua monaſteria degere, nequaquam ſibi integrum fore putent, quando illos ſic vagos per Ordinarios, vel Vicarios ad ſuperiores ſuos, per victus denegationem,
D aut alia juris remedia remittendos eſſe jubemus.

Licebit pauperi conventui cuilibet ſuæ Eccleſiæ diviti tantum cohærenti præficere religioſum probatum prius, & admiſſum per Epiſcopum, ſed ne ad ſacros quidem Ordines alii, quam tales promoveri debent.
Cap. 13.

MOnaſteriorum Prælati unitas Eccleſias habentes, prædictos vicarios perpetuos, vel ad nutum amovendos in eiſdem Eccleſiis in poſterum non conſtituant, niſi prius per Ordinarios, aut eorum vicarios ut idonei, & apti fuerint admiſſi: Eccleſiæ tamen ſuæ monaſteriis unitæ, uſque adeo propinquæ, quod religioſi earumdem curam habi-
E turi ſub religione, in monaſterio, ſub debitaque obedientia ſtare poſſent, modo ſint habiles, & idonei, per hujuſmodi religioſos provideri poſſint: id quoque permittimus de monaſterio, quod tam tenue eſt, ut debitam ſuſtentationem habere nequeat, volentes religioſos, & qualitercumque exemptos curata beneficia habentes Ordinario loci eſſe ſubjectos. Cumque in Eccleſia Dei magis præſtet paucos bonos, & doctos, quam plures indoctos, & imperitos habere miniſtros, id, quod ratio noſtrorum temporum exigere videtur; idcirco deinceps non initientur ſacris Ordinibus, niſi viri morum, vitæ candore, & doctrina præ cæteris ſpectati, pro-

Digitized by Google

probatique per teſtimonium examinis rite ſervandi. A

Extra diœceſim ordinati, ſine Ordinarii authoritate, ac literis teſtimonialibus, ad divina non admittantur.
Cap. 14.

QUod attinet ad Ordinarios in urbe, vel in alia quacunque aliena diœceſi, ſancimus, ut & illi ſuarum ordinationum literas, & titulos oſtendant. Et ſimili modo ad divina peragenda prius non admittantur, quam ab Epiſcopo, vel Vicario, ſeu Officiali fuerint rite admiſſi.

Sacerdotes in libidinem effuſos, & nefario concubinatu pollutos pœnis, ac cenſuris Eccleſiaſticis coercendos. B
Cap. 15.

PRæterea cum nihil æque conveniat omnibus numeris, ac eos eſſe mundos, qui vaſa Domini portant, & in ſacrario operantur, quales Sacerdotes conſtituit ipſe Dominus, qui quotidie Sacroſancta tractant, & in illis verſantur. Igitur volumus, atque juxta ſanctiones canonicas feliciter a divinis Patribus inſtitutas ſancimus, ut caſte, continenterque vivant. Sacerdotes concubinarii, incontinenterque vitam agentes Canonum pœnis in ordinem redigantur, nulla conſuetudine eis, nulla conniventia, imo damnoſa Prælatorum negligentia patrocinante. C

Stationarios, qui eleemoſynam pacti ſunt, prohibendos: qui vero integra fide colligunt, non admittendos, niſi ſub teſtimonio Ordinarii.
Cap. 16.

QUo vero ad quæſtores, qui vulgo Stationarii appellantur, ſtatuimus, ne quis quavis authoritate, literarum occaſione, vel ad prædicandum, vel ſubſidia, eleemoſynaſque colligendas ſe ingerat, utcunque ſe jactet indulgentiis abundare, niſi prius literæ admiſſionis, & approbationis Ordinariorum, vel Vicariorum ab eo prolatæ fuerint, aſtringentes ipſos Ordinarios, ut tales admittant, qui probatæ vitæ teſtimonium habeant. Et de prædicatione ſua, dum opus erit, rationem reddere poſſint, eleemoſynis, piorumque oblationibus non abuſuri per luxum proprium, religione jurisjurandi affirmaturi, ſe nec quotam, nec totam colligendi facultatem certa ſumma pecuniarum pactos eſſe. Fratribus tamen mendicantibus integras, ſalvaſque conceſſiones a Sede Apoſtolica. D

Vagos Sacerdotes non tolerandos ultra menſem, niſi cum teſtimonio Ordinarii, unde diſceſſerunt, ejuſque, cujus diœceſim intrarunt, admiſſione.
Cap. 17.

ET ut paſtor agnoſcat vocem ovis, & illa vicisſim vocem paſtoris audiat, tollaturque omnis vagandi occaſio, Ordinamus, quod Presbyteri peregrini, & ignoti ad Miſſarum Sacrificium non admittantur, nec ultra menſis ſpatium in conſortio Presbyterorum tolerentur, niſi exhibeant literas admiſſionis alterius ex Archiepiſcopis, vel Epiſcopis, in cujus diœceſim ſe tranſtulerint, ac documenta, & literas teſtimoniales ſui Ordinarii, a cujus diœceſi proxime diſceſſerunt, quibus de eorum ordinibus, & honeſtate conſtet, ne aliquis incorrigibilis poſt perpetratos exceſſus, impune ad aliam diœceſim tranſeundo evadat. E

Servandas in ærario templi pecunias templo dedicatas, nec erogari debent, niſi accedente ad voluntatem præfectorum ærarii Rectoris quoque conſenſu.
Cap. 18.

UT autem Chriſtifidelium eleemoſynæ in uſum, pro quo erogantur, vertantur: non liceat procuratoribus, ſeu vitricis fabricarum in ſingulis Eccleſiis quicquam de pecuniis ad fabricam provenientibus diſtribuere, aut in ædificiorum, vel alterius rei uſum diſpenſare, ſine Rectoris ſcitu: ſed ad armaria fabricæ reponantur, ut hactenus ſervatum eſt: duabus, vel tribus clavibus pro loci conſuetudine tenendis, quarum una ipſi Rectori ſervanda tradatur, obſervato uſu in clavibus, & rationibus reddendis a principibus, & ſuperioribus hactenus recepto.

Epiſcopi debent ſuis Vicariis, & qui ipſi Epiſcopi ſunt, ita providere, ne cogantur contra Epiſcopalem dignitatem quæſtui ſervire.
Cap. 19.

STatuimus quoque, & ordinamus, ne Epiſcoporum in Pontificalibus Vicarii in conſecrandis Eccleſiis, & altaribus, quod ſacri jubent Canones, quicquam omnino exigant, excepta procuratione. Convenit namque, ut pro qualitate ſtatus ipſorum Epiſcopi proſpiciant, præſtando præcipue penſiones ſuper fructibus menſæ Epiſcopalis a ſede Apoſtolica conſtitutas, ne aliquid attentare habeant in dedecus Epiſcopalis dignitatis.

Rediguntur dies feſti in numerum, cæteri ita abrogantur, ut nihilominus peragantur divina.
Cap. 20.

NEc ab re, imo juſtis de cauſis adducti, feſtorum multitudinem conſtringendam eſſe duximus. Statuentes, & ordinantes, ut de cætero Dominica dies, quæ in gloriam dominicæ reſurrectionis ad nos uſque a primitiva Eccleſia maxime celebris ſemper habita eſt: dies quoque Nativitatis Chriſti, ſancti Stephani, Joannis, & Innocentum, Circumciſionis, Epiphaniorum, Paſchæ, cum feria ſecunda, & tertia duntaxat, Aſcenſionis, Georgii, Pentecoſtes, cum feria ſecunda, & tertia duntaxat, Corporis Chriſti, & præſertim quatuor beatæ Virginis, Purificationis, Annunciationis, Aſſumptionis, & Nativitatis, Natalitia Apoſtolorum, Joannis Baptiſtæ, Magdalenæ, Laurentii, Dedicationis Michaelis, Omnium Sanctorum, Martini, Nicolai, & Catharinæ celebres quoque, & feſti habeantur. In cæteris autem feſtivitatibus, quacunque ratione vel inſtitutis, vel receptis, & quæ ſub præcepto celebrari debeant, permittimus, liberumque cuique facimus, ut miſſa audita, ad operas ſuas, quibus ſuam, ſuorumque alimoniam quærere cogitur, redire poſſit. Feſtis tamen dedicationum, patronorum, & principalium nihil derogantes quoad eorum celebrationem in Cathedrali ſede, civitateque, ac locis etiam Epiſcopalis reſidentiæ duntaxat.

Quibus diebus interdicta ſit nuptiarum celebritas, & quatenus jejunium plebi ſit imponendum.
Cap. 21.

CUmque in certis locis, & diœceſibus inter paſtores, & gregem propter nuptiarum celebritatem, quam alii inthronizationem, alii ſolemnizationem vocare ſolent, multa & jurgia, & ſcandala eveniant, declaramus, & ſtatuimus, quod matrimonia in conſpectu Eccleſiæ poſſint ſolemnizari, nullo ab Ordinario ad hoc conſenſu petito, aut quapiam re pro eo ex-

eo expoſita. Exceptis tamen tota Quadrageſima, ul- A tima hebdomada Adventus, feſtis Paſchæ, Pentecoſtes, & Nativitatis Dominicæ, cum Octavis, ac diebus Rogationum. Jejunia quoque ab Eccleſia inſtituta, ſub debito obedientiæ ſanctæ Eccleſiæ Catholicæ in poſterum indici debent, omiſſo excommunicationis verbo, ne infirmorum conſcientiæ offendantur, cum his temporibus pietas pene omnis jaceat, ſacerdotibuſque parum deferatur.

Quod cædis Clerici authores tantum divinis excludere debeant.
Cap. 22.

UT igitur & extinctus cultus excitetur, populuſque non fiat in dies negligentior, ſtatuimus, B ut propter cædem Clericorum, perſona tantum, non locus interdicendus veniat, niſi cœtu, concurſuque populari facinus patratum eſſet.

Quod Epiſcopi non debeant Clericorum bonis inhiare, qui legitimos hæredes, aut ſucceſſores relinquunt.
Cap. 23.

INhibemus inſuper, ne in poſterum Epiſcopi Clericis legitimis ab inteſtato decedentibus, in patrimonialibus bonis, aut induſtria propria acquiſitis ſuccedere poſſint, aut debeant.

Quod ſæcularis poteſtas capere poſſit apoſtatas, debet tamen Ordinario tradere, cujus erit in ipſos animadvertere. C *Quodque non liceat Epiſcopis penſionum, aut abſentiarum decimas extorquere.*
Cap. 24.

CUmque quotidie ob novas, imo jam olim damnatas hæreſes apoſtatarum numerus tam religioſorum, quam ſacerdotum in immenſum creſcat, quam plurimis eorum uxores ducentibus. Ut ergo ſacrilegia hæc impunita non remaneant, concedimus quibuſcunque principibus, ſtatibuſque poteſtatis ſæcularis, eorumque Officialibus facultatem, ut ejuſmodi apoſtatas, & ſacrilegos capere poſſint, modo reos ipſos Ordinariis infra tempus debitum tradant, & aſſignent, abſque aliqua in eos tortura, & animadverſione debite puniendos, quibus enixe mandamus, ut omni poſita mora, favoreque, dili- D gentius, quam hactenus factum fuit, juxta ſacras ſanctiones, omnino puniant facinoroſos adeo, quod criminis enormitate expoſtulante, poſſit Epiſcopus ſervata forma capituli primi de hæreticis in ſexto, reum curiæ ſæculari relinquere, vel ad perpetui carceris ærumnam damnare. Negligentia autem ordinariorum ad Apoſtolicam ſedem deducta, judices eccleſiaſtici ab ea deputabuntur, qui conſtito de ordinariorum negligentia ad preces Principum, aliorumque ſæcularium reos maxime hæreſeos meritis pœnis afficerent. Quod jam Epiſcoporum quidam, ut accepimus, de beneficiorum penſionibus, atque abſentiis decimas exigunt, cum ſit id contrarium juri, longeque præſtet male inductos uſus delere, quam E inuſitatum quid admittere: Idcirco decimas ejuſmodi ulterius exigi, ſolvique interdicimus, uſumque talem qualitercumque receptum caſſantes, caſſatumque eſſe cenſentes.

Quod non liceat Epiſcopis beneficiorum fructus immodice, ac avare clericis ſurripere.
Cap. 25.

ITem improbamus, & ut abſonum prorſus ejicimus, ab Epiſcopis medios exigi fructus de beneficiis, quæ unius ſuſtentationi vix ſufficiunt, ut ſunt, quæ non excedunt valorem triginta duorum Rhenenſium, de quibus in Romana curia medii fructus non exiguntur. Quod etiam ab Ordinariis obſervandum eſſe præcipimus, niſi concordatis aliter cautum eſſet, vel honeſta ratione aliquid, ſine tamen reprehenſibili gravamine, accipiant.

Archiepiſcopi debent provincialem Synodum omni triennio convocare.
Cap 26.

CÆterum quo major fiat conjunctio, firmaque magis inter Provinciales totius Provinciæ ſtabiliatur concordia, antiquorum more Synodorum innovantes ſtatuimus, ut ſingulo triennio poſt Paſcha provinciale Concilium celebretur.

Qui recuſat alteri ſervire, non debet de altari vivere.
Cap. 27.

AD hæc cum beneficia propter officia juxta Patrum ſanctiones dari conſueverint, fierique vix poſſit, ut in tanta præbendatorum caterva non reperiatur, qui officii oblitus, horas negligat canonicas: Hinc ſtatuentes volumus, & ordinamus, ut locorum Ordinarii, per Archidiaconos, & Decanos, de hujuſmodi Sacerdotibus negligentibus ſeſe diligenter edoceant, ſecundum uniuſcujuſque negligentiam, atque deſidiam, fructus perceptos vel in utilitatem Eccleſiæ, vel in uſum pauperum vertant. Quod ſi poſt legitimas monitiones, & ſimul primam correctionem in eandem negligentiam (quæ diſſolutæ prorſus mentis indicium eſt) quis relabatur, tum beneficio etiam Eccleſiaſtico privetur, collatorique, vel patrono de alio idoneo providendi, aut præſentandi ſit poteſtas.

Qui Sacramentorum communionem in totum neglexerint, ſepultura debent aſinorum ſepeliri.
Cap. 28.

SAnctionem Patrum, qua Eccleſiaſtica ſepultura privatur, quiſquis non confeſſus, nec Euchariſticam Paſchali tempore communionem ſumpſerit, inviolabiliter obſervandam eſſe ſtatuimus; at ubi quem contigerit inopinata morte obire inconfeſſum, ſepultura præfata illum carere non volumus, modo ipſius Curato conſtet, vel doceatur ipſum ſecundum jam dictam ſanctionem, confeſſum eſſe, & ſimul communicatum, aliudque non obſtet canonicum impedimentum.

Non committendum, ut relinquatur impunita blaſphemia.
Cap. 29.

AD tollendam execrabilem blaſphemiam divini nominis, atque divorum, quos temnere fas non eſt: Statuimus, & ordinamus, ut quicunque Clericus, vel Sacerdos Deo palam maledixerit, convitiis, contumeliiſque, atque adeo obſcœnis verbis inceſſerit Deum, & dominum noſtrum Jeſum Chriſtum, aut nunquam ſatis laudatam Matrem ejus glorioſam Virginem pari blaſphema lingua impetiverit, alioſque Sanctos blaſphemaverit, fructuum, vel bonorum privatione, ſeu aliis pœnis, pro qualitate blaſphemiæ, & delicti plectatur.

Servanda, quæ adverſus ſimoniacos ſacri canones decernunt.
Cap. 30.

COntra ſimoniæ labem non diſcedimus a Patrum ſanctionibus, jubentes eas ſub pœnis in illis contentis obſervari.

Di-

Divinatores, hæreticos, & fidei dilaceratores non modo vitandos, ac reſcindendos, ſed ſevera quoque animadverſione plectendos.
Cap. 31.

IN ſortilegos, divinaculos, incantatoreſque Clericos, quos tam ſacræ leges, quam Patrum decreta execrantur, ſtatuimus, & ordinamus, ut arbitrio Superiorum infamia notentur: ſi qui moniti non deſtiterint, ordine amoveantur: inque Monaſterium ad tempus arbitrio Superioris relegentur, beneficiis, officiiſque ſuis Eccleſiaſticis privati. Cæteri autem pſeudo-Chriſtiani de fide parum probe ſentientes, citra delectum perſonarum; Hæretici quoque, vel Judaiſmum referentes, a Sancta Chriſtianorum congregatione procul arceantur, contraque eos diligenti inquiſitione procedatur per Ordinarios, vel eorumdem Vicarios, aut hæreticæ pravitatis Inquiſitores, vel per judices a Sede Apoſtolica, vel per nos deputandos, ut non reſipiſcentes pœnis puniantur debitis.

Ut Sacerdotes oportet ſacras literas aſſidue diſcere, ita laicorum eſt non temere de illis diſceptare, ac judicare.
Cap. 32.

PRohibemus etiam tam Clericis, quam Laicis de Sacroſancta fide temere, præcipue inter pocula, atque convivia diſceptare: injungentes Sacerdotibus, ut omni modeſtia utantur, & peculiariter operam impendant Novo, Veterique Teſtamento legendo, ut par eſt, ne per otium in vitia, voluptateſque labantur.

Decet Epiſcopos in ſuos Vicarios eſſe liberales, Prælatoſque omnes eleemoſynarios.
Cap. 33.

STatuimus, & ordinamus, ut quilibet Epiſcopus diligenter provideat, atque in primis id curet, ut Vicarii ſive perpetui, ſive pro nutu poſiti, competentem vivendi portionem aſſequantur, ne detur eis anſa ſuos ſubditos ob rei familiaris penuriam gravandi. Porro, quod proxime accedit ad Apoſtolorum inſtitutionem, moremque primitivæ Eccleſiæ, hortamur cum Prælatos, tum reliquos Sacerdotes, ut meminerint pauperum, & eleemoſynis ſtudeant alter alterum vincere.

Veterum decreta, ſanctioneſque pulchrum eſt obſervare.
Cap. 34.

SUnt item pleraque alia a ſummis Pontificibus, Sacris Conciliis, provincialibuſque, & Synodalibus conſtitutionibus prodita, quæ mire decent, & adornant candorem vitæ Clericalis: nec minus obviant offendiculis, quæ Chriſtus paſſim cavenda præcepit, quæ velut Sancta teneri, & obſervari mandamus, tranſgreſſores ſecundum canones ipſos, prædictaſque conſtitutiones puniri volentes.

Epiſcopi in Synodo, quomodo de more veterum ſingulis annis oportet celebrare, debent has conſtitutiones publicare, & ſubditos ad earum obſervantiam compellere.

INhibentes propterea omnibus, & ſingulis Vicariis, & Officialibus, necnon & Archidiaconis, & Decanis Ruralibus, aliiſque, ad quos criminum denuntiatio, correctioque quomodolibet ſpectat, aut quibus id per Ordinarios committetur, ne ad exceſſus, A tranſgreſſioneſque alicujus dictarum conſtitutionum, ſtatutorum, & ordinationum noſtrarum ob pecuniam etiam ultro oblatam, aut alterius rei gratia conniveant, ſed potius ad pœnas de jure, vel conſuetudine debitas, contra delinquentes, pro delicti qualitate, & officii ſui, debite procedant, atque ut ita fiat (quoniam nihil proderit leges condere, niſi ſint, qui conditis utantur, mentemque earum exequantur) utque refloreat Catholica fides, Eccleſiaſticaque dignitas, hæreſibus radicitus extirpatis, ſuum locum recuperaret, idque vix alio modo aptius, atque commodius fieri poſſit, quam ſynodis: Itaque priſcum ſynodorum morem renovare cupientes, ſtatuimus, & ordinamus, ut ſingulo anno ſaltem Synodus diœceſana opportuno tempore a ſingulis Epiſcopis cele- B bretur, cum potioribus Prælatis, Decanis ruralibus, viriſque dignis, in quibus per quartas deſignentur judices, perdiligenter intendant, ſi ſtatuta prædicta, ac alia per ſynodos de ſcitu Epiſcopi ſtatuenda obſerventur, invocato ad hoc, ſi opus fuerit, brachio ſæculari, Mandantes propterea, ut hujus noſtræ conſtitutionis, ordinationiſque ſeries in præfatis ſynodis tam provincialibus, quam diœceſanis, in earumque principio diligenter legatur, ne quis in futurum ignorantiam prætexere poſſit. Datum Ratiſponæ Anno a Nativitate Domini milleſimo quingenteſimo vigeſimo quarto, Non. Julii, Pontificatus præfati Domini noſtri Papæ anno primo.

Viſa. Jul. Flo. Montinus.
D. paternina.
G. Prego. C

SUEVICA.

CONCILIUM SCHENINGIENSE IN SUEVIA

Præſide Guillielmo Cardinali Sabinenſi, Legato Sedis Apoſtolicæ ad diſſolvenda matrimonia Sacerdotum tempore Innocentii IV. circa annum Domini 1248.

D EX Joanne Magno hiſtoriæ Gothicæ, & Suevicæ lib. 19. cap. 15. refert Apamienſis Epiſcopus ann. 1247. Seningiæ vetuſtiſſimo Oſtrogothorum in oppido ditionis Sueticæ habuiſſe hoc Concilium Guillielmum Legatum ſedis Apoſtolicæ ad partes Boreales, cui interfuit una cum Jarlero Upſalenſi Archiepiſcopo, cæteriſque Epiſcopis, ac regni proceribus piiſſimus Rex Enricus Balbus. In eo autem prima Legati cura fuit revocare Suecos, & Gothos a Schiſmate Græcorum, in quod Sacerdotes ductis publice uxoribus conſenſiſſe videbantur: effecitque, ut abjuratis conjugibus, & concubinis cœlibatum amplecterentur: tranſgreſſores vero hujus ſtatuti omnibus proventibus, dignitatibus, ac privilegiis, & libertatibus Clericali ordini annexis privavit, gravibuſque pœnis, & cenſuris, ac judicio ſæculari ſubjecit. Hæc E autem, ac alia Concilii decreta approbavit Alexander IV. Innocentii ſucceſſor. Quæ, inquit præfatus Joannes Magnus, qui tempore ſchiſmatis Lutheri ſcripſit, ſi hactenus æque diligenter ſervata fuiſſent, quemadmodum pie, & ad publicam concordiam inſtituta fuerant, non ſolum Chriſtianam Rempublicam Suetici facilem haberent, ſed etiam regnum ex omni parte beatum ad ſucceſſores tranſmitterent.

CON-

Digitized by Google

CONCILIA POLONICA

CONCILIUM LANCICIENSE

In Polonia majori tempore Alexandri III. Anno Domini 1180.

STarovolſcius Author Polonus in Epitome Conciliorum hoc ultimum ponit Concilium ex iis, quæ ſub Alexandro III. celebrata ſunt. Quo, inquit, barbaræ, & Chriſtiano populo indignæ rapinæ proſcriptæ ſunt, punctaque decretorum, ut perpetuum firmitatis robur haberent, per Legatos Caſimiri Principis Alexandro Pontifici III. confirmanda tranſmiſſa ſunt, ut ex reſcripto patet. Baronius tom. 12. anno 1180. num. 13.

CONCILIUM LANCICIENSE

In majori Polonia tempore Clementis III. Anno Domini 1188.

QUo (inquit idem Starovolſcius) ex quo Polonica hæc Concilia exſcribimus, Pontifex, miſſo Legato, colligi fecit decimas ab Epiſcopis, & Sacerdotibus pro expeditione contra Saladinum Zdislao Archiepiſcopo concedente.

CONCILIUM LANCICIENSE

Sub Cœleſtino III. Anno Domini 1197.

AUctoritate Legati Apoſtolici Petri tituli ſanctæ Mariæ in via lata Diaconi Cardinalis Capuani celebratum, qui ſingulas Diœceſes viſitans, cum alia quædam, quæ adverſaria erant Chriſtianæ religioni, & conſtitutionibus Eccleſiaſticis, in ſacro pariter, & prophano ordine inoleverant, correxit: tum facta ſynodo Provinciali, Sacerdotibus imperavit, ut concubinas, & uxores, quibus tum paſſim libere utebantur, a ſe abdicarent. Ac illud præterea conſtituit, ut prophani homines publice in templis matrimonio conjungerentur. Item Starovolſcius.

CONCILIUM LANCICIENSE

Tempore Gregorii IX. Anno Domini 1240.

AD quod juſſu Fulconis Archiepiſcopi Gneſnenſis acceſſerat Conradus Maſoviæ Dux, ac de admiſſo ſcelere (ſuſpendio enim necarat Joannem Czaplam ſcholaſticum Plocenſem) ejus arbitratu ſatisfecit.

CONCILIUM LANCICIENSE

Tempore Innocentii IV. Anno Domini 1246.

IN quo Fulco Archiepiſcopus Gneſnenſis Conradum Ducem Maſoviæ, quod Epiſcopi Cracovienſis poſſeſſiones crudeliter diripuiſſet, & incendiſſet, anathemate percuſſit, atque diris ſacrilegum invaſorem devovit.

CONCILIUM URATISLAVIENSE

In Polonia, Præſide Jacobo Leodienſi Archidiacono Sedis Apoſtolicæ Legato tempore Innocentii IV. Anno Domini 1247.

SCribunt de hoc Concilio Michovius, & Cromerus apud Spondanum ad annum 1246. habitum fuiſſe ab Epiſcopis Poloniæ, ac Jacobo Archidiacono Leodienſi, quem Innocentius IV. recens in Poloniam miſerat, tum ad motus ejus regni componendos, tum ut Pontifici a Friderico Imperatore vehementer exagitato aliquid ſubſidii obtineret. Polonos autem prompta liberalitate erga Pontificem quintam partem redditutum Eccleſiaſticorum ex tota Polonia in triennium obtuliſſe, ac cito tranſmiſiſſe. Relaxaſſe autem Legatum tunc Polonis partem ejus jejunii, quod eſt ſolemne cunctis Chriſtianis ante Paſcha: ut videlicet cum id a Dominica Septuageſimæ totis novem hebdomadis veteri patriæ inſtituto vulgo ſervarent, cum frequenti prævaricatione, & gravi diſcordia inter Clerum, & Laicos eſſe, deinceps, ut aliis locis, hebdomadum ſex, & dimidiæ. Quidam hoc Concilium conſignant ſub data anni 1245. *Jejunium Poloniæ.*

CONCILIUM LANCICIENSE

Tempore Honorii IV. Anno Domini 1285.

SUb tempus electionis Honorii IV. celebratum; quo Jacobus Suinca Archiepiſcopus Gneſnenſis Henricum IV. Ducem Uratislavienſem cognomento Probum, re autem improbiſſimum, communione Chriſtiani populi una cum ſociis, & fautoribus ſceleris, & ſacrilegii excluſit, quod Thomæ Epiſcopo ad bellum grandem pecuniæ ſummam impoſuiſſet, & non ſolventem ad condictam diem, ſua ſede expuliſſet, bonaque omnia Eccleſiarum intra Diœceſim conſiſtentia, decimaſque omnes invaſiſſet, & nefarie ſibi uſurpaviſſet. Vide Cromerum lib. 10. & Stephanum Damalenicum in vitis Archiepiſcop. Gneſnenſium.

CONCILIUM UNIEJOVIENSE

Tempore Gregorii IX. Anno Domini 1375. *Præſidente Jaroslao Archiepiſc. Gneſnenſ.*

IN quo præter reformationem Eccleſiaſticæ diſciplinæ ſtatutum erat, ut bini groſſi de unioſcujuſque Marcæ proventu Sacerdotiorum in ſumptus belli Turcici conferrentur. Pontifex enim metuens Italiæ ab Amurate Imperatore Turcarum, quod jam magna ſtrage Bulgaros, Serbos, Macedones, & Albanos profligaſset, undique ſubſidia corrogabat, & in Poloniam nuncium Nicolaum Epiſcopum Majoricenſem ea de cauſa miſerat.

CONCILIUM PETRICOVIENSE

In Polonia, Anno 1456. *ſub Callixto III.*

PEr Joannem Sprovium Archiepiſc. Gneſnenſem pro conſervanda libertate bonorum Eccleſiaſticorum, & ſubſidio Regi Caſimiro ab Eccleſiaſticis contribuendo ad bellum Pruſſicum, quod fuit impedimento Turcicæ expeditioni, quam Rex meditabatur. Starovolſcius.

CON-

A

CONCILIUM CALISSIENSE

In Polonia, anno Domini 1457.

PEr eundem Joannem Sprovium Archiepiſcopum Gneſnenſem, in quo ſubſidium deſtinatum eſt Regi Poloniæ bellum contra crucigeros inſtauranti in Pruſſia.

Ad hoc Concilium Pater Philippus Labbe in Synopſi male habet Stravolſcium Polonum Conciliorum breviatorem. Hanc vere, inquit, ſimileſque Synodos Polonicas ſi excipias, Epitome Conciliorum Simonis Stravolſcii omnino carere poterat reſpublica litteraria: B cætera enim aut aliunde tranſcripta etiam cum mendis hiſtoricis, & Chronologicis aberrationibus: aut ſi quæ de ſuo adjecit, trivialia ſunt, nulliuſque pretii, imo & novis deformata monſtris, quæ vix debellaret Hercules ipſe. Quis non doleat vicem ſcriptorum ſub adeo ſeveris cenſoribus?

CONCILIUM LANCICIENSE

In Polonia, sub Pio II. anno Domini 1459.

ILlud etiam coegit Joannes Sprovius Archiepiſc. Gneſnenſis: in quo cum multa præclara ſanxiſſet pro reformatione Cleri, ſtatuit etiam ne Eccleſiarum C poſſeſſiones a quoquam occuparentur, aut ſurriperentur tempore vacationis. Ac ad importunam Regis inſtantiam ſubſidium terræ Dobrinenſis ex contributionibus Sacerdotum providit.

CONCILIUM LANCICIENSE

In Polonia, sub Paulo II. anno Domini 1466.

HOc coegit Joannes Gruſcinius Archiepiſcopus Gneſnenſis, diſciplinæ Eccleſiarum reformandæ cauſa: & in eo petentibus Oratoribus Regis ſubſidium ad bellum Pruſſicum contra Crucigeros e tributo ſacerdotum decretum eſt. D

CONCILIUM PETRICOVIENSE

In Polonia, sub Innocentio VIII. anno Domini 1485. 22. Januarii.

CElebratum eſt Præſide Sbigneo Oleſnicio Archiepiſc. Gneſnenſi viro animi magnitudine, & conſilio præſtanti, qui omnes prædeceſſorum ſuorum conſtitutiones, & Canones ſynodales renovavit: regique Caſimiro Zagellonidi pro continuatione belli Pruſſici ſubſidium a ſacerdotibus per ſex groſſos a marca argenti redditoum decrevit. E

CONCILIUM PETRICOVIENSE

In Polonia, sub Alexandro VI. anno Domini 1491. ſabbato ante feſtum S. Ægidii.

FRidericus Princeps Archiepiſcopus Gneſnenſis, ab Alexandro VI. Cardinalitia dignitate inſignitus cum ſuis ſuffraganeis celebravit; fratrique Alberto Regi Poloniæ, bellum in Turcas tunc meditanti, quartam cenſus pro ſubſidio ſacerdotes contribuere juſſit.

CONCILIUM LANCICIENSE

In Polonia, Feſto S. Matthæi, sub Julio II. anno Domini 1506.

PEr Andream Roſeum de Boryſzevice Archiepiſcopum Gneſnenſem celebratum reformandæ diſciplinæ Eccleſiaſticæ cauſa: in quo etiam Regi Alexandro ſubſidium duplicatum decretum eſt ab univerſo clero ad bellum Pruſſicum.

CONCILIUM GNESNENSE

Sub Leone X. anno Domini 1506.

PEr Joannem Laſcium Archiepiſc. Gneſnenſem pro exterminio ſectæ Lutheranæ ex Diœceſibus Comprovincialibus celebratum.

CONCILIUM LANCICIENSE

Sub Leone Laſcio, anno Domini 1523.

CElebravit Joannes Laſcius Archiepiſcopus Gneſnenſis pro conſervatione juriſdictionis Eccleſiaſticæ, inſurgentibus in Clerum Pſeudopoliticis, & Lutheranis, & ut Archiepiſcopus Gneſnenſis Legatus natus, ac Primas fungatur officio Legationis in Provincia ſecundum Bullam Leonis X.

Hoc Concilium conſtituit Apamienſis Epiſcopus ad annum 1523. in quo edictum Sigiſmundi Regis contra Lutheranam hæreſim, quo etiam ejus libros inquiri juſſit, & ſub pœna capitis retineri prohibuit, confirmatum eſt: ac Conſtitutiones Pontificis contra eamdem hæreſim confirmatæ ſunt die ſexta Octobris.

CONCILIUM PETRICOVIENSE

Sub Joanne Laſcio Archiepiſcopo Gneſnenſi. anno Domini 1530.

CElebratum eſt pro extirpatione hæreſum, quæ tunc in regnum Poloniæ irrepſerant, indictumque Patribus, ut in ſuis Diœceſibus virulenta ſcripta ſectariorum, ac peſtilentes doctrinas quam diligentiſſime extirpare procurent.

CONCILIUM LANCICIENSE

Sub Matthia Drevicio Archiepiſc. Gneſnenſi, anno 1531.

CElebratum eſt pro libertate Eccleſiaſticarum perſonarum, mandatumque Archidiaconis omnibus, ut Eccleſiarum diligenter viſitatarum ſtatus ad ſuos Epiſcopos, hi vero ad Reverendiſſimum Metropolitanum perſcribant.

CONCILIUM PETRICOVIENSE

Sub Paulo III. Præſide Joanne Lataiſcio Archiepiſc. Gneſnenſi, anno Domini 1539.

PRo reformatione morum, & diſciplina Cleri totius regni Poloniæ habitum eſt, ſtatutumque, ut libellus ſynodalium conſtitutionum in omnibus Cathedralibus, Collegiatis, & Monaſteriis omnibus,

Digitized by Google

bus, quamprimum typis excuſus fuerit, habeatur: A & in choro, ut cuilibet acceſſus ad eum pateat, ſervetur.

CONCIL. *aliud* PETRICOVIENSE

Præſide Petro Gamrato Archiepiſc. Gneſnenſ. anno 1540.

AB omnibus regni Epiſcopis pro Cleri reformatione, & libertate Eccleſiaſtica conſervanda celebratur. Item aliud ſub eodem Gamrato celebratur anno 1540. pro defenſione jurium Eccleſiaſticorum, ac ad hæreſi Lutheranæ inſurgenti obicem op- B ponendum.

CONCILIUM LANCICIENSE,

Juſſu Nicolai Dziergovii Archiepiſc. Gneſnenſis, Provincialiter celebratum, anno Dom. 1547.

PRopter unitatem fidei ſervandam, vitandaſque diſputationes de negotiis religionis inter epulas, & pocula, quas hæretici movere conſueverunt: ut enim talium animæ pacatæ non ſunt, arguente eas derelictæ fidei conſcientia, non deſinunt ubique lites movere.

C

CONCILIUM PETRICOVIENSE

Sub Julio III. auctoritate Nicolai Dziergovii Archiep. Gneſnenſis, anno Domini 1551.

PRopter exterminandas hæreſes, quæ in omnibus fere Diœceſibus Regni Poloniæ radices non mediocres egerant, multoſque in Eccleſiaſtico ordine infecerant; vix enim aliter hæreſes obtinerent, niſi ipſoſmet Eccleſiæ Paſtores, ac Duces patronos haberent, quorum plerique exilis, nutantiſque, ac parum ſolidæ ſcientiæ, facile omni vento doctrinæ novæ circumferuntur, ac ſicut paleæ leves avolant, alii in pœnam ſuperbiæ, luxuriæ occultæ, ac corruptorum morum a Deo ſpecialioribus auxiliis gratiæ deſti- D tuti pœnales cæcitates patiuntur, alii etiam quia ſemel, & ab initio cujuſpiam auctoritate, & amicitia ducti opinionem aliquam ſibi placere teſtati ſunt, ne errare videantur, in errore malunt perſeverare, ac a veritate vinci oderunt.

Ad hoc Concilium referimus, quod narrat Joannes Euſebius in *Exceptionibus Concil. Tridentini*, pro omnimoda Deiparæ puritate ca. 40. Concilii Poloinienſis contra hæreſes Septentrionales celebrati. Ubi de Virgine Maria habetur. Hæc eſt novi Adæ nova Heva, non noverca, quod illa vetus, & poſt. De cujus eſſe genita fuerat, eum ipſa de ſua carne viciſſim genuit, nec ab alio fœcundata, quam quem peperit, ut E inextricabili quodam ænigmate ſimul eadem fuerit & filia, & ſponſa, & mater. Rurſus ait, niveum illud Gedeonis vellus, quod in areæ ſiccæ medio maduit, cujus alius præfigurabat ſimulacrum, niſi Mariæ? Idem Concilium ſubdit de ſanctis. Nec habitavit in illis plenitudo divinitatis corporaliter, quemadmodum in Maria, cui, quæ per partes aliis eſt præſtita ſingulis, totam ſe ſimul infudit gratiæ plenitudo. Tandem ait. Scriptum autem eſt de Chriſto quoque, quod ſit plenus gratia, & veritate: verum ab hac plenitudine tantum abfuit Maria, quantum abſuerunt a Mariæ plenitudine Sancti reliqui.

B. Maria Virgo.

CONCILIUM PETRICOVIENSE

Præſide eodem Nicolao Dziergovio Legato nato pro cœlibatu Sacerdotum, anno Dom. 1552.

ADerat huic Synodo Staniſlaus Hoſius Cardinalis Epiſcopus Varmienſis clariſſimum Sarmatiæ ſydus, qui confeſſionem Petricoviam fidei Catholicæ tunc a ſe conſcriptam prælegi authoritate ſynodi, ac promulgari fecit.

Cleruſque Poloniæ tunc temporis paſſim in laſciviam prolabebatur exemplo alterius Staniſlai Orichovii Canonici Premiſcienſis, qui uxorem palam duxerat. Quo petulanti facto cum ab Epiſcopo ſuo Joanne Dziaduſcio admonitus non emendaretur, magnam odiorum nobilitatis contra Clerum materiam præbuit, jamque cœlibatus Sacerdotum quaſi aliquod irreligioſum nefas contemptui eſſe incipiebat. Quare coegit Archiepiſcopus ſynodum hanc ad providendum de remedio contra tot mala. Ibi Orechivius declaratus eſt hæreticus; qui ut ab hac labe ſe expurgaret, inſigni oratione, & luculenta coram Patribus fidei profeſſionem fecit, quam cum aliis libris ſuis contra Lutherum præceptorem ſuum, ac alios hæreticos diverſis temporibus ſcriptam typis promulgavit.

Cœlibatus.

CONCILIUM PETRICOVIENSE

Eodem Nicolao Dziergovio Primate Poloniæ Præſidente, anno Domini 1553.

CElebratur hoc Concilium pro conſervatione diſciplinæ Eccleſiaſticæ, & ut ſtatuta Provincialia exequtioni demandarentur. Obtinuerat enim Archiepiſc. Gneſnenſis ſub id tempus a Rege Sigiſmundo Auguſto ſententiam in Comitiis Regni promulgatam, ut jus integrum eſſet Epiſcopis in Apoſtatas, & fidei deſertores animadvertendi.

CONCILIUM LOVICIENSE

Authoritate ejuſdem Nicolai Dziergovii congregatum, præſide Aloyſio Lippomano Epiſcopo Veronenſi ſedis Apoſtolicæ Legato a latere, contra hæreſes, & pravos mores, anno Domini 1556.

MAjori jam tunc ex parte Senatus Regni Poloniæ in hæreſim vergebat, ac omnimode adnitebatur Epiſcopos Senatu movere, qui jam ſæcularium converſatione alliciti graviter in religione nutare cœperant, hæreticiſque connivebant, & nonnulli prorſus jam ad Lutheraniſmum deſciverant. Cum autem quæſtio de uſu calicis agitaretur, profuit ad eam dijudicandam, quod puella quædam nomine Dorothea Lazecka in feſtis Paſchalibus ſub prætextu communionis Sochacoviæ in templo Dominicanorum ſanctiſſimam Euchariſtiam ore ſumptam auferre voluit; verum ibi deprehenſa in villa Sukocko dicta ablatam, & faſcia involutam Judæis vendidit. Quam illi in Synagoga pugionibus, & cultris confodere cum cœpiſſent, repente ex illa multus cruor emanavit, quem Judæi cochleari in vitreum calicem transfuderunt. Quod cum Archiepiſcopo Synodum Lovychi Provincialem celebranti innotuiſſet, effecit una cum Lippomano ſedis Apoſtolicæ Legato litteris in Lituaniam ad Regem Sigiſmundum Auguſtum perſcriptis, ut de ſacrilega puella, & Judæis ſupplicium ſumeretur, & quæſtio a laicis propoſita de uſu calicis divino miraculo dijudicaretur.

Miraculum circa Euch.

CON-

Digitized by Google

A

CONCILIUM PETRICOVIENSE

Sub eodem Nicolao Archiepiſc. pro fide, & moribus Anno Domini 1557.

IN hoc Concilio inſtituti ſunt quatuor Inquiſitores pravitatis hæreticæ. Tum duo Epiſcopi Joannes Dzojovius Vladislavienſis, & Jacobus Uchanſcius Chelmenſis moniti fuerunt a ſede Apoſtolica de ſuſpectis in Eccleſia dogmatibus.

Synodum Petricovienſem hanc, an aliam ſubſequentem non aperit, at laudat Chriſtianus Lupus in Diſſertatione de Symbolo Apoſtolico, & Nicæno, quod eleganter definierit Symbolum: *Eſt brevis credendorum collectio*.

B

CONCILIUM VARSOVIENSE

Sub Joanne Przemby Archiepiſc. Gneſnenſi præſide Bernardo Bonioano Epiſcopo Camerini, Sedis Apoſtolicæ per Sarmatiam Legato de latere. anno 1561.

COnvocati ſunt omnes totius Regni Epiſcopi religionis, ac veritatis conſtabiliendæ cauſa. In quorum præſentia Staniſlaus Oricbovius, de quo ſupra dictum eſt, Orationem habuit pro dignitate Sacerdotali. Statutumque, ut quique Archidiaconi ad reſidentiam circa Eccleſias ſuas juxta Bullæ Leonis X. diſpoſitionem compellantur, ne moribus Clericorum diſſolutis magna hæreſibus, & aliis multis malis præſtetur occaſio.

C

CONCILIUM PETRICOVIENSE

Tempore Gregor. XIII. anno 1578. *ſub Jacobo Uchanſcio Archiepiſc. Gneſnenſi abſente, ac præſide Aloyſio Lipppomano Sedis Apoſtolicæ Nuntio*.

HAbitum eſt hoc Concilium ad tollendum fœdus ab hæreticis tempore interregni, poſt obitum Sigiſmundi Auguſti regis initum, & conſervandam puritatem fidei Catholicæ. In hac Synodo receptum eſt Concilium Tridentinum, ſancitumque, ut omnis cujuſcumque ſtatus, ac conditionis, qui fœdus ſub interregno, ante electionem Henrici Regis conceptum, & reclamantibus ordine Eccleſiaſtico, & Catholicis renuntiatum (in quo permittitur licentia credendi, quod quiſque vellet, ſine ulla officii cujuſcumque coercitione) approbare, tueri, defendere, aut illi conſentire vellet, authoritate ſanctæ Synodi, Spiritualis quidem anathema declaretur, ac ab officio ſuſpenſus, beneficio quoque privatus eſſe decernatur: ſæcularis vero excommunicationis ſententiam ipſo facto incurrat. *Indifferentia Religionis prohibita*. D

His decretis cum ſeſe oppoſuiſſet Archiep. Jacobus, qui de hæreſi ſuſpectus erat, qui Vratislavienſem Eccleſiam quadriennio tenuerat invito Paulo IV. ac tranſlatus ad Gneſnenſem a Pio IV. parum curabat de hæreſis exterminatione: unde divino nutu, ut ægritudine præpeditus non adeſſet Synodo, reſipuit tamen poſtea, veniamque erratorum a Gregorio Papa impetravit. E

CONCILIUM PETRICOVIENSE

Præſide Bernardo Maciejovio Cardinali, ac Archiepiſc. Gneſnenſi, circa annum Domini 1620.

IN hac Synodo edidit Archiepiſc. epiſtolam paſtoralem doctiſſimam pro reformandis Cleri, & populi moribus: proque unione Ruthenorum ritus Græci cum Eccleſia Romana promovenda. Qui itidem Synodum ſuam tum temporis Breſte Lithuanico celebrarunt, præſidente Hipatio Pociey Metropolita Kiovienſi, qui a ſchiſmate ad Eccleſiæ Catholicæ communionem redierat. *Biblia verſio Polonica*.

CONCILIUM PETRICOVIENSE

Sub Laurentio Gembricio Archiepiſc. Gneſnenſi, anno Domini 1621.

PRo Eccleſiæ immunitatibus tuendis, moribuſq; reſtaurandis celebratum eſt, ac ejus conſtitutiones approbavit Gregorius XV.

CONCILIUM PETRICOVIENSE

Sub Joanne Venzik Archiepiſc. Gneſnenſi, anno Domini 1628.

PRo fide, & moribus habetur. Ubi denuo Epiſtola paſtoralis ad Parochos Cardinalis Maciejovii publicata eſt, viſitationeſque Eccleſiarum ad normam Cardinalis Radivilli cum ſuis executionibus in omnibus Diœceſibus Regni Poloniæ demandatæ ſunt.

CONCILIUM VARSOVIENSE

Sub eodem Primate, & Primo Senatus Principe Joanne Venzik anno Domini 1634.

IN eo prohibitum fuit ſub anathematis pœna, ne quis librum Bibliorum ab hæreticis tunc lingua Polonica Gedani impreſſum legere auderet, quod multos in ſa ſcripturæ ſenſus corruptos, & verba immutata haberet.

CONCILIUM VARSOVIENSE

Præſide Matthia Lubinio Archiep. Gneſnenſi, anno Domini 1643.

PRo diſciplina Eccleſiaſtica ſervanda, decimiſque a Religioſis de bonis terreſtribus nuper acquiſitis, ex antiquo parochis curam habentibus animarum debitis more ſolito ſolvendis. Ac inter ea Urbano VIII. ſummo Pontifice e vivis ſublato Innocentius X. Concilium approbavit, addiditque Breve de ſolvendis decimis per regulares majoris efficaciæ, & authoritatis cauſa.

Canones plurium ex his Conciliis Polonicis videre eſt in Bibliotheca Eminentiſſimi Cardinalis Mazarini Pariſiis.

Digitized by Google

UNGARICUM.

CONCILIUM BUDENSE

Anno Domini 1279. Nicolao III. Pontifice Max. celebratum.

DE hoc Concilio Odericus Rainaldus Congregationis Oratorii Presbyter, Baronii annalium continuator, ac prope imitator meminit hujus Concilii ad annum Chriſti 1279. quod celebratum ſit a Philippo ſedis Apoſtolicæ Legato. Celebrati ſunt, ait, ab eodem Apoſtolicæ ſedis Legato Budæ ſolemnes Epiſcoporum conventus ad fidem propagandam, ac priſtinum ſanctitatis florem in Clero, populoque revocandum: in quo editæ ſunt plures conſtitutiones de tonſura, & corona geſtandis, ac reliquo Præſulum, & Eccleſiaſticorum cultu ad modeſtiam redigendo: non exercendis indecoris artibus, non circumferendis armis, mulieribus a ſuo commercio ablegandis, fundendis horariis precibus, &c. tum multa alia ad mores expoliendos ſpectantia ſancita ſunt. Cujus Concilii acta ad calcem hujus tomi rejicienda nobis viſa ſunt; quæ quidem ideo videntur imperfecta, cum Ladiſlaus Ungariæ Rex ab impiis ſubornatus ſacram Synodum diſturbaſſet, ac Budenſibus dediſſet imperia, ut Patres urbe pellerent, nec ad vitam ſuſtentandam commeatus ſuppeditarent. Cujus facinoris pœnitentem ſequenti anno viſuri ſumus. Hæc ibi Odericus: ac in calce hujus tomi memor promiſſi conſtitutiones hujus Concilii numero ſexaginta duas exſcribit ex manuſcripto Vaticano. Initium eſt.

1. Sanctæ conſtitutiones editæ per Venerabilem Patrem Dominum Philippum Dei gratia Firmanum Epiſcopum, in Ungaria, Polonia, Dalmatia, Croacia, Rama, Lodomeria, Gallicia, ac Cumania Apoſtolicæ ſedis Legatum de conſilio, & conſenſu Archiepiſcoporum, Epiſcoporum, Electorum, atque Abbatum, Præpoſitorum, Archidiaconorum, Priorum, Miniſtrorum, Cuſtodum, Guardianorum, Plebanorum, Canonicorum, & Rectorum, &c.

2. Quia ſicut Prælati quoſque ſibi ſubditos dignitate, & auctoritate præcellunt, ita moribus, vita, habitu, & converſatione honeſtis præcellere, & præcedere debent eoſdem: cum eorum vita, ſi ſit bona, & amplius ſi ſit mala, trahatur a ſubditis in exemplum; ſtatuimus, quod ipſi Prælati coronam, & tonſuram patentibus omnino auribus circularem juxta regularium, ſeu religioſorum generalem conſuetudinem approbatam, cum nulla religio Pontificali ſit major, de cætero deferant, ab omni exceſſu in capillis, & defectu notabili in corona protinus abſtinentes. Sic enim ſervantes in prædictis ſibi ſubditos poterunt reformare.

3. Præterea ſtatuimus, & ordinamus, quod Prælati de cætero, cum equitant, vel etiam in publico pedeſtres incedunt, habeant, & deferant cappas rotundas, ſub quibus habeant, & deferant camiſias albas, ſive roſetas, &c.

18. Prohibetur, ne inventas de novo reliquias nemo publice venerari præſumat, niſi prius auctoritate Rom. Pontificis fuerint approbatæ.

Vide cætera apud auctorem indicatum, qui & refert anno ſequenti 1280. Ladiſlaum pœnitentem, quod libertatem Eccleſiæ impediviſſet in diſturbanda ſynodo, centum marchas annuas Legato, quas egentium Ungarorum nomine reciperet, conſtituiſſe, ut Xenodochium excitaret, ad abolendum ſcelus, ac in pœnitentiam.

CONCILIUM POSONIENSE

Apud eumdem, anno 1346. n. 72.

CONCILIA GRÆCANICA.

REfert idem Odericus ex Cantacuzeno ad annum 1341. numer. 120. Pſeudoſynodum habitam Conſtantinopoli in Sophiæ templo, cui præfuit Andronicus Imperator ſchiſmaticus, in qua damnata opinio Gregorii Palamas, ſcilicet lumen Thaborium, quo Chriſti facies refulgebat, ſicut Sol in transfiguratione, fuiſſe gloriam Dei principio carentem, & majeſtatem ejus, & lumen Divinitatis, & deitatem, ac naturale, æternumque Dei lumen. Contra quæ aſſerebat Barlaamus, Illud, quod oculis corporeis viſum eſt, non eſt increatum: lumen Thaborium corporeis oculis a diſcipulis viſum eſt: ergo non eſt increatum. 2. Quicquid oculis corporeis viſum eſt, creatum eſt: lumen Thaborium corporeis oculis viſum eſt: ergo creatum eſt.

SYNODUS IN THESSALIA

Contra libellos amatorios Heliodori Tricenſis Epiſcopi cum alia Conſtantinop. incerti temporis.

HUjus Synodi Provincialis meminit Nicephorus Calliſtus lib. 12. cap. 34. ubi ſermonem habens de conſuetudine, quæ ſervatur in Theſſalia, ut liceat Clerico, priuſquam in ordinem cooptetur, uxorem ducere: Sed enim, inquit, illa conſuetudo, quæ in Theſſalia ſervatur, ab Heliodoro illo Tricenſi Epiſcopo ortum habuit, cujus amatorii libelli hoc quoque tempore circumferuntur, quæ adhuc juvenis compoſuit, & Æthiopica inſcripſit. Nunc autem ea ΧΑΡΙΚΛΕΙΑΝ, quaſi gratiarum gloriam dicas, nominat. Quo nomine etiam ei Epiſcopatus ademptus eſt. Nam cum lectione eorum opuſculorum juvenes multi in periculum conjicerentur, ſynodus provincialis ſtatuit, ut libellos ipſos, qui amores accenderent, igni conſumptos abolendos, vel qui eos compoſuiſſet, authori functionem Epiſcopalem abrogandam eſſe. Ille Epiſcopatum deponere, quam ſcripta ſua ſupprimere maluit.

Simile quid improperatum Epiſcopo Belicenſi illuſtri hujus ſæculi Concionatori ab Ivone Cappucino in triumphis vitæ Religioſæ p. 3. c. 3. ubi ſtylo ferreo eum impetit, quod ſub prætextu pietatis edocendæ amatoria multa ſcripſiſſet, cum Præſul eſſet in Eccleſia Dei, a cujus ore, & calamo verba æternæ veritatis expectarentur. Legi aliquot ex hujuſmodi libris, qui in pietatem deſinebant, eamque ſuaviter inſinuabant iis, qui nollent alios libros evolvere, quorum ille infirmitati conſultum eſſe volebat. Quia autem omnes hujus argumenti non legi, judicium abſolutum aliis liberum dimitto. Multa enim in utramque partem dici poſſunt, & eloquentiores eſſe ſolent plerique, dum carpunt aliorum lucubrationes.

Alia Synodus Conſtantinopoli habita eſt contra quemdam Epiſcopum, qui rigorem pœnitentialium Canonum relaxaverat, cujus Synodi meminit Balſamon non indicato anno, quo celebrata eſt. Etſi enim Concilii Nicæni canon 12. permittat Epiſcopis humanius aliquid cogitare circa pœnitentes bono animo operibus pœnitentiæ deditos, humanitas tamen illa ſuas menſuras, ac limites habet.

CONCILIUM Apud Nympham

A Græcis habitum pro pace inter Eccleſiam Græcam, & Romanam ſub Gregorio IX. ann. 1233.

GRegorius nonus audiens aliquam eſſe diſpoſitionem in Imperatore Orientis Joanne, & Patriar- *Nympha Bithyniæ oppidum*

Patriarcha C.P. Germano ad reconciliationem cum Eccleſia Romana, miſit in has regiones Apocriſiarios, ſeu nuntios ex ordine Minorum, & Prædicatorum, qui pacifice cum ipſis agerent de Unione utriuſque Eccleſiæ. Qui quidem honorifice recepti, & poſt multa verba ultro, citroque habita de iſta unione viſum eſt Imperatori, & Patriarchæ negotium iſtud tractandum eſſe in Concilio, ad quod Patriarchæ alii convenirent, cum res iſta eſſet communis. Aſſignatur ab Imperatore locus Concilii apud Nympham, urbs eſt ad Pontum Euxinum, fit collatio de duobus articulis, qui erant cauſa diviſionis, ſcilicet de proceſſione Spiritus ſancti a Patre, & Filio, & de uſu panis azymi, aut fermentati in Euchariſtia. Siquidem Latini vocabant hæreticos Græcos propter opinionem de proceſſione Spiritus ſancti a ſolo Patre, & Græci viciſſim Latinos propter uſum panis azymi. Cum collatio per multos dies protracta fuiſſet, nec finis eſſet controverſiæ, Imperator tractans cum Apocriſiariis de faciliori modo, ſi fieri poſſet, ineundi fœderis, & unitatis, in illam tandem ineptam, & ridiculam abiit ſententiam (ut communiter, inquit Lucas Vvadingus hujus Concilii ſcriptor ex monumentis Vaticanis tom. 1. Annalium, contingit principibus ſæcularibus, qui controverſiis Eccleſiaſticis temere ſe immiſcent) Domini ſæculares inter ſe contendentes de rerum dominio hinc inde aliquid ſui juris relaxant, & quiſque partim cedit cauſæ, ut tandem optata pace fruatur; ita hic agendum judicarem; Videlicet, ut ſuam de proceſſione Spiritus ſancti opinionem miſſam facerent Latini, & ex ſymbolo, ſuiſque libris expungerent verbum *Filioque*, permittentes, ut Græci in controverſia hac eodem modo ſentirent, quo prius. E regione vero Græci approbarent conſecrationem Latinorum in azymis, neque amplius eos hæreticos propter hoc proclamarent: itaut in duobus punctis controverſis unaquæque pars unum probaret, alterum condemnaret. Animoſe, & aperte ſignificarunt Apocriſiarii in quanto vir alias, ut ſcribunt, bonus, & unionis ultra modum cupidus, verſaretur errore, idque ſibi ſciendum eſſe, ob nullum lucrum rei, aut provinciæ quantumvis magnæ Eccleſiam Romanam Catholicam *jota* unum, aut apicem fundatiſſimæ ſuæ fidei mutaturam: neque ullo modo uniri poſſe cum Græca, niſi hæc, prius abjectis, & condemnatis erroribus præcipue circa illud punctum de proceſſione Spiritus ſancti, omnes ſuos libros, in quibus doctrinam illam perſuaſit, ſcripſit, condemnaverit, ignique tradiderit. Quod vero attinet ad conſecrationem in fermentato, Græcam Eccleſiam non propter hæc rejici, aut condemnari a Latina, neque velle ab eadem condemnari propter azymum, dum licite unaquæque in utroque conſecrat pane. Quibus relatis alia die ad Concilium, cum Græci ob tenacitatem, & prælationem opinionis ſuæ nullo modo vellent cedere, in Latinos tumultum populorum excitarunt, ut non ſine multo metu diſcedere, & ad propria remeare potuerint.

Conſilium Imperatoris.

Immobilitas Romanæ Eccleſiæ.

Hoc porro Concilium inſigne eſt, quod ejus acta exhibent omnia fere momenta, quibus & Græci ſe tuentur, & poſſunt a Latinis convinci, ut quiſquis cum Græcis diſputare debet, poſſit ex iis ſe præparare, & munire ad diſputandum. Ac cum de iis jam pluribus in locis hujus ſummæ actum ſit, pauca tantum illius ſpecimina exhibebo.

Acta Concilii.

Gregorii Papæ Epiſtola ad Germanum Patriarcham C. P. ut ad unitatem redeat S. Rom. Eccleſiæ, ac de duplici gladio Eccleſiæ, & uſu utriuſque ſpiritali, & temporali Gregorius Epiſcopus ſervus ſervorum Dei, Venerabili Fratri Archiepiſcopo Græcorum ſalutem, & Apoſtolicam benedictionem.

Cum juxta teſtimonium veritatis, occaſio ſit errorum ignorantia ſcripturarum, cunctis expedit illas legere, vel audire, quia quæ in eis repoſuit inſpiratio divina pro doctrina ſequentium, ad cautelam voluit trahere modernorum. Sane ſub Jeroboam, qui peccare fecit, ut legitur, Iſraelem, præſumpta diviſio tribuum patenter ſignat ſchiſma Græcorum; & multitudo abominationum Samariæ diverſas hæreſes multitudinis a veneratione veri templi Domini, Romanæ videlicet Eccleſiæ reverentia ſeparatæ. Quod Chryſoſtomus, Nazianzenus, Magnus Baſilius, & Cyrillus emicuerint in cœtu diſſentientium, eadem fuit cœleſtis altitudo conſilii, quæ degere voluit inter Idololatras Heliam, Heliſæum, & filios Prophetarum, &c.

3. Reg. 12. Oſ. 7. 4. Reg. 1.

Poſt multas querelas hinc inde exhibitas de injuriis exceptis, & prætenſis per utrinſque fidei viros in odium profeſſionis Græcæ, & Latinæ, pactum eſt, ut illi fidem hanc ſuam circa conſecrationis materiam, Apocriſiarii etiam circa proceſſionem Spiritus Sancti ſcriberent, & ſcripturam traderent.

Controverſia cū Græcis ad duo capita refertur.

In profeſſione fidei Græcorum aſſeritur neceſſarium eſſe conſecrare in fermentato, quia ipſi ita acceperunt ab Apoſtolis, ſicut ipſi a Chriſto ſecundum Apoſtolum ad Corinthios ſcribentem; *Fratres, ego accepi a Domino, quod & tradidi vobis &c.*

In profeſſione fidei Apocriſiariorum habetur inter alia, Quicumque non crediderit Spiritum ſanctum a Filio procedere, in via perditionis eſt. Unde S. Athanaſius, Spiritus ſanctus a Patre, & Filio. Adduntur auctoritates Gregorii Thaumaturgi in expoſitione fidei, & Gregorii Nyſſeni, S. Auguſtini, Cyrilli, ac tertiæ ſynodi, quæ totam tertiam Epiſtolam Cyrilli ad impium Neſtorium ſuſcepit.

In ſymbolo.

In diſcuſſione materiæ conſecrationis urgebant Græci: Dominus accepit panem, ἄρτον ſignificare panem perfectum, levatum, fermentatum. Reſp. Non ita ſemper ſignificare, nam Levit. 7. in lege hoſtiæ pacificorum habetur ἄρτος azymus, ἄρτος fermentatus, unde ſequitur azymum, & fermentatum eſſe differentias ſpecificas, vel accidentales verbi ἄρτος.

Allegarunt Græci de facto, exemplo Chriſti, Apoſtoli. refutarunt per illud Matth. 26. *prima die azymorum*, &c. Reſp. ex Joan. Chryſoſtomo hom. 82. per illam diem primam azymorum intelligi diē præcedentem, in cujus veſpera incipiebant dies azymorum. Unde illo veſpere incipiente Paſcha fermentatus panis non inveniebatur amplius, &c.

Allegarunt Græci illud Joan. 18. *Non introierunt Judæi in prætorium, ut non contaminarentur, ſed ut manducarent Paſcha.* Reſpon. Joannem cæteris Evangeliſtis non contradixiſſe, ac per Paſcha intellexiſſe cibos Paſchales. In quibus diſceptandis ſeſſio protracta eſt ad profundum noctis.

Epiſtola, ſeu profeſſio Patriarchæ Nicæni, & univerſæ Synodi Nymphæ Græcorum miſſa ad ſanctiſſimum D. Gregorium IX. de hac Epiſtola Vvadingus. Nullibi adeo diffuſe Græcorum fundamenta pro pertinaci illa ſua hæreſi vidi congeſta, neque in aliis eorum ſcriptis, quæ occurrunt, neque in Concilio Florentino, neque apud Controverſiſtas; quare conſultum judicavi omnem etſi longam, tædioſamque tranſcribere Epiſtolam, ut in ea cognoſcatur, quid poſſint, aut ſoleant a tot annorum centuriis pro ſua probanda pervicacia proferre; & facilius ad ſingula reſpondeatur. Sane quædam citant opuſcula, quæ non facile licet invenire, alia corrupta ſunt, cætera facilem habent ſolutionem. Videri poteſt apud ipſum prolixa hæc Græcorum Epiſtola.

An non poſſint juvari Græci?

Recte Cardinalis de Cuſa tract. *de pace fidei.* c. 18. oportet infirmitati hominum condeſcendere, niſi vergat contra æternam ſalutem. Nam exactam quærere conformitatem in omnibus, eſt potius pacem turbare. Hoc autem videtur jam præſtitiſſe Eccleſia Romana erga Græcos tolerando, ac permittendo, ut celebrent in pane fermentato, necnon etiam credant, aut opinentur in eodem pane

Chriſtum conſecraſſe: quia nihil apparet, quod ſit in hac A praxi, & opinione contra æternam eorum ſalutem: nec enim minus eſt Chriſtus in Euchariſtia, minuſque ſumitur, colitur, aut adoratur propter hanc praxim, & opinionem. Quæret ergo aliquis de Græcorum ſalute anxius, cur non pari modo iis condeſcendat, ſublatis omnibus anathematiſmis, tolerando, ut in antiqua ſua fide de proceſſione Spiritus ſancti perſeverent, ſi ita opinentur. Neque enim Spiritus ſanctus, aut Filius minus erunt Deus, minuſque colentur, aut adorabuntur, quod ad æternam ſalutem neceſſarium eſt. Bone Deus! quot ſunt abſcondita in Deo, quæ ignorant juſti, aut in quibus peſſime errant ſine ſalutis periculo? Verum eſt Spiritum ſanctum a Patre, Filioque pro- B cedere. Sed hæc veritas, ſi tollatur Eccleſiæ definitio, non eſt ita evidens in Scripturis, ut cenſeri poſſit obligare ſingulos Chriſtianos ad habendam fidem expreſſam de ipſa, ſicut nec de multis aliis controverſiis apud Theologos circa myſterium ſanctiſſimæ Trinitatis. Attamen, poſita Eccleſiæ definitione, quam ſi quis non audierit, habendus eſt ſicut Ethnicus, & publicanus, non videtur, quo modo excuſari poſſint Græci. Etſi enim non videatur dari præceptum poſitivum credendi omnibus explicita fide, quæ continentur in ſcripturis, oporteret enim ſingulos univerſam ſcripturam tenere, videtur tamen eſſe præceptum negativum non reſiſtendi ſcienter ulli propoſitioni contentæ in ſcripturis, contra quod præceptum peccant, quotquot Chri- C ſtiani nominis negant Spiritum ſanctum a Filio procedere, cum id Deus revelaverit, & ita Eccleſia declaraverit.

Inter Theologos dubium, an id credendum jure divino, aut Eccleſiaſtico.

Nihilominus adhuc quiſpiam inquirere poterit, an id credendum ſit expreſſe jure divino, vel jure Eccleſiaſtico humano. Theologi enim, qui profundius res perſcrutantur, de ea re movent ſcrupulum, nec præceptum fidei omni ex parte elucidatum eſt, ut multa circa ipſum reſtent inquirenda, & definienda. Sunt hæc præcepta, ait Pontius ad diſt. 25. l. 3. ſent. Scoti q. 1. juris poſitivi: ſed an humani, vel divini non adeo mihi conſtat. Gregorius de Valentia 2. 2. diſp. 1. q. 2. puncto 3. & 4. ait omnes non teneri explicite credere, quæ in aliis ſymbolis, ut Nicæno, & Athanaſii continentur. Sayrus in Clavi Regia l. 2. c. 9. num. 15. & Arragonius 2. 2. D q. 2. art. 6. dubio 2. licet dicat de jure eſſe credere myſteria Trinitatis, Incarnationis, Paſſionis, Reſurrectionis, Adventus in judicium: at quoad reliquos articulos, ut deſcenſus ad inferos, & communionis Sanctorum, eſſe de jure Eccleſiaſtico; at, inquit Sanchez l. 2. in Decalogum c. 3. nu. 13. rationem hujus diſcriminis non video. Augetur dubium ex eo, quod aliquid continetur in ſcripturis, non videtur ſequi præceptum fidei circa illud; quia ut in rebus moralibus, & ſacramentalibus quædam ſunt de præcepto, quædam de conſilio tantum, quæ non obligant, ut fiant neceſſario, cur non etiam in rebus revelatis quædam ſint, quæ non obligent ad fidem expreſſam?

Rurſus ſi obligaret tantum jure Eccleſiaſtico, dubi- E tari poſſet, num relaxari poſſet iſtud præceptum credendi ob bonum concordiæ eadem auctoritate, qua poſitum fuit primo. Permittit enim Eccleſia in quibuſdam libertatem opinandi, ut quiſque judicaverit, ſicut in negotio Conceptionis B. Virginis, & in materia auxiliorum gratiæ, & præmotionis phyſicæ. Quædam enim ſunt, quæ non habent tantam connexionem cum articulis fundamentalibus fidei, ut neceſſe ſit ea definire, & ad dogma fidei reducere ad ſalvandos homines, unde definiri non expedit, niſi ad ſedandos tumultus ob id excitatos, extra quam neceſſitatem parum prodeſt, ſi non eſſet præceptum impoſitum, ſic, aut ſic tenere. Certe tam ingens detrimentum Eccleſiarum ſchiſma, tamque multarum animarum interitum ſempiternum invehit, ut non ſatis laborare poſſimus ad inveniendum medium, quo eas juvare poſſimus. Faxit Deus, ut tantum ſchiſma finem quandoque inveniat, aut per hanc viam, aut aliam, quæ magis probanda videbitur. Interim quia magis inquirendo, quam aſſerendo hic agimus; vide de iſta difficultate a nobis dicta to. 1. circa Concil. Lugduni, & Florentinum, nec non in defenſione Concil. Trid. contra Calviniſtas.

Tranſubſtantiatio a Græcis creditur.

Interim ex eodem Concilio, ubi duo tantum impedimenta unionis Græcorum cum Latinis apparuerunt, inferre licet Græcos cum Latinis concordes fuiſſe in veritate realis præſentiæ Corporis Chriſti in Euchariſtia, & in tranſubſtantiatione panis in Corpus Chriſti, ſicut & vini in ſanguinem: ſi enim circa iſta diſcordes fuiſſent, non minus in diſputationem revocari par erat. Quod annotare juvat propter controverſias noſtri temporis inter nos Catholicos, & Calviniſtas in quæſtione facti de fide Eccleſiarum Orientalium circa tranſubſtantiationem. Negant illi hanc teneri, & credi a Græcis, & ſchiſmaticis Orientalibus. Quod argumentum attigimus ad finem libelli noſtri Fidelitatis perſeverantis Suſannæ contra Miniſtrum Claudium. Sed hoc argumentum adeo luculenter tractavit Doctor Arnaldus contra eumdem Miniſtrum per plures libros, nempe 2. 3. 4. 5. ut nihil amplius deſiderari poſſit ad convincendos falſi hæreticos, qui non niſi mendaciis Eccleſiam Catholicam impugnare ſolent; cum per plura ſæcula tanta exiſtente animorum offenſione inter Orientales, & Occidentales in tot collationibus, & diſputationibus ſub ſcripto, ſeu viva voce circa diſſenſiones ſuas in rebus fidei, nihil ſibi umquam exprobraverint circa tranſubſtantiationem, ſeu quod Latini ipſam crederent, ſeu quod Græci ipſam rejicerent, ut etiam videre eſt in præſenti collatione. Quod ſignum evidentiſſimum eſt concordiæ circa hanc fidei veritatem.

Opus ult. perpetuitatis fidei, &c. Pariſiis editum ann. 1669.

Cardinalis Beſſarionis ad unionem exhortatio.

CÆterum quia quæ dixi de paritate rationis in relaxatione præcepti ad credendum proceſſionem Spiritus ſancti, magis ſuggerendo, quam dogmatice quidquam aſſerendo propoſui, & ut a Theologis, ac ſummis Paſtoribus examinetur, ſi quando de fœdere, ac pace renovetur tractatus: cum non defuturi ſint, qui iſtam ſuggeſtionem confeſtim improbent, quibus ego non contradicam; ut interea tot Chriſtianos aliquo ſtimulo ad Eccleſiæ Catholicæ Apoſtolicæ, & Rom. unionem ambiendam provocem, ſubjungo hic epilogum illius orationis, quam Beſſarion Epiſcopus tunc Nicænus ad Græcos dumtaxat habuit poſt diſputationes Concilii Florentini, ut ipſos ad pacem cum Latinis cohortaretur. Illa ſic incipit. Sacram Eccleſiarum Dei pacem, atque concordiam nemo eſt, viri præſtantiſſimi, qui non maximi æſtimet, & loco ſummæ felicitatis eſſe ducat. Ob eam quippe Salvatoris noſtri oratio ad Patrem porrigitur, qui cum pro diſcipulis, & eis, qui nomine ejus vocati ſunt, precaretur: Fac, inquit, Pater, *ut unum ſint, quemadmodum & nos unum ſumus*. Per hanc divinus amor, quod ſignum Diſcipulorum Chriſti eſt, in nos influit: tolluntur que a nobis inimicitiæ, & diſſenſiones, & cæt. Quo autem modo adeo præclarum bonum conſequi poſſimus, variis inter nos ſententiis diſcrepamus. Quapropter de hoc a nobis in præſentia conſiderandum. Ac poſtquam per octo capita motiva ad unionem propoſuit ex concordia Patrum Græcorum, & Latinorum, & collatione Florentinæ Synodi petita, novum addit caput, in quo dicta omnia in compendium ſic redigit.

Joan. 17.

EPILOGATIO, ET REPETITIO prædictorum, & ſolutio frivolæ reſponſionis, qua quidam ad authoritates Occidentalium reſpondent, & exhortatio ad unionem. Cap. 9.

SEd de dogmate quidem, quæ breviter dicenda erant, dicta ſunt, nec quidquam ulterius addendum eſt. Rogo autem, poſco, peto, & ſupplex oro

vos

vos omnes, patres optimi, ſacer conventus, animarum paſtores, duces cæcorum, eruditores inſipientium, ut, his omnibus conſideratis, & bene penſatis, illam feratis ſententiam, quæ tantæ rei convenit, quæque perpetuam vobis famam, gloriam, & ſalutem pariat. Repetatis enim memoria primo, quod non erit nobis de cætero excuſatio eadem, quæ prius, cur a talibus fratribus dividamur, & hoſtes velimus eſſe Latinis tam multis, tam ſapientibus, tam doctis, omni virtute præditis, non ſolum illa, quæ animum ornat, ſed etiam ea, quæ ad corpus, & temporales res attinet: quodque quemadmodum ante generale Concilium congregatum facilior noſtra excuſatio erat, ita poſt hoc gravis noſtra excuſatio erit, ſi non habuerimus dicere cauſam tali diviſione dignam. Deinde non fugiant vos, quæ de neceſſaria doctorum concordia dicta ſunt, nec aliter nos dicere poſſe, dum Chriſtiani eſſe, & principia fidei ſalvare velimus: quodque Patres Occidentales apertiſſime ex patre, & filio ſpiritum Sanctum procedere aſſeverant, & filium eſſe ejus principium, prout pater: Orientales quoque hoc idem dicere, partim ex patre per filium, partim ex patre, & filio, & ex utroque procedere, & ex filio eſſe ipſum dicentes; cumque hæc dicant, Occidentalibus convenire, & eadem non ſolum ſententia, verum etiam verbis dicere, tanquam uno, & eodem ſpiritu eos illuminante locuti. Demum, quam ſolam nobis ad ea, quæ Latini dicunt, relictam reſponſionem video, cum ipſi quoque nullam eſſe judicaveritis, imo vero rem puerilem, & omnino ridiculam, conſulamus nobis ipſis, quæ utilia ſunt, & uniri Latinis conemur, ſi ea, quæ placita ſunt Deo, facere velimus. Aut enim non acceptandi ſunt ſancti doctores, nec dictis eorum acquieſcendum: aut acceptandi quidem, & acquieſcendum dictis eorum, non tamen omnibus, cum ipſi quoque tanquam homines, in quibuſdam errare potuerint: aut quod reliquum, & tertium eſt, * nec in aliquem inciderunt errorem, & cunctis eorum verbis acquieſcendum. Hæc tum, quæ Latini produxerunt, tanquam illorum ſanctorum teſtimonia, non ex eorum mente procedunt, nec eorum ſententiæ ſunt, ſed Latinorum horum fictiones, additiones, & appoſitiones, manu, menteque aliena libris ſanctorum inſcripta. At primorum duorum neutrum certe ſcio, nec vos approbatis, niſi quis omnia fidei noſtræ fundamenta, eccleſiæ myſteria, omnem veritatem evertere velit; reliquum vero, & tertium, manifeſta ſtultitia, apertiſſima ignavia eſt, ſi tot libros, tot eorum opera doctorum, tot eorum labores, tot volumina, præſertim antiquiſſima manu, nonnulla eorum conſcripta, & per totum orbem terrarum ſparſa, & multiplicata, per ipſum item ſequentium ad præcedentia connexum, & convenientiam, ipſam veritatem luce clarius oſtendentia, temerario auſu corrupta, mutata, & ſuperaddita eſſe dicemus, maxime cum videmus ipſos quoque noſtros etiam antiquiores, & qui in ipſis principiis hujus acerrimi diſſidii fuerunt, facientes quidem mentionem authoritatum doctorum Occidentalium, nihil tamen contra eas habentes, quod dicerent ratione dignum. Quo fit, ut nullo modo quis eas putare debeat corruptas fuiſſe, ſiquidem in ipſo etiam contentionis principio eodem modo inſcriptum libris erat potiſſimum, cum nec extent apud nos alia eorum doctorum antiqua volumina lingua Latina ſcripta, ad quæ, facta comparatione, poſſemus deprehendere eorum corruptionem. Quæ omnia cum animadvertamus, & mente repetamus, non eligamus, quæ pejora ſunt, nec contra nos ipſos ſententiam feramus, nolimus nec nos ipſos, nec nationem noſtram prodere, primo quidem avertentes a veritate, & oculos, ne videant lumen, claudentes: deinde ipſimet propria ſponte contra nos ipſos omne genus malorum accumulantes, & multipliciter totam noſtram nationem offendentes. Quis enim ignorat, quæ etiam temporalia mala ex hac diviſione nos ſecutura ſunt? quæ infortunia? quodque communem hoſtem, & inimicum nobis Turcarum principem robuſtiorem contra noſipſos efficiemus? in periculoque ſunt, ut omnino fere pereant, quicunque ritum noſtrum ſequuntur Chriſtiani, nomenque Chriſti illic totaliter deleatur. Et enumeraſſem, & deploraſſem omnes particularius, quæ futuræ ſunt nationi noſtræ calamitates, quæ cunctis noſtris hominibus, qui in inſulis, qui ubique terrarum, qui Orientem, qui Septentrionem, qui Occidentem inhabitant, nobiſcumque in ritu conveniunt, non dico ſolum quæ ad corporalia, reſque temporales attinent, (non enim tanti eſſent æſtimandæ) verumetiam, quæ ad animam, & integritatem fidei pertinent, cum omnes ſimpliciter, aut major eorum pars, partim ſponte, partim vi, periclitentur aberrare a fide, relinquere Deum, & erroribus infidelium conſentire. Narraſſem hæc (inquam) omnia, niſi vos alloquerer, qui omnia melius me noſtis. Quis enim neſcit, quod ſolum nobis relictum refugium erat Latinorum amicitia, & unio cum eis futura, hac re ſperantibus, & noſipſos tueri poſſe, & hoſtes devincere, quodque hoc ſolum hoſtem deterrebat, & ejus contra nos furorem refrænabat? qua re ſi nunc privabimur, quo fugiemus? quinam noſtræ calamitatis finis erit? quis malorum exitus? Etſi errare quidem Latinos, & a veritate avertere deprehendiſſemus, nec ipſe profectò vobis conſuluiſſem, eis ita ſe habentibus uniri, temporalium amiſſione deterritos, & majoris præſentia, quam futura, corporum, quam animarum liberationem facere hortatus fuiſſem: imo vero & ipſe omnia quæcunque acerba potius ſuſtinuiſſem, & vobis, ut paſſi fuiſſetis, conſuluiſſem, quam cum eis uniri non recte ſapientibus. Nunc vero timendum eſt, & quidem vehementer, ne corporis quoque exitium una cum animi interitu etiam eligamus: ſi quidem quæ vera, quæ pia ſunt, & nil erroneum Latinis ſapientibus, quemadmodum patres eorum, & noſtri, Occidentales videlicet doctores, ac Orientalibus communibus patribus eadem, & conſentanea dicentibus, nos proprio noſtro malo abſque ulla ratione ab eis dividi vellemus. Quod enim ipſi Occidentales patres ſequuntur, vos quoque dicitis. Quod autem illi eadem cum Orientalibus ſapiant, hac in oratione breviter, & ſufficienter probatum eſt, itaut omnibus manifeſtum ſit, Latinos omnes tum Occidentales, tum Orientales patres ſequi, communes utriuſque doctores, & patres ſunt. Qua igitur ratione a talibus viris diſſidebimus? quam excuſationem afferre poterimus, cur eis convenire nolimus? Quæ nobis relinquetur apud Deum reſponſio, quare a fratribus diviſi fuerimus, quos ut uniret, & ad unum ovile redigeret, ipſe deſcendit de cœlis, incarnatus, & crucifixus eſt? Quæ noſtra defenſio erit apud poſteros noſtros, imo vero apud præſentes homines noſtros? Neſcio enim, an aliqua noſtra poſteritas * erit de tam magna, tam gravi calamitate, tot periculis, quæ eis inferimus. Non patiamur hæc, patres optimi.

Non habeamus hanc ſententiam, ita non male nobis ipſis conſulamus, & noſtris. Nolimus lupi pro paſtoribus illis fieri, qui ad nos reſpiciunt.

Non eos prodamus hoſtibus in animarum, & corporum ſimul interitum. Ego enim (& ſint mihi hæc verba in perpetuum teſtimonium toti nationi, cunctiſque Chriſtianis) numquam hujus ſententiæ ero, nec unquam prodam corpora, animas, fidem, civitates, patrum ſepulchra, libertatem, & omnia ſimul, quæ omnia invenio ſecutura ſchiſma, & noſtram a Latinis abſque aliqua ratione diviſionem.

Quænam digna cauſa eſt, ob quam tot, & tam horrenda eligamus pericula? Oro autem, & rogo, ut etiam vos, vel omnes, vel major pars veſtrum, eadem, quæ ego, de his rebus ſentiat, & bene communi utilitati conſulat. Quod ſi nolueritis, ego quidem ſummum Deum, & vos omnes præſentes, & cunctos

*for. ſi nec.

Quaſi prophetia Beſſarionis.

* for. immunis.

ctos poſteros noſtros teſtor, quod ſine paſſione, & fraude, quæ vera, quæ juſta, quæ utilia, quæ conducentia nobis, & noſtræ ſaluti mihi viſa ſunt, a principio uſque ad hunc diem non ceſſavi dicere, non omiſi conſulere, nec timore deterritus (ne quis me Latinis affectum putet) tacui, nec propriam ſecuritatem communi utilitati prępoſui: ſed me, & mea omnia Deo commendans, & ejus divinæ voluntati ſubjiciens, qui totam mihi vitam ab ineunte ætate melius, quam optaſſem, direxit, atque rexit, commune bonum mihi, ut finem, propoſui; & ad hoc ſolum reſpiciens & feci, & dixi, quæcunque vel feci, vel dixi, ſimul & fidei veritatem, quoad potui, & corporalem ſalutem, ut noſtri adipiſcantur, conatus. Vos vero, cum libera ſit vobis voluntas, quodcunque agendum videatur, id agatis. Vincant autem nutu divino etiam apud vos, quæ meliora, & ſaniora ſunt. Quod ſi (quod abſit) pejor ſententia ſuperabit, hoc tamen omne genus humanum, omnis ætas, omnis ordo, atque conditio ſciat (proteſtandum enim rurſus eſt) quod innocens ego ſum ab hoc malo, hoc acerbo ſchiſmate: nec hujus unquam ſententiæ fui, nec ſum, præter omnem rationem a Latinis dividi. Nec enim mihi perſuadeo, non recte, & vere de fide eos ſapere, & eadem, quæ ſanctos Doctores tum Orientales, tum Occidentales, non credere eos. Nec ignoro, quæ hinc nos, & noſtram rempublicam ſequentur pericula, quæ calamitates, quæ excidia. Sed prævidi, prædixi, & ne fiant, quoad potui, providi. Quod ſi proficere non potui, non * mei dicentis, ſed audientium culpa eſt.

Beſſarionis excuſatio.

** ſor. mea.*

Beſſarionis ejuſdem declaratio aliquorum, quæ in dicta Oratione dogmatica continentur, quæ Græcis notiſſima, Latinis ignota ſunt.

NOtandum primo, quod ſancti Doctores Orientales etiam in divinis utuntur nomine cauſæ, & cauſati largo modo. Non quidem, ut limitationem, & dependentiam importat, ſed prout productionem, & emanationem a principio ejus, quod eſt a principio, ſignificat: & ideo me etiam ad Græcos loquentem his nominibus uſum fuiſſe. Cæterum, quia ad quaſdam oppoſitiones Græcorum reſpondeo breviter, tamen non declaratis primo eorum oppoſitionibus, ſed ad tacitam quæſtionem reſpondens, eo quia ad Græcos loquebar, quibus illa nota erant: ſciendum, quod cum doctores dicant Spiritum ſanctum ex Patre per Filium procedere, vel profluere, &c. ſimilia: & ex hoc appareat filium quoque ſpiritus principium eſſe, quod contra eos facit: his quatuor evaſionibus hanc veritatem evadere conantur. Primo namque, cum rariſſime dicant doctores, Spiritum ſanctum ex Patre per Filium procedere, ſæpiſſime vero mitti, profluere, prodire, emanare, ſcaturire, oriri, & hujuſmodi: fecerunt ſibi hanc voluntariam diſtinctionem, quod videlicet verbum procedere, duntaxat ſignificaret hypoſtaticam, & perſonalem Spiritus ſancti emanationem: cætera vero vocabula chariſmatum, & donorum ejuſdem in nos diſtributionem, & temporalem in mundum ejus miſſionem, quam etiam per Filium fieri concedunt. Secundo dicunt, quod ideo dicitur ex Patre per Filium, non quia Filius eſt principium Spiritus ſancti, ſed quia Pater, & Filius ſunt nomina relativa (alterum vero relativorum non poteſt dici, quin intelligatur alterum) ideo dicendo ex Patre, neceſſe eſt, etiam Filium nominare, propter vim ipſius relationis. Tertio, conſubſtantialitatem Patris, & Filii cauſam eſſe ajunt, ut ex Patre per Filium Spiritus eſſe dicatur. Cum enim ejuſdem ſubſtantiæ ſint Pater, & Filius, neceſſario cum dicitur ex Patre, oportet, quod dicatur etiam ex Filio. Quarto, quia nonnunquam, rariſſime tamen & apud poetas, quibus ob anguſtiam metri licet metaphorice, & abuſive vocabulis uti, præpoſitionem *per* aliquando reperiunt idem ſignificare, quod præpoſitio *cum*: dicunt Spiritum ſanctum ideo dici ex Patre per Filium procedere, quia ex Patre cum Filio ſimul procedit: & his modis omnes illas authoritates exponunt, ſive pervertunt. Hæc nos ex ipſamet authoritatum ſententia, & rationibus veriſſimis confutavimus, probantes hæc non poſſe conſiſtere, nec opinionibus, & verbis ſanctorum Doctorum convenire, prout ex ipſis verbis clarius videtur. Præterea ſciendum eſt, quod in tertio œcumenico Concilio ſanctus Cyrillus contra Neſtorium, & ejus hæreſim, inter alia multa, quæ ſapientiſſime ſcripſit, duodecim etiam capitula edidit contra hæreticos Neſtorii articulos, quæ anathematiſmos appellavit, eo quod in eis errores illius anathematizat, quorum in nono contra Neſtorii errorem, qui blaſphemabat Filium Dei purum hominem eſſe, Spiritus Sancti gratia per participationem ſanctificatum, idem ſanctus Cyrillus Spiritum ſanctum, ſpiritum Filii, & proprium Filii eſſe dicit. Poſt hæc quidem Theodoritus * Cyri Epiſcopus, vir quidem litteratiſſimus, humanæ tamen fragilitati ſubjectus, ſuperveniens in Synodum ſero cum Patriarcha Antiocheno Joanne, cum reperiſſent jam Neſtorium condemnatum, & pro demeritis ſuis ſede Patriarchali Conſtantinopolitana privatum, indignati, quod, eis non expectatis, concluſum fuerit, defenſionem Neſtorii ſuſceperunt. Theodoritus igitur, tanquam vir doctiſſimus, contra duodecim anathematiſmos Cyrilli alia duodecim capitula edidit, quorum in nono, ubi ſanctus Cyrillus Spiritum ſanctum Filii, & proprium Filii dicit eſſe, his verbis ait: Quod ſi Cyrillus Spiritum ſanctum proprium Filii dicit, tanquam conſubſtantialem ei, hoc verum acceptamus; quod ſi tanquam ex filio, vel per filium eſſe, & exiſtentiam habentem, hoc ut blaſphemiam ejicimus. Ad hæc totum œcumenicum Concilium tacuit, nec increpavit Theodoritum tanquam maledicentem.

** Cyrrhi.*

Cyrillus tamen ad ea reſpondit, omniaque ſua capitula aliis duodecim novis capitulis ita denuo exponit, ut ſententiam ejus, etſi non nimis apertis verbis, clare tamen pro nobis eſſe appareat. Hoc maxime Græcos oblectat, in hoc potiſſimum confidunt, hoc pro maximo, & inſolubili argumento putant, quod Theodorito negante Spiritum ex Filio, vel per Filium habere eſſe, & ſubſiſtentiam, Concilium totum tacuerit, nec eum mendacii, & erroris redarguerit: Cyrillus quoque non ita aperte (ut putant) reſponderit, cum tamen ſciant Theodoritum propterea condemnatum, & Eccleſia multis annis ejectum fuiſſe. Ad hæc igitur, tamquam notiſſima Græcis, non ea latius explicando, ut in oratione videtur, reſpondetur. Sed nemo de Theodorito viro doctiſſimo doleat: ſuum enim recognovit errorem, & in quarto Chalcedonenſi generali Concilio (ſupervixit namque ad illud uſque tempus) palam eum confeſſus, a ſancta Synodo, tamquam honorabile membrum Eccleſiæ, ſuſceptus, & reſtitutus fuit.

CONCILIUM

SYNODALE,

Præſide Parthenio Patriarcha Conſtantinopolitano contra dogmata Calviniana, quæ profeſſus fuerat Cyrillus ejus prædeceſſor, anno 1642.

CYrillus quidam adjunxit ſe Conſtantinopoli Calvini Sectatoribus, Hollandis maxime, & eorum errorem amplexus, ſimul cum iis paciſcitur, ut numerata ſibi pecunia Pontificis thronum uſurparet,

paret, qua fraude, & mendaciis, & authoritate proce- A rum aulæ Imperatoriæ res ex voto ſuccedit, ac a paucis auro corruptis Pontifex electus coacta Synodo latrocinali ex ſui ſimilibus, & ſceleratis hominibus fidei profeſſionem Calvini dogmatibus conſentientem ratam habet. (*Cyrillus Lucar.*) Hanc autem divulgarunt occidentales hæretici nomine Græcæ, atque Orientalis Eccleſiæ, jactantes ſcilicet, glorianteſque, quod qui Deum agnoſcit orbis, fidei ſuæ maximam partem ſuffragaretur. Sicque non amplius poſſe illis objici paucos eſſe, & a cætero orbe Chriſtiano religione diſcretos, qui tot ſibi conſentientes in Oriente numerare poſſent. Parthenius vero, ne diutius fama hæc ſpargeretur per orbem in opprobrium Eccleſiæ Orientalis; cum ſedem occuparet, Synodum collegit, decretumque ſequens in ea edidit, in qua excepta Græcanica hæreſi de proceſſione Spiritus ſancti, egregie dogmata Calvini deſtruit, ſi- B mul & Janſeniana, quæ in aliquot conveniunt. Editum eſt hoc decretum Græco Latino idiomate Pariſiis anno 1643. apud Sebaſtianum Cramoiſy Architypographum Regium.

Parthenius miſericordia Dei Archiepiſcopus Conſtantinopoleos nova Roma, Oecumenicus Patriarcha.

PRæſidente ſynodice mediocritate noſtra, aſſidentibus ipſis ſanctiſſimis Epiſcopis, & honoratiſſimis, dilectis in Spiritu ſancto fratribus, & comminiſtris, necnon ſpectatiſſimis Clericis Chriſti Eccleſiæ, quæ apud nos eſt, producta ſunt in medium Capitula quædam inſcripta nomine deceſſoris noſtri Patriarchæ ſenis, Do- C mini Cyrilli, de quibus quæſitum eſt, eane oporteret ut pia reputare, & amplecti, an vero, ut ab Orientali noſtra, & Apoſtolica Chriſti Eccleſia longe aliena rejicere. Quare univerſa hæc ſacra Synodus, horum ſingulis diligenter examinatis, & inveſtigata eorum, quæ ſcripta erant, ſententia, cenſuit hæc omnia (præter ſeptimum) Calvinicam hæreſim profiteri, & a Catholica Orientalium religione longiſſime diſcrepare.

(*Errores Calviniſt. caſtigati per Græcos.*)

1. In primo enim æternam, & ſubſtantivam Spiritus ſancti proceſſionem ex Patre, Filioque conſtituit, præter Catholicæ Eccleſiæ mentem.

2. In ſecundo vero ſanctam Scripturam ſine interpretationibus ſanctorum Eccleſiæ Patrum recipiens, calumniatur, quæ divino afflatu ab œcumenicis Synodis pronunciata ſunt, repudiatque traditiones, quæ D per orbem univerſum obtinuerunt, ſine quibus fides omnis noſtra in vanum, & tenue nomen abiret, inquit Baſilius.

3. In tertio autem Deum facit iniquiſſimum, tyrannica poteſtate utentem, ajens eum ſola ſua voluntate alios prædeſtinare ad gloriam, alios in pœnam mittere, nulla operum habita ratione. Quo quid magis impium proferri poſſit?

4. Quartum autem cum præcedenti omnino pugnat. Si enim malorum cauſa non eſt Deus, quomodo propria voluntate reprobos de induſtria ad peccandum impellit?

5. In quinto vero de divina Providentia perperam loquitur, tribuens ipſi proprie, ac primario, quæ a E malis tum hominibus, tum Angelis ex ejus permiſſione fiunt; ut liquet ex iis, quæ adducit, teſtimoniis. Hoc vero blaſphemiam omnem excedit.

6. Sextum autem naturam humanam omnem obnoxiam peccato faciens, non originali tantum, ut & noſtra profitetur Eccleſia, ſed & quod ex eo ſcaturit, voluntario, ac mortali, quod illius fructum quemdam appellat, neminemque ab eo immunem volens (mortali ſcilicet, quod condemnationi obnoxium reddit eum, qui ipſum operatur) ne maximum quidem inter natos mulierum, neque benedictam in mulieribus; aut Patriarchas ullos, aut Prophetas, & Apoſtolos, & alienum a fide noſtra judicatum eſt.

8. In octavo vero Sanctorum interceſſiones tollit, & Angelorum protectiones, nec non eas, quæ a Sacerdotibus pro toto orbe fiunt, orationes, interceſſiones, quibus Eccleſiam conſervari credimus.

9. In nono vero fidem ſine operibus ſalvare ſtatuit: eſſe autem hanc non opus noſtrum, ſed Chriſti unius extrinſecus juſtificantis hominem per vitam, ac mortem ſuam, ne videatur quidquam ad ſalutem ſuam homo conferre.

10. In decimo autem terreſtrem, ac cœleſtem Eccleſiam confundens, Pontificiam poteſtatem tollit, & per ipſam totam Eccleſiæ perfectionem. Quo quid perturbatius eſſe poteſt?

11. In undecimo vero, terreſtris hujus Eccleſiæ membra ſolos electos eſſe vult, neque eos præciſe, qui ejus myſteriorum cum fide ſunt participes; quemadmodum & Paulum, dum Eccleſiam perſequeretur, membrum illius fuiſſe, quod ex utero prædeſtinatus eſſet: & Judam, cum proinde, atque Apoſtoli cæteri, miracula faceret, ejuſdem membrum tunc minime fuiſſe.

12. In duodecimo vero enitens ſcriptor Patrum doctrinas e medio tollere, Eccleſiam ait a Spiritu ſancto doceri; quod verum cum ſit, ab eo eſt maligne pronuntiatum. Nam docetur quidem a Spiritu ſancto Eccleſia noſtra, ſed non immediate, at hominum manibus, atque linguis utente Spiritu. Homines enim erant & Prophetæ, & Apoſtoli, qui verbum Domini prædicaverunt, conſcripſeruntque, quamvis oracula illa dicerentur eſſe Spiritus ſancti, & divina quaſi inde afflata, nihilque humani habentia. Eccleſia igitur inſpiratis divinitus Patrum oraculis edocta, non ab homine, ſed a Spiritu ſancto doceri dicitur. Illi enim divino impulſi Spiritu nos docent, non ſecundum hominem, at ſecundum eum, quem a Spiritu acceperunt, afflatum: quod ex ea, quæ inter illos eſt concordia, manifeſtum eſt. Quod vero hoc ipſo in capite dicatur fieri poſſe, ut erret Eccleſia, idque cum & doctorem Spiritum, & Chriſtum caput habeat, quam neque maculam habere, neque rugam, ſed totam pulchram, & perfectam eſſe dictum eſt, ut impium eſt damnatum.

13. Decimum tertium autem nullam vult eſſe bonis operibus in hominum ſalute partem, hoc uno tollens, quantum quidem in ipſo eſt, non ſolum virtutem omnem, cœleſtemque vitam, ſed & ſcripturam omnem ſacram, quæ homines hortatur ad bonas actiones, ut ſalutem conſequantur.

14. Decimum quartum autem contra liberum arbitrium pugnans, naturam humanam evertere molitur, cujus eſſe in ratione, ac libertate poſitum eſt.

15. In decimo quinto negat Eccleſiæ Sacramenta quinque, Sacerdotium, ſacram Unctionem, ſacrum Oleum, Confeſſionem cum Pœnitentia, & honorabiles nuptias; quæ omnia, ut ſacra, & divinam gratiam conferentia, antiqua nobis traditio reliquit.

16. Duo vero alia Sacramenta admittens, duobus deinceps in capitibus eorum virtutem non recte exponit. Nam baptiſmo quidem ita juſtificari baptizatum putat, ut perire is nullo modo poſſit, reſpectum ad eos non habens, qui ſacramentum hoc incontaminatum non cuſtodierunt, neque fidem ſervaverunt ad finem uſque, adeoque fructum lavacri nullum capere, ſed æternis ſuppliciis damnati ſunt.

17. Divinam autem Euchariſtiam ita convellit, ut nihil ipſi aliud, niſi nudam figuram relinquat, quaſi adhuc in umbra veteris legis ſerviremus. Negat enim eum, qui videtur, & comeditur, panem jam ſanctificatum, eſſe verum Chriſti corpus, ſed ſpiritaliter tantum intellectum, aut potius imaginando fictum, quod omni impietate plenum eſt: Neque enim dixit Jeſus, Hoc eſt figura corporis mei; ſed, Hoc eſt corpus meum, Hic eſt ſanguis meus; hoc ſcilicet, quod videtur, & accipitur, & comeditur, & frangitur, ſanctificatum jam, & benedictum. (*Euchariſtia.*)

18. Poſtremum vero omnium, ut prætextum videlicet quærat rejiciendi ignis Purgatorii, id agit, ut repu-

pudiet ſolemnes nobis, ac legitimas pro defunctis commemorationes, per quas ſperamus requiem iis, & reſpirationem ab acerbitatibus, quæ illos premunt, a Deo eſſe concedendam.

Præterea prodierunt & interrogationes, quas Capitulis adjunxit, & judicatæ illæ ſunt, univerſæ huic Synodo, nihilo Capitulis meliores. Non ſolum enim Scripturæ interpretationes a Patribus noſtris elaboratas, ut prius rejicit, ſed & libros ejus aliquos abrogat, quos ſanctæ, & œcumenicæ Synodi, ut Canonicos receperunt. Ad hæc omnia, venerabilium, & ſanctarum imaginum relativum cultum reſpuit, quem ſancta œcumenica Synodus ſeptima confirmavit.

Quapropter & hæc Capitula, & interrogationes, communi ſuffragio plene (ait ſacra hæc Synodus) ſubvertimus, & ab aula noſtra repellimus, tanquam hæreſibus repleta, & omnino ab orthodoxa noſtra religione aliena, eumque, qui iſta conſcripſit, exſortem fidei noſtræ judicamus: omnibus declarantes eorum ſcriptorem falſo nos criminari, dum ait privatam ſuam fidem eſſe Orientalem Chriſtianæ fidei Græcorum profeſſionem, cum ſit Calvinica, non noſtra. Eos vero, qui hæc Capitula, ut vera, & pia ſcilicet legunt, & pertinaciter retinent, eaque ſive verbis, ſive ſcriptis defendunt, tanquam conſentientes, & communicantes ejus hæreſibus, & corruptores Eccleſiæ Chriſti, arcemus a congregatione fidelium, & tanquam Ethnicos, ac Publicanos haberi præcipimus, nullam habentes communionem nobiſcum, cujuſcumque conditionis ſint. Et ſunt æterno anathemati obnoxii, & ſegregati a Patre, & Filio, & Spiritu ſancto, uno ſecundum naturam ſolo Deo, & in hoc, futuroque ſæculo & maledicti, & expertes veniæ, & inſolubiles poſt mortem, & æternæ damnationis participes. Neque enim unquam Eccleſia noſtra talibus dogmatibus deluſa eſt, atque utinam nunquam in poſterum tantopere præcipitetur, gratia regentis ipſam, & gubernantis Spiritus. In confirmationem vero, & auctoritatem præſentis actionis, mandata ſunt præſentia ſacro Codici magnæ Chriſti Eccleſiæ, quæ apud nos eſt, ſubſcripta propriis manibus ſanctiſſimorum Epiſcoporum, & ſpectatiſſimorum Clericorum.

Anno ſalutis milleſimo ſexcenteſimo quadrageſimo, menſe Majo, Indictione decima.

Parthenius miſericordia Dei Archiepiſcopus Conſtantinopoleos novæ Romæ, & œcumenicus Patriarcha.

Synodicæ huic Epiſtolæ ſanctiſſimi Patris, & Paſtoris noſtri, Patriarchæ Conſtantinopolitani conſentiens in omnibus ego Petrus Mogilas, humilis Archiepiſcopus Metropolitanus Ciobi, & Haliciæ, & omnis Ruſſiæ, Exarchus ſancti Apoſtolici throni Conſtantinopoleos, Archimandrita Lauræ Pietzarii, ſubſcribo propria manu, tum meo nomine, tum nomine omnis Eccleſiæ Chriſtianæ, orthodoxæ, & Catholicæ, quæ eſt in Ruſſia minore.

Athanaſius Puſinas Epiſcopus Luceorii, & Hoſtrogii.

Arſenius Zeliborſcius Epiſcopus Leopoleos Haliciæ, & Caminiciæ Podoliæ.

Sylveſter Ulebitzius Bœutinſcius Epiſcopus Premiſlai, & Samborii.

Sylveſter Coſſophus Epiſcopus Miſteslaviæ, Orſiæ, & Mogilaviæ.

Joannicius, Heracleæ.

Gregorius, Lariſſæ.

Pachomius, Chalcedonis.

Daniel, Serrarum, &c.

A

CONCILIUM
LEUCOTIÆ

In inſula Cypri per Græcos celebratum anno 1668.

NOs Hilarion Cicada Dei, & ſanctæ Sedis œcumenicæ Cyprinæ Epiſcopus, ejuſdemque ſedis magnus Theologus, atque Orientalis Eccleſiæ generalis Doctor.

B Univerſis noſtras præſentes inſpecturis, atque lecturis fidem facimus, quod infraſcripta capitula ſunt ad verbum tranſcripta ex Synodo Leucotiæ celebrata in celeberrima Cypri Inſulæ Metropoli ſexto idus Aprilis currentis anni, præſente Reverendiſſimo Archiepiſcopo totius Cypri D. D. Nicephoro, conſidentibus RR. Metropolita Paphi Domino Macario, & Cyrenes Domino Nicephoro, item Epiſcopo Nemeſi Domino Ceraſimo, nobis quoque, & Vicariis Famaguſteno, Arſinonenſi, Curienſi, Solenſi, pluribuſque Abbatibus, & Presbyteris titulatis, cujus acta apud nos ſtant, & aſſervantur, cujuſque tantum capitula, ſeu ſummarias aſſertiones poſt prolixam eorum doctrinam tranſcripſimus nos ipſi, efflagitantibus, ac enixe rogantibus Reverendiſſimo Patre Franciſco a Briſſaco Cappucino Sanctæ Miſſionis Cappucinorum Larnecæ, & ſociis, ut

C infra.

Ex primi Capituli doctrina de Sanctiſſima Euchariſtia.

SI quis igitur dixerit panem, & vinum a Sacerdote conſecrata, poſtquam ſanctificata fuerint certis quibuſdam a Chriſto Domino conſtitutis verbis, non eſſe idem Corpus, eundemque ipſum Sanguinem, & ſubſtantiam Jeſu Chriſti Dei, & hominis, Salvatoris noſtri, ſed aut figuram, & ſymbolum, aut ſervari cum ipſo Sacramento ſubſtantiam panis, & vini, & non illa prorſus deſtrui poſt conſecrationem, remanentibus ſolum præter naturam reliquis accidentibus cum ſua quantitate, ita ut fiat vera quædam, realis, & rigoroſa tranſubſtantiatio, hoc eſt tranſmutatio to-

D tius præcedentis ſubſtantiæ panis, & vini in totam ſubſtantiam corporis, & ſanguinis Domini; aut non eſſe ſacrificium proprie rationale, atque incruentum, propitiatorium per ſeipſum pro peccatis vivorum in Sacramento pœnitentiæ, atque mortuorum, aut ea Sacramenta non debere latriæ ratione adorari, quemadmodum & ille idem, qui a dextris æterni Patris conſidet Deus, & homo pariter Dominus Jeſus Chriſtus, is hæreticus judicetur, & hæreticorum cenſuris ſubjaceat.

Ex Capitulo de Epiſcopatu.

QUapropter quicumque dixerit Epiſcopatum non a Chriſto Domino inſtitutum fuiſſe, aut non

E ab his, qui acceperunt, nobis collatum, & in poſteros æqualiter conferendum, vel non tradi certo quodam conſecrationis ordine, aut non eſſe Eccleſiaſtico ſacro regimini neceſſarium, aut ſacerdotium abſque Epiſcopi ordinatione perfici poſſe ſolo ſuffragio, aut electione populi, vel cleri, hi hæreſeos rei judicentur: quippe qui antiquam Apoſtolorum traditionem diſſolvunt, & Eccleſiaſticum ordinem evertunt.

Ex tertio Capitulo de ſacro Chriſmate.

ADeoque ſi quis ſacratiſſimum Chriſma non unum proprie fateatur ex ſeptem Sacramentis per traditionem Apoſtolorum ab ipſomet omnium Rege Chriſto inſtitutis, novamque gratiam, ac ſanctificatio-

Digitized by Google

tionem propriam ex hoc iis, qui inunguntur præſtari A
per Spiritum ſanctum veluti characterem regalis ſpiritualis dignitatis conſignantem in hæreditatem regni cœleſtis, itemque robur, ac fortitudinem adverſus viſibiles, inviſibileſque hoſtes, & odorem ſuavitatis ad Deum in bonis operibus, is integritatem Eccleſiaſticæ tollit pulchritudinis, quam ædificans ſuam domum ſapientia per ſeptem columnas prænotavit, & lex antiqua per lucernas ſeptem candelabri in templo, aliiſque typis præfiguravit.

Ex quarto Capitulo de Jejunio.

QUamobrem & nos cum ſancta Gangrenſi Synodo pronuntiamus, ſi quis ob reputatum virtutis exercitium die dominico jejunaverit, vel præter corporalem neceſſitatem tradita ab Eccleſia jejunia in commune ſervanda violaverit, Anathema ſit. B

Ex quinto Capitulo de Monaſtico ſtatu.

SI quis Angelicum Monachorum inſtitutum, eorumque profeſſiones, pacta, & promiſſa inventa Satanæ per blaſphemiam dicat, ſeu virginitatem, ac cœlibatum, ſeu paupertatem, nulliuſque rei poſſidendæ voluntatem, ſeu humilitatem, quæ revera exaltat, ac obedientiam, ſeu quæ circa veſtitum, & cibum eſt, duram diſciplinam, vigilias, item humicubationes, & quæ ſimilia, ipſe ſeſe voluptuoſæ, ac delitioſæ vitæ, variiſque paſſionibus contabeſcentis charactere cauteriatum exhibet, ipſeque in ſeipſum pari, vel potiori ratione convertet, Anathema, quod ſancta Synodus Gangrenſis adverſus virgines, & abſtinentes, qui conjugatas, ac ciborum utentes libertate præ ſuperbia, & cauteriata plane conſcientia contemnebant, fulminavit. C

Ex ſexto Capitulo de veneratione Sanctorum, ac interceſſione eorum.

QUare eos, qui Duliæ in Sanctos venerationem rejiciunt, & eorum pro his, a quibus orantur, interceſſiones inſectantur, itemque honorem Sanctarum Imaginum, vaſorum, & reliquiarum, non minus nos rejicimus, & execramur, quam antiquos illos agiomatos, ipſoſque ſanctæ ſeptimæ Synodi execrationibus obnoxios, paternarumque traditionum inimicos denuntiamus, & ab orthodoxorum cœtu alienos declaramus. D

Ex ſeptimo Capitulo de ſuffragiis erga mortuos.

EX quibus conſtenter decernimus, quod qui miſericordiæ opera, & oblationes, & ſimilia, quæ pro defunctis in fide, & pœnitentia fiant, tollunt, negantque juvari his animas, quæ in privatione, atque dilatione Beatitudinis verſantur in doloribus, ad refrigerium, & diminutionem dilationis, hi ſane orthodoxorum partis alieni, Apoſtolicarumque, ac paternarum traditionum prævaricatores judicentur. E

Epilogus.

HÆc eſt orthodoxa Eccleſiæ Orientalis fides. Hanc tuentur quatuor Sanctiſſimorum Patriarcharum Orientalium venerabilium Fratrum noſtrorum, & Comminiſtrorum ſedes, Conſtantinopolitana videlicet, Alexandrina, Antiochena, & Hieroſolymitana. Hanc cæteræ quæque nationes nobis ritu, & communione conjunctæ profitentur, imprimis ampliſſimum Moſcorum Imperium, Rhoſſorum longe, lateque ſparſi populi, itemque Bulgariæ, Serviæ, ſuperioris, & inferioris Myſiæ, tum Epirotæ, Arabes, Ægyptii, & ne cæteras Aſiæ, & Europæ Gentes enumeremus, quicumque ſeptimam œcumenicam Synodum acceptant, & venerantur. Hanc etiam incorruptam, & inviolatam hucuſque ſervavit Dei beneficio hæc ſancta noſtra Cypriorum Eccleſia. Hæc nobis, & univerſis fiat confeſſio in ſalutem in Jeſu Chriſto Salvatore noſtro, cui laus, & poteſtas, & adoratio ſit in ſæcula ſæculorum. Amen. Datum Leucotiæ tertio Junii, anno ſalutis 1668.

Nota. Doctor Arnaldus hoc Concilium Græcorum habet ad calcem ſui libri vernacule editi de perpetuitate fidei Eccleſiæ Catholicæ circa Euchariſtiam propugnatam contra librum Miniſtri Charentoniani *Claude*, teſtaturque originale ipſius Græcum ſervari, ad faciendam fidem, in Bibliotheca Sangermani de pratis Pariſiis.

CONCILIA QUÆDAM ASIATICA.

CONCILIUM

Apud DAMALIM,

Celebratum a Græcis ſchiſmaticis, tempore Alexandri Tertii, & Manuelis Imperatoris Conſtantinop. circa annum 1072. *de hac quæſtione*, an Deus Mahometis poſſet anathematizari.

ACcipe hoc Concilium partim in Europa, partim in Aſia celebratum ex Nicetæ Choniatæ annalibus lib. 7. in Manuele Comneno.

EJuſdem generis illud etiam eſt, quod Manuel ſub vitæ finem fecit, extat inter cæteras Catecheticæ tabulæ ſanctiones, anathema in Mahometi Deum, quem nec genuiſſe, nec genitum, ſed Holoſphyron eſſe affirmat. Id anathema ex omnibus Catechetis libellis aboleri voluit, ab ipſa magnæ Eccleſiæ tabula auſpicatus, idque ratione ſcilicet probabili. Ajebat enim blaſphemiis in Deum qualibuſcumque offendi Agarenos, qui ad piam noſtram religionem deficerent. Proinde maximo Theodoſio acceſſito, qui principem ſedem curabat, atque ornabat, & primariis Sacerdotibus, qui tum in urbe erant, eloquentia, & virtute præſtantes, quæſtionem cum tumido exordio proponit. Qui cum omnes refragarentur, nec ullo modo illa admitterent, ut abſurda, & a vera de Deo ſententia abducentia, atque anathema illud offenſionis plenum pie explicarent, nec enim Deum cœli, & terræ conditorem ullo modo anathemate notari, ſed Holoſphyrum illum Deum, quem delirus, & furioſus Mahometus nec genitum, nec gignentem confingeret. Nam apud Chriſtianos Deum Patrem celebrari, quod deteſtandis Mahometi nugamentis plane prohibeatur. Deinde ſe non ſatis intelligere, quid ſit illud (Holoſphyrum) eis, animo nihil mitigato, contemptis ſuapte authoritate, & aulicorum eruditorum, quos tempori ſervire norat, miniſterio, decretum proponit, quo & Mahometi delirium (cur enim Theologiam dicamus) defendebatur, & ſuperiores Imperatores, ſacrorumque antiſtites aperte taxabantur, qui Deum verum inerudite, & inconſiderate notari paſſi eſſent: Et id decretum in ſacro Palatio publice recitandum curat, principibus ſenatus, & cognatis ſuis litterarum ſtudioſis, qui veluti viam præpararent, atque applauderent, præmiſſis. Erat autem oratio adeo probabilis, non ſpiritualium verborum gravitate, ſed humanæ ſapientiæ ſuavitate, ut aures non eorum dumtaxat, qui variam ejus compoſitionem, & jucundam novitatem ſpectabant, ſed eorum etiam, qui ipſius ſcripti ſententiam indagabant, propemodum ſuſpenſas teneret. Ac forſitan veri Dei gloria Mahometano illi Deo, quiſquis eſt, tributa eſſet, niſi Patriarcha ſtrenue adverſatus, nec ipſe id ſcriptum curaſſet, quo nova,

Digitized by Google

nova, & periculoſa dogmata introducerentur: & cæ- A teros, ut id tanquam venenum ſuſpectum haberent, monuiſſet.

At Imperator, quaſi gravi affectus injuria, Pontifices conviciis ſectabatur, & homines omnium mortalium ſtultiſſimos appellabat: quippe ex morbo graviſſimo, qui exitium ei attulit, pronior ad iram factus: Proinde iis, quæ priore decreto fuſius, oratoriis ornamentis adhibitis, ſcripſerat, in compendium redactis, & dogmatis illecebris adornatis, aliud decretum promulgavit. Cum autem tum in Palatio ad Damalim, quod ſcutarium dicitur, tum ad vitandam turbam, tum ob aeris temperiem verſaretur, totus curandæ valetudini intentus, juſſu ejus Pontificum collegium, & eruditiſſimi quique eo trajiciunt. Qui cum vix ex lintribus deſcendiſſent, Theodoſius Matuca, homo apud Imperatorem gratioſus, & inter ſcribas authori- B tate Princeps adeſt, & oratione ad Patriarcham, & Pontificum Collegium inſtituta, Imperatorem nunc adiri poſſe negat ob morbi quandam acceſſionem: Litteras vero, quas manu teneret, eſſe audiendas.

Agebant autem Alteæ de propoſito dogmate, quibus a Pontificibus ſubſcribi cupiebat Imperator: Alteæ ſub perſona ejuſdem cum ſummo Paſtore Theodoſio, & Pontificibus ob præpoſteram adverſationem expoſtulantes, majus Concilium minabantur: & controverſiæ diſceptationem, ipſo veteris Romæ Papa adhibito,

Pontifex Rom.

jurejurando teſtificabantur. Ingratus, inquit, univerſitatis rerum Deo, a quo præter imperii faſtigium, aliis illuſtribus prærogativis ſum ornatus, & inſanus eſſem, niſi pro tenuitate mea, qualecumque illi ſtudium meum declararem, & ſummis in id viribus incumberem, ne is verus Deus anathemate notaretur. C

Cæterum auditores ea magniloquentia adeo non percellebantur, ut vir doctiſſimus, & eloquentiſſimus, Euſtathius Theſſalonicæ Archiepiſcopus ea oratione valde commotus, verum Deum aliquid Holoſphyrum infelicis ingenii commentum perhiberi nullo modo ferret. Enimvero, inquit, inſanirem, & hoc habitu (oſtenſo pallio) indignus eſſem, ſi Deum verum judicarem beatum illum præconem, & omnis obſcœnitatis, & ſceleris doctorem. Quæ cum clara voce, & magno veræ pietatis affectu dixiſſet, auditores pene obſtupuerunt, ſcripti vero illius recitator pauliſper velut attonitus, compreſſis labiis, aſtitit, deinde ad Imperatorem reverſus eſt, qui ea ratione perturbatus, varia defenſione uſus eſt: Et patientia, ut numquam antea, laudata, ut querulos, & cavillatores vitaret, ſe quoque integerrimis Chriſtianis annumerabat, & religioſiſſimis parentibus ſe natum eſſe aſſerebat, & contra ju- D dicem Theſſalonicenſem vehementer efflagitabat. Aut enim, ſi abſolveretur, ut qui Deo præconi non crederet, nec de religione perperam ſentiret, ſe juſtas pœnas de eo ſumpturum, qui contumelioſa verba in unctum

Manuelis constantia.

Domini effutiret: aut ſi condemnatus eſſet, quaſi alium, quam Chriſtiani, Deum coleret; veritatem velle diſcere, & gratiam ei non parvam habiturum, qui ſibi errorem extorſiſſet, & veritatem explicaſſet.

Paulo poſt Patriarcha in ejus conſpectum venit, & quæ res poſtulabat, locutus, effecit, ut iracundia placata, veniam habitæ orationis, & defendendi ſui poteſtatem Theſſalonicenſi daret. Hac tamen caſtigatione E eum oportere, ut virum ſapientem, ab obſcœnitate verborum ſibi temperare, nec effutire temere, quæ nihil ad rem pertinerent. Poſtea, cum ſcriptum de eo dogmate publice recitaretur, & ab omnibus, ut pie explicatum, laudaretur, ſe libenter ſubſcripturos pollicentibus, Concilium eſt dimiſſum.

At illi abibant læti, quod adverſatione ſua Imperatorem viciſſent: is vero gaudebat, quod eos ad ſuam voluntatem flexiſſet, ac paucis verbis id eſſet aſſequutus, quod antea verboſo ſcripto impetrare non potuiſſet. Poſtride Concilium prima luce, juſſu Imperatoris, in ædibus Patriarchæ convenit, ut facerent, quemadmodum promiſerant. Verum illi omnes, ſententia mu- A tata, ſubſcriptionem recuſabant, quod in illo ſcripto verba reprehendenda laterent; quibus eraſis, alia reponenda eſſent, quæ cum vera ſententia congruerent: rurſus igitur commotus Imperator, eorum vecordiam, inconſtantiam, & levitatem aperte inſectatus eſt. Sed illi tandem ægre aſſenſerunt, ut anathema a Deo Mahometi in ipſum Mahometum, & omnem ejus doctrinam, & ſectam in Catecheticis libellis transferretur. Quo, poſt multos congreſſus, decreto, & confirmato, tandem quieverunt.

CONTROVERSIA.

QUæſtio agitata in hoc Concilio difficillima non B eſt, in qua mihi videtur præferenda mens ipſius Manuelis Imperatoris, quamvis alii dicant ex parum laudato Principe malum evaſiſſe Theologum: favet locus Exodi 22. *Diis non detrahes*, ſeu, ut alii vertunt, apud doctiſſimum Joannem de la Haja, Commentariis in Exodum: *Non vilipendes, non contemnes*; Ubi ita ille. Deus præcepit nec etiam falſis Gentium diis maledicendum, non quia ipſi cultum mereantur, ſed propter nominis appellationem, id eſt, tantus honor eſt exhibendus Dei nomini, ut etiam in falſis numinibus reperto non adimenda ſit reverentia: ſic habet Joſeph libro 2. contra Apionem: *Neque ridere, nec blaſphemare eos debeamus, qui apud alios putantur dii, aperte nobis ipſe Legislator interdixit propter ipſam appellationem*. Idipſum indicat libro 4. Ant. cap. 8. Idem habet Philo de Monarchia: *Non permittit effrænæ lin-* C *guæ petulantia convitiari diis creditis falſa perſuaſione aliarum Gentium, ne & illa irrita prorumpant in voces nefarias contra Deum maximum*. His ſimilia habet lib. 3. de Vita Moyſi. Eamdem explicationem ſequitur Divus Cyrillus libro 12. in Joannem cap. 19. *Diis non maledices: Dei enim nomen, etiamſi falſo imponatur, honorandum tamen putavit*. Ex quibus præſuppoſitis facile eſt argumentari, & concludere, multo minus Deum, quem coluit Mahometus, eſſe maledictis proſcindendum: ut qui ſit Deus unus creator omnium. Et ſane, ſi impium eſſet, Deum, quem colunt Judæi, unum ſcilicet in eſſentia, abſtrahentes a Trinitate perſonarum, verbis maledicis impetere: idem eſt cenſendum de Deo, quem colunt Mahumeti ſectatores. Extat, inquit Nicetas, inter Catechicæ tabulas Conſtantinopoli ſanctiones anathema in Mahometi Deum, quem nec genuiſſe, nec genitum eſſe, ſed D ὁλόσφυρον eſſe Pſeudo-Propheta affirmat. Refert Petrus Doultremannus in ſuo libro, cui titulus, *Amor increatus*, &c. lib. 3. cap. 1. ſect. 1. & addit, quid ſit illud ὁλόσφυρον, ipſi Græci ajunt ſe minime intelligere. Certe apud auctores melioris ævi id vocabulum haud aliud ſignificat, quam ſolidum aliquid, nec conflatum: ſed veluti malleo, qui σφυρά dicitur, ductum. Unde forſan Mahumetani ſuſpicati nos ex tribus perſonis diſtinctis inter ſe unum Deum conflare, illud dogma rejicientes, ὁλόσφυρον ſubſtituere, quaſi unum & naturæ, & hypoſtaſi. Ex quibus colligere licet, Eccleſiam

Errarunt Græci.

Græcam erraſſe in pronuntiando illo anathemate contra Deum creatorem cœli, & terræ, qualem agno- E ſcunt Mahumetani. Ipſos ferire ſatis fuiſſet, non ipſum omnipotentem, infinitum, & æternum, optimum, maximum. Nam diverſæ ſententiæ, & opiniones de attributis divinis, ſeu eſſentialibus, ſeu perſonalibus, non faciunt, ut licitum ſit aliter ſentienti, etſi vere, minus reverenter habere Deum, de quo alter non idem exiſtimat. Nam verbi cauſa, non liceret Latinis maledicere Spiritum Sanctum, quem Græci adorant, ſcilicet a ſolo Patre procedentem, nec Theologo maledicere Deum, de quo alter Theologus non idem ſentit cum ipſo, putans non eſſe in ſpatiis imaginariis, non decernere gloriam ex prævisis meritis, &c. Hæcque ratio videtur potiſſima. Nam prior ratio de Idolis

non

non caret difficultate: Annotamus ſiquidem apud Philaſtrium libro de Hæreſibus nonnulla, quæ interpretationem hanc difficilem, & ambiguam reddunt. Sunt quidam Hæretici, inquit, non intelligentes, quod dicit Scriptura: *Diis alienis non maledices*; & ita obſervant putantes de vanitate Paganorum dixiſſe, atque ita ſentientes, non parvum ſalutis ſuæ ſuſtinent detrimentum. Cum enim Moyſes dicat; Templa eorum deſtruetis, Idola frangetis, & Abraham beatiſſimus frangens Idola juſtificatus eſt, & Gedeon nocte incendens Idola, & frangens, a Deo tantum virtutis obtinuit, ut cum paucis infinitos vinceret inimicos: omneſque juſti, ut Elias, & alii itidem. Quomodo ergo hic æſtimat homo imprudens de Idolorum dixiſſe vanitate, iiſdem non eſſe maledicendum; cum David dicat: *Similes illis fiant, qui adorant ea*? Hic itaque diis non eſſe maledicendum alienis, cum dicit, eſt juſtus ab origine mundi colentibus pietatem veram, id eſt Angelis, & ſanctis aliis veræ fidei dedicatis. Communior tamen opinio per deos, judices intelligit.

Exod. 2.

Ibid. 34.

C O N C I L I U M

CÆSARIENSE

In Palaſtina, tempore Victoris Papa, ſub Theophilo Epiſcopo, ob controverſiam dies Paſchatis, anno Christi 198.

POſt Reſurrectionem, vel Aſcenſionem Domini Salvatoris, Apoſtoli, quomodo Paſcha deberent obſervare, nihil ordinare potuerunt, quia diſperſi erant per univerſum mundum, & ad prædicandum occupati, ſed quacumque die decima quarta luna menſe Martio fuiſſet, Paſcha celebrabant. Poſt tranſitum ergo ab hoc mundo omnium Apoſtolorum per ſingulas provincias diverſa tenebant jejunia. Nam Galli, quocunque die octavo Calendarum Aprilium fuiſſet, quando Chriſti Reſurrectio tradebatur, ſemper Paſcha celebrabant: in Italia vero alii viginti dies jejunabant, alii ſeptem. Orientales vero, ſicut Apoſtolos viderunt, ut ſupradictum eſt, decima quarta luna, menſe Martio Paſcha tenebant. Cum ergo hæ tales obſervationes per ſingulas provincias tenerentur, inde mœror erat ſacerdotibus, eo quod a quibus una fides recte tenebatur, eorum diſſentirent jejunia. Tunc Papa Victor, Romanæque urbis Epiſcopus direxit authoritatem ad Theophilum Cæſariæ, Palæſtinæque antiſtitem, ut quomodo Paſcha recto jure a cunctis Catholicis celebraretur, Eccleſiis utilis fieret ordinatio, ubi Dominus Salvator mundi fuerat in carne verſatus. Percepta itaque authoritate prædictus Epiſcopus non ſolum de ſua provincia, ſed etiam de diverſis regionibus omnes Epiſcopos evocavit, ubi cum illa multitudo ſacerdotum convenit:

Victor Papa.

Tunc Theophilus Epiſcopus protulit authoritatem ad ſe miſſam Victoris Papæ, &, quid ſibi operis fuiſſet injunctum, oſtendit. Tunc pariter omnes dixerunt Epiſcopi, niſi prius, quomodo mundus fuerit a principio, intelligamus, nihil poteſt de obſervantia Paſchæ ſalubriter ordinari. Dixerunt ergo Epiſcopi, quem credimus factum fuiſſe in mundo primum, niſi dominicum diem? Theophilus Epiſcopus dixit: Probate, quod dicitis. Reſponderunt Epiſcopi: Secundum ſcripturæ authoritatem factum eſt veſpere, & mane dies primus. Deinde ſecundus, tertius, quartus, quintus, ſextus, ſeptimus. In quo ſeptimo requievit Deus ab omnibus operibus ſuis, quem diem Sabbatum appellavit: Ergo ſi eum noviſſimum diem ſignet ſabbatum, quis poteſt eſſe primus, niſi dominicus dies?

Dies creationis mundi.

Theophilus Epiſcopus dixit: Ecce de die dominico, quis primus ſit, probaſtis: de tempore enim quid dicitis? quatuor enim mundi tempora accipiuntur: ver, æſtas, autumnus, hyems. Quod ergo tempus primum tale in mundo? Epiſcopi reſponderunt: vernum. Theophilus Epiſcopus dixit: Probate, quod dicitis. Et illi reſponderunt: Scriptum eſt: Germinet terra fœni herbam ſecundum genus ſuum, & lignum fructiferum ferens fructum ſuum. Hæc autem temporibus veris accipitis.

Tempus Creationis mundi.

Theophilus Epiſcopus dixit. In quo ideo caput mundi eſſe creditis? In principio temporis, an in medio tempore, aut in fine? Epiſcopi reſponderunt, in æquinoctio octavo Calendarum Aprilium. Theophilus Epiſcopus dixit: Probate, quod dicitis; & illi reſponderunt: Scriptum eſt, quia fecit Deus lucem, & vocavit Deus lucem diem, & fecit Deus tenebras, & vocavit tenebras noctem, & diviſit inter lucem, & tenebras æquas partes.

Theophilus dixit: Ecce de die, vel tempore probaſtis; de luna quid vobis videtur? Utrum creſcentem, ac jam plenam, aut imminutam a Deo fuiſſe conſecratam? Epiſcopi reſponderunt plenam: & ille, Probate, quod dicitis. Reſponderunt; Et fecit duo luminaria magna, & poſuit ea in firmamento cœli, ut luceant ſuper terram: luminare majus in inchoationem diei; luminare minus in inchoationem noctis, non poterat aliter, niſi illa plena. Nunc ergo intelligimus, quomodo in principio factus fuerit mundus, id eſt die dominico, verno tempore, in æquinoctio, quod eſt octava Calendarum Aprilium, luna plena, per ipſam tantummodo tempus, & menſes reſurgunt. Theophilus dixit: Nunc igitur agendum eſt de ordinatione, quomodo debeamus Paſcha tenere. Epiſcopi dixerunt: Nunquid poteſt dies dominicus præteriri, ut in eo minime Paſcha celebretur; qui tot, & talibus benedictionibus ſanctificatus eſt? Theophilus dixit: dicite ergo, quibus, & qualibus benedictionibus eum eſſe ſanctificatum aſſeritis, ut ſcribere poſſimus. Epiſcopi dixerunt: Prima illa benedictio eſt, quia in ipſo tenebræ ſunt remotæ, & lux apparuit. Secunda eſt illa benedictio, quod de terra Ægypti, velut de tenebris peccatorum, quaſi per fontem baptiſmi, per mare rubrum populus fuiſſet liberatus. Tertia illa benedictio eſt, quia in eodem die cœleſtis cibus manna hominibus datus eſt. Quarta illa benedictio eſt, qua Moyſes mandat ad populum, Sit vobis obſervatus dies primus, & noviſſimus. Quinta illa benedictio eſt, ut in Pſalmo centeſimo decimo ſeptimo dicit: *Circumdederunt me, ſicut apes, & exarſerunt, ſicut ignis in ſpinis*. De reſurrectione autem Domini dicit, *Hæc dies, quam fecit Dominus, exultemus, & lætemur in ea*. Sexta illa benedictio eſt, quod in ipſa Dominus reſurrexerit. Vides ergo, quod dies dominicus ſingulariter in Paſcha teneri poſſit, &c.

Ser. creati.

Excellentia Dominica diei.

Habes in hoc fragmento, quod vere aureum vocat Severinus Binius, etſi illud omiſerit, præcipua momenta magnæ Controverſiæ, quæ tunc temporis agitabatur in Eccleſia. Vide, quæ dicta ſunt Claſſe quarta.

S Y N O D U S

A R A B I C A

Contra Beryllum Boſtrena Epiſcopum, anno Domini 293.

DE hac Synodo hæc leguntur apud Ruffinum Eccleſ. hiſtor. lib. 6. cap. 24.

Beryllus Boſtrenæ urbis Arabiæ Epiſcopus, Eccleſiaſticam docendi regulam violare conatus, peregrina quædam, & aliena a veritate docere cœpit, aſſerens

Do-

Dominum, & Salvatorem noſtrum neque extitiſſe ante carnis nativitatem, neque propriam deitatis habere ſubſtantiam: ſed hoc ſolum, quod paternæ in eo deitas habitaret. Pro quo quamplurimi Epiſcopi congregati, diſceptationes cum eo non minimas habuere. Sed inter cæteros Origenes magnopere exhortatus eſt venire in conſpectum viri. Iſque primo ſenſim cum eo diſputans, quid ſentiret, diligentius perſcrutatur. Quo comperto, continuo quid abſurdi ineſſet hujuſmodi ſenſibus, & quid impietatis talia aſſerentem conſequeretur, oſtendens, abjicere, ac reſpuere malle, conceptum ſuaſit errorem, & redire ad fidem veram, ſanamque doctrinam. Quodque pene in cauſis talibus inauditum eſt, ita errorem ab Eccleſia depulit, ut B emendaret, & non perderet erroris authorem.

Origenes via hic agit.

Vel ex hoc diſcere poſſumus quanta ſcientia, quantuſque vigor Origenis, cui a Deo datum fuit, ut ſubnaſcentes hæreſes initio ſuffocaret, ut non ultra ſerperent. Quotus enim quiſque eſt, qui hoc aſſequutus ſit? etſi enim non defuerint in Eccleſia, qui docte hæreſes confutarent: at pauci fuerunt, qui hæreticos ſic converterent. Vide de eodem Origene ſupra.

CONCILIUM

GOENSE in India,

Provinciale tertium, ſub Alexio Menezio Archiepiſcopo Goenſi, & Orientis Primate, circa annum 1584.

IN Hiſtoria progreſſus Eccleſiæ Orientalis, per RR. Patres Heremitas Divi Auguſtini a ſancto Martino Divi Auguſtini religioſo conſcripta, & Toloſæ typis evulgata anno 1641. fit mentio quatuor Conciliorum in urbe Goa celebratorum. Ac de duobus primis nihil ibi reperitur: ſed aliqua referuntur de tertio, & quarto, quæ viſum eſt inter Aſiatica Concilia referre.

Quod ſpectat igitur ad tertium Concilium Goenſe, D legimus ibidem Summum Pontificem Gregorium Decimumtertium anno ſeptimo ſui Pontificatus Breve Apoſtolicum miſiſſe ſub data diei 28. Novembris anno 1578. directum ad Archiepiſcopum .... Mar-Abrahamum, quo illi præcipiebat, ut doctrinam Catholicam in ſua Diœceſi annuntiari pateretur (erat enim hic Mar-Abrahamus natione Chaldæus, & Religione Neſtorianus miſſus a Mar-Simeone Patriarcha, ut ſe indigitabat, Babylonico, Neſtorianorum ſupremo Pontifice, quippe nullam Religionem a Neſtorii dogmatibus diſſentientem tolerabat) necnon etiam præſens adeſſet Conciliis Provincialibus, quæ Goæ celebrarentur, ac omnia decreta in iis ad reformationem Eccleſiæ ſuæ ſancita ſervaret ipſe, ac ſervari E a cæteris procuraret: atque ut metu incarcerationis non terreretur, quominus his intereſſet Conciliis, cum eodem Brevi ſalvum conductum Apoſtolicum ad eum miſit, quo quibuſcumque perſonis ſevere prohibebatur, ne illi quicquam nocerent, ſive in eundo ad Concilia, ſeu in redeundo.

Convocatus igitur Mar-Abrahamus ad tertium Goenſe Concilium per litteras Archiepiſcop. Goenſis, qui etiam illi ſignificaverat præfatum Breve Apoſtolicum cum alio ſalvo conductu Proregis Goenſis jurejurando confirmato, ſatis intelligens, quod, niſi intereſſet, pro Schiſmatico haberetur, eoque nomine Portugalenſibus omnibus exoſus fieret, a quibus, adjuvantibus confœderatis Regibus facile teneretur, Goam profectus eſt, Concilioque interfuit, ubi errores ſuos abjuravit, ac fidem Catholicam profeſſus eſt. Promiſit etiam omnia decreta, quæ pro ſuæ Eccleſiæ reformatione ſtatuerentur A ſe ſervaturum, nec non omnes libros hæreticos, qui per ſuam Diœceſim invenirentur, traditurum, ut hi comburerentur, aut ab hæreſibus, quibus ſcatebant, expurgarentur. Inſuper etiam cum declaraſſet ſe in conferendo Presbyteratus ſacro ordine vinum in calice non poſuiſſe, cum traderetur cum hoſtia tangendus ab ordinandis, injunctum illi fuit, ut de novo ordinem adminiſtraret iis, quibus eo modo collatus fuerat.

Hæc omnia tamen dimiſſo Concilio non ſervat, excepto articulo de iterum conferendo ordine Presbyteratus, reſcribens ad Patriarcham Babylonicum verba mendacii plena, ſcilicet vim ſibi allatam a Portugalenſibus, ſeque ſchedulam ſuæ fidei Concilio exhibuiſſe, B quæ non modo a Patribus probata fuerat, ſed maximis encomiis celebrata. Unde cum in hæreſi perſeveraret, vocatuſque ad quartum Goenſe Concilium celebratum anno 1590. non obedíviſſet, Clemens Octavus aliud Breve Apoſtolicum direxit ad præfatum Archiepiſcopum Goenſem, quo illi injungit, ut de vita dicti Mar-Abrahami, quem ibi vocat Archiepiſcopum Agamalenſem in regno Cochini, &c. inquirat, ut ſi reperiantur veri, qui de eo feruntur, rumores, ipſum Goam advocet, ac ſub certa cuſtodia retineat, &c. jubetque ibidem, ut illo ab Archiepiſcopatu abſente, nullus in ejus locum admittatur, præter illum, qui fuerit a ſancta Sede electus, conformiter, inquit, ad decreta Goenſis Concilii ab ipſo Mar-Abrahamo re- C cepti pro ſua Eccleſia, & Diœceſi, &c. hoc autem Breve eſt ſub data 27. Januarii anno 1595.

Diſcimus etiam ex actis Concilii Diampreníis in eodem Concilio Goenſi tertio matrimonium prohibitum fuiſſe omnibus Caſſanareis, qui Sacerdotes ſunt inter Chriſtianos D. Thomæ, ne matrimonium contraherent.

CONCILIUM

DIAMPERENSE

In India Orientali, pro reformanda Eccleſia S. Thomæ, celebratum per Alexium Menezeum Archiepiſcopum Goenſem, anno 1599.

CElebratum reperitur hoc anno, menſeque Junii in civitate Diamper Indiæ Orientalis prope urbem ſancti Thomæ, ab Alexio Menezeo Archiepiſcopo Goenſi ordinis ſancti Auguſtini Concilium de reformatione Eccleſiæ ſancti Thomæ, quæ a Neſtorianis inficiebatur. Ubi Gregorius eorumdem Neſtorianorum Archidiaconus, qui Patriarchæ Babylonis Neſtoriano adhærebat, & quam plurimi alii Presbyteri, atque delegati fidem Catholicam ſunt profeſſi, quos univerſus populus ſequutus eſt, cunctis libris eam doctrinam, aliaſque damnatas continentibus aut cor- E rectis, aut in ignem conjectis. Hæc Spondanus ad annum 1599. ſed multo plura de hoc Concilio invenimus apud ſan-Martinum in hiſtoria Gallice edita progreſſus Eccleſiæ Orientalis per patres Heremitas Auguſtinianos cap. 18. & 19. ex quo nonnulla hic damus.

Archiepiſcopus Alexius Menezeus, auctoritate Clementis octavi tunc in Cathedra Rom. ſedentis hanc Synodum ſe celebrare expoſuit, accepta ab eo poteſtate ſuper Eccleſiam Divi Thomæ poſt obitum Mar-Abrahami ultimi ejuſdem Eccleſiæ Archiepiſcopi. Antequam autem quicquam inciperet, vocavit ad privatum colloquium Caſſanareos, ſeu Presbyteros, qui majori prudentia inter cæteros pollere exiſtimabantur, ante quos diſtincte legit omnes articulos reformationis, quæ in Synodo concludenda erat, ut cum eoſdem approbaſſent, ſolutis difficultatibus, cæteris haud grave foret iiſdem articulis conſenſum præbere.

Prima die Synodi, quæ erat 20. Maji omnibus Preſ-

Presbyteris, qui convenerant celebrationem Miſſæ indixit, ac deputatis urbium, & communitatum SS. Euchariſtiæ perceptionem, tum ipſe Miſſam in Pontificalibus celebravit *ad tollendum ſchiſma*, concionemque haberi lingua Malabarica præcepit, omnibus ceremoniis, ac ſolemnitatibus in Synodis adhiberi ſolitis, juxta præcepta Pontificalis Rom. quibus peractis prolixam habuit orationem de obedientia Pontif. Rom. debita, & de ſcopo, ac fine Synodi, ut ſcil. repurgaretur Eccleſia Div. Thomæ ab erroribus Neſtorianiſmi, in fide quoque, ac moribus reformaretur, quæſivitque ab omnibus, an non talem Synodum probarent? qui ſe maxime probare reſponderunt. Tunc prohibuit, ut ſi cui aliquod dubium ſuboriretur, ne illud ſecreto cum aliis tractaret, ſed in publico proponeret, ut illi diſtincte ſatisfieri poſſet.

Secunda die Archiepiſcopus celebrata Miſſa juxta ritum Pontificalis Romani, omnibus injunxit tam Presbyteris, quam deputatis, ut profeſſionem fidei ederent juxta formam a Pio quarto præſcriptam, cui addenda eſſet abjuratio Neſtorianiſmi, & aliorum errorum, quibus regio infecta erat. Ipſamque primus emiſit depoſita mitra, poſitis ob oculos Euangeliis, ac cruce argentea, in qua veræ crucis fragmentum inſertum erat, præſtitoque juramento, cum ad conventum ſermonem habere inciperet de articulis in ea contentis, quidam ex Preſbyteris murmuraverunt ad invicem dicentes, ſe non intelligere talem agendi modum, quaſi non eſſent Chriſtiani, aut aliquid deeſſet profeſſioni Fidei ab ipſis in baptiſmo præſtitæ; quibus dixit Archiepiſcopus: Quemlibet Chriſtianum de fide ſua requiſitum, aut cum ejus fides in dubium revocatur, teneri ejus profeſſionem publice edere. Præterea cum ipſi hactenus Eccleſiæ Romanæ non paruiſſent, illis incumbere, ut publice teſtarentur in poſterum ſe illi obedientes fore. Se quidem Chriſtianum eſſe, & Patrem Chriſtianorum Orientis, nihil tamen ſe baptiſmo ſuo derogaſſe per emiſſam a ſe in eorum oculis profeſſionem Fidei. Quin potius hanc novam fidei proteſtationem pro vita, & morte ad meriti augmentum non mediocriter conferre. An Chirographum debiti deletur, ſi novum conficiatur in favorem, & ſecuritatem creditoris? an nodus diſſolvitur, cum duplicatur? his flexi acquieverunt, omneſque profeſſionem Fidei ediderunt lingua Malabarica. Cui etiam flexis genibus omnes ſeorſum ſequentem profeſſionis Fidei velut appendicem adjunxerunt.

Profeſſio fidei neceſſaria.

Credo, & confiteor omne, quod credit, & confitetur Mater noſtra Sancta Romana Eccleſia, & quicquid continetur in hac Fidei profeſſione, quæ modo lecta eſt, & quam diſtincte audivi, & intellexi. Anathema dico impio Neſtorio, omnibuſque ejus ſectatoribus, ac eorum hæreſibus. Admitto primum Concilium Epheſinum, cui ducenti Patres interfuerunt, & in quo præfuit Summi Pontificis Romani nomine D. Cyrillus Patriarcha Alexandrinus, quem Sanctum, ac Beatum eſſe in Regno cœleſti confiteor. Confiteor quoque Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum verũ Deum eſſe, & hominem, duas naturas in ſe habentem divinam, & humanam in uno ſuppoſito, & ſacratiſſimam Mariam Dominam noſtram debere appellari, eſſeque reipſa, ac vere Matrem Dei. Profiteor Sanctam Eccleſiam Rom. Magiſtram, ac caput Eccleſiarum totius univerſi. Juroque obedientiam Sanctiſſimo Patri Papæ, Epiſcopo Romano, Div. Petri Succeſſori, & Vicario in terris JESU CHRISTI, *abſque ulla ſubjectione ad Patriarcham Babylonis, cum quo me nunquã communicaturum juro, polliceorque me nullum in hac Diœceſi Epiſcopum admiſſurũ præter illum, qui a ſummo Pontifice Rom. mittetur. Confiteor etiam unicam dumtaxat eſſe legem Domini noſtri Jeſu Chriſti, quam Sancti Apoſtoli profeſſi ſunt, erroremque eſſe aſſerere quamdam eſſe legem Divi Petri, & aliam D. Thomæ. Quod ego confiteor, promitto, & juro ſuper hanc crucem Domini noſtri Jeſu Chriſti, & ſuper hæc Euangelia.*

Hanc profeſſionem fidei emiſerunt ſacerdotes numero 153. & deputati 671.

Tertia die ſynodi cum de rebus fidei agi deberet, ſupplicarunt Caſſanarei, ut differretur iſte tractatus ad diem Feſtum ſancti Joannis Baptiſtæ, in quo Portugalenſes a conventu abeſſe neceſſe erat, metuentes, ne eorum ſuperſtitiones, ridiculique errores in fide coram iis aperirentur. Quam ſupplicationem admiſit lubens Archiepiſcopus, ex hac occaſione illa D. Pauli ad Roman. verba uſurpans. *Quem ergo fructum habuiſtis tunc in illis, in quibus nunc erubeſcitis?* Actum ergo eſt illa die de Baptiſmo, & Confirmatione, in quibus plerique ex illis Presbyteris tam prodigioſe, & multipliciter erraverant, ut vix deſcribi poſſet. Multi quidem eorum loco aquæ oleum quoddam adhibebant pro materia, forma baptiſmi omni prætermiſſa. Confirmationem autem vix agnoſcebant. Quare de his ſacramentis eos inſtruxit Archiepiſcopus, multis rebaptizari juſſis, etiam oppidis integris, quorum incolæ abſque baptiſmo ad ſacram Euchariſtiam accedebant.

Correptus ſtatus Eccleſiæ D. Thomæ.

Quarta die abuſus, qui circa Miſſam, Euchariſtiam, & Pœnitentiam irrepſerant, notati ſunt; communicabant enim non præmiſſa confeſſione, & pro pœnitentia ſingulis Dominicis thus incendebant, ad quod pœnitentes de peccatis accedentes, ejus ſuffitu pectus nudum allambente peccata ſua expiata credebant.

Quinta die Synodi incidente in Feſtum Divi Joannis Baptiſtæ, de fide actum eſt, januis clauſis, ne ullus Portugalenſium adeſſet. Tamque perſpicue ex Scriptura, & conſentiente Patrum doctrina demonſtravit Neſtorium hæreticum fuiſſe impium, ac blaſphemum, ut tunc agnoverint certo ſe deceptos fuiſſe a Babylonis Patriarchis, concluſumque de libris, qui omnino cremari deberent, & qui expurgari.

Sexta die actum de Ordine, & Matrimonio. Simonia damnata eſt, & in poſterum aſſignatus Caſſanareis certus redditus, ab iiſque ſeparatæ ſunt mulieres, iiſque injunctum, ne in poſterum nomen Presbyteriſſarum *Caſſanira* aſſumerent, earumque inſignia, Crucem ſcilicet auream, aut alterius metalli collo appenſam, qua a cæteris mulieribus regionis internoſcebantur, tanquam illuſtriores eſſent, quibus in plateis, & conſeſſibus cæteræ cedebant.

Septima die reformata ſunt ea, quæ ad Eccleſiam, ſeu templa ſpectabant, & ad dies Feſtos, & jejuniorum. Ac primo Archiepiſcopatus in Parochias diviſus eſt, quibus aſſignati ſunt Paſtores cum titulo, & cura animarum, cum antea antiquior Presbyterorum in unaquaque Eccleſia præſideret, ad ſolum Archiepiſcopum cura animarum ſpectante, qui de iis parum ſollicitus erat. Conſtituti ſunt etiam in Parochiis œconomi. Porro ſolebant cum exceſſu quodam jejunare, a die ſcilicet Quinquag. ad Paſcha cum una refectione poſt Solis occaſum, abſtinentes a carnibus, ovis, lacte, piſcibus, & vino; interim tribus vicibus per ſingulos dies Eccleſiam adibant; ibi Deum proſtrata ad terram facie exorantes. Quam ſeveritatem etiam toto tempore Adventus obſervabant: ita tamen, ut ſi uno die tali jejunio defuiſſent, per reliquos dies etiam libere deeſſent, quod ſe novum peccatum non admiſſuros crederent. Celeberrimum autem eorum jejunium *Manolibo* dicebatur, aut jejunium Jonæ, quod octodecim dies ante Quadrageſimam obſervabant per tres dies continuos in memoriam jejunii Jonæ Prophetæ Salvatoris noſtri figuræ, in ventre ceti per tres dies ſervati, accedebantque per eos dies ad Eccleſiam manum Sacerdotis oſculaturi. Inſuper dies Feſtos a veſpera ad veſperam celebrabant, itaut die Dominica horis ſerotinis laboribus manuum vacarent. Quid vero circa hæc jejunia reformatum eſt, hiſtoria citata non indicat.

Reformatio in moribus.

Octava die actum de reformatione morum, pravarum conſuetudinum, inter quas hæ duæ maxime juri naturali, rationi, & fidei repugnabant. Una, quod filiæ innuptæ nihil ex hæreditate paterna percipiebant, ſed bona patris omnia ad conſanguineos collaterales tranſibant: unde accidebat, ut ſæpe miſeræ puellæ, præ inopia, & paupertate, quantumcumque patrem divitem habuiſſent, proſtituerent ſe: altera eſt, quod nobiles apud eos contaminatos ſe exiſtiment, *Empoleado* dicunt, ſi ab aliquo non nobili, ut ſunt apud eos omnes mechanici, tangerentur, itaut amplius non poſſint cum aliis nobilibus converſari, niſi prius ſe abluerint in aqua fluminis, vel in ſanguine ejus, a quo contacti fuerint. Qua perverſa conſuetudine impeditur agricolarum, artificumque omnium converſio, quos nolunt alii ad fidem admittere, ne forſan eorum contactu contaminentur. Hæc conſuetudo a multis in Synodo agitata eſt, nec tamen obtineri potuit, ut abrogaretur, ne commercia cum quibuſdam exteris ceſſarent, apud quos eadem videtur morum corruptela.

Cæterum cum Archiepiſcopus pro viribus omnia tentaſſet, quæcumque Eccleſiæ profutura judicabat, Decreta ab omnibus ſubſcripta ſunt, cantatoque hymno, *Te Deum laudamus*, ac proceſſione ſolemni peracta, non ſine ſpecie cujuſdam miraculi, dum ad egreſſum crucis ex Eccleſia nimbus vehemens, ac procelloſus ſubito compreſſus eſt, benedictionem omnibus impertivit, ac finis Synodo impoſitus eſt.

CONCILIUM MESOPOTAMEUM

Ab Elia Patriarcha Babylonis, anno 1616.

HOc Concilium (Aſiaticis ſubjungendum) in urbe Amed Meſopotamiæ celebratum refert Spondanus in proluſione Sæculi XVII. occaſione profeſſionis fidei a Paulo V. Pontifice acceptæ. Vocati ad hanc Synodum omnes hujus Provinciæ Antiſtites, qui diligenter examinatam fidei hanc profeſſionem amplexi ſunt, ac Synodi acta ad Pontificem miſerunt pro eorum confirmatione, vel ſi neceſſe eſſet corrigere, Sicuti & contigit nonnulla in iis contineri, quæ ampliorem dilucidationem requirerent, de quibus eos monuit Pontifex anno ſequenti.

AFRICANA QUÆDAM.

CONCILIUM CARTHAGINENSE

Contra Fidum ſub ſancto Cypriano pro baptizandis pueris, circa An. Chriſti 254. tempore Cornelii Papæ.

TRia Concilia, inquit Genebrardus Chron. l. 3. celebrantur Carthagin. Cypr. ad Jubajanum. Celeberrimum fuit contra negantes infantes baptizandos ante 8. diem. Cyprianus l. 3. Epiſt. 8. Auguſtinus Epiſtola 48.

Satis mirum oculos ſubterfugiſſe collectorum priorum iſtud Concilium, de quo tam expreſſe loquitur D. Cyprianus Epiſtola 59. ſecundum editionem Pamelii, qui illum Fidum Epiſcopum agnoſcit, qui negabat pueros ante octavum diem debere baptizari, afferens exemplum circumciſionis apud Judæos, & quod in primis diebus infans nondum eſſet mundus, quem unuſquiſque noſtrum, ajebat ille, horreat exoſculari. Quapropter ejus opinio damnata eſt in illo Concilio 66. Epiſcoporum ſententia. Longe aliud, ait Cyprianus in illa Epiſtola, in Concilio noſtro omnibus viſum eſt. In hoc enim, quod tu putabas eſſe faciendum, nemo conſenſit; ſed univerſi potius judicavimus nulli hominum nato miſericordiam Dei, & gratiam denegandam. Nam cum Dominus in Euangelio ſuo dicat; *Filius hominis non venit animas hominum perdere, ſed ſalvare*: quantum in nobis eſt, ſi fieri poteſt, nulla anima perdenda eſt. Quid enim ei deeſt, qui ſemel in utero Dei manibus formatus eſt? ineſſe denique apud omnes ſive infantes, ſive majores natu unam divini muneris æqualitatem, declarat nobis divinæ ſcripturæ fides. Heliſæus ſuper infantem, & cæt. Nam Deus, ut perſonam non accipit, ſic nec ætatem, cum ſe omnibus ad gratiæ cœleſtis conſecutionem exhibeat Patrem .... Nam & ſi adhuc infans a partu novus eſt, non ita eſt tamen, ut quiſquam illum in gratia danda, atque in pace facienda horrere debeat oſculari: quando in oſculo infantis unuſquiſque noſtrum pro ſua religione ipſas adhuc recentes Dei manus debeat cogitare, quas in homine modo formato, & recens nato quodam modo exoſculamur, quando id, quod Deus fecit, amplectimur. Nam, quod in carnali circumciſione octavus dies obſervabatur; Sacramentum eſt in umbra, atque in imagine ante præmiſſum, ſed veniente Chriſto veritate completum. Nam quia octavus dies poſt ſabbatum primus dies futurus erat, quo Dominus reſurgeret, & nos vivificaret, & ſpiritalem circumciſionem nobis daret, hic dies octavus, ideſt poſt ſabbatum primus, & dominicus præceſſit in imagine, quæ imago ceſſavit ſuperveniente poſtmodum veritate, & data nobis ſpirituali circumciſione.

Luc. 9.

4. Reg. 4.

Pueri circa baptizandi.

Nota, ex Pamelio hic locum eſſe inſignem contra Anabaptiſtas, cujus etiam meminit l. *de lapſis*. Sed & inde manifeſtum eſt decreta Patrum, ac Conciliorum de duobus temporibus baptizandi, tempore nempe Paſchatis, & Pentecoſtes, non eſſe niſi de ſolemniori baptiſmo adultorum, modo extra illa tempora de vita non periclitarentur: nam infantes quamprimum baptizare conſuetudo fuit in Eccleſia antiquis temporibus ex Apoſtolica traditione. Vide Creſpetium in ſumma, verbo *Baptiſmus*.

Fragmenta quorumdam Conciliorum Africanorum incerti temporis.

HÆc deſumpſimus ex Canonibus Ferrandi Diaconi Carthaginenſis, qui ex Conciliis adhuc ſuo tempore extantibus floſculos decerpens, fragmenta quorumdam Conciliorum nobis ſuppeditavit, quæ non niſi apud ipſum reperiuntur, cujus rei locuples teſtimonium nobis exhibet Creſconius in Præfatione ſua ad Liberium Pontificem: *Indoctorum vero*, inquit de eo loquens, *quorum eſt maxima multitudo, in eodem opere ſtudium probatur, dum eos ad inquiſitionem earum rerum præmiſit, quæ nec ab omnibus reperiuntur*. Sed & ipſa lectio canonum rem ſatis evidenter demonſtrat, dum Concilia quædam indicantur tanquam eorum fontes, quorum nomina vix paucis nota ſunt. Collectio hæc Ferrandi Breviatio Canonum appellatur, quam Auguſtoriti Pictonum ante aliquot annos edi curavit cum notis, & animadverſionibus Flavius Hauſerus Juriſconſultus.

44. UT liceat unicuique Epiſcopo preces conſtituere, quando de judiciis publicis contra hæreticos aliquid eſt petendum. *Ex Mazarenſi.*

Hoc eſt, etſi Eccleſia neſciat ſanguinem, tamen Epiſcopus poteſt apud Judices agere, ut hæretici ſupplicio afficiantur, quod in republica nihil illis ſit pernicioſius.

1. *Canon Tuſdaritani.*

127. Ut Clerici ſine formata, & conſcientia Epiſcopi per alias plebes non vagentur.

220. Ut una non ſit in Sacramentis per omnes Bizacium diſciplina.

3. UT qui poſt Baptiſmum ſæculari militiæ nomen dederit, ab ordinatione arceatur. *Ex Zelenſi.*

4. Ut

4. Ut Epiſcopus a tribus ordinetur, confirmationibus A aliis per ſcripta, cum confirmatione Metropolitani, vel Primatis.

6. Ut unus Epiſcopus Epiſcopum non ordinet, excepta Eccleſia Romana.

16. Ut Epiſcopi, Presbyteri, & Diaconi ab uxoribus abſtineant.

65. Ut Epiſcopi, qui in aliqua cauſa judices dantur, ipſi locum audientiæ deligant.

68. Ut Epiſcopus, qui ſecunda, vel tertia authoritate conventus fuerit, & venire contempſerit, ab Epiſcoporum conſortio ſuſpendatur.

130. Ut mulierem Clericus non ducat uxorem: & ut is, qui laicus viduam duxerit uxorem, non admittatur ad Clerum.

131. Ut non liceat, præter Canonicos pſaltas, qui pulpitum aſcendunt, & de codice legunt, aliud quodlibet in Eccleſia pſallere. B

138. Ut abjectum Clericum alia Eccleſia non admittat.

174. Ut venientes a Novatianis, vel Montenſibus per manus impoſitionem ſuſcipiantur.

Nota, *Montenſes ſunt Donatiſtæ, ita dicti a quadam ſpelunca, in qua primum ſuum Conventum habuerunt.*

218. Ut Conciliorum ſtatuta priſcorum ab omnibus obſerventur.

2. UT quicumque laicus ad Epiſcopatum eligitur, prius annum in miniſterio Eccleſiaſtico per omnes gradus tranſeat.

Ex Suffetulenſi.

76. UT exceptis ſenibus, qui loco moveri non C poſſunt, & infirmis Epiſcopis, qui admonitus ad Concilium non accurrerit, communione privetur.

Ex Tuſduritano.

77. Ut Epiſcopus, qui ſuſcepta legatione, univerſali Concilio intereſſe præſumpſerit, ab eis Coepiſcopis, qui legationem ſuſcipiunt, ad ipſum Concilium non admittatur.

Prohibetur, ne Epiſcopi interſint Conciliis, tanquam legati Principum ſæcularium, id tamen non ſemper obſervatum eſt.

61. UT ſi a judicibus, quos Primas dederit, appellaverit (*Epiſc.*) alii judices amplioris numeri decernantur. Ut etſi ab ipſis appellavit, ad ſententiam Concilii deferatur.

Ex Thenitano.

1. Canon Tuſduritani.

194. Ut qui aliquibus ſceleribus irretitus eſt, vocem accuſandi non habeat. Concil. Carth. ſub S. Genetlio Tit. 6. hoc & in Concilio Thenitano ſtatutum eſt.

Ex Hypponienſi.

35. UT Epiſcopi, quidquid nomine ſuo comparaverint, cogantur Eccleſiæ refundere, quicquid autem iis donatur, conferant, cui voluerint. Tit. 8.

38. Ut Epiſcopus matricis non uſurpet quicquid donatum fuerit Eccleſiis, quæ in Diœceſi conſtitutæ ſunt. Tit. 9.

49. Ut Epiſcopi rem Eccleſiæ ſine Primatis conſilio non vendant. Tit. 7.

54. Ut ſi quis Epiſcopus a Synodo fuerit excommunicatus, communicare non audeat. Et ſi fecerit, ſpem reſtitutionis non habeat. Tit. 3. E

198. Ut accuſator, ſi in loco, ubi eſt ille, qui accuſatur, violentiam timuerit, locum ſibi proximum eligat. Tit. 5.

Ex Marrianenſi.

23. UT interventores Epiſcopi conveniant plebes, quæ Epiſcopum non habent, ut Epiſcopum accipiant: quod ſi accipere neglexerint, remoto interventore ſic remaneant, quamdiu ſibi Epiſcopum quærant.

1. Canon Septimunicenſis.

Ex Septimunicenſi.

11. UT ad eligendum Epiſcopum ſufficiat matricis arbitrium.

56. Ut Epiſcopi, qui in cauſa judices dantur, definito temporis die cognoſcant.

1. Canon Tuſduritani.

139. Ut non liceat Clericum a populo excommunicari, ſive præſente, ſive abſente Epiſcopo.

212. Ut die quintæ feriæ ſeptimanæ ſanctæ Paſchæ ſecundo offeratur.

215. Ut ante Pentecoſtem nemo audeat jejunare.

SYNODUS MEMPHITICA.

Seu Cairenſis, anno 1582. pro reſtituenda religione.

AUctoritate Gregorii XIII. habitam hanc Synodum teſtatur ex Poſſevino in Apparatu tom. 2. Spondanus ad annum 1585. n. 23. quæ tres habuit ſeſſiones, in quibus actum eſt de ablegandis antiquis Neſtorii, & Dioſcori hæreſibus, jungendiſque Cophtorum iis infectorum animis cum Eccleſia Romana. Præſentibus cum Patriarcha Alexandrino Cophtorum, & Epiſcopis, atque Abbatibus, nonnullis Patribus Societatis JESU ad hoc a Pontifice illuc miſſis. Quorum labore, ac diſputationibus cum factum fuiſſet, divina aſpirante gratia, ut circumciſionis lege abrogata, de duabus quoque Chriſti naturis omnes in unam ſententiam conſenſiſſent, peracta re Kalendis Februarii anni proxime conſequentis; nihilominus, quod ore profeſſi fuerant, chirographo confirmare recuſarunt, tum ob ſupervenientem Patriarchæ mortem, tum ejus Vicario id procurante homine peſſimo, ſpe ſic conſequendi Patriarchatum. Quando & Patres Societatis in tetrum carcerem a Turcis conjecti fuere, quaſi plagam hanc vel Summo Pontifici, vel Regi Catholico ſubdere vellent. Adeo ut, quamvis hæc calumnia paulo poſt diluta ſit, fuerint tamen pro eorum liberatione quinque aureorum millia perſolvenda, quæ Cophtis, & mercatoribus reſtituit Gregorius.

AMERICANA.

QUos Antipodas non noverat D. Auguſtinus, noverunt noſtra tempora, cum America, novus orbis, ſic fidem, & Religionem Chriſti Hiſpanorum zelo amplexa eſt, ut in ea nova fundaretur Hierarchia D Eccleſiaſtica cum Archiepiſcopis, Epiſcopis, & Curatis in tanta multitudine, prout regionum illarum amplitudo requirebat, ut ex ipſis Concilia cogerentur, non abſimilia aliis regionum Chriſtianarum aliarum orbis partium. Unde ſolatium matri Eccleſiæ adverſus hæreſum, & Turciſmi clades, & imperium illius dilatatum: recompenſatur enim tantum damnum acceſſione Indiarum tum Orientalium, tum Occidentalium. Et ut res iſta magna eſt, longe ante prædictam fuiſſe per Abdiam prophetam, plures autumant per hæc verba verſ. 20. *& tranſmigratio Jeruſalem, quæ in Boſphoro eſt, poſſidebit civitates Auſtri.* In Hebræo enim pro Boſphoro eſt vox *Sepharad*; quam denotari Hiſpaniam Paraphraſtes Chaldæus aſſerit, & plures alii. Sunt autem oppida Americæ Auſtralis Hiſpanis, ac Boſphoro, ſeu freto Gaditano, unde Caſtellani Occiduum petunt orbem. Qua de re plura ſuggerunt tum Cornelius a Lapide in cap. unicum Abdiæ, tum etiam Sherlogus in Cantica ad c. 7. veſtigatione 35.

CONCILIUM LIMENSE,

Celebratum An. Dom. 1583. Præſidente in eo D. Torivio Alphonſo Mogrovejo Archiepiſcopo, tempore Gregorii XIII. & Philippi II. Regis Hiſpaniarum, & Indiarum.

CОncilium hoc extat Madriti editum anno 1614. ex quo, quæ ſequuntur, ſelegimus. Dicitur autem Limenſe a loco, in quo celebratum eſt, qui eſt urbs Lima, alias Regium, ſeu civitas regum Peruani regni in America Metropolis. Ut enim magna diſpendia tulerit Eccleſia in Europæis regionibus, potiſſimum ab hæreticis: at quæ dolorem lenire pleniſſime valeant, cumulatiſſimis locupletata eſt fructibus: quam enim facta eſt magna domus hæc Dei, & porta Cœli, quam amplificavit Americæ converſio, ac tot regnorum læta reconciliatio, ut ſtilla pene ſit inundationi comparata, quod decidit conſideratione ejus, quod recuperatum eſt, ut notat Sherlogus in Cantica veſtigatione 35. num. 58.

Actio prima.

IN nomine ſanctæ, & individuæ Trinitatis, Patris, & Filii, & Spiritus ſancti, ſancta Synodus in urbis Regiæ Provinciæ Peruanæ Cathedrali Eccleſia beati Joannis Apoſtoli, & Evangeliſtæ ... etiam cupiente Catholico, atque invictiſſimo Rege noſtro Philippo II. Hiſpaniarum, & novi orbis Domino, ad fidei exaltationem, & novæ Indorum Eccleſiæ utilitatem, &c. legitime congregata, præſidente in ea Illuſtr. Torivio Arch. & præſtante, excellenteque admodum viro D. Martino Henriquez Peruani hujus regni prorege, locum ſecurum, ac tutum reddente ipſi Concilio, ac ſimul convenientibus, &c. Die 15. Auguſti, glorioſiſſimæ Virginis Deiparæ Aſſumptioni ſacrata, ann. 1582. in primis Concil. Provinciale legitime inchoare, atque legitime inchoatum eſſe Patrum uno conſenſu declaravit, &c.

Actio ſecunda.

.... intra duorum menſium ſpatium debeant omnes, ſive Hiſpanorum, ſive Indorum curati, atque alii quicumque Eccleſiaſtici judices, tam decreta Concilii ſuperioris, quæ ad ipſos quoquomodo pertinebunt, quam omnia hujus ſtatuta deſcribere, ac penes ſe habere, ſi quis id facere neglexerit, pœna centum aureorum, & majoris excommunicationis feriatur. *Cap.* 2.

PRæcipit ſtricte ſancta Synodus, ut nullus adultus ad Sacramentum Baptiſmi admittatur, qui non prius ſaltem Symbolum, & Orationem Dominicam memoriter reddiderit. Idemque in Sacramentis Pœnitentiæ, & Confirmationis conferendis ſervetur, excepto vel neceſſitatis articulo, vel nimiæ ſenectutis, aut ægritudinis, ſive etiam profundæ alicujus hebetudinis impedimento, quod Parochorum, ſeu Confeſſariorum judicio, & ſcientiæ relinquatur. Qui vero iis tantis impedimentis gravati fuerint, ut copioſiorem catecheſim non admittant, doceantur demum pro ſuo modo præcipua fidei capita ..... intelligant igitur Dei Sacerdotes, niſi in fide, ut oportet, inſtructos baptizent, vel a peccatis abſolvant, ſe & grandi ſacrilegio commaculare, & animarum reos apud diſtrictum Dei judicium reddere. *Cap.* 4.

SCiant quoque patres familias ſe Deo reddituros rationem de filiis, ſervis, ac tota familia reliqua. Itaque ſatagant, ut bene, modeſteque vivant .... doctrinam Chriſtianam teneant .... ne, quod ſæpe

A accidit, & divina oracula minantur, propter corruptos mores liberorum in ipſos parentes divinitus vindicetur. *Cap.* 5.

.... ita quiſquis inſtruendus eſt, ut intelligat, Hiſpanus Hiſpanice, Indus Indice, alioquin quantumvis benedicat, mens illius juxta Apoſtoli ſententiam ſine fructu eſt. Quocirca nullus Indorum de cætero compellatur orationes, ſive catecheſim Latine diſcere, cum ſufficiat, multoque melius ſit ſuo idiomate pronuntiare. *Cap.* 6.

CUm ...... ſæpe temeritate multorum irreparabilia bello damna dentur ..... nemo ex Clericis ..... ad bellum contra Indos, aut alias quaſcunque
B expeditiones, ut miniſteriis ſpiritualibus milites juvet, proficiſcatur, niſi de expreſſa licentia ſui Epiſcopi. Qui ſecus fecerit, excommunicationi latæ ſententiæ ipſo facto ſubjaceat, &c. *Cap.* 7.

COnjugia inter fratres, cum ad Baptiſmi gratiam pervenerint, rata non habeantur: ſed quicumque ita conjuncti fuerint, ſeparentur.

DE iis, qui jam matrimonio juncti convertuntur ad fidem, conjuge adhuc infideli permanente, in ſuperiori Concilio proviſe conſultum eſt, ut ſi infidelis quidem ſpem ſuæ converſionis maturam oſtendat, Chriſtianus nullo modo ad alias nuptias tranſeat, quemadmodum eſt ſacris Canonibus definitum, ſed conjugis lucrum in Chriſto expectet. Si
C vero differat converſionem ſuam, neque tamen jam baptizato conjugi pernicioſus exiſtat, cum a fide evertendo (ſi enim id ſit, ſacri Canones eos neceſſario ſeparandos volunt, & Chriſtiano novi conjugii ineundi poteſtatem tribuunt) tunc & adhuc expectandum eſſe per ſemeſtre tempus, & aſſidue de ſua interim converſione admonendum. Sed quoniam tum periculum recens converſi cavendum eſt, ne ſi diu permanſerit in toro infidelis, fidem Chriſti fortaſſis amittat, dum vult ſervare homini; tum vero libertati illius conſulendum eſt, ne cœlebs vivere cogatur, qui forſitan uritur: idcirco decernimus, ut tranſacto ſex menſium ſpatio res ad Epiſcopum
D deferatur, qui, bene perſpecta cauſa, fideli declaret copiam eſſe aliud matrimonium ineundi propter fidei, aut charitatis ſcandalum, quod patitur. Quod ſi nullum eſſe periculum in cohabitatione viderit, jubeat expectare infidelem fidelem: vel etiam conſulat cohabitare, ſi prodeſſe intelligat, juxta Pauli Apoſtoli conſilium. Neque enim poteſt omnibus converſis eadem lex præfigi, cum occurrant profecto variæ circumſtantiæ, neque ſit omnium infidelium eadem ratio. Quare Epiſcopi prudentia in re dubia, ne graviter erretur, conſulenda erit, & juxta cap. *quanto* de divortiis, cum caſus acciderit, decernendum. *Cap.* 10.

Matrimonium cum infideli.

De divort. c. quanto.

E OMnibus Chriſtianis aſſueta nomina in Baptiſmo apponantur. Cognomina vero, ut invicem diſcernantur, maſculi quidem paterna, fœmellæ materna retineant. *Cap.* 11.

ORdinarii diligenter examinent eos, qui confeſſionibus audiendis ſunt exponendi ..... oportebit in examine juſtam ſervare menſuram, ut bene doctis, & litteratis generalem approbationem tribuant, minus vero peritis eam limitationem perſonarum, vel ſtatuum adhibeant, quam ſufficientiæ illorum congruere judicabunt: quod in hac facultate confeſſariorum amplianda, vel reſtringenda debeat haberi ratio, nedum ſufficientiæ, ſed etiam loci, cæterarumque circumſtantiarum, &c. *Cap.* 14.

Approbatio Confeſſariorum.

Extraordinarios Confeſſarios aliquando Indis tribuendos.

... Ut

.... Ut qui Parochos ſuos præ timore, aut pudore, aut fortaſſis odio aliquo graviora ſæpe crimina celant, apud hos veluti ſubſidiarios Euangelii Miniſtros, ſecure, ac ſponte conſcientias ſuas exonerent. *Cap.* 15. A

NOn pauci Sacerdotes ex imperitia ſermonis Indici, interdum etiam ex negligentia, & tædio ..... unum, aut alterum peccatum intellexiſſe contenti, beneficium abſolutionis impendunt. Cum ergo Sacramentalis confeſſio peccatorum integra eſſe debeat, neque poſſit, niſi neceſſitatis articulo urgente, ejuſmodi abſolutio eſſe legitima, oportet omnino pœnitentiæ miniſtros cautos eſſe, atque ſollicitos, ne ſacrilegium admittant in ejuſmodi confeſſionibus detruncatis. Itaque vel Pœnitentes ad peritiores remittant, ſi non ſufficienter intelligant, vel ipſi diſcant, quod neſciunt, neque enim rectus judex eſt, qui judicat, quod ignorat. *Cap.* 16. B

Caſus reſervati nõ ſunt pro Indis.

PRæſentis auctoritate Synodi, Parochis, & approbatis Confeſſariis Indorum caſus Epiſcopis reſervati conceduntur, ut ab omnibus, & cenſuris annexis poſſint abſolvere Indos, cum id expedire in Chriſto judicaverint; ne Indi propter imbecillitatem ſuam, & ſpiritualis ſenſus inopiam, dum ad ſuperiores pro reſervatorum caſuum abſolutione recurrere ceſſant, quod crebro fit, conſcientiis ſuis illud experiantur noxium, quod pro earum ſalute ab Eccleſia proviſum eſt. *Cap.* 17.

CElebraturi Sacerdotes nullatenus ſacris veſtibus induti peccata confiteantur, ſed, cum confeſſione opus habent, antequam ſe induant, & quidem genibus provoluti id faciant. *Cap.* 18. C

EXtreme laborantibus Indis, atque Æthiopibus viaticum miniſtrare non prætermittant, dummodo in iis debitam diſpoſitionem agnoſcant, nempe fidem in Chriſtum, & Pœnitentiam in Deum pro ſuo modo. Neque enim in extrema illa neceſſitate perfecta omnia exigenda ſunt, cum Sanctorum Patrum decreta habeant, qualecumque fidei, & Pœnitentiæ teſtimonium, in ultimo agone poſitis, ut ſalutaria Sacramenta miniſtrentur, debere ſufficere. *Ibid. vituperantur Sacerdotes, qui denegant Euch. morituris*, vel negligentia, vel zelo quodam præpoſtero, & intempeſtivo. *Cap.* 19. D

Conc. Cart. 4. D. Aug. l. 1. de adult. conjugiis ult.

II, qui propter facinora admiſſa capite damnati ſunt, pridie, quam ad patibula a magiſtratu ducantur, communione Chriſti corporis muniantur, quo patienter, & cum ſalute animæ pœnas corpori debitas ferant. *Cap.* 22.

QUo tempore ab Eccleſia ſolemnes Sanctiſſimi Chriſti corporis proceſſiones aguntur, aut in die Paraſceves, aut quocumque alio die, nulla fœminarum cooperto vultu per vias publicas inambulet, vel de feneſtris proſpiciat. *Cap.* 23.

QUod ſi alias idonei ſunt, qui ordinari petunt, & ſeipſos doctrinæ Indorum dedicare cupiunt, nullo modo propter patrimonii tenuitatem repellendi ſunt .... neque enim hos mendicare veriſimile eſt in tanta Parochiarum multitudine .... ad titulum ergo doctrinæ Indorum, quamvis nulla ſpecialis Parochia illico deſignetur, quicumque revera Indis præficiendi putantur, jure ordinari poterunt. *Cap.* 32. E

IDoneos ſolummodo eſſe ordinandos: Et longe certe melius Dei Eccleſiæ, & ſaluti Neophytorum conſulitur paucitate electorum Sacerdotum, quam multitudine imperitorum. *Cap.* 33.

SErvi Æthiopes neque contrahere matrimonia, neque contractis uti a ſuis Dominis prohibeantur, neque vero diſtrahantur conjugati ad loca, ubi a conjugibus abeſſe perpetuo, aut etiam diu cogantur, non enim debet lex Matrimonii naturalis per legem ſervitutis humanam derogari. *Cap.* 36.

PArochiam, ſive doctrinam Indorum nemo deſerere audeat: ſi quis ſine ſui antiſtitis aſſenſu deſerendam putaverit, aut ante diſceſſerit, quam ſucceſſori rerum Eccleſiaſticarum ſuæ curæ commiſſarum rationem reddiderit, ſit eo ipſo excommunicatus, &c. *Cap.* 41.

Actio tertia celebrata die 22. Septemb. Anno Dom. 1583.

SI quis autem Clericus mercaturæ operam dederit, præter pœnas a jure, atque ſuperiore Concilio impoſitas, quas innovamus, excommunicationis ſententiam ipſo facto incurrat. *Cap.* 4.

Clericis mercatura prohibetur.

MAture expendentes Patres in hac ipſa urbe jampridem ad Synodum provincialem congregati .... clara voce pronunciarunt, teſtatique ſunt judicare, ſe non poſſe uni rectori plures Parochianos Indos, quam quadringentos tuto committi, ſed neque ipſis adhuc quadringentis unum ſufficere certo ſe affirmare ...... cum præſertim Indorum tributa, quæ doctrinæ potiſſimo titulo exiguntur, tanta ſint, ut longe plures miniſtros non raro alere poſſint. Itaque cenſemus in quocumque Indorum populo, qui contineat Parochianos trecentos, aut etiam ducentos, proprium Parochum debere conſtitui. *Cap.* 11.

E*Xcommunicantur ipſo facto Clerici, qui luſerint ſummam excedentem quinquaginta aureos alea, cartiſve pictis, aut alteri ludo jure prohibito*. Exceptum tamen volumus honeſtum aliquem, & recreationis cauſa ſuſceptum ludum, in quo comeſtibile quidpiam pretium ſit, & tale, ut duorum aureorum valorem non excedat, quod etiam ipſum frequens eſſe non debet. *Cap.* 17.

NUllus in ſacris conſtitutus fœminis familiare miniſterium exhibeat, itaut equitando ducat a tergo, aut ambulando manu teneat, aut comitetur, niſi ſoror, vel mater ſit, alioqui & Clericus, & fœminæ contra agentes arbitrio Epiſcopi puniantur. *Cap.* 18.

NUllus vero ignotus, & peregre veniens Clericus inſigne illud aſſumat, aut geſtet, quod noſtri Becca appellant ...... neque vero ſe aut doctorem, aut magiſtrum, aut licentiatum, aut baccalaureum nominet, ſeu ſubſcribat, ſub centum aureorum pœna, niſi prius Prælato legitimum titulum oſtenderit, ne fallaci oſtentatione imperiti lædantur, & ſeducantur. *Cap.* 22.

Conc. Caſaraguſt. ſub Damaſo c. 7.

PRohibetur ſub reatu mortis æternæ Presbyteris celebraturis, ne tabachi fumum ore, aut ſayri, ſeu tabachi pulverem naribus, etiam prætextu medicinæ, ante Miſſæ Sacrificium ſumant. *Cap.* 24.

JUbet omnes Canonicos, & Dignitates omnibus Divinis Officiis intereſſe. Qui vero non interfuerint, diſtributiones amittant ...... neque vero remiſſionem ullam Capitulares ſibi invicem facere poſſint: ſi fecerint, nulla ſit, ſed diſtributiones ita perceptas teneatur in conſcientia reſtituere, qui fraudem fecit. *Cap.* 26.

Digitized by Google

QUi eremitico inſtituto gaudent, neque fratrum, aut Monachorum capitulum ferant, veſte autem utantur nigra. *Cap.* 32.

CLerici illarum (*ſanctimonialium*) collocutoria ne frequentent, quod ſi abſque Prælati permiſſu eas viſitare pro nihilo duxerint, excommunicentur. *Cap.* 35.

SI qua mixti generis mulier (quas vulgo Meſtizas vocant) in Monaſterium recipi velit, eadem omnino dote, qua cæteræ, recipiatur, neque pro eo, quod admittatur, ut ſit de choro, amplius quicquam exigatur, quam a cæteris de choro ſoleat, cum ea omnis conventio ſimoniaca labe non careat: ſed ſi alias ſatis idoneæ ſint, nequaquam tales excludantur a choro ex ſolo defectu naturalium, cum apud Deum fides, non genus in pretio ſit. *Cap.* 36.

VIduæ quoque ſuperſtitioſum, atque ambitioſum illum morem tamdiu poſt defunctum virum domi manendi Eccleſiæ religioſiſſimæ diſciplinæ poſtponant, divinaque officia ad conſolationem ſuam opportune adeant. *Cap.* 38.

Actio quarta celebrata die 13. Oct. 1583.

I*Ndorum crimina ad forum Eccleſiaſticum ſpectantia corporali potius, quam ſpirituali pœna eſſe punienda.*

PRofecto barbara, & rationi non uſque adeo parens Indorum natio, piis, & ſalutaribus inſtitutis parere nunquam, ſicut opus eſt, aſſueſcet, ſi rectores ſuos, veluti ad vindicandum in malefacta impotentes, facile contemnat. Nam & Apoſtolus, quibus ſpiritum manſuetudinis non ſatis eſſe putabat, etiam virgam, & poteſtatem a Domino acceptam interdum minabatur. *Cap.* 7.

PRæcipit omnino Sancta Synodus, ne Parochus, aut quævis alia perſona Eccleſiaſtica per ſe ipſum unquam cædat, aut puniat, quantumvis delinquentem, cum ſit a ſacerdotali dignitate alieniſſimum, ſed, cum id erit agendum, per fiſcales, miniſtroſque ad hoc creatos agatur, &c. *Cap.* 8.

REliquiæ Sanctorum, quas magnopere venerari decet, a nemine teneantur, niſi per Ordinarium prius examinatæ, atque approbatæ, neque tales etiam a ſæcularibus, & laicis portentur, niſi de ejus ſpeciali facultate. *Cap.* 10.

QUi ſimplicia beneficia in Eccleſiis Cathedralibus, aut Parochialibus obtinent, Rectores ipſos Parochiarum, tum in audiendis confeſſionibus, tum in aliis Eccleſiaſticis Officiis obeundis Chriſtiana charitate adjuvent, ut, ſicut ſocii ſunt honoris, ſic etiam laboris. Quod ſi, cum urget frequentia confeſſionum, aut inſignis quævis neceſſitas, id facere recuſaverint, ab Epiſcopo puniantur. *Cap.* 19.

Actio 5. *die* 18. *Octob.* 1583.

CUm vita Chriſtiana ...... exigat naturali ratione homine non indignam vivendi rationem, cumque ſecundum Apoſtolum 1. Cor. 15. prius animale ſit, deinde quod ſpirituale, illud vehementer Parochis omnibus ..... commendandum duximus, ut in primis dent operam ſedulam, ut ferinis, atque agreſtibus moribus depoſitis, humanis, ac politicis inſtitutis Indi aſſueſiant. Cujus generis ſunt, ut ad templa non ſordidi veniant ..... ut domus ipſæ non caulas pecudum, ſed hominum habitationes ordine, munditia, decore referant. *Cap.* 4.

A POſtremo quoniam Indorum nationem externis ceremoniis, & divini cultus ſplendore ad ſummi Dei cognitionem, & venerationem ſupra modum allici compertum eſt, curent ſtudioſe Epiſcopi, ac pro ſuo modo etiam Parochi, ut quicquid ad divinum cultum pertinet, diligenter, & quanto fieri poterit, decore peragatur. Atque in iis muſicæ etiam ſtudium, tum in cantoribus inſtituendis, tum in muſicis fiſtularum, cæterorumque inſtrumentorum adhibendis, nullo modo prætermittant. *Cap.* 5.

OMnia autem, & ſingula hujus Provincialis Concilii decreta, Sanctæ Sedis Apoſtolicæ cenſuræ, & correctioni ſint ſubjecta. *Cap.* 6.

B HIs actionibus Concilii ſubſcripſerunt. Primæ Archiepiſcopus, qui ſupra, Fr. Antonius Epiſcopus Imperialis. Sebaſtianus Epiſcopus Cuzquenſis. Fr. Didacus Epiſc. S. Jacobi Chilenſis. Fr. Alphonſus Epiſcopus del Rio de la Plata. Secundæ, & tertiæ præter prædictos Fr. Franciſcus Epiſc. Tucumenſis, & Alphonſus Epiſcop. Platenſis. In quarta iidem, præter Epiſcop. Cuzquenſem tunc vita functum. In quinta iidem, præter Epiſcopos Imperialis, & S. Jacobi Chilenſis, qui de facultate Concilii diceſſerant.

HOc autem Concilium auctoritate Xyſti V. approbatum eſt poſt examen, & aliquas emendationes ab Emin. Cardinalibus interpretationi Concilii
C Tridentini præpoſitis appoſitis appoſitas. Romæ die ult. Octob. anno 1588.

CONTROVERSIA.

NEmo Catholicus dubitat, ad Romanum, eundemque ſummum Pontificem pertinere acta, ac decreta Provincialium Synodorum recognoſcere, atque, ubi opus fuerit, emendare. Nam pro ſuprema in Eccleſia Dei auctoritate, quam a Chriſto Domino accepit, Spiritus Sancti luce etiam copioſiore illuſtratur, ut, quæ videnda ſunt, videat: cujus cenſuram, approbationemque, aut correctionem non modo Sancti Patres Eccleſiarum lumina Athanaſius, Auguſtinus, Hieronymus, cæterique tales, verum Concilia ipſa Provincialia & ſtudioſiſſime flagitarunt, & fideliſſime
D acceperunt. Quo exemplo in hoc Concilio Peruano ſacra congregatione Cardinalium juſſu Sanctiſs. Patris Xyſti V. nonnulla mutata, emendataque ſunt. Inter cætera

Corriguntur Concil. a Summo Pontif.

Cenſura, quæ adverſus fœminas ferebatur cooperto vultu vias publicas inambulantes, ſive de feneſtris proſpicientes, dum proceſſiones, ſupplicationeſve fiunt, omnino ſublata eſt. Cenſura excommunicationis, quæ ferebatur in Clericos aleis, aut chartis pictis, aliove prohibito ludo ludentes, cum excederent pretium duorum aureorum in ludendo, temperata eſt, ut illam non incurrant, niſi ſummam excedentem quinquaginta aureos luſerint. Sunt etiam nonnullæ pœnæ pecuniariæ detractæ, quod ipſa fre-
E quentia mulctæ pecuniariæ non eſſet valde uſitata in Canonicis decretis, quamvis Eccleſia, quæ graviores pœnas imponere poteſt, non careat poteſtate ad hanc imponendam.

Profeſſio fidei, quæ poſita erat juxta Conc. Compoſtellanum Salmanticæ celebratum, mutata eſt juxta formam a Pio quarto inductam, quod ſit commodior, & plenior, &, quod ſicut Apoſtolicæ, & Rom. Sedis fidem omnes ubique Eccleſias ſequi oportet, ita profeſſionis formam præferre deceat. Addita ſunt etiam iſta verba ad decreta de ſanctimonialibus. *Quod ſi ex reditibus monaſterii, vel ex conſuetis eleemoſynis tantum ſuppetat monialibus, vel ad ipſum victum, fabricam Eccleſiæ, aliaſque neceſſitates commode ſufficiat, minime licet alias recipere, pacta certa eleemo-*

ſyna

Digitized by Google

ſyna pro dote: ſecus ſi monialium numerus augetur. A Quod congregatio Simoniacum judicarit, pro ingreſſu monaſterii de bonis paciſci: tantumque id eleemoſynæ accipere tutum ſit, ubi monaſterium indiget. Qua de re vide in ſumma decretum Concilii Metropolitani in Apulia ſub Urbano II. Item Concilii Romani an. 1099. Londinenſis an. 1175. & maxime Lateranenſis quarti, quod eſt duodecimum generale, c. 64. ubi receptæ moniales cum pretio damnantur, ſicut & recipientes, &c. Voluit præterea congregatio, ut in Concilio insererentur hæc verba: *Omnia autem, & ſingula hujus Provincialis Concilii decreta ſanctæ Sedis Apoſtolicæ cenſuræ, & correctioni ſint ſubjecta.* Quod id teſtandum eſſet in ipſo Concilio.

Parochus non ſit mercator. Inſuper congregatio voluit permanere excommuni- B cationem latam in Parochos mercatores, qui ab ea appellaverant, ut tolleretur a Romano Pontifice. 1. quod Parochorum negotiatio ſcandalo ſit Indis, quaſi religio venalis eſſet, & quæſtus cauſa. 2. quod Indi multum occuparentur in ſacerdotum lucris. 3. quod vitia primorum ex Indis facile diſſimulantur a ſacerdotibus, qui negotiantur. 4. quod tales ſacerdotes officia ſua prætermittunt, aut negligenter exercent. 5. tota res ſordida eſt, & Chriſti miniſterio indigna. *Ex codice ipſius Concilii.*

CONCILIUM MEXICANUM

In eo Præſidente Illuſtriſſimo Petro Moya de Conteras Archiepiſcopo Mexicano, celebratum Ann. 1585. tempore Xyſti V.

EXtat hoc Concilium Mexici in America editum juſſu Regis Hiſpaniarum, Anno 1622. continetque plura ſtatuta ex antiquioribus Conciliis deſumpta ut plurimum, ideoque pauca tantum ex eo ſecernere nobis viſum eſt. Porro Mexicum urbs eſt, quæ Themiſtan quoque nuncupatur, ab ea nomen ſumpſit Mexicana Regio, in qua reſidet Archiepiſcopus, & Prorex, atque in ea eſt imprimendi ars, ait Maginus, *in America*, ut non ſit mirum præſens Concilium Mexici typis fuiſſe mandatum. Sic autem illud incipit.

IN nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti. Sancta Provincialis Mexicana ſynodus ad ſacrorum Canonum ſtatuta, ac præcipue generalis Concilii Tridentini decreta obſervandum, & exequendum, ad fidei Catholicæ propagationem, ac divini cultus augmentum, ad Cleri, & populi reformationem, ad communem denique Mexicanæ Provinciæ nuper in Euangelio genitæ, ac Chriſto Domino recens natæ, in ſpiritualibus, & temporalibus utilitatem, Mexici, quæ Metropolis eſt novæ Hiſpaniæ Indiarum Occidentalium, maris Oceani, rite, & canonice congregata, præſidente in ea Illuſtr. ac Reverendiſſ. D. Dom. Moya de Conteras, Dei, & Apoſtolicæ Sedis gratia Archiepiſc. Mexicano, atque etiam Provinciæ E gubernatore, ejuſque Regii Senatus præfecto, hæc, quæ libris, ac titulis diſtincta ſequuntur, ſtatuit, ſancit, atque decernit.

SUnt pleraque hujus Provinciæ loca, in quibus permulti ſervi vinculis ferreis conſtricti, permultique Indi metallorum fodinis, & ergaſtulis incluſi tenentur, qui neceſſaria ad ſalutem doctrina deſtituuntur, non ſine magno conſcientiæ eorum, qui eos ſic conſtrictos tenent, detrimento, ac dolore Epiſcoporum, quorum Paſtorali ſollicitudini incumbit, oves paſcere, & eorum ſaluti proſpicere. Cupiens igitur hæc ſancta ſynodus huic tam gravi incommodo occurrere Epiſcopis, ſeu Prælatis, ad quos pertinet, maxime commendat, ut his afflictis, ac ſpirituali cibo egentibus opportunum præſtent auxilium. Præcipit etiam fodinarum, & ergaſtulorum dominis, ut ſervorum ſuorum ſaluti conſulant, ne eos ſpirituali bono privent, quos ipſos ad temporalem tantum utilitatem detinent. *lib. 1. Tit. de fide Cathol. rudibus tradenda*, §. 6.

JUbet præterea hæc ſynodus quibuslibet hujus Provinciæ perſonis, ne ſi paganos ſervos emerent, fodinis, ſive ergaſtulis prædictis ante includant, quam fidei Chriſtianæ documentis ante inſtructi ſacro baptiſmatis fonte abluantur. *Ibidem* §. 7.

NUllus, niſi prius juramento præſtito de intentione permanendi, in habitu Clericali admittatur, nec ad primam tonſuram promoveatur. Illi vero ante quartum decimum annum poterunt prima tonſura initiari, qui in Cathedrali Eccleſia Clericali toga, & ſuperpelliceo induti per duos ſaltem annos, divino cultui inſervierunt, ſi prius eorum parentes, vel tutores propoſitum ſibi eſſe juraverint in Eccleſiæ miniſterio conſervandi. *Tit. de ſcientia ad ſacros ordines*, & §. 2.

PEracto vero confirmationis miniſterio, vittæ omnes ad uſum ejus adhibitæ comburantur, ne poſtea prophanis uſibus deſerviant. *Tit. de ſacra unct.* §. 2.

C SAcramentum Extremæ Unctionis .... cum ſit a Chriſto Domino ad communem omnium ſalutem ſine delectu perſonarum inſtitutum, omnibus fidelibus in articulo mortis devote petentibus tribuendum eſt. Parochi vero muneri ſuo ſatisfacere minime poſſunt, ſi medicinam animæ corpori tam ſalutarem ſuis ſubditis denegaverint. *Ibid.* §. 4.

DE ætate ad ſacramentum ſuſcipiendum ea regula ſit, ut quibus per ætatem licet Euchariſtiam ſumere, eiſdem etiam liceat ſacro infirmorum oleo inungi. §. 7. *Ætas pro Extrema Unctione.*

MOnet autem hæc Synodus patres, matreſque omnes, ut ſuos filios, & filias, quantumvis mi- D nimæ ætatis ſint, ad Miſſam audiendam ſecum deferant: præcipit etiam heris, ut famulos, & ſervos ſuos omnibus feſtis colendis Miſſam audire faciant, in quo eorum conſcientiæ onerantur. *l. 2. tit. de feriis.* §. 6.

UT introducta jam corruptela funditus tollatur, qua relictæ viduæ per multos dies ab obitu maritorum Miſſam non audiebant, Eccleſiæ præceptum tranſgredientes, jubet hæc ſynodus, ut viduæ, elapſo præſertim menſe poſt mortem mariti, a judicibus Eccleſiaſticis per cenſuras, & alias pœnas ad ſacrum audiendum compellantur, idemque ſervetur cum mulieribus conjugatis, quæ ob virorum abſentiam per longum tempus Miſſam non audiunt. *Ibid.* §. 6.

QUia ſingularis fuit in Beatum Joſeph ſacratiſſimæ Virginis Mariæ ſponſum hujus Provinciæ devotio, ob cujus Sancti merita, & interceſſionem pie credi poteſt novam Hiſpaniam ſingularibus Dei beneficiis donari, provincialis ſynodus an. 1555. celebrata ſanctum Joſeph in generalem hujus Archiepiſcopatus, & Provinciæ patronum elegit, ejuſque feſtum coli mandavit: hæc quoque ſynodus idem renovans, & confirmans ſtatuit, ut feſtum hujuſmodi in hac Provincia cum octava celebretur, &c. *l. 2. tit. de feriis* §. 2. *S. Joſeph.*

ETſi ante celebrationem hujus ſynodi Feſtum S. Thomæ Aquinatis Doctoris Angelici ex præcepto

D. Thomas. cepto non coleretur .... hæc ſynodus præcipit, ut A ſancti Thomæ Feſtum colatur, & Catalogo, quæ ex præcepto in hac provincia coluntur, adſcribatur. *Ibidem* §. 3.

FElicis recordationis Paulus Papa III. Indorum paupertati proſpiciens, eos tam ſtricto vinculo, ut Hiſpanos, ad Feſtorum obſervationem devincire noluit, & ob eam cauſam eorum commoditati conſulens ſequentia Feſta Indis deputavit, ad quæ ſola obſervanda ex præcepto tenerentur. Dies omnes Dominici in anno occurrentes. Nativitas Domini ſine duabus diebus, Dominicis ſequentibus. Circumciſio, & Epiphania. Dominica Reſur. ſine duabus ſequentibus diebus. Aſcenſio Domini, Pentecoſtes abſque duabus ſequentibus diebus. Feſtum Corporis Chriſti. B Nativitas Beatæ Mariæ. Annunciatio Beatæ Mariæ. Feſtum Purific. Beatæ Mariæ Virginis. Aſſumptio Beatæ Mariæ Virginis. Feſtum Apoſtolorum Petri, & Pauli. Aliorum Feſtorum celebratio voluntariæ Indorum devotioni derelinquitur. *Ibid.* §. 9.

Feſta Indorum.

MEdicis quoque prohibetur, ne ægrotis medicamentum applicent, ita ut eis impedimento eſſe poſſit, quominus feſtis diebus Miſſam audiant: ſi talis ægritudo eſt, quæ ægrotum Miſſam audire non impediat, & cujus medicina in aliud tempus differri poſſit. *Ibid.* §. 11.

SIngulis quoque menſibus ſemel Epiſcopi viſitent carceres Eccleſiaſticos, & in eis incluſos, dentque operam, ut captivi, qui vel Eccleſiaſtico, vel C ſæculari carcere detinentur, Miſſam, & quandoque verbi Dei prædicationem audiant. *lib.* 3. *tit. de Viſitatione propria Provinciæ.* §. 9.

INdos carcere incluſos ſingula quaque Hebdomada ſemel viſitent (*Parochi*) eoſque in tribulatione afflictos conſolentur, & impeditos, quominus doctrinæ Chriſtianæ documenta audire poſſint, paterno zelo eadem doceant, judiceſque adeant, eoſque pro cauſæ expeditione, & libertate detentorum hujuſmodi deprecentur. *Tit. de his, quæ ad Parochos Indorum attinent.* §. 11.

QUando Indus aliquis teſtamento relicto migraverit, ſuffragia, & pia legata ab eo diſpoſita D executioni mandentur, ſi vero hæredem neceſſarium habuerit, ſuffragia, & pia legata hujuſmodi quintam bonorum partem non excedant, cum jure prohibitum ſit in majori quantitate diſponere. *Titulo de ſepulturis, &c.* §. 3.

PRæcepit hæc ſynodus Curatis omnibus, ut ipſi per ſe ſepeliendis Indis interſint, & defunctorum Officium celebrent ..... juſtum enim non eſt, ut Indi teneri adhuc in fide exequia defunctorum a ſuis miniſtris parvipendi conſpiciant, quod puſillis hujuſmodi ſcandalo eſſe poſſet. *Ibid.* §. 4.

PRohibetur in hoc Archiepiſcopatu, & Provincia, ne Eremitæ, aut aliæ perſonæ permittantur, E quæ extraordinarium habitum induentes, alium ſibi ſingularem vivendi modum præſcribent, quam eum, quem probata religionis inſtituta admittant, ut multa incommoda vitentur, quæ, ut experientia compertum eſt, inde evenire ſolent. *Tit. de regularibus, & monialibus.* §. 21.

DIes, quibus Indi jejunare tenentur ex conſtitutione felicis recordationis Pauli Papæ tertii. In primis omnes ſextæ feriæ quadrageſimæ, Vigilia Nativitatis Domini noſtri Jeſu Chriſti, Sabbatum majoris Hebdomadæ. In his omnibus diebus ..... Indis aſſignatis omnes utriuſque ſexus fideles hujus Provinciæ vigeſimo primo ætatis anno majores jejunare tenentur, ſub pœna peccati mortalis, unaque tantum comeſtione, eaque in meridie his diebus uti debent, illis exceptis, qui vel ægritudine, vel ſenectute, vel ex magno corporali labore, vel aliis juſtis impedimentis jejunio non obligantur: in jejunio autem ſervando nemo ſententiam ſuam ſequi debet, ſed ſuum confeſſarium conſulat, ejuſque ſententiæ adhæreat. *Titulo de obſervantia jejuniorum.* §. 2. & 3.

Indorum jejunia.

HÆc ſynodus ardenti ſalutis animarum, quarum cura Epiſcopis commiſſa eſt, deſiderio flagrans, intelligens tricas varias, variaſque fraudes lucri cupiditate in his partibus inventas, quibus injuſtitia, quæ dolo malo in proximum exercetur, occultari, ac palliari poſſit, quantum valet, omnes hujus Provinciæ fideles in Domino exhortatur, ut rationem, quam Deo in die tremendi judicii reddituri ſunt, certamque animarum ſuarum damnationem, ſi injuſte aliena bona ſibi uſurpent, ob oculos ponentes, viros doctrina, & vita probatos conſulant, eiſque modum, quem in negotiando, & contrahendo tenent, aperiant, atq; eos ſolum contractus exerceant ad ſecuritatem conſcientiæ, quos juris periti hujuſmodi licitos probaverint. *Lib.* 5. *Tit. de uſuris.* §. 1.

NEmo etiam ſortilegos, veneficos, incantatoreſve hujuſmodi adeat, ut eorum maleficiis, ſeu veneficiis utatur: aliter ſolemnem agat pœnitentiam die feſtivo, dum Miſſa conventualis in ſua Parochia celebratur, ubi detecto capite, ſine pallio, & nudis pedibus, fune præcinctus, candelamque incenſam in manibus tenens ſtet, ibique ſententia in eum lata legatur: & præterea ſi Hiſpanus fuerit, duas argenti marcas perſolvat fabricæ Eccleſiæ, accuſatori, & piis operibus applicandas: poterunt tamen judices ..... pro qualitate perſonæ, corporalem pœnam in aliam commutare. *Tit. de ſortilegis.* §. 2.

CONTROVERSIA.

SAtis evidenter patet ex contextu præſentis decreti, omnes pœnas pro peccatis ab Eccleſia injunctas non ſpectare ad ſolum forum interius Sacramenti pœnitentiæ, ſed aliquas ſpectare ad forum mixtum, pro poteſtate, quam habet a Chriſto Eccleſia, peccata fidelium coercendi. Hinc Canonum pœnitentialium duo genera ſunt: alii enim ſunt Canones pœnitentiales, qui in ſolo foro interiori per ſacerdotes injunguntur pœnitentibus, & ultro ſe accuſantibus; alii ſunt, qui in foro mixto (quod quidem exterius eſt, ſed ſalutem peccantium pro ſcopo habet) per ſacerdotes tanquam judices injunguntur fidelibus, ſeu ſponte ſe accuſent, ſeu non accuſent, ſed ab aliis accuſentur. Exiſtimant enim plures, ut inter cæteros Almainus *De poteſtate Eccleſiaſtica cap.* 10. contra Ochamum, & quoſdam alios, ad Eccleſiaſticum judicem pertinere de omni actione humana externa fidelium cognoſcere, ſi ſpectetur in ratione peccati mortalis, aut injuriæ. 1. quia cujus eſt conſiderare finem, ejus eſt conſiderare media ordinata ad illum finem, vel ejus impedimenta; actiones autem peccaminoſæ impedimenta ſunt finis ultimi; 2. Matth. 18. dicitur, *ſi peccaverit in te frater tuus, dic Eccleſiæ*, ideſt Prælato Eccleſiaſtico, ut ſcilicet illum impediat, vel cogat ad ſatisfactionem per excommunicationem, aliaſque pœnas Canonicas. Ex hoc duplici judicio Eccleſiæ conditi ſunt varii Canones in Conciliis, quorum quidam ſpectant ad ſolum forum ſecretum pœnitentiæ, quidam vero ad forum mixtum. Hujuſmodi eſt Canon Matiſconenſis Concilii primi, quo c. 17. differtur communio ad exitum vitæ inducentibus alios ad falſum teſtimonium. Talis eſt Canon 5. Concilii Toletani 3. quo jubetur, ut mulieres degentes cum ſacerdotibus, quæ infamiam generare poſſint, ab Epiſcopo

Juriſdictio Eccleſiæ in peccata.

Canones pœnitentiales duplicis generis.

po venundentur, & earum pretiis pauperibus diſtribuantur. Quod idem ſtatuitur in Narbonenſi ſub Reccaredo rege an. 389. de divinatoribus, & ſorticulariis, poſtquam graviſſime fuſtigati fuiſſent. Sic in Rhemenſi ſub Seulpho, quod inter Europæa repoſuimus, condemnantur ad certas pœnas, quæ pœnitentiæ dicebantur, militantes in bello injuſto. Antiquæ ſynodi redundant hujuſmodi Canonibus pœnitentialibus, qui volentibus nolentibus injungebantur in foro mixto, & extra Sacramentum pœnitentiæ, cujuſmodi eſt Canon præſentis Concilii Mexicani: ſi quis autem non diſcernit ab invicem hoſce Canones, multa confundit in diſciplina Eccleſiaſtica antiquitus ſervata, & ex parte in novella Eccleſia Mexici renovata.

Initium relaxationis pœnitentiarum.

A quibuſdam movetur controverſia de tempore, quo deſiit mos antiquus agendæ pœnitentiæ non obſervatis amplius quinque claſſibus, ſcilicet fletus extra fores oratorii, ac ingredientes cum lacrymis deprecantium, ut pro ſe rogarent. Audientium ſcripturas recitatas in porticu, ſeu ad oſtium Eccleſiæ, dicunt alii in veſtibulo. Subſtratorum intra Eccleſiæ ſepta, qui cum catechumenis exire jubebantur. Conſiſtentium, qui una cum fidelibus, iiſque puris ad finem uſque liturgiæ, ſeu Miſſæ perſeverabant, minime tamen Euchariſtiam participabant. Ac ſacra participantium cum reconciliabantur, ac veluti in integrum reſtituebantur. Hi erant quinque veluti gradus pœnitentiæ, *fletus, auditio, ſubſtratio, conſiſtentia, ac denique ſacrorum participatio.*

Non deſunt autem, qui ad exordia mendicantium referunt relaxationem antiquæ hujus pęnitentiæ, quod blandius egerint cum peccatoribus pœnitentibus cauſa eos alliciendi, ſed 25. Canonis Concilii Cabilonenſis ſecundi longe Mendicantium, ac privilegiorum eorum ortum præcedentis authoritas eos reſpuit. Melior eſt conjectura Fileſaci Decani quondam Facultatis Theologicæ Pariſienſis in ſyntagmate brevi, ſed erudito, pœnitentiæ c. 3. quem librum nobis ad probandum tradiderat, antequam in publicam lucem prodiret.

J. Fileſacus.

Quouſque, inquit, claſſes illæ, & quinque pœnitentium ordines in Eccleſia fuerint, non facile dixero. At niſi me fallit animus, inde ſenſim deſiiſſe arbitror, quod jam a temporibus Concilii Nicæni totum hoc ex Epiſcoporum arbitrio penderet, ut nos docet præſertim Canon 12. ipſius Concilii, quo Epiſcopos cum pœnitentibus benigne agere debere ſtatuitur, cum ipſi lacrymis, tolerantia, bonis operibus converſionem, ſeu emendationem reapſe oſtenderent: Epiſcopi vero, qui φιλανθρωπότερον, ut loquitur Canon ille Nicænus, hoc eſt humanius, erga pœnitentes ſeſe gerebant, non modo de annis agendæ pœnitentiæ in brevius tempus contrahendis, ut docent priſci Canones, præſertim 5. & 7. Concilii Ancyrani pro authoritate, & commiſeratione cogitabant, verum etiam pro ſua facilitate, indulgentia, & humano reſpectu de iis gradibus quinque aliquid remittebant, ut vel tribus, vel duobus, vel uno contenti eſſent. Quod poſterius arbitrarium eſſe velim. Neque leves ſunt de ea re conjecturæ ſub Carolo Calvo in Concilio Meldenſi apud Sparnacum villam cap. 68. de his, qui ſponſas alienas rapiunt. Quod ſi forte in Eccleſia eventus talis reperiri dignoſcitur, ut, pro ſalutis, & religionis competentia, humanius quiddam debeant tractare Pontifices, ſicut Canonica docet auctoritas: quia prior quidem definitio durius, poſterior autem quiddam tractavit humanius. Atque ut de ſemita in viam, ideo non tantum in Capitularibus Caroli Magni, ſed in poſterioribus Conciliis horum quinque locorum aliquam mentionem ſignificari, ut videre eſt ad Concilii Vvormatenſis cap. 26. *de his, qui ſacerdotem ſponte occiderint*, repetitum caput Concilii Moguntini cap. 16. &c. At uſitata paſſim fuiſſe hujuſmodi pœnitentium loca iis temporibus non mihi liquet. Quandoquidem Concilia illius ſæculi omnia fere ſemper publicam inculcant Pœnitentiam. Addo & ſub Carolo Magno Pœnitentiæ publicæ uſum nec frequentem, nec communem fuiſſe. Confirmat hoc Concilium Cabilonenſe 2. cap. 25. quamquam Canonem hunc Cabilonenſem de ſolemni Pœnitentia, ſolemni ritu, ac veſtitu, & victu peragendo explicandum eſſe facile crediderim. Attamen certum eſt ſub filiis, & nepotibus Caroli Magni publicam Pœnitentiam & retentam, & accurate uſitatam. Hæc, & plura alia congerit Fileſacus, quæ in ſuo ampliori de Pœnitentia commentario Morinus Presbyter Oratorii, multæ admodum lectionis, fuſius explanata exhibuit. Ex quibus colligimus Pœnitentiæ leges multo ſeveriores fuiſſe prioribus ſæculis, cum ob alias rationes, tum quod primi Chriſtiani maxime ambirent reditum ad priſtinum ſtatum gratiæ Baptiſmalis, quæ ab omni culpa, & reatu pœnæ temporalis animam liberat.

Unde ardor pœnitentiæ in primis Chriſtianis.

Ob eam enim cauſam plures Catechumeni baptiſmum ſibi differri etiam uſque ad articulum mortis deſiderabant, ut liberi ab omni pœna ex hoc mundo exirent, atque etiam quibuslibet Canonicis pœnis cum mentis ardore ſubmittebant ſe. Sed poſt licentiam datam Epiſcopis in Concilio Nicæno, refrigeſcente etiam charitate multorum, paulatim modo hic, modo illic fervor ſatisfaciendi tepuit, accedente hoc Jubilæorum, & Indulgentiarum gratia frequentiori. Vide, quæ diximus ſuper Canones Nicænos.

DUobus cujuslibet Hebdomadæ diebus, per Eccleſiarum hujus Archiepiſcopatus, & Provinciæ erectionem deſignatis capitulares ad capitulum congregari debent. *Ex parte 2. ſtatutorum ejuſdem Concilii tertii Mexicani cap. 1. de capitulis, &c.* §. 1. Cum primum locum capituli ingreſſi fuerint, ad ſacram ibi propoſitam imaginem ſinguli preces fundant, ac ſervato antiquitatis ordine, ſuo quiſque loco ſedeat, poſt hæc præſidens ſe ſigno Sanctæ Crucis ſignet, ac intelligibili voce dicat, *Sancti Spiritus adſit nobis gratia*, &c. Et *adjutorium noſtrum*, &c. Et orationem *Sancti Spiritus, Domine*, &c. Et *actiones noſtras*, &c. §. 2.

PRæcipit etiam, & mandat hæc Sancta Synodus, ut Prælato ægrotanti, ac Sanctiſſimæ Euchariſtiæ, & Unctionis Extremæ Sacramenta petenti, capituli præſidens pluviali aureo ornatus, præbendatis omnibus, nemine excepto, una cum Parochis, Capellanis, & Eccleſiæ miniſtris, reliquiſque Sacerdotibus, qui congregari poſſint, ſuperpelliceis indutis proceſſionis ordine comitantibus, cruce quoque cum luminationibus ditioribus præcedente, eandem Sanctiſſimam Euchariſtiam, qua decet devotione, ac reverentia miniſtret, præbendatiſque ſingulis huic actui deficientibus emolumenta ſingulorum menſium per eos emerita inter alios, qui interfuerint, diſtribuenda detrahi jubeat, *parte 4. ſtat. c. 4.* §. 1.

QUando Sanctiſſimæ Euchariſtiæ, & Extremæ Unctionis Sacramenta alicui præbendato ægrotanti miniſtranda fuerint, per Parochum, ſub cujus ille Parochia degerit, ſerico pluviali ornatum, accenſis cereis, deputandiſque a præſidente miniſtris comitantibus, eidem ægrotanti, cui duo capitulares ſuperius nominati in reliquis neceſſariis adſint, miniſtrentur. *Ibid. c.* §. 1.

Obitus Epiſcopi.

UT deferenda Prælato reverentia in omnibus reſplendeat, eidemque morienti nihil debiti honoris deficiat: eadem decernente ſynodo, ſtatuitur, & ordinatur, ut quoties Prælatum obire contigerit, ſtatim campana major ſexageſies admodum paulatim pulſetur, omnes deinde majores, minoreſque campanæ funebri ſonitu ter ſolemniſſime tinniant, tuncque Parochiæ, monaſteria, Eremitoria, ac

ac hoſpitalis ſimili ſonitu campanarum reſpondeant, idque per totum novennium quotidie, ſemel quidem poſt meridiem, ac iterum poſt Solis occaſum, necnon temporibus funeris, ſpatio dimidiæ horæ durante ſimiliter faciant, quatenus frequens omnibus precandi Deum recordatio ſubeat, & ut, defuncto Prælato, æternam felicitatem, & convenientem ſancto ejus obſequio ſucceſſorem populo concedat. *Ibid. cap.* 6. §. 1.

SImiliter quoties aliquem capitularem obire contigerit, ſi Dignitas fuerit, quadragies: ſi Canonicus ter decies, ſi integer vicies, ſi vero dimidius portionarius decies, primo dicta campana, major etiam paulatim pulſetur, ſtatimque ac funeris, & exequiarum tempore reliquæ omnes campanæ funebri ſonitu ſolemniter quatiantur. *Ibid.* §. 2.

CUm Prælatus diem clauſerit extremum, Pontificali ornatu veſtibus violacei coloris juxta dignitatis ejus exigentiam induatur, & ſic indutus ſuper aliquem in amplo cubiculo, ubi decentia ad celebrandum altaria eſſe poſſint, conſtruendum, ac ſericis paramentis ſternendum lectum collocetur. Poſt hæc capitulares omnes, nemine dempto, ſub pœna præſidentis arbitrio imponenda, ſuperpelliceis, ac ſuo tempore etiam chori cappis ſuperveſtiti, una cum Clero ad eum locum, ſublimi præcedente cruce, proceſſionis ordine accedant, ac Prælati, ut præfertur, defuncti animam, juxta deſcriptum in ordinario tenorem, Deo commendent, triaque defunctorum nocturna dicant. Manentibus interim ex ejuſdem præſidentis ordinatione competentibus in Eccleſia miniſtris, qui currentis Officii horas abſque aliquo defectu recitent. Proviſis deinde, atque diſpoſitis cæteris rebus funeri neceſſariis, miniſtri de more parati, ac ſex præbendati pluvialibus induti ſceptra gerentes, ſimulque omnes Monachorum conventus, ac reliquus ordo Clericorum a Cathedrali Eccleſia, ubi juxta præviam vocationem congregati fuerint, ad ſupradictum cadaveris locum ordine ſervato procedant. Ibique dicto reſponſorio, & oratione, defuncti corpus, detecta quidem facie, ut præfertur, indutum, feretro decenter ornato deponant, illudque ſeniores dignitates, cæterique capitulares, & Monachorum ordines Pſalmos interea, aut alia ſecundum manuale Romanum, vel laudabilem ejus Eccleſiæ conſuetudinem dicenda decantantes, uſque ad Eccleſiam, ubi ſepeliendus fuerit, humeris viciſſim exportent. Ubi ſi per ſtatutum ad celebrandum tempus licuerit, ſolemne Miſſæ Sacrificium addita ad ædificationem populi digna funerali concione peragant: ac denique corpore ſepulturæ tradito, Prælati hujuſmodi propinquos, vel famulos, uſque ad eadem, unde exierint, domum ſine prævia cruce comitentur. *Ibid. cap.* 7. §. 1.

ITem ordinatur, & ſtatuitur, ut præmiſſo exequiarum novennio durante quotidie tam poſt Miſſam, quam poſt veſperas, miniſter pluviali indutus coram ſublimi cruce, ac luminibus Reſponſorium pro eodem dicat. Ipſo vero exequiarum die decanus, & capitulum, eiſdem Monachorum conventibus, cum reliquo Clero intervenientibus, vigiliam canten, & Miſſæ Sacrificium juxta Breviarii Romani formam, habita ſimili funerali concione perficiant. Ita ut in omnibus ſe Chriſtianos, ac pios, ſuoque Prelato ejus Eccleſiæ ſponſo vere ſubditos oſtendant, atque adeo, quæcumque alia hic non expreſſa, quæ ad hujus funeris, exequiarumque decus, & ornamentum, probæ, & integra ipſorum conſcientia dictante, deſiderari judicaverint, ipſi diligenter provideant. *ibid.* §. 2.

QUoties aliquis Præbendatus ex hac vita migraverit, ſacerdotalibus, quas ipſe habuerit, aut emerit, vel, ſi adeo pauper fuerit, ut eas emere non queat, ab Eccleſia providendis veſtibus induatur, ejuſque anima per aliquos capitulares, & Clericos a præſidente nominandos DEO commendetur. Quibus peractis, & adveniente funeris hora, decanus, & capitulum, ſimulque miniſtri de more parati, Cruce cum luminaribus præcedente, Eccleſia exeant, ac defuncti corpus ad Eccleſiam, ubi ſepeliri debuerit, efferant, & poſt vigiliæ recitationem, ac ſi per tempus licuerit, Miſſæ Sacrificium, illud ſepulturæ tradant. Pro quo ſimiliter exequias agere, & Miſſæ Sacrificia infra dicenda celebrare, quæcumque demum defuncto fratri, ad animæ ſalutem, & corporis honorem neceſſaria, & opportuna providere teneantur. *ibid.* c. 8. §. 1.

CUm vero Capellanus, vel miniſter Eccleſiæ ex hac vita pariter migraverit, comitantibus omnibus ejuſdem Eccleſiæ Capellanis, atque miniſtris cum demonſtratione, quæ talis Eccleſiæ miniſtrum deceat, per Parochos ſepeliatur. *ibid.* §. 2.

SUbſcripſerunt his decretis quinque libris diſtinctis, Mexici die 16. Oct. 6. an. Incarn. 1585. P. Archiepiſcopus Mexicanus. Fr. Garcia Epiſc. Guatemalenſis. Fr. Joannes Epiſcop. Mechoacanenſis. D. Epiſc. Tlaxcalenſis. Fr. G. E. Yucatanenſis. Fr. B. Epiſcop. Antequerenſis. Statutis vero cum iiſdem ſubſcripſit, Fr. D. Gallitiæ E. 17. Cal. Novemb. an. 1585.

In veritatis teſtimonium meum nomen ſubſcripſi, Doctor Joannes de Salzedo Secretarius.

Additur aliud teſtimonium Cardinalis Carrafæ fidem facientis præſentem ſynodum a ſacra Congregatione Cardinalium ad Concil. Trid. interpretandum auctoritate Sanctiſſ. D. Noſtri præpoſitorum emendatam, atque aptatam fuiſſe, ejuſque originale apud S. Congregationem manſiſſe. Romæ die 27. Octobris 1589.

SEX-

SEXTA CLASSIS, ET ULTIMA

CONTINENS

ADDITIONEM CONSTITUTIONUM quorundam PONTIFICUM extra Concilia Generalia, aut Provincialia editarum.

VT totidem Claſſibus conſtet hoc ſecundum Volumen, quot primum, addimus ſequentes Conſtitutiones, quæ etiam connexionem, & affinitatem habent cum decretis Conciliorum, ut non immerito cum eis conjungantur. Et licet priores Pontificum Romanorum Conſtitutiones ſedem nobiliorem ſibi vindicarent; ne tamen ſeries, & ordo Conciliorum interturbaretur, non niſi poſt hæc a nobis exhibentur. Atque hunc ordinem etiam ſequutus eſt Joverius. In his etiam paucula obſervamus, quæ ſi pro brevitate ſua, aut aliis infirmitatis nobis ingenita defectibus avidæ ſtudioſorum menti non ſatisfaciant, diligentiam provocent, & mentem acuant ad perquirendos fontes ipſoſmet, in quibus rerum meliorum ſitim queant extinguere. Hæc autem Claſſis initium habet ab Indiculo Iſidori, dicti Mercatoris, cujus opera edita in publicum decretorum collectio antiquior haberi ſolet, nec non ab alio Indiculo partium corporis Juris Canonici, cui ſucceſſit Bullarium, ex quo potiſſimum illuſtria aliquot Bullarum ſpecimina extraximus, earum ſcilicet, quæ magis ad doctrinam ſpectant, nec ſingulares perſonas, reſve attingunt. Sed & plura Pontificum decreta aliunde conquiſita non ſine labore, & ſtudio paſſim interſerimus, quæ non ſunt parvi momenti ad ſcientiam ſtudioſorum perficiendam: Synodos etiam non paucas nec modicas, quæ ad regimen Diœceſeon particularium ſpectant. Addant alii plura, qui volent; ego verſando, & vertendo, libros componendo, ac dividendo, ſcribendo, & exſcribendo, errataque plura corrigendo defeſſus ſum, & exhauſtus, cum jam fere a XL. annis, cum pauca opuſcula ſæpius incudi redduntur, non habita ratione plurium aliorum laborum, qui vel Elephantem conficerent, in Typographia detinear. Quin nec, currente ad prælum hac Summa Conciliorum, potuimus differre, urgentibus Bibliopolis opus majus totius Theologiæ Affectivæ Gallico idiomate conſcriptæ, quæ pro octava, ac nona vice, in folio nempe, & in octavo in quinque tomis ſimul recuditur cum incrementis aliquot non contemnendis, cum hac Conciliorum Summa in novam lucem ſimul proditura, Deo ita diſponente de laboribus noſtris, qui doctis, & indoctis debitores ſumus.

INDICULUS DECRETORUM PONTIFICIORUM

Ab Iſidoro Mercatore collectorum juxta Merlini editionem, quæ ipſiſſimam Iſidori collectionem (quiſquis is fuerit) *contineri omnes fatentur.*

ORdo de celebrando Concilio.
Canones Apoſtolorum.
Decreta Clementis Papæ, & Martyris, Anacleti, Evariſti, Alexandri, Xyſti, Teleſphori,
Aniceti, Igini, Pii, Anitii, Soteris, Eleutherii, Victoris, Zephirini, Callixti, Urbani, Pontiani, Antheri, Fabiani, Cornelii, Lucii, Stephani, Xyſti, Dionyſii, B
A Felicis, Eutychiani, Caji, Marcellini, Marcelli, Euſebii, Melchiadis.
De primitiva Eccleſia edictum Conſtantini.
Concilium Nicænum.
Fides Gregorii majoris.
Concilium Ancyranum, Neocæſarienſe, Gangrenſe, Sardienſe, Antiochenum, Laodicenum, Con-

ſtan-

ſtantinopolitanum, Epheſinum, Chalcedonenſe. A

Edictum Martiani Imperatoris. Sacra Valentiniani, & Martiani Auguſtorum. Edictum Martiani Imperatoris contra hæreticos. Epiſtola formata qualibet debet fieri.

Concilium Carthaginenſe 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. Milevitanum, Arelatenſe 1. 2. 3. Valentinum, Taurinatenſe, Regienſe, Auraicenſe, ſeu Auraſicum, Vaſenſe, Agathenſe, Aurelianenſe, Elibertinum, Tarraconenſe, Gerundenſe, Cæſaraugustanum, Ilerdenſe, Valentinum, Toletanum 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. Bracarenſe 1. 2.

Liber Capitulorum ex diverſis Conciliis collectorum a B. Martino Bracarenſi Epiſcopo.

Concilium Bracarenſe 3. Spalenſe 1. 2.

Exceptiones ex decretis Sylveſtri Papæ.

Decreta Marci Papæ, Julii, Liberii, Felicis, Damaſi, Syricii, Anaſtaſii, Innocentii, Zoſimi, Bonifacii, Cœleſtini, Xyſti Papæ III. B

Decreta Epiſtolica Leonis Papæ I.

Decreta Hilarii, Simplicii, Felicis, Gelaſii, Anaſtaſii, Symmachi.

Liber Ennodii Papæ.

Decreta Hormiſdæ Papæ.

Libellus fidei Joannis Conſtantinopolitani.

Decreta Joannis Papæ, Felicis, Bonifacii, Joannis, Agapiti, Silverii, Vigilii, Pelagii, Joannis, Benedicti, Pelagii, Gregorii, Vitaliani.

Epiſtola Martini Papæ.

Decreta Gregorii III.

Epiſtola Zachariæ Papæ.

Hanc Iſidorianam collectionem poſt quadringentos C ferme annos Burchardus Vvormatienſis Epiſcopus ſub idoneos locos communes ſingulas materias convehens, adſcriptis etiam veterum Patrum ſententiis, in venuſtiorem formam digeſſit, libris viginti Juſtinianæam methodum juris civilis in jure Pontificio proxime imitatus. *Burchardus.*

At cum poſtea Berengarius Eccleſiarum omnium pacem novis de Euchariſtia opinionibus turbaſſet, accidit, ut decretorum Burchardi opus mancum, ac mutilum videretur, quod caret priſcorum Catholicorum teſtimoniis, quæ Novatoribus opponerentur. Quæ fuit occaſio Ivoni Epiſcopo Carnotenſi novum D decretum ſcribendi, in quo teſtimonia illa Berengarianæ hæreſi oppoſita inſeruit, additis aliquot juris Romani teſtibus, eodem fere ordine cum Burchardo. *Ivo.*

Gratianus porro annis quinquaginta circiter inſecutus, ex Burchardi, Ivoniſque Synopſibus, ac compendiis, aliam collectionem meditatus eſt, in qua plura de ſuo adjicit, totuſque in eo verſatur, ut conſtitutionum Eccleſiaſticarum diverſitatem, ac antinomiam componat, ac conciliet: nec tam ſe, ut compilatorem Canonum, ubique agit, quod ſibi pro ſcopo propoſuerant Burchardus, & Ivo, quam diſceptatorem, cognitorem, & judicem: utique ſine exemplo, ait Joannes Molinæus Lovanienſis decretorum Profeſſor in Epiſt. dedicatoria ad Ivonis opera, etiam id, quod vetuſtioribus religio erat, Canonum texturam propriis ſententiis interrumpere auſus. Nec aliud, nec E amplius primæva Gratianici codicis inſcriptio pollicetur, quæ eſt, *Canonum diſſidentium concordia*, nullo doctrinæ ſervato ordine, quem qui in illius volumine veſtigant, non abſimiles iis ſunt, qui Delphini in ſylvis, aut in fluctibus apri venationem inſtituunt. Quare ſatis demirari nequeo, quo fato, ait idem, judiciorumve perverſitate acciderit, ut hoc uno in ſcholis retento, alii ita exulent, ut ne privatim quidem legantur. Quamvis id referri poſſit ad Academias eo tempore inſtauratas, quæ cum altercationes, ac diſputationes in Philoſophicis, ac Theologicis amarent, collectionem illam Gratiani diſputationibus magis aptam amplexatæ ſunt, ut magis diſputatrices eſſe poſſent ubique. *Gratianus.*

Controverſia de primis Epiſtolis Pontificum Rom.

Cum initio Lutherani omnem traditionem ſine ſcripto rejicerent, quidam tamen ex ipſis tandem intellexerunt conſcientia convicti, quanti illa eſſet ponderis in rebus fidei diſcernendis: Inde venit illis in mentem conferre omnia, & diſcutere, quæ in omnium ætatum auctoribus legi potuerunt, maxime quæ pertinent ad tria capita. 1. De doctrina. 2. De ceremoniis. 3. De gubernatione Eccleſiæ, ſive, ut ipſi loquuntur, de Eccleſiaſtica politia. Hic fuit ſcopus Matthiæ Flacci Illyrici, & contubernalium militiæ ipſius Magdeburgenſium in Centuriis illis Eccleſiaſticæ Hiſtoriæ. In quo ſtudio, dum valde multa reperiunt, quæ a doctrina ſua, & diſciplina diſcrepant, & traditionem pro Eccleſia Romana confirmant, duobus modis effugiunt: alter eſt dicendo, hæc eſſe nævos, & inclinationes doctrinæ in quibuſdam ſcriptoribus, quos negare non audeant: alter modus eſt, negare omnino auctores. Atque hoc poſteriori modo uſi ſunt circa Epiſtolas decretales priſcorum Pontificum, per quorum ſcripta doctrinam ſuam, & diſciplinam confligi, diſſimulare non poterant. Quod ſcite obſervat Turrianus S. J. in opere pro canonibus Apoſt. Epiſt. Decretalibus Pontificum in Epiſt. dedicatoria ad Hoſium Cardinalem, & Epiſc. Vvarmienſem. *1. Capita Magdeburg.*

Atque tale eſt de his Epiſtolis Magdeburgenſium Centuriatorum judicium. Attamen objicem mihi injicere non poterat talium hominum cenſura, qui ſatis produnt ſe veritatem millies a ſe agnitam in his Centuriis impugnare. Verum

Cogitanti mihi hanc ſextam claſſem Collegii hujus Synodici ab Epiſtolis decretalibus primorum Pontificum Romanorum a B. Clemente ad Sylveſtrum inchoare, obſtitit inter alia judicium Baronii de his epiſtolis anno Dom. M. CC.

Cujus autem fidei ſint, inquit, ac firmitatis quinque illæ, quæ ejuſdem Clementis titulo notatæ habentur, in his non laboro: tu conſule, quæ tum ab aliis, tum vero a Franciſco Turriano locupletius ſunt diſputata: ſatis nobis viſum eſt rem his paucis egiſſe. *Turrian. adverſus Magdeburg. l. 2.*

Sed mirati ſumus Eccleſiæ hoſtes omnem admoviſſe arietem, atque adeo laboraſſe, ut primas illas decretales ſummorum Pontificum fide minuerent, atque irritas prorſus redderent, perinde ac ſi his fundamentis tota Eccleſiæ ædificatio inniteretur, quibus convulſis, eſſet protinus collapſura. Abſit, ut Dei Eccleſia, columna, & firmamentum veritatis, tantæ veritatis teſtandæ laboret inopia, ut ſi ex illis petitæ probationes deeſſent, cauſa caderet: cum tam in his, quæ ſpectant ad rectam diſciplinam Eccleſiaſticam declarandam, referta habeat locupletiſſima promptuaria probatiſſimæ veritatis, quibus nulla prorſus poſſit unquam de impoſtura eſſe ſuſpicio. Quamobrem conſulto quidem cum agendum eſt nobis cum iis de Eccleſiaſticis controverſiis, ab earumdem Epiſtolarum citatione interdum abſtinemus, ne unis id genus armis indigere credamur, quorum acies ipſorum objectionibus retuſa videri poſſit, cum ad faciendam vindictam in nationibus, & increpationes in populis (quod habet Pſalmus) ex ſacræ Dei Eccleſiæ armamentario validiora arma ſuppetant, ac fortiora. Ipſa namque eſt turris David, *quæ ædificata eſt cum propugnaculis, mille clypei pendent ex ea, omnis armatura fortium*, &c. *Pſal. 149.* *Cant. 4.*

At Franciſcus Turrianus lib. 5. pro his Epiſt. cap. 14. qui primus epiſtolas illas in unum corpus redegit, invenitur Iſidorus Hiſpalenſis hortatu 80. Epiſcoporum, ut ipſe teſtatur in Prologo his verbis: Deinde quarumdam epiſtolarum decreta virorum Apo-

Digitized by Google

Apoſtolicorum inſeruimus, ideſt Clementis, Anacleti, Evariſti, & cæterorum Apoſtolicorum, quas potuimus hactenus reperire epiſtolas uſque ad Sylveſtrum Papam. Poſtmodum vero Nicænam Synodum conſtituimus, deinceps reliqua decreta præſulum Romanorum uſque ad ſanctum Gregorium. Hactenus Iſidorus. An non eſt fide dignus auctor, & ex numero Patrum ſanctus Iſidorus, & ætate Caroli Magni antiquior? unde dicit Beatus Iſidorus tribuere auctoritatem epiſtolis Pontificum Apoſtolicorum, niſi a majoribus ſuis? quomodo ergo tam aperte fallere voluiſtis, ut diceretis, neque facile reperias has epiſtolas ab ullo Patrum, aut fide digno auctore ab hoc ſæculo uſque ad Caroli Magni ætatem citari?

Bellarminus porro de Romanis Pontificibus lib. 2. cap 14. dividit epiſtolas Pontificum in tres claſſes, quarum prima claſſis continet epiſtolas Pontificum, qui ſederunt ad annum trecenteſimum, &c. At, quamvis aliquos errores in eas irrepſiſſe non negaverim, inquit, nec indubitatas eſſe affirmare audeam, certe tamen antiquiſſimas eſſe nihil dubito. Mentiuntur enim Magdeburgenſes centuria 2. cap. 7. ad finem, cum dicunt, nullum fide dignum auctorem citaſſe has epiſtolas ante tempora Caroli Magni. Nam Iſidorus, qui ducentis annis antiquior eſt Carolo, in proœmio ſui Collectanei ſacrorum Canonum dicit ex Concilio 80. Epiſcoporum legiſſe Canones ex epiſtolis Clementis, Anacleti, Evariſti, & cæterorum Romanorum Pontificum. Item Concilium Vaſenſe Can. 6. citat epiſtolas Clementis, ut nunc extant. Et celebratum eſt hoc Concilium tempore Leonis Primi, ideſt 350. annis ante Imperium Caroli. Denique Ruffinus, qui annis 400. præceſſit Carolum, præfatione in Recognitiones Clementis a ſe converſas ex Græco, meminit epiſtolæ Clementis ad Jacobum, & eam ſe vertere dicit ex Græco: eſſe autem hanc vere verſionem Ruffini teſtatur Gennadius lib. de viris illuſtribus in Ruffino.

Blondellus Calviniſta.

Sed contra hæc omnia, & alia pleraque in eamdem rem argumenta inſurgit Blondellus Catalaunenſis Calvinianæ ſectæ famoſus defenſor Magdeburgenſis, ſuſcepta cauſa adverſus Turrianum, libro integro Genevæ edito anno 1618. cum hujus præfixione tituli: *Pſeudo-Iſidorus, & Turrianus vapulantes, ſeu editio, & cenſura nova epiſtolarum omnium, quas piiſſimis urbis Romæ præſulibus a Beato Clemente ad Siricium, &c. nefando auſu, infelici eventu Iſidorus, cognomento Mercator, ſuppoſuit, Franciſcus Turrianus Jeſuita adverſus Magdeburgenſium elenchos aculeato ſtylo defendere conatus eſt.* Ex quo inſigni quale vinum in eo libro propinetur, haud difficile eſt agnoſcere. Injuriis certe atrociſſimis agit in Iſidorum, cui prima collectio Canonum attribuitur, quem etiam projectæ nequitiæ rabulam Iſidori Hiſpalenſis larva tectum vocat.

Ac in Turrianum ſimul, qui ejus collectioni ſuffragatus eſt, agit, ut non ſolum fide, ſed & charitate animum ejus denudatum videre ſit. Simul ac, inquit, diſcuſſo teterrimæ caliginis horrore, redaccenſa Evangelicæ veritatis fax ſalutare lumen intulit terris (Lutherana ſcilicet factio) totoque Occidente reſplenduit, vidit, & ingemuit, magnuſque in ipſa Lucifugarum colluvie librorum Helluo Turrianus lumina in terram dedit, compreſſit oculos, & diem inviſum expulit. Hic inter omnes delectus eſt, qui proſpectum imperitis eripiens, miſeram turbam faſcinaret, nebulonis perditiſſimi, eorum omnium, qui ſcientiam ex conſcientiæ puritate æſtiment, cauterio inuſti defenſionem ſuſciperet, &c. Ex uno diſce omnes.

Ac poſtquam in prolegomenis cap. 3. adſtruere conatus eſt collectorem Canonum Iſidorum non fuiſſe Hiſpanum, ſcrutans quis tandem ille fuerit, immemor prioris aſſertionis alium Iſidorum aſſignat initio noni ſæculi, fratrem Eulogii Cordubenſis, qui perſequutionis tempore Moguntiam ſe receperit, ubi & ſublevandæ inopiæ cauſa mercaturam aliquam exercuerit: ac cum tunc Moguntini collectionem illam Canonum publici juris facere intenderent, Iſidori Mercatoris nomen illi præpoſuiſſe, ut ſcilicet crederent imperiti tantam fabularum anilium molem de Hiſpaniis, ut Hincmari verbis utar, allatam ab Hiſpano, Mercatore quidem, ſed pietatis cauſa profugo, quique pretioſiſſimum, ſi Deo placet, theſaurum barbaricæ libidini ſubductum, Germano-Francorum amiciſſimorum fidei concredere mallet, quam furentium (a quibus Hiſpania Bætica præſertim vaſtabatur) prædonum periculis objicere. Hæc ſcriptoris hujus Calviniſtæ conjectatio, quæ levior eſt in re tanti momenti, quam ut fidem ullam mereatur. Præterquam quod Eccleſiam ſpoliaret multis Conciliis, & ſubſequentium Pontificum decretis, quæ non aliunde hauſimus, & accepimus, quam ex prædicti Iſidori collectione. In cæteris porro prolegomenorum capitibus argumenta illa recudit, quæ a Magdeburgenſibus propoſita, a Turriano rejecta fuerant. Quibus nonnulla etiam addit contra Turriani reſponſa, quæ paginam multam occuparent, ſi in iis diſcutiendis immorari liberet. Ac in toto libro dat ipſas epiſtolas integras cum cenſura ad calcem, qua ſingulas percutit. Hic ſcopus, & argumentum libri, in quo nihil me magis movet, quam quod plures ex ſcriptoribus Orthodoxis, ex quibus jam Cardinales Baronium, & Bellarminum produximus, ipſas epiſtolas dubiæ eſſe fidei opinantur. Capita porro præcipua controverſiæ hujus hæc ſunt.

1. Quod materia epiſtolarum non convenit ſæculo, quo vixerunt, qui epiſtolas ſcripſiſſe feruntur.

2. Quod mendax ſit Conſulatuum conſignatio in fine harum epiſtolarum.

3. Vulgatæ Scripturarum verſionis uſus frequens eſt in iis epiſtolis, qui poſt Divi Hieronymi ætatem cœpit, qui eam verſionem emendaverit.

4. Identitas ſtyli, quo epiſtolæ omnes conſcriptæ ſunt a variis Pontificibus, quorum aliquos aliis elegantius ſcribere potuiſſe dubium vix eſſe poteſt, adulterinas oſtendit.

5. Spurciſſimi in epiſtolis ſermonis ſordes haud patiuntur priſcos urbis Præſules harum auctores extitiſſe.

6. ΑΝΤΙΧΡΟΝΙΣΜΑΤΑ.

Hæc, & quædam alia dubiam fidem reddunt harum epiſtolarum, quibus etſi nonnihil reſpondere videantur Binius, & Turrianus, non omnem tamen amovent ſcrupulum.

Juvat iſtis adjungere nonam appendicem Theſium Minoris Ordinariæ Baccalaurei Scotiſtæ non ineruditi, nunc vero Doctoris in Facultate Theologica Pariſienſi Fratris Franciſci Courtot, die Lunæ 16. menſis Novembris, anno 1665. in Scholis Scoticis Fratrum Minorum. Sic ille:

Theſis Minoris Ord.

Hierarchiam, & diſciplinam Eccleſiaſticam tuentur Catholici, abrogare ſatagunt homines reprobi circa fidem. Et quia primorum Pontificum Epiſtolæ decretales teſtes ſunt primævæ Chriſtianorum inſtitutionis: inter eos præcipuæ authoritatis, diffuſæ lectionis, & operoſæ ſcriptionis vir, ſpurias eas pronunciat; ſcilicet, quia mente corruptus, Iſidorum Hiſpalenſem earum collectorem negat; contrarium aſſero. Falſo conſignatas affirmat; mentitur in pluſquam triginta. Hieronymi verſionem uſurpare contendit; ipſemet oppoſitum plerumque fateri cogitur: nec, etſi id in aliquibus verum eſſet, valeret argumentum. Identitatem materiæ, ſtyli convenientiam, aliquas etiam ſermonis ſordes exprobrat; at quorſum hæc? diligentius inſpecta nobis magis favent, quam tibi. Tandem bis mille antichroniſmata prætendit; ex poſteriorum Scriptorum laciniis contarcinatas Epiſtolas vociferans; verum, quam frigide id probet, noverit omnis, qui tantiſper in margines oneratas oculos conjecerit: in quibus ut plurimum

hæc tria tantum reperiet, dicteriis, alluſiones contortas, & ad pauca verba reſtrictas, & explicationes malitioſas, multæ memoriæ, ſed parum caſtigati judicii indices. Non negemus tamen, aliquas priſcis Urbis Epiſcopis ſuppoſitas, aut lapſu temporum interpolatas: quarum cenſuram ex noſtris plerumque eſt expilcatus. Non ergo amplius inficientur ejus aſſeclæ, nos his tantum fulcire diſciplinam, & ritus Eccleſiaſticos, has quippe paleas exſufflamus, habentes aliud fundamentum, quod nunquam diruere poterunt *homines corrupti mente, & reprobi circa fidem*.

Certe negari non poteſt, quin aliquas Epiſtolas ſcripſerint primi illi Pontifices, ſicut & ſcripſerunt Apoſtoli, & ipſe Divus Petrus Pontificum vertex, & poſteriores etiam ipſis Pontifices: vix enim aliter regi poſſet Eccleſia tam late diffuſa: ſed, quæ ſint, diſcerni vix poſſet, perierunt multæ in perſecutione Gentilium, qui omnia Chriſtianorum bona, & chartas quoque diripiebant. Aliquæ nihilominus, ſicut & ipſæ ſcripturæ ſacræ evadere potuerunt. Quicquid ſit, aliæ Pontificum Epiſtolæ poſt tertium ſæculum reſarciunt iſtam ruinam, & eadem jura ſummi Pontificis Romani, ac decreta continent, quare in hac claſſe ſexta quaſdam ex iis electas exhibebimus poſt quædam decreta Pontificum eorumdem primorum ſæculorum, quibus non poſſint contradicere hæretici. Sed & hoc admiſſo, quod ea, quæ hæretici reprehendunt in his Epiſtolis, ut eſt præcipue, quod Primates, vel Patriarchæ ponerentur in his civitatibus, in quibus Ethnici olim Archiflamines haberent, quod eſt in Epiſtola Clementis ad Jacobum, quod chriſma conficeretur, & eo ungerentur baptiſmum ſuſcipientes, & confirmationem: quod cauſæ Epiſcoporum per appellationem ad Pontificem Romanum terminarentur, quod habent plures ex iis Epiſtolis: hæc tamen, & ſimilia, ſi non eſſent vere ſcripta, cum fuerint de uſu, & conſuetudine Eccleſiæ, tam vere dici poſſent ab Apoſtolis exordium ſumpſiſſe, quam conſuetudo non rebaptizandi baptizatos ab iis, qui prava ſentiunt: de qua ſcribit Divus Auguſtinus, quod ab Apoſtolorum traditione exordium ſumpſiſſe credenda eſt, ſicut ſunt multa, inquit, quæ univerſa tenet Eccleſia, & ob hoc ab Apoſtolis præcepta bene creduntur, quamquam ſcripta non reperiantur, lib. 5. *de Baptiſmo contra Don. cap. 23.*

Corpus Juris Canonici.

Corpus Juris Canonici quinque partes complectitur.

1. Decretum eſt Gratiani.
2. Decretales Gregorii Noni.
3. Sextus Decretalium Bonifacii Octavi.
4. Clementinæ Clementis Quinti.
5. Extravagantes communes.

Prima pars dicta decretum compilatum a Gratiano Monacho Sancti Felicis Bononienſis Ordinis ſancti Benedicti in eodem Monaſterio anno 1151. temporibus Eugenii Papæ Tertii in tres partes diſtinctum eſt. Prima continet diſtinctiones centum, & unam, citaturque hoc modo, *diſtinctione* 3. cap. & exprimitur initium E capitis, ſeu Canonis. Secunda pars continet cauſas triginta ſex.

Sub magni longa decreti parte ſecunda
Sex, & triginta cauſas reperire licebit.

Unaquæque autem cauſa dividitur in quæſtiones, & ipſæ quæſtiones in capita, aut Canones: unde ſic citatur. 1. Supple *cauſa*, quæſtio, 4. cap. & exprimitur initium capitis. In trigeſima autem tertia cauſa a quæſtione 3. uſque ad 4. interponitur tractatus de Pœnitentia, qui dividitur in octo diſtinctiones, ſub quarum qualibet ponuntur aliquot capita. Et ſic citatur *de* A *Pœnitentia*, diſt. 4. & ponitur initium capitis. 3. Pars decreti vocatur de Conſecratione, quæ ſubdividitur in diſtinctiones, & hæ in capita, unde hæc pars ſic citatur, *de Conſecratione*, diſtinct. 2. c. exprimendo primam, aut ſecundam dictionem capitis.

Tract. de Pœnitent.

Hoc autem decretum continet Canones tres mille, & nonaginta, unde verſus:

Si numeres caute, ter mille capitula, lector,
Atque decem novies decretum continet in ſe.

Quale autem judicium de Gratiano ferendum ſit, dictum ſupra. Illud in multis corrigi curavit B Gregorius Decimus tertius, multorumque eſt opinio non plus roboris habere, quam vel Conciliа, vel Pontifices, aut Patres, quorum verba refert. Et quamvis Eugenius Tertius dicatur illud decretum approbaſſe, id tamen ita intelligendum venit, non quaſi omnes Canones, quaſi articulos fidei propoſuerit, ſed quod illorum uſum in jure, & litibus diſſolvendis probaverit. Hoc expreſſe docet Diana, multis relatis auctoribus, par. 3. tract. 6. reſolut. 26. & ante eum Suarez, lib. 4. de legibus cap. 5. ubi & advertit ſententias Patrum non accipere vim legis, eo quod a Gratiano in ſuo decreto inſertæ ſunt, quia nec Gratianus habuit poteſtatem dandi vim legum, neque Pontifex aliquis approbavit pro legibus omnia, quæ in illo decreto continentur: & aliunde lex non eſt actus doctrinæ tantum, ſed poteſtatis: ſancti autem Patres non habe- C bant poteſtatem hanc, neque etiam hac intentione talia ſcripta tradebant. Quid, quod Gratianus non omnia ſumpſit ex propriis originalibus, ſed multa ex antiquioribus decretorum collectoribus? & ita facile potuit deceptio, & mutatio fieri, præſertim in nominibus auctorum. Quapropter ſemper conſulenda ſunt originalia: quando vero hæc non inveniuntur, inſpiciendum eſt, an talia decreta uſu ſaltem, & conſuetudine ſint recepta, vel in aliis certioribus decretis confirmata, alioquin ad jus conſtituendum non ſufficient.

Auctoritas decr. Gratiani.

Vide ex his, quam non neceſſario aliqui in diſputationibus Theologicis omnia ex Gratiano ſibi objecta variis interpretationibus ſæpe a ſenſu ipſius alieniſſimis deludere potius, quam diſſolvere conantur: Cum ſufficeret regerere decreta Gratiani vim legis non habere, D niſi quatenus conſtitutiones ſunt Pontificum, aut Conciliorum generalium, niſi forſan propriæ provinciæ Concilium decretum Gratiani competeret.

Decretales Gregorii Noni, qui creatus eſt Pontifex anno 1227. nihil aliud ſunt, quam conſtitutiones Pontificum, quas Gregorius Nonus opera Raymundi de Pennaforti natione Cathalani, patria Barcinonenſis, ſui Capellani, & Pœnitentiarii, Ordinis Fratrum Prædicatorum in quinque libros digeſſit, cum prius harum conſtitutionum quinque extarent compilationes, in quibus plures Scriptores auctoritate privata hujuſmodi conſtitutiones collegerant. Materiæ autem horum librorum generatim his verſibus continentur.

Decretales Greg. IX.

Prima creat clericos, officia praparat inde.
Altera judicium cum requiſitis appellat.
Tertia de vita, contractibus, teſtaque mentis.
Nubere quarta docet, & quæ ſpectant ad illud.
Ultima criminibus pœnas injungere curat.

Dividitur autem opus hoc in varios titulos, ſeu rubricas ratione rerum, quæ tractantur, ut eſt *de arbitris*, *de appellationibus*, *de bigamis*, &c. & unuſquiſque titulus in varia capita dividitur. Citatur autem indicando materiam tituli, & initium capitis. Appellatur quoque hic liber extravagantium, quod contineat conſtitutiones extra corpus decreti poſitas, & vulgo *extra*. forte brevitatis cauſa. Unde & ſæpe in citando præmittitur, *extra*.

Sextus

Sextus decretal. Sextus decretalium ita dictus, quod additus ſit quinque libris Decretalium per Bonifacium Octavum, qui Pontifex creatus anno 1194. decretales Epiſtolas prædeceſſorum ſuorum recenſeri curavit per viros doctos, & ſub variis titulis, novis etiam decretis a ſe additis, in quinque libros dividi. Unde citatur eodem modo, quo decretales, addendo in fine citationis *in ſexto*.

Clementin. Clementinæ eodem modo in quinque libros dividuntur ſub variis titulis, & Canonibus, quos cum Clemens Quintus creatus Pontifex anno 1305. in Concilio Viennenſi edidiſſet, nec ſub variis titulis publicare potuiſſet, morte præventus, ejus ſucceſſor Joannes Vigeſimus ſecundus id præſtitit: ac ad univerſitatem Bononienſem tranſmiſit, Joanneſque Andreas gloſſis illuſtravit. Citanturque eodem modo, præmiſſo, *Clementina*.

Extravag. Extravagantes Joannis vigeſimi ſecundi libro uno contentæ. Hic creatus eſt Pontifex anno 1316. alias ſuas conſtitutiones publicavit, præter Clementinas, ſub variis titulis, quibus alii addiderunt alias conſtitutiones, quæ a variis Pontificibus Romanis poſt ſextum Bonifacii emanarunt. Citanturque cum hoc diſcrimine, quod prioribus præmittitur, vel ſubjungitur *extr. Joannis* 22. poſterioribus *extr. comm.* & licet extravagantes illæ communes quinque libris continentur, in citatione tamen earum non ſit librorum mentio, ſed ſolius materiæ, quæ in titulo continetur, ac primorum verborum capitis, extravag. communium de hæreticis cap. &c.

Quod idem obſervatur in citatione decretalium Gregorii, & Bonifacii, necnon Clementinarum.

Atque cum tot leges, ac decreta, quæ tot vincula ſunt ad continendos homines in officio, ſatis eſſe viſum ſit aliquando, currentibus tamen ſeculis, & quotidie novis morbis exurgentibus, ac novis morum corruptionibus, ac maxime errorum graſſante prurigine, nova etiam antidota neceſſaria fuerunt: unde & alii Pontifices novas alias conſtitutiones pro varia rerum neceſſitate emittere in lucem coacti ſunt, quas inter *Bulla.* cæteros diligentiſſime conquiſitas in unum corpus coegit Laertius Cherubinus a Leone Primo ad Paulum Quintum Bullas omnes Pontificum in unum, veluti fascem, colligens, quem Bullarium vocavit, quod etiam ejus filius Flavius Cherubinus in compendium breve redegit, ac quibuſdam ſcholiis illuſtravit. Nec ſic tamen omnes Pontificias ſanctiones adhuc reperias, cum præter eas, quas omiſerunt, novæ adhuc recenter emanaverint poſt Paulum Quintum, ut collectio tot decretorum in immenſum opus excreſcat. Nos ergo, quibus paucæ reſtant paginæ ad complendum volumen iſtud, tantum aliquas ex his ultimis conſtitutionibus indicemus magis, quam exhibemus, ac illuſtriora earum ſpecimina, quaſi quoſdam rivulos ex uberrimo fonte, quem magis ſitientibus adire licet, damus pro ratione ſummæ.

Adde, quod hujuſmodi conſtitutiones plerumque ex variis Congregationibus Cardinalium Romanæ Ecclesiæ emanarunt, quæ Conciliis Italiæ ſucceſſerunt. *Congregat. Cardinal.* Cum enim ante annos octingentos, ut ſcite obſervat P. Dominicus a Sancta Trinitate Bibliothecæ Theologicæ lib. 3. ſect. 6. cap. 14. ante annos octingentos Romani Pontifices ad graviora conſultanda negotia cogerent Concilia Nationalia Italicorum Epiſcoporum, quibus etiam Presbyteri Cardinales intererant, ut ex D. Gregorii Synodo apparet lib. 4. epiſt. cap. 88. cum talia Concilia omitti cœpiſſent, res paulatim remiſſa eſt ad Cardinalium ſenatum: compoſitis ex illa plurimis congregationibus, ut partito onere in plures diligentius res ſingulæ diſcuterentur, deinde pro ſuprema manus impoſitione ad ſummum Pontificem deferrentur. Tales ſunt, inter alias, congregatio ſacræ Inquiſitionis, ſeu ſancti Officii, congregatio de propaganda fide, de ſacris ritibus, & ceremoniis, alia de interpretatione Concilii Tridentini, & congregatio pro indice librorum prohibitorum. Quæ cum veterum Conciliorum locum teneant, a ſcopo alienum penitus non erit aliqua exinde excerpere. Ea ſaltem, quæ magis ad doctrinam pertinent, præmiſſis tamen quibuſdam de clavibus Divi Petri, tum de decretis Pontificum Romanorum extra Concilia, quæ in antiquioribus ſæculis pro regimine Eccleſiæ ab ipſis emanarunt. Quæ tamen non ſemper habenda ſunt, tanquam decreta fidei, & ex Cathedra, & auctoritate prolata. Plura certe ſunt tantum pro conſiliis, aut monitis habenda, non pro juſſionibus ſtricti juris. Quod ſemel monuiſſe ſufficiat.

BULLARII, ET DECRETORUM

Pontificum Romanorum aliquot ſpecimina.

DE CLAVIBUS ECCLESIÆ.

Ex ſermone: *Dabo tibi claves regni cœlorum.* Matth. 16.

Tres Quæſtiones abſolvent præſentem orationem.

1. *Quid ſit clavis Eccleſiæ.*
2. *Quotuplex illa ſit.*
3 *Quas portas claudit, aut aperit.*

I. QUÆSTIO.

CLavis, ut dicit Hieronymus ſuper Matthæum, & habetur 4. ſentent. diſtinct. 18. eſt poteſtas ſpiritualis ligandi, & ſolvendi, qua Eccleſiaſticus judex dignos recipit, & indignos excludere debet a regno cœlorum. Vel clarius, clavis eſt poteſtas ſpiritualis ligandi, & ſolvendi, qua dignis aperitur, & indignis clauditur regnum cœlorum, conceſſa per Chriſtum D. Petro, & aliis ſacerdotibus.

Hæc definitio legitima eſt, quia cum claves ſint quædam potentiæ, potentiæ vero cognoſcantur per actus ſuos, actus per objectum, circa quod verſantur, & per ſubjectum, in quo ſunt, & per finem, propter quem ſunt, hæc omnia debent includi in ejus definitione. Hæc autem 4. includuntur in hac definitione. Actus ſunt ligare, & ſolvere: ſubjectum eſt, Eccleſiaſticus Judex, qui eſt ſacerdos charactere inſignitus: objectum eſt omnis homo, ad participandum regnum cœlorum creatus, ita ut ab eo indigni repellantur, & digni admittantur: excludere autem eſt ligare, admittere eſt ſolvere. Finis eſt gloria regni cœlorum, ut ſolis bonis pateat.

Magna res, & prodigioſa! A peccato primi parentis regni cœlorum introitus nulli patebat; propterea quod non erat ſatisfactum pro injuria peccati. Omnes, quantumcumque pii, & juſti, in limbo tenebroſo concluſi erant. Venit Chriſtus novus homo pro peccato ſatisfacturus: inde incipit apertio januæ cœlorum, & claves promittit Divo Petro. Clauſio autem regni cœlorum dicit impoſſibilitatem illuc introeundi, antequam ſatisfactum eſſet Trinitati, quæ jure ſuo, & authoritate propria claves illas ſola habebat: ergo ſpes mundi eſt poſt Chriſtum in Divo Petro.

Ad quod amplius cognoſcendum, ſciendum eſt, claves illas eſſe in triplici ſubjecto, in Trinitate, in Chriſto homine, & Divo Petro, ac aliis ſacerdotibus ſibi ſubditis; differenter tamen. Nam in Trinitate eſt nobiliori modo, quam in Chriſto homine, & in Chriſto homine nobiliori modo, quam in Divo Petro, & aliis ſacerdotibus.

In Trinitate claves ſunt auctoritative, & primarie, ac independenter. Eſt enim de jure ipſius remittere maculam peccati, quia ipſa eſt ſupremus Dominus auctor regni cœlorum, qui per peccatum injuria affectus eſt.

Digitized by Google

In Chriſto homine eſt per participationem a Trinitate, A & per excellentiam reſpectu aliorum; eſtque in ipſo per meritum ſuæ paſſionis; aperit ille toti naturæ humanæ, non huic ſolum, aut illi, Apocalypſ. 3. *aperit, & nemo claudit, claudit, & nemo aperit*. Ex merito ipſius, & voluntate communicantur aliis, qui de ſe nihil poſſunt, ſed ex meritis Chriſti: Chriſtus etiam potuit ſolus inſtituere Sacramenta, quibus remitterentur peccata, potuit etiam conferre effectum Sacramenti ſine ipſo Sacramento, quod non poteſt Eccleſia. Remittit peccata paralytico: remittit Magdalenæ abſque prævia confeſſione peccatorum.

In Petro denique ſunt claves miniſterialiter: *Dabo tibi claves regni*. B

II. QUÆSTIO.

AT, quot ſunt illæ claves regni cœlorum? Communiter illæ claves duæ aſſignantur: una dicitur clavis ſcientiæ, alia clavis poteſtatis in duplici foro. Clavis ſcientiæ illa eſt, quæ pertinet ad judicandum, quis ſit dignus, vel indignus regno cœlorum: Ratio eſt, quia quæ a Deo ſunt, ordinata ſunt; ratio autem poſtulat, ut non quilibet admittatur ad regnum *Apocal.* cœlorum. Nihil immundum, & coinquinatum, aut abominationem faciens intrabit in illam civitatem totam auro fulgentem, cujus fundamenta ſunt omnes lapides pretioſi, cujus portæ ſunt duodecim margaritæ: foris canes, & impudici, &c. Idcirco Deus, cui inter legiſlatores nemo ſimilis, voluit præmitti clavem C judicii, & ſcientiæ, ad diſcernendum dignos, & indignos; quod judicium poſtulat notitiam tum peccatorum, tum contritionis, ac deteſtationis ipſorum: itaut Sacerdos cognoſcat ſtatum pœnitentis ſui, ac judicet illum in tali ſtatu eſſe, ut poſſit dici amicus Dei, Filius Dei. Inde competit jus Sacerdotibus compellendi homines, ut accedant ad Sacramentum pœnitentiæ ſtatum ſuum manifeſtaturi. Sic in judicibus ſæculi, antequam ſententiam pronuntient, debent informari de ſtatu cauſæ, & habent auctoritatem inquirendi, informandi, ſiſtendi teſtes ad ſuum tribunal.

Altera clavis dicitur poteſtatis ad ligandum, aut ſolvendum, nempe vinculum peccati, illud condonando ex parte Dei, vel non condonando.

Cum autem multa ſint in peccato ſpectanda, dubitatur, *4. In peccato ſpectanda.* ad quid ſe extendat illa clavis, an ſuper omnia. D Quatuor autem ſunt in peccato maxime conſideranda, macula, reatus, tenebra, & pronitas ad malum derelicta ex peccato. Super quæ quatuor aliquo pacto ſe extendit clavis illa poteſtatis. Nam macula, quæ eſt privatio nitoris ex gratia provenientis, tollitur per infuſionem gratiæ. Reatus, qui eſt obligatio ad pœnas omnes, quibus dignus eſt peccator, majori ex parte etiam tollitur; cum deſinat obligatio ad pœnam æternam, & ad alias, habita ratione magnitudinis doloris. Tenebra quoque, qua mens peccatoris obducta, per poteſtatem illam debet illuminari. Jus habet docendi pœnitentem de rebus, quas ſcire tenetur. Itemque jus E habet imponendi pœnitentias tam ſatisfactorias, quam medicinales contra pronitatem ad malum.

Atque hæc pro quibuslibet Sacerdotibus in foro interno. Cæterum pro foro externo totidem claves aſſignari poſſunt in majoribus potiſſimum Sacerdotibus, qui tribunal habent, & juriſdictionem externam. Una eſt clavis ſcientiæ, alia eſt poteſtatis. Per primam jus habent diſcernendi, quid credendum, quid agendum, quid non agendum pro aſſequendo regno cœlorum: per ſecundam jus habent obligandi ſubditos ſub pœna excluſionis a regno cœlorum. Tali ipſos auctoritate Chriſtus donavit, reputans ſe contemptum, ſi quis ipſos contempſerit. Unde derivatur poteſtas cenſurarum in majoribus Sacerdotibus, ut ligent, & excludant a regno cœlorum, & ab Eccleſia militante, & triumphante, quos judicaverint eſſe ligandos: nam, quia Principum eſt Eccleſiæ 1. Epiſcoporum admittere homines in Eccleſiam, eorum eſt etiam ab ipſa exules facere per cenſuras excommunicationum, & aliarum. Quæ poteſtas ita a Chriſto data eſt Petro, & aliis, ut judicium ipſius pro Eccleſia militante ſit præjudicium pro Eccleſia triumphante. Unde Tertullianus in Apolog. cap. 39. ſummumque judicii futuri præjudicium eſt, ſi quis ita deliquerit, ut a communicatione orationis, & conventus, & omnis ſacri commercii relegetur.

Quare merito Gilbertus Epiſcopus Londinenſis in cap. 3. Cantici cantic. verba Chriſti ad Petrum ſic interpretatur. *Tu es Petrus, & ſuper hanc Petram ædificabo Eccleſiam meam, & portæ inferi non prævalebunt adverſus eam*; id eſt, Vires ſum daturus Eccleſiæ, & ædificabo tam firmiter, quod portæ inferi non prævalebunt adverſus eam, id eſt ſpiritus maligni, & hos ſequentes divites mali non eis nocebunt. *Et tibi dabo claves regni cœlorum*, id eſt, ut nullus intret in regnum cœlorum, niſi per fidem, & Sacramenta, quæ ſunt ex me tibi commiſſa. Et maledictus erit, id eſt, fides, & Sacramenta ei non proderunt, cui maledixeris: ſicut ille ſalvus (ſalutifer) cui benedixeris.

Quis jam non ſtupeat tantam poteſtatem datam per Chriſtum Divo Petro? quis non ſuſpiciat, & miretur Apoſtolum tam exaltatum? namque per illam clavium traditionem facit illum, & conſtituit dominum, & regentem ſuæ Eccleſiæ: ſicut cum cives tradunt claves ſuæ civitatis principi, hoc judicium eſt, quod illum in principem agnoſcant.

Imo non ſolum Eccleſiæ illi regimen tradit, ſed etiam regni cœlorum, ut, clave non errante, admittat ad ipſum, qui eo digni invenientur, & claudat ipſius oſtium illi, qui eo indignus erit.

Unde claves regni cœlorum duplicem poteſtatem deſignant: in Eccleſiam militantem, & in Eccleſiam triumphantem: ut quicumque benedictus fuerit a Divo Petro in Eccleſia militante, benedictionem conſequatur in Eccleſia triumphante.

Quæ, etſi omnibus Epiſcopis aliquo pacto conveniant, non dubitandum tamen, quin ſpecialius Divo Petro, & ipſius ſucceſſoribus competant. Quantum enim ex Scriptura ſacra datur aſſequi; hoc diſcrimen invenitur inter Divum Petrum, & cæteros Apoſtolos; quod poteſtatem ligandi, & ſolvendi non legatur Chriſtus dediſſe Apoſtolis, niſi cum Divo Petro adunatis: At vere ſpecialiter locutus eſt ad Petrum, nec ad alios Apoſtolos direxit hæc verba: *Dabo tibi claves regni cœlorum*, &c. *Paſce oves meas*, &c. Atque in hoc diſcrimine, ſi recte obſervetur, ſchiſmata ſopiuntur, argumentis prolixis ad fidem veram non opus. Aperiat, & claudat Divus Petrus, liget, & ſolvat, compendium eſt veritatis pro aſſequendo regno cœlorum, ſi modo ipſi obediatur, & ipſe, ut caput, attendatur, ſicut Cyprianus Martyr divine locutus eſt in tract. *de unitate Eccleſiæ*. Sed non omnes obediunt Evangelio. Sed de his ſatis, ad tertiam quæſtionem nos accingamus.

III. QUÆSTIO.

QUot portas claudunt, & aperiunt hæ claves? jam ſatis patet aperire portas Eccleſiæ militantis, & triumphantis. Dubium eſt de inferno, & purgatorio.

Quare hæ claves non dicantur etiam claves inferni, & claves purgatorii, ut quatuor portas dicantur aperire, & claudere? Primam quæſtionem tangit Toſtatus Abulenſis in Matth. cap. 16. quæſt. 72. Claves, inquit, ſunt præcipue ad aperiendum; at Eccleſia non aperit infernum, quia non erat actus ille alicujus excellentiæ, ſed aperit regnum cœlorum; ideo non dicitur habere clavem inferni.

Vera

Digitized by Google

Vera ratio hujus eſt, quod actus clavium eſt aperire oſtium, ut quis introeat, vel quis exeat. At Divus Petrus neminem intromittet in infernum: quia id fieret vel per fidem perverſam, vel per mores depravatos; at Eccleſia in Divo Petro ædificata, nihil in fide perverſum, nihil in moribus docet depravatum; unde qui ſequitur doctrinam Eccleſiæ in fide, & moribus, extra periculum eſt.

Quis ergo habet clavem inferni? Hæretici ſane, & qui depravati in moribus alios male vivere docent, ſeu exemplo, ſeu malis actibus, & ſuaſionibus.

Quis, inquam, habet claves inferni? unuſquiſque, qui præditus eſt libero arbitrio.

Ut vero Eccleſia nemini cauſa eſt ingreſſus in infernum; ſic neminem ſemel in illum ingreſſum ab illo liberare poterit: in inferno nulla eſt redemptio.

Neque vere claudit infernum cuiquam, impediendo efficaciter, ne ad illum quiſquam deſcendat, aut reddendo ingreſſum illum cuiquam impoſſibilem, faciendo quod quiſquam non peccet ultra mortaliter. Quia id hoc requireretur non quælibet gratia, ait ibidem Toſtatus, ſed magna, quæ eſt quaſi gratia confirmationis, quam dat ſolus Deus, &c.

Attamen Divus Thomas 3. par. quæſtio. 17. art. 1. ad 3. Clavis inferni, qua ipſe aperitur, & clauditur, eſt poteſtas conferendi gratiam, per quam homini aperitur infernus, ut ſcilicet exeat a peccato, quod eſt porta inferni, clauditur vero infernus, ne ultra in peccatum relabatur.

Atque hoc ſenſu non repugnat tales claves Divo Petro attribuere, quas etiam Chriſtus dicit ſe habere Apocalypſ. 1. *& habeo claves mortis, & inferni*. An non Ananiam, & Saphiram interfecit? an non Simonem Magum? quid aliud agit excommunicando? &c.

Habet igitur præ cæteris claves Eccleſiæ, &, ut dicunt Theologi, habet plenitudinem poteſtatis Eccleſiaſticæ, quæ, ut deſcribitur a Gerſonio, tract. de poteſtat. Eccleſ. conſiderat. 10. eſt poteſtas ordinis, & juriſdictionis, quæ a Chriſto collata eſt ſupernaturaliter Petro, ſicut Vicario ſuo, & Monarchæ, primo per ſe, & ſuis ſucceſſoribus legitimis uſque in finem ſæculi, ad ædificationem militantis Eccleſiæ, pro conſecutione felicitatis æternæ. *Dabo claves tibi regni cœlorum*.

At cur non dicitur clavis purgatorii? equidem non dubito, quin aliquo ſenſu dici poſſit Sacerdotes multos mittere in purgatorium, per pœnitentias leviores, habita ratione peccatorum; ſed id non fit ex intentione ipſius Eccleſiæ: uniuſcujuſque peccatoris mollities, ſegnities, & vita imperfectior clavis illi erit pro apertione purgatorii.

Verum eſt Indulgentias poſſe concedi pro defunctis, ut plures ex ſanctis Doctoribus iſtud confirmant. At quo modo? per modum ſuffragii, non per modum abſolutionis, per preces, & orationes, non per poteſtatem abſolvendi. Quod fit, dum ex auctoritate Eccleſiæ bona opera, quibus annexæ ſunt Indulgentiæ, transferuntur ad defunctos in purgatorio, orante Eccleſia, ut ea Deus rata, & accepta habeat pro iis, quibus applicantur, & donantur a viventibus. Etſi vero pium ſit credere, Deum exauditurum pias Eccleſiæ ſuæ preces: at id ratum, & fixum non eſt: ideo, cum clavis denotet poteſtatem; non eſt proprie iſta Indulgentia clavis Eccleſiæ.

Quæ cum ita ſe habeant, revereamur talem poteſtatem datam hominibus, & dum vita præſens ſubſiſtit, tanto dono fruamur, &c.

DECRETUM D. PETRI

De legendis Scripturis ſacris per Eccleſias.

Simon Magus a Divo Petro profligatur.

PRimus Summorum Pontificum Eccleſiæ Chriſti Domini Divus Petrus, poſtquam in Judæa Simonem Magum primum hæreticorum profligaſſet, illeque Romam veniſſet, ut ibi virus ſuum ſpargeret, illico huc advolat Divus Petrus, ut eumdem hæreticum etiam Romæ vinceret, bono omine pro Pontificibus Romanis, quorum ſemper officium fuit, exemplo Divi Petri, hæreticos condemnare, ac dejicere. Quæ deſcribit Euſebius Hiſtoriæ Eccleſiaſticæ lib. 2. cap. 13. & 14. aitque poſtea tradidiſſe Scripturas ſacras Eccleſiis legendas. Decretum nempe tulit ea de re, quod nihil opportunius eſſet ad adducendos infideles ad fidem, quam illos de veritate fidei convincere per Prophetias veteris teſtamenti, ſicut nihil utilius ad fideles in fide corroborandos, quam eaſdem Prophetias ſæpe revolvere, ſicut & libros novi Teſtamenti, in quibus adimpleta exhibentur, quæ in libris veteris Teſtamenti tantum figurabantur, aut promittebantur: ſicut in Apparatu hujus Summæ ſatis manifeſte oſtendimus. Unde & idem Divus Petrus 2. Epiſt. cap. 1. tantum extollit Scripturas ſacras: *Sed his habemus firmiorem Propheticum ſermonem, cui bene facitis attendentes, quaſi lucernæ lucenti in caliginoſo loco*. Quamvis accuratius perpendendo verba Euſebii ex verſione Ruffini cap. 15. lib. 2. non aliud intelligat per ſcripturam, quam Euangelium Divi Marci: poſtquam enim retulit ea, quæ prædicabat Divus Petrus, ſcripto conſignaſſe Marcum; fidelibus id ab ipſo efflagitantibus, quo domi, foriſque in ejuſcemodi verbi meditationibus permanerent; Petrus vero, ut per Spiritum ſanctum religioſe ſe ſpoliatum furto comperit, delectatus eſt fidem eorum per hæc, devotionemque conſiderans: factumque confirmavit, & in perpetuum legendam Scripturam Eccleſiis tradidit.

Ex verſione Ruffini.

Alia porro Decreta Divi Petri plura alia continentur in Epiſtola Divi Clementis Romani ad Jacobum Fratrem Domini: quam Epiſtolam integram referunt poſt Iſidorum Mercatorem, qui non ſummas; ſed Concilia cum ſuis omnibus partibus, & appendicibus ſcripſerunt. Sed quia de falſitatis nota ſuſpecta eſt hæc Epiſtola apud plures bonæ notæ ſcriptores orthodoxos, etiam ipſum Bellarminum in lib. de Script. Eccleſ. quicquid in contrarium opinentur inter antiquos Ruffinus Aquilejenſis, & inter recentes Turrianus, qui contendit nihil obſtare veritati Epiſtolæ, quod directa ſit ad Jacobum Fratrem Domini jam ab aliquot annis vita functum (quod ſatis incredibile eſt, quis enim prudenter ſcribat homini, quem novit jampridem e vivis exceſſiſſe?) cum non ſit noſtri inſtituti paginam occupare in dubiis, aut falſis narrationibus, in talibus libenter ſtylum continemus. Simile judicium eſt de aliis ejuſdem Clementis Epiſtolis, illa excepta, quæ eſt ad Corinthios, quam Græce, & Latine inſerit tomo 1. Conciliorum P. Labbe Societ. Jeſu, cujus quidem Epiſtolæ meminit Divus Dionyſius Corinthiorum Epiſcopus circa annum 167. lectamque aſſerit in Eccleſiis ex veteri inſtituto apud Euſeb. lib. 4. Hiſtor. cap. 23.

Epiſt. Clementis.

Victor Papa ſucceſſit Eleutherio anno Chriſti 174. ac decretum renovavit de celebrando paſchate, ut a prædeceſſoribus ſuis ſtatutum fuerat prima Dominica poſt 14. Lunæ Martii, in qua illud celebrant Judæi, idque injunxit quibuſdam Epiſcopis Aſianis, quos etiam renitentes obedire excommunicavit. Qua de re ſupra dictum eſt in quarta claſſe, & factum teſtatur Euſebius lib. 5. Hiſtor. cap. 24. nec in dubium revo-

Poteſtas Papæ in Epiſcopos remotiores ab urbe Roma.

revocatur, quamvis inde exortæ ſint lites, & controverſiæ, an prudenter id geſtum. Id tamen indicat manifeſte poteſtatem clavium in ſede Romana, & ejus auctoritatem circa remotiores quoſque Epiſcopos, quos in officio continet a primis temporibus. Magnum vero quid ſe præſtare putant hæretici, quod Epiſtolam ipſius primam, quæ hoc decretum continet, variis critices notis obſuſcare nitantur. Decretum ipſum inficiari non poſſunt, quamtumcumque calumnientur. Unde & Blondellus in Cenſura hujus Epiſtolæ. Cuivis obvium ſit Victorem rigore ſuo non procuraſſe remedium, ſed auxiſſe morbum; nec errantibus incuſſiſſe terrorem, ſed deviis ſocios, errori patronos quodammodo quæſiviſſe. His ſemper artibus Romanus Typhus conſuluit Eccleſiæ. Sic ille Miniſtellus, non advertens decretum Victoris ubique tandem victoriam obtinuiſſe, & hoc factum innumeris profuiſſe, & profuturum, ut agnoſcant non eſſe novitatem Papatus (ut Molinæus fruſtra diſputat libro integro) quod Papa contineat in ordine orbis terrarum Epiſcopos, cum id ſit juris antiqui, & uſus primorum ſæculorum, in quibus Eccleſiam incorruptam extitiſſe non denegant. Inde apud eumdem Euſebium lib. 4. cap. 23. Dionyſii autem (nempe Corinthiorum Epiſcopi) fertur ad Romanos data ad Epiſcopum Soterem Epiſtola, in qua inſtituta antiquitus tradita in Eccleſia Romana cuſtodiri libenter amplexum ſe his indicat verbis: *A principio namque moris eſt vobis, fratres, omnes variis juvare beneficiis, multiſque Eccleſiis, quæ ſunt per diverſa terrarum loca, cuncta, quibus indigent, deſtinare, ſingulorum quoque neceſſitates in omnibus conſolari*, & cætera. Quæ, licet prima fronte nihil aliud oſtendant, quam curam, & ſolicitudinem in corporalibus neceſſitatibus, inde tamen conjectare licet multo magis pro ſpiritualibus neceſſitatibus, ſi vitia aliqua ſuccreſcerent, ſi hæreſes, aut ſchiſmata orirentur, providiſſe Romanam Sedem. Quare mihi dubium non eſt, quin omnes hæreſes fulmine Pontificio ictæ fuerint, non ſolum illa, quæ fuit Simonis Magi, ſed & Menandri, qui fuit ſcutum diaboli non inferius ipſo Simone, cui ſucceſſit hæreſis Ebionis, Cherinti, & aliorum, de quibus idem Euſebius lib. 3. cap. 32. Ut vero Apoſtolorum Chorus, & omnis illa ætas, quæ a Domino ſuſceperat vivæ vocis auditum, de hac luce diſceſſit, tum velut in vacuam domum falſæ doctrinæ impius ſe error immerſit, & tanquam, ubi jam divini cenſus defenſor nullus exiſteret, nudato (ut ajunt) capite corripientes arma mendacii oppugnare Apoſtolicam veritatem nituntur. Quibus certe in doctrinæ erroribus multo plus æquum eſt arbitrari Pontifices Romanos obſtitiſſe, ſi ne quidem quidpiam in praxi, quod doctrinam fidei non tangeret, tolerare potuerint, quin illico improbarent. Sed nec omnia ſcripta ſunt, nec quæ ſcripta fuerunt, ad poſteros pervenerunt.

Zephirini edictum.

Zephirinus Papa, qui ſedem Divi Petri obtinuit ab anno Chriſti 203. ad annum 221. Decretum vulgavit de admittendis ad abſolutionem mœchis, & adulteris. Cum enim hic Pontifex animarum zelo ductus videret plures adulteros ex ſeveriore praxi deſperantes, ſemetipſos omni impudicitiæ tradere, aut a fide deficere, edictum in remedium propoſuit, de quo Tertullianus jam a Religione Catholica alienus lib. 1. *de pudicitia* cap. 1. Audio etiam edictum eſſe propoſitum, & quidem peremptorium, *Pontifex ſcilicet Maximus, quod eſt Epiſcopus Epiſcoporum edicit: Ego & mœchiæ & fornicationis delicta pœnitentia functis dimitto*. O edictum, cui non poterit attribui bonum factum? & ubi proponetur liberalitas iſta? ibidem opinor in ipſis libidinum januis, ſub ipſis libidinum titulis. Scripſiſſe autem hunc librum de pudicitia contra Zephirinum anno Chriſti 216. Zephirini 14. Antonii Caracallæ Imperatoris 4. teſtatur Baronius anno Chriſti 216. Quod autem edictum ferebat, *Pœnitentia functis*, idem eſt ac pœnitentibus, ut ſcribi ſolet in Bullis Indul-

A gentiarum: nam ſi aliter intelligeretur de iis, qui longa pœnitentiæ tempora adimpleviſſent, edictum nihil profuiſſet pluribus, qui non niſi in extremo vitæ limite pœniterent. Eſt autem edictum triplex apud Juriſconſultos: aliud monitorium, aliud citatorium, & tertium peremptorium. Ulpianus *ff. de judiciis*. Peremptorium edictum dicitur, quod tribus edictis propoſitis, vel uno pro tribus, fieri ſolebat; & quod perimat diſceptationem inter litigantes, hoc eſt non patiatur adverſarium tergiverſari: qui vero ſpernebat, contumax dicebatur. Quod tamen Tertullianus in alium ſenſum hic torquet, quaſi Papa peremptor eſſet, non Pater, cum tamen abſolutio vitam det mortuis peccatoribus. Sed licet ironice hæc dicat Tertullianus, B & thraſonice, vere eſt peremptorium hoc edictum, quo perimit diſceptationem omnem hæreticorum adverſus Eccleſiam de clavibus ſummorum Pontificum Romanorum, de ipſorum primatu, cum hic dicatur Papa Epiſcopus Epiſcoporum, vel teſtimonio hæreticorum, ut non dubitemus hunc titulum ipſius a primis ſæculis fuiſſe. Vide de iſto loco Tertulliani P. Carolum Moreanum tom. 1. in eumdem Tertullianum p. 3. in Alphabeto errorum Tertulliani. De materia autem ipſa vide dicta in ſecunda claſſe ad Concilium Nicænum, & in quarta claſſe ad Eliberitanum, & paſſim alibi in hac Summa.

Edictum triplex.

Pœnitentes abſolvendi.

Feruntur ejuſdem Zephirini Papæ duæ Epiſtolæ decretales, quarum prima, quæ eſt ad omnes Siciliæ Epiſcopos, falſi arguitur, maxime quod C auctoritas ſedis Apoſtolicæ in ea aſſeratur in cauſis Epiſcoporum. Fingit vero impoſtor, inquit Blondellus Calviniſta, ut tyrannidem Papiſticam hoc tubicine fulciat, Sed auctoritas ſedis Apoſtolicæ non indiget fulcimento harum Epiſtolarum, quas antequam Magdeburgenſes Lutherani, & alii heterodoxi lucem vidiſſent, ſuſpectas habuerunt plures graviſſimi ſcriptores Catholici. Fundata illa eſt ſufficienter per verba ipſius Chriſti ad Divum Petrum toties repetita in hoc Collegio Synodico. Quid dicturi ſunt ad Tertullianum, cujus ironica verba eo magis valent pro auctoritate ſummi Pontificis Romani in Eleutherio Epiſcopo Epiſcoporum, quo tunc temporis infenſior erat ipſi adverſarius? Secundam vero ipſius Epiſtolam νοθείας arguunt Magdeburgenſes, quod in ea fiat mentio de quibuſdam Epiſco-D pis per alios Epiſcopos ſpoliatis, cum eo tempore, inquiunt, Ethnici, & non Chriſtiani perſecutionem exercerent. Sed, ut Turrianus reponit: an non potuerunt eſſe falſi fratres, qui iniquis accuſationibus pios, & Catholicos perſequerentur? nam & falſi fratres perſecuti ſunt Paulum, & Joannem 2. Corinth, 11. ad Philippenſ. 1. 1. Joan. Epiſt. 3. Addunt Magdeburgenſes, non tuliſſet Demetrius Ægyptiacæ diœceſeos tunc Exarchus æquo animo, quod Epiſcopus Romanus curam omnium Eccleſiarum ſe jure divino ſuſcepiſſe ſcriberet. *Turrian.* credo non tuliſſet, ſi Demetrius Magdeburgenſis fuiſſet, & Lutheranus. Ut inde appareat, quam levibus jaculis ſæpe has Epiſtolas impetant in Eleutherio, cujus edictum peremptorium eſt, & morta-E lem plagam infert ipſorum contumaciæ. Quare ſapienter animarum ſuarum conſulerent ſaluti, ſi Natalii olim Confeſſoris pœnitentiam imitarentur, qui cum pecunia corruptus, Theodoti hæreſeos patrocinium ſuſcepiſſet, ad ſanam mentem poſtea rediens, ad Zephirini Papæ ſe advolvit pedes patrati ſceleris exomologeſim faciens apud Euſebium lib. 5. cap. 27. ex quo, & aliis exemplis colligitur conſueviſſe hæreticos erroris pœnitentes, adire Romanos Pontifices ad impetrandam veniam, & quærendam veritatem, & communicationem Catholicam expetendam.

Blondellus Calviniſta.

Turrianus.

Hæret. ad Papā confugiebant pro abſolutione.

Ste-

Stephani Papæ edictum circa rebaptizãtes.
Vincentius Lirinenſis.

STephanus Papa, qui ſedit ann. 257. decretum edidit contra rebaptizantes ab hæreticis, & extra Eccleſiam baptizatos. De quo ſupra actum claſſe 4. Vincentius Lirinenſis 1. parte *commonitorii* c. 9. Quondam igitur venerabilis memoriæ Agrippinus, primus omnium mortalium contra divinum canonem, contra univerſalis Eccleſiæ regulam rebaptizandum eſſe cenſebat, & cæt. tunc beatæ memoriæ Papa Stephanus Apoſtolicæ ſedis antiſtes, cum cæteris quidem collegis ſuis, ſed tamen præ cæteris reſtitit: dignum, ut opinor, exiſtimans, ſi reliquos omnes tantum fidei devotione vinceret, quantum loci auctoritate ſuperabat. Denique in Epiſtola, quæ tunc ad Africam miſſa eſt, idem his verbis ſanxit, *nihil novandum, niſi quod traditum eſt*. Intelligebat enim vir ſanctus, & prudens nihil aliud rationem pietatis admittere, niſi ut omnia, quæ fide a Patribus ſuſcepta forent, eadem fide filiis conſignarentur: noſque religionem, non qua vellemus ducere, ſed potius quæ illa duceret, ſequi oportere: idque eſſe proprium Chriſtianæ modeſtiæ, & gravitatis, non ſua poſteris tradere, ſed a majoribus accepta ſervare. Quis ergo tunc univerſi negotii exitus? quis utique niſi uſitatus, & ſolitus? retenta eſt ſcilicet antiquitas, exploſa novitas.

D. Cyprianus.

Cum autem Cyprianus prædeceſſoris ſui Agrippini cauſam tueretur in rebaptizandis iis, qui ab hæreticis baptizati fuerant; fretus Concilio 80. Epiſcoporum, eumdem Stephanum Papam ſibi contradicentem expertus eſt. Qua de re D. Auguſtinus de *unico baptiſmo* c. 14. Cum ergo Stephanus non ſolum non rebaptizaret hæreticos; verum hoc facientes, vel ut fieret decernentes excommunicandos eſſe cenſeret, &c. Idem Auguſt. *de baptiſmo contra Donatiſtas*, l. 5. cap. 23. Ad Pompejum etiam ſcribit Cyprianus de hac eadem re, ubi aperte indicat Stephanum, quem Romanæ Eccleſiæ Epiſcopum tunc fuiſſe dicimus, non ſolum ſibi ad iſta non conſenſiſſe, verum etiam contra ſcripſiſſe, ac præcepiſſe.

Etſi vero D. Cyprianus per aliquod tempus Stephano præcipienti jure ſuperioris omnium Epiſcoporum, ut eſt homini proprium, propriæ ſententiæ tenacem eſſe, diu tamen Stephano reſiſtere non eſt auſus. Pia illius humilitas, qua Eccleſiæ ceſſit, & charitas, qua Eccleſiam amavit, fovendæ charitatis cauſa fuit, ut ideo noluerit, ut hæretici faciunt, vinculum communionis ſchiſmate abrumpere; quare ab Eccleſia diſcedere noluit; ſeque tandem ab ea edoceri paſſus eſt, & Papæ decreto obtemperavit. Quin etiam poſtea ipſius auctoritatem tam ſolide confirmavit tum in Epiſtola 55. tum ubi ita ſcribit de auctoritate Pontificis Rom. *Neque enim*, inquit, Epiſt. 55. *aliunde hæreſes obortæ ſunt, aut nata ſunt ſchiſmata, quam inde quod Sacerdoti Dei non obtemperatur, nec unus in Eccleſia ad tempus Sacerdos, & ad tempus judex vice Chriſti cogitatur.* Tum etiam in tractatu *de unitate Eccleſiæ*, ut cæcutire mihi quodam modo videantur quidam, qui accurate lectis primis paginis hujus tractatus, de mente ejus adhuc dubitant. Extollat, quantum libet, Apoſtolorum, & Epiſcoporum poteſtatem, attamen & ex verbis Chriſti ad Petrum poteſtatem Pontificis Romani ſupra cæteros effert, ac tum hæreſes in Eccleſia eſſe aſſerit, *dum ad veritatis originem non reditur, nec caput quæritur, nec magiſtri cœleſtis doctrina ſervatur. Quæ ſi quis conſideret, & examinet, tractatu longo, atque argumentis opus non eſt ad fidem. Loquitur Dominus ad Petrum: Ego dico tibi, quia tu es Petrus, & ſuper hanc Petram*, &c. Matth. 16.

At ſubjungit: *Erant utique cæteri Apoſtoli, quod fuit Petrus, pari conſortio præditi, & honoris, & poteſtatis*. At quid inde? erant tales antequam Chriſtus ad Petrum loquutus fuiſſet; ſed non erant, poſtquam primatus datus eſt Petro. Vide in Apparatu hujus Summæ cenſuram facultatis Pariſienſis contra Antonium *de Dominis* Archiep. Spalatenſem, qui aſſerens jure divino æqualem eſſe omnium Epiſc. poteſtatem, & in totam Eccleſiam ſe effundere, meruit audire ab erudito diſquiſitore errorum ſuorum illud Job. 11. *Vir magnus in ſuperbiam erigitur, & tanquam pullum onagri ſe liberum natum putat.*

At dicit Cyprianus, *Epiſcopatus unus eſt, cujus a ſingulis in ſolidum pars tenetur*, quaſi qui diceret, unum eſt regnum, cujus a ſingulis nobilibus pars in ſolidum reſpective ad alios paris nobilitatis occupatur, excluderet regem a ſupremo dominio. Vere ergo pro Papa ſtetit D. Cyprianus, & vere de illo ſcribit D. Auguſtinus epiſt. 48. circa ſententiam ſuam de baptiſmo. Correxiſſe autem ſententiam iſtam non invenitur, *non incongruenter tamen de tali viro exiſtimandum eſt, quod correxerit.*

SYLVESTER.

SYlveſter, anno Domini 318. Pontifex 32. creatur, temporibus Conſtantini Magni Imperatoris, ſub quo & perſecutionem fugiens (paganus enim principio erat Conſtantinus) exul in monte Soracte in cavernis petrarum cum Clericis ſuis aliquandiu latuit. Tandem Conſtantino Dei gratia ad fidem converſo, ac baptizato, hortante Sylveſtro Papa, ac jubente Conſtantino Concilium generale apud Nicæam Bithyniæ contra Arrium indicitur: cujus Concilii acta, & canones in Conciliorum claſſe videre eſt. Porro decreta Sylveſtri hæc traduntur.

1. Ut baptizatum liniat Presbyter chriſmate levatum de aqua, propter occaſionem tranſitus mortis.

2. Ut ſacrificium altaris non in ſerico, nec in panno tincto conſecretur, niſi tantum in lineo ex terra procreato, ſicut Corpus Domini noſtri Jeſu Chriſti in ſyndone linea, & munda ſepultum fuit.

3. Ut Presbyter Arrianum reſipiſcentem non ſuſciperet, niſi Epiſcopus loci deſignati.

4. Ut Chriſma ab Epiſcopo conficiatur, & Epiſcopi baptizatos conſignent, propter hæreticam ſuaſionem.

5. Ut nullus laicus crimen Clerico audeat inferre.

6. Ut Diaconi dalmaticis in Eccleſia uterentur, & palla Linoſtina læva eorum tegeretur.

7. Ut nullus Clericus propter quamlibet cauſam in curiam introiret, nec ante judicem cinctum cauſam diceret, niſi in Eccleſia.

Referunt etiam his temporibus Conſtantinum Imp. Romanam ditaſſe Eccleſiam, & multas conſtituiſſe Baſilicas, quas ornavit magnificentiſſima largitione auri, & argenti; inſuper & diadema aureum Sylveſtro Pontifici obtuliſſe, quod ille, ut minus aptum religioni, reſpuerit. Vide Gratianum diſt. 96. cap. Conſtantinus 1. & 2. Reliqua ejus acta in Nicæno Concilio continentur.

JULIUS PRIMUS.

HIc natione Romanus, anno Domini 336. ad Pontificatum trigeſimus quartus pervenit, tempore Conſtantii hæretici, filii Conſtantini, alias Conſtantini junioris, ſub quo & multas tribulationes paſſus, atque adeo decem menſium exilium, tandem Conſtantio mortuo cum gloria ad ſedem ſuam reverſus eſt. De hoc habes in hiſtoria tripar. lib. 4. cap. 4. & infra. Hic conſtituit, quoquo modo initiatum Eccleſiaſtico tantum judici ſubjici. Extat hujus Epiſtola increpatoria ad Orientales Epiſcopos pro cauſis Athanaſii Epiſcopi Alexandrini, & exceſſibus contra Romanam Eccleſiam: cujus hæc ſunt capita.

1. *Quod*

1 *Quod ſoli Romano Pontifici liceat generale Concilium congregare, & Epiſcopos judicare.* A

2 *Non oportet præter ſententiam Romani Pontificis Concilia celebrari, vel Epiſcopos damnari.*

3 *Ut accuſatores, & accuſationes, quas leges ſeculi non admittunt, repellantur.*

4 *Si quis Epiſcopum præter authoritatem ſedis Apoſtolicæ damnaverit, vel a ſede expulerit, de gradu ſuo dejiciatur, & excommunicetur: & Epiſcopi ejecti reſtituantur, &c.*

DAMASUS.

ANno Domini † 368. Damaſus natione Hiſpanus Pontifex 37. Cathedram Romanæ Eccleſiæ aſcendit, ſeditque annos 18. menſes 3. dies 11. Non caruit tamen principio tanti magiſtratus competitore. Nam † Urſicinus quidam ejuſdem Eccleſiæ diaconus collecta turbulentorum, & ſeditioſorum hominum manu Epiſcopatum eum ambiebat, ex quo tanta bella coorta ſunt, ut multi mortales ex utraque parte ceciderint, & repleta ſint humano ſanguine orationum loca. Sed tandem ejecto Urſicino confirmatus eſt in ſede B. Petri Damaſus, qui præter alia conſtituta decrevit, ut pſalmi diu, noctuque alternis vicibus per omnes Eccleſias canerentur, & in fine eorum verſiculus ille ſolemnis *Gloria Patri*, &c. ſuccineretur: & ut in principio Miſſæ generalis confeſſio a Sacerdotibus ad Altare fieret. Idem vitas Pontificum, qui ante ſe fuerunt, deſcripſit, & divi Hieronymi ſcriptis authoritatem dedit, cum prius 70. interpretum ſcripta tantummodo in pretio eſſent. Nam & Biblia Hieronymi legi cœpere, & Pſalmi ab eodem ex Hebræo traducti. Extat ejus epiſtola una ad Paulum Antiochenum Epiſcopum, cujus hæc ſunt capita.

† 371.

† Urſinus.

1 *Quod integrum hominem ſuſceperit Chriſtus ſine peccato.*

2 *Quod unus ſit Chriſtus, ante ſecula ex Patre natus, & in tempore ex virgine editus.*

Anno 389.

STRICIUS.

SYricius natione Romanus 38. Pontifex temporibus Valentiniani, & Valentis Auguſtorum, ſeditque ann. 16. Hic inſtituit, ut quicunque aut viduam, aut ſecundam uxorem duxiſſet, ab officio Sacerdotali excluderetur: & ut monachi probatæ vitæ ſacris poſſent initiari, & ab infimo ordine ad ſummum provehi: utque ſacri ordines non eodem tempore, ſed per intervalla darentur. Idem & hæreticos reſipiſcentes per manus impoſitionem præſente cuncta eccleſia cenſuit recipiendos. Manichæos quoque in Urbe inventos expulit, & vetuit, ne quis eis fidelium communicaret; pœnitentes tamen eoſdem, & ad gremium orthodoxæ fidei redeuntes ita recipi conſenſit, ſi monaſterium ingrederentur, atque ibi jejuniis, & orationibus ſe toto vitæ ſuæ tempore macerarent. Hujus extat epiſtola prima ad Himerium Tarraconenſem Epiſcopum, cujus hæc ſunt capita.

1 *De Arrianis non rebaptizandis.*

2 *De diverſis baptizandorum temporibus. Vel ſic, ut præterquam in Paſcha, & Pentecoſte (niſi in neceſſitate, & periculo) baptiſmus non celebretur.*

3 *De apoſtatis ab eccleſia ſeparandis.*

4 *Quod non licet alterius ſponſum alteri in matrimonii jura accipere.*

5 *De iis, qui poſt pœnitentiam, vel militiæ cingulum, vel nova conjugia, vel illicitos appetierunt concubitus.*

6 *De monachis, vel ſanctimonialibus abjecto propoſito incontinenter viventibus.*

7 *De ſacerdotum, vel levitarum incontinentia.*

8 *De admittendis ad Clerum.*

9 *De Clericorum converſatione.*

10 *De his, qui grandævi ad ſacram militiam convertuntur.*

11 *De Clericis, qui ad ſecundas nuptias tranſeunt, ut deponantur.*

12 *Quæ fœmina cum Clericis debeant habitare.*

13 *De monachorum promotione ad Clerum.*

14 *Quod pœnitens non fiat Clericus.*

15 *De Clericis, ut pœnitentiam per impoſitionem manus ſacerdotis non accipiant.*

16 *De pœnitentibus, vel digamis, vel viduarum maritis, ut non admittantur ad ordines.*

Plures ejuſdem extant epiſtolæ. B

ANASTASIUS.

INter Romanos Pontifices iſte in ordine triceſimus nonus anno Domini 404. Eccleſiæ Chriſti præficitur: ſeditque annos tres, dies decem. Invenit Manichæos in Urbe, quorum quoſdam convertit, quoſdam in exilium relegavit. Hujus tempore floruerunt Baſilius, & Gregorius Nazianzenus: & ſub eo in Alexandria celebrata eſt Synodus ad Origenis opera examinanda. Hujus extat epiſtola quædam decretalis ad omnes Germaniæ, ac Burgundiæ Epiſcopos, cujus hæc ſunt capita.

1 *Ut ſanctum Evangelium univerſi non ſedentes, ſed ſtantes audiant.*

2 *Traſmarini quomodo ad Clerum recipi debeant.*

3 *De Manichæis in urbe Roma repertis.* C

ANaſtaſius Epiſcopus cunctis Germanicis, & Burgundiæ regionis Epiſcopis in Domino ſalutem. Exigit dilectio veſtra, chariſſimi, ut ex authoritate Sedis Apoſtolicæ veſtris deberemus reſpondere conſultis. Et quamvis non prolixe, ſed ſuccincte hoc agere propter quaſdam alias occupationes feſtinaremus, denuo tamen, ſi neceſſe fuerit, ob has, vel alias neceſſitates, quaſi ad caput mittere charitative non dubitetis: quia veſtras preces & nunc, & tunc acceptas habemus, &c.

DECRETA INNOCENTII PRIMI.

Hic Innocentius, natione Albanus, anno Domini 406. Pontifex 40. creatur. Hujus extant Epiſtolæ aliquot decretales. D

Epiſtola regularis Innocentii primi ad Decentium Eugubinum Epiſcopum: cujus canonum tituli ſunt hi.

1 *De pacis oſculo dando poſt confecta myſteria.*

2 *De nominibus ante precem ſacerdotis non recitandis.*

3 *Quod non debeant baptizari niſi ab Epiſcopo conſignari.*

4 *Quod rite omni ſabbato jejunetur.*

5 *De fermento, quod civitatis tantum Presbyteris dirigatur.*

E 6 *De energumenis baptizatis.*

7 *De pœnitentibus.*

8 *De epiſtola ſancti Jacobi Apoſtoli, in qua pro infirmis orari præcipitur.*

INnocentius Decentio Epiſcopo Eugubino ſalutem. Si inſtituta Eccleſiaſtica, ut ſunt a beatis Apoſtolis tradita, integra vellent ſervare Domini ſacerdotes, nulla diverſitas, nulla varietas in ipſis ordinibus, & conſecrationibus haberetur. Sed dum unuſquiſque, non quod traditum eſt, ſed quod ſibi viſum fuerit, hoc æſtimat eſſe tenendum, inde diverſa in diverſis locis, vel Eccleſiis aut teneri, aut celebra-

Digitized by Google

brari videntur, ac ſit ſcandalum populis: quia dum neſciunt traditiones antiquas humana præſumptione corruptas, putant ſibi, aut eccleſiis non convenire, aut ab Apoſtolis, vel ab Apoſtolicis viris contrarietatem inductam. Quis enim neſciat, aut non advertat id, quod a principe Apoſtolorum Petro Romanæ Eccleſiæ traditum eſt, ac nunc uſque cuſtoditur, ab omnibus debere ſervari, nec ſuperinduci, aut introduci aliquid, quod aut authoritatem non habeat, aut aliunde accipere videatur exemplum? præſertim cum ſit manifeſtum, in omnem Italiam, Gallias, Hiſpanias, Africam, atque Siciliam, inſulaſque interjacentes nullum inſtituiſſe eccleſias, niſi eos, quos venerabilis Apoſtolus Petrus, aut ejus ſucceſſores conſtituerunt ſacerdotes, &c. ut jacent in litera apud Gratianum in decret.

De conſe. d. 2. Paci igitur.

1. Pacem ergo aſſeris ante confecta myſteria quoſdam populis imperare, vel ſibi inter ſe ſacerdotes tradere, cum poſt omnia, quæ aperire non debeo, pax ſit neceſſario indicenda, per quam conſtet populum ad omnia, quæ in myſteriis aguntur, atque in Eccleſia celebrantur, præbuiſſe conſenſum, ac finita eſſe pacis concludentes ſignaculo demonſtrentur.

De conſe. d. 2. De no.

2. De nominibus vero recitandis antequam preces ſacerdos faciat, atque eorum oblationes, quorum nomina recitanda ſunt, ſua oratione commendet, quam ſuperfluum ſit, ipſe per tuam prudentiam recognoſcis: ut cujus hoſtiam necdum Deo offeras, ejus ante nomen inſinues: quamvis illi incognitum ſit nihil. Prius ergo oblationes ſunt commendandæ, ac tunc eorum nomina, quorum ſunt oblationes, edicenda, ut inter ſacra myſteria nominentur, non inter alia, quæ ante præmittimus, ut ipſis myſteriis viam futuris precibus aperiamus.

3. De conſignandis vero infantibus manifeſtum eſt non ab alio, quam ab epiſcopo fieri licere. Nam Presbyteri, licet ſint Sacerdotes, Pontificatus tamen apicem non habent. Hæc autem ſolis Pontificibus deberi, ut vel conſignent, vel Paracletum Spiritum tradant, non ſolum conſuetudo eccleſiaſtica demonſtrat, verum & illa lectio Actuum Apoſtolorum, quæ aſſerit Petrum, & Joannem eſſe directos, qui jam baptizatis traderent Spiritum ſanctum. Nam Presbyteris, ſeu extra Epiſcopum, ſeu præſente epiſcopo, cum baptizat, chriſmate baptizatos ungere licet: ſed quod ab Epiſcopo fuerit conſecratum: non tamen frontem ex eodem oleo ſignare, quod ſolis debetur Epiſcopis, cum tradunt Spiritum ſanctum Paracletum. Verba vero dicere non poſſumus, ne magis prodere videar, quam ad conſultationem reſpondere.

Act. 8. f.

De conſe. d. 3. Sabbato vero.

4. Sabbato vero jejunandum eſſe, ratio evidentiſſima demonſtrat. Nam ſi diem Dominicum ob venerabilem Reſurrectionem Domini noſtri Jeſu Chriſti non ſolum in Paſcha celebramus, verum etiam per ſingulos circulos hebdomadarum ipſius diei imaginem frequentamus: ac ſi ſexta feria propter paſſionem Domini jejunamus, ſabbatum prætermittere non debemus, quod inter triſtitiam, atque lætitiam temporis illius videtur incluſum. Nam utique conſtat Apoſtolos biduo iſto & in mœrore fuiſſe, & propter metum Judæorum ſe occuluiſſe. Quod utique non dubium eſt in tantum eos jejunaſſe biduo memorato, ut traditio eccleſiæ habeat iſto biduo Sacramenta penitus non celebrari: quæ utique forma per ſingulas tenenda eſt hebdomadas propter id, quod commemoratio diei illius ſemper eſt celebranda. Quod ſi putant ſemel, atque uno ſabbato jejunandum, ergo & Dominica, & ſexta feria ſemel in Paſcha erit utique celebrandum. Si autem Dominici diei, & ſextæ feriæ per ſingulas hebdomadas reparanda imago eſt: dementis eſt bidui agere conſuetudinem ſabbato prætermiſſo, cum non diſparem habeat cauſam, a ſexta videlicet feria, in qua Dominus paſſus eſt, quando & ad inferos fuit: ut tertia die reſurgens redderet lætitiam poſt biduam triſtitiam præcedentem. Non ergo nos negamus ſexta feria jejunandum, ſed dicimus & ſabbato hoc agendum, quia ambo dies triſtitiam Apoſtolis, vel his, qui Chriſtum ſecuti ſunt, induxerunt. Qui die Dominico exhilarati, non ſolum ipſum feſtiviſſimum eſſe voluerunt, verum etiam per omnes hebdomadas frequentandum eſſe duxerunt.

5. De fermento vero, quod die Dominico per titulos mittimus, ſuperflue nos conſulere voluiſti, cum omnes Eccleſiæ noſtræ inter civitatem ſunt conſtitutæ, quarum Presbyteri, quia die ipſo propter plebem ſibi creditam nobiſcum convenire non poſſunt, idcirco fermentum a nobis confectum per acolythos accipiunt, ut ſe a noſtra communione, maxime illa die, non judicent ſeparatos. Quod per parochias fieri debere non puto, quia non longe portanda ſunt Sacramenta. Nec nos per cœmeteria diverſa conſtitutis presbyteris deſtinamus, ut & presbyteri eorum conficiendum jus habeant, atque licentiam.

6. De his vero baptizatis, qui poſtea a dæmonio aut vitio aliquo, aut peccato interveniente arripiuntur, quæſivit dilectio tua, ſi a presbytero, vel diacono poſſint, aut debeant conſignari: quod hoc, niſi epiſcopus præceperit, non licet. Nam eis manus imponenda omnino non eſt, niſi epiſcopus authoritatem dederit id faciendi. Ut autem fiat, epiſcopi eſt imperare, ut manus eis vel a presbytero, vel a cæteris clericis imponatur. Nam quomodo id fieri ſine magno labore poterit, ut longe conſtitutus energumenus ad epiſcopum deducatur, cum, ſi talis caſus ei in itinere acciderit, nec proferri ad epiſcopum, nec referri ad ſua facile poſſit?

De conſe. d. 3. De pœnitentibus.

7. De pœnitentibus vero, qui ſive ex gravioribus commiſſis, ſive ex levioribus pœnitentiam gerunt, ſi nulla interveniat ægritudo, quinta feria ante Paſcha eis remittendum Romanæ Eccleſiæ conſuetudo demonſtrat. Cæterum de pondere æſtimando delictorum, Sacerdotis eſt judicare, ut attendat ad confeſſionem pœnitentis, & ad fletus, atque lacrymas corrigentis, ac tum debere dimitti, cum viderit congruam ſatisfactionem. Si vero quis in ægritudinem inciderit, atque uſque ad deſperationem devenerit, eſt ante tempus Paſchale relaxandum, ne de ſæculo abſque communione diſcedat.

8. Sane quoniam de hoc, ſicut de cæteris, conſulere voluit dilectio tua, adjecit etiam filius meus Cœleſtinus diaconus in epiſtola ſua, eſſe a tua dilectione poſitum illud, quod in beati Apoſtoli Jacobi epiſtola conſcriptum eſt: Infirmatur quis in vobis? inducat presbyteros eccleſiæ, & orent ſuper eum, ungentes eum oleo in nomine Domini: & oratio fidei ſalvabit infirmum, & ſuſcitabit illum Dominus: & ſi in peccatis fuerit, remittentur ei. Quod non eſt dubium de fidelibus ægrotantibus accipi, vel intelligi debere, qui ſancto oleo chriſmatis perungi poſſunt: quo ab Epiſcopo confecto, non ſolum Sacerdotibus, ſed omnibus uti Chriſtianis licet in ſua, aut ſuorum neceſſitate inungendo.

Jacobi 5. c.

Diſt. 95. Illud ſuperfluum.

Cæterum illud ſuperfluum videmus adjectum, ut de Epiſcopo ambigatur, quod presbyteris licere non dubium eſt. Nam idcirco de presbyteris dictum eſt, quia Epiſcopi occupationibus aliis impediti ad omnes languidos ire non poſſunt. Cæterum ſi epiſcopus aut poteſt, aut dignum ducit aliquem a ſe viſitandum & benedicere, & tangere chriſmate, ſine cunctatione poteſt, cujus eſt ipſum chriſma conficere. Nam non pœnitentibus iſtud infundi non poteſt, quia genus eſt Sacramenti. Nam quibus reliqua Sacramenta negantur, quomodo hoc unum genus putatur poſſe concedi? His ergo, frater chariſſime, omnibus, quæ tua dilectio voluit a nobis exponi, prout potuimus, reſpondere curavimus: ut Eccleſia tua Romanam conſuetudinem, a qua originem ducit, ſervare valeat, atque cuſtodire. Reliqua vero, quæ ſcribi fas non erat,

quum

quum adſceris, interrogati poterimus edicere.

Epiſtola ſecunda ejuſdem Innocentii ad Victricium Rothomagenſem Epiſcopum.
Capitula.

1 *Quod extra conſcientiam Metropolitani non ſunt ordinandi Epiſcopi.*
2 *De his, qui poſt baptiſmum cingulum militiæ ſecularis acceperunt, non debere ad Clericatus ordinem admitti.*
3 *De cauſis Clericorum, quæ in Provincia juſte non finiuntur, ut ab Apoſtolica ſede terminentur.*
4 *De uxoribus Clericorum, ut virginibus ſocientur, * & ſecundam non ducant uxorem.* (** Item ipſi*) B
5 *Ut ſi Laicus viduam duxerit, Clericus non fiat.*
6 *Ut Clericus non ſit, qui ſecundam duxerit uxorem.*
7 *Ut alterius Clericum nullus Epiſcopus ordinare uſurpet.*
8 *Ut non rebaptizentur, qui a Novatianis, vel Montenſibus veniunt.*
9 *Ut Sacerdotes, & levitæ cum mulieribus cohærere non debeant.*
10 *Ut Monachus, ſi Clericus factus fuerit, propoſitum ſuum ſervare debeat.*
11 *Ut ex Curialibus Clericus non fiat, propter voluptates, quas a diabolo inventas exhibere compellitur.*
12 *De virginibus ſacris, ſi lapſæ fuerint, vel publice nupſerint.* C
13 *De virginibus non velatis, ſi deviaverint.*

(** Victorio Victoricio.*) INnocentius * Victricio Epiſcopo Rothomagenſi ſalutem. Et ſi tibi, frater chariſſime, pro merito honore Sacerdotii (quo plurimum polles) vivendi, & docendi Eccleſiaſticæ regulæ nota ſunt omnia, neque eſt aliquid, quod de ſacris lectionibus tibi minus collectum eſſe videatur, tamen quia Romanæ Eccleſiæ normam, atque authoritatem magnopere poſtulaſti, voluntati tuæ morem admodum gerens, digeſtas vitæ, & morum diſciplinas annexas meis literis miſi, per quas advertant Eccleſiarum religionis veſtræ populi, quibus rebus, & regulis Chriſtianorum vita in ſua cujuſque profeſſione debeat contineri, qualiſque ſervetur in urbis Romæ Eccleſiis diſciplina. Et infra. Ergo quoniam non pro nobis tantum, ſed pro populo credito cogimur præſtare rationem, idcirco diſciplinam Dei deificam populum erudire debemus. Quoſdam enim aſſeris extitiſſe, qui ſtatuta majorum non tenentes, caſtitatem Eccleſiæ ſua præſumptione violant, populi favorem ſequentes, & Dei judicium non timentes. Ergo non ſilentio noſtro exiſtimemur his præbere conſenſum, Domino dicente per Prophetam: Videbas furem, & currebas cum eo: (*Pſal. 49.*) hæc ſunt, quæ deinceps intuitu divini judicii omnem Catholicum Epiſcopum expedit cuſtodire.

1. Primùm, ut extra conſcientiam Metropolitani Epiſcopi nullus audeat ordinare Epiſcopum. Integrum enim eſt judicium, quod plurimorum ſententiis confirmatur. Nec unus Epiſcopus ordinare præſumat Epiſcopum, ne furtivum præſtitum beneficium videatur. (*Nicæna ſynodi ca. 4.*) Hoc enim & ſynodus Nicæna conſtituit, atque definivit.

(*Nicæna ſynod. ca. 11.*) 2. Conſtituit etiam, atque definivit. Si quis poſt remiſſionem peccatorum cingulum militiæ ſecularis habuerit, ad Clericatum admitti omnino non debeat.

3. Si quæ autem cauſæ, vel contentiones inter Clericos, vel inter Laicos, & Clericos tam ſuperioris * gradus, quam etiam inferioris fuerint exortæ: placuit, ut ſecundum ſynodum Nicænam congregatis omnibus ejuſdem Provinciæ Epiſcopis judicium terminetur. Nec alicui liceat, ſine præjudicio tamen Romanæ Eccleſiæ, cui in omnibus cauſis debet reverentia cuſtodiri, relictis his ſacerdotibus, qui in eadem Provincia Dei Eccleſias nutu divino guber- (** Ordinis.*) (*Nicæn. ſynod. c. 5.*)

A nant, ad alias convolare Provincias, aut aliarum Provinciarum prius Epiſcoporum judicium experiri. Quod ſi quis forte præſumpſerit, & ab officio Cleri ſubmotus, & injuriarum reus ab omnibus judicetur. Si autem majores cauſæ in medium fuerint devolutæ, ad ſedem Apoſtolicam, ſicut ſynodus ſtatuit, & beata conſuetudo exigit, poſt judicium Epiſcopale referantur.

4. Ut mulierem viduam Clericus non ducat uxorem: quia ſcriptum eſt: Sacerdos uxorem virginem accipiat, non viduam, non ejectam. (*Levit. 21. Ezech. 44.*) Utique qui ad Sacerdotium labore ſuo, & vitæ probitate contendit, cavere debet, ne hoc præjudicio impeditus pervenire non poſ-
B ſit.

5. Ut ſi quis viduam, licet Laicus, duxerit uxorem, ſeu ante baptiſmum, ſeu poſt baptiſmum, non admittatur ad Clerum: (*1. Tim. 3. Tit. 2.*) quia eodem videtur vitio excluſus. In baptiſmo enim crimina dimittuntur, non acceptæ uxoris conſortium relaxatur.

6. Ne is, qui ſecundam duxerit uxorem, Clericus fiat. Quia ſcriptum eſt, unius uxoris virum. Et iterum: Sacerdotes mei ſemel nubant; & alibi: Sacerdotes mei non nubant amplius. Ac ne ab aliquibus exiſtimetur ante baptiſmum, ſi forte quis acceperit uxorem, & ea de ſeculo recedente alteram duxerit, in baptiſmo eſſe dimiſſum, ſatis erat a regula; quia in baptiſmo peccata dimittuntur, non acceptarum uxorum numerus aboletur:
C quum utique uxor ex legis præcepto ducatur, (*Gen. 1.*) intantum ut & in Paradiſo, quum parentes humani generis conjungerentur, ab ipſo Domino ſint benedicti: & Salomon dicat: A Deo præparabitur viro uxor. (*Prov. 19.*) Quam formam etiam Sacerdotes omnes ſervare, uſus ipſe demonſtrat Eccleſiæ. Satis enim abſurdum eſt, aliquem credere, uxorem ante baptiſmum acceptam poſt baptiſmum non computari, quum benedictio, quæ per Sacerdotem ſuper nubentes imponitur, non materiam delinquendi dediſſe, ſed formam tenuiſſe legis a Domino antiquitus inſtitutæ doceatur. Quod ſi non putatur uxor eſſe computanda, quæ ante baptiſmum ducta eſt: ergo nec filii, qui ante baptiſmum geniti ſunt, pro filiis haberentur.

7. Ut de aliena Eccleſia Clericum ordinare, aut
D judicare nullus uſurpet, niſi ejus Epiſcopus precibus exoratus concedere voluerit: quod etiam Nicæna videtur ſynodus continere: Abjectus a ſua Eccleſia Clericus, ab altera non ſuſcipiatur Eccleſia.

8. Ut venientes a Novatianis, vel Montenſibus per manus tantum impoſitionem ſuſcipiantur: quia quamvis ab hæreticis, tamen in Chriſti nomine ſunt baptizati: præter eos, ſi qui forte a nobis ad illos tranſeuntes, rebaptizati. Hi ſi reſipiſcentes, & ruinam ſuam cogitantes redire maluerint, ſub longa pœnitentiæ ſatisfactione admittendi ſunt.

9. Præterea, quod dignum, & pudicum, & honeſtum eſt, tenere Eccleſia omnino debet, ut Sacerdotes, & Levitæ cum uxoribus ſuis non miſceantur,
E quia miniſterii quotidiani neceſſitatibus occupantur. (*Levit. 15. & 16. Luc. 1. Levit. 21. Num. 18.*) Scriptum eſt enim: Sancti eſtote, quoniam ego ſum ſanctus, Dominus Deus veſter. Nam ſi priſcis temporibus de templo Dei ſacerdotes anno vicis ſuæ non diſcedebant, ſicut de Zacharia legimus, nec domum ſuam omnino tangebant, quibus utique propter ſobolis ſucceſſionem uxoris uſus fuerat relaxatus, quia ex alia tribu, & præterquam ex ſemine Aaron, ad Sacerdotium nullus fuerat præceptus accedere; quanto magis hi Sacerdotes, vel Levitæ pudicitiam ex die ordinationis ſuæ ſervare debeant, quibus vel Sacerdotium, vel miniſterium ſine ſucceſſione eſt, nec præterit dies, qua vel a ſacrificiis divinis, vel a baptiſmatis officio vacent? Nam ſi beatus Apoſtolus Paulus ad Corinthios ſcripſit dicens: (*1. Cor.*) Abſtinete vos ad tempus, ut vacetis orationi: & hoc utique Laicis præcepit: multo magis Sacerdotes, quibus & orandi, & ſacrificandi juge officium eſt, ſem-

per

Digitized by Google

per debebunt ab hujuſmodi conſortio abſtinere. A Quod ſi contaminatus fuerit carnali concupiſcentia, quo pudore ſacrificare uſurpabit? aut qua conſcientia, quove merito exaudiri ſe credet? quum dictum ſit: Omnia munda mundis: coinquinatis autem, & infidelibus nihil mundum. Sed forte licere hoc credit, quia ſcriptum eſt, Unius uxoris virum. Non permanenti in concupiſcentia generandi dixit, ſed propter futuram continentiam. Neque enim integros corpore non admiſit, qui ait: Vellem autem omnes eſſe, ſicut & ego. Quod apertius declarat dicens: Qui autem in carne ſunt, Deo placere non poſſunt. Vos autem jam non eſtis in carne, ſed in ſpiritu.

ad Tit. 1. 1. Tim. 3. — *Rom. 8.*

10. De monachis, qui diu morantes in monaſteriis, B ſi poſtea ad Clericatus ordinem pervenerint, non debere eos a priore propoſito deviare. Aut enim, ſicut in monaſterio fuit, & quod diu ſervavit, id in meliori gradu poſitus amittere non debet: aut ſi corruptus poſtea baptizatur, & in monaſterio ſedens, ad Clericatus ordinem accedere voluerit, uxorem omnino habere non poterit: quia nec benedici cum ſponſa poteſt, jam ante corruptus. Quæ forma ſervatur in Clericis, maxime quum vetus regula hoc habeat, ut quiſquis corruptus baptizatus Clericus eſſe voluiſſet, ſponderet ſe uxorem omnino non ducere.

11. Præterea frequenter quidam ex fratribus noſtris Curiales, vel quibuslibet publicis functionibus occupatos Clericos facere contendunt, quibus poſtea major triſtitia, quum de revocandis eis aliquid ab imperatore præcipitur, quam gratia naſcitur de accito. C Conſtat enim, eos in ipſis muniis etiam voluptates exhibere, quas a diabolo inventas eſſe non dubium eſt, & ludorum, vel munerum apparatibus aut præeſſe, aut forſitan intereſſe. Sit certe in exemplum & ſolicitudo, & triſtitia fratrum, quam ſæpe protulimus, Imperatore præſente, cum pro his ſæpius rogaremus, quam ipſe nobiſcum poſitus cognoviſti, ex quibus non ſolum * inferiores Clerici ex Curialibus, verum etiam in Sacerdotio conſtituti, ingens moleſtia, ut redderetur, inſtabat.

** for. inferioribus e curia clericis, vel & in ſac. conſtitutis, &c.*

12. Item quæ Chriſto ſpiritualiter nubunt, & a Sacerdote velantur, ſi poſtea vel nupſerint publice, vel occulte corruptæ fuerint, non eas admittendas eſſe ad agendam pœnitentiam, niſi is, cui ſe junxerant, de hac vita deceſſerit. Si enim de omnibus hæc ratio cuſtoditur, ut quæcunque, vivente viro, alteri nupſerit, habeatur adultera: nec ei agendæ pœnitentiæ licentia con- D cedatur, niſi unus ex eis defunctus fuerit: quanto magis de illa tenenda eſt, quæ ante immortali ſe ſponſo conjunxerat, & poſtea ad humanas nuptias tranſire elegit?

13. Hæ vero, quæ necdum ſacro velamine tectæ, tamen in propoſito virginali ſemper ſe ſimulaverunt permanere, licet velatæ non fuerint, ſi forte nupſerint, his agenda aliquanto tempore pœnitentia eſt, quia ſponſio earum a Domino tenebatur. Si enim inter homines ſolet bonæ fidei contractus nulla ratione diſſolvi, quanto magis iſta pollicitatio, quam cum Deo pepigerant, ſolvi ſine vindicta non poterit? Nam E ſi Apoſtolus Paulus, quæ a propoſito viduitatis diſceſſerant, dixit eas habere condemnationem, quia primam fidem irritam fecerunt: quanto potius virgines, quæ prioris promiſſionis fidem minime ſervaverunt?

Non habetur in epiſt. Syricii pp. cujus principium eſt, diverſa quamvis.

Epiſtola ejuſdem tertia ad Exuperium Toloſanum Epiſcopum Capita.

1 *De incontinentia Sacerdotum, vel Levitarum.*
2 *De his, qui poſt Baptiſmum omni tempore incontinentiæ voluptatibus ſunt dediti, & in ultimo pœnitentiam poſcunt.*
3 *De adminiſtratoribus, vel judicibus ſæcularibus.*
4 *Quod viri cum adulteris uxoribus non conveniant.*
5 *Quod qui preces, vel crimina dictant, habeantur immunes.*
6 *Quod hi, qui intercedente repudio divortium pertulerunt, ſi ſe nuptiis aliis junxerint, adulteri eſſe monſtrentur.*
7 *Qui libri in canone recipiantur.*

INnocentius Exuperio Epiſcopo Toloſano ſalutem. Conſulenti tibi, frater chariſſime, quid de propoſita ſpecie unaquaque ſentirem; pro captu intelligentiæ meæ, quæ ſunt viſa, reſpondi, quid ſequendum, vel quid vitandum docilis ratio perſuaderet, vel authoritas lectionis oſtenderet, vel cuſtodita ſeries temporum demonſtraret. Et quidem dilectio tua inſtitutum ſecuta prudentium, ad ſedem Apoſtolicam referre maluit, quid de rebus dubiis cuſtodire deberet, potius quam uſurpatione præſumpta, quæ ſibi viderentur, de ſingulis obtinere. Cur enim magis pudendum putemus diſcere aliquid, quam omnino neſcire? mihi quoque ipſi de collatione docilitas accedit, dum perſcrutatis rationibus, ad propoſita reſpondere compellor: eoque fit, ut ſemper aliquid addiſcat, qui poſtulatur, ut doceat. Proponam igitur ſingula, ſubjiciamque reſponſum.

1. Propoſuiſti, quid de his obſervari debeat, quos in diaconii miniſterio, aut in officio presbyterii poſitos incontinentes eſſe, aut fuiſſe, generati filii prodiderunt. De his & divinarum legum manifeſta eſt diſciplina, & cæt. Repete hoc totum caput ad verbum ex Gratiano diſt. 82. cap. Propoſuiſti, & ex decr. Ivon. lib. 3.

2. Et hoc quæſitum eſt, quid de his obſervari oportet, qui poſt baptiſmum omni tempore incontinentiæ voluptatibus dediti, in extremo fine vitæ ſuæ pœnitentiam ſimul, & reconciliationem communionis expoſcunt. De his obſervatio prior, durior: poſterior, interveniente miſericordia, inclinatior. Nam conſuetudo prior tenuit, ut concederetur pœnitentia, ſed communio negaretur. Nam cum illis temporibus crebræ perſecutiones eſſent, ne communionis conceſſa facilitas homines de reconciliatione ſecuros non revocaret a lapſu, negata merito communio eſt, conceſſa pœnitentia: ne totum penitus negaretur; & duriorem eſſe remiſſionem fecit temporis ratio. Sed poſtquam Dominus noſter pacem Eccleſiis ſuis reddidit, jam depulſo terrore, communionem dari obeuntibus placuit, & propter Domini miſericordiam quaſi viaticum profecturis: & ne Novatiani hæretici, negantis veniam, aſperitatem, & duritiam ſubſequi videamur. Tribuitur ergo cum pœnitentia extrema communio: ut homines hujuſmodi vel in ſupremis ſuis, promittente Salvatore noſtro, a perpetuo exitio vindicentur.

3. Quæſitum etiam eſt ſuper his, qui poſt baptiſmum adminiſtraverunt, & aut tormenta ſola exercuerunt, aut etiam capitalem protulere ſententiam. Nihil de his legimus a majoribus definitum eſſe. Meminerant enim, a Deo poteſtates has fuiſſe conceſſas, & propter vindictam noxiorum gladium fuiſſe permiſſum, & Dei miniſtrum eſſe datum in hujuſmodi vindicem. Quomodo ergo reprehenderent factum, quod authore Deo viderent eſſe conceſſum? De his ergo ita, ut hactenus ſervatum eſt, ſic habeamus, ne aut diſciplinam evertere, aut contra authoritatem Domini venire videamur. Ipſis autem in ratione reddenda geſta omnia ſua ſervabuntur.

23. q. 4. Quæſitum eſt etiam.

4. Et illud deſideratum eſt ſciri, cur communicantes viri cum adulteris uxoribus non conveniant, non contra uxores in conſortio adulterorum virorum manere videantur. Super hoc Chriſtiana religio adulterium in utroque ſexu pari ratione condemnat. Sed viros ſuos mulieres non facile de adulterio accuſant, & non habent latentia peccata vindictam. Viri autem liberius uxores adulteras apud Sacerdotes deferre

32. q. 5. Chriſtiana religio.

ferre conſueverunt, & ideo mulieribus, prodito earum A crimine, communio denegatur. Virorum autem latente commiſſo, non facile quiſquam ex ſuſpicionibus abſtinetur. Qui utique ſubmovebitur, ſi ejus flagitium detegatur. Cum ergo par cauſa ſit, interdum, probatione ceſſante, vindictæ ratio conquieſcit.

5. Illud etiam ſciſcitari voluiſti, an preces dictantibus liberum concedatur utique poſt baptiſmi regenerationem, a principibus poſcere mortem alicujus, vel ſanguinem de reatu, quam rem principes numquam ſine cauſæ cognitione concedunt, ſed ad judices commiſſa ipſa, vel crimina ſemper remittunt, ut cauſa cognita vindicentur. Quæ cum quæſitori fuerint delegata, aut abſolutio, aut damnatio pro negotii qualitate profertur. Et dum legum authoritas in improbos exercetur, erit dictator immunis. B

6. De his etiam requiſivit dilectio tua, qui, interveniente repudio, alii ſe matrimonio copularunt: quos in utraque parte adulteros eſſe manifeſtum eſt. Qui vero vel uxore vivente, quamvis diſſociatum videatur eſſe conjugium, ad aliam copulam feſtinarunt, neque poſſunt adulteri non videri, intantum ut etiam hæ perſonæ, quibus tales conjuncti ſunt, etiam ipſæ adulterium commiſiſſe videantur, ſecundum illud, quod legimus in Euangelio: Qui dimiſerit uxorem ſuam, & duxerit aliam, mœchatur: ſimiliter & qui dimiſſam duxerit, mœchatur. Et ideo tales a communione fidelium abſtinendos. De parentibus autem, aut de propinquis eorum nihil tale ſtatui poteſt, niſi incentores illiciti conſortii fuiſſe detegantur. *Matth. 19.*

7. Qui vero libri recipiantur in canone ſanctorum Scripturarum, brevis annexus oſtendit. Hæc ſunt ergo, quæ deſiderata moveri voce voluiſti: Moſis libri quinque, C id eſt Geneſis, Exodus, Leviticus, Numeri, Deuteronomium, necnon & Jeſu Nave, & Judicum, & Regum libri quatuor, ſimul & Ruth, Prophetarum libri ſexdecim, Salomonis libri quinque, Pſalterium. Item hiſtoriarum, Job liber unus, Tobiæ unus, Heſter unus, Judith unus, Machabæorum duo, Eſdræ duo, Paralipomenon duo. Item Novi Teſtamenti, Euangeliorum libri quatuor, Pauli Apoſtoli Epiſtolæ quatuordecim, Epiſtolæ Joannis tres, Epiſtolæ Petri duæ, Epiſtola Judæ, Epiſtola Jacobi, Actus Apoſtolorum, Apocalypſis Joannis. Cætera autem, quæ vel ſub nomine Matthiæ, ſive Jacobi Minoris, vel ſub nomine Petri, & Joannis, quæ a quodam Lencio ſcripta ſunt, vel ſub nomine Andreæ, quæ a Nexocharide, & Leonide Philoſophis, & ſub nomine Thomæ, & ſi qua ſunt alia, non ſolum repudianda, D verum etiam noveris eſſe damnanda. *Canon Scripturæ ſacræ.*

Ejuſdem Epiſtolæ quartæ ad Felicem Nucerianum Epiſcopum capita.

1 *Siquis volens partem ſui corporis amputaverit, Clericus eſſe non poteſt: nolens autem, poteſt.*
2 *Quod digami ad Clerum admitti non poſſunt.*
3 *Qui de Laicis ad Clerum non debeant promoveri.*
4 *Qui de Laicis poſſunt Clerici fieri. Hic aperte concubina prohibetur.*
5 *De temporibus in clero immorandis.*

INnocentius Felici Epiſcopo Nucerino. Mirari non poſſumus, dilectionem tuam ſequi inſtituta majorum, E omniaque, quæ poſſunt aliquam recipere dubitationem, ad nos, quaſi ad caput, atque ad apicem Epiſcopatus referre, ut conſulta videlicet ſedes Apoſtolica, ex ipſis rebus dubiis certum aliquod faciendum pronunciet. Quod & nos libenter accipimus, & dilectionem tuam memorem canonum approbemus. Scripſiſti ergo, quod fervore fidei, quo polles, & amore ſanctæ plebis vel reparaveris Eccleſias Dei, vel novas quaſque conſtruxeris: ſed in his Clericos, quos conſtituas, non habere: aliquos vero mutilos, aliquos digamos eſſe. Ad quod ſtupuimus, prudentem virum de his voluiſſe conſulere, quæ omnibus ſunt certa ratione comperta. Ergo non quaſi ignoranti dicimus: ſed in aliis forſitan occupatos, iſtud oblitos vos eſſe dicimus.

1. Qui igitur partem cujuſlibet digiti ſibi ipſi volens abſcidit, &c. *Caput hoc ad verbum eſt apud Gratianum diſt.* 55. *cap.* Qui partem. *& in Nic. ſyn. cap.* 1. *1. Tim. 3. Tit. 1.*

2. De digamis autem nec conſuli debuit, quod manifeſta lectio ſit Apoſtoli, unius uxoris virum ad Sacerdotium, ſive ad Clericatum admitti debere, & hanc ipſam tantum ſi virginem accepit. Nam ea, quæ habuerit ante virum, licet defunctus ſit, tamen ſi Clerico poſtea fuerit copulata, Clericus, qui eam acceperit, eſſe non poterit: quia in lege cautum eſt, non viduam, non abjectam habere poſſe conjugem Sacerdotem. *Qui laici ordinandi.*

3. De laicis vero religio tua conſuluit, quos canones ordinare prohibeant. Certum eſt quidem, hoc regulas Eccleſiaſticas continere, ſed non ita definitum eſt, ut de omnibus ſit laicis conſtitutum. Neque enim Clerici naſci, & non fieri poſſunt: ſed deſignata ſunt genera, de quibus ad Clericatum pervenire non poſſunt, id eſt ſi quis fidelis militaverit, ſi quis fidelis cauſas egerit, hoc eſt poſtulaverit, ſi quis fidelis adminiſtraverit. De curialibus autem manifeſta ratio eſt, quoniam, & ſi inveniantur hujuſmodi viri, qui debeant Clerici fieri, tamen quoniam ſæpius ad Curiam repetuntur, cavendum ab his eſt propter tribulationem, quæ ſæpe de his Eccleſiæ provenit.

4. Laici vero, qui habentes uxores baptizati ſunt, ac ſic ſe inſtituerunt, ut opinio eorum in nullo vacillet, ut aut Clericis juncti ſint, aut monaſteriis, ex quo baptizati ſunt, hæſerint, & ſi non concubinam, non pellicem noverint, ſi in vanis operibus non vigilaverint, non prohibentur hujuſmodi ad Clericatus ſortem aſſumi.

5. Ita ſane, ut in eos tempora a majoribus conſtituta ſerventur. Nec cito quilibet lector, cito acolythus, cito diaconus, cito Sacerdos fiat: quia in minoribus officiis, ſi diu perdurent, & vita eorum pariter, & obſequia comprobantur, ut ad Sacerdotium poſthac emenſis ſtipendiorum meritis veniant, nec præripiant, quod vita probata meretur accipere. Quoniam ergo definitione monſtratum eſt, qui debeant admitti, quive reprobari: ex his omnibus, quos videt dignatio tua non poſſe reprobari, eligere debebis, quos Clericos facias. Si enim nullam gratiam hominibus, aut beneficium præſtare velimus, tales invenire poſſimus, de quorum aſſumptione nec incurrere ſcandalum, nec erubeſcere valeamus, &c. *Interſtitia ordinat.*

DECRETA ZOZIMI PAPÆ ex libro Pontificalis.

ZOzimus natione Græcus, ex patre Abrahamio ſedit annum unum, menſes duos, dies undecim: hic conſtituit multa in Eccleſia. Et conſtituit, ut diacones lævas tectas de pallis linoſtimis haberent. Et per Parochias conceſſit licentiam benedicendi cereum Paſchalem. Et præcepit, ut nullis Clericis poculum in publico propinaretur, niſi tantum in cellis fidelium maxime Clericorum. Hic facit ordinationem unam per menſem Decembrem, Presbyteros decem, diacones tres, Epiſcopos per diverſa loca numero octo. Sepultus eſt via Tyburtina juxta corpus beati Laurentii martyris ſeptimo Calendas Ianuarii. Et ceſſavit Epiſcopatus dies undecim.

Digitized by Google

TITULI EPISTOLAE DECRETALIS Zozimi Papæ.

1. *Quod monachi, vel laici, niſi per gradus Eccleſiaſticos non debent ad ſūmum Sacerdotium pervenire.*
2. *Quod ſi quis interdicta deſpexerit, gradus ſui periculo ſubjacebit.*
3. *Quæ in ſingulis Clericorum gradibus tempora ſint præfixa.*

Epiſtola ejuſdem prima ad Heſychium Salonitanum Epiſcopum.

Caput primum.

ZOzimus Epiſcopus urbis Romæ Heſychio Epiſcopo Salonitano. Exigit dilectio tua præceptum Apoſtolicæ ſedis, in quo Patrum decreta conſentiunt. Et ſignificas, nonnullos ex monachorum cœtu, quorum ſolitudo quavis frequentia major eſt, ſed & laicos ad Sacerdotium feſtinare, hoc autem ſpecialiter, & ſub prædeceſſoribus noſtris, & nuper a nobis interdictum conſtat litteris ad Gallias, Hiſpaniaſque tranſmiſſis. In quibus regionibus familiaris eſt iſta præſumptio, quamvis nec Africa ſuper hac admonitione noſtra habeatur aliena, ne quis penitus contra Patrum præcepta, qui Eccleſiaſticis diſciplinis imbutus per ordinem non fuiſſet, & temporis approbatione divinis ſtipendiis eruditus nequaquam ad ſummum Eccleſiæ Sacerdotium adſpirare præſumeret. Et non ſolum in eo ambitio inefficax haberetur, verumetiam in ordinatores ejus, ut carerent eo ordine, quem ſine ordine contra præcepta Patrum crediderant præſumendum: unde miramur ad dilectionem tuam ſtatuta Apoſtolicæ ſedis non fuiſſe perlata. Laudamus igitur propoſitum conſtantiæ tuæ, frater chariſſime, nec aliud de Pontificum cenſura veteris authoritatis genus expectandum fuit, quam ut talibus ambitionibus pro præceptis Patrum in procinctu fidei conſtitutus occurreres. Igitur, ſi quid authoritati tuæ (quod nos non opinamur) æſtimas defuiſſe, ſupplemus. Vos obſiſtite talibus ordinationibus. Obſiſtite ſuperbiæ, & arrogantiæ venienti. Tecum faciunt præcepta Patrum, tecum Apoſtolicæ ſedis authoritas. Si enim officia ſæcularia principem locum, non veſtibulum actionis ingreſſis, ſed per plurimos gradus examinatis temporibus deferunt: quis ille tam arrogans, tam impudens invenitur, ut in cœleſti militia, quæ propenſius ponderanda eſt, & ſicut aurum repetitis ignibus exploranda, ſtatim dux eſſe deſideret, cum tyro ante non fuerit, & prius velit dicere, quam diſcere? Adſueſcat in domini caſtris in lectorum primitus gradu divini rudimenta ſervitii, nec illi vile ſit exorciſtam, acolythum, ſubdiaconum, diaconum per ordinem fieri, nec hoc ſaltu, ſed ſtatutis majorum ordinatione temporibus. Jam vero ad Presbyterii faſtigium talis accedat, ut & nomen ætas impleat, & meritum probitatis ſtipendia anteacta teſtentur jure: inde ſummi Pontificis locum ſperare debebit. Facit hoc nimia remiſſio Sacerdotum noſtrorum, qui pompam multitudinis quærunt, & ex hac turba aliquid ſibi dignitatis acquiri. Hic paſſim numeroſa popularitas, etiam his locis, ubi ſolitudo eſt, talium reperitur, dum Parochias extendi cupiunt, aut quibus aliud præſtare non poſſunt, divinos ordines largiuntur. Quod oportet diſtricti ſemper eſſe judicii: Rarum eſt enim omne, quod magnum eſt.

2. Proinde nos, ne quid meritis dilectionis tuæ derogemus, ad te potiſſimum ſcripta direximus, quæ in omnium fratrum, & coepiſcoporum noſtrorum facies ire notitiam, non tantum eorum, qui in ea provincia ſunt, ſed etiam qui vicinis dilectionis tuæ provinciis adjunguntur. Sciat, quiſquis hoc poſtpoſita Patrum, & Apoſtolicæ ſedis authoritate neglexerit, a nobis diſtrictius vindicandum, ut ſui loci minime dubitet ſibi non conſtare rationem, ſi hoc putat poſt tot prohibitiones impune poſſe tentari. Contumeliæ enim ſtudio fit, quicquid interdictum toties uſurpatur.

3. Hæc autem in ſingulis gradibus obſervanda ſunt tempora. Si ab infantia Eccleſiaſticis miniſteriis nomen dederit, inter lectores, uſque ad viceſimum ætatis annum continuata obſervantia perduret: Si major jam, & grandævus acceſſerit, ita tamen quod poſt baptiſmum ſtatim ſe divinæ militiæ deſideret mancipari ſive inter lectores, ſive inter exorciſtas, quinquennio teneatur: Exinde acolythus, vel ſubdiaconus quatuor annis, & ſic ad benedictionem diaconatus, ſi meretur, accedat: in quo ordine quinque annis, ſi inculpate ſe geſſerit, hærere debebit. Exinde ſuffragantibus ſtipendiis per tot gradus datis propriæ fidei documentis, Presbyterii Sacerdotium poterit promereri, de quo loco, ſi eum exactior ad bonos mores vita perduxerit, ſummum Pontificatum ſperare debebit. Hac tamen lege ſervata, ut neque digamus, neque pœnitens ad hos gradus poſſit admitti. Sane etiam defenſores Eccleſiæ, qui ex laicis fiunt, ſupradicta obſervatione teneantur, ſi meruerint eſſe in ordine Clericatus. Datum 8. Calendas Martias, DD. NN. Honorio 12. & Theodoſio 8. Aug. Conſ.

Ejuſdem Zozimi Papæ decretum ex Gratiano deſumptum.

Apoſtolicæ ſedis authoritas contra ſanctorum ſtatuta aliquid condere non valet. 25. q. 1. ſunt quidam.

Contra ſtatuta Patrum condere aliquid, vel mutare, hujus quidem ſedis poteſt authoritas, apud nos enim inconvulſis radicibus vivit antiquitas, cui decreta Patrum ſanxere reverentiam.

Decreta Bonifacii Papæ primi ex libro Pontificali.

BOnifacius primus, patria Romanus, ex patre Jocundo Presbytero, ſedit annos 3. menſes 8. dies 7. Cum eo contentioſe ordinatus eſt Eulalius: quare Imperatoris authoritate uterque Roma pulſus. Adveniente paſchæ tempore Eulalius auſus eſt Romam ingredi, & in Baſilica Conſtantiniana, in qua fuerat electus, baptizavit. Poſtea celebrata ſynodo 251. Epiſcoporum deponitur a dignitate Pontificatus prætenſi, & fit Epiſcopus in civitate Nepeſtina. Mortuo Bonifacio, cum a Clero Eulalius vocaretur ad ſummum Pontificatum, recuſavit. Statuit Bonifacius, ut monacha, nec ulla mulier pallam ſacratam contingeret, aut lavaret, aut incenſum poneret in Eccleſia, niſi miniſter. Nec ſervum clericum fieri, nec obnoxium curiæ, vel cujuslibet rei ordinandum ſacerdotem, nec minorem 30. annorum, quod Fabianus Papa prius ſtatuerat. Huic Bonifacio tribuunt commutationem vigiliarum in jejunia. Hujus tempore mortuus eſt beatus Hieronymus in Bethlehem anno 91. ætatis ſuæ, *Vigiliæ in jejunia mutatæ.*

Epiſtola Bonifacii Papæ II. ad Epiſcopos Galliæ de Maximo Epiſcopo diverſis criminibus accuſato.

BOnifacius Epiſcopus, Patroclo, Remigio, Maximo, Hilario, Severo, Valerio, Juliano, Caſtorio, Leontio, Conſtantino, Joanni, Montano, Marino, Mauritio, & cæteris Epiſcopis per Gallias, & ſeptem Provincias conſtitutis. Valentinæ nos Clerici civitatis adierunt, proponentes per libellum crimina, quæ Maximum, teſte tota Provincia, aſſerunt commiſiſſe. Delegata totiens cognitione, illum con-

conſtituta ſemper ſubterfugiſſe judicia, nec confuſum A conſcientiæ feſtinaſſe, ut ſi eſſet innocens, examinatis omnibus purgaretur: quæ toties decreta ex veſtrarum quoque chartarum inſtructione cognovimus. Qui e contrario probavit de ſe illa, quæ dicta ſunt, cui ad ea confutanda cum eſſent innumera, a deceſſoribus meis provincialis eſt delegata cognitio. Conventus etiam dicitur evitaſſe, & adeſſe minime voluiſſe. Et nullus dubitat, quod ita judicium nocens ſubterfugit, quemadmodum, ut abſolvatur, qui eſt innocens, quærit. Sed aſtuta cavillatio eorum, qui verſutis agendum credunt eſſe conſiliis, nunquam innocentiæ nomen accipiet. Confitetur enim de omnibus, quiſquis ſe ſubterfugere judicium dilationibus putat. Veniet tamen aliquando ille, qui talis perhi-B-betur in medium: nec proderit illi toties abſuiſſe, toties ſubterfugiſſe, quem ſui actus, & commiſſa, quocunque fugerit, ea, quæ objiciuntur illi, ſi vera ſunt, crimina perſequuntur. Debueram quidem jam nunc dignam pro ejus accuſatis in noſtro judicio actibus, qui cognitionem, & decretum judicum ſæpe declinando credidit illudendum, ferre ſententiam. At ne aliquis præcoquam forſitan judicaret; & ſibi, qui abſens eſt, licet ſit quæſitus a nobis, reſervatum eſſe nihil diceret: maluimus intercapedine temporis data differri, cum hæc etiam ejus accuſatores aſſererent: de quorum intentionibus, & moribus ſit ſecurum. Maximum tanto magis damnanda committere, quanto tardius ſe conſtituto judicio præſentarit: quem Manichæorum involutum caligine arguunt, turpi ſecta olim ita, ne eum poſſet abluere, animum ſordidaſſe in probationem objectæ rei, geſta ſynodalia pro- C ferentes. Et commiſſis involutum utique flagitiis, nullum eum ſanitatis habuiſſe reſpectum, quem furore ſuo, & inſana temeritate ad ſæcularium quoque judicum tribunalia ſubditum quæſtioni, quod in vili quoque perſona turpiſſimum eſt, objicerent, pervaſiſſe, & homicidii damnatum aſſerunt, geſtis prolatis in medium. Et hunc talem poſt tanta, taliaque commiſſa, Epiſcopatus adhuc ſibi nomen in ſuis latibulis vendicare, in propriæ civitatis infamiam, nimiis doloribus conqueruntur: & ſanctum nomen vendicando ſibi velle polluere. Ideoque, fratres chariſſimi, quia audiendus hic præſentare ſe noluit, ne convictus forſitan ab accuſantibus ſe Clericis, poſſet digna, tandem aliquando præſentatus Epiſcopali judicio, pronunciationis congrue fieri ſententia. Quan- D quam illi, cum hæc edocta fuerint, quæ poteſt hujus nominis eſſe jactura, qui pudorem nunquam ſacerdotii habuiſſe perhibetur, & locum ſuum nec modico quidem tempore cuſtodiſſe, dilationem tamen dedimus, & decrevimus veſtrum debere intra provinciam eſſe judicium: & congregari ſynodum ante diem Kalendarum Novembrium, ut ſi adeſſe voluerit præſens, ſi confidit, ad objecta reſpondeat. Si vero adeſſe neglexerit, dilationem ſententiæ de abſentia non lucretur. Nam manifeſtum eſt, confiteri eum de crimine, qui indulto, & toties delegato judicio purgandi ſe occaſione non utitur. Nihil enim intereſt, utrum in præſenti examine omnia, quæ dicta ſunt, comprobentur. Cum ipſa quoque pro confeſſione procurata toties conſtet abſentia, nos autem per omnes provincias literas dirigemus, ne excuſationem ſibi E ignorationis obtendat: ut ad provinciam venire cogatur, & illic ſe conſtituto præſentare judicio. Quicquid autem veſtra charitas de hac cauſa duxerit decernendum, cum ad nos relatum fuerit, noſtra, ut condecet, neceſſe eſt authoritate firmetur. Data ſub Idus Junias, Monaxio viro clariſſimo Conſ.

Pontifices Ro. judicabant de controverſiis Epiſc. Gallic.

Epiſtola ejuſdem tertia, ut nullus contempto Metropolitano ordinetur Epiſcopus.

BOnifacius Epiſcopus urbis Romæ, Hilario Epiſcopo Narbonenſi ſalutem. Difficilem quidem fidem querimoniis commodamus, quarum ſacerdotes Domini pulſat intentio: maxime cum eos loquuntur quippiam contra Patrum ſtatuta tentaſſe: ſed frequenter has aſſerit, ſicut nunc multitudo cauſantium. Ecce enim, ut charitas tua recognoſcit, ex ſubditis Luctenenſis Eccleſiæ, Cleri ordo, vel plebis preces ſuas, vel lacrymas ad nos, quantum datur intelligi, magno cum dolore miſerunt: dicentes coepiſcopum noſtrum Patroclum, ſua petitione ceſſante in locum B decedentis Epiſcopi, neſcio quem in aliena provincia, prætermiſſo Metropolitano, contra Patrum regulas ordinaſſe. Quod nequaquam poſſumus ferre patienter: quia convenit nos paternarum ſanctionum eſſe diligentes cuſtodes. Nulli etenim videtur incognita ſynodi conſtitutio Nicænæ, quæ ita præcipit, ut eadem propria verba ponamus, per unamquamcunque provinciam, jus Metropolitanos ſingulos habere debere, nec cuiquam duas eſſe poſſe ſubjectas. Quod quia aliter credendum non eſt, ſervandum, ſancto Spiritu ſuggerente, ſibimet cenſuerunt. Unde, frater chariſſime, ſi ita res ſunt, & Eccleſiam ſupradictam provinciæ tuæ limes includat: noſtra authoritate communitus, quod quidem facere ſponte deberes, deſideriis ſupplicantium, & voluntate reſpecta ad eundem locum, in quo aduna- C tio talis celebrata dicitur, Metropolitani jure munitus, & præceptionibus noſtris fretus accede, intelligens arbitrio tuo ſecundum regulas Patrum, quæcunque facienda ſunt, a nobis eſſe conceſſa, ita ut peractis omnibus Apoſtolicæ ſedi, quicquid ſtatueris, te referente, clareſcat, cui totius Provinciæ ſuæ ordinationem liquet eſſe mandatam. Nemo ergo eorum terminos audax temerator excedat, nec aliquid in illorum contumeliam partibus ſuis, in his, quæ ſibi non videntur conceſſa, defendat. Ceſſet hujuſmodi preſſa noſtra authoritate præſumptio eorum, qui ultra dignitatis ſuæ limitem digitum extendunt. Quod idcirco dicimus, ut advertat charitas tua, ideo nos canonum præcepta ſervare, ut ita conſtitutio quoque noſtra deficiat; quatenus Metropolitani ſui unaquæque provincia in omnibus rebus D ſemper ordinationem expectet. Data 5. Kal. Februarii, dominis noſtris Honorio 13. & Theodoſio 10. Auguſtis conſulibus.

Decreta Cœleſtini Primi Papæ.

Cœleſtinus 1. Rom. ſedit an. 8. menſ. 10. dies 17. *ad. 428.*
Hic Pſalter. Antiphonis interſtinxit, Introitus, Gradus, Tractus, Offertoria, Communiones, & Orationes inſeruit Miſſæ. Clericos canonicarum inſtitutionum doctos eſſe voluit. Scotos, atque Britannos in viam Chriſti reduxit.

Cœleſtinus 1. Pon. 43. Sub hoc Pont. moritur beatus Auguſt. Et Neſtorius in Mariam matrem Dei blaſphemavit.

Tituli Canonum ſequentis Epiſtolæ Cœleſtini Papæ primi.

1. *De Proſpero, & Hilario, qui quoſdam Epiſcopos Galliæ accuſant.*
2. *De ſancto Auguſtino Epiſcopo miræ laudis aſſertio.*
3. *Præteritorum temporum ſedis Apoſtolicæ Epiſcoporum authoritates, de gratia Dei contra Pelagii ſectatores.*
4. *Quod Adam omnes homines læſerit, nec quempiam per liberum arbitrium poſſe conſurgere, niſi eum gratia Dei erexerit.*
5. *Quod nemo ſit bonus ſuis viribus, niſi participatione ejus, qui ſolus eſt bonus.*

6. *Quod*

6. *Quod niſi gratia Dei juvemur, inſidias diaboli evitare non poſſumus.*
7. *Quod per Chriſtum libero bene utamur arbitrio.*
8. *Quod omnia Sanctorum merita dona ſint Dei.*
9. *Quod omnis ſancta cogitatio, & motus pia voluntatis ex Deo ſunt.*
10. *Quod gratia Dei non ſolum peccata dimittat, ſed etiam adjuvet, ne committantur, & praſtet, ut lex impleatur, non ſicut Pelagius ait, facile, quaſi ſine gratia Dei difficilius poſſit impleri.*
11. *Quod prater ſtatuta ſedis Apoſtolica omnes orationes Eccleſia gratiam Chriſti reſonant, qua genus humanum reparatur, & ab aterna damnatione reducitur.*
12. *Quod gratiam Dei etiam baptizandorum teſtatur inſtituta purgatio, cum exorciſmis, & inſufflationibus ſpiritus ab eis expelluntur immundi.*
13. *Quod profundiores quaſtiones nec contemnenda ſunt, nec penitus aſſerenda.*

Epiſtola Cœleſtini Papæ prima ad Epiſcopos Galliæ.

Dilectiſſimis fratribus Venerio, Marino, Leontio, Auxonio, Arcadio, Sillucio, & cæteris Galliarum Epiſcopis, Cœleſtinus. Apoſtolici verba præcepti ſunt apud Judæos, atque Gentiles ſine offenſione nos eſſe debere. Hoc, quiſquis Chriſtianus eſt, tota animi virtute cuſtodiat. Quod cum ita ſit, non parum periculi illi manere poterit ante Deum, qui hoc detrectat etiam fidelibus exhibere. Nam qualiter nos (qui neminem perire volumus) iſta contriſtent, quæ authoribus Chriſtianis percellunt animos Chriſtianos, dominicus in Euangelio ſermo teſtatur. Ait enim ipſe Salvator, quod expediat ſcandalizanti unum de puſillis in maris profundum demergi, ideo, quæ ſit jam ejus pœna, quæramus, cui tale ſupplicium legimus expedire.

Math. 8. Mar. 9. Luca 17.

Capitulum primum.

Filii noſtri præſentes Proſper, & Hilarius, quorum circa Deum noſtrum ſollicitudo laudanda eſt, tantum (neſcio quibus Presbyteris illic licere, qui diſſenſioni Eccleſiarum ſtudeant) ſunt apud nos proſecuti, ut indiſciplinatas quæſtiones vocantes in medium, pertinaciter eos dicant prædicare adverſantia veritati. Sed veſtræ dilectioni juſtius imputamus, quando illi ſupra vos habent copiam diſputandi. Legimus, ſuper magiſtrum non eſſe diſcipulum, hoc eſt, non ſibi debere quemquam ad injuriam doctorum * vendicare doctrinam. Nam & hos ipſos a Deo noſtro poſitos novimus ad docendum, cum ſit, docente Apoſtolo, eis tertius locus intra Eccleſiam deputandus. Quid illic ſpei eſt, ubi magiſtris tacentibus hi loquuntur? qui, ſi ita eſt, eorum diſcipuli non fuerunt. Timeo, ne connivere ſit, hoc tacere. Timeo, ne magis ipſi loquantur, qui permittunt illis taliter loqui. In talibus cauſis non caret ſuſpicione taciturnitas, quia occurreret veritas, ſi falſitas diſpliceret. Merito namque cauſa nos reſpicit, ſi ſilentio faveamus errori. Ergo corripiantur hujuſmodi. Non ſit eis liberum habere pro voluntate ſermonem. Deſinat, ſi ita res ſunt, inceſſere novitas vetuſtatem: deſinat Eccleſiarum quietem inquietudo turbare. Conantur ſæpe naufragio mergere, quos intra portum ſtantes ſtatio facit fida ſecuros. Fida quippe eſt omnium ſtatio, quorum perfectis greſſibus veſtigia non moventur. Recurrerunt ad Apoſtolicam prædicti ſedem, hæc ipſa nobis, quæ tentat perturbatio, conquerentes. Habetote, fratres chariſſimi, pro Catholicæ plebis pace tractatum. Sciant ſe, ſi tamen cenſeantur, Presbyterii dignitate vobis eſſe ſubjectos. Sciant omnes, qui male docent, quod ſibi diſcere magis, ac magis competat, quam docere. Nam quid in Eccleſiis vos agitis, ſi illi ſummam teneant prædicandi? Niſi forte illud obſiſtat, quod non authoritate, non adhuc ratione colligitur, ut aliqui e fratrum numero nuper de laicorum conſortio in collegium noſtrum fortaſſis admiſſi, neſciant, quid ſibi debeant * vendicare. Super his multa tam dicta ſunt eo tempore, quo ad fratris tuendi * dedimus ſcripto reſponſum. Nunc tamen repetentes ſæpius, admonemus * vetentur hujuſmodi, qui laborant per terras aliud, quam ille noſter juſſit agricola, ſeminare. Nec tamen mirari poſſumus, ſi hæc erga viventes hi nunc tentare audent, qui nituntur etiam quieſcentium fratrum memoriam diſſipare.

Math. 10. al. vindicare. 1. Cor. 12.

** vindicare. * tuenti. * ut vitentur.*

2. Auguſtinum ſanctæ recordationis virum, pro vita ſua, atque meritis in noſtra communione ſemper habuimus, nec unquam eum ſiniſtræ ſuſpicionis ſaltem rumor aſperſit, quem tantæ ſcientiæ olim fuiſſe meminimus, ut inter magiſtros optimos etiam ante a meis deceſſoribus haberetur. Bene ergo de eo omnes in commune ſenſerunt, utpote qui ubique cunctis & amori fuerit, & honori. Unde reſiſtatur talibus, quos male creſcere videmus. Nefas eſt hæc pati religioſas animas, quarum afflictione (quia membra noſtra ſunt) nos quoque convenit macerari; quamvis maneat hos beatitudo promiſſa, quicunque probantur perſecutionem propter juſtitiam ſuſtinere. Quibus quid promittat Dominus in futurum, ſequens ſermo declarat. Non eſt agentium cauſa * ſolorum, quando univerſalis Eccleſia quacunque novitate pulſatur. Intelligamus, hæc ipſa vobis, quæ nobis non placent, diſplicere.

D. Auguſt.

Math. 5.

** ſolatium.*

Quod ita demum probare poterimus, ſi impoſito improbis ſilentio, de tali re in poſterum querela ceſſaverit. Dominus incolumes vos cuſtodiat, fratres chariſſimi.

3. Quia nonnulli, qui catholico nomine gloriantur, in damnatis hæreticorum ſenſibus, ſeu pravitate, ſive imperitia demorantes piiſſimis diſputatoribus obviare præſumunt, & cum Pelagium, atque Cœleſtium anathematizare non dubitent, magiſtros tamen noſtros (tanquam neceſſarium modum exceſſerint) obloquuntur ea, quæ tantummodo ſequi, & probare profitentur, quæ ſacratiſſima beati Apoſtoli ſedes contra inimicos gratiæ Dei per miniſterium Præſulum ſuorum ſanxit, & docuit. Neceſſarium igitur fuit diligenter inquirere, quid rectores Romanæ Eccleſiæ de hæreſi, quæ eorum temporibus exorta fuerat, judicaverint, & contra nocentiſſimos liberi arbitrii defenſores, quid de gratia Dei ſentiendum eſſe cenſuerint, ita ut etiam Africanorum Conciliorum quaſdam ſententias jungeremus, quas utique ſuas fecerunt, Apoſtolici antiſtites * comprobarunt. Ut ergo plenius qui in aliquo dubitant, inſtruantur, conſtitutiones ſanctorum patrum compendioſo manifeſtemus indiculo. Quod ſi quis non nimium eſt contentioſus, agnoſcat omnium diſputationum connexionem ex hac ſubditarum authoritatum brevitate pendere, nullamque ſibi contradictionis ſupereſſe rationem, ſi cum Catholicis credat, & dicat.

Sequentia 11. capit. videntur potius ab aliquo interpoſita, quam eſſe ipſius Cœleſtini Pap.

** cum probarent.*

4. In prævaricatione Adæ omnes homines naturalem poſſibilitatem, & innocentiam perdidiſſe, & neminem de profundo illius ruinæ per liberum arbitrium poſſe conſurgere, niſi eum gratia Dei miſerentis erexerit: pronuntiante beatæ memoriæ Innocentio Papa, atque dicente in Epiſtola ad Carthaginenſe Concilium: Liberum enim arbitrium olim ille perpeſſus; dum ſuis inconſultius utitur bonis, cadens in prævaricationis profunda demerſus eſt, & nihil, quemadmodum exinde reſurgere poſſet, invenit; ſuaque in æternum libertate deceptus, hujus ruinæ jacuiſſet oppreſſus, niſi eum poſtea Chriſti, per ſuam

al. miſerantis, cujus initium eſt inquirendo, de his rebus, quas omni. al. ruina latuiſſet oppreſſum.

Epiſtola hujus initium eſt in inquirido.

ſuam gratiam revelaſſet adventus, qui per novæ regenerationis purificationem omne præteriti peccati vitium ſui baptiſmatis lavacro purgavit.

5. Neminem eſſe per ſemetipſum bonum, niſi participationem ſui ipſe donet, qui ſolus eſt bonus. Quod in eiſdem ſcriptis ejuſdem Pontificis ſententia proteſtatur dicens: Nunquid nos de eorum poſt hæc rectum mentibus æſtimemus, qui ſibi ſe putant deberi, quod boni ſunt, nec illum conſiderant, cujus quotidie gratiam conſequuntur, qui ſine illo tantum ſe aſſequi poſſe confidunt?

In epiſtola priori cap. allegata.

6. Neminem etiam baptiſmatis gratia renovatum idoneum eſſe ad ſuperandas diaboli inſidias, & ad evincendas carnis concupiſcentias, niſi per quotidianum adjutorium Dei, perſeverantiam bonæ converſationis acceperit. Quod ejuſdem antiſtitis in ejuſdem paginis doctrina confirmat dicens: Nam quamvis hominem redimeret a præteritis ille peccatis, tamen ſciens iterum poſſe peccare, ad reparationem ſibi quemadmodum poſſet illum & poſt iſta corrigere, multa ſervavit, quotidiana præſtans illi remedia, quibus niſi freti, confiſique nitamur, nullatenus humanos vincere poterimus errores: neceſſe eſt enim, ut quo auxiliante vincimus, eo iterum nos adjuvante vincamur.

al. cum ſciens.

al. Chriſti, vel gratiam Chriſti.

7. Quod nemo niſi per gratiam libero bene utatur arbitrio, idem magiſter in epiſtola ad Milevitanum Concilium data prædicat, dicens: Adverte tamdem præmiſſarum mentium perverſam doctrinam, quod primum hominem ita libertas ipſa decepit, ut, dum indulgentius frænis ejus utitur, in prævaricationem præſumptionis † incideret. Nec ex hac potuit erui, niſi ei providentia regenerationis ſtatum priſtinæ libertatis Chriſti Domini reformaſſet adventus.

† conciderit.

Hæc epiſtolium Zozimi Papæ adhuc pro tempore latet nos.

8. Quod omnia ſtudia, & omnia opera, ac merita ſanctorum ad Dei gloriam, laudemque referenda ſunt, quia nemo aliunde ei placet, niſi ex eo, quod ipſe donaverit, in quam nos ſententiam dirigit beatæ recordationis Papæ Zozimi regularis authoritas, cum ſcribens ad totius orbis Epiſcopos, ait: Nos autem inſtinctu Dei, omnia enim bona ad authorem ſuum referenda ſunt, unde naſcuntur, ad fratrum, & coepiſcoporum noſtrorum conſcientiam univerſa retulimus. Hunc autem ſermonem ſynceriſſimæ veritatis luce radiantem tanto Aphri Epiſcopi honore venerati ſunt, ita ut ad eundem virum reſcriberent. Illi vero, quod in litteris, quas ad univerſas provincias curaſti eſſe mittendas, poſuiſti, dicens. Nos tamen inſtinctu Dei, & cætera, ſic accepimus dictum, ut illos, qui contra Dei adjutorium extollunt humani arbitrii libertatem, diſtricto gladio veritatis vel ut curſum tranſiens amputares. Quid enim tam libero feciſtis arbitrio, quam quod univerſam noſtræ humilitatis conſcientiam retuliſtis; & tamen inſtinctu Dei factum eſſe fideliter, ſapienterque vidiſtis, veraciter, fidenterque dixiſtis. Ideo utique quia præparatur voluntas a Domino, & uti boni aliquid agant, paternis inſpirationibus ſuorum ipſe tangit corda fidelium. Quotquot enim ſpiritu Dei aguntur, hi filii ſunt Dei, ut nec noſtrum deeſſe ſentiamus arbitrium, & in bonis quibuſque voluntatis humanæ ſingulis motibus, magis illius valere non dubitemus auxilium.

Prov. 21. Rom. 8.

Joan. 15. Zozimus Papa in epiſtola ad omnes epiſc. quæ, ut ſupra dictum eſt, non habetur apud nos. Epheſ. 6. Rom. 7. 1. Cor. 15.

9. Quod ita Deus in cordibus hominum, atque in ipſo libero operetur arbitrio, ut ſancta cogitatio, pium conſilium, omniſque motus bonæ voluntatis ex Deo ſit, non quia per illum aliquid boni poſſumus, ſine quo nihil poſſumus. Ad hanc enim nos profeſſionem idem doctor inſtituit, cui cum ad totius orbis Epiſcopos de divinæ gratiæ opitulatione loqueretur: Quod ergo tempus (ait) intervenit, quo ejus non egeamus auxilio? in omnibus igitur actibus, cauſis, cogitationibus, motibus adjutor, & protector orandus eſt. Superbum eſt enim, ut quicquam ſibi humana natura præſumat, clamante Apoſtolo: Non eſt nobis colluctatio adverſus carnem, & ſanguinem, ſed contra principes, & poteſtates aeris hujus, contra ſpiritualia nequitiæ in cœleſtibus, & ſicut ipſe iterum dicit: Infelix ego homo, quis me liberabit de corpore mortis hujus? Gratia Dei per Jeſum Chriſtum Dominum noſtrum; & iterum: Gratia Dei ſum id, quod ſum, & gratia ejus in me vacua non fuit, ſed plus illis omnibus laboravi. Non ego autem, ſed gratia Dei mecum.

10. Illud etiam, quod intra Carthaginenſis Synodi decreta conſtitutum eſt, quaſi proprium Apoſtolicæ ſedis amplectimur, quod ſcilicet tertio capitulo definitum eſt, ut quicunque dixerit, gratiam Dei, qua juſtificamur per Jeſum Chriſtum Dominum noſtrum, ad ſolam remiſſionem peccatorum valere, quæ jam commiſſa ſunt, non etiam ad adjutorium, ut non committantur, anathema ſit. Et iterum quarto capitulo ait, ut ſi quis dixerit gratiam Dei per Jeſum Chriſtum propter hoc tantum nos adjuvare ad non peccandum, quia per ipſam nobis revelatur, & aperitur intelligentia mandatorum, ut ſciamus quid appetere, & quid vitare debeamus, non autem per illam nobis præſtari, ut, quod faciendum cognovimus, etiam facere diligamus, atque valeamus, anathema ſit.

In Milevi. Synodo, c. 3.

ubi ſupra in Milev. Synodo.

Prov. 4.

Cum enim dicat Apoſtolus: Scientia inflat, charitas vero ædificat, valde impium eſt, ut credamus ad eam, quæ inflat, nos habere gratiam Chriſti, & ad eam, quæ ædificat, non habere; cum ſit utrumque donum Dei, & ſcire, quid facere debeamus, & diligere, ut faciamus, ut ædificante charitate ſcientia non poſſit inflare. Sicut autem de Deo ſcriptum eſt, qui docet hominem ſcientiam, ita ſcriptum eſt etiam, charitas ex Deo eſt. Item quinto capitulo, ut quiſquis dixerit, ideo nobis gratiam juſtificationis dari, ut quod facere per liberum arbitrium jubemur, facilius poſſimus implere per gratiam: tanquam etſi gratia non daretur, non quidem ſit facile, ſed tamen poſſimus etiam ſine illa divina implere mandata, anathema ſit: de fructibus enim mandatorum Dominus loquebatur, ubi non ait; ſine me difficilius poteſtis facere, ſed ait, ſine me nihil poteſtis facere.

Pſalm. 93. 1. Joan. 4. ubi ſupra in Mile. ſynodo. Joan. 15.

11. Præter eas autem beatiſſimæ, & Apoſtolicæ ſedis inviolabiles ſanctiones, quibus nos piiſſimi patres peſtiferæ novitatis elatione dejecta, & bonæ voluntatis exordia, & incrementa probabilium ſtudiorum, & in eis uſque in finem perſeverantiam ad Chriſti gratiam referre docuerunt, obſecrationum quoque Sacerdotalium ſacramenta reſpiciamus, quæ ab Apoſtolis tradita in toto mundo, atque in omni Eccleſia Catholica uniformiter celebrantur, ut legem credendi lex ſtatuat ſupplicandi. Cum enim ſanctarum plebium præſules mandata ſibimet legatione funguntur, apud divinam clementiam humani generis agunt cauſam, & tota ſecum congemiſcente Eccleſia, poſtulant, & precantur, ut infidelibus donetur fides, ut idololatræ ab impietatis ſuæ liberentur erroribus, ut Judæis, ablato cordis velamine, lux veritatis appareat, ut hæretici Catholicæ fidei perceptione reſipiſcant, ut ſchiſmatici ſpiritum redivivæ charitatis accipiant, ut lapſis pœnitentiæ remedium conferatur, ut denique Catechumenis ad regenerationis ſacramentum perductis cœleſtis aula miſericordiæ reſeretur. Hæc autem non perfunctorie, neque inaniter a Domino peti, rerum ipſarum monſtrat effectus, quandoquidem ex omni errorum genere plurimos Deus dignatur attrahere, quos erutos de poteſtate tenebrarum transferat in regnum filii charitatis ſuæ, & ex vaſis iræ faciat vaſa miſericordiæ. Quod adeo totum divini operis eſſe ſentitur, ut hæc efficienti Deo gratiarum ſemper actio, laudiſque confeſſio pro illuminatione talium, vel correctione referatur.

Omnes, qui ſunt in die paraſceves

Coloſſ. 1. Rom. 9.

12 Illud

12. Illud, quod circa baptizandos in univerſo mundo ſancta Eccleſia uniformiter agit, non otioſo contemplamur intuitu, cum ſive parvuli, ſive juvenes ad regenerationis veniunt ſacramentum, non prius fontem rite adeunt, quam exorciſmis, & exſufflationibus Clericorum, ſpiritus ab eis immundus abigatur, ut tunc vere appareat, quomodo Princeps mundi hujus mittatur foras, & quomodo prius alligetur fortis, & deinceps vaſa ejus diripiantur in poſſeſſionem tranſlata victoris, qui captivam ducit captivitatem, & dat dona hominibus. *Joan. 12. Matth. 12. Mar. 3. Ephe. 4. Pſalm. 67.* His ergo Eccleſiaſt. regulis, & ex divina ſumptis authoritate documentis, ita adjuvante Domino * confortati ſumus, ut omnium bonorum affectuum, atque operum, & omnium ſtudiorum, omnium virtutum, quibus ab initio fidei ad Deum tenditur, Deum fateamur authorem, & non dubitemus, ab ipſius gratia omnia hominis merita præveniri, per quem fit, ut aliquid boni & velle incipiamus, & facere. *Phil. 2.* Quo utique auxilio, & munere Dei non aufertur liberum arbitrium, ſed liberatur, & de tenebroſo lucidum, de pravo rectum, de languido ſanum, de imprudente fit providum. Tanta enim erga omnes homines eſt bonitas Dei, ut noſtra velit eſſe merita, quæ ſunt ipſius dona, & pro his, quæ largitus eſt, æterna præmia ſit donaturus: agit quippe in nobis, ut, quod vult, & velimus, & agamus. Nec otioſa in nobis eſſe patitur, quæ exercenda, non negligenda donavit, ut & nos cooperatores ſimus gratiæ Dei. *1. Cor. 3.* Ac ſi quid in nobis ex noſtra viderimus remiſſione langueſcere, ad illum ſolicite recurramus, qui ſanat omnes languores noſtros, & redimit de interitu vitam noſtram, & cui quotidie dicimus: Ne nos inducas in tentationem: Sed libera nos a malo. *Pſal. 102. Matth. 6.*

** informati, vel conformati. * profitemur.*

13. Profundiores vero, difficilioreſque partes * occurrentium quæſtionum, quas latius pertractarunt, qui hæreticis reſtiterunt, ſicut non audemus contemnere, ita non neceſſe habemus aſtruere, quia ad confitendum gratiam Dei, cujus operi, ac dignationi nihil penitus ſubtrahendum eſt, ſatis ſufficere credimus, quicquid ſecundum prædictas regulas, Apoſtolicæ ſedis nos ſcripta docuerunt, ut prorſus non opinemur Catholicum, quod apparuit præfixis ſententiis eſſe contrarium.

** incurrentium interpoſitionum.*

Ad Epiſcopos Galliæ Epiſtola ejuſdem ſecunda.

1. *Quod non debeant Sacerdotes, aut Clerici amicti palliis, & præcincti lumbis in Eccleſiis miniſtrare.*
2. *Quod nulli ſit ultima pœnitentia deneganda.*
3. *Quod per gradus Eccleſiaſticos ad Epiſcopatus officium debeat quis pervenire.*
4. *Quod unaquæque provincia ſuo Metropolitano debeat eſſe contenta.*
5. *Quod nolentibus Clericis, vel populis, nemo debeat Epiſcopus ordinari.*
6. *Quod ab illicitis ſit ordinationibus abſtinendum.*

COEleſtinus univerſis Epiſcopis per Viennenſem, & Narbonenſem provincias conſtitutis, in Domino ſalutem. Cuperemus quidem de veſtrarum Eccleſiarum ita ordinatione gaudere, ut congratularemur potius de provectu, quam aliquid admiſſum contra diſciplinam Eccleſiaſticam doleremus: ad noſtram enim lætitiam & benefacta perveniunt, & mœroris aculeis nos, quæ fuerunt malefacta, compungunt. Nec ſilere poſſumus, cum ad hoc, ut ab illicitis revocemus aliquos, officii noſtri provocemur inſtinctu in ſpeculis adeo conſtituti, ut vigilantiæ noſtræ diligentiam comprobantes, &, quæ coercenda ſunt, reſecemus, &, quæ obſervanda ſunt, ſanciamus. Et quamvis circa longinqua ſpiritualis cura non deficiat, ſed ſe per omnia, qua nomen Dei prædicatur, extendat, nec notitiam noſtram ſubterfugiunt, quæ in everſionem regularum novellæ præſumptionis authoritate tentantur.

Cap. 1. Quod non debeant Sacerdotes amicti palliis in Eccleſia miniſtrare.

Didicimus, quoſdam Domini Sacerdotes ſuperſtitioſo potius cultui inſervire, quam mentis, vel fidei puritati. Qui amicti pallio, & lumbos præcincti, credunt ſe ſanctæ Scripturæ fidem non per Spiritum, ſed per literam complexuros. Nam ſi ad hoc iſta præcepta ſunt, ut taliter ſervarentur, cur non fiunt pariter, quæ ſequuntur, ut lucernæ ardentes in manibus una cum baculo teneantur? *Luc. 12.* Habent autem ſuum iſta myſterium, & intelligentibus ita clara ſunt, ut ea magis, qua decet, ſignificatione ſerventur. Nam in lumborum præcinctione caſtitas, in baculo regimen paſtorale, in lucernis ardentibus boni fulgor operis indicatur. De quo dicitur: *Matth. 5.* Sic luceant opera veſtra. Diſcernendi a plebe, vel cæteris ſumus doctrina, non veſte, converſatione, non habitu, mentis puritate, non cultu. Nam ſi ſtudere incipiamus novitati, traditum nobis a patribus ordinem calcabimus, ut locum ſupervacuis ſuperſtitionibus faciamus. Rudes ergo fidelium mentes ad talia non debemus inducere. Docendi enim potius ſunt, quam illudendi; nec imponendum eſt eorum oculis, ſed mentibus infundenda præcepta ſunt.

Cap. 2. Quod nulli ſit ultima pœnitentia neganda.

Agnovimus pœnitentiam morientibus denegari, nec illorum deſideriis annui, qui obitus ſui tempore hoc animæ ſuæ cupiunt remedio ſubveniri. *26. q. 6. Agnovim. morien.* Horremus (fateor) tantæ impietatis aliquem reperiri, ut de pietate deſperet, quaſi non poſſit ad ſe quovis tempore concurrenti ſuccurrere, & periclitantem ſub onere peccatorum hominem redimere, quo ſe ille expediri deſideret, & liberari. Quid hoc (rogo) aliud eſt, quam morienti mortem addere, ejuſque animam ſua crudelitate, ne abſolvi poſſit, occidere? Cum Deus ad ſubveniendum ſit paratiſſimus, & invitans ad pœnitentiam ſic promittat peccatori inquiens: Quacunque die converſus fuerit, peccata ejus non imputabuntur ei. Et iterum: Nolo mortem peccatoris, ſed tantum convertatur, & vivat. *Ezec. 33. & 18.* Salutem ergo homini adimit, quiſquis mortis tempore pœnitentiam denegaverit. Et deſperat de clementia Dei, qui eum ad ſubveniendum morienti ſufficere vel in momento poſſe non credit. Perdidiſſet latro in cruce præmium ad Chriſti dexteram pendens, ſi illum unius horæ pœnitentia non juviſſet. Vera ergo ad Deum converſio, in ultimis poſitorum, mente potius eſt exiſtimanda, quam tempore, Propheta hoc taliter aſſerente: Cum converſus ingemueris, tunc ſalvus eris. *Luc. 23. Ezec. 18. & 33.* Cum ergo Dominus ſit cordis inſpector, quovis tempore non eſt deneganda pœnitentia poſtulanti, cum ille ſe obliget judici, cui occulta omnia noverit revelari.

3. Ordinatos vero quoſdam, Fratres chariſſimi, Epiſcopos, qui nullis Eccleſiaſticis ordinibus ad tantæ dignitatis faſtigium fuerint inſtituti contra Patrum decreta hujus uſurpatione, qui ſe hoc recognoſcit feciſſe, didicimus, cum ad Epiſcopatum his gradibus, quibus frequentiſſime cautum eſt, debeat perveniri, ut minoribus initiati officiis ad majora firmentur; *d. 59. ordinatos vero quoſdam.* debet enim eſſe ante diſcipulus, quiſquis doctor eſſe deſiderat, ut poſſit docere, quod didicit. Omnis vitæ inſtitutio ad id, quo tendit, ſe ratione confirmat. Qui minime litteris operam dederit, præceptor non poteſt eſſe litteratus. Qui non per ſingula ſti-

ſtipendia creverit, ad meritum ordinem ſtipendii non A poteſt pervenire. Solum Sacerdotium inter iſta, rogo, vilius eſt? Quod facilius tribuitur, cum difficilius impleatur? Sed jam non ſatis eſt Laicos ordinare, quos nullus fieri ordo permittit, ſed etiam, quorum crimina longe, lateque per omnes pene provincias nota ſunt, Pontifices ordinantur. Daniel enim nuper miſſa relatione ex Orientalibus ad nos partibus, ab omni, quod tenuerat, virginum monaſterio, nefariis eſt oblectationibus accuſatus. Multa de multis objecta flagitiis, in quanam lateret terrarum parte, quæſitus eſt, ut ſi ſuæ innocentiæ confideret, contra ſe judicium poſtulatum minime declinaret. Miſſæ ſunt ad Arelatenſem Epiſcopum per Fortunatum ſubdiaconum noſtrum præceptiones, ut ad judicium deſtinaretur Epiſcopale. Tantis gravatus teſtimoniis, tanta facinorum ac- B cuſatione pulſatus, ſacrarum (ut ajunt) virginum pollutus * inceſto, Epiſcopus aſſeritur ordinatus.

diſt. 82.

* *inceſtu indifferenter.*

Et ut in noſtri libelli ſcriniis continetur, quorum ad vos quoque exemplaria direximus, in Pontificii dignitatem, hoc tempore, quo ad cauſam dicendam, miſſis a nobis litteris, vocabatur, obrepſit ſacro nomini, abſit injuria. Facilius eſt, ut hanc dignitatem tali dando, ipſe amiſerit ordinator, quam eam obtineat ordinatus. Cui convicto ſociabitur, qui ſibi eum credidit largiendo Pontificium ſociandum. Qualis enim ipſe ſit, quiſquis tales ordinaverit, oſtendit. His ergo in medium nunc deductis, cum plerique veſtrum ſint, qui Apoſtolicæ ſedis ſtatuta cognoverint nobiſcum tempore aliquanto verſati, C ad diſciplinæ normam, noſtris conventa adhortationibus omnia fraternitas veſtra feſtinet revocare.

4. Primum juxta canonum decreta unaquæque Provincia ſuo Metropolitano contenta ſit, ut deceſſoris noſtri data ad Narbonenſem Epiſcopum continent conſtituta, nec uſurpationis locus alicui Sacerdoti in alterius concedatur injuriam. Sit conceſſis ſibi contentus unuſquiſque limitibus, alter in alterius Provincia nil præſumat, nec emeritis in ſuis Eccleſiis Clericis peregrini, & extranei, & qui ante ignorati ſunt ad excluſionem eorum, qui bene de ſuorum civium merentur teſtimonio, præponantur, ne novum quoddam, de quo Epiſcopi fiant, inſtitutum videatur eſſe collegium.

d. 61. nec meritis.

5. Nullus invitis detur Epiſcopus. Cleri, plebis, & D ordinis conſenſus, & deſiderium requiratur. Tunc alter de altera eligatur Eccleſia, ſi de civitatis ipſius Clero, cui eſt Epiſcopus ordinandus, nullus dignus (quod evenire non credimus) poterit reperiri: primum enim illi reprobandi ſunt, ut aliqui de alienis Eccleſiis merito proferantur.

d. 61. nullus invitis, & d. 63. Cleri, plebiſque, &c.

Habeat unuſquiſque fructum ſuæ militiæ in Eccleſia, in qua ſuam per omnia officia tranſegit ætatem. In aliena ſtipendia minime alter obrepat, nec aliis debitam alter ſibi audeat vendicare mercedem. Sit facultas Clericis reſiſtendi, ſi ſe viderint prægravari, & quos ſibi ingeri ex tranſverſo cognoverint, non timeant refutare: qui etſi non debitum præmium, vel liberum de eo, qui eos recturus eſt, debent habere judicium.

6. Abſtineatur etiam ab illicitis ordinationibus. E Nullus ex Laicis, nullus digamus, nullus, qui ſit viduæ maritus, aut fuerit, ordinetur, ſed irreprehenſibilis, &, qualem elegit Apoſtolus, fiat. Per Moyſen Dominus præcepit: virginem accipiat Sacerdos uxorem. Subſequitur, & ſupplet Apoſtolus, eodem locutus ſpiritu, unius uxoris virum Epiſcopum debere conſecrari. Ad hanc ergo eligantur formulam Sacerdotes, & ſi quæ factæ ſunt ordinationes illicitæ, removeantur, quoniam ſtare non poſſunt, nec diſcuſſionem noſtram ſubterfugere poterunt: quamvis latere ſe æſtiment, qui * taliter pervenerunt. Et ut nulla religionis reverentia obſcuritate fulcetur, non ſit vana gloriatio palliatis, Epiſcopalem morem, qui Epiſcopi ſunt, ſequantur. Daniel, ut diximus, qui accuſationem Pontificali honore ſubterfugere ſe credidit poſſe, & ad faſtigium tamen, accuſatores ſuos latendo, pervenit, a Sanctitatis veſtræ cœtu interim ſe noverit ſegregatum, qui ſe noſtro judicio debet objicere, ſi conſcientiæ ſuæ novit * fiduciam obtinere. Maſſilienſis vero Eccleſiæ Sacerdotem, qui dicitur (quod dictu nefas eſt) in necem fratris taliter gratulatus, ut qui ejus ſanguine cruentatus advenerat, portionem cum eo habiturus occurreret, ex veſtro eum audiendum collegio delegamus. Data ſeptimo Kalendas Auguſti, Felice, & Tauro viris clariſſimis conſulibus.

1. Tim. 3. Levit. 21. 1. Tim. 3.

* *aliter.*

* *confidentiam.*

Epiſtola ejuſdem Cæleſtini Papæ tertia ad Epiſcopos Apuliæ, & Calabriæ.

1. *Quod nulli Sacerdotum liceat canones ignorare.*
2. *Quod non oporteat Clericis Eccleſiarum contemptis de Laicis Epiſcopos ordinare.*
3. *Quod docendus ſit populus, non ſequendus.*

Capitulum primum.

COEleſtinus univerſis Epiſcopis per Apuliam, & Calabriam conſtitutis. Nulli Sacerdotum liceat canones ignorare, nec quicquam facere, quod Patrum poſſit regulis obviare, quæ enim a nobis res * digna * ſervabitur, ſi decretalium norma conſtitutorum pro aliquorum libitu, licentia populis permiſſa fungatur?

d. 48. nulli ſacerdotum licet.
* *digne.*
* *obſervabitur.*

2. Audivimus quaſdam propriis deſtitutas rectoribus civitates Epiſcopos ſibi velle petere de Laicis, tantumque faſtigium tam vile credere, ut hoc his, qui non Deo, ſed ſæculo militaverint, æſtiment nos poſſe conferre. Non ſolum male de ſuis Clericis (in quorum contemptum hoc faciunt) judicantes, ſed de nobis peſſime (quos credunt hoc poſſe facere) ſentientes. Quod nunquam auderent, ſi non quorumdam * illicitis conſentiens ſententia conniveret. Ita nihil, quæ frequentius ſunt decreta, proficiunt, ut hoc, quaſi nunquam de hac parte ſcriptum fuerit, ignoretur. Quid proderit, per ſingula Clericos ſtipendia militaſſe, & omnem egiſſe in dominicis caſtris ætatem, ſi hi, * qui profuturi ſunt ex Laicis, requirantur? Qui vacantes ſæculo, & omnem Eccleſiaſticum ordinem neſcientes, ſaltu præpoſtero, in alienum honorem ambiunt immoderata cupiditate tranſcendere, & in aliud vitæ genus, calcata reverentia Eccleſiaſticæ diſciplinæ, tranſire. Talibus itaque, fratres chariſſimi, qui juris noſtri, ideſt canonum gubernacula cuſtodimus (neceſſe eſt) obviemus, hiſque fraternitatem veſtram Epiſtolis commonemus, ne quis Laicum ad ordinem Clericatus admittat, & ſinat fieri, unde & illum decipiat, & ſibi cauſas generet, quibus reus conſtitutis decretalibus fiat.

* *illic his.*

p. 61. quid proderit.
* *quis his profuturi.*

3. Docendus eſt populus, non ſequendus. Noſque (ſi neſciunt) eos, quid liceat, quidve non liceat, commonere, non his conſenſum præbere debemus. Quiſquis vero conatus fuerit tentare prohibita, ſentiat cenſuram Apoſtolicæ ſedis minime defuturam. Quæ enim ſola admonitionis authoritate non corrigimus, neceſſe eſt per ſeveritatem congruentem regulis vindicemus: per totas ergo hoc (quæ propriis rectoribus carent) Eccleſias volumus innoteſcat, ut nullus ſibi ſpe aliqua forſitan blanditus illudat. Data 12. Kalendas Auguſti. Florentino, & Dionyſio conſulibus.

d. 61. docendus eſt populus.

De-

Digitized by Google

A

Decreta Cæleſtini Papæ, quæ ſunt in corpore decretorum Gratiani, nec habentur in ſuperioribus ipſius Epiſtolis, vel decretis numero 4.

Caput primum.

IN alterius Parochia, niſi eo vacante, nulli aliquid agere licet. Nullus Primas, nullus Metropolitanus, nullus reliquorum Epiſcoporum alterius adeat civitatem, quæ ad eum non pertinet, & alterius Epiſcopi Parochiam ſuper ejus diſpoſitione, niſi vocatus ab eo, cujus juris eſſe cognoſcitur, ut quicquam ibi diſponat, vel ordinet, aut judicet, ſi ſui gradus honore potiri voluerit; ſin aliter præſumpſerit, damnabitur, & non ſolum ille, ſed etiam cooperatores, & conſentientes ei, B quia ſicut ordinatio, ita eis & judicatio, & aliarum rerum diſpoſitio prohibetur. Nam qui ordinare non poterit, quomodo judicabit? Nullatenus proculdubio judicabit, aut judicare poterit.

9. q. 2. nullus primas, nullus Metropol.

2. *Par Pœnitentia ei indicitur, qui ſpiritualem filiam, & Pœnitentialem ſuam violare monſtratur.*

1. q. 1. ſi quis Sacerdotum. Siquis Sacerdos cum filia ſpirituali fornicatus fuerit, ſciat ſe grave adulterium commiſiſſe: idcirco fœmina, ſi laica eſt, omnia derelinquat, & res ſuas pauperibus tradat, & converſa in Monaſterio Deo uſque ad mortem ſerviat. Sacerdos autem, quod malum exemplum dedit hominibus, ab omni officio deponatur, & C peregrinando duodecim annis pœniteat. Poſtea vero ad Monaſterium vadat, ibique cunctis diebus vitæ ſuæ Deo ſerviat.

30. q. 1. non debet. 3. Non debet Epiſcopus, aut Presbyter commiſceri cum mulieribus, quæ ei ſua fuerint confeſſæ peccata. Si forte (quod abſit) hoc contigerit, ſic pœniteat, quomodo de filia ſpirituali, Epiſcopus 15. annis, Presbyter 12. & deponatur, tamen ſi in conſcientia devenerit.

35. diſt. videtur nobis. 4. Videtur nobis, quod ſecunda, quam contra prohibitionem Eccleſiæ duxit, non ſit uxor, etiamſi primam non haberet deſponſatam. Nam quod contra interdictum, & ordinem Eccleſiæ factum eſt, ratum non haberi, tam humanæ, quam divinæ legis proclamat authoritas, quia ea, quam inordinate ſuperduxit, prohibitione retinentiæ, uxor non eſt, eam cogendus eſt recipere, quam juravit, & deſponſavit, & ex ea prolem genuit, ut juramenti religio non vilipendatur, & fides D ad invicem promiſſa ſervetur, proles in cultu Dei nutriatur, & educetur, & alii exinde occaſionem peccandi, & alios decipiendi aſſumere non valeant. Quod autem parentes, fratres, & cognati utriuſque ſexus in teſtificationem filii, & filiæ ad matrimonium conjungendum, vel dirimendum admittantur, tam antiqua conſuetudine, legibus approbata, quam divinis, & humanis legibus approbatur: in dirimendo autem matrimonio ideo maxime parentes recipiuntur, ſive ſi defuerint parentes, proximiores admittuntur, quia unuſquiſque ſuam genealogiam, cum teſtibus, & chartis, cum exercitatione, & recitatione majorum ſcire laborat. Quia igitur aliis melius ſciunt, ideo maxime admittuntur. Similiter etiam recipiuntur & in teſtificationem matrimonii conjungendi. Qui enim melius recipi debent, quam illi, qui melius ſciunt, & quorum eſt intereſſe, ita ut ſi non interſint, & conſenſum non adhibuerint, ſecundum leges nullum ſit matrimonium? E Quod vero legitur, pater non recipiatur in cauſa filii, nec filius in cauſa patris, in criminalibus cauſis, & contractibus verum eſt: in matrimonio contrahendo, & disjungendo, ipſius conjugii prærogativa, quia & favorabilis res eſt, congrue recipiuntur.

HILARIUS.

HIc Pontifex, natione Sardus, anno Domini 463. Papa in ordine 46. electus, decrevit, ne Pontifices ſibi ſucceſſores eligerent: quod decretum ad omnes gradus Eccleſiaſticos pertinet. Idem tres univerſales Synodos comprobavit, Nicænam, Epheſinam, & Chalcedonenſem. Extat ejus decretalis Epiſtola, quinque capitulis abſoluta, quam in Concilio Romano ſub eo celebrato videre eſt, ut ne hic repetatur. Extant & duæ Epiſtolæ Aſcanii Metropolitani ſimul, & univerſorum Epiſcoporum Tarraconenſis Provinciæ ad hunc Hilarium, quarum priore petebant factum ſuum ab Apoſtolica ſede probari, quod (petentibus id Provincialibus) Nundinarii cujuſdam Epiſcopi Barchinonenſis judicium ſecuti fuerant, qui moriens ſucceſſorem ſibi in Epiſcopatu conſtituerat Irenæum quendam. Altera petebant iidem, Sylvani cujuſdam Epiſcopi Calageritani temeritatem coerceri, qui in locum legitime creati Epiſcopi, inviti, ac nolentis, alium ſubmiſerat.

Quibus Hilarius per ſequentem Epiſtolam reſpondit, cujus hæc ſunt capitula.

1. *Ut nullus ſine conſenſu Epiſcopi Metropolitani Epiſcopus ordinetur.*
2. *Ut nullus Epiſcoporum relicta propria Eccleſia ad aliam tranſeat.*
3. *Ut Irenæus remotus a Barchinonenſi Eccleſia ad propriam revertatur.*
4. *De removendis Epiſcopis, qui illicite ordinati ſunt: & ne in una Eccleſia duo Epiſcopi habeantur.*
5. *De damnatione Irenæi, ſi ad ſuam Eccleſiam non revertatur.*

HIlarius Epiſcopus Aſcanio, & univerſis Epiſcopis Tarraconenſis Provinciæ. Poſtquam literas veſtræ dilectionis accepimus, quibus præſumptiones Sylvani Epiſcopi Calagurenſium Eccleſiæ retundi petiiſtis: & rurſum Barchinonenſium quæritis nimis illicita vota firmari, honoratorum, & poſſeſſorum Turriaſſonenſium, Caſcantenſium, Calaguritanorum, Virgilenſium, Tricienſium, Legionenſium, & Civitatenſium, cum ſubſcriptionibus diverſorum literas nobis conſtat ingeſtas: per quas id, quod de Sylvano querela veſtra deprompſerat, excuſabatur. Sed reprehenſione juſtiſſima eorum pariter juſta allegatio non carebat: quia præter conſcientiam Metropolitani fratris, & coepiſcopi noſtri *1. q. 7. c. quia quicquid.* Aſcanii, nonnullis civitatibus ordinatos claruit Sacerdotes. Unde quoniam quicquid ab alterutra parte *1. Tim. 5. Heb. 10.* eſt judicatum, omni videmus perverſitate confuſum, temporum neceſſitate perſpecta, hac ratione *Nic. con. c. 4. & 6.* decernimus ad veniam pertinere, quod geſtum eſt, ut nihil deinceps contra præcepta B. Apoſtoli, nihil contra Nicænorum canonum conſtituta tentetur, &c.

GELASIUS I.

GElaſius, natione Afer, anno Domini 494. Pontifex in ordine 49. creatur. Hic Manichæos urbe Roma expulit, eorumque ſcripta publice combuſſit. Inter alia præclara facinora ſcripſit & Epiſtolam ad Epiſcopos per Lucaniam, & Brutios, ac Siciliam conſtitutos, cujus hi ſunt tituli.

1. *De inſtitutis Eccleſiaſticis moderate pro temporis qualitate diſpoſitis.*
2. *Ut ubi nulla perurget neceſſitas, conſtituta patrum inviolata ſerventur.*
3. *Ut, cum defuerint Clerici, de monachis eligantur.*

4. *Si-*

tized by Google

4. *Si de Laicis eligantur ad Clerum, quantum temporis obſervetur.*
5. *De digamis, aliiſque perſonis, quæ ad miniſterium Clericatus nullatenus applicantur.*
6. *Ut ab Epiſcopis ſine præceptione Papæ novæ Baſilicæ non dedicentur.*
7. *Ut nulla pretia de baptizandis, conſignandiſq; fidelibus exigantur.*
8. *De Presbyteris, ut nihil de his, quæ ſunt Epiſcoporum, præſumant.*
9. *Ut Diacones menſuram propriam juxta Patrum decreta cuſtodiant.*
10. *Quod Diaconi in Presbyterio reſidere non poſſunt.*
11. *Quod Apoſtolica ſedes paternos canones pio ſtudio, devotoque cuſtodiat.*
12. *Ut præter Paſchale tempus, vel Pentecoſtes nemo baptizare præſumat.*
13. *De Presbyterorum, & Diaconorum ordinationibus certis temporibus celebrandis.*
14. *De virginibus ſacris, quando velentur.*
15. *Ut viduæ non velentur.*
16. *Ut ſervi obtentu religionis non ſuſcipiantur in Clerum, vel in monaſterium.*
17. *Ut Clerici nullas negotiationes inhoneſtas, & turpia lucra ſectentur.*
18. *Ut nemo literas neſciens, vel aliqua parte corporis imminutus ad Clerum promoveatur.*
19. *De his, qui ſeipſos abſcindunt.*
20. *De criminoſis, ut ad Clerum non proveh antur.* — * dæmoniacis. * myſteria.
21. *Quod * dæmoniis, aliiſque paſſionibus irretitis * miniſteria ſacra tractare non liceat.*
22. *Quod hi, qui ſacris virginibus ſe ſociant, & fœdera inceſta commiſerunt, communicare non poſſunt, niſi publicam pœnitentiam geſſerint.*
23. *Quod viduæ (ut ſupra dictum eſt) non velentur: ſed ſi profeſſam continentiam propoſito mutato calcaverint, ipſæ pro ſe rationem Deo reddant.*
24. *Quod ſecunda conjugia ſæcularibus non negentur: quibus tamen ad Clerum minime venire conceditur.*
25. *Ut ſi quis ſuſceperit Eccleſia propria deſertorem, & in aliquam provexerit dignitatem, uterque ſubjaceat ſententiæ, quam canones præfixerunt.*
26. *De Laicis, vel Monachis, qui per præmium ordinantur, ut dantem, & accipientem Simonis Magi crimen involvat.*
27. *Ut nulla baſilica ſub defunctorum conſtituta nomine dedicetur.*
28. *De fœminis, ut ſacris altaribus non miniſtrent, vel aliquid ex his, quæ virorum ſunt officiis deputata, præſumant.*
29. *De redditibus Eccleſiæ, vel oblatione fidelium quatuor portiones fieri debeant.*
30. *Ut Epiſcopus, Presbyter, & Diaconus, qui contra hæc conſtituta fecerit, ſui honoris periculo ſubjaceat.*

Epiſtola Gelaſii Papæ.

Dilectiſſimis fratribus univerſis Epiſcopis per Lucaniam, & Brutios, & Siciliam conſtitutis, Gelaſius. — * diſpoſitione. 1. q. 6 Neceſſaria.

Capitulum primum.

NEceſſaria rerum * diſpenſatione conſtringimur, & Apoſtolicæ Sedis moderamine convenimur ſic canonum paternorum decreta librare, & retro præſulum, deceſſorumque noſtrorum præcepta metiri, ut quæ præſentium neceſſitas temporum reſtaurandis Eccleſiis relaxanda depoſcit, adhibita conſideratione diligenti, quantum poteſt fieri, temperemus: quo nec in totum formam veterum videamur excedere regularum, & * reparandis militiæ Clericalis officiis, quæ per diverſas Italiæ partes, ita belli, famiſque conſumpſit incurſio, ut in multis Eccleſiis (ſicut fratris, & coepiſcopi noſtri Joannis, — * ſer. & in.

A Ravennatis Eccleſiæ Sacerdotis frequenti relatione comperimus) uſquequaque deficiente ſervitio * miniſtrorum, niſi remittendo pauliſper Eccleſiaſticis promiſſionibus, antiquitus intervalla præfixa remaneant (ſine quibus adminiſtrari nequeant) ſacris ordinibus Eccleſiæ funditus deſtitutæ, atque in plurimis locis, per inopiam competentis auxilii, ſalutare ſubſidium redimendarum deſit animarum: noſque magno reatu, ſi tanto * coarctante periculo non aliquatenus * conſulemus, innecti, &c. — * miniſteriorum. * cohortãte. * conſulamur. d. 55. priſcis.

Epiſtola ejuſdem ad Siculos.

1. *De bene regendis rebus Eccleſiæ ab Epiſcopis.*
2. *De tricennali præſcriptione.*

B GElaſius, &c. Epiſcopis in Sicilia conſtitutis. Præſulum authoritas noſtrorum emanavit, ut facultates Eccleſiæ Epiſcopi ad regendum habeant poteſtatem, ita tamen, ut viduarum, pupillorum, atque pauperum, necnon & Clericorum ſtipendia diſtribuere debeant. Hoc eis etiam ſtatuimus dari, quæ hactenus decretum eſt. Reliquum ſibi Epiſcopi vindicent, ut (ſicut ante diximus) peregrinorum, atque captivorum largitores eſſe poſſint. — 16. q. 3. Præſulum authoritas.

Illud etiam annecti placuit, ut ſi (quod abſit) facultates Eccleſiæ, necnon & diœceſes, quæ ab aliquibus poſſidentur Epiſcopis, jure ſibi vindicent, quæ tricennalis lex concluſit, quia & filiorum noſtrorum principum ita emanavit authoritas, ut ultra triginta annos nulli liceat pro eo appellare, quod legum tempus C excluſit. — 33. q. 2. Facultates Eccleſ. & 23. q. 3. Præſulum autho. parva. Item Gelaſius.

Extat & Tomus quidem hujuſce Gelaſii de vinculo anathematis ſuper acta Concilii Chalcedonenſis, gravis ille quidem, ſed principio admodum corrupto, prolixitate nimia faſtidioſus: proinde ſumma duntaxat ejus capita hic deſcribuntur.

Primum. Chalcedonenſem Synodum admittendam illam quidem, ſed excepto illo decreto de Conſtantino, Eccleſiæ præeminentia præ Romana ſede Apoſtol. cui & Vicarii ſedis Apoſtolicæ repugnarunt.

Secundo, videtur convenire cum Hieronymo de obſervantia legalium, quam Petrus ſimulavit: inquit enim ſic: Sanctus Petrus primus Apoſtolorum ſic exiſtimans Novi Teſtamenti gratiam prædicandam, ut a legis veteris non recederet inſtitutis, quædam D per ſimulationem legitur inter Judæos, gentileſque geſſiſſe. — Galat. 2.

Tertio, dicit illud Matthæi de peccato in Spiritum ſanctum, & illud Joannis 5. Eſt peccatum ad mortem, &c. de eo peccato intelligendum, quod uſque ad mortem durat. Nam nullum eſt, inquit, peccatum, pro quo aut non oret Eccleſia remittendo, aut quod data ſibi divinitus poteſtate, deſiſtentibus ab eodem, non poſſit abſolvere, vel pœnitentibus relaxare: cui dicitur: *Quæcumque ligaveris*. Loquens etiam de vinculo anathematis dicit, quod Eccleſiaſtica ſententia reos tantum, & prævaricatores obligat. — Matth. 12.

Quarto habet etiam, quod quæcumque cujuſque ſynodi acta, niſi per Romanum Pontificem confir- E mentur, nullum habeant robur. Totum, inquit, in ſedis Apoſtolicæ poſitum eſt poteſtate, ita, quod firmavit in ſynodo ſedes Apoſtolica, hoc robur obtinuit: quod refutavit, habere non potuit firmitatem: & ſola reſcindit, quæ præter ordinem congregatio ſynodica putaverat uſurpandum.

Quinto dicit, quod comminationes, quæ fiunt in ſacris literis, ſunt intelligendæ, quamdiu permanſerint in ſtatu rationis, quo fiunt. Sic, inquit, Tyrus, & * Biryton, Gaza, & Ægyptus pronunciatæ ſunt perituræ, quas poſtea per Evangelium novimus eſſe ſalvatas. Perierunt itaque duplici modo; aut permanentes in eo, quo talem ſententiam ſuſceperunt, aut — Hier. 47. Hier. 44. per 10. * Sidon. Luc. 10.

defi-

deficientes ab eo, quo tales fuerant, & * incipientibus eſſe, quo non tales fuerant. *[* incipientes.]* A

Sexto, in illo Eſayæ, quod de gente Judæorum peremptorie velati pronunciatum eſt, Claude oculos eorum, & obtura aures eorum, &c. correctio, & emendatio interdicta monſtratur, *[Eſa. 6.]* & reſipiſcendi quoque ſpes prorſus abſcinditur: de quo tamen populo Apoſtolos, & Eccleſiam privatam novimus proceſſiſſe, & tot millia hominum una die baptiſmate fuiſſe ſalvata. *[Act. 2.]* Ecce & in perſiſtentibus, qualis eſt illa ſententia promulgata, permanſit: nec ad correctionem prorſus venire ſanitatis admiſſi ſunt, ſed adjudicati ſunt in ſua nequitia perire: & manente divina ſententia, non per ipſorum propriam emendationem, ſuoque intellectu, vel motu, ſuaque virtute, vel poſſibilitate converſi ſunt, ut ſanarentur, ſed B per gratiam Dei ſanati ſunt, ut converterentur. Ne convertantur, inquit, & ſanem eos: ne ſua ſponte, ne ſuis operibus utique, quibus confidebatur: ne ſuam juſtitiam ſectantes, juſtitiæ Dei non debeant eſſe ſubjecti: de ſuis viribus confidentes, non divinæ ſe miſericordiæ, illuminationique ſubdentes. *[Rom. 10.]* Et ideo inhibetur eis ſuperbæ præſumptionis effectus: non convertantur ſuis intentionibus, ſuis niſibus, ut putarunt, & ſanem eos: ne eorum quaſi meritis ex propria facultate venientibus ſalvatrix gratia daretur, atque ita gratia jam non eſſet gratia, ſi non gratis data eſſet immeritis, ſed merces tanquam meri- C tis reſtituta. Non ergo ipſi convertantur, & ſanem eos: ſed ſanati per gratiam, & qualiter ad humilitatem Chriſti convertantur, agnoſcant. Ita in utriſque, hoc eſt, & in eo permanentibus, in quo talem ſententiam perceperunt, & in ſalvatis exinde ſententia Dominica fixa permanſit: & tamen cum permanente ſic eis miro genere ſanitas introducta eſt, ut illa ſententia non mutata videretur, ſed, eadem perdurante, ſanitas non eorum confidentia, ſed divino munere proveniret.

Dicit inſuper, eos, qui humanis rebus moderandis, ac judicandis præfecti ſunt, de iis, per quos divina miniſtrantur, non debere judicare. Nam licet ante Chriſti adventum quidam figuraliter, adhuc tamen in carnalibus actibus conſtituti, pariter reges exiſterent, & pariter Sacerdotes, quod Sanctum Melchiſedec fuiſſe ſacra prodit hiſtoria *[Gen. 14. Heb. 7.]* (quod in ſuis quoque diabolus imitatus eſt, utpote qui ſemper, D quæ divino cultui convenirent, ſibimet tyrannico ſpiritu vendicare contendit, ut pagani Imperatores iidem & maximi Pontifices dicerentur) tamen cum ad verum ventum eſt eumdem Regem, atque Pontificem, ultra ſibi nec Imperator Pontificis nomen impoſuit, nec Pontifex regale faſtigium vendicavit. Quamvis enim membra ipſius, ideſt veri Regis, atque Pontificis, ſecundum participationem naturæ, magnifice utrumque in ſacra generoſitate ſumpſiſſe dicantur, ut ſimul regale genus, & Sacerdotale ſubſiſtant: *[1. Petr. 2.]* tamen Chriſtus memor fragilitatis humanæ, quæ ſuorum ſaluti congruerent, diſpenſatione magnifica temperavit: & ſic actionibus propriis, dignitatibuſque diſtinctis officia poteſtatis utriuſque diſcrevit, ſuos volens medicinali humilitate ſalvari, non hu- E mana ſuperbia rurſus intercipi, ut & Chriſtiani Imperatores pro æterna vita Pontificibus indigerent, & Pontifices pro temporalium curſu rerum imperialibus diſpoſitionibus uterentur: quatenus ſpiritualis actio a carnalibus diſtaret incurſibus: & ideo militans Deo, minime ſe negotiis ſæcularibus implicaret: *[2. Tim. 2.]* ac viciſſim non ille rebus divinis præſidere videretur, qui eſſet negotiis ſæcularibus implicatus: ut & modeſtia utriuſque ordinis curaretur, ne extolleretur utroque ſuſfultus: & competens qualitatibus actionum ſpecialiter profeſſio apparetur. Quibus omnibus rite collectis, ſatis evidenter oſtenditur, a ſæculari poteſtate nec ligari prorſus, nec ſolvi poſſe Pontificem.

Extat & elegans ejuſdem Gelaſ. Epiſt. ad Fauſt. magiſtrum fungentem legationis officio Conſtantin. in qua docet nullum abſolvi poſſe ab errore præterito, niſi reſipiſcat. *[24. q. 2. Legatur.]* Remitti culpa de præterito poteſt, correctione ſine dubio ſubſequente, nam ſi deinceps ſinitur manſura perverſitas, non eſt benignitas remittentis, ſed conſentientis aſſenſio.

Docet inde, ſolum Pontificem poſſe hæreticos damnare ſine aliorum conſenſu, immo & quemlibet Epiſcopum hoc poſſe. *[24. q. 1. Acacius.]* Et quod non opus eſt nova damnatione ei, qui in errorem jam alias condemnatum incidit.

Appellationes etiam omnes ad Eccleſiam Romanam licere deferri, ab ipſa vero nunquam appellari poſſe, ſacrorum canonum ſtatutis. *[9. q. 3. Ipſi ſunt.]*

Miſit & aliam Epiſt. hic Gelaſius ad Anaſtaſ. Auguſtum, in qua & fidei zelum, & charitatem erga proximos argute demonſtrat, ſic dicens: Duo ſunt, Imperator Auguſte, quibus principaliter hic regitur mundus, authoritas ſacra Pontificum, & regalis poteſtas. *[d. 96. Duo quippe.]* In quibus tanto gravius eſt pondus Sacerdotum, quanto etiam pro ipſis * regibus hominum in divino ſunt examine rationem reddituri. *[* legibus.]* Noſti etenim, fili clementiſſime, quod licet præſideas humano generi dignitate, rerum tamen præſulibus divinarum devotus colla ſubmittis, atque ab eis cauſas tuæ ſalutis * expetis, inque ſumendis cæleſtibus Sacramentis, eiſque, ut competit, diſponendis, ſubdi te debere cognoſcis religionis ordine potius, quam præeſſe. *[* expectas.]*

Extat inſuper alia ejuſdem Epiſtola ad Epiſcop. Dardaniæ de Petri Alexandrini, & Acacii Conſtantinopolitani Epiſcoporum juſta damnatione per ſedem Apoſtolicam facta, quod Eutychianæ peſtilentiæ communicarent, ac faverent: ex qua & Gratianus duo decreta citat, unum (de quo & ſupra) quod repeti non poſſunt, quæ 30. annis quiete poſſeſſa ſunt. Alterum, quod non oportet ab eorum eleemoſynis abſtinere poſt mortem, quibus in vita communicare non deſtitimus.

Aliam etiam ſcripſit Epiſtolam ad Euphemianum, in qua ſanctiſſime, & doctiſſime illum cohortatur ad unitatem fidei Catholicæ, & ut Petrum, & Acacium hæreticos habeat.

Vide Concil. Rom. an. 494. ſeculo V.

VIGILIUS.

Vigilius patria Romanus, circa annum Domini 537. ſub Juſtiniano Imperatore Pontifex 59. creatus, quod reſtitutioni hæreticorum quorundam damnatorum conſentire nollet, flagris eſt immaniter cæſus, & injecto in collum ejus fune, tanquam latro per totam urbem C. P. uſque ad veſperam tractus: tandem carceri incluſus, & pane, & aqua aliquandiu miſere paſtus, in exilium cum ſequacibus ſuis actus, cum tandem hoſtium pacatis animis in patriam redire permitteretur, in reditu Syracuſis in Sicilia ex calculo moritur. Vixit autem in Pontificatu tum Romæ, tum alibi annis 17. menſes ſex, dies 26.

Capitulorum ſequentis Epiſtolæ tituli.

1. *De Priſcillianiſtis, qui ab eſu carnium ſe ſubtrahunt.*
2. *De trina renaſcentium merſione.*
3. *De his, qui ab Arrianis iterum rebaptizantur.*
4. *De Eccleſiarum reſtauratione in fabricis, vel dedicatione quid ſit obſervandum.*
5. *De Paſcha feſtivitate, & precum ordine, ac miſſarum ſolemniis.*
6. *Quod in nomine Trinitatis debeat baptizari.*
7. *Quod B. Apoſtoli Petri, Romana ſcilicet Eccleſia*

ſedes

ſedes, Sacerdotalis mater ſit dignitatis, atque A *Eccleſiaſtica magiſtra rationis.*

Dilectiſſimo fratri Euthero Vigilius. Directas ad nos tuæ charitatis Epiſtolas, plenas Catholicæ inquiſitionis ſollicitudine, gratanter accepimus, benedicentes Dei noſtri clementiam, quia tales in extremis mundi partibus dignatur ſuis ovibus providere paſtores: per quos & paſcuis valeant ſalutaribus abundare, & ab * antiqui hoſtis rapacitate ſervari, ut inſidias nequeant ejus ſubreptionis incurrere. ** iniqui.* Unde certum eſt, quia promiſſæ vos beatitudinis gratia ſubſequatur, quando a vobis cœleſtium profectio doctrinarum tam votiva ſuſcitatione perquiritur. Scriptum eſt enim: Beati, qui ſcrutantur teſtimonia ejus: in toto corde exquirunt B eum. *Pſal. 118.* Hoc igitur, frater chariſſime, propoſitum tuæ conſultationis tota mente tractantes, de re quoque provenire * contendimus, qui regulam Catholicæ fidei iiſdem ſtudes tenere veſtigiis, quibus eam in Apoſtolica fide cognoſcis eſſe fundatam. ** confidimus.* Et quamvis ſonus eorum toto orbe diffuſus, & uſque ad fines orbis terræ verba eorum diſtenſa, dilectionis tuæ corda Chriſto probaverint eſſe fidelia, tamen ſi quid ex his in Eccleſia, quæ tuæ gubernationi (Deo auxiliante) commiſſa eſt, nec dum plena luce claruit, ad eundem fontem, de quo illa ſalutaris manavit lympha, recurritis, ideſt, quod debita charitate ſumus amplexi, quia fiducialiter de his, unde apud eos obſervantiam eſſe dixiſtis ambiguam, noſtra voluiſtis reſponſione firmari. Quapropter dilectionem tuam in Domino ſalutantes, C de ſingulis, quid juxta Catholicam diſciplinam teneat Apoſtolicæ ſedis authoritas, ſubjectis aliquibus etiam ſanctarum capitulis regularum, te credimus inſtruendum.

1. Ac primum de his, quos Priſcillianæ hæreſis indicaſti vitiis inquinari, ſancta, & conveniente religioni Catholicæ eos deteſtatione judicas arguendos, qui ita ſe ſub abſtinentiæ ſimulatæ prætextu ab eſcis videntur carnium ſubmovere, ut hoc execrationis potius animo, quam devotionis probentur efficere. In qua re, quia nefandiſſimis Manichæis eſſe conſimiles approbantur, juſte Patrum venerabilium conſtitutis ab hac ſuperſtitione ſub anathematis ſunt interminatione prohibiti, D quando aliquid ciborum contagione carnium credunt eſſe pollutum: quia de his omnibus, quæ ad humanum victum miſericordia Dei contulit, nihil Catholicis eſſe judicatur immundum. Sic enim Titum doctor Gentium Paulus monet Apoſtolus, dicens: Omnia munda mundis: *ad Tit. 1.* coinquinatis autem, & infidelibus nihil eſt mundum, ſed polluta ſunt eorum mens, & conſcientia. Deum confitentur ſe noſſe, factis autem negant, abominabiles, & increduli, & ad omne opus bonum reprobi. Similiter & alio in loco ad Timotheum *1. Tim. 4.* de hujuſmodi cavendis erroribus prædicavit, dicens: In noviſſimis temporibus diſcedent quidam a fide, attendentes ſpiritibus erroris, & doctrinis dæmoniorum, in hypocriſi loquentium mendacium, E cauteriatam habentium ſuam conſcientiam, & prohibentes nubere, & abſtinentes a cibis, quos Deus creavit ad percipiendum cum gratiarum actione fidelibus, & his, qui cognoverunt veritatem: quia omnis creatura Dei bona eſt, & nihil rejiciendum, quod cum gratiarum actione percipitur. Hæc igitur ſequentia Patrum venerabilium conſtituta ſpecialiter eos cenſuerunt eſſe damnandos, qui cum carnibus abſtinerent, ea quoque credebant eſſe vitanda, quæ carnibus fuiſſe videbantur admixta. Nam & ipſe Dominus noſter Jeſus Chriſtus ita præmonuit, dicens: Non quod intrat in os, coinquinat hominem, ſed quæ procedunt de ore, hæc ſunt, quæ coinquinant hominem. Quapropter nec abſtinentiam Deo placitam reprobamus, nec eos, qui execrantur Domini creaturam, recipimus in noſtra ſocietate.

2. De baptiſmo quoque ſolemniter adimplendo, ſimiliter quid Apoſtolica vel ſanxerit, vel obſervet authoritas, in ſubjectis tua charitas evidenter agnoſcet. Illud autem novelli eſſe judicamus erroris; quod cum in fine pſalmorum ab omnibus Catholicis ex more dicatur, Gloria Patri, & Filio, & Spiritui Sancto: Aliqui (ſicut indicas) ſubducta una ſyllaba conjunctiva, perfectum conantur minuere vocabulum Trinitatis, dicendo, Gloria Patri, & Filio, Spiritui Sancto. Quamvis ergo ipſa nos ratio evidenter doceat, quia ſubducta una ſyllaba, perſonam Filii, & Spiritus Sancti unam quodammodo eſſe deſignent, tamen ad errorem talium convincendum ſufficit, quod Dominus Jeſus Chriſtus deſignans in invocatione Trinitatis credentium debere baptiſma celebrari, dixit: Ite, docete omnes gentes, baptizantes eos in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti. Ergo cum non dixerit, in nomine Patris, & Filii, Spiritus Sancti, ſed æqualibus diſtinctionibus Patrem, & Filium, & Spiritum Sanctum juſſerit nominari: conſtat illos omnino a doctrina Dominica deviare, qui aliquid huic voluerint confeſſioni derogare. Qui ſi in errore permanſerint, ſocii nobis eſſe non poſſunt.

3. De his etiam, qui baptiſmatis gratia ſalutaris accepta, apud Arrianos iterum baptizati, profundæ voraginis ſunt morte demerſi, quid per ſingulos ordines, vel ætates anteceſſorum noſtrorum decreta cenſuerunt, quæ multiplici ſunt digeſta ratione, e noſtro ſcrinio relevata capitula his ſubjecta dereximus. In quibus tamen illud ſpeciali charitate etiam convenit obſervare, ut quia pro peccatis plurimis in gentibus iniquitas ipſa ſurrexit, in æſtimatione fraternitatis tuæ, aliorumque Pontificum per ſuas diœceſes relinquatur, ut ſi qualitas, & pœnitentiæ devotio fuerit approbata, indulgentiæ quoque remedio ſit vicina. Quorum tamen reconciliatio non per illam impoſitionem manus, quæ per invocationem Spiritus Sancti fit, operatur, ſed per illam, qua Pœnitentiæ fructus acquiritur, & Sanctæ Communionis reſtitutio perficitur.

4. De fabrica vero cujuslibet Eccleſiæ, ſi diruta fuerit, inſtauranda, & in eo loco conſecrationis ſolemnitas debeat iterari, *De conſ. d. 1. De fabr.* in quo ſanctuaria non fuerint, nihil judicamus officere, ſi per eam minime aqua * benedicta jactetur, quia conſecrationem cujuslibet Eccleſiæ, ** exorcizata.* in qua Spiritus Sancti ara non ponitur, celebritatem tantum ſcimus eſſe Miſſarum. Et ideo ſi qua Sanctorum baſilica a fundamentis etiam fuerit innovata, ſine aliqua dubitatione, cum in ea Miſſarum fuerit celebrata ſolemnitas, totius ſanctificatio conſecrationis implebitur. Si vero ſanctuaria, quæ habebat, ablata ſunt, rurſus eorum repoſitione, & Miſſarum ſolemnitate reverentiam Sanctificationis accipiet.

5. Paſcha vero futurum nos (ſi Deus voluerit) * ** al. 10.* 11. Cal. Majarum die celebraturos eſſe cognoſcite. Ordinem quoque precum in celebritate Miſſarum nullo nos tempore, nulla feſtivitate ſignificamus habere * diviſum, ** diverſum.* ſed ſemper eodem tenore oblata Deo munera conſecrare. Quoties vero Paſchalis, aut Aſcenſionis Domini, vel Pentecoſtes, & Epiphaniæ, Sanctorumque Dei fuerit agenda feſtivitas, ſingula capitula diebus apta ſubjungimus, quibus commemorationem Sanctæ ſolemnitatis, aut eorum faciamus, quorum natalitia celebramus: cætera vero ordine conſueto proſequimur. Quapropter & ipſius canonicæ precis textum direximus ſubter adjectum, quem (Deo propitio) ex Apoſtolica traditione ſuſcepimus. Et, ut charitas tua cognoſcat, quibus locis aliqua feſtivitatibus apta connectes, Paſchalis diei preces ſimul adjecimus. * His igitur ** Sic.* fraternitatis tuæ inquiſitioni reſponſis, Deum no-

ſtrum

ſtrum, quantum poſſumus, exoramus, ut omnibus Catholicæ religionis Eccleſiis circa univerſos, quos fideles ſibi efficit, gratiæ ſuæ dona multiplicet, & ab omnibus inſidiis ſpiritualis hoſtis, atque carnalis, cunctos populos ſuos redigere dignetur immunes. Significatur etiam Beatorum Apoſtolorum, vel Martyrum (ſicut ſperamus) ſancto nos affectui tuo direxiſſe reliquias, præſumentes fidem veſtram eorum deinceps plenius eſſe meritis adjuvandam.

Math. 28. 6. Si quis Epiſcopus, aut Presbyter juxta præceptum Domini non baptizaverit in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti, ſed in una perſona Trinitatis, aut in duabus, aut in tribus Patribus, aut in tribus Filiis, aut in tribus Paracletis, projiciatur de Eccleſia Dei.

7. Nulli vel tenuiter ſentienti, vel pleniter ſapienti dubium eſt, quin Eccleſia Romana fundamentum, & forma ſit Eccleſiarum: a qua omnes Eccleſias principium ſumpſiſſe nemo recte credentium ignorat: quoniam licet omnium Apoſtolorum par eſſet electio, beato tamen Petro conceſſum eſt, ut cæteris præemineret: unde & Cephas vocatur, quia caput eſt, & primus omnium Apoſtolorum. Et quod in capite præceſſit, in membris ſequi neceſſe eſt. Quamobrem Sancta Romana Eccleſia ejus merito Domini voce conſecrata, & Sanctorum Patrum authoritate roborata, primatum tenet omnium Eccleſiarum: ad quam tam ſumma Epiſcoporum negotia, & judicia, atque querelæ, quam & majores Eccleſiarum quæſtiones, quaſi ad caput, ſemper referendæ ſunt. Nam & qui ſe ſcit aliis eſſe præpoſitum, non moleſte ferat aliquem eſſe ſibi prælatum. Ipſa namque Eccleſia, quæ prima eſt, ita reliquis Eccleſiis vices ſuas credidit largiendas, ut in partem ſint vocatæ ſolicitudinis, non in plenitudinem poteſtatis. Unde omnium appellantium Apoſtolicam ſedem Epiſcoporum judicia, & cunctarum majorum negotia cauſarum eidem ſanctæ Sedi reſervata eſſe liquet; præſertim cum in his omnibus ejus ſemper ſit expectandum conſilium: cujus tramiti ſi quis obviare tentaverit, Sacerdotum cauſas ſe non ſuo honoris ſui periculo apud eamdem ſedem noverit redditurum. Data Calendis Martii * Vviſiliano, & Joanne viris clariſſimis conſulibus.

** Beliſario.*

Pelagius primus.

PElagius primus, natione Romanus, Pontifex 60. anno Domini 556. ſub Juſtiniano Imperatore creatus, mox accuſatus eſt, quod malorum Vigilii Papæ prædeceſſoris cauſa fuiſſet non parva: qui crimen depulſurus, tenens Euangelia, & crucem ſuper caput, ſuggeſtum aſcendit, & coram toto populo juravit, ſe nullum malum Vigilio intuliſſe, & ſic populo ſatisfecit. Hic temporibus Totilæ Gothi Eccleſiæ Dei magno præſidio fuit. Horas 7. Canonicas inſtituit. Mortuorum memorias miſſæ adjecit. Hæreticos ſæculari poteſtati coercendos ſtatuit, qui ad ſanitatem revocari non poſſent. Quadrageſimali tempore Sacerdotibus hora 9. ſacrificare conceſſit. Item ordinavit, ut qui promovendus eſt in Sancta Eccleſia, ab Oſtiario uſque ad gradum Epiſcopatus, neque per aurum, neque per antiquas promiſſiones proficiat, (quod ſimoniacum eſt) ſed ſi quis eſt doctus in opere Dei, bonam vitam habens, non per dationem, ſed per bonam converſationem ad primum gradum perveniat. Sedit annos 11. menſes 10. dies 8. in Baſilica Beati Petri Apoſtoli ſepultus 6. non. Martias.

Pelagius ſecundus.

PElagius ſecundus Romanus, primatum in Romana Eccleſia obtinet 63. anno ſalutis partæ 583. ſedit annos decem, menſes duos, dies decem. Hic quod injuſſu Mauritii tum imperantis ei dignitati inauguratus eſſet (nec enim tum Pontifex ſine Imperatoris authoritate creari poterat) Gregorium Diaconum, poſtea Pontificem, ad placandum Imperatorem miſit, excuſans tum diluvii ſimilem quandam imbrium inundationem, quæ per ea tempora urbem Romam pene demerſerat: tum quod Longobardis hoſtibus vias omnes obſidentibus, Roma nullus egredi poterat, qui veniam inaugurandi impetraret.

Hujus extant Epiſtolæ decretales quatuor, quarum priore definit generales ſynodos non poſſe convocari, niſi authoritate Apoſtolicæ ſedis; nullamque ſynodum ratam eſſe, quæ non fuerit hujus authoritate fulta, neminemque debere ſe univerſalem Epiſcopum nominare.

Deinde, quot civitates unaquæque provincia habeat.

Tertio, majores, & difficiliores quæſtiones ad ſedem Apoſtolicam ſemper eſſe referendas.

Quarto, Pontificum accuſatores, ac calumniatores, ut patrum invaſores, ac mactatores habendos eſſe.

Epiſtola prima.

DIlectiſſimis fratribus univerſis Epiſcopis, qui illicita vocatione Joannis Conſtantinopolitani Epiſcopi ad Synodum Conſtantinopolit. convenerunt. Pelagius. Manifeſto, ſicut optavimus, per gratiam Dei lumine Euangelicæ veritatis, ab univerſali Eccleſia pernicioſiſſimi erroris nocte depulſa, ineffabiliter gaudemus in Domino: ſed non modico contriſtamur mœrore, quia ea, quæ olim calcata fuerant, & funditus damnata, nec unquam fieri debuerant, redivivis radicibus germinant, atque pullulant. Et quoniam multa, quæ pœnitudinem poſſunt generare, proveniunt: neceſſe eſt ea caſſare, quæ contra ordinem, & omnem authoritatem facta eſſe noſcuntur. Unde, fratres, rejecta penitus audacia, quæ contra Apoſtolicam ſedem, & contra ipſam Domini Salvatoris vocem, qua dictum eſt: *Tu es Petrus, & ſuper hanc petram ædificabo Eccleſiam meam*, ſumpta eſt diſputandi contra Domini præcepta, vana errantium corda conquieſcant, nec liceat defendi, quod non licet agere. Relatum eſt ergo ad Apoſtolicam ſedem, Joannem Conſtantinopolit. Epiſcopum univerſalem ſe * ſubſcribere, voſque ex hac ſua præſumptione ad ſynodum convocare generalem: cum generalium ſynodorum convocandi authoritas Apoſtolicæ ſedi B. Petri ſingulari privilegio ſit tradita; & nulla unquam ſynodus rata legatur, quæ Apoſtolica authoritate non fuerit fulta. Quapropter, quicquid in veſtro conventiculo (quia ſynodus taliter præſumpta eſſe non potuit) ſtatuiſtis, ex authoritate S. Petri Apoſtolorum Principis, & Domini Salvatoris voce, qua beato Petro poteſtatem ligandi, atque ſolvendi ipſe ſalvator dedit, quæ etiam poteſtas in ſucceſſoribus ejus indubitanter tranſivit, præcipio omnia, quæ ibi ſtatuiſtis, & vana, & caſſata eſſe, ita ut deinceps nunquam appareant, nec * ventilentur. Etenim ipſe Salvator B. Apoſtolo Petro, tanquam ipſa per ſe veritas loquitur, dicens: *Quæcumque ligaveris ſuper terram, erunt ligata & in cælo: & quæcumque ſolveris ſuper terram, erunt ſoluta & in cælo.* Multis denuo Apoſtolicis, & Canonicis, atque Eccleſiaſticis inſtruimur regulis, non debere abſque ſententia Rom. Pontific. Concilia celebrari: quapropter (ut jam dictum eſt) recte non Concilium, ſed veſtrum conventiculum, vel conciliabulum caſſatur: & quicquid in eo actum eſt, irritum habetur, & vacuum. Vos quoque deinceps videte, ut nullius hortatu talia præſumatis, ſi Apoſtolicæ ſedis communione carere non vultis. Modo vero ideò ſuſpenditur ultio, ut locum poſſit habere correctio,

Math. 16.

** ſcribere.*

** ſed mutilentur.*

Præ-

Digitized by Google

A Prædeceſſores vero Joannis, & ipſe Joannes non ſemel, ſed ſæpiſſime epiſtolas, atque libellos propria manu ſubſcriptos, ſanctis anteceſſoribus noſtris miſerunt, quibus coram Domino proteſtati ſunt, nihil unquam proterve contra Apoſtolicam ſedem agere, nec de illius, aut aliorum privilegiis quicquam uſurpare. Qui hactenus in archivio ſanctæ Romanæ Eccleſiæ ſub ſigillis, ac chirographis eorum roborati, habentur integri. In ipſis enim epiſtolis, vel libellis anathematis vinculo ſe, & ſucceſſores eorum conſtrinxerunt, ſi unquam aliquid contra eos præſumpſiſſent, aut contra Apoſtolicam, vel ullius alterius Epiſcopi ſedem quicquam adverſi quoquo modo eſſent moliti. Idcirco eos non eſt neceſſe excommunicare, aut anathematizare: quia ipſi anathematis vinculo propriis manibus profeſſiones ſuas, ſuaque B ſcripta roborando conſtrinxerunt. Sciat ſe tamen & ipſe Joannes, niſi errorem ſuum cito correxerit, a nobis excommunicandum fore, & Apoſtolicæ ſedis, atque omnium ſanctorum Epiſcoporum communione carere. Univerſalitatis quoque nomen, quod ſibi illicite uſurpavit, nolite attendere, nec vocatione ejus ad ſynodum abſque authoritate ſedis Apoſtolicæ unquam venire, ſi Apoſtolicæ ſedis, & cæterorum Epiſcoporum communione vultis frui. *Diſt. 99. Nullus patriar.* Nullus enim Patriarcharum hoc tam prophano vocabulo unquam utatur: quia ſi ſummus Patriarcha univerſalis dicitur, Patriarcharum nomen cæteris derogatur. Sed abſit hoc, abſit a fidelis cujuſque mente, hoc ſibi velle quempiam arrogare, unde honorem fratrum ſuorum imminuere ex quantulacunique C parte videatur. Quapropter charitas veſtra neminem unquam, ſuis in Epiſtolis, univerſalem nominet, ne ſibi debitum ſubtrahat, cum alteri honorem offert indebitum. *1. Pet. 5.* *Adverſarius namque noſter diabolus, qui contra humiles ſæviens, ſicut leo rugiens, circuit quærens, quem devoret*, non jam (ut cernimus) caulas circuit, ſed ita valide in quibuſdam Eccleſiæ neceſſariis membris dentem figit, ut nulli ſit dubium, quin niſi unanimiter (favente Domino) cunctorum provida paſtorum turba concurrat, omne (quod abſit) citius ovile dilaniet. Perpenditis, fratres chariſſimi, quid e vicino ſubſequatur, cum & in Sacerdotibus erumpunt tam perverſa primordia. Quia *Job. 41.* enim juxta eſt illi, de quo ſcriptum eſt, *ipſe eſt Rex ſuper univerſos filios ſuperbiæ* (quod non ſine gravi D dolore dicere compellor) dum frater, & coepiſcopus noſter Joannes mandata Dominica, & Apoſtolica præcepta, regulaſque Patrum deſpiciens, eum per elationem præcurrere conatur in nomine, veſtræ beatitudini indicet omnipotens Deus, quam gravi conſiderationis hujus gemitu torqueor, quod ille quondam mihi notiſſimus, ille omnibus dilectus, ille, qui eleemoſynis, orationibus, atque jejuniis videbatur occupatus, ex eo, quo fœtebat, cinere, ex ea, quam prætendebat, humilitate jactantiam tantam ſumpſit, ita ut univerſa ſibi tentet adſcribere, & omnia, quæ ſoli uni capiti cohærent, videlicet Chriſto, per lectionem pompatici ejuſdem Chriſti *Eccleſ. 10.* ſibi ſtudeat membra ſubjugare. Nec mirum, quod ille tentator, qui initium omnis peccati ſcit eſſe E ſuperbiam, & tunc ea in primo homine ante omnia uſus eſt, & nunc eam in quibuſdam hominibus ponit in fine virtutum, & qui aliquatenus bonis vitæ ſtudiis videbantur crudeliſſimas manus ejus effugere, eis in ipſis metis boni operis, & in ipſa quodammodo apponat perfectionis concluſione tendiculum. Unde magnopere orandum eſt, & omnipotens Deus aſſiduis precibus implorandus, ut hunc a mente illius avertat errorem, hoc ab unitate, atque humilitate Eccleſiæ malum ſuperbiæ, & confuſionis amoveat, & favente Deo omnibus viribus concurrendum, atque providendum, ne in unius veneno ſermonis viventia in Chriſti corpore membra moriantur. Si enim dici hoc licenter permittitur, honor

A Patriarcharum omnium negatur, & fortaſſe is in errore perit, qui univerſalis dicitur, & nullus jam Epiſcopus remanſiſſe in ſtatu veritatis invenitur. Oportet ergo, ut conſtanter, ac ſine præjudicio ſervetis, ſicut accepiſtis, Eccleſias, & nihil ſibi in vobis hæc tentatio diabolicæ uſurpationis adſcribat. State fortes, ſtate ſecuri, ſcriptaque univerſalis nominis falſitate, nec dare unquam, nec accipere præſumatis. Omnes Epiſcopos curæ veſtræ ſubjectos ab hujus adulationis inquinatione prohibete, ut univerſa vos Eccleſia Patriarchas non ſolum in bonis operibus, ſed etiam in veritatis authoritate cognoſcat. Si qua autem forſitan adverſa ſubſequantur, unanimiter perſiſtentes, etiam moriendo debemus oſtendere, quia in damno generalitatis noſtrum ſpecialiter B aliquid non amamus. Dicamus cum Paulo: *Mihi vivere Chriſtus eſt, & mori lucrum*. Audiamus, quod *Philipp. 1.* primus omnium Apoſtolorum dicit: *Si quid patimini propter juſtitiam, beati eritis*. *1. Petri 3.* Mihi enim credite, quia honorem, quem pro prædicanda ſuſcepimus veritate, ſi neceſſitatis cauſa exigat, ſecurius pro eadem veritate relinquimus, quam tenemus. Orate, fratres, ut honor Eccleſiaſticus noſtris diebus non evacuetur, nec unquam Romana Sedes, quæ inſtituente Domino caput eſt omnium Eccleſiarum, privilegiis ſuis unquam careat, aut exſpolietur: *Confidimus autem de vobis, chariſſimi, meliora, atque viciniora ſalutis*, quia *neque mors, neque vita, neque Angeli, neque principatus, neque inſtantia, neque futura, neque fortitudo, neque altitudo, neque profundum, neque creatura alia* (magiſtro gentium C docente) *poterit nos ſeparare a charitate Domini noſtri Jeſu Chriſti*, &, quæ in ipſo eſt, recta fide. *Heb. 6.* *Rom. 8.* *Nolite itaque amittere confidentiam veſtram, quæ magnam habet remunerationem. Patientia enim nobis neceſſaria eſt* ad colluctationes adverſariorum, *Heb. 10.* quatenus fidem intemeratam uſque in finem conſervantes, repromiſſionem percipiamus, quam repromiſit his, qui legitime certare deproperant. *Adhuc enim modicum, qui venturus eſt, veniet, & non tardabit. Ecce enim judex ante januam aſſiſtit*, coronas *Jacob. 5.* hilariter promittens his, qui pro eo paſſionibus ſubmittuntur. Quod ſi quis ſe ſubtraxerit, non placebit animæ meæ, ſed cadet de promiſſione propter negationem. *Nos autem non ſumus ſubtractionis filii in perditionem, ſed fide in acquiſitionem animæ.* Propter quod *Epheſ. 6.* D aſſumite arma Dei, ut poſſitis reſiſtere in die malo adverſus omnes inimicos ſanctæ Dei Eccleſiæ, & veſtros; & induite loricam juſtitiæ, calceati pedes in præparationem Euangelii pacis, *in omnibus aſſumentes ſcutum fidei, in quo poſſitis omnia jacula nequiſſimi ignea extinguere: & galeam ſalutis accipite, & gladium ſpiritus, quod eſt Verbum Dei*, per omnem orationem, & obſecrationem radicati, & fundati in ſolatio fratrum pro Chriſto Jeſu Domino noſtro. Sed & nunc, fratres, commendamus vos omnes Domino, & verbo gratiæ ejus, qui poteſt perficere, & dare hæreditatem vobis cum omnibus ſanctis. *Ipſe autem Deus* *Rom. 15.* *pacis, & conſolationis det vobis idipſum ſapere in alterutrum*, ut vobis invicem ſuccurratis, & non diviſi: E ut unanimes uno ore, & uno corde honorificemus eum in concordiam, & conſolationem fratrum, *qui potens eſt confirmare vos ſecundum Euangelium ejus, & juxta revelationem myſterii æternis* *Rom. 16.* *temporibus taciti*, quibus vobis futurorum gaudiorum largienda ſunt munera. Summopere etiam conſiderare debetis, quod his, qui fratribus invident, eoſque damnare, aut perdere cupiunt, per ſe, & ſua * dogmata deſtruuntur. ** deſtruũt.* Dicit enim Dominus: Omne regnum in ſe diviſum non ſtabit, & omnis lex, & ſcientia adverſum ſe diviſa non ſtabit. Ideoque neceſſe eſt, ut concorditer ſalubres ſuſcipiatis hortatus: & nihil per contentionem agentes, ſed ad omne ſtudium devotionis unanimes divinis, & Apoſtolicis conſtitutionibus pareatis, & in nullo patiamini providen-

tiſſima

tiſſima canonum decreta violari, quatenus & Nicænorum canonum ſtatuta, & quæ a nobis, vel a prædeceſſoribus noſtris ſunt provide, & ſalubriter decreta, intemerata permaneant in futuro. Et in Apocalypſi Dominus per Joannem loquitur dicens: *Apoc. 1.* *Nolite timere, ego ſum primus, & noviſſimus, & vivus, & fui mortuus, & ecce ſum vivens in ſæcula* *Apoc. 2.* *ſæculorum. Et habeo claves mortis, & inferni.* Et paulo *Ibid.* poſt: *Vincenti dabo edere de ligno vitæ, quod eſt in Pa-* *Apoc. 2.* *radiſo Dei mei.* Item idem: *Eſto fidelis uſque ad mortem, & dabo tibi coronam vitæ.* Et iterum: *Qui vicerit, & cuſtodierit uſque in finem opera mea, dabo ei po-* *Apoc. 3.* *teſtatem ſuper gentes, & reges illas in virga ferrea: & tanquam vas figuli confringentur.* Item idem: *Ecce ſto ad oſtium, & pulſo. Si quis audierit vocem meam, & aperuerit mihi januam, intraibo ad illum, & cœnabo cum illo, & ipſe mecum. Qui vicerit, dabo ei ſedere mecum in throno meo, ſicut & ego vici, & conſedi cum* *Rom. 1.* *patre meo in throno ejus.* Vos fratres ſi non vultis cum eo damnari, quia non ſolum qui faciunt, ſed qui con- *Apoc. 2.* ſentiunt facientibus, rei ſunt: hortamini eum, & monete recedere a præfatis illicitis: & memor ſit, unde exciderit, & agat pœnitentiam, & prima opera faciat. Sin minus, non mea loquar verba, ſed ipſa Domini Salvatoris, quæ per prædictum Joannem in *Ibid.* *Ibid.* jam dicto libro locutus eſt, replicans animo: *Veniam, & movebo candelabrum tuum de loco, niſi pœnitentiam egeris.* Ipſe enim magis tenet doctrinam Balaam, qui docebat Balach mittere ſcandalum coram filiis Iſrael, ſicut iſte docet vos ſcandalizare ſanctam matrem Eccleſiam, univerſum cœtum tam Sacerdotum, quam Religioſorum Chriſtianorum, atque fidelium. Unde & in ſupradicto libro continetur ita (ſemper enim potius vos verbis Domini Salvatoris ferire, & *Apoc. 2.* inſtrui cupio, quam meis, licet & ipſa Apoſtolica authoritate ſint ponderibus plena.) *Novi opera tua noviſſima plura pejora prioribus. Sed habeo adverſus te, quia permittis mulierem Jezabel, quæ ſe dicit Prophetam, docere, & ſeducere ſervos meos: fornicari, & manducare de idolothytis.* Et dedi illi tempus, ut pœnitentiam ageret, & non vult pœnitere a fornicatione ſua. Ecce ego mitto eam in lectum, & qui mœchantur cum ea, in tribulationem maximam, niſi pœnitentiam egerint ab operibus ſuis: & filios ejus interficiam in morte. Et ſcient omnes Eccleſiæ, quia ego ſum ſcrutans corda, & renes: & dabo unicuique veſtrum ſecundum opera veſtra. Hæc, fratres, valde cavenda ſunt, & præcepta Domini, atque ſanctæ ſedis Apoſtolicæ, quæ vice Domini Salvatoris legatione fungitur, monita fideliter amplectenda, & peragenda.

Ca. 2. De cætero, fratres, ſuper provinciæ cauſa, unde ſedem Apoſtolicam dudum conſulere voluiſtis, videtur nobis ſufficienter tractatum a ſanctis prædeceſſoribus noſtris. Sed quia denuo noſtram medio- *6. q. 3. Scitote certâ.* critatem de eadem re interrogare dignum duxiſtis, ſcitote certam Provinciam eſſe, quæ habet decem, vel undecim civitates, & unum regem, & toti- ** Metropolitanum.* dem minores poteſtates ſub ſe, & unum * Epiſcopum, alioſque ſuffragatores, decem, vel undecim Epiſcopos judices, ad quorum judicium omnes cauſæ Epiſcoporum, & reliquorum Sacerdotum, ac civitatum referantur, ut ab his omnibus juſte conſona voce decernantur: niſi ad majorem authoritatem fuerit ab his, qui judicandi ſunt, appellatum. Unde non oportet, ut degradetur, vel honoretur unaquæque provincia, ſed apud ſemetipſam habeat judices, Sacerdotes, & Epiſcopos ſingulos, videlicet juxta ordines ſuos. Et quicunque cauſam habuerit, a ſuæ juſtis judicibus Provinciæ, & non ab externis, niſi (ut jam prælibatum eſt) a * judicandis fuerit appel- ** Judicatis.* latum.

Cap. 3. d. 17. multis denuo. Si vero in qualibet Provincia ortæ fuerint quæſtiones, & inter ipſius Provinciæ Epiſcopos diſcrepare cœperit ratio, atque inter ipſos diſſidentes non conveniat, ad majorem tunc ſedem referantur. Et ſi illic facile, & juſte non diſcernuntur, ubi fuerit ſynodus regulariter congregata, & canonice, & juſte judicentur. Majores vero, & difficiles quæſtiones (ut ſancta Synodus ſtatuit, & beata conſuetudo exigit) ad Sedem Apoſtolicam ſemper referantur.

Cæterum ſanctorum Patrum ſtatuta ſequentes, ſynodali auctoritate omnes, qui adverſus Patres armantur, ut Patrum invaſores, & mactatores, infa- *Cap. 4.* mes eſſe cenſemus: quoniam ea vulnera, quæ fomentis non ſanantur, ferro abſcindi, vel curari neceſſe eſt. Unde, fratres, ceſſent injuſtæ æmulationes, ceſſent inſidiæ, ceſſent falſæ criminationes: ne infirmus quiſquam, propter quem Chriſtus mortuus eſt, talibus laceretur inſidiis: ne ovis pretio Chriſti redempta lupinis a fratre ſaucietur morſibus. Merito ergo cauſa nos reſpicit, ſi talibus favere cœperimus. Corripiantur ſemper talia, nec illis, qui hæc exercere * conantur, aut patribus inſi- ** nituntur.* diantur, libere loqui concedatur, aut pro voluntate ſermo proferri permittatur. Liquet omnino, quod conniveant illis, qui talia eos loqui permittunt: quoniam occurreret veritas, ſi falſitas, & calumnia diſpliceret, vel odium. Deſinat igitur falſitas inceſſere veritatem: deſinat ſuſpicio, quæ juſte repellitur, inſidiari: deſinat odium, & inimicitia perſequi patres, vel fratres: deſinat conſpiratio, quæ ab omnibus eſt repudianda, infeſtare magiſtros. Horum igitur vitiorum authores, vel patratores non ſunt in accuſatione Pontificum recipiendi, ſed repellendi: quoniam jubent canonica decreta Patrum, ut accuſatio, vel teſtimonium eorum, qui odio quoslibet inſequuntur, vel qui inimici, aut ſuſpecti habentur, nullo modo recipiantur. Quorum ſtatuta & nos firmantes, eadem omnibus inviolabiliter futuris temporibus tenere cenſemus. Quicquid autem ſuper hac cauſa Patres noſtri decernendum duxere dignum, ut condecet, neceſſe eſt, cum labefactari, vel infirmari cœperit, Apoſtolica denuo authoritate firmari, ac renovari, fratribuſque dari. Data Calend. Mart. indictione 15.

Frendet adverſus hanc Epiſt. Blondellus Calviniſta, ſed ſine ulla ratione. Atque non aliter Petro ſuccedere Pelagium, quam ſicut morbum ſanitati.

Gregorius primus.

GRegorius I. natione Romanus circa annum Domini 593. invitus Pontifex 64. creatur ſub Mauricio Imperatore, ſeditque annos 13. menſes 6. dies 10. Hic lumina Eccleſiis dedit, modum chori, & pſalmodias ordinavit, Litanias, & proceſſiones excogitavit, ſe ſervum ſervorum Dei dixit: & vetuit quemquam generalem Epiſcopum dici. Hic inter ſanctos relatus eſt: Epiſtolæ ejus decretales plures ſunt, quarum hæc prima eſt: lib. 1. in Regiſtro. Epiſt. 41.

*Gregorius Leandro Epiſcopo * Hiſpaniarum, de Recharedo Rege, & de trina merſione baptiſmi.* ** Hiſpalenſi.*

REſpondere Epiſtolis veſtris tota intentione voluiſſem, niſi Paſtoralis Curæ ita labor me attereret, ut mihi magis flere libeat, quam aliquid dicere. Quod veſtra quoque reverentia in ipſo literarum mearum textu vigilanter intelligit, quando ei negligenter loquor, quem vehementer diligo. Tantis quippe in hoc loco hujus mundi fluctibus quatior, ut vetuſtam putreſcentem navem, quam regendam occulta Dei diſpenſatione ſuſcepi, ad portum dirigere nullatenus poſſim. Nunc ex adverſo fluctus irruunt, nunc ex latere cumuli ſpumoſi maris intumeſcunt, nunc a tergo tempeſtas inſe-

quitur. Interque hæc omnia turbatus cogor modo in ipſum clavum adverſitantem dirigere, modo curvata navi impetum fluctuum ex obliquo declinare. Ingemiſco, quia ſentio, quod negligente me creſcit ſentina vitiorum, & tempeſtate fortiter obviante, jam jamque putridæ naufragium tabulæ ſonant. Flens reminiſcor, quod perdidi meæ placitum littus quietis: & ſuſpirando terram conſpicio, quam tamen rerum ventis adverſantibus tenere non poſſum. Si ergo me, frater chariſſime, diligis, tuæ mihi orationis in his fluctibus manum tende, ut quo laborantem me adjuves, ex ipſa vice mercedis, in tuis quoque laboribus valentior exiſtas. Explere autem loquendo nullatenus valeo gaudium meum, quo communem filium Recharedum glorioſiſſimum Regem ad Catholicam fidem integerrima agnovi devotione converſum. Hujus dum mihi per ſcripta veſtra mores exprimitis, amare me etiam, quem neſcio, feciſtis. Sed quia antiqui hoſtis inſidias ſcitis, quoniam bellum durius contra victores proponit: nunc contra eundem ſolertius ſanctitas veſtra evigilet, ut bene cœpta perficiat, nec ſe de perfectis bonis operibus extollat; ut fidem cognitam vitæ quoque meritis teneat, & quia æterni regni civis ſit, operibus oſtendat: quatenus poſt multa annorum curricula de regno ad regnum tranſeat. De trina vero merſione baptiſmatis nil reſponderi verius poteſt, quam quod ipſi ſenſiſtis: quia in una fide nihil officit ſanctæ Eccleſiæ conſuetudo diverſa. Nos autem quod tertio mergimus, triduanæ ſepulturæ ſacramenta ſignamus; ut dum tertio infans ab aquis educitur, reſurrectio triduani temporis exprimatur. Quod ſi quis forte etiam pro ſummæ Trinitatis veneratione exiſtimet fieri, neque ad hoc aliquid obſiſtit baptizando ſemel in aquis mergere: quia dum in tribus perſonis una ſubſtantia eſt, reprehenſibile eſſe nullatenus poteſt, infantem in baptiſmate vel ter, vel ſemel immergere: quando & in tribus merſionibus perſonarum Trinitas, & in una poteſt divinitatis ſingularitas deſignari. Sed quia nunc uſque ab hæreticis infans in baptiſmate tertio mergebatur, fiendum apud vos eſſe non cenſeo, ne dum merſiones numerant, divinitatem dividant: dumque, quæ faciebant, faciunt, ſe morem noſtrum viciſſe glorientur.

de cõ. d. 4. De trina. can. ex 5. quarti Concilii Toletani.

RESCRIPTA NICOLAI PAPÆ hujus nominis primi ex Gratiani volumine in unum collecta, & in viginti titulos diſpartita.

Circa ann. 858.

De conſtitutionibus Eccleſiæ, Tit. 1.

1. IMperiali judicio non poſſunt jura Eccleſiaſtica diſſolvi: nec poſſunt Imperatorum leges Euangelicis, & Apoſtolicis, atque canonicis decretis, quibus poſtponendæ ſunt, inferre præjudicium.

diſt. 10. c. 1. Epiſcopis in Concilio apud Conticinium congregatis.

2. Ridiculum eſt, & ſatis abominabile dedecus, ut traditiones, quas antiquitus a Patribus ſuſcepimus, infringi patiamur.

De Conſuetudine, Tit. 2.

1. MAla conſuetudo non minus, quam pernicioſa corruptela, abjicienda, & vitanda eſt.

d. 8. c. mala Eidem. Ignaro.

2. Nihil obſunt ſaluti credentium diverſæ pro loco, & tempore conſtitutiones, vel conſuetudines, ſi illis canonica non obſiſtat authoritas.

3. Illi, qui ante nos fuerunt, providam in Eccleſiis conſuetudinem tradiderunt: hodie quoque in Romana Eccleſia (quæ magiſtra eſt omnium Eccleſiarum) impretermiſſe ſervatur, ita ut nullus Sacerdos, majore ſuo non innuente conſacerdote, cujuslibet rei benedictionem dare nitatur. Sed anterior ſtans ad pronunciandam aliquam lectionem, benedictionem quidem poſtulat; ſed ei quilibet inferior non audet benedicere: quia in Epiſtola ad Hebræos legimus, quod minor a majore benedicitur.

d. 21. Denique eidem Imp.

Heb. 7.

De judiciis. Tit. 3.

1. INferior ſedes potiorem abſolvere, aut judicio ligare non poteſt, nec propriis diffinitionibus ſubjungere.

Ibi. c. Inferior. Epiſc. Conſtantinopolitano.

2. Filios circa ſpiritualem patrem, ut diſcipulos erga magiſtrum, ita devotos, ac ſobrios eſſe decet, ut nulla penitus temeritate ad eorum vitam dijudicandam, nec ſaltem tenuiter reprehendendam proſiliant.

3. Non poteſt quiſquam rite ab his, qui inferioris ordinis, vel dignitatis ſunt, judicialibus ſubmitti diffinitionibus. Unde factum eſt, ut in Concilio Epiſcoporum nullus in Marcellinum Papam, qui tempore Diocletiani, & Maximiani Auguſtorum idolis compulſus ſacrificaverat, ſed poſtea inſignis martyr effectus eſt, ſententiam proferre auſus fuerit, dum ei ſæpiſſime omnes dicerent: Tuo ore judica cauſam tuam, non noſtro judicio. Et iterum: Noli audiri in noſtro judicio, ſed collige in ſinu tuo cauſam tuam, &c.

Ibi. c. Nunc autem. Eid. Imp.

4. Acephalum liquet eſſe Concilium, ubi de tanta perſona agitur, & majorum non expectatur ſententia: cum nec in cauſa Clericorum inferioris gradus ſolius Epiſcopi ſui judicium tantummodo poſtulandum ſit.

Ibi. c. ſeq. Eidem.

5. In tantum hanc præſumptionem ſancti Patres apud Chalcedonem deteſtati ſunt, ut Dioſcorum Alexandrinum antiſtitem inter cætera idcirco potiſſimum ſine ulla reſtitutione damnaverint, quod poneus in cœlum os ſuum, lingua ejus tranſeunte ſuper terram, excommunicationem in ſanctum Leonem Papam dictavit.

Ibi. c. ſeq. Eidem.

6. Omnes leges tam Eccleſiaſticæ, quam vulgares, & publicæ præcipiunt, ut omnia ſibi ablata reſtituantur ei, qui ſuis eſt rebus exſpoliatus.

2. q. 2. c. 21. Carolo Regi Francorum.

7. Quod ſuſpecti, & inimici judices eſſe non debeant, & ipſa ratio dictat, & plurimis probatur exemplis. Nam quid gratius, & amabilius dare quis inimico poteſt, quam ſi ei ad impetendum commiſerit, quem lædere forte voluerit?

8. Revera juſtus mediator non eſt, qui uno litigante, & altero abſente, amborum emergentes lites decidere non formidat.

3. q. 9. Revera. Galloni Archiepiſcopo Senenſi.

9. Indicas Hermannum Epiſcopum ſuper quibuſdam frequenter fuiſſe accuſatum: pro quibus, quia ex parte ipſius perſona deeſt, nos uni parti ad diſcrimen alterius credere proculdubio non poſſumus.

10. Neceſſe eſt ſecundum ſacrarum Scripturarum documentum, ac ſecundum juſtitiæ tramitem, & accuſatum, & accuſatorem ſimul adeſſe: & unam partem, quantacunque, & qualicunque prædita ſit authoritate, ſic prorſus audiri, ut alteri parti nullum præjudicium irrogetur.

Ibi. c. ſ. Iſmaro (forte Ignaro) Rhemorum Archiep. ſ.

11. Hæreticis non licet accuſationes contra orthodoxos Epiſcopos pro Eccleſiaſticis facere negociis. Hæreticos autem dicimus tam eos, qui olim ab Eccleſia projecti ſunt, quam qui poſt hoc a nobis anathematizati ſunt. Præter hos autem, & eos, qui fidem quidem ſanam negant, vel ſimulant confiteri.

4. q. 1. c. 2. Mich. Imp.

12. Contra ritum Eccleſiaſticum, contraque venerandas leges producitur accuſator, vel teſtis de imperialibus ædibus, & qui imperare poteſt. Cum ad falſum teſtimonium dicendum quis adhibetur, fiunt ſuſpecti judices, & lupi cuſtodes.

4. q. 3. c. a. ſic Eidem.

13. Quod bene ſemel diffinitum eſt, & interpoſitis juramentis deliberatum, nulla debet iteratione (niſi fortaſſis ubi fuerit major authoritas) retractari.

6. q. 4. Quod ben. Carolo Regi Francorum.

14. Ait Cœleſtinus Papa, Orientalibus Epiſcopis ſcri-

23. q. 1. Ait.

itized by Google

Michaeli Imp. Aug. ſcribens: Si quibus ab Epiſcopo Neſtorio, vel ab aliis, qui eum ſequuntur, ex quo talia prædicare cœperunt, vel excommunicatus, vel exutus eſt ſeu antiſtitis, ſeu Clerici dignitate, in noſtra hunc communione duraſſe, & durare manifeſtum eſt. Nec judicamus eum eſſe remotum: quia non poterat quenquam ejus removere ſententia, qui jam ſe præbuerat ipſe removendum.

33. q. 2. Hiſtoria Caroli Regis Francorū. 15. Hiſtoria Eccleſiaſtica ab Euſebio Cæſarienſi Epiſcopo confecta, de muliere quadam, quæ de caſtitate a marito accuſabatur, ait: Præceptum eſt ab Imperatore, lege lata, ut primo permitteretur ei rem familiarem diutius ordinare, tunc demum reſpondere objectis. Hoc omnes leges tam Eccleſiaſticæ, quam vulgares, publicæque præcipiunt. Si autem de muneribus, & ſæcularibus viris hæc conſtituta ſunt, multo magis Eccleſiaſticis hominibus, & Sacerdotibus ſunt conceſſa.

Ibi. ca. Sive Eidem. 16. Sive de conjugii fœdere, ſive de adulterii crimine judicium agitandum ſit, nulla ratio patitur Tebergam cum Lothario poſſe inire certamen, niſi prius ad tempus fuerit reddita poteſtati, & conſanguineis propriis libere ſociata. Itaque etiam locus providendus eſt, in quo nulla vis multitudinis formidetur: ne ſit difficile teſtes perducere, vel cæteras perſonas, quæ tam a ſanctis canonibus, quam a venerandis Romanis legibus in hujuſmodi controverſiis requiruntur.

De Romana Eccleſia, & ſede Apoſtolica. Tit. 4.

diſt. 22. c. 1. Mediolanenſibus. 1. OMnes ſive Patriarchæ cujuslibet apicem, ſive Metropolis Primatus, aut Epiſcopatuum Cathedras, vel Eccleſiarum cujuſque ordinis dignitatem inſtituit Romana Eccleſia. Illam vero ſolus ipſe fundavit, & ſupra petram fidei mox naſcentis erexit, qui beato Petro æternæ vitæ clavigero terreni ſimul, & cœleſtis imperii jura conceſſit.

diſt. 79. c. 1. & ca. ſi quis. In Cōcilio praſidens. 2. Si quis pecunia, vel gratia humana, aut populari, ſeu militari tumultu, Apoſtolicæ ſedi ſine concordi, & canonica electione Cardinalium ejus Eccleſiæ, ac deinde ſequentium Clericorum religioſorum inthronizatur, non Papa, vel Apoſtolicus, ſed apoſtaticus habeatur: liceatque Cardinalibus, & aliis Clericis Deum timentibus, & Laicis, invaſorem illum anathematizare, & humano auxilio a ſede Apoſtolica pellere.

diſt. 97. c. ſi. Ludovico Imp. 3. Licet nunquam Apoſtolicæ ſedis modus fuerit, abſque ſignatis apicibus undecunque legationem ſuſcipere, nos tamen ſublimitatem veſtram in nobiliſſimo viro, ac ſtrenuo legato veſtro honorantes, ejuſque gravitatem, & eloquiorum illius veridicas cognoſcentes aſſertiones, nihilominus eum abſque epiſtola veſtra ſuſcepimus.

1. q. 1. & 9. q. 3. c. per princi. Micha. Imp. 4. Per principalem beatorum Apoſtolorum Petri, & Pauli dextram, & poteſtatem, & jus habemus non ſolum in monachos, verum etiam in quoslibet Clericos de quacunque diœceſi, cum neceſſe fuerit, ad nos convocare, atque Eccleſiaſticis exigentibus opportunitatibus invitare.

2. q. 6. Arguta. Rhemenſi Archiepiſcopo. 5. Arguta ſapientia tua materiam depoſitionis adverſus Rotardum aſſumpſit, & ab itinere Apoſtolicæ ſedis removit, & continuatim Apoſtolicam ſedem appellantem damnavit, & carcerati cuſtodiæ mancipavit. Privilegia tamen Apoſtolicæ ſedis vos oblivioni tradere nullo modo debuiſſetis, quibus venerandi canones judicia totius Eccleſiæ ad hanc deferri jubent.

35. q. 3. Patet. Michael Imp. 6. Patet profecto, ſedis Apoſtolicæ (cujus authoritate majus non eſt) judicium a nemine fore retractandum, neque cuiquam de ejus liceat judicare judicio. Nec de ejus judicio canones unquam præceperunt judicari: ſententiamque illius conſtituerunt non oportere diſſolvi, cujus potius ſequenda decreta mandaverunt.

7. Authoritatem venerabilium prædeceſſorum noſtrorum ſequuti, & nominatim beatiſſimi Papæ, & martyris Alexandri quinti a beato Petro, ab omnibus juramentis, & cujuſcumque modi obligationibus, quibus illi ſeſe coacti violentia impiorum obligaverunt, abſolvimus, &, ne illa ſerventur, vetuimus tam Archiepiſcopum Trevirenſem, quam ejus præpoſitum, & omnes, qui tunc temporis capti, ſe illis quoquo modo obligaverunt. Neque ullam eos proinde infamiam, vel calumniam, aut a ſuis bonis ſequeſtrationem unquam, authore Deo, & ſanctis Apoſtolis, & noſtris prædeceſſoribus ſuſtinere permittimus, ſicut per Prophetam Dominus dicit, Diſſolve colligationes impietatis, &c. *15. q. 6. c. 2. Epiſcop. Galliæ.* *Eſa. 58.*

8. Nemini eſt de ſedis Apoſtolicæ judicio judicare, aut illius ſententiam retractare permiſſum, videlicet propter Romanæ Eccleſiæ primatum, Chriſti munere in beato Petro Apoſtolo divinitus collatum. *17. q. 1. Nemini. Omnibus Epiſ.*

9. Si quis dogmata, mandata, interdicta, ſanctiones, vel decreta pro Catholica fide, vel Eccleſiaſtica diſciplina, pro correctione imminentium, vel futurorum malorum, a ſedis Apoſtolicæ præſule ſalubriter promulgata contempſerit, anathema ſit. *25. q. 1. Si quis. Univerſali ſynodo praſidens.*

10. Sententiam Romanæ ſedis non negamus poſſe in melius commutari, cum aut ſurreptum aliquid fuerit, aut ipſa pro conſideratione ætatum, vel temporum, ſeu gravium neceſſitatum diſpenſatione quædam ordinare decreverit: quoniam & egregium Paulum Apoſtolum diſpenſatorie legimus quædam feciſſe, quæ poſtea reprobaſſe legitur. Quod tamen obſervandum eſt, quando illa, Romana videlicet Eccleſia, diſertiſſima conſideratione fieri delegerit: non quando ipſa, quæ bene ſunt diffinita, retractare voluerit. *35. q. 9. Sententia. Micha. Imp.*

11. Eccleſia, ideſt Catholicorum collectio, quomodo ſine Apoſtolicæ ſedis inſtituetur nutu, quando, juxta ſacra decreta, nec ipſa debet abſque præceptione Papæ baſilica noviter conſtrui, quæ ipſam Catholicorum intra ſemet amplecti catervam dignoſcitur? *De conſ. d. 1. Eccl. Clero, & plebi Viennen. Eccleſiæ.*

De decretis Romanorum Pontificum. Tit. 5.

1. QUod a ſedis Apoſtolicæ rectoribus plena authoritate ſancitur, nullius conſuetudinis occaſione removeatur. *di. 11 ca. 2. Michaeli Imp.*

2. Si Romanorum Pontificum decreto, cæterorum opuſcula tractatorum approbantur, vel reprobantur, ita ut quod vere ſedes Apoſtolica probavit, hodie teneatur acceptum: & quod illa repulit, hactenus inefficax habeatur; quanto potius ea, quæ ipſa pro Catholica fide, pro ſanis dogmatibus, pro variis, & multifariis Eccleſiæ neceſſitatibus, & fidelium moribus diverſo tempore ſcripſit, omni honore debent præferri, & ab omnibus prorſus in quibuslibet neceſſitatibus, vel opportunitatibus, diſcretione, vel diſpenſatione magiſtra reverenter aſſumi, &c. *diſt. 19. c. 1. Archiepiſ.*

3. Si decreta Romanorum Pontificum non habetis, de neglectu, atque incuria eſtis redarguendi. Si vero habetis, & non obſervatis, de temeritate eſtis corripiendi, & increpandi. *d. 10. ca. ſi. & Clero Conſtantinopolitano.*

Imperatoribus. Tit. 6.

1. IMperator ſuis reip. quotidianis adminiſtrationibus debet eſſe contentus, non uſurpare, quæ Sacerdotibus Domini ſolum conveniunt. *d. 10. c. 3. Michaeli Imp.*

2. Ubinam legiſtis, Imperatores anteceſſores veſtros ſynodalibus conventibus interfuiſſe, niſi forte in quibuſdam, ubi de fide tractatum eſt, quæ univerſalis eſt, quæ omnium communis, quæ non ſolum *diſt. 96. c. Ubinam. Eidem.*

Digitized by Google

ad Clericos, verum etiam ad Laicos, & ad omnes omnino pertinet Chriſtianos.

Ibi. c. ſeq. Denique Eidem.

3. Denique hi, quibus tantum humanis rebus, non divinis, præeſſe permiſſum eſt, quomodo de his, per quos divina miniſtrantur, judicare præſumant, penitus ignoramus.

Ibi. c. cum ad verum Eidem.

4. Mediator Dei, & hominum, homo Chriſtus Jeſus, idem Rex, & Pontifex, actibus propriis, & dignitatibus diſtinctis officia poteſtatis utriuſque diſcrevit, ut Chriſtiani Imperatores pro æterna vita Pontificibus indigerent, & Pontifices pro curſu temporalium tantummodo rerum imperialibus legibus uterentur, quatenus ſpiritualis actio a carnalibus diſtaret incurſibus, & Deo militans minime ſe negociis ſæcularibus implicaret: ac viciſſim non ille rebus divinis præſidere videretur, qui eſſet ſæcularibus negociis implicatus.

Ibi. c. ſeq. Satis. Eide.

5. Satis evidenter oſtenditur, a ſæculari poteſtate nec ſolvi prorſus, nec ligari Pontificem, quem conſtat a principe Conſtantino Deum appellatum: cum nec poſſe Deum ab hominibus judicari, manifeſtum eſt.

2. q. 1. Non quales. Eidem.

6. Non quales Sacerdotes Domini ſunt, ſed quid de Domino loquantur, eſt vobis magnopere prævidendum. Nec in Vicariis beati Petri Apoſtoli vobis eſt attendendum, quid ſint, ſed quid pro correctione Eccleſiarum, quid pro ſalute veſtra ſatagant. Nec enim illos dicetis inferiores ſcribis, & phariſæis ſedentibus ſuper cathedram Moyſi, de quibus Dominus præcepit dicens: Quæcunque dixerint vobis, facite, &c.

Matth. 23.

De Regibus. Tit. 7.

d. 63. Porro Lothario Regi.

1. RElatum eſt nobis, quod quicunque ad Epiſcopatum in regno tuo provehendus eſt, non niſi faventem tibi permittas eligi. Idcirco Apoſtolica authoritate, ſub divini judicii obteſtatione injungimus tibi, ut in Trevirenſi urbe, & Agrippina Colonia nullum eligi patiaris, antequam relatum ſuper hoc noſtro apoſtolatui fiat.

2. q. 1. quæ Lotharius Carolo Regi Francorum.

2. Quæ Lotharius Rex nepos veſter fecit, accuſatione non indigent. Manifeſta enim ſunt, teſte Apoſtolo, opera carnis, fornicatio, immunditia, &c. In manifeſtis enim calliditate accuſantium non opprimitur reus, nec tergiverſatione proprium crimen celatur, cum culpa ſub oculis omnium ſponte ſe ingerat, atque ideo in talibus judiciarius ordo non requiritur.

Gal. 3.

Ibi. c. ſi. Epiſc. per Galliam, Italiam, & Germaniam conſiſtentis.

3. Scelus, quod Lotharius Rex (ſi tamen Rex veraciter dici poſſit, qui nullo ſalubri regimine corporis appetitus refrænat, ſed lubrica enervatione magis illicitis ejus motibus cedit) in duabus ſcilicet fœminis Teberga, & Gualdrada commiſit, omnibus manifeſtum eſt: ſed dudum Epiſcopos Terigualdum, & Guntharium in tali facto eum habuiſſe tutores, atque fautores, pene totus orbis undique ad limina, ſeu ſedem confluens Apoſtolicam referebat. Igitur decernente nobiſcum ſancta ſynodo in præſentia depoſiti, & ab officio Sacerdotali excommunicati, atque a regimine Epiſcopatus alienati indubitanter exiſtunt.

11. q. 3. Præcipue Lothario Regi.

4. Præcipue Gualdradæ pellicis tuæ, & dudum a te repudiatæ communionem declina. Excommunicata eſt enim, & uſque ad præſentiam noſtram ab omni contubernio Chriſtianorum ſequeſtrata. Quamobrem cavendum eſt, ne cum ea pari mucrone percellaris ſententiæ: ac pro unius mulierculæ paſſione vinctus, & obligatus ad perenne traharis exitium.

Ibi. c. ita corporis.

5. Ita corporis tui moribus cedere conſenſiſti, & relaxatis voluptatum habenis, temetipſum in lacum miſeriæ, & in lutum fæcis prohibitum dejeciſti, ut qui poſitus fueras in gubernatione populorum, effectus ſis ruina multorum. Probat hoc Teugualdi, & Guntharii dudum Epiſcoporum legitimus caſus: qui pro eo, quod te minime competenter erudierint, quinimmo quia prævaricationem tuam argumentis ſuis tegere, & ſub quadam juſtitiæ ſpecie, fucatis quibuſdam exquiſitis adinventionibus, æquitatem obruere ſtuduerunt, noſtra ſunt Apoſtolica depoſiti authoritate, & ab omni Epiſcopatus regimine regulariter ſequeſtrati.

Ibi. excel. lentiſſimus Hincmaro Rhemorum Archiepiſ.

6. Excellentiſſimus Rex Carolus Apoſtolatum noſtrum conſuluit, quid agendum ſit de his, qui cum Engeltruda ſæpe damnata communicant fœmina: quoniam eam cum communicatoribus ſuis, & fautoribus pari vinculo anathematis conſtat eſſe adſtrictam. Quapropter nunc beatitudini tuæ injungimus, ut ſuper hoc noſtra authoritate fretus, curam de his ſumere ſtudeas. Et quia docta divinitus ſanctitas tua valde novit, aliud eſſe ex neceſſitate, aliud ex ignorantia, atque aliud, quod de ſtudio delinquitur, iſtudque poſterius duobus prioribus diſtrictius eſſe puniendum, idcirco ſolerter invigilet, & cauta diſtrictione ſingulorum modos dijudicet: quatenus qui ex neceſſitate, aut ignorantia delinquunt, authoritate noſtra per te abſolvantur. Illos autem, qui ſtudio ſuo obligantur, & contemptu interdicta noſtra poſtponunt, non niſi digna ſatisfactione præveniente, volumus a te prorſus abſolvi.

24. q. 3. an non. Lothario Regi.

7. An non diſtricta ultione feriendus es, qui in duabus uxoribus adulterium Lamech, & flagitium imitatus eſſe dignoſceris? Quod Dominus non niſi poſt ſeptuaginta generationes ſuo ſalutifero adventu delevit, cum Cain fratricidium ſeptima generatione aquis abolitum ſit cataclyſmi, ideſt diluvii.

De Patriarchis, & Archiepiſcopis. Tit. 8.

1. EPiſcopos per Æmiliam non conſecres niſi poſt electionem, vel conſenſum Cleri, & populi.

d. 63. Epiſ. Joan. Ravennati Archiepiſ. 3. q. 6. hæc quippe Salomoni Regi Britann.

2. Hæc eſt ordinatio Dei Patris tui, & hæc eſt lex Eccleſiæ matris tuæ, videlicet ut omnes Epiſcopos regni tui ad Turonenſem Archiepiſcopum mittere non detrectes, ipſiuſque judicium poſtulare non dedigneris. Ipſe eſt enim Metropolitanus: & omnes Epiſcopi regni tui ſuffraganei ejus ſunt, ſicut conſcriptiones prædeceſſorum meorum evidenter oſtendunt. Neque enim Eccleſias Dei per diſcordias regum diviſionis aliqua damna pati neceſſe eſt, cum, quantum ex ſe eſt, pacem, quam prædicant, ſervare ſtudeant in invicem, & in omnes.

9. q. 3. Conqueſtus. Rodulpho Bituricenſi Archiepiſ.

3. Conqueſtus eſt apoſtolatui noſtro frater noſter Sigedodus Archiepiſcopus Narbonenſis, quod Clericos ſuos eo invito ad judicium tuum venire compellas: & de rebus ad Eccleſiam ſuam pertinentibus, eo inconſulto, quaſi jure Patriarchatus tui diſponas: cum hoc neque antiquitas (cui ſancti patres ſanxerunt reverentiam) habeat, & authoritas ſanctorum canonum penitus interdicat: niſi forte pro cauſis, quæ apud ſe terminari non poſſunt, ad te quaſi ad Patriarcham ſuum provocaverint per appellationes: vel ſi Epiſcopus ſuus deceſſerit, res Eccleſiæ ſuæ judicio tuo diſpenſare voluerint. Primates enim, vel Patriarchas nihil privilegii habere præ cæteris Epiſcopis, niſi quantum ſacri canones concedunt, & priſca conſuetudo illis antiquitus conceſſit, diffinimus.

11. q. 3. Teugualdum. Omnibus Epiſcopis Galliæ, & Germaniæ.

4. Teugualdum Trevirenſem, & Primatem Belgicæ Provinciæ, & Guntharium Agrippinæ Coloniæ Archiepiſcopos nunc coram nobis, & ſancta ſynodo ſub geſtorum inſinuatione, qualiter cauſam Lotharii Regis, & duarum mulierum ejus, Tebergæ ſcilicet, & Gualdradæ, recognoverint, & judicaverint, ſcriptum ſuper hoc propriis manibus roboratum

offeren-

Digitized by Google

offerentes, & ſententiam, quam a ſede Apoſtolica in A Engeltrudam uxorem Boſonis, ſanctiſſimus frater noſter Archiepiſcopus Mediolanenſis Thado, & cæteri Epiſcopi noſtri petiverunt emittendam, & nos divino ſuccenſi zelo ſub anathematis atteſtatione canonice protuleramus, publice ſe viva voce violaſſe confitentes, in quibus omnibus invenimus eos Apoſtolicas, atque canonicas ſanctiones in pluribus exceſſiſſe, & æquitatis normam nequiter temeraſſe, ab omni judicamus Sacerdotii officio manere penitus alienos. Et ideo ſancti Spiritus judicio, & beati Petri per nos authoritate Epiſcopatus exutos regimine conſiſtere diffinimus.

De ſacris Ordinibus. Tit. 9.

d. 23. Propterea Ridulpho Bituricenſi Archiepiſ.

1. QUæ in conſecrationibus, & ordinibus obſervanda ſunt, B beati Innocentii Papæ canonica decreta, præſertim principia paginæ ad Decentium Eugubinum Epiſcopum emiſſæ, affatim edocebunt.

1. q. 1. Statuimus. Cap. 2.

2. Simoniaci ſimoniace ordinati, vel ordinatores, ſecundum Eccleſiaſticos canones, a proprio gradu decidant. Simoniaci quoque ſimoniace a non ſimoniacis ordinati ſimiliter ab officio male accepto removeantur. Simoniacos autem non ſimoniace a ſimoniacis ordinatos, miſericorditer per manus impoſitionem pro temporis neceſſitate in officio concedimus permanere.

De Epiſcopis. Tit. 10.

p. 34. c. 1. Alvino Archiepiſ. Janvenſ.

1. EPiſcopi ab omni beſtiarum, vel volucrum vena- C tione penitus alieni exiſtere, & ab immoderata filiarum ſuarum familiaritate, unde mala oriatur fama, abſtinere debent. Nullum enim ſanctum (ut ait beatus Hieronymus) venatorem legimus.

d. 43. c. ſ. Michaelis Imp.

2. Epiſcopis diſpenſatio cœleſtis ſeminis injuncta eſt. Væ ſi non ſparſerint: væ ſi tacuerint, ſicut vas electionis formidat, & clamat.

6. q. 3. Denique.

3. Si quælibet ambiguitas, vel aliqua fortaſſe ſuper Suffredi examinatione, vel Epiſcopatus abrenunciatione oborta fuiſſet contentio, ex more ad ſedem Apoſtolicam referri convenerat: & noſtra in his omnibus debuerunt cuncti decreta penitus expectare. Quod, quia omiſſum eſt hactenus, dolemus. Dilectiſſimi igitur, gloriam veſtram vehementer efflagito, ut jam dictus Suffredus Epiſcopus proprio reſtituatur Epiſcopio: & hic, ſi aliquid reprehenſione dignum geſſit, po- D ſtea vel correctione, vel digna animadverſione diffinietur.

7. q. 1. Pontifices Alvino Janvenſi Epiſcopo.

4. Pontifices, qui aliqua occupentur infirmitate, vel ægritudine, abjiciendi non ſunt: nec alii in loco eorum conſecrandi ſunt, niſi ex hac fuerint luce ſubtracti. Quod ſi de miniſterio ſibi conceſſo conquerantur, quæ licita ſunt, Sacerdotes expleant. In his vero, quæ his præſumere non licet, vicinorum uſque ad recipiendum ſanitatem Epiſcoporum auxilia ſubrogentur.

Ibi c. eadē Eidem.

5. Epiſcopos vero, qui dominici gregis ſuſcipiunt curam, atque ſolicitudinem, ab adminiſtratione eorum E diſcedere non oportet, ut accepti talenti pulchritudo non deleatur, ſed certamen eorum ſalubriter augeatur, & triplicetur fructus.

Ibi c. ſciſcitaris Hunifrido Morinenſis Eccleſiæ Epiſ.

6. Sciſcitaris, utrum cum a Normannis de Epiſcopio depellaris, debeas de cætero in monaſterio converſari. In quo ſcias, chariſſime frater, quod ſi perniciolum eſt proretam in tranquillitate navim deſerere, quanto magis in fluctibus? Ubi non dicimus, quod perſecutorum non fugiamus (maximeque paganorum) inſidias, cum ad tempus ſæviunt, & ob multitudinem delictorum noſtrorum, nocendi facultatem divinitus aſſequuntur, præſertim cum eis prodire ultro non debeamus, & multos Prophetas, & Apoſtolos, ipſum quoque Dominum hujuſmodi fugiſſe inſecutores, luce clarius conſtet: ſed quod præcipue nos, qui tanquam arietes ducatum gregibus præbemus, immo qui & horum paſtores ſumus Deo authore, cum eis in periculis pro viribus perſiſtere pro certo conveniat. Et cum tranquillitas reddita divina fuerit pietate, ſopitaque furentium infeſtatio, mox gregem perquirere, & in unum colligere, & ejus animos cæleſtis patriæ pace, ac potiſſimum ſecuritate prædicata ſurſum erigere debemus.

7. Reprehenſibile valde conſtat eſſe, quod ſubin tuliſti, dicendo majorem partem omnium Epiſcoporum die, & noctu cum omnibus aliis fidelibus tuis contra piratas maritimos invigilare, & ob id Epiſcopi impediantur venire: cum militum Chriſti ſit, Chriſto ſervire: milites vero ſæculi ſerviant ſæculo, ſecundum quod ſcriptum eſt, Nemo militans Deo implicet ſe negociis ſæcularibus. Quod ſi ſæculi milites militiæ ſtudent, quid ad Epiſcopos, & milites Chriſti pertinet, niſi ut vacent orationibus? *23. q. 8. Reprehenſibile. Carolo Regi Francorum.*

8. Porro gloria in excelſis Deo, ab Epiſcopis in cœna Domini inter miſſarum ſolemnia more noſtro dicenda eſt. Pallio vero Apoſtolico eadem die uti eſt illis licitum, quibus eſt ab Apoſtolica ſede permiſſum. *de conſ. d. 1. Porro Radulpho Bituricenſi Archiepiſ.*

De Presbyteris.
Tit. 11.

1 NUllus miſſam audiat Presbyteri, quem ſcit concubinam indubitanter habere, aut ſubintroductam mulierem. *d. 32. Nullus omnibus Epiſc.*

2. Sacerdotes, ſi in fornicationis ceciderint laqueum, & criminis manifeſtus, ſive oſtenſus ſit actus, Sacerdotii honorem habere non poſſunt ſecundum canonicæ inſtitutionis authoritatem. *d. 30. Sacerdotes Carolo Epiſcopo Mogunt. & eius ſuffraga.*

3. Si Presbyter aliquem percuſſerit, non ad mortem pro percuſſione pœnitentiam agat, & aliquanto tempore a miſſarum ſolemniis ſuſpendatur. Si vero qualicunque percuſſione ejus aliquis mortuus fuerit, nulla ratione miniſtrare Sacerdotis more debet. Quoniam etſi voluntatem occidendi non habuerit, furor tamen, & indignatio in omnibus, & præcipue in Dei miniſtris, multipliciter inhibetur, atque damnatur.

4. Presbyter iſte dicit ſe falſis criminibus impetitum, & ab Eccleſia ſua non convictum, neque confeſſum, irrationaliter fuiſſe ejectum. Nam tua diligentia per tres vices inquiſitione facta, nulla in ſe, neque de fornicationis crimine, neque de homicidii confeſſione, de quibus impetebatur, reperiri potuit culpa. Idcirco magnopere monemus reverentiam tuam, ut quæ te forte ignorante Geziaca cupiditate peracta eſſe videntur, tuæ fraternitatis cenſura celeri emendatione corrigantur, ſcilicet reſtituendo Eccleſiæ propriæ jam dictum ſacerdotem, atque reddendo tua pietate priſtinum, quem perdidit, honorem. *2. q. 3. Notum ſit. Gerard. Turonen. Archiepiſc.*

5. Sciſcitantibus vobis, ſi a Sacerdote, qui fuerit comprehenſus in adulterio, ſive de hoc ſola fama reſperſus eſt, debeatis communionem recipere, necne, reſpondemus: Non poteſt aliquis, quantumcunque pollutus ſit, Sacramenta divina polluere, quæ purgatoria cunctarum cogitationum exiſtunt. Qualiſcunque enim Sacerdos ſit, quæ ſancta ſunt, coinquinari non poſſunt. Idcirco ab eo, quouſque judicio Epiſcoporum reprobetur, communio percipienda eſt: quoniam mali bona adminiſtrando, ſe tantummodo lædunt. Fax accenſa ſibi quidem detrimentum præſtat, aliis vero lumen in tenebris adminiſtrat: & unde aliis commodum exhibet, inde ſibi diſpendium præbet. Sumite ergo ab omni Sacerdote intrepidi Chriſti myſteria, quia omnia in fide Chriſti purgantur. Fides eſt enim, quæ hunc mundum vin- *13. q. 8. cap. 5. Ad conſulta Bulgarorum.*

Digitized by Google

vincit. Et quia non dantis meritum, ſed accipientis A fit, dicente beato Hieronymo: Ad credendum omni animæ baptiſmus eſt perfectus, & in omni Sacerdote corpus Chriſti eſt perfectum.

27. q. 4. de Presbyterorũ, Thadoni Archiep. Mediolanen. 6. De Presbyterorum flagellatoribus, & occiſoribus, prædonibus ſcilicet, qui ſæculari brachio minime coercentur, juxta præceptum Domini placet, ut fraterno amore conveniantur ſecundo, & tertio. Qui requiſiti ſi te non audierint, conveniente Eccleſia, eos ſacra communione privare: atque, ſi in ſua obſtinatione permanentes Sacerdotalia monita forte contempſerint, ab Eccleſiæ compage ſub anathematis interdictione reſecare licentiam tribuimus.

De Clericis. Tit. 12.

d. 32. de illo Odoni Vienẽ. Archiepiſcopo. 1 CLericus, qui per ordines Eccleſiaſticos uſque ad ſubdiaconatum caſte vixit, uxorem ducere non poteſt. Nulla enim datur licentia, exceptis illis, quibus Eccleſiaſtica regula uxorem habere permittit.

d. 50. Clericum. Ornaldo Corpiſcopo Quadrantino. 2. Clericum, qui paganum occiderit, non oportet ad gradum majorem provehi: qui carere etiam debet acquiſito; homicida enim eſt. Nam diſcreti ſunt milites ſæculi a militibus Eccleſiæ, quibus militare ſæculo non convenit.

Ibi. c. Hi, qui arborẽ. 3. Hi, qui arborem incidere videntur, ſi contigerit, ut cadens arbor occiderit hominem, inculpabiles ſunt, atq; innoxii: quia nec voluntate eorum, nec deſiderio homicidium perpetratum eſt. Si vero aliqua culpa eorum, vel neglectu, morientis hominis interitus cognoſcitur C advenisse, abjiciendi ſunt a gradu, & in ſacro ordine nullatenus ſuſcipiendi.

De Votis Monaſticis. Tit. 13.

d. 27. quod interrogaſti. Albino Viennen. Archiepiſ. 1. FOEmina, quæ poſt obitum mariti ſui ſacrum velamen ſuper caput ſuum impoſuit, & finxit ſe ſub eodem velamine monialem eſſe, poſtea vero ad nuptias rediit, debet pœnitentiam agere de illuſione neſanda, & reverti ad id, quod ſpopondit.

20. q. 3. Præſens Omnibus Epiſcop. in regno Ludovici. 2. Præſens Clericus, nomine Lambertus, una cum patre ſuo nomine Attho, quondam videlicet Comite, nunc autem Clerico, ad limina Apoſtolorum properans, adit præſentiam noſtram, aſſerens, qualiter idem pater ejus in laicali adhuc ordine, D in prædiis propriis ædificaſſet duo monaſteria, voluntatem gerens, ut poſt ſuum deceſſum præſens ejus filius Lambertus in locum ejus ſuccederet, quem infra teneram ætatem inter octavum, & decimum annum conſtitutum, memoratus pater proprio arbitrio abſque regulari inſtitutione, extra omnem illius voluntatem, cucullam induit. Igitur poſt quoddam ipſius temporis ſpatium (ut ipſe dicit) Salomon Epiſcopus cum quibuſdam aliis, abſque patris oblatione, vel Abbatis percepta benedictione, eumdem Lambertum monaſticum habitum induere fecit (ut ferunt) invitum. Et ſub hac occaſione, paterna, ſeu materna hæreditate a fratribus ſuis privatum E eſſe, atque contra omnem (ut dictum eſt) voluntatem ſuam quaſi regularem illum monachum permanere *Pſalm. 53.* volunt. Et infra: Quapropter conſulte Pſalmographi verba recolentes, quibus voluntarie ſe Deo ſacrificare pronunciat, & voluntaria oris ſui beneplacita fieri in conſpectu Dei obſecrat: præſentem Clericum nomine Lambertum minime debere exiſtimavimus ſub tali violentia fieri monachum. Quod enim quis non eligit, nec optat, profecto non diligit. Quod autem non diligit, facile contemnit. Nullum ergo bonum, niſi voluntarium. Idcirco Dominus non ferendam in via virgam, per quam violentia ulli inferatur, præcepit, &c.

27. q. 1. Vidua Carolo 3. Vidua quidem, quæ capiti ſacrum velamen impoſuit, ſi inter cæteras velatas fœminas in Eccleſia oraverit, & oblationes cum illis obtulerit, ſi profeſſa eſt ſe in eodem habitu permanere, ſpondens nunquam religionis velamen deponere, a religionis obſervantia diſcedere non præſumat. *Epiſc. Moguntino, & ejus ſuffraganeis.*

De Laicis. Tit. 14.

1 DE Presbyteris vobis, qui Laici eſtis, nec judicandum eſt, nec de vita eorum quicquam inveſtigandum, ſed Epiſcoporum judicio, quicquid id ſit, eſt reſervandum. *d. 28. c. ſi. Ad conſulta Bulgarorum.*

2. In ſcripturis narratur Conſtantinus Imperator dixiſſe: Vere ſi propriis oculis vidiſſem Sacerdotem Dei, aut aliquem eorum, qui in monachali habitu circumamicti ſunt, peccantem, chlamydem meam expoliarem, & cooperirem eum, ne ab aliquibus videretur. Hoc dicimus, cautos vos reddere cupientes, ut ſi de Domini Sacerdotibus (qui jure patres animarum dicuntur) aliquid contigerit vos audire, quod confuſionem piis mentibus ingerat, non infrunitum, ſed pudoratos filios Noe imitantes, patriam de reliquo verecundiam contegatis, ut affluenti (quemadmodum & illi) benedictione repleri moderante Domino mereamini. *d. 96. In ſcripturis Ludovici Imp.*

De Eccleſiis. Tit. 15.

1. NUlla ædificia in atrio Eccleſiæ ponantur, niſi tantum Clericorum. *1. q. 2. c. nulla ex ejus decretis. 12. q. 2. De rebus Adoni Viennen. Archiepiſ.*

2 De rebus, quæ ſemel Deo contributæ, atque dicatæ ſunt, & poſtea ſub occaſione conceſſionis principum a quibuſdam invaduntur, atque diripiuntur, ſancimus, ut prius conſulatis principem ad reſecandam tam præſumptivam factionem, & cognoſcendum, utrum ſit illius conceſſio, an invaſoris præſumptio. Quod ſi principis inordinata fuerit largitio, & ipſe princeps ſit pro emendatione redarguendus: ſi autem invaſoris declaratur præſumptio, uſque ad emendationem excommunicationis ſit vindicta coercendus.

3. Sicut antiquitus a ſanctis Patribus ſtatutum eſt, ſtatuimus, ut major Eccleſia per circuitum 40. paſſus habeat, capellæ vero, vel minores Eccleſiæ 30. Qui autem confinia earum confringere tentaverit, aut perſonam hominis, aut bona ejus inde ſubtraxerit, niſi publicus latro erit, quouſque emendet; & niſi, quod rapuerit, reddat, excommunicetur. *17. q. 4. Sicut antiquitus. Omnibus Epiſcop.*

De Baptiſmis. Tit. 16.

1. A Quodam Judæo, neſcitis, utrum Chriſtiano, an pagano, multos in patria veſtra baptizatos aſſeritis: &, quid inde ſit agendum, conſulitis. Hi profecto ſi in nomine Trinitatis, vel tantum in nomine Chriſti (ſicut in Actibus Apoſtolorum legitur) baptizati ſunt, unum quippe, idemque eſt, ut ſanctus Ambroſius exponit, qui non illorum, ſed ejus eſt, rebaptizari non debent. *de conſ. d. 4. A quodam ad conſulta Bulgarorũ. can. 3. Act. 2. & 10.*

2. Catechiſmi Baptizandorum a ſacerdotibus uniuſcujuſque Eccleſiæ poſſunt fieri, ſicut in hac ſancta Romana Eccleſia (cui Deo authore miniſterium exhibemus noſtri famulatus) ſolemniter fieri comprobantur.

De Pœnitentia. Tit. 17

I. DE viro nefando, Burgando nomine, qui rabie inſana commotus, diabolicis ſe irretire laqueis non dubitavit, atque gentilium more per abrupta itinera, & compita inſidians, vobis in veſtræ Eccleſiæ villa una cum Clericis veſtris manentibus, & populum ſalubribus inſtruere dogmatum monitis decertantibus, paneque ſpiritualis verbi vacua hominum corda reficientibus, atque laudabile propriæ ſalutis deſiderium habentibus, ſancta Apo- *12. q. 2. De viro, Frotario Archiepiſcopo Burdigal.*

Digitized by Google

Apoſtolorum Petri, & Pauli limina viſitare, collectis malitiæ ſuæ ſequacibus, & iniquitatis complicibus, nefarias invaſiones, & deprædationes violentas inferre dæmoniaco auſu præſumpſerit: & ut epiſtolæ veſtræ textus eloquitur, ſacrum altare, ſacraque Dominici corporis, & ſanguinis vaſa, inſuper & ſanctum chriſma pollutis arripere manibus, quaſi vilia, & ad communem uſum apta, præſumpſerit: dilectio nos veſtra conſuluit, ſi ipſe, vel qui cum eo in tam impio, & iniquo ſcelere fuerunt, ad pœnitentiam quandoque, gratia tacti divina, venire voluerint, quo eos pœnitentiæ vinculo conſtringatis, inſtitutionis noſtræ cenſuram expoſcere curaſtis. De quibus tamen, ſi ita eſt, jubemus, cum ad pœnitentiam quandoque reverti acceleraverint, uno anno extra Eccleſiam Dei conſiſtere, cujus ſacratiſſima vaſa extra ritum fidei Chriſtianæ diripiendo auferre non dubitaverant. Secundo vero anno ante fores Eccleſiæ ſine communione maneant. Tertio vero anno Eccleſiam Dei ingrediantur, & inter audientes aſtent ſine oblatione, non manducantes carnem, neque bibentes vinum, præter Nativitatis, & Reſurrectionis Dominicæ dies. Quarto præterea anno (ſi his prioribus tribus annis eorum fructuoſus fuerit pœnitentiæ labor) communioni fidelium reſtituantur, totaque mentis intentione ſpondentes talia ſe ulterius nunquam facturos, corpus, & ſanguinem Domini ſuſcipere mereantur, & uſque ad ſeptimum annum tribus in hebdomada diebus ſine eſu carnium, & vini potatione maneant pœnitentes.

26. q. 7. de his.

2. De his vero, qui pro criminibus pœnitentiam egerunt, & ad cingulum militiæ convertuntur, conſtat eos contra ſacras regulas agere: verum, quia crimina non æqualia ſunt, perhibes quoque alios horum propter nimiam habitudinem in deſperationem cecidiſſe, alios ob hoc ad paganos fugiſſe: tibi hoc committimus decernendum, nimirum, qui loca, & tempora * religionis illius, & modum culpæ, necnon & pœnitentiam, & gemitus hominum ad confeſſionem venientium præſens poſitus inſpicere vales.

* regionis.

33. q. 2. interfectores. Radulpho Bituricen. Archiep.

3. Interfectores ſuarum conjugum ſine judicio, cum non addis adulterarum, vel aliquid hujuſmodi, quid aliud habendi ſunt, quam homicidæ? ac perinde ad pœnitentiam redigendi. Quibus penitus conjugium denegatur, exceptis adoleſcentulis, de quibus eſt beati Leonis Papæ 25. regula decretalium, imo indulgentia obſervanda.

Ibi. c. Latorē. Radulpho ſanctæ Eccleſ. Argentoratē. pi.

4. Latorem præſentium matricidam eſſe cognovimus: cui præcipimus, ut ſub pœnitentiæ jugo permaneat, ita ut per annum integrum Eccleſiam non ingrediatur, ſed ante fores baſilicæ ſtans, orans, & deprecans Deum perſeveret, qualiter tanto eripiatur piaculo. Completo vero anni circulo, introeundi in Eccleſiam licentiam habeat, tantum inter audientes ſtet, ſed nondum communicet. Completis autem trium annorum curriculis, ſacræ communionis ei gratia concedatur. Oblationes vero non offerat, niſi prius aliorum ſeptem annorum curricula expleantur. His autem omnibus annis, atque temporibus carnem non manducet, nec vinum bibere præſumat, exceptis feſtivis diebus, atque dominicis, & a Paſcha uſque ad Pentecoſten. Et quocunque ire voluerit, nullo vehiculo deducatur, ſed pedibus proficiſcatur: arma non ſumat, niſi contra paganos, jejunet autem tribus diebus per hebdomadam uſque ad veſperam; a propria, & legitima conjuge non ſeparetur, ne in fornicationis voraginem corruat: quod, ne fiat, optamus. Si autem ante annorum trium curſum finis vitæ illius appropinquaverit, corporis, & ſanguinis Domini noſtri particeps fiat. Sin autem, ut ſupra ſtatuimus, efficiatur. Tamen ſi illius converſionem, & lacrymarum fontem in omnibus videritis floridis actionibus, & optimis operibus pullulare, humanius circa eum ſollicitudo pervigil appareat, mitiuſque in omnibus demonſtretur.

5. Si quis cum duabus ſororibus fuerit fornicatus, aut cum his perſonis, de quibus ſancta Scriptura prohibet, ſi dignam egerit pœnitentiam, & caſtitatis non valuerit continentiam ſuſtinere, liceat ei legitimam in conjugio uxorem accipere. Similiter & mulier, quæ tali fuerit ſcelere lapſa, ut fornicationis non perducatur ad chaos. Sed hoc de laicis viris, ac mulieribus ſolummodo ſtatuimus.

Ib. c. ſeq. Ad conſulta Bulgarorum.

De Matrimonio
Tit. 18.

27. q. 2. cap. ſufficiat.

1. SUfficiat ſolus ſecundum leges conſenſus eorum, de quorum, quarumque conſenſu, & conjunctionibus agitur. Qui ſolus ſi defuerit, cætera etiam cum ipſo coitu celebrata fruſtrantur.

Ib. ſcripſit Carolo Regi Francorum.

2. Scripſit nobis Teberga Regina, ſe regia dignitate, vel maritali copula velle exui, & ſola vita privata eſſe contentam deſiderare. Cui nos ſcripſimus, non aliter hoc fieri poſſe, niſi eandem vitam conjux ejus Lotharius elegerit. Nam licet ſit ſcriptum: Quos Deus conjunxit, homo non ſeparet; Deus tamen, & non homo, ſeparat, quando divini amoris intuitu ex conſenſu utriuſque conjugis matrimonia diſſolvuntur. Aliter autem fieri mutuam ſeparationem veſtram prohibemus.

Matth. 19.

30. q. 2. c. 1.

3. Ubi non eſt conſenſus utriuſque, ibi non eſt conjugium. Ergo, qui pueris dant puellas in cunabulis, & e converſo, nihil faciunt, niſi uterque puerorum, poſtquam venerit ad annos diſcretionis, conſentiat.

30. q. 5. Noſtrates.

4. Noſtrates tam mares, quam fœminæ non ligaturam auream, vel argenteam, aut ex quolibet metallo compoſitam, quando nuptialia fœdera contrahunt, in capitibus deferunt. Sed poſt ſponſalia, quæ futurarum ſunt nuptiarum promiſſio, fœdera quoque conſenſu eorum, qui hæc contrahunt, & horum, quorum in poteſtate ſunt, celebrant. Et poſtquam arrhis ſponſam ſibi ſponſus per digitum fidei annulo inſignitum deſponderit, dotemque utrique placitam ſponſus ejus, ſcripto pactum hoc continente, coram invitatis ab utraque parte tradiderit, aut mox, aut apto tempore, ne videlicet ante tempus lege diffinitum tale quid facere præſumant, ambo ad nuptialia fœdera perducuntur. Et primum in Eccleſiam Domini cum oblationibus, quas offerre debent Deo, per Sacerdotis manum ſtatuuntur, ſicque demum benedictionem, & velamen cœleſte ſuſcipiunt.

31. q. 2. Lotharius. Radualdo Portuenſi, & Io. Sicolien. Epiſcop.

5. Lotharius Rex in commonitorio profitetur, Gualdradam ſe a patre præmiſſis dotibus accepiſſe, & ſororem poſtmodum admiſiſſe Huberti. Ubi primum diligenti inveſtigatione inquirite. Et ſi eundem glorioſum regem prædictam Gualdradam, præmiſſis dotibus, coram teſtibus, ſecundum legem, & ritum, quo nuptiæ celebrari ſolent, per omnia inveneritis accepiſſe, & publica manifeſtatione eadem Gualdrada in matrimonium ipſius admiſſa eſt, reſtat, ut perſcrutemini, cur illa repudiata ſit, vel filia Boſonis admiſſa eſt. Sed quia idem glorioſus Rex metu Tebergam admiſiſſe ſe dicit, metu unius hominis tantus Rex non debuit contra divinum præceptum in immane præcipitium mergi. In hoc certe ſe magis reprehenſibilem oſtendit, in quo amorem Dei amori mundi poſtpoſuit, cum nec etiam occiſores corporis ſint timendi contra juſtitiam hominem impellentes. Nihil itaque vobis aliud præcipimus, manifeſtatione ſua eodem rege convicto, niſi ut ſecundum canonicam authoritatem, noſtra vice freti, cauſam illius diffiniatis, &c.

32. quæſ. 3. Quicquid. Ad cōſulta Bulgarorū.

6. Quicquid mulier contra te cogitaverit, vel ſi te accuſaverit, non eſt (excepta cauſa fornicationis) rejicienda, vel odio prorſus habenda.

7. Hi, qui matrimonium ſani contraxerunt, & uni

32. q. 7. Si, qui, Carolo Moguntin. Archiep.

uni ex duobus dementia, aut furor, aut aliqua infirmitas acceſſerit, ob hanc infirmitatem, & cauſam conjugia talium ſolvi non poſſunt: ſimiliter ſciendum eſt de his, qui ab adverſariis excæcantur, aut membris truncantur, aut a barbaris exſecti fuerint.

33. q. 2. Inter hæc. Alvino Archiepiſ. Janinenſi.

8. Inter hæc ſanctitas veſtra addere ſtuduit, ut ſi cujus uxor adulterium perpetraverit, utrum marito illius liceat ſecundum mundanam legem eam interficere: ſed ſancta Dei Eccleſia mundanis nunquam conſtringitur legibus. Gladium non habet, niſi ſpiritualem, qui non occidit, ſed vivificat.

33. q. 4. Nec uxorē. Ad conſulta Bulgaror.

9. Nec uxorem ducere, nec convivia facere in quadrageſimali tempore, convenire poſſe ullo modo arbitror.

De impedimentis Matrimonii. Tit. 19.

30. q. 1. noſſe. Salonitano Epiſc.

1. NOſſe deſideras, utrum mulier, quæ viri filium ex alia fœmina gentium de ſacro fonte levaverit, poſtmodum poſſit cum eodem viro copulari. Quos ideo conjungi poſſe decernimus, quia ſecundum canones ſacros, niſi amborum conſenſu, nullius religionis obtentu debet conjux dimittere conjugem. Pertinet autem ad ingens uxoris exitium, quæ habens odio virum, vel infirmitatem ejus non conſiderans, quaſi cauſa pietatis operatur iniquitatem, maxime cum Apoſtolus præcipiat: Nolite, inquiens, fraudare invicem, niſi ex conſenſu ad tempus, ut vacetis orationi. *1. Cor. 7.*

Ib. De his. Radulpho Bituricen. Archiep.

2. De his, qui filiaſtros ſuos ad confirmationem coram Epiſcopis tenent, id eſt qui filios uxoris ſuæ de priori viro, dum chriſmantur ab Epiſcopis, ſuper ſe ſuſtinent, ſi inſcientia (ſicut aſſeris) fiat, licet ſit peccatum, non tamen uſque ad ſeparationem conjugii puniendum eſt. Lugeant tamen, & digna pœnitentia hoc diluentes, Domino dicant: Delicta ignorantiæ noſtræ ne memineris. *Pſal. 24.*

30. q. 3. c. 1. ad conſulta Bulgaror.

3. Ita diligere debet homo eum, qui ſuſcepit ipſum de ſacro fonte, ſicut patrem. Item: Eſt inter fratres, & filios ſpirituales gratuita, & ſancta communio, quæ dicenda non eſt conſanguinitas, ſed habenda ſpiritualis proximitas. Unde inter eos arbitror non poſſe fieri quodlibet legale conjugium: quandoquidem nec inter eos, qui natura, & eos, qui adoptione filii ſunt, venerandæ Romanæ leges matrimonia contrahi permittunt. Item: Si inter eos non contrahitur matrimonium, quos adoptio jungit, quanto potius a carnali oportet inter ſe contubernio ceſſare illos, quos per cœleſte Sacramentum regeneratio ſancti Spiritus jungit? Longe ergo congruentius filius patris mei, vel frater meus appellatur is, quem divina gratia potius, quam humana voluntas, ut filius patris mei, vel frater meus eſſet, elegit: prudentiuſque ab alterna corporis commixtione ſecernimur.

30. q. 4. c. 1. Salomoni Cōſtantien. Epiſc.

4. Sciſcitatur a nobis ſanctitas veſtra, ſi aliquis homo duas commatres habere valeat, unam poſt alteram. In quo meminiſſe debet ſcriptum eſſe: Erunt duo in carne una. Itaque, cum conſtet, quia vir, & mulier una caro per connubium efficiuntur, reſtat nimirum, verum compatrem conſtitui illi mulieri, cujus matrimonio aſſumpta uxor, commater eſſe videbatur. *Gen. 2.*

31. q. 2. Si quis.

5. Si quis cum matre fornicatus fuerit ſpirituali, anathematis (ut ſcitis) percutitur ictibus. Similiter & illum percutere promulgamus, qui cum ea, quam de ſacro fonte baptiſmatis ſuſceperit, aut cum illa, quam ante Epiſcopum tenuerit, cum ſacro chriſmate fuerit uncta, fornicationis perpetraverit ſcelus; legitimam tamen, ſi habuit, non dimittat uxorem.

35. qu. 2. de conſanguin. Suffragan.

6. De conſanguinitate ſua uxorem nullus ducat uſque poſt generationem ſeptimam, vel quouſque parentela cognoſci poteſt. Laicus vero uxorem ſimul, & concubinam habens non communicet Eccleſiæ. *Eccleſiæ Amalphican.*

De Bellis. Tit. 20.

23. q. 4. Monomachiā. Ex ejus decretis.

1. MOnomachiam in lege non aſſumimus, quam præceptam fuiſſe non reperimus: cum hæc hujuſmodi ſectantes Deum ſolummodo tentare videantur.

23. q. 8. c. 2. §. quinetiā. Epiſc. Galliæ.

2. Quin etiam præfato fratri noſtro, filiiſque Trevirenſis Eccleſiæ, illiuſque defenſoribus hæc in mandatis damus, ut ſpirituali ſimul, & materiali gladio tamdiu malignos illos, eorumque fautores inſequantur, quouſque cum integritate poſſeſſiones, vel quæcunque res Eccleſiaſticæ hoc facto, vel quocunque pacto diſtractæ, ſeu direptæ ſunt, revocentur.

23. q. 5. Omnium. Exercitui Francor.

3. Omnium veſtrum noſſe volumus charitatem, quoniam quiſquis (quod non optantes dicimus) in hoc belli certamine fideliter mortuus fuerit, regna illi cœleſtia minime negabuntur.

23. q. 2. Si nulla. ad conſulta Bulgarorū.

4. Si nulla urget neceſſitas, non ſolum quadrageſimali tempore, ſed etiam omni tempore eſt a præliis abſtinendum. Si autem inevitabilis urget importunitas, nec quadrageſimali tempore defenſione tam ſuæ, quam patriæ, ſeu legum paternarum eſt bellorum præparationi procul dubio parcendum: ne videlicet Deum videatur homo tentare, ſi habet, quod faciat, & ſuæ, ac aliorum ſaluti conſulere non procurat, & ſanctæ religionis detrimenta non præcavet.

24. q. 3. Illi, qui. Omnibus Epiſc.

5. Illi, qui peregrinos, vel oratores cujuſcunque ſancti, ſive Clericos, ſive Monachos, vel fœminas, aut inermes pauperes deprædati fuerint, vel bona eorum rapuerint, vel in malum eis obviaverint, anathematis vinculo feriantur, niſi digne emendaverint. Pax vero illa, quam treugam dicimus, fideliter obſervetur, ſicut ab Archiepiſcopis, & Epiſcopis uniuſcujuſque Provinciæ conſtituta eſt. Qui autem eam infregerit, excommunicationi ſubdatur.

Hæc Nicolai Primi decreta ſic digeſta ſunt per Joannem Calem.

JOANNES X.

CReatus anno 985. conſtitutionem edidit anno 993. in qua Uldaricum civitatis Auguſtanæ Epiſcopum ſanctum pronuntiat. Subſcribuntque Epiſcopi, & Cardinales poſtea. Scilicet Nicolaus Secundus tantum in Concilio Romano anno 1059. decrevit electionem Pontificis Romani ſpectare ad Cardinales; unde aucta eorum dignitate inceperant poſtea Epiſcopis præeminere. *Cardinales unde auctk.*

Alexander Tertius Italus creatus anno 1158. conſtitutione 5. edita anno 1175. in qua recipit ordinem militiæ ſancti Jacobi de Spatha ſub protectione ſedis Apoſtolicæ, vetat eiſdem proprietatem, ac permittit matrimonium. Unde dubitatum eſt, an hi eſſent vere religioſi. Dicunt quidam eſſe ſecundum quid religioſos. Verum contraria opinio, ſtantibus conſtitutionibus Apoſtolicis, verior videtur, cum promittant paupertatem, caſtitatemque conjugalem, ac obedientiam magno Magiſtro, ut erudite oſtendit Navarrus de reddit. Eccleſiaſt. quæſt. 1. monit. 55. *Religioſi uxorati.*

Innocentius Tertius Italus creatus anno 1198. conſtitutione ſecunda, anno eodem, *quia pietas promiſſionem habet vitæ, &c.* pro Canonizatione duo requiri ait. Opera pietatis in vita Canonizandi, & miracula poſt mortem: ac cum hæc duo in perſona ſancti Homoboni probata fuerint, illum inter ſanctos confeſſores canonizat. Multæ Bullæ extant de ſanctorum Canonizationibus. Vide dicta *Canonizatio.*

claſ.

Digitized by Google

claſſe quinta de Canoniſmo Sancti Ignatii.

Innocentius Quartus Italus creatus anno 1243. conſtitutione ſecunda, *Impia Judæorum perfidia*, &c. Judæos refert docere ſuos filios multos errores contentos in quodam libro, Hebraice *Talmud* nuncupato, quem narrat Pariſiis, juſſu Gregorii Noni, & illius Regis auxilio concrematum fuiſſe, ac eumdem mandat concremari.

Alexander Quartus Italus, creatus anno 1254. conſtitutione octava, anno 1256. damnat librum nuncupatum, *brevis tractatus de periculis noviſſimorum temporum*, multa execrabilia, & ſcandaloſa continentem. Author erat Gabriel de ſancto Amore. Habes ſupra claſſe tertia, in Controverſiis Lateranenſis tertii, hunc librum etiam hodie prohibitum reſolvit Cherubinus, cum hæc damnatio ſit perpetua.

Urbanus Quartus Gallus creatus anno 1261. conſtitutionem edidit anno 1256. *tranſiturus de hoc mundo ad Patrem*, &c. in qua enarrat beneficia nobis a Deo collata in Sacramento Euchariſtiæ, ac feſtum ejus quotannis celebrandum inſtituit, Indulgentiam centum dierum de injunctis pœnitentiis elargitur his, qui vere pœnitentes, & confeſſi in primis, & ſecundis Veſperis, vel Matutino, aut Miſſis ipſius feſti in Eccleſia intervenerint. Has Indulgentias multis Bullis auxit Eugenius Quartus. Cherubinus refert ad celebre miraculum in oppido Vulſinii Diœceſis Urbenetanæ civitatis, ubi fluctuante ſacerdote de veritate tranſubſtantiationis, vivus ſanguis ex Hoſtia, quam manu tenebat, effluxit, & totum corporale tinxit. Reſolvit quoque confugientes ad hoc Sacramentum, dum infirmis, vel aliter extra Eccleſiam defertur, gaudere immunitate. Sic Cardinalis Zabarella in Clement. V. de reliquiis, & veneratione ſanctorum poſt Hoſtienſem, quem allegat, eo nixus argumento, propter quod unumquodque tale, & illud magis tale, &c. Hinc diſcamus confugiendum nobis eſſe ad hoc Sacramentum, tanquam ad aſylum, &c.

Feſtum SS. Sacram.

Bonifacius Octavus Italus creatus anno 1294. conſtitut. nona, anno 1303. ſtudium generale cujuſcunque facultatis Romæ inſtituit, Doctores, & Scholares ejus fori privilegio decorat. Penſiones domorum, quas inhabitant, taxari decernit, eximit a Gabellis fructus beneficiorum, etiam curatorum, non tamen diſtributionum quotidianarum licite percipere poſſe indulget, ac ſi reſiderent.

JOANNES XXII.

CUm Fratricellorum, ſeu Begardorum nonnulli in vulgus ſpargerent, Chriſtum Salvatorem nihil proprium in particulari, aut communi poſſediſſe, ſed omnino pauperrimam vitam abſque omni peculio egiſſe, cum quæſtionem prius diſceptandam omnibus Academiis, ac viris doctiſſimis propoſuiſſet, edictum promulgavit de uſu rerum a dominio diſtincto, *ad conditorem canonum*, & alia conſtitutione, *cum igitur nonnullos*, &c. declarat eſſe hæreticum affirmare, quod Dominus noſter Jeſus Chriſtus, ejuſque Apoſtoli nihil habuerint in ſpeciali, nec etiam in communi. Quæ definitio impedivit Ludovicum Bavarum Imperatorem, qui Eccleſiaſticos exuere poſſeſſione bonorum cogitabat, hoc cavillo, quod Chriſti Vicarius, & alii Eccleſiaſtici ipſo Chriſto, & Apoſtolis locupletiores eſſe non deberent. Vide in Concilio Viennenſi. Huic Joanni falſo imponitur definitio de dilatione viſionis divinæ ad diem judicii, etſi animæ purgatæ eſſent, diſputatum ſiquidem de hac quæſtione hoc tempore, & refertur lib. 6. cap. 75. Revelat. ſanctæ Birgittæ, quod ipſius Confeſſario Magiſtro de Svetia prædicante, unus armigerorum in medium proliens negavit animas viſuras Dei gloriam ante peractum univerſale Dei judicium: quam ob cauſam ingemuit Birgitta, Deumque precata eſt pro illo Magiſtro, ut illi Deus daret conſtantiam, & fervorem loquendi, ac facta in exceſſu mentis, vidit cœlum apertum, audiitque vocem ſibi dicentem: Vide cœlum, vide animas, quali gloria fruuntur: dic ergo iſti Magiſtro tuo: Hæc dicit, non alius, niſi Deus tuus, Creator, & Redemptor tuus. Prædica importune, & opportune. Prædica, quod animæ beatæ, & purgatæ vident faciem Dei, &c.

Aliqui autem Patres, qui videntur contra ſentire, intelligendi ſunt de perfectione, & conſummatione gloriæ, una cum corpore, quæ erit tantum poſt judicium.

Idem Joannes Vigeſimus ſecundus publicavit, ut fertur, bullam, vulgo dictam ſabbatinam, circa annum 1316. de anno eſt controverſia, ſicut & de omnibus fere tam quoad ſubſtantiam, quam circumſtantias ſpectantibus, quia ipſius originales litteræ non reperiuntur. Hanc bullam ſecundum vulgatam editionem refert Irenæus a ſancto Jacobo ad calcem tractatus Theologici, *de ſingulari Immaculatæ Virginis protectione*, datam Avenioni die Martii tertio, Pontificatus anno primo, alii legunt datum *Lugduni*, & Pontificatus ſexto.

Bulla Sabbatina.

Alexander Quintus in alia bulla reſtatur hanc Joannis 22. bullam a ſe viſam, & diligenter inſpectam, eamdemque confirmat. Datum Romæ ſeptimo Decembris apud ſanctam Mariam Majorem, Pontificatus noſtri anno primo, qui eſt an. 1409.

Porro obſervandum eſt pro ſuperioribus bullis Joannis, & Alexandri, Angelum Cherubinum Monachum Caſſinenſem tom. 1. bullarii Romæ impreſſi anno 1638. ad conſtitutiones 13. Clementis Septimi ſic ſcribere: Has conſtitutiones prætermiſi, quia continent elargitionem Indulgentiarum, quæ reformata fuit. Unde colligit præfatus Irenæus Cherubino optime notas fuiſſe, ſed eas noluiſſe, data opera, inſerere bullario, quod reformatæ eſſent.

Quæ autem fuerit illa reformatio, dubitari merito poteſt, an quod poſteriores Pontifices tantum dixerint, quod beata Virgo adjuvaret animas, præcipue die ſabbati, cum iſtæ priores ferant: *Ego mater gratioſe deſcendam ſabbato poſt eorum obitum, & quotquot inveniam in purgatorio, liberabo* An quod Paulus Quintus die 30. Octobris 1606. Pontificatus anno 2. in bulla, *cum certas*, omnes, & ſingulas Indulgentias confraternitati Beatæ Mariæ de Monte Carla revocavit, ac nullius momenti eſſe declaravit, alias nihilominus concedens non minus gratioſas, imo magis, ut eſt in mortis articulo, omnium peccatorum Indulgentias. An ſolum de Indulgentiis tertiæ partis peccatorum pro ingredientibus confratriam, quæ per Paulum Quintum immutata eſt.

Revocatio per Paulum V.

Ex quibus videri poſſet veritatis ſtudioſo, partium affectu non præpedito, pro variis temporibus aliter, & aliter judicandum in iſta gravi controverſia.

Atque, ut rem iſtam variis momentis agitando, ab altiori principio ducam, illius bullæ origo eſt viſio quædam beatæ Virginis facta in Anglia Simoni Stocio Generali Carmel. latinorum anno 1261. dum intempeſta nocte feriæ ſecundæ Pentecoſtes illam multo affectu interpellaret pro incrementis ſui Ordinis, his, aut ſimilibus verbis, ut auctor eſt Paleonydorus, ipſam exorans.

Fundamentum Sabbatinæ Indulgentiæ.

Flos Carmeli vitis florigera,
Splendor Cœli, Virgo puerpera
Singularis,
Mater mitis, ſed viri neſcia,
Carmelitis da privilegia,
Stella maris.

Tunc

Tunc enim, jubare lucis cujuſdam divinæ in aera effuſo, divino fulgore radiantem aſpexit Virginem Scapulare ipſimet porrigentem, eamque ſic ſemet alloquentem audivit: *Dilecte fili, hoc recipe tui Ordinis Scapulare, meæ confraternitatis ſignum, tibi, & cunctis Carmelitis privilegium, in quo quis moriens æternum non patietur incendium: ecce ſignum ſalutis, ſalus in periculis; fœdus pacis, & pacti ſempiterni:* hiſque dictis illum Scapulari induit. Genus erat veſtis materiæ laneæ, & ſubrubicundi coloris, quo illi tunc placuit ſignare ſuos ſibi peculiariter dilectos. Ut autem fama iſtius viſionis per orbem Chriſtianum divulgata eſt, multi utriuſque ſexus, & conditionis in ſodalitium Scapularis hujus aggregari pio deſiderio petierunt, etſi pro ſolis Carmelitis conceſſum fuiſſe videatur per ipſa verba beatæ Deiparæ. Quæ ulterius progreſſa aliud donum ſpeciale a Filio impetraſſe narratur in favorem iſtius Scapularis, aut ipſius ſodalitii, ut qui in ipſo Scapulari e vita hac diſceſſiſſent, ſi in purgatorio detinendi eſſent pro peccatorum expiatione, quantocyus prima die ſabbati ab obitu e flammis purgatorii eriperentur, integra ipſis pœnarum relaxatione conceſſa. Quod non ſolum pro ipſis regularibus, ſed etiam pro iis laicis, qui ſodalitio adſcriberentur, ſeu viri, ſeu fœminæ, ſi leges ipſius fideliter ſervarent, firmavit in alia apparitione facta Joanni Vigeſimoſecundo Pontifici Romano, cui inter alia dixiſſe etiam fertur: *Ego mater gratioſe deſcendam* (ſubaudi, infallibili prece) *Sabbato poſt eorum obitum primo, & quos in purgatorio invenero, qui habitum meum digne portaverint, & meo amore religionem, vel confratriam, vel ſocietatem meam intraverint, & in hoc ſæculo laudabiliter vixerint, a pœnis purgatorii liberabo, & eos in montem vitæ æternæ glorioſe reducam.* Hæc eſt Indulgentia Sabbatina dicta, quam ſe confirmare ait Joannes Vigeſimus ſecundus, præmiſſa narratione integra totius iſtius viſionis, ac exordii Religionis Carmelitanæ, *hanc religionem antiquiſſimam,* inquit, *genitricis Dei Mariæ, & ſingularem conceſſam Indulgentiam illi ab ea ſic roboro, & confirmo in terris, ſicut propter amorem glorioſiſſimæ Matris ſuæ Jeſus Chriſtus conceſſit, & roboravit in cœlis. Nulli ergo hominum liceat hanc paginam, &c.*

Hanc Indulgentiam alii referunt brevius perſtrictam, & paucioribus verbis, ſed id non officit, cum hæc ſit illius quædam veluti epitome.

Objectiones contra Indulgentiam Sabbat.

Quidam illam impugnant, quod in ſtylo diſcrepet ab aliis bullis in initio, & in fine. Sed levius hoc telum eſt, cum plures bullæ non ſint ejuſdem tenoris, nec Pontifices adſtricti ſint ad ullam formulam in ſuis bullis.

Elevant illam alii, quod ita determinata redemptio animarum ad proximum diem ſabbati poſt obitum æquet inter magis, & minus obſtrictas animas ob graviores, vel leviores obligationes. Sed idem dicerent de qualibet plenaria, ac de Jubilæo ipſo. Qui primus deſcendebat in piſcinam, quæ Jeroſolymis erat, quo die anni Angelus aquam ipſius movebat, ſalvus fiebat a quacumque detinebatur infirmitate. Quod vero die ſabbati fiat iſta gratia, abſurdum non judicabit, qui ſpecialiori devotione coli beatiſſimam Virginem conſideraverit, ac per religioſos ordinis eo die auſteritates ſeveriores exerceri, quibus propitiari ſolet Deus. Quod obſervat Philippus a S. Trinitate tom. 3. in Divum Thomam diſp. *de Religione*, ubi egregie, & Theologice tutatur decora ſui Ordinis. Quæcumque enim objici ſolent contra iſtam Indulgentiam, ſatis manifeſtam habent ſolutionem, & viri graves, & docti hujus Ordinis omnia diligenter ſibi objecta excuſſerunt, pluribuſque teſtimoniis etiam Pontificum, qui Joanni Vigeſimoſecundo ſucceſſerunt, maxime Alexandri Quinti additis ſuffragiis celeberrimarum facultatum tum Hiſpaniæ, tum Angliæ, antequam ſchiſmate, & hæreſi deformata eſſet, eamdem confirmatam eſſe probaverunt.

Quo obſervato, & retento, merito comparabitur iſta Indulgentia cum illa Portiunculæ dicta, quam obtinuit a Chriſto Divus Franciſcus, & quæ per Gregorium Decimumquintum approbata, & extenſa eſt ad alias Eccleſias ſui ordinis: nec abſurdum erit de illa judicium illi ſimile, quod de Indulgentia Portiunculæ tulit Cardinalis Aquaſpartanus Lector ſacri Palatii, dum adhuc inter Minores eſſet. Interrogatus a Martino Quarto ſummo Pontifice, quid ſibi videretur de iſta Indulgentia: *Videtur mihi*, inquit, *vera, juſta, ſancta*. Ita plane, reſpondit Pontifex, credi debet, quia non eſt vero ſimile, quod tantæ ſanctitatis homo, qualis erat Divus Franciſcus, in re tanti momenti hominibus vellet imponere, & Indulgentias apocryphas in Eccleſiam inducere. At non minori ratione de Indulgentia ſabbatina dicemus, quod ſit *vera, juſta, ſancta*. Vera quidem, quam primum induxit in Eccleſiam Simon Stoc vir ſanctitatis eximiæ, quem non eſt vero ſimile voluiſſe deludere fratres ſuos, quam Pontifices variis temporibus confirmaverunt, cuique univerſitates patrocinatæ, & plures ex omni ſtatu, & ſexu in magno pretio jampridem habuerunt, ipſius ſodalitio nomina ſua inſcribentes. Juſta vero, tum in ordine ad Chriſtum primo, cujus ſatisfactiones copioſæ ſunt, & exuberantes, tum in ordine ad ipſos regulares, quorum auſteritates vitæ, ac ſeveritates in propria corpora pro quodam martyrio, cujus levitudinem, ſi quæ ſit, frequentia, ac diuturnitas compenſet, computari poſſunt, lucrantibus ipſam Indulgentiam applicantur; juſta denique aliquo pacto (cum ſi eſſet ad juris apices, gratia non foret) in ordine ad lucrantes Indulgentiam, quibus ſub conditione caſtitatis proprii ſtatus, & duplicis abſtinentiæ per hebdomadam jejuniorum Eccleſiæ, recitationiſque parvi Officii Beatæ Virginis, aliorumque piorum operum conceditur.

Judicium de Bulla Sabbatina.

Denique ſancta dici poterit, nemine refragante, ſi attendatur effectus ex ipſa promanans, qui eſt ſanctitas vitæ in pluribus laicis, ut de regularibus taceam, qui illecti bono odore lucri illius ſpiritualis, convertuntur a via lata, quæ ducit ad perditionem, ad viam anguſtam, quæ ducit ad regnum, vivuntque in ſæculo cum ea ſanctimonia, quæ veros decet Chriſtianos.

Objicitur, Pontifices poſteriores poſuiſſe in bullis, *adjuvabit*, pro *liberabit*. Satis probabile eſt ſummos Pontifices, qui uſi ſunt verbo *adjuvabit*, nihil aliud intendiſſe, quam quod ſignificatur per verbum *liberabit*, ſatis enim adjuvat, qui liberat, & qui liberat, adjuvat, ſeu liberet a toto, ſeu ſolum a tanto. Unde non ſolum Clemens Septimus in bulla data anno 1531. ſed etiam Gregorius Decimus tertius in bulla data anno 1557. & Paulus Quintus uſurpaverunt verbum iſtud *adjuvandi*, pro quo Joannes Vigeſimusſecundus, & Alexander Quintus, qui bullam Joannis Vigeſimiſecundi confirmavit, habent verbum *liberabo*. Hujuſque ultimi inſtrumentum Genuæ aſſervari dicitur. Itaut poſteriores Pontifices confirment ſenſum priorum verbo minus aſpero, tantum abeſt, ut ipſis auctoritatem adimant, ut pluribus demonſtrat Thomas Aquinas a ſancto Joſeph Carmelita excalceatus pro ſodalitio ſacri Scapularis adverſus duplicem diſſertationem, cujus lectionem Clericis ſuis interdixiſſe in ſua Synodo diœceſana Illuſtriſſimum Epiſcopum Lemovicenſem in præfatione teſtatur.

Verum, ut hæc probabilia aliquibus viſa ſint, non deerunt, qui probabilius opinentur mutationem verbi *liberare* in *adjuvare*, modificationem fuiſſe a tempore Clementis Septimi, & Gregorii Decimitertii, & revocationem a Paulo Quinto factam commutaſſe in melius, & aliquid optabilius pro confratribus ipſam bullam ſabbatinam, cum liberatio illa potior ſit, quæ impedit a caſu, quam quæ erigit poſt caſum, & præſtet non adire purgatorium per Indulgentiam articuli mortis, quam primo poſt obitum ſabbato a purgatorio extrahi. Unde poſt hæc, modus impoſi-

Solutio difficultatis.

Diſtinguenda tēpora.

tus

tus fuit prædicationi de ſabbatina Indulgentia per decretum congregationis anno 1613. inquiſitorum Cardinal. ſcilicet. Quo etiam ſpectaſſe videri poſſit Concilium Mechlinienſe Provinciale anno 1607. quod ſupra dedimus. Itaut varii ſtatus ipſius bullæ diſtinguendi ſint, & quia Indulgentiæ tantum valent, quantum ſonant, aliter cenſendum ſit de illa pro uno tempore, aliter pro alio, conformando ſe verbis ſummorum Pontificum, Chriſto ſic agente, ut gratias non aliter conferat in terris, niſi cum conſenſu ſponſæ ſuæ Eccleſiæ, ut bene advertit Iſaac Abbas de Stella in ſerm. *cum deſcendiſſet Jeſus de monte*, ut habetur in Biblioth. noſtra concionatorum, par. 3. cap. 16.

Benedictus Duodecimus, *Joannes Vigeſimus ſecundus* Gallus, creatus ann. 1334. conſtitut. quarta, *benedictus Deus in donis ſuis*, §. 1. pro decidenda quæſtione, an animæ, in quibus nihil purgandum remaneret, divinam eſſentiam viderent ante corporum reſumptionem, Joannes Vigeſimus ſecundus Cardinalibus, Prælatis, & Theologis in publico conſiſtorio injunxit, ut deſuper quid ſentirent, quando ab eo requirerentur, deliberate dicerent: ſed morte præventus id perficere nequivit. Hanc autem quæſtionem, prævia diligenti examinatione, & deliberatione, cum Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalibus, de eorum conſilio determinat, & aliam de animabus decedentibus in peccato mortali; Et contra aliter tenentes, aſſerenteſque pertinaciter, tanquam contra hæreticos, procedi jubet.

Cherubinus. Joannes Vigeſimus ſecundus diſputationis gratia aſſeruit, quandoque animas ſanctorum ex hac vita migrantium perfecte animas ſanctorum non videre, ab hac tamen opinione ante mortem diſceſſit. Fuit autem hoc poſtea determinatum in Concilio Florentino.

GREGORIUS XI.

Gregor. XI. GRegorius Undecimus anno 1371. committit vivæ vocis oraculo duobus Cardinalibus Diaconis, Petro ſancti Euſtachii, & Guillielmo ſancti Angeli, cum Avenioni adhuc ſederet, ut Archiepiſcopis Tarraconenſis, Arragoniæque, & Cæſaraguſtanæ Provinciarum, eorumque ſuffraganeis mandent, quatenus auctoritate Apoſtolica ſub pœna excommunicationis inhibeant, ne quis publice audeat prædicare tres articulos de Euchariſtia, qui cum ſcandalo a Petro Bonageta Minorita diſſeminabantur. *3. artic. de Euchar.*

Primus, quod ſi Hoſtia conſecrata cadat, ſeu projiciatur in cloacam, lutum, ſeu aliquem turpem locum, quod ſpeciebus remanentibus, ſub eis deſinit eſſe Corpus Chriſti.

Secundus, quod ſi Hoſtia conſecrata a mure corrodatur, ſeu a bruto ſumatur, quod remanentibus dictis ſpeciebus, ſub eis deſinit eſſe Corpus Chriſti, & redit ſubſtantia panis.

Tertius, quod ſi Hoſtia conſecrata a juſto, vel a peccatore ſumatur, quod dum ſpecies dentibus teritur, Chriſtus ad cœlum rapitur, & in ventrem hominis non rejicitur.

Nota, Gabrielem Vaſquez in 3. par. tom 3. diſput. 195. cap. 5. numer. 46. & 50. aſſerere hos articulos a Gregorio Pontifice fuiſſe condemnatos. Franciſcus vero Penua Schol. 14. in 2. part. direct. Eymerici hos articulos erroneos, & valde impios aſſeverat. Cum tamen ſummus Pontifex non damnaverit, ſed tantum prohibuerit eos publice prædicari, quod exinde ſcandala oriri poſſint, ſicut prohibuerunt prædicari Beatam Virginem in peccato fuiſſe conceptam abſque eo, quod iſtam ſententiam damnaverint. Cujus rei ratio eſt, quod iſto tempore probabilis habebatur a pluribus magnæ famæ Theologis iſta doctrina, puta a Magiſtro ſentent. in 4. diſt. 13. in fine, ubi ait, Deum noſſe, quid ſumat mus, vel aliud animal in iſto caſu. Ab Hugone de Sancto Victore lib. 2. de Sacram. part. 8. cap. 13. ubi ait: Corpus Chriſti de ore ad cor tranſit: melius eſt tibi, ut eat in mentem tuam, quam in ventrem tuum. Ab Innocentio Tertio lib. 3. de myſteriis miſſæ, cap. 15. a Divo Bonaventura in 4. diſt. 13. art. 2. quæſt. 1. in corp. & licet eam ſententiam non ſequantur alii graves Theologi, ut Albertus, Divus Thomas, & alii, nulla tamen nota afficiunt. Illo ſæculo, ait Lucas Vvadingus ad prædictum annum, erat probabilis, temporis decurſu doctorum deſtituta patrocinio, cœpit infirmari, & a veritate deficere; ita tamen reverita eſt Eccleſia Bonaventuræ, & coaſſertorum auctoritatem, ut ab omni prorſus abſtinuerit cenſura. Ita evenit in multis doctrinis, ut aliquando probabiles, aliquando improbabiles inveniantur. Ea eſt cura magni Patrisfamilias circa domum iſtam Eccleſiæ, ea eſt diſpenſatio Spiritus ſancti, ut nova luce amplius illuminet, & ſuccedentibus ſibi ſæculis, manifeſtiores reddat veritates. *Quæ eſt*, inquit graviſſimus Doctor Tertullianus lib. de velandis virgin. cap. 1. *Paracleti adminiſtratio, niſi hæc, quod diſciplina dirigitur, quod ſcripturæ revelantur, quod intellectus reformatur, quod ad meliora proficitur?* Nihil ergo mirum, tunc probabiliter hæc ſcripſiſſe Magiſtrum, Hugonem, Innocentium, Bonaventuram, & nunc haud expedire iſta doceri. *Propoſitionū veritas non ſemper æque clara eſt.*

At nihilominus hæretici Calviniſtæ improperant hæc dedecora, ut fidem præſentiæ Chriſti, quamdiu remanent ſpecies, deſtruant. Sed, ut ſimili argumento Neſtorii, quæ abjecta, & vilia erant in homine, objicientis, ne Deus crederetur homo, reſponſum eſt a Patribus ſynodi Alexandrinæ primum, tum Epheſinis: *Quare enim factus eſt homo?* Sic reſpondendum eſt illis: *Quare Chriſtus factus eſt cibus?* Homo ſum, nihil humanum a me alienum judico, dicebat quidam. Excipitur tamen peccatum a Divo Paulo, & ignorantia a Theologis, ne indigna quoque noſtra ſubierit Chriſtus.

Addit Nicolaus Eymericus, ſuſpectus auctor, ubi agitur de negotiis Minoritarum, non minus, quam Bzovius, cum eſſet Inquiſitor hæreticæ pravitatis, Divum Gregorium Pontificem informaſſe de doctrina trium prædictorum articulorum, & inſuper de duobus aliis articulis circa beatiſſimam Virginem, quæ in dictis provinciis prædicabantur publice (nimirum, quod in Conceptione Filii ſui ſic fuit gratia plena, quod deinceps in gratia proficere non potuit, & quod Spiritus ſanctus in die Pentecoſtes nullam gratiam contulit beatæ Virgini, ſed Apoſtolis, quia ita erat gratia plena, quod in gratia proficere non valebat) & quod idem Dominus Gregorius, præhabito multorum Magiſtrorum conſilio, mandavit dicto Inquiſitori, & Prælatis omnium partium prædictarum per ſuas litteras, quatenus illos articulos interdicerent per ſententiam excommunicationis in Eccleſiis Cathedralibus partium prædictarum. *3. p. direct. q. 10.* *B. Mariæ gratia.*

Negat Vvadingus ſimiliter hos de beata Virgine articulos damnatos eſſe, quia nullus id aſſerat, neque ipſe Vaſquez, qui ejus ſitus teſtimonio articulos de Euchariſtia perperam damnatos eſſe aſſerit, tale quid auſus eſt admittere, nec referre circa articulos de beata Virgine, quamvis diffuſe de hac egerit quæſtione, 3. p. tom. 2. diſp. 119. cap. 5. Adde idem de Spondano Apamienſi Epiſcopo, qui prohibitionem trium articulorum de Euchariſtia refert, nulla facta mentione aliorum de beata.

Idem Gregorius anno 1372. definivit Eccleſiam Lateranenſem præcipuam ſedem eſſe Romani Pontificis, inter omnes alias Urbis, & Orbis Eccleſias, ac Baſilicas; etiamque ſuper ipſam Baſilicam Principis Apoſtolorum ſupremum locum tenere, atque ſuper omnes alias, & ſingulas prioritatis, dignitatis, & præeminentiæ honore lætari.

Idem Gregorius damnavit errores Arnaldi Monte-

ve-

Errores circa Ordinem D. Fräciſci. verii Ordinis Fratrum Minorum. Eos recenſet Eymericus direct. inquiſ. par. 2. quæſtio. 11. quod aſſereret Chriſtum, & Apoſtolos nihil habuiſſe proprium, vel commune.

Nullum poſſe damnari, qui deferat habitum Beati Franciſci.

Divum Franciſcum ſemel deſcendere in anno ad Purgatorium, & extrahere inde in Paradiſum animas illorum, qui fuerunt ſui ordinis.

Ordinem Divi Franciſci duraturum in perpetuum.

De quorum quidem articulorum primo ſatis dictum ſub Joanne Vigeſimoſecundo, quando ea controverſia maxime viguit. Reliquos non ſolum ab hæreſi, verum etiam ab omni errore, ſenſu, quo debent, acceptos, vindicare contra Eymericum, ejuſque ſocios nituntur auctor Nitelæ Franciſcanæ, & Vvadingus in Annalibus Minorum, inter quos ſit iſta diſceptatio, ait Spondanus.

At judicium Vvadingi de ſecunda propoſitione eſt, quod litteraliter accepta, & nude intellecta, non tam hæretica, quam ſtulta eſt, neque tam cenſuræ Theologicæ, quam meræ amentiæ notam meretur; ſicut etiam illa, quam ſe ex publico ſuggeſto declamatam audiviſſe teſtatur Alphonſus a Caſtro lib. 1. adverſus hæreſes cap. 9. & non ſemel ipſe ab aliis audivi, ſcilicet eum, qui habitum Divi Dominici ſemel induerit, non poſſe eſſe hæreticum.... at, ſi ita intelligatur, ut qui vere, & uti bonum Monachum decet, Franciſcanum geſtarit habitum, & leges ſui inſtituti ſervaverit, externæque teſſeræ mores aſſimilaverit internos, prorſus illa vera erit aſſertio.

Tertiæ adſertioni adſtipulatur quædam cœleſtis revelatio, quam referunt Bartholomæus Piſanus, & Marcus Uliſſiponenſis, neque illa adeo incredibilis, aut nova debet reputari, ut hæretica, aut erronea dicenda ſit. S. Gregorius Turonenſis Ser. de Laud. S. Laurentii refert, S. Laurentium Martyrem ſingulis ſextis feriis liberare unam animam ex Purgatorio. *Purgatorium.* Leander Albertus in vita Alberti Magni inter ſanctos nondum relati, meritis ejus ſex millia animarum a pœnis Purgatorii liberata. S. Antoninus tit. 24. cap. 9. §. 11. ait viſam animam cujuſdam Fratris Minoritæ per Purgatorium acceptis duabus animabus quorumdam, qui ſibi reatus ſuos confeſſi fuerant, in Paradiſum cum iis evolaſſe. Surius refert S. Coletam Virginem magna gloria relucentem ab Angelis in Cœlum ductam, eam ſequentibus animabus, quas ſuis meritis, & precibus e Purgatorio liberaverat; & Lyduvinam adhuc viventem ductam in ſpiritu ad loca tormentorum, liberaſſe a graviſſimis tormentis animam cujuſdam Sacerdotis. Sed hæc, ſicut ad fidem non ſpectant, ita pie credi poſſunt ſine periculo hæreſis, vel rejici cum debita reverentia. Quid vero obſtare queat, quin Deus hac ſpeciali prærogativa quoſdam ſanctos ſublimare poſſit, & velit, prorſus me neſcire confiteor.

Hæc ille, quæ eo lubentius referimus, quod ad controverſiam de Scapulari Carmelitarum, & Indulgentiam Sabbatinam diſcutiendam utilia eſſe poſſunt.

Quarta aſſertio omnium, ut dicam, probabiliſſima; nec ſolum Ordo Divi Franciſci, ſed etiam Eliæ, & alii perſeverabunt, ut ex iis viri fortes egrediantur, qui reſiſtant Antichriſto. De quibus vide Cornelium a Lapide ad cap. 11. Apocalypſis.

Quare multis nominibus narrationem hujus cenſuræ a Bzovio, & Eymerico ſuſpectam habet prædictus Vvadingus.

Martin. V. Martinus Quintus, creatus anno 1417. ac Calliſtus Tertius quoque conſtitutionem ediderunt poſt Concilium Conſtantienſe, quæ eſt eadem utriuſque apud Carranzam in Summa Conciliorum, qua determinaverunt annuos cenſus redimibiles ex parte venditoris licitos eſſe, cum tunc de iis magna eſſet dubitatio inter Doctores, ut notavimus in examine noſtro pœnitentium, part. 2. quæſit. 38. edit. 3. ſed certis adhibitis conditionibus.

Martinus Epiſcopus, &c. & Calliſtus Epiſcopus, &c. Petitio dilectorum filiorum nobis exhibita continebat, quod a tanto tempore, cujus contrarii memoria hominum non exiſtit, quædam conſuetudo rationabilis obſervata, præſcripta, ac moribus utentium approbata, & in communem hominum utilitatem introducta fuiſſet, &c. narrat factum, ut vendebantur illi annui cenſus. Apud aliquos tamen, an hujuſmodi contractus emptionis, & venditionis liciti exiſtant, hæſitatur: quare pro parte eorumdem nobis fuit humiliter ſupplicatum, ut an contractus hujuſmodi liciti, vel illiciti cenſeri debeant, declarare de benignitate Apoſtolica dignaremur. Nos igitur comperimus contractus hujuſmodi juridicos, & juxta determinationem Doctorum licitos fore juri communi conformes, ideo *Cenſus annui.* ipſorum cenſuum venditores ad illorum ſolutionem obligari authoritate Apoſtolica tenore præſentium ex certa ſcientia declaramus, non obſtantibus, &c.

Conditiones, quibus annui cenſus licite emi poſſunt, & vendi.

1. Conditio. Oportet, quod vendens deſignet, & exprimat rem aliquam, quam vendat, & alius emat, puta domum, aut agros, &c. & rei, vel rerum deſignatarum tantum debet fieri emptio, & venditio, & ea ſola debent manere obligata ad ſolutionem prædicti cenſus, & non alia vendentis bona, quia ſi univerſa illa bona cum perſona vendente obligantur (ut fit apud nos) jam deſtruitur emptio, & venditio, & eſt oppignoratio, & fit contractus uſurarius.

2. Conditio, quod juſto pretio ematur cenſus, & quo tempore contractus celebratur, integraliter numeretur pecunia.

3. Conditio, quod eodem tempore detur expreſſe facultas venditoris ipſum annuum cenſum, cum voluerit, ex toto, vel ex parte redimere.

4. Conditio, quod venditor non cogatur ad redimendum, ſed liberum ſit illi, vel ſolvere cenſum, vel redimere in toto, vel in parte.

5. Conditio, quod pereunte prædio, in quo cenſus conſtitutus eſt, redderet ſaltem tantum, quantum cenſus venditus valeret.

De his conditionibus multa diſputat Navarrus in *cap. ſi feneraveris, de cenſibus*. Admonetque circa primam conditionem mentem Carranzæ viri alioqui vigilantiſſimi fuiſſe, quod vendens debet deſignare rem aliquam, ſuper quam imponat cenſum, & alius emat cenſum ei rei impoſitum.

Ait autem prædictus Carranza: Servatis prædictis conditionibus, utcunque judico tolerandos tales contractus: aliqua eorum omiſſa, nulla ratione puto tolerandos.

Advertendum autem cum Carbone Peruſino profeſſore in tractat. *de reſtitutione*, quæſtio. 58. Martinum Quintum, & Calliſtum Tertium non definiviſſe cenſus, qui carent aliqua ex dictis conditionibus, eſſe illicitos, ſed ſolum ſtatuerunt eos eſſe licitos, qui tales conditiones habent. Aliud autem eſt loqui de conditionibus neceſſariis ſecundum jus naturæ, aliud ſecundum Pontificias conditiones tam Martini Quinti, & Calliſti, quam Pii Quinti, qui alias conditiones addidit infra.

Notat quoque idem ſcriptor, multa hominum communitati detrimenta afferre uſum cenſuum, id eſt, jurium exigendi penſionem ſuper re immobili fructifera alterius. *Detrimēta ex cenſibus annuis.*

1. Quia ſi ſpectentur conditiones neceſſariæ, raro obſervantur, unde non raro committitur uſura.

2. Non minora incommoda, quam ex uſura inde ſequuntur; devorant enim, quamvis juſte, patrimonia,

nis, & familias ad egeſtatem trahunt, cum, qui eos vendiderunt, parum ſollicici ſunt de iis refundendis, unde fit, ut per multos annos iis gravati tamdem opprimantur.

3. Per cenſus tollitur Chriſtiana charitas, quæ exercenda eſſet per mutuationem. Cenſus enim parum habent pietatis.

4. Datur occaſio vivendi otioſe, & deſerendi artes. Nam ſi divites ſuas pecunias in negotiatione lanificii V. G. exponerent, multi pauperes ex hinc victum ſibi parare poſſent, &c. quamvis ergo, inquit, hic contractus juſte fieri queat, tamen ob allatas, & multas alias incommoditates, quas afferunt cenſus, ab iis abſtinere prodeſſet, & fideles, inquit, monendi eſſent, ut abſtinerent. Quod idem antea dixerat Innocentius IV. graviſſimus author, qui fuit in primis eorum, qui dixerunt licitam emptionem cenſuum novorum: addit enim, Chriſtianos omnes ſe ab illa abſtinere debere, in quo, ait Navarrus ibidem, nemo illi adverſatus eſt. Vide nos in Examine Pœnitentium, ubi de uſuris agimus. Scilicet qui primi perrumpunt difficultatem aliquam contra torrentem adverſantium, non ita audaces ſunt priorum authoritate deſtituti, qua corroborati alii rem magis abſolute determinant.

EUGENIUS IV.

Eugenius IV. requirentibus Miniſtris quatuor mendicantium Ordinum, quod iniquitatis filius Philippus Noreys de Hybernia, qui ſe gerit pro Magiſtro in Theologia Dublinenſis Diœceſis, ſuæ ſalutis immemor, non verens linguam ſuam in perverſionem ſtatus, & Religioſorum Ordinum eorumdem ad iniqua, reprobataque verba protendere, nuper malitioſe, perverſe, damnate, & erronee in regno Angliæ, & terra Hyberniæ, &c. dixerit, & docuerit, quod

Furores, & errores M. Philippi de Norres cōtra Mendicantes.

Sicut muri Jeruſalem erant deſtructi per quatuor diverſos Principes, ſic Eccleſia erit deſtructa per Fratres quatuor Ordinum mendicantium.

Item ſicut Princeps tributorum miſſus ab Antiocho in civitatem Jeruſalem, locutus eſt ei verba pacifica in dolo, ſic Fratres quatuor Ordinum mendicantium venerunt in Eccleſiam cum dolo, ut deſtruerent eam pro eorum conatu, & poſſe.

Item ſicut Princeps tributorum venit in civitatem Jeruſalem cum turba multa, & turba dicitur a *turbo*, *turbas*, ſic Fratres venerunt in Eccleſiam, & ſunt in ea quaſi turba, quia perturbant Eccleſiam.

Item ſicut Gabaonitæ venerunt ad ducem Joſue cum mendaciis, ſic Fratres quatuor Ordinum mendicantium intraverunt Eccleſiam cum mendaciis.

Item aſſeruit, quod fuerunt quatuor Concilia generalia celebrata, in quibus fuerunt diverſi hæretici condemnati, tamen Fratres quatuor Ordinum mendicantium ſunt pejores hæretici, quam ipſi fuerunt.

Item quod Fratres quatuor Ordinum mend. ſunt ribaldi peſſimi.

Item quod Fratres quatuor Ordinum mendicantium ſunt fures, & latrones, & ſpoliant Sanctam Eccleſiam.

Item quod Fratres quatuor Ordinum mendicantium ſunt pejores Juda traditore.

Item quod ſunt lupi rapaces.

Item quod ſunt Antichriſti, & directe contra Chriſtum.

Item quod ſunt diſcipuli Mahumeti.

Item quod nullus Parochianus cujuſcumque Parochiæ poteſt accedere ad aliquem Fratrem admiſſum in forma juris ſecundum capitulum *dudum* gratia Confeſſionis faciendæ ſine licentia proprii Sacerdotis, ſive curati Parochialis.

Item quod confeſſi Fratribus admiſſis ſecundum formam capituli *dudum* tenentur iterare quolibet anno omnia peccata ſua, ac eadem in numero confiteri ſuo proprio Sacerdoti, quem dixit eſſe parochialem Curatum.

Item dixit firmiter ſe credere nullum bonum hominem eſſe inter Fratres quatuor Ordinum mendicantium.

Item quod dubitavit, aliquos Fratres quatuor Ordinum mendicantium eſſe Sacerdotes, aut habere ſacrum ordinem presbyteratus.

Item dixit aperte, quod noluit ſtare judicio Domini Papæ, ſed judicio Concilii generalis.

Item dixit indifferenter, quod nullus Sacerdos, ſive religioſus, ſive non, deberet quovis modo mendicare, necnon plura alia ſeditioſa, atque perverſa ab eadem fide penitus aliena, coram omni populo prædicare non expavit in Fratrum, & prædictorum Ordinum detrimentum, vilipendium, & contemptum.

Et cum de hujuſmodi propoſitionibus per Dominicum ſanctæ Mariæ in via lata Diaconum Cardinalem fuiſſet informatum, ac de iis relatum in Conſiſtorio per ſuam definitivam ſententiam pronuntiavit nonnullos dictorum articulorum fuiſſe, & eſſe falſos, ſcandaloſos, injurioſos, blaſphemos, ſeditioſos, quoſdam vero alios damnatos, & reprobatos, illoſque Dei, & Eccleſiæ ſanctæ, ac ſanctorum ignominiam, & dedecus inferre, & manifeſtam hæreſim ſapere, & multarum animarum periculum generare, dictumq; Philippum, & ejus ſequaces errantes, mendaces ..... & prædicatores nonnullorum ex prædictis articulis, juxta decreta quorumdam prædeceſſorum noſtrorum, tanquam hæreticos eſſe cenſendos, ut tales reprobandos, ac damnandos, & ab omnibus Chriſtifidelibus evitandos fore, ac reprobari, damnari, & evitari debere.

Ipſum igitur Philippum, & ſequaces, ſi de cætero contra hujuſmodi ſententiam, & declarationem directe, vel indirecte, publice, vel occulte quovis quæſito colore venire præſumpſerit, & præſumpſerint, ac niſi dictus Philippus prædictos articulos, ubicumque eos legiſſe, dogmatizaſſe, & prædicaſſe reperiri contigerit, quoties opus fuerit, ad requiſitionem Magiſtrorum, Miniſtrorum, & Fratrum hujuſmodi revocaverit, ex nunc prout ex tunc, & ex tunc prout ex nunc ipſo facto excommunicationis ſententiam, a qua niſi per Ro. Pontifices, vel alios a nobis ſuper hoc poteſtatem habentes, præter quam in mortis articulo non poſſit abſolvi .... Datum Florentiæ, anno Incarnationis Dominicæ M. CCCCXL. Pontificatus noſtri an. 10.

Cumque hæc floccipenderet, damnumque a ſummo Pontifice ad Sedem Apoſtolicam appellaſſet, Nicolaus Papa V. an. 1448. pœnas aggravavit conſtitutis executoribus. Diploma extat apud Lucam Vvadingum, ſicut & prior bulla to. 5. ad prædictum annum, ubi etiam vocatur furibundus calumniator mendicantium.

Hujuſmodi calumniatoribus opponi poſſet, quod quondam Albertus Sartianenſis Poggio Brandelino viro inter coætaneos alios eruditiſſimo repoſuit pro defenſione quorundam Mendicantium, quos multis injuriis fœdaverat an. 1430. ubi hæc referuntur ab eodem Annaliſta Minorum. Tu eos non ſummo honore habendos putes, qui mea quidem ſententia ſe digna peragunt, amicis grati, inimicis haud offenſi, & alienorum periculorum ſolliciti, ſuæ jacturæ non negligentes. Qui de terrenis fœcibus exuti damnant, quod erant: de futura vita amant, quod futuri ſunt: de erratis ſuis ſe judices efficiunt; de inquietantis ſæculi turbinibus, & grandi tempeſtate ſe evaſiſſe plurimum gratulantur, & ſolo altior eorum animus, mundo major, omnique terrena poteſtate ſublimior, eatenus ſe excolendum

Defenſio Fratrum Mendicantium.

virtuti, ac juſtitiæ dedit, ut poſteriora obliti, ad ea quæ ante ſunt, ſe extendentes, illis vita ſit tædio, & mors jucunditati, aurum luti loco exiſtiment ...... Jam vero ſenſus omnes, qui illecebris male ſuavibus capiuntur, ne ab importuniſſimis dominis voluptatibus ſuperentur, tam caſtigant, ut quæ proſpectum oblectant, & lenocinantes ſpectaculorum contagiones, quo ab eis ſalubrius evitentur, ductis in terram luminibus, fugere annituntur .... Qui contraria valetudine ſæpius gaudentes, ſuſpirant ad patriam, & pias aures Domini Sabaoth validiſſimis, atque importuniſſimis vocibus pulſant, illud quotidie clamantes, *Hei mihi, quia incolatus meus prolongatus eſt.* Et alia plura, quæ hic commemorare voluit contra tam atroces Philippi Doctoris calumnias, quod virtus laudata creſcat, ſicut arbor irrigata, ait Clemens Alexandrinus, ut ſi tales non ſint, plerique ex ipſis noſcant, quales eſſe debeant.

Pſal. 119.

Pius II. Italus creatus anno 1458. conſtitutione 5. edita anno 1459. ſcandaloſam, & improbam ait appellationem ad futurum Concilium, eam prohibet, contravenientibus, ſi ſingulares perſonæ ſint, excommunicationis, ſi vero univerſitates, interdicti pœnas apponit, eaſdemque tabellionibus, & teſtibus, ac cæteris fautoribus, & conſultatoribus imponit.

Cherubinus poſt Ugolinum de cenſuris Pontif. reſervatis parte 2. c. 2. id extendit ad appellantes etiam ad præſens Concilium.

Idem Pius II. conſt. 11. *ineffabilis ſummi providentia Patris*, inter Fratres Prædicatores, & Minores orta diſputatione ardua, num peccatum eſſet, vel hæreſis, aſſerere ſanguinem Chriſti in triduo Paſſionis a divinitate fuiſſe diviſum, de hoc articulo diſputari, ac prædicari prohibet ab cujuſcunque Ordinis Fratribus, ſi contravenerint, pœnam excommunicationis latæ ſententiæ imponit.

Sanguis Chriſti in triduo.

Cherubinus. Nonnulli ab iſto Pontifice, ejuſque ſucceſſore Paulo 2. ſancitum dicunt, ſanguinem effuſum divinitati per triduum adjunctum fuiſſe. Sed hoc minime verum puto, nec invenitur tale diploma. Docetque Collius in tract. de Sanguine Chriſti l. 5. diſp. 4. c. 2. ac de hac controverſia multa narrat Vvadingus in annal. Minorum, nec non Dermitius in Nitela Franciſcanæ religionis. Ubi refert F. Jacobum a Marchia Franciſcanum, cum in concione dixiſſet ſanguinem Chriſti in triduo a divinitate ſeparatum poſt Maironium, Richardum a Mediavilla, ac D. Bonaventuram, ut aſſerebat, a Joanne de Brixia Dominicano fidei Inquiſitore citatum fuiſſe. Unde initium ſumpſit magna altercatio inter ordines Minorum, & Prædicatorum.

Sixtus IV. Italus creatus anno 1471. conſtitutione 17. contra Petrum de Oſma, & alios in Hiſpaniarum regno novantes circa confeſſionem, ſic incipit:

Sixtus Epiſcopus Servus Servorum Dei. Ad perpetuam rei memoriam. Licet ea, quæ de noſtro mandato recte fiunt, plenam obtineant roboris firmitatem: tamen illis interdum noſtri muniminis robur adjicimus, ut eo firmius illibata perſiſtant, quo magis noſtro fuerint præſidio communita. Dudum ſiquidem ad audientiam noſtram deducto, quod a modico tunc decurſo tempore, citra in Hiſpaniarum regnis, & præſertim in Univerſitate ſtudii Salmanticenſis, fuerant, & adhuc erant nonnulli iniquitatis filii, qui quaſdam falſas, Sanctæ Catholicæ fidei contrarias, erroneas, ſcandaloſas, & male ſonantes propoſitiones, præſertim circa peccatorum Confeſſionem, & Eccleſiaſtica ſacramenta in ſtudio hujuſmodi, & in frequentiſſimo hominum cœtu veras eſſe publice affirmare, & pertinaciſſime ſuſtentare, ac defendere, & ut illa in plurium notitiam pervenirent, & in perpetuum de illis memoria haberetur, libros componere, & in publicum, ut illos legendi omnibus eſſet facultas, tradere præſumpſerant eatenus, & præſumebant. Nos tunc Venerabili F. noſtro Alphonſo Archiepiſcopo Toletano per alias noſtras literas commiſimus, ut aſſumptis ſecum aliquibus in Theologia magiſtris, & aliis viris literatis (vocatis his, qui propoſitiones ipſas veras eſſe affirmare niſi erant, & nitebantur in dies, & auditis, quæ ipſi pro illarum veritate, & alii Chriſtifideles ad dilucidandam earum falſitatem deducere vellent) an quæ in propoſitionibus hujuſmodi continebantur, falſa, & fidei præfatæ contraria, erronea, & male ſonantia exiſterent, authoritate noſtra declararet, & decideret, &c. poſtmodum vero, ſicut accepimus, præfatus Archiepiſcopus ad executionem dictarum literarum, earum forma rite ſervata procedens dilectos filios Petrum de Bexamo, & Petrum de Oceanna, &c. & dilectum filium Petrum de Oſma propoſitionum prædictarum authorem, ejuſque ſequaces ad ſuum oppidum de Alcala Toletanæ Diœceſis evocari fecit: ac dicto Petro de Oſma, & ſequacibus minime comparentibus, debito tempore expectatis, matura ſuper omnibus propoſitionibus deliberatione præhabita, de unanimi conſilio, & aſſenſu Magiſtrorum, & prædictorum Doctorum declaravit illas propoſitiones, per quas Petrus de Oſma, & ejus ſequaces prædicti pertinaciter affirmare non verebantur:

Damnatio Petri de Oſma circa confeſſionē.

Confeſſionem peccatorum in genere ex univerſalis Eccleſiæ ſtatuto, non divino jure compertam fore, & peccata mortalia quoad culpam, & pœnam alterius ſæculi, abſque Confeſſione, ſola cordis contritione, pravas vero cogitationes ſola diſplicentia deleri: & quod confeſſio ſecreta ſit non neceſſario exigi: & non peracta Pœnitentia pœnitentes abſolvi non debere: & Romanum Pontificem Purgatorii pœnam remittere, & ſuper his, quæ univerſalis Eccleſia ſtatuit, diſpenſare non poſſe: Sacramentum quoque Pœnitentiæ quantum ad collationem gratiæ naturæ, non autem inſtitutionis Novi, aut veteris Teſtamenti exiſtere: & alias, quas propter earum enormitatem, ut illi, qui de illis notitiam non habent, ex præſentibus non inſtruantur in eis, ſilentio prætermittendas ducimus, falſas, ſanctæ fidei contrarias, erroneas, & ſcandaloſas, ac a fidei veritate alienas, & Sanctorum Patrum decretis, & Apoſtolicis conſtitutionibus contrarias fore, manifeſtam hæreſim continere, dictarum literarum, & per illas ſibi conceſſæ facultatis vigore declaravit: & pro talibus haberi, & reputari debere declaravit: prout in quibuſdam authenticis ſcripturis deſuper confectis plenius continetur. Et demum (præmiſſis, ſicut præfatur, geſtis, & propoſitis in conſiſtorio coram nobis) nos dilectis filiis noſtris Stephano tituli Sanctæ Mariæ Tranſtyberim, & Joanni tituli Sanctæ Praxedis, Presbyteris Cardinalibus, ut de præmiſſis geſtis per ipſum Archiepiſcopum diligenter ſe informarent: & quæ invenirent, nobis, & aliis fratribus noſtris S. R. E. Cardinalibus referrent: qui tam zelo fidei, quam ut noſtris parerent mandatis, onus hujuſmodi prompta voluntate ſuſcipientes, cuncta diligenter rimarunt: &, quæ invenerunt, nobis, & aliis fratribus noſtris memoratis fideliter retulerunt; propoſitiones præfatas erroneas fore pluribus authoritatibus, & rationibus, præter illas, quas in Archiepiſcopi proceſſu invenerunt, etiam demonſtrantes zelo fidei memoratæ.

Errores Petri de Oſma

Nos igitur, ad quem ſpectat errores hujuſmodi extirpare (habita eorumdem S. Mariæ in Tranſtyberim, & S. Praxedis Cardinalium relatione prædicta) ipſius Archiepiſcopi ſolertiam, & diligentiam in præmiſſis plurimum in Domino commendantes, certa noſtra ſcientia, Archiepiſcopi declarationem, & decre-

Digitized by Google

decretum hujuſmodi, & prout illa concernunt omnia, & ſingula in ſcripturis prædictis Archiepiſcopi ſuper præmiſſis confectis contenta, authoritate Apoſtolica tenore præſentium, de eorundem referentium, & aliorum fratrum noſtrorum, una cum conſilio, & aſſenſu, laudamus, confirmamus, & approbamus, ac præſentis ſcripti patrocinio communimus, ſupplentes omnes, & ſingulos defectus, ſi qui forſan intervenerunt in eiſdem. Et nihilominus pro potioris cautelæ ſuffragio, omnes, & ſingulas propoſitiones prædictas, falſas, ſanctæ Catholicæ fidei contrarias, erroneas, & ſcandaloſas, & ab Euangelica veritate penitus alienas, ſanctorum quoque Patrum decretis, & aliis Apoſtolicis conſtitutionibus contrarias fore, ac manifeſtam hæreſim continere dicta authoritate declaramus, &c.

Revocatio Petri Oſmani.

QUoniam ego Magiſter Petrus Oxonienſis compoſueram librum confeſſionis, continentem nonnullas propoſitiones, quas tunc credebam veras, & determinationi ſanctæ matris Eccleſiæ, & communi opinioni Doctorum conſonantes: ſed quia primum ex libro illo orta ſunt maxima ſcandala in ordinibus fidelium, maxime in partibus horum regnorum, ideo quod reverendiſſimus in Domino pater, ac Dominus Archiepiſcopus Toletanus authoritate Apoſtolica (accerſitis quamplurimis Magiſtris, & ſacræ Theologiæ Doctoribus, & aliis viris eruditiſſimis) maturo conſilio, ac deliberatione pronunciavit, declaravit, dictum librum continere nonnullas propoſitiones falſas, hæreticas, ſcandaloſas, male ſonantes, & erroneas, & ideo comburendum, prout in ſententia latius continetur, quapropter ego præfatus Magiſter deſiderans ſalutem animæ meæ, ac proprium recognoſcens errorem, & culpam, dico, & confiteor, me graviter erraſſe in compoſitione dicti libelli, utpote continentis propoſitiones falſas, erroneas, ſcandaloſas, hæreticas, & male ſonantes. Quas ut tales confiteor, & declaro: ſubmittoque me determinationi ſanctæ matris Eccleſiæ, & determinationi, & ſententiæ præfatæ, & prolatæ per dictum reverendum Dominum, cui ego ex nunc, & ſpecialiter, & expreſſe aſſentior: Et cognoſcens veram fidem, anathematizo omnem hæreſim, maxime eam, de qua hactenus ſum infamatus, & conſentio ſanctæ matri Eccleſiæ Romanæ, & ſedi Apoſtolicæ, & ore, ac corde confiteor Sacramenta Eccleſiæ, & illam fidem tenere, quam Dominus Sixtus Papa modernus authoritate Apoſtolica, & Euangelica tenet: & per hæc ſancta Dei Euangelia omnes, qui contra hanc fidem venerint cum ſuis doctrinis dignos æterna damnatione pronuncio. Celebrata eſt ea congregatio per quinquaginta duos viros doctos Magiſtros in Theologia, vel jure Canonico, Præſidente præfato Reverendiſſimo. Acceſſit ad hæc ſpecialis confirmatio eorum, quæ acta ſunt in prædicta congregatione per Sixtum Papam quartum. Exemplar autem Bullæ, qua confirmantur prædicta, habetur in Bibliotheca Eccleſiæ Toletanæ, & extat alterum exemplar in Monaſterio ſancti Vincentii inſtituti Beati Dominici in Urbe Placentina, quam confirmationem ego legi, & vidi in legitimo exemplari, & ne plus juſto creſceret volumen hujus Summæ, hic nolui illam ſubjicere, ait Carranza.

CONTROVERSIA.

VIdimus aliquos ex his erroribus damnatos, & revocatos per Oſmanum rurſum obtrudi hoc noſtro tempore; de quibus plura in quadam Analyſi Flexiæ edita an. 1549.

Unde multæ quæſtiones agitatæ ſunt noſtris temporibus circa modum pœnitentiæ antiquæ. Harum indicem hic exhibeo ex libro Patris Bagotii S. J. de *pœnitentia*, in quo fuſe tractantur.

A *Cap.* 1. De multiplici pœnitentia.

Sectio 1. Quæſtio, de qua diſputandum eſt, proponitur.

Sectio 2. De pœnitentia Eccleſiæ externa quid hæretici ſentiunt.

Sectio 3. De re eadem Catholicorum quorundam opinio refertur.

Sectio 4. Doctorum Catholicorum Doctrina proponitur. Status quæſtionis, an pro quibuslibet peccatis mortalibus impoſita, & imperata fuerit publica pœnitentia cum excommunicatione, an ſolum pro quibuſdam gravioribus.

B *Cap.* 2. Quotuplex in Eccleſia pœnitentia publica a ſanctis Patribus agnoſcatur.

Sectio 1. Qua de pœnitentia quæſtio inſtituatur.

Sectio 2. Duplex in genere pœnitentia publica: altera ante Baptiſmum, altera poſt, cum acta fuit.

Sectio 3. Multiplex Chriſtianorum jam baptizatorum pœnitentia publica olim in Eccleſia fuit.

Illa pœnitentia duplex diſtinguitur pro peccatorum diverſitate: Prior de quotidianis, levioribuſque delictis. Poſterior de gravioribus. Utraque apud D. Auguſtinum hom. 50. c. 3. & 4. hæc luctuoſior, & gravior cum excommunicatione.

Cap. 3. Quotuplex olim in Eccleſia pœnitentia gravior publica fuit.

Sectio 1. De pœnitentia publica nonnullis imperata

C differitur in Bracarenſi 2. can. 23. & Toletano 1. can. 21.

Sectio 2. Pœnitentia publica petentibus quibuſdam conceſſa olim fuit.

Sectio 3. Spontaneæ pœnitentiæ publicæ exempla afferuntur.

Sectio 4. De pœnitentia ſpontanea factum Nectarii explicatur: poſt iſtud factum Concilia Orientis non deſierunt canonicam pœnitentiam imperare. Chalced. can. 7. & 9. item canones 6. ſynodi. Ergo non abrogata pœnitentia imperata, ſed ſpontanea, quæ non erat ſacramentalis, quæque fiebat ex conſilio ſecreto Sacerdotis, cui antea confeſſio facta fuerat ſacramentalis.

Cap. 4. De multiplici tam Laicorum, quam Clericorum pœnitentia canonica.

D Sectio 1. Laicorum pœnitentia aliquando ſecretior erat.

Sectio 2. De pœnitentia Clericorum. In Epaonenſi an. Chriſti 117. can. 22. in Cabilonenſi 11. an. 813. can. 40.

Cap. 5. De ſtatu perpetuo ſolemnis pœnitentiæ.

Sectio 1. De Monaſteriorum converſis, & pœnitentibus.

Sectio 2. In Eccleſiis ſtatum pœnitentiæ ſolemnis fuiſſe probatur.

Sectio 3. Hujus ſolemnis pœnitentiæ a canonica diverſæ perpetuum inſtitutum fuiſſe amplius probatur.

Sectio 4. Eadem doctrina duobus exemplis illuſtribus probatur.

E Vocat pœnitentiam ſolemnem, quæ ex ſe perpetua erat ſub cura religioſorum: non ita canonica. Prioris exemplum eſt in Vvamba principe in Concilio Toletano 12. c. 1. & Ludovico Pio in Compendienſi an. 833. cui pœnitentiæ qui erant ſubditi, a pœnitentium publicorum pœnis liberi erant, ac communionis Eccleſiaſticæ perfectiſſime participes.

Cap. 6. An ſine peccatorum publica confeſſione pœnitentia publica olim acta fuerit.

Sectio 1. In pœnitentia publica ſemper fuit exomologeſis, cujus pars fuit delicti manifeſtatio.

Sectio 2. Eadem de criminis publica confeſſione doctrina confirmatur.

Cap. 7. De peccatorum graviorum, leviumque diſtinctione ſanctorum Patrum doctrina affertur.

Sectio 1. Aliqua peccata de ſe venialia eſſe probatur.

Sectio 2. Inter peccata mortalia Patres aliqua graviora agnoſcunt.

Sectio 3. Aliqua peccata quotidiana, aut etiam venialia a Patribus quæ vere de ſe mortalia eſſe oſtenduntur.

Sectio 4. Peccatorem ob peccata mortalia quidem de ſe, ſed leviora ſponte a communione abſtinere debuiſſe, docuerunt iidem Patres.

Sectio 5. Expenditur locus S. Auguſtini ab adverſariis prolatus.

Cap. 8. Pœnitentiam publicam non pro quibuslibet peccatis vere, & proprie mortalibus, ſed tantum publicis, hiſque gravioribus olim impoſitam, & ab Eccleſia imperatam fuiſſe oſtenditur.

Sectio 1. Mea hac de re ſententia proponitur.

Sectio 2. De peccatis, quantumvis mortalibus, ſi prorſus ſecreta fuerint, pœnitentiam publicam ab Eccleſia imperari non potuiſſe, probabile videtur.

Sectio 3. Ob ſola crimina publica pœnitentiam publicam olim injunctum, & per canones Eccleſiæ imperatam fuiſſe probatur.

Sectio 4. Non pro quibuslibet etiam publicis, ſed gravioribus dumtaxat criminibus publicam pœnitentiam olim imperatam fuiſſe probatur.

Sectio 5. Patres ab adverſariis prolati ipſoſmet refellunt, nec pro quolibet peccato mortali publico publicam pœnitentiam impoſitam fuiſſe docent.

Sectio 6. Sancti Auguſtini mens, & doctrina exponitur.

Sectio 7. Sanctus Leo Magnus de eadem re laudatur.

Sectio 8. Sanctus Cæſarius Arelatenſis adducitur.

Sectio 9. Sanctus Eligius Noviomenſis noſter eſt.

Sectio 10. Adverſariorum dogmata ad ſancti Eligii doctrinam expenduntur.

Sectio 11. Poſteriorum temporum Patres proferuntur.

Cap. 9. Argumenta adverſariorum expenſa refelluntur.

Sectio 1. Argumentum ex criminis appellatione petitum examinatur.

Sectio 2. Aliæ objectiones ex ſancto Auguſtino petitæ ſolvuntur.

Sectio 3. Sancti Ambroſius, Baſilius, & Fulbertus explicantur.

Sectio 4. Ex ſancto Proſpero, quem proferunt, adverſarii refelluntur.

Scilicet quodlibet mortale non habitum fuit olim pro crimine: pleraque vero mortalia a nonnullis Patribus levia, venialia, quotidiana appellata fuerunt.

Cap. 10. Totius diſſertationis ſumma probatur ex Hugone Victorino, & Hincmaro Rhemenſi. Scopus fuit oſtendere duodecim primis ſæculis pro quolibet mortali peccato expiando ſemper neceſſariam fuiſſe pœnitentiam ſacramentalem. At pœnitentiam canonicam, non ſacramentalem, nonniſi pro publicis, iiſque gravioribus tantum criminibus imperatam fuiſſe. Contra quoſdam juvenes Theologos aliter docentes.

DISSERTATIO II.

De Abſolutione pœnitentia Sacramentalis, & Eccleſiaſtica duplici, ac diverſa.

Cap. 1. QUæ in iſta diſſertatione tanquam certa ſupponenda, & quæ probanda ſunt; ſcilicet duplicem fuiſſe abſolutionem, unam ſacramentalem, quæ ſemper retenta eſt in Eccleſia, aliam canonicam, ſeu Eccleſiaſticam.

Cap. 2. De multis, variiſque peccatorum vinculis.

Sectio 1. Vinculum peccati duplex, &, quod prioris generis illi ſemper connexum eſt, explicatur. Vinculum peccati eſt neceſſitas, ſeu obligatio ad damnum aliquod patiendum in vindictam peccati ſponte admiſſi. Peccatum mortale obliget ad pœnam æternam, inducit quandam excommunicationem, ac reatum pœnæ temporalis.

Sect. 2. Poſterioris generis vinculum, quo peccans obligari probatur, Eccleſiaſticum exponitur. Illud eſt duplex, vel fori interni, pœnitentialis, ut ſatisfactio injuncta a ſacerdote in actuali confeſſione peccatoris, aut eſt vinculum Eccleſiaſticum, quale eſt cenſura excommunicationis majoris, aut minoris.

Cap. 3. De triplici peccatorum excommunicatione ab antiquis agnita.

Cap. 4. De multiplici peccatorum abſolutione apud antiquos uſurpata.

Sect. 1. Peccatorum vincula triplici modo ſolvuntur, remiſſione, ſatisfactione, & ſatiſpaſſione.

Sectio 2. Reatus pœnæ temporalis tribus modis ab Eccleſia tollitur, per Sacramenta, per ſacrificium Miſſæ, & per Indulgentias.

Cap. 5. De abſolutione a vinculo excommunicationis Eccleſiaſtico.

Sectio 1. Triplici modo triplex excommunicatio olim tollebatur. Prima excommunicatio comes peccati mortalis per ſacramentum tollebatur. Secunda excommunicatio major per pœnitentiam datam a Prælatis Eccleſiæ, cum impoſitione manuum concedendo illis Eccleſiæ preces, & ſuffragia. Tertia minor excommunicatio ſolvebatur poſt peractam pœnitentiam reconciliatione perfecta juxta canones.

Sectio 2. Hæc doctrina Patrum teſtimoniis probatur.

Cap. 6. De multiplici manuum impoſitione in pœnitentia olim celebrata.

Sectio 1. Gradus pœnitentiæ publicæ deſcribuntur.

Sectio 2. Quotuplex in pœnitentia manuum impoſitio olim in uſu erat.

Sectio 3. De his manuum impoſitionibus aliquæ obſervationes fiunt.

Cap. 7. Abſolutionem, quæ poſt pœnitentiam peractam dabatur, ſacramentalem non fuiſſe, probatur ex fine, & effectu proprio.

Sectio 1. Primum argumentum proponitur.

Sectio 2. Abſolutio ſacramentalis peccatorem juſtificat, non jam juſtificatum ſupponit.

Sectio 3. Quod abſolutio in publica pœnitentia poſt ſatisfactionem peractam data, peccatum quoad culpam remiſſum eſſe de ſe poſtulet, ex ſancto Leone probatur.

Sectio 4. Duplex illa abſolutio, & reconciliatio probatur ex ſancto Eligio.

Sectio 5. Alii ſancti Patres idem ipſum ſenſerunt.

Sectio 6. Lazari exemplum, & quæ eo nititur Theologorum doctrina de abſolutionis effectu iterum expenditur; Lazarus ſcilicet prius vivificatur, quam ſolvatur: ita peccator prius vivificatur vivificatione quadam imperfecta adhuc per actus contritionis, confeſſionis, & boni propoſiti ex gratia Spiritus ſancti moventis, nondum tamen inhabitantis.

Cap. 8. Ex altero pœnitentiæ fine, videlicet Euchariſtiæ ſumptione, alia ſuperioris doctrinæ petitur ratio.

Sectio 1. Abſolutio, ſine qua Euchariſtiam peccator ſumere poteſt, ſacramentalis non eſt.

Sectio 2. Sine abſolutione poſt ſatisfactionem data publice pœnitens viaticum Euchariſtiæ ſumere potuit. Carthag. 4. canone 78. Arauſic. 1. can. 3. Arelat. 2. can. 28.

Se-

Digitized by Google

Sectio 3. Viaticum ſine abſolutione ultima datum fuiſſe, iterum probatur.

Sectio 4. Viaticum ſine abſolutione perfecta aliquando datum pœnitenti fuiſſe, tertio probatur.

Sectio 5. Pœnitentes aliquando Euchariſtiam ſine ultima reconciliatione ſumpſerunt.

Cap. 9. Ex Miniſtro abſolutionis publicæ pœnitentium eam non fuiſſe ſacramentalem probatur.

Sectio 1. Miniſter Sacramenti pœnitentiæ in mortis articulo eſt quilibet ſolus Sacerdos.

Sectio 2. In abſolutione ultima pœnitentium publicorum miniſtri munere functi ſunt Diaconi, atque adeo Laici aliquam in ea partem habuerunt.

Sectio 3. Nunquam Presbyter abſolutionem illam ultimam, nec in ipſo mortis articulo ſine conſenſu Epiſcopi dare olim poterat.

Cap. 10. Materia pœnitentiæ Sacramentalis non fuit eadem cum materia pœnitentiæ, & abſolutionis publicæ.

Sectio 1. Abſolutio pœnitentiæ publicæ propria pro venialibus peccatis nunquam data fuit.

Sectio 2. De confeſſione ſacramentali peccatorum venialium. Probat extitiſſe ante ſæculum 12.

Sectio 3. Pro multis peccatis mortalibus remittendis abſolutio pœnitentiæ publicæ propria uſurpata non fuit.

Sectio 4. An partes ſacramenti pœnitentiæ, materiales, eſſentiales, & integrales dicendæ ſint.

Sectio 5. In confeſſione, & contritione ſatisfactio aliqua continetur, quæ abſolutionem ex rei natura antecedit. Scilicet labor confeſſionis, & pudor ſunt aliqua pars ſatisfactionis. D. Thomas in 4. diſt. 16. q. 1. art. 1. q. 1. D. Bonaventura in 4. diſt. 16. in expoſitione litteræ, Concil. Senonenſe an. 1528. in titulo de confeſſione.

Sectio 6. Satisfactio a Sacerdote impoſita pœnitenti abſolutionem Sacramentalem ſequitur, non antecedit.

Cap. 11. Ex ritibus, quibus abſolutio ſacramentalis neceſſario danda eſt, probatur, eam, quæ in publica pœnitentia ſatisfactionem ſequebatur, ſacramentalem non fuiſſe.

Sectio 1. Abſolutio abſenti data ſacramentalis eſſe non potuit.

Sectio 2. Abſolutio diu dilata ſacramentalis non fuit.

Sectio 3. An unquam poſt ſatisfactionem abſolutio ſacramentalis dilata fuerit. Hic refellit l. de freq. communion. parte 2. cap. 12. contenditque tantum debere differri abſolutionem, cum non conſtat de dolore, ac propoſito præſenti pœnitentis, nec debere Confeſſarium probabiliter noſſe pœnitentem conſtantem fore. Vide notata ad Concil. Mediol. ſub S. Carolo.

Sectio 4. Abſolutio ſacramentalis olim ſæpius iterata eſt.

Sectio 5. Pro iterato Sacramento pœnitentiæ iidem, qui opponi ſolent, Patres proferuntur.

Cap. 12. Quandonam in publica pęnitentia olim data eſt abſolutio ſacramentalis?

Sectio 1. Nec in primo, nec in ſecundo gradu pœnitentiæ publicæ abſolutio ſacramentalis olim data fuit.

Sectio 2. Quoties olim dabatur pœnitentia, toties abſolutionis quoque ſacramentalis effectus proprius, ſeu peccati remiſſio conceſſa eſt. In tertio gradu pęnitentiæ fiebat confeſſio ſacramentalis, & reliqua, quæ ante abſolutionem præſtanda ſunt. Et per pęnitentiam tunc datam intelligitur impoſitio pęnitentiæ faciendæ; itaut tamen non a culpa abſolutus non reſtitueretur altari, niſi poſtquam ſatiſfeciſſet.

Sectio 3. Alio argumento probatur in pęnitentia data abſolutionem Sacramentalem intelligendam.

Sectio 4. Alia argumenta pro eadem doctrina confirmanda afferuntur.

Sectio 5. Sanctus Leo ab adverſariis productus explicatur.

Cap. 13. Utrum aliquando Sacramentalis abſolutio peccatori alicui ab Eccleſia omnino negata fuerit.

Sectio 1. Qui abſolutionem Sacramentalem aliquando etiam in mortis articulo negatam fuiſſe volunt. Refellit Albaſpineum Epiſcopum Aurelianenſem, qui abſolutionem negatam fuiſſe contendit ante Concil. Nicænum maxime in Africa, & Hiſpania: ac librum de freq. com. qui eas abſolutiones abſque fructibus pęnitentiæ in morte datas vocat præcipites, eoſque Eccleſiam floccifeciſſe aſſerit.

Sectio 2. Eccleſia pęnitentiam in mortis periculo poſcenti nemini unquam negavit. Arelatenſe 1. can. 12. negat communionem, non abſolutionem. D. Cyprianus epiſt. 52. ad Antonianum, & alibi.

Sectio 3. Nemini unquam abſolutio Sacramentalis in morte negata fuit.

Sectio 4. Exponuntur Sancti, qui opponi ſolent.

Sectio 5. Fauſto Regienſi reſpondetur.

Cap. 15. De præparatione, quæ adhibenda eſt, ut digne quis Sacramenti Euchariſtiam percipiat.

Sectio 1. Quædam axiomata hac de re certa ſtatuuntur.

Sectio 2. Ut quis Euchariſtiam digne ſumat, non eſſe neceſſe, ut prius ſatisfactionem pro peccatis ſibi injunctam peragat.

Sectio 3. Eadem doctrina Patrum authoritate confirmatur.

Sectio 4. Duo conſectaria colliguntur.

1. Euchariſtiæ ſumptionem ſatisfactioni pro pœna peccatorum non adverſari, aut vim ejus imminuere.

2. Excommunicationem hanc, & Euchariſtiæ abſtinentiam de ſe, naturaque ſua pœnæ temporali redimendæ aptam pęnitentiam non eſſe, nec vim illam ſatisfaciendi, nec fere alia, quæ in operibus pęnitentiæ inſunt, commoda habere. Quæ recenſet Concilium Tridentinum, ſeſs. 14. cap. 8. 9. & can. 13. Primo enim a peccato revocant, cautioreſque, & vigilantiores pœnitentes efficiunt. Secundo medentur peccatorum reliquiis, & vitioſos habitus contrariis virtutibus tollunt. Tertio valent ad amovendam imminentem a Domino pęnam. Quarto, Chriſto conformes efficiunt, patiendo pœnas. At quid ad iſta confert abſtinentia Euchariſtiæ? *Satisfactio*, ait Eugenius in decreto Florentino, *pro peccatis ſecundum arbitrium Sacerdotis præcipue fit per orationem, jejunium, & eleemoſynam*, Conſulendus ipſe auctor, cujus libri ideam propoſuiſſe, non ingratum pleriſque futurum credidimus.

Idem Sixtus IV. an. 1476. damnat per R. D. Dominicum Epiſcopum Brixienſem quaſdam propoſitiones Magiſtri Petri de Rivo Doctoris Lovanienſis, qui præcepit eidem Rivo eas revocare ſibi datas in ſchedula, quod ipſe libenter præſtitit, cum prius a facultate Lovanienſi impugnatæ, & improbatæ fuiſſent. Sunt autem hæ propoſitiones.

1. In Deo non eſt velle intrinſecum, quo, priuſquam res producat, determinetur ad eas producendum, nec per velle intrinſecum eas producit, dum actu producit. Scilicet in Deo ponebat ſolum actum complacentiæ.

2. Nihil præcedit per lineam ſucceſſionis mediam eventum futuri contingentis, quod hujuſmodi eventum inferre poſſit penes neceſſariam conſequentiam. Quaſi vero non eſſet neceſſaria iſta conſequentia: Deus præſcit Antichriſtum futurum: ergo futurus eſt.

3. Pręſcientia futurorum in Deo non præcedit duratione eventum ipſorum.

4. Deus non habet notitiam certam, ſeu judicativam

tivam de ſignificato, quod importat propoſitio fidei de futuro ex ſua natura, & modo enunciandi.

5. Propoſitiones fidei de futuro non ſunt veræ veritate propria, & ex rigore Logicæ, ſeu ex modo enunciandi, ſed neutræ.

Propoſitiones de futuro contingenti.

Ad has, ſimileſque propoſitiones aſſerendas inductus eſt præfatus Doctor ex eo, quod tractatus quoſdam compoſuiſſet pro tuenda doctrina Ariſtotelis, docentis in propoſitionibus de futuro contingenti neutram eſſe determinate veram. Habent enim aliquam affinitatem hæ quinque propoſitiones cum illa doctrina Ariſtotelis. Unde & tres alias ejuſdem de Rivo propoſitiones juſſit reformari eadem Facultas Lovanienſis, tanquam abſurdas, male ſonantes, & piarum aurium offenſivas.

Prima eſt, ſignificatum de rigore ſermonis per hanc propoſitionem, *mortui reſurgent*, non cadit ſub divina præſcientia.

2. Iſta propoſitio, *mortui reſurgent*, ex rigore ſermonis, & ex modo enunciandi non ſignificat aliquid fide credendum.

3. Simplex Laicus credens id, quod illa propoſitio, *mortui reſurgent*, ex rigore ſermonis, & ex ſuo modo enunciandi ſignificat, non fideliter credit.

Aliam inſuper propoſitionem ejuſdem Doctoris damnatam fuiſſe ab eodem Sixto IV. an. 1476. eamque juſſu Pontificis retractaſſe aſſerit Franciſcus Sylvius ex aliis auctoribus in prima parte, q. 19. art. 8. ſcilicet majorem propoſitionem hujus ſyllogiſmi. *Quod ſequitur neceſſario ex aliquo a nobis inimpedibili, non eſt nobis liberum, ſed neceſſarium*; ſed voluntas moriendi in Chriſto ſequitur neceſſario ex unione hypoſtatica, & præcepto, quæ duo erant inimpedibilia ab humanitate Chriſti; ergo mors illa, ſeu voluntas moriendi non erat libera Chriſti humanitati, ſed neceſſaria.

Docet tamen Cardinalis de Lugo de *Myſterio Incarnationis*, diſp. 26. ſect. 6. quicquid ſit de veritate iſtius propoſitionis, quæ quidem in aliquo forſitan ſenſu falſa eſſe poſſet, & digna cenſura, non eſſe hanc, quæ Romæ cenſurata eſt, ſed hanc: *Quod ex præcedenti ordine ſucceſſivæ durationis ſequitur per neceſſariam conſequentiam, neceſſarium eſt, & inimpedibile*. Quæ quidem merito reprobata fuit, quia revelatio Dei de futuro peccato Antichriſti præcedit ordine ſucceſſionis ipſum peccatum, quod ex illa per neceſſariam conſequentiam infertur; & tamen peccatum non eſt ſimpliciter neceſſarium, vel inimpedibile. Cujus argumenti vim ut fugeret Rivus, multa abſurda concedebat, ſcilicet revelationes, vel propoſitiones de fide circa eventus contingentes futuros, non eſſe nunc veras de rigore ſermonis, nec credendas de fide.

Sic progreſſus eſt ad plures errores ex doctrina Ariſtotelis prædicta de duabus propoſitionibus *de futuro contingenti*; quos errores vitare quis poterit recte intelligendo particulam iſtam determinate, ut ſignificet tantum infallibiliter, non autem neceſſario. Sic enim verum eſt, quod ex duabus propoſitionibus de futuro contingenti, quales ſunt iſtæ, Antichriſtus peccabit, Antichriſtus non peccabit, una eſt determinate vera, altera falſa, ideſt infallibiliter, non autem neceſſario. Sic enim illa, quæ revelata eſt a Deo, vera eſt, & eſt objectum fidei. Rurſus diſtinguendo duplex præteritum juxta Petrum de Tarentaſia ſuper 1. ſent. diſt. 38. videlicet quoddam, quod ſignificatur, ut pure præteritum, ut Adam fuit: alterum, quod ſignificatur connotando futurum, ut Antichriſtus fuit naſciturus. Primum bene eſt inimpedibile; ſecundum eſt contingens, & impedibile: & ad hoc dari poteſt potentia ex parte ſaltem connotati, quare non tollit liberum.

Tractat fuſius hiſtoriam iſtius condemnationis poſt multam, & diligentem inquiſitionem Cardinalis de Lugo ubi ſupra, licet aliquantum plus lucis in hujus rei explicatione merito quis deſideraret. Qui diſcurſus ortum habuit ex difficultate de neceſſitate mortis Chriſti ſuppoſito præcepto inimpedibili.

Idem Sixtus IV. conſtitutione 23. *Quoniam nonnulli iniquitatis filii*, authoritatem Summi Pœnitentiarii delegari poſſe declarat.

Cherubinus Scholio 2. morte Papæ non expirare hoc Officium decrevit Clemens V. in cap. 2. §. 1. de electionibus, quia tunc verſabatur circa pœnitentias, ſeu caſus pœnitentiales. Sed cum poſtea cœperit verſari etiam circa nonnulla fori exterioris, circa hæc expirare decrevit Pius IV. in ſua conſtitutione 53.

Arraga.

Idem Sixtus IV. per litteras Apoſtolicas a Franciſco Diego allegatus lib. 1. Annalium jubet, ut inquiſitores Apoſtolici ſevere puniant Theologos nonnullos, qui cenſura Theologica carpebant opinionem probabilem, quam continent verſiculi illi in gloriam Deiparæ ab Eccleſia admiſſi. *Peccatores non abhorres, ſine quibus nunquam fores tanto digna Filio*. Verba Pontificis ſunt: Cum duplex ſit opinio Catholicorum Doctorum circa cauſas præcipuas Incarnationis Verbi divini; altera, quod ſi Adam non peccaſſet, Dei Filius humanam carnem non aſſumpſiſſet: Altera, quod etiamſi non fuiſſet humana natura in primo parente lapſa, adhuc Dei Filius carnem aſſumpſiſſet, & opinio utraque pietati fidei authoritatibus, & rationibus ſubſiſtat: cumque priori illi opinioni verſus illi nitantur; dicimus, quod quicquid contra dictos verſus attentatum fuit, temerarium, præſumptuoſum, & pœna dignum præſumptum fuit, tanquam contra opinionem a Doctoribus Catholicis poſitam.

Virgo Maria non abhorret peccatores.

Unde quidam inferunt, de mente ſedis Apoſtolicæ eſſe, ut ab Inquiſitoribus, temerarii, præſumptuoſi, & pœna digni caſtigentur, qui damnant propoſitiones probabiles a Doctoribus Catholicis toleratas. Ad quod reſpondet Martinez Ripalda to. 3. *de ente ſupern.* in proœmio ſect. 6. non ob eam rationem reprehendi Theologos illos, quod damnarent opinionem probabilem de adventu Chriſti dependenti a peccato Adami, ſed quod reprehenderint uſum in Eccleſia receptum prædictos verſus decantandi in illa opinione innixum. Nam ad temeritatem ſufficit contradicere communi Eccleſiæ, & fidelium conſenſui. Et Eccleſia probavit, pietatem, & laudem Deiparæ in eis verſibus contentam; quoniam ad pietatem, & laudem Deiparæ ſine temeritate, & honeſte ab omnibus fidelibus decantandas, ſufficit probabilitas ejus opinionis. Siquidem ad honeſtatem, & prudentiam agendi non requiritur evidentia, ſed ſufficit probabilitas honeſtatis objecti. Quod multis exemplis probat de aliis ſtatutis Pontificum.

Probabilitas opinionis.

Jodocus Clictovæus.

Verum non eſt adeo pervia, & facilis hujus difficultatis ſolutio. Nam Jodocus Clictovæus Theologus Pariſienſis nominatiſſimus, cum improbaſſet duas ſimiles propoſitiones, quæ cantari ſolent in multis Eccleſiis in benedictione cerei Paſchalis, *O certe neceſſarium Adæ peccatum, quod Chriſti morte deletum eſt!* &, *O felix culpa, quæ talem, ac tantum meruit habere redemptorem*. Quod ſecundum ſenſum, qui primus animo occurrit, & ſeſe ingerit, tolerari non poſſint, cum ſic nec Adam culpandus fuiſſet: nec ſerpens, nec culpa Adæ ullo modo felix dici poſſit, quæ omnem miſeriam, & infelicitatem mundo attulit: ac propterea a quibuſdam argueretur, tractatum evulgavit an. 1519. Pariſiis apud Henricum Stephanum, De neceſſitate peccati Adæ, & felicitate culpæ ejuſdem Apologetica diſputatio. In qua contendit ſe tantum dictas propoſitiones impugnaſſe ſecundum ſenſum grammaticalem, & perquiri oportere ſenſum proprium (qui idem verus ſit, & pietati Chriſtianæ conformis) duarum dictarum propoſitionum, ſeque paratum, ſi aſſignetur, illum duabus ulnis ſuſcipere, atque approbare. Indicat

Duæ propoſ. dubiæ in benedictione cerei Paſchalis.

inte-

Digitized by Google

interim in curſu orationis ſuæ duas illas propoſitiones benedictioni cerei Paſchalis adjectas eſſe, & ab incerto auctore ſuperadditas, atque inſertas, nec omnino compertum haberi, quod D. Gregorius illas propoſitiones contexuerit; quemadmodum vulgata fert opinio; ac in aliquot Eccleſiis non cantari: ut in Eccleſia Jaurienſi in Pannonia, ad cujus Epiſcopum Joannem Gozthon tractatum ſuum dirigit, quare ob earum propoſitionum confutationem, univerſalis Eccleſiæ ritum minime damnari. Denique hoc molitur, quod melior fuiſſet hominum conditio, ſi Adam lapſus non fuiſſet, quam nunc habeatur: præſtabilioris eſſe dignitatis, nequaquam prolabi in culpam: nec incredibile videri, quod, tametſi nulla fuiſſet Adæ prævaricatio, attamen Filius Dei humanam naturam ob certas, & rationabiles cauſas aſſumpſiſſet. Non recte dici peccatum aliquod neceſſarium, quoniam fuerit cauſa, ſine qua non obtineretur aliquod inſigne bonum ordine temporis ſequens. Culpam Adæ debere dici miſeram, & infelicem. Non eſſe commendanda, nec claris titulis honeſtanda mala, ex eo quod ipſorum occaſione inſignia bona deinde contigerint hominibus. Hæc ille pluribus. At quanta ſit affinitas inter hanc propoſitionem, *peccatores non abhorres, ſine quibus nunquam fores tanto digna filio*; & illas duas, ſicut & aliam tertiam, quam idem Clictovæus improbat, etſi decantari ſolitam in quadam Proſa: *O culpa nimium beata, quæ redempta eſt natura*, oculatus quiſque ſatis videt. Quis enim dicat puriſſimam Virginem peccata non abhorrere, loquendo ſecundum ſenſum Grammaticalem, quod eorum occaſione fuerit mater Dei? Ideo locus eſt inquiſitioni veri, & pii alicujus ſenſus talium propoſitionum, cum in ſacris ædibus aliqua permiſſoria quadam conſuetudine, & inveterato uſu cantantur, quæ ſi in examen venirent, & exacte diſcuterentur, aut commutarentur in aliam formam, aut penitus tollerentur, ait ibid. Clictoveus.

Innocentius VIII. Italus creatus an. 1484. conſtitutionem edidit eodem anno, qua declarat Inquiſitores hæreticæ pravitatis procedere poſſe contra eos, qui in partibus Alemanniæ ſuperioris cum dæmonibus abutebantur, multaſque incantationes, & ſortilegia committebant.

BULLA INNOCENTII VIII. contra 900. propoſitiones J. Pici.

1487. INnocentius Epiſcopus ſervus ſervorum Dei, ad futuram rei memoriam. Etſi ex injuncto nobis, licet ſufficientibus meritis, deſuper Apoſtolicæ ſervitutis officio, hominum quorumlibet animarum ſaluti conſulere teneamur, propenſiori tamen cura ad ea invigilare debemus, quæ vel Divinæ majeſtati, vel integritati Catholicæ Religionis, & fidei, ſine qua Deo placere non poſſumus, comperiuntur adverſa. Nuper ſiquidem cum dilectus filius nobilis vir Joannes Picus Concordiæ Comes nongentas concluſiones variarum facultatum publice, & in variis locis publicis almæ Urbis, in qua cum Romana Curia reſidemus, de aliis mundi partibus publicari feciſſet, offerens ſe (ut moris eſt) contenta in illis in publicis deſuper habendis diſputationibus in eadem Curia ſuſtentare, & a nonnullis zelum fidei habentibus aſſereretur, nonnullas ex eiſdem concluſionibus præfatæ fidei contrarias, erroneas, ſcandaloſas, & male ſonantes, ac de non ſana doctrina ſuſpectas eſſe, & exinde multorum fidelium mentes plurimum ſcandalizari, & Divinam Majeſtatem, ac Religionis Chriſtianæ decus, Apoſtolicæque ſedis honorem non parum lædi: Nos tunc integritati fidei conſulere, & ſcandalis hujuſmodi obviare volentes, Venerabili Fratri Joanni Epiſcopo Tornacenſi, domus noſtræ magiſtro, de cujus morum integritate, litterarum ſcientia, & zelo Religionis plurimum confidimus, commiſimus, & mandavimus, ut vocatis nonnullis tunc expreſſis Venerabilibus Fratribus noſtris Epiſcopis, & aliis Sacræ Theologiæ, ac utriuſque Juris profeſſoribus, ad id a nobis ſpecialiter nominatis, in dicta curia degentibus, ac præfato Comite, contenta in dictis concluſionibus per eos mature examinari, & diſcuti faceret, & an aliquæ ex illis ex vi verborum a fide Catholica diſſonare, aut hæreſim ſapere, ſeu dubias, & ancipites eſſe, & ad erroneum ſenſum in fide tradi facile poſſe comperiretur: & explicato prius, quid captioſa verborum congeries portenderet, concordem eorumdem Epiſcoporum, & profeſſorum determinationem nobis referret, ut habita hujuſmodi relatione fidei, deſuper opportune providere poſſemus, prout in quibuſdam litteris noſtris in forma brevis plenius continetur. Poſtmodum vero tam Tornacenſis, quam per illum convocati de noſtro mandato Epiſcopi, Theologiæ profeſſores, ac utriuſque Juris Doctores præfati, poſt diutinam, & diligentem diſcuſſionem, & ſæpius tum præſente, tum abſente dicto Comite, reiteratam, nonnunquam etiam in noſtra præſentia accuratum, & laudabile examen dictarum concluſionum, & contentorum in eis, nobis concorditer retulerunt, nonnullas ex concluſionibus prædictis, tam ſecundum propriam ejuſdem Comitis, quam aliorum opinionem, hæreticas, aut hæreſim ſapientes, aliquas ſcandaloſas, piarumque aurium offenſivas, pleraſque etiam renovantes errores Gentilium Philoſophorum, jamdudum abolitos, & obſoletos, ac alias perfidiæ Judæorum faventes, nec non plures, quæ ſub quodam fuco Philoſophiæ naturalis, honeſtare nituntur artes quaſdam, fidei Catholicæ, & humano generi inimicas, & a ſacris Canonibus, & doctrinis Catholicorum Doctorum acerrime damnatas propoſitiones eſſe. Nos igitur, qui Redemptoris noſtri locum tenemus in terris, & circa gregis ſui cuſtodiam in animarum ſalutem jugis cogitationis attentione intendere (ſubmovendo noxia, & profutura miniſtrando) debemus, ne propoſitiones prædictæ, male, & contra fidem ſonantes corda fidelium damnabiliter corrumpant, providere volentes, ut debemus, & quoniam prolixum, & operoſum eſſet in ſpecie, & ſigillatim præſentibus inſerere omnes illas concluſiones, & propoſitiones per eos magiſtros damnatas, cum cauſis damnationis earum, idcirco de conſilio Venerabilium Fratrum noſtrorum Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalium, libellum DCCCC. concluſionum prædictarum, quamvis aliquas contineat Catholicas, ac veras, propter admixtionem tamen prædictarum damnabilium aſſertionum, authoritate Apoſtolica præſentium tenore damnamus, & reprobamus: & inſuper, ne illius lectio continuare valeat ſcandalum (ut præmiſimus) generatum, & in futurum ad aliud forſan majus inducat, ſub excommunicationis pœna ipſo facto incurrenda, omnibus Chriſtifidelibus, ne illum de cætero legere, ſcribere, aut imprimere, ſeu legi, ſcribi, aut imprimi facere, vel aliis legentibus audire quoquo modo præſumant, dicta authoritate inhibemus: & illum deſcriptum, vel impreſſum nunc, & pro tempore habentibus, ut illum comburant intra triduum a die habitæ notitiæ præſentium, ſub eadem pœna, dicta authoritate mandamus. Præfatum autem Comitem, quoniam antedictas concluſiones gratia tum Scholaſticæ diſceptationis, & ſub Apoſtolicæ Sedis correctione, ut aſſerebat, publicavit, & poſuit, & tandem eaſdem tales eſſe habendas profeſſus eſt, quales judicantur per Nos, & profeſſores prædictos, quorum judicium in hac parte, ut præmittitur, ac authoritate Apoſtolica approbamus: & etiam quia jurejurando promiſit, nullo tempore ſe talia defenſurum,

irum, nullam ob præmiſſa incurriſſe ſiniſtræ excommunicationis notam, præfata authoritate decernimus, & declaramus. Et inſuper quia difficile foret, præſentes litteras ad ſingulas Civitates, & Diœceſes fidelium deferre, volumus, & Apoſtolica authoritate decernimus, earumdem litterarum tranſumpto, ſigillo alicujus Prælati Eccleſiaſtici munito, & manu publici Notarii ſubſcripto plena ubique fides adhibeatur, ut adhiberetur ipſis originalibus litteris, ſi forent exhibitæ, vel oſtenſæ: mandantes locorum Ordinariis, ad quorum notitiam præſentes litteræ, ſeu tranſumpta authentica pervenerint, ut præmiſſa eorum Civitates, & Diœceſes in Eccleſiis intra Miſſarum ſolemnia faciant publicari, ne quiſpiam valeat de iis ignorantiam allegare: & tam eis, quam hæreticæ pravitatis Inquiſitoribus, ut ſi, quod abſit, contingat eundem Comitem contra ejus confeſſionem, & juramentum aliquid in poſterum attentare, & aliquos quoſcunque mandatis noſtris hujuſmodi non obtemperare, quæ juxta canonicas ſanctiones, & Sanctorum Patrum decreta in hæreticos ſtatuta, eorum incumbunt officio, exequi non omittant, contradictores per cenſuram Eccleſiaſticam, appellatione poſtpoſita, compeſcendo. Non obſtantibus, ſi aliquibus communiter, vel diviſim a Sede Apoſtolica indultum exiſtat, quod interdici, ſuſpendi, vel excommunicari non poſſint per litteras Apoſtolicas, non facientes plenam, & expreſſam, ac de verbo ad verbum de indulto hujuſmodi mentionem. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtrorum damnationis, inhibitionis, mandati, approbationis, conſtitutionis, declarationis, decreti, & voluntatis infringere, vel auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apoſtolorum ejus ſe noverit incurſurum. Datum Romæ apud Sanctum Petrum, anno Dominicæ Incarnationis 1487. pridie Nonas Auguſti, Pontificatus noſtri anno tertio.

Habentur hæ omnes propoſitiones inter opera ipſius Joannis Pici Baſileæ edita, quibus ſubjungitur Apologia ejuſdem, qua diluere conatur, quæ ſibi ab æmulis objiciebantur.

Notantur autem tredecim concluſiones, quas in tanto numero cenſura præ aliis notandas arbitrabantur, quarum eſt hæc ſeries.

13. Poſitiones Pici magis cenſura dignæ viſæ pluribus.

Magis improprie dicitur de Deo, quod ſit intellectus, vel intelligens, quam de anima rationali, quod ſit Angelus.

Nihil intelligit actu, & diſtincte anima, niſi ſe ipſam.

Qui dixerit accidens non poſſe exiſtere, niſi inexiſtat, Euchariſtiæ poterit Sacramentum tenere, etiam tenendo panis ſubſtantiam remanere, ut tenet communis via.

Si tenetur communis via de poſſibilitate ſuppoſitationis in reſpectu ad quamcumque creaturam, dico, quod ſine converſione panis in Corpus Chriſti, vel paneitatis annihilatione poteſt fieri, ut in altari ſit Corpus Chriſti ſecundum veritatem Sacramenti Euchariſtiæ. Quod ſit dictum loquendo de poſſibili, non de ſic eſſe.

Chriſtus non veraciter, & quantum ad realem præſentiam deſcendit ad inferos, ut ponit Thomas, ſed ſolum quoad effectum.

Illa verba, *hoc eſt Corpus meum*, &c. quæ in conſecratione dicuntur, materialiter tenentur, non ſignificative.

Non aſſentior communi Theologorum ſententiæ dicentium, poſſe Deum quamlibet naturam ſuppoſitare, ſed de rationali tantum hoc concedo.

Nec Crux Chriſti, nec ulla imago adoranda eſt adoratione latriæ, etiam eo modo, prout ponit Thomas.

Dico probabiliter, & niſi eſſet communis modus dicendi Theologorum, in oppoſitum firmiter aſſererem, aſſero tamen hoc dictum in ſe eſſe probabile, & eſt, quod ſicut nullus opinatur aliquid ita eſſe præciſe, quia vult ſic opinari, ita nullus credit aliquid eſſe verum præciſe, quia vult credere id eſſe verum. Corollarium. Non eſt in poteſtate libera hominis credere articulum fidei eſſe verum, quando placet, & credere eum falſum, quando ſibi placet.

Niſi eſſent dicta Sanctorum, quæ in manifeſto ſui ſermonis videntur dicere oppoſitum, firmiter aſſererem hanc, & ſequentem concluſionem. Aſſero tamen eas eſſe probabiles, & defendi poſſe rationabiliter, quarum prima eſt, quod peccatum mortale in ſe eſt malum finitum. Secunda eſt, quod peccato mortali finiti temporis non debetur pœna infinita ſecundum tempus, ſed finita tantum.

Rationabilius eſt credere Origenem eſſe ſalvum, quam credere ipſum eſſe damnatum.

Miracula Chriſti non ratione rei factæ, ſed ratione modi faciendi ſuæ divinitatis argumentum ſunt certiſſimum.

Nulla eſt ſcientia, quæ nos magis certificet de divinitate Chriſti, quam magia, & cabala.

Apologia Pici.

Apologiam edidit Picus pro explicatione alicujus veri ſenſus iſtarum concluſionum. Quod opus magna celeritate ſpatio viginti noctium elaboravit. Oportuit enim, inquit, habere amicos, qui inimicis latratibus quaſi cerbero offam objicerent, atque ita venienti me ſtatim infamiæ morbo occurrere. Quæcumque autem & ſcripſimus, & ſcribemus in poſterum, cum ea ſemper præfatione ſint dicta, ut id ſolum ratum, ſanctumque habeatur, quod & Pontifex ſummus, & hi omnes, quorum ille judicium approbaverit, ratum, ſanctumque decernent.

Unde apparere poteſt, priuſquam cenſura vulgaretur, Apologiam ſuam evulgaſſe. Hac autem ratione maxime nitebatur, quod ponens propoſitionem habentem duplicem ſenſum, ſi illam aſſeruit, & aſſeruit in ſenſu Catholico, non tenetur revocare propoſitionem, ſed illam declarare, & quod ſtante prædicto caſu, & ipſa multiplicitate ſenſuum, debemus judicare de propoſitione potius ſecundum ſenſum intentum a proponente, quam ſecundum ſenſum, quem magis verba ſonant. Ut exempli cauſa in iſta propoſitione, *Chriſtus deſcendit ad inferos ſecundum effectum*, hoc intendit a ſe dictum, quod ſubſtantiæ ſpirituales non ſint præſentes in loco per ſubſtantiam, ſed per operationem, ut tenent Thomiſtæ, & alii plures.

Propoſitio varii ſenſus explicanda.

Quamvis autem iſta propoſitio poſſit trahi in malum ſenſum, non eſſet magis arguenda, quam ſententiæ Novi Teſtamenti, ut iſta, *Pater major me eſt*, quam Arriani in malum ſenſum trahebant ad hæreſim firmandam.

Sed cum hæc, & alia in prædicta Apologia videri poſſint, non eſt quod diutius immoremur. Tantum monemus Joannem Picum ante annum vigeſimum quartum has theſes a ſe defendendas Romæ propoſuiſſe, cum eſſet vir ingenio, & doctrina pro ætate maximus. Vixitque tantum triginta annis, & mortuus eſt an. 1494. quid ſi hoc ingenium, ait Bellarminus de ſcript. Eccleſ. aliis triginta annis excoli potuiſſet; omnino enim nihil ei defuit, niſi maturitas.

Programma theſeos Pici.

Programma ſuæ theſeos hoc erat, Joannes Picus Mirandulæ Lectori. De adſcriptis numero noningentis Dialecticis, Moralibus, Phyſicis, Mathematicis, Metaphyſicis, Theologicis, Magicis, Cabaliſticis, cum ſuis, tum ſapientum Chaldæorum, Arabum, Hebræorum, Græcorum, Ægyptiorum, Latinorumque placitis diſputabit publice Joannes Picus Mirandulanus Concordiæ Comes. In quibus recitandis non Romanæ linguæ nitorem, ſed celebratiſſimorum Pariſienſium diſputatorum dicendi

genus

Digitized by Google

genus eſt imitatus, propter ea quod eo noſtri temporis Philoſophi plerique omnes utuntur, &c.

Indi in cujus ſunt dominio.

Alexander VI. Hiſpanus creatus anno 1493. conſtitutionem edidit anno eodem, qua Ferdinando Regi illas inſulas, & terras firmas a Polo Arctico, ſcilicet Septemtrione ad Antarcticum, ſcilicet Meridiem inventas, & inveniendas verſus Occidentem, & Meridiem donat, ut ad Catholicam fidem introducat ſine præjudicio juris quæſiti aliis Chriſtianis Principibus illas poſſidentibus: acceſſum abſque Regis licentia pro mercibus habendis cæteris prohibet omnibus: quæ fuſius narrare injucundum non erit. Igitur anno 1493. Alexander VI. inter Reges Caſtellæ, regnantibus in ea Regibus Catholicis Ferdinando, & Eliſabetha, & Reges Portugalliæ, regnante Joanne II. diviſit terras infidelium, eaſque eis donavit ſub ea conditione, ut in converſionem prædictorum infidelium tenerentur mittere perſonas idoneas, quæ fidem Chriſti eiſdem prædicarent, & ſuaderent. Is ſcilicet Alexander cognita rerum cauſa, ne quando lis ad arma deduceretur ultra Heſperidum inſulas ad trecenteſimam fere lineam, & quadrageſimam ducto a Septemtrionibus ad Auſtralem polum circulo totum terrarum orbem bifariam ſecuit. Quæ pars vergebat in Orientem, hanc Joannes facta ſibi ob juris antiquitatem optione deſumpſit, Occidua Ferdinando relicta. Pleniſſime hanc rem a ſuis primordiis proſequitur Rebello in libro de *obligationibus juſtitiæ, & charitatis*. Quamvis in editione Lugdunenſi anno 1608. qua utor, hæc quæſtio omiſſa fuerit, cum abſoluta reſolutio tam arduæ difficultatis non ſit ubique accepta. Conſtat ergo, ait Auguſtinus Barboſa de ſollicit. Paſtor. p. 1. titul. 1. cap. 2 Pontificem prædictas terras diviſiſſe non ad eum finem ſimpliciter, ut Reges illuc proficiſcerentur ad debellandos infideles, & eorum regna abſolute occupanda, ſed ſolum conditionaliter, prout ſcilicet poſtularet ordo, & proceſſus prædicationis Evangelicæ, & converſionis infidelium inibi prætenſæ, & eiſdem Chriſtianis regibus a ſummo Pontifice commiſſæ, & ita ſervatis ſervandis, & in caſibus, in quibus in ordine ad illam, licita eſſet iſta conceſſio, & belli indictio, videlicet quando aliter non poſſent eo adduci prædicatores fidei Chriſtianæ, nec rurſus protegi, ac defendi, tam ipſis, quam Chriſtianis ad fidem converſis, ut reſpondet Victoria in relatione ſuper ult. cap. Matthæi, &c.

Alexander VI.

Prædicatio Evangelii.

Hanc conceſſionem legitimam multis defendit prædictus Barboſa, cum aliis, quos adducit; ac mirabiles fructus refert, qui poſtea ſecuti ſunt, cum fides per univerſum fere orbem propagata fuerit in Orientem ultra Indum, & Gangem: in Occidentali vero parte Caroli V. ſæculo octodecim Provinciæ cum octodecim Regibus Catholicam fidem ſint profeſſæ, & in ſolo Mexicano Regno baptizati ſint quatuordecies centena hominum millia, itaut in Archiviis Caroli Cæſaris habeatur, quemdam Sacerdotem baptizaſſe ſepties centena hominum millia, alium centum millia, alios plures, alios pauciores, ut refert Laurentius Surius commentariis hiſtoriæ, an. 1518.

Magna converſio infidelium.

Alii perſcrutantur plura difficilia in iſta Bulla, quam refert Seraphinus in *Bullario*, a quibus abſtinere tutius exiſtimamus. Tantum advertemus ad id, quod refert Pater de Rhodes in *ſua relatione*, Principem ſummum Japponiorum excitatum fuiſſe ad movendum perſecutionem illam, quæ etiamnum durat, omnium crudeliſſimam in Chriſtianos ex aſpectu mappæ totius orbis, Hollando quodam ipſi indicante quantos progreſſus Rex Hiſpaniarum feciſſet ubique, uſque ad Philippinas Inſulas Regno ſuo vicinas, itaut jam ipſius terris immineret tam vaſta ubique terrarum dominatio, ac quot baptizarentur ex ſuis, tot fore contra ſe milites ad ſeipſum e throno dejiciendum. Vah quam ingens malum hæreſis! quot flammæ, quot rotæ, & cruces, quot exilia, quot carceres, quot inde ſanguinis Chriſtiani diluvia!

Perſequutio Japponica in Chriſtianos unde.

Leo X. Italus creatus anno 1513. conſtitutionem edidit anno 1517. quæ eſt 25. inter ejus conſtitutiones, qua declarat fideles ſatisfacere præcepto Eccleſiæ de audienda miſſa, ſi eam audiant extra Eccleſias Parochiales in Eccleſiis Ordinum mendicantium, dummodo non fiat in contemptum proprii Sacerdotis Parochialis.

Miſſa Parochialis.

Cherubinus. Cum Concilium Tridentinum Seſſ. vigeſimaſecunda in decreto de obſervandis, & evitandis in celebratione Miſſarum dicat, quod Epiſcopi quæcumque alia huc pertinentia obſervare compellant populum, nonne poterunt jubere, ut Miſſæ audiantur ad frequentationem Parochiarum? *Reſp.* Non jure poſſent; quia generalis eſt totius orbis conſuetudo, ut etiam in aliis Eccleſiis Miſſas audiant, & Chriſtifidelibus eſt valde proficua pro eorum ſalute: hujuſmodi Epiſcopis a Concilio conceſſum ſemper eſt reſtringendum ad terminos juris, & intra cancellos dictæ conſuetudinis univerſalis. Ac plures laudat in eam rem, quæ ab aliquibus revocatur in dubium.

Idem Leo conſtitutione quadrageſima, *Exurge Domine, & judica cauſam tuam*, qua damnat errores Lutheri, omniaque ejus opera prohibet. At cum poſt ejus publicationem multi ex ſequacibus Lutheri ad fidem rediiſſent, ipſe vero impœnitens adhuc pejora patraret, aliam edidit, qua ipſum anathematis, & alias pœnas incurriſſe declarat, & loca, ad quæ declinaverit, interdicto Eccleſiaſtico ſupponit.

Ideo Leo conſtitutione 43. declarat Inquiſitores hæreticæ pravitatis procedere poſſe contra maleficos, & ſortilegos, etiamſi aliquis alius Judex a Papa fuiſſet adjunctus, anno 1521.

Cherubinus 1. Scholio 1. Malefici inducunt dæmones precibus, & aliis modis, & illi non apparenter Deo permittente homines lædunt in rebus, fama, corpore, uſu rationis, & vita.

Idem Scholio 2. Mulier malefica cenſetur, quæ artem ſuperſtitionum exercet, & ad quam confluunt homines pro maleficiis, & ſuperſtitionibus.

Similem conſtitutionem edidit Adrianus VI. contra ſortilegos, & diabolo obedientiam præſtantes anno 1522. ut talia crimina minime inter fabuloſa reputari queant.

Sunt autem iidem venefici, & malefici, incantatores, ſtriges, lamiæ apud Delrium diſq. Mag. l. v. ſect. xvi. quorum crimen ſemper cum hæreſi conjunctum eſt. Quod ſi non ſit pactum expreſſum cum dæmone, ſortilegium tamen erit factum hæreticum ſapiens hæreſim. Ibid. ſect. xv.

Clemens VII. creatus anno 1523. conſtitutione 31. in qua Ordo F. B. Mariæ de Monte Carmelo, & confraternitates in ejus Eccleſiarum domibus inſtitutæ expoſuerunt Papæ, quod Joannes XXII. & Clemens V. hanc confraternitatem ingredientibus, &c. tertiam partem ſuorum peccatorum relaxarunt, & quod B. Virgo ipſorum animas poſt eorum tranſitum ſuis interceſſionibus, continuiſque ſuffragiis, & ſpeciali protectione adjuvabit, &c. hæc innovat hac Bulla anno 1530.

Bulla Sabbatina.

Cherubinus Scholio 1. Quæro, unde eſt, quod fertur, Joannem XXII. in quadam ejus Bulla dixiſſe, quod B. Virgo ſabbato ſequenti poſt ipſorum confratrum Religioſorum, ac ſororum obitum a pœnis Purgatorii eorum animas liberabit, ſi hic aliter refertur conceſſio Joannis XXII.

Reſp. Hoc idem pluries a genitore meo poſtulaſſe recordor, qui tamen huic Bullæ ſtandum eſſe omnino reſpondit, cum prævia exactiſſima diligentia, alte-

Digitized by Google

alteram, quæ in ore vulgi ſæpe eſt, invenire non potuerit. Et quod magis eſt, Gregorius XIII. in quadam ejus Bulla indulgentiarum, & gratiarum per eum edita ad favorem Carmelitarum die 8. Septemb. 1577. eam conceſſionem Joannis XXII. alterius tenoris fuiſſe refert, ut videre eſt apud Rodericum de quæſt. regularibus tom. 2. q. 96. art. 7. Hæc controverſia ſupra agitata eſt, & videtur jam ſopita per Bullam aliam Pauli V. quæ incipit, *Cum certas*, &c.

P A U L U S III.

Liber exercitiorum ſpiritualium S. Ignatii.

PAulus III. anno 1549. poſtulante *Franciſco Borgia Duce Gandiæ in Hiſpania libellum Exercitiorum ſpiritualium ab S. Ignatio Societatis Jeſu compoſitum, & a deſtinatis per Pontificem ad ipſius examen graviſſimis cenſoribus comprobatum, auctoritate Apoſtolica communivit die ultimo Julii, & in publicum evulgari permiſit, hortans omnes ad tam piorum documentorum uſum, confecto in eam rem diplomate, cujus initium eſt, *Paſtoralis officii cura*. Quamvis non defuerint poſtea, ſicut antea, qui librum non allatrarent modo, ſed etiam morderent, ut Thomas quidam Perronius, & Melchior Canus Ord. Prædicatorum, cujus extant in illum librum aliquæ ſugillationes, ſed improbatæ a Paſchali Mantio ejuſdem Ordin. Prædicatorum Complutenſi Theologo Primario, cui exhibitus fuerat a Præſule Toletano Joanne Siliceo, cupiente, ut improbaret ſuo ſuffragio, quod contra accidit; nam ipſo perlecto, reſpondit nihil in illo libro diſpuncto per Canum improbatione dignum eſſe præter Cani diſpunctiones, & ſugillationes, ut recitat Orlandinus lib. 13. hiſtoriæ. Ac certe ſi liber, qui nihil, niſi pietatem ſpirat, poſt approbationem ſummi Pontificis configendus viſus ſit quibuſdam malevolentiæ felle ſuffuſis, quis liber erit adeo ſanus, & integer, qui non poſſit tricando, & obtorquendo, quæ ſimpliciter in eo dicta ſunt, vocari in invidiam, ut auctor aſpergatur infamia? Hic fuit liber primus e Societate Jeſu in lucem publicam emiſſus, cujus fructus in plurium ad converſionem, & meliorem frugem directione quales, quantique fuerint, vix dici poteſt. In quo quidem primo viſum eſt annotatione non indignum, quod ad mutationem ſalutarem in anima inducendam orditur a quadam mutatione in corpore per abſtinentiam aliquam a ſolito potu ſaltem, a vigiliis contra ſolitum ſomnum, & a proſtrationibus corporis ſatis prolixis in ipſo tempore nocturno, quod ſciret vir Sanctus, quanti hæc momenti ſint, ut mens levet ſe ſuper ſe ad Dominum, cum manente carne in ſolita quiete, & deliciis, & quadam ſpecie apathiæ, Spiritus parum afficiatur ſolis cogitationibus, & ſola ſpeculatione nuda, ut ad ſtatum magis arduum, & perfectum aſſurgat. In quo non pauci falluntur, qui quaſi aerem verberant in exercitiis ſuis, non caſtigando corpus ſuum: ſed illi potius omne commodum procurando in lecto, veſtitu, habitatione, & nutrimento. Quod obiter dictum ſit, & per tranſennam, cum magis ſpectemus controverſias Doctorum, aut qui tales habentur, quas ſolide, & perdocte tractat Franciſcus Suarez Doctor nulli erudito Theologo ignotus, tom. 4. *de Religione*, tract. 3. l. 9. c. 5. ubi omnia dubia, & objectiones contra illum librum excutit, & diſſolvit. Tractat autem ibi duodecim dubia, quorum ultimum, prætermiſſis aliis, breviter attingam, cum cuique liberum ſit auctorem ipſum adire. Duodecimo, inquit, occurrere poteſt in hoc opere difficultas, quia interdum videtur nimium tribuere viribus rationis naturalis, & liberi arbitrii, interdum vero nimium motioni gratiæ. Primum intelligi poteſt ex quadam meditatione de tribus hominum claſſibus, ubi in tertia dicitur quoſdam eſſe paratos ad id, quod intellexerunt majus eſſe obſequium Dei, *vel ex divino inſtinctu, vel ex rationis dictamine*. In regula 7. ad diſcernendos animæ motus dicitur cogitandum eſſe nos interim a Domino nobis ipſis probationis cauſa relinqui, ut per naturales quoque vires inſultibus inimici noſtri obſiſtamus. Et tractando de tempore electionis dicitur: *Porro tranquillitas tunc noſcitur adeſſe, quotieſcunque anima nullis agitata variis ſpiritibus vires naturales ſuas libere exercet*.

Mutatio in corpore confert ad mutandam mentem.

An nimia tribuat viribus naturæ.

Alterum autem membrum ſumi poteſt ex eodem loco, ubi dicitur: aliquando divina virtus ſic impellit voluntatem, ut omnis dubitatio, imo etiam dubitandi facultas animæ ſublata ſit, quominus ſequatur impulſionem talem.

Hanc difficultatem propono, non quia loca difficilia ſunt, ſed ut occaſionem ſumam, ait, advertendi zelum, quem nunc habet Societas recte explicandi concordiam gratiæ cum libero arbitrio, & convenienter loquendi, & accommodate ad reſiſtendum Luthero, aliiſque hujus temporis hæreticis, eundem fuiſſe in Patre noſtro Ignatio. Scilicet Spiritum ſpiritui Lutheri contrarium Deus illi præbuit, tanquam uni ex primariis ducibus, quos adverſus eum excitavit: unde in Regula 17. Neque prædicandæ, & inculcandæ gratiæ Dei uſque adeo inſiſtendum fuerit, ut ſerpere interdum poſſit auditoribus lethalis error, negata liberi noſtri arbitrii facultate. De gratia ergo ipſa diffuſe loqui fas eſt, Deo aſpirante, ſed quatenus in gloriam ejus uberiorem redundat, idque juxta modum convenientem, noſtris præſertim temporibus, tam periculoſis, & ne liberi arbitrii uſus, & operum bonorum efficacia tollatur. Hoc ergo ipſum, quod faciendum præmonuit, uſu, & exercitio in ſuo opere obſervavit, &c. Cum ergo in 7. Regula ex eodem dicitur, *interdum probationis cauſa nos Deum ſine conſolatione relinquere*, &c. non dicitur, ut gratia excludatur ſimpliciter, ſed ſolum quoad majorem quamdam abundantiam, nam ſtatim additur, &c. Alter etiam locus de tribus hominum claſſibus facilis eſt. Inſinuatur enim ibi duplex modus, quo movetur homo a Spiritu Sancto, quos Theologi diſtinguunt. Unus eſt per Spiritus ſancti donum, quod optime vocat Ignatius ex divino inſtinctu, in quo homo magis agitur, quam agat ſeſe: alius pertinet ad virtutes, in quo homo operatur per diſcurſum, & dictamen rationis non quidem ſine lumine, & auxilio ſupernaturali, ſed illis adjutus. Sic enim ex principiis fidei, & doctrinis Patrum diſcurrimus per infuſam prudentiam de agendis: & ſic ratiocinari, & eligere eſt vires, ſeu facultates naturales libere exercere.

Spiritus S. Ignatii contrarius ſpiritui Lutheri.

Tandem, quod in ultimo loco dicitur de divino impulſu ita efficaci, ut facultatem dubitandi auferat, pertinere credimus ad priorem modum divinæ motionis per dona Spiritus Sancti. Nam aliquando poteſt eſſe tam efficax, ut neceſſitatem quamdam inferat, ſaltem intellectui ad judicandum, nihilominus in voluntate manere poteſt eligendi libertas: hæc enim non aufertur per motiones gratiæ.

In ſequentibus tractat Suarez de arte, ſeu methodo exercitiorum, probatque conſilium D. Ignatii fuiſſe optimum, & methodum ad finem intentum ſalutis animarum eſſe accommodatiſſimam.

Idem Paulus III. creatus anno 1534. conſtitutione 32. anno 1542. Judæis, & aliis infidelibus converſis bona omnia libere retinere permittit. Eiſdem concedit male acquiſita, non extantibus perſonis certis, quibus reſtituenda venirent.

Cherubinus Scholio 1. dicit jus novum continere hanc Bullam in eo, quod decernit Judæos retinere etiam illicite acquiſita, quæ perſonis non notis eſſent reſtituenda. Putamus autem ex hinc confirmari poſſe opinionem aſſerentium retineri poſſe bona

Reſtitutio bonorum ad eſpotorum.

bona male acquiſita ab eo, qui verum eorum Domi- A num ignorat. Qua de re egimus in examine pœnitentium part, 2. Sed & Paulus V. conſtitutione 40. Fratribus ſanctiſſimæ Trinitatis facultatem dat condonandi captivis bona incerta per eoſdem male parta.

PIUS IV.

PIus IV. creatus anno 1559. conſtitutione trigeſimaprima anni 1561. habita notitia, quod quidam Confeſſarii Sacramento Pœnitentiæ in actu confeſſionis abutuntur, mulieres pœnitentes ad actus inhoneſtos alliciendo, & provocando, ſive allicere, & provocare tentando, mandat Archiepiſc. Hiſpalenſi Generali in Regnis Hiſpaniæ Inquiſitori, ut contra eos, quamvis exemptos, inquirat, ac de eorum fide, &c.

B Cherubinus. Ligantur hac lege, ſi actus ſit proximus confeſſioni ex identitate rationis. Sic Rodericus de quæſt. Reg. tom. 2. q. 27. art. 1. & 2. Ligantur quoque tentantes adoleſcentes de vitio nefando ex majoritate rationis.

Idem Pius IV. conſtitutione 53. *in ſublime B. Petri ſolio, &c.* reformat, & reſtringit authoritatem Summi Pœnitentiarii circa multa, ejuſque officium ſede vacante ceſſare decernit in his, quæ ad forum fori ſpectant.

Cherubinus ex Gomez in procem. regulæ cancellariæ, in titulo de ſacræ Pœnitentiæ Officialibus, quindecim Cardinales Officium illud obiiſſe teſtatur. Poſt ad unum redactum eſt.

C Idem conſtitutione 94. *In Principis Apoſtolorum ſede*, gratias, & privilegia Religioſis conceſſa ex quavis honeſta cauſa revocat, eorumque vigore acta, & agenda a die, qua Concilium Tridentinum ligare cœperit, nulla eſſe decernit, & ita, & non aliter judicari jubet. Revocat quoque mare magnum, quod eſt multitudo privilegiorum.

PIUS V.

PIus V. creatus Pontifex anno 1566. conſtitutiones varias edidit. Hanc vero inter cæteras contra errores Michaelis Baji.

D *Pius Epiſcopus ſervus ſervorum Dei ad futuram rei memoriam.*

Ex omnibus afflictionibus, quas in hoc loco a Domino conſtituti tam luctuoſo tempore ſuſtinemus, ille animum noſtrum præcipue excruciat dolor, quod religio Chriſtiana tantis jampridem turbinibus agitata, novis quotidie propoſitis opinionibus confligetur, Chriſtique populus antiqui hoſtis ſuggeſtione diſſectus, in alios, atque alios errores paſſim, & promiſcue deferatur. Quantum vero ad nos attinet, totis viribus conamur, ut illæ, ſimul atque proliliunt, penitus opprimantur, &c. *quæ habentur t. 10. claſſe 3.*

Conceptio B. Virginis.

E Idem Papa Pius V. conſtit. 114. Quia acerrimæ exortæ ſunt quæſtiones circa B. Mariæ Virginis Conceptionem, & exinde etiam ſcandala, ſalva cuique facultate opinandi eam partem, quam magis piam, & probabilem judicaverit, prohibitionem a Sixto IV. editam, & per Concilium Tridentinum approbatam innovat. Prohibet de dicta Conceptione diſputari in popularibus concionibus, aut de ea vulgari ſermone ſcribere. Permittit tamen de ea in Academiis diſcutere, & Capitulis generalibus.

Idem conſtit. 135. declarat, quod horas Canonicas uno, vel pluribus diebus intermittens, omnes diei illius fructus, qui vero matutinum, dimidiam, qui earum ſingulas, ſextam partem illius diei amittit, fructus vel in fabricas ipſius beneficii, vel in pauperum eleemoſynas eroget.

Idem Pius V. juſſit deleri ex libris Cajetani, quod docuerat, ſalutem competere omnibus pueris aqua carentibus, & non potentibus baptizari, quoniam Sacramentum fidei non ceſſavit, nec Deus obligat ad impoſſibile. Erant autem tria Sacramenta ante legem Moſaicam, eaque neceſſitatis, ut docet D. Thomas in 4. diſt. 1. q. 1. art. 2. in reſp. ad quæſt. 3. ad 2. Sacramentum fidei ad deletionem peccati originalis. Sacramentum Pœnitentiæ ad deletionem actualis, & matrimonium ad multiplicationem generis humani. At fides mutatione Sacramentorum non eſt minuta; alias copioſa redemptio Chriſti diminuiſſet amplitudinem remedii ex copia inopiam faciendo. Et venit Chriſtus, ut vitam habeant, & abundantius habeant. Et Bonaventura, Okam, Gabriel, Scotus, Durandus, & alii ex divina miſericordia pie credunt non baptizatos propter impoſſibilitatem fide, & commendatione Deo ſalvari. Et licet ſcriptura id non dicat, ubi tamen deeſt expreſſum verbum ſcriptum, recurrendum eſt ad verbum rationis naturalis: ratio autem naturalis afflata fide, ſentiens de Deo in bonitate affluenti, & non in diminuta, idem adſtruit. Defectus etiam aquæ, ſi non nocet adultis, minus videtur nocere parvulis, intra, vel extra uterum; nam applicatio fidei ex intentione, non autem aquæ ſalvat non potentes ſibi prodeſſe. Et quamvis opinio Cajetani apud Alphonſum a Caſtro inſimuletur hæreſis Pelagianæ; non mihi tamen videtur, ait Thomas Campanella in l. de *prædeſtin* &cæt. cap. 12. articul. 2. tanta macula dignus, cum Pelagiani gratiam tollant, Cajetanus dilatet etiam ad infantes ſine baptiſmo morientes, quos S. Juſtinus in q. q. ad Geneſim extra pœnas ponit, & multo magis Nazianzen. & Gregorius Nyſſenus intra providentiam redemptoris. Reſpondeant, quæſo, Nyſſeno, nihil ne pro his redemptio valuit? an non eſt, ait Bernardus, qui redimat, neque qui ſalvos faciat eos? Aut veniens Chriſtus ad medendum omnibus, qui in Adam ſunt infecti, oblitus eſt infantium; & fruſtra mentitur David dicens, *Nunquid obliviſcetur miſereri Deus, & copioſa apud eum redemptio?* Unde verba Cajetani ob ſcandalum ſunt deleta. Sed Cajetanus non eſt condemnatus, nec bene examinata eſt adhuc ejus opinio. Sed in his omnibus Eccleſiæ judicio me ſubmitto.

Salus an ſine baptiſmo?

Campanella favet Cajetano.

Hæc Campanella in gratiam Cajetan. Cardinalis: ſed aſperius contra ipſum agit Ambroſius Catharinus ejuſdem inſtituti, in libro *Annotationum* adverſus dogmata Cajetani. Novum, inquit, baptizandi ritum introducere non dubitavit, in 3. partem in commentario ſuper Thomam. Ait enim, quod exiſtentes in utero, & periclitantes caute, & irreprehenſibiliter benedicerentur a parentibus in nomine Patris, & Filii, & Spiritus ſancti, cum intentione baptizandi eos. Ego vero nunquam legi quemquam authoritate privata ritum aliquem novum baptizandi introduxiſſe. Nonne, quæſo, qui baptizat, miniſter eſt Eccleſiæ? Quo modo nomine ipſius faciet, quod ipſa non juſſit, quod ignorat, imo quod improbat, licet ſatis ſit non probaſſe? Auguſtinus non audet definire, utrum paganus poſſit baptizare, ſed eam quæſtionem, quia uſum Eccleſiæ non videbat, auctoritati Concilii dimiſit; & Reverendiſſimus noſter novum ritum privata auctoritate ſuadet, etiam contra Doctorum, & Thomæ ſenſum, atque adeo ipſius Eccleſiæ, ut in c. *uteris*.

Ambroſius Catharinus contra Cajetanum.

At videamus ipſius rationes, quam ſint validæ. Prima eſt, quia rationabile eſt, quod divina providentia providerit homini in quocumque naturali ſtatu de aliquo remedio ſalutis. At hæc ratio aut divinam providentiam ſugillat, aut ſupponit falſo hunc modum providendi, quem ipſe affert. Videmus enim divinam providentiam jam mille quingentis annis non providiſſe, non per Apoſtolos, nec per tot Pontifices: mirum ergo, quod ſoli Reverendiſſimo ſervatum ſit videre, & decernere. Ergo potius dicendum erat, judicia Dei abyſſus multa. Secunda ratio

ſte

ized by Google

eſt, quod ſi eſt capax baptiſmi ſanguinis, etiam fluminis, aut benedictionis videtur eſſe. Reſpondeo, falſa eſt ſequela, & manifeſte falſa: non enim baptiſmi fluminis eſt capax in utero, nec enim humanæ operationi ſubduntur, qui non viderunt hanc lucem: in baptiſmo etiam ſanguinis exigitur ſola infantis paſſio propter Chriſtum, quam Deus videt, ac probat: cujus paſſionis capax eſt exiſtens in utero: quod latius patet. Sic quartum baptiſmum benedictionis a Cajetano inventum explodit Catharinus: ac propter has, aut ſimiles rationes juſſit Pius V. deleri ex ipſius libris, quod de ſalute parvulorum ſine baptiſmo aquæ morientium exaraverat, ſine ulla nota ipſius, qui fuit vir acutiſſimus, & qui in dignitate Cardinalatus auſteritatem vitæ ordinis ſancti Dominici ſemper retinuit.

Idem Pius Quintus conſtitut. 118. damnat cambia, quæ ſicca nuncupantur, & ita confinguntur, ut contrahentes ad certas nundinas ire, & cambia celebrare ſimulent, ſed litteræ cambiorum non mittuntur, vel ita mittuntur, ut inanes redeant, vel nemo eſt, qui in nundinis ſolutionem faciat receptis litteris. Vel etiam litteris minime traditis pecunia cum intereſſe repoſcitur, vel ſi in ipſis cambiis, quæ realia appellantur, campſores præſtitutum ſolutionis terminum differant aliquo lucro ex conventione recepto, vel promiſſo. Cambia iſta uſuraria eſſe declarat.

Multæ hic controverſiæ, ſed abſit, ut labyrintum cambiorum, & recambiorum ingrediamur. Solum monemus Bullam iſtam in multis locis non eſſe uſu receptam.

SIXTUS V.

Sixtus V. creatus anno 1585. conſtitut. 7. Feſtum Præſentationis B. Mariæ Virginis ab antiquiſſimis uſque temporibus ubique gentium ſumma cum veneratione obſervatum duplici officio quotannis agi jubet 21. Novembris.

Contractus ſocietatis. Item Sixtus anno 1586. conſtit. 45. *deteſtabilis avaritia*, damnat contractus ſocietatis, quibus cavetur, ut animalia, & alias res ſocietatis nomine tradentibus ſors, ſeu capitale ſalvum ſit, & integrum a ſocio recipiente reſtituatur, etiamſi fortuito caſu quamlibet jacturam ſequi contingat. Vel quibus cavetur, ut de certa quantitate, vel ſumma in ſingulos annos, vel menſes, durante ſocietate, recipiant.

Dubitatum eſt, an tres contractus ſocietatis, & aſſecurationis certi lucri, ac inſuper capitalis hic damnentur, non enim Bulla explicite tres contractus hic enuntiat. Variant hic authores, & non pauciores poſt hanc Bullam hos tres contractus, appoſitis debitis circumſtantiis, licitos jure naturali docuerunt, quam antea, imo plures. Vide, quę diximus parte 2. examinis pœnitentium de triſtibus iſtis contractibus.

Unum tamen advertit Angelus de Clavaſio, quod utile eſſe poteſt in praxi, ut ſi vidua, vel quilibet alius det mercatori in ſocietate centum, cum intentione tamen retinendi in ſe periculum capitalis, ſolumque faciat tale pactum aſſecurationis capitalis, & certi lucri, ſcilicet ne decipiatur a mercatore, non ut capitale pereat ipſi mercatori, ſi ſine culpa ſua periret, licite ſine uſura faciet, licet peccet, inquit, mortaliter propter mendacium pernicioſum. *Nota pro praxi.*

Matrimonia ſpadonum. Idem Sixtus anno 1557. conſtitut. 59. declarat matrimonia ſpadonum utroque teſte carentium invalida, itaut ſic conjugati ſeparentur. In qua conſtitutione novum jus non ſtatuit, ſed antiquum, & naturale declarat.

Variæ Cardin. congregationes. Idem conſtit. 94. inſtituit quindecim congregationes S. R. E. Cardinalium, ſingulíſque certa negotia aſſignavit.

A Cherubinus Scholio 1. Declarationes congregationis octavæ, dicunturne doctrinales, vel diffinitivæ, & uti tales imponunt neceſſitatem? Reſp. diffinitivæ, & obligatoriæ, ut exploſa cujuſdam viri contraria opinione oſtendit Rodericus de qq. regul. tom. 1. quæſtion. 11. articul. 2. & eſt certiſſimum, quia conſulto Papa prodeunt, ut explicite in textu hic habetur. Sermo eſt de congregatione Cardinalium pro executione, & interpretatione Concilii Tridentini, quam jam inſtitutam comprobavit hic Pontifex. Ad quæ refert, quæ aliquot in locis hujus ſummæ circa hæc ſcripſimus.

Sixtus Quintus idem conſtitutionem edidit 1589. Kalendis Pontificatus anno V. *Æternus ille Cæleſtium*, &c. quam præfixit bibliis a ſe correctis. In qua B hoc decernit, ut ſequitur. Ad laudem igitur, & gloriam omnipotentis Dei, Catholicæ fidei conſervationem, ac ſacroſanctæ univerſalis Eccleſiæ utilitatem, hac noſtra perpetuo valitura conſtitutione, de eorumdem venerabilium Fr. noſtrorum S. R. E. Cardinalium ſuper Typographia Vaticana deputatorum conſilio, & aſſenſu, quorum opera, & induſtria, in hac ipſa vulgatæ editionis emendatione, in rebus præſertim gravioribus uſi ſumus, & ex certa noſtra ſcientia, deque Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine ſtatuimus, ac declaramus eam vulgatam ſacræ tam veteris, quam Novi Teſtamenti paginæ Latinam editionem, quæ pro authentica a Concilio Tridentino recepta eſt, ſine ulla dubitatione, ac controverſia cenſendam eſſe, hanc ipſam, quam nunc, prout optime fieri potuit, emendatam, & in Vaticana C Typographia impreſſam in univerſa Chriſtiana republica, atque in omnibus Chriſtiani orbis Eccleſiis legendam evulgamus, eam prius quidem univerſali ſanctæ Eccleſiæ, ac ſanctorum Patrum conſenſione, deinde vero generalis Concilii decreto, nunc demum Apoſtolica nobis a Domino tradita auctoritate comprobatam, pro vera, legitima, authentica, & indubitata, in omnibus publicis, privatiſque diſputationibus, lectionibus, prædicationibus, & explanationibus recipiendam, & tenendam eſſe. Diſtrictius vero inhibemus, ne unquam perpetuis futuris temporibus novæ vulgatæ editionis poſthac Bibliorum ſine expreſſa Apoſtolicæ ſedis licentia textus imprimatur, &c. *Biblia editio.*

D

CONTROVERSIA.

Clemens VIII. hanc bibliorum Sixti vulgatam editionem in multis emendatam, in pluribus emendatiorem edi curavit, mutatis, additis, aut detractis aliquot verbis, aliis tranſpoſitis, nonnullis etiam apertam contrarietatem, aut contradictionem habentibus, ut patere poteſt in collatione utriuſque bibliæ, tam Sixti, quam Clementis. Hinc ovantes hæretici librum Londini ediderunt anno 1600. cum hoc titulo, *Bellum Papale, ſive concordia diſcors Sixti V. & Clementis VIII. circa Hieronymianam editionem, &c. Auctore Thoma James, novi Collegii in Alma Academia Oxonienſi ſocio, & utriuſque Academia in artibus Magiſtro*. In quo exhibet collationem E utriuſque bibliæ Sixti, & Clementis, ac in Epiſtola dedicatoria Sixtum Pontificem ea, qua vix major eſſe poteſt, impudentia aggreditur. Sed ad reprimendam, inquit, ſuperbiam, & retundendam blaſphemiam hujus Sixti ſupra Deum, & omne, quod vocatur Deus, ſe exaltantis, non opus eſt aliunde accerſito auxilio a Calviniſtis, Lutheranis, aut Zuinglianis (ſic enim per opprobrium pios appellant) ſatis erit, ſuperque omnibus factum credo, ſi Papam cum Papa, Sixtum cum Clemente, quintum cum octavo, ignorantiam cum ſcientia, tenebras cum luce, antiquitatem errorum cum novitate veritatis contendere faciam. *Bellum Papale.*

Sed omiſſis conviciis, quibus ille Magiſter in artibus

Digitized by Google

bus totus tumet adverſus Chriſti Vicarium in terris A, ac venerandum Eccleſiæ univerſalis Doctorem.

Editio Bibliæ perfecta, quo ſenſu.

Dicendum eſt, Sixtum Quintum tunc approbaſſe editionem Bibliorum opera ſua tunc emendatam, ac perpurgatam a multis erroribus, qui notariorum, ac typographorum ſeu ignorantia, ſeu temeritate irrepſerant, non tanquam penitus ſic conſonam ſcripturis in ſuo fonte ſpectatis, aut ſic in omnibus integram, puram, ac reſtitutam, ut nulla amplius acceſſio illi fieri poſſet, ſed tanquam omnibus editionibus tunc factis præferendam, & in regulis fidei, & morum nunquam deviam, & tanquam talem, quæ publice legatur, & recipiatur in uſum: quæ ad ſcripturas in ſuo fonte diligenter collata, excuſſa, & examinata B nihil continent ſubdole vel adjectum, vel immutatum. Sed non propter hoc tollitur facultas alteri Pontifici, adhibita majori diligentia, eam adhuc caſtigatiorem edere, immutatis ſemper iis, quæ ad fidem, & mores ſpectant, in quibus Pontifices nequaquam ſibiipſis adverſarii ſunt. Ac ſicut Gregorius Magnus antiquam, ac vulgatam Latinam editionem ſuo tempore comprobat ſimul cum nova, quia Apoſtolica ſedes, cui præſidebat, utraque utebatur, nec metaciſmi colliſionem, nec barbariſmi confuſionem devitans, quia, inquit in præfatione in Job ad Leandrum, *indignum vehementer exiſtimo, ut verba cœleſtis oraculi reſtringam ſub regulis Donati*. Ac ſicut comprobatio illa compedes non injecit Sixto Quinto, quin C eamdem vulgatam editionem, exceptis Typographiæ mendis, quæ in eam plura irrepſerant, magis purgatam confirmaret: ſic nec Sixtus Quintus Clementem Octavum præpedivit, quin eamdem adhuc ſuo priſtino ſplendori reſtitutam, authoritate ſua magis probatam evulgaret: ſicut nec ipſe Clemens aliorum Pontificum, ſi quando id Eccleſiæ utile judicarent, diligentiam, & ſedulitatem ſic præoccupavit, quantumcumque Artiſta ille editionem ejus in contemptum Sixtianæ extollat, quin adhuc in multis eam poſſint emendare, intactis ſemper & ubique fidei, & morum regulis, ut dictum eſt. Nam & ad calcem Bibliorum Antuerpiæ editorum anno 1618. Libellum habemus Franciſci Lucæ Illuſtris Theologi, ac Decani Eccleſiæ Cathedralis Audomarenſis, continentem plures lectionum D varietates ex vetuſtis manuſcriptis exemplaribus collectas, quibus poſſit perfectior reddi feliciter cœpta correctio, ſi accederet Romani Pontificis auctoritas: ac in epiſtola dedicatoria hujus libelli refert ex litteris Cardinalis Bellarmini, cujus opera Clemens uſus fuerat in perficienda Sixti editione, ac Joannis Baptiſtæ Bandini præfecti Typographiæ Vaticanæ, Biblia vulgata non eſſe adhuc accuratiſſime caſtigata, ac nonnulla ſupereſſe, quæ adhuc in melius mutari poſſent. Quæ quidem eo conſilio ſic dimittuntur, quo alias Divus Hieronymus, ut teſtatur in præfatione ſuper Euangelia, in emendatione Bibliorum nonnulla reliquit imperfecta. Cum abunde ſit, quod fidei, & morum præcepta, aliaque E ad ſalutem utilia ſufficienter ſint expreſſa, & declarata in hac vulgata editione, & ſi quid adhuc deſiderari poſſit, tale eſt, quod merito dicatur adiaphorum, quod non poſſit aliam fidem inducere, aut vivendi regulam, aut multum facere ad fidei cauſam, quam habet Eccleſia cum Judæis, & hæreticis. Non autem multum detrimenti infertur Eccleſiæ, ſi in rebus hujuſmodi ſibi in omnibus non conſentiant, nec qui infallibilitatem Pontificum Romanorum ex Cathedra loquentium defendunt Orthodoxi, in talibus illam adſtruunt, ut caſſo opere jactet ſe ille exegiſſe monumentum ad perpetuam Pontificum Romanorum infamiam, quorum potius gloria illuſtrior erit coram Deo, & cordatis hominibus, quo magis in iſto genere, in quo ſemper aliquid deſideratur, quæ ab uno incœpta erunt, & inchoata, ab alio promovebuntur, ab alio demum abſolvenda, & complenda.

A Reſtat tamen difficultas, quo modo Sixtus, & Clemens potuerint tot immutare in Bibliis poſt decretum Concilii Tridentini, quo ſancitur libros ipſos Bibliæ *integros cum ſuis omnibus partibus, prout in Eccleſia Catholica legi conſueverunt, & in veteri vulgata editione lectione habentur*.

Sed decretum Concilii non intelligitur de ſingulis vulgatæ editionis Latinæ particulis, ſed cum hæretici aliquos libros integros ex canone detraherent, aliorum, quos canonicos eſſe admittebant, partes tamen aliquas, tanquam addititias, & ſpurias ſubtraherent, ut in libro Geneſis, libris Regum, Danielis, & aliis, Concilium utique malo voluit providere ſuo B decreto: quod proinde ſpectat tantum ad illas partes, quas hæretici in ſuis Bibliis non legunt, cum ſint tamen in antiqua editione Latina ex Hebræo, aut ex Septuaginta Interpretum verſione. Sicque in nullo Sixtus, & Clemens, intendendo priori Bibliorum editioni cum magno Reipublicæ Chriſtianæ bono, nullatenus Concilio adverſati ſunt, quin potius ipſius mentem ſequuti ſunt, & ſequentur, qui eidem labori debite inſiſtent.

Clemens Octavus, creatus anno 1592. conſtit. 87. anno 1602. damnat, & prohibet propoſitionem, qua dicitur licere per litteras, ſeu internuncium confeſſario abſenti peccata Sacramentaliter confiteri, & ab eodem abſolutionem obtinere. Prohibet hanc propoſi- C tionem de cætero doceri, defendi, imprimi, aut ad praxim deduci ſub pœna excommunicationis latæ ſententiæ.

Cherub. Scholio 1. Quid, ſi quis ſit inter infideles, vel in carceribus ſecretis? Reſp. adhuc durat prohibitio, quia confeſſio eſt actus perſonalis; præcepit enim Dominus mundandis, ut irent, & oſtenderent ora Sacerdotibus, cap. quem pœnitet. 88. de Pœnitent. diſt. 1.

Idem Clemens Octavus, conſtitut. 63. *Paſtoralis Romani Pontificis vigilantia*, anathematizat juxta antiquum prædeceſſorum morem quoſcumque hæreticos, &c. ut eſt in Bulla cœnæ Domini, abſolutio Papæ reſervatur, alii, ſi abſolvunt, excommunicantur. Publicatio Bullæ in urbe omnes afficit, confeſſarii has D litteras apud ſe habeant.

Cherubinus notat ibi Bullam hanc a multo tempore publicari ſolitam fuiſſe in diebus ſolemnibus, qui ſunt dies quinta Hebdomadæ ſanctæ, dies Aſcenſionis Domini, & dedicationis Baſilicarum Petri, & Pauli. Itaque falli, qui revocant ad tempus Martini Quinti circa annum 1420.

CONTROVERSIA.

AGitata quoque celebris illa quæſtio de auxiliis Gratiæ Divinæ, ac libero hominis arbitrio, quæ inter Dominicanos, & Jeſuitas controvertebatur magnis utrimque ſtudiis, & quæ diu nobiliſ- E ſima illa ingenia exercuit, factis diſputationibus coram ipſo ſummo Pontifice, & Cardinalibus ſacræ Inquiſitionis, ac ſelectis ex omnibus ordinibus Theologis. Ait Spondanus in proluſione ſæculi decimiſeptimi, anno 1611.

Ferunt quidam Clementem Octavum has quæſtiones de auxiliis determinaſſe ad mentem Dominicanorum. Quod omnino falſum eſt; impeditus enim eſt & diſputationum ſucceſſu, & virorum magnorum conſilio, & occulta Spiritus ſancti inſpiratione, quæ in hac occaſione non defuit Vicario Chriſti. Et certe Cardinalis Perronius hæreticorum Galliæ malleus, cum tunc temporis Romæ degeret, edixit illi, ſi quod meditabatur, definiret, curaturum, ut Germaniæ, Galliæque hæretici decreta ipſius ſubſcriberent, ſuamque doctrinam ſancitam eſſe faterentur.

Card. Perronius, & Bellarm.

Et Bellarminus Cardinalis alter, quaſi ſpiritu prophetico ductus negavit Clementem Octavum, quod ſtatuerat animo de præmotione Phyſica, unquam

definiturum. Et ſi definire moliretur, vitam potius deſerendam, tam certus erat gratiam efficacem non includere Phyſicam prædeterminationem. Quæ narrationes cum nihil mali contineant, magis manifeſtam reddunt partem illam, quæ alteri prævalere debebit in vero judicio. De quibus agitur fuſius in Appendice Eugenii Philadelphi. Ut autem res iſta elucidetur magis, aliqua fragmenta hujus controverſiæ ex adverſariis meis, neſcio ex quo libro exſcripta, hic adjungam; licet prohibuerint ultimi Pontifices, ne actis hujus controverſiæ fides certa adhibeatur, cum varia de iis, & non ſibi conſentientia ferantur. Unde quæ hic exhibemus fragmenta, magis accipias velim, tanquam aliqua, quæ narrata ſint, quam quæ geſta ſint indubie.

Molina, Fonſeca.

Poſt Concilium Tridentinum, Molina, ac Fonſeca proferunt in medium opinionem de ſcientia media. Eam tuetur Leonardus Leſſius in Belgio ſuis ſcriptis orbi Chriſtiano ſatis notus. In eum cenſuram edidit tum Academia Lovanienſis anno 1586. tum Duacenſis. Controverſia defertur ad Sixtum Quintum, qui utrique parti ſilentium indicit anno 1589. Antonius de Padiglia Societatis Jeſu theſes pro Molina tuetur in pervigilio Sancti Thomæ. Prædicatores diſputant theſes eſſe erroneas, denunciaturque ſacro Inquiſitionis tribunali liber Molinæ, ut ſuſpectus de erroribus, ejurant tamen Jeſuitæ Dominicanos, ne ſint Judices. Ventilatur quæſtio in Academiis, ac defertur ad Clementem Octavum anno 1597. qui nominat conſultores Cardinalem Madrutium, & varios Theologos, ac e Facultate Pariſienſi Jacobum Boſſu, & Ludovicum de Creil tunc Romæ degentes.

Conſultores electi a 2. die Februarii ad 13. Martii quolibet die conveniunt. Bis vero in Hebdomada reliquo anni 1598. ac quinquaginta propoſitiones ſeligunt proponendas Summo Pontifici: ac mortuo interim Madrutio Cardinali, Gregorius Nunes ordinis Eremitarum S. Auguſt. delineat cenſuræ exemplum in librum Molinæ de Concordia ad mentem conſultorum, antequam vero res ad exitum perduceretur, conqueruntur Jeſuitæ ſe non auditos.

Iterum ergo conſultores congregantur, jubente Summo Pontifice, anno 1601. Februarii 22. Gregorius de Valentia Molinæ cauſam ſuſcipit, proteſtatus ſe, non ut veras, ſed ut cenſura minime dignas, opiniones Molinæ tueri.

Junii die 7. examinatur vigeſima quarta propoſitio, affirmantque ſcientiam mediam a Maſſilienſibus excogitatam fuiſſe ad exterminandam gratiam, &c. Sed advertendum dupliciter intelligi poſſe ſcientiam mediam. 1. Pro ea ſcientia, qua Deus prævidet, quid facturus eſſet homo ex viribus naturalibus, omni præventione gratiæ interioris denudatis. Et hæc eſt ſcientia media Maſſilienſium. 2. Pro ea ſcientia, qua Deus prævidet, quid facturus eſſet homo præventus auxiliis gratiæ interioris, & hæc eſt Orthodoxorum.

Duplex ſenſus ſcientiæ mediæ.

Martii 20. Pontifex ſtatuit, ad mentem Divi Auguſtini, decernendum eſſe in his controverſiis, ac in 1. congregatione ſequenti, cui interfuit, conſultores ſententiam negantem veras virtutes fuiſſe in infidelibus, Auguſtini doctrinæ conformem cum Lemos dixerunt.

Die altera examinatur hæc propoſitio: Poteſt homo viribus naturæ aſſentiri revelatis, hancque Summus Pontifex blaſphemam, hæreticam, & Eccleſiæ perturbatricem dixit.

Auguſti ſexta in congregatione ſexta actum eſt, an poſſit homo lapſus elicere naturaliter contritionem, & in ſeptima concluſum eſt negative.

Septembris die 30. tractatur, utrum detur lex dandi infallibiliter gratiam facienti, quod in ſe eſt. Tuncque animi deliquio concidit Valentia, & advectus Neapolim moritur; ac in duodecima congregatione dictum eſt, non dari hujuſmodi legem.

A Ab hac congregatione ad trigeſimam tertiam diſputat P. Arrubal, quo invalidato, diſputat pro eo P. Vaſtida. Hic rurſus duplex ſenſus; ſcilicet de faciente, quod in ſe eſt ex ſolis viribus naturæ, & de faciente, quod in ſe eſt ex viribus naturæ præventis gratiæ interioris auxilio.

Novembris 18. in trigeſima tertia congregatione actum eſt, utrum Liberum Arbitrium, & gratia ſint duæ cauſæ partiales boni operis, ac in trigeſima ſexta Novembris 19. concluſum eſt negative.

In congregatione ſexageſima concluſerunt conſultores ſcientiam mediam eſſe Pelagianam, & Semipelagianorum fundamentum. Obſerva diſtinctionem præmiſſam. Et, licet ſignificaverit Molina in B libro ſuo de *Concordia*, ſi ratio conciliandæ humanæ libertatis cum divina gratia, quæ petitur ex uſu ſcientiæ mediæ, ita ſemper fuiſſet expoſita diſtincte, ac a ſe expoſita fuit, inde juvari potuiſſe, qui olim contra Pelagianos, & nuper contra Lutheranos pugnaverunt, hoc nec Divo Auguſtino, nec Concilio Tridentino injurioſum ab aliquibus rite cenſetur. Quid enim vetat quidpiam ſubinde retegi, quod erat quidem traditum prius, ſed non tantopere enucleatum, ut aliquid lucis afferatur iis, quæ a ſanctis Patribus tradita ſunt? quidni creſcat in Eccleſia ſplendor?

Anno 1605. Januarii 4. in ſexageſima quinta congregatione concluſum, dari in Deo decretum antecedens omnem liberi conſenſus præviſionem ex Auguſtino.

C In ſexageſima ſeptima, Januarii 22. præſente Cardinali Perronio diſputatum eſt, utrum bonus uſus auxiliorum Divinæ Gratiæ ſit ab ipſa gratia, ac in ſexageſima octava congregatione affirmativam ut veram ex Auguſtino conſultores determinaverunt. Sed non explicatur, an uſus ille eſſet totaliter a gratia, nec expreſſe diſtinguitur de principali, ac minus principali cauſa.

Poſt hanc mortuus eſt Clemens Octavus, cui meditanti cenſuram edere, dixerat Bellarminus, ut eſt in ejus vita: Non hoc faciet ſanctitas veſtra, & iterum, & ſi tentat exequi, prius diem obibit.

Mortuo Clemente, in conclavi juratum eſt, quod futurus Pontifex intra annum his controverſiis finem imponeret, electuſque eſt Leo Undecimus, quo breD vi moriente, ſuffectus eſt Paulus Quintus, ſub quo prædicto anno 1605. Septembris 20. quæſitum, utrum gratia efficaciam habeat ex omnipotentia Dei, & ſupremo dominio. Oſtenſum eſt autem a Patre Lemos, & in congregatione ſequenti concluſum a conſultoribus, eam eſſe Auguſtini mentem.

In quarta congregatione ſub eodem Paulo Quinto Octobris 10. diſputatum utrum Deus active, proprie, nedum moraliter moveat ſua gratia liberum arbitrium, & an hoc dato debeat illa gratia dici prædeterminatio Phyſica. Inſtante P. Vaſtida, diſputatio protrahitur, & concluditur, Deum active proprie movere. Atque hic intermiſſæ diſputationes.

E Atque in his, quamvis multa capita illius doctrinæ, quæ Molinæ tribuebatur, contraria Divo Auguſtino cenſuerint conſultores, nihil tamen judicialiter concluſerunt, aut decreverunt tunc temporis circa iſta capita Summi Pontifices: quid autem definituri eſſent, poſt ventilatas hujuſmodi quæſtiones, quis certo divinare poterit? aliud certe conſultatio, aliud finalis definitio, ac judicium eſt.

Advertit porro Leſſius in diſputatione Apologetica de gratia efficaci, &c. cap. 1. multa impoſita fuiſſe Molinæ contra ipſius mentem in tractatibus contra ipſum editis, eo fine, ut damnaretur ejus liber.

Molinæ multa imponuntur.

1. Error eſt Gallorum, nempe liberum arbitrium prævenire gratiam Dei, & ſolis naturæ viribus debere incipere opus bonum, ut opere incepto, gratia adju-

adjuvet. Cujus contrarium docet Molina in concordia, quæſt. 14. art. 15. diſp.41. A

2. Eſt liberum arbitrium facere unam partem operis boni Dei, gratiam alteram. Contrarium tenet Molina in concordia quæſt. 14. art. 113. diſp. 37. ubi expreſſe docet, totum opus eſſe a Deo, & totum a libero arbitrio, & totum a gratia præveniente.

3. Liberum arbitrium prius natura operari bonum opus, quam gratia cooperetur. Contrarium docet Molina quæſt. 14. art. 13. diſp.41.

4. Auxilium præveniens non eſſe efficiens, ſeu phyſicum, ſed morale, quod ſumit efficaciam ex parte motionis objecti, & præſcientiæ divinæ. Contrarium fuſe docet Molina diſp.40. & 41.

5. Nullam Theologos Societatis reipſa motioni Divinæ gratiæ efficaciam tribuere. Docet contrarium in concordia diſp. 40. & 41. ubi oſtendit opus eſſe ſupernaturale ex influxu gratiæ. B

6. Eoſdem Theologos aliquid tribuere voluntati ex ſola naturæ virtute, quo ſe diſcernit. Contrarium docet quæſt. 14. art. 13. diſp.40.

7. Quod homo pro ſua innata libertate bonum elegit, priuſquam a Deo trahatur electus. Contrarium docet quæſt. 14. art. 13. diſp.8. & 9. concordiæ.

8. Conſenſum noſtræ voluntatis in bonum ex vi naturæ elicitum prævenire gratiam. Contrarium docet ibidem Molina.

Hæc, & ſimilia, dum tribuuntur Molinæ, quaſi ea expreſſe docuerit, aut ex ejus aſſertionibus evidentiſſime ſequantur, ſtatuitur a quibuſdam gratia efficax per ſe prædeterminans liberum arbitrium. Unde nata quæſtio primaria, utrum ad converſionem peccatoris, ſeu ad conſenſum, quo gratiæ vocanti conſentit, requiratur quædam Dei motio, & impulſus natura ſua efficax, qui voluntatem humanam ad conſenſum phyſice prædeterminet, quem habere non ſit in ejus poteſtate, & cui præſenti non poſſit reſiſtere. Idem quæritur de omnibus operibus bonis, utrum ad ſingulos actus requiratur idem impulſus. C

Sed, dum punctum difficultatis directe non attingitur, multæ quæſtiones collaterales agitantur, quibus res iſta obſcuratur, & ſine fine diſputatur, non bene, & ex bona fide ſtatu controverſiæ propoſito, ſed obſcure, & cum verbis ambiguis, ac diverſorum ſenſuum. Interim multi cenſorum munus ſibi arrogant, qui rem, de qua agitur, ſatis perſpectam non habent, nec ipſam intime, ac penitiſſime, ut decet, pervadunt. Prius enim, quam judicium de cauſa feras, temperandum eſt ab affectibus, & ejus diſcuſſioni, ac introſpectioni diligenter inſiſtendum, ut de ſcriptoris mente non ex plagulis aliquot detruncatis, ſed ex textura totius ſcriptionis pronunties, ne in perverſitatem calumniandi ſcripta aliena incurras. Nec deſunt, qui prædeterminationem phyſicam mordicus ſe defendere proteſtentur, ne a Divo Thoma alieni habeantur; ſed eam ita explicant, ut reipſa a gratia ſufficienti non differat. Quibus conſulendum eſſet, ut, ſenſu retento, verba mutarent, alia enim eſt notio communis prædeterminationis illius. D

Paulus Quintus anno 1611. ad ſopiendas controverſias de auxiliis, conſtitutionem edit, qua prohibet, ne de auxiliis ſcribatur, inconſulto Summo Pontifice, ſeu generali Inquiſitore. Quam conſtitutionem renovavit in alia generali congregatione dictæ ſanctæ Romanæ, & univerſalis Inquiſitionis Urbanus Octavus die 22. Maji, anno Domini 1625. donec aliud in hac materia a Sede Apoſtolica foret ordinatum. E

Hanc conſtitutionem Pauli Quinti ita refert Epiſcopus Apamienſis, Spondanus continuator, & abbreviator Baronii, in Proluſione ad ſæculum decimumſeptimum, an. 1606. Paulus Quintus Pont. Rom. diſputationes de gravi illa, ac moleſta controverſia de gratiæ auxiliis, & libero arbitrio, quam inter religioſos Prædicatores, & Societatis Jeſu, ſub Clemente agitatam, innuimus, quibus ipſe Paulus cum cæteris Cardinalibus illius Congregationis ſemper interfuerat, conticeſcere juſſit: ſanxitque poſtmodum, ut utriſque, dum aliud decerneretur, liberum eſſet ſuam ſententiam in Scholis modeſte tueri, ſed ſine damnatione alterius partis.

Idem Paulus Quintus Copernici opinionem de motu terræ, & immobilitate cœli damnavit, occaſione Epiſtolæ cujuſdam Patris Carmelitæ Neapoli impreſſæ anno 1605. qua iſtam opinionem a multis recipi apparebat; in qua dictus Pater oſtendere conatur præfatam doctrinam de immobilitate ſolis in centro mundi, & mobilitate terræ conſonam eſſe veritati, & non adverſari Scripturæ ſacræ. Ideo, ne hujuſmodi opinio in perniciem Catholicæ veritatis ſerpat, cenſuit dictos Nicolaum Copernicum de revolutionibus orbium, & Didacum Aſtuviæ in Job, ſuſpendendos eſſe, donec corrigantur. Librum vero P. Pauli Faſcarini Carmelitæ omnino prohibendum, atque omnes alios libros idem pariter docentes prohibendos, prout in præſenti decreto omnes prohibet, damnat, atque ſuſpendit, &c. De quo vide Merſennium in Geneſim cap. 1. verſ. 10. Mendoſum in Viridario lib. 4. problem. 5. ſic refert Dominicus a S. Trinitate Carmelita Biblioth. Theol. tom. 3. lib. 3. ſect. 7. cap. 8. ubi Paulus Quintus vocat falſam illam doctrinam Pythagoricam, divinæque Scripturæ omnino adverſantem.

Copernici opinio damnatur.

URBANUS VIII.

URbanus Octavus decretum edit anno 1625. ſeu ex ejus auctoritate ſacra Congregatio, quo prohibet acceptionem plurium ſtipendiorum pro una miſſa, cum onere reſtituendi.

Miſſæ ſtipendium.

Ratio hujus decreti fuit, quod multi Theologi aperte docerent, Sacrificium Miſſæ, cum eſſet infiniti pretii, oblatum pro multis tantum prodeſſe ſingulis, ac ſi pro uno oblatum eſſet: ac ſicuti lumen ſolis non minus illuminat ſingulos, cum multos ſimul illuminat. Unde quidam non verebantur plura ſtipendia a pluribus recipere, & iis unius Miſſæ celebratione putabant ſe ſatisfacere, nec cuiquam propterea injuſtitiam, aut injuriam facere. Sed de fructu hujus ſacrificii diximus in ſupplem. Theolog. affect. diſput. 4. quæſt. 5. §. 12. non poſſe ſatis determinari, inconſulto primo offerente Chriſto, ex cujus nutu pendet maxime, quantum quiſque eſt accepturus. Attamen placet aliis aliunde rem iſtam aliter definire. Oblatum nominatim pro pluribus, æque prodeſt cuilibet eorum, ac ſi pro illo tantum offerretur, juxta cujuſlibet diſpoſitionem. Ita P. Philippus a S. Trinitate de Euchariſt. Sacrament. diſput. 8. dub. 6. quod docet Cajetanus quæſt. 79. art. 5. Petrus Soto lect. 7 de Euchariſtia, & Vaſquez ad eamdem quæſt. 79. alias ſequerentur duo inconvenientia.

Primo, quod Sacrificium Miſſæ magis prodeſſet alicui, cum adeſſet ſolus, quam ſi adeſſent alii.

Secundo, quod Sacrificium Miſſæ minus prodeſſet animabus Purgatorii, quando adeſſent multæ.

Hanc difficultatem latius diſcutit Fabritius Pignatelus in monte propitiatorio, quæſt. 10. &c. Tenet autem taxationem ſtipendii factam eſſe ab Eccleſia, non tanquam pretium operis; nulla eſt enim proportio inter fructum Miſſæ, & ſtipendium ſolitum, & eſſet evidens ſimonia, ſed factam eſſe propter ſuſtentationem operantis, quia ex naturali lege, qui deſervit alicui, aut in ejus miniſterio occupatur, debet ab eo ali, & ſuſtentari, in quo nulla fit injuria rei ſpirituali, ſed ſubvenitur humanæ infirmitati, quia miniſter ſine alimento vivere nullo modo poteſt. Quod explicat Cardinalis de Lugo diſputat. 21. de Euchariſt. ſect. 1. exemplo pictoris, qui ex voto non pol-

poſſet vendere ſuas operas, ſed teneretur gratis depingere in obſequium alicujus Eccleſiæ. Qui pictor nihil cenſeretur contra votum facere, ſi peteret ab Eccleſia certum alimentum, quo indigeret, nec deſineret propterea gratis opus ſuum feciſſe, quia omnia neceſſaria ad ſuſtentationem pictoris computantur inter ſumptus neceſſarios ad picturam. Sic ſuſtentatio, quia neceſſaria eſt ad ſacrificium, illa non impedit, quin Sacerdos gratis celebraſſe dicatur, accepto pro ipſa ſtipendio. Cum autem unica ſuſtentatio ſufficiat ad ſacrificium, ſive pro uno, ſive pro multis offeratur, hinc prohibetur acceptio duplicis ſtipendii, non autem ob illam rationem, quod minor fructus ineſſet ſingulis, ſi pro pluribus celebraretur.

Improbandum autem, quod exinde colligit idem P. Philippus, Sacerdotem non habentem aliunde, unde ſibi ſubveniat ad vivendum juxta ſuum ſtatum abſque indecentia, poſſe accipere plura ſtipendia pro una Miſſa. Aliqui etiam probabiliter, inquit, & pie hoc extendunt ad ſuſtentationem Patris, & Matris ipſius, quando alias cogerentur mendicare: Item ad emendos aliquos libros idoneos miniſterio ipſius valde utili Eccleſiæ. Quam igitur neceſſarium Urbani Octavi decretum ad compeſcendas tales ratiocinationes. Namque poſſent alii etiam ulterius extendere ad alias expenſas pro neceſſitate, & decentia cujuſque celebrantis. Non eſt autem verum deberi integram ſuſtentationem pro parvo labore unius miſſæ, Id verum eſt pro ipſo Paſtore.

Feſtum Dei Patris.

Idem Urbanus Octavus anno 1628. Aprilis 8. Miſſam de Patre æterno recens cuſam a quodam pio damnavit, & uſurpari deinceps vetuit.

Hinc conjici poteſt, quid ſentiendum de inſtitutione Feſti in honorem ſpecialem Dei Patris, quam inſtitutionem promovere ſatagebat non nemo tanquam opus valde pium, nec minus decens, quam Feſtum Spiritus Sancti in Pentecoſte, aut Filii in Aſcenſione. Hanc devotionem examinat Theophilus Raynaudus in libro Heteroclitorum ſpiritualium ſect. 3. puncto 1. ſuper quo quatuor pronuntiat.

1. Cultus Dei Patris ſpecialis eo modo, quo aliis SS. Trinitatis perſonis tribuitur, nihil ex propria intentione referendo ad alias perſonas, nihil vitii continet, ſed pius eſt, & ſanctus.

2. Eccleſia nullo Dei Patris Feſto inſtituendo hactenus non cæcutit, nec ſperandum, aut optandum, ut ei excutiantur ſquammæ, & viſum recipiat, ut dicebat ille pius.

3. Quæ ad perſuadendam inductionem ſpecialis Feſti in honorem Dei Patris, exigui omnino videntur momenti. Nam nec ſpeciale fit Feſtum Filii, aut Spiritus Sancti, cum id ad totam Trinitatem referatur, aut ad humanitatem Chriſti. Et communi voluntate omnium perſonarum omnia nobis obtingunt Dei beneficia.

4 Etſi vero tale Feſtum cum debitis circumſtantiis inſtitutum non poſſit non eſſe Deo gratum, tale tamen Feſtum prudenter Eccleſia non induxit. Neque enim neceſſe eſt, quicquid ſancte ſuſciperetur, præcipi ab Eccleſia feſtivo, & publico ritu. Quot enim alia poſtea ſuſcipienda forent? cum aliunde ex illis Feſtis populus in aliquem errorem induci poſſet.

Urbanus Octavus anno 1643. die 27. Junii conſtitutionem edidit *in eminenti Eccleſ.* contra librum Cornelii Janſenii Yprenſis Epiſcopi, cui nomen, *Auguſtinus*, alioſque libros plures occaſione illius libri editos. Inſertiſque in ea conſtitutione Bullis contra Bajum Pii Quinti, ac Pauli Quinti ſupra dictis, ſic loquitur. Cum autem ex diligenti, ac matura ejuſdem libri, cui titulus, *Auguſtinus*, lectione, poſtmodum compertum fuerit in eodem libro multas ex propoſitionibus a prædeceſſoribus noſtris olim, ut præfertur, damnatis, contineri, & magno cum Catholicorum ſcandalo, & auctoritatis dictæ Sedis

A contemptu contra præfatas damnationes, & prohibitiones defendi; Nos huic malo in ſcandalum totius reipublicæ Chriſtianæ, & fidei Catholicæ perniciem vertenti opportunum remedium adhibere volentes, Conſtitutiones Gregorii, ac Pauli prædeceſſorum noſtrorum, necnon decretorum hujuſmodi totos, & integros tenores, ac datas etiam veriores præſentibus pro totaliter expreſſis, & inſertis habentes, motu proprio, & ex certa ſcientia noſtra, ac de Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine, hac perpetuo valitura conſtitutione ejuſdem Pii, & Gregorii prædeceſſorum hujuſmodi, conſtitutiones prædictas, omniaque, & ſingula in iis contenta, Apoſtolica auctoritate, tenore præſentium, perpetuo confirmamus, & approbamus, librumque prædictum, cui titulus eſt, *Auguſtinus*, articulos, opiniones, & ſententias in dictis conſtitutio-
B nibus reprobatas, atque damnatas, ut a nobis compertum eſt, continentem, & renovantem, aliaque omnia opera præſentibus noſtris litteris ſubinſerta, quæ aliis ſub poſteriori decreto noſtro prædicto regiſtratis per præſentes addimus, atque adjungimus, eadem authoritate per præſentes omnino prohibemus, ac pro vetitis, & prohibitis haberi volumus, & mandamus, &c.

Hanc Bullam per Nuntium Pariſiis tunc commorantem miſit ad Archiepiſcopos, Epiſcopos, & Univerſitates Galliæ Innocentius Decimus anno 1645. cum magna ferveret contentio propter illum larvatum Auguſtinum, qui ſuos defenſores plurimos nactus fuerat, unde poſtea aliæ conſtitutiones emanarunt ſuper quinque propoſitionibus ex ejuſdem Libri Doctrina excerptis, de quibus diximus non pauca
C in controverſiis Concilii Tridentini, quæ hic repetere tædioſum eſſet, cum in tertia claſſe hujus Summæ videri poſſint. Ac jam, licet difficulter, ut præſagiebat ipſe libri auctor in teſtamento, aliquid mutatum, ac caſtigatum ſit in ipſo libro per Romanam ſedem, cui obedientem ſe eſſe filium, ut Catholicum decet, moriendo teſtatus ſit, & ipſius exemplum, non expectato mortis articulo, pie ſequuti ſint, qui prius cauſam ejus agere videbantur, eſt autem hoc extractum teſtamenti.

Copia teſtamenti perilluſtris, ac Reverendiſſimi Domini Cornelii Janſenii Epiſc. Yprenſis, ab ipſo dictati vix media hora ante mortem.

EGo Cornelius, Dei, & Apoſtolicæ ſedis gratia Epiſcopus Yprenſis, de mea libera voluntate do,
D & dono omnia mea ſcripta ad explicationem ſancti Auguſtini ſpectantia, Capellano meo Reginaldo Lamæo, partim quia magno labore ea ſcripſit, vel dictavit, partim quia ſine originali copia corrigi non poſſunt. Hac tamen mente hanc donationem facio, ut cum doctiſſimis viris magnifico Domino Caleno, Liberto Fromondo, & Reverendo Domino Henrico Caleno Canonico Mechlinienſi conferat, & diſponat de editione quam fideliſſime: ſentio enim difficulter aliquid mutari poſſe. Si tamen Romana ſedes aliquid mutari velit, ſum obediens filius, & illius Eccleſiæ, in qua ſemper vixi, uſque ad hunc lectum mortis obediens ſum. Ita mea poſtrema voluntas eſt. Actum ſexta Maj
E 1638 infraſcriptum erat: *Cornelius Janſenius Yprenſis*, & impreſſum ſigillum ejuſdem. Ita teſtor Henricus Calenus.

Scilicet Re. Epiſcopus magnam exiſtimationem habebat de judicio Summi Pontificis in rebus fidei definiendis, & docenda vera fide, ut patet ex ipſius commentariis in caput Lucæ 22. verſu 32. juxta mentem D. Leonis ſermone 1. de Aſſumptione ſua ad Pontificatum, & Divum Bernardum epiſt. 19. ad Innocentium.

Idem Innocentius Papa Decimus, feria quinta, die 24. Januarii 1647. in Congregatione generali Sanctæ Romanæ, & Univerſalis Inquiſitionis habita, cum editi fuiſ-

fuiſſent in Gallia quidam libri, quibus docebatur hæc A propoſitio: *S. Petrus, & S. Paulus ſunt duo Eccleſiæ ſummi paſtores, ac Præſides, qui unicum caput conſtituunt*; hanc propoſitionem ita explicatam, ut ponat omnimodam æqualitatem inter S. Petrum & S. Paulum, ſine ſubordinatione, & ſubjectione S. Pauli ad S. Petrum in poteſtate ſuprema, & regimine Univerſalis Eccleſiæ, hæreticam cenſuit, & declaravit. Libros vero prædictos, in quibus propoſitio, ut ſupra, explicata, & damnata aſſeritur, & defenditur, Sanctitas ſua omnino damnatos, & prohibitos eſſe voluit, prout præſenti decreto damnat, & prohibet.

Nota, ſanctos Patres expreſſe aſſerere ſubjectionem Divi Pauli ad ſanctum Petrum, Tertullian. lib. B de Præſcrip. ſub finem ad illum locum ad Galatas 1. *Deinde poſt annos tres veni Hieroſolymam videre Petrum*, ait: *Aſcendit videre Petrum ex officio, & jure*. Divus Joannes Chryſoſtomus hom. 87. in Joannem: *Quia et Apoſtolorum Petrus erat, princeps, & vertex ipſius cœtus: propterea Paulus aſcendit eum videre præ aliis*. Theodoretus in eumdem ad Galatas locum. *Cum humana doctrina non indigeret, ut qui ab univerſorum Deo eam accepiſſet, Apoſtolorum principi, quem par eſt, honorem tribuit*. Theophilactus ibid. *Honorans eum, ſeu majorem*. Oecumenius: *Poſt tantos, tantoſque agens pergit ad Petrum, tanquam majorem viſurus*. Simile habent commentarii ſub nomine Divi Ambroſii, & Divi Hieronymi evul- C gati, cujuſcunque illi ſint.

Etſi vero dicat Paulus in eadem Epiſtola ſe fuiſſe Apoſtolum conſtitutum, non ab hominibus, ſed per Chriſtum: ſed neque ſe a quoquam alio Euangelium didiciſſe; hoc non impedit, quin ita a Chriſto conſtitutus ſit, & edoctus, cum ſubordinatione ad Divum Petrum, ſicut & cæteri Apoſtoli: quare & ad illud prædicandum aſcendit ad Petrum, ut ab ipſo approbaretur, ut obſervat Divus Hieronymus epiſt. 11. ad Divum Auguſtinum: non enim aliter Eccleſia fidem illi adhibuiſſet. Item, quod ad Galatas 2. dicitur Divum Paulum in faciem reſtitiſſe Divo Petro, quod non ſimulate, ut vult Divus Hieronymus, ſed ex animo, ut vult Divus Auguſtinus in reciprocis Epiſtolis, hoc non magis arguit Paulum æqualem, aut ſuperiorem fuiſſe D Divo Petro, quam fuerit Nathan reſpectu David, cum eum arguit. Quia reprehenſio iſta non fuit juridica, & ex auctoritate, ſed fraterna correctio ex charitate.

Quare multi ſcripſerunt contra dictam propoſitionem. Magiſter Lezana in Conſultis variis, conſulto ultimo, *de ſingulariſſimo Divi Petri papatu*. Theophilus Raynaudus, *de bicipiti Eccleſia*, &c. Auguſtinus de Bellis, *de abſoluta Divi Petri Monarchia, qua ſolus Eccleſiam aurigavit*. Antonius Diana ad calcem tomi 9. tractatum ea de re edidit. Item Dominicus a S. Trinitate Carmelita excalceatus Bibliothecæ Theologicæ lib. 3. ſect. 4. cap. 3. ea de re quæſtionem inſtituit. Et ante hos omnes Doctor Periretus profeſſus Theologiæ in Regia Navarra Pariſiis, in ſuis prælectionibus ſolvit E omnes difficultates in prædictis libris damnatis contentas. Quæ prælectiones, etſi typis non ſint editæ, theſes tamen Theologicæ tunc temporis, me præſide, propugnatæ ſunt in eadem Regia Navarra pro majori Ordinaria, ad ipſarum prælectionum defenſionem.

Quæ cauſa ſequentis Conſtitutionis.

Epiſt. Epiſcop. Galliæ ad Innocent. X.

INitio anni 1653. Summus Pontifex Innocentius Decimus perhumaniter accepta epiſtola pluſquam 80. Galliæ Epiſcoporum, qua illum precabantur, ut clare, diſtincteque definiret, quid ſentiendum eſſet de quinque propoſitionibus, de quibus diſceptatio periculoſior, ac contentio ardentior erat, ipſas quinque propoſitiones examinandas primum dedit congregationi ſanctæ, & generalis Inquiſitionis, ut audita ejus relatione ſententiam pronunciaret, ut clara, firmaque de propoſitionum iſtarum ſenſu prolata ſententia caliginem omnem diſcuteret, animos fluctuantes componeret, diſſidia prohiberet, ac Eccleſiæ tranquillitatem, ſplendoremque reſtitueret, prout in eadem epiſtola Antiſtitum Galliæ continebatur, in qua etiam dicebant, quod tales motus ob librum poſthumum Cornelii Janſenii Yprenſis Epiſcopi excitatos *ſedari oportebat authoritate Concilii Tridentini*, ut ex hinc videri poſſet, quæ fuerit ejuſdem Concilii doctrina circa iſtas difficultates.

Porro cum lex ſilentii utrique parti impoſita minime apta videretur in contradictione, quæ ad ſchiſma tendebat, cum Janſenii Aſſeclæ pelagianam dicerent diſſidentium doctrinam: hi vero ipſorum potius erroneam eſſe, & majori ex parte a Concilio Tridentino damnatam, taleſque eſſent illæ propoſitiones, de quibus, ſi loqui vetitum eſſet, maxima, & ſaluberrima materia ſermonum paræneticorum ſubſtraheretur, cum nec ad mandata adimplenda, ſi eſſent impoſſibilia, bene quis hortari poſſet, nec ad bene eligendum, ſi liberum arbitrium neceſſario agit, nec ad compunctionem de contempta Dei gratia, ſi nunquam illi reſiſtitur, nec ad rependendum Chriſto debitum amorem, ſi incertum ſit, de cujus ſalute cogitaverit: Ideo cum omnino ſtatutum eſſet apud ſedem Apoſtolicam reſponſum non denegare, poſt aliquot menſes, in eodem anno emanavit Bulla Innocentii Decimi, ſeu Conſtitutio, qua poſt longam accurati examinis indaginem, & preces luminum Deo Patri enixe porrectas, ut ipſemet loquitur in epiſtola ad Epiſcopos Galliæ, ſub data 31. menſis Maji 1653. quid ſentiendum eſſet de propoſitionibus declaravit. Et cum Kalendis Auguſti, per tumultum damnatio harum propoſitionum impedita fuiſſet, iiſdem poſt quatuor annos Auguſti Kalend. damnatio earumdem propoſitionum per Innoc. X. promulgata in eadem eſt facultate, quæ illam cum debita reverentia ſuſcepit, & in acta retulit. Eſt autem Conſtitutio illa ſequentis tenoris.

INNOCENTIUS EPISCOPUS
Servus Servorum Dei.

Univerſis Chriſtifidelibus ſalutem, & Apoſtolicam benedictionem.

CUm occaſione impreſſionis libri, cui titulus, Auguſtinus, Cornelii Janſenii Epiſcopi Yprenſis, inter alias ejus opiniones orta fuerit, præſertim in Galliis, controverſia ſuper quinque ex illis, complures Galliarum Epiſcopi apud nos inſtiterunt, ut eaſdem propoſitiones nobis oblatas expenderemus, ac de unaquaque earum certam, & perſpicuam ferremus ſententiam.

Tenor vero præfatarum Propoſitionum eſt, prout ſequitur.

PRima: *Aliqua Dei præcepta hominibus juſtis volentibus, & conantibus, ſecundùm præſentes, quas habent, vires, ſunt impoſſibilia; deeſt quoque illis gratia, qua poſſibilia fiant.*

Secunda: *Interiori gratiæ in ſtatu naturæ lapſæ nunquam reſiſtitur.*

Tertia: *Ad merendum, & demerendum in ſtatu naturæ lapſæ non requiritur in homine libertas a neceſſitate, ſed ſufficit libertas a coactione.*

Quarta: *Semipelagiani admittebant prævenientis gratiæ interioris neceſſitatem ad ſingulos actus, etiam ad initium fidei, & in hoc erant hæretici, quod vellent eam gratiam talem eſſe, cui poſſet humana voluntas reſiſtere, vel obtemperare.*

Quinta: *Semipelagianum eſt dicere, Chriſtum pro omnibus omnino hominibus mortuum eſſe, aut ſanguinem fudiſſe.*

ed by Google

NOs, quibus inter multiplices curas, quæ animum noſtrum aſſidue pulſant, illa in primis cordi eſt, ut Eccleſia Dei nobis ex Alto commiſſa, purgatis pravarum opinionum erroribus, tuto militare, & tanquam navis in tranquillo mari, ſedatis omnium tempeſtatum fluctibus, ac procellis, ſecure navigare, & ad optatum ſalutis portum pervenire poſſit.

Pro rei gravitate, coram aliquibus S. R. E. Cardinalibus ad id ſpecialiter ſæpius congregatis, a pluribus in ſacra Theologia Magiſtris eaſdem quinque Propoſitiones, ut ſupra nobis oblatas, fecimus ſingillatim diligenter examinari, eorumque ſuffragia tum voce, tum ſcripto relata mature conſideravimus, eoſdemque Magiſtros, variis coram nobis actis Congregationibus, prolixe ſuper eiſdem, ac ſuper earum qualibet differentes audivimus.

Cum autem ab initio hujuſcemodi diſcuſſionis ad Divinum implorandum auxilium multorum Chriſtifidelium preces, tum privatim, tum publice indixiſſemus, poſtmodum iteratis eiſdem ferventius, ac per nos ſollicite implorata ſancti Spiritus aſſiſtentia, tandem, Divino Numine favente, ad infraſcriptam devenimus Declarationem, & Definitionem.

Primam prædictarum propoſitionum: *Aliqua Dei præcepta hominibus juſtis volentibus, & conantibus, ſecundum præſentes, quas habent, vires, ſunt impoſſibilia; deeſt quoque illis gratia, qua poſſibilia fiant*: temerariam, impiam, blaſphemam, anathemate damnatam, & hæreticam declaramus, & ut talem damnamus.

Secundam: *Interiori gratiæ in ſtatu naturæ lapſæ numquam reſiſtitur*: hæreticam declaramus, & uti talem damnamus.

Tertiam: *Ad merendum, & demerendum in ſtatu naturæ lapſæ non requiritur in homine libertas a neceſſitate, ſed ſufficit libertas a coactione*: hæreticam declaramus, & uti talem damnamus.

Quartam: *Semipelagiani admittebant prævenientis gratiæ interioris neceſſitatem ad ſingulos actus, etiam ad initium Fidei, & in hoc erant hæretici, quod vellent eam gratiam talem eſſe, cui poſſet humana voluntas reſiſtere, vel obtemperare*: falſam, & hæreticam declaramus, & uti talem damnamus.

Quintam: *Semipelagianum eſt dicere, Chriſtum pro omnibus omnino hominibus mortuum eſſe, aut ſanguinem fudiſſe*: falſam, temerariam, ſcandaloſam, & intellectam eo ſenſu, ut Chriſtus pro ſalute dumtaxat Prædeſtinatorum mortuus ſit, impiam, blaſphemam, contumelioſam, divinæ pietati derogantem, & hæreticam declaramus, & uti talem damnamus.

Mandamus igitur omnibus Chriſtifidelibus utriuſque ſexus, ne de dictis Propoſitionibus ſentire, docere, prædicare aliter præſumant, quam in hac præſenti noſtra declaratione, & definitione continetur, ſub cenſuris, & pœnis contra hæreticos, & eorum fautores in jure expreſſis.

Præcipimus pariter omnibus Patriarchis, Archiepiſcopis, Epiſcopis, aliiſque locorum Ordinariis, nec non hæreticæ pravitatis Inquiſitoribus, ut contradictores, & rebelles quoſcunque per cenſuras, & pœnas prædictas, cæteraque juris, & facti remedia opportuna, invocato etiam ad hoc (ſi opus fuerit) auxilio brachii ſæcularis, omnino coerceant, & compeſcant.

Non intendentes tamen per hanc declarationem, & definitionem ſuper prædictis quinque Propoſitionibus factam, approbare ullatenus alias opiniones, quæ continentur in prædicto libro Cornelii Janſenii. Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem, anno Incarnationis Dominicæ 1653. pridie Kalen. Junii, Pontificatus noſtri anno nono.

H. Datarius.

G. Gualterius.

P. Ciampinus.

A

Anno a Nativitate Domini noſtri Jeſu Chriſti milleſimo ſexcenteſimo quinquageſimo tertio, Indictione ſexta, Pontificatus ſancti in Chriſto Patris, & Dom. noſtri D. Innocentii divina Providentia Papæ X. anno nono, die vero nona menſis Junii, ſupradicta conſtitutio affixa, & publicata fuit in Eccleſia Lateran. ac Baſilica Principis Apoſtolorum de urbe, necnon Cancellariæ Apoſtolicæ valvis, ac in acie Campi Floræ, per me Hieronymum Marcellum, ſanctiſſimi D. N. Papæ Curſorem.

Pro D. Magiſtro Curſorum *P. Paulus Deſiderius* Curſor.

B

Quid geſtum poſt Conſtitutionem Innocentii X.

ATque hujus Conſtitutionis promulgatione non errore correcto, ſed dolore diſſimulato, dixiſſes iſtud Apocalyp. cap. 8. impletum: *Et cum aperuiſſet ſigillum ſeptimum, factum eſt ſilentium in Cœlo, quaſi media hora*. Quod non inepte quidam adaptant decreto Summi Pontificis in rebus fidei (ut Michael Azelatenſis in Apocalyp.) cui omnes conſentiunt, & quieſcunt, ſcientes Chriſtum pro Divo Petro rogaſſe Luc. 22. ut non deficeret fides ejus. Quod confirmat ſilentium Judæorum, Act. 11. qui, audita ratione Divi Petri de Baptiſmo gentilibus collato, *omnes tacuerunt*. Verumtamen, elapſis aliquot menſibus, cœ-

C perunt variis dicteriis, & ſcriptionibus adverſus illam reclamare, prætenderuntque nullius eſſe roboris pluribus ex capitibus, quæ diſcutere præſentis non eſt inſtituti. Id præſtitit P. Annatus in pluribus libris, maxime in eo, quem prænotavit: *Cavilli Janſenianorum contra latam in ipſos a ſede Apoſtolica ſententiam, ſeu confutatio libelli trium columnarum, & aliarum conjecturarum, queis Janſeniani obtinere conantur, ut non videantur eſſe damnati*. Pariſiis anno 1654. erat libellus ille trium columnarum ab ipſis oblatus Innocent. X. Romæ 19. Maji 1653. paucis diebus, antequam, præmiſſo diligenti examine de quinque propoſitionibus, ex Cathedra ſententiam ferret, ac continebat quindecim propoſitiones, ut jam dictum eſt claſſe Tertia, cum unicuique ex quinque dictis propoſitionibus tres ſenſus totidem propoſitionibus expreſſis affinge-

D rent, primum Calvini, & Lutheri, ſecundum ſibi proprium, & a ſeipſis intentum, conformem Orthodoxæ doctrinæ, ut prætendebant, tertium Molinæ ad Pelagianos proxime accedentem, ut ſic veritas ab ipſis putata, & talis exiſtimata inter duos errores, ſicuti Chriſtus ipſa veritas inter duos latrones, agnoſceretur; cumque peterent a Summo Pontifice, ut de iis propoſitionibus judicium ferret, cum eſſet in procinctu ad judicandum de quinque propoſitionibus, prout a Clero Gallicano ſibi exhibitæ fuerant, ac de quibus orta erat controverſia (erant autem aliæ iſtæ propoſitiones ab ipſis oblatæ, nec eumdem ſenſum reddebant, ſed in pluribus contrarium) a propoſito ſibi judicio non deſtitit, ſicut æquum eſt judices agere, cum, diſpoſitis omnibus ad judicandum, ſervatiſque omnibus juſtitiæ modis, litigantes novorum libellorum ſupplicum

E exhibitione nituntur judicium interpolare in ipſo limine judicii.

Sed ab hoc conatu dejecti, ad alia media ſibi confugiendum rati ſunt, ac plus ultra illas columnas ad ſuſpendendum judicium Innocentii Decimi diſpoſitas, propter rei novitatem ſibi progrediendum putarunt, licet ad mare magis procelloſum provecti, brevi naufragium paſſi fuerint per cenſuram facultatis Pariſienſis ann. 1656. qua vindicata, & aſſerta eſt Bulla Innocent. X. præſente ex parte Regis Chriſtianiſſimi Illuſtriſſimo Galliæ Cancellario Seguerio, magnarum virtutum viro, ad ſervandam ſuffragiorum libertatem contra varias molitiones, & tumultus, quibus impedita fuiſſent, niſi ex auctoritate ordinem

dinem legitimum, ſicut & durationem temporis unicuique præfixi ad loquendum, quod tranſgredi non liceret, adhibita ad hoc arenaria clepſydra, præfixiſſet, ac damnata eſt illa epiſtola, quæ aſſerebat D. Petro gratiam defuiſſe, cum Chriſtum negavit, necnon propoſitiones damnatas ab Innocentio in libro, cui nomen, *Auguſtinus*, non reperiri. Etſi vero propoſitiones damnarentur a ſe, ubicumque reperirentur, cum id ad quæſtionem facti pertineret, in qua Eccleſia errare poſſet, neminem de hæreſi damnari poſſe ob id, quod negaret aliquas propoſitiones non legi in certo libro. Quare dimiſſa controverſia de quinta propoſitione, quoad earum ſubſtantiam, ut videbatur in ſpecie, agebatur de quæſtione facti: ſicque ſimplices in errore detinebantur, quaſi Innocentius Decimus in umbram aliquam decreviſſet. Ideo ſequuta eſt alia conſtitutio Alexandri Septimi.

ALEXANDER EPISCOPUS
Servus Servorum Dei

Univerſis Chriſtifidelibus ſalutem, & Apoſtolicam benedictionem.

AD ſacram B. Petri Sedem, & univerſalis Eccleſiæ regimen inſcrutabili divinæ Providentiæ diſpoſitione, nullis noſtris ſuffragantibus meritis evecti, nihil nobis antiquius ex muneris noſtri debito eſſe duximus, quam ut ſanctæ fidei noſtræ, ac ſacrorum dogmatum integritati, tradita nobis a Deo poteſtate, opportune conſuleremus. Ac, licet ea, quæ Apoſtolicis Conſtitutionibus abunde fuerunt definita, novæ deciſionis, ſeu declarationis acceſſione nequaquam indigeant; quia tamen aliqui publicæ tranquillitatis perturbatores illa in dubium revocare, vel ſubdolis interpretationibus labefactare non verentur, ne morbus iſte latius diregatur, promptum Apoſtolicæ auctoritatis remedium conſuimus non eſſe differendum. Emanavit ſiquidem alias a fel. recordationis Innocentio PP. X. Prædeceſſore noſtro Conſtitutio, declaratio, & definitio tenoris, qui ſequitur, videlicet: Innocentius Epiſcopus ſervus Servorum Dei,

Univerſis Chriſtifidelibus ſalutem, & Apoſtolicam benedictionem. Cum occaſione impreſſionis libri, cui titulus, Auguſtinus, Cornelii Janſenii Epiſcopi Yprenſis, inter alias ejus opiniones orta fuerit, præſertim in Galliis, controverſia ſuper quinque ex illis, complures Galliarum Epiſcopi apud nos inſtiterunt, ut eaſdem Propoſitiones nobis oblatas expenderemus, ac de unaquaque earum certam, & perſpicuam ferremus ſententiam. Tenor vero prædictarum Propoſitionum eſt, prout ſequitur, &c. *ut habetur ſupra, in conſtitutione Innocentii.*

Cum autem, ſicut accepimus, nonnulli iniquitatis filii prædictas quinque Propoſitiones vel in libro prædicto ejuſdem Cornelii Janſenii non reperiri, ſed ficte, & pro arbitrio compoſitas eſſe, vel non in ſenſu ab eodem intento damnatas fuiſſe aſſerere magno cum Chriſtifidelium ſcandalo non reformident: Nos, qui omnia, quæ hac in re geſta ſunt, ſufficienter, & attente perſpeximus, utpote qui ejuſdem Innocentii Prædeceſſoris juſſu, dum adhuc in minoribus conſtituti Cardinalatus munere fungeremur, omnibus illis congreſſibus interfuimus, in quibus Apoſtolica auctoritate eadem cauſa diſcuſſa eſt, ea profecto diligentia, qua major deſiderari non poſſet, quamcumque dubitationem ſuper præmiſſis in poſterum auferre volentes, ut omnes Chriſtifideles in ejuſdem fidei unitate ſeſe contineant; ex debito noſtri Paſtoralis officii, ac matura deliberatione præinſertam Innocentii Prædeceſſoris noſtri Conſtitutionem, declarationem, & definitionem harum ſerie confirmamus, approbamus, & innovamus; & quinque illas Propoſitiones ex libro præmemorati Cornelii Janſenii Epiſcopi Yprenſis, cui titulus eſt, Auguſtinus, excerptas, ac in ſenſu ab eodem Cornelio intento damnatas fuiſſe declaramus, & definimus; & uti tales, juxta ſcilicet eadem ſingulis nota, quæ in prædicta declaratione unicuique illarum ſigillatim inuritur, iterum damnamus, ac eundem librum ſupradicti Cornelii Janſenii, cui titulus, Auguſtinus, omneſque alios tam manuſcriptos, quam typis editos, & ſi quos forſan in poſterum edi contigerit, in quibus prædicta ejuſdem Cornelii Janſenii doctrina ut ſupra damnata defenditur, vel aſtruitur, aut defendetur, vel aſtruetur, damnamus itidem, atque prohibemus. Mandantes omnibus Chriſtifidelibus, ne prædictam doctrinam teneant, prædicent, doceant verbo, vel ſcripto exponant, vel interpretentur publice, vel privatim, palam, vel occulte imprimant, ſub pœnis, & cenſuris contra hæreticos in jure expreſſis ipſo facto abſque alia declaratione incurrendis. Præcipimus igitur omnibus Venerabilibus Fratribus noſtris Patriarchis, Primatibus, Metropolitanis, Archiepiſcopis, Epiſcopis, cæteriſque locorum Ordinariis, ac hæreticæ pravitatis Inquiſitoribus, & Judicibus Eccleſiaſticis, ad quos pertinet, ut præinſertam Innocentii prædeceſſoris Conſtitutionem, declarationem, & definitionem, juxta præſentem noſtram determinationem, ab omnibus obſervari faciant, ac inobedientes, & rebelles prædictis pœnis, aliiſque juris, & facti remediis, invocato etiam, ſi opus fuerit, brachii ſæcularis auxilio, omnino coerceant. Datum Romæ apud S. Mariam Majorem, anno Incarnationis Dominicæ milleſimo ſexcenteſimo quinquageſimoſexto, 17. Kalend. Novembris, Pontificatus noſtri anno ſecundo.

Senſus Janſenii damnatus.

Jac. Cardinalis Prodatarius.

Viſa de Curia P. Ciampinus.

G. Gualterius.

A tergo. *In Nomine Domini, Amen. Anno a Nativitate ejuſdem Domini noſtri Jeſu Chriſti milleſimo ſexcenteſimo quinquageſimo ſexto, Indictione nona, Pontificatus autem Sanctiſſimi in Chriſto Patris, & Domini noſtri D. Alexandri Divina providentia Papæ Septimi, anno ejus ſecundo, die vero ſeptima menſis Novembris, retroſcripta littera ſub plumbo expedita, affixa fuerunt ad valvas Baſilicæ Principis Apoſtolorum de Urbe, Cancellariæ Apoſtolicæ, & aliis locis ſolitis, & conſuetis Urbis, per me P. Paulum de Graſſis Apoſtolicum Curſorem. Pro D. Magiſtro Curſorum Jacobus Cornelius Curſor.*

Supradictam copiam relationis Curſoris, quam ex ſuo publico ſumpto extraxi, & tranſumptavi, & ſic extractam, & tranſumptatam de verbo ad verbum collationavi, in omnibus cum ſupradicto ſumpto concordare atteſtor, & fidem facio. Datum Pariſiis hac die 3. menſis Martii 1657. Ego Bartholomæus de Comitibus Protonotarius Apoſtolicus.

V. Propoſit. ſunt in lib. Janſen.

Atque talis Alexandri Septimi conſtitutio, quæ etiam indignationem ſuam paternam teſtabatur, ſufficere debebat ad finiendam omnem controverſiam inter eos, qui nonniſi unicam fidem, unicam Eccleſiam Catholicam, & Apoſtolicam, & nonniſi unicum in ea ſupremum Paſtorem, Chriſti Vicarium, cui omnes ſubeſſe debent Chriſtiani, vere agnoſcunt, & confitentur. Sed, ut ſunt technæ innumerabiles hominum, aliud tunc ſtratagema inventum eſt ad diſtrahendum in varias partes Theologos, & omnes, qui conſtitutionibus Innocentii, & Alexandri cum debita obedientia parebant. Renovatum eſt ſcilicet aliud bellum jam antea identidem repetitum adverſus Theologiam Moralem Summiſtarum, Caſuitas dicunt, necnon graviſſimos pleroſque Theologos tam ex antiquis, quam ex modernis, qui quæſtiones de moribus definierant. Eximium quoddam Talionis genus viſum iis, qui arguebantur, arguere de minime ſana doctrina in moribus arguentes E de

Quid geſtum poſt Alexandri conſtitutionem.

Contentio adverſus Caſuitas a Calviniſtis orta.

de fidei erratis. Quem autem exitum habuerit iſtud bellum ſpirituale, aperiemus, cum illius prima initia a Calviniſtis deprehenderimus. Nam ut primam illius originem attingamus, ab hæreticis maxime Calviniſtis, ſicut a Lutheranis repetenda, qui ex quatuor maxime Deo odibiles ſe reddiderunt. 1. Quod nulli umquam hæretici Hierarchiam Eccleſiæ ita impugnarunt, ac in partes dilacerare conati ſunt. 2. Quod nulli umquam hæretici univerſam Eccleſiæ traditionem, ut illi rejecerunt, & erroris damnaverunt. 3. Nulli umquam tot hæreſes conjuncti in Eccleſiam coacervarunt, ut potius cenſendi ſint Apoſtatæ, quam hæretici. 4. Nulli unquam tot dogmatibus ſpurcam carnis libertatem ſtabilierunt, & ad peccata qualibet ſine metu judicii divini, ſi unum infidelitatis peccatum excipias, perpetranda induxerunt homines: ea quippe docent de Dei providentia, ac regimine ſuper homines, quæ mentes eorum valde corrumpunt, & ad peccatum quodvis alliciunt, cum ex talium perſuaſione, & ductu actiones ſuas dirigere, ac componere moliuntur. Inde eſt, quod ipſis exprobratum ſæpius a Catholicis eorum doctrinam libertati carnis patrocinari, & laxare conſcientias ad qualibet flagitia, cum dicunt unam fidem ſatis eſſe ad juſtitiam, opera virtutum meritoria non eſſe, legem naturæ obſervatu impoſſibilem, Deum neceſſitatem actibus humanis imponere, &c.

4. Mala Calviniſtarum.

Ut autem ab hoc improperio ſe liberarent, recriminando dixerunt, id potius convenire Theologis moralibus Eccleſiæ Catholicæ, & Romanæ, qui multa reſolvunt eſſe licita inter caſus conſcientiæ, ſic ipſi potius peccatoribus flagitioſis adulari viderentur, dum pleraſque ipſorum actiones in ſpeciem turpes, & legi divinæ contrarias a peccato excuſant. Inde inquiſierunt in ipſorum libros, & indiculos texuerunt propoſitionum hujuſmodi peccato patrocinantium, ut putarunt. Initium fecerunt ab inſigni volumine Thomæ Sanchez, & quicquid in eo eximium eſt prætermittentes, dubia illa, quæ de debito matrimonii apud alios tractantur, impune in catalogum ſuum concluſerunt cum ipſius ad ea dubia reſolutionibus. De quo indiculo meminit obiter Servinus Advocatus Regius in parlamento Pariſienſi in una diſertarum illarum orationum, quas in eodem Parlamento habuit. Ludimagiſter Bernenſis Chriſtophorus Luthardus petulanter admodum illud ipſum volumen impetit, non obſtante confirmatiſſima ejus eruditione, & utilitate ipſis perſpecta, qui ſunt de ſalute, & puritate animarum ſolliciti, cui ſimile opus vix ſperari poteſt intra quingentos annos a quoquam ſcriptore æque doctum in lucem emittendum: & licet quædam de materia fœdorum actuum tangat, turpior tamen eſt infernus: & ſi fœdus eſt ſermo, fœdius eſt in peccato putreſcere, ut Petrus Bleſenſis ajebat tractatu de confeſſione: Ille auctor medicus eſt animarum, qui aliquas ſpurcitias movet, ſed ad ægrotantium curationem. Si Angeli eſſent homines, talibus non indigerent. Facto autem initio a Thoma Sanchez, progreſſi ſunt ulterius, quibus etiam alii in fide ſani ſe adjunxerunt ſub prætextu reformandi laxiorem vitam hominum. Unde plures indiculi alii poſtea. Nec ulla ratio habita eſt Caſuitarum in eamdem ſententiam conſpirantium, & plurium, ac ingentium voluminum, quæ hoc ſæculo prodierant. Nam in toto ſæculorum quindecim decurſu non numerari pluſquam duodecim Caſuitas, cum res admodum lubrica ſit de conſcientia, & de diſtinctione venialium a mortalibus diſputare: Nunc vero, ut conquerebantur, caſuitarum nubem exortam eſſe, qui tanquam Ægyptiacæ ranæ in Eccleſiam incubuerunt, & nihil pene jam in moribus integrum reliquerunt. Extat de his graviſſima querela R. Yprenſis in ſuo libro proœmiali, cap. 8. Tam laxas, inquit, efficere conſcientias, ſub prætextu accommodandi ſe infirmitatibus hominum, ut nihil opus ſit, niſi ſceleratiores fieri homines, ut nova aliqua, & licentioſa regula fabricetur .... ut revera pleriſque Chriſtianis ſcientia recentioris Theologiæ ad nihil deſerviat, niſi ut ſenſa diverſa diverſorum ſuis apta cupiditatibus noſcendo, & ſequendo, depoſita ſimplicitate Chriſtiana, verſutiores, & probitate nequiores fiant.

Thomas Sanchez.

Quibus ab aliis repoſitum eſt. Quod ſuave Chriſti jugum humano generi inviderent, cui more Phariſaico onera gravia imponunt, quæ ipſi digito ſuo ne movere quidem velint. At contra illi urgebant arctam eſſe viam, quæ ducit ad vitam, ac paucos eſſe, qui eam inveniant. Inde ex una parte multi catalogi caſuum, & multæ cenſuræ, ſicut ex parte altera Apologiæ plures. Et poſt iſta, conflictationes in Eccleſia graviſſimas, Judicium ſummi Pontificis. Tales autem controverſias omnes complexus eſt auctor innominatus operis illius poſthumi, quod anno M. CD. LXVII. e prælo exiit, & ſequenti flammis devoratum eſt auctoritate judicis, in quo author moralem Theologiam Caſuitarum confundens cum morali Theologia ſcriptorum aſceticorum, quos vulgo myſticos, aut ſpirituales dicimus, ait initio finem, ac ſcopum Theologiæ moralis Caſuitarum in eo reponi, ut homines ad virtutem promoveant, & ad laudabiles actiones, & eos deterrendos a vitiis, & peccatis.

A quo ſcopo etſi non deflectat Theologia moralis Caſuitarum, non tamen eſt proprium illius munus id ſpectare præciſe, ſed magis quid licitum, & non illicitum, ubi leges ſileant, & nihil dicunt, oſtendere, ut magis in epicheja, & in æquitate dijudicanda relinquendo verba ipſa legis, & mentem Legiſlatoris magis intendendo ſita ſit, ſi proprie, & ſtricte ſumatur, quatenus a Theologia Scholaſtica, & Canonica diſcernitur. Cum non ſit dubium juxta axioma juriſconſulti, eum peccare, qui ſequendo verba legis contra legiſlatoris nititur voluntatem. Eſt enim Theologia illa moralis quaſi juriſprudentia, ac ſcientia civilis, quæ ſi bene definiatur, non in eo ſita eſt, quod quiſpiam memoria leges omnes ſcriptas teneat, quamvis & id non ſit extra ipſam, ſed quod ubi leges nihil dicunt, norit id, quod rectum eſt, invenire. Quod bene advertit Alpharabius in compendio ſcientiarum: Quamvis de omnibus legibus ſine exceptione non ſit intelligendum: cum quædam ſint, quæ nullam patiantur exceptionem, aut interpretationem, niſi ipſiſmet terminis cohærentem. Sed id diſcernit illa Theologia, ut verbi gratia in præcepto non occidendi, quod videtur urgentiſſimum, novit excipere occiſionem hominis ex moderamine inculpatæ tutelæ, & ex auctoritate judicis perpetratam. Ac ſi reprehenſioni obnoxium non eſt, ſed æquum, & rectum habetur, etſi a verbis legis ſit alienum, ſi idem fiat circa plures alias leges, non debet ſtatim judicari impium, iniquum, ſcandaloſum, temerarium, & aliis cenſurarum notis dignum æſtimari.

C. de leg. & conſt. principum l. 5.

Quis præciſe ſcopus Theologiæ moralis.

Quod cum plures non obſervent, & ſcientiam moralem a reminiſcentia terminorum legis nolint diſcernere, damnant facile, quidquid a ſaliva, quam ſemel imbiberunt, diſſidere deprehenderint.

Quod non adeo mirum videri debet, cum Moralis pura, & impermixta Theologiæ Scholaſticæ, aut Canonicæ, ſi daretur, terribilis ſtatim appareret, ut quædam legum, & dogmatum prævaricatio.

Inde eſt, quod author illius Centonis minime attingens ſcopum proprium, & finem peculiarem Moralis Caſuiticæ, quicquid fere pietatem, & perfectionem aſceticam non ſapit, ferula ſua caſtigandum cenſeret. Et ut horrorem incuteret maximum, quam fieri poſſet illius Moralis, ordine methodico illam in tres partes dividit, ſeu tres libros, ſic enim ſquama ſquamæ adhæret, nec eſt ſpatium inter eas; partes omnes

Cento quidam Theologiæ moralis tripartitus.

nes colligatæ ſunt.

Ordo libri.

Primus liber eſt de principiis peccatorum tam internis, ut ſunt variæ cupiditates hominum, ignorantia, intentio, & externis, qualia ſunt auctoritas humana, conſuetudines, probabilitas opinionis, de iiſque agit in ſingulari. Eoque fine de iis principiis agit, ut oſtendat Theologos morales iſta principia ſic fovere, & tueri, ut homines ad omnia peccatorum genera inducant.

Secundus liber tractat de remediis peccatorum tam internis, quæ ſunt gratia Chriſti, Pœnitentia, Sacramenta, ac bona opera, quam externis, quæ notitiam ingenerant peccati, qualia ſunt ſcriptura ſacra, præcepta Dei, & Eccleſiæ; & prætendit collector Centonis illius Theologos Morales iſta omnia dogmatibus ſuis depravaſſe, ut nullum ſuperſit remedium hominibus contra peccata, tam funeſta ſunt illorum conſilia ad claudendum vitæ æternæ oſtium, ne quiſquam ſalutem conſequatur.

Tertius liber eſt de obligationibus particularibus omnium ſtatuum; exordium ducendo ab Eccleſiaſticis viris, & religioſis, tum ad principes progrediendo, Judices, mercatores, uxoratos, patres, filios, dominos, ſervos. De quibus agit eo fine ut probet Theologiam Moralem quorumlibet debita officia depravaſſe, ut impune liceat quibuſvis obligationi legitimæ proprii ſtatus deeſſe abſque ullo metu peccatorum ſeptem mortalium, quæ fere in venialia deſierunt, &c. Quin etiam tollit omnia media, quæ Chriſtus ſubminiſtravit peccatoribus, ut ad bonam frugem redeant.

Tandem concludit manifeſtando puritatem ſuæ intentionis, non aliam fuiſſe, quam tollere abuſus ſimplicium, & iis, qui ſibi obcæcare oculos noluerint, & rebelles eſſe lumini, propalare totam doctrinam morum, & caſuum, non alio tendere, quam licentiæ peccandi, & totius mundi corruptioni favere. O zeloſum compilatorem!

Error ab exordio libri.

Sed ſi judicium ferre velimus de iſto opere, primam ejus propoſitionem, a qua orditur, inſpiciamus. Certe error eſt a ſummis Pontificibus damnatus inter errores Michaelis Baji. Charitas, inquit, & cupiditas totam vitam noſtram inter ſe partiuntur. Duæ ſunt arbores Euangelicæ, quarum una ſemper bonos fructus producit, altera non niſi malos poteſt producere. Quæ propoſitio æquivalet iſti 38. propoſitioni, Omnis amor creaturæ rationalis aut vitioſa eſt cupiditas, qua mundus diligitur, quæ a Joanne prohibetur, aut laudabilis illa charitas, qua per ſpiritum Sanctum in corde diffuſa Deus amatur. De qua diximus III. claſſe in Apologia Concilii Tridentini. Hæc enim propoſitio, etſi pia in ſpeciem videatur, damnat tamen omnes actus virtutum ex ſpeciali ipſarum motivo elicitos, excepta una charitate. Damnat virtutem ipſam religionis, actum adorationis Dei, fortitudinem, prudentiam, juſtitiam, temperantiam, quibus in vita nihil eſt melius hominibus.

Huic autem axiomati innixus quid non inter fructus malæ arboris computabit poſtea? Atque ſi in ipſo ingreſſu ita ceſpitat, quid ſperandum de progreſſu libri, in quo videre eſt rerum colluviem, ſententias a propria ſede dejectas auctorum ſenſum ſæpe non reddentes, verborum ſalebras, reticentias dictionum, quæ difficultatem ſæpe tollerent, columbarum vexationem, calumniarum ſeriem ordine digeſtam, ut non mirum ſit auctorem talis ſatyræ nomen ſuum tacuiſſe. Si ita res ſe ſe haberent, non poſſet ipſe Dæmon, ſi libros ederet, potentiori methodo peccati regnum erigere, quam ſic principia omnis peccatorum ſtabiliendo, remedia omnia eorumdem peccatorum deſtruendo, & ad particulares perſonas deſcendendo, unumquemque a propriæ obligationis executione variis fallaciis dimovendo. At ſi credimus homini innominato, fœdere juncti ſunt Theologi morales, ut idem moliantur. Quis hoc ſibi perſuadere valeat? Quis in mentem inducere, quod Theologi ex omni parte Europæ in hoc conſpirent, ut univerſi orbis homines in laxis moribus corrumpantur, quorum potius labor aſſidue in hoc impenditur, ut deſtruatur corpus peccati, & ſit hic fructus omnis, ut auferatur peccatum? *Iſai. 27.* Et vere illud deſtruunt in ſeipſis primo per meditationes quotidianas, ſtudia perpetua, & multa pœnitentiæ opera Deo nota, quibus peccata purgantur. Qui peccata deſtruunt in fidelibus per inſtructionem, catecheſim, collationem, prædicationem, & quemcumque modum aptiorem ad tollenda mundi peccata, quantum fieri poteſt, depulſis ignorantiæ tenebris. Quandoquidem vox eſt Prophetæ, *Non eſt ſcientia Dei in terra, maledictum, & mendacium, & furtum, & adulterium inundaverunt.* *Oſe. 2.* Quorum denique zelus ad extrema mundi ſe porrigit, ut etiam deſtruatur peccatum in infidelibus, ad quos tanquam viri Apoſtolici deſtinantur. Quam longe hæc diſſita ſunt ab innominato Centone, quem excutere magis cogitaveram, nec pauca ad id idonea parata habebam ex varia lectione, & collatione locorum, ad tollendam larvam, qua obtegitur, niſi quod verius illi adaptari poteſt, quam Theologiæ Morali, in quam deſævit, illud D. Auguſtini in Pſal. 22. Talibus malis magis prolixi gemitus, ac fletus, quam prolixi libri debentur. Nam & ſic ex omnibus antiquis doctoribus, ſeligendo ea ſolum, quæ in ipſis infirmiora ſunt, Cento impurus, & odio habendus conficeretur; dicente D. Gregorio Nazianzeno orat. 49. quæ de fide eſt. Nemo eſt, qui ſibi tam arroganter ſummam doctrinæ cœleſtis aſſumat, ut putet ſe omnia myſteria liquido comprehenſa retinere. Quare cum libellum de Trinitate contra Arrianos edidiſſet, volebat, priuſquam in lucem publicam iret, a viris doctis legi, diſſimulato auctore, ut liberius, ſi quid eſſet emendandum, emendarent.

Hæc vero dicta ſunt generatim. Quid tandem de iſtis controverſiis in doctrina morum cenſendum erit, diſcere poterimus ex conſtitutionibus Alexandri VII. qui ad ſedandos iſtos tumultus propoſitiones laxiores moralis Theologiæ prævio examine debito diſcrevit ab aliis, ut vitarentur deinceps, niſi forſan inceptum opus ob vitæ finem non perfecerit: vel quia non expedit iſta omnia in individuo determinari per ſummum Pontificem, cum ex Scriptura non poſſint, ſed magis ex Philoſophia definiri, ſicut ſolerter advertit Dominicus Soto *de juſtitia, & jure* l. 6. quæſt. 1. art. 6. itaut neceſſe ſit multa ſemper relinqui diſputationibus.

Priuſquam autem definitiones Pontificis Rom. de tot quæſtionibus diſputatis noſtro tempore afferamus, demonſtremus, quam verius conveniat Calviniſtis grande iſtud, & piis omnibus præcavendum flagitium luculentiſſimos illos campos aperire quibuslibet peccatis, excepta una infidelitate, eaque ſuo ſpiritu intellecta. Præſtat enim nos potius in hoſtes fidei manifeſtos, quam in domeſticos, & ejuſdem nobiſcum communionis agere. Externa potius quærenda bella, quam civilia, dicente Apoſtolo ad Gal. 5. *ſi invicem mordetis, & comeditis* (pro quo legit Ambroſiaſter, *& criminatis*) *videte, ne ab invicem conſumamini.*

Plura capita doctrinæ Calvinianæ ad peccata inducunt.

Doctrina Calvini de fide.

A Doctrina ipſorum de fide initium faciamus: nihil iis certius, quam ſola nos fide per Chriſtum, ut medio ſalvari, opera noſtra non niſi in fidei teſtimonium requiri. Fide enim fieri, ut omnia quondam opera Chriſti, omnia merita, omnis virtus nobis applicentur, imputentur, ac propria fiant. Apprehendi autem eo modo, quo eleemoſyna oblata,

aut

aut gratia quævis manu mendici apprehenditur, ſicque in propriam venit accipientium poteſtatem. Id ſufficere ad adeunda cœleſtia, aliam Chriſti imitationem per bona opera nihil efficere, cum omnia opera noſtra neceſſario cum peccato mortali ſint conjuncta. Hæc communiſſima eſt apud illos doctrina. Hæc tota apud illos imitationis Chriſti ratio. Idque abunde teſtantur, cum ſuperſtitionis damnant, quæ in religioſis Ordinibus abnegationis, mortificationis, caſtitatis, & obedientiæ perpetuæ opera. Nihili æſtimantur ab ipſis voluntariæ mortificationes, ac ſuſceptæ crucis propriæ in aſperitatibus hujus vitæ ſuſcepta tolerantia: reprobatæ ſunt apud ipſos, & exſibilatæ pro ſatisfactione peccatorum admiſſorum laborioſæ pœnitentiæ. Una fide Calviniano, aut Bezano ſpiritu concepta delentur omnia, nec imputantur. Unde quanta corruptela in moribus quis aſſequi poſſit, cum jam nullo retinente ſponte corruat in delicta fragilitas humana!

Non ſic nos inſtruit Euangelium Chriſti. *Si quis enim*, inquit, *venit ad me, & non oderit patrem ſuum, & matrem, & uxorem, & filios, & fratres, & ſorores, non poteſt meus eſſe diſcipulus.* Luc. 14. Et mox. *Sic ergo omnis ex vobis, qui non renuntiat omnibus, quæ poſſidet, non poteſt meus eſſe diſcipulus. Qui habet aures audiendi audiat.* Quæ Chriſti imitatio etſi omnibus non ſit præcepta, ut actu exerceatur, in animi tamen præparatione, ſi ita res ferat, neceſſaria eſt. Stat nimirum Chriſto redemptori fixa, immotaque ſententia, ut quemadmodum ipſe non niſi per anguſtiſſimam viam, arctiſſimamque vitæ totius ſuæ laborioſiſſimæ, crucisque intravit in gloriam ſuam: ita nemini pateat aditus eodem, niſi qui & ipſe per anguſtam abnegationis ſui ipſius portam contenderit eodem. Luc. 24. Ignavus ille, reprobuſque miles, pugil, curſor, operarius eſt, quicumque abſque certamine coronam, abſque lucta præmium, abſque curſu bravium, abſque labore mercedem ſalutis ſibi depoſcat, cum neminem ſaluti prædeſtinarit Pater æternus, quem ſimul non prædeſtinaverit prius *conformem fieri imaginis filii ſui, ut ſit ipſe primogenitus in multis fratribus*; per vitam nimirum Chriſtiano more exactam, ejuſdem ſpiritus, indolis, ac animi cum Primogenito illo. At quam longe abeſt doctrina illa Lutheranis, & Calviniſtis communis de unica fide neceſſaria abſque operibus? Quanta inde licentia peccatoribus pejores quotidie fieri? quam licentiam multo magis reſtringit Catholicæ doctrinæ veritas, qua imbuti ſumus. De quibus plura ſuppeditat Barthelius ſerm. in Dom. 1. Adventus.

ad Rom. 2.

Dogma de Prædeſtinatione.

NEc minus hæreſis Calviniana diſſolvit manus fortium ad bene operandum, & peccatis quibuſvis obluctandum, cum docet Deum ex mero beneplacito omni operum malorum ſecluſa conſideratione innumeros homines, omnes nempe præter ſeipſos, ſi fidem Calvinianam ſemel habuerint, arcano ſuo conſilio ſuppliciis æternis deſtinaſſe: nec Chriſtum in ſalutem miſſum pro omnibus ex vi illius prædeſtinationis, ſed pro puſillo ipſorum grege, cæteris deſtinato excluſis, & non niſi ad ruinam ſempiternam creatis. Nec aliud operatum fuiſſe Chriſtum in tempore, ne ſuo fine intento fruſtraretur, & ut in definitis, ac deliberatis ſuis ab æterno conſiliis permaneret. Equidem humana ſollicitudo nec ſemper improbanda, cum de ſumma rerum ſuarum agatur, in abyſſum illam arcanæ prædeſtinationis, & reprobationis ingreditur nonnumquam, ſeque ſic implicat, ut exitum nullum inveniat cogitationum ſuarum, niſi deſperationis plenum ex talis conſilii divini explicatione. Quid mihi, inquit, jam ullum ſalutis meæ ſtudium proſit, cum præfinita a Deo antecedente decreto quemlibet conatum meum, immutata permanere debeant? At in oppoſita doctrina fidentem, & quietam magis conſiderationem invenit:

A Nempe nihil opus eſt, ut in illum te Oceanum ſecretorum Dei immittas. In te ipſe habes, unde id totum æſtimes: fruſtraque jam extra te quæris, & e cœlo uſque, & ab æterno conaris deducere, quod intra teipſum, quantum tibi ſatis eſt pro conſolatione tua, & habes, & invenire potes. Nempe, fide Deo ſtas? perge cum gratia ea, quam tibi dedit jam in Chriſto Deus, ac per opera bona vocationem tuam uſque in finem ſatage facere certam. Neque ulla hic alia te excruciet ſollicitudo. Certiſſimum, ita pergentem numquam te Deum præcipitaturum: numquam deſtituturum primum, numquam deſerturum, niſi tu Deum deſerueris. Atque ita certiſſimum illud, nec præſciviſſe te damnationi, nec adſcripſiſſe

B Deum.

Dogma de peccato Originali.

Aliud caput doctrinæ Calvini, quo oſtium aperit ad peccata omnia audacius perpetranda, eſt exaggeratio nimia peccati Originalis. Nam vult omnes homines reatum contraxiſſe pœnæ ignis infernalis, (in hoc diſſimilis veteribus Prædeſtinianis, qui ignem illum negabant) quo, vel ob illud ſolum comburendi ſunt, niſi morte Chriſti ab eo liberentur, etiamſi illud peccatum contrahant neceſſario. Porro ad tantam miſeriam, & infirmitatem reducere voluntatem humanam, ut exinde incapax, & impotens reddita fuerit ad minimum morale bonum perficiendum, niſi gratia Salvatoris reparetur. Illud vero non ſolum privare hominem bonis gratuitis, ſed omnino iis bonis, quæ etiam naturalia erant in ſtatu in-

C nocentiæ, cujus præcellas magis conditiones vult fuiſſe naturales. Ut cum iis in pœnam peccati originalis privatus fuerit homo, jam hominum natura omnino ſit depravata, & impotens, ut ex ſe nihil, niſi malum, operetur.

Quod argumentum tractat fuſius Inſtit. 1. c. 1. ſect. 9. Quam doctrinam Stapleto orat. Catechetica 20. pro primo præſidio peccati adſtruit, quo hæretici virtutis, ac pietatis ſtudium evertunt, peccatique, & impietatis regnum erigunt. Hæc enim opinionum portenta ponunt, ut poſita tanta naturæ humanæ corruptione, perpetuam peccandi neceſſitatem, bene autem, & ſecundum virtutem operandi impoſſibilitatem tanto probabilius etiam in regeneratis, & Chriſtianis poſtea doceant. Nec vero propterea exiſtiment ſe minus damnatione di-

D gnos, quamtumvis neceſſitate peccent, cum peccatum originale neceſſario contractum a flammis ignis æterni non ſit immune. Quæ doctrina hoc ipſo ad liberius peccandum inducit, quod tantum exaggerando malitiam, & gravitatem peccati originalis, extenuat gravitatem peccati actualis, ac perſonalis. Nam cum ſatis videant homines, etſi peccatum originale grande quidpiam malum ſit in natura humana, non tamen tantum eſſe, ut propter illud homo objurgatione aliqua, aut reprehenſione dignus ſit, nec ad pœnitendum de illo hortetur unquam Eccleſia, cum ſine propria voluntate, ſed magis aliena contractum ſit: & tamen ad flammas æternas addici hominem propter illud peccatum, itaut mortale cenſeri debeat, quam opinionem efformabit ſibi de

E malitia peccati mortalis? D. Thomas in quæſt. diſp. q. 5. de malo art. 1. comparat peccatum veniale cum originali, & hoc licet gravius ſit comparatum ad naturam, tamen comparatum huic perſonæ levius eſt, quia, inquit, peccatum veniale eſt voluntarium voluntate hujus perſonæ, non autem peccatum originale: eſt ergo veniale reipſa majoris materiæ, & gravitatis in ratione offenſæ divinæ peccato originali, quod tamen mortale eſt, & vita gratiæ, & gloriæ privat naturam humanam. Dicet ergo quiſpiam, qui illorum ſectam, ac opinionem imbiberit: Vana mihi videntur, quæ ad conflandum peccato mortali odium de turpitudine ejus diſſerentes ſæpius inculcarunt. Quid enim plus habet peccatum mortale ipſo originali, quod privat gratia, & addicit flammis æternis,

Digitized by Google

nis, & tamen minus habet malitiæ, minuſque re- A prehenſionem meretur, quam veniale? Certe non eſt tantum malum, quantum nobis effingunt, nec tantum Deo exoſum, ſi magnitudine unius ſceleris originalis cætera obtegunt. Sed & cum homo videat a propria natura ſe ad omne peccatum propendere, nec capacem eſſe ullius boni moralis, hæcque naſcendo contraxiſſe, vixque unum hominem ex centum, privilegio gratiæ efficacis, ac mortis Chriſti pro ipſo donatum eſſe, quo modo in ſpem aliquam erigeretur emergendi ex fundo illo miſeriarum, quas in genus humanum invexit primus parens, ut, quæ ſunt virtutis, ſtrenue exequatur? ut filius patris ignobilis, & pauperis, atque abjecti coram hominibus, qui ſe omni virtute, & auxilio deſtitutum videt, vix audeat adſpirare ad aliquid arduum propriæ infirmitatis conſcius: idem erit de mortali B homine, quem ſic deprimit primi Adami peccatum, nec multum erigit Chriſti meritum, quod in eorum ſententia ad ſolos electos protenditur, ideſt vix ad unum ex centum, ut quilibet nefarius hujus ſectæ aſſecla nec in ſeipſo ſpem ullam collocare poſſit, ac vix aliquantulam in Chriſto; qui non niſi paucos elegit ex maſſa perditionis. Non ſic autem deprimitur homo ex communi Theologia, quæ in miſeria peccati originalis ſolatur hominem, dum & naturam integram remanſiſſe prædicat, & auxilium contra illud a Chriſto omnibus paratum aſſerit, ut nec illi os ſit occluſum ad orationem, nec injecti compedes, ut non poſſit quidpiam boni operari, & gradatim in ſtatum feliciorem, quam qui amiſſus fuerat per peccatum, reparari.

Dogma de libertate.

Porro aliud dogma eſt Calvini, quod libertas ve- C ra, & germana hujus vitæ tam ad bonum, quam malum faciendum, vel non faciendum deperdita ſit, cum neceſſario agat, ſive malum concupiſcentia inflammante, ſive bonum charitate impellente, etſi nomen libertatis retineat in eo, quod voluntarie agat. Hæc ejus doctrina eſt, quæ variis Pontificum Romanorum fulminibus percuſſa eſt. Atque pro hoc dogmate vana pleraque objicit, recta impugnat, prava defendit. At vix explicari poteſt quantum dogma hoc a virtute revocet hominem, & in omnem propellat iniquitatem. Urgeat eum tentatio, ſic apud ſe ratiocinari poterit, ut probe Vveſtonus contra Calviniſtas arguit, lib. 2. de triplici hominis officio cap. 23. Quorſum peccati dulcedinem, utpote veneno illitam reſpuerem? Nam mihi Deus aditum præcluſit ad fidem, omnemque virtutem propter Adami delictum mihi perfregit, penitus enim me violavit liberum arbi- D trium. Abſque libertate perinde eſt, ſive ſomnians aliquid homo fecerit, ſive vigilans: tam bene ſimia ablatam pecuniam reſtituens, exercebit juſtitiam, ac Calviniſta. Quod decus elucebit in operibus fidei, ſpei, & charitatis, ſi molitiones animæ ſint a neceſſitate, non a charitate expreſſæ? Aliorum exhortatio magnum momentum, ut gravi quopiam obſtricti ſcelere illud a ſe excutiant: at ſectariorum delirium a mente peccatorum illud amolitur, cum enim rationes omnes ad reſipiſcentiam inſonuerint, cauſari poterit malevolus, ſibi liberam non eſſe poteſtatem credendi, aut recte vivendi. Cui ſi quis dicat eum ita E obfirmatum æternos cruciatus manere, ridebit, ac dicet, quaſi vero inclementem adeo habeamus Deum, qui de me impotente penitus, non languido, ſed fracto, & exciſo, ut in melius mores mutare non poſſim, tam horrendum ſumat ſupplicium? hoc modo Calviniſta, imo Janſeniſta ſecum divinabit, & qui in ſordibus eſt, adhuc ſordeſcere non erubeſcet. Ex hujus ſententia nullum remedium contra vitium: non flectitur Deus, ſeipſum homo flectere nequit. Sed & quo pacto apprehendet homo malum peccati, ſi neceſſario admittatur? quis enim prudens eadem ratione motus non fatebitur peccata eſſe operationes omnes ſenſitivæ, & vegetativæ facultatis; cum ſenio præſertim debilitatæ vires corporis minus perfectos actus expreſſerint? quare ſi qua ſpecies probitatis ipſorum ſuſpenſos ignarorum animos detinet (quamvis ſine fide impoſſibile ſit placere Deo) non in iis fixa eſt, quatenus Calviniſtæ ſunt, & aliena dogmata profitentur, ſed quia aliunde Chriſtiani ſunt, aut Philoſophi, alioſve fidei articulos tenent, qui hanc probitatis ſpeciem effingere valeant.

Opinio de præmotione Phyſica.

Nec magis diſſuadet peccatum illa ipſorum opinio, licet conſtans ſit ſententia plurimorum ex Catholicis doctoribus, Deum præmovere, ac prædeterminare phyſico quodam, ac immediato influxu actiones omnes tam bonas, quam malas hominum. Et quando illis opponitur, tunc ergo Deum fore cauſam peccatorum omnium, qui ad ea præmoveat: negant conſequentiam, & dicunt præmovere ad materiale peccati, non ad formale, quia præmovet ad actionem, quatenus eſt talis actio naturalis circa tale objectum, non quatenus eſt averſio a Deo: Sic qui facit ambulare claudum, eſt quidem cauſa progreſſus materialiter ſpectati, ſed non formaliter, ut deficientis, quia claudicatio eſt a ſola tibia curva, ſicut malitia peccati a ſola voluntate curva ad ſeipſam, quaſi qui faceret claudum ambulare, faceret etiam claudicare, cum aliter non poſſit ambulare, quam claudicando. Unde qui facit ambulare claudum, non poteſt non cenſeri cauſa efficiens claudicationis, & diſpoſito tibiæ ſe habet per modum cauſæ materialis. Et hoc dicto putant ſe eluſiſſe omnem difficultatem, omnibuſque Philoſophis, ac Theologis ſatisfeciſſe: imo & Deo ipſi, quem ſanctum, ac purum credunt ſe defendere hujus diſtinctionis beneficio. Deploravi certe, & ingemui aliquando videns civitatem Eccleſiæ tam ſubtiles homines in ſinu ſuo fovere, præter hæreticos, contra quos ſolum mihi eſt diſputatio. Numquid ſi dicerent præmovere moraliter ad quodlibet peccatum materialiter ſumptum, exhortando ad illud, aut exemplum præbendo, non cenſeretur auctor ipſorum, ſicut dæmon eorumdem cauſa habetur, & perverſi homines, qui alios aut verbis, aut exemplo corrumpunt, & quanto potentior eſt præmotio phyſica, quam moralis?

Si Deus exempla peccandi præberet hominibus, ſicut dii gentium finguntur ab idololatris, & ſi tantum ob malum exemplum præmoveret tunc moraliter, cenſeretur dux ad infernum, ſicuti Pſeudodii Jupiter, Mars, Venus, Bacchus, & alii: Hac enim de cauſa, ait Spiritus ſanctus, quod maledicta illa talium deorum adorandi ſuperſtitio cauſa ſit, origo, & finis quorumlibet vitiorum, & omnium iniquitatum ſentina corruptiſſima. *Initium fornicationis eſt exquiſitio idolorum, & adinventio illorum corruptio eſt.* Quam rationem, inquit Illuſtris Epiſcopus, ac flos eximius prædicatorum hujus ſæculi Hieronymus Delanuza, expendit noſter Hiſpanus Cicero Chriſtianus Lud. Granatenſis, ut enim religio, timorque Dei frænum ſunt, & machæra peccatorum omnium, cum talis eſſet religio, ut non ſolum non illa prohiberet, vel ut turpia rejiceret, quin illa, ut pulchra acceptaret, actuſque celebraret divinos: deorum ſuorum exemplo mortales allecti, nedum illa non fugere, ſed proclivius illis ſe tradere geſtiebant. Ad hujus confirmationem proſequitur præfatus Doctor argumentum antiqui, & celebris Poetæ Perſii, quo ſupponit nihil eſſe certius, quam id, quod intelligit ab eo fieri, qui Deus eſt. Quocirca attentius attendebant homines ad deorum ſuorum facinora, quam ad doctiſſime Platonis, & Socratis argumenta: magis homines intuentur, quod Jupiter fecerit, quam quod docuerit Plato. Ita, inquit, videtis id, quod in ſcenam produxit nominatiſſimus ille Comicus Terentius: Juvenem nempe in diverſa raptum, dubiumque, an com-

Homil. 23. ſ. 14.

P. 4. Symb. 10. ad fin.

committeret adulterium: caſu fortuito conſpexit imaginem, in qua referebatur illud tam enorme ſcelus, quod Jupiter commiſit cum Danae in ſinum ſub figura aurei ſeminis delapſus, quam intuitus ſic ait. Si hic, qui Deus eſt cœli, terræque celeberrimus, hoc ſe crimine contaminavit, ego homunculus non idem facerem? *Qui templa ſummo ſonitu concutit, fecit: Ego homuncio id non facerem?* Hoc fuit artificium diaboli, ut homines abſque ullo ſcrupulo ſemitas, viaſque percurrerent vitiorum, illis perſuaſit, ut in album Deorum admitterent, non homines ſanctos, qualis Enoch, Noe, Abraham, Moyſes, ſed peſſimos nebulones omnibus vitiis fœdatos; Jovem adulterum, Venerem mille laſciviis vile proſtibulum, Martem vindicta, fraudibuſque deteſtandum, Vulcanum magis in traditionibus texendis, quam cudendo ferro exercitatum.

Perpenderunt hoc ſancti Patres, & inde concludebant contra Paganos, illos ſcilicet Deos non eſſe, qui præbebant exempla peccandi: ſic enim exemplo præmovebant morali præmotione ad opus peccati. Nec minus illud dixiſſent, ſi quis diſtinguere voluiſſet de materiali peccati, & formali: nam quomodo opus illud averteret a Deo, quod in Deo ſuum exemplar, & approbationem habet? Quid vero ſancti Patres dixiſſent, ſi Pagani non ſolum præmotionem moralem ex parte deorum ſuorum, ſed etiam Phyſicam, quæ longe potentior eſt, & efficacior, admiſiſſent? aut ipſorum Patrum argumentatio invalida, aut præmotio Phyſica inanis eſt.

D. Auguſtinus l. 4. de civit. c. 1. technas dæmonum in talibus vel veris, vel fictis deorum criminibus exagitat, aitque eo tendere, ut a perpetrandis damnabilibus factis humana non poſſit revocari infirmitas, dum ad hæc imitanda velut divina præbetur auctoritas.

Objiciunt tamen Catechiſmum Romanum hanc præmotionem docere. Ad quod audio reſponſum fuiſſe a Delrio, catechiſmum compoſitum fuiſſe a Dominicanis, & propterea non eſſe tantæ auctoritatis. Quæ reſponſio etiam, ut refertur a Patre Philippo tract. de gratia diſp. 4. dubio 7. juſſa ſit a ſummo Pontifice expungi, tanquam injurioſa ſanctæ Sedi. Sed quis ille ſummus Pontifex, qui juſſit, non aperit. Non nego certe a viris magnis, & doctis defen . i iſtam opinionem, ſed a non minus doctis, & eruditis impugnatur, ut ſi ex auctoritate patronorum controverſia eſſet dijudicanda, pars negans præpolleret.

Non urgeo hic detrimentum libertatis ad bonum, & malum, qua ſublata fruſtra ſunt ad bonum exhortationes omnes, & habena laxatur quibuslibet peccatis: nam ſtatim involvunt ratiocinationem ſatis apertam caligine quadam diſtinctionis in ſenſu compoſito, & diviſo; conceduntque præmotionem illam Phyſicam in ſenſu compoſito, id eſt, ut ſonat littera, ſi componatur, & jungatur illa præmotio cum voluntate, tollere libertatem: at in ſenſu diviſo, id eſt, ſi ſejungatur a voluntate, non tollere, præclara admodum decidit in caſſes præda petita meos: nihil aliud intendimus: jungamus dexteras; ceſſet omnis contradictio.

At non ita ad litteram intelligenda eſt diſtinctio, inquiunt, alium habet ſenſum. Libertas enim non eſt potentia ad utrumque ſimul, ideſt ad velle, & nolle ſimul, ſed ad utrumlibet horum. Unde præmotio Phyſica tollit libertatem in ſenſu compoſito ad utrumque, ad velle, & nolle ſimul: non tollit libertatem ad utrumlibet horum diviſim ſumptum, ideſt ad velle, aut nolle: unum enim ex his etiam præmota voluntas libere eligit. Sed eſt iſta repetitio principii, & reditus ad idem; negatur ſiquidem poſſe utrumlibet diviſim, & in ſenſu diviſo non eligere ex ipſorum mente, cum ad illud præmovetur: unde circa illud præciſe, ad quod præmovetur, non habet libertatem: neque vero circa aliud caput ſejunctim ſpectatum, ad quod non præmovetur: cum in ipſorum mente non poſſit ad quicquam, ad quod præciſe non præmovetur. Evaneſcit ergo illa interpretatio compoſiti, ac diviſi ſenſus, ſi quidquam capio.

Ut quid ergo jam conqueritur Deus de peccatoribus? numquid dicere poterit anima, ego iners eram, valentior quiſpiam, quem non videbam, præmovit intellectum ad id malum ſpectandum, & voluntatem præoccupavit ad volendum, & eligendum, unde cætera mala mea prodierunt, non valui reſiſtere iſti præoccupationi. Numquid de quo neſciente, vel reſiſtere non valente quiſpiam quidpiam mali fecerit, damnari juſte poterit? Volui equidem, ſed teipſo non præmonente verbis, ſed facto ipſo præmovente. At averſio a me privatio eſt, & nihilum, ad quod non præmoveo, ſed tantum ad materiale, & Phyſicum peccati. At Deus æquiſſime, averſio illa a te fine ultimo, & a lege tua ſanctiſſima, ſic illigata erat actui Phyſico peccati, ut *illo poſito*, quod impedire non valebam, tu ſcis in eorum mente, inimpedibilis a me erat.

Cum ergo illa præmotio excitet omnia peccata, ſimul excuſet ratiocinio valde evidenti, ac forte ineluctabili, quod jus habent ſæviendi in Theologos morales, quaſi id ipſum committerent? Judicem decet immunem eſſe a crimine, de quo alium condemnat.

Dogma Calvini de motibus concupiſcentiæ.

Dogma eſt etiam motum, omnem concupiſcentiæ peccatum eſſe, etſi indeliberatus ſit, quippe qui prohibitus eſt hoc præcepto, non concupiſces. Quod præceptum non niſi in Cœlo complebitur ex ejus mente lib. 2. de ſtatu naturæ lapſæ cap. 14. Quamvis vero putaret aliquis ad maximam quamdam vitæ perfectionem homines evehere Janſenium tam ſpecioſo axiomate, quo viam ſtrictiſſimam ingredi videtur, vix tamen aliquid eſt, quod ita ad vitium excitet, ſi quæ ex hinc conſequi apta ſunt, paulo attentius perpendantur, tam ductile, & inclinatum eſt hæreſis Janſenianæ ingenium ad omnem vitæ deformitatem, etiam ubi ab ea remotior eſſe videtur. Sed ut dicit Sapiens, Proverb. 16. *Eſt via, quæ videtur homini recta, noviſſima autem illius ducunt ad mortem.* Sed vafri Satanæ in hac doctrina fucos aperiamus. Nullus eſt liber a motibus primis concupiſcentiæ indeliberatis, præveniunt rationem & in ſomno, & in vigilia mentem, corpuſque hominis impetunt. Unde præſuppoſito hoc dogmate, quicquid fere agunt homines pervigiles, aut ſomno oppreſſi, a peccato immune non eſt, noctuque, & die peccata fluunt in animam, ſuperius inferius undique peccatum. In hac maſſa ſordium, & congeſta illuvione quis probos viros, honeſtos, religioſos, puros, aut nitidos aliquos eſſe exiſtimabit? nullibi comparebunt ſplendentes Nazaræi, ac Chriſti ſanguine loti. At quid magis diſſolvit animum Chriſtiani, qui ſub Chriſti vexillo regnum concupiſcentiæ in ſe deſtruere ſatagit, ſi vel antequam de reſiſtentia, & certamine contra illam cogitet, ab ea victus, & ſuperatus eſt, ac ſub jugo peccati miſſus? Priuſquam, ut præclare ſcribit Vvueltonus lib. 2. de tripl. officio, nos ipſos recte, & accommodate accingere poſſimus ad prælium, irruperunt in nos hoſtes dormientes, & nihil minus cogitantes ſuis armis oppreſſerunt; profecto imperator gravi ſomno excitus, ſi modo hoſtilia ſigna ſtatim, ac expergefactus in ſtationem ſuam illata videret, diſcurrere cerneret ubique armatos adverſarios, omnia loca occupaſſe, ſuorumque ſtragem edidiſſe perſpiceret, non niſi inconſulto ad arma capeſſenda clamaret: potius illi videretur cogitandum eſſe de fuga, aut honeſta ſua dedi-

Digitized by Google

deditione. Ita ſi primi illi appetitus motus, & erumpentes concitatius affectionum impetus vitioſi ſint, & flagitia, nihil proderit pervigili anima præſidia virtutis conquirere: ſuperfluus labor occurſantibus pectus opponere, dæmoni, vel peccato reſiſtere; jam enim profligati ſumus, crimina, & mores peſſimi arcem animæ obtinent. An non ſine ſpe proventuum in agricola languet colendi, arandique ſtudium? ubi nulla adeſt victoriæ expectatio, ibi vel martium pectus friget. Sectarii vero futuri quæſtus omnem plane ſpem nefario dogmate abſciderunt, victoriæ expectationem, abjecta ſententia, extinxerunt. Quæ enim ſpes, ubi clades adeſt? qualis expectatio, cum ruina oculis obverſatur? hoc enim præſtiterunt appetitus cupiditates, quæ animam ſordidarunt, & coinquinarunt, &c. Cum enim nobis conſtituerimus fore impoſſibile, exiſtente ſuggeſtione Satanica, aut titillante carnis humore, peccatum devitare, illico arbitrabimur non requiri induſtriam noſtram, ac irritos conatus, neque inutili labore voluptatis torrenti reſiſtendum. Nihil ergo ſupereſt, quam ut arma abjicientes ad extremam ſervitutem, & fœditatem, quas vitia adferunt, ſponte feſtinemus: ſiquidem in ſordes ſemel progreſſi, eiſque coinquinati, nihil penſi ducunt ulterius progredi in lacuna, ac palude. At cum homines criminis labem vehementer execrantur, inde venit illos ſemper acres eſſe, & pugnaces contra incitationem nefariam, ne facies animæ corrumpatur. Hæc autem contentio de ſectariorum mente, frivola plane eſt, & inanis: in nos enim ultra graſſata eſt turpiſſima macula, quam illiciti appetitus motus invexerunt, quibuſque carere nullo modo poſſumus. Quæ cura puritatis, niſi vana? quod ſtudium integritatis, niſi fruſtraneum? At longe contraria eſt Orthodoxorum ſententia, hortantium ad conſtantem pugnam contra vitia, ingruente domum quacumque tentatione Satanica, efferveſcentes qualibet appetitus cupiditate. Si namque affectus minime explicet ſinum ſuum, neque libero conſenſu appulſam illam illecebram complectatur, nihil ſequetur inde detrimenti: interiora animæ pura erunt, vivida, & floreſcentia. Quare plures diligenter excubant, contentoque ſtudio omnes facultates armant in peccatum, ne unquam conſentiant motibus concupiſcentiæ, a quibus nondum ſe victos intelligunt, quantacumque ſit eorum turbulentia, cum alii ob contrariam opinionem initio conflictus ſtatim deſpondeant, ut ſolent, qui ſe victos putant. Hæc, & plura in eumdem ſenſum author ille. Ex quibus intelligi poteſt Caſuiſtas illos non fruſtra operam impendiſſe, qui conati ſunt limitem peccati mortalis præfigere in variis humanarum tentationum difficultatibus. Ex his enim homo ſalutis ſuæ ſtudioſus, & ad vitandum peccatum ſollicitus videt, ubi majori labore reſiſtendum, & conflictandum adverſus peccatum, quod eo lubentius facit, quod in primis ejus aſſultibus nihil adhuc ſe perdidiſſe intelligit: & ſi fortiter reſiſtat diſſentiendo ultimo tentationis gradui, & immunem, & victorem ſe e congreſſu poſſe exire. Qua re magis animatur, ut uſque ad ultimum ſpiritum ſtet adverſus peccatum, quam ſi arbitraretur ſtatim ſe profligatum, ac perditum fuiſſe, cum ex hac re abjiciatur animus, omnique alacritate ad pugnam ſpiritualem deſtruatur. Contra id, quod monet D. Jacobus 1. cap. *Omne gaudium exiſtimate fratres, cum in tentationes varias incideritis.* Porro, quod dicunt motus iſtos concupiſcentiæ, etſi per legem Dei prohibeantur, non tamen imputari ad peccatum, non mollit difficultatem, ſed auget potius, cum facile ſit inde concludere, tranſgreſſiones alias non debere quoque imputari: cur enim unius præcepti tranſgreſſio imputabitur potius, quam alterius? unde & iſtud effugium

A occaſiones potius præbebit liberius delinquendi contra alia præcepta.

Aliud dogma eorum, quod virtuti officit maxime, & omnem recte operandi ardorem imminuit adverſus peccata, eſt doctrina illa de gratia efficaci per ſeipſam, & ex natura ſua antecedenter ad liberum voluntatis conſenſum, qua juſtificetur peccator, aut opus vere bonum perficiat. *Dogma de gratia efficaci per ſe.* An non hoc curam omnem pœnitentiæ, ſicut & perfecti alicujus operis adimit? nam, ſi quis ſtudium pœnitentiæ hominibus adimeret, nonne is vitæ turpitudini ſuppetias ferret? abſque dubio ſcelerum patronus is habendus foret: at hoc ipſum præſtant hujus doctrinæ aſſertores. Si enim ſola ſua activa virtute in nobis pœnitentiam veram, & perfectum opus ex charitate, quale ipſi exigunt,
B operetur, & veluti ex ſilicis appulſu ex chalybe ſcintillam exilire faciat gratiæ per ſe efficacis immiſſione, quis animum intendet ad pœnitentiam? quis perfecto alicui operi patrando intendet animum? præpoſtera illa opera, abſurdus conatus ad illud procurandum, quod de integro effectione alterius, haud noſtra, exiſtit, quod nobis tam orantibus, quam otiantibus, tam bene, quam male agentibus ex æquo accidit, ſi in ſorte ſumus prædeſtinatorum, ſicut D. Paulo accidit eo momento, quo Chriſti diſcipulos perſequebatur, quod denique nullo modo in noſtra poteſtate collocatur. Sic enim illi obliti ſunt antiquæ, & communis Theologiæ, ut non diſcernant inter ſpecies gratiæ gratum facientis, & gratiæ gratis datæ, quæ ultima datur ex mero Dei beneplacito, nullo conſtituto medio, quod ſit vis or-
C dinaria ad illam adipiſcendam, ut eſt gratia miraculorum. Sic enim illi ex gratia gratum faciente gratiam quamdam gratis datam faciunt, ad quam acquirendam nulla via parata ſit, quam ſi ingrediatur homo, poſſit ſibi polliceri eam ſe conſequuturum. Ut ſic omnibus ad juſtificationem præviis diſpoſitionibus, quibus maxime uti, & in quibus ſalubriter, ſancteque, & generoſe laborare debent homines, non reſtet locus, cum ſola gratia a Deo ſolo profecta juſtificet hominem momento, quo ex nolente volentem reddidit. Senſit præjudicium hujus doctrinæ Stapleto in citata ſæpius oratione. Hac eadem de cauſa, inquit (quod quartum eſt peccati præſidium)
D negat diſerte Calvinus gratiam Chriſti ad hoc datam eſſe, ut contra peccati dominatum nos adjuvaret, aut ejus victoriam nobis conferret. Quod ne cuiquam incredibile videatur, ſic breviter ex ejus verbis oſtendam. Negat Calvinus diſertis verbis, gratiam Chriſti, vel Spiritus ſancti in illo adjutorio conſiſtere, quo infirma noſtra ad bonum voluntas ad virtutem excitatur, & confirmatur. Reprehendit enim hoc nomine Scholaſticos, quod gratiam Dei (ſunt ejus verba) non gratuitæ juſtitiæ imputationem, ſed ſpiritum ad ſtudium ſanctitatis adjuvantem interpretantur. Auguſtini quoque doctrinam ibidem taxat, quod gratiam Dei ad ſanctificationem refert, qua in vitæ novitatem per Spiritum *Inſtit. l. 3. c. 11. n. 21.*
Sanctum regeneramur. Hanc autem revera gratiam
E adjuvantem contra Pelagium defendit ſemper Auguſtinus. Denique ſuam ſententiam verſipellis hæreticus adhuc apertius alio in loco declarat. Nemo, inquit, in Chriſto bene fundatus eſt, niſi qui ſolidam habet in ipſo juſtitiam: quando non dicit Apoſtolus miſſum eſſe Chriſtum, quo ad juſtitiam conſequendam *Inſtit. l. 5. c. 15. n. 5.* nos juvet, ſed ut ſit noſtra juſtitia, &c. Ex quo videre eſt ipſos cum Pelagianis, a quibus tantopere alienos ſe prædicant, convenire in exterminanda penitus gratia ſufficienti, quæ gradatim hominem adjuvat, ut tamdem aliquando per diſceſſum, & fugam a peccato ſit in proxima diſpoſitione ad juſtificationem.

Quantumvis autem gratiam illam extollant, vix tamen reipſa quidquam in ea relinquunt, quod no-

men gratiæ mereatur, ut quæ etiam detrimentum aliquod pariat homini, quem nobiliſſimo libertatis privilegio ſpoliat eo tempore, quo magis illi neceſſarium eſt ad merendum beatitudinem, inducens in illum quamdam neceſſitatem ad bene operandum, qua poſita neceſſitate, vera ratio meriti deſtruitur. Ut enim præclare diſſerebat Gregorius Nazianzen. Orat. 31. Eunuchorum de pudicitia jactationem retundens, bonum, quod a natura proficiſcitur, laudem non meretur: quod autem a libera voluntate, animique inſtituto fluit, id demum laude dignum exiſtimandum eſt. Quæ igni gratia eſt, quod urit: aquæ, quod deorſum feratur: nivi, quod frigida ſit? quantum autem virtuti, & bonorum operum exercitio, peccatorum fugæ favet concepta ſemel opinio de merito, tantum vitio, ac ſocordiæ favet contraria ſententia, quod opera ex neceſſitate facta nihil habeant veri meriti. Ut illa opinio vitam hominum totam auream, ac gemmeam reddit: ſic e contra ſententia hæc nihil meriti honeſtis actionibus attribuens, fœdo, & polluto dogmate vitam hominum fœdam reddit, & inertem. D. Ambroſius lib. 10. epiſt. 81. Quæ virgo audiat nullum præmium eſſe integritatis, & non ingemiſcat? quæ vidua cum conceperit, nullum eſſe fructum viduitatis, malit ſervare fidem conjugii, & in triſtibus degere, quam lætioribus ſe credere; quæ conjugii diſtricta vinculo, ſi audiat, quod nullus honos ſit caſtitatis, non poſſit incurioſa tentari corporis, aut mentis facilitate? Et D. Cyrillus Hieroſolymitan. Catech. 15. ſi parum laboraveris, parum accipies; ſi vero multum operaberis, multa te merces manet. Sic nempe providentia Dei ſpe uberioris quæſtus mentes hominum ad bona opera provocat, cum e contra omni abjecta exiſtimatione de præmio uberiori diſſolvantur animi inter difficilia virtutis, & ardua opera, ut hic ordo in Dei ſapientia defixas ſui habeat cauſas.

(Abſit enim, ut facile credat) certo, ut tu ſtudia deponas, & intentionem ſuam deflectas.

Siquidem ſublato meritorum pondere languent animæ, dum vident eamdem prorſus conditionem fore, poſtquam e vita exceſſerimus, & ejus, qui parce, & ejus, qui largiter ſeminaverit, nec calcar eſt ad eleemoſynarum magnificentias, in quibus plures ſua expenderunt, cujus fructum ampliorem non expectant, quam alter, qui pecunias ſuas crumena incluſas aride, avideque ſervavit.

Dogma de timore Dei.

Sed hic non ſiſtunt ſe eorum dogmata, quibus ad peccata quævis patet aditus. Quod tantopere elevant timorem Dei, & in hac aſſertione peccatis patrocinantur: nihil enim tantum deterret homines a peccatis, quantum timor gehennæ, & pœnarum æternarum. Quis hac opinione imbutus non reformidet aliquid legere, audire, aut meditari de divinis judiciis, ac æternis ſuppliciis peccatorum, ne exinde, ſi timorem aliquem concipiat, a rectitudine deflectat, hoſtiles erga Deum animos gerat? Cum hoc animæ præſidium, ac munimentum cum ſuo dogmate convellant Lutherani, & Calviniſtæ, quomodo peccandi licentiam ſingulis non concedunt? ſi nullus eſſet infernus; an non plerique voluptates requirerent? adempto autem ejuſmodi timore perinde eſt in hac vita, ac ſi nullus eſſet: nemo enim ejus cura, ac ſollicitudine tangi debet. Quis dæmonum conſultius ad propagandam vitæ impuritatem loqui potuit, quam Calviniſtæ, & Lutherani pronuntiarunt, ait ſæpe laudatus idem Uveſtonus l. etiam citato ſæpius, c. 15. Scio equidem nemini ad beatitudinem ſatis eſſe timorem, meliuſque eſſe ex amore juſtitiæ, ac puro charitatis motivo abſtinere, ac pœnitere, quam ex ſupplicii timore. Interim definio ſalubrem, & ſoſpitalem eſſe hunc metum gehennæ, & frenum quoddam laſcivientis appetitus, quo ſane excuſſo princeps evadit natura ad omnem vitæ turpitudinem. Quam oppoſite Tertullianus, etſi ſeverioris diſciplinæ amator, l. de pœnit. ubi metus nullus, emendatio proinde nulla, ubi emendatio nulla, pœnitentia neceſſario vana. Et D. Auguſtinus tract. 9. in Epiſtol. 1. Joann. ſicut videmus per ſetaras introduci linum, quando aliquid ſuitur, ſeta prius intrat, ſed, niſi exeat, non ſuccedit linum: ſic timor primo occupat mentem, non autem ibi remanet timor, quia ideo intravit, ut introduceret charitatem. Et D. Chryſoſt. homil. 13. ad populum: Sicut armatus miles in foribus arcet furem, ita & gehennæ metus peccatum. Quid gehenna gravius? ſed hujus metu nihil utilius, quia ſcilicet homines a flagitiis plurimum deterret. Nec vero exiſtimandum eſt homines ſemper eſſe hujus complexionis, ut amore ducantur. Imo quædam ſunt ſcelera, a quibus potentius revocat timor, quam amor. Quippe, ut ait Ariſtoteles 3. Ethicor. 8. ita natura comparatum eſt, ut fuga mali acrior ſit appetitione jucundi. Quæ carni magis ſunt delectabilia peccata, potius terroris aſperitate curabuntur, quam amoris ſuavitate.

Utiliſſimus timor Dei.

Neque hic tacendum de forma juſtificationis, quam ſtatuunt Calviniſtæ, qui docent in juſtificatione peccata vere non deleri, ſed tegi, ac non imputari a Deo, ſed potius imputari ipſis peccatoribus omni macularum colluvie fœdatis ipſam Chriſti juſtitiam, qua imputatione externæ Chriſti juſtitiæ fiunt juſti, & ſancti, quamtumvis ea peccata, & ſordes remaneant, nec ulla ſit inhærens gratia ſanctificationis, qua diſpellantur, & evaneſcant, ſicut tenebræ ex adventu lucis. Hæc idea juſtitiæ præſidium etiam, & propugnaculum peccati eſt, dum amorem, ac curam illius facile repellant ab hominibus, qui intelligunt peccata ſubſiſtere cum hujuſmodi juſtificatione. Eo enim acrius incitantur homines cupiditate juſtificationis aſſequendæ, quo virtutem tantam ei ineſſe norunt, qua ſordes omnes animæ abluat, & in priſtinum candoris ſtatum reſtituat propter meritum, ac efficaciam cruoris Chriſti, cum quo non remanet ulla fœditas, cum ejus imbres ubertim in ſe anima receperit. Hæc exiſtimatio pungit animos peccatorum, ut hanc juſtificationem exquirant, cum e contra qui Calviniſtarum opinionem ſemel imbiberit, hæc poterit apud ſe commentari: Quid refert me tandem a vitiis immutatione conſiliorum refugam eſſe, aut animi mei ſtudia ad virtutum cultum transferre? Homines juſtificati ſepulchra ſunt exterius dealbata, intrinſecus plena fœtore cadaverum, ac vermibus ſcatentia, nunquam valebo hos nævos, & indecora, quæ interius in anima gero, excutere, diſpungere, vel illatum mihi innocentiæ damnum ullo modo reſarcire. Quocumque perrexero, perpetuo mihi infixæ manebunt, & inultæ, profligatæ peccatorum turpitudines: Spes integritatis, ac puritatis præciſa. Cooperiri poſſunt hujuſmodi anteactæ vitæ delicta, nunquam deleri hujuſmodi imputatione. Haud minus peccator ero, & labe infectus voluptati reſiſtens, quam illi appetitum ſolvens, laxanſque. Quid tanti ducam hanc juſtificationem? quid avidius conſectabor lucrum hujuſmodi fictitium? Porro, etſi Janſenius non ita mentem ſuam de gratia inhærente expreſſerit, & forſan aliquando diſcrepantem ſententiam habuerit, nihilominus relinquit ſemper locum hujuſmodi conſequutionibus, quibus mentes hominum deterrentur ab amore juſtificationis, ut eum carpat ob hanc rationem Anti-Janſenius diſp. 13. de natura pura ſect. 5. Viderit, inquit, utrum bene conveniat cum Tridentino id, quod videtur affirmare toto c. nono, juſtitiam, qua vivificamur, & conſtituimur formaliter Dei participes, non eſſe charitatem, vel alium habitum infuſum, ſed juſtitiam divinam, & Deum ipſum charitate veluti glutino animæ noſtræ conjunctum. Cum e contrario Tridentinum ſeſſ. 6. c. 7. affirmet juſti-

Doctrina de juſtificatione.

juſtitiam ; qua formaliter juſti conſtituimur, eſſe juſtitiam Dei, non qua ipſe juſtus eſt, ſed qua nos juſtos facit. Sed & Bajus ; Juſtificatio impii fit formaliter per obedientiam legis, non autem per occultam communicationem, & inſpirationem gratiæ, quæ per eam faciat juſtificatos implere legem. Et, Homo exiſtens in peccato mortali, ſive in reatu æternæ damnationis, poteſt habere veram charitatem : & charitas etiam perfecta poteſt conſiſtere cum reatu æternæ damnationis. Quia tamen ſatis expreſſe mentem ſuam non aperuerunt in hac controverſia, hic tergiverſari poterunt : ideo diutius hic non ſiſtentes ad aliud dogma eorum accedimus, quod omnium fere potentius eſt ad regnum peccati ſtabiliendum, ſcilicet, mandata impoſſibilia. *Prop. 68. & 69.*

An non hæc dogmata Chriſtiani officii corruptelas ſpirant, & intendunt ? unde quibus vitia diſplicent, illi pari odio Satanam proſequuntur, & Calvinum ejuſdem impietatis aſſertorem : ambo namque ſcelorum fautores : niſi quod Calvinus carne licet craſſiori contectus, Satanam, tametſi natura ſpiritum, ſubtilitate, & verſutia ſuperarit. Quis etenim, Satana dicente, & illius judicio, flagitia conſequeretur ? Calvino autem concionante, propemodum infiniti quaſi œſtro pereiti ad morum turpitudinem provolarunt. Depellam tamen vafri illius fucos, aperiam fraudes, & horrendam ejus ſpeciem nude proponam omnibus deſpiciendam. *Revelabitur ignominia tua, & videbitur opprobrium tuum.* Eſaiæ 47. Bello jam ſuſcepto, qui adverſas copias fama immoderatius præter rei veritatem augent, apparatum hoſtilem magnifice deprædicant, denique ſuperiora faciunt ea, quæ inimicorum ſunt, vim omnem præliandi, & veluti animæ nervos illi effringunt, cui hæc in ea pugnaturo denuntiant. Sic quidam ex Iſraelitis ſocios ingreſſu in Paleſtinam prohibere attentarunt dicentes ; *Nequaquam ad hunc populum valemus aſcendere, qui fortior nobis eſt*. Hoc ipſum ſane hæretici, quantum in ipſorum viribus ſitum eſt, hodie perficere moliuntur, dum vires nobis omnino impares eſſe contendunt ad mandata Dei exequenda. Fruſtra proinde contentio ſuſcipitur, inanis omnis voluntatis conatus exiſtit, non niſi ad impoſſibile aliquid præſtandum, monteſque dejiciendos, aut ad ſolem e Cœlo avellendum nitimur, ſi de præceptis divinis cogitatio nobis inhæreat. Equidem nihil tetrius videri poteſt ad abjiciendos omnium animos, quam axioma hoc tam inſolens ; quam cogitationem de Deo ingerit, qui petit ab hominibus impoſſibilia ſub interminatione damnationis æternæ ? Quis ſe ad obediendum Deo accinget, qui impoſſibilia præcipit cum tanta ſeveritate ? quis ex animo pœnitere poterit de perpetratis criminibus, ſi impoſſibile erat rem aliter fieri ? quis ſerio proponere ſibi poterit in poſterum ſe mandatis Dei morigerum fore, niſi quis audebit ſibi polliceri ſe Danubio Ararim junctum, vel Caucaſo Olympum ? quid ſupereſſe poteſt hominibus hac opinione depravatis, niſi ut ſollicitudinem omnem abjiciant de ſervandis præceptis Dei ? *Num. 13.*

At, inquiunt, poſſunt ea ſervare per gratiam Dei. Ita quidem, ſed per gratiam, quam non habet homo in poteſtate, ut habeat. Unde perinde eſt, ut ſi quis petat a nudo, & paupere centum nummos, quos in poteſtate non habeat. Poſſet equidem pauper ille beneficio alicujus prædivitis ſummam exſolvere, ſed cum ille dives quidquam daturus non ſit, minuiturne ejus impotentia ? an non fruſtra ab illo id exigitur, quod ſupra facultates omnes illius eſt ? At, inquiunt, iſtud eſt in pœnam peccati originalis. Sed quorſum Deus alicui prohiberet adulterium, ſi ipſe hoc crimine propter originale peccatum abſtinere non poſſet ? Fluxum pituitæ, aut naſi curvitatem eadem providentiæ forma hominibus interdicere valuit. Sed & ſi adhuc natura penitus ſit corrupta, &

A impotens, qualis medicus Chriſtus ? qualis ejus redemptio, quæ homines in infirmitate hac ſic reliquit, ut gratia ſufficienti deſtituantur ?

Poſtremo, ut his omnibus dogmatibus colophonem imponeret ad regnum peccati fortiter ſtabiliendum, virtutis ſtudium deprimendum, pietatis flammas, imo ſcintillas extinguendas penitus, Chriſtum non fuiſſe pro omnibus omnino mortuum dogmatizat Calvinus : ut ſic amoris erga Chriſtum morientem aculeus auferatur, nec jam quiſquam certo poſſit inflammari ad quidquam fortiter operandum, aut patiendum ſub eo motivo, quod dura quæque pro ipſo Chriſtus paſſus fuerit. Non erat ſatis iſtis, qui tantum ſermone tenus charitatem venditant, ut Deum minus amabilem redderent, ſeu ut prædeſtinantem paucos pluribus abjectis ex mero beneplacito, ſeu B ut leges ferentem ad obſervandum impoſſibiles, niſi etiam adhuc eum morientem, & vel lapides ſcindentem, ac corda chalybea excitantem, minus diligentem oſtentarent, tanquam eum, qui pro majori parte hominum paſſus non fuerit, ſed eos omnino deſpectui habuerit, tanquam non eſſent ſui : aut quaſi non haberet in cruce pedes confixos ad expectandum omnes, brachia extenſa ad amplexandum omnes, caput inclinatum ad oſculandum omnes, & cor apertum patens ad omnes. Legebam nuper in obſidione Melitenſi per Turcas, cum fortiſſime illi inſtarent in quodam inſultu contra muros, ut iis cedere videretur equitum Melitenſium robur, excitatos fuiſſe eos per quemdam Ducem, oſtenſione Crucifixi, quem præ oculis eorum in manibus geſtabat, C cum his exhortationibus : An fortiter occumbere refugietis pro eo, qui tot ignominioſa in cruce veſtri amore paſſus eſt ? an vos patiemini ejus hoſtes triumphum agere, & videtis eum vitam propriam pro veſtra vita expoſuiſſe ? His, ac ſimilibus verbis novas vires addidit, quibus illi fortiter hoſtium furori reſtiterunt. Quod & alias non ſemel in Paleſtina accidit, cum prælia committenda eſſent. At quam vanæ iſtæ exhortationes, ſi pro paucis hominibus, iiſque occultis, & incognitis mortuus eſt Chriſtus ! Faceſſant concionatorum voces, deſinant hortamenta piorum ad mortificationem, ad pietatem propter Chriſti mortem, ad fugam peccati. Nihil ad majorem partem D hominum ſpectabunt iſta, cum ab iis averſam mentem Chriſtus habuerit ex hæretico placito. Sed adhuc plus malorum eſt ab iſto dogmate. Refert Doctor Fevardentius lib. 5. *Theomachiæ* 15. quod aliàs Bezæ concionanti pro hac doctrina coram principe Friderico, magnaque Gallorum, ac Germanorum frequentia, cum non poſſet princeps tam durum ſermonem audire, ſilentium coram indictum fuerit, ut non amplius audiretur. Ac Paulus Vvindek in libro edito contra hanc ſententiam Calvini, cum multa ad eam improbandam adduxiſſet, narrat etiam quemdam Miniſtrum Bernenſem, cum in Dominica palmarum pro concione publica eam vehementer perſuadere niteretur, tot ſcrupulos, ac dubia in animis auditorum circa redemptionem Chriſti innata fuiſſe, ut multi E de ſalute ſua ſpem omnem abjicerent, pluresque a cœna abſtinuiſſe, ne indigne accederent propter incertitudinem conceptam de morte Chriſti pro ſua ipſorum ſalute. *Dogma de morte Christi.*

Sed & doctrina hæc etiam redundat in Deiparam, ejuſque cultum, qui in Eccleſia eſt maximus, & quo ut potentiſſimo medio cœlitus dato, floret in pluribus pietas, religio, ac vitæ innocentia, maxima ex parte convellit, dum ipſam glorioſis titulis, ac elogiis Advocatæ, & Mediatricis peccatorum injurioſe ſpoliat. Loquantur enim conſequenter ad ſua principia. Chriſtus pro ſola electorum (ex mero beneplacito) turba mortuus eſt : ergo nullo habito reſpectu ad preces, & interceſſionem B. Virginis ipſos ſal-

ſalvare voluit: ergo ipſa nihil contulit ad ſalutem eorum, pro quibus non eſt mortuus: & ut unuſquiſque abſque ſpeciali revelatione incertum habet, an pro ipſomet ſanguinem Chriſtus effuderit, atque ab eo unquam dilectus fuerit: incertum quoque habebit, an ullo unquam minimo beneficio ab ipſa affectus fuerit; & an ab ipſa ullo modo reſpectus, ac dilectus fuerit; par eſt quippe æſtimare Jeſu Chriſti, & Beatæ Virginis corda in idem conſpirare, erga eoſdem affici, ut quos ille amore proſequitur, & ipſa diligat, quos deſpexerit, & ipſa deſpiciat. Quomodo ergo illa dicetur amplius auxilium Chriſtianorum? ubi erit illa ſpes, & confidentia, qua tot peccatores e luto peccatorum egreſſum meditantur ob ſpem miſericordiæ, quam in illa repoſuerunt, quia ipſa non eſt deſpectura peccatores, pro quibus benedictus ejus filius mortis tormentum ſubiit? Atque inde profluxit, quod inter hæreticos huic de morte Chriſti doctrinæ addictos elanguit prorſus, & interiit omnis ad Deiparam Virginem devotio, qua plurima peccata ſolent arceri, ne perpetrentur: nec aliud ſperandum in omni loco Eccleſiæ Catholicæ, ſi prævaleret hæc doctrina, tantum cultui Deiparæ, quantum dilectioni ad Chriſtum Dominum infeſta, & adverſaria.

At quid pluribus rem ex ſe manifeſtam, & non ſemel antea excuſſam ago? concludo inde ipſis proſpiciendum, ut Theologiam illam adeo laxam corrigant, ut idonei ſint cribratores Theologorum Moralium, in quibus nunc aliquid mollius, nunc durius inveniri poterit (ut difficile eſt medium in omnibus tenere, tot exiſtentibus inter mortales negotiis, ac caſibus.) Nec ſola circa infirmos indulgentia in vitio eſt; peccatur enim & mollitie, & duritia, & lenitate nimia, & aſperitate, quamvis minus malum ſit obnoxium eſſe reddendæ rationi de benignitate, quam de ſeveritate nimia. Quod ſi id contemptui habeant, merito dicatur ipſius illud Euangelicum Matth. 7. *Aut quomodo dicis fratri tuo: ſine, ejiciam feſtucam de oculo tuo; & ecce trabs eſt in oculo tuo? &c.* Nec turpe eſt, ait Gregorius Nazianzen. Orat. 32. ſententiam mutare, ſed in malo perſeverare funeſtum, atque exitioſum. Et ibidem. Nihil apud Deum ita amplum, & magnificum eſt, ut doctrina perpurgata, & anima veritatis dogmatibus inſtructa, atque perfecta.

Audio hic obſtrepentem mihi. Feſtucam ne vocas graviſſima illa, quæ arguuntur in quibuſdam Caſuitarum libris? video non ſine cauſa eumdem Nazianzenum ſcripſiſſe Orat. 49. comparationem ipſa rerum diſſimilitudine non rationem oſtendere, ſed altercationem diſputationis inducere. Nedum mortalia, ſed etiam ipſa venialia graviſſimum quid arbitror ſemper: quis enim leve exiſtimet, quod in Dei contemptum admittitur? Eſt quoque ille ſapientiſſimus, qui non tam conſiderat, quod juſſum eſt, quam illum, qui juſſerit. Attamen non tantum eſt inter ducentas, aut plures propoſitiones unam de aliquo caſu raro contingenti incautius forſitan poſuiſſe, adjunctis eidem pluribus limitationibus, quantum eſt axiomata quædam in fide primaria mordicus tenere, quæ apta nata ſunt fomitem, ac pabulum perpetuum vitiis ſubminiſtrare quotidianis, ac quibuſvis. Illud Theologorum ſit Moralium: at hoc illorum eſt, ut ſatis demonſtratum eſt hactenus.

At quis his præmiſſis inficiabitur, ſin primos authores harum turbarum, ſcilicet Calviniſtas, ut de aliis taceamus, decreta aliquot ejuſdem Alexandri VII. proſequamur, non enim illi unicum bellum in Papatu conficiendum fuit.

Idem Alexander VII. ſexta Septemb. an. 1657. in Congreg. generali S. Romanæ, & Univerſalis Inquiſitionis habita in Palatio Apoſtolico prohibet, & damnat libros infraſcriptos, eoſque pro damnatis, & prohibitis haberi voluit ſub pœnis, & cenſuris in ſacro Conc. Tridentino, in indice librorum prohibitorum contentis, aliiſque arbitrio Sanctitatis ſuæ infligendis.

Elenchus Librorum.

Decem, & octo Epiſtolæ Gallico idiomate conſcriptæ, quarum prior inſcribitur: *Lettre ecrite a un Provincial par un de ſes amis ſur le ſujet des diſputes preſentes de la Sorbonne de Paris ce 23. Janvier 1656.* Incipit, *Monſieur nous eſtions bien abuſez.*

Sic omnes octodecim Epiſtolæ enumerantur, indicato earum initio. Ferturque quidam Montaltius ipſarum auctor, qui cum eſſet in extremis, valde doluit, quod tales Epiſtolas famoſas evulgaſſet. Alia enim eſt ut plurimum rerum facies in conſpectu proximi judicii. Eodem decreto damnat plures alios libros, quibus doctrina damnata Cornelii Janſenii Ypr. Epiſcopi propugnabatur: omnes enim tales libri, opuſcula, epiſtolæ, tractatus, Apologiæ fulgure Vaticano ſæpius percutiuntur.

Eodem decreto renovatur prohibitio Pauli V. & Urbani VIII. edendi libros de Auxiliis non obtenta licentia ſacræ Congregationis. Ubi notandum, quod ſupra obſervavimus ex Spondano de decreto Pauli V. licere in ſcholis ſententiam ſuam modeſte dicere ſine damnatione alterius, ſcilicet de hæreſi, ut pax ſervetur.

Feria V. die 21. Auguſti 1659.

IN Congregatione generali ſanctæ Romanæ, & univerſalis Inquiſitionis habita in Palatio Apoſtolico apud Sanctam Mariam Majorem coram ſanctiſſimo D. N. D. Alexandro, divina providentia Papa VII. ac Eminentiſſimis, & Reverendiſſimis D. D. ſanctiſſimæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalibus in tota Republica Chriſtiana contra hæreticam pravitatem Inquiſitoribus generalibus a S. Sede Apoſtolica ſpecialiter deputatis.

Sanctiſſimus D. N. Alexander Papa VII. præſenti decreto prohibet, & damnat librum, cui titulus eſt: *Apologie pour les Caſuiſtes contre les calomnies des Janſeniſtes, &c.*

Auctor ipſius Apologiæ ſuſceperat in ſe patrocinium, & excuſationem omnium Caſuitarum in iis, quæ animadverſione digna viſa fuerant eorum cribratoribus, qui attente diſquiſierant eorum omnia volumina. Difficilis certe provincia, ſic omnium infirmitates, & peccata ſuſcipere ſine exceptione. Tantum opus fuit Verbi Incarnati, qui ſe vadem conſtituit pro purgatione omnium peccatorum, ſicut dicitur Iſaiæ 53. *Vere languores noſtros ipſe tulit, & dolores noſtros ipſe portavit.* Quare tot cenſuras, & judicia adverſum ſe paſſus eſt a Pontificibus in Concilium congregatis? Minus periculoſum fuiſſet decimatione quadam plectere tales ſyllabas erratorum prætenſorum, ſeu verorum Theologiæ moralis: ſicut in punitione cohortis militum ſolent duces. Vix enim fieri poteſt, quin in definitione tot caſuum difficillimorum aliquid incaute exciderit: unde tutum non eſt velle omnia defendere ſine exceptione. Nec D. Auguſtinus ſua omnia apologetico ſcripto tuitus eſt; retractavit plura ſine famæ detrimento. Tot licentiæ in actibus humanis ſimul conjunctæ feriunt Chriſti Domini ſententiam de arcta via ſalutis, & latiſſimam potius oſtendunt.

An. 1663. Sacræ Indicis Congregationis decreto damnati, prohibiti, ac reſpective ſuſpenſi fuerunt infraſcripti libri, ubicumque, & quocumque idiomate impreſſi, imprimendive. Nemo cujuſcumque gradus, & conditionis eos in poſterum vel imprimat, vel legat, vel retineat. Si quis interim habuerit, Inquiſitoribus, ſeu locorum Ordinariis, a præſentis decreti notitia tradat, ſub pœnis in indice librorum prohibito-

bliorum contentis.

Libri ſunt.

Renati Deſcartes opera ſequentia, donec corrigantur.

De prima Philoſophia, in qua Dei exiſtentia, & animæ humanæ a corpore diſtinctio demonſtratur; cui adjunctæ ſunt variæ objectiones doctorum virorum, cum reſponſionibus auctoris Amſtelodami 1650.

Notæ in programma quoddam ſub finem anni 1654. in Belgio editum cum hoc titulo. *Explicatio mentis humanæ, ſive de anima rationali*, ubi explicatur quid ſit, & eſſe poſſit.

Epiſtola ad Petrum Dinet. Societatis Jeſu per Franciam Præpoſitum Provincialem.

Epiſtola ad celeberrimum virum Gilbertum Voetium, in qua examinantur duo libri nuper pro Voetio Ultrajecti ſimul editi, primus de confraternitate Mariana, alter de Philoſophia Cartheſiana.

Paſſiones animæ. Libellus Gallice ab eodem auctore conſcriptus, nunc autem in exterorum gratiam Latina civitate donatus ab H. D. M. I. L. Amſtelodami 1650.

Ejuſdemque authoris opera Philoſophica.

In quorum fidem manu, & ſigillo Eminentiſſimi, & Reverendiſſimi D. D. Cardinalis Ginetti Epiſcopi Sabinenſis ſupradictæ ſacræ Congregationis Præfecti præſens decretum ſignatum, & munitum fuit. Datum Romæ in Palatio Apoſtolico Quirinali die 20. Novembris, an. 1663.

M. Epiſcopus Sabinenſis Cardinalis Ginettus Præfectus.

Loco † ſigilli F. Hydelchutus libellus S. Congregationis Secretarius.

Nondum ſatis manifeſta ſunt omnia nova dogmata hujus Philoſophiæ. Plura recenſentur a quodam viro erudito, qui, quid novi afferret iſta Philoſophia, inquiſivit, ac 47. propoſitiones receptis Philoſophorum placitis adverſantes collegit, quas hic referre prolixum eſſet. Libellus quidam ab ipſius Philoſophiæ patronis editus explicationem continet operum ſex dierum Geneſis 1. adverſantem explicationi S.S. Patrum. Ac cum ibi negantur animæ vegetans, & ſentiens, datur ex paritate rationis ad negandam animam rationalem aditus. Sicut quondam apud D. Auguſtinum in cap. 1. Joannis, qui negabat muſcam eſſe a Deo, inductus eſt ad inficiandum hominem eſſe a Deo. Nam ductus eſt a muſca ad apem, ab api ad locuſtam, inde ad avem, inde ad bovem, & inde ad hominem, &c.

Prædictus Cartheſius in Hollandiam ſe recepit, deinde in Sueviam, ubique ſuæ Philoſophiæ ſpargens ſemina non ſine ſcandalo, & cenſura facultatum Theologiæ, ac etiam Medicinæ. Inter alia, iſta Philoſophia in corporibus præter motum, requiem, ſitum, figuram, & extenſionem, nihil agnoſcebat, unde videbatur excludere accidentia realia. Dicebat nihil novi produci in mundo præter animam rationalem. Dubitabat, an bruta viverent; quibus dabatur intelligere, nullam aliam animam, ac qualitatem de novo produci. Quæ opiniones cum in Theſi Medicinæ propoſitæ fuiſſent, cum multa laude Cartheſii in Univerſitate Lovanienſi, Internuntius Apoſtolicus conqueſtus eſt apud facultatem artium, &, ut conſulerent Doctores Theologiæ, admonuit, &, ſi quæ propoſitiones in ea theſi ſaperent novitates Cartheſii, expungerentur. Unde factum, ut dictam theſim gravibus notis cenſurarum proſcriberet Facultas Theologiæ Lovanienſis, laudeſque Cartheſio datas improbavit, ſubjungens Catalogum errorum ipſius. Interpres ille erat. *Repugnat abſolute dari accidentia realia*. De quo ſic cenſuit ſacra Facultas: *Ex hoc conſequens eſt non remanere accidentia panis, & vini in Euchariſtia*. Ex uno diſce omnes, ac non

Hieronymus Vecchius.

A ſine cauſa damnatos fuiſſe Romæ præfatos libros, propter quos etiam ſcandalum permanet, cum heterodoxi plures libenter hanc Philoſophiam amplexentur in locis, ubi viget hæreſis, quod ſe poſſe per illam Pontificiis, ut ajunt, incommodare circa doctrinam fidei de tranſubſtantiatione exiſtiment.

Alexander Epiſcopus ſervus ſervorum Dei, ad perpetuam rei memoriam.

Regiminis Apoſtolici divina providentia nobis quamvis immeritis commiſſa ratio poſtulat, ut ad ea potiſſimum, quæ Catholicæ Religionis integritati, & propagationi, animarumque ſaluti, & fidelium tranquillitati conſulere apta, & idonea eſſe judicantur, animum, & curam omnem, quantum licet in B Domino, applicemus. Quamobrem Cornelii Janſenii hæreſim, in Galliis præſertim ſerpentem, ab Innocentio X. felicis recordationis prædeceſſore noſtro fere oppreſſam ad inſtar colubri tortuoſi, cujus caput attritum eſt in varios gyros, & cavillationum deflexus, euntem, ſingulari conſtitutione ad hunc finem edita, altero aſſumptionis noſtræ anno extinguere conati fuimus. Sed ut multiplices hoſtis hominum generis artes adhibet, nondum plene conſequi potuimus, ut omnes errantes in viam ſalutis redirent, qui tamen unicus erat votorum, & curarum noſtrarum ſcopus, quibus operam, & induſtriam ſuam egregio ſane ſtudio venerabiles Fratres Archiepiſcopi, & Epiſcopi Regni Galliæ, earumdem Conſtitutionum Apoſtolicarum executioni præcipue intenti contulerunt, & C cariſſimus in Chriſto Filius noſter Rex Chriſtianiſſimus ſingulari pietate auxiliarem dexteram ſtrenuo, ac conſtantiſſimo animo porrexit. Cum autem præfatus Rex Chriſtianiſſimus, eodem religionis zelo ductus, per ſuum in urbe oratorem nobis ſignificari, exponique curaverit, nullum aliud opportunius remedium peſtiferæ hujus contagionis reliquiis extirpandis adhiberi poſſe, quam ſi omnes certam formulam ſubſcriberent noſtra auctoritate firmatam, in qua quinque propoſitiones ex Cornelii Janſenii libro, cui titulus Auguſtinus, excerptas ſincere damnarent, ac proinde illam a nobis quanto citius expediri, ad quælibet effugia præcludenda, omneſque removendos obtentus flagitaverit. Nos tam piis dicti Regis Chriſtianiſſimi votis benigne annuendum eſſe ducentes, Formulam infra ſcriptam ab omnibus Eccleſiaſticis, etiam Vene- D rabilibus Fratribus noſtris Archiepiſcopis, & Epiſcopis, necnon aliis quibuſcumque Eccleſiaſtici Ordinis, tam regularibus, quam ſæcularibus, etiam Monialibus, Doctoribus, & Licentiatis, aliiſque Collegiorum Rectoribus, atque Magiſtris ſubſcribi diſtricte mandamus, idque intra tres menſes a die publicationis, ſeu notificationis præſentium, alias contra eos, qui intra terminum præſcriptum non paruerint, irremiſſibiliter procedi volumus juxta Canonicas Conſtitutiones, & Conciliorum decreta.

FORMULA
a ſupradictis ſubſcribenda.

E *Ego N. Conſtitutioni Apoſtolicæ Innocentii Decimi datæ die 31. Maji 1653. & Conſtitutioni Alexandri VII. datæ 16. Octobris 1656. Summorum Pontificum me ſubjicio, & quinque propoſitiones ex Cornelii Janſenii libro, cui nomen Auguſtinus, excerptas, & in ſenſu ab eodem auctore intento, prout illas dicta Conſtitutione Sedes Apoſtolica damnavit, ſincero animo rejicio, ac damno, & ita juro. Sic me Deus adjuvet, & hæc ſancta Dei Evangelia.*

Decernentes inſuper præſentes litteras ſemper, & perpetuo validas, & efficaces exiſtere, & fore, ſuoſque plenarios, & integros effectus ſortiri, & obtinere, ſicque per quoſcumque judices ordinarios, & delegatos ubique judicari, & definiri debere, ſub-

blata eis, & eorum cuilibet quavis aliter judicandi, & interpretandi facultate, & auctoritate, ac irritum, & inane eſſe, ſi ſecus ſuper his a quocumque quavis auctoritate ſcienter, vel ignoranter contigerit attentari. Quo circa Venerabilibus Fratribus Archiepiſcopis, & Epiſcopis, aliiſque locorum Ordinariis committimus, & mandamus, ut ſinguli in ſuis Diœceſibus, ac locis ſuæ juriſdictioni ſubjectis præſentes litteras, & in eis contenta quæcumque exequantur, & exequi, ac obſervari ab omnibus curent, & inobedientes quoſcumque per ſententias, cenſuras, & pœnas, aliaque juris, & facti remedia, appellatione poſtpoſita, invocato etiam ad hoc, ſi opus fuerit, brachii ſæcularis auxilio, omnino compellant. Volumus autem, ut præſentium tranſumptis etiam impreſſis, manu Notarii publici ſubſcriptis, & ſigillo alicujus perſonæ in dignitate Eccleſiaſtica conſtitutæ munitis eadem fides prorſus adhibeatur, quæ ipſis originalibus litteris adhiberetur, ſi eſſent exhibitæ, vel oſtenſæ. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc noſtram conſtitutionem, & ordinationem infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem omnipotentis Dei, ac BB. Petri, & Pauli Apoſtolorum ejus ſe noverit incurſurum. Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem, anno incarnationis Dominicæ M. DC. LXIV. 15. Kal. Martii, Pontificatus noſtri anno decimo.

I. Cardinalis Prodatarius.

S. Ugolinus.

Viſa de curia P. Ciampinus.

D. Ciampinus.

Atque hæc eſt illa fidei Formula, quæ poſt alias ſeu a Congregatione Cleri Gallicani, ſeu a ſingularibus locorum Epiſcopis, in quibus nonnihil deſiderabatur, propoſita eſt a ſummo Pontifice ad finiendas controverſias occaſione libri R. Epiſcop. Yprenſis in Gallia exortas. Cui Formulæ cum tandem ſubſcripſiſſent, qui antea magis ſubſcriptioni reluctabantur, ut diximus claſſe 3. in Apologia Concilii Tridentini, majora diſſidia conquieverunt. Et ſane verba a doctis prolata ſunt intelligenda ſecundum loquendi modum peritorum, ut docet Juriſconſultus Chaſſanæus in catalogo gloriæ mundi 8. parte conſid. XVII. Sed & Reverendiſſ. Pater Petrus a S. Joſepho Religioſus Fulienſis duos edidit libros, unum Gallico idiomate, alterum Latino.

Liber idiomate Gallico editus Pariſiis anno 1661. apud Franciſcum Muguet ad inſigne trium Regum habet inſcriptionem reſponſionis accuratæ, *Reſponſe exacte* 1. Libro Dionyſii Raymundi in Theologia Licentiati circa V. propoſitiones Janſenii pro tuitione Conſtitutionum, quas Innocentius X. & Alexander VII. ediderunt contra hujus Antiſtitis doctrinam, necnon declarationum, & ordinationum a Clero Galliæ prodeuntium contra eamdem doctrinam.

In quo libro iſtum Dionyſium larvatum auctorem, nullus ſiquidem repertus hujus nominis, doctrinam Janſenii magis obſcurare, quam elucidare patet, cum non attendat ad principium fundamentale doctrinæ V. propoſition. quod eſt diſcrimen, quod conſtituit inter gratiam primo homini datam, quæ erat ſufficiens, & indifferentiam liberi arbitrii non excludebat, & gratiam datam hominibus poſt lapſum, quæ ita eſt ſufficiens, ut etiam ſit efficax, & inferat effectum ſuum neceſſario, licet abſque coactione, excluſa illa indifferentia, & verſatili ad utramque partem facultate. Ex hoc enim diſcrimine facili conſequentia, quinque propoſitiones educuntur, ut ibidem palam fit, nec poterat Janſenius conſequenter loquendo aliud ſapere. Quod autem prætendat iſte, contra quem ſcribit, Janſenium nihil docere aliud, quam quod docent recentes Thomiſtæ, falſum eſt omnino, cum V. Propoſitiones expreſſe negentur a Thomiſtis, utrum vero eas docere dicendi ſaltem in aliquo principio generali, ex quo per evidentem conſequentiam concludantur, argumentum eſt alterius diſputationis, & eſt aliud medium. Thomiſtæ enim admiſſo antecedente, ſaltem quoad aliquid, negant ſequelas omnes, quia admittunt gratiam ſufficientem omnibus communem, & gratiam efficacem, quam omnibus non concedunt, volunt non excludere libertatis indifferentiam beneficio diſtinctionis ſenſus compoſiti, & diviſi. Quæ de re ipſi videant. Porro iſte liber conſtat 22. capitibus, & in proœmio refert locum valde inſignem ipſius Janſenii ex commentariis in cap. 22. Lucæ verſic. 32. pro privilegio conceſſo ſummis Pontificibus in docenda vera fide juxta D. Leonem ſermon. 3. de Aſſumpt. ſua ad Pontif. & D. Bernardum Epiſt. 19. ad Innoc.

Alter ejuſdem Petri Fulienſis liber prænotatur, Conſenſus orbis de gratia ſufficiente, innumeris ſanctorum Patrum, & Theologorum teſtimoniis comprobatus, necnon a Pelagianiſmi, & Semipelagianiſmi nota contra Calviniſtas vindicatus, Auctore D. Petro a Sancto Joſeph Fulienſi. Maxime ſuggeritur humano cordi, ab inviſibilibus expugnatoribus inimicis, quia Deus nobis non eſt adjutor. Auguſtin. con. in Pſalm. 4. Pariſiis apud Gregorium Joſſe via Jacobæa ſub ſigno ſpineæ Coronæ, ann. M. DC. LII. Liber conſtat capitibus XII. pro variis locis auctorum, quos profert, ex quibus omnibus rite perpenſis infert dari gratiam aliquam ſufficientem minime efficacem, illamque, quantum eſt ex parte Dei, omnibus indifferenter offerri, unde mandata Dei non ſunt obſervatu impoſſibilia, nullus peccat ex neceſſitate, Deum ex ſe velle ſalutem omnium, ac Chriſtum pro omnibus mortuum, &c.

Item in Janſenii prætenſum Auguſtinum, ſeu Auguſtinus liberatus a quatuor Sophiſtices Yprenſis ſpeciebus, novatoris ſcholæ ex methodo Auguſtinianæ: Per Franciſcum *Veron*. Regium in Controverſiis fidei Profeſſorem, & ſacræ Theologiæ Doctorem. Pariſiis apud Ludovic. Boulanger, &c. M. DC. XLVII. ſic incipit: Conteſſeratio doctrinæ Janſenii cum Calvino potius, ut criminantur multi, quam cum Auguſtino, ut autumant alii, &c. contendit ſic non agi de dogmate, de doctrina, de jure, ſed tota quæſtio eſt facti. Mihi, inquit Epiſcopus Yprenſis tom. 3. l. 3. de gratia Chriſti Salvatoris, qui eſt de gratia ſufficienti, &c. c. 1. in hoc opere propoſitum eſt, non tam ex meo ſenſu patefacere, quid ex parte rei de divinæ gratiæ adjutorio (& quo modo Deus velit omnes homines ſalvos fieri, & Chriſtus ſit Redemptor omnium, quæ ſunt tres principes quæſtiones totius voluminis inſcripti, Janſenii Auguſtinus) quam quid ſtatuerit Auguſtinus, atque ejus veram, genuinamque ſententiam eruditorum oculis exponere; At quæſtio hæc facti non poteſt eſſe de fide; Deus enim hoc non revelavit, & ne quidem Auguſtinum in vita unquam extitiſſe, &c. Quod tamen dictum Veroni ab aliis non probatur, cum etiam Janſenius aſſertive loquatur, & Pelagianiſmi arguat contra ſe ſentientes. Scopus autem totius libelli eſt oſtendere quatuor ſpecies fallaciæ in citationibus D. Auguſtini a Janſenio allatis, ac duas potiſſimum, quibus fere totum ejus volumen conteritur, 1. quæ dicitur, *ignoratio elenchi*, 2. *a dicto ſecundum quid ad dictum ſimpliciter*, 1. Scilicet cum ſupponitur eſſe contradictorium alicui propoſitioni, quod non eſt: 2. cum altera propoſitionum tantum vera eſt aliquo reſpectu aut parte, aut tempore; ex qua tamen deducitur concluſio, quæ ſimpliciter, & omnino affirmatur. Libellus autem iſte notatus eſt ab ampliſſimo Rectore pro tunc exiſtente, non propter doctrinam,

de

Digitized by Google

de qua ipſe non judicat, ſed quod in ipſum aliqua minus reverenter effutiret.

Item liber Gallice conſcriptus *le ſecret du Janſeniſme*. Secretum Janſeniſmi diſcoopertum, & refutatum per Doctorem Catholicum. Pariſiis apud Sebaſtianum Cramoiſy, &c. an. M. DC. LI. Continet autem iſte liber quatuor capita, 1. de Janſeniſmo in genere, ubi oſtendit, Janſeniſtas omnem ſuam doctrinam ab hæreticis hauſiſſe. Quod probat in ſequentibus capitibus, 2. quod eſt de libero arbitrio. 3. quod eſt de gratia Jeſu Chriſti, 4. quod eſt de neceſſitate peccandi, & impotentia ad ſervanda Dei præcepta. Liber hic multum diſplicuit Janſenii ſectatoribus, quod in vulgus ſpargeret, iſtud ipſorum ſecretum fuiſſe, ex hæreticorum ſpoliis ſe locupletaſſe. Nec fuit ſine utilitate. Auctor autem nomen non appoſuit: eſt tamen fama aliqua, P. Stephanum des Chanis S. J. fuiſſe auctorem hujus libelli, cujus extat alius liber majoris molis, & doctrinæ de libero arbitrio, in quo ſub prætextu defendendi cenſuram Sorbonicam contra plures articulos Michaelis Baji, rationibus, & auctoritatibus pro Janſenio allatis erudite, & diſerte ſatisfacit. Qua de re ſupra actum eſt. Satis enim nobis hæc indicaſſe, cum non intendamus novas diſputationes inſtituere.

Item Dionyſii Petavii S. J. opuſcula duo.

Primum inſcribitur *Elenchus Theriacæ Vincentii Lenis*. In quo maxime diſputat de libero arbitrio, quod cum voluntario confundebat Vincentius ille, author etiam larvatus, contenditque eſſentialem libertatem poſitam in indifferentia, & poteſtate utriuſque, quod ex variis illius deſcriptionibus, & vocabulis, quibus Patres liberum arbitrium exprimunt, oſtendit. Hinc ſe extendit ad differentiam gratiæ primo homini datæ, & illius, quæ Chriſti meritis parta eſt, & locum Auguſtini l. de correp. & gratia, de auxilio *ſine quo*, & auxilio *quo*, non niſi ad perſeverantiæ donum pertinere, quod proprium eſt electorum, ſeu prædeſtinatorum, qui de facto perſeverant, hoc opuſculum eleganti ſtylo conſcriptum, ſicut & cæteræ authoris lucubrationes, conſtatque capitibus 29. 1. cap. inſcita de Latinitate Vincentii expoſtulatio, ſic incipit. In ipſo libri aditu (nempe Vincentii) grave Petavio crimen objicitur, Latini ſermonis elegantia. Merito id quidem; nam nullum operi tam illepido magis congruebat exordium, quam querela de nitore orationis, & munditia, &c. cap. 29. Epilogus, in quo querelæ Vincentii Lenis occurritur de aſperitate Petaviani ſtyli. Opuſculum editum eſt Pariſiis apud Sebaſtianum Cramoiſy an. 1648.

Secundum opuſculum ſimul editum duos libros complectitur *de lege, & gratia*.

1. Liber conſtat cap. xv. eſtque contra ſecundum Apologeticum Yprenſis Auguſtini, in quo multa contra veterem legem, & ſtatutum veteris teſtamenti aſſeruntur, ut in eo impedientem gratiam adſtruant, quæ ibi deſtruit Petavius.

2. Liber eſt *de gratia Chriſti*. Conſtat cap. 9. Primi titulus eſt, unde argumentum totius fere libri deprehendas; Explicatur novorum dogmatiſtarum opinio de gratia Chriſti. 2. quam illi ſolam eſſe charitatis inſpirationem aſſerunt. 3. Apologetici auctor huic doctrinæ conſentaneus. 4. Nullum eſſe opus bonum ex illorum ſententia, niſi fiat ex amore juſtitiæ. 5. Iidem virtutes omnes ſola charitate metiuntur.

Cavilli Janſenianorum contra latam in ipſos a Sede Apoſtolica ſententiam, ſeu Confutatio libelli trium columnarum, & aliarum conjecturarum, queis Janſeniani obtinere conantur, ut non videantur eſſe damnati, a Patre Franciſco Annato S. J. Pariſiis, apud Sebaſtianum Cramoiſy Architypographum Regis, & Reginæ 1654. In hoc opere expoſita prius conſtitutione Innocentii X. Papæ an. 1653. qua quinque propoſitiones occaſione impreſſionis libri, cui nomen *Auguſtinus*, & controverſiæ in Galliis ortæ ſibi per Gallorum Epiſcopos oblatus, ut de unaquaque illarum certum ferret judicium, variis, graviſſimiſque cenſurarum notis afficit, tum ejuſdem Innocentii Litteris ad ipſos Epiſcopos, quibus ipſis congratulatur, quod ab ipſo veritatem Catholicam quæſiiſſent, ac ſignificat ſe, quid definierit de quinque propoſitionibus, ad ipſos mittere eodem anno M. DC. LIII. Has ſequentes quæſtiones tractat. 1. an fabricatæ ſint a Sorbonicis Doctoribus quinque propoſitiones, an ex ipſo Janſenio excerptæ. 2. An, & quo ſenſu damnatæ ſint Janſenianæ propoſitiones. 3. Quid ſignificet exceptio, qua declaravit Summus Pontifex non eſſe mentis ſuæ damnare doctrinam Sancti Auguſtini; nec attingere controverſiam de gratia per ſe efficaci. 4. Quid probent quædam eorum conjecturæ circa mentem Sancti Auguſtini. 5. An quinque propoſitiones tantum damnatæ ſint in genere. 6. An ſervatus ſit ordo legitimus, dum recurritur ad Summum Pontificem, non præmiſſo Epiſcoporum Galliæ Concilio. 7. Tertia columna Janſenianorum examinatur. 8. Vera columnarum diſpoſitio ad repræſentandam Janſenianorum doctrinam, & cenſuræ Pontificiæ vim intelligendam.

Atque hinc conjicere licet, quibus artibus uſi ſint quinque propoſitionum defenſores poſt ipſarum damnationem, ut innocentes apparerent, & ipſe Innocentius reus, ſi fieri poſſet, haberetur in iſto judicio. Nec diutius vacat immorari iſtis tricis, ob quas & Scholarum Theologicarum Cathedræ, & Eccleſiarum pulpita, & ſacræ Pœnitentiæ tribunalia contentionibus redundarunt.

Alii inſuper libri ejuſdem auctoris, *de ſcientia media*, & *de ſcrupulo Janſeniſtarum*, ad ſubſcribendum formulæ fidei, & conſtitutioni Innocentii acquieſcendum: quos in compitorum angulis affixos vidimus tantum. Sic bonus iſte Pater Confeſſarius Regis Chriſtianiſſimi, Paterque ipſius ſpiritualis laborabat in ſenectute ad reconciliandos exacerbatorum animos; & ne, ut loquitur, incautis, atque ſimplicibus, & imperitis illuderet ingenioſus error, & contumax. Pro quo charitatis officio non ſemel ſcriptis aculeatis eorum, quorum ſalutem promovebat, impetitus eſt.

Item liber inſcriptus: De Obedientia, & ſubmiſſione, quæ debita eſt Sanctiſſ. D. noſtro Papæ in rebus fidei, per Magiſtrum Ludovicum Abelly Presbyterum Doctorem in Theologia. *Vir obediens loquetur victorias*. Proverb. 21. Pariſiis apud Georgium Joſſe ad inſigne Coronæ Spineæ via Jacobæa an. M. DC. LIV. cum Privilegio, & Approbatione. Hæc frons libri Gallice quidem conſcripti, ſed tot habet citationes Latinas in margine, ut etiam Latine ſcriptus cenſeri poſſit.

Conſtat hic liber capitibus ſexdecim; quorum aliqua in paragraphos ſubdividuntur, totuſque in eo eſt, ut probet, obediendum eſſe Summo Pontifici in rebus fidei, cum ab ipſo definiuntur. Id ſemper factitatum fuiſſe ab Epiſcopis, & omni parte mundi, maxime ab Epiſcopis Galliæ, qui ab omni antiquitate conſuluerunt Romanum Pontificem circa difficultates in fide, & diſciplina. Refert Epiſtolam integram quadraginta Epiſcoporum Galliæ ad Leonem I. Pontificem, cum ad ipſos Epiſtolam ſuam miſiſſet, quam ad Flavianum ſcripſerat, & quæ in Concilio Chalcedonenſi tanto applauſu ſuſcepta fuerat. Tandem refert Epiſtolam noviſſimam Epiſcoporum Galliæ ad Innocentium X. qua ipſius judicium expetunt ſuper quinque propoſitionibus, cum a decennio Gallia vehementiſſimis turbis commoveretur ob librum poſthumum, & doctrinam R. Cornelii Janſenii Yprenſis Epiſcopi; obteſtantur, ut has præſertim propoſitiones, de quibus diſceptatio periculoſior, ac contentio ardentior eſt, Sanctitas ſua expendat, & certam de

una

unaquaque ſententiam ferat. *Mandata Dei*, &c. tales quidem motus ſedari oportebat tum Concilii Tridentini auctoritate, tum Bullæ illius, qua Urbanus Octavus felicis memoriæ adverſus Janſenii dogmata pronunciavit, &c. Addit alias Epiſcoporum Epiſtolas, ac Brevia Sedis Apoſtolicæ, ac conſtitutionem ipſam Innocentii, quæ noviter emanaverat. Mandatum quoque Illuſtriſſimi Archiepiſcopi Pariſienſis pro ſuſcipienda ipſa conſtitutione: ex quibus omnibus concludit, obediendum eſſe iſti conſtitutioni tam ſolemniter editæ; ut quodammodo tota Eccleſia cum ipſo conſpirarit Pontifice in anathematizandis iis erroribus, quibus vera fides deſtruitur, ſpes eripitur, charitas extinguitur. Nam quæ ſpes ſupereſt, ſi mandata Dei ſint ipſis juſtis impoſſibilia? & quam langueſcit charitas erga Redemptorem, qui pro paucis tantum effudit ſanguinem? Denique metuendum eſſe iis, qui in dictis erroribus permanent, aut alios in iis fovent, niſi pœnitentiam agant, & omni induſtria, qua poterunt, ab erroribus liberent omnes, qui ipſorum opera ipſi illaqueati fuerint.

Laudat inter alios ſcriptores Ivonem, qui epiſt. 81. ſcripſit: Sedis Apoſtolicæ judiciis, & conſtitutionibus obviare, plane eſt hæreticæ pravitatis notam incurrere; & Lanfrancum lib. de Euch. contra Berengarium: Beati Doctores, ſi non iiſdem verbis, tamen communibus ſententiis, concorditer multis in locis dixerunt, hæreticum eſſe omnem hominem, qui a Romana Eccleſia in fidei doctrina diſcordat: & D. Fulgentium lib. de fide ad Petrum cap. 39. Firmiſſime crede, & nullatenus dubites, &c.

Item Joan. Martinez de Ripalda e Societate Jeſu olim in Academia Salmanticenſi Profeſſoris primarii, &c. adverſus articulos olim a Pio V. & Gregorio XIII. & noviſſime ab Urbano VIII. PP. damnatos libri duo. Ad diſputationem de ente ſupernaturali Appendix, & tomus 3. de hoc ſupra dictum. Coloniæ Agrippinæ liber impreſſus eſt an. M. DC. LVIII. Addit in fine plura Brevia Rom. Pontificum, & plures actus promulgationum conſtitutionis Urbanianæ in variis locis factarum, & plures ſubſcriptiones multorum Doctorum Lovanienſium: quibus declarant, eamdem Bullam ſe recipere, ac eidem ſe parituros. Denique proteſtatione Doctorum S. Theologiæ Duacenſis ad Archiducem Leopoldum, qua inter alia teſtantur, ſe voluiſſe ſemper doctrinam illam Janſenii proſcriptam, itaut nullum unquam ex Facultate Theologica Duacena inſecerit.

Item. Anti-Janſenius, hoc eſt ſelectæ Diſputationes de hæreſi Pelagiana, ac Semi-Pelagiana: deque variis ſtatibus naturæ humanæ, & de gratia Chriſti Salvatoris. In quibus vera de illis doctrina proponitur, & Cornelii Janſenii falſa dogmata refutantur, Selectore, & auctore Antonino Moraines ſac. Theologiæ Profeſſore Lutetiæ Pariſiorum ſumptibus Sebaſtiani Cramoiſy 1651. Liber iſte magnæ molis eſt, veluti Bibliotheca omnium controverſiarum contra Janſenium. Cujus librum integrum a principio ad finem quaſi in compendium redigit, & valide refellit in diſputationibus XL. Pro coronide habet Antiſtateram triplicem, quam opponit paracollis Janſenii doctrinæ Theologorum cum Semi-Pelagianorum dogmatibus. Prima Antiſtatera, in qua doctrina Janſenii componitur cum definitionibus Concilii Tridentini. Secunda, in qua eadem confertur cum propoſitionibus damnatis Michaelis Baji in 34. capitibus. Tertia, in qua errores hæreticorum noſtri temporis, & aſſertiones Janſenii parallele appenduntur. Putatur auctor H. Q.

Item Hiſtoria Gotteſcalchi Prædeſtiniani, & accurata controverſiæ per eum revocatæ diſputatio, in libros quinque diſtincta, quibus accedit, &c. Auctore Ludovico Cellotio Pariſino Soc. Jeſu, Theologo, Pariſiis apud Sebaſt. Cramoiſy 1655. cum Privilegio Regis. Ab Auctore tria propoſita. 1. Eccleſiaſticæ hiſtoriæ novi ſæculi major, quam quæ hactenus parta eſt, illuſtratio. 2. Quæſtionis Prædeſtinianæ, ut eo ſeculo diſputata eſt, Catholica expoſitio. 3. Temporum noſtrorum his in controverſiis adumbrata ſimilitudo. Scilicet patrocinium Gotteſcalchi a Calviniſtis quibuſdam ſuſceptum, & plurima in illius hiſtoria ficta, & excogitata in favorem artis Janſenianæ, magis accuratum ſcriptorem hujus hiſtoriæ expetebant, qualem ſe præſtat in his quinque libris Cellotius. Cap. ult. l. 5. hortatur ad ſubſcribendum Concilio Tridentino, & conſtitutioni Innocentii in auctorem Diſſertationis Hiſtoricæ, & Chronicæ pro Gotteſc. qui hereſim Prædeſtinianam pro fabula habebat, & Hincmarum, ut iniquum Gotteſchalci judicem traduxerat. Denique ad pacem hortatur Eccleſiæ reddendam. Cui dum bono, inquit, tot monumenta veterum aperta, tantum pulveris exhauſtum in excutiendis Bibliothecarum angulis, ad quid tot libelli veſtri, Catechiſmi, Preces, Apologiæ, Hiſtoriæ, Epiſtolæ, Satyræ, volatiles chartæ, eandem centies cantilenam ad ravim, & nauſeam repetentes? quid moliuntur compti illi ſermones vernaculi, matronis, & aulicis oblati, elegantes fuci verborum, ſenſuum, locorum delicatæ corruptelæ, pellax, & ſui lena oratio, ſuorum panegyrici, in adverſarios ſarcaſmi attici, perpetua convitia? *Contemptus infamans.*

Item diſcrimina inter doctrinam Thomiſticam, & Janſenianam, Authore P. Bernardo Guyard, Doctore, & Profeſſore Theologiæ in Conventu S. Jacobi, Regi a conſiliis, & concionibus. Pariſiis apud Dionyſium Thierry via Jacobæa ſub ſigno S. Dionyſii 1655. cum Privilegio, & Approbationibus. In præfatione ad Lectorem ideam totius libri paucis proponit. Quis ſcopus fuerit Yprenſis, quæris a me? quem minus lædentem effingere poſſum, novæ fundationis Academiæ pruritus mihi videtur. Neque enim Scotiſta, neque Thomiſta, neque, ut dicunt, Moliniſta eſt abſolute: partim ab uno, partim ab alio ad libitum ſumit, ſinguliſque, prout vult, gratiarum diviſiones facit.

Prædeterminationem phyſicam culpat, Neophytos ut alliciat: Larvam iſtam noſter primus tollet libellus. Gratiam ſufficientem Angelico Doctori incognitam fuiſſe non formidat aſſerere: hanc blaſphemiam vindicat ſecundus. Vivam ſine indifferentia prędicat libertatem: tam diro axiomate oſtendit tertius illius fieri ſepulturam. Et hæc ſunt capitalia doctrinæ Janſenianæ principia, quibus in hoc opere opponitur ex diametro Thomiſtica.

Lucubratio iſta docta eſt, licet ſtylus ſit ſæpe acer, & mordax, fereque de omnibus controverſiis circa librum Yprenſis diſputat. Ita Thomiſtis recentioribus adhærens, ut tamen viſus ſit aliquibus nonnihil ab ipſis diſcedere. Penes ipſos ſit iſtud litigium. Ultimus articulus libri habet pro titulo: Improprium eſt dicere doctrinam D. Thomæ (nempe circa prædeſtinationem, & reprobationem, de qua ultimo agit) Janſeniana rigidiorem eſſe. Ac ibi relatis pluribus D. Tho. elogiis, ac illo Chriſti omnia in uno verbo dicentis: *Bene ſcripſiſti de me, Thoma, quam ergo mercedem accipies?* De doctrina vero Janſeniana, quæ vox de cœlo in terra audita eſt? &c. Quæ ergo conventio Thomæ ad Janſenium? Refutatque eos, qui volunt D. Thomam cenſuiſſe decreto ſuo abſoluto, Deum ad pœnam, ſicut ad gloriam homines deſtinare. Prima, cum ſit gratia, abſolute pendet a voluntate divina: ſecunda, cum culpam includat, oritur ab humana. Non intelligunt itaque, aut non intelligere fingunt, qui in via D. Thomę exiſtimant, reprobationem eſſe decretum, quo Deus abſolute ante præviſa merita ad pœnam deſtinat. Nec hoc S. Thomas, nec ejus diſcipuli unquam ſic locuti ſunt; imo nec ſomniarunt. Hoc voluit Calvinus decretum, & monſtrum ſimul for-

formans; quo non attentis hominum delictis æqualiter de pœna eorum, ſicut de gloria decernit. Ab eo non longe abeſt hac in parte Janſenius, qui tollens indifferentiam rapit libertatem, & ſic ſecundus, ſicut & primus in bona, & mala electorum, & reproborum fortuna, cum aliquo tamen, ſed levi diſcrimine, æqualia conſtituit decreta, & cæt.

Sed quæ ſeverior illa doctrina, an quæ gratiam ſufficientem admittit, an quæ illam rejicit? quæ illam, ut pretioſum Dei donum prædicat, aut quæ monſtrum eam appellat? quæ auxilium ſufficiens omnibus dari, quotieſcumque implendi præcepti occurrit occaſio, ſuſtinet, aut ea, quæ quibuſdam juſtis volentibus conantibus deficere docet? In via D. Thomæ non prius Deus deſerit hominem, quam homo Deum deſeruerit: hunc ordinem Janſenius evertit, & hoc contra doctrinam D. Auguſt. qui deſcribit ordinem tentationis lib. 21. contra Fauſtum c. 9. *Diabolus ſuggerit, homo conſentit, Deus deſerit.* Reſponde igitur, an rigidior illa ſententia, quæ præcepta poſſibilia facit, quam altera, quæ impoſſibilia reddit? quæ mortem Chriſti ad omnes, quam ea, quæ ad paucos tantum extendit? quæ concupiſcentiam beneficio Salvatoris debilitatam, & quaſi extenuatam affirmat, quam quæ illam, non obſtante pio Chriſti cruore, effrenem, & regnantem aſſeverat? An iterum auſterior doctrina S. Thomæ, quæ libertatem relinquit, Janſeniana, quæ admittit? prior quæ indifferentiam conſervat, poſterior quæ illam enervat? illa, quæ prævisis demeritis reos mittit in tenebras exteriores, hæc, quæ non prævisis pœnas illis decernit intolerabiles?

Adjungendum hic opuſculum de prædeſtinatione, & reprobatione, & auxiliis divinæ gratiæ, Cento Thomiſticus, in quo pax Reipublicæ cum Deo, & conſcientiarum cum utriſque per doctorem Angelicum vindicatur. Nuntius ad Calvini aſſeclas, & Lutheri, quod D. Thomas non erat cum eis, ad Præceptorem Scholaſticorum F. Thomæ Campanellæ Ordinis Prædicatorum, ut ait in fronte Opuſculi. Pariſiis apud Tuſſanum du Bray an. M. DC. XXXVI. Unde apparet Librum editum fuiſſe ante Janſenii Yprenſis Auguſtinum. Quaſi tamen præſenſiſſet illud opus, ex quo tot commotiones ortæ ſunt, tam docte, & ſolide præcipua illius aſſerta evertit, ex doctrina ipſamet Doctoris Angelici, ut nihil aptius opponi potuiſſet ingenti iſti volumini, totque quæſtionibus referto Auguſtini Yprenſis. Faciat periculum, qui voluerit, & integrum opuſculum percurrat, dicet profecto confutatum Janſenii volumen, antequam appareret, per Thomam Campanellam D. Thomæ Aquinatis ingenuum, & fidelem interpretem, ſi quis umquam extiterit. Quamvis minime neceſſe fuerit nuntium mittere ad Calvinum, quod D. Thomas non erat, cum id non ignorarit Calvinus, qui l. 3. inſtit. c. 22. ſtatuens doctrinam ſuam de prædeſtinatione, & reprobatione, in D. Thomam ſe agere ſignificat, num. 9. Ac ne illam quidem, inquit, Thomæ argutiam moramur, præſcientiam meritorum non ex parte quidem actus prædeſtinantis eſſe prædeſtinationis cauſam, ex parte autem noſtra quodam modo ſic vocari poſſe.... Quod ſi certare ſubtilitate libeat, non deeſt, quo iſtam Thomæ argutiolam retundamus. Ipſe contendit, gloriam electis quodam modo prædeſtinari ex meritis, quia gratiam illis prædeſtinat Deus, qua gloriam mereantur. Quid, ſi contra excipiam prædeſtinationem ad gratiam electioni ad vitam ſubſervire, eſſeque veluti ejus pediſſequam? &c. Sed hæc per tranſennam. Opuſculum iſtud a Doctoribus Pariſienſibus ejuſdem Ordinis, & aliis approbatum conſtat capitibus XIV.

In 3. ſent. tract. 25. q. 13.

Cap. 2. Duplicem in doctrina D. Thomæ dari prædeſtinationem, ſcilicet antecedentem prævisionem meritorum, ſecundum quam omnes, ut Pater vult ſalvos facere, & hæreditatem promittit, ſi permaneant in filiationis profeſſione: Alteram conſequentem prævisionem meritorum, & demeritorum, ſecundum quam Deus, ut Judex, non vult omnes ſalvos facere, niſi eos, qui obedierint mandatis, & permanſerint in rectitudine, vel ad filialem rectitudinem revertuntur in finem: qui vero exorbitant, & non revertuntur, damnari: quoniam duplex eſt voluntas, cujus utriuſque objectum eſt bonum.

Cap. 4. Opinio de reprobatione confutata repetitur, & argumenta loquentium non recte in doctrina D. Thomæ pro ipſa opponuntur.

Cap. 7. art. 1. Examinandam eſſe opinionem, quod Deus movet omnes creaturas & naturales, & liberas efficaciter, & de ſufficiente, & efficaci motione. Art. 5. Omnem gratiam ex parte Dei efficacem eſſe ad id, propter quod datur: ſed ex parte hominis diſſentientis, aut non cooperantis fieri inefficacem, & eamdem eſſe ſufficientem, & efficacem apud D. Thomam. Citat inter alia electionem 5. ſuper cap. 6. Joannis.

Cap. 8. art. 2. Diſtinctionem de ſenſu diviſo, & compoſito ſecundum D. Thomam non valere in cauſis voluntariis, ſed ſolum in naturalibus. Et qui movetur ad bonum a Deo, aut ad malum, poſſe de facto diſſentire, & in ſenſu compoſito abſque contradictionis implicatione. Et hanc diſtinctionem, etiamſi valeret in voluntariis, non poſſe ſalvare libertatem, quoniam ex adverſa poſitione nunquam in ſenſu diviſo reperitur.

Cap. 12. art. 1. Deum nulli hominum nationi, nulli ſexui, nullique ætati ad conſequendum Deum, ut bonum naturale, & ſupernaturale, auxilium non dediſſe ante, & poſt peccatum originale, & actuale, ſoloſque impœnitentes reprobari ex prævisione impœnitentiæ finalis.

Art. 3. Deum dare gratiam, & remedium omnibus; ideoque peccatum non eſſe cauſam reprobationis, ſed ſolum finalem impœnitentiam. Item dare negative, & contrarie repugnantibus, nodum diſpoſitis: At non accipere repugnantes contrarie ſicut ex ignorantia, & fragilitate. Iterum citat lect. 5. ſuper cap. 6. Joannis, &c. concludit illum art. *Tota die expandi manus meas ad populum contradicentem mihi.* Et apud Ezech. clamat: *Revertere prævaricatrix meretrix, & ego ſuſcipiam te, quoniam in ſæculum miſericordia ejus.* Et propterea concorditer dicunt Theologi, quod uſque ad exhalationem animæ non eſt deſperandum, quoniam Deus illuc uſque vocat, juvat, inſpirat. Sectarii vere deſperant ab æterno, & cæt.

Porro iſte auctor cenſet mentem D. Thomæ hauriendam eſſe non ex ſola Summa, ſed ex omnibus illius libris, ut ipſo in *Opuſculo* 72. Nec reputat Summam excellere omnibus aliis ejus libris, ut quidam inadvertenter illam extollunt, quoniam non eſt opus perfectum, nec editum a D. Thoma; & putandum, quod ſi vixiſſet, ac perfeciſſet, melioraſſet opiniones non paucas. Unde Virgilius Æneidem, quam non abſolvit morte præventus, juſſit incendio dari: & per regulam juris, ultimum reſcriptum non tollit primum, niſi ſit perfectum, & ſpecialem mentionem contra primum faciat. Unde Doctores Sorbonici, inquit, in multis opinionibus, præſertim de B. V. conceptione approbant, quod dicit in ſententiis potius, quam in Summa.

Unde judicandū eſt de mente D. Thomæ.

Item P. Annatus S. J. plura opuſcula edidit. Inter alia reperitur *Auguſtinus a Bajanis vindicatus.* Item aliud opuſculum; *Janſenius a Thomiſtis gratiæ per ſeipſam efficacis defenſoribus condemnatus* ann. M. DC.

d by Google

M. DC. LIII. apud Sebaſtianum Cramoiſy. Sunt autem hi Thomiſtæ, Didacus Alvarez, Gonzales de Albelda, Joannes Paulus Nazarius Cremonenſis, Didacus Nugues Cabezudo, Petrus Ledeſma, Baltazar Navarette, Joannes a Sancto Thoma, quorum verbis quinque propoſitiones damnatas oſtendit, etſi gratiæ per ſe efficacis aſſertores, ac defenſores extiterint.

Alexander VII. Idem duabus conſtitutionibus quadraginta quinque propoſitiones damnat, & prohibet. In prima, feria V. die 24. Septemb. 1665. damnat viginti octo, ut patet ex hoc extracto.

Sanctiſſimus Dominus noſter audivit non ſine magno animi ſui mœrore complures opiniones Chriſtianæ diſciplinæ relaxativas, & animarum perniciem inferentes partim antiquatas iterum ſuſcitari, partim noviter prodire, & ſummam illam luxuriantium ingeniorum licentiam in dies magis creſcere, per quam in rebus ad conſcientiam pertinentibus modus opinandi irrepſit alienus omnino ab Evangelica ſimplicitate, ſanctorumque Patrum doctrina, & quam ſi pro recta regula fideles in praxi ſequerentur, ingens eruptura eſſet Chriſtianæ vitæ corruptela. Quare ne ullo umquam tempore viam ſalutis, quam ſuprema veritas Deus, cujus verba in æternum permanent, arctam eſſe definivit, in animarum perniciem dilatari, ſeu verius perverti contingeret, idem ſanctiſſimus Do. noſter, ut oves ſibi creditas ab ejuſmodi ſpatioſa, lataque, per quam itur ad perditionem, via, pro paſtorali ſollicitudine in rectam ſemitam evocaret, earundem opinionum examen pluribus in ſacra Theologia Magiſtris, & deinde Emin. & Reverend. D. D. Cardinalibus contra hæreticam pravitatem generalibus Inquiſitoribus ſerio commiſit: qui tantum negocium ſtrenue aggreſſi, eique ſedulo incumbentes, & mature diſcuſſis uſque ad hanc diem infraſcriptis propoſitionibus, ſuper unaquaque ipſarum ſua ſuffragia Sanctitati ſuæ ſingillatim expoſuerunt.

1. Homo nullo umquam vitæ ſuæ tempore tenetur elicere actum fidei, ſpei, & charitatis ex vi præceptorum divinorum ad eas virtutes pertinentium.

2 Vir equeſtris ad duellum provocatus poteſt illud acceptare, ne timiditatis notam apud alios incurrat.

3. Sententia aſſerens Bullam Cœnæ ſolum prohibere abſolutionem hæreſis, & aliorum criminum, quando publica ſunt; & id non derogare facultati Tridentini, qua de occultis criminibus ſermo eſt, an. 1629. Julii, in Conſiſtorio ſacræ Congreg. Eminentiſſ. Card. viſa, & tolerata eſt.

4. Prælati regulares poſſunt in foro conſcientiæ abſolvere quoſcumque ſæculares ab hæreſi occulta, & ab excommunicatione propter eam incurſa.

5. Quamvis evidenter tibi conſtet Petrum eſſe hæreticum, non teneris denuntiare, ſi probare non poſſis.

6. Confeſſarius, qui in Sacramentali confeſſione tribuit pœnitenti chartam poſtea legendam, in qua ad Venerem incitat, non cenſetur ſollicitaſſe in confeſſione: ac proinde non eſt denuntiandus.

7. Modus evadendi obligationem denuntiandæ ſollicitationis eſt, ſi ſollicitatus confiteatur cum ſollicitante, hic poteſt ipſum abſolvere abſque onere denuntiandi.

8. Duplicatum ſtipendium poteſt Sacerdos pro eadem miſſa licite accipere, applicando petenti partem etiam ſpecialiſſimam fructus ipſimet celebranti correſpondentem, idque poſt decretum Urbani VIII.

9. Poſt decretum Urbani poteſt Sacerdos, cui miſſæ celebrandæ traduntur, per alium ſatisfacere collato illi minori ſtipendio, alia parte ſtipendii ſibi retenta.

10. Non eſt contra juſtitiam pro pluribus ſacrificiis ſtipendium accipere, & ſacrificium unum offerre: neque etiam eſt contra fidelitatem, etiamſi promittam promiſſione etiam juramento firmata danti ſtipendium, quod pro nullo alio offeram.

11. Peccata in Confeſſione omiſſa, ſeu oblita ob inſtans periculum vitæ, ſeu ob aliam cauſam, non tenemur in ſequenti Confeſſione exprimere.

12. Mendicantes poſſunt abſolvere a caſibus Epiſcopis reſervatis, non obtenta ad id Epiſcoporum facultate.

13. Satisfacit præcepto annuæ Confeſſionis, qui confitetur Regulari, Epiſcopo præſentato, ſed ab eo injuſte reprobato.

14. Qui facit confeſſionem voluntarie nullam, ſatisfacit præcepto Eccleſiæ.

15. Pœnitens propria auctoritate ſubſtituere ſibi alium poteſt, qui loco ipſius Pœnitentiam adimpleat.

16. Qui beneficium curatum habent, poſſunt ſibi eligere in confeſſarium ſimplicem Sacerdotem non approbatum ab Ordinario.

17. Eſt licitum Religioſo, vel Clerico calumniatorem gravia crimina de ſe, vel de ſua religione ſpargere minantem occidere, quando alius modus defendendi non ſuppetit, uti ſuppetere non videtur, ſi calumniator ſit paratus vel ipſi religioſo, vel ejus religioni publice, & coram graviſſimis viris prædicta impingere, niſi occidatur.

18. Licet interficere falſum accuſatorem, falſos teſtes, ac etiam judicem, a quo iniqua certo imminet ſententia, ſi alia via non poteſt innocens damnum evitare.

19. Non peccat maritus occidens propria auctoritate uxorem in adulterio deprehenſam.

20. Reſtitutio a Pio V. impoſita beneficiatis non recitantibus non debetur in conſcientia ante ſententiam declaratoriam judicis, eo quod ſit pœnalis.

21. Habens capellaniam collativam, aut quodvis aliud beneficium Eccleſiaſticum, ſi ſtudio literarum vacet, ſatisfacit ſuæ obligationi, ſi officium per alium recitet.

22. Non eſt contra juſtitiam Beneficia Eccleſiaſtica non conferre gratis, quia collator conferens illa Beneficia Eccleſiaſtica, pecunia interveniente, non exigit illam pro collatione Beneficii, ſed veluti pro emolumento temporali, quod tibi conferre non tenebatur.

23. Frangens jejunium Eccleſiæ, ad quod tenetur, non peccat mortaliter, niſi ex contemptu, vel inobedientia hoc faciat, puta quia non vult ſe ſubjicere præcepto.

24. Mollities, Sodomia, & beſtialitas ſunt peccata ejuſdem ſpeciei infimæ, ideoque ſufficit dicere in Confeſſione, ſe procuraſſe pollutionem.

25. Qui habuit copulam cum ſoluta, ſatisfacit Confeſſionis præcepto dicens, commiſi cum ſoluta grave peccatum contra caſtitatem, non explicando copulam.

26. Quando litigantes habent pro ſe opiniones æque probabiles, poteſt judex pecuniam accipere pro ferenda ſententia in favorem unius præ alio.

27. Si liber ſit alicujus junioris, & moderni, debet opinio cenſeri probabilis, dum non conſtet rejectam eſſe a Sede Apoſtolica tanquam improbabilem.

28. Populus non peccat, etiamſi abſque ulla cauſa non recipiat legem a Principe promulgatam.

Qui-

Quibus peractis, dum ſimilium propoſitionum examini cura, & ſtudium impenditur, interea idem Sanctiſſimus, re mature conſiderata, ſtatuit, & decernit, prædictas propoſitiones, ut minimum tanquam ſcandaloſas eſſe damnandas, & prohibendas: ſicut eas damnat, ac prohibet. Itaut quicunque illas aut conjunctim, aut diviſim docuerit, defenderit, ediderit, aut de iis, etiam diſputative, publice, aut privatim tractaverit, niſi forſan impugnando, ipſo facto incidat in excommunicationem, a qua non poſſit (præterquam in articulo mortis) ab alio, quacunque etiam dignitate fulgente, niſi a pro tempore exiſtente Romano Pontifice abſolvi.

Inſuper diſtricte in virtute Sanctæ Obedientiæ, & ſub interminatione divini judicii prohibet omnibus Chriſtifidelibus cujuſcumque conditionis, dignitatis, ac ſtatus, etiam ſpeciali, & ſpecialiſſima nota dignis, ne prædictas opiniones, aut aliquam ipſarum ad praxim deducant.

Joannes Lupus S. Rom. & univerſalis Inquiſitionis Notarius.

Loco † ſigilli.

Anno a Nativitate Domini noſtri Jeſu Chriſti milleſimo ſexcenteſimo ſexageſimo quinto, indictione tertia, die vero 2. menſis Octobris, Pontificatus autem Sanctiſſimi in Chriſto Patris D. D. Alexandri divina providentia Papæ ſeptimi anno undecimo, ſupradictum decretum affixum, & publicatum fuit ad valvas Baſilicæ Principis Apoſtolorum, Cancellariæ Apoſtolicæ, ac in acie Campi Floræ, ac in aliis locis ſolitis, & conſuetis urbis, per me Carolum Melanum ejuſdem Sanctiſſimi D. noſtri Papæ, & Sanctiſſimæ Inquiſitionis Curſorem.

Romæ ex Typographia Rever. Cameræ Apoſtolicæ 1665.

Feria 5. *die* 18. *Martii* 1666.

IN Congregatione generali Sanctæ Romanæ, & Univerſalis Inquiſitionis habita in Palatio Apoſtolico Montis Quirinalis coram Sanctiſſ. D. N. D. Alexandro divina providentia Papa VII. ac Eminentiſſimis, & Reverendiſſimis D. D. S. R. E. Cardinalibus in tota Republica Chriſtiana adverſus hæreticam pravitatem generalibus Inquiſitoribus a S. Sede Apoſtolica ſpecialiter deputatis.

Sanctiſſimus Dominus noſter poſt latum decretum die XXIV. Septemb. proxime elapſi, quo viginti octo propoſitiones damnatæ fuerunt, examinatis ſedulo uſque ad hanc diem infraſcriptis aliis quadrageſimum quintum numerum implentibus per plures in Sacra Theologia Magiſtros, ac per Eminentiſſimos, & Reverendiſſimos D. D. Cardinales adverſus hæreticam pravitatem generales Inquiſitores, eorum ſuffragia ſingillatim ſuper unaquaque ipſarum audivit.

Propoſitio 29. In die jejunii, qui ſæpius modicum quid comedit, etſi notabilem quantitatem in fine comederit, non frangit jejunium.

30. Omnes Officiales, qui in Republica corporaliter laborant, ſunt excuſati ab obligatione jejunii, nec debent ſe certificare, an labor ſit compatibilis cum jejunio.

31. Excuſantur abſolute a præcepto jejunii omnes illi, qui iter agunt equitando, utcumque iter agant, etiamſi iter neceſſarium non ſit, & etiamſi iter unius diei conficiant.

32. Non eſt evidens, quod conſuetudo non comedendi ova, & lacticinia in quadrageſima obliget.

33. Reſtitutio fructuum ob omiſſionem horarum ſuppleri poteſt per quaſcumque eleemoſynas, quas antea Beneficiarius de fructibus ſui Beneficii fecerit.

34. In die Palmarum recitans officium Paſchale ſatisfacit præcepto.

35. Unico officio poteſt quis ſatisfacere duplici præcepto pro die præſenti, & craſtino.

36. Regulares poſſunt in foro conſcientiæ uti privilegiis ſuis, quæ ſunt expreſſe revocata per Concilium Tridentinum.

37. Indulgentiæ conceſſæ Regularibus, & revocatæ a Paulo V. hodie ſunt revalidatæ.

38. Mandatum Trident. factum ſacrificanti Sacerdoti ex neceſſitate cum peccato mortali confitendi quamprimum, eſt conſilium, non præceptum.

39. Illa particula *quamprimum*, intelligitur, cum Sacerdos ſuo tempore confitebitur.

40. Eſt probabilis opinio, quæ dicit eſſe tantum veniale oſculum habitum ob delectationem carnalem, & ſenſibilem, quæ ex oſculo oritur, ſecluſo periculo conſenſus ulterioris, & pollutionis.

41. Non eſt obligandus concubinarius ad ejiciendam concubinam, ſi hæc nimis utilis eſſet ad oblectamentum concubinarii, vulgo *Rigalo*, dum deficiente illo, nimis ægre ageret vitam, & aliæ epulæ tædio magno concubinarium afficerent, & alia famula nimis difficile inveniretur.

42. Licitum eſt mutuanti aliquid ultra ſortem exigere, ſi ſe obliget ad non repetendam ſortem uſque ad certum tempus.

43. Annuum legatum pro anima relictum non durat pluſquam per decem annos.

44. Quoad forum conſcientiæ, Reo correcto, ejuſque contumacia ceſſante, ceſſant cenſuræ.

45. Libri prohibiti, donec expurgentur, poſſunt retineri, uſque dum adhibita diligentia corrigantur.

Quibus mature penſatis, idem Sanctiſſimus ſtatuit, ac decrevit, prædictas propoſitiones, & unamquamque ipſarum, ut minimum tanquam ſcandaloſas eſſe damnandas, & prohibendas, ſicut eas damnat, ac prohibet. Itaut quicumque illas aut conjunctim, aut diviſim docuerit, defenderit, ediderit, aut de eis etiam diſputative publice, aut privatim tractaverit, niſi forſan impugnando, ipſo facto incidat in excommunicationem, a qua non poſſit (præterquam in articulo mortis) ab alio, quacumque etiam dignitate fulgente, niſi a pro tempore exiſtente Romano Pontifice abſolvi.

Inſuper diſtricte in virtute S. Obedientiæ, & ſub interminatione divini Judicii prohibet omnibus Chriſtifidelibus cujuſcumque conditionis, dignitatis, ac ſtatus, etiam ſpeciali, & ſpecialiſſima nota dignis, ne prædictas opiniones, aut aliquam ipſarum ad praxim deducant.

Joannes Lupus S. Rom. & univerſalis Inquiſitionis Notarius.

Loco † ſigilli.

Anno a Nativitate D. N. J. Chriſti milleſimo, ſexcenteſimo, ſexageſimo ſexto, Indictione quarta, die vero 23. Menſis Martii, Pontificatus autem Sanctiſſimi in Chriſto Patris D. N. Alexandri, divina providentia Papæ VII. anno 11. ſupradictum decretum affixum, & publicatum fuit ad valvas Baſilicæ Principis Apoſtolorum, Cancellariæ Apoſtolicæ, ac in acie Campi Floræ, ac in aliis locis ſolitis, & conſuetis Urbis, per me Carolum Melanum ejuſdem Sanctiſſ. D. Papæ, & Sanctiſſ. Inquiſitionis Curſorem.

Romæ ex Typographia Rev. Cameræ Apoſtolicæ 1666.

Hæc

Digitized by Google

Hæc Alexander VII. ad finem imponendum arduæ, A ac difficili controverſiæ de caſibus conſcientiæ ſine infamatione, ac nota ullius ſcriptoris, ſeu antiquioris, ſeu recentioris: ac ſine aſperitate illa tot graviſſimarum cenſurarum, quibus quidam Theologos morales perſtringebant. Quod vero de pluribus iis, de quibus etiam agitabatur quæſtio, nihil definierit, an ob finem vitæ imminentem, an quia expedire viſum non eſt incertum. Nec enim omnes cenſent morales omnes difficultates, quæ innumeræ ſunt, explanari debere per auctoritatem Eccleſiæ. Qua de re diſputat Ochamus in dialogo l. 1. c. 31. diſtinguens triplicis generis errores, præter hæreſim, de quibus quæritur, an, & quale judicium poſſit de iis ferre Pontifex. Sed & Dominicus Soto de juſtitia, & jure l. 6. q. 1. art. 6. Papa, & Concilium, in quibus reſidet auctoritas ſumma con- B dendi tum articulos fidei, tum & morum leges, non curant falcem ſuam mittere ad definiendas, tanquam de fide, Philoſophiæ diſputationes, quæ non ex ſacra ſcriptura, ſed ex nuda Philoſophia eliciuntur: qualis illa eſt, quæ inſtituitur ad examinandum, quiſnam contractus ſit uſurarius, quis vero ab hoc crimine liber? Hoc enim non ex ſacra Scriptura colligitur, unde ſuas veritates elicit ſancta Sedes, ſed ex media, meraque natura rerum.

Aliud denique eſt prohibere uſuras ſub his, aut aliis cenſuris; quod cum non ſolum ex morali Philoſophia, ſed ex Sacra Scriptura colligitur, Apoſtolicum eſt munus proprium: aliud vero examinare, quiſnam contractus ſit uſurarius, quod permittit ex ſola natura rerum expendi. C

Sed rogas, inquit, numquid non eſſet Eccleſiæ conducens, ut caſus omnes, de quibus dimicatur, ſintne uſurarii, Eccleſiæ auctoritate definirentur? Apparet enim hoc ad ſalutem animarum neceſſarium. Reſpondetur minime id expedire, ut tanquam de fide definirentur, ſi tales ſunt, qui nonniſi ex mera Philoſophia perpendi debeant: quoniam Spiritus Sanctus non curat Eccleſiæ, niſi Scripturam ſacram exponere, & leges neceſſarias ſancire. Et quando ſunt opiniones probabiles inter graves Doctores, quamcumque ſequaris, in tuto habes conſcientiam. Secus de immortalitate animæ, ac ſimilibus veritatibus, quæ licet inter Philoſophos diſputentur, nihilominus in ſacris habentur, vel inde colliguntur.

Idem fere docuerat Ochamus in Dialogo lib. 1. c. 31. D ubi quærens, an liceat Papæ alios errores, quam hæreſes condemnare, reſolvit, triplicis generis eſſe errores. Quidam enim ſunt in puris Philoſophicis, qui nec fidei, nec moribus contrariantur. Et ſecundum illum tales errores non poteſt Papa damnare, cum ea tenere, vel negare nullum ferat periculum, & eſſet illaqueare animas fidelium ad credendum aliquid ſine utilitate. Alii ſunt errores repugnantes iis, quæ in geſtis fidelium, Chronicis, aut Hiſtoriis fide dignis habentur. Et dicunt quidam, quod Papa poſſit eos condemnare, non tanquam hæreticos, ſed tanquam periculoſos, & Eccleſiæ pernicioſos, cum debeat damnis, & periculis populorum obviare. Alii ſunt errores, ex quibus convenit aliquam hæreticam pravitatem inferre, etiam quæ dicuntur ſapere hæreſim manifeſtam, E & large poſſunt hæreſes appellari; & tales errores, non tanquam hæreticos ſtricte loquendo, ſed tanquam ſapientes hæreſim manifeſtam licet proprie damnare.

An autem omnes hæ 45. propoſitiones falſæ ſint habendæ ex vi hujuſmodi decretorum Alexandri VII. dubitari poſſet, quia non damnat illas, ut falſas, aut erroneas, vel hæreticas, ſed tantum ut ſcandaloſas ad minus. Siquidem aliqua doctrina non ſolum dubia, & probabilis, ſed etiam certa, & vera, quando per accidens eſt pernicioſa, & ſcandaloſa, interdici poteſt, ut conſtat in Bibliis ſacris vulgaris idiomatis, quæ interdicuntur; etſi doctrinam fidei, & morum contineant; ut advertit Dominicus a Sancta Trinitate Biblioth. Theolog. l. 3. ſect. 15. c. 14. Quicquid ſit autem de hac difficultate, certum eſt amplius non licere tales propoſitiones vel docere, vel ad praxim reducere. Itaque prudenter acturi ſunt, qui ab iſtis maturiori conſideratione deinceps abſtinebunt, præſtat enim ſe corrigere, quam a Deo corrigi, neque boni ſcriptores, ſicut & judices, ita cervicoſi, & ſuæ opinioni adhærere debent, ut ex rationabili cauſa ſententiam aliquando non mutent. Et ſicut malum eſt homini, ut veritas eum vincat invitum; ſic bonum eſt, ut volens vincatur ab illa. Et hic eſt fructus illius magnæ commotionis de caſibus conſcientiæ.

CLEMENS X.

Recens Conſtitutio Clementis X. in qua Regularium privilegia, quoad prædicationem verbi Dei, & Sacramenti Pœnitentiæ adminiſtrationem declarantur.

Arreſtum in cauſa R. Epiſcopi Agenenſis contra quoſdam ſuæ Diœceſis Regulares in privato Regis Chriſtianiſſimi conſilio, ipſo Rege præſente datum, quo definiuntur hujuſmodi controverſiæ de privilegiis Regularium circa prædicationem verbi divini, & Sacramenti Pœnitentiæ adminiſtrationem pro voto ejuſdem Illuſt. Epiſcopi Agenenſis, quodque Arreſtum per totius regni provincias vim, & robur obtinere debere ſtatuit Rex idem Chriſtianiſſimus, ut immortales non eſſent lites inter R. Epiſcop. & ipſos Regulares, ad præſentem conſtitutionem induxiſſe ſummum Pontificem, non pauci ex ſapientibus exiſtimant, ut nempe conſtitutione Eccleſiaſtica res ſpirituales adminiſtrarentur.

Sic autem orditur conſtitutio. Superna magni Patrisfamilias creditum nobis Univerſalis Eccleſiæ myſticum agrum circumſpecta providentia cuſtodire, atque excolere (quantum ex alto conceditur) ſatagentes, animum libenter in eas curas intendimus, quibus valeant diſſidia inter villicos, & operarios componi, jurgia tolli, ſcandalis, atque offenſionibus aditus præcludi, ut quibus una fides, una mater *Eccleſia*, & unus Dominus, qui charitas eſt, & pacis cogitans cogitationes, fiat etiam cor unum, & anima una: ſic etenim evulſis opportune zizaniis, dum plantamus, & rigamus, incrementum dabit Deus: quo benedicente meſſis multa fructu centeſimo cœleſte in horreum congregabitur. Sane cum Sacri Concilii Tridentini decretis provide ſtatutum fuerit, ut Regulares cujuſcumque ordinis, &c. *Et expoſitis circa privilegia diſſenſionibus, ac quo modo plurimorum Pontificum conſtitutionibus compoſita fuerant, ad firmiorem pacem in poſterum has conſtitutiones in unum collectas, ait, ſe novis Apoſtolicis litteris muniendas, & roborandas duxiſſe pro ſummo, quo fungitur, Apoſtolatus officio.* Itaque de conſilio nonnullorum Venerabilium Fratrum noſtrorum S. R. Eccleſiæ Cardinalium, &c. generali, & perpetuo valitura conſtitutione decernimus, inquit, & declaramus.

Regulares, qui in Eccleſia ſui Ordinis prædicare voluerint, teneri ab Epiſcopo Diœceſano benedictionem petere; prædicare tamen poſſe, quamvis illam non obtinuerint. Quod ſi Epiſcopus benedictionem nedum non conceſſerit, ſed etiam contradixerit, nec in prædictis quidem Eccleſiis licere Regularibus prædicare; eoſque contravenientes ab illo, tanquam Sedis Apoſtolicæ delegato, cenſuris, aliiſque pœnis Eccleſiaſticis in vim conſtitutionis felicis record. Gregorii XV. prædeceſſoris noſtri, incipientis, Inſcrutabili Dei providentia, coerceri, & puniri poſſe, Epiſcopum tamen abſque juſta, & rationabili cauſa contradicere non debere; & hujuſmodi benedictionem teneri etiam Regulares petere, ſi in quibuſcumque Oratoriis ſui Ordinis ſermonem

coram

coram populo, vel in Eccleſiis, aut ad crates Monaſteriorum ſanctimonialium, eorum juriſdictioni ſubjectarum, licet clauſis januis, & nullus ſecularis ibi interſit, habere voluerint. Poſſe autem Epiſcopum licentiam conceſſurum regularibus in Eccleſiis, quæ ſuorum ordinum non ſunt, prædicare volentibus, illos quamvis ab Univerſitatibus, aut a Magiſtratibus Laicis nominatos, etiam ſi Epiſcopi anteceſſores per tempus immemorabile hanc licentiam abſque examine concedere conſueverint, quoad doctrinam examinare; ſi ita ipſius arbitrio, quod moderatum, & diſcretum eſſe debet, viſum fuerit, & licentiam prædicandi ſemel iiſdem conceſſam ob rationabiles cauſas, licet occultas, prædicationem tamen concernentes ſuſpendere. Non poſſe tamen Epiſcopum generatim prohibere Regularibus, quin in Eccleſiis ſuorum Ordinum prædicent.

Ad hæc Religioſos ab Epiſcopo ad confeſſiones ſæcularium in ſua Diœceſi audiendas approbatos, non poſſe in alia Diœceſi eas abſque Epiſcopi Diœceſani approbatione audire, quamvis pœnitentes ſubditi ſint ejus Epiſcopi, a quo ipſi religioſi jam fuerant approbati. Et generaliter approbatos ab Epiſcopo ad perſonarum ſecularium confeſſiones audiendas, nequaquam cenſeri approbatos ad audiendas confeſſiones Monialium ſibi ſubjectarum; ſed egere quoad hoc ſpeciali Epiſcopi approbatione; atque approbatos pro audiendis confeſſionibus Monialium unius Monaſterii, minime poſſe audire confeſſiones Monialium alterius monaſterii. Itidemque Confeſſores extraordinarios ſemel deputatos, atque approbatos ab Epiſcopo ad Monialium confeſſiones pro unica vice audiendas, haud poſſe, expleta deputatione, in vim approbationis hujuſmodi illarum confeſſiones audire, ſed toties ab Epiſcopo eſſe approbandos, quoties caſus deputationis contigerit. Cæterum in Monaſteriis, ac etiam Collegiis, ubi juxta regularia inſtituta vivitur, poſſe tam Prælatos Regulares, quam Confeſſores regularium eorumdem Monaſteriorum, ſeu Collegiorum audire confeſſiones illorum ſecularium, qui inibi ſunt vere de familia, & continui commenſales, non autem illorum, qui tantum ipſis deſerviunt. Illos autem Religioſos, qui ad confeſſiones audiendas idonei generaliter reperti fuerint, ab Epiſcopis, generaliter quoque, & indiſtincte, abſque aliqua limitatione temporis, certorumque locorum, aut generis perſonarum in Diœceſi propria admittendos. Quoad cæteros vero, qui non adeo idonei reperientur, ſi petierint ſe admitti, arbitrio Ordinariorum relinqui, ipſos cum limitata facultate, prout iiſdem Ordinariis magis expedire videbitur, probare, & admittere. Semel autem ſimpliciter approbatos poſſe in Diœceſi Epiſcopi approbantis, quovis anni tempore, etiam Paſchali, & quorumcumque infirmorum etiam confeſſiones audire abſque ulla Parochorum, vel ipſius Epiſcopi licentia. De qua tamen confeſſione teneri dictos Religioſos eorumdem infirmorum Parochum illico certiorem reddere. Et hoc poſſe illis ab Epiſcopo ſub pœna ſuſpenſionis a facultate audiendi Confeſſiones præcipi. Sufficere tamen, ut certioratio hujuſmodi fiat ſaltem per ſcripturam apud ipſum infirmum relinquendam.

Et eos, qui dictis Religioſis ſimpliciter approbatis Paſchali tempore confeſſi fuerint, conſtitutioni, quæ incipit, Omnis utriuſque ſexus, quoad Confeſſionem duntaxat ſatisfeciſſe cenſendos. Regulares vero ad ejuſmodi Confeſſiones audiendas prævio examine ſimpliciter, & abſque ulla temporis præfinitione ab ipſomet Epiſcopo, ſecus autem ſi ab ejus Vicario, aut ab anteceſſoribus Epiſcopus approbatos, non poſſe ab eodem, qui ſic approbavit, iterum examinari, aut ab eiſdem Confeſſionibus audiendis ſuſpendi, ſeu licentias illis conceſſas revocari, niſi nova ſuperveniente cauſa, quæ ipſas Confeſſiones concernat; de qua tamen haud neceſſarium eſſe, ut in actis conſtet; nec eam teneri Epiſcopum ipſis regularibus ſignificare; ſed Sedi Apoſtolicæ duntaxat, ubi eam ſibi aperiri poſtulaverit. Porro ſi Regulares cum ſcandalo, aut alias inhoneſte vivant, vel aliquod delictum committant, per quod rationabili Epiſcopi judicio videantur a confeſſionibus ſuſpendendi, in quo ipſius Epiſcopi conſcientiam oneratam eſſe voluit, cum præcipua miniſtri Sacramenti Pœnitentiæ qualitas ſit vitæ integritas, ac morum honeſtas; utique eam cauſam ad Confeſſionum miniſterium pertinere, ac proinde nihil obſtare, quominus ob eam poſſit Epiſcopus Regulares a ſemetipſo approbatos ſuſpendere, aut repellere a Confeſſionibus audiendis. Attamen Confeſſiones audiendi facultatem, omnibus ſimul unius Conventus Regularibus Confeſſoribus adimi ab Epiſcopo inconſulta Sede Apoſtolica nullatenus poſſe. Ex facultatibus per Mare magnum, aliave privilegia Regularibus cujuſcumque Ordinis, Inſtituti, aut Societatis, etiam Jeſu, conceſſis factam eis non eſſe poteſtatem abſolvendi in caſibus ab Epiſcopo ſibi reſervatis. Et per confirmationes dictorum privilegiorum, quas Regulares a Sede Apoſtolica poſt ſacrum Concilium Tridentinum obtinuerunt, nequaquam revixiſſe privilegia prius ab eodem Concilio, aut deinde Apoſtolicis etiam decretis ſublata, atque extincta, ſi quæ habebant, abſolvendi a caſibus Epiſcopo reſervatis. Et habentes facultatem abſolvendi ab omnibus caſibus Sedi Apoſtolicæ reſervatis, non ideo a caſibus Epiſcopo reſervatis poſſe abſolvere. Poſſe autem Regularem Confeſſorem in ea Diœceſi, in qua eſt approbatus, confluentes ex alia Diœceſi a peccatis in ipſa reſervatis, non autem in illa, ubi idem Confeſſor eſt approbatus, niſi eoſdem pœnitentes noverit in fraudem reſervationis ad alienam Diœceſim pro abſolutione obtinenda migraſſe. Vigore ſupradictorum privilegiorum nequaquam licere Regularibus etiam ſatisfacta parte abſolvere pœnitentes a cenſuris quoad externum, & judiciale forum, & abſolutos ab eis in foro pœnitentiali utique non cenſeri abſolutos in exteriori judicio, & contentioſo. Quinimmo cenſuris Eccleſiaſticis irretitos, & denunciatos ab Epiſcopis cogi poſſe gerere ſe pro talibus, etiamſi a Regularibus fuerint abſoluti. Quoties exhibitis aliquibus Regularium Apoſtolicis privilegiis coram Epiſcopo, ab eo judicetur, ipſa non ſuffragari caſui, de quo agitur, ſi dictorum privilegiorum verba obſcura ſint, & ambigua; non eſſe ad Metropolitanum provocandum; ſed cum ejus ſit interpretari, cujus eſt concedere, dictorum privilegiorum interpretationem Sedis Apoſtolicæ judicio, prout alias conſtitutione prædeceſſoris noſtri fel. rec. Clementis IX. ſtatutum fuit, eſſe requirendam.

Atque his Canonibus ſtatutis ſubjungit ea, quibus omnes ſine ulla, & ullius exceptione teneantur exequi, irritum declarans, quicquid a quoquam ſcienter, vel ignoranter contigerit attentari, non obſtantibus, &c. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri, & Pauli Apoſtolorum ejus ſe noverit incurſurum. Datum Romæ apud S. Mariam Majorem anno Incarnationis Dominicæ milleſimo ſexcenteſimo ſeptuageſimo primo, Kalendis Julii, Pontificatus noſtri anno primo. G. Dat. Viſa de Curia. Ciampinus. I. G. SLUSIUS.

D. CIAMPUS.

IDem Clemens X. conceſſit, ut Alberti Magni Officium, & Miſſa ſolemni ritu per totum orbem celebrarentur in ordine Prædicatorum, cum prius

illud idem conceſſiſſet Urbanus VIII. celebrari per totam Germaniam, & Alexander VII. per totam Rempublicam Venetorum, & Gregorius XV. an. 1622. idem Officium celebrari in Ratisbonenſi Metropoli conceſſiſſet, cum bis aperto ejus loculamento ſemel poſt aliquod tempus, a quo corpus terræ mandatum fuerat, veſtes intactæ apparuerunt, corpuſque integrum mirum ſpirans odorem; iterum ducentis poſt an. ſcilicet 1483. in majori virorum nominatorum frequentia corpus adhuc illæſum, & plane incorruptum omnes, qui aderant, ſtupore, & admiratione defixit. Nec id tamen ad Apotheoſim ſatis eſſet, niſi elogium animæ ipſius mirabilia alia ſubminiſtraret,

Albertus Deipara Philoſophus,
Thomas Verbi Theologus fuit.
Bene hic de Filio, bene ille ſcripſit de Matre.
Uterque magnus, ſed ille Magiſter, hic Diſcipulus.

Bene uſus ſcientiis quas acceperat commodatas,
Implevit orbem oſtingentis libris,
Satis unus omnibus Bibliothecis;
Nec mirum, ſi omnibus ſufficit, qui Thomæ Diſcipulo ſatis fuit.

Media ætas Alberti illuſtris, omnibus humilis fuit. Magiſter ſacri Palatii maluit Germaniam docere, quam Romam;
Ratisbonenſes infulas ſponte exuit, quas invitus acceperat.
Vix inter ſuos provinciam regere voluit, qui Ordini regendo par erat,
Fundator Ordinis futurus, niſi Dominicus præceſſiſſet,
Qui omnia didicit a Maria, nihil melius didicit, quam Mariam;
Scivit illam antequam aliquid diſceret,
Illam ſcivit, poſtquam omnia dedidicit,
Prima hæc vox erupit infanti, & ultima ſeni.

Obiit clarus miraculis anno ætatis 87.
Nec minore prodigio amiſit ſcientias, quam accepit
Beatus, qui amittere ſcientiam voluit, ut innocentiam retineret.

Expectatur prope diem decretum ab eodem Clemente X. de beatitudine Patris Borgiæ, & aliquot aliorum ſanctitate illuſtrium virorum.

Pontificum aliquot aliorum Conſtitutiones Diœceſanæ.

EXhibitis hactenus aliquot decretis, ac conſtitutionibus Pontificum Rom. quas extra Concilia generalia, aut Provincialia ediderant, alias paucas addimus aliorum Pontificum, quas deſideraſſent, qui omnia Conciliorum genera exoptant, noruntque aliud eſſe regimen amplioris alicujus provinciæ, quam ſingularis Parochiæ, aut Diœceſis.

Odonis Pariſienſis Epiſcopi Synodica Conſtitutiones circa annum 1200.

ODo de Sully Nepos Theobaldi Magni Comitis Campaniæ, conſanguineus Philippi Auguſti Franciæ, & Henrici II. Angliæ Regum, Succeſſor Mauritii in Pariſienſi Pontificatu, commendatur a Stephano Tornacenſi Epiſt. 225. & a Petro Bleſenſi Epiſt. 126. 127. & 160. a nobilitate generis, honeſtate, auctoritate, prudentia, liberalitate in pauperes ab ipſa ineunte ætate, nec non a vigilantia in gregis ſui cuſtodia uſque ad annum 1208. quo e vivis exceſſit. Quibus non parum atteſtantur ſtatuta ejus Synodalia de Sacramentis præcipue edita.

In nomine ſanctæ, & individuæ Trinitatis incipiunt prohibitiones, & præcepta obſervanda ab omnibus Sacerdotibus, data a venerabili Odone Pariſienſi Epiſcopo.

Florebat circa ann. 1175.

De modo, & tempore celebrandi Synodum.

Fit Jovis in luce Synodus, quæ proxima Lucæ,
Lux Jovis hæc replicat tertia Paſcha ſequens.

Synodus olim celebrabatur toto triduo, idque cum ceremoniis, & precibus ſolemnibus, quales ſunt hic deſcribuntur, ut videre eſt apud Lid. initio 1. tom. Conciliorum, & Burchardum, ad finem Concilii Saleganſtadienſis.

1. Ibi in principio Synodi, antequam cantetur Veni Creator Spiritus, quæratur, utrum præſentes ſint Abbates, & Sacerdotes, qui tenentur Synodo intereſſe: Et hoc facto, incipiat Epiſcopus alta voce, Veni Creator: quo finito, dicantur orationes, his precibus præcedentibus, Pater noſter: Et ne nos, &c. Benedicamus Patrem, &c. Poſt partum, &c. Lætamini in Domino, &c. Fiat pax, &c. Domine exaudi orationem meam. Dominus vobiſcum. Oratio. Omnipotens ſempiterne Deus, qui dediſti famulis tuis, &c. Actiones noſtras quæſumus Domine, &c. Deus, qui ſalutis æternæ, &c. Propitiare quæſumus, Domine, nobis famulis tuis per Sanctorum tuorum, quorum corpora, vel reliquiæ in Eccleſia præſenti requieſcunt, merita glorioſa, ut eorum pia interceſſione ab omnibus ſemper protegamur adverſis. Infirmitatem noſtram, quæſumus Domine, reſpice, &c. Deus, a quo ſancta deſideria, &c. Per Dominum, &c.

Finitis Orationibus reſidebunt, & legetur lectio, qua lecta fiet Sermo.

Finito ſermone, licentiabit Epiſcopus laicos, & ſcholares, & alios Clericos, qui non debebunt ſynodo intereſſe. Hoc facto, legantur præcepta ſynodi. His expletis, dicantur capitula, quæ ſunt addenda, & in fine diſtricte præcipiatur, ut ſerventur a Sacerdotibus. Deinde ſequantur preces pro neceſſitate locorum, & perſonarum.

2. Diſtricte præcipitur Sacerdotibus, ut jejuni intrent ſynodum: in jejunio enim debet fieri, & oratione,

3. Diſtricte præcipitur, ut induti albis, & ſtolis intrent Sacerdotes ſynodum illam, quæ celebratur tempore Paſchali: illam vero, quæ fit Septembri, ſuperpelliceis tantum, & ſtolis,

4. Prohibetur Sacerdotibus, ne cauſas adducant ad ſynodum, aut aliqua negotia, quæ non pertinent ad quoſdam, & ne ſibi tunc * minuatur, cum debent ſynodo intereſſe, prohibetur.

** Venam aperiri faciat quiſpiam ad ſanguinem eliciendum prætextu morbi.*

5. Præcipitur diſtrictius, ut omnes Presbyteri maxime curam animarum habentes veniant ad ſynodum, & ſi gravi infirmitate detenti, aut alia neceſſitate inevitabili venire non potuerint, ſuum capellanum mittant, aut Clericum loco ſuo.

6. Præcipitur, ut in eundo, & redeundo a ſynodo, honeſte ambulent Presbyteri, & honeſta quærant hoſpitia, ut in eis circumſpecte ſe habeant, ne ſtatus Clericorum vertatur in contemptum, & opprobrium populo. Præcipimus in virtute Domini noſtri, & Dei, & obedientiæ, ut honor maximus, & reverentia debita ſingulis Sacramentis ſanctæ Eccleſiæ præcipue a Sacerdotibus, & Clericis exhibeantur, & ut laici ſimiliter exhibeant, in quantum Sacerdotes moneant eos, & exhortentur.

Capitula Baptiſmum tangentia.

Baptiſmus cum reverentia, & honore celebretur, & cum magre cautela ſub hac forma. N. Ego baptizo te, In nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti, & caveat maxime in diſtinctione verborum, & in prolatione, in quibus tota virtus conſiſtit Sacramenti, & ſalus puerorum: ſ. N. Ego baptizo te in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti. Et in Romano ſub eadem forma doceant frequenter Sacerdotes, laicos baptizare debere pueros in neceſſitate: patrem etiam, & matrem, in ſumma neceſſitate,

& poſt

Digitized by Google

& poſt inundationem ea faciant Sacerdotes pueris, quæ A ſolent fieri poſt immerſionem.

2. Pro baptiſmo nihil omnino ante exigatur: ſed poſt laudabilis conſuetudo exigi poteſt.

3. Fontes ſub ſera clauſi cuſtodiantur propter ſortilegia. Chriſma ſimiliter, & ſacrum oleum ſub clave ſervetur.

4. Semper ſacerdos interroget laicum diligenter, cum in neceſſitate baptizaverit puerum, quid dixerit, & quid fecerit. Et ſi invenerit laicum diſcrete, & modo debito baptizaſſe, & formam verborum in Romano integre protuliſſe, approbet factum: ſin autem, baptizet puerum modo debito. Et hic eſt modus: Petre, ſi es baptizatus, non te rebaptizo, ſi non es baptizatus, ego baptizo te, &c.

5. Ad elevandum parvum de fonte tres ad plus recipiantur, quod enim amplius eſt, a malo eſt. B

Capitula de Sacramento Confirmationis.

Cap. 1. Sacerdotes frequenter moneant populum ad Confirmationem puerorum.

2. Poſt baptiſmum debet ſuſcipi Sacramentum Confirmationis.

3. Quod ſi confirmandus adultus fuerit, confiteatur prius, & poſtea confirmetur.

4. Sæpe dicatur laicis, ne expectent diu, ad confirmandum pueros ad adventum Epiſcopi: ſed ducant eos ad eum, niſi adeſſe audierint prope, & quod poſſint nomina mutari pueris, ſi velint in Confirmatione, aut ſi viſum fuerit expedire. C

5. Nullus ſacerdos confirmare, aut conſecrare virgines præſumpſerit: ſolius Epiſcopi eſt confirmare, Virgines conſecrare, Eccleſias dedicare, Ordines dare.

Capitula de Sacramento Altaris.

Cap. 1. 1. Summa reverentia, & honor maximus ſacris Altaribus exhibeatur, & maxime, ubi Sacroſanctum Corpus Domini reſervatur, & Miſſa celebratur.

2. Linteamina Altaris, & indumenta ſæpe abluantur ad reverentiam, & præſentiam Salvatoris noſtri, & totius Curiæ cœleſtis, quæ cum eo præſens adeſt, quoties D Miſſa celebratur.

3. Calices, quibus infirmi communicantur, decorentur, mundi cuſtodiantur, ut devotius communicent infirmi.

4. Ampullulæ vini, & aquæ in Miniſterio Altaris mundæ, & integræ habeantur: ſimiliter ampullulæ Chriſmatis, & olei ſancti.

5. Non permittant Presbyteri, Diacones (comminetur Epiſcopus eis, qui hoc non ſervant) deferre infirmis Sacroſanctum Corpus Domini, niſi in neceſſitate, cum Sacerdos abſens fuerit: ſed ſemper Sacerdotes cum magna reverentia, & maturitate *deferant* in pixide eburnea bene clauſa propter caſum, & cum lucerna præcedente, cantantes ſeptem Pſalmos Pœnitentiales cum Litania pro infirmo, eundo, & redeundo; ſi E longa via fuerit, addant quindecim Pſalmos, & alias orationes: ſic enim debitum perſolvunt infirmo, & audientes invitant ad exhibendam Deo reverentiam, & honorem, & orationem.

6. Frequenter moneantur laici, ut, ubicunque viderint deferri Corpus Domini, ſtatim genua flectant, tanquam Domino, & creatori ſuo, &, junctis manibus, quouſque tranſierit, orent.

7. In pulchriori parte Altaris cum ſumma diligentia, & honeſtate, ſub clave ſacroſanctum Corpus Domini cuſtodiatur.

8. Nulli Clerico permittatur ſervire Altari, * male ornato, ſervato in majori Eccleſia, niſi in ſuperpelliceo, aut cappa clauſa.

* Forte niſi in ornatu ſervato, in majori Eccleſia, ſcilicet in, &c.

9. Nullus bis in die Miſſam audeat celebrare, aut cum duplici introitu, niſi in magna neceſſitate.

10. Nullus antequam matutinas dixerit Canonicas, & Primam, præſumat in aliqua neceſſitate celebrare Miſſam.

11. Ad horas beatæ Virginis ſemper tertius verſus dicatur, capitul. ut obſervat H. S. *Maria Mater gratia*, & cantetur in Eccleſia cum nota, & devotione, vel in * regendo, ac calvendo.

* For. legendo, ac cantando.

Capitula de Confeſſione.

Cap. 1. Sacerdotes circa confeſſionem maximam curam adhibeant, & cautelam: ſcilicet, ut diligenter peccata inquirant uſitata, ſigillatim: inuſitata, non niſi a longe per aliquam circunſtantiam, ſic tamen, ut ex peccatis detur materia confitendi.

2. Ad audiendum Confeſſiones communiorem locum in Eccleſia ſibi eligant Sacerdotes, ut communiter ab omnibus videri poſſint: & in locis abditis, & extra Eccleſiam nullus recipiat confeſſiones, niſi in magna neceſſitate, vel infirmitate.

3. In confeſſione habeat ſacerdos vultum humilem, & oculos ad terram, nec aſpiciat vultum confitentis (maxime mulieris) cauſa debitæ honeſtatis, & patienter audiat, quæ dixerit, in ſpiritu lenitatis, & ei pro poſſe ſub pluribus modis perſuadeat, ut confiteatur integre: aliter enim dicat ei nihil valere.

4. *Inceſtum faciens, deflorans, aut homicida*
Pontificem quæras: Papam, ſi miſeris ignem,
Sacrilegus, patris percuſſor, vel Sodomita,
Si percuſſiſti Clericum, Simonve fuiſti.

5. Sacerdotes majora reſervent majoribus in confeſſionibus, ſicut homicidia, ſacrilegia, peccata contra naturam, inceſtum, & ſtupra virginum, injectiones manuum in parentes, vota fracta, & hujuſmodi.

6. Sunt tria, in quibus nullus habet poteſtatem abſolvendi, niſi Dominus Papa, vel ejus Vicarius, niſi in neceſſitate: ſcilicet in injectione manuum in Clericos, vel quoſvis Religioſos, in incendio, per quam ſententiam ſunt vocati Simoniaci, nihilominus tamen talium rei remittendi ad Epiſcopum.

7. In dubiis ſemper Confeſſor conſulat Epiſcopum, aut ſapientes viros, niſi ex neceſſitate, quorum conſilio certificatus, ſolvat ſecurius, aut liget: maxime prælatos ſuos. *

8. Audita confeſſione, ſemper Confeſſor interroget * confitentem, ſi velit abſtinere ab omni mortali: aliter vero non abſolvat eum, nec injungat ei pœnitentiam, ne inde confidat, ſed moneat, ut iterum faciat, quicquid boni poterit, ut Deus cor illius illuſtret ad pœnitentiam.

* Videlicet conſultet.

9. In injungendis parvis pœnitentiis ſibi caveant Sacerdotes, ſecundum enim qualitatem culpæ, & poſſibilitatem confitentis debet eſſe qualitas pœnitentiæ, alioquin quod minus eſt, requiritur ab eis.

10. *Cum furto raptus, cum fœnore Simonis actus,*
De ſic poſſeſſis eleemoſyna non fit ab ipſis.

11. In furto, rapina, uſura, fraude ſibi valde caveant Sacerdotes; non alias injungant pœnitentias,

Digitized by Google

t'as, ſcilicet Miſſarum, eleemoſynarum, & hujuſmodi, priuſquam reddiderint: non enim tale dimittitur peccatum, niſi reſtituatur ablatum.

12. Nullus Miſſas, quas injunxerit, celebret, nec tricenarium, neç annuale, & pro minus nullus triennale, & quinquennale.

13. Frequenter Presbyteri moneant ad confeſſionem, & præcipue ab initio Quadrageſimæ inſtanter præcipiant venire generaliter ad confeſſionem.

14. In confeſſione caveant ſibi Confeſſores, ne inquirant nomine perſonarum, cum quibus peccaverint confitentes, ſed circumſtantias tantum, & qualitates: & ſi confitens indicaverit, arguat eum Confeſſor, & ſecretum illud teneat, ſicut confitentis peccatum.

15. Nullus ira, vel odio, vel etiam metu mortis in aliquo audeat revelare confeſſionem ſigno, vel verbo ullis, generaliter, vel ſpecialiter: ut dicendo, Ego ſcio, qualis eſt is. Et ſi revelaverit, abſque miſericordia debet degradari.

16. Omnes præcipiant inſtituta jejunia ſervari, ut jejunium Quadrageſimæ, quatuor temporum, vigiliarum, niſi ex magna, & rationabili cauſa contra fiat, & ſextæ feriæ; ex debito enim tenentur facere talia jejunia.

Capitula circa matrimonium.

1. Matrimonium cum honore, & reverentia celebretur, non cum riſu, & joco, ne contemnatur, etiam ſi ſecundo, & tertio fiat: & antequam fiat, ſemper tribus Dominicis, aut tribus feſtivis diebus æque diſtantibus, quaſi tribus edictis, perquirat ſacerdos a populo, ſub pœna excommunicationis de legitimitate ſponſi, & ſponſæ, qui debent conjungi, & ante fidem datam de contrahendo matrimonio, & ante hæc tria edicta, nullus audeat aliquo modo matrimonia celebrare.

2. Prohibeant firmiter laicis per excommunicationem ſortilegia fieri; malefici quoque, & celantes conſanguinitatem, & alia impedimenta matrimonii, votum, ordinem, conſanguinitatem, affinitatem, diſparem cultum, compaternitatem, quæ tantum quatuor a matrimonio excludit perſonas, compatrem, commatrem, filiolum, & fratrem, & ſororem ſpiritualem, ſcilicet filium, vel filiam patrini. *

* *Hæc deeſt, Excommunicati publicentur.*

3. Nullus Sacerdos audeat perficere matrimonium in caſu dubio, inconſulto Epiſcopo, ſed ad eum ſemper referat omnes matrimonii dubietates, ſi opus fuerit.

4. Prohibetur diſtricte ſub pœna ſuſpenſionis, ne ullus ſacerdos, aut capellanus exigat aliquid ante benedictionem nuptialem, ſive pro teſtimonio ferendo, ſive pro matrimonio celebrando, occaſione ferculorum, quæ debentur pro nuptiis: celebrato autem matrimonio, recipiat fercula ſua, & exigat, ſi neceſſe fuerit, ſicuti conſuetum eſt.

5. Prohibeat ſacerdos in Eccleſia publice ſub excommunicatione, ne alter conjugum tranſeat ad religionem, aut recipiatur, niſi per Epiſcopum.

De Sacramento Extremæ Unctionis.

Cap. 1. Infirmi quomodo viſitandi, & admonendi ſint, vide conc.

1. Cum reverentia deferatur oleum ſanctum ad infirmos, & eos ungant Sacerdotes cum magno honore, & orationum celebritate, quæ ad hoc ſunt ordinatæ, & nihil inde penitus exigatur, ſive a paupere, ſive a divite.

2. Sed ſi quid gratis datum fuerit, gratis accipiant. Ad Sacramentum Extremæ Unctionis moneant populum Sacerdotes, non tantum divites, & ſenes, ſed pauperes, & juvenes omnes, a tempore diſcretionis, maxime a quatuordecim annis, & ſupra, & omnes communiter, ut ſe paratos exhibeant, cum neceſſe fuerit. Doceant frequenter populum hujuſmodi Sacramentum licite iterari, & ſæpe recipi, ſcilicet in qualibet magna infirmitate, unde metus eſt mortis: & poſt ſuſceptum, licet reverti ad opus conjugale eum, qui convaluerit de infirmitate.

Nannet. Cap. 4. Cap. 3.

4. Librum, qui dicitur Manualis, habeant ſinguli Sacerdotes Parochiales, ubi continetur ordo ſervitii, Extremæ Unctionis, Catechiſmi, Baptiſmi, & hujuſmodi.

5. Habeant ſinguli Canones Pœnitentiales, & ordinarium Officiorum Eccleſiæ, ſecundum uſum, & modum, qui ſervatur in Eccleſia majori.

6. Moneantur Sacerdotes, ne teſtamenta ſua ordinent per manum laicalem, & ipſi frequenter prohibeant laicis, ne ſua teſtamenta faciant ſine præſentia Sacerdotis, dicat * Epiſcopus, quod non faciant eis in unum.

* *Locus hic corruptus eſt, & deeſt quidpiam.*

Hic incipiunt Communia præcepta Synodalia.

Cap. 1.

1. Præcipitur Sacerdotibus, ut omnes redditus, & poſſeſſiones Eccleſiæ ſcribant in Miſſalibus ſuis, & prohibetur penitus Presbyteris, & Parochianis, ne de his, quæ ſunt Eccleſiæ, aut Presbyteri alienent ab Eccleſia, niſi per conſilium Epiſcopi.

2. Prohibetur diſtricte, ne pro interragio corpus ſepeliri differatur, ſed poſt ſepulturam exigant laudabiles conſuetudines: Idem dicimus de ſimilibus.

3. Quicunque reædificaverit in cœmeterio, excommunicetur, ſi principalis pars domus per ſe ceciderit.

4. Tribus diebus continuis vocetur excommunicandus, & niſi ad juſtitiam ſe obtulerit, & fidem dederit, quod veniet ad diem ſibi aſſignatum, ac diem adverſario nunciaverit, excommunicetur: & excommunicatus nullo modo abſolvatur, niſi a majori, præterquam in articulo mortis, & tunc tamen data cautione, quod ſtabit judicio Eccleſiæ.

5. Presbyteri ſuper citationibus faciendis, credant his, qui dederint fidem: ſed ſuper excommunicationibus faciendis non credant ſine literis. Sententias audacter ferant, latas diſtricte ſervent, ut citius quam ſententiæ deficiant, nemini parcentes, aut timore, aut amore, nec pro abſolutis eos habeant, niſi eis bene conſtiterit.

6. Mortuæ in partu ſcindantur, ſi infans credatur vivere: tamen ſi bene conſtiterit de morte earum.

7. Sacerdotes, audito parochianorum ſuorum obitu, ſtatim abſolvant eos cum *Pſalmis* pro defunctis, & collecta.

8. Item inhibetur, ne faciant deſignationes Eccleſiarum in manu Abbatum, vel quorumlibet patronorum, ſed in manu Epiſcopi, vel Prælati ſui.

9. Non permittantur prædicatores ſuper arcas celebrare, nec pulſare campanas per vicos, nec loqui in Eccleſiis, nec præſentare reliquias, ſed tantum deferant ferenda, & ſacerdotes pro illis loquantur.

10. Exhortentur populum ſemper Presbyteri ad dicendam Orationem Dominicam, & Credo in Deum, & Salutationem beatæ Virginis.

11. Moneant ſemper populum, & maxime mulieres, ne faciant vota ſua, niſi cum magna delibe-

ratio-

ratione, & aſſenſu virorum, & Conſilio Sacerdotum. A

12. Nullus Sacerdos, vel Capellanus teneat in domo ſua aliqua occaſione mulierem, niſi ſit mater, aut ſoror, aut talis, de qua viſum ſit Epiſcopo, quod careat omni ſuſpicione inhoneſta.

13. Prohibetur penitus univerſis Sacerdotibus ludere cum deciis, & intereſſe ſpectaculis, vel choreis aſſiſtere, & intrare tabernas cauſa potandi, & ſine amictu, ſcilicet cappa, vel pallio, vel ſuperpelliceo, & comite Clerico, vel laico intrare domos alienas, aut diſcurrere per vicos, & plateas: &, ne habeant cappas alatas, & veſtes inordinatas, omnino prohibetur.

14. Nullus Clericus, vel regularis accipiat decimam de manu laici, niſi per manum Epiſcopi. B

15. Nullus Clericus fidejubeat Judæo, vel fœneratori, nec obliget pro pignore aliquo modo ornamenta Eccleſiæ, vel libros Judæo.

16. Nullus recipiatur ad prædicandum, niſi ſit authentica perſona, vel ab Epiſcopo, vel Archidiacono miſſus.

17. Nullus Clericus faciat jusjurandum, antequam fuerit Epiſcopo præſentatus.

18. Frequenter moneantur laici, ut non retineant decimas, quas in periculum animarum ſuarum detinent.

19. Nullus Clericus poteſt ſibi retinere decimas jure hæreditario poſſeſſas, ſed authoritate Epiſcopi poſſunt Clerici fructus recipere, ita tamen, quod ſemper laborent, & quod ad Eccleſiam revertantur. C

20. Die Dominica præcedenti ſynodum, Sacerdotes, qui capellanos non habent in ſuis Parochiis, ſemper inquirant publice in Eccleſia, ſi qui ſint infirmi in Parochia, & tertia ſequenti die viſitent eos, ſi aliqui fuerint infirmi, etiam non requiſiti, & faciant, quicquid fuerit ad ſalutem animarum, ne mora, quam facturi ſunt in ſynodo, fiat occaſio periculi: eorum nihilominus tamen etiam ſaluti procurantes proviſionem, quam ſolent facere per Capellanos vicinos, qui remanent, & Diaconos proprios.

21. Sacerdotes die octavo ſemper renovent Sacramenta ad fontem benedictum, oleo, & chriſmate, & ſanctam Euchariſtiam, ne vetuſtate aliqui ad indevotionem moveri valeant, aut errorem.

22. Si negligentia evenerit, ut, perfecto Canone, D & peracta conſecratione, nec vinum, nec aqua reperiatur in calice, debet ſtatim infundi utrumque, & Sacerdos reiterabit conſecrationem ab illo loco Canonis, *Simili modo poſtquam cœnatum eſt*, uſque ad finem: ita tamen ut illas duas cruces omittat, quas ſingulariter fecit ſuper panem. Quod ſi de ſimplice vino, vel de aqua ſine vino fiat conſecratio, vinum reputatur pro Sacramento, non aqua poſita ſine vino, & majori pœnitentia emendandum eſt.

23. Si quid ceciderit de ſanguine Domini ſuper corporale, reſcindendum eſt ipſum corporale, & in E loco reliquiarum obſervandum: ſi palla altaris inde tincta fuerit, reſcindenda pars illa, & pro reliquiis ſervanda. Si ſuper infulam, caſulam, vel ſuper albam decurrat, ſimiliter fiat. Si ſuper quodlibet veſtimentum, comburenda eſt pars illa, & pulvis in ſacrario reponendus eſt: ſi vero in terram ceciderit, lingenda eſt terra: ſi in ipſum ſanguinem muſca, vel aranea, vel aliquid tale ceciderit, quia non ſine vomitu, & periculo corporis, * eſt tergendus, & radendus locus ipſe, ſive lapis, ſive lignum, ſive terra, & pulvis in ſacrario reponendus.

* Deeſt Llegi poteſt.

24. Porro ſi in ipſum ſanguinem muſca, vel aranea, vel aliquid tale ceciderit, quia non ſine vomitu, & periculo corporis aliquando ſumi poteſt, igne cremandum eſt, & tunc ſanguis Domini ſumatur, illud tamen, quod intus ceciderit, prius debet in calice vino perfundi, &, quanto cautius fieri poterit, ablui, & poſtea ſuper piſcinam comburi, & illam ablutionem Sacerdos ſumat: quod ſi de Corpore Domini ſuper pallam altaris aliquid ceciderit, vel ſuper quodlibet aliud veſtimentum, non incidatur, ſed vino abluatur, & a miniſtro ſumatur vinum ipſum: quod ſi in primo datum rejicitur, prout diligentius poterit, recipiat, & conjunctum cum vino in calice ſumatur, ſed integrum ſumi non poteſt, eo quod ore alterius projectum eſt.

25. Reus autem hujus negligentiæ, & qui cum eo particeps fuerit culpæ, competenti ſubjaceat diſciplinæ: ſi autem ſupra lignum, vel lapidem ceciderit, modus ſupra dictus de ſanguine Domini tenendus eſt.

26. Prohibetur Sacerdotibus, ne nimis feſtinent venire Pariſios occaſione ſynodi, & ne magnam faciant moram ſeſe viſitando, & reficiendo tam in via, quam in civitate: quidam enim iter arripiunt a præcedenti Dominica, vel a die Lunæ ſummo mane, & moram faciunt uſque ad ſequentem Dominicam, & magnum imminet periculum ſaluti animarum.

27. Diſtricte præcipitur, ut quilibet Sacerdos habeat in celebratione Miſſæ propter munditiam veſtimentorum circa altare unum manutergium.

28. Præcipitur Presbyteris, ut cum in Canone Miſſas incœperint, *qui pridie*, tenentes hoſtiam, ne elevent eam ſtatim nimis alte, ita quod poſſit videri a populo, ſed quaſi ante pectus detineant, donec dixerint, *Hoc eſt Corpus meum*, & tunc elevent eam, ut poſſit ab omnibus videri: & poſt talem ſuſceptionem tam corporis, quam ſanguinis, & vini puri, aliquantum ab expuendo abſtineant: & ſi abſtinere non poſſunt, in piſcinam hoc faciant ſuaviter, & urbane: vinum autem potius rubeum miniſtretur in calice, propter ſimilitudinem albi vini cum aqua.

29. Prohibetur diſtricte Sacerdotibus, ne habeant ſecum prolem, quam in ſacro ordine ſuſceperint propter ſcandalum: & ne in ſuis domibus habeant ſcachos, & aleas, vel decios, omnino prohibetur.

30. Prohibetur diſtricte Sacerdotibus, ne accipiant gageras, vel admodiationes, niſi de decimis, quoniam eſſet ſpecies negotiationis: & ne habeant in palliis ſuis pecias, niſi blavi, vel nigri coloris.

31. Similiter præcipitur Presbyteris, quod immobilia de bonis Eccleſiæ acquiſita Eccleſiis ſuis tantummodo legent (nam de jure aliud facere non poſſunt) de mobilibus vero ſuis rationabile faciant legatum.

32. Item præcipitur Sacerdotibus, ut frequenter Dominicis diebus, & aliis feſtivis diebus, in aliqua parte Sermonis proponant fideliter populo Symbolum fidei, & eis diligenter diſtinguant articulos Fidei, & in ſingulis confirment populum authoritatibus, & rationibus ſacræ Scripturæ pro poſſe ſuo, propter hæreticos.

33. Sciatis, quod excommunicati ſunt omnes illi in Synodo, qui fidem dederunt, vel acceperunt de celandis matrimoniis: & excommunicatio iſta recitetur in Parochiis a ſingulis Sacerdotibus.

34. Prohibetur Sacerdotibus, ne habeant capellanos habentes cappas manicatas, ſicut nec ipſæ per-

ſonæ debent habere: præcipitur enim omnibus Clericis habentibus Eccleſias, ut ad ſingula tempora ordinum ſe ordinandos offerant: & hoc intelligitur in juramento, quod fecerunt.

35. Item præcipitur Sacerdotibus diſtricte, & ſub pœna magnæ emendæ, ut cuſtodiant præcepta Synodalia, quæ ſcripta ſunt in libellis ſuis: quidam enim, licet jam elapſi ſunt tres anni, ex quo prædictos libellos habuerunt, ita ſunt negligentes, quod nondum habent pixidem eburneam, nec tabernaculum, ubi reſervetur cum honore Corpus Domini, nec fontes ſub clave, nec Chriſma, vel oleum in aliqua capſula.

36. Prohibeant Sacerdotes, ne fiant Choreæ, maxime in tribus locis, in Eccleſiis, in Cœmeteriis, & in Proceſſionibus.

37. Prohibeant Sacerdotes per excommunicationem, B & maxime tempore vindemiarum, ſingulis diebus Dominicis, ne aliquis Chriſtianus retineat apud ſe marchum vindemiarum, quem Judæi calcant aliquo modo, propter illam horribilem immunditiam, quam in contemptum Sacramenti Altaris faciunt: & ſi remanſerit, detur porcis, vel expandant ad opus pro fimo.

38. Prohibeant per excommunicationem ſæpe, ne carnifices permittant Judæos laniare carnes ſuas, niſi totum detineant Judæi.

39. Item diſtricte præcipitur Presbyteris, ne hoſtias, licet non ſacratas, dent pueris ullo modo, & inhibetur, ne celebrent ſine caligis.

40. Item prohibetur diſtricte, ne Sacerdotes C cultellum portent cum cuſpide, nec Clerici eorum.

41. Item diſtricte prohibetur Sacerdotibus, ne permittant prædicare aliquos ignotos, ſive litteratos, ſive illiteratos, etiam extra Eccleſiam, ſive in viis, ſive in plateis, ſive in aliis locis Parœciæ ſuæ, & ſæpe Dominicis diebus Sacerdotes moneant, & etiam ſub pœna excommunicationis inhibeant Parochianis ſuis, ne tales audiant propter pericula hæreſum, & errorum, quos ſeminant.

42. Item diſtricte præcipitur Presbyteris, quod moneant Parochianos ſuos, & Parochianas, quod provideant Eccleſiæ Pariſienſi, quæ multum indiget albis, & ſtolis, & toballeis, & hujuſmodi. D

43. Item moneant ſolicite, & aſſidue Parochianos ſuos, ut in Albigenſes hæreticos ſe accingant, & iterum eandem habebunt indulgentiam, quam alias habuerunt.

44. Item moneant Presbyteri ſub pœna excommunicationis omnes illos, qui Crucem habuerunt, & votum ſuum non ſunt proſecuti, quod Crucem ſuam & proponant reſumere, & portent.

45. Item præcipitur omnibus Presbyteris, quod excommunicent in generali omnes illos, qui fecerunt conſpirationes contra Presbyteros ſuos, vel contra Eccleſias ſuas.

46. Item præcipitur Presbyteris, ut cum ali- E quis confitetur eis ſe fidem dediſſe alicui mulieri de matrimonio contrahendo cum ea, & poſt fidem datam, cognovit eam, non dent ei licentiam contrahendi cum alia, quoniam ſequens carnalis copula cum illa, cui fidem dedit, matrimonium confirmavit.

47. Item diſtricte præcipitur Presbyteris, & ſub excommunicatione, ne aliquos matrimonio clandeſtino conjungant, vel benedicant.

48. Item excommunicentur omnes illi, qui faciunt ſe conjungi clandeſtine, aut benedici, & omnes illi, qui intereſſe præſument, Sacerdotes.

49. Item præcipitur Presbyteris, ut quoties dubium erit, quando aliqua jejunia, vel proceſſiones inſtitutæ fieri debent, ſicut in Feſto ſancti A Marci, petant a Decano loci, & ſine ejus conſilio ea facere non præſumant.

50. Item præcipitur Presbyteris, ut quando mulieres poſt puerperium veniunt ad purificationem, dent eis tantummodo panem benedictum, & Corpus Domini eis nullo modo propinent, niſi expreſſe petant, & prius confeſſæ fuerint.

51. Item moneant Presbyteri Parochianos ſuos in Confeſſionibus, & in prædicationibus ſuis, ut ſaltem ſemel in anno peregrinando viſitent Eccleſiam Pariſienſem.

52. Præcipitur diſtricte omnibus Presbyteris, ut pro domino Rege faciant ſpecialem commemorationem, quando poterunt.

53. Item præcipitur Presbyteris, quod ſinguli ſcribant nomina Parochianorum ſuorum Confratrum Eccleſiæ Pariſienſis, & etiam ſcribant, pro quanto quilibet eſt Confrater.

54. Item præcipitur Presbyteris, ne recipiant Capellanos ſine conſenſu Epiſcopi, vel Decani, vel Officialis Epiſcopi, vel Archidiaconi.

55. Item præcipitur Presbyteris, quod nihil exigant a Parochianis ſuis, eo quod teſtimonium dant pro eis, quando debent matrimonium contrahere.

56. Item prohibetur diſtricte, ne Diaconi ullo modo audiant Confeſſiones, niſi in arctiſſima neceſſitate: claves enim non habent, nec poſſunt abſolvere.

57. Præcipimus omnibus Decanis, quod inquirant de cætero, & in ſcriptum redigant nomina omnium Presbyterorum, qui in Decanatibus ſuis decedent, eaque deferant ad Synodum recitanda, ut oremus pro eis, & moneantur ſinguli Presbyteri, ut faciant ſervitium ſpeciale: hoc enim libentiſſime debent facere, quia cum deceſſerint, fiet ſimiliter pro eis.

58. Item diſtricte præcipitur Presbyteris omnibus, quod excommunicent ter in anno, ſcilicet in Paſcha, in Nativitate Domini, & in feſtis Eccleſiæ, omnes illos, qui ſcienter celant feuda Pariſ. & omnes illos, qui ſciunt ſuper hoc aliquid, niſi illud revelaverint Pariſienſi Epiſcopo, vel ejus mandatario.

59. Item præcipimus ſingulis Presbyteris, quod annuatim, idque in craſtino ſanctæ Trinitatis, anniverſarium omnium confratrum beatæ Mariæ per totam Pariſienſem Diœceſim celebretur.

60. Præcipimus, ut moneantur non Judæis præſtare rotas, ſecundum quod præceptum eſt, alioquin compellantur per excommunicationem.

INSTITUTIO
GALONIS CARDINALIS

De Tranſlatione Galonis, ſive Vvallonis a Belvacenſi Epiſcopatu ad Pariſienſem.

Vide Ivonis Carnotenſis Epiſtolam 132. ad Paſchalem Pont. Roman.

IN nomine Domini, nos Galo, miſeratione divina, ſanctæ Mariæ in porticu Diaconus Cardinalis, Apoſtolicæ ſedis Legatus, excommunicamus omnes Sacerdotes, & Clericos quoſcunque, qui poſt legitimam admonitionem, Focarias, vel mulieres alias, de quibus mala ſuſpicio ſuboriri poſſit, in domibus propriis, vel alibi, unde populus, vel Eccleſia ſcandalizetur, duxerint retinendas, niſi ſint Clerici, qui in minoribus ordinibus legitime contraxiſſe probentur, qui cum uxoribus Eccleſiaſtica *Cap.* 1.

non

Digitized by Google

non debent beneficia retinere. Moneantur quoque, [A] ne matres, vel uxores, aliaſve conjunctas perſonas ſecum habeant: cum quibus, etſi nihil ſævi criminis fœdus naturale exiſtimari permittat, tamen frequenter, ſuggerente diabolo, cum talibus noſcitur fuiſſe facinus perpetratum.

2. Prohibemus etiam ſub eadem excommunicatione, ne Sacerdotes, vel Clerici occaſione alicujus conſuetudinis, pro baptiſmo, ſepultura, benedictione, aliiſve ſacramentis Eccleſiaſticis aliquid exigere, vel extorquere præſumant, ſed ea liberaliter, & ſine difficultate ſtudeant canonice miniſtrare: moneantur tamen laici diligenter, ne, quod pro reverentia Sacramentorum devotio fidelium introduxit, ex avaritia velint aliquatenus revocare.

3. Item prohibemus, ne Sacerdotes de cætero [B] cappis manicatis utantur, & conſtituti in ſacris Ordinibus, manicas conſutitias, ſotulares roſtratos, veſteſque rubri coloris habeant, diſtrictione conſimili prohibemus.

4. Decanis quoque, Archipresbyteris, & Archidiaconibus, ne veſtes rubri coloris, vel virides habere præſumant, & ſpecialiter Archidiaconibus, & Præpoſitis, qui habent curam animarum, ne cappas foratas habeant manicatas.

5. Monachi etiam, ut cappis ſumptuoſis, & non nigris de cætero non utantur, ſub eadem pœna duximus inhibendum.

6. Inhibemus etiam omnibus tam Clericis, quam Monachis ſub excommunicationis vinculo, ne fœnus exerceant, & ne aliquam negotiationem exerceant inhoneſtam, prohibentur indiſtincte. [C]

7. Ut autem ab omnibus in tonſura, habitu, & converſatione honeſtas Eccleſiaſtica conſervetur, diſtricte præcipimus univerſis Prælatis, ſub atteſtatione divini judicii firmiter injungentes, ut omnia ſupradicta obſervent: &, quantum in ipſis fuerit, faciant a ſubditis, monitione præmiſſa, per cenſuram Eccleſiaſticam inviolabiliter obſervari.

8. Volentes autem (quantum cum Deo, & honeſte poſſumus) magiſtris, & ſcholaribus deferre, eatenus erga ipſos rigorem, ſi quis eſt noſtræ conſtitutionis, duximus temperandum, ut antequam periculum excommunicationis incurratur, admonitio generaliter fiat per magiſtros, & comminatio excommunicationis in tranſgreſſores: quibus præmiſſis, ſi qui forte contumaces, & rebelles extiterint, iterum, & nominatim ſub eadem ex- [D] communicatione, & in ſcholis, moneantur, indulta nihilominus ad ſatisfaciendum dilatione competenti.

9. Quod ſi forte nec taliter reſipiſcere voluerint, ex tunc per Cancellarium, qui pro tempore fuerit, excommunicati denuntientur, & tandiu ab omnibus evitentur, donec ſatisfecerint competenter, & ab Epiſcopo, ſi fuerit præſens, vel, eo abſente, ab Abbate ſancti Victoris, cum forma Eccleſiæ, fuerint abſoluti.

10. Præcipimus autem magiſtris in virtute Spiritus ſancti, ut prædicta omnia (excepto tamen neceſſitatis inexcuſabilis articulo) diligentius exequantur, ne per negligentiam, vel malitiam ali- [E] quorum noſtræ conſtitutionis authoritas contemnatur.

EXPLICIT CONSTITUTIO GALONIS CARDINALIS.

Additiones Vuilielmi Pariſienſis Epiſcopi.

PRæcipitur Presbyteris, ut Clericos, cujuſcunque ſint ordinis, in Parœcia ſua commorantes moneant, quod tonſuram congruentem, & honeſtum habeant habitum juxta Canones, & ſi aliqui in hoc inobedientes, vel rebelles fuerint, monitione præmiſſa ab ingreſſu Eccleſiæ arceantur. Quod ſi aliquis de hujuſmodi præſumptoribus tantæ ſit poteſtatis, quod ſine ſcandalo a Presbytero prædicto modo coerceri non poſſit, Epiſcopo nuncietur.

Arvern. ann. 1240. Cap. 1.

2. Prohibetur Sacerdotibus, ne mercata frequentent, ſed, ſi ex aliqua cauſa neceſſaria eos ad mercata ire oportuerit, in habitu honeſto incedant, &, quam breviorem poterunt, ibi moram faciant.

3. In mercatis non faciant comeſſationes, nec etiam alibi.

4. Prohibetur Sacerdotibus, ne officium advocationis exercere præſumant, niſi forte in cauſa Eccleſiæ ſuæ, vel pro miſerabilibus perſonis, pupillis, & viduis, Parochianis ſuis, quibus honeſte deeſſe non poſſunt, & hoc abſque pretii receptione, præter expenſas moderatas.

5. Presbyteri uno die Miſſas duas non celebrent, niſi in neceſſitate: nec detineant corpora mortuorum ſuper terram occaſione pecuniæ extorquendæ.

6. Præcipitur Sacerdotibus, quod bis in anno ad minus, videlicet in Adventu Domini, & in Quadrageſima peccata ſua confiteantur confeſſoribus per ſingulos Decanatus conſtitutis.

7. Confeſſores nomina confitentium ſcribant, & ad Epiſcopum ad Synodum deferant.

8. Presbyteri Parochianos ſuos moneant, & frequenter in Eccleſiis ſuis denuncient, quod omnes, ſaltem patresfamilias, & matres ad confeſſionem veniant ante Paſcha floridum: & qui in hoc negligentes fuerint, in pœnam, uſque poſt octavas Paſchæ, ad confeſſionem non admittantur, ſed uſque ad illud tempus a carnibus jejunabunt, ſicut in Quadrageſima.

9. Presbyteri Parochianos ſuos ſolemniter pœnitentes faciant venire in Capite jejunii ad Eccleſiam Cathedralem, ut per Epiſcopum ſolemniter ab Eccleſia ejiciantur, & ſimiliter in die Jovis proxima ante Paſcha per Epiſcopum Eccleſiæ reconcilientur.

10. Presbyteri injungant Parochianis ſuis confitentibus, quod omnia ablata, antequam teſtamentum, vel legata faciant, plene reſtituant.

11. Præcipitur, quod Presbyteri Parochianos ſuos, qui tribus Dominicis continuis ſe ab Eccleſia ſua abſentaverint ſine cauſa juſta, & neceſſaria, interdicant, & ad Epiſcopum mittant interdictos: * militibus diſcurrentibus defertur.

** Locus corruptus.*

12. Præcipitur Sacerdotibus, quod diligentes, & ſolliciti ſint in monendo Parochianos ſuos de eleemoſynis, & legatis ad fabricam Eccleſiæ beatæ Mariæ faciendis, & legata fideliter quærant, & reſervent: ſcribant etiam nomina eorum, qui legaverint, & ad Epiſcopum ad Synodum afferant, ut ſic eis appareat, qui fuerint in hoc diligentes.

13. Presbyteri in Eccleſiis frequenter denuntient eos, qui matrimonia clandeſtina contrahunt, & qui eis faciendis aſſiſtunt, eſſe excommunicatos.

14. Præcipitur, quod commodationes Carrucarum, quæ fiunt in feſtivis diebus, quibus fieri ſolent, per Sacerdotem fiant, ne in hoc aliqua inter com-

Digitized by Google

commodantes interveniat conſuſio.

15. Præcipitur, quod in celebratione Miſſarum, quando Corpus Chriſti elevatur, in ipſa elevatione, vel paulo ante, campana pulſetur, ſicut alias fuit ſtatutum, ut ſic mentes fidelium ad Orationem excitentur.

16. Presbyteri injungant Parochianis ſuis, quod quando matrimonium inter aliquos erit contrahendum, illi, qui debent contrahere, confiteantur ob reverentiam Sacramenti peccata ſua Presbyteris ſuis, priuſquam fidem præbeant, ſic contrahendo, vel ſaltem antequam contrahant per verba de præſenti.

17. Presbyteri vero tunc ſoliciti ſint de inquirendo, maxime ſuper impedimentis matrimonii.

SERMO SYNODALIS

Rev. in Chriſto Patris D. Guillermi Meldenſis Epiſcopi, habitus Meldis *anno* 1519.

D*iligenter agnoſce vultum pecoris tui; tuoſque greges conſidera*. Vox eſt Sapientis, immo ſuperbenedicti Dei, qui ſapientia eſt, proverbiorum 27. quemque noſtrum admonentis ſui officii, invitantiſque gregibus recenſendis, & intime noſcendis oculos mentis admovere. Non quod noſtri negotii ſit, artem paſcuariam diſcere (quoniam, ſecundum Apoſtolum, ea boum, pecorumque cura Dominum non pulſat) ſed ad ſublimiorem longe tractum mentem evehit, inquiens per Hieremiam: *Levate oculos veſtros, & videte, qui venitis ab aquilone. Ubi eſt grex, qui datus eſt tibi, pecus inclytum?* Et vere quidem inclytum. Inſignivit nempe Dominus gregem ſuum factus ovis, & erraticam divinitatis humeris impoſitam centeſimo (perfectionis videlicet numero) counieus: tantique oves ſuas duxit, ut illarum ſordes pretioſiſſimo ſanguine abluens in ſe abſtulerit. Unde & paſtores aquilonares frigeſcentes charitate (ab aquilone enim quid ſperes?) ut evigilent, hortatur, quo mentes a fæcibus, & illecebris, haud ſecus, atque glutino hærentes, excutiant. Heu, heu, ubinam grex nobilis, & inclytus? excutientibus paſtoribus, montium, valliumque perinde neſcius, per abrupta quæque vitiorum præcipitia prolapſus eſt, in dieſque prolabitur. *Speculatores ejus* (inquit Eſaias) *cæci omnes, neſcierunt univerſi*. Unde & Hieremias: *Stulte egerunt paſtores, Dominum non quæſierunt, propterea non intellexerunt, & omnis grex eorum diſperſus eſt*. Et idem alibi: *Grex perditus factus eſt populus meus: paſtores eorum ſeduxerunt eos, feceruntque vagari in montibus*. Ubinam invenias paſtores, qui dicant: Pars mea Dominus? Nomen ementiti, propriis, non ovium inhiant commodis. Frons meretricis facta eſt illis, fruſtra frices. Etiamſi adamantinam frontem objeceris, nolunt erubeſcere. Vineam, quam ſublimitas divinæ fortitudinis conſevit, a laſciviente apro exterminari, ſectionumque feritatibus, perinde atque a muribus, corrodi ſinunt. Operitur navicula fluctibus. In ea quondam dormiens dulciſſimus Jeſus futuram Eccleſiæ imaginem præſignavit, quod paſtores in ea ſegnes ſterterent, ac ſomnoleſcerent. Bene nobiſcum actum eſt, quod non propterea dormitat, neque dormit ſupercœleſtis benignitas; quia ſi vel momento vigilantiæ manum ſubtraheret, impellentibus cæcis concupiſcentiarum turbinibus mergeretur. Excitari tamen voluit, ut ſalutem noſtram non aliunde pendere diſcamus. Excita ergo, Domine, potentiam tuam, ideſt teipſum, qui es poteſtas noſtra: & magna virtute, ideſt te ipſo, qui es omnium virtus, fer opem, ac inter eos, quos de ſtercore erigis, canem hunc triennio in hac tua ſede elinguem, & mortuum exſuſcita. Aperi, Domine, os ejus, ſpiritumque rectum innova in viſceribus illius, quo poſſit ex promptuario charitatis tuæ verbum bonum eructare. Adeſte & vos, chariſſimi fratres, & commilitones, infirmitati noſtræ orationibus veſtris, dicentes: Veni creator ſpiritus.

Diligenter agnoſce vultum pecoris tui, &c. Non abs re Paulus Apoſtolus paſtores diligentes, ſolicitoſque eſſe voluit, *qui præeſt*, inquit, *in ſolicitudine*. & jure ſummovendus, qui domui ſuæ diligenter non invigilaverit: cum ſit deſperandum, eum, qui in minimis non ſatis cavere poſſit, in gravioribus poſſe, quodque mores proprios in concentum, & harmoniam non reduxerit, facile diſpares, & efferos creditarum ovium motus continere, & in ordinem cogere. Quis enim eum, cujus vineam vepres, & ſpinæ veſtirent, colendis aliis præficeret? Inexperti medici periculum facere nolles, quia imperitum tonſorem barba dementis probare ſoleat. Proinde Sapiens paſtoribus loquens, *diligenter*, inquit, *exerce agrum tuum*. Non quis in paſtore deſideret, ut arbores ordine ponere, vites iis maritare, pomaria conſerere, rivos pratis deducere arte ſciat. Aut (quod alii volunt) jus Eccleſiaſticum tueri, patrimonium auctius reddere, faſtum, majeſtatemque (ut dicunt) dignitati addere. Altior exercendi agri ratio, diligentia, ac ſolicitudo expoſcitur: quia caduca hæc militem Chriſti deceant, atque his inquietudinibus, quicquid eſt ſpiritus, extinguatur. Sed vult Paulus, ſolicite nos ſervare unitatem ſpiritus *in vinculo pacis*. Id fiet, ſi in via mandatorum Dei, charitate dilatati, currentes, exemplo Chriſti, creditas oves in abjectis deſideriorum, & cupiditatum montibus vagas, humeris in dominicas caulas reduxerimus, reductas pane vitæ paverimus, & aqua ſapientiæ adaquaverimus.

Sed heu! abierunt in ſicco flumina, quibus adaquari, & lætificari animæ (quæ ſunt civitas Dei) debuerant: quia animam ſitientem, & eſurientem nullus reficiat. Nam divites, ideſt paſtores, inanes inveniuntur: diviſumque eſt mare rubrum, primitivæ ſcilicet Eccleſiæ ſplendor, & ardens charitas, *in diviſiones*, quia unuſquiſque in viam ſuam abierunt: Nullus jam invenitur, cujus fontes eloquiorum verbi Dei deriventur foras, & qui in plateis aquas dividat. Bene autem de iis cecinit Propheta: *Tu ſiccaſti fluvios Ethan*, hoc eſt fortium, & robuſtorum, quorum fortitudo diſſipata eſt. *Arcus fortium*, paſtorum videlicet, *ſuperatus eſt: & infirmi*, dæmones, *accincti ſunt robore*. Invaluit nempe dæmon: quia, dum quiſque ſibi conſuluit, proſtrata eſt virtus Eccleſiaſtica. Hoc antea intonuit aquila Joannes, de paſtoribus inquiens: *Nomen habes, quod vivas, & mortuus es*. Aſſurgite paululum, amantiſſimi fratres, & oculos mentis erigite: & ut iiſdem verbis Eſaiæ utar: *Audite hæc domus Jacob, qui vocamini nomine Iſrael, & de aquis Juda exiſtis*: quis ex nobis hæc nomina, Jacob, Iſrael, Juda, ut ſcilicet vitiorum ſit ſupplantator, & jugi intentione, ac ferventi in Deum charitate tendat, ſibi adſcribat? Nullus eſt tamen, qui de aquis Juda, hoc eſt confeſſionis, non exierit, quia abluti ſacris undis, abrenunciavimus omnes diabolo, & pompis ejus. Specialius tamen commilitones vos eſtis genus electum, ſacris militiæ divinæ addicti: & in verba tanti regis juraſtis, ut inquit Paulus, confeſſi bonam confeſſionem coram multis teſtibus. Si nunc tamen præco quempiam noſtrum hoc nomine citaverit, reſpondebit nemo; licet his nominibus longe felicius, utpote ſtatui noſtro conſentaneis, quam Guillermus, Petrus, aut Joannes (quæ voluntaria ſunt) vocaremur. Nomen ergo habes, cui non reſpondes, & nomen, quia vivas, videlicet Deo, in quo eſt vita noſtra abſcondita, & in quo vivimus, movemur, & ſumus; & nihilominus mortuus

tuus es? Cui? Deo, ex quo non vivis illi, vivis A vero mundo, deſideriis, & concupiſcentiis ejus. Sed hæc vita omni morte terrena amarior. Dices antiquata hæc nomina abiiſſe, nova facta eſſe omnia. Recte dixeris, abierunt enim. Nam qui propria, & ovium peccata ſupplantet, verbis, & factis Deum confiteatur, ac charitate igneſcat, invenitur nemo.

Curatus. Sed videamus, ſi in his tuis recentioribus, quibus te effers, nomenclaturis, ſit invenire, quod nomen habeas, quo vivas, & mortuus non ſis? Quid, quæſo, Curatus? ſolicitudinis, diligentiæ, laboris, vigilantiæ, curæque nomen eſt. Huic, cohæres regni, anima videlicet fidelis, velut tutori uſque ad tempus præfinitum a piiſſimo Patre luminum Deo, incolatus hujus peregrinationis tempore committitur. Quid debeat tutor pupillo, propalam eſt. Qui, ſi B pro dignitate tutoria, & commodo pupillari non adminiſtraverit, eſt qui vindicet. Et, cum pluris ſit anima corpore, & bonis, deſertorem ovium manebit impunitas, quas auctiores efficere, talentumque uſuris multiplicare, non ſuffodere, debuerat? Quid, ſi munus illud tutorium induſtriam perſonæ expoſtulat, quid tibi perſuades per vicarium facere ſatis? In deſertores autem gregis, jubet Dominus per Ezechielem, ne ſanguis de manu ſpeculatoris requiratur, tuba ſpeculatoris canere: nonnullos eſſe, qui, non dico principum, quibus nec etiam ea in re inſervire liceret, ſed quorumvis aliorum negotia obeuntes, & ratiocinis temporalibus inſiſtentes, aſpernantur tot ſibi creditas animas, quarum vel C una mundo præſtat. Eoque cæcitatis, & dementiæ ventum eſt, ut lutum auro, tenebras luci, dæmonem Deo præferant. Videre namque licet quoſdam in hæc etiam vilia deſcendiſſe, ut quam animabus negligunt, canibus venaticis curam exhibeant, illos caveis recludant, demum egeſtionis, & recreationis cauſa inde emittant, ſi inter venandum aberraverint, corrigant; formandarum vero animarum (proh dolor!) reſpectus nullus. Cadit aſinus, eſt qui ſublevet: perit anima, miſereſcit, & requirit nemo.

Animarŭ dignitas.

Curatus negligens non habet fidem. Quonam igitur modo, qui Curati nomine te efferſ, & inſoleſcis, villicationis rationem reddes; qui animarum vultus non agnoviſti, ſed nec te animam habere credis, cum illam tanto diſcrimini D objicias, daturus proculdubio animam pro anima, & in una tua ruinam omnium expenſurus? Nam ſicut ſolicitos præſides magna repoſita merces: ſic negligentes durum manet tormentum. Surge igitur, qui dormis (nullus enim profundior ſomnus, oblivione Dei) accipe gladium bis acutum, quo a bonis errorem, a malis excuſationem tollas. Vulnera, quæ inferes, ſalvifica omnia ne deſperes. Corporum vulnera pleraque lethalia, quibus mederi non poſſis, eſt animæ vulnus nullum immedicabile. Nec te tamen putes propriis viribus poſſe vultus pecoris agnoſcere. In Deo cognoſces. *In Deo faciemus virtutem,* Sed hoc erit, cum ipſe ad nihilum redegerit tribulantes nos, videlicet inſolentes, & tumentes E motus ſpiritus noſtri, qui inſurgunt, & moliuntur, ut ſuperbe præſumentes, non Deo, ſed nobis vendicemus gloriam. Debebis igitur prius in cognitionem tui per exinanitionem, & nihilitatem deſcendere, humiliarique ſub omnipotenti manu Dei: quo ſic diſcas ad excellentiores divinæ bonitatis cogitatus aſſurgere, ut poſſis in lumine gratiæ videre lumen operis: alioqui (niſi oriente ſole juſtitiæ) tenebreſceres. Proinde crediturus Dominus oves Paſtoribus, voluit ex nomine tanti magiſterii figuram exprimere. Agnoſcentem elegit. Petrus quippe agnoſcens dicitur. Et ne facilem, vulgarem, & utcunque curandi pecoris agnitionem putares, tentat Petri amorem. Non quod quippiam illum lateat, qui in abyſſum humani cordis ingreditur; ſed, ut quanta illi ſit alendi pecoris cura, nos inſtruat, ait enim: *Petre, amas me?* Intuere, quam diligenter, tertio repetens, Petrum amoris interrogat: quod nonniſi amore poſſit Deus cognoſci. Amor quippe pabulum ovium eſt, quod ſubminiſtrabit Dominus. Nec ulla in re tam Deum amare probaveris, quam ſi oves illius paveris. Taliſque ovium proculdubio futurus eſt paſtus, qualis fuerit amor in Deum intenſus, & exuberans. Agnoſce igitur, invitatus a ſuperbono Deo, vultum pecoris. Agnoſce amando, ut ſerves, ornes, & paſcas. Arcebis lupos, ovibus non dominaberis, paſcendas namque ſuſcepiſti. Et ne communem, & perfunctorium paſtum crederes, triplicem paſtum triplici amori nectit, ut non niſi amore paſcas. Quaſi dicat: *Paſce oratione, paſce verbo, paſce exemplo.* Tres etiam panes in Evangelio, quos mutuo B ab amico Deo recipis, huic paſtui reſpondent. Tamque arcte oves amabis, ut tua, tuoſque, ac teipſum præ his nihili pendas.

Amor Dei in Paſtores.

Tres paſtus.

Dicet quiſpiam litterarum expers, zelo forſan indiſcreto armatus, & ſibi plus æquo tribuens: Dominum Deum in paſcendis ovibus non litteras, aut peritiam rerum, ſed amorem tantum in Petro deſideraſſe. Tu, qui hujuſmodi es, conſidera Petrum, hoc eſt, agnoſcentem aſſumi; quod debeat qui ad tanti muneris excellentiam (quod ars artium eſt) vocatur, Petrus exiſtere, agnoſcens primum, deinde amans. Quidni? natura rerum id docet. Si colonum agris, vinitorem vineis, bubulcum armen- C tis, architectum ſtructuris quam peritiſſimos præficis, quid animabus? Et eo maxime, quod ſit omnium animalium homo, in quem difficillime imperium exerceas: & mille licet oculis præſtes, humana tamen conſilia, niſi inſigni quadam gratia Dei ſuffulta, vaneſcant. Præſtaret tamen regendis ovibus tolerabilis imperitia amore fervens litteris licet ſublimibus, tepentibus tamen, quod ſit inanis ſcientia, ubi virtus nulla. Verum, ſi hæc duo adſint, mentiſque oculos in Deum tendas, non deerit vocis; fidelis eſt, qui repromiſit, qui & faciet cum tentatione proventum. Sacerdotalis enim dignitas in terris agitur, cujus officium cœlo continetur.

Scientia.

Magnum certe, & admirandum Monachorum D certamen: verum qui illud bene adminiſtrato Sacerdotio. conferat, inter utrumque tam intereſſe comperiet, quam inter privatum, & Regem, quod paſtorale officium charitate in commune tranſeat, & altius cœlis efficiatur, debet etenim radiis ſolaribus lucidior eſſe anima Sacerdotis, ut hoſpitium ſancti Spiritus effecta, ac ſuorum quorumvis neſcia, & Deo ebria dicat: *Vivo ego, non jam ego: vivit vero in me Chriſtus.* Ea etiam ſanctitate cæteris præſtare, non ſolum ut humero tenus Saul ſtatura excelluit, ſed prout homines bruta ſuperant, quod altitudinem virtutum aſcendat, oportet, qui in cathedra non Moſis, ſed Chriſti ſederit. Quia, ut inquit Paulus, *pro Chriſto lega-* E *tione fungimur, tanquam Chriſto exhortante per nos.* Sit proinde, ut ſol inter aſtra. Sed, heu, quis fidelis, & prudens, id eſt amans, & agnoſcens! Eo miſeriarum, & inertiæ Sacerdotalis ventum eſt, ut ſit Sacerdotium lucerna picta abſque lumine, inornatum ſepulchrum, dignitatum, & adminiſtrationum nudum nomen. Nam pleriſque in locis videmus (monſtrum ingens!) laicos Sacerdotes excellere: & præter naturam arborem radici, non radicem arbori influere. Hinc Dei, ſacrorumque contemptus. Non vultum, ſed pecoris vellus agnoſcimus, periit amor, evanuit fides, exulavit religio, bona, malaque in promiſcuo, quaſi videantur omnia agi fato. Sub haſta veneunt animæ, rudis, & indoctus quiſque perinde, atque doctus, ſine delectu, non ut regat, ſed perdat, admittitur. Quomodo

Sacerdotis ſanctitas quanta eſſe debet.

Sacerdotii incapacitas.

Digitized by

modo vultum cujuſque ovium agnoſcas, qui nec numerum quidem illarum; & variæ ne ſint, an unicolores, noſti? Siccine bone Deus, quas tam charo redemiſti, nihili faciunt, diſpergunt, enecant? Aberrantes revocat nemo. Et licet in animabus, dominibus tamen ea in re magis conſulunt, quia peritos artis adſciſcunt, omnemque operam impendunt, ne corruant. Tantumque abeſt, ut id animabus præſtent, ut labentes etiam ultro impellant: & a quibus oves aquam ſalutis excipere debuerant, venenum hauriant. Extincta eſt lux Sacerdotalis, argentum verſum in ſcoriam, vinum mixtum aqua. Fruſtra parvuli petierunt panem: non fuit, qui frangeret eis. Novit juſtus jumentorum ſuorum animas, viſcera autem Sacerdotum crudelia. Enecas, quem paſcere debueras. Si non paviſti, occidiſti.

De Vicariis. Dices, te vicarium habere, & in vicario paſcere, vultumque pecoris tui agnoſcere. Non vicarium Petri, ſed Petrum elegit Deus. Eligitur agnoſcens, & amans. Velles alium putandis vineis ſuffici, ſi induſtrium elegiſſes? Paſtorem petit Deus, & mercenarium ſubſtituis? Et cum peccata populi nihilominus edas, te immunem a ſanguine exiſtimas? Falleris, Chriſtiani ſanguinis domeſtice latro, falleris: non tuum eſt, quod accipis. Ejus eſt tantum, qui plantavit vineam, de fructu ejus edere: & triturantis percipere ſementem, ac inſervientis altari participem altaris fieri. Quod ſi hæc aliena ſint a te, quonam modo impunitatem tibi promittis, qui in dies ſacratiſſimum Chriſti ſanguinem profundis: totieſque id facis, quoties animas dæmoni proſtituis, & in ovibus ſuis Chriſtum perimis, &, quantum in te eſt, Cruci affigis?

Quonam modo potero & ego, commilitones amantiſſimi, tanti ſanguinis innoxius haberi, qui in annos Deum ludere, & rem actam agere videar? Increbuit auribus meis claſſicum buccinæ tremendi judicis, oves de manu ſpeculatoris requirentis, & interminantis, quid ſtertis? clama, ne ceſſes, & inquio, quid clamabo? monſtra, & larvas, paſtorum umbras, & veſtes tantum in Synodis inveniri: vultus, animos, operaque paſtorum non agnoſci, quia ſoluta Synodo hinc abeuntes in culinas, & latebras ſuas ad annum uſque, ovium immemores, pars maxima ſe recipiat. Quid certius, & nihilominus inhumanius? Etenim quis

Irriſio. toto triennio, quo indignus Paſtoralem ſuggeſtum aſcendi, me convenit, aures fatigavit, ſuppetias petiit, ut vel oviculas aberrantes humeris referre, perditas lugere, numero gregis adſcitis congaudere, languidis, & laborantibus aſſiſtere, ac omnibus in rebus illis adeſſe ſtuderem? Frequens apud me querela facta: decimas non ex integro, aut non ſuo paſtori reddi, jura immutari, lites ſuſcitari, inopia premi, fines Parœciarum contrahi: aſt de honore Dei, aut ſalute animarum ne verbum quidem ullum.

Quis vel utroque captus oculo dixerit nos Synodalem cœtum agere: obiter (& ut canis, e Nilo extremis labiis lambere, & abire ſolet) a villicis, & mercenariis pecunias ſanctas (quia pretium animæ ſunt) recipiendo, & contaminando, ſub haſta, & plus licenti animas committendo, & vendendo? Heccine eſt ſancta Synodus, Paſtorumque conventus: ubi monſtrifica, ac peſtifera omnia, nec luce quidem humana digna, & ubi dæmoniis immolamus, non Deo? Novit Deus, quam invitus, & dolens prioribus annis huic cœtui aſſederim. Erumpunt gemitus, & lacrymæ, cum video pretium ſanctiſſimi ſanguinis ſuperbenedicti Jeſu tam dire fœdari, quicquid eſt fœderis, amoris, & fidei exoleviſſe, amaricatam eſſe vineam Domini Sabaoth, & labruſcas, non uvas edere. Nam quis talia fando temperet a lacrymis?

In non residentes. Nec poſſum ultra continere animum, quin gladio ſpiritus accinctus, in obvios quoſque transfugas potentiſſime incurram: pronuncians aut nobis, aut illis loco cedendum, potius quam ſuperbenigni Domini mei Jeſu chariſſimas oves paſſim deſeri, nihili fieri, tam fœde laniati, necari, ac prophanari permittam. Quas ob res decernat quiſque apud ſe creditis ovibus incumbere, aut illis cedere. Et, ut vulgaribus verbis utar, deſerviat per ſe curatus curæ, & adminiſtrationi ſuæ invigilet. Qui ſecus egerit (cum Chriſti hoſtis exiſtat; inquit enim: *Qui non eſt mecum, contra me eſt*; & , *qui non colligit mecum, diſpergit*) in ſe, ut in militiæ ſacræ deſertorem jure mihi agendum eſſe exiſtimet. Nec putet quis non reſidentiarum prætextu, paria prioribus annis impune auſurum, ac ſibi ſolitum patere diffugium. Peſtilens virus, ideſt & corruptela, ac mellita ſpeculatorum cæcitas, atque a negotio perambulante in tenebris, nubes atra oculis obducta, ne impendens cervicibus periculum ſuperiores agnoſcant, ſed canes muti, & elingues, proſtitutarumque ovium lenones fiant. Eat potius in perditionem pecunia, & mergatur, quam nos mergat, & eam ob rem tanta ovilis dominici jactura fiat. Dicam igitur iterum te, ſuperbone Jeſu jubente. Stat immotum, ac trabalibus clavis fixum decretum: ovibus agnoſcendis a fratribus meis amantiſſimis immorandum eſſe, aut alterutri noſtrum loco cedendum. *Zelus Epiſcopalis.*

Nec eſt, quod amicos roget quiſpiam. Erit ſuſpectior, qui tentabit, aut ullum præterea malitiæ velamen obtendet. Quis etenim ſpeculatorum, fratres amantiſſimi, præſumat ſolus ſufficere, cum ſpiritum Moſis ſeptuaginta ſenibus populi, qui oneri ferendo adeſſent, partitum legamus? Quid ergo potero homuncio, omnium indignus? Adeſte commilitones, adeſte, ferte opem. Collatis ſignis, in hoſtem ruamus: eminus, cominuſque contendamus chara fratrum pignora a leonum faucibus eripere. Clamat in dies populus: *Rorate cœli deſuper*, paſtores invitans, qui cœli ſunt, ut enarrent gloriam Dei. Petit etiam, ut nubes rore concreſcant: *& juſtum* (cordibus videlicet fidelium) *ſuperpluant*. Sed, heu! fruſtra inclamatur. Sumus enim, ut inquit Judas, *nubes ſine aqua, quæ a ventis circumferuntur, arbores autumnales infructuoſæ, bis mortuæ, eradicatæ, fluctus feri maris, deſpumantes ſuas confuſiones, ſydera errantia, quibus procella tenebrarum ſervata eſt in æternum.*

In querelas Sacerdotii. Quid ingeminamus libertates noſtras violari, Eccleſiaſticos omnes probro haberi, jura Eccleſiaſtica, ſacraque omnia prophanari? Quidni? talia meremur. Falſus utinam ſim vates: graviora cervicibus noſtris impendent. Nec abs re, quia ſordibus illecti, ſordes amplectimur. Ipſis altaribus ſacris illotis manibus, & pedibus irreverenter incubamus. Tantumque abeſt populum ad Dei laudem, & amorem ut invitemus, ut aqua quoque frigida eum perfundamus, & ſi quid illi caloris ineſt, extinguamus. Et cum hic ſacer ordo ad normam, & formam angelicam ſecundum datum in monte exemplar, ſit inſtitutus, in eo tamen ita vivitur, ut ſit arx vitiorum, aſylum ſcelerum, ſecuritas quædam impune vivendi, ne ducatur quis examinis judicio obnoxius, ſed potius nuſquam diſcutienda adminiſtratio putetur. Non eſt jam agnoſcere vultum pecoris, ſed vorare propalam, & in abſcondito, & quaſi in vaſtitate hoſtili comedere Jacob, & locum ejus deſolare. *Viæ Sion lugent*. Nam malo paſtorum exemplo refriguit charitas: non eſt, *qui veniat ad ſolemnitatem*, aut conſtituat diem ſolemnem in condenſis. Diviſus eſt populus ab ira, & mala paſtorum vita, & appropinquavit ad portas mortis. O utinam tam eſſemus vigiles, & ſoliciti de ſalute ovium, quam diligenter currimus, ut commodis propriis inſerviamus! Parum eſt, quod

quod non invigilamus: durum, quod perimus. Alto quippe cupiditatum ſomno ſtertentes, nullo dominicæ comminationis tonitruo excitamur. Inde accidit, quod cæcutientes in alios impellimur, perimentes ſimul, & pereuntes.

Agnoſce igitur *diligenter vultum pecoris tui*, non extrinſecus iſta corporis lineamenta, & formam, qua oblecteris, ac hoſtiam offeras dæmoniis, omniaque jura humana, & divina polluas. Non eſt id pecus agnoſcere, ſed & te, & illud perdere. Agnoſce vultum, non qui tibi arrideat, ſed qui virtutis tuæ odore excitatus currat in via mandatorum Dei. Sis Chriſti bonus odor fructificans in vitam, hoſtiam ſalutarem Deo: roſæ odor prius ſentitur, quam videatur; ſic & doctrinam vita præcedat. *Agnoſce*, inquam, *diligenter vultum pecoris*, hoc eſt voluntates, interioraque omnia, ut diſcas compati infirmitatibus gregis, rebelles, & duros gehennæ metu coerceas, nutantes firmes, tepentes, & ſomnolentos excites, quorum etiam mentes Dei timor invaſerit, charitatis ignibus incendas, & nutrias, quoad creſcant in virum perfectum ætatis plenitudinis Chriſti. Et quoniam non tibi, ſed Deo vivere debes, chamaleontis formam indue: omnibuſque omnia fias, oves tuas ſuperbenedicto Deo lucrifaciens. Hæc agens, bonus eris miniſter Chriſti Jeſu, qui & *augebit incrementa frugum juſtitiæ tuæ*. Diligenter igitur agnoſce vultum pecoris tui.

Officium Curati.

Supereſt (ut receptui canamus) tuos greges conſiderare, altioris, & ſublimioris Philoſophiæ id munus eſt. Nam effera, indomitaque pecora paſtoris eſt primum agnoſcere, deinde cicurare, & manſueſacere, ac ſenſim ſuperbono Deo per amorem invicem unire, atque a multiplicitate deſideriorum mundi, & carnis ad unitatem ſpiritus reducere, gregem unum conſtituere, ut ſit *multitudinis credentium cor unum, & anima una*. Id poſtquam Dei benignitate fueris aſſecutus, erit gravioris longe operis gregem continere, & nuſquam attentionis tuæ oculos ab eo deflectere. Id fiet, ſi orationis, doctrinæ, & exemplaris vitæ alimento continue alueris, & quem a cæpto veritatis tramite decidere videris, morbo cujuſque (prout varius erit) pharmaco contrario illico occurras, nec ſinas vel tantillum virus in præcordia ſerpere, quod lethalior ſit caſus poſt gratiam, & plerumque chronicos morbos contrahant, quibus non facile poſtea medearis. Et ſicut corpora, niſi in diem alantur, ſenſim imminui, & prolabi videmus; ita & mentibus noſtris ſuus eſt cibus, quem ſi ſubtraxeris, eo magis ſterileſcit, quia non ſicut corpus, multiplici, ſed uno tantum alimento ſpiritus reficitur. Id unum, amor Dei eſt. Cætera alia ſpiritum enecant, non alunt. Amor oleum eſt;

Amor Dei.

quo accenditur lampas ſpiritus. Si deſinas influere, extinguitur: ſi plus etiam juſto infundas, ſuffocatur. Non ab re ideo dixerim altioris Philoſophiæ hoc munus, quod magno libramine rectitudinis animi egeat, difficilius admodum morbis ſpiritus provideas, qui plerumque eo graviores, quo penitiores, ſintque in animis hominum tanti receſſus, ut non facile vel ab ægroto agnoſcantur, & ſi agnoſcat, longis ambagibus extorquendum eſt ab eo, vulnus ut aperiat. Nam manus medentis reformidat: eſtque eo pernicioſius, quod & animo, & voluntate laborat. Sunt & alii tam abhorrentes a medela, ut licet in cauſonica febre, phreneſi ſint furentes: omnia tamen prius experiri, quam curari malint, nec [illegible], in altam licet peccatorum voraginem deciderint, erit conſilium deſerere: ſed potius omni arte elaborandum, levibus primum, nonnunquam ſubaſperis, mordacibuſque pharmacis, cauterio etiamſi, ſi res expoſcat, adeſſe. Levi plerumque occaſione, cui non profuerunt artis remedia, reſpiravit æger. Propterea nunquam deſperandum. Aſſidua igitur conſideratione, *qui regis Iſrael, intende*, ut neque dormites, neque dormias. In mentem veniat; te non pecoribus brutis, quæ nec deſerere deberes, ſed animabus (quæ Dei imago ſunt) a vigilantiſſimo paſtore eſſe propoſitum. Cum in annalibus invenias, quibus ſuppliciis acti, qui quondam Theodoſii Imperatoris ſtatuam Conſtantinopoli everterunt, in dieſque id accidat iis, qui principes in ſtatuis, & imaginibus ſuis inhonorant. Credis te impune laturum, ſi gregis Chriſti animas, veras Dei imagines proſtitueris, cibo ſuo non refecerit, ac necaveris? Equos ſylveſtres manſueſecimus, quibus inſideamus; animas autem juſtorum, quæ ſedes ſunt Dei, quare negligimus? Proh dolor! hodie oves Chriſti, oves occiſionis ſunt: quas in infernum a morte depaſcendas detrudimus. Diteſcimus ruinis ovium, & bonis illarum pingueſcimus. Quod prohibuit Dominus in Levit. inquiens: *Adipem ovis, & bovis, & capræ non comedetis*.

Evigilate paſtores, & attendite commilitones, quid tuba dominica per Ezechielem Prophetam auribus noſtris inſonet. *Væ paſtoribus Iſrael, qui paſcebant ſemetipſos; nonne greges a paſtoribus paſcuntur? Lac comedebatis, lanis operiebamini, quod craſſum erat, occidebatis: gregem autem meum non paſcebatis*. Aſſurget quiſpiam, qui ſolemnibus Paſchæ videlicet, & Natalis (ſunt enim nonnulli, qui nec materialem quidem Eccleſiam, cui præſunt, unquam viderint) ac quibuſdam feſtis ſe paſcere, & viſitare gregem ſuum gloriabitur. Hoccine eſt agnoſcere vultum pecoris, exterioribus tantum oculis conſiderare greges, convivari, ac lautioribus tunc epulis abundare? Idcircone viſitas, quod ex condicto ſuis impenſis te his diebus mercenarius alere debeat? Ideo, inquam, viſitas, quod nec os in te illi gratus eſſe velis: quin potius plerunque etiam hoſpitem gravas. Venis, ut edas, non ut paſcas. Nam cum nihil præterea ſupereſt, quod abſumas, paſtus, temulentuſque abis, ac impaſtas, & errantes oves deſeris. Si laborares febre, nolles medicum vel momento a latere tuo abeſſe: Si & amicus febriret, a quo maxime quippiam ſperares, aſſiduuſne illi aſſiſteres? Amicus Dei es, ſi non tu illi, aſt ille tibi. *Jam*, inquit, *non dicam vos ſervos, ſed amicos*. In febrientibus ovibus febrit ſuperbonus Deus; in laborantibus morbo ægreſcit. Cur ergo amicum deſeris, a quo innumeris bonis auctus es, & honoribus affectus, & a quo longe majora expectas? Video pleroſque formandis principum, & aulicorum pueris nihil laboris prætermittere, noctes ducere inſomnes, omnemque illis operam impendere, quia inde ſperent fortunæ, rebuſque ſuis conſulere. Nonnunquam tamen a ſpe decidunt. Quid igitur tanti principis, regis regum pueraſcentes animas ſpernis, quas credidit, ut moribus, paſtuque tuo adoleſcerent, ac plenitudine amoris in veritate creſcentes perfectionem induerent? Nec gratuito id facis. Magna tibi, & haud dubia repoſita merces, corona juſtitiæ, quam daturus eſt, qui non mentitur, ſuperbenedictus Deus. Vires etiam omnes, ac nervos eo maxime intendere debes, quod, ubi tantam neglexeris ſalutem, dabis pœnas in interitu æternas.

Labora igitur, *ut bonus miles Chriſti*, in conſiderandis ovibus aſſiduus eſto, quo poſſis febrientium animarum interpolationes cognoſcere, & quamque illarum, prout differentis erunt valetudinis, variis etiam cibis alere. Nam non tam facile luditur, & vaneſcit opera Medici, cum frequenter ægro aſſederit. Greges igitur tuos conſidera. Sunt & plerique velamen erroris afferentes:

quod

quod longe gravioribus (ut aſſerunt) negotiis invigilent, a principibus aſciti, ſubſelliis judicum aſcripti, laurea palæſtrica donati, aut gymnaſticis exercitiis continendis occupati. Pudet & alia dicere, quæ nonnullos detineant. Quid deſertor militiæ ſupercœleſtis, & ob id jure exauctorandus, ſtoliditatem, & amentiam tuam aperis? Quorſum tanta inſania? helleboro tibi opus eſt. Aurum creditur, & arenam tractas: libertatem exuis, ut ſervitutem induas. Cur te his futilibus velut pedicis, & vix libero homine dignis ambagibus involvis? Orbem judicaturus, vilia exerces? Putas elephanto, & aſino inſidere poſſe? duabus ſellis ſedere? Non datur *Deo ſervire, & mammonæ*. Utrum elegeris, huic te devoveas. Uti regnum non capit duos: ſic nec unum duo regna tam diſparia moderari. Perſequere grues potius, quam muſcas, aut pappos volantes. Elephantus non capit muſcas. Dei es ſervus; attende, quid te deceat, & debeas. Quid & tu criſtata gallina tandiu pullis incubas, & in gymnaſiis ſeneſcis? Exeas aliquando gallus, ut ore intones, & cantes in decachordo pſalterio, quod concepiſti. Evome, quo plenus es, inane eſt ſtudium, quo laboras, eo fine, ut ſemper diſcas. Fœcunda greges tuos, ut a timore Dei concipiant, & pariant verbum ſalutis. *Opus fac Evangeliſtæ, miniſterium tuum imple*. Erue tandem talentum, quod diu ante ſuffodiſti: intorquetur in caput tuum ſagitta illa; *Væ paſtoribus, qui paſcunt ſeipſos*. Non de triviali illo paſtu, qui egeritur, id intellige, ſed de lautiori longe, & delicatiori cibo mentem replente, & deliciante. Vulgaris ille, & animalis paſtus faſtidit, & nauſeam parit: at ſpiritualis appetitum provocat, quia quo plus ſumpſeris, eo magis fameſcis, & ob id in pace paſtorum, qui his cibis oblectantur, & quieſcunt, amaritudo gregis amariſſima, tales enim parem cum Angelis intelligentiam (ut præſumunt) ſortiti, jam nectare pleni, animas faſtidiunt, & adeo inſoleſcunt, ut Chriſti oves porcos exiſtiment, quibus non debeant ſua ſenſa effundere. Diabolica eſt hæc ſcientia, & animalis, ſemper diſcentes, & ad veritatis viam nunquam pervenientes. Veniat in mentem, quod ſuperbonus Jeſus ſubſellia illa, quæ plauſum facerent, non ambibat, ſed circuibat per vicos, & caſtella docens. Cur igitur oves Chriſti ſeligis, & diſcriminas? Nonne Deo anima pauperis æque, atque, anima regis? Si tui eſſet arbitrii, ut in quo agro malles, cereres, forſan excuſareris. Sed debitor es hujus gregis, de lacte enim illius aleris.

Exhortatio potens ad curandas animas.

Acceptatores perſonarum.

Dices ſubſellia ovilis tui inferiora eſſe, quam ut alimentum tuum capiant. Condeſcende infirmitatibus inferiorum tu, qui ſpiritualis es: & lacte, non ſolido cibo paſcas, quoad adoleſcant. Nec te moveat, quod inveniaris elementarius ſenex, voluntati Domini, non tuæ, ea in re morem gerere debes. Si plures non poſſis, vel unam animam ſalvam feciſſe non erit inutile. Et ubi dabitur occaſio, non ovibus ſolum, ſed & camelis, durioribus videlicet, potum tribues. Etenim, chariſſimi fratres, & amantiſſimi commilitones, ſicut paſtorale munus publicum eſt, non privatum: ſic & vitam noſtram publicis, non propriis uſibus commodare debemus. Nec feciſſe quis ſe putet ſatis divinæ pietati, ſi vineæ propriæ, quantumlibet uberes, creditæ vero exiguos fructus proferant. Nam uniuſcujuſque paſtorum juſtitia propria, una eſt: ovium autem multiplex, aſt fœnus, quo diteſcit, ſuperbenedicta bonitas (quæ omnes vult ſalvos fieri) quo majus, eo gravius. Eja igitur, commilitones chariſſimi, non vos ipſos, ſed ſecundum Petri præceptum, *paſcite, qui in vobis eſt, gregem Dei, providentes non coacte, ſed ſpontanee, ſecundum Deum, neque turpis lucri gratia, ſed voluntarie, neque ut dominantes, ſed forma facti gregis; ut cum apparuerit princeps paſtorum*, dulciſſimus Jeſus, *percipiatis immarceſcibilem gloriæ coronam*, quam vobis largiatur, qui unitrinus, & triunus eſt.

Editus eſt iſte ſermo Pariſiis in ædibus Henrici Stephani anno 1520. nec alia extant, quæ in hac Synodo acta, aut dicta ſint.

Nota. Videre eſt in iſta parænetica oratione, quo pacto arguat, ac increpet, non palpet, aut aduletur, ſicut plurimi oratores hodie, qui in hujuſmodi Synodis panegyres agunt, ac nihil præterea. Inter ſermones Jodoci Clictovei tres annoto, quos in Synodis Pariſienſibus habuit, omnes ſane increpatorios. Quamvis perfectus orator debeat rationem loci, temporis, & perſonarum ducere.

Primus eſt cum hoc themate: *Væ paſtoribus, qui diſpergunt, & dilacerant greges paſcuæ meæ*. Jerem. 23. quem in tres partes deducit. Quarum prima eſt, quonam pacto pravi paſtores gregem Domini verbo diſpergunt. Secunda, quomodo iidem oves dominicas improbæ vitæ exemplo dilacerant. Tertia vero, quanam ratione iidem oves paſcuæ Domini nimia proprii lucri cupiditate diſſipant.

Partitiones orationum Synodaliũ.

Secundus eſt cum hoc themate: *Ipſi paſtores ignoraverunt intelligentiam*. Iſa. 56. & tria, inquit, præſertim adducemus, quæ ignorare, aut diſſimulare videntur noſtræ tempeſtatis paſtores, ſecundum tres hujus ſermonis, & quidem ſuccinctas partes. In prima explicabimus, quomodo paſtores ignorant intelligentiam ſuæ dignitatis in ſacramenti Euchariſtiæ conſecratione: in ſecunda, quod ignorant intelligentiam honeſtatis vitæ habendæ in exemplum aliorum: in tertia, quod ignorant intelligentiam ſedulitatis habendæ in aliorum directione.

Tertius cum hoc textu: *Væ paſtoribus Iſrael, qui paſcebant ſemetipſos*. Ezech. 34. qua in re, inquit, quomodo delinquant paſtores, tribus particulis ſuccincte notabimus. Prima, quo pacto ſemet paſcant cibi, & potus immoderato uſu. Secunda, quomodo inconceſſis libidinum voluptatibus, vetitoque luxu. Tertia, quomodo lucrorum temporalium avida congeſtione, paucis explicabit.

Credo, quod temporibus, & moribus aptæ erant hæ orationes.

CONSTITUTIONES SYNODALES

Diœceſis Carnotenſis per Reverendum in Chriſto Patrem, & Dominum, Dominum Ludovicum Epiſcopum Carnotenſem ordinata, promulgataque, anno Domini viceſimo ſexto ſupra milleſimum, & quingenteſimum, & aliis poſterioribus annis, feria quarta poſt feſtum ſancti Lucæ, in ſua Synodo generali.

Ludovicus Guillard 98. Epiſc. Carnot.

IN STATUTA SEQUENTIA PRÆFATIO.

LUdovicus Dei, & ſanctæ Sedis Apoſtolicæ gratia Carnotenſis Epiſcopus: Dilectis nobis in Chriſto filiis, Archidiaconis, Abbatibus, Decanis, Curatis, eorum Vicariis, Magiſtris, & Adminiſtratoribus domorum Dei, & leproſariarum, & aliis omnibus curam animarum habentibus in Civitate, & Diœceſi Carnotenſi, ſalutem in Domino perpetuam.

Exploratum omnibus ſatis eſſe putamus, ad

verum

Digitized by Google

verum ſpectare Paſtorem, omne ſtudium dirigendo gregi ſuo impendere, nunquam docendi cum verbo, tum exemplo laborem intermittere, excubiaſque pro domo Dei agere: ut oves a feris luporum morſibus tueatur, eaſdem dulci foveat alimonia, pietatiſque, & virtutis officia omnibus capeſſenda proponat. Hujus ſane rei attenta conſideratio nos divina miſeratione in ſolicitudinem Eccleſiaſticæ gubernationis aſcitos impellit pervigilem commiſſi nobis Dominici gregis curam habere, diligentemque cuſtodiam. Quem non obſcure perſpicimus, niſi aſſidua ſeduli Paſtoris adſit vigilantia, graviter periclitari poſſe. Potiſſimum ob miſeram calamitoſæ, & propemodum deploratæ noſtræ ætatis conditionem, in qua improbi dogmatiſtæ, & hæretici, colubrorum more, affatim jam pullulant. Qui lethifera errorum ſuorum venena totum in orbem certatim diſpergunt, majorumque inſtituta non modo infringere, ſed funditus etiam extirpare conantur, & quod omnium eſt longe teterrimum, Eccleſiaſticam diſciplinam, ac ſacroſanctas conſtitutiones proculcare pedibus ſatagunt.

Verum non ſatis demirari poſſumus, quænam eos ceperit dementia, ut neglectis priſcorum patrum veſtigiis, novas leges, vivendique regulas, immo verius a rectis legibus exorbitationes ſectari tantopere contendant. Quandoquidem ineptum, & imperitum cenſerent omnes eum medicum, qui ægrotum probatis jam uſu medicamentis curare non vellet, ſed novis, & experimento non cognitis. Et nautam minime gnarum, qui mallet inſuetum pelagi iter tenere, quam id, quod cæteri ſalva nave, ac mercibus navigarunt. Denique & eum viatorem merito judicarent omnes inconſultum, qui relicto calle protrito, ac plano, diverticula quædam, & devia (quæ in latronum ſpeluncam deducant incautos) conſectaretur. Unde formidandum eſt, adhuc graviora toti Chriſtianiſmo impendere pericula, niſi fidei labanti ſuccurrat ocyus univerſa Chriſti familia, cenſuris Pontifices, armis Reges, & Principes, concionatores gladio verbi Dei, orationibus omnes, vitæque prioris in meliores mores commutatione.

Huic igitur imminenti malo, ancipitique diſcrimini occurrere pro viribus cupientes, & tam diram cladem ab ovili nobis credito repellere, in communem illius utilitatem hoc opuſculum Synodicum maturo ſane conſilio digeſtum, atque partim ex anteceſſorum noſtrorum Synodalibus regulis (nonnullis tamen ſuperadditis) partim vero ex Concilii Provincialis decretis compactum, Typis excuſſoriis efformandum curavimus: ut in lucem prolatum, propagetur in omnes noſtræ moderationi commendatos. Speramus enim ex accurata ejus lectione non modicum ipſis fructum affuturum, quod certam agendæ vitæ formam præſcribat, quam ſequentes a recto virtutis tramite neutiquam aberrent. Quo pacto etiam adminiſtranda ſint rite ſacramenta, latius edocet. Et denique quanam ratione & in Deum, & in homines ſuo quiſque ipſorum fungatur officio, plane depromit.

Proinde mandamus, & præcipimus *omnibus Decanis noſtris*, & ſingulis Presbyteris noſtræ Diœceſis, præſertim Eccleſiarum Parochialium rectoribus, quod verum, & integrum exemplar hujuſmodi ſtatutorum Synodalium infra Synodum proximam *habeant, de eiſdem nobis, aut vicariis noſtris fidem facturi. Inſuper ea ſæpius legant, aſſiduaque verſent manu*, quo facilius eadem intelligant, & intellecta ad unguem impleant, ad opuſque haud ſegniter accommodent. Ab Ariſtotele in Politicis edocti, parum utiles eſſe poſitas recte leges, ſi eis non pareatur, & omnem virtutis, ac honeſti commendationem in actione conſiſtere. Siquidem authore in prædicto opere, eodem philoſopho, ut in republica bonæ habeantur leges, duo potiſſimum requiruntur. Pri-

A mum, ut rectæ poſitæ ſint leges. Et idipſum ad legiſlatoris partes ſpectat. Alterum vero, ut legibus illis pareatur. Et illud nimirum ſubditorum eſt officium. Cum itaque primum horum pro viribus præſtiterimus in hac ſtatutorum Synodalium editione, reliquum eſt, ut ſecundum etiam præſtent nobis ſubditi viri Eccleſiaſtici, obſequenteſque, & morigeros hiſce legibus ſe exhibeant.

Titulorum in hoc libro contentorum index.

DE comparitione ad Synodum, & eam tangentibus. 1
De Sacramentis. 2
De Sacramento Baptiſmi. 3
B De Confirmatione. 4
De Sacramento Ordinis. 5
De Sacramento Euchariſtiæ. 6
De Confeſſione, & Pœnitentia. 7
De Matrimonio. 8
De Extrema Unctione. 9
De Teſtamentis, & eorum executoribus. 10
De Sepulturis. 11
De Vita, moribus, & converſatione Clericorum. 12
De Conſervatione bonorum Eccleſiæ. 13
De Eccleſiis, cœmeteriis, & aliis ſacris locis, & eorum immunitate. 14
De Quæſtoribus, & Prædicatoribus per Presbyteros Parochiales in ſuis Eccleſiis, & locis admittendis, vel non. 15
De Excommunicatione. 16
C De Executione mandatorum. 17
De Feſtorum celebratione, & jejuniorum obſervatione. 18
De Confratriis. 19

De Comparitione ad Synodum, & eam tangentibus.

TITULUS PRIMUS.

OMnibus, & ſingulis, qui tam jure, quam conſuetudine noſtræ Synodo tenentur intereſſe, conſtituimus, ut compareant perſonaliter ſingulis annis in dicta noſtra Synodo, feria quarta poſt Feſtum Sancti Lucæ, in Eccleſia Carnotenſi, ſponſa noſtra, hora ſeptima de mane. Et hoc eis, & eorum cuilibet per præſentem conſtitutionem abſque alia evocatione D intimamus, & inſinuamus: niſi interim aliter authoritate noſtra fuerit ordinatum.

Item ſtatuimus, ut qui ad noſtram Synodum comparere non valent, procuratores Presbyteros, aut Clericos idoneos cum literis ſuis mittant, ſuſcepturos, quidquid Synodus ipſa ſtatuerit. Procuratores autem ſuos ita inſtructos mittant, ut in animas eorum jurare poſſint, quod Canonico impedimento ſint detenti. Cujus impedimenti ſpecies, ſive cauſa in ipſo procuratorio exprimatur. Et procuratorium illud dimittatur in manibus ſigilliferi noſtri. Alioquin mittentes pro excuſatis non habebuntur.

Item venientes ad Synodum, ſtanteſque propter hoc Carnoti, & ad ſua loca redeuntes, tam habitu, quam inceſſu, aliaſque honeſte ſe habeant, ac ho- E neſta quærant, & pacifice habitent hoſpitia, ſumptuſque moderatos faciant. Nec in veniendo, ſtando, ac recedendo nimiam faciant moram.

Etſi tam jure, quam conſuetudine antiqua, rationabili, & hactenus obſervata in noſtra Carnotenſi Diœceſi, *Decani rurales pro illis, quæ ſub, & pro nobis exercent, Officiis, obſequiis, & adminiſtratione, tenentur ad fidelitatis, & obedientiæ ſacramentum, antequam ſe hujuſmodi obſequiis, & adminiſtrationi immiſceant.* Sunt tamen nonnulli, qui (ut nobis relatum fuit) ſe pro Decanis ruralibus gerentes, viſitationis munus in noſtros ſubditos exercent, immo verius uſurpant, prædicantque, quamvis non mittantur. Et noſtris obſe-

obſequiis, antequam ſint a nobis recepti, ſe ingerunt, abſque eo, quod nobis de titulo ſuo apparere fecerint, prætactæ notoriæ conſuetudini Diœceſanæ non ſine contemptu, & præſumptione contravenientes. *Hos itaque monemus primo, ſecundo, & tertio, ac peremptorie, quatenus nobis ſuum titulum inſinuent*; & fidelitatis, ac obedientiæ juramentum præſtent infra quadraginta dies a die poſſeſſionis computandos, quibus elapſis nos contra hanc noſtram Synodalem monitionem negligentes, omnibus viis, & modis debitis, & rationabilibus procedemus.

Item, quia nobis ſolum, & in ſolidum competit diſpenſare de non reſidentia cum Decanis ruralibus, inhibemus eiſdem curatis, & eorum Vicariis, ne Decani ſui ruralis procuratorem ad viſitationem recipiant, niſi illis de noſtra ſuper hoc diſpenſatione, & commiſſione litteratorie, & ſufficienter conſtiterit.

Item injungimus *Decanis noſtri ruralibus*, ut cum ſuperpelliceis, & ſtolis, ceterus autem Presbyteris, ut cum ſuperpelliceis, *jejuni*, raſique omnes coronam, & barbam, dictæ Synodi celebrationi interſint. Quibus ſub pœna excommunicationis, & emendæ arbitrariæ prohibemus, ne tunc per Eccleſiam vagentur, aut diſcurrant, nec in ea confabulentur, Sed ea, quæ in prædicta noſtra Synodo legentur, agentur, præcipientur, & ordinabuntur, diligenter audiant, & intelligant. Nec aliquis recedat a Synodo ſine licentia noſtra ſpeciali, aut generali,

Item omnes, & ſingulos Abbates, Priores, Eccleſiarum Parochialium Rectores, Vicarios, Decanos rurales, domorum Dei, leproſariarum, & hoſpitalium magiſtros, & adminiſtratores, ac alios quoſcumque, qui ad noſtram Sanctam Synodum Carnotenſem comparere, & intereſſe tenentur, & non venerint, contumaces reputamus. Et niſi infra menſem contumaciam ſuam purgaverint, ipſos, & eorum quemlibet, ex nunc prout ex tunc, & ex tunc prout ex nunc, a Divinis Officiis ſuſpendimus. Et ſi ſuſpenſionem hujuſmodi, per octo dies, Januario inchoato, ſuſtinuerint, excommunicamus in his ſcriptis. Dictoque menſe elapſo faciemus ita ſuſpenſos, & dictis octo diebus elapſis excommunicatos palam, & publice nunciari.

Item præcipimus etiam omnibus, & ſingulis rectoribus, ut die ipſius Synodi ante celebrationem ipſius, coram ſuis Decanis ruralibus ab eis ſigillatim evocandi compareant in Eccleſia Carnotenſi, nos expectantes, & concomitaturi ad prædictam noſtram Sanctam Synodum celebrandam. Iterumque in exitu præfatæ noſtræ Sanctæ Synodi coram ſuis Decanis ruralibus perſonaliter quilibet eorum ſe repræſentet. Et ipſi Decani rurales nomina, & cognomina præſentium, abſentium, & deficientium, reſidentium, & non reſidentium in ſuis beneficiis nobis, ſeu ſigillifero Curiæ noſtræ in ſcriptis tradant, antequam recedant.

Omnes, qui adminiſtrationem curæ animarum habent, die Dominica, quæ præcedit diem Synodi, quærant in Prono, an ſint aliqui infirmi in ſuis Parochiis. Et eos (etiam non requiſiti) viſitent, inſtruant, & doceant, quæ ad ſalutem animarum eorum pertinent. Et nihilominus deputent aliquem Sacerdotem, qui eis abſentibus poſſit, & valeat periculis præter ſpem evenientibus providere, ſi poſſit, in ſua Parochia. Alioquin per vicinum Presbyterum, hominem idoneum, & ab eis probatum. Idque populo publice denunciare habeant, ut ſciat populus, quem quærere debeat neceſſitate occurrente. Item etiam obſervent, quotiens eos longe proficiſci contigerit.

Non liceat tamen Curato deputare in ſua abſentia Vicarium in Eccleſia ſua Parochiali ad adminiſtrationem Sacramentorum (niſi forte ad paucos dies: ut puta ad ſummum per duodecim, aut quindecim dies) ſine noſtra, aut Vicariorum noſtrorum commiſſione.

Item inhibemus, ne aliquis Rector, ſeu Vicarius curam animarum exercere, ſacramentave Eccleſiaſtica miniſtrare faciat per Presbyteros ſubſidiarios, ſeu allocatos vulgo nominatos ceſſante neceſſitate, niſi prædicti allocati prius fuerint nobis, aut Vicariis noſtris præſentati, & per nos approbati.

Per noſtrorum prædeceſſorum ſynodalia ſtatuta prohibetur, prout & nos prohibemus: Ne quis ſub colore cujuſcumque noſtræ, aut Vicariorum noſtrorum ſignaturæ, curam, & regimen animarum in Eccleſiis noſtræ Diœceſis Carnotenſis exercere præſumat, antequam noſtras litteras commiſſionis ad curam, & regimen animarum, & adminiſtrationem Sacramentorum habuerit in forma authentica confectas, & ſub ſigillo cameræ noſtræ, vel Vicariorum noſtrorum generalium (ut moris eſt) ſigillatas, & ſignatas.

Item omnes Decani rurales die Martis ante ſynodum coram nobis compareant hora poſt meridiem recepturi mandata noſtra. Ac die ſynodi ante celebrationem, nec non in exitu noſtræ ſanctæ Synodi, perſonaliter compareant, ac ſigillatim Rectores, & beneficiatos, qui tenentur comparere, evocent in locis ſibi præfixis, & determinatis, videlicet:

Decani rurales majoris Archidiaconatus: in aula noſtra Epiſcopali.

Decani Archidiaconatus Dunenſis: in ſedibus inferioris deambulatorii Eccleſiæ Carnotenſis, verſus campanile novum.

Decani Archidiaconatus Piſciacenſis: verſus campanile vetus.

Decani Archidiaconatus Drocenſis: juxta altaria verſus dexteram partem pulpiti, & alam dexteram prædictæ Eccleſiæ.

Decanus Bleſenſis: in altaribus verſus ſiniſtram partem pulpiti.

Decanus Vindocinenſis: in ſacello, ſeu capella Vindocinenſi.

Item, quia prætextu literarum teſtimonialium plures minime comparent in ſancta noſtra ſynodo, credentes eſſe excuſati, volumus, & ordinamus, quod omnes, & ſinguli Rectores Curati, & beneficiati, qui in noſtra ſancta ſynodo comparere tam de jure, quam de conſuetudine tenentur, non obſtantibus prædictis litteris teſtimonialibus compareant, audituri, quid ordinaverit ipſa ſynodus: niſi (ut ſupra) fuerint legitimo impedimento præpediti. Inhibentes ſigillifero noſtro, ne de cætero litteras illas teſtimoniales recipiat pro non comparitione in ſynodo, abſque noſtro ſpeciali mandato.

Item, *quia Decani rurales, qui mandata noſtra recipere debent*, & ea executioni demandare, necnon viſitare, caſus emergentes referre, & in ſuis decanatibus perſonaliter reſidere tenentur: eorumque abſentia, & incuria, plures presbyteri, & perſonæ Eccleſiaſticæ nihil verentes, nemine referente, ſcandaloſe vagantur, ſcurriliter, & diſſolute vivunt. Nos itaque antiqua ſtatuta renovantes, præcipimus, & mandamus, quatenus ipſi per ſe, vel ſaltem per vicarium ſufficientem, & idoneum, & a nobis probatum, in ſedibus principalibus ſuorum decanatuum continue reſideant, & ſuper ſtatu Eccleſiaſtico diligenter ex officio ſuo invigilent, & quæ invenerint, nobis referant.

Item monemus omnes, & ſingulos ſubditos noſtros viſitationis jus per noſtram diœceſim habentes, quatenus diligenter obſervent numerum vecturarum, & comitivæ per Concilium Lateranenſe taxatum, ne excedant, aut plus æquo viſitatis moleſti ſint in exactione paſtus, aut pecuniæ ſupra conſuetum pro hoc exigendæ.

Comperimus, nonnullos per ſubreptionem obti-

tinuiſſe commiſſionem deſerviendi cum aliis, uni, A duabus, & interdum tertiæ parochiali Eccleſiæ pro uno, & eodem anno, vel tempore, cum non niſi uni, aut nulli deſerviant. Sed id egerunt pro eo, quod duarum, vel trium parochialium fructus ad onus eiſdem deſerviendi, ad firmam, vel penſionem cum curatis earum mercati ſunt. Quod cum de radice avaritiæ, & cupiditatis procedat, & negotiationi ſæculari ſimile ſit, ac decretali Alexandri tertii incipienti, *Provideas, plane obviet*: prohibemus ſub pœna excommunicationis, ne quis in poſterum ſimile auſus ſit attentare, hujuſmodi commiſſiones invalidas declarantes.

Eadem cenſura cenſemus eos, qui curam, vel perpetuam vicariam habentes aliarum parochialium temporales vicarii, & revera fructuum earum conductores fieri voluerunt, cum id Eccleſiaſticis manifeſte contrarium ſit inſtitutis. B

Cum verba utique cum effectu ſint accipienda, eos, qui ad deſerviendum alicui Eccleſiæ parochiali commiſſionem petierint, & obtinuerint, ſi extra dictam parochiam morentur, quamvis dietim ad eandem veniant, contra canones, conſtitutioneſque noſtras ſynodales facere cenſemus. Jubemus autem, ut in Presbyterio, aut in domo pro Presbyterio aſſignata moram ſuam, & reſidentiam continuam faciant.

De Sacramentis.

Titulus II.

OMnes, & ſingulos noſtræ diœceſis Presbyteros C monemus in Domino noſtro Jeſu Chriſto, ſive conficientes, ſive miniſtrantes ſacramenta, quod circa hæc diligentes ſint, & attenti ad ea, quæ dicunt, habendo intentionem actualem, vel virtualem ad minus faciendi illud ſacramentum. Et ideo pronuncient diſtincte, nec feſtinent, ne aliquid omittant.

Exhortamur etiam eoſdem, ut priuſquam ad alicujus ſacramenti adminiſtrationem accedere attentent, ſint contriti, & confeſſi. Et illud deinde cum magna fide, reverentia, gravitate, modeſtia, & cautela ſuis miniſtrent parochianis.

Item, qui parochialem curam ſuſceperint ad Euangeliorum expoſitionem, & plebis ſibi creditæ inſtructionem utantur libris ſanctorum doctorum Eccleſiæ, D vel recentiorum approbatorum, non iſtis novis, & peregrinis in Alemannia forte compoſitis, & impreſſis, niſi prius viſi fuerint, & recogniti, ac recti auctoritate noſtra judicati.

Admoneant curati parochianos ſuos cujuſcunque ſtatus, conditionis, aut ſexus exiſtant, ut ſi quos habeant libros fidem, aut mores concernentes a viginti annis citra, in vulgari, ſeu latino ſermone editos, caveant, ne eoſdem legant, antequam dicti libri examinati fuerint per nos, aut noſtros commiſſos. Et hoc ſtatutum Concilii provincialis inſequendo.

Item ſimiliter denuncient nobis, aut Officiali noſtro, ſi ſint in eorum parochiis aliquæ perſonæ de hæreſi ſuſpectæ, vel diffamatæ.

Item præcipimus omnibus noſtris decanis, ut ſin- E gulis annis veniant perſonaliter Carnutum, vel aliquem ſibi fidelem ſacerdotem, & non aliam perſonam mittant, ſacras recepturi unctiones. Eaſque in ſingulis vaſis non ligneis, vitreis, aut terreis, ſed ſtanneis, plumbeiſque, aut aliis honeſtis receptas, mundiſſimis linteis involvant, & eas non in byſſaco, ſed in aliquo ligneo, aut vimineo, ſeu alio mundo, & honeſto portatili vaſe ad partes ſuas deferant. Ipſas quoque, non in ſuis hoſpitiis, vel aliis locis prophanis, ſed in Eccleſiis parochialibus eorumdem locorum reverenter deponant, ſingulis parochialibus Presbyteris diſtribuendas. Quibus quidem Presbyteris dicti decani auctoritate noſtra præcipiant, prout & nos præcipimus, quatenus prætactas ſacras unctiones conſimili modo honeſtate, & reverentia tractent, & deferant; aut per alium Presbyterum, ſi perſonaliter id facere non poſſint, tractari, & deferri faciant.

Quotannis autem renovari debet chriſma, oleum ſanctum, oleum infirmorum, infra feſtum Pentecoſtes, ſic quod in benedictione fontium, quæ fit in eodem feſto, ſacerdotes renovato chriſmate utantur. Quando autem erunt renovanda, vetera cum ſtuppis comburantur, cineres vero in piſcinam, vel retro altare, aut in terra ſancta recondantur.

Sacramenta, jus ſepulturæ, aliaque hujuſcemodi liberaliter præſtentur: nulla ſalarii mentione, aut conditione præmiſſa. Poſtquam vero functus fuerit ſacerdos officio ſuo, poterit compellere ad ſatisfaciendum de ſalario, inſequendo laudabilem conſuetudinem diœceſis noſtræ.

Item ſingulis parochialibus Presbyteris præcipimus, ut quæcumque adminiſtrationi ſacramentorum inſerviunt, veluti aqua fontium, chriſma, oleum ſanctum, & oleum infirmorum, etiam reſervatæ pro infirmis ſacræ hoſtiæ, in ſingulis repoſitoriis, & vaſis ad hoc ſumptibus fabricarum honeſte, & decenter præparatis, ac præparandis in futurum, ſub ſecuris, & fidelibus clauſuris, ferreiſque ſeris diligenter cuſtodire ſtudeant. Claves quoque repoſitoriorum, & vaſorum hujuſmodi ſecum deferant, aut in ſecuro, & ſecreto loco penes ſe, & non alium deponant, nullique, niſi Presbytero in eorum abſentia deputato, eaſdem, earumque cuſtodiam quovis modo committant.

De ſacramento Baptiſmi.

Titulus III.

BAptiſmus in ſignificationem mortis, triduanæque ſepulturæ, & Reſurrectionis Chriſti, teſte beato Paulo, inſtitutus, ſacramentum regenerationis eſt, quo a vetuſtate peccati in novitatem vitæ transferuntur, quicumq; illum rite ſuſcipiunt. Adſcribunturque numero filiorum adoptionis Dei, & familiæ Chriſti inſeruntur, quotquot ex aqua, & Spiritu ſancto renaſcuntur. Proinde illud tantæ dignitatis ſacramentum cum debita reverentia miniſtretur a Presbytero habente ſtolam ad collum: non fiant riſus, neque clamores, quando datur hoc ſacramentum. Nominetur baptizandus, & baptizetur, dicendo: *Ego baptizo te in nomine Patris, & Filii, & Spiritus ſancti. Amen.* Et tunc fiat trina aquæ immerſio, ſive effuſio de aqua benedicta fontium ſuper puerum. Forma autem verborum prædicta ab eo, qui baptizat, diſtincte, integre, ordinate, continue, & ſine interpoſitione aliqua proferatur.

Sacerdotes in gallico ſub eadem forma frequenter inſtruant laicos, ſuos parochianos, & mulieres, maxime obſtetrices recte in neceſſitate baptizare. Et conveniens eſt, ut in præſentia ſacerdotis non baptizet ſimplex clericus, in præſentia clerici laicus, in præſentia maſculi fœmina. Et baptizent in aqua benedicta, ſi adſit, vel in aqua elementari liquida de fonte, puteo, vel pluviali, non in alia. Et non baptizet aliquis ſacerdos in aulis, vel cameris pueros, ſed in Eccleſiis dumtaxat, in quibus fontes ſunt ad hoc deputati, niſi in neceſſitate, exceptis liberis regum, vel principum.

Sacerdotes autem interrogent laicos diligenter, qui in neceſſitate baptizaverint, quid dixerint, & quid fecerint. Et ſi invenerint laicum modo debito baptizaſſe, & formam verborum integre protuliſſe, approbent factum. Sin minus, baptizent puerum. Et baptizando, hac forma verborum utantur. *Si es baptizatus, non te baptizo. Si autem non es baptizatus, ego te baptizo, in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti, Amen.* Sed ut audiant aſſi-

aſſiſtentes, & ne laici credant, quod aliquis poſſit bis baptizari, præſtabit dicere hoc alta voce, & in gallico, dicendo: *Si tu es baptizé, je ne te baptize. Et ſi tu n'es baptizé, je te baptize, au nom du Pere, & du Fils, & du Saint Eſprit. Amen.*

Inhibemus autem religioſis profeſſis, ne fiant compatres, & ne ullo pacto interſint conviviis puerperarum. Quæ etiam ipſi ſacerdotes ſeculares evitent, quantum poterunt: quoniam in illis multa fiunt, & dicuntur ſtatui Eccleſiaſtico difformia.

Prohibeant Sacerdotes, ne pater, vel mater baptizent pueros ſuos, niſi in ſumma neceſſitate. Et ſi taliter baptizatus ſupervivat, ad Eccleſiam deferatur, & chriſmate conſignetur, Et fiant ea, quæ alias fieri ſolent, præter aquæ immerſionem.

Præcipiant etiam ſacerdotes ſuis parochianis, quod B
aquam, qua pueri ſtatim poſt baptiſmum in domibus abluuntur, non reſervent; ſed eam incontinenti in ignem projiciant, aut in locum ſecretum, qui non ſoleat pedibus conculcari.

Item cognationis ſpiritualis impedimenta reſtringere cupientes, laudabilem diœceſis noſtræ conſuetudinem ſecuti, prohibemus recipi plures, quam duos patrinos, & unam matrinam pro maſculo, duas matrinas, & unum patrinum pro femella, & qui ſint ad minus ætatis decem annorum cum dimidio, ſanæ mentis, & de quibus veriſimile ſit, quod rudimenta fidei intelligant, & qui non ſint excommunicati.

Item Curati, & eorum Vicarii regiſtrum baptizatorum faciant, in quo contineatur annus, menſis, & dies baptiſmi, nomina, & cognomina baptizati, & parentum ejus, & eorum, qui baptizatum de ſacro fonte C
levarunt. Ut ſi quando neceſſe fuerit, ætas pueri, & inter quos contracta ſit cognatio ſpiritualis, cognoſcatur, ac etiam ad evitationem inceſtuum, & aliorum multorum malorum. Illa autem regiſtra remanere, & perpetuo ſervari in domo parochiali, vel in Eccleſia, ſub cuſtodia tamen ibidem deſervientium volumus.

Regiſtrum autem poterit eſſe ſub hac forma. Ego N. Presbyter Curatus, ſeu Vicarius T. parochiæ: anno Domini milleſimo quingenteſimo viceſimo ſexto, die T. baptizavi N. filium N. & N. patrini N. & N. matrina N. ſeu filiam N. & N. matrinæ N. & N. patrinus N.

Item Presbyteri, maxime dominicis diebus, moneant parochianos ſuos, ne pueros ſuos nondum triennes dormire cum ipſis permittant, propter periculum D
ſuffocationis; ſed eos reponant, & faciant cubare in cunabulis, vel alibi ſeparatim, & ſecure.

De Confirmatione,

Titulus IV.

CONfirmationis ſacramentum (quod impoſitionis manuum ſacramentum antiqui appellabant) ab Apoſtolis cœpit, & ſicut per ſolos Apoſtolos primo conferebatur, ita hodie a ſolis Epiſcopis diſpenſatur. Idcirco prohibemus omnibus per diœceſim noſtram conſtitutis, ne hoc Confirmationis ſacramentum e Presbyteris, aut Abbatibus ſuſcipiant, & ipſis ne illud in noſtra diœceſi conferant.

Item cum in Confirmationis ſacramento imprimatur indelebilis character, ſemel confirmatos ad confirmationem iterato venire prohibemus. Etenim propter hoc, & ne confirmationis ſuæ ignorantiam habeant, in confirmatione alapantur.

Et quoniam gratia Spiritus ſancti quæſita in baptiſmo corroboratur in perſona ejus, qui rite, & recte accepit hoc Confirmationis ſacramentum, confirmatuſque conſtantior in fide conſtituitur, ac alacrior ad ſervanda mandata, & inter hujus ſæculi agones cautior efficitur: Curati, & eorum Vicarii, quando ſciverint Epiſcopum venturum ad ſuos terminos, fa-

A ciant confiteri, quotquot ſunt, qui non receperunt prædictum ſacramentum Confirmationis, ſive maſculos, ſive fœminas, & moneant eos devote illud ſuſcipere; & etiam patres, ut pueros ſuos (modo ſint ſeptennio majores) pro Confirmationis ſacramento ſuſcipiendo ad Epiſcopum adducant. Intimantes ipſis ſuis parochianis, quod ſinguli utriuſque ſexus Chriſtiani poſt baptiſmum, dum incipiunt uſum rationis habere, tenentur ipſum ſacramentum ſuſcipere, aut ſaltem non contemnere, & qui illud contemnunt, vel etiam ſuſcipere negligenter omittunt, graviter peccant.

Contemni autem dicitur, quando Epiſcopus eſt præſens, paratus dare, & perſona hoc ſciens negligit, aut deſpicit ſuſcipere.

Præcipimus Curatis, & eorum Vicariis, ut moneant ſuſcepturos hoc ſacramentum, ut ſint jejuni, ſi commode fieri poſſit. Et ſi adulti fuerint, ſint contriti, & confeſſi, & quod ſi voluerint, poſſint nomina ſua mutare, dum tamen fraus, & dolus abſint.

Item Curati, & eorum Vicarii inſtruant venientes ad confirmationem, ut bandellos mundos, latos, & longos habeant. Quos poſt confirmationem portent ad minus per viginti quatuor horas, ne chriſma poſſit ab aliis tangi. Et hujuſmodi tempore lapſo, confirmati veniant ad Parochialem Eccleſiam cum ſuis bandellis, ut per Presbyterum, in fronte, quo loco chriſmate fuerunt uncti, ſale, & aqua laventur. Quæ poſtmodum in piſcinam projiciatur, aut alium in locum, ne pedibus conculcetur, bandelli autem a prædicto Presbytero comburantur.

De ſacramento Ordinis,

Titulus V.

CUm ſecundum ſanctorum Patrum ſanctiones, qui volunt in ſortem Domini Eccleſiaſticæ Hierarchiæ adſcribi, ut primam tonſuram clericalem accipiant, a ſuo Epiſcopo eam petere debeant: idcirco nos etiam prædeceſſorum noſtrorum conſtitutiones imitati, excommunicamus omnes nobis ſubditos, qui tonſuram clericalem, & quoſcunque ordines ſacros, & non ſacros ab alienis Epiſcopis, ſine noſtra ſpeciali licentia, & dimiſſoriis recipiunt.

Monemus autem ordinandos, ut antequam ad ordines, & primam tonſuram accedant, diligenter confiteantur peccata ſua, & jejunos ſe ſervent, ut mundi mente, & corpore gratiam recipiant ampliorem.

Inhibemus etiam omnibus nobis ſubditis, ne ſe temerario auſu ingerant ad ſuſcipiendam a nobis primam tonſuram, niſi ſint majores ſeptem annis, & de legitimo matrimonio procreati, ſalva tamen Summi Pontificis, aut noſtra diſpenſatione ſuper hoc obtenta, nec de aliena diœceſi, niſi cum literis dimiſſoriis.

Caveant autem Curati, ne tranſmitant ad nos ad ſuſcipiendam primam tonſuram, aut ordines quoſcunque, ſervum ſervilis conditionis, uſurarium, infamem, membris corporis truncatum, valde deformem, furioſum, diabolica afflictione vexatum, bigamum, ſimoniacum, uxoratum, homicidam, ebrioſum, concubinarium, excommunicatum, hæreticum, ſchiſmaticum. Nam etſi hujuſmodi homines ad ordi-
E nes forte recipiantur, ordinis quidem ſacramentum, ſed non ejus executionem recipient. Mulier vero ſi incaute ſe ordinibus ſuppoſuerit, nec ſacramentum ordinis, nec executionem recipit.

Nullus tonſuram recipiat, niſi confirmatus.

Ad quatuor minores ordines, videlicet oſtiariatum, lectoratum, exorciſtatum, & acolytatum, nullus accedat, niſi tonſuratus, & competentis ætatis, ſcilicet quatuordecim annorum.

Et ut de ſacris ordinibus etiam moneamus, venientes ad ſubdiaconatum attingant decimum octavum ætatis ſuæ annum; ad diaconatum vigeſimum. Ad Presbyteratus autem ordinem nullus admittatur, niſi

ſit

Digitized by Google

ſit in vigeſimo quinto anno, ſalva ſuper prædictorum omnium ætate Sedis Apoſtolicæ diſpenſatione.

Nullus ad præfatos tres ſacros ordines furtive, aut per ſaltum accedat, nullus ſuſcipiat Presbyteratus ordinem, niſi ſit Diaconus, nullus veniat ad diaconatum, ſubdiaconatus ordine prætermiſſo, nullus ordini ſacro ſuſcipiendo ſe ingerat, niſi prius fuerit examinatus, aut probatus per nos, aut a nobis commiſſos. Alias promoti ſciant, ſe ipſo jure ab executione ſuorum ordinum eſſe ſuſpenſos, nec in hujuſmodi ſuſceptis ordinibus poſſe miniſtrare, niſi prius habita ſuper hoc legitima diſpenſatione.

Item monemus omnes venientes ad ſubdiaconatum, & alios ſuperiores ſacros ordines, quatenus caſte, & honeſte vivere parati ſint. Scientes, quod per ordinum ſacrorum ſuſceptionem, ad continentiam ſolemniter quiſque obligatus ſit, itaut ſi poſtea mulieribus ſe commiſceant, in peccatum gravius ſimplici fornicatione, & alterius ſpeciei incidant, utpote in violationem, & fractionem voti ſolemnis, & ſacrilegiumque ſpirituale, quo corpus ſuum Deo dicatum per continentiam illi auferunt, & ſpurcitiis carnis illud exponunt. In quos ita intonat Beatus Paulus, & tuba quidem terribili, ad Corinthios ſcribens: *Si quis templum Dei violaverit, diſperdet illum Deus.*

Item ſtatuimus, & ordinamus, quod nullus ordinandus ſe præſentet, niſi habuerit ſcientiam competentem. Et in præſentatione afferat literas teſtimoniales Curati, ſeu Vicarii Parochiæ, quæ contineant depoſitiones duorum, aut trium teſtium probatorum de ſufficientia ætatis, & de probata, & inculpata vita ipſius promovendi.

Item, quia comperimus, quod Curati, aut eorum Vicarii, quando tranſmittunt pro ſuſcipiendis ordinibus aliquos, & de vita, moribus, ac ætate atteſtantur, non reddunt certam fidem, aut rationem eorum, & præcipue ætatis: Injungimus eis, quod a Patribus, patrinis, ac vicinis (cum quibus aliti ſunt) diligenter inquirant, & nos per informationem certam certiores reddant.

Item, ſi qui fuerint inventi Presbyteri illiterati, aut inſufficientes, ſuſpendentur a divinis, donec competentem literaturam adepti fuerint. Etiamſi fuerint beneficiati, illorum loco committentur Vicarii ad deſerviendum dictis beneficiis, quibus congrua aſſignabitur portio, donec tales adepti fuerint ſufficientem literaturam.

Item, quia ſtatuta noſtra de alienis Presbyteris non recipiendis reperimus minime obſervata fuiſſe, monemus peremptorie una monitione, pro omnibus, & ſub pœna emendæ arbitrariæ, omnes, & ſingulos rectores, & Vicarios, quatenus infra menſem habeant ſcripto tradere nobis, ſeu ſigillifero noſtro denunciare Presbyteros, ſi qui ſunt apud eos in alienis Diœceſibus promoti.

Quia plerique noſtræ Diœceſis clerici poſt adeptos a nobis minores ordines ſuæ ignorantiæ, & incapacitatis conſcii fugientes examen, ſcientes ſe non eſſe a nobis ad ſuperiores ſacros ordines promovendos, ad alienos Epiſcopos confugerunt, & ibi ſe fecerunt promoveri ad omnes ſacros ordines per aſſerentes ſe eſſe Epiſcopos, & habere auctoritate Apoſtolica poteſtatem ordinandi etiam extra tempora, & tribus ſucceſſivis diebus, ac interdum duos ſacros ordines una, & eadem die conferendi. Deinde ad noſtram Diœceſim reverſi hujuſmodi ſuis ſacris ordinibus uti, etiam Miſſas celebrare, nullo requiſito noſtro aſſenſu, aut decreto contra canones non verentur, furtive irrepentes in locum probatorum, & dilectorum filiorum panem præripere ſatagentes, in gravem nonnunquam offenſionem miniſterii noſtri. Cum ex triginta talibus ne duo quidem Officium Miſſæ legere, nedum dicamus intelligere poſſint. Nos hujuſmodi inordinate ordinatos, & promotos a ſuis ſacris ordinibus ſic furtive ſibi aſſertis, etiam ab altaris ſuſpendimus officio, & ſic ſuſpenſos remanere volumus, donec noſtro ſe præſentaverint conſpectui ſuper vita, ſcientia, & ætate, ac patrimoniali titulo, & promotione examinandos. Quocirca univerſis Curatis noſtræ diœceſis, eorumque Vicariis prohibemus, ne tales ad celebrandas Miſſas, aut alia divina peragenda Officia in Eccleſiis ſuis, ſeu capellis recipiant, quamvis ordinationis ſuæ literas etiam cum licentia alterius cujuſcumque habeant, niſi literas noſtras ſpeciales ſuper ſuæ hujuſmodi ordinationis approbatione, cum id ad nos ſolos, & in ſolidum pertineat, oſtendant, contrafacientibus, & recipientibus gravi pœna puniendis. Volentes nihilominus per eos hujuſmodi noſtrum ſtatutum bis in anno in Pronis Eccleſiarum ſuarum publicari.

Item inhibemus, ne Curati, aut eorum Vicarii in feſtis ſolemnibus, aut aliis permittant laicos, ſeu clericos uxoratos facere ſubdiaconum, & indui ornamentis Eccleſiaſticis.

De celebratione Miſſarum, & Sacramento Euchariſtiæ.

Titulus VI.

INſtitutum a Chriſto Euchariſtiæ Sacramentum ſolos Sacerdotes conficere, & miniſtrare poſſe, hoc ſynodali edicto declaramus.

Prohibent jura, prohibuerunt noſtri prædeceſſores per ſua ſynodalia ſtatuta, nos quoque prohibemus, ne quis Presbyter, niſi jejuno ſtomacho, ac niſi poſtquam dixerit horas ſuas uſque ad Tertiam excluſive, pro quacunque neceſſitate, vel cauſa Miſſam celebrare præſumat. Jejunus eſt, qui a media nocte præcedente dictam celebrationem nullum cibum, nullumve potum, aut quampiam medicinam ſumpſerit.

Nullus ſacerdos ſe ingerat ad celebrandum, niſi prius fuerit confeſſus, ſi copiam ſacerdotis poſſit habere, aut niſi immineat in populo ſcandalum notabile. Ubi autem ſcandalum immineret, mentaliter ſaltem confiteatur, cum propoſito poſtea vocaliter confitendi loco, & tempore congruis.

Nullus Miſſam incipiat ſine clerico eum adjuvante, & niſi prius providerit de lumine, pane, vino, & aliis ad ſacrificium neceſſariis. Hoſtia ſit ex pane triticeo, azymo, & non fermentato, integra, & ſine macula. Vinum ſit purum ſine fæcibus, non acetoſum, nec tantum aquæ immiſceatur vino, quod naturam vini corrumpat.

Item, quia maxima reverentia, & honor excellens altaribus ſacris debetur, injungimus omnibus Preſbyteris, ut altaris, corporalia, mappas, cortinas, urceolos, ſeu ampullas, piſcinas, veſtes ſacras, ac ornamenta altaris, & Eccleſiæ cum omni puritate, & munditia conſervent. Nimis enim videtur abſurdum in ſacris ſordes negligere, quæ dedecerent in prophanis. Et ſuper hoc decani vigilent, & quos negligentes invenerint, vel culpabiles, in præmiſſis, curiæ noſtræ referant puniendos.

Item, ne tradant corporalia mulieribus abluenda, ſed ipſi frequenter, & ad minus bis in anno ea mundent in vaſe mundo huic rei proprio, deinde aquam in piſcinam mittant. Altare autem paretur, ad minus tribus mappis benedictis.

Prohibemus autem omnibus Presbyteris, ne calice plumbeo, vitreo, aut ligneo utantur. Sed ſit vel aureus, vel argenteus, vel ſtanneus, non confractus, ſed integer, & mundus, poſt Miſſam linteolo mundo involvatur, & honeſto panno lineo, vel ſericeo tergatur, deinde extendatur, & explicetur dictus pannus ſericus, ne forte eum conglomerando, & comprimendo, fœtorem contrahat. Neque expectent, donec ille lineus, vel ſericus pannus, quo calicem tergunt, pu-

putrefiat, aut atteratur, vel minus decens ſit ad tergendum calicem, ſed illum, antequam tendat ad putrefactionem, a calice removeant, ejuſq; loco alium mundum apponant, & veterem comburant, ejuſque cineres in piſcinam mittant.

Verba canonis, præcipue in quibus eſt virtus ſacramenti, aperte, diſtincte, ac perfecte proferat ſacerdos, & ante non elevet hoſtiam, quam ſummiſſiore voce dixerit hæc verba: *Hoc eſt enim Corpus meum*; neque inter elevationem Corporis Domini, & Sanguinis ejus conſecrationem aliud immiſceatur, quam quod in canone ſcriptum invenitur, & ſignacula cum bona gravitate faciat, nec in ipſis faciendis nimis feſtinet.

Item præcipimus omnibus, & ſingulis Parochialibus Presbyteris, quatenus conſecratas hoſtias pro communicare volentibus infirmis reſervatas, ſolicite viſitare ſtudeant, ne accidentalia putrefiant, aut aliud patiantur detrimentum. Necnon de quindecim diebus in quindecim dies, & etiam citius, ſi opus ſit, ipſis ſumptis per eoſdem ſacrificantes renovent. Ita quod ſint ſemper hoſtiæ conſecratæ in congruo, & competenti numero, habito reſpectu ad magnitudinem parochiæ, & ad infirmorum numerum.

Ordinamus autem, quod ubi ad infirmos deferendum erit Corpus Chriſti, Sacerdos delaturus primo lavet manus, deinde induat ſuperpelliceum, & ſtolam ſuperponat. Incedenſque cum honeſtate, reverentia, & tremore, orationes, & preces ad Deum fundat, faciat tamen ante ſe deferri tam eundo, quam redeundo, & campanulam pulſari. Volumus etiam, quod duas ad minus hoſtias, non unam ſolum deferat, ne, ſi poſt communionem infirmi, redeundo, nulla hoſtia remaneret, plebs nihilominus æſtimans aliquam remanſiſſe, & adorans, idololatrare videretur.

Ad hæc injungimus Curatis, & eorum Vicariis, ut cum primum parochiani eorum cœperint ægrotare, moneant eos recipere Sacramentum Pœnitentiæ primo, deinde Sacramentum Euchariſtiæ ita opportune, quod non cogantur eis illud deferre de nocte.

Omnibus autem Chriſtifidelibus, qui cum devotione, & reverentia ſacerdotem Corpus Chriſti deferentem concomitabuntur, quadraginta dies indulgentiarum impartimur, tam eundo, quam redeundo, quotiens contingit Corpus Chriſti ad infirmos deferri, etiamſi domum infirmi non ingrediantur. Et hoc ſacerdotes populo frequenter annuncient.

Quilibet fidelis ex conſtitutione Eccleſiæ, poſtquam ad annos diſcretionis pervenerit, videlicet pueri ad quatuordecim, & puellæ ad duodecim, aut pauciores annos, ſi diſcretio ſupplet ætatem, ad minus ſemel in anno, videlicet in die paſchæ, tenetur cum multa reverentia, & devotione hoc ſacramentum ſumere, niſi forte de conſilio proprii ſacerdotis, & ob rationabilem cauſam, ad tempus duxerit abſtinendum, ut puta propter debilitatem ſtomachi, ſumptum cibum retinere non valentis, vel etiam propter nondum factam ſufficientem peccatorum confeſſionem, ſeu aliam debitam præparationem, quam peragere non poterat, aut etiam negligenter omiſerat faciendam. Qui vero hujuſmodi Eccleſiæ præcepti contemptores effecti, idem ſaluberrimum quotannis (legitimo ceſſante impedimento) non receperint (ut præmittitur) Sacramentum, ab Eccleſia expellendi ſunt, & eis Eccleſiaſtica (ſi pertinaces decedant) denegenda eſt ſepultura.

Prohibemus autem, ne laici incogniti, & alienigenæ recipiantur, niſi qui literas certificationis oſtendant a Curatis, unde migraverint, quibus conſtet eos non eſſe excommunicatos, aut alias a communione rejiciendos.

Item, ne quis Curatus, aut Vicarius celebrare publice permittat ignotos, peregrinos, & alienæ diœceſis Presbyteros ſine noſtra licentia, & permiſſione, quamvis literas aſſertæ promotionis ſuæ etiam alterius cujuſcunque perſonæ licentia accedente habeant, cum hujuſmodi literarum examinationis, & probationis cognitio ad nos ſolos competere dignoſcatur.

Sub hac tamen noſtra prohibitione Presbyteros per noſtram Diœceſim tranſitum facientes, & pro ſua devotione tranſeundo privatim celebrare volentes, quos (licet ignotos) inceſſus tamen, & habitus eorundem honeſtos eſſe oſtenderint, de quorum idoneitate, ac ordinatione, per eorum aſſertionem, dimiſſoriaſve, aut alias ſufficienter conſtiterit, Parochialibus Presbyteris non intendimus eſſe comprehenſos.

Item antiquum a noſtris prædeceſſoribus editum ſtatutum innovantes, interdicimus omnes, & ſingulas capellas noſtræ diœceſis, quæ non habent capellanum fundatum, & in eis beneficiatum. Et in his ſcriptis ſuſpendimus omnes, & ſingulos Presbyteros, qui in dictis capellis celebraverint, niſi de aſſenſu noſtro, aut ſuper hoc ſint privilegiati a Sede Apoſtolica. Privilegiati autem ſuper hoc nobis, vel Officiali noſtro exhibeant privilegia ſua, infra menſem a tempore notitiæ hujuſmodi renovati ſtatuti.

Item nullus diebus Dominicis, feſtis Beatæ Mariæ, & aliis annualibus, in Parochiali Eccleſia Miſſam celebrare præſumat ante Miſſam Parochialem, & maxime ante Pronum dictæ Miſſæ, niſi de licentia Curati, aut ejus Vicarii, ne per hoc revocentur Parochiani ab audiendo ſuas Miſſas Parochiales. Non tamen intendimus prohibere, quominus primæ Miſſæ in aurora illis diebus in multis Parochiis ab antiquo fundatæ, & dici ſolitæ celebrentur.

Item quilibet Chriſtianus parochialem Miſſam audiat die Dominica in ſua Parochia. Quod ſi quis ſine cauſa per tres dies dominicos immediate ſequentes Miſſam in ſua Parochia non audierit, hoc nobis, ſeu curiæ noſtræ nuncietur.

Item diſtricte prohibemus omnibus Curatis noſtræ Diœceſis, eorum Vicariis, & aliis, qui præſunt quibuſcunque Eccleſiis, etiam capellis, & aliis religioſis locis, ne ad celebrandum Miſſas, audiendum Confeſſiones, aut alia ſacramenta miniſtranda recipiant ſine noſtra approbatione clericos noſtræ Diœceſis promotos in Curia Romana.

Item intelleximus, quod in pleriſque Parochialibus Eccleſiis noſtræ Diœceſis ſunt, & dicuntur Miſſæ certæ confratriæ, vel certarum confratriarum ſuper ſeptimanam. In illis autem Eccleſiis non haberi diebus Dominicis Miſſam matutinalem, per cujus defectum ſervitores, & ancillæ, & præſertim paſtores dictarum Parochiarum nullam audiunt Miſſam diebus Dominicis. Nos igitur tanto malo ſuccurrere volentes, ordinavimus, & ordinamus, donec aliter fuerit proviſum, quod Miſſa dictæ confratriæ, ſeu una Miſſa prædictarum confratriarum dicatur die Dominico mane hora quinta in æſtate, & hora ſexta in hyeme, ut eidem ſervitores intereſſe, & mandata Dei, & Eccleſiæ intelligere poſſint.

Item cum Chriſtus dixerit: *Ego ſum lux mundi, qui ſequitur me, non ambulat in tenebris, ſed habebit lumen vitæ*: Et ipſe eſt lux vera, quæ illuminat omnem hominem venientem in hunc mundum, injungimus proviſoribus, & matriculariis Eccleſiarum Parochialium, ut habeant lampadem noctu, dieque ardentem ante Ciborium, ſeu Sacrarium, ubi jacet, & quieſcit Sanctiſſimum Euchariſtiæ Sacramentum, ad majus decus, & reverentiam Sacramenti.

Curati, & eorum Vicarii, ſi matricularii ſuarum Eccleſiarum de luminari, vel lampade continuo ardente ante Ciborium, & Sacroſanctum Corpus Domini non providerint, juxta ſtatutum a nobis pridem editum, illos infra quindecim dies coram nobis verbo nulla requiſita citatione in ſcriptis citent. Curatos ſuper hoc negligentes pœna convenienti mulctabimus.

Item faciant dicti Curati, ſi præfati matricularii

map-

mappas ad cooperienda altaria, & pannos ad Calices poſt dictam Miſſam non præſtiterint.

Item inſuper inhibemus, ne in loco, quo recondi, & adorari debet ſacroſancta Euchariſtia, & ubi Ciborium reponitur, videlicet in medio majoris altaris parochialis, ponantur imagines, etiamſi eſſet imago Patroni, ut major pretioſiſſimo Chriſti Corpori reverentia tribuatur, & ferventior populo devotio inducatur, ſed ponatur dictum ſacrarium in medio altaris.

De Confeſſione, & Pœnitentia.
Titulus VII.

SAcramentalis confeſſio divina lege, & conſtitutione humana probatur eſſe lapſis in mortale peccatum de neceſſitate ſalutis. Quamobrem omnibus, & ſingulis parochialibus Presbyteris injungimus, quatenus ſuos parochianos, ut ſtatim poſt ruinam in culpam mortalem conterantur, & cum primum aderit commoditas, actualem faciant confeſſionem, monitis ſalutaribus inducant.

Item eoſdem parochianos hortentur, ut in ſolemnibus feſtis anni, videlicet Pentecoſtes, Aſſumptionis beatæ Mariæ, feſti Omnium Sanctorum, Natalis Domini, & dominica prima Quadrageſimæ, ad confeſſionem devote, & reverenter accedant. Et faciant Curati hujuſmodi exhortationem ſingulis diebus dominicis, præfatas ſolemnitates immediate præcedentibus, & cum hoc illis ſignificent, quod nos, ut devoti Chriſtiani facilius inducantur ad confitendum peccata ſua (ut eorum jejunia, & alia pia opera ſint fructuoſa) conceſſimus, & relaxavimus, concedimus, & relaxamus quadraginta dies de injunctis pœnitentiis omnibus, qui prædictis diebus, aut aliquo trium dierum dictas ſolemnitates præcedentium contriti, & confeſſi fuerint. Eis nihilominus præcipientes juxta Concilium generale, ut ſemel ad minus in anno proprio ſacerdoti, aut ab eo commiſſo peccatorum confeſſionem faciant.

Item præcipimus, ut ipſi parochiales Presbyteri circa dictam confeſſionem ſacramentalem maximam curam adhibeant, & cautelam, ſcilicet ut diligenter, & caute inquirant peccata, & circumſtantias. Ita tamen, quod ſimplicibus perſonis dent materiam confitendi, & ſua peccata detegendi, nec eos directe, vel indirecte inſtruant ad malum.

Audiant autem confeſſiones in Eccleſiis cum veſte decenti, non expectorata, cum ſuperpelliceo, ſine riſu, & geſtu aliquo ſcandaloſo, nec vultum confitentium, præſertim mulierum, reſpiciant. Sed in loco aperto earum maxime confeſſiones audiant, ubi poſſunt videri.

Confitentes audiant pacifice ad longum, & caute interrogent de circumſtantiis peccatorum, non tamen petant perſonas nominari, cum quibus peccatum eſt commiſſum.

Item omnibus, & ſingulis Presbyteris noſtræ diœceſis diſtricte prohibemus, ne de confeſſis eiſdem caſibus, quorum abſolutionem ſedes Apoſtolica, noſtrique prædeceſſores ſibi reſpective reſervandam fore ſanxerunt, confitentes abſque noſtra, ſeu Vicariorum noſtrorum, vel dictæ ſedis Apoſtolicæ ſuper hoc eis conceſſa authoritate, abſolvere præſumant. Sed eos potius ad nos, ſeu noſtrum Pœnitentiarium propter hoc tranſmittant, niſi tales ſint in mortis articulo conſtituti, ſeu tam vicino mortis periculo abſque fictione impediti, vel ob morbum, vel ob inimici capitalis, aut itineris periculum, quod nos, ſeu noſtrum Pœnitentiarium, ſedemve Apoſtolicam adire non valeant.

Præterea, ne forte, quod circa præfatorum caſuum reſervationem pro remedio contra incentivum delinquendi provide ſtatutum, occulta manifeſtandi peccata occaſionem præbere, ac inde pœnitentium famæ periculum, & ſcandalum inducere videatur perſonarum, metu quoque horum in contemptum cedat, contemnentes induret, ac tandem in profundum malorum mergat penitus induratos. His nos idcirco, & aliis moti rationabilibus cauſis, aliquas perſonas pro ſexus fragilitate, & conditione ſtatus, a generalibus noſtris prohibitionibus ſuper caſuum reſervationibus ſupradictis ſpecialiter excipiendas, & prætactis impedimentis (quoad quædam) æquiparandas fore cenſentes, omnibus, & ſingulis prædictæ noſtræ diœceſis parochialibus Presbyteris, ut ſibi confitentes innuptas adoleſcentulas, & alias conjugatas mulieres, ſuas parochianas, non notorias peccatrices, ſed occultas, ab inceſtus, adulterii, aliiſque omnibus luxuriæ (etiam ſodomiticis) occultis peccatis, ſi quæ talia confiteantur commiſiſſe, eaſque ipſi Presbyteri veriſimilibus, & probabilibus conjecturis cognoverint ad nos, vel noſtrum prædictum Pœnitentiarium propter hoc abſque ſcandalo, & famæ periculo accedere non poſſe, abſolvere valeant, & poſſint, authoritatem impartimur, pariter & facultatem.

Ne vero per dictos Presbyteros omnium prætactorum reſervatorum caſuum ignorantia prætendi queat, licet forte non omnes hujuſmodi caſus ſpecifice, plures tamen eorumdem, & propter quos ad nos, vel noſtrum Pœnitentiarium (ut prætactum eſt) mittendi ſint confitentes, hic juſſu noſtro generaliter, & ſpecialiter inſeruntur, & noſcuntur eſſe tales.

Caſus reſervati.

Qui tale publicum, & vulgatiſſimum crimen commiſerit, quo tota ſit commota, & ſcandalizata civitas, vel parochia, & pro quo ſit de jure ſolemnis, & publica pœnitentia injungenda.

Qui doloſus, & ex induſtria incendiarius extiterit, necnon incendiario præſtiterit conſilium, auxilium, vel favorem.

Qui homicida, aut etiam voluntarius membrorum mutilator, vel itinerum inſidiator, ſeu nocturnus agrorum depopulator extiterit, quique ea, aut eorum alterum fieri fecerit.

Qui de Deo, vel ſacratiſſima Virgine ejus genitrice Maria, aut alio quovis Sancto (eos denegando, deſpitando, malgreando, aut alias execrabiliter) blaſphemiæ verba palam protulerit.

Qui manus violentas in patrem, vel matrem injecerit, ſeu eis alias graves injurias intulerit, aut ea fieri fecerit.

Qui in judicio dejeraverit, & qui falſum teſtimonium perhibuerit, aut perhiberi fecerit.

Qui uſuram manifeſte contraxerit.

Qui ſterilitatem, vel abortum, in ſe, vel aliam perſonam, quovis modo procuraverit.

Qui prolem poſt partum, aut etiam fœtum ante partum ſtudioſe, vel etiam ex negligentia latæ culpæ, oppreſſerit, extinxerit, & peremerit.

Qui cum brutis, aut maſculus cum maſculo, Judæa, vel pagana, & e contra, coierit, aut alias quovis modo ſtudioſe agendo, vel etiam patiendo, ſodomiticum peccatum commiſerit.

Qui Eccleſiam, vel cœmeterium humani ſeminis, vel ſanguinis effuſione, aut cadaveris hæretici, aut alias notorie, & publice excommunicati, vel Judæi, ſeu pagani inhumatione polluerit.

Qui monialem carnaliter cognoverit.

Qui virginem, ſeu etiam corruptam mulierem rapuerit, & vi carnaliter cognoverit, necnon qui virginem etiam conſentientem, maxime circa duodecimum ſuæ ætatis annum, ſtupraverit.

Qui adulterium perpetraverit.

Qui poſt ſolemniter explicite, vel etiam implicite emiſſum caſtitatis votum matrimonium contraxerit.

Qui vivente legitima uxore, aliam de facto duxerit,

Digitized by Google

rit, & quæ, vivente legitimo viro, cum alio de facto nupſerit.

Qui poſt contractum matrimonium, vivente, & in ſæculo remanente uxore, ſacrum ordinem ſumpſerit.

Qui matrimonium clandeſtine contraxerit, & qui contrahentibus tribuerit conſilium, auxilium, vel favorem.

Qui tempore ab Eccleſia prohibito matrimonium contraxerit, celebraverit, ſolemnizaverit, ſeu id fieri fecerit.

Qui conſanguinitate carnali, vel etiam cognatione ſpirituali, ſeu affinitate ſibi invicem in gradu prohibito attinentes, matrimonio ſe copulaverint.

Qui inceſtum quovis modo commiſerit, videlicet, qui pater cum filia, & quæ mater cum filio, vel cum ab eis deſcendentibus, in quocunque gradu a ſe diſtare noſcantur.

Necnon etiam qui cum affinibus eorum in primo genere affinitatis, & gradu prohibito.

Item, qui filius cum matre, avia, proavia, & quæ filia cum avo, proavo, vel aliis ſupra parentibus eorumdem, recte aſcendendo a ſtipite, videlicet a patre, in directa, & non collaterali linea, cum inter tales directe aſcendentes, & deſcendentes perpetua ſit prohibitio. Necnon cum quibuſvis eiſdem, patri, matri, avo, aviæ, & cæteris ſupra dictis, affinitate in primo genere, & prohibito gradu attinentibus, inceſtum commiſerit.

Item, qui frater cum ſorore, & quæ ſoror cum fratre: Necnon qui cum conſanguinea, & quæ cum conſanguineo, uſque ad quartum in collateralibus conſanguinitatis gradum incluſive, carnale conſortium habuerit, & qui cum quavis ſua, necnon qui cum quovis ſuo affine, in primo genere affinitatis, & gradu prohibito, videlicet ſecundum prætactam prohibitorum graduum conſanguinitatis numerationem computando. Præterea, qui cum illa ſe commiſcuerit, quam, aut cujus puerum ipſe, vel ejus uxor poſt eorum matrimonium conſummatum, & ſimiliter quæ cum illo, quem, aut cujus puerum ipſa, vel ejus vir poſt eorum matrimonium conſummatum, baptizavit, ſeu etiam de ſacro fonte levavit, vel in confirmatione tenuit.

Item, qui cum illa, a qua, vel ejus viro poſt eorum matrimonium conſummatum, ſeu etiam a cujus patre, aut matre ſit baptizatus, confirmatuſve, ſeu de ſacro fonte levatus, vel in confirmatione tentus fuerit, commercium carnis habuerit. Necnon ſimiliter, qui cum illo, a quo, vel ejus uxore poſt eorum matrimonium conſummatum, ſeu etiam a cujus patre, aut matre ipſa baptizata, confirmatave, ſeu de ſacro fonte levata, vel in confirmatione tenta fuerit. Et inſuper, qui Presbyter coierit cum illa, cujus ſacramentalem audierit confeſſionem. Necnon ſimiliter illa, quæ cum Presbytero, cui ſacramentaliter confeſſa fuerit, ſe carnaliter commiſcuerit.

Qui quaſvis publicas literas, ſeu publica inſtrumenta falſificaverit, aut falſo compoſuerit, ſeu etiam falſificari, vel falſo componi fecerit.

Qui Eccleſiaſticam juriſdictionem perturbaverit, aut perturbari procuraverit, & qui ſæcularis judex in perſonas, vel res Eccleſiaſticas, contra ſacrorum canonum decreta, & ſanctiones juriſdictionem uſurpaverit.

Qui Eccleſiam, Eccleſiæque, & Eccleſiaſticarum perſonarum libertatem, & jura, ſcienter, ſeu etiam per ignorantiam craſſam, vel ſupinam violaverit. Quique contra hujuſmodi libertatem, & jura ſtatuerit, ſtatutave ſervaverit, aut ea fieri, & ſervari fecerit, ſeu procuraverit.

Qui ſacrilegium in res, vel perſonas Eccleſiaſticas commiſerit, manus in eaſdem perſonas apponendo violentas, aut Eccleſiaſticas res uſurpando, ſeu ea fieri faciendo.

Qui laicus decimas poſt, & contra prohibitionem Lateranenſis Concilii ſive in feudum, ſive alias injuſte, & pertinaciter detinuerit, ſeu detineri fecerit.

Qui in ſolutione decimarum Deo, & Eccleſiæ debitarum, fraudem ſcienter commiſerit, ſeu committi fecerit.

Qui majoris excommunicationis ſententiam a jure, vel etiam ab homine latam incurrerit, & ab ea nondum ſit ab habente poteſtatem abſolutus.

Qui hæreticus, ſchiſmaticus, ſortilegus, divinator, incantator, carminator, maleficus, dæmonum invocator, ſuperſtitioſus in fide, vel etiam male ſentiens de ſacramentis, ſeu fidei articulis extiterit, ac etiam qui occulta a divinatoribus ſciſcitatus fuerit. Necnon qui talibus conſenſerit, præbueritque auxilium, conſilium, vel favorem.

Qui ſimoniæ crimen pro ſe, vel pro alio ac per ſe, vel alium commiſerit.

Qui non promotus ad ſacrum Presbyteratus ordinem celebraverit, quique per ſaltum promotus extiterit.

Qui excommunicationis, ſeu etiam interdicti, vel ſuſpenſionis ſententia innodatus, divina celebraverit, aut alias quovis modo irregularitatem incurrerit.

Qui ſuper altari non conſecrato, ſeu etiam execrato, ſive in Eccleſia, ſive extra Eccleſiam, aut etiam ſuper altari conſecrato, vel alias quovis modo in loco profano, ſine noſtra, aut vicariorum noſtrorum licentia ſpeciali, celebrare præſumpſerit. Necnon qui in conficiendo altaris Sacramentum, vel alia miniſtrando Eccleſiaſtica ſacramenta, debitam ſervare formam, & verba ſacramentalia debite, & integre proferre, cum intentione conficiendi, quoad dictum altaris conficiendum ſacramentum, omiſerit. Quique abſque debita, apta, & ab Eccleſia determinata materia, hujuſmodi Euchariſtiæ ſacramentum celebraverit, vel etiam ipſum, aut alia miniſtraverit ſacramenta. Is quoque, ex cujus culpa, vel etiam negligentia, ſacer ſanguis Domini noſtri Jeſu Chriſti de calice ceciderit, vel etiam gutta ipſius defluxerit, ſacrave hoſtia, vel ejus pars deperdita, aut putrefacta, ſeu a mure, vel alio animali corroſa, aut comeſta, ſeu alias in ſuis accidentalibus notabiliter deteriorata extiterit. Et quicunque ſive Presbyter, ſive alius, ex guloſitate, voracitate, vel ebrietate, ſeu alio illicito opere, & exceſſu, ſacram per eum ſumptam hoſtiam, vel ejus partem evomuerit.

Qui ſacramentum Baptiſmi, niſi in caſu dubio, & ſub proteſtatione in titulo de eodem ſacramento ſuperius expreſſa, reiteraverit.

Qui Presbyter, etiam Curatus, de prætactis caſibus, abſque noſtra, aut Vicariorum noſtrorum, vel ſanctæ ſedis Apoſtolicæ ſpecialiter, & expreſſe ad hoc conceſſa ſibi authoritate (niſi perſonas ſuperius exceptas) abſolverit: Quique commutare vota, ſeu ſuper his cum voventibus diſpenſare præſumpſerit.

Similes caſus, aut his majores ſimiliter nobis remittant.

Caveant autem Sacerdotes, ne pro commiſſis, & eis conceſſis furto, rapina, uſura, fraude, damniſque illatis, injungant eleemoſynas, vel Miſſas celebrari, niſi ſatisfacta parte læſa.

Prohibemus etiam, ne de bonis, & vagis reſtitutionibus confeſſores aliquid ad ſuam, vel ſuorum utilitatem, prætextu divini ſervitii, vel alias retineant, ſed reſtituta, ſi ſexaginta ſolidorum ſummam non excedant, diſtribuant infra menſem in eleemoſynas, ubi major erit neceſſitas. Quod ſi major ſexaginta ſolidis reſtitutio ſit, deferatur ad nos, aut Officialem noſtrum, ut in ſimiles uſus convertatur, & non in aliam quampiam cauſam.

Item, ut in ſacramento Pœnitentiæ committendi abuſus ſuſpicio tollatur, diſtricte inhibemus ſub pœna ſuſpenſionis, ne illas Presbyteri celebrent Miſſas, quas in confeſſione injunxerunt celebrandas.

Caveant

Digitized by Google

Caveant omnino Sacerdotes, ne verbo, ſigno, aut alio quovis modo, directe, vel indirecte prodant peccatorem ſibi confeſſum. Sed ſi pro iis, quos in confeſſione audierint, prudentiore conſilio indiguerint, illud abſque ulla expreſſione, & nominatione perſonæ caute requirant. Contra facientes deponendos, & ad perpetuam pœnitentiam in carcerem detrudendos decernimus.

Item inhibemus omnibus, & ſingulis Sacerdotibus, ne confeſſiones mulierum, cum quibus carnaliter peccaverunt, vel eas ad peccandum induxerunt, audiant, niſi in magnæ neceſſitatis articulo.

Item ſtatuta prædeceſſorum noſtrorum inſequendo, & ad obviandum fraudibus, quæ in foro pœnitentiali committi poſſent, ſtatuimus, & ordinamus, quod de cætero Religioſi mendicantes, qui ſingulis annis ad prædicandum, & confeſſiones audiendum per nos, ſeu Vicarios noſtros admittuntur, litteras admiſſionis eorum Curatis, ſeu Vicariis locorum, ubi prædicare, ſeu confeſſiones audire intendunt, præſentare teneantur, antequam actus confeſſionis & prędicationis exerceant.

Tempore quadrageſimali ſæpiſſime admoneant Curati Parochianos ſuos, & illos pręcipue, qui per annum integrum diſtulerunt confiteri, ut tempore debito confiteantur, non differentes confeſſionem (ut faciunt pleriſque) uſque circa finem hebdomadæ ſanctæ. Ne propter eorum moram divinum impediatur officium, aut minus debite compleatur. Eis comminando, quod ſi qui reperiantur, qui uſque ad hebdomadæ ſanctæ diem Mercurii confiteri diſtulerint, non admittantur ad confeſſionem, nec ad ſacramentum, niſi poſt Feſtum Paſchæ. Quod facere poterunt Curati, & eorum Vicarii, ceſſante cauſa rationabili.

Item injungimus Presbyteris, ſe confiteri genibus flexis, & non ſuper altaria: ſed humiliter, & devote confiteantur: ut quod a Presbyteris agitur, a laicis trahatur in exemplum.

Item concedimus, & indulgemus omnibus Presbyteris per noſtram Diœceſim conſtitutis licentiam, & facultatem eligendi ſibi confeſſores, & eiſdem electis abſolvendi hujuſmodi Presbyteros eligentes a peccatis ſuis.

De Matrimonio. Tit. VIII.

SAcramento matrimonii, ab ipſo Deo in ſignum unionis divinæ naturæ, & humanæ in perſona ſui filii, conjunctioniſque ipſius Chriſti, & Eccleſiæ, ab initio mundi inſtituti, reverentia, & honeſtas maxima certe debetur. Idcirco ſtatuerunt ſacri Canones, & nos injungimus, & volumus per Curatos, & eorum Vicarios Parochianis ſuis intimari, quod ſponſalia, matrimonia, & Miſſæ in benedictione nuptiali fiant, & celebrentur in Eccleſiis Parochialibus, & non alibi, & de die, & non de nocte. Horteturque Presbyteri contrahere volentes, ut jejuni ſint, & confeſſi, & ut, ſi quid dubii circa matrimonii ſolemnizationem habeant, ad Presbyterum boni conſilii virum mature accedant, qui poſſit hujuſmodi dubia, & ſcrupulos enodare, & diſſolvere.

Item injungimus ſub eadem pœna, quod matrimonium contrahere volentes prius ſponſalia de futuro contrahant in manibus Sacerdotis Parochialis ſolemniter, & pluribus præſentibus, ut poſſint facilius probari.

Prohibemus tamen, ne celebratis ſponſalibus Curati quenquam ad matrimonium per verba de præſenti recipiant, niſi in ſtatutis a jure temporibus, & tribus bannis præcedentibus. Volumus autem tria banna proclamari, & fieri per Curatum, aut Vicarium in Pronis Eccleſiarum Parochialium ſtatim poſt offertorium, tribus diebus Dominicis, ſive Feſtis ab invicem diſtantibus. Ut etiam intervallum ſit inter A diem, quo contrahitur matrimonium, & diem, quo factum eſt ultimum bannum. His factis, recipiantur promiſſiones per verba de præſenti ante portam Eccleſiæ Parochialis, palam, & præſentibus pluribus, præmiſſo ex abundanti quarto banno, ut conſuetum eſt fieri.

Inhibemus etiam, ne Sacerdos exigat in Sponſalibus promiſſiones per verba de præſenti. Sed ne prætextu imperitiæ ſe excuſet, in ſponſalibus verbis Gallicis ſic alloquatur volentes ſponſalia contrahere. Et dirigat verba prius in maſculum. *N. Tu promets que tu prendras N. qui cyeſt pour ta femme, & eſpouſe, ſi Dieu, & noſtre Mere ſainte Egliſe s'y accordent.* Et poſtquam reſponderit, *Ouy.* dirigat verba ſua Sacerdos ad mulierem hoc modo. *N. Tu promets a M.* B *qui icy eſt, que tu le prendras pour mary, & Eſpoux, ſi Dieu, & noſtre Mere ſainte Egliſe s'y accordent.* N. reſpondeat. *Ouy.* Et tunc ſubjiciat Sacerdos. Et ego affido vos. In nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti. Amen.

Circa tempus nuptiale, ſæpe moneant Curati, juvenes, & adoleſcentes, & puellas nemini promittere matrimonium ſine conſilio parentum.

Præmoneant etiam ipſos parentes, nullo pacto ad matrimonium cum aliqua certa perſona contrahendum invitos compellere liberos ſuos. Moneant inſuper ipſi alias omnes perſonas, ne falſis verbis, & ſubdolis aliquos ad matrimonium inducant, quia ad matrimonium liber requiritur conſenſus.

Item quia intelleximus, plurimos poſt affidatio- C nes de futuro, ſolemnizationem Matrimonii de præſenti nimium differre, unde multa inconvenientia, & ſcandala eveniunt, injungant præfati Curati authoritate noſtra (prout injungimus) contrahentibus ſponſalia, illico poſt fidem datam, quod infra quadraginta dies, ad matrimonium per verba de præſenti in facie Eccleſiæ ſolemniter celebrandum (niſi Canonicum obſtiterit impedimentum) procedant.

Sciſcitentur autem Parochiales Presbyteri a contrahere volentibus, aut alias ſolicite inquirant, an inter ipſos contrahere volentes ſit aliquod impedimentum conſanguinitatis, vel affinitatis carnalis, ſeu etiam cognationis ſpiritualis. Et an alter contrahentium, antea cum alia perſona vivente matrimonium, vel etiam D ſponſalia contraxerit, ſacrumve ordinem ſuſceperit, aut expreſſam, vel explicatam, ſeu etiam implicitam fecerit in aliqua religione profeſſionem. Et de aliis impedientibus Matrimonium contrahendum, vel contractum dirimentibus. Pro quorum cognitione legant ipſi Manipulum Curatorum.

Item ſi quis ante, vel poſt completas dictorum bannorum proclamationes uſque ad contractum Matrimonii excluſive, opponens appareat, id, antequam ulterius procedatur, noſtro Officiali ſcripto denunciare, & ad eum cauſam oppoſitionis hujuſmodi diſcutiendam remittere, necnon coram eo opponentem, & contrahere volentes, ad certam, brevem, & competentem diem, peremptorie, & perſonaliter citent. Et interea inhibeant authoritate noſtra partibus ſub pœna ex- E communicationis, ne contrahant Matrimonium, vel procedant ad carnalem copulam. Et hæc infra diem aſſignatam ſignificent Curati Officiali noſtro, per ſignaturam propria manu ſua ſubſcriptam.

Forma relationis prædictorum expletorum.

ANno, & die M. dum ego N. Curatus Parochiæ P. proclamarem primum bannum inter M. & N. affidatos, L. ſe oppoſuit complemento Matrimonii inter eos contrahendi, propter talem cauſam (inſerat autem cauſam, ſecundum diverſitatem oppoſitionum.) Quibus videlicet opponentibus, & affidatis, aſſignavi diem M. peremptorie, & perſonaliter coram vobis, niſi, &c. Alioquin, &c. Ad procedendum

ſuper

ſuper prædictis, prout juris eſt. Simul inhibuimus eiſdem, & cuilibet eorum, auctoritate in hoc nobis demandata, ſub pœna ſententiæ excommunicationis, ne partes, vel earum altera fortiori vinculo ſe obliget, vel inter ſe, vel cum alio, quoad aliter per nos ordinatum fuerit. Eodem modo fiet, ſi in ſecundo, tertio, & quarto bannis oppoſitio formetur.

Si autem obtulerit ſe non opponens, ſed denuncians tantum impedimentum eſſe inter affidatos, tunc faciat ſimilem ſcripturam mutatis mutandis ſecundum diverſitatem caſuum emergentium. *Non tamen denuncianti aſſignet diem coram nobis, niſi forte partem ſe facere voluerit.*

Et ne res trahatur in longum, procuret Curatus de impedimento fieri informationem per ſe, vel per alium idoneum. Quam, die partibus aſſignata, clauſam, & ſignatam *Officiali noſtro exhiberi faciat.* In ea denuncians, ſi ſe partem non fecerit, poterit eſſe teſtis.

Et cum ex clandeſtinis Matrimoniis gravia quotidie ſcandala, & pericula tam contrahentibus, eorumque proli, quam aliis contingant, juxta ſacros Canones, & prædeceſſorum noſtrorum ſtatuta, excommunicamus tam contrahentes clandeſtine, quam etiam eos, eaſque, qui eiſdem conjugiis contrahendis, aut benedictionibus nuptialibus ſcienter intereſſe præſumpſerint, aut ad hæc facienda directe, vel indirecte, publice, vel occulte dederint auxilium, conſilium, vel favorem. Ab ea autem excommunicatione (quam ipſo facto illi incurrent) *abſolvi non poterunt, niſi a nobis, aut a Sede Apoſtolica, præterquam in mortis articulo. Quos autem clandeſtine contraxiſſe cognoverint, illos Curati Curiæ noſtræ ſtatim denuncient.*

Matrimonia autem ſunt clandeſtina, quando contrahuntur non in facie Eccleſiæ, non ſolemniter, non palam, & publice, nec coram Parochiali Presbytero, & præſentibus teſtibus, necnon etiam quando in Eccleſia palam, publice, & præſentibus teſtibus, bannis tamen non proclamatis, vel etiam proclamatis bannis, ſi hujuſmodi Matrimonia propter probabdem cauſam fuerint ab Eccleſiaſtico judice prohibita, ac quando alio quovis modo clam, & occulte inita ſunt, nullis præſentibus, per quos probari poſſint fuiſſe contracta.

Item prohibemus Curatis, & eorum Vicariis ſub pœna excommunicationis, ne prætextu quarumcumque litterarum diſpenſatoriarum aliquos ad ſolemniſationem Matrimonii quovis modo admittere præſumant, niſi uno banno ad minus inter contrahentes in Eccleſiis ſuis ſolemniter facto, & publice proclamato, ut moris eſt.

Si perſona alienæ Diœceſis in noſtra Diœceſi Matrimonium contrahere voluerit, non admittatur ad ejus ſolemnizationem *ſine noſtra, ſeu Curiæ noſtræ licentia.*

Quando autem contrahentes ſunt diverſarum Parochiarum, non tamen alienæ Diœceſis, non admittantur ad Matrimonium ſolemnizandum in altera Parochia, niſi cum debita certificatione alterius Curati, qua ſignificavit banna eſſe facta ſolemniter in ſua Parochia, & nullum apparuiſſe impedimentum.

Item recenſentes antiquum ſtatutum de ſolemnizatione Matrimonii inter contrahentes diverſarum Parochiarum noſtræ Diœceſis in altera earumdem facienda, declaramus certificationem alterius earumdem Parochiarum Curati, ſeu ejus Vicarii de bannis a ſe factis ſufficere, ſine aliis noſtris, aut alterius judicis diſpenſationis litteris. Tollentes abuſum illum, quo pro contrahendo matrimonio inter unius Archidiaconatus virum, & mulierem alterius Archidiaconatus, noſtræ Diœceſis litteras diſpenſationis de Archidiaconatu alterius earumdem partium Archidiaconi officiarii accipere compellunt.

Item inhibemus, ne Curati, aut eorum Vicarii admittant extraneos venientes ad ſuas Parochias fingentes, & dicentes ſe eſſe conjugatos, & tanquam tales ſimul cohabitantes ſine litteris teſtimonialibus proprii Curati Parochiæ, de qua ſunt oriundi, vel in cujus Parochia tales ſe dicunt fuiſſe deſponſatos, & moram ſuam traxiſſe.

Item qui in ætate legitima ſponſalia contraxerint, ſe mutuo abſolvere non poſſunt a tali promiſſione futurarum nuptiarum. Sed debent id petere ab Officiali noſtro, & coram eo cauſas abſolutionis petitas declarare, ut de hac re, prout juris erit, ſtatuatur.

Item prohibemus ſub pœna excommunicationis omnibus, & ſingulis ſubditis noſtris, qui ſunt matrimonialiter copulati, ne abſque judicio Eccleſiæ ſe abinvicem ſeparent, aut ſeparate vivant. Quos autem de præmiſſis Decani, vel Curati noverint culpabiles, referant ſecundum caſus exigentiam puniendos.

Item quia ex defectu probationis matrimoniorum, multa contigerunt ſcandala, inhærendo ſtatutis Epiſcopatuum circumvicinorum, ſtatuimus, quod quilibet Curatus, aut Vicarius de matrimoniis in ſua Parochia contractis proprium faciat regiſtrum, & fidele. Quod ab eis fideliter conſervetur, & perpetuo in domo Presbyterali maneat.

Altero conjugatorum quantocumque tempore abſente, alter, niſi de morte abſentis certitudo, & fides legitime fiat noſtro Officiali, contrahere cum alio matrimonium non præſumat. Nam multæ difficultates, & intricatæ quæſtiones ſuboriri poſſent, ubi ſine ſufficienti certitudine de morte abſentis pars altera novas ſubiret nuptias.

Deteſtabilem abuſum, & ſanctitati matrimonii plurimum derogantem reprimere volentes, prohibemus, ne in affidationibus, ſive matrimonii ſolemnizatione, dum fiunt in Parochialibus Eccleſiis inter aliquos, vel poſt eorum perfectionem prætextu pecuniæ pro paſtu cum ſodalibus non ſolutæ, in affidati perſonam ludibria, aut riſus, aut clamores exerceantur, aquam in eundem affidatum effundendo ſoleas *ſemeles* gallice deſponſatorum ſub ligneo genuflexorum ſæpius concutiendo, aut alia ridicula faciendo.

Quia recipere intra Eccleſiam, & inſerere divinis ſonos tympanorum, ſambucarum, & aliorum hujuſmodi prophanorum, & nuptialium inſtrumentorum nihil aliud eſt, quam conjungere Chriſtum cum Belial, & lucem cum tenebris, prohibemus, ne in introitu Eccleſiæ, aut intra Eccleſiam miniſteriales nuptiarum, aut Feſti Parochiæ tympana, fiſtulas, aut ſambucas, aliudve inſtrumentum prophanum pulſent ſub pœna excommunicationis, tam in pulſantes, quam in conducentes eos, & in conſentientes ferendæ.

Cum benedictio ſponſi, & ſponſæ, traductioque in domum viri, & celebritas convivii rationabiliter interdicta ſit ab Eccleſia in tempore adventus Domini, & a die Dominica Septuageſimæ uſque ad octavas Paſchæ, damnamus abuſum illum, quo nonnunquam deſponſati in ſabbato ante Dominicam primam Adventus, vel Septuageſimę, die Dominica hujuſmodi ſabbatum ſequente, pompa, & ornatu nuptiali ad Eccleſiam deducuntur. Nec enim tales legis iram effugiunt.

De Extrema Unctione.

Titulus IX.

VOlumus Sacerdotes ſcire, Extremę-Unctionis ſacramentum prodeſſe digne ſuſcipientibus ad ſalutem animæ, & corporis, teſtante Jacobo Apoſtolo: Infirmatur quis in vobis? inducat Presbyteros Eccleſiæ, & orent ſuper eum, ungentes illum oleo in nomine Domini, & oratio fidei ſalvabit infirmum, & alleviabit eum Dominus, &, ſi in peccatis ſit, remittentur ei. Propterea eiſdem Parochialibus Preſ-

Digitized by Google

Presbyteris injungimus, ut ſi quando Parochiani eorum, tam divites, quam pauperes, ex aliqua gravi infirmitate in periculo mortis conſtituti eſſe credantur, exponant, & eiſdem ſalutaribus monitis ſuadeant, ut dum adhuc ſanæ mentis exiſtunt, illud ſacramentum (quod eſt ultimum, diſponens ad gloriam, remedium) digne, reverenter, & devote petant, & ſuſcipiant, ut peccatis purgati, ſtabiliores ſint in fide: & ſi exeant de hoc mundo, his, & aliis ſpiritualibus armis undique muniti (propulſis dæmonum terroribus, & minis) ſecurius tranſeant, & mundiores præſententur ab Angelis coram Chriſto judice. A

Prohibemus autem hoc ſacramentum Extremę Unctionis dari pueris, qui adhuc carent uſu rationis, furioſis, dementibus, freneticis, & iis, qui damnati ſunt ad mortem, quia tales damnati non reputantur infirmi. B

Item nolumus Extremam Unctionem dari adultis ſanis, quia eis nihil prodeſſet, cum ſit ſacramentum pro infirmis ſolum inſtitutum. Et quidem illis ſolum infirmis dari debet, quorum finis vitæ ex probabilibus, & veriſimilibus conjecturis per infirmitatem expectatur, dummodo illud devote poſtulent. Aut ſi non petunt, capti forte freneſi, ſeu dementia, aut alias taliter impediti, quod petere illud non valent, petierunt tamen in eadem infirmitate, ante impedimentum hujuſmodi, verbo, vel ſigno. Et cum veriſimiliter non præſumitur, quod per aliquam inſolentiam, occaſione dementiæ, ſeu freneſis, injuria, vel irreverentia ſacramento irrogetur.

Item cum hoc ſacramentum ſit ultimum ſacramentum, inhibemus illud dari infirmo, niſi poſt confeſſionem peccatorum ſuorum, & poſt Corporis Chriſti communionem, ſi poſſibile ſit infirmum communicare. C

Item juxta ſanctorum Patrum decreta inhibemus Sacerdotibus, ne infirmum ſæpius inungant in eadem infirmitate, ne ſacramentum iſtud vileſcat. Poteſt tamen iterari in diverſis infirmitatibus, vel in eadem recidiva, quia non habet effectum perpetuum, eo quod ſanitas mentis, & corporis, quæ ſunt ejus effectus, reiterari poſſunt, & amitti, & recuperari.

Præcipimus autem Sacerdotibus, quibus ſolis competit Extremæ Unctionis ſacramentum miniſtrare, ut illud miniſtraturi accedant ad infirmum cum devotione, & reverentia, armati ſuperpelliceo, & ſtola, cum luminari, cæteriſque in hoc ſacramento neceſſariis, concomitante alio Presbytero, ſi poſſit, alias Clerico, D aut ſaltem laico, qui poſſit eum juvare in dicendis Pſalmis, Litania, & in aliis illi auxilio eſſe. Et ſi vel tempus, locus, vel neceſſitas urgeat, tunc poterit ſolus Sacerdos omnia præſtare, & facere.

Injungimus etiam Sacerdotibus, quatenus ſemper habeant paratum oleum ſanctum, librum aptum, cæteraque neceſſaria ad hujus ſacramenti adminiſtrationem, ut quacunque hora neceſſe erit, adſint ſtatim infirmorum auxilio.

De Teſtamentis, & eorum executoribus.

Titulus X.

Teſtamentorum uſus multis ſacræ Scripturæ argumentis probatur. Et ea potiſſimum ratione Chriſtianos ad eorum factionem hortari oportet, ut ea morientium fides ſit ſuperſtitibus cognita, & ut de debitorum, & male ablatorum, ac foreſactorum reſtitutione (ſine qua peccatum non dimittitur) necnon de legatis in uſus pios, conſtituatur ad animarum ſalutem. Idcirco Curati, & eorundem Vicarii hortentur Parochianos ſuos, & maxime corpore infirmos, & moneant ad teſtamentum faciendum. E

Sciant omnes, quod ſolus Curatus, vel Vicarius, cui eſt demandata cura animarum, aut alii ſpecialiter, & ſcripto deputati a nobis poſſunt recipere teſtamenta. Curati, & alii, qui jus habent recipiendi teſtamenta, tantum teſtamenta recipiant eorum, qui ſunt ſanæ mentis, & maiores quatuordecim annis, quorum ipſi voluntatem perfecte intelligere poſſint.

Prohibemus Curatis, & aliis teſtamenta impia, injuſta (veluti, ut teſtatoris corpus jactetur in aquam) ſive contra jura, vel bonos mores, vel ea, quæ pietatem, aut verecundiam lædunt (ſicuti nonnulli fatui fecerunt) recipiant. Sed magis teſtatores exhortentur, ut primam habeant conſiderationem ſatisfaciendi proximo. Ut, ſi alienum retinent, reſtituant. Si damnum dederint, aut injuriam fecerint, prout ſibi erit poſſibile, ſatisfaciant.

Rectores Parochiarum ad conficienda Parochianorum teſtamenta vocati, ſi teſtatores aliquid contra communem exequiarum conſuetudinem, vel defunctorum officium ordinare velint, ut canticum lætitiæ, & gaudii pro ſua inhumatione, non recipiant, neque ſcripturæ mandent.

Item injungimus ſupradictis, quatenus ipſi teſtamenta recepturi adhibeant ſecum tres notos teſtes. Ut talibus teſtamentis fides adhibeatur, & de omnibus contentis in eiſdem prompta, parataque ſit probatio.

Sint autem hujuſmodi teſtes idonei, rogati ad hoc, qui audiant ex proprio ore teſtatoris omnia ab eo ordinanda, et qui valeant proprio teſtimonio ſcripta in teſtamento approbare, ſi forte in contentionem revocentur.

Item injungimus, ut in teſtamentis apponant diem, annum, nomen, et domicilium teſtatoris, nomen executoris, aut executorum, et trium teſtium, et locum ſepulturæ. Exhortenturque teſtatores, ut ea ſubmittant Eccleſiaſticæ ordinationi.

Item injungimus recipientibus teſtamenta, ut quæ ordinaverit teſtator, ea fideliter ſcribant coram teſtatore, et teſtibus in minuta, et intelligant non eſſe eis licitum quidpiam poſtea addere, aut detrahere.

Item prædeceſſorum noſtrorum ſtatuta innovantes, juxta antiqua decreta Conciliorum Provincialium ſtatuimus, et ordinamus, quod Presbyteri Parochiales, et eorum Vicarii, et alii, quibus eſt facultas recipiendi teſtamenta, integre dictam minutam teſtamenti poſtea tranſcribant in ſuo regiſtro. Quod tenebuntur ſemper domi habere apud ſe, in quo per ordinem deſcribantur ſingulorum Parochianorum ultimæ voluntates. Et ſit regiſtrum ſubſignatum manu illius, qui eas receperit, et illud, quotiens erit ordinatum, exhibeant. Ut ſi ſuper groſſa teſtamentorum hujuſmodi oriatur contentio, ad regiſtrum hujuſmodi poſſit haberi recurſus.

Volumus autem hujuſmodi regiſtra ſemper remanere in Parochiis, in quibus dicta teſtamenta fuerunt recepta, apud eos, qui dictis Parochialibus Eccleſiis deſervient pro tempore in divinis, ſive cedant beneficio, vel firmæ, ſive alias diſcedant a loco beneficii, qui eadem teſtamenta receperint. Monentes eoſdem ſub pœna ſuſpenſionis, ut regiſtra teſtamentorum a ſe receptorum, manuali ſuo ſigno ſubſcripta, et alia per prædeceſſores ſuos ſibi tradita, deſervienti poſt ſe Presbytero, et non alteri perſonæ tradant fideliter conſervanda.

Et, ut fides illis adhibeatur, præcipimus, quod ſingulis annis in Paſchate intitulentur ſecundum annum, et diem, et in fine ſubſcribantur ſigno manuali dictorum Curatorum, aut Vicariorum, nec quacunque data occaſione, per quemcumque judicem, aut alias extra Eccleſiam tranſportentur; poterit tamen juridice ad alterius partis requiſitionem fieri extractus.

Necnon monemus per præſentes omnes alios dictorum regiſtrorum detentores, quatenus ſub pœna excommunicationis ipſa regiſtra, quam citius poterunt, præfatis tunc deſervientibus Presbyteris reſtituant.

Item

Item declaramus, quod pluribus executoribus teſtamentariis ſimpliciter nominatis, aliquibus abſentibus, mortuis, impeditis, exequi nolentibus, aut negligentibus, poteſt etiam unus ſolus totam executionem teſtamenti aſſumere, niſi aliud in contrarium teſtatores ordinaverint.

Item admoneant Curati, & eorum Vicarii executores teſtamentorum ſuorum Parochianorum, quatenus inventarium bonorum mobilium eorumdem defunctorum faciant.

Item & nihilominus eiſdem Curatis, & eorum Vicariis præcipimus, juxta eorumdem prædeceſſorum noſtrorum ſtatuta, ut publice in Prono Miſſæ Parochialis moneant executores teſtamentorum, & eos ex nunc monemus, ut voluntates defunctorum infra tempus a jure ſtatutum penitus adimpleant, & diligenter exequantur. Et præcipue de legatis factis Eccleſiæ, piis locis, pauperibus, ac miſerabilibus perſonis ſatisfaciant. Et ut ſi ſciverint aliquos negligentes, vel male ſe habentes in exequendo, & ſuum officium adimplendo, celeriter curiæ noſtræ denuntient.

Item prohibemus omnibus judicibus, & eorum officiariis nobis ſubditis, ne ante annum a morte teſtatoris computandum, & maxime uno, vel duobus menſibus poſt obitum citent coram ſe, aut citari faciant executores teſtamentorum dictorum teſtatorum ſuper redditione compoti dictæ executionis, cum id contrarium ſit juri.

De ſepulturis. Tit. XI.

SAcerdotes opportune admoneant Parochianos ſuos, ut exemplo Tobiæ, Joſeph, & aliorum ſanctorum Patrum, curam diligentem habeant ſepulturæ fratrum ſuorum Chriſtianorum defunctorum, ad ſummæ charitatis, & miſericordiæ opus, & certam futuræ reſurrectionis expectationem.

Moneant tamen eoſdem Parochianos, ne ſuperfluam diligentiam gerant de pompa funeris, aut ſumptuoſarum exequiarum. Talia enim ſunt, qualiacunque ſolatia vivorum, non adjutoria mortuorum. In inhumationibus autem defunctorum laudabile eſt habere ad minus Presbyterum Parochialem cum Clerico, ſi plurium copia haberi non poſſit, cum ſtola, ſuperpelliceo, ac lumine, in cereo, aut tæda juxta Crucem, in veræ fidei illius, qui mortuus eſt, ſignum.

Diligenter doceant Curati, juxta ſanctorum decreta, animabus defunctorum vivos poſſe ſubvenire oblationibus Sacerdotum, precibus, & orationibus propriis, interceſſione Sanctorum, eleemoſynis, & jejuniis.

Jubemus etiam Chriſtianorum defunctorum corpora Eccleſiaſticæ tradi ſepulturæ, in loco, quem ipſi elegerint. Sin autem morientes locum ſepulturæ ſuæ non deſignaverint, reponantur in cœmeterio illius Eccleſiæ, ubi viventes domicilium habebant. Etiamſi extra Parochiam dicti ſui domicilii, eundo, & redeundo, aut ſtando ex aliqua cauſa deceſſerint.

Item & ne, quemadmodum nonnullis in locis, interdum citra honeſtatem, & pietatem factum fuit, corpora defunctorum ad Eccleſiam, & cœmeterium ſupra baculos in futurum deferantur, jubemus in ſingulis Parochialibus Eccleſiis de communi ſarcophago expenſis fabricæ provideri ad corpora defunctorum ad terram deportanda.

Inhibemus nihilominus, ne quis corpus alicujus defuncti in alienam Parochiam transferre præſumat ſine ſpeciali licentia Curati, in cujus Parochia deceſſit.

Et quia juſtum eſt, ut temporalia metat, qui ſpiritualia viventi miniſtravit, volumus, quod quocumque in loco quis inhumetur, Canonica portio Ec-
A cleſiæ Parochiali, in qua domicilium tempore mortis habuit, ſolvatur.

Sed nos injungimus Curatis, & eorum Vicariis, quatenus faciant regiſtrum eorum, qui in ſuis Parochiis moriuntur. Et hoc faciendo, ſcribant nomen, & cognomen defuncti, & domicilium, annumque, & diem ejus mortis.

Prohibemus autem, ne ad ſepulturam in terra ſancta recipiant corpora eorum, qui propria malitia, malitioſaque induſtria, deſperatione, vel iracundia ducti, laqueo, gladio, igne, aqua, præcipitio, aut alio genere mortis ſe interimunt, quique in furto, vel latrocinio occiduntur, vel in ebrietate pereunt, quia tales in notorio, & manifeſto peccato mortali moriuntur.

Ita prohibentur ab Eccleſiaſtica ſepultura alii qui-
B cumque a jure, vel ab homine (miniſterio tamen, & ſententia judicis) nominatim excommunicati, vel etiam excommunicationis ſententiam a jure, vel ab homine latam incurriſſe declarati. Etiamſi tales excommunicati in mortis articulo pœnituerint, & abſolvi petierint, abſolutique in foro conſcientiæ, & non in foro judiciali extiterint. Verumtamen, ſi etiam poſt eorum mortem fuerint aſſecuti abſolutionem in foro judiciali, a judice ad hoc poteſtatem habente, tunc de hoc litteratorie conſtito, ſacra poteſt eiſdem exhiberi ſepultura.

Item doli capaces, qui moriuntur non facta peccatorum confeſſione, etiam ab Eccleſiaſtica ſepultura prohibentur.

Item, qui eo anno, quo decedunt, non receperunt
C Euchariſtiæ ſacramentum.

Peregrini etiam, & viatores incogniti, niſi teſtimoniales litteras ſuorum Curatorum habeant, quod Chriſtiani ſunt, & nullo vinculo excommunicationis innodati exiſtunt.

Item prohibentur ab Eccleſiaſtica ſepultura, qui torneamenta ſponte exercendo, in ipſo, & ex ipſo exercitio moriuntur, aut ibidem etiam lethale vulnus, unde mors ſecuta ſit, acceperunt.

Item uſurarii manifeſti, Judæi, hæretici, raptores, incendiarii, Monachi, qui morientes deprehenduntur habere proprium.

Iis, & ſimilibus ſancta interdicitur ſepultura, niſi per nos ex cauſa fuerit diſpenſatum de eorum
D ſepultura.

De vita, moribus, & converſatione Clericorum.

Titulus XII.

OMnes Clericos, & maxime conſtitutos in ſacris ordinibus admonitos eſſe volumus, ſe, cum in ſanctorum loco ſint, neceſſitatem bene vivendi, non licentiam peccandi eſſe aſſecutos. Idcirco eos hortamur, ut opera ſanctorum exerceant, gradui ſuo honorem conferant, & ipſi non ex honoris, graduſve, aut generis dignitate, ſed ſermone, converſatione, dilectione, fidei puritate, & caſtitate coram hominibus lucere ſtudeant. Significantes eis, quod
E apud Deum nihil eſt beſtius Presbyteri, aut Diaconi Officio, ſi eo modo exerceatur, quem ſacri Canones conſtituerunt.

Item, quia Eccleſiaſticas perſonas oportet etiam eſſe ornatas exterius, volumus, & præcipimus veſtes Clericorum in ſacris conſtitutorum eſſe talares, non expectoratas, non frunciatas, non partitas, ſed clauſas undecunque a collo deſuper, non fiſſas retro, neque in manicis apertas, aut nimium largas.

Prohibemus etiam, ne utantur lunatis, cornutis, et nimis feneſtratis calceis, caligis ſcacatis, jarteriis ad genua, camiſiis frunciatis, aut birretis replicatis, aut nimium quadratis. Indumenta eorum ſint de colore, quo bonæ, & honeſtæ perſonæ Eccleſiaſticæ utuntur in noſtra Diœceſi.

Cri-

itized by Google

Crinem ſcindere uſque ad patentes aures, barbam, A & coronam radere honeſte faciant ſecundum ordinis ſui ſtatum ſemel in hebdomada, aut ad minus bis in menſe.

Annulorum uſum, niſi in dignitate ſint conſtitutæ, perſonis Eccleſiaſticis interdicimus.

Inhibemus inſuper omnibus, & ſingulis Religioſis, Presbyteris, Curatis, & non Curatis, & Clericis Eccleſiarum nobis ſubditis, ne pileum geſtent intra Eccleſiam, ſed caputiis, ſeu camaliis ex panno nigro, ſi voluerint, utantur. Hortamur etiam, ut ſuperpellicea habeant tempore divini ſervitii, dum alte cantatur. Nec interea fabulentur, aut deambulent, ſed cum cantantibus ſe immiſceant, & cantent ſimul omnes, niſi juſta cauſa ſint impediti, præſertim ſi lucrum capiant in dictis Eccleſiis.

B Item ex Provincialis Concilii ſtatuto Abbates, Abbatiſſæ, Priores, Prioriſſæ, Monachi, Moniales, regulareſque Canonici, & alii Religioſi veſtibus, & calceamentis ordini ſuo congruentibus utantur. Et in quolibet Monaſterio in ſuis habitibus hujuſmodi uniformiter ſe habeant. In refectorio ſimul comedant, ac in dormitorio communi dormiant.

Item eodem Provincialis Concilii ſtatuto, ſub pœna excommunicationis prohibetur, & nos in noſtra Diœceſi ſub eadem pœna prohibemus, ne Abbas ſine Monacho, Monachus ſine fratre extra ſuum Monaſterium incedat. Ac ne Monachus, etiam ſi Prioratum, præpoſituram, aut quamvis aliam adminiſtrationem obtineat, in villa, oppido, aut alio quocumque loco ſolus moretur, vel inter ſæculares cohabitet. Sed ſe- C cum alium Monachum, quem ad hoc ejus Abbas duxerit deputandum, habeat, cujus conſortio fretus, ea, quæ ſunt regularis obſervantiæ, valeat ſalubriter adimplere: Maxime ſi ad hoc ipſum talis beneficii fructus ſuppetere poſſint.

Item omnino vetamus, ne Clerici enſes, venabula, baculos, aut arma quæcunque portent, citra neceſſitatem, aut alios caſus jure permiſſos. Venationes etiam clamoſas cum falconibus, ſeu aliis avibus prædatoriis, vel canibus venaticis improbamus. In quibus plerique patrimonium Chriſti, quod in pauperes impartiendum fuit, conſumpſerunt. Et per hujuſmodi vanas, & frivolas occupationes divino ſervitio valde fuit derogatum.

Interdicimus inſuper, ne ipſi publice, aut in privato exerceant ludos turpes, aut ludibrioſos, unde D ſcandalum oriri, & miniſterium Eccleſiaſticum vituperari poſſit pro loco, & tempore, cauſa, & perſonis, in quibus, propter quam, & cum quibus hujuſmodi ludos exerceri contingeret. Et ne omnino ludant in loco, in quo ea die convenerint ad defuncti alicujus anniverſarium, vel ſervitium faciendum, quoniam ex hoc Eccleſiæ decor multum deturpatur. A ludo autem alearum, taxillorum, & ſimilium, quæ in ſorte pendent, ſic abſtineant, ut neque etiam aliis ludentibus fautores, aut teſtes interſint.

Tabernas publicas vitent, niſi forte dum peregrinantur, vel ob aliam probabilem, aut neceſſariam cauſam. Crapulam, & ebrietatem abhorreant, in quibus eſt fomes libidinis, & mentis hebetatio, cauſaque E omnium malorum.

Convivia puerperarum, & confratriarum, quantum poterunt, evitent, ac etiam nuptiarum. Niſi interveniente ſanguinis, aut affinitatis conjunctione, aut alicujus majoris amicitiæ cauſa, ad celebritatem invitentur.

Diſtricte quoque prohibemus, ne Sacerdotes choreis publicis, tripudiationibus, ſaltationibuſve ſeſe immiſceant. Ne turpes, amatorias, aut laſcivas decantent cantilenas, aut cantantibus faveant, aut interſint. Corrumpunt ſiquidem bonos mores colloquia prava. Denique non ſint vagi oculis, non dicaces, non joculatores, non hiſtriones. Ea enim omnia indecora ſunt iis præcipue, quibus animarum cura commiſſa eſt.

Item, cum per incontinentiam nomen Sacerdotum contemptibilius fiat, eorum bona temporalia, tempus, corpus, anima, charitas Dei, & dilectio proximi male perdatur, ſacrorum generalium Conciliorum conſtitutiones innovantes, inhibemus omnibus, & maxime ſacris initiatis, ne concubinas, aut quaſcunque mulieres de incontinentia ſuſpectas ſecum in domibus ſuis, aut alibi quocunque prætextu habeant.

Si quis forte ex talibus prolem ſuſceperit, nunquam eam educari faciat, aut patiatur in ædibus, in quibus habitat.

Et, ut quiſque a carnis contagione immaculatum ſe ſervet, abſtineat a frequentatione mulierum, confabulationibus, converſationibus, & jocis, maxime ſolitariis.

Item prohibemus Sacerdotibus, ne in feſto ſancti Nicolai, Innocentium, aut alio quovis die ſtultum aliquid, aut ridiculum in Eccleſiis, aut alio quocunque loco publico faciant, fierive permittant, aut larvati quocunque tempore, & quovis in loco incedant.

Sacerdotes, qui in diebus primarum Miſſarum novorum Presbyterorum, poſt feſtivas epulas, & grandia convivia, comeſſationeſque, exeunt in publicum, ad exhibendas populo, & plebeculæ comœdias, maxime craſſas, & impudicas, & choreas in plateis, committunt ſine dubio in legem Eccleſiæ, & Apoſtolicum dogma. Quare qui tales fuerunt, ſi perſeveraverint, ſciant ſe condignam punitionem, & correctionem non evaſuros.

Item omnes beneficiati, & in ſacris ordinibus conſtituti, cum ad Horas Canonicas teneantur, eas ſtudioſe, diſtinctis verbis, & cum puritate conſcientiæ dicant, ſecundum conſuetudinem Eccleſiæ Carnotenſis, non tranſcurrendo, vel ſyncopando, aut extranea, vana, prophana, vel inhoneſta intermiſcendo, ſed interior cogitatio cum pronuntiatione exteriori conveniat.

Habeat quælibet Parochia, ſi fieri poteſt, ſcholas publicas, ad quas proficiſci poſſint infantes. Sin minus, ſit ſemper Sacerdos, aut Clericus ſufficienter eruditus, qui poſſit pueros docere, illiſque familiariter interpretari primas litteras, orationem Dominicam, Symbolum, & alia, quæ in alphabeto continentur, præceptaque decalogi. Atque jam ab ætate doceat eos diligere Deum, virtutes appetere, & vitia fugere.

Item, cum nullus, qui Deo militat, ſe implicare debeat negotiationibus vitæ, ut ei placeat, qui ipſum ad militiam elegit, & non poſſit quis Deo ſervire, & mammonæ, prohibemus omnibus Clericis in ſacris conſtitutis, ne ſint mercatores, uſurarii, tabelliones ſæculares, tabernarii publici, aut receptam, ſeu procurationem alicujus Domini temporalis gerant. Non ſint etiam judices, advocati, aut procuratores in foro ſæculari, niſi pro ſe, vel ſuis, aut miſerabilibus perſonis. Sententiam ſanguinis non procurent, nec proferant, dictent, aut ſcribant. Contrafacientes, ſi mors, vel membri mutilatio ſubſequatur, irregularitatem incurrent.

Item inhibemus, ne aliquis Sacerdos, contempto proprio miniſterio, ſeu ordine, opera ruſtica, ſordida, quæ a vero Sacerdote longe diſcrepant, & ab Eccleſiaſtica honeſtate multum abhorrent, exerceat.

Sed, ut ipſi ſciant, quæ ſunt officii ſui, potenteſque ſint alios inſtruere, & otioſitatem omnium malorum matrem evitent, hortamur omnes Clericos, & maxime Sacerdotes, & in ſacris ordinibus conſtitutos, quatenus ipſi cum ſumma diligentia dent operam lectioni, & intelligentiæ ſacrarum litterarum, habeantque libros Eccleſiaſticos, præſertim pſalterii, Evangeliorum, & Epiſtolarum totius anni, hymnorumque, & proſarum, ac Canonis Miſſæ probatas expoſitio- *Libri curatorum.*

ſitiones, tripartitum opus Gerſonis, Manipulum Curatorum, & ſimilia opera, necnon & ſtatuta hæc noſtra Synodalia.

Item & quia in qualibet Parochia debet eſſe Clericus magiſter ſcholarum ad docendum, & erudiendum pueros, ſtatuimus, quod in qualibet Parochia, in qua eſt abundantia populi, Curatus provideat expenſis Parochianorum de magiſtro ſcholarum idoneo, & ſufficienti, qui recte ſciat docere pueros, & eos in bonis moribus inſtruere. Et caveat, ſi fieri poteſt, quod filiæ ſeorſum, & non cum maſculis ſtudeant.

Similiter in qualibet Abbatia, ſeu Prioratu Conventuali inſtituatur magiſter idoneus ab Abbate, vel Priore Conventuali, qui Monachos, & Novitios, ac Canonicos regulares minus ſufficienter inſtructos inſtruat. Si autem Abbas, vel Prior Conventualis hoc facere neglexerint, dictum magiſtrum inſtituemus, & eidem pro labore, & pœna ſalarium expenſis congruis de bonis Monaſterii ſecundum facultates ejuſdem miniſtrari faciemus, prout expedire viderimus.

Item præcipimus omnibus Abbatibus, & Prioribus conventualibus, quatenus Religioſos exire Monaſterio non permittant ſine cauſa, & ſine comite Religioſo, aut converſo, vel alio honeſto Clerico.

Item injungimus, quatenus Abbatiæ, & Monaſteria, & Prioratus Conventuales reſtaurentur, & ibi collocentur Religioſi, in numero competenti, juxta dictorum locorum facultates.

Parochiales Curati per ſingulos dies Dominicos voce intelligibili, & in Gallico loquantur populo de decem præceptis decalogi, de articulis fidei, de operibus miſericordiæ, de virtutibus appetendis, & de peccatis fugiendis. Et, ſi qui ſint Presbyteri, quibus non ſuppetat doctrina, aut prædicandi gratia, legant, & declarent die Dominica unum capitulum Joannis de Gerſon, in opere tripartito.

Inducant Patres filios juvenes ad frequentationem Eccleſiæ, & Divinorum Officiorum, & ad dicendum ſæpiſſime Horas, ſeptem Pſalmos, & contenta in alphabeto, & ad obediendum Deo, Eccleſiæ, & præceptis ejus.

De conſervatione bonorum Eccleſiæ.

Titulus XIII.

Cum expediat Eccleſiæ prædia, & poſſeſſiones habere, oportet eos, qui Eccleſiis præficiuntur, etiam ſecularium negotiorum peritiam habere, atque competenti ſolicitudine, & cautela ſibi commiſſas Eccleſias ſervare indemnes. Ut perpetuetur in illis divinum Officium, & ut tam ſucceſſoribus, quam indigentibus neceſſaria, non ſolum ſpiritualia, ſed & temporalia nunc, & in futurum miniſtrentur.

Imprimis igitur monemus omnes, & ſingulos beneficiatos noſtræ diœceſis, ſub debito juramenti, quo ſuarum Eccleſiarum bona conſervare obſtringuntur, ut bonum, & legale inventarium, ſeu declarationem bonorum, & titulorum ſuarum Eccleſiarum faciant, & illud in uno particulari codice, aut (ſi malint, & breve ſit inventarium) in Miſſali Eccleſiæ ſcribant, vel ſcribi faciant, & ſigno ſuo manuali ſignent, & approbent.

Item præcipimus litteras originales de bonis, redditibus, juribus, & privilegiis dictarum Eccleſiarum, & beneficiorum diligenter ſub arca in loco tuto reponenda conſervari, diſtricte vetantes, ipſas alibi transferri, niſi ex cauſa neceſſaria. Illarum vero tranſcripta penes ſe habeant pro ſuorum jurium perſequutione, aut alias eidem utendo, quotiens expedierit.

Item, ut bona Eccleſiarum, & monaſteriorum pluribus nota ſint, minori ſumptu defendantur, & ſecurius conſerventur, provinciale ſtatutum etiam in noſtra diœceſi obſervare volentes, jubemus, ut Abbates, Abbatiſſæ, priores, prioriſſæ, & perſonæ collegiatarum Eccleſiarum ejuſdem noſtræ diœceſis redigere faciant in ſcriptis, & reddi curent ſingulis annis compotum de omnibus, & ſingulis proventibus ſuorum monaſteriorum, prioratuum, & Eccleſiarum collegiatarum, & de expenſis ſuper his factis.

Item admoneant Curati ſuos parochianos, quatenus eligant ſingulis annis majores Eccleſiæ, quos vulgo matricularios, & gagiarios vocant, qui ſciant, & valeant res parochialis Eccleſiæ gubernare, & negotia ejuſdem curare, & fabricæ illius intendere, ut moris eſt. Ita ut, ſi poſſibile eſt, cum novo, vel novis matriculariis remaneat alter antiquorum gagiariorum, ut novi facilius inſtruantur. Ipſis autem Eccleſiæ gagiariis præcipimus, ut infra octavam diem ad præſtandum juramentum ſolitum veniant coram nobis.

Injungant autem Curati gagiariis ſuarum Eccleſiarum, ut omnia indumenta Eccleſiaſtica linea lavari curent, ad minus bis in anno, videlicet in Paſcha, & feſto omnium Sanctorum, in lixivio ſeparato, & per honeſtas mulieres. Corporalia autem, calices, fontes, & pelvis aquæ baptiſmalis per ipſos ſolos Presbyteros in lotione eorum tractentur.

Item præcipimus eiſdem gagiariis, ut cæteras res Eccleſiarum, domos, & hæreditagia earum in bono, & decenti ſtatu teneant, & conſervent: omnibus autem beneficiariis, ut ædificia ſuorum beneficiorum bene reparent, & reparata conſervent.

Item volumus eoſdem gagiarios teneri ad conficiendum inventarium rerum, & prædiorum ſuarum Eccleſiarum parochialium, ſi nullum a decennio confectum fuerit, & ad reddendum compotum, & reliqua de receptis, & expenſis, infra quindenam ab anno ſuæ adminiſtrationis finito, loco, & hora competentibus, quem quidem locum, & horam convenientem Curatus in Prono Miſſæ parochialis coram parochianis ante deſignabit.

Cum oblationes populi in Eccleſiis parochialibus in manibus gagiariorum factæ, ipſarum reparatione de Epiſcoporum voluntate, ad quorum curam, & ſolicitudinem earum perceptio, & in Eccleſiarum fabricam applicatio pertinebat, convertendæ ſint, quarum compotum, & rationes Epiſcopis, ſeu eorum commiſſis tam de jure, quam de conſuetudine reddi debeant: Injungimus omnibus judicibus Eccleſiaſticis nobis ſubditis, & per noſtram diœceſim conſtitutis, quatenus in creatione, & receptione novorum gagiariorum illos promittere, & jurare faciant, quod de hujuſmodi oblationibus, & gagiaria, ſeu Eccleſiaſtica adminiſtratione bonum, & fidele compotum reddent ſingulis annis in foro Eccleſiaſtico.

Cenſemus quoque juxta juris regulam, quæ habet, quod ſemel Deo dicatum, non eſt ad uſus humanos transferendum, ne matricularii, ſeu gagiarii pecuniam per eos receptam ex oblationibus fidelium, ſeu ex fundis, & redditibus Eccleſiarum in prophanos uſus, ut puta pro liberatione armigerorum, ſeu conſtructione, & intertentione putei communis parochiæ convertant, ſeu, ut ad hæc convertatur, ſub quocunque quæſito colore tribuant, aut converti permittant. *Nota.*

Ut autem Chriſtifidelium eleemoſynæ in uſum, pro quo erogantur, convertantur, & non in alium, juxta Clementis Quinti ſententiam, non liceat procuratoribus, & gagiariis fabricarum quidquam de pecuniis ad opus Officii defunctorum elargitis, vel ex quæſta alicujus Miſſæ, ſeu confratriæ provenientibus diſtribuere, aut in alterius rei uſum diſpenſare, ſed ad quod deſtinatæ ſunt, fideliter reſerventur, & applicentur.

Item

Digitized by Google

Item ad piam, & perpetuam defunctorum memo- A riam, & ne Curati, & gagiarii Eccleſiarum parochialium alii aliis ſuccedentes aliquam ignorantiæ cauſam, aut præſumptionem allegare poſſint: Statuimus, quod in qualibet Eccleſia parochiali expenſis fabricæ fiat, & ſervetur tabula duplex intra chorum Eccleſiæ publice pendens, in cujus altera parte deſcribantur anniverſaria obitus, ſive Miſſæ, quæ per ſex primos menſes anni, & in altera, quæ per reliquos anni menſes dici, & celebrari debent, cum expreſſione dierum, & brevi declaratione rerum pro dictis anniverſariis legatarum.

Querelis gagiariorum, & proviſorum parochialium Eccleſiarum noſtræ diœceſis finem imponere cupientes, Nos, quibus baſilicarum, & illarum reparationum cura, & ſolicitudo imminet, & oblationum pro hujuſmodi reparationibus ratio, & compotum per di- B ctos gagiarios de jure fieri debet, vetamus, & prohibemus, ne facto compoto de receptis, & expenſis per gagiarios, ipſoque inter parochianos, aut alios ad hoc electos examinato clauſo, & affinato prædicti gagiarii ad levandum de hujuſmodi redditione, & clauſura litteras Curiæ noſtræ, aut aliarum nobis ſubditarum cogantur.

Item, ne judices, aut aliæ perſonæ prætextu juriſdictionis Eccleſiaſticæ, aut Officii, quod habent in noſtra diœceſi, maxime poſt hujuſmodi compotorum redditionem, & clauſuram, præfatos gagiarios compellant ad exportandum dicta ſua compota extra parochiam propriam, niſi in caſu impugnationis dictorum compotorum per aliquem de parochianis intentato, aut alia gravi, & legitima cauſa ad hoc dictos Officiarios movente. C

Item prohibitum fuit a prædeceſſoribus noſtris, & nos quoque prohibemus ſacerdotibus, & aliis perſonis Eccleſiaſticis cujuſcunque ordinis, aut ſtatus exiſtant, etiam ſi Abbates, vel Priores fuerint, ſub pœna excommunicationis, & aliis pœnis juris, ne jura, poſſeſſiones, & redditus Eccleſiarum ſuarum ultra decennium ſine licentia noſtra alienare quoquo modo, etiam ad firmam, & locationem dare præſumant, ſed alienata pro viribus revocare ſtudeant.

Item inhibemus quibuſcunque beneficiatis nobis ſubditis, ne libros, calices, veſtes, jocalia, ſeu ornamenta ſuorum beneficiorum divino cultui dedicata vendant, impignorent, aut alias quam ad cultum divinum de eiſdem diſponant.

Item monemus quoſcunque inſtitutos ad capellas, & alia beneficia non Curata, ut integre, & debite celebrent, aut celebrari faciant Miſſas, & alia divina D Officia ſecundum inſtitutionem, & intentionem fundatorum.

Item, quia in diœceſi noſtra Carnotenſi multa ſunt loca pia, utpote xenodochia, hoſpitalia, leproſariæ, & alia loca pia ruinis deformata, quorum non ſolum ædificia collabi, verum etiam bona perire adminiſtratores permittunt, & (quod damnabilius eſt) interdum proventus ad ſuos uſus particulares convertunt, quæ loca eleemoſynis fidelium fundata, & dotata ſunt, ut pauperes, aut infecti lepra ibi reſpective recipiantur, ac ſuſtententur. Cupientes autem abuſum illum tollere, & corrigere, ordinamus, & injungimus omnibus, E & ſingulis hujuſmodi domorum magiſtris, & adminiſtratoribus, quatenus regiſtrum ad longum omnium, & ſingulorum bonorum tam mobilium, quam immobilium, & reddituum, receptarum, & expenſarum quotannis faciant, & manu propria ſignent.

De Eccleſiis, cœmeteriis, & aliis ſacris locis, & eorum immunitate.

Tit. XIV.

AD unius ſpiritualis, ſanctæ, & univerſalis Eccleſiæ exemplum, innumeræ per mundum conſtructæ ſunt Eccleſiæ ad recipiendum populos, ad nominis, & divini auxilii invocationem congregatos, ut in eiſdem cultu divino Deus honoretur in pace, & ibi ſacra fiant, & ſacramenta adminiſtrentur. Illas ſancti Patres omnimoda immunitate gaudere conſtituerunt, quamplurimi Imperatores confirmaverunt legibus publicis. In illis propterea canones ſacrorum generalium, & provincialium Conciliorum prohibuerunt, & nos prohibemus in Eccleſiis in noſtra diœceſi poſitis, teneri publica parlamenta, conciones laicorum, univerſitatum, ſocietatumve quarumlibet Concilia. Ceſſent in eis vana, & frivola colloquia, & confabulationes quælibet; ceſſet ſtrepitus, clamor, faſtus, omniſque irreverentia, cæteraque omnia, quæ Officium divinum impedire, aut quovis modo perturbare poſſunt, aut oculos divinæ majeſtatis offendere, ne ubi peccatorum venia poſtulatur, ibi peccata committi deprehendantur. Nullus in ea, maxime dum ſacra aguntur, deambulet, vagetur, aut diſcurrat.

Magis autem monemus omnes, & ſingulos, ut illis Eccleſias ingredientibus, ſit humilis, & devotus ingreſſus, & intus quieta converſatio, intentis præcordiis, devotis inſiſtant orationibus. Et, dum ſacra aguntur, glorioſumque nomen Jeſu recolitur, flectant audientes genua, aut capitis inclinatione ſuum Salvatorem teſtentur.

Et ut divino Officio celebrato, & populo egreſſo ad propria, oſtia Eccleſiæ diligenter claudantur.

Item & cum cœmeteria fidelium Chriſtianorum defunctorum quieta ſint dormitoria, quæ eodem immunitatis gaudent privilegio, ſicut Eccleſiæ, inhibemus ſub pœna excommunicationis, ne quis in cœmeteriis prophana conſtruat ædificia, novave itinera faciat, nec per ipſa (ſicut nec per Eccleſias) pecora tranſitum faciant.

Omnibus autem, & ſingulis parochialium Eccleſiarum noſtræ diœceſis gagiariis præcipimus, eadem cœmeteria claudi circumquaque muris, ſeu ligneis clauſuris, eaque in poſterum teneri clauſa, ne porcis, & cæteris brutis animalibus expoſita, etiam paſtus cauſa, prophanari videantur. Et quod longe deterius eſt, ne ſepultorum cadavera (quod Deus avertat) exhumari contingat.

In cœmeteriis (ſicut & in Eccleſiis) ceſſent convivia, & comeſſationes, theatrales joci, choreæ, tripudia, cantilenæ, ac ludi quicunque. Non teneantur ibi nundinæ, fora, mercatus, aut placita ſæcularia quarumcunque cauſarum.

Attendentes Eccleſiarum, & cœmeteriorum immunitatem noſtris temporibus paſſim lædi, & per ſanguinis effuſionem violari. Et quod nonnulli in Eccleſiis, & cœmeteriis pollutis ante reconciliationem celebrare, & mortuorum corpora ſepelire contra reverentiam ſacris locis debitam non dubitarunt, præſenti decreto duximus ſtatuendum, ne aliqui ſæculares ſcienter celebrent, aut faciant celebrari divina in Eccleſiis, aut ſepeliant, vel ſepelire faciant in cœmeteriis poſt notoriam, & injurioſam ſanguinis effuſionem, & ante eorum reconciliationem.

Qui vero contra præſumpſerint, præter alias pœnas a jure ſtatutas, ingreſſum Eccleſiæ ſibi noverint interdictum, donec de tranſgreſſione hujuſmodi ad arbitrium noſtrum, cujus ſententiam, & ſtatutum contempſerunt, ſatisfecerint competenter.

Volumus mulieres in Eccleſiis extra chorum ſede-

re, manereque ſeparatas a viris in poſteriori parte Eccleſiarum, quoad commode fieri poterit.

Item omnibus, & ſingulis Curatis, & Vicariis prohibemus, ne in Eccleſia, durante ſervitio divino, permittant mulieres deambulare facere, aut tenere earum infantes, quinimo eis præcipimus, ut hoc fieri prohibeant ſub pœna canonica.

Prohibemus inſuper, ne laici occupent locum deputatum ſacerdotibus, & clericis miniſtrantibus, & ſervitium Eccleſiæ celebrantibus.

Injungimus Curatis, & Magiſtris ſcholarum, quatenus pueros, & ſcholaſticos diligenter, & ſolicite inſtruant, ut in Eccleſia reverenter ſe habeant. Et ut in tenera ætate Deo humiliter ſervire diſcant, recipiantur, & collocentur convenienti loco, ubi flexis genibus conſiſtant, legentes, & dicentes Pſalmos, horas, aut alias orationculas.

Item abuſum illum cultui divino derogantem in quibuſdam noſtræ diœceſis frequentatum Eccleſiis, in quibus certis anni ſolemnitatibus, & feſtivitatibus alta voce legendę in gallico aliquorum ſanctorum decantantur, cum hocquetis brevibus, & minimis, abolentes, inhibemus, ne de cætero hoc fiat, vel aliquid aliud decantetur in Eccleſia, ultra ſervitium divinum conſuetum, vel quod a nobis fuerit approbatum.

Nec in feſto ſancti Nicolai, Catharinæ, Innocentium, aut alio quovis die, prætextu recreationis, ſcholaſtici, clerici, ſacerdoteſve ſtultum aliquid, aut ridiculum faciant in Eccleſia, aut ab aliis fieri permittant. Denique ab Eccleſia abjiciantur veſtes fatuorum perſonas ſcenicas agentium.

Statuimus, & ordinamus, quod tam in Eccleſiis collegiatis, quam in monaſteriis, prioratibus, conventibus, Eccleſiis parochialibus, & omnibus aliis, Officium divinum devote celebretur. Cum reverentia, & honeſtate pauſæ fiant, tollaturque, & evitetur nimia præcipitatio.

Item ordinamus, quod in ſingulis Miſſis parochialibus fiat obſecratio pro ſanctiſſimo Domino noſtro Papa, proſperitate Regis, & Reginæ, pro filiis regis, regia progenie, & ſtatu regni Franciæ, & dicatur Pſalmus: *Lætatus ſum in his, quæ dicta ſunt mihi*, cum Gloria Patri, Oratione dominica, & Angelica ſalutatione. Et ſpecialiter dicantur orationes: *Deus omnium fidelium paſtor, & rector*. Et, *Deus omnium regnorum inſtitutor*. Et ut ad præmiſſa populus facilius inducatur, nos, ultra indulgentias olim conceſſas, de omnipotentis Dei gratia viginti dies indulgentiarum concedimus, & donamus omnibus devote hujuſmodi orationes dicentibus, & orationibus aſſiſtentibus. Et hoc in Pronis Eccleſiarum veſtrarum publicetis.

Ordinamus etiam, quod in ſingulis proceſſionibus Eccleſiarum noſtræ diœceſis cum Curato, aut Vicario etiam omnes Presbyteri illius Eccleſiæ, in qua fit proceſſio, & adſint, & ſuperpelliceis induti ſequantur debito, ac honeſto ordine crucem, quæ antefertur in illa publica ſupplicatione, devoteque ſimul aſſiſtant ipſi proceſſioni. Quoniam indecens eſt, ac inhoneſtum, ſolum Curatum, aut Vicarium tunc illis adeſſe, & crucem ſequi, comitantibus eum laicis, ſine aliquo comitatu virorum Eccleſiaſticorum, ut hactenus multis in locis intelleximus eſſe factum.

Propter multas, varias, & irrationabiles inſolentias, quæ præcedentibus annis ex proceſſionibus extraordinariis populi parochiarum ruri poſitarum provenerunt, & ad obviandum, ne in poſterum ſubſequantur: Volumus, quod decreta proceſſione, Preſbyteri parochiani, niſi ſint legitime impediti, populuſque, ſi poſſit, tam eundo, quam redeundo, vexillum, & crucem devote, & ordinate ſequantur, dimiſſa prava conſuetudine, ſeu potius corruptela, quæ in multis talibus parochiis inolevit, ſecundum quam, ubi ad locum proceſſionis deventum fuerit, tota turba huc, atque illuc ad tabernas, relicta cruce, & campanis, elabitur, & divertit, involutum vexillum, cruxque de baculo depoſita ſine honore ad locum, a quo ab uno interdum, vel duobus ad ſummam noctem referuntur.

Item & ne populus diſtrahatur a Miſſa parochiali, & ab auditione mandatorum Dei, & Eccleſiæ, prohibemus, ne in capellis, etiam ab antiquo prædeceſſorum noſtrorum authoritate fundatis, leproſariis, vel domibus Dei, campanis pulſatis, Miſſæ dicantur publice die dominico, aut feſtivo, ante magnam Miſſam Parochialem, niſi poſt Pronum ejuſdem Miſſæ parochialis. Non tamen intendimus in hoc comprehendere eos, qui in ſecreto, excluſo populo parochiali, celebrare voluerint.

Volumus, ut ſacerdotes parochiales citent capellanos, quos invenerint in hoc tranſgreſſores, ſuper contemptu, & inobedientia reſponſuros coram nobis, ſeu Officiali noſtro. Cauſam tamen in ſua relatione exprimant.

Inhibemus etiam capellas de novo erigi, aut conſtrui, etiam omnino dirutas de novo reædificari ſine noſtra permiſſione, & licentia.

Et quia multorum fide relatione didicimus, ſimplicem populum aliquando levi aſſertione miraculorum, aut pro novi reputatione ſancti, ad unum, & alterum locum concurriſſe, candelas, panes, & alia vota obtuliſſe. Ut credulæ plebi, & populo nobis commiſſo adverſus hujuſmodi abuſus conſulamus, diſtricte prohibemus, ne quis poſthac miraculum de novo factum prætendat, neve etiam intra, aut extra Eccleſiam, titulum, imaginem, vel picturam, prætextu novi miraculi, aut pro reputatione novi, & incogniti ſancti erigat, figat, vel ponat, aut populi concurſum in miraculi gratiam, & venerationem recipiat, niſi prius cauſa cognita, quid ſentiendum, tenendumque ſit, a nobis decretum fuerit.

Et ut nihil ſine diſcretione in Eccleſia Dei fiat, expediens, & rationabile videtur propter imagines, veritati, & ſacræ ſcripturæ non convenientes, ut in poſterum, niſi præcedente noſtra, aut noſtrorum commiſſorum viſitatione, & probatione, imagines novæ in Eccleſiis non collocentur.

Item, quia intelleximus quoſdam haberi libellos falſam doctrinam continentes, ac per mendacia, & dicta frivola, & erronea, ſimplices, & incautos inducentes in graves errores, prohibemus omnibus, & ſingulis, tam clericis, quam laicis, cujuſcumque ſtatus, conditionis, aut ſexus exiſtant, ne quemvis libellum fidem; aut mores concernentem vulgari, ſeu etiam latino ſermone, ſine authoritate, & decreto noſtris imprimant, aut imprimere faciant, vendant, emant, legant, & ſi contigerit eos habere, ad nos deferant.

Item, quamvis viri Eccleſiaſtici de jure a præſtationis, & talliarum ſolutione ſint immunes, & exempti; Attamen intelleximus nonnullos Presbyteros noſtræ diœceſis hujuſmodi talliis indebite gravari, & cottiſari cum laicis, ruſticis, & plebeiis, ideo deliberatione provida duximus inhibendum ſacerdotibus noſtræ diœceſis, ne de cætero hujuſmodi licite impoſitioni talliarum ſe ſubmittant.

De quæſtoribus, & prædicatoribus per presbyteros parochiales in ſuis Eccleſiis, & locis admittendis, vel non.

Titulus XV.

ETſi Apoſtolus eleemoſynarum quæſtores apud Corinthios commendarit, falſorum tamen quæſtorum intemperantia, mendaciis, & abuſionibus factum eſt, ut per totum mundum a quæſtoribus ſibi doctus quiſque maxime caveat.

Itaque per Generalia Concilia, ab hinc trecentis annis,

annis, adverſus illos cautum eſt. Sed cum nec noſtris temporibus ceſſent pſeudoquæſtores eleemoſynarum, ſed multi mentito nomine, & habitu, re ipſa tamen ingenio fallaci, & deceptorio, pecunias extorqueant a ſimplicibus, & ruſticis Chriſtianis, qui de facili credunt in iis, in quibus dicitur eis verſari ſalus animarum, diſtricte prohibemus Curatis noſtræ diœceſis, & eorum Vicariis, ne aliquos quæſtores, prætextu quarumcunque litterarum recipiant, aut in Eccleſiis parochiæ ſuæ, plateis, aut vicis ejuſdem publicare ſuas indulgentias permittant, niſi litteras noſtras, aut Vicariorum noſtrorum in forma authentica ſanas, & integras, ſubſignatas a ſecretario, ſigillique noſtri appenſione munitas prius oſtenderint. Intelligentes, quod ſi dictos quæſtores ſine litteris noſtris receperint, & eos agentes contra ſtatuta noſtra toleraverint, gravi emenda plectentur.

Item præcipimus eiſdem Curatis, quod cum primum dicti quæſtores illis noſtras litteras exhibuerint, eas attente legant, & videant. In quibus, ſi quam falſi ſuſpicionem, aut raſuram deprehenderint, eos nequaquam ad quæſtam admittant, & nihilominus ſtatim id nobis, aut Vicariis noſtris, aut promotori noſtro ſignificent, maxime quando dictos quæſtores prohibere non poterunt, ut per nos, vel Officialem noſtrum, ad dictorum quæſtorum punitionem, quacunque eorum exemptione non obſtante, procedatur.

Item, etſi noſtras litteras, ſic per dictos quæſtores ſibi oſtenſas, Curati, aut eorum Vicarii cognoverint eſſe ſanas, & integras, a ſecretario noſtro ſubſcriptas, & ſigillo noſtro ſigillatas, ac omni ſuſpicionis vitio carentes, ipſos nihilominus quæſtores non permittant prædicare. Sed ſi in ſacris ordinibus conſtituti fuerint, permittant eos verbis ſimplicibus dumtaxat exponere ea, quæ in dictis litteris noſtris, & articulis per nos tranſmittendis, per dictum ſecretarium noſtrum ſcriptis, continebuntur.

Item Curati a quæſtoribus etiam, qui prædictas litteras noſtras obtinuerint, non recipiant, publicentve aliqua brevia ſuper hujuſmodi quæſtis faciendis, ac etiam indulgentiis publicandis. Aut ipſa brevia ad valvas Eccleſiarum, aut alia publica ipſarum Parochiarum loca affigi, ſeu alias quovis modo publicari permittant, niſi id fieri per noſtras litteras mandaverimus, aut Vicarii noſtri mandaverint, breviaque hujuſmodi fuerint ſigno manuali noſtri, aut Vicariorum noſtrorum Notarii ſignata.

Item, quia nonnunquam quæſtores verboſos, & impudentes, habendi cupiditate, quaſdam confictas, & nullatenus approbatas reliquias, imagines, aut picturas, in grave ſtatus Eccleſiaſtici dedecus, & populi Chriſtiani ſcandalum, ſecum detuliſſe, populoque venerandas exhibuiſſe compertum eſt, prædictis Curatis, & eorum Vicariis inhibemus, ne eoſdem quæſtores aliquas reliquias, crucem, & ſanctuaria exhibere venerandas, ſeu veneranda permittant, niſi id expreſſe in noſtris, aut Vicariorum noſtrorum litteris caveatur.

Item moneant ſæpius Curati ſuos Parochianos, ut ante omnes quæſtas ſubveniant pauperibus, infirmis, & miſerabilibus perſonis Parochiæ ſuæ.

Eoſdem Curatos, & eorum Vicarios monemus, ut fabricam ſuæ, deinde Carnotenſis Eccleſiæ ſuper quæſtas omnes apud plebem ſuam commendatam habeant. In hujuſmodi enim pia opera melius collocatur eleemoſyna, & certius, quam in ea, quæ quæſtores facienda proponunt.

Item & cum multi prædicationis officium ſibi uſurpantes, zizaniorum ſatore diabolo inſtigante, novas doctrinas, & hæreſes interdum ſub falſo religionis habitu apud populum clam ſeminare, & benevolentiam vulgi captantes, adminiſtratoribus tam Eccleſiaſticis, quam ſæcularibus ſine ulla diſcretione detrahere, & ſubditos ſuis majoribus, ac Dominis rebelles, penituſque inobedientes reddere, ſpe melioris quæſtus conati ſint; qui plantare religionem fingentes, eam deſtruunt, nervum Eccleſiaſticæ diſciplinæ rumpunt, inſerunt errores, ſeditiones excitant, & ſcandala immittunt: Nos talibus viam præcludere cupientes, omnibus, & ſingulis Eccleſiarum noſtræ Diœceſis Rectoribus diſtricte inhibemus, ne ullos (cujuſcunque ſtatus, ordinis, vel conditionis exiſtant) mendicantes, quæſtores, religioſos, aut etiam ſæculares, extraneos, ſeu etiam diœceſanos, quavis occaſione, ſive cauſa, ad Officium prædicationis in ſuis Eccleſiis, vel locis exercendum admittant, aut id fieri permittant, tolerent, aut ſub diſſimulatione pertranſeant, niſi eiſdem Rectoribus, aut eorum Vicariis conſtiterit, debite illos a nobis, aut Vicariis noſtris approbatos, & ad hoc nominatim miſſos extitiſſe. Sub hac tamen prohibitione, Fratres Minores, & Prædicatores noſtræ Diœceſis nobis nominatos, & legitime præſentatos, ſi de ſupradictis fidem fecerint Curatis competentem, non intendimus eſſe comprehenſos.

Item prohibemus, ne dicti Curati, & Capellani permittant Prædicatores quæſtas facere in ſuis Parochiis, niſi prius ſermocinati fuerint, ſeu fecerint aliquas collationes, & prædicationes, veluti in adventu, in quadrageſima, & per anni curriculum.

De Excommunicatione.
Tit. XVI.

UT contumaces excommunicati rubore tandem, & verecundia perfundantur, & ſic ad communionem hominum, & Sacramentorum participationem, ſanctæque matris Eccleſiæ unitatem (unde ſunt præciſi) debitamque obedientiam, ac ſatisfactionem inclinentur, & redeant, eorumque ſpiritus ſalvus fiat, diſtricte præcipimus ſingulis Parochialibus Presbyteris, ut ſtatim, poſtquam litteras excommunicatorias ſuper publicatione excommunicatorum denominatorum in eiſdem, a curia noſtra, vel aliorum judicum competentium emanatas receperint exequendas, ipſi alta, & intelligibili voce in Pronis ſuarum Eccleſiarum ſingulis diebus Dominicis, expreſſis eorum nominibus, & cognominibus, cum cauſæ expreſſione in prima publicatione, aſſiſtente, & audiente populo, denuntient, & publicent excommunicatos. Inhibentes, ne in eorum præſentia divina celebrent, ſed eos curent prius per ſe, vel per alium, alioſve ejici, nec ad Eccleſiaſtica Sacramenta, aut ſepulturam recipiant ſub pœna emendæ.

Prohibemus autem, ne occaſione pecuniæ, vel alterius quæſtus, aut curialitatis receptæ, a denunciatione excommunicati ceſſent ſub pœna emendæ.

Volumus etiam, ne hujuſmodi excommunicati aliquo modo poſſint de ſententiis excommunicationis ignorantiam prætendere, quod Curati, vel eorum Vicarii id ipſis excommunicatis (ſi in Parochiis ipſorum Curatorum commode valeant apprehendi) ſaltem ad eorum domicilia ſignificent, ut ſuam procurent abſolutionem, admonentes.

Item & ne ſimiliter eoſdem Curatos excommunicatorum ſuorum aliquando capiat oblivio, ſed ut eiſdem ſuorum Parochianorum cenſuræ ſint ſemper notæ, volumus, & præcipimus, quatenus cum primum litteras excommunicatorias, aggravatorias, reaggravatorias contra Parochianos ſuos, quacunque authoritate receperint, ponant, & redigant in ſuis regiſtris diem, & annum datæ litterarum prædictarum, & earumdem præſentationis ſibi factæ. Et exprimant, utrum pro re cognita, adjudicata, vel pro defectu diei, vel contumacia, hujuſmodi cenſuræ latæ fuerint, & ad cujus inſtantiam, qua authoritate, atque ſummam, necnon terminum, ſeu terminos ſolutionis in litteris appoſitos, ac diem executionis dictorum mandatorum. Ut, cum opus fuerit, clare poſſint ſingula ad finem debitum apparere.

Forma exordii regiſtri hæc erit.

Hæc ſunt regiſtra excommunicatorum in Parochia de N. Carnotenſis Diœceſis, publicatorum per me ejuſdem Eccleſiæ Parochialis Curatum, infra ſcriptis diebus, & annis, fideliter facta.

Sequitur forma regiſtri excommunicationis.

Anno Domini milleſimo quingenteſimo vigeſimo-ſexto, quarta Decembris, præſentatæ mihi fuerunt exequendæ excommunicationis litteræ a Curia Carnotenſi emanatæ, & ſub ejuſdem curiæ ſigillo, ac datæ diei 28. Novembris noviſſime præteriti confectæ. Quibus conſtat N. Parochianum meum, authoritate Domini Officialis Carnotenſis, ad inſtantiam N. pro ſumma decem, tali die ſolvenda, vel pro defectu diei, excommunicatum. Significavi parti tali die.

Et eædem formæ ſervandæ ſunt in aggravationibus, reaggravationibus, relaxationibus, & abſolutionibus, mutatis mutandis.

Inhibemus autem, ne pro cujuſlibet litteræ excommunicationis regiſtro, ultra ſummam duorum denariorum Turonenſium, totidemque pro regiſtro aggravationis, relaxationis, & abſolutionis, eorum Vicarii exigere præſumant. Si qui vero contra fecerint, eos ſuper hoc per officialem noſtrum puniri volumus, taliter, quod cæteris cedant in exemplum.

Item ſtatuimus, & volumus, & ordinamus, quod prætacta excommunicatorum, & alia omnia regiſtra (ad quorum confectionem Parochiales Curati per prædeceſſorum noſtrorum & noſtra ſtatuta Synodalia tenentur) remaneant ſemper apud illos Presbyteros, qui Parochialibus Eccleſiis deſerviunt pro tempore in divinis, ſub pœnis, & coercitionibus in titulo de teſtamentis ſuperius poſitis.

Item volumus, & præcipimus, ut de cætero omnes excommunicatos in ſuis regiſtris poſitos, & in excommunicatione diu ſtantes, Curati Parochiales, vel eorum Vicarii, in noſtra Synodo promotori noſtro in ſcriptis nominatim tradant. Et eos maxime, qui excommunicationis ſententiam per annum ſuſtinuerint. Necnon exceſſus eorumdem Parochianorum, ſi enormes, & notorii ſint, & ad noſtram correctionem pertineant, denunciare non differant. Alioquin contra negligentes per Officialem noſtrum procedi volumus, prout juſtum fuerit.

Et nihilominus nos ipſis Curatis, aut eorum Vicariis, authoritate præſentis conſtitutionis Synodalis, damus facultatem, ut, alio non expectato mandato noſtro, talem excommunicatum per annum (cum de hæreſi valde ſit ſuſpectus) citent ad diem certam coram nobis, vel Officiali noſtro, ſe de hæreſi purgaturum. Et interim de citatione, & annualis excommunicationis publicatione nos, vel Officialem noſtrum, per eorum litteras, & debitam relationem certificent, & informent.

Item vobis Curatis, & Vicariis ſupradictis præcipimus, & mandamus, quatenus breves, ſigno noſtri audientiarii ſignatos (qui annuatim tempore quadrageſimæ ad vos mitti ſolent) continentes nomina excommunicatorum, a regiſtris Curiæ noſtræ extractorum, qui nondum ſuas abſolutiones obtinuerunt, recipiatis, excommunicatoſque in eiſdem denominatos, publice in Pronis veſtris denuncietis. A publicatione hujuſmodi non ceſſantes, donec ipſi ſic excommunicati vobis de ſuis litteris abſolutionis, vel relaxationis, debite ſignatis, & ſigillatis, apparere fecerint. Nec aliqui veſtrum in errore, ſeu ignorantia nonnullorum perſeverent putantium hujuſmodi breves, ſeu excommunicationes tantum ſic mitti, defectu ſolutionis quinque denariorum Turonenſium. Et ob hoc prætextu hujuſmodi erroneæ opinionis dictas excommunicationes publicare differunt.

A Item præcipimus, quod de cætero Curati, & eorum Vicarii omnes excommunicatos publicatos, & denunciatos in ſuis regiſtris poſitos, & in excommunicatione ſtantes in qualibet Synodo noſtra tradant in ſcriptis ſigilliſero noſtro.

Abſolutiones in foro pœnitentiali a ſententiis excommunicationis generalibus, in ſcriptis tamen latis (ut pro contentis in monitorio generali executioni demandato) non ſufficere taliter abſolutis decernimus. Quia neceſſaria eſt eis abſolutio in ſcriptis, generalis tamen, & tacito, ſi velint, abſoluti nomine, ſi ſpecialiter, & nominatim non fuerint cogniti a populo.

Item prohibemus magiſtris eleemoſynarum, & le- B proſariarum noſtræ Civitatis, & Diœceſis Carnotenſis, ne publice excommunicatis miniſtrent Eccleſiaſtica Sacramenta, aut recipiant eos ad divina.

Inquirant etiam Sacerdotes, quando de novo Parochiani veniunt ad ſuas Parochias, unde veniunt, & qua de cauſa domicilia tranſtulerunt. Et ſi ſciverint eos excommunicatos, ſimiliter non recipiant ad divina, aut Eccleſiaſtica Sacramenta.

Excommunicatum nominatim, licet de ſatisfactione debite conſtet, ſi tamen non appareat in ſcriptis de abſolutione, ad Communionem, & Sacramentorum participationem, Curatus, ejuſve Vicarius non admittat, niſi in mortis articulo. Quo caſu eum excommunicatum a peccatis omnibus, & a quocunque vinculo cenſuræ abſolvat ſecundum formam Eccleſiæ. C Corpus tamen ejus ad ſepulturam non recipiat, ſine licentia noſtra, aut Officialis noſtri.

Sed, quoniam ſunt nonnulli caſus, pro quibus ipſo facto excommunicatio a Canone indicta repetitur, contingitque illorum caſuum reos, & culpabiles, hujuſmodi excommunicationis cenſura (licet ignaros) innodari, huic nos animarum periculo obviare volentes, inſequendo antiquam, & immemorialem Provinciæ Senonenſis, & noſtræ Diœceſis Carnotenſis conſuetudinem, diſtricte præcipimus, & mandamus omnibus Parochialium Eccleſiarum Rectoribus, quatenus ſingulis diebus Dominicis denuncient excommunicatos omnes, qui, ſuadente diabolo, injiciunt manus violentas in Clericos, & Religioſos, niſi in caſibus a jure permiſſis, & illos, qui Clericos detinent, poſtquam de eis reſtituendis ſufficienter fuerunt re- D quiſiti.

Item frequenter denuncient excommunicatos omnes, juriſdictionem Eccleſiaſticam impedientes, & perturbantes, ac libertatis, & immunitatis Eccleſiaſticæ infractores, & violatores. Et in hoc denunciando, his verbis, vel ſimilibus utantur: Nos denunciamus excommunicatos a Canone omnes, qui directe, vel indirecte, per ſe, aut alium, clam, aut palam, juriſdictionem Eccleſiaſticam, ordinariam, aut delegatam impediunt quoquo modo, aut impedientibus præbent auxilium, conſilium, vel favorem. Et eos, qui rapiunt, & detinent nuncios, & executores mandatorum Eccleſiaſticorum judicum. Aut ipſos verberant, mutilant, vel occidunt, aut ab eis E litteras, ſive acta Eccleſiaſtica auferunt, cancellant, dilacerant, aut diſrumpunt. A qua excommunicationis ſententia, niſi prius tam judici (cujus cognitio fuerit impedita, vel juriſdictio uſurpata) quam parti (quæ turbata fuerit in perſecutione juris ſui) de injuria, damnis, expenſis, & intereſſe integre fuerit ſatisfactum, nullatenus abſolvantur. Et aliter impenſa abſolutio nullius eſt valoris.

Quorumdam Clericorum, & Sacerdotum, etiam beneficiatorum, præſumptuoſa temeritas ſic excrevit, ut cum pro debitis, vel pro ſuis exceſſibus coram Eccleſiaſticis judicibus conveniuntur, contra Concilium Milevitanum, & Carthaginenſe, totius Clericalis ordinis privilegia, & Eccleſiaſticam juriſdictionem turbando, negotium ad vetitum examen, & ſæcularis judicia pertrahere, viis quibuſdam exquiſitis malitioſe nitun-

Digitized by Google

mituntur, & ſic exceſſuum, correctionum, & verorum A debitorum ſolutionem, in creditorum injuriam, non ſine ſuperiorum ſuorum contemptu, & opprobrio, cum certa animarum ſuarum pernicie eludunt. Nos juſtitiam noſtram, & Eccleſiæ ſponſæ noſtræ nolentes negligere, cum tales, tanquam membra putrida, ab hominum, & Sacramentorum Eccleſiaſticorum communione, ac univerſis ſanctæ matris noſtræ Eccleſiæ ſuffragiis, multis ſanctorum Patrum decretis habeantur extranei, & omnibus Eccleſiæ beneficiis veniant privandi, eos excommunicatos denunciari in Pronis Eccleſiarum veſtrarum volumus, & jubemus, a qua excommunicationis ſententia, niſi prius tam judici, cujus cognitio fuerit impedita, quam parti, quæ turbata fuerit in proſecutione juris ſui, de injuria, damnis, expenſis, & intereſſe integre fuerit ſatisfactum, nullatenus abſolvantur. Et aliter impenſa abſolutio B nullius ſit valoris.

Item omnes, qui de fide male ſentiunt, quique in damnatam hæreſim incidunt cum eorum adhærentibus.

Item omnes, & ſingulos uſurarios, ſacrilegos, Eccleſiarum violatores, ſortilegos, divinatores, & ad divinos recurrentes, necnon ad falſas menſuras, aut pondera vendentes, & falſos decimatores, & decimas ſibi non debitas appropriantes, & uſurpantes.

Alios autem caſus (quia multi ſunt, quibus ipſo jure quis incurrit excommunicationem, & non æque frequenter eveniunt) recitare in Pronis ſuis Curati non aſtringantur, ne nimia prolixitate audientes tædio afficiant. C

De executione mandatorum.

Titulus XVII.

Quilibet ſacerdos parochialis, juxta canonum ſtatuta, habeat proprium clericum, qui juvet eum ad Miſſam, ac alia divina Officia, & ſit competentis ætatis, & ſciat exequi mandata curiæ noſtræ, & de illorum executione relationem facere.

Item, ne quis Curatus, Vicarius, Clericuſve parochialis, prætextu conſanguinitatis, vel affinitatis, ſeu compaternitatis, aut alterius cujuſcunque affectionis, & favoris, doni, ſeu promiſſi, mandata curiæ D noſtræ exequi recuſet quoquo modo, aut differat.

Item præcipimus omnibus, & ſingulis ſacerdotibus parochialibus, quatenus nuncios mandata noſtra, ſeu curiæ noſtræ deferentes, cum ad eos venerint, & dicta mandata exequenda illis tradiderint, ea diligenter exequantur, fideliter executa reddant indilate, ac adeo diſcrete, & caute, quod latores litterarum hujuſmodi poſſint recedere ſine periculo, & damno quolibet propter hoc eis inferendo. Sed nec revelent, aut dicant per ſe, vel alium quovis modo poſtea nomina eorum, qui dictas litteras, & mandata portaverunt, immo ipſos latores, ſi opus ſit, defendant, & protegant.

Executio autem fiat ſecundum tenorem mandati, ad perſonam nominati in dicto mandato, ſi E commode apprehendi poſſit. Sin minus ad domicilium cum inſinuatione, & ſignificatione contentorum in dicto mandato, alicui majori quatuordecim annis de domo, & familia nominati, aut in defectum talis domeſtici, alicui de propinquioribus vicinis, tradendo illi copiam citationis. Si autem nullus vicinus reperiatur, qui velit hujuſmodi executionem citationis acceptare, & ſignificare citando, fiat executio per affixionem, & dimiſſionem copiæ mandati ad oſtium nominati in dicto mandato. Et ſi nominatus domicilium deſeruerit, & illius novum domicilium ignoretur, fiat executio ad Pronum Eccleſiæ, cujus prius erat parochianus, cum dimiſſione, & affixione copiæ mandati ad valvas di-

ctæ Eccleſiæ, ſed hoc tamen cum noſtro, aut noſtri Officialis decreto.

Executores præmiſſorum mandatorum copiam illorum, & relationem, ſive executionem parti petenti ejuſdem expenſis tradant, ſecundum taxas inferius annotatas.

Primo pro executione, & relatione citationis, ad quod juſtum, ad videndum taxari expenſas, in cauſa injuriarum, in cauſa decimarum, ad audiendum denunciationem pro qualibet illarum duos denarios turonenſes.

Pro copia, & relatione earundem, ſi petantur, duos denarios turonenſes.

Pro executione, & relaxatione in cauſa matrimoniali, ſeu dotis, quinque denarios turonenſes.

Pro copia, & relatione hujuſmodi citationis, ſi petantur, quinque denarios turonenſes.

Pro executione, & relatione citationis ad exhibendum, quinque denarios turonenſes.

Pro copia, & relatione ejuſdem citationis, ſi petantur, quinque denarios turonenſes.

Pro executione, & relatione citationis ad ceſſionem, quinque denarios turonenſes.

Pro copia, & relatione ejuſdem citationis, ſi petantur, quinque denarios turonenſes.

Pro executione, & relatione citationis ex officio, quinque denarios turonenſes.

Pro copia, & relatione ejuſdem citationis, ſi petantur, quinque denarios turonenſes.

Pro executione, & relatione citationis in cauſa appellationis, contra partem principalem tantum factæ, duodecim denarios turonenſes.

Et ſi in eodem loco executio fiat contra Officialem, & partem principalem, per unum, & eundem executorem, habeat executor viginti denarios turonenſes.

Pro copia, & relatione ejuſdem citationis, ſi petantur, duos ſolidos, & ſex denarios turonenſes.

Pro executione, & citatione litterarum citatoriarum, ac monitoriarum, vel rogatoriarum, medio annexæ noſtræ, ſeu Officialis noſtri, decem denarios turonenſes.

Pro copia, & relatione hujuſmodi litterarum rogatoriarum, & annexæ, ſi petantur, quindecim denarios turonenſes.

Pro executione, & relatione quarumcumque monitionum, quinque denarios turonenſes.

Pro copia, & relatione dictarum litterarum monitoriarum, ſi petantur, quinque denarios turonenſes.

Pro executione, & relatione litterarum excommunicationis, quinque denarios turonenſes.

Pro copia, & relatione earundem, ſi petantur, quinque denarios turonenſes.

Pro executione, & relatione litterarum, tam aggravatoriarum, quam reaggravatoriarum, ſive ſit pro re cognita, ſive pro contumacia, quinque denarios turonenſes.

Pro copia, & relatione earundem litterarum, quinque denarios turonenſes.

Pro executione, & relatione litterarum citatoriarum in cauſa matrimoniali ad Pronum, per tria edita cum intimatione, viginti denarios turonenſes.

Pro copia, & relatione earundem litterarum, ſi petantur, viginti denarios turonenſes.

Pro executione, & relatione litterarum querimoniæ, ſeu monitionis generalis, ſententias excommunicationis, & aggravationis continentium, tres ſolidos turonenſes.

Pro executione, & relatione litterarum reaggravationis, ſuper eiſdem litteris querimoniæ obtentarum, duodecim denarios turonenſes.

Pro executione, & relatione aliarum litterarum, ne confundantur, ſuper prædictis litteris obtentarum, duodecim denarios turonenſes.

Per

Per præmiſſa tamen non prohibemus, quominus prædicti executores, ſi contingat eos pro executione faciendà ire extra civitatem, aut villagium, in quo eſt ſituata domus Presbyteralis, accipiant ſalarium ſecundum antiquam taxam, quæ eſt ad rationem ſex denariorum Turonenſium pro leuca, tam eundo, quam redeundo.

De cætero non adſtringantur, aut teneantur Curati, aut eorumdem Vicarii monitiones, & querimonias generales publicare, niſi eædem ad minus die præcedente diem publicationis ſibi præſentatæ fuerint. Et eas non publicent, niſi prius ipſas viderint, & legerint diligenter, ut illas melius ſecundum earum formam vulgari ſermone exponere poſſint. Et ſi habuerint brevetum in vulgari, illud prius conforment, & collationent cum originali.

Inhibemus tamen diſtricte vobis Curatis, vel Vicariis ſupradictis, ne cognitionem aliquam ſuper eiſdem monitionibus generalibus accipere, aut confeſſiones recipere præſumatis, immo eam vobis ultra earum publicationem, & executionem interdicimus propter abuſus, quos ſæpenumero evenire comperimus. Sed perſonas aliquid de contentis in eiſdem monitionibus confiteri volentes, & totum negotium ad forum noſtrum Eccleſiaſticum remittatis.

Curati tamen, ſeu alii executores nunquam opponentes ad oppoſitionem recipiant, aſſignando eiſdem diem ad dicendum cauſas oppoſitionis, niſi id contineatur in mandato. Sed provideant ſibi moniti, obtinendo citationes in forma allaturos, vel alia forma.

Inhibemus etiam Curatis, & Vicariis, ne litteras excommunicatorias, querimoniales, aggravatorias, reaggravatorias, & bannorum, & alias quaſcunque diſpenſationes exequantur, niſi ſint noſtris ſigillis, vel curiæ noſtræ munitæ, & ſigillatæ, eaſque viderint, & inſpexerint.

Inhibemus inſuper mandata extraneorum judicum mandari executioni ſine annexa.

Item inhibemus, ne quis litteris, aut gratiis Apoſtolicis, ſeu confeſſionalibus, & aliis ſimilibus utatur in noſtra Diœceſi, niſi prius illas examinationi noſtræ ſubjecerit, & nobis inſinuaverit.

De Feſtorum celebratione, & jejuniorum obſervatione.

Titulus XVII.

SAnctorum memorias multis, & optimis rationibus Eccleſia celebrat, & pro illorum honore tam in univerſum, quam ſigillatim Feſtos dies & Clero, & plebi ſucceſſive olim indixit, juſque Feſtorum violatum vindicavit. Sed vel refrigeſcente nunc Chriſticolarum devotione, vel nimia Feſtorum multiplicatione, ſeu (quod verius eſt) creſcente in dies plebeiorum (qui multi ſunt, præſertim in noſtra Diœceſi) paupertate, alii otio, vaniloquio, ebrietatibus, comeſſationibus, ludis, & laſciviis ſe dedunt. Alii peregrinationibus, negotiationibus quæſtuariis, & curis ſæcularibus, magis quam rei divinæ, orationibus, contemplationi, aut quieti vacant. Alii denique cum multa prolis, vernaculorum, mercenariorumque familia ſæpe mendicant. Eas ob cauſas nos commiſſi nobis gregis ſaluti providere cupientes, eundemque benigno affectu (ut Paſtoris eſt munus) pro viribus ſublevare, etiam Decretum Concilii Provincialis noviſſimi in hac re exequentes, & tam vicinarum, quam Comprovincialium Diœceſum morem jam a multis annis aſſuetum imitati, Feſta vulgo operum manualium, ſeu brachiorum dicta, infra, & juxta formam ſequentem, a præcepto Eccleſiæ excludimus, & revocamus, ea devotioni populi, quoad ceſſationem ab opere manuali, & ſervili, committentes.

Annotationes Feſtorum, quæ ad populi devotionem remittuntur.

In Januario. Fabiani, & Sebaſtiani.
Vincentii Martyris.
Converſionis ſancti Pauli.
In Februario. Cathedræ ſancti Petri.
In Martio. Leobini Epiſcopi Carnotenſis.
In Aprili. Gregorii martyris.
In Majo. Inventionis ſanctæ Crucis.
Joannis ante Portam Latinam.
Carauni martyris.
In Junio. Gervaſii, & Protaſii.
In Julio. Translationis S. Martini Epiſcopi, & Confeſſoris.
Arnulphi Epiſcopi, & martyris.
In Auguſto. Petri ad vincula.
Inventionis beati Stephani Protomartyris.
Decollationis S. Joannis Baptiſtæ.
In Septembri. Ægidii, & Lupi.
Exaltationis ſanctæ Crucis.
Leobini Epiſcopi, & Confeſſoris.
In Octobri. Dionyſii, Ruſtici, & Eleutherii.
In Novembri. Clementis Papæ, & Martyris.
In Decembri. Sanctorum Innocentium.

MAndamus omnibus Eccleſiarum Parochialium noſtræ Diœceſis Rectoribus, ne præmiſſa Feſta populo ſolemnizari, & feriari præcipiant. Quinimmo diebus Dominicis immediate hujuſmodi Feſta præcedentibus, in Pronis Miſſarum Parochialium intiment, inſinuent, & declarent ſuis Parochianis, quod Feſta ex ſuperius deſcriptis, quæ in hebdomada occurrent, ſunt relicta ad eorum devotionem. Et quod illis diebus poſſunt, ſi velint, negotiis ſervilibus, & operibus manualibus libere vacare, & illa exercere.

Non intendimus tamen per hanc noſtram conſtitutionem quidquam detrahere, aut diminuere de cultu Divino, & Sanctorum Officio, quæ augere potius cupimus, quantum poſſumus. Propterea præfatis Eccleſiarum Parochialium Rectoribus diſtricte præcipimus, ne Miſſas, & alia Divina Officia, ab antiquo in illis Feſtis manualibus, & aliis diebus antiquitus ex devotione populi pro conſuetudine fieri ſolita, omittere audeant. Immo volumus, quod annuncient in Pronis Eccleſiarum, quamvis prædicta Feſta extra præceptum ſint, pie tamen, & ſancte facturos eos, qui illa ſervaverint, illis diebus ſe ſerventius Divino cultui mancipantes, quique Eccleſiam tunc frequentaverint, diligentius ſe a contagio vitiorum ſervantes. Et ut congruam interpretationem ſtatuto de Feſtis manualibus ad devotionem populi redactis ſubjungamus; Cenſemus Miſſas debere dici illis diebus altas, vel baſſas, ſecundum quod cantorum copia, vel eorumdem defectus poſtulabunt.

Præcipimus autem, & jubemus, majora Feſta totius anni ſine opere aliquo diligenter, & ſedulo ab omnibus obſervari. Videlicet diem Veneris ſanctam ante Paſcha uſque ad meridiem. Feſtum Paſchæ, cum duobus diebus ſequentibus; Aſcenſionis, Pentecoſtes, cum duobus diebus ſequentibus, & jejunio in vigilia ejuſdem Pentecoſtes. Venerabilis Sacramenti, omneſque dies Dominicales. Alia etiam Feſta fixa, & non mutabilia, ſequentia, ab omni opere obſervari. Scilicet

In Januario. Circumciſionis Domini.
Epiphaniæ.
In Februario. Purificationis B. Mariæ.
Matthiæ Apoſtoli. Eſt locus biſſexti.
In Martio. Annunciationis beatæ Mariæ.
In Aprili. Marci Euangeliſtæ, cum abſtinentia carnium, Litanis, & Proceſſione.
In Majo. Philippi, & Jacobi Apoſtolorum.
In Junio. Barnabæ Apoſtoli.
Nativitatis Beati Joannis Baptiſtæ, cum jejunio in vigilia.

Beato-

Digitized by Google

Beatorum Petri, & Pauli, cum jejunio in vigilia.

In Julio. Beatæ Mariæ Magdalenæ.

Jacobi Apoſtoli, cum jejunio in vigilia.

Beatæ Annæ, matris ſacroſanctæ Mariæ Virginis.

In Auguſto. Beati Laurentii, cum jejunio in vigilia.

Aſſumptionis Mariæ Virginis, cum jejunio in vigilia.

Bartholomæi Apoſtoli, cum jejunio in vigilia.

In Septembri. Nativitatis B. Mariæ Virginis.

Matthæi Apoſtoli, cum jejunio in vigilia.

Michaelis Archangeli.

In Octobri. Lucæ Euangeliſtæ.

Simonis, & Judæ, cum jejunio in vigilia.

Dedicationis Eccleſiæ Carnotenſis, in urbe tantum.

In Novembri. Omnium Sanctorum, cum jejunio in vigilia.

Commemorationis Defunctorum, uſque ad meridiem.

Martini Epiſcopi, & Confeſſoris.

Sanctæ Catharinæ Virginis, & martyris.

Beati Andreæ Apoſtoli, cum jejunio in vigilia.

In Decembri. Beati Nicolai Epiſcopi, & Confeſſoris.

Conceptionis B. Mariæ Virginis.

Beati Thomæ Apoſtoli.

Nativitatis Domini, cum jejunio in vigilia.

Beati Stephani.

Joannis Apoſtoli.

Et quilibet in ſua Parochia, Feſta Patronorum, & Dedicationem Eccleſiarum etiam ceſſando ab omni opere obſervabit.

Quia ſuperioribus annis dies translationis Feſtorum Conceptionis, & Annunciationis B. Mariæ Dei genitricis & a Clero, & populo varie celebrati fuere, aliis Officium, & ceſſationem ab opere ſervili obſervantibus, aliis Officio Eccleſiæ mane impleto, culturæ, negociationique reſiduum diei impartientibus: Nos in honorem ſuperſanctæ Dominæ noſtræ, quando prædictorum Feſtorum translatio contigerit; Dies translationis, quoad Officium, & quoad ceſſationem ab opere ſervili, a mane uſque ad veſperam ſolemnes, & a Clero, & a populo in obſervatione, in civitate, & Diœceſi futuros ex nunc in adventum decrevimus.

Idem cenſentes de die translationis Feſtorum Patronorum, & Dedicationum cujuslibet Eccleſiæ Parochialis.

Item præcipimus abſtinentiam a carnibus, tribus diebus ante Feſtum Aſcenſionis Domini, cum Proceſſionibus.

Declaramus autem, ad tollendum quorundam ſcrupulum bonarum mentium, quibus eſt timere culpam, ubi culpa non eſt, ex antiqua conſuetudine obſervari in hac Diœceſi, & Provincia Senonenſi conſuetum eſſe, uti carnibus, quotieſcunque dies Purificationis ſuperbeatæ, & glorioſæ Virginis Mariæ incidit, & evenit die ſabbati, niſi aliter ex pia, & religioſa devotione quis voluerit abſtinere.

Item præcipimus jejunium Quadrageſimæ, ſecundum præceptum Eccleſiæ, cum tribus quatuor temporum aſſuetis.

Quia comperimus multos annis ſuperioribus per quadrageſimam uſos butyro, & lacticiniis, nulla a nobis aut petita, aut obtenta diſpenſatione, niſi in media quadrageſima; interdum etiam prope finem quadrageſimæ: monemus Curatos, & eorum Vicarios, ut ſi quos ſine diſpenſatione uti hujuſmodi butyro, & lacticiniis in quadrageſima deprehenderint, ipſos juſtitiæ denuncient. Et in Pronis Eccleſiarum ſuarum tribus hebdomadis ante quadrageſimam admoneant ſuos Parochianos, ut qui neceſſitatem, & olei penuriam patiuntur, ſi hujuſmodi lacticiniis uti velint, diſpenſationem tempeſtive ante initium quadrageſimæ

A particulariter, vel generaliter habere, & obtinere curent.

Monemus etiam Eccleſiarum rectores, quatenus ſuos Parochianos hortentur, ut ſuperiora Feſta, quæ in præcepto ſunt, eo majori celebritate, veneratione, & devotione, quo pauciora ſunt, & rariora, obſervent. Et ut illis diebus Deum, & ſanctos, quorum Feſta aguntur, pia mente, & devoto affectu venerentur, & colant, verbumque Domini, ſeu prædicationes diligenter, & attente audiant.

Parochialis Miſſæ.

Ad tollendum materiam altercationum, quæ in nonnullis Parochiis in futurum contingere poſſent, hac noſtra Synodali conſtitutione declaramus, Presbyteros Parochiales in diebus Dominicis, & Feſtivis majorem B Miſſam propriam de Dominica, vel de ſancto, cujus dies Feſtus exiſtit, celebrare debere. Nec eſſe per eos debito ſatisfactum, ſi peculiares, privataſve, ſeu de confratria aliqua exolvant.

Ceſſent illis diebus Feſtis judicia, cauſarum cognitiones, venditiones, mercatus, comeſſationes, ebrietates, ludi, & nundinæ. Contra facientes citentur coram nobis, aut Officiali noſtro, etiam per ipſos Curatos, aut eorum Vicarios.

Macellarii, carnifices, ſartores, tabernarii, durante Miſſa Parochiali, & Veſperis, omnino ceſſent a venditionibus, niſi ex cauſa neceſſaria, & pro viatoribus tranſeuntibus.

C

De Confratriis.

Titulus XIX.

QUoniam in confratriis primum recte conſtitutis, & poſtea in deterius prolapſis multa conſpiciuntur committi, ab honeſtate, & Chriſtianæ pietatis religione penitus aliena, ut illis congruum adhibeamus remedium, in primis ordinamus, ne in ipſarum confratriarum Congregationibus fiant diſſoluta convivia, compotationes ad ebrietatem inducentes, choreæ, tripudia, &c. id genus, ad bacchanalia magis, quam ad Chriſtianam religionem ſpectantia.

Item quia ſolent in pleriſque locis noſtræ Diœceſis deferri baculi ipſarum confratriarum, præcedentibus mimis, & luſoribus cum tympanis, quod maxime dedecet honorem Dei, & Sanctorum. Non enim de-D bent ante eorum imagines baculis confratriarum infixas præcedere inſtrumenta illa muſica, ad choream, & tripudia potius, quam ad devotionem audientes excitantia. Idcirco prohibemus diſtricte, ne poſthac tales baculi deferantur publice per vicos hiſtrionico ritu, & modulatione muſica choreis accommodata.

Præterea prædictos confratriarum baculos deferre per vicos, & publice ſolent laici, & mulieres, cappis Eccleſiaſticis induti, quod ſummopere indecens eſt, & indecorum. Cum in Canonicis ſanctionibus prohibeantur tam viri laici, quam mulieres, manibus contingere veſtes ſacras, atque contrectare, quanto magis eaſdem induere, ſibique ſuperponere, ac circumferre? Quamobrem prohibemus poſthac obſervari hunc execrabilem E morem in noſtra Diœceſi, ſub gravi pœna tranſgreſſoribus infligenda.

Inſuper ne ipſarum confratriarum numerus, & multitudo copioſa ſine modo creſcat in immenſum, ſtatuimus, quod nullæ deinceps inſtituantur novæ confratriæ ſine noſtro conſenſu, approbatione, & authoritate expreſſa, in Eccleſiis noſtræ Diœceſis. Ut hac via nobis conſtet & cauſa novæ fundationis erigendæ, & quantitas reddituum illi fundationi aſſignandorum.

Denique ordinamus, quod antiquarum confratriarum fundationes ad nos deferantur examinandæ, an integræ permanſerint in ſua prima origine, vel ab illa deciderint. Quod ſi diminutio earum ob culpam, ſeu negligentiam gubernatorum acciderit, tranſacto tem-

Digitized by Google

tempore, ut conveniens remedium huic decidentiæ A noſtra cura adhibeamus.

FORMÆ TESTIMONIALIUM,

Relationum, & aliarum Litterarum ſecundum caſuum exigentiam expediendarum per Curatos, & Vicarios eorum.

Teſtimonialis pro Clerico ordinando.

REverendo in Chriſto Patri, & Domino, Domino Ludovico Dei, & ſanctæ Sedis Apoſtolicæ gratia Epiſcopo Carnotenſi, ſeu veſtris Dominis Vicariis, vel B Vicario, aut Officiali Petrus de la Foreſt Presbyter Rector Parochialis Eccleſiæ de Marbojaco veſtræ Diœceſis Carnotenſis obedientiam cum omni reverentia, & honore debitis, Noverit veſtra paternitas reverenda, Quod die datæ præſentium, in mei, & teſtium infraſcriptorum præſentia perſonaliter conſtituti, honeſti viri N. N. talis ætatis gagiarii, ſeu proviſores fabricæ dictæ meæ Parochialis Eccleſiæ, Necnon N. N. N. talis ætatis mercatores Parochiani ejuſdem Parochiæ. Qui quidem unanimiter dixerunt, & atteſtati ſunt, prout & ego Rector antedictus cum eis atteſtor, & certifico per præſentes habuiſſe, & habere bonam, & veram notitiam de perſona Guillelmi de Liſle, Diaconi de eadem Parochia oriundi, filii naturalis, & legitimi Martini etiam de Liſle agricolæ, & Marionæ ejus uxoris C etiam Parochianorum meorum, qui quidem Guillelmus eſt ætatis vigintiquinque annorum. Et hoc ſciunt videlicet, talis, & talis, quia eum levarunt de ſacro Fonte Baptiſmali, vel quia eum viderunt in cunabulis enutriri lacte, aut ſunt proximi vicini Patris, & Matris talis ordinandi. A quo tempore, & per illud continue iidem atteſtantes cognoverunt ipſum Guillelmum fuiſſe, & eſſe bonæ, & probatæ vitæ, ac converſationis, qui ſemper per id tempus ſe bene, honeſte, ſobrie, & caſte rexit, & gubernavit ſine ſcandalo, aut reprehenſione, frequentando ordinarie Eccleſiam, & cum viris Eccleſiaſticis, ac litteratis converſando, de quibus præmiſſis dictus Guillelmus Diaconus a me Rectore prædicto litteras præſentes ſibi fieri, & tradi petiit, & requiſivit In D cujus rei teſtimonium ſignum meum manuale his præſentibus appoſui Datum, & actum in tali loco, Anno, &c. die, &c. præſentibus ibidem N. N. teſtibus fide dignis ad præmiſſa vocatis, & rogatis.

Et in hujuſmodi atteſtatione apponantur nomina, & cognomina teſtium, eorum ætates, & ſtatus, & loca reſidentiæ, & locus, ubi fuerit facta hujuſmodi atteſtatio.

Et pro dictis litteris teſtimonialibus 3. ſ. 4. d.

Teſtimonialis pro bannis pro Diœceſanis.

VEnerabili, & circumſpecto viro Domino Officiali Carnotenſi N. Rector, ſive Vicarius Parochia- E lis Eccleſiæ de Freſneyo Diœceſis Carnotenſis, obedientiam, cum omni reverentia, & honore. Noverit veſtra circumſpectio veneranda me feciſſe, & proclamaſſe ſolemniter palam, & publice in Prono ejuſdem meæ Parochialis Eccleſię tria banna per tres dies Dominicos, aut Feſtivos, videlicet primum bannum die. N. ſecundum bannum die. N, tertium die. N. de matrimonio contrahendo inter Petrum du Pre, & Catherinam filiam Guillelmi du Bois Parochianos dictæ Parochiæ. Quibus quidem bannis, & matrimonio contrahendo nullus ſe oppoſuit, nec aliud Canonicum novi impedimentum, quominus dicti Petrus, & Catherina ad hujuſmodi matrimonium ſolemnizandum in facie Eccleſiæ debeant admitti. In cujus rei teſtimonium præſens ſcriptum meo manuali ſigno ſignavi. Datum in dicta Parochia, Anno Domini, &c. die, &c.

Et pro dicta littera 12. d.

Alia teſtimonialis pro bannis pro non Diœceſanis.

VEnerabili, &c. ut ſupra in præcedenti uſque ibi, inter Guillelmum Deſchamps Diœceſis Pariſienſis, & Mariam filiam Benedicti de la Ville, Diœceſis Aurelianenſis, in dicta tamen mea Parochia commorantes a tali tempore. Quibus quidem, &c. ut ſupra in præcedenti forma, &c.

Et pro dicta littera 12. d.

Alia teſtimonialis pro bannis pro exiſtentibus diverſarum Parochiarum oriundis.

VEnerabili, &c. ut ſupra uſque ibi, inter Joannem des Hayes Parochianum de Luceyo, & Guillelmetam filiam Roberti Lamart de Parochia de Maynuillari Diœceſis Carnotenſis oriundos, dictæ tamen meæ Parochiæ, ſcilicet eundem Joannem a tali tempore, & prædictam Guillelmetam, a tali tempore Parochianos, Quibuſdam bannis, &c. ut ſupra in præcedenti.

Et pro dicta littera 12. d.

Forma relationis ſuper oppoſitione ad banna.

VEnerabili, & circumſpecto viro, &c. ut ſupra uſque ibi, Noverit veſtra circumſpectio veneranda, quod dum ego Rector antedictus hodie in Prono ejuſdem meæ Parochialis Eccleſiæ palam, & publice proclamarem primum bannum de, & ſuper matrimonio contrahendo inter Radulphum de Vigens, & Barbaram filiam Roberti de Beu affidatos, Thomas Perrin coram me comparens complemento ejuſdem matrimonii inter ipſos Radulphum, & Barbaram contrahendi ſe oppoſuit, dicens, & proponens, dum eadem Barbara priores, & potiores promiſſiones matrimoniales habuiſſet. Expropter ad cauſam hujuſmodi oppoſitionis per vos audiendam, & diſcutiendam vobis, & Curiæ veſtræ remiſi dictum opponentem, ſupradictaſque partes loquendo ad eorum perſonas coram vobis ad diem ſabbati proximi venturam peremptorie, & perſonaliter citavi ſuper hoc, prout juris fuerit, proceſſuras. Eiſdem partibus authoritate nobis in hac parte commiſſa inhibendo ſub pœna excommunicationis, & aliis pœnis juris, ne fortiori vinculo matrimonii ſe obligent, vel inter ſe, vel cum alio, quouſque aliter fuerit per vos ordinatum. In cujus rei teſtimonium præſentes ſigno meo manuali ſignavi, Anno, &c. die, &c.

Notandum, quod ſi opponens aliam cauſam allegaverit, debet exprimi in dicta relatione.

Et pro dicta littera 20. d.

Forma relationis ſuper affidatione.

VEnerabili, &c. ut ſupra uſque ibi, Noverit veſtra circumſpectio veneranda die, & anno datæ præſentium ſponſalia per verba de futuro in facie dictæ meæ Parochialis Eccleſiæ ſolemniter pluribus perſonis præſentibus, & aſſiſtentibus inter Claudium du Four ex una parte, & Luciam filiam Roberti Gaſteau ex altera contracta fuiſſe, meque eaſdem partes per verba de futuro (ut moris eſt) affidaſſe. Teſte ſigno meo manuali hic appoſito, Anno, &c. die, &c.

Et pro littera 12. d.

Et eſt bonum, quod idem Rector inſerat in dicta ſua relatione nomina teſtium præſentium in eiſdem affidationibus ſaltem quatuor, aut quinque cum eo reſidentium.

For-

Forma Relationis ſuper accuſatione matrimonium contrahendi, quando aliquis denunciat impedimentum, & ſe vult partem facere.

VEnerabili, &c. ut ſupra uſque ibi. Noverit veſtra circumſpectio veneranda: Quod dum ego Rector antedictus die datæ præſentium in Prono dictæ meæ Parochialis Eccleſiæ palam, & publice proclamarem primum bannum de, & ſuper matrimonio contrahendo inter Fabianum Guillaume, & Sibillam filiam Andreæ Petit affidatos: Comparuit coram me Martinus de Blez, qui impedimentum conſanguinitatis inter ipſos Fabianum, & Sibillam exiſtens nobis denunciavit partem ſe faciendo. Eapropter cauſam hujuſmodi denunciationis per vos audiendam, &c. ut ſupra in aliis.

Et eſt notandum, quod ſi denuncians aliud impedimentum, quam conſanguinitatis objiciat, illud debet exprimi per Curatum in ſua relatione, ut puta affinitatis carnalis, vel cognationis ſpiritualis, aut alias. Et aſſignet Curatus, vel Vicarius diem certam, & brevem, competentem tamen denuncianti, & partibus affidatis coram nobis ad procedendum ſuper prædictis, ut juris erit cum inhibitionibus, ut ſupra.

Et pro littera 29. d.

Alia forma relationis denunciationis, quando denuncians non ſe facit partem, ſed ſolum denunciat, & refert per modum revelationis impedimentum exiſtens inter affidatos, ad exonerandam conſcientiam ſuam.

VEnerabili, &c. ut ſupra, uſque comparuit talis, qui ad ſuæ conſcientiæ exonerationem nobis dixit, & denunciavit eſſe impedimentum tale, vel tale inter affidatos, propter quod diſtuli ulterius procedere. Et partes affidatas una cum informatione ſuper hoc per nos facta, inſequendo ſtatuta Synodalia, ad vos, & audientiam veſtram remiſi ad talem diem cum inhibitionibus ſupra inſertis pro ſuper hoc ordinando, ut de jure, &c.

Et pro littera 20. d.

Teſtimonialis pro Parochiano, & Parochiana ſimul conjugatis tranſeuntibus ad alienam Parochiam.

NOverint univerſi, Quod ego Petrus du Bois Presbyter Rector Parochialis Eccleſiæ de Illæſiis Carnotenſis Diœceſis Joannem de Prez, & Peretam ejus uxorem præſentium latores nuper Parochianos meos, nunc autem ad aliam Parochiam (ut dicunt) tranſire volentes, ac propter hoc a Parochiali ſubjectione, qua mihi, & prædictæ meæ Eccleſiæ tenebantur, abſolvi requirentes: duxi fore abſolvendos, eoſque tenore præſentium abſolvo. Certificans me nullum in eis Canonicum ſcire impedimentum, quominus debeant ad ſacramenta Eccleſiaſtica admitti, & Eccleſiaſticæ tradi, ſi decedant, ſepulturæ, in cujus rei teſtimonium præſens ſcriptum ſigno meo manuali roboravi, Anno, &c. die, &c.

Et pro littera 12. d.

Alia teſtimonialis pro Parochiano ad extraneas partes proficiſci volente.

NOverint univerſi, Quod ego N. Presbyter Rector Parochialis Eccleſiæ de N. Diœceſis Carnotenſis licentiam, & facultatem conceſſi, prout & concedo Galtero Petit meo Parochiano ad extraneas partes, ut dicit, in brevi ituro, & proficiſci volenti, ut idem meus Parochianus a die ejus diſceſſus uſque ad ipſius reditum, quibuſvis alienis idoneis Presbyteris per eum eligendis peccata ſua confiteri, ab eiſque pœnitentiæ, ac cætera Eccleſiaſtica valeat recipere Sacramenta. Quibus quidem Presbyteris, & aliis omnibus, & ſingulis Chriſtifidelibus harum ſerie litterarum certifico, quod in dicto meo Parochiano nullum ſcio Canonicum eſſe impedimentum, quominus ad prædicta Sacramenta admitti debeat, necnon tradi, ſi decedat, Eccleſiaſticæ ſepulturæ. In cujus rei teſtimonium, &c. ut ſupra.

Et pro littera 12. d.

Forma teſtamenti.

IN nomine Domini amen. Univerſis præſens teſtamentum inſpecturis Petrus le Clerc Presbyter, Rector Parochialis Eccleſiæ de Campo bono Diœceſis Carnotenſis ſalutem in Domino. Notum facimus, quod in noſtra, ac teſtium infraſcriptorum præſentia perſonaliter conſtitutus honeſtus vir Bernardus du Four Agricola Parochianus dictæ Parochiæ æger corpore, ſanus tamen mente, ac in bona per Dei gratiam exiſtens memoria, attendens, & conſiderans, quod nihil eſt certius morte, nihil vero incertius ejus hora, cupiens ſaluti animæ ſuæ providere, & ad gaudia æternæ felicitatis pervenire, teſtamentum ſuum, ac ſuam ultimam voluntatem fecit, & diſpoſuit modo, & forma ſequentibus. Imprimis animam ſuam, dum de corpore exierit, Deo altiſſimo ſuo Creatori, ac B. Mariæ Virgini, totique curiæ celeſti commendavit. Corpus vero ſuum voluit inhumari in Eccleſia, vel cœmeterio dictæ Parochiæ prope locum ſepulturæ ſuorum parentum defunctorum. Deinde voluit, & ordinavit, omnia ſua debita ſolvi, & fore facta, ſi quæ ſint, emendari. Item voluit, & ordinavit dici, & celebrari in dicta Eccleſia die ſui obitus viginti Miſſas, ſcilicet unam alta voce, & alias ſubmiſſa voce de defunctis. Item dedit, & legavit de bonis a Deo ſibi collatis fabricæ dictæ Eccleſiæ quinque ſolidos Turonenſes. Item Rectori dictæ Eccleſiæ totidem, &c. Et ad præmiſſa omnia, & ſingula facienda, & exequenda dictus teſtator fecit, elegit, & nominavit, prout nominat, executores ſuos honeſtos viros N. N. quibus executoribus, & eorum cuilibet dedit, & conceſſit plenam poteſtatem, facultatem, & mandatum ſpeciale præmiſſa faciendi, & exequendi, omnia bona ſua mobilia, & immobilia propter hoc obligans, revocans omnia alia teſtamenta (ſi quæ forſan alias per eum facta fuerint) volens hoc præſens teſtamentum valere, & robur firmitatis obtinere. Datum, & actum in domo dicti teſtatoris, anno, & die, &c. Præſentibus ibidem Antonio du Pre, Benedicto de Leave, & Carolo Fontaine teſtibus fide dignis ad præmiſſa vocatis, & rogatis. In cujus rei teſtimonium præſentes litteras meo manuali ſigno ſignavi. Anno, & die, &c.

Et pro littera v. ſ. t.

Et ſi excedat quartam partem pellis pergameni, habebit rationem pellis, & vacationis, videlicet pro pelle debite ſcripta xx. ſ. t.

Teſtimonialis pro Parochiano mortuo, qui elegit alibi ſepulturam, quod confeſſus eſt, & ſacramenta recepit, & non eſt excommunicatus.

DIſcreto viro Rectori Parochialis Eccleſiæ de Campofolio, diœceſis Carnotenſis, Joannes Deshayes rector Parochialis Eccleſiæ de Cheleto dictæ diœceſis ſalutem. Quia Guillelmus des Vignes Parochianus meus nunc defunctus voluit, & ordinavit in veſtra Eccleſia, aut cœmeterio Eccleſiæ veſtræ ſepeliri, & inhumari, idcirco eum ad vos juxta ejus voluntatem tranſmitto, certificans vobis, & omnibus aliis Chriſtifidelibus meipſum in confeſſione audiviſſe, ac ſacramenta Eccleſiaſtica eidem adminiſtraſſe, quodque ipſe nullo excommunicationis vinculo eſt innodatus, & nullum in ipſo canonicum eſſe impedimentum, quominus debeat tradi Eccleſiaſticæ

ſiaſticæ ſepulturæ. Teſte ſigno meo manuali hic appoſito, una cum ſigillo ejuſdem meæ Eccleſiæ. Anno, & die, &c. A

Et pro littera xxii. d.

Teſtimonialis pro vidua de marito ejus mortuo, & defuncto.

OMnibus, & ſingulis præſens ſcriptum inſpecturis Franciſcus du Moncel Presbyter, rector Parochialis Eccleſiæ de Centolio, diœceſis Carnotenſis ſalutem, & ſinceram in Domino Charitatem. Notum facio, quod Joannes Porcher quondam Parochianus meus, & in mea antedicta parochia commorans, obiit in eadem, anno Domini milleſimo quingenteſimo triceſimo ſeptimo, menſe Januarii, fuitque per me rectorem antedictum eodem anno, & die N. inhumatus, & ſepultus B in cœmeterio ejuſdem meæ Parochiæ, præſentibus, & aſſiſtentibus ibidem pluribus utriuſque ſexus perſonis, videlicet, N. N. N. In cujus rei teſtimonium præſentem chartam ad requeſtam N. viduæ dicti defuncti ſigno meo manuali ſignavi, Anno, &c.

Relatio Curati de ſuo parochiano mortuo, qua de cauſa fuit Eccleſiaſtica ſepultura denegata.

VEnerabili, & circumſpecto viro Domino Officiali Carnotenſi N. rector, ſive Curatus Eccleſiæ Parochialis N. diœceſis Carnotenſis obedientiam cum omni reverentia, & honore. Noverit veſtra circumſpectio veneranda, me inſequendo conſtitutiones ſynodales diœceſis prædictæ Carnotenſis recuſaſſe, & diſtuliſſe C inhumare in terra ſancta corpus defuncti Guillelmi du Four, dum viveret, mei Parochiani, ex & pro eo, quod idem Guillelmus, prout mihi per nonnullos teſtes fide dignos relatum fuit, propria malitia, & deſperantia ductus laqueo ſe interemit. In cujus rei teſtimonium præſentes litteras, &c. Datum anno, &c. die, etc.

Et pro littera xii. d.

Littera collationis, ſeu inſtitutionis magiſtri ſcholarum parochiæ.

UNiverſis præſentes litteras inſpecturis N. rector Parochialis Eccleſiæ de Chavermaco diœceſis Carnotenſis ſalutem in Domino. Notum facimus, quod nos de ſcientia, moribus, probitate, induſtria bona, & experta diligentia dilecti noſtri magiſtri Guillelmi D Gentil Presbyteri, in artibus magiſtri ad plenum informati, eundem Gentil magiſtrum, & rectorem ſcholarum ejuſdem noſtræ Parochiæ ad honores, & onera aſſueta fecimus, conſtituimus, creavimus, & ordinavimus, tenoreque præſentium facimus, conſtituimus, creamus, & ordinamus uſque tamen ad beneplacitum, & revocationem noſtram. Dantes, & harum ſerie eidem Gentil concedentes plenam poteſtatem, authoritatem, & mandatum ſpeciale hujuſmodi ſcholas in noſtra Parochia tenendi, & exercendi, aliaque circa hæc faciendi, quæ magiſtri, & rectores ſcholarum ab antiquo facere, & exercere conſueverunt; Præſtitis tamen prius per eumdem Gentil, & per nos receptis juramentis in E talibus fieri, & præſtari ſolitis. Mandamus omnibus, & ſingulis nobis ſubditis, quatenus eidem Gentil in hujuſmodi ſcholarum exercitio obediant, & intendant, hortantes nihilominus dictum magiſtrum, quatenus inſequendo ſtatutum ſynodale pueros, & ſcholaſticos ſuos diligenter, & ſolicite inſtruat, ut in Eccleſia reverenter ſe habeant, & in tenera ætate Deo humiliter ſervire diſcant. Datum in dicta noſtra Parochia, ſub ſigno, & ſigillo noſtris, Anno, &c. die, &c.

Et pro littera v. ſ.

Forma relationis ſuper publicatione, & executione monitorii generalis.

EGo Guillelmus du Val Presbyter, rector Parochialis Eccleſiæ Debuto diœceſis Carnotenſis, certifico præſens mandatum ſecundum ejus formam, & tenorem executioni demandaſſe ad Pronum dictæ meæ Eccleſiæ palam, & publice, dum divina celebrarentur Officia per tres dies dominicos, & quartum ex abundanti, videlicet die Dominica prima menſis N. pro prima monitione, & publicatione, dominica octava ejuſdem menſis N. pro ſecunda, Dominica decima ſexta dicti menſis pro tertia, & Dominica viceſima quarta prædicti menſis pro quarta, & ultima publicatione, & excommunicatione. Et deinde Dominica N. malefactores, & culpabiles excommunicatos, & aggravatos, prout in albo continetur, ſervatis ſolemnitatibus aſſuetis denunciavi. Teſte ſigno meo manuali hic appoſito. Acta fuerunt hæc anno diebus, & loco ſupradictis.

Et pro hujuſmodi publicatione, & executione iii. ſ.

Forma relationis ſuper executione unius excommunicatorii.

EGo N. ſubſignatus, rector Parochialis Eccleſiæ N. Diœceſis Carnotenſis. Executus fui præſens mandatum ſecundum ſuam formam, & tenorem ad Pronum ejuſdem Eccleſiæ die N. anno N.

Quando executio fit ad perſonam excommunicati, tunc in ſua relatione ponat ad perſonam, & ſic de aliis modis executionis mutatis mutandis. Et etiam in litteris aggravationis, & aliis relatio fiat modo ſupradicto.

Et pro executione relationis v. d.

Forma relationis in dorſo monitionis continentis oppoſitionem apponenda.

EGo N. rector Eccleſiæ Parochialis N. certifico dediſſe executioni præſens mandatum loquendo ad perſonam debitoris in albo nominati, qui ſe eidem monitioni oppoſuit. Et ideo ad ſuas cauſas oppoſitionis dicendum ſibi aſſignavi talem diem peremptorie coram Domino Officiali Carnotenſi. Teſte ſigno meo manuali hic appoſito, Anno Domini, &c. die, &c.

Et pro executione v. d.

Forma relationis apponenda in dorſo citationum.

ANno Domini, &c. die, &c. Executum fuit præſens mandatum ſecundum ejus formam, & tenorem per me ſubſignatum loquendo ad perſonam rei, vel in domicilio rei loquendo ejus uxori, vel loquendo N. ſervitori rei, ætatis quatuordecim annorum, vel majoris, prout ex inſpectione ſuæ perſonæ conſtitit, aut loquendo N. vicino rei, cui copiam mandati tradidi, & dimiſi, eo quod neminem reperi in domicilio rei, ſeu quia neminem reperi per affixionem, & dimiſſionem copiæ mandati oſtio domus rei. Teſte ſigno meo manuali hic appoſito.

Et pro executione ii. d.

Bonum erit apponere duos teſtes in relatione, ſi haberi poſſint.

Forma relationis citationis ad perſonam citati in flagranti delicto in Eccleſia, ſive loco ſacro commiſſo.

VEnerabili viro Domino Officiali Carnotenſi N. Presbyter, rector Parochialis Eccleſiæ de Ponte, Carnotenſis diœceſis, obedientiam cum omni reverentia, & honore. Noveritis, quod hac die domi-

dominica, ſexta menſis Januarii, dum magna Miſſa Parochialis in eadem Eccleſia celebraretur, & ibidem magna populi multitudo ad divina audienda adeſſet, Carolus du Boys Parochianus dictæ Parochiæ in eadem Eccleſia exiſtens fecit, & dixit talia, & talia, nec deſiſtere voluit (pluries de hoc faciendo monitus) divinum Officium perturbando, & ſcandalum magnum in eadem Eccleſia faciendo. Eapropter dictum talem in vim ſtatuti ſynodalis reverendi in Chriſto patris Domini Epiſcopi Carnotenſis citavi peremptorie coram vobis ad talem diem de, & ſuper hujuſmodi ſcandalo, & perturbatione divini Officii, promotori cauſarum Officii Curiæ veſtræ ad finem canonicum reſponſurum, remittendo vobis informationem per me ſuper præmiſſis factam clauſam, & ſigillatam, ac meo manuali ſigno munitam. Actum anno, *&c.* die, *&c.*

Et pro relatione hujuſmodi xii. d.

Idem fiat contra eos, qui reperientur per dictum Rectorem, durante divino ſervitio, ludentes maxime prope Eccleſiam, aut in tabernis compotantes, maxime ſi tales ſint conſueti talia facere, & moniti deſiſtere recuſaverint, & obſtinati permanent.

Forma informationis fiendæ per Curatum, ſive Vicarium ſuper impedimento coram eo allegato in proclamatione bannorum.

ANno Domini milleſimo quingenteſimo triceſimo ſeptimo, die prima menſis Januarii, informatio fuit facta per me N. Curatum, ſive Vicarium Parochialis Eccleſiæ N. diœceſis Carnotenſis in vim poteſtatis mihi in hac parte conceſſæ, & attributæ per ſtatuta ſynodalia reverendi in Chriſto patris Domini Carnotenſis Epiſcopi, ad inſtantiam venerabilis promotoris cauſarum Officii Curiæ Carnotenſis de, & ſuper impedimento mihi relato per N. denuntiantem, & ſe pro opponente gerentem complemento matrimonii contrahendi inter N. & N. affidatos, dum proclamarem primum, vel ſecundum, vel tertium bannum in Prono Miſſæ Parochialis ejuſdem meæ Parochialis Eccleſiæ, modo, & forma ſequentibus.

Joannes Thibeult agricultor Parochianus N. ætatis triginta annorum, vel circa, Teſtis per me receptus, juratus, & examinatus de, & ſuper facto impedimenti coram me in proclamatione dictorum bannorum propoſito, & affirmato per N. opponentem, & denunciantem inter N. & N. affidatos. Et primo ſuper notitia partium earumdem interrogatus dicit, dictos affidatos, & denuntiantem bene cognoſcere, & quod ſunt Parochiani talis loci. Deinde ſuper notitia parentum dictorum affidatorum, & impedimento conſanguinitatis per N. prætenſo, examinatus dicit, & deponit verbis gallicis ea, quæ ſequuntur, *C'eſt a ſçavoir telle, & telle choſe, faut ecrire, & deduire par le menu,* & expreſſe de gradu in gradum, *la Genealogie des Fiancez,* ab utraque parte. *Et que tels temoins rendent raiſons ſuffiſante de leur dire, & connoiſſance,* & *exprimer le temps.* Et ſuper præmiſſis examinentur alii teſtes, ut ſupra dictum eſt.

Et pro hujuſmodi informatione habeat v. ſ.

Alia forma informationis fiendæ contra repertos delinquentes in flagranti delicto in Eccleſia, ſive loco ſacro.

ANno, *&c.* die, *&c.* informatio, *&c.* ut ſupra, uſque de, & ſuper exceſſu, ſcandalo, perturbatione, & impedimento divini ſervitii per N. Parochianum meum factis, & commiſſis tali die in dicta Eccleſia, & durante Miſſa Parochiali illius, prout ſequitur.

Joannes Courtoys mercator Parochianus ejuſdem Parochiæ ætatis quinquaginta annorum, vel circa Teſtis per me receptus, juratus, & examinatus de, & ſuper hujuſmodi exceſſu, ſcandalo, perturbatione, & impedimento divini Officii per N. commiſſis, & perpetratis in dicta Eccleſia durante ſervitio divino, *dit, & depoſe que des tel temps il connoiſt un tel qui eſt paroiſſien d'icelle paroiſſe, loquel tel eſtant tel jour en l'Egliſſe Parochiale audit lieu durant la grande Meſſe, ou Veſpres, fiſt, ou diſt. telle choſe, & telle.* Et exprimatur dictum, vel factum ad longum, & extenſum. *Au moyen de quoy dit ledit depoſant, que le divin ſervice fut grandement, & longuement empeſche, & perturbe, & de ce fut grand ſcandale, & murmure du peuple contre ledit tel.*

Et pro hujuſmodi informatione habeat v. ſ.

Et ſimiliter poterunt fieri mutatis mutandis ſecundum caſus exigentiam aliæ, & ſimiles informationes in, & pro talibus, & ſimilibus caſibus; maxime contra eos, qui durante ſervitio Parochiali ludunt, vel frequentant tabernas, & talia facere conſueverunt.

EN tibi, venerande Sacerdos, quæ ad tui ſpectant functionem Officii, univerſa in exiguum contracta volumen. Invenies in tuam rem hic, vel tridui lectione, quæ vix triennio etiam toto immenſos revolvendo canonum codices reperire licebit. Ora igitur pro eo, qui ut tantis te laboribus exoneraret, laborem tibi hunc ſibi deſudandum putavit, antiſtitem intelligo Carnotenſem, & libellum hunc (quod tibi felix, fauſtumque ſit) eme, lege, intellige, & totum in memoriam transfunde.

Statutorum ſynodalium Diœceſis Carnotenſis finis. Pariſiis, in officina Jolandæ Bonhomme Viduæ ſpectabilis Thielmanni Kerver, ſub Unicornis ſigno, in via Jacobæa, octavo Calendas Martii, Anno Domini 1538.

Statuta Synodalia Reverendi in Chriſto Patris Domini Valentini Epiſcopi Hildemenſis Anno 1539.

IN nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti, Amen. Valentinus Dei, & Apoſtolicæ Sedis gratia univerſis ſecularium, & regularium Eccleſiarum Prælatis, &c. Utque ſingula ſuo ordine gerantur, & cuique, quibus porro ſibi vivendum ſit legibus, & ordine conſtet, has ſynodales noſtras conſtitutiones ex jure, & Patrum Decretis ſumptas, præter æquum, & honeſtum nihil ſpirantes, ſed ad unius Dei, & Sanctorum cultum, proximique dilectionem deſervientes, hic congeſſimus. Quare, ne hic labor, & ſtudium noſtrum, integerque animus noſter in vos fruſtraneus ſit, & illudatur, authoritate noſtra ordinari vobis omnibus, & ſingulis noſtris curæ, & gubernationi commiſſis, ac ſubjectis, mandamus, volentes, ut has noſtras, quas videtis, ſanctiones ſynodales ſtudioſe, & inviolabiliter obſervetis, & iiſdem pro ſtatutis ſynodalibus ab hinc in futurum utamini, hoc addito, ut quivis Archipresbyter nobis ſubjectus eaſdem habeat, & apud ſe cuſtodiat, perque ſe, ſeu ſuo nomine in capitulo rurali confratribus ſuis, & omnibus, quorum intereſt annuo, & ſingulis annis ad minus bis prælegat, publicet, & publicari faciat, & procuret. Contra facientibus Eccleſiaſticis, & aliis juris remediis, & cenſuris obviaturi. Interim non ab re generalem Cleri Germaniæ Reverendiſſimi Domini Cardinalis Campegii Reformationem Ratiſponæ evulgatam præmiſſam fuiſſe putantes.

De ſumma Trinitate, & fide Catholica.

CAPUT I.

IN primis igitur omnia, & ſingula, quæ propter ſui exquiſitam, & probatiſſimam perfectionem, ac cle-

clariſſimam, & candidiſſimam veritatem adjectione, vel declaratione ulla non indigent, & ad quæ, utpote ad præcipuum medium, & finem ſalutis omnium, corda noſtra, manus, & oculos elevamus devoti, & quod Sancta Catholica, & Apoſtolica, Romanaque credit, tenet, & docet Eccleſia ſanctiſſima, piiſſima, & prudentiſſima mater noſtra. Et nihil aliud credendum, tenendum, ac docendum ſtatuimus, & ordinamus, atque præcipimus.

Cæterum ea, quæ per Reverendiſſimum in Chriſto Patrem, & dominum, dominum Laurentium, S. R. E. Sabinen. Epiſcopum, Cardinalem, de latere ad Germaniam Sanctæ, & Apoſtolicæ Sedis olim legatum (tam circa reformationem vitæ, ac morum Cleri Germaniæ, quam antiquandos, abolendoſque abuſus, quæ hic præinſeri curavimus) Ratiſponæ edita, ordinata, & ſtatuta ſunt, reverenter, & obedienter acceptamus, atque ſuſcipimus, illaque ab omnibus ſubditis noſtris obſervari mandamus.

Ex Concilio Provinciali Aſchaffemburgenſi D. Petri Archiepiſcopi Moguntini.

ITem ſtatuimus, & ordinamus, ut ſi aliquis Clericus, vel laicus utriuſque ſexus, cujuſcunque dignitatis, religionis, vel ſtatus exiſtat, auſus ſit præſumptione, & pertinacia damnabili publice prædicare, vel occulte docere, credere, vel tenere, quod ſacerdos in mortali peccato exiſtens non poſſit conficere corpus Chriſti, ſeu ſic ligatus non poſſit ligare, vel ſolvere ſuos ſubditos a peccatis, pro hæretico, & incredulo habeatur, & errorem hujuſmodi ſacri Concilii approbatione condemnamus, anathematizamus, & penitus reprobamus, cum ſacræ ſcripturæ dicat authoritas, quod ſive bonus, ſive malus ſit miniſter, per utrumque Deus effectum gratiæ ſuæ confert. Non enim quæ ſancta ſunt, coinquinari poſſunt, nec ipſa ſacramenta poteſt hominum malitia prophanare: unde ſacerdos, quantumcunque pollutus exiſtat, divina non poteſt polluere ſacramenta, quæ purgatoria cunctarum contagionum exiſtunt. Licite ergo a quocumque ſacerdote ab Eccleſia tolerato divina myſteria audiantur, & alia recipiantur Eccleſiaſtica Sacramenta.

Ad idem de blaſphematoribus, & ſortilegis.

QUamvis ſacris canonibus, & Sanctorum Patrum traditionibus, contra manifeſtum Sanctorum blaſphemos, ac damnatum, & abominabile ſcelus idololatriæ, videlicet incantationes, ſuperſtitiones, & ſortilegia pythonum, & pythoniſſarum, in locis diverſis ſufficienter cautum, & proviſum exiſtat: Quia tamen (quod mentis amaritudine referimus) adhuc vitia talia in multis locis nobis ſubjectis exiſtunt in uſu, eapropter erroribus, & periculis exinde in dies conſurgentibus, quantum in nobis eſt, obviare cupientes, diſtricte ſtatuto præſenti perpetuo duraturo præcipimus, ut contra tales ſtatuta canonica deſuper edita, ſumma cum diligentia ab univerſis nobis ſubjectis practicentur, & in confeſſionibus de peccatis hujuſmodi ſolers fiat inquiſitio, & tam mares, quam mulieres
E talia exercentes a communione ſacramentorum excludantur, ac pro abſolutione ad nos, vel Vicarium noſtrum remittantur. Et nihilominus, ſi qui publici blaſphemi reperti fuerint, vel de hujuſmodi incantationibus, vel ſuperſtitionibus ab Eccleſia reprobatis ſe intromiſerint, vel eiſdem fidem adhibuerint: ut ab his infra breve tempus eis ſtatuendum deſiſtant, volumus moneri ſub pœna ſuſpenſionis a divinis, & Eccleſiaſtica ſepultura, a qua, nonniſi per nos, vel Vicarium noſtrum, aut noſtros ſuperiores valeant liberari, & abſolvi. Hoc enim ſtatutum noſtrum ſalutiferum, ne quis illius ignorantiam prætendere poſſit, volumus per Rectores Eccleſiarum, ac curam animarum habentes, in cancellis Eccleſiarum, ſi & quoties ex-
A pedire viſum fuerit, ſolemniter publicari.

Nota. Hæc ſynodus multa ſtatuta utiliſſima pro regimine Eccleſiæ continet. Sed quia ſimilia paſſim habentur, primum, & ultimum hic aſſerimus cum Appendice quadam hujus ſynodi de formula vivendi Canonicorum, quæ jampridem deſideratur a non paucis.

Inter hæc obſervamus circa primum canonem confeſſariis injungi, ut de idololatria, & peccatis ſtrigum interrogent pœnitentes, & novimus Miſſionarios zelo præcipuo ferventes, qui de hujuſmodi nefandis criminibus, quæ in conventiculis dæmonum (Sabbata vocant) perpetrantur, interrogarunt viros, & mulieres in quibuſdam pagis, & oppidis, ac inaudita ſcelera cum dæmone committi referunt. Quare & formu-
B lam interrogandi pœnitentes edidimus in noſtro libro *de triplici examine*, cum id a nobis poſtulaſſent quidam ex R. Epiſc. quin etiam prædicta formula ſeorſim typis edita eſt, anno 1664. in minori Britannia cum hoc titulo: Methodus nova, & certa examinandi ſtriges in ſacro pœnitentiæ tribunali, deprompta ex libro inſcripto *de triplici examine*, &c. quod non parum quadrat huic ſynodo.

De ſententia excommunicationis.

CAPUT XLIX.

QUoniam excommunicati abſolutos ſe eſſe nonnunquam mentiuntur, ex quorum communio-
C ne pericula eveniunt animarum, præſenti conſtitutione inhibemus, ne de cætero quiſquam ſacerdos curatus nobis ſubjectus, quamcunque perſonam ejus parochiæ, quam ſemel per noſtras, ſeu vicarii, vel officialis noſtri literas excommunicatorias ſigillatas, excommunicatam denunciavit, aut contra quam tales literas vidit, & recepit, ultra ad divina ſua ſcienter mittat, vel coram ea celebret, aut abſolutam credat, vel teneat, niſi abſolutionem ſuam litteratorie, & ſigillatam illius ſigillo, qui eam excommunicavit, ſibi prius oſtenderit. Tranſgreſſores autem ultra pœnam juris, quam incurrunt, pœnam condignam non evadent.

Quamvis contra abſentes ad ſynodum vocatos ad pœnas juris procedere, id eorum contumacia exigente
D poſſemus: ex cauſis tamen certis nos monentibus mitius agentes, ſub ſpe, quod in futurum noſtra benignitate attenta reddantur obedientes, pœnarum hujuſmodi effectum duximus ſuſpendendum, & ſuſpendimus per præſentes. Præterea, ne Clerus noſter cenſuris, & ſententiis Eccleſiaſticis authoritate ordinaria propter ſtatutorum tranſgreſſionem, & non obſervationem, a nobis, & prædeceſſoribus noſtris latis, dummodo a jure latæ non ſint, involvatur, illas tollimus in his ſcriptis, eaſdem in arbitrarias pœnas per noſtrum Vicarium in tranſgreſſores infligendas committentes, citra tamen pœnarum juris ſublationem, quibus per hoc nolumus derogare.

Caſus Epiſcopis ſpecialiter reſervati ſunt infraſcripti.

CAPUT L.

REbaptizatus, reconfirmatus, vel reordinatus.

Item: Qui matrimonium poſt ſponſalia jurata cum alia, quam ſponſa contraxerit.

Item: Mulier, quæ antequam certificaretur de morte mariti, ſecundo contraxerit.

Item: Ille, qui virginem defloraverit, oppreſſerit, & rapuerit.

Item: Opprimens propriam prolem.

Item: In ſe ſterilitatem, vel abortum quomodolibet procurans.

Item: Homicidium, facto, præcepto, conſilio, conſenſu, authoritate propria, vel authoritativa exhortatione, vel quovis alio modo committens.

Item:

Item: Inceſtum in tertio, aut proximiori gradu conſanguinitatis, aut affinitatis committens. A

Item: Voti tranſgreſſores.

Item: Simoniacus. Item: Uſurarius.

Item: Raptor. Item: Sacrilegus.

Item: Incendiarius. Item: Latro.

Item: Eccleſiam conſecratam ſanguinis, vel ſeminis effuſione polluens.

Item: Quilibet Eccleſiæ, vel cœmeterii, aut immunitatis, vel libertatis Eccleſiaſticæ violator.

Item: Quilibet excommunicatus a canone, vel conſtitutione.

Item: Sacerdos proditor confeſſionis.

Item: Celebrans in Eccleſia interdicta, vel altari non conſecrato, aut mobili, ſine licentia, vel ſine indumentis, aut non jejunus. B

Item: Non ordinatus celebrans, vel miniſtrans in ordine, quem non habet.

Item: Sacerdos, cujus negligentia, vel culpa aliquid inhoneſtum, vel aliquod ſcandalum circa ſacramenta evenit.

Item: Quilibet dejerans, ſeu veniens contra ſuum juramentum.

Item: Falſarius litterarum, & monetæ.

Item: Quilibet manus violentas injiciens in patrem, & matrem ſuam.

Item: Quilibet conjugatus contrahens matrimonium, vivente uxore, cum ſecunda: vel intrans religionem, vel recipiens ſacrum ordinem, conjuge invita, & e contra.

Item: Conjux, qui, & quæ in mortem conjugis effectualiter machinatus, vel machinata fuerit. C

Item: Scienter coiens cum infideli.

Item: Promotus per alium, quam per proprium Epiſcopum ſine licentia.

Item: Furtive, ſeu per ſaltum, vel extra ſtatuta tempora promotus.

Item: Excommunicatus, vel ſuſpenſus, aut interdictus in ordine ſuo miniſtrans, vel qui taliter ligatus aliquem ordinem ſuſcepit.

Item: Scienter ſepeliens corpus excommunicati in cœmeterio, vel etiam non excommunicati tempore interdicti.

Item: Abutens quomodolibet ſacramentis Eccleſiæ, ut puta Hoſtia, Chriſmate, vel alia re ſacra.

Item: Omnis adulter, & adultera, ſaltem publicus, & publica. D

Item: Quilibet ſcienter extra caſum neceſſitatis baptizans proprium prolem, vel illam tenens in baptiſmo, aut confirmatione.

Item: Omnis hæreticus, aut fautor, participatorve hæreticæ pravitatis.

Item: Committens Sodomiticum crimen, aut cum brutis commiſſum.

Item: Quilibet cum ſanctimonialibus coiens.

Item: Omnes clandeſtine contrahentes ſponſalia, niſi infra tempus ſtatuti ſuprapoſiti illa ſolemnizaverint.

Poſtremo ad ſiniſtræ ſuſpicionis tollendum ambiguum, inhibemus, ne quis ſacerdos, vel religioſus de cætero confeſſiones mulierum audiat alibi, quam in loco publico, ubi videri poſſit. E

Lecta, & publicata fuerunt hæc ſtatuta ſynodalia Reverendiſſimi Patris, & Domini, D. Valentini Epiſcopi Hildeſemen. in ſynodo Epiſcopali per ipſum perſonaliter in civitate, & Eccleſia Hildeſemen. celebrata, die Lunæ poſt Dominicam Lætare, quæ fuit 17. Menſis Martii, anno a nativitate Domini 1539.

FORMULA VIVENDI CANONICORUM, Vicariorum, & aliorum Presbyterorum ſæcularium præcedenti Synodo addita ex mandato Epiſcopali.

SIc Pſalmum dicam nomini tuo in ſæculum ſæculi, ut reddam vota mea de die in diem, Scribitur Pſ. 60. Super hoc verbo dicit gloſſa Auguſtin. Si vis in æternum pſallere, redde vota in iſto die, ideſt quod promiſiſti, nunc ſolve, donec venias ad illum diem, in quo perenniter cum omnibus Sanctis Deum laudes. De omnibus enim bonis, quæ in præſenti facimus, Deum in futuro perenniter laudabimus. Quod igitur illic acturi ſumus, hic inchoare debemus. Ecce venerabiles Domini, quam breve verbum, ſed fœcundum, & omni ſuavitate plenum, veſtroque deſiderio aptiſſimum. Scribitis namque, & reſcribitis pro aliqua exhortatione, & informatione vobis tranſmittenda, ſuper qualitate ſtatus veſtri, quaſi non habeatis ad manum Sanctorum regulas, & formulas, juxta quas ſecure vos regulare poſſitis. Si non humilitas veſtra, pariter & bona vita vos excuſarent, decidendi nos occaſionem potius, quam exhortationem, aut informationem expetere timeremus. Coacti igitur (Deus ſcit) facere tentamus, quod neſcimus, & niſi ipſe calamum dirigat, inutilis erit labor iſte, ſed utinam non pernicioſus. Nunquam enim ſermo ex illis doctum quemlibet aut exaſperat, aut impedit. Et cum ego veſtræ perſonæ notitiam non habeam, niſi tantillum, quod (ſicut dictum eſt) mihi Presbyteri eſtis, & cujuſdam cathedralis Eccleſiæ canonici, idcirco ſecure conſulere non valeo.

De quinque horribilibus exemplis contra eos, qui vitam ſuam emendare volentes, ſtatim cum compunctionis ſpiritum ſentiunt, ſe perfectos eſſe arbitrantur. & in modo vivendi eligendo ſanis conſiliis non utuntur, ſed juxta motum capitis ſui ambulant.

CAPUT I.

DIcit Beatus Gregorius in Paſtorali ſuo: Non una, eademque cunctis exhortatio congruit, quia nec cunctos par morum qualitas adſtringit. Quod uni prodeſt, alteri nonnunquam obeſt. Dicam rem hanc breviter ſub quintuplici exemplo, quæ vos in admirationem, & cautelam magnam adducere debet. Non longe ante hos annos Presbyter quidam fuit, admodum bonæ vitæ, quem hoc ordine diabolus decepit: Conſuluit namque ſibi, ut ſe interficeret, ut martyr fieret, aſſerens hoc Domino plurimum placere. Tandem miſer arrepto pugione proprium perfodit ventrem, ſperans in hoc obſequium ſe præſtare Deo, ſed cum plagam ſenſiſſet, illico exclamavit, dicens: Heu, heu deceptus ſum. Accurrentibus autem vicinis, & cauſam ſciſcitantibus, cuncta narravit, mox que miſerabiliter vitam finivit.

Alius quidam valde timoratæ vitæ, cum informari nollet, in erroneam conſcientiam lapſus, dixit ſe deſperare de venia propter ſeveritatem judiciorum Dei: qui ſimiliter laqueo ſe ſuſpendens interiit.

Tertio, quidam Presbyter caſtiſſimæ vitæ fuit, itaut nec probatæ vitæ fœminis loqui auderet: verum cum ad Beatam Mariam in eremo peregrinari diſponeret, virgo quædam ſancti propoſiti eidem ſe ſociavit, ut hac occaſione diu conceptam devotionem ſibi colloquendo revelaret. Sed, proh dolor, poſt longa tandem colloquia in carnis vitium ſunt collapſi.

Altera etiam quædam virgo per omnia probatiſſima mihi nota, cum non poneret modum devotionis ſuæ, eo quod jugiter orare, & contemplari vel-

Digitized by Google

let, in freneſim perpetuam cecidit,

Quædam etiam virgo cum maritari nollet, ex magna devotione a ſæculari converſatione abſtinere diſpoſuit, hanc inimicus in tantam avaritiæ facem depulit, ut de ejus quoque ſalute plurimum timeretur. Hæc, venerabilis Domine, breviter dixerim, ne e vicino oſtenderem, quantum etiam periculum in ſacris exhortationibus contingere poteſt, ſi non debite applicentur. Ecce ponamus ante noſtros oculos quinque hos, quos præfati ſumus. Si primo diximus, quod fortiter in via Dei ambulare debuerit; ecce inde occaſionem propriæ necis accepit. Si ſecundo dicamus, ut Deum timeat; ecce inde in deſperationem corruit. Si tertio diximus: proximum tuum ama ſicut te ipſum; ecce propter hoc in luxuriam cecidit: Si quarto diximus: contemplationi inſiſte; ecce hac occaſione in amentiam pervenit. Si quinto diximus, ut prudenter ſe gerat in omnibus; ecce propterea pene in avaritiam irremediabiliter lapſa eſt. Omnes hæ doctrinæ, quam ſanctæ, quam devotæ ſint, ſed his perſonis ſic diſpoſitis quam ſint pernicioſæ, dat idem Beatus Gregorius exemplum de pane, qui vitam fortiorum roborat, & parvulorum necat. Similiter medicina, quæ nonnunquam uni morbum minuit, & alteri vires aufert: ſic ſacra Scriptura eſt quibuſdam odor vitæ in vitam, quibuſdam odor mortis in mortem. Neque hoc ideo venit, quaſi ſacra exhortatio mala ſit, ſed propter inſufficientiam audientium, quæ communiter ex ſuperbia pullulare ſolet. Nam ſunt plerique, qui quam cito ſpiritum compunctionis ſentiunt, ſtatim ſe perfectos arbitrantur, neque ullius magiſterii moderamini ſe ſubdere volunt, dicentes: Ego ſum bonæ voluntatis, totum quicquid dico, aut facio, cordialiter volo, & cætera: quaſi hoc ſufficiat contra tot antiqui hoſtis verſutias: & quia nunquam diſcipuli veritatis fuerunt, ideo facile a ſpiritu erroris ſeducuntur. Nulla enim ars haberi præſumitur, niſi prius intenta meditatione diſcatur. Dicit quidam venerabilis doctor, quod bonæ voluntati nihil eſt periculoſius, ſi non recta ratione reguletur. Hoc eſt notabile, & formidoloſum verbum, & dat rationem, quia de natura voluntatis eſt, quod ſit cæca, & de natura boni eſt, quod ſit ſui diffuſivum. Quæ igitur ſemper cæca eſt, & ubique diſcurrere voluerit, quid illi reſtat, niſi caſus continuus? Unde Cyrillus de hoc dicit: Certe nil plus nocet, quam aliorum ſpreto conſilio, ut propria præcipit voluntas, ambulare: qui ſuæ tantum voluntati credit, in cunctis quæ facit, finem odibilem adinveniet. Exempla de hoc ſunt infinita. Igitur, qui ſecure ambulare deſiderat, non ſibi confidat: neque Deum tentare debet, quaſi ipſe ſibi deſuper ſcientiam infundere merito teneatur, quia ipſum amoroſo corde quærit; hoc namque & ipſe dedit. Sed neque de hoc ſibi blandiri quiſquam poterit, quod bonæ voluntatis eſt, quaſi hoc a ſe habeat, ſed ſolicite penſare debet, quomodo talentum ſibi divinitus datum digne expendat, gratiæ digne cooperando: ſciens, quod non omnia chariſmata ſimul donantur in ſua plenitudine, ſicut nec impetu uno virgultum excreſcit in arborem robuſtam, ſed omnia tempus ſuum habent, & per determinatas moras regulariſſime unumquodque tendit ad ſui conſummationem. Eſt igitur conſilium omnium Sanctorum Patrum, qui de moribus ſcripſerunt, quod homo bonæ voluntatis quærere debet virum aliquem diſciplinatum, & in ſacra pagina bene doctum, cui totum cor ſuum, & propoſitum plene revelet, a quo mandata vivendi accipiat, quæ etiam tamdiu diligenter obſervet, donec, ipſo licentiante, aut certe Spiritu Sancto revelante, ad altiora ſe transferat. Hic namque vir heroicus, ſive ſpiritualis omnia dijudicat, naturam conſiderat, propoſitum explorat, & juxta hoc, quod viderit expedire, ſingula moderatur. Cujus etiam conſilium, tanquam divinis, eſt obtem-

A perandum, quia in eo habitat Spiritus ſanctus. Qui de his dubitat, legat regulam beati Hieronymi ad Euſtochium, & Epiſtolam ad Demetriadem, & alia ejus opuſcula: ſimiliter Auguſtini, Benedicti, Bernardi, &c. & ſi aliter invenerit, quod non puto, mendacii me arguat. Verum, ut per quotidiana exempla id probem, ad oculum iſta videmus in ſcholis virtutum, id eſt approbatis religionibus, ubi de his omnibus diligenter inquiritur, nec quiſquam in fervore novitio permittitur ambulare juxta motum capitis ſui, quaſi ſecurus ſit de omnibus, eo quod habuerit bonam voluntatem, ſed ſecundum regulas ſanctorum Patrum inſtituitur in omnibus. Et qui ſic procedit, ſecure procedit & proficiet, non tamen ſine grandi labore, & tentatione quotidiana. Quia tentatio eſt vita homi-

B nis ſuper terram. Et Adæ dictum eſt: In ſudore vultus tui veſceris pane tuo. Specialiter autem virtutis exercitium eſt circa difficilia: quare merito ad hoc eſt idoneus magiſter, ſcilicet qui ſcientiam, & experientiam ejus habuerit, quia teſte S. Gregorio: Ars artium eſt regimen animarum. Dicitur notanter idoneus magiſter, quia multi reperiuntur conſultores fallaces, inflati ſpiritu arrogantiæ, aut avaritiæ, & multos ſeducunt. Heu quot homines ſimplices, & bonæ voluntatis perierunt per tales ſimulatores? Dicam breviter rem, quæ mihi accidit. Cum aliquando in adoleſcentia mea viſitaſſem quendam ſolitarium laicum, qui jugi clauſura ſedebat in quodam conclavi ſeorſum, & ab eo verbum ædificationis interrogaſſem, inter multa conſilia, quæ dixit, hæc, aut ſimilia verba adjunxit; qui vult eſſe perfectus Chriſtianus, debet

C vendere omnia, quæ habet, & dare pauperibus, & oſtiatim mendicare, ſicut Chriſtus fecit: & nihil amplius curare de ſcripturis, quia ſcripturæ confuſæ ſunt propter multiplicitatem gloſſarum, & bonum eſſet, quod univerſæ gloſſæ comburerentur. Hæc, & ſimilia miſer ille verboſitando dogmatizavit. Cumque diligentius cogitaſſem de his, quia adhuc ignarus eram hujus aſtutiæ, quidam presbyter dixit mihi: Ne cures de phantaſiis illis. Nuper quendam fabrum ſimiliter docuit, qui cum omnibus diſtractis mendicare cœpiſſet, univerſi maledixerunt ei, dicentes: Cur mendicare vis, cum fortia membra habeas ad operandum? redi ad officium tuum. Quid plura? Tandem cum nil ſibi a quoquam daretur, nec quid manducaret, inveniret, deſperatione tactus in flumen ſe præcipitans

D ſubmerſus eſt. Similia plura de talibus leguntur. Ecce, venerabilis Domine, quanta eſt aſtutia antiqui hoſtis, etiam contra homines bonæ voluntatis. Quare ſummopere vobis præcavendum eſt, ne in laqueum ejus incidatis. Placeat reverentiæ veſtræ hoc advertere, quod communiter dicitur. Religioſi poſſunt ſe facilius juvare contra tentationem inimici propter multa, &c. Hæc eſt etiam ſententia beati Bernardi, & Hieronymi. Ratio eſt, quia ſemper alieno arbitrio diriguntur, nec quicquam de voluntario habent. Peccatum autem eſt adeo voluntarium, quod ſi non eſſet voluntarium, non eſſet peccatum.

De mala libertate Canonicorum ſæcularium.

CAPUT II.

E Hinc concluditur, quod verus obediens vix poteſt peccare; ex quo ulterius per oppoſitum concluditur, quod qui non vult obedire, vix poteſt benefacere. Jam quæſo, reflectite hæc ſuper ſtatum veſtrum. Quid eſt, quod quidam ita vitare ſolent, ſicut obedientiam, cum venia loquor, nonne hæc eſt quotidiana vox dominorum canonicorum, paucis exceptis? Nos liberi ſumus, nemo nobis præcipere habet; nos, cum Domini ſimus, nolumus, ut præcipiatur nobis, *In inobedientes.* ſed ipſi aliis præcipere debemus. Numquid ſervi ſumus? Ah male liber eſt, qui diaboli ſervus eſt. Non-

Nonne vulgariter dicitur: Quanto ſtirps nobilior, tanto A cervix flexibilior? Quid de ſua generoſitate tales habent gloriari, quando nec divino, nec humano judicio ulla in eis ingenuitatis indicia reperiuntur? Jam dictum eſt, quod nobilitas vera, ſive ſæcularis, ſive ſpiritualis, cum promptitudine obediendi ſolent agnoſci. Item ulterius ſequitur, quod ſi verus obediens facilius poteſt vitare peccatum, e contra qui non vult obedire, difficilius poteſt peccatum vitare, imo penitus non poteſt, quia diabolus eum ad omne malum impellit, quem nullo diſciplinæ freno alligatum cernit. Prona eſt namque omnis ætas ad malum. Igitur venerabiles Domini, ſi vultis serioſe veſtram ſalutem procurare, cavete ab hac mala libertate, cavete & a falſis, & imperitis magiſtris: per hæc duo pene totum mundum diabolus poſt ſe trahit. Tollantur e me- B dio iſta duo, ſcilicet pertinacia obediendi, & fallacia erroneorum magiſtrorum: quid ulterius periculi remanebit in orbe terrarum? Si cuncti magiſtri bene docerent, ſi cuncti diſcipuli bene obedirent, nonne reformatus eſſet mundus? hic tota difficultas, hic totius vitæ Chriſtianæ perfectio latet. Sed abſit hoc, dicit libertas mala, ut ſic me alteri ſubdam, quod nihil mihi reſervem, vivit Dominus, ego pariter conſiliabor, ego, quod placet, faciam, alienum non audiam, niſi forte illum, qui loquitur mihi placentia. O periculum periculorum nimis ſuper omnes filios Adam effuſum, quod utique pauciſſimi effugiunt, ſcilicet electi perfecti in timore Dei! Et ut breviter dicatur: Via lata ad gehennam eſt mundialis iſta libertas, pro qua pene omnis homo certat uſque ad mortem, juxta vulga- C tum proverbium: Libertas prævalet auro. Videamus exemplum familiare. Navis in mediis fluctibus ſine gubernatore, nunquid vere libera, an non? Si vere libera eſt, ad portum ſecure perveniet: ſin autem, ſubmergetur: Sic eſt omnis homo, qui divinis legibus non eſt inſtitutus, nunquam aliquis talis eſt ſalvatus, quia a diabolo poſſidetur, ad cujus voluntatem vinculis pravæ conſuetudinis tenetur irretitus. O utinam viderent ſinguli, quod vidit beatus Martinus! Cum enim aliquando veniſſet ad palatium cujuſdam tyranni, vidit quendam maximum dęmonem ſedere ſuper collum ejus inſtar equitis, qui ipſum duxit, quocunque volebat. Simile beata Brigida vidit. Cum quidam ſuperbi prælati aſcendiſſent ſuper equos pompaticos, quod toties Æthiopes quidam aſcenderunt D ſuper colla ipſorum: Sic miſer homo decipitur, putans, quod ſuam impleat voluntatem, & neſcit, quod diaboli ſervit impulſibus ad omne malum. Hæc ſunt ſtipendia malæ libertatis: quando ſcilicet unuſquiſque facere delectatur, quod ſibi propria voluntas ſuadet, quem communiter diabolus quodam quaſi hæreditario jure facile ſibi ſervire cogit. Ecce, quod homo ſumme diligit, & appetit, hoc ſumme ſibi pernicioſum eſt, propriam ſcilicet adimplere voluntatem, ut nemo ei dicere poſſit, cur ſic facis? aut ab illis abſtineto, & quia hac libertate omnibus vitiis exponitur.

Quid ſit ſecundum carnem vivere.

CAPUT III.

UNde Apoſtolus ait: Si ſecundum carnem vixeritis, moriemini. Ubi ſic dicit beatus Auguſtinus: Ille ſecundum carnem vivit, qui ſecundum ſeipſum vivit, ideſt, pergit quo vult, dormit quando vult, & quandiu vult, loquitur quidquid vult, manducat, & bibit quando vult, & quantum vult ridet, jocatur, ociatur prout vult, occupatur quando vult, & in quibus vult, quidquid naribus ſuave eſt, quærit, quidquid auribus blandum, quidquid oculis delectabile, quidquid corpori ſuo jucundum, exercet, & proſequitur. Delectatur in veſtimentis curioſis, & epu- A lis ſplendidis, & domibus glorioſis. Quid multa? Omnia deſideria carnis ſuæ exquirit, & perficit, ſicut vult, & quando vult. Qui ſic vivit, abſque omni dubio æterna morte morietur, ubi nunquam quidquam habebit ex his, quæ vult, ſicut exemplificat Dominus in Euangelio de divite epulone, qui hic omnia ad nutum habuit, prout voluit, ſed poſtea unam guttam aquæ obtinere non potuit pro refrigerio linguæ ſuæ in tanta pœnalitate conſtitutus, in qua adhuc eſt, uſque hodie, & in æternum manebit, nec unquam gutta illa ei dabitur, ſed jugiter pejus habebit. Ecce venerabiles Domini, quam inſenſati ſunt, qui hic de mala libertate gloriantur, non volentes ſubmittere collum ſuum jugo Chriſti, qui dixit: Diſcite a me, quia mitis ſum, & humilis corde. Tollite jugum meum ſuper B vos, & invenietis requiem animabus veſtris.

Cum quibus converſari debet Canonicus ſæcularis.

CAPUT IV.

IGitur penſate diligenter ſtatum conſcientiæ veſtræ, quomodo vixiſtis, & quomodo quotidie vivatis, & quales ſint, cum quibus converſamini: quia ex hoc magna dependet portio ſalutis veſtræ. Dicit namque Spiritus ſanctus ſpiritus utique veritatis, qui neminem fallit, per os prophetæ: Cum ſancto ſanctus eris, & cum viro innocente innocens eris. Et cum electo electus eris, & cum perverſo perverſus eris. Ubi dicit C gloſſa: Ex convictu mores formantur. Nam qui tangit picem, inquinatur ab ea: & qui terit herbam odoriferam, percipit ſuavitatem ejus. Quia re vera vita humana non eſt ludus puerorum. Ecce, ut plane loquar vobis, quia presbyter, & canonicus eſtis, non licet niſi cum ſpiritualibus converſari, quia de eleemoſynis vivitis, & ideo omnino debetis vos aptare, ut ſitis dignus, & gratus mediator inter Deum, & homines. Hoc enim clericus ſonat, quaſi de hoc ſæculo acceptus, & ſorti Domini mancipatus. Igitur cum Deo, & ſpiritualibus viris erit converſatio veſtra, ſi recte vivere vultis. Item non ſufficit qualitercumque vivere, ſed ſicut canonicus, ideſt regularis. Canon enim dicitur regula: inde canonicus, ideſt regularis. Dicitur autem regula, quia regit, & ſecundum quam aliquis bene regulatur, ac D dirigitur.

Qui non vult regi, & dirigi, non eſt Canonicus.

CAPUT V.

IGitur, qui non vult regi, nec etiam dirigi, ipſe non eſt canonicus. Si autem non eſt canonicus, tunc coram Deo non poteſt levare fructus præbendæ, cujus titulum falſo nomine poſſidet. Quod ſi levaverit, peccat, & ad reſtitutionem coram Deo tenetur. Et ſi reſtituere non valet, tunc divina juſtitia ipſum æternæ ſervituti adjudicabit, ſi in hac vita, dum adhuc tempus habet, condignam pœnitentiam non egerit. Hoc omnibus modis eſt tenendum, quod impoſſibile eſt, quod u- E nus quadrans injuſte levatus apud Deum ſit in oblatione, ſicut aperte Euangelium dicit. Si vadas cum adverſario tuo in via, compone te cum illo, ne forte tradat te judici, & judex exactori, & exactor mittat te in carcerem. Amen dico tibi, non exibis inde, donec ultimum quadrantem reddas. Vere hoc eſt formidabile verbum cunctis, qui levant grandes redditus Eccleſiarum injuſte. Aut ſi juſte levant, ſi tunc diligenter non ſtudent orare, & alia debita Eccleſiaſtica facere, prout tenentur. Vos autem venerabiles Domini, qui ſpiritu Dei tacti, non diſſolute, ſed canonice vivere vultis, ſupradictum Pſalmiſtæ verbum in principio poſitum diligenter advertite, ſcilicet, Sic pſalmum dicam nomini tuo in ſæculum ſæculi, ut reddam vota mea de die in diem. Faciant alii quidquid velint, vos jugiter

ruminate hujus verſiculi efficaciam, & utinam in tantum vobis familiaris iſte verſiculus fiat, & dulceſcat, ut quoties campanæ ſonitum auditis, devote eum ſubmurmuretis, dicendo ſic, Pſalmum dicam nomini tuo. Hoc enim ſuave colloquium inter Deum, & animam devotam non in vacuum tranſibit, ſed magnam gratiam reportabit. Poteſt etiam iſte verſiculus ſecundum quoſdam expoſitores ſic ordinari (retrograde enim legatur in conſtruendo) videlicet: Sic reddam vota mea de die in diem, ideſt, per ſingulos dies, ut pſalmum dicam nomini tuo in ſæculum ſeculi, ideſt, merear te laudare in æternum. Et hic ſenſus eſt planior, quam primus, uterque tamen bonus.

Quilibet Canonicus, aut Vicarius primo debet intentionem ſuam dirigere ad Dominum Deum.

CAPUT VI.

PRo cujus verſiculi majori explanatione, quantum ad propoſitum, eſt advertendum, quod duo poſſunt in eo conſiderari, quæ cuilibet canonico bonæ voluntatis, aut vicario, ſive parochialis Eccleſiæ rectori, imo unicuique ſpirituali viro, ac bonæ voluntatis Chriſtiano ſunt præcipue neceſſaria: cuilibet ſecundum proportionem ſtatus ſui. Primum eſt directio intentionis, ſecundum exequutio operis. Igitur loquendo ſecundum propoſitum noſtrum, dicimus, quod quilibet canonicus, aut vicarius primo debet intentionem ſuam dirigere ad Dominum Deum, ut quidquid facit, ad gloriam Dei ordinet, & hoc notatur, cum dicitur, Pſalmum dicam nomini tuo. Plures namque pſallunt, & bona opera faciunt, non ad Dei gloriam, ſed ad ſuam, quærentes laudem ab hominibus, aut lucrum temporale. Hi tales non ſolvunt vota ſua, ſed furantur, quia illi, cui debent, ſubtrahunt fallaciter, & ſibiipſis reſervant, licet inutiliter, quia ſe quærunt, & non Dei honorem. Sed verus Chriſtianus pſalmum dicit nomini Domini, non ſuo, quia conſiderat, quod ex ſe nihil eſt, & ideo Domino totum tribuit, dicens: Non nobis, Domine, non nobis, ſed nomini tuo da gloriam. Quidquid enim ſumus, & quidquid habemus, tu largiris: ſine te ſtatim in nihilum redigeremur. Tu ſine intermiſſione aſpicis nos, & nunquam obliviſceris creaturarum tuarum. Et quia a te eſt totum noſtrum eſſe, & poſſe, & ſcire, & quidquid habemus: ideo merito tibi a nobis debetur omnis laus, honor, virtus, & gloria, & gratiarum actio, nunc, & in ſæculum ſæculi, ideſt in æternum. Ubi dicit ſanctus Thomas in prima parte Summæ, quod Deus eſt in creaturis, non ſicut calor in aqua, ſed ſicut ſol in aere: quia remota aqua ab igne, adhuc manet ad tempus aqua calida, ſed remoto ſole ab aere, ſtatim aer tenebreſcit, nec quidquam luminoſitatis remanet: ſic Deus, ſi non continuo creaturam adminiſtraret, ſtatim omnis creatura eſſe deſineret. Et ergo merito univerſa creatura debet eſſe parata jugiter ad obediendum ſuo creatori, ſine quo nec ad momentum eſſe poteſt. Et hæc eſt principalis cauſa, & primaria, quare Deo ſoli debetur honor, & gloria, quia ipſe eſt a nullo, ſed omnia ab ipſo ſunt.

Quilibet canonicus, aut vicarius debet advertere, quibus, & qualibus debitor ſit juxta vocationem ſuam, & hoc, ad quod tenetur, debet opere implere.

CAPUT VII.

HÆc autem contemplatio jucunda in libro creaturarum in immenſum extendi poteſt, nec doctore opus habet, quia quaſi violenter ingerit ſe humanis ſenſibus, itaut inexcuſabilis ſit omnis homo. Unde dicitur in Job. Interroga jumenta terræ, & docebunt te. Hinc ſecundum Apoſtolum: Quæcunque facimus, ſive comedamus, ſive bibamus, ſive aliud quodcunque faciamus, omnia quidem ad Dei gloriam faciamus. Hoc autem nobis eſt utile, non ei, quia nullius eget. Secundo etiam quilibet canonicus, aut vicarius debet diligenter advertere, quibus, & qualibus debitor ſit juxta vocationem ſuam, & hoc diligenter opere adimplere, ad quod tenetur, prout melius poterit, quia ſibi non ſufficit generalis quædam bona voluntas ſine operis executione, ſicut dicit Dominus in Euangelio; Non omnis, qui dicit mihi, Domine, Domine, intrabit in regnum cœlorum, ſed qui facit voluntatem patris mei. Et iterum: Qui cuſtodit mandata mea, & ſervat ea, hic eſt, qui diligit me. Eſt autem Dei mandatum, ut reddamus omnibus debita. Eſt autem quilibet canonicus triplex debitor, ſcilicet Deo, ſibi, & proximo, de quibus multa ſcripta in ſanctis libris reperiuntur. Sed quantum ad præſens ſufficit, arbitramur, quod omnibus legaliter ſatisfacit, ſi divinum officium debite perſolvit. Si autem aliquid ultra facit, illud ſupererogationis eſt, & hoc jam, quod dicimus, vocatur debitum Eccleſiaſticum: ſed ſi aliunde ſe obligaverit ad aliquid, ad quod eum Eccleſia non aſtringit, hoc vocatur debitum perſonale; ad hoc etiam tenetur, ſi licitum fuerit, & honeſtum.

Valde multa ad hoc requiruntur, quod aliquis rite officium divinum perſolvat, & quod aliquis dignus habeatur divinis intereſſe.

CAPUT VIII.

IGitur tota intentio debet ad hoc tendere, ut officium Eccleſiaſticum rite perſolvat. Et hoc tangitur in ſecunda particula prædictæ verſiculi, ſcilicet: Reddam vota mea de die in diem. Quæ verba multa includunt, quia valde multa requiruntur ad hoc, quod aliquis rite divinum officium perſolvat. Sicut & jam vulgariter dicitur, quod plura neceſſaria ſunt pauperi, antequam dives fiat, etiam plura neceſſaria ſunt unicuique homini, antequam dignus habeatur divinis intereſſe myſteriis, etiam beatiſſimis angelis pavendis. Hoc ideo ſancti concorditer dicunt, quia eſt ultra hominem divina tractare, imo ultra omnem creaturam. Et ideo divinum officium injungitur Eccleſiæ miniſtris, & præcipue Epiſcopis, & Presbyteris, qui ob hoc Hierarchi dicuntur, ideſt ſacri principes divinorum myſteriorum. Alii miniſtri, quia his locantur, & ad tam etiam pavenda ſacramenta ſubſerviunt, ſedulo omni ſanctitate, & puritate fulgere debent, ut dicit beatus Auguſtinus: Contemplemini, quid ſit ſancto populo Dei præeſſe, & conſiderate, quale ſit ſacramentis divinis aſſiſtere. Altario placere debent, qui de altario vivunt. Et Epiſcopus inſtruendo ordinandos dicit, quod cum magno timore eſt ad ſacros ordines procedendum, atque providendum, ut cœleſtis ſapientia, probi mores, & diuturna juſtitiæ obſervatio ad id electos commendet. Ecce venerabiles Domini, qualia ſunt vota, & qualia eſſe debent, quæ reddere oportet de die in diem quemlibet Eccleſiaſticum. De his beatus Gregorius pulcherrimum librum ſcripſit, quem omnino ſuadeo ſæpius legatis, ſcilicet Paſtorale, in quo invenietis, ultra quam dicere valeo, cuncta ſaluti veſtræ neceſſaria. Summa namque diſcretione ſingulis (juxta quod expedit) ſalutares largitur doctrinas.

Si aliqua de antiquis obſervantiis Eccleſiæ ſunt collapſa, poteſt canonicus laborare pro reformatione eorum, vel in domo propria ſupplere illa per alia exercitia ſpiritualia.

CAPUT IX.

DE quotidiano autem exercitio ſpecialiter nihil ſcribere poſſum, niſi quod juxta laudabilem ve-

ſtra

ſtræ Eccleſiæ conſuetudines, vos regatis in horis noctùrnis pariter, & diurnis. Quod ſi aliqua de antiquis obſervantiis collapſa ſunt, poteſtis, quantum gratia vos adjuverit, laborare pro reformatione earundem. Si audire alii noluerint, tunc quantum ad veſtram perſonam attinet, poteritis in domo propria illa ſupplere per alia exercitia ſpiritualia, juxta conſilium diſcreti viri.

De regula Canonicorum ſæcularium, quæ in quibuſdam Eccleſiis habetur.

CAPUT X.

HAbetur etiam in quibuſdam collegiis regula quædam Canonicorum valde bona, olim in Concilio Aquenſi edita, & collecta ex dictis Sanctorum. Sed nullum ſcio collegium hodie, in quo ita ſervetur, ſicut in ea ſcriptum eſt. Et propter hoc quidam dicunt, quod abolita ſit. Forte hoc verum eſt, quoad aliqua, ſcilicet refectorium, dormitorium, & ſimilia poſitiva, ſed quoad alia, quæ ſunt juris divini, ſtabilis eſt, & manet in ævum. Ratio autem, quare tam ſalubris regula abolita ſit, ſupra dicta eſt, quia pauci ſunt, qui ſubmittere volunt cervices ſuas jugo diſciplinæ, ſed omnes libertatem affectant.

Qui hanc formulam ſtudioſe ſervaverint, etiam in ſæculo manentes, religioſam vitam ducere poſſunt.

CAPUT XI.

VOs autem venerabiles Domini, qui per viam illam incedere vultis, quæ arcta eſt, & ad vitam ducit, per quam pauci ambulant, diligenter eidem regulæ mores veſtros conformate, quia optima eſt, & ex elegantiſſimis Sanctorum doctrinis compoſita, & ita diſcrete procedit, ut cuilibet bonæ voluntatis viro bene ſit portabilis. Et quia forte nonnulli ſunt vobiſcum, qui libros iſtos aut non habent, aut propter paupertatem ſibi procurare non valent, Igitur ne illis charitas noſtra deſit, aliqua hic annotare breviter ex eiſdem, & aliis libris devotis intendimus, per quæ ſuam converſionem regulare poſſint, ut coram Deo, & hominibus in ſanctitate proficiant. Quod ſi ſtudioſe hæc obſervaverint, abſque dubio etiam in ſæculo manentes religioſam vitam ducere poſſunt. Hoc autem præmittendum eſt, quod ſecundum diverſas temporum vices, diverſi modi vivendi in clero fuiſſe narrantur, de quibus Gratianus in decretis plura collegit, præcipue in cap. 12. quæſt. 1. & aliis locis multis. In primitiva ſiquidem Eccleſia nullus ad Clericatum, aut ſacros ordines admittebatur, niſi magna ſanctitate cæteros antecederet, omnino a converſatione laicali ſegregatus, ſummaque religioſitate præfulgens. Nam tanta crudelitate, & ſævitia pagani tunc fidem perſequebantur, ut præeſſe nemo vellet, niſi valde perfectus, quia teſte Beato Gregorio: Quicumque erat prior in dignitate, prior trahebatur ad martyrium. Stetit autem hoc tempus annis pene trecentis, uſque ad Sylveſtrum, & Conſtantinum magnum, in quo pene nullus honor, & reverentia fidelibus deferebatur, quia tunc erat apud vulgares ſcandaloſum eſſe Chriſtianum; ſed poſtquam Conſtantinus magnus, & alii principes templa idolorum ſubverterunt, & baptiſmum ſuſceperunt, cœpit Chriſtianum nomen in gloria eſſe apud communem populum, & prohibitæ fuerunt occiſiones fidelium, unde tunc fides maxime crevit. Idem autem Imperator volens Eccleſiaſticos in honore eſſe, maximas poſſeſſiones Eccleſiæ contulit, unde clerici, & pauperes ſuſtentarentur, quatenus commodius divinis intereſſe poſſent, & pro communi populo diligentius orarent. Similiter & alii Principes in diverſis locis fecerunt, & ex tunc Eccleſiaſtici ab his operibus vacare cœperunt, & ſedulo divinis inſiſtere, viventes de eleemoſynis fidelium. Videntes autem Sancti Patres, quod grandis confluerer multitudo, & quod ſine aliquo utili labore, & occupatione cohabitare non poſſent, Eccleſiaſticum officium, regulas varias, & diverſos vivendi modos inſtituerunt unuſquiſque, prout Spiritus Sanctus illi dabat. Nam Beatus Hieronymus divinum officium ordinavit: Ambroſius hymnos, & cantum ſuperaddidit: Pachomius, Baſilius, Auguſtinus, & alii regulas ediderunt. Maxima quoque tunc Sanctorum Eremitarum, & Monachorum multitudo extitit. Fuitque tunc vix aliqua differentia inter religioſos, & clerum, quia nondum erat iſta ſolemnis profeſſio inſtituta, quæ hodie in Monaſteriis frequentatur. Verum ſucceſſu temporis, charitate frigeſcente, hæc generalis ſanctitas valde cœpit declinare, ſingulis abeuntibus poſt concupiſcentias ſuas, in tantum quod cœpit diviſio apparere inter Eccleſiaſticos. Ita quod quidam nominabant ſe Canonicos, quidam monachos, prætextu cujus magna ſuperbia, & avaritia in clero ſurrexit. De quibus Gregorius ſæpe mentionem facit in dictis ſuis, & alii. Huic autem peſtiferæ abuſioni Sancti Patres occurrere volentes, & clerum ad priſtinum ſtatum provocare cupientes, regulam quandam Canonicorum in Concilio Aquenſi tempore Ludovici Imperatoris, magno cum moderamine ex antiquorum dictis collegerunt, præcipientes, ut qui in Monaſteriis vivere monachico more non vellent, hujus regulæ inſtitutis omni conſcientiæ ſecuritate ſe tradere poſſent. Sed rurſum ab hac ſancta regula ita deſperabiliter Eccleſiaſtici nunc defecerunt, ut vix, aut nullo modo poſſibile ſit, quod unquam reduci poſſint, impleturque hodie illud Propheticum: *Et erit ſicut populus, ſic & ſacerdos.*

Canonicis, & Vicariis bonæ voluntatis malitia hujus temporis obeſſe non poteſt: faciant melius, quod poſſunt, & ſolicite ambulent cum Deo ſuo, & ſalvi erunt.

CAPUT XII.

VErum qui bonæ voluntatis ſunt, illis malitia temporis obeſſe non poteſt. Faciant melius, quæ poſſunt, & ſolicite ambulent cum Deo, & ſalvi erunt: quod ut facilius poſſint, ſeptem ſolicitudines, circa quas bona voluntas occupare ſe debet, advertent.

De debita exterioris hominis compoſitione, tam in loquendo, quam in comedendo.

CAPUT XIII.

SOlicitudo igitur prima bonæ voluntatis ad hoc tendere debet, ut exteriorem hominem debite componat, tam in loquendo, quam in comedendo, bibendo, ambulando, &c. quatenus quicunque mores ipſius conſiderat, ædificetur, & dicat: Ille eſt diſciplinatus vir, & utilis in officio Eccleſiaſtico, quia omnes ſanctam vitam in eo vident. Hæc autem compoſitio morum inter ſimplices, & mundanæ vitæ homines maxime eſt neceſſaria, quia facillime ſcandalizantur, quando vel parum clerici ad libertatem extrinſecam declinant. E contra autem quando vident eos mature incedere, timorate converſari in omni caſtitate, & ſobrietate, tunc maxime ædificantur, & venerantur eos.

Digitized by Google

De ſobria menſa, & cibis ſimplicibus, mediocribuſque.

CAPUT XIV.

Sit igitur menſa frugalis, de cibis ſimplicibus, non nimis delicatis, nec nimis groſſis, ſed medie temperatis, quia hoc expedit ad ſanitatem corporis.

De jejuniis temperatis.

CAPUT XV.

Jejunia ſic temperare ſtudeat, ut non laſcivist, nec etiam deficiat in ſervitio Domini. Hoc namque tentator omnino nititur perſuadere, ut aut nimis homo repleat ventrem, aut etiam indiſcrete abſtineat, ſed medium eſt tenendum.

De habitu.

CAPUT XVI.

Sit habitus humilis, non nimis vilis, nec nimis pretioſus, ſed mediocriter honeſtus, ſine omni curioſitate, longus, & amplus, ne forma corporis more ſæcularium appareat foris. Poteſt autem duplicem veſtitum ſervus Chriſti habere, unum meliorem pro diebus feſtivis, alium deteriorem pro diebus ferialibus. Color autem ſit niger, vel griſeus, vel etiam blaveus, ſed non ſanguineus, aut ſubviridis, ut non dicatur ei, quod diabolus improperavit cuidam: Si plus poſſes, plus faceres.

De locutione.

CAPUT XVII.

Sint verba pauca, rationabilia, & utilia, non vana, non otioſa, non ſuperflua, non riſoria, non detractoria, non ſcurrilia, non maledica, non inverecunda, non litigioſa, non clamoroſa, ſed ſuavia, religioſa, & gratioſa, ut dicit Salomon: *Sapiens in verbis ſeipſum amabilem facit, gratia autem ſtultorum effundetur.* Item: *Verbum dulce multiplicat amicos: ſermo autem durus ſuſcitat furorem.* Item Hieronymus: *Beata lingua eſt, quæ non novit, niſi de divinis ſermonem texere.* Verum non hæc ſic ſunt intelligenda, quaſi nunquam ſit licitum uti verbis jucundis, & ſolatioſis, quia ſecundum omnes morales: Vir ſapiens, & timoratus pro loco, & tempore poteſt virtuoſe aliquando rigorem remittere, & hoc maxime pertinet ad verba jucunda, in quibus hæc debent omnino vitari, ut ſcilicet non ſint inhoneſta, nociva, aut detractoria. Et hæc remiſſio debet fieri, quando omnia ſerioſa ſunt perſoluta loco, & tempore debito, & cum talibus perſonis, quæ ex hoc non ſcandalizantur, & tali intentione, ut hac recreatione fortius valeat ad ſerioſa virtutis opera redire. Exemplum horum legitur de Sancto Joanne Evangeliſta, & de Sancto Antonio, quorum hæc ſententia eſt, quod expedit aliquando contemplationem intermittere propter infirmitatem naturæ, ut poſtea melius ad ſpiritualia videnda animus redire valeat, ſicut arcus diſtentus fortius jaculum projicit, quam qui ſine intermiſſione tenſus tenetur: Unde Auguſtinus dicit: Volo tandem, ut tibi parcas: Nam ſapientem decet interdum remittere mentis aciem rebus agendis intentam.

Medium ſemper eſt tenendum:

CAPUT XVIII.

Et ſicut ſupra dictum eſt de Jejunio, ſic & hic de hoc ſolatio virtuoſo dici poteſt, quod diabolus nititur hominem ducere ad duo extrema, ſcilicet, ut ſic ferventer bonis operibus inſiſtat, quatenus totaliter inutilis fiat: vel quod ſine intermiſſione ludis, ac ſolatiis vacet, & alia bona opera negligat. Sed medium eſt tenendum, & hæc regula optima eſt, & ubique applicanda, quia virtus in medio conſiſtit. Juxta illud: *Ne quid nimis. Ne quid minus. Medium tenuere beati.* Et teſte B. Bernardo: Diſcretio eſt auriga virtutum, ſine qua virtutes ſunt vitia.

De reformatione interioris hominis.

CAPUT XIX.

Solicitudo ſecunda bonæ voluntatis ad hoc tendere debet, ut etiam interiorem hominem reformare ſtudeat, ut ſcilicet velit, quæ Deus vult eum velle, ſciat, quæ vult eum Deus ſcire, & recogitet, ſive memoretur, quæ vult eum Deus cogitare. Et hic eſt major labor, neque unius diei: ſed qui nunquam incipit, nunquam perveniet. Igitur invocato divino auxilio, totaliter nos propter imminentem talem neceſſitatem ad hoc opus præcingamus. Magni namque meriti eſt huic negotio inſudare, quamvis non pro voto idipſum acquiratur, quod intenditur. Sciendum eſt igitur, quod internus noſter homo triplici morbo eſt infectus, ideſt tria ſemper concupiſcit, quæ ſemper deberet ſpernere. Et hinc oritur omnis illa difficultas proficiendi in virtutibus, quam boni viri ſentiunt etiam uſque ad mortem, quidam magis, quidam minus. Hoc eſt, quod dicit Beatus Paulus: *Video aliam legem in membris meis repugnantem legi mentis meæ.*

De bello legis Dei contra legem diaboli in uno homine.

CAPUT XX.

Ecce bellum mirabile in homine, unum contra unum. Lex Dei contra legem diaboli. Lex Dei dicit: Contemne omne, quod eſt in mundo, & adhære præceptis Domini creatoris tui. Contra lex diaboli dicit: Nihil ſit tibi curæ de inviſibilibus, ſed ſtude delicias corporis tui habere, & honorem hujus mundi, & divitias ad omnem copiam. Iterum lex Dei dicit: Cave, ne audias eam, ſed mihi obtempera: quia omne, quod eſt in mundo, vanum eſt, nec mundus te juvare poterit, nec ſeipſum. Contra lex diaboli dicit: Ne permittas te decipi, quia omnia gravia ſunt: ego autem habeo tria, quæ ſunt tibi utilia valde, & delectabilia, ſcilicet omnia concupiſcibilia carnis, & oculorum tuorum, & pompam hujus ſæculi, exerce te in iſtis, & felix eris.

De triplici concupiſcentia.

CAPUT XXI.

Ex hac triplici radice oritur omne malum, & ideo primus labor hic debet inchoari, ut hæc triplex concupiſcentia, carnis videlicet, oculorum, & vanitatis, quod eſt ſuperbia vitæ, non quidem radicitus extirpetur, quod eſt impoſſibile, ſed conculcetur, ne herbam peccati germinet: ſicut videmus, quod via, quæ frequenter pedibus teritur, non producit gramina, quamvis radicem intus habeat, ſed ſi non calcatur, tunc ſtatim vireſcit. Sic anima, quæ ſemper exercetur in

Digitized by Google

in via mandatorum Dei, non producit mala opera, quamvis inclinationem malam intus adhuc habeat: ſed ſi tepeſcit ab operibus bonis, tunc concupiſcentia mala, quæ intus dormivit, evigilat, & in opus pravum foras erumpit.

De elongatione ab occaſionibus concupiſcentiarum.

CAPUT XXII.

IGitur ſtudioſe præcavendum eſt, ſi homo ad internam pacem cupit pervenire, quod elonget ſe ab omnibus occaſionibus, quæ has concupiſcentias ſolent provocare, ſicut boni religioſi faciunt, qui per caſtitatem, & jejunia, & diſciplinas, & vigilias, ac labores quotidianos mortificant concupiſcentias carnis, & maxime fugiendo otium, & familiaritates, & colloquia mulierum: & per paupertatem voluntariam mortificant concupiſcentias oculorum, per obedientiam, & ſubjectionem mortificant appetitum ſuperbæ inclinationis hujus ſæculi, cui proxima eſt occaſio omnium peccatorum, quæ dicitur libertas ſæcularis, quæ nullo jugo diſciplinæ vult ſubdi. Contra inſidias vitiorum, quod periculoſiſſimum eſt, ſicut aperte apparet de milite inſano, & fatuo, qui, cum alium percutere non poteſt, inſuper nec ſibi ipſi providere vult, ut armis ſe muniat contra hoſtium tela, huic nihil reſtat, niſi mors acerba, & finis ſine honore. Sic omnis homo (qui in via Dei vult ambulare ſecundum propriam voluntatem, & non præcavet ſibi ab occaſionibus peccatorum) periclitabitur. Et datur exemplum de David, qui idcirco in adulterium cecidit, eo quod oculos non cuſtodivit, & in numeratione populi ſimiliter graviter deliquit, quia informari noluit. Si in his tantus propheta cecidit, quid nobis faciendum eſt, niſi ut tota diligentia cuſtodiamus corda, & corpora noſtra? Similia multa de aliis leguntur. Pax igitur cordis tunc acquiritur, quando mens gratia fortificata vitioſam inclinationem compeſcit, ne malum, quod cupit, poſſit perficere. Non autem poteſt homo ex propriis viribus, & de communi gratia internum bellum penitus ſedare, ut nunquam malas inſinuationes, aut immiſſiones ſentiat, ſed poteſt in tantum perficere, quod hujuſmodi leviſſime vincat. Et datur exemplum de principe aliquo mediocri, qui etſi non poteſt hoſtes ſuos expellere de patria ſua, poteſt tamen eos ligare, captivare, aut humiliare, intantum quod nunquam ſine ſuo conſenſu aliquod dominium, aut tyrannidem in ea exerceant. Hinc dicit beatus Paulus, quod non debeat peccatum regnare in mortali corpore noſtro, quaſi dicat: Etſi non poteſtis facere, ut non ſit, tamen facere poteſtis, ut non regnet.

De duplici remedio contra peccatum.

CAPUT XXIII.

ECce duplex remedium contra peccatum; unum, ut ſe elonget homo bonæ voluntatis ab occaſionibus peccatorum. Aliud, ut continue, & fervide operibus bonis inſiſtat.

Quod homo regulam vivendi ſibi eligat juxta ſuæ naturæ, & ſui ſtatus congruentiam.

CAPUT XXIV.

SOlicitudo tertia bonæ voluntatis debet eſſe, ut ex prædictis duobus, ſcilicet ex debita compoſitione exteriorum morum, & interno exercitio ſpiritualis devotionis aliquam ſibi regulam vivendi eliciat juxta ſui ſtatus, & naturæ congruentiam, quam regulam uniformiter obſervet, & in ea uſque in finem laudabiliter perſeveret. Hoc namque eſt omnium ſanctorum Patrum conſilium, cujus etiam exemplum in omnibus pene, quæ ſub cœlo ſunt, videmus. Omnia namque habent naturam, & modum, & conſuetudinem, & ordinem, ſicut patet in ſole, luna, ſtellis, plantis, beſtiis, & aliis (quæ ſecundum naturam ſunt) univerſis, quam pulchre, quam ordinate, quam perſeveranter, & uniformiter cuncta procedunt, & redeunt, currunt, & recurrunt, creſcunt, & decreſcunt; in ſolis autem humanis moribus irregularitas cernitur, & quia etiam nec ex natura, nec ex induſtria habet homo, ut ſuos actus regulare meritorie poſſit, ſed ex Dei gratia, ideo confidere ſibi nullatenus debet, neque ſibi adſcribere, ſi aliquid boni fecerit, debet tamen facere, quod in ſe eſt, ut tota natura, & induſtria gratiæ cooperetur, ne vacua in ſe maneat. Igitur natura per gratiam nobilitata initium eſt bonæ vitæ. Hanc communiter dicunt ſancti Patres bonam voluntatem. Voluntas namque dicitur totus homo propter imperium, quod habet ſuper cæteras vires, & ideo in ea ponitur totum pondus meriti, & demeriti. Si homo conſentit bono, meretur, ſi malo, demeretur. Si bono cooperatur, amplius meretur, ſi malo, amplius demeretur. Ex quibus patet, quod homo bonæ voluntatis poteſt jugiter mereri, quamdiu eſt in ſtatu viæ. Ratio eſt, quia poteſt actualiter bono conſentire, aut in bona occupatione ſe tenere. Hoc autem fit, quando regulariter vivendo omnia opera ſua ordinat ad gloriam Dei, ſic, aut aliter dicendo: Jam volo dormire, vel comedere, vel hoc, vel aliud facere tali intentione, ſicut hoc merito verus Chriſtianus facere debet. Et cupio in omnibus placere Deo. Exemplum hujus datur de bonis religioſis, de quibus firma ſententia eſt, quod ſine intermiſſione merentur, quia ſemper ſunt in obedientia aliqua, quamvis non laborent, vel orent continue, quia nec hoc regula præcipit, ſed quia ſe conformant intentioni regulæ. Igitur ſive regula præcipiat, ſive conſulat ad laborandum, aut quieſcendum, ſemper ſunt in obedientia. Quare tam quieſcendo, quam laborando merentur, quia utrumque ad virtutem pertinet, ſecundum quod hoc Spiritus ſanctus fieri mandavit. Juxta hanc formam quilibet eccleſiaſticus vir, ſive paſtor fuerit parochialis Eccleſiæ collegiatæ, aut alter qualiſcumque abſtractæ vitæ de patrimonio vivens poteſt ſibi legem ſtatuere ſanctorum regulis conformem; & ſecundum illam uniformiter vivere, ſicut vivunt religioſi ſecundum regulas ſuas, juxta conſilium diſcreti viri in ſpiritualibus experti. Hoc modo cunctæ religiones inchoatæ fuerunt. Unde dicit beatus Bernardus: qui vult bene vivere, ſtudeat unum diem bene inſtituere, deinde adjungat ſecundum, deinde tertium, & ſic de ſingulis, donec paulatim ad bonam conſuetudinem veniat. Bona autem conſuetudo fortitudinem ſubminiſtrabit, qua acquiſita, efficitur homo naturaliter virtuoſus, quia uſus eſt altera natura. Ita fiet, quod primo fuit intolerabile, per continuationem efficitur ſuave, & quaſi naturale, dummodo a cœptis non deſiſtat. Qui autem variis exercitiis naturam ſuam diſtemperat, nunc illud, nunc aliud guſtando, numquam erit homo ſolidæ ſanctitatis, ſed vagus, & profugus ſuper terram, ſibi, & aliis oneroſus, & utilis nulli. Unde dicit Helinandus, quod bene vivere eſt uniformiter vivere.

Quod homo ſuam doctrinam ad practicam ponat.

CAPUT XXV.

SOlicitudo quarta bonæ voluntatis eſſe debet, ut poſtquam eſt diligenter informata, quid ſibi expediat, & quid non, ſtatim illud, quod ſuæ naturæ, & ſuo ſtatui conveniens eſt, ad practicam ponat, ſicut Sapiens ait: Quodcumque poteſt manus tua, inſtanter operare. Multi namque decepti ſunt hac tentatione, dicentes: Quid habes feſtinare? ſufficit tibi vivere

by Google

De diſtractione mentis.

CAPUT XXXIII.

INſuper & præcavere debet, ne diſtrahatur, ita quod totum propoſitum ſuum ſit, velle totaliter ſe occupare cum divinis, &, ſi tunc diſtractio intervenerit, excuſatur. Et quam cito deprehendit ſe alienatum, ſtatim recurrat toties quoties. Finitis matutinis, gratias agat Deo, adſcribendo ei, ſi quid bene fecerit, & de negligentiis veniam petat. Et ſi tempus patitur, poteſt domum ire pro neceſſitatibus ſuis, ſemper illud obſervando, ut ſilentium ſervet, donec miſſam celebraverit, vel audierit, niſi forte loquendo pauca verba pro neceſſitate occurrente, vel utilitate. B

De Prima.

CAPUT XXXIV.

ET deinde leget Primam de beata Maria, præparando ſe ad Primam diei in Eccleſia perſolvendam, ſicut ſupra de Matutinis. Si vero tunc capitulum tenetur, diligenter ſe obſervet, ne in verbis excedat, ſemper invocando Spiritum ſanctum, quia alias ibi citius peccatur, quam aliquod bonum agatur. Si tamen aliquid aperte contra Deum, & juſtitiam, & fraternam charitatem ibi dicitur, tunc benigne pro ſuo intereſſe dicat, ſibi talia non placere, dando rationem ſuaviter, ne alii ſcandalizentur.

Quomodo Canonicus in Capitulo ſe habere debeat.

CAPUT XXXV.

ET eſt notandum, quod diabolus maxime nititur in capitulis furorem ſuſcitare, ut Miſſas ſubſequentes impedire poſſit. Quare videtur, quod negotia contentioſa alio tempore tractentur, ne devotio celebrantium impediatur. Poſt capitulum, ſi poteſt habere confeſſorem, libenter confiteatur.

De præparatione ad Miſſam.

CAPUT XXXVI.

DEinde ad Miſſam ſe præparent ſive celebrandam, ſive audiendam, prout ſecum diſpoſitum fuerit. Et ſi celebraturus eſt, aut communicaturus, tunc, inquantum poteſt, obliviſcatur omnium præteritorum, & ad devotionem ſummo ſtudio applicet, ut dignum eſt, quatenus tanti ſacramenti fructus Deo ſibi propitio efficaciter percipere mereatur. Sunt præterea diverſorum Patrum ſcripta de venerabili Sacramento, & Miſſæ celebratione, quodcunque magis convenit, hoc eligat.

De Tertia, Sexta, & Nona.

CAPUT XXXVII.

E

AD Tertiam, ad Sextam, & ad Nonam, deinde juxta ritum Eccleſiæ ſuæ ſimiliter præparet ſe, ſicut jam dictum eſt de Prima. Nec opus eſt hic plura documenta apponere pro viris maturis, quæ, & qualia pueris in ſcholis proponuntur, ne dominis venerabilibus injuriam facere videamur. Sufficit meminiſſe illius Ambroſiani, hoc eſt, pulchritudinem vivendi tenere convenientiam cuique ſexui, & perſonæ reddere. Hic ordo geſtorum optimus, hic ornatus ad omnem actionem accommodatus: & illius Auguſtini: In omnibus motibus noſtris nil fiat, quod cujuſquam offendat aſpectum, ſed quod noſtram deceat ſanctitatem.

A

De ſobrietate prandii, & benedictione menſæ.

CAPUT XXXVIII.

DEmum finitis divinis, quando prandendi tempus advenit, cum omni ſobrietate, & gratitudine cibum ſumat, ſemper *Benedicite* præmittendo flexis genibus, vel reverenter ſtando. Eleemoſynam aliquam corporalem (ſi facultas adeſt) faciat, ſimiliter & ſpiritualem, ſcilicet, *De profundis*, cum collecta pro animabus in purgatorio detentis. Similiter pro afflictis, & tribulatis aliquid poteſt breviter mente tractare, prout Dominus dederit.

De modo in comedendo.

CAPUT XXXIX.

MOdum in comedendo teneat, quem B. Bernardus deſcribit, ut ſcilicet tractim cibum, & potum ſumat, ſingulos morſellos bene maſticando, quia tunc dulcius ſapit, nutrit melius, & digeritur ſalubrius. Omnino memor ſit ſanctorum angelorum præſentiam adeſſe, in quorum conſpectu reverenter ſe habere debet.

De lectione in menſa.

CAPUT XL.

C FAciat etiam ſibi aliquid legi de divina ſcriptura, ut non ſola fauce corporalem cibum ſumat, & mens ſuo ferculo fraudetur. Si vero lectorem non habet, tunc ponat librum ante ſe, &, quantum poteſt, legat pro habenda memoria ſpiritualium.

De conviviis.

CAPUT XLI.

COnvivia, & hoſpites, & nundinas, & dedicationes, & concurſus hominum ſtudeat evitare, quia teſte beato Hieronymo: Sunt quaſi quædam catenæ voluptatis, & qui talia diligit, Chriſto diſplicet: Si tamen hoſpites pauperes, aut religioſos habuerit, aut viros boni teſtimonii, qui eum a bono
D propoſito non retrahant, laudabile eſt.

De aliqua abſtinentia a carnibus, ovis, & lacticiniis.

CAPUT XLII.

TEr in qualibet ſeptimana Eccleſiæ jejuniis exceptis, a carnibus poteſt abſtinere. Item ſextis feriis a lacticiniis, & ovis abſtineat, niſi infirmitas, aut alia cauſa rationabilis obſiſtat.

De gratiis facto prandio dicendis, & de dolendo propter exceſſum in cibo, vel potu.

CAPUT XLIII.

FActo prandio, gratias dicat, ſimul dolendo, ſi in modo a menſura exceſſit, quia ſecundum ſententiam D. Auguſtini, Raro poteſt debita menſura ſervari. Ait enim: certo quotidie adverſus manducandi concupiſcentiam, & bibendi, & quis eſt, qui non rapitur aliquantulum extra metas neceſſitatis?

De

Digitized by Google

De dormiendo poſt prandium.

CAPUT XLIV.

DEinde poteſt pro recreatione, quaſi ſpatiando, tranſire ſine magno motu, quia hoc eſt ſanum. Eccleſiaſtici enim, qui volunt ſolicite ſuum officium exercere, non habent tempus pro groſſis operibus faciendis. Et ergo debent ſe diligentius regere in dietis quotidianis, ne in divino officio inhabiles fiant. Poſt hæc, ſi naturæ ſuæ convenit, poteſt parum quieſcere, & maxime in æſtate, ne caput gravetur.

Quid faciendum ſit poſt dormitionem, vel ſpatiationem uſque ad veſperas.

CAPUT XLV.

REliquum tempus uſque ad veſperas poteſt libere expendere, ſicut placet, videlicet ſcribendo, legendo, carpentando, aut in hortulo aliqua plantando, ſive cum familia colloquendo de cura rei familiaris, & neceſſariis domus, ſemper illud obſervando, ne cor nimium elongetur a Deo, quia alias difficulter redibit in priſtinam devotionem. Si autem ſentit ſe gravatum, tunc poteſt honeſta colloquia, & ſolatia admittere, ſicut ſupra dictum eſt: cum autem veſpertinum tempus advenerit, tunc præparet ſe, ſicut dictum eſt de aliis horis. Similiter de completoriis ſuo modo juxta ritum, & morem Eccleſiæ ſuæ, &c.

De cœna.

CAPUT XLVI.

DEnique, ſi cœnandum eſt, procedat, ſicut dictum eſt de prandio.

De collatione, quando jejunatur.

CAPUT XLVII.

SI vero jejunium extiterit, tunc ſecundum conſuetudinem poteſt aliquid parum guſtare ſive de ſpeciebus, ſive torta cum potu competenti.

Quod ſobria ſit cœna.

CAPUT XLVIII.

SEmper tamen obſervandum eſt, quod cœna frugalis ſit, & ſobria, alioquin multa inconvenientia ſentiet. Mirum eſt dicere, quomodo nonnulli de eleemoſynis pauperum ventrem replent, ultra quam digerere poſſunt. Quod ſi gratis hujuſmodi deliciæ darentur, forte ſimplex malum eſſet, ſcilicet corporis debilitatio. Nunc autem animæ gravamen accreſcit, pro eo, quod vix aliquis poteſt ſatisfacere pro eleemoſynis, etiam ſi tantum extremum victum, & veſtitum inde ſuſciperet. Quid ergo de jactura hac tam grandi tot epularum, & deliciarum? De hac ſunt horrendæ ſententiæ B. Hieronymi, & Bernardi. Verum quilibet onus ſuum portabit.

Quod quidam poſt cœnam non loquuntur.

CAPUT XLIX.

COmpleto denique die quorumdam mos eſt, quod nihil poſt cœnam loquantur, ſed ad oratorium feſtinant pro exercitiis ſpiritualibus, & hoc videtur ſatis perfectum, nec omnibus datum eſt; qui poteſt facere, faciat.

A

Non eſt inconveniens poſt cœnam cum familia honeſte recreari.

CAPUT L.

SI autem honeſte recreari voluerit cum familia, non eſt inconveniens.

Antequam ad lectum ſe ponat homo, colligat, quomodo diem expenderit, & de negligentiis veniam petat.

CAPUT LI.

QUo facto, antequam lectum petat, diligenter ſe recolligat, quomodo diem expenderit, de negli-
B gentiis veniam petendo, & ſi aliqua notabilia peccata (licet venialia) inveniat ſe admiſiſſe, diligenter adſcribat, ne obliviſcatur, ut in craſtinum ea confiteatur. De bene autem geſtis gratias agat, ſimul rogans Deum, ut futuram noctem ſibi ſalubrem, & in puritate, & caſtitate, & ſine omni dæmonum infeſtatione periculoſa tranſire concedat, quatenus iterum mane ſurgens, denuo ipſum cum omnibus ſanctis laudare mereatur.

Jacens in lecto aliquid boni cogitet, donec obdormiat.

CAPUT LII.

C JAcens etiam aliquid boni ſtudeat cogitare, donec ſimul cum ſancta cogitatione obdormiat.

De perſeverantia in bono.

CAPUT LIII.

SOlicitudo ſexta timorati viri juxta formulam illam eſſe debet, pro perſeverantia in bono, quod incœpit, ſecundum illud Salvatoris: *Qui perſeveraverit uſque in finem, hic ſalvus erit.* Unde dicit B. Gregorius: Incaſſum bonum agitur, ſi ante vitæ terminum deſeratur, quia fruſtra velociter currit, qui, priuſquam ad metam venerit, deficit. Variis namque
D modis nititur antiquus hoſtis quemlibet impedire, ne bonum inchoet, ſed multo amplius, ne inchoata conſummet, ſciens, quod ſola perſeverantia coronam meretur.

Vitandæ ſunt occaſiones recidivandi.

CAPUT LIV.

HInc apud religioſos (qui in ſchola virtutum quotidie verſantur) pœnaliter inhibentur omnes occaſiones recidivandi, ſcilicet quod non debent cum perſonis ſæcularibus converſari, etiam ſub prætextu pietatis, quod non debent egredi ſine notabili cauſa fores monaſterii. Inſuper & voluntarie magnas pœ-
E nas ſibi imponunt, ſi hæc, & alia tranſgrediantur. Profeſſionem etiam ſolemnem faciunt in conſpectu Eccleſiæ pro quadam conformatione omnium, quæ in regula traduntur: quatenus univerſi ſciant, eos debitores omnium, quæ in ea ſcripta ſunt. Ecce quam ſuſpecti ſunt habendi, qui contrarium docere volunt, quod ſcilicet obſervantiæ regulares ſint minus perfectæ, propterea quia neceſſarie cogant ad bonum: non enim vident, quam ſit prona humana infirmitas ad malum, etiam poſt votum. Sancti namq; patres multiplici experientia edocti, hujuſmodi regulas, & ſtatuta pœnalia ex inſtinctu Spiritus ſancti ediderunt, ne filii eorum deinceps occaſionem invenirent redeundi ad vomitum. Unde dicit B. Hieronymus: Principium ſpiritualis operis, ſi non ſit matura proviſio, ſolet ſubſequi quod-
dam

dam carnale. Dei templa Spiritus ſancti vaſa, niſi diligenti ſerventur cuſtodia, proſtibula fiunt.

De tentationibus.

CAPUT LV.

HÆc quia ita ſunt, ſummopere timendum eſt ſæpe dictis canonicis, aut vicariis, ne ab initio decipiantur propter vitæ libertatem. Tanto enim plures occaſiones habet diabolus eos tentandi, quanto ſunt magis indifferentes ad omnia. Si tanto periculo dimicant cum eo boni religioſi, qui ſumma cuſtodia ſunt præmuniti, quid putamus laboris habebunt, qui pene ſoli ſunt cum eo conflicturi? Verum non iſta dicimus, quaſi ſoli religioſi ſecuri ſint, & alii non, cum ſcriptum ſit: Fidelis Deus, qui non permittit ſuos tentari, ultra quam ſufferre poſſunt; ſed ad aviſandum de magnitudine periculi, quia revera, ut cætera taceamus, plurimos vidimus dejectos aſtutia ſerpentis, quos bonum nimium ſpectabiles reddebat. Nec mirum: qui enim (ut plerumque accidit) de via peccatorum convertitur ad ſtatum pœnitentiæ, nec in ſchola virtutum exercetur, nec magiſtros idoneos habet: aut ſi habet, non omnino perfecte eos audit, & quotidie tot ſcandala, & exempla mala ante oculos cernit, totque circumvolantes ſpirituales nequitias patitur. Quid, inquam, mirum, ſi talis faciliter relabitur in id, quod deſeruit? Multa igitur ſolicitudine opus eſt pro perſeverantiæ dono. Quicunque igitur præſcriptam formulam, aut aliam tenere voluerit, non putet id ſe ſuis viribus poſſe, quantumcumque etiam facilis appareat, ſed ad Dominum jugiter clamet, ut ipſe det bonum initium, melius medium, & optimum finem: &, ſi gratia arriſerit, ſemper ſit pavidus, ne eam amittat.

Cum anima fugere incipit ad Jeſum, ſtatim iraſci, & ſævire incipit inimicus.

CAPUT LVI.

QUia teſte Auguſtino, Magnum eſt donum, quando delectat bonum, alioquin niſi divina miſericordia jugum alleviaverit, importabile eſſet. Unde Origenes: Antequam ſermo Dei audiatur, non eſt tentatio, vel tribulatio, ſed ubi ſignum belli prædicationis tuba oſtendit, tribulationum pugna inſurgit. Hoc autem quare ſit, dicit B. Auguſtinus: Quia cum anima incipit confugere ad Jeſum, ſtatim contra eam iraſci, & ſævire incipit inimicus. At ubi anima, quæ vitiis ſerviebat, ad culmina virtutum ſe contulerit, perſecutionem patitur vitiorum. Hinc ſcriptum eſt: Fili accedens ad ſervitutem Dei, ſta in juſtitia, & timore, & præpara animam tuam ad tentationem. Verumtamen iſte timor, & labor non ſine gaudio eſt, ſicut B. Jacobus dicit.

Adhuc de tentationibus.

CAPUT LVII.

OMne gaudium exiſtimate, fratres, cum in varias tentationes incideritis. Hinc Hieronymus ait: Nullum puto in hac vita ſine tentatione vivere, cui forte ſi una tollitur, mox aliam ſecurius expectet. Hoc autem debet eſſe conſolatorium univerſis, qui tentationibus exercentur, quod dicit beatus Gregorius: Hoſtis noſter quanto magis nos ſibi rebellare conſpicit, tanto amplius expugnare contendit. Eos enim pulſare negligit, quos quieto jure ſe poſſidere ſentit. Et illud Auguſtini: Non eſt major tentatio, quam nulla tentatione pulſari. Hinc dicit ſanctus Thomas notabile verbum: multi graviter reciderunt in adverſis, ſed multo plures, & multo gravius ceciderunt in proſperis, eo quod tentatio quandoque ſentitur in adverſitate, ſed raro in proſperitate. Verbi gratia: Cum aliquis increpatur, affligitur in corpore, moleſtatur in rebus, vel amicis, ſentitur tentatio, ſive motus impatientiæ, indignationis, vel odii. Cum vero diligitur, laudatur, honoratur, tunc ſentitur extollentia, & inordinata mentis delectatio, nec attendit miſer homo, quantum ſibi placeat indebite, qui aliis placere ſe credit. Et quanto minus, & rarius ſentitur tentatio, tanto minus, & rarius, & tanto difficilius tentationi reſiſtitur; quare etiam homo facilius vincitur.

De fraterna correctione, & emendatione per bona exempla, & bonas exhortationes.

CAPUT LVIII.

SOlicitudo ſeptima boni viri, & præcipue illius, qui in ſacris ordinibus conſtitutus eſt, eſſe debet pro ſalute aliorum, ut ſcilicet ſuo bono exemplo, & exhortatione alios a peccatis trahat, & ad bonam vitam ducat, & præcipue illos, qui ei commiſſi ſunt, aut quibuſcum vivit. Hoc namque eſt maxime meritorium, ſimul & juſtum. Quia qui aliquando pravo exemplo, aut forte negligentia ſua aliis fuit cauſa damnationis, jam ſtudere utique debet, ut aliquos rapiat de faucibus inimici, & ad ovile Chriſti perducat. De hoc ſic dicit B. Auguſtinus: Non tantum curemus habere bonam conſcientiam, ſed etiam bonam famam, quantum in nobis eſt, propter exemplum aliorum. Item Gregorius: Qui in occulto bene vivit, ſed alieno profectui minime proficit, carbo eſt. Qui vero in imitatione ſanctitatis poſitus, lumen rectitudinis in ſe multis demonſtrat, lampas eſt, quia & ſibi ardet, & aliis lucet. Hæc autem emendatio non ſecure fit, niſi prævia oratione, & cum omni compaſſione, & in manſuetudine. Juxta illud Pſalmi: corripiet me juſtus in miſericordia, & increpabit me.

Item: Quoniam ſuperveniet manſuetudo, & corripiemur. Correctio tamen Prælatorum requirit alium modum nonnunquam propter circumſtantias occurrentes. Sed ſimplex clericus, aut presbyter nihil debet ultra facere, quam Apoſtolus dicit, ut ſcilicet procedat in ſpiritu lenitatis, ſeipſum conſiderando humiliter, ne in ſuperbiam elevetur, & corruat. Poteſt autem ſic, aut aliter dicere: Miror ſatis de meipſo, quod non amplius ſtudeo emendare vitam, cum quotidie video mortem appropinquare, & cum neſcio, quando reſponſurus ſum tremendo judicio, de ſingulis, quæ feci, aut cogitavi. Hæc, & ſimilia ſolent provocare nonnullos ad compunctionem. Quod ſi nullum compunctionis ſignum oſtendunt, tunc ſi pie eos vult admonere, poteſt ſic, aut ſimiliter dicere: Bone amice, ſi velletis, libenter dicerem vobis aliqua, quæ in corde meo diu portavi. Et tunc proponat ei, in quibus eſt defectuoſus, ſemper benigne, quia aliter non recipiet, ſi iracundus, & indignabundus emendator apparet. Verum, quia ſunt quidam, qui hujuſmodi præludia non poſſunt ſufferre, ſed magis rotundo modo volunt alloqui, ſed neſcio, ſi in ſpiritualibus deſerviat, ſcio, quod taliter ſolent loqui: Ego ſum ſimplex, & planus, non poſſum me ita ſapienter habere, &c. Sed conſideret vir ſeniatus, quam ſint proni ad iram, ſi defectus eorum rotundo modo proferantur. Dicunt quidam ſe libenter recepturos informationem, & idipſum petunt, ſed cum res ad effectum venerit, inflammantur, iraſcuntur, & nonnunquam pejores fiunt, quam ante fuerunt. Modeſtia igitur eſt in talibus magis congrua, quamvis aliter quidam putant procedendum: verum, quomodocumque procedatur, dum frater emendetur, ſatis eſt. Dixit quidam venerabilis pater in eremo: Dæmon non expellit

dæmonem, ſic vir paſſionatus non curat paſſionatum. De hac autem materia ſunt multa dicta ſanctorum patrum, quæ hoc unanimiter concludunt, quod fraterna correctio ſecure fieri non poteſt, niſi multa diſcretione ſit ſalita. Et ſicut nemo leviter prorumpere debet in propriam laudem, ſic nec in aliorum correctionem, quia alios recte increpare, & ſe digne laudare difficillimum eſt apud imperfectos.

Mandatum Epiſc. Hildeſemenſis de hac formula.

FOrmulam hanc vivendi Deo dicatis viris, & clericis ſęcularibus in cujuſdam non poſtremi nominis Bibliotheca ſatis opportune repertam, ſynodalibus his noſtris ſtatutis ſubnectere, nec inconſultum, nec ab re videbatur, tanquam noſtro negotio, quod agimus, in longo tempore divexata Eccleſia noſtra Hildeſemen. reparanda, non uſque adeo diſſimilem, & alias nec abſurdam, nec ineptam, quandoquidem eandem & ab ſanctis patribus, tum ad Dei gloriam, tum pro ſalute animarum ſtudioſe cultam, maximoque pretio habitam cognovimus. Atque o ſi ab illis in hunc diem eiſdem hujus formulæ legibus ita inhæſum, atque invigilatum extitiſſet (ut merito debebat) quantum ab illis divagatum, declinatumque eſt, proculdubio ſtatus Eccleſiaſticus multo melius audiret, longeque prius, atque felicius res ejus omnes haberentur, quam dum ita incertis legibus pro ſuo arbitrio quiſque præter decorum ſtatus ſui & vivit, & degit. Cæterum cum modernus ſęcularium canonicorum ſtatus ſit animarum periculis plenus, & a ſtatu gratiæ plurimum elongatus, ideo valde conſultum eſſe videtur, unicuique ſęculari canonico deſideranti in ea vocatione, qua vocatus eſt (hoc eſt in Eccleſia illa, in qua præbendatus eſt, permanere, & animam ſuam ſalvam facere) ut ſupra dictam vivendi formulam diligenter attendat, ac juxta poſſibilitatem ſuam ad practicam ponat, & obſervet. Eſt enim debito ſæcularium canonicorum ſtatui, prout præſentis patitur qualitas temporis, optime conveniens. Porro etiam cæteri ſęculares clerici, præcipue vicarii, aliique presbyteri, & in ſacris conſtituti eandem regulam, vel formulam animadvertant. Nam & ipſi in ea modum vivendi ſibi congruum deſcriptum habent.

Plura decreta ſynodalia R. P. Lud. Guiliard Epiſcop. Carnotenſis reperiuntur ab anno 1538. ad annum 1642. ut inter plura alia, anno 1538. quod curati non recipiant decanos rurales in ſua viſitatione, niſi conſtiterit eis de ipſorum receptione, & juramenti præſtatione: anno 1540. quod ſimplices ſacerdotes nihil ſibi juris, & auctoritatis aſſumant in præjudicium curatorum. Item quod magiſtri ſcholarum per Parochias conſtituti inſtruant pueros in Grammatica, & rudimentis fidei ſecundum traditionem Gerſonis, aut alterius catholici, & probati auctoris: de materia autem Theologica non ſe intromittant, nec de exponendis ſcripturis, niſi grammaticaliter. Item anno 1541. ut abſolutus quis in forma Eccleſiæ cenſeatur, promittat in manibus ſacerdotis abſolvere parati, quod parebit mandatis Eccleſiæ, & ſatisfaciet per ſe de m, pro qua fuit excommunicatus, ſi ad ſanitatem redierit; vel per hæredes, & amicos, ſi in infirmitate illa moriatur.

Item an. 1542. curati moneant nominatim, & tertio Parochianos ſuos, qui ſunt de ſtatu plebeiorum, ſeu mechanicorum, ne cum longis barbis ad Eccleſiam Parochialem in die paſchatis accedant. Et ſi hujuſmodi monitionem contempſerint, ad ſacroſanctæ Euchariſtiæ communionem non recipiantur.

Ne qui etiam curati Parochiales aliquem citent ex officio ad comparendum perſonaliter ſine authentico citatorio ſuper hoc decreto, niſi in caſibus per ſtatuta ſynodalia eiſdem permiſſis.

Caveant rectores Eccleſiarum, ne dum Pronum faciunt, aliquid incaute, aut ſtulte proferant: nec notent quemquam nominatim, aut ſcandalizent; ſed utantur verbis modeſtis, & diſcretis, per quæ auditores a malo retrahantur, & boni meliores fiant.

Cum ad nos, & prædeceſſores noſtros Epiſcopos Carnotenſes *ſolum, & inſolidum pertinuerit, & pertineat,* permiſſa ſit, & reſervata, *inferioribus autem interdicta facultas diſpenſandi in noſtra diœceſi ſuper juramento in contractu præſtito:* Hinc eſt, quod nos errori aliter exiſtimantium, & periculo animarum ſubditorum noſtrorum occurrere cupientes, omnibus, & ſingulis perſonis Eccleſiaſticis, Abbatibus, Archidiaconis, & eorum loca tenentibus inhibemus, *ne ipſi cum quibuſcumque in civitate, & diœceſi Carnotenſi commorantibus diſpenſationes ſuper hujuſmodi juramentis decernere, ſeu expedire præſumant, cum non valeant; & ipſis ſubditis noſtris, ne aliunde, quam ab Epiſcopali ſede hujuſmodi diſpenſationes requirant,* ſalva tamen ſedis Apoſtolicæ authoritate.

Ut ordinandi ad ſacros a nobis inveniantur bene inſtructi in lege Dei, & mandatis Eccleſiæ: curati eorum per ſe, aut per magiſtrum ſcholarum Parochiæ talibus ordinandis legere, & intelligere faciant tripartitum opus Gerſonis.

Statutum Concilii generalis: Omnis utriuſque ſexus, de morientibus, qui debent carere Eccleſiaſtica ſepultura, niſi ſaltem ſemel in anno peccata fideliter confeſſi fuerint proprio ſacerdoti, obſervetur.

Nota. Opuſculum iſtud tripartitum de præceptis decalogi, de confeſſione, & arte moriendi primum vulgari idiomate Gallico a Joanne Gerſone Doctore, ac Cancellario Facultatis Pariſienſis conſcriptum, & deinde ab aliquo barbare omnino in latinam linguam tranſlatum pro conditione temporis, cum ante reſtitutam latinæ linguæ elegantiam parum terſe, & nitide loqui, ac ſcribere ſolerent latinæ linguæ addicti. Sic orditur iſtud opuſculum.

Chriſtianitati ſuus qualiſcumque zelator proſperum ad virtutes vitiis depulſis incrementum. Salubre dixi ſequens opuſculum tripartitum, de præceptis, de confeſſione, de ſcientia mortis, brevitate, qua potui, tradere, quatuor præſertim Chriſtianorum generibus profuturum.

1. Sacerdotibus, & curatis illiteratis, atque ſimplicibus, qui confeſſiones audire debent.

2. Indoctis quibuſcumque perſonis ſæcularibus, aut religioſis, quæ Eccleſiæ ſolitis ſermonibus, aut prædicationibus pro divinorum notitia intereſſe non poſſunt.

3. Pueris, & juvenibus, qui a rudimentis infantiæ circa fidei noſtræ generalem tenorem, & principalia puncta primitus debent erudiri.

4. Perſonis domos Dei, & Hoſpitalia loca frequentantibus, & infirmorum ſollicitudinem gerentibus.

Ex quibus intelligi poteſt utilitas hujus libri, & cur ita commendetur a Synodo hac Carnotenſi: nec dubium, quin tales libri a vetuſtioribus editi fructum multum in Eccleſia afferrent; ſed novis quotidie e prælo ſupervenientibus libris, multa volumina ab egregiis, & ſummi ingenii, atque ſapientiæ viris conſcripta ſic negliguntur, ut vix nudo nomine cognoſcantur. Vide, quæ dedimus inter Concilia Mediolanenſia.

ACTA, ET STATUTA SYNODI diœceſanæ Auguſtenſis, Reverendiſſ. in Chriſto patre, & illuſtriſſ. principe, & domino, Dn. Otthone S. R. Eccleſiæ, TT. ſanctæ Balbinæ Presbytero Cardinale, & Epiſcopo Auguſtano præſidente, ad diem 12. Novembris anni 1548. convocata, & continuo triduo celebrata.

REverendiſſimus in Chriſto Pater, & Illuſtriſſimus Princeps, & Dominus, Dominus Ottho S. Rom. Eccleſiæ TT. ſanctæ Balbinæ Presbyter Cardinalis,

Digitized by Google

nalis, & Epiſcopus Auguſtanus, memor communis Eccleſiaſticorum ſacri Romani Imperii ſtatuum conſenſus, invictiſſimo, & potentiſſimo Principi Carolo V. Rom. Imp. maximo, in proximis comitiis Auguſtanis de reformandis cleri, & populi moribus, deformitatibuſque Eccleſiarum tollendis, præſtiti, etſi calamitatum ſuperiorum reliquiis ſanandis apprime diſtractus, ſummo tamen ſtudio, atque labore adniſus eſt, ut & Cæſareæ majeſtati (cui hanc ſynodorum congregandarum facultatem, Germanorum Eccleſiæ, veluti olim Conſtantino Imperatori totus fere orbis acceptam ferunt) ſatisfaceret, & quod muneris ſui eſſet, pro viribus adimpleret.

Calendis igitur Octobris poſtquam Albigeniam ſubalpinam Eccleſiæ ſuæ ditionem proximo biennio miſere afflictam præſentia ſua conſolari, conſilio, liberalitate, jureque dicundo juvare, atque paterna ſane cura, & pietate luſtrare cœpiſſet, e Fueſſa oppido Epiſtolas citatorias ad Abbates, Præpoſitos, Decanoſque tam collegiales, quam rurales ſuæ diœceſis miſit.

Quibus, ut in pauca conferantur, ſanctorum Patrum decretis, & Baſileenſis Concilii authoritate in memoriam revocata, ſacrique Romani Imperii Electorum, principum, & ſtatuum Eccleſiaſticorum de convocandis ſynodis conſenſione commemorata imperat, eoſque in Domino hortatur, ut ad diem 12. Novembris in oppido Dilinga ſynodi initio, finique adeſſe velint, in primiſque dent operam ſinguli, ut citationes hujuſmodi in capitulis ſuis ad hoc convocatis publicentur, ipſaque capitula, ſeu Collegia Abbatibus, Præpoſitis, Decanis, aut aliis horum loco comparituris, inſtrumento publico, cujus formulæ ſingulæ ſingulis citationibus additæ fuerunt, poteſtatem faciant, ut eorum etiam voluntate, atque nomine ſynodi hujus ſtatuta, quatenus ea ad quoſque pertinerent, approbare, atque ipſos obſervaturos profiteri legitime poſſint. Miſſa præterea fuerint citatis omnibus exempla formulæ Cæſareanæ reformationis, mandatumque omnibus, ut eam diligenter expenderent, atque, ſi quid ex temporum, locorum, aut perſonarum occaſione, uſu, vel neceſſitate, addendum, moderandumve ipſi judicaſſent, ad ſynodum referrent, & cum ſuas, tum Collegiorum, aut capitulorum ſuorum ſententias inter conſultandum explicarent.

Ad tempus igitur præſcriptum advenere Abbates, Præpoſiti, Decani, & Camerarii quamplurimi, quorum multi veluti ex captivitate reſpirantes, præclaram animi magnitudinem ad domum Dei ædificandam afferre videbantur. Qui remanſerunt, partim privilegiis Pontificum ab Ordinarii juriſdictione exemptos ſe eſſe aſſeruerunt, partim Prophani magiſtratus imperio retenti ſunt, nonnullos libertatis amor, conſcientiaque perturbatæ a ſe religionis obedientiæ jugo ſubtraxit.

Acta primæ diei Synodi.

HOra autem ſeptima antemeridiana diei Novembris duodecimæ, Reverendiſ. dominus Cardinalis, Reverendi domini Marcus Auvunculus Epiſcopus Nazianzenus, & reliqui Abbates jus Pontificiorum ornamentorum habentes, cum baculis paſtoralibus, mitris, & reliquo habitu Pontificali, cæteri vero Præpoſiti, Canonici, Decani, Presbyteri, & Clerici, ſuis quique veſtimentis Eccleſiaſticis inſignes, in Eccleſia Dilingenſi Parochiali frequentes convenerunt. Unde re ſacra de Sancto Spiritu a Romano Cardinale ſumma omnium devotione peracta, ordine cuncti, binique ad arcem Dilingenſem proceſſerunt, idque ea de cauſa, quod Eccleſia Parochialis rei tantæ gerendæ minime idonea, tantæque multitudinis capax non eſſet.

In arce vero aula ſuperior ampliſſima eſt, in cujus capite altare intra cancellos decentiſſime ornatum extitit, pro cancellis, Romani Cardinalis ſubſellium, Nazianzeni Epiſcopi, & aliquot Eccleſiæ ſuæ Cathedralis ad hoc deputatorum Canonicorum ſedibus utrinque clauſum. Ad utrumque aulæ latus, qua in longitudinem patet, triplex ſcamnorum ordo, in ima vero aula transverſa ſcamna multa, omniaque ſtragulis operta, atque inter ſe ita diſpoſita, ut ambitus, tranſituſque liber undequaque eſſet.

Porro cum ex dignioribus ſuum quiſque locum occupaſſet, cæteri in reliquis ſedibus aſſediſſent, aut in ſpatiis intermediis conſtitiſſent, Synodales orationes, ſacræ laudes, atque preces omnes, ex libri Pontificalis præſcripto ordine inceptæ, atque abſolutæ fuerunt. *Pontificalis liber.*

Deinde reverendus dominus Martinus de Olano Theologus, Hiſpanus, & Cæſareæ majeſtatis Sacellanus ordinationem habuit ad ſynodum de horum temporum ſtatu, de Officio paſtorum, & cleri, moribuſque omnium in melius reformandis, atque diſciplina Eccleſiaſtica reſtituenda, tanta eruditione, & eloquentia excultam, ut univerſæ ſynodo fuerit & ornamento, & admirationi.

Ea finita Reverendiſ. Cardinalis cauſas ſynodi hujus convocandæ paucis explicavit; ſummaque & dignitate, & gravitate univerſos ad rem præſentem in receſſus animi interiores revocandam, ſynodique totius negocium æquis animis, ab omnique deteriore affectu ſemotis, tractandum cohortatus eſt, atque poſtremo ſe ipſum quoque obtulit ſynodi judicio emendandum, rogavitque omnes ex animo, ut in vita, moribuſque ſuis corrigendis monitores eſſe velint, iis ſe & libenti, & grato animo obtemperaturum. *Archiep. offert ſe emendandum in ſynodo.*

His dictis Joannes Albertus Vvidmanſtetter ord. S. Jacobi Luſitani frater militaris, & dominationis ſuæ Reverend. Cancellarius, nonnulla, quæ ad præſentem actionem pertinere videbantur, præfatus, Cæſareæ majeſt. formulam in Comitiis Auguſtenſibus, ut dictum ſupra fuit, propoſitam clara voce, continuaque lectione recitavit.

Abſoluta ejus lectione, quoniam dies a meridie ad horam primam inclinabat, juſſi ſunt a Romano Cardinale omnes dimiſſis ornamentis, & habitibus ad cœnaculum, quod aulæ ſynodali ſubſtructum eſt, eademque amplitudine patens, divertere, quo eos ad recreanda prandio corpora cum benedictione dimiſit.

Hora pomeridiana tertia convenerunt in eadem aula omnes, ubi Reverendiſſimi Cardinalis juſſu Cancellarius ſynodum allocutus eſt in hanc fere ſententiam: Proculdubio intellexiſſe eos, memoriaque recenti adhuc retinere, in cujus nomine congregati ſint, quid in ſacris ſolemnibus a Deo Opt. Max. communibus votis poſtularint, quid non modo paſtori, & Epiſcopo ſuo, ſed & gregi ſibi commiſſo quiſque debeat, quanta doctrinæ, & vitæ ad patrum regulas conformandæ neceſſitas omnes fere ordines Eccleſiaſticos urgeat, quam habeant promptam Epiſcopi ſui voluntatem ad proſpiciendum ſibi, & gregi, & demum, quod præcipuum tamen in hoc toto negotio, quanta pietate, diligentia, & fervore Cæſarea majeſtas, veluti navis Reip. diſcordiarum tempeſtatibus jactatæ prudentiſſimus gubernator, incolumitati omnium proviſum cupiat, cujus rei ſingulare e multis exemplum ſit, quod Reformationis Eccleſiaſticæ formulam, antiquorum patrum rationi, diſciplinæque maxime conſentaneam propoſuerit, quam Eccleſiaſtici ſtatus in ſynodis celebrandis, ceu normam decretorum ſequerentur. Eam igitur formulam, tanquam ſummam totius conſultationis, dominationem ſuam Reverendiſ. quod factum hodie ante prandium ſit, publicandam omnibus cenſuiſſe.

Quoniam vero dominationi ſuæ Reverendiſſ. du-

bium non ſit, quin pro ſuo quiſque officio, ut juſſus A fuerat, formulæ hujus capitula ſingula apud ſuos diligenter tractarit, atque de iis, quid in hac conſultatione offerri oporteat, deliberarit, ſupervacuum ſane videri, ut ſingulorum ſententiæ de ſingulis capitibus Cæſarianæ formulæ prius exquirantur, quam ſtatutorum inde excerpendorum ratio ineatur. Ut igitur compendio majore negotium hoc expediretur, dominationem ſuam Reverendiſſimam, formulam totam Reformationis, paucis omiſſis (quorum deliberatio, & cognitio pertinere ad ſuperiores viſa eſt) inſertiſque ex prioribus ſtatutis nonnullis aliis in decretorum, ſeu ſtatutorum ſynodalium ſpeciem contraxiſſe, eumque, qui cum in Pontificio jure, tum in aliis Auguſtanæ Eccleſiæ ſynodalibus ſtatutis ſervari conſuevit, ſequutum fuiſſe. B

Quibus dictis, Cancellarius ſtatuta tenore continuo ad finem uſque, ut ſequuntur, prælegit.

Statuta Synodi Diœceſanæ Auguſtenſis, 12. 13. & 14. Novembris anno M. D. xlviii. celebratæ.

De ſumma Trinitate, & fide Catholica.

CAPUT I.

Quum tota creationis univerſi ratio, atque redemptionis noſtræ fundamentum in ſummæ, individuæque Trinitatis recta, indubitataque fide conſiſtat, & a Redemptore noſtro Jeſu Chriſto per ſuos Apoſtolos, eorumque ſucceſſores una fides Catholica in univerſum orbem, cujus primatus Romanæ ſedi ex D. Petri Apoſtoli prærogativa jure tribuitur, derivata ſit: C Statuimus, atque omnibus prælatis, univerſo clero, & populo noſtræ diœceſis mandamus, ut in ſancta fide Catholica, quam divina clementia, & ſanctiſſimorum hominum prædicatione ſecundum prædictæ ſanctæ ſedis puram, & incorruptam traditionem majores noſtri ab initio acceperunt, conſtantes, firmiqne permaneant, eandem credant, obſervent, ac doceant, atque Paſtores oves, agnoſque ſuæ curæ commiſſos in eadem fide orthodoxa pro cujuſque captu erudiant, ſummoque ſtudio confirment.

De Conſtitutionibus. D

CAPUT II.

Sacrorum Canonum, & Conciliorum decreta, & tam Provinciales Maguntinæ ſedis, quam a noſtris prædeceſſoribus, nobiſque editas ſynodales conſtitutiones in univerſum, præcipue vero eas, de quibus ſpecialis mentio in ſequentibus noſtris ſtatutis non habebitur, firmiter obſervari præcipimus, tranſgreſſores ſecundum canones ipſos, prædictaſque conſtitutiones puniri decernentes.

Invictiſſimi etiam, Chriſtianiſſimique Imperatoris Caroli quinti, cui Maximi cognomentum merito tribuimus, conſtitutionem de Interreligione in comitiis E Auguſtanis hoc anno editam, ea parte, qua ad ſtatus Catholicos pertinet, acceptamus, noſtræque diœceſis ſubditis innovari decernimus, ſcilicet ut Eccleſiæ Catholicæ inſtitutiones hactenus ab eis ſumma cum laude obſervatas deinceps religioſe obſervent, teneantque conſtanter, nec ſe ab eis ullo modo avelli patiantur, aut omnino quicquam immutent: cæteros vero, qui novationes induxerunt, una cum clementiſſimo Imperatore valde hoc ab eis, ac ſerio requirente, in Domino hortamur, ut ad Eccleſiam Catholicam accedentes in obſervatione conſtitutionum, & ceremoniarum Eccleſiæ Catholicæ per omnia nobiſcum conveniant, & hiſce noſtris ſaluberrimis, & Catholicis ſtatutis conforment.

Quin & formulam reformationis ab eadem Cæſarea majeſtate Eccleſiaſticis ſtatibus in iiſdem Comitiis propoſitam, quam nos in his noſtris ſynodalibus ſtatutis ſequi profitemur, omnibus noſtræ diœceſis Eccleſiaſticis perſonis crebro legendam, verſandam, & ſequendam proponimus.

Conſtitutiones quoque, & ordinationes a Reverend. domino Laurentio Campegio S. R. E. Cardinale, & ſedis Apoſtolicæ per Germaniam legato, Ratisbonæ an. M. D. XXIV. editas, & publicatas, tanquam ſalutares, de Capituli noſtri conſilio, & aſſenſu acceptamus, eaſque ab omnibus prælatis, presbyteris, & clericis nobis ſubjectis volumus obſervari.

Statuimus præterea, ut præſens libellus ſynodalium conſtitutionum noſtrarum in Eccleſia noſtra Cathedrali, aliiſque collegiatis, & monaſteriis, quam primum typis excuſus fuerit, habeatur, & in choro, ut cuilibet acceſſus ad eum pateat, ſervetur. Decani quoque rurales, camerarii, plebani, capellani, cæterique Presbyteri noſtræ diœceſis privatim eum ſibi comparent, frequenterque legant, ut quiſque tam repentinis, quam indictis viſitationibus, de his, quæ ad ſe pertinent, rationem reddere poſſit. Volumus etiam, ut Abbates, & Præpoſiti, convocatis omnibus monachis, & canonicis regularibus, necnon Decani collegiatarum Eccleſiarum canonicis, Decani vero rurales in capitulo ſuis confratribus accerſitis, eadem ſtatuta bis in anno ad verbum prælegant, aut prælegi curent. Si quis vero huic noſtro mandato non obtemperaverit, a nobis, ſeu vicario noſtro canonice puniatur.

De electione.

CAPUT III.

Approbante Cathedralis Eccleſiæ noſtræ venerabili capitulo, ſtatuimus, & ordinamus, ut poſthac ad Epiſcopatum Eccleſiæ Auguſtenſis nullus niſi Presbyteratus ordine inſignitus, aut qui ſe gradus, quos nondum habet, omnes ſtatutis ordinationum temporibus, nulla interjecta mora, aut tergiverſatione adepturum promiſerit, eligatur, aut aſſumatur.

De renunciatione.

CAPUT IV.

Ad Eccleſiaſticas dignitates, animarum curas, aliaque beneficia ad noſtram diſpoſitionem, ſeu approbationem pertinentia, nullus poſt coadjutor, vel reſignativus niſi examinationis teſtimonio ſubnixus fuerit, a nobis, aut Vicario noſtro in ſpiritualibus admittetur. Si qui vero per ſurreptionem ejuſmodi dignitatum, curarum, aut beneficiorum coadjutores, ſive reſignatarii ſucceſſores in illis ſine examinatione præſcripta extiterint, amovebuntur.

De qualitate ordinandorum.

CAPUT V.

Ut Catholica doctrina, atque diſciplina Eccleſiaſtica melius conſervetur, ſtatuimus, atque ordinamus, ut ordinandi, ſuper hæreſibus hoc tempore jactatis, quid de illis, & contra quid de Romana Catholica, & Apoſtolica Eccleſia ſentiant, diligenti examinatione explorentur, deinde ut nullus ordinetur, niſi qui publicum a primario ſacerdote, vel magiſtratu patriæ ſuæ, aut ejus loci, ubi majorem vitæ ſuæ partem exegerit, de vita ejus, & moribus probatis teſtimonium litteris conſignatum attulerit, qua in re primarii ſacerdotis, ſeu magiſtratus, & teſtium conſcientiam oneramus.

Ad hæc, ut ordinandi ſcientia explendis ſaltem Eccleſiæ miniſteriis ſufficiens, non titulis, ſed diligenti conſtet examinatione.

Eandem quoque rationem in his, qui ad prælaturas admittendi, & ad Eccleſias parochiales provehendi ſunt, volumus haberi, atque ad parochiales Eccleſias quenquam, niſi populum docere & velit, & ſciat, nolumus admitti.

Poſtremo neminem ad prælaturas, aut Eccleſias Parochiales, ſive per electionem, ſive per inferiores collatores, aut patronos deſignatus fuerit, prius inveſtiri, aut ad Eccleſiæ munera ſubeunda admitti debere, quam examini ſatisfecerit, & vocationi ſuæ ſatisfacturum ſe pro viribus pollicitus fuerit, ſtatuimus, atque mandamus.

Ætatem etiam ordinandorum ſecundum laudabilem Eccleſiæ noſtræ morem hactenus introductum, & ſervatum, deinceps quoque obſervari præcipimus.

Pro examinatione vero nullam ab his, qui a nobis deputati ad hoc fuerint, pecuniam exigi debere præcipimus, quod & hactenus in Eccleſia noſtra factum fuiſſe compertum habemus.

Quod autem ad noſtrum Epiſcopale Officium attinet, profitemur nos pro gratia, quam Altiſſimus largiri nobis dignatus fuerit, munus noſtrum rite, recteque tam per nos, quam per Vicarios, & cooperarios noſtros executuros. Volumuſque poſthac ordinandorum examini, Paſchali, Pentecoſteique tempore Auguſtæ, reliquis vero anni temporibus conſuetis in oppido noſtro Dilinga celebrando, ipſi coram adeſſe, & præeſſe, ne & in hac parte in nobis quicquam deſideretur.

De clericis peregrinis.

CAPUT VI.

Ignotos, atque vagos ſacerdotes, & monachos, abſque prælatorum ſuorum teſtimoniis, ſeu formatis, multoque minus ſuſpectos de fide, aut flagitioſos ſacerdotes, vel monachos, ſeu fratres fugitivos, ad concionandi, ſacraque peragendi officium nuſquam in noſtra diœceſi admitti, nec peregrinos, & ignotos Presbyteros in conſortio aliorum Presbyterorum tolerari, vel ad Miſſarum ſacrificium, niſi ſui ordinarii, e cujus diœceſi proxime diſceſſit, litteras de eorum ordinibus, & honeſtate docentes oſtenderint, & a nobis, vel noſtro in ſpiritualibus Vicario admiſſorias habuerint, admitti debere præcipimus.

De officio Archidiaconi.

CAPUT VII.

Quos Græci Chorepiſcopos, hoc eſt certarum regiuncularum in qualibet diœceſi ſpeculatores, alii Archidiaconos, alii Archipresbyteros vocant, in noſtra Eccleſia Cathedrali quoad certum diſtrictum mœniis Auguſtanæ civitatis adjacentem, Archidiaconi, in reliqua vero diœceſi decanorum ruralium nomine cenſentur.

His igitur hoc ſtatuto mandamus, ut hæc noſtra placita, atque ſynodalia decreta curæ ſuæ parochis publicent, & exequantur, ut capitula ſua ruralia, ſicuti hactenus conſuetum fuit, congregent, & ſervent, ad futuras ſynodos citati veniant, diligenter quoque invigilent, ut parochi ſubditos ſuos doceant, corrigant, & veluti paſtores fideles in via Catholicæ doctrinæ ducant, ne irregularitate contracta miniſtrent, neve in foro conſcientiæ in dubiis conſulent, niſi peritiores prius ſuper his adhibuerint in conſilium: ad hæc, ut ab extorſionibus, & exactionibus illicitis, & inſolitis abſtineant, & libertatem Eccleſiaſticam, quantum in eis eſt, tueantur. Hos etiam ſenis quibuſque menſibus diſtrictus, ſeu regiunculæ ſuæ Eccleſias ſuas viſitare, & de omnibus rebus tam ſpiritualibus, quam temporalibus ſibi concurrentibus curam habere præcipuam, & ſi quæ emendare non poterunt, ad ſynodum pro tempore, aut ſi mora periculum habuerit, ad nos, ut opportune providere de omnibus poſſimus, referre jubemus. Si quos intruſos ad parochias, aut alia beneficia Eccleſiaſtica in ſuis diſtrictibus eſſe decani intellexerint, aut ſuſpectas de ſurreptione abſolutiones, diſpenſationeſve oſtentari, aut circumferri a quibuſcunque cognoverint, eos moneant primum, ne ſibi beneficia, ſacramentorumque adminiſtrationem uſurpent, neve gregem Chriſti hujuſmodi diſpenſationum, vel abſolutionum prætextu decipiant. Si qui vero parere monitis noluerint, hi nobis a decanis, quos fidei juramento nobis præſtitæ ſuper hoc admonemus, ſine mora indicentur.

Decanis quoque ruralibus injungimus, ne in templis, ſacellis, aut oratoriis ſuarum regiuncularum, picturas, aut imagines qualcunque depingi, ſculpi, aut fieri, nobis, aut Vicario noſtro inconſultis patiantur, ut in his veteris Eccleſiæ decorum, ſacrarum hiſtoriarum veritas, & imaginum honeſtas maturiore deliberatione circa ea præcedente conſervetur. Idem decernimus in cæteris diœceſis noſtræ ſacris ædibus omnibus diligenter obſervandum.

Iiſdem decanis ruralibus præcipimus, ut in inquirendis hæreticorum libris, aut de hæreſi, ſchiſmateve ſuſpectis, nullam diligentiam prætermittant: Contrahant etiam, undecunque in ſuis regiunculis poſſunt, ejuſmodi libros omnes, & in primis formulas adminiſtrationis ſacramentorum, quas adverſarii ordinationes Eccleſiaſticas vocant: eoſque libros ad nos quam primum tranſmittant, & in concionibus ſuis, ſacramentorumque adminiſtratione, Catholicos doctores, & Romanæ Eccleſiæ manualia ſequantur, cæteriſque ejuſdem rei pro officii ſui cura monitores, authoreſque exiſtant.

De Parochis, ſive Presbyteris Curatis.

CAPUT VIII.

Parochi de fide, & religione noſtra populum ſibi commiſſum doceant, atque inſtruant, ſacramenta adminiſtrent, eorum myſticam gratiam exponant, publicis peccatis irretitos, canonice, occultis vero delictis, occulte arguant, & ad pœnitentiam adducant. Incorrigibiles nobis, aut noſtro in ſpiritualibus Vicario indicent, ut vel publica ſatisfactione curentur, vel communione Catholica arceantur. Parvulos quoque, & rudes quoſque parochiæ doceant certis temporibus Symbolum fidei, Dominicam precationem, Salutationem Angelicam, & Decalogi præcepta, aut ea diebus dominicis e ſuggeſtu diſerte pronuncient, ut revera duplici honore digni habeantur.

Quum nihil magis officiat Eccleſiæ Dei, quam quod ad regimen animarum indigni aſſumantur, ſtatuimus, & diſtricte præcipiendo mandamus, ut a Vicario noſtro in ſpiritualibus generali, aliiſque præfatis, viri graves, docti, & ad curam animarum habendam idonei deligantur, diligenſque, & anniverſaria de eorum vita, & moribus inquiſitio habeatur.

Et quoniam non raro accidit, ut Presbyteri, & Clerici beneficia Eccleſiaſtica curata abſque inſtitutione, ſeu commiſſione vel noſtra, vel Vicarii noſtri de facto occupent, atque nulla ligandi, aut abſolvendi poteſtate prædicti, populum Dei decipiant, volumus, & mandamus, ut quilibet decanus, vel camerarius in capitulo proximo ſui decanatus litteras hujuſmodi

modi commiſſionum ſibi petat exhiberi, nobiſque, aut Vicario noſtro, ſi qui nullas habuerint, intra menſis ſpatium ſignificet. Idemque de beneficiis non Curatis, ad eaque intruſis intelligi volumus, atque mandamus.

Parochi, ſeu Presbyteri, Curati omnes libros apud Eccleſias ſuas habeant quatuor: Primum, in quo baptizatorum: Secundum, in quo ſtatuto ab Eccleſia tempore confitentium, & communicantium: Tertium, in quo eorum, qui matrimonia in facie Eccleſiæ contraxerunt: & quartum, in quo mortuorum, & Eccleſiaſticæ ſepulturæ traditorum nomina, & cognomina cum annotatione diei, & anni deſcribantur: hæc enim diligentia cum ad multa utilis eſt, tum vero ad hoc præcipue, ut paſtoribus ovium ſuarum ratio melius conſtet.

Capellani, & præmiſſarii rectoribus, aut plebanis ſuis debitam reverentiam exhibeant, ac omnia debita officia ſive in fundationibus expreſſa ſint, ſive ex conſuetudine introducta, ſuis locis, temporibuſque exequantur, in juribus parochialibus, niſi fundationum ſuarum tenore ſpecialiter, & expreſſe fuerint privilegiati, ipſis minime adverſentur, vel inobedientes exiſtant, ſed in executione curæ, & divinis Officiis cantando, & legendo fideliter aſſiſtant. Quod ſi aliter fecerint, canonicam noſtram vindictam minime evadent.

Meminerint porro Presbyteri omnes, & in primis hi, quibus animarum cura incumbit, ut eorum, quæ ad Officii ſui eſſentiam pertinent, notitiam habeant certam, & indubitatam, veluti ſunt abſolutionis, aliorumque ſacramentorum collationis formæ ſubſtantiales.

Quoniam autem intereſſe plurimum conſtat, qua ratione pueri, & rudes catechizentur, parochis noſtræ diœceſis Catechiſmum, ſive libros de inſtitutione chriſtiani hominis, Reverendi Patris Domini Petri de Soto ex Prædicatorio ordine, Theologi Hiſpani, & Cæſareæ majeſtatis Confeſſoris, doctiſſimi, & religioſiſſimi viri legendos, docendoſque commendamus, alios vero de hæreſi, aut ſchiſmate ſuſpectos ex uſu eorum tolli pracipimus.

De officio Decani, & Canonicorum.

CAPUT IX.

DEcanus collegii ſui clericos, & familiam in officio quemque ſuo contineat, exemplo alios præcedat, vitæ, morumque honeſtatem in habitu, & diſciplina, debitumque in divinorum officiorum perſolutione, & ceremoniis exigat: Ebrios, aleatores, percuſſores, ſcortatores, & officii ſui immemores corripiat, ſacris abigat, & pro jure ſibi competenti mulctet.

Scholaſticus Eccleſiæ noſtræ dignitate, aut titulo eminens juventutem Eccleſiæ miniſteriis deſtinatam doctrina, pietate, & morum honeſtate imbuat, aut per idoneos, & probos pædagogos inſtitui curet, atque ordinandorum examini de more noſtræ Eccleſiæ, unaque nobiſcum diligenter intendat.

Canonici Decano ſuo obediant, divinis omnibus interſint, qua decet modeſtia, gravitate, & pietate. Eleemoſynas pauperibus diſtribuant, populum bonis exemplis ædificent, divinorum tempore deambulare in templo nec ipſis liceat, neque alii cuiquam permittatur. Turpe enim eſt, in eo loco, quacumque de cauſa, motoriam agere, & ambulationes inſtituere, ubi & geſtu corporis, & animo in ſacrorum myſteriorum tractationem defixos, intentoſque eſſe oporteat.

Studioſis quoque aliquibus, bonamque de ſe ſpem præbentibus Decanus, & Collegium provideant, ut juſto ſtudiorum ſuorum tempore, juſtiſque ſumptibus in Academiis, & Catholicis Univerſitatibus ſuſtententur, qui poſt tempus eis conceſſum, redeuntes, de diligentia, probitate, pietateque ſua teſtimonium ejus univerſitatis publicum ſecum adferre teneantur.

Cæterum horas Canonicas, reſidentes Canonici tam Cathedralis noſtræ, quam Collegiatarum Eccleſiarum, decenti modulatione pro Eccleſiæ noſtræ Cathedralis, & Collegiatarum more perſolvant, & hanc curam ad conductitios tantum ſuccentores minime rejiciant.

Canonici etiam juniores Theologum, qui in ſingulis Collegiis frequentioribus haberi debet, lectionem ſuæ profeſſioni, & inſtituto congruentem, certis horis, quemadmodum & Vicarii, aliaque collegiorum membra facere teneantur, prælegentem audiant, itaque & animos divinis ſtudiis excolant, & ab otio removeantur.

De vita, & honeſtate Clericorum.

CAPUT X.

CLericus noſtræ diœceſis, in habitu, coronæ tonſuræ, & inceſſu decorem ſervet, ſuperiori veſte talari indutus, atque pietate magis venerabilis, quam aut famulorum multitudine, aut vano armorum terrore contemptibilis incedat. Menſa quoque utatur frugali, & ab ebrietate, ludis a jure prohibitis, atque omni ludicra levitate abſtineat, luxum omnem fugiat, & ab uſuris, mercatura, & cauponario exercitio, avaritiæ ſordibus, ſortilegis divinationibus, venationibus clamoſis, omnibuſque prophanis negotiis, & a quibus cura ſacerdotalis merito abhorret, prorſus alienus exiſtat.

Hoſpitia quoque publica, tabernas, aut œnopolia compotandi cauſa non ingrediatur. Qui ſecus fecerit, florenos quatuor dependet, quorum dimidiam partem fabricæ templi noſtri Cathedralis, reliquum delatori impartiemur. Pœnam feſtus dies graviorem efficiet.

Inſtituta quoque Eccleſiaſtica de jejuniis, & abſtinentia carnium, feriis, atque hujuſmodi, ab univerſo noſtræ diœceſis clero religioſe, ac pie obſervari, atque ſub debito obedientiæ Eccleſiæ Catholicæ præſtandæ, populo indici debere ſub cenſuris, & pœnis graviſſimis mandamus.

Præterea, cum æquum in primis ſit, eos mundos eſſe, qui vaſa Domini portant, & in ſacrario operantur, volumus, atque juxta ſanctiones Canonicas decernimus, ut ſacerdotes, profeſſionis ſuæ memores, caſte, continenterque vivant, atque a nefario concubinatu abſtineant.

Sacerdos, Diaconus, & Subdiaconus, fornicationis, adulterii, aut familiaritatis ſuſpectæ convictus, remota protinus concubina, ab officio ſuſpendatur, & beneficii fructibus ad certum tempus, pro ſcandali gravitate, privetur. Iterum convictus ſuſpenſione, & privatione fructuum gravius plectatur. Incorrigibilis demum factus beneficium amittat. Concubinæ autem clericorum excommunicentur. Cæteris vero clericis infra ſubdiaconatum conſtitutis, & Eccleſiaſtico beneficio præditis eadem privationis fructuum pœna infligatur, & a miniſterio, ſi quod in Eccleſia habuerint, repellantur.

Et cum his omnibus nullas fœminas, niſi aut ſanguinis neceſſitudine junctas, aut annorum quadragenario numero majores, aut ſaltem ſuſpicione carentes in illa vicinia, eaſque verecundas, ſobrias, & publico teſtimonio caſtas liceat habitare.

Clerici noſtræ diœceſis domos, fundoſque dotales beneficiorum collapſos inſtaurent, quantum neceſſitas poſtulaverit, reparataque in debita ſtructura conſervent, & negligentes per decanos rura-

Digitized by Google

rurales, ac alios, ad quos de jure, vel conſuetudine ſpectat, eorum proventuum domibus, fundiſque applicandorum ſubtractione mulctentur.

De pluralitate Beneficiorum.

CAPUT XI.

QUicunque vel cupiditate, vel quovis etiam honeſto colore impellente, plura beneficia Eccleſiaſtica obtinent, hoc noſtro mandato jubentur, ſicuti diſtricte præcipiendo mandamus, ut retento, quod ex illis maluerint, unico beneficio, cætera intra annum reſignent, aut nobis, vel deputatis ad hoc noſtris diſpenſationum ſuarum privilegia hujuſmodi oſtendant. Quod, niſi debita obedientia præſtiterint, ſciant ſe ex noſtra diligentia in recta, & vera Eccleſiaſticorum beneficiorum diſpenſatione adhibenda, inobedientiæ, aut cupiditatis ſuæ pœnas legitimas ſuſcepturos.

Si qui vero poſthac ſedis Apoſtolicæ diſpenſatione plura beneficia obtinuerint, compertumque a nobis fuerit, eidem ſedi (quæ in litteris, conceſſionibus, privilegiiſque ſuis rationes, cauſaſque honeſtas, & neceſſarias, prout ſuggeſtum ei fuerit, ſequi conſuevit) illuſum ab impetrantibus fuiſſe, hi ſciant nos ſanctiſſimo Domino noſtro melius informato, diſpenſationum hujuſmodi revocationem procuraturos. Unde ſtatuimus, & ordinamus, ut in poſterum nullus, cujuſcunque gradus, aut dignitatis fuerit, ad alterius, aut plurium beneficiorum poſſeſſionem admittatur, niſi nobis, tanquam ordinario loci, diſpenſationis ejuſmodi litteras pro ſedis Apoſtolicæ dignitate conſervanda inſpiciendas prius exhibeat, Bonifacii Noni, & Leonis Decimi maximorum Pontificum conſtitutionibus ſemper ſalvis. Et ſi diſpenſatione dignus videatur, nihilominus ſtatuimus, ut tales, aut alii quicunque Eccleſiæ rectores, & beneficiati Vicariis ſuis tantam ex fructibus portionem relinquant, quanta ad hoſpitalitatem ſervandam, ad jura Epiſcopalia, & Archidiaconalia perſolvenda, aliaque onera ferenda ſufficiat. Alioquin a ſuis beneficiis, reſervato tamen unicuique patrono, aut collatori jure ſuo, decernimus amovendos.

Hortamur etiam in Domino eos, qui plura beneficia curata ex diſpenſatione Apoſtolica jam obtinent, ut uno, quod maluerint, retento, cætera intra annum ſine ulla penſione idoneis Presbyteris reſignent, & Chriſtiano hoc officio, pietateque ſua ſeveritatem, & coërtionem Synodalium Provincialium, aut generalium ſtatutorum, aut decretorum antevertant.

Monaſteria porro, & collegia, aut ſi qui alii incorporatas cum decimis, & cenſibus Eccleſias, quas retinere voluerint, habeant, idoneos ſacerdotes eis præficiant, quibus de victu, veſtitu honeſto, & competentia juſta proſpici decernimus, alioquin aut per privationem incorporationis legitimam, aut honeſtam ex Eccleſiæ illius decimis, & juribus aſſignationem, aut ineptorum ſacerdotum remotionem, ejuſmodi Eccleſiarum commoditati proviſuri.

Prælati monaſteriorum, collegia, aut alii unitas Eccleſias habentes, Vicarios hujuſmodi, aut ſacerdotes non conſtituant, niſi prius per nos, aut noſtrum Vicarium ut idonei fuerint admiſſi. Religioſos vero, beneficiorum hujuſmodi curæ a ſuis prælatis præfectos, non obſtante eorum qualicunque exemptione, volumus nobis tanquam ordinario ſubjectos.

De ſtatu monachorum, monialium, & Canoniſſarum.

CAPUT XII.

MOnaſteria cujuſque ordinis, ſecundum regulas, quas profeſſi ſunt, reformari, ipſoſque monaA chos in obedientia, & religione ſui ordinis contineri, capitulum diſciplinæ frequenter ſervari, vitia illic quotidie ſubnaſcentia ſeveriter corrigi, cultum divinum reverenter, & debite ſervari, concubinarios, adulteros, ebrios, criminoſos, infames, ſuſpectos de hæreſi, aliiſve criminibus, pœnis debitis caſtigari, habitum, & tonſuram diligenter ſervari, ædificia, & bibliothecas ſtudioſe curari, prædia, cenſus, & jura conſervari præcipimus, repugnantes, aut reformationis impatientes ſevera coercitione, debitiſque mediis caſtigaturi.

Intermiſſa ſacrarum litterarum, atque ea etiam, per quæ ad ſacras litteras pervenitur, ſtudia apud opulenta monaſteria intra ſex menſium ſpatium reB ſtaurentur. Ubi vero pauci ſunt monachi, iidemque egentes, unus, atque alter ad aliud ejuſdem, aut ſi commodum videbitur, diverſi ordinis monaſterium, ubi ſcholæ reſtitutæ ſunt, mittantur, ubi & in ſacris litteris, & in religionis obſervantia inſtitui, & proficere, atque ad prædicationem divini Verbi idonei reddi poſſint.

A rerum prophanarum exercitio monachi abſtineant, atque intra monaſterii ſepta, niſi concionum, aut ſacrorum peragendorum gratia a ſuis prælatis dimittantur, ſeu ad aliud monaſterium deſtinentur, vel a nobis, tanquam ordinario, ad curam animarum ſecundum canonum permiſſionem evocentur, ſeſe contineant. Tempore vero eis a divinis lectionibus vacuo ſemper pii, & honeſti aliquid agant.

C Monachi a ſolitaria vita nomen adepti, familia ſuperflua, equorum faſtu, & pompa multitudini ne ſe ingerant, aut ſibi ocioſis, vaniſque ſumptibus frequentiam in ſolitudine procurent, ſed frugaliter in humanitate vivant, & quæ neceſſitati ſuperſunt, pauperibus, ſtudioſorumque educationi, Eccleſiæ ſementem uberrimam facturi, erogent, atque diſpenſent.

Monaſteria exciſa, aut deſerta, quam fieri poterit, reſtaurentur.

Moniales ab egreſſu monaſteriorum ſuorum, virorumque conſpectu ſe contineant, earumque monaſteria viri non ingrediantur, niſi id poſtulet inevitabilis neceſſitas. Oeconomum ad res ſuas foris procurandas deligant honeſtum, fidum, frugalem, qui eis, & viſitatori ternis menſibus rationem reddat neD gociorum ſuorum: inutilem, gravem, infidum amoveant, aliumque ſubrogandum procurent.

Canoniſſæ continentiæ ſtudium nulla voti ſolemnitate obſtrictum ſectantes, commune habeant dormitorium, habitu modeſto, mundo, & caſtitatis indice utantur. Magna quoque inſtituti ſui commoda ex menſæ communione perciperent, ſi contra inveteratum apud eas morem adduci ad hoc poſſent, quod ut faciant, eas in Domino hortamur. Sicubi liberiore vita detrimentum famæ patiantur, reformari eaſdem curabimus.

De officio Concionatoris, & divini Verbi prædicatione.

E

CAPUT XIII.

COncionandi officium ſoli vocati, & ab ordinaria Eccleſiaſtica poteſtate admiſſi ſuſtineant.

Paſtores, quibus animarum cura incumbit, Vicarios ſacerdotes, ſi ipſi juſta ex cauſa munus hoc explere nequeant, admittere poſſunt, notos tamen, & prælatorum ſuorum teſtimoniis ſubnixos.

Concionator, ſeu doctor divini Verbi Euangelium, & ſacras Scripturas, non ſuo, ſed orthodoxorum, & ſanctorum Patrum ſenſu, & interpretatione tractet, & doceat. Homilias ſanctorum Patrum, & martyrum paſſiones, a fide dignis tamen ſcriptoribus proditas, poſt Euangelia, ſtatis diebus, poterit recitare.

In

In concione nil prophani, fabuloſi, ſuſpective proferatur, ſed ſint conciones ſanorum verborum, & ſacræ doctrinæ. A

Concionator ſe ad captum auditorum demittat: nunc catechiſten agat, nunc interpretem ſcripturarum, nunc vitiorum reprehenſorem, nunc doctorem myſteriorum, omneque ad lucrum Chriſto afferendum, omnibus fiat, & a quæſtionibus perplexis, & difficilibus, omni eruditionis oſtentatione rejecta, abſtineat, caveatque, ne ſe unquam ad convicia, injuriaſque, quibus Eccleſia cum populi offendiculo dehoneſtatur, delabi contingat.

Itidem clerum, & magiſtratum, aut abſentes quoſvis, ſuo quoſque judici relinquendos, perverſo, & B multis hactenus uſitato judicii genere apud populum non accuſent, non deferant, non calumnientur, linguiſque ſuis pro ſeditionum flabellis non utantur, ſed ſit oratio eorum modeſta, ſobria, gravis, & verbi divini nervis compacta; per quam potentes ſint *exhortari in ſana doctrina, & eos, qui contradicunt, arguere.* ad Tit. 1.

Miſericordiam, bonitatem, & charitatem Dei opportuno tempore prædicent, & extollant, ita tamen, ut juſtitiæ ejus in benefactorum præmiis largiendis, malefactorumque pœnis infligendis non obliviſcantur, indubitantes, & anxii ſpei amore divino inflammentur, mali a peccatis deterriti reſipiſcant.

Eleemoſynas, ſatisfactiones, & opera pietatis indicant, ne populus ab eis ſeductus credat opinione quadam ſua tutum ſe eſſe, etiamſi hujuſmodi opera, quibus Chriſtianæ fidei paries liniendus eſt, non faciat, cum tamen Deus, ſicut de pſeudoprophetis apud C Ezechielem dicturus ſit: *Et complebo indignationem meam in pariete, & in his, qui liniunt eum abſque temperamento.* Ezech. 13

Adverſus graſſantium hæreſum tempeſtatem populum præmoneant ſæpe, & confirment, Catechiſmum, & decalogi præcepta crebro relegant, & explicent, imprimiſque dent operam, ut pernicioſiſſimus error, qui multorum animos occupat hoc tempore, eradicetur, quo Verbum Domini limitibus adeo anguſtis quidam includunt, ut ab eis nihil, niſi atramento in ſacris Bibliis exaratum, pro Verbo Domini habea- D tur, cum Verbum Domini initio nullis libris, ſed Apoſtolorum cordibus impreſſum inveniretur, quod poſtea non ſcriptura tantum, ſed magna ex parte Eccleſiæ, & fidelium animis ſermone communicaverunt, & ſacræ litteræ teſtantur, legem Euangelicam, ipſiſſimum Domini Verbum, in tabulis cordium carnalibus ſpiritu Dei vivi ſcribendum eſſe. Hortetur præterea populum, ut Verbum Dei attente audiat, ab hæreſibus abhorreat. Miſſæ Officio libenter interſit, frequenti confeſſione ſe expurget, mundo corde, & avido ſalutarem Chriſti corporis cibum excipiat, ſacramentis, & eorum myſteriis ſecundum Eccleſiæ traditionem religioſe utatur, & diebus feſtis ſanctis tantum vacet operibus: memineritque concionator, ut corpus ſuum in E ſervitutem redigat, ne quos ſermone ad pietatem adducere conatur, ipſe in ſervitute ventris, & peccati obſordeſcens deterreat, aut illis opprobrio fiat. Verbũ Dei quod. 2. Cor. 3.

De cultu Divino.

CAPUT XIV.

Divinus cultus obſervetur, peragaturque his modis, & ritibus, qui per ſanctos Patres nobis traditus, & per majores noſtros in ſacrificio altaris, Officiis defunctorum, canonicis horis, cæteriſque divinis laudibus, atque ceremoniis obſervatus fuit.

De adminiſtratione ſacramentorum.

CAPUT XV.

In adminiſtratione, uſuque ſacramentorum, ut confuſio, & ſchiſmata in Eccleſia Dei vitentur, & Apoſtolicis traditionibus, ſacriſque canonibus, & legibus reverentia debita habeatur, ceremoniarum, orationum, rituumque receptam uniformitatem, parochos noſtros in omnibus ſequi volumus, atque jubemus.

Volumus etiam populum, quid in cujuſque ſacramenti collatione agatur, in concionibus, & ſacramentorum adminiſtratione frequenter doceri.

Lingua Latina, cui veluti divino inſtrumento in ipſa crucis ara ſacris uſibus dedicato Eccleſia Occidentalis religionem Chriſtianam fert acceptam, in ſacramentorum adminiſtratione, aliiſque Eccleſiaſticis Officiis per totam noſtram diœceſim retineatur, & excluſa revocetur. Quæ vero Germanica lingua ſecundum antiquas agendas pronunciari conſueverunt, mutare fas non ſit, ſed ipſa quoque conſerventur. Lingua latina.

De Baptiſmo.

CAPUT XVI.

Solemnes ceremoniæ, & Orationes circa Baptiſmum hactenus in Eccleſia Catholica uſitatæ, & in agendis Eccleſiæ noſtræ deſcriptæ, niſi neceſſitas aliud cogat, non omittantur. Quarum ſignificationes populo ſæpius exponi mandamus, ut profeſſionis ſuæ, qua Chriſto initiatus eſt, admoneatur.

Suſceptores quoque, ſeu ſponſores parvulorum ætatis provectæ ſint, atque in fide probe catechizati, & inſtructi, quo non ore tantum, ſed & mente, & ſerio ad interrogata reſpondere, ſuum munus intelligere, & parvulos, ubi adoleverint, & res poſtulaverit, in fide Orthodoxa inſtituere poſſint: ætate vero, aut fide nondum provectos ad tantum munus admitti non debere & ipſa ratio ſuadet, & nos præcipiendo decernimus.

De Confirmatione.

CAPUT XVII.

Parochi ſuo tempore de Confirmationis origine, myſterio, & chriſmatis arcano ſubditos ſibi doceant, eoſque ad ejus deſiderium accendant: ut nobis, quod ex officii noſtri debito crebro facere ſtatuimus, aut ſi qua juſta cauſa impediti fuerimus, ſuffraganeo noſtro Diœceſim noſtram ad confirmandos baptizatos circumeuntibus, prompti, paratique ſint ad hujus Sacramenti ſuſceptionem, faciliuſque, quæ in ipſo adminiſtrationis tempore dicentur, agenturve, percipiant.

De celebratione Miſſarum, & ſacramento Euchariſtia.

CAPUT XVIII.

Canon Miſſæ ſubmiſſa voce, excepta Dominica Oratione, pacis exoptatione, Agni Dei invocatione, & poſtrema populi ſalutatione, quemadmodum hactenus a Catholicis factum eſt, ſummaque religione, ut myſteriis tremendis ſua conſervetur authoritas, pronuncietur.

Reliquæ vero Miſſæ, quæ Catechumenorum dicuntur, partes debita religione, & voce alta, intelligibilique legantur: adſitque ſemper legenti miniſter, qui Eccleſiæ nomine reſpondeat ſacrificanti.

Euangelia, vel Epiſtolæ Dominicis, & Feſtis diebus in

Digitized by Google

in Parochialibus Eccleſiis populo, ſive ante ſacrum, ſive ſub eo, ſive etiam a prandio, quod tempus Epiſtolæ declarationi non incommodum videretur, lingua Germanica exponantur; eoque tempore nulla Miſſa, ne populum ab auſcultatione diſtrahi contingat, celebretur. Ut nimia feſtinatio in Miſſæ lectione, aut celebratione religioſas aures, oculoſque offendit, ita incondita prolixitas faſtidium potius generat, quam devotionem. Quapropter Sacerdotibus noſtræ Diœceſis devotam mediocritatem, & toto ſacratiſſimæ actionis tempore decorum, quod ex corporis geſtu, veſtium ſacrarum munda compoſitione, ipſoque vultu eluceat, commendamus.

Organa ad populi aures nullum alium ſonitum, aut numerum deferant, quam qui religioſus, ac pius ab omnibus habeatur. Melodiæ laſcivæ, aut alio pertinentes procul abſint, prophani etiam rhythmi Eccleſiaſticis ſonis, aut verba, ſententiæve Eccleſiaſticæ prophanis numeris, aut rebus, ludibrii cauſa, non accommodentur. Nam, cum aut melodiæ, aut Orationes, ſententiæve ſacræ in prophanam conſuetudinem abeunt, fieri non poteſt, quin ad ſuum uſum in Eccleſiis deprompcæ animos audientium memoria illius ludibrii, aut ſcommatis pungant, atque avocent a devotione.

Sub elevatione ſacræ Hoſtiæ antiphonæ ad hoc Sacrificium tantum pertinentes canentur: quanquam melius, & veteri Eccleſiæ convenientius eſſet, præſentiam Dominici Corporis in altiſſimo ſilentio proſtratos contemplari. Si quæ autem aliæ antiphonæ ex conſuetudine, aut fundatione cantari ſolitæ fuerint, eæ, peracto ſacro, canentur.

Concordiæ, & pacis ſymbolum, veluti imaguncula crucifixi ab ore Sacerdotis pacem populo imprecantis, ſecundum cujuſque Eccleſiæ ritum hactenus ſervatum, aut commodiorem inſtitutionem, ad aſtantes in Miſſis ſolemnioribus deferatur.

Ignotos Sacerdotes, & qui publicis criminibus infames ſunt, aut ſolum quæſtum ſectantur, a celebratione hujus ſacri repelli jubemus.

Hoſtia vitalis pro infirmorum viatico in loco mundo, & honorato, accenſo ad eum perpetuo lumine, ſervetur.

Eadem ſi in ſolemnibus feſtivitatibus, aut magnis ſupplicationibus circumfertur (quod, niſi ex Catholico inſtituto, aut gravi cauſa, præſentibuſque devotis cultoribus, fieri non debet) quidquid veram devotionem non excitat, lindique omnes prophani removeantur.

Sed & quando ad infirmos defertur, lumen præferri, & campanella fidelibus ſignum dari præcipimus. Caveat tamen Presbyter, ut ad infirmum pauciores duabus particulis non deferat, ne populus in redeuntis manibus inane vaſculum adoret. Sin autem contigerit forte, ut reverti ad templum ſine Euchariſtiæ Sacramento cogatur, lumen præferri, aut ſignum dari prohibeat.

De Pœnitentia.

CAPUT XIX.

NOn ſine magna animi noſtri moleſtia intelleximus, nonnullos noſtræ Diœceſis laicos ſalutis ſuæ adeo immemores eſſe, ut nec conſtituto ab Eccleſia Catholica tempore confiteantur, neque ad ſacratiſſimæ Euchariſtiæ ſumptionem ulla ratione ſe præparent, aut ab ea penitus abſtineant. Quocirca in virtute ſanctæ Obedientiæ, & ſub pœna alias ſuper hoc conſtituta, univerſis, & ſingulis Parochis, aut eorum Vicariis præcipimus, ut quadragenarii jejunii ſingulis Dominicis diebus capitulum, quod incipit, *Omnis utriuſque ſexus*, ſubditis ſuis publicent in Eccleſiis: & contra inobedientes ad pœnas juxta tenorem conſtitutionis jam dictæ procedant.

Extra. de pœnit. & remiſſ. ca. omnis utriuſque.

Sequuntur caſus aliquot, in quibus Sacramentum Euchariſtiæ perſonis ejuſmodi criminibus gravatis non miniſtrari, aut ſaltem ad tempus differri debet: qui & ipſi una cum capitulo, *Omnis utriuſque ſexus*, vulgari lingua ſuo tempore ſunt publicandi.

Cum ex laudabili Catholicæ Eccleſiæ conſuetudine ſingulis annis vobis, dilectiſſimi in Chriſto, denunciari ſoleat cuinam ſacroſancti, ac venerabilis Corporis Dominici Sacramenti perceptione interdictum ſit, Reverendiſſimus in Chriſto Pater, & Princeps, ac Dominus, Dominus Ottho Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalis, & Epiſcopus Auguſtanus, in cunctis ſuæ Diœceſis Parochiis eam denunciationem ſub hac, quæ ſubditur, forma, & ratione fieri mandavit.

Ex Concil. Later. ſub Innoc. 3.

Primo, quando hoc præſtantiſſimum Sacramentum hominum e Religione Chriſtianorum unio eſt, & conjunctio cum Deo: cuncti infideles, qui ab Eccleſiæ communione, & ſocietate disjuncti ſunt, ut ſunt Judæi, Ethnici, Hæretici, & quotquot hæreſes manu tenent, tueantur, eiſque opem ferunt, ab ejus perceptione arcendi ſunt.

Arcendi ſunt etiam, qui vel Papalis, vel Epiſcopalis excommunicationis ſententia conſtricti, ac publice denunciati ſunt; ſiquidem & illi ab Eccleſiæ communione excluduntur, donec abſolutionis beneficium conſequantur.

Euchariſt. quibus denegenda.

Item, ubi cantione, & lectione Eccleſiaſtica communiter interdictum eſt, ut fit tempore interdicti, donec ejuſmodi perdurat interdictum, non licet ſanis hoc percipere Sacramentum: attamen ægrotis ad extrema tendentibus id miniſtrare permittitur.

Item, cum unuſquilibet in ſua Parochiali veneranda debeat accipere Sacramenta, illis, qui alterius ſunt Parochiæ, non licet in alienis Eccleſiis hoc percipere Sacramentum, dum abſque ſui Paſtoris permiſſu, atque ex illius contemptu, aliis in locis id ſumere volunt. Et Sacerdos, ſi ea de re certus fuerit, ejuſcemodi alienæ Parochiæ ſubditis Sacramentum non porriget.

Item, quando præcelſum hoc Sacramentum ſana mente, & ex vera devotione ſumendum eſt, ejus perceptione pueris intra annos diſcretionis interdictum eſt: ſicut & illis, qui mentecapti ſunt, & ratione deſtituti, ut ſunt amentes, & inſani, ſive id naturaliter, ſive ex dæmonum obſeſſione patiuntur: niſi forte quandoque mentis compotes reddantur. Tum enim quamdiu ratione ſua probe utuntur, Sacramentum hoc eis miniſtrari poteſt.

Item ex iiſdem jam dictis cauſis, etiam illis hoc venerabile Sacramentum præbendum non eſt, qui perpetua ſtomachi cruditate laborant: ſi quidem, dum is perſeverat morbus, & ægra affectio, Sacramenti hujus ſumptione eis interdictum eſt. Si quis etiam venerandum hoc Sacramentum abſque ulla ratione, vel devotione, aut ſecus, quam inſtitutum eſt, expetat, aut indigne, puta ut ad incantationem, aut ſuperſtitionem eo uti velit, ei Sacerdos, dum id reſciſcit, neutiquam ea ratione miniſtrare debet, ſed populum Chriſtianum ſibi ſubditum inſtituere, ac informare, uti pro Catholicæ Eccleſiæ conſtitutione ad id ſumendum præparare ſe debeat.

Item ne hoc præcellens Sacramentum aliqua afficiatur injuria, & contemptu, ex Sanctorum Patrum Decreto, & inſtitutione, etiam infames omnes ab ejus perceptione prohibendi ſunt, cujuſmodi ſunt præſtigiatores, incantatores, publici rei, & ſcurræ, & qui ludis vacant jure Pontificio prohibitis, itidemque ſcorta, ac lenones, & qui Judæis ſerviunt, aut eorum alunt proles, vel alia illicita cum eis commercia habent, & ſi qui alii ejus generis ſunt, ii, inquam, omnes ab Altaris Sacramento removendi ſunt, donec vita ſua improba penitus abdicata, irrogatam ſibi pœnitentiæ mulctam perſolverint.

Item fœminæ virilem habitum malo animo geſtantes, quo perverſam ſuam expleant voluntatem, a

vene-

venerando hoc Sacramento arcendæ ſunt, donec id ma- A
li penitus correxerint, & ſatisfecerint.

Item quotquot ſeſe ſegregant, & ad hæreſes deficiunt, & peregrina quædam ſectantur inſtituta, ab Eccleſia minime approbata, ut ſunt, qui in latebris clandeſtino conveniunt, & ſingularem, aut etiam rejectam, atque damnatam colunt fidem: Illi etiam, qui hujuſcemodi hæreſes palam præ ſe ferunt, & exercent, ut qui ad fores templorum ferreis ſua ſponte circulis devincti, aut ſine pœnitentiæ injunctione ſeſe flagellis cædunt.

Item qui ſectam pauperum de Lugduno colunt, in plateis panem propter Deum ſibi dari alta voce precantes, tanquam perfecti ſint. Hos omnes ſinguli Parochi tribus Dominicis publice e ſuggeſtu, ut ab his abſti- B
neant, & cæteris Chriſtianis ſeſe conforment, admonebunt. Quod ſi obtemperare nolint, ex ſua Eccleſia, & Parochia eos expellent, nec ſacroſanctum eis miniſtrabunt Sacramentum. Ita enim habent ſtatuta Synodalia Provinciæ Moguntinæ.

Item, quicunque ſuperſtitioni dediti ſunt, ut certis quibuſdam, ac ſingularibus, nec approbatis utendis benedictionibus, aut rejectis diebus, aut incantationibus dæmonum, aut futura prædicendo ex libris magicis, aut alias, vel quidpiam ejuſmodi ſectando, quod ſit Chriſtianæ fidei, aut præceptis, & conſtitutionibus Eccleſiæ adverſum: iis omnibus negandum eſt hoc venerabile Sacramentum, niſi pro ſui Confeſſoris monitu ejuſmodi ſuperſtitionibus renunciarint, & pro admiſſis pœnitentiæ mulctam ſuſceperint.

Eadem ibi ſumitur contritio pro dolore peccatorum.

Item, cum unuſquilibet Chriſtianus ad idem ſacratiſſimum Sacramentum percipiendum per veram contritionem, & peccatorum ſuorum puram confeſſionem C
ſe præparare obſtrictus ſit, illis omnibus ejus ſumptione interdictum eſt, qui abſque contritione, & confeſſione in ſuis manent peccatis: & ſpeciatim illis, qui ſecundum ſanctæ Eccleſiæ præceptum ſingulis annis ſemel non confitentur. Tales enim ab Eccleſiis ejiciendi ſunt: & in extremis, ſi ſic decedant, Chriſtiana ſepultura eis neganda eſt.

Item, cum confeſſio integra, & indiviſa eſſe debeat, & cum propoſito deinceps peccata non admittendi, eam ob rem, quicunque in publicis, ac notoriis degunt ſceleribus, ut ſunt manifeſti adulteri, & adulteræ, aut qui alias in lupanaribus ſimul victitant, & publici fœneratores, & qui alios ad eadem inducunt, & id genus alii, ad hujus venerandi Sacramenti communionem admittendi non ſunt, donec re, & factis D
teſtatum reddant ſe omnino ſuis valefeciſſe criminibus, & pœnitentiæ ſatisfactionem recepiſſe.

Divortium.

Item quando legitimo juncti matrimonio ſimul degere ſunt obligati, ſi qui ex illis abſque ſuperioris Eccleſiaſtici, ſeu ſpiritualis judicis ſui permiſſu, ipſi ſe disjunxerint, ſive divortium fecerint: quandiu abſque juridica ſeparatione, vel conceſſione ſejunctim vixerint, non miniſtrandum, ſed negandum eſt eis Dominicum Sacramentum.

Item iis annumerandi ſunt, qui alearum luſui perpetuo vacant: quibus non eſt porrigendum venerabile Sacramentum, donec inde abſtineant.

Item qui ebrietati, & crapulæ, ac comeſſationibus perpetuo dediti ſunt, & inhærent, & maxime E
qui feſtos dies, aut noctes in tabernis exigunt, illis, poſt factam confeſſionem venerabilis hujus Sacramenti ſumptione per 30. dies eſt interdicendum, ut ab his vitiis ſeſe emendent.

Quod ſi facere nolint, juxta Canonum decreta etiam morte mulctandi ſunt.

Item qui aliena detinent bona, invitis illis, quorum ea ſunt, poſſuntque reſtituere, iis negandum hoc digniſſimum Sacramentum eſt, donec reſtituerint.

Item, qui ſacras perfringunt ædes, & deſpoliant, & qui Sanctorum, ac Dei templis damna inferunt, ab hoc debent excludi Sacramento, donec relictis hiſce ſacrilegiis, Deo dicatis locis ſatisfecerint, atque reſtituerint.

Item quotquot proximis ſuis intra eorum terminos, ſive illi ſint agrorum, ſive pratorum, ſive hortorum, ſive arearum, injuriam inferunt vel invadendo, vel arando, vel ædificia extruendo, ſi feſtis id agant diebus, hujus eis venerabilis Sacramenti perceptione interdictum eſt, donec ab his ceſſent injuriis, & læſis ſatisfecerint.

Item ſubditis, qui propriis dominis ſuis ob accepta verbera, aut caſtigationem, vel alias fidem, & obedientiam præſtare nolunt, Sacramenti hujus ſumptione interdictum eſt, donec ſe morigeros præbeant, & agant pœnitentiam.

Item quicumque iniqua menſura, vel pondere emunt, aut vendunt, triginta diebus jubentur abſtinere a ſacra Communione, poſteaquam ex Canonum præſcripto irrogatam ſibi pœnitentiæ mulctam ſuſceperint.

Item quotquot juſtas non ſolvunt decimas, parochi ſui tribus vicibus admonere debent, ut eas jure perſolvant. Quod ſi admoniti facere recuſabunt, neganda eſt eis ſacra Communio, donec ſatisfaciant, & mulctam ſibi imponi patiantur.

Item, quibus alicujus teſtamenti negotia bona fide exequenda commiſſa ſunt, ſi ultra annum rem differant, authoritate ad executionem compellentur: poteruntque ob ejuſcemodi negligentiam, ſi juſta, & rationabilis cauſa deſit, ſacra Communione prohiberi.

Item, quando ſingulus quiſque e religione Chriſtianus ſanctæ Eccleſiæ præceptis obtemperare tenetur, puta ut jejunet, feſta celebret, confiteatur peccata ſua, ſacras inviſat ædes, & alias ſanctæ Eccleſiæ conſuetudines colat, & obſervet: quicunque animo obſtinato iis ſe oppoſuerint, eaque contemptui habuerint, a digniſſimi Sacramenti perceptione excludentur, donec redeant ad obedientiam, & pro ſuis peccatis mulctam ſibi irrogari ferant: idque illi maxime, qui ſpretis templis conſecratis, abſque præſulis ſui permiſſu in aliis plebem orationis cauſa congregant. Qui enim id agunt, excommunicationis ſententia ligati ſunt, nec licet eis Dominicum percipere Sacramentum.

Item, qui Sacerdotem e ſuggeſtu concionantem impediunt, atque in ejus contemptum ex ſacris ædibus abſcedunt, a ſacra Communione arcendi ſunt, donec ſeſe emendent, & agant pœnitentiam.

Item, quotquot ex Eccleſiaſtici decreti, ſive præcepti contemptu, Dominicis, aut aliis feſtivis diebus ſacrum Miſſæ auſcultare nolunt, nec in ipſo Miſſæ Officio perſeverant, donec Sacerdos ultimam benedictionem impertiatur, pro judicio Confeſſoris ſui a Communione prohibeantur, donec agant pœnitentiam.

Item, quicumque Dominicis, & aliis feſtivis diebus rebus venalibus, quæ ad neceſſarium corporis victum non requiruntur, mercimonia exercent, ſynodalibus ſtatutis a venerabilis Sacramenti ſumptione prohibeantur, donec ab his penitus abſtineant.

Item, qui clanculum ſeſe jungunt matrimonio, iis ſacra Communio deneganda eſt, donec ſecundum Eccleſiæ Conſtitutionem publice ſe denunciari faciant.

Item, qui Dominicam Orationem, & Symbolum Apoſtolorum ex deſidia, aut contemptu diſcere nolunt, poterunt a ſuo Confeſſore ſacra Communione prohiberi, donec ea addiſcant.

Item, quicumque omnipotentem Deum, aut Sacratiſſimam Dei genitricem, vel alios ſanctos palam blaſphemant, aut eis maledicunt, vel per eorum nomina, vel membra indigne, ac impie jurant, & imprecantur, ſeu maledicunt, ab Eccleſiæ ingreſſu, & ſacra Communione excludendi ſunt, donec publicam egerint pœnitentiam.

Item, quotquot Sacerdotalem dignitatem, & Sacerdotes

dotes ipſos publice dehoneſtant, aut conviciantur iis, ſimiliter Eccleſiæ aditu, & ſacra Communione interdictum eſt, donec pœnitentiam egerint.

Item, qui animo deliberato homicidium perpetrant, & qui erga proximum inimicitias, aut invidentiam ulciſci meditantem animo gerunt, aut qui proximos inique opprimunt, aut eorum exiſtimationi, & honori falſo derogant, ii omnes ad venerabilis Sacramenti perceptionem non ſunt admittendi, donec vel partem conciliando, vel aliena damna reſtituendo ſatisfaciant, & irrogatam pœnitentiæ mulctam perſolverint.

Item pater, & mater, qui proles ſuas a mortis periculis non cuſtodiunt, ſive id ſcientes fecerint, ſive ex incuria, aut negligentia, aut forte in ſomnis, poterunt ad tempus a confeſſore ſuo præſtantiſſimi ſacramenti ſumptione prohiberi, donec pœnitentiam expleverint.

Item, cum ſacris Canonibus ſub excommunicationis pœna cautum ſit, ne quiſquam, cujuſcunque ſtatus ſit, adverſus Eccleſiaſticarum perſonarum, templorum, aut Monaſteriorum Eccleſiaſticam libertatem ſancire quippiam, vel ſtatuere auſit, eam ob rem quicunque tale aliquid præcipiunt, aut ſtatuunt contra Eccleſiaſticam libertatem, aut ejuſmodi decreta manutenent, ac tuentur, & ſecundum ea judicant, talibus mandatis utuntur, & perſonas, bonaque Eccleſiaſtica exactionibus, aut aliis modis gravant, iis omnibus ſacra eſt Communione interdictum, donec hujuſmodi mandata, & conſtitutiones abrogent, ab iniquo propoſito ceſſent, & inde abſolvantur.

Item, quando ſacri Canones vetant, ne quis manifeſtam uſuram non eſſe reſtituendam, aut, quod per uſuram quæſitum eſt, non eſſe reddendum, ſententiam ferat, ſi quis autem id agat, excommunicationi ſubjaceat: quicunque talem ferunt ſententiam, iis hujus eſt perceptione Sacramenti interdictum, donec inde abſolvantur, & pœnitentiæ mulcta eis irrogetur.

Confeſſarius poteſt arcere ab Euchariſt.

Poteſt denique unuſquilibet confeſſor, cui curæ ſunt animæ ſibi confitentium, pro peccatorum magnitudine, & gravitate eiſdem ſibi confitentibus, ſeu filiis confeſſionis ſuæ, ex cauſa, quæ ſibi juſta videbitur, ad tempus ſacra Communione interdicere: eique tales confitentes morem gerere debent: niſi a ſuperiori Eccleſiaſtica poteſtate aliud impetraverint. Quod ſi peccatum occultum ſit, & talis quiſpiam ad altare accedens venerabile Sacramentum ſibi porrigi publice petat, non id illi Sacerdos negare debet: quanquam hoc ipſo, quod contra ſui confeſſoris prohibitionem accedit, peccatum admittit.

Relaxatio pœnitentiarum antiquarum.

Catholicæ Eccleſiæ pientiſſimæ matris lenitas de rigore pœnarum Canonicarum, de quibus Canones pœnitentiales extant, tantum remiſit, populuſque ex ea clementia ſibi permiſit tantum, ut difficile ſit eas leges hoc tempore in uſum Eccleſiaſticum revocare. Nam, cum Chriſtianorum licentia in peccando creviſſet, ſæpeque anni pœnitentiales ex iis Canonibus numerum ingentem, pœnitentiſque vitam etiam longiſſimam excedentem conficerent, aut ſenio, morbiſque gravati ſatisfacere nequirent: factum deinceps fuit, ut illæ pœnæ ex clementiſſimæ Matris Eccleſiæ indulgentia, & theſauri meritorum Chriſti, & martyrum diſpenſatione in eleemoſynas, orationes, ſacrorum locorum viſitationes, aliave Chriſtiani hominis exercitia commutarentur. Quoniam igitur & pœnarum uſus exolevit, & indulgentiæ hujuſmodi, hæreticorum culpa, apud pleroſque contemptui ſunt, Parochis noſtræ Diœceſis injungimus, atque mandamus, ut confitentes harum pœnarum ſaltem admoneant, judiciumque veteris Eccleſiæ circa eas explicent, & peſtilentem illam opinionem, qua perſuaſum plerique habent, hominem peccati actualis pœnam divinæ Juſtitiæ non debere, ex animis confitentium evellant, atque pœnitentialium Canonum ſeveritatem pro recepta poſterioris ætatis conſuetudine, orationibus, eleemoſynis, jejuniis, aliiſque id genus pietatis operibus pro ſatisfactione pœnarum injunctis mitigent, pœnitentiſque viribus, facultate, & affectibus expenſis, ſimul & medicinam animæ ulceribus adhibeant, & pœnas delinquentibus infligant.

In peccatorum Sacramentali inquiſitione caveant, ne, inconſulta diligentia, puſillorum animæ ſcandalizentur.

Caſuiſtæ qui legendi.

Decernimus etiam, ut confeſſores probatam aliquam confeſſionis ſummam legant, qualis eſt B. Antonini, Caymi Mediolanenſis, aut Thomæ Cardinalis Cajetani, ex eaque criminum differentiam, magnitudines, cauſaſque optime diſcant, ut ſalutarem medicinam facere ſuo tempore poſſint.

Nota. *Mechlinienſe ann.* 1607. *tit.* 5. de Pœnitent. *alios Caſuitas probat a Confeſſariis legendos, directorium Polacni, Manuale Navarri, aut ejus Compendium, Summam Toleti, Enchiridion Binsfeldii, & ſimiles, ut ſupra relatum eſt in claſſe præcedenti. Unde aberrant a Canonibus Conciliorum hodierni adverſarii Caſuitarum, quorum ultimum, ut quidam eorum loquuntur, ſi manu tenerent, in ignem projicerent. O vox Luthero digna, qui ſimili ſpiritu corpus Juris Canonici Vulcano conſecravit.*

Præterea, ne Eccleſiarum Rectores videantur pecuniæ magis, quam animarum ſaluti ſtudere, ſtatuimus, & ordinamus, ut deinceps quilibet confeſſor idoneus laicos contritos, & confeſſos ab omnibus peccatis occultis, quantumcumque gravibus, & enormibus, nobis, tanquam ordinario ante reſervatis, abſolvere poſſit, homicidis, & hæreticis, & excommunicatis, quos ad nos, vel pœnitentiarium noſtrum remitti volumus, duntaxat exceptis. Quod ad Clericos attinet in hac parte, nihil eſſe volumus innovatum.

Mandamus denique, ut a confitentibus pro confeſſionis auſcultatione, aut abſolutione nihil exigatur.

Poſtremo Presbyteris noſtræ Diœceſis omnibus præcipimus, ne poſthac eos, qui ſe in monaſteriis, aliiſve locis in caſibus ſedi Apoſtolicæ, aut nobis, tanquam ordinario, ſpecialiter reſervatis, aut ad contentioſi fori indagationem pertinentibus, abſolutos eſſe prætendunt, tanquam rite abſolutos admittant, aut tolerent: ſed eos ad nos, ſeu pœnitentiarium noſtrum remittant, ut nobis, aut Officialibus noſtris de Canonicis eorum abſolutionibus fidem faciant legitimam, ſuperque præmiſſis expeditionem ſalubrem recipiant, & quod vel juſtitia ſuaſerit, vel rationis ordo dictaverit, exequantur, donec hi, qui ſe abſolvendi poteſtatem hujuſmodi habere aſſeruerunt, privilegia ſua nobis congruo, tutoque loco exhibuerint, eaque a nobis fuerint examinata. Qua tamen in re Mendicantium ordinum fratribus, eorumque facultatibus, ipſis a ſummis Pontificibus conceſſis, nolumus præjudicari: Quin ipſi, tam ut jure Pontificio cautum eſt, quam ut a nobis, prædeceſſoribuſque noſtris eis conceſſum fuit, atque conceditur, Chriſtifidelium confeſſiones audire, & eos in caſibus ſibi, ut præfertur, conceſſis, in foro pœnitentiali abſolvere, pœnitentiaſque ſalutares injungere valeant, & poſſint, quemadmodum Eccleſiarum Rectoribus noſtræ Diœceſis concedere conſuevimus.

CAPUT XX.

De Extrema Unctione.

UNctionis extremæ ſacramentum cum litaniis, & orationibus a majoribus acceptis, totaque Eccleſia ſervatis, fidelibus impertiendum jubemus.

Sacerdos infirmum conſoletur, a curis, & deſideriis præſentis vitæ ad ſpem æternæ ſalutis erigat, diabolum, & terriculamenta ejus alto animo contemnere, Chriſtique miſericordiam ſperare doceat: atque ita confirmatum cum benedictione Chriſto commendet.

A re-

A reditu quoque comitantem multitudinem infirmitatis humanæ admoneant, atque ad preces pro infirmo in calce terreni agonis latente fundendas hortetur.

De Matrimonio.

CAPUT XXI.

SAcerdotem nuptias alibi, quam in Eccleſia, quæ proprius eſt Sacramentorum locus, admittere, conjungere, aut benedicere prohibemus.

Vetamus etiam a Sacerdotibus eos conjungi, de quibus edictis, aut proclamationibus, ut minimum, tribus, iiſque tribus diebus Feſtis ſibi ſuccedentibus, propoſitis, aut in concione publice factis, non conſtiterit eorum conjunctionem nulla legitima, canonicave cauſa impediri, aut eos a parentibus, tutoribus, vel cognatis ad hanc copulam non cogi, ſed liberum ad eam conſenſum afferre.

Jungendos matrimonio admoneri quoque a Sacerdotibus volumus, ut parentum, & amicorum conſiliis potius, quam privata deſideria ſequantur, exemploque Tobiæ, jejuniis, & orationibus ſeſe præparent, atque commendent gratiæ Dei. Doceri etiam eos præcipimus, matrimonia, etſi quoad perſonas contrahentes legitima, rataque ſint, tamen, niſi religione, & fide eorum ſanctificentur, Deo grata non eſſe, ſacramentalique gratia, donec vitium ſuum emendaverint, Eccleſiæque legibus ſubdantur, deſtitui.

Ne pro Sacramentis, aut Sacramentalibus quidquam exigatur.

CAPUT XXII.

PRo reconciliatione pœnitentium, aut alicujus Sacramenti, vel Sacramentalium quorumcunque adminiſtratione, Sacerdos de pecunia, aut re qualibet ſibi danda minime paciſcatur: ſed eadem pro temporis, loci, perſonarumve neceſſitate, ſecundum ritum Eccleſiæ ſine mora adminiſtret. Verum, quia ratione, jureque dictante ſocii paſſionum ad conſolationum ſocietatem merito admittuntur, permittimus tandem, etiam judicis officio implorato, exigi, quod in hujuſmodi ex conſuetudine debetur: ad cujus obſervationem laicos & hortamur, &, quantum de jure eſt, adſtringi volumus, atque compelli.

De conſecratione, benedictione, & ceremoniis Eccleſiaſticis.

CAPUT XXIII.

PRælatos noſtræ Diœceſis, Virgines, Eccleſias, Altaria, cœmeteria conſecrari, ſacra loca, quocunque modo execrata reconciliari, vaſa, veſteſque ſacras, aquam, ſal, palmarum ramos, frutices, herbas, cereos, Agnum Paſchalem, fructus novos, & ſi quæ ſunt alia, quæ de jure, vel conſuetudine ante hanc Catholicæ Religionis perturbationem conſecrari, aut benedici conſueverunt, ſuo quæque tempore, & loco, ſuiſque ritibus, & orationibus per totam noſtram Diœceſim benedici jubemus. Si quid vero locorum, aut rerum non conſecratum, aut execratum fortaſſe fuerit, quod conſecrari, aut reconciliari debuiſſet, nobis intra proximum menſis ſpatium indicari ab his, quorum hæc cura eſſe debet, præcipimus, ut noſtro Epiſcopali muneri in hac etiam parte ſatisfacere poſſimus.

Parochi, & quibus in noſtra Diœceſi Verbi Dei prædicatio incumbit, populum doceant, loca, veſtes, & vaſa uſibus prophanis exempta, & ſacramentorum Chriſti miniſterio mancipata ideo conſecrari, & be-
A nedici, ut ſciamus, nonniſi ſacris, & divinis rebus vacandum, gratia Dei illic, ceu numine divino præſente. Præterea res alias humanis uſibus neceſſarias in nomine Chriſti per orationem miniſtri, & Verbum Dei benedici, ut nobis divina beneficentia contra adverſarias poteſtates, incantationes, magias, fraudes, & machinationes inimici pertinaciter nos oppugnantis proſint, & virtutem concipiant.

Ceremonias vero majoribus noſtris hominibus religioſiſſimis uſitatas, quod ad vicarios pietatis uſus valeant, & exercitia quædam ſint, quibus mens externarum ſcilicet rerum ſenſu, & ſignificatione ad divinum cultum, ipſumque Deum attrahitur, in Eccleſiis noſtræ Diœceſis retinendas, &, ubi abrogatæ fuerint, re-
B vocandas eſſe ſtatuimus, atque mandamus.

Et quemadmodum a Parochis, concionatoribuſque noſtris de ceremoniarum ſignificationibus populum 1. Tim. 6.
doceri volumus, veluti cereos ad laudem, & gloriam ejus, qui lucem inacceſſibilem inhabitat, & omnem hominem in hunc mundum venientem illuminat, accendi: Thura incenſa ſignificare orationes, & deſide- Joan. 1.
ria noſtra cum odore bonorum operum ad Deum aſcendere oportere: Proceſſiones lætas, noſtram de Chriſti triumpho, & gloria exultationem: lugubres, noſtrum in hac lacrymarum valle exilium indicare, & illis Deo gratias agi, his veniam peccatorum, & pro vindicta miſericordiam implorari: ita eumdem populum ſerio moneri jubemus, ne ceremonias religioſiſſime inſtitutas in abuſum vertant, aut ſuperſtitionem,
C ſed ipſis ad pietatem exercendam utantur, atque ut proceſſiones ſint graves, ordinatæ, honeſtæ, chriſtianæ religione dignæ, atque a vanis, & ſæcularibus ſtudiis prorſus alienæ.

Cum autem Deo optimo maximo Creatori, & Redemptori ſuo honorem, timorem, & reverentiam homo, tanquam creatura, debeat, multoſque videamus ea in re damnata ignavia deſides eſſe, omnibus Eccleſiaſticis perſonis noſtræ Diœceſis diſtricte præcipiendo mandamus, ut poſthac ſumma pietate Deum ubique & honorent, & timeant, præcipue vero in templis Phil. 2.
humiliter revereantur, & venerentur. Et cum in nomine Domini noſtri Jeſu Chriſti omne genu cœleſtium, terreſtrium, & infernorum flectendum ſit, volumus, ut omnes, quotieſcunque in ſacris concionibus, aut Miſſis nominis, Sanguinis, vel Corporis
D Chriſti, aut Dei genitricis Mariæ Virginis ſit mentio, aut quando canticum Gloria in excelſis, aut Gloria tibi Domine, aut Evangelii initium, aut Nativitatis Chriſti ex Virgine, & incarnatio in Symbolo, aut gratiarum actio in Præfatione, aut hujuſmodi alia in divinis officiis canuntur, vel commemorantur, detecto capite, genibuſque flexis, ante altare, vel ut locus, tempuſque poſtulaverit, Deo reverentiam exhibeant debitam, & populum ad ejus rei imitationem verbis, factiſque commoneant, atque hortentur.

De Feriis, & Feſtis Sanctorum.

CAPUT XXIV.

E DE diebus Feſtis feriandis nihil innovare volentes, præcipimus, ut feſtivitates Chriſti, ac beatæ Mariæ Virginis, aliorumque Sanctorum, juxta conſtitutionem, & ordinationem per quondam felicis memoriæ Chriſtophorum Epiſcopum Auguſtenſem prædeceſſorem noſtrum deſuper factas, & divulgatas, quarum tenor ſubinſeritur, deinceps celebres habeantur.

Digitized by Google

A

Christophorus Dei gratia Episcopus Auguſtenſis, dilectis nobis in Christo Decano, & Camerario Capituli in N. ſalutem in Domino.

LIcet ſuperioribus annis conſtitutiones in particulari conventu Ratiſponæ habito per ſedis Apoſtolicæ legatum factas, per totam Diœceſim noſtram publicari fecerimus: ad aures tamen noſtras pervenit, quod hæ conſtitutiones, & præſertim quoad obſervantiam dierum feſtivitatum ab aliquibus veſtris capitularibus plebanis inæqualiter obſerventur. Ex quo multi emergunt errores in divini cultus contemptum, & ſcandalum plurimorum. Unde nos, ſicuti noſtro incumbit officio, hujuſmodi erroribus in futurum obviare cupientes, Feſta in Diœceſi noſtra celebranda hic B inſeri fecimus. Videlicet ſtatuimus, ordinamus, & volumus, ut de cætero Dominica dies, quæ in gloriam Dominicæ reſurrectionis ad nos uſque a primitiva Eccleſia maxime celebris ſemper habita eſt, dies quoque Nativitatis Chriſti, S. Stephani, S. Joannis, & Innocentium, Circumciſionis, Epiphaniæ, Paſchæ cum feriis 2. & 3. dumtaxat, Aſcenſionis, S. Georgii, Pentecoſtes cum feria 2. & 3. tantum, Corporis Chriſti, quatuor feſta B. M. V. nempe Purificationis, Annunciationis, Aſſumptionis, & Nativitatis, Natalitia Apoſtolorum, Joannis Baptiſtæ, Magdalenæ, Laurentii, Dedicationis Michaelis, omnium Sanctorum, Martini, Nicolai, Catharinæ, Hulderichi, atque Affræ patronorum noſtrorum, ſicuti hactenus obſervati fuere, celebres quoque & feſti habeantur. Mandantes inſuper vobis, ut feſta jam ſpecificata obſervetis, & a C parochianis veſtris obſervari faciatis: in cæteris autem feſtivitatibus, quacumque ratione vel inſtitutis, vel receptis, cuique liberum permittatis. Datum in noſtro Dilingenſi, anno a Nativit. Domini 1539.

Ut oratio Dominica, Angelica ſalutatio, & ſymbolum Apoſtolorum ab omnibus æqualiter dicantur.

CAPUT XXV.

CUm poſt innumeras novationes noſtra tempeſtate in fidei Orthodoxæ articulis, moribus, & ritibus a perverſis hominibus introductas, nihil intentatum relinqueretur, quo populi aures a novatoribus captæ detinerentur: eo tandem ventum eſt, ut Oratio Dominica, Angelica ſalutatio, Apoſtolorum D ſymbolum, & Decalogi præcepta, quæ majores noſtri in Germanicam linguam religioſiſſime converſa nobis tradiderunt, ab iſtis inverterentur, illaque reverendiſſima religio, verborum majeſtas, tenor, atque numeri in animos hominum una cum materno lacte inſtillati, e media Eccleſia tollerentur: adeoque, ut qui nova interpretatione uſi ſunt, intelligerent, ſe a veteri devotione eſſe dimotos. Nam, ut unico exemplo oſtendamus, ſequens noſtrum ſtatutum ratione non carere, ab iſtis novis interpretibus factum eſt, ut quod antea in oratione Dominica dictum fuit: Pater noſter, qui es in cœlis; ab iſtis dicatur: noſter pater in cœlis; jamque ſive data opera, ſive caſu aliquo hoſtili id acciderit, ut eſſentiæ verbum ſedem E ſuam in divinæ paternitatis invocatione amiſerit. Ut igitur antiqua verborum religio, atque in ea devotio paſſim conſervetur, plebanis Eccleſiarum parochialium in virtute ſanctæ obedientiæ diſtricte præcipiendo mandamus, ut ſingulis diebus Dominicis, finita concione, orationem Dominicam, Angelicam ſalutationem, ſymbolum Apoſtolorum, & Decalogi præcepta, ſicut ea omnia vernaculo ſermone ſubſcripſimus, diſtricte, ac tractim ita prælegant, ut populus legentem repetitione ſubſequi, & ea diſcere, & memoriæ mandare poſſit.

Oratio Dominica.

VAtter unſer de du biſt in himeln. Gehailliget, &c.

Salutatio Angelica.

GEgruſſet ſey eſt Maria, vol gnaden. Der herr, &c.

Symbolum Apoſtolorum.

ICh glauv in Gott vatter almechtigen, Scopffer, &c.

Præcepta decem Decalogi.

DAs erſt gebott: Du ſolt allain in ainen gott glauven.
Das ander, Du ſolt den namen Gottes nit eytel nemen.
Das dritt, Du ſolt die feyrtag heiligen, &c.

De Magiſtris, & Scholis inſtituendis.

CAPUT XXVI.

IN primis ſtatuimus, & ordinamus, ut nullus noſtræ Auguſtenſis ditionis, aut Diœceſis, cujuſcumque ætatis, ſtatus, ordinis, aut gradus fuerit, ad ſcholas, & gymnaſia de ſchiſmate, aut hæreſi ſuſpecta, nuperque natis de religione perverſis opinionibus contaminata, dicendi, docendive cauſa proficiſcatur. Nam, qui contra fecerit, is ſciat ſe nobis pœnas debitas daturum.

Quod vero ad nos attinet, Academiis incorruptis, & in Catholica doctrina, vitaque perſeverantibus, poteſtatem facimus nobis viros litteratos ad regendum Eccleſias idoneos ſignificandi: quorum in collatione beneficiorum, parochialiumque Eccleſiarum, apud quos reſidere voluerint noſtræ Diœceſis, honeſtiſſimam rationem nos habituros, eoſque, ſi digni ea re videbuntur, etiam apud S. N. D. Paulum III. Pontif. Max. cujus optimam mentem ad hoc inclinare cognovimus, ſummo ſtudio, atque diligentia promoturos pollicemur.

Concilii quoque Lateranenſis decretum amplexi, præcipimus, ut quæcumque, aut qualiacumque Canonicorum Collegia, ſcholas pro cujuſque Collegii magnitudine, ſicubi aut deſitæ ſunt, aut novis opinionibus infectæ, erigant, & reſtituant.

His præficiantur magiſtri, & pædagogi incorruptæ vitæ, a quibus tam pietatis Chriſtianæ prima principia, quam rudimenta litterarum juventus hauriat, atque in claſſes, ſi ætatis, aut ingeniorum ratio id poſtulare videbitur, dividatur.

Quibus etiam nihil, quod eorum innocentiam vel in religione, vel in moribus lædere poſſit, prælegi mandamus.

In reliquis vero oppidis, ubi collegia non ſunt, ſcholas, quarum magiſtri boni, honeſti, & docti ſint, inſtaurari, aut conſervari jubemus.

Apud ſingula, frequentioraque Canonicorum collegia ſinguli Theologi honeſtis ſtipendiis conducti habeantur, qui certis diebus, & horis interpretentur Biblia, ac de re Theologica juniores Canonicos, Vicarios, & alia Collegii membra doceant: ubi eorum quiſque ad lectionem ſuæ profeſſioni, & inſtituto congruentem comparere teneatur.

Doctori unius præbendæ proventus, donec in docendo perſtiterit, aſſignetur; qui ſi non ſuffecerit, ratio aliqua ineatur, ut ei, quantum ſit ſatis, ſuppeditetur.

De hoſpitalibus pauperum, infirmorum, & peregrinorum.

CAP. XXVII.

HOſpitalia noſtræ Diœceſis conſervari, redditus ad ea deſtinatos in nullos alios uſus converti: atque ſicubi alienati, aut in privatos uſus converſi fuerint, revocari jubemus. Sin apud Collegia, Monaſteria, aut ſacras alioquin ædes, hoſpitalium redditus cum cæteris redditibus, aut bonis confuſi fuerint, & hodie ignorentur; curabimus nihilominus ex Collegii, Monaſterii, aut ſacræ illius ædis ærario, aut proventibus pauperum, & infirmorum neceſſitati provideri.

Viduæ, orphani, & qui ad quærendum victum ſibi non ſufficiunt, ex eo loco, ubi hoſpitalia conſtituta ſunt, oriundi, in ea recipiantur; peregrinis autem hoſpitalia pro refectione tantum, non autem in fraudem indigenarum pauperum, pro inhabitatione patere concedimus.

Hoſpitalium, quorum fundatores ſibi proviſionem, ac diſpenſationem retinuerunt, adminiſtratores ſaltem ſemel in anno proviſoribus rationem reddant: quorum omnium curam, & inſpectionem præcipuam, nobis divino aſpirante Numine, pro ordinaria noſtra authoritate ſumemus.

De majoritate, & obedientia, & diſciplina populi.

CAPUT XXVIII.

PRincipes, Comites, Barones, nobiles, civitatiſque Auguſtenſis, atque aliorum oppidorum, & municipiorum noſtræ Diœceſis Magiſtratus, & præfectos hortamur in Domino, atque in virtute Eccleſiaſticæ obedientiæ requirimus, eiſque, munere, quod Deo authore gerimus, confiſi, mandamus, ut invocati nobis, noſtriſque Vicariis in exequendis hujus S. Synodi decretis auxilio ſint; juriſdictionem, libertatem, ac immunitatem Eccleſiaſticam, Imperatorum legibus, & ſacris Canonibus Epiſcopis, & Clero conceſſam, ac firmatam tueantur, nobiſq; conſervent: ad hęc etiam, ne Eccleſiis, quas tuitionis, protectionis, aut advocationis jure tueri deberent, contra fidei datæ ſacramentum, gravia, & iniqua onera imponant, ne ipſos tandem Cæſareæ majeſtatis præcepto aut amoveri contingat, aut limitibus præceptis, quid alteri alteris invicem debeant, includi. Cæſaris enim juſſum in re tam juſta prævenire honorificentius eſt, quam eum ad exequendum invitum compelli.

Cum populus præter obedientiam, quam principibus, & civili magiſtatui debet; ad eam quoque, quam nobis, aut aliis Eccleſiaſticis ordinibus debet, redigendus ſit, univerſos, & ſingulos noſtræ Diœceſis laicos in Domino hortamur, eiſque præcipimus, ut Clerum noſtrum, Parochos, alioſque ordines Eccleſiaſticos venerentur: eorum facta non temere judicent: adverſus Presbyteros ſuos præfracte non contendant, ſed morigeros ſe prębeant, atque obſequentes. Ad Chriſtum enim, cujus legatione funguntur, eorum tam honor, quam contemptus pertinere credendus eſt.

Conveniat quoque diebus Dominicis, & Feſtis ad Divina, quæ in Eccleſiis Catholicis celebrantur, concionem ſub ſilentio audiat, memoriæ commendet, & concionatorem, vel auſcultantes ſtrepitu, aut deambulatione non perturbet. In Miſſa audienda, ad finem uſque, donec benedictionem Sacerdotalem acceperit, perſeveret: & qui peccati vinculo retinentur ligati, abſque abſolutione, & veræ emendationis propoſito, ab Euchariſtiæ ſacroſanctæ perceptione abſtineant: palam vero criminoſos, & qui peccati certiſſimam occaſionem dimittere nolunt, ſive ſacerdotes ſint, ſive laici, omnino a communione volumus arceri.

Patres, & matresfamilias liberos, & familiam ſecundum audita in concione domi inſtruant: timorem Dei, Symbolum Apoſtolicum, Orationem Dominicam, Salutationem Angelicam, Præcepta Decalogi, & quicquid pertinet ad bonos mores, & virtutem in eis educandam, doceant: præcipue vero eos a blaſphemiis, juramentis, & execrationibus tum domeſtica diſciplina, tum iræ divinæ prædicatione deterreant. Cętera, quæ hic brevitatis cauſa omittimus, ut a piis concionatoribus acceperint, ita doctrina, & uſu domeſtico tractent, atque, ſicuti Chriſtianos homines decet, exerceant.

Ceremonias quoque Chriſtianæ pietatis, & inſtituta Eccleſiaſtica de jejuniis, & abſtinentia carnium, de feriis, de proceſſionibus, & id genus ritibus, a populo nobis commiſſo ſub debito obedientiæ ſanctæ Eccleſiæ Catholicę, religioſe, ac pie obſervari mandamus.

Sanctionem Patrum Chriſtianus populus de confeſſione, & Euchariſtiæ communione Paſchali tempore ſub pœnis in Canone contentis obſervet.

Libros contagioſos, de falſa religione ſuſpectos, & impiis jocis refertos, imagines pręterea, & picturas obſcœnas, vel ad ludibrium religionis Catholicæ, aut certorum hominum infamiam expreſſas, populum noſtræ Diœceſis legere, aut habere, atque de ſacroſancta fide, præcipue inter pocula, atque convivia temere diſceptare non liceat. Legat autem libros ſacros, ſanctos Patres, vitas Sanctorum, præclarorum, & fortium virorum hiſtorias, & imagines tales ſpectet, quibus ad pietatem, virtutem, religionis, & reip. amorem accendatur.

Ebrietatem, atque infames compotationes fugiat, quibus & corporis, & animi vires enervantur.

Tabernæ, & œnopolia diebus feſtis ante ſacrum in Eccleſia peractum, niſi infirmis, & peregrinis, non pateant.

Novorum, & ab Eccleſia non receptorum dogmatum authores, prædicatores, aut jactatores, ſacrilegos, perjuros, blaſphemos, uſurarios, adulteros, ebrios, aliiſque publicis criminibus obnoxios, ferri in Eccleſia, noſtraque Diœceſi prohibemus: in quos etiam cenſuris, & pœnis Eccleſiaſticis ſumma ſeveritate animadverti debere ſtatuimus, & ordinamus.

De Viſitatione.

CAPUT XXIX.

UT porro ſciant Abbates, Præpoſiti, Decani, & Clerus noſtræ Diœceſis, nos hæc ſtatuta ſynodalia ex ſacræ Cæſareæ majeſtatis formula, ſacriſque Canonibus, & Patrum, anteceſſorumque noſtrorum decretis, & ſtatutis, non ad oſtentationem, ſed ad indubitatam reformationem ipſorum, noſtrique gregis, pro iſtorum temporum uſu, atque neceſſitate collegiſſe, poſthac tertio quoque anno, quotannis, aut quoties res poſtulaverit, Diœceſim noſtram totam viſitationis gratia vel ipſi circumibimus, aut per ſuffraganeum noſtrum, qui baptizatos etiam Confirmationis ſacramento ſignet, mandabimus viſitari.

Viſitationis autem normam, ſi quid in Eccleſiæ noſtræ formulis deſiderabitur, ſuffraganeo, aut Vicario noſtro, quorum alteri, vel utrique in occupationibus noſtris viſitandi munus delegabimus, præſcribemus: eamque Decanis quoque Diœceſis noſtræ ruralibus in ſuis viſitationibus ſequendam, quatenus pertinere ad eos videbitur, proponemus: operamque dabimus indefeſſam, ut in hac quoque parte, eorum, quæ hoc quidem tempore effici poſſunt, nihil deſideretur.

De ſententia excommunicationis, ſuſpenſionis, & interdicti.

CAPUT XXX.

EXcommunicationis, ſuſpenſionis, & interdicti noſtri ſententias a nullo cujuſcunque ſtatus, gradus, & conditionis fuerit, negligi, contemni, aut quoad publicationem, & executionem earum impediri debere ſtatuimus, atque ſub pœnis, & cenſuris Eccleſiaſticis quibuſcunque impedientibus irrogandis, diſtricte præcipimus.

Officiali quoque noſtro injungimus, ne divinam hanc cenſuram, qua nulla eſt major in Eccleſia, leviter, aut propter exiguas, parvique momenti cauſas proferat: ſed ut ad ſanitatem magis, quam ad interitum contumacium, & rebellium animorum reſpiciat.

Excommunicatos, & denunciatos ab omnibus vitari, & a nemine in conſortium recipi decernimus, eoſque ante pœnitentiam, emendationiſque ſponſionem, atque ſatisfactionem tam Eccleſiæ, quam injuriam paſſo faciendam, ad Sacramenta, communionemque fidelium admitti, atque abſolvi prohibemus.

Niſi populari concurſu cædes Clerici facta ſit, perſona tantum clericalis homicidii rea, non autem locus delicti interdicendus erit: idque ea de cauſa, ne per hanc occaſionem populus in dies negligentior fiat, neve a ſceleratis hominibus otium a divinis patrato crimine, dataque opera procurari poſſit.

De precibus pro Summo Pontifice, Romanorum Imperatore, & Rege, ac Principibus Catholicis, aliiſque ad Deum fundendis.

CAPUT XXXI.

UNiverſis Sacerdotibus, & omnibus noſtris ſubditis tam religioſis, quam ſæcularibus injungimus, & mandamus, ut pro Sanctiſſimo Domino noſtro Paulo Papa III. ac invictiſſimo Imperatore noſtro Carolo V. cujus immortali beneficio hanc pacem, quietemque publicam debemus: pro Sereniſs. Principe Ferdinando Romanorum Rege, ac aliis Principibus Catholicis, in miſsis, orationibus, & concionibus ſuis devotiſſime precentur, populumque, ut idem faciant, hortentur, ut orthodoxam fidem, ſediſque Apoſtolicæ, a qua fidei Chriſtianæ incunabula traximus, authoritatem, ut hactenus factum ab eis fuit, ad gloriam omnipotentis Dei tueantur: & ſi qui alii forte callidis adverſarii noſtri artibus in errores prolapſi adductive ſint, pro his una cum populo, atque in ſacris orent, ut in tempore reſipiſcant, atque ad priſtinam Eccleſiæ Catholicæ unitatem, & obedientiam una cum populis ſibi ſubjectis revertantur.

De pœnis.

CAPUT XXXII.

CUm porro ſine coercitione juriſdictio nulla ſit, & abſque pœnis non modo leges vileſcant, verum etiam quælibet civilis ſocietas in deterius facile abeat, atque diſſolvatur, ne fruſtra huic ſancto muneri operam impendiſſe videamur, ſtatuimus, atque ordinamus, ut pœnæ canonicæ tam in corpore juris clauſæ, quam Provincialibus, Synodalibuſve ſtatutis alias editis annexæ tranſgreſſoribus horum ſtatutorum, ſicubi ſpecialis pœna expreſſa non ſit, infligantur, nobis, aut Vicario, ſeu officiali noſtro earum electionem, moderationem, aut aliam quamlibet arbitrariam pœnam, earum loco, pro perſonarum, locorum, aut tranſgreſſionis qualitate exigendam reſervantes.

De Synodis.

CAPUT XXXIII.

CUm Synodorum celebrandarum ratio in tanta rerum Eccleſiaſticarum perturbatione pleriſque ignota ſit, volumus ſubditis noſtræ Diœceſis omnibus noſtram in hac re mentem, & quid quiſque in ea facere, aut ex ea ſperare poſſit, vel debeat explicare.

Synodos igitur noſtras Diœceſanas, anniverſarias, & quoties neceſſitas Eccleſiæ noſtræ poſtulaverit, eſſe, & habere volumus, atque decernimus.

Qui ex noſtra Diœceſi in Synodalem conſeſſum recipiuntur, ſinguli juriſjurandi nobis præſtiti admoniti, aut ſi videbitur, jurati, Eccleſiarum ſuarum, Prælatorum, atque etiam officialium noſtrorum, & populi detrimenta, defectus, vitia gravia, aut ſæcularium quorumcumque ſive præſentium, ſive abſentium tyrannidem in Eccleſias, populum, viduas, vel orphanos ſævientem proferant in medium, a Synodo ſine ullo reſpectu corrigenda.

Appellationes quoque eorum, qui ad noſtram Synodum provocarunt, abſentiumque gravamina, aut deſideria per Epiſtolas, aut libellos ſupplices explicata audientur.

Laicis etiam ſuas querelas, modo res, aut cauſas Eccleſiaſticas concernant, aut ad judicium Synodi pertineant, in ſcriptis proponendi poteſtas fiet: quibus procuratores, & advocatos Synodales ex noſtris conſiliariis laicis deputabimus: aut ipſos, ſi digni, vel ad cauſas ſuas diſtincte exponendas apti ſint, intromitti mandabimus.

Et quicunque divini amoris zelo ducti, crimina diſciplinam, & quietem Eccleſiaſticam perturbantia denunciare voluerint, vel publice, vel privatim audientur: ad quam denunciationem, ceu Euangelicam, & ex charitatis viſceribus proficiſcentem, univerſos, & ſingulos per amorem, quo reip. Chriſtianæ quiſque infixus eſſe debet, exhortamur.

Inteſtina quoque odia, & capitales inimicitias, ex quibus noſtræ Diœceſis tranquillitas perturbari, aut ſcandala oriri poſſent, ſummo ſtudio, ſummoque moderamine æquitatis extingui, deponi, atque ad amicitiam, aut ſaltem ad compoſitionem, & pacem traduci adnitemur.

Quoniam vero multi ſunt, qui aliorum vitia, & defectus, aut potentiorum injurias, oppreſſiones, ſeu tyrannidem coram tota ſynodo proponere, aut accuſare non audeant: deputabimus tres, aut plures ex Synodo commiſſarios auditores, apud quos univerſi, & ſinguli, tam Clerici, quam laici, quæ volunt, tuto deponere poſſint. Sciantque omnia ſub ſilentio tegenda eſſe.

Et ne quis exiſtimet noſmet, aut noſtros officiales ex eorum numero, quorum vita, mores, & actiones corrigi debeant, exemptos eſſe velle, a tota Synodo teſtes Synodales, qui noſtræ, noſtrorumque officialium reformationi intendant, deputari mandabimus. Nam etſi multa nobis deeſſe cognoſcimus, multa tamen nos fugere non ignoramus.

Neque Synodum, aut ejus deputatos dimittemus, donec de omnibus cauſis, omniumque gravaminibus ſufficienter fuerit informata.

Vitiis, & querelis auditis, adhibito Theologorum, & Juriſperitorum conſilio, ea, atque alia incommoda, admonitione, correctione, executione, Epiſtolis, ſtatutiſque ſynodalibus pro viribus noſtris Dei omnipotentis auxilio anniſi, apud omnes emendari, & tolli curabimus: & alia omnia ad rem ſacram, divina officia, & laudes pertinentia ex libri Pontificalis præſcripto peragemus.

Quod autem ad apocrypha, inepta, parumque ſyncera, quæ temporum vitio in Breviaria irrepſerunt emen-

Digitized by Google

emendanda, earumdemque precum, & Pſalmorum frequentes repetitiones, innumera ſuffragia, & novas collectas, ſequentias, præfationes, & id genus faſtidium adſerentes, & officiis divinis, Miſſæque ſacrificio parum congruentes, tollendas, mutandaſque attinet; ad hæc etiam ut ſub ſacro ſolemni coram eodem populo Miſſæ ſpeciales non legantur, ut excommunicationis ſententiæ ad criminales tantum cauſas, eaſque valde graves, & lethales ferantur: ut Apoſtolici vel coadjutores facti, vel alias proviſi examinentur: ut beneficiorum pluralitas refrænetur: ut beneficia tenuiora unione creſcant, atque ad pauciorem numerum redigantur: ut exempti ordinariorum reformationi, viſitationi, & correctioni ſubjaceant: ut Academiæ, ſeu doctorum, & ſtudioſorum hominum univerſitates, quarum in Diœceſi noſtra nullam habemus, reformentur, eiſque privilegia ſua, & immunitates conſerventur: & ſi quæ ſunt alia, quæ in Cæſareæ Majeſtatis formula delibata ſunt, & in hiſce ſtatutis noſtris vel prætermiſimus, vel exhortando potius, quam ſtatuendo inſeruimus, ad ſynodum provincialem, & ſi in ea ſuper his ſtatui nihil queat, ad œcumenicum Concilium, Sanctiſſimique Domini noſtri deliberationem duximus rejicienda.

Oſtenditur autem nobis ex Reverendiſſimi, & Illuſtriſſimi Principis; & Domini Sebaſtiani Electoris, & Archiepiſcopi Moguntini, Metropolitani Domini, & amici noſtri clariſſimi pietate, eruditione, induſtria, ingenio, animique magnitudine ſpes optima, fore ut in proxima Synodo Provinciali de his, aliiſque noſtræ religionis negotiis, rebuſque omnibus ratio ineatur certiſſima, qua ampliſſima illius Metropolis Provincia orthodoxæ fidei, ipſique Chriſto tota reſtituatur.

Finis ſtatutorum Synodalium.

Finita ſub irruentem jam noctem ſtatutorum lectione, Reverendiſſ. Cardinalis Cancellario mandavit, ut ſynodum his fere verbis alloqueretur: Quomodo reformationis formulæ hodie publicata ſtatutorum ratio conveniat, ex lectione hac perſpectum plane omnibus eſſe: reſtare nunc illud ſolum, ut univerſa ſynodus de his omnibus ſuffragia ferat. Ut igitur cogitandi, deliberandique de ſingulis ſpatium habeant ad ſynodum vocati: ſequenti die primum (quæ 13. Novembris futura erat) poſt rem ſacram peractam de his omnibus ineunda ſuffragia eſſe: itaque Reverendiſſimus Cardinalis eos ad cœnam in cœnaculo ad hoc inſtructo ſumendam cum ſua benedictione dimiſit.

Acta ſecundæ diei Synodi.

ALtera die hujus Sanctiſſimæ tractationis convenerunt omnes conſtituto tempore, & Miſſa per R. D. Philippum a Rechbeig de Hohenrechbeig Decanum Eccleſiæ Auguſtenſis de S. Trinitate ſolemni canticorum ritu celebrata, moxque reliquis ex libri Pontificalis præſcripto peractis, Reverendiſſimus Cardinalis, laicis antea per dominationis ſuæ Reverendiſſ. fiſcalem exire juſſis, Synodum obteſtatus eſt ferventi ſermone, ut meminiſſe velit, ſe non privato cujuſquam mortalis, aut quemquam ſuo, ſed univerſos Chriſti (per quem creati, & redempti eſſemus) nomine conveniſſe. Chriſti hanc cauſam eſſe, de qua nunc ſit deliberandum: afferrent igitur hodie animos ab omni perturbatione, cupiditate, pertinacia, immunditia, & ſocordia expurgatos, conſulerentque in medium de his, quæ diſciplinam Eccleſiaſticam in Eccleſia Dei excitare, reſtituere, & conſervare queant. Quod ad ſe privatim attineret, daturum operam, ut, Deo duce, Epiſcopi munere, quantum in ſe eſſet, rite, recteque fungeretur, & quamquam imbecillitatem, defectuſque ſuos pleroſque in ſeipſo agnoſceret, tamen non dubitare ſe, quin multa ſint, quæ latere ipſum poſſint. Quapropter poſtulare ſe ab univerſa Synodo, ut ex Prælatorum, Canonicorum, & Decanorum ruralium triplici ordine, & ſingulos, binos, ternos, aut plures, ſi ita videretur, eligerent, qui ceu teſtes Synodales, de his, quæ emendanda in ſe eſſent, inquirerent, ſeque Synodali nomine admonerent: paratum enim ſe eſſe, promptumque & ad audiendum tranquillo animo ſingula, & ad obtemperandum monitis ſalutaribus ſanctæ hujus Synodi Spiritu Sancto congregatæ. His in hanc fere ſententiam, majore tamen ſermonis affluentia dictis, ſummum aliquandiu ſilentium fuit. Quod cum a nemine rumperetur, dominatio ſua Reverendiſſima, advocatis ad ſe conſiliariis, conſtituit, ſuffragiorum ſcrutinium inchoandum eſſe. Quo conſilio per Cancellarium publicato, fiſcalis e ſchedula nominatim, ordineque ſingulos ad mandata procuratoria, aut Syndicatoria afferenda compellavit. Singuli itaque, depoſitis apud R. D. Jacobum Henrichmannum Auguſtenſis Eccleſiæ Canonicum, & Vicarium, atque notarios ad hoc deputatos mandatorum inſtrumentis ſuper ſtatutis Synodalibus approbandis, ſententias dixerunt. Quorum primus R. D. Marcus Avunculus Epiſcopus Nazianzenus, & ſuffraganeus Auguſtenſis brevi, candidaque oratione ſtatuta ſynodalia approbavit, ſeque obſervationi eorum, quatenus ad ſe pertinerent, adſtrinxit. Hunc ſecuti ſunt reliqui Prælati, Abbates, Præpoſiti, & Decani tam collegiorum, quam regiuncularum ruralium: nemoque in tanta multitudine extitit, qui voce ſua ſtatuta hæc ſaluberrima non collaudaret, atque ſe una cum his, quorum nomine huic ſynodo intereſſet, illis pro viribus pariturum, aliiſque, ut idem facerent, authorem futurum non profiteretur.

Tanta igitur conſenſione omnium, votiſque concordibus animadverſis, Reverendiſſimus Cardinalis Deo Optimo Maximo, cujus Spiritu aſſlante hæc gerebantur, gratias egit, & accito ad ſe Cancellario mandavit, ut ſynodo, quæ a prandio agenda eſſent, indicaret, nempe dominationem ſuam Reverendiſſimam negotium dediſſe RR. DD. Epiſcopo Nazianzeno, Philippo Rechbeig, &c. Decano, Jacobo Henrichmanno Vicario, & Cancellario ſuo, ut horis pomeridianis cauſas, gravamina, & defectus tam Eccleſiaſticorum, quam laicorum ad Synodi cognitionem pertinentes audiant, expediant, aut, ſi res ita poſtulet, ad dominationem ſuam Reverendiſſimam, vel Synodum ipſam referant decidenda. Cupere præterea dominationem ſuam Reverendiſſimam, obnixeque petere a Synodo, ut tres, pluresve deputet, qui de officialium, aliorumque Eccleſiaſticæ functionis, & fori miniſtrorum ſuorum negligentia, aliiſve gravaminibus inde fortaſſe ad ſe manantibus inquirant, atque ad dominationem ſuam Reverendiſſimam ſine ulla reformidatione deponant, ut diligentia ejuſdem, curaque debita, ſi quid incommodi fuerit, emendetur.

His dictis Reverendiſſ. Cardinalis Synodum ad corpora in cœnaculo inferiore, ſicuti toto hoc Synodi tempore impenſis ejuſdem factum fuit, prandio curanda de more dimiſit.

A prandio auditores cauſarum Synodalium negotio ſibi dato ſatisfecerunt, cauſaſque ſcripto, vel voce propoſitas aut expediverunt, aut ſi quæ majori indagatione opus habere viſæ ſunt in, aliud tempus, dum veritas inquiri, aut pars altera audiri potuerit, rejecerunt.

Acta tertiæ diei Synodi.

POſtrema die Synodi, quæ fuit Novembris decima quinta, hora ſublucana celebravit Officium Miſſæ de Beata Virgine ſolemne, & habitu Pontificali Reverendiſſimus D. Gaſpar, Abbas

Mo-

Digitized by

Monaſterii Othoburgenſis. Et ſacris tum Miſſæ, tum Synodalibus in libro Pontificali præſcriptis rite, ſummaque totius cleri, & populi devotione peractis, cancellarius, quæ a Reverendiſs. Cardinale fuerat juſſus, in eam, quæ ſequitur, ſententiam Synodo expoſuit, dominationem ſuam Reverendiſs. videlicet, intellecta totius Synodi in approbandis ſtatutis ad Cæſareæ majeſtatis formulam conditis, heſternaque die prælectis, ſumma concordia, reliquum eſſe cenſere, ut ea pro rogatis, publicatiſque habeantur: idcirco eandem paterno, benignoque affectu omnes admonere, meminiſſe ut velint ſe conſenſu hoc ſuo Synodali ad ea obſervanda, perpetuaque vitæ, morum, atque officii integritate cuſtodienda, Deo omnium bonorum conſiliorum authori, & humanarum actionum inſpectori, ipſique Eccleſiæ Chriſti, ejuſque antiſtibus adſtrictos eſſe. Cavendum igitur omnibus, ne a legibus ipſis authorum ſuorum culpa coarguatur.

Poſt hæc Reverendiſſ. Cardinalis Synodum denuo admonuit, ab eaque urgendo petiit, ut monitores ex ſe deligerent, qui dominationem ſuam reverendiſſimam de his, quæ ſe fortaſſe circa officii ſui, ſuorumque miniſtrorum negligentem, aut improvidam curam, ſeu adminiſtrationem lateant, admonerent: daturum enim ſe operam, ut ſeipſum, ſuoſque ad rectam Epiſcopalis officii regulam pro viribus emendet.

His dictis, Synodus communicatis inter ſe omnium ordinum conſiliis per R. D. Epiſcopum Nazianzenum, reſpondit, ſe amplius in dominatione ſua Reverendiſs. nil deſiderare, quam ut pro conſcientiæ ſuo modo, ſtatutis hiſce Synodalibus una cum ſuis inſiſtat, atque veluti lex animata, & in Eccleſiæ ſuæ cardine eminens, cætera membra in officio contineat.

Hoc reſponſo, Reverendiſs. Cardinalis tanquam reſtituendæ apud ſuos Catholicæ pietatis ingenti ſpe excitatus, ſynodo gratias egit, Deumque omnipotentem ſupplex rogavit, ut ſibi in explendis, exequendiſque hujus ſynodi conſtitutionibus divino ſuo numine aſſiſtere dignetur.

Poſtremo, præſentibus, atque comparentibus in hac Synodo tanquam obedientiæ filiis, gratiæ a Cancellario actę ſunt benignitati dominationis ſuæ pleniſſimæ, addita etiam clementiſſima obteſtatione, dominationi ſuæ Reverendiſſimæ gratius accidere nil poſſe, quam ſi ad eum, veluti ad Patrem, & paſtorem in rebus ſuis dubiis, adverſiſve confugiant: auxilio enim, conſilio, ſtudio, cura, benevolentiaque ſua ſe eis pro viribus ſemper adſuturum.

Cum igitur ſynodus, peractis fere jam omnibus, dimittenda eſſet, prodiit in medium fiſci promotor, atque citatorum non comparentium contumaciam accuſavit, petiitque eos contumaces, atque in conſiſtorio Epiſcopali ea de cauſa proceſſum decerni, atque committi: cujus petitioni Reverendiſſima dominatio ſua annuit, præcepitque contra contumaces juris ordine ſervato procedi. Citati fuerunt etiam omnes ad ſynodum proximam, quæ indicta fuit ad Calendas Septembris anno 1549. in oppido Dillinga celebranda.

His omnibus magna omnium attentione abſolutis, admiſſi ſunt laici, hymnoque *Te Deum laudamus* cantato, Reverendiſſimus Cardinalis ſolemni benedictione receſſuros eſt proſecutus.

Synodus Treverenſis.

ACta, & decreta Synodi Diœceſanæ Treverenſis, præſidente Reverendiſſimo in Chriſto Patre, & ampliſſimo Principe, ac Domino, Domino Joanne Archiepiſcopo Treverenſi, Sacri Romani Imperii per Galliam, & Regnum Arelatenſe Archicancellario, ac Principe Electore, *&c.* celebratæ viceſima quinta Novembris 1548.

Mandatum convocationis.

JOannes Dei gratia Sanctæ Treverenſis Eccleſiæ Archiepiſcopus, ſacri Romani Imperii per Galliam, & Regnum Arelatenſe Archicancellarius, ac Princeps Elector, univerſis, & ſingulis Cathedralis noſtræ, & collegiatarum, Parochialiumque Eccleſiarum Abbatibus, Prioribus, Præpoſitis, Decanis tam ruralibus divinorum rectoribus, Curatis, aliiſque Eccleſiaſticis perſonis civitatis, & diœceſis noſtræ Treverenſis, quibuſcumque conjunctim, aut ſingulatim, qui noſtræ Synodo Epiſcopali de jure, aut conſuetudine intereſſe conſueverunt, & tenentur, ſalutem in Domino ſempiternam.

Neminem veſtrum latere volumus, quod clementiſſimus, & invictiſſimus Princeps, & Dominus noſter Carolus V. Romanorum Imperator ſemper Auguſtus, publicæ pacis, ac tranquillitatis vindex, comitiis hiſce ſuperioribus Auguſtæ celebratis, omnem animi, conſiliique rationem in id contulerit, ut pro admirabili ſua prudentia, ſimul & ſuſcepto cœlitus Eccleſiam tuendi Catholicam officio, rebus jam in extremum periculum adductis, ac religioni prope univerſæ improborum licentia obliteratæ opem ferret, eamque quoquo modo poſſet, divina aſpirante gratia, in tutum tranquillitatis portum de mediis procellarum, turbinumque fluctibus reduceret. Itaque hac tam juſta, ac neceſſaria ratione commotus, nimirum quo celerioribus conſiliis rebus lapſis ſuccurreret, idoneaque magis via ſubvenire poſſet, tantamque, ac tam peſtilentem hæreticarum conventionum inundationem reprimeret, revocata, redditaque inclytæ Germanicæ nationi priſtina, avitaque luce, & pace, a Catholicis Imperii membris, præter alia de religionis forma a ſua majeſtate diſerte declarata, clementer monendo, poſtulavit, ne quid ab obſervatis hactenus in univerſali Dei Eccleſia ritibus, ſanctiſque obſervationibus quiſquam digrederetur, imo ut cum nos ipſos in primis inculpatos circa religionis normam exhiberemus, tum etiam noſtræ fidei commiſſos in divina diſciplina ita moderaremur, ut omni diligentia cautum, accurateque proviſum videretur, ne aliunde inſolens quid, aut alienum a vetuſtis Eccleſiæ Catholicæ ritibus irrepere, aut intromitti pateremur, ſed immobiles potius, tanquam ad ſcopulum tabula aliqua naufragio ejecti, ita ad relictam a majoribus religionem, uſque ad Generalis Concilii definitionem adhæreremus. Quod quidem fieri poſſe illius majeſtas exiſtimavit, ſi Eccleſiarum mores, vitæque ratio ad meliorem, ſanctioremque formam revocarentur. Huic igitur tam pie monenti, perinde atque divino oraculo omnes Catholici, Imperiique Principes, ac ſtatus, ut par erat, libenter paruerunt, & pro ſe quiſque ſimul atque ad ſuos rediiſſet, curaturum recepit. Et ne foret cuiquam neceſſarium, qualiſnam eſſet reformandi proceſſus, modusque aſſumendus, longum cogitandi tempus impendere, ſacra illius majeſtas ſibi haudquaquam grave duxit, formam nobis proponere adamuſſim contentaneam ſcripturis, & cœlitus inſpiratis canonibus, quam de ſacrorum voluminum penu piorum, literatiſſimorumque hominum induſtria depromſerat. Qua quidem admoniti ſinguli, quid apud ſuos facto opus eſſet ad reſtaurandam Eccleſiæ integritatem, non difficulter, neque obſcure perſpicerent. Hanc igitur nos protinus, ut a comitiis vobis redditi ſumus, convocato clero noſtro, ſuperioris noſtræ diœceſis Treverenſis in Cathedrali Eccleſia, inferioris vero, in Confluentina arce, Reformationis formulam juxta Cæſaris mandatum publicari, & prælegi omnibus vobis curavimus, ac nunc de integro etiam a vobis exigimus, monentes, & obſecrantes, aut etiam virtute ſanctæ obedientiæ, & authoritate noſtra præcipientes, ne quiſquam ve-

Carolus V. Imperator.

ſtrum a declarata Cæſareæ majeſtatis formula, inſtitutioniſque Eccleſiaſticæ, & a majoribus noſtris conſervatæ diſciplinæ, vel in Cathedrali, aut ſecundariis, Parochialibuſque Eccleſiis, Monaſteriis, Sacellis, Oratoriis, aut ullis locis religioni dicatis, diſcedat, aut alienum aliquid, inſolitumve agat, vel obſtrepere præſumat, ſed ea omnia, qualia ſunt, ſummo ſtudio, & animo complectatur, obſervet, & conſtanter re ipſa, & opere proſequatur.

Deinde quoque eadem authoritate requirimus, ut ad ſynodum noſtram Epiſcopalem, in qua executionis edictum concludetur, die conſtituto, in Eccleſia noſtra Metropolitana, cæteris poſtpoſitis rebus omnibus, propenſis animis conveniatis, quo poſſimus in commune conſulere, ac diſpicere ea omnia, quæ extirpandis erroribus erunt neceſſaria, & ad rectam divinorum officiorum adminiſtrationem conducibilia. Inquiſituri præterea, quod etiam communis ſalus maximopere poſtulat, quid ad morum ornamenta, ſplendoremque conferat, quid vitam emendet, ac nos denique extra malevolorum reprehenſionem ponat. Quas quidem commoditates, ac officiorum certiſſima adjumenta ſuppeditabit cum recti cupidus in ſynodum allatus animus, tum ipſa norma, & obſervatio veterum canonum, & divinorum ſcriptorum, quæ ſacri Spiritus afflatu, quaſi indice, viam oſtendent. Ac ne quis dicat ſibi de hujus noſtræ ſynodi, deque reformationis intimatione certi nihil conſtitiſſe, talique prætextu effugere ſe ſperet, ideo in omnem Eccleſiæ noſtræ regionem, & agrum tot reformationis exempla ſpargi curavimus, ut omnibus vobis a maximo ad minimum ſufficere credamus. Quamobrem ad unum omnes ratione officii noſtri appellamus, & paterna charitate adhortamur, obſecramus, & monemus, ut cum hanc religionis diſciplinam divinitus Cæſari inſpiratam nacti ſitis, operam detis, nervoſque omnes huc intendatis, ut illi per vos reſpondeatur, ejuſque tanquam fideles miniſtri in omnibus, & ſingulis articulis curam ſummam habuiſſe videamini; neque impunitum erit, ea, quæ hic jubentur, non præſtare, aut ad illius præſcriptum non explodere in totum, quicquid jam diu ſævientibus diſſenſionum tempeſtatibus a Catholica Eccleſia alienum, ſanctoque gregi noxium, atque huic reformationi contrarium fuerit invectum. Si vero quiſquam obtemperare noluerit, aut obſtiterit, quo minus hæc reformatio in opus producatur, ejus in futura ſynodo judicia faciatis, ut aut noſtra in talem authoritas juxta canonum cenſuras animadvertat, aut ad Cæſaream majeſtatem, uti injunctum eſt omnibus, de hujuſmodi pertinacia relatio fiat. Quamobrem unumquemque magno, & ſecuro animo ad promulgandam reformationis doctrinam procedere jubemus, quia certus modo luculentæ veritatis ſcopus a Cæſare erectus eſt. Ad cujus conſpectum, nulla vi, aut poteſtate territi, una cum illis, quorum curam geritis, conniti debetis. Et hoc modo ad conſtitutam diem in Synodo idonei compareatis, in qua ſane nos una vobiſcum juxta promulgationem harum litterarum ad reformationis executionem erimus intenti, dignas videlicet exceſſibus illis, qui contra reformationem commiſſi ſunt, & contumacibus remedia adhibituri. Porro in fidem, & teſtimonium præmiſſorum, præſentes noſtras litteras ſigillo noſtro ſubimpreſſo fecimus communiri. Datum ex oppido noſtro Vvitlich die 30. Octobris, anno 1548.

Cum itaque dies veniſſet, qui a Reverendiſſimo Patre, ac Domino, Domino Joanne Archiepiſcopo prædicto indictus erat ad celebrandam Synodum, comparuerunt nobiles, ac reverendi Patres, ac domini Archidiaconi, Abbates, Præpoſiti, Prælati, Archipreſbyteri, Decani, cæterique vocati, qui omnes ſimul in Baſilicam majorem Treverenſem proceſſerunt, & invocato ante omnia Spiritus Sancti auxilio, & officio divino peracto, Vicarius reverendiſſimus in Pontificalibus Nicolaus Epiſcopus Azotenſis toti Ordini Eccleſiaſtico præſenti ſolemniter benedixit, & ad Deum preces direxit, quibus tranſactis in medium chori progreſſus, præſentes in ſynodo pia & erudita oratione hortatus eſt, ut omnem operam ſuam in ſalutarem Eccleſiæ Treverenſis reformationem conferre dignentur.

Poſt hunc doctor Pelargus prodiit, qui in eandem ſententiam reverendos Patres in ſynodo congregatos copioſa oratione cohortatus eſt, hoc tenore:

Ægre quidem, ſed tamen paſſus ſum, in hoc tam celebri Patrum conſeſſu dicendi provinciam mihi mandari, quod publicam authoritatem, quæ eam neceſſitatem impoſuit, detrectare integrum non fuerit, etiamſi rerum hac oratione tractandarum magnitudo, & difficultas propemodum deterreat ab officio. Proinde cum hanc tam ancipitem provinciam & gratificandi ſtudio, & recuſandi pudore ſuſceptam, ulterius deprecari non liceat, & tamen veſtræ expectationi reſpondere nequeam (non enim qualiſcunque, ſed gravis equidem pro gravitate rei exigitur oratio) pretium operæ facturum me exiſtimo, ſi liberandæ fidei meæ flexanimum illum Spiritum cœlis devocavero, qui mentes noſtras luminis ſui radiis coruſcet, orationis vim, & energiam ſuppeditet, denique in amorem eorum, ad quæ vos in hoc Synodali conſeſſu cohortaturus ſum, corda veſtra excitet, exſtimulet, rapiat, accendat, inflammet, & incaleſcere faciat; quod ut facere dignetur, vos quoque flagrantibus votis ab ipſo contendere convenit. Porro non ſtat ſententia, hac oratione operam ſumere colligendis, celebrandiſque virtutum veſtrarum laudibus, quod & dignitatibus, & meritis veſtris forte conveniret. Certe cauſæ, in quæ tota fere hæc noſtra oratio incumbit, magis exhortatio congruit: tametſi permulta ſunt, fateor, quæ gratulationem ſane, & laudem merentur. Hoc unum commemoraſſe ſatis habeo: quod in hoc odioſiſſimo tumultu, ac formidanda reformatione varie tentati, & pulſati, nulla ratione, aut perſuaſione paſſi eſtis, in deditionem hoſtium, proditorumque Eccleſiæ, & fidei vos redigi, ſed in caſtris Chriſti firmi, immoti, invicti & ipſi conſtitiſtis, & fidei veſtræ concreditos, etiam eos, qui forte vacillantes, ac propemodum perſuaſi jam defuturi videbantur in apoſtaſiam, & hæreſim, in fide, & officio continuiſtis. Quod ſi laude dignum eſt a deſertoribus, ac profugis in totum abſtinuiſſe, nullamque unquam cum ipſis habuiſſe conſuetudinem; ſi virtus eſt & vitam illorum, & dogmata odiſſe ex animo, quibus vos laudibus ferendos eſſe ſentiam, qui non modo non ad hæreticorum caſtra defeceritis, verum etiam pro defendenda Eccleſiæ dignitate, & fortunarum, & capitis quoque periculum fortiter neglexeritis, dum ſcilicet ſuperioribus aliquot annis, juratus hoſtis per Trevericos agros graſſatus & religionem labefactare, & ædem etiam veſtram expugnare nefandis auſibus ſibi ſumpſit? Verum enim vero cum ego veſtram hanc in fide conſtantiam, obfirmatam pertinaciam, ac ſingularem animi fortitudinem vobis congratulor, laudo quidem vos, ſed in tranſcurſu, & tanquam aliud agens, hoc nimirum, ut magis, magiſque vos incitem, & cohorter ad iſtiuſmodi virtutum ſtudia, haud ignarus ejus ſententiæ, quam exterorum ſapientiæ author quidam extulit, virtutem laudatam creſcere, gloriamque immenſum calcar habere. Macte igitur hac conſtantiæ virtute eſte viri Patres, ac Domini, & (ad quod Paulus quoque cohortatur) *vigilate, & ſtate in fide*, per quam & ſalutem vos conſecuturos eſſe ſperetis, neque ab ulla hæreticorum perſuaſione divelli vos patiamini. Hoc enim pacto perpetuam, & nunquam intermorituram nominis veſtri memoriam comparabitis: imo vero partam jam, comparatamque tam inſigni, præclaroque facinore etiam, atque etiam confirmabitis.

Oratio Synodalis.

1. Cor. 16.

Eſt

Eſt vero aliud, viri patres, ac Domini, quod in vobis deſiderem, quod unum moneo, hortor, oro, obſecro, omni denique ſtudio a vobis contendo, ac flagito: Quamobrem peto, ut pro humanitate veſtra & admonentem, & obteſtantem me æquis, benigniſque animis audiatis. Rem namque juſtam, honeſtam, & reip. quam maxime profuturam oraturus vos huc venio, niſi forte non ſit juſtum, & utile, inſtaurare bonarum, ſacrarumque litterarum ſtudia, aut non ex honeſto, publicam Eccleſiæ luſtrare diſciplinam, aut forte eſt aliud Chriſtianæ reipublicæ magis neceſſarium, & utile. Quod ſi æquum, & bonum me poſtulare jam intelligitis, impetrem obſecro. Ideo enim ea de re etiam, atque etiam admonendos, atque obteſtandos vos eſſe duxi, quod hunc unum coactæ ſynodi ſcopum, ac finem eſſe videam, ni fallor, ut & obliterata diu res litteraria reſtituatur, ac repurgetur diſciplina ſtatus Eccleſiaſtici: quod ut fiat, luculenta neceſſitas vos monet, urgetque. Ut enim neglectis agris filix, noxiumque id genus germen inoleſcitur, ita neglectis ſcholis, ingenii, inquam, & animi culturæ, immane dictu quanta, quamque venenata errorum, hæreſium, ſcandalorum, offenſionumque zizania ſuſque deque in agro dominico ſuppullulent, non ſine incredibili Eccleſiæ malo, & incommodo. Quantis enim, bone Jeſu, tenebris, quam horrenda caligine obruta, & obducta videmus propemodum omnia? Quis non deploret ſtudiorum puritatem a multis jam inde annis, nedum neglectam, ſed etiam contaminatam, labefactatam, condenſatiſque tenebris obumbratam? artes, philoſophiam, divinaſque literas non ſatis pro dignitate tractatas, quæ rectius tractatæ multum profecto attuliſſent luminis, plus religioſæ, minimeque fucatæ pietatis. Quid diſſimulamus? quin quod omnium veriſſimum fatemur? An non collapſis, ac prope extinctis ſcholis, magnum vulnus Chriſtiana accepit reſpublica? Quid ita? inquis. Dicam in genere, ſiquidem libera eſt ſynodus. In ſcholis docentur bonæ litteræ, & artes, quas ἐλευθέρας vocant, nos liberales. Literarum ſtudia ad Philoſophiam tum naturalem, tum moralem viam ſternunt. Porro ut rerum naturæ cognitio viam munit ad profeſſionem medicam, ita morum diſciplina non parum adminiculantur, & Theologiæ, & Juriſprudentiæ, ex qua nimirum jus, ſive ſacrum ſive prophanum ortum eſſe exiſtimant. Quis jam non videt, quantum fructus ex ſcholarum ſeminariis ad remp. redit, ſive ad bonam corporum habitudinem, conſtitutionemque inſtaurandam, alendam, & confirmandam, ſive ad reſpublicas recte, & ordine gerendas, & adminiſtrandas, ſive ad vitam pie, ac religioſe inſtituendam, & componendam? Contra neglectis litterarum, & Philoſophiæ ſtudiis, qualis, amabo, poſſit eſſe doctrina in templis? quid ſane judicii? quid opis apud medicos? quid conſilii, aut patrocinii apud eos, qui juris profitentur peritiam? Verum eſſe, quod dico, res ipſa clamat, & rerum eventus confirmat.

Scholarum utilitas.

Nuſquam fere non deſiderantur artium, honoratiorumque facultatum profeſſores. In republica quidem experti medici, prudentes juriſconſulti: in cathedra, & publico ſuggeſtu eximii, & candide docti Theologi: in templis, paſtores: in ſcholis, probe inſtructi, & eruditi præceptores. Unde quæſo? Neglectæ ſunt ſcholæ, a quibus complures annos exularunt cum liberalia ſtudia, tum vero ſanctiſſima illa, ampliſſimaque divinarum litterarum diſciplina: recepta eſt in ſcholas, & aliquandiu obtinuit ſpinoſa, lenticoſa, frigida, jejuna, ac nimis, quam infelix illa tum Philoſophiæ, tum Theologiæ tractatio, eis nimirum in utramvis aurem dormientibus, altumque ſtertentibus, quorum advigilare, aut inſpicere intererat. Animadverſum eſt tandem Romanorum Imperatori, Domino noſtro clementiſſimo, neſcio quibus ſuggerentibus, eum ſtudiorum antiquæ religionis neglectum principem cauſam eſſe, quamobrem tot hodie malis premitur, angitur, & affligitur Eccleſia ab hæreticis. Nec ſurdo narrata eſt fabula. Simul enim ut reſcivit rem ita habere, ſimul nervos omnes intendit, ſtrenuamque navavit operam, ut poſtliminio ad nos redeant honeſta & litterarum, & pietatis ſtudia. Certe non poterat melioribus conſiliis, ac rationibus ſuccurſum eſſe afflictis, ac pene deploratis rebus Eccleſiæ, quam inſtauratione publicorum ſtudiorum, & reformatione collapſi ſtatus Eccleſiaſtici. Atque utinam ergo ſyncerum, ardentem, rectique, ac pietatis amantem illius animum tam digne poſſim vobis oratione commendare, quam nunquam ſatis pro dignitate poteſt celebrari: felicibus illius cœptis, agedum viri patres, ac Domini favete omnes: non utroque modo (quod ajunt) pollice, ſed toto quoque, apertoque pectore. Sed ad rem. Hoc fateamur omnes oportet, nulla re æque opus eſſe Eccleſiæ, in has, quas videmus, anguſtias contractæ, ac liberaliori eruditione, qua ſuffragante, ſuppetiaſque ferente, facile & libertatem ſuam, & priorem dignitatis, ac gloriæ ſplendorem, amplitudinemque vindicaverit. Quæ cauſa, ſi non eſt, & alia, vel ſola hortari, & excitare nos debet, ut ſumma animorum contentione liberalia expetamus, & revocemus litterarum ſtudia: quos utinam ea res omnes ex æquo haberet ſolicitos. Vereor enim, ut ea cura tanto minus tangat aliquos, quanto magis ſtudent rebus & a litteris, & a religione alienis, venationibus, inquam, aucupiis, aleæ, ventri denique, ac veneri, ut nihil aliud dicam. Hi hoc durius objurgandi ſunt, cum plerique ipſi impendio indocti, ac barbari ſunt, culpandæ denique ignorantiæ tenebris infuſcati, oppreſſa, extincta, ac deleta cupiunt etiam ſacrarum litterarum ſtudia: ſperantes hac ratione ſuam quoque inſcitiam facilius latere poſſe: ſatis eſſe rati, ſi nomen, ac dignitatem ſuam tueantur ocioſis titulis. Habetis priorem orationis partem.

Hæreſes ex ſcholis neglectis.

Venio nunc ad religionis, ac diſciplinæ Eccleſiaſticæ repurgationem. Quam vero cupiam veræ, ſyncerae, minimeque ſuperſtitioſæ religionis formam, & imaginem non jam litteris in tabulis, aut membranis deformatam circumferri, verum cordibus veſtris inſcriptam, impreſſam, pietatiſque operibus expreſſam exhiberi ſpectandam cæteris, ex qua alii viva virtutum ſimulacra exprimant, ad quam item vitam ſuam exigant, quamque imitentur? Quemadmodum enim permagni refert, recte, ſecuſve diſcipulos præceptor doceat, ita plurimum intereſt, bene, an male vivat, qui vitæ aliorum fingendæ, ac formandæ ſuſcepit provinciam. Ita enim ſive natura, ſive moribus comparatum eſt, ut non tam facile verba ejus, cui ſe totum quis credit, quam facta æmulari contendat. Quo fit, ut ſi ii, qui præſunt, perperam agant, fiant ipſis ſubditi quam ſimillimi: ut nihil hoc Gregoriano verbo verius ſit, quo ait, Gregem conſequenter ferri in præceps, ſi per prærupta vitiorum gradiatur paſtor. Quale autem eſt, obſecro, ſi ii, quorum refert, errantes, & delinquentes corrigere, objurgare, coercere, atque omnino continere in officio, ſint ipſi omnium corruptiſſimi moribus? Qua etiam fronte, qua libertate alios reprehendent, ſi iiſdem, aut gravioribus forte vitiis ſunt ipſi obnoxii? Quiſque ſecum ipſe reputet, quanto pudore ſui nominis delinquant ſubditi, dum ad ipſius exemplum alius ludit alea, alius ebrietati, ac crapulæ eſt deditus, alius fœdis voluptatibus dat operam, alii alia pro ſua quiſque libidine deligant. Meminerit proinde quiſque vocationis ſuæ, & hoc eſſe ſtudeat, quod dicitur, quodque audit: *Poſuit vos Deus in Eccleſiam, alios Epiſcopos, alios doctores, alios Euangeliſtas, ſeu prædicatores, alios paſtores, & diſpenſatores myſterii verbi Dei, diſpenſatores multiformis gra-*

Exempla.

tiæ

tiæ Dei. Magnifici tituli, & quos blande compellati facile agnoſcitis. Atque utinam vere agnoſcatis omnes. Hi enim non tam dignitatis, quam officii veſtri vos admonent, ſi ſapitis. An vero ſuſque deque habetis, ſedere ad Eccleſiarum gubernacula, regere, ac paſcere gregem Chriſti, quem tanti ipſe fecit, ut ei redimendo ſanguinem & ſudaverit, & fuderit, ſi non ſanguine fleverit? Quod ſi magni hæc vobis ſunt, quin (amabo) probe, ut convenit, reſpondere curetis vocationum veſtrarum titulis? Hem Pelarge, dicet aliquis, extra chorum ſaltas. Minime gentium. Cohortator ſum, non objurgator: ſiquidem rogo, hortor, moneo, idque amanter, quiſque ut ſuo fungatur munere, & clavum rectum, quod dicitur, teneat. Quod ſi me inhortantem ægre forte auditis, Petrum quæſo audite, etiam obſecrantem, & ampliſſimis præmiis invitantem, ut commiſſum gregem exemplo etiam, nedum verbo paſcatis. Recito verba Pontificis. Presbyteros vos ipſe quoque Presbyter obſecro. *paſcite, qui in vobis eſt, gregem Chriſti, curam illius habentes, non coacti, ſed volentes, non turpis lucri gratia*, ſed propenſo animo, *neque ceu dominium exercentes* adverſus clerum, ſed ſic, ut ſitis exemplaria gregis, *& cum apparuerit princeps paſtorum, percipietis immarceſcibilem æternæ gloriæ coronam*. Certe vel hinc colliqueſcit, non ſatis eſſe commodo paſtori ad populum e ſuggeſtu agere, niſi & vita, ſeu converſatione ſtudeat aliorum animis certam morum formam imprimere, idque non neceſſitate, aut religione officii, neque quæſtus gratia, ſed paterno, ſynceroque affectu.

Officium paſtorum.

Porro, ut Petrus Eccleſiarum præſides, typos, ſeu formas factos eſſe dicit gregis dominici, ita eoſdem ipſe ſervator ſalem terræ eſſe dicit, lucemque mundi, opinor, ut non uno tantum nomine de officio ſuo illos commonefaciat.

Verum cum hoc non ſolum Apoſtolis dictum ſit, ſed omnibus, quorum intereſt juſto clavo deſignatas gubernare Eccleſias, veſtræ quoque curæ, ac laboris erit, ſana doctrina, ſalſa, ac mordaci reprehenſione, honeſtæ etiam vitæ exemplis, fluxos animos, velut ſale perfricare, urere, & reſtringere, ne in vitiorum putredinem diffluant, perpetuoſque vermes ſpargant. Sic item ignorantiæ, errorumque tenebris offuſas, infuſcataſque hominum illuſtrare mentes, ut & ipſi eadem luce potiantur in Dei gloriam. Inde enim Salvator, poſtquam dixit non eſſe ex more hominum, ut accenſam lucernam ſubtus modium ponant, ſed ſuper candelabrum, ut luceat omnibus in domo exiſtentibus, continenter ſubjunxit: *Sic luceat lux veſtra coram hominibus, ut videntes operá veſtra bona, glorificent Patrem veſtrum cœleſtem*.

Si his, qui in Chriſtianiſmo vix tertias tenent, Apoſtolus præcipit, ut vita, converſatione, ac moribus, ceu luminaria in edito poſita luceant in medio nationis pravæ, ac perverſæ, ſi quem forte e tenebris in lucem vindicent, quid non his, qui primas tenent in Eccleſiis, faciendum eſt, in veritatis lucem revocandis errantibus? Hæc enim qui ſerio præſtant, & candide; magnum profecto merentur operæ pretium: nam & Daniel vaticinatur eos, qui & docti fuerint, & alios ad juſtitiam finxerint, ceu ſplendorem firmamenti, & quaſi ſtellas perpetuo, æternumque fulſuros. Et ipſe Servator eum vere magnum vocatum iri, ait, in regno cœlorum, qui juſtitiæ præcepta & ipſe fecerit, & alios edocuerit. Contra eum minimum fore in regno, qui vel unum ex minimis etiam mandatis ſolverit, aut ſolvendum eſſe docuerit. Nihil vero minus convenit, quam vel ſal fatuum fieri, ac deſipere, vel lucem tenebroſam eſſe. Quorum hoc quidem tum denique fit, cum ii, quorum eſt ſapientiam in alios transfundere, & quaſi de ſuo lumine lumen in aliorum mentibus accendere, pernicioſi & ipſi errant, & alios in errorem adducunt. Illud autem tunc fit, cum ii, quorum refert, ſermone gratia ſalito, probatæque vitæ exemplo aliorum condire mores, fluxoſque ſolidare animos, aut non ſolide docent, ſed ſtulti ipſi cum ſint, fatua (ut Iſaias ait) loquuntur, aut non, itant loquuntur, vivunt, quo fit, ut doctrina illorum deſipiat, adeoque conculcetur, deſpiciatur, rejiciaturque ab hominibus, ut hic quoque locum habeat Gregorianum illud: Cujus vita deſpicitur, reſtat, ut ejus prædicatio contemnatur. Prius illud doctorum, ac paſtorum genus Hieremias ſubinde taxat in Prophetis mendacia loquentibus, quibus nihil vanius eſſe poſſit, aut tenebroſius. Poſterius vero ipſe Servator in Phariſæis notat aut mandata hominum docentibus, aut alios, ut ad præſcriptum Moſaicæ legis viverent urgentibus, cum diverſum ipſi facerent. Quá quidem re quid, amabo, cogitari poteſt ſtultius? *Dicunt*, inquit, *& non faciunt. Imponunt humeris hominum onera gravia, & portatu difficilia, quæ tamen ipſi ne digitulo quidem vel movere volunt*. His non melioris notæ ſunt, qui hac noſtra quoque ætate aliud foris docent, aliud ipſi domi agunt. Prædicant Chriſtum in deſerto jejunantem, vivunt Epicurum ſplendide in hortis cœnantem. Aliis jejunia commendant, ipſi Bacchanalia vivunt. Tales Apoſtolus graphice ſuis coloribus alibi exprimit, atque objurgat durius. Ut ſciens interim, ac prudens prætercam objurgatiorem illam expoſtulationem, qua in Pſalmis cuidam dicitur: *Quare tu enarras juſtitias meas, & aſſumis teſtamentum meum per os tuum?* Sed his valere juſſis, ad figuram orationis redeo, & quantum poſſum, vos omnes venerandi patres, ac Domini hortor, moneo, rogo, & obteſtor: Agedum favete rectioribus ſtudiis, eaque poſtliminio redeuntia obviis (quod ajunt) ulnis excipite, juvate, hiſque inſtaurandis totum adjicite animum. Huc ſtudium, curam, cogitationes, conſilia, operam, conatum, authoritatem omnem, denique & fortunas veſtras, quantum res fert, conferte.

Vitia paſtorum.

Quod ſi quid forte & in religionis ſtudio neglectum eſt, curet pro ſe quiſque emendatioris vitæ uſura ſarcire, aut anteacti temporis negligentiam compenſare. Facietis autem omnino, niſi forte, ſi quis eſt, qui nullam vel communis reip. Chriſtianæ, vel dignitatis Eccleſiaſticæ, vel propriæ ſalutis rationem habendam eſſe putet, quod mihi quidem de vobis dicere religio ſit.

Hortatio.

Attamen cogitet quiſque in eadem (quod dicitur) navi nos omnes eſſe, commune eſſe periculum. Nondum enim, proh dii immortales, ex tantis malis emerſimus. Jactatur adhuc fluctibus, ventiſque concutitur Petri navicula. Quare ſedulo advigilandùm. Cum primis vero orandus eſt Chriſtus, ut ventos ipſe increpet, hanc rerum tempeſtatem in tranquillitatem vertat, ac fluctuantem naviculam in portum vindicet, Eccleſiam honeſtis tum litterarum, tum vero religionis ſtudiis, præcipuis utique vitæ ornamentis exornet, foveat, alat, conſervet, ac tueatur ad laudem, & gloriam nominis ſui ſancti, & in ſæcula benedicti. Amen.

Poſtquam igitur doctor Pelargus orandi finem feciſſet, crebra, atque decenti proceſſione ex majoris Eccleſiæ choro ad vicinum, adeoque contiguum beatæ Virginis templum itum eſt, in quo cum ordine patres conſediſſent, Reverendiſſimus Treverenſis Dominus ſequenti verborum forma per eundem ſuum Vicarium omnes compellari juſſit.

Summaria tractandarum rerum propoſitio.

TAmetſi, reverendi, generoſi, nobiles, aliique Patres venerabiles in Chriſto chariſſimi, Reverendiſſimus Dominus noſter, ob veſtrum omnium conſpectum, atque parendi alacritatem, qui, ut membra capiti morigera, ad præſentem ſynodum libenter quoque adeſtis, plurimum ſibi gratuletur:

tamen

tamen quis corporum repræſentatione tantum, atque A perſonarum intuitu, animorum abdita haudquaquam pateſcunt, idcirco in primis ad hujus negotii tractationem, * quo modo in manibus eſt, plurimum referre exiſtimavit ſua paternitas, ſi pia, atque libera, claraque confeſſione fateamini, utrum vos non modo æquo animo laturi ſitis illius reverendiſſimam fraternitatem, veſtris moribus, ſi quos veſtra parum dignos vocatione forte perſpexerit, juxta reformationis normam, ac pium ejus in vos omnes affectum conſulere volentem, verum etiam animum, mentemque huc intuleritis, ut perſuaſum vobis ſit, hanc cauſam, de qua impræſentiarum agitur, ex æquo omnibus eſſe communem, ſi quidem omnes deliquimus, culpamque admiſimus, cum paulo ante acta ætate immenſam malorum colluviem in no- B ſtras omnium cervices vidimus conſtillaſſe, quam Dei benignitas alio derivabit, reddita nobis ampla tranquillius vivendi reſpiratione. Quamobrem ſic omnes affecti eſtis (ut quidem eſſe debetis) ut cum reverendiſſima illius paternitate erecto in religionem animo, ſive collatis (ut ajunt) ſignis, ſeu privata quiſque vi, atque virtute, juxta officium ſibi commiſſum, in primis contra hæreticos, atque pravas illorum doctrinas vobis bellum ſuſcipiendum eſſe putetis. Deinde ſi de propriis moribus turpitudinem, ſi ſunt infecti, tollendam, ſi ruptam Eccleſiæ unionem reſarciendam, integramque tuandam vobis exiſtimabitis, ſi denique omnium rerum agendarum ordinem inſtruendi ſubditos veſtram rationem habendam, ſtatuendamque cum ex reformationis forma, C tum ex prædictis ſynodi decretis firmiter, indubitanterque animum induxiſtis, idque alta voce prædicaveritis, jam opportunum reverendiſſima illius paternitas judicat, ad reliqua, quæ ex uſu erunt præſenti ſynodo, tranſire, eaque, quam poterit maximo cum fructu abſolvere.

** quod*

His auditis, hilari, & læto vultu patres reſponderunt, ſibi nihil eſſe prius, aut magis in votis, quam iſta omnia, quæ in reformatione continentur, tum ea, quæ per ſynodum omnium ſuffragiis forent decernenda, verbo, & opere exequi, atque ſi vel vitæ periculum obſtet, etiam præſtare.

Conſenſus cum Archiep.

Poſtquam autem hanc patrum, cæterorumq; expectatam juxta & piam reſponſionem Reverendiſſimus gratioſe accepiſſet, collaudari primum per vicarium ſuum, deinde gratias patribus agi, & cæteris omnibus juſſit, eo quod & prompte denunciationi paruiſ- D ſent, & res ſerias, ſanctas, ac ſalutares, non ut bona mortalium pars per ignorantiam rejicerent, ſed obviis ulnis, ac toto pectore in univerſum reciperent, atque complecterentur.

Adjecit etiam Suffraganeus, non ſine divina benignitate factum eſſe, credi oportere, quod poſt tot præclariſſimarum regionum concuſſiones, poſt tantas templorum, ædiumque inſignium, atque monaſteriorum ruinas, quibus civitatum, provinciarumque ornamenta, & decus continentur, poſt tot religionis miſerandas ſtrages, Treverenſis Eccleſia bonorum precibus, & ſanctimonia, patrum cura, paſtorum excubiis veterem, & ab Apoſtolis pene traditam formam ad hæc uſque tempora inviolabiliter reti- E nuiſſet. Quam rem acceptam ferre hortabatur divinæ miſericordiæ, quæ in maxima prophetarum inopia, cum unus tantum ſupereſſe videretur, ſibi ſeptem millia virorum cultorum reſervaverat, qui genua ad idolum Baal non flexerant. Itaque poſtquam Dei favorem, gratiam, atque clementiam jugiter implorandam admonuiſſet, atque jam omnia, quæ ad decretorum rogationem, patrumque ſuffragia colligenda pertinerent, contuliſſet, placuit reverendiſſimo, ut iterum a prandio conveniretur, atque a patribus decreta de publicis criminibus relegerentur: lectaque, ac diligenti cura examinata poſtero die ad univerſum ſynodi conſeſſum referrentur, ac patrum atteſtatione recepta in ſynodo, ab illius paternitatis Suffraganeo in Metropolitanæ Eccleſiæ choro publicarentur, & poſtremum hujus ſynodi actis insererentur. Quod quidem juxta Archiepiſcopi noſtri ſententiam factum eſt. Hic reverendiſſimus Dominus attendens, quod a capite, ut eo facilius ad membra deveniatur, omnis emendatio vitæ ſit inchoanda, ſe humiliter ſubmittit reformationi, oratione, ut ſequitur.

Cum animo reputaret non ſatis eſſe recte vivendi formam aliis præſcribere, niſi ille ipſe, qui leges dictaret, ſuiipſius parem, vel majorem etiam rationem habuiſſe videretur, & quia omni vitio carere, angelicum magis, quam humanum arbitrabatur, & alios quoque in alienis peccatis vel oculatiores eſſe, vel ſeveriores judices, cum nos etiam indulgentia, qua noſtra extenuamus, plerumque impediri; ideo reverendiſſima ejus gratia haudquaquam committendum ſibi putat, ne dum aliorum moribus opportuna conſuluiſſet, ipſe ſibi in propriis tollendis erroribus videretur defuiſſe. Quare unumquemque eorum, qui huic celebri ſynodo aliquid conſilio, & prudentia attulerunt, per fraternam charitatem obſecrare ſtatuit, imo & nunc obteſtatur, ut libertate in ſe monendi utatur, & candide vitium, ſi quod fortaſſis humano errore ad Archiepiſcopatus faſtigium ab ipſius gratia ſit allatum, aut majorum conſuetudine traditum, in apertum proferat, quod ſalutari ſubindicatione reſecetur, aut opportuna ratione retexatur. Nam eo prorſus affectu ſuam paternitatem ad publicam ſynodum deſcendiſſe non dubitarent, ut nihilo ſegnius propriæ ſalutis, cujus cura maximopere ageretur, quam illorum, qui noxiis erroribus bonorum oculos perſtringerent, rationem, conſiliumque eſſet habiturus. Ita demum fieri poſſe ratus, ut capite repurgato, membra facilius ad ſanitatem reſtaurentur. Deinde quoque univerſi probi exemplo præſidis excitati, ſeipſos excuſarent, & quod a cæteris, imo ipſorum veterum toties ſeculis reformationibus diffidens, peregrinum, atque abſonum in ſe quiſque deprehendiſſet, non expectata ulterius executionis medela, ipſam turpitudinem abominaretur, aut divino denique judicio permotus cupide repudiaret. Quamobrem ſi quid per incuriam, aut ſocordiam fuiſſet omiſſum, ſi quid publicæ utilitatis privati commodi gratia occultatum, ſi quid illicitis exactionibus a ſubditis, qui propria vita ſunt illius gratiæ chariores, eſſet extortum, ſi pupilli, viduæ, & innocentes ab officialibus utriuſque conditionis per vim oppreſſi, poſtremum ſi pro juſtitia tyrannis dominaretur, id, quicquid eſſet, quod ad ſuam quidem paternitatem ſpectare videretur, candide (ut prædictum eſt) a Patribus admonita ejus gratia, quam poſſet maxime & cito, & diligenter emendare velle promittit, potiſſimum cum non dubitet ſe eo nomine apud Deum, cujus vicarius eſt, gratiam inire, & reipublicæ ſuæ commodis cum pace, tranquillitateque conſulere poſſe.

Archiep. in propria ſynodo petiit ſe argui.

Reſponſio Patrum.

HUic tam piæ petitioni a ſynodi ſtatibus, & in primis a reverendis Abbatibus, deinde a Metropolitanæ Treverenſis Eccleſiæ dominis canonicis reſponſum eſt, nihil ſe reperire poſſe, quod reverendiſſimam gratiam ſuam dedeceret, aut in adminiſtranda publica re tanquam grave, & damnoſum offenderet, ſed hortari omnes, ut eum, quem ipſe ſtatim gubernationis curſum a portu inſtituiſſet, ad ultimam uſque metam indefeſſus teneret, ſpem maximam Patribus invectam eſſe ſub tanta præſidis bonitate, omnibus beate vivendi ſummam occaſionem, firmamque propoſitam eſſe. Collegiatæ autem, & ſecundariæ Eccleſiæ, quia gravari ſe contributionum inæqualitate, quæ ad ſubſidia impoſitæ dudum fuerunt, ſentirent, humiliter ſupplicaverunt, ut utriuſ-

que

que ſtatus cenſu valde inæquali conſiderato, pro collegiorum tenuitate, atque ubertate conſerentur. & reverendiſſima illius paternitas eorundem collegiorum, ac reliqui cleri Eccleſiaſticam libertatem, ut cœpiſſet, tueri dignaretur. Hoc equidem ſe, quoad fieri poſſet, curaturum per Dominum Suffraganeum illius gratia benigne promiſit.

Submiſſio Suffraganei.

UBi autem Reverendiſſimus Dominus Patrum de ſe ſententiam cognoviſſet, reverendus Dominus Suffraganeus: Quæ, inquit, Pontificalis muneris ſunt, ipſum reverendiſſimum Dominum Treverenſem propriis humeris ſubire quidem æquum eſſet, nec dignitate inferioribus ſanctum officium committere: verum quia diſtrahunt non pauca, atque ſubinde recenter emergentia hinc inde Archiepiſcopatus negotia, juſtiſſima de cauſa ad me tanquam fidelem Suffraganeum, ejuſmodi Eccleſiæ miniſteria pro ſuæ voluntatis judicio tradixit. Et quoniam tam ſancta munia ſub tribus inſignibus virtute præſulibus continuavi, a me nunc porro adminiſtranda, ideo non ſine pudore aliter agere licet, quam officii mei ratio depoſcit, ut videlicet ſanctum, & inculpatum in omnibus me præſtem, virtutumque exemplar aliquod factus, cæteris Eccleſiaſticis viris pietatis facem accendam. Idcirco obnixe vos patres reverendos oro, ut veſtro reverendiſſimum Dominum judicio, benigne de omnibus, quæ officio noſtro dedecori eſſe queant, admoneatis, quo deinde me paternitatis illius reformatione correcto, provincia mea omnibus utilis, ac ſalutaris eſſe queat.

Ad hæc dum patres uno ore reſponderunt, Suffraganeum ſub prioribus memoria dignis præſulibus officio liberaliter functum eſſe, nihilque aliud accuſatione dignum reperiri, quam quod conferendis ordinibus in jure ſtatutas inſinuationes vel prorogando, vel antevertendo turbaſſet, ſed exemplo illius rei veraces cur ita neceſſitate compulſus feciſſet, cauſas cum adduxiſſet, patres in omnibus purgatum habuere.

Ac deinde ſtatim reverendiſſimus Dominus per ſuum Suffraganeum reverendos dominos Abbates, alioſque profeſſione, dignitateque eximios ſimili examinatione percurrendos innuit.

Sequuntur edicta ſynodi diœceſanæ Treverenſis, præſidente Reverendiſſimo in Chriſto Patre, & ampliſſimo Principe, &c.

JOannes Dei gratia Archiepiſcopus Treverenſis, ſacri Romani Imperii per Galliam, & regnum Arelatenſe Archicancellarius, ac Princeps Elector, univerſis, & ſingulis quorumcunque Monaſteriorum Cathedralis noſtræ, & Collegiatarum, Parochialiumque Eccleſiarum Abbatibus, Prioribus, Præpoſitis, Decanis, etiam ruralibus divinorum rectoribus, Curatis, & non curatis, aliiſque Eccleſiaſticis perſonis civitatis, & diœceſis noſtræ Treverenſis, Salutem in Domino.

CUm olim Chriſtum in carne ambulantem, & verbum Dei ſeminantem ſe veritatem appellaſſe non ignoremus, certo perſuadendum nobis erit, per ipſiſſimam illam veritatem nos falli minime poſſe, quum ejus præſentia nos quotquot in hoc cœtu ſacro ad euangelizandum bona, & exterminanda mala compererit, ſpiritus ſui chriſmate illuminatura ſit. Ait namque: Ubi duo, vel tres in nomine meo congregati ſunt, in medio eorum ſum. Huic ideo veritati tanquam ſacræ anchoræ innixi, non modo ſeculo noſtro, licet turbulentiſſimo, ſed & poſteritati conſulere volentes, quædam pudenda, atque fœda, neq; ullo modo ferenda in clero flagitia, ut eſt concubinatus,
A ſcortatio, & ſimilia, de quibus ordine inquiretur; Synodico hoc decreto inſectari, caſtigare, denique exſcindere ſecundum invectas olim canonicas ſanctiones ſevere ſtatuimus, mandamus, atque per præſentes decernimus. Deinde refractarios, atque pertinaces præſentes, ſeu futuros canonum cenſuris, & reformationis pœna, ſynodi authoritate freti, juxta delictorum genera, magnitudinem, atque fœditatem coercendos, atque puniendos demandamus. Ita enim legum, & canonum ſeveritatem veriti, admiſſorum pœnitentia peracta, Deum timere, & amare, & ab iniquitate ſeſe avertentes, honeſta vivendi exempla eſſe conſueſcent. Cæterum quando ingluvies, vinique intemperantia non paucos obnoxios habet, atque delectat, quo vitio cum omnes, tum clericali ordine initiati Deum graviter offendunt,
B ideo nobis, & ſanctæ ſynodo viſum eſt huic turpitudini ante omnia, utpote multorum malorum fonti, medelam adhibere.

De Clericorum temulentia.

POrro ebrietas, ut palam eſt, inſignium flagitiorum incitatrix, ac ſcaturigo, quæ in comeſſationibus, & conventiculis dominatur, Eccleſiaſticum gradum ſumma cum turpitudine paſſim infamavit. Quod perpendens Reverendiſſimus Dominus noſter, quam tetrum, & abominabile ſit cum in prophanis, tum in ſacerdotibus vitium, quamque periculoſum, rixis nimirum, cædibus, atque vulneribus ſcatens, quod confeſſionum arcana ſæpe effutit, judicium, men-
C temque pervertit, in quaſcumque denique libidines, pecudis inſtar ratione privatum, impellit, atque exagitat, ideo huic fœditati deditos Eccleſiarum miniſtros Reverendiſſima illius paternitas, una cum præſenti ſynodo, ab officiis, curis, & Eccleſiæ muneribus removendos decernit. Quid enim inhoneſtius, quam vino aſſidue madidos ejuſmodi helluones animarum curæ præeſſe? de quibus Propheta dicit: Væ ſacerdoti, & Prophetæ præ ebrietate erranti, & nunquam judicium aſpicienti. Formidabilem namque in eos ſtatuit pœnam Euangelica tuba, niſi (Joele Propheta monente) fleverint, atque ululaverint, ex inopinato dividendi a ſobriis, ut cum hypocritis exitii, æternęque damnationis partem ſortiantur. Quare ad ſobrietatem cum omnes, tum præcipue Eccleſię ſervos, qui luminaria mundi, & ſal terræ ſunt, una
D cum Paulo, Reverendiſſima illius paternitas inhortatur, utque temulentiam, in qua luxus eſt, devitent, obnixe precatur. Cæterum qui turpiter illi vitio indulgent immorigeri, ab officiis, & beneficiis, ut dictum eſt, Eccleſiaſtica cenſura, & ſynodi authoritate primum ſuſpendit: deinde ſi etiam impudenter deteſtandæ conſuetudini, & dictu pariter, ac viſu fœdiſſimæ ulterius inhæſerint, omnibus bonorum gradibus exutos, ad quadrupedum ſortem, quæ natura prona, atque ventri obedientia finxit, majoribus ſuppliciis affectos, ſtatuit abjiciendos.

De eorundem concubinatu.

E HUic vero alia ſuccedit, & pene gravior offenſionis macula, illicitus ſacerdotum, & diaconorum concubinatus, qui quantum jam inde ab initio apud omnes fidei Catholicæ cultores conſecratis hominibus pepererit invidiæ, atque conſciverit odii, vix dici poteſt. Audemus tamen ingenue fateri, nullam aliam labem ebrietate, & concubinatu vulgi oculos acerbius offendiſſe, majoremque cauſam dediſſe ſæviendi, ac murmurandi contra Eccleſiæ ſtatus. At etiam illud negari non poteſt, quod præter evidentia ſacrarum litterarum teſtimonia, præter canonum ubique caſtimoniam initiatis inculcantium decreta, etiam ipſa ratio quodammodo loquitur, Eccleſiaſticum hominem, qui divinis legibus ſeſe, & anima-

animarum ſaluti obſtrinxit, caſtitatem ſectari oportere. Quomodo enim alias, juxta Pauli admonitionem, præſtare poſſemus, ut adhæreamus Domino abſque ulla diſtractione? Cum enim corpus noſtrum templum ſit habitantis in nobis Spiritus ſancti, quem habemus a Deo, & noſtri negamur eſſe juris, qua ratione fieri poteſt, ut ſine Dei injuria in alterius redigamur poteſtatem? Siquidem etiam maritus proprii corporis jus non habet, ſed uxor. Quid igitur juris nunc Spiritum ſanctum in Eccleſiæ ſervis habere dicemus, qui corpus ſuum ſcorti per illecebroſum concubitum fecerint membrum? Hæc nimirum ſolicite penſiculantes, viſum fuit nobis, ac toti ſynodo, non obſtante priori contra concubinarios mandato a nobis emiſſo, de integro admonere, ac illos per Chriſtum rogare, ut qui hactenus caſtitatis vota non violaverunt, ſtudeant ad ultimum uſque terminum vitæ incomparabile bonum ne amittant, memores, quod agnum immaculatum, quocunque ierit, comitabuntur.

Cæterum quicunque carnis imperio, quo nihil poteſt hujuſmodi accidere indignius, vinci ſe paſſi ſunt, conſpurcatiſque per exoſam Deo impudicitiam membris, in contumeliam ſacrorum myſteriorum abuti non verentur, illis nimirum, abactis ejuſmodi incontinentiæ latrinis, pie conſulimus (quoniam Deus benignus, & miſericors eſt) ut ſecundum hujus ſanctiſſimæ ſynodi decretum, ſe ad integritatem totos convertant, pœniteant, culpam deprecentur, erroris ſui veniam apud Deum, & homines conſequuturi.

Deploratorum pœna.

QUando tamen hæc peſtis, ut veriſimile eſt, quoſdam adeo pervaſit, ac ita in totum labefecit, ut perquam exigua ſpes ſit, a fornicationis maculis, vel diuturnitate temporis, vel Reverendiſſimi gratia, tanquam mitiori medicina elui poſſe, in illos igitur primum divinæ vindictæ metu, deinde de ſynodi hujus cenſura ejus paternitas decernit, ut ſimul atque hujuſmodi in libidinis cœno volutari deprehendentur, illico mandati contra concubinarios editi vigore, omnibus Eccleſiæ bonis ſpolientur, ſcorta vero, aut de impura conſuetudine illorum nomine ſuſpectæ, longiſſime ab irretitorum, miſereque captorum ædibus, ſynodi virtute, firmaque Reverendiſſimi authoritate pellantur.

De concubinis ad parentes redire volentibus.

SI qua vero abjectarum, ſi ita res fert, in eadem parochia, in qua miniſtro altaris adglutinata fuit, hæreditariam domum habeat, ea ne ob decreti vigorem privata animum deſpondeat, & ad deſperationem adigatur; Reverendiſſimus noſter una cum ſynodi authoritate permittit, ut ad ſuos parentes commigret, & de priori converſatione pœniteat, omnemque anteactæ vitæ infamiam conſtanti pudicitia in poſterum ſervata abſtergat.

De relabentibus.

POrro, ſi qui aut ea, qua dictum eſt, cauſa remanentes, aut extra parochiam relegatas concubinarii evidentibus indiciis, & fide dignis teſtimoniis clam, ſeu palam reviſiſſe, adiiſſeque convicti fuerint, illos communi noſtra, & ſynodi ſententia ipſo facto ab officiis, & beneficiis cecidiſſe, & iiſdem privatos eſſe decernimus. Prævaricatrices vero, ut canis ad vomitum reverſus, dignis cenſuris extra hæreditarias ædes exterminandas edicimus.

De ſortilegis Sacerdotibus, & laicis.

QUi vero auguria, & ſortes tractant, ſive ſacri, ſive prophani, aut divinationibus, & incantamentis vacant, quibus ſane ſtudiis Dei cultus deſeritur, & ad dæmonum, fallaciumque ſpirituum præſtigia confugitur, illos quotquot officiales attenta inveſtigatione deprehenderint, canonico anathemate, niſi a damnatis divinitus erroribus ad legitimum Dei cultum illico admoniti animum, atque mentem revocaverint, non modo non ferendos Reverendiſſimus una, & Synodi ſenatus declarat, ſed per officiales in vincula quoque conjiciendos decernit, quouſque dæmonum, magiſtrorum videlicet ſuorum, ſuſurris, ac illuſionibus liberentur.

De Apoſtatis.

VErum ut nullum facinus turpe ſine Cacodæmonum inſtinctu admittitur, ita etiam religioſa profeſſio, illius inſpiratione in omnibus pene provinciis a quibuſdam votorum Sanctorum oblitis nulla de cauſa eſt violata. Iſti quidem pro nihilo duxerunt, poſtquam ad Dominicum aratrum manum appoſuiſſent, non reſpicere tantum, ſed & turpiter damnare, inſectari, & quibus poſſent conviciis, proſcindere omnem, quam profeſſi ſunt aliquamdiu anteactæ vitæ rationem. Cum igitur tales, qui, ſpretis votis, projectis cucullis, ac religioſa in totum deſerta vita, ad ſæculum ſeſe retulerunt, paſſi etiam in Treverenſi Diœceſi vagari, ac libidinum nexibus ad Eccleſiæ offendiculum involuti reperiantur, Reverendiſſimus Dominus cum congregatis Patribus nefas eſſe putavit, niſi præſentis Synodi decreto, utriuſque ſexus apoſtatæ ad propria Monaſteria, habita ſingulorum juſta ratione aggregentur.

Contra Apoſtatarum patronos.

VErum enimvero nonnullam quibuſdam ex illis præbuit fortaſſe ad deſertionem occaſionem, refugii quorundam patrocinium, quo quaſi tecti Eccleſiaſticam ſe cenſuram evitare poſſe confiderent. Ideo Reverendiſſima gratia ſua, hujus Synodi ſuffragiis adjuta, ſub cenſuris huic negotio idoneis, ac ſuo tempore ſpecificandis, omnibus Treverenſi Diœceſi ſubjectis, cujuſcunque ſtatus, & præeminentiæ extiterint, mandat, ac præcipit, ne poſthac tales apoſtatas recipere, fovere, tueri, aut animarum curis præficere, ullamve in Eccleſia provinciam illis committere præſumant. Quin etiam potius, ne ſe alienis prævaricantium ſordibus coinquinent, illos admonitos eſſe de paterno affectu deſiderat, ut hactenus contra Eccleſiæ decreta defenſos ita pro viribus ad profeſſionum repetitionem, reditumque adhortentur, ad quem Reverendiſſima ejus gratia propenſis & auxilium, & opem, & reſtitutionem benignam, prævia pœnitentia, miſericorditer promittit.

De iis, qui contra votum ſolemne præſtitum connubio ſeſe alligarunt.

POſtremo, quia Pontificum, & occidentalis Eccleſiæ ordinatione jam olim divinitus conſtitutum eſt, ut rite conſecrati utriuſque ſexus homines, quo corpore, & animo jugiter Deo inſervirent, non tantum in ſuis conventiculis caſtimoniam colerent, ſed etiam, ſi forte de ſuſcepta ſolemniter profeſſione, aut errore ſeducti, vel intemperantia incitati defeciſſent, neutiquam contrahendi matrimonii jus haberent, atque adeo communi id apud omnes conſuetudine receptum fuit, & Canonicis, & civilibus legibus, de vano, & inceſtuoſo talium conjugio ſatis, ſuperque eſt proditum. Nam proli quoque, ſi quam ſuſtulerunt

runt tales, legibus ſucceſſione eſſe interdictum tenetis. Ad tollendum igitur ejuſmodi vetitum Matrimonium ſuo, ac Patrum decreto Reverendiſſimus Dominus noſter decernit, ac ſtricte mandat, ut quocunque loco in Diœceſi ſua, aut ſub quacunque Eccleſiaſtica, vel prophana ditione Monachi, Moniales, aut alii ſacris ordinibus initiati, nuptiali fœdere copulati deliteſcant, ab officialibus prehenſi, ſuis impenſis, ſibi velut ordinario præſententur: ut ex his pro delicti qualitate alii caſtigati, alii monaſticis diſciplinis emendati, exemplo ſint poſteritati, ut ab enormi ſcelere caveant. Porro reſipiſcentes, & ad Eccleſiam matrem redire ultro volentes, quatenus ad reipublicæ Chriſtianæ utilitatem ſpectare cognoverit, placabili, & propenſo animo, ut oves perditas, & filios prodigos Reverendiſſima illius gratia recipiendos pollicetur.

Ordinum explorationes.

FUerunt autem examinationum capita, quæ vere Euangelicos fructus producunt. Quæſitum enim eſt, num eſſent faſtu turgidi quidam? num ſuperbia inflati? aut libidinum illecebris ineſcati (qua ſcabie Monaſtici plerique ad bonorum virorum nauſeam uſque ſunt infecti) qui diaboli imperio magis, quam Chriſto parerent? Deinde an temperantiam, humilitatem, patientiam, cæteraque virtutum monaſticarum arma, contra vitiorum impetum, ut milites Chriſti decet, parata haberent? & an, ut alii idem conarentur, ſedulo prædicarent? Et ſi quid forte turbulentum, odioſumve inter confratres ſubortum, num etiam, ut ſopiretur, tanquam pacis boni amatores, collaboraſſent? Ad hæc, an (quippe Monaſtici viri) præcipuam navarent operam, ne cultu tantum foris, atque compoſito ad pietatem corpore (id quod major pars ſatis eſſe ad pietatem judicat) ſed intus in pectore virtutum theſaurum, & religionis veram imaginem circumferrent? Deinde an horis decantandis, orationibus fundendis, atque jejuniis ſtato tempore ſtrenue vacarent? Num hoſpitales eſſent? num peregrinorum, pauperum, & pupillorum curam ſubirent, propriis, honeſtiſque ad hoc comparatis ædificiis, tum competenti ſupellectile adjecta? Quod inter extrema quidem Monaſticæ vitæ opera minime ponitur: quoniam in hoc tot, tamque ampli redditus ſunt piorum hominum *b* liberaliter congeſti. An poſtremo ea omnia, quæ ſanctimoniam commendarent, *c* graviter ſinguli ſuis fungendo probe, tanquam coram Deo, officiis proſequerentur? nam ea eſt Dei voluntas.

b Liberalitate.

c graviter.

Ad hunc autem modum Monaſtici ordinis Patres compellati ſunt: quo quid Religionis diſciplina, verusque Dei cultus exigeret, in memoriam prolixius revocare, & manum juxta Synodi præſentis decretum operi adhibere poſſent.

Tandem, ne quid præteriretur, quod ad celebris Synodi abſolutam rationem pertineret, gratia Reverendiſſimi Metropolitanæ Treverenſis Eccleſiæ, cæterorumque Collegiorum cum ſuperioris, tum inferioris Diœceſis egregios, nobileſque Præpoſitos, Decanos, Archidiaconos, alioſque Prælatos (quorum omnium curæ, & exemplis publica ſalus continetur) benigniter, atque gratioſe rogavit, ut & ipſi, qui lucernæ eſſent in domo Dei, ita ſeſe compararent, ut virtutum veros, & æternos radios ſubditorum oculis inferre poſſent: nam dubium nulli eſſe, ſi quorum id maxime intereſſet, tum ob generis ſplendorem, tum propter Eccleſiaſticæ dignitatis eminentiam, ſeſe tales præſtarent, quales haberi, & eſſe cuperent, fore ut inferiores hominum ordines, bonorum exemplis *d* commoniti, ad virtutis, pietatiſque ſtudium ardentioribus animis raperentur. Quare ante omnia bonis operibus, beneficentia, ſobrietate, modeſtia in ſermone, converſatione, atque mutua

d commoni.

A charitate divites, atque locupletes fieri ſtudeant, bonaque ſtudia promoveant. Eæ nimirum divitiæ immortalitatis gloriam merentur: quando cæteræ quidem res omnes, occupationes, atque ſtudia nihil quicquam ſolidæ beatitudinis merentur. Sed hæc Reverendiſſima illius gratia ad morum qualemcunque inſtitutionem ſatis eſſe putavit. Quod vero ad graviora incommoda evellenda maximopere requiritur, illud ordine, quo ſequitur, propoſitum fuit.

In primis Reverend. Dominus noſter a ſingulis certiorem ſe fieri poſtulavit de hæreticis uſpiam in tota ſua Diœceſi palam, aut abſtruſe verſantibus, vel in Monaſteriis, ſive collegiis, aut agrorum vicis deliteſcentibus. Deinde audire quoque a ſingulis judicio facto poſtulat, ſi uſquam inveniantur, qui Catholicam

B religionem, ejuſque ſacros ritus oppugnent. Tum eadem obediendi religione, paternitati ſuæ paſtores inſigniter illiteratos nominatim patefaciant, & illos, qui Eccleſiæ doctrinam adulterant, aut ſacramenta perperam adminiſtrant, aut vitam pecuinam bonis odioſam ducunt, manifeſtent, ſuppreſſis minime Prælatorum cujuſcunque ordinis nominibus, qui aliqua hujuſcemodi nota fuerint conſperſi.

In ſumma, quia Eccleſiam Dei gravem maculam, rugamque habere non oportet, quam Epiſcopi vigilantia tollere poſſet: ideo uſurarios, ſimoniacos, aleatores, percuſſores, vinolentos, injuriatores, ac contumelioſos, calumniatores, ad hæc Eccleſiis cenſus denegantes, aut æditurum pernicioſum agentes, calamitatem egentium floccipendentes, quive peregrinos de Monaſteriorum, Xenodochiorumque limine

C arcent, aut quoquo modo Eccleſiaſticam libertatem corrodunt, & opprimunt, necnon alia, cujuſcunque ſint claſſis, dedecora admittunt, eos omnes Reverendiſſimus ſibi indicari, nominarique petit, quo cujuſque defectui idoneo auxilio poſthac mederi poſſit.

Archipresbyteri vero, qui & Decani rurales appellantur, quum ad Synodi conſeſſum admiſſi ſint, etiam & compaſtorum, & ſui ipſorum officii rationem reddere Reverendiſſimo Domino noſtro jubentur, quandoquidem ad eos pertinet, publica ſubditorum delicta corrigere, animarum curæ conſulere, omnes pura verbi Dei doctrina paſcere, miſeros, atque calamitoſos conſolando ſuſtentare, Eccleſiæ in omnibus præeſſe, denique ipſos ſana vivendi exem-

Archipr. & Decani rurales ration reddendæ obnoxii,

D pla verbo, & opere exhibere: quod qui faciunt, eos duplici honore dignos Apoſtolus judicat. Nam turpiſſimum Ethnicus eſſe cenſet committere, quod doces alios non eſſe committendum. De iis igitur, tum etiam de aliis Sacerdote dignis curis reſpondere ſuæ Reverendiſſimæ gratiæ debent: quo cognoſcat illorum in adminiſtrandis officiis integritatem. Eo ſane nomine bonis, ac lubenter parituris gratiam, & laudem referri: malos vero, & reprobos, cujuſcunque conditionis fuerint, ignominia, & pœna poſthac Eccleſiaſticæ cenſuræ vigore affici imperabit.

Porro autem univerſis ordinibus, eo, quo propoſitum eſt, modo ad rogata reſponſuris, Reverendus Dominus Treverenſis ipſe præſedit, ac coram duobus notariis reſponſa accipientibus, omnium, & ſingulorum quæſtiones, accuſationes, examinationes,

E & dubia magna diligentia, & labore auſcultavit, atque inquiſivit: nihilque prætereundum putavit, quod ad ſubditorum obedientiam, communem vitæ emendationem, & Dei honorem, ac Eccleſiarum uſus ſpectare cenſeret. Itaque triduo moleſtiſſima omnino inquiſitione jam abſumpto, atque patribus, cæteriſque ſtatibus, qui ex ordine fuerant, exploratis, cum omnes, & ſinguli omnia ſancta, pia, honeſta, ac laudabilia promitterent, atque ad communem patriæ tranquillitatem (quæ Dei, & ejus filii Jeſu Chriſti puro cultu, & vivendi integritate facile paratur) concordibus votis conſpiraſſent, ſeque una jam voce Cæſareæ Majeſtatis reformationi ſubmiſiſſent,

Labor Archiep. in Synodo.

tan-

tandem ad Reverendiſſimum Dominum, tanquam A ad unicum publicæ felicitatis patronum, omnes ora, vultuſque verterunt. Precabantur autem, ut opem ferret, damna templorum perturbationibus incuſſa, & Eccleſiaſtica privilegia partim per vim potentiorum miſere vexata, partim defenſionis inopia etiam erepta reſarciat, atque in integrum ſuæ amplitudinis reſtituat. Etenim proditum eſſe ſacris litteris (neque id reverendiſſimam gratiam ejus ignorare) neminem ſuis militare facultatibus, & præceptum eſſe, ut qui ſervirent altari, etiam de altari viverent: quod quidem per Auguſtum factum foret, ſi Eccleſiæ libertas, ſi proventuum integritas conſervetur incolumis.

Poſtremo & illud Patres orabant, ut illius reveren- B diſſima prudentia præcipuam curam expenderet, ut officiarios paſſim præficeret Orthodoxæ fidei tenaces: nam, illis vitiatis, Apoſtatarum pernicioſa dogmata illorum diſſimulatione gliſcere.

Poſtquam hæc Patres & pie, & ſincero animo locuti eſſent, reverendiſſimi ejus gratia, prout debuit, omnium in religionem affectus unice comprobavit. Deinde petitiones, quantum per ætatem liceret, ac divina Gratia adſpiraret, ſibi in primis, & ſemper curæ futuras promiſit: neque dubitarent, quin reip. ſuæ felicitati, cujus ſalutem divinitus commendatam ſibi eſſe ſciret, ita proſpiceret, ut omnia illi adverſantia impedimenta, incommoda, atque offendicula, prout notariorum ſummæ cura, & fide, accedente omnium conſenſione, excepta eſſent, ſæviorum C executionum telis a reverendiſſima ſua gratia confoſſa, exciſa, penituſque ſublata, aliquando cognoſcerent.

Mandatum contra concubinarios.

JOannes Dei gratia ſanctæ Treverenſis Eccleſiæ Archiepiſcopus, ſacri Romani Imperii per Galliam, & regnum Arelatenſe Archicancellarius, ac Princeps Elector, univerſis, & ſingulis Cathedralis noſtræ, & collegiatarum, parochialiumque Eccleſiarum Abbatibus, Prioribus, Præpoſitis, Decanis, tum ruralibus divinorum Rectoribus, Curatis, & non Curatis, aliiſque Eccleſiaſticis perſonis Civitatis, & Diœceſis noſtræ Treverenſis, quibuſcunque conjunctim, D aut ſigillatim, qui Synodo noſtræ Epiſcopali de jure, aut conſuetudine intereſſe conſueverunt, & tenentur, ſalutem in Domino ſempiternam.

Perſuaſum habemus, exactis jam aliquot diebus, omnium reformandæ vitæ formam Eccleſiaſticis viris a Cæſarea Majeſtate commendatam, atque a nobis publicatam penitus perſpectam eſſe. Neque quenquam e vobis exiſtere arbitramur, quem iſta tam ſalutaria non eluendis tantum Eccleſiæ nævis, ſed atrocibus etiam, atque pernicioſis in religione contagionum ulceribus repurgandis pharmaca diutius latere poſſint. Et cum non pauca, neque eadem contemnenda animorum vitia, atque morum peſtes in Eccleſiaſtico corpore graſſari cernantur, quæ E properam, atque citam ſanationem depoſcunt: idcirco auxiliatricem manum diutius differre non licet: ſed quod lædit, Canonico enſe exſcindendum eſt, ne pars ſincera trahatur. Quare, cum animum advertimus, & cauſam quærimus, cur plerique Eccleſiæ miniſtri, & verbi Dei diſpenſatores, cæterique de altari viventes hac noſtra tempeſtate non modo contemnantur a plebe, verum etiam in odio jam diu ante fuerint, nullam aliam evidentiorem rationem reperire potuimus, quam vitam eorundem a connubiali indulgentia nihil diſtantem. Quæ ſane culpa ut in primis divinarum rerum tractationi plurimum officit, ita etiam Eccleſiæ Dei, illiuſque ſervis contemptum, odiumque haud mediocre parit. Quod quidem vitium, ubi cognovimus in noſtra Diœceſi paſſim temporum licentia, officialiumque incuria, ut zizaniam agrorum neglectu ſuccreviſſe, falcem ſacrorum Canonum, conſtitutionumque veterum patrum, tum ipſius quoque Cæſaris reformationem, ac Synodi, noſtræque authoritatis cenſuram, ne poſthac amplius creſcat, adhibendam eſſe cenſuimus: atque illud quidem hoc eodem mandato factum eſſe volumus: quamquam deinceps ſæpius facturi ſumus: præſertim cum intelligamus nihil æque dedecere hominem divinis rebus militantem, quam ea, quæ carnis ſunt, ſectari. Quare etiam nunc vobis edicimus, quotquot hanc tum Eccleſiæ, tum vobis ipſis ignominioſam notam contraxiſtis, qui quidem ſacris initiati eſtis, mandamus, atque præcipimus, nullo Eccleſiaſtici ordinis gradu, aut ſtatu excepto, ut intra novem dies vos ab omni concubinatu, immo concubinatus, atque incontinentiæ ſuſpicione omnino abdicetis, procul de domibus, ac Parochiis veſtris ejuſmodi offendiculi ſaxa, viſis his præſentibus litteris, exterminantes. Neque poſthac unquam deprehendamini cum ſuſpectis, aut parum continentibus, aut ætate petulcis commercium habere. Erunt autem ii novem dies in ſingulas triades peremptoria, atque Canonica admonitione vobis indulti, quo ſit monendi, extrudendique ſpatium. Quod ſi quiſpiam veſtrum, vel quicunque illi ſint, interea loci a ſe non ſegregaverint probroſam conſecratis ejuſmodi conſuetudinem, ſed pertinaciter, tanquam ad ſaxum pergant adhæreſcere, illi ſe ſciant ab officio pariter, & beneficio ſecundum dictæ reformationis tenorem, ſuſpenſionis ſantentia, quam hiſce in litteris in illos ferimus, ſubmovendos: fœminæ autem hujuſmodi concubitus infamia conſpurcatæ, niſi domibus ceſſerint, & conſueta, ſuſpectaque libidinum diverſoria fugerint, ſed deprehenſæ fuerint iiſdem in locis, ubi incontinentiæ ludum exercuerunt, a collegiorum, locorumque illorum Decanis authoritate noſtra excommunicentur, ac publice pronuncientur. Ad hæc iiſdem Prælatis, ac Decanis ſevere etiam mandamus, ut ad proxime a nobis indictam Synodum rebelles, pervicaceſque, ac noſtro huic mandato morem gerere ultra novem dies procraſtinantes nobis nominatim proferant, quo poſſimus juxta Canonicas ſanctiones aut beneficiorum privatione, aut alio genere pœnæ, aut juxta reformationis Imperialis regulam, ad integriorem, Deo, vulgoque minus odioſam vitam obſtinatos adigere, ut nimirum offenſionum cauſæ a domo Dei quam longiſſime faceſſant. In fidem præmiſſorum, præſentes litteras ſigilli noſtri impreſſione communiri juſſimus. Datum ex oppido noſtro Vvitlich, die 30. menſis Octobris, anno 1548.

Executionis commiſſio.

VErum, quia conſultationum, edictorumque finem executione, qua tanquam falce, flagitiorum, atque incommodorum noxia ſeges amputatur, metimur: ideo reverendiſſima ejus gratia, hac Synodo feliciter completa, quod ad reip. uſum, & religionis celerem reſtaurationem plurimum valeat, maturare animum induxit: quo igitur illius ſucceſſus ad opus ſtatim accommodatus boni eventus ſpecimen, ſanctioriſque imaginem vitæ præberet, poſtulavit idoneos, juxta & graves de illorum, qui convenerant, numero viros commiſſarios ſibi dari, qui religionis offendicula, paciſque impedimenta, & alias diſſenſionum acerbitates, juxta decreta, ac Synodi placita, vigili, atque ſtricta cura omnium nomine perſequantur. Hanc reverendiſſimi poſtulationem, tum aliarum rerum corrigendarum commiſſionem, Reverendi Patres, ne plus operæ ſumendum eſſet, & jam redeundi ad ſuos expectationem diutius fallerent, ad amplitudinis ejus arbitrium, atque prudentiam cum humili ſubmiſſione tranſtulerunt.

De libertatis Eccleſiaſtica violatoribus.

ET cum ſint, qui potentia freti, Eccleſiæ jura invadunt, aut ipſius cleri privilegia perturbant, bonaque confiſcta, & falſa juris ſpecie occupant, quorum nefaria ſtudia, oppreſſorum impotentia, & formidine, una cum nominibus reticentur: ut hanc ergo tam ſacrilegam violentiam, qua hoc genus luporum graſſatur, Reverendiſſimi Principis gratia acerba animadverſione reprimat, ſingularem commiſſarium ad iſtiuſmodi hominum inquiſitionem decernet: cui ſine metu inter viſitandum opprimentium nomina deſignabuntur: atque ita demum a ſua amplitudine cogniti, Eccleſiæ cenſuris, Canonico, & Cæſaris decreto damnati, atque puniti, a ſacrilego aucupio repulſi conquieſcant.

Præterea, quando Cæſareæ Majeſtatis reformatio liberam in Eccleſiaſticos exceſſus accuſationem laicis, & viciſſim in illorum crimina in Synodali conſeſſu Clero permittit: ideo illius reverendiſſimæ gratiæ viſum eſt, quod ad eum articulum attinet, in ſequenti Synodo Provinciali una cum Patribus rei exigentia tractare; ubi etiam tum de Sacramentorum conſtanti adminiſtratione, deque ſimilibus Eccleſiæ utilitatibus, juxta Cæſareæ reformationis præſcriptum, ſi non majori, ſaltem pari diligentia per Dei adjutorium habebitur ratio.

Rebus igitur ad hunc modum, Spiritu Dei duce, per decem dies geſtis, & pertractatis, Synodi patres, una cum Reverendiſſimo Domino Treverenſi obſervata gravibus viris digna modeſtia, a templo Virgini Matri ſacro, ad majoris Eccleſiæ chorum ordine proceſſerunt: ibique actis per Suffraganeum omnibus gratiis, Synodum Provincialem ad diem lunæ poſt miſericordias Domini proximo venturum, Reverendiſſimo jubente, Suffraganeus indicit.

Recitatum quoque eſt eodem loco, & clara voce, poſtquam a Patribus eſſet receptum, Synodi Decretum in calce hic adjectum: quo audito, ſacra Synodus eſt ſoluta.

DECRETUM.

QUandoquidem honorabiles viri, patres, & fratres dilectiſſimi, non ignoratis, quibus de cauſis per aliquot dies hic ad vos continue deſcenderit Reverendiſſimus Treverenſis Dominus, & quo ſtudio, quantaque pietate in hac celeberrima vobiſcum, Spiritu ſancto cooperante, de rebus ad animarum ſalutem, & communem pacem neceſſariis ſedulo tractarit: itaque & veſtro conſilio, atque omnium, qui hactenus interfuerunt, favore, jam ſua reverendiſſima gratia eo deductam eſſe exhauſtorum in hoc conſeſſu laborum rationem putat, ut nihil dubitari poſſit, quin ad reſtauranda religionis mœnia, ad ſyncerum Dei cultum erigendum, ad effuganda obſcœna hæreſum monſtra, pulcherrima, firmaque fundamenta jacta ſint. Quæ quidem multo felicius proxime indicta Synodo perficientur, ad emendationem Treverenſis Diœceſis perducentur: quod fiet, ſi pro ſe quiſque hujus ſanctæ Synodi decreta, & Cæſareæ Majeſtatis edicta opere, & vita præſtiterit. Id enim Reverendiſſimus Treverenſis Dominus Archiepiſcopus, hicque ſanctus Patrum ſenatus communi authoritate omnibus faciendum juxta præſentis decreti vigorem, & pœnarum edicto expreſſarum cenſuram ſtatuit: In nomine ſanctæ, & individuæ Trinitatis, Patris, & Filii, & Spiritus ſancti. Amen.

Actum in publico Synodi Concilio Treveri, an. Dom. 1548. menſe, & die, ut ſupra.

STATUTA NOVA

In Synodo Carnotenſi, ann. Dom. milleſimo quingenteſimo quinquageſimo octavo.

EXcommunicamus omnes illos, qui tonſuram clericalem, & quoſcunque ordines ſacros, vel non ſacros ab alienis Epiſcopis recipiunt, noſtra ſpeciali licentia ſuper hoc non obtenta.

Ceſſit Ludov. Guillard anno 1518. nepoti Carolo Guillard.

Excommunicamus alios extraneos, qui a nobis, vel de permiſſione noſtra in noſtra diœceſi tonſuram clericalem, vel quoſcunque alios ordines furtive recipiunt, ſine licentia Epiſcoporum ſuorum.

Videmus per vicos, & intra Eccleſiam ad ipſa etiam altaria presbyterorum, maxime ruſticorum capita feltrata, *feuſtrez*, Gallice, ſine biretis. Sed quo hæc, niſi cito cohibeantur? Res ſane ab honeſtate ſacerdotali prorſus aliena.

Contra presbyteros alibi promotos.

PErmulta in Synodis anterioribus edita fuerunt ſtatuta adverſus apoſtatas, diſcurſores, vagos, & ignotos clericos, aſſerentes ſe alibi promotos, ut nullus curatus, vicariuſque illos admitteret, niſi litteratorie ſibi conſtet de approbatione promotionis litteraturæ, & bonæ converſationis illorum, ſub pœna inobedientiæ, mulctæ, & emendæ. Nihilominus extraneorum presbyterorum magis quam unquam excrevit colluvies, curatis, præſertim illorum Vicariis firmariis tales pluſquam diœceſanos appetentibus, non quod revera ipſi ſint noſtris æque litterati, ſed quia pro modico de Miſſis ſuis quotidianis contentantur, & in præſtandis operis domeſticis communibus promptiores exiſtimantur. Quos ob id quadriennium, & plus retinuerunt abſque approbatione noſtra, in grande ſcandalum ſubditorum, & opprobrium ordinis, prohibemus, ne amodo ultra octo dies tales extraneos quis retinere præſumat, ſine approbatione noſtra, ſub pœna ſuſpenſionis ipſo facto ab officio.

De Pœnitentia, & Confeſſione.

SAcerdotes attendant, ſi parochiani eorum non venient, ſaltem ſemel in anno, ad confeſſionem, & Euchariſtiæ communionem, quod nomina referre habeant, ut puniantur.

Item doceant presbyteri ſubditos ſuos, quod ipſi teneantur ſervare jejunia ab Eccleſia inſtituta, ſcilicet jejunia quadrageſimæ, & quatuor temporum.

Item doceant ſacerdotes, quod ipſi, & ſubditi ſui teneantur jejunare vigilias Nativitatis Domini, Pentecoſtes, Beati Joannis Baptiſtæ, Beati Laurentii, Aſſumptionis Beatæ Mariæ Virginis, Omnium Sanctorum, & ipſorum ſanctorum Apoſtolorum, præterquam in vigiliis ſancti Joannis Euangeliſtæ, Matthiæ, Philippi, Jacobi, & Barnabæ: & ſi aliqua jejunia in Dominica evenerint, jejunetur die præcedente.

De ornamento Sacramenti Altaris, & Communione infirmorum.

SAcerdotes in veſtibus albis, mundis, ſacramentalibus, & benedictis accedant ad miſſam celebrandam, manipulum habeant ſub brachio, & longitudine duorum pedum, ſtola ad minus uſque ad paramentum Albæ dependeat, vel prope extremitatem Albæ. Alba, & caſula integræ, non diſſutæ obſerventur. Amictus ſæpe mundetur. Cingulum mundum, & integrum, & longum habeatur, & benedictum. Presbyteri, ſi ſub Alba induti ſuperpelliceo, vel Tunica linea, laudabile.

Calix ad communicandum infirmos mundus, & integer

Google

tegèr habeatur, & coopertus cuſtodiatur: & ſi facultas ſuppetat, fiat argentea pixis, in qua Corpus Domini reſervatur, vel ad infirmos defertur, ſit eburnea, vel argentea, vel ad minus cuprea, bene elimata, & ſemper pannus albus, & mundus, lineus, vel ſericus intra pixidem ponatur, ſuper quem Corpus domini in pixide collocetur.

Cum infirmus communicare voluerit, prius viſitet eum presbyter ſine Corpore Chriſti, ſi commode fieri poteſt, & diligenter audiat confeſſionem, & poſtea redeat ad Eccleſiam, & rediturus ad communicandum prius aliquantulo ſpatio pulſare faciat campanam aliquo certo ſigno ad hoc diſtincto, ut fideles ad Eccleſiam veniant, & ipſum, qui defert Dominum ſuum, reverenter, & ordinate ſubſequantur, & orationes, quas ſciunt, dicant devote pro infirmo, eundo, & redeundo.

Sacerdos eat, dicendo ſeptem pſalmos, & ſi via fuerit longior, addat quindecim Pſalmos, litaniam, & cæteras orationes: incedat autem ſacerdos ad communicandum cum campanula, & lucerna præcedente. Expectent autem fideles, donec infirmus communicetur, & redeant uſque ad Eccleſiam poſt ſacerdotem ſemper Corpus Domini deferentem: & ut populus in accedendo cum Deo ſuo libentius accedat, quilibet fidelis pœnitens, ſi devote ſecutus fuerit, habeat quinque dies indulgentiæ pro eundo, & quinque pro redeundo. Si qui autem maligni hanc proceſſionem turbaverint, ſi moniti non correxerint, per cenſuram Eccleſiaſticam compeſcantur. Deferatur autem Corpus Domini venerabiliter, & ſublimiter poſito decenti cooperculo ſuper calicem, quod ſit cum cruce ſupra poſita, & panno fimbriis ſericis.

In anno, quo evenerit feſtum omnium Sanctorum in Sabbato, fiet die dominica immediate ſubſequente officium commemorationis defunctorum juxta antiquum morem diœceſis, & intentionem Epiſcopi, & Capituli Carnotenſis, & non transferatur in ſecundam feriam, ſicut in novis breviariis in brevi rubeo illius diei per errorem impreſſum invenitur.

De ſponſalibus, & matrimoniis.

PResbyteri prohibeant ſubditis ſuis, ne dent ſibi fidem de matrimonio mutuo contrahendo, niſi coram ſacerdote alterius eorum, qui voluerit contrahere in loco celebri, & publico, non in cameris, non in domibus, ſed coram pluribus in facie Eccleſiæ, niſi ſint tales perſonæ, quod presbytero loci ex cauſa ad alium locum hoc viſum fuerit expedire. Et ſi aliter fidem dederint de matrimonio contrahendo, eos excommunicamus, & eos etiam, qui clandeſtinas nuptias contrahunt, & denuntiantur tales excommunicati: & ſi aliqui fidem dederint ſibi de matrimonio contrahendo ſine presbytero, & in matrimonio procedere voluerint, poſtmodum ulterius per Eccleſiam coram ſacerdote fidem iterent, & tunc presbyter procedat ad proclamationem bannorum. Cum autem matrimonia fuerint celebranda, contrahentes prius contrahant coram ſacerdote ſponſalia, & poſtea tribus diebus feſtivis a ſe diſtantibus ſuper dicto matrimonio contrahendo banna fiant publice in Eccleſia ad Miſſam poſt Evangelium, & proclametur publice a ſacerdote, quod talis cum tali matrimonium ſunt contracturi: & præcipiatur ab ipſo ſacerdote (omnibus audientibus) ſub pœna excommunicationis, ut ſi qui ſciant legitimum impedimentum inter ipſos contrahere volentes, quare ad matrimonium procedere non poſſint, videlicet conſanguinitatis, affinitatis, vel compaternitatis, vel quodlibet aliud, quod id proponant, & denuncient presbytero, antequam matrimonium contrahatur: etſi presbyteri nihilominus inveſtigent diligenter, utrum aliquod exiſtat impedimentum.

Cum autem apparuerit probabilis conjectura contra matrimonium contrahendum, presbyter non procedat: & ipſis contrahere volentibus, presbyter expreſſe interdicat ſub pœna excommunicationis, ne procedant ad matrimonium, donec quid fieri debeat ſuper præmiſſis, per Epiſcopum, vel ejus Officialem, Archidiaconum, vel alium, qui de talibus cognoſcere poſſit, & conſuevit, declaretur: & tunc presbyter contrahere volentes, & denuntiatorem, ſi ſe partem facere voluerit, citet coram nobis, ſeu noſtro Officiali, vel Archidiacono, vel alio, ut ſupra, & quod ſuper hoc per ipſum presbyterum actum fuerit in proclamationibus, vel aliis, & cauſam, quare ad matrimonium hujuſmodi non procedit, per litteras ſuas ſignificet nobis, vel noſtro officiali, vel aliis, ut ſupra. Et ſignificet idem presbyter ſuis parochianis, quod quicumque impedimentum aliquod ſcit, vel famam ſuper hoc, quod mortaliter peccat, ſi hoc, antequam matrimonium contrahatur, non denunciat.

Excommunicamus, & excommunicatos denunciamus omnes illos, qui poſt affidationem clandeſtinam, vel etiam in manu presbyteri factam, antequam matrimonium in conſpectu Eccleſiæ cum ſolemnitate debita fiat, carnaliter ſe cognoſcunt.

Item excommunicamus, & excommunicati denunciantur, qui clandeſtina conjugia contrahunt.

Item excommunicamus, & excommunicati denunciantur, qui poſtquam eis per presbyterum loci, vel officialem noſtrum, vel loci Archidiaconum interdictum ſit, ne matrimonium contrahant, nihilominus contraxerint matrimonium.

Item excommunicamus, & excommunicatos denunciamus ſacerdotes, clericos, vel laicos, vel etiam mulieres quaſcunque, qui aliquas perſonas clandeſtine prædicto modo præſumpſerint copulare.

Item excommunicamus, & excommunicati denunciantur, qui clandeſtinis matrimoniis coram presbytero, vel aliis celebratis interfuerint, niſi infra menſem Epiſcopo hoc denuncient, vel Officiali ejus, vel Archidiacono, vel aliis, & nihilominus pœna debita priventur.

Item excommunicamus, & excommunicatos denunciamus omnes illos, qui fidem, vel munera aliqua dederint, ſeu acceperint pro celandis matrimonii impedimentis, vel qui prece, pretio, gratia, favore, odio, vel timore impedimentum matrimonii celaverint.

Item excommunicamus omnes illos, qui quomodolibet falſum impedimentum ſcienter proponant contra matrimonia jam contracta, ſeu contrahenda. Si vero clandeſtina matrimonia, vel interdicta conjugia jure præſumpſerint in gradu prohibito ignorantes, ſoboles de tali conjunctione ſuſcepta prorſus illegitima cenſeatur, de parentum ignorantia nullum ſubſidium: ſimiliter proles illegitima cenſeatur, ſi ambo parentes ſciverint impedimentum legitimum, propter quod inter eos matrimonium ſtare non poſſit, & nihilominus matrimonium contraxerint.

De extrema Unctione.

AD ſacramentum extremæ unctionis ſæpe presbyteri moneant populum, ut indifferenter a quatuordecim annis, & ſupra ſinguli, cum neceſſe fuerit, inungantur, nec pauperes per egeſtatem ſe excuſent, ſi non poſſunt habere multitudinem candelarum, vel indumenta, quæ cauſa reverentiæ in ſacramento exhiberi ſolent, non propter hoc ſacerdos dimittat inungere, ſed ſufficiat candela una inuncti, cum ſtupa diligenter etiam in ſingulis membris inunctis extergantur, & ſtuppæ comburantur, & cinis in ſacro ponatur. Suſcepturi quodcunque ſacramentum prius confeſſione mundentur, exceptis caſibus a jure, vel ſtatuto Synodali permiſſis.

De ſepulturis.

VErum, cum a pluribus ſacerdotibus intellexerimus, quod quidam religioſi, & alii multi, lucro magis, quam devotioni inhærentes, per ſe, vel per alios fraudulenter (in damnum, & præjudicium parochialium) incitant, & inducunt infirmos divites, & potentes precibus, & promiſſionibus, & illicitis mediis ad eligendam apud eos ſepulturam, ut per hoc ipſi religioſi, vel alii, apud quos tales ſepulti fuerint, habeant majorem partem bonorum mortuorum, & munera parentum eorundem aſſequantur, ex quibus Eccleſiæ Parochiales ſuis juribus defraudantur: Nos ſub pœna ſuſpenſionis, & excommunicationis talia de cætero fieri prohibemus. Sed, ſi ipſi infirmi ſine fraude, dolo, & precibus ſuam ad loca religioſorum, vel alia elegerint ſepulturam, ibidem ſepeliantur, ſalvo tamen jure Eccleſiæ Parochialis in omnibus, ut dictum eſt.

Nullus presbyter pro defectu ſolutionis, & præſenti mercede ſepulturæ corpus ſepelire dimittat, neque purificationem puerperæ aliqua mala occaſione differat; & nullus presbyter pro ſepultura, vel pro quolibet alio ſacramento Eccleſiaſtico conferendo, aliquid petat, vel exigat. Sed, ſi quid ipſis datum fuerit, illud presbyteri accipere poſſunt: & ſi in aliqua Parochia de conſuetudine antiqua aliquid presbytero conſuevit dari, dum Eccleſiaſtica ſacramenta exhibuerit, vel aliquem ſepelire, & illud presbytero non conferatur, hoc denunciet ipſe presbyter nobis, vel noſtro officiali, & proſequatur jus ſuum, ut ſecundum laudabilem conſuetudinem ſibi ſatisfiat.

De teſtamentis,

OMnibus presbyteris præcipimus, quatenus hortentur clericos, & laicos infirmos teſtamenta ſua facere, ut non differant uſque ad anguſtiam mortis, ſed ea, dum adhuc compotes ſuæ ſunt mentis, & corporis, faciant.

Et cum aliqui fabricæ Eccleſiæ ſuæ Parochialis, vel fabricæ Eccleſiæ, vel domus Dei Carnuti legantur, hoc presbyter Parochialis ſignificet Carnuti clerico operis fabricæ dictæ Eccleſiæ Carnutenſis, vel magiſtro domus Dei, aut apud ſigilliferum noſtrum, & nomina eorum, qui ſupra legata fecerunt, infra duos menſes.

Suſpendimus a divinis officiis, & ſuſpenſos denunciamus omnes curatos, & eorum vicarios Parochiales, qui celant, & retinent denarios, quos receperunt pro confratria fabricæ Eccleſiæ Carnutenſis, & eos excommunicamus, niſi infra menſem poſt hanc noſtram Synodum reddiderint cum effectu ſigillifero noſtro, aut prædicto clerico operis.

Diſpoſitiones teſtamentariæ, ſeu inter vivos, continentes fundationes officiorum, ſeu ſervitiorum divinorum, & aliæ devotiones, & legata pia facta in perpetuum inſinuabuntur, & irregiſtrabuntur in regiſtris Epiſcopatus Carnutenſis infra ſex menſes a die mortis teſtatoris, vel a die, quo hujuſmodi diſpoſitiones inter vivos fuerint factæ, & paſſatæ.

De vita, & honeſtate clericorum,

CLerici ſoluti, & non conjugati tonſuram clericalem, rotundam, & competentem gerant, & ſingulis menſibus radere faciant,

Monemus primo, ſecundo, tertio omnes clericos ſolutos, & non conjugatos noſtræ civitatis, & diœceſis Carnutenſis, ut infra menſem proximum, habitum, & tonſuram deferant clericalem, alioquin omnes, & ſingulos tales clericos ex nunc ulterius tonſuram, & habitum clericalem non ferentes, poſt trinam monitionem ſpecialiter eis factam, denunciamus A gaudere non debere privilegio clericali. Reputamus autem clericos portare tonſuram, & habitum clericalem, qui in civitate, vicis, Eccleſiis, & alibi coram notis, vel ignotis palam portant eoſdem; verumtamen ſi clericus per viam, vel aliqua loca procedens ad vitandum pericula, de quibus merito timere debuit, tonſuram, & habitum clericales, diſſimulationis cauſa, non portaverit, hujuſmodi privilegium non amittat. Clerici pannis rubeis, viridibus, vel virgatis veſtibus non utantur ſine cauſa,

Synodus Cremonenſis prima ſub Cæſare Speciano anno 1599.

B APoſtolico ſanctiſſimi Domini noſtri Clementis Octavi ſub die 15. Martii 1596. edito, quod in fine hujuſmodi deſcribetur, inhærendo, mandamus, ne quiſpiam cujuſvis ordinis regularis ad ullos ordines promoveri poſſit extra hanc Diœceſim. Idem ſtatuit Synodus Nucerina ſub Simone Luvadoro Eccleſiæ Sonentis Epiſcopo anno 1608. *Nota.* Doctor Hullier *de ſacris ordinat.* pag. 642. plures alias Synodos allegat, ubi idem ſtatuitur, Provincialem Burdigalenſem ultimam cap. de ordine; ex Hiſpania Concilium Toletanum anno 1583. act. 3. cap. 4. comitia Cleri Gallicani, anno 1625. decretum quoque Clementis Octavi..., qua declaratione interdicitur regularibus, ne extra Diœceſim pro ordinibus recipiendis proficiſcantur, quando ad manum eſt Diœceſanus Epiſcopus, qui or- C dines eis conferre poteſt. Quod ea præſertim occaſione ſtatutum cenſeo, ne ſi ad alium recurratur in contemptum, vel odium proprii Epiſcopi, alius eligi, vel propriæ imbecillitatis conſcientia accurati rigor examinis evitari videatur, quod utrumque indignum eſt. Hancque, ni fallor, moderationem, & interpretationem Tridentinæ Synodi regularium importunæ flagitationes extorſerunt, cui tamen nec ſic quidem parere aliqui ipſorum volunt.

Synodus Burgenſis ſub Franciſco Pacheco Card. & Archiep. anno 1575.

LIbro ſecundo Conſtitutionum Synodalium Conceptio Dominæ noſtræ, quæ cadit in diem octavum Decembris, colitur in iſta Burgenſi civitate, ex D voto facto eam colendi, & carnes in vigilia non comedendi, atque in multis etiam aliis hujus Archiepiſcopatus locis colitur ex devotione: dictum autem feſtum colentibus 80. dies indulgentiarum concedimus.

Feſtū Conceptionis Deiparæ.

Refert Joannes Euſebius in operibus Parthenicis inter Exceptiones Concilii Tridentini, pro *omnimoda Deiparæ puritate.*

Convocatio Synodi Diœceſanæ Mechlinienſis.

MAtthias, Dei, & Apoſtolicæ ſedis gratia Archiepiſcopus Mechlinienſis, univerſo clero, & populo civitatis, & diœceſis noſtræ, ſalutem in Domino.

Cum Archiepiſcopale munus noſtrum exigat, ut quæ anno milleſimo ſexcenteſimo ſeptimo, in Syno- E do noſtra provinciali ſalubriter decreta, & conſtituta, atque anno ſequenti a ſanctiſſimo D. N. D. Paulo Papa Quinto debite confirmata ſunt, in Synodo diœceſana juxta ſacros canones publicentur, ac deinde executioni mandentur; conſilio præhabito cum capitulo noſtro metropolitano, ſtatuimus, atque decernimus per præſentes Synodo diœceſanæ celebrandæ feriam tertiam poſt inventionem ſanctæ Crucis, quæ erit quinta Maji anni præſentis. Quare dictum capitulum noſtrum Metropolitanum, Reverendos Dominos Abbates, Abbatiſſas, Præpoſitos, Capitula Eccleſiarum Collegiatarum, Archipresbyteros rurales, Priores, Priorиſſas, cæteroſque omnes, qui de jure, vel conſuetudine Synodo noſtræ diœceſanæ interſ

gille

eſſe debent, in Domino monemus; & nihilominus A ſacri generalis Concilii Tridentini, ac noſtra Archiepiſcopali auctoritatibus, in virtute ſanctæ obedientiæ, ac ſub pœnis a jure ſtatutis, diſtricte eiſdem præcipimus, & mandamus, ut per ſemetipſos, aut ſi forte juſto detineantur impedimento (de quo competentem fidem facere tenebuntur) per procuratores ſuos legitimos, ad dictam Synodum diœceſanam in civitate Mechlinienſi præſcripto die, hora ſeptima matutina in ſeminario Archiepiſcopali celebrandam, tempeſtive conveniant in habitu gravi, ſuoque ordini, ac Religioni convenienti, ad audiendum legitimam publicationem decretorum ſupradicti Concilii Provincialis, & eorum, quæ ad ejus faciliorem, atque uniformem executionem, ac morum correctionem, pro temporum ratione, per modum ſtatutorum diœceſanorum, matura deliberatione prævia, declaranda cenſebimus: cum intimatione tali, quod ſive ad diem, & horam prædictas præſentes fuerint, ſive abſuerint, ad ejuſdem Synodi diœceſanæ celebrationem, ac ſtatutorum deciſionem, ac publicationem procedemus, abſentium contumacia non obſtante, decernentes nihilominus abſentes perinde, ac præſentes ad obſervationem omnium illorum, quæ ibidem publicabuntur, ex eo tempore obligatos; ipſoſque, niſi legitime excuſati fuerint, & eorum excuſatio admiſſa, pro qualitate culpæ, & contumaciæ, juſtitia exigente, merito puniendos fore, prout eos, ne eorum exemplo, & impœnitate alii negligentes reddantur, auctoritatibus præfatis obligari, & puniri volumus, & mandamus per præſentes. Ut autem hæ noſtræ litteræ ad omnium, quorum intereſt, notitiam perveniant; earum exempla per ſecretarium noſtrum ſubſignata, & contraſigillo noſtro munita, valvis Eccleſiæ noſtræ Metropolitanæ, necnon Eccleſiarum Collegiatarum ſancti Petri Lovanii, & ſanctæ Gudulæ Bruxeliis affigi volumus, ac per hujuſmodi affixionem eos omnes, quos concernunt, ſic obligari decernimus, & declaramus, ac ſi dictæ noſtræ litteræ ipſiſmet coram lectæ, ac inſinuatæ fuiſſent.

Datum Mechliniæ in palatio noſtro Archiepiſcopali, anno Domini milleſimo ſexcenteſimo nono, die 2. menſis Martii. De mandato Reverendiſſimi, & Illuſtriſſimi Domini Archiepiſcopi Mechlinienſis.

Jac. van. Saſſeghem Secret. D

Decretum, quod nulli præjudicium fiat ex ordine ſeſſionis in hac diœceſana Synodo, pronunciatum a Reverendo Domino Archidiacono Eccleſiæ Metropolitanæ Mechlinienſis.

REverendiſſimus, & Illuſtriſſimus Dominus Archiepiſcopus Mechlinienſis ſtatuit, & decernit, ſi cui in hanc Synodum admiſſo contigerit ſuo loco non incedere, vel non ſedere, aut alium quempiam actum in eo genere, non ideo cuiquam jus acquiri, aut acquiſitum eſſe, nihilque de hujuſmodi jure, aut poſſeſſione detrahi, ſed omnia in eodem ſtatu permanere, in quo ante hanc diœceſanam Synodum reperiebantur.

Index titulorum totius Synodi.

TItulus 1. De profeſſione fidei, ac his, quæ ad ejuſdem fidei integritatem conſervandam pertinent.

Tit. 2. De Sacramentis in genere.
Tit. 3. De Sacramento Baptiſmi.
Tit. 4. De Sacramento Confirmationis.
Tit. 5. De Sacramento Pœnitentiæ.
Tit. 6. De Sanctiſſimo Euchariſtiæ Sacramento.
Tit. 7. De Sacramento Extremæ Unctionis.
Tit. 8. De Sacramento Ordinis.
Tit. 9. De Sponſalibus, & Matrimonio.
Tit. 10. De doctrina, & prædicatione verbi Dei.
Tit. 11. De officio divino, ceremoniis, locis ſacris, & exequiis defunctorum.
Tit. 12. De feſtis, & jejuniis.
Tit. 13. De ſanctorum reliquiis, & imaginibus.
Tit. 14. De ſuperſtitione, & exorciſmis.
Tit. 15. De Archiepiſcopali ſede vacante.
Tit. 16. De Archipresbyteris, Paſtoribus, & cuſtodibus, eorumque officiis.
Tit. 17. De vita, & honeſtate clericorum.
Tit. 18. De Beneficiis, & Officiis Eccleſiaſticis, ac Beneficiatorum reſidentia.
Tit. 19. De ſcholis.
Tit. 20. De Seminario.
Tit. 21. De locatione, & conſervatione bonorum B Eccleſiaſticorum.
Tit. 22. De regularibus, & monialibus.
Tit. 23. De judicibus, delegatis, & examinatoribus.
Tit. 24. De ſynodo provinciali, & diœceſana.

Ad ſingulos titulos varia ſtatuta reducuntur, quæ hic tranſcribere prolixum eſſet, & fere ſimilia paſſim habentur in aliis Synodis: pauca tantum ex eis.

Ad Tit. 1. cap. 6. fidei profeſſionem emittere obligatus, opera procuratoris non utatur, ſed per ſeipſum id præſtet.

Ad Tit. 2. cap. 4. Curatoribus animarum, ſeu Parochis per ſe munus prædicatoris obire volentibus, ſciant ceteri omnes ſe illi credere debere, *& citatur in margine hujus capitis*. Sacra Congregatio Concil. Trident. C cap. 4. ſeſſ. 24. de reform.

Cap. 6. Nemo extraneus fidelium eleemoſynis e ſuggeſtu commendetur ſine conſenſu noſtro in ſcriptis.

Ad Tit. 22. cap. 11. Quibus etiam diebus ſacra Euchariſtia ſumitur, cum nemine externo colloquantur, niſi neceſſitas iſta poſtulet, *nempe Moniales, de quibus ibi*.

Ad Tit. 24. Sciant capitula exempta, exemptionemque prætendentia ſe non tantum ad ſtatutorum Synodi diœceſanæ, verum etiam ad decretorum Synodi Provincialis, prout a ſacra Congregatione declaratum eſt, obſervationem teneri. *Super c. 3. ſeſſ. 24. de reform.*

Decreta, & legitime publicata ſunt hæc ſtatuta Synodalia, præſente præcipue totius diœceſis clero. Mechliniæ die 6. Maji anno Domini 1609.

Ex editione Antuerpiana ejuſdem Synodi in officina Plantiniana Balthaſſaris Moreti, anno 1634.

Synodus Byſuntina ſub Illuſtriſſimo Archiepiſcopo Claudio d' Acey die 16. Maji, anno 1648.

INter varias conſtitutiones hujus Synodi, hæc maxime inſignis eſt cap. 3. de Bulla Urbani Octavi contra Janſenii librum, cui titulus, *Auguſtinus*, cum veneratione admittenda, cujus hæc verba ſunt.

Quia vero exigit a nobis debita ſanctæ ſedi Apoſtolicæ obedientia, ut cum ea, qua par eſt, ſedulitate, & diligentia, doctrinas ab ea, velut cæterarum Eccleſiarum matre, damnatas damnemus & nos, vel ſic majorum veſtigiis inhærentes, quorum mentibus ab ipſis E fidei incunabulis alte impreſſa verſus eamdem, non dum in maximis, quin & in minimis fuit reverentia, Hinc emanatam a felicis recordationis Urbano Octavo Summo Pontifice conſtitutionem, quæ incipit: *In eminenti Eccleſia*, & qua Cornelii Janſenii liber, cui titulus, *Auguſtinus*, legi, aut etiam a non legentibus ſervari diſtricte prohibetur, propter damnatas in opere ejuſmodi opiniones, Apoſtolicis prædicti Urbani Papæ Octavi, quemadmodum & promulgatis a S. D. N. Innocentio Papa Decimo ea de re decretis parere cupientes in omnibus, venerabundi admittimus, & uſque adeo ſtricte ſervari mandamus, ut in poſterum (quoad nobis placuerit) nullus omnino ad curam animarum admittatur, niſi qui poſt ſolemnem

by Google

Concilii Tridentini fidei profeſſionem, formulam hic adjectam vicario noſtro generali attente legerit, & juraverit.

Ego N. profiteor me obedientem S. Romanæ Eccleſiæ, & S.D.N. Innocentio X. Pontifici Romano, ejuſque ſucceſſoribus, atque adeo me acceptaturum, prout de facto accepto, debita ſubmiſſione conſtitutionem Felicis recordationis Urbani VIII. editam anno 19. ſui Pontificatus, Incarnationis Domini 1641. pridie nonas Martii, quæ incipit, *in eminenti Eccleſia*, *&c.* in qua damnatur, & prohibetur liber Cornelii Janſenii, cui titulus, *Auguſtinus*: quam conſtitutionem ego integre accepto, & cum ea in omnibus ſentio, & conſentio, ac promitto me (quantum in me fuerit) curaturum, ut præfatam conſtitutionem omnes, & ſinguli accepent, & in omnibus cum eadem ſentiant, & conſentiant. Ita ſpondeo, voveo, ac juro. Ego idem N. ſic me Deus adjuvet, & hæc ſancta Dei Euangelia.

Ib. Prohibemus lectionem piorum in ſpeciem librorum N. de frequenti communione, & N. Abbatis variorum opuſculorum Authoris. Quorum quidem menſe Octobri ſuperioris anni, adjecta pœna arbitraria, lectionem per Diœceſim interdixeramus: *ad calcem tom. 3. de ente ſupernaturali.*

Nota.

Adverſus hunc de frequenti communione librum vix dici poteſt, quam gravis animorum incitatio, ſtudiorumque commotio fuerit, ubi anno 1643. in lucem prodiit: ſciſſi ſunt enim in varias partes nedum popularium, ac Laicorum, ſed etiam Sacerdotum, ac Paſtorum animi, cum nihil præter rumores doctrinarum in circulis, in conviviis, in concionibus audiretur. Et alii frequentis communionis jugulum peti putarent. Alii attritioni vim ademptam juſtitiæ cum Sacramento reducendæ, quererentur. Alii abſolutionem Sacerdotis in formam, & conditionem nudi miniſterii detrudi, alii ad ſatisfactionem Canonicam omnia referri. Alii cauſarentur, quod nihil retineretur de priſca ſeveritate pœnarum Canonicarum, præter abſtinentiam Euchariſtiæ. Alii, quod ex mente hujus ſcriptoris ordo partium pœnitentiæ pro communi lege ſervandus hic ſit. 1. Confeſſio, & petitio pœnitentiæ. 2. Impoſitio pœnitentiæ per excommunicationem pœnitentis. 3. Effectio pœnitentiæ, quæ ſanat, & juſtificat pœnitentem. 4. Abſolutio, ſeu reſtitutio in communionem. Hinc vero, cum in pœnitentiæ Sacramento principatus abſolutioni debeatur ad eluendam peccati maculam, hoc illi imperium ſcriptor detraxit, atque in ſatisfactionis jura tranſtulit, in quo, ajebant, ſedes eſt, & cubile totius novitatis, hoc centrum, unde ducuntur exordia, progreſſiones ſumuntur, in quo extrema clauduntur. Hic denique locus non eſt, ſicut membrum quoddam in corpore, ſed tanquam ſanguinis per omnes illius partes diffuſus.

Varia judicia circa librum de freq. communione.

Habes paucis verbis præcipuas cauſas commotionis adverſus hunc librum, de quo varia fuerunt hominum, & adhuc extant judicia. Quod ſi nihil aliud intenderet, ut ajunt quidam ejus patroni, quam quod præmitterentur abſolutioni Sacramentali, ex prudenti conſilio, quædam opera pœnalia ad molliendum cor peccatoris, quis hoc vituperaret, cum ſanum ſit conſilium, virtutem ipſam pœnitentiæ prius exercere, quam Sacramentum Pœnitentiæ ſuſcipere? ſed aliud verba ſcriptoris illius, quicumque ſit, indicant, ut ex lectione manifeſtum erit cuilibet cordato. Quæcumque vero fuerit illius mens, profuit nonnullis ad vitam in melius commutandam librum legiſſe: meticuloſos quoque aliquot confeſſarios firmavit, ut cum majori authoritate erga pœnitentes ſe haberent: quæ vero aliunde detrimenta emanarunt, dixerunt plures. Accuratius autem ſcripſit contra illum librum author Anonymus cujuſdam Analyſis, quæ Flexiæ edita eſt anno 1649. Sicut & in aliam aſſertionem ejuſdem libri in præfatione, unum, & eundem primatum D. Paulo, ac D. Petro tribuentem ſcripſit docte inter cæteros Antonius Diana, cujus tractatus extat inter reſolutiones ejus morales ad calcem tomi noni. Idem Pontifex Officium Conceptionis B. Virginis ab univerſo ſuæ diœceſis Clero celebrari cum Octava inſtituit.

Decreta ultima Epiſcop. Galliæ circa quæſt. diſputatas de gratia, & moribus.

MAndatum Illuſtriſſimi, & Reverendiſſimi Archiepiſcopi Pariſienſis Joannis Franciſci Gondii, pro publicatione, & obſervatione conſtitutionis Pontificiæ Innocentii X. poſt damnatas quinque propoſitiones, de quibus poſtulaverant Epiſcopi Galliæ, ut perſpicuam, & certam de unaquaque ſententiam ferret, de quibus in Gallia diſputatio periculoſior, & contentio ardentior erat. Variis autem locis, & temporibus ſcripſerunt Antiſtites ſupra octoginta, magnum, ſi coiiſſent, facturi Concilium, quare ejus poſtulationis non conſignatur dies, & conſul. Quorum poſtulationibus, cum poſt longam accurati examinis indaginem ſatis feciſſet Innocentius X. conſtitutionemque in Galliam miſiſſet, primus, ut cæteris præiret exemplo, eam publicari, & obſervari hortatur, & jubet hoc mandato Illuſtriſſimus Archiepiſcopus, ſignato die 15. Julii 1653. in Conventu Capuccinorum ad Pontiſaram. In quo multa præfatur de auctoritate unius Paſtoris in Eccleſia, ad quem ſemper graviores de fide contentiones, & cauſæ delatæ ſunt, ut per ipſum terminarentur. Cujus traditionis veritas adeo conſtans eſt in Eccleſia Catholica, ut tempus deficiat, ſi omnia ad illud inſtitutum ſpectantia ſingillatim perſequi velimus. Encomium illius mandati luculentiſſimum edidit Ludovicus Cellotius Soc. Jeſu, in Appendicis Miſcellaneæ ad hiſtoriam Gotteſchalchi cap. 5. Quid enim melius, aut uberius, inquit, dicerent Laudericus, & Marcellus, ſi modo viverent in terris? Quid ipſe Dionyſius cum ſublimi ſua Hierarchia grandius ſcriberet pro ſtabilienda in Pariſienſium animis Rom. ſedis auctoritate, &c. quæ apud ipſum videri poterunt a ſtudioſis, cum non niſi ſumma rerum faſtigia pro ratione ſummæ hic ſequamur.

Mandatum, ſeu ordinatio Dominorum Vicariorum generalium Eminentiſſimi Cardinalis Retzii Archiepiſcopi Pariſienſis pro ſubſcriptione duarum conſtitutionum ſummorum Pontificum Innocentii X. & Alexandri VII. prout in formula per Clerum Gallicanum 17. Martii 1657. edita continetur. Ultima die Octobris anno milleſimo ſexcenteſimo ſexageſimo primo.

Cenſuræ plures Apologiæ Caſuiſtarum.

ANno 1657. plures conduntur, & evulgantur cenſuræ contra librum prænotatum: *Apologie pour les Caſuiſtes contre les calomnies des Janſeniſtes, &c.* Cujus auctor innominatus vocabat ſe Doctorem in jure canonico.

Aliquot hujuſmodi cenſuræ per Epiſcopos, aut eorum Vicarios, fervente Janſeniſmi controverſia, fabricatæ, ad notitiam noſtram venerunt, de quibus malim expectare aliorum judicium, ac potiſſimum Summi Pontificis, qui cauſam iſtam Theologorum Moralium ad ſe evocaverat, & per nominatos a ſua ſanctitate examinari præceperat, unde tandem emanavit quadraginta quinque propoſitionum ad minus ut ſcandaloſarum damnatio, ac prohibitio in duabus conſtitutionibus ſupra relatis, inter eas, quæ ſunt Alexandri VII. qui hac via finem impoſuit graviſſimæ iſti contentioni, ſic in fine contentioſo res inter utramque partem librans, ut omnibus debite expenſis difficile ſit poſt iſtam pugnam uni parti gloriam integri triumphi tribuere. Quale enim pondus eſt judicii inferiorum judicum, cum lis jam ad ſuperiorem judi-

Cenſuræ plures contra Apologiam Caſuiſtarum.

judicem devoluta eſt, nec omni ex parte confirmat, quæ A per inferiores judicata fuerant? Conferri poſſunt a ſtudioſis inter ſe iſta omnia.

Cenſura Pariſienſis.

Una ex his cenſuris, quæ plura capita iſtius Apologiæ ferit gravibus notis, eſt Dominorum Vicariorum generalium Eminentiſſimi Cardinalis Retzii Archiepiſcopi Pariſienſis edita Pariſiis apud Carolum Saureux anno M.DC.LVIII. expoſtulantibus, & conquerentibus contra hunc librum urbis, & ſuburbiorum curionibus quam plurimis, ſi non omnibus, quorum nomina ibidem indicantur.

Cadurcenſis.

Alia eſt cenſura per Rev. ac Illuſtr. Comitem, & Baronem, ac Epiſcopum Cadurcenſem Alanum de Solminiach virum auſterioris vitæ, & D. Caroli Borromæi imitatorem, qui aliquot capita illius libri expreſſe damnat, nempe circa ſimoniam, occaſiones proximas peccati, circa uſuram, homicidium, calumniam, & dele- B ctationes ſenſuum. Non intendendo alia probare. Edita eſt cenſura Cadurci anno MDCLIX. Alia etiam cenſura a me lecta eſt, per D. Illuſtriſſimum, ac Reverendiſſimum Patriarcham Archiepiſcopum Bituricenſem Aquitaniarum primatem Annam *de Levi de Vantadour*, requirente ejus promotore, ac magnam ſeriem caſuum ex illa Apologia, tum ex dictatis cujuſdam profeſſoris Theologiæ moralis offerente, ut judicium ferret. Cenſura edita eſt Biturigis an. MDCLIX. ac neſcio cujus induſtria factum eſt, ut ad calcem hujus cenſuræ alligaretur reſponſio D. Epiſcopi Mirapicenſis *De Levi*, fratris nempe Archiepiſcopi præfati, ad Epiſcopum, a quo invitabatur ad ſimilem cenſuram conficiendam, qua illi ſignificat, ſe, quamvis magnifaciat illos Antiſtites talium cenſurarum auctores, per tria tamen deterreri, ne cenſu- C ram ſuam aliis adjungat, 1. eſt, quod cum hæc cauſa ſit ex majoribus, in qua agitur de damnatione antiquorum, & modernorum Theologorum, & de ſtatuenda regula bonorum morum, qui media ſunt neceſſaria ad ſanctificandos fideles, ad Pontificem pertineat. 2. eſt, quod certior factus fuerit parte Nuncii Apoſtolici, Papam de iſta controverſia judicium ſibi aſſumpſiſſe, ac commiſſarios deſignaſſe ad libri iſtius diſcuſſionem, proinde expectandam eſſe ipſius ſententiam. 3. eſt, quod aſſertiones iſtius libri, quæ per cenſuras impetuntur, habeant inſignes patronos in quibuſdam D. Thomam Angelicum doctorem, Cardinales Hoſtienſem, & de Lugo, Epiſcopos Antoninum Florentium, Malderum Antuerpienſem: inſuper Dominicum Scoto a Confeſſionibus Carolo V. Imperatori, incomparabilem Navarrum, Sylveſtrum Sacri Palatii magiſtrum, Theologos Pariſienſes Majorem, Duva- D lium, Gamachæum, & plures alios bonæ notæ ſcriptores.

Epiſtola Epiſcopi Mirapicenſis.

Defectus in cenſuris quibuſdam.

Significat quoque ſe tres defectus in quibuſdam cenſuris antea evulgatis deprehendiſſe. 1. Quod inter errores recenſeant Attritionem ex ſolo metu pœnarum inferni, & excludentem peccandi voluntatem ſufficere cum Sacramento Pœnitentiæ ad remiſſionem peccati. Item quod confeſſor poſſit abſolvere pœnitentem, quem prævidet adhuc lapſurum in idem peccatum. Quæ non judicat cenſuram mereri, 2. eſt, quod affigantur auctori aliquæ propoſitiones, quas potius improbat, ut quod ſola intentionis directione res peſſimæ innocenter fieri poſſint. Quod excuſet, quod accipiatur, aut detur pro pecunia beneficium, modo E non ſit intentio æquare utrumque. Auctor expreſſe aſſerit cum tali intentione, quam jus canonicum prohibet, tutam non eſſe conſcientiam. 3. eſt, quod quædam propoſitiones auctoris iſtius referantur ſine modificationibus, & conditionibus, quas adjungit. Vel ipſa ſanctitas, & innocentia hoc pacto rea, & flagitioſa appareat. Sic notatur auctor de hoc dicto, Quod unus auctor contra plures poſſit reddere opinionem probabilem: & tacetur, quod dixerit, in illo caſu, in quo unus auctor rationes ſatis validas ad ſtabiliendam ſuam ſententiam, & rationes adverſariorum diluendas profert. Talibus reflexionibus adhibitis ſeſe excuſat a promulganda cenſura, quam, a quibuſcumque Epiſcopis poterant, emendicabant quidam, ut ſe conſolarentur de iis, quæ acta erant in librum Iprenſis Epiſcopi, quamvis non omnium par fuerit intentio. Eſtque hæc reſponſio Epiſtolaris ſcripta Mazaretæ 15. Januarii 1659. ut exinde appareat, qualis conjuratio, & quæ digladiatio tunc fuerit, etiam fratre in fratrem diviſo. Epicheia eſt virtus, ſed periculoſa, ut diximus in Theol. affect. 2. 2. tract. 3. unde cum moralis pure Caſuitica ex Epicheja coaleſcat, facile obnoxia eſt reprehenſioni plurium, qui litteræ toti inhærent, quam ſaventem habent, cum intentio legiſlatoris in raro accidentibus lateat. Quare non conſulerem cuiquam tentare hanc ſcientiam ita abſtractam a Theologia ſcholaſtica, & canonica tradere, non niſi caſus infrequentiores, & de quibus ſilent leges, ventilando: quod tamen illius Moralis peculiare eſt objectum, ut eſt ſcientia ab aliis ſeparata.

Sed non eſt præſentis inſtituti ad particulares iſtas contentiones deſcendere. Scripſi de iis, antequam orirentur, in libro *de triplici examine*, ubi ſine illa fellea amaritudine quorumdam, quos non ratio, ſed affectio in tranſverſum egit, ſenſum meum aperui de hujuſmodi quæſtionibus. Ex illis quadraginta quinque propoſitionibus, quas ad ſedandam hanc litem Alexander VII. ut ſcandaloſas damnat, & prohibet, nullam in iſto opere deprehendo hactenus: & ſi vel unica ex ipſis inſerta eſſet, quod abſit, me hortante delenda eſt in proxima ſexta editione: cum fixum ſit inhærere decretis ſanctæ ſedis Apoſtolicæ. Quod teſtatum facere hic volui contra calumniatores quorumcumque librorum Theologiæ moralis. Hoc uno ſubjecto monito, quod valde verendum eſt, ne qui tantum avent requiem animarum vaſtare, & conſcientias aliorum perturbare, quæſitis undequaque prætextibus, ipſi quandoque in conſcientia ſua perturbentur, dum eadem menſura, qua circa alios menſi fuerint, remetietur illis: ſicut concionabatur tunc temporis magnæ virtutis, & eloquentiæ prædicator Joſeph a Morlaja. Manendum ergo in rebus judicatis contra utramque partem contendentium. Ut omne agens agendo repatitur, non mirum videri debet, ſi qui in ſuborientem hæreſim debito fervore egerunt pro ratione temporis, aliquid etiam repaſſi ſint. Quam graviora paſſi ſunt Athanaſius ab Arrianis, Cyrillus a Neſtorianis, Flavianus ab Eutychianis, & per omnia ſæcula, qui errantes in orbitam reducere voluerunt. Id totum providentiæ divinæ deputo, ut purior maſſa ſuperſit Eccleſiæ, dum ex varia occaſione omnium defectus corriguntur, antequam veniat dies Domini, in quo abſcondita tenebrarum illuminabuntur. Faxit Deus, ut in illo omnes ſancti, & correcti appareamus.

Decretum Epiſcop. Carnotenſis

Illuſtriſs. ac Reverendiſs. D. Jacobus Leſcot Epiſcopus Carnotenſis, antea regius Theologiæ Profeſſor in Sorbona, accepto certo nuntio an. 1661. unam ex diœceſis ſuæ urbibus Meduntam (Mante) Janſenianis inſici dogmatibus per prædicationem curionis ejuſdem urbis, illuc ſe contulit, ac curionem cum primo graviter increpuiſſet, decrevit, juſſitque, ut publice pro concione retractaret, quæ male docuerat de iis dogmatibus: cui concioni ipſe intereſſe voluit, & poſt concionem iiſdem dogmatibus addictos ea palam retractare compulit.

Et revera tales ſunt propoſitiones illæ, ut non ſit moraliter poſſibile zeloſum, & ſuarum ovium ſalutis ſtudioſum antiſtitem ſilere, aut diſſimulare, cum ab aliquo publice proponuntur, maxime in cathedra. Nam ut de quinque famoſioribus dicam, quas ad tres facile reduxeris, primam de mandatorum impoſſibilitate ex defectu gratiæ ſufficientis, ſecundam de lib. arb. neceſſitate adacti ad eligendum, tertiam de morte Chriſti pro ſolis electis, ſi toleretur ab Epiſcopis talium prædicatio, quo pacto, & qua æquitate peccatorem increpabo de tranſgreſſione mandatorum, ſi ſint impoſſibilia? quomodo ad bene deliberandum, & eligendum, quod me-

lius

lius excitabo, ſi neceſſitate hæc fiant ? quomodo ad compunctionem, ſi numquam ipſi peccatores gratiæ, ac Spiritui ſancto reſtiterint ? Sed quam frigide prædicabitur de morte Chriſti, ſi non ſit pro communi omnium ſalute ? P. Veronus in illo libello a nobis jam citato, variis cenſurarum notis afficiens doctrinam illam Janſenii, in
Ex lib. beneſici. crucis p. 1.
cæteris §. 8. vocat illam extinctivam, aut ſaltem valde imminutivam devotionis fidelium erga omnia myſteria Chriſti, quæ toto anno celebrat Eccleſia; nam 1. quis, inquit Auguſtinus lib. *de corrept. & grat.* c. 13. ex multitudine fidelium, quamdiu in hac mortalitate vivitur, in numero Prædeſtinatorum ſe eſſe præſumat ? ergo ſi Chriſtus pro æterna ſalute, & liberatione ſolorum Prædeſtinatorum crucifixus, & mortuus eſt, quis ex multitudine fidelium præſumat Chriſtum pro ſalute ſua æterna, & liberatione natum jejunaſſe, crucifixum ? &c. Quis præſumat, quod magis pro ſua liberatione, quam pro dæmonis, &c. Cuique erit dicendum, *id occultari opus eſt, id ſecretum eſſe*. Horret animus hæc vel effari. 2. Sed quam frigeſcente devotione celebrabuntur a Chriſtianis hæc myſteria toto anno, ſi hæc principia Janſeniana inſideant animo ? non magis pro mea liberatione, quam pro dæmonis, &c. Ergo, dicet quivis, qui ex doctrina D. Auguſtini ſe in numero prædeſtinatorum eſſe non præſumit; non magis hæc myſteria celebrabo, quam dæmon, nec magis teneor. Quæ verba mihi non ſatis probantur, quia tot perfectiones in Chriſto meo ſuſpicio, ut ſi de me numquam cogitaſſet, nec de mea ſalute, illum tamen ob immenſam ejus excellentiam, pulchritudinem, majeſtatem, & gloriam in omni æternitate colere, diligere, venerari, ac glorificare vellem. *Etiam ſi occiderit me*, dicebat Job cap. 13. *in ipſo ſperabo*, quod quidam vertunt ex textu Hebræo, *poſt ipſum æſtuabo*, hoc eſt amoris ejus flamma totus inardebo. Sed pergit idem author habita ratione imbecillitatis plurimorum ex mortalibus, qui hoc ſublimi motivo non percelluntur, tamque duro ſunt animo, ut melius norint erga Deum dilectionem rependere, quam generoſe impendere. Qua ergo certitudine nobis celebrantibus Miſſam, aut ei aſtantibus, cum ſymbolum recitatur, procumbimus omnes in genua, & dicit quiſque, *Crucifixus etiam pro nobis*, ſi pro ſalute ſolum æterna Prædeſtinatorum, non aliorum mortuus eſt ? 4. Sed & concionatores omnes pro noſtris Chriſtianis, & Eccleſia tota chiliadas, & myriadas deceperit, cum in frequentiſſimis auditoriis tota urbe Lutetiæ, verbi gratia, die Veneris Sacra, prædicamus Chriſtum pro myriadibus, & auditoriis integris crucifixum, cum certum ſit multos ex illis non eſſe Prædeſtinatos ex Auguſtino ſuſiſſime ſæpe, ſed præſertim in illud Pſalmi 39. *Multiplicati ſunt ſuper capillos capitis mei*. Hæc, & plura ibidem ille concionatorio ſtylo, & nimis forſan fellea amaritudine: qui libellus etſi notatus ſit ab Ampliſſimo Rectore Univerſitatis Pariſienſis, quod de illo minus reverenter quædam ſcripſiſſet, non tamen propter doctrinam notatus eſt, de qua judicare facultatis eſt Theologicæ.

Sed quia in ore duorum, aut trium ſtat omne verbum, juvat addere, quæ ſequuntur ex Michaele Paludano Doctore Lovanienſi, in laudata ſæpius Apologia parte 1. cap. 26. cujus labori, & induſtriæ in examinando opere R. Yprenſis plura accepta referimus. Illa enim, inquit, libri doctrina, quæ habet Chriſtum non magis pro eorum, qui non ſalvantur, quam pro diaboli ſalute eſſe mortuum, extinguit unum de præcipuis incentivis, quibus frigida hominum corda in Dei amorem ſolemus accendere, dum iis proponimus tantum illum, quo Deus pater eos dilexit, amorem, ut Filium ſuum unigenitum daret, &c. Illum itidem Chriſti erga eos amorem, quo pro eorum vita ſeipſum tradidit in mortem: ut eos, quos antea pigebat Deum amare, jam ſaltem pudeat non redamare: ad eos cum Auguſtino lib. de *Sancta Virginitate*, c. 35. exclamantes, *toto vobis figatur in corde, qui pro vobis fixus eſt in cruce*, &c. Nam quemadmodum ſi aliquem hoc modo alloqueris; ama Deum,

A qui te abſoluta electione ab æterno ad ſalutem prædeſtinavit; frigeret hortatio, quia nimis incerta eſt Prædeſtinatio. Ita quandoquidem in illa Janſenii ſententia tam incerti, dubiique ſumus illius Dei, & Chriſti erga nos amoris, æque frigida erit hortatio ad illum redamandum; & ſic dum Janſenius in una doctrinæ ſuæ parte volt cavere, ne accendatur elatio, per alteram facit, ut frigeſcat ad charitatem hortatio. Quod ſi parum eſt, addo, quod majus eſt, dum ibi ſatagit, ut creſcat humilitas, hic agit, ut tepeſcat charitas: non ſatis attendens ad illa Auguſtini verba. *Superflua eſt ſollicitudo, ne, ubi fervet charitas, deſit humilitas*, lib. *de Sancta Virg.* cap. 51. ex quibus omnibus concludit in agro hujus libri ſimul cum tritico creviſſe zizania, nec librum eſſe
B divinum, ut buccinant Janſeniani, & habere mala mixta bonis, & bona mixta malis: Sed nec ita idiotæ ſumus, ut veram humilitatem in agro iſtius libri germinare arbitremur: ut enim creſcere poſſit humilitas ex iſta cogitatione, quod gratia Dei omne bonum in nobis operetur, nec quidquam noſtris viribus tribuere debeamus, attamen alia cogitatio, quam liber iſte ingenerat centies, quod peccata committuntur defectu gratiæ, quæ non datur omnibus, & quæ ubi datur, victoriam reportat de omni tentatione, ut cui numquam in ſtatu naturæ corruptæ reſiſtatur, iſta, inquam, cogitatio quam adverſa eſt veræ humilitati, quæ peccatores decet, ſatis dici non poteſt. Vera enim humilitas peccatoris eſt, ſe reum, & criminoſum coram Deo, Angelis, & hominibus agnoſcere ad modum humilis publicani, qui percutiendo pe-
C ctus ſuum dicebat, *Deus propitius eſto mihi peccatori*, velle, ut omnes iſtud agnoſcant, velle quoque propter *Vera humilitas.*
hoc ignominioſe ab omnibus tractari. At quotuſquiſque eſt iſta doctrina hujus libri informatus, qui apud ſe ratiocinando non ſe putet, dum peccat, innocentem, nec ullas pœnas ſibi jure irrogari poſſe ob delicta, quæ commiſiſſe fingitur ob tranſgreſſionem mandati impoſſibilis, deficiente ſibi gratia, qua poſſibilia fierent ? Hæc certe perſuaſio, ineffabile eſt, quantam nutriat ſuperbiam in reprobis omnibus, qui ea imbuti fuerint. Quæ culpa mea, dicet ille, cui gratia defuit, propter quem ne gutta quidem ſanguinis Chriſti effuſa eſt ? Inde oritur in ipſis rebellio adverſus judicium Chriſti ipſos damnantis. Ni mutent hanc ſententiam per totam æternitatem, erigent ſe, numquam humiliabuntur ſub potenti manu Dei. Excuſabunt ſe, & Deum accuſabunt,
D qui impotentes ſupplicio afficiat. Perpendant hoc pii viri, nec putent ibi ineſſe humilitatem, ubi tot ſparſa ſunt ſemina ſuperbiæ.

Item ordinatio Domini Illuſt. Arch. Pariſ. Harduini de Perefixe ad ſubſcribendum formulæ fidei editæ ad executionem conſtitutionum Innoc. X. & Alex. VII. Pariſiis die 7. Junii ann. milleſ. ſexc. ſexag. quarto. In hoc mandato refertur magna ſubmiſſio R. Corn. Y. ad ſummum Pontificem Rom. quam vivens teſtatus eſt in libro ſuo procœmiali c. 29. his verbis: Mihi conſtitutum eſt eandem, quam ab infantia ſecutus ſum, ſenſuum meorum ad extremum uſque ſpiritum ducem ſequi Romanam Eccleſiam, & beatiſſimi Petri in Romana ſede ſucceſſorem. Super illam Petram ædificatam Eccleſiam *Submiſſio Cornel. Janſenii ad ſummũ Pontificẽ Rom.*
ſcio, quicumque cum ipſo non colligit, ſpargit; apud quem ſolum incorrupta Patrum ſervatur hæreditas.
E Quicquid ab ipſa Petri cathedra, in cujus communione a teneris vixi, & porro vivere, & mori fixum eſt, ab iſto principis Apoſtolorum ſucceſſore, ab iſto Chriſti vicario, ab iſto Eccleſiæ univerſæ capite, moderatore, Pontifice præſcriptum fuerit, hoc teneo, quicquid improbatum improbo, damnatum damno, anathematizatum anathematizo. Quin etiam moriens idem teſtatus eſt in teſtamento, ut ſupra narratum eſt. Quare ex charitate credere convenit propter errores in ipſius libro deprehenſos, Deum non intraſſe cum ipſo in judicium, cum e contra diſcipuli in manifeſtæ damnationis periculo forent, ſi perſiſterent in defenſione talis doctrinæ, quam dici poteſt ipſum Janſenium damnaſſe per tam humilem, & adeo Chriſtianam diſpoſitionem juxta Vin-

cen-

centium Lirinenſem lib. adverſus hæreſes. O rerum mira converſio! auctores ejuſdem opinionis Catholici, conſectatores vero judicantur hæretici: abſolvuntur magiſtri, condemnantur diſcipuli: conſcriptores librorum regni filii erunt, aſſertores vero gehenna ſuſcipiet. Declarat inſuper in eodem mandato, quod etſi in formula fidei, quam jubet ſubſcribi ab omnibus tam Eccleſiaſticis viris, religioſis, & monialibus, primariis Collegiorum, & magiſtris ſcholarum, quædam ſint juris, quædam facti: attamen illa ſolum, quæ ſunt juris, exigere fidem divinam, illa vero, quæ facti ſunt, non exigere aliam fidem, quam humanam, & Eccleſiaſticam. Quod ideo additum eſt ad tollendam omnem exceptionem ſubſcribendi ſub eo prætextu, quod res facti fidem divinam non requirunt. Verum enim eſt res facti fidem divinam non exigere, ſed tamen non impedire fidem divinam circa dogmata juris, quibus connexæ ſunt. Quod ſcite admodum explicat Doctor Almainus in 3. ſent. diſt. 25. q. 11. Dico, inquit, quod iſta non eſt de fide Theologica, *hoc eſt revelatum*, demonſtrando iſtam, *Deus eſt trinus, & unus*. Non licet tamen dubitare, quia eſſet proceſſus in infinitum in propoſitionibus de fide: & ideo ad generandum actum fidei oportet de neceſſitate habere unum actum ſaltem, qui non eſt de fide Theologica, ſed topica circa ſaltem aſſumptum minoris, hoc eſt revelatum. Ubi videre eſt Almainum ſimul conjungere actum fidei divinæ, & humanæ. Nihil ergo novum, & abſonum molitus Illuſtriſſ. Archiepiſcopus, & vanum eſt, quicquid contra illius mandatum hac in parte objectum eſt in quibuſdam libellis magis contemptu, quam reſponſione dignis, ſi a peritis Theologis recenſeantur, non ab imperitis laicis, & mulierculis.

Ceterum indiculum locorum Janſenii, in quibus has propoſitiones docuit, dedimus in l. *de triplici examine*, & dici poteſt omnes tractatus libri ipſius ad has propoſitiones adſtruendas ſpectare: ut mirum ſit quoſdam id voluiſſe in dubium revocare.

An. 1665. Ordinatio D. Archiepiſcopi Pariſienſis Illuſtriſſ. Harduini de Perefixe, qua poſt miſſam ab Alexandro VII. formulam fidei ab omnibus Eccleſiaſticis ſubſcribendam, ad improbandas V. propoſitiones ex libro R. Iprenſis Epiſcopi Cor. Janſ. excerptas, & ſubmittendum ſe conſtitutionibus Innocentii X. & ejuſdem Alexandri VII. de quibus ſupra dictum eſt, jubet omnes Eccleſiaſticos ſuæ Diœceſis, regulareſque quoſvis exemptos, & non exemptos, aut nullius Diœceſis ſe dicentes, necnon moniales, primarioſque Collegiorum, ac ſcholarum præfectos eidem formulæ intra tres menſes a publicatione ſubſcribere ſub pœna juris contra inobedientes. Et quamvis, paucis admodum exceptis, ab omnibus jam ſatisfactum fuiſſe cenſeri potuiſſet per ſubſcriptionem præcedentem formulæ fidei de eadem re a duabus congregationibus Cleri Gallicani emanatæ: quia tamen putabant quidam Cleri ejuſdem auctoritatem tantam non eſſe, cui tenerentur penitus ſe ſubmittere, & ad ſervandam fidei uniformitatem inter omnes fideles, ac ut omnes honoremus Deum, ut loquitur Apoſtolus, uno ore, & corde, jubet per totam Diœceſim, ut huic formulæ ſubſcribatur, credendo fide divina ea, quæ ſunt juris, & dogmatum, ac cum ſincera animi ſubmiſſione acquieſcendo iis, quæ ſunt facti, quod nempe ſit ipſa Janſenii doctrina, quæ in his propoſitionibus damnatur, cum aliter, & alia mente ſubſcribere, vere illudere eſſet conſtitutiones ſanctæ ſedis, & Epiſcoporum. Pariſiis die 13. Maji anno 1665.

Mandatū aliud pro ſubſcriptione.

Notandum eamdem eſſe formulam Epiſcoporum, & ſedis Apoſtolicæ, hoc excepto, quod in hac ultima nulla fiat mentio doctrinæ Divi Auguſtini a Janſenio non bene intellectæ, ſicut fiebat in formula Epiſcoporum. Intellexerunt enim Epiſcopi, Janſenium Iprenſem a mente Divi Auguſtini aberraſſe, & Illuſtriſſimus Lexovienſis Epiſcopus Philippus Coſpeanus, concionandi laude tota Gallia clariſſimus, & in Auguſtini lectione optime verſatus, dixiſſe fertur, lecto ejus libro, non eſt Auguſtinus, ſed peſtilentiſſimus Auguſtini corruptor; nimirum quia ſuo artificio Auguſtinum torquet, & patronum facit falſorum dogmatum Lutheri, & Calvini ab Eccleſia damnatorum, ut eſt apud Anth. Moraines diſt. 12. ſect. 4. Antijanſenii. Abſtinere autem voluit Pontifex ab iſta clauſula, ad tollendam quorumdam remoram ad ſubſcribendum: tum quia non erat neceſſaria, nec tantum vult tribui ſcriptis ſuis Divus Auguſtinus: maxime vero, quia id non fuit Romæ examinatum: nihil autem inſeritur ſine prævio examine in conſtitutionibus Pontificiis. Porro Chriſtiani omnes tenentur profiteri unam tantum fidem Chriſtianam Catholicam, & uni ſubeſſe Eccleſiæ, ſcilicet Romanæ, unumque ſolum Vicarium Chriſti generalem in mundo, videlicet Romanum Pontificem ſupra ſe ſpiritualem habere paſtorem; & qui nolunt eidem Eccleſiæ Romanæ, & Vicario Chriſti ſpirituali ſe ſubjicere humiliter, ſeu propter pertinaciam, cupiditatem, ſuperbiam, aut propter aliud ad mundum pertinens, indigni ſunt poſt mortem veniam, & miſericordiam a Deo obtinere. Hoc norunt, qui in Catholicæ Eccleſiæ dogmatibus inſtructi ſunt: hinc eſt, quod ſimilia decreta Epiſcoporum per omnem Galliam extiterunt, quibus tandem paruerunt omnes, exceptis forſan paucis induratis, quorum pervicaciam potius viſum cum ſilentio diſſimulare, quam cum ſtrepitu frangere.

Obligatio ad eandem fidei profeſſionem.

Prohibitio verſiones novæ novi Teſtamenti.

CONſtitutio ſecunda Harduini de Perefixe Archiepiſcopi Pariſienſis, qua damnatur traductio novi teſtamenti Montibus edita in Hannonia, quæ conſtitutio data eſt Pariſiis 20. Aprilis 1668. & per Parochias urbis in Pronis Miſſarum ſolemnium lecta, & publicata, continetque rationes præcipuas, ob quas dicta tranſlatio prohibita fuit, cum prior conſtitutio contra eamdem traductionem ſimplicem ejus inhibitionem contineret. Unde fautores ipſius anſam arripuerunt eam magis defendendi, quaſi nihil eſſet in ipſa reprehenſioni obnoxium, ſed ex ſola auctoritate, & beneplacito illam Illuſtriſſ. Archiepiſc. prohibuiſſet; quin etiam cantilenam ludicram in vulgus quidam ſparſerunt in ludibrium auctoritatis Archiepiſcopalis. Sic nullum non lapidem movet Satan ad promulgandum errorem quaqua via, & pro vero, ac legitimo Chriſti teſtamento aliud falſum, & corruptum introducendi.

Sunt autem hæ rationes damnationis.

1. Quod hæc traductio Montibus edita conformis non ſit vulgatæ Latinæ textui, quem ſolam authenticam declarat Concilium Tridentinum, ut nemo illam rejicere ſub quovis prætextu audeat, vel præſumat. Magis autem conformis eſt Græco textui: ut potiori jure inſcriberetur verſio novi Teſtamenti in Gallicam linguam juxta textum Græcum, cum diſcriminibus a vulgata, quam, prout illam inſcripſerunt, ſecundum editionem vulgatam cum diſcriminibus a Græco textu: quamvis in locis valde multis auctores illius traductionis nec vulgatæ, nec Græcæ editionis textui adhærεant.

2. Quod hæc traductio in pluribus locis alias verſiones ab Eccleſia improbatas, ac præcipue Gebenenſem verſionem imitetur etiam, ubi de aliquo controverſiarum puncto agitur, in quo contrarium defendunt Catholici contra hæreticos.

3. Quod auctores illius traductionis multa mutarunt addendo, aut ſubtrahendo, aut tranſponendo, & ſenſum pervertendo pro libito.

4. Contra receptam Eccleſiæ antiquam conſuetudinem, quod in textu diviſum eſſe debuit, adunarunt, & quod adunatum eſſe debebat, diviſerunt, non habita ra-

tione punctorum, ac virgularum. Quod gravioris eſt momenti, cum de dogmatibus, & veritatibus Catholicis agitur.

5. In ipſum textum aliena a textu induxerunt, exemplum miniſtrorum Gebenenſium imitantes, quin etiam ſuas proprias explicationes, & paraphraſes, quæ quamvis ſæpe minori charactere editæ ſint, ut puta italico, id tamen non eſt de uſu Eccleſiæ, nec vacat periculo, quin tempore futuro eodem charactere cum ipſo textu proprio ſine ullo diſcrimine editioni reddantur.

6. Summaria, & titulos capitum immutarunt, ipſa capita aliter diſponendo, prout ipſis libuit.

7. Ultra hæc omnia, & ea, quæ Facultas Theologica Pariſienſis in editione, quæ cum nomine Renati Benedicti in lucem prodierat, obſervaverat, plures in ea interpretationes inveniuntur, quæ favent erroribus Janſeniſmi ad ipſos renovandos: quin & plures expreſſionum modi a ſenſu ſcripturæ alieni, quibus ad hoc tenditur, ut fides imminuatur, & debilitetur probatio plurium majoris momenti veritatum religionis. Denique vidimus, & examinavimus, ait Illuſtriſ. præfationem, quæ multas propoſitiones continet ſenſui Eccleſiæ contrarias, quarum aliquæ ad hoc ſpectant, ut credatur non ſolum licitum eſſe quibuslibet etiam rudioribus ſcripturas ſacras legere, ſed abſolute neceſſarium: quod facultas Pariſienſis expreſſe damnavit in cenſuris ſuis contra Renatum Benedictum, ac Eraſmum 17. Decembris anno 1527. tanquam doctrinam perverſam, & conſentientem erroribus Vvaldenſium, Albigenſium, & aliorum.

His momentis prohibet ſub pœna excommunicationis ipſo facto, ne imprimatur, aut evulgetur, & divendatur, & ne permittatur, aut conſulatur lectio a Parochis, Vicariis, confeſſariis, aut directoribus. Cæterum pro legentibus, ac retinentibus ipſam traductionem, pœna excommunicationis videtur tantum comminatoria, hoc eſt ſub pœna peccati mortalis, quod obſervare non inutile pro regimine animarum.

Idem Præſul Illuſtriſ. ac vigilantiſſimus ex doctore Sorbonico, & Regis Chriſtianiſſimi Ludovici XIV. nunc feliciter regnantis præceptore ad infulas vocatus, & tandem ad metropolis totius regni Archiepiſcopatum, a quo tempore illius poſſeſſionem adeptus eſt, multa in temporalibus, & ſpiritualibus pia plane, & temporum neceſſitati peropportuna geſſit, & ſtatuit ad conſervationem dignitatis, reductis intra limites aliquot Abbatibus exemptis, ad ordinandorum admiſſionem, ad Cleri totius regimen, quamvis nondum publicata ſint ſtatuta ipſius ſynodalia, quæ a multis deſiderantur. Unum non omittam, quod ante tres annos ſtatuit ad promovendum majorem cultum Deiparæ Virginis, ut Feſtum Conceptionis ipſius, quod ante ſine octava celebrabatur, ab univerſo ſuæ Diœceſis Clero in poſterum per octo dies cum officio immaculatæ Conceptionis recoleretur, quod jam a tribus annis obſervatur. Porro decretum ediderat Mauritius anno ſalutis 175. (de quo facit mentionem Altiſiodorenſis l. 3. ſummæ tract. 1. c. 3.) præcipiendo, ne in Univerſitate Pariſ. defenderetur Conceptio Virginis ſine peccato originali, ea tantum ductus auctoritate, & ſenſu ſancti Bernardi in Epiſt. ad Canonicos Lugdunenſes. Quod Decretum, qualiſcumque mens fuerit prædicti Epiſcopi Pariſienſis Mauritii, quamdiu viguit, induxit plures ex antiquis Theologis, ut cum circumſpectione formidoloſa, ac aliquando obſcurius de ea Conceptione ſcriberent, qui extra territoria Juriſdictionis Pariſ. Epiſcopi, & extra Galliam, ſuam propriam, ac veram ſententiam manifeſtarunt, ac publicæ luci expoſuerunt in favorem puritatis illius Conceptionis, quales D. Bonaventura, Alexander Alenſis, & alii, de quibus Joannes Euſebius in Parthenicis *in Excep. Concil. Trident.* c. 19. unde paulatim factum, ut obliterato decreto Mauritii, facultas prohiberet, ne contrariam immaculatæ Conceptioni ſententiam quis tueretur. Quia autem Decretum iſtud Mauritii obſtaculo fuit pluribus, ne

Mauritii Epiſ. decretum circa Cõcep. Virg.

mentem ſuam libere expromerent de immaculata Conceptione, aliud condi decebat a ſucceſſoribus, quo copia daretur intrepide de ipſa Conceptione pronuntiandi, ſemoto metu prohibitionis, quod eſſet pura, & immaculata, & (quod a fide dignis, nempe Apoſtolis, ut quidam interpretantur, ſe accepiſſe dicit D. Ignatius Martyr Epiſt. 1.) *in matre Jeſu ſociari naturam ſanctitatis Angelicæ cum humana natura*. Apoſtolos teſtimonium reddidiſſe tantæ ſanctitati, cum ad illam partem Symboli *natus ex Maria Virgine* interpretandam accederent, ubi locus erat virginitatem ipſius tam animæ, quam corporis aſſerendi, & ipſius privilegia commendandi, inter quæ primum eſt ipſius conceptio, quidam abſque dubio opinantur. Sed ut res iſta variis ſubjacet opinionibus, mihi tamen certum eſt Mauricium exiſtimaſſe, & docuiſſe ſine macula conceptam fuiſſe, & natam beatiſſimam Virginem, quamvis ob rationes tempori ſuo convenientes decreverit, ne in Univerſitate defenderetur, forſan ad vitandas turbas, ſicut poſt ipſum aliqui Pontifices id ne publice prædicaretur ſtatuerunt, quamvis aliter ipſi ſentire potuiſſent. Fertur de Mauritio, ait Trithemius *de ſcript. Eccleſ.* quod ſcripſerit ſermones per circuitum anni tam de dominicis, quam de feſtivitatibus: habeo autem iſtos ſermones veteri Gallico idiomate conſcriptos, ut jam ſupra monui, qui ſæpius excuſſi ſunt in lucem: ac in ſermone perbrevi de Nativitate B. Mariæ expreſſe aſſerit ipſam conceptam, & natam fuiſſe ſine macula. Quod annotatum hic volui, ne ipſius prohibitio detrimentum afferat ſententiæ magis piæ, & communiori de immaculata Conceptione, quæ nunc adhuc magis corroboratur ex majori ſolemnitate feſti Conceptionis ipſius.

Opinio Mauritii.

De Epiſcoporum auctoritate ad condendas leges pro ſua Diœceſi, cui alligati ſunt.

HAnc auctoritatem impugnant hæretici: probant vero ſcripturæ loca Matth. 18. *Quæcumque alligaveritis ſuper terram, erunt ligata & in cælo,* ad Rom. 13. *omnis anima poteſtatibus ſublimioribus ſubdita ſit,* Luc. 10. *qui vos audit, me audit, qui vos ſpernit, me ſpernit,* cum apud Joannem c. 20. *ſicut miſit me Pater, & ego mitto vos.* Idem probant exempla plura. Act. 15. habetur de D. Paulo: *perambulabat autem Syriam, & Ciliciam confirmans Eccleſias, præcipiens cuſtodire præcepta Apoſtolorum, & ſeniorum.* 1. ad Theſſal. 4. *ſcitis enim, quæ præcepta dederim vobis.* 1. Cor. 11. *Laudo vos, quod præcepta mea tenetis.*

Etſi enim Epiſcopi non ſuccedant Apoſtolis in omnibus, & in ſingulis, utpote in plenitudine poteſtatis, quam extraordinario jure nacti ſunt Apoſtoli, quam ſolus D. Petrus, ut ordinariam, conſecutus eſt, nec in confirmatione ad gratiam, nec in jure concionandi ubique, tanquam ovibus propriis, nec in patrandis miraculis, at ſuccedunt tum circa realem indefinitam juriſdictionem, quæ eis ineſt aptitudine ex vi Epiſcopalis ordinationis; tum in ſingulari obligatione ad proprias oves cum diſtincta facultate paſcendas, quæ eiſdem in Provincia a Rom. Sede actu concreditę ſunt, & quidem in ea accepta juriſdictione Eccleſiaſtica, qua legum quoque conficiendarum poteſtas continetur. Siquidem judiciaria legis ferendæ auctoritas eſt actus ipſiuſmet juriſdictionis, & una ex juriſdictionis ſpeciebus. Ea vero pedetentim poſt Apoſtolorum ſæcula definita eſt, & coarctata a Rom. Pontifice, quæ ſumma fuerat inter vivos Apoſtolos, veluti poſthac patuit ex variis veterum Pontificum Decretis, variarumque cauſarum reſervationibus. Itaque pleniſſima, & interminata Apoſtolorum poteſtas hodie in Romano Pontifice, ut in fonte reſidet, qui proprie, & directe eſt D. Petri ſucceſſor, & ordinarius hæres ſacrorum: quam ideo ipſe ſingulis Epiſcopis magis, minuſque ad plures, pancioreſve leges dilatat, aut coarctat, quantum operæ pretium judicat. Non tamen

Epiſcopi ut ſuccedunt Apoſtolis.

quoad

quoad omnia coarctat, cum ex neceſſitate rerum, multa in particulari relinquenda ſint arbitrio Epiſcoporum, & Oecumenica Eccleſiæ Concilia, quæ de Univerſalibus Eccleſiæ moribus tractant, & ſuo etiam modo Provincialia, aut nationalia nequeant ſingulas, & particulares cauſas noſſe, quæ in ſingulis Eccleſiis ex oblata propemodum infinita occaſione in dies occurrunt circa privatos, & individuos fere eventus. De quibus vide plura apud Doctorem Severtium *l. de Atheiſ. & hæreſibus* diſputantem contra Viretum.

Hinc cum D. Paulus Titum Cretæ Epiſcopum conſtituiſſet, intra Cretenſem Eccleſiam ipſius auctoritatis menſuram concluſit. Sic ad ipſum ſcribens (ad Titum 1.) *Hujus rei gratia reliqui te Cretæ, ut ea, quæ deſunt, corrigas, & conſtituas per civitates Presbyteros, ſicut & ego conſtitui tibi*. Non ergo ut univerſalem Eccleſiam, quod eſt Pontificis Rom.

At cur, inquit Marcus Antonius de Dominis lib. 2. de republ. Eccleſ. ſi hæc juriſdictio eſt neceſſaria, cur Chriſtus, dum dat ipſe immediate ordinem, non dat etiam juriſdictionem, nempe Epiſcopalem Epiſcopo, Presbyteralem presbytero? facit ergo miniſtrum, & non facit? Cum Adam in Paradiſo eſſet, ita cum Deo de arbore vetita diſceptare poterat, ut notat D. Auguſtinus in Pſalm. 70. aut bona eſt arbor, aut mala: ſi bona eſt, quare non tango? ſi mala eſt, quid facit in Paradiſo? cui Deus reſpondere potuit, quia obedientem te volo, non contradicentem ſervum, nolo tangas, etſi bona eſt. Hoc plane modo reſpondere poſſet Chriſtus quærenti, cur non det illam juriſdictionem ſimul cum ordine? non do immediate illam Epiſcopis, & Presbyteris, quia obedientes illos volo, non contradicentes ſervos. Petrum, ac ſucceſſores in Cathedra Rom. caput viſibile, & Paſtorem ordinarium conſtitui, cui univerſa, quæ ad externum regimen Eccleſiæ pertinent, adminiſtranda commiſi. Chriſtus ergo facit miniſtrum, ſed obedientem? Urget adverſarius: poterit ergo Papa negare Juriſdictionem: peccabit quidem, ſed tamen negabit, & nullus erit Epiſcopus cum Juriſdictione. Sed hoc cogitare puerile eſt: ſicut ſoli lux data eſt, ut eam toti orbi communicet, & fonti vena, ut in rivos defluat, & agros irriget: ita & Pontifici poteſtas collata eſt, non ut eam ſolus retineat, & in ſe colligat, ſed ut aliis Eccleſiæ gradibus impertiat. Quapropter etſi Pontifici ſemper licuerit unum, aut plures Epiſcopos ex cauſa privare Juriſdictione Epiſcopali: ſicut & Epiſcopis privare quoſdam presbyteros Juriſdictione in ſubditos: at omnes privare non tentabit umquam. Recte Antigonus, cum quidam omnia regibus eſſe honeſta diceret, non ipſum regem honeſti, & juſti regulam eſſe, ſed juſti, ac recti miniſtrum eſſe, ac defenſorem: hoc pacto æſtimandum non eſt Pontificem ſua adeo auctoritate abuti velle, ut ea moliri ſtudeat, quæ nulla ratione fieri debeant, & in publicam perniciem vergant. Si inſtes, quid ſi vellet id agere? Reſpondebo, quid ſi Eccleſiam ſuam Chriſtus deſerat, cum qua ſe adfuturum ſemper promiſit? De quibus apud Zachariam Boverium in *Cenſura parænetica* parte 2. nec non in Cenſura Facult. Pariſ. an. 1617. contra eumdem de Dominis, ut in *apparatu*. Nec iſtis repugnat articulus Pariſienſis an. 1429. Martii 8. in quo F. Joannes Sarraſin ex ordinatione facultatis pronuntiavit aliquas propoſitiones, ad alias emendandas ſui Actus Veſperiarum, quarum prima erat.

Objectio de Dominis ſolvitur.

Omnes poteſtates Juriſdictionis Eccleſiæ alia a Papali poteſtate ſunt ab ipſo Papa quantum ad inſtitutionem, & collationem. Pro qua fuit obſtrictus Decreto Facultatis ad ſic dicendum. *Omnes poteſtates Juriſdictionis Eccleſiæ ſunt ab ipſo Chriſto quantum ad inſtitutionem, & collationem primariam, a Papa autem, & ab Eccleſia, quantum ad limitationem, & diſpenſationem miniſterialem*.

Mens Facultatis Pariſ.

Nam non aliud hic intendimus; non enim Chriſtus inſtituit Epiſcopos fore in Eccleſia ſine Juriſdictione. Imo id ita inſtituit, ut illis conferretur Juriſdictio; ac primaria illius collatio, quæ ſcilicet facta eſt Apoſtolis quoad Epiſcopatum, & 72. diſcipulis quoad curatum, cum ſit a Chriſto, eſt de jure divino: executio tamen illius inſtitutionis Chriſti in particulari cum certa limitatione ſubditorum huic, & illi Epiſcopo aſſignatorum eſt a Papa, & Eccleſia. Non enim Chriſtus inſtituit, ut in eo loco eſſet Epiſcopus, & tales urbes, oppida, & pagi ſubderentur ipſi: ideo limitatio Juriſdictionis, ſicut & ejus extenſio, nunc major, nunc minor dicitur eſſe a Papa, & ab Eccleſia, quia Papa nunc in Concilio, nunc extra Concilium talia diſponit. Licet eumdem articulum cum debita veneratione anno 1442. in revocatione M. Nicolai Quadrigarii Ordinis Heremitarum D. Auguſtini, eadem facultas ſubmittat determinationi Eccleſiæ, ſacri generalis Concilii, & ſanctæ ſedis Apoſtolicæ. Quid porro cenſeat inſignis Theologus ejuſdem Facultatis, ac profeſſor quondam Theologiæ in Sorbona, ſic accipe. Gamachæus in 3. p. *de Sacramento Ordinis*, c. 9. ait poſſe ordinari Epiſcopos ſine ulla Juriſdictione, vocanturque titulares, qui agent ad nutum alterius Epiſcopi. Probat ex quibuſdam Chorepiſcopis, qui erant Epiſcopi ſine juriſdictione, ut ſentiunt Baronius tom. 3. anno 357. Bellarm. *de Clericis* c. 17. Genebr. l. 3. *Chronol. in Damaſo*, Onophrius *in Epiſt. Pontif. Rom.* Probatur etiam ex Concil. Antioch. Can. 10. ubi dicuntur conſecrati tanquam Epiſcopi, & præterea dicuntur non poſſe ordinare ſacerdotes abſque Epiſcopo civitatis: alia editio habet, præter conſcientiam. Sunt titulares ſolo nomine, qui nec de facto, nec de jure obtinent Juriſdictionem ad eum finem ordinati, ut eſſent coadjutores ordinariorum.

Chorepiſcopi.

Confirmatur ſententia, ait, ex eo, quod clariſſimi Theologi ſuſtinent Epiſcopos, etiam ſi habeant poteſtatem characteris immediate a Chriſto, non tamen poteſtatem Juriſdictionis, ſed hanc potius a ſummo Pontifice accipere, unde etiam fit, ut eſt, characterem amittere nequeant, Juriſdictione vero privari poſſint. Unde & ſummus Pontifex poteſt reſervare caſus per totum orbem, &c.

Cæteri malunt Epiſcopis omnibus, & ſingulis competere aliquam Juriſdictionem jure divino, ſaltem ſi ordinarii fuerint, ſed competere cum ſubjectione ad ſummum Pontificem reſpectu executionis, ita ut ejus exercitio aliquando privari queant. Valde probabilis ſententia ait, nec ſatis, quæ, & quanta ſit illa Juriſdictio, aperit.

Maneat ergo, Epiſcopos Juriſdictione pollere in ferenda Decreta pro regimine gregis ſibi commiſſi: quæ Juriſdictio, etſi ſubordinata ſit Juriſdictioni Apoſtolicæ ordinariæ ſummi Pontificis, non deſinunt tamen cum ipſo pares eſſe in poteſtate ordinis: quare eos vocat coepiſcopos, & fratres venerabiles. Domini denique vineæ cultores ſunt, & dum ſinguli per orbem particularem ſuam Eccleſiam ſibi creditam regunt, in ſolidum reſpectu aliorum Epiſcoporum, Eccleſiam Dei regere non abſurde dicuntur.

Quod vero dicit Apoſtolus ad Galatas, *licet nos, aut Angelus de cœlo evangelizet vobis, præterquam evangelizavimus vobis, anathema ſit*, id intelligit de evangelizante alium Chriſtum, alium Redemptorem a Chriſto: cum non ſit in aliquo alio ſalus. Atque ad eumdem ſcopum collineat alter locus: *tu vero permane in his, quæ didiciſti*. In fide illa in Chriſtum Redemptorem, ſine qua impoſſibile eſt placere Deo.

Concluſio.

SEd jam ſatis datum eſt decretis Pontificum, quos Deus ad regimen Eccleſiæ, ad conſummationem ſanctorum in Eccleſia conſtituit. Plura alia adjici potuiſſent, ſed ut noſtri inſtituti fuit magis ſelecta, & utilia dare, nec eadem multoties repetere, ac quantum ſufficere poterat ad complenda duo volumina, quid magis conduceret ad doctrinam potiſſimum in unum corpus comportare, itaut in neceſſariis ſtudioſo lectori non

ino-

inopes, & bonarum rerum egeni videremur, ſenſimus A jam præfigendum eſſe limitem huic operi.

Unum tamen eſt decretum, quod prætermittere non poſſumus, tanti eſt momenti illud in omnium animis infigere. Decretum iſtud eſt decretorum omnium maximum, a Summo Pontifice, & omnis Eccleſiæ Hierarcha in ultima ſua de judicio concione promulgatum, cujus executio certiſſime futura eſt, a quo nullus eximi in æternum poterit. Hoc eſt decretum illud cæterorum omnium finis Matth. 25. *Et ibunt hi in vitam æternam: illi autem in ſupplicium æternum.* Hoc eſt decretum ſempiternæ veritatis. Etſi cœlum, & terra tranſeant, at verba illa non tranſibunt: *& ibunt hi in ſupplicium æternum, juſti autem in vitam æternam.* Credis hoc, Chriſtiane? cur ergo ita vivis? imo non credis, cum ita vivas ſomnolente, ubi de tanta partitione rerum B æternarum agitur. Igitur non male dicebat quiſpiam, nonniſi duos carceres in mundo debere inveniri, alterum inquiſitionis, in quo detinerentur homines, qui iſtud non credunt, alterum carcerem fatuorum, & delirantium pro omnibus, qui id credunt, & vitam in malis ducunt. Faxit Deus, ut ſi ex mente excidant tot alii canones Pontificum, iſtud numquam de memoria deleatur: *& ibunt hi in ſupplicium æternum, juſti autem in vitam æternam;* a quo ſupplicio liberet gratia Redemptoris Jeſu Chriſti Domini noſtri, Amen.

Gravi pondere tandem ſolutus tertiæ editionis Summæ iſtius, in fine concluſionis lecturos obteſtor, ne quem laborem ſubii in his duobus voluminibus Conciliorum precibus aliorum invitatus, temerariæ præſumptioni tribuant. Fateor cum Vvalafrido Strabone in fine libri ſui de rebus Eccleſiaſticis, me nec reperiſſe cuncta, quæ dilucidari cupivi, nec cuncta poſuiſſe, quæ reperi: cum & rerum magnitudo ſciendi cupiditatem ſuccenderet, & diverſitatum confuſio faſtidii nimietatem præberet. Habebit tamen in his lectoris mei curioſa veſtigatio, etſi non copiam, qua delectetur, cauſam inquiſitionis, qua exerceatur.

INDEX

INDEX
RERUM, ET VERBORUM.

Primus numerus paginam, ſecundus columnam, ſequens littera columnæ partem notat.

A

ABaelardi error circa ſanctam Trinitatem, 401.2.d. de eo itidem longe plura. ibid.c. & 402.a & ſeq.
contra Petr. Abaelardum Concilium, illiuſque Concilii hiſtoria, ab ipſomet Abaelardo exarata. 558.1.b.e. & ſeq. errores Abaelardo imputati. 560.1.a & ſeq. illius defenſio. ibid.2.c.
Abbas mulieris ingreſſum in ſuum Monaſterium permittens qua pœna plectendus. 231.1.d
Abbates commendatarii an habeant vocem deliberativam in Conciliis. 649.2.e
Abbates a quibus, & quo pacto a ſuis locis repellendi. 216.2.d
Abbatum de Confirmatione conferenda, & calicibus conſecrandis privilegium Diœceſanis exhibendum. 456.1.c.
in Abbates commendatarios maledictiones. 536.1.e. 537.1.a. & b
Abbates pro recipiendis fratribus vetiti pecunias accipere. 295.2.b. & ſeq.
Abbates quomodo debeant cum ſuis Monachis vivere, 369.2.b. quomodo ad ſæcularia beneplacita venire. 309. ibid.
Abbates pro humilitate religionis in Epiſcoporum poteſtate. 179.1.e.2.a.202.1.b
circa Abbatum, & Abbatiſſarum reformationem varia ſtatuta. 734.1.b. & ſeq.635.1.a. & ſeq.
Abbati an liceat manumittere mancipia Monachis donata. 176.2.c.182.2.a
Abbatum contra Epiſcopos conſpiratio. 600. 2. d. ſ 607.1.c
Abbatibus plura Monaſteria habere non licet. 175.1.e. 182.2.b
de Abbatibus, & Monachis plura. 853.1.b. & ſeq.
propter Abbatias in Galliis diſſidia. 319. 2.c, 320. 1.d.
Abbatiæ ſine medio Romanæ ſedi ſubditæ, a quo illud privilegium debeant obtinere. 266.1.a.b
Abbatiſſæ ſuum Monaſterium egredi ſine ſui Epiſcopi licentia prohibitæ. 301.2.b
Abbatiſſis nihil licet contra Regulam. 525.2,d
Abbatiſſæ quænam Monaſteriis puellaribus debeant præferri. 306.2.e. de Abbatiſſis iterum nonnulla. 307.1.a. & ſeq.309.2.c
Abdera Saracenus Hiſpaniarum Rex multis Judæorum ſuaſionibus adductus bellum infert Chriſtianis. 538.1.b. & ſeq.
Abiu. Vide Hæretici.
Abortus voluntarii pœna. 332.2.c
Abraham quantum dives. 57.1.c
Abrincenſis Concilii decreta. 410.1.d.e.2.a.b
Abſolutio. Vide pœnitentia.
de Abſolutione pœnitentiæ ſacramentalis, & Eccleſiaſticæ diſſertationes. 795.1.e. & ſeq.796.1.e. & ſeq. 797.1.a. & ſeq.
Abſolutio ceremonialis, & ſacramentalis. 8 2.c
Abſolvendi, & conſecrandi poteſtas indiviſa. 8.2.c.d
Abſolutio iis, qui in mortis articulo fuerint conſtituti, non deneganda. 706.2.d
ad Abſolutionem reſtitui aliud eſt, & aliud ad dignitatem. 10.2.d
Abſolvi non poteſt, qui in ſeipſum dixerit, quod dictum in alios puniretur. 85.2.c
Abſolutio duplex, Sacramentalis, & canonica. 105. 1. b
Abſolutio an fuerit aliquando negata in fine vitæ. 20. 2.c
Abſolutio quibus præcipue deneganda. 650.2.d
Abſtinentia ſpiritualis in pœnitentibus potiſſimum debet vigere. 305.1.e
Acatius de hæreſi condemnatus adverſatur Romano Pontifici. 164.2.d.e. & ſeq.
contra Acacium Conſtantinopolitanum convocatum Romæ Concilium. 163.2.b.c. & ſeq.
Acacio Eutychiano addicti nimis Epiſcopi e ſacris diptychis adempti, per Concilium Conſtantinopolitanum ex parte reprobatum reſtituti. 184.2.b.c. & ſeq.
Acacii Conſtantinopolitani mellitus, & fucatus dolus. 163.1.c.164.2.b
Acaciani a Semiarrianis damnati. 80. 1.a.d
Acaciani Filium Dei Patri diſſimilem docentes. 81. 1.d.e
Academia. Vide Schola.
Acceptio perſonarum in pœnitentiæ judicio maxime debet præcaveri. 305.1.e
Accipitres. Vide Canes.
Accipitres, & canes ab Epiſcopis non alendi. 224. 2. d
ad Accuſandum qui non admittantur. 132.1.d, & ſeq.
de Accuſatione Epiſcoporum, Presbyterorum, vel Diaconorum. 97.2.c.d. & ſeq.
de Accuſantibus falſo fratres ſuos. 26.1.d
ad Accuſationem non admittendæ ſerviles perſonæ. 238.1.a.b
Acephali. Vide Severus.
contra Acephalorum principes Concilium Conſtantinopolitanum. 197.1.d. & ſeq.a.d.2.a
contra Acœmatas Concilium Romanum ſub Joanne Papa II. 196.2.b. & ſeq.
de Acolythi ordinatione. 103.1.e
Actus ſecundum genus, aut ſubſtantiam, & ſecundum modum ſpectatus. 190.2.a

Digitized by Google

Adæ prævaricatio quantum animæ, & corpori cunctorum hominum nocuerit. 188.1.e.2.a
per Adami peccatum humano generi magna clades illata. 191.2.d.e. & ſeq.
Adam an mori potuiſſet, ſi non peccaſſet. 142.1.d
Adelbertus ab ineunte ætate hypocrita, ejuſque pernicioſæ impoſturæ. 289.1.d.e. in Concilio Germanico damnatur. ibid.2.a. & ſeq.
Adelbertus Pragenſium Epiſcopus, & de eo notanda nonnulla. 359.1.c.d. & ſeq.
Adelgerius. Vide Hermannus.
Adjutorium Dei ſemper implorandum etiam a renatis, ac ſanctis. 189.1.a.b
Admonitio conſuevit augere cumulum diligentiæ. 77.2.c
Adoleſcentium ætas quantum lubrica, & quomodo coercenda. 243.1.d
Adoleſcentes ad ſtudia publice alendi. 483.2.a. & ſeq.
Adorari Deus vere, niſi in ſpiritu, & veritate, non poteſt. 52.1.e
Adrianus filius Exhilarati excommunicationi addictus. 288.1.a
Adrumetini Monachi, & illorum error. 160.1.a
Adultera quandiu vivit, non licet viro ab ea ſeparato aliam uxorem ducere. 293.2.c
Adulterorum pœna. 333.1.b
de duobus Adulteris, uno negante, altero profitente. 365.1.e 2.c
Adulteram, cum qua quis commiſit vivente illius viro, eam poſt mortem viri non poteſt ducere. 349.2.e.350.1.a.351.1.a
in Adulterio deprehenſam conjugem an liceat occidere. 788.1.a
de Adulterio cum Clericis. 208.2.a
Adulterio polluta vivente marito poſt illius mortem, cum adultero non poteſt nubere. 508.1.c
circa Advocatos hæreticorum eædem, quæ contra hæreticos, conſtitutiones obſervandæ. 588.1.b
Advocatorum juramentum. 600.1.a
Ægydii Romani doctrina notabilis de peccato Originali. 121.2.a.b
Ægydius Rhemenſis Epiſcopus de crimine læſæ majeſtatis convictus in ordinem redigitur. 232.1.e.2.a
Ægritudo. Vide infirmitas.
de Ægrorum baptiſmo. 88.2.a
Æquitatis exordium inchoari debet a judicibus. 262.2.c
Aerius Euſtathii præcipuus aſſecla, primuſque ſodalis. 41.2.c.42.1.c.d
Aerius diſſimili quidem a Manichæo voluntate, ſed ſimili vanitate Eccleſiam impugnans. 436.1.b
Aerius Semiarrianorum hæreſeos author ab ipſiſmet condemnatus. 80.1.d.e
Aerius Euſtathii ſeditioſi, & hæretici Monachi aſſecla. 56.1.b. & ſeq.
ſuper Ætate ordinandorum an liceat diſpenſare. 650.1.b
Æthiopes Chriſtianorum ſervi an poſſint matrimonia contrahere. 749.2.a
Africa per Gildonem turbata. 147.1.e
Africana Eccleſia in priſtinam libertatem vindicata. 197.1.c
de Africanæ Eccleſiæ lapſis recipiendis. 165.1.b.c
Africani Patres minus conſulte agunt. 134.2. & ſeq.
Africanorum ruinæ initium. 27.1.d
Agape quid ſit, & de Agapis nonnulla. 36.1.d
Agapius Dinienſis urbis Epiſcopus ſede ſua privatus in Concilio Cabilonenſi. 267.2.a
Agitatores, quandiu agitant, a communione ſeparati. 26.1.b
Agnes Philippi Auguſti conjux. Vide Philippus Auguſtus.
Agricolarum bona diripientium pœnæ. 541.2.a
Agrippinus Carthaginenſis Epiſcopus, ejuſque decretum de iterando hæreticorum baptiſmo. 6. 1.b.c.d. & ſeq.
Agrippini Carthaginenſis Epiſcopi præſumptio, quæ, & quanta mala invexerit. 13.1.c
Alarici Regis Arriani permiſſu Concilium Agathenſe celebratum. 172.1.d
Albigenſium abominationes. 569.1.d. & ſeq.
pro Albigenſium converſione, in eorum partibus Concilium. 568. 1.b. & ſeq. de iis iterum. 569. 1.b.575.1.a. & ſeq.584.1.b.c
Albigenſes hæretici in Gallia vocati, convicti, & condemnati. 412.1.c. eorum errores. ibid.d
Alcibiades. Vide Montanus.
Alexander Papa II. Vide Cadalous.
Alexander Epiſcopus Abylis terræ motu abſorptus, & defoſſus. 211.2.a.b
Alexander Mameas Imperator bene affectus erga Chriſtianos. 49.1.b
Alexius Imperator Conſtantinopolitanus contra Saracenos auxilium petit in Concilio Placentino. 383.2.b.384.1.a
de Alexandrinæ Eccleſiæ primatu. 140.1.b
Alienatio rerum Eccleſiæ extra neceſſitatem prohibita. 227.1.a
contra Alienatores rerum Eccleſiaſticarum. 368.1.d
Aliena concupiſcere & lex divina prohibet, & ipſa veritas definit. 137.1.c
Alienoræ Ludovici VII. Galliarum Regis conjugis præpoſterum conſilium. 366.1.c. & ſeq.
Alleluja quibus anni diebus in Eccleſiis non canendum. 242.1.a
Almarici, & ejus ſectatorum errores. 572.2.e.573.2.b. pœna. ibid. 2. e
Alphonſus, quamvis ex matrimonio poſtea authoritate apoſtolica diſſoluto natus, legitimus tamen, & parentis ſucceſſor eadem authoritate declaratus. 709.2.b. & ſeq.710.1.a. & ſeq.
ad Altare domini qui polluta mente accedunt, arguuntur. 458.1.e.2.a
Altaria, in quibus nullæ ſunt conditæ Martyrum reliquiæ, evertenda. 107.1.a.b
Altaria omni veneratione honoranda. 499.1.b
intra Altaris ſanctuarium ingredi ad communicandum laicis non licet. 214.2.b.c
Altarium portatilium uſus interdictus. 716.1.c
ab Altari diſcedere, antequam Miſſa perficiatur, non licet Altaris miniſtris. 229.1.b
Altare novum, niſi de conſenſu Epiſcopi, non erigendum. 456.2.a.b
ad Altare introire ante ingreſſum Epiſcopi presbyteris non licet. 36.2.b
Altaria portatilia non facile conſecranda. 451.1.a
Altare contra altare erectum. 24.2.a
Altari qui recuſat ſervire, de altari non debet vivere. 728.2.b
Petr. Altinas ſedis Apoſtolicæ invaſor. 169.2.b
de Altitudine divitiarum ſapientiæ, & ſcientiæ Dei, de qua D. Paulus. 522.2.e.523.1.a
Altmannus commatris ſuæ ſpiritualis conjux excommunicationi addictus. 41.2.b
Alverni, ſeu Averni, vel Arverni, populi Galliæ in Aquitania, qui a Trojanis oriundi Romanorum ſe dicebant fratres. 205.1.c
Amazonum vicinis locis matrimonium pro ſervitute dictum. 42.2.b.44.1.a
de Ambitu in electione ſummi Pontificis tollendo.169.1.b.c. & ſeq.
Ambroſius Mediolani præfectus in Epiſcopatu Mediolanenſi ſuffectus. 84.1.c.d
S. Ambroſii authoritate celebratur Aquilejenſe Concilium, & quid inde inferat Calvinus. 86. 2. a. & ſeq.
Amelia, alias Aureliæ, urbs Galliæ Celticæ, multis nominibus, & juriſprudentia potiſſimum celebris. 177.2.d
Amens eſt, qui ſperat in hominem mente carentem. 85.1.a

Digitized by Google

Amentibus non neganda pietatis officia. 141. 2. b
America novus orbis fidem, & religionem Chriſtianorum zelo amplexa. 747. 2. d
Amore naturali an poſſit homo Deum ſuper omnia diligere. 191. 2. b
Amoris mutui ſigno præcipue ſuos a cæteris Chriſtus dignoſci voluit. 44. 2. a
Anabaptiſtarum pernicioſa doctrina. 714. 2. e. 715. 1. a
Anacletus Antipapa, & Sedis Apoſtolicæ invaſor condemnatus. 399. 2. c. & ſeq. 400. 1. d
Anaſtaſius Presbyter Cardinalis tituli Beati Marcelli merito cenſuris Eccleſiaſticis perculſus, ſuoque gradu depoſitus. 322. 2. d. e
Anathemata an poſſit ſuſpendere Summus Pontifex. 209. 1. e
Ancilla, quaſi ingenua in Matrimonium ducta, an poſſit repudiari. 504. 1. d. 2. e
Ancilla furore zeli a domina perempta, quid judicandum. 332. 2. e
Ancillæ Dei Monaſteriales. 288. 2. d
Andreas Græcus homo ſub Monachi habitu degens detectus impoſtor, atque falſarius. 235. 2. e
Andronicus Lybiæ præfectus diræ excommunicationis pœna mulctatus. 113. 2. e
Angariæ ſuis diœceſibus ab Epiſcopis non imponendæ. 228. 2. a. b
de Angelorum cultu nonnulla. 35. 2. b
Angelorum plura, quam tria nomina non agnoſcit Eccleſia. 289. 2. b
Anglia. Vide Daniel a Jeſu, & Kelliſſonus. Error.
Angliæ Rex regno pulſus, & in idem regnum interdicti libratum fulmen. 574. 2. b. & ſeq.
ad Anglos notandum monitum. 702. 2. c
Angliæ Epiſcoporum diſſenſiones. 411. 2. e. & ſeq.
Angli Catholici reliquiæ cuſtodientium Angelorum dicti. 683. 1. a
Anglicanæ conſuetudines. Vide Conſuetudines Anglicanæ.
in Anglicanæ Eccleſiæ cauſa celebratum Concilium Romanum. 234. 1. e. 2. a
Anima a Tertulliano credita corporea, colorata, & antropomorphita. 514. 1. a
de Animarum origine quid ſenſerit Tertullianus. 84. 1. a
Animas duas in homine admittebant Manichæi, contra quod Auguſtinus. 147. 2. e. & ſeq.
ad Animarum curam inſtituendi a Diœceſanis diligenter examinandi, an ſint illi gerendæ provinciæ idonei. 450. 1. b
de Animabus humanis nonnulla. 213. 2. b. e
Annonæ quodoam olim pretium ſtatutum. 294. 2. c. 295. 1. a
de Annuntiationis dominicæ celebritate in Hiſpaniæ partibus perſolvenda. 264. 2. d. e. & ſeq.
S. Anſelmus Leucenſis Epiſcopus e ſede ſua a Canonicis ſuis per vim ejectus. 375. 1. b
S. Anſelmus Anglorum Archiepiſcopus in immenſum afflictus. 386. 1. a. & ſeq. 389. 2. a
contra Anthimum ex Acephalorum principibus unum Conſtantinopolitana Synodus. 196. 1. d. & ſeq. ad 201.
de Antichriſto nato levis, & erronea opinio. 390. 2. b
Antiochiæ Synodus ſub Sancto Petro ab Apoſtolis celebrata. 3. 2. b. c
Antiochena plura Concilia. 62. 2. e
Antiochena Eccleſia poſt obitum Juliani Apoſtatæ diro, ac pericoloſo admodum ſchiſmate exagitata. 85. 2. d. 86. 1. a
Antiochenæ Eccleſiæ primatus aſſertus. 140. 1. c. d
Antiocheni ſchiſmatis continuatio. 93. 2. b
Antiphonalia per Diœceſanos viſitanda. 452. 2. c
Antipodas, quos non noverat Auguſtinus, noſtra noverunt tempora. 747. 2. d
Antiſiodorenſis Concilii quadraginta quinque Canones. 230. 2. a. & ſeq.
Antoninus Epheſi Epiſcopus de multis accuſatus ab Euſebio Valentinianopolitano Epiſcopo. 108. 1. b
Antonius Feſſulanenſis Epiſcopus munere Epiſcopali per Africanos Epiſcopos privatus. 135. 2. e
Antropomorphitæ. Vide Audæani.
Anſcarius Subdiaconus ſedem Lingonenſem invadit. 325. 2. c. illius pœnitentia. ibid. & d
Anxii in confeſſione ſacramentali quomodo tranquillandi. 462. 1. b
Apiarius Presbyter ex Africa appellans a Pontificibus Romanis ſuſceptus. 127. 2. d. 132. 2. c
Apiarii multa crimina. 134. 1. a
Apocalypſis D. Joannis a Paſchate uſque ad Pentecoſten ſub excommunicationis interminatione legi imperata. 242. 2. d.
de Apocryphis ſcripturis Gelaſii Papæ decretum. 166. 1. a. & ſeq. de iiſdem controverſia. 168. 1. b. & ſeq.
Apollinaris hæreſis. 81. 1. d. 1. 84. 1. e. & ſeq.
Apologiæ Caſuitarū tres Apologiæ. 922. 2. d. & ſe. ad 925
Apoſtata excucullatus communionem a viro alioquin ſanctiſſimo per minas extorquet. 221. 2. b. c
contra Apoſtatas, & Apoſtatarum patronos. 915. 2. b. c. d. Vide totum.
de Apoſtata quodam parricida. 111. 2. b. e
de Apoſtatis in extremo vitæ communionem poſtulantibus. 26. 2. b
Apoſtatæ omnis generis requirendi, ut reſipiſcant, & ad inſtituta ſua revertantur. 469. 2. d. e. & ſeq.
item & de Apoſtatis, qui ſub prætextu diſpenſationum apoſtolicarum vota ſua, religionique ſuæ inſtituta deſeruerant, 470. 2. e. & ſeq.
Apoſtatis converſis, vel reverſis ad Dominum reconciliatio non neganda. 99. 2. a
in Apoſtatas cujus eſt animadvertere. 728. 1. b. c
duodecim Apoſtolorum natalitia ſumma veneratione ſolemniter celebranda. 355. 1. c
quatuor Apoſtolorum Concilium Hieroſolymis habitum contra Cherintum. 1. 1. a. & ſeq.
Apoſtoli nomen varie ſumitur. 364. 2. d
Apoſtoli quomodo puniebant infideles, & Apoſtatas. 47. 1. e. 2. a. b
Apotactici quinam olim dicebantur. 42. 2. c. d
de Appellationibus ad ſummum Pontificem Romanum controverſia. 134. 2. b. & ſeq. 135. 2. a
Aqua. Vide benedictio.
Aqua non benedicta ſi addatur aquæ benedictæ, an fiat & ipſa benedicta. 693. 2. d.
Aqua benedicta ultra octavum diem non reſervanda. 694. 1. a.
Aquæ natura in olei pinguedinem verſa. 220. 1. c
Aqua benedicta an ex Apoſtolica inſtitutione. 351. 2. e
Aqua quando in calice vino miſcetur, quid ſignificet. 275. 1. b. c
Aquilejenſis Eccleſia bis in eumdem errorem relapſa duabus vicibus reſipuit. 286. 2. a. b
Arabicum Concilium contra negantes immortalitatem. 6. 2. b
Aragonii Epiſcopi unde ſumendi. 372. 1. e
Arauſio Galliæ Narbonenſis civitas. 141. 2. c
Arbitrium humanæ mentis quomodo infirmatum. 161. 1. e. 2. a
Arbitrium voluntatis in primo homine infirmatum non poteſt confirmari, niſi per gratiam baptiſmi. 189. 1. e
de libero Arbitrio, & gratia contra Pelagianos, Maſſilienſes, & Prædeſtinianos, Arauſicanum ſecundum Concilium. 188. 1. c. & ſeq.
in Arbitrio libero exterminando, & profligando maxime debacchati ſunt hæretici. 446. 1. d
liberum Arbitrium in omnibus, qui de prævaricatione primi hominis nati ſunt, vitiatum. 188. 2. e
Arcadius Imperator quid in hæreticos ſtatuerit. 48. 1. c
Archidiaconi regularibus diſciplinis debent eſſe contenti. 304. 1. b
Archidiaconi quibus poſſint munus ſuum committere. 466. 1. e. 2. a

Archiepiſcopi cujuſdam exemplum, qui in propria Synodo petit ſe redargui. 913. 1. a.b. & ſeq.
Archipresbyteri a quibus, & quomodo e locis ſuis repellendi. 216. 2. d
Archipresbyteri rationi reddendæ obnoxii. 900. 2. c
Arelatenſis, & Vienneſis Epiſcoporum diſſidium. 96. 1. e
Arelatenſe Concilium primum, deque eo controverſia. 25. 2. d. 26. 2. b
Arelatenſis ſecundi Concilii capitula, 59. 1. a. & ſeq. controverſia. 60. 1. b, & ſeq.
Ariminenſis Concilii definitio catholica, antequam patres in eo congregati per terrenam, poteſtatem hæreticorum conſortio ſociati, 78. 1. a. 2. c
Ariſtotelis doctrina de futuro contingenti. 798. 1. d. e
in Arrii reſtituendi cauſa Jeroſolymitanum, & Conſtantinopolitanum Conciliabulum. 61. 1. b
Arrii, Deo ejus hæreſim damnante, obitus. 61. 2. a
Arrianorum cur tam crebra Concilia, 68. 1. b
Arrianorum quæ fuerant Eccleſiæ, ad Catholicum Epiſcopum, in cujus Diœceſi ſunt ſitæ, pertinere debent, 227. 2. b
contra Arrianorum teterrimam hæreſim Concilia duo Alexandrina. 32. a. b. & d
Arriani Epiſcopi lingua garrula ſola Divi Remigii umbra repreſſa. 180. 1. c. d
Arriani in ſe invicem pugnant de formula fidei. 80, 1. b, & ſeq.
de Arrianis ad Eccleſiam venientibus, 26. 1. c
Arrianorum baptiſmus an ab Eccleſia receptus. 34. 1. b
contra Arrianorum calumnias Concilium Romanum, 67. 1. d. e
Arriani 27. converſi, 82. 1. a. Vide Semi-Arriani.
Arrianæ hæreſeos damnatio, 78. 1. b. & ſeq.
Arioli condemnati. 287. 2. e
Arma deponenda, cum acceditur ad Sacramenta. 662. 2. d.
Arma ſpiritualia Clericis habenda, ſæcularia dimittenda. 310. 1. c
de Arma in pace projicientibus. 26. 1. b
Arma militiæ Clericalis quænam ſint, 707. 2. c
Armeniorum in fide errores, 403. 2. a. b
Armentarius Epiſcopatui, quem indecenter erat adeptus, libens renunciat. 140. 2. c
Arnaldus. Vide Perpetuitas.
Arnaldi Abbatis Ciſtercienſis nimia ſeveritas, 568. 2. e. 569. 1. a. & ſeq.
Arnulphus Rhemenſis Archiepiſcopus depoſitus, 360. 1. a. c. & ſeq. 2. a. & ſeq. reſtitutus. 361. a. c
Arnulphi Patriarchæ Jeroſolymitani, ejuſque immunda converſatio. 395. 2. d
Arreptitii divinis ſe Sacramentis ingerere prohibiti, 273. 2. e. 274. 1. a.
Ars nulla haberi præſumitur, niſi prius intenta meditatione diſcatur, 868. 1. c
Artes quænam in triviis doceri debeant. 464. 2, b
Artaldus. Vide Hugo.
Arverni. Vide Alverni.
Aruſpices. Vide Arioli.
Aſiaticum Concilium de Paſchatis celebratione, ſed reprobatum. 4. 2. e. 5. & ſeq. 6. a. & ſeq.
Aſinus multarum carnium quis dictus. 50. 1. e
Aſſenſatores decimarum officio ſuo non ſatisfacientes quomodo coerciti. 592. 2. e
Aſtrologia judiciaria penitus prohibita, 617. 1. a
in Divum Athanaſium Epiſc. Alex. Conciliabulum, & fictæ in eum ab hæreticis calumniæ. 60. 2. a. b. & e
D. Athanaſius novis calumniis exagitatus, & in Galliam exul dejectus. 61. 1. a
in D. Athanaſii cauſa Concilium Romanum. 65. 2. c. illius Symbolum, ibid. d. e
de D. Athanaſio iterum plura, 71. 1. b. & ſeq.
D. Athanaſius per Concilium Alexandrinum reſtitutus. 61. 2. c, & ſeq. iterum ejectus, 62. 1. b
D. Athanaſius a tertio exilio, & quinquennalibus latebris Alexandriam reverſus, magnoque omnium gaudio, & applauſu exceptus. 81. 1. b
D. Athanaſius ab Arrianis de impudicitia accuſatus. 524. 1. c
Athanaſius Neapolitanus Epiſcopus, & Princeps, propter fœdus cum Saracenis initum excommunicatus. 337. 2. b. c. & ſeq.
in Atriis Eccleſiarum quænam ponenda ædificia. 786. 2. b
Attalus tyrannus exauctoratus. 113. 2. c. d
Avaritia conjuncta cum ſacrilegio, & ambitione coercita. 212. 1. c
Avaritiæ ſitis etiam ſacerdotum mentes obtinet. 744. 1. a
Audire aliud eſt, aliud diſcere. 192. 1. d
contra S. Audoeni Rothomagenſis Monachos celebratum Concilium. 552. 2. c
Averni. Vide Alverni.
Auguratores ab Eccleſia ſeparandi, 175. 2. c
D. Auguſtinus ad ſcribendum contra Pelagium deputatus. 128. 2. e. 129. 1. a. b
D. Auguſtini ſententia circa Prædeſtinationem. 523. 2. c & ſeq.
Auguſtini elogium. 259. 1. c
D. Auguſtini pallio ſe contegunt hæretici. 720. 2. b
D. Auguſtini poſt baptiſmum caſtitas ab hæreticis ſuſpecta redditur. 515. 1. b. & ſeq.
D. Auguſtini doctrina de gratia, & libero arbitrio male ab Adrumetinis Monachis, & Maſſilienſibus Presbyteris intellecta. 159. 2. e. 160. 1. a. & ſeq.
Auguſtinus Theodorici Regis Notarius Luxovienſis Monachus factus. 234. 2. e. factus Schiſmaticorum conſors, & Schiſmatis ſectarius, alios in eundem errorem conatur pertrahere. 235. 1. a
Auguſtoduni virus cujuſdam hæretici tranſmarini ſparſum. 256. 2. a
Aulea. Vide imagines.
Aurelius. Vide Sirmundus.
per Aurium illecebras vitiorum turba ad animam ſolet ingredi. 300. 2. a
Auxentius, homo, ne Romanæ quidem linguæ, ſed tantum hæreſeos peritus. 83. 2. c. d, & ſeq.
in controverſia de Auxiliis initio ſeculi 7. pacis ſervandæ gratia ſuſpenſa excommunicatio a Clemente VII. 209. 1. c.
de Auxiliis divinæ gratiæ, ac libero hominis arbitrio controverſia, 805. 2. d. e. & ſeq.

B

BAcchalaureorum juramentum ante impugnationem poſitionum. 684. 2. a
Balivorum officia per ſuſpectas in fide perſonas non emenda. 584. 1. e
Balduinus Flandriæ Comes Imperatori quinquennali reconciliatur, 369. 1. a
Balleationes in feſto Innocentium ſub pœna anathematis prohibitæ. 596. 1. d
Balſamum Chriſmati conficiendo neceſſarium de Eccleſiæ facultatibus emendum. 304. b. c
Bambergenſis Eccleſia in Cathedram Epiſcopalem erecta. 362. 1. a. b
Bannum ab Epiſcopis ſuperpoſitum non contemnendum, 345. 1. c. Comitis banno præponendum. ibid. b. & ſeq.
de Bannorum matrimonialium proclamatione. 849. 1. e. 2. a. & ſeq.
Baptiſmi Sacramentum quam ſit efficax. 442. 1. d. e
ſine Baptiſmo an poſſit eſſe ſalus. 803. 2. e
Baptiſmus in ſignificationem mortis, triduanæque ſepulturæ, & Reſurrectionis Chriſti inſtitutus. 843. 2. c. de eo plura. ibid. & ſeq.
de Baptiſmi Sacramento plura, & notanda. 241. 1. a

Ba-

Digitized by Google

de Baptiſmo in remiſſionem peccatorum. 124. 1. e
in Baptiſmo tribuendo quolibet tempore periclitantibus ſubvenitur. 308. 2. e
de Baptiſmo hęreticorum iterando Concilium Africanum. 6. 1. c. d. & ſeq.
Baptiſmi neceſſitas. 715. 1. c
Baptizari in nomine ſanctiſſimæ Trinitatis, vel in nomine Chriſti, an ſit idem. 786. 2. d
Baptiſmi, & Pœnitentiæ tempus. 38. 2. a
circa Baptiſmum doctrinæ modus. 477. 2. b. d
Baptiſmus an debeat adminiſtrari ante meridiem. 478. 1. b
Baptiſmi ſui dies olim a fidelibus quotannis celebrata. 496. 2. c. & ſeq.
contra denuo Baptizantes Stephani Papę edictum. 763. 1. a. & ſeq.
Baptiſmi effectus. 135. 1. & 2. b. c
in Baptiſmo una, vel trina merſio. 330. 1. c.
in cauſa Baptiſmatis hæreticorum, Concilia Carthaginenſia primum, ſecundum, & tertium. 11. 1. b. e. 2. c.
Baptiſmi ceremonias an neceſſe ſit ſupplere in Hęretico Calviniſta, cum ad fidem Catholicam revertitur. 650. 1. b
de Barba Clericorum. 104. 1. d, e
Baſilicæ gratis conſecrandę. 220. 2. a
poſt extructam Baſilicam duo ad rem divinam inibi peragendam neceſſaria. ibid. b
Baſilicę hęreticorum an ſanctis uſibus applicandę. 183. 1. e
Baſilicarum in pagis facultates ſub cujus ſint poteſtate. 203. 1. b. c
Baſilica a laicis facta quomodo conſecranda. 186. 1. b
in Baſilidis, & Martialis cauſa Concilium Africanum. 10. 2. a. b.
Baſilii perutilis, & Monachis omnibus neceſſarius liber. 41. 2. d
Baſina Chilperici Regis uxor. Vide Reginę, & Ægidius.
Baſſus Syxti Pontificis calumniator a Valentiniano Auguſto proſcriptus, omniaque facultatum ejus prædia Eccleſię Catholicę ſociata. 139. 2. d.
in Bavaria ante 800. annos recepta Religio Catholica. 291. 2. a. b. Vide Hęreditas.
Begardi. Vide Fratricelli.
Bellarminus Cardinalis quaſi ſpiritu prophetico ductus. 805. 2. e
Bellicenſi nupero, & illuſtri Epiſcopo probrum a Patre Yvone Capuccino illatum. 734. 2. c
Bellum civile in Gallia recrudeſcens. 221. 1. e
Bellum Papale ſine concordia diſcors, liber hęreticus, de quo plura. 804. 2. d. e. & ſeq.
de Bello ex parte ſummi Pontificis contra Principes Chriſtianos, vel ex parte Principum Chriſtianorum contra Papam, plura, & notanda. 640. 2. e. 641. 1. a. & ſeq. de eodem controverſia. 641. 2. d
Belvacenſis Eccleſia diſſenſionibus inter Epiſcopum, & cives turbata. 577. 2. e. 578. 1. a
Benedicere in aliena diœceſi qualiter poſſint prelati. 627. 1. d
Benedictio ſalis, & aquæ, & de ejus uſu pervetuſto. 480. 2. e. 481. 1. a
Benedictiones aperire omni conceſſum Presbytero. 141. 1. c. d
Benedictio ordinationis a ſolis Epiſcopis danda. 235. 2. c
Benedictionem a Judęis ſumere vetitum. 20. 2. d
de S. Benedicti regula ſervanda. 295. 2. a. & ſeq. 301. 1. e. 304. 2. a
Benedictus Papa V. per Leonem antipapam Sedis Apoſtolicę invaſorem Schiſmaticum ſolemniter exauctoratus, & in exilium relegatus. 358. 2. a. b
Benedictus XIII. Vide Schiſma.
Benedictus pſeudo-Papa, & Schiſmaticus depoſitus, & omni officio ſacerdotali privatus. 369. 1. d
Beneficentia divinis oculis tanto eſt gratior, quanto invenitur eſſe prętantior. 257. 2. e

Tom. II.

Beneficiorum vacantium fructus cujus ſint. 596. 1. c
ad Beneficia Eccleſiaſtica quinam aſſumendi a diœceſanis. 450. 1. c. d
Beneficiorum collatores Simoniaci, & Laici proſcribuntur. 391. 1. a. d. e. & ſeq.
Beneficia per ſe, vel per alios ambitioſis precibus non petenda. 492. 2. b
Beneficiorum plurimorum curam animarum habentium coacervatio prohibita. 466. 2. b. & ſeq. 467. 1. a
Beneficia quomodo conferenda. 590. 1. a
de Beneficiorum patronis, collatione, & ſignatione. 484. 1. d. & ſeq. 2. c
Beneficia Eccleſiaſtica qui ſolius temporalis proventus gratia ſuſcipiunt, eos non facere fructus ſuos, ſed ad reſtitutionem teneri. 661. 2. c
Beneficiarii an poſſint eſſe Advocati. 599. 2. d
Benno Metenſis Epiſcopus excęcatus, ejuſque excęcatores excommunicati. 353. 1. b
Berengarius damnatus. 366. 2. b. 367. 1. a
Berengarii duplex abjuratio. 371. 1. e. 377. 2. d. & ſeq.
Berengarius a Fulberto Epiſcopo Carnotenſi jamjam morituro, ut immanis dę non ejectus. 352. 1. d. illius, morte imminente, notandum dictum. ibid. e. & ſeq.
Berengarius Normanniæ principem ſua hæreſi inficere conatus, per viros ſapientes ejuſdem Provinciæ ſuperatur. 545. 1. a. & ſeq.
Berengarius abjurata hæreſi fidem catholicam profitetur. 368. 2. c. & ſeq. 369. 1. d. 370. 1. c. 2. a. & ſeq.
Berengariana hæreſis iterum damnata. 384. 1. e. Vide Berengarius.
S. Bernardus propter litterarum ſuarum acrimoniam mulctatus. 468. 2. d
D. Bernardus in Gilbertum Porretanum. 404. 2. d
Bernardus Tyrinenſis fortiſſimus juſtitiæ propugnator, ac totius injuſtitiæ, & iniquitatis expugnator. 544. 1. c
Bertranda. Vide Philippus I.
de Bertrami, ſeu Joannis Scoti libro. 545. 1. d. & ſeq. 546. 1. d. 2. e
Bertramus Ratramnes. 367. 1. e. 2. a. & ſeq.
Beſſarionis Cardinalis ad unionem Græcos inter, & Latinos notanda hortatio. 736. 2. c. e. 737. 1. a. ejuſdem quaſi prophetia. 737. 2. a. & ſeq. excuſatio. 738. 1. a. declaratio quorundam, quæ Græcis notiſſima, Latinis ignota ſunt. ibid. c
Theodor. Beza præcipuus Calvini diſcipulus. 645. 1. e de eo iterum. 646. 2. a. & ſeq. illius inſcitia. 647. 1. b
Biblia vernaculo ſermone prohibita. 576. 1. c
Biblia nunquam a Clericorum manibus deponenda. 458. 1. c
Bibliæ editio perfecta quo ſenſu. 805. 2. a
Bigamia. Vide Digamia.
Bigami ad Presbyteratum, vel Diaconatum non promovendi. 235. 2. b
Bigamis an negata communio. 33. 2. b
Bituricenſis Archiepiſcopus a quibuſdam dictus Aquitaniæ ſuperioris Patriarcha. 651. 2. b
non Blaſphemare in ſchola blaſphemi Satanæ, quomodo diſcant hæretici. 47. 1. b. c
Blaſphemia non debet abire impunita. 728. 2. d
Blaſphemiarum involucrum inſtar ſerpentum mutuis ſpiris ſe invicem glomerantium. 164. 1. d
contra Blaſphemos Concilium Pariſienſe. 590. 2. e. 591. 1. a. & ſeq.
Blaſphemi quomodo coercendi. 707. 2. d. e. 708. 1. a
Bobo Dinienſis urbis Epiſcopus ſede ſua privatus in Concilio Cabilonenſi. 267. 2. a
Bona Eccleſiæ non eſſe nimia, ſi bene diſpenſentur. 316. 2. b
Bona Eccleſiæ in tres portiones dividenda, & quænam illæ ſint. 214. 1. d
Bonorum Eccleſię diviſio. 37. 2. c
Bona Eccleſiæ quâ ſedulo conſervanda. 810. 1. d. e. & ſeq.

Hhhh 3 de

de Bonorum ſpontanea renuntiatione, & an vitæ mutationem indicet. 57. 1. c. d. & ſequent. Vide Bonum.
Bonifacius II. Papa ſucceſſorem ſibi deligit, & quæ ex eo turbæ. 194. 2. d. e. & ſeq. de eo item controverſia. 195. 1. b. & ſeq.
Bonifacium inter Papam VIII. & Philippum Pulchrum Regem Galliæ diſſenſiones. 617. 1. a. & ſeq.
Bonifacius IX. Vide Schiſma.
Bonoſus hæreticus Virginitatem Beatæ Mariæ impugnans. 93. 2. a. & ſeq.
Bonoſiaci hæretici quinam, & quænam illorum hæreſis. 205. 1. a. b
circa Bonum, & malum morale quid poſſit hominis libertas. 191. 2. d
Bonum incaſſum agitur, ſi ejus non providetur perſeverantiæ. 250. 1. a
Breviaria per diœceſanos viſitanda. 452. 2. c
in Britannia ſine conſenſu Metropolitani, vel Comprovincialium Epiſcopi non ordinandi. 217. 1. a
Britonum Epiſcopi excommunicati. 326. 1. e
Brunichildis Sigeberti Regis uxor relicta nubit Meroyæo; Chilperici item Regis majori natu filio, & quid inde. 221. 2. b. & ſeq.
de Bubulcis, & eorum incantationibus. 501. 1. a
a Bulgaris maximæ clades, & ruinæ Imperio Gallico illatæ. 316. 1. d
Bulla Sabbatina a Joanne XXII. publicata, deque ea plura, & notanda. 789. 2. b. & ſeq. 790. 1. a. & ſeq. 792. 1. d. 801. 2. e. & ſeq.
Burdigalenſis Archipræſul inferioris Aquitaniæ Patriarcha dictus a quibuſdam. 651. 2. a
Burdinus Antipapa. 396. 2. d. e. 397. 1. c.
Burgundia variis prædonum incurſibus paſſim laborans. 547. 1. b
de Burchitani Monaſterii ſubjectione contentio terminata. 374. 2. 1. a. b.

C

Cabellinum in Gallia Celtica Heduorum civitas inter Dubilem, & Ararim fluvios ſita, vulgo *Chalon ſur Saone*. 265. 1. a. b
Cadalous pſeudopapa omnium acclamatione condemnatus. 372. 1. 2. c. d
Cadavera defunctorum quomodo ad Eccleſiam deferenda. 868. 1. e
Cæciliani Epiſcopi virtus notanda, 24. 1. d. de eo iterum plura. ibid. & ſeq.
Cædis Clerici authores tantum a divinis excludendi, non locus, in quo eſt patrata. 728. 1. a. b
de Ceremoniis legis antiquæ, & an poſt Chriſti mortem eſſent obſervandæ, deque ea quæſtione Concilium Hieroſolymis habitum quatuor ſedentibus Apoſtolis. 1. 1. a. & ſeq.
Ceremoniæ per univerſam Eccleſiam obſervatæ diligenter retinendæ. 481. 1. b
Cæſarii Arelatenſis Provinciæ Primatis authoritate celebratum Agathenſe Concilium. 172. 1. d
Cajetani opinio circa baptiſmum parvulorum. 803. 1. e. 2. a. & ſeq.
Calamitatum origo. 223. 1. e
Calliſtus hæreticus Sabellianus. 37. 1. c
Calix dominicus vino, & aqua permixtus debet offerri. 175. 1. b
Calicibus ligneis olim utebantur ſacerdotes aurei, nunc calicibus aureis ſacerdotes lignei. 346. 2. d
quæ Calvinus ſcripſit de Conciliis, quot ſcateant mendaciis, mirum. 56. 2. c
Calvinus refellitur, primatum ſummi Pontificis, ac Chriſti opus deſtruere ſatagens. 154. 2. c. d. & ſeq.
Calvini de Prædeſtinatione opinio. 160. 2. a. 162. 1. c
Calvini mordacitas. 134. 2. b. & ſeq.
Calviniana dogmata profeſſus Cyrillus Patriarcha Conſtantinopolitanus. 738. 2. e. 739. 1. a
Calviniſtarum errores per Græcos caſtigati. 739. 1. c. d. e. 2. a. b. & ſeq. 740. 1. a. & ſeq.
Calvinianæ doctrinæ plura capita ad peccatum inducunt. 813. 2. e. 814. 1. a. & ſeq.
Calviniſtarum Charentoniana pſeudo-Synodus, in qua decreta eſt ipſorum communio cum Lutheranis. 698. 1. a. & ſeq.
Calviniſtæ Novatianorum, ſive Catharorum ſpurii. 8. 1. c
Calviniſtæ novatores cum Iconoclaſtis antiquioribus collati. 290. 1. b. c
Calviniſtarum mala. 812. 1. a
Calviniſtæ in enarrandis Sacerdotum, & Religioſorum peccatis ſeu veris, ſeu potius fictis eloquentes. 114. 2. b
Calvitium vix reperiri in fœminis. 55. 1.
Camelum facilius tranſire poſſe per foramen acus, quam divitem ingredi in regnum cœlorum, error Euſtathii. 57. 2. a. & b
Campanarii officia ſua quam religioſe debeant exequi. 471. 1. c
Campanella favet Cajetano. 803. 2. b
Canibus ad venandum uti non debent Sacerdotes, & Levitæ. 176. 2. b. 183. 1. e
Canina Teutonice, pœnitentia dierum quadraginta in pane, & aqua. 363. 2. e
Henr. Caniſii alioqui de antiquitatibus Eccleſiaſticis benemeriti erratum. 521. 1. c. d
Canonum relaxatio, aut in iis diſpenſatio, unde. 15. 2. c.
in Canonum contemptores decretum. 71. 1. a
Canonum, qui recipiuntur, omnia Concilia a ſacerdotibus legenda, & intelligenda. 305. 2. a
Canonicæ Horæ. Vide Horæ Canonicæ.
Canonici Juris corpus quinque partes complectitur. 758. 1. d
Canonicorum reſidentia an ſit de præcepto, & jure divino. 650. 1. c
Canonica vivendi formula. 867. 2. a
Canonicus curam habens animarum, ſine cujus fructibus canonicatui deſervire non poteſt, an teneatur in Cura, quæ longius diſtet, reſidere. 650. 1. c
Canonici in capituli conſortium recepti ſuos fructus integre, & ſine dilatione debent recipere. 452. 2. a. b
Canonici qua ætate in Eccleſiis cathedralibus debeant inſtitui. 658. 2. b
Canonicorum numerus in Eccleſiis Cathedralibus, & Collegiatis ſtatuendus. 428. 2. e
Canonici ſtudioſi ad Univerſitatum ſtudia mittendi. 465. 1. b
Canonici Eccleſiarum Cathedralium Conſiliariorum Epiſcopi nomine decorati. 658. 2. b
a Canonicis Regularibus toga linea ſuper veſtem ferenda. 452. 2. c. 453. 1. a
Canonici integris horis canonicis debent intereſſe. 633. 2. a. b
Canonici clerici canonice debent vivere. 309. 1. c
Canonicus ſæcularis cum quibus debeat converſari. 869. 2. b
Canonicus non eſt, qui non vult regi, & dirigi. 869. 2. d. & ſeq.
Canonicatus plures poſſidere, prohibitum Clericis. 633. 2. c
ad Canonicatum qui, & quomodo admittendi. 654. 2. b. c
ad Canonizationem in eo, de quo agitur, tres conditiones requiſitæ. 712. 1. b, c. & ſequent. 713. 1. a. b. & ſeq.
Cantica turpia, & obſcœna in feſtivitatibus Martyrum, & Baſilicarum dedicationibus prohibita. 261. 1. c
Canticum turpe, atque luxurioſum circa Eccleſias agere prohibitum. 311. 2. b
Capellæ de novo temere non erigendæ. 451. 1. a. b
Capella prætextu novi miraculi, niſi conſcio Epiſcopo non

Digitized by Google

non erigenda. 456. 2. a. b
Capellanorum jura. 593. 2. b
in Capillis vel dimittendis, vel demittendis non eſt conſtituenda Religio. 56. 1. b
Capillorum ſcite excogitati nexus ſub pœna anathematis prohibiti. 658. 2. e
Capitularium dominicum, & quidnam ſit. 530. 1. b
de trium Capitulorum damnatione ſententiæ uſque ad Concilium œcumenicum ſuſpenſio. 209. 1. a. quænam ſint tria illa capitula. ibid. c. Vide Schiſma.
in Capitulo an vocem habeant in ſacris tantum conſtituti, 428. 2. a
Capitula an teneantur intereſſe Conciliis Provincialibus. 630. 1. a
de Capitulorum authoritate in Synodis longe plura, & notanda. 578. 2. b. & ſeq. 579. 1. a. & ſeq.
Captivitatis vinculum omnino a Chriſticolis redimendum. 266. 2. d
Carbonarii cujuſdam in extremo agone notandum dictum. 644. 1. d
Carceres in Monaſteriis extruendi. 525. 1. c
Cardinalium prima mentio. 37. 2. d. quando illis attributa poteſtas eligendi ſummum Pontificem, ibid. e
Cardinalium congregatio. 759. 1. e
Cariſienſia quatuor capitula. 324. 1. a. 325. 1. d. e
Carlomannus. Vide Karlomannus.
in Carnotenſi Diœceſi feſta celebranda. 856. 2. a. b. & ſeq. 862. 1. a. & ſeq.
Carmelitarum Ordo in Anglia quando declinare cœperit. 703. 1. e. 2. a
ſecundum Carnem vivere quid ſit. 869. 1. d. e. 2. a
Caro Chriſti Paſſionis ſanguine decorata. 236. 1. c. in una Chriſti perſona gemina carnis, & deitatis natura, 236. 2. a b. 237. & ſeq.
Carolus Magnus Eccleſiæ defenſor. 307. 2. e
Caroli Magni plura geſta. 292. 1. b. & ſeq. illo imperante Concilia celebrata, ibid. ad 314
Carolus Magnus Catholicus in fide, Rex in poteſtate, Pontifex in prædicatione, Judex in æquitate, Philoſophus in liberalibus ſtudiis, &c. 294. 1. a
Caroli Magni teſtamentum. 298. 1. c
ad Carolum Calvum a Ludovico legitimo ſucceſſore Regnum Galliæ translatum. 333. 1. c. 334. 1. d. 2. a
Carolus Craſſus Ludovici fratris Caroli Calvi filius, a Joanne Papa VII. coronatus. 335. 1. b. c
Carolus Simplex Ludovici Balbi filius, Francorum regni legitimus ſucceſſor inungitur. 342. 2. e. 343. 1. a
Carolus Conſtantienſis Epiſcopus de ſimonia, & ſacrilegio accuſatus. 373. 2. d. e. & ſeq.
Carolus Aurelianenſis. Vide Ludovicus Aurelianenſis.
Carranzæ, & Gratiani errores. 62. 2. d
Carraria opera die dominico, quot, & quænam liceat facere. 502. 2. c. d
Cartelli a quæſtoribus non recipiendi, niſi prius diligenter inſpecti. 591. 2. e
Carthaginenſe ſecundum Concilium cur poſtremo loco poſitum. 138. 1. c. & ſeq.
Carthaginenſium Conciliorum, vulgo tertii, & quarti, canones notandi. 96. 2. e. & ſeq. 101. 2. a. & ſeq.
Carthaginenſe ſextum, vulgo ſeptimum Concilium, an unum, vel plura Concilia. 136. 1. d. e. & ſeq.
Carthaginenſes in jugis Alpium angelicam ducentes vitam. 562. 2. c
Caſſanardi ſacerdotes inter Chriſtianos Divi Thomæ, 744. 2. c
in Caſſinenſis Monaſterii cauſa Concilium Beneventanum, 394. 2. b. 396. 2. c. 397. 1. e
Caſſinenſis Monachus invitus in Monaſterium intruſus a voto abſolutus. 394. 2. e. 395. 1. a
Caſſinenſes Monachi a querela Monachorum abſoluti, 397. 2. e
Caſſinenſis Eccleſia per Jeſum Chriſtum fundata. 398. 1. b.
Caſtella an poſſint habere Epiſcopi. 401. 2. a
Caſtiganti reverentiam exhibens leviter caſtigatur. 276. 1. a
Caſtitas ſacerdotum. 207. 2. d
Caſtitas ab univerſis fidelibus cuſtodienda. 162. 2. e
Caſtitatis præmium ſicut bonum eſt, ita & majori obſervantia, & præceptione cuſtodiendum eſt. 105. 2. b
Caſtitatis propoſitum in vidua, vel virgine qui impedierit, excommunicationi addictus. 227. 2. c
in Caſibus reſervatis moderatio. 460. 1. c
de Caſibus reſervatis Epiſcopo plura, & notanda. 621. 1. b. c. & ſeq.
Caſuiſtarum laxiorum origo. 15. 2. c
Caſuiſtæ legendi proponuntur. 718. 1. c. 722. 1. c. d. 2. a
adverſus Caſuiſtas a Calviniſtis orta commotio. 811. 2. e. 812. 1. a. & ſeq.
in Cataphronitas decretum. 42. 2. e
contra Cataphrygas Concilium Iconienſe celebratum, 10. 2. e. 11. 1. a. & ſeq.
Cataphrygarum baptiſmus cur jubeatur iterari. 34. 1. d
Cataphryges quonam tempore exorti, & quænam illorum hæreſis. 50. 2. a
de Catechumenis peccantibus. 31. 2. c
Catechumenis quid olim daretur ab Eccleſia tempore Paſchali. 97. 2. b
de Catechumenis nonnulla. 42. 2. c. d
Catechumeni aliquot diebus ante Paſcha ſymbolum docendi. 219. 2. e. 220. 1. a
Catharinus contra Cajetanum. 803. 2. d
Cathedram, cui quis interceſſor datus, interceſſori retinere prohibetur. 106. 2. c. d
Cathedra principalis ſuæ Parochiæ ab Epiſcopo non negligenda, 501. 1. c
ficti Catholici quantum cavendi. 46. 1. e. 2. a
Catholici nomen in diſputationem verſum. 116. 1. d
Catholicis vetita hæreticorum connubia. 177. 2. a
de Catholico, qui filios ſuos in hæreſi baptizandos obtulerit. 186. 2. a
Catholica fides humanæ ſalutis fundamentum, deque eam profitendi ratione. 652. 2. d
Cauſæ, & cauſati nomine etiam in divinis Orientales utuntur largo modo. 738. 1. e
Cauſidici curiales ad clerum non admittendi. 113. 1. c
Cellarii avari in Monaſteriis non eligendi. 295. 2. a
Cenſuræ omnis violatio an inferat irregularitatem, 421. 2. e. & ſeq.
Cenſus presbyterorum erga Epiſcopos abolitus. 704. 1. c
Cenſura, qua nulla eſt major in Eccleſia. 891. 1. a
Cenſus annui redimibiles ex parte venditoris an ſint liciti. 792. 1. e. 2. a. & ſeq. ex iis detrimenta. 792. 2. e 793. 1. a.
Cento Theologiæ Moralis tripartitus. 812. 2. e. 813. 1. a. & ſeq.
Cerdonis error. 213. 2. a
Cereorum accenſio ad ſollicitandas animas defunctorum prohibita. 20. 1. e
de Cereo Paſchali. 241. 2. c
in Cerei Paſchalis benedictione duæ propoſitiones dubiæ. 798. 2. d. e. & ſeq.
Certa omittere, & incerta conſulere, nihil proderit. 161. 2. b
Chalcedonenſe Concilium aſſertum, & in ſacras tabulas relatum. 181. 1. c
Chalcedonis ſuburbium, dictum *Ad Guercum*, in quo & habitum Concilium. 111. 2. d. 112. 2. a
Charentoniana Calviniſtarum Pſeudo-Synodus. 698. 1 a. & ſeq.
Caribertus Rex a Sancto Germano Pariſienſi Epiſcopo excommunicationi addictus. 28. 2. a. de eodem Rege notandum quid. 219. 1. b
Charivarium propter multa, & gravia inconvenientia, quæ inde ſequuntur, fieri prohibitum. 432. 2. e
Charitatem qui habet, omnia habet bona, & quam firmiter ab omnibus Catholicis conſervanda, 308. 2

Cha-

Digitized by Google

Charitas ad ſalutem neceſſaria. 446. 2. d
ſine Charitate nemo juſtus eſſe poteſt. 477. 1. a
Chelidonius Epiſcopus Veſontionenſis Epiſcopatu dejectus. 519. 1. c.
Chilpericus magnam cladem quarumdam civitatum infert Eccleſiis. 221. 2. a
Chorepiſcopi an aliquando Epiſcopali charactere fuerint inſigniti, 29. 2. b. 32. 1. e
de Chorepiſcopis. 63. 2. e. 64. 1. b
Chorepiſcopis, & presbyteris quædam prohibita. 235. 2. d. e. 236. 1. a
intra Chorum quinam præter Clericos admitti debeant. 664. 1. b.
Chriſma a quo, & quomodo petendum. 85. 2. d
Chriſma ſub prætextu medicinæ, vel maleficii dari prohibitum. 310. 2. d
Chriſma conficere ſolus poteſt Epiſcopus. 215. 1. b
Chriſmatis nonniſi una benedictio. 142. 1. b. 144. 2. e
de unctione Chriſmatis in Confirmatione. 478. 1. e. 2. a
Chriſma ſub ſigillo cuſtodiendum. 299. 2. c. d
pro Chriſmate nihil debet Epiſcopus accipere. 220. 1. e
Chriſma a ſolo Epiſcopo faciendum. 109. 2. e. 110. 1. a
Chriſmatio verticalis in baptiſmo olim a Presbytero ſine licentia Epiſcopi non adhibebatur. 110. 1. a
Chriſma accipiendum a proprio Epiſcopo. 146. 2. c
in una Chiſti perſona geminæ naturæ proprietas, ejuſque paſſio in ſola humanitatis ſuſceptione manifeſtata. 236. 2. e
in Chriſto indiminute abſque peccato natura humana. 255. 2. c. d
Chriſti mors quo ſenſu non eſt pro omnibus. 324. 1. c. d
Chriſtiani unde, & ubi primum ſic dicti. 3. 2. c. d. 4. 1. a. b. & ſeq.
Chriſtiani quid debeant offerre Deo. 53. 2. a
Chriſtianis ſabbatizare, vel judaizare non licet. 35. 1. e. 2. a. 36. 1. a
Jus Chriſtianæ civitatis duplex. 58. 1. d
Chriſtiani Judæis, vel gentilibus non vendendi. 237. 2. a. Vide Judæi Mancipia.
Chriſtiana cum Judæo nupta an a viro in ſua ſuperſtitione obſtinato ſeparanda. 245. 2. c. d
Chriſtophorus homo Græcus Ulivolenſis Epiſcopus conſtitutus, & quantum inde turbarum. 297. 2. e. 298. 1. a
Chrodieldis filia Chariberti Regis. Vide Reginæ, & Ægidius.
Chryſaphius Eunuchus imperatorii cubiculi præfectus, & Eutychetis fautor. 153. 2. e.
Chryſoſtomi, & Epiphanii diſſidium. 107. 2. d
Chryſoſtomo plures infenſi variis ex cauſis. 111. 2. e. in illum calumniæ. 112. 1. b. provocat ad Concilium generale. ibid. d. exulat. ibid. ab exilio revocatur. ibid. e. de eo iterum. 113. 1. e
Chryſoſtomus de impudicitia accuſatus. 514. 2. c
Cibus carnalis, & ſpiritualis a Prælatis impendendus. 316. 2. d
Cilicium tempore jejunii, & Litaniarum Clericis indictum. 359. 1. c
Cinis nefarius ex corpore infantis cremato. 543. 1. b
Cicada quid ſit, & quid eam reddere. 551. 1. b
Circumciſio ab Apoſtolis fidem catholicam profeſſis vetita. 3. 2. d
Circumciſio a Judæis quibuſdam baptizatis collata. 243. 2. a. b
Cirtenſe Concilium, illudque improbatum. 15. 1. b. 2. c
Citationes quomodo executioni mandandæ. 592. 1. a
de Citationibus, & earum abuſu. 602. 1. a. 619. 1. d
ex clandeſtinis conjugiis quanta oriantur mala. 473. 2. b. c. Vide Conjugium. Matrimonium.
Claudius Miniſter Calviniſtarum Charentoniacus. 545. 2. c. & ſeq.
Claudianiſtæ heretici a Claudio dicti. 95. 2. a
Claudus per medicorum inciſionem an ſit removendus a ſacris ordinibus. 184. 1. a
de Clavibus Eccleſiæ tres quæſtiones. 759. 2. b
Claves illas eſſe in triplici ſubjecto. ibid. & ſeq.
Claves inferni quinam habeant. 761. 1. b
in Clauſtris Religioſorum lites agere prohibitum. 592. 2. a. b
Clauſura Monialium quam ſtricte ſervanda. 454. 1. b
Clauſura Monaſteriorum ſuorum a Virginibus Monialibus quam ſtricte obſervari præcepta. 486. 2. d. & ſeq.
Clemens Adelberti ſocius. Vide Adelbertus.
de S. Clementis epiſtolis. 761. 2. d
Clementius Primas Provinciæ Byſacenæ gravium criminum reus. 234. 1. a
Clementii pudenda, & abſurda hæreſis quidque potiſſimum obſervaret. 395. 1. c. d. & ſeq.
Clericis laici in Eccleſia non miſcendi. 661. 2. e
de Clerici poteſtate erga ſuam uxorem, quę peccati eſt convicta. 169. 1. d
Clerici, qui Eccleſias ſuas fugerunt, quomodo coercendi. 508. 2. d
Clerici peregrini quomodo ad ulteriores ordines promovendi. 489. 2. a
Clerici tonſuram non deferentes coerciti. 611. 1. e
Clericis adverſus invicem accuſatio prohibita. 341. 1. c
Clerici neceſſitatem bene vivendi, non peccandi licentiam ſe aſſecutos ſcire debent. 852. 2. d. de eorum veſtibus. ibid. & ſeq. plura illis prohibita. 853. 1. a. & ſeq.
Clericus minor ſeniori non præponendus. 174. 1. d
contra Clericos ſimoniacos, & concubinarios Concilium Germanicum. 421. 1. c. & ſeq.
de Clericis longe plura. 104. 1. d. e. 2. a. & ſeq. 106. 1. d. & ſeq.
Clericum coercere quibus caſibus liceat judici ſæculari. 582. 2. d. & ſeq. Vide exemptio.
Clericorum, & Monachorum diſſidium miraculo ſedatum. 339. 2. a. b
de Clericis plura. 69. 2. c. & ſeq.
Clerici percuſſoris, aut rixoſi contra alium Clericum pœna. 490. 1. e. 2. a
Clericos officio eſſe intentos oportere. 457. 2. d. e
Clericorum duplex miniſterium. ibid. & 458. 1. a
Clericis nonnulla neceſſario obſervanda. 309. 1. e. 2. a
Clericis contra judicium epiſcopale non licet proſilire. 156. 1. b
Clerici incontinentes depoſiti. 387. 1. e
Clericidarum pœna. 572. 1. b
a Clericis quænam decentia, & honeſtas obſervanda. 485. 2. a
de Clericis, qui de judicio Epiſcoporum ſuorum conqueruntur. 127. 2. b. c
Clerici vagi, ſeu acephali pro quibus habendi. 310. 2. a. b. de Clericis adhuc nonnulla. ibid. & ſeq.
de Clericis iterum nonnulla. 63. 1. e. 2. a. & ſeq. 64.
Clerici propriis Epiſcopis ſubditi. 209. 1. e
in Clericis ordinandis quid ſit ab omnibus Epiſcopis ſequendum. 108. 2. e. 109. 1. a
a Clericis habitus, ſeu exterioris corporis cultus exigitur. 458. 2. a. b
Clerici mundo addicti, Hippocentauri. 348. 1. b
Clerici, qui ſæculares judices appetunt, excommunicationi addicti. 228. 1. a
Clericis contumacibus, & ad officium tardis peregrina communio tribuenda. 172. 2. b. c
Clerici, qui comam nutriunt, ab Archidiacono detondendi. 174. 1. a
Clericorum vita qualis eſſe debeat, dilucide, & prolixe expoſita. 313. 1. e. 2. a. & ſeq.
Clerici ab omni publica indictione, atque labore immunes. 244. 2. e
Clericus magos, augures, ſortilegos, & ſimiles conſulens quomodo plectatur. 243. 2. c
Clericorum a judicio laicali exemptio. 39. 1. d

Cle-

Clerici deſertores Epiſcopis ſuis reſtituendi. 235. 2.a
in Clericos concubinarios. 375. 1. d. 2. b
Clerici ſæculares, & regulares ad ſtudia ablegandi. 483. 1. a. b. c
Clerici coram Epiſcopis conveniendi. 224 2.a
Clericorum privilegia ad tria capita reducuntur. 583. 1.e.quando perdantur. ibid. 2. b
de Clericis in aliqua culpa convictis. 106.2.e. 107.1.a
Clericorum mores. 589.1.d.e. 2.a.b
adverſus Clericorum percuſſores Concilium apud Theodonis villam. 313.1.e.2.a.& ſeq.
Clericis facultates, quas ab Epiſcopis acceperunt, deteriorare non licet. 525.2.d
Clericus inconſulto Epiſcopo judicem ſæcularem non debet adire. 174.1.e.175.1.a
de Clericorum ſcientia nonnulla, & notanda. 711.1.a & ſeq.
Clerici a talliis immunes. 576.1.a
Clerici incontinentes coerciti. 359.1.a
de Clericis capitale crimen incurrentibus. 176. 1. d
Clericis quænam maxime vitanda. 725.2.c
Clinici quinam ſint ex D. Cypriano. 32. 1. b
Clodovei primi Francorum Regis Chriſtiani ad Synodum Aurelianenſem epiſtola. 118.1.c.d.ad eundem Synodi reſponſio. ibid. & ſeq.
Cluniacenſes. Vide Caſſinenſes.
Cluniacenſis Monaſterii exemptio. 547.1.d.& ſeq.
Clypiacum, vulgo *Chlichys*, pagus territorii Pariſienſis, ibique celebratum Concilium. 265.2.c.& ſeq.
Cnaphæus. Vide Fullo.
Codicilli pœnitentiales. Vide Libelli.
Cœleſtini Papæ I. decreta, & ad Epiſcopos Galliæ Epiſtolæ. 770. 2.d. 771. 1.b. 773. 1.d. item & ad alios 774.2.b.775.1.a
Cœleſtinus hæreticus. Vide Pelagius.
Cœlibatus ſacerdotum, quaſi irreligioſum aliquod nefas, contemptui habitus. 732. 2. b
de Cœlibatu Clericorum. 209. 2. d
ob Cœlibatum tumultus. 374. 2.a
Cœlibatus ſacerdotum a Lutheranis impugnatus. 442. 2.a.b.& ſeq.
Cœlibatus Chriſtianorum an Patriarcharum nuptiis anteferendus. 50.1.e
Cœlibes quinam ſint, & quare ita dicti. 50. 2. d
in Cœmeterio vigilare fœminis prohibitum. 507. 1. b
in Cęmeteriis vigilię quare fęminis prohibitæ. 20. 1. c. d
Cœnæ Domini in feria quinta Paſchali catholica, & hæretica ſolemnitas. 213.2.e
intra Cognationis ſeptimum gradum matrimonia prohibita. 354.2.c.d
Cognationes ex Baptiſmi, & Confirmationis ſacramentis provenientes. 478. 2. a
Cohortatio una, eademque omnibus non congruit. 867.2.c.d
Coitus impotentia an matrimonium diſſolvat. 504. 1.e.507.2.d
Collatio catholicorum cum Donatiſtis Carthagine habita. 114.1.a.& ſeq.ad 118
apud Collegiatas Eccleſias Theologiæ profeſſores inſtituendi. 484. 1. d
Colloquia nec in atrio Eccleſiæ, nec in Eccleſia habenda. 363. 2. a
Colloquium Poiſſiacenſe in cauſa Religionis cum Miniſtris Calvinianis, tempore Caroli IX. Regis Galliæ. 643.1.d.e.644.1.a.& ſeq.ejuſdem hiſtoria. 645. 1.b.c
pro ſancti Columbani regula Concilium Matiſconenſe. 234.2.e.235.1.a.b
de Coma Clericorum. 104.1.d
Coma Clerici non relaxanda. 288.2.b
de Coma, & an deceat Virum. 54. 2. d
in Comedendo modus tenendus. 875. 2. b
Comeſſationibus Dei miniſtri non debent incumbere. 312.2.a
Comeſſationibus intereſſe Chriſtianis non convenit. 36. 2. a
Commater in conjugem ſumi prohibita. 287. 2.b. 289. 1. b.
de Commendis Eccleſiarum vacantium. 596. 1. e. 2. a
Commendatarii quamvis ad regularem obſervantiam non obligentur, non tamen decet eos eſſe ſine jugo, & abſque omni regula, qualeſque eſſe debeant. 663 2.e.664.1.a
ad Communicandum toties quoties Miſſam audirent fideles non fuiſſe adſtrictos, probatur. 137.2.e
Communionem ſub una ſpecie laicos percipere, ſufficit ex decreto Eccleſiæ. 470.1.d.e.479.2.e
a Communione Eccleſiaſtica quinam ſubmovendi. 156.2.b.157.1.c
Communio qua in parte Miſſæ, & quibus in locis tam Clero, quam populo porrigenda. 243 2.c
Communio ter in anno imperata. 576.1.b
Communionis bonæ, & malæ in Paſchate inſigne, & valde notandum exemplum. 293.1.a.b
de Communione conceſſa, vel negata variorum criminum reis plura, & notanda. 19. 1.b. & ſeq.
circa librum de Communione frequenti varia judicia. 906.1.b.c
Communio a viro alioquin ſanctiſſimo per minas extorta. 221.2.b.c
Communio quibus locis olim dabatur, tam ſacerdotibus, & levitis, quam laicis. 214.2.c
Communio ter in anno imperata. 303.2.e
ad Communionem præparatio. 306.2.a
Commutationes rerum Eccleſiaſticarum valde cavendæ, & ſubtiliſſime inſpiciendæ. 502.2.b
Comœdias in Monaſteriis ludere prohibitum. 471.2. b.c.
de Compaternitate nonnulla. 311.2.c.d
Compatres quinam a fidelibus in baptizandis filiis eligendi. 441.1.p
de Conceptione B. Virginis notandum decretum. 697. 2.e.703.1.c
Conceptionis Deiparæ feſtum quomodo celebretur in Burgenſi civitate. 904.2.c
de Conceptione ſanctiſſimæ virginis. 803.1.d
ſacrorum Conciliorum authoritas. 440.2.c
Concilia Orientalium an ſemper in Oriente, & Occidentalium in Occidente. 87.1.e
Concilia ob omnium concordiam congregari debent. 41.1.c.
Concilio Provinciali quomodo aſſiſtat Spiritus ſanctus. 455. *ſecundo* 1.c
Concilium Hieroſolymitanum ſub D. Petro contra Cherintum. 1.1.a.& ſeq.c. illius controverſia, & elucidatio, 2.1.e. & ſeq. quis illi præfuerit. ibid. 2. b
Concilia a ſummo Pontifice corrigenda, & emendanda. 750.2.c.d
Concilium, in quo ſoli procuratores interfuere. 642.c.b
in Concilii Provincialis lege diſpenſare, ad quem pertineat. 493.2.c.d
per plenarium Concilium quid intellexerit D. Auguſtinus. 252.b.c
Conciliabulum quoddam dictum *Proditorum* carnificina, & Mecho-Synodus. 298.1.c
Concionari vetitum Parocho, & ejus Vicario, antequam a ſuo Epiſcopo fuerint examinati. 651. 1.
Concubina pro vera uxore, ſed ſine dote, & ſine ſolemnitate in matrimonium ducta. 109.2.d
de Concubinis ſacerdotum. 230.1.b
Concubinarii monendi, & niſi moniti reſipuerint, omni officio, & beneficio Eccleſiaſtico ſpoliandi. 410.2.d
Concubinarii Monachi, vel ſacerdotes qua pœna plectendi. 469.2.b. & ſeq.
de Concupiſcentia non conſummata. 31.2.b
de Concupiſcentiæ motibus dogma Calvinianum. 816.2.c
Concupiſcentia triplex. 872.2.e
Con-

Concurſus Dei cum hominibus. Vide Prædeſtinatio.
Confeſſionem auricularem fuiſſe tempore Caroli Magni. 305.1.a
Confeſſio, quæ fit Deo, purgat peccata; ea vero, quæ fit ſacerdoti, docet, qualiter ipſa purgentur peccata. ibid.c. & 306.1.e.
Confeſſio Sacramentalis divina lege, & conſtitutione humana lapſis in mortale peccatum eſt de neceſſitate ſalutis. 847.1.a.b. & ſeq.
de Confeſſionibus audiendis a Regularibus, deque eorum ea de re privilegiis longe plura, & notanda. 612.1.b.c. & ſeq. 613.1.a. & ſeq. 614.2.e
Confeſſio rebus arduis, & difficilibus præmittenda. 496.2.e
Confeſſio auricularis quot, & quantis ſcripturarum oraculis fulta. 444.1.c. & ſeq.
Confeſſionem Sacramentalem debere præcedere Communionem. 474.1.a
Confeſſionibus audiendis quinam debeant præfici. 479.1.a. de Confeſſione non revelanda. ibid.2.a
Confeſſio. Vide Pœnitentia.
Confeſſionalia quot, & qualia eſſe debeant in Eccleſiis. 663.1.e
Confitentem quid debeat docere Confeſſarius. 461.2.d.e
Confidentiarii abſolutio ad ſummum Pontificem remittenda. 654.2.e.657.1.e.2.a
Confirmationis Sacramentum quando a Chriſto inſtitutum, & ab Apoſtolis promulgatum. 443.2.e
ad Confirmationis Sacramentum qua ætate, & qua cautela pueri admittendi. 673.1.c
Confirmationis Sacramentum ab Apoſtolis cœpit; & ut per ſolos Apoſtolos primo conferebatur, ita hodie a ſolis Epiſcopis diſpenſatur. 860.1.d
Confirmatio abſque igne non facienda. 549.1.a.b
circa Confirmationis Sacramentum doctrinæ modus. 478.1.c. & ſeq.
Confirmationis, ut & Baptiſmi Sacramentum ſemel tantum recipiendum. 181.2.b
Confirmatio qua ætate præbenda. 491.1.d
Confirmationis Sacramentum an unquam ab Eccleſia iteratum. 34.1.b
Confratriæ de novo non erigendæ. 454.1.d. & ſeq.
in Confratriis primum recte inſtitutis, & poſtea in deterius prolapſis multa committi ab honeſtate, & chriſtianæ pietatis religione penitus aliena. 777.2.e. & ſeq.
Confratriarum ſtatuta an, & quomodo obſervanda. 593.2.e.594.1.a
Conjugium non eſt, ubi non eſt conſenſus utriuſque. 787.2.b
Conjugia an ſolvi poſſint ob ſupervenientem inſaniam, vel aliam infirmitatem. 788.1.a
Conjugia neque ſuadet, neque diſſuadet Eccleſia. 50.2.e
Conjugium fraterna commaculatione pollutum an poſſit ſtare. 350.1.b
Conjugia infra ſextam generationem non facienda. 502.1.b. & ſeq.
Conjugium, quod contra piam parentum voluntatem copulatur, velut captivitas judicatur. 208.1.b
Conjugia ſervorum non dirimenda, etiamſi diverſos dominos habeant. 304.2.c
Conjugia humana a quibuſdam hæreticis erronee damnata. 213.2.c
de Conjunctionibus illicitis, & incertis. 212.2.b. Vide Inceſtæ Conjunctiones.
Connubia hæreticorum Catholicis vetita. 177.2.a
Conradus Mazoviæ Dux ob crimina coercitus. 73.1.d.e
de Conſanguineorum conjugiis diſſolvendis. 381.2.b
de Conſanguinitatis gradibus. 363.2.b
Conſecrat o dubia debet ſuppleri. 507.1.c
Conſecratio Eccleſiæ ab Apoſtolis fluxit, ipſique eam a Domino acceperunt, & poſteris tradiderunt. 220.2.b
Conſecrationes excommunicatorum penitus irritæ: 380.1.d.387.2.a.390.2.d
Conſobrina in conjugem ſumi prohibita. 297.2.c
Conſtans Imperator orthodoxæ fidei columna a Magnentio tyranno nefarie trucidatus. 71.1.a
Conſtantini Imperatoris erga ſacerdotes veneratio. 786.2.a
Conſtantini Magni decretum adverſus hæreticos. 48.1.b. illius, & filiorum Conſtantini, Conſtantii, & Conſtantis elogium. ibid. 5.
Conſtantinus Imperator adulter. Vide Joſephus.
Conſtantinus Copronymus. Vide Copronymus.
Conſtantinopolitanum pſeudo octavum Oecumenicum Concilium reprobatum, in quo octava Oecumenica Synodus abrogata. 335.1.d.e. & ſeq. de eo controverſia. 337.2.a
per Conſtantium Imperatorem Eccleſiæ perſecutio. 73.1.a.b. & ſeq.
Conſtantius acriter increpatus. 74.1.a
Conſtitutionum humanarum vis, & authoritas. 441.2.d.e.442.1.a.b
Conſtitutiones Eccleſiæ ſine grandi periculo non poſſunt violari. 482.2.a.b. & ſeq.
Conſubſtantialitatis nomen in Filio Dei a diverſis Synodis perperam proſcriptum. 81.2.e
mala Conſuetudo quantum damnoſa. 782.1.e
Conſuetudinum Anglicanarum ſexdecim capitula immunitati Eccleſiaſticæ repugnantia in Conciliabulo Clarentonenſi confirmata. 407.1.a. & ſeq. quænam illæ fuerint. 408.1.a. & ſeq.
Conſultum bonæ rei & præſentis habetur vitæ ſubſidium, & æternæ remunerationis cernitur habere præmium. 263.1.a
Contactus virtualis inſtrumentorum in Ordinatione. 103.1.c
Contentio ſopitos odiorum ignes, quaſi quibuſdam flatibus excitat, & accendit. 75.2.e
de Contractibus ſocietatis, & an ſint liciti. 804.1.c.d
Contritio. Vide Pœnitentia.
omni Controverſia, quæ de rebus Eccleſiaſticis fit, ſub duobus, vel tribus teſtibus terminanda. 187.1.d
Convivæ Epiſcoporum quinam eſſe debeant. 300.2.a
Convivia. Vide Judæi. Nuptiæ
Convivia privata non tantum pudica, ſed & ſobria colere debent Clerici. 309.1.e
Convivia Presbyterorum quæ debeant comitari. 303.2.c.d & ſeq.
Convivia in Eccleſiis prohibita. 99.1.e
Copernici opinio de immobilitate cœli, & motu terræ damnata. 807.2.a
Copronymus. Vide Imagines ſacræ.
Cordis cæca ambitio neſcit repleri. 602.2.c
in cauſa ſancti Corbiniani Friſcengenſis Epiſcopi Concilium Romanum. 288.1.c
Cornelii Centurionis, ad quem Angelus Domini miſſus eſt, fides admirabilis non fuit de natura, ſed divinæ largitatis donum. 190.1.c
Corporale dominico corpori conſecratum ad ignem quemlibet extinguendum in ignem non projiciendum. 363.1.e
Corporale Altaris quale eſſe debeat, & quomodo lavandum. 449.1.c
de Corporis humani plaſmatione. 213.2.c.d
de Correctione ſubditorum ab illorum Prælatis facienda. 602.1.e.2.a
erga Corrigendos plus agere debet benevolentia, quam ſeveritas; plus cohortatio, quam commotio. 270.2.e.271.1.a
Corrigendis quos præeſſe neceſſe eſt, irreprenſibiles eſſe convenit. 205.2.a
ex Crapula quanta ſoleant mala generari. 302.2.b.311.2.a

Digitized by Google

de Creatione univerſæ carnis, quam impie ſentiant Manichæus, & Priſcillianus. 213.2.d
Creationis mundi dies. 741. 1. tempus. 2. a
Creator rerum omnium author mali eſſe non poteſt. 44. 1. d
Creſconius Villeregienſis Epiſcopus, & Tibinenſis Eccleſiæ invaſor, quidque in eum fuerit decretum. 99.2.b.& ſeq.
Criminis confeſſionem an ferri candentis, vel aquæ ferventis examinatione liceat extorquere. 534. 2. c.
Crimen proprium tergiverſatione non celatur. 781.1.d
venerandæ Crucis cultus ab Iconoclaſtis retentus, a Calviniſtis rejectus. 290.1.b
Petr. Cugnerius miles, & Conſiliarius Philippi Valleſii Galliarum Regis. 623.2.c.626.1.a
Culpa per pœnitentiam abolita, frequenter ſupereſt temporalis pœnæ reatus. 445.1.c
Cultus interior, & exterior divini nominis. 650.2.b
Cultus divinus quomodo celebrandus. 652. 1. c. 2. a
Cupiditas omnis mali ſeminarium ſemper fuit. 457. 2.c
Curati quinam, & quomodo promovendi. 581.1.c.585 1. c.
de Curatis plura, & notanda. 460.1.c.& ſeq.2.a
Curatorum in Eccleſiis officia. 450.2.b.c.d
Curatis quinam libri habendi. 29.2.& ſeq.
Curata plura beneficia non ſine magno Eccleſiarum damno obtineri. 483.1.b.c
Curæ Eccleſiaſticæ mandatorum executio, deque ea plura, & notanda. 815.1.c.& ſeq.
de Cuſano Cardinali notanda controverſia. 722. 2. b
Cuſtodes. Vide Campanarii.
Cynici propriis armis, propriis machinamentis concuſſi. 193.2.b
Cyprianus an permanſerit in opinione de rebaptizandis hæreticis. 13. 2. a. b
D. Cyprianus prædeceſſoris ſui Agrippini cauſam tuetur in rebaptizandis iis, qui ab hæreticis baptizati fuerant. 763. 1. b. c
Cyriacus Conſtantinopolitanus Epiſcopus Oecumenici nomen ſibi uſurpare ſuſpectus. 232. 2. c.233. 1. a

D

Luc. DAcherius Monachus Benedictinus, vir multitudine lucubrationum ſuarum nulli litterato non notus. 393.1.b.c
Dæmonis opera, & pompæ, de quibus in adminiſtratione baptiſmi, quænam ſint. 301.1.a
Dæmoni an fides adhibenda. 317.2.e.318.1.a
Damaſus Pontifex Romanus de impudicitia accuſatus. 534 2.d
in Damnatione periturorum, malum meritum præcedit juſtum Dei judicium. 323. 1. d
Danielis a Jeſu liber, cui titulus: Apologia pro modo procedendi Sedis Apoſtolicæ in regendis Angliæ Catholicis tempore perſecutionis, cenſura notatus. 681. 1. e. & ſeq. 682. 1. c
Jacob. Davy Perronius Ebroicenſis Epiſcopus, ejuſque cum Pleſſio Mornæo inſigni Calviniſta, Fontebliaudi collatio. 665. 2. e. 666. 1. a. b. & ſeq. ad Cardinalitiam dignitatem evectus. 672.1.e
Deambulationes in Eccleſiis inter divina prohibitæ. 485. 1. e.
præter Decalogum plura Dei præcepta. 495.2.e
Decani in rebelles officium. 459. 1. e
Decani in civitatibus quales conſtituendi. 499. 2. e
Decani rurales Paſtorum ſunt Paſtores. 726. 2.e
Decani rurales rationi reddendæ obnoxii. 916.2.c
de Decanis ruralibus plura. 842. 1.b.& ſeq.
Decima quare de omnibus danda. 310. 1. c. d
Decimas ſolvere recuſantes excommunicationi addicti. 304 1. d
Decimæ ubi dandæ. ibid.
Decimæ Saladinæ Regi Galliarum ſolvendæ. 413. 1. d. quæ, & quales. ibid. 2.b.c
Decimarum Sedis Apoſtolicæ ſolvendarum cauſa Concilium habitum. 427. 1.e.2.a
Decimæ ex debito requiruntur. 346. 1. a. b. & ſeq.
Decimæ. Vide Aſſenſatores, Primitiæ.
Decimariorum pœna. 503.1.d.e.2.a. b.18. 2. a
Decimationum proventus nullo modo alienandus. 502. 1. a
Decius. Vide Diaconi Lapſi.
Decretalium liber ſextus an receptus in Gallia. 616. 1. c. d
Decretum Synodale, quod Satisfactio inſcribitur. 238. 2. b
Dedicatio recens conſtructæ Eccleſiæ proprio Epiſcopo reſervata. 142.1.e.2.a
Dedicatio Eccleſiæ cujuſdam Monaſterii in Anglia divinitus facta. 234.2.a
pro Defunctis orandi mos antiquus. 305.2.e
Defunctorum commemoratio in tremendis myſteriis ab Apoſtolis tradita. 445.1.e
Defunctorum oblationes qui retinent, excommunicati. 146. 2. d.
pro Defunctis orare, & ſacrificium offerre, quam ſit pium, & ſanctum. 472.2.a.b.482.1.a. b
Deitas ab Epiſcopo Acephalo, natione Syro, paſſibilis aſſerta. 336.2.a.b.d.e
Delinquere ex neceſſitate aliud eſt, aliud ex ignorantia, aliud ex ſtudio. 785. 2. b
Depoſitio Epiſcopi, Presbyteri, Diaconi. Vide Epiſcopus.
S. Deſiderius Epiſc. Viennenſis per Conciliabulum ab Epiſcopatu dejectus, & tandem lapidatus. 527.1. e
Detractionis occaſionem nullam debet dare Epiſcopus. 217. 1. e
Devota peccans in Eccleſiam non recipienda, niſi peccare deſierit. 109. 2.c
Deus cum hominibus vult quidem habitare, ſed in ſeparato tabernaculo. 51.2.b.c
unius Dei notitiam an habere potuerint gentes ante Salvatoris adventum. 162.1.b
Deo quod ſemel eſt dicatum, in uſus prophanos non eſt transferendum. 854.2.d
Deus Mahumetis, quem nec genuiſſe, nec genitum, ſed Holoſophoron eſſe affirmat. 741. e. & ſeq. an poſſit anathematizari. ibid.& 742. b. & ſeq.
Deus ex ſuo bonus, ex noſtro juſtus. 521. 2. d
de Diaconis nonnulla. 104.1.c.d
de Diaconis ad Presbyteratum evehendis. 109. 1. 4
Diaconi a Subdiaconis diſtinguendi. 224.1. e
Diaconi ab uno dumtaxat Epiſcopo non deponendi. 235. 2. c. d
Diaconi an poſſint abſolvere ſacramentaliter. 8. 2. e
Diaconi an olim ſacrificaverint. 26.1.e.2.a.27. 2. a. 32. 1. a. b. c
Diaconi qua ætate ordinandi. 173. 2.d
Diaconus quidam S. Juliano Martyri injurius, quam ſevere coercitus. 219. 1.a.b
Diaconi qua ætate ordinandi ex decreto Concilii Carthaginenſis tertii. 97. 2.b
Diaconorum faſtus aliquoties depreſſus, cum in Galliis repullulaſſet, Eccleſiaſticæ cenſuræ ſecuri iterum ſucciſus. 156. 1. c.d
Diacona in conjugem ſumi prohibita. 287.2.a.289.1.b
Diaconiſſæ quænam dicantur in Conciliis. 34.2.a
Diaconiſſæ aliæ a mulieribus Diaconorum. 23 1.1.c
Diaconiſſæ non ordinandæ. 142.2.e. 143. 1.a
Dialogus notandus divum inter Ambroſium, & Palladium, ac Secundianum Epiſcopos Arrianos in Aquilejenſi Concilio. 86.2.e.87. 1.a. & ſeq.
Dictinii Tractatus, quos ante converſionem ſcripſit, damnati. 213. 2. e.214. 1. a
Didymus Alex. cæcus quidem, ſed eruditus, & magni nominis vir in Origenis hæreſim lapſus. 107.1.e

Di-

Digitized by Google

Digamis non eſt peccatum, pro foribus tamen peccati ſtabulatur. 50. 2. b
de Digamis non conſecrandis. 85. 1. c. d.
ad Dignitatem reſtitui aliud eſt, & aliud ad abſolutionem. 10. 2. d
Dignitatis eminentiſſimæ apex omnium electione, non paucorum favore debet conſcendi. 205. 1. c. 20. a
Dignitates in Eccleſiis obtinentes ad reſidentiam adſtricti. 484.2. c. 485. 1.a
Dilectionis fraternæ magnitudo niſi laboris magnitudine non probatur. 525. 1. b
Dilectio Dei, & proximi quantum commendanda. 874. 1. b
Diligere Deum Dei donum eſt. 189. 2.d
Dimiſſoriæ litteræ. Vide litteræ dimiſſoriæ.
ab uno quoque, etiam juſto, dici oportere: *Dimitte nobis debita noſtra*. 126. 1. c. illud & a Sanctis veraciter dici. ibid.c.& 2.a
neque Dimiſſus, neque dimiſſa alteri conjungantur. 127. 1. c
nec dimiſſus ab uxore, nec dimiſſa a marito, alteri poſſunt nubere. 507. 2.c. e
Diodori Tarſenſis libri in Syrorum, Armenorum, atque Perſarum linguam tranſlati, & a Neſtorianis publicati. 139.2. e.140. 1.a
Diœceſes annuis vicibus ab Epiſcopis viſitandæ. 181.1.c
Diœceſes, quæ nunquam Epiſcopos acceperunt, non habeant, & quæ aliquando habuerunt, habeant proprium. 137. 1.d
extra illam, a qua pendent, Diœceſim ordinati ſine litteris dimiſſoriis, quomodo plectendi. 487.2.a
de S. Dionyſii Areopagitæ corporis detectione Concilium totius Regni Galliæ in regali Monaſterio Sancti Dionyſii. 687. 1.a. & ſeq. de eodem Sancto duæ inſignes, & notandæ controverſiæ. 687. 2. b. & ſeq. 689. 2 d.& ſeq. 693. 1.b
pro S. Dionyſii, quod vocant in Francia, libertatibus, Concilium Clipiacenſe. 265.2.c
in cauſa Dionyſii Alexandrini de Sabellianiſmo accuſati Concilium Romanum. 12.2.c
Dioſcorus Antiochenæ Eccleſiæ Diaconus, quare Theodoreto Cyri Epiſcopo infenſus. 140.1. d. 153. 2. d. & ſeq.
Dioſcorus eo effrænatæ audaciæ adductus, ut in ſummum Pontificem ſententiam excommunicationis tulerit. 155. 2. a
Dioſpolitana Synodus cur a D. Hieronymo dicta ſit miſerabilis. 119.2. a
De Direptoribus rerum Eccleſiaſticarum plura, & notanda. 219. 2.c.d. & ſeq. Vide Invaſores. Pervaſores.
Diſciplina Eccleſiaſtica Barbarorum incurſionibus in Gallia plurimum laxata. 157 1.b
pro Diſciplinæ collapſæ reformatione Concilium Carthaginenſe primum. 68.2.a.& ſeq.
pro Diſciplina reparanda Concilium Laodicenum antiqua nobilitate celeberrimum. 33.1.b. c. & ſeq. illius canones. ibid. 2.b. & ſeq.
in Diſciplinæ Eccleſiaſticæ cauſa Concilium Romanum. 315.2.c.d.316.1.c.d.& ſeq.
omnis Diſciplina ſic ſubjectos debet arguere, ut ſpem veniæ non videatur auferre. 281.1.a
Diſciplinam Eccleſiaſticam tuentur hæretici, abrogare ſatagunt homines reprobi. 757.2. e
Diſciplinæ mores ab Eccleſia Chriſti quid potiſſimum depulerit. 240. 2.a
ad Diſciplinam Eccleſiæ collapſam reformandam, Concilium Africanum primum. 10. 1.a
Diſpenſationes diligenter inſpiciendæ, ut occurratur abuſibus. 457.2. b
Diſputandi cum hæreticis methodus. 114.1.a. & ſeq.
Diſtributiones cuique ſecundum menſuram laboris faciendæ. 452. 1. c. abuſus circa quotidianas diſtributiones damnantur. 452.2. a
Diſtributionum non debent eſſe participes, qui officiis integris non interfuerint. 472.1.2.b
Diſtributiones quænam aſſignandæ iis, qui divino Officio in Eccleſiis celebrando interſunt. 450.1.e
in Diſtributionibus quotidianis apud Eccleſias quid ſit obſervandum. 485.1.b. & ſeq.
Dyticum, urbis Conſtantinopolitanæ celeberrimum monaſterium. 197.2.a
omnis Dives aut iniquus eſt, aut iniqui hæres, falſa quorumdam Philoſophorum ſententia. 58.1.b
Divites difficile intrare in regnum cœlorum, quomodo intelligendum. 57.2.a.& ſeq.
Divitię quidem bonę, ſed periculoſæ. 45. 1.b
Divitiæ non reddunt poſſeſſores ſuos ingratos Deo. 57. 2. e. Vide Evangelium.
Divitiarum poſſidendarum finis inter Chriſtianos. 58. 1.b.
de Divinationibus, & iis, qui eas expetunt. 30. 2. a
ob Divortium inter Ludovicum Francorum Regem, & Eleonoram filiam Ducis Aquitaniæ, Concilium Baugenciacenſe. 406.2.c
qui male Docent, illis competit magis diſcere, quam docere. 518.1.c
Docere indocti dum appetunt, nihil aliud, quam quod ignorantiæ errore vexantur, oſtendunt. 257. 2.d.e 260. 2. b. & ſeq.
Doctoris nomen ab eo, cui conceſſum non eſt, non uſurpandum. 91. 2. c
Doctrinæ Chriſtianæ edocendę luculenta, & notanda methodus. 475.2.d.e.1.a.& ſeq.
Domicellares Canonici ante merita virtutis, & doctrinæ ad capitula non aſſumendi. 487.2.d.e
die Dominico quid liceat, vel non liceat operari. 204. 2.d.e.
Dominicus dies eſt dies liber. 44.1.e
dies Dominica qualiter veneranda. 502. 2. e. & ſeq. 508. 1. b
de diei Dominicę cultu intermiſſo reſtituendo. Vide Oblationes.
Dominicus dies cur religioſa ſolemnitate habendus. 176.1.b
Dominica dies inſtituitur pro die *Paſchatis* celebrando. 5. 2. c
dies Dominicus peculiari, & notanda obſervatione coli præceptus. 293.2.c.d
Dominicæ diei excellentia. 743.2.c.d
Dominicæ diei obſervatio antiquiſſima, & de cœlo mandata. 414.2.d.& ſeq.
Domus domini in ſpeluncas latronum verſæ. 571. 1.e
Domos omnes Chriſtianorum, quaſi proprias, amare debemus. 309. 1. e
in Donadei cauſa Numidiæ conciliabulum a S. Gregorio reprobatum. 232.1.a.b.234.1.b
ex Donatiſtarum ſchiſmate Africana Eccleſia magnopere lacerata. 111.1.a.& ſeq.
Donatiſtę dicti Montenſes. 93.1.a
Donatiſtarum furores in Poſſidium. 112. d. item & in alios Epiſcopos catholicos. ibid. e
Donatiſtas convertit legum rigor. 113.1.b
in cauſa Donatiſtarum ſub Melchiade Concilium Romanum in Laterano. 24. 1. d
Donatiſtarum typus. 114. 1. c. a Baronio Nebulones dicti. ibid. illorum tergiverſatio. ibid. 2. c. ad ſolam Africam Eccleſia Catholica per Donatiſtas coarctata. 114. 2.a
Donatiſtarum ſcelus execrandum, ſeipſos, ut gloriam martyrii adipiſcerentur, necantium, vel necari procurantium. 69.2.b.c
Donatiſtę in collatione Carthaginenſi victi, & confutati atrocius graſſantur, & verbis ſimul, ac ſcriptis plurima ſpargunt mendacia; unde & Concilium Cirtenſe. 118. 1. c. & ſeq. iidem ſemetipſos interficiunt. 119.1.a.b
Donatiſtæ mendacii arguuntur. 115.2.a
Donatiſtę more hæreticorum omnium in partes, & varias

Digitized by Google

rias factiones diviſi. 95.2.a
Dordrectana Calviniſtarum Synodus in Hollandia, 720. 1.b.& ſeq.
Dormire poſt prandium an deceat. 92.1.a
Dos Eccleſiæ. 220.2.b.
Joannis Driedo doctrina de prædeſtinatione. 160.2.b
Droctigeſilus Sueſſionenſis Epiſcopus adventitio quodam dementiæ morbo laborans. 526.2.c
Duacenſium de libro Joannis Scoti judicium. 546.2.d
Duda Monacha Benedictina a quodam Presbytero corrupta pœnitentiæ ſubjicitur. 537.2.c
in Duello occiſi cadaver cum Pſalmis, & orationibus ad ſepulturam non ducendum. 323.2.c
Duella ſub interminatione anathematis prohibita. 596. 2.b
Duliæ] in Sanctos venerationem qui rejiciunt, ipſimet ab Eccleſia rejecti. 741.1.c.d
Andr. Duvallii Facultatis Theologicæ Pariſienſis Decan. de Clero Romano Eccleſiam Decii perſecutionis tempore adminiſtrante, ſententia. 57.1.b

E.

EBbo. Vide Hincmarus Rhemenſis.
Ebbo Rhemenſis Archiepiſcopus Imperatori Ludovico Pio infenſus, & quantas in eum turbas concitaverit. 318.2.b. & ſeq. ſeipſum Epiſcopatu abdicat. ibid. d. 319. 1. b. 320. 1.b. 322. 2. b. & ſeq. paſſim.
Eboracum in Anglia, vulgo *Jorch*, & Concilium in ea celebratum. 413.2.c.d.e
Ebrietas quam gravi ſupplicio expianda. 163.1.b
ex Ebrietate quanta mala ſoleant generari. 302.2.b.311. 2.a
Ebrietas quantum a Clericis vitanda. 175.2.b
ex Ebroini ſententia multos Epiſcopatu privat, & in exilium amandat Rex Theodoricus. 284.2.c
Eccleſiæ primitivæ ſeverior diſciplina. 23.1.b
Eccleſia neſcit ſanguinem. 92.2.e
Eccleſiis damna illata quomodo impediri, deprehendi, & ſarciri debeant. 488.2.a.b
Eccleſiarum conſecrationes, qua die debeant fieri. 285. 1.e
plures Eccleſiæ uni nequaquam committendæ presbytero. 285.2.c
de Eccleſiis, de quarum conſecratione dubitatur. 106.2.e
ab Eccleſiæ atriis reos abſtrahere non licet. 178.2.a.b. 183. 2.b.
ad Eccleſiæ collapſam diſciplinam reformandam Concilium primum Africanum. 10.1.a
Eccleſiæ Catholicæ fides in Concilio Arelatenſi quarto expreſſa. 298.2.c.& ſeq.
Eccleſiæ ritus, ſucceſſiones, traditiones qui non ſequuntur, pro quibus habendi. 53.c.d
in Eccleſiis pejor gemitus tempore Chilperici, quam tempore Diocletiani. 221.2.a
Eccleſiæ cum ſuis dotibus in Epiſcoporum poteſtate. 228.2.a
in Eccleſia quid ſit legendum. 214.2.b
Eccleſiæ res quomodo ab Epiſcopis habeantur. 173.1.a
in Eccleſia, & infra atrium Eccleſiæ ſcandalum, & ſimultates prohibitæ. 267.1.c.d
Eccleſiæ privilegia ab Honorio Imperatore aſſerta. 108. 1.a
Eccleſia tam indiget Pontifice, quam regnum rege. 7.1.b
Eccleſia regitur jure duplici, ſcripto, & non ſcripto. 58. 2.d
Eccleſiæ inter hæredes non dividendæ. 304.2.c
Eccleſiam Dei vulnerant etiam cuſtodes ejus. 269.1.b
de Eccleſiarum libertate, violatoribus, & juriſdictione. 603.1.d.e.2.a.& ſeq.
Eccleſiæ terras invadere an liceat principi cum poſſidentur a Papa notorio hoſte ſuo. 641.1.c. Vide Obedientia.
Eccleſia quem ſuſcepit externum, non æquum eſt, ut in alieno faciat divitem, & in ſuo retineat fraudatorem. 262.2.d
Eccleſiæ bonorum diviſio. 37.2.c
Eccleſiæ antiquitus conſtitutæ ſuis poſſeſſionibus non privandæ. 311.1.d
Eccleſiæ in ſuis tectis, & muris a quibus emendandæ. 311.1.d.e
Eccleſiæ bonorum quatuor partes. 331.1.e
Eccleſiarum paſtoribus res Eccleſiæ poſſidere, non ab ipſis poſſideri convenit. 316.2.b
Eccleſiæ ſtatus miſerandus tempore Formoſi Papæ. 343. 1.b.c
Eccleſia una non poteſt dividi inter plures presbyteros. 498.2.e
Eccleſia ex bonis, & malis congregata. 116.2.e.& ſeq.
Eccleſiæ bona. Vide Direptores. Invaſores. Pervaſores.
Eccleſia propter malos non eſt deſerenda. 25.2.c
in Eccleſiis quinam ſepeliendi. 661.2.a
ad Eccleſiarum tutelam fugientes ullo modo violare, vel vexare prohibitum. 618.1.c
Eccleſia inopibus debet opem ferre. 303.2.a
Eccleſiæ unitas, ſanctitas, & infallibilitas. 400.1.c. quod non ſit inviſibilis. ibid. 2.a. 441.1.b.& ſeq.
Eccleſiaſticæ curiæ mandatorum executio, deque ea plura, & notanda. 859.1.e
Eccleſiaſtica poteſtas. Vide Poteſtas.
Eccleſiaſticæ rei quantitas ſicut remedium tribuit conferenti, ita damnum rite præparat fraudatori. 262. 1.e
Eccleſiaſtica jura non poſſunt imperiali judicio diſſolvi. 782. 1.d
Ecthesis Heraclii condemnata. 252.1.a
Edicta triplicis generis apud Juriſconſultos. 762.2.a
Egeno quod ſubtrahitur, plerumque rapit prædo. 583. 2. d
Egeſtas pauperem non facit commendabiliorem, ſi inter ſordes, & inopiam non caveat peccata. 45.1.d
Elebaldus Comes Caſtricenſis pagi excommunicatus, & poſt mortem abſolutus. 540.2.e.& ſeq.
Electionis, & reprobationis hominum nullam aliam eſſe cauſam, quam merum Dei beneplacitum exiſtimare, an ſit hæreticum. 160.1.a
in Electione ſalvandorum miſericordia Dei bonum meritum præcedit. 323.1.d
Electio ſummorum Pontificum a Domino ſibi reſervata; licet eam bonis ſacerdotibus, & ſpiritualibus populis conceſſerit. 192.2.b
de Electione ſummi Pontificis non prius agendum, quam triduo defunctus ſepultus fuerit. 234.1.d
in Electionibus potiſſime libertatis puritas eſt ſervanda. 601.1.e.2.a.& ſeq.
de Eleemoſynarum pſeudoquæſtoribus plura, & notanda. 857.1.a.& ſeq.
propter Eleemoſynarum largitionem quidam ſibi promittunt impunitatem. 305.1.e.2.a
Elibertini Concilii capitula. 19.1. b. & ſeq. controverſia. 22.1.e
Eligendi poteſtas ubi competit, neminem cogit perditionis neceſſitas. 161.2.a
Elipandus Toletanus an reipſa idem ſenſerit, quod Neſtorius. 296.2.b.& ſeq.
ad Emendationem multorum non parum proficit, ſi quæ conſtituta ſunt, ad memoriam reducantur, &, quæ illis deeſſe videntur, adjiciantur. 25.2.e
Emendi vilius, vel vendendi carius facultas Clericis interdicta. 180.2.a
Emerita Auguſta olim caput Luſitaniæ. 267.1.c
Emerius Santonenſis Epiſcopus a Clothario in ſedem intruſus, a Leontio Burdigalenſi Epiſcopo deponitur. 215.2.a.b
Encœnia templi Antiocheni, in quibus Catholici Epiſcopi cum Arrianis conveniunt. 62.1.a.& ſeq.
Encratitæ quinam, & quænam eorum hæreſis. 51.1.e

de Energumenis notanda controverſia. 317.2.e
Energumeni an poſſint communicare. 142.2.c
de Energumenis. 105.1.e
de Energumenis nonnulla. 20.1.a.&c.
Engemberga. Vide Philippus Auguſtus.
Eon hæreticus, qui ſe dicebat eſſe filium Dei. 404.1.c.d.
Eon ſorciarius, & de eo nonnulla. 405.2.d
Eonis reſponſio in Synodo. 406.1.c.d. Illius diſcipuli, ibid.&c,
Epheſinum Conciliabulum, ſive latrocinium, in quo Eutyches abſolutus, & Flavianus, aliique orthodoxi Epiſcopi condemnati, 153.a.d.& ſeq. reprobatum. 144.1.d
Epiphania Diacona excommunicationi addicta. 288.2.a
de trium hebdomadarum ante Epiphaniam obſervatione, 91.a
Epiſcopæ quænam dicantur in Conciliis. 34.2.a
Epiſcopus invitis civibus non ordinandus. 213.1.a
Epiſcopus, qui conviviis occupatur, corripiendus. 503.2.c.d
de Epiſcopis plura, & notanda. 64.1.e. & ſeq.
Epiſcopis protegendorum, ac defendendorum populorum impoſita a Deo cura. 243.2.e
Epiſcopus in diœceſes alienas ad alienos Clericos ordinandos, vel altaria conſecranda non debet accedere. 204.1.a
Epiſcopi, qui nihil ex proprio ſuo Eccleſiæ Chriſti compenſaverunt, divinam ſententiam debent metuere. 246.1.a
duorum Epiſcoporum, qui eundem ſibi Epiſcopatum vendicabant, cauſa definita. 95.1.b
Epiſcopus primæ ſedis quis dicendus. 99.1.e
Epiſcopi Gallicani in Galliis non diſcutiendi. 146.2.b
Epiſcopi, velut ſupra montem poſiti, malle debent eſſe, quam dici Epiſcopi. 634.2.d. 663.2.d
Epiſcopi ad ſæcularia judicia non trahendi. 224.1.e.2.a
de Epiſcopis, qui quod repetere poterant, præmiſſa Synodo invaſerunt. 127.2.a
quæ Epiſcopus de bonis poſt Epiſcopatum adeptis diſpoſuit, nullius ponderis. 232.2.b
Epiſcopi ignavia coercita. 217.1.c
Epiſcopus quidam miraculoſe convictus de ſimoniæ crimine, 368.1.c.2.a.& ſeq.
Epiſcoporum annuæ viſitationes. 244.1.c
Epiſcopi officium poſt verbi prædicationem in quo conſiſtat. 456.*ſecundo*. 1.d.& ſeq.
Epiſcopus an poſſit ſalva conſcientia ſuæ diœceſis Abbatias eximere a ſua juriſdictione. 266.1.a.b
ab Epiſcopis facta donatio, vel venditio, vel commutatio rei Eccleſiaſticæ an valeat. 85.2.c
in Epiſcopos ab urbe Roma remotiores Papæ poteſtas. 761.2.c.762.1.a
Epiſcopo defuncto quomodo, & a quo adminiſtranda Eccleſia. 141.1.d.e.2.a
Epiſcopi, qui cum excommunicatis communicaverint, quomodo coercendi. 508.2.c
Epiſcopi Galli Papæ conjuncti ab antiquo. 27.1.c
Epiſcopi qualis obedientia erga Metropolitanum. 175.1.b.181.a.b
Epiſcopi per ignorantiam, vel tormenta in hæreſim lapſi, cum ad Catholicam Eccleſiam revertuntur, quomodo recepti. 81.1.e
Epiſcoporum facinus inſolitum. 318.1.e.2.a
Epiſcopi ordinantis pœnitentem, vel eum, qui viduam, aut repudiatam duxerat, vel bis contraxerat, pœna. 104.2.e
Epiſcopus nonniſi a duodecim Epiſcopis deponendus. 345.2.a
Epiſcopus excommunicato communicans quomodo coerceatur. 216.2.e
tres ſimul Epiſcopi in una civitate. 86.1.a.92.1.a
de Epiſcopi demortui bonis, & ſupellectili quidquam ſibi uſurpare prohibiti Clerici. 187.2.a.b
Epiſcopus hæredes non habens, ſi Eccleſiam, cui præfuit, hæredem non fecerit, quid fiet. 175.1.a
Epiſcopi peregrini quomodo in alienis diœceſibus ſe debeant gerere. 276.2.d
Epiſcopum Epiſcopam non habentem nulla ſequatur turba mulierum. 217.2.a
Epiſcoporum dignitas ab Epiſcopis retinenda. 491.2.c. item & de eorum veſtitu. ibid. & d
Epiſcopi res a nullo confiſcandæ. 212.1.e
Epiſcopi duo comites, qui eum admoneant, &c. 497.1.d
Epiſcopus veniens ad Concilium Provinciale quomodo excipiendus, ibid.d,e. & ſeq.
Epiſcoporum e Concilio fuga. 541.2.e.& ſeq.
Epiſcopi an poſſint abſolvere ab hæreſi contra Bullam in Cœna Domini. 650.1.d
in Epiſcopi ordinatione quot ſufficiant Epiſcopi. 99.2.c.d.& ſeq.
Epiſcopus Epiſcopi alterius plebem, vel fines uſurpare prohibitus, 70.2.a.b
inter Epiſcopos pacta inita cuſtodienda. ibid.
de Epiſcopo ab inteſtato defuncto. 181.1.e.186.2.b
Epiſcopi vices ſuas quibus debeant committere. 486.1.b
de Epiſcopis plura, 102.a.a.& ſeq. 103.2.c,& ſeq. 104.1.a. & ſeq. 2.c
Epiſcoporum caſtitas. 259.2.d. authoritas, 260.1.e
in Epiſcopos negligentes adverſus hæreticos quomodo animadvertatur, 138.1.a.b.c
Epiſcopis an liceat de theſauro Eccleſiæ ſuæ pauperibus ſuccurrere, 206.2.a
Epiſcopi cujuſdam ignominioſa depoſitio. 539.1.b
de Epiſcopi teſtamento. 176.1.c.179.1.a.182.2.d
Epiſcopi a ſuis diœceſanis interfecti. 597.2.d.e
Epiſcopo inconſulto in Eccleſiis nihil debere fieri. 348.2.e
Epiſcopi qua ætate conſecrandi. 173.2.d
Epiſcopi quomodo ſe gerere debeant, ut recte ſuo fungantur munere. 300.1.d. & ſeq. 2.b. 303.1.a. & ſeq.
Epiſcopus an poſſit ditare Monaſterium, quod fundaverit, vel aliam Eccleſiam ex rebus Eccleſiæ, cui præſidet. 263.1.a
Epiſcopi morientis propinqui quomodo ejus poſſint adire hæreditatem. 263.1.b.c
Epiſcopi, qui vel innocentes, vel pro minimis cauſis excommunicant, quomodo coercendi. 172.2.c
Epiſcopo quod eſt relictum, cujus ſit. 172.2.e.& ſeq.
Epiſcopi jejuni tradere debent Spiritum ſanctum. 316.2.c
ab omnibus Epiſcopis quid ſit ſequendum in ordinandis Clericis, 108.2.e.109.1.a
Epiſcopi, qui plebes ſibi creditas aut raro, aut nunquam per ſe ipſos viſitant, acrius corripiendi. 505.2.d.e
Epiſcopi, qui Monaſteriis vel Eccleſiis conſanguineos ſuos præficiunt, qualiter coerciti. 264.2.d.e
Epiſcopatus quamdiu poſſit eſſe ſine Epiſcopo. 290.2.b
Epiſcopatus in Monaſterium converſus. 548.1.d.e
Epiſcopatum ſuum an liceat dimittere, 556.1.e.& ſeq. ad 558.b
de primis Epiſtolis Pontificum Romanorum controverſia. 756.2.a. & ſeq. in tres claſſes diſtributæ. 757.1.b
de Epiſtolis commendatitiis. 63.2.e
Epiſtolæ de cœlo allatæ. 544.1.b.c.2.a.& ſeq.
poſt Epiſtolam in Miſſa quid canendum. 242.1.c
Epiſtola ſolis Epiſcopis conceſſa. 216.2.d
Epulæ aereæ. 406.1.a
Eraſmus Roterodamus author in omnibus non probatus. 5.2.b
Errores aliquot jam olim damnati, & nunc repullulantes, 447.1.b.c.& ſeq.448.1.a

Erro-

Errores ſunt catenati. 45.1.c
in eum, qui in Errorem jam aliascondemnatum incidit, non opus eſt nova damnatione. 777. 2.a
ubi de Errore agitur, qui ſpectat Eccleſiam, ſibi proſpicit, qui aliena curat. 681. 2.d e
Errorum magiſtri ex Eccleſiis protinus ejiciendi. 483. 1. a
Errorum occaſio eſt ignorantia ſcripturarum. 735.1.d
Errorum abjuratio ad arbitrium Epiſcopi facienda. 704.1.a
Eruditionis diſcordis repugnantia ab iis ſolvenda, a quibus proficiſcuntur inſtituta doctrinæ. 86. 2. e.87. 1.a
ſub Erulis Arrianis Eccleſia quaſi captiva. 164.2.b
Eſdræ liber quartus cur ab Eccleſia Romana proſcriptus, & penitus rejectus. 289. 2.c
Ethnicos inter, & hæreticos comparatio, & utri pejores. 12. 2. d
Ethnicorum vanitas, & ſtultitia. 107.1.c
Euangelium Chriſti non caret ſuis divitibus. 57. 2.c. V. Divitiæ.
Euangelium in Miſſa quando legendum. 187.2.a
Euangelicæ prædicationis ſumma. 461.1.c
Euchariſtia debet accipi, & conſumi in Eccleſia. 91.2.b
de ſacra Euchariſtia tres articuli prædicari prohibiti. 79. 1.c.d. & ſeq.
de Euchariſtiæ ſacramento plura, & notanda. 845. 2.b. & ſeq.
de Euchariſtia ab ægris rejecta. 273.1.a.b
circa Euchariſtiæ ſacramentum doctrinæ modus. 479. 2. d
de ſacræ Euchariſtiæ compoſitione ſuper Altare, & ubi olim reponebatur. 216.1.e.2.a
ſacram Euchariſtiam non eſſe in ſequentem diem aſſervandam, error a Cyrillo Alexandrino redargutus. 216.2.b
Euchariſtia quibus deneganda. 885.2.b. & ſeq.
an ab Euchariſtia poſſit arcere Confeſſarius. 877. 2.c
Euchariſtia quomodo ad infirmos deferenda. 706. 1.e 2. a
ad ſacrę Euchariſtię perceptionem nemo admittendus, ſine teſtimonio factæ Confeſſionis. 479.1.e.2.a
Euchariſtia vino madida pro complemento communionis porrigenda, erronee olim credita. 274.2.b.c.275. 1.a
Euchariſtiam a ſacerdote acceptam non ſumens ſacrilegus. 109.2.b
circa Euchariſtiam quæ fuerit controverſia ſæculi noni. 646.1.b
Euchariſtiæ vivificum ſacramentum. 443.2.c
circa Euchariſtiam notandum miraculum. 732.2.d.e
ſacræ Euchariſtiæ feſtum inſtitutum ab Urbano Papa IV. Gallo. 789. 1. b. indulgentiæ ob illud conceſſæ, ibid. &c.
Eudoxius Conſtantinopolitanus Arrianorum nequiſſimus. 83. 1.e
de ſancti Eugenii Toletanæ urbis primi Epiſcopi reliquiis nonnulla. 685. 1.e
Euphemius Conſtantinopolitanus Epiſcopus. Vide Acacius.
propter Euphratæ hæreſim, Agrippinenſis, ſive Colonienſis Synodus. 66.1. 2. a. & ſeq. contra eandem hæreſim duo habita Concilia. 67.1.c
Euſebius Vercellenſis Epiſcopus ab exilio ultra terminos Thebaidos redux. 81.1.b
Euſebius Dorylæi Epiſcopus, & Eutychetis hæretici accuſator. 151. 2.d. 153.2.a
Euſebianorum contra D. Athanaſium audacia in dies creſcens, eorumque in cauſa Arrii reſtituendi Conciliabulum. 61.1.a & b
Euſtathius author novi Monachiſmi. 54. 1. c. 2. a. 55. 2. a
contra Euſtathii Sebaſtienſis Epiſcopi in Armenia multa innovantis, Concilium Gangrenſe ſub Sylveſtro.

39.2.a. & ſeq. 41. 2.c.42.1.b
Euſtathius Antiochenus Epiſcopus in exilium relegatus. 60.1.e
Euſtathius ſeditioſus Monachus hæreſis Encratitarum ſectator. 50.1.b. & ſeq.
Euſtathius Sebaſtenus. 82. 2. b. in hæreſim relapſus.83. 1. c
Eutyches Archimandrita vulgatam incerto authore novam hæreſim prædicans, ac docens damnatus. 151.2. d. & ſeq. 153. 1.e. & ſeq.2.d. & ſeq.
Eutyches, & Neſtorius damnantur. 209.2.e
Eutyches Chriſto ut unicam hypoſtaſim, ſic & unicam naturam affingens. 519. 2.d.e
Exactiones graves ſuper Clerum, & populum impoſitæ. 425.2.e.426.1.a
Exactio omnis indebita pro ſacramentorum, rerumque divinarum adminiſtratione a viris Eccleſiaſticis ſummopere vitanda. 449.1.b
Examen ordinandorum quouſque extendi debeat. 495. 1.a.b.c. & ſeq.
ab Examinatione neminem eſſe immunem oportere. 457.1.d
Executionem mandatorum, & ſententiarum judicum Eccleſiaſticorum impedientes quo modo coercendi. 469.1.d.e
Excommunicatio quid ſit ſecundum Apoſtolum. 47. 1. b. c
ab Excommunicatione cujuſdam hæretici bono quodam fine ceſſatum. 92.1.b
Excommunicationis poſt mortem effectus ſecundarius. 10.1.e
Excommunicatio duo operatur, & quænam illa ſint. ibid. & 2.a
Excommunicationi fulminandæ prævia ad Clerum, & plebem oratio. 500. 1.e.2.a. & ſeq.
Excommunicationes non leviter concedendæ. 454. 2.c
de Excommunicationis contemptu nonnulla. 627. 1.e. 2. a. & ſeq.
Excommunicationis cauſa non debet eſſe levis. 209.2.e
Excommunicationis gladius Eccleſiaſticæ diſciplinæ nervus. 664.1.d.e
Excommunicatus a nullo colligendus. 212. 2.d.e
cum Excommunicatis converſantium gravis pœna. 588.2.a. b. & ſeq.
Excommunicatorum abſolutio a Capitulo facienda. 592.1.e.2.a
Excommunicati contumaces quomodo ad ſanctæ matris unitatem revocandi. 857.2.b.e
Excommunicatorum regiſtri forma. 858. 1.a. & ſeq.
Excommunicati non denunciati an ſint vitandi ſub pœna excommunicationis. 50.1.a.b
Excommunicatorum, qui invito ſacerdote Eccleſias ingrediuntur, pœna. 503.2.d
cum Excommunicatis non licere communicare. 63.1.c
de Excommunicatis vitandis longe plura. 606. 2. c. & ſeq. de eorum item ſepultura. 607.2.c. & ſeq.610.2.b. 616.1.a.619.2.e
Excommunicati quinam, & qua lege fugiendi. 490.2. b. & ſeq.
Excommunicati per biennium indurati ad Concilium vocandi tanquam ſuſpecti de hæreſi. 600.2.c.609.1.d. & ſeq. 610.1.d.615.2 e
Excubiæ funeris quomodo a laicis obſervandæ. 188.1. a. b
Exemplum bonum populis ſeipſos Epiſcopi, & Presbyteri debent præbere non ſolum dictis, ſed & factis, 508.2.b
Exempla boni operis primum a Pontificibus, Chriſto opitulante, debent procedere. 212.2.a
Exemptiones Abbatiarum a quo eſſe debeant. 266. 1. a. b
Exemptio Clericorum an ſit de jure divino, vel humano, 583.1.a. & ſeq.
Exemptionum limitatio. 658.1.c.& ſeq.

Digitized by Google

de Exequiis Epiſcopi. 253. 1.a
Exequiæ pompoſæ, & ſumptuoſæ prohibitæ, ſimul & comeſſationes. & ebrietates poſt exequias. 432. 2.a.b
Exequiæ ſumptuoſæ ſunt qualiacumque ſolatia vivorum, non adjutoria mortuorum. 852.1.c
Exercitia ſpiritualia decem dierum. 494. 1.d
Exercitiorum ſpiritualium liber a ſancto Ignatio Societatis Jeſu fundatore compoſitus, & de eo plura. 802. 1.a.b. & ſeq.
Exomologeſes inter, & Litanias differentia, 310. 2. e. 311.1.a
de Expoſitis colligendis. 147. 1.c.174.1.e
Exorciſmus. V de Benedictio.
de Exorciſtæ ordinatione. 103.1.e
Exorciſtæ quodnam ſit munus. 491.2.e.492.1.a
Exuperius Epiſcopus Toloſanus, qui ſacram Euchariſtiam in caniſtro vimineo, & vitreo calice portabat, a ſancto Hieronymo commendatus. 216.2.a

F.

Fabricæ Eccleſiarum procuratio cui committenda. 488.2.c.d
Facta potius, quam verba æmulari, ſive natura, ſive moribus eſt comparatum. 895.2.d
Facultatis cujuſcumque generale ſtudium Romæ inſtitutum. 789. 1.c
Faiditi, vel Faidoſi quinam ſint. 577.1.e
Falco Rhemenſium Archiepiſcopus impie trucidatus. 540.c. d. & ſeq.
Falſi crimine obligati a communione ſacramentorum, atque fidelium ſegregati. 426.1.c
Famæ ſuæ Epiſcopi quam debeant eſſe ſtudioſi. 243. 1.c. item & ſacerdotes. ibid.d
Familiaritas extranearum mulierum quantum Clericis vitanda. 186.2.a.b
Fauſtus Regienſis aliquando Semipelagianus Sanctorum numero adſcriptus. 524.1.c.d
Fauſti librorum de Gratia, & libero arbitrio quædam ſpecimina. 161.1.b.c. & ſeq.162.1.c.d. & ſeq.
Fauſti, & Lucidi Epiſtolæ de errore Prædeſtinianorum. 187.2.d.e.193.2.a
Feliciana hæreſis condemnata. 294. 1.d.& ſeq.
contra Felicianam hæreſim Concilium Narbonenſe. 525.1.c
Feliciſſimus Schiſmatis Africani infelix author. 7. 1.d.e. 9.1.b. & ſeq.
Felix Epiſcopus Bituricenſis commendatus, quod ſacratiſſimam Euchariſtiam in vaſe aureo reponi curaverit. 216.1.e.2.a
Felix Urgel. an reipſa idem ſenſerit, quod Neſtorius, 296. 2.b. & ſeq.
Felix Urgelitanus Epiſcopus, ejuſque error circa Incarnationem Filii Dei, 293. 1. d. e. & de illo Concilium. ibid.2.d.e.294.1.b.c
Feriatica vetitum ab hæreticis accipere. 36.1.a
Ferri judicium ante matrem Eccleſiam terminandum. 551.1.e
de Feſtorum præcipuorum ſolemnitatibus. 264. 1.e. & ſeq.
Feſti dies in anno celebrandi. 111. 1.b
Feſti dies in numerum redacti, cæteri ita abrogati, ut nihilominus peragantur divina. 727.2.c
Fides in Abel, Noe, Abraham, Iſaac, & Jacob unde. 189.1.e
Fides omnium bonorum fundamentum opere indiget. 308.2.c
Fidei confeſſio in Concilio quarto Toletano facta. 240.1.b.c
Fides non eſt accommodanda his, qui pollentes integritate fidei turpiter vivunt. 310.1.c
Fidem profitendi obligatio. 405. 1.b.c
ad Fidei formulam condendam Concilium Arrianorum. 67. 2.b. c. eadem formula a Catholicis examinata, ibid. e. & 68.1.a
Fidei expoſitio notanda in Concilio Toletano undecimo. 269. 2.c.ad 271.2.c
Fidei variæ formulæ. 80 2.a
Fidei catholicæ confeſſio ab Anatolio Epiſcopo Conſtantinopolitano, aliiſque Epiſcopis lapſis edita. 151. 2.c. & ſeq.
Fides inter virum, & mulierem occulta quo caſu irrita. 390.1.a
de Fide, quæ vocatur *ut oportet*. 192. 2.a.& ſeq.
Fides a Vuiſigothis Arrianis oppreſſa in Hiſpaniis refloreſcit. 225.2.b
Fides bonorum omnium fundamentum, & humanæ ſalutis initium. 650.2.b
Fidei catholicæ veritas duobus ſuſtinetur, ac munitur. 497.2. c
Fidei profeſſio in Concilio ſexto Toletano. 249.1. c. & ſeq. Vide Symbolum.
Fides naturalis, aut acquiſita, & fides ſupernaturalis, aut infuſa diſtinguuntur. 190.2.e
Fides ſolo in corde non ſufficit, niſi verbis enuncietur. 498.2.c
de Fide ſcripturarum teſtimonia cæteras virtutes non excludunt. 446. 2. d
Fidei notanda aſſertio in primo Toletano Concilio. 110. 1.e. & ſeq.
Fidei formula in conſecratione Eccleſiæ Antiochenæ edita, & Seleuciæ omnium Epiſcoporum conſenſu confirmata. 82.1.d
Fidei negotium ad Papam referendum. 128. 2.b
Fidei an detur aliquod initium naturaliter impoſſibile cum ſolo concurſu generali, poſitis prædicatione, & argumentis ſufficientibus ad faciendam fidem. 191.1. a. & ſeq.
in Fidei, & Eccleſiæ rebus Chriſtifideles ab infidelibus principibus auxilium petierunt. 49. 1.b.c
Fideicommiſſum nec a ſacerdote, nec ab Eccleſia poſſe retineri. 238. 1.d
Fidelis non poteſt eſſe erga homines, qui Deo extiterit infidelis. 245. 2.d
Fidelitas Regibus ſervanda. 246. 2.b. & ſeq.
Figura an excludat præſentiam. 647. 1.a
particula *Filioque* e ſymbolo ſublata. 335.2.d.e.336.1.a. & ſeq.
Filii quomodo reddantur parentibus obedientes. 54. 1. b
Filia Presbyteri, vel Diaconi peccans quo pacto plectatur. 109.2.e
de Filiis Sacerdotum, vel Clericorum. 98. 1.b
Filii ex inceſtuoſis conjugiis generati velut ſpurii habendi. 561.2.b
Filiorum necatores in Hiſpania ab Epiſcopis, & judicibus acriore diſciplina corripiendi. 228. 1.d
cum Filiaſtra fornicatus nec matrem, nec filiam poteſt in matrimonium ducere. 504.2.b.c
cum Filiaſtra ſua fornicari quantum ſcelus. 311. 2.d
Filiaſtros ſuos an liceat ad Confirmationem coram Epiſcopis tenere. 788.1.c
cum Filiola fornicationem committere, ſcelus infandum. 332.2.b
cum Filiola fornicatus qua pœna mulctandus. 788. 1.c
Filioli a patrinis inſtruendi. 311. 2.b
Fiſci Clerici a Principe non donandi. 227. 1.a.228.1.b
de Flaminibus poſt baptiſmum, & conſecrationem Idolo ſacrificantibus. 19. 1.b. & ſeq.
Flavianus Eutycheti adverſus. 152. 1.b.2.b. ceditur, & obit ex martyrio. 154. 2.b.c
Floriani, vel Floriniani quinam apud Auguſtinum. 44. 1.e
Fluentius Florentinus Epiſcopus novitatis ſtudioſus. 390.2.a.b
Fœdera inceſta, & ſacrilega. 347. 1.e
Fœminarum quarundam, ut a viris ſuis ſeparentur, calliditas. 304. 2.e.305.1.a

Digitized by Google

Fœminæ ſanctimoniales, quæ ſanctum habitum abjecerunt, in Monaſteria retrudendæ, ibique ad mortem pœnitentiæ addicendæ. 265. 1. b. c
Fœminarum extranearum familiaritas Clericis vitanda. 156.1.c
Fœmina pœnitentiam poſtulans aut velanda, aut habitu mutanda. 227. 2.d.e
de Fœminis nobilibus, quæ amiſſis viris, velantur, & in domibus propriis reſidere delectantur. 317.1.a
Fœnerari vetitum Clericis. 70. 2.e
Fœneratorum fraudes refrænatæ. 599. 2. c.600.1.a Vide Uſurarii.
Fonſecæ de ſcientia media opinio. 806.1.b
Fontes in Eccleſiarum adytis poſiti quolibet die Sabbati expurgandi, ſordibus omnibus mundandi, & aqua munda implendi. 705. 2.d
Fontis benedictio a quibus, & quomodo peragenda. 471.2.d.e
Fontanoblaudenſis cum Pleſſio Calviniſta collatio. 665. 2. d.e. 666.1.a.b. & ſeq.
de Formatis, & qualiter fiant. 127.1.e.2.a
Formoſus Portuenſis Epiſcopus excommunicatus, & e throno dejectus. 334. 2. c.d
Formoſi Papæ corpus exhumatum, ſacerdotalibus indutum indumentis, tribuſque digitis mutilatum, in Tyberim projicitur. 352.1.e.2.a. Illius ſanctitas miraculis comprobatur. ibid.e.353.2.b
In Fornicatione nati ad ſacros Ordines non promovendi, niſi fiant Monachi. 388.2.e
Forojulenſem inter, & Aquilejenſem Archiepiſcopatus limites. 368. 1.b.c
Fortitudo gentilium, & fortitudo Chriſtiana quantum differant. 189. 1.e
Fortunatus Manichæorum Presbyter, quem Auguſtinus ad fidem convertit. 148.1.b
Fractio panis ſumpta pro ſacrato pane, & Euchariſtiæ participatione. 44.2.b
hæreſis dicta Francica contra cultum legitimum imaginum. 297.1.b
Francorum Regum in Gallia ordo, & ſeries. 510.1. & 2
de Fratre eam ducente, quam frater cognovit. 504.2. c. d
Frater a fratre ſtrangulari mandatus. 107.2.e
Fratribus duobus nubere prohibitum. 311.2.d
Frater ſi a fratre pollutam inſcius duxerit, quid fiet? 350.1.d.e
Fratris uxor in conjugem ſumi prohibita. 287.2.b
Fratricellorum error gloriam ad diem judicii differendam aſſerentium. 789. 1.d
Fratricidis injuncta pœnitentia. 332.1. d. & ſeq.
Fredegundis Regina erga Prætextatum Rothomagenſem Epiſcopum male affecta. 221.2. c. 222.2.e.223. 1.a
Fredericus. Vide Fridericus.
Fridericus Imperator excommunicatus, & per ſententiam imperio privatus. 409.1.c. d. & ſeq.
Fridericus Imperator cum Alexandro Papa reconciliatus. 412.2.c. & ſeq.
Petr. Fullo, alias Cnaphæus nominatus, poſt Calendionem electum in ſedem Antiochenam intruſus, a Concilio Romano damnatus. 163.2.c. & e. plurium hæreſum reus. ibid.164.1. a. & ſeq.
Fundationes antiquæ Eccleſiarum accurate obſervandæ, & complendæ. 450. 2.e.451.1. a. & ſeq.
Fundatoris Eccleſiæ propinqui qualiter illius ſollicitudinem gerere debeant. 262. 1.e.2.a.b. & ſeq.
Funeris excubiæ quomodo a laicis obſervandæ. 188.1. a. b
in Funeris pompa vitanda ſuperflua diligentia. 842. 1. c
Furibus ex vulnere accepto in flagranti delicto morientibus an dandum viaticum. 348.2.a. & ſeq.
Furta in Monaſteriis facta quomodo purganda. 331. 2. a
Furtum committit, qui ea rapit, quæ navibus in tempeſtate ejecta ſunt. 562.1.b
Futura curioſius perſcrutari, Religioni inimicum, & hominibus pernicioſum. 656.2.d
de Futuro contingenti propoſitiones. 798. 1.a.b. & ſeq.

G.

inter GAlliæ tres Reges fratres pax conſtituta. 327. 2. b
Gallia a Northmannis, aliiſque barbaris nationibus infeſtata. 319. 2.e.320.1.a
Gallia factionibus, & ſubditorum rebellionibus ebulliens. 324. 2.b.
in Gallia bellum civile recrudeſcens. 222. 1.e
Gallicanæ Eccleſiæ propter exactiones querela. 611.2.a. b. & ſeq.
Gallicani Epiſcopi in Galliis non diſcutiendi. 146.1.d
Gallicum Concilium pro controverſia de die Paſchatis. 1.1.a. & ſeq.
in Gallicia nova Metropolitana Eccleſia inſtituta, Bracharenſi tamen ſubdita. 215.2.c
de Gallicia Provinciæ Eccleſiarum ab Epiſcopis exactione. 253.2.b
Gallienus. Vide Riculfus.
Gangra, Paphlagoniæ in minori Aſia civitas. 39. 2. a. in ea contra Euſtatii errores Concilii celebrati capitula.ibid.b.d. & ſeq.de numero Epiſcoporum illic congregatorum. 40. 2. a.b. & ſeq.
Gaudere in Domino aliud, & aliud gaudere in ſæculo. 41. 1. a
contra Gaufridi Comitis de Eſſex prohibitionem Concilium Londinenſe. 414. 1. c. illius Concilii decreta. 414. 2. a
Gentiliaci, vulgo *Gentilly*, Concilium habitum. 290. 2. e
Gentiles pro Catholicis contra hæreticos olim ſteterunt. 49. 1.d
Gentilium falſa prophetia, ut cultores Idolorum ſuorum in officio ſuo contineret. 107.1.e
de Gentilibus in extremis vitæ baptiſmum poſtulantibus. 20. 1.e
Georgius Cappadox Alexandrinæ Sedis invaſor occiſus. 81.1.b
Georgius Venetus ſupra modum addictus Rabinorum conjecturis. 289.2.d
S. Geraldi Leucorum Epiſcopi canonizatio. 368.1. a. c
Gerbertus in locum Arnulphi Rhemenſis Archiepiſcopi perperam depoſiti ſubſtitutus. 360.1.c. & ſeq. ejectus. 361. 1. a.c
Gerſonis dictum notandum. 583. 2.e
Gilbertus Porretanus. Vide Porretanus.
Gildo tyrannus, qui res Africæ perturbabat. 101. 1.e. 2. a
Gildo tyrannus potentiſſimus triennio Africam devaſtans parva militari manu fuſus, & profligatus. 167. 2. e
in Giſeleri Magdeburgenſis Epiſcopi cauſa Concilium Romanum. 359.2.a.361.1.d
Gladius uterque apud Eccleſiam. 49.1.e
Gladio evaginato atrium Eccleſiæ introire, quantum nefas. 345. 1.a
Gladiorum duorum, de quibus in Euangelio, jus, & poteſtas penes Eccleſiam. 624.2. & ſeq.
Glaſtingeberici Monaſterii confirmata privilegia. 358. 1.b
Gloria Patri. Vide Hymnus.
Gnoſticis Euangelii corruptoribus, & adulteratoribus quodnam ſupplicium debeatur. 49. 1. de iis iterum nonnulla. ibid. & ſeq.
Gnoſticorum ſuperbæ impietates. 55.2.e

in urbe Goa apud Orientales quatuor Concilia celebrata. 744.1.c. & ſeq.
Godefridus. Vide Balduinus.
Godefridus vir ſanctitate conſpicuus in Epiſcopum Ambianenſem electus. 390. 1. e. 393. 1. a. 394.1.d. 395. 1. b
S. Godefridus Ambianenſis Epiſcopus ſuum dimittit Epiſcopatum. 556. 1. c. & ſeq.
in Godeſcalcum hæreticum Presbyterum, 320. 2. d. e. quatuor illius errores præcipui. ibid. & 421. 1. a. qualis fuerit. 421. 1.c.
Godeſcalcus defenſus. 323. 2. a.325.1.d
contra Godeſcalcum Monachum Concilium Cariſiacenſe. 530.2.d. de eo plura. ibid. & ſeq.531.2.e.532. 1. a. contra eum quatuor capitula, & controverſia. ibid. 2. c. & ſeq. Godeſcalci, & Janſenii comparatio. 533.1.a. & ſeq. 534.1.a
de S. Gothardo nonnulla. 364. 1. c.d. & ſeq.
Gothi in Hiſpania hæreſeos Arrianæ perfidia abjurata orthodoxam fidem profitentur. 225.2.b. & ſeq.
Gothorum Reges Epiſcopos olim nominabant. 280. 2. c. d
Gothorum Reges in Hiſpania per Eccleſiam ſtatuuntur. 247.1.a. & ſeq. 252.1.a
Gothorum leges plane abrogatæ. 373. 1. b
de Gradibus Eccleſiaſticis Sylveſtri Papæ Canon. 37. 1.a. & ſeq.
Graduati an ſint examinandi pro ſacris Ordinibus ſuſcipiendis. 648.2.e.649.1.a
Græcorum prophanorum ſchola diſcrimen inter hypoſtaſim, & uſiam ignorans. 81. 1. d.
de pace inter Græcam, & Romanam Eccleſiam ſtabilienda, Concilium apud Nympham Bithyniæ oppidum. 734. 2. d. e. & ſeq.
cum Græcis controverſia ad duo capita refertur. 735.2. a.d.e.736.1.a
Græcorum adverſus Eccleſiam latinam accuſationes. 329.2.c.d.
Græci, & Latini ſibi invicem improperant. 291. 1. a
Grani Gothorum Lectoribus in Eccleſia prohibiti quinam ſint. 214.2.a
de Gratia plura, & notanda. 188.2.b. & ſeq.
ſine Gratia ſalus accepta non potuit cuſtodiri, nec ſine gratia poteſt reparari, quod eſt perditum. 189. 1. c. 2. a
ad Gratiæ donum ſemper ſubjunctum laboris obſequium. 161. 1. d. e. Gratia omnibus datur. ibid. 2. d
Gratiam Dei non ſolum peccata dimittere, ſed etiam adjuvare, ne committantur. 125.2.d. de ea item plura. ib. & 126.2.b
ad Gratiam probandam innumera ſunt ſanctarum Scripturarum teſtimonia. 190. 1. a
Gratia præveniens per quid potiſſimum operetur. 476. 2.c. & ſeq.
Gratia omnibus communis quænam. 560.2.a
Gratiæ inviſibilis conſolationi quicquid tribuitur, nunquam quæſtu, vel quibuslibet præmiis venundari debet. 273.1.a
de Gratia, & libero arbitrio contra Pelagianos, Maſſilienſes, ac Prædeſtinianos, Arauſicanum ſecundum Concilium. 188. 1. c. & ſeq.
Gratiani Imperatoris ſanctione revocati ab exilio orthodoxi Orientales Epiſcopi. 85. 2.e
Gratiani decretum. 758.1.e.2.b
Gregorius VI. ſeipſum Pontificatu abdicat. 365.1.a
Gregorii Turonenſis falſa accuſatio. 222. 2. e. 223. 1. c. & ſeq.
in cauſa Gregorii Presbyteri legati ſedis Apoſtolicæ, Concilium Romanum. 288. 2.a
Gregorius Syracuſanus Epiſcopus ſub ratificatione ſummi Pontificis depoſitus. 323. 1. a. illius in Ignatium Patriarcham Conſtantinopolitanum vindicta, ibid. & b. 325.2.e.328.1.a
Gregorius Vercellenſis Epiſcopus de adulterio accuſatus. 368. 2. a.b
in cauſa Gregorii Antiocheni Synodus Conſtantinopolitana. 223. 1.b.c
Gregorio Antiochiæ Epiſcopo inceſtus cum ſorore impactus. 515. 1.a
Grex Paſtoris Eccleſiaſtici, non Paſtoris dicendus, ſed dominicus. 316.2.c.d
Grex fertur in præceps, ſi per vitiorum prærupta graditur paſtor. 911.2.d
Gubernatio, cui ſuperno conſtat delegata judicio, illius nefas eſt in dubium reducere poteſtatem. 251. 1.b
Guibertus Antipapa, & Hæreſiarcha excommunicatus, 379.e.380.1.a.2.c.d. 381.1.c. & ſeq. 382.2.d.384.1.d. 382. 1.d
Guillelmi Bellovacenſis Epiſcopi Chriſtiana charitas, & Epiſcopalis modeſtia. 375. 1.a
Gundebaldus. Vide Urſicinus.
Guntharius Colonienſis Archiepiſcopus excommunicatus, & depoſitus. 327. 2.d.e
Gunthramni Regis bello civili graſſante ſollicitudo. 221.1.a.223.1.e. & ſeq. 225. 1.a
in Gymnaſiis ſtudiorum quid debeat doceri. 464. 2.b

H.

HAbitus religionis aſſumptio non prodeſt, ſi propter humiliandam, macerandamque vitam facta non eſt. 57.1.e
Hæreditate ſua niſi ob tres caſus Bavari non privandi. 291.2.e
Hæreditas Epiſcoporum, vel ſacerdotum, qui inteſtati deceſſerunt, cujus ſit. 508.2.e
Hæreſiarchæ propriis armis, propriis machinamentis concuſſi. 193.2.b
Hæreſis quantum ſit malum. 45. 1. e. 2. b. & e. 544. 1. a
Hæreſim prædicantes, morte; audientes pecunia; ſervantes deportatione plectuntur. 48.b. & Hæreſis crimen eſt, & maleficium. ibid.c
Hæreſis damnata, author hæreſis non damnatus. 121. 2. d
Hæreſis vitanda ſuſpicio. 214.2.d
Hæreſis peſſima ſæpe rediviva. 205.1.b
de Hæreſibus, quæ nunc pullulant, aliiſque multis circa eas notandum decretum. 438.1.b. & ſeq. 439.1.a.& ſeq.
Hæretici ſunt in tranſitu ab Eccleſia concordes, in ſua perfidia diſcordes. 42.1.e
erga Hæreticos Anaſtaſii ſummi Pontificis notanda indulgentia. 111. 1.e
Hæretici etſi opinionum varietate in diverſum eant, vanitate tamen unum ſunt. 45.2.c. & e
pro Hæreticis exterminandis ad principes Chriſtianos adhortatio. 448.1.b.& ſeq.
de Hæreticis, qui Catholici eſſe deſiderant in mortis diſcrimine. 142. 1.e
cum Hæreticis articuli controverſi. 152.2.e. 653.1.a.b. & ſeq.
in Hæreticos notanda edicta. 575.2.a. & ſeq.
Hæretici publicis muneribus fungi prohibiti. 185. 1. c
Hæretici in quo ſicariis ſimiles. 47. 2. b.c. Vide Leges. Reges.
cum Hæreticis diſputandi methodus. 114.1.a. & ſeq.
Hæretici quinam proprie dicantur. 424. 1.e.2.a
Hæreticorum erroribus credentibus quænam pœnitentiæ ſolemnes imponendæ. 424.2.b.c
Hæretici cum Abiu, & Nadab filiis Aaronis comparati. 53.1.d
contra Hæreticos duplex methodus. 721. 2.e
Hæreticis in Republica nihil pernicioſius. 746. 2.e
Hæreticis non licet accuſationes contra orthodoxos Epiſcopos pro Eccleſiaſticis negotiis facere. 782.2.d

Hære-

Digitized by Google

Hæretici in Euchariſtiam contumelioſi. 645.2.d
Hæretici ſibi ſoli Chriſtiani videntur. 43.1.d. antiquos Patres ſpernunt. ibid.2.a
Hæreticos inter & Ethnicos comparatio, & utri pejores. 12.2.d
Hæreticorum in Canonibus, & Eccleſiæ legibus pœnæ quatuor. 48.2.d
Hæretici ſive occulti, ſive manifeſti, ipſo jure excommunicati. 49.2.b.& d
Hæretici pro abſolutione ad Papam confugere ſoliti, 762.2.e
Hæreticus ad Eccleſiam revertens qua ratione ab Eccleſia poſſit recipi. 46.1.c.& ſeq.
Hæreticorum, aut ſchiſmaticorum conviviis, & ſodalitates quantum vitare debeat Clericus. 104.2.e
Hæretici. Vide Schiſmatici.
Hæreticorum cœtus, non Eccleſia, ſed conciliabulum. 105.1.a
Hæretici poſt mortem exhumati. 588.1.c
Hæreticorum connubia Catholicis vetita. 177.2.a
Hæretici cum vulpibus comparati. 527.2.c.& ſeq.
R. P. Joannis de la Haje Ordinis Minorum Bibliotheca. 710.2.a
Helceſaitæ hæretici inter Arabes, qui Apoſtolum Paulum ex integro reſpuebant. 9.1.e.2.1
Joannes Helgrinus Cardinalis, & Apoſtolicæ ſedis legatus. 709.2.b.& ſeq.
Heraclii ecthesis condemnata. 252.1.a
Hebræis ad fidem Chriſtianam converſis, cum his, qui adhuc in veteri vita conſiſtunt, nulla debet eſſe communio. 245.2.c
Heduorum Epiſcopo illatæ injuriæ. 547.1.a & ſeq.
contra Heliodori Tricenſis Epiſcopi libellos amatorios Concilium in Theſſalia. 784.2.a & ſeq.
Henricus V. rebellionem adverſus patrem in Bajoaria parat. 390.2.c.& ſeq. regnum capeſſit. 391.1.b.& ſeq.
Henricus V. Imperator pro extorto inveſtituræ beneficiorum privilegio condemnatur, anathematis ſententia mulctatus. 393. 1.d.2.b.394.1.d.396. 1.c.2.d & ſeq. paſſim.
Henrico IV. Regnum Germaniæ abrogatum. 378.2.c. 379. 2. a. e. 380. 1. a. 388. 2. d. & ſeq. 391. 1. b. d
Henricus Germaniæ Rex, ejuſque in ſummum Pontificem geſta. 376.1.b. & ſeq. excommunicatus. ibid.
Henrici Regis Angliæ de S. Thomæ nece ſatisfactio, & juramentum. 409.2.e.410.1.a. & ſeq.
Henricus IV. Dux Uratiſlavienſis, cognomento Probus, re autem improbiſſimus. 730.2.c
Heriberti hæreſis omnium antiquarum ſtultiſſima, ac miſerrima, 542. 2. c. & ſeq. igni addictus in igne agnoſcit ſe deceptum. ibid. e. de ea hæreſi iterum 543.1.b
Herimbertus Eccleſiæ Mindenſis primus Epiſcopus. 291.1.a.& e
in cauſa Hermanni Colonienſis Epiſcopi de Bremenſi Eccleſia cum Adelgario Hamburgenſi Epiſcopo contendentis, Concilium Vvormatienſe. 342.2.c.& ſeq.
Hermannus Metenſis ſede ſua dejectus. 380.2.e
Herodes, qui necem Joannis præſtitit, ne promiſſum denegaret. 259.1.a
de Hibernia, & Hiberniæ regno Angliæ Regibus confirmato. 409.2.c.d.e
Hierarchiam Eccleſiaſticam tuentur Catholici, abrogare ſatagunt homines reprobi. 757.2.c
Hieronymus rogatus, ut Periarchon Origenis latine ederet, quid in eo præſtiterit. 107.2.b
Hieroſolymitanum Concilium ſub Divo Petro contra Cherinthum. 1.1.a.& ſeq.
Hilarius Arelatenſis, ejuſque cauſa coram ſummo Pontifice agitata. 148.2.c.& ſeq.
Hilarius, ut turbarum author, Imperatoris edicto juſſus Mediolano diſcedere. 83.2.e
Divi Hilarii ab exilio reditus. 516. 2. e. & ſeq. paſſim.
cauſa ſanctæ Hildegardis coram Eugenio Papa Tertio agitata. 406.2.a.& ſeq.
Hincmarus ſancti Dionyſii in Francia Monachus, Eccleſiæ Rhemenſis præfectus. 319. 2. b. c. de eo plura paſſim. ibid.& ſeq.
Hincmari factum nequiſſimum. 328. 1.d. 329.2.b
Hincmarus Laudunenſis Hincmari Rhemenſis ex fratre nepos, in Concilio Vvormatienſi condemnatus. 333.1.e. Hos inter patruum, & nepotem diſcordia. ibid. 2.a. Laudunenſis ſede ſua privatus, ferreis catenis ligatus, in exilium actus, & tandem excæcatus. 333.b. Rhemenſis caſus. ibid. de Laudunenſi iterum. 334. 1.d. reſtituitur. ibid.2.c.d
Hincmarus Rhemenſis in cauſa Vulfadi, & aliorum quorundam Clericorum quam anxius. 535.2.e. & ſeq.
de Hincmari quatuor capitulis. 323. 1.b. 2. c. 324. 1. a. & ſeq.
Hiſpania a Priſcilliano turbata. 86.2.b
in Hiſpania ſacerdotes temerarii, & ignorantes quem olim panem in altari offerrent. 285.2.c
Hiſpania Priſcillianiſtarum hæreſi infecta. 149.1.2.b
Hiſpanorum ſacerdotum ignorantia. 710.2.d
Hiſtrionibus converſis reconciliatio non neganda. 99.2.a
in Hollandia per Socinianos hæreſis peſſima rediviva. 205.1.b
Homiliæ continentes neceſſarias admonitiones ab Epiſcopis habendæ. 300.2.e
Hominis propria mendacium, & peccatum. 189.2.b
Homo in ſtatu naturæ integræ an potuiſſet ſalvari ſine gratia. 189.1.e.2.a
Hominem, qui prædeſtinatus eſt, poſſe damnari, & eum, qui eſt reprobatus, poſſe ſalvari. 160.2.c
Hominis exterioris debita compoſitio tam loquendo, quam comedendo. 871.2.d.e
Hominis interioris reformatio. 872.2.b
Hominis prima pars ſupra umbilicum, Dei; altera ſub umbilico, qua fœminis junguntur mares, diaboli, ex mente quorundam hæreticorum. 51. 1. a
Homicidæ voluntario an viaticum in exitu vitæ concedendum. 237.2.d
Homicidæ voluntario injuncta pœnitentia. 351. 1.c.d 2. a. b
de Homicidio voluntario. 208.1.e
de Homicidiis non ſponte commiſſis. 351.1.a
Homicidium a Clerico, quamvis coacto, commiſſum quomodo plectatur. 345.1.b.c
Honor Clericis honoratioribus a ſæcularibus exhibendus. 225.1.a
Honor congruus unicuique perſonæ, vel ſexui impendendus. 308.1.a
Honorem debitum Prælatis Clerici non exhibentes qua pœna mulctentur. 487.2.c
Horæ Canonicæ diſtinctæ, reverenter, & honeſte in Eccleſia decantandæ. 451.2.e.452.1.a.& ſeq.
Hoſpitalia. Vide Xenodochia.
de Hoſpitalariorum, Templariorum, & Teutonicorum ordinibus conjungendis, Concilium Salisburgenſe. 426.1.d.2.c.d
Hoſpitalia unde tam multa, & quam male curentur, 651.c.
Hoſpitalitas ſervanda. 224.2.b
Hoſtia Euchariſtiæ qualis in Miſſa offerri, & quomodo fieri debeat. 285.2.d.e.286.1.a
Hoſtibus regni communicare abſque regiæ poteſtatis licentia, prohibiti ſacerdotes. 243.2.d
Honorius Romanæ ſedis Pontifex an Monothelitarum hæreſim foverit. 278.1.b

Hono-

Digitized by Google

Honorius Imperator quid in hæreticos ſtatuerit. 48. 1. c

Honorii Imperatoris edictum de reliquiis Idololatriæ tollendis. 105.2.e.106. 1.d

Hugo Cluniacenſis. 547.1.b.d.& ſeq.

S. Hugo Gratianopolitanus. 379.1.d

adverſus Hugonem Lotharii Regis filium illegitimum in Neuſtria Concilium. 334.2.c.d

Hugonem inter, & Artaldum de Rhemenſi Archiepiſcopatu contentio. 355.2.b.356.1.a.& ſeq.

Humilitas ſola eſt, propter quam Deo placet virginitas. 57.1.b

Humilitatis Chriſtianæ Pontifices ipſoſmet Romanos non dedecentis exemplum. 285.2.c

Hyemantes, primus gradus pœnitentium ejectorum ab Eccleſia. 29.2.e.30.1.a

de Hymnis in Eccleſia canendis. 218.2.b.c

Hymnum glorificationis, *Gloria Patri*, &c. ab Apoſtolis fluxiſſe, 226.1.b. huic additum, *Sicut erat*, &c. ibid.c.& 242.2.a.b

de Hymnis canendis & Salvatoris, & Apoſtolorum habetur exemplum. 242.1.c

Hymnus trium puerorum in omnium Miſſarum ſolemnitate a Patribus in Concilio Toletano congregatis cani imperatus. ibid.e.& 2.a

Hypoſtaſis. Vide Græci.

Hyppolitus hæreticus. 37.1.e. anathematizatus, ib.2.a

Hypponenſis Concilii ſtatuta breviata. 94. 1. a. b. & ſeq.

I

Jacob quantum dives. 57.2.d

Jacobus Niſibita, ejuſque commendatio. 62.1.b

Divus Jacobus de Spatha. Vide Militia.

Jacobi Aragoniæ Regis cum Leonora divortium. 709. 2.b.& ſeq. 710.1.a.& ſeq.

Divus Jacobus Hieroſolymorum primus Epiſcopus. Vide Divus Petrus.

Janſenii quinque propoſitionum damnatio ab Innocentio X. & Alexandro VII. 793.2.d. & ſeq. 711.1.b & ſeq.

Janſenius idem ſentiens de Prædeſtinatione cum Calvino. 160.2.a.162.1

de Corn. Janſenio Yprenſi Epiſcopo plura, & notanda. 792.1.e.& ſeq. contra illius librum, titulo Auguſtinus. ibid.e. & ſeq. illius teſtamentum vix media hora ante mortem dictatum. ibid.2.

Janſenii Yprenſis Epiſcopi Doctrina de Gratia efficaci per ſeipſam, & ex natura ſua antecedenter ad liberum voluntatis conſenſum, qua juſtificetur peccator, ut opus vere bonum perficiat, quantum virtuti officiat. 801.2.a

Janſenii doctrina in libris, opuſculis, Epiſtolis, tractatibus, qui eam propugnant, fulgure Vaticano ſæpius percuſſa. 804.2.a.b

Janſenii doctrinam ejurandi, & deteſtandi formula. 821.2.d.e

Janſenii quinque propoſitionum doctrinæ quodnam ſit principium fundamentale. 806.1.e

Janſenii fallaciæ quatuor ſpecies in citationibus Divi Auguſtini ab illo allatis. ibid.2.e

Janſenii doctrina ab hæreticis hauſta. 807.1.a

Janſenii falſa dogmata refutantur. 808.1.d.e.& ſeq.

Janſenii doctrina de prædeſtinatione, & reprobatione, an rigidior ſit doctrina Divi Thomæ de iiſdem, 808.2.e

Janſenius a Thomiſtis Gratia per ſeipſam efficacis defenſoribus condemnatus, P. Annati Soc. Jeſu opuſculum.

de Janſenio iterum nonnulla. 905.2.d.& ſeq.

in cauſa Ibæ Epiſcopi Edeſſæ in Syria judicium Eccleſiaſticum. 152.2.c.& ſeq. 153.1.a.b.& ſeq.

Iconoclaſtarum hæreſis condemnata. 288.1.d

Iconoclaſtæ antiquiores; Calviniſtis novatoribus meliores. 290.1.b.e

ab Iconoclaſtis hæreticis Nicæna ſecunda Synodus condemnata, & pſeudoſeptima, ut ſeptima Synodus confirmata. 313.1.d

Iconoclaſtarum hæreſis, quæ centum, & viginti annis Eccleſiam vaſtaverat, diſſipata. 319.2.a

Idola ab Epiſcopis ſimul, & a judicibus deſtruenda. 228.1.e

Idolorum cultores ſpontaneæ morti ſe ſubjiciunt. 281. 1.e. 282. 1.a

ab Idolorum ſervis, & infidelibus Apoſtolici viri non ſemel implorarunt, & obtinuerunt auxilia. 49.1.d

de Idololatriæ reliquiis tollendis, Honorii Imperatoris edictum. 105.2.e.106.1.a.& d

Idololatria olim in Hiſpania frequens, & ſervis ab illorum dominis prohiberi impetrata. 228.1.e

Jejunia ſtata, determinataque ſemper fuiſſe in Eccleſia. 55.1.d

Jejunium diebus dominicis prohibitum. 91.2.a

Jejunium Eccleſiaſticum ſub qua pœna inductum. 311. 1.b

Jejuniorum duorum celebritas una officii expletione complenda. 365.1.b.c

de Jejuniis, quæ in uſu, & quæ non in uſu, plura, & notanda. 363.1.a.b

Jejunia religionis cauſa, niſi conſentiente proprio Epiſcopo, non obſervanda. 355.1.d

Jejunium olim in quadam Eccleſia obſervari ſolitum in die Natalis Domini. 111.2.a.b

Jejuniorum obſervationi jungendus eſt ciborum delectus. 482.1.c.& ſeq.

Jejuniis Eccleſiaſticis nihil aptius retundendæ carnis petulantiæ. 442.1.c.& ſeq.

Jejunium Poloniæ. 730.2.b

Jejunia pro aliqua neceſſitate indicta ab omnibus diligenter cuſtodienda, & punctatim obſervanda. 302.2.a

Jejunia antiqua a Monachis inſtituta obſervanda. 217. 2.e.218.1.a

de Jejunio menſium Martii, & Junii. 383.1.b

a Jejunis ſacra Euchariſtia percipienda. 480.1.a

de Jephte, qui immolavit filiam, quo votum impleret. 259.1.a.c

Jeroſolymitana expeditio procurata. 386.1.d.e

Jeroſolymitanam expeditionem ſuſcipientibus conceſſæ indulgentiæ. 423.1.a.b.& ſeq.

Jeſus eſt nomen divinitatem Chriſti reſpiciens. 41.b

in Ingreſſu Eccleſiæ, & chori quid obſervandum. 884. 2.d.& ſeq.

Ignatius Patriarcha Conſtantinopolitanus per injuriam depoſitus. 23.1.a.b. 324.1.e. 325.1.a. 326.1.e. 2.a. reſtitutus. 328.1.a.c

ſancti Ignatii Societatis Jeſu fundatoris ſpiritus, ſpiritui Lutheri contrarius. 802.2.b

pro ſancti Ignatii de Lojola Societatis Jeſu fundatoris beatificatione, Concilium Tarraconenſe. 711. 1.e. & ſeq. ejuſdem elogium: ibid. 2.e. morum illius caſtitas, actus ſtrenuus, humilitas, & ſimplicitas. 712.2.a.b.c.& ſeq.

Ignorantia mater cunctorum errorum maxime in ſacerdotibus vitanda. 243.1.a

Ignorantia fidelis melior, quam temeraria ſcientia. 522.1.a

ad Ignoſcendum immitis a Deo tenetur ut homicida: 270.1.b

Ilerda, civitas juxta Sycoriam fluvium in Hiſpania citeriori. 185.2.b

de Imaginum cultu, quas Apoſtoli contra Idola erigi voluerunt. 3.2.e.4.1.e.2.a.& ſeq.

adverſus Imaginum ſacrarum cultum, a Conſtantino Copronymo convocatum Conciliabulum Conſtantinopolitanum pſeudoſeptimum univerſale, & reprobatum. 289. 2. d. & ſeq. in illarum favorem

alia

alia quædam Concilia. 290.291.& ſeq.
Imagines ſacræ, præcedente Epiſcopi viſitatione, in Eccleſiis collocandæ. 456.2.a.b
Imagines, quæ gentilitatem, aut mendaces ethnicorum fabulas repræſentant, ab Eccleſiis procul pellendæ. 716.1.c.d.& ſeq.
Imaginum cultus Conſtantinopoli reſtitutus. 319.2.a 328.1.a
Imaginum uſus pro erudienda plebe, & omnium animis excitandis utilis retinendus. 481. 1. illarum abuſus prohibendus. ibid.d.e
Imaginum ſacrarum uſus confirmatus. 286.1.e.2.a
Imago Domini locuta, & Monachorum, ac Clericorum diſſidium ſedans. 359.2.a.b
de Imaginum ſacrarum veneratione. 446.1.a
Imagines obſcœnæ, vel ad ludibrium Religionis catholicæ, aut certorum hominum infamiam expreſſæ, prohibentur in Concilio Auguſtenſi. 906.2.b
contra Immortalitatem animæ negantes Arabicum Concilium. 62.b
Immundum Catholicis nihil eſt ex iis, quæ ad humanum victum miſericordia Dei contulit. 778.1.d
Immunitati Eccleſiaſticæ non tam Pontificio, quam civili jure cautum, & proviſum. 485.2.d.e.486.1.a
Imperator deinceps a ſeptem Electoribus Germaniæ Principibus eligendus. 361.2.e
Imperator non debet uſurpare, quæ Sacerdotibus Domini ſolum conveniunt. 783.2.c
Imperii inſignia. 391.1.d
Impietas atrociſſima, quæ & blaſphemiæ vertex, a Fulgentio notata, & refutata. 98.2.b
Impoſitio manuum. Vide Manuum impoſitio.
de Impudicitia accuſati plures viri ſanctiſſimi. 514.2.c.& ſeq. 515.1.a.& ſeq.
Incantatores. Vide Arioli.
in Incarnationis Verbi Dei cauſa congregatum Concilium Forojulienſe. 293.1.c.d.& ſeq.
circa Incarnationis Verbi divini præcipuas cauſas, Catholicorum doctorum duplex opinio. 798.2.b
Inceſta conjugia quænam ſint. & quæ ſit eorum pœna. 177.1.a.b.183.1.b. 186.1.b.196.1.d. 120.1.a.201.1.e 214.1.d
Inceſtarum conjunctionum gradus. 299.1.e.2.a
Inceſtuoſos inveſtigare debent Epiſcopi. 311.2.c
de Inceſtuoſis conjunctionibus iterum. 338.2.c.339.2.a
Inceſtuoſorum hæreſis condemnata. 373.1.c
nec Increpationem recipit, nec ſalutem, aſperitatis nimiæ increpatio. 276.1.a
Indiarum tum Orientalium, tum Occidentalium ad Eccleſiam acceſſio. 747.2.d
Indictiones in ſuis diœceſibus ab Epiſcopis non imponendæ. 228.2.a.b
Indifferentiæ libertati prædeſtinationem, ac præſcientiam Dei nullum obſtaculum inferre probatur. 160.2.a.b
Indigenæ peregrinis, & alienigenis prælati. 406.1.b
pro Indis nulli caſus reſervati. 749.1.b
Indorum crimina ad forum Eccleſiaſticum ſpectantia corporali potius, quam ſpirituali pœna punienda. 550.1.b
Indorum feſta. 752.1.a. Jejunia. ibid.e.& 2.a
Indulgentia, quæ hæreſis validandæ videbatur occaſio. 5.2.d
Indulgentiæ ſordidi quæſtus gratia publicari prohibitæ. 673.1.a
Indulgentiæ plures quadragenæ an poſſint concedi a pluribus Epiſcopis ſimul congregatis eidem loco, & eodem reſpectu. 628.2.e.629.1.a.b.& ſeq.
Indulgentiæ an poſſint concedi pro defunctis. 761.1.e
de Infantibus, de quibus dubitatur, an ſint baptizati. 106.2.b.
de Infantibus, quos voluntas parentum a primis infantiæ annis in Clericali, vel Monachali officio poſuit. 195.2.e.& ſeq.
Infernus a Prædeſtinianis negatus. 521.2.a
Infernum an aperiat Eccleſia. 761.1.a
ab Infidelitate peccato exire, aliud eſt, & aliud excutere infidelitatem actualem. 191.2.b
Infirmitas. Vide Miſericordia.
in Infirmitate credere volentibus manus imponenda. 26.1.b.36.1.d
Infirmis Euchariſtiam deferendi modus. 706.1.e.2.a
Ingenuitatis conceſſæ notanda formula. 498.1.e.2.a
Inimicitiæ ſub qua pœna deponendæ. 333.1.a
Initiandi ſacris de quibus debeant admoneri pridie ordinationis. 457.1.d
Injuſta quamvis multa fiant, Deus tamen nihil facit, vel fieri permittit injuſte. 563.1.d
Innocentis vita nulla debet accuſatoris pernicie maculari. 250.2.d
SS. Innocentium feſtum quomodo olim celebratum. 596.1.d
Innocentii Papæ primi notandæ Epiſtolæ. 764.2.d.e. 765.1.a.& ſeq.ad 768.2.e
Inopia. Vide Miſericordia.
Inopibus opem ferre debet Eccleſia. 303.2.a
Inquirendi in viſitationibus formulæ. 468.1.a
Inquiſitio contra hæreticos Toloſæ inſtituta. 575.1.d.e.2.a.& ſeq. 579.2.e. 586.1.a.& ſeq.587.2.e
de Inſanis, qui aliquem perimunt. 332.1.e
Inſtrumentorum porrectio an requiratur in ordinatione Presbyteri, & Diaconi. 103.1.a
Interdicti beneficio Eccleſia ſe tuetur. 578.2.a
Interſtitia Ordinum quo pacto olim obſervabantur. 38.1.d
Interſtitia Ordinum. 215.1.c.d
Invaſores rerum Eccleſiaſticarum ut manifeſti hæretici anathematizati. 171.2.c.204.2.a
Inveſtituras Eccleſiarum a laicis accipere prohibiti Clerici. 377.1.c.378.2.c.& ſeq. 382.1.e.388.1.a.e
Inveſtiturarum Epiſcoporum jus ab Imperatore extortum. 398.1.c
Invidia quænam ſit, qua ſemper Eccleſia laboravit, & vexata fuit ab hæreticis. 43.1.d
Joannæ Papiſſæ fabula unde orta. 334.2.d
D. Joannes cur eadem die, qua Judæi, Paſcha poſt Chriſti aſcenſionem celebraverit. 5.2.c
Joannes Papa XII. quam injuſte, & illegitime depoſitus. 357.2.a.& ſeq.358.1.a.& ſeq.
Joannem inter Antiochenum, & Cyrillum Alexandrinum diſſidia. 139.2.a
Joannes Presbyter Chalcedonenſis Eccleſiæ a Joanne Epiſcopo Conſtantinopolitano hæreſis injuſte accuſatus, in Concilio Romano abſolvitur. 232.2.a.b
Joannes Gradenſis Patriarcha e turri celſiſſima præceps datus, & interfectus. 297.2.e.298.1.a
Joannes Rex Angliæ ab interdicto excommunicationis, & depoſitione abſolutus. 415.1.e.2.a
Joannes Burgundiæ dux. Vide Ludovicus Aurelianenſis.
Joannes Conſtantinopolitanus Epiſcopus importunis populi clamoribus victus labitur, ſed culpam emendat. 184.2.b.c.& ſeq.
Joannes Nicopolitanus Epiſcopus, & Metropolitanus veteris Epiri ſedis Apoſtolicæ communionem amplexus. 180.1.d.e
Joannes Ravennatenſis Epiſcopus damnatus. 327.1. illius Pœnitentia. ibid.
Joannes Lappenſis Epiſcopus in Creta, ab Archiepiſcopo ſuo injuriam paſſus, ad ſedem Apoſtolicam appellat, &c. 268.1.e.2.a
ſanctus Joſeph B. Mariæ Virginis ſponſus, Mexicanæ Provinciæ ſingularis patronus. 751.2.e
Joſephus Presbyter Conſtantinopolitanus, & adulterii Imperatoris Conſtantini cum Theodote copulator. 298.1.b.c
Joviniani Imperatoris erga res divinas amor exardeſcens. 81.1.d.& ſeq.
Jovinianus hæreſiarcha condemnatus in Concilio Mediolanenſi. 93.2.c.& ſeq.

per

per Iram percutientis pœna. 500.2.e
D. Irenæus qua mente Victorem Papam arguat. 5.2.c.d
Irregularitatem an inferat omnis cenſuræ violatio. 421.2.e.& ſeq.
Irreprehenſibiles eſſe convenit, quos præeſſe neceſſe eſt corrigendis. 205.2.a
Iſaac quantum dives. 57.2.d
Iſaacus Comes pœnitentiam agens. 354.2.e.355.1.a
Italicum Concilium in cauſa Novatiani celebratum ſub Cornelio Papa. 8.2.e
Itharius Hiſpaniæ Epiſcopus, cognomento, & eloquio clarus, ab irregularitate, quam juſte incurrerat, injuſte abſolutus. 93.1.b
Judæi, qui converti cupiunt, qualiter ſuſcipiendi. 175.1.b
Judæi uſuras a Clericis exigere prohibiti. 580.1.e
item & comedere, vel publice divendere carnes, iis diebus, quibus apud Chriſtianos earum uſus eſt vetitus, &c. 580.2.a.590.2.c.d
Judæis leges in Concilio Toletano duodecimo præſcriptæ. 281.1.c.d.2.a.& ſeq.
Judæi Chriſtianam familiam regere vetiti. 505.2.b
Judæorum mancipia quomodo ad baptiſmum recipienda. 507.1.d.e
Judæi ad Chriſtum vere converſi ab omni exactione fiſco debita ſecuri, & immunes. 285.2.b
Judæorum colaphizatio quotannis in urbe Toloſa. 538.1.d e.2.a.& ſeq.
Judæorum liberi baptizati a parentibus ſeparandi. 245.2.b
Judæorum apoſtatarum culpa eorum filios baptizatos, & fideles non comprehendit. ibid.c
Judæis Chriſtianos ad ſuam ſuperſtitionem attrahere prohibitum. 208.2.a.b
Judæis, aut his, qui ex Judæis ſunt, officia publica non ſunt conferenda. 245.2.e
cum Judæis connubia quam ſevere prohibita. 205.2.b
contra Judæos Concilium Romanum primum. 32.1.c.d.& ſeq.
de Judæorum ejectione Concilium Londinenſe. 426.2.a
Judæis non licet corpus defuncti deducere pſallendo 229.2.a
Judæorum conviviis uti Chriſtianis prohibitum. 175.1.e.182.2.c
contra Judæos plura. 222.2.a.& ſeq.
Judæis ad credendum vis non inferenda. 245.1.e
Judæis præſidium præſtare vetitum. 245.2.a
Judæis non licet Chriſtianas habere uxores, vel concubinas, neque mancipium Chriſtianum in uſus proprios comparare. 228.1.a.b.237.2.e
Judæorum perfidia plerumque ſimplices decepit. 604.1.a
Judæis a die Cœnæ Domini uſque in ſecundam Sabbati in Paſcha, cum Chriſtianis converſari prohibiti. 205.1.a
Judæi diebus dominicis, & ſolemnibus publice laborare prohibiti. 570.2.e
cum Judæis converſatio qualiſcumque fidelibus vetita, 20.2.d
Judices, qui pauperes opprimunt, excommunicationi addicti. 219.1.e
Judicum integritas quanti ſit momenti. 591.2.e
Judice Deo, & matre Eccleſia, antiquum dicendi genus Gallicanum. 27.2.d
a Judicibus, quos communis ſenſus elegerit, provocare an liceat. 128.1.b
Judices ſæculares de matrimonialibus, & aliis ſpiritualibus cauſis judicare prohibiti. 469.2.a
Judicibus non licet Clericos, vel ſervos Eccleſiæ in ſuis angariis occupare. 228.2.c
Judicandi poteſtatem quomodo habeant Clerici, 180.2.e.181.1.a
per Judicium ferri quid ſit intelligendum. 696.1.c.2.a.& ſeq.
in Judicio nec munera, nec perſonas debent accipere judices. 304.1.e
Judicia ab Epiſcopis, & judicibus diſcernenda. 312.2.a
Judiciorum exordia tunc melius ducuntur, cum vita judicum ante diſponitur. 262.1.e
Judicii divini admirandum argumentum. 334.2.e.335.1.a
S. Julianus Cenomanenſis. 690.1.b
S. Juliani martyris grex a quodam Diacono invaſus, & quid inde. 219.1.a
Julianus Primas in Hiſpania ſanctiſſimus, ejuſque liber, *de tribus ſubſtantiis*, cenſura notatus, tandemque approbatus. 284.2.d. de eodem libro controverſia. 285.1.a.& ſeq.
Juliani Imperatoris obitus D. Athanaſio per divinum oraculum prænunciatus. 81.2.e
Julii Papæ II. cum Ludovico XII. Rege Galliæ diſſenſio. 640.2.e.641.1.a.b.& ſeq.
contra Julium Papam indicta, & celebrata Concilia. 433.2.c.& ſeq. 434.1.a.& ſeq.
Juramentum Clericis prohibitum. 498.2.d.e
Juramentorum exactio reſtringenda. 488.1.b.
Juramentum a Judæis exigendum ad reprimendam eorum avaritiam. 595.2.e
de Juramento puerorum, & puellarum. 22.1.a
Juramenta juſtitiæ, aut miſericordiæ an ſibi ſint contraria. 258.1.a.& ſeq.
Juramentum Regis Galliæ in auguratione. 371.2.d
Jurare Dei quodnam ſit. 258.2.e
Jurare ex levi cauſa non debent ſacerdotes. 347.1.b
Jura condi in civitatibus parum proficit, ſi non extiterint, qui edita regere valeant, & tueri. 602.2.c
Juriſdictio in cauſis Eccleſiaſticis ſuprema ad Pontificem Romanum pertinet, invito Calvino. 28.1.d.& ſeq.
Juriſdictionis Eccleſiaſticæ quanta ſit vis, & poteſtas. 468.2.d.e. 469.1.a.& ſeq.
Juriſdictionis ſpiritualis, & temporalis notanda diviſio, & de utraque plura, & notanda. 623.2.a.& ſeq. 624.1.a.& ſeq.
Juriſdictio nulla ſine coercitione. 891.1.d
Juſtinianus Imperator proverbii, *Ne ſutor ultra crepidam*, immemor. 219.1.a
Juſtiniani Imperatoris in Anthimum, & alios Acephalorum principes conſtitutio. 200.2.b.& ſeq.
Juſtinianus Imperator in Oriente a catholicis fide deficiens. 213.1.d.
Juſtinus Imperator magnus Catholicorum defenſor, & patronus. 184.2.b.185.1.c
Juſtitia evacuatur, ubi dona intercurrunt. 290.2.c
Juſtitia originalis tribus donis conſtabat. 124.2.d
Juſtitiæ miniſtrorum proceſſus non impediendus. 604.1.d
Juſtitiæ ſecularis varia officia tenentium inſenſatæ malitiæ occurritur. 614.2.b
Juſtitiæ divinæ rigor a Tertulliano exaggeratus. 23.2.b.c.
Juſtitiam fictam, qui vult non habere, quæ verbis oſtentat, factis debet compenſare. 310.1.d
Juſtificationis initium unde proveniat. 476.2.b
ad Juventutem inſtituendam quinam admittendi, 464.1.d
Juventus, ſpes, ac ſoboles Reipublicæ. 651.1.b

K.

KArlomannus Caroli Calvi filius, Abbatiis ſuis privatus. 686.1.e.2.a
doctoris Kelliſoni liber, cui titulus: Modeſta, & gravis diſcuſſio aliquarum aſſertionum in tractatu de Eccleſiaſtica Hierarchia, authore Nicolao Smitheo, cenſura notatus. 681.1.e.& ſeq.682.1.e
Kyrie eleiſon, in omnibus Eccleſiis dici imperatum. 194.1.e.2.a

Labo,

L.

LAbeſitanum Concilium contra Privatum hæreticum. 6.1.a
Lac in Miſſa pro vino erronee oblatum. 374. 2.b.c & ſeq.
Lechinones quinam dicantur. 577.1.e.2.c
Lacrymis infelicibus ſolatii janua deſperatione non claudenda. 85.2.b
Ladiſlaus Ungariæ Rex ab impiis ſubornatus. 734. 1.a
Laicus repente ad gradum Eccleſiaſticum non promovendus. 369.2.d
Laici de Presbyteris non debent judicare. 786 2.a
Laici Clericos actores, vel ratiocinatores ſibi conſtituere prohibiti. 70. 1.e
Laicus qua lege ordinandus Epiſcopus. 210. 1.c
Laici in Eccleſia Clericis non miſcendi. 216. 2.c
Laici munera injuſta a Presbyteris exigere prohibiti, 310.2.d.e
Laicorum corpora in Eccleſiis non ſepelienda. 346. 2.a
Laicorum non eſt de ſacris Scripturis temere diſceptare, & judicare. 729.1.b
Laici quibus temporibus communicare debeant. 173. 2. e
circa Laicorum reformationem varia ſtatuta. 636. 1.d
S. Lambertus a Trajectenſi amotus Epiſcopatu, ſecedit in Cœnobium Stabulenſe. 284.2.e
Lambertus conductus accuſator Monachus. Vide Otmarus.
Lampades immiſſo divinitus lumine accenſæ. 220.1.c
Lampſacena Synodus an Catholica. 81. 1.d
Landericus Pariſiacæ urbis Præſul venerabilis. 265. 2. d
Lanfrancus. Vide Berengarius.
quod Languoris naturæ cauſa conſulitur, in præſumptionis perniciem non eſt convertendum. 253.1.e
Lapis, quem Jacob in titulum erexerat, quomodo proprie nominetur. 52.1.a
Lapſis quænam communio negata. 22. 2.d
circa Lapſos in confeſſione Chriſti variæ opiniones. 9.1.d.e
in Lapſis recipiendis temperamentum. 9.2.a
Lapſis ad ſuum ordinem revertendi licentia ſi conceditur, vigor canonicæ procul dubio frangitur diſciplinæ. 449.2.a.b
de Lapſis, & an ſint recipiendi, Romanum Concilium. 6.2.c.7.1.a.c. & ſeq. 2.a. & ſeq.
de Lapſis, qui de catholica fide in hæreſim tranſeunt. 176.2.e.183.1.b
de Lapſis recipiendis. 81.1.a. & ſeq. 86.1.a
de Lapſo poſt baptiſmum, an idem ſit, ac de eo, qui virginitatem amiſit. 8.2.e
Lateranenſis Concilii ſub Martino I. Papa canones ſub pœna anathematis recipiendi. 255. 1. e.2.a. & ſeq. 256.1.a. & ſeq.
Latini, & Græci ſibi invicem improperant. 291. 1.e
Latronis Chriſto concrucifixi fides admirabilis non fuit de natura, ſed divinæ largitatis donum. 190. 1. c
Latrocinium Epheſinum, in quo Eutyches abſolutus, & Flavianus, aliique orthodoxi Epiſcopi condemnati. 153.2.d. & ſeq.155.1.a
Launojus Theologus Pariſienſis non modicæ eruditionis, ac ſedulus veterum monumentorum indagator, ejuſque de plenario Concilio ſententia. 26. 2.c.d
ſacrarum Scripturarum Lectio ſacerdotalibus conviviis miſcenda. 227.2.a
de Lectoribus, cum ad annos pubertatis venerint. 96. 1. d
de Lectoris ordinatione. 103.2.a.109.1.b
de Lectorum habitu in Eccleſia. 214.2.a
Lectoris laſciviæ quomodo punienda. 181.1.d
Lectum quiſque Clericus ſuum, in quo ſolus jaceat, habere debet. 217.2.b
Lecto in eodem duos, vel plures pueros dormire vetitum. 574.1.b
Legatorum Apoſtolicorum poteſtas limitata. 335. 1.d
Legati Pontificii juriſdictio non ceſſat mortuo Pontifice. 605. 2.a.b
Legatorum Apoſtolicorum aſtu Acacii Conſtantinopolitani notanda prævaricatio. 164. 2.b.169.1.a
Legendæ Sanctorum per Diœceſanos viſitandæ. 452. 2.c
Legendum quid ſit in Eccleſia. 214. 2.b
Legitimatio ad quem pertineat. 710. 1.a
D. Leonis Papæ contra errores Eutychis famoſa, & dogmatica Epiſtola. 519.2.a
in Leonis Tertii Papæ cauſa Concilium Romanum, præſente Carolo Magno celebratum. 297.2.c
Leonis Papæ ad Turibium Aſturicenſem Epiſcopum, & ad Dioſcorum Alexandrinum Epiſtolæ. 149. 1.b. 155.1.a
Leo perperam appellatus Papa Octavus. 357. 2.a. & ſeq.358.1.a. & ſeq.2.a
Leo Armenus Imperator Iconomachus. 313. 1.d
S. Leodegarius diu ab Ebroino vexatus, tandem martyr. 284. 2.e
Leovigildus Rex fidem atrociter perſequutus. 225. 2.b
Lepra quomodo a parente filio communicetur. 124. 2. c
Leproſariæ. Vide Xenodochia.
Leproſi a talliis immunes. 616.2.b. & ſeq.618.2.e
Leproſis an danda communio. 332.2.a
Lerida. Vide Ilerda.
Leudaſtes præfectus Turonenſis Eccleſiis injurius. 222. 2.e.223.1.a
Levitæ qua ætate conſecrandi. 243. 1. a. b. Vide Clericus. Sacerdos. Presbyter. Fama.
Levitatis defectus in Epiſcopo damnatus. 93. 1.c
Lex utilis, ſi non tantum imperet, ſed & doceat. 605. 1. e
Legibus ſæcularibus, & Imperatoriis ſanctionibus non utendum, quando illis contradicunt leges Eccleſiaſticæ. 328.2.b
Leges vileſcunt abſque pœnis. 893. 1.d
Legis Dei contra legem diaboli bellum mirabile. 872. 2. c
Leges condendi poteſtas an ſit in hominibus, & Epiſcopis. 3.1.d
Legem communem non faciunt particularia quorundam facta ex zelo ſine ſcientia. 243. 2.e
Leges bonæ ex pravis moribus oriuntur. 597. 2.d
Legibus imperialibus, vel regiis an liceat agere in hæreticos ex ſententia Auguſtini. 47. 2.c.d.e.48.1.a. b. & ſeq.
de Legis antiquæ ceremoniis, & an poſt Chriſti mortem eſſent obſervandæ. 1.1.a
Leyda. Vide Ilerda.
circa Libellaticos, & circa Sacrificatos aliter decretum in Concilio II. Carthaginenſi. 9.2.c.d
Libellus officialis a ſacerdote accipiendus. 243. 2.a
Libellorum pœnitentialium certi errores, incerti auctores. 305.2.b
Liber. Vide Libri.
Liberius Papa in exilium ejectus a Conſtantino Imperatore. 73.1.e.75.2.d
Liberius, & Oſius diſſimiles. 76.1.c. & ſeq.
Libertas inſana ubi generat vulnera, diſtrictio ſacerdotalis dat medelam. 215. 2.e. 216. 1.a
Libertas hominis imminuta, ſed non corrupta per peccatum Adami. 191. 2.d
Libertatis mala ſtipendia. 869. 1.d
Libertas raſo capite olim indicata. 54.2.a
pro Libertatibus Eccleſiaſticis plura Concilia congregata. 577. 2. e.578. 2.b.581. 1.e. 582. 2. b. 583. 2. d
Libertas abeſt, ubi adeſt neceſſitas. 161.1.a
de Libertate dogma Calvinianum. 799.1.c & ſeq.
Libertati indifferentiæ prædeſtinationem, ac præſcientiam

Digitized by Google

tiam Dei nullum obſtaculum inferre probatur, 160. 2.a.b. & ſeq.
Libertatis Chriſtianæ ſcopus. 477.1.d
Libertus Chriſti, & hominis ſervus, quis unus eſſe poteſt. 43.2.e
Libertos debet tueri Eccleſia. 174.2.c
Liberti ab Epiſcopo defendendi. 237.1.e
Liberti ob ingratitudinem libertate privandi. 236. 1.b
de Libertis Eccleſiæ plura. 246.1.a.& ſeq. 250.2.c.263. 2.e. & d
Liberum arbitrium. Vide Arbitrium.
Libido ferreas mentes domat. 350.1.d
Libri. Vide Sermo. Scriptio.
Libri ſacri, & authentici ab Apocryphis diſcreti. 165. 2.d.e. & ſeq.
Librorum ſacrorum cœleſtis theſaurus. 497. 2.c.d
Librorum multitudo in ſacerdotibus laudata. 494. 2.a
Librorum ſcripturæ catalogus. 36.2.c.d
Libri de fide, & moribus non imprimendi, nec legendi abſque Diœceſanorum authoritate, & licentia. 455. 1.a.b. & ſeq.
Libri per Typographiam qua lege publicandi. 490. 1. c.d
Librorum Hagiographorum, & prohibitorum index, 166. 1.c.d. 167. 1.a.b. & ſeq. 2. e. 168. 1. b. & ſeq.
Libri contagioſi, de falſa religione ſuſpecti, & impiis jocis referti, prohibentur in Synodo Auguſtenſi. 890.2.b
Libri quinam Parochis, & concionatoribus vitandi, & fugiendi. 464.2.e.465.1.a. & ſeq.
Limites habet juriſdictio Epiſcoporum, non habet charitas. 681.2.d
omni Lingua Deus adoratur, & homo exauditur, ſi juſta petierit. 296.1.e
Lippiæ ad Sedes Epiſcopales in Saxonia erigendas Concilium habitum. 292.2.b
Lirinenſis Abbatia, & de ejus exemptione nonnulla. 520.1. b. & ſeq.
Liſoius. Vide Heribertus.
Petrus Lombardus Epiſcopus Pariſienſis Magiſter ſententiarum vendicatus. 407.2.b
Longobardorum Epiſcopi Schiſmatici. 372. 1.b
Loquutionis notanda præcepta. 872. 1.c
Lotharii Imperatoris regnum in Ludovicum, & Carolum illius fratres ab Epiſcopis translatum. 319. 1. d. e.327.1.d. & ſeq.
Litaniæ idem, quod Rogationes. 184. 1.a
Litanias inter, & exomologeſes differentia. 310. 2.e
de Litaniis poſt Pentecoſten celebrandis. 183.2.d. de ſecundis Litaniis. ibid.e
novarum Litaniarum inſtitutio. 248.1.a.b
Litterarum teſtimonialium formæ. 862. 1. a. & ſeq. ad 865.
Litteras teſtimoniales de ſufficientia ætatis, & morum integritate debent exhibere ad ſacros Ordines promovendi. 449.1.d
Litteræ dimiſſoriæ quomodo a Diœceſanis concedendæ. 449.2.b
de tribus Litterulis notanda contentio. 143.2.b
Liturgia quid proprie vocetur. 41.2.d
Lucenſes. Vide S. Anſelmus.
Lucenſis Eccleſiæ in Hiſpania limites circumſcripti. 215.2.c
Lucernarium alibi, quam in Eccleſia, abſente Epiſcopo, vel Presbytero, vel Diacono, non legendum. 109.1. e. Lucernarium quid. ibid.
Lucidi Presbyteri a Prædeſtinianorum hæreſi reſipiſcentis recepta profeſſio. 520. 1. e. ejuſdem errores præteritos revocantis Epiſtola. ibid. 2. a. b. & ſeq. de eo item plura. 521. 1.d. & ſeq.
Lucidi, & Fauſti Epiſtolæ de errore Prædeſtinianorum. 187.2.d.e
de Lucifero Calaritano Tilli Meldenſis Epiſcopi judicium. 74.1.c.81.1.b
Luciferi Calaritani opuſcula. 73. 1. b. & ſeq.
Lucius iniquiſſimus Arrianus. 84.1.e
Lucri tantum gratia ſacris adeſſe non oportet. 459.1
Ludovicus Balbus iterato a Joanne Papa Octavo coronatus. 334. 2.c.d
Ludovicus Septimus Galliarum Rex. Vide Alienora.
Ludovici Pii Imperatoris, & Regis Galliarum peccata, & pœnitentia. 315.2.a.b.318.1.e
S. Ludovicus ab Epiſcopis in urbe San Quintiniana congregatis circa Eccleſiæ libertates monitus. 581. 1.e. & ſeq. 582. 1.a. & ſeq.
Ludovici Noni zelus contra blaſphemos. 591. 1. a. ſtatuta pro reformatione morum. ibid.e. & 2.a
Ludovicus Duodecimus. Vide Julius Papa Secundus.
Ludovici Ducis Aurellanenſis cædes, conſcio Joanne Burgundiæ Duce, & de ea plura. 631. 2. e. 632. 1.a & ſeq.
in Lugdunenſis Eccleſiæ Paſtore deſtitutæ cauſa Concilium. 319.1.b
Luminarium uſus in Eccleſia perantiquus. 220. 1.c
Luminis claritas tanto amplius emicat, quanto fuerit ſtudioſius, & ſæpius contrectata. 452.2.a
Lutherus non multum recedit a Manichæo. 435. 2. e. d. & ſeq. 437. 1. b. & ſeq. paſſim.
Lutherana hæreſis rudi populo plauſibilis. 724. 2.d
Lutherani Novatianorum, ſive Catharorum ſpurii. 8. 1. e
contra Lutheranos inſurgentes Concilium Senonenſe. 434.2.d. & ſeq.
Luxuria quantum Clericis vitanda. 898. 2. e. 899. 1.a.b

M.

MAcedoniæ Concilii Provincialis acta ab Innocentio Primo ſummo Pontifice correcta. 119. 1.d
Macedonius Conſtantinopolitanus Epiſcopus. Vide Acacius.
Macedonius Epiſcopus Conſtantinopolitanus de impudicitia accuſatus. 514. 2.c.d
Macula peccati quid ſit. 760. 1.d
Magiſterii regula inde ſumenda eſt, unde honoris conſecratio accipitur. 271.2.e
Magiſtri ſcholarum quomodo admittendi. 489.2.c
Magiſtratuum ordo Eccleſiæ ſubjectus. 26. 1.e.27.2.a
Magiſtratus ſæculares Decanis, & Paſtoribus in officiorum ſuorum executione eſſe impedimento, prohibiti. 473. 1.e.2.a
Magnentius nefandus, & crudelis tyrannus Conſtantem Imperatorem nefarie trucidat. 71. 2. a. expugnatus. 78.1.b. & ſeq.
Maguntia, vel Moguntia urbs Galliæ Belgicæ juxta Rhenum fluvium, vulgo Mayence. 307.2.b
Liber de Magorum vocatione cenſura facultatis theologicæ Pariſienſis damnatus. 318. 1.b
Mahometica peſtis quomodo invaluerit. 445.1.b
Mahumetis inſana libido. 50. 1.a
Mahumetes. Vide Deus Mahumetis.
ob Maleficii metum hora matrimonialis benedictionis conferendæ non prævenienda. 653.2.e.654.1.a
Malum per naturam creari non poteſt. 44.1.d
Malorum confeſſio initium eſt bonorum, ex D. Auguſtino. 874. 1.e
circa Malum, & bonum morale quid poſſit hominis libertas. 191. 2.d
Malum eſt a bono finito, & imperfecto, quod non excludit omne malum. 147.2.d
ad Malum neminem eſſe prædeſtinatum, Arauſicani ſecundi Concilii definitio. 120.1.b
Mali quantum ſint ſuſpicioſi. 217.2.b
Malorum conſortia etiam bonos ſæpe corrumpunt. 245. 2. e
Mali ideo non pereunt, quia boni eſſe non potuerunt,

ſed

ſed quia eſſe noluerunt. 323.1.d
Malos qui percutit in eo, quod mali ſunt, miniſter Domini eſt. 344.2.b
Manaſſes Sedis Rhemenſis invaſor. 379.1.c
Mancipia, quæ ab ingenuis Dominis ſervitute laxantur, in ea libertate, quam acceperunt, debent manere. 210. 1. a.b. Vide Servus.
Mancipiorum conjugia an licita. 208.1.c
de Mancipiis Chriſtianis, quæ in Judæorum ſervitio detinentur. 203.2.e. 208.2.a
de Mancipiis a quodam Epiſcopo libertate donatis, 229.2.d.e.& ſeq.
Mandatum pauperum ſemel in hebdomada faciendum. 586. 1. a. quid ſit. ibid.b
Mandatorum Curiæ Eccleſiaſticæ executio, deque ea plura, & notanda. 859.1.c.& ſeq.
Mandatorum Dei obſervationem renatis, & juſtificatis eſſe poſſibilem. 477.1.c
Manicationes idem, quod matutinæ conventiones. 218.1.b
Manichæus hæreſiarcha non minus impius, quam ridiculus, 435.2.c
Manichæi error. 213.2.a.b.c.d
Manichæi urbe Roma expulſi, eorumque ſcripta publice combuſta. 775.2.e
in Manichæorum cauſa Concilium Romanum. 147. 1. d. e. de eorum erroribus controverſia. ibid.2.b. & ſeq. 148.1.a.& ſeq.
in Manichæos, & Manichæis conſentientes quid decreverint Theodoſius Junior, & Valentinianus Imperatores. 48.1.d.e.2.a.& ſeq.
Manus nemini cito imponenda. 457.1.a
Manuum impoſitio, oſtium per quod intrant, qui Eccleſiarum gubernaculis admoventur. 45. b. *ſecundo*. 2.a.b
de Manuum impoſitione in ordinatione Presbyteri, & Diaconi. 102.2.e.103.1.a
Manuſcripta. Vide Quintinus.
anathema Maranatha, quid ſit. 247.1.d
per Marcellam fœminam fraudem Melaniæ fœminæ Deus detexit. 107.2.a
in Marcellini Papæ cauſa Concilium Sinueſſanum per Clerum Romanum indictum, deque eo Pontifice plura, & notanda. 116.1.a.b.& ſeq.
Marcellinus tribunus, & notarius, cognitor in collatione Carthaginenſi, Catholicos inter, & Donatiſtas, ſapienſque moderator. 114.1.e
in Marcelli Ancyrani Arrianis infenſi cauſa Conſtantinopolitanum Conciliabulum ab iiſdem Arrianis celebratum. 61.1.c.d.66.1.b
Marchianenſes inter Monachos, & Epiſcopum Atrebatenſem diſſidia, 563. 1.a.& ſeq.
Marcionis error. 213.2.a
trans Mare proficiſci, quo medio conceſſum Epiſcopis. 99.1.d
Maria Deipara magiſtrorum magiſtra. 3.2.a.b
Mariam virginem ſanctiſſimam peccatores non abhorrere. 789.1.b.c. Vide Conceptio.
beata Maria Dei genitrix, ejuſque officium in Eccleſiis recitari ſolitum. 385.2.a
Sanctiſſima Maria Deipara quam gratiam obtinuerit. 791.1.c.d.& ſeq.
Marlius, Vide Pleſſius.
Thom. de Marna homo perditiſſimus, ejuſque in pagis Laudunenſi, Rhemenſi, & Ambianenſi dilapidationes. 555.2.e.556.1.a.& ſeq.
Marſilii Patavini peſtilens liber, *defenſorium pacis* nuncupatus. 436.2.e
Martialis Sedis Lemovicenſis author, Epiſcopus Apoſtolicus nominandus. 364.2.a.& ſeq.
in Martialis, & Baſilidis cauſa Concilium Africanum. 10.2.a.b
Marcianus Arelatenſis Archiepiſcopus, Novatiani ſectator, deque eo plura. 515.2.a.& ſeq.
S. Martinus ſatius exiſtimat ad horam cedere, quam his non cedere, quorum cervicibus gladius imminebat. 93. 1. e. ab Angelo ad conſtantiam excitatur. ibid.
S. Martinus a Rege Chariberto ſeveram ſacrilegii pœnam exigit. 219.1.b.c
D. Martini miracula, illiuſque corporis translationis feſtum inſtitutum. 539.2.d.& ſeq.
Martini ſummi Pontificis pro fide fortitudo. 254.1. e. 2. a. & ſeq. ab Imperatore Conſtantinopolitano poſt multas vexationes in exilium apud Cherſoneſum amandatur, & ibi ſanctitate, & miraculis clarus moritur. 255.1.e
Martyrum dignitas vendicata. 69.1.a.b
de ſanctorum Martyrum corporibus ſepeliendis quænam conditio, & ratio. 215.2.b
Martyria quando primum viſa in occidente. 690.2. d.& ſeq.
Martyrium vetitum, & Martyrum cultus ſublatus in Concilio Cordubenſi. 322.1.b.d
Maſſiliani hæretici ſæpius damnati, ſummam tamen præferentes pœnitentiæ ſpeciem, amplius in Eccleſia recipi prohibiti. 138.2.b
adverſus Maſſilianos Sydæ in Phœnicia prope Tyrum congregata Synodus. 92.2.b
Maſcezil exigua bellatorum manu ingentem copiam fundit. 107.2.e. violatæ fidei dat Deo pœnas. ibid. & 108.1.a
Maſſilienſi Epiſcopo jus primatus ad tempus conceſſum. 95.2.e.96.1.c
Maſſilienſes. Vide Pelagiani.
Matricidæ pœnitentia. 781.1.d
Matricularii. Vide Campanarii.
non Matrimonium, ſed opera matrimonii repugnant Altaris miniſterio. 51.1.d
circa Matrimonii ſacramentum hæreſes nonnullæ, 50.1.e.& ſeq.
Matrimonia clandeſtina conferentium ſacerdotum pœna. 411.2.d
Matrimonia quando ex conſenſu utriuſque conjugis divini amoris intuitu diſſolvuntur, homo non ſeparat, ſed Deus. 787.2.b
Matrimonii ſacramentum cum quanta reverentia, gravitate, & honeſtate fidelibus ſuſcipiendum. 456.1.d
de Matrimonio edicta Regum Galliæ nonnulla. 684. 2.c.& ſeq.
Matrimonii benedictio ante quam horam non debeat conferri. 653.2.e
Matrimonium an repugnet ſacerdotio. 44.2.d
Matrimonium cum infideli an valeat. 748 2.b.c
Matrimonium eſſe ſacramentum probatur ex ſcripturis. 444.2.b.c
de cauſis Matrimonialibus plura. 606.1.a.& ſeq.
Matrimonii ſacramento quanta debeatur honeſtas, & reverentia. 859. 1. c. d. de eo plura. ibid. & ſeq.
circa Matrimonium canones. 528.1.d.& ſeq.
circa Matrimonii ſacramentum doctrinæ modus. 480 1.d.2.a.b.& ſeq.
Matrimonium non celebrandum, niſi coram ſacerdote proprio alterutrius partis. 519.1.c
Matrimonium conſummantes ante benedictionem ſacerdotalem, etiam poſt affidationem, excommunicati. ibid.2.b
idem de Matrimonium contrahentibus poſt contrahendi prohibitionem ab Officiali, vel Archidiacono factam. ibid.
Matrimonii impedimenta quovis prætextu ſponte celantes item excommunicati. ibid.c
Mauritius Auguſtus de tollendo ſchiſmate ſollicitus. 230.1.c
contra Maximianum Bagajenſe Primianiſtarum Concilium. 93.2.b
Maximiani Vagenſis Epiſcopi libellus lectus in Concilio Milevitano. 11.1.e.2.a

Maximianiſtæ. Vide Primianiſtæ.
de Maximo Epiſcopo de diverſis criminibus accuſato, Bonifacii Papæ II. ad Galliæ Epiſcopos Epiſtola. 769. 2. e. 770. 1. a
Medici paulo ante Quadrageſimam Epiſcopum convenire juſſi. 672. 2. e
Medicina, quæ animæ, corporiſque medetur languoribus, non eſt parvipendenda. 306. 2. c
Mediolanenſe Concilium univerſale in cauſa D. Athanaſii, ſed reprobatum. 72. 2. a. & ſeq.
Medium ſemper tenendum. 877. 2. a
Melania Romanorum nobiliſſima, quæ alligatis Catholicis de ſuis facultatibus vitæ ſubſidia miniſtraverat, in hæreſim Origenis lapſa. 107. 1. e
Meletius Antiochenus præſul ab Arrianis depoſitus, & in exilium actus. 80. 2. b
Meletii pietas. ibid. c. & ſeq. 82. 1. a
Membra Chriſti Antichriſti miniſtris ſervire nefas eſt. 246. 1. a. Vide Judæi. Mancipia.
Mendaciorum duo genera, in quibus non magna eſt culpa, ſed quæ tamen non ſunt ſine culpa. 259.1.e
Mendicantium Ordines. Vide Norreis.
Mendicantibus Religioſis an Concilium Tridentinum a caſibus Epiſcopo reſervatis abſolvere conceſſerit. 494. 2. d. e. 495. 1. a
Mendicantes Religioſi quomodo habeant abſolvendi poteſtatem. 456.1.a.b.459.2.b.c.d
Mennas Patriarcha Conſtantinopolitanus contra Anthimum, aliosque Acephalorum principes agit in Concilio. 197.2.b.& ſeq.ad 201
Menſæ Clericalis reformatio. 567. 1.b
Menſuræ æquales, & juſtæ. 299.2.b.302.1.a
Mercatura Clericis prohibita. 749.2.b
Mercatura diebus dominicis non exercenda. 299.2.c.302.1.b.311.1.c
Mercatus dominicis, & feſtivis diebus prohibiti. 490. 1. b
a Mercede extraneus non debet fieri, qui ad opus eligitur. 586. 2.e
Meretrices ab honeſtis mulieribus ſecernendæ. 767. 2. c
de Meretricibus poſt libidinem matrimonio junctis, & ad fidem converſis. 20.2.b
Meretrices ab honeſtis mulieribus internoſcendæ. 492.1.b
Merlinus Doctor Pariſienſis. 144.2.a.b
Meroveus Chilperici Regis major natu filius in patrem rebellat, & quanta inde diſcrimina. 221. 2. b
Merſio trina in Baptiſmo quid ſignificet. 782.1.b.c
Merſio una, aut triplex in baptiſmo. 241.1.b
Methodius Patriarcha Græcus ab Iconoclaſtis de impudicitia accuſatus. 514.2.d
Metropolitani depoſitio ad quem ſpectet. 515.2.d
Metropolitani Epiſcopi quomodo ordinandi. 201.2.d.202.2.e
Milevum civitas Numidiæ in Africa, inque ea celebratæ duæ Synodi. 111.1.e
Militantibus in bello injuſto pœnitentia impoſita. 540.2.b.c
qui Militavit poſt baptiſmum, ad Diaconatum non admittendus. 109.1.d.e
Militia ſancti Jacobi de Spatha ſub protectione Sedis Apoſtolicæ. 788.2.d.e
Militiæ ſæculari dediti ad clerum non admittendi. 113.1.c
Millenariorum antiqua hæreſis per Apollinarem reſtaurata, tandemque extincta. 84.2.c
Mimis in Eccleſiam ad pulſandum ſuis inſtrumentis aditus prohibitus. 451.2.a.b
Mindenſis Eccleſiæ jacta fundamenta. 292.2.c.293.1.a
Miniſtri Eccleſiæ ad certum titulum canonice eligendi, & ordinandi. 456. *ſecundo*. 2.d.e
Minoritarum quorundam errores. 791.1.c.d.2.e.793.1.a.& ſeq.
Miracula nova non admittenda, niſi ab Epiſcopis approbata. 708.2.d
Miſer quomodo de miſeria ſua liberetur. 189.1.a
Miſericordiæ cura non debet iis deeſſe, quos per duram infirmitatem miſerabilis conſtringit inopia. 211.1.c
in Miſericordia Dei nec menſuræ poſſunt poni, nec tempora definiri. 273.2.d
Miſericordia non debet impedire veritatem. 259.1.d
in Miſſis audiendis populi abuſus quomodo coercendus. 471.2.c.d.e.472.1.a
Miſſæ pretium, & ſtipendium. 807.2.c.& ſeq.
Miſſa de Patre æterno damnata, & uſurpari vetita. 808.2.c.& ſeq.
Miſſa a jejunis celebranda. 221.1.b.c.224.1.d
Miſſa quotiens ſaltem a ſacerdotibus celebranda. 707.1.e
Miſſæ olim in die Circumciſionis hora poſt meridiem ſecunda celebratæ. 218. 1.a
Miſſæ celebrationem nonnulla, quæ debent præcedere. 351.2.e.352.2.a
Miſſarum ſolemnia ubi celebranda. 341. 1.a
de oblationibus in Miſſa faciendis. 472. 1. c. Vide Oblationes. Defuncti. Exequiæ.
Miſſam ſolus cantare nullus Presbyter valet. 311.1.e
Miſſa Parochialis an ex præcepto ſit audienda. 801.2.a.b
Miſſa pro defunctis non dicenda pro vivis. 286.1.d
a Miſſæ celebratione quando ſit abſtinendum. 705.1.a
Miſſæ parochiales cæteras debent præcedere. 451.1.d
Miſſæ in præcipuis ſolemnitatibus qua hora celebrandæ. 203.2.e.204.1.a
de Miſſis votivis nonnulla. 463.2.a
inter Miſſarum ſolemnia an res profanas, litteras, & actus judiciales liceat parochis legere. 661.2.a.b
in Miſſæ ſacroſancto ſacrificio quæ ſint obſervanda, vel cavenda. 650.2.e
de Miſſarum celebratione plura, & notanda. 845.2.b.& ſeq.
Miſſas plures ſimul dicere, quando, & ubi conveniat. 472.1.b
Miſſæ parochiali quomodo ſatisfiat a ſacerdote curato. 861.2.a
Miſſæ ſacrum ſumma devotione celebrari oportere. 458.1.d
de Miſſæ ſacrificio contra Lutherum. 444.2.d
a Miſſa non diſcedendum, antequam dominica dicatur oratio, vel ante benedictionem Epiſcopalem, ſi præſens Epiſcopus adfuerit. 204.2.e
Miſſalia per Diœceſanos viſitanda. 452.2.c
in Miſſalibus ſcribendi Eccleſiarum redditus. 592.1.b
in Petri Mithardi librum de caſibus conſcientiæ lata cenſura. 672.2.c
Petr. Mogus hæreticus, Joanni viro optimo, hominique orthodoxo in Sede Alexandrina ſuffectus. 163.2.b.c.& ſeq.154.2.a.& ſeq.
Molinæ opinio de ſcientia media. 806. 1. b. multa illi apponuntur. ibid.2.e
Molinæus Calviniſta famoſus. 98. 2. e. 99. 1. a. & b
Monacha Dei ancilla dicta. 287.2.a
Monachi qua lege ordinandi. 286.1.a.b
de Monachis nonnulla. 157.1.e
Monachi Apoſtatæ, & hæretici. 645.1.e.2.a
Monachis parochialia munera interdicta. 392.2.d
Monachi patrocinio ſæculari, vel ad Principis præſentiam ſine Epiſcopi ſui permiſſu ambulare prohibiti. 267.1.c
Monachi an poſſint habere proprium cum licentia Abbatis. 608. 1. e. de iis iterum. ibid. 2. b, & ſeq. 611.1.a

Digitized by Google

Monachi Epiſcopali imperio ſervili operi injuſte mancipati. 244.2.d.e

Monachi apoſtatæ qua pœna plectendi. 242.2.e.245.1.a

Monachis conjugia prohibita. 217.2.c

pſeudo-Monachi Scythiæ, hæreſeos Eutychianæ occulti ſectatores. 196.2.b

Monachorum quieti, atque exemptioni abunde proſpectum. 233.1.d.e.2.a. & ſeq.

Monachorum angelicum inſtitutum. 741.2.b

Monachi foras e Monaſterio egredientes, an poſſint miniſterium Eccleſiaſticum exercere. 181.1.d.e

de Monachis, & Abbatibus plura. 853. & ſeq.

Monachi quomodo ad ſæcularia beneplacita debeant venire. 309.2.b.c

de Monaſteriorum exemptione controverſia, 547.2.c & ſeq. 548.1.a

Monaſterium in Epiſcopatum converſum. 548.1.d.e

Monaſteria nova inconſulto Epiſcopo non fundanda. 174.2.b

Monaſteria puellarum procul a Monachis conſtituenda. 174.2.e.182.2.b

Monaſterium quomodo debeat conſtitui. 310.1.d.e & ſeq.

Monaſteria Monachorum, & ſanctimonialium frequenter ab Epiſcopis viſitanda. 500.1.c

de Monaſterio nemo ejiciendus, quantumcumque crimen admiſerit. 661.1.d

Monaſteria puellarum obſtrictis munita clauſtris, nulli viro abſque urgente neceſſitate debent patere. 293.2.c

Monaſteriorum conſuetudines cum Eccleſiaſtica regula non permittendæ. 214.1.a

Monaſteriorum expilatores anathemate feriendi. 236.1.b

intra Monaſterii ſepta mulier ingredi prohibita. 217.2.d

Monaſteria exempta an teneantur Conciliis intereſſe. 650.1.a

ex Monaſticæ diſciplinæ neglectu calamitati provenienti quomodo occurrendum. 486.1.c. & ſeq.2.a. & ſeq.

Monaſticæ ſtatus diſciplinæ tribus conſervatur, & augetur, & quænam illa ſint. 498.1.b.c

Moniales cum externo colloqui prohibitæ diebus, quibus ſacra ſumitur Euchariſtia. 905.2.c

Moniales ſine vocatione in monaſteria intruſæ, quantorum nonnumquam ſint cauſæ malorum. 232.1.c.d. & e

a Monialibus dos puellæ monialis non recipienda, priuſquam illa profeſſionem regularem emiſerit. 493.2.b. & ſeq.

Moniales an obligentur ad clauſuram perpetuam. 650.1.d

Moniales quibus uti debeant veſtibus. 399.2.a

in Monialium monaſteriis quot inſtituendæ Moniales. 454.1.a

Monialium cuſtodia. 212.1.b

Monomachia prohibita. 788.2.a

Monothelitarum hæreſis callide, & latenter confirmata. 238.2.b

Monothelitarum hæreſis in Gallias invecta. 527.1.d.e.2.a.b. & ſeq.

Monothelitarum hæreſes condemnatæ. 252.1.a.& ſeq. 254.1.c. & ſeq.

Monothelitarum hæreſis iterum condemnata. 277.2.a.b. & ſeq.

contra Montani errores celebratum Concilium primum. 513.a. & ſeq. de eodem Concil. controverſia. ibid.

Montaniſtarum errores. 513.2.a

Morbus inexpertus, & novus novam debet invenire medelam. 248.1.e

pro Morbi ratione remedium adhibendum. 462.1.a

Moribundorum quænam cura a Parochis habenda. 650.2.d

Mornæus. Vide Pleſſius.

Mortis cauſa qui ſibi fuerit, major homicida eſt. 85.2.c

Mortis nomine diabolus appellatus. 282.1.a

in Morte non eſt dignus accipere ſolatium, qui ſe non cogitavit eſſe moriturum, ex D. Cypriano. 9.2.e

Mortuis Euchariſtia non danda, nec baptiſmus conferendus. 97.2.c

Mortuis collata abſolutio. 562.2.b.e

Mortuorum memoriæ Miſſæ adjectæ. 779.1.d

Morum integritatem Clericali habitu, & tonſura ornare debent Clerici. 725.2.b

Moſonium oppidum Galliæ Belgicæ, Rhemenſi Metropoli ſubjectum. 361.1.a

de Muliere, quæ duobus fratribus nupſerit. 31.2.a

Mulier cum ſerpente collata. 218.1.b

Mulier cujuſcumque conditionis, virginitatis, ſive continentiæ propoſitum pollicita, in hoc propoſito manere juſſa. 293.2.e

Mulier hypandros quænam ſit. 42.2.e

de Mulieribus variorum criminum contra pudicitiam reis. 30.1.d.e

Mulier, quæ duobus fratribus nupſerit, ad mortem uſque abjicienda. 350.

Mulieres in Eccleſia velato capite. 497.1.c

in Munificentiis ſacerdotum quid ſit obſervandum, 204.1.e

Munus divinum rebus non debet comparari, ſed moribus. 205.1.e

Muſicus cantus ad devotionem excitans, non ad laſciviam, in Eccleſia exhibendus. 451.2.b.e

Mutatio in corpore confert ad mutandam mentem, 802.1.d

Mutatio primi prævaricatoris, & mutatio dexteræ excelſi. 189.1.c.d

Mutilati, & diſſecti quoquo modo, an poſſint promoveri ad Clericatum, vel manere in Clericatu, 348.2.e.349.1.a

N

NAdab. Vide hæretici.

Nantinus Comes excommunicatus, & poſt excommunicationem reconciliatus. 526.2.b

Narbonenſis Provincia Recaredo Regi, qui in Hiſpania dominabatur, olim ſubdita. 229.1.c

de Naturis in Chriſto duabus. 236.2.a.b. & ſeq.

Natura rerum nulla noxia, vel mala. 44.1.d

Natura per Adam perdita, per Chriſtum reparata. 189.2.a.b

Natura proclivis ad voluptatem, & vitiorum invitatrix. 250.1.c

Naturalia an, & quomodo remanſerint integra in angelis, & hominibus. 191.2.d.192.1.b

Naufragii reliquias tuta conſcientia, nemo præter naufragium ſibi poteſt arrogare. 659.1.a

Neceſſitas quæ ſolvitur parricidio, quam mirabilis. 259.1.c

in Neceſſitate Deum nunquam deeſſe probatur. 567.2.e.568.1.a

Neceſſitas ubi adeſt, libertas abeſt. 161.1.a

Neceſſitudinis nullo teneri debent eventu, qui dominicis ſe defendendos commiſerint clauſtris. 281.2.d

Negotiis alienis implicati, ante redditam rationem, ad Clericatum non promovendi. 70.1.d

Negotia ſæcularia, ad quæ pertinet omnis libido. 309.2.c. Clericis vetita. 311.2.d

Negotium juſtum non eſt ullo modo contradicendum. ibid.d

Neocæſarienſis Concilii canones. 31.2.a

Neptis in conjugem ſumi prohibita. 287.2.c

Neſtorius Cœleſtium in ſuas partes callide pertrahere conatur. 138.1.d.
Neſtorio decem dies ad reſipiſcendum dati. ibid. e de eo iterum. 139.1.a
Neſtorius ad eludendam ſententiam in ſe prolatam, Theodoſium Imperatorem adverſus Cyrillum, velut dirum perſecutorem movet. 139.1.d. a Joanne Antioch. Pat. damnatus. ibid.2.a
Neſtorius, & Eutyches damnantur. 209.2.c
Neſtorianorum libri a Theodoſio Imperatore condemnati. 139.2.e
Neſtorianiſmus ſub novis terminis reviviſcens, 529.2.a
Neſtorianiſmus jam ante condemnatus, tamen reſuſcitatus. 293.1.e.2.e
Nicęna ſecunda Synodus an damnata fuerit per Concilium Francofordienſe. 297.1.a. & ſeq.
de Nicęni Concilii requiſitione. 131. 1. c. d. 2. b. & ſeq.
pro Nicæni Concilii confirmatione, Concilium Romanum. 38. 2. e. 39.1.a
Nicæna fides ab Arrianis comprobata. 82.1.a
Nicephorus Conſtantinopolitanæ Eccleſiæ Patriarcha a ſede amotus, & relegatus. 314.1.d
Nicephorus Phocas in Imperatorem Orientalem electus, & de ejus connubio nonnulla. 358.1.a
Nicolaum inter Papam, & Felicem Antipapam ſchiſma ſedatum. 433. 1.b
Nicolaus V. Antipapa, ejuſque error. 429.2.b
Nicolaitarum hæreſis irretractabiliter damnata. 384. 1.c.390.2.d.
Nicomediæ urbis prodigioſus interitus. 77.1.b
Ninivitarum perditio divinæ ſententiæ permutatione ſedata. 259.1.a
contra Nobilium invaſiones in bona Eccleſiaſtica, Concilium. 541.2.c.b
Nobilitas vera tam ſæcularis, quam ſpiritualis, quomodo agnoſcatur. 869.1.a
Nomenojus dux Britannorum Britanniæ minoris Epiſcopis infeſtus. 321.2.b
Nomina quænam in Sacramento imponenda. 662. 2. e.663. 1. a.b
S. Norbertus Ordinis Præmonſtratenſis inſtitutor. 397. 1.a. 400.1.e
Phil. de Norreyis in Ordines Mendicantium furores, & errores. 793. 1.b.c. & ſeq. eorum defenſio. ibid. 2. e.
Northmannicæ gentis procellis Eccleſia perturbata. 343.1. c
Notarius in viſitatione adhibendus. 467.2. b
Novalium decimæ reſtituendæ. 593.1.d
Novatiani errores non ſolum intra limites Italiæ, ſed etiam apud Nationes Italiæ adjacentes diſſeminati. 515. 2.a. & ſeq.
Novatianus corripitur. 11. 2
Novatianus alter a Novato Epiſcopo Africano. 7.2. d. primi ſchiſmatis author, & primus Antipapa. ibid.e.
Novatiani truces, & crudeles hęretici, in pluribus Conciliis ab Eccleſia damnati. 7. 1. c. negabant poteſtatem abſolvendi. 8.1. a. & ſeq.
Novatianorum circa Paſchatis feſtum celebrandum dogma. 94.1.c.d
Novatores Iconoclaſtæ antiquioribus Copronymis pejores. 290.1.b.c
Novatus Romanæ Eccleſiæ Presbyter, hæreſeos Novatianorum author. 7.1.c.d
cum Novercis connubia prohibita. 201.2.c
cum Noverca fornicantis pœna. 504.2.c
Noverca in conjugem ſumi prohibita. 287.2.c
de Noviomenſis Eccleſiæ limitibus. 314.1.d
Novitate nihil eſt ſuſpectius in Religione. 56.2 a
Laurent. Numerinus ſedis Apoſtolicæ invaſor, & ſchiſmatis cauſa. 169.1.e.2.a
Numerus religioſorum in Abbatiis, & Prioratibus reintegrandus. 611.1
Nuptiæ tricies, & quibus temporibus ab Eccleſia prohibitæ. 186.2.e
Nuptiæ. Vide Uxor.
ad Nuptiarum ornatum miniſteria divina non prętanda. 205.2.e
Nuptiæ caſtæ quænam ſint. 57.1.e 2.a
Nuptiæ alibi, quam in Eccleſia celebrari prohibitæ. 904. 1. a.
Nuptiarum convivia Clericis vitanda. 175. 2. a. 180. 2.c
Nuptiæ in quadrageſima vetitæ. 36. 1.e
Nuptiæ coactæ triſtem plerumque, & luctuoſum habent exitum. 715.2.d
Nuptiarum celebritas, quibus diebus interdicta. 727. 2. e. 728. 1.a
Nuptiæ olim damnatæ ab Euſtathio, & ejus ſequacibus. 42.2.a.b. & ſeq.
Nuptiæ quibus diebus olim vetitę. 363. 1.d
Nurus in conjugem ſumi vetita. 287.2.c

O

verus Obediens vix poteſt peccare. 868. 2. c. & ſeq.
ab Obedientia ſummi Pontificis an liceat principi ſe ſubtrahere, cui ſummus ille pontifex bellum injuſtum intentavit. 641.1.c. & tali ſubtractione facta, quid ſit faciendum in rebus, de quibus ad Sedem Apoſtolicam antea recurri ſolebat. ibid.d
Objectum fidei aliud eſt, aliud notitia, & cognitio ipſius objecti. 191.1.d
Oblationibus, & templis Deus non indiget, ſed ipſi nos indigemus. 52.2.c.53.1.e
Oblatio in aliquo crimine interemptorum, an debeat recipi. 201.2.e.202.1.a
Oblationes ad poteſtatem Epiſcoporum redactæ. 203. 1.b
Oblatio debet eſſe ſpontanea. 303.1.c.2.a
de Oblationibus, ad quas tenentur Chriſtiani, 377. 2.c.
Oblationes Eccleſiæ non defraudandæ. 172.2.d
Oblationum diviſio. 215.1.d.e
Oblationem, & pacem in Eccleſia facere jugiter admonendus populus Chriſtianus. 311.1.e
Oblationes ſingulis diebus dominicis a populo faciendę. 224.1.b
ſubito obmuteſcens an poſſit baptizari, vel pœnitentiam accipere. 142.2.b
Occaſiones concupiſcentiarum vitandæ. 873. 1.a
hora Octava pro ſecunda poſt meridiem. 218.1.a
per Oculorum illecebras vitiorum turba ad animam ſolet ingredi. 300.2.a
Odo Comes Pariſienſis, ex Francorum regno, quod invaſerat, ejectus. 342.2.e. & ſeq.
Odoacri Regis Erulorum, & Italiæ, lex Eccleſiaſticæ libertati, & Pontificis electioni repugnans, abrogata. 169.2.e.170. 2. & ſeq.
Oeconomi a ſingulis Epiſcopis habendi. 244. 2. e.
Oenopolia diebus feſtis ante ſacrum in Eccleſia peractum, non debent patere. 890.2.e
Offerumenta. Vide Oblationes.
de Offertoriis perſolvendis. 485.2.c. d
Officia publica nec Judæis, nec his, qui ex Judæis ſunt, conferenda. 245.2.c.e
in Officio divino Metropolitanæ Eccleſiæ ordo tenendus. 183. 2. d
in Officio divino, quæ ſint obſervanda, vel cavenda, 650.2.c.
Officium non recitantis pœna. 218.1.c
ad Officium divinum rite perſolvendum multa requiruntur. 870. b.c. & ſeq.

Digitized by Google

Officium divinum in Eccleſiis nec impediendum, nec minus reverenter audiendum. 451.2.a
Officium B. Mariæ Dei genitricis. 385.2.a
Officiarii Eccleſiarum quinam, & quales eſſe debeant. 311.2.b
Oleum cum Chriſmate non miſcendum. 548.2.e
Operatio Dei virilis. 256.1.b
Opertorio dominici corporis, ſeu palla altaris, ſacerdotis corpus, dum ad tumulum evehitur, non obtegendum. 205.2.b
Opes non obſunt diviti, ſi eis bene utatur. 45.1.d
Opiniones indiſciplinatæ. 518.c.b. & ſeq.
de Oppoſitionibus, quæ fiunt, ut impediantur matrimonia contrahenda. 848.2.d.e. & ſeq.
Optati Galli de cavendo ſchiſmate liber parœneticus, 683.1.e.2.d e. & ſeq.
ad Opus qui eligitur, extraneus non debet fieri a mercede. 586.2.e
Operum bonorum ad ſalutem neceſſitas. 446.2.d.e
Opus ſermone, ſermo operibus comprobandus, in ſervis Dei. 310.1.c.d
boni Operis exempla primum a pontificibus Chriſto opitulante debent procedere. 212.2.a
Oraculorum gentilium falſitas. 107.1.c
ſine Orario Miſſa olim celebrata. 274.2.b.c. 275.2.a.b
Orarium quid ſit. 35.1.b
Orariis uti juſſi presbyteri. 310.2.d
Orario gemino uti vetitum. 244.1.d.e
Orationes poſt Antiphonas dicendæ. 174.2.d
de Orationis ad perſonam Patris directione, decretum Concilii Carthaginenſis tertii. 98.1.e.controverſia. ibid.2.a. & ſeq.
Oratio dominica dicta Oratio quotidiana, & quotidie dicenda. 142.2.c.d. delet quotidiana, & minima peccata. ibid.e
Oratio dominica omnibus diebus horis matutinis, & veſpertinis dicenda. 184.2.a
Orationum loca humano ſanguine repleta. 764.1.d
Oratorium tributaria conditione extructum, non conſecrandum. 220.2.e
de Ordinandorum examine longe plura, & notanda. 465.1.d.e.2.a. & ſeq.
Ordinatio ab Epiſcodo depoſito, vel excommunicato, vel ſimoniaco collata, an valeat. 535.1.e.2.a.b.c & e.536.1.a. & ſeq.
Ordinationes Græcorum an ratæ apud Eccleſiam Romanam. 536.2.b
Ordinatio illicite celebrata. 24.2.e
Ordinationes excommunicatorum penitus irritæ. 380.1.d.387.2.a.390.2.d
Ordinationis Presbyteri, & Diaconi materia. 103.1.a
de Ordinatis a Formoſo Papa, & a Stephano VII. iterumque ordinari juſſis notanda controverſia 553.2.e.554.1.a. & ſeq.
in Ordinibus Minoribus conferendis quæ cura ſit adhibenda. 457.1.e.2.a
Ordines gratis conferendi. 220.1.d
ad Ordines quo affectu accedatur, caute videndum. 457.1.b
Ordines ſeptem numerati. 38.1.a
Ordinis Sacramentum omnibus commune. 443.2.a. & ſeq.
ad ſacros Ordines promovendi quibuſnam debeant eſſe inſtructi. 487.1.b. & ſeq.
Ordinibus ſacris mancipati Canonicis regulis tenentur aſtricti. 273.1.e
ad ſacros Ordines in Curia Romana promoti in aliis Diœceſibus examinandi. 449.2.e. & ſeq.
de Ordinis Sacramento plura, & notanda. 844.2.c. & ſeq.
circa Ordinis Sacramentum doctrinæ modus. 480.1.c
Organa non pulſanda, dum ſymbolum fidei decantatur, & ab elevatione corporis Chriſti uſque ad Hymnum, *Agnus Dei*. 653.2.a
Organorum uſus, qualis eſſe debeat in Eccleſiis. 451.2.c.d
contra Orientales Victoris Papæ ſententia. 4.2.e.5.a.d. & ſeq.
Orientalis Eccleſia ad communionem Apoſtolicæ ſedis recipienda decernitur, ſi, &c. 185.1.e. tandemque reconciliatur. ibid.
Origeni datum, ut ſubnaſcentes hæreſes initio ſuffocaret, adeout ultra non ſerperent. 744.1.d
Origenis virtus, & ſcientia in quo maxime eluxerit. 6.2.b
Origenis Periarchon, verum multarum hereſeon promptuarium. 107.1.e.2.a
Origenes, ejuſque ſectatores damnati in Concilio Alexandrino. 107.1.e
Originis proprietati ſæpe fit, ut obſiſtat longinquitas temporis. 250.1.b. Vide Tempus.
Originali peccato nihil ad prædicandum notius, nihil ad intelligendum ſecretius. 124.2.a. de illo controverſia. ibid. an propagetur ex immunditia ſeminis. ibid.c. ejus definitio.
Originalis peccati quatuor vulnera. 191.2.e. 192.1.a
de Originali peccato dogma Calvinianum. 834.2.b. & ſeq.
Oſius Cordubenſis Epiſcopus, gloria confeſſionis illuſtris, Sirmii pro exilio detentus. 73.1.d
Oſius turpius, quam ante Origenes, & Tertullianus lapſus. 76.1.a.b.2.b
Petri de Oſma errorum circa Confeſſionem damnatio. 794.1.d.e. quinam illi errores. ibid. 2.b.c. illorum ab eo revocatio. 795.1.b. & ſeq. de his controverſia. ibid.e. & ſeq.
Oſroenum Concilium de Paſchatis celebratione ſub Victore Papa. 4.2.d
Oſnaburgenſis Eccleſiæ fundamenta jacta. 292.1.e
Oſſa impurorum, & ſceleratorum aliquo honore colere, magis adverſatur ſacris ſanctionibus, quam veras Sanctorum reliquias debita veneratione carere. 658.1.b
de Oſtiarii ordinatione. 103.2.e
Othmarus Abbas injuſte accuſatus, & condemnatus fame interiit. 290.2.d
Otto Imperator IV. per Innocentium III. Papam depoſitus. 415.1.d
Ovetenſis Eccleſia Metropolitana dignitate aucta. 353.1.d
Oxonienſis Concilii capitula. 416.1.a.2.b. & ſeq. 417.1.a. & ſeq.2.a. & ſeq.418.429. & ſeq.

P

PAderbonæ ſynodus ad confirmandos, & ſtabiliendos Saxones in ea fide, quam rite, & legitime in ſuſceptione Baptiſmi profeſſi erant. 291.1.d.2.e
de Pagani nece per odium, vel propter avaritiam. 332.1.e
Palæſtinum Concilium ſub Victore Papa. 4.2.e
Palladius Epiſcopus de hæreſi Arriana palam infamatus, & extra Eccleſiam pulſus. 86.1.e.2.a
Palladius laicus Presbyteri cujuſdam calumniator, qua pœna mulctatus. 96.2.b
Pallania urbs Urgellitano Epiſcopo ſubdita. 355.2.a
Pallis, vel miniſteriis divinis defunctorum corpuſcula non obvolvenda. 205.2.a
Pallium, de quo Tertullianus, quid ſit. 53.2.b
Palmaris Synodus, & cur ſic dicta. 169.2.e. & ſeq.
Michaelis Paludani Doctoris Lovanienſis de Janſenii Yprenſis libro ſententia. 924.1.e. & ſeq.
Pammachius Senator, & nobiliſſimus Catholicæ fidei propugnator. 93.2.e

Digitized by Google

de Pampilonenſi Epiſcopatu antiquæ ſedi reſtituendo, 365.1.a
Panis in Altari proponendus, quam integer, nitidus, & ex ſtudio debeat eſſe preparatus. 285.2.d
de Pane benedicto ſingulis diebus dominicis populo diſtribuendo. 352.1
Panem frangere olim apud Chriſtianorum domos, quid ſignificaverit. 44.2.a.b
ad Papam appellatio. 62.2.a.b.1.b
Papæ an liceat inferre bellum principibus in terris, quæ non ſunt de patrimonio, vel dominio Eccleſiæ, 641.1.b. Vide Obedientia.
Papa an poſſit, aut debeat alterius poteſtati ſe ſubmittere. 430.2.c.d.& ſeq.
Papæ authoritas. 11.1.a.12.1.b
Papa an eligat ſibi ſucceſſorem. 169.1.c.2.a
Parentibus, quo liberorum ſuorum ætatis anno eos liceat religioni tradere. 263.1.e.2.e
cura pro Parentelæ proximitate.. 180.1.d
Pariſienſis cenſura in librum inſcriptum, Apologia Caſuiſtarum 907.1.a
Parochiæ, in quibus habitant hæretici, frequenter a Diœceſanis, aut eorum Vicariis viſitandæ, 454.2.d.e
Parochiarum in pagis facultates ſub cujus ſint poteſtate. 203.1.b.c
Parochiæ alienæ fideles ad Miſſam audiendam non admiſſi, niſi eſſent in itinere. 496.2.a
de Parochiis in potentatuum domibus conſtitutis. 208.1.d
Parochi quam diligenter ſuo muneri debeant attendere. 651.1.a
a Parochis ſacramenta gratis adminiſtranda. 489.1.b
e. Parochis, quæ ſint debita. ibid.d
de Parochis plura. 725.2.e.726.1.a.b.e
Parochus erga ægrotos quid debeat obſervare. 654.1.a
Parocho ſollicitudine cautiſſima in verbi prædicatione utendum. 461.1.e
Parochialis Eccleſia quantum obſervanda, & frequentanda. 451.1.b
Parochianum alterius quando valeat Epiſcopus excommunicare. 508.1.a
Parricidis injuncta pœnitentia. 332.1.d. & ſeq.
Parſimoniæ ſpirituali ſervire quis maxime cenſendus ſit. 305.1.e
Parvuli, quo tempore, ubi, & quibus horis baptizandi. 471.1.d.e.2.a.b.477.2.c
Parvuli intra novem dies in Eccleſia baptiſmum ſuſcipere curandi. 706.1.b
de Paſchatis obſervatione contra Quartodecimanos Concilia aliquot habita. 42.b.& ſeq.37.1.e.2.a.38.1.e
de Paſchatis uno die, & tempore per omnem orbem obſervatione. 26.1.a.b.27.2.e.28.1.a
ſanctum Paſcha ſecundum Laterculum Victoris, ab omnibus ſacerdotibus uno die celebrandum. 307.1.b.c
Paſchatis feſtum dictum adiaphorum, vel indifferens. 94.1.c.d
Paſcha celebrandum eſſe juxta Concilium Nicænum, 63.1.a.b
Paſcha per ſex dies feſtos celebrandum. 224.1.a
Paſcha, quam varie celebratum poſt deceſſum omnium Apoſtolorum ab hoc mundo. 743.1.c.d, & ſeq.
Paſchaſius. Vide Bertramus.
Paſtoris colligendi quod deceat eſſe meritum. 205.2.a
Paſtorum officium. 912.1.c. vitia. ibid.2.a
Paſtores Eccleſiæ res Eccleſiæ poſſidendo debent eas contemnere, & non ſibi, ſed aliis poſſidere. 316.2.b
Paſtoris vita debet excellere vitæ ſubditi gregis. 293.2.a
ſi Paſtor per prærupta vitiorum graditur, grex fertur in præceps. 911.2.d
Paſtores rurales decanis ſuis debent obedire. 473.1.d
Paſtoralis diligentiæ magnitudo, niſi laboris magnitudine non probatur. 525.1.b
Patria mutata, an & uxor poſſit mutari, 504.2.c
duo Patriarchæ depoſiti. 399.2.b
Patriarchæ duplicis generis. 660.2.d
Patrimonialia Clericorum bona nulli oneri ſubjicienda. 581.1.a
Patrinum ſuum debet homo diligere ſicut patrem. 788.1.c
Patrini quinam admittendi. 653.2.b.c
Patres quomodo debeant educare liberos. 54.1.a
pro Patrociniis impenſis munera ſacerdotibus, & Clericis prohibita. 181.1.d
Patroni ad beneficia cum emolumento præſentantes, excommunicationi addicti. 622.2.c
Paulinus Patriarcha Aquilejenſis, vir illuſtris ſui temporis, 294.2.a
D. Paulus vir pictus a dextris. 423.2.b
Paulus Narbonenſis Epiſcopus in Concilio ſuam innocentiam, & caſtitatem aſſerit. 514.1.c. & ſeq.
Paulus Conſtantinopolitanus Epiſcopus, & Monothelita condemnatus. 254.1.c. & ſeq.
in cauſa Pauli Samoſateni Concilia Antiochena, primum, & ſecundum. 141.2.2.e. & ſeq.
Paulus Samoſatenus Eccleſiæ domo, jubente Aureliano Imperatore, invitus excedit. 49.1.e.81.1.c
Pauli Samoſateni error, 213.2.a
Pauperes per Eccleſias tempore Miſſarum, & divinorum officiorum mendicare non permittendi. 719.1.a
Pauperum defenſores adverſus potentes divitum, 106.2.d
Pauperes civitatum in ſuiſmet civitatibus paſcendi, 216.2.c
Pauperum, & peregrinorum maxima ſemper Eccleſiæ cura fuit. 651.1.c
circa Pauperes Epiſcoporum cura, & ſolicitudo, 300.2.b.309.1.b
Paupertas Euangelica a Prædicatoribus obſervanda, 568.1.c. & ſeq.
Paupertas bona, ſed periculoſa. 45.1.b
Pax adinvicem danda poſt Miſſarum ſolemnia, 296.1.e
Pax inter fideles ad ſalutem neceſſaria. 308.2.e.309.1.a
de pace inter conſacerdotes inviolabiliter obſervanda. 216.1.d
ad Pacem qui ſe nullo modo cum collitigante rediturum juraverit, quomodo plectatur. 186.1.d
ad Pacem propter odium non revertentes poſtquam fuerint admoniti, excommunicatione plectendi, 174.2.e
pro Pace mundo procuranda Gallorum quorumdam Epiſcoporum decretum, 544.1.a. de eo notanda controverſia. ibid. e. & ſeq.
in Pace vera unanimitas, & concordia demonſtratur, 311.1.e
Reginald. Peacoki Ciceſtrenſis in Anglia Epiſcopi errores. 703.1.c.d.& ſeq.
Peccata pro pecuniis non ſunt relinquenda impunita, 466.2.a
de Peccatorum pœnitentia, & abſolutione contra Novatianos, 7.2.d
contra Peccatum duplex remedium, 873.1.d
Peccata omnia mortifera vitare an quis poſſit ſolis naturæ viribus, 191.2.b. & c
ſine Peccato neminem eſſe poſſe. 126.1.b
in Peccato quatuor maxime eſſe conſideranda. 760.1.d
Pecuniæ templo dicatæ quomodo debeant erogari. 727.2.a
Pecunia adulterina, vel minus probata, alteri non tradenda. 658.2.e.659.1.a
Pecunias ex ſtatutis beneficiatorum, aut aliunde cedentes, in Eccleſiarum utilitatem impendi debere, 488.1.d.e

per

Digitized by Google

per Pecuniam non eſt acquirendum ſacerdotium. 219. 2. a
Pecuniæ amor omnium criminum materia. 309.1.e
Pecuniæ pupillares quomodo expendendæ. 717.2.b
Pedes ſuos lavare in die cęnę Domini, juſſi omnes Pontifices Galliæ, & Hiſpaniæ. 286.1.e
Pelagius Monachus quamvis hæreticus, in Synodo tamen Dioſpolitana declaratus hęreticus. 119.1.e.2.a. Illius fraudes, & varia dogmata, ibid.2.c.d.120.1. & ſeq. 121. 1. a. & ſeq. quænam illius hęreſis. 132. 1.e
Pelagius damnatus, ibid.a.
Pelagii errores. 435.2.d
contra Pelagium Concilium Milevitanum II. item & contra Cęleſtium. 124.1.a. & ſeq.
Pelagianorum hæreſis dogmata capitalia. 699.1.a. & ſeq. 700.1.a
Pelagianiſtarum ſimiles novi noſtri temporis hæretici, 129. 1. a
contra Pelagianos de gratia, & libero arbitrio Arauſicanum ſecundum Concilium. 188.1.c.& ſeq. de eodem Concilio controverſia. 190.1.d. & ſeq.
a Pelagi ſævientis voracitate quem eruit divinæ clementiæ magnitudo, iniquum eſt, ut hominum ſęva rapacitas audeat ſpoliare. 568.1.b
Penſiones ſuper beneficiis Eccleſiaſticis, quomodo admittendæ. 664.1.e
de Pentecoſtes feſto die celebrando. 202.2.a
ante Pentecoſten jejunium prohibitum. 747.2.a
Perditionis neceſſitas neminem cogit, ubi competit eligendi poteſtas. 161.2.a
Peregrinationes ad reliquias Sanctorum permittendæ, 481.2.b.c
Peregrini a telonio immunes. 290.2.b
Periarchon Origenis verum multarum hęreſeon promtuarium. 107.1.e.2.a. & ſeq.
Peribolęum. Vide Pallium.
Periculum periculorum, quod pauciſſimi effugiunt. 869. 1. b
Peripatetici propriis armis, propriis machinamentis concuſſi. 193.2.b
Perjuriorum confuſio, quam ſit deteſtanda, & odibilis Deo. 507.1.b.c
contra Perjuros, ſeu de perjurio convictos longe plura, & notanda. 571. 2. e. 572. 1. a. 580. 2. c. 590. 1. e. 2. a
Peronius. Vide Davy.
Peronius Cardinalis hæreticorum Galliæ malleus. 805. 1. e
Perpetuitatis fidei opus a D. Arnaldo Doctore Theologo. 736.2.b.741.2.a
Perſeverantia in bono quantum diſpliceat diabolo. 892. 2. c
Pervaſores rerum Eccleſiaſticarum qua pęna affecti, 219. 2. c. d
Joannes Petit Franciſcanus, & diſertus ſui temporis Orator. 632.1.b.c
D. Petrus, an præfuerit Concilio Hieroſolymitano contra Cherintum a quatuor Apoſtolis celebrato. 2. 2. b
SS. Petrus, & Paulus, an æquales in dignitate. 809. 1. a. b. & ſeq.
in Petri Aragoniæ Regis affinem ſuum quendam Comitem protegentis cauſa Concilium Savaurenſe. 415. 1. a. b
Petrus hæreticus Acephalus. Vide Anthimus. Servius.
Petrus Florentinus Epiſcopus de hæreſi, & Simonia accuſatus. 372.2.c
D. Petri de legendis per Eccleſias ſacris Scripturis decretum. 761.2.a. & ſeq.
Philippico Imperium a quodam corporis, & mentis oculis execcato Monacho Monothelita prædicitur, conſuliturque, ut ſextam Synodum rejiciat, quod & ab Imperium adepto factum eſt. 287.1.c
Philippus I. Francorum Rex adulter, & inceſtuoſus. 383. 1. d. 2. e. excommunicatus. 384. 2. b.385.2.d. 386.1.e.388.1.c. & ſeq.
Philippus Rex Galliarum in adulterio perſeverat. 554. 1.a. excommunicatur, ibid.b. de eo abſolvendo Concilium. ibid.2.c. & ſeq.555.1.a. & ſeq.
in cauſa Philippi Galliarum Regis propter repudiatam Ingelburgam Reginam, Concilium apud Divionem. 414.1.a
Philippus Henrici Regis Francorum filius titulo regio coronatur, & ſolemni ritu coronatur. 371.2.c.d
Philippi pulchri Galliarum Regis adverſus Bonifacium Papam VIII. notandum, & grave diſſidium. 417. 1.a. & ſeq.
Philippus Pulcher Galliæ Rex. Vide Bonifacius Papa VIII.
Philippus Auguſtus Francorum Rex per Regem Danorum accuſatus apud ſummum Pontificem. 567. 1. b. & ſeq.
Philippus Auguſtus ad Angliæ ſceptrum evocatus. 574. 2. b
Philoſophia violenter e numero ſacrilegarum artium exempta. 193.2.b
contra Photini Epiſcopi Sirmienſis errores congregatum Concilium. 74.2.b
Photini error. 213.2.a
Photinianorum baptiſmus nunquam ab Eccleſia receptus. 34. 1. b
Photius in Concilio Romano reſtitutus. 335.1.d.2.d. e.336.1.a
Photii malitia. ibid.b
Photius Eunuchus ex laico inauguratus Patriarcha Conſtantinopolitanus. 325. 2. e. 326. 1. a. illius malitia. ibid.d.e. facinus. ibid.a.e.
Photius ter anathemate percuſſus. 329.2.c
Phylacteria, magna animarum obligamenta. 35.2.e
Phylacteriis uti vetitum. 287.2.e
Phyſa, aut Phyſis quid ſit in mulieris coma. 44.1.a
Pictavienſibus Canonicis indultum privilegium. 374. 2. e
Picturæ in Eccleſiis quare in Concilio Elibertino prohibitæ. 20.1.d
Pici Mirandulani propoſitiones, deque iis Joannis Papę VIII. Bulla, aliaque plura notatu digna. 799. 1.d. & ſeq. 800.1.a. & ſeq.
de Piſano Concilio notanda controverſia. 434.1. c. & ſeq.2.a. & ſeq. Vide Julius Papa.
Piſcina probatica quinque habens porticus. 496.1.e
Placita ſæcularia in Eccleſiis, aut in Eccleſiarum domibus non facienda. 311.1.d
Plato Archidiaconus. Vide Riculfus.
Plato vir ſanctiſſimus catenis vinctus in Concilium deductus, atque anathemati addictus. 298.1.e
Philipp. Morn. Pleſſius Marlius, nobilis Normannus, Præfectus Salmurii inter Gallos Calviniſtas præcipui nominis, deque ejus libro Gallice edito, cui titulus, de Miſſæ abuſibus, & antiquo ſacræ Euchariſtiæ uſu, longe plura, & notanda. 665.2.e.666. 1.a.b. & ſeq.
Pleſſii ejuſdem confuſio. 672.1.d
Pœnæ omnes pro peccatis ab Eccleſia injunctæ non ſpectant ad ſolum forum interius Sacramenti Pœnitentiæ. 752.2.c
Pœnæ temporalis reatus frequenter ſupereſt culpa per pęnitentiam abolita. 445.1.e
abſque Pœnis non modo leges viléſcunt, verum etiam quælibet civilis ſocietas in deterius facile abit, atque diſſolvitur. 907.1.d
Pęnitentes an ad Clerum admittendi. 109.1.a.b
de Pœnitentium ſubito mortuorum exequiis. 146. 1. b. c
de Pœnitentium baptiſmo. 99.2.a
de Pœnitentibus plura. 105.1.a. & ſeq.
quinam Pœnitentes ad gradus Eccleſiaſticos poſſint perve-

Digitized by Google

pervenire. 245. 1. a. de pœnitentibus apoſtatis. ib. b. & 250. 1. d.
Pœnitens an poſſit ordinari. 104.2.c
Pœnitentiæ benedictio, quibus, & quomodo danda. 204. 2. c
Pœnitentiæ tempora Epiſcopi arbitrio. 99.1.e
Pœnitentia multiplex. 621.1.c
de variis Pœnitentiæ Lapſorum gradibus, Concilii Ancyrani canones. 28.2.a.b. & ſeq.
Pœnitentia. Vide Sacramentum.
Pœnitentiæ falſæ quænam. 377. 1. d. e. 378. 2. b. 382. 2. b
Pœnitentiæ donum, quod neſcientibus illabitur abſque impugnantia voluntatis ab his, qui illud acceperint, debet obſervari. 279 2.b
Pœnitentiæ, & Baptiſmi tempus. 38.2.a
Pœnitentiæ ſacramentum quantum ſit neceſſarium. 444.1.a. & ſeq.
Pœnitentiam ab hæreticis accipere, an liceat. 127.2.e
Pœnitentialium Canonum duo genera. 752.2.e.753. 1. a
Pœnitentiarum relaxationis initium. 751.1.a.b
Pœnitentiæ ardor in primis Chriſtianis unde. 753.2.b
Pœnitentiæ fervor paulatim deferveſcens. 385.2.e
Pœnitentiæ modus in Epiſcopi arbitrio. 35.1.a
in Pœnitentia quædam de jure divino, quædam de Eccleſiaſtico. 23.2.e.24.1.a
in Pœnitentia danda quid ſacerdotes debeant animadvertere. 3 ,2.1.a
in Pœnitentiæ antiquis ritibus diſcernendis cautio adhibenda. 81.e. & ſeq.
in Pœnitentia aliquid de jure divino, & aliquid de humano. 8.2.b
circa Pœnitentiæ ſacramentum doctrinæ modus. 478. 2.b.c. & ſeq. 479.1.a. & ſeq.
Pœnitentiarii juriſdictio qualis. 621. 2. d. 622. 1. a.b. & ſeq.
ad Pœnitentiam neminem non invitari. 461.2.b
Pœnitentiæ modus quomodo imponendus. 305. 2. b. Vide Libellus.
Pœnitentia in Monaſteriis, vel ab invitis facta. 338. 2. b
Pœnitentia juvenibus non eſt facile committenda. 273. 2. c
Pœnitentiariorum Epiſcopalium authoritas. 474. 1. c. d
Pœnitere Dei quodnam ſit. 258.2.e
Pœnitudinis igne purgatorio decoqui. 347.1.e
Poiſſiacenſe Colloquium in cauſa Religionis cum Miniſtris Calvinianis tempore Caroli IX. Regis Galliæ. 643. 1. d. e. 644. 1. a. & ſeq. ejuſdem hiſtoria, 645. 1. b. c
Politica poteſtas. Vide poteſtas.
Pollutionum diverſarum patratores, quomodo plectendi. 317.1.a
Poloniæ jejunium. 730. 2.b
Polycrates cum Judæis in Paſchate celebrando conſpirans. 5.2.b
Pondera æqualia, & juſta. 299.2.b.307.1.e
Ponticum Concilium de Paſchatis celebratione. 4.2.d
ſummi Pontificis, & omnis Eccleſiæ Hierarchæ decretum ſempiternæ veritatis. 928. 1. & 2. b
a Pontificibus debent exempla boni operis primum Chriſto opitulante procedere. 212.2.a
Pontifex non poteſt a ſæculari poteſtate ligari, nec ſolvi. 784.1.b
Pontificii honor non votis quærendus, ſed meritis. 205. 1. e
Popinarii contra Chriſtianos agentes ab Imperatore ethnico repulſi. 49.1.d
Populus ſine hoſtia ſalutari, & ſacrificio, veluti mundus ſine ſole. 286.1.a
Gilberti Porretani Pictavienſis Epiſcopi errores, & de eo plura. 404.1.b.c. & ſeq.405.1.a.& ſeq.
in cauſa Gilberti Porretani Doctoris Univerſalis dicti, Concilium Autiſiodorenſe. 365. 1. a. b. de eo controverſia, & plura. ibid. c. & ſeq.
Portiones congruæ Vicariis perpetuis aſſignandæ. 580. 2.e.585.1.b
Poſſeſſio triginta annorum non repetenda. 105. 1. d. Epiſcopo vivente alius non ordinandus. 26. 1. 210. 2. c. d
Potentes, qui pauperes opprimunt, excommunicationi addicti. 119.1.e.224.2.e.225.1.a
liber de Poteſtate Eccleſiaſtica, & politica in Concilio Senonenſi cenſura damnatus, & de eo notanda controverſia. 673.2.e.674.1.a. c. & ſeq. de eodem item plura, & notanda. 675.2. a. & ſeq.
ad Præbendas laici an ſint admittendi. 586.1.e.2.a
Præceptorum Dei tria genera. 496.1.b
Præcepta Eccleſiæ obſervanda. 287.2.e
Prædeſtinatio ſicut eſt extra prædeſtinatos, ita & reprobatio extra reprobatos. 522.2.c
de Prædeſtinatione gratuita plura, & notanda. 521. 1.d.& ſeq. 2. a. & ſeq.
de Prædeſtinatione iterum nonnulla. 321. 1. d. e. 2.a. 323. 1. e
Prædeſtinationem, ac præſcientiam Dei minime libertati indifferentiæ obſtaculum inferre probatur. 160. 2.a.b. & ſeq.
de Prædeſtinatione dogma Calvinianum. 814. 1. d. & ſeq.
Prædeſtinatio res graviſſimi momenti. 159.2.b. & ſeq.
Prædeſtinianorum dogma refellitur. 161. 1. c. 2. c. & ſeq.
contra Prædeſtinianorum hæreſim Concilium Arelatenſe. 517.1.d.2.a. & ſeq. illorum errores. 518.2.d
Prædeſtinianorum hæreticorum hiſtoria ex Cornelio Janſenio Epiſcopo. 523.1.d.e & ſeq.
contra Prædeſtinianorum errorem Concilium congregatum. 158.1.c d. & ſeq. de illorum hæreſi, & unde originem duxerit. 159.2.e.160.1. a. & ſeq.
Prædeſtiniani D. Auguſtini calumniatores. 519. 1.a.b
Prædeſtiniani. Vide Pelagiani.
Prædia uſibus ſecretorum cœleſtium dicata ab irruentibus non vexanda. 341.1.b
Prædia, & domus Eccleſiaſticorum beneficiorum a beneficiatis reſtauranda. 726.2.b
Prædicare non poteſt libere, qui ſe mero uſque ad alienationem mentis ingurgitat. 303.2.d
de Prædicatione, & prædicatoribus. 455.1.2.a. & ſeq. 460.1.b.2.e. & ſeq.
ad Prædicationis munus ignoti, & inexplorati non admittendi. 482.2.d
Prædicatores quicumque per Epiſcopum admittendi, & probandi. 725.1.d
de Prædicatione quadrageſimali. 708.2.e
de Præfationibus in Miſſa. 411.2.b.c
de Prægnantibus baptizandis. 31.2.e
Prælati dum exemplo ſuæ perverſitatis detrahendi locum dant ſubditis, ſe, & illos ad perditionem pertrahunt. 316.2.c
Prælati in correctione ſuorum ſubditorum a laicis non impediendi. 602.1.e.2.a
Præmonſtratenſi Eccleſiæ data ex bonis Laudunenſis Epiſcopatus repetita, & quid inde. 697.1.c.& ſeq. 2.a. & ſeq
de Præmotione Phyſica. 815. 2.a. & ſeq. 816. 1. a. & ſeq.
Præſcientia. Vide prædeſtinatio, & Prædeſtinatiani.
Præſcriptio quantumvis longæva nullum ſibi vendicat locum in iis, in quibus periculum vertitur animarum. 602.2.e.603.1.a
Præſcriptio non eſt objicienda, ubi neceſſitas intereſt hoſtilitatis. 235.1.c.d
Præſcriptio longi temporis ſilentium repetenti imponit, legitimus ſi deficiat limes. 235.1.d.e
Præſcriptio Eccleſiæ non nocet. 179.2.b

de Præſentatione ad beneficia per Monachos, aut laicos. 372.1.a.& ſeq.
Præſentiam realem corporis Chriſti in Euchariſtia admittendi varii modi. 378.1.e
Prçſulum vita turpiter acta, ipſis plurimum, nihil dogmatibus Eccleſiæ orthodoxis præjudicat. 18.1.e
Præſulum vita nullis debet perturbari exceſſibus motionum. 270.1.d.& ſeq.
ex Præſumptione caſuum deplorandorum notanda quinque exempla. 867.2.c.d.& ſeq.
in Prçtextati Rothomagenſis Epiſcopi cauſa Concilium Rothomagenſe. 221.2.a.& ſeq.223.1.c
quæ frequenti Prævaricatione iterantur, ratio depoſcit, ut frequenti ſententia condemnentur. 250.1.d
de Pragmatica Sanctione plura, & notanda. 431.2.c. & ſeq. 432. 1.a.& ſeq.
Praxedis reginæ in Concilio Conſtantienſi notanda querimonia. 383.1.c.2.d
doctrina ſacra ad Praxim redigenda. 87,. 2. c. 874. 1. a
Precarium pro pecunia mutua. 289.1.a
Preces & publicas,& privatas in Eccleſiis eſſe frequentandas. 448.2.d.& ſeq.
Precum prolixarum imminutio. 713.2.a
Preces pro potentatibus. 891.1.c
de Presbytero ordinato, qui ſe deprehenderit non eſſe baptizatum. 507.2.e.508.1.a
Presbyteri qua ętate conſecrandi. 173.2.d
Presbyteris quædam prohibita. 331.1.e.& ſeq.
Presbyteri Canonum ſtatuta non obſervantes, quomodo coerciti. 506.1.a
Presbyter an poſſit chriſma conficere. 99.2.a
Presbyter. Vide Altare.
quod Presbyteri uxores ducere non debeant, 31.2.a, c. & e
Presbyter, cui poſt nares abſciſſas, & capitis comam inciſam, ad internecionem pene ſæva inflicta ſunt verbera. 340.2.d.e
Presbyteris prędicandi poteſtas conceſſa. 194.1.d
Presbyteri degradati ad pęnitentiam obligati. 306. 1.b. de iis nonnulla. ibi.& ſeq.
Presbyterum proprium inhonorans, quomodo plectatur. 507.1.e
Presbyter an poſſit fieri, qui eſt in ægritudine baptizatus. 32.1.b
Presbyter per ſemetipſum debet communicare. 498. 1. d
Presbyteri ab uno dumtaxat Epiſcopo non deponendi. 233. 2. c.d. Vide Chorepiſcopi.
Presbyteri pluribus Eccleſiis non addicendi. 498.2.e
Presbyterorum ſæcularium vivendi formula. 867.2.a, & ſeq.
Presbyter, qui a Confeſſionibus eſt, qualis eſſe debeat, 461. 2. c.d
de Presbyterorum confeſſione. 628.1.c.d.629.2.b
Presbyter a plebe ſibi commiſſa accuſatus, nec convictus, quomodo purgari debeat. 187.1.a.b
Presbyteris non licet Chriſma conficere, nec Eccleſiam, & altare conſecrare. 215.1.c
Presbyteri cum mulieribus, etiam conjugibus habitare non debent. 51.1.e
Presbyteræ quænam dicantur in Conciliis. 34.1.e.2.a
Presbyteræ quænam olim, & ad quid tenebantur. 231. 1. c
Presbytera in conjugem ſumi prohibita. 287. 1. e.289. 1. b
Primatibus honor exhibendus. 251.1.a
Primate inconſulto, an liceat Epiſcopum ordinare. 138. 1.a
Primatus jus conceſſum ad tempus Epiſcopo Maſſilienſi. 95.2.d.96.1.e
de Primatu Eccleſiæ Romanæ Gelaſii Papç decretum: 166. 1. a. b. & ſeq. 167.2.d
Primianiſtæ cum ſuo authore Primiano a Maximianiſtis in Camernenſi Donatiſtarum Concilio condemnati. 95.1.d.e.2.d
Primitiarum, & decimarum detentores coerciti. 592. 2. b. c. de iis iterum. ibid.& ſeq.
Princeps, quod habet acceptum a ſacerdotibus Dei, non debet eſſe extraneum. 279.2.e
Principe Chriſtianiſſimo digna Confeſſio. 432.1.b
quando Prioratus Religioſorum, aut Monialium non habent ſufficientes proventus ad plurium in illis locis educationem, quid ſit agendum. 453.2.c.d
de Prioratibus Canonicorum Regularium. 5?9. 2. e. Monachorum. 595.2.e.596.1.a.600.1.c
contra Priſcillianum in Concilio Bracharenſi propoſita capitula. 213.1.e.& ſeq.
Priſcilliani hæreſis. 86.2.b
Priſcillianus nobilis laicus, qui totam Hiſpaniam infecit ſuis erroribus. 86.2.b.91.1.e
Priſcillianus ſęculi gladio, & totius orbis authoritate damnatus. 48.2.b
Priſcilliani hæreſis blaſphemiſſima damnata. 108.1.c
Priſcillianiſtarum hęreſis Hiſpaniam devaſtans. 149.1. a. b. & ſeq. eorum errores. ibid. 2. b
Priſcillianiſtarum item errores in primo Concilio Toletano notati. 110 2.b
Priſcillianiſtæ hæretici tempore natalis Domini jejunare conſueti. 91.a
Priſcillianiſtę ab uſu carnium abſtinentes damnati. 778. 1. c.d
Priſcorum traditionibus quomodo utatur Eccleſia. 58.2.b
contra Privatum hęreticum convocata Synodus Labeſitana. 6.2.a
Privilegium quod non eſt privilegium, ſed pravilegium. 39.1.b
Privilegiorum limites obſervandi. 599.1.a.604.1.b
Privilegia quorundam ſugillata. 716.2.a
de Proceſſionibus nonnulla. 34.2.c.d
Proceſſiones quales eſſe debeant, &, quicquid non valet ad devotionem excitandam, ab iis amovendum. 472.2.c.d.& ſeq. 473. 1. a. b. c.
Proceſſiones Eccleſiaſticæ quomodo faciendę. 311.1.a
Procuratores Abbatum Prioribus Clauſtralibus inferiores. 659.1.e
Procuratores. Vide Advocati.
Proles ſuas non minore cura inſtruere, quam nutrire, & fovere debent parentes. 713.2.b
Prologi an Canonibus præfigendi. 605.1.d
Promiſſum non facere tolerabilius eſt, quam facere, quod turpe ſit. 259.1.b.2.a
quod Promittitur ſingulariter, plus ſolet timeri, quam quod generali ſponſione concluditur. 273.1.a
Prophanari nequaquam debet, quod divina juſſione, ſimulque Apoſtolicæ traditionis authoritate ſacrum noſcitur extitiſſe. 260.1.d
Propoſitionum veritas non ſemper æque eſt clara. 791. 2. b
Proteſtantes hęretici ex Synodo Dordrectana convicti, 720. 2. d. & ſeq.
Proventus Eccleſiaſtici quomodo diſtribuendi. 484. 2.d.e
Provincia quid ſit reſpectu Eccleſiæ. 781.1.d
Pſalmiſta an poſſit non inconſulto Epiſcopo pſallendi officium ſuſcipere. 103.2.a.b
Pudicitia ab omnibus, qui altari deſerviunt, cuſtodienda. 137.1.b
Puella religioſa in domo virorum familiaritatem habere vetita. 109.1.e
Puellis nominibus ex ingreſſu religionis, ſine vocatione malorum, quæ accidunt, notandum ſpeculum 232. 1. e
de Puellis, quæ poſtquam ſe Deo voverunt, ad terrenas nuptias tranſierunt. 85.2.a.232. 1.e.2.a
Puellæ in Monaſteriis educatæ quas veſtes debeant gerere 659.1.d.

Puellæ

Digitized by Google

Puellæ fideles Paganis junctæ a Communione repellendę. 26. 1.d. de iis iterum. 29. 2.a
Puellæ in Monaſteriis quandiu veſte ſæculari uti debeant. 211. 1.a
Pueri quomodo in Paſchate debeant communicari. 292.1.b
Pueri cito baptizandi. 746.1.d.2.a.& ſeq.
Puerperæ purificatio non differenda. 904.1.b
Pupilli nonniſi coram Epiſcopo judicandi. 224.1.a.c.d
e Purgatorio meritis Sanctorum animas liberari, an ſit de fide. 792.1.b.c.& ſeq.
de purgatorio plura, & notanda. 445.2.b.& ſeq.
de Purgatorio, & animarum in eo detentarum liberatione nonnulla. 305.2.d.306.1.a.b
Purgatio ferri apud Normanos olim in uſu, & an ſit licita. 551.1.e.2.a.& ſeq.
Purgatorii claves an habeat Eccleſia. 761.1.d.e
Puteos publicos immutare non eſt privatorum. 98.2.d
Pyrrhus in hæreſim Monothelitarum relapſus, condemnatus. 254.1.c

Q

Quadrageſimę tempore opus eſt fletibus, ac jejuniis inſiſtere. 242.1.a
Quadrageſima ab omnibus Eccleſiis æqualiter tenenda. 207.1.b
Quadrageſimæ jejunium anni pars decima. 260.2.d
Quæſtiones profundiores nec contemnendæ, nec penitus aſſerendę. 773.1.c.779.2.b
circa Quæſtiones diſputatas de Gratia, & moribus ultima Epiſcoporum Galliæ decreta. 906. 2. a. & ſeq.
Quæſtionum agitatarum in libro de corpore, & ſanguine Chriſti ſolutio. 546.2.b & ſeq.
Quæſtores qua cautela poſſint in Eccleſiis prędicare. 591.2.e.505.2.d.626 2.c
Quæſtorum taliorum cavenda intemperantia. 872.2.e. Vide Eleemoſyna.
Quales non diligat Deus. 189.1.b
contra Quartodecimanos aliquot Concilia celebrata de Paſchatis obſervatione. 4.2.b & ſeq.
de Quatuor temporum jejunio. 384. 1.d. Vide jejunium.
Quatuor temporum anni jejunium quomodo obſervandum. 311.1.a
Andr. Quercetanus, vel Ducenius, vulgo *du Cheſne*, vir laicus, antiquitatis ſedulus indagator. 294.2.a
Quercus, caſtri nomen hæreticorum olim ſurum, & latronum receptaculi, a S. Ludovico obſeſſi. 591. 1.a
Quies ſæpe diaboli eſt pulvinar. 557.2.d
de quiniſexto Concilio Juſtiniani Imperatoris ad Joannem VII. Papam legatio, & Epiſtola. 286.2.d.e
Quinquageſima apud Monachos idem, quod Pentecoſtes. 217.2.e
apud ſancti Quintini pagum Concilia celebrata. 577.2.e.578.2.b.581.1.e.582.2.b
Joann. Quintinus Juris Canonici Profeſſor in Facultate Pariſienſi, ejuſque de libris manuſcriptis judicium. 143.1.e.& ſeq.2.e.144.1.a

R

Rabardæi Societatis Jeſu Theologi liber de cavendo ſchiſmate, a cenſura Romana non immunis. 583.1.b
Radere in ſervis ſignum olim manumiſſionis. 54
contra Radulphum Patriarcham Antiochenum Synodus Antiochena. 403. 1.c.d
pro S. Raimundi Canonizatione, Concilium Tarraconenſe. 425.2a
de Raptoribus, & raptis. 178.2.b.e
de Raptu virginum conſecratarum; ſeu in propoſito, ſub devotione viventium. 204.1.b.
Ravennatum contumacia. 278.1.a
Raymundi Comitis Toloſani excommunicatio, pœnitentia, & abſolutio. 568.2.b.& ſeq.
Raymundus Comes Fuxenſis, filius Raymundi Toloſani, excommunicationi addictus. 58.1.b
Reatus peccati, quid ſit. 760.1.e
Rebaptizati ad Clericatus gradum nunquam promovendi. 106.2.a
Rebaptizatio prohibita. 69.2.a
Recidivandi occaſiones vitandæ. 876.1.d
Reconciliatio excommunicati quomodo fiat. 145.2.d 146.1 a & ſeq.
de Reconciliatione pœnitentium controverſiæ unde originem duxerint. 2.1.a
Reconciliationis denegatio apud Gallos antiquos quantum odioſa. 516.1.c.d.& ſequ.
Rectores Eccleſiarum opera ſervilia ſubire non cogendi. 467.1.a
Redemptionis tres gradus. 533.2.e.& ſeq.
de Redemptione ſanguinis Chriſti. 323.1.e.2.a
ad Reformandam Eccleſiam ſex media. 473.2.c.& ſeq.464.1.a.& ſeq.
Reformatio Monaſteriorum. 301.2.d
Refractarii, & in errore reſiſtentes quomodo coercendi. 470.2.c
Regeneratio in baptiſmate vera non fieret, niſi eſſet & vera redemptio. 323.2.b
Regimen vergit in tyrannidem, ſi non contineantur in officio judices per poteſtatem ſuperiorem. 59. 2.a
Regina, defuncto principe, ad quid per Concilium Cæſaraugustanum redacta. 285.1.e
in cauſa duarum Reginarum Monialium totam pene Galliam commoventium, Pictavienſe Concilium, 232. 1. b,c. & ſeq.
Regnum pro Saltatione promiſſum. 259.1.b
de Regula S. Benedicti obſervanda. 295. 2.a.& ſeq. 301.1.e.304.2.a
de Regulari diſciplina tam Religioſorum, quam Monialium. 452.2.d
Regularium mores. 589.2.
Regulares. Vide Monaſtica Diſciplina.
Relapſi in hæreſim quinque modis cognoſcendi, & quinam illi ſint. 439.1.a.& ſeq.
Religionis veræ quodnam ſit fundamentum. 56 1.c
Religionis intuitu an liceat alienare res Eccleſiæ. 227. 1.b
Religionis indifferentia prohibita. 733.1.d
Religionis libertas per Reſcriptum Honorii Imperatoris permiſſa in magnum Chriſtianitatis diſpendium. 113.2.c.d.
Religioſis quibuſdam vetita proprietas, conceſſum connubium; & an vere Religioſi. 788.2.d.e
circa Religioſorum reformationem varia ſtatuta. 634. 2.b.& ſeq.635.1.a.& ſeq. 36.1.a
Religioſi, qui nec inter Clericos, nec inter Monachos habentur, quomodo coercendi. 245.1.a
Religioſi an poſſint præfici curæ animarum. 726.2.c, & ſeq.
in Religioſi ſtatus profeſſione an ſit ſimoniacum aliquid dare nomine alimentorum. 493.2.e
Religioſi ſine Parochorum licentia laicos communicare prohibiti. 479. 1.d
de Religioſarum in aliena diœceſi exiſtentium revocatione. 453.2.e
Reliquiæ novę non admittendæ, niſi quæ per Epiſcopum omni diligentia receptæ fuerint, & approbatę 708.1.e
ſuper Reliquiis jurare an liceat. 592.1.c.d.
Reliquiæ Sanctorum ob quid proponendæ, & quam religioſa pietate venerandæ. 481.2.a.

Digitized by Google

Reliquiæ Sanctorum in oratoriis villaribus an ponendæ. 183.1.b
Reliquiæ in ſolemnitatibus Martyrum ab Epiſcopis ad Eccleſiam progreſſuris collo non apponendæ. 274.2.c.275.2.c.d
de ſancto Remigio linguam hæretici Epiſcopi garrulam ſua umbra reprimente. 180.1.c
Renuntiatio bonorum, an ſit ſemper commendanda. 77.1.c.& ſeq.
Reparationi Clericorum injuſte a ſuo gradu ejectorum quænam ſint neceſſaria. 243.2.a.& ſeq.
Res Eccleſiaſticæ. Vide Direptores. Invaſores.
Res Eccleſiæ, ſi eo modo, quo diſpenſandæ ſunt, diſpenſentur, nimiæ non ſunt. 316.2.b
Reſervatio caſuum relevata. 479. 1. b. Vide Caſus.
ad Reſidentiam perſonalem quinam cogendi. 459. 1.a
Reſtitui ad abſolutionem, & reſtitui ad dignitatem, an differant. 10.2.d
de Reſtitutione bonorum adeſpotorum nonnulla. 802.2.e
de Reſtitutione ante abſolutionem. 491.1.e.2.a
Reſurrectionis futuræ qui ſpem habent, de mortuis triſtari non debent. 228.2.d
Reis communio denegata. 23.1.c.d. & ſeq.
de Reis ad Eccleſiæ atria, vel domos Epiſcoporum confugientibus. 178.2.a.b
Rex an dicendus, qui nullo ſalubri regimine corporis appetitus refrænat. 784.1.d
Rex non eſt caput, ſed membrum Eccleſiæ. 15.2.e
Rex non excommunicandus abſque aſſenſu Papæ, 148.2.b.c
Rex a recte regendo dictus. 339.2.e.340.1.a
Regum trabale judicium. 283.2.b
Regibus fidelitas ſervanda. 246.2.b. & ſeq.
Regum inſtructio. 247. 1. d. e. 249. 1.a. & ſeq. 261. 1. b
Regis conſenſus ad Concilia habenda an ſit requirendus. 660.1.e.2.a.& ſeq.
Regum bonorum ut provida utilitas amabilis efficitur populis, ita malorum Regum inſolentia odioſa, & execrabilis ſemper exiſtit ſubjectis. 251.2.d
Regum Chriſtianorum leges adverſus hæreticos. 48. 1. b
Regem eſſe quid ſit. 317.1.b
Regis exemplum in rebus Religionis quantum valeat. 82.1.a.b
de Rhemenſium Clericorum ordinatione ab Ebbone facta. 329.1.c.d.& ſeq.
Rhemenſem inter, & Trevirenſem Archiepiſcopos de ordine ſeſſionis contentio. 366.1.b
Rhotaldus Sueſſionenſis Epiſcopus depoſitus, & in monaſterium detruſus. 328. 1.d.e. 2.a. & ſeq. reſtitutus. 329.1.a
Ricaredus Leovigildi Regis Arriani filius minor, opera S. Leandri Hiſpalenſis poſt mortem patris, accepto regno, fidem Catholicam omni ſtudio fovere conatur. 225.2.b.c.& ſeq.
Richelius Cardinalis de Patriarchatus ambitione inſimulatus. 684.1.e.2.a
S. Rictrudis miraculorum liber. 563.1.2.2.b
Riculphus Turonenſis Presbyter Gregorio Turonenſi injurius. 212.2.e.& ſeq.
Petr. de Rivo propoſitiones damnatæ, & ab eo revocatæ. 299.2.d.e.298.1.a
Robertus Barbatus Comes Flandriæ Clericorum defunctorum bona fiſco ſuo addicit, & ex eo querelæ. 552.2.d.e. 553.1.a
Robertus Burgundiæ dux. Vide Hedui.
Robertus Arbileſſenſis. Vide Bernardus Tyronenſis.
Rodoaldus Portuenſis Epiſcopus in legatione Apoſtolica prævaricator, Epiſcopatu depoſitus, & excommunicatus. 328.2.c.d.& ſeq.
Godulphus. Vide Henricus.
in cauſa Rogationum triduanarum ante Aſcenſionem Domini celebrandarum Concilium Viennenſe. 158. 2. a. b
Rogatiſtæ hæretici a Rogato dicti. 95.2.a
Romanæ Eccleſiæ immobilitas. 735. 1. c. Vide Græca Eccleſia.
Romanus Clerus quare, & quomodo Decii graſſante perſecutione rexerit Eccleſiam. 7.1.a.b
Romana Eccleſia cæteris omnibus Eccleſiis voce Domini prælata. 166.1.b
Romanum Concilium ſub Victore Papa, 4. 2. b. ſub Cornelio. 7.2.a.c
Romani Pontificis ea authoritas, ut quos ille communione catholica dignatus fuerat, quantumvis de fide ſuſpecti eſſent, nemo eos recipere detrectaret. 82.2.c
Romanæ Eccleſiæ dignitas. 779.1.b
Romanus Pontifex an ſit Eccleſiæ caput eſſentiale, & neceſſarium. 7.1.a b
Roſcelinus Compendienſis Clericus, ejuſque error de ſanctiſſima Trinitate. 555.1.d.e. 2.a.& ſeq.
Ruffinus Origenis erroribus imbutus. 107.1.e
Ruithardus fiſci procurator. Vide Othmarus.
Ruptarii quinam dicantur. 577.1.e
Ruralia opera die dominico prohibita. 267.1.d

S

de SAbbato dæmonum. 31.1.b
Sabbato ſancto jejunia ante noctis initium non ſolvenda. 146.1.c.d
Sabbatina Bulla. Vide Bulla.
Sabellius, & Sabelliana hæreſis. 12.2.c.d
Sabellii error Arrii errori oppoſitus. 33.1.b
Sacellani nobilium quid in ſui officii adminiſtratione debeant obſervare. 489.2 b
paucos eſſe bonos Sacerdotes, quam multos inutiles, præſtat. 457.2.d
a Sacerdotibus ſacerdotii ſui anniverſarium celebrandum. 293.2.e
a Sacerdotibus omnis ſuſpicio mulierum penitus eradicanda. 312.2.b
Sacerdotes Dei decet eſſe inoffenſos, & immaculatos. 243. 1.b
Sacerdotii Evangelici ſpiritualitas, & univerſalitas. 195.1.c.d
Sacerdotibus erga Reges fidelitas commendata. 252. 2.e.253.1.a
Sacerdoti celebranti ſi aliqua ſupervenerit ægritudo, quid agendum. 253. 2.d.e
Sacerdotibus indigentibus ſolatium vitæ præſtandum, 244.1.d
Sacerdotum ab aurium, & oculorum illecebris abſtinentia. 300.2.a.203.1.c
Sacerdos, & maritus an unus aliquis eſſe poſſit, 44.2.c.d
Sacerdotes peregrini quomodo ad Miſſarum celebrationes admittendi. 489.2.a
Sacerdotis concubinarii Miſſam an liceat audire. 703. 2. e. Sacerdotum hebdomadaria confeſſio. 705.1.a
Sacerdos animarum ſalutem, non terrena lucra debet inquirere. 303.1.a
de Sacerdotem perimentibus. 332.1.a.b.334.1.e.334. 2.e.345.1.a
Sacerdotes quantum ſuæ famæ debeant eſſe ſtudioſi. 243.1.d
Sacerdotum omne opus in prædicatione, & doctrina debet conſiſtere. 299.1.b
Sacerdos quantumcunque pollutus exiſtat, divina non poteſt polluere ſacramenta. 866.1.a
in Sacramentorum adminiſtratione quid debeant obſervare Presbyteri, 843.1.c.& ſeq.
Sacerdotes an Pœnitentiæ legibus olim ſubjecti. 283. 2.d.e. de eodem controverſia. 284.1.a.b.& ſeq.
Sacerdotum pondus quam ſit grave. 777.2.b

Sacer-

Sacerdotes a Chriſto ad miniſterium ſalutis electi poſſunt fieri judices, ubi jurejurando ſupplicii indulgentia promittitur, non ubi diſcriminis ſententia præparatur. 243.1.d
Sacerdotibus, ſicut & Epiſcopis diſpenſatio myſteriorum Dei commiſſa. 344.2.d
Sacerdotum munia. 317.1.c
Sacerdotes Eccleſiæ Dei jure legitimo, & inconvulſo honorandi. 308.1.b
de ad Sacerdotium jam promotorum ætate, moribus, & litteratura, diligens inquiſitio a Diœceſanis facienda. 449.2.d
de Sacerdotio Chriſti. 241.2.a.b.& ſeq.242.2.d
a Sacerdotio quinam excluſi. 242.2.c.& ſeq.
Sacerdotium per pecuniæ nundinationem quærere, quantum ſit ſcelus. 201.2.b
ad Sacerdotii ordinem quinam, & quomodo promovendi. 633.2.e. & ſeq.934.1.a
Sacramentum cuſtodire nonnunquam eſt contra officium. 259.1.a.e. 2.a
Sacramenta abſque ſuperpelliceo, & ſtola non ſunt adminiſtranda. 706.1.a
in Sacramentis Eccleſiæ abrogandis hæreticorum furor. 442.1. c.d
Sacramenti jus præſtitum qui violaverit, communione privandus. 237.2.c
Sacramenta gratis a Parochis adminiſtranda. 489.1.b.c
in Sacramentis Eccleſiæ nihil caſſum, nihil ludificatorium. 323.2.b
Sacramenta altaris nonniſi a jejunis hominibus celebranda. 99. 1.d
Sacramentorum forma. 536.1.e.2.a
Sacramenta non poteſt prophanare hominum malitia, 882. 1. e. purgatoria ſunt cunctarum contagionum. ibid.
Sacramentorum communionem qui neglexerint, aſinorum ſepultura ſepeliendi. 728.2.c
Sacramenta eſſe ſacroſancta ſignacula, & efficacia ſigna. 477.2.a
de his, qui Sacrificant idolis poſt baptiſmum. 19. 1.b & ſeq.
circa Sacrificatos, & circa Libellaticos aliter decretum in Concilio II. Carthaginenſi. 9.2.c.d.28.2.a.b
in Sacrilegos, & ambitioſos Concilium Pariſienſe tertium. 217.1.b.& ſeq.
in Sacrilegos rerum, & perſonarum Eccleſiaſticarum violatores. 403.2.c.d
Sacrilegi, qui Eccleſiæ damnum inferunt. 345.1.a.b
Sacrum quidnam ſit habendum. 56.1.e
inter eos, qui Sæculum dicuntur reliquiſſe, & adhuc ſæculum ſequuntur, diſcretio ſervanda. 309.1.d
Sæculum relinquere, quid ſit. 310.1.b
Sæculares, qui ſuas uxores relinquunt, quomodo plectantur. 174.1.c
Sæcularium procurationes a Clericis non accipiendæ. 70.1.b
in Safforaci Pariſienſis Epiſcopi cauſa, Concilium Pariſienſe ſecundum. 211.2.c.d.& ſeq.
Sagittarius Papigenſis Epiſcopus. Vide Salonius.
in cauſa Sagittarii, & Salonii Epiſcoporum Concilium Cabilonenſe. 221,2.d
Sal. Vide Benedictio.
Saladinæ decimæ Regi Galliarum ſolvendæ. 413.1. d.ibid.2.b.c
Salegunſtiadenſe oppidulum adjacens flumini Mogano in Diœceſi Moguntina. 262.1.b.c
pro S. Franc. de Sales beatificatione Cleri Gallicani ad Urbanum VIII. ſummum Pontificem Epiſtola. 681.2.d.e.& ſeq.
Salonius. Vide Sagittarius.
Salonius Ebredunenſis Epiſcopus, ejuſque depoſitio, & incarceratio. 525.2.c.526.1.a.& ſeq.
Saltationes in Chriſtianorum nuptiis vetitæ. 36.2.a
Salvari neminem, niſi Deo miſerante. 464.1.e
S. Salvius Epiſcopus Ambianenſis. 527.2.e
Salus an ſine Baptiſmo. 893.2.e
Salutis notanda duo impedimenta. 869.2.a.b
ad Salutem nemo poteſt tranſire, niſi vel per navem juſtitiæ originalis, vel per pontem Baptiſmi. 125.2.e
de Salutatione in Miſſa tam Epiſcopali, quam ſacerdotali. 214.1.b.c
Samoſatenus. Vide Paulus Samoſatenus.
Sanctimonialibus facta poteſtas bis, aut ter in anno alii, quam ſuo Presbytero confitendi. 474.1.e.2.a
Sanctionis Pragmaticæ articuli, & de ea longe plura. 638.2.e.639.1.a. & ſeq. ejuſdem abrogatio per Ludovicum XI. Regem Galliæ. 640. 1. c. pro ea renovanda Concilium Aurelianenſe. ibid. 2. a. & ſeq.
tam Sanctum nihil prope eſt, quod ſæcularium hominum vanitas non trahat in abuſum. 474.2.c
in Sanctorum ſolemnitatibus turpes ſaltationes prohibitæ. 228.v.e.1.a
Sancti quo cultu honorandi. 481.2.c.d.e
Sanctorum memorias qui contemnunt, non ſunt Chriſtiani. 75.2.b.& ſeq.
Sanctorum corpora de loco ad locum non transferenda. 311.2.e
Sanctorum memoriæ multis, & optimis rationibus ab Eccleſia celebratæ. 860.1.d
in Sancto ſuo Deum jurare quid ſit. 52.1.e
in Sanctorum cultu tres abuſus carpuntur. 714.1.d
quæ Sancta ſunt, coinquinari non poſſunt. 866.1.c
Sanctimoniales qua ætate velandæ. 174.1.a
Sanctimoniales virgines qui rapiunt, pœnitentiæ publicæ ſubigendi. 506.2.c.507.1.a
de Sanctimonialium raptarum indecenti copula. 212. 2.b.e. Vide Raptus.
Sanctimoniales. Vide Moniales Religioſæ.
intra Sanctuarium Altaris ingredi ad communicandum laicis non licet. 214.3.b.c
Sanguis Chriſti in triduo ante reſurrectionem an fuerit unitus divinitati. 794.1.c.& ſeq.
Sanguinis judicium crudele, & abſurdum eſt ibi exerceri, ubi reis conſtituta eſt tutela refugii. 411.1.c
Sanguinis vindictæ non debent intereſſe Clerici. 592.1.e
Sanguinis judicium ſacerdotibus prohibitum. 270.2.d
a Sanguine humano juſſi abſtinere, qui altari miniſtrant, & Chriſti corpus, & ſanguinem tradunt. 185.2.e
Sanguiſugæ ſitibundæ. 603.1.c
Saracenorum tres principes, ab Hiſpanis venientes, Carolo Magno ſe dedunt. 292.1.e
Saracenorum gens perfida Cordubæ in Hiſpania Catholicos inſectatur. 322.1.b.c
Sardicenſe Concilium habitum Sardicæ a Catholicis, & Philippopoli in Thracia a Semi-Arrianis. 68.1.c.d.& ſeq.
Satanæ in ſchola quomodo diſcant hæretici non blaſphemare. 46.1.b.c
Satanæ tradi hæreticum quid ſit. ibid.
Satisfactio. Vide Pœnitentia.
Satisfactio Chriſti ſuperabundans, ac exuberans, cujus plenitudo per baptiſmum obtinetur. 455.1.d
Satisfactiones peccatorum in militiæ ſacræ labores commutatæ. 385.2.e
Satisfactio quantum ad obtinendam abſolutionem ſit neceſſaria. 706.2.d
Saturninus Arelatenſium Epiſcopus, vir peſſimus, & ingenio malo, pravoque, excommunicatus. 526.2.b
Saturninus Arelatenſis Epiſcopus Arrianus ab Epiſcopis item ſuæ Provinciæ excommunicatus. 74.1.e
Saul reprobatus. 9.a
Saxones duobus præliis a Carolo Magno profligati. 292. 1. b. baptizati, ibid. c. ad eorum fidem ſtabiliendam, Concilium Paderbonenſe, ibid. d. & 2. c. de iiſdem plura. ibid. & ſeq.
in Saxonum perfidorum cauſa Concilium celebratum

Digitized by Google

tum in villa Duria. 291.2.a.& ſeq.

Scaliger librorum damnatorum indicem improbans retunditur. 168.2.b

Scelus nullum tam grande, quod divina majus ſit miſericordia. 23.2.d

Sceleribus aliquibus irretitus adverſus majores natu vocem non habet accuſandi. 137.1.e

de Schiſmate inter Gregorium Papam XII. & Benedictum XIII. Antipapam. 430.1.b.& ſeq. de eodem controverſia. ibid.2.d.& ſeq.

Schiſma per centum fere annos occaſione trium Capitulorum. 211.2.b.c

Schiſma peculiaris Eccleſiæ aliquandiu bono quodam fine toleratum. 92.1.b

Schiſmaticorum ſub Marcello Papa Concilium Carthaginenſe. 24.1.2.b

de Schiſmate inter Bonifacium IX.& Benedictum XIII. longe plura, & notanda. 629.2.c.& ſeq. 630.1.a.& ſeq.636.1.b.2.a

Schiſma, de quo filii ſeſe contra patrem armandi materiam accipiunt, quam ſit pernicioſum, & periculoſum. 641.2.d.& ſeq.

Schiſmatis Donatiſtarum in Africa origo ex Optato Milevitano. 24.1.e. & ſeq. illius tres cauſæ. ibid. 2. e

a Schiſmaticis ordinati quomodo recipiendi. 387.2. c.d

Schiſmaticorum impœnitentes anteſignani. 155.2.e

Scholarum utilitas. 911.1.a.& ſeq.

Scholarum Magiſtri quomodo admittendi. 409.1.c

Scholæ tres publicæ a Carolo Magno inſtitutæ. 317. 2. b

Scholæ dominicales ex præcepto Concilii Tridentini inſtituendæ. 717.1.b.c.719.2.c

circa Scholas habendas cura ſolicitior ab Epiſcopis exhibenda. 316.2.e

Joann. Scotus. 366.2.d. de eo controverſia. 367.1.c & ſeq.

de Scientia media Molinæ, & Fonſecæ opinio. 790.1. b.2.a

Scotorum Epiſcoporum hæreſis ſimoniaca. 306.1.e

contra Scotos in Gallia vagantes Concilium Valentinum. 323.1.b.& ſeq.de eo controverſia. Ibid.2.d. & ſeq.

Scriptio hæretici perſtat veluti perennis quidam fons virulentiæ in infinitos ſimul mortales tranſmittendæ, 140.1.a.b

Scriptorum error veritati nihil poteſt præjudicare. 358. 2. a

Scripturæ Canonicæ, quibus utitur Eccleſia ad probandum probatione irrefragabili, quæ ad fidem, ac religionem Chriſtianam attinent. 165. 1. a. b. 167. 2. c

in Scriptura ſacra non contineri omnia, quæ firmiter ſunt tenenda. 41.2.a

Sacra Scriptura quibuſdam odor vitæ in vitam, quibuſdam odor mortis in mortem. 868.1.b

Scriptura. Vide Libri.

Scriptura quantum neceſſaria. 403.1.a & ſeq.

Scriptura ſacra, epiſtola cœlo miſſa. 562.1.e

de Sacris Scripturis diſceptare, & judicare, non eſt laicorum. 729.1.b

Sculptura. Vide Imagines.

Secundianus Epiſcopus de hæreſi Arriana palam infamatus, & extra Eccleſiam pulſus. 86.1.e.2.a

in Sede Apoſtolica juvenculus, & pravis moribus depravatus Pontifex. 356.1.e

de Sedis Apoſtolicæ judicio judicare, aut, illius ſententiam retractare, nemini eſt permiſſum. 783.2.b. poteſt tamen in melius commutari. ibid.

primæ Sedis Epiſcopus quis dicendus. 99.1.c

Seditionarii nunquam ordinandi. 104.2.e

Semiarriani adverſus Arrianos pugnant. 82.1.d

Seminaria quantum neceſſaria, & quinam in iis recipiendi. 654.1.b.c

Sententiæ a non ſuo judice prolatæ nemo tenetur obedire. 398.2.d

Sententia, quæ ſine ſcriptura profertur, ſententiæ nomen habere non meretur. 503.1.e

Sepeliendi intra Eccleſiam quinam ſint, excluſis aliis. 311.2.c

Septuaginta annis orare inter Catechumenos. 286. 1.e

de Sepultura Epiſcoporum. 201.2.c

Sepulturam mortuis debitam pretio vendendi mos abhorrendus, & Chriſtianis omnibus devitandus. 346. 1. c.

Sepulturæ alienæ jus non uſurpandum. 225.1.e

de Sepulturæ electione. 904.1.a

Sepulturæ fratrum ſuorum Chriſtianorum defunctorum diligentem curam debent habere Chriſtiani. 852.1.c

Sepulturæ electionem probandi modus. 627.2.e

Sepultura Eccleſiaſtica quinam debeant carere. 852. 2.a.& ſeq.

de Sepulturis nonnulla. 597.1.c.d

Sepulturarum ſuperbia, & inanis luxus. 214. 2.e.215. 1.a. extra muros Baſilicæ fieri debent. ibid.

Sermo hæretici, qui ut cancer ſerpit, quantum vitandus Chriſtiano. 140.1.a

Sermo operibus, ſermone opus comprobandum in ſervis Dei. 310.1.d

Sermones particulares moribus magis accommodi, quam univerſales. 439.2.e

Serpentem in domo pro veſte includere. 217.1.b

Serpentinæ fraudis eſt ad tenebroſas cavernas, relicta luce, transfugere. 161.2.b

Servitium divinum quam ſancte, & reverenter fieri oporteat. 633.1.a.b

a Servitio humano liber recedat neceſſe eſt, qui divini obſequii diſtrictam ſubire appetit ſervitutem. 248. 1. d

de Servorum degenerum famulatu, & miniſterio. 213. 1.b.c

de Servorum poſteritate. 208.2.b

Servi apud Indos fodinis, & ergaſtulis incluſi, ad fidem Chriſtianam inſtruendi. 751.1.e.2.a

Servi Eccleſiæ qualiter ab Epiſcopo manumittantur. 173.1.a.b

Servo ſæculari ſacerdotum prædas, vel captivitates exercere non licet. 208.1.b

de Servis, qui pro qualibet cauſa ad Eccleſiæ ſepta confugerint. 211.1.d

Servus, qui libertatem a propriis dominis non accepit, aut etiam jam libertus, abſque ejus voluntate, cujus ſervus eſt, non ordinandus Clericus. 209.2.e. 210. 1. a

Servus, neſciente domino, Epiſcopo ſciente ordinatus, an valide. 332.2.e

Servi, qui dominos ſuos fugerint, quomodo coercendi. 508.2.d

Servus proprius, quamvis reus, ſine conſcientia judicum non perimendus. 332.2.d

Servus, cui mulier ingenua nupſit, ut ingenuo, an poſſit ejici ab uxore. 504.1.d

Servus a domino ſuo recedere non debet occaſione religionis. 43.2.e

de Servis Eccleſiæ ab Epiſcopo manumittendis. 246. 1. a

Seſſionis in Conciliis ordo conſtitutus inter dignitates Capitulorum Eccleſiarum Cathedralium, Procuratores Capitulorum, & Abbates Regulares, & Commendatarios. 649.2.e.650.1.a

in Severitate, per quam tollitur facultas peccandi, magna eſt pietas. 215.2.c

contra Severum ex Acephalorum principibus unum, Synodus Conſtantinopolitana. 197.1.d.& ſeq. item & Jeroſolymitana. 201.1.d.e

Severus ex abyſſi puteo ſolutus, primus dictus Acephalus. 53.1.a.b

Severus Aquilejenſis Epiſcopus, a ſchiſmate recuſans diſcedere, ſede privatus, profugus factus, & ad ſummam inopiam redactus. 230.1.c
Sigilli appoſitio quantum obſervanda. 598.1.d
Signa a Mathematicis obſervata, & de iis quid non credendum. 213.2.c
Simon Magus a D. Petro profligatus. 760.2.a
Simoni Montfortiano Toloſanus Comitatus, ex quo Albigenſes ejecerat, in Concilio apud Montem Peſſulanum datus. 415.2.b. illius Concilii Canones. ibid.c.& ſeq.
de Simonia parentum an teneantur liberi. 385.1.c
Simonia aſtuta. 273.1.c
contra Simoniam uſuræ expoſtulatio. 723.2.b.c
Simonia præſcripta. 488.2.e.489.1.a
contra Simoniam nonnulla. 233.1.b.
Simonia in Miſſa. 429.2.a
Simoniaca hæreſis damnata. 250.1.b
Simoniæ abſolutio ad ſummum Pontificem remittenda. 654.2.e
Simoniacos inter a Simoniacis Simoniace, Simoniacos item a non Simoniacis Simoniace, tandemque Simoniacos non Simoniace a Simoniacis ordinatos differentia. 785.1.b
in Simoniacos decreta. 365.2.a.& ſeq. 366.1.a.& ſeq. 369.1.b. 372.2.a
Simoniacorum hæreſis penitus damnata. 384.1.b
Simplicianus Ambroſio ſuffectus in Epiſcopatu Mediolanenſi. 95.2.d
Sinveſſanum Concilium per Clerum Romanum in cauſa Marcellini Papæ indictum. 16.1.a.b.& ſeq. de eo controverſia. 17.2.a.b
Sirmium, vulgo Sirmiſch, urbs in Pannonia inferiori. 74.2.b
Sirmundus de falſato Canone primi Concilii Arauſicenſis arguitur ab Aurelio. 143.1.c.d.& ſeq.145.2.a
Siſenandi Hiſpaniarum Regis commendanda, & notanda pietas. 239.2.e.240.1.a
Siſbertus Toletanæ ſedis Epiſcopus in perpetui exilii ergaſtulum relegatus. 286.1.b
Siud Sulaka Patriarcha Neſtorianorum, ejuſque de Eccleſia Romana teſtimonium. 135.1.a
Sixtus Papa de ſtupro virgini Deo ſacratæ illato a quodam Baſſo criminatus purgatur. 139.2.c.1
Sobrietas ſacerdotibus imperata. 303.2.d
Sobrietati quantum debeant invigilare Clerici. 898.2.b.& ſeq.
Societas civilis qualibet abſque pœnis in deterius abit, atque diſſolvitur. 891.1.d
per Socinianos in Hollandia hæreſis peſſima rediviva. 205.1.b
Sodomiticum flagitium facientes, gravi anathemate damnati. 390.1.b
in Sodomiticos, vel Clericos, vel ſæculares pœna decreta. 285.2.b.c
Solemnitates majores in civitatibus celebrandæ. 174.1.b
ſeptem Solicitudines, circa quas bona voluntas ſe debet occupare. 871.2.d.& ſeq.ad 877.
Alan. de Solminiach Comes, & Baro, ac Epiſcopus Cadurcenſis, vir auſterioris vitæ, & D. Caroli Borromæi imitator. 907.1.a
Somnus, quem dedit Deus dilectis ſuis. 31.1.a
Sorores duas in uxores ducere prohibitum. 311.2.d
Spadonum matrimonia an ſint licita. 304.1.e
Spatha. Vide S. Jacobus.
Spes in Deum firmiter a cunctis Chriſtianis tenenda. 208.2.e
Spiritus ſanctus nonniſi a jejunis Epiſcopis, & jejunis accipientibus per impoſitionem manuum tradendus. 506.1.d
de Spiritus ſancti ex Filio proceſſione plura, & notanda. 386.2.a.& ſeq.
ſancti Spiritus gratia inpretiabilis, nullis donis, vel muneribus comparanda. 273.1.b.c
Spiritus ſacræ Scripturæ providus omnibus obviat erroribus. 160.2.d
Spiritus bonus, de quo in Pſalmo 142. quiſnam ſit. 33. b
Spongia, nomen libri ſucco amaro tumidi, & verborum petulantia inſignis. 681.2.b.682.1.e
Sponſus, & ſponſa jejuni a ſacerdote benedicendi, & ante quam copulentur, utriuſque progenies diligenter inquirenda. 544.1.e
Sponſus, & ſponſa prima nocte nuptiarum in virginitate debent pro benedictionis reverentia permanere. 163.2.b.c
Sponſus, & ſponſa, ubi, & quo tempore debeant jungi matrimonio. 473.2.e
Sponſæ alienæ acceptor ſine publica non debet tranſire ſententia. 506.1.b
Sportulæ non faciendæ pro juſtitia facienda. 290.2.e
Sordes ab Eccleſia, & ab Eccleſiaſticis eliminandæ. 663.2.c
Sortilegorum ſacerdotum, & laicorum pœnæ. 899.2.a
de Sortilegis, & maleficis mulieribus. 30.2.b
Sortilegi ab Eccleſia ſeparandi. 175.2.c
cum Stabulo templum a Gnoſticis compoſitum. 52.1.b
de Stationariis, vel Quæſtoribus. 727.1.c
Stephanus VII. Papa quantum Formoſo item Papæ deceſſori ſuo injurius fuerit. 352.1.d.& ſeq. 353.1.a & ſeq. 2.b.& ſeq.
Stephanus Angliæ Rex caſtella Eccleſiæ invadit, & nonnullos Epiſcopos carceribus mancipat. 401.1.a & ſeq.
Stigaudus Cantuarienſis Eccleſiæ invaſor deponitur. 373.2.a
Stilico Occidentalis imperii perduellis, & proditor. 113.1.b. ab Heraclio interfectus. ibid.
Stipendia Clericorum quomodo diſtribuenda. 175.1.c
Stirps quanto nobilior, tanto cervix flexibilior. 869.1.a
Stoici propriis armis, propriis machinamentis concuſſi. 193.2.b
Striges quænam ſint. 701.2.d.e
Strumarum curatio in peccati pœnam amiſſa. 385.2.e
Studia generalia inſtauranda, & conſervanda. 483.2.a.& ſeq. 484.1.a.& ſeq.
de vi Stupri pœnitenti viduæ, vel virgini religioſæ illata. 186.1.c
Suavitas divina an ſalvet libertatem a neceſſitate. 161.1.a
de Subdiaconi ordinatione. 103.1.d.e.109.1.b
ad Subdiaconatus ordinem nemo promovendus, niſi ſufficientem exhibeat titulum beneficialem, vel patrimonialem. 449.1.c.& ſeq.
Subdiaconis orarium vetitum. 35.1.b.c
Subtilitas contentionem parit. 75.2.e
Subditos nunquam recte judicat, qui ſeipſum non prius juſtitiæ cenſura caſtigat. 262.1.d
Succeſſorem ſibi an poſſit Papa eligere. 195.1.b. b & ſeq.
de Sueſſionicæ Eccleſiæ limitibus. 314.1.d
de Suffocati manducatione plura, & notanda. 3.1.a & ſeq.
Superſtitionem quænam redoleant. 716.b.719.1.d
Surrectionis matutinæ regula. 874.2.b
Sydera reliquiis ſacris noctu deferendis ſuper ſcrinium apparentia, & oculis deducentium viſibilia, ſed tactu impalpabilia. 542.1.d
Symboli ſcientia neceſſaria. 220.1.a
Symbolum Sirmienſe verbis ambiguis conceptum. 74.2.d.75.1.a.& ſeq.76.2.a.77.1.d
Symbolum ſingulis diebus dominicis per omnes Eccleſias Hiſpaniæ, & Galliciæ recitari juſſum. 226.2.e
Symbolum Concilii Toletani octavi. 257.1.d.& ſeq.
Symmachus Papa, deque, ob, & poſt illius electionem Schiſmate. 169.1.b.c.& ſeq. 170.2.b
Synaxis, quid proprie ſignificet. 42.2.e

Digitized by Google

Synodorum celebratio, quintum medium ad reformationem Eccleſiæ neceſſarium. 468.1.d.e.2.a
Synodum Eccleſiæ generalem convenire, res eſt non levis momenti. 455. ſecundo. 2.e
Synodus prædatoria, 333.1.d
Synodus latrocinalis. 326.2.e.333.2 b
Synodus in campo extra urbem. 383.2.d
Synodus quædam dicta Synodus hæreticorum, & adulterantium. 298.1.b
Synodum reddere quid ſit. 551.2.b
Synodorum utilitas. 269 1.a

T

TAbernæ Clericis, niſi peregrinantibus, vetitæ. 99.2.d
Tabernæ. Vide Oenopolia.
de Tabernarum ingreſſu per Clericos modificatio. 727.2.b
Tabernaculi Moſaici, & templi Salomonici tempora. 51.2.c
Tallarum impoſitioni ſe ſubmittere ſacerdotes prohibiti. 856.2.d
liber Hebraice dictus Talmud, Pariſiis concrematus. 789.1.a
Tarraco citerioris Hiſpaniæ urbs opulentiſſima. 180. 1.e.2.a
Tarraconenſe Concilium decem Epiſcoporum tempore Hormiſdæ habitum æra 554. anno Domini 517. anno D. Theodorici Regis octavo. 180.1.c. ejuſdem Concilii Capitulorum tituli, & Canones, ibid.a. ejuſdem Concilii decretum ex Gratiano deſumptum. 181.2.a.b
Taurinenſe Concilium circa tempora Syricii Papæ, paulo poſt obitum ſancti Amercii Epiſcopi Mediolanenſis celebratum, illudque Provinciale, anno Domini 397.93.2.c.d.& ſeq. ejuſdem Concilii Capitulorum tituli. 96.1.a.& ſeq.
Teleptenſe Concilium in Byzacena Provincia Africæ, ſub Zoſimo. 418.1.e.2.a
in Tempeſtate maris earum rerum, quæ levandæ navis cauſa ejiciuntur, an amittatur dominium. 562. 1.b
Templis, & oblationibus Deus non indiget, ſed ipſi nos indigemus. 52.2.c
Templa an habuerint patres ante legem. 51.2.d.e
Templum, quid ſignificet, ibid. Vide Turris.
Templum manufactum, ſive materiale, typus, & figura templi non manufacti. 52.2.c
Templariis militibus albus habitus aſſignatus. 399. 1.b
Templariorum innocentia. 427.2.d.e.428.1.a
Temporis longinquitate fit ſæpe, ut non pateat originis conditio. 250.2.b. Vide Origo.
in tria Tempora hominum mores, & inſtituta diſtinguuntur ab iis, qui ſacra tractant. 52.1.b
Tempora anni quatuor. Vide Quatuor.
Tempora Tabernaculi Moſaici, & Templi Salomonici. 51.2.c
Temporis longi præſcriptio ſilentium repetenti imponit, ſi legitimus deficiat limes. 235.2.d.e
Temporalia non debet metere, qui ſpiritualia non ſeminat. 432.2.d
Tenebræ peccati. 760.1.d.e
de Tentationibus plura, & notanda. 877.1.a.b.& ſeq.
Tergiverſationes notandæ in Arrianorum cauſa. 88.1. a.90.1.d
in Terram ſanctam expeditionis parandæ opus fervet in Galliis. 404.1.a
Terra quid terram vendis? 346.1.c.2.a
Tertullianus quid ſenſerit de animarum origine. 84. 1.a.514.1.a
Tertullianus adulterorum abſolutionem negans. 168. 1.b
Tertulliani ſeveritas. 21.1.b.c.22.1.b.23.2.b
Tertullianus an Montano fœderatus, deque eo plura, & notanda. 513.2.b.& ſeq.
in Teſtamento veteri vocabulum ambiguum. 120.1.b c
Teſtamenti veteris librorum ordo, quem ſancta, & Catholica Romana ſuſcipit, & veneratur Eccleſia, digeſtus a B. Gelaſio Papa cum ſeptuaginta Epiſcopis, 1"5.2.a.b.& ſeq.
item & librorum veteris Teſtamenti. ibid.e.& 166.1.a
Teſtamentum Caroli Magni. 298.2.c
novi Teſtamenti verſio edita Montibus in Hannonia prohibita ab Harduino de Perefixe Archiepiſcopo Pariſienſi. 909.2.d.e & ſeq.
de Teſtamentorum executione. 608.2.e. 609.1.a.b.& ſeq.
Teſtamentariæ morientium voluntates quomodo executioni mandandæ. 489.2.e.490.1.a
Teſtamenta uſque ad anguſtiam mortis non differenda. 904.1.e
Teſtamenta catholice condendi forma. 588.2.d.e.589. 1.a. & ſeq.
de Teſtamento Epiſcopi. 176.1.e.179.1.a.182.2.b
Teſtamentorum uſus multis ſacræ Scripturæ argumentis probatus. 851.1.b.e. quinam ea poſſint recipere. ibid. quorumnam recipienda. ibid.2.a
Teſtamenta impia, & injuſta recipi prohibita. 851.2. b. quid in iis obſervandum. ibid. & ſeq.
Teſtatorum voluntas inviolabiliter debet ſervari. 580. 2. b
Teſtimonium eorum, qui in fide falſa docent, infamandum. 245.2.e
ad Teſtimonium non admittendæ indignæ, & viles perſonæ. 301.2.d
Teſtimoniales litteræ. Vide Litteræ teſtimoniales.
Teſtes quinam ad teſtimonium admittendi. 132.1.e
Teſtium pravorum cupiditate, & falſitate multum læditur Reſpublica. 304.2.a
Teſtes Synodales in parochiis inſtituendi. 581.1.e
de Teſtibus Synodalibus iterum. 638.1.d
Tetradia uxor Eulalii Comitis male ab eo habita fugit, alteri viro nubit, & tandem in Concilio condemnatur. 526.2.d.e.527.1.a.& ſeq.
Tetradius Epiſcopus Eccleſiæ Bituricæ Metropolis. 179.2.e
Teutonici regni latitudo ab Apoſtolicæ ſedis unitate diviſa. 391.2.e
Thaboreum lumen an fuerit increatum. 734.1.e
Thaſſilio Bajoariæ dux in medio Concilii pro commiſſis culpis veniam rogans. 294.2.c
Theatrici quandiu agunt, a ſacra Euchariſtiæ Communione repellendi. 26.1.b
in Theatris, qui, & quandiu agunt, excommunicati. 26.1.b
Theobaldus Epiſcopus Ambianenſis Eccleſiæ uſurpator, a grege dominico ſeparatus. 541.1.d
Theobertus Piſanus Archiepiſcopus, & Apoſtolicæ Sedis legatus, in Patriarcham Jeroſolymitanum electus. 388.2.b
Theodebertus. Vide Chilpericus.
Theodote. Vide Joſephus.
Theodomirus Svevorum Rex ex hæretico Catholicus. 213.1.d
Theodomirus Svevorum princeps. 215.2.b.c
ſub Teodomiro Svevorum Rege Concilium Bracharenſe celebratum. 213. 1. d. item & apud Lucrum in Hiſpania. 215.2.b
in Theodonis villa Carolus Magnus condito teſtamento regnum inter tres filios dividit. 298.1.e
Theodoreti verior narratio de Concilio Ariminenſi. 79.2.c.& ſeq.
Theodoretus jurium Antiochenæ Eccleſiæ acerrimus defenſor. 140.1.c.d
ſub Theodorico Galliarum Rege Concilium Rothomagenſe. 282.2.b.284.2.b
Theodoricus Oſtrogothorum Rex, & Italiæ dominus Schiſmati tollendo elaborat. 169.1.c. & ſeq.

Theodorici Regis Arriani æquitas. 771.2.d
contra Theodorum, & Platonem, eorumque ſocios congregatum Conciliabulum Conſtantinopolitanum. 298.1.d.e
Theodori Mopſueſteni libri. 139.2.e. de viris probatis, ſi conjugia duplicaverint. 242.2.e
Theodori Mopſueſtenſis libri in Syrorum, Armenorum, & Perſarum linguam tranſlati, atque a Neſtorianis publicati. 139.2.c.140.1.a
Theodorus Ravennatis Eccleſiæ Epiſcopus Schiſmaticus, Romano tandem Pontifici ſe ſubmittit. 277.2.e.278.1.a
adverſus Theodoſium Epiſcopum Arelatenſem multa de indecenti vita, & exceſſu canonum pervulgata, 267.2.a
Theodoſius Imperator adverſus Cyrillum a Neſtorio commotus. 139.1.d
Theodoſius Imperator Chryſaphii Eunuchi fraude doloque inductus, Pontificis ſibi uſurpat poteſtatem. 153.2.d
Theodoſii Majoris, item & Junioris decreta in hæreticos. 48.1.d.2.d.b
Theodotus. Vide Montanus.
Theologiæ accommodantis origo. 15.2.c
Theologiæ profeſſores apud Collegiatas Eccleſias inſtituendi. 484.1.d
Theologiæ moralis præcipuus ſcopus, & de ea plura, & notanda. 796.2.c.& ſeq.
Theopaſſitarum hæreſis iterum pullulans damnata. 327.1.b
Theophylactus Imperatoris Conſtantini filius Patriarcha Conſtantinopolitanus doloſe creatus. 355.1.d.& ſeq.
Theophilus Alexandrinus inſimulatus apud Arcadium Imperatorem, quod eſſet Antropomorphita, 111.2.d. illius odium in Chryſoſtomum, ibid.& ſeq.
Theutberga. Vide Lotharius.
Theutgaudus Trevirenſis Archiepiſcopus excommunicatus, & depoſitus. 327.2.d.e.328.2.e.
Thiane urbs Cappadociæ ad radices montis Tauri. 83.1.b
S. Thomas Archiepiſcopus Cantuarienſis electus. 407.1.d. in Conciliabulo apud Northamtonam de perjurio per Regem accuſatus, & injuſte condemnatus. 408.2.c.d.& ſeq. in illius favorem, & ad illum Alexandri Papæ Epiſtola. 409.1.a.b. Vide Henricus Rex Angliæ.
ſancti Thomę Eccleſia in India Orientali a Neſtorianis infecta. 744.2.d.& ſeq. 745.2.a.& ſeq.
inter Divi Thomæ Chriſtianos ſacerdotes quidam dicti Caſſanardi. 744.2.c
ob Thomam ſancti Victoris Pariſienſis Priorem pro juſtitia occiſum, Concilium Johinum, vulgo de Joare. 400.1.a.b
Ticinenſe Concilium, quo imperium Carolo Calvo collatum confirmatur. 334.1.d.e
Tillii Epiſcopi Meldenſis de Luciſero Calaritano judicium. 74.1.c
Timor Dei ex tribus perpenditur. 624.1.c
Tituli magnifici non tam dignitatis, quam officii admonent. 895.2.e.896.1.a
Titulus ad ſacros ordines recipiendos quantum debeat eſſe authenticus. 497.1.a.b Vide Ordinis Sacramentum.
Toga linea ſuper veſtem a Canonicis Regularibus ferenda. 452.2.e.453.1.a
Toletum, civitas multis nominibus, & divitiis clara, 108.1.d. quot in ea ſint habita Concilia. ibid.
de Toletanæ Eccleſiæ Primatu controverſia. 282.1.d.e 2.a
Toletani primi Concilii notanda fidei aſſertio. 110.1.c
Toletana Synodus ſub Innocentio. 113.1.e
de Toletanæ Eccleſiæ primatu. 234.2.b.c
Toloſa capta, & in ea omnes, exceptis Judæis, interempti. 538.1.c
ad Tonſuram qui, & quomodo admittendi. 595.1.e 2.a
Tonderi in religione Monachos, quare voluerit Divus Auguſtinus. 54.2.d.e
Tonſuram non deferentes Clerici quomodo coerciti, 611.1.e
Tonſura Clericalis rotunda & competens a Clericis ſolutis, & non conjugatis gerenda, ſemelque ſingulis menſibus radenda. 920.
Tonſura ſacra a quo recipienda. 844.1.a
Toſtati error, quem ſecutus eſt Calvinus. 2.2.e
Trabalis juſſio Theodoſii Junioris, & Valentiniani Imperatoris in hæreticos. 48.2.a
Traditiones, ritus veteres, & ſucceſſiones Eccleſiæ quicunque non ſequuntur, aut ſunt hæretici, aut hypocritæ. 53.1.e
quæ per Traditiones in Eccleſiis obſervantur, authoritatem habent ſcriptæ legis. 58.1.d.e. Vide Priſci.
in Traditoris locum traditor Epiſcopus ſubſtitutus. quique fuerint illi Traditores. 15.1.b.c.& ſeq. 24.2.e
Traduciani quinam, & propter quid dicti. 125.1.e
Trajectenſe Concilium, authoritate Divi Vvillebrordi congregatum. 286.1.e.2.a
Tranſportationes virorum, ac mulierum ad conventus dæmonum an ſint veræ. 30.2.b.c.31.1.a
Tranſubſtantiatio a Græcis credita. 736.2.a
per Trazamundum Byzacenæ Provinciæ in Africa regem perſecutio excitata. 172.1.a
Tremonienſe Concilium pro reformanda Eccleſia celebratum. 361.2.e.362.1.a
Trevia Dei quando cuſtodienda. 553.1.c
Trevirenſis. Vide Rhemenſis.
de Tribus ſubſtantiis liber reprobatus, & poſtmodum ſerio examinatus, & probatus. 284.2.d.e.285.1.a.& ſeq.
Tribur civitas magnæ Germaniæ ſita ultra Rhenum prope Moguntiam. 343.1.d.e Ibi Concilium celebratum. ibid.& ſeq. 365.1.b
Tricinenſe Ciſalpinorum Epiſcoporum Concilium in cauſa Eccleſiaſticæ diſciplinæ celebratum. 324.2.a
Triferius ſanctus Epiſcopus, in quem Exuperantius ejus Presbyter gravia, & multa probra conjecerat. 96.2.b
divinæ Trinitatis nomen inſeparabile. 261.2.b
ad omnes ſanctiſſimæ Trinitatis perſonas dirigi poteſt oratio, & ad ſingulas ſeorſum haberi devotio. 98.2.d
in ſanctiſſimæ Trinitatis cauſa Concilium Forojulienſe. 293.1.c.d.& ſeq.
de Trinitate divinarum perſonarum. 313.1.e.2.a
de nominandis in ſacroſancta Trinitate ſuppoſitis controverſia gravis, & periculoſa. 81.1.d
unum de Trinitate eſſe paſſum carne, an ſit addendum ad Concilium Chalcedonenſe. 196.1.b.& ſeq.
de ſanctiſſima Trinitate Roſcelini Clerici Compēdienſis error damnatus. 555.1.d.e.2.a.& ſeq.
ſancta Trinitas, quæ unus eſt, & verus Deus, nec recedit a numero, nec capitur a numero. 270.1.c.d de ea plura, & notanda. ibid.& ſeq.
circa ſanctam Trinitatem error Abailardi. 401.2.d de eo itidem longe plura. ibid. c.& 402.a.& ſeq.
in ſanctiſſimæ Trinitatis cauſa Concilium Forojulienſe. 293.1.c.d
in ſanctiſſimæ Trinitatis nomine, vel in Chriſti nomine baptizari, an ſit idem. 786.2.d
Triphyllium Epiſcopum, & multi nominis, & exiſtimationis virum, non tulit concionantem Spyridion Trimythuntis in Cypro civitatis Epiſcopus, & quare. 56.2.b
Triſagion in omnibus Miſſis dicendum. 194.2.a
Triſagio blaſphemia a Petro Fullone ſuperaddita. 163.2.e
in Triviis quænam artes debeant doceri. 464.2.b.
apud Troslejum in tractu Sueſſionenſi in cauſa Iſaaci Comi-

Digitized by Google

Comitis pœnitentiam agentis, Concilium habitum. 354.2.e
Tryphon Patriarcha Conſtantinopolitanus doloſe de ſolio depoſitus. 355.2.c.d. & ſeq.
Tullenſe apud Saponarias Concilium ob Vvenilonem Senonenſem Archiepiſcopum, plureſque alias cauſas celebratum. 325. 1. b. & ſeq.
contra Turcas Concilium celebratum. 403.2.d.e
contra Turcas militare, ex mente Lutheri, eſt repugnare Deo viſitanti iniquitates noſtras. 564. 2.d. de eadem propoſitione plura. ibid. & ſeq.
contra Turcas expeditio. 413.1 b.c
Turbius Aſturicenſis Epiſcopus vehementi catholicæ veritatis ardore ſuccenſus, & quid in Priſcillianiſtas egerit. 149. 1. b. ad eundem Leonis Papæ Epiſtola, ibid. c. & ſeq. de ea, 151.2.b
Turones Lugdunenſis Galliæ populi ad flumen Ligerim. 162.2.c
Turonicum Concilium tempore Simplicii Papæ, anno Domini 582. 162.2.c. ejuſdem Concilii canones, ibid. d
per Turrim Euangelicam in vinea Domini extructam quid ſignificetur. 52.1.c
Typus Donatiſtarum. 114.1.e
Tyri Concilium, vel potius judicium Eccleſiaſticum in cauſa Ibæ Epiſcopi Edeſſæ in Syria, Flavio Zenone, & Poſthumano Conſulibus celebratum, anno Domini 482.
Tyrium aliud Concilium, quo acta legitima Concilii Conſtantinopolitani confirmantur, celebratum anno Domini 518. ſub Hormiſda Papa. 187.1.a
Tyrannus eſt in Eccleſia, qui legibus regi non vult Eccleſiaſticis. 53.1.a
Tyrannum inter, & civilem principem differentia. 605. 1.e
Tyrium Conciliabulum in cauſa Athanaſii Epiſcopi Alexandrini. 60. 2.b, & ſeq. improbatum, ibid. cauſæ Concilii. ibid.e

V

Vacantium beneficiorum fructus cujus ſint. 596. 1. e
Valdenſes, homines idiotæ, & litterarum expertes, ordinem Hierarchicum Eccleſiæ confundunt, perturbant, &c. 436.2.b.c
Valens Imperator uxoris Arrianæ blanditiis pervertitur. 83.1.d. Vide Urſacius.
Valentis Murſienſis Epiſcopi blaſphemiæ. 78. 2. d.e. 79. 1. a
Valentia Hiſpaniæ citerioris maritima civitas, & in ea Concilium celebratum. 187.1.e
Valentia civitas Allobrogum in Gallia Ciſalpina, juxta Viennam ad Rhodanum ſita, vulgo *Valence* dicta. 85. 1. e
Valentiniana ſanctio, qua Eccleſiaſticum forum ſuis privilegiis ſpoliatur. 156.1.c
Valentinum Concilium in Hiſpania, tempore Joannis Papæ, & anno 15. Theodorici Regis habitum, 187.1.d. ejuſdem Concilii capitula. ibid.
Valentinum Concilium Galliæ ſub Damaſo Papa primo, æra 413. anno Chriſti 374. ibid.
Valentini Concilii capitula, ibid. d.e. ejuſdem Concilii duo decreta. ibid.2.c.d
Valentini Concilii decreta partim correcta, partim imminuta in Concilio Lingonenſi. 334.2.b. & ſeq. de eo controverſia. ibid.d.335.1.a. & ſeq.
Valentinianus Auguſtus, & mater ejus Placidia Auguſta in quendam ſummi Pontificis calumniatorem furore ſancto commoti. 139.2.d
Valentinianus. Vide Theodoſius.
Valentinianus Occidentalis partis Imperator, flagranti amore in Nicæna decreta nulli concedens. 82. 2.d
in Vanum quando nomen Dei aſſumatur. 308.2.d.e
Vaſa propria ad baptizandum, & ad pallas, & corporalia altaris lavanda. 187.1.c
Vaſa Domino ſacrata humanis, & prophanis uſibus non debent ſervire. 275.1.d.e.2.a
Vaſa Altaris portare quibus liceat. 214.1.e
in Vaſis Domini epulæ ſibi a ſacerdotibus nonnullis olim appoſitæ. 274.2.b.275.1.d
Vaſenſe Concilium ſub Julio in Gallia Narbonenſi, circa annum Domini 337. contra Arrianos. 71.2.b
Vaſenſe Concilium alterum tempore Leonis Papæ primi, in quo octodecim Epiſcopi convenerunt. 146. 1.d. illius Concilii capitula. ibid.2.b
Vaſio in Gallia Narbonenſi Vocontiorum oppidum. 146. 1.e
Vaſionenſe Concilium tempore Joannis Papæ II. ſub conſulatu Decii Junioris. 194.1.a. ejuſdem Concilii Canones. ibid.b
Vaſenſia quot ſint Concilia. 71.1.b.c
Vaticinia Prophetarum credulitatis motivum. 191.1.a
S. Udalrici canonizatio. 360.2 e
Vectigalia ſacerdotibus imponere, principibus vetitum. 426.2.e.427.1.a
Velamine ſacro conſecratas in conjugium ducere, quantum nefas. 347.1.e.2.a
Velamen capitis, ſignum ſubjectionis. 54.2.b
ad Venandum canibus non debent uti ſacerdotes, & levitæ. 176.2.b.183.1.e
Venatorum nullus ſanctus legitur, ex S. Hieronymo. 785.1.c
Vendendi carius, vel emendi vilius facultas Clericis adempta. 180.2.e
de Venditionibus ab Archipresbyteris, vel Abbatibus factis. 176.2.b.181.1.a
de Venditionibus rerum Eccleſiæ factis ab Epiſcopo. 182.2.b
ex Venditoris parte cenſus annui redimibiles an ſint liciti. 792.1.e.2.a. & ſeq.
de ſanctorum Veneratione. 445.2.a. & ſeq.
Venetus Patriarcha. 366.2.e
Veneticum Concilium in minori Britannia tempore Leonis Papæ Primi celebratum, circa annum Domini 453. 157.1.a. & ſeq.
ad Veniam debent reducere afflictio, & contritio mentem, & corpus, quæ libido traxit ad culpam. 308.1.a
Veniæ ſpe propoſita errantes omnes ad Eccleſiam Catholicam revocandi. 470.1.e.2.a. & ſeq.
dominorum de Vantadour fratrum, quorum alter Archiepiſcopus Bituricenſis, alter Epiſcopus Mirapicenſis, in Apologiam Calviniſtarum cenſura. 907.1.b
de die Veneris ſancto. 241.2.a
Verberibus non debent ſubjacere, qui gradus Eccleſiaſticos meruerunt, exceptis gravioribus, & mortalibus culpis. 275.2.e.276.1.a
Verbi miniſterio qui ſe ingerunt ſine legitima authoritate, quomodo comprimendi. 460.1.b
Verbi quis ſit fidelis diſpenſator. ibid.d.e. & ſeq.
in Veritatis injuriam perſcrutari quicquid veritas ſciri noluit. 161.2.b
Veritas miſericordiam non debet auferre. 250.1.d
iis, qui Veritatis a ſe fidem abjecerunt, non credendum. 245.2.e.a
niſi in Veritate, & ſpiritu Deus vere non poteſt adorari. 52.1.e
in Vernis palatio ſub Pipino Rege Francorum Concilium habitum. 290.1.c
Verſiones novæ ſcripturarum. 56.2.b
Verticalis chriſmatio in baptiſmo olim a Presbytero ſine licentia Epiſcopi non adhibebatur. 110.1.a
Veſontionenſi Epiſcopatu dejectus Chelidonius Epiſcopus. 139.2.c
de Veſpertini officii ſervando ordine. 267.2.c
Veſtis neminem ſanctificat, nec damnat. 43.1.b
de Veſtibus Clericorum. 852.2.d. & ſeq.

Via-

Digitized by Google

Viaticum in infirmitate pœnitentes qui acceperint, an ſint abſoluti ſine manus impoſitione, ſi ſupervixerint. 105.1.b
Viaticum omnibus in morte poſitis non eſt negandum. 173.2.e
Viaticum ultra octavum diem non reſervandum. 694. 1. a
de Vicarii Generalis Epiſcopi poteſtate plura, & notanda. 642.2.c.& ſeq.643.1.a. & ſeq.
Vicarii idonei, & perpetui per Paſtores, qui ſuis Eccleſiis per ſe non præſunt, præficiendi. 486.1.a
Vicariorum vivendi formula. 867.2.a. & ſeq.
Vicariis ſuis debent providere Epiſcopi. 727. 2. b. 729. 1. c
de Vicariatibus perpetuis, & Curatis. 589.2.d
apud Vicenas juxta Pariſios Rex Galliarum monitus per tres Abbates ex parte Concilii Sanquintiniani. 581.2.c
Victor Diaconus Profeſſor Synodi Chalcedonenſis, ejuſque contra Scythiæ pſeudo-monachos diſſidium. 196.2.b
Victoris Papæ contra Orientales ſententia. 4.2.e.5.1. a.d. & ſeq.
Victori III. Antipapæ Romanæ Eccleſiæ Pontificatus adjudicatur. 406.2.e.407.1.a.b.d.e.2.a. & ſeq.
Victoris laterculum. 207.1.b
Victorinus præcipuus Pictavienſis regionis Antiſtes, ejuſq; de ſolemnitate Paſchali dogma heterodoxum. 37.1.e.2.a
de Viduis, quæ poſt mutatam veſtem conjugio copulatæ ſunt. 218.1.d
Viduæ non niſi coram Epiſcopis judicandæ. 224.2.c
in Vidua qui caſtitatis propoſitum impedierit, excommunicationi addictus. 227.2.c
Viduarum Diaconiſſarum conſecratio prohibita. 183. 1. a
Viduæ, quæ ſtipendio Eccleſiæ ſuſtentantur, quales eſſe debeant. 105.2.a.b. & ſeq.
Viduæ nonniſi coram Epiſcopo judicandæ. 224.2.c.d.e
Viduas violari an ſit licitum. 347.2.e
Viduas qui rapiunt, pœnitentiæ publicæ ſubigendi. 506.2.e.507.1.a
Viduarum ſanctimonialium profeſſio, & habitus. 264. 2.e.265.1.a. & ſeq.
de Viduis, vel ſanctimonialibus, quæ ad miniſterium baptizandarum mulierum eliguntur. 103.2.b
Vidua in uxorem rapi prohibita. 287.2.d.289.1.c
Viduarum conſecratio abrogata. 183.1.a
Viduarum duo genera. 245.1.c
Viduæ ad nuptias contrahendas non cogendæ. 227.2.e
Viduæ velum ſibi non debent imponere inconſulto Epiſcopo. 500.1.b
Vidua. Vide Velamen.
Viduitatis ſervandæ profeſſio coram Epiſcopo habita, nullo modo eſt violanda. 143.1.a
Vienna Allobrogum civitas in Gallia Tranſalpina. 83. 1. c
in Viennenſis Eccleſiæ paſtore deſtitutæ cauſa Concilium. 319.1.b
Viennenſis, & Arelatenſis Epiſcoporum diſſidium. 96. 1. e
Viennenſe Concilium in cauſa Rogationum triduanarum ante Aſcenſionem Domini celebrandarum a Beato Mamertino Viennenſi Epiſcopo ſub Simplicio Papa, & circa annum Domini 474 158. 2.a. b. & ſeq.
Vigiliæ in jejunia commutatæ. 20. 1. d. & 769. 2. d.
Vigiliarum annunciatio a Presbyteris non facienda. 501.1.b
Vigilantius Epicureus Eccleſiaſticæ pudicitiæ admodum infenſus. 436.2.a
Vigilii Tapſenſis ars contra Arrianos. 91.1.a
Vigilius. Vide Bonifacius II.
Vigilii Papæ *Interim*. 209.1.b
Vigilius Diaconus ſucceſſor in Pontificatu a Bonifacio Papa II. deſignatus. 194.2.d. ejuſdem tamen electio reprobata. ibid.e. & 195.1.a.b. & ſeq.
Villicatio Clericis, & Monachis prohibita. 303. 2. c. 306. 1. d
Vincentii Capuani Epiſcopi lapſus. 72. 1.e
Vincentius Belvacenſis unde ſic dictus. 2.1.b
Vincentius Gallus Presbyter, qui commentarios edidit in Pſalmos. 168.1.a
Vinctorum neceſſitas miſericorditer ſublevanda. 211. 1. b
Vinculum captivitatis omnino a Chriſtianis redimendum. 266.2.d
Vinea Euangelica, & Turris in ea extructa, quid ſignificent. 52.2.c
Vinea Domini ab apris frendentibus devaſtata. 269. 1. a
a Vino, ut & a carnibus imperata abſtinentia tempore Litaniarum. 183.2.e
Violatio cujuſcumque cenſuræ an inferat irregularitatem. 421.2.e. & ſeq.
de Violentia, & crimine. 156.1.d
de Violentia potentum in miſeros coercenda. 224.2.e
Viris non licet, quicquid mulieribus contra fidem Catholicam non licet. 350.2.b
Vir pœnitentiam poſtulans prius tondendus. 227.2.d.e
Viro vivente, cum cujus conjuge adulterium quis commiſit, illo mortuo, non poteſt eam ducere. 349. 2.e.350.1.2.351.1.a.508.1.c
Viro ab adultera conjuge ſeparato non licet, quamdiu illa vivit, alteram uxorem ducere. 202.2.e
Virginitas omnibus aliis virtutibus eo mirabilior, quo difficilior. 57.1.a
Virginitas propter ſolam humilitatem placet Deo. 57. 1. b
Virginitatem ſacratiſſimæ Virginis Mariæ impugnat Bonoſus hæreticus. 93.2.a. & ſeq.
Virgo. Vide Velamen.
de B. Virginis Conceptione notandum decretum. 697. 2.e.703.1.c
Virginum Monaſteria Monachorum curæ committenda. 236.1.c.d. & ſeq.
Virgines ad nuptias contrahendas non cogendæ. 227. 2. c
Virgines inconſulto Epiſcopo non conſecrandæ. 99.2.a
Virgines qua ætate conſecrandæ ex decreto Concilii Carthaginenſis tertii. 97. 2. b
Virgo ſanctimonialis in quibus veſtibus Epiſcopo conſecranda debeat offerri. 103.2.b
Virgines ſanctimoniales ante quadrageſimum ætatis annum olim non velandæ. 91.2.e
de Virginibus velatis. 347.2.b
Virgo in uxorem rapi prohibita. 287.2.d.289.1.c
de Virginum Deo conſecratarum, ſeu in propoſito ſub devotione viventium raptu. 204.1.b
Virgines parentibus privatæ a quibus, & quibus committendæ. 99.1.e.2.a
Virgines ante vigeſimumquintum ætatis annum urgente neceſſitate an liceat velare. 128.1.d
Virgines ſanctimoniales non velandæ ante quadraginta annos. 91.1.e
Virgines gravioribus fœminis commendandæ. 94.2.e
de Virginum raptarum indecenti copula. 212.2.b.c
in Virgine qui caſtitatis propoſitum impedierit, excommunicationi addictus. 227.2.c
Virgo in matrimonium Regis beneficio non debet poſtulari. 212.2.d
a Virginibus Monialibus quam ſtricte obſervari debeat præcepta ſuorum Monaſteriorum clauſura. 486.2.d.e.& ſeq.
Virilibus veſtimentis uti vetitum mulieribus. 40.1.b
Virtutis exercitium ſpecialiter circa difficilia. 868.2.b
Virus hæretici cujuſdam tranſmarini ſparſum Augu-

Digitized by Google

ſtoduni. 256.2.a
in ſuis Viſitationibus quid Epiſcopi debeant accipere. 220.1.b
Viſitatores Epiſcopales qua authoritate debeant eſſe præditi. 465.2.e.1.a.& ſeq.
Viſitatio Eccleſiam reformandi quartum medium. 467.1.c.de viſitatione exemptorum, & non exemptorum, ibid.2.c.& ſeq. Vide Inquirere.
in Viſitationibus Epiſcoporum obſervanda diſcretio. 303.2.e.304.1.a
Viſitatio Epiſcoporum ad quid inſtituta. 663.2.e
in Viſitatione ſumptuum, & procurationum exigendarum moderatio. 468.1.b
Vitæ mutationem an indicet bonorum ſpontanea renuntiatio. 57.1.c.d.& ſeq.
Vitæ aliorum formandæ qui ſuſcepit provinciam, plurimum intereſt, bene, an male vivat. 895.2.b
Vitalis impoſtor hæreticus. 84.2.a
Vitalis Romanæ ſedis legatus in Concilio Romano II. damnatus. 104.2.a.& ſeq.
ſine Vitiis octo principalibus difficile in hac vita vivitur. 305.1.a.b.312.2.d
Vitiorum turba per aurium illecebras ad animam ſolet ingredi. 300.2.a
Vitia mutuo ſunt juncta. 45.1.e
Vitis quomodo ſit in palmitibus. 189.2.c.
Vittæ ad Confirmationis uſum adhibitæ peracto illius miniſterio comburendæ. 751.2.b
Vivendi canonica formula. 867.2.a
in bene Vivendi regula ſibi conſtituenda quid debeat obſervari. 873.1.e.& ſeq.874.1.d
bene Vivendi neceſſitatem, non peccandi licentiam, ſe aſſecutos ſcire debent Clerici. 852.2.d
Vivere de altari non debet, qui recuſat ſervire altari. 728.2.b
Vivere cum ſuis Monachis quomodo debeant Abbates. 369.2.a.b
Vivere ſecundum carnem, quid ſit. 869.1.d.2.a
Ultio ſæpe ſuſpenditur, ut locum poſſit habere correctio. 779.2.[illegible]
Ultio Iſraelitico populo promiſſa, cur ſæpe ſuſpendatur. [illegible].1.a
Ultrajectum inferioris Germaniæ civitas. 286.1.e
Unctiones ſacri olei, & chriſmatis qui non ſuſceperint in Baptiſmo, ad ſacros Ordines ante earum ſupplementum non admittendi. 487.1.d.e
Unctiones in parvulis baptizatis omiſſæ an debeant expleri. 477.1.e.2.a
de Unctione extrema. 306.2.b.c
circa Unctionis extremæ ſacramentum doctrinæ modus. 480.1.b
Unctionem extremam contemnentes ſepultura Eccleſiaſtica debent carere. 474.2.a.b
Unctio extrema non differenda. 650.2.d
Unctio extrema quam ſedulo, & cito ſit conferenda. 654.1.a. 663.2.a
in Unctione extrema, qui ungit, verba debet proferre. 706.2.e
Unctio extrema poſt quam ætatem adoleſcentibus conferenda. 903.2.e
Unctionis extremæ ſacramentum digne ſuſcipientibus prodeſt ad ſalutem mentis, & corporis. 850.2.e pueris,qui carent uſu rationis,& aliis quibuſdam non dandum. 861.1.b. pro infirmis tantum inſtitutum, ibid. non ſæpius conferendum in eadem infirmitate, ibid.c
de Unctionis extremæ ſacramento quædam notanda. 751.2.c.d
Unctionis extremæ ſacramentum, cæterorum ſacramentorum inſtar, remiſſionem peccatorum operatur. 444.2.a
de Unctione Chriſmatis in Confirmatione. 478.1.e.2.a
pro Unione Schiſmaticorum Concilium Romanum ſub Gregorio celebratum. 230.1.e
ad Unionem Græcorum cum Latinis in fide,notanda hortatio. 376.2.c.e.377.1.a.& ſeq.
per Unitatem Antiſtitum juſtum eſt, ut Eccleſiaſtica fulgeat diſciplina, & inconvulſa maneat conſtitutio ſacerdotum. 208.2.e
de Univerſalis nomine plura, & notanda. 780.1.b & ſeq.
ad Univerſitatum ſtudia mittendi Canonici ſtudioſi. 465.1.b
Univerſi perfectio ſemper ſalvatur, ſive hic ſalvetur, ſive ille, non autem alius. 522.1.b
de Uno a pluribus impugnato. 504.1.c
Voluntas Dei, & voluntas hominis. 189.2.e
Voluntas una eſt omnium hæreticorum, ſcilicet ut oppugnent,& expugnent Eccleſiæ ſimplicitatem. 45.2.d.e
bonæ Voluntati nihil eſt pericuoſius, quam ſi non recta ratione reguletur. 868.1.e
Voluntatis arbitrium in primo homine infirmatum non poteſt confirmari, niſi per gratiam baptiſmi. 189.1.e
de Voluntate Dei, & hominis. 189.1.e
ad Voluptatem proclivis natura, & vitiorum imitatrix. 250.1.c
Voracium horrenda ingluvies detecta. 260.2.c
contra Votum ſolemne præſtitum, qui connubio ſe alligant, quomodo coerciti. 915.2e.916.1.a
de Votorum obligatione. 189.1.b
Vota, prælertim monaſtica, non vanitatis tantum, ſed & impietatis a Lutheranis inſimulata. 441.2.d.e.& ſeq.
Vota pernicioſiſſima poſterorum contra priora monita Patrum. 859.2.b.& ſeq.
a Voto abſolutus quidam Monachus Caſſinenſis, invitus in Monaſterium intruſus. 394.2.e. 395.1.a
non Vovere melius eſt, quam vovere id,quod ſibi,& cui promittitur, nolit exolvi. 859.1.c
Vocem in Conciliis qualem habeant Abbates præcipue Commendatarii,Deputati Capitulorum, & Procuratores Epiſcoporum. 650.1.b
Vocem deciſivam in Conciliis an habeant ſoli Epiſcopi. 678.2.e
Vocem an habeant in Capitulis Canonici, qui ſunt tantum in ſacris conſtituti. 428.2.a
Urbani Pontificis de locis, in quibus inſtituendi ſunt Epiſcopi, ſententia. 100.2.d
Urſacius, & Valens Arrianorum fæces. 83.2.c
Urſicinus Cadurcenſis Epiſcopus, qua pœna in Concilio Matiſconenſi mulctatus. 223.2.b
Uſuræ contra Simoniam expoſtulatio. 723.2.b.c
Uſura in quo ſita ſit,deque ea plura, & notanda. 655.2.c & ſeq. 656. 1.a.& ſeq.
Uſuræ peccatum ſimoniæ vitio affine. 654.2.e
Uſura Clericis prohibita. 204.2.d
de Uſuris plura, & notanda. 492.1.b.c.& ſeq.
Uſuræ non exigendæ ab his,qui ſacrario ſerviunt. 33.2.d
Uſurarii excommunicationis vinculo innodati. 570.2.d
Uſurariis negata Communio Altaris, & ſepultura Eccleſiaſtica. 598.1.e.2.a
Uſurarii nunquam ordinandi. 104.2.e
Uſurarii qua cautela abſolvendi. 662.1.a
Uſibus ſanctis an applicandæ hæreticorum baſilicæ. 183.1.e
ob Vvaldenſes hæreticos Concilium Taraconenſe celebratum. 424.1.d.& ſeq.
Vvaldrada. Vide Lotharius.
Vvarinus fiſci procurator. Vide Othmarus.
Vvenilonis Moguntini invaſoris hæreſis damnata. 380.1.c.2.c
Vvenilo Sononenſis Archiepiſcopus ob proditionem infamis. 325.1.b.c.2.e.326.1.a
Vvermeriæ,vulgo *Verberie*,in Picardia,Concilium habitum. 333.1.d e.& ſeq.

Digitized by Google

Vveſtphalia a Carolo Magno debellata. 292.2.a.b
Vviclefus Lutheranæ ſectæ fons, & origo. 437.1.a
S. Vvilebrordi authoritate celebratum Concilium Traiectenſe. 286.1.e.2.a
Vvilfridus Eboracenſis Epiſcopus ab Aldfride Rege ſecundo accuſatus, iterum abſolvitur. 286.2.e.reſtituitur, 287.1.a
in S. Vvilfridi reſtitutione Concilium Anglicanum an. 705. 287.1.a
Vvillelmus Conquæſtor Anglorum Rex, ejuſque ſententia in Monachos ſancti Audoeni, qui Joannem Archiepiſcopum Rothomagenſem Miſſam celebrantem in feſtivitate ejuſdem feſti, cum armata manu virorum invaſerant. 552.2.e
Vviſigothi. Vide Gothi.
Vvormatienſia duo Concilia celebrata tempore Caroli Magni, Stephani Papæ IV. & Adriani Papæ I. 291.1.d.e. tertium item Vvormatienſe Concilium ſub iiſdem.291.1.b.c. item & quartum. 345.2.e.346.1.a,& ſeq.
Vulnera peccati originalis. 191.2.e. Vide peccatum Originale, vel Originale peccatum.
Vulnera hominis Euangelici deſcendentis ab Hiericho, ab ejus ſpoliatione diſtincta. 191.2.e.& ſeq.
Vulpibus quare comparati hæretici. 45.1.c.46.1.a.& b
S. Vulſtanus depoſitus, & reſtitutus. 375.1.c.d
Vulſtheramnus. Vide Riculphus. 222.2.e
Uxor. Vide Vir.
ab Uxore abſtinendum aliquot diebus ante Communionem ex Concilio Elibertino. 21.2.e. & tempore Quadrageſimæ. 22.1.a
Uxorem inter,& concubinam differentia. 349.2.d
Uxoribus Clericorum ſecundæ nuptiæ prohibitæ. 225.1.b
in Uxoris parentela eadem, quæ in propria a viro de nuptiarum lege regula cuſtodienda eſt. 304.2.d
Uxoris adulteræ virum fieri non debere Clericum. 31.2.e
cum Uxoribus ſuis ſacerdotes,& levitæ vivere prohibiti. 227.1.b.c. quid ex hoc Canone colligatur. ibid.d
ab Uxoribus propriis an ſeparandi qui pro diverſis erratis pœnitentiam ſubierint. 332.2.d
in Uxorem ſi quis virginem, aut viduam furari præſumpſerit, anathema. 289.1.e
ſine Uxoribus ordinati alienas mulieres in domo habere prohibiti. 184.1.d
erga ſuam Uxorem, quæ peccati eſt convicta, quænam ſit poteſtas Clerici. 169.1.d
Uxoribus alienis nomine conjugii abutentes, a communione expulſi. 156.2.b

X.

XEnodochia ab iis,ad quos ſpectat de jure, vel conſuetudine viſitanda. 454.1.e
Xenodochiis res, vel facultates delegatæ a nullo retentandæ, alienandæ, aut ſubtrahendæ. 210.1.e
de Xenodochio Lugdunenſi a Rege Childeberto conſtructo. ibid.a.b

Y.

a P. YVone Capuccino probrum illatum Bellicenſi nupero, & illuſtri Epiſcopo. 734.2.e

Z.

ZAchæi,qui ipſum Dominum ſuſcipere meruit, fides admirabilis non fuit de natura, ſed divinæ largitatis donum. 190.1.e
Zacharias Apoſtolica legatione in Oriente male functus excommunicatur,& deponitur. 328.1.a.c.2.e
Zeno imperator Acacium Conſtantinopolitanum e ſede Alexandrina dejicit. 163.2.c. & ſeq.
Zephyrini Papæ edictum a Tertulliano notatum.23.2.d
de Zizaniis inter triticum ſeminatis. 117.1.a.2.a
Zoaras. Vide Anthimus. Severus.
in Zoaram,& ſocios Mennæ Patriarchæ ſententia. 199.2.e.200 1.a
in eundem Zoaram,& eoſdem ſocios Juſtiniani Imperatoris conſtitutio. 200.2.b.& ſeq.201.1.d
Zozimus ſummus Pontifex de Pelagii, & Cæleſtii mendaciis, ac hypocriſi monitus ab Africanis Præſulibus. 129.1.c.d. illius commonitorium. 130.2.e. 132.2.e.& ſeq.
Zozimi Papæ decretalis Epiſtola, 769.1.a.& ſeq.

FINIS INDICIS.

VA1 1527904

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google